BIBLIA SACRA VARIARUM TRANSLATIONUM : TRIBUS TOMIS DISTINCTA: 1

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
M 8
19 — M
36

Digitized by Google

D.7.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SACRA

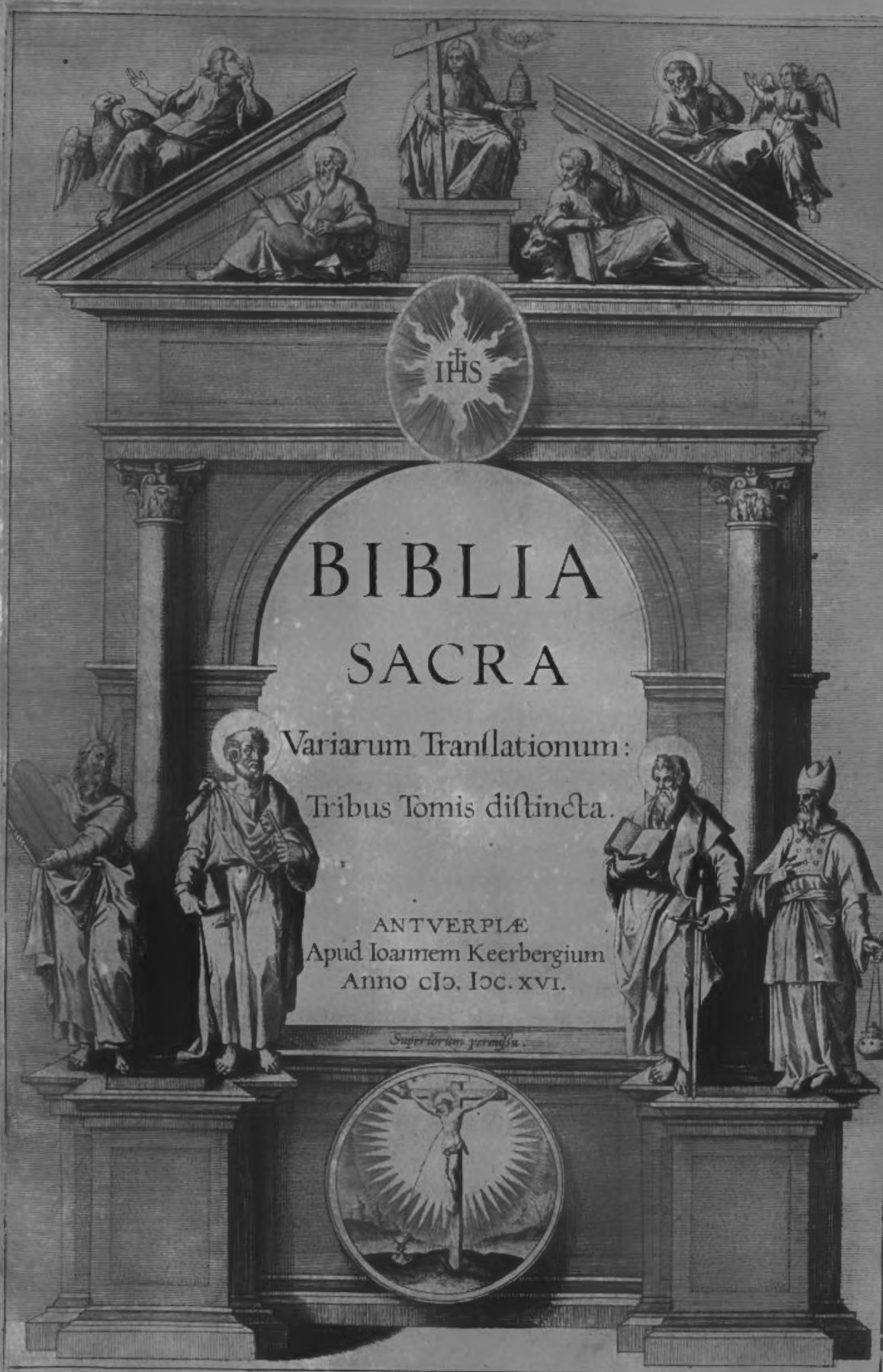
BIBLIA

VARIARVM

TRANSLATIONVM.

Digitized by Google

Digitized by Google

IHS
BIBLIA
SACRA
Variarum Tranſlationum:
Tribus Tomis diſtincta.
ANTVERPIÆ
Apud Ioannem Keerbergium
Anno cIↃ. IↃC. XVI.
Superiorum permiſſu.

Digitized by Google

LAVRENTII BEYERLINCK

S. THEOLOGIÆ LICENTIATI

ARCHIPRESBYTERI

ET

CANONICI ECCLESIÆ CATHEDRALIS

AC LIBRORVM CENSORIS

In Ciuitate Antverpienſi

IN

BIBLIA

VARIARVM

TRANSLATIONVM

AD

CHRISTIANVM LECTOREM

PRÆFATIO.

QVOD *in Templis ædibusq́; veſtibula, id in quolibet opere Præfationes. Siquidem illa, quamuis non ad vſum ſemper & neceſſitatem fabricentur, ad ornatum tamen & decorem non minimum momentum habent, & ad reliquam molem velut manu ducunt. Neque minus hæ tanquam optimarum rerum initia, vtilitatis & decoris ornamenta adferunt: quippe quæ ſenſim in operis cui præponuntur penetralia deducant, & tractandarum rerum amplitudinem quaſi compendio oculis obiiciant, vt hac ratione inſtructus* Chriſtianus Lector, *& ad legendum libentius, & ad intelligendum facilius accedat. Magnum certè & regium opus eſt quod proponitur,* BIBLIA SACRA, *ſiue Verbum Dei litteris conſignatum.* Cuius fides, *verba ſunt* B. Auguſtini; mirabilem authoritatem non immeritò habet in orbe terrarum, atque in omnibus gentibus quas ſibi eſſe credituras inter cetera quæ dixit (*Dei Filius*) vera diuinitate Lib. 12. de Ciu. cap. 9.

prædixit. Huic breuem Iſagogen præfiximus, qua & inſtituti
huius ratio demonſtretur, quantumq́; emolumenti exhinc in Rem-
publicam Chriſtianam redundet cognoſcatur. Sacrorum autem
Librorum, hoc eſt illorum quos in diuinarum Scripturarum Ca-
talogum referendos cenſuit iam olim Chriſti Sponſa Eccleſia, Au-
thorem eſſe Deum, baſim ac velut vnicum fundamentum, ve-
riptores, viros ſanctiſſimos diuino ſpiritu inſpiratos:
icem, & teſtem, ipſam Eccleſiam, (non vero pri-
tus locutionem quam ſibi affingunt carnales & ver-
ouatores;) ſemper Catholici tanquam indubitatam
tenuerunt: & nonnulla eiuſdem argumenti in altera
ris ad Nouum Teſtamentum Præfatione in medium
imus. Vbi etiam quidquid ad Teſtamenti illius Libros,
eorumdem verſiones neceſſarium iudicauimus, ſub breuitate
percurrimus: idem nunc Deo auxiliante, circa Vetus Teſtamen-
tum facturi.

Habes hic igitur, ſtudioſe Lector, omnes Libros ſacros, quorum
Lib. 1. de doct. Chriſt. c. 37. iam ante tempora D. Auguſtini, per vniuerſum terrarum orbem
authoritas fundata erat. quæ vt idem ipſe magno animo affirmat,
ſi vacillet, totum ſpiritualis ædificij fundamentum corruet, ne-
que quidquam certi habituri ſumus, ſed paruulorum inſtar flu-
Eph. 4. ctuantes, circumferemur omni vento doctrinæ in nequitia ho
minum, in aſtutia ad circumuentionem erroris. Horum autem
Canonicorum Librorum varias Tranſlationes poſt Editionem ſtu-
dio F. Fortunati Fanenſis, Senatus Veneti permiſſione concinna-
tam euulgamus, quod eiuſdem argumenti plures verſiones exſta-
re non inutile videatur Sacrarum litterarum adyta ingredienti-
bus. Dum namque ad ſe inuicem illæ conferuntur, primogeniæ
linguæ quâ primum concepti Libri vis & energia magis expedi-
tè decerni, atque efficacius proponi valet, & inſimul qua ratione
aliis & aliis modis exprimi res eadem queat, inueſtigari. vt nihil
dicam in præſenti de præſidio quod ab hoc fonte non exiguum de-
riuatur ad Sectariorum monſtra indies emergentia demergendum
extinguendumq́;, vtpote quam rationem altera Præfatione verbo
inſinuauimus.

Hinc eſt quod præter Vulgatam & receptam ab vniuerſa Ec-
cleſia Editionem, alias inſuper vbi eæ haberi potuerunt, quæque

tan-

Digitized by Google

tanquam permiſſæ circumferuntur, adiunximus. Et quidem Libros omnes Moſis, quem primum Eccleſiaſticæ hiſtoriæ Scriptorem poſt bis mille & quingentos penè à mundi creatione annos (quo tempore ſine verbo Dei ſcripto Fides floruit ac incrementum ſumpſit, vti ex viris illa ætate ſanctiſſimis, aduerſus hæreticos, Traditionum, adeoque Verbi Dei non ſcripti vim negantes conuincitur) agnoſcimus, etiam Tranſlatione Sanctis Pagnini, LXX. Interpretum, & Chaldaica *adornamus. Reliquos vero, dummodo paucos excipias, ſiue hiſtoriæ veritatem, ſiue arcana diuinarum rerum myſteria proponant, ſiue vt loquitur* B. Hieronymus, *rationem omnem & ſermonem contineant vt & Deum diſcamus, & quare creati ſimus non ignoremus, iiſdem etiam Tranſlationibus, vt putà* Vulgatâ, Pagninianâ, & LXX. Interpretum *auctam damus: quibus in locum* Chaldaicæ *Paraphraſis, quæ in Libros Moſis habetur purior & magis ſincera; eam verſionem adiunximus, quam* Franciſco Vatablo *in Academia Pariſienſi Profeſſori Catholico nonnulli adſcribunt. Hanc tamen, vti & è prioribus nonnullas ſubinde deeſſe comperies, cum quod vel ad manus noſtras non deueniſſent, vel certè non extarent, vel denique typorum ordo formulæq́; per medium paginas omnes ſecantes, ternas verſiones non admitterent. quo factum vt* Vatablo *deſtituantur libri Tobiæ & Iudith, prout circa nonnullos Noui etiam Teſtamenti Libros euênit, &* Vulgatâ *dumtaxat, ac verſione* LXX. Interp. *emittantur. Libros etiam Poſteriores Eſdræ, vti* XV. *caput libri Eſther, Sapientiæ, inſuper cum Eccleſiaſtico, quamuis hunc quod plura fidei dogmata demonſtret, vehementer eneruare contendat* Caluinus; *ac Machabæorum hiſtoriam quam vt eleganter* Auguſtinus, non Iudæi, *neque hæretici noſtri temporis in defunctos impij*, ſed Eccleſia pro Canonica habet; Vulgata *dumtaxat Editione, niſi quod à tertio verſu Capitis* X. *Eſther, vbi Hebraica non reperitur; tranſlatio* LXX. Interpretum *accedit, euulgamus. Quibus etiam verſionibus liber Baruch, & Prophetia Danielis, quæ aliqua ſui parte nonnullis viſa fuit dubiæ veritatis, quamuis eam integrè Canonicis Scripturis Eccleſia adſerat; à verſu* 24. *capitis tertij, vſque ad nonageſimum illuſtratur. neque enim alia ſe nobis obtulerunt. Ad extremum, Pſalterium ſuaui* Vulgatæ *&* Pagninianæ *Editionis concentu decantatur.*

Præfat. in ep. ad Eph.

In Antidoto Conc.

Lib. 18. de Ciu. c. 36.

Digitized by Google

Vt vero quid de qualibet Verſione ſentiam, quid ſentiant alij edicam, paucißimis earumdem dignitatem & authoritatem perſtringam. Et quidem apud omnes pro explorato eſt, vniuerſum Vetus Teſtamentum *lingua Hebrææ, eaq; vel purâ, vel paululum à primæuo nitore variatâ ſcriptum primitus fuiſſe (quidquid enim de Nouo Teſtamento dicendum occurrit, in illius Præfationem reiecimus;) non item, an illius ætatis characteres noſtrorum figuram & valorem expreſſerint; cum plerique horum formas ſolutis Babylonijs compedibus immutatas ab* Eſdra *affirment, quaſi vinculorum carceriſq; miſeranda ſeruitus innatam rerum induſtriam hominum mentibus vſque adeo proſcripſerit, vt præteritarum rerum notarumq; obliuio, ceu lethæis poculis ebrios omnes ceperit, ac nulla characteres efformandi facultas in illis permanſerit. Incertum igitur hoc eſto. certius, quod ſubiungo: Eamdem Scripturam Iudæorum peruerſitate nunquam in vniuerſum deprauatam, niſi quod poſt annum Incarnati Verbi quingenteſimum, non vno loco malitioſè corrupta fuerit cum prius paucißimos errores, vel librariorum incuria, vel litterarum ſimilitudine, vel ignorantia eorum qui characteribus puncta diſtinctiua adiecerant, contineret.*

Græcæ Editiones Veteris Teſtamenti *à quibuſdam nouem ab aliis decem numerantur, & inter has illa cuius meminit* Clemens Alexandrinus, *quæ priuſquam rerum potiretur* Alexander Macedo, *incerto authore prodierat, ex eaq;* Plato *atque alij Philoſophi pleraque etiam hauſerant. Verum ſuccedente celeberrimâ illâ* LXXII. Seniorum *Interpretatione, hæc cæpta negligi, mox contemni & obliterari. Siquidem magnus ille & memoria ſæculorum celebrandus* Ptolomæus Philadelphius, *anno imperij ſui quod in vniuerſo penè oriente obtinebat* XVII. *qui erat ducenteſimus & nonageſimus primus ante aduentum Saluatoris in mundum,* [*prout poſteritati conſecratum reliquit* Ariſtæus *qui præſens interfuerat, atque poſt hunc alioſq;,* Epiphanius;] *conſilio* Demetrij Phalaræi *qui Athenis proſcriptus eò venerat, apud* Eleazarum *Pontificem, totamq; Iudæorum Eccleſiam per internuntios diu egerat, quatenus ſibi viros aliquot rerum vſu & ſolida ſacrarum litterarum cognitione præſtantes mitterent, qui diuina myſteria iuxta ſermonis quo erant conſcripta proprietatem ſenſumq; inter-*

Lib. 1. ſtromatum.

Lib. de menſ. & pōd.

preta-

pretarentur. Qua pietate excitatus Pontifex, Septuaginta & duos ſenes, eoſq́; ſenos ex qualibet tribu Iſrael, cuius adhuc reliquiæ ſupererant in ſemen, elegit; (quamuis vulgo ob ſermonis rotunditatem L X X. *dumtaxat fuiſſe perhibeantur, ad eum modum quo apud Romanos Centum-viri dicebantur, qui tamen erant numero centum & quinque) quos Alexandriam ad* Ptolomæum *tranſmiſit. Hi vt erant linguæ vtriuſque peritiſſimi, ingenio ſagaci, molem iſtius operis aggreſſi, dierum* L X X I I. *ſpatio, admirabili conſenſione vniuerſam Scripturam è ſermone Hebraico in Græcum tranſtulerunt: ſingulari profecto Dei præſidio muniti, nè qua in re hallucinarentur.* Verterunt, *ait* B. Aug. lib. 2. de doct. Chriſt. cap. 15. Septuaginta, quemadmodum congruere gentibus qui eas regebat, & os omnibus vnum fecerat, ipſe Spiritus S. iudicauit. *Et amplius* lib. 18. de Ciuit. cap. 43. Spiritus qui in Prophetis erat quando illa dixerunt, idem ipſe erat etiam in L X X. viris, quando illa interpretati ſunt. *Quantæ autem hæc tranſlatio authoritatis apud omnes fuerit, exhinc clarum euadit, quod ſummus Eccleſiæ magiſter Chriſtus eam in teſtem adhibuerit apud* Lucam cap. 4. verſ. 17. *Apoſtoli quoque ſua dogmata per hanc confirment. Eamq́; multis ſæculis quoad ſincera permanſit, ab vniuerſa Eccleſia veneratam* D. Hieronymus *locuplete teſtimonio aſſerit: imo ſe fruſtra in Bibliis transferendis laboraturum fatetur, ſi ea integra vti ab illis edita primum, haberetur. Et hanc impuritatis omnis* (Præfat. 1. in Paral.) *ſentina* Lutherus *nunc fatuam, nunc abſonam calumniatur, cuius quidem vertiginoſum iudicium vel ex eo elicitur, quod libro* (In Sympoſ. c. de linguis.) *& capite eodem, vtinam in omnibus tam ſtudioſus veritatis! ſe neque Græcum affirmet, nec Hebræum. quis vero æquam cenſuram ferat de re quam ignorat? Quanto æquius* B. Auguſtinus (Lib. 18. de Ciu. c. 44.) *cuius memoria in benedictione eſt, & ſenſit & ſcripſit, dum ſe in diuinarum litterarum tranſlatione Apoſtolorum veſtigia ſecutum liberè confitetur, hanc ſui laboris rationem ſubnectens,* quia & ipſi Apôſtoli ex vtriſque, id eſt, Hebræo textu & verſione L X X. teſtimonia prophetica poſuerunt: vtrâque vtendum putaui, quoniam vtraque vna atque diuina eſt.

Ceterum & ſuperiorem Hebræam *Editionem præter libros pauciſſimos quos codex Hebræus ignorabat, vel ad poſteros nunquam tranſmiſerat, ex antiquis ſolus atque omnium primus in Latinam*

tranſtu-

Digitized by Google

tranſtulit magnum illud omnigenæ eruditionis fulgur Hieronymus. *qui etiam hanc per* L X X. *Interpretes concinnatam, ab erroribus quibus temporum decurſu reſperſa erat vindicauit, & priſtinæ integritati reſtituit. qua de re ipſiuſmet teſtimonium habemus.* Nouum, *inquit,* Teſtamentum Græcæ fidei reddidi: vetus iuxta Hebraicum tranſtuli. *Fuiſſe autem in* Hieronymo *ſummam Latinæ, in quam Hebræa tranſtulit volumina, Græcæq́, è qua emendauit, linguæ peritiam, fatentur qui vel illius opera primis labiis deguſtarunt. Vnus* Lutherus *vt in omnibus, ita etiam hic ſibi quam ſimillimus, ebrio calamo euomuit, iniuriam facere* Hieronymo *omnem illum, qui Hebræum eum diceret. Luthero ſe adiungunt* Iunius, & Tremellius *eodem maledicendi ſpiritu ducti, nihilq́;* Hieronymum *tanto hiatu dignum præſtitiſſe inclamant. At nemo certè niſi indoctus vel maledicus ita ſentiat de viro illo, qui ab ipſis incunabulis inter Grammaticos, Rhetores, & Philoſophos omnem ætatem detriuerat, ſeque vt loquitur ipſe, in ſacræ linguæ piſtrinum recluſerat, in quo quantum deſudarit, conſcientiam tam ſuam, quam eorum qui vitam cum eo duxerunt in teſtem adhibet, hoc velut epilogo* Ruſticum *ſuum per litteras compellans.* Et gratias ago Deo meo, quod de amaro ſemine litterarum dulces fructus carpo. *Quin cum diſcipulæ ſuæ* Paulæ *fœminæ ſanctiſſimæ vita functæ Mnemoſynon adornat, quò nulla edacis temporis lima illius laudes detereret,* Loquar, *inquit,* aliud quod fortaſſis æmulis videatur incredibile, Hebræam linguam quam ego ab adoleſcentia multo labore ac ſudore ex parte didici, & indefatigabili meditatione non deſero, ne ipſe ab ea deſerar, diſcere voluit. *Si progreſſum in ea ſub illius pollice fecit mulier, quam in magiſtro peritiam longo ætatis decurſu collectam ſtatuemus? Et agnouit eam in hoc viro* Eraſmus, *qui & ipſe plurium linguarum cognitione excelluit; ac tantis eumdem beneficiorum muneribus à Deo cumulatum eleganti elogio affirmat, vt* quemadmodum *verba illius ex fide adduco;* per ſe facundi ſi cum Cicerone conferantur, protinus videntur obmuteſcere: ita Doctores omnes quos citrà collationem ſuſpicimus, cum Hieronymo compoſiti, vix ſapere, vix loqui, vix viuere videantur.

Lib. de Script. Eccleſ.

Lib. Sympoſ. c. 69. de linguis

Epiſt. 4

In Prologo ad Tom. 4 Hiero.

Et licet etiam ante S. Hieronymi *tempora verſiones Latinæ Bibliorum propè innumeræ fuerint, quam rem altera Præfa-*

tione

tione vberius trademus; nihilominus haud multo poſt, accedente hoc Sole Dalmatico, omnis earumdem authoritas ſiccata fidem omnem amiſit, quam in Latinis Eccleſiis hæc ſola mox obtinuit, tanquam quæ prioribus melior, & veritati Hebraicæ magis conſona haberetur. Exhinc non obſcurè quis eruat, Vulgatæ Bibliorum Editionis Auctorem eumdem Hieronymum magnâ ex parte agnoſcendum. Vtpote è cuius eruditiſsimi pectoris receſſu Græci Textus correctio, & Hebræa protruſa eſt Tranſlatio. quam proinde Sacroſancta Synodus Tridentina præ omnibus quæ circumferuntur Latinis editionibus authenticam decreuit, vt quæ longo tot ſæculorum vſu in Eccleſia probata ſemper fuerit, ac fidem in publicis Lectionibus, Diſputationibus, concionibus indubitatam obtinuerit. Pſalterium tamen quod in communi vſu, atque in Eccleſiis decantatur, non eſt illud quod ex Hebræa, vel Græca verſione LXX. tranſtulit Hieronym. ſed quod à ſe bis emendatum Epiſtola ad Suniam & Fretellam affirmat, tranſlatum incerto Interprete ex editione S. Luciani Martyris, vt benè ac ſubtiliter aduertit in controuerſia de verbo Dei, Illuſtriſſ. Card. Bellarminus.

Præter Vulgatam autem de qua hactenus, recentiores Latinæ verſiones quæ Catholicorum manibus verſantur, ſunt. Prima, Iſidori Clarij Brixiani, quam Canus cum pleriſque aliis non ſatis probat, Supremus Senatus S. Inquiſitionis per Hiſpaniam, repurgat. Altera eſt quam in Biblia Regia tranſtulit, & ex Nouo Teſtamento ad verbum, vt aiunt, concinnauit vir clariſsimus Benedictus Arias Montanus. Tertia, Franciſco Vatablo Profeſſori & Theologo Pariſienſi adſcribitur, & hoc nomine commendatur à Roberto Stephano in Editione ſua Bibliorum anno Domini M. D. XLV. verius tamen Tranſlationis iſtius Architectus exiſtimatur Leo Iudas. Et hanc quoque vno atque altero errore quoad Textum, pluribus vero circà notas repurgatum à generalis Inquiſitionis regio Senatu in Hiſpaniis reperi. Priores omnes (Vulgatam excipio) tum ſermonis puritate, tum proprietate verborum ab ipſis fontibus cum delectu petita, præcellit ea quam Sanct. Pagninus Lucenſis indefeſſo ſtudio, & ſtupendâ iudicij maturitate, pererudito ſagaciſsimi ſui pectoris arcano, magno Eccleſiæ commodo depromſit, & lucem ab omnibus deſideratam

adſpi-

adſpicere voluit ſub annum Dominicæ Incarnationis milleſimum, quingenteſimum, vigeſimum octauum. Quam quidem Tranſlationem cum in doctiſsima ſua quam in Originem *euulgauit Præfatione, nunquam interituris elogiis celebrauerit ſui ſæculi & ſoli non infimum decus* Gilbertus Genebrardus, *Diuinarum Hebraicarumq́ litterarum in alma Pariſienſi Academia Profeſſor eximius, & ad eam Chriſtiano Lectori non ſit difficilis recurſus, finio hoc quidquid eſt Proloquij. dummodo hoc votum adiecero, vt in rebus iis quas vel properantis præli importunitas, vel adimere potuit fugitiua obliuio, veniam conſequar, & in animum tuum,* Lector ſtudioſe, *parte aliqua admittar.*

HIERONYMI PROLOGVS GALEATVS.

VIGINTI & duas litteras eſſe apud Hebræos, Syrorum quoque lingua, & Chaldæorum teſtatur, quæ Hebrææ magna ex parte confinis eſt. nam & ipſi vigintiduo elementa habent eodem ſono, ſed diuerſis characteribus. Samaritani etiam Pentateuchum Moyſi totidem litteris ſcriptitant, figuris tantum & apicibus diſcrepantes. Certumque eſt Eſdram ſcribam, legiſque doctorem poſt captam Ieroſolymam, & inſtaurationem templi ſub Zorobabel, alias litteras reperiſſe quibus nunc vtimur: cum ad illud vſque tempus iidem Samaritanorum, & Hebræorum characteres fuerint. In libro quoque Numerorum hæc eadem ſupputatio, ſub Leuitarum, ac ſacerdotum cenſu, myſtice oſtenditur. Et nomen Domini tetragrammaton in quibuſdam Græcis voluminibus, vſque hodie antiquis expreſſum litteris inuenimus. Sed & Pſalmi trigeſimus ſextus, & centeſimus decimus, & centeſimus vndecimus, & centeſimus decimusoctauus, & centeſimus quadrageſimusquartus, quamquam diuerſo ſcribantur metro, tamen eiuſdem numeri texuntur alphabeto. Et Ieremiæ Lamentationes, & oratio eius: Salomonis quoque in fine prouerbia, ab eo loco in quo ait: Mulierem fortem quis inueniet? iiſdem alphabetis, vel inciſionibus ſupputantur. Porro quinque litteræ duplices apud Hebræos ſunt. Caph, Mem, Nun, Pe, Sade, aliter enim ſcribuntur per has principia, medietateſque verborum, aliter fines. Vnde & quinque à pleriſque libri, duplices æſtimantur, Samuel, Melachim, Dibre haiamin, Eſdras, Ieremias, cum Cinoth, id eſt, Lamentationibus ſuis. Quomodo igitur vigintiduo elementa ſunt, per quæ ſcribimus Hebraicè omne, quod loquimur, & eorum initiis vox humana comprehenditur: ita viginti duo volumina ſupputantur, quibus quaſi litteris, & exordiis in Dei doctrina, tenera adhuc & lactens viri iuſti eruditur infantia.

Primus, apud eos liber, vocatur, בראשית Bereſith: quem nos Geneſim dicimus.

Secundus, ואלהשמות Veelle ſemoth: qui Exodus appellatur.

Tertius, ויקרא Vaijcra, id eſt, Leuiticus.

Quartus, וידבר Vaieddaber, quem Numeros vocamus.

Quintus, אלההרברים Elle haddebarim, qui Deuteronomium prænotatur.

Hi ſunt quinque libri Moyſi, quos propriè תורת Thora, id eſt, Legem appellant.

Secun-

Secundum, prophetarum ordinem faciunt: & incipiunt ab Ieſu filio Naue: qui apud eos יהושע בן נון Ioſue ben Nun dicitur.

Deinde ſubtexunt שפטים Sophetim, id eſt, Iudicum librum. Et in eumdem compingunt Ruth, quia in diebus Iudicum facta eius narratur hiſtoria.

Tertius ſequitur שמואל Samuel, quem nos Regum primum & ſecundum dicimus.

Quartus, מלכים Melachim, id eſt, Regum, qui tertio & quarto Regum volumine continetur.

Meliuſque multo eſt מלכים Melachim, id eſt, Regum, quam ממלכות Mamlachot, id eſt, Regnorum dicere, Non enim multarum gentium deſcribit regna, ſed vnius Iſraelitici populi, qui tribubus duodecim continetur.

Quintus, eſt ישעיה Iſaias.

Sextus, ירמיא Ieremias.

Septimus, יחזקאל Ezechiel.

Octauus, liber duodecim Prophetarum, qui apud illos vocatur תריעשר There aſar.

Tertius ordo, Hagiographa poſſidet.

Et primus liber incipit à איוב Iob.

Secundus à דוד Dauid: quem quinque inciſionibus, & vno Pſalmorum volumine comprehendunt.

Tertius eſt שלמה Salomon, tres libros habens: Prouerbia, quæ illi משלי Miſle, id eſt, Parabolas appellant.

Quartus, Eccleſiaſten, id eſt, קוהלת Coheleth.

Quintus, Canticum Canticorum, quem titulo שיר השירים Sir haſſirim prænotant.

Sextus, eſt דניאל Daniel.

Septimus, דבריהימים Dibre haiamim, id eſt, Verba dierum: quod ſignificantius, Chronicon totius diuinæ hiſtoriæ poſſumus appellare, qui liber apud nos Paralipomenon primus, & ſecundus inſcribitur.

Octauus, עזרא Eſdras: & qui & ipſe ſimiliter apud Græcos, & Latinos, in duos libros diuiſus eſt.

Nonus, אשתר Eſther.

Atque ita fiunt pariter Veteris legis libri viginti duo: id eſt, Moyſi quinque, & Prophetarum octo, Hagiographorum nouem. Quamquam nonnulli רות וקינות Ruth, & Cinoth, inter Hagiographa ſcriptitent, & hos libros in ſuo putent numero ſupputandos: ac per hoc eſſe priſcæ legis libros vigintiquattuor: quos ſub numero vigintiquattuor ſeniorum Apocalypſis Ioannis inducit adorantes Agnum, & coronas ſuas proſtratis vultibus offerentes; ſtantibus coram quattuor animalibus oculatis ante & retro, id eſt, in præteritum, & in futurum reſpicientibus, & indefeſſa voce clamantibus, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens,

qui erat, & qui eſt, & qui venturus eſt. Hic prologus, Scripturarum qua-
ſi galeatum principium, omnibus libris quos de Hebræo vertimus in La-
tinum, conuenire poteſt: vt ſcire valeamus, quidquid extra hos eſt, inter
apocrypha eſſe ponendum. Igitur Sapientia, quæ vulgo Salomonis inſcri-
bitur, & Ieſu filij Syrach liber, & Iudith, & Tobias, & Paſtor, non ſunt
in canone. Machabæorum primum librum, Hebraicum reperi. Secundus,
Græcus eſt, quod ex ipſa quoque phraſi probari poteſt. Quæ cum ita ſe
habeant, obſecro te Lector, ne laborem meum, reprehenſionem exiſtimes
antiquorum. In templo Dei offert vnuſquiſque quod poteſt: alij aurum, ar-
gentum, & lapides pretioſos: alij byſſum, & purpuram, & coccum offerunt,
& hyacinthum; nobiſcum bene agitur, ſi obtulerimus pelles, & caprarum
pilos. Et tamen Apoſtolus contemptibiliora noſtra magis neceſſaria iu-
dicat. Vnde & tota illa tabernaculi pulchritudo, & per ſingulas ſpecies,
Eccleſiæ præſentis futuræque diſtinctio, pellibus tegitur, & ciliciis, ardo-
remque ſolis, & iniuriam imbrium ea, quæ viliora ſunt prohibent. Lege
ergo primum Samuel, & Melachim meum; meum, inquam, meum. Quid-
quid enim crebrius vertendo, & emendando ſollicitus, & didicimus, &
tenemus, noſtrum eſt. Et cum intellexeris, quod antea neſciebas, vel in-
terpretem me æſtimato, ſi gratus es; vel Paraphraſten, ſi ingratus, quam-
quam mihi omnino conſcius non ſim, mutaſſe me quippiam de Hebraica
veritate. Certè ſi incredulus es, lege Græcos codices, & Latinos, & confer
cum iis opuſculis, quæ nuper emendauimus; & vbicumque diſcrepare in-
ter ſe videris, interroga quemlibet Hebræorum cui magis accommodare
debeas fidem; & ſi noſtra firmauerit, puto quod eum non æſtimes conie-
ctorem, vt in eodem loco mecum ſimiliter diuinarit. Sed & vos famulas
Chriſti rogo (quæ Domini diſcumbentis pretioſiſſima fidei myrrha vngi-
tis caput, quæ nequaquam Saluatorem quæritis in ſepulchro, quibus iam
ad Patrem Chriſtus aſcendit) vt contra latrantes canes, qui aduerſum me
rabido ore deſæuiunt, & circumeunt ciuitatem, atque in eo ſe doctos ar-
bitrantur ſi aliis detrahant, orationum veſtrarum clypeos opponatis. Ego
ſciens humilitatem meam, illius ſemper ſententiæ recordabor. Dixi, cuſto-
diam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſto- Pſal. 38
diam, cum conſiſteret peccator aduerſum me. Obmutui, & humiliatus
ſum, & ſilui à bonis.

HIERONYMVS PAVLINO.

FRATER Ambroſius tua mihi munuſcula perferens, detulit ſimul & ſuauiſſimas litteras, quæ à principio amicitiarum, fidem probatæ iam fidei, & veteris amicitiæ præferebant. Vera enim illa neceſſitudo eſt, & Chriſti glutino copulata, quam non vtilitas rei familiaris, non præſentia tantum corporum, non ſubdola & palpans adulatio; ſed Dei timor, & Diuinarum ſcripturarum ſtudia conciliant. Legimus in veteribus hiſtoriis quoſdam luſtraſſe prouincias, nouos adiſſe populos, maria tranſiſſe: vt eos quos ex libris nouerant, coram quoque viderent. Sic Pythagoras Memphiticos vates, ſic Plato Ægyptum & Architam Tarentinum, eamque oram Italiæ, quæ quondam magna Græcia dicebatur, laborioſiſſime peragrauit· vt qui Athenis magiſter erat, & potens, cuiuſque doctrinam Academiæ gymnaſia perſonabant, fieret peregrinus atque diſcipulus: malens aliena verecunde diſcere, quam ſua impudenter ingerere. Denique dum litteras quaſi toto fugientes orbe perſequitur, captus à piratis & venundatus, etiam tyranno crudeliſſimo paruit, captiuus, vinctus & ſeruus; tamen quia philoſophus, maior emente ſe fuit. Ad Titum Liuium lacteo eloquentiæ fonte manantem, de vltimis Hiſpaniæ Galliarumque finibus quoſdam veniſſe nobiles legimus: & quos ad contemplationem ſui Roma non traxerat, vnius hominis fama perduxit. Habuit illa ætas inauditum omnibus ſæculis, celebrandumque miraculum, vt vrbem tantam ingreſſi, aliud extra vrbem quærerent. Apollonius, ſiue ille magus, vt vulgus loquitur, ſiue philoſophus, vt Pythagorici tradunt, intrauit Perſas, pertranſiuit Caucaſum, Albanos, Scythas, Maſſagetas, opulentiſſima Indiæ regna penetrauit; & ad extremum, latiſsimo Phiſon amne tranſmiſſo, peruenit ad Brachmanas, vt Hiarcham in throno ſedentem aureo, & de Tantali fonte potantem, inter paucos diſcipulos de natura, de motibus ſiderum, ac dierum curſu audiret docentem. Inde per Ælamitas, Babylonios, Chaldæos, Medos, Aſſyrios, Parthos, Syros, Phœnices, Arabes, Palæſtinos, reuerſus Alexandriam, perrexit Æthiopiam vt Gymnoſophiſtas, & famoſiſsimam Solis menſam videret in ſabulo. Inuenit ille vir vbique quod diſceret, & ſemper proficiens, ſemper ſe melior fieret. Scripſit ſuper hoc pleniſsime octo voluminibus Philoſtratus. Quid loquar de ſæculi hominibus, cum Apoſtolus Paulus, vas electionis & magiſter Gentium, qui de conſcientia tanti in ſe hoſpitis loquebatur, An experimentum quæritis eius, qui in me loquitur Chriſtus? poſt Damaſcum Arabiamque luſtratam, aſcenderit Ieroſolymam, vt videret Petrum, & manſerit apud eum diebus quindecim? Hoc enim myſterio hebdomadis & ogdoadis futurus Gentium prædicator in-

11. Act.9. 1.Cor.13. Gal.1. Gal.2.

ſtruendus

ſtruendus erat. Rurſumque poſt annos quattuordecim, aſſumpto Bar-
naba & Tito expoſuerit Apoſtolis Euangelium, ne forte in vacuum
curreret, aut cucurriſſet. Habet enim neſcio quid latentis ἐνεργείας vi-
ua vox, & in aures diſcipuli de auctoris ore transfuſa, fortius ſonat.
Vnde & Æſchines cum Rhodi exularet, & legeretur illa Demoſthenis
oratio, quam aduerſus eum habuerat, mirantibus cunctis atque lau-
dantibus ſuſpirans ait, Quid ſi ipſam audiſſetis beſtiam, ſua verba reſo- III.
nantem? Hæc non dico, quod ſit in me aliquid tale, quod vel poſsis à
me audire, vel velis diſcere: ſed quod ardor tuus & diſcendi ſtudium et-
iam abſque nobis per ſe probari debeat. Ingenium docile, & ſine do-
ctore laudabile eſt. Non quid inuenias, ſed quid quæras conſideramus.
Mollis cera, & ad formandum facilis, etiam ſi artificis & plaſtæ ceſſent
manus, tamen virtute totum eſt quidquid eſſe poteſt. Paulus Apoſto- Act. 22.
lus ad pedes Gamalielis legem Moyſi, & Prophetas didiciſſe ſe gloria-
tur, vt armatus ſpiritalibus telis, poſtea diceret confidenter: Arma no- 2. Cor. 10.
ſtræ militiæ, non carnalia ſunt: ſed potentia Deo ad deſtructionem mu-
nitionum conſilia deſtruentes, & omnem altitudinem extollentem ſe
aduerſus ſcientiam Dei, & captiuantes omnem intellectum ad obedien-
dum Chriſto, & parati ſubiugare omnem inobedientiam. Ad Timo- 2. Tim. 3.
theum ſcribit ab infantia ſacris litteris eruditum, & hortatur ad ſtudium 1. Tim. 4.
lectionis, ne negligat gratiam quæ data ſit ei per impoſitionem manus
presbyterij. Tito præcipit vt inter ceteras virtutes epiſcopi, quem bre- Tit. 1.
ui ſermone depinxit, ſcientiam quoque in eo eligat Scripturarum. Ob-
tinentem, inquit, eum, qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermo-
nem, vt potens ſit exhortari in doctrina ſana, & contra dicentes reuin-
cere. Sancta quippe ruſticitas ſolum ſibi prodeſt: & quantum ædificat ex IV.
vitæ merito Eccleſiam Chriſti, tantum nocet ſi deſtruentibus non reſi-
ſtat. Malachias propheta, immo per Aggæum Dominus, interroga, ait, Agg. 2.
ſacerdotes Legem: intantum ſacerdotis officium eſt interrogatum reſpon-
dere de Lege. Et in Deuteronomio legimus, Interroga patrem tuum, Deu. 32.
& annunciabit tibi: ſeniores tuos, & dicent tibi. In Pſalmo quoque
centeſimo decimooctauo, Cantabiles mihi erant iuſtificationes tuæ in
loco peregrinationis meæ. Et in deſcriptione iuſti viri, cum eum Da-
uid arbori vitæ, quæ eſt in paradiſo compararet, inter ceteras virtutes
& hoc intulit, In lege Domini voluntas eius, & in lege eius meditabi- Pſal. 1.
tur die ac nocte. Daniel in fine ſacratiſsimæ viſionis ait, iuſtos fulgere Dan. 12.
ſicut ſtellas & intelligentes, id eſt, doctos, quaſi firmamentum. Vides
quantum inter ſe diſtent iuſta ruſticitas, & docta iuſtitia? Alij ſtellis,
alij cœlo comparantur. Quamquam iuxta Hebraicam veritatem vtrum-
que de eruditis poſſit intelligi. Ita enim apud eos legimus, Qui au-
tem docti fuerint, fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti: & qui ad iuſti-
tiam erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates. Cur dicitur Act. 9.
Paulus Apoſtolus vas electionis? Nempe quia legis, & Scripturarum

ſancta-

ſanctarum erat armarium. Phariſæi ſtupent in doctrina Domini: & mirantur in Petro, & Ioanne quomodo legem ſciant, cum litteras non di-
ſ. 54. oan 6 dicerint. Quidquid enim aliis exercitatio, & quotidiana in lege medi-
.uc.2. tatio tribuere ſolet, illis hoc Spiritus ſanctus ſuggerebat, & erant iuxta quod ſcriptum eſt θεοδίδακτοι. Duodecim annos Saluator impleuerat, & in templo ſenes de quæſtionibus legis interrogans, magis docet dum prudenter interrogat. Niſi forte ruſticum Petrum, ruſticum dicimus
. Cor. 1. Ioannem. quorum vterque dicere poterat. Etſi imperitus ſermone, non tamen ſcientia. Ioannes ruſticus, piſcator, indoctus? & vnde illa vox
oan 1. obſecro, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. λόγος enim Græcè multa ſignificat: nam & verbum eſt, & ratio, & ſupputatio, & cauſa vniuſcuiuſque rei, per quam ſunt ſingula,
v. quæ ſubſiſtunt: quæ vniuerſa recte intelligimus in Chriſto. Hoc doctus
Abd. 1. Iſa. 29 Plato neſciuit, hoc Demoſthenes eloquens ignorauit. Perdam, inquit,
.Cor. 1 ſapientiam ſapientium, & prudentiam prudentium reprobabo. Vera ſapientia perdet falſam ſapientiam, & quamquam ſtultitia prædicationis
Cor. 1 in cruce ſit, tamen Paulus ſapientiam loquitur inter perfectos: ſapientiam autem non ſæculi huius, nec principum ſæculi iſtius, quæ deſtruitur; ſed loquitur Dei ſapientiam in myſterio abſconditam, quam prædeſtinanit Deus antè ſæcula. Dei ſapientia, Chriſtus eſt. Chriſtus enim, Dei virtus, & Dei ſapientia. Hæc ſapientia, in myſterio abſcondita eſt. de qua & noni pſalmi titulus prænotatur, Pro occultis filij, in quo ſunt
Colo. 2 omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ Dei abſconditi. Et qui in myſterio abſconditus erat, prædeſtinatus eſt ante ſæcula: prædeſtinatus autem & præfiguratus in Lege, & Prophetis. Vnde & Prophetæ appellabantur videntes: quia videbant eum, quem cæteri non videbant. Abra-
oan. 8. zec. 1. ſ. 118. ham vidit diem eius, & lætatus eſt. Aperiebantur cœli Ezechieli, qui populo peccatori clauſi erant. Reuela, inquit Dauid, oculos meos, & conſi-
tom. 7 derabo mirabilia de lege tua. Lex enim ſpiritualis eſt, & reuelatione
Cor. 3 Apoc. 1 Iſa. 29. opus eſt, vt intelligatur, ac reuelata facie Dei gloriam contemplemur. Liber in Apocalypſi ſeptem ſigillis ſignatus oſtenditur: quem ſi dederis homini ſcienti litteras, vt legat, reſpondebit tibi. Non poſſum. ſi-
Apoc. 3 gnatus eſt enim. Quanti hodie putant ſe noſſe litteras, tenent ſignatum librum, nec aperire poſſunt, niſi ille reſerauerit, qui habet clauem Dauid; qui aperit, & nemo claudit; claudit, & nemo aperit? In Actibus
Act. 8. Apoſtolorum ſanctus Eunuchus, immo, vir (ſic enim eum Scriptura cognominat) cum legeret Iſaiam Prophetam, interrogatus à Philippo, Putaſne intelligis, quæ legis? reſpondit, Quomodo poſſum, niſi aliquis me docuerit. Ego (vt de me loquar interim) nec ſanctior ſum hoc Eunucho, nec ſtudioſior, qui de Æthiopia, id eſt, de extremis mundi finibus venit ad templum, reliquit aulam regiam: & tantus amator legis diuinæque ſcientiæ fuit, vt etiam in vehiculo legeret Litteras ſacras. Et tamen cum librum teneret, & verba Domini cogitatione conciperet,

lingua

Digitized by Google

lingua volueret, labiis perſonaret, ignorabat eum, quem in libro neſciens venerabatur. Venit Philippus, oſtendit ei Ieſum, qui clauſus latebat in littera. O mira doctoris virtus! eadem hora credit Eunuchus, baptizatur, & fidelis, & ſanctus factus eſt, ac magiſter de diſcipulo, plus in deſerto fonte Eccleſiæ, quam in aurato ſynagogæ templo reperit. Hæc à me perſtricta ſunt breuiter (neque enim epiſtolaris anguſtia euagari longius patiebatur) vt intelligeres te in Scripturis ſacris ſine præuio, & monſtrante ſemitam non poſſe ingredi. Taceo de grammaticis, rhetoribus, philoſophis, geometris, dialecticis, muſicis, aſtronomis, aſtrologis, medicis, quorum ſcientia mortalibus, vel vtiliſſima eſt, & in tres partes ſcinditur, τὸ δόγμα, τὴν μέθοδον, τὴν ἐμπειρίαν. Ad minores artes veniam, & quæ non tam lingua, quam manu adminiſtrantur. Agricolæ, cæmentarij, fabri metallorum, lignorumque cæſores, lanarij quoque, & fullones, & cæteri qui variam ſupellectilem, & vilia opuſcula fabricantur, abſque doctore eſſe non poſſunt quod cupiunt. Quod medicorum eſt, promittunt medici: tractant fabrilia fabri. ſola Scripturarum ars eſt, quam ſibi paſſim omnes vindicant. Scribimus indocti, doctique poemata paſſim. Hanc garrula anus, hanc delirus ſenex, hanc ſophiſta verboſus, hanc vniuerſi præſiniunt, lacerant, docent antequam diſcant. Alij adducto ſupercilio, grandia verba trutinantes inter mulierculas de ſacris litteris philoſophantur. Alij diſcunt, pro pudor, à fœminis, quod viros doceant. & ne parum hoc ſit, quadam facilitate verborum, immo audacia ediſſerunt aliis quod ipſi non intelligunt. Taceo de mei ſimilibus, qui ſi forte ad ſcripturas ſanctas poſt ſæculares litteras venerint, & ſermone compoſito aures populi mulſerint, quidquid dixerint, hoc legem Dei putant. nec ſcire dignantur quid Prophetæ, quid Apoſtoli ſenſerint, ſed ad ſenſum ſuum incongrua aptant teſtimonia. quaſi grande ſit, & non vitioſiſſimum docendi genus, deprauare ſententias, & ad voluntatem ſuam, Scripturam trahere repugnantem. Quaſi non legerimus Homerocentonas, & Vergiliocentonas. ac non ſic etiam Maronem ſine Chriſto poſſimus dicere Chriſtianum, quia ſcripſerit, Iam redit & virgo, redeunt Saturnia regna, Iam noua progenies cœlo demittitur alto. Et patrem loquentem ad filium, Nate meæ vires, mea magna potentia ſolus. Et poſt verba Saluatoris in cruce, Talia perſtabat memorans, fixuſque manebat. Puerilia ſunt hæc, & circulatorum ludo ſimilia, docere quod ignores: immo, vt cum ſtomacho loquar, ne hoc quidem ſcire, quod neſcias.

Videlicet manifeſtiſſima eſt Geneſis, in qua de creatura mundi, de exordio generis humani, de diuiſione terræ, de confuſione linguarum, & gentium, vſque ad exitum ſcribitur Hebræorum. VII. Geneſis

Patet Exodus cum decem plagis, cum decalogo, cum myſticis diuiniſque præceptis. Exodus

In promptu eſt Leuiticus liber, in quo ſingula ſacrificia, immo ſin- Leuiticus.

gulæ pene ſyllabæ, & veſtes Aaron, & totus ordo Leuiticus ſpirant cæleſtia ſacramenta.

Numeri. Numeri vero, nonne totius arithmeticæ, & prophetiæ Balaam, & quadraginta duarum per eremum manſionum myſteria continent?

Deut. Deuteronomium quoque ſecunda lex, & Euangelicæ legis præfiguratio, nonne ſic ea habet, quæ priora ſunt, vt tamen noua ſint omnia de veteribus? Hucuſque Moyſes, hucuſque Pentateuchus: quibus quinque

1. Cor. 14. verbis loqui ſe velle Apoſtolus in Eccleſia gloriatur.

Iob. Iob exemplar patientiæ, quæ non myſteria ſuo ſermone complectitur? Proſa incipit, verſu labitur, pedeſtri ſermone finitur: omneſque leges dialecticæ, propoſitione, aſſumptione, confirmatione, concluſione determinat. Singula in eo verba, plena ſunt ſenſibus. Et (vt de cæteris ſileam) reſurrectionem corporum ſic prophetat, vt nullus de ea, vel manifeſtius, vel cautius ſcripſerit. Scio, inquit, quòd redemptor meus viuit, & in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum, & rurſum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum, quem viſurus ſum ego ipſe, & oculi mei conſpecturi ſunt, & non alius. Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo.

Ioſue ſiue Ieſus Naue. Veniam ad Ieſum Naue, qui typum Domini non ſolum geſtis, verum etiam nomine præfert, tranſit Iordanem, hoſtium regna ſubuertit, diuidit terram victori populo, & per ſingulas vrbes, viculos, montes, flumina, torrentes, atque confinia, Eccleſiæ cæleſtiſque Ieruſalem ſpiritualia regna deſcribit.

Lib. Iudic. In Iudicum libro, quot principes populi, tot figuræ ſunt.

Ruth. Iſa. 16. Ruth Moabitis, Iſaiæ explet vaticinium, dicentis, Emitte agnum Domine Dominatorem terræ, de petra deſerti, ad montem filiæ Sion.

Reg. I. & II. Samuel in Heli mortuo, & in occiſo Saul, veterem legem abolitam monſtrat. Porro in Sadoc, atque Dauid, noui ſacerdotij, nouiſque imperij ſacramenta teſtatur.

Reg. III. & IV. Melachim, id eſt, tertius & quartus Regum liber, à Salomone vſque ad Iechoniam, & à Ieroboam filio Nabat vſque ad Oſee, qui ductus eſt in Aſſyrios, regnum Iuda, & regnum deſcribit Iſrael. Si hiſtoriam reſpicias, verba ſimplicia ſunt: ſi in litteris ſenſum latentem inſpexeris, Eccleſiæ paucitas, & hæreticorum contra Eccleſiam bella narrantur.

Duodecim Prophetæ in vnius voluminis anguſtias coarctati, multo aliud, quam ſonet in littera, præfigurant.

Oſee. Oſee crebro nominat Ephraim, Samariam, Ioſeph, Iezrahel, & vxorem fornicariam, & fornicationis filios, & adulteram cubiculo clauſam mariti, multo tempore ſedere viduam, & ſub veſte lugubri, viri ad ſe reditum præſtolari.

Ioel. Ioel filius Phatuel deſcribit terram duodecim tribuum, eruca, bru-

cho,

Digitized by Google

cho, locuſta, rubigine vaſtante conſumptam : & poſt euerſionem prioris populi, effuſum iri Spiritum ſanctum ſuper ſeruos Dei, & ancillas, id eſt, ſuper centum viginti credentium nomina, & effuſum iri in cœnaculo Sion. Qui centum viginti ab vno vſque ad quindecim paulatim, & per incrementa ſurgentes, quindecim graduum numerum efficiunt, qui in pſalterio myſtice continentur. Act. 2.

Amos paſtor, & ruſticus, & ruborum mora diſtringens, paucis verbis explicari non poteſt. Quis enim digne exprimat tria, aut quattuor ſcelera Damaſci, & Gazæ, & Tyri, & Idumææ, & filiorum Ammon, & Moab, & in ſeptimo, & octauo gradu Iudæ, & Iſrael? Hic loquitur ad vaccas pingues, quæ ſunt in Samariæ monte, et ruituram domũ maiorem, minoremque teſtatur. Ipſe cernit fictorem locuſtæ, & ſtantem Dominum ſuper murum litum, vel adamantinum, & vncinum pomorum, attrahentem ſupplicia peccatoribus, & famem in terram; non famem panis, nec ſitim aquæ, ſed audiendi verbum Dei. Amos.

Abdias, qui interpretatur ſeruus Dei, pertonat contra Edom ſanguineum terrenumque hominem, fratris quoque Iacob ſemper æmulum, haſta percutit ſpiritali. Abdias

Ionas columba pulcherrima naufragio ſuo paſſionem Domini præfigurans, mundum ad pœnitentiam reuocat: & ſub nomine Niniue, Gentibus ſalutem nunciat. Ionas.

Michæas de Moraſthi cohæres Chriſti, vaſtationem annunciat filiæ latronis, & obſidionem ponit contra eam. quia maxillam percuſſerit iudicis Iſrael. Michæas.

Nahum conſolator orbis increpat ciuitatem ſanguinum, & poſt euerſionem illius loquitur, Ecce ſuper montes pedes euangelizantis, & annunciantis pacem. Nahũ.

Habacuc luctator fortis, & rigidus, ſtat ſuper cuſtodiam ſuam, & figit gradum ſuper munitionem, vt Chriſtum in cruce contempletur, & dicat, Operuit cœlos gloria eius, & laudis eius plena eſt terra. Splendor eius, vt lux erit, cornua in manibus eius: ibi abſcondita eſt fortitudo eius. Habacuc.

Sophonias ſpeculator, & arcanorum Dei cognitor, audit clamorem à Porta piſcium, & eiulatum à Secunda, & contritionem à collibus. Indicit quoque vlulatum habitatoribus Pilæ, quia conticuit omnis populus Chanaan, diſperierunt vniuerſi qui inuoluti erant argento. Sophonias.

Aggæus feſtiuus & lætus, qui ſeminauit in lacrymis vt in gaudio meteret, deſtructum templum ædificat, Deumque patrem inducit loquentem, Adhuc vnum, modicum, & ego commouebo cœlum & terram, & mare, & aridam, & mouebo omnes gentes, & veniet deſideratus cunctis gentibus. Aggæus

Zacharias memor Domini ſui, multiplex in prophetia, Ieſum veſtibus ſordidis indutum, & lapidem oculorum ſeptem: candelabrumque Zacharias.

aureum cum totidem lucernis quot oculis: duas quoque oliuas à ſiniſtris lampadis cernit, & dextris: vt poſt equos nigros, rufos, albos, & varios, & diſſipatas quadrigas ex Ephraim, & equum de Ieruſalem, pauperem regem vaticinetur & prædicet, ſedentem ſuper pullum filium aſinæ ſubiugalis.

Malac. Malachias aperte, & in fine omnium Prophetarum, de abiectione Iſrael, & vocatione Gentium: Non eſt mihi, ait, voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum: & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu enim ſolis vſque ad occaſum, magnum eſt nomen meum in Gentibus. & in omni loco ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.

Iſaias. Iſaiam, Ieremiam, Ezechielem, & Danielem quis poteſt vel intelligere, vel exponere? Quorum primus non prophetiam mihi videtur texere, ſed Euangelium.

Ierem. Secundus virgam nuceam, & ollam ſuccenſam à facie Aquilonis, & pardum ſpoliatum ſuis coloribus, & quadruplex diuerſis metris nectit alphabetum.

Ezech. Tertius principia & finem tantis habet obſcuritatibus inuoluta, vt apud Hebræos iſtæ partes cum exordio Geneſeos ante annos triginta non legantur.

Daniel Quartus vero, qui & extremus inter quattuor prophetas temporum conſcius, & totius mundi φιλίστωρ lapidem præciſum de monte ſine manibus, & regna omnia ſubuertentem, claro ſermone pronunciat.

Dauid. Dauid Simonides noſter, Pindarus, & Alcæus, Flaccus quoque, Catullus, atque Serenus, Chriſtum lyra perſonat, & in decachordo pſalterio, ab inferis excitat reſurgentem.

Prouerbia. Eccleſ. Canticū. Salomon pacificus & amabilis Domini, mores corrigit, naturam docet, Eccleſiam iungit, & Chriſtum ſanctarumque nuptiarum dulce canit epithalamium.

Eſther. Eſther in Eccleſiæ typo populum liberat de periculo, & interfecto Aman, qui interpretatur iniquitas, partes conuiuij, & diem celebrem mittit in poſteros.

Paral. Paralipomenon liber, id eſt, inſtrumenti veteris, ἐπιτομή, tantus, ac talis eſt, vt abſque illo ſi quis ſcientiam Scripturarum ſibi voluerit arrogare, ſeipſum irrideat. Per ſingula quippe nomina iuncturaſque verborum, & prætermiſſæ in Regum libris tanguntur hiſtoriæ, & innumerabiles explicantur Euangelij quæſtiones.

Eſdras. Nehemias. Eſdras, & Nehemias, adiutor videlicet, & conſolator à Domino, in vnum volumen coarctantur, inſtaurant templum, muros extruunt ciuitatis, omniſque illa turba populi redeuntis in patriam, & deſcriptio ſacerdotum, Leuitarum, Iſraelis, proſelytorum, ac per ſingulas familias murorum, ac turrium opera diuiſa, aliud in cortice præferunt, aliud retinent in medulla. Cernis me Scripturarum amore raptum, exceſſiſſe mo-

dum

Digitized by Google

dum epiſtolæ, & tamen non impleſſe quod volui. Audiuimus tantum quid noſſe, quid cupere debeamus, vt nos quoque poſſimus dicere, Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas in omni tempore. Cæterum illud Socraticum impletur in nobis, Hoc tantum ſcio, quod neſcio. Pſ. 118.

Tangam & nouum breuiter teſtamentum, Matthæus, Marcus, Lucas, & Ioannes quadriga Domini, & verum Cherubim, quod interpretatur ſcientiæ multitudo, per totum corpus oculati ſunt, ſcintillæ emicant, diſcurrunt fulgura, pedes habent rectos, & in ſublime tendentes, terga pennata, & vbique volitantia, tenent ſe mutuo, ſibique perplexi ſunt, & quaſi rota in rota voluuntur, & pergunt quocumque eos flatus Spiritus ſancti perduxerit. Matth. Marcus Lucas. Ioann. Ezech. 1

Paulus Apoſtolus ad ſeptem ſcribit Eccleſias, octaua enim ad Hebræos, à pleriſque extra numerum ponitur. Timotheum inſtruit, ac Titum, & Philemonem pro fugitiuo famulo deprecatur. Super quo melius tacere puto, quam pauca ſcribere. Paulus Apoſt.

Actus Apoſtolorum nudam quidem ſonare videntur hiſtoriam, & naſcentis Eccleſiæ infantiam texere: ſed ſi nouerimus ſcriptorem eorum Lucam eſſe, medicum, cuius laus eſt in Euangelio, animaduertemus pariter, omnia verba illius, animæ languentis eſſe medicinam. Actus Apoſt.

Iacobus, Petrus, Ioannes, Iudas, ſeptem Epiſtolas ediderunt tam myſticas, quam ſuccinctas, & breues pariter, ac longas: breues in verbis, longas in ſententiis, vt rarus ſit, qui non in earum lectione cæcutiat. 2. Co. 2 Iacob. Petrus. Ioann. Iudas.

Apocalypſis Ioannis tot habet ſacramenta, quot verba. Parum dixi, & pro merito voluminis laus omnis inferior eſt. In verbis ſingulis multiplices latent intelligentiæ. Oro te frater chariſſime, inter hæc viuere, iſta meditari, nihil aliud noſſe, nihil quærere. Nonne tibi videtur iam hic in terris regni cæleſtis habitaculum? Nolo offendaris in Scripturis ſanctis ſimplicitate, & quaſi vilitate verborum, quæ vel vitio interpretum, vel de induſtria ſic prolata ſunt, vt ruſticam concionem facilius inſtruerent, & in vna eademque ſententia aliter doctus, aliter audiret indoctus. Non ſum tam petulans, & hebes, vt hæc me noſſe pollicear, & eorum fructus capere, quorum radices in cœlo fixæ ſunt: ſed velle fateor. Sedenti me præfero, magiſtrum renuens, comitem ſpondeo. Petenti datur, pulſanti aperitur, quærens inuenit. Diſcamus in terris, quorum ſcientia nobis perſeueret in cœlo. Obuiis te manibus excipiam, & (vt ineptè aliquid, ac de Hermagoræ tumiditate effutiam) quidquid quæſieris, tecum ſcire conabor. Habes hic amantiſſimum tui fratrem Euſebium, qui litterarum tuarum mihi gratiam duplicauit, referens honeſtatem morum tuorum, contemptum ſæculi, fidem amicitiæ, amorem Chriſti. Nam prudentiam, & eloquij venuſtatem etiam Apoc. Matt. 7. Luc. 11.

abſque illo ipſa epiſtola præferebat. Feſtina, quæſo te, & hærentis in ſa-
VIII. lo nauiculæ funem magis præcide, quam ſolue. Nemo renunciaturus ſæ-
culo bene poteſt vendere, quæ contempſit, vt venderet. Quidquid in
Pro. 17. ſumptus de tuo tuleris, pro lucro computa. Antiquum dictum eſt, aua-
ro tam deeſt, quod habet, quam quod non habet. Credenti totus mun-
2 Cor. 6 dus diuitiarum eſt: infidelis autem etiam obolo indiget. Sic viuamus
tamquam nihil habentes, & omnia poſſidentes. Victus & veſtitus diui-
tiæ Chriſtianorum ſunt. Si habes in poteſtate rem tuam, vende: ſi non
Matt. 5. habes, proiice. Tollenti tunicam, & pallium relinquendum eſt. Scilicet
niſi tu, ſemper recraſtinans, & diem de die trahens, cautè & pedetentim
Matt. 4 tuas poſſeſſiunculas vendideris, non habet Chriſtus vnde alat pauperes
Mar. 12 Luc. 21 ſuos. Totum Deo dedit, qui ſeipſum obtulit. Apoſtoli nauem tantum
& retia reliquerunt. vidua duo æra miſit in gazophylacium, & præfertur
Cræſi diuitiis. Facile contemnit omnia, qui ſe ſemper cogitat eſſe mo-
riturum.

PRÆFA-

P R Æ F A T I O

SANCTI HIERONYMI PRESBYTERI

In Pentateuchum Moyſi ad Deſiderium.

DESIDERII mei deſideratas accepi epiſtolas, qui
quodam præſagio futurorum, cum Daniele ſortitus Dan.9.
eſt nomen, obſecrantis, vt tranſlatum in Latinam lin-
guam de Hebræo ſermone Pentateuchum, noſtrorum
auribus traderem. Periculoſum opus certè, & obtre-
ctatorum meorum latratibus patens, qui me aſſerunt
in Septuaginta interpretum ſugillationem noua pro
veteribus cudere, ita ingenium quaſi vinum probantes, cum ego ſæpiſſi-
me teſtatus ſim me pro virili portione in Tabernaculo Dei offerre, quæ
poſſim, nec opes alterius aliorum paupertate fœdari. Quod vt auderem, Exo.35.
Origenis me ſtudium prouocauit, qui editioni antiquæ tranſlationem
Theodotionis miſcuit, aſteriſco & obelo opus omne diſtinguens: dum
aut illuceſcere facit, quæ minus ante fuerant: aut ſuperflua quæque iu-
gulat, & confodit, maximè quæ Euangeliſtarum, & Apoſtolorum au-
ctoritas promulgauit. In quibus multa de Veteri Teſtamento legimus,
quæ in noſtris codicibus non habentur, vt eſt illud, Ex Ægypto vocaui
filium meum: &, Quoniam Nazaræus vocabitur: &, Videbunt in quem
compunxerunt: &, Flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ: &, Quæ
nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt, quæ
præparauit Deus diligentibus ſe; & multa alia, quæ proprium σύνταγμα
deſiderant. Interrogemus ergo eos vbi hæc ſcripta ſint, & cum dicere
non potuerint, de libris Hebraicis proferamus. Primum teſtimonium
eſt in Oſee, ſecundum in Iſaia, tertium in Zacharia, quartum in Prouer- Oſee.11. Iſa. 11.
biis, quintum æquè in Iſaia. Quod multi ignorantes, apocriphorum de- Zac. 12. Pro.18.
liramenta ſectantur; & Hiberas nænias libris authenticis præferunt. Cau- Iſa. 64.
ſas erroris non eſt meum exponere. Iudæi prudenti factum dicunt eſſe
conſilio; ne Ptolemæus vnius Dei cultor, etiam apud Hebræos duplicem
diuinitatem deprehenderet. Quod maximè idcirco faciebant, quia in
Platonis dogma cadere videbatur. Denique vbicumque ſacratum aliquid
Scriptura teſtatur de Patre, & Filio, & Spiritu ſancto, aut aliter interpre-
tati ſunt, aut omnino tacuerunt; vt & regi ſatisfacerent, & arcanum fi-
dei non vulgarent. Et neſcio quis primus auctor ſeptuaginta cellulas
Alexandriæ mendacio ſuo extruxerit, quibus diuiſi eadem ſcriptitarint;

cum

cum Ariſtæas eiuſdem Ptolemæi ὑπερασπιστὴς, & multo poſt tempore Ioſephus nihil tale retulerint: ſed in vna baſilica congregatos, contuliſſe ſcribant, non prophetaſſe. Aliud eſt enim vatem, aliud eſt eſſe interpretem: ibi Spiritus ventura prædicit: hic eruditio & verborum copia, ea quæ intelligit transfert. Niſi forte putandus eſt Tullius Oeconomicum Xenophontis, & Platonis Protagoram, & Demoſthenis pro Cteſiphone, orationem afflatus rhetorico ſpiritu tranſtuliſſe. Aut aliter de eiſdem libris per Septuaginta interpretes, aliter per Apoſtolos Spiritus ſanctus teſtimonia texuit: vt quod illi tacuerunt, hi ſcriptum eſſe mentiti ſint. Quid igitur? damnamus veteres? Minimè. Sed poſt priorum ſtudia, in domo Domini, quod poſſumus laboramus. Illi interpretati ſunt ante aduentum Chriſti, & quod neſciebant, dubiis protulere ſententiis; nos vero poſt paſſionem, & reſurrectionem eius, non tam prophetiam, quam hiſtoriam ſcribimus. aliter enim audita, aliter viſa narrantur, quod melius intelligimus, melius & proferimus. Audi igitur æmule, obtrectator auſculta, non damno, non reprehendo Septuaginta; ſed confidenter cunctis illis Apoſtolos præfero. Per iſtorum os mihi Chriſtus ſonat, quos ante prophetas inter ſpiritalia chariſmata poſitos lego, in quibus vltimum pene gradum interpretes tenent. Quid liuore torqueris? quid imperitorum animos contra me concitas? Sicubi in tranſlatione tibi videor errare, interroga Hebræos, diuerſarum vrbium magiſtros conſule. Quod illi habent de Chriſto, tui codices non habent. Aliud eſt ſi contra ſe poſtea ab Apoſtolis vſurpata teſtimonia probauerunt, & emendatiora ſunt exemplaria Latina, quam Græca, & Græca, quam Hebraica. Verum hæc contra inuidos. Nunc te precor Deſideri chariſſime, vt me, quia tantum opus ſubire feciſti, & à Geneſi exordium capere, orationibus iuues, quo poſſim eodem ſpiritu quo ſcripti ſunt libri, in Latinum eos transferre ſermonem.

Eiuſdem in Ioſue Præfatio.

TANDEM finito Pentateucho Moyſi, velut grandi fenore liberati, ad Ieſum filium Naue manum mittamus, quem Hebræi יהושע בן נון id eſt, Ioſue filium Nun, vocant; & ad Iudicum librum quem שפטים appellant; ad Ruth quoque & Eſther, quos eiſdem nominibus efferunt. Monemuſque lectorem, vt ſiluam Hebraicorum nominum, & diſtinctiones per membra diuiſas diligens ſcriptor conſeruet; ne & noſter labor, & illius ſtudium pereat. Et vt in primis, quod ſæpè teſtatus ſum ſciat me non in reprehenſionem veterum noua cudere, ſicut amici mei criminantur; ſed pro virili parte offerre linguæ meæ hominibus, quos tamen noſtra delectant, vt pro Græcorum ἐξαπλοῖς, quæ & ſumptu, & la-

bore maximo indigent, editionem noſtram habeant. Et ſicubi in antiquorum voluminum lectione dubitarint, hæc illis conferentes, inueniant, quod requirunt: maximè cum apud Latinos tot ſint exemplaria, quot codices: & vnuſquiſque pro arbitrio ſuo, vel addiderit, vel ſubtraxerit, quod ei viſum eſt: & vtique non poſſit verum eſſe, quod diſſonat. Vnde ceſſet arcuato vulnere contra nos inſurgere ſcorpius, & ſanctum opus venenata carpere lingua, vel ſuſcipiens, ſi placet: vel contemnens, ſi diſplicet: memineritque illorum verſuum, Os tuum abundauit mali- Psal. 49
tia, & lingua tua concinnabat dolos. Sedens, aduerſus fratrem tuum loquebaris, & aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum: hæc feciſti & tacui. Exiſtimaſti inique quod ero tui ſimilis: arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam. Quæ enim audientis, vel legentis vtilitas eſt, nos laborando ſudare, & alios detrahendo laborare? dolere Iudæos, quod calumniandi eis, & irridendi Chriſtianos ſit ablata occaſio, & Eccleſiæ homines id deſpicere, immo lacerare, vnde aduerſarij torqueantur? Quod ſi vetus eis tantum interpretatio placet, quæ & mihi non diſplicet, & nihil extra recipiendum putant; cur ea quæ ſub aſteriſcis & obelis vel addita ſunt vel amputata, legunt, & negligunt? Quare Danielem iuxta Theodotionis tranſlationem, Eccleſiæ ſuſceperunt? Cur Origenem mirantur, & Euſebium Pamphili, cunctas editiones ſimiliter differentes? Aut quæ fuit ſtultitia, poſtquam vera dixerint, proferre quæ falſa ſunt? Vnde autem in Nouo Teſtamento probare poterunt aſſumpta teſtimonia, quæ in libris veteribus non habentur? Hæc dicimus, ne omnino calumniantibus tacere videamur. Cæterum poſt ſanctæ Paulæ dormitionem, cuius vita virtutis exemplum eſt, & hos libros quos Euſtochio virgini Chriſti negare non potui; decreuimus dum ſpiritus hos regit artus, prophetarum explanationi incumbere, & omiſſum iam diu opus, quaſi quodam poſtliminio, repetere: præſertim cum & admirabilis, ſanctuſque vir Pammachius, hoc idem litteris flagitet; & nos ad patriam feſtinantes, mortiferos ſirenarum cantus ſurda debeamus aure tranſire.

Præfationem eiuſdem ſancti Hieronymi in libros Regum ſupra reperies, ideo in principio poſitam, quod librorum ſacrorum ordinem contineat. Inſcribitur autem, Prologus Galeatus.

Eiuſdem in librum Paralipomenon Præfatio.

SI Septuaginta Interpretum, pura & vt ab eis in Græcum verſa eſt, editio permaneret, ſuperflue me, Chromati epiſcoporum ſanctiſſime atque doctiſſime, impelleres, vt Hebræa tibi volumina Latino ſermone transferrem. Quod enim ſemel aures hominum occupauerat,

& naſcen-

& naſcentis Eccleſiæ roborauerat fidem, iuſtum erat etiam noſtro ſilentio comprobari. Nunc vero cum pro varietate regionum diuerſa ferantur exemplaria, & germana illa antiquaque tranſlatio corrupta ſit, atque violata; noſtri arbitrij putas, aut è pluribus iudicare quid verum ſit, aut nouum opus in veteri opere cudere, illudentibuſque Iudæis, cornicum, vt dicitur, oculos configere. Alexandria & Ægyptus in Septuaginta ſuis Heſychium laudat auctorem. Conſtantinopolis vſque Antiochiam, Luciani martyris exemplaria probat. Mediæ inter has prouinciæ Palæſtinos codices legunt: quos ab Origene elaboratos Euſebius & Pamphilus vulgauerunt. totuſque orbis hac inter ſe trifaria varietate compugnat. Et certe Origenes non ſolum exempla compoſuit quattuor editionum, è regione ſingula verba deſcribens, vt vnus diſſentiens, ſtatim cæteris inter ſe conſentientibus arguatur; ſed, quod maioris audaciæ eſt, in editione Septuaginta Theodotionem miſcuit, aſteriſcis deſignans quæ minus fuerant, & virgulis quæ ex ſuperfluo videbantur appoſita. Si igitur aliis licuit non tenere quod ſemel ſuſceperant: & poſt Septuaginta cellulas, quæ vulgo ſine auctore iactantur, ſingulas cellulas aperuere, hocque in Eccleſiis legitur quod Septuaginta neſcierunt; cur me non ſuſcipiant Latini mei, qui inuiolata editione veteri ita nouam condidi, vt laborem meum Hebræis, &, quod his maius eſt, Apoſtolis auctoribus comprobem? Scripſi nuper librum de optimo genere inter-
Mat. 2. pretandi, oſtendens illa de Euangelio, Ex Ægypto vocaui filium meum:
Ioan. 19. &, Quoniam Nazaræus vocabitur: &, Videbunt in quem compunxe-
1. Cor. 2. runt: & illud Apoſtoli, Quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus illum; cæteraque his ſimilia in Hebræorum libris inueniri. Certe Apoſtoli & Euangeliſtæ, Septuaginta interpretes nouerant; & vnde eis hæc quæ in
Ioan. 7. Septuaginta interpretibus non habentur? Chriſtus Dominus noſter vtriuſque teſtamenti conditor, in Euangelio ſecundum Ioannem, Qui credit, inquit, in me, ſicut dicit Scriptura, Flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Vtique ſcriptum eſt, quod Saluator ſcriptum eſſe teſtatur. Vbi ſcriptum eſt? Septuaginta non habent, apocrypha neſcit Eccleſia. Ad Hebræos igitur reuertendum eſt, vnde Dominus loquitur, & diſcipuli exempla præſumunt. Hæc pace veterum loquor, & obtrectatoribus meis tantum reſpondeo, qui canino dente me rodunt, in publico detrahentes, & legentes in angulis, iidem & accuſatores & defenſores, cum in aliis probent quod in me reprobant, quaſi virtus & vitium non in rebus ſit, ſed cum auctore mutetur. Cæterum memini editionem Septuaginta tranſlatorum, olim de Græco emendatam tribuiſſe me noſtris, nec inimicum debere exiſtimari eorum quos in conuentu fratrum ſemper ediſſero. Et quod nunc דברי הימים, id eſt, verba dierum, interpretatus ſum, idcirco feci, vt inextricabiles moras, & ſiluam nominum, quæ ſcriptorum confuſa ſunt vitio, ſenſuumque barbariem aper-

tius,

tius, & per verſuum cola digererem, mihimetipſi & meis iuxta Iſmeniam canens, ſi aures ſurdæ ſunt cæterorum.

Ad Domnionem & Rogatianum in eundem Præfatio eiuſdem.

QVOMODO Græcorum hiſtorias magis intelligunt qui Athenas viderint; & tertium Virgilij librum qui à Troade per Leucaten, & Acroceraunia, ad Siciliam, & inde ad oſtia Tiberis nauigauerint, ita ſanctam Scripturam lucidius intuebitur qui Iudæam oculis contemplatus ſit, & antiquarum vrbium memorias, locorumque vel eadem vocabula, vel mutata cognouerit. Vnde & nobis curæ fuit cum eruditiſſimis Hebræorum hunc laborem ſubire, vt circumiremus prouinciam, quam vniuerſæ Chriſti Eccleſiæ ſonant. Fateor enim, mi Domnion & Rogatiane chariſſimi, numquam me in diuinis voluminibus, propriis viribus crediſſe, nec habuiſſe opinionem meam, ſed ea etiam de quibus ſcire me arbitrabar, interrogare me ſolitum, quanto magis de his ſuper quibus anceps eram? Denique, cum à me nuper litteris flagitaſſetis, vt vobis librum Paralipomenon Latino ſermone transferrem, de Tiberiade quendam legis Doctorem, qui apud Hebræos admirationi habebatur, aſſumpſi, & contuli cum eo à vertice, vt aiunt, vſque ad extremum vnguem: & ſic confirmatus, auſus ſum facere quod iubebatis. Libere enim vobis loquor, ita in Græcis & Latinis codicibus hic nominum liber vitioſus eſt, vt non tam Hebræa quàm Barbara quædam, & Sarmatica nomina coniecta arbitrandum ſit. Nec hoc Septuaginta interpretibus, qui Spiritu ſancto pleni, ea quæ vera fuerunt tranſtulerant, ſed ſcriptorum culpæ aſcribendum, dum de emendatis inemendata ſcriptitant; & ſæpe tria nomina, ſubtractis è medio ſyllabis, in vnum vocabulum cogunt, vel è regione vnum nomen, propter latitudinem ſuam, in duo vel tria vocabula diuidunt. Sed & ipſæ appellationes, non homines, vt plerique exiſtimant, ſed vrbes, & regiones, & ſaltus, & prouincias ſonant, & oblique ſub interpretatione, & figura eorum, quædam narrantur hiſtoriæ: de quibus in Regnorum libro dicitur, Nonne ecce hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iuda? Quæ vtique in noſtris codicibus non habentur. Hoc primum ſciendum, quod apud Hebræos, liber Paralipomenon, vnus ſit: & apud illos vocatus, דברי־הימים, id eſt, verba dierum: qui propter magnitudinem, apud nos diuiſus eſt, quod nonnulli etiam in Bruto, Ciceronis dialogo faciunt, vt eum in tres partes ſecent, cum vnus à ſuo Auctore ſit editus. Deinde etiam illud attendendnm, quod frequenter nomina, non vocabula hominum, ſed rerum, vt dixi, ſignificantias ſonant. Ad extre-

mum

mum quod omnis eruditio Scripturarum in hoc continetur: & hiſtoriæ quæ vel prætermiſſæ ſunt in ſuis locis, vel perſtrictæ leuiter, hic per quædam verborum compendia explicentur. Orationum itaque veſtrarum adiutus auxilio, miſi librum beneuolis placiturum, tamen inuidis diſpliciturum eſſe non ambigo. Optima enim quæque, vt ait Plinius, malunt contemnere plerique, quam diſcere. Si quis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere, interroget Hebræos, ſuam conſcientiam recolat, videat ordinem textumque ſermonis; & tunc noſtro labori, ſi potuerit, detrahat. Vbicumque ergo aſteriſcos, id eſt, ſtellas, radiare in hoc volumine videritis: ibi ſciatis de Hebræo additum quod in Latinis codicibus non habetur. Vbi vero obelus, tranſuerſa ſcilicet virga, præpoſita eſt, illic ſignatur quid Septuaginta interpretes addiderint, vel ob decoris gratiam, vel ob Spiritus ſancti auctoritatem, licet in Hebræis voluminibus non legatur.

DE CANONICIS SCRIPTVRIS DECRETVM.

Ex Concilio Tridentino ſeßione quarta.

SACROSANCTA Oecumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, hoc ſibi perpetuo ante oculos proponens, vt ſublatis erroribus, puritas ipſa Euangelij in Eccleſia conſeruetur. *Et infra.*

Sacrorum vero librorum Indicem huic Decreto aſcribendum cenſuit, ne cui dubitatio ſuboriri poſſit, quinam ſint, qui ab ipſa Synodo ſuſcipiuntur. Sunt vero infraſcripti: Teſtamenti veteris, Quinque Moyſi, id eſt, Geneſis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Deuteronomium: Ioſue, Iudicum, Ruth; Quattuor Regum: Duo Paralipomenon; Eſdræ primus, & ſecundus, qui dicitur Neemias; Tobias, Iudith, Eſther, Iob, Pſalterium Dauidicum centum quinquaginta Pſalmorum, Parabolæ, Eccleſiaſtes, Canticum Canticorum, Sapientia, Eccleſiaſticus, Iſaias, Ieremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel; Duodecim Prophetæ minores, id eſt, Oſea, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Michæas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias; Duo Machabæorum, primus, & ſecundus. Teſtamenti Noui; Quattuor Euangelia, ſecundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Ioannem; Actus Apoſtolorum à Luca Euangeliſta conſcripti; Quattuordecim Epiſtolæ Pauli Apoſtoli; Ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Epheſios, ad Philippenſes, ad Coloſſenſes, duæ ad Theſſalonicenſes, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos; Petri Apoſtoli duæ; ~~Ioannis Apoſtoli duæ~~; Ioannis Apoſtoli tres; Iacobi Apoſtoli vna; Iudæ Apoſtoli vna; & Apocalypſis Ioannis Apoſtoli. Si quis autem Libros ipſos integros cum omnibus ſuis partibus, prout in Eccleſia Catholica legi conſueuerunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro ſacris, & canonicis non ſuſceperit, & traditiones prædictas ſciens, & prudens contempſerit, anathema ſit.

Digitized by Google

CENSVRA.

BIBLIA *hæc variarum Tranſlationum, iuxta ea quæ ſuperiore Præfatione ad Lectorem annotantur, admodum vtilia iudico, quæ typis euulgata, luce donentur. Actum Antuerp. in Semin. Epiſcopali* v. *die Martij* M. DC. XVI.

LAVR. BEYERLINCK.

Digitized by Google

ORDO LIBRORVM VETERIS AC NOVI TESTAMENTI,

Qui in his Tribus Partibus Sacrorum Bibliorum ex variis tranſlationibus congeſtorum habentur.

In Priori Parte habentur.

Geneſis 2
Exodus 136
Leuiticus 244
Numeri 324
Deuteronomium 436
Ioſue 530
Iudicum 596
Ruth 664
Regum I. 674
Regum II. 770
Regum III. 856
Regum IV. 938
Paralipomenon I. 1010
Paralipomenon II. 1100

In ſecunda Parte habentur.

Eſdræ I. 2
Eſdræ II. 30
Tobias 70
Iudith 85
Eſther 108

Libri qui extra Canonem reijciuntur, & in ſecunda Parte habentur.

Eſdræ III. 136
Eſdræ IV. 147

Iob 164
Liber Pſalmorum 238
Prouerbia Salomonis 326
Eccleſiaſtes 390
Canticum Canticorum 412
Liber Sapientiæ 424
Eccleſiaſticus 434
Iſaias 460
Ieremias 588
Baruch 752
Ezechiel 762
Daniel 892
Oſeas 940
Ioel 960
Amos 968
Abdias 984
Ionas 988
Micheas 994
Nahum 1006
Habacuc 1012
Sophonias 1018
Aggæus 1024
Zacharias 1030
Malachias 1054
Machabæorum I. 1062
Machabæorum II. 1080

ORDO LIBRORVM NOVI TESTAMENTI,

Qui in Poſtrema Parte Sacrorum Bibliorum habentur.

Evangelium ſecundum Matthæum 2
Euangelium ſecundum Marcum 84
Euangelium ſecundum Lucam 138
Euangelium ſecundum Ioannem 230
Actus Apoſtolorum 298
Pauli Epiſtola ad Romanos 390
Epiſtola ad Corinthios I. 426
Epiſtola ad Corinthios II. 462
Epiſtola ad Galatas 486
Epiſtola ad Epheſios 498
Epiſtola ad Philippenſes 510
Epiſtola ad Coloſſenſes 520
Epiſtola ad Theſſalonicenſes I. 528
Epiſtola ad Theſſalonicenſes II. 536
Epiſtola ad Timotheum I. 542
Epiſtola ad Timotheum II. 552
Epiſtola ad Titum 560
Epiſtola ad Philemonem 564
Epiſtola ad Hebræos 566
Iacobi Epiſtola 594
Petri Epiſtola I. 604
Epiſtola II. 614
Ioannis Epiſtola I. 618
Epiſtola II. 628
Epiſtola III. 629
Iudæ Epiſtola 630
Apocalypſis 632

Digitized by Google

LIBRI GENESIS.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

Act.14. IN Principio creauit Deus cœlum & terram.
15.17. Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ
24. Pſal.32. erant ſuper faciem abyſsi: & Spiritus Dei fere-
6.135. batur ſuper aquas.
5. Eccl. Dixitque Deus: * Fiat lux. Et facta eſt lux.
18.1. Et vidit Deus lucem quòd eſſet bona: & diuiſit
* Heb. lucem à tenebris.
11.3. Appellauitque lucem Diem, & tenebras Noctem:
factumque eſt veſpere & mane, dies vnus.

Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio
aquarum: & diuidat aquas ab aquis.
Et fecit Deus firmamentum, diuiſitque aquas
* Pſal. quæ erant ſub firmamento, ab his * quæ erant ſu-
135.5. per firmamentum. Et factum eſt ita.
Ierem. Vocauitque Deus firmamentum, Cœlum: & fa-
10. 12. ctum eſt veſpere & mane, dies ſecundus.
51. 15. Pſalm. 148.4.

Dixit verò Deus, Congregentur aquæ, quæ ſub
cœlo ſunt, in locum vnum: & appareat arida. Et fa-
ctum eſt ita.

* Pſal. Et vocauit * Deus aridam Terram, congregatio-
32. 7. neſque aquarum appellauit Maria. Et vidit Deus
88. 12. quòd eſſet bonum.
135.6. Et ait: Germinet terra herbam virentem & fa-
cientem ſemen, & lignum pomiferum faciens fru-
ctum iuxta genus ſuum, cuius ſemen in ſemetipſo
ſit ſuper terram. Et factum eſt ita.

Et protulit terra herbam virentem, & facientem
ſemen iuxta genus ſuum, lignumque faciens fru-
ctum, & habens vnumquodque ſementem ſecun-
dum ſpeciem ſuam. Et vidit Deus quòd eſſet bo-
num.
Et factum eſt veſpere & mane, dies tertius.
Dixit autem Deus: Fiant luminaria in firma-
* Pſal. mento cœli, & diuidant diem ac noctem, & ſint * in
135.7. ſigna, & tempora, & dies, & annos:

Vt luceant in firmamento cœli, & illuminent
terram. Et factum eſt ita.
Feciṫque Deus duo luminaria magna: luminare
maius, vt præeſſet diei: & luminare minus, vt præ-
eſſet nocti: & ſtellas.
Et poſuit eas in firmamento cœli, vt lucerent ſu-
per terram,
Et præeſſent diei, ac nocti: & diuiderent lucem,
ac tenebras. Et vidit Deus quòd eſſet bonum.

Et factum eſt veſpere & mane, dies quartus.
Dixit etiam Deus: Producant aquæ reptile animæ
viuentis, & volatile ſuper terram ſub firmamento
cœli.
Creauitq; Deus cete grandia, & omnem animam
viuentem, atque motabilem: quam produxerant
aquæ in ſpecies ſuas, & omne volatile ſecundum
ſuum genus. Et vidit Deus quòd eſſet bonum.
Benedixitque eis, dicens: Creſcite, & multiplica-
mini, & replete aquas maris: aueſque multiplicen-
tur ſuper terram.

Et

LIBRI BERESITH.

Transſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

1 *IN Principio creauit Deus cœlum & terram.*
2 *Et terra erat deſolata, & inanis, & tenebræ erant*
in ſuperficie voraginis, & Spiritus Dei ſufflabat in
ſuperficie aquarum.
3 *Et dixit Deus: Sit lux. Et fuit lux.*
4 *Et vidit Deus quòd eſſet bona, & diuiſit Deus lucem, à*
tenebris.
5 *Et vocauit Deus lucem Diem, & tenebras vocauit No-*
ctem. Et fuit veſpera, & fuit mane dies vnus.

6 *Et dixit Deus. Sit firmamentum in medio aquarum, &*
diuidat aquas ab aquis.
7 *Et fecit Deus firmamentum, & diuiſit aquas, quæ erant*
ſub firmamento, ab aquis quæ erant ſuper firmamentum.
Et fuit ita.
8 *Et vocauit Deus firmamentum, Cœlum: & fuit veſpe-*
ra, & fuit mane dies ſecundus.

9 *Et dixit Deus: Congregentur aquæ, quæ ſunt ſub cœlo*
in locum vnum, & appareat arida. Et fuit ita.

10 *Et vocauit Deus aridam Terram, & congregationem*
aquarum appellauit Maria. Et vidit Deus quòd eſſet bo-
num.
11 *Et dixit Deus: Germinet terra germen, herbam ſemini-*
ficantem ſemen, arborem fructiferam facientem fructum
in ſpecie ſua, in qua ſemen eius ſit ſuper terram. Et fuit
ita.

12 *Et protulit terra germen, herbam ſeminificantem ſe-*
men in ſpecie ſua. & arborem facientem fructum, in qua
ſemen eius fuit in ſpecie ſua. Et vidit Deus, quod eſſet
bonum.

13 *Et fuit veſpera, & fuit mane dies tertius.*
14 *Et dixit Deus: Sint luminaria in firmamento cœli, vt*
diuidant diem à nocte, & ſint in ſigna, & tempora, &
dies, & annos.

15 *Et ſint luminaria in firmamento cœli, vt illuminent*
terram. Et fuit ita.
16 *Et fecit Deus duo luminaria magna, luminare maius*
ad dominium diei, & luminare minus ad dominium no-
ctis. Et ſtellas.
17 *Et poſuit eas Deus in firmamento cœli, vt illuminarent*
terram.
18 *Et vt præeſſent diei, ac nocti: & diuiderent lucem, à te-*
nebris. Et vidit Deus quòd eſſet bonum.

19 *Et fuit veſpera, & fuit mane dies quartus.*
20 *Et dixit Deus: Repere faciant aquæ reptile animæ vi-*
uentis: & volatile volet ſuper terram in ſuperficie firma-
menti cœli.
21 *Et creauit Deus cetos magnos, & omnem animam vi-*
uentem repentem, quam repere fecerunt aquæ in ſpecie
ſua, & omne volatile alatum ſecundum ſpeciem ſuam. Et
vidit Deus quòd eſſet bonum.
22 *Et benedixit eis, dicendo: Creſcite, & multiplicate vos,*
& replete aquas in maribus, & volatile multiplicet ſe in
terra.

Et

Digitized by Google

LIBRI GENESIS.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

IN Principio fecit Deus cœlum & terram. 1
Terra autem erat inuiſibilis, & incompoſita: 2
& tenebræ ſuper abyſſum:& ſpiritus Dei ſuper-
ferebatur ſuper aquam.
Et dixit Deus:Fiat lux:& facta eſt lux. 3
Et vidit Deus lucem, quia bona eſt. Et diſcreuit 4
Deus inter lucem & tenebras.
Et vocauit Deus lucem diem, & tenebras voca- 5
uit noctem.Et factum eſt veſpere,& factum eſt ma-
ne dies vnus.
Et dixit Deus:Fiat firmamentũ in medio aquæ,& 6
ſit diſcernẽs inter aquam,& aquam.Et factũ eſt ſic.
Et fecit Deus firmamentum : & diuiſit Deus in- 7
ter aquam,quę erat ſub firmamento,& inter aquã,
quæ ſupra firmamentum.
Et vocauit Deus firmamentum,Cælum.Et vidit 8
Deus, quia bonum eſt. Et factum eſt veſpere, & fa-
ctum eſt mane dies ſecundus.
Et dixit Deus:Congregetur aqua, quæ ſub cælo, 9
in congregationem vnam, & appareat arida. Et fa-
ctum eſt ſic : Et congregata eſt aqua, quæ ſub cœlo,
in congregationes ſuas:& apparuit arida.
Et vocauit Deus aridam Terram, & collectiones 10
aquarum vocauit Maria. Et vidit Deus, quia bo-
num eſt.
Et dixit Deus. Germinet terra herbam pabuli, 11
ſeminans ſemen ſecundum genus, & ſecundum ſi-
militudinem ; & lignum fructiferum faciens fru-
ctum,cuius ſemen eius ſit in ipſo ſecundum genus
ſuper terram.Et factum eſt ſic.
Et produxit terra herbam pabuli,ſeminans ſemẽ 12
ſecundum genus, & ſecundum ſimilitudinem, &
lignum fructiferum faciens fructum, cuius ſemen
eius ſit in eo ſecundum genus ſuper terram. Et vi-
dit Deus,quia bonum eſt.
Et factũ eſt veſpere,& factũ eſt mane dies tertius. 13
Et dixit Deus: Fiant luminaria in firmamento 14
cœli ad illuminationem ſuper terram:vt diſcernãt
inter diem,& noctem : & ſint in ſigna,& in tempo-
ra, & in dies & in annos.
Et ſint ad illuminationem in firmamento cœli, 15
vt luceant ſuper terram. Et factum eſt ſic.
Et fecit Deus duo luminaria magna : luminare 16
maius in principatus diei, & luminare minus in
principatus noctis, & ſtellas.
Et poſuit ea Deus in firmamento cœli,vt luceant 17
ſuper terram,
Et habeant principatum diei,ac noctis,& diſcer- 18
nant inter lucem & tenebras. Et vidit Deus quia
bonum eſt. (quartus.
Et factum eſt veſpere, & factum eſt mane dies 19
Et dixit Deus:Producant aquæ reptilia animarũ 20
viuentium, & volatilia volantia ſuper terram ſe-
cundum firmamentum cœli. Et factum eſt ſic.
Et fecit Deus cetos magnos, & omnem animam 21
animalium reptilium, quæ produxerunt aquæ ſe-
cũdum genera eorum, & omne volatile pennatum
ſecundum genus. Et vidit Deus, quia bona ſunt.
Et benedixit ea Deus,dicens : Creſcite,& multi- 22
plicamini,& replete aquas in maribus : & volatilia
multiplicentur ſuper terram.

LIBRI GENESIS.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAPVT PRIMVM.

IN Principio creauit Deus cœlum & terram.
Terra autem erat deſerta,& vacua;& tenebræ ſuper
faciem abyſſi : & ſpiritus Dei inſuſſiabat ſuper faciem
aquarum.
Et dixit Deus,Sit lux:& fuit lux.
Et vidit Deus lucem quòd eſſet bona. Et diuiſit Deus
inter lucem & inter tenebras.
Appellauitque Deus lucem diem, & tenebras vocauit
noctem. Et fuit veſpere, & fuit mane dies vnus.
Et dixit Deus, Sit firmamentum in medio aquarum:&
diuidat inter aquas,& aquas.
Et fecit Deus firmamentum:& diuiſit inter aquas quæ
erant ſubter firmamentum : & inter aquas quæ erant ſu-
per firmamentum : & fuit ita.
Et vocauit Deus firmamentum Cœlum.Et fuit veſpere,
& fuit mane,dies ſecundus.
Et dixit Deus,Congregentur aquæ quæ ſub cœlo ſunt, in
locum vnum,& appareat arida. Et fuit ita.
Et vocauit Deus aridam Terram : & locum congrega-
tionis aquarum appellauit Maria. Et vidit Deus quòd eſ-
ſet bonum.
Et dixit Deus. Germinet terra germinationem herbæ,
cuius filius ſementis ſeminatur : arboremque fructiferam
facientem fructus ſecundum genus ſuum, cuius filius ſe-
mentis in ipſo ſit ſuper terram. Et fuit ita.
Et produxit terra germen herbæ, cuius filius ſementis
ſeminatur ſecundum genus ſuum ; & arborem facientem
fructus,cuius filius ſementis in ipſo ſecundum genus ſuum:
Et vidit Deus quòd eſſet bonum.
Et fuit veſpere & fuit mane, dies tertius.
Et dixit Deus, Sint luminaria in firmamento cœli, vt
diuidant inter diem,& noctem:& ſint in ſigna,& in tem-
pora:& vt numerentur per ea dies,& anni.
Et ſint in luminaria in firmamento cœli ad illuminan-
dum ſuper terram:& fuit ita.
Et fecit Deus duo luminaria magna : luminare maius,
vt dominaretur in die : & luminare minus,vt dominare-
tur in nocte:& ſtellas.
Et poſuit eas Deus in firmamento cœli ad illuminandum
ſuper terram.
Et vt dominarentur in die,& in nocte:& vt diuiderent
inter lucem, & tenebras:& vidit Deus quòd eſſet bonum.
Et fuit veſpere,& fuit mane,dies quartus.
Et dixit Deus, Serpant aquæ reptile animæ viuentis:&
auem, quæ volat ſuper terram ſuper faciem aeris firma-
menti cœlorum.
Et creauit Deus colubres magnos, & omnem animam
viuentem reptilium,quæ produxerant aquæ ſecundum ſpe-
cies ſuas;& omnem volucrem, quæ volat, ſecundum genus
ſuum,& vidit Deus quòd eſſet bonum.
Et benedixit eis Deus,dicens:Creſcite & multiplicami-
ni & replete aquas maris : & volucres multiplicentur in
terra.

Vulgat. Editio.

Et factum eſt veſpere,& mane dies quintus.

Dixit quoque Deus:Producat terra animam viuentem in genere ſuo,iumẽta, & reptilia, & beſtias terræ ſecundum ſpecies ſuas. Factumque eſt ita.

Et fecit Deus beſtias terræ iuxta ſpecies ſuas, & iumenta & omne reptile terræ in genere ſuo. Et vidit Deus quòd eſſet bonum,

Et ait:Faciamus hominem ad * imaginem & ſimilitudinem noſtram: & præſit piſcibus maris, & volatilibus cœli, & beſtijs, vniuerſæque terræ, omnique reptili, quod mouetur in terra.

* Col. 3. 10. Inf. 5. 1. & 9. 6. 1. Cor. 11. 7.

Et creauit Deus hominem ad imaginem ſuam: ad imaginem Dei creauit illum, * maſculum & fœminam creauit eos.

* Sap. 2. 23. Mat. 19. 4.

Benedixitq; illis Deus,& ait:Creſcite & multiplicamini,& replete terram,& ſubijcite eam,& dominamini piſcibus maris, & volatilibus cœli, & vniuerſis animantibus,quæ mouentur ſuper terram.

Eccl. 17. 1. Inf. 8. 17. & 9. 1.

Dixitque Deus:Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem ſemen ſuper terram, & vniuerſa ligna quæ habent in ſemetipſis ſementem generis ſui, * vt ſint vobis in eſcam:

* Inf. 9. 3.

Et cunctis animantibus terræ, omnique volucri cœli,& vniuerſis quæ mouentur in terra,& in quibus eſt anima viuens, vt habeant ad veſcendum. Et factum eſt ita.

* Viditq; Deus cuncta quæ fecerat:& erant valde bona. Et factum eſt veſpere & mane, dies ſextus.

* Eccl. 39. 21. Mar. 7. 37.

CAP. II.

Igitur perfecti ſunt cœli & terra, & omnis ornatus eorum.

Compleuitq; Deus die ſeptimo opus ſuum quod fecerat: & * requieuit die ſeptimo ab vniuerſo opere quod patrarat.

* Exo. 20. 11. & 31. 17. Deu. 5. 14. Heb. 4. 4.

Et benedixit diei ſeptimo:& ſanctificauit illum: quia in ipſo ceſſauerat ab omni opere ſuo quod creauit Deus vt faceret.

Iſtæ ſunt generationes cœli & terræ,quando creata ſunt,in die quo fecit Dñs Deus cœlũ & terram:

Et omne virgultum agri antequam oriretur in terra,omnemq́ue herbam regionis priuſquàm germinaret: non enim pluerat Dominus Deus ſuper terram,& homo non erat qui operaretur terram:

Sed fons aſcendebat è terra, irrigans vniuerſam ſuperficiem terræ.

Formauit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ, & inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitæ, & * factus eſt homo in animam viuentem.

* 1. Cor. 15. 45.

Plantauerat autẽ Dñs Deus Paradiſum voluptatis à principio:in quo poſuit hominẽ quẽ formauerat.

Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum viſu, & ad veſcendum ſuaue: lignum etiam vitæ in medio Paradiſi, lignumque ſcientiæ boni & mali.

Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum Paradiſum, qui inde diuiditur in quattuor capita.

Nomen vni * Phiſon:ipſe eſt qui circuit omnem terram Heuilath,vbi naſcitur aurum:

* Eccl. 24. 35.

Et aurum terræ illius optimum eſt:ibi inuenitur bdellium, & lapis onychinus.

Et nomen fluuij ſecundi Gehon: ipſe eſt qui circumit omnem terram AEthiopiæ.

Nomẽ verò fluminis tertij,Tygris:ipſe vadit contra Aſſyrios,fluuius aũt quartus,ipſe eſt Euphrates.

Tulit ergo Dominus Deus hominem, & poſuit eum in paradiſo voluptatis,vt operaretur & cuſtodiret illum:

Præcepitque ei dicens: Ex omni ligno paradiſi comede:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Et fuit veſpera, & fuit mane dies quintus.*

24 *Et dixit Deus, Producat terra animam viuentem ſecundum ſpeciem ſuam, iumentum, & reptile, & beſtias terræ ſecundum ſpeciem ſuam. Et fuit ita.*

25 *Et fecit Deus beſtias terræ ſecũdum ſpeciem ſuam, & iumentum ſecundum ſpeciem ſuam, & omne reptile terræ, ſecundum ſpeciem ſuam. Et vidit Deus quod eſſet bonum.*

26 *Et dixit Deus. Faciamus hominem ad imaginem noſtrã ſecundum ſimilitudinem noſtram, & præſit piſcibus maris, & volatili cœli, & iumento, & omni terræ, & omni reptili reptanti ſuper terram.*

27 *Et creauit Deus hominem ad imaginẽ ſuam. Ad imaginẽ Dei creauit illum, maſculum, & fœminam creauit eos.*

28 *Et benedixit eis Deus, & dixit ad eos Deus. Creſcite & multiplicate vos, & replete terram, & ſubijcite eam, & dominamini piſcibus maris, & volatili cœli, & omni beſtiæ reptanti ſuper terram.*

29 *Et dixit Deus, Ecce dedi vobis omnem herbam ſeminantem ſemen, quæ eſt in ſuperficie omnis terræ. Et omnis arbor in qua eſt fructus arboris ſeminans ſemen, vobis erit in eſcam.*

30 *Et omni beſtiæ terræ, & omni volatili cœli, & omni reptanti ſuper terram, in quo eſt anima viuens, omne olus herbæ in eſcam. Et fuit ita.*

31 *Et vidit Deus omne quod fecerat: & ecce bonum valde. Et fuit veſpera, & fuit mane dies ſextus.*

CAP. II.

1 *ET perfecti ſunt cœli, & terra, & omnis exercitus eorum.*

2 *Et perfecit Deus die ſeptimo opus ſuum, quod fecerat, & requieuit in die ſeptimo ab omni opere ſuo, quod fecerat.*

3 *Et benedixit Deus diei ſeptimo, & ſanctificauit illum, quia in illo requieuerat ab omni opere ſuo, quod creauerat Deus, vt faceret.*

4 *Iſtæ ſunt generationes cœli & terræ, quando creati ſunt, in die qua fecit Dominus Deus cœlum & terram.*

5 *Et omne virgultum agri, antequam eſſet in terra, & omnem herbam agri, antequam oriretur, quia non pluere fecerat Dominus Deus ſuper terram, & homo non erat, qui coleret terram.*

6 *Et vapor aſcendebat, & irrigabat vniuerſam ſuperficiem terræ.*

7 *Et formauit Dominus Deus hominem è puluere terræ, & inſpirauit in faciem eius ſpiraculum vitæ. Et fuit homo in animam viuentem.*

8 *Et plantauit Dominus Deus Hortum in Heden ab oriente, & poſuit ibi hominem, quem formauerat.*

9 *Et germinare fecit Dominus Deus è terra omnem arborem concupiſcibilem viſu, & bonam ad veſcendum, & arborem vitæ in medio Horti, & arborem ſcientiæ boni, & mali.*

10 *Et fluuius egrediebatur ex Heden, ad irrigandum Hortum, & inde diuiditur, & eſt in quattuor capita.*

11 *Nomen vnum Piſon, ipſe circuit totam terram Chauilah, vbi eſt aurum.*

12 *Et aurum terræ illius bonum. Ibi eſt bdellium, & lapis onychinus.*

13 *Et nomen ſecundi fluuij Ghichon. Ipſe circuit omnem terram Æthiopiæ.*

14 *Et nomen fluuij tertij Chiddechel. Ipſe vadit ante Aſſur. Et flumen quartum eſt Perath.*

15 *Et tulit Dominus Deus hominem, & poſuit eum in Horto Heden, vt coleret eum, & cuſtodiret eum.*

16 *Et præcepit Dominus Deus homini dicendo. Ex omni ligno Horti, comedendo comedes.*

Tranſl. ex Septuag.

23 Et factū eſt veſpere,& factū eſt mane dies quintus.
24 Et dixit Deus: Producat terra animam viuentem
ſecundum genus,quadrupedia,& reptilia,& beſtias
terræ ſecundum genus. Et factum eſt ſic.
25 Et fecit Deus beſtias terrę ſecundum genus,& pe-
cora ſecūdum genus eorum, & omnia reptilia ter-
rę ſecundum genus.Et vidit Deus,quia bona ſunt.
26 Et dixit Deus:Faciamus hominem ad imaginem
noſtram,& ad ſimilitudinem.Et habeat principatū
piſcium maris,& volatiliū cęli,& pecorū,& omnis
terrę,& omnium reptilium repentium ſuper terrā.
27 Et fecit Deus hominem: ad imaginem Dei fecit
eum:maſculum & feminam fecit eos.
28 Et benedixit eos Deus,dicens:Creſcite, & multi-
plicamini,& replete terram,& dominamini eius,&
principamini piſcium maris,& volatilium cœli, &
omnium pecorum,& omnis terræ,& omnium rep-
tilium repentium ſuper terram.
29 Et dixit Deus: Ecce dedi vobis omne pabulum
ſeminale ſeminans ſemen, quod eſt ſuper omnem
terram,& omne lignum, quod habet in ſe fructum
ſeminis ſeminalis:vobis erit ad eſcam,
30 Et omnibus beſtijs terræ,& omnibus volatilibus
cœli, & omni reptili repenti ſuper terram, quod
habet in ſe animam vitæ: & omne pabulum viride
in eſcam. Et factum eſt ſic.
31 Et vidit Deus omnia, quæcumque fecit: & ecce
bona valde.Et factum eſt veſpere,& factum eſt ma-
ne dies ſextus.

C A P. II.

1 ET conſummata ſunt cœlum & terra, & omnis
ornatus eorum.
2 Et conſummauit Deus in die ſexto opera ſua,quæ
fecit. Et requieuit in die ſeptimo ab omnibus ope-
ribus ſuis, quæ fecit.
3 Et benedixit Deus diem ſeptimum,& ſanctifica-
uit eum: quia in ipſo requieuit ab omnibus operi-
bus ſuis,quæ inchoauit Deus facere.
4 Hic eſt liber generationis cæli & terræ,cum facta
ſunt:qua die fecit Dn̄s Deus cœlum & terram.
5 Et omne viride agri,antequam eſſet ſuper terram,
& omne fœnum agri,antequam exortum eſſet: Nō
enim pluerat Deus ſuper terram: nec erat homo,
qui operaretur eam.
6 Fons autem aſcendebat de terra,& irrigabat om-
nem faciem terræ.
7 Et finxit Deus hominem, puluerem de terra. Et
inſufflauit in faciem eius flatum vitæ: & factus eſt
homo in animam viuentem.
8 Et plantauit Deus paradiſum in Edem ad orien-
tem:& poſuit ibi hominem,quem plaſmauerat.
9 Et produxit adhuc Deus de terra omne lignum
ſpecioſum ad aſpectum, & bonum ad eſcam:& lig-
num vitæ in medio paradiſi, & lignum ad ſcien-
dum cognoſcibile boni & mali.
10 Flumen autem procedit ex Edem,ad irrigandum
paradiſum:quod inde diuiditur in quatuor initia.
11 Nomen vni Phiſon: hoc eſt, quod circuit totam
terram Euilat:vbi eſt aurum:
12 Et aurum terræ illius bonum: & ibi eſt carbun-
culus,& lapis praſinus.
13 Et nomen flumini ſecundo Geon: hoc eſt, quod
circuit totam terram AEthiopiæ.
14 Et flumen tertium Tigris:hoc eſt,quod vadit con-
tra Aſſyrios. Et flumen quartum Euphrates.
15 Et ſumpſit Dn̄s Deus hominē,quē fecit:& poſuit
eum in paradiſo deliciarū,operari eū,& cuſtodire.
16 Et præcepit Dominus Deus Adam,dicens:Ex om-
ni ligno,quod eſt in paradiſo,eſca edes.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et fuit veſpere & fuit mane, dies quintus.
*Et dixit Deus, Producat terra animam viuentem ſe-
cundum genus ſuum,iumentum & reptile & beſtiam ter-
ra ſecundum ſpecies ſuas:& fuit ita.*
*Et fecit Deus beſtiam terra ſecundum genus ſuum, &
iumentum iuxta genus ſuum, & omne reptile terra iuxta
genus ſuum: & vidit Deus quòd eſſet bonum.*
*Et dixit Deus,Faciamus hominē ad imaginem noſtram,
ſicut ſimilitudo noſtra:& dominetur in piſces maris & in
volatilia cælorum,& in iumenta,& in omnem terram:&
in omne reptile quod reptat ſuper terram.*
*Et creauit Deus hominem ad imaginem ſuam:ad imagi-
nem Dei creauit illum: maſculum & fœminam creauit eos.*
*Et benedixit Deus,& dixit eis Deus,Creſcite & multi
plicamini,& replete terram,& roboramini ſuper eam: &
dominamini piſcibus maris,& volatili cæli, & omni ani-
manti quod reptat ſuper terram.*

*Et dixit Deus:Ecce dedi vobis omnem herbam,cuius gra-
num ſemētis ſeminatur,quæ eſt ſuper faciem vniuerſa ter-
ra, & omnem arborem in qua eſt fructus arboris, cuius
granum ſementis ſeminatur:vobis erit ad veſcendum:*
*Et omni beſtia terra,& omni volatili cæli,& omni rep-
tili quod reptat ſuper terram, in quo eſt anima viuens:
omnem virentem herbam ad veſcendum. Et fuit ita.*

*Et vidit Deus cuncta quæ fecerat:& ecce bona valde.
Et fuit veſpere & fuit mane,dies ſextus.*

C A P. II.

*ET perfecti ſunt cæli & terra, & omnis exercitus eo-
rum.*
*Et delectatus eſt Deus in die ſeptimo opere ſuo, quod fe-
cerat, & requieuit in die ſeptimo ab vniuerſo opere ſuo,
quod fecerat.*
*Et benedixit Deus diei ſeptimo & ſanctificauit eum:quia
in ipſo requieuit ab vniuerſo opere ſuo quod creauit Deus
vt faceret.*
*Iſta ſunt generationes cæli & terra quando creata ſunt,
in die quo creauit Dominus Deus terram & cælum.*
*Et omnem arborem agri,antequam eſſet in terra:& om-
nem herbam agri antequam germinaret,quia non pluerat
Dominus Deus ſuper terram: & homo non erat ad ope-
randum terram.*
*Et nubes aſcendebat de terra: & irrigabat vniuerſam
faciem terra.*
*Et creauit Dominus Deus hominem puluerem de terra:
& inſpirauit in faciem eius animam vitæ: & fuit homo
in ſpiritum loquentem.*
*Et plantauit Dominus Deus Hortum in loco voluptatis
à principio:& poſuit ibi hominem quem creauit.*
*Et germinare fecit Dominus Deus de terra omnem ar-
borem, quæ erat deſiderabilis ad videndum, & bona ad
veſcendum, & arborem vitæ in medio Horti: & arborem
cuius fructus manducantes ſcient inter bonum & malum.*
*Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigan-
dum Hortum. Et inde diuidebatur:& erat in quatuor ca-
pita fluminum.*
*Nomen vnius Phiſon:ipſe eſt qui circuit omnem terram
Euila:vbi eſt aurum.*
*Et aurum terra illius bonum: ibi eſt bdelium & lapis
onychinus.*
*Et nomen fluuij ſecundi,Gion:ipſe eſt qui circuit omnem
terram Æthiopiæ.*
*Et nomen fluuij tertij,Hidecel:ipſe eſt qui vadit ad orien-
tem Aſſyriæ. Et fluuius quartus eſt Euphrates.*
*Et tulit Dominus Deus hominem: & collocauit eum in
horto voluptatis,vt operaretur eum, & cuſtodiret illum.*
*Et præcepit Dominus Deus Adæ,dicens, Ex omni arbore
Horti comedens comedes.*

Vulgat. Editio.

De ligno autem ſcientiæ boni, & mali ne come- 17
das:in quocumq; enim die comederis ex eo,morte
morieris.
Dixit quoque Dñs Deus:Non eſt bonum eſſe ho- 18
minem ſolum:faciamus ei adiutorium ſimile ſibi.
Formatis igitur, Dominus Deus, de humo cun- 19
ctis animantibus terræ,& vniuerſis volatilibus cæ-
li,adduxit ea ad Adam, vt videret quid vocaret ea:
omne enim quod vocauit Adam animæ viuentis,
ipſum eſt nomen eius.
Appellauitq; Adam nominibus ſuis cuncta ani- 20
mãtia,& vniuerſa volatilia cęli,& oẽs beſtias terrę:
Adæ verò non inueniebatur adiutor ſimilis eius.
Immiſit ergo Dominus Deus ſoporem in Adam: 21
cumq́ue obdormiſſet, tulit vnam de coſtis eius, &
repleuit carnem pro ea.
Et ædificauit Dñs Deus coſtam, quam tulerat de 22
Adam,in mulierem : & adduxit eam ad Adam.
Dixitq́ue Adam: ★ Hoc nunc,os ex oſſibus meis, 23
& caro de carne mea : hæc vocabitur Virago, quo-
niam de viro ſumpta eſt.
Quãobrẽ relinquet homo patrẽ ſuum,& matrẽ,& 24
adhærebit vxori ſuæ : ★ & erunt duo in carne vna.
Erat autem vterque nudus,Adam ſcilicet & vxor 25
eius : & non erubeſcebant.

1. Cor. 11. 9. Matt. 19. 5. Mar. 10. 7. Eph. 5. 31. ★ 1. Cor. 6. 16.

CAP. III.

SEd & ſerpens erat callidior cunctis animantibus 1
terræ quæ fecerat Dominus Deus. Qui dixit ad
mulierem:Cur præcepit vobis Deus vt non come-
deretis de omni ligno paradiſi?
Cui reſpondit mulier : De fructu lignorum,quæ 2
ſunt in paradiſo,veſcimur:
De fructu verò ligni, quod eſt in medio paradiſi, 3
præcepit nobis Deus ne comederemus, & ne tange-
remus illud,ne forte moriamur.
Dixit autem ſerpens ad mulierem : ★ Nequaquã 4
morte moriemini.
Scit enim Deus quòd in quocumque die come- 5
deritis ex eo, aperientur oculi veſtri : & eritis ſicut
Dij,ſcientes bonum & malum.
Vidit igitur mulier quòd bonum eſſet lignum,ad 6
veſcendum, & pulchrum oculis, aſpectuq; delecta-
bile : & tulit de fructu illius,& ★ comedit:deditq́ue
viro ſuo,qui comedit.
Et aperti ſunt oculi amborum : cumq́ue cogno- 7
uiſſent ſe eſſe nudos,conſuerunt folia ficus, & fece-
runt ſibi perizomata.
Et cũ audiſſent vocẽ Dñi Dei deambulãtis in pa- 8
radiſo ad aurã poſt meridiem, abſcõdit ſe Adam &
vxor eius à facie Dñi Dei in medio ligni paradiſi.
Vocauitq́ue Dñs Deus Adam, & dixit ei:Vbi es? 9
Qui ait : Vocem tuam audiui in paradiſo : & ti- 10
mui eò quòd nudus eſſem,& abſcondi me.
Cui dixit:Quis enim indicauit tibi quòd nudus 11
eſſes, niſi quòd ex ligno de quo præceperam tibi ne
comederes, comediſti ?
Dixitq́ue Adam : Mulier , quam dediſti mihi ſo- 12
ciam,dedit mihi de ligno,& comedi.
Et dixit Dñs Deus ad mulierem:Quare hoc feci- 13
ſti? Quæ reſpondit:Serpens decepit me & comedi.
Et ait Dominus Deus ad ſerpentem:Quia feciſti 14
hoc, maledictus es inter omnia animantia , & be-
ſtias terræ : ſuper pectus tuum gradieris, & terram
comedes cunctis diebus vitæ tuæ.
Inimicitias ponam inter te & mulierem,& ſemen 15
tuum & ſemen illius : ipſa conteret caput tuum, &
tu inſidiaberis calcaneo eius.
Mulieri quoq; dixit:Multiplicabo ęrumnas tuas, 16
& conceptus tuos:in dolore paries filios,& ſub viri
poteſtate eris, ★ & ipſe dominabitur tui.

★ 1. Cor. 11. 3.

★ Eccl. 25. 33. 1. Tim. 2. 14.

★ 1. Cor. 14. 34.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *At de ligno ſcientiæ, boni, & mali, non comedes, quia in*
die quo comederis ex eo, moriendo morieris.
18 *Et dixit Dominus Deus . Non eſt bonum eſſe hominem*
ſolum, faciam ei adiutorium quod ſit coram eo.
19 *Et formauit Dominus Deus è terra omnem beſtiam agri,*
& omne volatile cœli , & adduxit ad Adam vt videret
quid vocaret illud . Et omne quod vocauit Adam animæ
viuentis, eſt nomen eius.
20 *Et vocauit Adam nomina omni iumento & volatili*
cœli, & omni beſtiæ agri. Et Adæ non inuenit adiutorium
quod eſſet coram eo.
21 *Et cadere fecit Dominus Deus ſoporem ſuper Adam, &*
dormiuit. Et tulit vnam è coſtis eius , & clauſit carnem
pro ea.
22 *Et ædificauit Dominus Deus coſtam , quam tulerat ex*
Adam in mulierem, & adduxit eam ad Adam.
23 *Et dixit Adam. Hac vice os ex oſſibus meis, & caro ex*
carne mea , & vocabitur Viriſſa, quia ex viro ſumpta eſt
iſta.
24 *Idcirco relinquet vnuſquiſque patrem ſuum, & matrem*
ſuam, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt caro vna.
25 *Et erant ambo nudi, Adam & vxor eius, & non pude-*
bat eos.

CAP. III.

1 *ET ſerpens erat callidior omni beſtia agri, quam fecerat*
Dominus Deus. Et dixit ad mulierem. Verè dixit Deus,
non comedetis ex omni arbore Horti ?
2 *Et dixit mulier ad ſerpentem . De fructu arboris Horti*
veſcimur.
3 *At de fructu arboris quæ eſt in medio Horti, dixit Deus:*
Non comedetis ex ea, & non contingetis eam, ne forte mo-
riamini.
4 *Et dixit Serpens ad mulierem. Non moriendo moriemi-*
ni.
5 *Scit enim Deus, quod in die qua comedetis ex ea , ape-*
rientur oculi veſtri & eritis ſicut Dij, ſcientes bonum, &
malum.
6 *Et vidit mulier, quod bona eſſet arbor ad veſcendum, &*
quod deſiderabilis eſſet oculis , & concupiſcibilis arbor ad
intelligendum, & tulit de fructu ipſius, & comedit, dedit-
que etiam viro ſuo ſecum, & comedit.
7 *Et aperti ſunt oculi amborum ipſorum, & cognouerunt,*
quod nudi eſſent, & conſuerunt folia ficus , & fecerunt
ſibi cingulos.
8 *Audieruntq́; vocem Domini Dei ambulantis per Hor-*
tum ad auram diei: & abſcondit ſe Adam, & vxor eius à
facie Domini Dei, in medio arboris Horti.
9 *Vocauitq́; Dominus Deus Adam, & dixit ei. Vbi es tu?*
10 *Et ait. Vocem tuam audiui in Horto, & timui, quia nu-*
dus eram, & abſcondi me.
11 *Et dixit. Quis indicauit tibi, quod nudus eſſes : Nonne*
ex arbore quam præcepi tibi, vt non comederes comediſti?
12 *Et ait Adam. Mulier quam dediſti vt eſſet mecum, ipſa*
dedit mihi de arbore, & comedi.
13 *Dixitq́; Dominus Deus ad mulierem. Cur hoc feciſti? Et*
ait mulier. Serpens errare fecit me, & comedi.
14 *Et dixit Dominus ad ſerpentem. Quia feciſti hoc, ma-*
ledictus eris præ omni animali , & præ omni beſtia agri.
Super ventrem tuum gradieris, & puluerem comedes om-
nibus diebus vitæ tuæ.
15 *Et inimicitias ponam inter te, & inter mulierem , &*
inter ſemen tuum, & inter ſemen eius, ipſum conteret tibi
caput, & tu conteres ei calcaneum.
16 *Ad mulierem dixit: Multiplicando multiplicabo dolorem*
tuum, & conceptum tuum cũ dolore paries filios, & ad vi-
rum tuum erit deſiderium tuum. Et ipſe dominabitur tibi.

Tranſl. ex Septuag.

17 De ligno autem cognoſcendi bonum & malum,
non edetis de illo. Qua die autem ederitis ex eo;
morte moriemini.
18 Et dixit Dominus Deus: Non eſt bonum eſſe ho-
minem ſolum. Faciamus ei adiutorium ſecundum
ipſum.
19 Et finxit Deus adhuc de terra oẽs beſtias agri, &
omnia volatilia cæli: & adduxit illa ad Adã, vt vi-
deret, quid vocaret ea. Et omne, quodcumque vo-
cauit Adam illud, animam viuam: hoc eſt nomẽ ei.
20 Et vocauit Adam nomina omnibus pecoribus, &
omnibus volatilibus cæli, & omnibus beſtijs agri.
Ipſi autẽ Adam non eſt inuentus adiutor ſimilis ei.
21 Et immiſit Deus ecſtaſim in Adã, & obdormiuit.
Et accepit vnã coſtarũ eius, & infarſit carnẽ pro ea.
22 Et ædificauit Deus coſtam, quam accepit de
Adam, in mulierem, & adduxit eam ad Adam.
23 Et dixit Adam: Hoc nunc os ex oſſibus meis, &
caro ex carne mea. Hæc vocabitur mulier: quoniam
ex viro ſumpta eſt.
24 Propter hoc relinquet homo patrẽ ſuũ & matrẽ:
& adhærebit vxori ſuæ: & erunt duo in carne vna.
25 ⋆ Et erant ambo nudi, Adam & mulier eius: &
non confundebantur.

⋆ Hic incipit cap. 3. in Biblia Septuagin. Roman. Editio.

CAP. III.

1 SErpens autem erat prudentiſſimus omnium be-
ſtiarum, quæ erant ſuper terram, quas fecerat
Dominus Deus. Et dixit ſerpens mulieri: Quid,
quia dixit Deus, ne edatis ab omni ligno Paradiſi?
2 Et dixit mulier ſerpenti: à fructu ligni Paradiſi
edemus:
3 De fructu autem ligni, quod eſt in medio Para-
diſi, dixit Deus, non edetis ex eo, neque tangetis il-
lud, ne moriamini.
4 Et dixit ſerpens mulieri: Non morte moriemini.
5 Sciebat enim Deus, quoniam qua die manduca-
ueritis de eo, aperientur oculi veſtri: & eritis ſicut
Dij, ſcientes bonum & malum.
6 Et vidit mulier, quia bonũ eſt lignum ad eſcam,
& quia gratum oculis ad videndum, & ſpecioſum
eſt ad intelligẽdum. Et ſumens de fructu eius edit:
& dedit & viro ſuo ſecum: & ederunt.
7 Et aperti ſunt oculi amborum: & agnouerunt,
quia nudi erant: & conſuerunt folia fici, & fecerũt
ſibi ſuccinctoria.
8 Et audierunt vocem Dñi Dei deambulantis in pa-
radiſo ad veſperam: & abſconderunt ſe Adam &
mulier eius à facie Dñi Dei in medio ligni Paradiſi.
9 Et vocauit Dñs Deus Adã, & dixit illi: Adã, vbi es?
10 Et dixit ei: Vocem tuam audiui deambulantis in
Paradiſo, & timui, quia nudus ſum, & abſcõdi me.
11 Et dixit illi Deus: Quis nunciauit tibi, quia nu-
dus es, niſi à ligno, quod præceperam tibi tantum
ne ex eo manducares, ab eo ediſti?
12 Et dixit Adam: Mulier, quam dediſti mecum, hęc
mihi dedit de ligno, & edi.
13 Et dixit Dñs Deus mulieri: Quid hoc feciſti? Et
dixit mulier: Serpens ſeduxit me, & manducaui.
14 Et dixit Dñs Deus ſerpenti: Quia feciſti hoc; ma-
ledictus tu ab omnibus pecoribus, & ab omnibus
beſtijs, quæ ſunt ſuper terram: ſuper pectus tuum,
& ventrem ambulabis: & terram edes omnes dies
vitæ tuæ:
15 Et inimicitias ponam inter te & mulierem, &
inter ſemen tuum & ſemen eius. Ipſe ſeruabit ca-
put tuum: & tu ſeruabis eius calcaneum.
16 Et mulieri dixit: Multiplicans multiplicabo tri-
ſtitias tuas, & gemitum tuum: in triſtitijs paries &
filios: & ad virum tuum conuerſio tua. Et ipſe tui
dominabitur.

Chald. Paraph. Tranſl.

17 *Et de arbore cuius fructum comedentes ſcient inter bo-*
num & malum, non comedes ex ea; quoniam in die qua
comederis ex ea, morte morieris.
18 *Et dixit Dominus Deus, Non eſt bonum eſſe hominem*
ſolum; faciam ei adiutorium quaſi eum.
19 *Et creauit Dominus Deus de terra omnes beſtias agri*
& omnia volatilia cæli, & adduxit ad Adam vt videret
quid vocaret ea: & omne quod vocabat Adam anima vi-
uentis, ipſum eſt nomen eius.
20 *Et vocauit Adam nominibus omne iumentum & vola-*
tile Cæli, & omnem beſtiam agri: & Adæ non inuenit ad-
iutorium quaſi eum.
21 *Et immiſit Dominus Deus ſoporem in Adam, & dormi-*
uit; & tulit vnam de coſtis eius, & poſuit carnem pro ea.
22 *Et ædificauit Dominus Deus coſtam quam tulerat de*
Adam in mulierem, & adduxit eam ad Adam.
23 *Et dixit Adam: Hæc nunc os de oſſibus meis, & caro de*
carne mea: hæc vocabitur mulier, quia de viro ſuo aſſump-
ta eſt iſta.
24 *Propterea relinquet homo lectulum patris ſui & matris*
ſuæ, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt in carnem vnam.
25 *Et erant ambo nudi, Adam & vxor eius; & non eru-*
beſcebant.

CAP. III.

1 *ET ſerpens erat ſapientior cunctis beſtijs agri quas fecit*
Dominus Deus: & dixit mulieri, Verumne eſt quod
dixit Deus: non comedatis ex omni arbore Horti?
2 *Et dixit mulier ſerpenti: de fructu arboris Horti come-*
demus.
3 *Sed de fructu arboris quæ eſt in medio Paradiſi, dixit*
Deus, Non comedetis ex eo; neque accedatis ad eum: ne for-
te moriamini.
4 *Et dixit ſerpens mulieri, Non morte moriemini.*
5 *Quoniam manifeſtum eſt coram Deo quòd in die qua*
comederitis ex eo, aperientur oculi veſtri: & eritis ſicut
principes ſcientes inter bonum & malum.
6 *Et vidit mulier quòd bona eſſet arbor ad veſcendum, &*
quòd ſalutifera eſſet oculis, & delectabilis arbor ad in-
tuendum in eam: & tulit de fructu eius & comedit, &
dedit etiam marito ſuo, & comedit cum ea.
7 *Et aperti ſunt oculi amborum: & cognouerunt quòd*
nudi eſſent: & conſuerunt ſibi folia ficus, & fecerunt ſibi
cinctoria.
8 *Et audierunt vocem verbi Domini deambulantis in*
Horto ad auram diei, & abſconderunt ſe Adam & vxor
eius à facie Domini Dei in medio arboris Horti.
9 *Et vocauit Dominus Deus Adam; & dixit ei, Vbi es tu?*
10 *Et ait, Vocem verbi tui audiui in Horto, & timui quo-*
niam nudus ſum ego, & abſcondi me.
11 *Et ait, Quis indicauit tibi quòd nudus eſſes tu? nun-*
quid de arbore, de qua præcepi tibi vt non comederes ex ea,
comediſti?
12 *Et dixit Adam, Mulier quam dediſti mecum, ipſa dedit*
mihi de arbore, & comedi.
13 *Et dixit Dominus Deus mulieri, Quid hoc feciſti? &*
dixit mulier, Serpens ſeduxit me, & comedi.
14 *Et dixit Dominus Deus ſerpenti; Quia feciſti hoc: ma-*
ledictus tu præ omnibus iumentis & præ omnibus beſtijs
agri: ſuper ventrem tuum gradieris; & puluerem comedes
omnibus diebus vitæ tuæ.
15 *Et inimicitiam ponam inter te & inter mulierem, &*
inter filium tuum, & inter filium eius: ipſe obſeruabit tibi
quid feciſti ei à principio, & tu obſeruabis ei in finem.
16 *Mulieri dixit, Multiplicans multiplicabo tribulationes*
tuas, & conceptiones tuas: & in tribulatione paries filios,
& ad virum tuum erit conuerſio tua: & ipſe dominabitur
tui.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Adæ verò dixit: Quia audiſti vocem vxoris tuæ, & comediſti de ligno, ex quo, præceperam tibi ne comederes maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ.

18 Spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbam terræ.

19 In ſudore vultus tui veſceris pane, donec reuertaris in terram de qua ſumptus es: quia puluis es, & in puluerem reuerteris.

20 Et vocauit Adam nomen vxoris ſuæ, Heua: eo quòd mater eſſet cunctorum viuentium.

21 Fecit quoque Dominus Deus Adæ & vxori eius tunicas pelliceas, & induit eos:

22 Et ait: Ecce Adam quaſi vnus ex nobis factus eſt, ſciens bonum & malum: nunc ergo ne fortè mittat manum ſuam, & ſumat etiam de ligno Vitæ, & comedat, & viuat in æternum.

23 Et emiſit eum Dominus Deus de Paradiſo voluptatis, vt operaretur terram de qua ſumptus eſt.

24 Eiecitque Adam: & collocauit ante Paradiſum voluptatis Cherubim, & flãmeum gladium atque verſatilem, ad cuſtodiendam viam ligni Vitæ.

CAP. IV.

1 ADam verò cognouit vxorem ſuam Heuam: quæ concepit & peperit Cain, dicens: Poſſedi hominem per Deum.

2 Rurſumque peperit fratrem eius Abel; Fuit autem Abel paſtor ouium, & Cain agricola.

3 Factum eſt autem poſt multos dies vt offerret Cain de fructibus terræ munera Domino.

* Heb. 11. 4.

4 Abel * quoque obtulit de primogenitis gregis ſui, & de adipibus eorum: & reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera eius.

5 Ad Cain verò, & ad munera illius, non reſpexit: iratuſque eſt Cain vehementer, & concidit vultus eius.

6 Dixitque Dominus ad eum: Quare iratus es? & cur concidit facies tua?

7 Nonne ſi bene egeris, recipies: ſin autem malè, ſtatim in foribus peccatum aderit? ſed ſub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius.

8 Dixitq; Cain ad Abel fratrem ſuum: Egrediamur foras. Cumque eſſent in agro, conſurrexit Cain aduerſus fratrem ſuum Abel, & * interfecit eum.

* Sap. 10. 3. Matt. 23. 35. 1. Ioan. 3. 12. Iudæ 1. 11.

9 Et ait Dominus ad Cain: Vbi eſt Abel frater tuus? Qui reſpondit: Neſcio: Num cuſtos fratris mei ſum ego?

10 Dixitque ad eum: Quid feciſti? vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra.

11 Nũc igitur maledictus eris ſuper terrã, quę aperuit os ſuũ, & ſuſcepit ſãguinẽ fratris tui de manu tua.

12 Cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus ſuos: vagus & profugus eris ſuper terram.

13 Dixitque Cain ad Dominum: Maior eſt iniquitas mea, quàm vt veniam merear.

14 Ecce eijcis me hodie à facie terræ, & à facie tua abſcondar, & ero vagus & profugus in terra: omnis igitur qui inuenerit me, occidet me.

15 Dixitque ei Dominus: Nequaquam ita fiet: ſed omnis qui occiderit Cain, ſeptuplum punietur. Poſuitque Dominus Cain ſignum, vt non interficeret eum omnis qui inueniſſet eum.

16 Egreſſuſque Cain à facie Domini, habitauit profugus in terra ad orientalem plagam Eden.

17 Cognouit autem Cain vxorem ſuam, quæ concepit, & peperit Henoch: & ædificauit ciuitatem, vocauitque nomen eius ex nomine filij ſui, Henoch.

18 Porro Henoch genuit Irad, & Irad genuit Mauiael, & Mauiael genuit Mathuſael, & Mathuſael genuit Lamech.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Adæ vero ait. Quia paruiſti voci vxoris tuæ, & comediſti ex arbore de qua præcepi tibi dicens, non comedes ex ea, maledicta terra propter te. In labore comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ.*

18 *Et ſpinam & tribulum germinabit tibi, & comedes herbam agri.*

19 *In ſudore vultus tui, veſceris pane, donec reuertaris in terram, quia ex ea ſumptus es, quia ex puluere es & in puluerem reuerteris.*

20 *Et vocauit Adam nomen vxoris ſuæ Chauuah, quia ipſa erat mater omnium viuentium.*

21 *Fecitque Dominus Deus Adæ & vxori eius, tunicas pelliceas, & induere fecit eos.*

22 *Dixitque Dominus Deus. Ecce Adam fuit fermè vnus ex nobis ſciendo bonum, & malum. Et nunc, ne forte mittat manum ſuam, & ſumat etiam de arbore vitæ, & comedat, & viuat in ſæculum.*

23 *Emiſit eum Dominus de Horto Heden, ad colendum terram, ex qua ſumptus fuerat.*

24 *Et eiecit hominem, & collocauit ab Oriente Horti Heden Cherubim, & flammeum gladium, verſatilem, ad cuſtodiendum viam arboris vitæ.*

CAP. IV.

1 *ET Adam cognouit Chauuah vxorem ſuam, & concepit & peperit Cain: & dixit; acquiſiui virum à Domino.*

2 *Et addidit, vt pareret fratrem eius Hebel. Et erat Hebel paſtor pecudum: & Cain erat colens terram.*

3 *Et fuit, in fine dierum adduxit Cain de fructu terræ oblationem Domino.*

4 *Et Hebel etiam ipſe adduxit de primogenitis pecudum ſuarum, & de adipe earum. Et reſpexit Dominus ad Hebel, & ad oblationem eius.*

5 *Et ad Cain & ad oblationem eius non aſpexit: Et iratus eſt Cain valde, & concidit vultus eius.*

6 *Et dixit Dominus ad Cain. Vt quid eſt ira tibi? Et vt quid concidit vultus tuus?*

7 *Nonne ſi benefeceris venia erit? Et ſi non benefeceris in porta peccatum cubat? Et in te erit appetitus eius, & tu dominaberis ei.*

8 *Et dixit Cain ad Hebel fratrem ſuum. Et fuit, cum eſſent in agro, ſurrexit Cain contra Hebel fratrem ſuum, & occidit eum.*

9 *Et dixit Dominus ad Cain. Vbi eſt Hebel frater tuus? Et ait. Non noui. Nunquid cuſtos fratris mei ſum ego?*

10 *Et dixit. Quid feciſti? Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me è terra.*

11 *Et nunc maledictus eris ſuper terram quæ aperuit os ſuum, vt ſuſciperet ſanguinem fratris tui è manu tua.*

12 *Quando coles terram non addet vt det fructum ſuum tibi: Vagus, & profugus eris in terra.*

13 *Et dixit Cain ad Dominum. Maior eſt punitio mea quam vt feram.*

14 *Ecce eieciſti me hodie à facie terræ, & à facie tua abſcondar, & ero vagus, & profugus in terra. Et erit: Omnis qui inuenerit me, occidet me.*

15 *Et dixit ei Dominus. Propterea omnis qui occiderit Cain, ſeptempliciter vindicabitur. Et poſuit Dominus ſignum in Cain vt non percuteret eum omnis qui inueniſſet eum.*

16 *Et egreſſus eſt Cain à facie Domini, & habitauit in terra Nod, ad orientem Heden.*

17 *Et cognouit Cain vxorem ſuam, & concepit, & peperit Chanoch. Et ædificauit ciuitatem, & vocauit nomen ciuitatis, & nomine filij ſui Chanoch.*

18 *Et natus eſt ipſi Chanoch Hirad, & Hirad genuit Mechuiael. Et Mechuiael genuit Methuſael, & Methuſael genuit Lemech.*

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Adæ autem dixit:quia audiſti vocẽ mulieris tuæ, & ediſti de ligno, de quo præceperã tibi, de eo ſolo non edere, de eo ediſtis maledicta terra in operibus tuis : in triſtitijs edes illam omnes dies vitæ tuæ:	17	Ade quoq; dixit: Quia obediſti verbo vxoris tua, come- diſti de arbore de qua præcepi tibi, dicens , Ne comedas ex ea, Maledicta terra propter te:in tribulatione comedes eam omnibus diebus vita tua.
Spinas & tribulos germinabit tibi;& edes fœnum agri :	18	Et ſpinas & tribulos germinabit tibi , & comedes her- bam agri.
In ſudore vultus tui edes panem tuum , donec reuertaris in terram, de qua ſumptus es:quia terra es, & in terram ibis.	19	In ſudore vultus tui comedes panem:donec reuertaris in terram de qua creatus es : quia puluis tu, & in puluerem reuerteris.
Et vocauit Adam nomen mulieris ſuę, vita;quo- niam eſt mater omnium viuentium.	20	Et vocauit Adam nomen vxoris ſua Heuam, eo quòd ip- ſa eſſet mater omnium filiorum hominis.
Et fecit Dominus Deus Adæ, & mulieri eius tu- nicas pelliceas,& induit eos.	21	Et fecit Dominus Deus Ade & vxori eius veſtimenta honoris ſuper cutem carnis ſua, & induit eos.
Et dixit Deus : Ecce Adam factus eſt , tamquam vnus ex nobis, in cognoſcendo bonum & malum. Et nunc ne aliquando extendat manum ſuam , & ſumat de ligno vitæ, & edat:& viuet in æternum.	22	Et dixit Dominus Deus, Ecce Adam eſt vnicus in ſecu- lo, ex ſe ſciens bonum & malum; & tunc fortè extendet manum ſuam,& ſumet etiam de arbore vita, & comedet & viuet in æternum.
Et dimiſit illum Dominus Deus de Paradiſo vo- luptatis,operari terram,ex qua ſumptus eſt.	23	Et emiſit eum Dominus Deus de Horto voluptatis, vt operaretur terram de qua creatus fuerat.
Et eiecit Adam,& collocauit eum cõtra Paradisũ voluptatis : & ordinauit Cherubim, & flammeam rõphæam,quæ vertitur, cuſtodire viam ligni vitæ.	24	Et eiecit Adam:& collocauit ad orientem Horti volup- tatis Cherubim & acutum gladium verſatilem, ad cuſto- diendam viam arboris vita.
C A P. IV.		C A P. IV.
ADam autem cognouit Heuam mulierẽ ſuam: quæ concepit,& peperit Cain. Et dixit:acqui- ſiui hominem per Deum.	1	ET Adam cognouit Heuam vxorem ſuam:& concepit & peperit Cain,& dixit; Poſſedi virum coram Domino.
Et adiecit parere fratrem eius Abel . Et factus eſt Abel paſtor ouium:Cain autẽ operabatur terram.	2	Et addidit vt pareret fratrem eius Abel . Fuitq; Abel paſtor ouium:& Cain fuit vir agricola.
Et factum eſt poſt dies:obtulit Cain ex fructibus terræ ſacrificium Domino.	3	Et factum eſt poſt aliquot dies;& adduxit Cain de fru- ctu terra munus coram Domino.
Abel autem obtulit & ipſe de primogenitis ouium ſuarum,& de adipibus earum. Et reſpexit Deus ſu- per Abel,& ſuper munera eius:	4	Et Abel adduxit etiam ipſe de primogenitis ouium ſua- rum & de adipibus earum : & ſuſcepit Dominus cum be- neplacito Abel & munus eius.
Super Cain aũt,& ſuper ſacrificia eius nõ aduertit. Et contriſtatus eſt Cain valde & cõcidit vultu ſuo.	5	Cain autem & munus eius non ſuſcepit cum beneplacito: & iratus eſt Cain vehementer, & ceciderunt vultus eius.
Et dixit Dominus Deus ad Cain : Quare triſtis factus es?& quare concidit vultus tuus ?	6	Dixitq; Dominus ad Cain, Cur iraſceris tu; & quare ceciderunt vultus tui ?
Nonne ſi recte offeras , non autem recte diuidas, peccaſti? Quieſce:ad te conuerſio eius; & tu princi- patum habebis ipſius.	7	Nonne ſi bene egeris opera tua, dimittetur tibi? & ſi non bene egeris, in diem iudicij peccatum tuum ſeruatum eſt; in qua futurum eſt vt vlciſcatur de te, ſi non conuerteris; & ſi conuerteris dimittetur tibi.
Et dixit Cain ad Abel fratrem ſuum:Tranſeamus in campum.Et factum eſt,dum eſſet in campo,ſur- rexit Cain ſuper Abel fratrẽ ſuum, & occidit eum.	8	Et loquens Cain ad Abel fratrem ſuum : fuitq; cùm eſ- ſent in agro, & ſurrexit Cain contra Abel fratrem ſuum & occidit eum.
Et dixit Dominus Deus ad Cain:Vbi eſt Abel fra- ter tuus? Et dixit : Neſcio. Numquid cuſtos fratris mei ego ſum ?	9	Et dixit Dominus ad Cain, Vbi eſt Abel frater tuus? Et dixit, Neſcio. Nunquid cuſtos fratris mei ego ſum ?
Et dixit Dominus : Quid feciſti ? Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra.	10	Et ait, Quid feciſti? vox ſãguinis generationũ, quæ futura erant ſuccedere de fratre tuo, clamat coram me de terra.
Et nũc maledictus tu à terra,quę aperuit os ſuum accipere ſanguinem fratris tui de manu tua.	11	Et nunc maledictus tu de terra qua aperuit os ſuum,vt ſuſciperet ſanguinem fratris tui de manu tua.
Quãdo operaberis terram;& nõ adijciet virtutem ſuam dare tibi. Gemẽs & tremẽs eris ſuper terram.	12	Quando operatus fueris terram,non dabit amplius tibi virtutem ſuam:inſtabilis & tranſmigrans eris in terra.
Et dixit Cain ad Dominum Deum : Maior cauſa mea eſt,quam vt ego dimittar.	13	Et dixit Cain coram Domino:Magna eſt iniquitas mea, vt dimittatur.
Si eijcis me hodię à facie terræ:& à facie tua abſ- condar;& ero gemens,& tremens ſuper terram : Et erit:Omnis qui inuenerit me,occidet me.	14	Ecce eieciſti me hodie de ſuperficie terra : & à facie tua ero abſconditus; & ero inſtabilis & tranſmigrans in ter- ra:& erit omnis qui inuenerit me, occidet me.
Et dixit ei Dominus Deus : Non ſic. Omnis, qui occiderit Cain,ſeptem vindictas exoluet. Et poſuit Dominus Deus ſignum ſuper Cain,ne eum occidat omnis, qui inuenerit eum.	15	Et dixit ei Dominus : Propterea omnes qui occiderint Cain, in ſeptem generationes vindicta aſſumetur ex eo:& poſuit Dominus in Cain ſignum,vt non occideret eum om- nis qui inueniſſet eum.
Egreſſus eſt autem Cain à facie Dei, & habitauit in terra Næd contra Eden.	16	Et egreſſus eſt Cain à facie Domini ; & habitauit in terra Nod,ad Orientem Eden.
Et cognouit Cain vxorem ſuam : & concipiens peperit Enoch. Et erat ædificans ciuitatem : & no- minauit ciuitatem in nomine filij ſui Enoch.	17	Et cognouit Cain vxorem ſuam,& concepit & peperit Enoch:& fuit ædificator ciuitatis,& vocauit nomen ciui- tatis ſicut nomen filij ſui Enoch.
Natus eſt autem Enoch Gaidad. Et Gaidad genuit Maleleel. Et Maleleel genuit Mathuſala. Et Mathu- ſala genuit Lamech.	18	Et natus eſt ipſi Enoch Irad . Et Irad genuit Mauiael, & Mauiael genuit Mathuſael, & Mathuſael genuit La- mech.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

19 Qui accepit duas vxores, nomen vni Ada, & nomen alteri Sella.

20 Genuitque Ada Iabel, qui fuit pater habitantium in tentorijs, atque paſtorum.

21 Et nomen fratris eius Iubal: ipſe fuit pater canentium cithara & organo.

22 Sella quoque genuit Tubalcain, qui fuit malleator & faber in cuncta opera æris & ferri. Soror verò Tubalcain, Noema.

23 Dixitque Lamech vxoribus ſuis Adæ & Sellæ: Audite vocem meam vxores Lamech, auſcultate ſermonem meum: quoniam occidi virum in vulnus meum, & adoleſcentulum in liuorem meum.

24 Septuplum vltio dabitur de Cain: de Lamech verò ſeptuagies ſepties.

25 Cognouit quoque adhuc Adam vxorem ſuam: & peperit filium, vocauitque nomen eius Seth, dicẽs: Poſuit mihi Deus ſemen aliud pro Abel, quem occidit Cain.

26 Sed & Seth natus eſt filius, quem vocauit Enos: iſte cœpit inuocare nomen Domini.

CAP. V.

: Sap. . 24. :ccl. 7. 1. :ap. 1. .1. nf. 9.

1 Hic eſt liber generationis Adam. In die qua creauit Deus hominem, * ad ſimilitudinem Dei fecit illum.

2 Maſculum & feminam creauit eos, & benedixit illis: & vocauit nomen eorum Adam, in die quo creati ſunt.

3 Vixit autem Adam centum triginta annis: & genuit ad imaginem & ſimilitudinem ſuam, vocauitque nomen eius Seth.

* 1. Par. 1. 1.

4 Et facti ſunt dies * Adam, poſtquam genuit Seth, octingenti anni: genuitque filios & filias.

5 Et factum eſt omne tempus quod vixit Adam, anni nongenti triginta, & mortuus eſt.

6 Vixit quoque Seth centum quinque annis, & genuit Enos.

7 Vixitque Seth poſtquam genuit Enos, octingentis ſeptem annis, genuitque filios & filias.

8 Et facti ſunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum, & mortuus eſt.

9 Vixit verò Enos nonaginta annis, & genuit Cainan.

10 Poſt cuius ortum vixit octingentis quindecim annis, & genuit filios & filias.

11 Factique ſunt omnes dies Enos nongenti quinque anni, & mortuus eſt.

12 Vixit quoque Cainan ſeptuaginta annis, & genuit Malaleel.

13 Et vixit Cainan poſtquam genuit Malaleel, octingentis quadraginta annis, genuitque filios & filias.

14 Et facti ſunt omnes dies Cainan nongenti decem anni, & mortuus eſt.

15 Vixit autem Malaleel ſexaginta quinque annis, & genuit Iared.

16 Et vixit Malaleel poſtquam genuit Iared, octingentis triginta annis: & genuit filios & filias.

17 Et facti ſunt omnes dies Malaleel octingenti nonaginta quinque anni, & mortuus eſt.

18 Vixitque Iared centum ſexaginta duobus annis, & genuit Henoch.

19 Et vixit Iared poſtquam genuit Henoch, octingentis annis, & genuit filios & filias.

20 Et facti ſunt omnes dies Iared nongenti ſexaginta duo anni, & mortuus eſt.

21 Porrò Henoch vixit ſexaginta quinque annis, & genuit Mathuſalam.

22 Et ambulauit Henoch cum Deo: & vixit, poſtquam genuit Mathuſalam, trecentis annis & genuit filios & filias.

Et fa-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et accepit ſibi Lemech duas vxores nomen vnius Hadah, & nomen ſecundæ Sillah.

Et genuit Hadah Iabal. Ipſe fuit pater inhabitantis tentorium, & pecudis.

Et nomen fratris eius Iubal. Ipſe fuit pater omnis tenentis cytharam & organum.

Et Sillah etiam ipſa peperit Tubalcain malleatorem acuentem omne opificium æreum & ferreum: & ſoror Tubalcain fuit Nahamah.

Et dixit Lemech vxoribus ſuis Hadah, & Sillah. Audite vocem meam vxores Lemech. Auſcultate eloquium meum: Si virum occidero in vulnere meo, & puerum in liuore meo.

Quia ſeptempliciter vindicabitur Cain, & Lemech ſeptuaginta, & ſeptem.

Et cognouit Adam adhuc vxorem ſuam, & peperit filium, & vocauit nomen eius Seth. Quia poſuit mihi Deus ſemen alterum pro Hebel. Quia occidit eum Cain.

Et ipſi Seth etiam natus eſt filius, & vocauit nomen eius Enos. Tunc cœptum eſt inuocari nomen Domini.

CAP. V.

Iſte eſt liber generationum Adam, in die qua creauit Deus hominem. Ad ſimilitudinem Dei fecit illum.

Maſculum & feminam creauit eos, & benedixit eis, & vocauit nomen eorum Adam in die qua creati ſunt.

Et vixit Adam triginta, & centum annos, & genuit ad ſimilitudinem ſuam: ad imaginem ſuam; & vocauit nomen eius Seth.

Et fuerunt dies Adam, poſtquam genuit Seth, octingenti anni, & genuit filios, & filias.

Et fuerunt omnes dies Adam quibus vixit nongenti anni, & triginta anni, & mortuus eſt.

Et vixit Seth quinque annos, & centum annos, & genuit Enos.

Et vixit Seth poſtquam genuit Enos ſeptem annos, & octingentos annos, & genuit filios, & filias.

Et fuerunt omnes dies Seth duodecim anni, & nongenti anni, & mortuus eſt.

Et vixit Enos nonaginta annos, & genuit Chenan.

Et vixit Enos poſtquam genuit Chenan, quindecim annos, & octingentos annos, & genuit filios & filias.

Et fuerunt omnes dies Enos, quinque anni, & nongenti anni, & mortuus eſt.

Et vixit Chenan ſeptuaginta annos, & genuit Mahalalel.

Et vixit Chenan poſtquam genuit Mahalalel quadraginta annos, & octingẽtos annos, & genuit filios, & filias.

Et fuerunt omnes dies Chenan, decem anni, & nongenti anni, & mortuus eſt.

Et vixit Mahalalel quinq; annos, & ſexaginta annos, & genuit Iered.

Et vixit Mahalalel, poſtquam genuit Iered, triginta annos, & octingentos annos, & genuit filios & filias.

Et fuerunt omnes dies Mahalalel quinque, & nonaginta anni, & octingenti anni, & mortuus eſt.

Et vixit Iered duos, & ſexaginta annos, & centum annos, & genuit Chanoch.

Et vixit Iered poſtquam genuit Chanoch, octingentos annos, & genuit filios, & filias.

Et fuerunt omnes dies Iered duo, & ſexaginta anni, & nongenti anni, & mortuus eſt.

Et vixit Chanoch quinque & ſexaginta annos, & genuit Methuſelach.

Et ambulauit Chanoch cum Deo, poſtquam genuit Methuſelach trecentos annos, & genuit filios & filias.

Et fue-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

19 Et accepit ſibi Lamech duas vxores: nomen vni
Ada, & nomen ſecundæ Sella.
20 Et Ada peperit Iobel. Hic fuit pater habitantium
in tabernaculis, paſcentium pecora.
21 Et nomen fratri eius, Iubal. Hic fuit, qui mon-
ſtrauit pſalterium & citharam.
22 Sella autem & ipſa peperit Thobel. Et fuit mal-
leator, faber æris & ferri. Soror autem Thobel,
Noema.
23 Dixit autem Lamech vxoribus ſuis, Ada, & Sel-
la: Audite vocem meam vxores Lamech: auribus
percipite verba mea: quoniam virum occidi in
vulnus mihi,& adoleſcentulum in liuorem mihi:
24 Quoniam ſepties vindicatum eſt de Cain: de La-
mech autem ſeptuagies ſepties.
25 Cognouit autem Adam Heuam vxorem ſuam:&
cõcipiens peperit filium. Et cognominauit nomen
eius Seth, dicens: Suſcitauit enim mihi Deus ſemen
aliud pro Abel, quem occidit Cain.
26 Et Seth factus eſt filius, & vocauit nomen eius
Enos. Hic ſperauit inuocare nomen Domini Dei.

CAP. V.

1 HIc eſt liber generationis hominum. Qua die fe-
cit Deus Adam: ad imaginem Dei fecit illum:
2 Maſculum & feminam fecit eos,& benedixit eos.
Et vocauit nomen eius Adam, qua die fecit eos.
3 Vixit Adam triginta & ducentos annos:& genuit
ad figuram ſuam,& ad imaginem ſuam: & vocauit
nomen eius Seth.
4 Facti auté ſunt dies Adã, quos vixit, poſtquã ipſe
genuit Seth, ſeptingẽti anni:& genuit filios & filias.
5 Et facti ſunt omnes dies Adam, quos vixit, trigin-
ta & nongenti anni:& mortuus eſt.
6 Vixit autem Seth quinque & ducentos annos:&
genuit Enos.
7 Et vixit Seth, poſtquam ipſe genuit Enos, ſeptem
annos, & ſeptingentos:& genuit filios & filias.
8 Et facti ſunt omnes dies Seth duodecim & non-
genti anni: & mortuus eſt.
9 Et vixit Enos annos centum nonaginta:& genuit
Cainan.
10 Et vixit Enos, poſtquã ipſe genuit Cainã, quinde-
cim annos,& ſeptingentos:& genuit filios & filias.
11 Et facti ſunt omnes dies Enos quinque anni &
& nongenti:& mortuus eſt.
12 Et vixit Cainan ſeptuaginta & centum annos:&
genuit Maleleel.
13 Et vixit Cainan, poſtquã genuit Maleleel, quadra-
ginta & ſeptingentos annos:& genuit filios & filias.
14 Et facti ſunt omnes dies Cainan decem anni &
nongenti: & mortuus eſt.
15 Et vixit Maleleel quinque & ſexaginta & centum
annos:& genuit Iared.
16 Et vixit Maleleel, poſtquam genuit Iared, annos
triginta & ſeptingentos:& genuit filios & filias.
17 Et facti ſunt omnes dies Maleleel anni quinque
& nonaginta & octingenti:& mortuus eſt.
18 Et vixit Iared duos & ſexaginta annos, & cen-
tum:& genuit Enoch.
19 Et vixit Iared, poſtquam genuit Enoch, octin-
gentos annos: & genuit filios & filias.
20 Et facti ſunt omnes dies Iared, duo & ſexaginta
& nongenti anni:& mortuus eſt.
21 Et vixit Enoch, quinque & ſexaginta & centum
annos: & genuit Mathuſala.
22 Enoch autem placuit Deo, poſtquam genuit Ma-
thuſala, ducentos annos: & genuit filios & filias.

Et fa-

Chald. Paraph. Tranſl.

Et accepit ſibi Lamech duas vxores: nomen vnius Ada,
& nomen alterius Sella.
Et peperit Ada Iabal: ipſe fuit magiſter habitantium in
tabernaculis, & poſſidentium pecora.
Et nomen fratris ſui Iubal: ipſe fuit magiſter canentium
in cithara & organo.
Et Sella etiam ipſa peperit Tubal-Cain: qui fuit magi-
ſter eorum omnium ſcientium opus æris & ferri: & ſoror
ipſius Tubal-Cain fuit Naama.
Et dixit Lamech vxoribus ſuis Ada & Sella: Audite
vocem meam vxores Lamech: auſcultate ſermonem meum.
Quoniam non occidi virum, vt propter eum ego portem
peccatum: neq; adoleſcentulum diſperdidi, vt propter eum
conſumatur ſemen meum.
Quoniam ſi in ſeptem generationes vindicta dabitur de
Cain, nonne de Lamech in ſeptuaginta, & ſeptem?
Et cognouit Adam rurſus vxorem ſuam, & peperit fi-
lium: & vocauit nomen eius Seth: quoniam poſuit Deus
mihi filium alium pro Abel: quia interfecit eum Cain.
Et Seth quoq; natus eſt filius: & vocauit nomẽ eius Enos.
tunc inceperunt filij hominum orare in nomine Domini.

CAP. V.

HIc eſt liber generationis Adam, in die qua creauit
Deus hominem: ad ſimilitudinem Dei fecit illum.
Maſculum & fœminam creauit eos: & benedixit illis: &
vocauit nomen eorum Adam, in die qua creati ſunt.
Et vixit Adam centum & triginta annis: & genuit ad
ſimilitudinem ſuam ſecundum imaginem ſuam: & voca-
uit nomen eius Seth.
Et fuerunt dies Adam poſtquam genuit Seth, octingenti
anni: & genuit filios & filias.
Et fuerunt omnes dies Adam quibus vixit, nongenti &
triginta anni: & mortuus eſt.
Et vixit Seth centum & quinq; annis: & genuit Enos.
Et vixit Seth poſtquam genuit Enos, octingentis & ſep-
tem annis: & genuit filios & filias.
Et fuerunt omnes dies Seth nongenti & duodecim anni:
& mortuus eſt.
Et vixit Enos nonaginta annis: & genuit Chainan.
Et vixit Enos poſtquam genuit Chainan, octingentis &
quindecim annis: & genuit filios & filias.
Et fuerunt omnes dies Enos nongenti & quinque &
mortuus eſt.
Et vixit Cainan ſeptuaginta annis: & genuit Malale-
hel.
Et vixit Chainan poſtquam genuit Malalehel octingen-
tis & quadraginta annis: & genuit filios & filias.
Et fuerunt omnes dies Chainan nongenti & decem an-
ni: & mortuus eſt.
Et vixit Malalehel ſexaginta & quinque annis: & ge-
nuit Iared.
Et vixit Malalehel poſtquam genuit Iared, octingentis
& triginta annis: & genuit filios & filias.
Et fuerunt omnes dies Malalehel octingenti & nona-
ginta & quinque anni: & mortuus eſt.
Et vixit Iared centum & ſexaginta & duobus annis:
& genuit Enoch.
Et vixit Iared poſtquam genuit Enoch, octingentis an-
nis: & genuit filios & filias.
Et fuerunt omnes dies Iared nongenti & ſexaginta &
duo anni: & mortuus eſt.
Et vixit Enoch ſexaginta & quinque annis: & genuit
Mathuſalach.
Et ambulauit Enoch in timore Dei, poſtquam genuit
Mathuſalach, trecentis annis: & genuit filios & filias.

Et fue-

Vulgat. Editio.

Et facti ſunt omnes dies Henoch trecenti ſexaginta quinque anni.

Ambulauitque cum Deo, & non apparuit: quia tulit eum Deus.

Vixit quoque Mathuſala centum octoginta ſeptem annis,& genuit Lamech.

Et vixit Mathuſala, poſtquam genuit Lamech, ſeptingentis octoginta duobus annis, & genuit filios & filias.

Et facti ſunt omnes dies Mathuſala nongenti ſexaginta nouem anni, & mortuus eſt.

Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis,& genuit filium:

Vocauitque nomen eius Noe,dicens: Iſte conſolabitur nos ab operibus & laboribus manuum noſtrarum in terra, cui maledixit Dominus.

Vixitque Lamech poſtquam genuit Noe, quingentis nonaginta quinque annis, & genuit filios & filias.

Et facti ſunt omnes dies Lamech,ſeptingenti ſeptuaginta ſeptem anni, & mortuus eſt. Noe vero cum quingentorum eſſet annorum, genuit Sem, Cam,& Iapheth.

CAP. VI.

Cumque cœpiſſent homines multiplicari ſuper terram, & filias procreaſſent,

Videntes filij Dei filias hominum quòd eſſent pulchræ, acceperunt ſibi vxores ex omnibus, quas elegerant.

Dixitque Deus: Non permanebit ſpiritus meus in homine in æternum,quia caro eſt:eruntque dies illius centum viginti annorum.

Gigantes autem erant ſuper terram in diebus illis. Poſtquam enim ingreſſi ſunt filij Dei ad filias hominum, illæque genuerunt, iſti ſunt potentes à ſæculo viri famoſi.

Videns autem Deus quod multa malitia hominum eſſet in terra,& cuncta cogitatio cordis intenta eſſet ad malum omni tempore,

Pœnituit eum quod hominem feciſſet in terra. Et tactus dolore cordis intrinſecus, *

* Inf. 8. 21. Matt. 15. 19.

Delebo, inquit, hominem, quem creaui, à facie terræ,ab homine vſque ad animantia,à reptili vſq; ad volucres cœli,pœnitet enim me feciſſe eos.

Noe vero inuenit gratiam coram Domino.

Hæ ſunt generationes Noe: * Noe vir iuſtus atq; perfectus fuit in generationibus ſuis, cum Deo ambulauit.

* Eccl. 44. 17.

Et genuit tres filios, Sem, Cham, & Iapheth.

Corrupta eſt autem terra coram Deo, & repleta eſt iniquitate.

Cumque vidiſſet Deus terram eſſe corruptam, (omnis quippe caro corruperat viam ſuam ſuper terram.)

Dixit ad Noe:Finis vniuerſæ carnis venit coram me:repleta eſt terra iniquitate à facie eorum,& ego diſperdam eos cum terra.

Fac tibi arcam de lignis læuigatis: manſiunculas in arca facies,& bitumine linies intrinſecus, & extrinſecus.

Et ſic facies eam: Trecentorum cubitorum erit lōgitudo arcæ, quinquaginta cubitorum latitudo, & triginta cubitorum altitudo illius.

Feneſtram in arca facies, & in cubito conſummabis ſummitatem eius:oſtium autem arcæ pones ex latere: deorſum, cœnacula, & triſtega facies in ea.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Et fuerunt omnes dies Chanoch quinque & ſexaginta
anni, & trecenti anni.*
24 *Et ambulauit Chanoch cum Deo & non fuit, quia tulit
eum Deus.*
25 *Et vixit Methuſelach ſeptem, & octoginta annos, &
centum annos, & genuit Lemech.*
26 *Et vixit Methuſelach poſtquam genuit Lemech, duos,
& octoginta annos,& ſeptingentos annos, & genuit filios,
& filias.*
27 *Et fuerunt omnes dies Methuſelach nouem, & ſexagin-
ta anni,& nongenti anni, & mortuus eſt.*
28 *Et vixit Lemech duos, & octingentos annos, & centum
annos, & genuit filium.*
29 *Et vocauit nomen eius Noach dicendo. Iſte conſolabitur
nos ab opere noſtro,& à dolore manuum noſtrarum de ter-
ra cui maledixit Dominus.*
30 *Et vixit Lemech poſtquam genuit ipſe Noach, quinque,
& nonaginta annos,& quingentos annos, & genuit filios,
& filias.*
31 *Et fuerunt omnes dies Lemech ſeptem, & ſeptuaginta
anni,& ſeptingenti anni,& mortuus eſt. * Et erat Noach
quingentenarius,& genuit Noach, Sem, Cham, & Iepheth.*

* Hic incipit cap. 6. in Biblia Sanct. Pagni.

CAP. VI.

1 *ET fuit, cum cœpiſſent homines multiplicari in ſuperfi-
cie terræ, & filiæ natæ eſſent eis.*
2 *Viderunt filij principum, filias hominum, quod pulchræ
eſſent, & acceperunt ſibi vxores, ex omnibus, quas elege-
rant.*
3 *Et dixit Dominus. Non erit vt in vagina ſpiritus meus
in homine in ſeculum, eo quod ſit etiam caro. Et erunt dies
eius centum, & viginti anni.*
4 *Gigantes fuerunt in terra in diebus ipſis, Et etiam poſt-
quam ingreſſi ſunt filij principum, ad filias hominum, ge-
nuerunt eis. Iſti ſunt potentes, qui à ſæculo fuerunt viri
nominati.*
5 *Et vidit Dominus, quod multa eſſet malitia hominum
in terra, & quod omnis imaginatio cogitationum cordis
eorum, tantummodo eſſet malum omni die.*
6 *Pœnituit Dominum, quod feciſſet homines in terra, &
doluit in corde ſuo.*
7 *Et dixit Dominus. Delebo homines, quos creaui à ſuper-
ficie terræ, ab hominibus vſque ad iumentum, vſque ad
reptile, & vſque ad volatile cœli: quia pœnitet me, quod
fecerim ea.*
8 *Et Noach inuenit gratiam in oculis Domini.*
9 *Iſta ſunt generationes Noach. Noach vir iuſtus, perfe-
ctus fuit in generationibus ſuis. Cum Deo ambulauit
Noach.*
10 *Et genuit Noach tres filios, Sem, Cham, & Iepheth.*
11 *Et corrupta eſt terra coram Deo. Et repleta eſt terra
iniquitate.*
12 *Et vidit Deus terram, & ecce corrupta erat, quia cor-
ruperat omnis caro viam ſuam ſuper terram.*
13 *Et dixit Deus ad Noach. Finis omnis carnis venit co-
ram me, quia repleta eſt terra iniquitate à facie eorum, &
ecce ego diſperdo eos cum terra.*
14 *Fac tibi arcam è lignis ghopher. Nidos facies in arca, &
bituminabis eam intrinſecus, & extrinſecus bitumine.*
15 *Et hoc modo facies eam. Trecentorum cubitorum erit
longitudo arcæ, quinquaginta cubitorum latitudo eius, &
triginta cubitorum altitudo eius.*
16 *Feneſtram facies arcæ, & in cubito conſumabis eam ſu-
pernè: & oſtium arcæ in latere eius pones. Inferiora, & ſe-
cunda, & tertia facies.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

23 Et facti ſunt omnes dies Enoch quinque & ſexaginta & trecenti anni.

24 Et placuit Enoch Deo:& non inueniebatur,quia tranſtulit eum Deus.

25 Et vixit Mathuſala ſeptem annos,& ſexaginta,& centum:& genuit Lamech.

26 Et vixit Mathuſala, poſtquam genuit Lamech, duos,& octingentos annos:& genuit filios & filias.

27 Et facti ſũt omnes dies Mathuſala quos vixit,nouem,& ſexaginta,& nongenti anni:& mortuus eſt.

28 Et vixit Lamech octo & octuaginta & centum annos:& genuit filium.

29 Et vocauit nomen eius Noe dicẽs:Iſte requieſcere nos faciet ab operibus noſtris, & à triſtitijs manuũ noſtrarum, & à terra, quam maledixit Dñs Deus.

30 Et vixit Lamech, poſtquam genuit Noe, quingentos & ſexaginta & quinque annos: & genuit filios & filias.

31 Et facti ſunt omnes dies Lamech ſeptingenti & quinquaginta tres anni: & mortuus eſt. * Et erat Noe annorum quingentorum: & genuit tres filios, Sem,Cham, & Iapheth.

* Hic incipit cap. 5. in Roma. Edit.

CAP. VI.

1 ET factum eſt,poſtquam cœperũt homines multi fieri ſuper terram:& filiæ natæ ſunt illis.

2 Videntes autem filij Dei filias hominum, quia bonæ ſunt; ſumpſerunt ſibi vxores ex omnibus, quas elegerant.

3 Et dixit Dominus Deus: Non permanebit ſpiritus meus in hominibus his in æternum, quia carnes ſunt. Erunt autem dies eorum centum viginti anni.

4 Gigantes autem erant ſuper terram in diebus illis. Et poſt illud, cum intrarent filij Dei ad filias hominum; & generabant eis. Illi erant gigantes à ſæculo homines nominati.

5 Videns autem Dominus Deus, quia multiplicatæ ſunt malitiæ hominum ſuper terram, & vnuſquiſque cogitat in corde ſuo diligenter ſuper maligna omnibus diebus;

6 Et cogitauit Deus, quia fecit hominem ſuper terram. Et recogitauit,

7 Et dixit Deus:Delebo hominem,quem feci, à facie terræ,ab homine vſque ad pecus, & à reptilibus vſque ad volatilia cœli:quia cogitaui, quoniam feci eos.

8 Noe autem inuenit gratiam coram Domino Deo.

9 Hę vero ſunt generationes Noe.Noe homo iuſtus, perfectus exiſtens in generatione ſua. Deo placuit Noe.

10 Genuit autẽ Noe tres filios,Sem,Cham, Iapheth.

11 Corrupta eſt autem terra coram Deo: & terra impleta eſt iniuſtitia.

12 Et vidit Dominus Deus terram:& erat corrupta: quia corruperat omnis caro viam ipſius ſuper terram.

13 Et dixit Dominus Deus Noe.Tẽpus omnis hominis venit coram me: quia terra impleta eſt iniquitate ab ipſis. Et ecce ego diſperdo ipſos & terram.

14 Fac igitur tibi arcam de lignis quadratis: nidos facies in arcam: & bituminabis eam intus, & foris bitumine.

15 Et ita facies arcam. Trecentorum cubitorum longitudo arcæ: & quinquaginta cubitorum latitudo:& triginta cubitorum altitudo ipſius.

16 Colligens facies arcam:& in cubito conſummabis eam deſuper: oſtium vero arcæ facies à latere.Inferiora,bicamerata, & tricamerata facies eam.

Chald. Paraph. Tranſl.

23 *Et fuerunt omnes dies Enoch trecenti, & ſexaginta, & quinque anni.*

24 *Et ambulauit Enoch in timore Dei, & non comparuit: nec etiam occidit eum Deus.*

25 *Et vixit Mathuſalach centum, & octoginta, & ſeptem annis: & genuit Lamech.*

26 *Et vixit Mathuſalach poſtquam genuit Lamech, ſeptingentis, & octoginta, & duobus annis: & genuit filios, & filias.*

27 *Et fuerunt omnes dies Mathuſalach nongenti, & ſexaginta, & nouem anni: & mortuus eſt.*

28 *Et vixit Lamech centum & octoginta & duobus annis: & genuit filium.*

29 *Et vocauit nomen eius Noe: dicens, Iſte conſolabitur nos ab operibus noſtris, & à labore manuum noſtrarum, de terra cui maledixit Dominus.*

30 *Et vixit Lamech poſtquam genuit Noe, quingentis & nonaginta & quinque annis: & genuit filios & filias.*

31 *Et fuerunt omnes dies Lamech ſeptingenti & ſeptuaginta & ſeptem anni: & mortuus eſt. Et fuit Noe filius quingentorum annorum: & genuit Noe, Sem, Cham, & Iaphet.*

CAP. VI.

1 *ET factum eſt cum cœpiſſent filij hominum multiplicari ſuper faciem terræ, & filiæ natæ eſſent eis:*

2 *Et vidiſſent filij principum filias hominum quòd eſſent pulchræ; acceperunt ſibi vxores ex omnibus quas voluerunt.*

3 *Et dixit Dominus: Non permanebit generatio peſſima hæc coram me in æternum, eò quod caro ſunt, & opera eorum peſſima, & terminus dabitur eis centum & viginti annorum, ſi fortè conuertantur.*

4 *Gigantes erant in terra in diebus illis: & etiam poſtquã ingreſſi ſunt filij principum ad filias hominum, & genuerunt eis. Ipſi ſunt potentes à ſæculo viri nominis.*

5 *Et palam fuit coram Domino, quod multa eſſet malicia hominis in terra: & omnis ſenſus cogitationis cordis ſui eſſet malus omni tempore.*

6 *Et pœnituit Dominum in verbo ſuo, quod feciſſet hominem in terra: & dixit in verbo ſuo vt contereret fortitudinem eorum iuxta beneplacitum ſuum.*

7 *Et dixit Deus: Delebo hominem quem creaui ſuper faciem terræ, ab homine vſque ad iumentum, vſque ad reptile, & vſque ad volucres cœli: quoniam pœnitet me in verbo meo quòd fecerim eos.*

8 *Noe autem inuenit miſericordiam coram Domino.*

9 *Iſtæ ſunt generationes Noe: Noe vir iuſtus perfectuſque fuit in generationibus ſuis. In timore Dei ambulauit Noe.*

10 *Et genuit Noe tres filios, Sem, Cham, & Iaphet.*

11 *Et corrupta eſt terra coram Deo: & impleta eſt terra rapinis.*

12 *Et vidit Deus terram: & ecce erat corrupta; quoniam corruperat omnis caro, vnuſquiſque viam ſuam ſuper terram.*

13 *Et dixit Deus ad Noe: Finis vniuerſæ carnis venit coram me: quoniam repleta eſt terra rapinis à facie operum ſuorum peſſimorum: & ecce ego diſperdam eos cum terra.*

14 *Fac tibi arcam de lignis cedri: manſiones facies in arca: & operies eam intus & foris bitumine.*

15 *Et ſic facies eam: trecentorum cubitorum erit longitudo arcæ: quinquaginta cubitorum latitudo; & triginta cubitorum altitudo eius.*

16 *Feneſtras facies in arca, & in cubito conſummabis eam deſuper: & oſtium arcæ in latere eius pones: manſiones inferiores, ſecundas & tertias facies in ea.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Ecce ego adducam aquas diluuij ſuper terram, vt interficiam omnem carnem, in qua ſpiritus vitæ eſt ſubter cælum: Vniuerſa quæ in terra ſunt, conſumentur.	17	*Et ego, ecce ego adduco diluuium aquarum ſuper terram: vt diſperdam omnem carnem, in qua eſt ſpiritus vitæ ſub cœlo. Omne quod eſt in terra morietur.*
Ponamque fœdus meum tecum: & ingredieris arcam tu, & filij tui, vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum.	18	*Et ſtatuam pactum meum tecum, & ingredieris arcam tu, & filij tui, & vxor tua, & vxores filiorum tuorum tecum.*
Et ex cunctis animantibus vniuerſæ carnis bina induces in arcam, vt viuãt tecum: maſculini ſexus, & fœminini.	19	*Et ex omni viuente, ex omni carne, bina ex omnibus introduces in arcam, vt viuant tecum, Maſculus, & fœmina erunt.*
De volucribus iuxta genus ſuum, & de iumentis in genere ſuo, & ex omni reptili terræ ſecundum genus ſuum: bina de omnibus ingredientur tecum, vt poſſint viuere.	20	*Ex volatili ſecundum ſpeciem ſuam. Ex omni reptili terræ ſecundum ſpeciem ſuam, bina ex omnibus ingredientur ad te, vt viuant.*
Tolles igitur tecum ex omnibus eſcis, quæ mandi poſſunt, & comportabis apud te: & erunt tam tibi, quam illis in cibum.	21	*Et tu cape tibi ex omni eſca, quæ comeditur, & congregabis tibi, & erit tibi, & eis in eſcam.*
Heb. 11. 7. — Fecit igitur Noe omnia, quę pręceperat illi Deus.	22	*Et fecit Noach, ſecundum omnia quæ præcepit ei Deus, ſic fecit.*
CAP. VII.		*CAP. VII.*
1. Pet. 2. 5. — DIxitque Dominus ad eum. Ingredere tu, & omnis domus tua in arcam: te enim vidi iuſtum coram me in generatione hac.	1	*ET dixit Dominus ad Noach. Ingredere tu, & omnis domus tua arcam, quia te vidi iuſtum coram me in generatione iſta.*
Ex omnibus animantibus mundis tolle ſeptena & ſeptena maſculum, & fœminam: de animantibus verò immundis duo, & duo, maſculũ & fœminam.	2	*Ex omni iumento mundo capies tibi ſeptena ſeptena, virum, & vxorem eius. Et ex iumentis quæ non munda ſunt bina: virum, & vxorem eius.*
Sed, & de volatilibus cœli ſeptena, & ſeptena, maſculum & fœminam: vt ſaluetur ſemen ſuper faciem vniuerſæ terræ.	3	*Etiam ex volatili cœli ſeptena, ſeptena, maſculum, & fœminam, vt viuificent ſemen in ſuperficie omnis terræ.*
Adhuc enim, & poſt dies ſeptem ego pluam ſuper terram quadraginta diebus, & quadraginta noctibus: & delebo omnem ſubſtantiam, quam feci, de ſuperficie terræ.	4	*Quia poſt dies adhuc ſeptem ego pluo ſuper terram quadraginta dies, & quadraginta noctes, & delebo omnem ſubſtantiam, quam feci à ſuperficie terræ.*
Fecit ergo Noe omnia, quæ mandauerat ei Dominus.	5	*Et fecit Noach ſecundum omnia, quæ præcepit ei Dominus.*
Eratque ſexcentorum annorum quando diluuij aquæ inundauerunt ſuper terram.	6	*Et Noach erat ſexcentenarius, & diluuium fuit aquarum ſuper terram.*
* Mat. 24. 32. Luc. 17. 26. 1. Pet. 3. 20. — Et * ingreſſus eſt Noe & filij eius, vxor eius & vxores filiorum eius cum eo in arcam propter aquas diluuij.	7	*Et ingreſſus eſt Noach, & filij eius & vxor eius, & vxores filiorum eius ſecum in arcam propter aquas diluuij.*
De animantibus quoque mundis, & immundis, & de volucribus, & ex omni, quòd mouetur ſuper terram.	8	*Ex iumento mundo, & ex iumento, quod non erat mundum, & ex volatili, & ex omni quod reptat ſuper terram.*
Duo & duo ingreſſa ſunt ad Noe in arcam, maſculus, & fœmina, ſicut præceperat Dominus Noe.	9	*Bina, bina ingreſſa ſunt ad Noach in arcam, maſculus, & fœmina, quemadmodum præcepit Deus Noach.*
Cumque tranſiiſſent ſeptem dies, aquæ diluuij inundauerunt ſuper terram.	10	*Et fuit poſt ſeptem dies, aquæ diluuij fuerunt ſuper terram.*
Anno ſexcenteſimo vitæ Noe, menſe ſecundo, ſeptimodecimo die menſis, rupti ſunt omnes fontes abyſſi magnæ, & cataractæ cœli apertæ ſunt.	11	*In anno ſexcenteſimo annorum vitæ Noach, in menſe ſecundo, in ſeptimadecima die menſis, in die hac, rupti ſunt omnes fontes voraginis magnæ, & feneſtræ cœli apertæ ſunt.*
Et facta eſt pluuia ſuper terram quadraginta diebus, & quadraginta noctibus.	12	*Et fuit pluuia ſuper terram quadraginta dies, & quadraginta noctes.*
In articulo diei illius ingreſſus eſt Noe, & Sem, & Cham, & Iapheth filij eius: vxor illius, & tres vxores filiorum eius cum eis in arcam:	13	*In ipſomet die, ipſe ingreſſus eſt Noach, & Sem, & Chã, & Iepheth filij Noach, & vxor Noach, & tres vxores filiorum eius ſecum in arcam.*
Ipſi & omne animal ſecundum genus ſuum, vniuerſaque iumenta in genere ſuo, & omne quod mouetur ſuper terram in genere ſuo, cunctumque volatile ſecundum genus ſuum, vniuerſæque aues, omneſque volucres	14	*Ipſi, & omnis beſtia ſecundum ſpeciem ſuam, & omne iumentum ſecundum ſpeciem ſuam, & omne reptile, quod reptat ſuper terram ſecundum ſpeciem ſuam, & omne volatile ſecundum ſpeciem ſuam, omnis auis, omne alatum.*
Ingreſſæ ſunt ad Noe in arcam, bina & bina ex omni carne, in qua erat ſpiritus vitæ.	15	*Ingreſſa ſunt ad Noach in arcam bina, bina ex omni carne in qua erat ſpiritus vitæ.*
Et quæ ingreſſa ſunt, maſculus & fœmina ex omni carne introierunt, ſicut præceperat ei Deus: & incluſit eum Dominus deforis.	16	*Et ingreſſa ſunt maſculus & fœmina ex omni carne ingreſſa ſunt, quemadmodum præcepit ei Deus. Et clauſit Dominus ſuper eum.*
Factumque eſt diluuium quadraginta diebus ſuper terram: & multiplicatæ ſunt aquæ, & eleuauerunt arcam in ſublime à terra.	17	*Et fuit diluuium quadraginta dies ſuper terram, & multiplicatæ ſunt aquæ, & eleuauerunt arcam, & eleuata eſt ſuper terram.*

Vehe- *Et ro-*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Ego autem ecce induco diluuium, aquam ſuper
terram, vt diſperdam omnem carnem, in qua eſt
ſpiritus vitæ ſub cælo: & omnia, quæ fuerint ſuper
terram, morientur.
Et ſtatuam teſtamentum meum tecum. Ingre-
dieris autem in arcam tu, & filij tui, & vxor tua, &
vxores filiorum tuorum tecum:
Et ab omnibus pecoribus, & ab omnibus reptili-
bus, & ab omnibus beſtiis, & ab omni carne duo, duo
ab omnibus induces in arcam, vt nutrias tecum.
Maſculus & fœmina erunt.
Ab omnibus auibus volatilibus ſecundum genus,
& ab omnibus pecoribus ſecundũ genus, & ab om-
nibus reptilibus repentibus ſuper terram ſecũdum
genus eorum, duo, duo ab omnibus ingrediẽtur ad
te, vt nutriantur tecum maſculus, & fœmina:
Tu autem ſumes tibi ab omnibus eſcis, quas co-
meditis: & congregabis ad te: & erunt tibi & illis ad
manducandum.
Et fecit Noe omnia quæcumque præcepit ei Do-
minus Deus: ſic fecit.

C A P. VII.

ET dixit Dominus Deus ad Noe. Intra tu, & om-
nis domus tua in arcam: quia te vidi iuſtum
coram me in generatione iſta.
A iumentis autem mundis induc ad te, ſeptem,
ſeptem, maſculum & fæminam à iumentis autem
immundis duo, duo: maſculum & fœminam:
Et à volatilibus cœli mundis ſeptem ſeptem,
maſculum & fœminam, & ab omnibus volatilibus
immundis duo, duo: maſculum & fœminam, vt nu-
triatur ſemen ſuper omnem terram.
Adhuc enim ſeptem diebus, ego inducõ pluuiam
ſuper terram quadraginta dies, & quadraginta no-
ctes: & delebo omnem ſuſcitationem, quam feci, à
facie omnis terræ.
Et fecit omnia Noe, quæ præcepit ei Dñs Deus.
Noe autem erat annorum ſexcentorum: & dilu-
uium aquæ factum eſt ſuper terram.
Intrauit autem Noe, & filij eius, & vxor eius, &
vxores filiorum eius cum eo in arcam, propter
aquam diluuij.
Et à volatilibus mundis, & à volatilibus immun-
dis, & à pecoribus immundis, & ab omnibus repen-
tibus ſuper terram,
Duo duo intrauerunt ad Noe, maſculus & fœmi-
na: ſicut præceperat Deus Noe.
Et factum eſt poſt ſeptem dies: & aqua diluuij fa-
cta eſt ſuper terram.
In ſexcenteſimo anno in vita Noe, in menſe ſe-
cundo, in ſeptima & vigeſima menſis rupti ſunt
omnes fontes abyſsi: & cataractæ cœli apertæ ſunt.
Et facta eſt pluuia ſuper terram quadraginta dies,
& quadraginta noctes.
In die hac intrauit Noe, Sem, Cham, Iaphet filij
Noe, & vxor Noe, & tres vxores filiorum eius cum
eo in arcam:
Et omnes beſtiæ ſecundum genus, & omnia pe-
cora ſecundum genus, & omne repens, quod moue-
tur ſuper terram, ſecundum genus, & omnis auis
volatilis ſecundum genus ſuum.
Intrauit ad Noe in arcam, duo, duo, maſculus &
fœmina ab omni carne, in quo eſt ſpiritus vitæ.
Et quæ ingrediebantur, maſculus & fœmina ab
omni carne intrarunt, ſicut præceperat Deus Noe.
Et clauſit Dominus Deus arcam de foris eius.
Et factum eſt diluuium quadraginta dies, & qua-
draginta noctes ſuper terram: Et exundauit aqua,
& leuauit arcam: & exaltata eſt à terra.

Chald. Paraph. Tranſl.

17 *Et ecce ego adducam diluuium aquarum ſuper terram,*
vt diſperdat omnem carnem in qua eſt ſpiritus vitæ ſub
cœlo: omnia quæ in terra ſunt, morientur.
18 *Et ſtatuam pactum meum tecum: & ingredieris in ar-*
cam tu, & filij tui, & vxor tua, & vxores filiorum tuo-
rum tecum.
19 *Et de omni viuenti de vniuerſa carne, bina de omnibus*
introduces in arcam: vt ſuſtentetur tecum. Maſculus, &
fœmina erunt.
20 *De volucribus ſecundum ſpecies ſuas, & de iumentis ſe-*
cundum ſpecies ſuas, & de omni reptili terræ iuxta ſpe-
cies ſuas: bina ex omnibus ingredientur tecum, vt perma-
neant.
21 *Et tu ſume tibi de omni eſca, quæ comeditur, & repones*
apud te, & erit tibi & eis ad veſcendum.
22 *Et fecit Noe iuxta omnia quæ præcepit ei Dominus: ita*
fecit.

C A P. VII.

1 *ET dixit Dominus ad Noe: Ingredere tu, & omnes ho-*
mines domus tuæ in arcam: quia te vidi iuſtum co-
ram me in generatione hac.
2 *Ex omnibus animantibus mundis tolles ſeptena ſeptena,*
maſculum & fœminam: de beſtijs quoque immundis bina,
maſculum & fœminam.
3 *De volucribus quoque cœli ſeptena ſeptena, maſculum*
& fœminam; vt conſeruetur ſemen ſuper faciem vniuerſæ
terræ.
4 *Quia adhuc poſt tempus ſeptem dierum, ego deſcende-*
re faciam pluuiam ſuper terram quadraginta diebus &
quadraginta noctibus: & delebo omnem ſubſtantiam
quam feci deſuper faciem terræ.
5 *Et fecit Noe iuxta omnia quæ præcepit ei Dominus.*
6 *Et Noe erat filius ſexcentorum annorum: & diluuium*
aquæ fuit ſuper terram.
7 *Et ingreſſus eſt Noe, & filij eius, & vxor eius, & vxo-*
res filiorum eius cum eo in arcam, à facie aquæ diluuij.
8 *De animalibus mundis, & de animalibus immundis, &*
de volucribus, & de omnibus, quæ reptant ſuper terram,
9 *Bina, & bina intrauerunt cum Noe in arcam, maſcu-*
lus & fœmina, ſicut præcepit Deus Noe.
10 *Et factum eſt poſt tempus ſeptem dierum, & aquæ*
diluuij fuerunt ſuper terram.
11 *In anno ſexcenteſimo vitæ Noe, in menſe ſecundo, in de-*
cimaſeptima die menſis, in die hac rupti ſunt omnes fon-
tes abyſſi magnæ: & feneſtræ cœli apertæ ſunt.
12 *Et pluuia deſcendit ſuper terram quadraginta diebus,*
& quadraginta noctibus.
13 *In articulo diei huius ingreſſus eſt Noe, & Sem, &*
Cham, & Iaphet, filij Noe, & vxor Noe & tres vxores
filiorum eius cum eis in arcam.
14 *Ipſi, & omne animal ſecundum genus ſuum, & omnia*
iumenta ſecundum genus ſuum, & omnia reptilia quæ re-
ptant ſuper terram ſecundum genus ſuum, & omnes vo-
lucres ſecundum ſpecies ſuas; omnis auis, & omne quod
volat.
15 *Et ingreſſi ſunt cum Noe in arcam bina, & bina, ex*
omni carne in qua eſt ſpiritus vitæ.
16 *Et quæ ingreſſa ſunt maſculus, & fœmina ex omni*
carne introierunt ſicut præcepit ei Dominus: & protexit
Dominus ſuper eum.
17 *Et fuit diluuium quadraginta diebus ſuper terram: &*
creuerunt aquæ, & eleuauerunt arcam: & eleuata eſt de-
ſuper terram.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Vehementer enim inundauerunt:& omnia replerunt in ſuperficie terræ: porro arca ferebatur ſuper aquas.

Et aquæ præualuerunt nimis ſuper terram: opertique ſunt omnes montes excelſi ſub vniuerſo cælo.

Quindecim cubitis altior fuit aqua ſuper omnes montes,quos operuerat.

* Sap. 10.4. Eccl. 16.28.

* Conſumptaque eſt omnis caro quæ mouebatur ſuper terram,volucrum, animantium, beſtiarum, omniumque reptilium, quæ reptant ſuper terram, vniuerſi homines,

Et cuncta,in quibus ſpiraculum vitæ eſt in terra,mortua ſunt.

Et deleuit omnem ſubſtantiam, quæ erat ſuper terram, ab homine vſque ad pecus, tam reptile, quàm volucres cæli:& deleta ſunt de terra. remanſit autem ſolus Noe,& qui cum eo erant in arca.

1.Pet. 1.20.

* Obtinueruntque aquę terram centum quinquaginta diebus.

CAP. VIII.

Recordatus autem Deus Noe, cunctorumque animantium, & omnium iumentorum, quæ erant cum eo in arca, adduxit ſpiritum ſuper terram,& imminutæ ſunt aquæ.

Et clauſi ſunt fontes abyſsi, & cataractæ cæli: & prohibitæ ſunt pluuiæ de cælo.

Reuerſæque ſunt aquæ de terra euntes,& redeuntes: & cœperunt minui poſt centum quinquaginta dies.

Requieuitque arca menſe ſeptimo,vigeſimo ſeptimo die menſis ſuper montes Armeniæ.

At vero aquæ ibant,& decreſcebant vſque ad decimum menſem: decimo enim menſe, prima die menſis,apparuerunt cacumina montium.

Cumque tranſiſſent quadraginta dies, aperiens Noe feneſtram arcæ,quam fecerat,dimiſit coruum:

Qui egrediebatur, non reuertebatur, donec ſiccarentur aquæ ſuper terram.

Emiſit quoque columbam poſt eum, vt videret ſi iam ceſſaſſent aquæ ſuper faciem terræ.

Quæ cum non inueniſſet vbi requieſceret pes eius,reuerſa eſt ad eum in arcam: aquæ enim erant ſuper vniuerſam terram: extenditque manum,& apprehenſam intulit in arcam.

Expectatis autem vltra ſeptem diebus aliis, rurſum dimiſit columbam ex arca.

At illa venit ad eum ad veſperam, portans ramum oliuæ virentibus folijs in ore ſuo. Intellexit ergo Noe,quod ceſſaſſent aquæ ſuper terram.

Expectauitque nihilominus ſeptem alios dies: & emiſit columbam, quæ non eſt reuerſa vltra ad eum.

Igitur ſexcenteſimo primo anno, primo menſe, prima die menſis imminutæ ſunt aquæ ſuper terram:& aperiens Noe tectum arcæ,aſpexit, viditque quòd exiccata eſſet ſuperficies terræ.

Menſe ſecundo, ſeptimo & vigeſimo die menſis areſacta eſt terra.

Locutus eſt autem Deus ad Noe,dicens:

Egredere de arca,& vxor tua,filij tui,& vxores filiorum tuorum tecum.

Cuncta animantia, quæ ſunt apud te, ex omni carne, tam in volatilibus, quam in beſtijs, & vniuerſis reptilibus,quæ reptant ſuper terram,educ tecum, & ingredimini ſuper terram: * creſcite, & multiplicamini ſuper eam.

* Sup. 1.28. Inf. 9.2

Egreſ-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et roborauerunt ſe aqua, & multiplicata ſunt valdè*
ſuper terram, & ambulauit arca ſuper faciem aquarum.
19 *Et aqua roborauerunt ſe valde ſuper terram, & operti*
ſunt omnes montes excelſi, qui erant ſub toto cælo.
20 *Quindecim cubitis supernè roborauerunt ſe aqua, &*
operti ſunt montes.
21 *Et mortua eſt omnis caro, qua reptat ſuper terram, tam*
de volatili, quàm de iumento, & beſtia, & omni reptili,
quod reptat ſuper terram, & omni homine.
22 *Omnia in quorum facie erat anhelitus ſpiritus vita, ex*
omnibus qua erant in ſicco, mortua ſunt.
23 *Et deleuit omnem ſubſtantiam, qua erat ſuper faciem*
terra, ab homine vſque ad iumentum, vſque ad reptile, &
vſque ad volatile cæli, & deleta ſunt è terra: & reman-
ſit tantum Noach, & qui cum eo erant in arca.
24 *Et roborauerunt ſe aqua ſuper terram quinquaginta,*
& centum dies.

CAP. VIII.

1 *ET recordatus eſt Deus Noach, & omnis beſtia, & om-*
nis iumenti, qua erant cum eo in arca, & tranſire
fecit Deus ventum ſuper terram, & quieuerunt aqua.
2 *Et clauſerunt ſe fontes abyſſi, & feneſtra cæli, & pro-*
hibita eſt pluuia de cælo.
3 *Et reuerſa ſunt aqua, qua erant ſuper terram, eundo, &*
redeundo, & defecerunt aqua in fine quinquaginta, &
centum dierum.
4 *Et requieuit arca in menſe ſeptimo, in ſeptima decima*
die menſis ſuper montem Ararath.
5 *Et aqua ibant, & deficiebant vſq; ad menſem decimum.*
In decimo, in vna menſis viſa ſunt cacumina montium.
6 *Et fuit, in fine quadraginta dierum, aperuit Noach fe-*
neſtram arca, quam fecerat, & miſit coruum.
7 *Et egreſſus eſt, egrediendo, & redeundo, donec ſiccaren-*
tur aqua, qua erant ſuper terram.
8 *Et miſit columbam à ſe, vt videret, an alleuiata, eſſent*
aqua, qua erant ſuper faciem terra.
9 *Et non inuenit columba requiem planta pedis ſui, &*
reuerſa eſt ad eum in arcam, quia aqua erant in ſuperficie
omnis terra. Et miſit manum ſuam, & accepit eam, & in-
troduxit eam ad ſe in arcam.
10 *Et expectauit adhuc ſeptem dies alios, & addidit, vt*
mitteret columbam ex arca.
11 *Et venit ad eum columba tempore veſpertino, & ecce*
folium oliua raptum erat in ore eius. Et cognouit Noach,
quòd alleuiata eſſent aqua qua erant ſuper terram.
12 *Et expectauit adhuc ſeptem dies alios, & miſit colum-*
bam, & non addidit, vt reuerteretur ad eum amplius.
13 *Et fuit in vno, & ſexcenteſimo anno, in primo, in vna*
menſis, ſiccauerunt ſe aqua, qua erant ſuper terram, &
remouit Noach operimentum arca: & vidit & ecce ſicca-
uerunt ſe facies terra.
14 *Et in menſe ſecundo, in ſeptima, & vigeſima die menſis,*
aruit terra.
15 *Et locutus eſt Deus ad Noach dicendo.*
16 *Egredere ex arca tu & vxor tua, & filij tui, & vxores*
filiorum tuorum tecum,
17 *Omnem beſtiam, qua eſt tecum, ex omni carne, tam de*
volatili, quàm de iumento, & omni reptili, quod reptat
ſuper terram, educ tecum, & reptant in terram, & creſ
cant, & multiplicentur ſuper terram.

Et

Tranſl. ex Septuag.

18 Et ſuperabat aqua, & multiplicabatur valde ſu-
per terram: Et ſuperferebatur arca ſuper aquam.
19 Aqua autem ſuperabat valde valde ſuper terram.
Et operuit omnes montes excelſos, qui ſunt ſub
cœlo:
20 Quindecim cubitos deſuper exaltata eſt aqua.
21 Et mortua eſt omnis caro, quæ mouetur ſuper
terram, volatilium, & pecorũ, & beſtiarum: & om-
ne reptile, quod mouetur ſuper terram, & omnis
homo,
22 Et omnia quæcumque habent flatum vitæ &
omne quod erat ſuper aridam, mortuum eſt.
23 Et deleuit omnem ſuſcitationem, quæ erat ſuper
faciem terræ, ab homine vſque ad pecus, & repti-
lia, & volatilia cœli. Et deleta ſunt de terra. Et re-
lictus eſt ſolus Noe, & qui erant cum eo in arca.
24 Et exaltata eſt aqua ſuper terram centum quin-
quaginta dies.

CAP. VIII.

1 ET memor fuit Dominus Noe, & omnium be-
ſtiarum, & omnium iumentorum, & omnium
volatilium, & omnium reptilium repentium, quæ
erant cum eo in arca. Et induxit Deus ſpiritum
ſuper terram: & ceſſauit aqua.
2 Et clauſi ſunt fontes abyſſi, & cataractæ cœli: &
cohibita eſt pluuia à cœlo:
3 Et cedebat aqua vadens de terra: & minuebatur
aqua poſt quinquaginta & centum dies.
4 Et ſedit arca in menſe ſeptimo, ſeptima & vigeſi-
ma menſis ſuper montes Ararat.
5 Et in decimo menſe prima menſis apparuerunt
capita montium.
6 Et factum eſt poſt quadraginta dies, aperuit Noe
feneſtram arcæ, quam fecerat.
7 Et emiſit coruum. Et egreſſus non rediit, donec
ſiccaretur aqua à terra.
8 Et emiſit columbam poſt eum videre, ſi ceſſauit
aqua à terra.
9 Et cum non inueniſſet columba requiem pedibus
ſuis, reuertit ad eum in arcam: quoniam aqua erat
ſuper omnem faciem terræ. Et extendens manum
accepit eam; & induxit eam ad ſemetipſum in ar-
cam.
10 Et cum ſuſtinuiſſet adhuc ſeptem dies alios, rur-
ſus emiſit columbam ex arca.
11 Et reuertit ad eum columba ad veſperam: & ha-
bebat folium oleæ, feſtucam in ore ſuo. Et cogno-
uit Noe, quia ceſſauit aqua à terra.
12 Et cum ſuſtinuiſſet adhuc ſeptem dies alios; rur-
ſus emiſit columbam: & non appoſuit reuerti ad
eum amplius.
13 Et factum eſt in vno & ſexcenteſimo anno in vita
Noe primi menſis vna menſis defecit aqua à terra.
Et denudauit Noe tectum arcæ quod fecerat: &
vidit quia defecerat aqua à facie terræ.
14 In ſecundo autem menſe ſiccata eſt terra, ſeptima
& vigeſima menſis.
15 Et ait Dominus Deus ad Noe, dicens:
16 Exi de arca tu, & vxor tua, & filij tui, & vxores
filiorum tuorum tecum,
17 Et omnes beſtiæ, quæ ſunt tecum, & omnis caro
à volatilibus vſque ad iumenta: & omne reptile,
quod mouetur ſuper terram educ tecum: & creſci-
te & multiplicamini ſuper terram.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et præualuerunt aquæ, & creuerunt valdè ſuper ter-
ram: & ferebatur arca ſuper faciem aquarum.*
*Et aquæ præualuerunt valde nimis ſuper terram: &
operti ſunt omnes montes excelſi qui ſunt ſub omnibus
cœlis.*
*Quindecim cubitis altitudine præualuerunt aquæ; &
operuerunt montes.*
*Et mortua eſt omnis caro, quæ mouebatur ſuper ter-
ram, in volucribus, & in animalibus, & in beſtiis, &
in omni reptili quod reptat ſuper terram; & omnes ho-
mines.*
*Omnia in quibus eſt ſpiraculum ſpiritus vitæ in nari-
bus ſuis; ex omnibus quæ ſunt in arida, mortua ſunt.*
*Et deleuit omnem ſubſtantiam quæ erat ſuper faciem
terræ, ab homine vſque ad iumentum, vſque ad reptile,
& vſque ad volucres cœli, & deleta ſunt de terra: & re-
lictus eſt ſolummodo Noe, & qui cum eo erant in arca.*
*Et præualuerunt aquæ ſuper terram centum & quin-
quaginta diebus.*

CAP. VIII.

*ET recordatus eſt Deus Noe, & omnium animalium
& omnium iumentorum quæ erant cum eo in arca:
& tranſire fecit Deus ventum ſuper terram: & ceſſa-
uerunt aquæ.*
*Et clauſi ſunt fontes abyſſi, & feneſtræ cœli: & prohi-
bita eſt pluuia de cœlo.*
*Et reuerſæ ſunt aquæ deſuper terram, euntes & re-
uertentes; & diminutæ ſunt aquæ poſt centum & quin-
quaginta dies.*
*Et quieuit arca in menſe ſeptimo, in decimaſeptima die
menſis, ſuper montes Cardu.*
*Et aquæ ibant & diminuebantur vſque ad decimum
menſem: in prima die menſis decimi apparuerunt capita
montium.*
*Et factum eſt in fine quadraginta dierum; & aperuit
Noe feneſtram arcæ quam fecerat:*
*Et emiſit coruum; & egrediebatur & reuertebatur,
donec ſiccarentur aquæ deſuper terram.*
*Et emiſit columbam à ſe, vt videret ſi alleuiatæ fuiſſent
aquæ deſuper faciem terræ.*
*Et non inuenit columba requiem plantæ pedis ſui: &
reuerſa eſt ad eum in arcam: quoniam aquæ erant ſu-
per faciem vniuerſæ terræ: & extendit manum ſuam, &
tulit eam; & induxit eam ſecum in arcam.*
*Et expectauit adhuc ſeptem diebus aliis, & rurſus emi-
ſit columbam ex arca.*
*Et venit ad eum columba in tempore veſpertino: & ecce
folium oliuæ quod decerpſerat ore ſuo: & cognouit Noe
quòd aquæ imminutæ erant deſuper terram.*
*Et expectauit vltra ſeptem diebus aliis; & emiſit co-
lumbam; & nunquam eſt reuerſa ad eum amplius.*
*Et factum eſt in ſexcenteſimo & vno anno, prima die
menſis, ſiccatæ ſunt aquæ deſuper terram: & abſtulit
Noe tectum arcæ: & vidit; & ecce ſiccata erat facies
terræ,*
*Et in menſe ſecundo, vigeſima ſeptima die menſis, are-
facta eſt terra.*
Et locutus eſt Deus cum Noe, dicens:
*Egredere de arca tu, & uxor tua, & filij tui, & vxo-
res filiorum tuorum tecum.*
*Et cuncta animantia quæ tecum ſunt ex omni carne,
tam de volucribus, quam de iumentis, & de reptilibus
quæ reptant ſuper terram, educ tecum: & generent in
terra, & multiplicentur & creſcant ſuper terram.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Egreſſus eſt ergo Noe, & filij eius: vxor illius, & 18
vxores filiorum eius cum eo.
Sed & omnia animantia, iumenta, & reptilia quæ 19
reptant ſuper terram ſecũdum genus ſuum, egreſſa
ſunt de arca.
Aedificauit autem Noe altare Domino: & tollens 20
de cunctis pecoribus & volucribus mundis, obtu-
lit holocauſta ſuper altare.

Odoratuſque eſt Dominus odorem ſuauitatis, & 21
ait: Nequaquam vltra maledicam terræ propter
*Sup. 6 hominem: * ſenſus enim & cogitatio humani cor-
5. Matt. dis in malum prona ſunt ab adoleſcentia ſua: non
15. 19. igitur vltra percutiam omnem animam viuentem
ſicut feci.
Cunctis diebus terræ, ſementis & meſſis, frigus 22
& æſtus, æſtas & hiems, nox & dies non requie-
ſcent.

CAP. IX.

Sup. 1. BEnedixitque Deus Noe & filiis eius. Et dixit 1
22. 8. 17 ad eos: Creſcite, & multiplicamini, & replete
terram.
Et terror veſter, ac tremor ſit ſuper cuncta ani- 2
malia terræ, & ſuper omnes volucres cœli, cum v-
niuerſis quæ mouentur ſuper terram: omnes piſces
maris manui veſtræ traditi ſunt.
Sup 1. Et omne, quod mouetur & viuit, erit vobis in 3
29. cibum: quaſi olera virentia tradidi vobis omnia.

Ier. 17. Excepto, quòd carnem cum ſanguine non com- 4
14. edetis.
Sanguinem enim animarum veſtrarum requi- 5
ram de manu cunctarum beſtiarum: & de manu
hominis, de manu viri, & fratris eius requiram
animam hominis.
* Mat. Quicumque * effuderit humanum ſanguinem, 6
29. 52. fundetur ſanguis illius: * ad imaginem quippe Dei
* Apo. factus eſt homo.
13. 19.
* Sup 1 * Vos autem creſcite & multiplicamini, & ingre- 7
28. 8. 17 dimini ſuper terram, & implete eam.
Hæc quoque dixit Deus ad Noe, & ad filios eius 8
cum eo:
Ecce ego ſtatuam pactum meum vobiſcum, & 9
cum ſemine veſtro poſt vos:
Et ad omnem animam viuentem, quæ eſt vobiſ- 10
cum, tam in volucribus quam in iumentis, & pe-
cudibus terræ cunctis, quæ egreſſa ſunt de arca, &
vniuerſis beſtijs terræ.
*Iſa. 54 * Statuam pactum meum vobiſcum, & nequaquã 11
9. vltra interficietur omnis caro aquis diluuij, neque
erit deinceps diluuium diſſipans terram.
Dixitque Deus: Hoc ſignum fœderis quod do 12
inter me & vos, & ad omnem animam viuentem,
quæ eſt vobiſcum in generationes ſempiternas:

Arcum meum ponam in nubibus, & erit ſignum 13
fœderis inter me, & inter terram.
* Eccle * Cumque obduxero nubibus cœlum, apparebit 14
43. 12 arcus meus in nubibus:

Et recordabor fœderis mei vobiſcum, & cum 15
omni anima viuente quæ carnem vegetat: & non
erunt vltra aquæ diluuij ad delendum vniuerſam
carnem.
Eritque arcus in nubibus, & videbo illum, & re- 16
cordabor fœderis ſempiterni quod pactum eſt in-
ter Deum & omnem animam viuentem vniuerſa
carnis quæ eſt ſuper terram.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et egreſſus eſt Noach, & filij eius, & vxor eius, & vxo-*
res filiorum eius ſecum.
19 *Omnis beſtia, omne reptile, & omne volatile, omne*
quod mouetur ſuper terram ſecundum familias eorum
egreſſa ſunt ex arca.
20 *Et ædificauit Noach altare Domino, & tulit ex omni*
iumento mundo, & ex omni volatili mundo, & obtuli.
holocauſta in altari.

21 *Et odoratus eſt Dominus odorem quietis. Et dixit Do-*
minus in corde ſuo. Non addam, vt maledicam vltra
terræ propter hominem, quia cogitatio cordis homini
mala eſt à pueritia ſua, & non addam vltra, vt percu-
tiam omne viuens quemadmodum feci.

22 *Adhuc omnes dies terræ, ſementis, & meſſis, & fri*
gus, & æſtus, & æſtas, & hiems, & dies, & nox non
ceſſabunt.

CAP. IX.

1 *ET benedixit Deus Noach, & filiis eius & dixit ad*
eos. Creſcite, & multiplicamini, & replete terram.

2 *Et timor veſter, & pauor veſter erit ſuper omnem be-*
ſtiam terræ, & ſuper omne volatile cœli. Omnia qu.
mouere faciet terra, & omnes piſces maris manui veſtræ
tradita ſunt.
3 *Omne reptile, quod eſt viuens, vobis erit in eſcam: ſicut*
germen herbæ dedi vobis omnia.

4 *Verumtamen carnem cum anima eius, ſanguinem eius,*
non comedetis.
5 *Et profecto ſanguinem veſtrum, animarum veſtrarum*
requiram, de manu omnis beſtiæ, requiram illum, & de
manu hominis, & de manu viri fratris eius, requiram
animam hominis.
6 *Qui effuderit ſanguinem hominis in homine, ſanguis*
eius effundetur, quia ad imaginem Dei fecit hominem.

7 *Et vos creſcite, & multiplicamini, generamini in ter-*
ra, & multiplicamini in ea.
8 *Et dixit Deus ad Noach, & ad filios eius ſecum di-*
cendo.
9 *Et ego ecce ego ſtatuo pactum meum vobiſcum, & cum*
ſemine veſtro poſt vos,
10 *Et cum omni anima viuente, quæ eſt vobiſcum, tam de*
volatili, quam de iumento, & omni beſtia terræ vobiſcum
ex omnibus egreſſis ex arca, & omni beſtiæ terræ.

11 *Et ſtatui pactum meum vobiſcum, & non excidetur*
omnis caro vltra ab aquis diluuij, & non erit vltra di-
luuium, vt diſperdat terram.
12 *Et dixit Deus. Hoc eſt ſignum fœderis, quod ego do in-*
ter me, & inter vos, & inter omnem animam viuentem
quæ eſt vobiſcum in generationes ſæculi.

13 *Arcum meum ponam in nube, & erit in ſignum fœde-*
ris inter me, & inter terram.
14 *Et erit cum obnubilauero nubem ſuper terram appare-*
bit arcus in nube.

15 *Et recordabor fœderis mei, quod eſt inter me & inter*
vos, & inter omnem animam viuentem cum omni car-
ne: & non erit vltra aqua ad diluuium, vt diſperdat
omnem carnem.
16 *Et erit arcus in nube, & videbo illum, vt recorder pa-*
cti perpetui inter Deum, & inter omnem animam viuen-
tem cum omni carne, quæ eſt ſuper terram.

Dixitque

Et di-

Tranſl. ex Septuag.

18 Et egreſſus eſt Noe & vxor eius, & filij eius, & vxores filiorum eius cum eo.
19 Et omnes beſtiæ, & omnia iumenta, & omne volatile, & omne reptile, quod mouetur ſuper terram ſecundum genus ſuum exiuerunt ex arca.
20 Et ædificauit Noe altare Domino: & ſumpſit ab omnibus pecoribus mundis, & ab omnibus volatilibus mundis: & obtulit in holocarpoſin ſuper altare.
21 Et odoratus eſt Dominus Deus odorem ſuauitatis. Et dixit Dominus Deus recogitans: Non adjiciam adhuc maledicere terram propter opera hominum: quia permanet mens hominis diligenter ſuper mala à iuuentute ſua. Non adjiciam ergo adhuc percutere omnem carnem viuẽtem, ſicut feci.
22 Omnibus diebus terræ, ſemen & meſſis, frigus & æſtus, æſtas & ver, die ac nocte non requieſcent.

CAP. IX.

1 ET benedixit Deus Noe, & filios eius: & dixit eis: Creſcite & multiplicamini, & replete terram, & dominamini eius:
2 Et tremor, & timor veſtri erit in omnibus beſtiis terræ, ſuper omnia volatilia cœli, & ſuper omnia quę mouentur ſuper terram, & ſuper omnes piſces maris: ſub manus vobis dedi:
3 Et omne reptile quod eſt viuum, vobis erit ad eſcam, ſicut olera pabuli dedi vobis omnia.
4 Verumtamen carnem in ſanguine animæ non comedetis.
5 Etenim veſtrum ſanguinem, animarum veſtrarum de manu omnium beſtiarũ exquiram ipſum: & de manu hominis fratris exquiram animam hominis.
6 Qui effuderit ſanguinem hominis; pro ſanguine eius effundetur; quia in imagine Dei feci hominem.
7 Vos autem creſcite & multiplicamini, & replete terram, & dominamini eius.
8 Et ait Deus Noe, & filiis eius cum eo, dicens.
9 Et ecce ego ſtatuo pactum meum vobis, & ſemini veſtro poſt vos,
10 Et omni animæ viuenti vobiſcum ab auibus & à pecoribus, & omnibus beſtiis terræ, quæ vobiſcum ſunt, ab omnibus quæ egreſſa ſunt ex arca:
11 Et ſtatuam pactum meum ad vos: & non morietur omnis caro vltra ab aqua diluuij, & non vltra erit diluuium aquæ, vt corrumpat omnem terram.
12 Et dixit Dominus Deus ad Noe. Hoc ſignum teſtamenti quod ego do inter me & vos, & inter omnem animam viuentem, quæ eſt vobiſcum in generationes æternas.
13 Arcum meum pono in nube; & erit ſignum teſtamenti inter me & terram.
14 •Et erit: in connubilando me nubes ſuper terram, parebit arcus in nube:
15 Et memor ero teſtamenti mei, quod eſt inter me & vos, & inter omnem animam viuentem in omni carne. Et non erit vltra aqua in diluuium, vt deleat omnem carnem.
16 Et erit arcus meus in nube: & videbo, ad recordandum teſtamenti æterni inter me & terram, & inter animam viuentem in omni carne, quæ eſt ſuper terram.

Et di-

Chald. Paraph. Tranſl.

Et egreſſus eſt Noe, & filij ſui, & vxor eius, & vxores filiorum ſuorum cum eo.
Omnia animalia, & omnia reptilia, & omnes volucres; omne quod mouetur ſuper terram ſecundum generationes eorum, egreſſa ſunt de arca.
Et ædificauit Noe altare coram Domino: & tulit ex omnibus animalibus mundis, & ex omnibus volucribus mundis; & obtulit holocauſtum ſuper altare.
Et ſuſcepit Dominus cum beneplacito oblationem eius: & dixit Dominus in verbo ſuo. Non addam maledicere rurſus terram, propter peccata hominum: quoniam ſenſus cordis humani malus eſt ab infantia ſua: & non addam vltra percutere omne viuens, ſicut feci.
Adhuc omnibus diebus terræ ſeminatio & meſſis, & frigus & calor, & æſtus & hyems, & dies & noctes non ceſſabunt.

CAP. IX.

ET benedixit Deus Noe & filiis eius: & dixit eis, Creſcite & multiplicamini, & replete terram.
Et timor veſter & terror erit ſuper beſtias terræ, & ſuper omnes volucres cœli, in omni quod reptat ſuper terram, & in omnibus piſcibus maris: qui in manu veſtra traditi ſunt.
Omne quod mouetur & viuit, vobis erit ad veſcendum: quaſi herbam virentem dedi vobis omnia.
Verumtamen carnem cum anima ſua, ſanguineque ſuo non comedetis.
Etenim ſanguinem animarum veſtrarum requiram: de manu cunctarum beſtiarum requiram eum: & de manu hominis, de manu viri qui effuderit ſanguinem fratris ſui, requiram animam hominis.
Quicunque effuderit ſanguinem hominis cum teſtibus, per ſententiam iudicum, ſanguis eius fundetur: quoniam ad imaginem Dei fecit hominem.
Vos autem creſcite & multiplicamini, generationemq́; facite in terra, & multiplicamini in ea.
Et dixit Deus ad Noe & ad filios eius cum eo, dicens:
Ecce ego ſtatuam pactum meum vobiſcum, & cum filiis veſtris poſt vos:
Et cum omni anima viuenti quæ eſt vobiſcum, tam in volucribus, quàm in animalibus, & in omnibus beſtiis terræ quæ ſunt vobiſcum, ex omnibus egredientibus de arca in vniuerſis animantibus terræ.
Et ſtatuam pactum meum vobiſcum: & non conſummabitur vltra omnis caro propter aquas diluuij: neque erit vltra diluuium ad diſperdendam terram.
Dixitque Deus: Hoc eſt ſignum pacti quod ego ponam inter verbum meum, & inter vos, & inter omnem animam viuentem, quæ eſt vobiſcum in generationes ſeculi.
Arcum meum ponam in nube; & erit in ſignum fœderis inter verbum meum & terram.
Et erit cùm adduxero nubem ſuper terram, & videbitur arcus in nube.
Et recordabor pacti mei quod eſt inter verbum meum, & inter vos, & inter omnem animam viuentem in vniuerſa carne: neque erit vltra aqua diluuij ad diſperdendam omnem carnem.
Et erit arcus in nube; & videbo eum in memoriam fœderis ſempiterni, quod eſt inter verbum Dei, & inter omnem animam viuentem in vniuerſa carne quæ eſt ſuper terram.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Dixitque Deus ad Noe: Hoc erit ſignum fœderis, quod conſtitui inter me & omnem carnem ſuper terram.
18 Erant ergo filij Noe, qui egreſſi ſunt de arca, Sem, Cham, & Iapheth: porro Cham ipſe eſt pater Chanaan.
19 Tres iſti filij ſunt Noe: & ab his diſſeminatum eſt omne genus hominum ſuper vniuerſam terram.
20 Cœpitque Noe vir agricola exercere terram, & plantauit vineam.
21 Bibenſque vinum inebriatus eſt, & nudatus in tabernaculo ſuo.
22 Quod cum vidiſſet Cham pater Chanaan, verenda ſcilicet patris ſui eſſe nudata, nunciauit duobus fratribus ſuis foras.
23 At vero Sem, & Iapheth pallium impoſuerunt humeris ſuis, & incedentes retrorſum, operuerunt verenda patris ſui: facieſque eorum auerſæ erant, & patris virilia non viderunt.
24 Euigilans autem Noe ex vino, cum didiciſſet quę fecerat ei filius ſuus minor,
25 Ait: Maledictus Chanaan, ſeruus ſeruorum erit fratribus ſuis.
26 Dixitque: Benedictus Dominus Deus Sem, ſit Chanaan ſeruus eius.
27 Dilatet Deus Iapheth, & habitet in tabernaculis Sem, ſitque Chanaan ſeruus eius.
28 Vixit autem Noe poſt diluuium trecentis quinquaginta annis.
29 Et impleti ſunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum: & mortuus eſt.

CAP. X.

1 HÆ ſunt generationes filiorum Noe, Sem, Cham, & Iapheth: natique ſunt eis filij poſt diluuium. (1. Par. 1. 5.)
2 Filij Iaphet: Gomer, & Magog, & Madai, & Iauan, & Thubal, & Moſoch, & Thiras.
3 Porro filij Gomer: Aſcenez & Riphath & Thogorma.
4 Filij autem Iauan: Eliſa & Tharſis, Cetthim & Dodanim.
5 Ab his diuiſæ ſunt inſulæ gentium in regionibus ſuis, vnuſquiſque ſecundum linguam ſuam, & familias ſuas in nationibus ſuis.
6 Filij autem Cham: Chus, & Meſraim, & Phuth, & Chanaan.
7 Filij Chus: Saba, & Heuila, & Sabatha, & Regma, & Sabathaca. Filij Regma: Saba, & Dadan.
8 Porrò Chus genuit Nemrod: ipſe cœpit eſſe potens in terra,
9 Et erat robuſtus venator coram Domino. Ob hoc exiuit prouerbium: Quaſi Nemrod robuſtus venator coram Domino.
10 Fuit autem principium regni eius Babylon, & Arach, & Achad, & Chalanne, in terra Sennaar.
11 De terra illa egreſſus eſt Aſſur, & ædificauit Niniuen, & plateas ciuitatis, & Chale.
12 Reſen quoque inter Niniuen & Chale: hæc eſt ciuitas magna.
13 At vero Meſraim genuit Ludim, & Anamim, & Laabim, Nepthuim,
14 Et Phetruſim, & Chaſluim: de quibus egreſſi ſunt Philiſthiim & Caphtorim.
15 Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum ſuum, Hethæum,

Et Ie-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et dixit Deus ad Noach. Hoc eſt ſignum fœderis, quod ſtatui inter me, & inter omnem carnem, qui eſt ſuper terram.

Et fuerunt filij Noach, qui egreſſi ſunt de arca, Sem, Cham, & Iepheth. Et Cham eſt pater Chenahan.

Tres iſti filij Noach. Et ab iſtis diſperſa eſt omnis terra.

Et incepit Noach colere terram; & plantauit vineam.

Et bibit de vino, & inebriatus eſt; & diſcooperuit ſe in medio tabernaculi ſui.

Et vidit Cham, pater Chenahan, turpitudinem patris ſui, & nunciauit duobus fratribus ſuis in plateas.

Et tulerunt Sem, & Iepheth veſtimentum, & poſuerunt ſuper humerum ſuum, & euntes auerſa facie, operuerunt turpitudinem patris ſui; & facies eorum erant auerſæ, & turpitudinem patris ſui non viderunt.

Et expergefactus eſt Noach à vino, & cognouit quod fecit ſibi filius eius minor.

Et dixit: Maledictus Chenahan, ſeruus ſeruorum erit fratribus ſuis.

Et dixit: Benedictus Dominus Deus Sem, & ſit Chenaham ſeruus eis.

Dilatet Deus Iepheth, & habitet in tabernaculis Sem, & ſit Chenahan ſeruus eis.

Et vixit Noach poſt diluuium trecentos annos. Et quinquaginta annos.

Et fuerunt omnes dies Noach nongenti anni, quinquaginta anni, & mortuus eſt.

CAP. X.

ET iſtæ ſunt generationes filiorum Noach Sem, Cham, & Iepheth. Et nati ſunt eis filij poſt diluuium.

Filij Iepheth Gomer, & Maghoh, & Madai, & Iauan, & Tubal, & Meſech, & Tiras.

Et filij Gomer, Aſchenaz, & Riphath, & Togharmah.

Et filij Iauan, Eliſah, & Tarſis, Chittim, & Dodanim.

Ab iſtis ſeparatæ ſunt inſulæ gentium ſecundum terras ſuas, ſinguli ſecundum linguam ſuam, ſecundum familias ſuas in gentibus ſuis.

Et filij Cham, Chus, & Miſraim, & Phuth, & Chenaham.

Et filij Chus, Seba, Chauilah, & Sabthah, & Rahamah, & Sabthecah. Et filij Rahamah, Seba, & Dedan.

Et Chus Genuit Nimrod. Ipſe cepit eſſe potens in terra.

Ipſe fuit potens venator coram Domino. Idcirco dicitur, Sicut Nimrod potens, venator coram Domino.

Et fuit principium regni eius Babel, & Erech, & Achad, & Chalneh in terra Sinhar.

E terra ipſa egreſſus eſt Aſſur, & ædificauit Ninueh, & Rechoboth ciuitates, & Chalach.

Et Reſen inter Ninueh, & inter Chalach. Ipſa eſt ciuitas magna.

Et Miſraim genuit Ludim, & Hanamim, & Behabim, & Naphthuchim,

Et Pathruſim, & Chaſluchim, Vnde egreſſi ſunt Peliſtim, & Chaphthorim.

Et Chenahan genuit Sidon primogenitum ſuum, & Cheth.

Et Ie-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

17 Et Dixit Deus Noe. Hoc ſignum teſtamenti,
quod diſpoſui inter me & inter omnem carnem,
quæ eſt ſuper terram.
18 Erant autem filij Noe, qui egreſſi ſunt de arca
Sem, Cham, Iaphet. Et Cham erat pater Cha-
naan.
19 Tres hi ſunt filij Noe. Ab his diſſeminati ſunt
ſuper omnem terram.
20 Et cępit Noe homo agricola eſſe terræ, & planta-
uit vineam:
21 Et bibit de vino: & inebriatus eſt, & nudauit ſe
in domo ſua.
22 Et vidit Cham pater Chanaan nudationem pa-
tris ſui: & egreſſus annunciauit duobus fratribus
ſuis foris.
23 Et ſumentes Sem, & Iaphet veſtimentum, im-
poſuerunt ſuper duos humeros ſuos, & perrexerũt
retrorſum, & cooperuerunt nuditatem patris ſui:
& facies eorum retrorſum: & nuditatem patris ſui
non viderunt.
24 Et ſobrius factus eſt Noe à vino: & cognouit om-
nia quæ fecit ei filius ejus iunior,
25 Et dixit: Maledictus Chanaan puer: famulus erit
fratribus ſuis.
26 Et dixit: Benedictus Dominus Deus Sem: & erit
Chanaan puer famulus eius.
27 Dilatet Deus Iaphet: & habitet in domibus Sem:
& fiat Chanaan puer eius.
28 Vixit autem Noe poſt diluuium annos trecẽtos
quinquaginta.
29 Et facti ſunt omnes dies Noe, nongenti quinqua-
ginta anni: & mortuus eſt.

CAP. X.

1 HÆ ſunt generationes filiorum Noe, Sem
Cham, Iaphet; & nati ſunt eis filij poſt dilu-
uium
2 Filij Iaphet Gamer, & Magog, & Madoi, & Iouan,
& Eliſa, & Thobel, & Goſoch, & Thiras.
3 Et filij Gamer, Aſcanaz, & Riphath, & Thor-
gama.
4 Et filij Iouam, Eliſa, & Tharſis, Cetij, Rhodij.
5 Ex his ſegregatæ ſunt inſulæ gentium in terra
ſua: vnuſquiſque ſecundum linguam, in tribubus
ſuis, & in gentibus ſuis.
6 Filij autem Cham, Chus, & Meſraim, Phud &
Chanaan.
7 Filij autem Chus, Saba, & Euila, & Sabatha, &
Rhegma, & Sabathaca. Filij autem Rhegma, Saba,
& Dedan.
8 Chus autem genuit Nebrod. Hic cepit eſſe gigas
ſuper terram.
9 Hic erat gigas venator contra Dominum Deum:
propter hoc dicent, ſicut Nebrod gigas venator
contra Dominum.
10 Et factum eſt initium regni eius Babylon, & O-
rech, & Archad & Chalaune in terra Senaar.
11 De terra illa exiit Aſſur: & ædificauit Niniuem,
& Rhooboth ciuitatem, & Chalach,
12 Et Daſe inter medium Niniues, & Chalach. Hæc
ciuitas magna.
13 Et Meſraim genuit Ludiim, & Nephtalim, & E-
nemetiim, & Labiim,
14 Et Patroſoniim, & Chaſmoniim. Vnde exierunt
Philiſtiim, & Gaphthoriim.
15 Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum
ſuum & Chettæum,

Chald. Paraph. Tranſl.

*Dixitque Deus ad Noe: Hoc eſt ſignum fœderis inter
verbum meum, & vniuerſam carnem quæ eſt ſuper
terram.*
*Et fuerunt filij Noe qui egreſſi ſunt de arca, Sem, &
Cham, & Iapheth, & Cham ipſe eſt pater Chanaan.*
*Tres iſti ſunt filij Noe: & ab his diſſeminata eſt vni-
uerſa terra.*
*Et cœpit Noe eſſe vir operarius in terra: & plantauit
vineam.*
*Et bibit ex vino, & inebriatus eſt, & nudatus eſt in
medio tabernaculi ſui.*
*Et vidit Cham pater Chanaan verenda patris ſui: &
nuntiauit duobus fratribus ſuis foras.*
*Et tulerunt Sem, & Iapheth pallium, & impoſuerunt
ſuper humerum amborum: & abierunt retrorſum, &
operuerunt verenda patris ſui: & facies eorum auerſæ
erant, & verenda patris ſui non viderunt.*
*Euigilans autem Noe ex vino, cognouit quod fecerat
ei filius ſuus minor.*
*Et ait, Maledictus Chanaan: ſeruus ſeruiens erit fra-
tribus ſuis.*
*Et ait: Benedictus Dominus Deus Sem: & ſit Chanaan
ſeruus illis.*
*Dilatet Deus Iapheth: & habitet gloria eius in taber-
naculis Sem: & ſit Chanaan ſeruus eis.*
*Et vixit Noe poſt diluuium trecentis & quinquaginta
annis.*
*Et fuerunt omnes dies Noe, nongenti & quinquaginta
anni: & mortuus eſt.*

CAP. X.

*ET hæ ſunt generationes filiorum Noe, Sem, & Cham,
& Iapheth: natique ſunt eis filij poſt diluuium.*
*Filij Iapheth, Gomer, & Magog, & Madai, & Iauan,
& Tubal, & Meſech, & Thiras.*
Et filij Gomer, Aſchenez, & Riphat, & Tegarma.
*Et filij Iauan, Heliſa, & Tharſis, Cethim & Doda-
nim.*
*Ab his diuiſæ ſunt inſulæ gentium in terris ſuis; vnuſ-
quiſque ſecundum linguam ſuam, ſecundum familias
ſuas in populis ſuis.*
*Et filij Cham, Chus, & Meſraim, & Phut, & Cha-
naan.*
*Et filij Chus, Saba, & Euila, & Sabatha, & Regma,
& Sabathaca: & filij Regma, Saba & Dedan.*
*Et Chus genuit Nemrod: ipſe cœpit eſſe potens in ter-
ra.*
*Ipſe erat vir robuſtus coram Domino: propterea dice-
batur, Quaſi Nemrod vir robuſtus coram Domino.*
*Et fuit principium regni ſui Babylon, & Erech, &
Achad, & Calane in terra Babylonis.*
*De terra illa egreſſus eſt Aſur; & ædificauit Niniuen,
& Rooboth ciuitatem, & Chale;*
*Et Reſen, quæ eſt inter Niniue, & inter Chale. hæc eſt
ciuitas magna.*
*Et Meſraim genuit Ludim, & Ananiim, & Laabim,
& Neptuim:*
*Et Phetruſim & Ceſluim: de quibus egreſſi ſunt Phi-
liſtiim & Cappadoces.*
*Et Chanaan genuit Sidon primogenitum ſuum, &
Ethæum:*

Vulgat. Editio.

16 Et Iebuſæum, & Amorrhæum, Gergeſæum,

17 Heuæum, & Arachæum: Sinæum,

18 Et Aradium, Samaræum & Amathæum: & poſthæc diſſeminati ſunt populi Chananæorum.

19 Factique ſunt termini Chanaan venientibus à Sidone Geraram vſque Gazam, donec ingrediaris Sodomam & Gomorrham, & Adamam, & Seboim vſque Leſa.

20 Hi ſunt filij Cham in cognationibus, & linguis, & generationibus terriſque & gentibus ſuis.

21 De Sem quoque nati ſunt, patre omnium filiorum Heber, fratre Iapheth maiore.

22 Filij Sem: Aelam & Aſſur, & Arphaxad, & Lud, & Aram.

1.Par.1.17.

23 Filij Aram: Vs, & Hul, & Gether, & Mes.

24 At vero Arphaxad genuit Sale, de quo ortus eſt Heber.

25 Natique ſunt Heber filij duo: nomen vni Phaleg, eo quòd in diebus eius diuiſa ſit terra: & nomen fratris eius Iectan.

26 Qui Iectan genuit Elmodad, & Saleph, & Aſarmoth, Iare,

27 Et Aduran, & Vzal, & Decla,

28 Et Ebal, & Abimael: Saba,

29 Et Ophir, & Heuila, & Iobab. Omnes iſti, filij Iectan.

30 Et facta eſt habitatio eorum de Meſha pergentibus vſque Sephar montem orientalem.

31 Iſti filij Sem ſecundum cognationes, & linguas, & regiones in gentibus ſuis.

32 Hæ familiæ Noe iuxta populos & nationes ſuas: ab his diuiſæ ſunt gentes in terra poſt diluuium.

CAP. XI.

Sap.10.5.

1 ERat autem terra labij vnius, & ſermonum eorumdem.

2 Cumque proficiſcerentur de oriente, inuenerunt campum in terra Sennaar, & habitauerunt in eo.

3 Dixitque alter ad proximum ſuum: Venite, faciamus lateres, & coquamus eos igni. Habueruntque lateres pro ſaxis, & bitumen pro cæmento:

4 Et dixerunt: Venite, faciamus nobis ciuitatem & turrim, cuius culmen pertingat ad cœlum: & celebremus nomē noſtrum antequam diuidamur in vniuerſas terras.

5 Deſcendit autem Dominus vt videret ciuitatem, & turrim, quam ædificabant filij Adam,

6 Et dixit: Ecce, vnus eſt populus, & vnum labium omnibus: cœperuntque hoc facere, nec deſiſtent à cogitationibus ſuis, donec eas opere compleant.

7 Venite igitur, deſcendamus, & confundamus ibi linguam eorum, vt non audiat vnuſquiſque vocem proximi ſui.

8 Atque ita diuiſit eos Dominus ex illo loco in vniuerſas terras, & ceſſauerunt ædificare ciuitatem.

9 Et idcirco vocatum eſt nomen eius Babel, quia ibi confuſum eſt labium vniuerſæ terræ: & inde diſperſit eos Dominus ſuper faciem cunctarum regionum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Et Iebuſi, & Emori, & Ghirgaſi.*

17 *Et Chiuui, & Harchi, & Sini.*

18 *Et Aruadi, & Semari, & Chamathi. Et poſtea ſparſæ ſunt familiæ Chenabanæi.*

19 *Et fuit terminus Chenabanæi à Sidon ingrediente te Gherar; vſque ad Hazzah, donec ingrediaris Sedom, & Hamorah. Admah, & Seboim vſque ad Laſah,*

20 *Iſti filij Cham per familias ſuas, per linguas ſuas in terris ſuis in gentibus ſuis.*

21 *Et ipſi Sem natus eſt. Etiam ipſe eſt pater omnium filiorum Heber, frater Iepheth maior.*

22 *Filij Sem, Helam, & Aſſur, & Arphachſad, & Lud, & Aram.*

23 *Et filij Aram, Hus, & Chul, & Ghether, & Mas.*

24 *Et Arphachſad genuit, Selach, & Selach genuit Heber.*

25 *Et ipſi Heber nati ſunt duo filij, nomen vnius Peleg. Quia in diebus eius diuiſa eſt terra, & nomen fratris eius Iochthan.*

26 *Et Iochthan genuit Almodad, & Seleph, & Chaſarmaueth, & Iarach.*

27 *Et Hadoram, & Vzal, & Dichlah,*

28 *Et Hobal, & Abimael, & Saba.*

29 *Et Ophir, & Chauilah, & Iobab. Omnes iſti filij Iochthan.*

30 *Et fuit habitatio eorum à Meſah. donec ingrediaris Sephar montem orientis.*

31 *Iſti filij Sem per familias ſuas, per linguas ſuas, in terris ſuis, in gentibus ſuis.*

32 *Iſtæ familiæ filiorum Noach per generationes ſuas, in gentibus ſuis. Et ab iſtis diuiſæ ſunt gentes in terra poſt diluuium.*

CAP. XI.

1 *ET erat omnis terra labij vnius, & verborum eorumdem.*

2 *Et fuit, cum proficiſcerentur ipſi ab oriente inuenerunt campum in terra Sinhar, & habitauerunt ibi.*

3 *Et dixerunt ſingulus ad proximum ſuum. Affer, lateriſicemus lateres, & comburamus ad combuſtionem. Et fuit eis later pro lapide, & lutum fuit eis pro cæmento.*

4 *Et dixerunt. Affer, ædificemus nobis ciuitatem, & turrim, & caput eius in cœlum, & faciamus nobis nomen, ne forte diſpergamur ſuper faciem omnis terræ.*

5 *Et deſcendit Dominus, vt videret ciuitatem, & turrim, quam ædificabant filij hominum.*

6 *Et dixit Dominus. Ecce populus vnus, & labium vnum eſt omnibus ipſis. Et hoc eſt incipere eorum, vt faciant. Et nunc non prohibebitur ab eis, quod cogitauerunt, vt facerent.*

7 *Affer deſcendamus, & confundamus ibi labium eorum, vt non audiat vnuſquiſque labium proximi ſui.*

8 *Et diſperſit Dominus eos inde ſuper faciem omnis terræ, & ceſſauerunt ædificare ciuitatem.*

9 *Propterea vocauit nomen eius Babel, quia ibi confudit Dominus labium omnis terræ, & inde diſperſit eos ſuper faciem omnis terræ.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

16 Et Iebuſæum, & Amorrhæum, & Gergeſæum,
17 Et Euæum, & Aruchæum & Aſennæum,
18 Et Aradium, & Samaræum, & Amathi. Et poſt
hæc diſperſæ ſunt tribus Chananæorum.
19 Et facti ſunt fines Chananæorum à Sidone, do-
nec veniatur ad Gerara, & Gazan, donec veniatur
vſque ad Sodomam, & Gomorrham, Adama, & Se-
boim vſque ad Daſa.
20 Hi filij Cham in tribubus ſuis ſecundum linguas
ſuas in regionibus ſuis, & in gentibus ſuis.

21 Et Sem natus eſt etiam ipſi, patri omnium filio-
rum Heber, fratri Iaphet maioris.
22 Filij Sem, Elam, & Aſſur, & Arphaxad, & Lud,
& Aran, & Cainan.
23 Et filij Aran, Hus, & Vl, & Gater, & Moſoch.

24 Et Arphaxad genuit Cainan: & Cainan genuit
Sala. Sala autem genuit Heber.
25 Et Heber nati ſunt duo filij: nomen vni Phaleg,
quia in diebus eius diuiſa eſt terra: & nomen fratri
eius Iectan.
26 Iectan autem genuit Elmodad, & Saleth, & Sar-
moth, & Iarach,
27 Et Hodorra, & Aebel, & Decla,
28 Et Eual, & Abimael, & Saba,
29 Et Ophir, & Euila, & Iobab. Omnes hi filij Ie-
ctan.
30 Et facta eſt habitatio eorum à Maſſe, donec ve-
nias ad Saphera montem orientis.
31 Hi filij Sem in tribubus ſuis, ſecundum linguas
ſuas, in regionibus ſuis, & in gentibus ſuis.

32 Hæ tribus filiorum Noe ſecundum generationes
eorum, ſecundum gentes eorum. Ab his diſperſæ
ſunt inſulæ gentium ſuper terram poſt diluuium.

CAP. XI.

1 ET erat omnis terra labium vnum: & vox vna
omnibus.
2 Et factum eſt, cum mouerent ipſi ab oriente: in-
uenerunt campum in terra Senaar: & habitaue-
runt ibi.
3 Et dixit homo proximo ſuo: venite, faciamus
lateres, & coquemus illos igni. Et facti ſunt illis
lateres in lapidem: & bitumen erat illis lutum.

4 Et dixerunt: Venite, ædificemus nobiſmetipſis
ciuitatem, & turrim, cuius caput erit vſque ad cœ-
lum: & faciamus nobis nomen, antequam diſper-
gamur in faciem omnis terræ.
5 Et deſcendit Dominus videre ciuitatem, & tur-
rim, quam ædificauerant filij hominum.

6 Et dixit Dominus: Ecce genus vnum, & labium
vnum omnium: & hoc inchoauerunt facere: &
nunc non deficient ab illis: omnia, quæ conati fue-
rint facere.
7 Venite & deſcendentes confundamus ibi lin-
guam eorum: vt non audiat vnuſquiſque vocem
proximi.
8 Et diſperſit eos Dominus inde ſuper faciem om-
nis terræ: & ceſſauerunt ædificantes ciuitatem, &
turrim.
9 Propter hoc appellatum eſt nomen illius, confu-
ſio: quia ibi confudit Dominus labia omnis terræ:
& inde diſperſit illos Dominus ſuper faciem om-
nis terræ.

Chald. Paraph. Tranſl.

16 *Et Iebuſæos, & Amorræos, & Gergeſæos:*
17 *Et Euæos, & Arachæos, & Cinæos:*
18 *Et Aradios, & Samarathæos, & Amathæos: & poſtea
diſſeminatæ ſunt familiæ Chananæorum.*
19 *Et fuit terminus Chananæorum à Sidone, pertingens
Geraram vſque Gazam, pertingens Sodomam, & Go-
morrham, & Adama, & Seboym vſque Laſſa.*

20 *Iſti ſunt filij Cham per cognationes ſuas, & linguas
ſuas in terris ſuis, in populis ſuis.*

21 *Et de Sem nati ſunt: ipſe quoque eſt pater omnium fi-
liorum Heber, frater Iapheth maior.*
22 *Filij Sem, Helam, & Aſur, & Arphaxad, & Lud, &
Aram.*
23 *Et filij Aram, Hus, & Hul, & Gether, & Mes.*

24 *Arphaxad autem genuit Sale: & Sale genuit Heber:*

25 *Et de Heber nati ſunt duo filij: nomen vnius Phaleg.
quia in diebus ſuis diuiſa eſt terra: & nomen fratris ſui,
Iectan.*
26 *Iectan autem genuit Elmodad, & Saleph, & Aſar-
moth, & Iare:*
27 *Et Aduram, & Vzal, & Decla:*
28 *Et Hobal, & Abimael, & Saba:*
29 *Et Ophir, & Euila, & Iobab: omnes iſti filij Iectan.*

30 *Et fuit habitatio eorum à Meſſa, pertingens vſque Se-
phar montem Orientalem.*
31 *Iſti ſunt filij Sem per cognationes, & linguas ſuas, in
terris ſuis, in populis ſuis.*

32 *Iſtæ ſunt cognationes filiorum Noe per generationes
ſuas in populis ſuis: & ab his diuiſi ſunt populi in terra
poſt diluuium.*

CAP. XI.

1 *ERatque omnis terra lingua vnius, & loquela v-
nius.*
2 *Et factum eſt cùm proficiſcerentur in principio, &
inueniſſent campum in terra Babylonis, habitauerunt
ibi.*
3 *Dixeruntque vnuſquiſque ad proximum ſuum: Ve-
nite, faciamus lateres, & coquamus eos igni: & erat eis
later pro lapide, & bitumen erat eis pro luto.*

4 *Et dixerunt, Venite, ædificemus nobis ciuitatem &
turrim: & culmen eius pertingat vſque ad cœlos: & fa-
ciamus nobis nomen, ne fortè diſpergamur ſuper faciem
vniuerſæ terræ.*
5 *Et apparuit Dominus, vt vlciſceretur ſuper opera ci-
uitatis & turris, quas ædificauerunt filij hominum.*

6 *Et dixit Dominus: Ecce populus vnus, & lingua vna
eſt omnibus illis, & hoc eſt quod cœperunt facere, & nunc
non prohibetur ab eis omne quod cogitauerunt facere.*

7 *Venite, appareamus, & confundamus ibi linguam eo-
rum, vt non audiat vnuſquiſque linguam proximi ſui.*

8 *Et diſperſit eos Dominus inde ſuper faciem vniuerſæ
terræ: & prohibiti ſunt ab ædificatione ciuitatis.*

9 *Idcirco vocatum eſt nomen eius Babel: quoniam ibi
confudit Dominus linguam vniuerſæ terræ. & inde diſ-
perſit eos Dominus ſuper faciem vniuerſæ terræ.*

Digitized by Google

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
* 1. Par. 1. 17.	Hæ ſunt generationes Sem : * Sem erat centum annorum quando genuit Arphaxad, biennio poſt diluuium.	10	*Iſtæ generationes Sem. Sem filius centum annorum genuit Arphachſad duobus annis poſt diluuium.*
	Vixitque Sem poſtquam genuit Arphaxad, quingentis annis: & genuit filios, & filias.	11	*Et vixit Sem poſtquam genuit Arphachſad, quingentos annos, & genuit filios, & filias.*
	Porro Arphaxad vixit triginta quinque annis, & genuit Sale.	12	*Et Arphachſad vixit quinque, & triginta annos, & genuit Selach.*
	Vixitque Arphaxad poſtquam genuit Sale, trecentis tribus annis : & genuit filios, & filias.	13	*Et vixit Arphachſad poſtquam genuit Selach tres annos, & quadringentos annos, & genuit filios, & filias.*
	Sale quoque vixit triginta annis, & genuit Heber.	14	*Et Selach vixit triginta annos, & genuit Heber.*
	Vixitque Sale poſtquam genuit Heber, quadringentis tribus annis : & genuit filios, & filias.	15	*Et vixit Selach poſtquam genuit Heber tres annos, & quadringentos annos, & genuit filios, & filias.*
	Vixit autem Heber triginta quatuor annis, & genuit Phaleg.	16	*Et vixit Heber quattuor, & triginta annos, & genuit Pelegh.*
	Et vixit Heber poſtquam genuit Phaleg, quadringentis triginta annis, & genuit filios, & filias.	17	*Et vixit Heber poſtquam genuit Pelegh triginta annos, & quadringentos annos, & genuit filios, & filias.*
1. Paral. 1. 19.	Vixit quoque Phaleg triginta annis, & genuit Reu.	18	*Et vixit Pelegh triginta annos, & genuit Rehu.*
	Vixitque Phaleg poſtquam genuit Reu, ducentis nouem annis, & genuit filios, & filias.	19	*Et vixit Pelegh poſtquam genuit Rehu nouem annos, & ducentos annos, & genuit filios, & filias.*
	Vixit autem Reu triginta duobus annis, & genuit Sarug.	20	*Et vixit Rehu duos, & triginta annos, & genuit Serugh,*
	Vixit quoque Reu poſtquam genuit Sarug, ducentis ſeptem annis: & genuit filios, & filias.	21	*Et vixit Rehu poſtquam genuit Serugh, ſeptem annos, & ducentos annos, & genuit filios, & filias.*
	Vixit vero Sarug triginta annis, & genuit Nachor.	22	*Et vixit Serugh triginta annos, & genuit Nachor.*
	Vixitque Sarug poſtquam genuit Nachor, ducentis annis : & genuit filios, & filias.	23	*Et vixit Serugh poſtquam genuit Nachor ducentos annos, & genuit filios, & filias.*
	Vixit autem Nachor viginti nouem annis, & genuit Thare.	24	*Et vixit Nachor nouem, & viginti annos, & genuit Therach.*
	Vixitque Nachor poſtquam genuit Thare, centum decem & nouem annis : & genuit filios, & filias.	25	*Et vixit Nachor poſtquam genuit ipſe Terach nouem & decem annos, & genuit filios, & filias.*
* 1. Par. 1. 28. Ioſ. 24. 2.	Vixitque Thare ſeptuaginta * annis, & genuit Abram & Nachor, & Aran.	26	*Et vixit Terach ſeptuaginta annos, & genuit Abram, Nachor, & Haran,*
	Hæ ſunt autem generationes Thare, Thare genuit Abrã, Nachor, & Aran. Porro Aran genuit Lot.	27	*Et iſtæ ſunt generationes Terach. Terach genuit Abram, Nachor, & Haran. Et Haran genuit Loth.*
	Mortuuſque eſt Aran ante Thare patrem ſuum, in terra natiuitatis ſuæ : in Vr Chaldæorum.	28	*Et mortuus eſt Haran coram Terach patre ſuo in terra natiuitatis ſuæ: in Vr Chaſdim.*
	Duxerunt autem Abram, & Nachor vxores. Nomen vxoris Abram, Sarai : & nomen vxoris Nachor, Melcha filia Aran patris Melchæ, & patris Ieſchæ.	29	*Et accepit Abram, & Nachor vxores. Nomen vxoris Abram Sarai, & nomen vxoris Nachor Milchah filia Haran patris Milchah, & patris Iſchac.*
	Erat autem Sarai ſterilis, nec habebat liberos.	30	*Et fuit Sarai ſterilis. Non erat ei natus.*
* Ioſ. 24. 2. Nehe. 9. 7. Iudit. 5. 6. Act. 7. 2.	* Tulit itaque Thare Abram filium ſuum, & Lot filium Aran, filium filij ſui, & Sarai nurum ſuam, vxorem Abram filij ſui, & eduxit eos de Vr Chaldæorum: vt irent in terram Chanaan : veneruntq; vſque Haran, & habitauerunt ibi.	31	*Et tulit Terach Abram filium ſuum, & Loth filium Haran, filium filij ſui, & Sarai nurum ſuam, vxorem Abram filij ſui. Et egreſſi ſunt cum eis de Vr Chaſdim: vt pergerent in terram Chenahan: & venerunt vſque ad Charan; & habitauerunt ibi.*
	Et facti ſunt dies Thare ducentorum quinque annorum, & mortuus eſt in Haran.	32	*Et fuerunt dies Terach quinque anni, & ducenti anni, & mortuus eſt Terach in Charan.*
	CAP. XII.		*CAP. XII.*
Act. 7. 3.	Dixit autem Dominus ad Abram : Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monſtrabo tibi.	1	*Et dixit Dominus ad Abram: Vade tibi è terra tua, & è cognatione tua, & è domo patris tui, ad terram quam videre faciam te.*
	Faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, eriſque benedictus.	2	*Et faciam te in gentem magnam, & benedixi tibi, & magnificaui nomen tuum, & eſto benedictio.*

Tranſl. ex Septuag.

10 Et hæ generationes Sem. Et erat Sem filius centum annorum, cum genuit Arphaxad, ſecundo anno poſt diluuium.

11 Et vixit Sem poſtquam genuit Arphaxad, quingentos annos: & genuit filios, & filias: & mortuus eſt.

12 Et vixit Arphaxad ad centum triginta quinque annos: & genuit Cainan.

13 Et vixit Arphaxad, poſtquã genuit Cainan, annos trecentũ: & genuit filios & filias: & mortuus eſt. Et vixit Cainã centũ, & triginta annos, & genuit Sala. Et vixit Cainan, poſtquã genuit Sala annos trecentũ triginta: & genuit filios & filias: & mortuus eſt.

14 Et vixit Sala centum triginta annos: & genuit Heber.

15 Et vixit Sala poſtquam genuit Heber, trecentum triginta annos: & genuit filios & filias: & mortuus eſt.

16 Et vixit Heber centum triginta quatuor annos, & genuit Phaleg.

17 Et vixit Heber, poſtquam genuit Phaleg, annos ducentos ſeptuaginta: & genuit filios & filias: & mortuus eſt.

18 Et vixit Phaleg centum triginta annos: & genuit Rhagau.

19 Et vixit Phaleg, poſtquam genuit Rhagau, ducentos & nouem annos: & genuit filios & filias: & mortuus eſt.

20 Et vixit Rhagau centum triginta & duos annos: & genuit Seruch.

21 Et vixit Rhagau poſtquam genuit Seruch, ducentos ſeptem annos: & genuit filios & filias: & mortuus eſt.

22 Et vixit Seruch centum triginta annos: & genuit Nachor.

23 Et vixit Seruch poſtquam genuit Nachor, annos ducentos: & genuit filios & filias: & mortuus eſt.

24 Et vixit Nachor annos centum ſeptuaginta nouem: & genuit Thara.

25 Et vixit Nachor poſtquam genuit Thara, annos centum viginti quinque: & genuit filios & filias: & mortuus eſt.

26 Et vixit Thara ſeptuaginta annos: & genuit Abram, & Nachor, & Aran.

27 Et Aran genuit Lot.

28 Et mortuus eſt Aran coram Thara patre ſuo in terra qua natus eſt, in regione Chaldæorum.

29 Et ſumpſerunt Abram, & Nachor ſibi vxores. Nomen vxoris Abram, Sara: & nomen vxoris Nachor, Melcha filia Aran, & pater Melcha, & pater Ieſca.

30 Et erat Sara ſterilis, & non generabat.

31 Et ſumpſit Thara Abram filium ſuum, & Lot filium Aran, filium filij ſui, & Saram nurum ſuam, vxorem Abram filij ſui. Et eduxit eos de regione Chaldæorum, vt irent in terram Chanaan: & venerunt vſque ad Charram, & habitauit ibi.

32 Et facti ſunt dies Tharra in terra Chanaan ducẽti quinque anni: & mortuus eſt Thara in Charran.

CAP. XII.

1 ET dixit Dominus ad Abram: Exi de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui: & vade in terram, quam tibi demonſtrauero:

2 Et faciam te in gentem magnam: & benedicam te, & magnificabo nomen tuum: & eris benedictus.

Et Be-

Chald. Paraph. Tranſl.

10 *Hæ ſunt generationes Sem: Sem filius centum annorum erat, quando genuit Arphaxad, duobus annis poſt diluuium.*

11 *Et vixit Sem poſtquam genuit Arphaxad, quingentis annis: & genuit filios, & filias.*

12 *Et Arphaxad vixit triginta & quinque annis, & genuit Sale.*

13 *Et vixit Arphaxad poſtquam genuit Sale, quadringentis & tribus annis: & genuit filios & filias.*

14 *Et Sale vixit triginta annis, & genuit Heber.*

15 *Et vixit Sale poſtquam genuit Heber, quadringentis, & tribus annis: & genuit filios & filias.*

16 *Et vixit Heber triginta & quatuor annis, & genuit Phaleg.*

17 *Et vixit Heber poſtquam genuit Phaleg, quadringentis, & triginta annis: & genuit filios & filias.*

18 *Et vixit Phaleg triginta annis, & genuit Reu.*

19 *Et vixit Phaleg poſtquam genuit Reu, ducentis & nouem annis: & genuit filios, & filias.*

20 *Et vixit Reu triginta & duobus annis, & genuit Saruch.*

21 *Et vixit Reu poſtquam genuit Saruch, ducentis & ſeptem annis: & genuit filios, & filias.*

22 *Et vixit Saruch triginta annis, & genuit Nachor.*

23 *Et vixit Saruch poſtquam genuit Nachor, ducentis annis: & genuit filios, & filias.*

24 *Et vixit Nachor viginti & nouem annis, & genuit Thare.*

25 *Et vixit Nachor poſtquam genuit Thare, centum & decem & nouem annis: & genuit filios & filias.*

26 *Et vixit Thare ſeptuaginta annis, & genuit Abram, Nachor, & Aran.*

27 *Hæ ſunt generationes Thare: Thare genuit Abram, Nachor, & Aran: Aran autem genuit Loth.*

28 *Et mortuus eſt Aran viuente Thare patre ſuo, in terra natiuitatis ſuæ, in Vr Chaldæorum.*

29 *Et acceperunt ſibi Abram, & Nachor vxores: nomen vxoris Abram, Sarai: & nomen vxoris Nachor, Melcha, filia Aran, patris Melcha, & patris Ieſcha.*

30 *Eratq́; Sarai ſterilis: nec erat ei filius.*

31 *Et tulit Thare Abram filium ſuum, & Loth filium Aran, filium filij ſui, & Sarai nurum ſuam, vxorem Abram filij ſui: & egreſſi ſunt ſimul de Vr Chaldæorum, vt irent in terram Chanaan. veneruntque vſque Aran; & habitauerunt ibi.*

32 *Et fuerunt dies Thare, ducenti & quinque anni: & mortuus eſt Thare in Aran.*

CAP. XII.

1 *ET dixit Dominus ad Abram: Proficiſcere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, ad terram quam monſtrauero tibi.*

2 *Et faciam te in populum magnum, & benedicam tibi: & magnificabo nomen tuum: & eris benedictus.*

Bene-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

3 Benedicam benedicentibus tibi & maledicam
maledicentibus tibi, atque * IN TE BENE-
DICENTVR vniuerſæ cognationes terræ.
4 Egreſſus eſt itaq; Abram ſicut præceperat ei Do-
minus, & iuit cum eo Lot: ſeptuaginta quinque
annorum erat Abram cum egrederetur de Haran.
5 Tulitque Sarai vxorem ſuam, & Lot filium fra-
tris ſui, vniuerſamque ſubſtantiam quam poſſede-
rant, & animas quas fecerant in Haran: & egreſſi
ſunt vt irent in terram Chanaam. Cumque ve-
niſſent in eam,
6 Pertranſiuit Abram terram vſque ad locum Si-
chem, vſque ad conuallem illuſtrem: Chananæus
autem tunc erat in terra.
7 Apparuit autem Dominus Abram, & dixit ei:
* Semini tuo dabo terram hanc: Qui ædificauit ti-
bi altare Domino, qui apparuerat ei.
8 Et inde trãſgrediens ad montẽ, qui erat cõtra oriẽ-
tem Bethel, tetẽdit ibi tabernaculũ ſuũ: ab occidẽte
habens Bethel, & ab oriente Hai: ædificauit quoq;
ibi altare Domino, & inuocauit nomen eius.
9 Perrexitque Abram vadens, & vltra progrediens
ad meridiem.
10 Facta eſt autem fames in terra: deſcenditque A-
bram in Ægyptum, vt peregrinaretur ibi: præua-
luerat enim fames in terra.
11 Cumque prope eſſet vt ingrederetur Aegyptum,
dixit Sarai vxori ſuæ: Noui quòd pulchra ſis
mulier:
12 Et quod cum viderint te Aegyptij, dicturi ſunt:
Vxor ipſius eſt: & interficient me, & te reſerua-
bunt.
13 *Dic ergo, obſecro te, quod ſoror mea ſis: vt bene ſit
mihi propter te, & viuat anima mea ob gratiã tui.
14 Cum itaque ingreſſus eſſet Abram Aegyptum,
viderunt Aegyptij mulierem quod eſſet pulchra
nimis.
15 Et nunciauerunt principes Pharaoni, & lauda-
uerunt eam apud illum: & ſublata eſt mulier in
domum Pharaonis.
16 Abram vero bene vſi ſunt propter illam: Fue-
runtque ei oues & boues, & aſini, & ſerui & famu-
læ, & aſinæ & cameli.
17 Flagellauit autem Dominus Pharaonem plagis
maximis, & domum eius propter Sarai vxorem
Abram.
18 Vocauitque Pharao Abram, & dixit ei: Quid-
nam eſt hoc quod feciſti mihi? quare non indicaſti
quod vxor tua eſſet?
19 Quam ob cauſam dixiſti eſſe ſororem tuam, vt
tollerem eam mihi in vxorem? Nunc igitur ecce
coniux tua, accipe eam, & vade.
20 Præcepitque Pharao ſuper Abram viris: & de-
duxerunt eum, & vxorem illius, & omnia quæ
habebat.

* Gal. 3. 8. Inf. 18. 18. 22. 17. Heb. 11. 8.
* Inf. 13. 14. 15. 18. 26. 2. Deut. 34. 4.
* Inf. 20. 11.

CAP. XIII.

1 AScendit ergo Abram de Aegypto, ipſe & vxor
eius, & omnia quæ habebat, & Lot cum eo ad
auſtralem plagam.
2 Erat autem diues valde in poſſeſſione auri & ar-
genti.
3 Reuerſusque eſt per iter, quo venerat, à meridie
in Bethel vſque ad locum vbi prius fixerat taber-
naculum inter Bethel & Hai:
4 In loco altaris * quod fecerat prius, & inuocauit
ibi nomen Domini.
5 Sed & Lot qui erat cum Abram, fuerunt greges
ouium, & armenta, & tabernacula.

* Sup. 12. 1.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Et benedixi benedicentibus tibi, & maledicentibus tibi,
maledicam. ET BENEDICENT SE IN TE
omnes familiæ terræ.*
4 *Et abiit Abrã quemadmodũ locutus eſt ad eũ Dominus,
& perrexit ſecũ Loth. Et Abrã erat filius quinq; annorũ,
& ſeptuaginta annorum, quãdo egreſſus eſt de Charan.*
5 *Et cepit Abram Sarai vxorem ſuam, & Loth filium
fratris ſui, & omnem ſubſtantiam ſuam, quam acqui-
ſierant, & animas quas fecerunt in Charan, & egreſſi
ſunt, vt pergerent in terram Chenahan, & venerunt ad
terram Chenahan.*
6 *Et tranſiuit Abram in terram vſque ad locum Sechem
vſque ad quercum Moreh. Et Chenahanæus tunc erat
in terra.*
7 *Et viſus eſt Dominus Abræ, & dixit. Semini tuo da-
bo terram hanc. Et ædificauit ibi altare Domino, quia
apparuerat ſibi.*
8 *Et tranſtulit ſe inde ad montem ab oriente ipſi Bethel.
Et tetendit tabernaculum ſuum: Bethel erat ab occiden-
te, & Hai ab oriente. Et ædificauit ibi altare Domino, &
inuocauit nomen Domini.*
9 *Et profectus eſt Abram eundo, & proficiſcendo ad me-
ridiem.*
10 *Et fuit fames in terra. Et deſcendit Abram in Ægy-
ptum, vt peregrinaretur ibi, quia grauis fames erat in
terra.*
11 *Et fuit, quando appropinquauit, vt ingrederetur Æ-
gyptum, dixit ad Sarai vxorem ſuam. Ecce nunc cogno-
ui, quòd mulier pulchra aſpectu es.*
12 *Et erit, cum viderint te Ægyptij, dicent, vxor eius eſt:
& occident me, & te viuere facient.*
13 *Dic nunc, Soror mea es, vt bene ſit mihi propter te, &
viuat anima mea propter te.*
14 *Et fuit, cum ingrederetur Abram Ægyptum, viderunt
Ægyptij mulierem, quòd pulchra eſſet valde.*
15 *Et viderunt eam principes Parhoh, & laudauerunt
eam Parhoni. Et ducta eſt mulier in domum Parhoh.*
16 *Et ipſi Abram benefecit propter eam. Et fuerunt ei
pecudes, & boues, & aſini, & ſerui, & ancillæ, & aſinæ,
& cameli.*
17 *Et percuſſit Dominus Paroh percuſſionibus magnis, &
domum eius cauſa Sarai vxoris Abram.*
18 *Et vocauit Parhoh Abram, & dixit. Cur hoc feciſti
mihi? Vt quid non indicaſti mihi quòd vxor tua eſſet?*
19 *Vt quid dixiſti ſoror mea eſt? Et tuli eam mihi in vxo-
rem. Et nunc ecce vxor tua, cape, & vade.*
20 *Et præcepit ſuper eum Parhoh viris, & dimiſerunt
eum, & vxorem eius, & omnia quæ erant ei.*

CAP. XIII.

1 *ET aſcendit Abram ex Ægypto, ipſe & vxor eius, &
omnia quæ erant ei, & Loth cum eo ad meridiem.*
2 *Et Abram diues erat valde in pecudibus, in argento,
& in auro.*
3 *Et perrexit per profectiones ſuas à meridie vſque ad
Bethel, vſque ad locum, vbi fuerat tabernaculum eius
in principio, inter Bethel, & inter Hai.*
4 *Ad locum altaris, quod fecerat ibi principio, & inuo-
cauerat ibi Abram nomen Domini.*
5 *Et etiam ipſi Loth ambulanti cum Abram erant pecu-
des, & boues & tabernacula.*

Tranſl. ex Septuag.

3 Et benedicam benedicentes te:& maledicam maledicentes te: ET BENEDICENTVR IN TE omnes tribus terræ.

4 Et iuit Abrã,quemadmodũ loquutus eſt ei Dominus:& abiit cum eo Lot. Abram autem erat ſeptuaginta quinq; annorũ,cum egreſſus eſt de Charan.

5 Et ſumpſit Abram Saram vxorem ſuam, & Lot filium fratris ſui, & omnem ſubſtantiam ſuam, quamcumque poſſederant, & omnem animam quam poſſederant de Charan: Et egreſſi ſunt, vt irent in terram Chanaan.

6 Et perambulauit Abram terram in longitudinẽ ipſius vſque ad locum Sichem,ad quercum altam. Chananæi autem tunc habitabant terram.

7 Et apparuit Dominus Abram,& dixit illi. Semini tuo dabo terram hanc. Et ædificauit ibi Abram altare Domino, qui apparuerat ei:

8 Et receſſit inde in montem ad orientem Bæthel: & tetendit ibi tabernaculum ſuum in Bæthel ad mare,& Angæ ad orientem. Et ædificauit ibi altare Domino, & inuocauit in nomine Domini.

9 Et abiit Abram, & profectus caſtrametatus eſt in deſerto.

10 Et facta eſt fames ſuper terram: deſcenditque Abram in Ægyptum, vt peregrinaretur ibi: quia inualuerat fames ſuper terram.

11 Factum eſt autem cum prope eſſet Abram,vt ingrederetur in Aegyptum,dixit Abram Saræ vxori: Noui ego, quod mulier pulchra aſpectu es.

12 Erit ergo cum te viderint Aegyptij, dicent,quia vxor illius hæc: & occident me, te autem ſeruabunt.

13 Dic igitur, quia ſoror eius ſum: vt bene mihi ſit propter te: & viuet anima mea propter te.

14 Factum eſt autem ſtatim vt intrauit Abram in Aegyptum, videntes Aegyptij mulierem eius,quia ſpecioſa erat valde:

15 Et viderunt eam principes Pharaonis: & laudauerunt eam apud Pharaonem: & introduxerunt eam in domum Pharaonis:

16 Et Abram bene vſi ſunt propter eam. Et fuerunt ei oues, & vituli,& aſini,& pueri,& ancillæ,& muli, & cameli.

17 Et afflixit Deus Pharaonem afflictionibus magnis, & ſæuis, & domum eius pro Sara vxore Abram.

18 Vocans autem Pharao Abram, dixit: Quid hæc feciſti mihi? quia non annunciaſti mihi,quia vxor tua eſt?

19 Vt quid dixiſti, quia ſoror mea eſt? Et ſumpſi eam mihi vxorem. Et nunc ecce vxor tua coram te: accipe, & recede.

20 Et præcepit Pharao viris de Abraham, vt comitantes dimitterent eum,& vxorem eius, & omnia quæcumque erant ei.

CAP. XIII.

1 AScendit autem Abram de Aegypto, ipſe, & vxor eius, & omnia eius: & Lot cum eo in deſertum.

2 Abram vero erat diues valde pecoribus, & argento, & auro.

3 Et iuit, vnde venerat, in deſertum vſque ad Bethel, vſque ad locum, vbi erat Tabernaculum ipſius prius inter Bethel & Angæ,

4 Ad locum altaris, quod fecerat ibi à principio. Et inuocauit ibi Abram nomen Domini.

5 Et ipſi Lot ſimul ambulanti cum Abram, erant oues, & boues,& tabernacula:

Et non

Chald. Paraph. Tranſl.

3 *Benedicamq́; benedicentibus tibi,& maledicentibus tibi maledicã: ET BENEDICENTVR PROPTER TE omnes cognationes terræ.*

4 *Et abiit Abram ſicut locutus eſt cum eo Dominus: & abiit cum eo Loth. Abram autem erat filius ſeptuaginta & quinque annorum, cum egrederetur de Aran.*

5 *Et tulit Abram Sarai vxorem ſuam; & Loth filium fratris ſui,& omnem poſſeſſionem ſuam quam poſſederãt, & omnes animas quas ſubiecerãt legi in Aran: & egreſſi ſunt vt irent in terram Chanaan: & venerunt in terram Chanaan.*

6 *Et pertranſiuit Abram per terram vſque ad locum Sichem, vſque ad planiciem More. Chananæus autem tunc morabatur in terra.*

7 *Et apparuit Dominus Abram, & dixit: Filiis tuis dabo terram hanc: & ædificauit ibi altare Domino, qui apparuerat ei.*

8 *Et aſcendit inde in montem qui erat ad Orientem Bethel, & tetendit tabernaculum ſuum, ab Occidente habens Bethel, & ab Oriente Hai. & ædificauit ibi altare coram Domino: & orauit in nomine Domini.*

9 *Et profectus eſt Abram vadens & proficiſcens ad Meridiem.*

10 *Et fuit fames in terra, deſcenditque Abram in Ægyptum, vt peregrinaretur ibi: quoniam præualuerat fames in terra.*

11 *Et factum eſt cum appropinquaret vt ingrederetur in Ægyptum,dixit Sarai vxori ſuæ: Ecce nunc cognoui quòd mulier pulchra aſpectu tu es.*

12 *Et erit cum viderint te Ægyptij, & dicent, Vxor eius eſt hæc: interficientque me, & te reſeruabunt.*

13 *Dic nunc quòd ſoror mea ſis tu; vt bene ſit mihi propter te, & ſuſtentetur anima mea propter verba tua.*

14 *Et factum eſt cum ingreſſus eſſet Abram in Ægyptum, viderunt Ægyptij mulierem quòd pulchra eſſet nimis.*

15 *Et viderunt eam principes Pharaonis: & laudauerunt eam apud Pharaonem: & ſublata eſt mulier in domum Pharaonis:*

16 *Et Abram benefecit propter eam. Et fuerunt ei oues, & boues, & aſini, & ſerui, & ancillæ, & aſinæ, & cameli.*

17 *Et adduxit Dominus ſuper Pharaonem plagas magnas, & ſuper homines domus eius, propter Sarai vxorem Abram.*

18 *Vocauitque Pharao Abram, & dixit: Quid eſt hoc quod feciſti mihi? quare non nuntiaſti mihi quòd vxor tua eſſet?*

19 *Quare dixiſti,ſoror mea eſt? & tuli eam mihi in vxorem: & nunc ecce vxor tua: tolle, & vade.*

20 *Præcepitque ſuper eum Pharao viris: & comitati ſunt eum, & vxorem ſuam, & omnia quæ habebat.*

CAP. XIII.

1 *ET aſcendit Abram de Ægypto ipſe & vxor eius, & omnia ſua, & Loth cum eo ad Auſtrum.*

2 *Et Abram erat honoratus valde in pecoribus & argento & auro.*

3 *Et abiit per manſiones ſuas à meridie,& vſque Bethel, & vſque ad locum in quo tetenderat prius tabernaculum ſuum inter Bethel, & inter Hai;*

4 *Ad locum altaris quod ibi fecerat prius: & orauit ibi Abram in nomine Domini.*

5 *Sed & Loth qui abiit cum Abram, fuerunt oues, & boues, & tabernacula.*

Et non

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

6 Nec poterat eos capere terra, vt habitarẽt ſimul:
erat quippe ſubſtantia eorum multa, & nequibãt
habitare communiter.

* Inf. 36. 7.

7 Vnde & facta eſt rixa inter paſtores gregum A-
bram & Lot. Eo autem tempore Chananæus, &
Pherezæus habitabant in terra illa.
8 Dixit ergo Abram ad Lot: Ne quæſo ſit iurgium
inter me & te, & inter paſtores meos, & paſtores
tuos. fratres enim ſumus.
9 Ecce vniuerſa terra coram te eſt: recede à me,
obſecro: ſi ad ſiniſtram ieris, ego dexteram tenebo:
ſi tu dexteram elegeris, ego ad ſiniſtram pergam.
10 Eleuatis itaque Lot oculis, vidit omnem circa
regionem Iordanis, quæ vniuerſa irrigabatur ante-
quàm ſubuerteret Dominus Sodomam, & Gomor-
rham, ſicut Paradiſus Domini, & ſicut Aegyptus
venientibus in Segor.
11 Elegitque ſibi Lot regionem circa Iordanem, &
receſſit ab Oriente: diuiſique ſunt alterutrum à
fratre ſuo.
12 Abram habitauit in terra Chanaan: Lot verò
moratus eſt in oppidis, quæ erant circa Iordanem,
& habitauit in Sodomis.
13 Homines autem Sodomitæ peſſimi erant, & pec-
catores coram Domino nimis.
14 Dixitque Dominus ad Abram, poſtquam diuiſus
eſt ab eo Lot: * Leua oculos tuos, & vide à loco, in
quo nunc es, ad aquilonem & meridiem, ad orien-
tem & occidentem.
15 Omnem terram, quam conſpicis, tibi dabo, &
ſemini tuo vſque in ſempiternum.
15 Faciamque ſemen tuum ſicut puluerem terræ: ſi
quis poteſt hominum numerare puluerem terræ,
ſemen quoque tuum numerare poterit.
17 Surge, & perambula terram in longitudine, & in
latitudine ſua: quia tibi daturus ſum eam.
18 Mouens igitur tabernaculum ſuum Abram, ve-
nit & habitauit iuxta conuallem Mambre, quæ eſt
in Hebron: ædificauitque ibi altare Domino.

* Sup. 12. 7. Inf. 15. 18. 26. 4. Deut. 34. 4.

CAP. XIIII.

1 FActum eſt autem in illo tempore, vt Amraphel
rex Sennaar, & Arioch rex Ponti, & Chodorla-
homor rex Elamitarum, & Thadal rex Gentium,
2 Inirent bellum contra Bara regem Sodomorum,
& contra Berſa regem Gomorrhæ, & contra Sen-
naab regem Adamæ, & contra Semeber regem Se-
boim, contraque regem Balæ, ipſa eſt Segor.
3 Omnes hi conuenerunt in vallem ſilueſtrem, quæ
nunc eſt mare ſalis.
4 Duodecim enim annis ſeruierant Chodorlaho-
mor, & tertio decimo anno receſſerunt ab eo.
5 Igitur quartodecimo anno venit Chodorlaho-
mor, & reges qui erant cum eo: percuſſeruntque
Raphaim in Aſtarothcarnaim, & Zuzim cum eis,
& Emim in Saue Cariathaim,
6 Et Chorræos in montibus Seir, vſque ad Cam-
peſtria Pharan, quæ eſt in ſolitudine.
7 Reuerſique ſunt, & venerunt ad fontẽ Miſphat,
ipſa eſt Cades: & percuſſerunt omnem regionem
Amalecitarum, & Amorrhæum, qui habitabat in
Aſaſonthamar.
8 Et egreſſi ſunt rex Sodomorum, & rex Gomor-
rhæ, rexque Adamæ, & rex Seboim, necnon & rex
Balæ, quæ eſt Segor: & direxerunt aciẽ contra eos
in valle Silueſtri:
9 Scilicet aduerſus Chodorlahomor regem Elami-
tarum, & Thadal regem Gentium, & Amraphel
regem Sennaar, & Arioch regem Ponti: quatuor
reges aduerſus quinque.

Val-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et non ferebat eos terra, vt habitarent pariter, quia
erat ſubſtantia eorum multa, & non poterant habitare
pariter.*
*Et fuit contentio inter paſtores gregis Abram, & in-
ter paſtores gregis Loth. Et Chenahanæus, & Perizæus
tunc habitabat in terra.*
*Et dixit Abram ad Loth. Ne nunc ſit contentio inter
me & inter te, & inter paſtores meos, & inter paſtores
tuos, quia viri fratres ſumus.*
*Nunquid non omnis terra eſt coram te? Separa te
nunc à me. Si ieris ad ſiniſtram, dexteram tenebo, & ſi
ad dexteram ieris, ſiniſtram tenebo.*
*Et leuauit Loth oculos ſuos, & vidit omnem planiciem
Iarden, quod tota eſſet irrigua, antequam diſperderet
Dominus Sedom, & Hamorah ſicut Hortus Domini, ſicut
terra Ægypti, ingrediente te in Sohar.*
*Et elegit ſibi Loth omnem planiciem Iarden, & pro-
fectus eſt Loth ab Oriente, & ſeparauerunt ſe alter ab
altero.*
*Abram habitauit in terra Chenahan, & Loth habi-
tauit in vrbibus planiciei, & tetendit tabernaculum Se-
dom vſque.*
*Et viri Sedom erant mali, & peccatores Domino val-
de.*
*Et Dominus dixit ad Abram, poſtquam ſeparauit ſe
Loth ab eo. Leua nunc oculos tuos, & vide à loco, vbi es,
ad aquilonem, & meridiem, & ad orientem, & ad occi-
dentem.*
*Quia omnem terram, quam tu vides tibi dabo, & ſe-
mini tuo vſque in ſæculum.*
*Et ponam ſemen tuum ſicut puluerem terræ, quia ſi
poterit quiſquam numerare puluerem terræ, etiam ſemen
tuum numerabit.*
*Surge, ambula per terram in longitudinem eius, & in
latitudinem eius, quia tibi dabo eam.*
*Et tetendit tabernaculum Abram & venit, & habi-
tauit in quercubus Mamre, quæ ſunt in Chebron, & ædi-
ficauit ibi altare Domino.*

CAP. XIIII.

*ET fuit in diebus Amraphel regis Sinhar, Arioch rex
Elaſar, Chedorlahomer rex Helam, & Tidhal rex
gentium.*
*Fecerunt bellum cum Berah rege Sedom, & Birſah
rege Hamorah, Sinab rege Admah, & Semeber rege Se-
boim, & rege Belah, Ipſa eſt Sohar.*
*Omnes iſti coniuncti ſunt in valle Siddim: Ipſa eſt ma-
re ſalis.*
*Duodecim annos ſeruierunt Chedorlahomer, & ter-
tiodecimo anno defecerunt.*
*Et quartodecimo anno venit Chedorlahomer, & reges
qui erant cum eo: Et percuſſerunt Rephaim in Aſtheroth
Charnaim, & Zuzim in Ham, & Emim in Saueh Chi-
riathaim.*
*Et Chori in monte eorum Sehir vſque ad planiciem
Param, quæ eſt ſuper deſertum.*
*Et reuerſi ſunt, & venerunt ad Heu Miſpath. Ipſa eſt
Cades, & percuſſerunt omnem agrum Amalechitæ, &
etiam Emoræum habitantem in Chaſeſonthamar.*
*Et egreſſus eſt rex Sedom, & rex Hamorah, & rex
Admah, & rex Seboim, & rex Belah: Ipſa eſt Sohar, &
ordinauerunt cum eis bellum in valle Siddim,*
*Cum Chedorlahomer rege Helam, & Tidal rege gen-
tium, & Amraphel rege Sinhar, & Arioch rege Elaſar,
quatuor reges cum quinque.*

Et val-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

6 Et non capiebat eos terra, vt habitarent ſimul
quoniam erat ſubſtantia eorum multa.

7 Et facta eſt rixa inter paſtores pecorum Abram,
& paſtores pecorum Lot. Chananæi autem, & Phe-
rezæi tunc inhabitabant terram.
8 Dixit autem Abram ad Lot: Non ſit rixa inter
me & te, & inter paſtores meos & paſtores tuos:
quia homines fratres ſumus nos.
9 Nonne ecce tota terra ante te eſt? Diſcede à me: ſi
tu in ſiniſtram, ego in dexteram: Vel ſi tu in dexte-
ram, ego in ſiniſtram.
10 Et leuans Lot oculos ſuos, vidit omnem regio-
nem circa Iordanem, quod omnis eſſet irrigua, an-
tequam euerteret Deus Sodomam, & Gomorrham,
ſicut Paradiſus Dei, & ſicut terra Ægypti, vſque
dum venias in Zogora.
11 Et elegit ſibi Lot omnẽ regionẽ circa Iordanẽ: &
abiit Lot ab oriente. Et ſeparati ſunt vnuſquiſq; à
fratre ſuo. Abram autẽ habitauit in terra Chanaan.
12 Lot autem habitauit in ciuitate circuniacẽtium:
& tabernaculum tetendit in Sodomis.

13 Viri autem, qui in Sodomis, mali, & peccatores
in conſpectu Dei valde.
14 Et dixit Deus ad Abram poſtquam receſſit Lot
ab illo: Reſpice oculis tuis, & vide, à loco, in quo
nunc tu es, ad aquilonem, & africum, & orientem,
& mare:
15 Quia omnem terram, quam tu vides, tibi dabo
eam, & ſemini tuo vſque in ſæculum:
16 Et faciam ſemen tuum, ſicut arenam terræ. Si
poteſt aliquis dinumerare arenam terræ; & ſemen
tuum dinumerabitur.
17 Surgẽs perãbula terrã in lõgitudinem eius, & in la-
titudinẽ, quia tibi dabo eã, & ſemini tuo in ſæculũ.
18 Et mouens tabernaculum Abram veniens habi-
tauit iuxta quercum Mambre: quæ erat in Che-
bron: & ædificauit ibi altare Domino.

CAP. XIIII.

1 FActum eſt autem in regno Amarphal regis Sen-
naar, & Arioch regis Hellaſar, Chodorlogomor
rex Elam, & Thargal rex gentium
2 Fecerunt bellum cum Ballá rege Sodomorum, &
cum Barſa rege Gomorræ, & cum Sennáar rege
Adama, & cum Symobor rege Seboim, & rege Ba-
lac: hæc eſt Segor.
3 Omnes iſti conſenſerunt ad vallem ſalſam: hoc
eſt mare ſalis.
4 Duodecim annis ipſi ſeruierant Chodorlogomor:
tertio autem, & decimo anno receſſerunt.
5 In quarto autem, & decimo anno venit Chodor-
logomor, & reges, qui cum eo: Et percuſſerũt gigan-
tes, qui in Aſtaroth, & Carnain, & gentes fortes ſi-
mul cum eis, & Ommæos, qui in Saue ciuitate,
6 Et Chorræos, qui in montibus Seir vſque ad te-
rebinthum Pharan, quæ eſt in deſerto.
7 Et reuerſi venerunt ad fontem iudicij: hæc eſt
Cades. Et percuſſerunt omnes principes Amalech,
& Amorræos, qui habitabant in Aſaſonthamar.

8 Egreſſus eſt autem rex Sodomorum, & rex Go-
morrhæ, & rex Adama, & rex Seboim, & rex Balac:
hæc eſt Segor. Et direxerunt aciem contra eos in
belbelum, in valle Salſa,
9 Contra Chodorlogomor regem Elam, & Thargal
regem gentiũ, & Amarphal regẽ Sennaar, & Arioch
regem Hellaſar: quatuor reges aduerſus quinque:

Chald. Paraph. Tranſl.

6 Et non poterat ſuſtinere eos terra vt habitarent ſimul:
quia erat ſubſtantia eorum multa: & non poterant ha-
bitare ſimul.
7 Et facta eſt rixa inter paſtores pecorum Abram, & pa-
ſtores pecorum Loth: Chananeus autem, & Pherezæus
tunc habitabant in terra.
8 Et dixit Abram ad Loth, Ne ſit nunc iurgium inter
me & inter te, & inter paſtores meos & inter paſtores
tuos: quoniam viri fratres ſumus nos.
9 Ecce omnis terra coram te eſt, recede nunc à me; ſi tu
ad Aquilonem, ego ad Meridiem; & ſi tu ad Meridiem,
ego ad Aquilonem.
10 Et leuauit Loth oculos ſuos, & vidit omnem plani-
ciem Iordanis quia tota eſſet irrigua antequam diſperde-
ret Dominus Sodomam & Gomorram, ſicut Hortus Do-
mini, & ſicut terra Ægypti ad introitum Sogor.

11 Et elegit ſibi Loth omnem planiciem Iordanis, & pro-
fectus eſt Loth prius: & diuiſi ſunt vnuſquiſque à fratre
ſuo.
12 Abraham habitabat in terra Chanaan, & Loth habi-
tabat in vrbibus campeſtribus, & tetendit tabernacula
vſque ad Sodomam.
13 Viri autem Sodomæ erant iniqui cum ſuo mamona, &
peſſimi in corporibus ſuis coram Domino nimis.
14 Dixitque Dominus ad Abram poſtquam diuiſus eſt
Loth ab eo: Leua nunc oculos tuos, & vide à loco in quo
tu es, ad aquilonem & ad meridiem, & ad orientem, &
ad occidentem.
15 Quoniam omnem terram quam tu vides, tibi dabo
eam, & filiis tuis vſque in ſæculum.
16 Et ponam filios tuos multos ſicut puluerem terræ, ſicut
enim non eſt poſſibile viro numerare puluerem terræ: ſic
filij tui non numerabuntur.
17 Surge ambula per terram in longitudine & in latitu-
dine ſua: quia tibi dabo eam.
18 Et tetendit Abram tabernaculum & venit, & habi-
tauit in planicie Mamre, quæ eſt in Ebron: & ædificauit
ibi altare coram Domino.

CAP. XIIII.

1 ET factum eſt in diebus Amraphel regis Babylonis:
Arioch, rex Elaſar; Codorlahomor, rex Elam; &
Tadaal rex gentium,
2 Fecerunt prælium cum Bera rege Sodomæ, & cum Ber-
ſa rege Gomorræ, Senaab rege Adamæ, & Semeber rege
Seboim & rege Balæ: ipſa eſt Segor.

3 Omnes hi congregati ſunt in valle campeſtri quæ eſt
mare ſalis.
4 Duodecim annis ſeruierant Codorlahomor, & in ter-
tiodecimo anno rebellauerunt.
5 In quartodecimo autem anno venit Codorlahomor, &
reges qui erant cum eo: & percuſſerunt gigantes qui erãt
in Aſtaroth Carnaim, & robuſtos qui erant in Ham: &
Horrendos qui erant in Saue Cariathaim:
6 Et Chorrhæos qui erant in montibus Seyr vſque ad
planiciem Pharam, quæ eſt iuncta deſerto.
7 Et reuerſi ſunt & venerunt ad planiciem diuiſionis
iudicij, quæ eſt Cades: & percuſſerunt omnem re-
gionem Amalech & Amoræum, qui habitabat in En-
gaddi.
8 Et egreſſus eſt rex Sodomæ, & rex Gomorræ, & rex
Adamæ, & Rex Seboim, & rex Balæ quæ eſt Sogor: &
inierunt cum eis certamen in valle campeſtri.

9 Cum Codorlahomor rege Elam, & Tadaal rege Gen-
tium, & Amraphel rege Babylonis, & Arioch rege Ela-
ſar: quatuor reges contra quinque.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

10 Vallis autem Siluestris habebat puteos multos bi-
tuminis. Itaque rex Sodomorum, & Gomorrhæ
terga verterunt, cecideruntque ibi: & qui reman-
ſerant, fugerunt ad montem.
11 Tulerunt autem omnem ſubſtantiam Sodomo-
rum & Gomorrhæ, & vniuerſa quæ ad cibum per-
tinent, & abierunt:
12 Necnon & Lot & ſubſtantiam eius, filium fratris
Abram, qui habitabat in Sodomis.
13 Et ecce vnus, qui euaſerat nunciauit Abram He-
bræo, qui habitabat in conualle Mambre Amor-
rhæi fratris Eſchol, & fratris Aner: hi enim pepi-
gerant fœdus cum Abram.
14 Quod cum audiſſet Abram, captum videlicet
Lot fratrem ſuum, numerauit expeditos vernacu-
los ſuos trecentos decem, & octo: & perſecutus eſt
vſque Dan.
15 Et diuiſis ſociis, irruit ſuper eos nocte: percuſſit-
que eos, & perſecutus eſt eos vſque Hoba, quæ eſt
ad læuam Damaſci.
16 Reduxitque omnem ſubſtantiam, & Lot fratrem
ſuum cum ſubſtantia illius, mulieres quoque &
populum.
17 Egreſſus eſt autem rex Sodomorum in occurſum
eius poſtquam reuerſus eſt à cęde Chodorlahomor,
& regum qui cum eo erant in valle Saue, quæ eſt
vallis regis.
*Heb. 3. 3.
18 * At vero Melchiſedech rex Salem, proferens pa-
nem & vinum, erat enim Sacerdos Dei altiſſimi,
19 Benedixit ei, & ait: Benedictus Abram Deo excelſo,
qui creauit cœlum & terram:
20 Et benedictus Deus excelſus, quo protegente,
hoſtes in manibus tuis ſunt. Et dedit ei decimas ex
omnibus.
21 Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mi-
hi animas, cetera tolle tibi.
22 Qui reſpondit ei: Leuo manum meam ad Do-
minum Deum excelſum poſſeſſorem cœli, & ter-
ræ,
23 Quòd à filo ſubtegminis vſque ad corrigiam ca-
ligæ, non accipiam ex omnibus quæ tua ſunt, ne
dicas: Ego ditaui Abram:
24 Exceptis his, quæ comederunt iuuenes, & parti-
bus virorum, qui venerunt mecum, Aner, Eſchol,
& Mambre: iſti accipient partes ſuas.

CAP. XV.

1 His itaque tranſactis, factus eſt ſermo Domini
ad Abram per viſionem dicens: Noli timere
Abram, ego protector tuus ſum, & merces tua ma-
gna nimis.
2 Dixitque Abram: Domine Deus, quid dabis mi-
hi? ego vadam abſque liberis: & filius procurato-
ris domus meæ iſte Damaſcus Eliezer.
3 Addiditque Abram: Mihi autem non dediſti ſe-
men: & ecce vernaculus meus, hæres meus erit.
4 Statimque ſermo Domini factus eſt ad eum, di-
cens: Non erit hic hæres tuus: ſed qui egredietur
de vtero tuo, ipſum habebis hæredem.
*Rom. 4. 18.
5 Eduxitque eum foras, & ait illi: * Suſpice cæ-
lum, & numera ſtellas, ſi potes. Et dixit ei: Sic erit
ſemen tuum.
*Rom. 4. 3. Gal. 3. 6 Iac. 2. 23.
6 * Credidit Abram Deo, & reputatum eſt illi ad
iuſtitiam.
7 Dixitque ad eum: Ego Dominus qui eduxit te
de Vr Chaldæorum, vt darem tibi terram iſtam,
& poſſideres eam.
8 At ille ait: Domine Deus, vnde ſcire poſſum,
quod poſſeſſurus ſim eam?

Et re-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

10 *Et valis Siddim plena erat puteis camenti. Et fuge-*
runt rex Sedom & Hamorah, & ceciderunt ibi, & re-
ſidui in montem fugerunt.
11 *Et ceperunt omnem ſubſtantiam Sedom, & Hamo-*
rah, & omnem eſcam eorum, & abierunt.
12 *Et ceperunt Loth, & ſubſtantiam eius, filium fratris*
Abram, & abierunt. Et ipſe habitabat in Sedom.
13 *Et venit euaſus, & nunciauit Abram Hebræo, & ipſe*
habitabat in quercubus Mamre Emori fratris Eſchol,
fratris Haner, & ipſi erant fœderati cum Abram.
14 *Et audiuit Abram quòd captus eſſet frater ſuus, &*
armauit pueros ſuos, pueros domus ſuæ, octo, & decem,
& trecentos, & perſecutus eſt vſque ad Dan.
15 *Et diuiſit ſe ſuper eos nocte, ipſe, & ſerui eius, & per-*
cuſſit eos, & perſecutus eſt eos vſque ad Chonah, quæ eſt
à leua Dammeſech.
16 *Et reduxit omnem ſubſtantiam, & etiam Loth fra-*
trem ſuum, & ſubſtantiam eius reduxit. Et etiam mu-
lieres & populum.
17 *Et egreſſus eſt rex Sedom in occurſum eius, poſtquam*
reuerſus eſt ipſe à cedendo Chedorlahomer, & reges qui
erant ſecum, ad vallem Saueh. Ipſa eſt vallis regis.
18 *Et Malchiſedech rex Salem protulit panem & vinum.*
Et ipſe erat ſacerdos Deo altiſſimo.
19 *Et benedixit ei, & dixit: Benedictus Abram à Deo al-*
tiſſimo poſſeſſore cœli, & terræ.
20 *Et benedictus Deus altiſſimus, qui tradidit hoſtes tuos*
in manu tua, & dedit ei decimam de omnibus.
21 *Et dixit rex Sedom ad Abram. Da mihi animas, &*
ſubſtantiam tolle tibi.
22 *Et dixit Abram ad regem Sedom. Leuaui manum*
meam ad Dominum Deum altiſſimum, poſſeſſorem cœli
& terræ.
23 *Si à filo vſque ad corrigiam calciamenti, accepero ex*
omnibus, quæ ſunt tibi, vt non dicas: Ego ditaui A-
bram.
24 *Præter ea tantum, quæ comederunt pueri, & partem*
virorum, qui perrexerunt mecum Anher, Eſchol, &
Mamre. Ipſi accipiant partem ſuam.

CAP. XV.

1 *Poſt res iſtas fuit verbum Domini ad Abram in vi-*
ſione dicendo: Ne timeas Abram. Ego ſcutum ero ti-
bi, merces tua multa valde.
2 *Et dixit Abram. Domine Deus, quid dabis mihi? Et*
ego vado abſque liberis: & filius gubernator domus meæ
eſt Dammeſech Elihezer.
3 *Et dixit Abram. Ecce mihi non dediſti ſemen. Et ecce*
filius domus meæ hæreditat me.
4 *Et ecce verbum Domini ad eum dicendo. Non hæredi-*
tabit te iſte, ſed qui egredietur de viſceribus tuis: ipſe
hæreditabit te.
5 *Et eduxit eum foras: & dixit: Suſpice nunc cœlum,*
& numera ſtellas, ſi poteris numerare eas. Et dixit ei.
Sic erit ſemen tuum.
6 *Et credidit Dominò, & reputatum eſt illud ſibi iu-*
ſtitia.
7 *Et dixit ad eum: Ego Dominus, qui eduxi te de Vr*
Chaſdim, vt darem tibi terram iſtam, vt hæredites eam.
8 *Et dixit. Domine Deus in quo cognoſcam, quod hære-*
ditabo eam?

Et di-

Tranſl. ex Septuag.

10 Vallis autem Salſa, putei bituminis. Fugit autem rex Sodomorum, & rex Gomorrhæ, & ceciderunt ibi: reſidui autem fugerunt in montanam.

11 Cœperunt autem omnem equitatum Sodomorũ, & Gomorrhæ, & omnes eſcas eorum, & abierunt.

12 Ceperunt autem & Lot filium fratris Abram, & apparatum eius: & diſceſſerunt. Erat enim habitans in Sodomis.

13 Adueniens autem eorum, qui euaſerunt quidam, nunciauit Abram tranſitori. Ipſe autem habitabat ad quercum Mambre, Amorrhæi fratris Eſchol, & fratris Aynan, qui erant coniurati Abram.

14 Audiens autem Abram, quia captiuatus eſt Lot filius fratris ſui; numerauit proprios vernaculos ſuos trecentos decem, & octo. Et perſequutus eſt poſt eos vſque Dan.

15 Et irruit ſuper eos nocte, ipſe, & pueri eius: percuſſitque eos, & perſequutus eſt eos vſque Choba, quæ eſt ad ſiniſtram Damaſci.

16 Et reduxit omnem equitatum Sodomorum: & Lot fratris ſui filium reduxit, & omnem ſubſtantiam eius, & vxores, & populum.

17 Egreſſus eſt autem rex Sodomorum in occurſum ei, poſtquam ille reuerſus eſt à cœde Chodorlogomor, & regum, qui cum eo, in valle Saby: hic erat campus regum.

18 Et Melchiſedec rex Salem protulit panes, & vinum: erat autem ſacerdos Dei altiſſimi.

19 Et benedixit Abram, & dixit. Benedictus Abram Deo altiſſimo, qui creauit cœlum & terram:

20 Et benedictus Deus altiſſimus, qui tradidit inimicos tuos ſub manus tuas. Et dedit ei Abram decimam de omnibus.

21 Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi homines: equitatum autem ſume tibi.

22 Dixit autem Abram ad regem Sodomorum: Extendam manum meam ad Dominum Deum altiſſimum, qui creauit cœlum & terram,

23 Si à filo vſque ad corrigiam calceamenti ſumam ab omnibus tuis: vt non dicas, quia ego ditaui Abram,

24 Præter ea, quæ comederunt iuuenes, & portionẽ virorum, qui mecum vna profecti ſunt, Eſchol, Aynan, Mambre. Hi ſument portionem.

C A P. XV.

1 POſt hæc autem verba factum eſt verbum Domini ad Abram in viſu, dicens: Noli timere Abram: ego protego te: merces tua multa erit valde.

2 Dicit autem Abram: Deſpota Domine quid mihi dabis? Ego autem dimittor ſine liberis. Filius autem Malec, vernaculæ meæ, iſte Damaſcus Eliezer.

3 Et dixit Abram. Quoniam quidem mihi non dediſti ſemen: vernaculus autẽ meus hęreditabit me.

4 Et ſtatim vox Domini facta eſt ad eum, dicens: non hæreditabit te iſte: ſed qui egredietur ex te, hic hæreditabit te.

5 Eduxit autem eum foras; & dixit ei: Reſpice in cœlum, & numera ſtellas, ſi potes dinumerare eas. Et dixit: Sic erit ſemen tuum.

6 Et credidit Abram Deo: & deputatum eſt ei ad iuſtitiam.

7 Dixit autem ad eum. Ego Deus, qui te eduxi de regione Chaldæorum, vt dem tibi terram hanc hęreditare.

8 Dixit autem. Deſpota Domine, ſecundum quid ſciam, quod hæreditabo eam?

Chald. Paraph. Tranſl.

Vallis autem campeſtris habebat puteos ex quibus effodiebatur bitumen: & fugerunt rex Sodomæ, & rex Gomorrhæ, & ceciderunt ibi: & qui remanſerant in montem fugerunt.

Et depradati ſunt omnem ſubſtantiam Sodomæ & Gomorrhæ, & omnes cibos eorum: & abierunt.

Ceperunt quoque Loth filium fratris Abræ, & ſubſtantiam eius, & abierunt: & ipſe habitabat in Sodomis.

Et venit qui euaſerat, & nunciauit Abræ Hebræo qui morabatur in campeſtribus Mamre Amorræi fratris Eſchol, & fratris Aner: & hi erant confœderati Abræ.

Et audiuit Abram quòd captus eſſet frater ſuus, & armauit pueros ſuos natos in domo ſua trecentos & decem & octo, & perſequutus eſt vſque Dan.

Et diuiſis ſeruis ſuis contra eos, percuſſerunt eos nocte, & perſecutus eſt eos vſque Heba: quæ eſt ad Aquilonem Damaſci.

Et reduxit vniuerſam ſubſtantiam, & etiam Loth fratrem ſuum, & ſubſtantiam eius reduxit, mulieres quoque & populum.

Et egreſſus eſt rex Sodomæ in occurſum eius poſtquam reuerſus eſt à cæde Codorlaomor, & regum qui erant cum eo in valle plana: quæ erat locus reſtiterij regis.

Et Melchiſedech rex Ieruſalem adduxit panem & vinum: & ipſe erat miniſter coram Deo excelſo.

Et benedixit ei: & dixit, Benedictus Abram coram Deo excelſo, cuius poſſeſſio eſt cœlum & terra.

Et benedictus Deus excelſus qui tradidit hoſtes tuos in manu tua. Et dedit ei vnum ex decem de omnibus,

Et dixit rex Sodomæ ad Abram: Da mihi animas, & ſubſtantiam tolle tibi.

Et dixit Abram regi Sodomæ: Leuo manum meam in oratione coram Deo excelſo, cuius poſſeſſio cœlum & terra eſt:

Si à filo & vſque ad corrigiam calceamenti accipiam ex omnibus quæ tua ſunt: & non dices ego ditaui Abram.

Exceptis his quæ comederunt iuuenes, & parte virorum qui venerunt mecum, Aner, Eſchol, & Mamre: illi recipiant partes ſuas.

C A P. XV.

POſt verba hæc factus eſt ſermo à facie Domini ad Abram in prophetia dicens: Ne timeas Abram; verbum meum erit fortitudo tua, merces tua multa nimis.

Et dixit Abram Domino: Deus quid dabis mihi? & ego vado abſque liberis, & filius gubernator iſte qui in Domo mea eſt; ipſe eſt Damaſcenus Eliezer.

Et dixit Abram: Ecce mihi non dediſti generationem: & ecce filius domus meæ hæres meus erit.

Et ecce ſermo à facie Domini factus eſt ad eum dicens, Non erit hic hæres tuus, ſed filius quem genueris, ipſe erit hæres tuus.

Et eduxit eum foras: & dixit: Reſpice nunc cœlum, & numera ſtellas, ſi potes numerare eas. Et dixit ei: Sic erũt filij tui.

Et credidit in verbo Domini, & reputatum eſt ei ad iuſtitiam.

Dixitque ei: Ego Dominus qui eduxi te de Vr Chaldæorum, vt darem tibi terram hanc in hæreditatem.

Et dixit: Domine Deus, in quo ſciam, quòd hæreditabo eam?

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

9 Et reſpondens Dominus: Sume, inquit, mihi vac-
cam triennem, & capram trimam, & arietem an-
norum trium, turturem quoque, & columbam.
10 Qui tollens vniuerſa hæc, * diuiſit ea per mediũ
& vtraſque partes contra ſe altrinſecus poſuit: aues
autem non diuiſit.
(* Ier. 34 18.)
11 Deſcenderũtque volucres ſuper cadauera, & abi-
gebat eas Abram.
12 Cumque ſol occumberet, ſopor irruit ſuper A-
bram, & horror magnus & tenebroſus inuaſit eũ.
13 Dictumque eſt ad eum: Scito prænoſcens quòd
* peregrinum futurum ſit ſemen tuum in terra
non ſua, & ſubjicient eos ſeruituti, & affligent
quadringentis annis.
(* Act. 7 6.)
14 Verumtamen gentem, cui ſeruituri ſunt, ego iu-
dicabo: & poſt hæc egredientur cum magna ſub-
ſtantia.
15 Tu autem ibis ad patres tuos in pace, ſepultus in
ſenectute bona.
16 Generatione autem quarta reuertentur huc: nec-
dum enim completæ ſunt iniquitates Amorrhæo-
rum, vſque ad præſens tempus.
17 Cum ergo occubuiſſet ſol, facta eſt caligo tene-
broſa, & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis
tranſiens inter diuiſiones illas.
18 In illo die * pepigit Dominus fœdus cum Abram,
dicens: Semini tuo dabo terram hanc à fluuio Æ-
gypti vſque ad fluuium magnum Euphraten:
19 Cinæos, & Cenezæos, Cedmonæos:
20 Et Hethæos, & Pherezæos, Raphaim quoque;
21 Et Amorrhæos, & Chananæos, & Gergeſæos, &
Iebuſæos.
(* Sup. 12. 7. 13. 5. Inf. 26. 4. Deu. 34 4. 2. Par. 9 26. 1. Reg. 4. 20.)

CAP. XVI.

1 IGitur Sarai, vxor Abram, non genuerat liberos:
ſed habens ancillam Ægyptiam nomine Agar:
2 Dixit marito ſuo: Ecce concluſit me Dominus,
ne parerem: ingredere ad ancillam meam, ſi fortè
ſaltem ex illa ſuſcipiam filios. Cumque ille acquie-
ſceret deprecanti:
3 Tulit Agar Aegyptiam ancillam ſuam poſt annos
decem quàm habitare cœperant in terra Chanaan:
& dedit eam viro ſuo vxorem.
4 Qui ingreſſus eſt ad eam. At illa concepiſſe ſe vi-
dens, deſpexit dominam ſuam.
5 Dixitque Sarai ad Abram: Inique agis contra me:
ego dedi ancillam meam in ſinum tuum, quæ vi-
dens quod conceperit, deſpectui me habet. Iudicet
Dominus inter me, & te.
6 Cui reſpondens Abram: Ecce, ait ancilla tua in
manu tua eſt, vtere ea vt libet. Affligente igitur
eam Sarai, fugam iniit.
7 Cumque inueniſſet eam Angelus Domini iuxta
fontem aquæ in ſolitudine, qui eſt in via Sur in
deſerto,
8 Dixit ad illam: Agar ancilla Sarai, vnde venis? &
quo vadis? quæ reſpondit: A facie Sarai dominæ
meæ ego fugio.
9 Dixitque ei Angelus Domini: Reuertere ad domi-
nam tuam, & humiliare ſub manu illius.
10 Et rurſum: Multiplicans, inquit, multiplicabo
ſemen tuum, & non numerabitur præ multitu-
dine.
11 Ac deinceps: Ecce ait concepiſti, & paries filium
vocabiſque nomen eius Iſmael, eo quòd audierit
Dominus afflictionem tuam.
12 Hic erit ferus homo: manus eius contra omnes,
& manus omnium contra eum: & è regione vni-
uerſorum fratrum ſuorum figet tabernacula.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Et dixit ad eum. Tolle mihi vitulam triennem, & ca-
pram triennem, & arietem triennem, & turturem, &
pullum columbarum.*
10 *Et tulit ſibi omnia iſta, & diuiſit ea per medium, &
poſuit ſingulam diuiſionis eius partem alteram contra
alteram, ſed auem non diuiſit.*
11 *Et deſcenderunt aues ſuper cadauera, & abigebat eas
Abram.*
12 *Et fuit, ſole occumbente, ſopor cecidit ſuper Abram. Et
ecce terror tenebroſus magnus cadens ſuper eum.*
13 *Et dixit ad Abram. Cognoſcendo cognoſces, quòd pere-
grinum erit ſemen tuum in terra, non ſua. Et ſeruire
facient eos, & affligent eos quadringentos annos.*
14 *Et etiam gentem, cui ſeruient, iudico ego: & poſtea e-
gredientur cum ſubſtantia magna.*
15 *Et tu ingredieris ad patres tuos in pace. Sepelieris in
canicie bona.*
16 *Et generatione quarta reuertentur huc: quia non eſt
perfecta punitio Emorei vſque adhuc.*
17 *Et fuit, ſole occumbente, caligo erat. Et ecce furnus
fumans, & lampas ignis, quæ tranſibat inter diuiſio-
nes ipſas.*
18 *In die ipſo pepigit Dominus cum Abram fœdus, dicendo.
Semini tuo dabo terram hanc, à flumine Ægypti vſque
ad flumen magnum, flumen Perath.*
19 *Chenæum, & Chenizæum, & Chadmonæum:*
20 *Et Chittæum, & Perizæum, & Rephaim:*
21 *Et Emoreum, & Chenahaneum, & Chirgaſæum, &
Iebuſæum.*

CAP. XVI.

1 *ET Sarai vxor Abram non pepererat ei. Et ei erat an-
cilla Ægyptia: & nomen eius Haghar.*
2 *Et dixit Sarai ad Abram. Ecce nunc concluſit me Do-
minus, ne parerem. Ingredere nunc ad ancillam meam.
Si fortè filios ſuſcipiam ex ea. Et paruit Abram voci
Sarai.*
3 *Et tulit Sarai vxor Abram Haghar Ægyptiam ancillã
ſuam in fine decem annorum, quibus habitauit Abram in
terra Chenahan, & dedit eam Abram viro ſuo in vxorẽ.*
4 *Et ingreſſus eſt ad Haghar, & concepit. Et vidit quod
concepiſſet, & deſpectus fuit domina eius in oculis ſuis.*
5 *Et dixit Sarai ad Abram: Punitio mea ſuper te: Ego
dedi ancillam meam in ſinu tuo. Et vidit quod concepit,
& deſpectui ſum in oculis eius. Iudicet Dominus inter
me, & inter te.*
6 *Et dixit Abram ad Sarai. Ecce Ancilla tua in manu
tua, fac ei quod bonum eſt in oculis tuis. Et afflixit eam
Sarai, & fugit à facie eius.*
7 *Et inuenit eam Angelus Domini iuxta fontem aquæ, in
deſerto, iuxta fontem in via Sur.*
8 *Et dixit: Haghar ancilla Sarai, Vbi vnde venis? & quo
vadis? Et dixit. A facie Sarai Dominæ meæ ego fugio.*
9 *Et dixit ei Angelus Domini. Reuertere ad dominam
tuam & humilia te ſub manibus eius:*
10 *Et dixit ei Angelus Domini. Multiplicando multipli-
cabo ſemen tuum, & non numerabitur præ multitudine.*
11 *Et dixit ei Angelus Domini. Ecce es prægnans, & paries
filium, & vocabis nomen eius Iſmahel, quia audiuit Do-
minus afflictionem tuam.*
12 *Et ipſe erit ſylueſtris homo. Manus eius in omnes, &
manus omnium in eum: Et coram omnibus fratribus ſuis
habitabit.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Dixit autem ei: Accipe mihi iuuencam trimam,
& capram trimam, & arietem trimum, & turtu-
rem, & columbam.
10 Accepit autem ſibi hęc omnia: & diuiſit illa me-
dia: & poſuit ea contra faciem alterum alteri: a-
ues autem non diuiſit.
11 Deſcenderunt autem aues ſuper corpora, ſuper
diuiſiones eorum: & conſedit illis Abram.
12 Circa ſolis autem occaſum ecſtaſis cecidit ſuper
Abrã: & ecce timor tenebroſus magnus incidit ei.
13 Et dictum eſt ad Abram. Sciendo ſcies, quia pere-
grinum erit ſemen tuum in terra non propria: &
in ſeruitutem redigent eos, & affligent eos, & hu-
miliabunt eos quadringentis annis:
14 Gentem autem, cui ſeruierint, iudicabo ego:
poſt hæc vero exibunt huc cum apparatu mul-
to.
15 Tu autem ibis ad patres tuos in pace, nutritus in
ſenecta bona.
16 Quarta vero generatione reuertentur huc. Non-
dum enim impleta ſunt peccata Amorræorum vſ-
que adhuc.
17 Cum autem iam ſol erat ad occaſum; facta eſt flã-
ma: & ecce fornax fumigabunda: & lãpades ignis,
quæ pertranſierunt per medias diuiſiones iſtas.
18 In die illa diſpoſuit Dominus teſtamentum ad A-
bram, dicens: Semini tuo dabo terram hanc, à flu-
mine Ægypti vſq; ad flumẽ magnum Euphraten,
19 Cenæos, & Cenezæos, & Cedmonæos,
20 Et Chettæos, & Pherezæos, & Raphaim,
21 Et Amorrhæos, & Chananæos, & Euæos, & Ger-
geſæos, & Iebuſæos.

CAP. XVI.

1 Sara autem vxor Abram non pariebat ei: Erat
autem ei ancilla Ægyptia, cui nomen Agar.
2 Dixit autem Sara ad Abram: Ecce concluſit me
Dominus, vt non pariam; intra ergo ad ancillam
meam, vt filios faciam ex illa. Obediuit autem A-
bram voci Saræ.
3 Et ſumẽs Sara vxor Abrã Agar Aegyptiam ancil-
lã ſuam, poſt decẽ annos habitationis Abrã in terra
Chanaan, dedit eam Abram viro ſuo, ipſi vxorem.
4 Et intrauit ad Agar: & cõcepit: Et vidit quia in v-
tero haberet; & deſpecta eſt Domina coram ipſa.
5 Dixit autem Sara ad Abram: Iniuriam accipio
ex te. Ego dedi ancillam meam in ſinum tuum: vbi
autem vidit, quia in vtero habet; ſpreta ſum coram
ea: Iudicet Deus inter me & te.
6 Dixit autem Abram ad Saram: Ecce ancilla tua
in manibus tuis: vtere ea, quomodo tibi placuerit.
Et afflixit eam Sara; & fugit à facie eius.
7 Et inuenit eam Angelus Domini ſuper fontem
aquæ in deſerto, ſuper fontem in via Sur.
8 Et dixit ei Angelus Domini: Agar ancilla Saræ,
vnde venis? & quò vadis? Et dixit: A facie Saræ
dominæ meæ ego fugio.
9 Dixit autem ei Angelus Domini: Reuertere ad
dominam tuam, & humiliare ſub manibus eius.
10 Et dixit ei Angelus Domini: Multiplicans multi-
plicabo ſemen tuum: & non numerabitur præ
multitudine.
11 Et dixit ei Angelus Domini: Ecce tu in vtero ha-
bes, & paries filium, & vocabis nomen eius Iſmael:
quia exaudiuit Dominus humilitatem tuam.
12 Hic erit ruſticus homo: manus eius ſuper om-
nes: & manus omnium ſuper eum: & ad faciem
omnium fratrum ſuorum habitabit.

Chald. Paraph. Tranſl.

9 *Et dixit ei: Offer coram me vitulos tres, & capras
tres, & arietes tres, & turturem, & filium columbæ.*
10 *Et obtulit coram eo omnia hæc, & diuiſit ea æqualiter:
& poſuit diuiſiones, vnamquamque è regione alterius;
aues autem non diuiſit.*
11 *Et deſcenderunt volucres ſuper diuiſiones, & eiecit eas
Abram.*
12 *Et factũ eſt cũ ſol occũberet, & ſomnus cecidit ſuper A-
bram: & ecce horror tenebroſus magnus cecidit ſuper eum.*
13 *Et dixit ad Abram: Sciens ſcies quia peregrini erunt
filii tui in terra non ſua; & in ſeruitutem redigent eos,
& affligent eos quadringentis annis.*
14 *Populum quoque cui ſeruituri ſunt, ego iudicabo: &
poſt hæc egredientur cum magna ſubſtantia.*
15 *Et tu colligeris ad patres tuos in pace, ſepelierisque in
ſenectute bona.*
16 *Generatione autem quarta reuertentur huc: quoniam
non eſt completum peccatum Amorræi vſque adhuc.*
17 *Et factum eſt cùm occubuiſſet ſol, & caligo facta eſſet: &
ecce clibanus fumans, & lampas ignis quæ tranſibat in-
ter diuiſiones illas.*
18 *In die illa pepigit Dominus pactum cum Abram, dicens:
Filiis tuis dabo terram hanc à fluuio Ægypti vſque ad
fluuium magnum Euphratem:*
19 *Salamæos, & Cenezæos, & Cedmonæos;*
20 *Et Ethæos, & Pherezæos, & Gigantes:*
21 *Et Amorrhæos, & Chananæos, & Gergeſæos, & Ie-
buſæos.*

CAP. XVI.

1 *Sarai autem vxor Abram non pepererat ei: & habebat
ancillam Ægyptiam: & nomen eius Agar.*
2 *Dixitq́; Sarai ad Abram: Ecce nunc priuauit me Do-
minus generatione; ingredere nunc ad ancillam meam,
ſi fortè ſuſcipiam filios ex ea. Et obediuit Abram verbo
Sarai.*
3 *Et tulit Sarai vxor Abram Agar Ægyptiam ancillam
poſt decem annos, ex quo habitauit Abram in terra Cha-
naan: & dedit eam Abram marito ſuo in vxorem.*
4 *Et ingreſſus eſt ad Agar, & concepit. Et videns quia
concepit, deſpexit dominam ſuam in oculis ſuis.*
5 *Et dixit Sarai ad Abram: Iudicium habeo contra te:
ego dedi ancillam meam in manu tua: & videns quia
concepit, deſpecta ſum in oculis eius: Iudicet Dominus in-
ter me & te.*
6 *Et dixit Abram ad Sarai: Ecce ancilla tua in manu tua
eſt, fac ei ſicut placuerit in oculis tuis. Et afflixit eam
Sarai, & fugit à facie eius.*
7 *Et inuenit eam Angelus Domini iuxta fontem a-
quarum in ſolitudine iuxta fontem, qui eſt in via
Agara.*
8 *Et dixit Agar ancilla Sarai: Vnde venis? & quò vadis?
Et dixit: A facie Sarai dominæ meæ ego fugio.*
9 *Et dixit Angelus Domini: Reuertere ad dominam tuam,
& ſubiicere ſub manu eius.*
10 *Et dixit ei Angelus Domini: Multiplicans multiplicabo
filios tuos, & non numerabuntur præ multitudine.*
11 *Et dixit ei Angelus Domini: Ecce tu concepiſti, & pa-
ries filium: & vocabis nomen eius Iſmael: quia ſuſcepit
Dominus orationem tuam.*
12 *Et ipſe erit onager in hominibus: ipſe indigebit omni-
bus, & etiam omnes filii hominum indigebunt eo. Et è
regione omnium fratrum ſuorum morabitur.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

13 Vocauit autem nomen Domini qui loque-
batur ad eam: Tu Deus qui vidiſti me. Di-
xit enim: Profecto hic vidi poſteriora videntis
me.
Inf. 24. 62. 14 Propterea appellauit puteum illum, Puteum
uiuentis & videntis me. Ipſe eſt inter Cades &
Barad.
15 Peperitque Agar Abræ filium: qui vocauit no-
men eius Iſmael.

16 Octoginta & ſex annorum erat Abram quando
peperit ei Agar Iſmael.

CAP. XVII.

1 POſtquam vero nonaginta & nouem annorum
eſſe cœperat, apparuit ei Dominus: dixitque
ad eum: Ego Deus omnipotens, ambula coram
me, & eſto perfectus.
2 Ponamque fœdus meum inter me & te, & mul-
tiplicabo te vehementer nimis.
3 Cecidit Abram pronus in faciem.
4 Dixitque ei Deus: Ego ſum, & pactum meum
* Ezec. 44. 20. Rom. 4. 17. tecum, * eriſque pater multarum gentium.

5 Nec vltra vocabitur nomen tuum Abram: ſed
appellaberis Abraham: quia patrem multarum
gentium conſtitui te.
6 Faciamque te creſcere vehementiſſimè, & po
nam te in gentibus, regeſque ex te egredien-
tur.
7 Et ſtatuam pactum meum inter me & te, & in-
ter ſemen tuum poſt te in generationibus ſuis fœ-
dere ſempiterno: vt ſim Deus tuus, & ſeminis tui
poſt te.
8 Daboque tibi & ſemini tuo terram peregrina-
tionis tuæ, omnem terram Chanaan in poſſeſſio-
nem æternam: eroque Deus eorum.
9 Dixit iterum Deus ad Abraham. * Et tu ergo
* Act. 7. 8. cuſtodies pactum meum, & ſemen tuum poſt te
in generationibus ſuis.
10 Hoc eſt pactum meum quod obſeruabitis inter
me & vos, & ſemen tuum poſt te: Circumcidetur
ex vobis omne maſculinum:

11 Et circumcidetis carnem præputij veſtri, vt ſit
*Rom. 4. 11. * in ſignum fœderis inter me & vos.
12 Infans octo dierum circumcidetur in vobis,
Leu. 12. 3. omne maſculinum in generationibus veſtris: tam
Luc. 2. 21. vernaculus, quam emptitius circumcidetur, &
quicumque non fuerit de ſtirpe veſtra:

13 Eritque pactum meum in carne veſtra in fœdus
æternum.
14 Maſculus, cuius præputij caro circumciſa non
fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo: quia
pactum meum irritum fecit.

15 Dixit quoque Deus ad Abraham: Sarai vxo-
rem tuam non vocabis Sarai: ſed Saram.

16 Et benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium cui
benedicturus ſum, eritque in nationes, & reges
populorum orientur ex eo.
17 Cecidit Abraham in faciem ſuam, & ri-
ſit, dicens in corde ſuo: Putaſne centena-
rio naſcetur filius? & Sara nonagenaria pa-
riet?

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et inuocauit nomen Domini, qui loquebatur ſibi. Tu*
Deus videns me. Quia dixit: Nonne etiam hic vidi quæ
ſunt poſt videntem me?

14 *Idcirco vocauit puteum viuentis, videntis me. Ecce eſt*
inter Cades & Bered.

15 *Et peperit Haghar Abram filium. Et vocauit Abram*
nomen filii ſui, quem peperit Haghar, Iſmahel.

16 *Et Abram filius erat octoginta annorum, & ſex anno-*
rum quando peperit Haghar Iſmahel ipſi Abram.

CAP. XVII.

1 *ET erat Abram filius nonaginta annorum, & nouem*
annorum: & viſus eſt Dominus Abram; dixitque ad
eum: Ego Deus omnipotens; ambula coram me, & eſto
perfectus.
2 *Et dabo pactum meum inter me, & te, & multiplicabo*
te vehementiſſimè.
3 *Et cecidit Abram ſuper faciem ſuam.*
4 *Et locutus eſt ſecum Deus dicendo: Ego ecce pactum*
meum tecum, & eris in patrem multitudinis gen-
tium.
5 *Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram: Sed erit*
nomen tuum Abraham: quia patrem multitudinis gen-
tium poſui te.
6 *Et multiplicabo te vehementiſſimè, & ponam te in gen-*
tes, & reges ex te egredientur.

7 *Et ſtatuam pactum meum inter me, & te, & inter ſe-*
men tuum poſt te in generationes eorum, in pactum perpe-
tuum, vt ſim tibi in Deum, & ſemini tuo poſt te.

8 *Et dabo tibi, & ſemini tuo poſt te, terram peregrinatio-*
num tuarum omnem terram Chenahan in poſſeſſionem
perpetuam: & ero eis in Deum.
9 *Et dixit Deus ad Abraham. Et tu pactum meum cuſto-*
dies, tu & ſemen tuum poſt te in generationes eorum.

10 *Hoc pactum meum, quod cuſtodietis inter me, & vos,*
& inter ſemen tuum poſt te: vt circuncidatur in vobis
omnis maſculus.

11 *Et circuncidetis carnem præputii veſtri, & erit in ſi-*
gnum pacti inter me & vos.
12 *Et filius octo dierum circuncidetur in vobis. Omnis*
maſculus in generationes veſtras, natus domus, & em-
ptus argento ab omni filio alienigenæ, qui non eſt de
ſemine tuo. Circuncidendo circuncidetur natus domus
tuæ, & emptus argento tuo,
13 *Et erit pactum meum in carne veſtra in pactum per-*
petuum.
14 *Et præputiati maſculi, cuius non fuerit circunciſa ca-*
ro, exterminabitur anima ipſa de populis ſuis, pactum
meum irritauit.

15 *Et dixit Deus ad Abraham: Sarai vxoris tuæ non vo-*
cabis nomen Sarai: quia Sarha eſt nomen eius.

16 *Et benedicam ei, & etiam dabo ex ea tibi filium, &*
benedicam ei, & erit in gentes: reges populorum ex ea
erunt.
17 *Et cecidit Abraham ſuper faciem ſuam, & riſit,*
dixitque in corde ſuo: Nunquid filio centum anno-
rum naſcetur? Et an Sara filia nonaginta annorum
pariet?

Tranſl.ex Septuag.

13 Et vocauit nomen Domini loquentis ad eam: Tu Deus, qui reſpexiſti me: Quia dixit: Etenim coram vidi eum, qui apparuit mihi.

14 Propter hoc vocauit puteum: puteum, vbi coram vidit: Ecce inter Cades, & inter Barad:

15 Et peperit Agar Abram filium: & vocauit Abram nomen filij ſui, quem peperit ei Agar, Iſmael.

16 Abram autem erat annorum octoginta ſex, cum Agar peperit ipſi Abram Iſmael.

CAP. XVII.

1 ERat autem Abram annorum nonaginta nouem: Et apparuit Dominus Abram, & dixit illi: Ego ſum Deus tuus: place in conſpectu meo, & eſto inculpabilis:

2 Et ponam teſtamentum meum inter me, & inter te: & implebo te valde.

3 Et procidit Abram in faciem ſuam.

4 Et locutus eſt illi Deus, dicens: Et ego: ecce teſtamentum meum tecum: & eris pater multitudinis gentium:

5 Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram: ſed erit nomen tuum Abraham: quia patrem multarum gentium poſui te,

6 Et augebo te valde valde: & ponam te in gentes: & reges ex te exibunt:

7 Et ſtatuam teſtamentum meum inter te, & inter ſemen tuum poſt te in generationes eorum, in teſtamentum: vt ſim tibi Deus, & ſemini tuo poſt te.

8 Et dabo tibi & ſemini tuo poſt te terram, in qua incola es: omnem terram Chanaan in poſſeſſionem æternam, & ero illis in Deum.

9 Et dixit Deus ad Abraham: Tu autem teſtamentum meum conſeruabis; tu, & ſemen tuum poſt te in generationes ſuas.

10 Et hoc eſt teſtamentum, quod conſeruabis inter me & vos, & inter ſemen tuum poſt te in generationes ſuas. Circuncidetur omne veſtrum maſculinum:

11 Et circuncidemini carnem præputij veſtri: & erit in ſignum teſtamenti inter me, & vos.

12 Et puer octo dierum circuncidetur vobis, omne maſculinum in progenies veſtras: & vernaculus, & emptitius, ab omni filio alienigena, qui non eſt de ſemine tuo, circunciſione circuncidetur, vernaculus domus tuæ, & emptitius.

13 Et erit teſtamentum meum in carne veſtra in teſtamentum æternum.

14 Et qui non fuerit circunciſus, maſculus, qui non circuncidetur carnem præputij ſui, octauo die interibit anima illa de genere ſuo; quia teſtamentum meum diſſipauit.

15 Et dixit Deus ad Abraham: Sara vxor tua, non vocabitur nomen eius Sara: Sara erit nomen eius.

16 Benedicam vero eam, & dabo tibi ex ea filium: & benedicam illum, & erit in gentes: & reges gentium ex eo erunt.

17 Et procidit Abraham ſuper faciem ſuam, & riſit: & dixit in animo ſuo dicens, ſi centum annos habenti naſcetur filius? Et ſi Sara nonaginta annorum pariet?

Chald.Paraph.Tranſl.

13 *Et orauit in nomine Domini qui locutus eſt cum ea dicens: Tu es Deus videns omnia; Quia dixit: Ecce ego cœpi videre poſtquam apparuit mihi.*

14 *Propterea appellauit puteum: Puteum ſuper quem apparuit Angelus vitæ: ecce eſt inter Recam & Agara.*

15 *Et peperit Agar Abræ filium, & vocauit nomen filii ſui quem peperit Agar, Iſmaelem.*

16 *Et Abram filius octoginta, & ſex annorum erat quando peperit Agar Iſmaelem Abræ.*

CAP. XVII.

1 *ERatque Abram filius nonaginta & nouem annorum: Et apparuit Dominus Abræ, & dixit ei: Ego Deus omnipotens: ſeruias coram me, & eſto perfectus.*

2 *Et dabo fœdus meum inter verbum meum, & inter te, & multiplicabo te vehementer nimis.*

3 *Et cecidit Abram ſuper faciem ſuam:*

4 *Et locutus eſt cum eo Deus, dicens: Ecce ego pepigi pactum meum tecum; & eris in patrem multarum gentium.*

5 *Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram: ſed erit nomen tuum Abraham: quia patrem multarum gentium dedi te,*

6 *Et multiplicabo te valdè nimis, & ponam te in gentes; & reges qui dominabuntur populos, ex te egredientur.*

7 *Et ſtatuam pactum meum inter verbum meum, & inter te, & inter filios tuos poſt te in generationibus ſuis in pactum ſempiternum: vt ſim tibi in Deum, & filiis tuis poſt te.*

8 *Et dabo tibi & filiis tuis poſt te, terram habitationis tuæ, vniuerſam terram Chanaan in hereditatem æternam: & ero eis in Deum.*

9 *Et dixit Deus Abrahæ: Tu autem pactum meum ſeruabis; tu & filii tui poſt te in generationibus ſuis.*

10 *Hoc eſt pactum meum quod ſeruabitis inter verbum meum & inter vos, & inter filios tuos poſt te: vt circuncidatur in vobis omnis maſculus.*

11 *Et circuncidetis carnem præputii veſtri: & erit in ſignum fœderis inter verbum meum, & inter vos.*

12 *Et filius octo dierum circuncidetur in vobis: omnis maſculus in generationibus veſtris, tam natus domi quàm emptus argento ab omnibus filiis populorum, qui non ſunt de filiis tuis. Circunciſione circuncidetur tam natus domi suæ quàm emptus argento ſuo;*

13 *Et erit pactum meum in carne veſtra in pactum æternum.*

14 *Et maſculus habens præputium qui non circunciderit carnem præputii ſui, peribit homo ille de populo ſuo: quoniam pactum meum irritum fecit.*

15 *Et dixit Deus ad Abraham: Sarai vxorem tuam non vocabis nomen eius Sarai: ſed Sara eſt nomen eius.*

16 *Et benedicam ei, & inſuper dabo tibi ex ea filium, & benedicam ei, & erit in gentes; & reges qui dominabuntur populis, ex ea erunt.*

17 *Et cecidit Abraham ſuper faciem ſuam, & gauiſus eſt. Et dixit in corde ſuo: Nunquid homini centum annorum naſcetur filius? Et ſi Sara nonagenaria pariet?*

Vulgat. Editio.

18 Dixitque ad Deum: Vtinam Iſmael viuat coram te.

19 Et ait Deus ad Abraham: * Sara vxor tua pariet tibi filium, vocabiſque nomen eius Iſaac, & conſtituam pactum meum illi in fœdus ſempiternum, & ſemini eius poſt eum.

* Inf. 19. & 21. 2.

20 Super Iſmael quoque exaudiui te: ecce benedicam ei, & augebo, & multiplicabo eum valdè: duodecim duces generabit, & faciam illum in gentem magnam.

21 Pactum vero meum ſtatuam ad Iſaac, quem pariet tibi Sara tempore iſto in anno altero.

22 Cumque finitus eſſet ſermo loquentis cum eo, aſcendit Deus ab Abraham.

23 Tulit autem Abraham Iſmael filium ſuum, & omnes vernaculos domus ſuæ: vniuerſoſque quos emerat, cunctos mares ex omnibus viris domus ſuæ: & circumcidit carnem præputij eorum ſtatim in ipſa die, ſicut præceperat ei Deus.

24 Abraham nonaginta & nouem erat annorum quando circumcidit carnem præputii ſui.

25 Et Iſmael filius tredecim annos impleuerat tempore circumciſionis ſuæ.

26 Eadem die circumciſus eſt Abraham, & Iſmael filius eius.

27 Et omnes viri domus illius, tam vernaculi, quam emptitij, & alienigenæ pariter circumciſi ſunt.

CAP. XVIII.

1 Apparuit autem ei Dominus in cõualle Mambre ſedenti in oſtio tabernaculi ſui in ipſo feruore diei.

Hebr. 13. 2.

2 Cumque eleuaſſet oculos, apparuerunt ei tres viri ſtantes prope eum: quos cum vidiſſet, cucurrit in occurſum eorum de oſtio tabernaculi, & adorauit in terram.

3 Et dixit: Domine, ſi inueni gratiam in oculis tuis, ne tranſeas ſeruum tuum:

4 Sed afferam pauxillum aquæ, & lauate pedes veſtros, & requieſcite ſub arbore.

5 Ponamque bucellam panis, & confortate cor veſtrum, poſtea tranſibitis: idcirco enim declinaſtis ad ſeruũ veſtrum. Qui dixerunt: Fac vt locutus es.

6 Feſtinauit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Accelera, tria ſata ſimilę commiſce, & fac ſubcinericios panes.

7 Ipſe vero ad armentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerrimum & optimum, deditque puero: qui feſtinauit & coxit illum.

8 Tulit quoque butyrum, & lac, & vitulum quem coxerat, & poſuit coram eis: ipſe vero ſtabat iuxta eos ſub arbore.

9 Cumque comediſſent, dixerunt ad eum. Vbi eſt Sara vxor tua? ille reſpondit: Ecce in tabernaculo eſt.

10 Cui dixit: * Reuertens veniam ad te tempore iſto, vita comite, & habebit filium Sara vxor tua. Quo audito, Sara riſit poſt oſtium tabernaculi.

* Sup. 17. 19. Inf. 21. 2. Rom. 9. 9. 1. Pet. 3. 6.

11 Erant autem ambo ſenes, prouectæque ætatis, & deſierant Saræ fieri muliebria.

12 Quæ riſit occultè dicens: Poſtquam conſenui, & Dominus meus vetulus eſt, voluptati operam dabo?

13 Dixit autem Dominus ad Abraham: Quare riſit Sara, dicens: Num vere paritura ſum anus?

Nun-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et dixit Abraham ad Deum. Vtinam Iſmahel viuat coram te.*

19 *Et dixit Deus. Vere Sarah vxor tua pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iſchak? Et ſtatuam pactum meum ſecum in pactum perpetuum, ſemini eius poſt eum.*

20 *Et pro Iſmahel audiui te: ecce, benedixi ei, & creſcere faciam eum, & multiplicare faciam eum vehementiſſimè: duodecim principes generabit, & ponam eum in gentem magnam.*

21 *Et pactum meum ſtatuam cum Iſchak, quem pariet tibi Sarah in tempore hoc anno altero.*

22 *Et finiuit loqui cum eo, & aſcendit Deus ſupra Abraham.*

23 *Et tulit Abraham Iſmahel filium ſuum, & omnes natos domus ſuæ, & omnem acquiſitum argento ſuo; omnis maſculi in viris domus ſuæ circuncidit carnem præputii eorum in corpore diei ipſius, quando locutus eſt cum eo Deus.*

24 *Et Abraham erat filius nonaginta & nouem annorum, quando circuncidit ipſe carnem præputii ſui.*

25 *Et Iſmahel filius eius, erat filius tredecim annorum, quando circuncidit ipſe carnem præputii ſui.*

26 *In corpore diei ipſius circumciſus eſt Abraham, & Iſmahel filius eius.*

27 *Et omnes viri domus eius, & emptus argento à filio alienigena, circunciſi ſunt cum eo.*

CAP. XVIII.

1 *Et viſus eſt illi Dominus in quercubus Mamreh: & ipſe ſedebat in oſtio tabernaculi in æſtu diei.*

2 *Et eleuauit oculos ſuos, & vidit: & ecce tres viri ſtabant iuxta eum: & vidit & cucurrit in occurſum eorum ab oſtio tabernaculi, & incuruauit ſe ſuper terram.*

3 *Et dixit: Domine, ſi nunc inueni gratiam in oculis tuis, ne nunc tranſeas à ſeruo tuo.*

4 *Tolletur nunc parum aquæ, & lauate pedes veſtros, & innitimini ſub arbore.*

5 *Et capiam bucellam panis, & fulcite cor veſtrum, poſtea tranſibitis, quia idcirco tranſiſtis ad ſeruum veſtrum. Et dixerunt: Sic facias quemadmodum locutus es.*

6 *Et feſtinauit Abraham ad tabernaculum ad Sarah, & dixit. Feſtina, tria ſata farinæ ſimilæ miſce, & fac ſubcinericios panes.*

7 *Et ad boues cucurrit Abraham; & tulit filium bouis tenerum, & bonum, & dedit puero, & feſtinauit, vt pararet eum.*

8 *Et tulit butyrum, & lac, & filium bouis, quem parauerat, & poſuit ante eos, & ipſe ſtabat iuxta eos ſub arbore, & comederunt.*

9 *Et dixerunt ad eum. Vbi eſt Sarah vxor tua? Et dixit. Ecce in tabernaculo.*

10 *Et dixit. Reuertendo reuertar ad te ſecundum tempus vitæ. & ecce filius erit Sarah vxori tuæ. Et Sarah audiebat in oſtio tabernaculi. Et ipſum erat poſt eum.*

11 *Et Abraham & Sarah ſenex egreſſi erant in dies: deſierat eſſe ipſi Sarah conſuetudo, vt mulierum.*

12 *Et riſit Sarah intra ſeſe dicendo. Poſtquam ſenui, erit mihi voluptas? Et Dominus meus ſenuit.*

13 *Et dixit Dominus ad Abraham. Vt quid dixit Sarah dicendo: Nunquid etiam verè pariam, & ego ſenuit*

Nun-

Tranſl. ex Septuag.

18 Dixit autem Abraham ad Deum: Iſmael hic viuat in conſpectu tuo.

19 Dixit autem Deus ad Abraham: Ita: Ecce Sara vxor tua pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iſaac: & ſtatuam teſtamentum meum ad illum in teſtamentum æternum, vt ſim illi Deus, & ſemini eius poſt illum.

20 De Iſmael autem ecce exaudiui te: & ecce benedixi eum: & amplificabo illum, & multiplicabo illum valdè: duodecim gentes generabit: & dabo illum in gentem magnam.

21 Teſtamentum autem meum ſtatuam ad Iſaac; quem pariet tibi Sara in tempore hoc in anno altero.

22 Conſummauit autem loquens ad eum: & aſcendit Deus ad Abraham.

23 Et ſumpſit Abraham Iſmael filium ſuum, & omnes vernaculos ſuos, & omnes emptitios, & omne maſculinum virorũ, qui erant in domo Abraham: & circuncidit præputia eorum in tempore diei illius; ſicut locutus erat ei Dominus.

24 Abraham autem erat nonaginta nouem annorum, cum circunciſus eſt carnem præputii ſui.

25 Iſmael autem filius eius erat annorum tredecim cum circunciſus eſt carnem præputij ſui.

26 In tempore autem diei illius circunciſus eſt Abraham, & Iſmael filius eius,

27 Et omnes viri domus eius, & vernaculi eius, & emptitij ex alienigenis gentibus.

CAP. XVIII.

1 APparuit autem ei Deus ad quercum Mambre, cum ille ſederet in oſtio tabernaculi ſui in meridie.

2 Et reſpiciens oculis ſuis vidit: & ecce tres viri ſtabant ſuper eum. Et videns præcucurrit obuiam illis ab oſtio tabernaculi ſui: & adorauit ſuper terram;

3 Et dixit: Domine, ſi vtique inueni gratiam ante te; ne prætereas ſeruum tuum.

4 Sumatur iam aqua, & lauent pedes veſtros: & refrigerate ſub arbore:

5 Et ſumam panem, & manducabitis: & poſtea tranſibitis ad viã veſtram, propter quod declinaſtis ad ſeruũ veſtrum. Et dixit: Sic fac, ſicut dixiſti.

6 Et feſtinauit Abraham in tabernaculũ ad Saram: & dixit ei: Feſtina, & conſperge tres menſuras ſimilę: & fac ſubcineritia.

7 Et in boues cucurrit Abraham, & ſumpſit tenerum vitulum, & bonum, & dedit puero: & properauit ad faciendum illum.

8 Sumpſit autem butyrum, & lac, & vitulum quem fecerat, & appoſuit eis: & manducauerunt. Ipſe autem adſtabat eis ſub arbore.

9 Dixit autem ad eum: Vbi eſt Sara vxor tua? Ille autem reſpondens dixit: Ecce in tabernaculo.

10 Dixit autem: Reuertens veniam ad te in tempore hoc in horas: & habebit filium Sara vxor tua. Sara autem audiuit ad oſtium tabernaculi, cum eſſet poſt eum.

11 Abraham autem, & Sara ſeniores, progreſſi in diebus: defecerant autem Saræ fieri muliebria.

12 Riſit autem Sara in ſemetipſa dicens: hoc dum mihi factum eſt vſq; nunc: Dominus autem meus ſenex eſt.

13 Et dixit Dominus ad Abraham: Quid, quod riſit Sara in ſemetipſa, dicens; num vtique verè pariam? ego autem ſenui?

Chald. Paraph. Tranſl.

18 *Et dixit Abraham coram Deo: Vtinam Iſmael permaneat coram te.*

19 *Et dixit Deus: In veritate Sara vxor tua pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iſaac; et ſtatuam pactum meum cum eo in pactum æternum, et filiis ſuis poſt eum.*

20 *Et ſuper Iſmael ſuſcepi orationem tuam: ecce benedixi ei, & creſcere eum faciam, & multiplicabo eum valdè nimis: duodecim principes generabit, & ponam eum in gentem magnam.*

21 *Et pactum meum ſtatuam cum Iſaac; quem pariet tibi Sara in tempore iſto anno altero.*

22 *Et cùm conſummaſſet loqui cum eo: aſcendit gloria Domini deſuper Abraham.*

23 *Et tulit Abraham Iſmaelem filium ſuum, & omnes vernaculos domus ſuæ, & omnes quos emerat argento ſuo; cunctos maſculos ex viris domus Abrahæ, & circuncidit carnem præputii eorum in ipſa die; ſicut locutus eſt cum eo Deus.*

24 *Et Abraham erat filius nonaginta & nouem annorum, quando circuncidit carnem præputii ſui:*

25 *Et Iſmael filius eius erat filius tredecim annorum, quando circunciſa eſt caro præputii ſui.*

26 *In ipſa die circunciſus eſt Abraham, & Iſmael filius eius;*

27 *Et omnes viri domus ſuæ, tam vernaculi, quàm emptitii de filiis populorum, circunciſi ſunt cum eo.*

CAP. XVIII.

1 ET *apparuit ei Dominus in conualle Mamre; & ipſe ſedebat in oſtio tabernaculi, cùm incaluiſſet dies.*

2 *Et leuauit oculos ſuos, & vidit: & ecce tres viri ſtantes iuxta eum: & vidit, & cucurrit in occurſum eorum de oſtio tabernaculi: & adorauit ſuper terram.*

3 *Et dixit: Domine, ſi inueni nunc gratiam coram te, ne tranſeas, obſecro, à ſeruo tuo.*

4 *Accipiant nunc pauxillum aquæ, & lauate pedes veſtros: & recumbite ſub arbore.*

5 *Et accipiam buccellam panis; & confortate cor veſtrum: poſtea tranſibitis; quia idcirco tranſiſtis iuxta ſeruum veſtrum. Et dixerunt: Sic facies, ſicut locutus es.*

6 *Et feſtinauit Abraham in tabernaculum ad Saram: & dixit, Accelera, tria ſata farinæ ſimilæ commiſce, & fac placentas.*

7 *Et ad boues cucurrit Abraham, & tulit vitulum tenerum, & optimum; & dedit puero; & feſtinauit, vt coqueret eum.*

8 *Et tulit butyrum, & lac, & vitulum quem coxerat; & poſuit coram eis: & ipſe miniſtrabat iuxta eos ſub arbore: & comederunt.*

9 *Et dixerunt ei: Vbi eſt Sara vxor tua? Et dixit: Ecce in tabernaculo eſt.*

10 *Et ait: Reuertens reuertar ad te in tempore iſto quo vos eritis viui: & ecce filius erit Saræ vxori tuæ. Et Sara audiebat in oſtio tabernaculi: & oſtium erat à tergo eius.*

11 *Abraham & Sara ſenuerant, et prouectæ erant ætatis: et deſierat eſſe Saræ conſuetudo mulierum.*

12 *Et riſit Sara intra ſe, dicens: Poſtquam conſenui, erit mihi iuuentus; et Dominus meus ſenex eſt.*

13 *Et dixit Dominus Abrahæ: Quare riſit Sara, dicens: Nunquid in veritate paritura ſum, & ego conſenui?*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

14 Nunquid Deo quidquam eſt difficile? iuxta condictum reuertar ad te hoc eodem tempore, vita comite, & habebit Sara filium.

15 Negauit Sara, dicens, Non riſi: timore perterrita. Dominus autem: Non eſt, inquit, ita: ſed riſiſti.

16 Cum ergo ſurrexiſſent inde viri, direxerunt oculos contra Sodomam: & Abraham ſimul gradiebatur, deducens eos.

17 Dixitque Dominus: Num celare potero Abraham quæ geſturus ſum:

18 Cum futurus ſit in gentem magnam, ac robuſtiſſimam, & BENEDICENDÆ ſint in illo omnes nationes terræ?

Sup. 12. 3. Inf. 32. 17.

19 Scio enim quòd præcepturus ſit filiis ſuis, & domui ſuæ poſt ſe, vt cuſtodiant viam Domini, & faciant iudicium & iuſtitiam: vt adducat Dominus propter Abraham omnia quæ locutus eſt ad eum.

20 Dixit itaque Dominus: Clamor Sodomorum & Gomorrhæ multiplicatus eſt, & peccatum eorum aggrauatum eſt nimis.

21 Deſcendam, & videbo vtrum clamorem qui venit ad me, opere compleuerint: an non eſt ita, vt ſciam.

22 Conuerteruntque ſe inde, & abierunt Sodomam: Abraham vero adhuc ſtabat coram Domino.

23 Et appropinquans ait: Numquid perdes iuſtum cum impio?

24 Si fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate, peribunt ſimul? & non parces loco illi propter quinquaginta iuſtos, ſi fuerint in eo?

25 Abſit à te, vt rem hanc facias, & occidas iuſtum cum impio, fiatque iuſtus ſicut impius, non eſt hoc tuum: qui iudicas omnem terram, nequaquam facies iudicium hoc.

26 Dixitque Dominus ad eum: Si inuenero Sodomis quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos.

27 Reſpondenſque Abraham, ait: Quia ſemel cœpi, loquar ad Dominum meum, cum ſim puluis & cinis.

28 Quid ſi minus quinquaginta iuſtis quinque fuerint? delebis, propter quadraginta quinque, vniuerſam vrbem? Et ait: Non delebo, ſi inuenero ibi quadraginta quinque.

29 Rurſumque locutus eſt ad eum: Sin autem quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies? Ait: Non percutiam propter quadraginta.

30 Ne quæſo, inquit, indigneris Domine, ſi loquar: Quid ſi ibi inuenti fuerint triginta? Reſpondit: Non faciam, ſi inuenero ibi triginta.

31 Quia ſemel, ait, cœpi, loquar ad Dominũ meum: Quid ſi ibi inuenti fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti.

32 Obſecro, inquit, ne iraſcaris Domine, ſi loquar adhuc ſemel: Quid ſi inuenti fuerint ibi decem? Et dixit: Non delebo propter decem.

33 Abiitque Dominus, poſtquam ceſſauit loqui ad Abraham: & ille reuerſus eſt in locum ſuum.

CAP. XIX.

Hebr. 13. 2.

1 Veneruntque duo Angeli Sodomam veſperè, & ſedente Lot in foribus ciuitatis. Qui cum vidiſſet eos, ſurrexit, & iuit obuiam eis: adorauitque pronus in terram,

Et di-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 *Nunquid abſcondetur à Domino quicquam? Ad tempus reuertar ad te ſecundum tempus vitæ, & ipſi Sarah erit filius.*

15 *Et negauit Sarah, dicendo. Non riſi: quia timuit. Et dixit: Nequaquam, quia riſiſti.*

16 *Et ſurrexerunt inde viri, & reſpexerunt contra faciem Sedom. Et Abraham ibat cum eis, vt dimitteret eos.*

17 *Et Dominus dixit: Nunquid celo ego Abraham, quod ego facio?*

18 *Et Abraham eſſendo erit in gentem magnam, & fortem, & BENEDICENT ſibi in eo omnes gentes terræ.*

19 *Quia noui eum. Propterea præcipiet filiis ſuis, & domui ſuæ poſt ſe, & cuſtodient viam Domini, vt faciant iuſtitiam, & iudicium, vt venire faciat Dominus ſuper Abraham quod locutus eſt ſuper eum.*

20 *Et dixit Dominus: Clamor Sedom & Hamorah, quia multiplicatus eſt, & peccatum eorum, quia aggrauatum eſt valdè.*

21 *Deſcendam nunc, & videbo: an ſecundum clamorem, qui venit ad me, fecerint conſummationem, & ſi, non, ſciam.*

22 *Et verterunt ſe inde viri, & perrexerunt in Sedom. Et Abraham adhuc ipſe ſtabat coràm Domino.*

23 *Et acceſſit Abraham & dixit: Nunquid etiam diſperdes iuſtum cum impio?*

24 *Si fuerint quinquaginta iuſti intra ciuitatem, numquid etiam diſperdes, & non parces loco propter quinquaginta iuſtos, qui ſunt intra eam.*

25 *Abſit tibi vt facias ſecundum rem hanc, vt mori facias iuſtum cum impio, & ſit iuſtus ſicut impius. Abſit tibi. Nunquid iudex omnis terræ non faciet iudicium?*

26 *Et dixit Dominus, Si inuenero in Sedom quinquaginta iuſtos intra ciuitatem, parcam toti loco propter eos.*

27 *Et reſpondit Abraham, & dixit. Ecce ego cœpi loqui ad Dominum meum, & ſum puluis, & cinis.*

28 *Si forſitan defuerint quinquaginta iuſtis quinque, nunquid diſperdes proptèr quinque omnem ciuitatem? & dixit. Non diſperdam, ſi inuenero ibi quadraginta & quinque.*

29 *Et addidit adhuc vt loqueretur ad eum, & dixit. Si fortè inuenti fuerint ibi quadraginta? Et dixit. Non faciam propter quadraginta.*

30 *Et dixit. Ne nunc ſit ira Domino meo, Et loquar. Si fortè inuenti fuerint ibi triginta? Et dixit. Non faciam, ſi inuenero ibi triginta.*

31 *Et dixit. Ecce nunc cœpi loqui ad Dominum meum. Si forſitan inuenti fuerint ibi viginti? Et dixit, Non diſperdam propter viginti.*

32 *Et dixit. Ne nunc ſit ira Domino meo, & loquar Verumtamen ſemel. Si forſitan inuenti fuerint ibi decem? Et dixit. Non diſperdam propter decem.*

33 *Et perrexit Dominus quando finiuit loqui ad Abraham: Abraham reuerſus eſt ad locum ſuum.*

CAP. XIX.

1 *ET venerunt duo angeli in Sedom veſperi, et Loth ſedebat in porta Sedom. Et vidit Loth, et ſurrexit in occurſum eorum. Et incuruauit ſe in faciem ſuper terram. Et dixit.*

Ecce

Tranſl. ex Septuag.

14 Nunquid apud Deum impoſſibile erit verbum? In tempore hoc reuertar ad te in horas: & erit Sarræ filius.

15 Negauit autem Sarra, dicens; non riſi: timuit enim. Et dixit ad eam: nequaquam, ſed riſiſti.

16 Exurgentes autem inde viri conſpexerunt in faciem Sodomorum & Gomorrhæ: Abraham autem ſimul ambulabat cum eis comitans eos.

17 Dominus autem dixit: non abſcondam ego ab Abraham puero meo, quæ ego facio.

18 Abraham autem fiet in gentem magnam, & multam: & BENEDICENTVR in eo omnes gentes terræ.

19 Scio enim quia conſtituet filiis ſuis, & domui ſuę poſt ſe: & cuſtodient vias Domini; vt faciant iuſtitiam & iudicium; vt adducat Dominus in Abraham omnia quæ locutus eſt ad illum.

20 Dixit autem Dominus: Clamor Sodomorum & Gomorrhæ impletus eſt erga me; & peccata eorum magna valdè.

21 Deſcendens ergo videbo; ſi ſecundum clamorem ipſorum venientem ad me conſummantur: ſin autem non, vt ſciam.

22 Et recedentes inde viri venerunt in Sodomam. Abraham autem adhuc erat ſtans in conſpectu Domini,

23 Et appropinquans Abraham dixit: Nunquid ſimul perdes iuſtum cum impio? & erit iuſtus, ſicut impius?

24 Si fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate, perdes illos? nonne dimittes omnem locum ob quinquaginta iuſtos, ſi fuerint in ea?

25 Nequaquam tu facies ſicut verbum hoc; vt occidas iuſtum cum impio: & erit iuſtus vt impius. Nequaquam. Qui iudicas omnem terram; non facies iudicium?

26 Dixit autem Dominus; ſi fuerint in Sodomis quinquaginta iuſti in ciuitate; dimittam totam ciuitatem, & omnem locum propter eos.

27 Et reſpondens Abraham dixit: Nunc cœpi loqui ad Dominum meum. Ego autem ſum terra & cinis.

28 Sin autem diminuti fuerint quinquaginta illi iuſti in quadraginta quinque; perdes propter quinque omnem ciuitatem? Et dixit: Non perdam, ſi inuenero ibi quadraginta quinque.

29 Et adiecit adhuc loqui ad eum, & dixit: Sin autem inuenti fuerint ibi quadraginta? Et dixit: Non perdam propter quadraginta.

30 Et dixit: Nunquid Domine, ſi loquar? Sin autem inuenti fuerint ibi triginta? Et dixit: Non perdam propter triginta.

31 Et dixit: Quandoquidem habeo loqui ad Dominum: Sin autem inuenti fuerint ibi viginti? Et dixit: Non perdam ſi inuenero ibi viginti.

32 Et dixit: Nunquid Domine, ſi loquar adhuc ſemel? Sin autem inuenti fuerint ibi decem? Et dixit: Non perdam propter decem.

33 Abiit autem Dominus; poſt quam ceſſauit loquens ad Abraham. Et Abraham reuerſus eſt in locum ſuum.

CAP. XIX.

1 VEnerunt autem angeli duo in Sodoma veſperi. Lot autem ſedebat ad portam Sodomorum. Videns autem Lot exurrexit obuiam illis: & adorauit facie ſuper terram:

Chald. Paraph. Tranſl.

Nunquid occultabitur à facie Domini verbum? In tempore reuertar ad te, ſicut nunc quo eritis viui: & Saræ erit filius.

Et negauit Sara, dicens: Non riſi: quia timuit, & ait: Nequaquam; ſed riſiſti.

Et ſurrexerunt inde viri, & reſpexerunt contra faciem Sodomæ: & Abraham ibat cum eis, vt comitaretur eos.

Dixitque Dominus: Nunquid celabo ego ab Abraham quod ego facio?

Abraham autem erit in gentem magnam & robuſtam: & BENEDICENTVR propter eum omnes populi terræ.

Quia noui quòd præcipiet filiis ſuis, & viris domus ſuæ poſt ſe, vt cuſtodiant vias quæ rectæ ſunt coram Domino; vt faciant iuſtitiam & iudicium: vt adducat Dominus ſuper Abraham, quod locutus eſt vt adduceret ſuper eum.

Dixitque Dominus: Clamor Sodomæ & Gomorræ, quia multus eſt; & peccatum eorum, quia fortè eſt nimis.

Apparebo nunc, & diiudicabo, vtrum ſicut clamor qui venit coram me fecerint, conſummabo eos, ſi non egerint pœnitentiam. ſi autem egerint pœnitentiam, non vlciſcar.

Et receſſerunt inde viri, & abierunt Sodomam: & Abraham adhuc ſtabat in oratione coram Domino.

Et acceſſit Abraham & dixit: Nunquid in furore conſumes iuſtum cum impio?

Si fortè ſunt quinquaginta iuſti in medio ciuitatis, num in furore conſumes: & non dimittes loco propter quinquaginta iuſtos, qui ſunt in medio eius?

Vera ſunt iudicia tua: ne facias ſicut rem hanc, vt conſumas iuſtum cum impio, vt ſit iuſtus ſicut impius: vera ſunt iudicia tua. Nunquid iudex vniuerſæ terræ non vtique faciet iudicium?

Dixitque Dominus: Si inuenero in Sodoma quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos.

Et reſpondit Abraham, & dixit: Multum locutus ſum coram Domino, cùm ſim ego puluis & cinis.

Fortè deficient de quinquaginta iuſtis, quinque: nunquid diſperdes propter quinque omnem ciuitatem? Et dixit: Non diſperdam, ſi inuenero ibi quadraginta & quinque.

Addiditque rurſus loqui cum eo, & dixit: Fortè inuenientur ibi quadraginta. Et dixit: Non faciam conſummationem propter quadraginta.

Et dixit: Ne, obſecro, iraſcatur furor Domini, & loquar. Fortè inuenientur ibi triginta. Et dixit: Non faciam conſummationem, ſi inuenero ibi triginta.

Et dixit: Ecce nunc multum locutus ſum coram Domino: fortè inuenientur ibi viginti. & dixit: Non diſperdam propter viginti.

Et ait: Ne, obſecro, iraſcatur furor Domini, & loquar tantummodò hac vice: Fortè inuenientur ibi decem, & dixit: Non diſperdam propter decem.

Et eleuata eſt gloria Domini cùm ceſſaſſet loqui cum Abraham. & Abraham reuerſus eſt in locum ſuum.

CAP. XIX.

ET venerunt duo angeli Sodomam veſperè: & Lot ſedebat in porta Sodomæ. Et vidit Lot, & ſurrexit in occurſum eorum: & adorauit pronus ſuper terram.

Vulgat. Editio.

23 Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Lot ingreſſus eſt
Segor.

24 * Igitur Dominus pluit ſuper Sodomam & Go-
morrham ſulphur & ignem à Domino de cœlo:

25 Et ſubuertit ciuitates has,& omnem circa regio-
nem,vniuerſos habitatores vrbium,& cuncta ter-
ræ virentia.

26 * Reſpiciensque vxor eius poſt ſe, verſa eſt in ſta-
tuam ſalis.

27 Abraham autem conſurgens mane, vbi ſteterat
prius cum Domino,

28 Intuitus eſt Sodomam & Gomorrham,& vniuer-
ſam terram regionis illius: viditque aſcendentem
fauillam de terra quaſi fornacis fumum.

29 Cum enim ſubuerteret Deus ciuitates regio-
nis illius, recordatus Abrahæ, liberauit Lot
de ſubuerſione vrbium in quibus habitaue-
rat.

30 Aſcenditque Lot de Segor, & manſit in monte,
duæ quoque filiæ eius cum eo(timuerat enim ma-
nere in Segor) & manſit in ſpelunca ipſe, & duæ
filiæ eius cum eo.

31 Dixitque maior ad minorem: Pater noſter ſenex
eſt,& nullus virorum remanſit in terra, qui poſſit
ingredi ad nos iuxta morem vniuerſæ terræ.

32 Veni,inebriemus eum vino,dormiamuſque cum
eo,vt ſeruare poſſimus ex patre noſtro ſemen.

33 Dederunt itaque patri ſuo bibere vinum nocte
illa: Et ingreſſa eſt maior,dormiuitque cum patre:
at ille non ſenſit, nec quando accubuit filia, nec
quando ſurrexit.

34 Altera quoque die dixit maior ad minorem:Ecce
dormiui heri cum patre meo, demus ei bibere vi-
num etiam hac nocte,& dormies cum eo, vt ſalue-
mus ſemen de patre noſtro.

35 Dederunt etiam & illa nocte patri ſuo bibere vi-
num,ingreſſaque minor filia,dormiuit cum eo : &
ne tunc quidem ſenſit quando concubuerit, vel
quando illa ſurrexerit.

36 Conceperunt ergo duæ filiæ Lot de patre ſuo.

37 Peperitque maior filium, & vocauit nomen eius
Moab : ipſe eſt pater Moabitarum vſque in præ-
ſentem diem.

38 Minor quoque peperit filium, & vocauit nomen
eius Ammon, id eſt, filius populi mei: ipſe eſt pater
Ammonitarum vſque hodie.

* Deut. 29. 20. Iſa. 13. 19. Ier. 50. 40. Ezech. 16. 48. Oſe. 11. 8. Amos 4. 11. Luc. 17. 29. Iudæ 1. 7.
* Luc. 17. 32. Sup. 18. 1.

CAP. XX.

1 PRofectus inde Abraham in terram auſtralem,
habitauit inter Cades, & Sur: & peregrinatus
eſt in Geraris.

2 Dixitque de Sara vxore ſua, Soror mea eſt. Miſit
ergo Abimelech rex Geraræ, & tulit eam.

3 Venit autem Deus ad Abimelech per ſomnium
nocte, & ait illi: En morieris propter mulierem
quam tuliſti: habet enim virum.

4 Abimelech vero non tetigerat eam, & ait : Do-
mine, num gentem ignorantem & iuſtam inter-
ficies?

5 Nonne ipſe dixit mihi: Soror mea eſt: & ipſa ait:
Frater meus eſt? in ſimplicitate cordis mei,& mũ-
ditia manuum mearum feci hoc.

6 Dixitque ad eum Deus : Et ego ſcio quòd
ſimplici corde feceris : & ideo cuſtodiui te
ne peccares in me, & non dimiſi vt tangeres
eam.

Nunc

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Loth ingreſſus eſt
Sohar.*

24 *Et Dominus pluit ſuper Sedom,& ſuper Hamorah ſul-
fur,& ignem à Domino è cœlis.*

25 *Et ſubuertit ciuitates iſtas, & omnem planiciem, &
omnes habitatores vrbium,& germen terræ.*

26 *Et reſpexit vxor eius poſt eum,& effecta eſt ſtatua ſa-
lis:*

27 *Et ſurrexit Abraham mane ad locum, vbi ſteterat co-
ram Domino.*

28 *Et reſpexit ſuper faciem Sedom, & ſuper omnem fa-
ciem terræ planiciei,& vidit ; Et ecce aſcendebat fumus
terræ, ſicut fumus fornacis.*

29 *Et fuit cum diſperderet Deus vrbes planiciei, recorda-
tus eſt Deus Abraham , & emiſit Loth è medio ſubuer-
ſionis , quando ſubuertit ciuitates , in quibus habitabat
Loth.*

30 *Et aſcendit Loth de Sohar, & habitauit in monte, &
duæ filiæ eius cum eo ; quia timuit habitare in Sohar, &
habitauit in ſpelunca ipſe, & duæ filiæ eius.*

31 *Et dixit primogenita ad minorem. Pater noſter ſenex
eſt, & vir non eſt in terra , vt ingrediatur ad nos ſecun-
dum morem omnis terræ.*

32 *Veni potum demus patri noſtro vinum, & dormiamus
cum eo, & viuificemus de patre noſtro ſemen.*

33 *Et potum dederunt patri ſuo vinum, nocte ipſa, & in-
greſſa eſt primogenita,& dormiuit cum patre ſuo, & non
cognouit quando dormiuit ipſa,& quando ſurrexit ipſa.*

34 *Et fuit in craſtino,dixit primogenita ad minorem: Ecce
dormiui heri ſero cum patre meo. Potum demus ei vinum,
etiam nocte : & ingredere, dormi cum eo,& viuificemus
de patre noſtro ſemen.*

35 *Et potum dederunt etiam nocte ipſa patri ſuo vinum.
Et ſurrexit minor, & dormiuit cum eo, & non cognouit,
quando dormiuit ipſa, & quando ſurrexit ipſa.*

36 *Et conceperunt duæ filiæ Loth de patre ſuo.*

37 *Et peperit primogenita filium , & vocauit nomen eius
Moab. Ipſe eſt pater Moab vſque hodie.*

38 *Et minor etiam ipſa peperit filium, & vocauit nomen
eius Benhammi. Ipſe eſt pater filiorum Hemmon vſque
hodie.*

CAP. XX.

1 *ET profectus eſt inde Abraham ad terram meridia-
nam, et habitauit inter Cades, et Sur; et peregri-
natus eſt in Gherar.*

2 *Et dixit Abram ſuper Sarah vxore ſua. Soror mea eſt.
Et miſit Abimelech rex Gherar , et accepit Sarah.*

3 *Et venit Deus ad Abimelech in ſomnio noctis, et dixit
ei. Ecce es mortuus propter uxorem, quam accepiſti . Et
ipſa maritata eſt marito.*

4 *Et Abimelech non appropinquauerat ad eam, et dixit.
Domine,numquid gentem etiam iuſtam occides?*

5 *Numquid non ipſe dixit mihi , ſoror mea eſt , et ipſa
etiam dixit, frater meus eſt ? In perfectione cordis mei,
et in munditia manuum mearum feci hoc.*

6 *Et dixit ad eum Deus in ſomnio. Etiam ego noui,quòd
in perfectione cordis tui feciſti hoc, et prohibui etiam
ego te , ne peccares mihi ; idcirco non permiſi te , vt
tangeres eam.*

Et nunc

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

23 Sol egreſſus eſt ſuper terram: & Lot ingreſſus eſt
in Segor.
24 Et Dominus pluit ſuper Sodoma & Gomorrha
ſulphur & ignem à Domino de cœlo:
25 Et euertit ciuitates has, & omnem circa regionem, & omnes habitantes in ciuitatibus, & quæ
exoriuntur è terra.
26 Et reſpexit vxor eius retrorſum: & facta eſt ſta-
tua ſalis.
27 Mane autem ſurgens Abraham diluculo iuit ad
locum, in quo ſteterat coram Domino:
28 Et reſpexit in faciem Sodomorum, & Gomorrhę,
& in faciem circumiacētis regionis, & vidit. Et ec-
ce aſcendebat flāma de terra, quaſi vapor fornacis.
29 Et factū eſt cum diſperderet Deus omnes ciuita-
tes vicinas; recordatus eſt Deus Abraham: & emi-
ſit Lot de medio euerſionis, cum euerteret Domi-
nus ciuitates, in quibus habitabat in eis Lot.
30 Aſcendit autem Lot de Segor: & ſedit in mon-
te, ipſe & duæ filiæ eius cum eo. Timuit enim ha-
bitare in Segor. Et habitauit in ſpelunca ipſe &
duæ filiæ eius cum eo.
31 Dixit autem ſenior ad iuniorem: Pater noſter ſe-
nior eſt: & nemo eſt ſuper terram qui intret ad
nos: ſicut conuenit omni terræ.
32 Veni & potemus patrem noſtrū vino, & dormia-
mus cum eo, & ſuſcitemus de patre noſtro ſemen.
33 Potauerunt autem patrem ſuum vino in nocte
illa: & ingreſſa ſenior dormiuit cum patre ſuo in
nocte illa. Et neſciuit cum ipſe dormiuit, & cum
ſurrexit.
34 Factum eſt autem in craſtino: & dixit ſenior ad
iunioré: Ecce dormiui heri cum patre noſtro. Po-
temus eum vino & in nocte hac: & ingreſſa dormi
cum eo, & ſuſcitemus de patre noſtro ſemen.
35 Potauerunt autem, & in nocte illa patrem
ſuum vino: & ingreſſa iunior dormiuit cum
patre ſuo, & neſciuit cum dormiuit ipſe, & ſur-
rexit.
36 Et conceperunt duæ filiæ Lot de patre ſuo;
37 Et genuit ſenior filium, & vocauit nomen eius
Moab, dicens, de patre meo. Iſte eſt pater Moabita-
rum vſque in hodiernum diem.
38 Peperit autem & iunior filium: & vocauit nomen
eius Amman dicens, filius generis mei. Hic eſt pa-
ter Ammanitarum vſque in hodiernum diem.

C A P. XX.

1 ET mouit illinc Abraham in terram ad Afri-
cum: & habitauit inter Cades, & Sur: & in-
cola fuit in Geraris.
2 Dixit autem Abraham de Sarra vxore ſua, quia
ſoror mea eſt. Timuit enim dicere, quia vxor mea
eſt: ne forte occiderent eum viri ciuitatis propter
eam. Miſit autem Abimelech rex Gerarorum: &
tulit Sarram.
3 Et ingreſſus eſt Deus ad Abimelech in ſomno no-
cte, & dixit: Ecce tu moreris propter vxorem, quam
accepiſti: iſta verò eſt cohabitans viro.
4 Abimelech autem non tetigerat eam. Et dixit:
Domine gentem ignorantem, & iuſtam per-
des.
5 Nonne ipſe mihi dixit, ſoror mea eſt? & hæc mihi
dixit, frater meus eſt? In corde puro & in iuſtitia
manuum feci hoc.
6 Dixit autem ei Deus per ſomnum: Et ego cogno-
ui, quoniam in corde puro feciſti hoc: & peperci
tibi, vt non peccares in me: propter hoc non per-
miſi tibi tangere eam.

Chald. Paraph. Tranſl.

Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Lot venit in Sogor.

Et Dominus pluit ſuper Sodomam & Gomorram ſulphur & ignem à facie Domini de cœlo.

Et ſubuertit ciuitates has, & omnem planiciem, & omnes habitatores vrbium, & germen terræ.

Et reſpexit vxor eius poſt ſe: & facta eſt ſtatua ſalis.

Et ſurrexit Abraham manè, ad locum vbi ſteterat in oratione coram Domino.

Et aſpexit contra faciem Sodomæ & Gomorræ, et contra faciem terræ campeſtris: & vidit: et ecce aſcendit fumus de terra ſicut fumus fornacis.

Et factum eſt cum diſperderet Dominus ciuitates campeſtres, recordatus eſt Dominus Abrahæ, & miſit Lot de medio ſubuerſionis, quando ſubuertit ciuitates in quibus habitabat Lot.

Et aſcendit Lot de Sogor, & habitauit in monte, & duæ filiæ eius cum eo: quia timuit habitare in Sogor: & habitauit in ſpelunca, ipſe & duæ filiæ eius.

Et dixit maior minori: Pater noſter ſenex eſt, & non eſt vir in terra, vt ingrediatur ad nos iuxta conſuetudinem vniuerſæ terræ.

Veni, potemus patrem noſtrum vino: & cubemus cum eo, & reſeruabimus de patre noſtro filios.

Et potauerunt patrem ſuum vino in nocte illa: & ingreſſa eſt maior, & concubuit cum patre ſuo: & neſciuit quando cubuit, nec quando ſurrexit.

Et factum eſt in die ſequenti, & dixit maior minori: Ecce concubui heri cum patre meo. potemus eum vino etiam in hac nocte, & ingredere, cuba cum eo, vt reſeruemus de patre noſtro filios.

Et potauerunt etiam in nocte illa patrem ſuum vino: & ſurrexit minor, & concubuit cum eo: & neſciuit quando cubuit, nec quando ſurrexit.

Et conceperunt duæ filiæ Lot de patre ſuo.

Et peperit maior filium, & vocauit nomen eius Moab. ipſe eſt pater Moabitarum vſque in diem hanc.

Et minor etiam ipſa peperit filium, & vocauit nomen eius, filium populi mei. ipſe eſt pater filiorum Amon vſque in diem hanc.

C A P. XX.

ET profectus eſt inde Abraham in terram Auſtralem: et habitauit inter Recam & Agara: et peregrinatus eſt in Gerar.

Et dixit Abraham de Sara vxore ſua: Soror mea eſt. Et miſit Abimelech rex Gerar, et tulit Saram.

Et venit verbum à facie Dei ad Abimelech in viſione noctis: et ait illi: En tu morieris propter mulierem quam tuliſti: eſt enim vxor viri.

Et Abimelech non acceſſit ad eam. Et ait: Domine, nunquid gentem etiam iuſtam interficies.

Nonne ipſe dixit mihi: Soror mea eſt. et ipſa quoque ait: Frater meus eſt? in rectitudine cordis mei, et in munditia manuum mearum feci hoc.

Et ait illi Deus per ſomnium: Manifeſtum eſt etiam coram me, quòd in rectitudine cordis tui feciſti hoc: et prohibui quoque ego te, ne peccares coram me: propterea non dimiſi te, vt accederes ad eam.

Vulgat. Editio.

10 Vallis autem Silueſtris habebat puteos multos bituminis. Itaque rex Sodomorum, & Gomorrhæ terga verterunt, cecideruntque ibi: & qui remanſerant, fugerunt ad montem.

11 Tulerunt autem omnem ſubſtantiam Sodomorum & Gomorrhæ, & vniuerſa quæ ad cibum pertinent, & abierunt:

12 Necnon & Lot & ſubſtantiam eius, filium fratris Abram, qui habitabat in Sodomis.

13 Et ecce vnus, qui euaſerat nunciauit Abram Hebræo, qui habitabat in conualle Mambre Amorrhæi fratris Eſchol, & fratris Aner: hi enim pepigerant fœdus cum Abram.

14 Quod cum audiſſet Abram, captum videlicet Lot fratrem ſuum, numerauit expeditos vernaculos ſuos trecentos decem, & octo: & perſecutus eſt vſque Dan.

15 Et diuiſis ſociis, irruit ſuper eos nocte: percuſſitque eos, & perſecutus eſt eos vſque Hoba, quæ eſt ad læuam Damaſci.

16 Reduxitque omnem ſubſtantiam, & Lot fratrem ſuum cum ſubſtantia illius, mulieres quoque & populum.

17 Egreſſus eſt autem rex Sodomorum in occurſum eius poſtquam reuerſus eſt à cęde Chodorlahomor, & regum qui cum eo erant in valle Saue, quæ eſt vallis regis.

cb. 3 18 * At vero Melchiſedech rex Salem, proferens panem & vinum, erat enim Sacerdos Dei altiſſimi,

19 Benedixit ei, & ait: Benedictus Abram Deo excelſo, qui creauit cœlum & terram:

20 Et benedictus Deus excelſus, quo protegente, hoſtes in manibus tuis ſunt. Et dedit ei decimas ex omnibus.

21 Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi animas, cetera tolle tibi.

22 Qui reſpondit ei: Leuo manum meam ad Dominum Deum excelſum poſſeſſorem cœli, & terræ,

23 Quòd à filo ſubtegminis vſque ad corrigiam caligæ, non accipiam ex omnibus quæ tua ſunt, ne dicas: Ego ditaui Abram:

24 Exceptis his, quæ comederunt iuuenes, & partibus virorum, qui venerunt mecum, Aner, Eſchol, & Mambre: iſti accipient partes ſuas.

CAP. XV.

1 His itaque tranſactis, factus eſt ſermo Domini ad Abram per viſionem dicens: Noli timere Abram, ego protector tuus ſum, & merces tua magna nimis.

2 Dixitque Abram: Domine Deus, quid dabis mihi? ego vadam abſque liberis: & filius procuratoris domus meæ iſte Damaſcus Eliezer.

3 Addiditque Abram: Mihi autem non dediſti ſemen: & ecce vernaculus meus, hæres meus erit.

4 Statimque ſermo Domini factus eſt ad eum, dicens: Non erit hic hæres tuus: ſed qui egredietur de vtero tuo, ipſum habebis hæredem.

.om. 8. 5 Eduxitque eum foras, & ait illi: * Suſpice cælum, & numera ſtellas, ſi potes. Et dixit ei: Sic erit ſemen tuum.

Rom. ... 3.6 ... 2. 6 * Credidit Abram Deo, & reputatum eſt illi ad iuſtitiam.

7 Dixitque ad eum: Ego Dominus qui eduxit te de Vr Chaldæorum, vt darem tibi terram iſtam, & poſſideres eam.

8 At ille ait: Domine Deus, vnde ſcire poſſum, quod poſſeſſurus ſim eam?

Et re-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

10 *Et vallis Siddim plena erat puteis cæmenti. Et fugerunt rex Sedom & Hamorah, & ceciderunt ibi, & reſidui in montem fugerunt.*

11 *Et ceperunt omnem ſubſtantiam Sedom, & Hamorah, & omnem eſcam eorum, & abierunt.*

12 *Et ceperunt Loth, & ſubſtantiam eius, filium fratris Abram, & abierunt. Et ipſe habitabat in Sedom.*

13 *Et venit euaſus, & nunciauit Abram Hebræo, & ipſe habitabat in quercubus Mamre Emori fratris Eſchol, fratris Haner, & ipſi erant fœderati cum Abram.*

14 *Et audiuit Abram quòd captus eſſet frater ſuus, & armauit pueros ſuos, pueros domus ſuæ, octo, & decem, & trecentos, & perſecutus eſt vſque ad Dan.*

15 *Et diuiſit ſe ſuper eos nocte, ipſe, & ſerui eius, & percuſſit eos, & perſecutus eſt eos vſque ad Chouah, quæ eſt à leua Damneſech.*

16 *Et reduxit omnem ſubſtantiam, & etiam Loth fratrem ſuum, & ſubſtantiam eius reduxit. Et etiam mulieres & populum.*

17 *Et egreſſus eſt rex Sedom in occurſum eius, poſtquam reuerſus eſt ipſe à cedendo Chedorlahomer, & reges qui erant ſecum, ad vallem Saueh. Ipſa eſt vallis regis.*

18 *Et Malchiſedech rex Salem protulit panem & vinum. Et ipſe erat ſacerdos Deo altiſſimo.*

19 *Et benedixit ei, & dixit: Benedictus Abram à Deo altiſſimo poſſeſſore cœli, & terræ.*

20 *Et benedictus Deus altiſſimus, qui tradidit hoſtes tuos in manu tua, & dedit ei decimam de omnibus.*

21 *Et dixit rex Sedom ad Abram. Da mihi animas, & ſubſtantiam tolle tibi.*

22 *Et dixit Abram ad regem Sedom. Leuaui manum meam ad Dominum Deum altiſſimum, poſſeſſorem cœli & terræ.*

23 *Si à filo vſque ad corrigiam calciamenti, accepero ex omnibus, quæ ſunt tibi, vt non dicas: Ego ditaui Abram.*

24 *Preter ea tantum, quæ comederunt pueri, & partem virorum, qui perrexerunt mecum Anher, Eſchol, & Mamre. Ipſi accipiant partem ſuam.*

CAP. XV.

1 *Poſt res iſtas fuit verbum Domini ad Abram in viſione dicendo: Ne timeas Abram. Ego ſcutum ero tibi, merces tua multa valde.*

2 *Et dixit Abram. Domine Deus, quid dabis mihi? Et ego vado abſque liberis: & filius gubernator domus meæ eſt Dammeſech Elihezer.*

3 *Et dixit Abram. Ecce mihi non dediſti ſemen. Et ecce filius domus meæ hæreditat me.*

4 *Et ecce verbum Domini ad eum dicendo. Non hæreditabit te iſte, ſed qui egredietur de viſceribus tuis: ipſe hæreditabit te.*

5 *Et eduxit eum foras: & dixit: Suſpice nunc cœlum, & numera ſtellas, ſi poteris numerare eas. Et dixit ei. Sic erit ſemen tuum.*

6 *Et credidit Dominó, & reputatum eſt illud ſibi iuſtitia.*

7 *Et dixit ad eum: Ego Dominus, qui eduxi te de Vr Chaſdim, vt darem tibi terram iſtam, vt hæredites eam.*

8 *Et dixit. Domine Deus in quo cognoſcam, quod hæreditabo eam?*

Et di-

Tranſl. ex Septuag.

10 Vallis autem Salſa, putei bituminis. Fugit autem
rex Sodomorum, & rex Gomorrhæ, & ceciderunt
ibi: reſidui autem fugerunt in montanam.
11 Cœperunt autem omnem equitatum Sodomorũ,
& Gomorrhæ, & omnes eſcas eorum, & abierunt.
12 Ceperunt autem & Lot filium fratris Abram, &
apparatum eius: & diſceſſerunt. Erat enim habi-
tans in Sodomis.
13 Adueniens autem eorum, qui euaſerunt quidam,
nunciauit Abram tranſitori. Ipſe autem habitabat
ad quercum Mambre, Amorrhæi fratris Eſchol, &
fratris Aynan, qui erant coniurati Abram.
14 Audiens autem Abram, quia captiuatus eſt Lot
filius fratris ſui; numerauit proprios vernaculos
ſuos trecentos decem, & octo. Et perſequutus eſt
poſt eos vſque Dan.
15 Et irruit ſuper eos nocte, ipſe, & pueri eius: per-
cuſſitque eos, & perſequutus eſt eos vſque Choba,
quæ eſt ad ſiniſtram Damaſci.
16 Et reduxit omnem equitatum Sodomorum: &
Lot fratris ſui filium reduxit, & omnem ſubſtan-
tiam eius, & vxores, & populum.
17 Egreſſus eſt autem rex Sodomorum in occurſum
ei, poſtquam ille reuerſus eſt à cœde Chodorlogo-
mor, & regum, qui cum eo, in valle Saby: hic erat
campus regum.
18 Et Melchiſedec rex Salem protulit panes, & vi-
num: erat autem ſacerdos Dei altiſſimi.
19 Et benedixit Abram, & dixit. Benedictus Abram
Deo altiſſimo, qui creauit cœlum & terram:
20 Et benedictus Deus altiſſimus, qui tradidit ini-
micos tuos ſub manus tuas. Et dedit ei Abram de-
cimam de omnibus.
21 Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mi-
hi homines: equitatum autem ſume tibi.
22 Dixit autem Abram ad regem Sodomorum: Ex-
tendam manum meam ad Dominum Deum altiſ-
ſimum, qui creauit cœlum & terram,
23 Si à filo vſque ad corrigiam calceamenti ſumam
ab omnibus tuis: vt non dicas, quia ego ditaui A-
bram,
24 Præter ea, quæ comederunt iuuenes, & portionẽ
virorum, qui mecum vna profecti ſunt, Eſchol,
Aynan, Mambre. Hi ſument portionem.

CAP. XV.

1 POſt hæc autem verba factum eſt verbum Do-
mini ad Abram in viſu, dicens: Noli timere
Abram: ego protego te: merces tua multa erit val-
de.
2 Dicit autem Abram: Deſpota Domine quid mihi
dabis? Ego autem dimittor ſine liberis. Filius au-
tem Malec, vernaculæ meæ, iſte Damaſcus Eliezer.
3 Et dixit Abram. Quoniam quidem mihi non de-
diſti ſemen: vernaculus autẽ meus hęreditabit me.
4 Et ſtatim vox Domini facta eſt ad eum, dicens:
non hæreditabit te iſte: ſed qui egredietur ex te,
hic hæreditabit te.
5 Eduxit autem eum foras; & dixit ei: Reſpice in
cœlum, & numera ſtellas, ſi potes dinumerare eas.
Et dixit: Sic erit ſemen tuum.
6 Et credidit Abram Deo: & deputatum eſt ei ad
iuſtitiam.
7 Dixit autem ad eum. Ego Deus, qui te eduxi de
regione Chaldæorum, vt dem tibi terram hanc hę-
reditare.
8 Dixit autem. Deſpota Domine, ſecundum quid
ſciam, quod hæreditabo eam?

Dixit

Chald. Paraph. Tranſl.

10 *Vallis autem campeſtris habebat puteos ex quibus effo-
diebatur bitumen: & fugerunt rex Sodomæ, & rex Go-
morrhæ, & ceciderunt ibi: & qui remanſerant in mon-
tem fugerunt.*
11 *Et deprædati ſunt omnem ſubſtantiam Sodomæ & Go-
morrhæ, & omnes cibos eorum: & abierunt.*
12 *Ceperunt quoque Loth filium fratris Abræ, & ſubſtan-
tiam eius, & abierunt: & ipſe habitabat in Sodomis.*
13 *Et venit qui euaſerat, & nunciauit Abræ Hebræo qui
morabatur in campeſtribus Mamre Amorræi fratris
Eſchol, & fratris Aner: & hi erant confœderati Abræ.*
14 *Et audiuit Abram quòd captus eſſet frater ſuus, & ar-
mauit pueros ſuos natos in domo ſua trecentos & decem
& octo, & perſequutus eſt vſque Dan.*
15 *Et diuiſis ſeruis ſuis contra eos, percuſſerunt eos nocte,
& perſecutus eſt eos vſque Heba: quæ eſt ad Aquilonem
Damaſci.*
16 *Et reduxit vniuerſam ſubſtantiam, & etiam Loth fra-
trem ſuum, & ſubſtantiam eius reduxit, mulieres quo-
que & populum.*
17 *Et egreſſus eſt rex Sodomæ in occurſum eius poſtquam
reuerſus eſt à cæde Codorlaomor, & regum qui erant
cum eo in valle plana: quæ erat locus refrigerij regis.*
18 *Et Melchiſedech rex Ieruſalem adduxit panem & vi-
num: & ipſe erat miniſter coram Deo excelſo.*
19 *Et benedixit ei: & dixit, Benedictus Abram coram Deo
excelſo, cuius poſſeſſio eſt cœlum & terra.*
20 *Et benedictus Deus excelſus qui tradidit hoſtes tuos in
manu tua. Et dedit ei vnum ex decem de omnibus,*
21 *Et dixit rex Sodomæ ad Abram: Da mihi animas, &
ſubſtantiam tolle tibi.*
22 *Et dixit Abram regi Sodomæ: Leuo manum meam in
oratione coram Deo excelſo, cuius poſſeſſio cœlum & ter-
ra eſt:*
23 *Si à filo & vſque ad corrigiam calceamenti accipiam
ex omnibus quæ tua ſunt: & non dices ego ditaui Abram.*
24 *Exceptis his quæ comederunt iuuenes, & parte virorum
qui venerunt mecum, Aner, Eſchol, & Mamre: illi re-
cipiant partes ſuas.*

CAP. XV.

1 *POſt verba hæc factus eſt ſermo à facie Domini ad A-
bram in prophetia dicens: Ne timeas Abram; ver-
bum meum erit fortitudo tua, merces tua multa nimis.*
2 *Et dixit Abram Domino: Deus quid dabis mihi? & ego
vado abſque liberis, & filius gubernator iſte qui in Do-
mo mea eſt; ipſe eſt Damaſcenus Eliezer.*
3 *Et dixit Abram: Ecce mihi non dediſti generationem:
& ecce filius domus meæ hæres meus erit.*
4 *Et ecce ſermo à facie Domini factus eſt ad eum dicens,
Non erit hic hæres tuus, ſed filius quem genueris, ipſe erit
hæres tuus.*
5 *Et eduxit eum foras: & dixit: Reſpice nunc cælum, &
numera ſtellas, ſi potes numerare eas. Et dixit ei: Sic erũt
filij tui.*
6 *Et credidit in verbo Domini, & reputatum eſt ei ad
iuſtitiam.*
7 *Dixitque ei: Ego Dominus qui eduxi te de Vr Chaldæo-
rum, vt darem tibi terram hanc in hæreditatem.*
8 *Et dixit: Domine Deus, in quo ſciam, quòd hæredita-
bo eam?*

Et di-

Vulgat. Editio.

9 Et reſpondens Dominus: Sume, inquit, mihi vaccam triennem, & capram trimam, & arietem annorum trium, turturem quoque, & columbam.

10 Qui tollens vniuerſa hæc, * diuiſit ea per mediũ: & vtraſque partes contra ſe altrinſecus poſuit: aues autem non diuiſit.

* Ier. 34. 18.

11 Deſcenderũtque volucres ſuper cadauera, & abigebat eas Abram.

12 Cumque ſol occumberet, ſopor irruit ſuper Abram, & horror magnus & tenebroſus inuaſit eũ.

13 Dictumque eſt ad eum: Scito prænoſcens quòd * peregrinum futurum ſit ſemen tuum in terra non ſua, & ſubjicient eos ſeruituti, & affligent quadringentis annis.

* Act. 7. 6.

14 Verumtamen gentem, cui ſeruituri ſunt, ego iudicabo: & poſt hæc egredientur cum magna ſubſtantia.

15 Tu autem ibis ad patres tuos in pace, ſepultus in ſenectute bona.

16 Generatione autem quarta reuertentur huc: necdum enim completæ ſunt iniquitates Amorrhæorum, vſque ad præſens tempus.

17 Cum ergo occubuiſſet ſol, facta eſt caligo tenebroſa, & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis tranſiens inter diuiſiones illas.

18 In illo die * pepigit Dominus fœdus cum Abram, dicens: Semini tuo dabo terram hanc à fluuio Ægypti vſque ad fluuium magnum Euphraten:

* Sup. 12. 7. 13. 5. Inf. 26. 4. Deu. 34. 4. 2. Par. 9. 26. 1. Reg. 4. 20.

19 Cinæos, & Cenezæos, Cedmonæos:

20 Et Hethæos, & Pherezæos, Raphaim quoque;

21 Et Amorrhæos, & Chananæos, & Gergeſæos, & Iebuſæos.

CAP. XVI.

1 IGitur Sarai, vxor Abram, non genuerat liberos: ſed habens ancillam Ægyptiam nomine Agar:

2 Dixit marito ſuo: Ecce concluſit me Dominus, ne parerem: ingredere ad ancillam meam, ſi fortè ſaltem ex illa ſuſcipiam filios. Cumque ille acquieſceret deprecanti:

3 Tulit Agar Aegyptiam ancillam ſuam poſt annos decem quàm habitare cœperant in terra Chanaan: & dedit eam viro ſuo vxorem.

4 Qui ingreſſus eſt ad eam. At illa concepiſſe ſe videns, deſpexit dominam ſuam.

5 Dixitque Sarai ad Abram: Inique agis contra me: ego dedi ancillam meam in ſinum tuum, quæ videns quod conceperit, deſpectui me habet. Iudicet Dominus inter me, & te.

6 Cui reſpondens Abram: Ecce, ait ancilla tua in manu tua eſt, vtere ea vt libet. Affligente igitur eam Sarai, fugam iniit.

7 Cumque inueniſſet eam Angelus Domini iuxta fontem aquæ in ſolitudine, qui eſt in via Sur in deſerto,

8 Dixit ad illam: Agar ancilla Sarai, vnde venis? & quo vadis? quæ reſpondit: A facie Sarai dominæ meæ ego fugio.

9 Dixitque ei Angelus Domini: Reuertere ad dominam tuam, & humiliare ſub manu illius.

10 Et rurſum: Multiplicans, inquit, multiplicabo ſemen tuum, & non numerabitur præ multitudine.

11 Ac deinceps: Ecce ait concepiſti, & paries filium vocabiſque nomen eius Iſmael, eo quòd audierit Dominus afflictionem tuam.

12 Hic erit ferus homo: manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum: & è regione vniuerſorum fratrum ſuorum figet tabernacula.

Voca-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Et dixit ad eum. Tolle mihi vitulam triennem, & capram triennem, & arietem triennem, & turturem, & pullum columbarum.*

10 *Et tulit ſibi omnia iſta, & diuiſit ea per medium, & poſuit ſingulam diuiſionis eius partem alteram contra alteram, ſed auem non diuiſit.*

11 *Et deſcenderunt aues ſuper cadauera, & abigebat eas Abram.*

12 *Et fuit, ſole occumbente, ſopor cecidit ſuper Abram. Et ecce terror tenebroſus magnus cadens ſuper eum.*

13 *Et dixit ad Abram. Cognoſcendo cognoſces, quòd peregrinum erit ſemen tuum in terra, non ſua. Et ſeruire facient eos, & affligent eos quadringentos annos.*

14 *Et etiam gentem, cui ſeruient, iudico ego: & poſtea egredientur cum ſubſtantia magna.*

15 *Et tu ingredieris ad patres tuos in pace. Sepelieris in canicie bona.*

16 *Et generatione quarta reuertentur huc: quia non eſt perfecta punitio Emoræi vſque adhuc.*

17 *Et fuit, ſole occumbente, caligo erat. Et ecce furnus fumans, & lampas ignis, quæ tranſibat inter diuiſiones ipſas.*

18 *In die ipſo pepigit Dominus cum Abram fœdus, dicendo. Semini tuo dabo terram hanc, à flumine Ægypti vſque ad flumen magnum, flumen Perath.*

19 *Chenæum, & Chenizæum, & Chadmonæum:*

20 *Et Chittæum, & Perizæum, & Rephaim:*

21 *Et Emoræum, & Chenahanæum, & Chirghaſæum, & Iebuſæum.*

CAP. XVI.

1 *ET Sarai vxor Abram non pepererat ei. Et ei erat ancilla Ægyptia: & nomen eius Haghar.*

2 *Et dixit Sarai ad Abram. Ecce nunc concluſit me Dominus, ne parerem. Ingredere nunc ad ancillam meam. Si fortè filios ſuſcipiam ex ea. Et paruit Abram voci Sarai.*

3 *Et tulit Sarai vxor Abram Haghar Ægyptiam ancillã ſuam in fine decem annorum, quibus habitauit Abram in terra Chenahan, & dedit eam Abram viro ſuo in vxorẽ.*

4 *Et ingreſſus eſt ad Haghar, & concepit. Et vidit quod concepiſſet, & deſpectus fuit domina eius in oculis ſuis.*

5 *Et dixit Sarai ad Abram: Punitio mea ſuper te: Ego dedi ancillam meam in ſinu tuo. Et vidit quod concepit, & deſpectui ſum in oculis eius. Iudicet Dominus inter me, & inter te.*

6 *Et dixit Abram ad Sarai. Ecce Ancilla tua in manu tua, fac ei quod bonum eſt in oculis tuis. Et afflixit eam Sarai, & fugit à facie eius.*

7 *Et inuenit eam Angelus Domini iuxta fontem aquæ, in deſerto, iuxta fontem in via Sur.*

8 *Et dixit: Haghar ancilla Sarai, Vbi vnde venis? & quo vadis? Et dixit. A facie Sarai Dominæ meæ ego fugio.*

9 *Et dixit ei Angelus Domini. Reuertere ad dominam tuam & humilia te ſub manibus eius:*

10 *Et dixit ei Angelus Domini. Multiplicando multiplicabo ſemen tuum, & non numerabitur præ multitudine.*

11 *Et dixit ei Angelus Domini. Ecce es prægnans, & paries filium, & vocabis nomen eius Iſmahel, quia audiuit Dominus afflictionem tuam.*

12 *Et ipſe erit ſylueſtris homo. Manus eius in omnes, & manus omnium in eum: Et coram omnibus fratribus ſuis habitabit.*

Et in-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Dixit autem ei: Accipe mihi iuuencam trimam, & capram trimam, & arietem trimum, & turturem, & columbam.

10 Accepit autem ſibi hęc omnia: & diuiſit illa media: & poſuit ea contra faciem alterum alteri: aues autem non diuiſit.

11 Deſcenderunt autem aues ſuper corpora, ſuper diuiſiones eorum: & conſedit illis Abram.

12 Circa ſolis autem occaſum ecſtaſis cecidit ſuper Abrã: & ecce timor tenebroſus magnus incidit ei.

13 Et dictum eſt ad Abram. Sciendo ſcies, quia peregrinum erit ſemen tuum in terra non propria: & in ſeruitutem redigent eos, & affligent eos, & humiliabunt eos quadringentis annis:

14 Gentem autem, cui ſeruierint, iudicabo ego: poſt hæc vero exibunt huc cum apparatu multo.

15 Tu autem ibis ad patres tuos in pace, nutritus in ſenecta bona.

16 Quarta vero generatione reuertentur huc. Nondum enim impleta ſunt peccata Amorræorum vſque adhuc.

17 Cum autem iam ſol erat ad occaſum; facta eſt flãma: & ecce fornax fumigabunda: & lãpades ignis, quæ pertranſierunt per medias diuiſiones iſtas.

18 In die illa diſpoſuit Dominus teſtamentum ad Abram, dicens: Semini tuo dabo terram hanc, à flumine Ægypti vſq; ad flumẽ magnum Euphraten,

19 Cenæos, & Cenezæos, & Cedmonæos,

20 Et Chettæos, & Pherezæos, & Raphaim,

21 Et Amorrhæos, & Chananæos, & Euæos, & Gergeſæos, & Iebuſæos.

CAP. XVI.

1 SAra autem vxor Abram non pariebat ei: Erat autem ei ancilla Aegyptia, cui nomen Agar.

2 Dixit autem Sara ad Abram: Ecce concluſit me Dominus, vt non pariam; intra ergo ad ancillam meam, vt filios faciam ex illa. Obediuit autem Abram voci Saræ.

3 Et ſumẽs Sara vxor Abrã Agar Aegyptiam ancillã ſuam, poſt decẽ annos habitationis Abrã in terra Chanaan, dedit eam Abram viro ſuo, ipſi vxorem.

4 Et intrauit ad Agar: & cõcepit: Et vidit quia in vtero haberet; & deſpecta eſt Domina coram ipſa.

5 Dixit autem Sara ad Abram: Iniuriam accipio ex te. Ego dedi ancillam meam in ſinum tuum: vbi autem vidit, quia in vtero habet; ſpreta ſum coram ea: Iudicet Deus inter me & te.

6 Dixit autem Abram ad Saram: Ecce ancilla tua in manibus tuis: vtere ea, quomodo tibi placuerit. Et afflixit eam Sara; & fugit à facie eius.

7 Et inuenit eam Angelus Domini ſuper fontem aquæ in deſerto, ſuper fontem in via Sur.

8 Et dixit ei Angelus Domini: Agar ancilla Saræ, vnde venis? & quò vadis? Et dixit: A facie Saræ dominæ meæ ego fugio.

9 Dixit autem ei Angelus Domini: Reuertere ad dominam tuam, & humiliare ſub manibus eius.

10 Et dixit ei Angelus Domini: Multiplicans multiplicabo ſemen tuum: & non numerabitur præ multitudine.

11 Et dixit ei Angelus Domini: Ecce tu in vtero habes, & paries filium, & vocabis nomen eius Iſmael: quia exaudiuit Dominus humilitatem tuam.

12 Hic erit ruſticus homo: manus eius ſuper omnes: & manus omnium ſuper eum: & ad faciem omnium fratrum ſuorum habitabit.

Chald. Paraph. Tranſl.

9 *Et dixit ei: Offer coram me vitulos tres, & capras tres, & arietes tres, & turturem, & filium columbæ.*

10 *Et obtulit coram eo omnia hæc, & diuiſit ea æqualiter: & poſuit diuiſiones, vnamquamque è regione alterius; aues autem non diuiſit.*

11 *Et deſcenderunt volucres ſuper diuiſiones, & eiecit eas Abram.*

12 *Et factũ eſt cũ ſol occũberet, & ſomnus cecidit ſuper Abram: & ecce horror tenebroſus magnus cecidit ſuper eum.*

13 *Et dixit ad Abram: Sciens ſcies quia peregrini erunt filii tui in terra non ſua; & in ſeruitutem redigent eos, & affligent eos quadringentis annis.*

14 *Populum quoque cui ſeruituri ſunt, ego iudicabo: & poſt hæc egredientur cum magna ſubſtantia.*

15 *Et tu colligeris ad patres tuos in pace, ſepelierisque in ſenectute bona.*

16 *Generatione autem quarta reuertentur huc: quoniam non eſt completum peccatum Amorræi vſque adhuc.*

17 *Et factum eſt cùm occubuiſſet ſol, & caligo facta eſſet: & ecce clibanus fumans, & lampas ignis quæ tranſibat inter diuiſiones illas.*

18 *In die illa pepigit Dominus pactum cum Abram, dicens: Filiis tuis dabo terram hanc à fluuio Ægypti vſque ad fluuium magnum Euphratem:*

19 *Salamæos, & Cenezæos, & Cedmonæos;*

20 *Et Ethæos, & Pherezæos, & Gigantes:*

21 *Et Amorrhæos, & Chananæos, & Gergeſæos, & Iebuſæos.*

CAP. XVI.

1 *SArai autem vxor Abram non pepererat ei: & habebat ancillam Ægyptiam: & nomen eius Agar.*

2 *Dixitq́; Sarai ad Abram: Ecce nunc priuauit me Dominus generatione; ingredere nunc ad ancillam meam, ſi fortè ſuſcipiam filios ex ea. Et obediuit Abram verbo Sarai.*

3 *Et tulit Sarai vxor Abram Agar Ægyptiam ancillam poſt decem annos, ex quo habitauit Abram in terra Chanaan: & dedit eam Abram marito ſuo in vxorem.*

4 *Et ingreſſus eſt ad Agar, & concepit. Et videns quia concepit, deſpexit dominam ſuam in oculis ſuis.*

5 *Et dixit Sarai ad Abram: Iudicium habeo contra te: ego dedi ancillam meam in manu tua: & videns quia concepit, deſpecta ſum in oculis eius: Iudicet Dominus inter me & te.*

6 *Et dixit Abram ad Sarai: Ecce ancilla tua in manu tua eſt, fac ei ſicut placuerit in oculis tuis. Et afflixit eam Sarai, & fugit à facie eius.*

7 *Et inuenit eam Angelus Domini iuxta fontem aquarum in ſolitudine iuxta fontem, qui eſt in via Agara.*

8 *Et dixit Agar ancilla Sarai: Vnde venis? & quò vadis? Et dixit: A facie Sarai dominæ meæ ego fugio.*

9 *Et dixit Angelus Domini: Reuertere ad dominam tuam, & ſubiicere ſub manu eius.*

10 *Et dixit ei Angelus Domini: Multiplicans multiplicabo filios tuos, & non numerabuntur præ multitudine.*

11 *Et dixit ei Angelus Domini: Ecce tu concepiſti, & paries filium: & vocabis nomen eius Iſmael: quia ſuſcepit Dominus orationem tuam.*

12 *Et ipſe erit onager in hominibus: ipſe indigebit omnibus, & etiam omnes filii hominum indigebunt eo. Et è regione omnium fratrum ſuorum morabitur.*

Vulgat. Editio.

13 Vocauit autem nomen Domini qui loquebatur ad eam: Tu Deus qui vidiſti me. Dixit enim: Profecto hic vidi poſteriora videntis me.

Inf. 24. 62.

14 Propterea appellauit puteum illum, Puteum viuentis & videntis me. Ipſe eſt inter Cades & Barad.

15 Peperitque Agar Abræ filium: qui vocauit nomen eius Iſmael.

16 Octoginta & ſex annorum erat Abram quando peperit ei Agar Iſmael.

CAP. XVII.

1 POſtquam vero nonaginta & nouem annorum eſſe cœperat, apparuit ei Dominus: dixitque ad eum: Ego Deus omnipotens, ambula coram me, & eſto perfectus.

2 Ponamque fœdus meum inter me & te, & multiplicabo te vehementer nimis.

3 Cecidit Abram pronus in faciem.

4 Dixitque ei Deus: Ego ſum, & pactum meum tecum, * eriſque pater multarum gentium.

* Ezec. 44. 20. Rom. 4. 17.

5 Nec vltra vocabitur nomen tuum Abram: ſed appellaberis Abraham: quia patrem multarum gentium conſtitui te.

6 Faciamque te creſcere vehementiſſimè, & ponam te in gentibus, regeſque ex te egredientur.

7 Et ſtatuam pactum meum inter me & te, & inter ſemen tuum poſt te in generationibus ſuis fœdere ſempiterno: vt ſim Deus tuus, & ſeminis tui poſt te.

8 Daboque tibi & ſemini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in poſſeſſionem æternam: eroque Deus eorum.

* Act. 7. 8.

9 Dixit iterum Deus ad Abraham. * Et tu ergo cuſtodies pactum meum, & ſemen tuum poſt te in generationibus ſuis.

10 Hoc eſt pactum meum quod obſeruabitis inter me & vos, & ſemen tuum poſt te: Circumcidetur ex vobis omne maſculinum:

* Rom. 4. 11. Leu. 12. 3. Luc. 2. 21.

11 Et circumcidetis carnem præputij veſtri, vt ſit * in ſignum fœderis inter me & vos.

12 Infans octo dierum circumcidetur in vobis, omne maſculinum in generationibus veſtris: tam vernaculus, quam emptitius circumcidetur, & quicumque non fuerit de ſtirpe veſtra:

13 Eritque pactum meum in carne veſtra in fœdus æternum.

14 Maſculus, cuius præputij caro circumciſa non fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo: quia pactum meum irritum fecit.

15 Dixit quoque Deus ad Abraham: Sarai vxorem tuam non vocabis Sarai: ſed Saram.

16 Et benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium cui benedicturus ſum, eritque in nationes, & reges populorum orientur ex eo.

17 Cecidit Abraham in faciem ſuam, & riſit, dicens in corde ſuo: Putaſne centenario naſcetur filius? & Sara nonagenaria pariet?

Dixit-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et inuocauit nomen Domini, qui loquebatur ſibi. Tu Deus videns me. Quia dixit: Nonne etiam hic vidi quæ ſunt poſt videntem me?*

14 *Idcirco vocauit puteum viuentis, videntis me. Ecce eſt inter Cades & Bered.*

15 *Et peperit Haghar Abram filium. Et vocauit Abram nomen filii ſui, quem peperit Haghar, Iſmahel.*

16 *Et Abram filius erat octoginta annorum, & ſex annorum quando peperit Haghar Iſmahel ipſi Abram.*

CAP. XVII.

1 *ET erat Abram filius nonaginta annorum, & nouem annorum: & viſus eſt Dominus Abram, dixitque ad eum: Ego Deus omnipotens; ambula coram me, & eſto perfectus.*

2 *Et dabo pactum meum inter me, & te, & multiplicabo te vehementiſſime.*

3 *Et cecidit Abram ſuper faciem ſuam.*

4 *Et locutus eſt ſecum Deus dicendo: Ego ecce pactum meum tecum, & eris in patrem multitudinis gentium.*

5 *Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram: Sed erit nomen tuum Abraham: quia patrem multitudinis gentium poſui te.*

6 *Et multiplicabo te vehementiſſimè, & ponam te in gentes, & reges ex te egredientur.*

7 *Et ſtatuam pactum meum inter me, & te, & inter ſemen tuum poſt te in generationes eorum, in pactum perpetuum, vt ſim tibi in Deum, & ſemini tuo poſt te.*

8 *Et dabo tibi, & ſemini tuo poſt te, terram peregrinationum tuarum omnem terram Chenahan in poſſeſſionem perpetuam: & ero eis in Deum.*

9 *Et dixit Deus ad Abraham. Et tu pactum meum cuſtodies, tu & ſemen tuum poſt te in generationes eorum.*

10 *Hoc pactum meum, quod cuſtodietis inter me, & vos, & inter ſemen tuum poſt te: vt circuncidatur in vobis omnis maſculus.*

11 *Et circuncidetis carnem præputii veſtri, & erit in ſignum pacti inter me & vos.*

12 *Et filius octo dierum circuncidetur in vobis. Omnis maſculus in generationes veſtras, natus domus, & emptus argento ab omni filio alienigenæ, qui non eſt de ſemine tuo. Circuncidendo circuncidetur natus domus tuæ, & emptus argento tuo.*

13 *Et erit pactum meum in carne veſtra in pactum perpetuum.*

14 *Et præputiati maſculi, cuius non fuerit circunciſa caro, exterminabitur anima ipſa de populis ſuis, pactum meum irritauit.*

15 *Et dixit Deus ad Abraham: Sarai vxoris tuæ non vocabis nomen Sarai: quia Sarha eſt nomen eius.*

16 *Et benedicam ei, & etiam dabo ex ea tibi filium, & benedicam ei, & erit in gentes: reges populorum ex ea erunt.*

17 *Et cecidit Abraham ſuper faciem ſuam, & riſit, dixitque in corde ſuo: Nunquid filio centum annorum naſcetur? Et an Sara filia nonaginta annorum pariet?*

Et di-

Tranſl. ex Septuag.

13 Et vocauit nomen Domini loquentis ad eam: Tu Deus, qui reſpexiſti me: Quia dixit: Etenim coram vidi eum, qui apparuit mihi.

14 Propter hoc vocauit puteum: puteum, vbi coram vidit: Ecce inter Cades, & inter Barad:

15 Et peperit Agar Abram filium: & vocauit Abram nomen filij ſui, quem peperit ei Agar, Iſmael.

16 Abram autem erat annorum octoginta ſex, cum Agar peperit ipſi Abram Iſmael.

C A P. XVII.

1 ERat autem Abram annorum nonaginta nouem: Et apparuit Dominus Abram, & dixit illi: Ego ſum Deus tuus: place in conſpectu meo, & eſto inculpabilis:

2 Et ponam teſtamentum meum inter me, & inter te: & implebo te valde.

3 Et procidit Abram in faciem ſuam.

4 Et locutus eſt illi Deus, dicens; Et ego: ecce teſtamentum meum tecum: & eris pater multitudinis gentium:

5 Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram: ſed erit nomen tuum Abraham: quia patrem multarum gentium poſui te,

6 Et augebo te valde valde: & ponam te in gentes: & reges ex te exibunt:

7 Et ſtatuam teſtamentum meum inter te, & inter ſemen tuum poſt te in generationes eorum, in teſtamentum: vt ſim tibi Deus, & ſemini tuo poſt te.

8 Et dabo tibi & ſemini tuo poſt te terram, in qua incola es, omnem terram Chanaan in poſſeſſionem æternam, & ero illis in Deum.

9 Et dixit Deus ad Abraham: Tu autem teſtamentum meum conſeruabis; tu, & ſemen tuum poſt te in generationes ſuas.

10 Et hoc eſt teſtamentum, quod conſeruabis inter me & vos, & inter ſemen tuum poſt te in generationes ſuas. Circuncidetur omne veſtrum maſculinum:

11 Et circuncidemini carnem præputij veſtri: & erit in ſignum teſtamenti inter me, & vos.

12 Et puer octo dierum circuncidetur vobis, omne maſculinum in progenies veſtras: & vernaculus, & emptitius, ab omni filio alienigena, qui non eſt de ſemine tuo, circunciſione circuncidetur, vernaculus domus tuæ, & emptitius.

13 Et erit teſtamentum meum in carne veſtra in teſtamentum æternum.

14 Et qui non fuerit circunciſus, maſculus, qui non circuncidetur carnem præputij ſui, octauo die interibit anima illa de genere ſuo; quia teſtamentum meum diſſipauit.

15 Et dixit Deus ad Abraham: Sara vxor tua, non vocabitur nomen eius Sara: Sara erit nomen eius.

16 Benedicam vero eam, & dabo tibi ex ea filium: & benedicam illum, & erit in gentes: & reges gentium ex eo erunt.

17 Et procidit Abraham ſuper faciem ſuam, & riſit: & dixit in animo ſuo dicens, ſi centum annos habenti naſcetur filius? Et ſi Sara nonaginta annorum pariet?

Chald. Paraph. Tranſl.

13 *Et orauit in nomine Domini qui locutus eſt cum ea dicens: Tu es Deus videns omnia; Quia dixit: Ecce ego cœpi videre poſtquam apparuit mihi.*

14 *Propterea appellauit puteum: Puteum ſuper quem apparuit Angelus vitæ: ecce eſt inter Recam & Agara,*

15 *Et peperit Agar Abræ filium, & vocauit nomen filii ſui quem peperit Agar, Iſmaelem.*

16 *Et Abram filius octoginta, & ſex annorum erat quando peperit Agar Iſmaelem Abræ.*

C A P. XVII.

1 *ERatque Abram filius nonaginta & nouem annorum: Et apparuit Dominus Abræ, & dixit ei: Ego Deus omnipotens: ſeruias coram me, & eſto perfectus.*

2 *Et dabo fœdus meum inter verbum meum, & inter te, & multiplicabo te vehementer nimis.*

3 *Et cecidit Abram ſuper faciem ſuam:*

4 *Et locutus eſt cum eo Deus, dicens: Ecce ego pepigi pactum meum tecum; & eris in patrem multarum gentium.*

5 *Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram: ſed erit nomen tuum Abraham: quia patrem multarum gentium dedi te.*

6 *Et multiplicabo te valdè nimis, & ponam te in gentes; & reges qui dominabuntur populos, ex te egredientur.*

7 *Et ſtatuam pactum meum inter verbum meum, & inter te; & inter filios tuos poſt te in generationibus ſuis in pactum ſempiternum: vt ſim tibi in Deum, & filiis tuis poſt te.*

8 *Et dabo tibi & filiis tuis poſt te, terram habitationis tuæ, vniuerſam terram Chanaan in hæreditatem æternam: & ero eis in Deum.*

9 *Et dixit Deus Abrahæ: Tu autem pactum meum ſeruabis; tu & filii tui poſt te in generationibus ſuis.*

10 *Hoc eſt pactum meum quod ſeruabitis inter verbum meum & inter vos, & inter filios tuos poſt te: vt circuncidatur in vobis omnis maſculus.*

11 *Et circuncidetis carnem præputii veſtri: & erit in ſignum fœderis inter verbum meum, & inter vos.*

12 *Et filius octo dierum circuncidetur in vobis: omnis maſculus in generationibus veſtris; tam natus domi quàm emptus argento ab omnibus filiis populorum, qui non ſunt de filiis tuis. Circunciſione circuncidetur tam natus domi tuæ quàm emptus argento tuo;*

13 *Et erit pactum meum in carne veſtra in pactum æternum.*

14 *Et maſculus habens præputium qui non circunciderit carnem præputii ſui, peribit homo ille de populo ſuo: quoniam pactum meum irritum fecit.*

15 *Et dixit Deus ad Abraham: Sarai vxorem tuam non vocabis nomen eius Sarai: ſed Sara eſt nomen eius.*

16 *Et benedicam ei, & inſuper dabo tibi ex ea filium, & benedicam ei, & erit in gentes; & reges qui dominabuntur populis, ex ea erunt.*

17 *Et cecidit Abraham ſuper faciem ſuam, & gauiſus eſt. Et dixit in corde ſuo: Nunquid homini centum annorum naſcetur filius? Et ſi Sara nonagenaria pariet?*

Vulgat. Editio.

18 Dixitque ad Deum: Vtinam Iſmael viuat coram te.

19 Et ait Deus ad Abraham: * Sara vxor tua pariet tibi filium, vocabiſque nomen eius Iſaac, & conſtituam pactum meum illi in fœdus ſempiternum, & ſemini eius poſt eum.

* Inf. 18. & 21. 2.

20 Super Iſmael quoque exaudiui te: ecce benedicam ei, & augebo, & multiplicabo eum valdè: duodecim duces generabit, & faciam illum in gentem magnam.

21 Pactum vero meum ſtatuam ad Iſaac, quem pariet tibi Sara tempore iſto in anno altero.

22 Cumque finitus eſſet ſermo loquentis cum eo, aſcendit Deus ab Abraham.

23 Tulit autem Abraham Iſmael filium ſuum, & omnes vernaculos domus ſuæ: vniuerſoſque quos emerat, cunctos mares ex omnibus viris domus ſuæ: & circumcidit carnem præputij eorum ſtatim in ipſa die, ſicut præceperat ei Deus.

24 Abraham nonaginta & nouem erat annorum quando circumcidit carnem præputii ſui.

25 Et Iſmael filius tredecim annos impleuerat tempore circumciſionis ſuæ.

26 Eadem die circumciſus eſt Abraham, & Iſmael filius eius.

27 Et omnes viri domus illius, tam vernaculi, quam emptitij, & alienigenæ pariter circumciſi ſunt.

CAP. XVIII.

Hebr. 13. 2.

1 APparuit autem ei Dominus in cõualle Mambre ſedenti in oſtio tabernaculi ſui in ipſo feruore diei.

2 Cumque eleuaſſet oculos, apparuerunt ei tres viri ſtantes prope eum: quos cum vidiſſet, cucurrit in occurſum eorum de oſtio tabernaculi, & adorauit in terram.

3 Et dixit: Domine, ſi inueni gratiam in oculis tuis, ne tranſeas ſeruum tuum:

4 Sed afferam pauxillum aquæ, & lauate pedes veſtros, & requieſcite ſub arbore.

5 Ponamque bucellam panis, & confortate cor veſtrum, poſtea tranſibitis: idcirco enim declinaſtis ad ſeruũ veſtrum. Qui dixerunt: Fac vt locutus es.

6 Feſtinauit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Accelera, tria ſata ſimilę commiſce, & fac ſubcinericios panes.

7 Ipſe vero ad armentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerrimum & optimum, deditque puero: qui feſtinauit & coxit illum.

8 Tulit quoque butyrum, & lac, & vitulum quem coxerat, & poſuit coram eis: ipſe vero ſtabat iuxta eos ſub arbore.

9 Cumque comediſſent, dixerunt ad eum. Vbi eſt Sara vxor tua? ille reſpondit: Ecce in tabernaculo eſt.

10 Cui dixit: * Reuertens veniam ad te tempore iſto, vita comite, & habebit filium Sara vxor tua. Quo audito, Sara riſit poſt oſtium tabernaculi.

* Sup. 17. 19. Inf. 21. 1. Rom. 9. 9. 1. Pet. 3. 6.

11 Erant autem ambo ſenes, prouectæque ætatis, & defierant Saræ fieri muliebria.

12 Quæ riſit occultè dicens: Poſtquam conſenui, & Dominus meus vetulus eſt, voluptati operam dabo?

13 Dixit autem Dominus ad Abraham: Quare riſit Sara, dicens: Num vere paritura ſum anus?

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et dixit Abraham ad Deum. Vtinam Iſmahel viuat coram te.*

19 *Et dixit Deus. Verè Sarah vxor tua pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iſchak. Et ſtatuam pactum meum ſecum in pactum perpetuum, ſemini eius poſt eum.*

20 *Et pro Iſmahel audiui te: ecce, benedixi ei, & creſcere faciam eum, & multiplicare faciam eum vehementiſſimè: duodecim principes generabit, & ponam eum in gentem magnam.*

21 *Et pactum meum ſtatuam cum Iſchak, quem pariet tibi Sarah in tempore hoc anno altero.*

22 *Et finiuit loqui cum eo, & aſcendit Deus ſupra Abraham.*

23 *Et tulit Abraham Iſmahel filium ſuum, & omnes natos domus ſuæ, & omnem acquiſitum argento ſuo, omnis maſculi in viris domus ſuæ circumcidit carnem præputii eorum in corpore diei ipſius, quando locutus eſt cum eo Deus.*

24 *Et Abraham erat filius nonaginta & nouem annorum, quando circumcidit ipſe carnem præputii ſui.*

25 *Et Iſmahel filius eius, erat filius tredecim annorum, quando circumcidit ipſe carnem præputii ſui.*

26 *In corpore diei ipſius circumciſus eſt Abraham, & Iſmahel filius eius.*

27 *Et omnes viri domus eius, & emptus argento à filio alienigena, circumciſi ſunt cum ipſo.*

CAP. XVIII.

1 *ET viſus eſt illi Dominus in quercubus Mamreh: & ipſe ſedebat in oſtio tabernaculi in æſtu diei.*

2 *Et eleuauit oculos ſuos, & vidit: & ecce tres viri ſtabant iuxta eum: & vidit & cucurrit in occurſum eorum ab oſtio tabernaculi, & incuruauit ſe ſuper terram.*

3 *Et dixit: Domine, ſi nunc inueni gratiam in oculis tuis, ne nunc tranſeas à ſeruo tuo.*

4 *Tolletur nunc parum aquæ, & lauate pedes veſtros, & innitimini ſub arbore.*

5 *Et capiam bucellam panis, & fulcite cor veſtrum, poſtea tranſibitis, quia idcirco tranſiſtis ad ſeruum veſtrum. Et dixerunt: Sic facias quemadmodum locutus es.*

6 *Et feſtinauit Abraham ad tabernaculum ad Sarah, & dixit. Feſtina, tria ſata farinæ ſimilæ miſce, & fac ſubcinericios panes.*

7 *Et ad boues cucurrit Abraham; & tulit filium bouis tenerum & bonum, & dedit puero, & feſtinauit, vt pararet eum.*

8 *Et tulit butyrum, & lac, & filium bouis, quem parauerat, & poſuit ante eos, & ipſe ſtabat iuxta eos ſub arbore, & comederunt.*

9 *Et dixerunt ad eum. Vbi eſt Sarah vxor tua? Et dixit. Ecce in tabernaculo.*

10 *Et dixit. Reuertendo reuertar ad te ſecundum tempus vitæ. & ecce filius erit Sarah vxori tuæ. Et Sarah audiebat in oſtio tabernaculi. Et ipſum erat poſt eum.*

11 *Et Abraham & Sarah ſenex ingreſſi erant in dies: deſierat eſſe ipſi Sarah conſuetudo vt mulierum.*

12 *Et riſit Sarah intra ſeſe dicendo. Poſtquam ſenui, erit mihi voluptas? Et Dominus meus ſenuit.*

13 *Et dixit Dominus ad Abraham. Vt quid dixit Sarah dicendo: Nunquid etiam verè pariam, & ego ſenui?*

Tranſl. ex Septuag.

18 Dixit autem Abraham ad Deum: Iſmael hic viuat in conſpectu tuo.

19 Dixit autem Deus ad Abraham: Ita: Ecce Sara vxor tua pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iſaac: & ſtatuam teſtamentum meum ad illum in teſtamentum æternum, vt ſim illi Deus, & ſemini eius poſt illum.

20 De Iſmael autem ecce exaudiui te: & ecce benedixi eum: & amplificabo illum, & multiplicabo illum valdè: duodecim gentes generabit: & dabo illum in gentem magnam.

21 Teſtamentum autem meum ſtatuam ad Iſaac; quem pariet tibi Sara in tempore hoc in anno altero.

22 Conſummauit autem loquens ad eum: & aſcendit Deus ad Abraham.

23 Et ſumpſit Abraham Iſmael filium ſuum, & omnes vernaculos ſuos, & omnes emptitios, & omne maſculinum virorũ, qui erant in domo Abraham: & circuncidit præputia eorum in tempore diei illius; ſicut locutus erat ei Dominus.

24 Abraham autem erat nonaginta nouem annorum, cum circunciſus eſt carnem præputii ſui.

25 Iſmael autem filius eius erat annorum tredecim cum circunciſus eſt carnem præputij ſui.

26 In tempore autem diei illius circunciſus eſt Abraham, & Iſmael filius eius,

27 Et omnes viri domus eius, & vernaculi eius, & emptitij ex alienigenis gentibus.

C A P. XVIII.

1 APparuit autem ei Deus ad quercum Mambre, cum ille ſederet in oſtio tabernaculi ſui in meridie.

2 Et reſpiciens oculis ſuis vidit: & ecce tres viri ſtabant ſuper eum. Et videns præcucurrit obuiam illis ab oſtio tabernaculi ſui: & adorauit ſuper terram;

3 Et dixit: Domine, ſi vtique inueni gratiam ante te; ne prætereas ſeruum tuum.

4 Sumatur iam aqua, & lauent pedes veſtros: & refrigeratę ſub arbore:

5 Et ſumam panem, & manducabitis: & poſtea tranſibitis ad viã veſtram, propter quod declinaſtis ad ſeruũ veſtrum. Et dixit: Sic fac, ſicut dixiſti.

6 Et feſtinauit Abraham in tabernaculũ ad Saram: & dixit ei: Feſtina, & conſperge tres menſuras ſimilę: & fac ſubcineritia.

7 Et in boues cucurrit Abraham, & ſumpſit tenerum vitulum, & bonum, & dedit puero: & properauit ad faciendum illum.

8 Sumpſit autem butyrum, & lac, & vitulum quem fecerat, & appoſuit eis: & manducauerunt. Ipſe autem adſtabat eis ſub arbore.

9 Dixit autem ad eum: Vbi eſt Sara vxor tua? Ille autem reſpondens dixit: Ecce in tabernaculo.

10 Dixit autem: Reuertens veniam ad te in tempore hoc in horas: & habebit filium Sara vxor tua. Sara autem audiuit ad oſtium tabernaculi, cum eſſet poſt eum.

11 Abraham autem, & Sara ſeniores, progreſſi in diebus: defecerant autem Saræ fieri muliebria.

12 Riſit autem Sara in ſemetipſa dicens: hoc dum mihi factum eſt vſq; nunc: Dominus autem meus ſenex eſt.

13 Et dixit Dominus ad Abraham: Quid, quod riſit Sara in ſemetipſa, dicens; num vtique verè pariam? ego autem ſenui?

Chald. Paraph. Tranſl.

18 *Et dixit Abraham coram Deo: Vtinam Iſmael permaneat coram te.*

19 *Et dixit Deus: In veritate Sara vxor tua pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iſaac; et ſtatuam pactum meum cum eo in pactum æternum, et filiis ſuis poſt eum.*

20 *Et ſuper Iſmael ſuſcepi orationem tuam: ecce benedixi ei, & creſcere eum faciam, & multiplicabo eum valdè nimis: duodecim principes generabit, & ponam eum in gentem magnam.*

21 *Et pactum meum ſtatuam cum Iſaac; quem pariet tibi Sara in tempore iſto anno altero.*

22 *Et cùm conſummaſſet loqui cum eo: aſcendit gloria Domini deſuper Abraham.*

23 *Et tulit Abraham Iſmaelem filium ſuum, & omnes vernaculos domus ſuæ, & omnes quos emerat argento ſuo; cunctos maſculos ex viris domus Abrahæ, & circuncidit carnem præputii eorum in ipſa die, ſicut locutus eſt cum eo Deus.*

24 *Et Abraham erat filius nonaginta & nouem annorum, quando circuncidit carnem præputii ſui:*

25 *Et Iſmael filius eius erat filius tredecim annorum, quando circunciſa eſt caro præputii ſui.*

26 *In ipſa die circunciſus eſt Abraham, & Iſmael filius eius;*

27 *Et omnes viri domus ſuæ, tam vernaculi, quàm emptitii de filiis populorum, circunciſi ſunt cum eo.*

C A P. XVIII.

1 *ET apparuit ei Dominus in conualle Mamre; & ipſe ſedebat in oſtio tabernaculi, cùm incaluiſſet dies.*

2 *Et leuauit oculos ſuos, & vidit: & ecce tres viri ſtantes iuxta eum: & vidit, & cucurrit in occurſum eorum de oſtio tabernaculi: & adorauit ſuper terram.*

3 *Et dixit: Domine, ſi inueni nunc gratiam coram te, ne tranſeas, obſecro, à ſeruo tuo.*

4 *Accipiant nunc pauxillum aquæ, & lauate pedes veſtros: & recumbite ſub arbore.*

5 *Et accipiam buccellam panis; & confortate cor veſtrum: poſtea tranſibitis; quia idcirco tranſiſtis iuxta ſeruum veſtrum. Et dixerunt: Sic facies, ſicut locutus es.*

6 *Et feſtinauit Abraham in tabernaculum ad Saram: & dixit, Accelera, tria ſata farinæ ſimilæ commiſce, & fac placentas.*

7 *Et ad boues cucurrit Abraham, & tulit vitulum tenerum, & optimum; & dedit puero; & feſtinauit, vt coqueret eum.*

8 *Et tulit butyrum, & lac, & vitulum quem coxerat; & poſuit coram eis: & ipſe miniſtrabat iuxta eos ſub arbore: & comederunt.*

9 *Et dixerunt ei: Vbi eſt Sara vxor tua? Et dixit: Ecce in tabernaculo eſt.*

10 *Et ait: Reuertens reuertar ad te in tempore iſto quo vos eritis viui: & ecce filius erit Saræ vxori tuæ. Et Sara audiebat in oſtio tabernaculi: & oſtium erat à tergo eius.*

11 *Abraham & Sara ſenuerant, et prouectæ erant ætatis: et deſierat eſſe Saræ conſuetudo mulierum.*

12 *Et riſit Sara intra ſe, dicens: Poſtquam conſenui, erit mihi iuuentus; eſt Dominus meus ſenex eſt.*

13 *Et dixit Dominus Abrahæ: Quare riſit Sara, dicens: Nunquid in veritate paritura ſum, & ego conſenui?*

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
	Nunquid Deo quidquam eſt difficile? iuxta condictum reuertar ad te hoc eodem tempore, vita comite, & habebit Sara filium.	14	*Nunquid abſcondetur à Domino quicquam? Ad tempus reuertar ad te ſecundum tempus vitæ, & ipſi Sarah erit filius.*
	Negauit Sara, dicens, Non riſi: timore perterrita. Dominus autem: Non eſt, inquit, ita: ſed riſiſti.	15	*Et negauit Sarah, dicendo. Non riſi: quia timuit. Et dixit: Nequaquam, quia riſiſti.*
	Cum ergo ſurrexiſſent inde viri, direxerunt oculos contra Sodomam: & Abraham ſimul gradiebatur, deducens eos.	16	*Et ſurrexerunt inde viri, & reſpexerunt contra faciem Sedom. Et Abraham ibat cum eis, vt dimitteret eos.*
	Dixitque Dominus: Num celare potero Abraham quæ geſturus ſum:	17	*Et Dominus dixit: Nunquid celo ego Abraham, quod ego facio?*
	Cum futurus ſit in gentem magnam, ac robuſtiſſimam, & BENEDICENDÆ ſint in illo omnes nationes terræ?	18	*Et Abraham eſſendo erit in gentem magnam, & fortem, & BENEDICENT ſibi in eo omnes gentes terræ.*
Sup. 12. 3. Inf. 32. 17.	Scio enim quòd præcepturus ſit filiis ſuis, & domui ſuæ poſt ſe, vt cuſtodiant viam Domini, & faciant iudicium & iuſtitiam: vt adducat Dominus propter Abraham omnia quæ locutus eſt ad eum.	19	*Quia noui eum. Propterea præcipiet filiis ſuis, & domui ſuæ poſt ſe, & cuſtodient viam Domini, vt faciant iuſtitiam, & iudicium, vt venire faciat Dominus ſuper Abraham quod locutus eſt ſuper eum.*
	Dixit itaque Dominus: Clamor Sodomorum & Gomorrhæ multiplicatus eſt, & peccatum eorum aggrauatum eſt nimis.	20	*Et dixit Dominus: Clamor Sedom & Hamorah, quia multiplicatus eſt, & peccatum eorum, quia aggrauatum eſt valdè.*
	Deſcendam, & videbo vtrum clamorem qui venit ad me, opere compleuerint: an non eſt ita, vt ſciam.	21	*Deſcendam nunc, & videbo: an ſecundum clamorem, qui venit ad me, fecerint conſummationem, & ſi, non, ſciam.*
	Conuerteruntque ſe inde, & abierunt Sodomam: Abraham vero adhuc ſtabat coram Domino.	22	*Et verterunt ſe inde viri, & perrexerunt in Sedom. Et Abraham adhuc ipſe ſtabat coràm Domino.*
	Et appropinquans ait: Numquid perdes iuſtum cum impio?	23	*Et acceſſit Abraham & dixit: Nunquid etiam diſperdes iuſtum cum impio?*
	Si fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate, peribunt ſimul? & non parces loco illi propter quinquaginta iuſtos, ſi fuerint in eo?	24	*Si fuerint quinquaginta iuſti intra ciuitatem, numquid etiam diſperdes, & non parces loco propter quinquaginta iuſtos, qui ſunt intra eam.*
	Abſit à te, vt rem hanc facias, & occidas iuſtum cum impio, fiatque iuſtus ſicut impius, non eſt hoc tuum: qui iudicas omnem terram, nequaquam facies iudicium hoc.	25	*Abſit tibi vt facias ſecundum rem hanc, vt mori facias iuſtum cum impio, & ſit iuſtus ſicut impius. Abſit tibi. Nunquid iudex omnis terræ non faciet iudicium?*
	Dixitque Dominus ad eum: Si inuenero Sodomis quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos.	26	*Et dixit Dominus, Si inuenero in Sedom quinquaginta iuſtos intra ciuitatem, parcam toti loco propter eos.*
	Reſpondenſque Abraham, ait: Quia ſemel cœpi, loquar ad Dominum meum, cum ſim puluis & cinis.	27	*Et reſpondit Abraham, & dixit. Ecce ego cœpi loqui ad Dominum meum, & ſum puluis, & cinis.*
	Quid ſi minus quinquaginta iuſtis quinque fuerint? delebis, propter quadraginta quinque, vniuerſam vrbem? Et ait: Non delebo, ſi inuenero ibi quadraginta quinque.	28	*Si forſitan defuerint quinquaginta iuſtis quinque, nunquid diſperdes proptèr quinque omnem ciuitatem? & dixit. Non diſperdam, ſi inuenero ibi quadraginta & quinque.*
	Rurſumque locutus eſt ad eum: Sin autem quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies? Ait: Non percutiam propter quadraginta.	29	*Et addidit adhuc vt loqueretur ad eum, & dixit. Si fortè inuenti fuerint ibi quadraginta? Et dixit. Non faciam propter quadraginta.*
	Ne quæſo, inquit, indigneris Domine, ſi loquar: Quid ſi ibi inuenti fuerint triginta? Reſpondit: Non faciam, ſi inuenero ibi triginta.	30	*Et dixit. Ne nunc ſit ira Domino meo, Et loquar. Si fortè inuenti fuerint ibi triginta? Et dixit. Non faciam, ſi inuenero ibi triginta.*
	Quia ſemel, ait, cœpi, loquar ad Dominũ meum: Quid ſi ibi inuenti fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti.	31	*Et dixit. Ecce nunc cœpi loqui ad Dominum meum. Si forſitan inuenti fuerint ibi viginti? Et dixit, Non diſperdam propter viginti.*
	Obſecro, inquit, ne iraſcaris Domine, ſi loquar adhuc ſemel: Quid ſi inuenti fuerint ibi decem? Et dixit: Non delebo propter decem.	32	*Et dixit. Ne nunc ſit ira Domino meo, & loquar Verumtamen ſemel. Si forſitan inuenti fuerint ibi decem? Et dixit. Non diſperdam propter decem.*
	Abiitque Dominus, poſtquam ceſſauit loqui ad Abraham: & ille reuerſus eſt in locum ſuum.	33	*Et perrexit Dominus quando finiuit loqui ad Abraham: Abraham reuerſus eſt ad locum ſuum.*
	CAP. XIX.		**CAP. XIX.**
Hebr. 13. 2.	Veneruntque duo Angeli Sodomam veſperè, & ſedente Lot in foribus ciuitatis. Qui cum vidiſſet eos, ſurrexit, & iuit obuiam eis: adorauitque pronus in terram,	1	*Et venerunt duo angeli in Sedom veſperi, et Loth ſedebat in porta Sedom. Et vidit Loth, et ſurrexit in occurſum eorum. Et incuruauit ſe in faciem ſuper terram. Et dixit.*

Et di- Ecce

Tranſl. ex Septuag.

14 Nunquid apud Deum impoſſibile erit verbum? In tempore hoc reuertar ad te in horas: & erit Sarræ filius.

15 Negauit autem Sarra, dicens; non riſi: timuit enim. Et dixit ad eam: nequaquam, ſed riſiſti.

16 Exurgentes autem inde viri conſpexerunt in faciem Sodomorum & Gomorrhæ: Abraham autem ſimul ambulabat cum eis comitans eos.

17 Dominus autem dixit: non abſcondam ego ab Abraham puero meo, quæ ego facio.

18 Abraham autem fiet in gentem magnam, & multam: & BENEDICENTVR in eo omnes gentes terræ.

19 Scio enim quia conſtituet filiis ſuis, & domui ſuę poſt ſe: & cuſtodient vias Domini; vt faciant iuſtitiam & iudicium; vt adducat Dominus in Abraham omnia quæ locutus eſt ad illum.

20 Dixit autem Dominus: Clamor Sodomorum & Gomorrhæ impletus eſt erga me; & peccata eorum magna valdè.

21 Deſcendens ergo videbo; ſi ſecundum clamorem ipſorum venientem ad me conſummantur: ſin autem non, vt ſciam.

22 Et recedentes inde viri venerunt in Sodomam. Abraham autem adhuc erat ſtans in conſpectu Domini,

23 Et appropinquans Abraham dixit: Nunquid ſimul perdes iuſtum cum impio? & erit iuſtus, ſicut impius?

24 Si fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate, perdes illos? nonne dimittes omnem locum ob quinquaginta iuſtos, ſi fuerint in ea?

25 Nequaquam tu facies ſicut verbum hoc; vt occidas iuſtum cum impio: & erit iuſtus vt impius. Nequaquam. Qui iudicas omnem terram; non facies iudicium?

26 Dixit autem Dominus; ſi fuerint in Sodomis quinquaginta iuſti in ciuitate; dimittam totam ciuitatem, & omnem locum propter eos.

27 Et reſpondens Abraham dixit: Nunc cœpi loqui ad Dominum meum. Ego autem ſum terra & cinis.

28 Sin autem diminuti fuerint quinquaginta illi iuſti in quadraginta quinque; perdes propter quinque omnem ciuitatem? Et dixit: Non perdam, ſi inuenero ibi quadraginta quinque.

29 Et adiecit adhuc loqui ad eum, & dixit: Sin autem inuenti fuerint ibi quadraginta? Et dixit: Non perdam propter quadraginta.

30 Et dixit: Nunquid Domine, ſi loquar? Sin autem inuenti fuerint ibi triginta? Et dixit: Non perdam propter triginta.

31 Et dixit: Quandoquidem habeo loqui ad Dominum: Sin autem inuenti fuerint ibi viginti? Et dixit: Non perdam ſi inuenero ibi viginti.

32 Et dixit: Nunquid Domine, ſi loquar adhuc ſemel? Sin autem inuenti fuerint ibi decem? Et dixit: Non perdam propter decem.

33 Abiit autem Dominus; poſt quam ceſſauit loquens ad Abraham. Et Abraham reuerſus eſt in locum ſuum.

CAP. XIX.

1 VEnerunt autem angeli duo in Sodoma veſperi. Lot autem ſedebat ad portam Sodomorum. Videns autem Lot exurrexit obuiam illis: & adorauit facie ſuper terram:

Et di-

Chald. Paraph. Tranſl.

14 *Nunquid occultabitur à facie Domini verbum? In tempore reuertar ad te, ſicut nunc quo eritis viui: & Saræ erit filius.*

15 *Et negauit Sara, dicens: Non riſi: quia timuit, & ait: Nequaquam; ſed riſiſti.*

16 *Et ſurrexerunt inde viri, & reſpexerunt contra faciem Sodomæ: & Abraham ibat cum eis, vt comitaretur eos.*

17 *Dixitque Dominus: Nunquid celabo ego ab Abraham quod ego facio?*

18 *Abraham autem erit in gentem magnam & robuſtam: & BENEDICENTVR propter eum omnes populi terræ.*

19 *Quia noui quòd præcipiet filiis ſuis, & viris domus ſuæ poſt ſe, vt cuſtodiant vias quæ rectæ ſunt coram Domino; vt faciant iuſtitiam & iudicium: vt adducat Dominus ſuper Abraham, quod locutus eſt vt adduceret ſuper eum.*

20 *Dixitque Dominus: Clamor Sodomæ & Gomorræ, quia multus eſt; & peccatum eorum, quia fortè eſt nimis.*

21 *Apparebo nunc, & diiudicabo, vtrum ſicut clamor qui venit coram me fecerint, conſummabo eos, ſi non egerint pœnitentiam. ſi autem egerint pœnitentiam, non vlciſcar.*

22 *Et receſſerunt inde viri, & abierunt Sodomam: & Abraham adhuc ſtabat in oratione coram Domino.*

23 *Et acceſſit Abraham & dixit: Nunquid in furore conſumes iuſtum cum impio?*

24 *Si fortè ſunt quinquaginta iuſti in medio ciuitatis, num in furore conſumes: & non dimittes loco propter quinquaginta iuſtos, qui ſunt in medio eius?*

25 *Vera ſunt iudicia tua: ne facias ſicut rem hanc, vt conſumas iuſtum cum impio, vt ſit iuſtus ſicut impius: vera ſunt iudicia tua. Nunquid iudex vniuerſæ terræ non vtique faciet iudicium?*

26 *Dixitque Dominus: Si inuenero in Sodomæ quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos.*

27 *Et reſpondit Abraham, & dixit: Multum locutus ſum coram Domino, cùm ſim ego puluis & cinis.*

28 *Fortè deficient de quinquaginta iuſtis, quinque: nunquid diſperdes propter quinque omnem ciuitatem? Et dixit: Non diſperdam, ſi inuenero ibi quadraginta & quinque.*

29 *Addiditque rurſus loqui cum eo, & dixit: Fortè inuenientur ibi quadraginta. Et dixit: Non faciam conſummationem propter quadraginta.*

30 *Et dixit: Ne, obſecro, iraſcatur furor Domini, & loquar. Fortè inuenientur ibi triginta. Et dixit: Non faciam conſummationem, ſi inuenero ibi triginta.*

31 *Et dixit: Ecce nunc multum locutus ſum coram Domino: fortè inuenientur ibi viginti. & dixit: Non diſperdam propter viginti.*

32 *Et ait: Ne, obſecro, iraſcatur furor Domini, & loquar tantummodo hac vice: Fortè inuenientur ibi decem, & dixit: Non diſperdam propter decem.*

33 *Et eleuata eſt gloria Domini cùm ceſſaſſet loqui cum Abraham. & Abraham reuerſus eſt in locum ſuum.*

CAP. XIX.

1 *ET venerunt duo angeli Sodomam veſperè: & Lot ſedebat in porta Sodomæ. Et vidit Lot, & ſurrexit in occurſum eorum: & adorauit pronus ſuper terram.*

Et

*Deut. 29. 23. Iſa. 13. 19. Ier. 50. 40. Ezech. 16. 49. Oſe. 11. 8. Amos 4. 11. Luc. 17. 29. Iudæ 1. 7.

* Luc. 17. 28. Sup. 12. 1.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Lot ingreſſus eſt Segor.	23	*Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Loth ingreſſus eſt Sohar.*
* Igitur Dominus pluit ſuper Sodomam & Gomorrham ſulphur & ignem à Domino de cœlo:	24	*Et Dominus pluit ſuper Sedom, & ſuper Hamorah ſulfur, & ignem à Domino è cœlis.*
Et ſubuertit ciuitates has, & omnem circa regionem, vniuerſos habitatores vrbium, & cuncta terræ virentia.	25	*Et ſubuertit ciuitates iſtas, & omnem planiciem, & omnes habitatores vrbium, & germen terræ.*
* Reſpiciensque vxor eius poſt ſe, verſa eſt in ſtatuam ſalis.	26	*Et reſpexit vxor eius poſt eum, & effecta eſt ſtatua ſalis.*
Abraham autem conſurgens mane, vbi ſteterat prius cum Domino,	27	*Et ſurrexit Abraham mane ad locum, vbi ſteterat coram Domino.*
Intuitus eſt Sodomam & Gomorrham, & vniuerſam terram regionis illius: viditque aſcendentem fauillam de terra quaſi fornacis fumum.	28	*Et reſpexit ſuper faciem Sedom, & ſuper omnem faciem terræ planiciei & vidit; Et ecce aſcendebat fumus terræ, ſicut fumus fornacis.*
Cum enim ſubuerteret Deus ciuitates regionis illius, recordatus Abrahæ, liberauit Lot de ſubuerſione vrbium in quibus habitauerat.	29	*Et fuit cum diſperderet Deus vrbes planiciei, recordatus eſt Deus Abraham, & emiſit Loth è medio ſubuerſionis, quando ſubuertit ciuitates, in quibus habitabat Loth.*
Aſcenditque Lot de Segor, & manſit in monte, duæ quoque filiæ eius cum eo (timuerat enim manere in Segor) & manſit in ſpelunca ipſe, & duæ filiæ eius cum eo.	30	*Et aſcendit Loth de Sohar, & habitauit in monte, & duæ filiæ eius cum eo, quia timuit habitare in Sohar, & habitauit in ſpelunca ipſe, & duæ filiæ eius.*
Dixitque maior ad minorem: Pater noſter ſenex eſt, & nullus virorum remanſit in terra, qui poſſit ingredi ad nos iuxta morem vniuerſæ terræ.	31	*Et dixit primogenita ad minorem. Pater noſter ſenex eſt, & vir non eſt in terra, vt ingrediatur ad nos ſecundum morem omnis terræ.*
Veni, inebriemus eum vino, dormiamuſque cum eo, vt ſeruare poſſimus ex patre noſtro ſemen.	32	*Veni potum demus patri noſtro vinum, & dormiamus cum eo, & viuificemus de patre noſtro ſemen.*
Dederunt itaque patri ſuo bibere vinum nocte illa: Et ingreſſa eſt maior, dormiuitque cum patre: at ille non ſenſit, nec quando accubuit filia, nec quando ſurrexit.	33	*Et potum dederunt patri ſuo vinum, nocte ipſa, & ingreſſa eſt primogenita & dormiuit cum patre ſuo, & non cognouit quando dormiuit ipſa, & quando ſurrexit ipſa.*
Altera quoque die dixit maior ad minorem: Ecce dormiui heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hac nocte, & dormies cum eo, vt ſaluemus ſemen de patre noſtro:	34	*Et fuit in craſtino, dixit primogenita ad minorem: Ecce dormiui heri ſero cum patre meo. Potum demus ei vinum, etiam nocte: & ingredere, dormi cum eo, & viuificemus de patre noſtro ſemen.*
Dederunt etiam & illa nocte patri ſuo bibere vinum, ingreſſaque minor filia, dormiuit cum eo: & ne tunc quidem ſenſit quando concubuerit, vel quando illa ſurrexerit.	35	*Et potum dederunt etiam nocte ipſa patri ſuo vinum Et ſurrexit minor, & dormiuit cum eo, & non cognouit, quando dormiuit ipſa, & quando ſurrexit ipſa.*
Conceperunt ergo duæ filiæ Lot de patre ſuo.	36	*Et conceperunt duæ filiæ Loth de patre ſuo.*
Peperitque maior filium, & vocauit nomen eius Moab: ipſe eſt pater Moabitarum vſque in præſentem diem.	37	*Et peperit primogenita filium, & vocauit nomen eius Moab. Ipſe eſt pater Moab vſque hodie.*
Minor quoque peperit filium, & vocauit nomen eius Ammon, id eſt, filius populi mei: ipſe eſt pater Ammonitarum vſque hodie.	38	*Et minor etiam ipſa peperit filium, & vocauit nomen eius Benhammi. Ipſe eſt pater filiorum Hemmon vſque hodie.*

CAP. XX.

PRofectus inde Abraham in terram auſtralem, habitauit inter Cades, & Sur: & peregrinatus eſt in Geraris.	1	*ET profectus eſt inde Abraham ad terram meridianam, et habitauit inter Cades, et Sur; et peregrinatus eſt in Gheraris.*
Dixitque de Sara vxore ſua, Soror mea eſt. Miſit ergo Abimelech rex Geraræ, & tulit eam.	2	*Et dixit Abram ſuper Sarah vxore ſua. Soror mea eſt. Et miſit Abimelech rex Gherar, et accepit Sarah.*
Venit autem Deus ad Abimelech per ſomnium nocte, & ait illi: En morieris propter mulierem quam tuliſti: habet enim virum.	3	*Et venit Deus ad Abimelech in ſomnio noctis, et dixit ei. Ecce es mortuus propter vxorem, quam accepiſti. Et ipſa maritata eſt marito.*
Abimelech vero non tetigerat eam, & ait: Domine, num gentem ignorantem & iuſtam interficies?	4	*Et Abimelech non appropinquauerat ad eam, et dixit. Domine, numquid gentem etiam iuſtam occides?*
Nonne ipſe dixit mihi: Soror mea eſt: & ipſa ait: Frater meus eſt? in ſimplicitate cordis mei, & munditia manuum mearum feci hoc.	5	*Numquid non ipſe dixit mihi, ſoror mea eſt, et ipſa etiam dixit, frater meus eſt? In perfectione cordis mei, et in munditia manuum mearum feci hoc.*
Dixitque ad eum Deus: Et ego ſcio quòd ſimplici corde feceris: & ideo cuſtodiui te ne peccares in me, & non dimiſi vt tangeres eam.	6	*Et dixit ad eum Deus in ſomnio. Etiam ego noui, quòd in perfectione cordis tui feciſti hoc, et prohibui etiam ego te, ne peccares mihi; idcirco non permiſi te, vt tangeres eam.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

23 Sol egreſſus eſt ſuper terram: & Lot ingreſſus eſt in Segor.

24 Et Dominus pluit ſuper Sodoma & Gomorrha ſulphur & ignem à Domino de cœlo:

25 Et euertit ciuitates has, & omnem circa regionem,& omnes habitantes in ciuitatibus, & quæ exoriuntur è terra.

26 Et reſpexit vxor eius retrorſum: & facta eſt ſtatua ſalis.

27 Mane autem ſurgens Abraham diluculo iuit ad locum,in quo ſteterat coram Domino:

28 Et reſpexit in faciem Sodomorum,& Gomorrhę, & in faciem circumiacẽtis regionis,& vidit. Et ecce aſcendebat flãma de terra,quaſi vapor fornacis.

29 Et factũ eſt cum diſperderet Deus omnes ciuitates vicinas; recordatus eſt Deus Abraham: & emiſit Lot de medio euerſionis, cum euerteret Dominus ciuitates,in quibus habitabat in eis Lot.

30 Aſcendit autem Lot de Segor: & ſedit in monte,ipſe & duæ filiæ eius cum eo. Timuit enim habitare in Segor. Et habitauit in ſpelunca ipſe & duæ filiæ eius cum eo.

31 Dixit autem ſenior ad iuniorem:Pater noſter ſenior eſt: & nemo eſt ſuper terram qui intret ad nos: ſicut conuenit omni terræ.

32 Veni & potemus patrem noſtrũ vino,& dormiamus cum eo,& ſuſcitemus de patre noſtro ſemen.

33 Potauerunt autem patrem ſuum vino in nocte illa: & ingreſſa ſenior dormiuit cum patre ſuo in nocte illa. Et neſciuit cum ipſe dormiuit, & cum ſurrexit.

34 Factum eſt autem in craſtino: & dixit ſenior ad iuniorẽ: Ecce dormiui heri cum patre noſtro. Potemus eum vino & in nocte hac: & ingreſſa dormi cum eo, & ſuſcitemus de patre noſtro ſemen.

35 Potauerunt autem, & in nocte illa patrem ſuum vino: & ingreſſa iunior dormiuit cum patre ſuo, & neſciuit cum dormiuit ipſe, & ſurrexit.

36 Et conceperunt duæ filiæ Lot de patre ſuo;

37 Et genuit ſenior filium, & vocauit nomen eius Moab, dicens,de patre meo. Iſte eſt pater Moabitarum vſque in hodiernum diem.

38 Peperit autem & iunior filium:& vocauit nomen eius Amman dicens,filius generis mei. Hic eſt pater Ammanitarum vſque in hodiernum diem.

CAP. XX.

1 ET mouit illinc Abraham in terram ad Africum: & habitauit inter Cades,& Sur: & incola fuit in Geraris.

2 Dixit autem Abraham de Sarra vxore ſua, quia ſoror mea eſt. Timuit enim dicere, quia vxor mea eſt: ne forte occiderent eum viri ciuitatis propter eam. Miſit autem Abimelech rex Gerarorum: & tulit Sarram.

3 Et ingreſſus eſt Deus ad Abimelech in ſomno nocte,& dixit:Ecce tu moreris propter vxorem,quam accepiſti: iſta verò eſt cohabitans viro.

4 Abimelech autem non tetigerat eam. Et dixit: Domine gentem ignorantem, & iuſtam perdes.

5 Nonne ipſe mihi dixit,ſoror mea eſt?& hæc mihi dixit, frater meus eſt? In corde puro & in iuſtitia manuum feci hoc.

6 Dixit autem ei Deus per ſomnum: Et ego cognoui, quoniam in corde puro feciſti hoc: & peperci tibi, vt non peccares in me: propter hoc non permiſi tibi tangere eam.

Nunc

Chald. Paraph. Tranſl.

23 *Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Lot venit in Segor.*

24 *Et Dominus pluit ſuper Sodomam & Gomorram ſulphur & ignem à facie Domini de cœlo.*

25 *Et ſubuertit ciuitates has, & omnem planiciem, & omnes habitatores vrbium,& germen terræ.*

26 *Et reſpexit vxor eius poſt ſe: & facta eſt ſtatua ſalis.*

27 *Et ſurrexit Abraham manè, ad locum vbi ſteterat in oratione coram Domino.*

28 *Et aſpexit contra faciem Sodomæ & Gomorræ, et contra faciem terræ campeſtris: & vidit: et ecce aſcendit fumus de terra ſicut fumus fornacis.*

29 *Et factum eſt cum diſperderet Dominus ciuitates campeſtres, recordatus eſt Dominus Abrahæ, & miſit Lot de medio ſubuerſionis, quando ſubuertit ciuitates in quibus habitabat Lot.*

30 *Et aſcendit Lot de Segor, & habitauit in monte, & duæ filiæ eius cum eo: quia timuit habitare in Segor: & habitauit in ſpelunca,ipſe & duæ filiæ eius.*

31 *Et dixit maior minori: Pater noſter ſenex eſt, & non eſt vir in terra, vt ingrediatur ad nos iuxta conſuetudinem vniuerſæ terræ.*

32 *Veni, potemus patrem noſtrum vino: & cubemus cum eo, & reſeruabimus de patre noſtro filios.*

33 *Et potauerunt patrem ſuum vino in nocte illa: & ingreſſa eſt maior, & concubuit cum patre ſuo: & neſciuit quando cubuit, nec quando ſurrexit.*

34 *Et factum eſt in die ſequenti, & dixit maior minori: Ecce concubui heri cum patre meo. potemus eum vino etiam in hac nocte, & ingredere, cuba cum eo, vt reſeruemus de patre noſtro filios.*

35 *Et potauerunt etiam in nocte illa patrem ſuum vino: & ſurrexit minor, & concubuit cum eo: & neſciuit quando cubuit, nec quando ſurrexit.*

36 *Et conceperunt duæ filiæ Lot de patre ſuo,*

37 *Et peperit maior filium, & vocauit nomen eius Moab. ipſe eſt pater Moabitarum vſque in diem hanc.*

38 *Et minor etiam ipſa peperit filium, & vocauit nomen eius, filium populi mei. ipſe eſt pater filiorum Amon vſque in diem hanc.*

CAP. XX.

1 *ET profectus eſt inde Abraham in terram Auſtralem: et habitauit inter Recam & Agara: et peregrinatus eſt in Gerar.*

2 *Et dixit Abraham de Sara vxore ſua: Soror mea eſt. Et miſit Abimelech rex Gerar, et tulit Saram.*

3 *Et venit verbum à facie Dei ad Abimelech in viſione noctis: et ait illi: En tu morieris propter mulierem quam tuliſti: eſt enim vxor viri.*

4 *Et Abimelech non acceſſit ad eam. Et ait: Domine, nunquid gentem etiam iuſtam interficies.*

5 *Nonne ipſe dixit mihi: Soror mea eſt. et ipſa quoque ait: Frater meus eſt? in rectitudine cordis mei, et in munditia manuum mearum feci hoc.*

6 *Et ait illi Deus per ſomnium: Manifeſtum eſt etiam coram me, quòd in rectitudine cordis tui feciſti hoc: et prohibui quoque ego te, ne peccares coram me: propterea non dimiſi te, vt accederes ad eam.*

Et nunc

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

10 Vallis autem Silueſtris habebat puteos multos bi-
tuminis. Itaque rex Sodomorum, & Gomorrhæ
terga verterunt, cecideruntque ibi: & qui remanſe-
rant, fugerunt ad montem.
11 Tulerunt autem omnem ſubſtantiam Sodomo-
rum & Gomorrhæ, & vniuerſa quæ ad cibum per-
tinent, & abierunt:
12 Necnon & Lot & ſubſtantiam eius, filium fratris
Abram, qui habitabat in Sodomis.
13 Et ecce vnus, qui euaſerat nunciauit Abram He-
bræo, qui habitabat in conualle Mambre Amor-
rhæi fratris Eſchol, & fratris Aner: hi enim pepi-
gerant fœdus cum Abram.
14 Quod cum audiſſet Abram, captum videlicet
Lot fratrem ſuum, numerauit expeditos vernacu-
los ſuos trecentos decem, & octo: & perſecutus eſt
vſque Dan.
15 Et diuiſis ſociis, irruit ſuper eos nocte: percuſſit-
que eos, & perſecutus eſt eos vſque Hoba, quæ eſt
ad læuam Damaſci.
16 Reduxitque omnem ſubſtantiam, & Lot fratrem
ſuum cum ſubſtantia illius, mulieres quoque &
populum.
17 Egreſſus eſt autem rex Sodomorum in occurſum
eius poſtquam reuerſus eſt à cęde Chodorlahomor,
& regum qui cum eo erant in valle Saue, quæ eſt
vallis regis.
18 * At vero Melchiſedech rex Salem, proferens pa-
nem & vinum, erat enim Sacerdos Dei altiſſimi,
19 Benedixit ei, & ait: Benedictus Abram Deo excelſo,
qui creauit cœlum & terram:
20 Et benedictus Deus excelſus, quo protegente,
hoſtes in manibus tuis ſunt. Et dedit ei decimas ex
omnibus.
21 Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mi-
hi animas, cetera tolle tibi.
22 Qui reſpondit ei: Leuo manum meam ad Do-
minum Deum excelſum poſſeſſorem cœli, & ter-
ræ,
23 Quòd à filo ſubtegminis vſque ad corrigiam ca-
ligæ, non accipiam ex omnibus quæ tua ſunt, ne
dicas: Ego ditaui Abram:
24 Exceptis his, quæ comederunt iuuenes, & parti-
bus virorum, qui venerunt mecum, Aner, Eſchol,
& Mambre: iſti accipient partes ſuas.

*Heb. 3 3.

CAP. XV.

1 HIs itaque tranſactis, factus eſt ſermo Domini
ad Abram per viſionem dicens: Noli timere
Abram, ego protector tuus ſum, & merces tua ma-
gna nimis.
2 Dixitque Abram: Domine Deus, quid dabis mi-
hi? ego vadam abſque liberis: & filius procurato-
ris domus meæ iſte Damaſcus Eliezer.
3 Addiditque Abram: Mihi autem non dediſti ſe-
men: & ecce vernaculus meus, hæres meus erit.
4 Statimque ſermo Domini factus eſt ad eum, di-
cens: Non erit hic hæres tuus: ſed qui egredietur
de vtero tuo, ipſum habebis hæredem.
5 Eduxitque eum foras, & ait illi: * Suſpice cæ-
lum, & numera ſtellas, ſi potes. Et dixit ei: Sic erit
ſemen tuum.
6 * Credidit Abram Deo, & reputatum eſt illi ad
iuſtitiam.
7 Dixitque ad eum: Ego Dominus qui eduxit te
de Vr Chaldæorum, vt darem tibi terram iſtam,
& poſſideres eam.
8 At ille ait: Domine Deus, vnde ſcire poſſum,
quod poſſeſſurus ſim eam?

*Rom. 4.18.

*Rom. 4.3. Gal. 3.6 Iac. 2. 23.

Et re-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

10 *Et vallis Siddim plena erat puteis cæmenti. Et fuge-
runt rex Sedom & Hamorah, & ceciderunt ibi, & re-
ſidui in montem fugerunt.*
11 *Et ceperunt omnem ſubſtantiam Sedom, & Hamo-
rah, & omnem eſcam eorum, & abierunt.*
12 *Et ceperunt Loth, & ſubſtantiam eius, filium fratris
Abram, & abierunt. Et ipſe habitabat in Sedom.*
13 *Et venit euaſus, & nunciauit Abram Hebræo, & ipſe
habitabat in quercubus Mamre Emori fratris Eſchol,
fratris Haner, & ipſi erant fœderati cum Abram.*
14 *Et audiuit Abram quòd captus eſſet frater ſuus, &
armauit pueros ſuos, pueros domus ſuæ, octo, & decem,
& trecentos, & perſecutus eſt vſque ad Dan.*
15 *Et diuiſit ſe ſuper eos nocte, ipſe, & ſerui eius, & per-
cuſſit eos, & perſecutus eſt eos vſque ad Chouah, quæ eſt
à læua Dammeſech.*
16 *Et reduxit omnem ſubſtantiam, & etiam Loth fra-
trem ſuum, & ſubſtantiam eius reduxit. Et etiam mu-
lieres & populum.*
17 *Et egreſſus eſt rex Sedom in occurſum eius, poſtquam
reuerſus eſt ipſe à cædendo Chedorlahomer, & reges qui
erant ſecum, ad vallem Saueh. Ipſa eſt vallis regis.*
18 *Et Malchiſedech rex Salem protulit panem & vinum.
Et ipſe erat ſacerdos Deo altiſſimo.*
19 *Et benedixit ei, & dixit: Benedictus Abram à Deo al-
tiſſimo poſſeſſore cœli, & terræ.*
20 *Et benedictus Deus altiſſimus, qui tradidit hoſtes tuos
in manu tua, & dedit ei decimam de omnibus.*
21 *Et dixit rex Sedom ad Abram. Da mihi animas, &
ſubſtantiam tolle tibi.*
22 *Et dixit Abram ad regem Sedom. Leuaui manum
meam ad Dominum Deum altiſſimum, poſſeſſorem cœli
& terræ.*
23 *Si à filo vſque ad corrigiam calciamenti, accepero ex
omnibus, quæ ſunt tibi, vt non dicas: Ego ditaui A-
bram.*
24 *Præter ea tantum, quæ comederunt pueri, & partem
virorum, qui perrexerunt mecum Anher, Eſchol, &
Mamre. Ipſi accipiant partem ſuam.*

CAP. XV.

1 *POſt res iſtas fuit verbum Domini ad Abram in vi-
ſione dicendo: Ne timeas Abram. Ego ſcutum ero ti-
bi, merces tua multa valde.*
2 *Et dixit Abram. Domine Deus, quid dabis mihi? Et
ego vado abſque liberis: & filius gubernator domus meæ
eſt Dammeſech Elihezer.*
3 *Et dixit Abram. Ecce mihi non dediſti ſemen. Et ecce
filius domus meæ hæreditat me.*
4 *Et ecce verbum Domini ad eum dicendo. Non hæredi-
tabit te iſte, ſed qui egredietur de viſceribus tuis: ipſe
hæreditabit te.*
5 *Et eduxit eum foras: & dixit: *Suſpice nunc cœlum,
& numera ſtellas, ſi poteris numerare eas. Et dixit ei.
Sic erit ſemen tuum.*
6 *Et credidit Dominò, & reputatum eſt illud ſibi iu-
ſtitia.*
7 *Et dixit ad eum: Ego Dominus, qui eduxi te de Vr
Chaſdim, vt darem tibi terram iſtam, vt hæredites eam.*
8 *Et dixit. Domine Deus in quo cognoſcam, quod hære-
ditabo eam?*

Et di-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

10 Vallis autem Salſa, putei bituminis. Fugit autem rex Sodomorum, & rex Gomorrhæ, & ceciderunt ibi: reſidui autem fugerunt in montanam.

11 Cœperunt autem omnem equitatum Sodomorũ, & Gomorrhæ, & omnes eſcas eorum, & abierunt.

12 Ceperunt autem & Lot filium fratris Abram, & apparatum eius: & diſceſſerunt. Erat enim habitans in Sodomis.

13 Adueniens autem eorum, qui euaſerunt quidam, nunciauit Abram tranſitori. Ipſe autem habitabat ad quercum Mambre, Amorrhæi fratris Eſchol, & fratris Aynan, qui erant coniurati Abram.

14 Audiens autem Abram, quia captiuatus eſt Lot filius fratris ſui; numerauit proprios vernaculos ſuos trecentos decem, & octo. Et perſequutus eſt poſt eos vſque Dan.

15 Et irruit ſuper eos nocte, ipſe, & pueri eius: percuſſitque eos, & perſequutus eſt eos vſque Choba, quæ eſt ad ſiniſtram Damaſci.

16 Et reduxit omnem equitatum Sodomorum: & Lot fratris ſui filium reduxit, & omnem ſubſtantiam eius, & vxores, & populum.

17 Egreſſus eſt autem rex Sodomorum in occurſum ei, poſtquam ille reuerſus eſt à cœde Chodorlogomor, & regum, qui cum eo, in valle Saby: hic erat campus regum.

18 Et Melchiſedec rex Salem protulit panes, & vinum: erat autem ſacerdos Dei altiſſimi.

19 Et benedixit Abram, & dixit. Benedictus Abram Deo altiſſimo, qui creauit cœlum & terram:

20 Et benedictus Deus altiſſimus, qui tradidit inimicos tuos ſub manus tuas. Et dedit ei Abram decimam de omnibus.

21 Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi homines: equitatum autem ſume tibi.

22 Dixit autem Abram ad regem Sodomorum: Extendam manum meam ad Dominum Deum altiſſimum, qui creauit cœlum & terram,

23 Si à filo vſque ad corrigiam calceamenti ſumam ab omnibus tuis: vt non dicas, quia ego ditaui Abram,

24 Præter ea, quæ comederunt iuuenes, & portionẽ virorum, qui mecum vna profecti ſunt, Eſchol, Aynan, Mambre. Hi ſument portionem.

CAP. XV.

1 Poſt hæc autem verba factum eſt verbum Domini ad Abram in viſu, dicens: Noli timere Abram: ego protego te: merces tua multa erit valde.

2 Dicit autem Abram: Deſpota Domine quid mihi dabis? Ego autem dimittor ſine liberis. Filius autem Malec, vernaculæ meæ, iſte Damaſcus Eliezer.

3 Et dixit Abram. Quoniam quidem mihi non dediſti ſemen: vernaculus autẽ meus hęreditabit me.

4 Et ſtatim vox Domini facta eſt ad eum, dicens: non hæreditabit te iſte: ſed qui egredietur ex te, hic hæreditabit te.

5 Eduxit autem eum foras; & dixit ei: Reſpice in cœlum, & numera ſtellas, ſi potes dinumerare eas. Et dixit: Sic erit ſemen tuum.

6 Et credidit Abram Deo: & deputatum eſt ei ad iuſtitiam.

7 Dixit autem ad eum. Ego Deus, qui te eduxi de regione Chaldæorum, vt dem tibi terram hanc hęreditare.

8 Dixit autem. Deſpota Domine, ſecundum quid ſciam, quod hæreditabo eam?

Chald. Paraph. Tranſl.

10 *Vallis autem campeſtris habebat puteos ex quibus effodiebatur bitumen: & fugerunt rex Sodomæ, & rex Gomorrhæ, & ceciderunt ibi: & qui remanſerant in montem fugerunt.*

11 *Et deprædati ſunt omnem ſubſtantiam Sodomæ & Gomorrhæ, & omnes cibos eorum: & abierunt.*

12 *Ceperunt quoque Loth filium fratris Abrã, & ſubſtantiam eius, & abierunt: & ipſe habitabat in Sodomis.*

13 *Et venit qui euaſerat, & nunciauit Abrã Hebræo qui morabatur in campeſtribus Mamre Amorræi fratris Eſchol, & fratris Aner: & hi erant confœderati Abrã.*

14 *Et audiuit Abram quòd captus eſſet frater ſuus, & armauit pueros ſuos natos in domo ſua trecentos & decem & octo, & perſequutus eſt vſque Dan.*

15 *Et diuiſis ſeruis ſuis contra eos, percuſſerunt eos nocte, & perſecutus eſt eos vſque Hoba: quæ eſt ad Aquilonem Damaſci.*

16 *Et reduxit vniuerſam ſubſtantiam, & etiam Loth fratrem ſuum, & ſubſtantiam eius reduxit, mulieres quoque & populum.*

17 *Et egreſſus eſt rex Sodomæ in occurſum eius poſtquam reuerſus eſt à cæde Codorlaomor, & regum qui erant cum eo in valle plana: quæ erat locus reſt igerij regis.*

18 *Et Melchiſedech rex Ieruſalem adduxit panem & vinum: & ipſe erat miniſter coram Deo excelſo.*

19 *Et benedixit ei: & dixit, Benedictus Abram coram Deo excelſo, cuius poſſeſſio eſt cœlum & terra.*

20 *Et benedictus Deus excelſus qui tradidit hoſtes tuos in manu tua. Et dedit ei vnum ex decem de omnibus.*

21 *Et dixit rex Sodomæ ad Abram: Da mihi animas, & ſubſtantiam tolle tibi.*

22 *Et dixit Abram regi Sodomæ: Leuo manum meam in oratione coram Deo excelſo, cuius poſſeſſio cœlum & terra eſt:*

23 *Si à filo & vſque ad corrigiam calceamenti accipiam ex omnibus quæ tua ſunt: & non dices ego ditaui Abram.*

24 *Exceptis his quæ comederunt iuuenes, & parte virorum qui venerunt mecum, Aner, Eſchol, & Mamre: illi recipiant partes ſuas.*

CAP. XV.

1 *Poſt verba hæc factus eſt ſermo à facie Domini ad Abram in prophetia dicens: Ne timeas Abram; verbum meum erit fortitudo tua, merces tua multa nimis.*

2 *Et dixit Abram Domino: Deus quid dabis mihi? & ego vado abſque liberis, & filius gubernator iſte qui in Domo mea eſt; ipſe eſt Damaſcenus Eliezer.*

3 *Et dixit Abram: Ecce mihi non dediſti generationem: & ecce filius domus meæ hæres meus erit.*

4 *Et ecce ſermo à facie Domini factus eſt ad eum dicens, Non erit hic hæres tuus, ſed filius quem genueris, ipſe erit hæres tuus.*

5 *Et eduxit eum foras: & dixit: Reſpice nunc cœlum, & numera ſtellas, ſi potes numerare eas. Et dixit ei: Sic erũt filij tui.*

6 *Et credidit in verbo Domini, & reputatum eſt ei ad iuſtitiam.*

7 *Dixitque ei: Ego Dominus qui eduxi te de Vr Chaldæorum, vt darem tibi terram hanc in hæreditatem.*

8 *Et dixit: Domine Deus, in quo ſciam, quòd hæreditabo eam?*

Vulgat. Editio.

Et reſpondens Dominus: Sume,inquit,mihi vaccam triennem, & capram trimam, & arietem annorum trium, turturem quoque, & columbam.

Qui tollens vniuerſa hæc, * diuiſit ea per mediũ & vtraſque partes contra ſe altrinſecus poſuit: aues autem non diuiſit.

*Iet. 34 18.

Deſcenderũtque volucres ſuper cadauera, & abigebat eas Abram.

Cumque ſol occumberet, ſopor irruit ſuper Abram, & horror magnus & tenebroſus inuaſit eũ.

Dictumque eſt ad eum: Scito prænoſcens quòd * peregrinum futurum ſit ſemen tuum in terra non ſua, & ſubjicient eos ſeruituti, & affligent quadringentis annis.

*Act. 7 6.

Verumtamen gentem, cui ſeruituri ſunt, ego iudicabo: & poſt hæc egredientur cum magna ſubſtantia.

Tu autem ibis ad patres tuos in pace, ſepultus in ſenectute bona.

Generatione autem quarta reuertentur huc: necdum enim completæ ſunt iniquitates Amorrhæorum, vſque ad præſens tempus.

Cum ergo occubuiſſet ſol, facta eſt caligo tenebroſa, & apparuit clibanus fumans,& lampas ignis tranſiens inter diuiſiones illas.

In illo die * pepigit Dominus fœdus cum Abram, dicens: Semini tuo dabo terram hanc à fluuio Ægypti vſque ad fluuium magnum Euphraten:

*Sup. 12. 7. 13. 5. Ioſ. 26. 4. Deu. 34 4. 2. Par. 9 26. 1. Reg. 4. 20.

Cinæos, & Cenezæos, Cedmonæos:

Et Hethæos, & Pherezæos, Raphaim quoque;

Et Amorrhæos, & Chananæos, & Gergeſæos, & Iebuſæos.

CAP. XVI.

IGitur Sarai, vxor Abram, non genuerat liberos: ſed habens ancillam Ægyptiam nomine Agar:

Dixit marito ſuo: Ecce concluſit me Dominus, ne parerem: ingredere ad ancillam meam, ſi fortè ſaltem ex illa ſuſcipiam filios. Cumque ille acquieſceret deprecanti:

Tulit Agar Aegyptiam ancillam ſuam poſt annos decem quàm habitare cœperant in terra Chanaan: & dedit eam viro ſuo vxorem.

Qui ingreſſus eſt ad eam. At illa concepiſſe ſe videns, deſpexit dominam ſuam.

Dixitque Sarai ad Abram: Inique agis contra me: ego dedi ancillam meam in ſinum tuum, quæ videns quod concèperit, deſpectui me habet. Iudicet Dominus inter me, & te.

Cui reſpondens Abram: Ecce, ait ancilla tua in manu tua eſt, vtere ea vt libet. Affligente igitur eam Sarai, fugam iniit.

Cumque inueniſſet eam Angelus Domini iuxta fontem aquæ in ſolitudine, qui eſt in via Sur in deſerto,

Dixit ad illam: Agar ancilla Sarai, vnde venis? & quo vadis? quæ reſpondit: A facie Sarai dominæ meæ ego fugio.

Dixitque ei Angelus Domini: Reuertere ad dominam tuam, & humiliare ſub manu illius.

Et rurſum: Multiplicans, inquit, multiplicabo ſemen tuum, & non numerabitur præ multitudine.

Ac deinceps: Ecce ait concepiſti, & paries filium vocabiſque nomen eius Iſmael, eo quòd audierit Dominus afflictionem tuam.

Hic erit ferus homo: manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum: & è regione vniuerſorum fratrum ſuorum figet tabernacula.

Voca-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Et dixit ad eum. Tolle mihi vitulam triennem, & capram triennem, & arietem triennem, & turturem, & pullum columbarum.*

10 *Et tulit ſibi omnia iſta, & diuiſit ea per medium, & poſuit ſingulam diuiſionis eius partem alteram contra alteram, ſed auem non diuiſit.*

11 *Et deſcenderunt aues ſuper cadauera, & abigebat eas Abram.*

12 *Et fuit, ſole occumbente, ſopor cecidit ſuper Abram. Et ecce terror tenebroſus magnus cadens ſuper eum.*

13 *Et dixit ad Abram. Cognoſcendo cognoſces, quòd peregrinum erit ſemen tuum in terra, non ſua. Et ſeruire facient eos, & affligent eos quadringentos annos.*

14 *Et etiam gentem, cui ſeruient, iudico ego: & poſtea egredientur cum ſubſtantia magna.*

15 *Et tu ingredieris ad patres tuos in pace. Sepelieris in canicie bona.*

16 *Et generatione quarta reuertentur huc: quia non eſt perfecta punitio Emorei vſque adhuc.*

17 *Et fuit, ſole occumbente, caligo erat. Et ecce furnus fumans, & lampas ignis, quæ tranſibat inter diuiſiones ipſas.*

18 *In die ipſo pepigit Dominus cum Abram fœdus, dicendo. Semini tuo dabo terram hanc, à flumine Ægypti vſque ad flumen magnum, flumen Perath.*

19 *Chenæum, & Chenizæum, & Chadmonæum:*

20 *Et Chittæum, & Perizæum, & Rephaim:*

21 *Et Emoreum, & Chenabeneum, & Chirghaſæum, & Iebuſæum.*

CAP. XVI.

1 *ET Sarai vxor Abram non pepererat ei. Et ei erat ancilla Ægyptia: & nomen eius Haghar.*

2 *Et dixit Sarai ad Abram. Ecce nunc concluſit me Dominus, ne parerem. Ingredere nunc ad ancillam meam. Si fortè filios ſuſcipiam ex ea. Et paruit Abram voci Sarai.*

3 *Et tulit Sarai vxor Abram Haghar Ægyptiam ancillã ſuam in fine decem annorum, quibus habitauit Abram in terra Chenahan, & dedit eam Abram viro ſuo in vxorẽ.*

4 *Et ingreſſus eſt ad Haghar, & concepit. Et vidit quod concepiſſet, & deſpectui fuit domina eius in oculis ſuis.*

5 *Et dixit Sarai ad Abram: Punitio mea ſuper te: Ego dedi ancillam meam in ſinu tuo. Et vidit quod concepit, & deſpectui ſum in oculis eius. Iudicet Dominus inter me, & inter te.*

6 *Et dixit Abram ad Sarai. Ecce Ancilla tua in manu tua, fac ei quod bonum eſt in oculis tuis. Et afflixit eam Sarai, & fugit à facie eius.*

7 *Et inuenit eam Angelus Domini iuxta fontem aquæ, in deſerto, iuxta fontem in via Sur.*

8 *Et dixit: Haghar ancilla Sarai, Vbi vnde venis? & quo vadis? Et dixit. A facie Sarai Dominæ meæ ego fugio.*

9 *Et dixit ei Angelus Domini. Reuertere ad dominam tuam & humilia te ſub manibus eius:*

10 *Et dixit ei Angelus Domini. Multiplicando multiplicabo ſemen tuum, & non numerabitur præ multitudine,*

11 *Et dixit ei Angelus Domini. Ecce es prægnans, & paries filium, & vocabis nomen eius Iſmahel, quia audiuit Dominus afflictionem tuam.*

12 *Et ipſe erit ſylueſtris homo. Manus eius in omnes, & manus omnium in eum: Et coram omnibus fratribus ſuis inhabitabit.*

Et in-

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

9 Dixit autem ei: Accipe mihi iuuencam trimam, & capram trimam, & arietem trimum, & turturem,& columbam.

10 Accepit autem ſibi hęc omnia: & diuiſit illa media: & poſuit ea contra faciem alterum alteri: aues autem non diuiſit.

11 Deſcenderunt autem aues ſuper corpora, ſuper diuiſiones eorum: & conſedit illis Abram.

12 Circa ſolis autem occaſum ecſtaſis cecidit ſuper Abrã: & ecce timor tenebroſus magnus incidit ei.

13 Et dictum eſt ad Abram. Sciendo ſcies, quia peregrinum erit ſemen tuum in terra non propria: & in ſeruitutem redigent eos, & affligent eos, & humiliabunt eos quadringentis annis:

14 Gentem autem, cui ſeruierint, iudicabo ego: poſt hæc vero exibunt huc cum apparatu multo.

15 Tu autem ibis ad patres tuos in pace, nutritus in ſenecta bona.

16 Quarta vero generatione reuertentur huc. Nondum enim impleta ſunt peccata Amorræorum vſque adhuc.

17 Cum autem iam ſol erat ad occaſum; facta eſt flãma: & ecce fornax fumigabunda: & lãpades ignis, quæ pertranſierunt per medias diuiſiones iſtas.

18 In die illa diſpoſuit Dominus teſtamentum ad Abram, dicens: Semini tuo dabo terram hanc, à flumine Ægypti vſq; ad flumẽ magnum Euphraten,

19 Cenæos,& Cenezæos,& Cedmonæos,

20 Et Chettæos,& Pherezæos,& Raphaim,

21 Et Amorrhæos,& Chananæos, & Eueos, & Gergeſæos, & Iebuſæos.

CAP. XVI.

1 Sara autem vxor Abram non pariebat ei: Erat autem ei ancilla Ægyptia, cui nomen Agar.

2 Dixit autem Sara ad Abram: Ecce concluſit me Dominus, vt non pariam; intra ergo ad ancillam meam, vt filios faciam ex illa. Obediuit autem Abram voci Saræ.

3 Et ſumẽs Sara vxor Abrã Agar Aegyptiam ancillã ſuam, poſt decẽ annos habitationis Abrã in terra Chanaan, dedit eam Abram viro ſuo, ipſi vxorem.

4 Et intrauit ad Agar:& cõcepit: Et vidit quia in vtero haberet; & deſpecta eſt Domina coram ipſa.

5 Dixit autem Sara ad Abram: Iniuriam accipio ex te. Ego dedi ancillam meam in ſinum tuum: vbi autem vidit, quia in vtero habet; ſpreta ſum coram ea: Iudicet Deus inter me & te.

6 Dixit autem Abram ad Saram: Ecce ancilla tua in manibus tuis: vtere ea, quomodo tibi placuerit. Et afflixit eam Sara; & fugit à facie eius.

7 Et inuenit eam Angelus Domini ſuper fontem aquæ in deſerto, ſuper fontem in via Sur.

8 Et dixit ei Angelus Domini: Agar ancilla Saræ, vnde venis? & quò vadis? Et dixit: A facie Saræ dominæ meæ ego fugio.

9 Dixit autem ei Angelus Domini: Reuertere ad dominam tuam, & humiliare ſub manibus eius.

10 Et dixit ei Angelus Domini: Multiplicans multiplicabo ſemen tuum: & non numerabitur præ multitudine.

11 Et dixit ei Angelus Domini: Ecce tu in vtero habes,& paries filium,& vocabis nomen eius Iſmael: quia exaudiuit Dominus humilitatem tuam.

12 Hic erit ruſticus homo: manus eius ſuper omnes: & manus omnium ſuper eum: & ad faciem omnium fratrum ſuorum habitabit.

Chald.Paraph.Tranſl.

9 *Et dixit ei: Offer coram me vitulos tres, & capras tres, & arietes tres,& turturem, & filium columbæ.*

10 *Et obtulit coram eo omnia hæc, & diuiſit ea æqualiter: & poſuit diuiſiones, vnamquamque è regione alterius; aues autem non diuiſit.*

11 *Et deſcenderunt volucres ſuper diuiſiones, & eiecit eas Abram.*

12 *Et factũ eſt cũ ſol occũberet, & ſomnus cecidit ſuper Abram: & ecce horror tenebroſus magnus cecidit ſuper eum.*

13 *Et dixit ad Abram: Sciens ſcies quia peregrini erunt filii tui in terra non ſua; & in ſeruitutem redigent eos, & affligent eos quadringentis annis.*

14 *Populum quoque cui ſeruituri ſunt, ego iudicabo: & poſt hæc egredientur cum magna ſubſtantia.*

15 *Et tu colligeris ad patres tuos in pace, ſepelierisque in ſenectute bona.*

16 *Generatione autem quarta reuertentur huc: quoniam non eſt completum peccatum Amorræi vſque adhuc.*

17 *Et factum eſt cùm occubuiſſet ſol, & caligo facta eſſet: & ecce clibanus fumans, & lampas ignis quæ tranſibat inter diuiſiones illas.*

18 *In die illa pepigit Dominus pactum cum Abram, dicens: Filiis tuis dabo terram hanc à fluuio Ægypti vſque ad fluuium magnum Euphratem:*

19 *Salamæos, & Cenezæos, & Cedmonæos;*

20 *Et Ethæos, & Pherezæos, & Gigantes:*

21 *Et Amorrhæos, & Chananæos, & Gergeſæos, & Iebuſæos.*

CAP. XVI.

1 *Sarai autem vxor Abram non pepererat ei: & habebat ancillam Ægyptiam: & nomen eius Agar.*

2 *Dixitq; Sarai ad Abram: Ecce nunc priuauit me Dominus generatione; ingredere nunc ad ancillam meam, ſi fortè ſuſcipiam filios ex ea. Et obediuit Abram verbo Sarai.*

3 *Et tulit Sarai vxor Abram Agar Ægyptiam ancillam poſt decem annos, ex quo habitauit Abram in terra Chanaan: & dedit eam Abram marito ſuo in vxorem.*

4 *Et ingreſſus eſt ad Agar, & concepit. Et videns quia concepit, deſpexit dominam ſuam in oculis ſuis.*

5 *Et dixit Sarai ad Abram: Iudicium habeo contra te: ego dedi ancillam meam in manu tua: & videns quia concepit, deſpecta ſum in oculis eius: Iudicet Dominus inter me & te.*

6 *Et dixit Abram ad Sarai: Ecce ancilla tua in manu tua eſt, fac ei ſicut placuerit in oculis tuis. Et afflixit eam Sarai, & fugit à facie eius.*

7 *Et inuenit eam Angelus Domini iuxta fontem aquarum in ſolitudine iuxta fontem, qui eſt in via Agara.*

8 *Et dixit Agar ancilla Sarai: Vnde venis? & quò vadis? Et dixit: A facie Sarai dominæ meæ ego fugio.*

9 *Et dixit Angelus Domini: Reuertere ad dominam tuam, & ſubiicere ſub manu eius.*

10 *Et dixit ei Angelus Domini: Multiplicans multiplicabo filios tuos, & non numerabuntur præ multitudine.*

11 *Et dixit ei Angelus Domini: Ecce tu concepiſti, & paries filium: & vocabis nomen eius Iſmael: quia ſuſcepit Dominus orationem tuam.*

12 *Et ipſe erit onager in hominibus: ipſe indigebit omnibus, & etiam omnes filii hominum indigebunt eo. Et è regione omnium fratrum ſuorum morabitur.*

Vulgat. Editio.

Vocauit autem nomen Domini qui loque- 13
batur ad eam: Tu Deus qui vidiſti me. Di-
xit enim: Profecto hic vidi poſteriora videntis
me.
Inſ. 24. 62. Propterea appellauit puteum illum, Puteum 14
viuentis & videntis me. Ipſe eſt inter Cades &
Barad.
Peperitque Agar Abræ filium: qui vocauit no- 15
men eius Iſmael.
Octoginta & ſex annorum erat Abram quando 16
peperit ei Agar Iſmael.

CAP. XVII.

POſtquam vero nonaginta & nouem annorum 1
eſſe cœperat, apparuit ei Dominus: dixitque
ad eum: Ego Deus omnipotens, ambula coram
me, & eſto perfectus.
Ponamque fœdus meum inter me & te, & mul- 2
tiplicabo te vehementer nimis.
Cecidit Abram pronus in faciem. 3
Dixitque ei Deus: Ego ſum, & pactum meum 4
* Ezec. 44. 20. tecum, * eriſque pater multarum gentium.
Rom 4 17. Nec vltra vocabitur nomen tuum Abram: ſed 5
appellaberis Abraham: quia patrem multarum
gentium conſtitui te.
Faciamque te creſcere vehementiſſimè, & po 6
nam te in gentibus, regeſque ex te egredien-
tur.
Et ſtatuam pactum meum inter me & te, & in- 7
ter ſemen tuum poſt te in generationibus ſuis fœ-
dere ſempiterno: vt ſim Deus tuus, & ſeminis tui
poſt te.
Daboque tibi & ſemini tuo terram peregrina- 8
tionis tuæ, omnem terram Chanaan in poſſeſſio-
nem æternam: eroque Deus eorum.
* Act. 7. 8. Dixit iterum Deus ad Abraham. * Et tu ergo 9
cuſtodies pactum meum, & ſemen tuum poſt te
in generationibus ſuis.
Hoc eſt pactum meum quod obſeruabitis inter 10
me & vos, & ſemen tuum poſt te: Circumcidetur
ex vobis omne maſculinum:
Et circumcidetis carnem præputij veſtri, vt ſit 11
*Rom. 4. 11. * in ſignum fœderis inter me & vos.
Leu. 12. 3. Infans octo dierum circumcidetur in vobis, 12
omne maſculinum in generationibus veſtris: tam
Luc. 2. 22. vernaculus, quam emptitius circumcidetur, &
quicumque non fuerit de ſtirpe veſtra:
Eritque pactum meum in carne veſtra in fœdus 13
æternum.
Maſculus, cuius præputij caro circumciſa non 14
fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo: quia
pactum meum irritum fecit.
Dixit quoque Deus ad Abraham: Sarai vxo- 15
rem tuam non vocabis Sarai: ſed Saram.
Et benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium cui 16
benedicturus ſum, eritque in nationes, & reges
populorum orientur ex eo.
Cecidit Abraham in faciem ſuam, & ri- 17
ſit, dicens in corde ſuo: Putaſne centena-
rio naſcetur filius? & Sara nonagenaria pa-
riet?

Dixit-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et inuocauit nomen Domini, qui loquebatur ſibi. Tu*
Deus videns me. Quia dixit: Nonne etiam hic vidi quæ
ſunt poſt videntem me?
14 *Idcirco vocauit puteum viuentis, videntis me. Ecce eſt*
inter Cades & Bered.
15 *Et peperit Haghar Abram filium. Et vocauit Abram*
nomen filii ſui, quem peperit Haghar, Iſmahel.
16 *Et Abram filius erat octoginta annorum, & ſex anno-*
rum quando peperit Haghar Iſmahel ipſi Abram.

CAP. XVII.

1 *ET erat Abram filius nonaginta annorum, & nouem*
annorum: & viſus eſt Dominus Abram, dixitque ad
eum: Ego Deus omnipotens; ambula coram me, & eſto
perfectus.
2 *Et dabo pactum meum inter me, & te, & multiplicabo*
te vehementiſſime.
3 *Et cecidit Abram ſuper faciem ſuam.*
4 *Et locutus eſt ſecum Deus dicendo: Ego ecce pactum*
meum tecum, & eris in patrem multitudinis gen-
tium.
5 *Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram: Sed erit*
nomen tuum Abraham: quia patrem multitudinis gen-
tium poſui te.
6 *Et multiplicabo te vehementiſſimè, & ponam te in gen-*
tes, & reges ex te egredientur.
7 *Et ſtatuam pactum meum inter me, & te, & inter ſe-*
men tuum poſt te in generationes eorum, in pactum perpe-
tuum, vt ſim tibi in Deum, & ſeminis tuo poſt te.
8 *Et dabo tibi, & ſemini tuo poſt te, terram peregrinatio-*
num tuarum omnem terram Chenahan in poſſeſſionem
perpetuam: & ero eis in Deum.
9 *Et dixit Deus ad Abraham. Et tu pactum meum cuſto-*
dies, tu & ſemen tuum poſt te in generationes eorum.
10 *Hoc pactum meum, quod cuſtodietis inter me, & vos,*
& inter ſemen tuum poſt te: vt circuncidatur in vobis
omnis maſculus.
11 *Et circuncidetis carnem præputii veſtri, & erit in ſi-*
gnum pacti inter me & vos.
12 *Et filius octo dierum circuncidetur in vobis. Omnis*
maſculus in generationes veſtras, natus domus, & em-
ptus argento ab omni filio alienigenæ, qui non eſt de
ſemine tuo. Circuncidendo circuncidetur natus domus
tuæ, & emptus argento tuo,
13 *Et erit pactum meum in carne veſtra in pactum per-*
petuum.
14 *Et præputiati maſculi, cuius non fuerit circunciſa ca-*
ro, exterminabitur anima ipſa de populis ſuis, pactum
meum irritauit.
15 *Et dixit Deus ad Abraham: Sarai vxoris tuæ non vo-*
cabis nomen Sarai: quia Sarha eſt nomen eius.
16 *Et benedicam ei, & etiam dabo ex ea tibi filium, &*
benedicam ei, & erit in gentes: reges populorum ex ea
erunt.
17 *Et cecidit Abraham ſuper faciem ſuam, & riſit,*
dixitque in corde ſuo: Nunquid filio centum anno-
rum naſcetur? Et an Sara filia nonaginta annorum
pariet?

Et di-

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

13 Et vocauit nomen Domini loquentis ad eam: Tu Deus, qui reſpexiſti me; Quia dixit: Etenim coram vidi eum,qui apparuit mihi.

14 Propter hoc vocauit puteum: puteum, vbi coram vidit: Ecce inter Cades,& inter Barad:

15 Et peperit Agar Abram filium: & vocauit Abram nomen filij ſui, quem peperit ei Agar, Iſmael.

16 Abram autem erat annorum octoginta ſex,cum Agar peperit ipſi Abram Iſmael.

CAP. XVII.

1 ERat autem Abram annorum nonaginta nouem: Et apparuit Dominus Abram,& dixit illi: Ego ſum Deus tuus: place in conſpectu meo,& eſto inculpabilis:

2 Et ponam teſtamentum meum inter me,& inter te: & implebo te valde.

3 Et procidit Abram in faciem ſuam.

4 Et locutus eſt illi Deus,dicens; Et ego: ecce teſtamentum meum tecum: & eris pater multitudinis gentium.

5 Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram: ſed erit nomen tuum Abraham: quia patrem multarum gentium poſui te;

6 Et augebo te valde valde: & ponam te in gentes: & reges ex te exibunt:

7 Et ſtatuam teſtamentum meum inter te, & inter ſemen tuum poſt te in generationes eorum, in teſtamentum: vt ſim tibi Deus, & ſemini tuo poſt te.

8 Et dabo tibi & ſemini tuo poſt te terram, in qua incola es:omnem terram Chanaan in poſſeſſionem æternam,& ero illis in Deum.

9 Et dixit Deus ad Abraham: Tu autem teſtamentum meum conſeruabis; tu,& ſemen tuum poſt te in generationes ſuas.

10 Et hoc eſt teſtamentum, quod conſeruabis inter me & vos, & inter ſemen tuum poſt te in generationes ſuas. Circuncidetur omne veſtrum maſculinum:

11 Et circuncidemini carnem præputij veſtri:& erit in ſignum teſtamenti inter me, & vos.

12 Et puer octo dierum circuncidetur vobis, omne maſculinum in progenies veſtras: & vernaculus,& emptitius, ab omni filio alienigenæ, qui non eſt de ſemine tuo,circuncifione circuncidetur, vernaculus domus tuæ,& emptitius.

13 Et erit teſtamentum meum in carne veſtra in teſtamentum æternum.

14 Et qui non fuerit circunciſus, maſculus, qui non circuncidetur carnem præputij ſui, octauo die interibit anima illa de genere ſuo; quia teſtamentum meum diſſipauit.

15 Et dixit Deus ad Abraham: Sara vxor tua, non vocabitur nomen eius Sara: Sara erit nomen eius.

16 Benedicam vero eam,& dabo tibi ex ea filium:& benedicam illum, & erit in gentes: & reges gentium ex eo erunt.

17 Et procidit Abraham ſuper faciem ſuam, & riſit: & dixit in animo ſuo dicens, ſi centum annos habenti naſcetur filius? Et ſi Sara nonaginta annorum pariet?

Chald.Paraph.Tranſl.

13 *Et orauit in nomine Domini qui locutus eſt cum ea dicens: Tu es Deus videns omnia; Quia dixit: Ecce ego cœpi videre poſtquam apparuit mihi.*

14 *Propterea appellauit puteum: Puteum ſuper quem apparuit Angelus vitæ: ecce eſt inter Recam & Agara.*

15 *Et peperit Agar Abræ filium,& vocauit nomen filii ſui quem peperit Agar, Iſmaelem.*

16 *Et Abram filius octoginta,& ſex annorum erat quando peperit Agar Iſmaelem Abræ.*

CAP. XVII.

1 *ERatque Abram filius nonaginta & nouem annorum: Et apparuit Dominus Abræ, & dixit ei: Ego Deus omnipotens: ſeruias coram me, & eſto perfectus.*

2 *Et dabo fœdus meum inter verbum meum, & inter te, & multiplicabo te vehementer nimis.*

3 *Et cecidit Abram ſuper faciem ſuam:*

4 *Et locutus eſt cum eo Deus, dicens: Ecce ego pepigi pactum meum tecum; & eris in patrem multarum gentium.*

5 *Et non vocabitur vltra nomen tuum Abram: ſed erit nomen tuum Abraham: quia patrem multarum gentium dedi te,*

6 *Et multiplicabo te valdè nimis, & ponam te in gentes; & reges qui dominabuntur populos, ex te egredientur.*

7 *Et ſtatuam pactum meum inter verbum meum, & inter te; & inter filios tuos poſt te in generationibus ſuis in pactum ſempiternum: vt ſim tibi in Deum, & filiis tuis poſt te.*

8 *Et dabo tibi & filiis tuis poſt te, terram habitationis tuæ, vniuerſam terram Chanaan in hæreditatem æternam: & ero eis in Deum.*

9 *Et dixit Deus Abrahæ: Tu autem pactum meum ſeruabis; tu & filii tui poſt te in generationibus ſuis.*

10 *Hoc eſt pactum meum quod ſeruabitis inter verbum meum & inter vos, & inter filios tuos poſt te: vt circuncidatur in vobis omnis maſculus.*

11 *Et circuncidetis carnem præputii veſtri: & erit in ſignum fœderis inter verbum meum, & inter vos.*

12 *Et filius octo dierum circuncidetur in vobis: omnis maſculus in generationibus veſtris; tam natus domi quam emptus argento ab omnibus filiis populorum,qui non ſunt de filiis tuis. Circunciſione circuncidetur tam natus domi tuæ quàm emptus argento tuo;*

13 *Et erit pactum meum in carne veſtra in pactum æternum.*

14 *Et maſculus habens præputium qui non circunciderit carnem præputii ſui, peribit homo ille de populo ſuo:quoniam pactum meum irritum fecit.*

15 *Et dixit Deus ad Abraham: Sarai vxorem tuam non vocabis nomen eius Sarai: ſed Sara eſt nomen eius.*

16 *Et benedicam ei,& inſuper dabo tibi ex ea filium,& benedicam ei, & erit in gentes; & reges qui dominabuntur populis,ex ea erunt.*

17 *Et cecidit Abraham ſuper faciem ſuam, & gauiſus eſt. Et dixit in corde ſuo: Nunquid homini centum annorum naſcetur filius? Et ſi Sara nonagenaria pariet?*

Vulgat. Editio.

18 Dixitque ad Deum: Vtinam Iſmael viuat coram te.

19 Et ait Deus ad Abraham: * Sara vxor tua pariet tibi filium, vocabiſque nomen eius Iſaac, & conſtituam pactum meum illi in fœdus ſempiternum, & ſemini eius poſt eum.

*(Margin: * Inf. 18. & 21. 2.)*

20 Super Iſmael quoque exaudiui te: ecce benedicam ei, & augebo, & multiplicabo eum valdè: duodecim duces generabit, & faciam illum in gentem magnam.

21 Pactum vero meum ſtatuam ad Iſaac, quem pariet tibi Sara tempore iſto in anno altero.

22 Cumque finitus eſſet ſermo loquentis cum eo, aſcendit Deus ad Abraham.

23 Tulit autem Abraham Iſmael filium ſuum, & omnes vernaculos domus ſuæ: vniuerſoſque quos emerat, cunctos mares ex omnibus viris domus ſuæ: & circumcidit carnem præputij eorum ſtatim in ipſa die, ſicut præceperat ei Deus.

24 Abraham nonaginta & nouem erat annorum quando circumcidit carnem præputii ſui.

25 Et Iſmael filius tredecim annos impleuerat tempore circumciſionis ſuæ.

26 Eadem die circumciſus eſt Abraham, & Iſmael filius eius.

27 Et omnes viri domus illius, tam vernaculi, quam emptitij, & alienigenæ pariter circumciſi ſunt.

CAP. XVIII.

(Margin: Hebr. 13. 2.)

1 APparuit autem ei Dominus in cõualle Mambre ſedenti in oſtio tabernaculi ſui in ipſo feruore diei.

2 Cumque eleuaſſet oculos, apparuerunt ei tres viri ſtantes prope eum: quos cum vidiſſet, cucurrit in occurſum eorum de oſtio tabernaculi, & adorauit in terram.

3 Et dixit: Domine, ſi inueni gratiam in oculis tuis, ne tranſeas ſeruum tuum:

4 Sed afferam pauxillum aquæ, & lauate pedes veſtros, & requieſcite ſub arbore.

5 Ponamque buccellam panis, & confortate cor veſtrum, poſtea tranſibitis: idcirco enim declinaſtis ad ſeruũ veſtrum. Qui dixerunt: Fac vt locutus es.

6 Feſtinauit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Accelera, tria ſata ſimilę commiſce, & fac ſubcinericios panes.

7 Ipſe vero ad armentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerrimum & optimum, deditque puero: qui feſtinauit & coxit illum.

8 Tulit quoque butyrum, & lac, & vitulum quem coxerat, & poſuit coram eis: ipſe vero ſtabat iuxta eos ſub arbore.

9 Cumque comediſſent, dixerunt ad eum. Vbi eſt Sara vxor tua? ille reſpondit: Ecce in tabernaculo eſt.

10 Cui dixit: * Reuertens veniam ad te tempore iſto, vita comite, & habebit filium Sara vxor tua. Quo audito, Sara riſit poſt oſtium tabernaculi.

*(Margin: * Sup. 17. 19. Inf. 21. 1. Rom. 9. 9. 1. Pet. 3. 6.)*

11 Erant autem ambo ſenes, prouectæque ætatis, & deſierant Saræ fieri muliebria.

12 Quæ riſit occultè dicens: Poſtquam conſenui, & Dominus meus vetulus eſt, voluptati operam dabo?

13 Dixit autem Dominus ad Abraham: Quare riſit Sara, dicens: Num verè paritura ſum anus?

Nun-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et dixit Abraham ad Deum. Vtinam Iſmahel viuat coram te.*

19 *Et dixit Deus. Verè Sarah vxor tua pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iiſhak: Et ſtatuam pactum meum ſecum in pactum perpetuum, ſemini eius poſt eum.*

20 *Et pro Iſmahel audiui te: ecce, benedixi ei, & creſcere faciam eum, & multiplicare faciam eum vehementiſſimè: duodecim principes generabit, & ponam eum in gentem magnam.*

21 *Et pactum meum ſtatuam cum Iiſhak, quem pariet tibi Sarah in tempore hoc anno altero.*

22 *Et finiuit loqui cum eo, & aſcendit Deus ſupra Abraham.*

23 *Et tulit Abraham Iſmahel filium ſuum, & omnes natos domus ſuæ, & omnem acquiſitum argento ſuo; omnis maſculi in viris domus ſuæ circuncidit carnem præputii eorum in corpore diei ipſius, quando locutus eſt cum eo Deus.*

24 *Et Abraham erat filius nonaginta & nouem annorum, quando circuncidit ipſe carnem præputii ſui.*

25 *Et Iſmahel filius eius, erat filius tredecim annorum, quando circuncidit ipſe carnem præputii ſui.*

26 *In corpore diei ipſius, circunciſus eſt Abraham, & Iſmahel filius eius.*

27 *Et omnes viri domus eius, & emptus argento à filio alienigenæ, circunciſi ſunt cum ipſo.*

CAP. XVIII.

1 *ET viſus eſt illi Dominus in quercubus Mamreh: & ipſe ſedebat in oſtio tabernaculi in æſtu diei.*

2 *Et eleuauit oculos ſuos, & vidit: & ecce tres viri ſtabant iuxta eum: & vidit & cucurrit in occurſum eorum ab oſtio tabernaculi, & incuruauit ſe ſuper terram.*

3 *Et dixit: Domine, ſi nunc inueni gratiam in oculis tuis, ne nunc tranſeas à ſeruo tuo:*

4 *Tolletur nunc parum aquæ, & lauate pedes veſtros, & innitimini ſub arbore.*

5 *Et capiam bucellam panis, & fulcite cor veſtrum, poſtea tranſibitis: quia idcirco tranſiſtis ad ſeruum veſtrum. Et dixerunt: Sic facias quemadmodum locutus es.*

6 *Et feſtinauit Abraham ad tabernaculum ad Sarah, & dixit. Feſtina, tria ſata farinæ ſimilæ miſce, & fac ſubcinericios panes.*

7 *Et ad boues cucurrit Abraham; & tulit filium bouis tenerum, & bonum, & dedit puero, & feſtinauit, vt pararet eum.*

8 *Et tulit butyrum, & lac, & filium bouis, quem parauerat, & poſuit ante eos, & ipſe ſtabat iuxta eos ſub arbore, & comederunt.*

9 *Et dixerunt ad eum. Vbi eſt Sarah vxor tua? Et dixit. Ecce in tabernaculo.*

10 *Et dixit. Reuertendo reuertar ad te ſecundum tempus vitæ. & ecce filius erit Sarah vxori tuæ. Et Sarah audiebat in oſtio tabernaculi. Et ipſum erat poſt eum.*

11 *Et Abraham & Sarah ſenex egreſſi erant in dies: deſierat eſſe ipſi Sarah conſuetudo, vt mulierum.*

12 *Et riſit Sarah intra ſeſe dicendo. Poſtquam ſenui, erit mihi voluptas? Et Dominus meus ſenuit.*

13 *Et dixit Dominus ad Abraham. Vt quid dixit Sarah dicendo: Nunquid etiam verè pariam, & ego ſenui?*

Nun-

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Dixit autem Abraham ad Deum: Iſmael hic viuat in conſpectu tuo.	18	*Et dixit Abraham coram Deo: Vtinam Iſmael permaneat coram te.*
Dixit autem Deus ad Abraham: Ita: Ecce Sara vxor tua pariet tibi filium,& vocabis nomen eius Iſaac: & ſtatuam teſtamentum meum ad illum in teſtamentum æternum, vt ſim illi Deus, & ſemini eius poſt illum.	19	*Et dixit Deus: In veritate Sara vxor tua pariet tibi filium, & vocabis nomen eius Iſaac; et ſtatuam pactum meum cum eo in pactum æternum, et filiis ſuis poſt eum.*
De Iſmael autem ecce exaudiui te: & ecce benedixi eum: & amplificabo illum, & multiplicabo illum valdè: duodecim gentes generabit: & dabo illum in gentem magnam.	20	*Et ſuper Iſmael ſuſcepi orationem tuam: ecce benedixi ei, & creſcere eum faciam, & multiplicabo eum valdè nimis: duodecim principes generabit, & ponam eum in gentem magnam.*
Teſtamentum autem meum ſtatuam ad Iſaac; quem pariet tibi Sara in tempore hoc in anno altero.	21	*Et pactum meum ſtatuam cum Iſaac, quem pariet tibi Sara in tempore iſto anno altero.*
Conſummauit autem loquens ad eum: & aſcendit Deus ad Abraham.	22	*Et cùm conſummaſſet loqui cum eo: aſcendit gloria Domini deſuper Abraham.*
Et ſumpſit Abraham Iſmael filium ſuum,& omnes vernaculos ſuos, & omnes emptitios, & omne maſculinum virorũ,qui erant in domo Abraham: & circuncidit præputia eorum in tempore diei illius; ſicut locutus erat ei Dominus.	23	*Et tulit Abraham Iſmaelem filium ſuum, & omnes vernaculos domus ſuæ, & omnes quos emerat argento ſuo; cunctos maſculos ex viris domus Abrahæ, & circuncidit carnem præputii eorum in ipſa die; ſicut locutus eſt cum eo Deus.*
Abraham autem erat nonaginta nouem annorum,cum circunciſus eſt carnem præputii ſui.	24	*Et Abraham erat filius nonaginta & nouem annorum, quando circuncidit carnem præputii ſui.*
Iſmael autem filius eius erat annorum tredecim cum circunciſus eſt carnem præputij ſui.	25	*Et Iſmael filius eius erat filius tredecim annorum, quando circunciſa eſt caro præputii ſui.*
In tempore autem diei illius circunciſus eſt Abraham,& Iſmael filius eius,	26	*In ipſa die circunciſus eſt Abraham, & Iſmael filius eius;*
Et omnes viri domus eius, & vernaculi eius, & emptitij ex alienigenis gentibus.	27	*Et omnes viri domus ſuæ, tam vernaculi, quàm emptitii de filiis populorum, circunciſi ſunt cum eo.*
CAP. XVIII.		***CAP. XVIII.***
APparuit autem ei Deus ad quercum Mambre, cum ille ſederet in oſtio tabernaculi ſui in meridie.	1	*ET apparuit ei Dominus in conualle Mamre; & ipſe ſedebat in oſtio tabernaculi, cùm incaluiſſet dies.*
Et reſpiciens oculis ſuis vidit: & ecce tres viri ſtabant ſuper eum. Et videns præcucurrit obuiam illis ab oſtio tabernaculi ſui: & adorauit ſuper terram;	2	*Et leuauit oculos ſuos, & vidit: & ecce tres viri ſtantes iuxta eum: & vidit, & cucurrit in occurſum eorum de oſtio tabernaculi: & adorauit ſuper terram.*
Et dixit: Domine, ſi vtique inueni gratiam ante te; ne prætereas ſeruum tuum.	3	*Et dixit: Domine, ſi inueni nunc gratiam coram te, ne tranſeas, obſecro, à ſeruo tuo.*
Sumatur iam aqua, & lauent pedes veſtros: & refrigerate ſub arbore:	4	*Accipiant nunc pauxillum aquæ, & lauate pedes veſtros: & recumbite ſub arbore.*
Et ſumam panem, & manducabitis: & poſtea tranſibitis ad viã veſtram,propter quod declinaſtis ad ſeruũ veſtrum. Et dixit: Sic fac,ſicut dixiſti.	5	*Et accipiam buccellam panis; & confortate cor veſtrum: poſtea tranſibitis; quia idcirco tranſiſtis iuxta ſeruum veſtrum. Et dixerunt: Sic facies, ſicut locutus es.*
Et feſtinauit Abraham in tabernaculũ ad Saram: & dixit ei: Feſtina, & conſperge tres menſuras ſimilę: & fac ſubcineritia.	6	*Et feſtinauit Abraham in tabernaculum ad Saram: & dixit, Accelera, tria ſata farinæ ſimilæ commiſce, & fac placentas.*
Et in boues cucurrit Abraham,& ſumpſit tenerum vitulum,& bonum,& dedit puero: & properauit ad faciendum illum.	7	*Et ad boues cucurrit Abraham, & tulit vitulum tenerum, & optimum, & dedit puero; & feſtinauit, vt coqueret eum.*
Sumpſit autem butyrum,& lac,& vitulum quem fecerat, & appoſuit eis: & manducauerunt. Ipſe autem adſtabat eis ſub arbore.	8	*Et tulit butyrum, & lac, & vitulum quem coxerat; & poſuit coram eis: & ipſe miniſtrabat iuxta eos ſub arbore: & comederunt.*
Dixit autem ad eum: Vbi eſt Sara vxor tua? Ille autem reſpondens dixit: Ecce in tabernaculo.	9	*Et dixerunt ei: Vbi eſt Sara vxor tua? Et dixit: Ecce in tabernaculo eſt.*
Dixit autem: Reuertens veniam ad te in tempore hoc in horas: & habebit filium Sara vxor tua. Sara autem audiuit ad oſtium tabernaculi, cum eſſet poſt eum.	10	*Et ait: Reuertens reuertar ad te in tempore iſto quo vos eritis viui: & ecce filius erit Saræ vxori tuæ. Et Sara audiebat in oſtio tabernaculi: & oſtium erat à tergo eius.*
Abraham autem,& Sara ſeniores,progreſſi in diebus: defecerant autem Saræ fieri muliebria.	11	*Abraham & Sara ſenuerant, et prouectæ erant ætatis: et deſierat eſſe Saræ conſuetudo mulierum.*
Riſit autem Sara in ſemetipſa dicens: hoc dum mihi factum eſt vſq; nunc: Dominus autem meus ſenex eſt.	12	*Et riſit Sara intra ſe, dicens: Poſtquam conſenui, erit mihi iuuentus; et Dominus meus ſenex eſt.*
Et dixit Dominus ad Abraham: Quid, quod riſit Sara in ſemetipſa, dicens; num vtique verè pariam? ego autem ſenui?	13	*Et dixit Dominus Abrahæ: Quare riſit Sara, dicens: Nunquid in veritate paritura ſum, & ego conſenui?*

Vulgat. Editio.

Nunquid Deo quidquam eſt difficile? iuxta condictum reuertar ad te hoc eodem tempore, vita comite, & habebit Sara filium.

Negauit Sara, dicens, Non riſi: timore perterrita. Dominus autem: Non eſt, inquit, ita: ſed riſiſti.

Cum ergo ſurrexiſſent inde viri, direxerunt oculos contra Sodomam: & Abraham ſimul gradiebatur, deducens eos.

Dixitque Dominus: Num celare potero Abraham quæ geſturus ſum:

Cum futurus ſit in gentem magnam, ac robuſtiſſimam, & BENEDICENDÆ ſint in illo omnes nationes terræ?

Sup. 12. 3. Inf. 32. 17. Scio enim quòd præcepturus ſit filiis ſuis, & domui ſuæ poſt ſe, vt cuſtodiant viam Domini, & faciant iudicium & iuſtitiam: vt adducat Dominus propter Abraham omnia quæ locutus eſt ad eum.

Dixit itaque Dominus: Clamor Sodomorum & Gomorrhæ multiplicatus eſt, & peccatum eorum aggrauatum eſt nimis.

Deſcendam, & videbo vtrum clamorem qui venit ad me, opere compleuerint: an non eſt ita, vt ſciam.

Conuerteruntque ſe inde, & abierunt Sodomam: Abraham vero adhuc ſtabat coram Domino.

Et appropinquans ait: Numquid perdes iuſtum cum impio?

Si fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate, peribunt ſimul? & non parces loco illi propter quinquaginta iuſtos, ſi fuerint in eo?

Abſit à te, vt rem hanc facias, & occidas iuſtum cum impio, fiatque iuſtus ſicut impius, non eſt hoc tuum: qui iudicas omnem terram, nequaquam facies iudicium hoc.

Dixitque Dominus ad eum: Si inuenero Sodomis quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos.

Reſpondenſque Abraham, ait: Quia ſemel cœpi, loquar ad Dominum meum, cum ſim puluis & cinis.

Quid ſi minus quinquaginta iuſtis quinque fuerint? delebis, propter quadraginta quinque, vniuerſam vrbem? Et ait: Non delebo, ſi inuenero ibi quadraginta quinque.

Rurſumque locutus eſt ad eum: Sin autem quadraginta ibi inuenti fuerint, quid facies? Ait: Non percutiam propter quadraginta.

Ne quæſo, inquit, indigneris Domine, ſi loquar: Quid ſi ibi inuenti fuerint triginta? Reſpondit: Non faciam, ſi inuenero ibi triginta.

Quia ſemel, ait, cœpi, loquar ad Dominũ meum: Quid ſi ibi inuenti fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti.

Obſecro, inquit, ne iraſcaris Domine, ſi loquar adhuc ſemel: Quid ſi inuenti fuerint ibi decem? Et dixit: Non delebo propter decem.

Abiitque Dominus, poſtquam ceſſauit loqui ad Abraham: & ille reuerſus eſt in locum ſuum.

CAP. XIX.

Hebr. 13. 2. VEneruntque duo Angeli Sodomam veſperè, & ſedente Lot in foribus ciuitatis. Qui cum vidiſſet eos, ſurrexit, & iuit obuiam eis: adorauitque pronus in terram,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 *Nunquid abſcondetur à Domino quicquam? Ad tempus reuertar ad te ſecundum tempus vitæ, & ipſi Sarah erit filius.*

15 *Et negauit Sarah, dicendo. Non riſi: quia timuit. Et dixit: Nequaquam, quia riſiſti.*

16 *Et ſurrexerunt inde viri, & reſpexerunt contra faciem Sedom. Et Abraham ibat cum eis, vt dimitteret eos.*

17 *Et Dominus dixit: Nunquid celo ego Abraham, quod ego facio?*

18 *Et Abraham eſſendo erit in gentem magnam, & fortem, & BENEDICENT ſibi in eo omnes gentes terræ.*

19 *Quia noui eum. Propterea præcipiet filiis ſuis, & domui ſuæ poſt ſe, & cuſtodient viam Domini, vt faciant iuſtitiam, & iudicium, vt venire faciat Dominus ſuper Abraham quod locutus eſt ſuper eum.*

20 *Et dixit Dominus: Clamor Sedom & Hamorah, quia multiplicatus eſt, & peccatum eorum, quia aggrauatum eſt valdè.*

21 *Deſcendam nunc, & videbo: an ſecundum clamorem, qui venit ad me, fecerint conſummationem, & ſi, non, ſciam.*

22 *Et verterunt ſe inde viri, & perrexerunt in Sedom. Et Abraham adhuc ipſe ſtabat coràm Domino.*

23 *Et acceſſit Abraham & dixit: Nunquid etiam diſperdes iuſtum cum impio?*

24 *Si fuerint quinquaginta iuſti intra ciuitatem, numquid etiam diſperdes, & non parces loco propter quinquaginta iuſtos, qui ſunt intra eam.*

25 *Abſit tibi vt facias ſecundum rem hanc, vt mori facias iuſtum cum impio, & ſit iuſtus ſicut impius. Abſit tibi. Nunquid iudex omnis terræ non faciet iudicium?*

26 *Et dixit Dominus, Si inuenero in Sedom quinquaginta iuſtos intra ciuitatem, parcam tôti loco propter eos.*

27 *Et reſpondit Abraham, & dixit. Ecce ego cœpi loqui ad Dominum meum, & ſum puluis, & cinis.*

28 *Si forſitan defuerint quinquaginta iuſtis quinque, nunquid diſperdes proptèr quinque omnem ciuitatem? & dixit. Non diſperdam, ſi inuenero ibi quadraginta & quinque.*

29 *Et addidit adhuc vt loqueretur ad eum, & dixit. Si fortè inuenti fuerint ibi quadraginta? Et dixit. Non faciam propter quadraginta.*

30 *Et dixit. Ne nunc ſit ira Domino meo, Et loquar. Si fortè inuenti fuerint ibi triginta? Et dixit. Non faciam, ſi inuenero ibi triginta.*

31 *Et dixit. Ecce nunc cœpi loqui ad Dominum meum. Si forſitan inuenti fuerint ibi viginti? Et dixit, Non diſperdam propter viginti.*

32 *Et dixit. Ne nunc ſit ira Domino meo, & loquar. Verumtamen ſemel. Si forſitan inuenti fuerint ibi decem? Et dixit. Non diſperdam propter decem.*

33 *Et perrexit Dominus quando finiuit loqui ad Abraham: Abraham reuerſus eſt ad locum ſuum.*

CAP. XIX.

1 *ET venerunt duo angeli in Sedom veſperi, et Loth ſedebat in porta Sedom. Et vidit Loth, et ſurrexit in occurſum eorum. Et incuruauit ſe in faciem ſuper terram. Et dixit.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

14 Nunquid apud Deum impoſſibile erit verbum? In tempore hoc reuertar ad te in horas: & erit Sarræ filius.

15 Negauit autem Sarra, dicens; non riſi: timuit enim. Et dixit ad eam: nequaquam, ſed riſiſti.

16 Exurgentes autem inde viri conſpexerunt in faciem Sodomorum & Gomorrhæ: Abraham autem ſimul ambulabat cum eis comitans eos.

17 Dominus autem dixit: non abſcondam ego ab Abraham puero meo, quæ ego facio.

18 Abraham autem fiet in gentem magnam, & multam: & BENEDICENTVR in eo omnes gentes terræ.

19 Scio enim quia conſtituet filiis ſuis, & domui ſuę poſt ſe: & cuſtodient vias Domini; vt faciant iuſtitiam & iudicium; vt adducat Dominus in Abraham omnia quæ locutus eſt ad illum.

20 Dixit autem Dominus: Clamor Sodomorum & Gomorrhæ impletus eſt erga me; & peccata eorum magna valdè.

21 Deſcendens ergo videbo; ſi ſecundum clamorem ipſorum venientem ad me conſummantur: ſin autem non, vt ſciam.

22 Et recedentes inde viri venerunt in Sodomam. Abraham autem adhuc erat ſtans in conſpectu Domini,

23 Et appropinquans Abraham dixit: Nunquid ſimul perdes iuſtum cum impio? & erit iuſtus, ſicut impius?

24 Si fuerint quinquaginta iuſti in ciuitate, perdes illos? nonne dimittes omnem locum ob quinquaginta iuſtos, ſi fuerint in ea?

25 Nequaquam tu facies ſicut verbum hoc; vt occidas iuſtum cum impio: & erit iuſtus vt impius. Nequaquam. Qui iudicas omnem terram; non facies iudicium?

26 Dixit autem Dominus: ſi fuerint in Sodomis quinquaginta iuſti in ciuitate; dimittam totam ciuitatem, & omnem locum propter eos.

27 Et reſpondens Abraham dixit: Nunc cœpi loqui ad Dominum meum. Ego autem ſum terra & cinis.

28 Sin autem diminuti fuerint quinquaginta illi iuſti in quadraginta quinque; perdes propter quinque omnem ciuitatem? Et dixit: Non perdam, ſi inuenero ibi quadraginta quinque.

29 Et adiecit adhuc loqui ad eum, & dixit: Sin autem inuenti fuerint ibi quadraginta? Et dixit: Non perdam propter quadraginta.

30 Et dixit: Nunquid Domine, ſi loquar? Sin autem inuenti fuerint ibi triginta? Et dixit: Non perdam propter triginta.

31 Et dixit: Quandoquidem habeo loqui ad Dominum: Sin autem inuenti fuerint ibi viginti? Et dixit: Non perdam ſi inuenero ibi viginti.

32 Et dixit: Nunquid Domine, ſi loquar adhuc ſemel? Sin autem inuenti fuerint ibi decem? Et dixit: Non perdam propter decem.

33 Abiit autem Dominus; poſt quam ceſſauit loquens ad Abraham. Et Abraham reuerſus eſt in locum ſuum.

CAP. XIX.

1 VEnerunt autem angeli duo in Sodoma veſperi. Lot autem ſedebat ad portam Sodomorum. Videns autem Lot exurrexit obuiam illis: & adorauit facie ſuper terram:

Et di-

Chald. Paraph. Tranſl.

Nunquid occultabitur à facie Domini verbum? In tempore reuertar ad te; ſicut nunc quo eritis viui: & Sara erit filius.

Et negauit Sara, dicens: Non riſi: quia timuit, & ait: Nequaquam; ſed riſiſti.

Et ſurrexerunt inde viri, & reſpexerunt contra faciem Sodomæ: & Abraham ibat cum eis, vt comitaretur eos.

Dixitque Dominus: Nunquid celabo ego ab Abraham quod ego facio?

Abraham autem erit in gentem magnam & robuſtam: & BENEDICENTVR propter eum omnes populi terræ.

Quia noui quòd præcipiet filiis ſuis, & viris domus ſuæ poſt ſe, vt cuſtodiant vias quæ rectæ ſunt coram Domino; vt faciant iuſtitiam & iudicium: vt adducat Dominus ſuper Abraham, quod locutus eſt vt adduceret ſuper eum.

Dixitque Dominus: Clamor Sodomæ & Gomorræ, quia multus eſt; & peccatum eorum, quia fortè eſt nimis.

Apparebo nunc, & diiudicabo, vtrum ſicut clamor qui venit coram me fecerint, conſummabo eos, ſi non egerint pœnitentiam. ſi autem egerint pœnitentiam, non vlciſcar.

Et receſſerunt inde viri; & abierunt Sodomam: & Abraham adhuc ſtabat in oratione coram Domino.

Et acceſſit Abraham & dixit: Nunquid in furore conſumes iuſtum cum impio?

Si fortè ſunt quinquaginta iuſti in medio ciuitatis, num in furore conſumes: & non dimittes loco propter quinquaginta iuſtos, qui ſunt in medio eius?

Vera ſunt iudicia tua: ne facias ſicut rem hanc, vt conſumas iuſtum cum impio, vt ſit iuſtus ſicut impius: vera ſunt iudicia tua. Nunquid iudex vniuerſæ terræ non vtique faciet iudicium?

Dixitque Dominus: Si inuenero in Sodoma quinquaginta iuſtos in medio ciuitatis, dimittam omni loco propter eos.

Et reſpondit Abraham, & dixit: Multum locutus ſum coram Domino, cùm ſim ego puluis & cinis.

Fortè deficient de quinquaginta iuſtis, quinque: nunquid diſperdes propter quinque omnem ciuitatem? Et dixit: Non diſperdam, ſi inuenero ibi quadraginta & quinque.

Addiditque rurſus loqui cum eo, & dixit: Fortè inuenientur ibi quadraginta. Et dixit: Non faciam conſummationem propter quadraginta.

Et dixit: Ne, obſecro, iraſcatur furor Domini, & loquar. Fortè inuenientur ibi triginta. Et dixit: Non faciam conſummationem, ſi inuenero ibi triginta.

Et dixit: Ecce nunc multum locutus ſum coram Domino: fortè inuenientur ibi viginti. & dixit: Non diſperdam propter viginti.

Et ait: Ne, obſecro, iraſcatur furor Domini, & loquar tantummodo hac vice: Fortè inuenientur ibi decem, & dixit: Non diſperdam propter decem.

Et eleuata eſt gloria Domini cùm ceſſaſſet loqui cum Abraham. & Abraham reuerſus eſt in locum ſuum.

CAP. XIX.

ET venerunt duo angeli Sodomam veſperè: & Lot ſedebat in porta Sodomæ. Et vidit Lot, & ſurrexit in occurſum eorum: & adorauit pronus ſuper terram.

Et

Vulgat. Editio.

Et dixit: Obſecro domini, declinate in domum
pueri veſtri, & manete ibi, lauare pedes veſtros: &
mane proficiſcemini in viam veſtram. Qui dixe-
runt: Minime, ſed in platea manebimus.
Compulit illos oppidò vt diuerterent ad eum:
ingreſſiſque domum illius fecit conuiuium, &
coxit azima: & comederunt.
Prius autem quam irent cubitum, viri ciuitatis
vallauerunt domum à puero vſque ad ſenem, om-
nis populus ſimul.
Vocaueruntque Lot, & dixerunt ei: Vbi ſunt vi-
ri qui introierunt ad te nocte? educ illos huc, vt
cognoſcamus eos.
Egreſſus ad eos Lot, poſt tergum occludens
oſtium, ait:
Nolite quæſo fratres mei, nolite malum hoc fa-
cere.
Habeo duas filias, quæ necdum cognouerunt vi-
rum: educam eas ad vos, & abutimini eis ſicut vo-
bis placuerit: dummodo viris iſtis nihil mali fa-
ciatis; quia ingreſſi ſunt ſub vmbra culminis
mei.
At illi dixerunt: Recede illuc. Et rurſus. Ingreſ-
ſus es, inquiunt, vt aduena; numquid vt iudices? te
*2.Pet. 2.8. ergo ipſum magis quàm hos affligemus. * Vimque
faciebant Lot vehementiſſime: iamque propè erat,
vt effringerent fores.
Et ecce miſerunt manum viri, & introduxerunt
ad ſe Lot, clauſeruntque oſtium:
*Sap. 19.26. Et eos, qui foris erant, * percuſſerunt cæcitate à
minimo vſque ad maximum: ita vt oſtium inue-
nire non poſſent.
Dixerunt autem ad Lot: Habes hic quempiam
tuorum? generum, aut filios, aut filias, omnes, qui
tui ſunt, educ de vrbe hac:
Delebimus enim locum iſtum, eo quòd increue-
rit clamor eorum coram Domino, qui miſit nos,
vt perdamus illos.
Egreſſus itaque Lot, locutus eſt ad generos ſuos
qui accepturi erant filias eius, & dixit: Surgite, e-
gredimini de loco iſto: quia delebit Dominus ciui-
tatem hanc. Et viſus eſt eis quaſi ludens loqui.
Cumque eſſet mane, cogebant eum Angeli, di-
centes: Surge, tolle vxorem tuam, & duas filias
quas habes: ne & tu pariter pereas in ſcelere ci-
uitatis.
Diſſimulante illo, apprehéderunt manum eius,
& manum vxoris, ac duarum filiarum eius, eo
quòd parceret Dominus illi.
*Sap. 10.6. * Eduxeruntque eum, & poſuerunt extra ciui-
tatem: ibique locuti ſunt ad eum, dicentes: Salua
animam tuam: noli reſpicere poſt tergum, nec ſtes
in omni circà regione: ſed in monte ſaluum te fac;
ne & tu ſimul pereas.
Dixitque Lot ad eos: Quæſo Domine mi,
Quia inuenit ſeruus tuus gratiam coràm te: &
magnificaſti miſericordiam tuam quam feciſti
mecum; vt ſaluares animam meam, nec poſſum
in monte ſaluari, ne fortè apprehendat me ma-
lum, & moriar:
Eſt ciuitas hæc iuxta, ad quam poſſum fugere,
parua, & ſaluabor in ea: numquid non modica
eſt, & viuet anima mea?
Dixitque ad eum: Ecce etiam in hoc ſuſcepi
preces tuas, vt non ſubuertam vrbem pro qua lo-
cutus es.
*Sap. 10.6. * Feſtina, & ſaluare ibi: quia non potero facere
quidquam donec ingrediaris illuc. Idcirco voca-
tum eſt nomen vrbis illius Segor.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

2 *Ecce nunc Domini mei declinate nunc ad domum ſer-*
ui veſtri, & pernoctate; & lauate pedes veſtros, & mane
ſurgetis, & pergetis in viam veſtram. Et dixerunt. Ne-
quaquam. Quia in platea pernoctabimus.
3 *Et vim fecit eis valde, & declinauerunt ad eum, & ve-*
nerat ad domum eius, & fecit eis conuiuium, & infermen-
tata coxit, et comederunt.
4 *Antequam dormirent, viri ciuitatis viri Sedom gira-*
uerunt iuxta domum à puero vſque ad ſenem omnis po-
pulus ab extremo.
5 *Et vocauerunt Loth, et dixerunt ei. Vbi ſunt viri qui*
venerunt ad te nocte? Educ eos ad nos, et cognoſcemus
eos.
6 *Et egreſſus eſt ad eos Loth ad oſtium, et oſtium clauſit*
poſt ſe.
7 *Et dixit. Ne nunc fratres mei malè faciatis.*
8 *Ecce mihi ſunt duæ filiæ, quæ non cognouerunt virum,*
educam nunc eas ad vos, et facite eis, ſicut bonum eſt in
oculis veſtris, Tantum viris iſtis, ne faciatis quicquam,
quia idcirco venerunt in vmbra tigni mei.
9 *Et dixerunt. Vade vltra. Et dixerunt: Vnus venit ad*
peregrinandum, et iudicabit iudicando? Nunc magis ma-
lefaciemus tibi, quam ipſis. Et vim fecerunt in virum
ipſum Loth valdè. Et appropinquauerunt, vt frangerent
oſtium.
10 *Et miſerunt viri manum ſuam, et introduxerunt Loth*
ad ſe in domum, et oſtium clauſerunt.
11 *Et viros qui erant ad oſtium domus, percuſſerunt cæ-*
citatibus à minimo vſque ad magnum; et laborauerunt,
vt inuenirent oſtium.
12 *Et dixerunt viri ad Loth. Adhuc eſt aliquis tibi hic ge-*
ner? Et filios tuos, et filias tuas, et omnia quæ ſunt tibi
in ciuitate, educ de loco.
13 *Quia diſperdimus locum hunc, quia creuit clamor eo-*
rum coram Domino. Et miſit nos Dominus ad perdendum
eum.
14 *Et egreſſus eſt Loth, & locutus eſt ad generos ſuos, qui*
acceperant filias eius. Et dixit. Surgite egredimini de lo-
co iſto, quia diſperdit Dominus ciuitatem. Et fuit, ſicut
ludens in oculis generorum ſuorum.
15 *Et cum aurora aſcendiſſet vim faciebant angeli in*
Loth dicendo. Surge cape vxorem tuam, et duas filias
tuas, quæ inueniuntur, ne forte pereas in punitione ciui-
tatis.
16 *Et tardabat. Et apprehenderunt viri manum eius, et*
manum vxoris eius, et manum duarum filiarum eius, eo
quod parceret Dominus ei, et eduxerunt eum, et poſue-
runt eum extra vrbem.
17 *Et fuit, cum illi educerent eos foras, et dixit. Erue te*
in anima tua, ne reſpicias poſt te, et ne ſtes in omni pla-
nicie. Ad montem erue te, ne fortè pereas.
18 *Et dixit Loth ad eos. Ne nunc Domini mei.*
19 *Ecce nunc inuenit ſeruus tuus gratiam in oculis tuis:*
et magnificaſti miſericordiam tuam, quam feciſti me-
cum, vt viuificares animam meam. Et ego non potero erue-
re me ad montem, ne fortè hæreat mihi malum, et
moriar.
20 *Ecce nunc ciuitas iſta propinqua, vt fugiam illuc, et*
eſt parua. Eruam me nunc illuc. Numquid non parua eſt?
Et viuet anima mea.
21 *Et dixit ad eum. Ecce ſuſcepi faciem tuam, etiam in*
re hac, vt non ſubuertam ciuitatem, vt locutus es.
22 *Feſtina erue te illuc, quia non potero facere quicquam,*
donec ingrediaris illuc: Idcircò vocauit nomen ciuitatis
Sohar.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

2 Et dixit: Ecce Domini declinate in domum pue-
ri veſtri, & diuertite, & lauamini pedes veſtros: &
mane ſurgentes abibitis in viam veſtram. Et dixe-
runt: Nequaquam; ſed in platea diuertemus.
3 Et coegit illos: & declinauerunt ad eum: & in-
greſſi ſunt in domum eius: & fecit eis potum: &
azymos coxit eis: & manducauerunt.
4 Prius autem quam cubitum irent, viri ciuitatis
Sodomitę circundederunt domum ab adoleſcente
vſque ad ſeniorem, totus populus ſimul.
5 Et euocauerunt Lot, & dixerunt ad eum: Vbi
ſunt viri, qui ingreſſi ſunt ad te nocte? Educ illos
ad nos, vt coeamus cum eis.
6 Exiit autem Lot ad eos ad veſtibulum, & occluſit
oſtium poſt ſe.
7 Dixit autem ad eos. Nequaquam fratres: nolite
male facere.
8 Sunt autem mihi duæ filiæ, quæ non nouerunt
virum: producam eas ad vos: & vtimini illis, quo-
modo placuerit vobis: tantummodo in viros iſtos
ne faciatis iniquum, quam ob cauſam ingreſſi
ſunt ſub tegmen trabium mearum.
9 Dixerunt autem ei: recede illuc. Intraſti, vt inco-
la eſſes: nunquid etiam, vt iudicium iudices? Nunc
igitur te affligemus magis, quam illos. Et vim fa-
ciebant in virum ipſum Lot vehementer, & ap-
propinquauerunt ad confringendum oſtium.
10 Extendentes autẽ viri ipſi manus attraxerũt Lot
ad ſeipſos in domum: & oſtium domus clauſerunt.
11 Viros autem, qui erant ad oſtium domus, percuſ-
ſerunt in cæcitate à paruo vſque ad magnum: &
defecerunt quærentes oſtium.
12 Dixerunt autem viri ad Lot: Sunt tibi hic gene-
ri, aut filij, aut filiæ? aut, ſi quis tibi alius eſt in ciui-
tate; educ de loco iſto:
13 Quia nos perdimus locum hunc: quoniam exal-
tatus eſt clamor eorum coram Domino: & miſit
nos Dominus exterere eam.
14 Egreſſus eſt autem Lot: & locutus eſt ad generos
ſuos, qui acceperant filias eius, & dixit: Surgite, &
egredimini de loco hoc: quia diſperdit Dominus
ciuitatẽ. Viſus eſt autẽ ludere coram generis ſuis.
15 Poſtquam autem diluculum factum eſt; vrgebant
angeli Lot, dicentes: Surgens accipe vxorem tuam,
& duas filias tuas, quas habes, & egredere: ne tu etiã
perdaris ſimul cum iniquitatibus ciuitatis.
16 Et turbati ſunt: & tenuerunt Angeli manum eius,
& manum vxoris eius, & manus duarum filiarum
eius in eo, quod parceret Dominus ei.
17 Et factum eſt mox, vt eduxerũt eos foras; & dixe-
runt: Saluans ſalua tuã ipſius animam: ne reſpexe-
ris retrorſum, nec ſteteris in omni circa regione:
in montem ſaluum te fac: ne forte ſimul compre-
hendaris.
18 Dixit autem Lot ad illos: Oro Domine,
19 Quia inuenit puer tuus miſericordiam ante te, &
magnificaſti iuſtitiam tuam, quod facis in me, vt
viuat anima mea. Ego autem non potero ſaluus
fieri in montem: ne forte comprehendant me ma-
la, & moriar.
20 Ecce hæc ciuitas prope eſt ad fugiendum me il-
luc, quæ eſt parua; & illuc ſaluus euadam: nonne
parua eſt? & viuet anima mea propter te.
21 Et dixit ei: Ecce admiratus ſum faciem tuam
etiam in verbo hoc, vt non euertam ciuitatem, de
qua locutus es.
22 Feſtina igitur ad euadendum illuc: non enim po-
tero facere rem, donec tu venias illuc. Propterea
vocauit nomen ciuitatis illius, Segor.

Chald. Paráph. Tranſl.

*Et ait: Obſecro nunc, domini mei, declinate nunc in do-
mum ſerui veſtri: et manete, et lauate pedes veſtros: et
nunc ſurgentes, ibitis in viam veſtram: et dixerunt: Ne-
quaquam; ſed in platea manebimus.*
*Et compulit eos valdè, et declinauerunt ad eum, et in-
greſſi ſunt in domum eius: et fecit eis conuiuium et azy-
ma coxit eis: et comederunt.*
*Priuſquam autem irent cubitum, viri ciuitatis viri
Sodome vallauerunt domum à puero vſque ad ſenem,
omnis populus ſimul.*
*Et vocauerunt Lot, et dixerunt ei: Vbi ſunt viri qui
venerunt ad te nocte? educ eos ad nos, et cognoſcemus
eos.*
*Et egreſſus eſt ad eos Lot ad portam: et oſtium clauſit
poſt ſe.*
Et ait: Obſecro nunc, fratres mei, nolite malè facere.
*Ecce nunc habeo duas filias, quæ non cognouerunt vi-
rum: educam nunc eas ad vos, et facite illis ſicut placue-
rit in oculis veſtris: tantummodo viris iſtis ne faciatis
quicquam: quia propterea ingreſſi ſunt ſub vmbra tegmi-
nis mei.*
*Et dixerunt: Recede illuc. Et dixerunt, Vnus venit ad
peregrinandum, et ecce iudicat iudicium? nunc malefa-
ciemus tibi magis, quàm eis. et compulerunt virum Lot
valde: et acceſſerunt ad confringendam ianuam.*
*Et extenderunt viri manus ſuas, et introduxerunt Lot
ad ſe in domum: et ianuam clauſerunt.*
*Et viros, qui erant in porta domus, percuſſerunt cæci-
tate à minimo vſque ad maximum: defatigatique ſunt,
vt inuenirent portam.*
*Dixeruntque viri ad Lot: Quoſcunque habes hic ge-
neros tuos, et filios tuos, et filias tuas, et omnia quæ habes
in ciuitate, educ de loco iſto;*
*Quoniam diſperdemus nos locum iſtum: quia magnus
eſt clamor eorum coram Domino: et miſit nos Dominus,
vt diſperderemus eum.*
*Et egreſſus eſt Lot, et locutus eſt cum generis ſuis, qui
accepturi erant filias ſuas, et ait: Surgite, egredimini de
loco iſto, quia diſperdet Dominus ciuitatem. Et fuit quaſi
ridiculum in oculis generorum ſuorum.*
*Et cum aſcendiſſet aurora, et eſſet manè; coegerunt
angeli Lot, dicentes: Surge, et tolle vxorem tuam, et
duas filias tuas, quæ inuentæ ſunt fideles tecum: ne for-
tè percutiaris in peccatis ciuitatis.*
*Et cum moram feciſſet, apprehenderunt viri manus
eius, et manum vxoris eius, et manum duarum filiarum
eius, eo quod miſereretur Dominus illius: et eduxerunt
eum, et poſuerunt eum extra ciuitatem.*
*Et factum eſt cum eduxiſſent eos foras, ait: Miſerere
animæ tuæ: non reſpicias poſt tergum tuum: neque ſtes in
omni planicie: ſed in monte ſaluum te fac, ne fortè per-
eas.*
Et ait Lot ad eos: Obſecro nunc, domini mei:
*Ecce nunc inuenit ſeruus tuus miſericordiam in oculis
tuis: & multiplicaſti bonam tuam, quam feciſti mecum,
ſuſtentando animam meam: & ego non poſſum ſaluari in
monte, ne fortè occurrat mihi malum, & moriar.*
*Ecce nunc ciuitas hæc iuxta eſt ad fugiendum ibi, &
eſt parua; ſaluabor nunc ibi: nonne parua eſt? & viuet
anima mea.*
*Dixitque ei: Ecce ſuſcepi faciem tuam etiam pro hac
re, vt non ſubuertam ciuitatem pro qua rogaſti.*
*Feſtina, ſaluare ibi: quia non poſſum quicquam face-
re, donec venias illuc. Propterea vocauit nomen ciuitatis
Segor.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Lot ingreſſus eſt Segor.	23	*Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Loth ingreſſus eſt Sohar.*
* Igitur Dominus pluit ſuper Sodomam & Gomorrham ſulphur & ignem à Domino de cœlo:	24	*Et Dominus pluit ſuper Sedom, & ſuper Hamorah ſulfur, & ignem à Domino è cœlis.*
Et ſubuertit ciuitates has, & omnem circa regionem, vniuerſos habitatores vrbium, & cuncta terræ virentia.	25	*Et ſubuertit ciuitates illas, & omnem planiciem, & omnes habitatores vrbium, & germen terræ.*
* Reſpicienſque vxor eius poſt ſe, verſa eſt in ſtatuam ſalis.	26	*Et reſpexit vxor eius poſt eum, & effecta eſt ſtatua ſalis:*
Abraham autem conſurgens mane, vbi ſteterat prius cum Domino,	27	*Et ſurrexit Abraham mane ad locum, vbi ſteterat coram Domino.*
Intuitus eſt Sodomam & Gomorrham, & vniuerſam terram regionis illius: viditque aſcendentem fauillam de terra quaſi fornacis fumum.	28	*Et reſpexit ſuper faciem Sedom, & ſuper omnem faciem terræ planiciei, & vidit; Et ecce aſcendebat fumus terræ, ſicut fumus fornacis.*
Cum enim ſubuerteret Deus ciuitates regionis illius, recordatus Abrahæ, liberauit Lot de ſubuerſione vrbium in quibus habitauerat.	29	*Et fuit cum diſperderet Deus vrbes planiciei, recordatus eſt Deus Abraham, & emiſit Loth è medio ſubuerſionis, quando ſubuertit ciuitates, in quibus habitabat Loth.*
Aſcenditque Lot de Segor, & manſit in monte, duæ quoque filiæ eius cum eo (timuerat enim manere in Segor) & manſit in ſpelunca ipſe, & duæ filiæ eius cum eo.	30	*Et aſcendit Loth de Sohar, & habitauit in monte, & duæ filiæ eius cum eo; quia timuit habitare in Sohar, & habitauit in ſpelunca ipſe, & duæ filiæ eius.*
Dixitque maior ad minorem: Pater noſter ſenex eſt, & nullus virorum remanſit in terra, qui poſſit ingredi ad nos iuxta morem vniuerſæ terræ.	31	*Et dixit primogenita ad minorem. Pater noſter ſenex eſt, & vir non eſt in terra, vt ingrediatur ad nos ſecundum morem omnis terræ.*
Veni, inebriemus eum vino, dormiamuſque cum eo, vt ſeruare poſſimus ex patre noſtro ſemen.	32	*Veni potum demus patri noſtro vinum, & dormiamus cum eo, & viuificemus de patre noſtro ſemen.*
Dederunt itaque patri ſuo bibere vinum nocte illa: Et ingreſſa eſt maior, dormiuitque cum patre: at ille non ſenſit, nec quando accubuit filia, nec quando ſurrexit.	33	*Et potum dederunt patri ſuo vinum, nocte ipſa, & ingreſſa eſt primogenita, & dormiuit cum patre ſuo, & non cognouit quando dormiuit ipſa, & quando ſurrexit ipſa.*
Altera quoque die dixit maior ad minorem: Ecce dormiui heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hac nocte, & dormies cum eo, vt ſaluemus ſemen de patre noſtro.	34	*Et fuit in craſtino, dixit primogenita ad minorem: Ecce dormiui, heri ſero cum patre meo. Potum demus ei vinum, etiam nocte: & ingredere, dormi cum eo, & viuificemus de patre noſtro ſemen.*
Dederunt etiam & illa nocte patri ſuo bibere vinum, ingreſſaque minor filia, dormiuit cum eo: & ne tunc quidem ſenſit quando concubuerit, vel quando illa ſurrexerit.	35	*Et potum dederunt etiam nocte ipſa patri ſuo vinum. Et ſurrexit minor, & dormiuit cum eo, & non cognouit, quando dormiuit ipſa, & quando ſurrexit ipſa.*
Conceperunt ergo duæ filiæ Lot de patre ſuo.	36	*Et conceperunt duæ filiæ Loth de patre ſuo.*
Peperitque maior filium, & vocauit nomen eius Moab: ipſe eſt pater Moabitarum vſque in præſentem diem.	37	*Et peperit primogenita filium, & vocauit nomen eius Moab. Ipſe eſt pater Moab vſque hodie.*
Minor quoque peperit filium, & vocauit nomen eius Ammon, id eſt, filius populi mei: ipſe eſt pater Ammonitarum vſque hodie.	38	*Et minor etiam ipſa peperit filium, & vocauit nomen eius Benhammi. Ipſe eſt pater filiorum Hemmon vſque hodie.*
CAP. XX.		**CAP. XX.**
PRofectus inde Abraham in terram auſtralem, habitauit inter Cades, & Sur: & peregrinatus eſt in Geraris.	1	*ET profectus eſt inde Abraham ad terram meridianam, et habitauit inter Cades, et Sur; et peregrinatus eſt in Gherar.*
Dixitque de Sara vxore ſua, Soror mea eſt. Miſit ergo Abimelech rex Geraræ, & tulit eam.	2	*Et dixit Abram ſuper Sarah uxore ſua. Soror mea eſt. Et miſit Abimelech rex Gherar, et accepit Sarah.*
Venit autem Deus ad Abimelech per ſomnium nocte, & ait illi: En morieris propter mulierem quam tuliſti: habet enim virum.	3	*Et venit Deus ad Abimelech in ſomnio noctis, et dixit ei. Ecce es mortuus propter uxorem, quam accepiſti. Et ipſa maritata eſt marito.*
Abimelech vero non tetigerat eam, & ait: Domine, num gentem ignorantem & iuſtam interficies?	4	*Et Abimelech non appropinquauerat ad eam, et dixit. Domine, numquid gentem etiam iuſtam occides?*
Nonne ipſe dixit mihi: Soror mea eſt: & ipſa ait: Frater meus eſt? in ſimplicitate cordis mei, & munditia manuum mearum feci hoc.	5	*Numquid non ipſe dixit mihi, ſoror mea eſt, et ipſa etiam dixit, frater meus eſt? In perfectione cordis mei, et in munditia manuum mearum feci hoc.*
Dixitque ad eum Deus: Et ego ſcio quòd ſimplici corde feceris: & ideo cuſtodiui te ne peccares in me, & non dimiſi vt tangeres eam.	6	*Et dixit ad eum Deus in ſomnio. Etiam ego noui, quòd in perfectione cordis tui feciſti hoc, et prohibui etiam ego te, ne peccares mihi; idcirco non permiſi te, vt tangeres eam.*

*Deut. 29. 20. Iſa. 13. 19. Ier. 50. 40. Ezech. 16. 48. Oſe. 11. 8. Amos 4. 11. Luc. 17. 29. Iudæ 1.

*Luc. 17. 32. Sup. 11. 1.

Tranſl. ex Septuag.

23 Sol egreſſus eſt ſuper terram: & Lot ingreſſus eſt in Segor.

24 Et Dominus pluit ſuper Sodoma & Gomorrha ſulphur & ignem à Domino de cœlo:

25 Et euertit ciuitates has, & omnem circa regionem, & omnes habitantes in ciuitatibus, & quæ exoriuntur è terra.

26 Et reſpexit vxor eius retrorſum: & facta eſt ſtatua ſalis.

27 Mane autem ſurgens Abraham diluculo iuit ad locum, in quo ſteterat coram Domino:

28 Et reſpexit in faciem Sodomorum, & Gomorrhę, & in faciem circumiacẽtis regionis, & vidit. Et ecce aſcendebat flãma de terra, quaſi vapor fornacis.

29 Et factũ eſt cum diſperderet Deus omnes ciuitates vicinas; recordatus eſt Deus Abraham: & emiſit Lot de medio euerſionis, cum euerteret Dominus ciuitates, in quibus habitabat in eis Lot.

30 Aſcendit autem Lot de Segor: & ſedit in monte, ipſe & duæ filiæ eius cum eo. Timuit enim habitare in Segor. Et habitauit in ſpelunca ipſe & duæ filiæ eius cum eo.

31 Dixit autem ſenior ad iuniorem: Pater noſter ſenior eſt: & nemo eſt ſuper terram qui intret ad nos: ſicut conuenit omni terræ.

32 Veni & potemus patrem noſtrũ vino, & dormiamus cum eo, & ſuſcitemus de patre noſtro ſemen.

33 Potauerunt autem patrem ſuum vino in nocte illa: & ingreſſa ſenior dormiuit cum patre ſuo in nocte illa. Et neſciuit cum ipſe dormiuit, & cum ſurrexit.

34 Factum eſt autem in craſtino: & dixit ſenior ad iuniorẽ: Ecce dormiui heri cum patre noſtro. Potemus eum vino & in nocte hac: & ingreſſa dormi cum eo, & ſuſcitemus de patre noſtro ſemen.

35 Potauerunt autem, & in nocte illa patrem ſuum vino: & ingreſſa iunior dormiuit cum patre ſuo, & neſciuit cum dormiuit ipſe, & ſurrexit.

36 Et conceperunt duæ filiæ Lot de patre ſuo;

37 Et genuit ſenior filium, & vocauit nomen eius Moab, dicens, de patre meo. Iſte eſt pater Moabitarum vſque in hodiernum diem.

38 Peperit autem & iunior filium: & vocauit nomen eius Amman dicens, filius generis mei. Hic eſt pater Ammanitarum vſque in hodiernum diem.

CAP. XX.

1 ET mouit illinc Abraham in terram ad Africum: & habitauit inter Cades, & Sur: & incola fuit in Geraris.

2 Dixit autem Abraham de Sarra vxore ſua, quia ſoror mea eſt. Timuit enim dicere, quia vxor mea eſt: ne forte occiderent eum viri ciuitatis propter eam. Miſit autem Abimelech rex Gerarorum: & tulit Sarram.

3 Et ingreſſus eſt Deus ad Abimelech in ſomno nocte, & dixit: Ecce tu moreris propter vxorem, quam accepiſti: iſta verò eſt cohabitans viro.

4 Abimelech autem non tetigerat eam. Et dixit: Domine gentem ignorantem, & iuſtam perdes.

5 Nonne ipſe mihi dixit, ſoror mea eſt? & hæc mihi dixit, frater meus eſt? In corde puro & in iuſtitia manuum feci hoc.

6 Dixit autem ei Deus per ſomnum: Et ego cognoui, quoniam in corde puro feciſti hoc: & peperci tibi, vt non peccares in me: propter hoc non permiſi tibi tangere eam.

Nunc

Chald. Paraph. Tranſl.

23 *Sol egreſſus eſt ſuper terram, & Lot venit in Segor.*

24 *Et Dominus pluit ſuper Sodomam & Gomorram ſulphur & ignem à facie Domini de cœlo.*

25 *Et ſubuertit ciuitates has, & omnem planiciem, & omnes habitatores vrbium, & germen terræ.*

26 *Et reſpexit vxor eius poſt ſe: & facta eſt ſtatua ſalis.*

27 *Et ſurrexit Abraham manè, ad locum vbi ſteterat in oratione coram Domino.*

28 *Et aſpexit contra faciem Sodomæ & Gomorræ, et contra faciem terræ campeſtris: & vidit: et ecce aſcendit fumus de terra ſicut fumus fornacis.*

29 *Et factum eſt cum diſperderet Dominus ciuitates campeſtres, recordatus eſt Dominus Abrahæ, & miſit Lot de medio ſubuerſionis, quando ſubuertit ciuitates in quibus habitabat Lot.*

30 *Et aſcendit Lot de Segor, & habitauit in monte, & duæ filiæ eius cum eo: quia timuit habitare in Segor: & habitauit in ſpelunca, ipſe & duæ filiæ eius.*

31 *Et dixit maior minori: Pater noſter ſenex eſt, & non eſt vir in terra, vt ingrediatur ad nos iuxta conſuetudinem vniuerſæ terræ.*

32 *Veni, potemus patrem noſtrum vino: & cubemus cum eo, & reſeruabimus de patre noſtro filios.*

33 *Et potauerunt patrem ſuum vino in nocte illa: & ingreſſa eſt maior, & concubuit cum patre ſuo: & neſciuit quando cubuit, nec quando ſurrexit.*

34 *Et factum eſt in die ſequenti, & dixit maior minori: Ecce concubui heri cum patre meo. potemus eum vino etiam in hac nocte, & ingredere, cuba cum eo, vt reſeruemus de patre noſtro filios.*

35 *Et potauerunt etiam in nocte illa patrem ſuum vino: & ſurrexit minor, & concubuit cum eo: & neſciuit quando cubuit, nec quando ſurrexit.*

36 *Et conceperunt duæ filiæ Lot de patre ſuo,*

37 *Et peperit maior filium, & vocauit nomen eius Moab. ipſe eſt pater Moabitarum vſque in diem hanc.*

38 *Et minor etiam ipſa peperit filium, & vocauit nomen eius, filium populi mei. ipſe eſt pater filiorum Amon vſque in diem hanc.*

CAP. XX.

1 *ET profectus eſt inde Abraham in terram Auſtralem: et habitauit inter Recam & Agara: et peregrinatus eſt in Gerar.*

2 *Et dixit Abraham de Sara vxore ſua: Soror mea eſt. Et miſit Abimelech rex Gerar, et tulit Saram.*

3 *Et venit verbum à facie Dei ad Abimelech in viſione noctis: et ait illi: En tu morieris propter mulierem quam tuliſti: eſt enim vxor viri.*

4 *Et Abimelech non acceſſit ad eam. Et ait: Domine, nunquid gentem etiam iuſtam interficies.*

5 *Nonne ipſe dixit mihi: Soror mea eſt. et ipſa quoque ait: Frater meus eſt? in rectitudine cordis mei, et in munditia manuum mearum feci hoc.*

6 *Et ait illi Deus per ſomnium: Manifeſtum eſt etiam coram me, quòd in rectitudine cordis tui feciſti hoc: et prohibui quoque ego te, ne peccares coram me: propterea non dimiſi te, vt accederes ad eam.*

Et nunc

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Nunc ergo redde viro ſuo vxorem, quia propheta eſt: & orabit pro te, & viues: ſi aũt nolueris reddere, ſcito quòd morte morieris tu, & oĩa quæ tua ſunt.	7	*Et nunc redde vxorem viro, quia propheta eſt, & orabit pro te, & viues. Et ſi tu non reddideris, ſcito quòd moriendo morieris tu, & omne quod eſt tibi.*
Statimq; de nocte conſurgens Abimelech, vocauit omnes ſeruos ſuos: & locutus eſt vniuerſa verba hæc in auribus eorum, timueruntque omnes viri valde.	8	*Et ſurrexit Abimelech manè, & vocauit omnes ſeruos ſuos, & locutus eſt omnia verba iſta in auribus eorum. Et timuerunt viri valdè.*
Vocauit autem Abimelech etiam Abraham, & dixit ei: Quid feciſti nobis? quid peccauimus in te, quia induxiſti ſuper me & ſuper regnũ meũ peccatum grande? quę non debuiſti facere, feciſti nobis.	9	*Et vocauit Abimelech Abraham, & dixit ei: Quid feciſti nobis? Et quid peccaui tibi, quia induxiſti ſuper me, & ſuper regnum meum peccatum grande? Opera, quæ non ſunt fienda, feciſti mecum.*
Rurſumque expoſtulans, ait: Quid vidiſti, vt hoc faceres?	10	*Et dixit Abimelech ad Abraham: Quid vidiſti, quia feciſti rem hanc?*
Reſpondit Abraham: Cogitaui mecum, dicens: Forſitan non eſt timor Dei in loco iſto: & interficient me propter vxorem meam:	11	*Et dixit Abraham. Quia dixi: Vere non eſt timor Dei in loco iſto. Et occident me propter vxorem meam.*
Alias autem & * vere ſoror mea eſt, filia patris mei, & non filia matris meæ, & duxi eam in vxorẽ.	12	*Et etiam vere ſoror mea eſt, filia patris mei eſt: verumtamen non filia matris meæ. & fuit mihi in vxorem.*
Poſtquam autem eduxit me Deus de domo patris mei, dixi ad eam. Hanc miſericordiam facies mecum: In omni loco, ad quem ingrediemur, dices quòd frater tuus ſim.	13	*Et fuit quando errare fecit me Deus de domo patris mei, dixi ei: Hæc eſt miſericordia tua, quam facies mecum. In omni loco ad quem veniemus: dic propter me: frater meus eſt.*
Tulit igitur Abimelech oues & boues, & ſeruos & ancillas, & dedit Abraham: reddiditque illi Saram vxorem ſuam,	14	*Et cepit Abimelech pecudes, & boues, & ſeruos, & ancillas, & dedit Abraham, & reſtituit ei Sarah vxorem eius.*
Et ait: Terra coram vobis eſt, vbicumque tibi placuerit habita.	15	*Et dixit Abimelech. Ecce terra mea coram te. Sicut bonum eſt in oculis tuis habita.*
Saræ autem dixit: Ecce mille argenteos dedi fratri tuo, hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum ſunt, & quocumq; perrexeris: mementoque te deprehenſam.	16	*Et ad Sarah dixit: Ecce dedi mille argenteos fratri tuo. Ecce eſt tibi operimentum oculorum, omnibus qui ſunt tecum, & in omnibus erudiuit ſe.*
Orante autem Abraham, ſanauit Deus Abimelech, & vxorem, ancillaſque eius, & pepererunt.	17	*Et orauit Abraham ad Deum, & ſanauit Deus Abimelech, & vxorem eius, & ancillas eius, & pepererunt.*
Concluſerat enim Dominus omnem vuluam domus Abimelech propter Saram vxorem Abrahæ.	18	*Quia claudendo clauſerat Dominus per ſe omnem vuluam domus Abimelech propter Sarah vxorem Abraham.*
CAP. XXI.		**CAP. XXI.**
VIſitauit autem Dominus Saram ſicut * promiſerat: & impleuit quæ locutus eſt.	1	*ET Dominus viſitauit Sarah quemadmodũ dixit: Et fecit Dominus ipſi Sarah, quemadmodum locutus eſt.*
Concepitque & * peperit filium in ſenectute ſua, tempore quo prædixerat ei Deus.	2	*Et concepit, & peperit Sarah ipſi Abraham filium in ſenectute eius: in tempore, quod locutus fuerat Deus.*
Vocauitque Abraham nomen filij ſui, quem genuit ei Sara, Iſaac:	3	*Et vocauit Abraham nomen filii ſui, qui natus eſt ſibi, quem peperit ſibi Sarah Iſchac.*
Et circumcidit eum octauo die, ſicut * præceperat ei Deus,	4	*Et circumcidit Abraham Iſchac filium ſuum, filium octo dierum, quemadmodum præcepit ei Deus.*
Cum centum eſſet annorum: hac quippe ætate patris, natus eſt Iſaac.	5	*Et Abraham filius erat centum annorum, quando natus eſt ei Iſchac filius ſuus.*
Dixitque Sara: Riſum fecit mihi Deus: quicumque audierit, corridebit mihi.	6	*Et dixit Sarah: Riſum fecit mihi Deus. Omnis audiens corridebit mihi.*
Rurſumque ait: Quis auditurum crederet Abraham quòd Sara lactaret filium, quem peperit ei iam ſeni?	7	*Et dixit: Quis locutus eſt ad Abraham, lactare fecit filios Sarah, quia peperi filium in ſenectute eius.*
Creuit igitur puer, & ablactatus eſt: fecitque Abraham grande conuiuium in die ablactationis eius.	8	*Et creuit puer, & ablactatus eſt. Et fecit Abraham conuiuium magnum, in die qua ablactatus eſt Iſchac.*
Cumque vidiſſet Sara filium Agar Ægyptiæ ludentem cum Iſaac filio ſuo, dixit ad Abraham.	9	*Et vidit Sarah filium Haghar Ægyptiæ, quem peperit Abraham ludentem: Et dixit ad Abraham.*
* Eiice ancillam hanc, & filium eius: non enim erit hæres filius ancillæ cum filio meo Iſaac.	10	*Eiice ancillam hanc, & filium eius, quia non hereditabit filius ancillæ huius cum filio meo Iſchac.*
Dure accepit hoc Abraham pro filio ſuo,	11	*Et diſplicuit res valde in oculis Abraham propter filium ſuum.*
Cui dixit Deus: Non tibi videatur aſperum ſuper puero, & ſuper ancilla tua: omnia quæ dixerit tibi Sara, audi vocem eius: quia * in Iſaac vocabitur tibi ſemen.	12	*Et dixit Deus ad Abraham: Ne ſit diſplicentia in oculis tuis ſuper puerum, & ſuper ancillam tuam. In omnibus quæ dixerit tibi Sarah, audi vocem eius: quia in Iſchac vocabitur tibi ſemen.*

Marginal references (left, partly cut off): Sup. 3. 21. — Sup. 19. — Gal. 1. — Sup. 0. 1. — Gal. 1. — 0. r. 1.

Sed — *Et etiam*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

7 Nunc autem redde vxorem homini: quia propheta eſt: & orabit pro te: & viues. Sin autem non reddes: ſcito, quia morieris tu, & omnia tua.

8 Et manè ſurrexit Abimelech diluculo: & vocauit omnes pueros ſuos: & locutus eſt omnia verba hęc in aures eorum. Timuerunt autem omnes homines valde.

9 Et vocauit Abimelech Abraham, & dixit ei: Quid hoc feciſti nobis? Nũquid peccauimus in te: quia induxiſti ſuper me, & ſuper regnum meũ peccatũ magnum? Opus, quod nemo faciet feciſti mihi.

10 Dixit autem Abimelech ad Abraham: Quid videns feciſti hoc?

11 Dixit autem Abraham: Dixi enim: forſitan non eſt Dei cultus in loco hoc: & me interficient propter vxorem meam.

12 Etenim vere ſoror mea eſt de patre, ſed non ex matre: facta eſt autem mihi in vxorem.

13 Facta eſt autem quando eduxit me Deus è domo patris mei, & dixi ei: Hanc iuſtitiam facies in me: ad omnem locum, quocumque ingreſſi fuerimus illũc, dic de me, quia frater meus eſt.

14 Sumpſit autem Abimelech mille didrachmas, & oues, & vitulos, & pueros, & ancillas, & dedit Abraham: & reddidit ei Saram vxorem eius.

15 Et dixit Abimelech ad Abraham: Ecce terra mea coram te: vbicumque tibi placuerit, habita.

16 Sarræ autem dixit: Ecce dedi mille didrachmas fratri tuo. Hæc tibi erunt in precium faciei tuæ, & omnibus, quæ tecum ſunt: & omnia vere dicito.

17 Orauit autem Abraham ad Deum: & ſanauit Deus Abimelech, & vxorem eius, & ancillas eius: & pepererunt:

18 Quia concludens concluſerat Dominus de foris omnem vuluam in domo Abimelech propter Saram vxorem Abraham.

C A P. XXI.

1 ET Dominus viſitauit Saram, ſicut dixerat. Et fecit Dominus Saræ, ſicut locutus eſt:

2 Et cum cõcepiſſet, peperit ipſi Abraham filium in ſenectute, in tẽpore, ſicut locutus eſt ei Dominus.

3 Et vocauit Abraham nomen filij ſui, qui factus erat ei, quem peperit ei Sara, Iſaac.

4 Circuncidit autem Abraham Iſaac die octauo, ſicut præceperat ei Deus.

5 Et Abraham erat centum annorum, cum factus eſt ei Iſaac filius eius.

6 Dixit autẽ Sara: Riſum mihi fecit Dominus: quicumque enim audiuerit, congaudebit mihi.

7 Et dixit: Quis annunciabit Abraham, quia lactat puerum Sara, quia peperi filium in ſenectute mea?

8 Et creuit puer, & ablactatus eſt. Et fecit Abraham conuiuium magnum, qua die ablactatus eſt Iſaac filius eius.

9 Cum vidiſſet autem Sara filium Agar Ægyptiæ, qui factus eſt ipſi Abraham, ludentem cum Iſaac filio ſuo; & dixit ad Abraham:

10 Eiice ancillam hanc, & filium eius: non enim erit hæres filius ancillæ huius, cum filio meo Iſaac.

11 Durum autem viſum eſt verbum valde coram Abraham de filio ſuo.

12 Dixit autem Deus ad Abraham: Ne ſit durum coram te de puero, & de ancilla: omnia quæcunque dixerit tibi Sara; audi vocem eius: quoniam in Iſaac vocabitur tibi ſemen:

Sed

Chald. Paraph. Tranſl.

7 *Et nunc redde vxorem viro: quia propheta eſt: & orabit pro te, & viues. Et ſi nolueris reddere, ſcito quod morte morieris tu, & omnia quæ tua ſunt.*

8 *Et ſurrexit Abimelech manè, & vocauit omnes ſeruos ſuos: & locutus eſt vniuerſa verba hæc coram eis: & timuerunt viri valde.*

9 *Et vocauit Abimelech Abraham, & dixit ei: Quid feciſti nobis, & quid peccaui tibi: quia induxiſti ſuper me, & ſuper regnum meum peccatum grande? Opera quæ non erant digna fieri, feciſti mecum.*

10 *Et ait Abimelech ad Abraham: Quid vidiſti, quòd feciſti rem hanc?*

11 *Dixitque Abraham: Quia dixi, fortè non eſt timor Dei in loco iſto: & interficient me propter vxorem meam.*

12 *Sed & in veritate ſoror mea eſt, filia patris mei, ſed non filia matris meæ, & fuit mihi in vxorem.*

13 *Et factum eſt cum aberraſſent populi poſt opera manuum ſuarum me applicauit Dominus ad timorem ſuum ex domo patris mei, & dixit ei: Hæc eſt miſericordia tua quam facies mecum: in omni loco in quem ingrediemur, dic de me, frater meus eſt.*

14 *Et tulit Abimelech oues & boues, & ſeruos, & ancillas: & dedit Abrahæ: & reddidit ei Saram vxorem ſuam.*

15 *Dixitque Abimelech: Ecce terra mea coram te eſt: vbicunque placuerit oculis tuis, habita.*

16 *Saræ autem dixit: Ecce dedi mille ſiclos argenti fratri tuo. Ecce illud eſt tibi velamen honoris: pro eo quod miſerim tollere te, & viderim te, & omnia quæ tecum ſunt, & ſuper omnia quæ dixiſti, eſtoque reprehenſa.*

17 *Et orauit Abraham coram Deo, & ſanauit Deus Abimelech, & vxorem eius, ancillaſque eius, & refrigerati ſunt.*

18 *Quoniam concludens concluſerat Dominus omnem aperturam vuluæ domus Abimelech, propter Saram vxorem Abraham.*

C A P. XXI.

1 *RECordatuſque eſt Dominus Saræ, ſicut dixerat: & fecit Dominus Saræ ſicut locutus eſt.*

2 *Et concepit, & peperit Sara Abrahæ filium in ſenectute ſua, in tempore quo locutus fuerat ei Deus.*

3 *Vocauitque Abraham nomen filij ſui qui natus eſt ei, quem peperit ei Sara, Iſaac.*

4 *Et circuncidit Abraham Iſaac filium ſuum, filium octo dierum, ſicut præcepit ei Deus.*

5 *Abraham autem erat filius centum annorum quando natus eſt ei Iſaac filius ſuus.*

6 *Et dixit Sara: Gaudium mihi fecit Deus, omnis qui audierit, congratulabitur mihi.*

7 *Et dixit: Fidelis eſt qui dixit Abrahæ, & impleuit quod lactaret filios Sara; quia peperi filium in ſenectute ſua.*

8 *Et creuit puer, & ablactatus eſt. Et fecit Abraham conuiuium magnum in die quo ablactatus eſt Iſaac.*

9 *Et vidit Sara filium Agar Ægyptiæ, quem peperit Abrahæ ludentem: Et dixit Abrahæ:*

10 *Eiice ancillam hanc & filium eius, quia non erit hæres filius ancillæ huius, cum filio meo Iſaac.*

11 *Et diſplicuit verbum nimis in oculis Abrahæ, propter filium ſuum.*

12 *Dixitque Deus Abrahæ: Ne diſpliceat in oculis tuis ſuper puero & ſuper ancilla tua: omnia quæ dixerit tibi Sara, acquieſce illi; quoniam in Iſaac vocabuntur tibi filii.*

Filium

Vulgat. Editio.

13 Sed & filium ancillæ faciam in gentem magnam, quia ſemen tuum eſt.

14 Surrexit itaque Abraham manè, & tollens panem & vtrem aquæ, impoſuit ſcapulæ eius, tradiditque puerum, & dimiſit eam. Quæ cum abiiſſet, errabat in ſolitudine Berſabee.

15 Cumque conſumpta eſſet aqua in vtre, abiecit puerum ſubter vnam arborum, quæ ibi erant.

16 Et abiit, ſeditq; è regione procul quantum poteſt arcus iacere; dixit enim: Non videbo morientem puerũ: & ſedens cõtra, leuauit vocẽ ſuam, & fleuit.

17 Exaudiuit autem Deus vocem pueri: vocauitque Angelus Dei Agar de cœlo, dicens: Quid agis Agar? Noli timere: exaudiuit enim Deus vocem pueri de loco in quo eſt.

18 Surge, tolle puerum, & tene manum illius: quia in gentem magnam faciam eum.

19 Aperuitque oculos eius Deus: quæ videns puteum aquæ, abiit, & impleuit vtrem, deditque puero bibere.

20 Et fuit cum eo: qui creuit, & moratus eſt in ſolitudine, factuſque eſt iuuenis ſagittarius.

21 Habitauitque in deſerto Pharan, & accepit illi mater ſua vxorem de terra Ægypti.

22 Eodem tempore dixit Abimelech & Phicol princeps exercitus eius ad Abraham: Deus tecum eſt in vniuerſis quæ agis.

23 Iura ergo per Deum, ne noceas mihi, & poſteris meis, ſtirpique meæ: ſed iuxta miſericordiam, * quam feci tibi, facies mihi, & terræ in qua verſatus es aduena.

* Sup. 20. 15.

24 Dixitque Abraham: Ego iurabo.

25 Et increpauit Abimelech propter puteum aquæ quem vi abſtulerant ſerui eius.

26 Reſponditque Abimelech: Neſciui quis fecerit hanc rem: ſed & tu non indicaſti mihi, & ego non audiui præter hodie.

27 Tulit itaq; Abraham oues, & boues, & dedit Abimelech: percuſſeruntque ambo fœdus.

28 Et ſtatuit Abraham ſeptem agnas gregis ſeorſum.

29 Cui dixit Abimelech: Quid ſibi volunt ſeptem agnæ iſtæ, quas ſtare feciſti ſeorſum?

30 At ille: Septem, inquit, agnas accipies de manu mea: vt ſint mihi in teſtimonium; quoniam ego fodi puteum iſtum.

31 Idcirco vocatus eſt locus ille Berſabee: quia ibi vterque iurauit.

32 Et inierunt fœdus pro puteo iuramenti.

33 Surrexit autem Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius, reuerſique ſunt in terram Palæſtinorum. Abraham vero plantauit nemus in Berſabee, & inuocauit ibi nomen Domini Dei æterni.

34 Et fuit colonus terræ Palæſtinorum diebus multis.

CAP. XXII.

1 Qvæ poſtquam geſta ſunt, * tentauit Deus Abraham, & dixit ad eum: Abrahã, Abraham. At ille reſpondit: Adſum.

* Iudit. 8. 22. Heb. 11. 17.

2 Ait illi: Tolle filium tuum vnigenitum, quem diligis, Iſaac, & vade in terram viſionis: atque ibi offeres eum in holocauſtum ſuper vnum mõtium quem monſtrauero tibi.

3 Igitur Abraham de nocte cõſurgens, ſtrauit aſinũ ſuum: ducens ſecum duos iuuenes, & Iſaac filium ſuum: cumque concidiſſet ligna in holocauſtum, abiit ad locum quem præceperat ei Deus.

Die

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et etiam filium ancillæ in gentem ponam, quia ſemen tuum eſt.*

14 *Et ſurrexit Abraham ſummo manè, & tulit panem, & vtrem aquæ, & dedit Haghar, poſuit ſuper humerum eius, & puerum, & dimiſit eam: Et perrexit, & errauit in deſerto Beer ſebah.*

15 *Et defecerunt aquæ de vtre, & proiecit puerum ſubter vnam ex arboribus.*

16 *Et abiit, & ſedit ſibi è regione elongando ſe, quãtum eſt iactus arcus, quia dixit: Non videbo quando morietur puer: & ſedit è regione, & eleuauit vocẽ ſuam, & fleuit.*

17 *Et audiuit Deus vocem pueri: Et clamauit Angelus Dei ad Haghar de cælis, & dixit ei: Quid tibi eſt Haghar? Ne timeas, quia audiuit Deus vocem pueri in loco vbi eſt.*

18 *Surge, tolle puerum, & tene manu tua eum, quia in gentem magnam ponam eum.*

19 *Et aperuit Deus oculos eius, & vidit puteum aquæ, & perrexit, & impleuit vtrem aqua, & potum dedit puero.*

20 *Et fuit Deus cum puero, & creuit, & habitauit in deſerto, & fuit iaculator ſagittarius.*

21 *Et habitauit in deſerto Pharan, & accepit ei mater eius vxorem ex terra Ægypti.*

22 *Et fuit in tempore ipſo, dixit Abimelech, & Pichol princeps exercitus eius ad Abraham dicendo: Deus tecum eſt in omnibus quæ tu facis.*

23 *Et nunc iura mihi per Deum, Si mentitus fueris mihi, & filio meo, & nepoti meo, ſecundum miſericordiam, quam feci tecum, facies mecum, & cum terra, in qua peregrinatus es.*

24 *Et dixit Abraham: Ego iurabo.*

25 *Et increpauit Abraham ipſum Abimelech propter puteum aquæ, quem rapuerant ſerui Abimelech.*

26 *Et dixit Abimelech: Non noui quis fecerit rem hanc, & etiam tu non nunciaſti mihi, & etiam ego non audiui præter hodie.*

27 *Et accepit Abraham pecudes, & boues, & dedit ipſi Abimelech. Et percuſſerunt ambo fœdus.*

28 *Et ſtatuit Abraham ſeptem agnas pecorum ſeorſum.*

29 *Et dixit Abimelech ad Abraham. Quid ſunt ſeptem agnæ iſtæ, quas ſtare feciſti ſeorſum?*

30 *Et dixit: Quia ſeptem agnas capies è manu mea, vt ſit mihi in teſtimonium, quod fodi puteum hunc.*

31 *Idcirco vocauit locum ipſum Beer ſebah. Quia ibi iurauerunt ambo.*

32 *Et percuſſerunt fœdus in Beer ſebah.*

33 *Et ſurrexit Abimelech, & Pichol princeps exercitus eius, & reuerſi ſunt in terram Peliſtim. Et plantauit nemus in Beer ſebah, & inuocauit ibi nomen Domini Dei ſeculi.*

34 *Et habitauit Abraham in terra Peliſtim dies multos.*

CAP. XXII.

1 *ET fuit, poſt hæc, Deus tentauit Abraham, & dixit ad eum: Abraham. Et dixit: Ecce ego.*

2 *Et dixit: Cape nunc filium tuum, vnicum tuum, quem dilexiſti Iſchac, & vade tibi ad terram Moriah, & offer eum ibi in holocauſtum ſuper vnum è montibus quem dixero tibi.*

3 *Et ſurrexit Abraham manè, & ſtrauit aſinum ſuum, & cepit duos pueros ſuos ſecum, & Iſchac filium ſuum: & ſcidit ligna holocauſti, & ſurrexit, & perrexit ad locum, quem dixit ei Deus.*

In die

Google

Tranſl. ex Septuag.

13 Sed & filium ancillæ huius in gentem magnam faciam eum: quia ſemen tuum eſt.

14 Surrexit autem Abraham manè, & ſumpſit panes, & vtrem aquę; & dedit Agar: & impoſuit ſuper humerum eius & puerum: & dimiſit eam. Abiens autem errabat per deſertum ad puteum iuramenti.

15 Defecit autem aqua de vtre. Et proiecit puerum ſub vnam abietem:

16 Et abiens ſedit cōtra eum longe, quaſi arcus iactum: dixit enim, non videbo mortē pueri mei: Et ſedit contra eum. Exclamans autem puer plorauit:

17 Exaudiuit autem Deus vocem pueri de loco vbi erat. Et vocauit Angelus Dei Agar de cœlo, & dixit ei: Quid eſt Agar? Ne timeas: exaudiuit enim Deus vocem pueri de loco vbi eſt.

18 Surge, & tolle puerum, & tene illum manu tua: nam in gentem magnam faciam eum.

19 Et aperuit Deus oculos eius, & vidit puteum aquę viuæ, & iuit, & impleuit vtrem aqua, & potauit puerum.

20 Et erat Deus cum puero: & creuit & habitauit in deſerto: factus eſt autem ſagittarius:

21 Et habitauit in deſerto Pharan: & accepit ei mater vxorem de terra Ægypti.

22 Factum eſt autem in tempore illo: & dixit Abimelech, Hochozath pronubus eius, & Phicol princeps exercitus eius ad Abraham, dicens: Deus tecum in omnibus, quæcunque facis.

23 Nunc ergo iura mihi Deum, non læſurum me, neque ſemen meum, neque nomen meum: ſed ſecundum iuſtitiam quam feci tecum, facies mecum, & terræ in qua tu incoluiſti in ea.

24 Et dixit Abraham: Ego iuro.

25 Et increpauit Abraham ipſum Abimelech de puteis aquæ, quos abſtulerant filij Abimelech.

26 Et dixit ei Abimelech: Non noui, quis fecerit tibi verbum hoc: neque tu mihi annunciaſti; neque ego audiui, niſi hodie.

27 Et ſumpſit Abrahā oues, & vitulos, & dedit Abimelech: & diſpoſuerunt ambo teſtamentum.

28 Et ſtatuit Abraham ſeptem agnas ouium ſolas.

29 Et Abimelech dixit ad Abraham: Quid ſunt iſtæ ſeptem agnæ ouium harum; quas ſtatuiſti ſolas?

30 Et dixit Abraham: quia ſeptem agnas capies à me: vt ſint in teſtimonium mihi, quia ego fodi puteum hunc.

31 Propter hoc cognominauit nomen loci illius, puteum iuramenti: quoniam ibi iurauerunt ambo,

32 Et diſpoſuerunt teſtamētum in puteo iuramenti.

33 Surrexit autem Abimelech, Hochozath, pronubus eius, & Phicol princeps exercitus eius, & reuerſi ſunt ad terram ipſorum Phyliſtijm. Et plantauit Abraham agrum in puteo iuramenti: & inuocauit ibi nomen Domini, Deus æternus.

34 Incola autem fuit Abraham in terra Phyliſtijm, diebus multis.

CAP. XXII.

1 ET factum eſt poſt verba iſta: Deus tentauit Abraham: & dixit ei, Abraham, Abraham. Et dixit: Ecce ego.

2 Et dixit: Tolle filium tuum dilectum, quem dilexiſti Iſaac: & vade in terram excelſam, & offer illum ibi in holocauſtum ſuper vnum de montibus, quos tibi dixero.

3 Surgēs autem Abraham manè ſtrauit aſinā ſuam: aſſumpſit autem ſecum duos pueros, & Iſaac filiū ſuum: cumq; cōcidiſſet ligna in holocauſtum; ſurgens iuit, & venit ad locum, quem dixit illi Deus,

Chald. Paraph. Tranſl.

13 *Filium quoque ancillæ in gentem ponam eum, quia filius tuus eſt.*

14 *Et ſurrexit Abraham manè, & tulit panem & lagenam aquæ, & dedit ipſi Agar, ponens ſuper humerum eius & puerum, & dimiſit eam. Et abiit, & errabat in deſerto Berſabea.*

15 *Et conſumptæ ſunt aquæ de lagena, & proiecit puerum ſubter vnam arborem:*

16 *Et abiit, & ſedit è regione, longe quantum poteſt arcus iacere; quia dixit, non videbo mortem pueri. Seditque è regione, & leuauit vocem ſuam, & fleuit.*

17 *Et audita eſt coram Deo vox pueri. Et vocauit Angelus Dei Agar de cœlo, & dixit ei: Quid tibi Agar? Ne timeas: quoniam audita eſt coram Domino vox pueri in loco in quo ipſe eſt.*

18 *Surge, tolle puerum, & apprehende manu tua eum, quoniam in populum magnum ponam eum.*

19 *Et aperuit Deus oculos eius, & vidit puteum aquæ, & abiit, & impleuit lagenam aqua, & dedit puero bibere.*

20 *Et fuit verbum Dei in adiutorium pueri, & creuit, & habitauit in deſerto, & fuit iaculator arcus.*

21 *Et habitauit in deſerto Pharan: & accepit ei mater eius vxorem de terra Ægypti.*

22 *Et factum eſt in tempore illo: & dixit Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius ad Abraham, dicens: Verbum Dei eſt in adiutorium tuum in vniuerſis quæ tu agis.*

23 *Et nunc iura mihi per verbum Domini hic, ne noceas mihi, & filio meo, & filio filii mei: iuxta miſericordiam quam feci tecum, facies mecum, & cum terra in qua peregrinatus es.*

24 *Et ait Abraham: Ego iurabo.*

25 *Et increpauit Abraham Abimelech propter puteum aquæ, quem vi abſtulerant ſerui Abimelech.*

26 *Et ait Abimelech: Neſcio quis fecit rem hanc? & tu quoque non indicaſti mihi, neque ego audiui, niſi hodie.*

27 *Et tulit Abraham oues & boues, & dedit Abimelech, & pepigerunt ambo fœdus.*

28 *Et ſtatuit Abraham ſeptem agnas ouium ſeorſum.*

29 *Dixitque Abimelech ad Abraham: Quæ ſunt iſtæ ſeptem agnæ, quas ſtatuiſti ſeorſum?*

30 *Et ait: Quoniam ſeptem agnas accipies de manu mea, vt ſit mihi in teſtimonium, quoniam fodi puteum iſtum.*

31 *Propterea vocauit locum illum, Berſabea: quia ibi iurauerunt ambo:*

32 *Et inierunt pactum in Berſabea.*

33 *Surrexitque Abimelech, & Phicol princeps exercitus eius, & reuerſi ſunt in terram Philiſtinorum. Et plantauit plantationem in Berſabea: & orauit ibi in nomine Domini Dei æterni.*

34 *Et peregrinatus eſt Abraham in terra Philiſtinorum diebus multis.*

CAP. XXII.

1 *ET factum eſt poſt verba hæc, & Deus tentauit Abraham, & dixit ei: Abraham. Et ait: Ecce ego.*

2 *Et dixit: Tolle nunc filium tuum vnicum tuum, quem diligis Iſaac; & vade in terram diuini cultus: & offer illum coram me ibi in holocauſtum ſuper vnum montium, quem dixero tibi.*

3 *Et ſurrexit Abraham manè, & ſtrauit aſinum ſuum: & tulit duos pueros ſuos ſecum, & Iſaac filium ſuum: & concidit ligna in holocauſtum: & ſurrexit, & abiit in locum quem dixerat ei Deus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Die autem tertio, eleuatis oculis, vidit locum
procul.
Dixitque ad pueros ſuos: Expectate hic cum aſi-
no: ego & puer illuc vſque properantes, poſtquam
adorauerimus, reuertemur ad vos.
Tulit quoque ligna holocauſti, & impoſuit ſuper
Iſaac filium ſuum: ipſe vero portabat in manibus
ignem & gladium. Cumque duo pergerent ſimul,
Dixit Iſaac patri ſuo: Pater mi. At ille reſpondit:
Quid vis fili? Ecce, inquit, ignis & ligna: vbi eſt vi-
ctima holocauſti?
Dixit autem Abraham: Deus prouidebit ſibi
victimam holocauſti, fili mi. Pergebant ergo
pariter:
Et venerunt ad locum, quem oſtenderat ei Deus:
in quo ædificauit altare, & deſuper ligna compo-
ſuit: cumque alligaſſet Iſaac filium ſuum, poſuit
eum in altare ſuper ſtruem lignorum.
Iac. 2. 21. Extenditque manum, & arripuit gladium, vt im-
molaret filium ſuum.
Et ecce Angelus Domini de cœlo clamauit, di-
cens: Abraham, Abraham. Qui reſpondit:
Adſum.
Dixitque ei: Non extendas manum tuam ſuper
puerum, neque facias illi quidquam: nunc cogno-
ui quòd times Deum, & non pepercisti vnigenito
filio tuo propter me.
Leuauit Abraham oculos ſuos, viditque poſt
tergum arietem inter vepres hærentem corni-
bus: quem aſſumens obtulit holocauſtum pro
filio.
Appellauitque nomen loci illius, Dominus videt.
Vnde vſque hodie dicitur: In monte Dominus
videbit.
Vocauit autem Angelus Domini Abraham ſe-
cundo de cœlo, dicens:
* Pſal. 104. 9. Luc. 1. 73. * Per memetipſum iuraui, dicit Dominus: quia
feciſti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnige-
nito propter me:
Eccl. 64. 21. Heb. 6. 13. Benedicam tibi, & multiplicabo ſemen tuum ſic-
ut ſtellas cœli, & velut arenam, quæ eſt in littore
1. Mac. 2. 52. maris: poſſidebit ſemen tuum portas inimicorum
ſuorum.
* Sup. 12. 3. 18. 18. Et * BENEDICENTVR in ſemine tuo
omnes gentes terræ, quia obediſti voci meæ.
Inf. 26. 4. Reuerſus eſt Abraham ad pueros ſuos, abierunt-
que Berſabee ſimul, & habitauit ibi.
Act. 3. 25. His ita geſtis: nunciatum eſt Abrahæ quòd
Ecc. 44. 25. Melcha quoque genuiſſet filios Nachor fratri
ſuo,
Hus primogenitum, & Buz fratrem eius, & Ca-
muel patrem Syrorum.
Et Caſed, & Azau Pheldas quoque, & Ied-
laph,
Ac Bathuel, de quo nata eſt Rebecca: octo iſtos
genuit Melcha, Nachor fratri Abrahæ.
Concubina vero illius, nomine Roma, peperit
Tabee, & Gaham, & Tahas, & Maacha.

CAP. XXIII.

VIxit autem Sara centum vigintiſeptem an-
nis.
Et mortua eſt in ciuitate Arbee, quæ eſt Hebron,
in terra Chanaan: venitque Abraham vt plange-
ret, & fleret eam.
Cumque ſurrexiſſet ab officio funeris, locutus
eſt ad filios Heth, dicens:

Aduc-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *In die tertia leuauit Abraham oculos ſuos, & vidit lo-*
cum procul.
5 *Et dixit Abraham ad pueros ſuos: Manete vobis hic cum*
aſino: & ego, & puer pergemus vſque illuc, & adorabi-
mus, & reuertemur ad vos.
6 *Et accepit Abraham ligna holocauſti, & poſuit ſuper*
Iſchac filium ſuum, & accepit in manu ſua ignem, &
gladium, & perrexerunt ambo pariter.
7 *Et dixit Iſchac ad Abraham patrem ſuum: Et dixit:*
Pater mi. Et dixit: Ecce ego fili mi. Et dixit: Ecce ignis,
& ligna, & vbi agnum in holocauſtum?
8 *Et dixit Abraham: Deus prouidebit ſibi agnum in holo-*
cauſtum fili mi. Et perrexerunt ambo pariter.
9 *Et venerunt ad locum, quem dixerat ei Deus: & ædifi-*
cauit ibi Abraham altare, & ordinauit ligna, & ligauit
Iſchac filium ſuum, & poſuit eum ſuper altare deſuper
ligna.
10 *Et miſit Abraham manum ſuam, & accepit gladium,*
vt iugularet filium ſuum.
11 *Et clamauit ad eum Angelus Domini è cœlo, & dixit:*
Abraham, Abraham. Et dixit: Ecce ego.
12 *Et dixit: Ne extendas manum tuam in puerum, & ne*
facias ei quicquam: quia nunc cognoui, quod timens
Deum es, & non prohibuiſti filium tuum vnicum tuum
à me.
13 *Et leuauit Abraham oculos ſuos, & vidit, & ecce aries*
poſt detentus in perplexitate cornibus ſuis. Et perrexit
Abraham, & accepit arietem, & obtulit eum in holocau-
ſtum pro filio ſuo.
14 *Et vocauit Abraham nomen loci ipſius, Dominus vide-*
bit. Idcirco dicitur hodie, in monte Dominus videbitur.
15 *Et clamauit Angelus Domini ad Abraham ſecundo è*
cœlo. Et dixit:
16 *Per me iuraui dixit Dominus: Quia pro eo, quod feci-*
ſti rem hanc, & non prohibuiſti filium tuum, vnicum
tuum.
17 *Quia benedicendo benedicam tibi, & multiplicando*
multiplicabo ſemen tuum, ſicut ſtellas cœli, & ſicut are-
nam, quæ eſt iuxta litus maris, & hæreditabit ſemen
tuum portam inimicorum ſuorum.
18 *Et BENEDICENT ſibi in ſemine tuo omnes gen-*
tes terræ, eo quòd obediuiſti voci meæ.
19 *Et reuerſus eſt Abraham ad pueros ſuos, & ſurrexe-*
runt, & perrexerunt pariter ad Beerſebah, & habitauit
Abraham in Beerſebah.
20 *Et fuit: poſt res iſtas nunciatum fuit ipſi Abraham*
dicendo: Ecce peperit Milchah etiam ipſa filios Nachor
fratri tuo.
21 *Hus primogenitum ſuum, & Hus fratrem eius, &*
Chemuel patrem Aram.
22 *Et Cheſed, & Chazo, & Pildas, & Idlaph, &*
Bethuel.
23 *Et Bethuel genuit Ribchah: octo iſtos peperit Milchah*
Nachor fratri Abraham.
24 *Et concubina eius, & nomen eius Reumah peperit etiam*
ipſa Thebach, & Ghacham, & Tacas, & Mahacah.

CAP. XXIII.

1 *ET fuit vita Sarah centum anni, & viginti anni, &*
ſeptem anni, anni vitæ Sarah.
2 *Et mortua eſt Sarah in Chiriatharbah, ipſa eſt Che-*
bron in terra Chenahan. Et venit Abraham ad plangen-
dum Sarah, & ad lugendum eam.
3 *Et ſurrexit Abraham à facie mortui ſui, & locutus eſt*
ad filios Cheth dicendo:

Pere-

Tranſl. ex Septuag.

4 Die tertia: & reſpiciens Abraham oculis ſuis vidit locum à longe.

5 Et dixit Abraham pueris ſuis. Sedete hic cum aſina: ego autem & paruulus pertranſibimus vſque illuc: & cum adorauerimus; reuertemur ad vos.

6 Sumpſit autē ligna holocauſti, & impoſuit Iſaac filio ſuo: ſumpſit autem in manibus & ignem & gladium: Et perrexerunt ambo ſimul.

7 Dixit autem Iſaac ad Abraham patrem ſuum: Pater. At ille dixit: Quid eſt fili? Dixit autem: Ecce ignis & ligna: vbi eſt ouis in holocauſtum?

8 Dixit autem Abraham: Deus videbit ſibi ouem ad holocauſtum fili. Pergentes autem ambo ſimul;

9 Venerunt ad locum, quem dixerat ei Deus: & ædificauit ibi Abraham altare, & impoſuit ligna: & cum colligaſſet Iſaac filium ſuum; & impoſuit eū ſuper altare ſuper ligna.

10 Et extendit Abraham manum ſuam ad capiendum gladium, vt iugularet filium ſuum.

11 Et vocauit illum Angelus Domini de cœlo; & dixit: Abraham, Abraham, At ille dixit: Ecce ego.

12 Et dixit: Ne injicias manum tuam ſuper puerū, neque facias ei quicquam: nunc enim cognoui, quia timeas tu Deum: & non pepercisti filio tuo dilecto propter me.

13 Et reſpiciens Abraham oculis ſuis vidit: & ecce aries vnus, qui tenebatur in virgulto Sabec cornibus. Et iuit Abraham, & ſumpſit arietem, & obtulit illum in holocauſtum pro Iſaac filio ſuo.

14 Et vocauit Abraham nomen loci illius, Dominus vidit, vt dicant hodie, in monte Dominus apparuit.

15 Et vocauit Angelus Domini Abraham ſecundo de cœlo dicens:

16 Per memetipſum iuraui dicit Dominus: propterea quod feciſti verbum hoc, & non peperciſti filio tuo dilecto propter me;

17 Certe benedicēs benedicā te, & multiplicans multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas cæli, & tanquam arenam, quæ eſt iuxta labium maris: & hæreditate poſſidebit ſemen tuum ciuitates aduerſariorum:

18 Et BENEDICENTVR in ſemine tuo omnes gentes terræ, quia obaudiſti vocem meam.

19 Reuerſus eſt autem Abraham ad pueros ſuos: & ſurgentes perrexerunt ſimul ad puteum iuramēti: & inhabitauit Abraham ad puteum iuramenti.

20 Factum eſt autem poſt verba hæc: & annunciatū eſt ipſi Abraham dicentes: Ecce peperit Melcha & ipſa filios Nachor fratri tuo,

21 Vz primógenitum & Baux fratrem eius, & Camuel patrem Syrorum,

22 Et Cazad, & Azay, & Phaldes, & Ieldaph, & Bathuel.

23 Bathuel autem genuit Rebeccam: octo hi filij quos peperit Melcha Nachor fratri Abraham.

24 Et concubina eius, cui nomen Reuma, peperit & ipſa Tabec, & Taam, & Tochos, & Mocha.

C A P. XXIII.

1 FActa eſt autem vita Saræ anni centum viginti ſeptem.

2 Et mortua eſt Sara in ciuitate Arboc: quæ eſt in valle: hæc eſt Chebron in terra Chanaan. Venit autem Abraham, vt plangeret Saram, & lugeret.

3 Et ſurrexit Abraham à mortuo ſuo: & dixit Abraham filius Chet, dicens:

Chald. Paraph. Tranſl.

4 *Die autem tertia: leuauit Abraham oculos ſuos, & vidit locum à longè.*

5 *Et dixit Abraham pueris ſuis: Expectate vos hic cum aſino: ego autem & puer accedemus vſque illuc; & adorabimus, & reuertemur ad vos.*

6 *Et tulit Abraham ligna holocauſti, & poſuit ſuper Iſaac filium ſuum: & accepit in manu ſua ignem & gladium: Et abierunt ambo ſimul.*

7 *Aitque Iſaac ad Abraham patrem ſuum, dicens: Pater mi. Et ait: Ecce ego, fili mi. Et ait: Ecce ignis & ligna; vbi ergo eſt agnus in holocauſtum?*

8 *Et dixit Abraham: Coram Deo reuelabitur ſibi Agnus in holocauſtum, fili mi, Et abierunt ambo ſimul:*

9 *Et venerunt ad locum quem dixerat ei Deus; & ædificauit ibi Abraham altare, & ordinauit ligna: & ligauit Iſaac filium ſuum, & poſuit eum ſuper altare deſuper ligna.*

10 *Extenditque Abraham manum ſuam, & tulit gladiū, vt immolaret filium ſuum.*

11 *Et vocauit eum Angelus Domini de cælo, & dixit: Abraham, Abraham: & ait: ecce ego.*

12 *Et dixit: Ne extendas manum tuam ad puerum; neque facias illi quicquam: nunc enim ſcio quòd timens Deum tu es: & non peperciſti filio tuo vnico propter me.*

13 *Et leuauit Abraham oculos ſuos, & vidit: & ecce aries, poſtquam apprehenſus eſt in arbore cornibus ſuis. Et abiit Abraham, & tulit arietem, & obtulit eum in holocauſtum pro filio ſuo.*

14 *Et orauit, atque immolauit Abraham in loco illo. Et dixit coram Domino: Hic erunt ſeruientes generationes: propterea dicebatur in die hac, In monte iſto Abraham coram Domino immolauit.*

15 *Et vocauit Angelus Domini Abraham ſecundo de cælo.*

16 *Et ait: Per verbum meum iuraui, dicit Dominus, quia feciſti hanc rem, & non peperciſti filio tuo vnico:*

17 *Quoniam benedictione benedicam te, & multiplicans multiplicabo filios tuos ſicut ſtellas cœli, & ſicut arenam quæ eſt in littore maris: & hæreditabunt filij tui ciuitates inimicorum ſuorum:*

18 *Et BENEDICENTVR propter filios tuos omnes populi terræ, pro eo quòd obediſti verbo meo.*

19 *Et reuerſus eſt Abraham ad pueros ſuos: & ſurrexerunt, & abierunt ſimul ad Berſabee; & habitauit Abraham in Berſabee.*

20 *Et factum eſt poſt verba hæc, & nunciatum eſt Abrahæ, dicendo: Ecce peperit Melcha etiam ipſa filios Nachor fratri tuo:*

21 *Hus primogenitum eius, & Bus fratrem eius, & Camuel patrem Aram,*

22 *Et Caſeth, & Azau, & Pheldas, & Iedlaph, & Bathuel.*

23 *Bathuel autem genuit Rebeccam, iſtos octo peperit Melcha Nachor, fratri Abrahæ.*

24 *Concubina autem eius, cuius nomen Roma, ipſa quoque peperit Thabee, & Gaam, & Thaas, & Maacha.*

C A P. XXIII.

1 *FVit autem vita Saræ, centum & viginti & ſeptem annorum, qui fuerunt anni vitæ Saræ.*

2 *Et mortua eſt Sara in Cariatharbe: ipſa eſt Hebron in terra Chanaan. Et venit Abraham, vt lugeret Saram, & fleret eam.*

3 *Et ſurrexit Abraham à conſpectu mortui ſui: & locutus eſt cum filiis Heth, dicens:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Aduena ſum & peregrinus apud vos: date mihi 4
ius ſepulchri vobiſcum, vt ſepeliam mortuum
meum.
Reſponderunt filij Heth, dicentes: 5
Audi nos domine, princeps Dei es apud nos: in 6
electis ſepulchris noſtris ſepeli mortuum tuum:
Nulluſque te prohibere poterit quin in monumē-
to eius ſepelias mortuum tuum.

Surrexit Abraham, & adorauit populum terræ, 7
filios videlicet Heth:
Dixitque ad eos. Si placet animæ veſtræ vt ſepe- 8
liam mortuum meum, audite me, & intercedite
pro me apud Ephron filium Seor:
Vt det mihi ſpeluncam duplicem, quam habet 9
in extrema parte agri ſui: pecunia digna tradat eā
mihi coram vobis in poſſeſſionem ſepulchri.
Habitabat autem Ephron in medio filiorū Heth. 10
Reſponditque Ephron ad Abraham cunctis audiē-
tibus, qui ingrediebantur portam ciuitatis illius,
dicens:
Nequaquam ita fiat, domine mi, ſed tu magis 11
auſculta quod loquor: agrum trado tibi, & ſpelun-
cam, quæ in eo eſt, præſentibus filiis populi mei,
ſepeli mortuum tuum.
Adorauit Abraham coram populo terræ. 12
Et locutus eſt ad Ephron circumſtante plebe: 13
Quæſo, vt audias me: Dabo pecuniam pro agro:
ſuſcipe eam, & ſic ſepeliam mortuum meum in eo.
Reſponditque Ephron: 14
Domine mi, audi me: Terra, quā poſtulas, quadrin- 15
gentis ſiclis argēti valet: iſtud eſt pretium inter me
& te: ſed quantum eſt hoc? ſepeli mortuum tuum.
Quod cum audiſſet Abraham, appendit pecu- 16
niam, quam Ephron poſtulauerat, audientibus fi-
liis Heth, quadringentos ſiclos argenti probatæ
monetæ publicæ.
Confirmatuſque eſt ager quondam Ephronis, in 17
quo erat ſpelunca duplex, reſpiciens Mambre, tam
ipſe, quàm ſpelunca, & omnes arbores eius in cun-
ctis terminis eius per circuitum,
Abrahæ in poſſeſſionem, videntibus filiis Heth, 18
& cunctis, qui intrabant portam ciuitatis illius.
Atque ita ſepeliuit Abraham Saram vxorem ſuā 19
in ſpelunca agri duplici, quæ reſpiciebat Mambre.
Hæc eſt Hebron in terra Chanaan.
Et confirmatus eſt ager, & antrū quod erat in eo, 20
Abrahæ in poſſeſſionem monumenti à filiis Heth.

CAP. XXIIII.

ERat autem Abraham ſenex, dierumque multo- 1
rum: & Dominus in cunctis benedixerat ei.
Dixitque ad ſeruum ſeniorem domus ſuæ, qui 2
præerat omnibus quæ habebat: Pone manum tuā
ſubter femur meum,
Inf. 47. 29. Vt adiurem te per Dominum, Deum cœli & ter- 3
ræ, vt non accipias vxorem filio meo de filiabus
Chananæorum, inter quos habito;
Sed ad terram & cognationem meam proficiſca- 4
ris, & inde accipias vxorem filio meo Iſaac.
Reſpondit ſeruus: Si noluerit mulier venire me- 5
cum in terram hanc, numquid reducere debeo fi-
lium tuum ad locum, de quo tu egreſſus es?
Dixitque Abraham: Caue ne quando reducas fi- 6
lium meum illuc.
Dominus Deus cœli, qui tulit me de domo pa- 7
* Sup. 12. 7. 13. 15. & 15. 18. Inf. 26. 2. tris mei, & de terra natiuitatis meæ, qui locutus eſt
mihi, & iurauit mihi, dicens: * Semini tuo dabo
terram hanc: ipſe mittet Angelum ſuum coram te,
& accipies inde vxorem filio meo:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *Peregrinus, & aduena ſum vobiſcum. Date mihi he-*
reditatem ſepulchri vobiſcum, & ſepeliam mortuum meū
à facie mea.
5 *Et reſponderunt filij Cheth ad Abraham dicendo ei:*
6 *Audi nos Domine mi: princeps Dei es in medio noſtri:*
in electis ſepulchris noſtris ſepeli mortuum tuum. Singu-
lus è nobis ſepulchrum ſuum non prohibebit à te ne ſepe-
lias mortuum tuum.

7 *Et ſurrexit Abraham, & incuruauit ſe populo terræ,*
filiis Cheth.
8 *Et locutus eſt cum eis dicendo: Si eſt cum anima veſtra*
vt ſepeliam mortuum meum à facie mea, audite me, &
intercedite pro me apud Hephron filium Sochar.
9 *Vt det mihi ſpeluncam duplicem, quæ eſt ei in fine agri*
ſui: argento pleno det eam mihi, in medio veſtri in here-
ditatem ſepulchri.
10 *Et Hephron habitabat in medio filiorum Cheth. Et*
reſpondit Hephron Chitteus ad Abraham in auribus fi-
liorum Cheth: omnibus ingredientibus portam ciuitatis
ſuæ dicendo:
11 *Non domine mi, audi me: agrum dedi tibi, & ſpelun-*
cam, quæ eſt in eo tibi dedi. In oculis filiorum populi mei
dedi eam tibi: ſepeli mortuum tuum.

12 *Et incuruauit ſe Abraham coram populo terræ.*
13 *Et locutus eſt ad Hephron in auribus populi terræ di-*
cendo: Verum, ſi tu vtinam audias me dabo argentum a-
gri: Cape à me, & ſepeliam mortuum meum ibi.
14 *Et reſpondit Hephron ad Abraham dicendo ei.*
15 *Domine mi, audi me: Terra quadringentorum ſiclo-*
rum argenteorum eſt inter me, & te, Quid eſt? Et mor-
tuum tuum ſepeli.
16 *Et obediuit Abraham ipſi Hephron, & appendit Abra-*
ham ipſi Hephron argentum, quod locutus fuerat in au-
ribus filiorum Cheth, quadringentos ſiclos argenteos
tranſeuntes per mercatores.
17 *Et confirmatus eſt ager Hephron, qui erat in ſpelunca*
duplici, qui erat coram Mamre, ager, & ſpelunca, quæ
erat in eo, & omnis arbor, quæ erat in agro, quæ erat in
omni termino eius per circuitum.
18 *Ipſi Abraham in poſſeſſionem, in oculis filiorum Cheth,*
& omnium ingredientium portam ciuitatis eius.
19 *Et poſtea ſepeliuit Abraham Sarah vxorem ſuam, in*
ſpelunca agri duplici, coram Mamre. Hæc eſt Chebron in
terra Chenaham.
20 *Et confirmatus eſt ager, & ſpelunca, quæ erat in eo,*
ipſi Abraham in hæreditatem ſepulchri à filiis Cheth.

CAP. XXIIII.

1 *ET Abraham ſenex venerat in dies, & Dominus be-*
nedixit Abraham in omnibus.
2 *Et dixit Abraham ad ſeruum ſuum ſenem domus ſuæ,*
qui dominabatur omnibus, quæ erant ei. Pone nunc ma-
num tuam ſub femore meo.
3 *Et adiurabo te per Dominum Deum cœli, & Deum*
terræ, vt non capias vxorem filio meo, de filiabus Chena-
hanæi in cuius medio ego habito.
4 *Quod ad terram meam, & ad cognationem meam per-*
ges, & capies vxorem filio meo Iſchac.
5 *Et dixit ad eum ſeruus: Si forſitan noluerit mulier*
venire poſt me ad terram hanc, numquid reducendo redu-
cam filium tuum ad terram, vnde egreſſus es?
6 *Et dixit ad eum Abraham: Caue tibi, ne forte redu-*
cas filium meum illuc.
7 *Dominus Deus cœli, qui tulit me è domo patris mei, &*
è terra cognationis meæ, & qui locutus eſt mihi, & qui
iurauit mihi dicendo: ſemini tuo dabo terram hanc, ipſe
mittet Angelum ſuum ante te, & capies vxorem filio
meo inde.

Tranſl. ex Septuag.

4 Aduena & peregrinus ego ſum vobiſcum: date igitur mihi poſſeſſionem ſepulchri vobiſcum, & ſepeliam mortuum meum à me.

5 Reſponderunt autẽ filij Chet ad Abrahã, dicẽtes:

6 Nequaquam Domine: audi vero nos: rex à Deo tu es in nobis: in electis monumentis noſtris ſepeli mortuum tuum. Nemo enim noſtrum prohibebit monumentum ſuum à te, ad ſepeliendum mortuũ tuum ibi.

7 Exurgens autem Abraham adorauit populum terræ, filios Chet.

8 Et locutus eſt ad eos Abraham, dicens: Si habetis in anima veſtra, vt ſepeliam mortuum meum à facie mea; audite me, & loquimini pro me cum Ephron filio Saar:

9 Et det mihi ſpeluncam duplicem, quæ eſt ei, quæ eſt in parte agri eius: argento digno det mihi eam in vobis in poſſeſſionem monumenti.

10 Ephron autem ſedebat in medio filiorum Chet. Reſpondens autem Ephron Chettæus ad Abrahã, dixit audientibus filiis Chet, & ingredientibus in ciuitatem omnibus dicens:

11 Apud me eſto Domine, & audi me: agrum, & ſpeluncam, quæ in eo, tibi do: in conſpectu omnium ciuium meorum dedi tibi, ſepeli mortuum tuum.

12 Et adorauit Abraham coram populo terræ,

13 Et dixit ad Ephron in aures coram populo terrę: quoniam quidem à me es; audi me: argentum agri cape à me, & ſepeliam mortuum meum ibi.

14 Reſpondit autem Ephron ad Abraham dicens:

15 Nequaquam Domine: audiui enim: terra eſt quadringentorũ didrachmorũ: ſed quid vtique fuerit hoc inter me & te? tu vero mortuum tuum ſepeli.

16 Et audiuit Abraham Ephron, & appendit Abraham Ephron argentum, quod locutus eſt in auribus filiorum Chet, quadringenta didrachma argẽti probati mercatoribus.

17 Et ſtetit ager Ephron, qui erat in duplici ſpelunca, qui eſt ad faciem Mambre, ager & ſpelunca quæ erat in eo, & omnis arbor quæ erat in agro, & quidquid eſt in finibus eius in circuitu,

18 Ipſi Abraham in poſſeſſionem coram filiis Chet, & omnibus ingredientibus in ciuitatem.

19 Poſt hæc ſepeliuit Abraham Saram vxorem ſuã in ſpelunca agri duplici, quæ eſt contra Mambre. Hæc eſt Chebron in terra Chanaan.

20 Et cõfirmatus eſt ager, & ſpelunca, quę erat in eo, ipſi Abrahã in poſſeſſionem ſepulchri à filiis Chet.

C A P. XXIIII.

1 ET Abraham erat ſenior prouectus diebus: Et Dominus benedixit Abraham per omnia.

2 Et dixit Abraham puero ſuo ſeniori domus ſuæ poteſtatem habenti omnium quæ ei erant: Pone manum tuam ſub femore meo,

3 Et adiurabo te per Dominũ Deum cœli, & Deũ terræ, vt non ſumas filio meo Iſaac vxorẽ de filiabus Chananæorum, cum quibus ego habito in eis:

4 Sed in terram meã, vbi natus ſum, ibis, & ad tribum meam: & ſumes vxorem filio meo Iſaac inde.

5 Dixit autem ad eum puer: Ne quando noluerit mulier ire mecum retro in terram hanc; reuocabo filium tuum in terram, vnde exiſti inde?

6 Dixit autem Abraham ad eum: Attende tibi, ne reuoces filium meum illuc.

7 Dominus Deus cęli, & Deus terræ, qui accepit me de domo patris mei, & de terra, in qua natus ſum, qui locutus eſt mihi, & qui iurauit mihi, dicẽs, tibi dabo terrã hanc, & ſemini tuo, ipſe mittet Angelũ ſuum ante te: & accipies vxorem filio meo inde.

Chald. Paraph. Tranſl.

Aduena & peregrinus ego ſum vobiſcum: date mihi poſſeſſionem ſepulchri vobiſcum: vt ſepeliam mortuum meum à facie mea.

Et reſponderunt filij Heth ad Abraham, dicendo ei:

Acquieſce nobis, domine noſter: princeps coram Deo tu es inter nos: in meliori ſepulchrorum noſtrorum ſepeli mortuum tuum. Non prohibebit vir ex nobis ſepulchrum ſuum à te; quin ſepelias mortuum tuum.

Et ſurrexit Abraham, & adorauit populum terræ, filios videlicet Heth.

Locutuſque eſt cum eis, dicens: Si eſt voluntas animæ veſtræ, vt ſepeliam mortuum meum à facie mea, acquieſcite mihi; & rogate pro me Ephron filium Seor;

Vt det mihi ſpeluncam duplicem ſuam, quæ eſt in latere agri ſui: pecunia digna tradat eam mihi inter vos in poſſeſſionem ſepulchri.

Ephron autem ſtabat in medio filiorum Heth: & reſpondit Ephron Ethæus ad Abraham coram filiis Heth, ingredientibus portam ciuitatis illius, dicens:

Nequaquam, domine mi: ſed acquieſce mihi: agrum tibi dabo, & ſpeluncam quæ in eo eſt tibi dabo: coram filiis populi mei tradam eam tibi: ſepeli mortuum tuum.

Et adorauit Abraham coram populo terræ.

Et locutus eſt cũ Ephron corã populo terræ, dicẽs: Si tu vtiq; facis mecũ miſericordiam, acquieſce mihi: dabo pecuniam pro agro, accipe illã à me, vt ſepeliã ibi mortuũ meũ.

Reſponditque Ephron ad Abraham, dicens ei:

Domine mi, acquieſce mihi: terra quæ valet quadringentos ſiclos argenti, inter me & te quæ eſt? & mortuum tuum ſepeli.

Et acquieuit Abraham Ephron: & appendit Abraham argentum, quòd Ephron locutus fuerat coram filiis Heth, quadringentos ſiclos argenti, quod recipiebatur pro mercimoniis in vnaquaque prouincia.

Et confirmatus eſt ager Ephron, in quo eſt ſpelunca duplex, quæ eſt ante Mamre: tam ager quàm ſpelunca quæ in eo eſt, & omnes arbores quæ ſunt in agro, & in omni termino eius per circuitum:

Abrahæ in emptionem, videntibus omnibus filiis Heth, qui intrabant portam ciuitatis illius.

Et poſt hæc ſepeliuit Abraham Saram vxorem ſuam in ſpelunca duplici, in agro qui eſt contra faciem Mamre. Ipſa eſt Hebron in terra Chanaan.

Confirmatuſque eſt ager, & ſpelunca quæ in eo eſt, Abrahæ in poſſeſſionem ſepulchri à filiis Heth.

C A P. XXIIII.

ET Abraham erat ſenex, prouectæque ætatis: & Dominus benedixit Abraham in omnibus.

Dixitque Abraham ſeruo ſuo ſeniori domus ſuæ, qui præerat omnibus quæ habebat: Pone nunc manum tuam ſubter femur meum:

Et adiurabo te per verbum Domini Dei cæli & Dei terræ, quòd non accipias vxorem filio meo de filiabus Chananæorum, inter quos ego habito.

Sed ad terram meam, & ad generationem meam ibis: & accipies vxorem filio meo Iſaac.

Dixitque ei ſeruus: Fortè nolet mulier venire poſt me in terram hanc: nunquid reducens reducam filium tuum ad terram de qua egreſſus es?

Et dixit ei Abraham: Caue ne fortè reducas filium meum illùc.

Dominus Deus cæli, qui tulit me de domo patris mei, & de terra natiuitatis meæ: & qui locutus eſt mihi, & qui iurauit mihi, dicens: Filiis tuis dabo terram hanc, ipſe mittet Angelum ſuum coram te, & accipies vxorem filio meo inde.

Vulgat. Editio.

8 Sin autem mulier noluerit ſequi te, non teneberis iuramento: filium meum tantum ne reducas illuc.

9 Poſuit ergo ſeruus manum ſub femore Abraham domini ſui & iurauit illi ſuper ſermone hoc.

10 Tulitque decem camelos de grege domini ſui, & abiit, ex omnibus bonis eius portans ſecum; profectuſque perrexit in Meſopotamiam ad vrbem Nachor.

11 Cumque camelos feciſſet accumbere extra oppidum iuxta puteum aquæ veſpere; tempore quo ſolent mulieres egredi ad hauriendam aquam, dixit:

12 Domine Deus domini mei Abraham, occurre, obſecro, mihi hodie, & fac miſericordiam cum domino meo Abraham.

13 Ecce ego ſto prope fontem aquæ, & filiæ habitatorum huius ciuitatis egredientur ad hauriendam aquam.

14 Igitur puella, cui ego dixero: Inclina hydriam tuam vt bibam: & illa reſponderit, bibe, quin & camelis tuis dabo potum: ipſa eſt, quam præparaſti ſeruo tuo Iſaac: & per hoc intelligam quod feceris miſericordiam cum domino meo.

15 Necdum intra ſe verba compleuerat, & ecce Rebecca egrediebatur, filia Bathuel, filij Melchæ vxoris Nachor fratris Abraham, habens hydriam in ſcapula ſua:

16 Puella decora nimis, virgoque pulcherrima, & incognita viro: deſcenderat autem ad fontem, & impleuerat hydriam, ac reuertebatur.

17 Occurritque ei ſeruus, & ait: Pauxillum aquæ mihi ad bibendum præbe de hydria tua.

18 Quæ reſpondit: Bibe domine mi. Celeriterque depoſuit hydriam ſuper vlnam ſuam, & dedit ei potum.

19 Cumque ille bibiſſet, adiecit: Quin & camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant.

20 Effundenſque hydriam in canalibus, recurrit ad puteum vt hauriret aquam: & hauſtam omnibus camelis dedit.

21 Ipſe autem contemplabatur eam tacitus, ſcire volens vtrum proſperum iter ſuum feciſſet Dominus, an non.

22 Poſtquam autem biberunt cameli, protulit vir inaures aureas, appendentes ſiclos duos, & armillas totidem pondo ſiclorum decem.

23 Dixitque ad eam: Cuius es filia? Indica mihi: eſt in domo patris tui locus ad manendum?

24 Quæ reſpondit: Filia ſum Bathuelis, filij Melchę, quem peperit ipſi Nachor.

25 Et addidit, dicens: Palearum quoq; & fęni plurimum eſt apud nos, & locus ſpatioſus ad manendũ.

26 Inclinauit ſe homo, & adorauit Dominum,

27 Dicens: Benedictus Dominus Deus domini mei Abraham, qui non abſtulit miſericordiam & veritatem ſuam à domino meo, & recto itinere me perduxit in domum fratris domini mei.

28 Cucurrit itaque puella, & nunciauit in domum matris ſuæ omnia quæ audierat.

29 Habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban, qui feſtinus egreſſus eſt ad hominem, vbi erat fons.

30 Cumque vidiſſet inaures, & armillas in manibus ſororis ſuæ, & audiſſet cuncta verba referentis: Hæc locutus eſt mihi homo: venit ad virum, qui ſtabat iuxta camelos, & prope fontem aquæ:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et ſi noluerit mulier pergere poſt te; mundus eris à iuramento meo iſto, dumtaxat filium meum non reducas illuc.

Et poſuit ſeruus manum ſuam ſub femore Abraham domini ſui, & iurauit ei ſuper re hac.

Et cepit ſeruus decem camelos è camelis domini ſui, & & perrexit, & de omni bono domini ſui erat in manu eius: & ſurrexit, & perrexit in Aram Naharaim ad ciuitatem Nachor.

Et genuflectere fecit camelos extra ciuitatem ad puteũ aquæ tempore veſpertino, tempore quo egrediuntur, quæ hauriunt. Et dixit:

Domine Deus domini mei Abraham occurrere fac nũc coram me hodie: & fac miſericordiam cum domino meo Abraham.

Ecce ego ſto iuxta fontem aquæ, & filiæ virorum ciuitatis egrediuntur ad hauriendum aquam.

Et erit, puella ad quam dixero, inclina nunc hydriam tuam, & bibam, & dixerit, bibe, & etiam camelis tuis potum dabo, ipſam præparaſti ſeruo tuo Iſchac: & in hoc ſciam ſi feceris miſericordiam cum domino meo.

Et fuit, ipſe antequam compleuiſſet loqui, ecce Ribchah egrediebatur, quæ nata erat Bethuel filio Milchah vxoris Nachor fratris Abraham, & hydria eius erat ſuper humerum eius.

Et puella erat pulchra aſpectu valde, virgo, & vir non cognouerat eam: & deſcendit ad fontem, & impleuit hydriam ſuam, & aſcendit.

Et cucurrit ſeruus in occurſum eius, & dixit: Potum da mihi nunc parum aquæ de hydria tua.

Et dixit: Bibe domine mi. Et feſtinauit, & deſcendere fecit hydriam ſuam ſuper manum ſuam, & potum dedit ei.

Et compleuit potum dare ei. Et dixit: Etiam camelis tuis hauriam, donec compleuerint bibere.

Et feſtinauit, & effudit hydriam ſuam in canale, & cucurrit adhuc ad puteum, vt hauriret, & hauſit omnibus camelis eius.

Et vir ſtupebat in ea tacens, vt ſciret vtrum proſperari feciſſet Dominus viam ſuam, an non.

Et fuit, cum compleuiſſent cameli bibere, tulit vir inaurem auream, ſemiſſis pondus eius, & duas armillas, decem aurei pondus earum.

Et dixit: Filia cuius es? Indica nunc mihi: nunquid eſt in domo patris tui locus nobis ad pernoctandum?

Et dixit ad eum: Filia Bethuel ſum filij Milchah, quem peperit ipſi Nachor.

Et dixit ad eum: Et paleę, etiam pabulum multum eſt nobiſcum, etiam locus ad pernoctandum,

Et incuruauit ſe vir, & genuflexit Domino.

Et dixit. Benedictus Dominus Deus domini mei Abraham, qui non dereliquit miſericordiam ſuam, & veritatem ſuam à domino meo. Peregrinantem, duxit me Dominus ad domum fratris domini mei.

Et cucurrit puella, & nunciauit domui matris ſuæ ſecundum verba hæc.

Et ipſi Ribchah erat frater, & nomen eius Laban, & cucurrit Laban ad virum foras ad fontem.

Et fuit: Cum vidiſſet inaurem, & armillas in manibus ſororis ſuæ, & cum audiſſet ipſe verba Ribchah ſororis ſuæ dicendo, ſic locutus eſt ad me vir, venit ad virum: & ecce ſtabat iuxta camelos, iuxta fontem.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

8 Quod ſi noluerit mulier tecum venire in terram hanc; purus eris à iuramento meo: tantummodo filium meum ne reuoces illuc.

9 Et poſuit puer manum ſuam ſub femore Abraham domini ſui: & iurauit ei de verbo hoc.

10 Et ſumpſit puer decem camelos de camelis domini ſui, & de omnibus bonis domini ſui ſecum: & ſurgens perrexit in Meſopotamiam ad ciuitatẽ Nachor,

11 Et fecit accumbere camelos extra ciuitatẽ iuxta puteum aquæ, ad veſperum, quando egrediuntur aquatrices: Et dixit:

12 Domine Deus domini mei Abraham proſpere dirige coram me hodie: & fac miſericordiam cum domino meo Abraham.

13 Ecce ego ſteti ſuper fontem aquæ: filiæ autem habitantium ciuitatem egrediuntur ad hauriendũ aquam.

14 Et erit: virgo, cuicunque dixero, inclina hydriã tuam, vt bibam: & dixerit mihi, bibe tu, & camelos tuos adaquabo, quoaduſque bibere deſinent; hanc paraſti puero tuo Iſaac: & in hoc cognoſcam, quia feciſti miſericordiam cum domino meo Abraham.

15 Et factum eſt, priuſquã ipſe conſummaret loquẽs in mente ſua, & ecce Rebecca egrediebatur, quę nata erat Bathuel filio Melchæ vxoris Nachor fratris Abraham, habens hydriam ſuper humeros ſuos.

16 Virgo autem erat ſpecioſa aſpectu valde: virgo erat: vir non cognouerat eam: deſcendens autem ad fontem impleuit hydriam ſuam, & aſcendit.

17 Accurrit autem puer obuiam ei, & dixit: Pota me paululum aquæ de hydria tua.

18 Illa vero dixit: bibe Domine. Et feſtinauit: & depoſuit hydriam ſuper brachium ſuum: & potauit eum, quoad vſque ceſſauit bibens.

19 Et dixit: & camelis tuis hauriam aquam, quoad vſque omnes biberint.

20 Et feſtinauit, & euacuauit hydriam in canalem: & cucurrit ad puteum ad hauriendum rurſus: & hauſit aquam omnibus camelis.

21 Homo autem cõſiderabat eam, & tacebat, ad cognoſcendum, ſi proſperaſſet Dominus viam eius, an non.

22 Factum eſt autem, poſtquam ceſſarũt omnes cameli bibentes; ſumpſit homo inaures aureas, ſingularum drachmarum põderis, & duas virias in manus eius: decem aureorum pondus earum.

23 Et interrogauit eam, & dixit: Filia cuius es? Annuncia mihi, ſi eſt apud patrem tuum locus nobis ad diuertendum.

24 At illa dixit ei: Filia Bathuel ſum filij Melchæ, quem peperit ipſi Nachor.

25 Et dixit ei: Et paleæ: Et pabula multa apud nos, & locus ad diuertendum.

26 Et benedicens homo, adorauit Dominum,

27 Et dixit: Benedictus Dominus Deus domini mei Abraham; qui non dereliquit iuſtitiam ſuam, & veritatem à domino meo: meque proſpere deduxit Dominus in domum fratris domini mei.

28 Et currens puella nunciauit in domum matris ſuæ ſecundum verba hæc.

29 Rebeccæ autem frater erat, cui nomen Laban: & cucurrit Laban ad hominem foras ad fontem.

30 Ea factum eſt, poſtquam vidit inaures, & virias in manibus ſororis ſuæ, & quando audiuit verba Rebeccæ ſororis ſuæ, dicentis, ſic locutus eſt mihi homo; & venit ad hominem, ſtante illo ſuper camelos ſuper fontem.

Chald. Paraph. Tranſl.

8 *Et ſi noluerit mulier venire poſt te, eris innocens à maledictione mea hac: tantummodo filium meum ne reducas illùc.*

9 *Et poſuit ſeruus manum ſuam ſub femore Abraham domini ſui: & iurauit illi ſuper verbo hoc.*

10 *Et tulit ſeruus decem camelos de camelis domini ſui: & abiit, & omnia optima domini ſui portans in manu ſua: & ſurrexit, & abiit in Syriam, quæ eſt iuxta Euphratem, in ciuitatem Nachor.*

11 *Et accumbere fecit camelos extra ciuitatem, iuxta puteum aquæ, in tempore veſpertino, in quo mulieres egrediuntur ad hauriendam aquam. Et ait:*

12 *Domine Deus domini mei Abraham, occurre, obſecro, mihi hodie; & fac miſericordiam cum domino meo Abraham.*

13 *Ecce ego ſto prope fontem aquæ, & filiæ hominum ciuitatis egrediuntur ad hauriendam aquam.*

14 *Et erit puella cui dixero: Inclina obſecro hydriam tuã vt bibam: & dixerit, bibe, & camelos quoque tuos adaquabo; ipſam præparaſti ſeruo tuo Iſaac: & in hac ſciam, quòd feciſti miſericordiam cum domino meo.*

15 *Et factum eſt antequam ille ceſſaſſet loqui, ecce Rebecca egrediebatur, quæ nata eſt Bathuel, filio Melchæ vxoris Nachor, fratris Abrahæ, & hydria ſua ſuper humerum eius.*

16 *Et puella erat pulchra aſpectu valdè, virgo, & vir non cognouerat eam: & deſcendit ad fontem, & impleuit hydriam ſuam, & aſcendit.*

17 *Et cucurrit ſeruus in occurſum eius, & ait: Fac me guſtare, obſecro, paululum aquæ de hydria tua.*

18 *Et ait: Bibe, domine mi. Et feſtinauit, & depoſuit hydriam ſuper manum ſuam; & dedit ei bibere.*

19 *Et cum ceſſaſſet bibere, dixit: Etiam camelis tuis hauriam donec ceſſent bibere.*

20 *Et feſtinauit, & effudit hydriam ſuam in canali: & cucurrit iterum ad puteum ad hauriendum, & hauſit omnibus camelis eius.*

21 *Vir autem admirabatur eam tacitus contemplando, vt ſciret vtrum proſperaſſet Dominus viam ſuam, an non.*

22 *Et factum eſt quando ceſſauerunt bibere cameli, tulit vir inaurem auream appendentem ſiclum vnum, & duas armillas ſuper manus eius, appendentes decem ſiclos auri.*

23 *Et ait: Cuius filia es tu? Indica, obſecro, mihi, ſi eſt in domo patris tui locus ſufficiens nobis ad manendum.*

24 *Et dixit ei: Filia Bathuelis ego ſum, filij Melchæ, quem peperit de Nachor.*

25 *Et ait ei: Etiam palearum & pabuli multum eſt apud nos: locus quoque ſufficiens ad manendum.*

26 *Et flexit vir genua ſua: & adorauit coram Domino.*

27 *Et ait: Benedictus Dominus Deus domini mei Abraham, qui non dimiſit miſericordiam ſuam, & veritatem ſuam à domino meo: & recta via duxit me Dominus in domum fratris domini mei.*

28 *Et cucurrit puella; & nunciauit in domo matris ſuæ verba hæc.*

29 *Erat autem Rebeccæ frater, & nomen eius Laban: & cucurrit Laban ad virum foras ad fontem.*

30 *Et Factum eſt, cum vidiſſet inaurem & armillas in manibus ſororis ſuæ, & cum audiſſet verba Rebeccæ ſororis ſuæ, dicentis: Hæc locutus eſt mecum vir: venitque ad virum; & ecce ſtabat iuxta camelos prope fontem.*

Vulgat. Editio.

31 Dixitque ad eum: Ingredere, benedicte Domini:
cur foris ſtas? præparaui domum, & locum came-
lis.
32 Et introduxit eum in hoſpitium: ac deſtrauit
camelos, deditque paleas & fœnum, & aquam ad
lauandos pedes eius, & virorum qui venerant cum
eo.
33 Et appoſitus eſt in conſpectu eius panis: Qui ait:
Non comedam, donec loquar ſermones meos. Re-
ſpondit ei: Loquere.
34 At ille. Seruus, inquit Abraham ſum:
35 Et Dominus benedixit domino meo valde, ma-
gnificatuſque eſt: & dedit ei oues & boues, argen-
tum & aurum, ſeruos & ancillas, camelos & aſi-
nos.
36 Et peperit Sara vxor domini mei filium domino
meo in ſenectute ſua, deditque illi omnia quæ ha-
buerat:
37 Et adiurauit me dominus meus, dicens: Non ac-
cipies vxorem filio meo de filiabus Chananæorum,
in quorum terra habito:
38 Sed ad domum patris mei perges, & de cogna-
tione mea accipies vxorem filio meo:
39 Ego vero reſpondi domino meo: Quid ſi nolue-
rit venire mecum mulier?
40 Dominus, ait, in cuius conſpectu ambulo, mit-
tet Angelum ſuum tecum, & diriget viam tuam:
accipieſque vxorem filio meo de cognatione mea,
& de domo patris mei.
41 Innocens eris à maledictione mea, cum veneris
ad propinquos meos, & non dederint tibi.
42 Veni ergo hodie ad fontem aquæ, & dixi: Domi-
ne Deus domini mei Abraham, ſi direxiſti viam
meam, in qua nunc ambulo,
43 Ecce ſto iuxta fontem aquæ, & virgo, quæ egre-
dietur ad hauriendam aquam, audierit à me: Da
mihi pauxillum aquæ ad bibendum ex hydria tua:
44 Et dixerit mihi: Et tu bibe, & camelis tuis hau-
riam: Ipſa eſt mulier quam præparauit Dominus
filio domini mei.
45 Dumque hæc tacitus mecum voluerem, appa-
ruit Rebecca veniens cum hydria, quam portabat
in ſcapula: deſcenditque ad fontem, & hauſit a-
quam. Et aio ad eam: Da mihi paululum bibere.
46 Quæ feſtinans depoſuit hydriam de humero, &
dixit mihi: Et tu bibe, & camelis tuis tribuam po-
tum. Bibi, & adaquauit camelos.
47 Interrogauique eam, & dixi: Cuius es filia? Quæ
reſpondit: Filia Bathuelis ſum, filij Nachor, quem
peperit ei Melcha. Suſpendi itaq; inaures ad ornan-
dam faciẽ eius, & armillas poſui in manibus eius.
48 Pronuſque adoraui Dominum, benedicens Do-
mino Deo domini mei Abraham, qui perduxit me
recto itinere, vt ſumerem filiam fratris domini
mei filio eius.
49 Quãobrẽ ſi facitis miſericordiã, & veritatẽ cũ do-
mino meo indicate mihi: ſin aũt aliud placet, & hoc
dicite mihi, vt vadam ad dexteram, ſiue ad ſiniſtrã.
50 Reſponderuntque Laban & Bathuel: A Domino
egreſſus eſt ſermo: non poſſumus extra placitum
eius quidquam aliud loqui tecum.
51 En Rebecca coram te eſt: tolle eam, & proficiſce-
re: & ſit vxor filij domini tui, ſicut locutus eſt Do-
minus.
52 Quod cum audiſſet puer Abraham, procidens
adorauit in terram Dominum.

Pro-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et dixit: Ingredere benedicte domini. Vt quid manes
foris? Et ego paraui domum, & locum camelis.
Et venit vir ad domum, & ſoluit camelos, & dedit pa-
leam, & pabulum camelis, & aquam ad lauandum pedes
eius, & pedes virorum, qui erant ſecum.
Et poſitum eſt coram eo, vt comederet, & dixit: Non
comedam, donec loquar verba mea. Et dixit: Loquere.
Et dixit: Seruus Abraham ſum.
Dominus benedixit domino meo valde, & magnifica-
tus eſt, & dedit ei pecudes, & boues, & argentum, &
aurum, & ſeruos, & ancillas, & camelos, & aſinos.
Et peperit Sarah vxor domini mei filium domino meo
poſt ſenectutem ſuam, & dedit ei omnia, quæ ſunt ei.
Et iurare fecit me dominus meus dicendo: Non capies
vxorem filio meo de filiabus Chenaanæi, in cuius terra ego
habito.
Sed ad domum patris mei perges, & ad familiam meã,
& capies vxorem filio meo.
Et dixi domino meo. Forſitan non perget mulier poſt
me.
Et dixit ad me: Dominus in cuius conſpectu ambulaui
mittet Angelum ſuum tecum, & ſecundabit viam tuam:
& capies vxorem filio meo de familia mea, & de domo
patris mei.
Tunc mundus eris à iuramento meo, ſi veneris ad fa-
miliam meam: & ſi non dederint tibi, eris mundus à iu-
ramento meo.
Et veni hodie ad fontem, & dixi: Domine Deus domi-
ni mei Abraham, ſi tu nunc ſecundas viam meam, per
quam ego ambulo.
Ecce ego ſto iuxta fontem aquæ, & erit virgo, quæ egre-
dietur ad hauriendum, & dixero ei, propina mihi quæſo
parum aquæ de hydria tua.
Et dixerit mihi, etiam tu bibe, & etiam camelis tuis
hauriam, ipſa eſt vxor, quam præparauit dominus filio
domini mei.
Ego antequam complerem loqui in corde meo, ecce Rib-
chah egrediebatur, & hydria eius erat ſuper humerum
eius: & deſcendit in fontem, & hauſit. Et dixi ad eam:
Da mihi potum nunc,
Et feſtinauit, & deſcendere fecit hydriam ſuam deſu-
per ſe, & dixit: Bibe, & etiam camelis tuis potum dabo:
& bibi, & etiam camelis dedit potum.
Et interrogaui eam & dixi: Filia cuius es? Et dixit:
Filia Bethuel filij Nachor quem pepererat ei Milchah. Et
poſui inaurem ſuper faciem eius, & armillas ſuper ma-
nus eius.
Et inclinaui me, & incuruaui me Domino, & benedixi
Domino Deo domini mei Abraham, qui duxit me per viã
veritatis, vt caperem filiam fratris domini mei filio eius.
Et nunc ſi facitis miſericordiam, & veritatem cum
domino meo, indicate mihi. Et ſi non; indicate mihi, &
vertam me ad dexteram, vel ad ſiniſtram.
Et reſponderunt Laban & Bethuel, & dixerunt: A
domino egreſſa eſt res: non poſſumus loqui ad te malum,
vel bonum.
Ecce Ribchah coram te: accipe, & vade: & ſit vxor
filio domini tui, quemadmodum locutus eſt Dominus.
Et fuit, quando audiuit ſeruus Abraham verba eorũ,
incuruauit ſe ſuper terram Domino.

Et pro-

Tranſl. ex Septuag.

31 Et dixit ei : Heus ingredere benedictus Domini:
vt quid ſtetiſti foris? ego autem paraui domum &
locum camelis.
32 Intrauit autem homo in domum : & deſtrauit
camelos,& dedit paleas & pabula camelis,& aquam
ad lauandum pedibus ipſius, & pedibus virorum,
qui cum eo.
33 Et appoſuit eis panes ad manducãdum. Et dixit:
Non manducabo, donec ego locutus fuero verba
mea. Et dixit: Loquere.
Et dixit: Puer Abraham ego ſum.
34 Dominus autem benedixit dominum meum
35 valde: & exaltatus eſt, & dedit ei oues & vitulos,&
argentum & aurum, pueros & ancillas, camelos &
aſinos.
36 Et peperit Sara vxor domini mei filium vnum
domino meo, poſtquam ipſe ſenuit: & dedit ei
omnia quæ erant ſibi.
37 Et adiurauit me dominus meus dicens: Non ſu-
mes vxorem filio meo de filiabus Chananæorum,
inter quos ego habito in terra eorum.
38 Sed in domum patris mei ibis,& ad tribum meã:
& ſumes vxorem filio meo inde.
39 Dixi autem domino meo : ne forte non eat mu-
lier mecum.
40 Et dixit mihi : Dominus Deus, cui placui ante
ipſum, ipſe mittet Angelum ſuum tecum, & pro-
ſperabit viam tuam: & ſumes vxorem filio meo de
tribu mea, & de domo patris mei:
41 Tunc innocens eris à maledicto meo. Quando-
cumque enim veneris ad tribum meam, & tibi nõ
dederint; & eris innocens à iuramento meo.
42 Et veniens hodie ad fontem dixi: Domine Deus
domini mei Abraham, ſi tu proſperas viam meam,
in qua nunc ego ambulo in ea:
43 Ecce ego ſteti ſuper fontem aquæ: & filiæ homi-
num ciuitatis egrediuntur ad hauriendam aquam:
& erit virgo, cui ego dixero: Da mihi bibere de
hydria tua puſillum aquæ;
44 Et dixerit, & tu bibe, & camelis tuis hauriam;
hæc eſt mulier, quam parauit Dominus famulo
ſuo Iſaac: & in hoc cognoſcam, quia feciſti miſe-
ricordiam domino meo Abraham.
45 Et factum eſt priuſquam ego conſummarem lo-
quens in mente mea; ſtatim Rebecca egrediebatur
habens hydriam ſuper humeros: & deſcendit ad
fontem, & hauſit aquam. Dixi autem ei: pota me:
46 Et feſtinans depoſuit hydriam ſuper brachium
ſuum à ſe ipſa, & dixit: bibe tu, & camelos tuos
potabo: & bibi, & camelos potauit.
47 Et interrogaui eam,& dixi: filia cuius es? nuncia
mihi: At illa dixit: Filia ſum Bathuel filij Nachor,
quem peperit ei Melcha. Et circumpoſui ei inau-
res, & virias circa manus eius:
48 Et benedicens adoraui Dominum : & benedixi
Dominum Deum domini mei Abraham, qui pro-
ſperauit me in via veritatis ad ſumendam filiam
fratris domini mei filio ipſius.
49 Si ergo facitis vos miſericordiam, & iuſtitiam
ad dominum meum: ſin autem non; renunciate
mihi, vt redeam ad dexteram, aut ſiniſtram.
50 Reſpondens autem Labãn & Bathuel dixerunt:
à Domino exiit res hæc: non poterimus tibi con-
tradicere malum, vel bonum.
51 Ecce Rebecca in conſpectu tuo: accipiens recur-
re: & ſit vxor filio domini tui, quemadmodum
locutus eſt Dominus.
52 Factum eſt autem, cum puer Abraham audiret
verba hæc, adorauit ſuper terram Dominum.

Et pro-

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et ait: Ingredere, benedicte Domini: cur ſtas foris? ego
autem preparaui domum, & locum aptum camelis.*
*Et ingreſſus eſt vir in domum, & ſoluit camelos, &
dedit paleas & pabulum camelis; & aquam ad lauan-
dos pedes eius, & pedes virorum qui erant cum eo.*
*Et poſuerunt coram eo cibum: & ait : Non comedam,
donec loquar ſermones meos. Et dixit: Loquere.*
Et ait: Seruus Abrahæ ego ſum.
*Et Dominus benedixit domino meo valdè : & magnifi-
catus eſt : & dedit ei oues & boues, & argentum & au-
rum, & ſeruos, & ancillas, & camelos & aſinos.*
*Et peperit Sara vxor domini mei filium domino meo
poſtquam ſenuit: deditque illi omnia quæ habebat.*
*Et adiurauit me dominus meus, dicens : Non accipies
vxorem filio meo de filiabus Chananæorum, in quorum
terra ego habito:*
*Sed ad domum patris mei ibis,& ad cognationem meã,
& accipies vxorem filio meo.*
Et dixi domino meo : Fortè non veniet mulier poſt me.
*Et dixit mihi : Dominus in cuius conſpectu ego ſeruio,
mittet Angelum ſuum tecum, & diriget viam tuam: &
accipies vxorem filio meo de cognatione mea, & de domo
patris mei.*
*Tunc eris innocens à maledictione mea, quando ieris ad
cognationem meam: & ſi non dederint tibi, eris innocens
à maledictione mea.*
*Et veni hodie ad fontem: & dixi: Domine Deus domi-
ni mei Abraham, ſi eſt voluntas coram te, vt dirigas viã
meam in qua nunc ego ambulo.*
*Ecce ego ſto iuxta fontem aquæ : & erit puella quæ e-
greſſa fuerit ad hauriendum: & dixero ei : Da mihi, ob-
ſecro, paululum aquæ ad bibendum de hydria tua:*
*Et dixerit mihi: Tu quoque bibe, & etiam camelis tuis
hauriam : ipſa eſt mulier, quam præparauit Dominus fi-
lio domini mei.*
*Antequam ceſſarem loqui cum corde meo; ecce Rebecca
egrediebatur, & hydria ſua ſuper humerum eius erat:
deſcenditque ad fontem, & impleuit illam. Et dixi ei: da
mihi bibere, obſecro.*
*Et feſtinauit,& depoſuit hydriam ſuam deſuper ſe: &
dixit : Bibe, & etiam camelis tuis potum dabo : & bibi,
camelos quoque adaquauit.*
*Et interrogaui eam, & dixi : Cuius filia es tu? & ait;
Filia Bathuelis, filij Nachor, quem peperit ei Melcha. &
poſui inaurem ſuper faciem eius,& armillas ſuper manus
eius.*
*Et flexi genua, & adoraui coram Domino: & benedixi
domino Deo domini mei Abraham, qui duxit me in viam
rectam, vt acciperem filiam fratris domini mei filio ſuo.*
*Et nunc ſi vos facitis miſericordiam & veritatem cum
domino meo, annunciate mihi, ſi autem non, indicate
mihi, & diuertam ad dexteram, aut ad ſiniſtram.*
*Reſponditque Laban & Bathuel, & dixerunt: à facie
Domini egreſſus eſt ſermo : non poſſumus nos loqui tecum
malum, aut bonum.*
*Ecce Rebecca coram te eſt : tolle eam, & vade; & ſit
vxor filio domini tui, ſicut locutus eſt Dominus.*
*Et factum eſt cum audiſſet ſeruus Abrahæ verba eorũ,
adorauit in terra coram Domino.*

Et pro-

Vulgat. Editio.

Prolatiſque vaſis argenteis, & aureis, ac veſtibus, 53
dedit ea Rebeccæ pro munere; fratribus quoque
eius, & matri dona obtulit.
Inito conuiuio, veſcentes pariter, & bibentes 54
manſerunt ibi. Surgens autem mane, locutus eſt
puer: Dimittite me, vt vadam ad Dominũ meum.
Reſponderuntque fratres eius, & mater. Maneat 55
puella ſaltem decem dies apud nos, & poſtea profi-
ciſcetur.
Nolite, ait, me retinere, quia Dominus direxit 56
viam meam: dimittite me vt pergam ad Dominum
meum.
Et dixerũt: Vocemus puellam, & quæramus 57
ipſius voluntatem.
Cumque vocata veniſſet, ſciſcitati ſunt: Vis ire 58
cum homine iſto? Quæ ait: Vadam.
Dimiſerunt ergo eam, & nutricem illius, ſer- 59
uumque Abraham, & comites eius,
Imprecantes proſpera ſorori ſuæ, atque dicen- 60
tes: Soror noſtra es, creſcas in mille millia, & poſſi-
deat ſemen tuum portas inimicorum ſuorum.
Igitur Rebecca, & puellæ illius aſcenſis camelis, 61
ſecutæ ſunt virum: qui feſtinus reuertebatur ad
Dominum ſuum.
Eo autem tempore deambulabat Iſaac per viam 62
quæ ducit ad Puteum, cuius nomen eſt Viuentis,
& videntis: habitabat enim in terra Auſtrali:
Sup. 16. 24. Et egreſſus fuerat ad meditandum in agro, in- 63
clinata iam die: cumque eleuaſſet oculos, vidit ca-
melos venientes procul.
Rebecca quoque, conſpecto Iſaac, deſcendit de 64
camelo,
Et ait ad puerum: Quis eſt ille homo qui venit 65
per agrum in occurſum nobis? Dixitque ei: Ipſe eſt
Dominus meus. At illa tollens cito pallium, ope-
ruit ſe.
Seruus autem cuncta, quæ geſſerat, narrauit 66
Iſaac.
Qui introduxit eam in tabernaculum Saræ ma- 67
tris ſuæ, & accepit eam vxorem: & in tãntum di-
lexit eam; vt dolorem, qui ex morte matris eius
acciderat, temperaret.

CAP. XXV.

1. Par. 1. 32. ABraham vero aliam duxit vxorem nomine 1
Ceturam:
Quæ peperit ei Zamran & Iecſan, & Madan, & 2
Madian, & Ieſboc, & Sue.
Iecſan quoque genuit Saba, & Dadan. Filij Da- 3
dan fuerunt Aſſurim, & Latuſim, & Loomim.
At vero ex Madian ortus eſt Epha, & Opher, & 4
Henoch, & Abida, & Eldaa: Omnes hi filij Ce-
turæ.
Deditq; Abraham cuncta, quæ poſſederat, Iſaac: 5
Filiis autem concubinarum largitus eſt munera, 6
& ſeparauit eos ab Iſaac filio ſuo, dum adhuc ipſe
viueret, ad plagam Orientalem.
Fuerunt autem dies vitæ Abrahæ, cẽtum ſeptua- 7
ginta quinque anni.
Et deficiens mortuus eſt in ſenectute bona, pro- 8
uectæque ætatis, & plenus dierum: congregatuſ-
que eſt ad populum ſuum.
Et ſepelierunt eum Iſaac & Iſmael filij ſui in ſpe- 9
lunca duplici, quæ ſita eſt in agro Ephron filij Seor
Hethæi, è regione Mambre,

Transl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et protulit ſeruus vaſa argentea, & vaſa aurea, & veſtes, & dedit ipſi Ribchah, & precioſa dedit fratri eius, & matri eius.

Et comederunt, & biberunt, ipſe, & viri, qui erant cum eo: & pernoctauerunt, & ſurrexerunt mane. Et dixit: Dimitte me ad Dominum meum.

Et dixit frater eius, & mater eius. Maneat puella nobiſcum per dies ſaltem decem, poſtea ibis.

Et dixit ad eos. Ne retardetis me. Et Dominus ſecundauit viam meam. Dimittite me, vt vadam ad Dominum meum.

Et dixerunt: Vocemus puellam, & interrogemus os eius.

Et vocauerunt Ribchah, & dixerunt ad eam. Nunquid ibis cum viro iſto? & dixit: Ibo.

Et dimiſerunt Ribchah ſororem ſuam, & nutricem eius, & ſeruum Abraham, & viros eius.

Et benedixerunt Ribchah, & dixerunt ei: Soror noſtra es: Sis in milia milium. Et hereditet ſemen tuum portam odio habentium eum.

Et ſurrexerũt Ribchah, & puellæ eius, & aſcenderunt ſuper camelos: & perrexerunt poſt virum. Et tulit ſeruus Ribchah, & abiit.

Et Iſchac veniebat à veniendo de Puteo Viuentis vidẽtis me: & ipſe manebat in terra Meridiana.

Egreſſus erat Iſchac ad orandum in agro, dum declinaret veſpera. & eleuauit oculos ſuos, & vidit, & ecce cameli venientes.

Et eleuauit Ribchah oculos ſuos, & vidit Iſchac, & iactauit ſe de camelo.

Et dixit ad ſeruum: Quis eſt vir iſte, qui ambulat per agrum in occurſum noſtrum? Et dixit ſeruus: Ipſe eſt Dominus meus. Et accepit operimentum & operuit ſe.

Et narrauit ſeruus ipſi Iſchac omnia quæ fecerat.

Et introduxit eam Iſchac in tabernaculum Sarah matris ſuæ, & accepit Ribchah, & fuit ei in vxorem, & dilexit eam: & conſolatus eſt ſe Iſchac poſt matrem ſuam.

CAP. XXV.

ET addidit Abraham: & accepit vxorem, & nomen eius Chethurah.

Et peperit ei Zimran, & Iochſan, & Medan, & Midiã, & Iſbach, & Suach.

Et Iochſan genuit Seba, & Dedan. Et filij Dedan fuerunt Aſſurim, & Lethuſim, & Leummim.

Et filij Midiam Hephah, & Hepher, & Chanoch, & Abidah, & Eldabah: Omnes illi filij Chethurah.

Et dedit Abraham omnia, quæ erant ſibi ipſi Iſchac.

Et filiis concubinarum, quæ erant ipſi Abraham dedit Abraham dona, & emiſit eos ab Iſchac filio ſuo, adhuc eo ipſo viuente, ad Orientem, ad terram Orientalem.

Et iſti ſunt dies annorum vitæ Abraham quos vixit. Centum annos, & ſeptuaginta annos, & quinque annos.

Et obiit, & mortuus eſt Abraham in ſenectute bona, ſenex, & ſaturus, & congregatus eſt ad populos ſuos.

Et ſepelierunt eum Iſchac, & Iſmahel filij eius in ſpelunca duplici in agro Hephron filij Sochar Chittæi, quæ eſt ante Mamre.

Tranſl. ex Septuag.

53 Et proferens puer vaſa argentea, & aurea, & ve-
ſtem, dedit Rebeccæ : & dona dedit fratri eius, &
matri eius.
54 Et manducauerunt & biberũt, & ipſe, & viri, qui
cum eo erant, & dormierunt. Et ſurgens manè di-
xit: Dimitte me, vt redeam ad dominum meum.
55 Dixerunt autem frater eius, & mater : Maneat
virgo nobiſcum ad decem dies: & poſteà abibit.
56 At ille dixit ad eos: Ne retineatis me: & Dominus
proſperauit viam meã in me : dimittite me, vt ab-
eam ad dominum meum.
57 Illi autem dixerunt: Vocemus puellam, & inter-
rogemus os eius.
58 Et vocauerunt Rebeccam, & dixerunt ei: Ibis cũ
homine hoc? At illa dixit: ibo.
59 Et dimiſerunt Rebeccam ſororem ſuam, & ſub-
ſtantiam eius; & ſeruum Abraham, & eos, qui cum
eo:
60 Et benedixerunt Rebeccam, & dixerunt ei : So-
ror noſtra es, eſto in milia decem millium: & hæ-
reditatem obtineat ſemen tuum ciuitates aduerſa-
riorum.
61 Surgens autem Rebecca, & ancillæ eius aſcende-
runt ſuper camelos, & iuerunt cum homine; Et ac-
cipiens puer Rebeccam abiit.
62 Iſaac autem deambulabat per deſertum iuxta
puteum viſionis: & ipſe habitabat in terra, quæ ad
Africum:
63 Et egreſſus eſt Iſaac, exerceri in campo ad veſpe-
ram. Et reſpiciens oculis ſuis, vidit camelos ve-
nientes.
64 Et reſpiciens Rebecca oculis vidit Iſaac : & deſi-
liit de camelo,
65 Et dixit puero : Qui eſt homo ille, qui ambulat
in campo in occurſum nobis? Dixit autem puer:
Hic eſt Dominus meus. At illa ſumens theriſtrum
operuit ſe.
66 Et narrauit puer ipſi Iſaac omnia verba, quæ fe-
cerat.
67 Intrauit autem Iſaac in domum matris ſuæ : Et
accepit Rebeccam : & facta eſt eius vxor : & dilexit
eam, & conſolatus eſt ſe Iſaac de Sara matre ſua.

C A P. XXV.

1 ADjiciens autem Abraham ſumpſit vxorem,
cui nomen Chettura.
2 Peperit autem ei Zombran, & Iezan, & Madal, &
Madian, & Ieſboc, & Soie.
3 Iezan autem genuit Saba, & Dedan. Filij autem
Dedan, Aſſuriim, & Latuſiim, & Laomim.
4 Filij autem Madian Gephar, & Aphir, & Enoch,
& Abida, & Eldaga : Omnes hi erant filij Chettu-
ræ.
5 Et dedit Abrahã vniuerſa, quę habuit, Iſaac filio ſuo.
6 Et filiis concubinarum ſuarum dedit Abraham
munera: & dimiſit eos ab Iſaac filio ſuo, cum adhuc
ipſe viueret, ad Orientem, ad terram Orientis.
7 Hi vero ſunt anni dierum vitæ Abraham, quos
vixit, centum ſeptuaginta quinque anni.
8 Et deficiens mortuus eſt Abraham in ſenectute
bona, ſenex & plenus dierum. Et appoſitus eſt ad
populum ſuum:
9 Et ſepelierunt eũ Iſaac, & Iſmael filij eius in ſpe-
lunca duplici, in agro Ephron filij Saar Chettæi,
qui eſt è regione Mambre: agro & ſpelunca,

Quam

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et protulit ſeruus vaſa argentea, & vaſa aurea, &
veſtes, & dedit Rebecca; & munera dedit fratri eius, &
matri.*
*Et comederunt & biberunt, ille & viri qui erant cum
eo & dormierunt, & ſurrexerunt manè. Et dixit: Mitti-
te me ad dominum meum.*
*Et dixit frater eius, & mater : Maneat puella nobiſcũ
aliquo tempore, aut decem dies; & poſteà ibit.*
*Et dixit eis: Ne retineatis me: Dominus autem direxit
viam meam: dimittite me; vt vadam ad dominum meum.*
*Dixeruntque: Vocemus puellam, & audiamus quid ip-
ſa dicat.*
*Vocaueruntque Rebeccam, & dixerunt ei : Nunquid
ibis cum viro iſto? & dixit: Vadam.*
*Dimiſeruntque Rebeccam ſororem ſuam, & nutricem
eius, & ſeruum Abraha, & viros eius.*
*Et benedixerunt Rebecca, atque dixerunt ei: Soror no-
ſtra, tu ſis in millia millium: & poſſideant filij tui ciuita-
tes inimicorum ſuorum.*
*Et ſurrexit Rebecca, & puellæ eius, & aſcenderunt
ſuper camelos; & ibant poſt virum: & tulit ſeruus Re-
beccam, & abiit.*
*Iſaac autem veniebat de puteo ſuper quo Angelus vitæ
apparuit: & ipſe habitabat in terra Auſtrali.*
*Et egreſſus eſt Iſaac ad orandum in agro in tempore
veſpertino: & leuauit oculos ſuos, & vidit, & ecce came-
li veniebant.*
*Et leuauit oculos ſuos Rebecca, & vidit Iſaac; & in-
clinauit ſe ſuper camelum.*
*Et ait ſeruo : Quis eſt vir ille, qui ambulat in agro in
occurſum noſtrum? Et ait ſeruus. Ipſe eſt Dominus meus:
Et tulit pallium, & operuit ſe.*
Et narrauit ſeruus Iſaac omnia, quæ fecerat.
*Et introduxit eam Iſaac in tabernaculum: Et vidit: &
ecce opera eius recta erant, ſicut opera Saræ matris ſuæ. Et
accepit Rebeccam, & fuit ei vxor : & dilexit eam : &
conſolatus eſt Iſaac poſtquam mortua eſt mater eius.*

C A P. XXV.

*ET addidit Abraham, & accepit vxorem; & nomen
eius Cethura.*
*Et peperit ei Zamran, & Iecſan, & Madan, & Ma-
dian, & Ieſboch, & Sue.*
*Iecſan autem genuit Saba, & Dadan. Filij autem Da-
dan fuerunt in caſtris, & in tabernaculis, & in inſulis.*
*Et filij Madian, Epha, & Epher, & Enoch, & Abida,
& Heldaa: Omnes hi filij Cethuræ.*
Et dedit Abraham omnia ſua Iſaac.
*Filiis autem concubinæ Abrahæ, dedit Abraham mu-
nera: & miſit eos ab Iſaac filio ſuo, dum adhuc ipſe viue-
ret ad Orientem, in terram filiorum Orientis.*
*Et hi ſunt dies annorum vitæ Abrahæ, quibus vixit
centum, & ſeptuaginta & quinque anni.*
*Et defecit, & mortuus eſt Abraham in ſenectute bona,
ſenex & plenus dierum : congregatuſque eſt ad populum
ſuum.*
*Et ſepelierunt eum Iſaac, & Iſmael filij ſui, in ſpelun-
ca duplici, in agro Ephron filij Soor Ethæi, è regione
Mamre.*

Quem

Vulgat. Editio.

Quem emerat à filiis Heth : Ibi ſepultus eſt ipſe, 10
& Sara vxor eius.
Et poſt obitum illius benedixit Deus Iſaac filio 11
eius, qui habitabat iuxta puteum nomine viuẽtis,
& videntis.
Hæ ſunt generationes Iſmael filij Abrahæ, quem 12
peperit ei Agar Aegyptia, famula Saræ:
Et hæc nomina filiorum eius in vocabulis,& ge- 13
*1. Par. 1. 29. nerationibus ſuis. * Primogenitus Iſmaelis Naba-
ioth deinde Cedar, & Adbeel, & Mabſam,
Maſma quoque, & Duma, & Maſſa, 14
Hadar, & Thema, & Iethur, & Naphis, & Ced- 15
ma.
Iſti ſunt filij Iſmaelis : & hæc nomina per caſtel- 16
la, & oppida eorum, duodecim principes tribuum
ſuarum.
Et facti ſunt anni vitæ Iſmaelis centum triginta 17
ſeptem : deficienſque mortuus eſt, & appoſitus ad
populum ſuum.
Habitauit autem ab Heuila vſq; Sur, quæ reſpi- 18
cit Aegyptum introeuntibus Aſſyrios: coram cun-
ctis fratribus ſuis obiit.
Hæ quoque ſunt generationes Iſaac filij Abrahã: 19
Abraham genuit Iſaac:
Qui cum quadraginta eſſet annorum, duxit vxo- 20
rem Rebeccam filiam Bathuelis Syri de Meſopota-
mia, ſororem Laban.
Deprecatuſq; eſt Iſaac Dominum pro vxore ſua, 21
eo quod eſſet ſterilis : qui exaudiuit eum, & dedit
conceptum Rebeccæ.
Sed collidebantur in vtero eius paruuli: quæ ait: 22
Si ſic mihi futurum erat, quid neceſſe fuit conci-
pere? Perrexitque vt conſuleret Dominum.
*Rom. 9. 10. Qui reſpondens, ait: * Duæ gentes ſunt in vtero 23
tuo, & duo populi ex ventre tuo diuidentur, popu-
luſque populũ ſuperabit, & maior ſeruiet minori.
Iam tempus pariendi aduenerat, & ecce gemini 24
in vtero eius reperti ſunt.
*Oſe. 12. 3. Mat. 1. 2 * Qui prior egreſſus eſt, rufus erat, & totus in mo- 25
rem pellis hiſpidus : vocatumque eſt nomen eius
Eſau. *Protinus alter egrediens, plantam fratris te-
nebat manu: & idcirco appellauit eum Iacob.
Sexagenarius erat Iſaac quando nati ſunt ei par- 26
uuli.
Quibus adultis, factus eſt Eſau vir gnarus venã- 27
di, & homo agricola : Iacob autem vir ſimplex ha-
bitabat in tabernaculis.
Iſaac amabat Eſau, eo quod de venationibus il- 28
lius veſceretur: & Rebecca diligebat Iacob.
Coxit autem Iacob pulmentum : ad quem cum 29
veniſſet Eſau de agro laſſus,
Ait : Da mihi de coctione hac rufa, quia oppidò 30
laſſus ſum. Quam ob cauſam vocatum eſt nomen
*Heb. 12. 16. Abdiæ 1. eius * Edom.
Cui dixit Iacob: Vende mihi primogenita tua. 31
Ille reſpondit: En morior, quid mihi proderunt 32
primogenita?
Ait Iacob: Iura ergo mihi. Iurauit ei Eſau, & ven- 33
didit primogenita.
Et ſic accepto pane, & lentis edulio, comedit, & 34
bibit, & abiit; paruipendens quòd primogenita
vendidiſſet.

CAP. XXVI.

ORta autem fame ſuper terram poſt eam ſteri- 1
litatem, quæ acciderat in diebus Abraham,
abiit Iſaac ad Abimelech regem Palæſtinorum in
Gerara.

Appa-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

10 *Agro, quem emit Abraham à filiis Cheth: Ibi ſepultus*
eſt Abraham, & Sarah vxor eius.
11 *Et fuit, poſtquam mortuus eſt Abraham benedixit*
Deus Iſchac filio eius, & habitauit Iſchac apud puteum
viuentis, videntis me.
12 *Et iſtæ generationes Iſmahel filij Abraham, quem pepe-*
rit Haghar Ægyptia ancilla Sarah ipſi Abraham.
13 *Et hæc nomina filiorum Iſmahel per nomina ſua, per*
generationes ſuas. Primogenitus Iſmahel Nebaioth, &
Chedar, & Adbeel, & Mibſam.
14 *Et Miſmah, & Dumah, & Maſſa,*
15 *Chadar, & Tema, Iethur, Naphis, & Chedmah.*
16 *Iſti ſunt filij Iſmahel, & iſta nomina eorum per villas*
ſuas, & per palatia ſua, duodecim principes per familias
ſuas.
17 *Et iſti ſunt anni vitæ Iſmahel centum anni & trigin-*
ta anni, & ſeptem anni: Et obiit, & mortuus eſt, & con-
gregatus eſt ad populos ſuos.
18 *Et habitauerunt à Chauilah vſque ad Sur, quæ eſt an-*
te Ægyptum ingrediente te in Aſſur: coram omnibus fra-
tribus ſuis mortuus eſt.
19 *Et iſtæ ſunt generationes Iſchac filij Abraham : Abra-*
ham genuit Iſchac.
20 *Et erat Iſchac quadragenarius, quando accepit Rib-*
chah filiam Bethuel Aramæi de Padam Aram, ſororem
Laban Aramæi ſibi in vxorem.
21 *Et orauit Iſchac ad Dominum pro vxore ſua, quia ſte-*
rilis erat: Et complacuit ei Dominus, & concepit Ribchah
vxor eius.
22 *Et collidebant ſe filij in vtero eius, & dixit : Si ita, vt*
quid ego? Et iuit ad interrogandum Dominum.
23 *Et dixit Dominus ad eam : Duæ gentes ſunt in vtero*
tuo, & duo populi à viſceribus tuis ſeparabunt ſe : Et po-
pulus populo robuſtior erit, & maior ſeruiet minori.
24 *Et impleti ſunt dies eius, vt pareret, & ecce gemini*
erant in vtero eius.
25 *Et egreſſus eſt prior rufus totus ipſe ſicut pallium pilo-*
ſum: Et vocauerunt nomen eius Heſau. & poſtea egreſſus
eſt frater eius, & manus eius tenebat calcaneum Heſau,
& vocauit nomen eius Iahacob.
26 *Et Iſchac erat ſexagenarius, quando peperit eos.*
27 *Et creuerunt pueri : Et fuit Heſau vir ſciens venatio-*
nem, vir agricola, & Iahacob erat vir perfectus manens
in tabernaculis.
28 *Et dilexit Iſchac Heſau, quia venatio in ore eius, &*
Ribchah diligebat Iahacob.
29 *Et coxit Iahacob coctum : Et venit Heſau ex agro, &*
erat laſſus.
30 *Et dixit Heſau ad Iahacob : Fac me comedere nunc de*
rufo, rufo iſto; quia laſſus ſum. Idcirco vocauit nomen
eius Edom.
31 *Et dixit Iahacob : Vende hoc tempore primogenituram*
tuam mihi.
32 *Et dixit Heſau: Ecce ego vado, vt moriar; & ad quid*
mihi primogenitura?
33 *Et dixit Iahacob : Iura mihi hoc tempore. Et iurauit*
ei: Et vendidit primogenituram ſuam ipſi Iahacob.
34 *Et Iahacob dedit Heſau panem, & coctum lenticula-*
rum, & comedit, atque bibit: Et ſurrexit, & abiit, con-
tempſitque Heſau primogenituram.

CAP. XXVI.

1 *ET fuit fames in terra præter famem priorem, quæ*
fuerat in diebus Abraham, & perrexit Iſchac ad A-
bimelech regem Peleſtim in Gherar.

Et vi-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

10 Quam acquiſiuit Abraham à filiis Chet: Ibi ſepelierunt Abraham, & Saram vxorem eius.

11 Factum eſt autem, poſtquam mortuus eſt Abraham, benedixit Deus Iſaac filium eius: & habitauit Iſaac apud puteum viſionis.

12 Hę vero ſunt generationes Iſmael filij Abrahã quẽ peperit Agar Aegyptia ancilla Saræ ipſi Abraham.

13 Et hæc ſunt nomina filiorum Iſmael, ſecundum nomina generationum eius: Primogenitus Iſmael, & Nabaioth, & Cedar, & Nabdeel, & Maſſam:

14 Et Maſma, & Duma, & Maſſe,

15 Et Choddan, & Thæman, & Ietur, & Naphes, & Cedma.

16 Hi ſunt filij Iſmael: & hæc nomina eorum in tabernaculis eorum, & in manſionibus eorum, duodecim principes ſecundum gentes eorum.

17 Et hi ſunt anni vitæ Iſmael, centum triginta ſeptem anni: & deficiens mortuus eſt: & appoſitus eſt ad genus ſuum.

18 Habitauit autem ab Euilat vſque Sur, quæ eſt ad faciem Aegypti, donec veniatur ad Aſſyrios: ad faciem omnium fratrum ſuorum habitauit.

19 Et hæ ſunt generationes Iſaac filij Abraham: Abraham genuit Iſaac.

20 Erat autem Iſaac annorum quadraginta, quãdo accepit Rebeccam filiam Bathuel Syri de Meſopotamia Syriæ, ſororem Laban Syri ſibi in vxorem.

21 Rogauit autem Iſaac Dominum pro Rebecca vxore ſua: quoniam ſterilis erat: Et exaudiuit eum Deus: & concepit in vtero Rebecca vxor eius:

22 Exultabant autem infantes in ea: dixit autem: Si ſic mihi futurum eſt; vt quid mihi hoc? Iuit autem interrogare à Domino.

23 Et dixit Dominus ei: Duæ gẽtes in vtero tuo ſunt: & duo populi de ventre tuo ſeparabuntur: & populus populum ſuperabit: & maior ſeruiet minori.

24 Et impleti ſunt dies, vt ea pareret: & ei erant gemini in vtero.

25 Exiit autẽ primogenitus rubeus totus, ſicut pellis piloſus: cognominauit autem nomen eius Eſau. Et poſteà exiit frater eius: & manus eius tenens calcaneum Eſau: & vocauit nomen eius Iacob.

26 Iſaac autem erat annorum ſexaginta, quando peperit eos Rebecca.

27 Creuerunt autem iuuenes: & erat Eſau homo ſciens venari, agreſtis: Iacob autem homo ſimplex habitans domum.

28 Dilexit autem Iſaac Eſau, quoniam venatio eius erat cibus ipſi: Rebecca autem diligebat Iacob.

29 Coxit autem Iacob coctionem: Venit autẽ Eſau ex agro deficiens.

30 Et dixit Eſau Ipſi Iacob: Da mihi guſtum de coctione rubea iſta, quia deficio. Propterea vocatum eſt nomen eius Edom.

31 Dixit autem Iacob Eſau: Vende mihi hodie primogenita tua mihi:

32 Et dixit Eſau: Ecce ego vado mori: vt quid mihi hæc primogenita?

33 Et dixit ei Iacob: Iura mihi hodie. Et iurauit ei: Vendidit autem Eſau primogenita ipſi Iacob:

34 Iacob autem dedit Eſau panem, & coctionem lentis: & comedit & bibit: Et ſurgens abiit: & contempſit Eſau primogenita.

CAP. XXVI.

1 FActa eſt autem fames ſuper terram præter famem priorem, quæ facta eſt in tempore Abraham: Iuit autem Iſaac ad Abimelech regem Phyliſtiim in Gerara.

Appa-

Chald. Paraph. Tranſl.

10 *Quem agrum emit Abraham à filiis Heth: Ibi ſepultus eſt Abraham, & Sara vxor eius.*

11 *Factumq́; eſt poſtquam mortuus eſt Abraham, & benedixit Deus Iſaac filio eius: & habitauit Iſaac iuxta puteum ſuper quo apparuit Angelus vitæ.*

12 *Et hæ ſunt generationes Iſmael filij Abraham, quem peperit Agar Ægyptia ancilla Saræ Abrahæ.*

13 *Et hæc ſunt nomina filiorum Iſmael, per nomina ſua in generationibus ſuis: Primogenitus Iſmael, Nabaioth, & Cedar, & Adbeel, & Mabſam,*

14 *Et Maſma, & Duma, & Maſſa,*

15 *Adad, & Thema, Iethur, Naphis, & Cedma.*

16 *Hi ſunt filij Iſmael: & hæc nomina eorum in villis ſuis, & in ciuitatibus ſuis: duodecim principes per nationes ſuas.*

17 *Et hi ſunt anni vitæ Iſmaelis, centum & triginta, & ſeptem anni: & defecit & mortuus eſt: & congregatus eſt ad populum ſuum.*

18 *Et habitauerunt ab Euila vſque Agara, quæ eſt è regione Ægypti, pertingens vſque ad Aſſyriam: è regione omnium fratrum ſuorum habitauit.*

19 *Et ſunt hæ generationes Iſaac, filij Abrahæ: Abraham genuit Iſaac.*

20 *Erat autem Iſaac quadraginta annorum ætatis quando accepit ſibi Rebeccam filiam Bathuelis Syri, de Meſopotamia Syria, ſororem Laban Syri in vxorem.*

21 *Orauitque Iſaac coram Domino pro vxore ſua: quoniam ſterilis erat: & ſuſcepit Dominus orationem eius, & concepit Rebecca vxor eius.*

22 *Et collidebantur filij in vtero eius: & ait: Si ſic mihi futurum erat, ad quid ego concepi? Et abiit, vt quæreret oraculum à facie Domini.*

23 *Et ait ei Dominus: Duo populi ſunt in viſceribus tuis: & duo regna de vtero tuo diuidentur: & regnum regno fortius erit, & maior ſeruiet minori.*

24 *Et impleti ſunt dies eius, vt pareret: & ecce gemini in vtero eius erant.*

25 *Et egreſſus eſt primus rufus totus, quaſi pallium hiſpidum: & vocauerunt nomen eius, Eſau. Et poſteà egreſſus eſt frater eius, & manus eius tenebat plantam Eſau: & vocauit nomen eius, Iacob.*

26 *Iſaac autem erat ſexaginta annorum ætatis, quando genuit eos.*

27 *Et creuerunt pueri: & fuit Eſau vir venator, vir egrediens in agrum. Iacob autem erat vir perfectus, miniſter domus doctrinæ.*

28 *Et dilexit Iſaac Eſau, quia de venatione eius edebat: & Rebecca diligebat Iacob.*

29 *Et coxit Iacob pulmentum: & venit Eſau de agro; & ipſe erat laſſus.*

30 *Et dixit Eſau ad Iacob: Da mihi de coctione hac rufa, quia laſſus ſum ego: Propterea vocatum eſt nomen eius, Edom.*

31 *Et ait Iacob: Vende mihi hodie primogenita tua.*

32 *Et dixit Eſau: Ecce ego vado ad mortem: & ad quid mihi primogenita?*

33 *Et dixit Iacob: Iura mihi hodie. Et iurauit ei, & vendidit primogenita ſua Iacob.*

34 *Iacob autem dedit Eſau panem, & edulium lentium: & comedit, & bibit: & ſurrexit, & abiit: & paruipendit Eſau primogenita.*

CAP. XXVI.

1 *ET fuit fames in terra, præter famem priorem, quæ fuit in diebus Abrahæ: & abiit Iſaac ad Abimelech regem Philiſtinorum in Gerara.*

Et appa-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Apparuitque ei Dominus,& ait:Ne deſcendas in Ægyptum, ſed quieſce in terra, quam dixero tibi.

Et peregrinare in ea, eroque tecum, & benedicã tibi: tibi enim & ſemini tuo dabo vniuerſas regiones has, * complens iuramentum quod ſpopondi Abraham patri tuo.

* Sup. 12.7. 1. 15.18.

Et multiplicabo ſemen tuum ſicut ſtellas cœli: daboque poſteris tuis vniuerſas regiones has: * ET BENEDICENTVR in ſemine tuo omnes gentes terræ,

* Sup. 12.3.18. 18 22. 17.8.19.

Eo quòd obedierit Abraham voci meæ,& cuſtodierit præcepta, & mandata mea, & ceremonias legeſque ſeruauerit.

Manſit itaque Iſaac in Geraris.

Qui cum interrogaretur à viris loci illius ſuper vxore ſua,reſpondit:Soror mea eſt:Timuerat enim confiteri quòd ſibi eſſet ſociata coniugio, reputans ne fortè interficerent eum propter illius pulchritudinem.

Cumque pertranſiſſent dies plurimi, & ibidem moraretur, proſpiciens Abimelech rex Palæſtinorum per feneſtram, vidit eum iocantem cum Rebecca vxore ſua.

Et accerſito eo, ait: Perſpicuum eſt quod vxor tua ſit: cur mentitus es eam ſororem tuam eſſe? Reſpondit: Timui ne morerer propter eam.

Dixitque Abimelech: Quare impoſuiſti nobis? Potuit coire quiſpiam de populo cum vxore tua, & induxeras ſuper nos grande peccatum: Præcepitque omni populo, dicens:

Qui tetigerit hominis huius vxorem, morte morietur.

Seuit autem Iſaac in terra illa, & inuenit in ipſo anno centuplum: benedixitque ei Dominus.

Et locupletatus eſt homo, & ibat proficiẽs atque ſuccreſcens, donec magnus vehemẽter effectus eſt:

Habuit quoque poſſeſſiones ouium, & armentorum, & familiæ plurimum. Ob hoc inuidentes ei Palæſtini,

Omnes puteos, quos foderant ſerui patris illius Abraham, illo tempore obſtruxerunt, implentes humo:

In tantũ,vt ipſe Abimelech diceret ad Iſaac:Recede à nobis, quoniã potentior nobis factus es valdè.

Et ille diſcedens,vt veniret ad torrẽtem Geraræ, habitaretque ibi:

Rurſum fodit alios puteos, quos foderant ſerui patris ſui Abraham, & quos, illo mortuo,olim obſtruxerant Philiſtiim: appellauitque eos eiſdem nominibus quibus ante pater vocauerat.

Foderuntque in Torrente, & repererunt aquam viuam.

Sed & ibi iurgium fuit paſtorum Geraræ aduerſus paſtores Iſaac, dicentium: Noſtra eſt aqua, quã ob rem nomen putei ex eo, quod acciderat, vocauit Calumniam.

Foderunt autem & alium: & pro illo quoque rixati ſunt, appellauitque eum: Inimicitias.

Profectus inde,fodit alium puteum, pro quo nõ contenderunt: itaque vocauit nomen eius,Latitudo, dicens: Nunc dilatauit nos Dominus, & fecit creſcere ſuper terram.

Aſcendit autem ex illo loco in Berſabee,

Vbi apparuit ei Dominus in ipſa nocte, dicens: Ego ſum Deus Abraham patris tui, noli timere,

quia

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

2 *Et viſus eſt ei Dominus, & dixit. Ne deſcendas in Ægyptum: Habita in terra, quam dicam tibi.*

3 *Inhabita terram hanc, & ero tecum,& benedicam tibi: quia tibi, & ſemini tuo dabo omnes terras iſtas. Et ſtatuam iuramentum, quod iuraui ad Abraham patrem tuum.*

4 *Et multiplicare faciam ſemen tuum, ſicut ſtellas cœli, & dabo ſemini tuo omnes terras iſtas:* ET BENEDICENT SIBI *in ſemine tuo omnes gentes terræ.*

5 *Eo quòd obediuerit Abraham voci meæ, & cuſtodierit cuſtodiam meam, præcepta mea, ſtatuta mea, & leges meas:*

6 *Et habitauit Iſchac in Gherar.*

7 *Et interrogauerunt viri loci de vxore eius. Et dixit: Soror mea eſt: Quia timuit dicere vxor mea eſt: Ne fortè occiderent me viri loci propter Ribchah: quia pulchra aſpectu erat.*

8 *Et fuit, cum prolongati eſſent ei ibi dies, aſpexit Abimelech rex Peliſtim per feneſtram,& vidit:Et ecce Iſchac ludebat cum Ribchah vxore ſua.*

9 *Et vocauit Abimelech Iſchac, & dixit: Verè ecce vxor tua eſt: & quomodo dixiſti ſoror mea eſt?Et dixit ad eum Iſchac: Quia dixi, ne fortè moriar propter eam.*

10 *Et dixit Abimelech: Quid hoc feciſti nobis? Paulum abfuit, quin dormierit vnus è populo cum vxore tua, & venire feciſſes ſuper nos delictum: Et præcepit Abimelech omni populo, dicendo:*

11 *Qui tetigerit virum hunc, & vxorem eius, moriendo morietur.*

12 *Et ſeuit Iſchac in terra ipſa, & reperit in anno ipſo centum modios: & benedixit ei Dominus.*

13 *Et creuit vir,& perrexit pergendo, & creſcendo,donec creſceret valdè.*

14 *Et fuit ei poſſeſſio pecudum,& poſſeſſio boum,& famulatus multus: Et inuiderunt ei Peliſtim.*

15 *Et omnes puteos, quos foderunt ſerui patris ſui,in diebus Abraham patris ſui, obturauerunt Peliſtim, & impleuerunt eos terra.*

16 *Et dixit Abimelech ad Iſchac: Abi à nobis, quia fortior es nobis valdè.*

17 *Et abiit inde Iſchac, & manſit in valle Gherar, & habitauit ibi.*

18 *Et reuerſus eſt Iſchac, & fodit puteos aquæ,quos foderant in diebus Abraham patris ſui: & obturauerant eos Peliſtim, mortuo Abraham: Et vocauit eos nominibus ſecundum nomina quibus vocauerat pater ſuus.*

19 *Et foderunt ſerui Iſchac in valle, & inuenerunt ibi puteum aquæ viuæ.*

20 *Et iurgati ſunt paſtores Gherar cum paſtoribus Iſchac dicendo:Noſtra eſt aqua. Et vocauit nomen putei Heſech, quia iurgati ſunt cum eo.*

21 *Et foderunt puteum alium, & iurgati ſunt etiam ſuper eo: Et vocauit nomen eius Sithnach.*

22 *Et tranſtulit ſe inde, & fodit puteum alium, & non ſunt iurgati ſuper eo: & vocauit nomen eius Rechoboth. Et dixit: Quia nunc dilatare fecit Dominus nobis, & creuimus in terra.*

23 *Et aſcendit inde in Beer ſebah.*

24 *Et viſus eſt ei Dominus nocte ipſa, & dixit: Ego ſum Deus Abraham patris tui: Ne timeas,*

quia

Tranſl. ex Septuag.

Apparuit autem ei Dominus, & dixit: noli deſcendere in Ægyptum: habita autem in terra, quã tibi dixero,

Et incole in terra hac: & ero tecum, & benedicã te: tibi enim & ſemini tuo dabo omnem terram hanc: & ſtatuam iuramentum meum, quod iuraui Abraham patri tuo:

Et multiplicabo ſemen tuum tamquam ſtellas cœli; & dabo ſemini tuo omnem terram hanc: ET BENEDICENTVR in ſemine tuo omnes gentes terræ:

Pro eo quod obaudiuit Abraham pater tuus vocem meam, & cuſtodiuit præcepta mea, & mandata mea, & iuſtificationes meas, & legitima mea.

Habitauit autem Iſaac in Geraris.

Interrogauerũt autem viri loci de Rebecca vxore eius. Et dixit: Soror mea eſt: Timuit enim dicere, quia vxor mea eſt, ne fortè interficerent eum viri loci propter Rebeccam: quoniã ſpecioſa aſpectu erat.

Fuit autem multo tempore ibi: Et proſpiciens Abimelech rex Gerarorum per feneſtram vidit Iſaac ludentem cum Rebecca vxore ſua.

Vocauit autem Abimelech Iſaac, & dixit ei: vtique vxor tua eſt: cur dixiſti, ſoror mea eſt? Dixit autem ei Iſaac: dixi enim, ne forte moriar propter eam.

Dixit autem ei Abimelech: Quid hoc feciſti nobis? Ferè dormiuit quis de genere meo cum vxore tua: & induxiſſes ſuper nos ignorantiam: Præcepit autem Abimelech vniuerſo populo ſuo, dicens:

Omnis qui tetigerit hominem hunc, & vxorem eius; morti obnoxius erit.

Seminauit autem Iſaac in terra illa: & inuenit in anno illo centuplicans hordeum: Benedixit autem eum Dominus:

Et exaltatus eſt homo & procedens maior factus eſt: quoadusque magnus factus eſt valde.

Facta autem ſunt ei pecora ouium, & pecora boum, & agri colationes multæ: Inuiderunt autem ei Phyliſtim:

Et omnes puteos, quos foderãt pueri patris eius in tempore patris eius, obſtruxerũt eos Phyliſtim, & impleuerunt eos terra.

Dixit autem Abimelech ad Iſaac: Recede à nobis: quoniam potentior nobis factus es valdè.

Et abiit inde Iſaac, & diuertit in valle Gerarorũ: & habitauit ibi.

Et rurſus Iſaac fodit puteos aquæ, quos foderant pueri Abraham patris eius, & obſtruxerãt eos Phyliſtiim, poſtquam mortuus fuerat Abraham pater eius: Et cognominauit eis nomina ſecundum nomina, quæ nominauerat pater eius.

Et foderunt pueri Iſaac in valle Gerarorum: & inuenerunt ibi puteum aquæ viuentis.

Et pugnauerunt paſtores Gerarorum, cum paſtoribus Iſaac dicentes ſuam eſſe aquam: Et vocauerunt nomen putei, Iniuſtitia: Iniuſtitiam enim fecerant in eum.

Profectus autem inde fodit puteum alium: Et altercati ſunt etiam de illo: Et cognominauit nomẽ eius, inimicitia.

Profectus autem inde fodit puteum alium: Et non pugnauerunt de eo: Et cognominauit nomen eius, latitudo, dicens: quia dilatauit nunc nobis Dominus, & auxit nos ſuper terram.

Aſcendit autem inde ad puteum iuramenti.

Et apparuit ei Dominus in nocte illa, & dixit: Ego ſum Deus Abraham patris tui: Noli timere:

Chald. Paraph. Tranſl.

2 *Et apparuit ei Dominus, & dixit ei: Ne deſcendas in Ægyptum: ſed morare in terra quam dixero tibi.*

3 *Habita in terra hac: & erit verbum meum in adiutorium tibi: & benedicam tibi, quia tibi & filiis tuis dabo vniuerſas terras has: & confirmabo iuramentum quod iuraui Abrahæ patri tuo.*

4 *Et multiplicabo filios tuos ſicut ſtellas cœli: & dabo filiis tuis vniuerſas terras has:* ET BENEDICENTVR *propter filios tuos omnes populi terræ:*

5 *Eo quòd obediuit Abraham verbo meo, & cuſtodiuit cuſtodiam verbi mei, præcepta mea, pacta mea, & leges meas.*

6 *Habitauitque Iſaac in Geraris.*

7 *Et interrogauerunt viri loci ſuper vxore ſua. Et ait: Soror mea eſt: quoniam timuit dicere: Vxor mea eſt; ne fortè interficerent eum viri loci illius propter Rebeccam: quoniam pulchra aſpectu ipſa erat.*

8 *Et factum eſt cùm multis diebus ibi moraretur; proſpexit Abimelech rex Philiſtinorum per feneſtram: & vidit; & ecce Iſaac ludebat cum Rebecca vxore ſua.*

9 *Et vocauit Abimelech Iſaac, & ait: Ecce vtique vxor tua eſt: quomodo ergo dixiſti: Soror mea eſt? Et dixit ei Iſaac: Quia dixi, ne fortè moriar propter eam.*

10 *Et ait Abimelech: Quid eſt hoc feciſti nobis? Parùm affuit, quin dormiſſet vnus de populo cum vxore tua: & induxiſſes ſuper nos peccatum: Et præcepit Abimelech omni populo, dicens:*

11 *Qui nocuerit huic viro, & vxori ſuæ, morte morietur.*

12 *Et ſeminauit Iſaac in terra illa, & inuenit in anno illo centuplum quàm æſtimauerat: & benedixit ei Dominus.*

13 *Et creuit vir; & ibat multiplicans, & creſcens, donec creuit vehementer.*

14 *Et fuerunt ei greges ouium, & greges boum, & familia magna: Et inuidebant ei Palæſtini.*

15 *Et omnes puteos quos foderunt ſerui patris ſui in diebus Abrahæ patris ſui obturauerunt Palæſtini, & impleuerunt eos puluere.*

16 *Et ait Abimelech ad Iſaac: Recede à nobis, quoniam fortior nobis factus es valdè.*

17 *Et abiit indè Iſaac, & habitauit iuxta torrentem Geraræ: & moratus eſt ibi.*

18 *Et reuerſus eſt Iſaac, & fodit puteos aquarum, quos foderant in diebus Abrahæ patris ſui: & obturauerant eos Philiſtiim poſtquam mortuus eſt Abraham: appellauitque eos eiſdem nominibus, quibus vocabat eos pater eius.*

19 *Et foderunt ſerui Iſaac in torrente: & inuenerunt ibi puteum aquarum manantium.*

20 *Et rixati ſunt paſtores Geraræ cum paſtoribus Iſaac, dicentes: Noſtra eſt aqua: Et vocauit nomen putei, Litigium: eo quòd litigauerunt cum eo.*

21 *Et foderunt alium puteum: & ſuper eum quoque rixati ſunt: & vocauit nomen eius Aduerſarium.*

22 *Et aſcendit indè, & fodit puteum alium: Et non ſunt rixati ſuper eum: & vocauit nomen eius Rooboth, & ait: Quoniam nunc dilatabit nos Dominus; & creſcere nos faciet ſuper terram.*

23 *Et aſcendit indè in Berſabee.*

24 *Et apparuit ei Dominus in nocte illa, & ait: Ego Deus Abraham patris tui: Ne timeas:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

quia ego tecum ſum: benedicam tibi, & multiplicabo ſemen tuum propter ſeruum meum Abraham.

Itaque ædificauit ibi altare: & inuocato nomine Domini, extendit tabernaculum: præcepitque ſeruis ſuis vt foderent puteum. 25

Ad quem locum cum veniſſent de Geraris Abimelech, & Ochozath amicus illius, & Phicol dux militum, 26

Locutus eſt eis Iſaac: Quid veniſtis ad me hominem quem odiſtis, & expuliſtis à vobis? 27

Qui reſponderunt? Vidimus tecum eſſe Dominum, & idcirco nos diximus: Sit iuramentum inter nos, & ineamus fœdus, 28

Vt non facias nobis quidquam mali, ſicut & nos nihil tuorum attigimus, nec fecimus quod te læderet: ſed cum pace dimiſimus auctum benedictione Domini. 29

Fecit ergo eis conuiuium, & poſt cibum, & potum 30

Surgentes manè, iurauerunt ſibi mutuo: dimiſitque eos Iſaac pacificè in locum ſuum. 31

Ecce autem venerunt in ipſo die ſerui Iſaac annunciantes ei de puteo, quem foderant, atque dicentes: Inuenimus aquam. 32

Vnde appellauit eum, Abundantiam: & nomen vrbi impoſitum eſt Berſabee, vſque in præſentem diem. 33

Eſau vero quadragenarius duxit vxores, Iudith filiam Beeri Hethæi, & Baſemath filiam Elon eiuſdem loci: 34

* Inf. 27.46. * Quæ ambæ offenderant animum Iſaac, & Rebeccæ. 35

CAP. XXVII.

Senuit autem Iſaac, & caligauerunt oculi eius, & videre non poterat: vocauitque Eſau filium ſuum maiorem, & dixit ei: Fili mi? Qui reſpondit: Adſum. 1

Cui pater: Vides, inquit, quòd ſenuerim, & ignorem diem mortis meæ. 2

Sume arma tua, pharetram, & arcum, & egredere foras: cumque venatu aliquid apprehenderis, 3

Fac mihi inde pulmentum ſicut velle me noſti, & affer vt comedam: & benedicat tibi anima mea antequam moriar. 4

Quod cum audiſſet Rebecca, & ille abiiſſet in agrum, vt iuſſionem patris impleret, 5

Dixit filio ſuo Iacob: Audiui patrem tuum loquentem cum Eſau fratre tuo, & dicentem ei: 6

Affer mihi de venatione tua, & fac cibos, vt comedam, & benedicam tibi coram Domino antequam moriar. 7

Nunc ergo fili mi, acquieſce conſiliis meis: 8

Et pergens ad gregem, affer mihi duos hœdos optimos, vt faciam ex eis eſcas patri tuo, quibus libenter veſcitur: 9

Quas cum intuleris, & comederit, benedicat tibi priuſquam moriatur. 10

Cui ille reſpondit: Noſti quòd Eſau frater meus homo piloſus ſit, & ego lenis: 11

Si attrectauerit me pater meus, & ſenſerit, timeo ne putet me ſibi voluiſſe illudere; & inducam ſuper me maledictionem pro benedictione. 12

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

quia tecum ſum, & benedicam tibi, & multiplicare faciam ſemen tuum propter Abraham ſeruum meum.

Et ædificauit ibi altare, & inuocauit nomen Domini, & tetendit ibi tabernaculum ſuum, & foderunt ibi ſerui Iſchac puteum.

Et Abimelech perrexit ad eum ex Gherar, & Achuzath qui erat ex amicis eius, & Pichol princeps exercitus eius.

Et dixit ad eos Iſchac: Cur veniſtis ad me, & vos odio habuiſtis me, & emiſiſtis me, ne eſſem vobiſcum?

Et dixerunt: Videndo vidimus, quod fuit Dominus tecum, & diximus: Sit nunc iuramentum inter nos, & inter te: Et percutiemus fœdus tecum.

Si feceris nobiſcum malum, quemadmodum non tetigimus te, & quemadmodum fecimus tecum duntaxat bonum, & dimiſimus te in pace: Tu nunc es benedictus Domini.

Et fecit eis conuiuium, & ederunt atque biberunt.

Et ſurrexerunt manè: Et iurauerunt alter alteri: Et dimiſit eos Iſchac, & abierunt à ſe in pace.

Et fuit, in die ipſa venerunt ſerui Iſchac, & nunciauerunt ei cauſam putei, quem foderant, & dixerunt ei: Inuenimus aquam.

Et vocauit eum Sibhah: Idcirco nomen vrbis eſt Beerſebah vſque ad diem hanc.

Et erat Heſau quadragenarius, & accepit vxorem Iehudith filiam Beeri Chittai, & Boſmath filiam Elon Chittai.

Et irritabant ſpiritum Iſchac, & Ribchah.

CAP. XXVII.

Et fuit, cum ſenuiſſet Iſchac, & caligaſſent oculi eius, vt non videret, vocauit Heſau filium ſuum maiorem, & dixit ad eum: Fili mi? Et dixit ad eum: Ecce adſum.

Et dixit: Ecce nunc ſenui: Non noui diem, quo moriar.

Et nunc cape quæſo inſtrumenta tua pharetram tuam, & arcum tuum, & egredere in agrum, & venare mihi venationem.

Et fac mihi cibos quemadmodum dilexi: & affer mihi, & comedam: vt benedicat tibi anima mea, antequam moriar.

Et Ribchah audiebat, dum loqueretur Iſchac ad Heſau filium ſuum: Et perrexit Eſau in agrum, vt venaretur venationem, vt afferret.

Et Ribchah dixit ad Iahacob filium ſuum, dicendo: Ecce audiui patrem tuum loquentem ad Heſau fratrem tuũ dicendo.

Affer mihi venationem, & fac mihi cibos, & comedã: & benedicam tibi coram Domino, antequam moriar.

Et nunc fili mi obedi voci meæ, in eo quod præcipio tibi.

Vade nunc ad pecudes, & cape mihi inde duos hœdos caprarum bonos, & faciam ex eis eſcas patri tuo, quemadmodum dilexit.

Et afferes patri tuo, & comedet, vt benedicat tibi antequam moriatur.

Et dixit Iahacob ad Ribchah matrem ſuam: Ecce Heſau frater meus eſt vir piloſus, & ego vir lenis.

Si fortè palpauerit me pater meus, ero in oculis eius tanquam qui errare facit, & venire faciam ſuper me maledictionem, & non benedictionem.

Tranſl. ex Septuag.

tecum enim ſum: & benedicam te: & multiplica-
bo ſemen tuum propter Abraham patrem tuum.

25 Et ædificauit ibi altare: & inuocauit nomen Do-
mini: & fixit ibi tabernaculum ſuum; foderũt au-
tem ibi pueri Iſaac puteum in valle Gerarorum.
26 Et Abimelech iuit ad eum de Geraris, & Hocho-
zath pronubus eius, & Phicol princeps militiæ vir-
tutis eius.
27 Et dixit eis Iſaac: Vt quid veniſtis ad me? vos
autem odiſtis me, & dimiſiſtis me à vobis.
28 At illi dixerunt: Videntes vidimus, quia fuit
Dominus tecum: & diximus: Fiat execratio inter
nos, & inter te: & diſponemus tecum teſtamen-
tum,
29 Ne facias nobiſcum malum; ſicut non ſumus te
abominati nos, & quemadmodum vſi ſumus te
bene, & dimiſimus te cum pace: & nunc benedi-
ctus tu à Domino.
30 Et fecit eis conuiuium: & comederunt, & bibe-
runt.
31 Et ſurgentes manè iurauit vnuſquiſq; proximo:
Et dimiſit eos Iſaac; & diſceſſerũt ab eo cũ ſalute.
32 Factum eſt autem in die illa: & aduenientes pue-
ri Iſaac, nunciauerunt ei, de puteo quem foderãt:
& dixerunt: non inuenimus aquam.
33 Et vocauit eum iuramentum: Propterea vocauit
nomen ciuitati illi puteus iuramenti, vſque in ho-
diernum diem.
34 Erat autem Eſau annorum quadraginta: & ſum-
pſit vxorem Iudith filiam Beoch Chettæi, & Baſe-
math filiam Elon Chettæi.
35 Et erant renitentes Iſaac, & Rebeccæ.

CAP. XXVII.

1 ET factum eſt poſtquam ſenuit Iſaac; & hebetes
facti ſunt oculi eius ad videndum: & vocauit
Eſau filium ſuum ſeniorem, & dixit ei: Fili mi? Et
dixit: Ecce ego.
2 Et dixit: Ecce ſenui, & non cognoſco diem mor-
tis meæ.
3 Nunc igitur ſume vas tuum, pharetramque, &
arcum: & exi in campum: & venare mihi venatio-
nem,
4 Et fac mihi eſcas, ſicut amo ego, & affer mihi vt
comedam: vt benedicat te anima mea, priuſquam
moriar.
5 Rebecca autem audiuit loquentem Iſaac ad Eſau
filium ſuum: iuit autem Eſau in campum ad ve-
nandum venationem patri ſuo.
6 Rebecca autẽ dixit ad Iacob filium ſuum mino-
rem: Vide; audiui patrem tuum loquentem ad E-
ſau fratrem tuum, dicentem:
7 Affer mihi venationem, & fac mihi eſcas; vt
cum comedero, benedicam te coram Domino, an-
tequam moriar.
8 Nunc igitur fili mi audi me; ſicut ego tibi præ-
cipio:
9 Et vadens ad oues, ſume mihi inde duos hœdos
teneros & bonos: & faciam eos eſcas patri tuo,
ſicut amat:
10 Et inferes patri tuo, & comedet, vt benedicat te
pater tuus, antequam moriatur.
11 Dixit autem Iacob ad Rebeccam matrem ſuam:
Eſt Eſau frater meus vir piloſus, ego autẽ vir lenis:
12 Ne fortè attrectet me pater: & ero in conſpectu
eius quaſi ſpernens: & inducam ſuper meipſum
maledictionem, & non benedictionem.

Chald. Paraph. Tranſl.

*quia in adiutorium tuum erit verbum meum: & bene-
dicam tibi: & multiplicabo filios tuos propter Abraham
ſeruum meum.*

25 *Et ædificauit ibi altare: & orauit in nomine Domini:
& tetendit ibi tabernaculum ſuum: & foderunt ibi ſer-
ui Iſaac puteum.*
26 *Abimelech autem abiit ad eum de Geraris, comitatus
amicis ſuis, & Phicol principe exercitus ſui.*
27 *Et dixit eis Iſaac: Vt quid veniſtis ad me? Vos autem
odiſtis me; & dimiſiſtis me à vobis.*
28 *Et dixerunt: Videntes vidimus, quoniam erat verbum
Domini in adiutorium tuum: & diximus: Confirmetur
nunc iuramentum quod erat inter patres noſtros, & in-
ter nos, & te: & ineamus pactum tecum.*
29 *Si feceris nobiſcum malum, ſicut non nocuimus tibi,
& ſicut fecimus tecum tantummodo bonum, & dimiſi-
mus te in pace; tu nunc benedictus es Domini.*
30 *Fecitque eis conuiuium; & comederunt, & biberunt.*
31 *Et ſurrexerũt manè, & iurauerũt vnuſquiſque fratri
ſuo; Et dimiſit eos Iſaac, & profecti ſunt ab eo in pace.*
32 *Et fuit in ipſo die, & venerunt ſerui Iſaac, & nun-
ciauerunt ei de puteo quem foderant: & dixerunt ei: In-
uenimus aquam.*
33 *Et vocauit eum Sebaa: propterea nomen ciuitatis fuit
Berſabee, vſque in diem hunc.*
34 *Eratque Eſau ætatis quadraginta annorum, & acce-
pit vxorem Iudith, filiam Beeri Ethæi, & Beſemath fi-
liam Elon Ethæi.*
35 *Et fuerunt rebelles, & irritatrices contra mandatum
Iſaac, & Rebeccæ.*

CAP. XXVII.

1 *ET factum eſt cùm ſenuiſſet Iſaac, caligauerunt oculi
eius, & videre non poterat: Vocauitque Eſau filium
ſuum maiorem; & dixit ei: Fili mi? Et dixit ei: Ecce
ego.*
2 *Et ait: Ecce nunc ſenui; neſcio diem qua moriturus
ſum.*
3 *Et nunc tolle, obſecro, arma tua, gladium tuum, &
arcum tuum, & egredere in agrum, & venare mihi ve-
nationem.*
4 *Et fac mihi edulia, ſicut dilexi: & affer mihi, vt com-
edam, & benedicat tibi anima, antequam moriar.*
5 *Et Rebecca audiebat quando loquebatur Iſaac cum
Eſau filio ſuo: & abiit Eſau in agrum ad venandum, vt
afferret venationem.*
6 *Et Rebecca ait Iacob filio ſuo, dicens: Ecce audiui pa-
trem tuum loquentem cum Eſau fratre tuo, & dicentem:*
7 *Affer mihi venationem: & fac mihi edulia, vt come-
dam; & benedicam tibi coram domino ante mortem
meam.*
8 *Et nunc, fili mi, acquieſce verbo meo, quod ego præcipio
tibi.*
9 *Vade nunc ad oues, & tolle mihi inde duos hœdos ca-
prarum optimos, & faciam ex eis edulia patri tuo, ſicut
dilexit.*
10 *Et afferes patri tuo, & comedet; vt benedicat tibi an-
te mortem ſuam.*
11 *Et dixit Iacob Rebeccæ matri ſuæ: Ecce Eſau frater
meus vir piloſus eſt, & ego vir lenis.*
12 *Fortè contrectabit me pater meus, & ero in oculis ſuis
quaſi illudens, & inducam ſuper me maledictiones, &
non benedictiones.*

Vulgat. Editio.

13 Ad quem mater: In me ſit,ait,iſta maledictio,fili
mi: tantum audi vocem meam, & pergens affer
quæ dixi.
14 Abiit, & attulit, deditque matri. Parauit illa
cibos, ſicut velle nouerat patrem illius.
15 Et veſtibus Eſau valdè bonis,quas apud ſe habe-
bat domi, induit eum:
16 Pelliculaſque hœdorum circumdedit manibus,
& colli nuda protexit.
17 Deditque pulmentum, & panes, quos coxerat,
tradidit.
18 Quibus illatis, dixit: Pater mi? At ille reſpon-
dit: Audio. Quis es tu fili mi?
19 Dixitque Iacob: Ego ſum primogenitus tuus E-
ſau: feci ſicut præcepiſti mihi: ſurge, ſede, & com-
ede de venatione mea, vt benedicat mihi anima
tua.
20 Rurſumq; Iſaac ad filiũ ſuũ:Quo modo,inquit,tã
cito inuenire potuiſti,fili mi? Qui reſpondit: Volũ-
tas Dei fuit,vt cito occurreret mihi quod volebã:
21 Dixitque Iſaac: Accede huc, vt tangam te fili
mi, & probem vtrum tu ſis filius meus Eſau, an
non.
22 Acceſſit ille ad patrem,& palpato eo, dixit Iſaac:
Vox quidem,vox Iacob eſt:ſed manus,manus ſunt
Eſau.
23 Et non cognouit eum,quia piloſæ manus ſimili-
tudinem maioris expreſſerant: Benedicens ergo
illi,
24 Ait: Tu es filius meus Eſau? Reſpondit, Ego
ſum.
25 At ille:Affer mihi,inquit,cibos de venatione tua,
fili mi,vt benedicat tibi anima mea. Quos cũ obla-
tos comediſſet,obtulit ei etiam vinum:quo hauſto,
26 Dixit ad eum: Accede ad me,& da mihi oſculũ,
fili mi.
27 Acceſſit,& oſculatus eſt eum. Statimque vt ſen-
ſit veſtimentorum illius fragrantiam, benedicens
illi, ait. Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni,cui
benedixit Dominus.
28 Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine
terræ abundantiam frumenti, & vini.
29 Et ſeruiant tibi populi,& adorẽt te tribus:eſto do-
minus fratrum tuorum, & incuruẽtur ante te filij
matris tuę. Qui maledixerit tibi ſit ille maledictus:
& qui benedixerit tibi,benedictionibus repleatur.
30 Vix Iſaac ſermonem impleuerat:& egreſſo Iacob
foras, venit Eſau,
31 Coctoſque de venatione cibos intulit patri, di-
cens: Surge pater mi, & comede de venatione filij
tui: vt benedicat mihi anima tua.
32 Dixitque illi Iſaac: Quis enim es tu? Qui reſpõ-
dit: Ego ſum filius tuus primogenitus Eſau.
33 Expauit Iſaac ſtupore vehemẽti:& vltra quã credi
poteſt,admirãs,ait:Quis igitur ille eſt qui dudũ ca-
ptã venationẽ attulit mihi, & comedi ex omnibus
priuſquã tu venires?benedixiq; ei,&erit benedictꝰ.
34 Auditis Eſau ſermonibus patris, irrugiit clamo-
re magno: & conſternatus, ait: Benedic etiam &
mihi, pater mi.
35 Qui ait: Venit germanus tuus fraudulenter, &
accepit benedictionem tuam.
36 At ille ſubiunxit: Iuſtè vocatũ eſt nomen eius Ia-
cob: ſupplantauit enim me en altera vice: *primo-
genita mea ante tulit, & nunc ſecũdo ſurripuit be-
nedictionem meam. Rurſumque ad patrem: Num-
quid non reſeruaſti,ait, & mihi benedictionem?

* Sup. 25. 33.

Reſpon-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et dixit ei mater ſua: Super me ſit maledictio tua fili
mi: Verumtamen obedi voci meæ, & vade, cape mihi.*
*Et perrexit: & accepit, & attulit matri ſuæ. Et fecit
mater eius cibos, quemadmodum dilexit pater eius.*
*Et accepit Ribckah veſtes Heſau filij ſui maioris con-
cupiſcibiles, quæ erant apud ſe in domo, & induit Iaha-
cob filium ſuum minorem.*
*Et pelles hœdorum caprarum induere fecit manus eius,
& lenitatem colli eius.*
*Et dedit cibos, & panem, quos parauerat in manu Ia-
hacob filij ſui.*
*Et venit ad patrem ſuum,& dixit: Pater mi? Et dixit:
Ecce adſum. Quis es fili mi?*
*Et dixit Iahacob ad patrem ſuum: Ego ſum Heſau pri-
mogenitus tuus: Feci quemadmodum locutus es ad me:
Surge nunc, ſede, & comede de venatione mea, vt bene-
dicat mihi anima tua.*
*Et dixit Iſchac ad filium ſuum: Quid eſt hoc? Feſti-
naſti, vt venires fili mi? Et dixit: Quia occurrere fecit
Dominus Deus tuus coram me.*
*Et dixit Iſchac ad Iahacob: Appropinqua nunc, &
palpabo te fili mi, vtrum ſis ipſe filius meus Heſau, an
non.*
*Et appropinquauit Iahacob Iſchach patri ſuo, & pal-
pauit eum,& dixit: Vox, vox Iahacob eſt,& manus,ma-
nus Heſau.*
*Et non agnouit eum,quia erant manus eius, ſicut ma-
nus Heſau fratris ſui piloſæ: Et benedixit ei.*
Et dixit: Tu es ipſe filius meus Eſau? Et dixit: Sum.
*Et dixit: Appropinquare fac mihi,& comedã de vena-
tione filij mei, vt benedicat tibi anima mea. Et appropin-
quare fecit ei,& comedit: & attulit ei vinum,& bibit.*
*Et dixit ad eum Iſchac pater eius: Appropinqua nunc,
& oſculare me fili mi.*
*Et appropinquauit, & oſculatus eſt eum. Et odoratus
eſt odorem veſtimentorum eius, & benedixit ei, & dixit.
Vide odorem filij mei, ſicut odorem agri, cui benedixit
Dominus.*
*Et det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedinibus ter-
ræ, & multitudinem frumenti, & vini noui.*
*Seruiant tibi populi, & incuruent ſe tibi populi: eſto
Dominus fratribus tuis, & incuruent ſe tibi filij matris
tuæ. Maledicentes tibi maledicti erunt, & benedicentes
tibi benedicti.*
*Et fuit quãdo compleuit Iſchac benedicere Iahacob, &
fuit tantũ egrediendo egreſſus erat Iahacob à facie Iſchac
patris ſui, Heſau frater eius venit à venatione ſua.*
*Et fecit etiam ipſe cibos, & attulit patri ſuo: & dixit
patri ſuo: Surgat pater meus, & comedat de venatione
filij ſui, vt benedicat mihi anima tua.*
*Et dixit ei Iſchac pater eius: Quis es? Et dixit: Ego
ſum filius tuus, primogenitus tuus Heſau.*
*Et expauit Iſchac pauore magno vehementiſſimè, &
dixit: Quis? Vbi eſt, qui venatus eſt venationem: & at-
tulit mihi, & comedi ex omnibus antequam venires, &
benedixi ei, etiam benedictus erit.*
*Cũ audiſſet Heſau verba patris ſui,clamauit clamore ma-
gno, & amaritudine affectus eſt vehementiſſimè. Et dixit
patri ſuo:Benedic,mihi,etiã ego filius tuus ſum pater mi.*
*Et dixit: Venit frater tuus doloſè, & accepit benedi-
ctionem tuam.*
*Et dixit:Verè vocatum eſt nomen eius Iahacob,& ſup-
plantauit me iam duabus vicibus: Ius meum primogeniti
accepit, & ecce nunc accepit benedictionem meam. Et di-
xit: Nunquid non reſeruaſti mihi benedictionem?*

Et re-

Tranſl. ex Septuag.

13 Dixit autem ei mater: Super me maledictio tua fili; tantum exaudi vocem meam: & pergens affer mihi.

14 Profectus autem ſumpſit, & attulit matri: & fecit mater eius eſcas, ſicut amabat pater eius.

15 Et ſumens Rebecca ſtolam Eſau filij ſui ſenioris bonam, quæ erat apud ipſam domi, induit eam Iacob filium ſuum iuniorem:

16 Et pelles hœdorum circumpoſuit ſuper brachia eius, & ſuper nuda colli eius:

17 Et dedit eſcas, & panes, quos fecerat, in manus Iacob filij ſui.

18 Et intulit patri ſuo: dixit autem: Pater. Ille vero dixit: Ecce ego: Quis es tu fili?

19 Et dixit Iacob patri: Ego Eſau primogenitus tuus feci ſicut locutus es mihi: ſurgens ſede, & comede de venatione mea, vt benedicat me anima tua.

20 Dixit autem Iſaac filio ſuo. Quid hoc, quod cito inueniſti fili? At ille dixit: Quod tradidit Dominus Deus tuus coram me.

21 Dixit autem Iſaac Iacob: Appropinqua mihi, & contrectabo te fili, ſi tu es filius meus Eſau, an non.

22 Appropinquauit autem Iacob ad Iſaac patrem ſuum: Et contrectauit eum, & dixit: Vox quidem, vox Iacob: manus autem, manus Eſau.

23 Et non agnouit eum: erant enim manus eius, velut manus Eſau fratris ſui, piloſæ: Et benedixit eum,

24 Et dixit: Tu es filius meus Eſau? At ille dixit: Ego.

25 Et dixit: Affer mihi, & comedam de venatione tua fili; vt benedicat te anima mea: Et attulit ei, & manducauit: & intulit ei vinum, & bibit.

26 Et dixit ei Iſaac pater eius: Accede ad me, & oſculare me fili.

27 Et accedens oſculatus eſt eum: Et odoratus eſt odorem veſtimentorum eius: & benedixit eum, & dixit: Ecce odor filij mei tamquam odor agri pleni, quem benedixit Dominus.

28 Et det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ, & multitudinem frumenti, & vini: & ſeruiāt tibi gentes:

29 Et adorent te principes: & ſias dominus fratris tui: & adorabunt te filij fratris tui: Qui maledixerit te, maledictus: & qui benedixerit te, benedictus.

30 Et factū eſt poſtquā ceſſauit Iſaac benedicere Iacob filiū ſuum: & factū eſt, vt egreſſus eſt Iacob à facie Iſaac patris ſui: & Eſau frater eius venit à venatione.

31 Et fecit etiam ipſe eſcas, & attulit patri ſuo, & dixit patri: Surgat pater meus, & comedat de venatione filij ſui; vt benedicat me anima tua.

32 Et dixit ei Iſaac pater eius: Quis es tu? At ille dixit: Ego ſum filius tuus primogenitus Eſau.

33 Expauit autē Iſaac pauore magno valdè, & dixit: Quis igitur venatus eſt mihi venationem, & intulit mihi, & comedi de omnibus antequam tu venires? & benedixi eum, & benedictus erit.

34 Factum eſt autem quando audiuit Eſau verba patris ſui Iſaac, clamauit voce magna, & amara valdè, & dixit: Benedic nunc & me pater.

35 Dixit autem ei: Veniens frater tuus cum dolo, accepit benedictionem tuam.

36 Et dixit: Iuſtè vocatum eſt nomen eius Iacob: ſupplantauit enim me ecce ſecundo iam: & primogenita mea accepit, & nunc accepit benedictionem meam. Et dixit Eſau patri ſuo: Non reliquiſti mihi benedictionem pater?

Chald. Paraph. Tranſl.

Et dixit ei mater ſua: Mihi dictũ eſt per prophetiã quod non venient maledictiones ſuper te, niſi benedictiones, fili mi: tantummodo acquieſce mihi, & vade, tolle mihi.

Et abiit, & tulit, & attulit matri ſuæ: & fecit mater eius edulia, ſicut dilexit pater eius.

Et tulit Rebecca veſtimenta Eſau filij ſui maiorũ, quæ erant munda, quæ ſecum erant in domo, & induit Iacob filium ſuum minorem.

Et pelles hœdorum induit ſuper manus eius, & ſuper lenitatem colli ſui.

Et poſuit edulia quæ fecerat, & panem in manu Iacob filij ſui.

Et ingreſſus eſt ad patrem ſuum, & ait: Pater mi. Et dixit: Ecce ego: Quis es tu fili mi?

Et ait Iacob patri ſuo: Ego ſum Eſau primogenitus tuus: feci ſicut mihi locutus es: Surge, obſecro, recumbe, & comede de venatione mea, vt benedicat mihi anima tua.

Et ait Iſaac filio ſuo: Quid eſt hoc, quod tam citò inueniſti, fili mi? & ait: Quoniam præparauit Dominus Deus tuus coram me.

Et dixit Iſaac ad Iacob; Accede, obſecro & attrectabo te, fili mi; vtrùm tu ſis filius meus Eſau, an non.

Et acceſſit Iacob ad Iſaac patrem ſuum; & attrectauit eum, & ait: Vox, vox Iacob: & manus, manus Eſau.

Et non cognouit eum, quoniam erant manus eius ſicut manus Eſau fratris ſui piloſæ: Et benedixit ei:

Et ait: Tu es filius meus Eſau? & dixit, Ego ſum.

Et ait: Accede coram me, & comedam de venatione filij mei, vt benedicat tibi anima mea: Et obtulit ei, & comedit; & attulit ei vinum, & bibit.

Et dixit ei Iſaac pater eius: Accede, obſecro, & oſculare me, fili mi.

Et acceſſit, & oſculatus eſt eum: Et odoratus eſt odorem veſtimentorum ſuorum: & benedixit ei, & ait: Ecce odor filij mei, ſicut odor agri, cui benedixit Dominus.

Det autem tibi Dominus de rore cœli, & de bono terræ, & multitudinem frumenti, & vini.

Seruiant tibi populi, & ſubijciantur tibi regna, eſto princeps fratribus tuis: & adorabunt te filij matris tuæ: Maledicentes tibi, erunt maledicti: & benedicentes tibi, erunt benedicti.

Et factum eſt cùm conſummaſſet Iſaac benedicere Iacob; Iacob egrediente à facie Iſaac patris ſui, Eſau frater eius veniebat de venatione ſua.

Et fecit quoque ipſe edulia, & intulit patri ſuo, & dixit ei: Surgat pater meus, & comedat de venatione filij ſui; vt benedicat mihi anima tua.

Et ait illi pater eius: Quis es tu? Et dixit: Ego filius tuus primogenitus tuus Eſau.

Et admiratus eſt Iſaac admiratione magna vſque nimis, & ait: Quis eſt ille qui venatus eſt venationem, & attulit mihi, & comedi ex omnibus priuſquam intrares? & benedixi ei, benedictus quoque erit.

Quando audiuit Eſau verba patris ſui, clamauit clamore magno, & amaro vſque nimis: & dixit patri ſuo: Benedic etiam mihi, pater mi.

Et ait: Venit frater tuus ſapienter, & accepit benedictionem tuam.

Et ait: Rectè vocatum eſt nomen eius, Iacob; ſupplantauit enim me his duabus vicibus: primogenita mea tulit; & ecce nunc ſuſcepit benedictionem meam. Et dixit: Nunquid non reſeruaſti mihi benedictionem?

Vulgat. Editio.

Reſpondit Iſaac: Dominum tuum illũ conſtitui, 37
& omnes fratres eius ſeruituti illius ſubiugaui:
frumento, & vino ſtabiliui eum, & tibi poſt hæc,
fili mi, vltrà quid faciam?
Cui Eſau: Num vnam, inquit, tantum benedi- 38
ctionem habes, pater? mihi quoque obſecro, vt be-
nedicas. Cumque eiulatu magno fleret,
* Heb. 11.17. Motus Iſaac, dixit ad eum: * In pinguedine ter- 39
ræ, & in rore cœli deſuper

Erit benedictio tua. Viues in gladio, & fratri tuo 40
ſerujes: tempuſque veniet, cum excutias, & ſoluas
iugum eius de ceruicibus tuis.
Oderat ergo ſemper Eſau Iacob pro benedictione 41
qua benedixerat ei pater: dixitque in corde ſuo:
* Abd. 1. 10. * Venient dies luctus patris mei, & occidam Iacob
fratrem meum.
Nunciata ſunt hæc Rebeccæ, quæ mittens, & 42
vocans Iacob filium ſuum, dixit ad eum: Ecce E-
ſau frater tuus minatur, vt occidat te.

Nunc ergo, fili mi, audi vocem meam, & con- 43
ſurgens fuge ad Laban fratrem meum in Haran.
Habitabiſque cum eo dies paucos, donec requie- 44
ſcat furor fratris tui,
Et ceſſet indignatio eius, obliuiſcaturque eorum 45
quæ feciſti in eum: poſtea mittam, & adducam te
inde huc: Cur vtroque orbabor filio in vno die?
* Sup. 26. 35. * Dixitque Rebecca ad Iſaac: Tædet me vitæ 46
meæ propter filias Heth: Si acceperit Iacob vxorẽ
de ſtirpe huius terræ, nolo viuere.

CAP. XXVIII.

Vocauit itaque Iſaac Iacob, & benedixit eum, 1
præcepitque ei dicens: Noli accipere coniugem
de genere Chanaan.
Sed vade, & proficiſcere in Meſopotamiam Syriç, 2
ad domum Bathuel patris matris tuæ, & accipe tibi
inde vxorem de filiabus Laban auunculi tui.
Deus autem omnipotens benedicat tibi, & cre- 3
ſcere te faciat, atque multiplicet: vt ſis in turbas
populorum.
Et det tibi benedictiones Abrahæ, & ſemini tuo 4
poſt te: vt poſſideas terram peregrinationis tuæ,
quam pollicitus eſt auo tuo.
* Oſe. 12. * Cumque dimiſiſſet eum Iſaac, profectus venit 5
in Meſopotamiam Syriæ ad Laban filium Bathuel
Syri, fratrem Rebeccæ matris ſuæ.
Vidẽs autẽ Eſau, quod benedixiſſet pater ſuus Ia- 6
cob, & miſiſſet eum in Meſopotamiã Syriæ, vt inde
vxorẽ duceret; & quod poſt benedictionẽ pręcepiſ-
ſet ei, dicẽs: Nõ accipies vxorẽ de filiabus Chanaã.
Quodque obediens Iacob parentibus ſuis iſſet in 7
Syriam:
Probans quoque quod non libenter aſpiceret fi- 8
lias Chanaan pater ſuus:
Iuit ad Iſmaelem, & duxit vxorem abſque iis, 9
quas prius habebat, Maheleth filiam Iſmael filij
Abraham, ſororem Nabaioth.
Igitur egreſſus Iacob de Berſabee, pergebat Ha- 10
ran.
Cũq; veniſſet ad quẽdã locũ, & vellet in eo requie- 11
ſcere poſt ſolis occubitũ, tulit de lapidib9, qui iace-
bãt, & ſupponens capiti ſuo dormiuit in eodẽ loco.
Viditq; in ſomnis ſcalam ſtantem ſuper terram, 12
& cacumen illius tangens cœlum: Angelos quoque
Dei aſcendentes, & deſcendentes per eam,

Et Do-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

37 *Et reſpondit Iſchac, & dixit ad Heſau: Ecce Dominum*
poſui eum tibi, & omnes fratres eius dedi ei in ſeruos, &
frumentum, & vinum nouum adiunxi ei: Et tibi nunc
quid faciam fili mi?
38 *Et dixit Heſau ad patrem ſuum: Num benedictio vna*
eſt tibi pater mi? Benedic mihi: Etiam ego filius tuus pa-
ter mi: Et eleuauit Heſau vocem ſuam, & fleuit.
39 *Et reſpondit Iſchac pater eius, & dixit ad eum: Ecce*
de pinguedinibus terræ: erit habitatio tua, & de rore cœli
deſuper.

40 *Et gladio tuo viues, & fratri tuo ſeruies: Et erit, quã-*
do dominaberis, franges iugum eius à collo tuo.

41 *Et odio habuit Heſau Iahacob propter benedictionem,*
qua benedixit ei pater eius, & cogitauit Heſau in corde
ſuo: Appropinquabunt dies luctus patris mei, & occidam
Iahacob fratrem meum.
42 *Et nunciata ſunt ipſi Ribchah verba Heſau filij ſui*
maioris, & miſit, & vocauit Iahacob filium ſuum mi-
norem, & dixit ad eum: Ecce Heſau frater tuus conſola-
tur ſe propter te, vt occidat te.
43 *Et nunc fili mi, obedi voci meæ, & ſurge, fuge ad La-*
ban fratrem meum in Charan,
44 *Et habita cum eo dies aliquot, donec quieſcat furor*
fratris tui.
45 *Donec auertatur furor fratris tui à te, & obliuiſcatur*
eorum quæ feciſti ei: Et mittam, & accipiam te inde: Vt
quid orbabor ambobus vobis die vna.
46 *Et dixit Ribchah ad Iſchac. Anguſtiis affecta ſum in*
vita mea propter filias Cheth: Si acceperit Iahacob vxo-
rem de filiabus Cheth, ſicut iſtas de filiabus terræ, vt quid
eſt mihi vita?

CAP. XXVIII.

1 *Et vocauit Iſchac Iahacob, & benedixit ei, & præ-*
cepit ei, & dixit ei: Non capies vxorem de filiabus
Chenahan,
2 *Surge, vade in Padan Aram ad domum Bethuel patris*
matris tuæ, & cape tibi inde vxorem de filiabus Laban
fratris matris tuæ.
3 *Et Deus omnipotens benedicat tibi, & creſcere faciat*
te, & multiplicare faciat te, & ſis in cœtum populorum.

4 *Et det tibi benedictionem Abraham, tibi, & ſemini tuo*
tecum, vt hæreditate accipias terram peregrinationum
tuarum, quam dedit Deus ipſi Abraham.
5 *Et miſit Iſchac Iahacob, & perrexit in Padan Aram ad*
Laban filium Bethuel Aramæi fratris Ribchah, matris
Iahacob, & Heſau.
6 *Et vidit Heſau, quòd benedixit Iſchac Iahacob, & mi-*
ſit eum in Padan Aram, vt caperet ſibi inde vxorem quã-
do benedixit ei: & præcepit ei, dicendo: Non accipies vxo-
rem de filiabus Chenahan.
7 *Et obediuit Iahacob patri ſuo, & matri ſuæ, & iuit*
in Padan Aram.
8 *Et vidit Heſau, quòd diſplicerent filiæ Chenahan in o-*
culis Iſchac patris ſui.
9 *Et abiit Heſau ad Iſmahel, & accepit Machalath fi-*
liam Iſmahel filij Abraham ſororem Nabaioth ſuper vxo-
res ſuas, ſibi in vxorem.
10 *Et egreſſus eſt Iahacob è Beerſebah, & perrexit in*
Charan.
11 *Et occurrit in locum, & pernoctauit ibi, quia occu-*
buerat ſol, & tulit de lapidibus loci, & poſuit ſub capite
ſuo, & dormiuit in loco eodem.
12 *Et ſomniauit: Et ecce ſcala erecta erat ſuper terram,*
& caput eius tangebat cœlum: Et ecce Angeli Dei aſcen-
debant, & deſcendebant per eam.

Et ecce

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

37 Reſpondens autem Iſaac dixit Eſau: Si dominũ
illum feci tuum, & omnes fratres eius feci eius fa-
mulos, frumento, & vino firmaui eum; tibi autem
quid faciam fili?
38 Dixit autem Eſau ad patrem ſuum: Nunquid
benedictio vna tibi eſt pater: Benedic nunc etiam
me pater.
39 Compuncto autem Iſaac, exclamauit voce Eſau,
& fleuit: Reſpondens autem Iſaac pater eius dixit
ei: Ecce de pinguedine terræ erit habitatio tua: &
de rore cœli deſuper:
40 Et ſuper gladio tuo viues: & fratri tuo ſeruies: &
erit, cum depoſueris, & ſolueris iugum illius de
collo tuo.
41 Et grauiter iratus erat Eſau Iacob de benedictio-
ne, qua benedixerat eum pater eius: dixit autem
Eſau in mente ſua: Appropinquent dies luctus pa-
tris mei; vt interficiam Iacob fratrem meum.
42 Nũciata autem ſunt Rebeccæ verba Eſau filij ſui
ſenioris: & mittens vocauit Iacob filium ſuum iu-
niorem, & dixit ei: Ecce Eſau frater tuus minatur
tibi ad occidendum te.
43 Nunc igitur fili, audi vocẽ meã: & ſurgens fuge in
Meſopotamiam ad Laban fratrẽ meũ in Charran.
44 Et habita cum eo dies aliquot: donec auertatur
furor,
45 Et ira fratris tui à te, & obliuiſcatur quæ feciſti
ei: & mittens accerſam te inde: ne fortè orba filiis
fiam ex ambobus vobis in die vna.
46 Dixit autem Rebecca ad Iſaac: Infenſa ſum vitæ
meæ propter filias filiorum Chet: Si ſumet Iacob
vxorem de filiabus terræ huius; vt quid mihi vi-
uere?

CAP. XXVIII.

1 ADuocans autem Iſaac Iacob, benedixit eum,
& mandauit ei dicens: Non accipies vxorem
ex filiabus Chananæorum:
2 Surgens fuge in Meſopotamiã in domũ Bathuel
patris matris tuæ: & ſume tibi inde vxorem de fi-
liabus Laban fratris matris tuæ.
3 Deus autem meus benedicat te, & augeat te, &
multiplicet te: & eris in congregationes gentium:
4 Et det tibi benedictionem Abraham patris mei,
tibi & ſemini tuo poſt te: vt hæres fias terræ incola-
tus tui, quam dedit Deus ipſi Abraham.
5 Et miſit Iſaac Iacob: & iuit in Meſopotamiam ad
Laban filium Bathuel Syri, fratrem Rebeccæ ma-
tris Iacob, & Eſau.
6 Vidit autẽ Eſau, quia benedixit Iſaac Iacob, & mi-
ſit in Meſopotamiam Syriæ, ad ſumendã ſibi vxorẽ
inde, cũ benediceret eum; & mandauit ei, dicens:
Non ſumes vxorem de filiabus Chananæorum.
7 Et Iacob audiuit patrem, & matrẽ ſuam: Et iuit
in Meſopotamiam Syriæ.
8 Videns autem & Eſau, quia malæ ſunt filię Cha-
naan coram Iſaac patre ſuo;
9 Iuit Eſau ad Iſmael: & ſumpſit Maeleth filiam
Iſmael filij Abraham, ſororem Nabeoth ſuper vxo-
res ſuas vxorem.
10 Et exiit Iacob à puteo iuramenti: & profectus eſt
in Charran:
11 Et occurrit loco: & dormiuit ibi: occiderat enim
Sol: & ſumpſit ex lapidibus loci: & poſuit ad caput
ſuum. & dormiuit in loco illo:
12 Et ſomniauit: Et ecce ſcala ſtabilita ſuper terrã:
cuius caput pertingebat ad cœlum: & Angeli Dei
aſcendebant, & deſcendebant in ea.

Chald. Paraph. Tranſl.

37 *Reſponditque Iſaac, & dixit ad Eſau: Ecce principem
conſtitui eum tibi; & omnes fratres ſuos dedi ei in ſeruos:
& frumento, & vino ſtabilini eum: & nunc tibi quid
faciam vltrà, fili mi?*
38 *Et dixit Eſau patri ſuo: Nunquid benedictio vna tan-
tùm eſt tibi, pater mi? benedic quoque mihi pater mi: Et
leuauit Eſau vocem ſuam, & fleuit.*
39 *Et reſpondit Iſaac pater eius, & ait illi: Ecce de optimo
terræ erit habitatio tua, & de rore cœli deſuper.*
40 *Et in gladio tuo viues: & fratri tuo ſeruies: & erit
quando tranſgredientur filij eius verba legis, auferes iu-
gum eius de ceruicibus tuis.*
41 *Et habuit Eſau odio Iacob, pro benedictione qua bene-
dixerat ei pater eius: & dixit Eſau in corde ſuo: Appro-
pinquabunt dies luctus patris mei; & interficiam Iacob
fratrem meum.*
42 *Nunciataque ſunt Rebecce verba Eſau filij ſui maioris:
& miſit & vocauit Iacob filium ſuum minorem, & dixit
ei: Ecce Eſau frater tuus inſidiatur tibi, vt interficiat te.*
43 *Et nunc, fili mi, acquieſce mihi: & ſurge, vade ad
Laban fratrem meum in Aran.*
44 *Et habitabis apud eum dies paucos, donec quieſcat ira
fratris tui:*
45 *Donec reuertatur ira fratris tui à te: & obliuiſcatur
eius quod feciſti ei: Et mittam adducamque te inde: cur
orbabor ambobus vobis die vna?*
46 *Et dixit Rebecca ad Iſaac: Pœnitet me vitæ propter fi-
lias Heth: Si acceperit Iacob vxorem de filiabus Heth ſi-
milem iſtis de filiabus terræ, ad quid mihi eſt vita?*

CAP. XXVIII.

1 *VOcauitque Iſaac Iacob, & benedixit ei: & præcepit
ei, & dixit ei; Non accipies vxorem de filiabus Cha-
naan.*
2 *Surge, vade in Meſopotamiam Syriæ, in domũ Bathue-
lis patris matris tuæ, & accipe tibi indè vxorem de filia-
bus Laban fratris matris tuæ.*
3 *Et Deus omnipotens benedicat tibi: & creſcere te fa-
ciat, & multiplicet te: & ſis in turbas tribuum.*
4 *Et det tibi benedictionem Abrahæ, & filiis tuis tecum;
vt poſſideas terram habitationis tuæ, quam dedit Deus A-
brahæ.*
5 *Et dimiſit Iſaac Iacob, & abiit in Meſopotamiam Sy-
riæ, ad Laban filium Bathuelis Syri fratrem Rebeccæ ma-
tris Iacob, & Eſau.*
6 *Et vidit Eſau, quòd benedixit Iſaac Iacob, & miſit eũ
in Meſopotamiam Syriæ, vt acciperet indè ſibi vxorem. &
quod quando benedixit ei, præcepiſſet ei, dicens: Non acci-
pies vxorem de filiabus Chanaan.*
7 *Et quod obediſſet Iacob verbo patris, & matris ſuæ, &
iuiſſet in Meſopotamiam Syriæ.*
8 *Videns igitur Eſau, quod diſplicuiſſent filiæ Chanaan
in oculis Iſaac patris ſui:*
9 *Abiit quoque Eſau ad Iſmael, & accepit Maalath fi-
liam Iſmaelis, filij Abraham, ſororem Nabaioth ſibi in
vxorem ſuper vxores ſuas.*
10 *Et egreſſus eſt Iacob de Berſabee, & ibat in Aran.*
11 *Et venit ad quemdam locum: & manſit ibi, quoniam
occubuit ſol: & tulit de lapidibus loci, & ſuppoſuit ca-
piti ſuo: & cubuit in loco illo.*
12 *Et ſomniauit: Et ecce ſcala erat defixa in terra, &
caput illius pertingebat vſque ad cœlum: & ecce An-
geli Domini aſcendebant, & deſcendebant per eam.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

* Inf. 35.1.48.3.
* Deut. 12.20. & 19.14.
* Sup. 26.4.
Inf. 31.13.

13 Et Dominum innixum ſcalæ dicentem ſibi: *Ego ſum Dominus Deus Abraham patris tui, & Deus Iſaac: Terrã, in qua dormis, tibi dabo & ſemini tuo.

14 Eritque ſemen tuum quaſi puluis terræ: *dilataberis ad Occidentem, & Orientem, & Septentrionem, & Meridiem: * ET BENEDICENTVR IN TE, & in ſemine tuo cunctæ tribus terræ.

15 Et ero cuſtos tuus quocumque perrexeris: & reducam te in terram hanc: nec dimittam niſi compleuero vniuerſa quæ dixi.

16 Cumque euigilaſſet Iacob de ſomno, ait: Verè Dominus eſt in loco iſto, & ego neſciebam.

17 Pauenſque: Quàm terribilis eſt, inquit, locus iſte? non eſt hic aliud niſi domus Dei, & porta cœli.

18 Surgens ergo Iacob manè, tulit lapidem quem ſuppoſuerat capiti ſuo, & erexit in titulum, fundens oleum deſuper.

19 Appellauitque nomen vrbis Bethel, quæ prius Luza vocabatur.

20 Vouit etiam votum, dicens: Si fuerit Deus mecum, & cuſtodierit me in via, per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad veſcendum, & veſtimentum ad induendum,

21 Reuerſuſque fuero proſperè ad domum patris mei: erit mihi Dominus in Deum,

22 Et lapis iſte, quem erexi in titulum, vocabitur Domus Dei: cunctorumque quæ dederis mihi, decimas offeram tibi.

CAP. XXIX.

1 PRofectus ergo Iacob venit in terram Orientalem.

2 Et vidit puteum in agro; tres quoque greges ouium accubantes iuxta eum: nam ex illo adaquabantur pecora, & os eius grandi lapide claudebatur.

3 Moriſque erat, vt cunctis ouibus congregatis deuoluerent lapidem, & refectis gregibus rurſum ſuper os putei ponerent.

4 Dixitque ad paſtores: Fratres, vnde eſtis? Qui reſponderunt: De Haran.

5 Quos interrogans: Numquid, ait, noſtis Laban filium Nachor? Dixerunt: nouimus.

6 Sanuſne eſt? inquit: Valet, inquiunt: & ecce Rachel filia eius venit cum grege ſuo.

7 Dixitque Iacob: Adhuc multũ diei ſupereſt, nec eſt tempus, vt reducantur ad caulas greges: date ante potum ouibus, & ſic eas ad paſtum reducite.

8 Qui reſponderunt: Non poſſumus donec omnia pecora congregentur, & amoueamus lapidem de ore putei, vt adaquemus greges.

9 Adhuc loquebantur, & ecce Rachel veniebat cum ouibus patris ſui: nam gregem ipſa paſcebat.

10 Quam cum vidiſſet Iacob, & ſciret conſobrinam ſuam, oueſque Laban auunculi ſui: amouit lapidẽ quo puteus claudebatur.

11 Et adaquato grege, oſculatus eſt eam: & eleuata voce fleuit,

12 Et indicauit ei, quod frater eſſet patris ſui, & filius Rebeccæ: at illa feſtinans nunciauit patri ſuo.

13 Qui cùm audiſſet veniſſe Iacob filiũ ſororis ſuæ, cucurrit obuiam ei: complexuſque eum, & in oſcula ruens, duxit in domum ſuam: Auditis autem cauſis itineris,

Re-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et ecce Dominus ſtabat iuxta eam, & dixit: Ego Dominus Deus Abraham patris tui, & Deus Iſchac: Terram ſuper quam tu dormis, tibi dabo, & ſemini tuo.*

14 *Et erit ſemen tuum ſicut puluis terræ, & multiplicaberis ad Occidentem, & ad Orientem, & ad Aquilonem, & ad Meridiem, ET BENEDICENT SE IN TE omnes familiæ terræ, & in ſemine tuo.*

15 *Et ecce ſum tecum, & cuſtodiam te in omnibus, ad quæ perges: & redire faciam te ad terram hanc, quia non derelinquam te, donec faciam, quod locutus ſum tibi.*

16 *Et expergefactus eſt Iahacob à ſomno ſuo, & dixit: Verè eſt Dominus in loco iſto, & ego non noueram.*

17 *Et timuit, & dixit: Quàm terribilis eſt locus iſte: non eſt hic, niſi domus Dei, & hic eſt porta cæli.*

18 *Et ſurrexit Iahacob manè, & tulit lapidem, quem poſuerat ſub capite ſuo, & poſuit eum ſtatuam, & effudit oleum ſupra ſummitatem eius.*

19 *Et vocauit nomen loci ipſius Bethel: Et vtique Luz erat nomen ciuitatis prius.*

20 *Et vouit Iahacob votum dicendo: Si fuerit Deus mecum, & cuſtodierit me in via iſta per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad veſcendum, & veſtimentum ad operiendum,*

21 *Et reuerſus fuero in pace ad domum patris mei, erit Dominus mihi in Deum.*

22 *Et lapis iſte quem poſui ſtatuam, erit domus Dei: Et ex omnibus quæ dederis mihi decimas prorſus dabo tibi.*

CAP. XXIX.

1 *ET leuauit Iahacob pedes ſuos, & perrexit ad terram filiorum Orientalium.*

2 *Et vidit, & ecce puteus erat in agro, & ecce ibi tres greges pecudum, qui cubabant iuxta illum: quia è puteo ipſo potum dabant gregibus, & lapis magnus erat ſuper os putei.*

3 *Et congregabant ſe ibi omnes greges, & reuoluebant lapidem ab ore putei, & potum dabant pecudibus: Et reſtituebant lapidem ſuper os putei in locum ſuum.*

4 *Et dixit ad eos Iahacob: Fratres mei vnde eſtis? Et dixerunt: De Charan ſumus.*

5 *Et dixit ad eos: Nunquid noſtis Laban filium Nachor? Et dixerunt: nouimus.*

6 *Et dixit ad eos: Nunquid eſt pax ei? Et dixerunt? Pax: Et ecce Rachel filia eius venit cum pecudibus.*

7 *Et dixit: Ecce adhuc dies magnus: Non eſt tempus, vt congregetur grex. Potum date pecudibus, & ite, paſcite.*

8 *Et dixerunt: Non poſſumus, donec congregentur omnes greges, & reuoluant lapidem ab ore putei, & potum demus pecudibus.*

9 *Adhuc eo loquente cum eis Rachel venit cum pecudibus, quæ erant patri ſuo: quia paſtor erat.*

10 *Et fuit, quando vidit Iahacob Rachel filiam Laban fratris matris ſuæ, & pecudes Laban fratris matris ſuæ, acceſſit Iahacob, & reuoluit lapidem ab ore putei,*

11 *Et potũ dedit pecudib. Labã fratris matris ſuæ. Et oſculatus eſt Iahacob Rachel, & eleuauit vocẽ ſuam, & fleuit.*

12 *Et nunciauit Iahacob ipſi Rachel, quòd frater patris ſui eſſet, & quòd filius Ribchah eſſet, & cucurrit: & nũciauit patri ſuo.*

13 *Et fuit, cum audiſſet Laban auditionem Iahacob filij ſororis ſuæ, cucurrit in occurſum eius, & amplexatus eſt eum, & oſculatus eſt eum, & venire fecit eum ad domum ſuam, & narrauit ipſi Laban omnia hæc.*

Et di-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

13 Et Dominus incumbebat ſuper eam,& dixit: E-
go ſum Deus Abraham patris tui, & Deus Iſaac:
noli timere: terra, ſuper quam dormis ſuper eam,
tibi dabo illam, & ſemini tuo:
14 Et erit ſemen tuum,ſicut arena terræ: & dilata-
bitur ſuper Mare, & Africum, & Aquilonem,& ad
Orientem: ET BENEDICENTVR IN TE om-
nes tribus terræ, & in ſemine tuo.
15 Et ecce ego ſum tecum, cuſtodiens te in omni
via, quacumque ibis: & reducam te in terram hãc:
quia te non derelinquam, donec faciã omnia, quæ
locutus ſum tibi.
16 Et ſurrexit Iacob de ſomno ſuo, & dixit: Quia
Dominus eſt in loco hoc: ego autem neſciebam.
17 Et timuit,& dixit:Quam terribilis eſt locus hic:
non eſt hic, niſi domus Dei, & hæc porta cœli.
18 Et ſurrexit Iacob mane, & ſumpſit lapidem,quẽ
ſuppoſuerat ibi ad caput ſuum: & ſtatuit illum, ti-
tulum, & ſuperfudit oleum in cacumen eius:
19 Et vocauit nomẽ loci illius,Domus Dei.Et Vlam
Luz erat nomen ciuitati prius.
20 Et vouit Iacob votum,dicẽs: Si fuerit Dominus
Deus mecum, & cuſtodierit me in via hac,qua ego
vado, & dederit mihi panem ad comedendum, &
veſtimentum ad induendum,
21 Et reduxerit me cum ſalute in domum patris
mei; & erit Dominus mihi in Deum,
22 Et lapis hic, quem ſtatui titulũ,erit mihi domus
Dei: & omnium, quæcumque mihi dederis, deci-
mam decimabo ea tibi.

C A P. XXIX.

1 ET eleuans Iacob pedes iuit in terram Orientis
ad Laban filium Bathuel Syri, fratrem autem
Rebeccæ matris Iacob, & Eſau.
2 Et videt: & ecce puteus in agro. Erant autem ibi
tres greges ouium requieſcentes ſuper eum: de pu-
teo enim illo potabant greges: lapis autem erat
magnus ſuper os putei.
3 Et cõgregabantur illuc omnes greges:& reuolue-
bant lapidem ab ore putei, & potabant oues, & re-
ponebant lapidem ſuper os putei in locum ſuum.
4 Dixit autem eis Iacob: Fratres, vnde eſtis vos? At
illi dixerunt: De Charran ſumus.
5 Dixit autem eis: Noſtis Laban filium Nachor? At
illi dixerunt: noſcimus.
6 Dixit autem eis: Valet? At illi dixerunt:valet: Et
ecce Rachel filia eius veniebat cum ouibus.
7 Et dixit Iacob: Adhuc eſt dies multa: nondum
hora, vt congregentur pecora: cum potaueritis o-
ues: abeuntes paſcite.
8 At illi dixerunt: Non poterimus, donec congre-
gati fuerint omnes paſtores: & reuoluent lapidem
ab ore putei, & potabimus oues.
9 Adhuc loquente eo cum illis, & ecce Rachel filia
Laban veniebat cum ouibus patris ſui: ipſa enim
paſcebat oues patris ſui.
10 Factum eſt autem, vt vidit Iacob Rachel filiam
Laban fratris matris ſuæ,& oues Laban fratris ma-
tris ſuæ; & accedens Iacob reuoluit lapidem ab ore
putei,
11 Et potauit oues Laban fratris matris ſuæ. Et oſcu-
latus eſt Iacob Rachel:& exclamans voce ſua fleuit,
12 Et indicauit ipſi Rachel, quia frater patris eius
eſt, & quia filius Rebeccæ eſt: Et currens illa nun-
ciauit patri ſuo ſecundum verba hæc.
13 Factum eſt autem, vt audiuit Laban nomẽ Iacob
filij ſororis ſuæ; cucurrit obuiam ei,& complexus
eum oſculatus eſt, & induxit eum in domum ſuã:
& narrauit ipſi Laban omnes ſermones hos.

Et di-

Chald. Paraph. Tranſl.

13 *Et ecce gloria Domini ſtabat ſuper eam, & ait: Ego*
Dominus Deus Abrahæ patris tui, & Deus Iſaac: terra
ſuper quam tu cubas, tibi dabo eam, & filiis tuis.
14 *Et erunt filij tui multi,quaſi puluis terræ: & præualebis*
ad Occidentem, & ad Orientem,& ad Aquilonem, & ad
Auſtrum: ET BENEDICENTVR PROPTER
TE omnes cognationes terræ, & propter filios tuos.
15 *Et ecce verbum meum in adiutorium tuum erit: &*
cuſtodiam te in omni loco quò ibis: & reducam te ad ter-
ram hanc: quoniam non derelinquam te, donec faciam
quod locutus ſum tibi.
16 *Euigilauitq́ Iacob de ſomno ſuo,& ait:Vtique in veri-*
tate gloria Domini habitat in loco iſto: & ego neſciebam.
17 *Et timuit,& ait: Quam terribilis eſt locus iſte! nõ eſt*
locus communis, ſed locus in quo beneplacitum eſt coram
Deo: & è regione loci huius eſt porta cœli.
18 *Et ſurrexit Iacob manè, & tulit lapidem quem ſuppo-*
ſuerat capiti ſuo: & ſtatuit eum in titulum: & effudit
oleum ſuper caput eius.
19 *Et vocauit nomen loci illius, Bethel: nomen autem ci-*
uitatis Luz prius vocabatur.
20 *Et vouit Iacob votum,dicens: Si fuerit verbum Dei in*
adiutorium meum,& cuſtodierit me in via hac in qua e-
go ambulo; & dederit mihi panem ad veſcendum, & ve-
ſtimentum ad induendum:
21 *Et reuerſus fuero in pace in domum patris mei: & erit*
mihi verbum Domini in Deum:
22 *Et lapis iſte, quem poſui in titulum, erit ſuper quem*
ſeruiam coram Domino: Et omnium quæ dederis mihi,
vnum ex decem ſeparabo coram te.

C A P. XXIX.

1 *ET leuauit Iacob pedes ſuos, & abiit in terram filio-*
rum Orientis.
2 *Et vidit: & ecce puteus in agro, & ecce ibi tres greges*
ouium accubantes iuxta eum: quia de puteo illo adaqua-
bantur greges: & lapis grandis erat ſuper os putei.
3 *Et congregabantur ibi omnes greges: & deuoluebant*
lapidem ab ore putei, & adaquabant oues; & reducebant
lapidem ſuper os putei in locum ſuum.
4 *Dixitque eis Iacob: Fratres mei, vnde eſtis? Et dixe-*
runt: De Aran nos ſumus.
5 *Et dixit eis: Nunquid noſtis Laban filium Nachor? Et*
dixerunt: nouimus.
6 *Et dixit eis: Nunquid pax eſt ei? & dixerunt? Pax: Et*
ecce Rachel filia eius veniebat cum ouibus.
7 *Et ait: Ecce adhuc multum diei ſupereſt: non eſt tem-*
pus, vt colligantur pecora: adaquate oues, & ite ad pa-
ſtum.
8 *Et dixerunt: Non poſſumus,donec congregentur omnes*
greges; & deuoluant lapidem ab ore putei, & potum de-
mus ouibus.
9 *Adhuc ille loquebatur cum eis, & Rachel venit cum*
ouibus patris ſui: nam oues ipſa paſcebat.
10 *Et factum eſt cum vidiſſet Iacob Rachel filiam Laban*
fratris matris ſuæ, & oues Laban fratris matris ſuæ, ac-
ceſſit Iacob, & reuoluit lapidem ab ore putei:
11 *Et adaquauit oues Laban fratris matris ſuæ. Et oſcu-*
latus eſt Iacob Rachel: & leuauit vocem ſuam,& fleuit.
12 *Et narrauit Iacob Rachel,quòd filius ſororis patris ſui*
ipſe eſſet, & quòd filius Rebeccæ eſſet: Et cucurrit, &
nunciauit patri ſuo.
13 *Et factum eſt cum audiſſet Laban rumorem de Iacob*
filio ſororis ſuæ, cucurrit in occurſum eius: & amplexa-
tus eſt eum, & oſculatus eſt eum; & introduxit eum in
domum ſuam: & narrauit Laban omnia verba hæc.

Et ait

Vulgat. Editio.

14 Reſpondit: Os meum es;& caro mea. Et poſtquã
impleti ſunt dies menſis vnius,
15 Dixit ei: Num quia frater meus es,gratis ſeruies
mihi? Dic quid mercedis accipias.
16 Habebat vero duas filias, nomen maioris Lia:
minor vero appellabatur Rachel.
17 Sed Lia lippis erat oculis: Rachel decora facie,&
venuſto aſpectu.
18 Quam diligens Iacob, ait: Seruiam tibi pro Ra-
chel filia tua minore ſeptem annis.
19 Reſpondit Laban: Melius eſt vt tibi eam dem
quàm alteri viro, mane apud me.
20 Seruiuit ergo Iacob pro Rachel ſeptem annis: &
videbantur illi pauci dies præ amoris magnitudi-
ne.
21 Dixitque Laban: Da mihi vxorem meam: quia
iam tempus impletum eſt, vt ingrediar ad illam.
22 Qui vocatis multis amicorum turbis ad conui-
uium, fecit nuptias.
23 Et veſperè Liam filiam ſuam introduxit ad
eum,
24 Dans ancillam filiæ,Zelpham nomine. Ad quam
cum ex more Iacob fuiſſet ingreſſus,facto manè vi-
dit Liam:
25 Et dixit ad ſocerum ſuum: Quid eſt quod facere
voluiſti? Nonne pro Rachel ſeruiui tibi? quare im-
poſuiſti mihi?
26 Reſpondit Laban: Non eſt in loco noſtro conſue-
tudinis,vt minores ante tradamus ad nuptias.
27 Imple hebdomadam dierum huius copulæ: &
hãc quoque dabo tibi pro opere quo ſeruiturus es
mihi ſeptem annis aliis.
28 Acquieuit placito: & hebdomada tranſacta, Ra-
chel duxit vxorem:
29 Cui pater ſeruam Balam tradiderat.
30 Tandemque potitus optatis nuptiis,amorem ſe-
quentis priori prætulit, ſeruiens apud eum ſeptem
annis aliis.
31 Videns autem Dominus, quòd deſpiceret Liam,
aperuit vuluam eius, ſorore ſterili permanente.
32 Quæ conceptum genuit filium, vocauitque no-
men eius Ruben, dicens: Vidit Dominus humili-
tatem meam, nunc amabit me vir meus.
33 Rurſumque concepit, & reperit filium, & ait:
Quoniam audiuit me Dominus haberi contẽptui,
dedit etiam iſtum mihi: Vocauitque nomen eius
Simeon.
34 Concepitque tertio, & genuit alium filium: di-
xitque. Nunc quoque copulabitur mihi maritus
meus, eo quod pepererim ei tres filios: & idcirco
appellauit nomen eius, Leui.
35 Quarto concepit, & peperit filium, & ait: Modo
confitebor Domino: * Et ob hoc vocauit eum, Iu-
dam: ceſſauitque parere.

* Mat. 1. 2.

CAP. XXX.

1 CErnens autem Rachel, quòd infecunda eſſet,
inuidit ſorori ſuæ, & ait marito ſuo: Da mihi
liberos, alioquin moriar.
2 Cui iratus reſpondit Iacob: Num pro Deo ego
ſum, qui priuauit te fructu ventris tui?
3 At illa: Habeo, inquit, famulam Balam: ingrede-
re ad illam, vt pariat ſuper genua mea, & habeam
ex illa filios.
4 Deditque illi Balam in coniugium: quæ,

In-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et dixit ei Laban: Profecto os meum, & caro mea es.
Et habitauit cum eo menſem dierum.
Et dixit Laban ad Iahacob: Nunquid quoniam frater
meus es, ſeruies mihi gratis? Indica mihi, quæ ſit merces
tua.
Et Laban erant duæ filiæ, nomen maioris Leah, & no-
men minoris Rachel.
Et oculi Leah erant teneri, & Rachel erat pulchra
forma, & pulchra aſpectu,
Et dilexit Iahacob Rachel, & dixit: Seruiam tibi ſe-
ptem annos pro Rachel filia tua minore.
Et dixit Laban: Melius eſt, vt dem eam tibi, quam dem
eam viro alteri: mane mecum.
Et ſeruiuit Iahacob pro Rachel ſeptem annos: & fue-
runt in oculis eius ſicut dies pauci, eo quòd diligeret eam.
Et dixit Iahacob ad Laban: Da vxorem meam, quia
completi ſunt dies mei, & ingrediar ad eam.
Et congregauit Laban omnes viros loci, & fecit conui-
uium.
Et fuit, veſperi, accepit Leah filiam ſuam, & venire
fecit eam ad eum, & ingreſſus eſt ad eam.
Et dedit Laban ei Zilpah ancillam ſuam, Leah filiæ ſuæ
ancillam. Et fuit manè, & ecce erat Leah,
Et dixit ad Laban: Quid hoc feciſti mihi? Nunquid
non pro Rachel ſeruiui tibi? Et vt quid decepiſti me?
Et dixit Laban: Non fit ita in loco noſtro, vt detur
minor ante primogenitam.
Comple hebdomadam huius, & dabimus tibi etiam
hanc pro ſeruitute, quam ſeruies mihi adhuc ſeptem an-
nos alios.
Et fecit Iahacob ſic, & compleuit hebdomadam illius,
& dedit ei Rachel filiam ſuam in vxorem.
Et dedit Laban Rachel filiæ ſuæ Bilhah ancillam ſuam,
in ancillam.
Et ingreſſus eſt etiam ad Rachel, & dilexit etiam Ra-
chel magis quam Leah, & ſeruiuit ei adhuc ſeptem an-
nos alios.
Et vidit Dominus, quòd exoſa eſſet Leah, & aperuit
vuluam eius, & Rachel erat ſterilis.
Et concepit Leah, & peperit filium, & vocauit nomen
eius Reuben, quia dixit: Quia vidit Dominus afflictio-
nem meam, nunc enim diliget me vir meus.
Et concepit adhuc, & peperit filium, & dixit: Quia
audiuit Dominus, quòd exoſa eſſem dedit mihi etiã hunc,
& vocauit nomen eius Simhon.
Et concepit adhuc, & peperit filium, & dixit: Nunc
vice hac copulabitur vir meus mihi. Quia peperi ei tres
filios: Idcirco vocauit nomen eius Leui.
Et concepit adhuc, & peperit filium, & dixit: Vice hac
confitebor Domino: Idcirco vocauit nomen eius Iehudah,
& ſtetit à pariendo.*

CAP. XXX.

*ET vidit Rachel, quòd non pareret ipſi Iahacob. Et
inuidit Rachel ſorori ſuæ, & dixit ad Iahacob: Da
mihi filios, ſin minus mortua ſum.
Et iratus eſt furor Iahacob in Rachel, & dixit: Nun-
quid pro Deo ſum, qui prohibuit à te fructum ventris?
Et dixit: Ecce ancilla mea Bilhah, ingredere ad eam,
& pariet ſuper genua mea, & erit etiam mihi filius ex
ea.
Et dedit ei Bilhah ancillam ſuam in vxorem.*

Et in-

Tranſl. ex Septuag.

14 Et dixit ei Laban: De oſſibus meis, & de carne
mea es tu: Et fuit cum eo menſem dierum.
15 Dixit autem Laban ipſi Iacob: Quia enim frater
meus es; non ſeruies mihi gratis: Indica mihi, quæ
merces tua eſt.
16 Erant autem Laban duæ filiæ: nomẽ maiori Lia,
& nomen iuniori Rachel:
17 Oculi autem Liæ infirmi: Rachel autem erat
pulchra ſpecie, & decora aſpectu valdè.
18 Dilexit autẽ Iacob ipſam Rachel, & dixit: Seruiã
tibi ſeptem annos pro Rachel filia tua iuniore.
19 Dixit autem ei Laban: Melius eſt dare me eam ti-
bi, quam dare me eam viro alteri: habita mecum.
20 Et ſeruiuit Iacob pro Rachel ſeptem annos: &
fuerunt in conſpectu eius tamquam pauci dies, eo
quod ipſe diligebat eam.
21 Dixit autem Iacob ad Laban: Da mihi vxorem
meã: impleti enim ſunt dies, vt ingrediar ad eam.
22 Congregauit autem Laban omnes viros loci, &
fecit nuptias.
23 Et facta eſt veſpera: & ſumens Liam filiam ſuam,
introduxit ad Iacob: & ingreſſus eſt ad eam Iacob.
24 Dedit autem Laban Liæ filiæ ſuæ Zelpham an-
cillam ſuam, ei ancillam: Factum eſt autem manè:
& ecce erat Lia.
25 Dixit autem Iacob ad Laban: Quid hoc feciſti
mihi? Nonne pro Rachel ſeruiui apud te? Et vt
quid decepiſti me?
26 Reſpondit autem Laban; Non eſt ſic in loco no-
ſtro, vt detur iunior prius quam ſenior.
27 Conſumma itaque ſeptimanam iſtius: & dabo
tibi, & hanc pro opere, quod operaberis apud me
adhuc ſeptem annos alios.
28 Fecit autẽ Iacob ſic: & impleuit ſeptimanã iſtius:
& dedit ei Laban Rachel filiam ſuam ipſi vxorem.
29 Dedit autem Laban filiæ ſuæ Balam ancillam
ſuam ei ancillam.
30 Et intrauit ad Rachel: dilexit autem Rachel ma-
gis quam Liam: & ſeruiuit ibi ſeptem annos alios.
31 Vidẽs autẽ Dominus Deus, quod odio habebatur
Lia, aperuit vuluam eius: Rachel autẽ erat ſterilis.
32 Et concepit Lia, & peperit filium ipſi Iacob: Vo-
cauit autem nomen eius Ruben, dicens: Quoniam
vidit Dominus humiliationem meam, & dedit mi-
hi filium: nunc itaque diliget me vir meus:
33 Et concepit iterum, & peperit filium ſecundum
ipſi Iacob, & dixit: quoniã audiuit Dominus, quod
odio habeor, & addidit mihi etiam hunc, & voca-
uit nomen eius Symeon.
34 Et concepit adhuc, & peperit filium, & dixit: in
hoc nunc tempore apud me erit vir meus: quia pe-
peri ei tres filios: Ideo vocauit nomen eius Leui.
35 Et concipiens adhuc peperit filium, & dixit: Nũc
etiam hoc confitebor Domino: Ob id vocauit no-
men eius Iudam: Et ſtetit à pariendo.

CAP. XXX.

1 VIdens autem Rachel, quod non peperiſſet ipſi
Iacob, & Rachel inuidit ſorori ſuæ: & dixit ad
Iacob: Da mihi filios: ſin autem non; moriar ego.
2 Iratus autem Iacob ipſi Rachel, dixit ei: Nũquid
pro Deo ego ſum, qui priuauit te fructu ventris?
3 Dixit autem Rachel ad Iacob: Ecce ancilla mea
Bala: intra ad eam; & pariet ſuper genua mea, & fi-
lios faciam ego etiam ex ea.
4 Et dedit ei Balam ancillam ſuam ei vxorem: Et
intrauit ad eam Iacob.

Chald. Paraph. Tranſl.

14 *Et ait ei Laban: Vtique conſanguineus meus, & caro
mea tu es: Et habitauit cum eo menſem dierum.*
15 *Et dixit Laban ad Iacob: Nunquid quia frater meus
es, ſeruies mihi gratis? Indica mihi, quæ erit merces tua.*
16 *Habebat autem Laban duas filias, nomen maioris Lia,
& nomen minoris Rachel.*
17 *Oculi autem Liæ erant pulchri: & Rachel erat deco-
ra forma, & decora aſpectu,*
18 *Et dilexit Iacob Rachel, & ait: Seruiam tibi ſeptem
annis pro Rachel filia tua minori.*
19 *Et dixit Laban: Melius eſt, vt dem eam tibi, quam vt
tradam viro alteri, habita mecum.*
20 *Et ſeruiuit Iacob pro Rachel ſeptem annis: & fuerunt
in oculis eius quaſi dies pauci, eo quòd diligebat eam.*
21 *Et dixit Iacob ad Laban: Da mihi vxorem meã, quoniã
impleti ſunt dies ſeruitutis meæ, & ingrediar ad illam.*
22 *Congregauitque Laban omnes viros loci, & fecit con-
uiuium.*
23 *Et facto veſpere, tulit Liam filiam ſuam, & introdu-
xit eam ad eum, & ingreſſus eſt ad eam.*
24 *Et dedit Laban Zelpham ancillam ſuam, Liæ filiæ ſuæ
in famulam. Et facto manè, ecce ipſa erat Lia:*
25 *Et dixit ad Laban: Quid eſt hoc quod feciſti mihi?
Nonne pro Rachel ſeruiui apud te? quare ergo mentitus
es mihi?*
26 *Et ait Laban: Non ſolet fieri hoc in loco noſtro, vt
detur minor antequam maior.*
27 *Imple hebdomadam huius, & dabimus tibi etiam
hanc pro ſeruitute, qua ſeruies mihi adhuc ſeptem an-
nis aliis.*
28 *Et fecit Iacob ſicut dixerat: & impleuit hebdomadam
huius: & dedit ei Rachel filiam ſuam in vxorem.*
29 *Et dedit Laban Rachel filiæ ſuæ Balam ancillam ſuam,
in famulam.*
30 *Et ingreſſus eſt etiam ad Rachel: dilexit & Rachel
magis quam Liam: & ſeruiuit apud eum rurſus aliis
ſeptem annis.*
31 *Et manifeſtum fuit coram Domino quòd odioſa eſſet
Lia: & dedit ei vt conciperet: & Rachel erat ſterilis.*
32 *Et concepit Lia, & peperit filium, & vocauit nomen
eius Ruben, quia dixit: Quoniam manifeſta fuit co-
ram Domino iniuria mea: nunc enim diliget me maritus
meus.*
33 *Et concepit rurſus, & peperit filium, & ait: Quia
auditum eſt coram Domino quoniam odio habita eſſem e-
go: & dedit mihi etiam hunc: & vocauit nomen eius Si-
meon.*
34 *Concepitque iterum, & peperit filium, & ait: Nunc
hac vice copulabitur mihi maritus meus; quia peperi ei
tres filios: Propterea vocauit nomen eius Leui.*
35 *Et concepit vltrà, & peperit filium, & ait: Hac vice
confitebor coram Domino: Propterea vocauit nomen eius
Iuda: Ceſſauitque parere.*

CAP. XXX.

1 *ET vidit Rachel, quòd non pepererat ex Iacob: &
inuidit Rachel ſorori ſuæ, & dixit ad Iacob: Da
mihi filios, alioquin moriar.*
2 *Et iratus eſt furor Iacob in Rachel, & ait: Nunquid
à me tu petis filios? Nonne à facie Domini debuiſſes petere,
qui prohibuit à te generationem ventris tui?*
3 *Et ait: Ecce ancilla mea Bala; ingredere ad eam, vt
pariat: & ego ero nutrix, & ſuſcipiam quoque ego filios
ex ea.*
4 *Et dedit ei Balam ancillam ſuam in vxorem: & in-
greſſus eſt ad eam Iacob.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Ingreſſo ad ſe viro, concepit, & peperit filium.	5	*Et ingreſſus eſt ad eam Iahacob. Et concepit Bilhah, & peperit ipſi Iahacob filium.*
Dixitque Rachel: Iudicauit mihi Dominus, & exaudiuit vocem meam, dans mihi filium. Et idcirco appellauit nomen eius, Dan.	6	*Et dixit Rachel. Iudicauit me Deus, & etiam audiuit vocem meam, & dedit mihi filium. Idcirco vocauit nomen eius Dan.*
Rurſumque Bala concipiens, peperit alterum,	7	*Et concepit adhuc, & peperit Bilhah ancilla Rachel, filium ſecundum ipſi Iahacob.*
Pro quo ait Rachel: Comparauit me Deus cum ſorore mea, & inualui: vocauitque eum, Nephthali.	8	*Et dixit Rachel: Luctationibus vehementibus luctata ſum cum ſorore mea, etiam præualui, & vocauit nomen eius Naphthali.*
Sentiens Lia quòd parere deſiiſſet, Zelpham ancillam ſuam marito tradidit.	9	*Et vidit Leah, quod ſtetiſſet à pariendo, & accepit Zilpah ancillam ſuam, & dedit eam Iahacob in vxorem.*
Qua poſt conceptum edente filium,	10	*Et peperit Zilpah ancilla Leah ipſi Iahacob filium.*
Dixit: Feliciter. & idcirco vocauit nomen eius, Gad.	11	*Et dixit Leah. Venit proſperitas, & vocauit nomen eius Ghad.*
Peperit quoque Zelpha alterum.	12	*Et peperit Zilpah ancilla Leah filium ſecundum ipſi Iahacob.*
Dixitque Lia: Hoc pro beatitudine mea: Beatam quippe me dicent mulieres: propterea appellauit eum, Aſer.	13	*Et dixit Leah. Vt beata dicar, quia beatam me dicent filiæ: & vocauit nomen illius Aſer.*
Egreſſus autem Ruben tẽpore meſſis triticeæ in agrum, reperit mandragoras: quas matri Liæ detulit. Dixitque Rachel: Da mihi partem de mandragoris filij tui.	14	*Et perrexit Ruben in diebus meſſis triticeæ & reperit mandragoras in agro, & attulit eas Leah matri ſuæ. Et dixit Rachel ad Leah: Da nunc mihi de mandragoris filij tui.*
Illa reſpondit: Parumne tibi videtur quod præripueris maritum mihi, niſi etiam mandragoras filij mei tuleris? Ait Rachel: Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filij tui.	15	*Et dixit ei: Nunquid parum eſt quòd acceperis virum meum, vt accipere velis etiam mandragoras filij mei? Et dixit Rachel: Idcirco dormiat tecum nocte pro mandragoris filij tui.*
Redeuntique ad veſperam Iacob de agro, egreſſa eſt in occurſum eius Lia, & ad me, inquit, intrabis: quia mercede cõduxi te pro mandragoris filij mei. Dormiuitque cum ea nocte illa.	16	*Et venit Iahacob ex agro veſperi, & egreſſa eſt Leah in occurſum eius, & dixit: Ad me ingredieris, quia mercando mercata ſum te mandragoris filij mei: Et dormiuit cum ea nocte illa.*
Et exaudiuit Deus preces eius: concepitque & peperit filium quintum,	17	*Exaudiuit Deus Leah, & concepit Iahacob filium quintum.*
Et ait: Dedit Deus mercedem mihi, quia dedi ancillam meam viro meo: appellauitque nomen eius Iſſachar.	18	*Et dixit Leah: Dedit Deus mercedem meam, quia dedi ancillam meam viro meo: & vocauit nomẽ eius Iſaſchar.*
Rurſum Lia concipiens, peperit ſextum filium,	19	*Et concepit adhuc Leah, & peperit filium ſextum ipſi Iahacob.*
Et ait: Dotauit me Deus dote bona: etiã hac vice mecũ erit maritus meus, eo quod genuerim ei ſex filios: & idcirco appellauit nomen eius, Zabulon.	20	*Et dixit Leah: Dotauit me Deus dote bona, ſemel habitabit mecum vir meus: quia peperi ei ſex filios, & vocauit nomen eius Zebulun.*
Poſt quem peperit filiam, nomine Dinam.	21	*Et poſtea peperit filiam, & vocauit nomen eius Dinah.*
Recordatus quoque Dominus Rachelis, exaudiuit eam, & aperuit vuluam eius.	22	*Et recordatus eſt Deus Rachel, & exaudiuit eam Deus, & aperuit vuluam illius.*
Quæ concepit, & peperit filium, dicens: Abſtulit Deus opprobrium meum.	23	*Et concepit, & peperit filium, & dixit: Amouit Deus probrum meum.*
Et vocauit nomen eius, Ioſeph, dicens: Addat mihi Dominus filium alterum.	24	*Et vocauit nomen eius Ioſeph, dicendo: Addat Dominus mihi filium alium.*
Nato autem Ioſeph, dixit Iacob ſocero ſuo: Dimitte me, vt reuertar in patriam, & ad terram meam.	25	*Et fuit, cum peperiſſet Rachel Ioſeph, dixit Iahacob ad Laban. Dimitte me, & ibo ad locum meum, & ad terram meam.*
Da mihi vxores, & liberos meos, pro quibus ſeruiui tibi, vt abeam: tu noſti ſeruitutem qua ſeruiui tibi.	26	*Da vxores meas, & liberos meos propter quos ſeruiui tibi: tu enim noſti ſeruitutem meam, quam ſeruiui tibi.*
Ait illi Laban: Inueniam gratiam in conſpectu tuo: experimento didici, quia benedixerit mihi Deus propter te:	27	*Et dixit ad eum Laban: Si quæſo inueni gratiam in oculis tuis, expertus ſum, quod benedixit mihi Dominus propter te.*
Conſtitue mercedem tuam quam dem tibi.	28	*Et dixit: Nomina mercedem tuam mihi, & dabo eam.*
At ille reſpõdit: Tu noſti quomodo ſeruierim tibi, & quanta in manibus meis fuerit poſſeſſio tua.	29	*Et dixit ad eum: Tu noſti qualiter ſeruierim tibi, & qualis fuit grex tuus mecum,*
Modicum habuiſti antequam venirem ad te, & nunc diues effectus es: benedixitque tibi Dominus ad introitum meum. Iuſtum eſt igitur, vt aliquando prouideam etiam domui meæ.	30	*Quia puſillus qui fuit tibi ante me, creuit in multitudinem, & benedixit Dominus tibi ad ingreſſum pedis mei. Et nunc quando faciam etiam ego pro domo mea?*
Dixitq; Laban: Quid tibi dabo? At ille ait: Nihil volo: ſed ſi feceris quod poſtulo, iterum paſcam, & cuſtodiam pecora tua.	31	*Et dixit: Quid dabo tibi? Et dixit Iahacob: Non dabis mihi quicquam, ſi feceris mihi hoc: Reuertar, paſcam, pecudes tuas cuſtodiam.*

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Et concepit Bala ancilla Rachel,& peperit ipſi Iacob filium.	5	*Et concepit Bala, & peperit filium Iacob.*
Et dixit Rachel: Iudicauit mihi Deus,& exaudiuit vocem meam : & dedit mihi filium. Propterea vocauit nomen eius Dan.	6	*Et ait Rachel: Iudicauit me Deus; & ſuſtepit orationem meam, & dedit mihi filium : Idcircò vocauit nomen eius Dan.*
Et concepit adhuc Bala ancilla Rachel:& peperit filium ſecundum ipſi Iacob.	7	*Concepitque rurſus & peperit Bala ancilla Rachel filium ſecundum Iacob.*
Et dixit Rachel: Coaſſumpſit me Deus: & colluctata ſum cum ſorore mea: & valui: & vocauit nomen eius Nephtali.	8	*Et ait Rachel: Suſcepit De9 deprecationẽ meã,cũ deprecata ſũ i orõne mea:cõcupiui vt eẽt mihi filius ſicut ſorori meæ quod vtiq; cõceſſũ eſt mihi.& vocauit nomẽ eius Neptali;*
Vidit autẽ Lia,quia ſteterat à pariẽdo:& ſumpſit Zelpham ancillã ſuã,& dedit eã ipſi Iacob vxorem.	9	*Et vidit Lia quòd ceſſaſſet parere:& tulit Zelpham ancillam ſuam, & dedit eam Iacob in vxorem.*
Et intrauit ad eam : & concepit Zelpha ancilla Liæ; & peperit ipſi Iacob filium.	10	*Et peperit Zelpha ancilla Lia Iacob filium.*
Et dixit Lia : In fortuna : Et cognominauit nomen eius Gad.	11	*Et dixit Lia:Venit felicitas:& vocauit nomen eius Gad.*
Et concepit adhuc Zelpha ancilla Liæ, & peperit ipſi Iacob filium ſecundum.	12	*Et peperit Zelpha ancilla Lia filium ſecundum Iacob.*
Et dixit Lia : Beata ego , quia beatificabunt me mulieres. Et vocauit nomen eius, Aſer.	13	*Et ait Lia : Laus erit mihi : quoniam nunc laudabunt me mulieres: & vocauit nomen eius Aſer.*
Iuit autem Ruben in die meſſis triticeæ:& inuenit poma mandragorarum in agro , & attulit ea ad Liam matrem ſuam. Dixit autem Rachel Liæ ſorori ſuæ: Da mihi de mandragoris filij tui.	14	*Et abiit Ruben in diebus meſſis tritici, & inuenit mãdragoras in agro ; & attulit eas Lia matri ſua. Et dixit Rachel ad Liam : Da mihi, obſecro , de mandragoris filij tui.*
Dixit autem Lia: Non ſatis eſt tibi, quod accepiſti virum meum:nunquid & mandragoras filij mei accipies? Dixit autem Rachel: non ita:Dormiat tecum nocte hac pro mandragoris filij tui.	15	*Et ait ei : Nunquid parum eſt quod tuliſti maritum meum, niſi quòd accipias etiam mandragoras filij mei? Et ait Rachel : Propterea cubabit tecum hac nocte pro mandragoris filij tui.*
Ingreſſus eſt autem Iacob ex agro veſperi,& exiit Lia in occurſum ei,& dixit: Ad me intrabis hodie: mercede enim conduxi te pro mandragoris filij mei. Et dormiuit cum ea nocte illa.	16	*Et venit Iacob de agro veſperè, & egreſſa eſt Lia in occurſum eius: & ait : Ad me ingredere; quoniam mercede conduxi te pro mandragoris filij mei. Et cubuit cum ea nocte illa.*
Et exaudiuit Deus Liam : & concipiens peperit ipſi Iacob filium quintum.	17	*Et ſuſcepit Deus orationem Liæ; & concepit & peperit filium quintum Iacob.*
Et dixit Lia:Dedit mihi Deus mercedem meam, pro eo quod dedi ancillam meam viro meo : & vocauit nomen eius Iſſachar, quod eſt merces.	18	*Et ait Lia: Dedit Deus mercedem meam, quia dedi ancillam meam marito meo:& vocauit nomen eius Iſachar.*
Et concepit adhuc Lia , & peperit filium ſextum ipſi Iacob.	19	*Et concepit rurſus Lia , & peperit filium ſextum Iacob.*
Et dixit Lia Donauit Deus mihi donum bonum nunc temporis : diliget me vir meus : peperi enim ei filios ſex. Et vocauit nomen eius Zabulon.	20	*Et ait Lia: Dedit mihi Deus optimam partem: hac vice erit habitatio mariti mei apud me ; quoniam peperi ei ſex filios. & vocauit nomen eius Zabulon.*
Et poſt hoc peperit filiam : & vocauit nomen eius Dina.	21	*Et postea peperit filiam , & vocauit nomen eius Dinam.*
Recordatus eſt autem Deus Rachel:& exaudiuit eam Deus, & aperuit eius vuluam:	22	*Et venit memoria Rachelis in conſpectu Dei : & ſuſcepit Deus orationem eius: & dedit ei vt conciperet.*
Et concipiens peperit ipſi Iacob filium. Dixit autem Rachel. Abſtulit Deus meum opprobrium.	23	*Et concepit & peperit filium: & ait, Abſtulit Deus opprobrium meum.*
Et vocauit nomen eius Ioſeph dicẽs:Addat Deus mihi filium alium.	24	*Et vocauit nomen eius Ioſeph, dicens: Addat mihi Dominus filium alterum.*
Factum eſt autem vt peperit Rachel Ioſeph, dixit Iacob ad Laban: Dimitte me, vt abeam in locum meum, & in terram meam:	25	*Et factum eſt cum peperiſſet Rachel Ioſeph , & dixit Iacob ad Laban : Dimitte me, vt vadam in locum meum & in terram meam.*
Redde vxores meas, & paruulos meos , pro quibus ſeruiui tibi, vt abeam: tu enim noſti ſeruitutẽ, quam ſeruiui tibi.	26	*Da mihi vxores meas & filios meos, pro quibus ſeruiui tibi, vt vadam: quoniam tu noſti ſeruitutem meam qua ſeruiui tibi.*
Dixit autem ei Laban: Si inueni gratiam coram te; auguratus ſum vtiq; : benedixit enim me Deus in tuo ingreſſu.	27	*Et dixit ei Laban : Si nunc inueni gratiam in oculis tuis , expertus ſum quod benedixerit mihi Deus propter te.*
Diſtingue mercedem tuam ad me, & dabo.	28	*Et ait: Conſtitue mercedem tuam mihi; & dabo tibi.*
Dixit autem Iacob: Tu noſti quæ ſeruiui tibi, & quanta erant pecora tua mecum:	29	*Et dixit ei: Tu noſti quemodo ſeruierim tibi; & quanta erant pecora tua apud me,*
Parua enim erant, quæ tibi erant coram me : & aucta ſunt in multitudinem:& benedixit te Dominus Deus in pede meo. Nunc itaque quando faciã & ego mihi domum?	30	*Quoniam pauca quæ erant tibi coram me , creuerunt in multitudinem. Et benedixit tibi Dominus propter me. Et nunc quando faciam etiam ego pro domo mea?*
Et dixit ei Laban : Quid tibi dabo? Dixit autem ei Iacob:Non dabis mihi quicquam. Si feceris mihi verbum hoc; rurſus paſcam oues tuas, & cuſtodiã.	31	*Et dixit: Quid dabo tibi? Et ait Iacob : Non dabis mihi quicquam: ſed ſi feceris mihi verbum hoc, reuertar & paſcam oues tuas, & cuſtodiam eas.*

Vulgat. Editio.

32 Gyra omnes greges tuos, & ſepara cunctas oues
varias, & ſparſo vellere: & quodcumque furuum,
& maculoſum, variumque fuerit, tam in ouibus,
quàm in capris, erit merces mea.
33 Reſponditque mihi cras iuſtitia mea, quãdo pla-
citi tempus aduenerit coram te: & omnia quæ non
fuerint varia, & maculoſa, & furua, tam in ouibus,
quam in capris, furti me arguent.
34 Dixitque Laban: Gratum habeo, quod petis.

35 Et ſeparauit in die illa capras, & oues, & hircos,
& arietes varios, atque maculoſos: cunctum autẽ
gregem vnicolorem, id eſt albi, & nigri velleris,
tradidit in manu filiorum ſuorum.

36 Et poſuit ſpatium itineris trium dierum inter ſe
& generum, qui paſcebat reliquos greges eius.

37 Tollẽs ergo Iacob virgas populeas virides, & amyg-
dalinas, & ex platanis, ex parte decorticauit eas, de-
tractiſq; corticibus, in his, quæ ſpoliata fuerant, cã-
dor apparuit: illa vero q̃ integra fuerãt, viridia per-
mãſerũt: atq; in hũc modũ color effectus eſt varius.
38 Poſuitque eas in canalibus, vbi effundebatur a-
qua: vt cum veniſſent greges ad bibendum, ante
oculos haberent virgas, & in aſpectu earum conci-
perent.
39 Factumque eſt vt in ipſo calore coitus, oues in-
tuerentur virgas, & parerent maculoſa, & varia, &
diuerſo colore reſperſa.
40 Diuiſitque gregem Iacob, & poſuit virgas in ca-
nalibus ante oculos arietum: erant autem alba &
nigra quæque, Laban: cetera vero, Iacob, ſeparatis
inter ſe gregibus.
41 Igitur quando primo tempore aſcendebantur o-
ues, ponebat Iacob virgas in canalibus aquarum
ante oculos arietum & ouium, vt in earum contẽ-
platione conciperent:
42 Quãdo vero ſerotina admiſſura erat, & cõceptus
extremus, nõ ponebat eas. Factaq; ſunt ea quæ erãt
ſerotina, Laban: & quæ primi temporis, Iacob.
43 Ditatuſque eſt homo vltra modũ, & habuit gre-
ges multos, ancillas & ſeruos, camelos & aſinos.

CAP. XXXI.

1 POſtquam autem audiuit verba filiorum Laban
dicentium: Tulit Iacob omnia quæ fuerunt pa-
tris noſtri, & de illius facultate ditatus, factus e[ſt]
inclytus:
2 Animaduertit quoque faciem Laban, quod non
eſſet erga ſe ſicut heri & nudiuſtertius,
3 Maxime dicente ſibi Domino: Reuertere in ter-
ram patrum tuorum, & ad generationem tuam,
eroque tecum.
4 Miſit, & vocauit Rachel & Liam in agrum, vbi
paſcebat greges,
5 Dixitque eis: Video faciem patris veſtri quod
non ſit erga me ſicut heri, & nudiuſtertius: Deus
autem patris mei fuit mecum.
6 Et ipſe noſtis quod totis viribus meis ſeruierim
patri veſtro.
7 Sed & pater veſter circumuenit me: & mutauit
mercedem meam decem vicibus: & tamen non di-
miſit eum Deus vt noceret mihi.
8 Si quando dixit: Variꝫ erunt mercedes tuæ; pa-
riebant omnes oues varios fœtus: quando vero
econtrario ait: Alba quæque accipies pro mercede:
omnes greges alba pepererunt.

Tulitq;

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Trãſibo per oẽs pecudes tuas hodie, remouẽdo inde omne
pecus punctis paruis reſperſum, & reſperſum maculis la-
tis. Et omne pecus rufum in pecudibus, & reſperſum ma-
culis latis, & reſperſum pũctis in capris, erit merces mea.
Et teſtificabitur mihi iuſtitia mea in die craſtina cum
venerit ſuper mercedem meam coram te. Omne quod non
erit punctis reſperſum, & maculis reſperſum in capris, &
rufum in pecudibus furto ablatum erit à me.
Et dixit Laban: Ecce vtinam ſit ſecundum verbum
tuum.
Et remouere fecit in die illa hircos maculis reſperſos in
locis vbi colligari ſolent, & maculis reſperſos, & omnes
capras punctis reſperſas, & maculis reſperſas, omne in
quo erat candor, & omne rufum in pecudibus, & dedit in
manu filiorum ſuorum.
Et poſuit viam trium dierum inter ſe, & inter Iahacob:
Et Iahacob paſcebat pecudes Laban reſiduas.

Et tulit ſibi Iahacob virgam populeam viridem, & a-
migdalinam, & caſtaneam, & decorticauit in eis corti-
ces albos, denudans candorem qui erat in virgis.

Et ſtatuit virgas, quas decorticauit in canalibus, in
potatoriis aquarum ad qua veniebant pecudes, vt bibe-
rent, è regione pecudum, & coirent, dum venirent ad bi-
bendum.
Et coibant pecudes ad virgarum aſpectum, & pariebãt
pecudes maculis reſperſas in locis vbi colligari ſolent, &
punctis reſperſas, & maculis latis reſperſas.
Et pecudes diuidere fecit Iahacob, & poſuit facies pe-
cudum ad maculis reſperſum vbi colligari ſolet, & omne
rufum in pecudibus erat Laban. Et poſuit ſibi greges ſeor-
ſum, & non poſuit eos iuxta pecudes Laban.
Et fuit, in omni coitu pecudum primitiuarum ponebat
Iahacob virgas in oculis pecudum in canalibus, vt coirẽt
in virgarum aſpectu.

Et quando ſerotina faciebant pecudes, non ponebat. Et
erant ſerotina ipſius Laban, & primitiua ipſius Iahacob.

Et creuit vir vehementiſſimè. Et fuerunt ei pecudes
multæ, & ancillæ, & ſerui, & cameli, & aſini.

CAP. XXXI.

ET audiuit verba filiorum Laban, dicentium: Tulit
Iahacob omnia quæ erant patri noſtro, & de his quæ
erant patri noſtro, fecit omnem gloriam hanc.

Et vidit Iahacob faciem Laban, & ecce non erat ſecum,
ſicut heri & nudiuſtertius.
Et dixit Dominus ad Iahacob: Reuertere ad terram
patrum tuorum & ad cognationem tuam, & ero tecum.

Et miſit Iahacob, & vocauit Rachel & Leah in agrũ
ad pecudes ſuas.
Et dixit ad eas. Video faciem patris veſtri, quia non eſt
erga me ſicut heri & nudiuſtertius: & Deus patris mei
fuit mecum.
Et vos noſtis quod omnibus viribus meis ſeruiui patri
veſtro.
Et pater veſter mentitus eſt mihi, & mutauit mer-
cedem meam decem vicibus. Et non permiſit ei Deus, vt
malefaceret mihi.
Si ita dicebat, punctis reſperſa erunt merces tua, pa-
riebant omnes pecudes punctis reſperſa. Et ſi ita dicebat,
maculis reſperſa in loco vbi colligari ſolent erunt merces
tua, pariebant omnes pecudes maculis reſperſas in locis
vbi colligari ſolent.

Et ſuit,

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

32 Tranſeant omnes oues tuæ hodie, & ſepara inde omnem ouem fuſcam in agnis; & omne ſubalbum & ſparſum in capris: erit mihi merces:

33 Et exaudiet me iuſtitia mea in die craſtina: quia eſt merces mea in conſpectu tuo. Omne, quodcũque non fuerit ſparſum, & ſubalbum in capris, & fuſcum in agnis; furto ablatum erit apud me.

34 Dixit autem ei Laban: Sit iuxta verbum tuum.

35 Et ſeparauit in die illa hircos ſparſos, & ſubalbos, & omnes capras ſparſas, & ſubalbas, & omne quod erat fuſcum in agnis, & omne quod erat album in eis: & dedit per manum filiorum ſuorum:

36 Et fecit diſtare viam trium dierum & inter eos, & inter Iacob. Iacob autem paſcebat oues Laban reliquas.

37 Sumpſit autem ſibi Iacob virgam ſtyracinam viridem, & nucinam, & platani: & decorticauit eas, decorticationes albas: & diſtrahens viride apparebat in virgis album, quod decorticauerat varium.

38 Et appoſuit virgas, quas decorticauerat in alueis canalium aquæ; vt cum veniſſent oues bibere, in conſpectu virgarum venientibus ipſis ad bibendũ, conciperent oues in virgas.

39 Et concipiebant oues in virgas, & pariebãt oues ſubalbas, & varias, & cineritias ſparſas.

40 Agnos autem ſegregauit Iacob: & ſtatuit coram ouibus arietem ſubalbum, & omne variũ in agnis: & ſeparauit ſibi greges per ſeipſum: & non miſcuit eos ad oues Laban.

41 Factum eſt autem, in tempore, quo concipiebant oues in vtero accipientes, poſuit Iacob virgas coram ouibus in canalibus, vt ipſæ conciperent ſecundum virgas.

42 Cum vero peperiſſent oues, non ponebat. Facta ſunt autem nõ ſignata ipſius Laban, ſignata autem ipſius Iacob.

43 Et ditat⁹ eſt hõ valde valde: & facta ſunt ei pecora multa, & boues, & pueri, & ãcillę, & cameli, & aſini.

C A P. XXXI.

1 AVdiuit autem Iacob verba filiorum Laban dicentium: tulit Iacob omnia, quæ patris noſtri, & ex iis, quæ patris noſtri, fecit omnem gloriam hanc.

2 Et vidit Iacob faciem Laban: & ecce non erat ad eum, ſicut heſterna, & nudius tertiana die.

3 Dixit autem Dominus ad Iacob: Reuertere in terram patris tui, & ad generationem tuam: & ero tecum.

4 Mittens autem Iacob voçauit Liam, & Rachel in agrum, vbi erant greges:

5 Et dixit eis: Video ego faciem patris veſtri: quia non eſt erga me, ſicut heri, & nudiuſtertius: Deus autem patris mei fuit mecum.

6 Et ipſæ autem noſtis, quia in omni fortitudine mea ſeruiui patri veſtro:

7 Pater autem veſter circumuenit me, & mutauit mercedem meam decem agnorum: & non dedit ei Deus malefacere mihi.

8 Si ita diceret, varia erunt merces tua; & parient omnes oues varia: ſin autem diceret, alba erunt merces tua; & parient omnes oues alba.

Chald. Paraph. Tranſl.

32 *Tranſibo per vniuerſas oues tuas hodie. aufer inde omnem agnum varium & ſparſo vellere, & omnem agnum nigrum in agnis, & ſparſum & maculoſum in capris: & hoc erit merces mea.*

33 *Et teſtificabitur mihi iuſtitia mea in die craſtino, quãdo veneris ſuper mercedem meam; quæ erit coram te. omne quod non fuerit maculoſum & reſperſum in capris & nigrum in agnis furto ſublatum eſt apud me.*

34 *Et dixit Laban: Vtinam eſſet ſicut verbum tuum.*

35 *Et ſeparauit in die illa omnes hircos varios pedibus & reſperſos vellere, & omnes capras maculoſas & reſperſas, omne in quo erat macula alba, & omne quod erat nigrũ in agnis, & tradidit in manu filiorum ſuorum.*

36 *Et poſuit ſpacium trium dierum inter ſe & inter Iacob. Iacob autem paſcebat oues Laban quæ remanſerant.*

37 *Et tulit ſibi Iacob virgas populeas, & ex amygdalo & ex platano: & decorticauit in eis decorticationem: & vbi detractæ ſunt cortices, apparuit album, quod erat in virgis.*

38 *Et defixit virgas quas decorticauerat in canalibus in loco adaquationis aquarum, quò veniebant oues ad bibẽdum, vt contra oues eſſent virgæ, & caleſierent cum venirent ad bibendum.*

39 *Calefaciebantque oues ante virgas, & pariebant oues varia maculoſa atque reſperſa.*

40 *Agnos autem ſeparauit Iacob, & poſuit ante oues omne quod erat maculoſum, & omne quod erat nigrum in ouibus Laban. Et poſuit ſibi greges ſeorſum; & nõ miſcuit eos cum ouibus Laban.*

41 *Et factum eſt in omni tempore quo caleſiebant oues tẽporaneæ, ponebat Iacob virgas in conſpectu ouium in canalibus, vt caleſierent ante virgas.*

42 *Et quando oues erant ſerotinæ, non ponebat. Erantque ſerotinæ Laban, & temporaneæ Iacob.*

43 *Et creuit vir valdè nimis: & habuit oues multas, & ſeruos, & ancillas, & camelos, & aſinos.*

C A P. XXXI.

1 *ET audiuit verba filiorum Laban, qui dicebant: Tulit Iacob vniuerſa quæ erant patris noſtri: & de his quæ erant patris noſtri, acquiſiuit omnem ſubſtantiam iſtam.*

2 *Et vidit Iacob aſpectum vultus Laban: & ecce non erat cum eo ſicut heri & nudiuſtertius.*

3 *Et dixit Deus ad Iacob: Reuertere in terram patrum tuorum & natiuitatis tuæ: & erit verbum meum in adiutorium tuum.*

4 *Et miſit Iacob, & vocauit Rachel & Liam in agrum vbi erant oues ſuæ.*

5 *Et dixit eis: Video ego aſpectum vultus patris veſtri quòd non eſt mecum ſicut heri & nudiuſtertius: & verbũ Dei patris mei fuit in adiutorium meum.*

6 *Et vos ſcitis quòd omni virtute mea ſeruiui patri veſtro.*

7 *Pater autem veſter mentitus eſt mihi; & mutauit mercedem meam decem vicibus: & non dimiſit eum Deus vt noceret mihi.*

8 *Si ſic dicebat: Varia erunt pro mercede tua; pariebant omnes oues varia. Et ſi ſic dicebat: Maculoſa erunt pro mercede tua, pariebant omnes oues maculoſa.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Tulitque Deus ſubſtantiam patris veſtri, & de- 9
dit mihi.
Poſtquam enim conceptus ouium tempus adue- 10
nerat, leuaui oculos meos, & vidi in ſomnis aſcen-
dentes mares ſuper fęminas, varios, & maculoſos,
& diuerſorum colorum.
Dixitque Angelus Dei ad me in ſomnis: Iacob? 11
Et ego reſpondi: Adſum.
Qui ait: Leua oculos tuos, & vide vniuerſos ma- 12
ſculos aſcendentes ſuper fœminas, varios, maculo-
ſos, atque reſperſos. Vidi enim omnia quæ fecit
tibi Laban.
Sup. 28. 11. Ego ſum Deus Bethel, * vbi vnxiſti lapidem, & 13
votum vouiſti mihi. Nunc ergo ſurge, & egredere
de terra hac, reuertens in terram natiuitatis tuæ.

Reſponderuntque Rachel & Lia: Numquid ha- 14
bemus reſidui quidquam in facultatibus & hære-
ditate domus patris noſtri?
Nonne quaſi alienas reputauit nos, & vendidit, 15
comeditque pretium noſtrum?

Sed Deus tulit opes patris noſtri, & eas tradidit 16
nobis ac filiis noſtris: vnde omnia quæ præcepit ti-
bi Deus, fac.
Surrexit itaque Iacob, & impoſitis liberis, ac cō- 17
iugibus ſuis ſuper camelos abiit.
Tulitque omnem ſubſtantiam ſuam, & greges, 18
& quidquid in Meſopotamia acquiſierat, pergens
ad Iſaac patrem ſuum in terram Chanaan.

Eo tempore ierat Laban ad tondendas oues: & 19
Rachel furata eſt idola patris ſui.
Noluitque Iacob confiteri ſocero ſuo quod fuge- 20
ret.
Cumque abiiſſet tam ipſæ quam omnia quæ iu- 21
ris ſui erant, & amne tranſmiſſo pergeret contra
montem Galaad.
Nunciatum eſt Laban die tertio quod fugeret 22
Iacob.
Qui aſſumptis fratribus ſuis, perſecutus eſt eum 23
diebus ſeptem: & comprehendit eum in Monte
Galaad.
Viditque in ſomnis dicentem ſibi Deum: Caue 24
ne quidquam aſpere loquaris contra Iacob.

Iamq; Iacob extenderat in monte tabernaculum: 25
cumque ille conſecutus fuiſſet eum cum fratribus
ſuis: in eodem Monte Galaad fixit tentorium.
Et dixit ad Iacob: quare ita egiſti, vt clam me 26
abigeres filias meas quaſi captiuas gladio?

Cur ignorante me fugere voluiſti, nec indicare 27
mihi, vt proſequerer te cum gaudio, & canticis, &
tympanis, & cytharis?
Non es paſſus vt oſcularer filios meos & filias: 28
ſtulte operatus es: & nunc quidem
Valet manus mea reddere tibi malum: ſed Deus 29
patris veſtri heri dixit mihi: Caue ne loquaris con-
tra Iacob quidquam durius.

Eſto, ad tuos ire cupiebas, & deſiderio erat tibi 30
domus patris tui: cur furatus es deos meos?

Reſpondit Iacob: Quod inſcio te profectus ſum, 31
timui ne violenter auferres filias tuas.

Quod autē furti me arguis: apud quēcumq; inue- 32
neris deos tuos, necetur corā fratribus noſtris. ſcru-
tare, quidquid tuorū apud me inueneris, & aufer-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et abſtulit Deus gregem patris veſtri, & dedit mihi.

Et fuit, in tempore, quo coeunt pecudes, leuaui oculos
meos, & vidi in ſomnio, & ecce hirci aſcendebant ſuper
capras maculis reſperſas vbi colligari ſolēt, punctis reſper-
ſas, & maculis reſperſas.
Et dixit ad me Angelus Dei in ſomnio: Iahacob. Et di-
xi: Ecce adſum.
Et dixit: Leua nunc oculos tuos, & vide omnes hircos
aſcendentes ſuper capras maculis reſperſas, vbi colligari
ſolent, punctis reſperſas & maculis reſperſas. Vidi enim
omnia quæ Laban facit tibi.
Ego Deus Bethel, vbi vnxiſti ſtatuam, vbi vouiſti mi-
hi votum. Nunc ſurge, egredere de terra hac, & reuer-
tere ad terram cognationis tuæ.

Et reſpondit Rachel, & Leah, & dixerunt ei: Nunquid
adhuc eſt nobis pars, & hæreditas in domo patris noſtri?

Nunquid non extraneæ reputatæ ſumus ab eo, quia
vendidit nos, & conſumpſit etiam conſumendo pecuniam
noſtram?
Quia omnes diuitiæ quas abſtulit Deus à patre noſtro,
nobis pertinebant, ac filiis noſtris. Et nunc, omnia quæ
dixit Deus ad te, fac.
Et ſurrexit Iahacob, & eleuauit filios ſuos: & vxores
ſuas ſuper camelos,
Et duxit omnes pecudes ſuas, & omnem ſubſtantiam
ſuam quam acquiſierat, pecudes acquiſitionis ſuæ quas
acquiſierat in Padan Aram, vt veniret ad Iſchac patrem
ſuum in terram Chenahan.
Et Laban perrexerat ad tondendum oues ſuas: & fu-
rata eſt Rachel idola, quæ erant patri ſuo.
Et furatus eſt Iahacob cor Laban Aramæi, eo quòd non
indicauit ei quod fugeret.
Et fugit ipſe, & omnia quæ erant ei. Et ſurrexit, &
tranſiuit flumen, & poſuit faciem ſuam ad montem
Ghilhad.
Et nunciatum fuit ipſi Laban die tertia, quòd fugeret
Iahacob.
Et tulit fratres ſuos ſecum, & ſecutus eſt eum itinere
ſeptem dierum, & aſſecutus eſt eum in monte Ghilhad.

Et venit Deus ad Laban Aramæum in ſomnio noctis,
& dixit ei: Caue tibi, ne forte loquaris cum Iahacob à
bono vſque ad malum.
Et aſſecutus eſt Laban ipſum Iahacob. Et Iahacob fixe-
rat tabernaculum ſuum in monte, & Laban fixit cum
fratribus ſuis in monte Ghilhad.
Et dixit Laban ad Iahacob: Quid feciſti? Et furatus
es cor meum, & duxiſti filias meas, ſicut captiuas gladio.

Vt quid abſcondiſti te, vt fugeres, & furatus es me, &
non indicaſti mihi, & dimiſiſſem te cum lætitia, & can-
ticis, cum tympano, & cythara.
Et non dimiſiſti me, vt oſcularer filios meos, & filias
meas? Nunc ſtulte egiſti faciendo.
Eſt fortitudo in manu mea ad faciendum vobiſcum
malum: ſed Deus patris veſtri nocte præterita dixit ad me
dicendo: Caue tibi, ne loquaris cum Iahacob à bono vſque
ad malum.
Et nunc eundo iuiſti. Si deſiderando deſiderabas ire ad
domum patris tui. Vt quid furatus es deos meos?

Et reſpondit Iahacob, & dixit ad Laban: Quia timui,
ſi dixiſſem, ne forte raperes filias tuas à me.

Is cum quo inueneris Deos tuos, non viuat coram fra-
tribus noſtris. Agnoſce ſi quid eſt mecum de tuo, &
cape tibi,

hæc   *& ne-*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Et abſtulit Deus omnia pecora patris veſtri, & dedit mihi ea.

10 Et factum eſt, quando concipiebãt oues in vtero accipientes, & vidi oculis meis in ſomno: & ecce hirci, & arietes aſcendentes ſuper oues, & capras ſubalbi, & varij, & cineritij ſparſi.

11 Et dixit mihi Angelus Dei per ſomnum: Iacob. Ego autem dixi: Quid eſt?

12 Et dixit: Reſpice oculis tuis, & vide hircos & arietes aſcendentes ſuper oues & capras, ſubalbos, & varios, & cineritios ſparſos. Vidi enim quæcũque tibi Laban facit.

13 Ego ſum Deus, qui apparui tibi in loco Dei: vbi vnxiſti mihi ibi titulum, & vouiſti mihi ibi votũ. Nunc igitur ſurge, & exi de terra hac, & abi in terram generationis tuæ: & ero tecum.

14 Et reſpondentes Rachel, & Lia dixerunt ei: Nunquid eſt nobis adhuc portio, vel hæreditas in domo patris noſtri?

15 Nonne ſicut alienæ reputatæ ſumus ei? Vendidit enim nos, & deuoratione abſorbuit argentum noſtrum.

16 Omnes diuitias & gloriam, quam abſtulit Deus à patre noſtro, nobis erunt, & filiis noſtris. Nunc igitur quæcumque tibi dixit Deus, fac.

17 Surgens autem Iacob ſumpſit vxores ſuas, & paruulos ſuos ſuper camelos;

18 Et abduxit omnem ſubſtantiam ſuam, & omnẽ apparatum ſuum, quem acquiſierat in Meſopotamia, & omnia ſua, vt abiret ad Iſaac patrem ſuum in terram Chanaan.

19 Laban autem iuerat tondere oues ſuas. Furata eſt autem Rachel idola patris ſui.

20 Celauit autem Iacob Laban Syrum, non indicãdo ei, quia fugit.

21 Et aufugit ipſe, & ipſius omnia, & tranſiuit flumen, & properauit in montem Galaad.

22 Nunciatum eſt autẽ Laban Syro die tertia, quia aufugit Iacob.

23 Et aſſumens fratres ſuos ſecum, perſecutus eſt poſt eum viam dierum ſeptem: & aſſecutus eſt eũ in monte Galaad.

24 Venit autem Deus ad Laban Syrum per ſomnũ nocte; & dixit ei: Cuſtodi te, ne forte loquaris cum Iacob mala.

25 Et aſſecutus eſt Laban Iacob. Iacob autem fixerat tabernaculum ſuum in monte: Laban autem ſtatuit fratres ſuos in monte Galaad.

26 Dixit autẽ Laban ad Iacob: Quid feciſti? vt quid occulte aufugiſti? & furatus es me, & abduxiſti filias meas, quaſi captiuas gladio?

27 Et ſi annunciaſſes mihi; dimiſiſſem vtique te cũ lætitia, & cum muſicis, & tympanis, & cythara.

28 Nec ſum habitus dignus oſculari paruulos meos, & filias meas: Nunc autem imprudenter egiſti,

29 Et nunc valet manus mea tibi malefacere: Deus autem patris tui heri dixit ad me, dicens: Cuſtodi teipſum, ne forte loquaris cum Iacob mala.

30 Nunc autem iuiſti: deſiderio enim deſideraſti abire in domum patris tui; vt quid furatus es Deos meos?

31 Reſpondens autem Iacob dixit ad Laban: Quia timui: dixi enim; ne forte auferas filias tuas à me, & omnia mea.

32 Et dixit Iacob: Apud quemcumque inueneris Deos tuos; non viuet coram fratribus noſtris. Cognoſce quid eſt apud me tuorum, & cape. Et non cognouit apud eum quicquam.

Neſcie-

Chald. Paraph. Tranſl.

9 *Et ſeparauit Dominus de pecoribus patris veſtri, & dedit mihi.*

10 *Et factum eſt in tempore quo oues caleſiebant, leuaui oculos meos, & vidi in ſomnio: & ecce arietes qui aſcendebant ſuper oues, erant varij, & maculoſi & reſperſi.*

11 *Et dixit mihi Angelus Dei in ſomnio: Iacob. & dixi: Ecce ego.*

12 *Et ait: Leua nunc oculos tuos, & vide omnes arietes qui aſcendunt ſuper oues, maculoſos, varios atque reſperſos. Quoniam manifeſtum eſt coram me omne quod facit tibi Laban.*

13 *Ego ſum Deus qui apparui tibi in Bethel, vbi vnxiſti titulum, vbi vouiſti coram me votum. Nunc ſurge, egredere de terra hac, & reuertere in terram natiuitatis tuæ.*

14 *Et reſponderunt Rachel & Lia, atque dixerunt ei: Nunquid adhuc eſt nobis pars & hæreditas in domo patris noſtri?*

15 *Nonne extraneæ reputatæ ſumus ei: quia vendidit nos, & comedit quoque argentum noſtrum?*

16 *Quoniam omnes diuitiæ quas abſtulit Deus ex patre noſtro, noſtræ ſunt & filiorum noſtrorum. Nunc quodcunque dixerit tibi Deus, fac.*

17 *Et ſurrexit Iacob, & leuauit filios ſuos & vxores ſuas ſuper camelos:*

18 *Et duxit vniuerſa pecora ſua, & omnem ſubſtantiam ſuam quam acquiſierat in Meſopotamia Syriæ, vt veniret ad Iſaac patrem ſuum in terram Chanaan.*

19 *Laban autem abierat ad tondendas oues ſuas: & tulit Rachel imagines quæ erant patris ſui.*

20 *Et celauit Iacob à Laban Syro, & non indicauit ei quod ipſe proficiſceretur.*

21 *Et abiit ipſe & omnia ſua, & ſurrexit & tranſiuit Euphratem: & poſuit faciem ſuam contra montem Galaad.*

22 *Et nunciatum eſt Laban in die tertio quòd abiiſſet Iacob.*

23 *Et tulit fratres ſuos ſecum, & perſecutus eſt poſt eum itinere ſeptem dierum: & comprehendit eum in monte Galaad.*

24 *Et venit verbum à facie Dei ad Laban Syrum in ſomnio noctis, & dixit ei: Caue tibi ne loquaris cum Iacob à bono vſque ad malum.*

25 *Et comprehendit Laban Iacob. Et Iacob tetenderat tabernaculum ſuum in monte: & Laban collocauit fratres ſuos in monte Galaad.*

26 *Et dixit Laban ad Iacob: Quid feciſti? & celaſti à me, & duxiſti filias meas quaſi captiuas gladio?*

27 *Quare occultè abiiſti, & celaſti à me, & non indicaſti mihi, vt dimitterem te cum gaudio & canticis, cum tympanis & cytharis?*

28 *Et non permiſiſti me, vt oſcularer filias meas? Nunc ſtultè egiſti.*

29 *Et poteſtas in manu mea, vt facerem vobiſcum malũ: ſed Deus patris veſtri heſterna nocte ait mihi, dicens: Caue tibi ne loquaris cum Iacob à bono vſque ad malum.*

30 *Et nunc abiens abiiſti, quoniam cupiens cupiebas domum patris tui: cur tuliſti Deos meos?*

31 *Et reſpondit Iacob, & dixit ad Laban: Quoniam timui, dicens, ne violenter auferres filias tuas à me.*

32 *Locus in quo inueneris Deum tuum, non permaneat coram fratribus noſtris. Cognoſce quid tuum ſit apud me; & tolle tibi.*

Et ne-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

hæc dicens, ignorabat quòd Rachel furata eſſet idola.

33 Ingreſſus itaque Laban tabernaculum Iacob & Liæ, & vtriuſque famulæ, non inuenit. Cumque intraſſet tentorium Rachelis,

34 Illa feſtinans abſcondit idola ſubter ſtramenta cameli, & ſedit deſuper: ſcrutantique omne tentorium, & nihil inuenienti,

35 Ait: Ne iraſcatur dominus meus quòd coram te aſſurgere nequeo: quia iuxta conſuetudinem fœminarum nunc accidit mihi. ſic deluſa ſolicitudo quærentis eſt.

36 Tumenſque Iacob, cum iurgio ait: Quam ob culpam meam, & ob quod peccatum meum ſic exarſiſti poſt me,

37 Et ſcrutatus es omnem ſupellectilem meã? Quid inueniſti de cuncta ſubſtantia domus tuæ? pone hic coram fratribus meis, & fratribus tuis, & iudicent inter me, & te.

38 Idcirco viginti annis fui tecum? oues tuæ & capræ ſteriles non fuerunt; arietes gregis tui non comedi.

39 Nec captum à beſtia oſtendi tibi, ego damnum omne reddebam: quidquid furto peribat, à me exigebas:

40 Die noctuque æſtu vrebar, & gelu; fugiebatque ſomnus ab oculis meis.

41 Sicque per viginti annos in domo tua ſeruiui tibi, quatuordecim pro filiabus, & ſex pro gregibus tuis: immutaſti quoque mercedem meam decem vicibus.

42 Niſi Deus patris mei Abraham, & timor Iſaac affuiſſet mihi, forſitan modo nudum me dimiſiſſes: afflictionem meam & laborem manuum mearum reſpexit Deus, & arguit te heri.

43 Reſpondit ei Laban: Filiæ meæ & filij, & greges tui, & omnia quæ cernis, mea ſunt: quid poſſum facere filiis, & nepotibus meis?

44 Veni ergo, & ineamus fœdus: vt ſit in teſtimonium inter me & te.

45 Tulit itaque Iacob lapidem, & erexit illum in titulum:

46 Dixitque fratribus ſuis: Afferte lapides. Qui cõgregantes fecerunt tumulum, comederuntque ſuper eum:

47 Quem vocauit Laban Tumulum teſtis: & Iacob, Aceruum teſtimonij, vterque iuxta proprietatem linguæ ſuæ.

48 Dixitque Laban: Tumulus iſte erit teſtis inter me, & te hodie, & idcirco appellatum eſt nomen eius Galaad, id eſt, Tumulus teſtis.

49 Intueatur & iudicet Dominus inter nos quando receſſerimus à nobis,

50 Si afflixeris filias meas, & ſi introduxeris alias vxores ſuper eas: nullus ſermonis noſtri teſtis eſt abſque Deo, qui præſens reſpicit.

51 Dixitque rurſus ad Iacob: En tumulus hic, & lapis quem erexi inter me & te,

52 Teſtis erit: tumulus, inquam, iſte & lapis ſint in teſtimonium; ſi aut ego tranſiero illum pergens ad te, aut tu prætorieris, malum mihi cogitans.

53 Deus Abraham & Nachor iudicet inter nos, Deus patris eorum. Iurauit ergo Iacob per timorem patris ſui Iſaac:

Immo-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

& neſciebat Iahacob, quòd Rachel furata eſſet eos.

33 *Et venit Laban in tabernaculum Iahacob, & in tabernaculum Leah, & in tabernaculum ambarum ancillarũ, & non inuenit. Et egreſſus eſt de tabernaculo Leah, & venit in tabernaculum Rachel.*

34 *Et rachel accepit Idola, & poſuit ea in ſtratorio cameli, & ſedit ſuper ea: & contrectauit Laban totum tabernaculum, & non inuenit.*

35 *Et dixit ad patrem ſuum: Ne ſit ira in oculis domini mei, quod non poſſim ſurgere à facie tua: quia conſuetudo mulierum eſt mihi, & ſcrutatus eſt, & non inuenit idola.*

36 *Et ira fuit ipſi Iahacob, & iurgatus eſt cum Laban. Et reſpondit Iahacob, & dixit ad Laban: Quæ eſt præuaricatio mea, quod peccatum meum? quia perſecutus es me?*

37 *Qui contrectaſti omnia ſupellectilia mea, Quid inueniſti ex omnibus ſupellectilibus domus tuæ? pone hic coram fratribus meis, & fratribus tuis, & declarent inter ambos nos.*

38 *Iam viginti annos fui tecum, oues tuæ & capræ tuæ non abortiuæ ſunt: & arietes pecudum tuarum non comedi.*

39 *Raptum non attuli tibi: ego pœnas luebam pro eo. De manu mea requirebas illud ſic quod furto ſubripiebatur tam de die, quam de nocte.*

40 *Fui, in die conſumebat me æſtus, & gelu in nocte; & recedebat ſomnus meus ab oculis meis.*

41 *Iam viginti annos in domo tua ſeruiui tibi, quatuordecim annos pro duabus filiabus tuis, & ſex annos pro pecudibus tuis: & mutaſti mercedem meam decem vicibus.*

42 *Niſi fuiſſet Deus patris mei, Deus Abraham, & pauor Iſchac fuiſſet pro me, quia nunc vacuum dimiſiſſes me: afflictionem meam, & laborem manuum mearum vidit Deus: & increpauit te nocte præterita.*

43 *Et reſpondit Laban, & dixit ad Iahacob. Filiæ, filiæ meæ ſunt, & filij, filij mei ſunt, & pecudes, pecudes meæ ſunt. Et quicquid vides meum eſt, & filiabus meis quid faciam iſtis hodie, vel filiis earum quos pepererunt.*

44 *Et nunc veni. Percutiamus fœdus ego, & tu, & erit in teſtimonium inter me, & inter te.*

45 *Et tulit Iahacob lapidem, & erexit illum in ſtatuam.*

46 *Et dixit Iahacob fratribus ſuis: Colligite lapides. Et tulerunt lapides, & fecerunt tumulum, & comederunt ibi ſuper tumulum.*

47 *Et vocauit eum Laban Ieghar Sahaduta, & Iahacob vocauit eum Galghed.*

48 *Et dixit Laban: Cumulus iſte ſit teſtis inter me, & te hodie: Idcirco vocauit nomen eius Ghalghed. Et Miſpah, quia dixit:*

49 *Speculetur Dominus inter me, & te: quia latemus alter alteri.*

50 *Si affixeris filias meas, & ſi acceperis vxores ſuper filias meas, non eſt quiſquam nobiſcum. Vide, Deus eſt teſtis inter me, & te.*

51 *Et dixit Laban ad Iahacob: Ecce cumulus iſte, & ecce ſtatua, quam ieci inter me, & te.*

52 *Teſtis cumulus iſte, & teſtis ſtatua, quod ego nõ tranſibo veniens ad te cumulũ iſtum, & quod tu non tranſibis veniens ad me cumulum iſtum, & ſtatuam iſtam, ad malũ.*

53 *Deus Abrahã, & Deus Nachor iudicet inter nos: Deus patris eorum. Et iurauit Iahacob per pauorem patris ſui Iſchac.*

Et ma-

Tranſl. ex Septuag.

Neſciebat autem Iacob, quia Rachel vxor ſua
furata erat eos.
33 Ingreſſus autẽ Laban, ſcrutatus eſt in domo Liæ,
& nõ inuenit: & exiit de domo Liæ, & ſcrutatus eſt
domum Iacob, & in domo ambarũ ancillarum, &
non inuenit. Ingreſſus eſt autẽ & in domũ Rachel.
34 Rachel autem ſumpſerat idola, & iniecerat ea in
ſtramenta cameli, & inſederat eis.
35 Et dixit patri ſuo: Ne grauiter feras domine: nõ
poſſum ſurgere in conſpectu tuo; quoniã quæ ſecũ-
dum cõſuetudinem mulierũ, mihi ſunt. Scrutatus
eſt autẽ Laban in tota domo, & non inuenit idola.
36 Iratus eſt autem Iacob, & rixatus eſt cum Laban.
Reſpondens autem Iacob dixit ad Laban: Quæ
iniuſtitia mea, & quod peccatum meum; quia per-
ſecutus es poſt me,
37 Et quia ſcrutatus es omnia vaſa domus meæ?
Quid inueniſti de vniuerſis vaſis domus tuæ? Pone
hic in conſpectu fratrum tuorum & fratrum meo-
rum: & arguant inter nos duos.
38 Hos mihi viginti annos ego ſum tecũ: oues tuæ
& capræ tuæ non fuerunt ſteriles: arietes ouium
tuarum non comedi:
39 Captum à beſtia non attuli tibi: ego ſoluebam à
meipſo furta diei, & furta noctis:
40 Factus ſum diei combuſtus æſtu, & glacie noctis:
& abſceſſit ſomnus meus ab oculis meis.
41 Hos mihi viginti annos ego ſum in domo tua:
ſeruiui tibi quatuordecim annos, pro duabus filia-
bus tuis, & ſex annos in ouibus tuis: & decepiſti
mercedem meam decem agnabus.
42 Niſi Deus patris mei Abraham, & timor Iſaac
fuiſſet mihi; nunc vtiq; vacuum me dimiſiſſes: hu-
miliationem meam, & laborem manuum mearum
vidit Deus, & arguit te heri.
43 Reſpondens autem Laban dixit ad Iacob: Filiæ,
filiæ meæ: & filij, filij mei: & pecora, pecora mea, &
omnia quæcunque tu vides, mea ſunt, & filiarum
mearum: quid faciam eis hodie; aut filiis earum,
quos pepererunt?
44 Nunc igitur veni, diſponã teſtamentũ ego, & tu: &
erit in teſtimoniũ inter me & te. Dixit autẽ ei: Ecce
nemo nobiſcum eſt: vidit Deus; teſtis inter me & te
45 Sumens autem Iacob lapidem, ſtatuit eum titu-
lum.
46 Dixit autem Iacob fratribus ſuis: Colligite lapi-
des. Et collegerunt lapides, & fecerunt aceruum,
& comederunt ibi ſuper aceruum.
47 Et dixit ei Laban: aceruus hic teſtatur inter me
& te hodie. Et vocauit eum Laban, aceruus teſti-
monij: Iacob autem vocauit eum, aceruus teſtis.
48 Dixit autẽ Laban ad Iacob: Ecce aceruus hic, &
titulus, quem ſtatui inter me & te. Teſtatur acer-
uus hic, & teſtatur titulus hic. Propterea vocatũ eſt
nomen, aceruus teſtatur: & viſio quam dixit:
49 Reſpiciat Deus inter me & te; quia diſcedemus
alter ab altero:
50 Si humiliabis filias meas; ſi ſumpſeris vxores ſu-
per filias meas vide: nemo nobiſcum eſt videns:
Deus teſtis inter me; & inter te.
51 Et dixit Laban ad Iacob: Ecce aceruus hic,
52 Et teſtis titulus hic: Siue enim ego non tranſgre-
diar ad te, neque tu tranſgredieris ad me aceruum
hunc, & titulum hunc ad malum:
53 Deus Abraham, & Deus Nachor iudicet inter
nos. Et iurauit Iacob per timorem patris ſui Iſaac,

Et ſa-

Chald. Paraph. Tranſl.

Et neſciebat Iacob, quòd Rachel accepiſſet eos.

Et ingreſſus eſt Laban in tabernaculum Iacob, & in tabernaculum Liæ, & in tabernaculum duarum concubinarum; & non inuenit. Et egreſſus eſt de tabernaculo Liæ, & ingreſſus eſt in tabernaculum Rachelis.

Rachel autem accepit imagines, & poſuit eas in ſtramentis cameli; & ſedit deſuper: & attrectauit Laban vniuerſa quæ erant in tabernaculo, & non inuenit.

Et dixit patri ſuo: Ne diſpliceat in oculis domini mei, quoniam non poſſum ſurgere coram te: conſuetudo enim mulierum eſt mihi. Et ſcrutatus eſt, & non inuenit imagines.

Et iratus eſt Iacob, & rixatus eſt cum Laban. Et reſpondens Iacob, dixit ad Laban: Quæ eſt iniquitas mea, & quod eſt delictum meum, quia perſecutus es poſt me.

Quoniam attrectaſti omnia vaſa mea; quid inueniſti de vniuerſis vaſis domus tuæ? pone nunc coram fratribus meis & fratribus tuis, & iudicent inter nos ambos.

Iſtis viginti annis quibus ego fui apud te, oues tuæ, & capræ tuæ non fuerunt orbatæ: & arietes ouium tuarum non comedi.

Dilaceratum non adduxi tibi: quod deficiebat ex numero, à me tu quærebas illud: cuſtodiebam in die, & cuſtodiebam in nocte.

In die conſumabat me æſtus, & glacies deſcendebat ſuper me in nocte: & receſſit ſomnus ab oculis meis.

Iſtis viginti annis ſeruiui tibi in domo tua: quatuordecim annis pro duabus filiabus tuis, & ſex annis pro ouibus tuis: & mutaſti mercedem meam decem vicibus.

Niſi quod Deus patris mei Deus Abrahæ, & ille quem timebat Iſaac fuiſſet in adiutorium meum, iam nũc vacuũ me dimiſiſſes: labor meus & afflictio manuum mearum manifeſta ſunt coram Deo: & arguit te heſterna nocte.

Et reſpondit Laban & dixit ad Iacob: Filiæ, ſunt filiæ meæ: & filij, ſunt filij mei: & oues, ſunt oues meæ: & quodcunque tu vides, meum eſt: & quid faciam iſtis filiabus meis hodie, aut filiis earum quos pepererunt?

Et nunc veni, ineamus fœdus ego & tu: & ſit in teſtimonium inter me & te.

Et tulit Iacob lapidem, & erexit eum in titulum.

Et ait Iacob fratribus ſuis: Colligite lapides. Et tulerunt lapides, & fecerunt aceruum; & comederunt ibi ſuper aceruum.

Et vocauit eum Laban, Aceruum teſtimonij: Iacob autem appellauit eum, Galaad.

Et ait Laban: Aceruus iſte erit teſtis inter me & inter te hodie: ideò appellauit nomen eius, Galaad. Et ſpeculã, quia dixit:

Speculetur verbum Domini inter me & te, quando abſentes fuerimus vnuſquiſque à proximo ſuo.

Si affixeris filias meas, & ſi acceperis vxores ſuper filias meas, non eſt vir nobiſcum, vide quòd verbum Domini eſt teſtis inter me & te.

Et dixit Laban ad Iacob: Ecce tumulus iſte: & ecce titulus quem erexi inter me & te.

Teſtis tumulus iſte, & teſtis titulus, quòd ego non trãſibo tumulum hunc ad te, & quòd tu non pertranſibis tumulum hunc & titulum hunc in malum mihi.

Deus Abraham & Deus Nachor iudicent inter nos, Deus patrum eorum. Et iurauit Iacob per illum quem timebat pater ſuus Iſaac.

Et im-

Vulgat. Editio.

54 Immolatiſque victimis in monte, vocauit fra-
tres ſuos vt ederent panem. Qui cum comediſſent,
manſerunt ibi.
55 Laban vero de nocte conſurgens, oſculatus eſt
filios, & filias ſuas, & benedixit illis: reuerſuſque
eſt in locum ſuum.

CAP. XXXII.

* Inf. 48.16.

1 IAcob * quoque abiit itinere quo cœperat; fue-
runtque ei obuiam Angeli Dei.
2 Quos cum vidiſſet, ait: Caſtra Dei ſunt hæc. Et
appellauit nomen loci illius Mahanaim, id eſt, Ca-
ſtra.
3 Miſit autem, & nuncios ante ſe ad Eſau fratrem
ſuum in terram Seir, in regionem Edom:
4 Præcepitq; eis, dicẽs: Sic loquimini domino meo
Eſau: Hæc dicit frater tuus Iacob: Apud Laban
peregrinatus ſum, & fui vſque in præſentem diem.
5 Habeo boues, & aſinos, & oues, & ſeruos, & ancil-
las: mittoque nunc legationem ad dominum meũ,
vt inueniam gratiam in conſpectu tuo.
6 Reuerſique ſunt nuncij ad Iacob, dicentes: Veni-
mus ad Eſau fratrem tuum, & ecce properat tibi in
occurſum cum quadringentis viris.
7 Timuit Iacob valde: & perterritus diuiſit popu-
lum qui ſecum erat, greges quoque & oues & bo-
ues, & camelos in duas turmas,
8 Dicens: Si venerit Eſau ad vnã turmam, & per-
cuſſerit eam, alia turma, quæ reliqua eſt ſaluabitur.
9 Dixitque Iacob: Deus patris mei Abraham, &
Deus patris mei Iſaac: Domine qui dixiſti mihi:
Reuertere in terram tuam, & in locum natiuitatis
tuæ, & benefaciam tibi:
10 Minor ſum cunctis miſerationibus tuis, & veri-
tate tua quam expleuiſti ſeruo tuo. In baculo meo
tranſiui Iordanem iſtum: & nunc cum duabus tur-
mis regredior.
11 Erue me de manu fratris mei Eſau, quia valde
eum timeo: ne forte veniẽs percutiat matrem cum
filiis.
12 Tu locutus es; quod benefaceres mihi, & dilata-
res ſemen meum ſicut arenam maris, quę pręe mul-
titudine numerari non poteſt.
13 Cumque dormiſſet ibi nocte illa, ſeparauit de his
quæ habebat, munera Eſau fratri ſuo,
14 Capras ducentas, hircos viginti, oues ducentas,
& arietes viginti,
15 Camelos fœtas cum pullis ſuis triginta, vaccas
quadraginta, & tauros viginti, aſinas viginti, &
pullos earum decem.
16 Et miſit per manus ſeruorum ſingulos ſeorſim
greges, dixitque pueris ſuis: Antecedite me: & ſit
ſpatium inter gregem & gregem.
17 Et præcepit priori dicens: Si obuiũ habueris fra-
trem meum Eſau: & interrogauerit te, cuius es?
aut, Quo vadis? aut, Cuius ſunt iſta quæ ſequeris?
18 Reſpondebis: Serui tui Iacob, munera miſit do-
mino meo Eſau: ipſe quoque poſt nos venit.
19 Similiter dedit mandata ſecundo, & tertio, &
cunctis qui ſequebantur greges, dicens: Iiſdem
verbis loquimini ad Eſau, cum inueneritis eum.
20 Et addetis: Ipſe quoque ſeruus tuus Iacob iter
noſtrum inſequitur: dixit enim: Placabo illum mu-
neribus quę præcedunt, & poſtea videbo illum: for-
ſitan propitiabitur mihi.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

54 *Et mactauit Iahacob victimam in monte & vocauit
fratres ſuos, vt comederent panem, & comederunt panẽ,
& pernoctauerunt in monte.*
55 *Et ſurrexit Laban mane, & oſculatus eſt filios ſuos ac
filias ſuas, benedixitque eis, & abiit: & reuerſus eſt La-
ban ad locum ſuum.*

CAP. XXXII.

1 *ET Iahacob abiit in viam ſuam, & occurrerunt ei
Angeli Dei.*
2 *Et dixit Iahacob, quando vidit eos: Caſtra Dei ſunt
hæc. Et vocauit nomen loci illius Machanaim.*
3 ** Et miſit Iahacob nuncios ante ſe ad Heſau fratrem
ſuum ad terram Sehir regionis Ædom.*

*Hic incipit caput in Biblia Sancti Pagni. Lugduneni.

4 *Et præcepit eis dicendo: Sic dicetis Domino meo Heſau:
Sic dixit ſeruus tuus Iahacob: Cum Laban habitaui vſq;
ad hoc tempus.*
5 *Et ſunt mihi boues & aſini, pecudes, & ſerui, & ancil-
læ, & miſi, vt nunciarem domino meo, vt inuenirem gra-
tiam in oculis tuis.*
6 *Et reuerſi ſunt nuncij ad Iahacob dicendo: Venimus ad
fratrẽ tuum, ad Heſau, & etiam pergit in occurſum tui,
& quadringenti viri ſunt cum eo.*
7 *Et timuit Iahacob valde, & anguſtiis affectus eſt, &
diuiſit populum, qui erat ſecum, & pecudes, & boues &
camelos in duas turmas.*
8 *Et dixit: Si venerit Heſau ad turmam vnam, & per-
cuſſerit eam; turma, quæ remanſerit euadet.*
9 *Et dixit Iahacob: Deus patris mei Abraham, & Deus
patris mei Iſchac: Domine, qui dixiſti ad me: Reuertere
ad terram tuam, & cognationem tuam, & benefaciam
tibi.*
10 *Minor ſum cunctis miſericordiis, & omni veritate,
quam feciſti cum ſeruo tuo. Quia in baculo meo tranſiui
Iarden hunc, & nunc habeo duas turmas.*
11 *Erue me nunc de manu fratris mei, de manu Heſau:
timeo enim eum, ne forte veniat, & percutiat me, ma-
tremque cum filiis.*
12 *Et tu dixiſti: benefaciendo benefaciam tibi, & ponam
ſemen tuum ſicut arenam maris, quæ non numeratur præ
multitudine.*
13 *Et pernoctauit ibi nocte ipſa, & tulit ex iis quæ occur-
rebant ad manum ſuam munus mittendum ad Heſau
fratrem ſuum.*
14 *Capras ducentas, & hircos viginti, oues ducentas &
arietes viginti.*
15 *Camelos lactantes, & filios earum triginta, vaccas
quadraginta, & iuuencos decem, aſinas viginti, & pullos
decem.*
16 *Et dedit in manu ſeruorum ſuorum ſingulos greges ſe-
orſum, dixitque ad ſeruos ſuos: Tranſite ante me, & in-
terſtitium ponetis inter gregem, & gregem.*
17 *Et præcepit primo dicẽdo: Si occurrerit tibi Heſau fra-
ter meus, & interrogauerit te dicendo: cuius es, & Quo
pergis, & Cuius ſunt iſta ante te?*
18 *Dices: Serui tui Iahacob munus eſt, miſſum ad domi-
num meum Heſau: ecce etiam ipſe eſt poſt nos.*
19 *Et præcepit etiam ſecundo, etiam tertio, etiam cunctis
pergentibus poſt greges dicendo: Secundum verbum hoc
loquemini ad Heſau quando inuenietis eum.*
20 *Et dicetis etiam: Ecce ſeruus tuus Iahacob eſt poſt nos:
dixit enim: Placabo faciem eius munere, quod vadit ante
me, & poſtea videbo faciem eius: ſi forte ſuſcipiat faciem
meam.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

54 Et ſacrificauit ſacrificium in monte, & vocauit
fratres ſuos, & comederunt, & biberunt, & dor-
mierunt in monte.
55 Surgens autem Laban mane deoſculatus eſt fi-
lios, & filias ſuas, & benedixit eos: & reuerſus La-
ban abiit in locum ſuum.

C A P. XXXII.

1 ET Iacob abiit in viã ſuam; & reſpiciẽs vidit ca-
ſtra Dei applicãtia, & occurrunt ei Angeli Dei.
2 Dixit autem Iacob, quando vidit eos: Caſtra
Dei hæc. Et vocauit nomen loci illius, Caſtra.
3 Miſit autem Iacob nuncios ante ſe ad Eſau fra-
trem ſuum in terram Seir in regionem Edom:
4 Et mandauit eis dicens: Sic dicetis domino meo
Eſau: Sic dicit puer tuus Iacob: Cum Laban inco-
lui & demoratus ſum vſque modo:
5 Et facti ſunt mihi boues & aſini, & oues, & pueri,
& puellæ, & miſi annunciare domino meo Eſau, vt
inueniat puer tuus gratiam coram te.
6 Et reuerterunt nuncij ad Iacob dicentes: Veni-
mus ad fratrem tuum Eſau: & ecce ipſe venit in
occurſum tuum, & quadringenti viri cum eo.
7 Timuit autem Iacob valde, & hæſitabat: & diui-
ſit, populum, qui ſecum erat, & boues, & camelos
& oues in duo caſtra.
8 Et dixit: Si venerit Eſau ad caſtra vna, & excide-
rit ea: erunt caſtra ſecunda in ſalutem.
9 Dixit autem Iacob: Deus patris mei Abraham, &
Deus patris mei Iſaac: Domine tu qui dixiſti mihi:
Recurre in terram generationis tuæ, & benefaciam
tibi:
10 Sufficiat mihi ab omni iuſtitia, & ab omni verita-
te, quam feciſti puero tuo. In virga enim mea hac
tranſiui Iordanem hunc: nunc autem factus ſum
in duo caſtra.
11 Erue me de manu fratris mei, de manu Eſau, quia
ego timeo illum: ne, cum venerit feriat me, & ma-
trem ſuper filios.
12 Tu autem dixiſti benefaciam tibi, & ponam ſe-
men tuum, tanquam arenam maris. quæ non di-
numerabitur præ multitudine.
13 Et dormiuit ibi nocte illa, & ſumpſit, de qui-
bus ferebat, dona: & miſit ad Eſau fratrem
ſuum
14 Capras ducentas, hircos viginti, oues ducentas,
arietes viginti,
15 Camelos lactantes & paruulos earum triginta,
boues quadraginta, tauros decem, aſinos viginti, &
pullos decem:
16 Et dedit ea pueris ſuis, vnicuique ſeorſum gre-
gem, dixitque autem pueris ſuis: Præite ante me,
& interuallum facite inter gregem & gregem.
17 Et mandauit primo, dicẽs: Si tibi occurrerit Eſau
frater meus, & interrogauerit te dicens, cuius es? &
quò vadis? cuius hæc, quæ antecedunt te?
18 Dices: Pueri tui Iacob, munera miſit domino
meo Eſau, & ecce ipſe poſt nos.
19 Et mandauit primo & ſecundo & tertio, & om-
nibus qui præibant poſt greges hos, dicens: Iuxta
verbum hoc loquimini ad Eſau, cum vos inuene-
ritis eum,
20 Et dicetis: Ecce puer tuus Iacob accedit poſt nos:
dixit enim: Placabo vultum eius in muneribus
præcedẽtibus eum, & poſt hoc videbo faciem eius,
forſitan enim ſuſcipiet faciem meam.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et immolauit Iacob victimam in monte, & vocauit fratres ſuos, vt comederent panem: & comederunt panem, & dormierunt in monte.

Et ſurrexit Laban manè, & oſculatus eſt filios ſuos & filias ſuas, & benedixit eis, & abiit: & reuerſus eſt Laban in locum ſuum.

C A P. XXXII.

IAcob autem abiit per viam ſuam: & obuiauerunt ei Angeli Dei.

Et ait Iacob quando vidit eos: Caſtra à facie Dei ſunt hæc. Et vocauit nomen loci illius, Manaim.

Et miſit Iacob nuncios ante ſe ad Eſau fratrem ſuum, ad terram Seir regionis Idumeæ:

Et præcepit eis dicens: Sic dicetis domino meo Eſau: hæc dicit ſeruus tuus Iacob: Apud Laban peregrinatus ſum, & moratus ſum vſque nunc.

Habeoque boues & aſinos, & ſeruos, & ancillas, & mitto vt indicem domino meo, vt inueniam gratiam in oculis tuis.

Et reuerſi ſunt nuncii ad Iacob, dicentes: Venimus ad fratrem tuum Eſau: et ipſe quoque venit in occurſum tuum, et quadringenti viri cum eo.

Et timuit Iacob valdè, et anguſtiatus eſt: et diuiſit populum qui erat cum eo, et oues, et boues, et camelos in duas turmas.

Et ait: Si venerit Eſau ad vnam turmam, et percuſſerit eam, turma quæ reliqua eſt, et ſaluabitur.

Et dixit Iacob: Deus patris mei Abraham, et Deus patris mei Iſaac: Dominus qui dixit mihi: Reuertere in terram tuam, et in locum natiuitatis tuæ, et benefaciam tibi.

Minora ſunt merita mea omnibus miſericordiis et beneficiis quæ feciſti cum ſeruo tuo: Quoniam ſolus tranſiui Iordanem iſtum, et nunc factus ſum in duas turmas.

Libera me, obſecro, de manu fratris mei, de manu Eſau: quoniam ego timeo eum, ne fortè veniat, et interficiat matrem cum filiis.

Tu autem dixiſti: Benefaciens benefaciam tibi, et ponam filios tuos multos, quaſi arenam maris, qui non numerabuntur præ multitudine.

Et dormiuit ibi in nocte illa: et tulit de his quæ habebat in manu ſua munus Eſau fratri ſuo:

Capras ducentas, et hircos viginti, oues ducentas, et arietes viginti:

Camelos lactantes, et filios earum triginta, vaccas quadraginta, et tauros decem, aſinas viginti, et pullos decem.

Et tradidit in manum ſeruorum ſuorum ſingulos greges ſeorſum, et ait ſeruis ſuis: Tranſite ante me, et ponetis ſpacium inter gregem et gregem.

Et præcepit primo, dicens: Si obuiauerit tibi Eſau frater meus, et interrogauerit te, dicens: Cuius es tu? et quò vadis? et cui ſunt iſta, quæ ducis ante te?

Dices: Serui tui Iacob, munus eſt miſſum domino meo Eſau: et ecce ipſe quoque venit poſt nos.

Et præcepit etiam ſecundo et tertio, omnibus quoque qui ſequebantur greges, dicens: Secundùm verbum hoc loquimini cum Eſau, quando inueneritis eum:

Dicetiſque: Ecce quoque ſeruus tuus Iacob venit poſt nos: quia dixit: Quieſcere faciam iram eius munere quod præcedit ante me, et poſteà videbo faciem eius: forſitan ſuſcipiet faciem meam.

Vulgat. Editio.

21 Præceſſerunt itaque munera ante eum, ipſe verò manſit nocte illa in caſtris.

22 Cumque mature ſurrexiſſet, tulit duas vxores ſuas, & totidem famulas cum vndecim filiis, & tranſiuit vadum Iaboc.

23 Traductiſque omnibus quæ ad ſe pertinebant.

24 Manſit ſolus: & ecce vir luctabatur cum eo vſque mane.

25 Qui cum videret quòd eum ſuperare non poſſet, tetigit neruum femoris eius, & ſtatim emarcuit.

26 Dixitque ad eum: Dimitte me, iam enim aſcendit aurora. Reſpondit: Non dimittam te, niſi benedixeris mihi.

27 Ait ergo: Quod nomen eſt tibi? Reſpondit: Iacob.

28 At ille: Nequaquã, inquit, Iacob appellabitur nomen tuum, ſed Iſrael: quoniam ſi cõtra Deum fortis fuiſti, quanto magis cõtra homines præualebis?

29 Interrogauit eum Iacob: Dic mihi, quo appellaris nomine? Reſpondit: Cur quæris nomen meum? Et benedixit ei in eodem loco,

30 Vocauitque Iacob nomen loci illius Phanuel, dicens: Vidi Deum facie ad faciem, & ſalua facta eſt anima mea.

31 Ortuſque eſt ei ſtatim ſol, poſtquam tranſgreſſus eſt Phanuel: ipſe verò claudicabat pede.

32 Quam ob cauſam non comedunt neruum filii Iſraël, quia emarcuit in femore Iacob, vſque in præſentem diem: eo quòd tetigerit neruum femoris eius, & obſtupuerit.

CAP. XXXIII.

1 ELeuans autem Iacob oculos ſuos, vidit venientem Eſau, & cum eo quadringentos viros: diuiſitque filios Liæ & Rachel, ambarumque famularum:

2 Et poſuit vtramque ancillam, & liberos earum in principio: Liam vero, & filios eius in ſecundo loco: Rachel autem, & Ioſeph nouiſſimos.

3 Et ipſe progrediens adorauit pronus in terram ſepties, donec appropinquaret frater eius.

4 Currens itaq; Eſau obuiam fratri ſuo, amplexatus eſt eum: ſtringenſque collum eius, & oſculans fleuit.

5 Leuatiſque oculis, vidit mulieres & paruulos earum, & ait: Quid ſibi volunt iſti? & ſi ad te pertinent? Reſpondit: Paruuli ſunt, quos donauit mihi Deus ſeruo tuo.

6 Et appropinquantes ancillæ & filij earum, incuruati ſunt.

7 Acceſſit quoque Lia cum pueris ſuis: & cum ſimiliter adoraſſent, extremi Ioſeph & Rachel adorauerunt.

8 Dixitque Eſau: Quænam ſunt iſtæ turmæ quas obuiam habui? Reſpondit: Vt inuenirem gratiam coram domino meo.

9 At ille ait: Habeo plurima, frater mi, ſint tua tibi.

10 Dixitque Iacob: Noli ita, obſecro; ſed ſi inueni gratiam in oculis tuis, accipe munuſculum de manibus meis; ſic enim vidi faciem tuam, quaſi viderim vultum Dei: eſto mihi propitius,

11 Et ſuſcipe benedictionem quam attuli tibi, & quam donauit mihi Deus tribuens omnia. Vix fratre compellente, ſuſcipiens.

12 Ait: Gradiamur ſimul, eroque ſocius itineris tui.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et tranſiuit munus ante eum: & ipſe pernoctauit nocte ipſa cum turma.

Et ſurrexit nocte ipſa, & accepit duas vxores ſuas, & duas ancillas ſuas, & vndecim liberos ſuos, & tranſiuit vadum Iabboch.

Et accepit eos, & tranſire fecit eos torrentem, & tranſire fecit omnia, quæ erant ſibi,

Et remanſit Iahacob tantum: & luctatus eſt vir cum eo donec aſcendit aurora.

Et vidit, quòd non præualeret ei, & tetigit neruum femoris eius, & mouit ſe neruus femoris Iahacob, luctante illo ſecum.

Et dixit: Dimitte me, quia aſcendit aurora. Et dixit: Non dimittam te, niſi benedixeris mihi.

Et dixit ad eum: Quod eſt nomen tuum? Et dixit: Iahacob.

Et dixit: Non Iahacob dicetur vltrà nomen tuum, ſed Iſrael: quia princeps fuiſti cum Deo, & cum hominibus præualebis.

Et interrogauit Iahacob, & dixit: Indica nunc nomen tuum. Et dixit: Vt quid interrogas de nomine meo? Et benedixit ei ibi.

Et vocauit Iahacob nomen loci Peniel: Quia vidi Deum facie ad faciem, & euaſit anima mea.

Et ortus eſt ei ſol, quando tranſiuit Penuel: & claudicabat ſuper femur ſuum.

Idcirco non comedunt filii Iſrael neruum contractionis, qui eſt in neruo femoris vſque ad diem hanc, quia tetigit neruum femoris Iahacob, neruum contractionis.

CAP. XXXIII.

ET leuauit Iahacob oculos ſuos, & vidit, & ecce Heſau veniebat, & cum eo erant quadringenti viri: & diuiſit liberos cum Leah, & cum Rachel, & cum ambabus ancillis.

Et poſuit ancillas, & liberos earum prius, & Leah, et liberos eius poſteriores: et Rachel, et Ioſeph poſteriores.

Et ipſe tranſiuit ante eos, et incuruauit ſe ſuper terram ſeptem vicibus, donec appropinquaret ad fratrem ſuum.

Et cucurrit Heſau in occurſum eius, et complexus eſt eum: et iactauit ſe ſuper collum eius, et oſculatus eſt eum, et fleuerunt.

Et leuauit oculos ſuos, et vidit vxores, et liberos, et dixit: Qui ſunt iſti? ſuntne tui? Et dixit: Liberi ſunt, quos donauit Deus ſeruo tuo.

Et appropinquauerunt ancillæ ipſæ, et liberi earum, et incuruauerunt ſe.

Et appropinquauerunt, et Leah, et liberi eius, et incuruauerunt ſe: Et ſubinde appropinquauit Ioſeph, et Rachel, et incuruauerunt ſe.

Et dixit: Eſtne tua omnis turma illa quam obuiam habui? Et dixit: Vt inuenirem gratiam in oculis domini mei.

Et dixit Heſau: Eſt mihi multum frater mi, ſit tuum quod tuum eſt.

Et dixit Iahacob: Ne quæſo, ſi nunc inueni gratiam in oculis tuis, capias munus meum è manu mea: quia idcirco vidi faciem tuam, ac ſi viderem faciem Angeli: et complaceas mihi.

Cape quæſo benedictionem meam quæ allata eſt tibi: quia donauit mihi Deus, et quia ſunt mihi omnia. Et vim fecit ei, et accepit.

Et dixit: Proficiſcamur, et ambulemus, et ambulabo ante te.

Tranſl. ex Septuag.

21 Et præcedebant dona ad faciem eius: ipſe autem dormiuit nocte illa in caſtris.

22 Surgens autem nocte illa accepit duas vxores, & duas ancillas, & vndecim paruulos ſuos, & tráſiuit tranſitum ipſius Iaboc.

23 Et accepit eos, & tranſiuit torrentem, & traduxit omnia ſua.

24 Remanſit autem Iacob ſolus: & luctabatur homo cum eo vſque mane.

25 Vidit autem, quia non valet erga eum: & tetigit latitudinem femoris eius, & obtorpuit latitudo femoris Iacob, dum luctatur ipſe cum eo.

26 Et dixit ei: dimitte me, aſcendit enim diluculum. At ille dixit: Non te dimittam; niſi me benedixeris.

27 Dixit autem ei: Quod eſt nomen tuum? At ille dixit: Iacob.

28 Et dixit ei: Non vocabitur vltra nomen tuum Iacob, ſed Iſrael erit nomen tuum: quia inualuiſti cum Deo; & cum hominibus potens eris.

29 Iacob autem interrogauit. Et dixit; annuncia mihi nomen tuum. Et dixit: Vt quid hoc interrogas tu nomen meum? Et benedixit eum ibi.

30 Et vocauit Iacob nomen loci illius, Species Dei: Vidi enim Deum facie ad faciem, & ſalua facta eſt anima mea.

31 Ortus eſt autem ei ſol, quando tranſiuit ſpecies Dei: ipſe autem claudicabat femore ſuo.

32 Propter hoc non manducarét filij Iſrael neruum, qui obtorpuit, qui eſt ſuper latitudinem femoris vſque in diem hanc: quia tetigit latitudinem femoris Iacob, neruum, qui obtorpuit.

CAP. XXXIII.

1 Reſpiciens autem Iacob oculis ſuis vidit: & ecce Eſau frater eius veniens, & quadringenti viri cum eo. Et diuiſit Iacob pueros ſuper Liam, & ſuper Rachel, & duas ancillas:

2 Et poſuit duas ancillas, & filios earum in primis, & Liam, & pueros eius poſt: & Rachel, & Ioſeph vltimos.

3 Ipſe auté præceſſit ante eos: & adorauit ſuper terrá ſepties, quoadusque appropinquaret fratri ſuo.

4 Et accurrit Eſau in occurſum eius: & amplexus eum procidit ſuper collum eius; & oſculatus eſt eum: & fleuerunt vterque.

5 Et reſpiciens Eſau vidit mulieres, & paruulos; & dixit: Quid? hi tibi ſunt? At ille dixit: paruuli, quos miſericorditer dedit Deus puero tuo.

6 Et appropinquauerunt ancillæ, & filij earum, & adorauerunt.

7 Et acceſſit Lia & filij eius, & adorauerunt: Et poſt hæc acceſſit Rachel, & Ioſeph, & adorauerunt.

8 Et dixit: Quid? hæc tibi ſunt, omnia caſtra hæc, quibus occurri? At ille dixit. Vt inueniat puer tuus gratiam coram te domine.

9 Dixit autem Eſau: Sunt mihi multa frater: ſint tibi tua.

10 Dixit autem Iacob: ſi inueni gratiam coram te: accipe dona per meas manus: propter hoc vidi faciem tuam, quemadmodum ſi quis videat faciem Dei: & complacebis mihi:

11 Accipe benedictiones meas, quas attuli tibi, quoniam miſertus eſt mei Deus, & ſunt mihi omnia: Et coegit eum; & accepit,

12 Et dixit: Promouentes eamus in rectam.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et proceſſit munus ante faciem ſuam, & dormiuit nocte illa in caſtris.

Et ſurrexit ipſa nocte, & tulit duas vxores ſuas, & duas concubinas ſuas, & vndecim filios ſuos, & tranſiuit vadum Iaboch.

Et tulit eos, & traduxit eos per torrentem, & traduxit omnia ſua.

Et remanſit Iacob ſolus: & luctabatur vir cum eo, donec aſcendit aurora.

Et vidit quod non potuiſſet cum eo: & tetigit in palmam femoris eius, & commota eſt palma femoris Iacob, cùm luctaretur cum eo.

Et ait: dimitte me: quia aſcendit aurora. Et dixit ei: Non dimittam te, niſi benedixeris mihi.

Et dixit ei: Quod eſt nomen tuum? Et ait: Iacob.

Et dixit ei: Non dicetur vltrà Iacob nomen tuum: ſed Iſrael: quoniam princeps es tu coram Deo, & cum hominibus præualebis.

Et interrogauit eum Iacob, & ait: Indica, obſecro, nomen tuum. Et dixit: Ad quid quæris nomen meum? Et benedixit ei ibi.

Et vocauit Iacob nomen loci, Peniel: Quia vidi Angelum Dei facie ad faciem: & ſalua facta eſt anima mea.

Et ortus eſt ei ſol quando tranſiuit Phanuel: & ipſe claudicabat ſuper femur ſuum.

Proptereà non comedunt filii Iſrael neruum qui emarcuit, qui eſt iuxta palmam femoris, vſque in præſentem diem, eo quòd tetigit in palmam femoris Iacob, in neruo qui emarcuit.

CAP. XXXIII.

Et leuauit Iacob oculos ſuos, & vidit: & ecce Eſau veniebat, & cum eo quadringenti viri: & diuiſit filios cum Lia, & cum Rachel, & cum duabus concubinis:

Et poſuit cócubinas & filios earum in principio, Liamq; & filios ſuos poſteriores: Rachel autem & Ioſeph nouiſſimos.

Et ipſe tranſiuit ante eos, & adorauit ſuper terram ſeptem vicibus, donec appropinquauit vſq; ad fratré ſuum.

Et cucurrit Eſau in occurſum eius, et amplexatus eſt eum, et ruit ſuper collum eius, et oſculatus eſt eum: et fleuerunt.

Et leuauit oculos ſuos, viditq; mulieres et filios; et ait: Qui ſunt isti tibi? Et ait: Filij ſunt quos donauit Deus ſeruo tuo.

Et acceſſerunt concubinæ & filij earum, & adorauerunt.

Et acceſſit etiam Lia & filij ſui, & adorauerunt: Et poſteà acceſſit Ioſeph & Rachel, & adorauerunt.

Et ait: Ad quid tibi hæc turma quam obuiam habui? Et ait: Vt inueniam gratiam in oculis domini mei.

Et dixit Eſau: Habeo multum, frater mi, proſit tibi quod tuum eſt.

Et dixit Iacob: Obſecro nunc, ſi inueni nunc gratiam in oculis tuis, vt ſuſcipias munus meum de manu mea: quia ſic vidi faciem tuam, quaſi viderim faciem principum: & placuiſti mihi.

Suſcipe, obſecro, munus meum quod oblatum eſt tibi: quoniam miſertus eſt mihi Deus, & quoniam habeo omnia: Et coegit eum, & ſuſcepit.

Et dixit: Proficiſcere & eamus, & ibo è regione tui.

Vulgat. Editio.

Dixitque Iacob : Noſti domine mi, quòd paruu- 13
los habeam teneros & oues,& boues fœtas mecum:
quas ſi plus in ambulando fecero laborare , mo-
rientur vna die cuncti greges.
Præcedat dominus meus ante ſeruum ſuum : & 14
ego ſequar paulatim veſtigia eius,ſicut videro par-
uulos meos poſſe , donec veniam ad dominum
meum in Seir.
Reſpondit Eſau : Oro te,vt de populo, qui me- 15
cum eſt, ſaltem ſocij remaneant viæ tuæ. Non eſt,
inquit,neceſſe : hoc vno tantum indigeo, vt inue-
niam gratiam in conſpectu tuo domine mi.
Reuerſus eſt itaque illo die Eſau itinere quo ve- 16
nerat in Seir.
Et Iacob venit in Socoth : vbi ædificata domo,& 17
fixis tentoriis appellauit nomen loci illius So-
coth, id eſt, tabernacula.
Tranſiuitque in Salem vrbem Sichimorum,quæ 18
eſt in terra Chanaan,poſtquam reuerſus eſt de Me-
ſopotamia Syriæ: & habitauit iuxta oppidum.
Emitque partem agri in qua fixerat tabernacu- 19
la, à filiis Hemor patris Sichem centum agnis.

Et erecto ibi altari, inuocauit ſuper illud fortiſ- 20
ſimum Deum Iſrael.

CAP. XXXIV.

EGreſſa eſt autem Dina filia Liæ, vt videret 1
mulieres regionis illius.
Quam cum vidiſſet Sichem filius Hemor Hethæi, 2
princeps terræ illius, adamauit eam : & rapuit,&
dormiuit cum illa, vi opprimens virginem.
Et conglutinata eſt anima eius cum ea, triſtem- 3
que deliniuit blanditiis.
Et pergens ad Hemor patrem ſuum : Accipe, in- 4
quit,mihi puellam hanc coniugem.
Quod cum audiſſet Iacob , abſentibus filiis, & 5
in paſtu pecorum occupatis ; ſiluit donec redi-
rent.

Egreſſo autem Hemor patre Sichem, vt loque- 6
retur ad Iacob,
Ecce filij eius veniebant de agro: auditoque quod 7
acciderat , irati ſunt valdè; eo quòd fœdam rem
operatus eſſet in Iſrael,& violata filia Iacob,rem il-
licitam perpetraſſet,
Locutus eſt itaque Hemor ad eos : Sichem filij 8
mei adhæſit anima filiæ veſtræ : date eam illi vxo-
rem:
Et iungamus viciſſim connubia : filias veſtras 9
tradite nobis,& filias noſtras accipite.
Et habitate nobiſcum : terra in poteſtate veſtra 10
eſt,exercete,negotiamini,& poſſidete eam.

Sed & Sichem ad patrem , & ad fratres eius : In- 11
ueniam gratiam coram vobis : & quæcumque ſta-
tueritis, dabo:
Augete dotem , & munera poſtulate , & libenter 12
tribuam, quod petieritis : tantum date mihi puel-
lam hanc vxorem.
Reſponderunt filij Iacob Sichem, & patri eius in 13
dolo, ſæuientes ob ſtuprum ſororis:

Non poſſumus facere quod petitis, nec dare ſo- 14
rorem noſtram homini incircumciſo : quod illi-
citum & nefarium eſt apud nos.
Sed in hoc valebimus fœderari, ſi volueritis eſſe 15
ſimiles noſtri , & circumcidatur in vobis omne
maſculini ſexus;

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et dixit ad eum: Dominus meus ſcit, quòd pueri tene-
ri ſunt, & pecudes, & boues fœtæ ſunt mihi : & ſi pulſa-
uero eas die vna, morientur omnes pecudes.*

*Tranſeat quæſo dominus meus ante ſeruum ſuum : &
ego ducam me pedetentim ad pedem gregis , qui eſt ante
me, & ad pedem puerorum , donec veniam ad dominum
meum in Sehir.*
*Et dixit Heſau : Stare faciam nunc tecum de populo,
qui eſt mecum. Et dixit: vt quid hoc? inueniam gratiam
in oculis domini mei.*

*Et reuerſus eſt in die ipſa Heſau per viam ſuam in
Sehir.*
*Et Iahacob profectus eſt in Succhoth : & ædificauit ſi-
bi domum , & gregi ſuo fecit tabernacula : idcirco vo-
cauit nomen loci Succhoth.*
*Et venit Iahacob incolumis in ciuitatem Sechem, quæ
erat in terra Chenahan , quando venit ipſe de Padan
Aram : & manſit ante vrbem,*
*Et emit partem agri , in quo tetendit tabernaculum
ſuum, de manu filiorum Chamor patris Sechem, centum
agnis.*
*Et ſtatuit ibi altare , & vocauit illud : Deus , Deus
Iſrael.*

CAP. XXXIV.

*ET egreſſa eſt Dinah filia Leah , quam peperit ipſi
Iahacob, vt videret filias terræ.*
*Et vidit eam Sechem filius Chamor Chiuuæi princi-
pis terræ, & tulit eam : & concubuit cum ea, & afflixit
eam.*
*Et hæſit anima eius Dinah filiæ Iahacob , & dilexit
puellam, & locutus eſt ad cor puellæ.*
*Et dixit Sechem ad Chamor patrem ſuum , dicendo:
Cape mihi natam hanc in vxorem.*
*Et Iahacob audiuit, quòd violauit Dinah filiam ſuam,
& filii eius erant cum grege ſuo in agro, & ſiluit Iaha-
cob, donec venirent ipſi.*

*Et egreſſus eſt Chamor pater Sechem, ad Iahacob , vt
loqueretur ſecum.*
*Et filii Iahacob venerunt de agro : quando audierunt
ipſi , dolore affecti ſunt viri , & irati ſunt valdè , quia
prauitatem fecit in Iſrael, vt coiret cum filia Iahacob,
& ſic non fit.*
*Et locutus eſt Chamor cum eis dicendo : Sechem filii
mei hæſit anima cum filia veſtra : date quæſo eam ei in
vxorem,*
*Et connubia iungite nobiſcum : filias veſtras date no-
bis, & filias noſtras, accipietis vobis.*
*Et nobiſcum habitabitis , & terra erit coram vobis:
habitate, & negotiamini in ea, & poſſeſſiones facite in
ea.*
*Et dixit Sechem ad patrem eius , & ad fratres eius:
Inueniam gratiam in oculis veſtris : & quod dixeritis
mihi dabo.*
*Augete mihi valdè dotem , & donum, & dabo quem-
admodum dixeritis mihi : & date mihi puellam in
vxorem.*
*Et reſponderunt filii Iahacob ad Sechem, & Chamor,
patrem eius in dolo, & locuti ſunt, quia violauerat Di-
nah ſororem ſuam.*
*Et dixerunt ad eos : Non poſſumus facere hoc, vt demus
ſororem noſtram, viro cui eſt præputium, quia abomina-
tio eſt nobis.*
*Verumtamen in hoc complacebimus vobis , ſi fueri-
tis ſicut nos , vt circumcidatur in vobis omnis maſcu-
lus.*

Tranſl. ex Septuag.

13 Dixit autem ei: Dominus meus ſcit, quod paruuli ſunt teneriores, & oues, & boues fœtantur ſuper me: ſi ergo vrgeam eas diem vnum; morientur omnia pecora.

14 Præcedat dominus meus ante puerū ſuū: ego autē inualeſcā in via ſecundū tarditatē profectionis eius, quæ coram me, & iuxta pedem paruulorum, quoadusque veniam ad dominum meum in Seir.

15 Dixit autem Eſau: Relinquam tecum de populo, qui mecum eſt. At ille dixit: vt quid hoc? ſatis eſt, quod inueni gratiam coram te domine.

16 Reuertit autem Eſau in die illa ad viam ſuam in Seir:

17 Et Iacob diuertit in tabernacula: & fecit ſibi illic domos, & pecoribus ſuis fecit tabernacula: ideo vocauit nomen loci illius, tabernacula.

18 Et venit Iacob in Salem ciuitatem Secimorum, quæ eſt in terra Chanaan, cum aduenit de Meſopotamia Syriæ: & applicuit ad faciem ciuitatis.

19 Et acquiſiuit partem agri in quo ſtatuit illic tabernaculum ſuum, ab Emmor patre Sychem, centum agnis.

20 Et ſtatuit ibi altare, & inuocauit Deum Iſrael.

C A P. XXXIV.

1 EXiit autem Dina filia Liæ, quam peperit ipſi Iacob, vt condiſceret filias hominū regionis eius.

2 Et vidit eam Sychem, filius Emmor Euæus, princeps terræ, & accepit eam: & dormiuit cum ea, & humiliauit eam:

3 Et intendit animo Dinæ filiæ Iacob, & amauit virginē, & locutus eſt ſecundū ſenſū virginis ipſi:

4 Dixit Sychem ad Emmor patrem ſuum dicens: Sume mihi hanc puellam in vxorem.

5 Iacob autem audiuit, quia polluerat filius Emmor Dinam filiam ſuam: filij autem eius erant cum pecoribus eius in agro: Siluit autem Iacob, donec ipſi venirent.

6 Exiit autem Emmor pater Sychem ad Iacob loqui cum eo.

7 Filij autem Iacob venerunt ex agro: & cum audiſſent, compuncti ſunt viri, & triſte erat illis valdè; quod turpè fecerat in Iſrael, quod dormiſſet cum filia Iacob, & non ſic erit.

8 Et locutus eſt Emmor eis, dicens: Sychem filius meus elegit animo filiam veſtram: date igitur eam ei vxorem,

9 Et connubia iungite nobiſcum: filias veſtras date nobis, & filias noſtras accipite filiis veſtris:

10 Et in nobis habitate: & terra ecce lata coram vobis: habitate & negociamini in ea, & acquirite in ea.

11 Dixit autem Sychem ad patrem eius, & ad fratres eius: Inueniam gratiam coram vobis: & quodcunque dixeritis, dabimus:

12 Multiplicate dotem valdè; & dabo ſicut dixeritis mihi: & dabitis mihi puellam hanc in vxorem.

13 Reſponderunt autem filij Iacob ipſis Sychem & Emmor patri eius cum dolo, & locuti ſunt eis, quia polluerant Dinam ſororem ſuam:

14 Et dixerūt eis Symeon & Leui fratres Dinæ: Non poterimus facere verbū hoc, dare ſororē noſtrā homini, qui habet pręputiū: eſtenim opprobriū nobis.

15 Solū in hoc ſimiles erimus vobis, & habitabimus in vobis; ſi facti fueritis, ſicut nos etiam vos in hoc, quod circunciſum ſit omne veſtrum maſculinum:

Et da-

Chald. Paraph. Tranſl.

13 *Et dixit ei: Dominus meus ſcit, quoniam paruuli ſunt teneri, & oues, & boues lactantes apud me: & ſi fatigarent eas vno die; morientur omnes oues.*

14 *Tranſeat nunc dominus meus ante ſeruum ſuum: & ego ducam paulatim, iuxta greſſum familiæ, quæ eſt coram me, & ſecundum greſſum paruulorum, donec veniam ad dominum meum in Seir.*

15 *Et dixit Eſau: Dimittam nunc tecum de populo, qui mecum eſt. Et dixit: ad quid? inueniam gratiam in oculis domini mei.*

16 *Et reuerſus eſt Eſau in die illa per viam ſuam in Seir.*

17 *Et Iacob profectus eſt in Sochoth: & ædificauit ſibi domum, & pecoribus ſuis fecit vmbracula: propterea vocatum eſt nomen loci, Sochoth.*

18 *Et venit Iacob ſanus in ciuitatem Sichem, quæ eſt in terra Chanaan, quando veniebat de Meſopotamia Syriæ: & manſit è regione ciuitatis.*

19 *Emitque poſſeſſionem agri, in quo tetenderat tabernaculum ſuum, de filiis Hemor patris Sichem centum agnis.*

20 *Et erexit ibi altare, & ſacrificauit ſuper illud coram fortiſſimo Deo Iſrael.*

C A P. XXXIV.

1 *ET egreſſa eſt Dina filia Liæ, quam pepererat ex Iacob, vt videret filias terræ.*

2 *Et vidit eam Sichem filius Hemor Euæi principis terræ, & tulit eam: dormiuitq; cum ea, & oppreſſit eam.*

3 *Et complacuit anima ſua in Dina filia Iacob, & dilexit puellam, & locutus eſt conſolationes ad cor puellæ.*

4 *Et ait Sichem ad Hemor patrem ſuum, dicens: Accipe mihi puellam hanc in vxorem.*

5 *Et Iacob audiuit, quòd violata eſſet Dina filia ſua: & filii ſui erant cum pecoribus ſuis in agro: & ſiluit Iacob, donec venirent.*

6 *Egreſſusq; eſt Emor pater Sichem ad Iacob, vt loqueretur cum eo.*

7 *Filij autem Iacob venerunt de agro: cumq; audiſſent quod factum fuerat, indignati ſunt viri, & irati ſunt valdè, quoniam ignominia facta eſſet in Iſrael, dormiendo cum filia Iacob, & ſic non debuerat fieri.*

8 *Et locutus eſt Hemor cum eis, dicens: anima Sichem filij mei complacuit filia veſtra: date, obſecro, eam ipſi in vxorem,*

9 *Et iungite connubia nobiſcum: filias veſtras dabitis nobis, & filias noſtras accipietis vobis.*

10 *Et nobiſcum habitabitis: terra autem eſt coram vobis: manete, & negociamini in ea, atque poſſidete eam.*

11 *Dixitque Sichem patri eius, & fratribus: Inueniam gratiam in oculis veſtris: & quicquid dixeritis mihi, dabo.*

12 *Multiplicate nimis ſuper me dotem, & munera, & dabo ſicut dixeritis mihi: & date mihi puellam in vxorem.*

13 *Et reſponderunt filii Iacob ad Sichem & ad Hemor, atque locuti ſunt ſapienter, eo quòd violata eſſet Dina ſoror eorum.*

14 *Dixeruntque eis: Non poſſumus facere rem hanc, vt demus ſororem noſtram viro habenti præputium, quoniam opprobrium eſt nobis.*

15 *Sed in hoc conueniemus vobiſcum: ſi fueritis ſicut nos, vt circumcidatur ex vobis omnis maſculus.*

Et da-

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Tunc dabimus, & accipiemus mutuo filias veſtras, ac noſtras: & habitabimus vobiſcum, erimuſque vnus populus:	16	*Et dabimus filias noſtras vobis, & filias veſtras capiemus nobis: & habitabimus vobiſcum, & erimus in populum vnum.*
Si autem circumcidi nolueritis, tollemus filiam noſtram, & recedemus.	17	*Et ſi non obedieritis nobis, vt circumcidamini; capiemus filiam noſtram, & recedemus.*
Placuit oblatio eorum Hemor, & Sichem filio eius:	18	*Et placuerunt verba eorum in oculis Chamor, & in oculis Sechem filij Chamor.*
Nec diſtulit adoleſcens quin ſtatim, quòd petebatur expleret: amabat enim puellam valdè; & ipſe erat inclytus in omni domo patris ſui.	19	*Et non tardauit puer, vt faceret rem: quia complacuerat ei filia Iahacob: & ipſe erat honorabilior omni domo patris ſui.*
Ingreſſique portam vrbis, locuti ſunt ad populum.	20	*Et venit Chamor, & Sechem filius eius ad portam ciuitatis ſuæ, & locuti ſunt ad viros ciuitatis ſuæ dicendo.*
Viri iſti pacifici ſunt: & volũt habitare nobiſcũ: negotientur in terra, & exerceant eam, quæ ſpatioſa, & lata cultoribus indiget: filias eorum accipiemus vxores: & noſtras illis dabimus.	21	*Viri iſti pacifici ſunt nobiſcum: & habitabunt in terra, & negociabuntur in ea: & terra ecce lata eſt locis ante eos: filias eorum accipiemus nobis in vxores: & filias noſtras dabimus eis,*
Vnum eſt, quo differtur tantum bonum: Si circumcidamus maſculos noſtros, ritum gentis imitantes.	22	*Verumtamen in hoc complacebunt nobis viri, vt habitent nobiſcum, vt ſint populus vnus: Quando circumciſus erit in nobis omnis maſculus, quemadmodum ipſi ſunt circumciſi.*
Et ſubſtãtia eorum, & pecora, & cuncta quæ poſſident, noſtra erunt: tantum in hoc acquieſcamus, & habitantes ſimul, vnum efficiemus populum.	23	*Greges eorum, & ſubſtantia eorum, & omnia iumenta eorum, nonne noſtra erunt? verumtamen complaceamus eis, et habitabunt nobiſcum.*
Aſſenſique ſunt omnes: circumciſis cunctis maribus.	24	*Et obedierunt Chamor, et Sechem filio eius, omnes egredientes per portam ciuitatis eius: et circumciderunt ſe omnis maſculus, omnes egredientes per portam ciuitatis eius.*
Et ecce, die tertio quando grauiſſimus vulnerum dolor eſt: arreptis, duo filij Iacob, Simeon & Leui fratres Dinæ, gladiis; ingreſſi ſunt vrbem confidenter: * interfectiſque omnibus maſculis, (* Inf. 26. 6.)	25	*Et fuit, in die tertia, quando erant ipſi dolore affecti: acceperunt duo filij Iahacob, Simhon, et Leui fratres Dinah ſingulus gladium ſuum; et venerunt ad ciuitatem confidenter, et occiderunt omnem maſculum.*
Hemor & Sichem pariter necauerunt: tollentes Dinam de domo Sichem ſororem ſuam.	26	*Et Chamor, et Sechem filium eius occiderunt acie gladij: et tulerunt Dinah è domo Sechem,*
Quibus egreſſis, irruerunt ſuper occiſos ceteri filij Iacob: & depopulati ſunt vrbem in vltionem ſtupri.	27	*Et egreſſi ſunt filij Iahacob venerunt ad occiſos: et prædati ſunt vrbem, quia violauerant ſororem ſuam.*
Oues eorum, & armenta, & aſinos, cunctaque vaſtantes quæ in domibus, & in agris erant,	28	*Pecudes eorum, et boues eorum, et aſinos eorum, quæ erant in vrbe, et quæ in agro, acceperunt.*
Paruulos quoque eorum: & vxores duxerunt captiuas.	29	*Et omnem ſubſtantiam eorum, et omnes paruulos eorum, et vxores eorum captiuas duxerunt: et prædati ſunt, et omnia quæ erant in domo.*
Quibus patratis audacter, Iacob dixit ad Simeon & Leui: Turbaſtis me, & odioſum feciſtis me Chananæis: & Pherezæis habitatoribus terræ huius: nos pauci ſumus: illi congregati percutient me: & delebor ego, & domus mea.	30	*Et dixit Iahacob ad Simhon, et ad Leui: Turbaſtis me, vt fœtere faceretis me habitatoribus terræ, Chenahanæo; et Perizæo: et ego paucus numero ſum, et congregabunt ſe aduerſum me, et percutient me; et diſperdar ego, et domus mea.*
Reſponderunt: Numquid, vt ſcorto abuti debuere ſorore noſtra?	31	*Et dixerunt: Numquid, vt meretricem faciet ſororem noſtram?*
CAP. XXXV.		**CAP. XXXV.**
INterea locutus eſt Deus ad Iacob: Surge, & aſcende Bethel: & habita ibi: facque altare Deo, qui * apparuit tibi, quando fugiebas Eſau fratrem tuum: (* Sup. 28. 13.)	1	*ET dixit Deus ad Iahacob: Surge, aſcende in Bethel: et manè ibi: et fac ibi altare Deo, qui viſus eſt tibi, dum fugeres à facie Heſau fratris tui.*
Iacob vero conuocata omni domo ſua, ait: Abiicite deos alienos, qui in medio veſtri ſunt, & mundamini, ac mutate veſtimenta veſtra.	2	*Et dixit Iahacob ad domum ſuam, et ad omnes, qui erant ſecum: Remouete deos alienos, qui ſunt in medio veſtri, et mundate vos, et mutate veſtimenta veſtra.*
Surgite, & aſcendamus in Bethel, vt faciamus ibi altare Deo; qui exaudiuit me in die tribulationis meæ, & ſocius fuit itineris mei.	3	*Et ſurgamus, et aſcendamus in Bethel, et faciam ibi altare Deo; qui exaudiuit me in die anguſtiæ meæ, et fuit mecum in via, per quam ambulaui.*
Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant, & inaures, quæ erant in auribus eorum:	4	*Et dederunt ipſi Iahacob omnes deos alienos, qui erant in manu ſua, et inaures, quæ erant in auribus ſuis*

Tranſl. ex Septuag.

16 Et dabimus filias noſtras vobis:& de filiabus veſtris accipiemus nobis vxores : & habitauimus apud vos, & erimus tamquam genus vnum.

17 Si autem non exaudieritis nos, vt circumcidamini:ſumentes filiam noſtram, abibimus.

18 Et placuerunt verba coram Emmor, & coram Sychem filio Emmor:

19 Et non tardauit adoleſcens ad faciendum verbũ hoc : appoſitus enim erat filiæ Iacob; ipſe autem erat glorioſiſſimus omniũ,qui in domo patris ſui.

20 Et venit Emmor,& Sychem filius eius ad portam ciuitatis ſuæ:& locuti ſunt ad viros ciuitatis ſuæ,dicentes:

21 Viri iſti pacifici ſunt : nobiſcum habitent ſuper terram,& negotientur eam : terra autem ecce lata coram eis : filias eorum accipiemus nobis vxores: & filias noſtras dabimus eis.

22 In hoc ſolum ſimiles erunt nobis homines ad habitandum nobiſcum, vt ſit populus vnus, in hoc : Vt circuncidatur omne noſtrum maſculinum,ſicut & ipſi circunciſi ſunt.

23 Et pecora eorum,& quadrupedia, & ſubſtantia eorum nonne noſtra erunt? ſolum in hoc ſimiles ſimus eis, & habitabunt nobiſcum,

24 Et exaudierunt Emmor, & Sychem filium eius omnes, qui negociabantur portam ciuitatis eorum:& circunciderunt carnem præputii ſui omne maſculum.

25 Factum eſt autem in die tertia,quando erant in dolore:ſumpſerunt duo filii Iacob Symeon & Leui fratres Dinæ quiſque gladium ſuum; & ingreſſi ſunt in ciuitatem, confidenter : & interfecerunt omne maſculinum:

26 Et Emmor & Sychem filium eius interfecerunt in ore gladii:& tulerunt Dinam de domo Sychem, Et exierunt.

27 Filii autem Iacob ingreſſi ſunt ſuper cœſos,& diripuerunt ciuitatem,in qua polluerant Dinam ſororem ſuam:

28 Et oues eorum,& boues eorum,& aſinos eorum, quæcumque erant in ciuitate,& quæcumque erãt in agro, tulerunt,& omnia corpora eorum,& omnem ſupellectilem eorum:

29 Et vxores eorum captiuauerunt:& diripuerunt quæcumque erant in ciuitate : & quæcumque erant in domibus.

30 Dixit autem Iacob ad Symeon & Leui : Odioſum me feciſtis,ita vt malus ſim omnibus habitãtibus terram,& in Chananæis; & in Pherezæis : ego autem exiguus ſum in numero:& cõuenientes ſuper me occident me:& atterar ego,& domus mea.

31 Illi autem dixerunt : Nunquid,tanquam meretrice vtentur ſorore noſtra?

CAP. XXXV.

1 Dixit autem Deus ad Iacob:Surgens aſcende in locum Bethel : & habita ibi : & fac ibi aram Deo,qui apparuit tibi, cum fugeres à facie Eſau fratris tui.

2 Dixit autem Iacob domui ſuæ,& omnibus, qui cum illo erant:Tollite Deos alienos,qui vobiſcum ſunt, de medio veſtri, & mundamini, & mutate ſtolas veſtras:

3 Et ſurgentes aſcendamus in Bethel, & faciamus ibi aram Deo:qui exaudiuit me in die tribulationis : qui fuit mecum, & ſaluauit me in via, qua iui.

4 Et dederũt Iacob deos alienos,qui erant in manibus eorum,& inaures,quæ erant in auribus eorũ.

Et ab-

Chald. Paraph. Tranſl.

16 *Et dabimus filias noſtras vobis, & filias veſtras accipiemus nobis : & habitabimus vobiſcum erimuſque in vnum populum.*

17 *Et ſi non acquieueritis nobis, vt circuncidamini, tollemus filiam noſtram, & ibimus.*

18 *Et placuerunt verba eorum in oculis Hemor, & in oculis Sichem filij Hemor.*

19 *Et non diſtulit puer facere rem illam : quoniam complacuit ſibi in filia Iacob; & ipſe erat honorabilior omni domo patris ſui.*

20 *Et venit Hemor & Sichem filius eius ad portam ciuitatis eorum: & locuti ſunt cum viris ciuitatis eorum, dicentes:*

21 *Viri iſti pacifici ſunt nobiſcum, & habitabunt in terra, & negociabuntur in ea : terra autem ecce ſpacioſa eſt & lata coram eis : filias eorum accipiemus nobis in vxores, & filias noſtras dabimus eis.*

22 *Sed in hoc conuenient nobiſcum viri , vt habitent nobiſcum, vt ſimus in populum vnum : Si circuncidatur in nobis omnis maſculus , ſicut ipſi circunciſi ſunt.*

23 *Pecora eorum & armenta, & omnia iumenta eorum, nonne nobis erunt? veruntamen conueniamus cum eis, & habitent nobiſcum.*

24 *Et obedierunt Hemor & Sichem filio eius omnes , qui ingrediebantur portam ciuitatis illius : & circunciderunt omnes maſculos, omnes qui egrediebantur portam ciuitatis illius.*

25 *Et factum eſt in die tertio, quando prӕualuerunt dolores eorum ſuper eos: duo filij Iacob Simeon & Leui fratres Dinӕ, tulerunt vnuſquiſque gladium ſuum : & ingreſſi ſunt ciuitatem quӕ habitabat confidenter : & interfecerunt omne maſculum.*

26 *Hemor quoque & Sichem filium eius occiderunt in ore gladij: & tulerunt Dinam de domo Sichem.*

27 *Et egreſſi ſunt. Filii autem Iacob ingreſſi ſunt ad ſpolium interfectorum : & deprӕdati ſunt vrbem : eo quòd violauerunt ſororem ſuam:*

28 *.Oues eorum, & boues, & aſinos eorum , & omnia quӕ erant in ciuitate, & in agro deprӕdati ſunt. Et omnem ſupellectilem eorum.*

29 *Et omnes paruulos ſuos, & omnes mulieres eorum captiuauerunt : atque deprӕdati ſunt omnia quӕ erant in domibus.*

30 *Et dixit Iacob ad Simonem & Leui: Conturbaſtis me, vt poneretis inimicitiam inter me & Chananӕum , & Pherezӕum habitatores terrӕ: ego autem habeo populum paucum: & congregabuntur contra me , & percutient me; & peribo ego, & viri domus meӕ.*

31 *Et dixerunt: Nunquid ſicut cum meretrice fieri debuit cum ſorore noſtra?*

CAP. XXXV.

1 *ET dixit Deus ad Iacob : Surge, aſcende in Bethel, & habita ibi : & fac ibi altare Deo qui apparuit tibi, quando fugiebas à facie Eſau fratris tui.*

2 *Et dixit Iacob viris domus ſuӕ, & omnibus qui ſecum erant: Auferte idola populorum quӕ ſunt in medio veſtri, & mundamini, & mutate veſtimenta veſtra.*

3 *Et ſurgamus, & aſcendamus in Bethel, & faciam ibi altare Deo, qui ſuſcepit orationem meam in tempore tribulationis meӕ, & fuit verbum eius in adiutorium meum in via qua ambulaui.*

4 *Et dederunt Iacob omnia idola populorum quӕ erant in manibus ſuis, & inaures quӕ erant in auribus ſuis.*

Et ab-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

at ille infodit ea ſubter terebinthum, quæ eſt poſt
vrbem Sichem.
5 Cumque profecti eſſent; terror Dei inuaſit om-
nes per circuitum ciuitates, & non ſunt auſi per-
ſequi recedentes.
6 Venit igitur Iacob Luzam, quæ eſt in terra Cha-
naan cognomento Bethel: ipſe & omnis populus
cum eo.
7 Ædificauitque ibi altare, & appellauit nomen lo-
* Sup. ci illius, Dominus Dei: ibi enim * apparuit ei
28.18. Deus cum fugeret fratrem ſuum.
8 Eodem tēpore mortua eſt Debora nutrix Rebec-
cæ, & ſepulta eſt ad radices Bethel ſubter quercū:
vocatumque eſt nomen loci illius, Quercus fletus.
9 Apparuit autem iterum Deus Iacob poſtquam
reuerſus eſt de Meſopotamia Syriæ, benedixitque
ei,
10 Dicens: * Non vocaberis vltra Iacob, ſed Iſrael
* Sup. 32.28. erit nomen tuum. Et appellauit eum Iſrael,
11 Dixitque ei: Ego Deus omnipotens, creſce, &
multiplicare: gentes, & populi nationum ex te
erunt, reges de lumbis tuis egredientur.
12 Terramque quam dedi Abraham & Iſaac, dabo
tibi & ſemini tuo poſt te.
13 Et receſſit ab eo.
14 Ille vero erexit titulum lapideum in quo locu-
tus fuerat ei Deus: libans ſuper eum libamina, &
effundens oleum:
15 Vocanſque nomen loci illius: Bethel.
16 Egreſſus autem inde, venit verno tempore ad
terram quæ ducit Ephratam: in qua cum partu-
riret Rachel,
17 Ob difficultatem partus periclitari cœpit. Dixit-
que ei obſtetrix: Noli timere, quia & hunc habebis
filium.
18 Egrediente autem anima præ dolore, & immi-
nente iam morte, vocauit nomen filij ſui Benoni,
id eſt, filius doloris mei; pater vero appellauit eum
Beniamin, id eſt, filius dextræ.
19 Mortua eſt ergo Rachel, & ſepulta eſt in via quæ
ducit Ephratam, hæc eſt Bethlehem.
20 Erexitque Iacob titulum ſuper ſepulchrū eius:
* Inf. * Hic eſt titulus monumenti Rachel, vſque in
48.7. præſentem diem.
21 Egreſſus inde, fixit tabernaculum trans Turrem
gregis.
22 * Cumque habitaret in illa regione, abijt Ru-
* Inf. 49.1. ben, & dormiuit cum Bala concubina patris ſui:
quod illum minime latuit. Erant autem filii Iacob
duodecim.
23 Filij Liæ: primogenitus Ruben, & Simeon, &
Leui, & Iudas, & Iſſachar, & Zabulon.
24 Filii Rachel: Ioſeph & Beniamin.
25 Filii Balæ ancillæ Rachelis: Dan & Nephtha-
li.
26 Filii Zelphæ ancillæ Liæ: Gad & Aſer: Hi ſunt
filii Iacob, qui nati ſunt ei in Meſopotamia Sy-
riæ.
27 Venit etiam ad Iſaac patrem ſuum in Mambre,
Ciuitatem Arbee, hæc eſt Hebron: in qua peregri-
natus eſt Abraham & Iſaac.
28 Et completi ſunt dies Iſaac centum octoginta
annorum.
29 Conſumptuſque ætate mortuus eſt: & appoſitus
eſt populo ſuo ſenex & plenus dierum: Et ſepelie-
runt eum Eſau & Iacob filii ſui.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

& abſcondit eos Iahacob ſubter quercum, quæ erat apud
Sechem.
5 Et profecti ſunt: & fuit terror Dei ſuper vrbes, quæ
erant in circuitibus eorum, & non perſecuti ſunt filios
Iahacob.
6 Et venit Iahacob in Luz, quæ eſt in terra Chenahan,
hæc eſt Bethel, ipſe, & omnis populus qui erat ſecum.
7 Et ædificauit ibi altare, & vocauit locum Elbethel:
quia ibi viſus fuit ſibi Deus, dum fugeret à facie fratris
ſui.
8 Et mortua eſt Deborah nutrix Ribchah, & ſepulta eſt
ſubter Bethel ſub quercu: & vocauit nomen eius Allon
Bachuth.
9 Et viſus eſt Deus ipſi Iahacob adhuc, dum veniret ipſe
de Padam Aram, & benedixit ei.
10 Et dixit ei Deus: Nomen tuum eſt Iahacob. Non voca-
bitur nomen tuum vltra Iahacob, ſed Iſrael erit nomen
tuum. Et vocauit nomen eius Iſrael.
11 Et dixit ei Deus: Ego ſum Deus omnipotens: creſce, &
multiplicare: gens, & cœtus gentium erit ex te, & reges è
lumbis tuis egredientur.
12 Et terram quam dedi Abraham & Iſchac tibi dabo,
& ſemini tuo poſt te dabo terram.
13 Et receſſit ab eo Deus è loco in quo locutus eſt ſecum.
14 Et ſtatuit Iahacob titulum in loco in quo locutus eſt
ſecum, titulum lapideum: & libauit ſuper illum liba-
men, & effudit ſuper illum oleum.
15 Et vocauit Iahacob nomen loci, in quo locutus eſt ſe-
cum Deus: Bethel.
16 Et profecti ſunt de Bethel, & erat adhuc ferme milia-
re terræ ad veniendum in Ephrath. Et peperit Rachel,
17 Et difficultatem paſſa eſt, dum pareret. Et fuit, ea dif-
ficultatem patiente, dum pareret: Dixit ei obſtetrix: Ne
timeas, quia etiam iſte eſt tibi filius.
18 Et fuit, egrediente anima eius, dum moreretur, voca-
uit nomen eius Benoni: & pater eius vocauit eum Binia-
min.
19 Et mortua eſt Rachel, & ſepulta eſt in via Ephrath,
hæc eſt Bethlechem.
20 Et ſtatuit Iahacob titulum ſuper ſepulchrum eius: Hic
eſt titulus ſepulchri Rachel vſque ad diem hanc.
21 Et profectus eſt Iſrael, & tetendit tabernaculum ſuum
trans turrim gregis.
22 Et fuit, cum habitaret Iſrael in terra ipſa, perrexit
Reuben, & concubuit cum Bilhah concubina patris ſui:
& audiuit Iſrael. Et fuerunt filii Iahacob duodecim.
23 Filii Leah: primogenitus Iahacob Reuben, & Simhon,
& Leui, & Iehudah, & Iſaſchar, & Zebulum.
24 Filii Rachel, Ioſeph, & Biniamin.
25 Et filii Bilhah ancillæ Rachel, Dan, & Naphthali.
26 Et filii Zilpah ancillæ Leah, Ghad, & Aſer: Iſti ſunt
filii Iahacob, qui nati ſunt ei in Padan Aram.
27 Et venit Iahacob ad Iſchac patrem ſuum in Mamre
ciuitate Arbah, hæc eſt Chebron, in qua habitauit Abra-
ham, & Iſchac.
28 Et fuerunt dies Iſchac centum anni, & octoginta an-
ni.
29 Et obiit Iſchac, & mortuus eſt, & collectus eſt ad po-
pulos ſuos ſenex, & ſatur dierum: Et ſepelierunt eum
Heſau, & Iahacob filii eius.

Tranſl.ex Septuag.		Chald.Paraph.Tranſl.
Et abſcondit ea Iacob ſub terebintho, quæ in Secimis,& perdidit ea vſque in hodiernum diem.		*Et abſcondit eas Iacob ſub quercu, quæ eſt iuxta Sichem.*
Et profectus eſt Iſrael de Secimis:& factus eſt timor Dei ſuper ciuitates, quæ circa illos erant: & non ſunt perſecuti poſt filios Iſrael.	5	*Profectique ſunt: & fuit terror à facie Dei ſuper omnes populos qui erant in ciuitatibus per circuitum eorum; & non ſunt ſecuti poſt filios Iacob.*
Venit autem Iacob in Luza, quæ eſt in terra Chanaan,quæ eſt Bæthel, ipſe, & omnis populus, qui erat cum eo:	6	*Et venit Iacob in Luzam, quæ eſt in terra Chanaan: ipſa eſt Bethel,ipſe & omnis populus qui cum eo erat.*
Et ædificauit ibi Aram: & vocauit nomen loci Bæthel:illic enim apparuit ei Deus, cum ipſe fugeret à facie Eſau fratris ſui.	7	*Et ædificauit ibi altare: & appellauit locum,Deus Bethel: quoniam ibi apparuit ei Angelus Dei, quando fugiebat à facie fratris ſui.*
Mortua eſt autem Debora nutrix Rebeccæ,& ſepulta eſt infra Bæthel ſub quercu: & vocauit Iacob nomen eius,quercus luctus.	8	*Et mortua eſt Debora nutrix Rebeccæ, & ſepulta eſt ſubtus Bethel in planicie vallis: Et vocauit nomen eius, Vallis planctus.*
Apparuit autem Deus ipſi Iacob adhuc in Luza quando aduenit de Meſopotamia Syriæ: Et benedixit eum Deus:	9	*Et apparuit Deus iterum Iacob, quando veniebat de Meſopotamia Syriæ: Et benedixit ei.*
Et dixit ei Deus: Nomen tuum iam non vocabitur Iacob: ſed Iſrael erit nomen tuum. Et vocauit nomen eius Iſrael.	10	*Dixitque ei Deus: Non vocabitur vltrà nomen tuum Iacob, ſed Iſrael erit nomen tuum. Et vocauit nomen eius, Iſrael.*
Dixit autem ei Deus:Ego ſum Deus tuus:creſce & multiplicare:gentes, & congregationes gentium erunt ex te:& reges de lumbo tuo egredientur:	11	*Et dixit ei Deus:Ego Deus omnipotens: creſce, & multiplicare: populus,& congregatio tribuum erunt ex te, & reges qui dominabuntur populis ex te egredientur,*
Et terram,quā dedi Abraham,& Iſaac, tibi dedi eam:tibi erit,& ſemini tuo poſt te dabo terrā hanc.	12	*Et dabo tibi terram, quam dedi Abraha, & Iſaac, & filiis tuis poſt te dabo eam.*
Aſcendit autem Deus ab eo de loco,vbi locutus eſt cum eo.	13	*Et aſcendit ab eo gloria Domini in loco vbi locutus fuerat cum eo.*
Et ſtatuit Iacob titulum in loco, in quo locutus eſt cum eo Deus,titulum lapideum: & libauit ſuper eum libamen,& effudit ſuper eum oleum.	14	*Et erexit Iacob titulum in loco vbi locutus fuerat cum eo, titulum lapideum: & libauit ſuper eum libamina,& effudit ſuper eum oleum.*
Et vocauit Iacob nomen loci,in quo locutus eſt cum eo illic Deus: Bæthel.	15	*Et vocauit Iacob nomen loci: Bethel; in quo locutus fuerat ei Deus.*
Profectus autem Iacob de Bæthel, fixit tabernaculum ſuum vltra turrim Gader: Et factum eſt, dum appropinquaret in Chabratha ad veniendum in Ephratha, peperit Rachel:	16	*Et profecti ſunt de Bethel,& cùm adhuc eſſet ſpacium terræ, vt ingrederetur Ephratam, parturiuit Rachel: & aggrauata eſt in partu ſuo.*
Et paſſa eſt difficultatem in ipſo partu:& factum eſt,cum ipſa dure parere:Dixit ei obſtetrix: Confide:nam & hic tibi eſt filius.	17	*Et factum eſt cùm aggrauaretur in partu ſuo: Ait ei obſtetrix: Ne timeas, quoniam hic quoque erit tibi filius.*
Et factum eſt,cum dimitteret eam anima(ſiquidem moriebatur,) vocauit nomen eius filius doloris mei:pater vero vocauit nomen eius Beniamin.	18	*Et factum eſt cùm egrederetur anima eius,& moreretur, vocauit nomen filii, Filium doloris mei: pater autem eius appellauit eum, Beniamin.*
Mortua eſt autem Rachel, & ſepulta eſt in via Hippodromi Ephratha: hæc eſt Bethleem.	19	*Et mortua eſt Rachel, & ſepulta eſt in via Ephratæ: ipſa eſt Bethleem.*
Et ſtatuit Iacob titulum ſuper monumentum eius: Hic eſt titulus ſuper monumentum Rachel vſque in hanc diem.	20	*Erexitque Iacob titulum ſuper ſepulchrum eius: ipſe eſt titulus ſepulturæ Rachel vſque in diem hanc.*
Hæc non habentur in tranſlatione Septuaginta Interpretum.	21	*Et profectus eſt Iſrael,& tetendit tabernaculum ſuum vltra turrim gregis.*
Factum eſt autē,quando habitauit Iſrael in terra illa; iuit Ruben,& dormiuit cum Bala concubina patris ſui Iacob:Et audiuit Iſrael, & malum apparuit coram eo. Erant autem filii Iacob duodecim.	22	*Et factum eſt cùm moraretur Iſrael in terra illa,abiit Ruben,& dormiuit cum Bala concubina patris ſui:et audiuit Iſrael. Fueruntque filii Iacob duodecim.*
Filii Liæ: primogenitus Iacob Ruben, Symeon, Leui,Iudas,Iſſachar,Zabulon.	23	*Filii Liæ: primogenitus Iacob, Ruben,Simeon,& Leui, & Iuda & Iſſachar,& Zabulon.*
Filii autem Rachel,Ioſeph & Beniamin.	24	*Filii Rachel, Ioſeph,& Beniamin.*
Filii autem Balæ ancillæ Rachel, Dan & Nephthalim.	25	*Filii autem Balæ ancillæ Rachel,Dan,& Nephtali.*
Filii autem Zelphæ ancillæ Liæ,Gad,& Aſer: Hi ſunt filij Iacob, qui facti ſunt ei in Meſopotamia Syriæ.	26	*Et filii Zelphæ ancillæ Liæ,Gad,& Aſer: Iſti ſunt filii Iacob qui nati ſunt ei in Meſopotamia Syriæ.*
Venit autem Iacob ad Iſaac patrem ſuum in Mambre in ciuitatem campi: hæc eſt Chebron in terra Chanaan, vbi incoluit Abraham, & Iſaac.	27	*Venit autem Iacob ad Iſaac patrem ſuum in Mamre ciuitatem Arbee: ipſa eſt Hebron, in qua peregrinatus eſt Abraham,& Iſaac.*
Fuerunt autem dies Iſaac,quos vixit, anni centum octuaginta.	28	*Et fuerunt dies Iſaac centum, & octoginta anni.*
Et deficiens Iſaac mortuus eſt, & appoſitus eſt ad genus ſuum ſenior, & plenus dierum: Et ſepelierunt eum Eſau,& Iacob filii eius.	29	*Et defecit, & mortuus eſt, & congregatus eſt ad populum ſuum ſenex, & plenus dierum: Et ſepelierunt eum Eſau,& Iacob filii ſui.*

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
	CAP. XXXVI.		CAP. XXXVI.
	HÆ ſunt autem generationes Eſau: ipſe eſt Edom.	1	ET iſta ſunt generationes Heſau: hic eſt Edom.
	Eſau accepit vxores de filiabus Chanaan: Ada filiam Elon Hethæi, & Oolibama filiam Anæ filiæ Sebeon Heuæi:	2	Heſau accepit vxores ſuas è filiabus Chenahan: Hadah filiam Elon Chittai, & Aholibamah filiam Hanah filiæ Sibhon Ghiuuai.
	Baſemath quoque filiam Iſmael ſororem Nabaioth.	3	Et Boſmath filiam Iſmahel ſororem Nabaioth.
*1. Par. 1. 29.	* Peperit autem Ada, Eliphaz: Baſemath genuit Rahuel:	4	Et peperit Hadah ipſi Heſau Eliphaz: & Boſmath peperit Rehuel.
	Oolibama genuit Iehus, & Ihelon, & Core. Hi filii Eſau, qui nati ſunt ei in terra Chanaan.	5	Et Aholibamah peperit Iehus, & Iahalam, & Corach. Iſti filii Heſau, qui nati ſunt ei in terra Chenahan.
	Tulit autem Eſau vxores ſuas, & filios, & filias, & omnem animam domus ſuæ, & ſubſtantiam, & pecora, & cuncta quæ habere poterat in terra Chanaan: & abiit in alteram regionem, receſſitque à fratre ſuo Iacob.	6	Et accepit Heſau vxores ſuas, & filios ſuos, & filias ſuas, & omnes animas domus ſuæ, & greges ſuos, & omnia iumenta ſua, & omnem ſubſtantiam ſuam, quam acquiſierat in terra Chenahan, & iuit ad aliam terram à facie Iahacob fratris ſui.
* Sup. 13. 6.	* Diuites enim erant valdè, & ſimul habitare non poterant: nec ſuſtinebat eos terra peregrinationis eorum præ multitudine gregum.	7	Erat enim ſubſtantia eorum multa, vt non quirent habitare pariter: & non poterat terra peregrinationum eorum ferre eos, propter greges eorum.
* Ioſ. 24. 4.	* Habitauitque Eſau in monte Seir, ipſe eſt Edom.	8	Et habitauit Heſau in monte Sehir, Heſau eſt Edom.
	Hæ autem ſunt generationes Eſau patris Edom in monte Seir.	9	Et iſtæ ſunt generationes Heſau patris Edom in monte Sehir.
*1. Par. 1. 34.	Et hæc nomina filiorum eius: * Eliphaz filius Ada vxoris Eſau: Rahuel quoque filius Baſemath vxoris eius.	10	Iſta ſunt nomina filiorum Heſau: Eliphaz filius Hadah vxoris Heſau: Rehuel filius Boſmath vxoris Heſau.
	Fueruntque Eliphaz filij: Theman, Omar, Sepho, & Gatham, & Cenez.	11	Et fuerunt filij Eliphaz: Teman, Omar, Sepho, & Ghahatham, & Chenaz.
	Erat autem Thamna, concubina Eliphaz filij Eſau: quæ peperit ei Amalech. Hi ſunt filij Ada vxoris Eſau.	12	Et Timnah fuit concubina Eliphaz filio Eſau: & peperit ipſi Eliphaz Hamalech. Iſti filij Hadah vxoris Heſau.
	Filii autem Rahuel: Nahath, & Zara, Samma, & Meza. Hi filij Baſemath vxoris Eſau.	13	Et iſti ſunt filij Rehuel, Nachath, & Zerach, Sammah, & Mizzah. Iſti ſunt filij Boſmath vxoris Heſau.
	Iſti quoque erant filii Oolibama filiæ Anæ filiæ Sebeon, vxoris Eſau, quos genuit ei; Iehus & Ihelon, & Core.	14	Iſti fuerunt filij Aholibamah filiæ Hanah filiæ Sibhon vxoris Heſau: & peperit ipſi Heſau Iehus, & Iahalam, & Corach.
	Hi duces filiorum Eſau: Filii Eliphaz primogeniti Eſau: dux Theman, dux Omar, dux Sepho, dux Cenez,	15	Iſti duces filiorum Heſau: Filij Eliphaz primogeniti Heſau: dux Teman, dux Omar, dux Sepho, dux Chenaz.
	Dux Core, dux Gathan, dux Amalech. Hi filii Eliphaz in terra Edom: & hi filii Ada.	16	Dux Corach, dux Ghahatham, dux Hamalech. Iſti ſunt duces Eliphaz in terra Edom: iſti ſunt filij Hadah.
	Hi quoque filii Rahuel filij Eſau: dux Nahath, dux Zara, dux Samna, dux Meza. Hi autem duces Rahuel in terra Edom: iſti filii Baſemath vxoris Eſau.	17	Et iſti ſunt filij Rehuel filij Heſau, dux Nachath, dux Zerach, dux Sammah, dux Mizzah. Iſti ſunt duces Rehuel in terra Edom: iſti ſunt filij Boſmath vxoris Heſau.
	Hi autem filij Oolibama vxoris Eſau: dux Iehus, dux Ihelon, dux Core. Hi duces Oolibama filiæ Anæ vxoris Eſau.	18	Et iſti ſunt filij Aholibamah vxoris Heſau: dux Iehus, dux Iahalam, dux Corach. Iſti ſunt duces Aholibamah filiæ Hanah vxoris Heſau.
	Iſti ſunt filij Eſau, & hi duces eorum: ipſe eſt Edom.	19	Iſti ſunt filij Heſau, & iſti duces eorum: ipſe eſt Edom.
*1. Par. 1. 38.	* Iſti ſunt filij Seir Horrei, habitatores terræ: Lotan, & Sobal, & Sebeon, & Ana,	20	Iſti ſunt filij Sehir Chorei, habitatores terræ, Lothan, & Sobal, & Sibon, & Hanah.
	Et Diſon, & Eſer, & Diſan. Hi duces Horræi, filii Seir in terra Edom.	21	Et Diſon, & Eſer, & Diſan. Iſti Duces Choreorum filiorum Sehir in terra Edom.
	Facti ſunt autem filii Lotan: Hori & Hemam, erat autem ſoror Lotan, Thamna.	22	Et fuerunt filij Lothan: Chori, & Hemam, & ſoror Lothan, Timnah.
	Et iſti filii Sobal: Aluan & Manahat, & Ebal, & Sepho, & Onan.	23	Et iſti ſunt filij Sobal: Haluan, & Manachath, & Hebal, Sepho, & Onan.
	Et hi filii Sebeon: Aia, & Ana. Iſte eſt Ana qui inuenit aquas calidas in ſolitudine, cum paſceret aſinos Sebeon patris ſui:	24	Et iſti ſunt filij Sibhon: Aiah, & Hanah. Hic eſt Hanah, qui inuenit mulos in deſerto, cum paſceret aſinos Sibhon patris ſui.
	Habuitque filium Diſon, & filiam Oolibama.	25	Et iſti ſunt filij Hanah, Diſon, & Aholibamah filia Hanah.
	Et iſti filii Diſon: Hamdan, & Eſeban, & Iethran, & Charan.	26	Et iſti filii Diſon: Chemdan, & Eſban, & Ithran, & Cheran.
	Hi quoque filii Eſer: Balaan, & Zauan, & Acan.	27	Iſti ſunt filij Eſer: Bilhan, & Zahauan, & Hacan.

Ha- Iſti

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXXVI.

1 HÆ autem ſunt generationes Eſau: ipſe eſt Edom.

2 Eſau autem ſumpſit vxores ſibi de filiabus Chananæorum: Ada filiam Ælom Chettæi, & Olibema filiam Ana filij Sebegon Euæi,

3 Et Baſemath, filiam Iſmael, ſororem Nabæoth.

4 Peperit autem ei Ada Eliphas: & Baſemath peperit Raguel.

5 Et Olibema peperit Ieus, & Ieglom, & Core. Hi ſunt filij Eſau, qui nati ſunt ei in terra Chanaan.

6 Sumpſit autem Eſau vxores ſuas, & filios ſuos, & filias ſuas, & omnia corpora domus ſuæ, & omnem ſubſtantiam ſuam, & omnia pecora, & omnia, quæcunque poſſedit, & omnia quæcunque acquiſiuit in terra Chanaan: & iuit Eſau de terra Chanaan à facie Iacob fratris ſui:

7 Erat enim ſubſtantia eorum multa ad habitandum ſimul: & non poterat terra incolatus eorum ferre eos, præ multitudine ſubſtantiæ eorum.

8 Habitauit autem Eſau in monte Seir, Eſau ipſe eſt Edom.

9 Hæ autem ſunt generationes Eſau patris Edom in monte Seir.

10 Et hæc ſunt nomina filiorum Eſau: Eliphas filius Ada vxoris Eſau: & Raguel filius Baſemath vxoris Eſau.

11 Facti ſunt autem Eliphas filij: Thæman, Omar,
12 Sophar, Gothom, & Cenez.
Tamna autem erat concubina Eliphas filij Eſau: & peperit ipſi Eliphas Amalec. Hi ſunt filij Ada
13 vxoris Eſau.
Hi autem ſunt filij Raguel: Nachoth, Zare, Some, & Moze: Hi fuerunt filij Baſemath vxoris Eſau.

14 Hi autem ſunt filij Olibema filiæ Ana filij: Sebegon, vxoris Eſau: peperit autem ipſi Eſau Ieus, & Ieglom, & Core.

15 Iſti ſunt principes filij Eſau: Filij Eliphaz primogeniti Eſau: princeps Thæman, princeps Omer, princeps Sophar, princeps Cenez,

16 Princeps Core, princeps Gothom, princeps Amalec: hi ſunt principes Eliphaz in terra Idumæa: hi ſunt filij Ada.

17 Et hi ſunt filij Raguel filij Eſau: princeps Nachoth, princeps Zare, princeps Some, princeps Moze. hi ſunt principes Raguel in terra Edom: hi ſunt filij Baſemath vxoris Eſau.

18 Hi vero filij Olibema vxoris Eſau: princeps Ieus, princeps Ieglom, princeps Core. Hi ſunt principes Olibema filij Ana, vxoris Eſau.

19 Iſti filij Eſau, & iſti principes eorum: Hi ſunt filij Edom.

20 Hi autem filij Seir Chorræi habitantis terram: Lotan, Sobal, Sebegon, Ana,

21 Et Deſon, & Aſar, & Riſon. Hi principes ipſius Chorræi, filij Seir, in terra Edom.

22 Facti ſunt autem filij Lotan: Chorri, & Hæman: Soror autem Lotan Thamna.

23 Hi autem ſunt filii Sobal: Golam, & Manachath, & Gæbel, & Sophar, & Omar.

24 Et hi filij Sebegon: Aie, & Ana. Hic eſt Ana, qui inuenit Iamin in deſerto, cum paſceret ſubiugales Sebegon patris ſui.

25 Hi autem ſunt filij Ana: Deſon, & Olibema filia Ana.

26 Hi autem filii Deſon: Amada, & Aſban, & Ithran, & Chatran.

27 Hi autẽ filii Aſar: Balaam, & Zucham, & Iuchã.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAP. XXXVI.

1 *HÆ autem ſunt generationes Eſau: ipſe eſt Edom.*

2 *Eſau accepit uxores ſuas de filiabus Chanaan: Ada filiam Elon Ethai, et Oolibama filiam Anæ filiam Sebeon Euai:*

3 *Et Baſemath filiam Iſmaelis ſororem Nabaioth.*

4 *Peperit autem Ada Eliphaz de Eſau: et Baſemath peperit Rahuel.*

5 *Et Oolibama peperit Iehus, et Hielom, et Chore. Hi filij Eſau, qui nati ſunt ei in terra Chanaan.*

6 *Tulit autem Eſau uxores ſuas, et filios ſuos, et filias ſuas, et omnes animas domus ſuæ, et pecora ſua, et omnia iumenta ſua, et vniuerſam ſubſtantiam quam acquiſierat in terra Chanaan: et abiit in terram aliam, propter Iacob fratrem ſuum:*

7 *Quia erat ſubſtantia eorum multa, ut habitarent ſimul: et non poterat terra habitationis eorum ſuſtinere eos, propter pecora eorum.*

8 *Et habitauit Eſau in monte Seir, Eſau ipſe eſt Edom.*

9 *Et hæ ſunt generationes Eſau patris Idumæorum in monte Seir.*

10 *Hæc ſunt nomina filiorum Eſau: Eliphaz filius Ada uxoris Eſau: Rahuel filius Baſemath uxoris Eſau.*

11 *Fueruntque filij Eliphaz Theman, Omar, Sepho, et Ga-*
12 *tham, et Cenez.*
Erat autem Thamna concubina Eliphaz filij Eſau: ex qua natus eſt Amalech. Hi ſunt filij Ada, uxoris Eſau.

13

Filij autem Rahuel: Naath, et Zara, et Semma, et Meza: Hi filij Baſemath, uxoris Eſau.

14 *Et iſti filij Oolibama, filia Ana, filia Sebeon, uxoris Eſau, quæ peperit ei Hieus, et Hielon, et Chore.*

15 *Iſti ſunt duces filiorum Eſau, filij Eliphaz primogeniti Eſau: dux Theman, dux Omar, dux Sepho, dux Cenez:*

16 *Dux Chore, dux Gatham, dux Amalech. Hi duces Eliphaz in terra Edom: hi filij Ada.*

17 *Hi quoque filij Rahuel filij Eſau, dux Naath, dux Zara, dux Samma, dux Meza: hi duces Rahuel in terra Edom: iſti filij Baſemath uxoris Eſau.*

18 *Hi autem filij Oolibama uxoris Eſau: dux Iehus, dux Hielom, dux Chore. Hi duces Oolibama filiæ Ana, uxoris Eſau.*

19 *Iſti ſunt filij Eſau: & hi duces eorum: ipſe eſt Edom.*

20 *Iſti ſunt filij Seir Horræi habitatores terræ: Lothan, & Sobal, & Sebeon, & Ana:*

21 *Et Diſon, & Eſer, & Diſan. Hi duces Horræi filij Seir in terra Edom.*

22 *Fueruntque filij Lothan: Horri, & Hemam: Soror autem Lothan, Thamna.*

23 *Et iſti filij Sobal, Aluan, & Maneeth, & Hebal, Sephi, & Onam.*

24 *Et hi filij Sebeon: Aja, & Ana. Iſte eſt Ana qui inuenit gigantes in ſolitudine, cùm paſceret aſinos Sebeon patris ſui.*

25 *Et hi filii Anæ: Diſſon, & Oolibama filia Anæ.*

26 *Hi autem filii Diſan: Amdan, & Eſeban, & Iethran, & Charan.*

27 *Iſti ſunt filii Eſer: Balan, & Zaauan, & Achan.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Habuit autem filios Diſan: Hus, & Aran.	28	*Iſti ſunt filij Diſon: Hus, & Aran.*
Hi duces Horræorum: dux Lotan, dux Sobal, dux Sebeon, dux Ana,	29	*Iſti ſunt duces Choreorum: dux Lothan, dux Sobal, dux Sibhon, dux Hanah.*
Dux Diſon, dux Eſer, dux Diſan: iſti duces Horræorum, qui imperauerunt in terra Seir.	30	*Dux Diſon, dux Eſer, dux Diſan: iſti ſunt duces Choreorum in ducibus eorum in terra Sehir.*
Reges autem qui regnauerunt in terra Edom, antequam haberent regem filij Iſrael, fuerunt hi:	31	*Et iſti ſunt reges qui regnauerunt in terra Edom, antequam regnaret rex ſuper filios Iſrael.*
Bala filius Beor, nomenque vrbis eius Denaba.	32	*Et regnauit in Edom, Belah filius Behor, & nomen ciuitatis eius Dinhabah.*
Mortuus eſt autem Bela, & regnauit pro eo Iobab filius Zaræ de Boſra.	33	*Et mortuus eſt Belah, & regnauit pro eo Iobab filius Zerach de Boſrah.*
Cumque mortuus eſſet Iobab, regnauit pro eo Huſam de terra Themanorum.	34	*Et mortuus eſt Iobab, & regnauit pro eo Chuſam è terra Auſtrali.*
Hoc quoque mortuo, regnauit pro eo Adad filius Badad, qui percuſſit Madian in regione Moab: & nomen vrbis eius Auith.	35	*Et mortuus eſt Chuſam, & regnauit pro eo Hadad filius Bedad, qui percuſſit Midian in agro Moab: & nomen ciuitatis eius Hauith.*
Cumque mortuus eſſet Adad, regnauit pro eo Semla de Maſreca.	36	*Et mortuus eſt Hadad, & regnauit pro eo Samlah de Mareſchah.*
Hoc quoque mortuo regnauit pro eo Saul de fluuio Rohoboth.	37	*Et mortuus eſt Samlah, & regnauit pro eo Saul de Rechoboth fluminis.*
Cumque & hic obiiſſet, ſucceſſit in regnum Balanan filius Achobor.	38	*Et mortuus eſt Saul, & regnauit pro eo Bahalchanan filius Hachbor.*
Iſto quoque mortuo regnauit pro eo Adar, nomenque vrbis eius Phau: & appellabatur vxor eius Meetabel, filia Matred filiæ Mezaab.	39	*Et mortuus eſt Bahalchanan filius Hachbor, & regnauit pro eo Hadar, & nomen ciuitatis eius Pau: & nomen vxoris eius Mehethabel filia Mathred filia Mezahab.*
Hæc ergo nomina ducum Eſau in cognationibus, & locis, & vocabulis ſuis: dux Thamna, dux Alua, dux Ietheth,	40	*Et iſta ſunt nomina ducum, Heſau, per familias ſuas, per loca ſua, ſecundum nomina ſua: dux Thimnah, dux Haluah, dux Ietheth.*
Dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon,	41	*Dux Aholibamah, dux Alah, dux Pinan.*
Dux Cenez, dux Theman, dux Mabſar,	42	*Dux Chenax, dux Theman, dux Mibſar,*
Dux Magdiel, dux Hiram: hi duces Edom habitantes in terra imperij ſui, ipſe eſt Eſau pater Idumæorum.	43	*Dux Magdiel, dux Hiram: iſti ſunt duces Edom, per habitationes ſuas, in terra hæreditatis eorum, ipſe eſt Heſau pater Edom.*
CAP. XXXVII.		***CAP. XXXVII.***
HAbitauit autem Iacob in terra Chanaan, in qua pater ſuus peregrinatus eſt.	1	*ET habitauit Iahacob in terra habitationum patris ſui in terra Chenahan.*
Et hæ ſunt generationes eius; Ioſeph cum ſedecim eſſet annorum, paſcebat gregem cum fratribus ſuis adhuc puer: & erat cum filiis Balæ, & Zelphæ vxorum patris ſui: accuſauitque fratres ſuos apud patrem crimine peſſimo.	2	*Iſta ſunt generationes Iahacob: Ioſeph filius ſeptem, & decem annorum paſcebat cum fratribus ſuis pecudes, & erat puer cum filiis Bilhah: & cum filiis Zilpah vxor patris ſui: & retulit Ioſeph famam eorum malam patri eorum.*
Iſrael autem diligebat Ioſeph ſuper omnes filios ſuos, eo quòd in ſenectute genuiſſet eum: fecitque ei tunicam polymitam.	3	*Et Iſrael diligebat Ioſeph præ cunctis filiis ſuis, quia filius ſenectutis erat ſibi: & fecit ei tunicam polymitam.*
Videntes autem fratres eius, quòd à patre plus cunctis filiis amaretur, oderant eum, nec poterant ei quidquam pacificè loqui.	4	*Et viderunt fratres eius, quòd eum diligebat pater eorum præ cunctis fratribus eius, & odio habebant eum, & non poterant alloqui eum pacificè.*
Accidit quoque vt viſum omnium referret fratribus ſuis: quæ cauſa maioris odij ſeminariũ fuit.	5	*Et ſomniauit Ioſeph ſomnium, & nunciauit fratribus ſuis: & addiderunt amplius, vt odio haberent eum.*
Dixitque ad eos: Audite ſomnium meum quod vidi:	6	*Et dixit ad eos: Audite quæſo ſomnium hoc, quod ſomniaui:*
Putabam nos ligare manipulos in agro: & quaſi conſurgere manipulum meum, & ſtare, veſtroſque manipulos circumſtantes adorare manipulum meum.	7	*Et ecce ligabamus manipulos in medio agri: & ecce ſurrexit manipulus meus, & etiam ſtabat, & ecce circumdabant manipuli veſtri, & incuruabant ſe manipulo meo.*
Reſponderunt fratres eius: Numquid rex noſter eris? aut ſubiiciemur ditioni tuæ? Hæc ergo cauſa ſomniorum, atque ſermonum, inuidiæ, & odij fomitem miniſtrauit.	8	*Et dixerunt ei fratres eius: Numquid regnando regnabis ſuper nos, aut dominando dominaberis nobis? Et addiderunt adhuc, vt odio haberent eum propter ſomnium eius, & propter verba eius.*
Aliud quoque vidit ſomnium, quod narrans fratribus, ait: Vidi per ſomnium, quaſi ſolem, & lunam, & ſtellas vndecim adorare me.	9	*Et ſomniauit adhuc ſomnium alterum, et narrauit illud fratribus ſuis, et dixit: Ecce ſomniaui ſomnium adhuc: et ecce ſol, et luna, et vndecim ſtellæ incuruabant ſe mihi.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

28 Hi autem filij Riſon: Hos, & Aran.
29 Hi autem ſunt principes Chorri: princeps Lotã, princeps Sobal, princeps Sebegon, princeps Ana,
30 Princeps Deſon, princeps Aſar, princeps Riſon: hi ſunt principes Chorri in principatibus eorum in terra Edom.
31 Et hi reges, qui regnauerunt in Edom, antequam regnaret rex in Iſrael.
32 Et regnauit in Edom Balac filius Beor, & nomen ciuitati eius Dennaba.
33 Mortuus eſt autem Balac, & regnauit pro eo Iobab filius Zara de Boſorra.
34 Mortuus eſt autem Iobab, & regnauit pro eo Aſom de terra Thæmanorum.
35 Mortuus eſt autem Aſom, & regnauit pro eo Adad, filius Barad, qui percuſſit Madiam in agro Moab: & nomen ciuitati eius Getthæm.
36 Mortuus eſt autem Adad, & regnauit pro eo Samada de Maſſecca.
37 Mortuus eſt autem Samada, & regnauit pro eo Saul de Rooboth, quæ apud flumen.
38 Mortuus eſt autem Saul, & regnauit pro eo Ballenon filius Achobor.
39 Mortuus eſt autem Ballenon filius Achobor, & regnauit pro eo Arad, filius Barad, & nomen ciuitati eius Phogor: nomen autem vxori eius Metebeel filia Matraith filij Mæzoob.
40 Hæc nomina principum Eſau in tribubus eorum ſecundum locum eorum in regionibus eorum, & in gentibus eorum: princeps Thamna, princeps Goia, princeps Iether,
41 Princeps Holibemas, princeps Helas, princeps Phinon,
42 Princeps Cenez, princeps Themã, princeps Mazar,
43 Princeps Megediel, princeps Zaphoin: hi ſunt principes Edom in ædificatis in terra poſſeſſionis eorum, hic eſt Eſau pater Edom.

C A P. XXXVII.

1 HAbitabat autem Iacob in terra, vbi incoluerat pater eius in terra Chanaan.
2 Hæ autem ſunt generationes Iacob: * Ioſeph autem decem, & ſeptem annorum erat paſcens oues patris ſui cum fratribus ſuis, cum eſſet iuuenis, cum filiis Balæ, & cum filiis Zelphæ, vxorum patris ſui: detulerunt autem Ioſeph crimine malo ad Iſrael patrem ipſorum.

* Hic incipit caput in Romana Editione Septuag. Interp.

3 Iacob autem diligebat Ioſeph præ omnibus filiis ſuis: quia filius ſenectutis erat ei: fecit autem ei tunicam variam.
4 Videntes autem fratres eius, quod eum pater amat præ omnibus filiis ſuis, oderant eum, & non poterant loqui ei quicquam pacificum.
5 Et cum ſomniaſſet Ioſeph ſomnium, nunciauit illud fratribus ſuis,
6 Et dixit eis: Audite ſomnium hoc, quod ſomniaui:
7 Exiſtimabam vos ligare manipulos in medio agro: & ſurrexit meus manipulus, & erexit ſe, conuerſi autem manipuli veſtri adorabant manipulum meum.
8 Dixerũt autem ei fratres eius: Numquid regnans regnabis ſuper nos? aut dominans dominaberis nobis? Et adiecerunt adhuc odio habere illum propter ſomnia eius, & propter verba eius.
9 Vidit autem ſomnium aliud, & narrauit illud patri ſuo, & fratribus ſuis, & dixit: Ecce ſomniaui ſomnium aliud: tamquam ſol, & luna, & vndecim ſtellæ adorabant me.

Et ob-

Chald. Paraph. Tranſl.

28 *Hi ſunt filii Diſan: Hus, & Aran.*
29 *Iſti ſunt duces Horræi: dux Lothan, dux Sobal: dux Sebeon, dux Ana,*
30 *Dux Diſon, dux Eſer, dux Diſan: iſti duces Horræorum ſecundum principatus eorum in terra Seyr.*
31 *Et iſti ſunt reges qui regnauerunt in terra Edom, antequam regnaret rex in filiis Iſrael.*
32 *Regnauit autem in Edom Bale filius Beor, & nomen ciuitatis eius Denaba.*
33 *Mortuus eſt autem Bale, & regnauit pro eo Iobab filius Zare de Boſra.*
34 *Mortuus eſt autem Iobab, & regnauit pro eo Huſam de terra Auſtrali.*
35 *Mortuuſque eſt Huſam, & regnauit pro eo Hadad filius Bedad, qui interfecit Madian in campeſtribus Moab: & nomen vrbis eius Auith.*
36 *Mortuuſque eſt Hadad, & regnauit pro eo Semla de Maſerecha.*
37 *Mortuuſque eſt Semla, & regnauit pro eo Saul de Rooboth, quæ eſt iuxta Euphratem.*
38 *Mortuuſque eſt Saul, & regnauit pro eo Baalanan filius Achobor.*
39 *Mortuuſque eſt Baalanan filius Achobor, & regnauit pro eo Adar, & nomen vrbis eius Phou: & nomen vxoris eius Mehetabel filia Mathreth, filia aurificis.*
40 *Et hæc ſunt nomina principum Eſau ſecundum cognationes eorum, per loca eorum, in nominibus ſuis: dux Thamna, dux Alua, dux Ietheth:*
41 *Dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon:*
42 *Dux Cenez, dux Theman, dux Mabſar:*
43 *Dux Maghibel, dux Hiran: hi duces Edom in habitationibus ſuis, in terra poſſeſſionis eorum, ipſe eſt Eſau pater Idumæorum.*

C A P. XXXVII.

1 *HAbitauit autem Iacob in terra habitationis patris ſui in terra Chanaan.*
2 *Hæ ſunt generationes Iacob: Ioſeph filius erat decem, & ſeptem annorum, quando paſcebat oues cum fratribus ſuis, & ipſe nutriebatur cum filiis Bala, & cum filiis Zelpha vxorum patris ſui: & adduxit Ioſeph accuſationem eorum malam ad patrem ſuum.*
3 *Iſrael autem diligebat Ioſeph pluſquam vniuerſos filios ſuos; quoniam filius ſapiens erat ei: fecitque ei tunicam polymitam.*
4 *Et viderunt fratres eius, quòd diligeret eum pater ſuus, pluſquam omnes fratres eius, & oderunt eum, & nolebant loqui pacificè cum eo.*
5 *Et ſomniauit Ioſeph ſomnium, & narrauit fratribus ſuis, & addiderunt amplius odio habere eum.*
6 *Et ait eis: Audite, obſecro ſomnium hoc, quod ſomniaui:*
7 *Ecce ligabamus manipulos in medio agri: & ecce ſtabat manipulus meus, & etiam erigebatur, & ecce circumdabant eum manipuli veſtri, & adorabant manipulum meum.*
8 *Et dixerunt ei fratres ſui: Numquid regnare exiſtimas ſuper nos? aut dominari putas noſtri? Et addiderunt amplius odio habere eum propter ſomnia ſua, & propter verba eius.*
9 *Somniauitque iterum ſomnium aliud, et narrauit eum fratribus ſuis, et ait: Ecce ſomniaui iterum ſomnium, et ecce ſol, et luna, et vndecim ſtellæ adorabant me.*

Et nar-

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
	Quod cum patri ſuo, & fratribus retuliſſet, increpauit eum pater ſuus, & dixit: Quid ſibi vult hoc ſomnium quod vidiſti? num ego & mater tua, & fratres tui adorabimus te ſuper terram?	10	*Et narrauit patri ſuo, & fratribus ſuis, & increpauit eum pater eius, & dixit ei: Quid eſt hoc ſomnium, quod ſomniaſti? nũquid veniendo veniemus ego, & mater tua, & fratres tui, vt incuruemus nos tibi ſuper terram?*
	Inuidebant ei igitur fratres ſui: pater vero rem tacitus conſiderabat.	11	*Et inuiderunt ei fratres eius, & pater eius obſeruabat rem.*
	Cumque fratres illius in paſcendis gregibus patris morarentur in Sichem,	12	*Et perrexerunt fratres eius, vt paſcerent pecudes patris ſui in Sechem.*
	Dixit ad eum Iſrael: Fratres tui paſcunt oues in Sichimis: veni, mittam te ad eos. Quo reſpondente,	13	*Et dixit Iſrael ad Ioſeph: Nonne fratres tui paſcunt in Sechem? Veni, & mittam te ad eos. Et dixit ei.*
	Præſto ſum: ait ei: Vade, & vide ſi cuncta proſpera ſint erga fratres tuos, & pecora: & renuncia mihi quid agatur. Miſſus de Valle Hebron, venit in Sichem:	14	*Ecce adſum: & dixit ei: Vade nunc, vide pacem fratrum tuorum, & pacem pecorum, & refer mihi rem. Et miſit eum ex Valle Chebron, & venit in Sechem.*
	Inuenitque eum vir errantem in agro, & interrogauit; quid quæreret.	15	*Et inuenit eum vir, & ecce errabat in agro, & interrogauit eum vir dicendo: quid quæris?*
	At ille reſpondit: Fratres meos quæro, indica mihi vbi paſcant greges.	16	*Et dixit: Fratres meos quæro, nuncia obſecro mihi vbi ipſi paſcant.*
	Dixitque ei vir: Receſſerunt de loco iſto: audiui autem eos dicentes: Eamus in Dothain. Perrexit ergo Ioſeph poſt fratres ſuos, & inuenit eos in Dothain.	17	*Et dixit vir: Profecti ſunt hinc: audiui enim dicentes: Eamus in Dothan. Et perrexit Ioſeph poſt fratres ſuos, & inuenit eos in Dothan.*
	Qui cum vidiſſent eum procul, antequam accederet ad eos, cogitauerunt illum occidere:	18	*Et viderunt eum à longinquo, & antequam appropinquaret ad eos machinati ſunt contra eum, vt interimerent eum.*
	Et mutuo loquebantur: Ecce ſomniator venit:	19	*Et dicebat alter alteri: Ecce ſomniator ille venit.*
	Venite, occidamus eum, & mittamus in ciſternam veterem: dicemuſque: Fera peſſima deuorauit eum: & tunc apparebit quid illi proſint ſomnia ſua.	20	*Et nunc venite, & occidamus illum, & proiiciamus eum in vnam è ciſternis: & dicemus: Beſtia mala deuorauit eum: & videbimus: quid fuerint ſomnia eius.*
Inf. 42.22.	* Audiens autem hoc Ruben, nitebatur liberare eum de manibus eorum, & dicebat:	21	*Et audiuit Ruben, & eripuit eum è manu eorum, & dixit:*
	Non interficiatis animam eius, nec effundatis ſanguinem: ſed proiicite eum in ciſternam hanc, quæ eſt in ſolitudine, manuſque veſtras ſeruate innoxias: hoc autem dicebat, volens eripere eum de manibus eorum, & reddere patri ſuo.	22	*Non percutiamus animam, & dixit ad eos Ruben: Ne effundatis ſanguinem: proiicite eum in ciſternam hanc, quæ eſt in deſerto: & manum ne mittatis in eum: vt erueret eum è manu eorum, vt reuerti faceret eum ad patrem ſuum.*
	Confeſtim igitur vt peruenit ad fratres ſuos, nudauerunt eum tunica talari & polymita:	23	*Et fuit, vt venit Ioſeph ad fratres ſuos, expoliauerunt Ioſeph tunica ſua tunica polymita, quæ erat ſuper eum:*
	Miſeruntque eum in ciſternam veterem, quæ non habebat aquam.	24	*Et tulerunt eum, & proiecerunt eum in ciſternam, & ciſterna erat vacua, non erat in ea aqua.*
	Et ſedentes, vt comederent panem, viderunt Iſmaelitas viatores venire de Galaad, & camelos eorum portantes aromata, & reſinam, & ſtacten in Ægyptum.	25	*Et ſederunt, vt comederent panem, & leuauerunt oculos ſuos, & viderunt, & ecce turba Iſmahelitarum veniebat de Ghilhad, et cameli eorum portabant aromata, & reſinam, et ſtacten, ambulantes, vt deferrent in Ægyptum.*
	Dixit ergo Iudas fratribus ſuis: Quid nobis prodeſt ſi occiderimus fratrem noſtrum, & celauerimus ſanguinem ipſius?	26	*Et dixit Iehudah fratribus ſuis: Quæ vtilitas, ſi occiderimus fratrem noſtrum, et celauerimus ſanguinem eius?*
	Melius eſt, vt venundetur Iſmaelitis, & manus noſtræ non polluantur: frater enim, & caro noſtra eſt. Acquieuerunt fratres ſermonibus illius.	27	*Venite, et vendamus eum Iſmaelitis, et manus noſtra ne ſit in eum: quia frater noſter, caro noſtra eſt. Et paruerunt ei fratres eius.*
Sap. 10.13.	* Et prætereuntibus Madianitis negotiatoribus, extrahentes eum de ciſterna, vendiderunt eum Iſmaelitis, viginti argenteis: qui duxerunt eum in Ægyptum.	28	*Et tranſierunt viri Madianitæ mercatores, et extraxerunt, et aſcendere fecerunt Ioſeph è ciſterna, et vendiderunt Ioſeph Iſmaelitis viginti argenteis: et adduxerunt Ioſeph in Ægyptum.*
	Reuerſuſque Ruben ad ciſternam, non inuenit puerum:	29	*Et reuerſus eſt Ruben ad ciſternam, et ecce non erat Ioſeph in ciſterna,*
	Et ſciſſis veſtibus pergens ad fratres ſuos, ait: Puer non comparet, & ego quò ibo?	30	*Et ſcidit veſtimenta ſua, & reuerſus eſt ad fratres ſuos, et dixit: Puer non eſt, et ego quo; ego quò ibo?*
	Tulerunt autem tunicam eius: & in ſanguine hœdi, quem occiderant, tinxerunt:	31	*Et tulerunt tunicam Ioſeph: et iugulauerunt hyrcum caprarum, et tinxerunt tunicam in ſanguine.*
	Mittentes qui ferrent ad patrem, & dicerent: Hanc inuenimus: vide vtrum tunica filij tui ſit, an non.	32	*Et miſerunt tunicam polymitam, et deferre fecerunt ad patrem ſuum, & dixerunt: Hanc inuenimus: agnoſce nunc vtrum tunica filij tui ſit, an non.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

10 Et obiurgauit eum pater eius, & dixit ei: Quod eſt ſomnium hoc, quod ſomniaſti? nunquid venientes veniemus ego, & mater tua, & fratres tui adorare te ſuper terram?

11 Inuiderunt autem ei fratres eius: pater autem eius obſeruauit verbum.

12 Iuerunt autem fratres eius paſcere oues patris ſui in Sychem.

13 Et dixit Iſrael ad Ioſeph: Nonne fratres tui paſcunt in Sychem? veni, mittam te ad eos. Dixit autem ei:

14 Ecce ego: Dixit autem ei Iſrael: Vadens vide, ſi valent fratres tui, & oues: & nuncia mihi. Et miſit eum de Valle Chebron, & venit in Sychem.

15 Et inuenit eum homo errantem in agro, interrogauit autem eum homo dicens: quid quæris?

16 At ille dixit: Fratres meos quæro, nuncia mihi vbi paſcant.

17 Dixit autem ei homo: Diſceſſerunt hinc: audiui enim eos dicentes: Eamus in Dothaim. Et iuit Ioſeph poſt fratres ſuos, & inuenit eos in Dothaim.

18 Præuiderunt autem eum à longè, antequam ipſe appropinquaret ad eos, & malignabantur ad eum occidendum.

19 Dixit autem vnuſquiſque ad fratrem ſuum: Ecce ſomniator ille venit:

20 Nunc igitur venite occidamus eum, & proiiciamus eum in vnam ciſternarum: & dicemus: Beſtia mala deuorauit eum: & videbimus, quid erunt ſomnia ipſius.

21 Audiens autem Ruben eripuit eum de manibus eorum, & dixit:

22 Non percutiamus eum in animam: Dixit autē eis Ruben: Non effundatis ſanguinem: inicite eum in vnā ciſternarum harum, quæ in deſerto, manū autem non inferatis ei: Vt eriperet eum de manibus eorum, & redderet eum patri ſuo.

23 Factum eſt autem quando venit Ioſeph ad fratres ſuos, exuerunt Ioſeph tunica varia, quæ circa eum:

24 Et ſumentes eum proiecerunt in ciſternam, ciſterna autem vacua, non habebat aqua.

25 Sederunt autem manducare panem, & reſpicientes oculis viderunt, & ecce viatores Iſmaelitæ veniebant de Galaad, & cameli eorum pleni erant odoramentis, & reſina, & ſtacte: ibant autem deferre in Ægyptum.

26 Dixit autem Iudas ad fratres ſuos: Quid vtile, ſi occiderimus fratrem noſtrum, & abſconderimus ſanguinem eius?

27 Venite, vendamus eum Iſmaelitis iſtis, manus autem noſtræ non ſint in eum; quoniam frater noſter, & caro noſtra eſt. Et audierunt fratres eius.

28 Et præteribant homines Madianæi mercatores, & extraxerunt, & aſcendere fecerunt Ioſeph de ciſterna, & vendiderunt Ioſeph Iſmaelitis viginti aureis: & deduxerunt Ioſeph in Ægyptum.

29 Reuertit autem Ruben ad ciſternam, & non videt Ioſeph in ciſterna:

30 Et diſcidit veſtimenta ſua, & conuertit ſe ad fratres ſuos, & dixit: Puerulus non eſt, ego autem quò ibo adhuc?

31 Sumentes autem tunicam Ioſeph, iugularunt hœdum caprarum, & fœdarunt tunicam ſanguine,

32 Et miſerunt tunicam variam, & intulerunt patri ſuo, & dixerunt: Hanc inuenimus: agnoſce, ſi tunica filij tui eſt, an non.

Et agno-

Chald. Paraph. Tranſl.

10 *Et narrauit patri ſuo, et fratribus ſuis, increpauitque eum pater ſuus, & ait: Quid eſt ſomnium hoc, quod ſomniaſti? nunquid venientes veniemus ego, & mater tua, & fratres tui, vt adoremus te ſuper terram?*

11 *Inuideruntque ei fratres ſui: & pater eius conſeruabat verbum.*

12 *Et abierunt fratres eius ad paſcendas oues patris ſui in Sichem.*

13 *Et dixit Iſrael ad Ioſeph: Ecce fratres tui paſcunt oues in Sichem: veni, & mittam te ad eos. Et dixit ei:*

14 *Ecce ego. Et ait ei: Vade, obſecro, nunc, vide pacem fratrum tuorum, & pacem ouium: & redde mihi reſponſum. Miſitque eum de Valle Hebron, & venit in Sichem.*

15 *Inuenitque eum vir, & aberrabat in agro, & interrogauit eum vir, dicens: quid quæris?*

16 *Et dixit: Fratres meos ego quæro, indica, obſecro, mihi vbi ipſi paſcant.*

17 *Et ait vir: Profecti ſunt hinc: quoniam audiui illos dicentes; Eamus in Dothan. Et abiit Ioſeph poſt fratres ſuos, & inuenit eos in Dothan.*

18 *Et viderunt eum à longè, & antequam appropinquaret ad eos, cogitauerunt, contra illum, vt interficerent eum.*

19 *Dixitque vnuſquiſque ad fratrem ſuum: Ecce dominus ſomniorum iſte qui venit.*

20 *Et nunc venite, occidamus eum, & proiiciamus eum in vnam ex ciſternis: & dicemus: Beſtia peſſima comedit eum: & videbimus quis erit finis ſomniorum ſuorum.*

21 *Audiuitque Ruben, & liberauit eum de manibus eorum, & ait:*

22 *Non interficiamus animam eius. Dixitque Ruben: Non effundatis ſanguinem: proiicite eum in ciſternam hanc, quæ eſt in ſolitudine; & manum non extendatis in eum: Vt liberaret eum de manibus eorum, vt reduceret eum patri ſuo.*

23 *Et factum eſt cùm veniſſet Ioſeph ad fratres ſuos, nudauerunt Ioſeph tunica ſua, tunica polymita, quæ erat ſuper eum.*

24 *Et tulerunt eum, & miſerunt eum in ciſternam, ciſterna autem erat vacua, in qua non erant aquæ.*

25 *Et recubuerunt ad comedendum panem, & leuauerunt oculos ſuos, & viderunt, & ecce turba Arabum veniebat de Galaad, et cameli eorum onerati aromatis, reſina, et ſtacte: ibant vt deſcenderent in Ægyptum.*

26 *Dixitque Iudas fratribus ſuis: Quid lucri erit nobis ſi occiderimus fratrem noſtrum, et cooperuerimus ſanguinem eius?*

27 *Venite, et vendamus eum Arabibus, et manus noſtra non ſit in eum: quoniam frater noſter, et caro noſtra eſt. Et obedierunt ei fratres ſui.*

28 *Et tranſierunt viri negociatores Madianitæ, et extraxerunt, et leuauerunt Ioſeph de ciſterna, et vendiderunt eum Arabibus viginti ſiclis argenti: et adduxerunt Ioſeph in Ægyptum.*

29 *Et reuerſus eſt Ruben ad ciſternam, et ecce Ioſeph non erat in ciſterna.*

30 *Et ſcidit veſtimenta ſua. Et reuerſus eſt ad fratres ſuos, et ait: Puer non comparet, et ego quò vadam?*

31 *Et tulerunt tunicam Ioſeph, et mactauerunt hœdum caprarum, et tinxerunt tunicam in ſanguinem.*

32 *Et miſerunt tunicam polymitam, et attulerunt patri ſuo, atque dixerunt: Hanc inuenimus: cognoſce nunc ſi tunica filii tui eſt, an non.*

Et co-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

33 Quam cum agnouiſſet pater, ait: Tunica filij mei
eſt, fera peſſima comedit eum, beſtia deuorauit Io-
ſeph.
34 Sciſſiſque veſtibus, indutus eſt cilicio, lugens fi-
lium ſuum multo tempore.

35 Congregatis autem cunctis liberis eius, vt leni-
rent dolorem patris, noluit conſolationem acci-
pere, ſed ait: Deſcendam ad filium meum lugens
in infernum. Et illo perſeuerante in fletu,
36 Madianitæ vendiderunt Ioſeph in Ægypto Pu-
tiphari eunucho Pharaonis magiſtro militum.

CAP. XXXVIII.

1 EOdem tempore deſcendens Iudas à fratribus
ſuis, diuertit ad Virum Odollamitem, nomine
Hiram.
2 * Viditque ibi filiam hominis Chananæi, voca- *2. Par. 2.
bulo Sue: & accepta vxore, ingreſſus eſt ad eam.
3 Quæ concepit, & peperit filium, & vocauit no-
men eius Her.
4 * Rurſumque concepto fœtu, natum filium vo- *Num. 26.19.
cauit Onan.
5 Tertium quoque peperit: quem appellauit Sela:
Quo nato, parere vltra ceſſauit.

6 Dedit autem Iudas vxorem primogenito ſuo
Her, nomine Thamar.
7 * Fuit quoque Her primogenitus Iudæ nequam *Num. 6.19.
in conſpectu Domini: & ab eo occiſus eſt.
8 Dixit ergo Iudas ad Onan filium ſuum: Ingre-
dere ad vxorem fratris tui, & ſociare illi, vt ſuſci-
tes ſemen fratri tuo.
9 Ille ſciens non ſibi naſci filios, introiens ad
vxorem fratris ſui, ſemen fundebat in terram, ne
liberi fratris nomine naſcerentur.

10 Et idcirco percuſſit eum Dominus, quod rem
deteſtabilem faceret.
11 Quam ob rem dixit Iudas Thamar nurui ſuæ:
Eſto vidua in domo patris tui, donec creſcat Se-
la filius meus: timebat enim ne & ipſe moreretur,
ſicut fratres eius. Quæ abiit, & habitauit in domo
patris ſui.
12 Euolutis autẽ multis diebus, mortua eſt filia Sue
vxor Iudæ: qui poſt luctum conſolatione ſuſcepta,
aſcendebat ad tonſores ouium ſuarum, ipſe & Hi-
ras opilio gregis Odollamites, in Thamnas.
13 Nunciatumque eſt Thamar quod ſocer illius
aſcenderet in Thamnas ad tondendas oues.

14 Quæ, depoſitis viduitatis veſtibus, aſſumpſit the-
riſtrum: & mutato habitu, ſedit in biuio itineris,
quod ducit Thamnam: eo quod creuiſſet Sela, &
non eum accepiſſet maritum.
15 Quam cum vidiſſet Iudas, ſuſpicatus eſt eſſe me-
retricem; operuerat enim vultum ſuum, ne agno-
ſceretur.
16 Ingrediensq; ad eã, ait: Dimitte me, vt coeã tecũ:
neſciebat enim quod nurus ſua eſſet. Qua reſpon-
dente: Quid dabis mihi vt fruaris concubitu meo?
17 Dixit: Mittam tibi hœdum de gregibus. Rurſum-
que illa dicente: Patiar quod vis, ſi dederis mihi
arrhabonem, donec mittas quod polliceris.
18 Ait Iudas: Quid tibi vis pro arrhabone dari?
Reſpondit: Annulum tuum, & armillam, & bacu-
lum, quem manu tenes. Ad vnum igitur coitum
mulier concepit,

Et ſur-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et agnouit eam, & dixit: Tunica filii mei eſt, beſtia
mala deuorauit eum: Rapiendo raptus eſt Ioſeph.

Et ſcidit Iahacob veſtimenta ſua, & poſuit ſaccum in
lumbis ſuis, & luxit ſuper filio ſuo diebus multis.

Et ſurrexerunt omnes filii eius, & omnes filiæ eius, vt
conſolarentur eum, & renuit conſolari, & dixit: Quia
deſcendam ad filium meum lugens ad ſepulchrum. Et fle-
uit eum pater eius:
Et Midianitæ vendiderunt eum in Ægypto, Potiphar
principi Parhoh, principi Laniorum.

CAP. XXXVIII.

ET fuit, in tempore ipſo, deſcendit Iehudah à fratri-
bus ſuis, & declinauit ad virum Hadulamitem, &
nomen eius Chirah.
Et vidit ibi Iehudah filiam viri Chenahanæi, & no-
men eius Suah, & accepit eam, & ingreſſus eſt ad eam.
Et concepit, & peperit filium, & vocauit nomen eius
Her.
Et concepit adhuc, & peperit filium, & vocauit nomen
eius Onam.
Et addidit adhuc, & peperit filium, & vocauit no-
men eius Selah: & erat in Chezib, quando peperit ipſa
eum.
Et accepit Iehudah vxorem ipſi Her primogenito ſuo,
& nomen eius Thamar.
Et erat Her primogenitus Iehudah malus in oculis Do-
mini: & interemit eum Dominus.
Et dixit Iehudah ad Onan: Ingredere ad vxorem fra-
tris tui, & affinitatem contrahe cum ea, & ſuſcita ſemen
fratri tuo.
Et cognouit Onan quòd non ei futurum eſſet ſemen, &
erat quando ingrediebatur ad vxorem fratris ſui, cor-
rumpebat ſe ſuper terram, vt non poneret ſemen fratri
ſuo.
Et diſplicuit in oculis Domini, quod fecit, & mori fe-
cit etiam eum.
Et dixit Iehudah ad Tamar nurum ſuam: Mane vi-
dua in domo patris tui, donec creſcat Selah filius meus:
Dixit enim, ne fortè moriatur etiam ipſe, ſicut & fratres
eius, & perrexit Tamar: & manſit in domo patris ſui.

Et multiplicati ſunt dies, & mortua eſt Bathſuah
vxor Iehudah: & conſolatus eſt ſe Iehudah, & aſcendit
ad tonſores ouium ſuarum, ipſe & Chirah amicus eius
Hadulamita in Timnath.
Et nunciatum fuit ipſi Tamar, dicendo: Ecce ſocer tuus
aſcendit in Timnath ad tondendum oues ſuas.

Et remouit veſtes viduitatis ſuæ à ſe, & operuit ſe ve-
lamine, & calfauit ſe, et manſit in oſtio Henaim, quod e-
rat iuxta viam Timnath: viderat enim quòd creuerat
Selah: et ipſa non fuerat data ei in vxorem.
Et vidit eam Iehudah, et putauit eam eſſe meretricem:
operuerat enim faciem ſuam.

Et declinauit ad eam è via, et dixit: Affer quæſo, in-
grediar ad te: Non enim nouerat, quod nurus ſua eſſet. Et
dixit: Quid dabis mihi, ſi ingrediaris ad me?
Et dixit: Ego mittam hœdum caprarum de pecudibus. Et
dixit: Num dabis pignus, donec miſeris?

Et dixit: Quod pignus, vt dem tibi? Et dixit: Sigillum
tuum: et Tinaniam tuam, et virgam tuam, quæ eſt in
manu tua: et dedit ei, et ingreſſus eſt ad eam, et conce-
pit ex eo.

Et ſur-

Tranſl. ex Septuag.

33 Et agnouit eam, & dixit: Tunica filij mei eſt, be-
ſtia mala deuorauit eum, beſtia rapuit eum.

34 Diſcidit autem Iacob veſtimenta ſua, & poſuit
ſaccum ſuper lumbum ſuum, & lugebat filium
ſuum diebus multis.

35 Congregati ſunt autem omnes filij eius, & filiæ,
& venerunt conſolari eum, & noluit conſolari, di-
cens: Quia deſcendam ad filium meum lugens in
infernum. Et fleuit eum pater eius.

36 Madianæi autem vendiderunt Ioſeph in Ægy-
pto Petephræ ſpadoni Pharaonis archimagiro.

CAP. XXXVIII.

1 FActum eſt autem in tempore illo, deſcendit Iu-
das à fratribus ſuis, & peruenit vſque ad homi-
nem quemdam Odollamitem, cui nomen Iras.

2 Et vidit illic Iudas filiam hominis Chananæi, cui
nomen Saua: & accepit eam, & introiuit ad eam.

3 Et concepit, & peperit filium, & vocauit nomen
eius Er.

4 Et concipiens, peperit filium adhuc, & vocauit
nomen eius Aynan.

5 Et adjiciens peperit filium: & vocauit nomen e-
ius Selom: Hæc autem erat in Chasbi, quando pe-
perit eos.

6 Et accepit Iudas vxorē ipſi Er primogenito ſuo,
cui nomen Thamar.

7 Factus eſt autem Er primogenitus Iudæ malus
coram Domino: & occidit eum Dominus.

8 Dixit autem Iudas ad Aynan: Intra ad vxorem
fratris tui, & duc eam vxorem, & ſuſcita ſemen
fratri tuo.

9 Cognoſcens autem Aynan, quia ſibi non erit ſe-
men, factum eſt, quando intrabat ad vxorem fra-
tris ſui, effundebat ſuper terram, ne daret ſemen
fratri ſuo.

10 Malum autem apparuit coram Deo, quia fecit
hoc, & mori fecit etiam hunc.

11 Dixit autem Iudas ad Thamar nurum ſuam: Se-
de vidua in domo patris tui, donec grandis fuerit
Selom filius meus: dixit enim, ne fortè moriatur
& hic, ſicut & fratres eius. Abiens autem Thamar
ſedit in domo patris ſui.

12 Multiplicati autem ſunt dies, & mortua eſt Saua
vxor Iuda: & conſolatus Iudas aſcendit ad eos, qui
tondebant oues eius, ipſe & Iras paſtor eius Odolla-
mites in Thamna.

13 Et nunciatum eſt Thamar nurui eius, dicentes:
Ecce ſocer tuus aſcendit in Thamna tondere oues
ſuas.

14 Et auferens veſtimēta viduitatis à ſe, induit the-
riſtrū: & adornauit ſe, & ſedit ad portas Aenan, quę
eſt in tranſitu Thamna: vidit enim, quia grādis fa-
ctus eſt Selom: ipſe autē non dedit eā illi vxorem.

15 Et videns eam Iudas putauit eam meretricem
eſſe: cooperuerat enim faciem ſuam, & non agno-
uit eam.

16 Declinauit autē ad eam viā, & dixit ei: Sinito me
intrare ad te: non enim agnouit, quia nurus ſua eſt.
At illa dixit: Quid mihi dabis, ſi intraueris ad me?

17 Ille vero dixit: Ego tibi mittam hœdum caprarū,
de ouibus meis. At illa dixit: Si dederis mihi arrha-
bonem donec tu mittas.

18 Ille vero dixit: Quem arrhabonem tibi dabo? At
illa dixit: Annulum tuum, & paruum monile, &
virgam, quæ in manu tua. Et dedit ei, & intrauit ad
eam, & in vtero concepit ex eo:

Chald. Paraph. Tranſl.

33 Et cognouit eam, & ait: Tunica filij mei eſt, beſtia peſ-
ſima comedit eum, occiſione occiſus eſt Ioſeph.

34 Et ſcidit Iacob veſtimenta ſua, & poſuit ſaccum in
lumbis ſuis, & luxit diebus multis ſuper filium ſuum.

35 Et ſurrexerunt omnes filij ſui, & omnes filiæ ſuæ, vt
conſolarentur eum, & noluit accipere conſolationem, &
ait: Quoniam deſcendam ſuper filium meum lugens in
infernum. Et planxit eum pater eius.

36 Madianitæ autem vendiderunt eum in Ægypto Puti-
phari principi Pharaonis, magiſtro militum.

CAP. XXXVIII.

1 ET factum eſt in illo tempore, & deſcendit Iudas à fra-
tribus ſuis, & diuertit ad virum Odollamitem,
cuius nomen erat Hyra.

2 Viditq; ibi Iudas filiam hominis mercatoris, cuius no-
men erat Sue: & accepit eam, ingreſſuſq; eſt ad eam.

3 Et concepit, & peperit filium, & vocauit nomen eius
Her.

4 Concepitque rurſus, & peperit filium, & vocauit no-
men eius Onan.

5 Et addidit rurſus, & peperit filium: vocauitque no-
men eius Sela: & erat in Chezib, quando peperit eum.

6 Et accepit Iudas vxorem Her primogenito ſuo, cuius
nomen erat Thamar.

7 Erat autem Her primogenitus Iudæ malus coram Do-
mino: & occidit eum Dominus.

8 Dixitque Iudas ad Onan: Ingredere ad vxorem fratris
tui, & ſociare illi, & ſuſcita ſemen fratri tuo.

9 Cognouitque Onan, quoniam non nomine eius vocare-
tur ſemen, & quando ingrediebatur ad vxorem fratris
ſui, corrumpebat viam ſuam ſuper terram, vt non ſuſci-
taret ſemen fratri ſuo.

10 Diſplicuitque coram Domino, quod fecit, & interfecit
etiam ipſum.

11 Dixitque Iudas Thamar nurui ſuæ: Eſto vidua in do-
mo patris tui, donec creſcat Sela filius meus: dixit enim,
ne fortè moriatur etiam ipſe, ſicut fratres eius. Et abiit
Thamar, & habitauit in domo patris ſui.

12 Poſt multos autem dies mortua eſt filia Sue vxor Iudæ:
& conſolatus eſt Iudas, & aſcendit ad tonſores ouium
ſuarum in Thamnath, ipſe & Hyra ſocius eius Odollami-
tes.

13 Nunciatumque eſt Thamar, dicendo: Ecce ſocer tuus
aſcendit in Thamnath, ad tondendas oues ſuas.

14 Et depoſuit veſtimenta viduitatis ſuæ à ſe, & operuit
ſe pallio, & ornauit ſe, & ſedit in biuio itineris, quod eſt
iuxta viam Thamnath: quoniam vidit quòd creuerat Se-
la, & ipſa non tradebatur ei in vxorem.

15 Et vidit eam Iudas, & putauit eam eſſe meretricem:
quia operuerat faciem ſuam.

16 Et declinauit ad eam in viam, & ait: Permitte, obſe-
cro, vt ingrediar ad te: non enim ſciebat, quod nurus ſua
eſſet. Et ait: Quid dabis mihi, vt ingrediaris ad me?

17 Et dixit: Ego mittam hœdum caprarum de gregibus.
Et ait: Si dederis mihi pignus, donec mittas.

18 Et dixit: Quod erit pignus, quod dabo tibi? Et dixit:
Annulus tuus, & ſudarium tuum, & baculus tuus, qui
eſt in manu tua. Et dedit ei: & ingreſſus eſt ad eam, &
concepit ex eo.

Vulgat. Editio.

19 Et ſurgens abiit: depoſitoque habitu, quem ſumpſerat, induta eſt viduitatis veſtibus.

20 Miſit autem Iudas hœdum per paſtorem ſuum Odollamitem: vt reciperet pignus, quod dederat mulieri: qui cum non inueniſſet eam,

21 Interrogauit homines loci illius: Vbi eſt mulier quæ ſedebat in biuio? Reſpondentibus cunctis: Nõ fuit in loco iſto meretrix.

22 Reuerſus eſt ad Iudam, & dixit ei: Non inueni eam: ſed & homines loci illius dixerũt mihi, nunquam ſediſſe ibi ſcortum.

23 Ait Iudas: Habeat ſibi, certè mendacij arguere nos non poteſt, ego miſi hœdum quem promiſerã, & tu non inueniſti eam.

24 Ecce autem poſt tres menſes nunciauerunt Iudæ, dicentes: Fornicata eſt Thamar nurus tua, & videtur vterus illius intumeſcere. Dixitque Iudas: Producite eam, vt comburatur.

25 Quæ cum duceretur ad pœnam, miſit ad ſocerũ ſuum, dicens: De viro, cuius hæc ſunt, concepi: cognoſce cuius ſit annulus, & armilla, & baculus.

26 Qui agnitis muneribus, ait: Iuſtior me eſt: quia non tradidi eam Sela filio meo. Attamen vltra non cognouit eam.

Zar. 27 * Inſtante autem partu, apparuerunt gemini in vtero: atque in ipſa effuſione infantium vnus protulit manum, in qua obſtetrix ligauit coccinum, dicens:

28 Iſte egredietur prior.

29 Illo vero retrahente manum, egreſſus eſt alter: dixitque mulier: Quare diuiſa eſt propter te maceria? & ob hanc cauſam vocauit nomen eius Phares.

Par. 30 * Poſtea egreſſus eſt frater eius; in cuius manu erat coccinum: quem appellauit Zara.

CAP. XXXIX.

1 IGitur Ioſeph ductus eſt in Aegyptum, emitque eum Putiphar Eunuchus Pharaonis, princeps exercitus vir Aegyptius de manu Iſmaelitarum, à quibus perductus erat.

2 Fuitque Dominus cum eo, & erat vir in cunctis proſpere agens: habitauitque in domo domini ſui,

3 Qui optime nouerat Dominum eſſe cum eo, & omnia, quæ gereret, ab eo dirigi in manu illius.

4 Inuenitque Ioſeph gratiam coram domino ſuo, & miniſtrabat ei, à quo præpoſitus omnibus gubernabat creditam ſibi domum, & vniuerſa quæ ei tradita fuerant.

5 Benedixitque Dominus domui Aegyptij propter Ioſeph, & multiplicauit tam in ædibus quam in agris cunctam eius ſubſtantiam:

6 Nec quidquam aliud nouerat, niſi panem quo veſcebatur. Erat autem Ioſeph pulchra facie, & decorus aſpectu.

7 Poſt multos itaque dies iniecit domina ſua oculos ſuos in Ioſeph, & ait: Dormi mecum.

8 Qui nequaquã acquieſcens operi nefario, dixit ad eam: Ecce dominus meus, omnibus mihi traditis, ignorat quid habeat in domo ſua:

Nec

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Et ſurrexit, & abiit: & remouit velamen ſuum à ſe, & induit ſe veſtibus viduitatis ſuæ.*

20 *Et miſit Iehudah hœdum caprarum per manum amici ſui Hadullamitæ: vt caperet pignus è manu mulieris: & non inuenit eam.*

21 *Et interrogauit viros loci, dicendo: Vbi eſt meretrix illa in Henaim iuxta viam? Et dixerunt: Non fuit hic meretrix.*

22 *Et reuerſus eſt ad Iehudah, & dixit: Non inueni eam: & etiam viri loci dixerunt, non fuit hic meretrix.*

23 *Et dixit Iehudah: Capiat ſibi, ne fortè ſimus in contemptum, ecce miſi hœdum hunc, & tu non inueniſti eam.*

24 *Et fuerunt circiter tres menſes, & nunciatum fuit ipſi Iehudah, dicendo: Fornicata eſt Tamar nurus tua, & etiam ecce eſt grauida de fornicationibus. Et dixit Iehudah: Educite eam, & comburatur.*

25 *Ipſa educebatur, & ipſa miſit ad ſocerum ſuum, dicendo: De viro, cuius hæc ſunt, ſum grauida, & dixit: agnoſce quæſo cuius ſint ſigillum, & thenia, & virga iſta.*

26 *Et agnouit Iehudah, & dixit: Iuſtior me eſt: quia idcirco non dedi eam Selah filio meo. Et non addidit adhuc, vt cognoſceret eam.*

27 *Et fuit in tempore quo peperit ipſa, ecce gemini erant in vtero eius: & fuit, ea pariente, dedit manum, & accepit obſtetrix, & ligauit ad manum eius coccinum, dicendo.*

28 *Iſte egredietur prius.*

29 *Et fuit, cum retraheret manum ſuam, ecce egreſſus eſt frater eius: & dixit: Cur diuiſiſti? ſuper te ſit diuiſio, & vocauit nomen eius Peres.*

30 *Et poſtea egreſſus eſt frater eius ad cuius manum erat coccinum: & vocauit nomen eius Zerach.*

CAP. XXXIX.

1 *ET Ioſeph factus eſt deſcendere in Ægyptum, & emit eum Potiphar princeps Parhoh, princeps Laniorum, vir Ægyptius è manu Iſmahelitarum, qui deſcendere fecerant eum illuc.*

2 *Et fuit Dominus cum Ioſeph, & fuit vir proſperans: & fuit in domo domini ſui Ægyptij.*

3 *Et vidit dominus eius, quòd Dominus eſſet cum eo, & omnia, quæ ipſe faciebat, Dominus proſperari faciebat in manu eius.*

4 *Et inuenit Ioſeph gratiam in oculis eius, & miniſtrabat ei, & præpoſuit eum domui ſuæ, & omnia quæ erant ei, dedit in manu eius.*

5 *Et fuit ex tunc, quo præpoſuit eum domui ſuæ, & omnibus quæ erant ei, benedixit Dominus domui Ægyptij propter Ioſeph, & fuit benedictio Domini in omnibus, quæ erant ei, in domo, & in agro.*

6 *Et reliquit omnia, quæ erant ſibi, in manu Ioſeph; & non cognouit ſecum quicquam, niſi panem, quem ipſe comedebat. Et erat Ioſeph pulcher forma, & pulcher aſpectu.*

7 *Et fuit, poſt hæc leuauit vxor domini eius, oculos ſuos ſuper Ioſeph, & dixit: Concumbe mecum.*

8 *Et renuit, & dixit ad vxorem domini ſui: Ecce dominus meus non cognouit mecum, quid eſſet in domo, & omnia quæ erant ei, dedit in manu mea.*

Non

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

19 Et ſurgens abiit : & abſtulit theriſtrum ſuum à
ſe, & induit veſtimenta viduitatis ſuæ.
20 Miſit autem Iudas hœdum de capris in manu
paſtoris ſui Odollamitæ: vt reciperet à muliere ar-
rhabonem: & non inuenit eam.
21 Interrogauit autem viros, qui ex loco: Vbi eſt me-
retrix, quæ erat in Aenan ſuper viam? Et dixerunt:
Non fuit hic meretrix.
22 Et reuerſus eſt ad Iudam, & dixit: Non inueni: &
homines qui ex loco, dicunt non eſſe hic meretri-
cem.
23 Dixit autem Iudas: Habeat ea, ſed ne fortè deri-
deamur: ego quidem miſi hœdum hunc, tu autem
non inueniſti.
24 Factum eſt autem poſt trimeſtre, nunciatum eſt
Iudæ, dicentes: Fornicata eſt Thamar nurus tua, &
ecce in vtero habet de fornicatione. Dixit autem
Iudas: Educite eam, & comburatur.
25 Ipſa autem, dum duceretur, miſit ad ſocerum
ſuum, dicens: Ex homine cuius hæc ſunt, ego in v-
tero habeo, & dixit: agnoſce cuius eſt annulus, &
paruum monile, & virga hæc.
26 Agnouit autẽ Iudas, & dixit: Iuſtificata eſt Tha-
mar, quam ego : eo quod non dedi eam Selom filio
meo. Et non adiecit vltra cognoſcere eam.
27 Factum eſt autem, quãdo pariebat, & huic erant
gemelli in vtero eius : factum eſt autem dum ipſa
pareret, vnus prætulit manum, ſumens autẽ obſte-
trix, ligauit ſuper manum eius coccinum, dicens:
28 Hic egredietur prior.
29 Vt autem contraxit manum, & ſtatim egreſſus
eſt frater eius: at illa dixit : Quid diuiſa eſt propter
te maceria? & vocauit nomen eius Phares.

30 Et poſt hoc exiit frater eius, in quo erat ſuper
manũ eius coccinum: & vocauit nomen eius Zara.

C A P. XXXIX.

1 IOſeph autem depoſitus eſt in Aegyptum, & ac-
quiſiuit eum Petephres Eunuchus Pharaonis
archimagirus vir Aegyptius de manibus Iſmaeli-
tarum, qui deduxerant eum illuc.
2 Et fuit Dominus cum Ioſeph, & fuit vir proſpe-
rans : & factus eſt in domo apud dominum ſuum
Aegyptium.
3 Intelligebat autem dominus eius, quia Dominus
erat cum eo, & omnia, quæcumque faceret, Domi-
nus proſperat in manibus eius.
4 Et inuenit Ioſeph gratiam coram Domino ſuo,
& bene placuit ei, & conſtituit eum ſuper domum
ſuam, & omnia, quæcumque ſibi erant, dedit per
manum Ioſeph.
5 Factum eſt autem, poſtquam conſtituit ipſum ſu-
per domum ſuam, & ſuper omnia, quęcumque ſibi
erant: & benedixit Dominus domum Aegyptij pro-
pter Ioſeph, & facta eſt benedictio Domini in om-
nibus, quæ erant ei in domo, & in agro eius.
6 Et cõmiſit omnia, quæcũque ſibi erant, in manus
Ioſeph; neque cognoſcebat quicquã eorũ, quæ cir-
ca ſe erant, præter panẽ, quem ipſe edebat. Et erat
Ioſeph pulcher ſpecie, & decorus aſpectu valdè.
7 Et factum eſt poſt verba hæc, & iniecit vxor do-
mini eius oculos ſuos in Ioſeph, & dixit : Dormi
mecum.
8 Ille autem noluit, dixit autem vxori domini ſui:
Si dominus meus nihil ſcit propter me in domo
ſua,

Chald. Paraph. Tranſl.

19 *Et ſurrexit, & abiit : & depoſuit pallium ſuum à ſe,
& induit ſe veſtimento viduitatis ſuæ.*
20 *Et miſit Iudas hœdum de capris per manum amici ſui
Odollamitæ: vt acciperet pignus de manu mulieris : &
non inuenit eam.*
21 *Et interrogauit homines loci, dicendo : Vbi eſt mere-
trix quæ erat in biuio itineris? Et dixerunt: Non eſt hic
meretrix.*
22 *Et reuerſus eſt ad Iudam, & ait: Non inueni eam: viri
quoque loci dixerunt: Non eſt hic meretrix.*

23 *Dixitque Iudas : Accipiat ſibi pignus, ne fortè ſimus
in deriſum : ecce miſi hœdum hunc, & tu non inueniſti
eam.*
24 *Et factum eſt poſt tres menſes, & nunciatum eſt Iu-
dæ, dicendo: Fornicata eſt Thamar nurus tua, & ecce con-
cepit ex fornicatione. Et dixit Iudas : Educite eam, &
comburatur.*
25 *Ipſa educebatur, & ipſa miſit ad ſocerum ſuum, di-
cens: De viro cuius hæc ſunt, ego concepi. & ait: cognoſce,
obſecro, cuius eſt anulus, & ſudarium, & baculus hic.*

26 *Et cognouit Iudas, & ait : Iuſtificata eſt, ex me ipſa
concepit; eo quòd non tradidi eam Sela filio meo. Et vltra
non cognouit eam.*
27 *Et factum eſt in tempore partus, & ecce gemelli in vte-
ro eius erant : & factum eſt cùm pareret, protulit vnus
manum, & accepit obſtetrix coccinum, & ligauit ſuper
manum eius coccinum, dicens:*
28 *Hic egreſſus eſt prior.*
29 *Et factum eſt cum reduceret manum ſuam, ecce egreſ-
ſus eſt frater eius, & ait: Quàm maxima fortitudo fuit
in te, vt præualeres? & vocauit nomen eius, Phares.*

30 *Et poſt hæc egreſſus eſt frater eius ſuper cuius manu e-
rat coccinum: & vocauit nomen eius Zara.*

C A P. XXXIX.

1 *IOſeph autem deductus eſt in Ægyptum, & emit eum
Putiphar princeps Pharaonis, magiſter militum, vir
Ægyptius de manu Arabum, qui deduxerunt eum ibi.*

2 *Et factum eſt verbum Domini in auxilium Ioſeph, &
fuit vir proſperè agens : eratque in domo domini ſui Æ-
gyptii.*
3 *Et vidit dominus eius, quòd erat verbum Domini in
auxilium eius, & omnia quæ ipſe faciebat, Dominus di-
rigebat in manu ſua.*
4 *Et inuenit Ioſeph miſericordiam in oculis eius, & mi-
niſtrabat ei, & conſtituit eum ſuper domum ſuam, &
omnia quæ habebat, tradidit in manu eius.*

5 *Et factum eſt ab eo tempore quo conſtituit eum in domo
ſua, & ſuper omnia quæ habebat : & benedixit Dominus
domui Ægyptij propter Ioſeph, & fuit benedictio Domini
in omnibus quæ habebat in domo, & in agro.*

6 *Et reliquit omnia ſua in manu Ioſeph, & non nouerat
cum eo quicquam, niſi panem quo veſcebatur. Eratque
Ioſeph pulcher facie, & decorus aſpectu.*

7 *Et factum eſt poſt verba hæc, leuauit vxor domini ſui
oculos ad Ioſeph, & dixit: Cuba mecum.*

8 *Et noluit, & ait vxori domini ſui : Ecce dominus meus
non nouit mecum quicquam eorũ quæ in domo ſua ſunt,
& omnia ſua tradidit in manu mea.*

Vulgat. Editio.

9 Nec quidquam eſt quod non in mea ſit poteſta-
te, vel non tradiderit mihi, præter te, quæ vxor e-
ius es, quo modo ergo poſſum hoc malum facere,
& peccare in Deum meum?

10 Huiuſcemodi verbis per ſingulos dies, & mulier
moleſta erat adoleſcenti: & ille recuſabat ſtu-
prum.

11 Accidit autem quadam die, vt intraret Ioſeph
domum, & operis quippiam abſque arbitris face-
ret:

12 Et illa, apprehenſa lacinia veſtimenti eius, dice-
ret: Dormi mecum. Qui relicto in manu eius pal-
lio fugit, & egreſſus eſt foras.

13 Cumq; vidiſſet mulier veſtem in manibus ſuis,
& ſe eſſe contemptam,

14 Vocauit ad ſe homines domus ſuæ, & ait ad eos:
En introduxit virum Hebręum, vt illuderet nobis:
ingreſſus eſt ad me, vt coiret mecum: cumque ego
ſucclamaſſem,

15 Et audiſſet vocem meam, reliquit pallium, quod
tenebam, & fugit foras.

16 In argumentum ergo fidei retentum pallium
oſtendit marito reuertenti domum,

17 Et ait: Ingreſſus eſt ad me ſeruus Hebræus quem
adduxiſti, vt illuderet mihi:

18 Cumque audiſſet me clamare, reliquit pallium,
quod tenebam, & fugit foras.

19 His auditis dominus, & nimium credulus ver-
bis coniugis, iratus eſt valde:

104. 20 * Tradiditque Ioſeph in carcerem, vbi vincti re-
gis cuſtodiebantur, & erat ibi clauſus.

21 Fuit autem Dominus cum Ioſeph, & miſertus
illius, dedit ei gratiam in conſpectu principis car-
ceris.

22 Qui tradidit in manu illius vniuerſos vinctos,
qui in cuſtodia tenebantur: & quidquid fiebat, ſub
ipſo erat.

23 Nec nouerat aliquid, cunctis ei creditis: Domi-
nus enim erat cum illo, & omnia opera eius diri-
gebat.

CAP. XL.

1 HIs ita geſtis, accidit vt peccarent duo Eunu-
chi, pincerna regis Aegypti, & piſtor domino
ſuo.

2 Iratuſque contra eos Pharao (nam alter pincer-
nis præerat, alter piſtoribus)

3 Miſit eos in carcerem principis militum, in quo
erat vinctus, & Ioſeph.

4 At cuſtos carceris tradidit eos Ioſeph, qui & mi-
niſtrabat eis: aliquantulum temporis fluxerat, &
illi in cuſtodia tenebantur.

5 Videruntque ambo ſomnium nocte vna iuxta
interpretationem congruam ſibi:

6 Ad quos cum introiſſet Ioſeph manè, & vidiſſet
eos triſtes,

Sci-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Non eſt maior in domo hac me, & non prohibuit à me
quicquam, niſi te, eo quòd tu ſis vxor eius, & quomodo
faciam malum grande hoc, vt peccem contra Deum?*

10 *Et fuit, cum loqueretur ipſa ad Ioſeph dietim, & non
pareret ei, vt concumberet ſecum: vt eſſet cum ea.*

11 *Et fuit, ſecundum diem hanc, ingreſſus eſt domum, vt
faceret opus ſuum, & non erat quiſquam ex viris domus
ibi in domo:*

12 *Et apprehendit eum per veſtimentum eius, dicendo:
Concumbe mecum. Et reliquit veſtimentum ſuum in ma-
nu eius, & fugit, & egreſſus eſt foras.*

13 *Et fuit, cum vidiſſet ipſa, quòd reliquiſſet veſtimen-
tum ſuum in manu ſua, fugit foras.*

14 *Vocauit viros domus ſuæ, & dixit ad eos, dicendo: Vi-
dete, adduxit nobis virum Hebræum, vt illuderet nos:
ingreſſus eſt ad me, vt concumberet mecum: & clamaui
voce magna.*

15 *Et fuit, cum audiſſet ipſe, quòd eleuaſſem vocem meã,
& clamaſſem, reliquit veſtimentum ſuum apud me, &
fugit, & egreſſus eſt foras.*

16 *Et retinuit veſtimentum eius apud ſe, donec veniret
dominus eius ad domum ſuam.*

17 *Et locuta eſt ad eum ſecundum verba iſta, dicendo: In-
greſſus eſt ad me ſeruus Hebræus, vt illuderet me.*

18 *Et fuit, cum eleuaſſem vocem meam, & clamaſſem, re-
liquit veſtimentum ſuum apud me, & fugit foras.*

19 *Et fuit, cum audiſſet dominus eius verba vxoris ſuæ,
quæ locuta eſt ad eum dicendo, ſecundum hæc fecit mihi
ſeruus tuus, iratus eſt furor eius:*

20 *Et accepit dominus Ioſeph eum, & poſuit eum in domo
carceris, in loco in quo vincti regis vinciuntur, & fuit
ibi in domo carceris.*

21 *Et fuit Dominus cum Ioſeph, & inclinauit ad eum
miſericordiam, & dedit gratiam eius in oculis principis
domus carceris.*

22 *Et dedit princeps domus carceris, in manu Ioſeph om-
nes vinctos, qui erant in domo carceris: & omnia quæ fa-
ciebant ibi, ipſe faciebat.*

23 *Neque princeps domus carceris videbat quicquam ex
iis quæ erant in manu eius, eo quòd Dominus erat cum eo:
& quod ipſe faciebat dominus ſecundabat.*

CAP. XL.

1 *ET fuit, poſt hæc peccauerunt pincerna regis Ægypti,
& piſtor domino ſuo regi Ægypti.*

2 *Et iratus eſt Parhoh contra ambos principes ſuos, con-
tra principem pincernarum, & contra principem piſto-
rum.*

3 *Et poſuit illos in cuſtodia domus principis Laniorum in
domo carceris, in loco in quo Ioſeph vinctus erat.*

4 *Et præpoſuit princeps Laniorum Ioſeph eis, & mini-
ſtrabat eis, & fuerunt per annum in cuſtodia.*

5 *Et ſomniauerunt ſomnium ambo ipſi, ſingulus ſomniũ
ſuum nocte eadem: ſingulus ſecundum interpretationem
ſomnij ſui: pincerna, & piſtor, qui fuerant regi Ægypti,
qui erant vincti in domo carceris.*

6 *Et venit ad eos Ioſeph manè, & ecce erant dolore af-
fecti.*

Et in-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Et omnia quæcunq; habet dedit in manus meas, & nihil eſt in domo hac, quod ſupra me ſit, neque ſubtractum eſt à me quicquam præter te, eo quod tu vxor illius es: & quomodo faciam verbum hoc malum, & peccabo coram Deo?

10 Cum autem loqueretur ad Ioſeph diem ex die, & non obediebat ei: vt dormiret cum ea ad coeundũ cum ea.

11 Facta eſt autem talis quædam dies, & introiuit Ioſeph in domum ad faciendum opera ſua, & nemo eorum qui in domo, erat intus.

12 Et attraxit eum veſtimentis dicens: Dormi mecum. Et relinquens veſtiméta ſua in manibus eius fugit, & exiuit foras.

13 Et factum eſt, vt vidit, quia relinquens veſtiměta ſua in manibus eius fugit, & exiuit foras;

14 Et vocauit eos, qui erant in domo, & ait illis, dicens: Videte, introduxit nobis puerum Hebræum ad illudendum nobis: introiuit ad me dicens: dormi mecum: & clamaui voce magna.

15 Cum autem audiret ipſe, quia exaltaueram vocem meam, & clamaueram; relinquens veſtiméta ſua apud me fugit, & exiuit foras.

16 Et retinet veſtimenta apud ſeipſam, donec venit dominus in domum ſuam.

17 Et locuta eſt ei ſecundum verba hæc, dicens: Intrauit ad me puer ille Hebræus, quem introduxiſti ad nos, ad illudendum mihi, & dixit mihi: Dormiam tecum.

18 Vt autem audiuit, quia exaltaueram vocem meã, & clamaueram, relictis veſtimentis ſuis apud me, fugit & exiit foras.

19 Factum eſt autem, & audiuit dominus eius verba vxoris ſuæ, quæ locuta eſt ad eum dicens, ſic fecit mihi puer tuus; & indignatus eſt ira:

20 Et capiẽs dominus Ioſeph iniecit illum in cuſtodiam in locum in quo vincti regis detinentur ibi in cuſtodia.

21 Et fuit Dominus cum Ioſeph, & effudit miſericordiam ſuam, & dedit illi gratiam coram principe cuſtodiæ carceris:

22 Et dedit princeps cuſtodiæ carceris carcerem per manum Ioſeph, & omnes abductos, quicumque erant in carcere: & omnia quæcumque faciunt illic, ipſe erat faciens.

23 Non erat princeps cuſtodiæ carceris de carcere cognoſcens quicquam præter ipſum: omnia enim erant per manum Ioſeph; eo quod Dominus eſſet cum eo: & quæcumque ipſe faciebat, Dominus proſperabat in manibus eius.

C A P. XL.

1 FActum eſt autem poſt verba hæc: peccauit princeps vinariorum regis Aegypti, & princeps piſtorum domino ſuo regi Aegypti.

2 Et iratus eſt Pharao ſuper duos Eunuchos ſuos, ſuper principem vinariorum, & ſuper principem piſtorum:

3 Et poſuit eos in cuſtodia in carcerem, in locum, in quem Ioſeph erat abductus illuc.

4 Et commendauit princeps carceris Ioſeph eos, & aſtitit eis: fuerunt autem dies in cuſtodia:

5 Et viderunt vtrique ſomnium in vna nocte: Viſio autem ſomnij principis vinariorum, & principis piſtorum, qui erant regi Aegypti, qui erant in carcere, fuit hæc.

6 Intrauit ad eos Ioſeph manè, & vidit eos, & erãt perturbati.

Chald. Paraph. Tranſl.

9 *Non eſt ipſe maior me in domo hac, neque prohibuit à me quicquam, præter te, eo quòd tu vxor eius es: quomodo ergo faciam hoc magnum malum, & peccabo coram Deo?*

10 *Et factum eſt cum loqueretur cum Ioſeph per ſingulos dies, non acquieuit ei, vt cubaret cum ea: vt eſſet cum ea.*

11 *Et factum eſt quadam die, & ingreſſus eſt in domum, vt inueſtigaret ſcripturas rationis ſuæ, & nullus vir de hominibus domus erat ibi in domo.*

12 *Apprehenditq́; veſtimenta eius, dicens: Cuba mecum. Et reliquit veſtimenta ſua in manu eius, & fugit, & egreſſus eſt foras.*

13 *Et factum eſt cum vidiſſet, quòd reliquiſſet veſtimenta eius in manu ſua, & quòd fugiſſet foras:*

14 *Vocauit viros domus ſuæ, & ait eis, dicens: Videte, adduxit nobis virum Hebræum, vt illuderet nobis: ingreſſus eſt ad me, vt cubaret mecum: & clamaui voce magna.*

15 *Et factum eſt cum audiret, quòd eleuarem vocem meã, & clamarem, reliquit veſtimenta ſua apud me, & fugit, & egreſſus eſt foras.*

16 *Et retinuit veſtimentum eius apud ſe, donec veniret dominus eius in domum ſuam.*

17 *Et locuta eſt cum eo verba hæc: Ingreſſus eſt ad me ſeruus Hebræus, quem adduxiſti nobis, vt illuderet mihi.*

18 *Et factum eſt cum eleuarem vocem meam, & clamarem, reliquit veſtimenta ſua apud me, & fugit foras.*

19 *Et factum eſt cum audiret dominus eius verba vxoris ſuæ, quæ locuta eſt ad eum, dicens: ſicut verba hæc fecit mihi ſeruus tuus; & iratus eſt furor eius.*

20 *Tulitque dominus Ioſeph eum, & tradidit eum in domum carceris vbi vincti regis erant, eratque ibi in domo carceris.*

21 *Et fuit verbum Domini in auxilium Ioſeph, & fecit cum eo miſericordiam, & dedit illi gratiam coram principe carceris.*

22 *Et tradidit princeps carceris in manu Ioſeph omnes vinctos qui erant in domo carceris: & omnia quæ fiebant ibi, ipſe faciebat.*

23 *Nullum delictum videbat princeps carceris in manu eius, eo quòd verbum Domini erat in auxilium eius: & & quod ipſe faciebat Dominus dirigebat.*

C A P. XL.

1 *ET factum eſt poſt verba hæc, peccauerunt pincernæ regis Ægypti, & piſtor domino ſuo regi Ægypti.*

2 *Et iratus eſt Pharao contra duos principes ſuos, contra principem pincernarum, & contra principem piſtorum.*

3 *Et poſuit eos in cuſtodia in domo magiſtri militũ, in domo vinctorum vbi Ioſeph erat vinctus.*

4 *Et poſuit princeps militum cum eis Ioſeph, & miniſtrabat eis, & fuerunt aliquibus diebus in cuſtodia.*

5 *Somniauerunt autem ſomnium ambo, vnuſquiſque ſomnium ſuum in nocte vna: : ſinguli iuxta interpretationem ſomnij ſui, pincerna videlicet & piſtor regis Ægypti, qui vincti erant in domo carceris.*

6 *Venitque ad eos Ioſeph manè, & vidit eos, & ecce erant triſtes.*

Vulgat. Editio.

7 Sciſcitatus eſt eos, dicens: Cur triſtior eſt hodie ſolito facies veſtra?

8 Qui reſponderunt: Somnium vidimus, & non eſt qui interpretetur nobis. Dixitque ad eos Ioſeph: Numquid non Dei eſt interpretatio? referte mihi quid videritis.

9 Narrauit prior, præpoſitus pincernarum, ſomniũ ſuum: Videbam coram me vitem,

10 In qua erant tres propagines, creſcere paulatim in gemmas, & poſt flores vuas matureſcere:

11 Calicemque Pharaonis in manu mea: tuli ergo vuas & expreſſi in calicem quem tenebam, & tradidi poculum Pharaoni.

12 Reſpondit Ioſeph: Hæc eſt interpretatio ſomnij: Tres propagines, tres adhuc dies ſunt:

13 Poſt quos recordabitur Pharao miniſterij tui, & reſtituet te in gradum priſtinum: dabiſque ei calicem iuxta officium tuum, ſicut ante facere conſueueras.

14 Tantum memento mei, cum bene tibi fuerit, & facias mecum miſericordiam: vt ſuggeras Pharaoni, vt educat me de iſto carcere:

15 Quia furto ſublatus ſum de terra Hebræorum, & hic innocens in lacum miſſus ſum.

16 Videns piſtorum magiſter quod prudenter ſomnium diſſoluiſſet, ait: Et ego vidi ſomnium, Quod tria caniſtra farinæ haberem ſuper caput meum:

17 Et in vno caniſtro, quod erat excelſius, portare me omnes cibos, qui fiunt arte piſtoria, aueſque comedere ex eo.

18 Reſpondit Ioſeph: Hæc eſt interpretatio ſomnij. Tria caniſtra, tres adhuc dies ſunt:

19 Poſt quos auferet Pharao caput tuum, ac ſuſpẽdet te in cruce, & lacerabunt volucres carnes tuas.

20 Exinde dies tertius natalitius Pharaonis erat: qui faciens grande conuiuium pueris ſuis, recordatus eſt inter epulas magiſtri pincernarum, & piſtorum principis.

21 Reſtituitque alterum in locum ſuum, vt porrigeret ei poculum:

22 Alterum ſuſpendit in patibulo, vt coniectoris veritas probaretur.

23 Et tamen ſuccedentibus proſperis, præpoſitus pincernarum oblitus eſt interpretis ſui.

CAP. XLI.

1 POſt duos annos vidit Pharao ſomnium. Putabat ſe ſtar. ſuper fluuium,

2 De quo aſcendebant ſeptem boues, pulchræ & craſſæ nimis: & paſcebantur in locis paluſtribus.

3 Aliæ quoque ſeptem emergebant de flumine, fœdæ, confectæque macie: & paſcebantur in ipſa amnis ripa in locis virentibus:

4 Deuorauerũtque eas, quarum mira ſpecies, & habitudo corporum erat. Expergefactus Pharao,

5 Rurſum dormiuit, & vidit alterum ſomnium: Septem ſpicæ pullulabant in culmo vno plenæ, atque formoſæ.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et interrogauit principes Parhoh, qui erant ſecum in cuſtodia domus domini ſui, dicendo: Cur facies veſtræ ſunt afflictæ hodie?

Et dixerunt ad eum: Somnium ſomniauimus, & qui interpretetur illud non eſt. Et dixit ad eos Ioſeph: Nonne Dei ſunt interpretationes? narrate quæſo mihi.

Et narrauit princeps pincernarum ſomnium ſuum Ioſeph, & dixit ei: Me ſomniante, ecce vitis erat coram me.

Et in vite erant tres rami, & erat tanquam florens, aſcendit flos eius, maturauerunt botri eius vuas.

Et calix Parhoh erat in manu mea: & accipiebam vuas, & exprimebam eas in calicem Parhoh, & dabam calicem in manu Parhoh.

Et dixit ei Ioſeph: Hæc eſt interpretatio eius: Tres rami, tres dies ſunt.

In fine trium dierum eleuabit Parhoh caput tuum, & redire faciet te ad locum tuum: & dabis calicem Parhoh in manu eius ſecundum conſuetudinem primam quando eras pincerna eius.

Sed memento mei tecum, cum benè fuerit tibi, & fac quæſo mecum miſericordiam: & mentionem mei fac Parhoni, & educere fac me è domo hac.

Quia furto auferendo furto ablatus ſum è terra Hebræorum, & etiam hic non feci quicquam, vt ponerent me in carcere.

Et vidit princeps piſtorum, quòd benè interpretatus eſſet, & dixit ad Ioſeph: Etiam me ſomniante, Ecce tria caniſtra alba ſuper caput meum:

Et in caniſtro ſuperiori erat ex omnibus cibis Parhoh opere piſtoris, & aues comedebant eos è caniſtro, quod erat ſuper caput meum.

Et reſpondit Ioſeph, & dixit: Hæc eſt interpretatio eius. Tria caniſtra, tres dies ſunt.

In fine trium dierum auferet Parhoh caput tuum à te, & ſuſpendet te in ligno, & comedent aues carnem tuam deſuper te.

Et fuit, in die tertia, die qua natus fuerat Parhoh: fecit conuiuiũ omnibus ſeruis ſuis, & eleuauit caput principis pincernarum, & caput principis piſtorum in medio ſeruorum ſuorum.

Et redire fecit principem pincernarum, ad propinationem ſuam, & dedit calicem in manu Parhoh.

Et principem piſtorum ſuſpendit, quemadmodum interpretatus fuerat ei Ioſeph.

Et non eſt recordatus princeps pincernarum ipſius Ioſeph, & oblitus eſt eius.

CAP. XLI.

ET fuit, in fine duorum annorum dierum, Parhoh ſomniauit. Et ecce ſtabat iuxta flumen.

Et ecce è flumine aſcendebant ſeptem vaccæ pulchræ aſpectu, & pingues carne: & paſcebant in carecto.

Et ecce ſeptem vaccæ aliæ aſcendebant poſt eas è flumine, turpes aſpectu, & tenues carne: & ſtabant iuxta vaccas, quæ erant iuxta ripam fluminis.

Et comederunt vaccæ turpes aſpectu, & tenues carne, ſeptem vaccas pulchras aſpectu, & pingues. Et expergefactus eſt Parhoh.

Et dormiuit, & ſomniauit ſecundo: Et ecce ſeptem ſpicæ aſcendebant in culmo vno pingues, & pulchræ.

Tranſl. ex Septuag.

7 Et interrogauit eunuchos Pharaonis, qui ſecum erant in cuſtodia apud dominum ſuum, dicens: Quid, quod facies veſtræ triſtes ſunt hodie?

8 At illi dixerunt ei: Somnium vidimus, & nō eſt qui illud coniectet. Dixit autem eis Ioſeph: Nonne per Deum declaratio ipſorum eſt? narrate igitur mihi.

9 Et narrauit princeps vinariorum ſomnium ſuū ipſi Ioſeph, & dixit: In ſomno meo erat vitis in conſpectu meo:

10 In vite autem tres propagines, & ipſa ferens flores producens germina, maturi botryones vuæ,

11 Et calix Pharaonis in manu mea: & ſumpſi vuā, & expreſſi eam in calicem, & dedi calicem in manum Pharaonis.

12 Et dixit ei Ioſeph: Hæc eſt interpretatio eius: Tres propagines, tres dies ſunt: adhuc triduum,

13 Et memorabitur Pharao principatum tuum, & reſtituet te in tuum pincernarum principatum: & dabis calicem Pharaonis in manu eius iuxta principatum tuum priorem, ſicut fuiſti pincerna.

14 Sed memor eſto mei per temetipſum, cum bene fuerit tibi, & facies in me miſericordiam: & memor eris mei ad Pharaonem, & educes me de cuſtodia hac;

15 Quia furto furtiue ablatus ſum de terra Hebræorum & hic nihil feci, ſed iniecerunt me in lacum hunc.

16 Et vidit princeps piſtorum, quia rectè interpretabatur, & dixit ad Ioſeph: Et ego vidi ſomnium, Et videbar mihi tria caniſtra chondritorum portare in capite meo:

17 In caniſtro autem ſuperiore, de omnibus generibus, de quibus comedit Pharao opus piſtoris, & volatilia cœli comedebant ea de caniſtro, quod erat ſuper caput meum.

18 Reſpondens autem Ioſeph dixit ei: Hæc eſt interpretatio eius. Tria caniſtra tres dies ſunt;

19 Adhuc triduum: Et auferet Pharao caput tuum à te, & ſuſpendet te in ligno, & aues cœli manducabunt carnes tuas à te.

20 Factum eſt autem in die tertia, dies natiuitatis erat Pharaonis: & faciebat potum omnibus pueris ſuis, & recordatus eſt principatus pincernæ, & principatus piſtoris in medio puerorum ſuorum.

21 Et reſtituit principem pincernarum in principatum ſuum, & dedit calicem in manum Pharaonis.

22 Principem autem piſtorum ſuſpendit, ſicut interpretatus erat eis Ioſeph.

23 Et non eſt recordatus princeps pincernarum ipſius Ioſeph, ſed oblitus eſt eius.

CAP. XLI.

1 ET factum eſt poſt bienniū dierum, Pharao vidit ſomnium. Videbatur ſibi ſtare ſuper flumen:

2 Et ecce quaſi de flumine aſcendebāt ſeptem boues pulchræ ſpecie, & electæ carnibus: & paſcebantur in Achi.

3 Aliæ autem ſeptem boues aſcendebant poſt has de flumine, turpes ſpecie, & graciles carnibus: & paſcebantur apud boues ad labium fluminis:

4 Et deuorarunt ſeptem boues turpes, & graciles carnibus ſeptem illas boues pulchras ſpecie, & electas carnibus. Et expergefactus eſt Pharao,

5 Et ſomniauit ſecundo: Et ecce ſeptem ſpicæ aſcendebant in propagine vna electæ, & pulchræ:

Chald. Paraph. Tranſl.

7 *Et interrogauit principes Pharaonis, qui ſecum erant in cuſtodia in domo domini ſui, dicens: Quare facies veſtra triſtes ſunt hodie?*

8 *Et dixerunt ei: Somnium ſomniauimus, & non eſt qui interpretetur illud. Dixitque eis Ioſeph: Vtique à facie Dei eſt interpretatio ſomnij? narrate obſecro mihi.*

9 *Narrauitque princeps pincernarum ſomnium ſuum Ioſeph, & dixit ei: In ſomnio meo ecce vitis erat coram me:*

10 *Et in vite erant tres palmites, & erat quaſi florens, & producebat gemmas, & poſt flores maturabant vuæ in botris ſuis.*

11 *Et calix Pharaonis erat in manu mea: & tollebam vuas, & exprimebam eas in calice Pharaonis, & ponebam calicem in manu Pharaonis.*

12 *Dixitque ei Ioſeph: Hæc eſt interpretatio eius: Tres palmites, tres dies ſunt:*

13 *In fine trium dierum recordabitur tui Pharao, & reducet te ad miniſterium tuum: & pones calicem Pharaonis in manu eius, ſicut ante conſueueras quando eras pincerna eius.*

14 *Sed memento mei tecum, cum bene fuerit tibi, & facies, obſecro, mecum miſericordiam: & recordaberis mei apud Pharaonem, & educes me de hoc carcere.*

15 *Quoniam furto ſublatus ſum de terra Hebræorum, & hic quoque nihil feci, vt ponerent me in carcerem.*

16 *Et vidit princeps piſtorum, quòd rectè interpretatus eſſet, & dixit ad Ioſeph: Ego quoque videbam in ſomnio meo, Et ecce tria caniſtra plena pane principali erant ſuper caput meum.*

17 *Et in caniſtro ſuperiori erat de omni cibo Pharaonis, qui fit arte piſtoria, & aues comedebant ea, quæ erant in caniſtro ſuper capite meo.*

18 *Reſponditque Ioſeph, & ait: Hæc eſt interpretatio eius. Tria caniſtra, tres dies ſunt.*

19 *In fine trium dierum auferet Pharao caput tuum à te, & ſuſpendet te in patibulo, & comedent aues carnes tuas à te.*

20 *Et factum eſt in die tertio, die natiuitatis Pharaonis: fecit conuiuiū omnibus ſeruis ſuis, & recordatus eſt capitis principis pincernarum, & capitis principis piſtorum in medio ſeruorum ſuorum.*

21 *Et reduxit principem pincernarum ad miniſterium ſuum, & poſuit calicem ſuper manum Pharaonis.*

22 *Et principem piſtorum ſuſpendit, ſicut interpretatus eſt eis Ioſeph.*

23 *Et non eſt recordatus princeps pincernarum Ioſeph, ſed oblitus eſt eius.*

CAP. XLI.

1 *ET factum eſt poſt duos annos, & Pharao ſomniauit. Et ecce ſtabat ſuper flumen:*

2 *Et ecce de flumine aſcendebant ſeptem boues pulchræ viſu, & pingues carnibus: & paſcebantur in prato.*

3 *Et ecce ſeptem boues aliæ aſcendebant poſt eas de flumine, deformes aſpectu, & macilentæ carnibus: & ſtabant contra boues in ripa fluminis.*

4 *Comedebantque boues deformes viſu, & macilentæ carnibus, ſeptem alias boues pulchras viſu, & pingues. Et expergefactus eſt Pharao.*

5 *Et obdormiuit, & ſomniauit iterum: Et ecce ſeptem ſpicæ pullulabant in culmo vno, pingues & optimæ:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Aliæ quoque totidem ſpicæ tenues, & percuſſæ vredine oriebantur,	6	*Et ecce ſeptem ſpicæ tenues, & areſactæ Euro oriebantur poſt eas.*
Deuorantes omnem priorum pulchritudinem. Euigilans Pharao poſt quietem,	7	*Et deglutiuerunt ſpicæ tenues, ſeptem ſpicas pingues, & plenas. Et expergefactus eſt Parhoh & ecce ſomnium.*
Et facto manè, pauore perterritus, miſit ad omnes coniectores Ægypti, cunctoſque ſapientes: & accerſitis narrauit ſomnium, nec erat qui interpretaretur.	8	*Et fuit manè, conſternatus eſt ſpiritus eius, & miſit, & vocauit omnes magos Ægypti, & omnes ſapientes eius: & narrauit Parhoh eis ſomnium ſuum, & non erat qui interpretaretur ex eis ipſi Parhoh.*
Tunc demum reminiſcens pincernarum magiſter, ait: Confiteor peccatum meum:	9	*Et locutus eſt princeps Pincernarum ad Parhoh, dicendo: Peccatum meum ego memoro hodie.*
Iratus rex ſeruis ſuis, me & magiſtrum piſtorum retrudi iuſſit in carcerem principis militum:	10	*Parhoh iratus eſt contra ſeruos ſuos, & poſuit me in cuſtodiam domus principis Laniorum, me & principẽ piſtorum.*
Vbi vna nocte vterque vidimus ſomnium præſagum futurorum.	11	*Et ſomniauimus ſomnium nocte eadem; ego, & ipſe: ſinguli ſecundum interpretationem ſomnij ſui ſomniauimus.*
Erat ibi puer Hebræus, eiuſdem ducis militum famulus: cui narrantes ſomnia,	12	*Et ibi erat nobiſcum puer Hebræus ſeruus principis Laniorum; & narrauimus ei; & interpretatus eſt nobis ſomnia noſtra, ſingulis ſecundum ſomnium ſuum interpretatus eſt.*
Audiuimus quidquid poſtea rei probauit euentus: ego enim redditus ſum officio meo: & ille ſuſpenſus eſt in cruce.	13	*Et fuit, quemadmodum interpretatus eſt nobis ſic fuit: me redire fecit ad locum meum, & ipſum ſuſpendit.*
Protinus ad regis imperium eductum de carcere Ioſeph totonderunt: ac veſte mutata, obtulerunt ei.	14	*Et miſit Parhoh, & vocauit Ioſeph, & currere fecerũt eum è carcere, & totondit ſe: & mutauit veſtes ſuas, & venit ad Parhoh.*
Cui ille ait: Vidi ſomnia, nec eſt qui ediſſerat: quæ audiui te ſapientiſſimè conijcere.	15	*Et dixit Parhoh ad Ioſeph: Somnium ſomniaui, & qui interpretetur illud non eſt: & ego audiui de te dicere quòd audias ſomnium ad interpretandum illud.*
Reſpondit Ioſeph: Abſque me Deus reſpondebit proſpera Pharaoni.	16	*Et reſpondit Ioſeph ad Parhoh dicẽdo: Præter me Deus reſpondebit pacem Parhonis.*
Narrauit ergo Pharao, quod viderat: Putabam me ſtare ſuper ripam fluminis,	17	*Et locutus eſt Parhoh ad Ioſeph: Me ſomniante ecce ſtabam iuxta ripam fluminis.*
Et ſeptem boues de amne conſcendere, pulchras nimis, & obeſis carnibus: quæ in paſtu paludis virecta carpebant.	18	*Et ecce è flumine aſcendebant ſeptem vaccæ pingues carne: & pulchræ forma, & paſcebant in carecto.*
Et ecce, has ſequebantur aliæ ſeptem boues in tantum deformes, & macilentæ, vt numquam tales in terra Aegypti viderim:	19	*Et ecce ſeptem vaccæ aliæ aſcendebant poſt eas tenues, turpes forma valdè, & tenues carne: non vidi ſimiles in tota terra Ægypti in turpitudine.*
Quæ deuoratis, & conſumptis prioribus,	20	*Et comederunt vaccæ tenues, & turpes, ſeptem vaccas priores pingues.*
Nullum ſaturitatis dedere veſtigium: ſed ſimili macie & ſqualore torpebant. Euigilans, rurſus ſopore depreſſus,	21	*Et venerunt ad interiora earum, & non eſt cognitum, quòd veniſſent ad interiora earum: & aſpectus earum turpis quemadmodum in principio: Et expergefactus ſum.*
Vidi ſomnium: Septem ſpicæ pullulabãt in culmo vno plenæ, atque pulcherrimæ.	22	*Et vidi dum ſomniarem: Et ecce ſeptem ſpicæ aſcendebant in culmo vno plenæ, & pulchræ.*
Aliæ quoque ſeptem tenues & percuſſæ vredine, oriebantur è ſtipula:	23	*Et ecce ſeptem ſpicæ paruæ, & tenues percuſſæ Euro germinabant poſt eas.*
Quæ priorum pulchritudinem deuorauerunt. Narraui coniectoribus ſomnium, & nemo eſt qui ediſſerat.	24	*Et deglutiuerunt ſpicæ tenues, ſeptem ſpicas pulchras. Et dixi ad magos, & non fuit qui indicaret mihi.*
Reſpondit Ioſeph: Somnium regis vnum eſt: quæ facturus eſt Deus, oſtendit Pharaoni.	25	*Et dixit Ioſeph ad Parhoh: Somnium Parhoh idem eſt: quæ Deus facturus eſt indicauit Parhoni.*
Septem boues pulchræ, & ſeptem ſpicæ plenæ: ſeptem vbertatis anni ſunt: eandemque vim ſomnij comprehendunt.	26	*Septem vaccæ pulchræ, ſeptem anni ſunt: & ſeptem ſpicæ pulchræ, ſeptem anni ſunt: ſomnium idem eſt.*
Septem quoque boues tenues, atque macilentæ, quæ aſcenderunt poſt eas, & ſeptem ſpicæ tenues, & vento vrente percuſſæ: ſeptem anni vẽturæ ſunt famis.	27	*Et ſeptem vaccæ tenues, & turpes aſcendentes poſt eas, ſeptem anni ſunt, & ſeptem ſpicæ, tenues areſactæ Euro, erunt ſeptem anni famis.*
Qui hoc ordine complebuntur:	28	*Hoc eſt quod locutus ſum ad Parhoh: quod Deus facturus eſt, videre fecit Parhonem.*

Tranſl. ex Septuag.

6 Et ecce ſeptem ſpicæ graciles, & à vēto corruptæ pullulabant poſt eas:

7 Et ſeptem ſpicæ graciles, & à vento corruptæ deuorarunt ſeptem illas ſpicas electas & plenas: Expergefactus eſt autem Pharao: & erat ſomnium.

8 Factum eſt auté mane: & turbata eſt anima eius: & mittens vocauit omnes interpretes Aegypti, & omnes ſapientes eius: & narrauit eis Pharao ſomnium ſuum: & non erat, qui illud interpretaretur Pharaoni.

9 Et locutus eſt princeps pincernarum ad Pharaonem, dicens: Peccatum meum recordor hodie.

10 Pharao iratus fuit pueris ſuis, & poſuit nos in cuſtodia, in domo Archimagiri: & me, & principē piſtorum.

11 Et vidimus ſomnium ambo in nocte vna ego; & ille, vnuſquiſque iuxta ſuum ſomnium vidimus.

12 Erat autem ibi nobiſcum adoleſcens puer Hebræus Archimagiri: & narrauimus ei. Et interpretatus eſt nobis.

13 Factum eſt autem, ſicut interpretatus eſt nobis, ita & euenit: vt ego quidem reſtituerer in principatum meum, ille vero ſuſpenderetur.

14 Mittens autem Pharao vocauit Ioſeph: & eduxerunt eum de cuſtodia, & totonderunt eum, & mutauerunt ſtolam eius: & venit ad Pharaonem.

15 Dixit autem Pharao ad Ioſeph: Somnium vidi: & non eſt qui illud interpretetur: ego autem audiui de te dicentes, quia cum audieris ſomnia, interpretaris ea.

16 Reſpondens autem Ioſeph Pharaoni dixit: Sine Deo non reſpondebitur ſalutare Pharaoni.

17 Locutus eſt autem Pharao ipſi Ioſeph dicens: In ſomno meo videbar mihi ſtare apud labium fluminis.

18 Et quaſi de flumine aſcendebant ſeptem boues pulchræ ſpecie, & electæ carnibus, & paſcebantur in Achi.

19 Et ecce ſeptem boues aliæ aſcendebant, & poſt eas de flumine, malæ, & turpes ſpecie, & graciles carnibus, quales non vidi tales in tota terra Aegypti turpiores.

20 Et deuorarunt ſeptem boues turpes, & graciles ſeptem illas boues primas pulchras, & electas.

21 Et intrarunt in ventres earum: & non fuerunt manifeſtæ, quia intrarunt in vētres earum: & aſpectus earum turpes, quemadmodum & à principio. Expergefactus autem dormiui,

22 Et vidi rurſus in ſomno meo. Et quaſi ſeptem ſpicæ aſcēdebant in vno culmo plenæ, & pulchræ:

23 Aliæ autem ſeptem ſpicæ graciles, & corruptæ à vento pullulabant inhærentes illis:

24 Et deuorauerunt ſeptem ſpicę graciles, & corruptæ à vento ſeptem illas ſpicas pulchras, & plenas. Dixi itaque interpretibus: & non fuit, qui annunciaret mihi illud.

25 Et dixit Ioſeph Pharaoni: Somnium Pharaonis vnum eſt: quæcunque Deus facit, oſtendit Pharaoni.

26 Septem boues pulchræ, ſeptem anni ſunt: & ſeptem ſpicæ pulchræ, ſeptem anni ſunt: Somnium Pharaonis vnum eſt.

27 Et ſeptem boues graciles, aſcendentes poſt eas, ſeptem anni ſunt: & ſeptem ſpicæ graciles, & corruptæ à vento, ſeptem anni ſunt: erunt ſeptem anni famis.

28 Verbum autem, quod dixi Pharaoni: quæcunq; Deus facit, oſtendit Pharaoni.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et ecce ſeptem ſpicæ concuſſæ & percuſſæ vredine oriebantur poſt eas.

Et deuorabant ſpicæ concuſſæ ſeptem ſpicas pingues & plenas. Et expergefactus eſt Pharao: & ecce ſomnium.

Et facto manè, conturbatus eſt ſpiritus eius: & miſit & vocauit omnes magiſtros Ægypti, & omnes ſapientes eius: & narrauit eis Pharao ſomnium ſuum; & non erat qui interpretaretur illud Pharaoni.

Et locutus eſt princeps pincernarum Pharaoni: dicens: Peccati mei ego recordor hodie.

Pharao iratus eſt contra ſeruos ſuos, & poſuit me in cuſtodia domus principis militum: principem quoque piſtorum mecum poſuit.

Et ſomniauit ego & ille in vna nocte ſomnium; vnuſquiſque iuxta interpretationem ſomnij ſui ſomniauimus.

Eratque ibi nobiſcum puer Hebræus, ſeruus principis militum: & narrauimus ei ſomnia, & interpretatus eſt nobis. iuxta interpretationem vnuſcuiuſque ſomnij interpretatus eſt.

Et factum eſt ſicut interpretatus eſt nobis, ita fuit: me reduxit ad miniſterium meum, ipſum autem ſuſpendit.

Et miſit Pharao & vocauit Ioſeph, & fecerunt eum feſtinanter exire de carcere: & attonſus eſt, & mutauit veſtimenta ſua, & ingreſſus eſt ad Pharaonem.

Dixitque Pharao ad Ioſeph: Somnium ſomniaui, & non eſt qui interpretetur illud: & ego audiui de te, dicentes, quòd audis ſomnium, & interpretaris illud.

Reſpondit Ioſeph Pharaoni, dicens: Non ex ſapientia mea, ſed à facie Domini reſpondebitur pax Pharaoni.

Locutuſque eſt Pharao cum Ioſeph dicens: In ſomnio meo ecce ego ſtabam ſuper ripam fluminis.

Et ecce de flumine aſcendebant ſeptem boues pulchræ & pingues carne, & formoſæ aſpectu: & paſcebantur in prato.

Et ecce ſeptem boues aliæ deſcendebant poſt eas, macilentæ nimis, & deformes aſpectu, & diminutæ carnibus, non vidi ſimiles eis tantùm deformes in vniuerſa terra Ægypti.

Et comedebant boues macilentæ, & deformes alias ſeptem boues priores pingues.

Et ingrediebantur in vterum earum, & non cognoſcebatur quòd ingreſſæ fuiſſent in vterum earum: & aſpectus earum erat deformis ſicut priùs. Et euigilaui.

Vidique in ſomnio meo. Et ecce ſeptem ſpicæ aſcendebāt in calamo vno plenæ & bonæ:

Et ecce ſeptem ſpicæ aliæ inanes & tenues, & percuſſæ vredine oriebantur poſt eas.

Et deuorabant ſeptem ſpicæ inanes, ſeptem alias ſpicas pingues & bonas. Et dixi ſomnium coniectoribus, & nullus fuit qui indicaret mihi.

Dixitque Ioſeph Pharaoni: Somnium Pharaonis vnum eſt; quod facturus eſt Deus, oſtendit Pharaoni.

Septem boues bonæ, ſeptem anni ſunt: & ſeptem ſpicæ bonæ, ſeptem anni ſunt: ſomnium vnum eſt.

Septem autem boues macilentæ & deformes, quæ aſcendebant poſt eas, ſeptem anni ſunt: & ſeptem ſpicæ tenues & percuſſæ vredine, erunt ſeptem anni famis.

Ipſe eſt ſermo quem locutus ſum cum Pharaone: quod Deus facturus eſt, oſtendit Pharaoni.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Ecce ſeptem anni venient fertilitatis magnæ in vniuerſa terra Aegypti.

Quos ſequentur ſeptem anni alij tantæ ſterilitatis, vt obliuioni tradatur cuncta retro abundantia: conſumptura eſt enim fames omnem terram.

Et vbertatis magnitudinem perditura eſt inopię magnitudo.

Quod autem vidiſti ſecundo ad eãdem rem pertinens ſomnium: firmitatis indicium eſt, eo quòd fiat ſermo Dei, & velocius impleatur.

Nunc ergo prouideat rex virum ſapientem & induſtrium, & præficiat eum Terræ Aegypti.

Qui conſtituat præpoſitos per cunctas regiones: & quintam partem fructuum per ſeptem annos fertilitatis.

Qui iam nunc futuri ſunt, congreget in horrea: & omne frumentum ſub Pharaonis poteſtate condatur, ſerueturque in vrbibus.

Et præparetur futuræ ſeptem annorum fami, quæ oppreſſura eſt Aegyptum, & non conſumetur terra inopia.

Placuit Pharaoni conſilium & cunctis miniſtris eius.

Locutusque eſt ad eos: Num inuenire poterimus talem virum, qui ſpiritu Dei plenus ſit?

Dixit ergo ad Ioſeph: Quia oſtẽdit tibi Deus omnia quæ locutus es, numquid ſapientiorem, & cõſimilem tui inuenire potero?

* Tu eris ſuper domum meam, & ad tui oris imperium cunctus populus obediet: vno tãtum regni ſolio te præcedam.

* Pſa. 104. 21. 1. Maca. 2. 53. Act. 7. a

Dixitque rurſus Pharao ad Ioſeph: Ecce, conſtitui te ſuper vniuerſam terram Aegypti.

Tulitque annulum de manu ſua, & dedit eum in manu eius: veſtiuitque eum ſtola byſſina, & collo torquem auream circumpoſuit.

Fecitque eum aſcendere ſuper currum ſuum ſecundum, clamante præcone, vt omnes coram eo genufleɛterent, & præpoſitum eſſe ſcirent vniuerſæ Terræ Aegypti.

Dixit quoque rex ad Ioſeph: Ego ſum Pharao: abſque tuo imperio non mouebit quiſquam manum, aut pedem in omni terra Aegypti.

Vertitque nomen eius, & vocauit eum lingua Aegyptiaca, Saluatorem mundi. Deditque illi vxorem Aſeneth filiam Putiphare ſacerdotis Heliopoleos. Egreſſus eſt itaque Ioſeph ad terram Aegypti.

(Triginta autem annorum erat quando ſtetit in conſpectu regis Pharaonis) & circuiuit omnes regiones Aegypti.

Venitque fertilitas ſeptem annorum: & in manipulos redactæ ſegetes congregatæ ſunt in horrea Aegypti.

Omnis etiam frugum abundantia in ſingulis vrbibus condita eſt.

Tantaque fuit abundantia tritici, vt arenæ maris coæquaretur, & copia menſuram excederet.

* Nati ſunt autem Ioſeph filij duo antequam veniret fames: quos peperit ei Aſeneth filia Putiphare ſacerdotis Heliopoleos.

* Inf. 48. 20. 49. 5.

Vocauitq; nomen primogeniti Manaſſes, dicens: Obliuiſci me fecit Deus omnium laborum meorũ, & domus patris mei.

Nomen quoq; ſecundi appellauit Ephraim, dicẽs: Creſcere me fecit Deus in terra paupertatis meæ.

Igitur tranſactis ſeptem vbertatis annis, qui fuerant in Aegypto.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

29 *Ecce ſeptem anni veniunt abundantiæ magnæ in omni terra Ægypti.*

30 *Et ſurgent ſeptem anni famis poſt eos: & erit in obliuione omnis abundantia in terra Ægypti: & conſumet fames terram.*

31 *Et non cognoſcetur abundantia in terra, propter famem ipſam, quæ erit poſteà: quia grauis erit valde.*

32 *Et propterea iteratum eſt ſomnium ipſi Parhoni duabus vicibus, quia firma eſt res à Deo, & feſtinat Deus facere eam.*

33 *Et nunc prouideat Parhoh virum prudentem, & ſapientem: & ponat illum ſuper terram Ægypti.*

34 *Faciat Parhoh, & conſtituat præfectos ſuper terram: & quintum ſoluere iubeat terram Ægypti in ſeptem annis abundantiæ.*

35 *Et congregent omnem eſcam annorum bonorũ venientium iſtorum: & congregent frumentũ ſub manu Parhoh, cibum in vrbibus, & ſeruent.*

36 *Et erit cibus in depoſitum pro terra, pro ſeptem annis famis, qui erunt in terra Ægypti: & non ſuccidetur terra propter famem.*

37 *Et placuit res in oculis Parhoh, & in oculis ſeruorum eius.*

38 *Et dixit Parhoh ad ſeruos ſuos: Nunquid inueniemus talem virum, in quo ſit ſpiritus Dei?*

39 *Et dixit Parhoh ad Ioſeph: Poſtquam cognoſcere fecit Deus te totum hoc, non eſt intelligens, & ſapiens ſicut tu.*

40 *Tu eris ſuper domum meam: & ad ſermonem tuum armabitur omnis populus meus: tantum ſolio maior ero te.*

41 *Et dixit Parhoh ad Ioſeph: Vide, poſui te ſuper omnem terram Ægypti.*

42 *Et remouit Parhoh annulum ſuum è manu ſua, & poſuit illum in manu Ioſeph: & induere fecit eum veſtibus byſſinis, & poſuit torquem auream in collo eius.*

43 *Et equitare fecit eum in curru ſecundo, qui erat ſibi: & clamabant ante eum * Abrech: & conſtituit eum ſuper omnem terram Ægypti.*

* Pater tener vel flecte genua.

44 *Et dixit Parhoh ad Ioſeph: Ego Parhoh, & præter te non leuabit quiſquam manum ſuam, & pedem ſuum in omni terra Ægypti.*

45 *Et vocauit Parhoh nomẽ Ioſeph * Saphnath Pahaneach: & dedit ei Aſnath filiam Pothipherah ſacerdotis On in vxorem. Et egreſſus eſt Ioſeph ſuper terram Ægypti.*

* Vir cui abſcõdita reuelata ſunt, vel abſconditorũ expoſita.

46 *Et Ioſeph trigenarius, quãdo ſtetit coram Parhoh rege Ægypti: & egreſſus eſt Ioſeph à facie Parhoh, & tranſiuit per omnem terram Ægypti.*

47 *Et congregauerunt habitatores terræ in ſeptem annis ſaturitatis frumenta in horrea. Et congregauit omnem cibum ſeptem annorum, qui fuerunt in terra Ægypti:*

48 *Et poſuit cibum in vrbibus, cibum agri ciuitatis, quæ erat in circuitu eius, poſuit in medio eius.*

49 *Et congregauit Ioſeph frumentum tanquam arenam maris multum valde, adeo, quod ceſſauit numerari, quia non erat numerus.*

50 *Et ipſi Ioſeph nati ſunt duo filij antequàm veniret annus famis, quos peperit ei Aſnath filia Potipherah ſacerdotis On.*

51 *Et vocauit Ioſeph nomen primogeniti Menaſſeh: Quia obliuiſci fecit me Deus omnis laboris mei, & omnis domus patris mei.*

52 *Et nomen ſecundi vocauit Ephraim. Quia fecit creſcere me Deus in terra afflictionis meæ.*

53 *Et finiti ſunt ſeptem anni ſaturitatis, quæ fuit in terra Ægypti,*

Tranſl. ex Septuag.

29 Ecce ſeptem annos venit abundantia magna in tota terra Aegypti.

30 Venient autem ſeptem anni famis poſt hos: & obliuiſcentur vbertatis futuræ in tota Aegypto: & conſumet fames terram.

31 Et non agnoſcetur abundãtia ſuper terram à fame, quæ futura eſt poſtea: valida enim erit nimiũ.

32 Quod autem iteratũ eſt ſomnium Pharaoni bis: quia verum erit verbum, quod à Deo, & feſtinabit Deus ad faciendum illud.

33 Nunc ergo vide hominem prudentem, & intelligentem: & conſtitue eum ſuper terram Aegypti.

34 Et faciat Pharao, & cõſtituat locorum principes ſuper terram, & deponãt quintam partem fructuũ terræ Aegypti ſeptem annorum abundantiæ.

35 Et congregent omnes eſcas ſeptem annorum venientiũ bonorũ horum: & congregetur triticũ ſub manu Pharaonis: eſcæ in ciuitatibus cuſtodiantur.

36 Et erunt eſcæ cuſtoditæ ipſi terræ in ſeptẽ annos famis, qui erunt in terra Aegypti: & non atteretur terra in fame.

37 Placuit autem verbum coram Pharaone, & corã omnibus pueris eius.

38 Et dixit Pharao oĩbus pueris ſuis: Nũquid inueniemus hominem talẽ qui habeat ſpiritũ Dei in ſe?

39 Dixit autem Pharao ad Ioſeph: Quandoquidem oſtendit Deus tibi omnia hæc; non eſt homo prudentior, & intelligentior te.

40 Tu eris ſuper domum meam, & ſuper os tuum obediet omnis populus meus: tantummodo thronum præcedam tui ego.

41 Dixit autem Pharao ad Ioſeph: Ecce conſtituo te hodie ſuper omnem terram Aegypti.

42 Et detrahens Pharao annulum de manu ſua, circumpoſuit illum ſuper manum Ioſeph, & induit eum ſtola byſſina, & circumpoſuit torquem aureã circa collum eius.

43 Et aſcendere eum fecit ſuper currum ſecundum curruum ſuorum, & clamauit ante eum præco, & conſtituit eum ſuper totam terram Aegypti.

44 Dixit autem Pharro ad Ioſeph: Ego Pharao: Sine te non leuabit quiſquam manum ſuam ſuper omnem terram Aegypti.

45 Et vocauit Pharao nomen Ioſeph, Pſonthomphanech. Et dedit ei Aſeneth filiam Petephræ ſacerdotis Helіopoleos ei in vxorem.

46 Ioſeph autẽ erat annorũ triginta, quãdo ſtetit corã Pharaone rege Aegypti: exiit autẽ Ioſeph à facie Pharaonis, & peragrauit omnem terram Aegypti.

47 Et fecit terra in tribus annis abundantiæ manipulos: & congregauit omnes eſcas ſeptem annorũ, in quibus fuit abundantia in terra Aegypti.

48 Et poſuit eſcas in ciuitatibus: eſcas agrorum ciuitatis, qui in circuitu eius, poſuit in ea.

49 Et congregauit Ioſeph frumentum, ſicut arenam maris, multum valde; donec non potuit numerari: non enim erat numerus.

50 Ioſeph autem nati ſunt duo filij, antequam venirent ſeptem anni famis, quos peperit ei Aſeneth filia Petephræ ſacerdotis Heliopoleos.

51 Vocauit autem Ioſeph nomen primogeniti, Manaſſe: Quia obliuiſci me fecit Deus omnium laborum meorum, & omnium patris mei.

52 Nomen autem ſecundi vocauit Ephraim: Quia creſcere me fecit Deus in terra humilitatis meæ.

53 Præterierunt autem ſeptem anni abundantiæ, qui fuerunt in terra Aegypti.

Et cœ-

Chald. Paraph. Tranſl.

29 *Ecce ſeptem anni ſaturitatis magna veniẽt in vniuerſa terra Ægypti.*

30 *Et conſurgent poſt eos ſeptem anni famis, & obliuioni tradetur omnis ſaturitas in terra Ægypti: & conſumet fames populum terræ.*

31 *Et non cognoſcetur ſaturitas in terra Ægypti, propter famem illam, quæ erit poſteà: quoniam valdè grauis erit.*

32 *Et quia iteratum eſt ſomnium Pharaonis bis duabus vicibus, indicat quoniam certus erit ſermo à facie Dei, & citò faciet eum Deus.*

33 *Et nunc prouideat Pharao virum prudentem, & ſapientem: & conſtituat eum ſuper terram Ægypti.*

34 *Faciat hoc Pharao, & conſtituat præpoſitos ſuper terram, & muniant terram Ægypti in ſeptem annis ſaturitatis.*

35 *Et congregent omne frumentum annorum bonorũ iſtorum qui venturi ſunt, & condant frumentũ ſub poteſtate præpoſitorum Pharaonis, ſeruentq́; frumentũ in vrbibus.*

36 *Et erit frumẽtum ſeruatum in terra pro ſeptem annis famis, qui futuri ſunt in terra Ægypti: & non conſumetur fame populus terræ.*

37 *Et placuit ſermo in oculis Pharaonis, & in oculis ſeruorum ſuorum.*

38 *Dixitq́; Pharao ſeruis ſuis: Nunquid inueniemus talẽ virum, in quo ſpiritus prophetiæ à facie Dei eſt?*

39 *Dixitque Pharao ad Ioſeph: Poſtquam ſcire te fecit Deus omnia hæc; non eſt ſapiens, nec prudens ſimilis tui.*

40 *Tu eris præpoſitus ſuper domum meam: & ad verbum tuum gubernabitur omnis populus meus: tantummodo hoc regio ſolio ero honorabilior te.*

41 *Dixitq́; Pharao ad Ioſeph: Vide quod conſtitui te ſuper vniuerſam terram Ægypti.*

42 *Et abſtulit Pharao annulum ſuum de manu ſua, & dedit eum in manu Ioſeph: & induit eum veſtimentis byſſinis, & poſuit torquem auream ſuper collum eius.*

43 *Et aſcendere eum fecit in quadriga ſua ſecunda: & præconizare fecit coram eo, hic eſt pater regis, & conſtituit eum ſuper omnem terram Ægypti.*

44 *Dixitq́; Pharao ad Ioſeph: Ego Pharao & abſq; verbo tuo nõ leuabit vir manũ ſuã ad tenẽda arma, neq; pedẽ ſuum ad equitandum ſuper equum in vniuerſa terra Ægypti.*

45 *Et vocauit Pharao nomen Ioſeph, Vir cui ſecreta reuelantur. Deditq́; ei Aſeneth, filiam Putipharis principis On in vxorem. Egreſſuſque eſt Ioſeph dominans per vniuerſam terram Ægypti.*

46 *Ioſeph autẽ triginta annorũ ætatis erat, quãdo ſtetit corã Pharaone rege Ægypti: & egreſſus eſt Ioſeph à facie Pharaonis, & tranſiuit dominãs in vniuerſam terrã Ægypti.*

47 *Et congregauerunt habitatores terræ frumentũ in horreis in ſeptem annis fertilitatis: & congregauit omne frumentum annorum ſeptem quod fuit in terra Ægypti:*

48 *Et poſuit frumentum in vrbibus in vnaquaque vrbe poſuit frumentum agri qui in circuitu eius erat.*

49 *Et congregauit Ioſeph frumentum quaſi arenam maris multum nimis: donec ceſſaret numerari, eo quòd non habebat numerum.*

50 *Ioſeph autem nati ſunt duo filij, antequàm veniret annus famis, quos peperit ei Aſeneth filia Putipharis principis On.*

51 *Vocauitq́; Ioſeph nomen primogeniti, Manaſſes: dicens, Quia obliuiſci me fecit Deus omnis laboris mei, & omnis domus patris mei.*

52 *Nomen autẽ ſecundi appellauit, Ephraim: dicens: Quia creſcere me fecit Deus in terra ſubiectionis meæ.*

53 *Et completi ſunt ſeptem anni ſaturitatis, qui fuerant in terra Ægypti.*

Et cœ-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Cœperunt venire ſeptem anni inopiæ,quos prę- 54
dixerat Ioſeph:& inuniuerſo orbe fames pręualuit,
in cuncta autem terra Aegypti panis erat.
Qua eſuriente,clamauit populus ad Pharaonem, 55
alimenta petens. Quibus ille reſpondit: Ite ad Io-
ſeph: & quidquid ipſe vobis dixerit, facite.
Creſcebat autem quotidie fames in omni terra: 56
aperuitq; Ioſeph vniuerſa horrea, & vendebat Ae-
gyptiis: nam & illos oppreſſerat fames.
Omneſque prouinciæ veniebant in Aegyptum, 57
vt emerent eſcas, & malum inopiæ temperarent.

CAP. XLII.

AVdiens autẽ Iacob quod alimẽta venderentur 1
in Ægypto,dixit filiis ſuis: Quare negligitis?
Audiui quod triticum venundetur in Aegypto: 2
deſcendite, & emite nobis neceſſaria, vt poſſimus
viuere, & non conſumamur inopia.
Deſcendentes igitur fratres Ioſeph decem, vt e-
merent frumenta in Aegypto. 3
Beniamin domi retento à Iacob, qui dixerat fra-
tribus eius: Ne forte in itinere quidquam patiatur 4
mali:
Ingreſſi ſunt terrã Aegypti cũ aliis qui pergebãt 5
ad emendum:erat autem fames in terra Chanaan.
Et Ioſeph erat princeps in terra Aegypti, atq; ad 6
eius nutum frumenta populis vendebantur. Cum-
que adoraſſent eum fratres ſui.
Et agnouiſſet eos, quaſi ad alienos durius loque- 7
batur, interrogans eos: Vnde veniſtis? Qui reſpon-
derunt: De terra Chanaan, vt emamus victui ne-
ceſſaria.
Et tamen fratres ipſe cognoſcens, non eſt cogni- 8
tus ab eis.
Recordatuſque ſomniorum, quæ aliquando vi- 9
derat: ait ad eos: Exploratores eſtis; vt videatis in-
firmiora terræ veniſtis.
Qui dixerunt: Non eſt ita domine, ſed ſerui tui 10
venerunt vt emerent cibos.
Omnes filij vnius viri ſumus: pacifici venimus, 11
nec quidquam famuli tui machinantur mali.
Quibus ille reſpondit: Aliter eſt: immunita ter- 12
ræ huius conſiderare veniſtis.
At illi: Duodecim, inquiunt, ſerui tui, fratres 13
ſumus, filij viri vnius in Chanaan: minimus cum
patre noſtro eſt,alius non eſt ſuper.
Hoc eſt, ait, quod locutus ſum: Exploratores 14
eſtis.
Iam nunc experimentum veſtri capiam: per ſa- 15
lutem Pharaonis non egrediemini hinc, donec ve-
niat frater veſter minimus.
Mittite ex vobis vnum,& adducat eum: vos au- 16
tem eritis in vinculis, donec probentur quæ dixi-
ſtis vtrum vera an falſa ſint: alioquin per ſalutem
Pharaonis exploratores eſtis.
Tradit ergo illos cuſtodiæ tribus diebus. 17
Die autem tertio eductis de carcere, ait: Facite 18
quæ dixi, & viuetis: Deum enim timeo.
Si pacifici eſtis, frater veſter vnus ligetur in car- 19
cere: vos autem abite, & ferte frumenta quæ emi-
ſtis, in domos veſtras,
* Inf. 43. 5. * Et fratrem veſtrum minimum ad me adduci- 20
te, vt poſſim veſtros probare ſermones,& non mo-
riamini: Fecerunt vt dixerat,
Et locuti ſunt ad inuicem: Merito hæc patimur, 21
quia peccauimus in fratrem noſtrum,videntes an-
guſtiam animæ illius, dum deprecaretur nos,& nõ
audiuimus: idcirco venit ſuper nos iſta tribulatio.

Equi-

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

Et inceperunt ſeptem anni famis venire, quemadmodũ dixit Ioſeph: & fuit fames in omnibus terris: & in omni terra Ægypti erat panis.

Et eſuriit omnis terra Ægypti: & clamauit populus ad Parhoh pro pane. Et dixit Parhoh omnibus Ægyptiis: Ite ad Ioſeph: quod dixerit vobis, facietis.

Et fames erat ſuper omnem faciem terræ, & aperuit Ioſeph omnia in quibus erant, & vendidit Ægyptiis, & inualuit fames in terra Ægypti.

Et omnes habitatores terræ venerunt in Ægyptum, vt emerent à Ioſeph: quia inualuerat fames in omni terra.

CAP. XLII.

ET vidit Iahacob quòd eſſet alimentum in Ægypto: & dixit Iahacob filiis ſuis: Vt quid aſpicitis?

Et dixit: Ecce audiui quòd eſt alimentum in Ægypto: deſcendite illuc, & emite nobis indè, & viuemus, & non moriemur.

Et deſcenderunt fratres Ioſeph decem, vt emerent frumentum in Ægypto.

Et Beniamin fratrem Ioſeph non miſit Iahacob cum fratribus ſuis; quia dixit: Ne fortè accidat ei mors.

Et venerunt filij Iſrael, vt emerent in medio venientiũ: erat enim fames in terra Chenahan.

Et Ioſeph erat dominus ſuper terram: ipſe vendere faciebat omni populo terræ: Et venerunt fratres Ioſeph: & incuruauerunt ſe ei in faciem ſuper terram.

Et vidit Ioſeph fratres ſuos, & agnouit eos, & alienum ſe oſtendit eis: & locutus eſt cum eis dura, & dixit ad eos: Vnde veniſtis? Et dixerunt: De terra Chenahan ad emendum cibum.

Et agnouit Ioſeph fratres ſuos: & ipſi non agnouerunt eum.

Et recordatus eſt Ioſeph ſomniorum, quæ ſomniauerat de eis: & dixit eis: Exploratores eſtis; ad videndum exinanitionem terræ veniſtis.

Et dixerunt ad eum: Nequaquam domine mi, & ſerui tui venerunt ad emendum cibum.

Omnes nos filij eiuſdem viri ſumus: veraces ſumus: non ſunt ſerui tui exploratores.

Et dixit ad eos: Nequaquam; quia exinanitionem terræ veniſtis ad videndum.

Et dixerunt: Duodecim ſerui tui fratres ſumus filij viri eiuſdem in terra Chenahan. & ecce minor eſt cum patre noſtro hodie, & vnus non eſt.

Et dixit ad eos Ioſeph: Hoc eſt quod locutus ſum ad vos dicendo: Exploratores eſtis.

In hoc probabimini per vitam Parhoh: ſi egreſſi fueritis hinc niſi cum venerit frater veſter minor huc.

Mittite ex vobis vnum, & accipiat fratrem veſtrum: & vos vincti eritis, & probabuntur verba veſtra, an veritas ſit vobiſcum: & ſi non, per vitam Parhoh, quia exploratores eſtis.

Et congregauit eos in cuſtodiam tribus diebus.

Dixit ad eos Ioſeph die tertio: Hoc facite, & viuetis: Deum ego timeo.

Si veraces eſtis frater veſter vnus ligetur in domo cuſtodiæ veſtræ, & vos ite, adducite alimentum ad expellendum famem è domibus veſtris.

Et fratrem veſtrum minorem adducetis ad me, & verificabuntur verba veſtra; & non moriemini: Et fecerũt ita.

Et dicebat alter alteri: Verè deliquimus contra fratrẽ noſtrum, quia vidimus anguſtiam animæ eius, dum deprecaretur nos, & non audiuimus; idcirco venit ſuper nos anguſtia hæc.

Et re-

Tranſl. ex Septuag.

54 Et cœperunt venire ſeptẽ anni famis, ſicut dixit
Ioſeph: & facta eſt fames in omni terra, in omni
autem terra Aegypti erant panes.
55 Et eſuriuit omnis terra Aegypti: clamauit autem
populus ad Pharaonem pro panibus. Dixit autem
Pharao omnibus Aegyptiis: Ite ad Ioſeph: & quic-
quid dixerit vobis, facite.
56 Et fames erat ſuper faciem omnis terræ: aperuit
autem Ioſeph omnia horrea, & vendebat omnibus
Aegyptiis.
57 Et omnes regiones veniebant in Aegyptum, e-
mere à Ioſeph: inualuerat enim fames in omni
terra.

C A P. XLII.

1 VIdens autem Iacob, quia eſt venditio in Aegy-
pto; dixit filiis: Quare ſegnes eſtis?
2 Ecce audiui, quia eſt frumentum in Ægypto: de-
ſcendite illuc, & emite nobis puſillas eſcas, vt viua-
mus, & non moriamur.
3 Deſcenderunt autem decem fratres Ioſeph eme-
re frumentum ex Aegypto.
4 Beniamin autem fratrem Ioſeph non miſit cum
fratribus ſuis: dixit enim: Ne forte accidat ei lan-
guor.
5 Venerunt autem filij Iſrael ad emendum vna cũ
venientibus: erat enim fames in terra Chanaan.
6 Ioſeph autem erat princeps terræ: hic vendebat
omni populo terræ. Veniẽtes autem fratres Ioſeph
adorauerunt eum in faciem in terram.
7 Venientes autem Ioſeph fratres ſuos agnouit, &
alienum ſe fecit ab eis; locutus eſt eis dura: & dixit
eis: Vnde veniſtis? At illi dixerunt: De terra Cha-
naan ad emendas eſcas.
8 Agnouit autem Ioſeph fratres ſuos: ipſi autem
non agnouerunt eum.
9 Et cõmemoratus eſt Ioſeph ſomniorum ſuorum,
quæ vidit ipſe: & dixit eis. Exploratores eſtis: ad
conſideranda veſtigia regionis veniſtis.
10 At illi dixerunt: Non domine: pueri tui venimus
ad emendas eſcas:
11 Omnes ſumus filij vnius hominis: pacifici ſumus:
non ſunt pueri tui exploratores.
12 Dixit autem eis: Non; ſed veſtigia terræ veniſtis
videre.
13 At illi dixerunt: Duodecim ſumus pueri tui, fra-
tres in terra Chanaan: & ecce iunior cum patre no-
ſtro hodie: alter autem non eſt.
14 Dixit autem eis Ioſeph. Hoc eſt, quod dixi vobis
dicens, Quia exploratores eſtis.
15 In hoc manifeſti eritis: per ſalutẽ Pharaonis non
exibitis hinc, niſi frater veſter minor venerit huc.
16 Mittite ex vobis vnum, & ſumite fratrem veſtrũ:
& vos abducamini: quoadusque manifeſta ſint ver-
ba veſtra, ſi vera dicetis, an non: ſin autem non, per
ſalutem Pharaonis profecto exploratores eſtis.
17 Et poſuit eos in cuſtodia tres dies.
18 Dixit autem eis die tertio: Hoc facite, & viuetis.
Deum enim ego timeo.
19 Si pacifici eſtis, frater veſter detineatur vnus in
cuſtodia: ipſi vero ite: & aſportate emptionem
frumentationis veſtræ,
20 Et fratrem veſtrum iuniorem adducite ad me,
& credentur verba veſtra: ſin autem non, morie-
mini. Fecerunt autem ſic.
21 Et dixit vnuſquiſque ad fratrem ſuum: Certe in
peccatis enim ſumus pro fratre noſtro: quia deſpe-
ximus tribulationem eius animæ, quando orabat
nos: & non exaudiuimus eum. Et propter hoc ſu-
peruenit in nos tribulatio hæc.

Reſpon-

Chald. Paraph. Tranſl.

54 *Et cœperunt venire ſeptem anni famis, ſicut dixit Io-
ſeph: & fuit fames in vniuerſis terris: & in omni terra
Ægypti erat panis.*
55 *Eſuriebat quoque omnis terra Ægypti: & clamauit
populus ad Pharaonem pro pane. Dixitq́; Pharao omnibus
Ægyptiis: Ite ad Ioſeph: & ſicut dixerit vobis, facite.*
56 *Fames autẽ erat ſuper faciẽ vniuerſæ terræ, & aperuit
Ioſeph vniuerſa horrea in quibus erat frumentũ, & vẽdi-
dit Ægyptiis, prævalebatq́; fames in terra Ægypti.*
57 *Omneſque habitatores terræ veniebant in Ægyptum,
vt emerent frumentum à Ioſeph: quoniam prævaluerat
fames in vniuerſa terra.*

C A P. XLII.

1 *ET vidit Iacob quòd frumentum vendebatur in Ægy-
pto: & dixit filiis ſuis: Quare negligitis?*
2 *Dixitque: Ecce audiui quod frumentum venditur in
Ægypto: deſcendite illuc, & emite nobis indè, & viuemus,
& non moriemur.*
3 *Deſcenderuntq́; fratres Ioſeph decem, vt emerent fru-
mentum in Ægypto.*
4 *Beniamin autem fratrem Ioſeph non miſit Iacob cum
fratribus ſuis, dixit enim: Ne fortè accidat ei mors.*
5 *Veneruntq́; filij Iſrael, vt emerent frumentum cum aliis
venientibus: quoniam fames erat in terra Chanaan.*
6 *Ioſeph autem ipſe erat qui præerat in terra: ipſe ven-
debat frumentum omni populo terræ: veneruntq́; fratres
Ioſeph, & proni in terra adorauerunt eum.*
7 *Viditq́; Ioſeph fratres ſuos, & cognouit eos, & cogita-
bat quid loqueretur cum eis: & locutus eſt eis dura, di-
xitque eis: Vnde venitis? Et dixerunt: De terra Chanaan,
ad emendum frumentum.*
8 *Cognouitq́; Ioſeph fratres ſuos: & ipſi non cognouerũt
eum.*
9 *Recordatuſque eſt Ioſeph ſomniorum quæ ſomniauit
eis: & ait illis: Exploratores eſtis vos, ad videndum infir-
miora terræ veniſtis.*
10 *Et dixerunt ei: Nequaquam, domine: ſed ſerui tui ve-
nerunt ad emendum frumentum.*
11 *Omnes nos ſumus filij vnius viri: recti ſumus, non fue-
runt ſerui tui exploratores.*
12 *Dixitque eis: Nequaquam, ſed infirmiora terræ veni-
ſtis videre.*
13 *Dixeruntque: Duodecim fratres ſerui tui nos, filij v-
nius viri in terra Chanaan: & ecce minimus cum patre
noſtro eſt hodie: & vnus non comparet.*
14 *Dixitque eis Ioſeph: Hoc eſt quod locutus ſum vobiſcũ,
dicens: Exploratores eſtis vos.*
15 *In hoc probabimini, per vitam Pharaonis, non egredie-
mini hinc, donec veniat frater veſter minimus huc.*
16 *Mittite ex vobis vnum, & tollat fratrem veſtrum: vos
autem eritis vincti, & probabuntur ſermones veſtri, v-
trùm verum dicitis, & ſi non, per vitam Pharaonis, quòd
exploratores eſtis vos.*
17 *Et poſuit eos in cuſtodia tribus diebus.*
18 *Et dixit eis Ioſeph in die tertio: Hoc facite, & viuetis:
à facie Dei ego timeo.*
19 *Si recti eſtis vos, frater veſter vnus ſit vinctus in domo
cuſtodiæ veſtræ, vos autem ite, & afferte frumentũ, quod
defecit in domo veſtra.*
20 *Et fratrem veſtrum minimum adducite ad me: & ve-
rificabuntur verba veſtra; & non moriemini: Et fecerũt
ita.*
21 *Dixeruntq́; vnuſquiſque ad fratrem ſuum: Verè debi-
tores ſumus in fratrem noſtrum; eo quòd vidimus angu-
ſtiam animæ eius, quãdo deprecabatur nos, & non acquie-
uimus ei, propterea venit ſuper nos tribulatio hæc.*

Reſpon-

Digitized by Google

Vulgat, Editio.

*Sup. 37.22.

22 * E quibus vnus Ruben, ait: Numquid non dixi vobis: Nolite peccare in puerum: & non audiſtis me? en ſanguis eius exquiritur.

23 Neſciebant autem quòd intelligeret Ioſeph: eo quod per interpretem loqueretur ad eos.

24 Auertitque ſe parumper, & fleuit: & reuerſus locutus eſt ad eos.

25 Tollenſq; Simeon, & ligãs illis pręſentibus, iuſſit miniſtris vt implerent eorum ſaccos tritico, & reponerent pecunias ſingulorum in ſacculis ſuis, datis ſupra cibariis in viam: qui fecerunt ita.

26 At illi portantes frumenta in aſinis ſuis, profecti ſunt.

27 Apertoque vnus ſacco, vt daret iumento pabulum in diuerſorio, contemplatus pecuniam in ore ſacculi,

28 Dixit fratribus ſuis: Reddita eſt mihi pecunia, en habetur in ſacco. Et obſtupefacti, turbatique mutuo dixerunt: Quidnam eſt hoc quod fecit nobis Deus?

29 Veneruntque ad Iacob patrem ſuum in terram Chanaan, & narrauerunt ei omnia quæ accidiſſent ſibi, dicentes:

30 Locutus eſt nobis dominus terræ durè, & putauit nos exploratores eſſe prouinciæ.

31 Cui reſpondimus: Pacifici ſumus, nec vllas molimur inſidias.

32 Duodecim fratres vno patre geniti ſumus: vnus non eſt ſuper, minimus cum patre noſtro eſt in terra Chanaan.

33 Qui ait nobis: Sic probabo quòd pacifici ſitis: Fratrem veſtrum vnũ dimittite apud me, & cibaria domibus veſtris neceſſaria ſumite, & abite.

34 Fratremq; veſtrum minimum adducite ad me, vt ſciam quod non ſitis exploratores: & iſtum, qui tenetur in vinculis, recipere poſſitis: ac deinceps quæ vultis, emendi habeatis licentiam.

35 His dictis, cum frumenta effunderent, ſinguli repererunt in ore ſaccorum ligatas pecunias: exterritisque ſimul omnibus.

36 Dixit pater Iacob: Abſque liberis me eſſe feciſtis, Ioſeph non eſt ſuper, Simeon tenetur in vinculis, & Beniamin auferetis: in me hæc oĩa mala reciderũt.

37 Cui reſpondit Ruben: Duos filios meos interfice, ſi non reduxero illum tibi: trade illum in manu mea, & ego eum tibi reſtituam.

38 At ille: Non deſcendet, inquit, filius meus vobiſcum: frater eius mortuus eſt, & ipſe ſolus remanſit: ſi quid ei aduerſi acciderit in terra ad quam pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos.

CAP. XLIII.

1 INterim fames oẽm terrã vehementer premebat.

2 Conſumptisque cibis quos ex Aegypto detulerant, dixit Iacob ad filios ſuos: Reuertimini, & emite nobis pauxillum eſcarum.

3 Reſpondit Iudas: Denunciauit nobis vir ille ſub atteſtatione iuriſiurandi, dicens: Non videbitis faciem meam, niſi fratrem veſtrum minimum adduxeritis vobiſcum.

4 Si ergo vis eum mittere nobiſcum, pergemus pariter, & ememus tibi neceſſaria:

*Sup. 42.20.

5 * Sin autẽ non vis, non ibimus: vir enim, vt ſæpe diximus, denunciauit nobis, dicens: Non videbitis faciem meam abſque fratre veſtro minimo.

6 Dixit eis Iſrael: In meam hoc feciſtis miſeriam, vt indicaretis ei & alium habere vos fratrem.

At illi

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et reſpondit Reuben ad eos dicendo: Nonne dixi vobis dicendo: Ne peccetis in puerum: & non audiſtis? & etiam ſanguis eius ecce requiritur.

Et ipſi ignorabant, quòd audiret Ioſeph: quia interpres erat inter eos.

Et vertit ſe ab eis, & fleuit: & reuerſus eſt ad eos, & locutus eſt ad eos.

Et accepit ab eis Simhon, & ligauit eum in oculis eorũ. & præcepit Ioſeph, & impleuerunt vaſa eorum frumento, & vt reſtituerent pecuniam eorum vniuſcuiuſq; in ſacco ſuo. & darent eis eſcam pro via: & fecit eis ſic.

Et tulerunt alimentum ſuum ſuper aſinos ſuos, & abierunt inde.

Et aperuit vnus ſaccum ſuum: vt daret pabulum aſino ſuo in hoſpitio, & vidit pecuniam ſuam, & ecce erat in ore ſacci ſui.

Et dixit ad fratres ſuos: Reddita eſt pecunia mea, & etiam ecce eſt in ſacco meo. Et egreſſus eſt cor eorum, & obſtupuerũt alter alteri dicendo: Quid hoc fecit Deus nobis?

Et venerunt ad Iahacob patrem ſuum in terram Chenahan, & annunciauerunt ei omnia, quæ acciderant eis, dicendo.

Locutus eſt vir dominus terræ nobiſcum dura, & dedit nos tanquam exploratores terræ.

Et diximus ad eum: Veraces ſumus, non ſumus exploratores.

Duodecim ſumus fratres filij patris noſtri: vnus nõ eſt, & minor hodie eſt cum patre noſtro in terra Chenahan.

Et dixit ad nos vir dominus terræ: In hoc cognoſcam, quòd veraces eſtis: Fratrem veſtrum vnum dimittite mecum, & frumentum ad expellendum famem domorum veſtrarum capite, & ite.

Et adducite fratrem veſtrum minimum ad me, & cognoſcam, quod non eſtis exploratores, ſed veraces: fratrem veſtrum dabo vobis, & in terra negociabimini.

Et fuit, ipſis euacuantibus ſaccos ſuos, ecce vniuſcuiuſque ligatura pecuniæ ſuæ erat in ſacco ſuo: & viderũt ligaturas pecuniarum ſuarum, ipſi & pater eorum, & timuerunt.

Et dixit ad eos Iahacob pater eorum: Me orbaſtis, Ioſeph non eſt, & Simhon non eſt, & Biniamin capietis: aduerſum me fuerunt omnia hæc.

Et dixit Reuben ad patrem ſuum dicendo: Duos filios meos mori facias, niſi adduxero eum ad te: da eum in manu mea, & ego reducam eum ad te.

Et dixit: Non deſcendet filius meus vobiſcum: quia frater eius mortuus eſt, & ipſe tantummodo remanſit: & accidet ei mors in via, per quam ibitis, & deſcendere facietis caniciem meam cum dolore ad ſepulchrum.

CAP. XLIII.

ET famis grauis erat in terra.

Et fuit cum finiſſent edere alimentum, quod attulerant ex Ægypto, dixit ad eos pater eorum: Reuertimini, emite nobis puſillum cibi.

Et dixit ad eum Iehudah dicendo: Conteſtando conteſtatus eſt nobis vir dicendo: Non videbitis faciem meam ſine fratre veſtro vobiſcum.

Si miſeris fratrem noſtrum nobiſcum, deſcendemus, & ememus tibi cibum:

Et ſi non miſeris, non deſcendemus: vir enim dixit nobis: Non videbitis faciem meam ſine fratre veſtro vobiſcum.

Et dixit Iſrael: Vt quid malefeciſtis mihi, vt nunciaretis viro, an adhuc frater eſſet vobis.

Et di-

by Google

Tranſl. ex Septuag.

22 Reſpondens autem Ruben dixit eis: Nonne locu-
tus ſum vobis dicens: Ne noceatis puero, & non
exaudiſtis me? & ecce ſanguis eius exquiritur.
23 Ipſi autem ignorabant, quia audit Ioſeph: inter-
pres enim inter illos erat.
24 Auertens autem ſe ab eis fleuit Ioſeph: & iterum
acceſſit ad eos, & dixit illis:
25 Et tulit Symeon ab eis, & ligauit ipſum corā eis;
mandauit autē Ioſeph impleri vaſa eorum frumē-
to, & reddi argentum eorum, vnicuique in ſaccum
ſuū, & dari eis cibaria in viam: & factum eſt illis ſic:
26 Et imponentes frumentum ſuper aſinos ſuos,
abierunt inde.
27 Soluens autem vnus marſupium ſuum, vt daret
pabula aſinis ſuis in loco, quo diuerterant, & vidit
alligaturam argenti ſui; & erat ſuper os marſupij.
28 Et dixit fratribus ſuis: Redditum mihi eſt argē-
tum: & ecce in marſupio meo. Et obſtupuit cor
eorum, & turbati ſunt inuicem dicentes: Quid hoc
fecit Deus nobis?
29 Venerunt autem ad Iacob patrem ſuum in terrā
Chanaan, & annunciauerunt ei omnia, quæ ipſis
acciderant, dicentes:
30 Locutus eſt homo, qui eſt dominus terræ erga
nos dura; & poſuit nos in cuſtodia, tanquam qui
exploraremus terram.
31 Diximus autem ei: Pacifici ſumus, non ſumus
exploratores:
32 Duodecim fratres ſumus filij patris noſtri: vnus
non eſt, puſillus autem cum patre noſtro hodie in
terra Chanaan.
33 Dixit autem nobis homo dominus terræ: In hoc
cognoſcam, quia pacifici eſtis: Fratrem vnum di-
mittite hic mecum, emptionem autem cibariorū
domus veſtræ tollentes abite:
34 Et adducite ad me fratrem veſtrum iuniorem,
& cognoſcam, quia non eſtis exploratores, ſed quia
pacifici eſtis, & fratrem veſtrum reddam vobis: &
in terra negotiabimini.
35 Factum eſt autem, dum ipſi euacuarent ſaccos
ſuos: & erat vniuſcuiuſque alligatura argenti in
ſacco eorum: & viderunt alligaturas argenti ſui,
ipſi, & pater eorum, & timuerunt.
36 Dixit autem eis Iacob pater eorum: Me filiis or-
baſtis, Ioſeph non eſt, Symeon non eſt, & Beniamin
tolletis? ſuper me facta ſunt hæc omnia.
37 Dixit autem Ruben patri ſuo, dicens: Duos filios
meos interfice, niſi adduxero eum ad te: da eum in
manum meam, & ego reducam illum ad te.
38 At ille dixit: Non deſcendet filius meus vobiſcū:
quia frater eius mortuus eſt, & ipſe ſolus remanſit:
& accidet ipſum languere in via qua ituri eſtis: &
deducetis ſenectam meam cū triſtitia ad infernū.

C A P. XLIII.

1 FAmes autem inualuit ſuper terram.
2 Factum eſt autē: quando cōſummauerant edere
frumentū, quod attulerant ex Aegypto, & dixit eis
pater eorū: Rurſus eūtes emite nobis puſillas eſcas.
3 Ait autem ei Iudas dicens: Conteſtatione conte-
ſtatus eſt nobis homo dominus terræ, dicens: Non
videbitis faciem meam, niſi frater veſter iunior
vobiſcum fuerit.
4 Si quidem igitur mittas fratrem noſtrū nobiſcū,
deſcendemus, & ememus tibi eſcas?
5 Sin autē non mittas fratrē noſtrum nobiſcū, non
ibimus: homo.n. ille dixit nobis dicēs: Nō videbitis
faciē meā, niſi frater veſter iunior vobiſcū fuerit.
6 Dixit autem Iſrael: Quid maleſeciſtis mihi, an-
nunciantes homini quia eſt vobis frater?

Chald. Paraph. Tranſl.

*Reſponditq́; eis Ruben: Nonne dixi vobis: Nolite pecca-
re in puerum: & non acquieuiſtis? ſanguis quoque eius
ecce exquiritur.*
*Ipſi autem non ſciebant, quòd audiebat Ioſeph: quoniā
interpres erat inter eos.*
*Et declinauit ab eis, & fleuit: & reuerſus eſt ad eos,
locutus eſt cum eis:*
*Et tulit ex eis Symeon, & ligauit eum coram oculis eo-
rum: & iuſſit Ioſeph vt implerent vaſa eorum frumento,
& vt reduceretur pecunia vniuſcuiuſq; in ſacculū ſuū,
& vt darentur eis cibaria in viam: & fecit eis ita.*
*Et impoſuerunt frumenta ſua in aſinis ſuis: & abie-
runt inde.*
*Aperuitque vnus ſacculum ſuum, vt daret pabulum
aſino ſuo in diuerſorio, & vidit pecuniam ſuam; & ecce
erat in ore ſacculi ſui.*
*Et dixit fratribus: Reddita eſt pecunia mea, & ecce eſt
in ſacculo meo. Et facti ſunt quaſi inſani, & obſtupuerūt
ad inuicem, dicentes: Quid eſt hoc quod fecit nobis Deus?*
*Et venerunt ad Iacob patrem ſuum in terra Chanaā,
& narrauerunt ei omnia quæ acciderant eis, dicentes:*
*Locutus eſt vir dominus terræ nobiſcum dura, & pu-
tauit nos eſſe exploratores terræ.*
*Et diximus ei: Recti ſumus nos, non ſumus explorato-
res.*
*Duodecim fratres ſumus nos filij patris noſtri: vnus nō
comparet, & minimus hodie eſt cum patre noſtro in terra
Chanaan.*
*Dixitque nobis vir dominus terræ: In hoc ſciam quòd
recti eſtis vos: Vnum fratrem veſtrum dimittite apud me,
& frumentum quod defecit in domo veſtra tollite, & ab-
ite.*
*Et adducite fratrem veſtrum minimum ad me, vt ſciā
quòd non eſtis exploratores, ſed quòd recti eſtis vos. fra-
trem veſtrum dabo vobis: & in terra negociabimini.*
*Et factum eſt, ipſis effundentibus ſacculos ſuos, ecce ar-
gentum ligatum vniuſcuiuſque viri erat in ore ſacculi
ſui. & viderunt argentum ligatum, ipſi & pater eorum:
& timuerunt.*
*Dixitq́; eis Iacob pater eorum: Abſque liberis me feci-
ſtis: Ioſeph non ſupereſt, & Symeon non eſt hic, & Benia-
min auferetis: ſuper me fuerunt omnia hæc.*
*Aitq́; Ruben patri ſuo, dicens: Duos filios meos interfi-
cies, ſi non reduxero eum tibi: trade illum in manu mea,
& ego reducam eum tibi.*
*Et ait: Non deſcendet filius meus vobiſcum: quoniam
frater eius mortuus eſt, & ipſe ſolus remanſit: & ſi acci-
derit ei mors in via in qua ambulatis, deducetis canos
meos cum dolore ad inferos.*

C A P. XLIII.

FAmes autem præualebat in terra.
*Et factum eſt cùm conſummaſſent frumentum, quod
attulerant de Ægypto, ait illis pater eorum: Reuertimini,
& emite nobis pauxillum frumenti.*
*Et ait ei Iudas, dicens: Conteſtans conteſtatus eſt nos
vir, dicens: Non videatis faciem meam, niſi cùm fuerit
frater veſter vobiſcum.*
*Si tu mittis fratrem noſtrum nobiſcum deſcendemus,
& ememus tibi frumentum:*
*Et ſi non mittis, non deſcendemus: quia vir dixit nobis:
Non videatis faciem meam, niſi quando frater veſter fue-
rit vobiſcum.*
*Dixitq́; Iſrael: Quare maleſeciſtis mihi, vt nuncia-
retis viro, ſi adhuc erat vobis frater?*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

7 At illi reſponderunt: Interrogauit nos homo per ordinem noſtram progeniem: ſi pater viueret: ſi haberemus fratrem: & nos reſpondimus ei conſequenter iuxta id quod fuerat ſciſcitatus: numquid ſcire poteramus quod dicturus eſſet: Adducite fratrem veſtrum vobiſcum?

8 Iudas quoque dixit patri ſuo: Mitte puerum mecum, vt proficiſcamur, & poſſimus viuere: ne moriamur nos & paruuli noſtri.

* Inf. 44. 32.

9 * Ego ſuſcipio puerum: de manu mea require illum. niſi reduxero, & reddidero eum tibi, ero peccati reus in te omni tempore.

10 Si non interceſſiſſet dilatio, iam vice altera veniſſemus.

11 Igitur Iſrael pater eorum dixit ad eos: Si ſic neceſſe eſt, facite quod vultis: ſumite de optimis terræ fructibus in vaſis veſtris, & deferte viro munera, modicum reſinæ, & mellis, & ſtoracis, ſtactes, & terebinthi, & amygdalarum.

12 Pecuniam quoque duplicem ferte vobiſcum: & illam, quam inueniſtis in ſacculis, reportate, ne fortè errore factum ſit:

13 Sed & fratrem veſtrum tollite, & ite ad virum.

14 Deus autem meus omnipotens faciat vobis eum placabilem: & remittat vobiſcum fratrem veſtrum quem tenet, & hunc Beniamin: ego autem quaſi orbatus abſque liberis ero.

15 Tulerunt ergo viri munera, & pecuniam duplicem, & Beniamin: deſcenderuntque in Aegyptum, & ſteterunt coram Ioſeph.

16 Quos cum ille vidiſſet, & Beniamin ſimul, præcepit diſpenſatori domus ſuæ, dicens: Introduc viros domum, & occide victimas, & inſtrue conuiuium: quoniam mecum ſunt comeſturi meridie.

17 Fecit ille quod ſibi fuerat imperatum, & introduxit viros domum.

18 Ibique exterriti, dixerunt mutuo: Propter pecuniam, quam retulimus prius in ſaccis noſtris, introducti ſumus: vt deuoluat in nos calumniam, & violenter ſubiiciat ſeruituti & nos, & aſinos noſtros.

19 Quamobrem in ipſis foribus accedentes ad diſpenſatorem domus,

* Sup. 42. 3.

20 * Locuti ſunt: Oramus domine vt audias nos. Iam ante deſcendimus vt emeremus eſcas:

21 Quibus emptis, cum veniſſemus ad diuerſoriū, aperuimus ſaccos noſtros, & inuenimus pecuniam in ore ſaccorum: quam nunc eodem pondere reportauimus.

22 Sed & aliud attulimus argentū, vt emamus quæ nobis neceſſaria ſunt: non eſt in noſtra conſcientia quis poſuerit eam in marſupiis noſtris.

23 At ille reſpondit: Pax vobiſcum, nolite timere: Deus veſter, & Deus patris veſtri dedit vobis theſauros in ſaccis veſtris: nam pecuniam, quam dediſtis mihi, probatam ego habeo. Eduxitque ad eos Simeon.

24 Et introductis domum, attulit aquam, & lauerunt pedes ſuos, deditque pabulum aſinis eorum.

25 Illi vero parabant munera, donec ingrederetur Ioſeph meridie: audierant enim quod ibi comeſturi eſſent panem.

26 Igitur ingreſſus eſt Ioſeph domum ſuam, obtuleruntque ei munera, tenentes in manibus ſuis: & adorauerunt proni in terram.

At ille,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

7 *Et dixerunt: Interrogando interrogauit vir de nobis, & cognatione noſtra, dicendo: numquid adhuc pater veſter viuit? numquid eſt vobis frater? & nunciauimus ei ſecundum verba iſta: numquid ſciendo ſciebamus, quòd diceret: Deſcendere faciatis fratrem veſtrum?*

8 *Et dixit Iehudah ad Iſrael patrem ſuum: Mitte puerum mecum, ſurgemus & pergemus, & viuemus & non moriemur, etiam nos, etiam tu, etiam paruuli noſtri.*

9 *Ego fideiubeo pro illo: de manu mea requiras eum. niſi adduxero eum ad te, & ſtatuero eum ante te pœnæ obnoxius ero tibi omnibus diebus.*

10 *Quia niſi tardauiſſemus, nunc reuerſi fuiſſemus iam bis.*

11 *Et dixit ad eos Iſrael pater eorum: Si ita nunc, hoc facite: tollite de optimis frugibus terræ in vaſis veſtris, & deſcendere facite ad virum munus puſillum reſinæ, & puſillum mellis, aromata, & ſtachthen, pineas, & amigdalas.*

12 *Et pecuniam duplicem capite in manibus veſtris: & pecuniam reductam in ore ſaccorum veſtrorum: reducetis in manu veſtra. ſi fortè error eſſet.*

13 *Et fratrem veſtrum capite, & ſurgite, reuertimini ad virum.*

14 *Et Deus omnipotens det vobis miſericordias ante virum, & dimittat fratrem veſtrum alium, & Biniamin: & ego quemadmodum orbatus ſum, orbatus ſum.*

15 *Et ceperunt viri munus hoc, & duplicem pecuniam ceperunt in manu ſua, & Biniamin: & ſurrexerunt: & deſcenderunt in Ægyptum, & ſteterunt coram Ioſeph.*

16 *Et vidit Ioſeph cum eis Biniamin, & dixit ei, qui erat ſuper domum ſuam: Adduc viros ad domum, & macta victimam & prepara: quia mecum comedent viri in meridie.*

17 *Et fecit vir quemadmodum dixit Ioſeph, & venire fecit vir homines ad domum Ioſeph.*

18 *Et timuerunt viri, quia adducti erant ad domum Ioſeph, & dixerunt: Propter pecuniam, quæ reddita eſt in ſaccis noſtris in principio, ſumus adducti: vt voluat ſe contra nos, & iaciet ſe ſuper nos, & capiat nos in ſeruos, & aſinos noſtros.*

19 *Et acceſſerunt ad virum, qui erat ſuper domū Ioſeph: & locuti ſunt ad eum in oſtio domus.*

20 *Et dixerunt: Quæſumus domine mi. Deſcendendo deſcendimus in principio ad emendum eſcam:*

21 *Et fuit, cum veniſſemus ad hoſpitium, & aperuiſſemus ſaccos noſtros, ecce pecunia vniuſcuiuſq; erat in ore ſacci ſui: pecuniam noſtram ſecundum pondus eius retulimus in manu noſtra.*

22 *Et pecuniam aliam deſcendere fecimus in manu noſtra ad emendum eſcam: non ſcimus quis poſuerit pecuniam noſtram in ſaccis noſtris.*

23 *Et dixit: Pax vobis, ne timeatis: Deus veſter, & Deus patris veſtri dedit vobis theſaurum in ſaccis veſtris: pecunia veſtra venit ad me: Et eduxit ad eos Simhon.*

24 *Et venire fecit vir homines ad domum Ioſeph, & dedit aquam, & lauerunt pedes ſuos, & dedit pabulum aſinis eorum,*

25 *Et parauerunt munus, donec veniret Ioſeph in meridie: audierunt enim quod ibi comeſturi eſſent panem.*

26 *Et venit Ioſeph ad domum, & attulerunt ei munus, quod erat in manu eorum ad domum: & incuruauerunt ſe ei ſuper terram.*

Et in-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
At illi dixerunt: Interrogans interrogauit nos homo, & generationem noſtram, dicens: ſi adhuc pater veſter viuit: & ſi eſt vobis frater: & annunciauimus ei iuxta interrogationem hanc: numquid ſciebamus, quia dicet nobis: Adducite fratrem veſtrum?	7	*Et dixerunt: Interrogans interrogauit nos vir pro generatione noſtra, dicens: Si adhuc pater veſter viuit: ſi eſt vobis alius frater: narrauimuſque ei iuxta ordinem verborum illorum: numquid ſcire poteramus quod dicturus eſſet: Deducite fratrem veſtrum?*
Dixit autem Iudas ad Iſrael patrem ſuum: Mitte puerum mecum, & ſurgentes ibimus, vt viuamus, & non moriamur, & nos, & tu, & apparatus noſter:	8	*Dixitque Iudas ad Iſrael patrem ſuum: Mitte puerum mecum, & ſurgamus & eamus, viuemus, & non moriemur, tam nos quàm tu, familia quoque noſtra.*
Ego autem ſuſcipio ipſum: de manu mea require eũ. niſi adduxero eum ad te, & ſtatuero eũ coram te, ero ille qui peccaui in te omnibus diebus.	9	*Ego in meam fidem ſuſcipio puerum: de manu mea exquires eum. ſi non reduxero eum tibi, & ſtatuero eum coram te, ero peccans tibi omnibus diebus.*
Nam niſi tardaſſemus, iam vtique rediſſemus bis.	10	*Quoniam niſi moram feciſſemus in hoc, iam nunc reuerſi fuiſſemus duabus vicibus.*
Dixit autem eis Iſrael pater eorum: Si ita eſt, hoc facite: ſumite de fructibus terræ in vaſis veſtris, & deferte homini munera reſinæ, & mellis, & incenſum, & ſtacten, & terebinthum, & nuces.	11	*Dixitque Iſrael pater eorum: Si ſic neceſſe eſt, hoc facite: tollite de optimis terra in vaſis veſtris, & deferte viro munera, paululum reſinæ, & modicum mellis, ſtoracis, & terebinthi, & amygdalarum.*
Et argentum duplex ſumite in manibus veſtris: & argentum, quod rediit in marſupiis veſtris, reportate vobiſcum, (ne forte error ſit.)	12	*Et argentum duplex tollite in manu veſtra: & argentum quod redditum eſt in ore ſacculorum veſtrorum, reducite in manu veſtra, fortè errore factum fuit.*
Et fratrem veſtrum ſumite, & ſurgentes deſcendite ad hominem.	13	*Fratrem quoque veſtrum tollite, & ſurgite, reuertimini ad virum.*
Deus autem meus det vobis gratiam coram homine: & dimittat fratrem illum veſtrum vnum, & Beniamin: etenim ego, ſicut orbatus ſum, orbatus ſum.	14	*Et Deus omnipotens det vobis miſericordiam coram viro: vt ſoluat fratrem veſtrum alium, & Beniamin remittat vobiſcum: & ego ſicut orbatus ſum, orbabor.*
Sumentes autem viri munera hæc, & argentum duplex, acceperunt in manibus ſuis etiam Beniamin: & ſurgentes deſcenderunt in Ægyptum: & ſteterunt coram Ioſeph.	15	*Et tulerunt viri munus hoc, & duplex argentum tulerunt in manibus ſuis: tulerunt quoque Beniamin, & ſurrexerunt & deſcenderunt in Ægyptum, & ſteterunt coram Ioſeph.*
Vidit autem Ioſeph eos, & Beniamin fratrem ſuum vterinum, & dixit ei, qui ſuper domum ipſius: Introduc homines in domum, & iugula victimas, & para: mecum enim manducabunt homines panes meridie.	16	*Et vidit Ioſeph cum eis Beniamin, & dixit illi qui erat præpoſitus ſuper domum ſuam: Introduc viros in domum, & occide victimas, & præpara: quia mecum comeſturi ſunt viri in prandio.*
Fecit autem homo, ſicut dixit Ioſeph, & introduxit homines in domum Ioſeph.	17	*Fecitque vir ſicut dixerat Ioſeph, & introduxit viros in domum Ioſeph.*
Videntes autem viri, quia introducti ſunt in domum Ioſeph, dixerũt: Propter argentum, quod rediit in marſupiis noſtris in principio, nos introducimur: ad calumniandum nos, & imponendum nobis, vt accipiat nos in ſeruos, & aſinos noſtros.	18	*Et timuerunt viri, eo quod introducti eſſent in domum Ioſeph, & dixerunt: Propter argentum quod prius reductum eſt in ſacculis noſtris, nos ſumus introducti: vt dominetur noſtri, & quærat occaſiones contra nos, & poſſideat nos in ſeruos, & aſinos noſtros.*
Accedentes autem ad hominem, qui ſuper domum Ioſeph, locuti ſunt ei in porta domus,	19	*Et acceſſerunt ad virum, qui erat præpoſitus ſuper domum Ioſeph, et locuti ſunt cum eo in porta domus.*
Dicentes: Oramus domine. Deſcendimus in principio ad emendas eſcas.	20	*Et dixerunt: Rogamus domine vt audias nos. Deſcendentes deſcendimus prius ad emendum frumentum.*
Factum eſt autem quando venimus ad diuertendum, & aperuimus marſupia noſtra, & hoc argentum vniuſcuiuſq; in marſupio ſuo: argentũ noſtrũ in pondere reportauimus nũc in manibus noſtris:	21	*Et factum eſt quando venimus in domum diuerſorii, et aperuimus ſaccos noſtros, ecce argentum vniuſcuiuſque erat in ore ſacci ſui: et inuenimus argentum noſtrum ſuo pondere, et reducimus illud in manu noſtra.*
Et argentum aliud attulimus nobiſcum ad emendas eſcas: neſcimus, quis iniecit argentum in marſupia noſtra.	22	*Aliud quoque argentum afferimus in manu noſtra, ad emendum frumentum: neſcimus, quis poſuit argentum noſtrum in ſaccis noſtris.*
Dixit autem eis: Propitius vobis, nolite timere: Deus veſter, & Deus patrum veſtrorum dedit vobis theſauros in marſupiis veſtris: & argentum veſtrum probum acceptum habeo. Et eduxit ad eos ipſum Symeon:	23	*Dixitque eis: Pax vobis, nolite timere: et Deus veſter, et Deus patris veſtri dedit vobis theſaurum in ſaccis veſtris: argentum veſtrum venit ad me. Et eduxit ad eos Symeon:*
Et attulit aquam ad lauandos pedes eorum, & dedit pabula aſinis eorum.	24	*Et introduxit vir homines in domum Ioſeph, et dedit aquam, et lauerunt pedes ſuos: et dedit pabulum aſinis ſuis.*
Parauerunt autem munera, donec veniret Ioſeph meridie: audierant enim quia ibi pranſurus eſt.	25	*Et parauerunt munera antequam veniret Ioſeph ad prandium: quia audierant quod ibi comeſturi erant panem.*
Intrauit autem Ioſeph in domum, & attulerunt ei munera, quæ habebant in manibus ſuis in domum: & adorauerunt eum in faciem in terram.	26	*Et ingreſſus eſt Ioſeph in domum, et obtulerunt ei munera quæ erant in manibus eorum in domo, et adorauerunt eum proni in terram.*

Vulgat. Editio.

27 At ille, clementer reſalutatis eis, interrogauit eos, dicens: Saluusne eſt pater veſter ſenex, de quo dixeratis mihi? Adhuc viuit?

28 Qui reſponderunt: Soſpes eſt ſeruus tuus pater noſter, adhuc viuit. Et incuruati, adorauerunt eum.

29 Attollens autem Ioſeph oculos, vidit Beniamin fratrem ſuum vterinum, & ait: Iſte eſt frater veſter paruulus, de quo dixeratis mihi? Et rurſum: Deus, inquit, miſereatur tui, fili mi.

30 Feſtinauitque, quia commota fuerant viſcera eius ſuper fratre ſuo, & erumpebant lacrymæ: & introiens cubiculum fleuit.

31 Rurſumque lota facie egreſſus, continuit ſe, & ait: Ponite panes.

32 Quibus appoſitis, ſeorsũ Ioſeph, & ſeorſum fratribus, Ægyptijs quoq; qui veſcebãtur ſimul, ſeorſum (illicitum eſt enim Ægyptiis comedere cũ Hebręis, & profanũ putant huiuſcemodi cõuiuium.)

33 Sederunt coram eo, primogenitus iuxta primogenita ſua, & minimus iuxta ætatem ſuam. Et mirabantur nimis,

34 Sumptis partibus quas ab eo acceperant: maiorque pars venit Beniamin, ita vt quinque partibus excederet. Biberuntque & inebriati ſunt cum eo.

CAP. XLIV.

1 PRæcepit autem Ioſeph diſpenſatori domus ſuę dicens: Imple ſaccos eorum frumento, quantum poſſunt capere: & pone pecuniam ſingulorum in ſummitate ſacci.

2 Scyphum autem meum argenteum, & pretium quod dedit tritici, pone in ore ſacci iunioris. Factumque eſt ita.

3 Et orto mane, dimiſſi ſunt cum aſinis ſuis.

4 Iamque vrbem exierant, & proceſſerant paululum: tunc Ioſeph accerſito diſpenſatore domus: Surge, inquit, & perſequere viros: & apprehenſis dicito: Quare reddidiſtis malum pro bono?

5 Scyphus, quem furati eſtis, ipſe eſt in quo bibit dominus meus, & in quo augurari ſolet: peſſimam rem feciſtis.

6 Fecit ille vt iuſſerat. Et apprehenſis per ordinem locutus eſt.

7 Qui reſponderunt: Quare ſic loquitur dominus noſter, vt ſerui tui tantum flagitij commiſerint?

8 Pecuniam, quam inuenimus in ſummitate ſaccorum, reportauimus ad te de terra Chanaan: & quomodo conſequens eſt vt furati ſimus de domo domini tui aurum vel argentum?

9 Apud quemcumque fuerit inuentum ſeruorum tuorum quod quæris, moriatur, & nos erimus ſerui domini noſtri.

10 Qui dixit eis: Fiat iuxta veſtram ſententiam: apud quemcumque fuerit inuẽtum, ipſe ſit ſeruus meus, vos autem eritis innoxij.

11 Itaque feſtinato deponentes in terram ſaccos, aperuerunt ſinguli.

12 Quos ſcrutatus, incipiens à maiore vſque ad minimum, inuenit Scyphum in ſacco Beniamin.

13 At illi, ſciſſis veſtibus, oneratiſque rurſum aſinis, reuerſi ſunt in oppidum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et interrogauit eos de ſanitate, et dixit: Num ſanus eſt pater veſter ſenex quem dixeratis? Numquid adhùc viuit?

Et dixerunt: Sanitas eſt ſeruo tuo patri noſtro: adhùc viuit. Et prociderunt, & incuruauerunt ſe.

Et leuauit oculos ſuos, et vidit Biniamin fratrẽ ſuum, filium matris ſuæ, et dixit: Num iſte eſt frater veſter minor, quem dixeratis ad me? Et dixit: Deus miſereatur tui fili mi.

Et feſtinauit Ioſeph, quia incaluerant miſerationes eius ſuper fratrem ſuum, et quæſiuit, vt fleret: et ingreſſus eſt cubiculum, et fleuit ibi.

Et lauit faciem ſuam, et egreſſus eſt, et vim fecit ſibi, et dixit: Ponite panem.

Et poſuerunt ei ſeorſum, et eis ſeorſum, et Ægyptiis, qui comedebant ſecum ſeorſum: non enim poterant Ægyptij comedere cum Hebræis panem: quia abominatio erat Ægyptiis.

Et ſederunt ante eum, primogenitus ſecundum primogenituram ſuam, et paruus iuxta paruitatem ſuam. Et admirati ſunt viri vnuſquiſque ad proximum ſuum.

Et accepit partes à facie ſua: et multiplicauit partem Biniamin pluſquam partes omnium eorum, quinque partes. Et biberunt, et inebriauerunt ſe cum eo.

CAP. XLIV.

ET præcepit ei qui erat ſuper domum ſuam, dicendo: Imple ſaccos virorum eſca, quantum potuerint ferre: et pone pecuniam vniuſcuiuſque in ore ſacci ſui.

Et ſcyphum meum, ſcyphum argenteum pone in ore ſacci iunioris, et pecuniam alimenti eius: Et fecit ſecundum verbum Ioſeph, quod locutus fuerat.

Mane illuxit, et viri dimiſſi ſunt, ipſi et aſini eorum.

Ipſi egreſſi erant ex vrbe, non elongauerant ſe, et Ioſeph dixit ei, qui erat ſuper domum ſuam: Surge, perſequere viros, & apprehende eos, et dices ad eos: Vt quid reddidiſtis malum pro bono?

Nonne hic eſt in quo bibit dominus meus? & ipſe tentando tentat in eo: male feciſtis, quod feciſtis.

Et apprehendit eos, & locutus eſt ad eos verba iſta.

Et dixerunt ad eum: Vt quid loquitur dominus meus ſecundum verba iſta? abſit à ſeruis tuis, vt faciant ſecundum verbum hoc.

Ecce pecunia, quam inuenimus in ore ſaccorum noſtrorum retulimus ad te è terra Chenahan: & quomodo furati ſumus è domo domini tui argentum, vel aurum?

Is cum quo inuentus fuerit è ſeruis tuis, moriatur, & etiam nos erimus domino tuo ſerui.

Et dixit: Etiam nunc ſecundum verba veſtra, ita ſit: is cum quo inuentus fuerit, erit mihi ſeruus, & vos eritis innocentes.

Et feſtinauerunt, & deſcendere fecerunt vnuſquiſque ſaccum ſuum ſuper terram, & aperuerunt ſinguli ſaccum ſuum.

Et ſcrutatus eſt, à maiore incepit, & in minore finiuit: & inuentus eſt ſcyphus in ſacco Biniamin.

Et ſciderunt veſtimenta ſua, & onerauit vnuſquiſque aſinum ſuum, & reuerſi ſunt in ciuitatem.

Tranſl. ex Septuag.

27 Interrogauit autem eos, quomodo habetis? & dixit eis: Si valet pater veſter ſenex, quem dixiſtis? Adhuc viuit?

28 At illi dixerunt: Saluus eſt puer tuus pater noſter, adhuc viuit: & dixit: Benedictus homo ille Deo: Et procumbentes adorauerunt eum:

29 Reſpiciens autem oculis ſuis Ioſeph vidit Beniamin fratrem ſuum vterinum, & dixit: Hic eſt frater veſter minor, quem dixiſtis ad me adducere? Et dixit: Deus miſereatur tui fili.

30 Turbatus eſt autẽ Ioſeph: conuoluebantur enim inteſtina eius ſuper fratrem ſuum, & quęrebat flere: ingreſſus autem in cubiculum, fleuit illic.

31 Et cum lauiſſet faciem, egreſſus continuit ſe, & dixit: Apponite panes.

32 Et appoſuerunt ei ſoli, & eis per ſeipſos, & Ægyptiis, qui ſimul veſcebantur cum eo, per ſeipſos: non enim poterant Ægyptij comedere cum Hebræis panes: abominatio enim eſt Ægyptiis.

33 Sederunt autem corã eo, primogenitus ſecundũ iura ætatis ſuæ, & iunior ſecũdũ iuuẽtutẽ ſuã. Obſtupuerũt autẽ homines, vnuſquiſq; ad fratrẽ ſuũ.

34 Sumpſerunt autem partes ab eo ad ſeipſos: magnificata eſt autem pars Beniamin præ partibus omnium, quintupliciter ad eas, quæ illorum. Et biberunt, & inebriati ſunt cum eo.

C A P. X L I V.

1 ET mandauit Ioſeph ei, qui erat ſuper domum ipſius: Implete marſupia hominum eſcis, quãtaſcunque poſſint tollere: & iniicite vniuſcuiuſque argentum ſuper os marſupij.

2 Et Condy meum argenteum iniicite in marſupium iunioris, & pretium frumenti eius: Factum eſt autem iuxta verbum Ioſeph, ſicut dixit.

3 Mane illuxit, & homines dimiſſi ſunt, ipſi & aſini eorum.

4 Egreſſis autem ipſis ciuitatem, non aberant longe: & Ioſeph dixit ei, qui ſuper domum ſuam: Surgens inſequere poſt homines, & cõprehẽdes eos, & dices eis: Quid quod reddidiſtis mala pro bonis?

5 Vt quid furati eſtis Condy meum argenteum? nonne hoc eſt, in quo bibit dominus meus? ipſe autem augurio auguratur in eo: mala conſumaſtis, quæ feciſtis.

6 Inueniens autem eos dixit eis ſecundum verba hæc.

7 At illi dixerunt ei: Vt quid loquitur dominus ſecundum verba hæc? abſit à pueris tuis facere ſecundum verbum hoc.

8 Si argentum quidem, quod inuenimus in marſupiis noſtris, reportauimus ad te de terra Chanaan: quomodo vtique furaremur de domo domini tui argentum, vel aurum?

9 Apud quemcumque puerorum tuorum inueneris Condy, moriatur, & nos autem erimus pueri domino noſtro.

10 At ille dixit: Et nunc ſicut dicitis, ita erit: apud quemcumque inuentum fuerit Condy, erit meus puer, vos autem eritis mundi.

11 Et feſtinauerunt, & depoſuerunt vnuſquiſque marſupium ſuum in terram, & aperuerunt vnuſquiſque marſupium ſuum.

12 Scrutatus eſt autem à ſeniore incipiens, quoadusque venit ad iuniorem: & inuenit Condy in marſupio Beniamin.

13 Et diſciderunt veſtimenta ſua, & impoſuerunt vnuſquiſque marſupium ſuum ſuper aſinum ſuum, & redierunt in ciuitatem.

Chald. Paraph. Tranſl.

27 *Et ſalutauit eos, & ait: Numquid eſt pax patri veſtro ſeni, quem dixiſtis? Numquid adhuc viuit?*

28 *Et dixerunt: Pax eſt ſeruo tuo patri noſtro, adhuc viuit. Et incuruati ſunt, & adorauerunt.*

29 *Et leuauit oculos ſuos, & vidit Beniamin fratrem ſuum, filium matris ſuæ, & ait: Eſt hic frater veſter minimus, quem dixiſtis mihi? Et ait: Deus miſereatur tui fili mi.*

30 *Et feſtinauit Ioſeph, & ingreſſus eſt in cœnaculum cubiculi ſui, & volebat flere: & fleuit ibi: quia commota fuerant viſcera eius ſuper fratrem ſuum.*

31 *Et lauit faciem ſuam, & egreſſus eſt, & confortatus eſt, & dixit: Ponite panem.*

32 *Et poſuerunt ei ſeorſum, & illis ſeorſum, & Ægyptiis qui comedebant cum eo ſeorſum: non enim poterant Ægyptij comedere cum Hebræis panem: quoniam pecus quod Ægyptij colunt, Hebræi comedunt.*

33 *Et diſcubuerunt coram eo, maior iuxta maioritatem ſuam, & minor iuxta minoritatem ſuam. Et admirati ſunt viri adinuicem.*

34 *Et data ſunt eis portiones à facie eius: et maior fuit portio Beniamin quintupliciter portionibus omnium. Et biberunt, et inebriati ſunt cum eo.*

C A P. X L I V.

1 *PRæcepit autem diſpenſatori domus ſuæ, dicens: Imple ſaccos virorum frumento, quantum poſſunt portare: et pone argentum vniuſcuiuſque in ore ſacci ſui.*

2 *Calicem autem meum argenteum pones in ore ſacci minoris, et argentum emptionis ſuæ. Fecitq; iuxta verbum Ioſeph quod locutus fuerat.*

3 *Ortoque manè, viri dimiſſi ſunt, ipſi et aſini ſui.*

4 *Illi egreſſi ſunt de ciuitate, non longè abierunt: et Ioſeph dixit diſpenſatori domus ſuæ: Surge ſequere poſt viros, et apprehendes eos, et dices eis: Quare reddidiſtis malum pro bono?*

5 *Nonne hic calix erat quo bibebat dominus meus? et ipſe quærens quæſiuit eum: malam rem feciſtis.*

6 *Apprehenditque eos, et locutus eſt cum eis verba hæc.*

7 *Et dixerunt ei: Quare loquitur dominus noſter talia verba? abſit à ſeruis tuis facere hanc rem.*

8 *Ecce argentum quod inuenimus in ore ſaccorum noſtrorum retulimus ad te de terra Chanaan: quomodo ergo furati eſſemus de domo domini tui vaſa argentea, aut vaſa aurea?*

9 *Apud quemcumque de ſeruis tuis fuerit inuentus ſcyphus, moriatur, nos quoque erimus ſerui domino noſtro.*

10 *Et dixit: Etiam nunc iuxta ſermones veſtros ita eſt: apud quemcumque fuerit inuentus, erit mihi ſeruus, vos autem eritis innoxij.*

11 *Et feſtinauerunt, et depoſuerunt vnuſquiſque ſaccum ſuum in terra, et aperuit vnuſquiſque ſaccum ſuum.*

12 *Et ſcrutatus eſt: in maiore incepit, et in minore perfecit: et inuentus eſt ſcyphus in ſacco Beniamin.*

13 *Et ſciderunt veſtimenta ſua: et onerauerunt vnuſquiſque aſinum ſuum, et reuerſi ſunt in ciuitatem.*

Vulgat. Editio.

14 Primuſque Iudas cum fratribus ingreſſus eſt ad
Ioſeph (necdum enim de loco abierat) omneſque
ante eum pariter in terram corruerunt.
15 Quibus ille ait: Cur ſic agere voluiſtis? an igno-
ratis, quòd non ſit ſimilis mei in augurandi ſcien-
tia?
16 Cui Iudas: Quid reſpondebimus, inquit, domi-
no meo? vel quid loquemur, aut iuſtè poterimus
obtendere? Deus inuenit iniquitatem ſeruorum
tuorum: en omnes ſerui ſumus domini mei, &
nos, & apud quem inuentus eſt ſcyphus.
17 Reſpondit Ioſeph: Abſit à me vt ſic agam: qui fu-
ratus eſt ſcyphum, ipſe ſit ſeruus meus: vos au-
tem abite liberi ad patrem veſtrum.

18 * Accedens autem propius Iudas, confidenter ait:
Oro domine mi, loquatur ſeruus tuus verbum in
auribus tuis, & ne iraſcaris famulo tuo: tu es enim
poſt Pharaonem.
19 Dominus meus. * Interrogaſti prius ſeruos tuos:
Habetis patrem, aut fratrem?
20 Et nos reſpondimus tibi domino meo: Eſt nobis
pater ſenex, & puer paruulus, qui in ſenectute illius
natus eſt: cuius vterinus frater mortuus eſt: & ipſū
ſolū habet mater ſua, pater vero tenere diligit eū.
21 Dixiſtique ſeruis tuis: Adducite eum ad me, &
ponam oculos meos ſuper illum.
22 Suggeſſimus domino meo: Non poteſt puer re-
linquere patrem ſuum: ſi enim illum dimiſerit,
morietur.
23 * Et dixiſti ſeruis tuis: Niſi venerit frater veſter
minimus vobiſcum, nō videbitis amplius faciem
meam.
24 Cum ergo aſcendiſſemus ad famulum tuum
patrem noſtrum, narrauimus ei omnia quæ locu-
tus eſt dominus meus.
25 Et dixit pater noſter: Reuertimini, & emite no-
bis parum tritici.
26 Cui diximus: Ire non poſſumus: ſi frater noſter
minimus deſcenderit nobiſcum, proficiſcemur ſi-
mul: alioquin illo abſente, non audemus videre fa-
ciem viri.
27 Ad quæ ille reſpondit: * Vos ſcitis, quòd duos
genuerit mihi vxor mea.
28 Egreſſus eſt vnus, & dixiſtis: Beſtia deuorauit
eum: & hucuſque non comparet.
29 Si tuleritis, & iſtum, & aliquid ei in via contige-
rit, deducetis canos meos cum mœrore ad infe-
ros.
30 Igitur ſi intrauero ad ſeruum tuum patrem no-
ſtrum, & puer defuerit, (cum anima illius ex huius
anima pendeat)
31 Videritque eum non eſſe nobiſcum, morietur: &
deducent famuli tui canos eius cum dolore ad in-
feros.
32 Ego propriè ſeruus tuus ſim qui in meā hunc re-
cepi fidem, & ſpopondi dicens: * Niſi reduxero eū,
peccati reus ero in patrem meum omni tempore.
33 Manebo itaq; ſeruus tuus pro puero in miniſte-
rio domini mei, & puer aſcendat cū fratribus ſuis.
34 Non enim poſſum redire ad patrem meum; ab-
ſente puero: ne calamitatis, quæ oppreſſura eſt pa-
trem meum, teſtis aſſiſtam.

CAP. XLV.

1 NOn ſe poterat vltra cohibere Ioſeph multis
coram aſtantibus: vnde præcepit vt egrede-
rentur cuncti foras, & nullus intereſſet alienus
agnitioni mutuæ.

Ele-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 *Et venerunt Iehudah, & fratres eius ad domum Io-
ſeph. & erat adhuc ipſe ibi, & ceciderunt coram eo ſuper
terram.*
15 *Et dixit ad eos Ioſeph: Quod opus eſt hoc quod feciſtis?
nonne noſtis, quòd tentando tentat vir qui eſt ſicut ego?*

16 *Et dixit Iehudah: Quid dicemus domino meo? quid lo-
quemur, & in quo iuſtificabimus nos? Deus inuenit ini-
quitatem ſeruorum ſuorum: ecce ſumus ſerui domini
mei, etiam nos, etiam ille in cuius manu inuentus eſt ſcy-
phus.*
17 *Et dixit: Abſit à me vt faciam hoc: vir in cuius manu
inuentus eſt ſcyphus, ipſe erit mihi ſeruus: & vos aſcen-
dite in pace ad patrem veſtrum.*

18 *Et acceſſit ad eum Iehudah, & dixit: Quæſo domine
mi, loquatur quæſo ſeruus tuus verbum in auribus domi-
ni mei, & ne iraſcatur furor tuus in ſeruum tuum: quia
ſicut tu, sic Parhoh.*
19 *Dominus meus. Interrogauit ſeruos ſuos, dicendo: Num-
quid eſt vobis pater, vel frater?*
20 *Et diximus domino meo: Eſt nobis pater ſenex, & puer
ſenectutum paruus: & frater eius mortuus eſt: & reman-
ſit ipſe tantum matri ſuæ, & pater eius diligit eum.*

21 *Et dixiſti ſeruis tuis: Deſcendere facite eum ad me, &
ponam oculum meum ſuper eum.*
22 *Et diximus domino meo: Non poteſt puer relinquere pa-
trem ſuum: & ſi reliquerit patrem ſuum, morietur.*

23 *Et dixiſti ſeruis tuis: Niſi deſcendat frater veſter mi-
nor vobiſcum, non addatis, vt videatis faciem meam.*

24 *Et fuit, quando aſcendimus ad ſeruum tuum patrem
meum, & narrauimus ei verba domini mei.*

25 *Dixit pater noſter: Reuertimini, emite nobis puſillum
eſcæ.*
26 *Et diximus: Non poſſumus deſcendere: ſi fuerit frater
noſter minor nobiſcum, deſcendemus: quia non poſſumus
videre faciem viri fratre noſtro minimo, non exiſtente
nobiſcum.*
27 *Et dixit ſeruus tuus pater meus nobis: Vos noſtis, quòd
duos peperit mihi vxor mea.*
28 *Et egreſſus eſt vnus à me, & dixi: Profectò rapiendo
raptus eſt: & non vidi eum hactenus.*
29 *Et capietis etiam hunc à facie mea, & accidat ei mors,
& deſcendere facietis caniciem meam in malo ad ſepul-
chrum.*
30 *Et nunc cum venero ad ſeruum tuum, patrem meum,
& puer non fuerit nobiſcum, & anima eius ligata eſt
cum anima ipſius:*
31 *Et erit, cum viderit ipſe, quòd non ſit puer, morietur:
& deſcendere facient ſerui tui caniciem ſerui tui, patris
noſtri cum dolore ad ſepulchrum.*
32 *Seruus enim tuus fideiuſſit pro puero patri meo, dicen-
do: Si non reduxero eum ad te obnoxius ero pœnæ patri
meo omnibus diebus.*
33 *Et nunc maneat quæſo ſeruus tuus pro puero ſeruus
domino meo, & puer aſcendat cum fratribus ſuis.*
34 *Quomodo enim aſcendam ad patrem meum puero non
exiſtente mecum? ne fortè videam malum, quod inueniet
patrem meum.*

CAP. XLV.

1 *ET non potuit Ioſeph vim facere ſibi, ad omnes, qui
aſtabant iuxta eum, clamauit: educite omnem virum
à me, & non ſtetit quiſquam ſecum, vt oſtenderet ſe Io-
ſeph fratribus ſuis.*

Et de-

Tranſl. ex Septuag.

14 Intrauit autem Iudas, & fratres eius ad Ioſeph,
cum ipſe adhuc ibi eſſet, & prociderunt coram eo
in terram.
15 Dixit autem eis Ioſeph: Quid rem hanc feciſtis?
neſciebatis, quia augurio augurabitur homo, qua-
lis ego?
16 Dixit autem Iudas: Quid contradicemus domi-
no, vel quid loquemur, aut quid iuſtificabimur?
Deus autem inuenit iniuſtitiam puerorum tuo-
rum: ecce ſumus famuli domino noſtro, & nos, &
apud quem eſt inuentum Condy.
17 Dixit autem Ioſeph: Abſit à me facere verbum
hoc: homo apud quem eſt inuentum Condy, ipſe
erit meus puer: vos autem aſcendite cum ſalute
ad patrem veſtrum.
18 Accedens autem ad eum Iudas, dixit: Oro do-
mine, loquatur puer tuus verbum coram te, &
non iraſcaris puero tuo: quia tu es poſt Pharao-
nem.
19 Domine tu interrogaſti pueros tuos, dicens: Si
habetis patrem, aut fratrem?
20 Et diximus domino: Eſt nobis pater ſenior, &
puer ſenectutis iunior ei: & frater eius mortuus
eſt: ipſe autem ſolus remanſit matri ſuæ, pater au-
tem eum dilexit.
21 Dixiſti autem pueris tuis: Deducite eum ad me,
& curam geram illius.
22 Et diximus domino: Non poterit paruulus re-
linquere patrem ſuum: ſin autem reliquerit pa-
trem, morietur.
23 Tu autem dixiſti pueris tuis: Niſi deſcenderit
frater veſter iunior vobiſcum, non adijcietis vi-
dere faciem meam.
24 Factum eſt autem, quando aſcendimus ad pue-
rum tuum patrem noſtrũ, annunciauimus ei ver-
ba domini noſtri.
25 Dixit autem pater noſter: Ite rurſus, & emite no-
bis puſillas eſcas.
26 Nos autem diximus: Non poterimus deſcendere:
ſed ſiquidem frater noſter iunior deſcẽdit nobiſ-
cum, deſcẽdemus: non enim poterimus videre fa-
ciẽ hominis, niſi frater noſter iunior nobiſcũ ſit.
27 Dixit autem puer tuus pater noſter ad nos: Vos
ſcitis, quia duos peperit mihi vxor.
28 Et exiuit vnus à me, & dixiſtis: Quia à beſtia de-
uoratus fuit: & non vidi eum vſque nunc.
29 Si igitur tuleritis, & hunc à facie mea, & acci-
derit ei languor in via: & deducetis meam ſene-
ctam cum triſtitia ad infernum.
30 Nunc igitur, ſi ingrediar ad puerum tuum, pa-
trem autem noſtrum, & paruulus non fuerit no-
biſcum: aĩa autem eius dependet ex anima huius:
31 Et erit cũ ipſe viderit paruulum non eſſe nobiſcũ
morietur: & deducent pueri tui, ſenectã pueri tui,
patris autem noſtri cum triſtitia ad infernum.
32 Puer enim tuus à patre ſuſcepit paruulũ, dicens:
Niſi adduxero eum ad te, & ſtatuero eum coram
33 te, ero ille qui peccaui in patrem omnibus diebus.
Nũc igitur manebo apud te puer pro paruulo, fa-
mulus domini, puer autẽ aſcendat cũ fratrib. ſuis.
34 Quomodo enim aſcendam ad patrem: cum par-
uulus non ſit nobiſcum? vt non videam mala, quæ
inuenient patrem meum.

CAP. XLV.

1 ET non potuit Ioſeph ſe continere omnibus
aſtantibus ei, ſed dixit: emitte omnes à me, &
nemo aſtitit ipſi Ioſeph, quando notum ſe faciebat
fratribus ſuis.

Et di-

Chald. Paraph. Tranſl.

14 *Et ingreſſus eſt Iudas & fratres eius in domum Ioſeph,*
& ipſe adhuc erat ibi, & corruerunt coram eo in ter-
ram.
15 *Dixitque eis Ioſeph: Quid eſt hoc quod feciſtis? neſcie-*
batis quòd inueſtigans inueſtigaret vir ſicut ego?
16 *Dixitque Iudas: Quid dicemus domino meo, quid lo-*
quemur, aut quo iuſtificabimur? à facie enim Dei inuen-
tum eſt peccatum ſeruorum tuorum: ecce ſumus ſerui do-
mino meo, tam nos, quàm ille, in cuius manu inuentus eſt
ſcyphus.
17 *Et ait: Abſit à me hoc facere: vir in cuius manu in-*
uentus eſt ſcyphus, erit mihi ſeruus: vos autem aſcendite
in pace ad patrem veſtrum.
18 *Et acceſſit ad eum [illegible], & ait: Obſecro, domine mi,*
vt loquatur nũc ſer[illegible]s verbum coram domino meo,
& non iraſcatur fur[illegible]us ſuper ſeruum tuum: quo-
niam talis es tu: ſicut Pharao.
19 *Dominus meus interrogauit ſeruos ſuos, dicens: Num*
habetis patrem, aut fratrem?
20 *Et diximus domino meo: Eſt nobis pater ſenex, & filius*
ſenectutis paruulus: frater autem eius mortuus eſt: &
remanſit ſolus ipſe matri ſuæ, & pater eius dilexit eum.
21 *Et dixiſti ſeruis tuis: Deducite eum ad me, & ponam*
oculum meum ſuper eum.
22 *Diximuſque domino meo: Non poteſt puer relinquere*
patrem ſuum: ſi autem reliquerit patrem ſuum, morie-
tur.
23 *Et dixiſti ſeruis [illegible]nii: Non videatis vltra faciem meam,*
ſi non deſcenderit frater veſter minimus vobiſcum.
24 *Et factum eſt cùm aſcendimus ad ſeruum tuum pa-*
trem noſtrum, narrauimus ei verba domini mei.
25 *Dixitq; pater noſter: Reuertimini, emite nobis modi-*
cum frumenti.
26 *Et diximus: Non poſſumus deſcendere: ſi ierit frater*
noſter minimus nobiſcum deſcendemus: quoniam non
poſſumus videre faciem viri, ſi frater noſter minimus non
ierit nobiſcum.
27 *Dixitq; nobis pater noſter ſeruus tuus: Vos ſcitis quia*
duos peperit mihi vxor mea:
28 *Egreſſusq; eſt vnus à me, & dixi: Occiſione occiſus eſt,*
& non vidi eum vſque in præſens.
29 *Et ſi tuleritis hunc à facie mea, & acciderit ei mors,*
deducetis caniciem meam cum afflictione ad inferos.
30 *Et nunc cùm venero ad ſeruum tuum patrem meum,*
& puer non redierit nobiſcum: & anima eius eſt ei dile-
cta, quaſi anima ſua.
31 *Cumque viderit quòd puer non eſt nobiſcum, morietur:*
& deducent ſerui tui caniciem patris noſtri ſerui tui cum
mœrore ad inferos.
32 *Seruus enim tuus ſpopondit pro puero apud patrem*
meum, dicens: Si non reduxero eum tibi, eroq; peccati reus
33 *in patrem meum omnibus diebus.*
Et nunc maneat, obſecro, ſeruus tuus pro puero in ſerui-
tute domini mei, & puer aſcendat cum fratribus ſuis.
34 *Quomodo potero aſcendere ad patrem meum, puero*
non exiſtente mecum? ne videam malum quod inueniet
patrem meum.

CAP. XLV.

1 *ET non poterat Ioſeph ſuſtinere omnes exiſtentes apud*
eum: & clamauit: educite omnes homines à me: &
nullus ſtetit cum eo, quando agnitus eſt Ioſeph à fratri-
bus ſuis.

Et le-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Eleuauitque vocem cum fletu:quam audierunt 2
Aegyptij,omniſque domus Pharaonis.
Et dixit fratribus ſuis:Ego ſum Ioſeph : adhuc 3
pater meus viuit? Non poterant reſpondere fratres
nimio terrore perterriti.
Ad quos ille clementer:Accedite,inquit, ad me. 4
Act. 13. Et cum acceſſiſſent prope, * ego ſum , ait , Ioſeph
frater veſter,quem vendidiſtis in Aegyptum
Nolite pauere,neque vobis durum eſſe videatur 5
Inf. 5.20. quod vindidiſtis me in his regionibus: *pro ſalute
enim veſtra miſit me Deus ante vos in Ægyptum.
Biennium eſt enim quòd cœpit fames eſſe in 6
terra:& adhuc quinque anni reſtant , quibus nec
arari poterit,nec meti.
Præmiſitque me Deus, vt reſeruemini ſuper ter- 7
ram:& eſcas ad viuendum habere poſſitis.
Non veſtro conſilio,ſed Dei voluntate huc miſ- 8
ſus ſum : qui fecit me quaſi patrem Pharaonis , &
dominum vniuerſæ domus eius , ac principem in
omni terra Aegypti.
Feſtinate,& aſcendite ad patrem meum,& dice- 9
tis ei : Hæc mandat filius tuus Ioſeph ; Deus fecit
me dominum vniuerſæ terræ Aegypti : deſcende
ad me, ne moreris.
Et habitabis in terra Geſſen:eriſque iuxta me 10
tu,& filij tui,& filij filiorum tuorum, oues tuæ , &
armenta tua,& vniuerſa quæ poſſides.
Ibique te paſcam(adhuc enim quinque anni re- 11
ſidui ſunt famis)ne & tu pereas, & domus tua , &
omnia quæ poſſides.
En oculi veſtri , & oculi fratris mei Beniamin 12
vident,quòd os meum loquatur ad vos.
Nunciate patri meo vniuerſam gloriam meam, 13
& cuncta quæ vidiſtis in Aegypto : feſtinate,& ad-
ducite eum ad me.
Cumque amplexatus recidiſſet in collum Ben- 14
iamin fratris ſui,fleuit:illo quoque ſimiliter flente
ſuper collum eius.
Oſculatuſq; eſt Ioſeph oẽs fratres ſuos,& plora- 15
uit ſuper ſingulos:poſt quę auſi ſunt loqui ad eum.
Auditumque eſt , & celebri ſermone vulgatum 16
in aula regis:Venerunt fratres Ioſeph : & gauiſus
eſt Pharao,atque omnis familia eius.
Dixitque ad Ioſeph vt imperaret fratribus ſuis 17
dicens : Onerantes iumenta , ite in terram Cha-
naan,
Et tollite inde patrem veſtrum & cognationem, 18
& venite ad me : & ego dabo vobis omnia bona
Aegypti, vt comedatis medullam terræ.
Præcipe etiam vt tollant plauſtra de terra Aegy- 19
pti,ad ſubuectionem paruulorum ſuorum ac con-
iugum:& dicito : Tollite patrem veſtrum , & pro-
perate quantocius venientes.
Nec dimittatis quidquam de ſupellectili veſtra: 20
quia omnes opes Aegypti, veſtræ erunt.
Feceruntq; filij Iſrael vt eis mandatum fuerat: 21
Quibus dedit Ioſeph plauſtra,ſecundum Pharao-
nis imperium:& cibaria in itinere.
Singulis quoque proferri iuſſit binas ſtolas: 22
Beniamin vero dedit trecentos argenteos , cum
quinque ſtolis optimis.
Tantumdem pecuniæ & veſtium mittens patri 23
ſuo, addens & aſinos decem , qui ſubueherent ex
omnibus diuitiis Aegypti:& totidem aſinas, triti-
cum in itinere, paneſque portantes.
Dimiſit ergo fratres ſuos , & proficiſcentibus 24
ait:Ne iraſcimini in via.
Qui aſcendentes ex Aegypto , venerunt in ter- 25
ram Chanaan ad patrem ſuum Iacob.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et dedit vocem ſuam in fletu : & audierunt Ægyptij, & audiuit domus Parhoh.

Et dixit Ioſeph fratribus ſuis:Ego ſum Ioſeph:num adhuc viuit pater meus ?, Et non potuerunt fratres eius reſpondere ei: quia territi erant à facie eius.

Et dixit Ioſeph fratribus ſuis: Accedite quæſo ad me. Et acceſſerunt, & dixit : ego ſum Ioſeph : frater veſter, quem vendidiſtis in Ægyptum.

Nunc ne dolore afficiamini , & ne ſit ira in oculis veſtris,quòd vendideritis me huc: quia propter vitam, miſit me Deus ante vos.

Iam enim duo anni fuerunt famis in medio terræ : & adhuc quinque anni ſunt , in quibus non erit aratio & meſſis.

Et miſit me Deus ante vos,vt ponam vobis reliquias in terra:& vt viuificem vos euaſione magna.

Et nunc non vos miſiſtis me huc , ſed Deus , & poſuit me in patrem ipſi Parhoh, & in dominum omni domui eius,& dominatorem in omni terra Aegypti.

Feſtinate, & aſcendite ad patrem meum, & dicite ei: Sic dixit filius tuus Ioſeph , poſuit me Deus in dominum omni Aegypto: deſcende ad me, ne ſtes.

Et habitabis in terra Ghoſen : & eris propinquus mihi tu,& filij tui,& filij filiorum tuorum, & pecudes tuæ, & boues tui,& omnia quæ ſunt tibi.

Et alam te ibi, quia adhuc quinque anni famis ſunt, ne forte paupertate conficiaris tu,& domus tua , & omne quod eſt tibi.

Et ecce oculi veſtri vident,et oculi fratris mei Biniamin,quòd os meum loquitur ad vos.

Et nunciate patri meo omnem gloriam meam in Aegypto,et omnia quæ vidiſtis: et feſtinate,et deſcendere facite patrem meum huc.

Et iactauit ſe ſuper collum Biniamin fratris ſui , et fleuit: et Biniamin fleuit ſuper collum eius.

Et oſculatus eſt omnes fratres ſuos, et fleuit ſuper eos: et poſtea locuti ſunt fratres eius cum eo.

Et vox audita eſt in domo Parhoh, dicendo : Venerunt fratres Ioſeph: et placuit in oculis Parhoh , et in oculis ſeruorum eius.

Et dixit Parhoh ad Ioſeph: dic fratribus tuis : Hoc facite,onerate iumenta veſtra, et ite, ingredimini terram Chenahan.

Et capite patrem veſtrum, et familias veſtras, et venite ad me: et dabo vobis bonum terræ Aegypti,et comedite pinguedinem terræ.

Et tu iuſſus es: hoc facite, capite vobis de terra Aegypti currus pro paruulis veſtris, et pro vxoribus veſtris:Et accipite patrem veſtrum,et venite.

Et oculus veſter non parcat ſupellectilibus veſtris:quia bonum omnis terræ Aegypti,veſtrum erit.

Et fecerunt ſic filij Iſrael : Et dedit eis Ioſeph currus iuxta ſermonem Parhoh: et dedit eis eſcam pro itinere.

Omnibus ipſis dedit vnicuique mutatorias veſtes : et ipſi Biniamin dedit trecentos argenteos , et quinque mutatorias veſtes.

Et patri ſuo miſit ſicut hoc ; decem aſinos ferentes de bono Aegypti : et decem aſinos ferentes frumentum, et panem, et eſcam patri ſuo pro itinere.

Et dimiſit fratres ſuos,et abierunt, et dixit ad eos: Ne iraſcamini in via.

Et aſcenderunt ex Aegypto , et venerunt ad terram Chenahan ad Iahacob patrem ſuum.

Et

Et nun-

Tranſl. ex Septuag.

2 Et dimiſit vocem cum fletu : audierunt autem
oẽs Ægyptij:& auditum eſt in domo Pharaonis.
3 Dixit autem Ioſeph ad fratres ſuos : Ego ſum
Ioſeph:adhuc pater meus viuit? Et non potuerunt
fratres reſpondere ei:turbati enim erant.
4 Dixit autem Ioſeph ad fratres ſuos : Accedite ad
me. Et acceſſerunt,& dixit : ego ſum Ioſeph frater
veſter, quem vendidiſtis in Aegyptum.
5 Nunc igitur nolite mœſti eſſe:neque durum vo-
bis videatur , quod vendidiſtis me huc : ad vitam
enim miſit me Deus ante vos:
6 Hunc enim ſecundum annum famis eſt ſuper
terram:& adhuc reliqui quinque anni , in quibus
non eſt aratio,neque meſſis.
7 Miſit enim me Deus ante vos remanere vobis
reliquias ſuper terram:&enutrire veſtras reliquias
magnas.
8 Nunc igitur non vos miſiſtis me huc , ſed Deus:
& fecit me quaſi patrem Pharaonis , & dominum
vniuerſæ domus eius , & principem omnis terræ
Aegypti:
9 Feſtinantes igitur aſcendite ad patrem meum,
& dicite ei:Hæc dicit filius tuus Ioſeph : fecit me
Deus dominum vniuerſæ terræ Aegypti:deſcende
ergo ad me,& ne ſteteris.
10 Et habitabis in terra Geſem Arabiæ:& eris pro-
pe me tu,& filij tui, & filij filiorum tuorum , oues
tuæ,& boues tui,& quæcumque tibi ſunt:
11 Et enutriam te illic:adhuc enim quinque annis
fames:vt non delearis tu,& filij tui , & omnis ſub-
ſtantia tua.
12 Ecce oculi veſtri aſpiciunt , & oculi Beniamin
fratris mei;quia os meũ eſt,quod loquitur ad vos.
13 Annunciate igitur patri meo omnem gloriam
meam in Aegypto,& quæcumque videtis : & pro-
perantes deducite patrem meum huc.
14 Et procidens ſuper collum Beniamin fratris ſui,
fleuit ſuper eo : & Beniamin fleuit ſuper collo il
lius,
15 Et oſculatus omnes fratres ſuos , fleuit ſuper
eis:& poſt hæc locuti ſunt fratres eius ad eum.
16 Et diuulgata eſt vox in domo Pharaonis , dicen
tes : Venerunt fratres Ioſeph : gauiſus eſt autem
Pharao,& familia eius.
17 Dixit autem Pharao ad Ioſeph : dic fratribus
tuis:Hoc facite:onerate vehicula veſtra, & abite in
terram Chanaan,
18 Et aſſumentes patrem veſtrum , & ſubſtantiam
veſtram venite ad me : & dabo vobis de omnibus
bonis Aegypti,& comedetis medullam terræ.
19 Tu autem præcipe hæc , ſumere ipſis de terra
Aegypti plauſtra paruulis veſtris , & vxoribus ve-
ſtris:Et aſſumentes patrem veſtrum,aduenite.
20 Et non parcatis oculis de vaſis veſtris : omnia
enim bona Aegypti vobis erunt.
21 Fecerunt autem ſic filij Iſrael : Dedit autem Io-
ſeph eis plauſtra,ſecundum ea,quæ dicta fuerant à
Pharaone rege:& dedit illis cibaria in viam:
22 Et omnibus dedit binas ſtolas : ipſi autem Ben-
iamin dedit trecentos aureos,& quinque eximias
ſtolas.
23 Et patri ſuo miſit iuxta eadem , & decem aſinos
ferentes de omnibus bonis Aegypti:& decem mu-
las ferentes panes patri ſuo in viam.
24 Dimiſit autem fratres ſuos, & iuerunt , & dixit
eis:Ne iraſcimini in via.
25 Et aſcenderunt de Aegypto,& venerunt in ter
ram Chanaan ad Iacob patrem ſuum.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et leuauit vocem ſuam cum fletu: & audierunt Aegy-
ptij,audiuitq; domus Pharaonis.*
*Dixitq; Ioſeph fratribus ſuis: Ego ſum Ioſeph:nunquid
adhuc pater meus viuit ? Et non poterant fratres eius
reſpondere ei verbum:quoniam turbati erant coram eo.*
*Dixitque Ioſeph fratribus ſuis: Accedite nunc ad me.
Et acceſſerunt,& ait: ego ſum Ioſeph frater veſter, quem
vendidiſtis in Aegyptum.*
*Et nunc nolite contriſtari : neque diſpliceat in oculis
veſtris, quod vendidiſtis me huc: quoniam in ſuſtentatio-
nem miſit me Dominus ante vos.*
*Quoniam duo anni famis ſunt tranſacti in medio
terræ: & adhuc quinque anni remanent , in quibus non
erit ſeminatio, nec meſſis.*
*Et miſit me Deus ante vos, vt poneret vobis reliquias
in terra: & vt ſuſtentaret vos liberatione magna.*
*Et nunc non vos miſiſtis me huc, ſed à Deo miſſus ſum:
& poſuit me in patrem Pharaonis, & in dominum omni-
bus viris domus ſuæ , & dominatorem in vniuerſa terra
Aegypti.*
*Feſtinate,& aſcendite ad patrem meum, & dicetis ei:
Hæc dicit filius tuus Ioſeph : poſuit me Deus in dominum
omnibus Aegyptiis: deſcende ad me,ne moreris.*
*Habitabiſq; in terra Geſen. & eris iuxta me tu,& filij
tui, & filij filiorum tuorum,& oues tuæ,& boues tui, et
vniuerſa quæ habes .*
*Et nutriam te ibi: quoniam adhuc quinque anni re-
ſtant famis: ne fortè penuriam patiaris tu,et viri domus
tuæ, et vniuerſa quæ habes.*
*Et ecce oculi veſtri vident,et oculi fratris mei Benia-
min,quod veſtra lingua ego loquor vobiſcum.*
*Et nunciabitis patri meo vniuerſam gloriam meam,
quam habeo in Aegypto , et omnia quæ vidiſtis: feſtinabi-
tiſq;, et deducetis patrem meum huc.*
*Et ruit ſuper ceruicem Beniamin fratris ſui, et fleuit:
Beniamin quoque fleuit ſuper ceruicem eius.*
*Et oſculatus eſt omnes fratres ſuos, et fleuit ſuper eos:
et poſtea locuti ſunt fratres eius cum eo.*
*Et rumor auditus eſt in domo Pharaonis,dicendo : Ve-
nerunt fratres Ioſeph: et placuit in oculis Pharaonis, et
in oculis ſeruorum eius.*
*Dixitq; Pharao ad Ioſeph: dic fratribus tuis:Hoc faci-
te : onerate iumenta veſtra, et ite , et afferte in terram
Chanaan.*
*Et tollite patrem veſtrum,et homines domus veſtræ,et
venite ad me: et dabo vobis optimam terram Aegypti, et
comedetis bona terræ.*
*Tu autem præcipe eis,hoc facite : tollite vobis de terra
Aegypti currus familiæ veſtræ,et vxoribus veſtris: Et tol-
lite patrem veſtrum,et venite.*
*Et oculus veſter non parcat ſupellectili veſtræ : quo-
niam optima totius terræ Aegypti veſtra erunt.*
*Feceruntque ita filij Iſrael: Et dedit eis Ioſeph plau-
ſtra, ſecundum præceptum Pharaonis : et dedit eis cibaria
in viam.*
*Vnicuique omnium dedit ſtolas,vt induerentur: Benia-
min quoque dedit trecentos ſiclos argenteos , et quinque
ſtolas indumenti.*
*Patri quoque ſuo ſimiliter miſit decem aſinos oneratos
bonis Aegypti : et decem aſinas portantes frumentum,et
panes,et cibaria patri ſuo in viam.*
*Et miſit fratres ſuos, et abierunt, et dixit eis:Non con-
tendatis in via.*
*Et aſcenderunt de Aegypto , et venerunt in terram
Chanaan ad Iacob patrem ſuum.*

Vulgat. Editio.

26 Et nunciauerunt ei, dicentes: Ioſeph filius tuus
viuit: & ipſe dominatur in omni terra Aegypti.
Quo audito Iacob, quaſi de graui ſomno euigilans,
tamen non credebat eis.
27 Illi è contra referebant omnem ordinem rei.
Cumque vidiſſet plauſtra, & vniuerſa quæ miſerat,
reuixit ſpiritus eius,
28 Et ait: Sufficit mihi ſi adhuc Ioſeph filius meus
viuit: vadam, & videbo illum antequam moriar.

CAP. XLVI.

1 PRofectuſque Iſrael cum omnibus quæ habe-
bat, venit ad puteum iuramenti: & mactatis ibi
victimis Deo patris ſui Iſaac.
2 Audiuit eum per viſionem noctis vocantem ſe,
& dicentem ſibi: Iacob, Iacob. Cui reſpondit: Ecce
adſum.
3 Ait illi Deus: Ego ſum fortiſſimus Deus patris
tui: noli timere, deſcende in Ægyptum, quia in
gentem magnam faciam te ibi.
4 Ego deſcendam tecum illuc, & ego inde addu-
cam te reuertentem: Ioſeph quoque ponet manus
ſuas ſuper oculos tuos.
5 Surrexit autem Iacob à puteo * iuramenti: tule- (* Act. 7.15.)
runtque eum filij cum paruulis & vxoribus ſuis
in plauſtris quæ miſerat Pharao ad portandum ſe-
nem,
6 Et omnia quæ poſſederat in terra Chanaan:
* venitque in Ægyptum cum omni ſemine ſuo, (* Ioſ. 24.3. Pſ. 104.22. Iſa. 52.4.)
7 Filij eius, & nepotes: filiæ, & cuncta ſimul pro-
genies.
8 Hæc ſunt autem nomina filiorum Iſrael, qui
ingreſſi ſunt in Ægyptum, ipſe cum liberis ſuis.
* Primogenitus Ruben. (Exod. 1. 6.14. Nu. 26.5. 1. Par. 5.1. & 3.)
9 Filij Ruben: Henoch & Phallu, & Heſron, &
Charmi.
10 Filij Simeon: Iamuel & Iamin, & Ahod, & Ia-
chin, & Sohar, & Saul filius Chanaanitidis.
11 Filij Leui: Gerſon, & Caath, & Merari. (Exo. 6.15.)
12 Filij Iuda: Her & Onan, & Sela, & Phares, & Zara: (1. Par. 4.24.)
mortui ſunt autem Her, & Onan in terra Cha- (1. Par. 6.1.)
naan. Natique ſunt filij Phares: Heſron, & Hamul. (1. Par. 2.3.4. 21.)
13 Filij Iſſachar: Thola, & Phua, & Iob, & Semron. (3. Par. 7.1.)
14 Filij Zabulon: Sared, & Elon, & Iahelel.
15 Hi filij Liæ quos genuit in Meſopotamia Syriæ
cum Dina filia ſua. Omnes animæ filiorum eius
& filiarum, triginta tres.
16 Filij Gad: Sephion & Haggi, & Suni, & Eſebon,
& Heri, & Arodi, & Areli.
17 * Filij Aſer; Iamne, & Ieſua, & Ieſſui, & Beria, Sa- (* 1. Par. 7.30.)
ra quoque ſoror eorum. Filij Beria: Heber, & Mel-
chiel.
18 Hi filij Zelphæ, quam dedit Laban Liæ filiæ ſuæ.
& hos genuit Iacob ſedecim animas.
19 Filij Rachel vxoris Iacob: Ioſeph, & Beniamin.
20 * Natique ſunt Ioſeph filij in terra Ægypti, (* Sup. 41.53. 1. Par. 7.6.1.8.)
quos genuit ei Aſeneth filia Putiphare ſacerdotis
Heliopoleos: Manaſſes, & Ephraim.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

26 *Et nunciauerunt ei dicendo: adhuc Ioſeph viuit, & ip-*
ſe dominatur in omni terra Ægypti. Et debilitatum eſt
cor eius, quia non credebat eis.
27 *Et locuti ſunt ad eum omnia verba Ioſeph, quæ locutus*
fuerat ad eos. Et vidit currus quos miſit Ioſeph, vt ferrent
eum; & reuixit ſpiritus Iahacob patris eorum.
28 *Et dixit Iſrael: Sufficit adhuc Ioſeph filius meus vi-*
uit: ibo, & videbo eum antequam moriar.

CAP. XLVI.

1 *ET profectus eſt Iſrael, & omnia quæ erant ei, & ve-*
nit in Beerſebah: & ſacrificauit ſacrificia Deo patris
ſui Iſchac.
2 *Et dixit Deus ad Iſrael in viſionibus noctis: & dixit:*
Iahacob, Iahacob. Et dixit: Ecce adſum.
3 *Et dixit: Ego ſum Deus, Deus patris tui: ne timeas*
deſcendere in Ægyptum, quia in gentem magnam ponam
te ibi.
4 *Ego deſcendam tecum in Ægyptum, & ego aſcendere*
faciam te, etiam aſcendendo: Et Ioſeph ponet manum
ſuam ſuper oculos tuos.
5 *Et ſurrexit Iahacob de Beerſebah: & eleuauerunt filij*
Iſrael Iahacob patrem ſuum, & paruulos ſuos, & vxo-
res ſuas ſuper currus, quos miſit Parhoh ad ferendum
eum.
6 *Et ceperunt greges ſuos, & ſubſtantiam ſuam, quam*
acquiſierant in terra Chenahan: & venerunt in Ægy-
ptum: Iahacob, & omne ſemen ſuum ſecum.
7 *Filii eius, & filii filiorum eius cum eo: filiæ eius, & fi-*
liæ filiorum eius, & omne ſemen ſuum adduxit ſecum in
Ægyptum.
8 *Et hæc ſunt nomina filiorum Iſrael, qui ingreſſi ſunt*
in Ægyptum, Iahacob, & filii eius. Primogenitus Iahacob
Reuben,
9 *Et filii Reuben: Chanoch, & Pallu, & Chefron, &*
Charmi.
10 *Et filii Simhon: Iemuel, & Iamin, & Ohad, & Iachin,*
& Sochar, & Saul filius Chenahanitidis.
11 *Et filii Leui: Gherſon, & Chehath, & Merari.*
12 *Et filii Iehudah: Her, & Onan, & Selah, & Peres, &*
Zerach: & mortuus eſt Her, & Onan in terra Chenahan:
Et fuerunt filii Peres Chefron, & Chamul.
13 *Et filii Iſaſchar: Tolah, & Puuah, & Iob, & Simron.*
14 *Et filii Zebulun, Sered, & Elon, & Iachleel.*
15 *Iſti ſunt filii Leah, quos peperit ipſi Iahacob in Padan*
Aram, & Dinah filiam eius. Omnes animæ filiorum eius,
& filiarum eius fuerunt triginta & tres.
16 *Et filii Ghad Siphion, & Chagghi, Suni, & Esbon, Heri,*
& Arodi, & Areli.
17 *Et filii Aſer: Imnah, & Iſuah, & Iſui, & Berihah, &*
Serach ſoror eorum. Et filii Berihah: Cheber, & Mal-
chiel.
18 *Iſti ſunt filii Zilpah, quam dedit Laban Leah filiæ ſuæ,*
& peperit iſtos ipſi Iahacob, ſexdecim animas.
19 *Filii Rachel vxoris Iahacob: Ioſeph, & Beniamin.*
20 *Et nati ſunt ipſi Ioſeph in terra Ægypti, quos peperit*
ei Aſnath filia Potiphherah principis On: Menaſſeh, &
Ephraim.

Tranſl. ex Septuag.

26 Et nunciauerunt ei, dicentes: quia filius tuus Ioſeph viuit, & ipſe eſt princeps vniuerſæ terræ Ægypti. Et obſtupuit mente Iacob, non enim credidit eis.

27 Locuti ſunt autem ei omnia, quæ dicta fuerant à Ioſeph, quæcumque dixit eis. Videns autem plauſtra, quæ miſerat Ioſeph, vt aſſumerent eum, reuixit ſpiritus Iacob patris eorum,

28 Dixit autem Iſrael: Magnum mihi eſt, ſi adhuc Ioſeph filius meus viuit: profectus videbo eum, priuſquam moriar.

CAP. XLVI.

1 PRomouens autem Iſrael ipſe, & omnia quæ eius, venit ad puteum iuramenti: immolauitque hoſtiam Deo patris ſui Iſaac.

2 Dixit autem Deus ad Iſrael in viſione noctis, dicens: Iacob, Iacob. At ille dixit: Quid eſt?

3 Ille vero dixit ei: Ego ſum Deus patrum tuorum: noli timere deſcendere in Aegyptum, in gentem enim magnam faciam te ibi.

4 Et ego deſcendam tecum in Aegyptum & ego aſcendere te faciam in finem: Et Ioſeph imponet manus ſuas ſuper oculos tuos.

5 Surrexit autem Iacob à Puteo iuramenti: & aſſumpſerunt filii Iſrael patrem ſuum, & apparatum, & vxores ſuas ſuper plauſtra, quæ miſerat Ioſeph ad tollendum eum.

6 Et aſſumentes ſubſtantiã ſuam, & oẽm poſſeſſionem, quã poſſederat in terra Chanaan: ingreſſi ſunt in Aegyptum: Iacob, & omne ſemen eius cum eo.

7 Filii, & filii filiorum eius cum eo: filiæ, & filiæ filiarum eius, & omne ſemen ſuum duxit in Aegyptum.

8 Hæc autem nomina filiorum Iſrael, qui intrauerunt in Aegyptum ſimul cum Iacob patre ſuo: Iacob & filij eius. Primogenitus Iacob, Ruben:

9 Filij autem Ruben: Enoch, & Phallos, Aſron, & Charmi.

10 Filij autem Symeon: Iemuel, & Iamim, & Aod, & Achin, & Saar, & Saul filius Chananitidis.

11 Filii autem Leui: Gerſon, Cath, & Merari.

12 Filii autem Iuda: Er, & Aynan, & Selom, & Phares, & Zara: mortuus eſt autem Er & Aynan in terra Chanaan. Nati ſunt autem filij Phares: Eſron, & Iemuel.

13 Filij autem Iſſachar: Thola, & Phua, & Aſum, & Sambran.

14 Filij autem Zabulon: Sered, & Allon, & Achoel.

15 Hi ſunt filij Liæ, quos peperit ipſi Iacob in Meſopotamia Syriæ, & Dinam filiam eius. Omnes animæ, filij, & filiæ, triginta tres.

16 Filii autem Gad: Sephon, & Angis, & Sannis, & Thaſoban, & Aedis, & Aroedis, & Araelis.

17 Filii autem Aſer: Iemna, Ieſſua, & Ieul, et Baria, et Sara ſoror eorum. Filii autem Baria: Chobor, et Melchiil.

18 Hi ſunt filii Zelphę, quã dedit Labã Liæ filię ſuæ, quæ peperit iſtos ipſi Iacob, ſexdecim animas.

19 Filii autem Rachel vxoris Iacob: Ioſeph, et Beniamin.

20 Nati ſunt autem filii Ioſeph, in terra Aegypti quos peperit ei Aſeneth, filia Petephræ ſacerdotis Heliopoleos: Manaſſe, et Ephraim. Facti ſunt autem filii Manaſſe, quos peperit ei concubina Syra, Machir. Machir autem genuit Galaad: Filii autem Ephræm fratris Manaſſe, Sutalaam, et Taam: Filii autem Sutalaam, Edom.

Chald. Paraph. Tranſl.

26 *Et narrauerunt ei, dicentes: adhuc Ioſeph viuit, & quòd dominatur in vniuerſa terra Ægypti: Et erant verba hæc vacillantia in corde ſuo; quoniam non credebat eis.*

27 *Et locuti ſunt cum eo omnia verba Ioſeph, quæ locutus fuerat cum eis. Et vidit plauſtra, quæ miſerat Ioſeph, vt portarent eum, & requieuit Spiritus ſanctus ſuper Iacob patrem ſuum.*

28 *Dixitque Iſrael: Magnum gaudium eſt mihi, Ioſeph filio meo adhuc viuente: vadam, & videbo eum antequam moriar.*

CAP. XLVI.

1 *PRofectuſque eſt Iſrael, & omnia ſua, & venit in Berſabee: & immolauit ibi victimas Deo patris ſui Iſaac.*

2 *Aitque Deus ad Iſrael in viſione noctis, dicens: Iacob, Iacob. Et dixit: Ecce ego.*

3 *Et dixit: Ego ſum fortiſſimus Deus patris tui: ne timeas deſcendere in Ægyptum; quoniam in gentem magnam ponam te ibi.*

4 *Ego deſcendam tecum in Ægyptum, ego quoque inde aſcendere te faciam: Et Ioſeph ponet manum ſuam ſuper oculos tuos.*

5 *Et ſurrexit Iacob de Berſabee: & tulerunt filij Iſrael Iacob patrem ſuum, & familiam eorum, & vxores eorum, in plauſtris, quæ miſit Pharao vt portarent eum.*

6 *Adduxerunt quoque pecora eorum, & ſubſtantiam quam acquiſierunt in terra Chanaan: & venerunt Iacob & omnes filij ſui cum eo in Ægyptum:*

7 *Tam filij ſui, quàm filij filiorum ſuorum cum eo: filias quoque ſuas, & filias filiorum ſuorum, & omnem progeniem ſuam, adduxit ſecum in Ægyptum.*

8 *Et hæc ſunt nomina filiorum Iſrael, qui ingreſſi ſunt in Ægyptum, Iacob & filij eius. Primogenitus Iacob, Ruben.*

9 *Filij autem Ruben: Enoch, & Phallu, & Eſron, & Charmi.*

10 *Et filij Symeon: Iamuel, & Iamin, & Ahod, & Iachin, & Sacher, & Saul filius Chananitidis.*

11 *Filij autem Leui: Gerſon, & Caath, & Merari.*

12 *Filij autem Iuda: Her, & Onan, & Sela, & Phares, & Zara: mortuique ſunt Her, & Onan in terra Chanaan. Filij autem Phares fuerunt Eſron, & Amul.*

13 *Et filii Iſachar: Thola, & Phua, & Iob, & Semeron.*

14 *Filii autem Zabulon: Sared, & Helon, & Ialeel.*

15 *Iſti ſunt filii Liæ, quos peperit de Iacob in Meſopotamia Syriæ, & Dina filia ſua. Omnes animæ filiorum, & filiarum eius, triginta & tres.*

16 *Filii autem Gad: Sephion, & Aggi, Suni quoque & Eſebon, Heri, & Arodi, & Areli.*

17 *Filii autem Aſſer: Iemna, & Ieſua, & Ieſui, & Beria Sara quoque ſoror eorum. Filii quoque Beria: Heber, & Melchiel.*

18 *Hi ſunt filii Zelphæ, quam dedit Laban Liæ filiæ ſuæ & peperit de Iacob iſtas ſexdecim animas.*

19 *Filii Rachel vxoris Iacob: Ioſeph & Beniamin.*

20 *De Ioſeph quoque nati ſunt in terra Ægypti, Manaſſes & Ephraim, quos peperit ei Aſeneth filia Putiphari principis On.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Filij Beniamin: Bela, & Bechor, & Aſbel, & Gera, & Naaman, & Echi, & Ros, & Mophim, & Ophim, & Ared.
Hi filii Rachel, quos genuit Iacob: omnes animę, quattuordecim.
Filij Dan: Huſim.
Filij Nephthali: Iaſiel, & Guni, & Ieſer, & Sallem.
Hi filij Balæ, quam dedit Laban Racheli filiæ ſuæ: & hos genuit Iacob: omnes animæ, ſeptem.

Cunctæ animæ, quæ ingreſſæ ſunt cum Iacob in Aegyptum, & egreſſæ ſunt de femore illius, abſque vxoribus filiorum eius, ſexaginta ſex.

*Deut. 10.22.

Filij autem Ioſeph, qui nati ſunt ei in terra Aegypti, animæ duæ. * Omnes animæ domus Iacob, quæ ingreſſæ ſunt in Aegyptum, fuere ſeptuaginta.
Miſit autem Iudam ante ſe ad Ioſeph, vt nunciaret ei, & occurreret in Geſſen.
Quo cum perueniſſet, iuncto Ioſeph curru ſuo, aſcendit obuiam patri ſuo ad eundem locum: videnſque eum, irruit ſuper collum eius, & inter amplexus fleuit.
Dixitque pater ad Ioſeph: Iam lætus moriar, quia vidi faciem tuam, & ſuperſtitem te relinquo.
At ille locutus eſt ad fratres ſuos, & ad omnem domum patris ſui: Aſcendam, & nunciabo Pharaoni, dicamque ei: Fratres mei, & domus patris mei, qui erant in terra Chanaan, venerunt ad me:
Et ſunt viri paſtores ouium, curamque habent alendorum gregum: pecora ſua, & armenta, & omnia quæ habere potuerunt adduxerunt ſecum.
Cumque vocauerit vos, & dixerit: Quod eſt opus veſtrum?
Reſpondebitis: Viri paſtores ſumus ſerui tui, ab infantia noſtra vſque in præſens, & nos, & patres noſtri. Hæc autem dicetis, vt habitare poſſitis in terra Geſſen: quia deteſtantur Aegyptij omnes paſtores ouium.

CAP. XLVII.

INgreſſus ergo Ioſeph nunciauit Pharaoni, dicēs: Pater meus, & fratres, oues eorum, & armenta, & cuncta quæ poſſident, venerunt de terra Chanaan: & ecce conſiſtunt in terra Geſſen.
Extremos quoque fratrum ſuorum quinque viros conſtituit coram rege:
Quos ille interrogauit: Quid habetis operis? Reſponderunt: Paſtores ouium ſumus ſerui tui, & nos, & patres noſtri.
Ad peregrinandum in terra tua venimus: quoniam non eſt herba gregibus ſeruorum tuorum ingraueſcente fame in terra Chanaan: petimuſque vt eſſe nos iubeas ſeruos tuos in terra Geſſen.
Dixit itaque rex ad Ioſeph: Pater tuus, & fratres tui venerunt ad te.
Terra Ægypti in conſpectu tuo eſt: in optimo loco fac eos habitare, & trade eis terram Geſſen. Quod ſi noſti in eis eſſe viros induſtrios, conſtitue illos magiſtros pecorum meorum.

Poſt hæc introduxit Ioſeph patrem ſuum ad Regem, & ſtatuit eum coram eo: qui benedicens illi,

Et in

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

21 *Et filij Biniamin fuerunt: Belah, & Becher, & Aſbel, Gherah, & Nahaman, Echi, & Ros, Muppim, & Chuppim, & Arde.*
22 *Iſti ſunt filij Rachel, qui nati ſunt ipſi Iahacob: omnes animæ quattuordecim.*
23 *Et filij Dan: Chuſim.*
24 *Et filij Naphthali: Iachſeel, & Ghuni, & Ieſer, & Sillem.*
25 *Iſti ſunt filij Bilhah, quam dedit Laban Rachel filiæ ſuæ: & peperit iſtos ipſi Iahacob: omnes animæ ſeptem.*

26 *Omnes animæ, quæ venerūt cum Iahacob in Ægyptum, quæ egreſſæ ſunt de femore eius præter vxores filij Iahacob, omnes animæ fuerunt ſexaginta, & ſex.*

27 *Et filij Ioſeph, qui nati ſunt ei in Ægypto, animæ duæ. Omnes animæ domus Iahacob, quæ ingreſſæ ſunt in Ægyptum, fuerunt ſeptuaginta.*

28 *Et Iehudah miſit ante ſe ad Ioſeph ad præparandum ante ſe Ghoſen, & venerunt in terram Ghoſen.*
29 *Et ligauit Ioſeph currum ſuum, & aſcendit in occurſum Iſrael patris ſui in Ghoſen: & conſpectus eſt ei: & iactauit ſe ad collum eius, & fleuit ſuper collum eius adhuc.*
30 *Et dixit Iſrael ad Ioſeph: Moriar hac vice poſtquam vidi faciem tuam, adhuc enim tu viuis.*

31 *Et dixit Ioſeph fratribus ſuis, & domui patris ſui: Aſcendam, & nunciabo Parhoh, & dicam ei: Fratres mei, & domus patris mei, qui erant in terra Chenahan, venerunt ad me.*
32 *Et viri paſtores pecudum ſunt, quia viri gregarij ſunt: & pecudes eorum, & boues eorum, & omnia, quæ erant ei attulerunt.*
33 *Et erit, cum vocauerit vos Parhoh, & dixerit: Quod eſt opus veſtrum?*
34 *Dicetis: Viri gregarij fuerunt ſerui tui à pueritia noſtra, & vſque nunc, etiam nos, etiam patres noſtri. Vt habitetis in terra Ghoſen: quia abominatio Ægyptiorum eſt omnis paſtor pecudum.*

CAP. XLVII.

1 *ET venit Ioſeph, & nunciauit Parhoh, & dixit: Pater meus, & fratres mei, & pecudes eorum, & boues eorum, & omnia quæ erant eis venerunt è terra Chenahan: & ecce ſunt in terra Ghoſen.*
2 *Et de extremis fratribus ſuis cepit quinque viros, & pertingere fecit eos ante Parhoh.*
3 *Et dixit Parhoh ad fratres eius: Quæ ſunt opera veſtra? Et dixerunt ad Parhoh: Paſtores pecudum ſunt ſerui tui, etiam nos, etiam patres noſtri.*
4 *Et dixerunt ad Parhoh: Vt peregrinaremur in terra venimus: quia non eſt paſcuum pecudibus, quæ ſunt ſeruis tuis, grauis enim fames eſt in terra Chenahan: & nunc habitent quæſo ſerui tui in terra Ghoſen.*
5 *Et dixit Parhoh ad Ioſeph, dicendo: Pater tuus, & fratres tui venerunt ad te.*
6 *Terra Ægypti coram te eſt: in optima terra habitare fac patrem tuum, & fratres tuos: habitent in terra Ghoſen. Et ſi cognoueris, & ſint inter eos viri robuſti, pones eos principes pecudum ſuper his, quæ ſunt mihi.*

7 *Et adduxit Ioſeph Iahacob patrem ſuum, & ſtatuit eum coram Parhoh: & ſalutauit Iahacob ipſum Parhoh.*

Et di-

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

21 Filii autem Beniamin: Bala, & Bochor, & Aſbel: Facti ſunt autem filij Bala: Gera, & Noeman, & Anchis, & Rhos, & Mamphum: Gera aũt genuit Arad.

22 Hi ſunt filij Rachel, quos peperit ipſi Iacob: omnes animæ decem octo.

23 Filij autem Dan: Aſom.

24 Et filij Nephthali: Aſiel, & Goni, & Iſſaar, & Sollem.

25 Hi ſunt filij Balæ, quam dedit Laban Rachel filiæ ſuæ: quæ peperit iſtos ipſi Iacob: omnes animæ ſeptem.

26 Omnes autem animæ, quæ ingreſſæ ſunt cum Iacob in Aegyptum, qui exierunt de femoribus eius abſque mulieribus filiorum Iacob, omnes animæ ſexaginta ſex.

27 Filij autem Ioſeph, qui nati ſunt ei in Aegypto, animæ nouem. Omnes animæ domus Iacob, quæ ingreſſæ ſunt cum Iacob in Ægyptum, animæ ſeptuaginta quinque.

28 Iudam autem miſit ante ſe ad Ioſeph, vt occurreret ei ad vrbem Heroum in terram Rameſſe.

29 Iungens autem Ioſeph currus ſuos, aſcendit in occurſum Iſrael patri ſuo ad Heroum ciuitatem: & conſpectus ei, prócidit ſuper collum eius, & fleuit fletu vberi.

30 Et dixit Iſrael ad Ioſeph: Moriar ex nunc, quia vidi faciem tuam, adhuc enim tu viuis.

31 Dixit autem Ioſeph ad fratres ſuos: Aſcendens annunciabo Pharaoni, & dicam ei: Fratres mei, & domus patris mei, qui erant in terra Chanaan, venerunt ad me.

32 Viri autem ſunt paſtores, viri enim pecorum nutritores erant: & pecora, & boues, & omnia ſua adduxerunt.

33 Itaque ſi vocauerit vos Pharao, & dixerit vobis: Quodnam opus veſtrum eſt?

34 Dicetis: Viri pecorum nutritores ſumus pueri tui, à puero vſque nunc, & nos, & patres noſtri. Vt habitetis in terra Geſem Arabiæ: abominatio enim eſt Aegyptiis omnis paſtor ouium.

CAP. XLVII.

1 VEniens autem Ioſeph nunciauit Pharaoni, dicens: Pater meus, & fratres mei, & pecora, & boues eorum, & omnia quæ eorum, venerunt de terra Chanaan: & ecce ſunt in terra Geſem.

2 De fratribus autem ſuis aſſumpſit quinque viros, & ſtatuit eos coram Pharaone.

3 Et dixit Pharao fratribus Ioſeph: Quodnam eſt opus veſtrum? At illi dixerunt Pharaoni: Paſtores ouium pueri tui, & nos, & patres noſtri.

4 Dixerunt autem Pharaoni: Incolere in terra venimus: non enim eſt paſtus pecoribus puerorum tuorum: inualuit enim fames in terra Chanaan: nunc igitur habitabimus in terra Geſem.

5 * Et dixit Pharao ad Ioſeph, dicens: Pater tuus, & fratres tui venerunt ad te.

6 Ecce terra Aegypti ante te eſt: in terra optima colloca patrem tuum, & fratres tuos: * dixit autem Pharao ad Ioſeph: habitent in terra Geſem. Sin autem noſti quia ſunt inter eos viri potentes: conſtitue eos principes pecorum meorum. Venerunt autem in Aegyptum ad Ioſeph Iacob, & filij eius; & audiuit Pharao Rex Aegypti. *

7 Introduxit autem Ioſeph Iacob patrem ſuum, & ſtatuit eum coram Pharaone. Et benedixit Iacob Pharaonem.

* Quæ infra aſteriſ claudũtur in Bibl. Septua. Romanæ Editionis habentur hoc loco.

Chald.Paraph.Tranſl.

21 *Filij autem Beniamin: Bale, & Bechor, & Aſbel, & Gera, & Nahaman, & Achi, & Ros, Mupim quoque & Hupim, & Arde.*

22 *Hi ſunt filij Rachel, qui nati ſunt Iacob: omnes animæ quattuordecim.*

23 *Et filij Dan: Huſſim.*

24 *Filij autem Neptali: Iaſiel, & Gumi: & Geſſer, & Silem.*

25 *Iſti ſunt filij Balæ, quam dedit Laban Rachel filiæ ſuæ & hos peperit ex Iacob: omnes animæ ſeptem.*

26 *Cunctaque animæ, quæ ingreſſæ ſunt cum Iacob in Ægyptum, egredientes à femore ſuo, præter vxores filiorum Iacob, omnes animæ ſexaginta & ſex.*

27 *Et filij Ioſeph, qui nati ſunt in Ægypto animæ duæ. Omnes animæ domus Iacob, quæ ingreſſæ ſunt in Ægyptum fuerunt ſeptuaginta.*

28 *Et miſit ante ſe Iudam in Ægyptum ad Ioſeph in Geſſen, vt præpararet ante ſe, & venit in terram Geſſen.*

29 *Et iunxit Ioſeph currum ſuum, & aſcendit in occurſum Iſrael patris ſui in Geſſen: & cùm vidiſſet eum, ruit ſuper collum eius, & inſuper fleuit ſuper collum eius.*

30 *Et dixit Iſrael ad Ioſeph: Quamuis nunc morerer, iam conſolatus eſſem poſtquam vidi faciem tuam, quoniam adhuc tu viuis.*

31 *Et dixit Ioſeph fratribus ſuis & domui patris ſui: Aſcendam & nunciabo Pharaoni, dicamque ei: Fratres mei, & domus patris mei, quæ erat in terra Chanaan, venerunt ad me:*

32 *Et ſunt viri paſtores ouium, quia poſſeſſores gregum fuerunt: oues quoque ſuas, & boues, & omnia ſua adduxerunt.*

33 *Cumque vocauerit vos Pharao, & dixerit Quod eſt opus veſtrum?*

34 *Dicetis: Viri poſſeſſores gregum fuerunt ſerui tui ab adoleſcentia noſtra vſque nunc, tam nos, quàm patres noſtri. Vt habitetis in terra Geſen: quoniam abominantur Ægyptij omnes paſtores ouium.*

CAP. XLVII.

1 *ET venit Ioſeph, & nunciauit Pharaoni, & ait: Pater meus, & fratres mei, & oues eorum, & omnia quæ habent, venerunt de terra Chanaan: & ipſi ſtant in terra Geſen.*

2 *Extremos quoque fratrum ſuorum tulit quinque viros, & conſtituit eos coram Pharaone.*

3 *Dixitque Pharao fratribus eius: Quod eſt opus veſtrum? Et dixerunt Pharaoni: Paſtores ouium ſumus ſerui tui, tam nos, quàm patres noſtri.*

4 *Dixeruntq́; Pharaoni: Ad habitandum in terra venimus: quoniam non eſt paſtus ouibus ſeruorum tuorum: quia valida fames in terra Chanaan: & nunc quæſumus vt habitent ſerui tui in terra Geſen.*

5 *Et ait Pharao ad Ioſeph, dicens: Pater tuus & fratres tui venerunt ad te.*

6 *Terra Ægypti coram te eſt: in meliori loco terræ colloca patrem tuum, & fratres tuos, & habitent in terra Geſen. & ſi cognoſcis eſſe inter eos viros fortes, conſtitue eos principes pecorum meorum.*

7 *Et adduxit Ioſeph Iacob patrem ſuum, & ſtatuit eum coram Pharaone. & benedixit Iacob Pharaonem.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et interrogatus ab eo: Quot ſunt dies annorum vitæ tuæ?

Reſpondit: Dies peregrinationis meæ centum triginta annorum ſunt, parui & mali, & non peruenerunt vſque ad dies patrum meorum quibus peregrinati ſunt.

Et benedicto rege, egreſſus eſt foras.

Ioſeph vero patri ſuo, & fratribus ſuis dedit poſſeſſionem in Aegypto in optimo terræ loco, Rameſſes, vt præceperat Pharao.

Et alebat eos, omnemque domum patris ſui, præbens cibaria ſingulis.

In toto enim orbe panis deerat, & oppreſſerat fames terram, maximè Aegypti, & Chanaan.

E quibus omnē pecuniam congregauit pro venditione frumenti, & intulit eam in ærarium regis.

Cumque defeciſſet emptoribus pretium, venit cuncta Aegyptus ad Ioſeph, dicens: Da nobis panes: quare morimur coram te, deficiente pecunia?

Quibus ille reſpondit: Adducite pecora veſtra, & dabo vobis pro eis cibos, ſi pretium non habetis.

Quæ cum adduxiſſent, dedit eis alimenta pro equis, & ouibus, & bobus, & aſinis: ſuſtentauitque eos illo anno pro commutatione pecorum.

Venerunt quoque anno ſecundo, & dixerunt ei: Non celabimus dominum noſtrum quod deficiente pecunia, pecora ſimul defecerunt: nec clàm te eſt, quod abſque corporibus, & terra nihil habeamus.

Cur ergo moriemur te vidente? & nos & terra noſtra tui erimus: eme nos in ſeruitutem regiam, & præbe ſemina, ne pereunte cultore, redigatur terra in ſolitudinem.

Emit igitur Ioſeph omnem terram Aegypti, vendentibus ſingulis poſſeſſiones ſuas præ magnitudine famis. Subiecitque eam Pharaoni,

Et cunctos populos eius à nouiſſimis terminis Aegypti vſq; ad extremos fines eius,

Præter terram ſacerdotum, quæ à rege tradita fuerat eis: quibus & ſtatuta cibaria ex horreis publicis præbebantur, & idcirco non ſunt compulſi vendere poſſeſſiones ſuas.

Dixit ergo Ioſeph ad populos: En vt cernitis, & vos & terram veſtram Pharao poſſidet: accipite ſemina, & ſerite agros,

Vt fruges habere poſſitis. Quintam partem regi dabitis: quattuor reliquas permitto vobis in ſementem, & in cibum familiis & liberis veſtris.

Qui reſponderunt: Salus noſtra in manu tua eſt: reſpiciat nos tantum dominus noſter, & læti ſeruiemus regi.

Ex eo tempore vſque in præſentem diem in vniuerſa terra Aegypti regibus quinta pars ſoluitur, & factum eſt quaſi in regem, abſque terra ſacerdotali, quæ libera ab hac conditione fuit.

Habitauit ergo Iſrael in Aegypto, id eſt, in terra Geſſen, & poſſedit eam: auctuſque eſt, & multiplicatus nimis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

8 *Et dixit Parhoh ad Iahacob: Quot ſunt dies annorum vitæ tuæ?*

9 *Et dixit Iahacob ad Parhoh: Dies annorum peregrinationum mearum, ſunt triginta, & centum anni, parui, & mali fuerunt dies annorum vitæ meæ, & non attigerunt dies annorum vitæ patrum meorum in diebus peregrinationum ſuarum.*

10 *Et ſalutauit Iahacob ipſum Parhoh, & egreſſus eſt à facie Parhoh.*

11 *Et habitare fecit Ioſeph patrem ſuum, & fratres ſuos, & dedit eis poſſeſſionem in terra Ægypti in optima terra, in terra Rahameſes, quemadmodum præcepit Parhoh.*

12 *Et aluit Ioſeph patrem ſuum, & fratres ſuos, & omnem domum patris ſui pane, ac ſi adhuc eſſent paruuli.*

13 *Et panis non erat in omni terra: grauis enim fames erat valdè, & laborauit terra Ægypti, & terra Chenahan propter famem.*

14 *Et collegit Ioſeph omnem pecuniam, quæ inuenta eſt in terra Ægypti, & in terra Chenahan pro alimento quod ipſi emebant, & intulit Ioſeph pecuniam in domum Parhoh.*

15 *Et conſumpta eſt pecunia è terra Ægypti, & è terra Chenahan, & venit omnis Ægyptus ad Ioſeph, dicendo: Da nobis panem: & vt quid moriemur coram te, defecit enim pecunia?*

16 *Et dixit Ioſeph: Date pecudes veſtras, & dabo vobis pro pecudibus veſtris, ſi defecit pecunia.*

17 *Et attulerunt pecudes ſuas ad Ioſeph, & dedit eis Ioſeph panem pro equis, & pro grege pecudum, & pro armento boum, & pro aſinis: & ſuſtentauit eos pane pro omnibus gregibus illorum anno ipſo.*

18 *Et finitus eſt annus ipſe, & venerunt ad eum anno ſecundo, & dixerunt ei: Non abſcondemus à domino meo, quòd ſi finita eſt pecunia, & grex iumentorum domino meo: non remanſit coram domino meo præterquam corpus noſtrum, & terra noſtra.*

19 *Vt quid moriemur in oculis tuis? etiam nos, etiam terram noſtram: eme nos, & terram noſtram, pro pane, & viuemus nos, & terra noſtra, ſerui Parhoh, & da ſemen, & viuemus, & non moriemur, & terra non deſolabitur.*

20 *Et emit Ioſeph omnem terram Ægypti pro Parhoh: vendiderunt enim Ægyptij vnuſquiſq; agrum ſuum, quia inualuerat ſuper eos fames. Et fuit terra Parhoh.*

21 *Et populum tranſire fecit ad vrbes ab extremitate termini Ægypti vſque ad extremitatem eius.*

22 *Tantummodo terram ſacerdotum, non emit, quia pars ſacerdotibus erat à Parhoh, & comedebant partem ſuam, quam dedit eis Parhoh, idcirco non vendiderunt terram ſuam.*

23 *Et dixit Ioſeph ad populum: Ecce emi vos hodie, & terram veſtram ipſi Parhoh: ecce vobis ſemen, & ſeretis terram.*

24 *Et erit è frugibus dabitis quintum ipſi Parhoh, & quatuor partes erunt vobis pro ſemine agri, & pro cibo veſtro, & eorum, qui ſunt in domibus veſtris, & ad comedendum pro paruulis veſtris:*

25 *Et dixerunt: Viuificaſti nos: inueniamus gratiam in oculis domini mei, & erimus ſerui Parhoh.*

26 *Et poſuit ipſum Ioſeph in ius vſque ad diem hanc ſuper terram Ægypti ipſi Parhoh pro quinto, dumtaxat terra ſacerdotum tantum non fuit Parhoh.*

27 *Et habitauit Iſrael in terra Ægypti, in terra Ghoſen: & poſſeſſiones fecerunt in ea, & creuerunt, & multiplicati ſunt valdè.*

d by Google

Tranſl. ex Septuag.

8 Dixit autem Pharao ipſi Iacob: Quot anni dierum vitæ tuæ?

9 Et dixit Iacob Pharaoni: Dies annorum vitæ meæ, quos incolo, centum triginta anni, puſilli, & mali fuerunt dies annorum vitæ meæ: non peruenerunt ad dies annorum vitæ patrum meorum, quos dies incoluerunt.

10 Et benedicens Iacob Pharaonem, exiuit ab eo.

11 Et habitare fecit Ioſeph patrem ſuum, & fratres ſuos, & dedit eis poſſeſſionem in terra Ægypti, in terra optima, in terra Rameſſe, ſicut præcepit Pharao.

12 Et triticũ metiebatur Ioſeph patri ſuo, & fratrib. & omni domui patris ſui, triticũ ſecundũ corpus.

13 Triticum autem non erat in omni terra, inualuerat enim fames valdè, defecit autẽ terra Aegyti, & terra Chanaan à fame.

14 Congregauit autem Ioſeph omne argentũ quod eſt inuentum in terra Aegypti, & in terra Chanaan ex tritico, quod emebant, & metiebatur eis, & intulit Ioſeph omne argentum in domũ Pharaonis.

15 Et defecit omne argẽtum de terra Aegypti, & de terra Chanaan: venerunt autem oẽs Aegyptij ad Ioſeph, dicentes: Da nobis panes: & vt quid morimur coram te, defecit enim argentum noſtrum?

16 Dixit autem eis Ioſeph: Afferte pecora veſtra, & dabo vobis panes pro pecoribus veſtris, ſi defecit argentum veſtrum.

17 Adduxerunt autem pecora ſua ad Ioſeph, & dedit eis Ioſeph panes pro equis, & pro ouibus, & pro bobus, & pro aſinis, & enutriuit eos in panibus pro omnibus pecoribus eorum in anno illo.

18 Exiit autem annus ille, & venerunt ad eum in anno ſecundo, & dixerunt ei: Numquid fortè deleamur à domino noſtro, ſiquidem defecit argentum noſtrum, & ſubſtantia, & pecora ad te dominum: & non remanſit nobis coram domino noſtro, niſi proprium corpus, & terra noſtra.

19 Vt igitur non moriamur coram te: & terra deſoletur, acquire nos, & terram noſtram pro panibus. & erimus nos: & terra noſtra pueri Pharaoni: da ſemen, vt ſeminemus, & viuamus, & non moriamur, & terra non deſolabitur.

20 Et acquiſiuit Ioſeph omnem terram Aegyptiorum Pharaoni, vendiderunt enim Aegyptij terram ſuam Pharaoni, ſuperauit enim eos fames. Et facta eſt terra Pharaoni.

21 Et populum ſubiecit ei in pueros, ab extremis finibus Aegypti j vſque ad extremos.

22 Præter terrã ſacerdotũ tantũ, nõ poſſedit iſtã Ioſeph: in datione enim dedit donũ ſacerdotibus Pharao, & comedebant dationem, quam dedit eis Pharao, propter hoc non vendiderunt terram ſuam.

23 Dixit autem Ioſeph omnibus Aegyptijs: Ecce acquiſiui vos, & terram veſtram hodie Pharaoni: ſumite vobis ſemen, & ſeminate terram.

24 Et erunt genimina eius: Et dabitis quintam partem Pharaoni: quatuor autem partes erunt vobis ipſis in ſemen terræ, & in eſcam vobis, & omnibus, qui in domibus veſtris.

25 Et dixerunt: Saluaſti nos: inuenimus gratiam coram domino noſtro, & erimus pueri Pharaoni.

26 Et poſuit illis Ioſeph in præceptum vſque in hodiernum diem in terra Aegypti, vt præſtent quintas Pharaoni, præter terram ſacerdotum tantum, non erat Pharaoni.

27 Habitauit autem Iſrael in terra Aegypti ſuper terram Geſem, & habuerunt hæreditates in ea: & creuerunt, & multiplicati ſunt valdè.

Chald. Paraph. Tranſl.

8 *Dixitque Pharao ad Iacob: Quot ſunt anni vitæ tuæ?*

9 *Et dixit Iacob ad Pharaonem: Anni vitæ peregrinationis meæ, centum & triginta anni ſunt, pauci & mali: & non attigerunt vſque ad dies vitæ patrum meorum in diebus peregrinationis ſuæ.*

10 *Benedixitque Iacob Pharaoni, & egreſſus eſt à facie Pharaonis.*

11 *Et collocauit Ioſeph patrem ſuum, & fratres ſuos: & dedit eis poſſeſſionem in terra Ægypti in meliori loco terræ, in terra Rameſſes, ſicut præceperat Pharao.*

12 *Et alebat Ioſeph patrẽ ſuũ, & fratres ſuos, & omnẽ domũ patris ſui; præbens panẽ iuxta familiã vniuſcuiuſque.*

13 *Neque erat panis in vniuerſa terra, quoniam præualuerat fames nimis, & deficiebat populus terræ Ægypti, & populus terræ Chanaan propter famem.*

14 *Et congregauit Ioſeph argentum, quod inuentum eſt in terra Ægypti, & in terra Chanaan pro frumento, quod ipſi emebant, & intulit Ioſeph argentum in domum Pharaonis.*

15 *Conſummatumque eſt argentum de terra Ægypti, & de terra Chanaan, & venerunt omnes Ægyptij ad Ioſeph, dicentes: Da nobis panem: cur moriemur coram te, cùm conſummatum ſit argentum?*

16 *Dixitque Ioſeph: Afferte pecora veſtra, & dabo vobis frumentum pro pecoribus veſtris, ſi argentum conſummatum eſt.*

17 *Adduxeruntque pecora ſua ad Ioſeph, & dedit eis Ioſeph panem pro equis, & pro pecoribus ouium, & pro bobus, & aſinis: & alebat eos pane ipſo anno pro vniuerſis pecoribus ſuis.*

18 *Et completus eſt annus ille, & venerunt ad eum in ſecundo anno, atque dixerunt ei: Non celauimus quicquam domino noſtro, cùm defecit argentum: pecora quoque adduximus ad dominum noſtrum, & nihil remanet coram domino noſtro, niſi corpora noſtra, & terra noſtra.*

19 *Quare moriemur coram te, tam nos, quàm terra noſtra? eme nos & terram noſtram pro pane, & erimus nos, & terra noſtra ſeruientes Pharaoni: & præbe ſemina, & viuemus, & non moriemur, & terra non deſolabitur.*

20 *Emitque Ioſeph omnem terram Ægypti Pharaoni, quoniam vendiderunt vnuſquiſque Ægyptiorum agrum ſuum, quia præualebat ſuper eos fames. Et fuit terra Pharaoni.*

21 *Populum autem tranſtulit de ciuitate in ciuitatem, à finibus termini Ægypti, vſque ad extremum eius.*

22 *Sed terram ſacerdotum non emit: quoniam portio dabatur ſacerdotibus à Pharaone, & comedebant portionem ſuam, quam dabat eis Pharao: propterea non vendiderunt terras ſuas.*

23 *Dixitque Ioſeph populo: Ecce emi vos hodie & terram veſtram Pharaoni: ecce do vobis ſementem, & ſeminabitis terram.*

24 *Et erit cùm produxerit fructus. Dabitis quintam partem Pharaonis: quattuor autem partes erunt vobis in ſementem agrorum, & vt comedatis vos, & homines domus veſtræ, & in cibum familiæ veſtræ.*

25 *Et dixerunt: Viuificaſti nos: inuenimus gratiam in oculis domini noſtri, & erimus ſerui Pharaonis.*

26 *Et poſuit illud Ioſeph in ſtatutum vſque in præſentem diem ſuper terram Ægypti, quod darent quintam partem Pharaoni, ſola enim terra ſacerdotum non fuit Pharaoni.*

27 *Habitauitque Iſraël in terra Ægypti, in terra Geſſen, & poſſederunt eam: & multiplicati ſunt, & creuerunt nimis.*

Vulgat. Editio.

28 Et vixit in ea decem & ſeptem annis: factique ſunt omnes dies vitæ illius centum quadraginta ſeptem annorum.

29 Cumque appropinquare cerneret diem mortis ſuæ, vocauit filium ſuum Ioſeph, & dixit ad eum: Si inueni gratiam in conſpectu tuo, * pone manum tuam ſub femore meo: & facies mihi miſericordiam, & veritatem, vt non ſepelias me in Ægypto:

* Sup. 24.2.

30 Sed dormiã cũ patribus meis, & auferas me de terra hac, condaſq; in ſepulchro maiorũ meorum. Cui reſpondit Ioſeph: Ego faciam quod iuſſiſti.

31 Et ille: Iura ergo, inquit, mihi. Quo iurante, adorauit Iſrael Deum, conuerſus ad lectuli caput.

CAP. XLVIII.

1 His ita tranſactis nunciatum eſt Ioſeph, quod ægrotaret pater ſuus: qui, aſſumptis duobus filiis Manaſſe, & Ephraim, ire perrexit.

2 Dictumque eſt ſeni: Ecce filius tuus Ioſeph venit ad te. Qui confortatus ſedit in lectulo.

3 Et ingreſſo ad ſe ait: Deus omnipotens * apparuit mihi in Luza, quæ eſt in terra Chanaan: Benedixitque mihi,

* Sup. 28.13.

4 Et ait: Ego te augebo, & multiplicabo, & faciam te in turbas populorum: daboque tibi terram hãc, & ſemini tuo poſt te in poſſeſſionem ſempiternam.

5 Duo ergo filij tui, qui * nati ſunt tibi in terra Aegypti antequam huc venirem ad te, mei erunt: * Ephraim, & Manaſſes, ſicut Ruben, & Simeon reputabuntur mihi.

* Sup. 41.50. * Ioſ. 13.7.29

6 Reliquos autem quos genueris poſt eos, tui erũt, & nomine fratrum ſuorum vocabuntur in poſſeſſionibus ſuis.

7 Mihi enim quando veniebam de Meſopotamia, * mortua eſt Rachel in terra Chanaan in ipſo itinere, eratque vernum tempus: & ingrediebar Ephratam, & ſepeliui eam iuxta viam Ephratæ, quę alio nomine appellatur Bethlehem.

* Sup. 35.21.

8 Videns autem filios eius dixit ad eum: Qui ſunt iſti?

9 Reſpondit: Filij mei ſunt, quos donauit mihi Deus in hoc loco. Adduc, inquit, eos ad me, vt benedicam illis.

10 Oculi enim Iſrael caligabant præ nimia ſenectute, & clarè videre non poterat. Applicitoſque ad ſe, deoſculatus, & circumplexus eos,

11 Dixit ad filium ſuum: Non ſum fraudatus aſpectu tuo: inſuper oſtendit mihi Deus ſemen tuum.

12 Cumque tuliſſet eos Ioſeph de gremio patris, adorauit pronus in terram.

13 Et poſuit Ephraim ad dexteram ſuam, id eſt, ad ſiniſtram Iſrael: Manaſſen vero in ſiniſtra ſua, ad dexteram ſcilicet patris, applicuitque ambos ad eum.

14 Qui extendens manum dexteram, poſuit ſuper caput Ephraim minoris fratris: ſiniſtram autem ſuper caput Manaſſe, qui Maior natu erat, commutans manus.

15 * Benedixitque Iacob filiis Ioſeph, & ait: Deus, in cuius conſpectu ambulauerunt patres mei Abraham, & Iſaac, Deus qui paſcit me ab adoleſcentia mea vſque in præſentem diem.

* Heb. 11.21.

16 * Angelus, qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris iſtis: & inuocetur ſuper eos nomen meum, nomina quoque patrum meorum Abrahã, & Iſaac, & creſcãt in multitudinem ſuper terram.

* Sup. 31.29. 32.2. Matt. 18.10.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

28 *Et vixit Iahacob in terra Ægypti, ſeptemdecim annos: & fuerunt dies Iahacob anni vitæ eius ſeptem anni, & quadraginta, & centum anni.*

29 *Et appropinquauerunt dies Iſrael, vt moreretur, & vocauit filium ſuum Ioſeph, & dixit ei: Si quæſo inueni gratiam in oculis tuis, pone quæſo manum tuam ſub femore meo, & facies mecum miſericordiam, & veritatem, ne quæſo ſepelias me in Ægypto.*

30 *Et dormiam cum patribus meis, & tolles me ex Ægypto, & ſepelies me in ſepulchro eorum. Et dixit: Ego faciam ſecundum verbum tuum.*

31 *Et dixit: Iura mihi. Et iurauit ei, & incuruauit ſe Iſrael ad caput lecti.*

CAP. XLVIII.

1 *Et fuit, poſt hæc dixit quiſpiam ad Ioſeph, ecce pater tuus ægrotat: & accepit duos filios ſuos ſecum Menaſſeh, & Ephraim.*

2 *Et nunciauit ipſi Iahacob nuncius, & dixit: Ecce filius tuus Ioſeph venit ad te. Et vim fecit ſibi Iſrael, & ſedit ſuper lectum.*

3 *Et dixit Iahacob ad Ioſeph: Deus omnipotens viſus eſt mihi in Luz, in terra Chenahan: Et benedixit mihi.*

4 *Et dixit ad me: Ecce ego creſcere facio te, & multiplicari faciam te, & dabo te in cœtum populorum: & dabo terram hanc ſemini tuo poſt te in hæreditatem perpetuam.*

5 *Et nunc duo filij tui, qui nati ſunt tibi in terra Ægypti, antequam venirem ad te in Ægyptum, mei ſunt, Ephraim, & Menaſſeh, ſicut Reuben, & Simhon erunt mei.*

6 *Et liberi tui quos generabis poſt eos, tui erunt, ſecundum nomen fratrum ſuorum vocabuntur in hæreditate ſua.*

7 *Et me veniente Padan, mortua eſt mihi Rachel in terra Chenahan, quum adhuc eſſet miliare terræ ad veniendum in Ephrath: ipſa eſt Bethlechem.*

8 *Et vidit Iſrael filios Ioſeph, & dixit: Cuius ſunt iſti?*

9 *Et dixit Ioſeph patri ſuo: Filij ſunt, quos dedit mihi Deus hic, & dixit. Duc eos quæſo ad me, & benedicam eis.*

10 *Et oculi Iſrael graues erant propter ſenectutem. Non poterat videre, & accedere fecit eos ad illum, & oſculatus eſt eos, & amplexatus eſt eos.*

11 *Et dixit Iſrael ad Ioſeph: Videre faciem tuam non putabam, & ecce videre fecit me Deus etiam ſemen tuum.*

12 *Et eduxit Ioſeph eos è genibus eius, & incuruauit ſe in faciem ſuam ſuper terram.*

13 *Et tulit Ioſeph ambos ipſos, Ephraim in dexteram ſuam à ſiniſtra Iſrael: & Menaſſeh in ſiniſtram ſuam à dextra Iſrael, & accedere fecit ad eum.*

14 *Et extendit Iſrael dexteram ſuam, & poſuit ſuper caput Ephraim qui erat minor: & ſiniſtram ſuam ſuper caput Menaſſeh, intelligere fecit manus ſuas, quod Menaſſeh foret primogenitus.*

15 *Et benedixit ipſi Ioſeph, & dixit: Deus in cuius conſpectu ambulauerunt patres mei Abraham, & Iſchac, Deus qui paſcit me à tempore præcedenti vſque ad diem hanc.*

16 *Angelus, qui redemit me ab omni malo, benedicat pueris: & vocetur in eis nomen meum, & nomen patrum meorum, & Iſchac, & inſtar piſcium ſint in multitudinem in medio terræ.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

18 Supertixit autem Iacob in terra Aegypti decem
& ſeptem annos, & fuerunt dies Iacob annorum
vitæ eius centum quadraginta ſeptem anni.
29 Appropinquauerunt autem dies Iſrael, vt mo-
reretur, & vocauit filium ſuum Ioſeph, & dixit ei:
Si inueni gratiam coram te, ſuppone manum
tuam ſub femore meo: & facies in me miſericor-
diam, & veritatem, vt non ſepelias me in Ægy-
pto:
30 Sed dormiam cum patribus meis, & tolles me de
Ægypto, & ſepelies me in ſepulchro eorum. Ille
verò dixit: Ego faciam iuxta verbum tuum.
31 Dixit autem: Iura mihi. Et iurauit ei, & adora-
uit Iſrael ſuper ſummitatem virgæ eius.

CAP. XLVIII.

1 FActũ eſt autẽ poſt verba hæc, & nũciatũ eſt Io-
ſeph, quia pater tuus turbatur: & aſſumẽs duos
filios ſuos, Manaſſe, & Ephraim, venit ad Iacob.
2 Nunciatum eſt autem Iacob, dicentes: Ecce filius
tuus Ioſeph venit ad te. Et confortatus Iſrael ſedit
ſuper lectum.
3 Et dixit Iacob ad Ioſeph: Deus meus apparuit mi-
hi in Luza in terra Chanaan: Et benedixit me,
4 Et dixit mihi: Ecce ego augebo te, & multipli-
cabo te, & faciam te in congregationes gentium:
& dabo tibi terram hanc, & ſemini tuo poſt te
in poſſeſſionem æternam.
5 Nunc igitur duo filii tui, qui facti ſunt tibi in
terra Aegypto, priuſquam venirem ad te in Aegy-
ptum, mihi ſunt: Ephræm, & Manaſſe: tanquam
Ruben, & Symeon erunt mihi.
6 Nati autem, quoſcunque genueris poſtea, erunt
in nomine fratrum ſuorum, vocabuntur in forti-
bus illorum.
7 Ego autem, quando veni de Meſopotamia Syriæ,
mortua eſt Rachel mater tua in terra Chanaan,
appropinquante me ad hyppodromum Chabratha
terræ ad veniendum in Ephratha: & defodi eam in
via hyppodromi: hæc eſt Bethleem.
8 Videns autem Iſrael filios Ioſeph, dixit: Qui ti-
bi hi?
9 Dixit autem Ioſeph patri ſuo: Filij mei ſunt,
quos dedit mihi Deus hic. Et dixit Iacob: Adduc
mihi eos, vt benedicam eos.
10 Oculi autem Iſrael, grauati erãt præ ſenectute, &
non poterat aſpicere. Et appropinquauit eos ad eũ,
& oſculatus eſt eos, & complexus eſt eos.
11 Et dixit Iſrael ad Ioſeph: Ecce facie tua non
ſum priuatus: & ecce oſtendit mihi Deus etiam ſe-
men tuum.
12 Et eduxit eos Ioſeph à genibus eius, & adoraue-
runt in faciem ſuper terram.
13 Sumens autem Ioſeph duos filios ſuos, Ephræm
quidem in dextera, à ſiniſtris autem Iſrael: Manaſ-
ſen autem à ſiniſtris, à dextris autem Iſrael, appro-
pinquauit eos ei.
14 Extendens autem Iſrael manum dexteram, im-
poſuit ſuper caput Ephræm (hic autem erat iu-
nior) & ſiniſtram ſuper caput Manaſſe, commutans
manus:
15 Et benedixit eos, & dixit: Deus cui placuerunt
patres mei in conſpectu eius, Abraham, & Iſaac,
Deus qui nutrit me à iuuentute vſque in diem
hanc,
16 Angelus, qui eruit me ex õnibus malis, benedicat
paruulos hos: & inuocabitur in eis nomen meũ, &
nomẽ patrum meorum Abraham, & Iſaac, & mul-
tiplicentur in multitudinem multã ſuper terram.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Vixitque Iacob in terra Ægypti decem & ſeptem annis
& fuerunt dies annorum vita Iacob, centum & quadra-
ginta & ſeptem anni.*
*Et appropinquauerunt dies Iſrael, vt moreretur, & vo-
cauit filium ſuum Ioſeph, & dixit ei: Si inueni nunc gra-
tiam in oculis tuis, pone, obſecro, manum tuam ſub fe-
more meo: & facies mecum miſericordiam, & veritatem
ne ſepelias me, obſecro, in Ægypto.*
*Et dormiam cum patribus meis, & auferes me de Ægy-
pto, & ſepelies me in ſepulchris eorum. Et dixit: Ego fa-
ciam ſecundum verbum tuum.*
*Et dixit: Iura mihi. Et iurauit ei, & adorauit Iſrael
ſuper caput lectuli.*

CAP. XLVIII.

*ET factum eſt poſt verba hæc, & dictum eſt ad Ioſeph
ecce pater tuus iacet infirmus: & tulit duos filios ſe-
cum, Manaſſen, & Ephraim.*
*Et nunciatum eſt Iacob, atque dictum eſt ei: Ecce filius
tuus Ioſeph venit ad te. Et confortatus eſt Iſrael, & ſedit
in lectulo.*
*Et dixit Iacob ad Ioſeph: Deus omnipotens apparuit
mihi in Luza in terra Chanaan: Et benedixit mihi:*
*Et dixit ad me: Ecce ego multiplicabo te, & creſcere te
faciam, & ponam te in congregationem tribuum: & da-
bo terram hanc, & filiis tuis poſt te in poſſeſſionem æter-
nam.*
*Et nunc duo filij tui Ephraim: & Manaſſes, qui nati
ſunt tibi in terra Ægypti, antequam venirem ad te in
Ægyptum, mei erunt: ſicut Ruben, & Symeon erunt co-
ram me.*
*Et filij quos genueris poſt eos, tui erunt, in nomine fra-
trum ſuorum vocabuntur in poſſeſſionibus ſuis.*
*Et cùm ego veniſſem de Meſopotamia, mortua eſt Ra-
chel in terra Chanaan in via, cùm adhùc eſſet ſpatium
terræ vt ingrederer in Ephratam, et ſepeliui eam in via
Ephrata, quæ eſt Bethleem.*
Et vidit Iſrael filios Ioſeph, et dixit: Qui ſunt iſti?
*Et dixit Ioſeph ad patrem ſuum: Filij mei ſunt, quos
dedit mihi Deus hic. Et ait: Applica, obſecro, eos ad me
vt benedicam eis.*
*Oculi autem Iſrael grauati erant præ ſenectute, et
non poterat videre. Et applicauit eos ad eum, et oſcula-
tus eſt eos, et amplexatus eſt eos.*
*Dixitque Iſrael ad Ioſeph: Nunquam putaui videre fa-
ciem tuam: et ecce oſtendit mihi Deus etiam filios tuos.*
*Et eduxit eos Ioſeph à facie eius, et adorauit pronus
in terram.*
*Et tulit Ioſeph ambos, Ephraim in dextera ſua ad ſi-
niſtram Iſrael: et Manaſſen in ſiniſtra eius ad dexteram
Iſrael, et applicauit eos ad eum.*
*Et tetendit Iſrael dexteram ſuam, et poſuit eam ſu-
per caput Ephraim, qui erat iunior: et ſiniſtram ſuam
ſuper caput Manaſſe, docuit manus ſuas, quamuis Ma-
naſſes erat primogenitus.*
*Et benedixit Ioſeph, et ait: Deus in cuius conſpectu ſer-
uierunt patres mei Abraham, et Iſaac, Deus qui pauit me
à natiuitate mea vſque in diem hanc:*
*Angelus, qui eruit me ab omni malo, benedicat pueris,
et inuocetur in eis nomen meum, et nomen patrum meo-
rum Abraham, et Iſaac, et quaſi piſces maris multipli-
centur inter filios hominum ſuper terram.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Videns autem Ioſeph, quod poſuiſſet pater ſuus dexteram manum ſuper caput Ephraim, grauiter accepit:& apprehenſam manum patris leuare conatus eſt de capite Ephraim, & transferre caput Manaſſe.

18 Dixitq; ad patrem:Non ita conuenit pater:quia hic eſt primogenitus, pone dexteram tuam ſuper caput eius.

19 Qui renuens,ait:Scio fili mi,ſcio:& iſte quidem erit in populos,& multiplicabitur : ſed frater eius minor,maior erit illo : & ſemen illius creſcet in gentes.

20 Benedixitque eis in tempore illo, dicens : In te benedicetur Iſrael,atque dicetur ; Faciat tibi Deus ſicut Ephraim, & ſicut Manaſſe. Conſtituitque Ephraim ante Manaſſen.

21 Et ait ad Ioſeph filium ſuum:En ego morior, & erit Deus vobiſcum,reducetque vos ad terram patrum veſtrorum.

22 Do tibi * partem vnam extra fratres tuos,quam tuli de manu * Amorrhæi in gladio, & arcu meo.

* Ioſ. 15.7. 16.1. * Ioſ. 24.1.

CAP. XLIX.

Deut. 33.

1 VOcauit autem Iacob filios ſuos, & ait eis:Congregamini, vt annunciem quæ ventura ſunt vobis in diebus nouiſſimis.

2 Congregamini,& audite filij Iacob, audite Iſrael patrem veſtrum.

3 Ruben primogenitus meus,tu fortitudo mea,& principium doloris mei : prior in donis, maior in imperio.

4 Effuſus es ſicut aqua, non creſcas : * quia aſcendiſti cubile patris tui, & maculaſti ſtratum eius.

* Sup. 35.22. 1. Par. 5.1.

5 Simeon,& Leui fratres: vaſa iniquitatis bellantia.

6 In conſilium eorum non veniat anima mea, & in cœtu illorum non ſit gloria mea : * quia in furore ſuo occiderunt virum, & in voluntate ſua ſuffoderunt murum.

* Sup. 34.25.

7 Maledictus furor eorum,quia pertinax:& indignatio eorum, quia dura: * diuidam eos in Iacob, & diſpergam eos in Iſrael.

* Ioſ. 19.1. 21

8 Iuda,te laudabunt fratres tui : manus tua in ceruicibus inimicorum tuorum, adorabunt te filij patris tui.

9 * Catulus leonis Iuda : ad prædam fili mi aſcendiſti : requieſcens accubuiſti vt leo,& quaſi leæna, quis ſuſcitabit eum?

*1. Par. 5.2.

10 * NON AVFERETVR ſceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat qui mittendus eſt,& ipſe erit expectatio gentium.

* Ioan. 1.45. Matt. 2.6.

11 Ligans ad vineam pullum ſuum,& ad vitem,ô fili mi,aſinam ſuam.Lauabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine vuæ pallium ſuum.

12 Pulchriores ſunt oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores.

13 Zabulon in littore maris habitabit, & in ſtatione nauium pertingens vſque ad Sidonem.

Iſſa-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Et vidit Ioſeph, quòd poneret pater ſuus manum dexteram ſuam ſuper caput Ephraim, et diſplicuit in oculis eius: et ſuſtentauit manum patris ſui,vt remoueret eam à capite Ephraim ſuper caput Menaſſeh.*

18 *Et dixit Ioſeph patri ſuo : Non ſic pater mi : quia iſte eſt primogenitus, pone manum tuam ſuper caput eius.*

19 *Et renuit pater eius,& dixit: Noui fili mi,noui: etiam ipſe erit in populum,& etiam ipſe creſcet:& profectò frater eius minor creſcet magis,quam ipſe: & ſemen eius erit plenitudo gentium.*

20 *Et benedixit eis in die ipſa, dicendo : In te benedicet Iſrael, dicendo : Ponat te Deus ſicut Ephraim, & Menaſſeh. Et poſuit Ephraim ante Menaſſeh.*

21 *Et dixit Iſrael ad Ioſeph: Ecce ego morior,& erit Deus vobiſcum, & redire faciet vos ad terram patrum veſtrorum.*

22 *Et ego dedi tibi partem vnam ſuper fratres tuos, quam cepi è manu Emorræi gladio meo,& arcu meo.*

CAP. XLIX.

1 *ET vocauit Iahacob filios ſuos,& dixit : Congregate vos, & nunciabo vobis quod euenturum eſt vobis in nouiſſimis diebus.*

2 *Congregate vos,& audite filij Iahacob,& audite Iſrael patrem veſtrum.*

3 *Reuben primogenitus meus, tu fortitudo mea,& principium roboris mei : excellentia, dignitas, & excellentia fortis.*

4 *Leuis ſicut aqua,non habebis excellentiam:quia aſcendiſti cubile patris tui, tunc polluiſti, ſtratum meum excisum fuit.*

5 *Simhon,& Leui fratres: arma iniquitatis, in habitationibus ſuis.*

6 *In ſecretum eorum non veniat anima mea, in cœtu eorum non vniatur gloria mea : quia in furore ſuo occiderunt virum,& voluntate ſua eradicauerunt murum.*

7 *Maledictus furor eorum,quia pertinax: & ira eorum, quia indurata eſt: diuidam eos in Iahacob, & diſpergam eos in Iſrael.*

8 *Iehudah es tu, laudabunt te fratres tui : manus tua erit in ceruice inimicorum tuorum, incuruabunt ſe tibi filii patris tui.*

9 *Vt catulus leonis Iehudah : è præda fili mi aſcendiſti: incuruauit ſe, cubauit ſicut leo, ſicut leo eſt,quis ſuſcitabit eum?*

10 NON RECEDET *virga ex Iehudah,& legiſlator de interpedes eius,donec veniat Meſſias, & ei erit aggregatio populorum.*

11 *Ligans ad vitem pullum ſuum, & ad vitem optimam fili mi aſinam ſuam. Lauit in vino veſtimentum ſuum, & in ſanguine vuarum operimentum ſuum.*

12 *Rubicundior oculis vino,& candidior dentibus lacte.*

13 *Zebulum in portu marium habitabit, & erit in portu nauium,& terminus eius vſque ad Sidon.*

Iſa-

Tranſl. ex Septuag.

17 Videns autem Ioſeph, quia impoſuit pater ſuus manum dexteram ſuam ſuper caput Ephræm, graue ei viſum eſt: & apprehendit Ioſeph manum patris ſui, auferendo eam à capite Ephræm ſuper caput Manaſſe.

18 Dixit autem Ioſeph patri ſuo: Non ita pater: hic enim eſt primitiuus, impone dexteram tuam ſuper caput eius.

19 Et noluit, ſed dixit: Scio fili, ſcio: & hic erit in populum, & hic exaltabitur: ſed frater eius iunior maior ipſo erit: & ſemen eius erit in multitudinem gentium.

20 Et benedixit eos in die illa, dicens: In vobis benedicetur Iſrael, dicentes: Faciat te Deus ſicut Ephræm, & ſicut Manaſſe. Et poſuit Ephræm ante Manaſſe.

21 Dixit autem Iſrael ad Ioſeph: Ecce ego morior, & erit Deus vobiſcum, & reducet vos in terram patrum veſtrorum.

22 Ego autem do tibi Sicimam præcipuam ſuper fratres tuos, quam cepi de manu Amorrhæorum in gladio meo, & arcu.

CAP. XLIX.

1 VOcauit autem Iacob filios ſuos, & dixit eis: Congregamini, vt annunciem vobis, quid occurret vobis in extremis diebus:

2 Congregamini, & audite me filij Iacob, audite Iſrael, audite patrem veſtrum.

3 Ruben primogenitus meus, tu fortitudo mea, & principium filiorum meorum: durus ad ferendum, & durus peruicax:

4 Feciſti contumeliam, ſicut aqua, non efferueſcas: aſcendiſti enim ſuper cubile patris tui, tunc violaſti ſtratum quo aſcendiſti.

5 Symeon, & Leui fratres: conſummauerunt iniquitatem propoſiti ſui.

6 In conſilium eorum non veniat anima mea, & in congregatione eorum non contendant viſcera mea: quia in furore ſuo interfecerunt homines, & in cupiditate ſua ſubneruauerunt taurum.

7 Maledictus furor eorum, quia peruicax: & ira eorum, quia indurata eſt: diuidam eos in Iacob, & diſpergam eos in Iſrael.

8 Iuda, te laudent fratres tui: manus tuæ ſuper dorſum inimicorum tuorum, adorabunt te filij patris tui.

9 Catulus leonis Iuda: ex germine fili mi aſcendiſti: recumbens dormiſti, vt leo, & quaſi catulus leonis, quis ſuſcitabit eum?

10 NON DEFICIET princeps ex Iuda, & dux de femoribus tuis, donec veniant, quæ repoſita ſunt ei, & ipſe eſt expectatio gentium:

11 Alligans ad vitem pullum ſuum, & ad helicem pullum aſinæ ſuæ. Lauabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine vuæ amictum ſuum.

12 Gratifici oculi eius ſuper vinum, & candidi dentes eius, quam lac.

13 Zabulon iuxta mare habitabit, & ipſe ſecus acceſſum nauium, & pertendet vſque ad Sidonem.

Chald. Paraph. Tranſl.

17 *Et vidit Ioſeph, quod poſuit pater ſuus dexteram ſuam ſuper caput Ephraim, et diſplicuit in oculis ſuis: et ſuſtulit manum patris ſui, vt amoueret eam de capite Ephraim, vt poneret eam ſuper caput Manaſſe.*

18 *Et ait Ioſeph patri ſuo: Non ita decet, pater mi: hic enim eſt primogenitus, pone dexteram tuam ſuper caput eius.*

19 *Et noluit pater ſuus, et ait: Scio, fili mi, ſcio: ipſe quippe erit in populum, et etiam ipſe multiplicabitur: ſed frater eius iunior multiplicabitur magis quàm ille: et filij ſui erunt dominantes in populis.*

20 *Et benedixit eis in die illa, dicens: In te benedicetur Iſrael, dicens: Ponat te Deus ſicut Ephraim, et ſicut Manaſſen. Et poſuit Ephraim ante Manaſſen.*

21 *Dixitque Iſrael ad Ioſeph: Ecce ego morior, et erit verbum Domini in adiutorium veſtrum, et reducet vos in terram patrum veſtrorum.*

22 *Ego autem do tibi partem vnam præcipuam ſuper fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhæi oratione mea, et deprecatione mea.*

CAP. XLIX.

1 *ET vocauit Iacob filios ſuos, et ait: Congregamini, et nunciabo vobis quæ vobis euenient in fine dierum.*

2 *Congregamini, et audite filij Iacob, et ſuſcipite doctrinam ab Iſrael patre veſtro.*

3 *Ruben primogenitus meus es tu, robur meum, et principium fortitudinis meæ: tu accepturus eras partes tres, primogenituram ſcilicet, et ſacerdotium, et regnum.*

4 *Sed quia ſecutus es voluntatem tuam, ſicut aqua effuſa, non proficies: neque accipies portionem ſuperexcreſcentem: quoniam aſcendiſti cubile patris tui, tunc, fili mi, violaſti, quando aſcendiſti ſtratum meum.*

5 *Symeon, et Leui fratres: viri fortiſſimi in terra peregrinationis ſuæ fecerunt fortitudinem.*

6 *In ſecreto eorum non fuit anima mea, et in congregatione eorum non conueniat gloria mea: quoniam in furore ſuo occiderunt occiſionem, et in voluntate ſua ſuffoderunt murum inimicorum.*

7 *Maledictus ſit furor eorum, quoniam fortis: et ira eorum, quia dura: diuidam eos in Iacob, et diſpergam eos in Iſrael.*

8 *Iuda laudabo te, et non es confuſus, te laudabunt fratres tui: manus tua præualebit contra inimicos tuos, diſpergentur hoſtes tui, conuertentur retrorſum in conſpectu tuo, et præuenient ſalutantes te filij patris tui.*

9 *Dominium erit ei in principio; ſed in fine magnificabitur regnum domus Iuda: quoniam de iudicio mortis, fili mi, animam tuam abſtuliſti: requieſcet; et habitabit in fortitudine quaſi leo et quaſi leæna, neque erit regnum quod commoueat eum.*

10 *NON AVFERETVR habens principatum à domo Iuda, neque ſcriba à filiis filiorum eius, donec veniat Meſſias cuius eſt regnum, et ei obedient populi.*

11 *Habitabit Iſrael in circuitu ciuitatis ſuæ, populi ædificabunt templum eius, eruntque iuſti in circuitu eius, et factores legis in doctrina eius. Purpura optima erit veſtimentum illius, operimentum eius erit ſericum tinctum coccino variiſque coloribus.*

12 *Montes eius rubicundiores erunt in vineis ſuis, diſtillabunt colles eius vinum: dealbabuntur campi eius frumento, et gregibus ouium.*

13 *Zabulon iuxta portum maris habitabit, et ipſe ſubiiciet prouincias nauibus, et bona maris comedet, et terminus eius erit pertingens vſque ad Sydonem.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Iſſachar aſinus fortis accubans inter terminos.	14	*Iſaſchar vt aſinus fortis, cubans inter duos terminos.*
Vidit requiem quod eſſet bona: & terram, quod optima: & ſuppoſuit humerum ſuum ad portandum, factuſque eſt tributis ſeruiens.	15	*Et vidit requiem, quòd eſſet bona: & terram, quòd eſſet pulchra: & inclinauit humerum ſuum ad portandum, & fuit tributo ſeruiens.*
Dan iudicabit populum ſuum, ſicut & alia tribus in Iſrael:	16	*Dan iudicabit populum ſuum, ſicut vna è tribubus Iſrael.*
Fiat Dan coluber in via, ceraſtes in ſemita, mordens vngulas equi, vt cadat aſcenſor eius retro.	17	*Erit Dan, vt ſerpens iuxta viam, vt ceraſtes iuxta ſemitam, mordens calcaneos equi, & cecidit currus eius retrorſum.*
SALVTARE tuum expectabo Domine.	18	*SALVTEM tuam expectaui Domine.*
Gad, accinctus præliabitur ante eum: & ipſe accingetur retrorſum.	19	*Ghad, exercitum ſuccidet: & ipſe ſuccidet calcaneum.*
Aſer, pinguis panis eius, & præbebit delicias regibus.	20	*Aſer erit pinguis panis eius, & ipſe dabit delicias regis.*
Nephthali, ceruus emiſſus, & dans eloquia pulchritudinibus.	21	*Naphthali, vt cerua dimiſſa, dans eloquia pulchritudinis.*
1.Par. 5. *Filius accreſcens Ioſeph, filius accreſcens, & decorus aſpectu: filiæ diſcurrerunt ſuper murum.	22	*Vt ramus creſcens Ioſeph, vt ramus creſcens iuxta fontem: filiæ incedebant ſuper murum.*
Sed exaſperauerunt eum, & iurgati ſunt, inuideruntque illi habentes iacula.	23	*Et amaricauerunt eum, & iaculauerunt eum, & odio habuerunt eum ſagittarij.*
Sedit in forti arcus eius, & diſſoluta ſunt vincula brachiorum, & manuum illius per manus potentis Iacob: inde paſtor egreſſus eſt lapis Iſrael.	24	*Et habitauit in forti arcus eius, et roborauerunt ſe brachia manuum eius è manibus potentis Iahacob: inde paſcens lapides Iſrael.*
Deus patris tui erit adiutor tuus, & omnipotens benedicet tibi benedictionibus cœli deſuper, benedictionibus abyſſi iacentis deorſum, benedictionibus vberum, & vuluæ.	25	*A Deo patris tui, & adiuuabit te, & ab omnipotente, & benedicet tibi benedictionibus cœli ſurſum, benedictionibus abyſſi cubantis deorſum, benedictionibus vberum, & vuluæ.*
Benedictiones patris tui confortatæ ſunt benedictionibus patrum eius: donec veniret deſiderium collium æternorum: fiant in capite Ioſeph, & in vertice Nazaræi inter fratres ſuos.	26	*Benedictiones patris tui fortiores fuerunt benedictionibus genitorum meorum: vſque ad terminum collium perpetuorum erunt: ſuper caput Ioſeph, & ſuper verticem Nazaræi fratrum eius.*
Beniamin lupus rapax: manè comedet prædam, & veſperè diuidet ſpolia.	27	*Biniamin vt lupus rapiet: manè comedet prædam, & veſperi diuidet ſpolia.*
Omnes hi in tribubus Iſrael duodecim: hæc locutus eſt eis pater ſuus, benedixitque ſingulis, benedictionibus propriis.	28	*Omnes iſtæ tribus Iſrael duodecim: et hoc eſt quod locutus eſt eis pater eorum, et benedixit eis, vnicuique ſecundum benedictionem ſuam, benedixit eis.*
Et præcepit eis, dicens: Ego congregor ad populum meum: ſepelite me cum patribus meis in ſpelunca duplici quæ eſt in agro Ephron Hethæi,	29	*Et præcepit eis, et dixit ad eos: Ego congregor ad populũ meũ: ſepelite me cum patribus meis in ſpelunca, quæ eſt in agro Hephron Chittæi in ſpelunca, quæ eſt in agro duplici,*
Sup. 23. Contra Mambre in terra Chanaan, * quam emit Abraham cum agro ab Ephron Hethæo in poſſeſſionem ſepulchri.	30	*Quæ eſt ante Mamre, in terra Chenahan, quam emit Abraham cum agro ab Hephron Chittæo in poſſeſſionem ſepulchri.*
Ibi ſepelierunt eum, & Saram vxorem eius: ibi ſepultus eſt Iſaac cum Rebecca coniuge ſua: ibi & Lia condita iacet.	31	*Ibi ſepelierunt Abraham, et Sarah vxorem eius: ibi ſepelierunt Iſchac, et Ribcah vxorem eius: et ibi ſepeliui Leah, emptio agri, et ſpelunca quæ eſt in eo, fuit à filiis Cheth.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Iſſacar bonum deſiderauit, requieſcens inter medios cleros:	14	*Iſachar diues in ſubſtantia, & poſſeſſio eius erit inter terminos.*
Et videns requiem, quia bona eſt: & terram, quia pinguis: ſuppoſuit humerum ſuum ad laborandum, & factus eſt vir agricola.	15	*Et vidit partem ſuam, quòd erat bona: & terram quia fructifera: & ſubiiciet prouincias populorum, & diſperdet habitatores earum, & qui relicti fuerint in eis, erunt ei ſeruientes, & tributarij.*
Dan iudicabit populum ſuum, tanquam & vna tribus in Iſrael.	16	*De domo Dan eligetur, & conſurget vir; in diebus eius liberabitur populus ſuus, & in annis eius requieſcent ſimul tribus Iſrael.*
Et fiat Dan ſerpens in via, ſedens in ſemita, mordens calcaneum equi, & cadet eques retrorſum.	17	*Erit vir qui eligetur, & conſurget de domo Dan, cuius timor irruet ſuper populos, & percutiet fortiter Philiſtæos, quaſi coluber: aſpis inſidiabitur iuxta ſemitam, interficiet robuſtos in caſtris Philiſtinorum equites cum peditibus: eneruabit equos, & quadrigas, & deiiciet aſcenſores eorum retrorſum.*
SALVTEM expectans Domini.	18	*SALVTARE tuum expecto Domine, dixit pater noſter Iacob: Non expecto ſalutare Gedeon filij Ioas, quæ eſt ſalus temporalis: neque ſalutare Samſon filij Manue, quæ eſt ſalus tranſitoria: ſed expecto redemptionem Chriſti filij Dauid, qui venturus eſt ad accerſiendum ſibi filios Iſrael; cuius redemptionem deſiderat anima mea.*
Gad, tentatio tentabit eum: & ipſe tentabit eum ſecus pedes.	19	*Caſtra armatorum de domo Gad tranſibunt Iordanem ad prælium coram fratribus ſuis, & cum multa ſubſtantia reuertentur in terram ſuam.*
Aſer, pinguis eius panis: & ipſe dabit delicias principibus.	20	*Terra Aſer optima erit: & ipſe enutrietur delitiis regum.*
Nephtali, virgultum reſolutum, dans in germine pulchritudinem.	21	*Neptali, in terra optima cadet ſors eius, & poſſeſſio eius erit faciens fructus: laudabunt, & benedicent ſuper eos.*
Filius auctus Ioſeph, filius auctus meus zelatus: filius meus adoleſcentior ad me reuertere,	22	*Filius accreſcens Ioſeph, filius qui benedicetur quaſi vitis quæ plantata eſt iuxta fontem aquarum: duo tribus egredientur de filiis ſuis, ſuſcipientque partem, & hereditatem ſuam.*
In quem conſilia conferentes, maledicebant, & intendebant in eum domini ſagittationum.	23	*Et coangustiauerunt eum, & vlti ſunt in eum: & exaſperauerunt eum viri fortiſſimi, viri diſſenſionum.*
Et contriti ſunt cum potentia arcus eorum, & diſſoluti ſunt nerui brachiorũ manus eorum per manum potentis Iacob: inde qui confortauit Iſrael à Deo patris tui:	24	*Et completa eſt in eis prophetia, eo quòd obſeruauit legem in occulto, propoſuitq; conſtantem ſpem ſuam: tunc poſitum eſt aurum optimum ſuper brachia eius, corroborauit, & confirmauit regnum eius, quod fuit ei datum à facie Dei fortiſſimi Iacob: cuius verbo gubernantur patres, et filij tribuum Iſrael.*
Et adiuuit te Deus meus, & benedixit te benedictione cœli deſuper, & benedictione terræ habentis omnia, propter benedictionem vberum, & vuluæ,	25	*Verbum Dei patris tui erit in adiutorium tuum, et omnipotens benedicat tibi benedictionibus roris, qui deſcendit de cœlo deſuper, benedictionibus quæ aſcendunt de profundis terræ deorſum, benedictionibus patris tui, et matris tuæ.*
Benedictionem patris tui, & matris tuæ, præualuit ſuper benedictiones montium ſtabilium: & in benedictionibus collium æternorum: erunt ſuper caput Ioſeph, & ſuper caput fratrum, quorum dux fuit.	26	*Benedictiones patris tui addentur ſuper benedictiones quibus benedixerunt me patres mei, quas optauerunt principes, qui à ſeculo fuerunt: erunt omnes iſtæ benedictiones ſuper caput Ioſeph, et ſuper virum qui ſegregatus fuit à fratribus ſuis.*
Beniamin lupus rapax: manè comedet adhùc, & ad veſperam dat eſcam.	27	*In terra Beniamin habitabit templi maieſtas, et in poſſeſſione eius ædificabitur ſanctuarium: manè et veſperè offerent ſacerdotes oblationes, et in tempore veſpertino diuident reſiduum portionum ſuarum, de reliquiis quæ ſanctificata ſunt.*
Omnes hi filij Iacob duodecim: & locutus eſt eis pater eorum, & benedixit eos, vnumquemque ſecundum benedictionem eius, benedixit eos.	28	*Omnes hi tribus Iſrael duodecim: et hoc eſt quod locutus eſt cum eis pater eorum, et benedixit eis, iuxta benedictionem vniuſcuiuſque benedixit eis.*
Et dixit eis: Ego apponor ad populum meum: ſepelite me cum patribus meis in ſpelunca, quæ eſt in agro Ephron Chettæi, in ſpelunca duplici,	29	*Et præcepit eis, et dixit eis: Ego congregor ad populum meũ: ſepelite me cum patribus meis in ſpelunca quæ eſt in agro Ephron Ethæi, in ſpelunca duplici.*
Quæ eſt contra Mambre in terra Chanaan, quam acquiſiuit Abraham ſpeluncam ab Ephron Chettæo in poſſeſſionem monumenti.	30	*Quæ eſt in agro qui eſt contra faciem Mambre in terra Chanaan, quem agrum emit Abraham ab Ephron Ethæo in poſſeſſionem ſepulchri.*
Ibi ſepelierunt Abraham, & Saram vxorem eius: ibi ſepelierunt Iſaac, & Rebeccam vxorem eius: ibi ſepelierunt Liam, in acquiſitione agri, & ſpeluncæ quæ eſt in eo, à filiis Chet.	31	*Ibi ſepelierunt Abraham, et Saram vxorem eius: ibi ſepelierunt Iſaac, et Rebeccam vxorem eius: ibique ſepeliui Liam, emptio agri, et ſpelunca quæ in eo eſt à filiis Heth.*

Vulgat. Editio.

Finitiſque mandatis quibus filios inſtruebat, 32
collegit pedes ſuos ſuper lectulum & obiit: appoſi
tuſque eſt ad populum ſuum.

CAP. L.

QVod cernens Ioſeph, ruit ſuper faciem patris 1
flens, & deoſculans eum.
Præcepitque ſeruis ſuis medicis, vt aromatibus 2
condirent patrem.
Quibus iuſſa explentibus, tranſierunt quadra- 3
ginta dies: iſte quippe mos erat cadauerum condi-
torum. fleuitque eum Aegyptus ſeptuaginta die-
bus.
Et expleto planctus tempore, locutus eſt Ioſeph 4
ad familiam Pharaonis: Si inueni gratiam in con-
ſpectu veſtro, loquimini in auribus Pharaonis:
Eo quòd pater meus adiurauerit me dicens: En 5
morior, in ſepulchro meo *quod fodi mihi in ter-
ra Chanaan, ſepelies me. Aſcendam igitur, & ſepe-
liam patrem meum, ac reuertar.

* Sup. 47.29.

Dixitque ei Pharao: Aſcende, & ſepeli patrem 6
tuum, ſicut adiuratus es.
Quo aſcendente, ierunt cum eo omnes ſenes do- 7
mus Pharaonis, cunctique maiores natu terræ Ae-
gypti:
Domus Ioſeph cum fratribus ſuis, abſque paruu- 8
lis, & gregibus, atq; armentis quæ dereliquerant in
terra Geſſen.
Habuit quoque in comitatu currus, & equites: 9
& facta eſt turba non modica.
Veneruntque ad Aream Atad, quæ ſita eſt trans 10
Iordanem: vbi celebrantes exequias planctu ma-
gno, atque vehementi, impleuerunt ſeptem dies.
Quod cum vidiſſent habitatores terræ Chanaan, 11
dixerunt: Planctus magnus eſt iſte Aegyptiis. Et id-
circo vocatum eſt nomen loci illius, Planctus
Aegypti.
Fecerunt ergo filij Iacob ſicut præceperat eis: 12
Et portantes eum in terram Chanaan, * ſepelie- 13
runt eum in ſpelunca duplici, * quã emerat Abra-
ham cum agro in poſſeſſionẽ ſepulchri ab Ephron
Hethæo contra faciem Mambre.

* Act. 7.16.
* Sup. 23.16.

Reuerſuſque eſt Ioſeph in Aegyptum cum fra- 14
tribus ſuis, & omni comitatu, ſepulto patre.
Quo mortuo, timentes fratres eius, & mutuo 15
colloquentes: Ne fortè memor ſit iniuriæ quam
paſſus eſt, & reddat nobis omne malum quod feci-
mus,
Mandauerunt ei dicentes: Pater tuus præcepit 16
nobis antequam moreretur,
Vt hæc tibi verbis illius diceremus: Obſecro, vt 17
obliuiſcaris ſceleris fratrum tuorum, & peccati,
atque malitiæ, quam exercuerunt in te: nos quoq;
oramus, vt ſeruis Dei patris tui dimittas iniquita-
tem hanc. Quibus auditis fleuit Ioſeph.
Veneruntque ad eum fratres ſui: & proni ado- 18
rantes in terram dixerunt: Serui tui ſumus.
Quibus ille reſpondit: Nolite timere: num Dei 19
poſſumus reſiſtere voluntati?
* Vos cogitaſtis de me malum: ſed Deus vertit 20
illud in bonum, vt exaltaret me, ſicut in præſen-
tiarum cernitis, & ſaluos faceret multos populos.
Nolite timere: ego * paſcam vos, & paruulos 21
veſtros. conſolatuſque eſt eos, & blande, ac leniter
eſt locutus.

* Sup. 45. 9.
* Sup. 49.12.

Et ha-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

32 *Et finiuit Iahacob præcipere filiis ſuis, & collegit pedes*
ſuos in lecto, & obiit: & aggregatus eſt ad populos ſuos.

CAP. L.

1 *ET iactauit ſe Ioſeph ſuper faciem patris ſui, & fle-*
uit ſuper eum, & oſculatus eſt eum.
2 *Et præcepit Ioſeph ſeruis ſuis medicis, vt aromatibus*
condirent patrem ſuum.
3 *Et aromatibus condiuerunt medici ipſum Iſrael, &*
completi ſunt ei quadraginta dies: ſic enim complentur
dies conditionis aromatum. & fleuerunt eum Ægyptij ſe-
ptuaginta diebus.
4 *Et tranſierunt dies luctus eius, & locutus eſt Ioſeph ad*
domum Parhoh, dicendo: Si quæſo inueni gratiam in ocu-
lis veſtris, loquimini quæſo in auribus Parhoh, dicendo.
5 *Pater meus iurare fecit me, dicendo: Ecce ego morior,*
in ſepulchro meo, quod fodi mihi in terra Chenahan, ſepe-
lies me. Et nunc aſcendam obſecro, & ſepeliam patrem
meum, & reuertar.
6 *Et dixit Parhoh: Aſcende, & ſepeli patrem tuum,*
quemadmodum iurare fecit te.
7 *Et aſcendit Ioſeph, vt ſepeliret patrem ſuum, & aſcen-*
derunt cum eo omnes ſerui Parhoh ſeniores domus eius,
& omnes ſeniores terræ Ægypti.
8 *Et omnis domus Ioſeph, & fratres eius, & domus pa-*
tris eius, tantummodo paruulos ſuos, & pecudes ſuas, &
boues ſuos reliquerunt in terra Ghoſen.
9 *Et aſcenderunt cum eo, etiam currus, etiam equites: &*
fuit turma grauis valdè.
10 *Et venerunt vſque ad Aream Athad quæ eſt trans Iar-*
den: & planxerunt ibi planctu magno, & graui valdè, &
fecit patri ſuo luctum ſeptem diebus.
11 *Et viderunt habitatores terræ Chenahanæi luctum in*
Area Athad, & dixerunt: Luctus grauis eſt iſte Ægyptiis.
*Idcircò vocauit nomen eius Abel Miſraim * qui eſt trans*
Iarden.

* id eſt, luctus Aegyptiorum.

12 *Et fecerunt filij eius ei ſic, quẽadmodum præceperat eis.*
13 *Et tulerunt eum filij eius in terram Chenahan, & ſe-*
pelierunt eum in ſpelunca agri duplici, quam emit Abra-
ham cum agro in poſſeſſionem ſepulchri, ab Hephron Chit-
tæo ante Mamre.
14 *Et reuerſus eſt Ioſeph in Ægyptum ipſe, & fratres eius,*
& omnes qui aſcenderunt cum eo, vt ſepelirent patrem
eius, poſtquam ſepeliuit patrem ſuum.
15 *Et viderunt fratres Ioſeph, quod mortuus eſſet pater*
eorum, & dixerunt: Fortaſſe odio habebit nos Ioſeph, &
reddendo reddet nobis omne malum, quod retribuimus
ei,
16 *Et præceperunt Ioſeph, dicendo: Pater tuus præcepit an-*
tequam moreretur,
17 *Dicendo: Sic dicetis Ioſeph: Obſecro parce nunc præua-*
ricationi fratrum tuorum, & peccato eorum, quia malum
retribuerunt tibi, & nunc parce quæſo præuaricationi
ſeruorum Dei patris tui. Et fleuit Ioſeph, dum loqueren-
tur ſibi.
18 *Et perrexerunt etiam fratres eius: & iactauerunt ſe*
coram eo, & dixerunt: Ecce ſumus tibi ſerui.
19 *Et dixit ad eos Ioſeph: Ne timeatis: numquid enim lo-*
co Dei ſum?
20 *Et vos cogitaſtis aduerſum me malum: Deus cogita-*
uit illud in bonum, vt faceret ſecundum diem hanc, vt vi-
uificaret populum multum.
21 *Et nunc ne timeatis: ego alam vos, & paruulos veſtros.*
& conſolatus eſt eos, & locutus eſt ad cor eorum.

Et ha-

Tranſl. ex Septuag.

32 Et ceſſauit Iacob præcipiens filiis ſuis, & ſuſtol-
lens pedes ſuos ſuper lectum, defecit: & appoſitus
eſt ad populum ſuum.

C A P. L.

1 ET procidens Ioſeph ſuper faciem patris ſui, fle-
uit eum, & oſculatus eſt eum.
2 Et præcepit Ioſeph ſeruis ſuis ſepultoribus, vt
ſepelirent patrem eius.
3 Et ſepelierunt ſepultores ipſum Iſrael, & imple-
uerunt eius quadraginta dies: ſic enim enumeran-
tur dies ſepulturæ. & luxit eum Aegyptus ſeptua
ginta dies.
4 Poſtquam vero præterierunt dies luctus, locu-
tus eſt Ioſeph ad potentes Pharaonis, dicens: Si in-
ueni gratiam coram vobis, loquimini pro me in
aures Pharaonis, dicentes:
5 Pater meus adiurauit me, dicens: In monumen-
to quod mihi effodi in terra Chanaan, ibi me ſe-
pelies. Nunc igitur aſcendens ſepeliam patrem
meum, & reuertar.
6 Et dixit Pharao Ioſeph: Aſcende, ſepeli patrem
tuum, ſicut adiurauit te.
7 Et aſcendit Ioſeph ad ſepeliendum patrem ſuũ,
& ſimul aſcenderunt cum eo omnes pueri Pha-
raonis, & ſeniores domus eius, & omnes ſeniores
terræ Aegypti,
8 Et omnis domus Ioſeph, & fratres eius, & om-
nis domus paterna eius, & cognatio eius, & oues, &
boues reliquerunt in terra Geſem.
9 Et ſimul aſcenderunt cum eo, & currus, & equi-
tes: & facta ſunt caſtra magna valdè.
10 Et aduenerunt ad Aream Arad, quæ eſt trans
Iordanem: & planxerunt eum planctum magnum,
& validum vehementer, & fecit luctum patri ſuo
ſeptem dies.
11 Et viderunt habitatores terræ Chanaan luctum
illum in Area Arad, & dixerunt: Luctus magnus
hic eſt Aegyptiis. Propter hoc vocauit nomen eius:
Luctus Aegypti qui eſt trans Iordanem.
12 Et fecerunt ei ſic filij eius.
13 Et retulerunt eum filij eius in terra Chanaan, &
ſepelierunt eum in ſpelunca duplici, quam acqui-
ſiuit Abraham ſpeluncã in poſſeſſione monumen-
ti ab Ephron Chettæo è regione Mambre.
14 Et reuertit Ioſeph in Aegyptum, ipſe & fratres
eius, & qui ſimul aſcenderant ad ſepeliendum pa-
trem eius.
15 Videntes autem fratres Ioſeph, quia mortuus eſt
pater eorum, dixerunt: Ne fortè memor iniuriæ ſit
nobis Ioſeph, & redditione reddat nobis omnia
mala, quæ oſtendimus in eum.
16 Et accedentes ad Ioſeph, dixerunt: Pater tuus
adiurauit, priuſquam ipſe moreretur,
17 Dicens: ſic dicite Ioſeph: Dimitte eis iniuſtitiam,
& peccatum eorum, quoniam mala tibi oſtende-
runt: & nunc accipe iniquitatem ſeruorum Dei
patris tui. Et fleuit Ioſeph loquentibus illis ad
eum:
18 Et venientes ad eum dixerunt: Nos autem ſu-
mus tui famuli.
19 Et dixit eis Ioſeph: Ne timeatis: Dei enim ſum
ego.
20 Vos cogitaſtis contra me in mala: Deus autem
cogitauit de me in bona, vt fieret vtique, ſicut eſt
hodie, & nutriretur populus multus.
21 Et dixit eis Ioſeph: Ne timeatis: ego enutriam
vos, & domos veſtras, & cõſolatus eſt eos, & locu-
tus eſt ad cor eorum.

Et ha-

Chald. Paraph. Tranſl.

Et ceſſauit Iacob præcipere filiis ſuis, et collegit pedes ſuos in lectulum, & defecit: congregatuſque eſt ad populum ſuum.

C A P. L.

ET ruit Ioſeph ſuper faciem patris ſui, & fleuit ſuper eum, & oſculatus eſt eum.

Et præcepit Ioſeph ſeruis ſuis medicis, vt condirent patrem ſuum, et condierunt medici Iſraelem.

Et expletis quadraginta diebus: quibus complebantur dies conditorum, fleuerunt eum Ægyptij ſeptuaginta diebus.

Et tranſierunt dies planctus eius, & locutus eſt Ioſeph cum domo Pharaonis, dicens: Si inueni gratiam in oculis veſtris, loquimini obſecro, coram Pharaone, dicentes:

Quod pater meus adiurauit me dicens: Ecce morior, in ſepulchro meo, quod præparaui mihi in terra Chanaan, ibi ſepelies me. Et nunc aſcendam obſecro, & ſepeliam patrem meum, & reuertar.

Dixitque Pharao: Aſcende, ſepeli patrem tuum, ſicut adiurauit te.

Aſcenditque Ioſeph, vt ſepeliret patrem ſuum, & aſcenderunt cum eo omnes ſerui Pharaonis, ſeniores domus ſuæ, & omnes ſenes terræ Ægypti.

Omniſque domus Ioſeph. & fratres ſui, & domus patris ſui, exceptis paruulis, oues quoque eorum, & boues dereliquerunt in terra Geſſen.

Aſcenderuntque cum eo currus, & equites: eratque turba magna nimis.

Et venerunt vſque ad Aream Arad, quæ eſt vltra Iordanem: & planxerunt ibi planctum magnum, atque nimis vehementem, & fecit patri ſuo luctum ſeptem diebus:

Et vidit habitator terræ Chanaan luctum, qui fiebat in loco Areæ Arad, & dixerunt: Luctus vehemens eſt iſte Ægyptiis. Et idcircò vocatum eſt nomen eius: Luctus Ægypti, qui eſt trans Iordanem.

Feceruntq́; filij eius ſicut præceperat eis.

Portaueruntq́; eum filij ſui in terram Chanaan, & ſepelierunt eum in ſpelunca duplici, quæ eſt in agro, qui eſt contra faciem Mamre, quem agrum emit Abraham in poſſeſſionem ſepulchri à filiis Heth.

Reuerſuſq́; eſt Ioſeph in Ægyptum, ipſe & fratres eius, & omnes qui aſcenderunt cum eo, vt ſepelirent patrem eius, poſtquam ſepeliuit patrem ſuum.

Videruntq́; fratres Ioſeph, quòd mortuus eſſet pater eorum, & dixerunt: Fortè obſeruabit nobis Ioſeph inimicitiam, & reddet nobis omne malum, quod tribuimus ei.

Mandaueruntq́; ad Ioſeph, dicentes: Pater tuus præcepit ante mortem ſuam,

Dicens: ſic dicetis Ioſeph: Obſecro, vt dimittas delicta fratrum tuorum, & peccata, quia malum retribuerunt tibi, & nunc dimitte, obſecro, delicta ſeruorum Dei patris tui. Et fleuit Ioſeph, cum loquerentur cum eo.

Ierunt quoque fratres ſui, & ceciderunt coram eo, atque dixerunt: Ecce nos ſumus ſerui tui.

Dixitque eis Ioſeph: Ne timeatis: quoniam ego timeo à facie Dei:

Vos autem cogitaſtis contra me malum: ſed coram Deo reputatum eſt in bonum, vt faceret ſicut in die hac, vt ſuſtentaret populum multum.

Et nunc nolite timere: ego paſcam vos, & familiam veſtram, & conſolatus eſt eos, & locutus eſt conſolationem ad cor eorum.

I 3 Et ha-

Vulgat. Editio.

Et habitauit in Aegypto cum omni domo patris
ſui: vixitq; centum decem annis. Et vidit Ephraim
Nu. filios vſque ad tertiam generationem. * Filij quo-
19. que Machir filij Manaſſe nati ſunt in genibus Io-
ſeph.

Heb. Quibus tranſactis, * locutus eſt fratribus ſuis:
12. Poſt mortem meam Deus viſitabit vos, & aſcende-
re vos faciet de terra iſta, ad terram, quam iurauit
Abraham, Iſaac, & Iacob.

Cumque adiuraſſet eos, atque dixiſſet: Deus viſi-
Exo. tabit vos: * aſportate oſſa mea vobiſcum de loco
19. iſto:

ſ. 24. Mortuus eſt, expletis centum decem vitæ ſuæ
annis. Et conditus aromatibus, repoſitus eſt in lo-
culo in Aegypto.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

22 *Et habitauit Ioſeph in Ægypto, ipſe et domus patris eius: et vixit Ioſeph centum et decem annos. Et vidit Ioſeph ipſi Ephraim filios tertiæ generationis. Etiam filij Machir filij Menaſſeh nati ſunt ſuper genua Ioſeph.*

23 *Et dixit Ioſeph fratribus ſuis: Ego morior, et Deus viſitando viſitabit vos, et aſcendere faciet vos è terra hac, ad terram quam iurauit Abraham, Iſchac, et Iahacob.*

24 *Et iurare fecit Ioſeph filios Iſrael, dicendo: Viſitando viſitabit Deus vos: aſcendere facietis oſſa mea hinc.*

25 *Et mortuus eſt Ioſeph filius centum, et decem annorum. Et aromatibus condierunt eum, et poſitus eſt in arca in Ægypto.*

FINIS LIBRI GENESEOS.

Tranſl. ex Septuag.

Et habitauit Ioſeph in Aegypto ipſe & fratres 22
eius, & tota omnino domus patris eius: & vixit Io-
ſeph annos cẽtum decem. Et vidit Ioſeph Ephræm
filios vſque ad tertiam generationem. Et filij Ma-
chir filij Manaſſe nati ſunt ſuper femora Ioſeph.
Et ait Ioſeph fratribus ſuis, dicens: Ego morior: 23
viſitatione autem viſitabit vos Deus, & reducet
vos de terra hac in terram, quam iurauit Deus pa-
tribus noſtris, Abraham, Iſaac, & Iacob.
Et adiurauit Ioſeph filios Iſrael, dicens: In viſita- 24
tione, qua viſitabit vos Deus: & ſimul efferetis oſſa
mea hinc vobiſcum.
Et mortuus eſt Ioſeph annorum centum decem. 25
Et ſepelierunt eum, & poſuerunt in vrna in arca
in Aegypto.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et habitauit Ioſeph in Ægypto, ipſe et domus patr
ſui: et vixit Ioſeph centum et decem annis. Et vidit Io
ſeph de Ephraim filios tertios. Filij quoque Machir fil
Manaſſe nati ſunt, quos nutriuit Ioſeph.
Dixitque Ioſeph fratribus ſuis: Ego morior: et Deu
recordans recordabitur veſtri, et leuabit vos de terra ha
in terram quam iurauit Abrahæ, et Iſaac, & Iacob.
Et adiurauit Ioſeph filios Iſrael, dicens: Memori
memor erit veſtri Deus: & leuabitis oſſa mea hinc.
Mortuuſq; eſt Ioſeph cùm eſſet ætatis centum et decem
annorum. Et condierunt eum aromatibus, et poſuerunt
eum in arca in Ægypto.

FINIS LIBRI GENESEOS.

LIBRI EXODI.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

1 HÆc ſunt nomina filiorum Iſrael, qui in-
greſſi ſunt in Aegyptum cum Iacob: ſinguli
cum domibus ſuis introierunt.
2 Ruben, Simeon, Leui, Iudas,
3 Iſſachar, Zabulon, & Beniamin,
4 Dan, & Nephthali, Gad, & Aſer.
5 Erant igitur omnes animæ eorum, qui egreſſi
ſunt de femore Iacob, ſeptuaginta: Ioſeph autem in
Aegypto erat.
6 Quo mortuo, & vniuerſis fratribus eius, omni-
que cognatione illa,
7 * Filij Iſrael creuerunt, & quaſi germinantes
multiplicati ſunt: ac roborati nimis, impleuerunt
terram.
8 Surrexit interea rex nouus ſuper Aegyptum,
qui ignorabat Ioſeph:
9 Et ait ad populum ſuum: Ecce populus filiorum
Iſrael multus, & fortior nobis eſt.
10 Venite, ſapienter opprimamus eum; ne fortè
multiplicetur: & ſi ingruerit contra nos bellum,
addatur inimicis noſtris, expugnatiſque nobis
egrediatur de terra.
11 Præpoſuit itaque eis magiſtros operum, vt affli-
gerent eos oneribus: ædificaueruntque vrbes ta-
bernaculorum Pharaoni, Phithom, & Rameſſes.
12 Quantoque opprimebant eos, tanto magis mul-
tiplicabantur, & creſcebant:
13 Oderantque filios Iſrael Aegyptij, & affligebant
illudentes eis:
14 Atque ad amaritudinem perducebant vitam
eorum operibus duris luti, & lateris, omnique fa-
mulatu, quo in terræ operibus premebantur.
15 Dixit autem Rex Aegypti obſtetricibus Hebræo-
rum: quarum vna vocabatur Sephora, altera Phua,
16 Præcipiens eis: Quando obſtetricabitis Hebræas,
& partus tempus aduenerit: ſi maſculus fuerit, in-
terficite eum: ſi fœmina, reſeruate.
17 Timuerunt autem obſtetrices Deum, & non fe-
cerunt iuxta præceptum regis Aegypti, ſed con-
ſeruabant mares.
18 Quibus ad ſe accerſitis, rex ait: Quidnam eſt hoc
quod facere voluiſtis, vt pueros ſeruaretis?
19 Quæ reſponderunt: Non ſunt Hebrææ ſicut Aegy-
ptiæ mulieres: ipſæ enim obſtetricandi habent
ſcientiam, & priuſquam veniamus ad eas pariunt.
20 Bene ergo fecit Deus obſtetricibus: & creuit po-
pulus, confortatuſque eſt nimis.
21 Et quia timuerunt obſtetrices Deum, ædificauit
eis domos.
22 Præcepit ergo Pharao omni populo ſuo, dicens:
Quidquid maſculini ſexus natum fuerit, in flu-
men proijcite: quidquid fœminini, reſeruate.

CAP. II.

1 EGreſſus eſt poſt hæc vir de domo Leui: * & ac-
cepit vxorem ſtirpis ſuæ.

LIBRI VEELLESEMOTH.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

*ET hæc nomina filiorum Iſrael, qui ingreſſi ſunt in
Ægyptum cum Iahacob: ſinguli cum familia ſua,
ingreſſi ſunt.*
Reuben, Simhon, Leui, & Iehudah.
Iſaſchar, Zebulun, & Biniamin.
Dan, & Naphtali, Ghad, & Aſer,
*Et fuerunt omnes animæ eorum qui egreſſi ſunt è fe-
more Iahacob, ſeptuaginta animæ: & Ioſeph erat in Ægy-
pto.*
*Et mortuus eſt Ioſeph, & omnes fratres eius, & omnis
generatio eius.*
*Et filij Iſrael creuerunt, & nati ſunt in multitudine,
& multiplicati ſunt: & roborati ſunt validiſſimè, & re-
pleta eſt terra ex eis.*
*Et ſurrexit rex nouus ſuper Ægyptum, qui non cogno-
uit Ioſeph.*
*Et dixit ad populum ſuum: Ecce populus filiorum Iſrael
multus, & fortior nobis eſt.*
*Affer, ſapientes ſimus propter eum; ne fortè multipli-
cetur: & ſi cum euenerit bellum, addatur etiam ipſe ini-
micis noſtris, & pugnet contra nos, & aſcendat è terra.*
*Et poſuerunt ſuper eum principes tributorum, vt affli-
gerent eos oneribus ſuis: & ædificauit vrbes theſaurorum
Parhoni, Pithon, & Rahameſes.*
*Et quatenus affligebant eum, eatenus multiplicabatur,
& creſcebat:*
*Et anguſtiis afficiebantur propter filios Iſrael: & ſerui-
re fecerunt Ægyptij filios Iſrael durè.*
*Et amaritudinibus affecerunt vitam eorum opere duro
in luto, & in lateribus, & in omni opere, in agro cum om-
ni opere eorum, quibus operati ſunt durè.*
*Et dixit rex Ægypti obſtetricibus Hebræarum: qua-
rum nomina erant vnius quidem Siphrah alterius vero
Puhah.*
*Et dixit: Quum obſtetricaueritis Hebræas, & videritis
ſuper ſellas: ſi filius eſt, interficite eum: & ſi filia eſt, vi-
uat.*
*Et timuerunt obſtetrices Deum, & non fecerunt, quem-
admodum locutus eſt ad eas Rex Ægypti, ſed viuificaue-
runt pueros.*
*Et vocauit Rex Aegypti obſtetrices, & dixit ad eas: Cur
feciſtis rem hanc, & viuificaſtis pueros?*
*Et dixerunt obſtetrices ad Parhoh: Quia non ſicut
mulieres Aegyptiæ, Hebrææ ſunt: quia obſtetrices ſunt ip-
ſæ, antequam veniat ad eas obſtetrix pepererunt.*
*Et benefecit Deus obſtetricibus: & creuit populus, &
roborati ſunt valdè.*
*Et fuit, quia timuerunt obſtetrices Deum, fecit eis do-
mos.*
*Et præcepit Parhoh, dicendo: Omnē filium, qui naſce-
tur in flumen proiicietis: & omnem filiam viuificabitis.*

CAP. II.

ET abiit vir de domo Leui: & tulit filiam Leui.

Digitized by Google

LIBRI EXODI.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 HÆc ſunt nomina filiorũ Iſrael, qui ingreſſi
ſũt in Aegyptũ vna cũ Iacob patre ſuo: vnuſ-
quiſq; cum vniuerſa domo ſua introierũt.
2 Ruben, Symeon, Leui, Iudas,
3 Iſſachar, Zabulon, Beniamin,
4 Dan, & Nepthali, Gad, & Aſer.
5 Ioſeph autem erat in Aegypto: erãt autem om-
nes animæ de Iacob, ſeptuagintaquinque.

6 Mortuus eſt autem Ioſeph, & omnes fratres eius,
& omnis generatio illa.
7 Filij autem Iſrael creuerunt, & multiplicati ſunt,
& effuſi facti ſunt: & inualeſcebant valde, multipli-
cabat autem illos terra.
8 Surrexit autem rex alius in Aegypto, qui neſcie-
bat Ioſeph:
9 Et dixit genti ſuæ: Ecce genus filiorum Iſrael,
grandis multitudo eſt, & valet ſuper nos.
10 Venite itaque, & circumſcribamus illos, ne forte
increſcant: & cum acciderit nobis bellum, adij-
ciantur & iſti ad aduerſarios: & expugnantes nos
exibunt de terra.
11 Et præfecit eis præfectos operum, vt affligerent
eos in operibus: & ædificauerunt ciuitates muni-
tas Pharaoni, Pitho, Rameſſe, & On, quæ eſt Helio-
polis.
12 Quanto autem eos humiliabant: tanto plures
fiebant, & inualeſcebant valdè valdè.
13 Et abhorrebant Aegyptij à filiis Iſrael: & oppri-
mebant Aegyptij filios Iſrael violentia:
14 Et amaram faciebant eorum vitam in operibus
duris, luto, & opere lateritio, & omnibus operibus,
quę in campis, ſecundum omnia opera, quibus ſer-
uiliter premebant eos cum violentia.
15 Et dixit rex Aegyptiorum obſtetricibus Hebrę-
rum: quarum vni nomen erat Sepphora, & nomen
ſecundæ Phua.
16 Et ait: Cũ obſtetricabitis Hebræas, & prope par-
tum erunt, ſiquidem maſculus fuerit, occidite
eum, ſin autem fœmina, reſeruate eam.
17 Timuerunt autem obſtetrices Deum, & non fe-
cerunt, ſicut præceperat illis rex Aegypti: & viuifi-
cabant maſculos.
18 Vocauit autẽ rex Aegypti obſtetrices, & dixit eis:
Quid, quod feciſtis rẽ hãc, & viuificaſtis maſculos?
19 Dixerunt autem obſtetrices Pharaoni: Non ſicut
mulieres Aegypti, ſunt Hebrææ: pariunt enim,
priuſquam ingrediantur ad eas obſtetrices, & pe-
pererunt.
20 Benefaciebat autem Deus obſtetricibus: & cre-
ſcebat populus, & inualeſcebat valdè.
21 Quoniam autem timebant obſtetrices Deum,
fecerunt ſibi domos.
22 Præcepit autem Pharao omni populo ſuo, di-
cens: Omne maſculinum, quodcũque natum fuerit
Hebræis, in flumen projcite: & omne fœmini-
num viuificate illud.

CAP. II.

1 ERat autem quidam de tribu Leui, qui ſumpſit
de filiabus Leui.

LIBRI EXODI.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAPVT PRIMVM.

*ET hæc ſunt nomina filiorum Iſrael, qui ingreſſi
ſunt in Aegyptum cum Iacob: ſinguli cum viris
domus ſuæ introierunt.*
Ruben, Symeon, Leui, & Iudas,
Iſachar, Zabulon, & Beniamin,
Dan, & Nephtali, Gad & Aſer.
*Erantq́; omnes animæ egredientium de femore Iacob,
ſeptuaginta animæ, cum Ioſeph qui erat in Aegypto.*

*Mortuusq́; eſt Ioſeph & omnes fratres eius, & omnis
generatio illa.*
*Filij autem Iſrael creuerunt, & nati ſunt in multitu-
dinem: & roborati ſunt vehementer nimis, & impleta eſt
terra ex eis.*
*Et ſurrexit rex nouus in Aegypto, qui non confirmabat
decreta Ioſeph.*
*Et ait ad populum ſuum: Ecce populus filiorum Iſrael
multus, & fortior nobis.*
*Venite, ſapienter agamus contra eos, ne fortè multipli-
centur, & quando acciderit nobis bellum, addantur quo-
que ipſi inimicis noſtris, & inient contra nos bellum, &
aſcendent de terra.*
*Et conſtituerunt ſuper eos principes malefacientes, vt
affligerent eos in operibus ſuis: ædificaueruntque vrbes
theſaurorum Pharaoni, Phiton & Rameſes.*

*Et quanto affligebant eos, tanto multiplicabantur, &
tanto roborabantur:*
*Et tribulatio erat Aegyptiis propter filios Iſrael. Et ſer-
uire fecerunt Aegyptij filios Iſrael durè:*
*Et ad amaritudinem perduxerunt vitam eorum in ſer-
uitute dura, in luto, et in lateribus, et in omni ſeruitute
in agro, in omnibus operibus ſuis, quibus eos grauiter ſer-
uire fecerunt.*
*Dixitque rex Aegypti obſtetricibus Iudæorum, nomen
vnius Sephora, et nomen alterius Phua.*
*Et ait: Quando obſtetricabitis Iudæas, videbitis in par-
tu: ſi filius fuerit, interficietis eum, et ſi filia fuerit, re-
ſeruabitis eam.*
*Timueruntque obſtetrices à facie Dei, et non fecerunt
ſicut locutus fuerat eis rex Aegypti, ſed conſeruabant fi-
lios.*
*Vocauitq́; rex Aegypti obſtetrices, et ait: Cur feciſtis
hanc rem, et reſeruatis filios?*
*Et dixerunt obſtetrices ad Pharaonem: Quia non ſunt
ſicut mulieres Aegyptiæ, mulieres Iudææ; quia ipſæ ſapien-
tes ſunt, et antequam veniat ad eas obſtetrix, pariunt.*
*Et benefecit Deus obſtetricibus: et creuit populus, con-
fortatique ſunt nimis.*
*Et factum eſt cùm obſtetrices timuiſſent à facie Dei,
fecit eis domos.*
*Et præcepit Pharao omni populo ſuo, dicens: Omnis fi-
lius qui natus fuerit ex Iudæis, in flumen proiicite eum,
et omnem filiam reſeruabitis.*

CAP. II.

*ET abiit vir de domo Leui, et accepit filiam
Leui.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Quæ concepit,& * peperit filium: & videns eum elegantem, abſcondit tribus menſibus.	2	*Et concepit mulier, & peperit filium, & vidit eum, quòd pulcher eſſet, & abſcondit eum tribus menſibus.*
Cumque iam celare non poſſet, ſumpſit fiſcellam ſcirpeam, & liniuit eam bitumine ac pice: poſuitq; intus infantulum, & expoſuit eum in carecto ripæ fluminis,	3	*Et non potuit vltra abſcondere eum, & accepit ſibi arcam ex iunco, & bituminauit eam bitumine, et pice: & poſuit in ea puerum, & poſuit in iunceto iuxta ripam fluminis.*
Stante procul ſorore eius, & conſiderante euentum rei.	4	*Et ſtetit ſoror eius, à longinquo, vt ſciret quid fieret ei.*
* Ecce autem deſcendebat filia Pharaonis vt lauaretur in flumine: & puellæ eius gradiebantur per crepidinem aluei. Quæ cum vidiſſet fiſcellã in papyrione, miſit vnã è famulabus ſuis: & allatam.	5	*Et deſcendit filia Parhoh, vt lauaret ſe ad flumen: & puellæ eius ibant iuxta locum fluminis, et vidit arcam in medio iunceti, & miſit ancillam ſuam, & accepit eam.*
Aperiens, cernenſque in ea paruulum vagientem, miſerta eius, ait: De infantibus Hebræorum eſt hic.	6	*Et aperuit, & vidit ipſum puerum, & ecce puer flebat, & miſerta eſt ſuper eum, & dixit: De pueris Hebræorum eſt iſte.*
Cui ſoror pueri: Vis, inquit, vt vadam, & vocem tibi mulierem Hebræam, quæ nutrire poſſit infantulum?	7	*Et dixit ſoror eius ad filiam Parhoh: Numquid vadam, & vocabo tibi mulierem lactantem ex Hebræis, & lactabit tibi puerum?*
Reſpondit: Vade. Perrexit puella & vocauit matrem ſuam.	8	*Et dixit ei filia Parhoh: Vade. Et perrexit puella, & vocauit matrem pueri.*
Ad quam locuta filia Pharaonis: Accipe, ait, puerum iſtum, & nutri mihi: ego dabo tibi mercedem tuam. Suſcepit mulier, & nutriuit puerum: adultumque tradidit filiæ Pharaonis.	9	*Et dixit ei filia Parhoh: Duc puerum iſtum, & nutri eum mihi, & ego dabo tibi mercedem tuam. Et accepit mulier puerum, & nutriuit eum: & creuit puer, & adduxit eum ad filiam Parhoh.*
Quem illa adoptauit in locum filij, vocauitque nomen eius Moyſes, dicẽs: Quia de aqua tuli eum.	10	*Et fuit in filium, & vocauit nomen eius Moſeh, & dixit: Quia ex aquis traxi eum.*
In diebus illis poſtquam creuerat Moyſes, * egreſſus eſt ad fratres ſuos: viditque afflictionem eorum, & virum Ægyptium percutientem quẽdam de Hebræis fratribus ſuis.	11	*Et fuit, in diebus ipſis creuit Moſeh, & egreſſus eſt ad fratres ſuos, & vidit onera eorum, & vidit virum Ægyptium percutientem virum Hebræum è fratribus ſuis.*
Cumque circumſpexiſſet huc atque illuc, & nullum adeſſe vidiſſet, percuſſum Aegyptium abſcondit ſabulo.	12	*Et reſpexit huc & illuc, & vidit quòd non eſſet quiſquam, & percuſſit Ægyptium, & abſcondit eum in arena.*
Et egreſſus die altero conſpexit duos Hebræos rixantes: dixitque ei, qui faciebat iniuriam: Quare percutis proximum tuum?	13	*Et egreſſus eſt die ſecunda, & ecce duo viri Hebræi litigabant, & dixit ad impium: Vt quid percutis proximum tuum?*
Qui reſpondit: Quis te cõſtituit principẽ, & iudicẽ ſuper nos? num occidere me tu vis, ſicut heri occidiſti Aegyptium? Timuit Moyſes, & ait: Quomodo palam factum eſt verbum iſtud?	14	*Et dixit: Quis poſuit te virum principem, & iudicem ſuper nos? numquid occidere me tu cogitas, ſicut occidiſti Ægyptium? Et timuit Moſeh, & dixit: Verè ſcita eſt res.*
Audiuitque Pharao ſermonem hunc, & quærebat occidere Moyſen: qui fugiens de conſpectu eius, moratus eſt in terra Madian: & ſedit iuxta puteum.	15	*Et audiuit Parhoh, rem hanc, & quæſiuit occidere Moſeh: et fugit Moſeh à facie Parhoh, et habitauit in terra Midian, et ſedit iuxta puteum.*
Erant autem ſacerdoti Madian ſeptem filiæ, quæ venerunt ad hauriendam aquam: & impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris ſui.	16	*Et ſacerdoti Midian erant ſeptem filiæ, et venerunt et hauſerunt: et impleuerunt canales, vt potum darent pecudibus patris ſui.*
Superuenere paſtores, & eiecerunt eas: ſurrexitque Moyſes & defenſis puellis, adaquauit oues earum.	17	*Et venerunt paſtores, et expulerunt eas: et ſurrexit Moſeh, et ſeruauit eas, et potum dedit pecudibus earum.*
Quæ cum reuertiſſent ad Raguel patrem ſuum, dixit ad eas: Cur velocius veniſtis ſolito?	18	*Et venerunt ad Rehuel patrem ſuum, & dixit: Cur feſtinaſtis venire hodie?*
Reſponderunt: Vir Aegyptius liberauit nos de manu paſtorum: inſuper & hauſit aquam nobiſcum, potumque dedit ouibus.	19	*Et dixerunt: Vir Ægyptius eruit nos, è manu paſtorum: et etiam hauriendo hauſit nobis, et potum dedit pecudibus.*
At ille: Vbi eſt? inquit, Quare dimiſiſtis hominẽ? vocate eum vt comedat panem.	20	*Et dixit ad filias ſuas: Et vbi eſt? Vt quid dimiſiſtis virum? vocate eum, & comedat panem.*
Iurauit ergo Moyſes quod habitaret cum eo. * Accepitque Sephoram filiam eius vxorem.	21	*Et voluit Moſeh habitare cum viro: Et dedit Sipporah filiam ſuam ipſi Moſeh.*
Quæ peperit ei filium, quem vocauit Gerſam, dicens: Aduena fui in terra aliena. Alterum vero peperit, quẽ vocauit Eliezer, dicẽs: Deus enim patris mei adiutor meus eripuit me de manu Pharaonis.	22	*Et peperit filium, et vocauit nomen eius Gherſon, quia dixit: Peregrinus fui in terra aliena.*
Poſt multum vero temporis mortuus eſt rex Aegypti: & ingemiſcentes filii Iſrael propter opera vociferati ſunt: aſcenditque clamor eorum ad Deum ab operibus.	23	*Et fuit poſt dies multos hos, mortuus eſt rex Ægypti: et ſuſpirauerunt filij Iſrael propter opus, & clamauerunt: et aſcendit clamor eorum ad Deum propter opus.*

Margin notes: * Heb. 11.23. — * Act. 7.21. Heb. 11.23. — * Heb. 11.24. — Infr. 3.1. Par. 15.

Et audi-   *Et au-*

Tranſl. ex Septuag.

2 Et in vtero accepit, & peperit maſculũ: vidẽtes au-
tẽ eum elegantẽ, occultauerũt eum tribus mẽſibus.
3 Quoniam autem nõ poterãt vlterius ipſum abſ-
condere, ſumpſit ei mater eius thibin, & liniuit
eã bitumine cum pice: & iniecit infantem in eam,
& poſuit eam in palude ſecus flumen.
4 Et obſeruabat ſoror eius de longe, vt videret
quid accideret ei.
5 Deſcendit autem filia Pharaonis ad lauandum
ſe ad flumen: & ancillæ eius gradiebantur ſecus
flumen. Et videns thibim in palude, mittens an-
cillam accepit eam.
6 Aperiens autem vidit infantem flentem in thi-
bin, & miſerta eſt eius filia Pharaonis, & dixit: De
infantibus Hebræorum hic eſt.
7 Et dixit ſoror eius filiæ Pharaonis: Vis, vt vo-
cem tibi mulierem, quæ nutriat, ex Hebræis, & la-
ctabit tibi infantem?
8 Illi autem dixit filia Pharaonis: vade. Profecta
autem puella vocauit matrem infantis.
9 Dixit autem ad eam filia Pharaonis: Conſerua
mihi hunc infantem, & lacta mihi illum: ego au-
tem dabo tibi mercedem. Sumpſit autem mulier
infantem, & lactauit eum: adulto autem puero,
introduxit illum ad filiam Pharaonis.
10 Et factus eſt ei in filium, cognominauit autẽ no-
men eius Moyſen dicens: De aqua eum aſſumpſi.
11 Factum eſt autem in diebus illis multis, cum
grandis eſſet factus Moyſes, exiit ad fratres ſuos
filios Iſrael: conſiderans autem laborem eorum,
vidit hominem Ægyptium verberantem quẽdam
Hebræum de fratribus ſuis filiis Iſrael.
12 Circumſpiciens autem huc, & illuc, neminem
vidit: & percutiens Aegyptium abſcondit eum in
arena.
13 Exiens autem die ſecundo videt duos viros He-
bræos rixantes: & dixit ei, qui faciebat iniuriam:
Quare tu verberas proximum?
14 At ille dixit: Quis te cõſtituit principẽ, & iudicẽ
ſuper nos? nũquid tu vis me occidere, quemadmo-
dũ occidiſti heri Aegyptiũ? Timuit autem Moyſes,
& dixit: Si ſic, manifeſtum factum eſt verbum hoc.
15 Audiuit autẽ Pharao verbum iſtud, & quærebat
occidere Moyſen: receſſit autem Moyſes à facie
Pharaonis, & habitauit in terra Madian: veniens
autem in terram Madian ſedit ſuper puteum.
16 Sacerdoti autem Madian erant ſeptem filiæ pa-
ſcentes oues patris ſui Iothor: aduenientes autem
hauriebant, donec impleuerant canales ad potan-
das oues patris ſui Iothor.
17 Aduenientes autẽ paſtores expellebant eas: exur-
gens autem Moyſes liberauit eas, & hauſit eis, &
potauit oues earum.
18 Aduenerunt autem ad Raguel patrem ſuum, at
ille dixit eis: Cur feſtinaſtis aduenire hodie?
19 Illæ vero dixerunt: Homo Aegyptius liberauit
nos à paſtoribus, & hauſit nobis, & potauit oues
noſtras.
20 At ille dixit filiabus ſuis: Et vbi eſt? Et vt quid reli-
quiſtis hominẽ? vocate igitur illũ, vt comedat panẽ.
21 Habitauit autem Moyſes apud hominẽ: Et tra-
didit Sephoram filiam ſuam Moyſi vxorem.
22 In vtero autem concipiens mulier peperit fi-
lium: & cognominauit Moyſes nomen eius Ger-
ſam, dicens: Quia incola ego ſum in terra alie-
na.
23 Poſt multos autem dies illos mortuus eſt rex
Aegypti: & ingemuerunt filii Iſrael ab operibus,
& exclamauerunt: & aſcendit clamor eorum ad
Deum ab operibus.

Chald. Paraph. Tranſl.

2 *Et concepit mulier, & peperit filium: & vidit eum quòd
eſſet bonus. & abſcondit eum tribus menſibus.*
3 *Et non potuit vltra abſcõdere eum, & accepit ei arcam
ſcirpeam, & liniuit eam bitumine ac pice: poſuitq; in ea
infantem, & poſuit eam in carecto, quod erat in ripa flu-
minis.*
4 *Et ſtetit ſoror eius procul, vt ſciret quid fieret de eo.*
5 *Et deſcendit filia Pharaonis vt lauaretur in flumine:
& puellæ eius gradiebantur iuxta ripam fluminis. Et vi-
dit arcam in medio carecti, & extendit brachium ſuum,
& tulit eam:*
6 *Et aperuit eam, & vidit puerum, & ecce puer plora-
bat, & miſertus eſt eius, & ait: De filiis Iudaeorum eſt
iſte.*
7 *Dixitque ſoror eius ad filiam Pharaonis: Numquid ibo,
& vocabo tibi mulierem nutricem de Iudæis, & lactabit
tibi puerum?*
8 *Et dixit ei filia Pharaonis: Vade. Et abiit puella, & vo-
cauit matrem eiuſdem pueri.*
9 *Et dixit ei filia Pharaonis: Tolle puerum hunc, & lacta
eum mihi: & ego dabo mercedem tuam. Et ſuſcepit mu-
lier puerum, & lactauit eum. Et creuit puer, & tradidit
eum filiæ Pharaonis:*
10 *Et fuit ei in filium, & vocauit nomen eius Moyſen, di-
cens: Quoniam de aquis extraxi eum.*
11 *Et factum eſt in diebus illis, & creuit Moyſes, & egreſ-
ſus eſt cum fratribus ſuis: & vidit ſeruitutem eorum, vi-
ditq; virum Ægyptium percutientem virum Iudæum de
fratribus ſuis:*
12 *Et aſpexit huc & illuc, & vidit quòd nullus vir ade-
rat: & percuſſit Ægyptium, & abſcondit eum in arena.*
13 *Et egreſſus eſt in die altera, & ecce duo viri Iudæi rixa-
bantur, & ait impio: Cur tu percutis proximum tuum?*
14 *Et dixit: Quis te poſuit virum principem & iudicem
ſuper nos? numquid vt occidas me tu dicis hoc, ſicut occi-
diſti Ægyptium? Et timuit Moyſes, & ait: Verè notum fa-
ctum eſt verbum.*
15 *Et audiuit Pharao ſermonem hunc, & quærebat occi-
dere Moyſen: et fugit Moyſes à facie Pharaonis, et ha-
bitauit in terra Madian, et ſedebat iuxta puteum.*
16 *Principi autem Madian erant ſeptem filiæ, et venie-
bant, et hauriebant: et implebant canales, vt adaqua-
rent oues patris ſui.*
17 *Veniebantq; paſtores, et eiiciebant eas: et ſurrexit
Moyſes, et liberauit eas: et adaquauit oues earum.*
18 *Et venerunt ad Raguel patrem ſuum, qui ait: Quid
eſt hoc quòd velocius ſolito hodie veniſtis?*
19 *Et dixerunt: Vir Ægyptius liberauit nos de manu pa-
ſtorum: et inſuper hauriens hauſit nobis, et adaquauit
oues.*
20 *Et dixit filiabus ſuis: Et vbi eſt ille? Quare ergo reli-
quiſtis virum? vocate eum, vt comedat panem.*
21 *Et voluit Moyſes habitare cum illo: Et dedit Sephoram
filiam ſuam Moyſi.*
22 *Et peperit filium: et vocauit nomen eius Gerſom, quia
dixit: Aduena fui in terra aliena.*
23 *Et factum eſt poſt multos dies, et mortuus eſt rex Ægy-
pti: et ingemuerunt filij Iſrael propter duram ſeruitutem,
quæ erat ſuper eos: et clamauerunt: et aſcendit clamor
eorum coram Deo, propter ſeruitutem.*

Vulgat. Editio.

Et audiuit gemitum eorum, ac recordatus eſt
fœderis, quod pepigit cum Abraham, Iſaac, & Ia-
cob.
Et reſpexit Dominus filios Iſrael, & cognouit
eos.

CAP. III.

MOyſes autem paſcebat oues Iethro ſoceri ſui
ſacerdotis Madian: cumque minaſſet gregem
ad interiora deſerti, venit ad montem Dei Horeb.

Act. 20.

* Apparuitque ei Dominus in flamma ignis de
medio rubi: & videbat quod rubus arderet, & non
combureretur.
Dixit ergo Moyſes: Vadam, & videbo viſionem
hanc magnam, quare non comburatur rubus.
Cernens autem Dominus, quod pergeret ad vi-
dendum, vocauit eum de medio rubi, & ait: Moy-
ſes, Moyſes. Qui reſpondit: Adſum.
At ille: Ne appropies, inquit, hûc: ſolue calcea-
mentum de pedibus tuis: locus enim, in quo ſtas,
terra ſancta eſt.

Mat. 22. Marc. .26. [illegible].20.

Et ait: * Ego ſum Deus patris tui, Deus Abra-
hã, Deus Iſaac, & Deus Iacob. Abſcõdit Moyſes fa-
ciẽ ſuam: non enim audebat aſpicere contra Deũ.
Cui ait Dominus: Vidi afflictionem populi mei
in Ægypto: & clamorem eius audiui propter duri-
tiam eorum, qui præſunt operibus.
Et ſciens dolorem eius, deſcendi, vt liberem
eum de manibus Ægyptiorum, & educam de ter-
ra illa in terram bonam, & ſpatioſam, in terram
quæ fluit lacte, & melle, ad loca Chananæi, & He-
thæi, & Amorrhæi, & Pherezæi, & Heuæi, & Iebu-
ſæi.
Clamor ergo filiorum Iſrael venit ad me: vidi-
que afflictionem eorum, qua ab Ægyptijs oppri-
muntur.
Sed veni & mittam te ad Pharaonem vt educas
populum meum, filios Iſrael de Ægypto.
Dixitque Moyſes ad Deum: Quis ſum ego, vt
vadam ad Pharaonem, & educam filios Iſrael de
Aegypto?
Qui dixit ei: Ego ero tecum: & hoc habebis ſignũ,
quod miſerim te: Cum eduxeris populum meum
de Aegypto, immolabis Deo ſuper montem iſtum.
Ait Moyſes ad Deum: Ecce ego vadam ad filios
Iſrael, & dicam eis: Deus patrum veſtrorum mi-
ſit me ad vos. Si dixerint mihi: Quod eſt nomen
eius? Quid dicam eis?
Dixit Deus ad Moyſen: EGO SVM QVI
SVM. Ait: Sic dices filiis Iſrael: QVI EST, miſit
me ad vos.
Dixitque iterum Deus ad Moyſen: Hæc dices fi-
liis Iſrael: Dominus Deus patrum veſtrorum, Deus
Abraham, Deus Iſaac, & Deus Iacob miſit me ad
vos: hoc nomen mihi eſt in æternũ, & hoc memo-
riale meum in generationem, & generationem.
Vade, & congrega ſeniores Iſrael, & dices ad eos:
Dominus Deus patrum veſtrorum apparuit mihi,
Deus Abraham, Deus Iſaac, & Deus Iacob, di-
cens: Viſitans viſitaui vos, & vidi omnia quæ acci-
derunt vobis in Aegypto.
Et dixi: Vt educam vos de afflictione Aegypti
in terram Chananæi, & Hethæi, & Amorrhæi, &
Pherezæi, & Heuæi, & Iebuſæi, ad terram fluentem
lacte, & melle.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

24 *Et audiuit Deus clamorem eorum, et recordatus eſt pa-*
cti ſui cum Abraham, Iſchac, et Iahacob.
25 *Et vidit Deus filios Iſrael, et cognouit Deus.*

CAP. III.

1 *ET Moſeh paſcebat pecora Ithro ſoceri ſui ſacerdotis*
Midian. et duxit pecora poſt deſertum, et venit ad
montem Dei in Choreb.
2 *Et conſpectus eſt Angelus Domini ei, in flamma ignis è*
medio rubi: & vidit, et ecce rubus ardebat in igne, & ru-
bus non conſumebatur.
3 *Et dixit Moſeh: Declinabo nunc, & videbo viſionem*
magnam hanc, cur non ardeat rubus.
4 *Et vidit Dominus, quòd declinaret ad videndum; &*
vocauit eum Deus è medio rubi, & dixit: Moſeh, Moſeh.
Et dixit: Ecce adſum.
5 *Et dixit: Ne appropinques huc: ſolue calceamenta tua*
de pedibus tuis: quia locus ſuper quo tu ſtas, terra ſancta
eſt.
6 *Et dixit: Ego Deus patris tui, Deus Abraham, Deus*
Iſchac, & Deus Iahacob. Et abſcondit Moſeh faciem
ſuam, quia timuit aſpicere in Deum.
7 *Et dixit Dominus: Videndo vidi afflictionem populi mei,*
qui eſt in Ægypto: & clamorem eorum audiui propter
exactores eius:
8 *Quia noui dolores eius, & deſcendi, vt liberarem eum*
è manu Ægypti, & aſcendere faciam eum è terra ipſa
ad terram bonam, et latam, ad terram fluentem lacte, &
melle, ad locum Chenahanæi, & Chittæi, & Emorræi,
& Perizæi, & Chiuuæi, et Iebuſæi.
9 *Et nunc ecce clamor filiorum Iſrael venit ad me: et*
etiam vidi oppreſſionem qua Ægyptij opprimunt eos.
10 *Et nunc veni, & mittam te ad Parhoh, & educes popu-*
lum meum filios Iſrael ex Ægypto.
11 *Et dixit Moſeh ad Deum: Quis ſum, quod vadam ad*
Parhoh, & quod educam filios Iſrael ex Ægypto?
12 *Et dixit: Quia ero tecum: & hoc tibi ſignum, quòd*
ego miſerim te: Quum eduxeris populum ex Ægypto, co-
letis Deum ſuper montem iſtum.
13 *Et dixit Moſeh ad Deum: Ecce ego ibo ad filios Iſrael,*
& dicam eis, Deus patrum veſtrorum miſit me ad vos.
Et dicent mihi: Quod eſt nomen eius? quid dicam eis?
14 *Et dixit Deus ad Moſeh: ERO QVI ERO. Et*
dixit: Sic dices filiis Iſrael: ERO, miſit me ad vos.
15 *Et dixit adhuc Deus ad Moſeh: Sic dices filiis Iſrael:*
Dominus Deus patrum veſtrorum, Deus Abraham, Deus
Iſchac, & Deus Iahacob miſit me ad vos: hoc nomen
meum in ſæculum, & hæc mentio mei in generatione, &
generationem.
16 *Vade, & congrega ſenes Iſrael, & dices eis: Dominus*
Deus patrum veſtrorum conſpectus eſt mihi, Deus Abra-
ham, Iſchac, & Iahacob, dicendo: Viſitando viſitaui vos,
& quod factum fuit vobis in Ægypto.
17 *Et dixi: Aſcendere faciam vos ex afflictione Ægypti ad*
terram Chenahanæi, & Chitthæi, & Emorræi, & Perizæi,
& Chiuuæi, & Iebuſæi, ad terram fluentem lacte, &
melle.

Tranſl. ex Septuag.

24 Et exaudiuit Deus gemitum eorum,& recordatus eſt Deus teſtamenti ſui ad Abraham, & Iſaac,& Iacob.

25 Et reſpexit Deus filios Iſrael:& innotuit illis.

CAP. III.

1 ET Moyſes erat paſcens oues Iothor ſoceri ſui ſacerdotis Madian:& duxit oues in deſertum, & venit in montem Choreb.

2 Apparuit autem ei Angelus Domini in igne flammæ ex rubo:& videt quia rubus vritur igni, rubus autem non exurebatur.

3 Dixit autem Moyſes: Accedens videbo viſionem hanc magnam, quia non exuritur rubus.

4 Vt autem vidit Dominus, quia pergit videre, vocauit eum Dominus de rubo, dicens: Moyſes, Moyſes. At ille dixit: Quid eſt?

5 Ille vero dixit: Ne appropinques huc: ſolue calceamentum de pedibus tuis: locus enim in quo tu ſtas, terra ſancta eſt.

6 Et dixit: Ego ſum Deus patris tui, Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Iacob. Auertit autẽ Moyſes faciem ſuam: verebatur enim aſpicere coram Deo.

7 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Videns vidi afflictionem populi mei, qui eſt in Ægypto:& clamorem eorum audiui de exactoribus operum.

8 Noui enim dolorem eorum, & deſcendi ad eximendo eos de manu Ægyptiorum, & educendos eos de terra illa,& inducendos eos in terram bonã & multam, in terram fluentem lac & mel, in locum Chananæorũ,& Chettæorũ,& Amorrhæorũ,& Pherezæorũ,& Gergeſæorũ,& Euæorũ,& Iebuſæorum.

9 Et nunc ecce clamor filiorum Iſrael venit ad me:& ego vidi tribulationem, qua Ægyptij tribulant eos.

10 Et nunc veni mittam te ad Pharaonem regem Ægypti,& educes populum meum, filios Iſrael de terra Aegypti.

11 Et dixit Moyſes ad Deum: Quis ſum ego, quia ibo ad Pharaonem regem Aegypti, & quia educam filios Iſrael de terra Aegypti?

12 Dixit autem Deus Moyſi, dicens: Quia ero tecum:& hoc tibi ſignum, quia ego te emittam: Cum eduxeris tu populum meum de Aegypto,& coletis Deum in monte iſto.

13 Et dixit Moyſes ad Deum: Ecce ego exibo ad filios Iſrael, & dicam ad eos: Deus patrum noſtrorum miſit me ad vos. Interrogabunt me: Quod ei nomen? Quid dicam ad eos?

14 Et dixit Deus ad Moyſen, dicens: EGO SVM QVI SVM. Et dixit: Sic dices filiis Iſrael: QVI EST, miſit me ad vos.

15 Et dixit Deus iterum ad Moyſen: Sic dices filiis Iſrael: Dominus Deus patrum noſtrorum, Deus Abraham,& Deus Iſaac,& Deus Iacob miſit me ad vos: hoc meum eſt nomen æternum, & memoriale generationum generationibus.

16 Veniens igitur congrega ſenatum filiorũ Iſrael, & dices ad eos: Dominus Deus patrum noſtrorum apparuit mihi, Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Iacob, dicens: Viſitatione viſitaui vos,& quæcumque contigerunt vobis in Aegypto.

17 Et dixit: Aſcendere vos faciam ex afflictione Aegyptiorum in terram Chananæorum, & Chettæorum, & Amorrhæorum, & Pherezæorum, & Gergeſæorum,& Euæorum,& Iebuſæorum, in terram fluentem lac & mel.

Chald. Paraph. Tranſl.

24 *Et auditus eſt coram Deo clamor eorum: & recordatus eſt Deus pacti ſui quod pepigit cum Abraham, & cum Iſaac,& cum Iacob.*

25 *Et nota fuit coram Domino ſubiectio filiorum Iſrael, & dixit in verbo ſuo, vt liberaret eos.*

CAP. III.

1 *Moyſes autem paſcebat oues Iethro principis Madian ſoceri ſui: & minauit oues ad locum optimi paſtus in deſerto: & venit in montem Oreb: vbi reuelata eſt gloria Dei.*

2 *Et apparuit ei Angelus Domini in flamma ignis de medio rubi: & vidit, ecce rubus ardebat igni, & rubus non conſumebatur.*

3 *Et dixit Moyſes: Declinabo nunc, & videbo viſionem hanc magnam, quare non comburatur rubus.*

4 *Et reuelatum eſt coram Domino quòd declinaret ad videndum; & vocauit eum Deus de medio ignis, & ait: Moyſes, Moyſes. Qui dixit: Ecce ego.*

5 *Et dixit ei: Non appropinques huc: ſolue calceamentum tuum de pedibus tuis: quoniam locus ſuper quem tu ſtas, terra ſancta eſt.*

6 *Et ait: Ego ſum Deus patris tui, Deus Abraham, Deus Iſaac,& Deus Iacob. Et inclinauit Moyſes vultum ſuum, quoniam timuit intueri verſus gloriam Dei.*

7 *Et dixit Dominus: Reuelata eſt coram me ſubiectio populi mei, qui eſt in Ægypto: & clamor eorum auditus eſt in conſpectu meo, propter exactores eorum.*

8 *Quoniam reuelati ſunt coram me dolores eorum, & apparui, vt liberarem eos de manu Ægyptiorum, & vt aſcendere faciam eos de terra hac, ad terram bonam & ſpacioſam, ad terram fluentem lacte & melle, ad locum Chananai, & Ethai,& Amorrai, & Pherezai, & Euai, & Iebuſai.*

9 *Et nunc clamor filiorum Iſrael venit coram me: manifeſta eſt etiam coram me tribulatio qua Ægyptij tribulant eos.*

10 *Et nunc veni,& mittam te ad Pharaonem,& educ populum meum filios Iſrael de Ægypto.*

11 *Et dixit Moyſes coram Deo: Quis ego ſum, vt vadam ad Pharaonem, & vt educam filios Iſrael de Ægypto?*

12 *Et dixit ei: Quia erit verbum meum in adiutorium tuum: & hoc tibi ſignum, quòd ego mitto te: Cùm eduxeris populum de Ægypto, ſeruietis coram Domino ſuper montem hunc.*

13 *Et dixit Moyſes coram Deo: Ecce ego vadam ad filios Iſrael, & dicam eis: Deus patrum veſtrorum miſit me ad vos. Et dicent mihi: Quod eſt nomen eius? Quid dicam eis?*

14 *Et dixit Deus ad Moyſen: ERO QVI ERO. Et dixit: Sic dices filiis Iſrael: QVI ERO, miſit me ad vos.*

15 *Dixitq́; iterum Deus ad Moyſen: Hæc dices filiis Iſrael: Dominus Deus patrum veſtrorum, Deus Abraham, Deus Iſaac,& Deus Iacob miſit me ad vos: hoc eſt nomẽ meum in æternum, & hoc eſt memoriale meum in omni generatione & generationem.*

16 *Vade, & congrega ſeniores Iſrael,& dices eis: Dominus Deus patrum veſtrorum apparuit mihi, Deus Abraham, Iſaac,& Iacob, dicens: Recordans recordatus ſum veſtri, & omnium quæ facta ſunt vobis in Ægypto.*

17 *Et dixi: Aſcendere faciam vos de ſubiectione Ægyptiorum, ad terram Chananai, & Ethai, & Amorrai, & Euai, & Iebuſai, ad terram fluentem lacte & melle.*

Vulgat. Editio.

18 Et audient vocem tuam:ingredieriſque tu,& ſeniores Iſrael ad regem Aegypti, & dices ad eum: Dominus Deus Hebræorum vocauit nos : ibimus viam trium dierum in ſolitudinem, vt immolemus Domino Deo noſtro.

19 Sed ego ſcio quòd non dimittet vos, rex Aegypti,vt eatis niſi per manum validam.

20 Extendam enim manum meam, & percutiam Aegyptum in cunctis mirabilibus meis,quæ facturus ſum in medio eorum:poſt hæc dimittet vos.

21 Daboque gratiam populo huic coram Aegyptiis: * & cum egrediemini,non exibitis vacui:

* Infr. 11. 2 & 12. 35.

22 Sed poſtulabit mulier à vicina ſua,& ab hoſpita ſua, vaſa argentea & aurea,ac veſtes:ponetiſque eas ſuper filios & filias veſtras, & ſpoliabitis Aegyptum.

CAP. IV.

1 RESpondens Moyſes,ait:Non credent mihi, neque audient vocem meam,ſed dicent:Non apparuit tibi Dominus.

2 Dixit ergo ad eum:Quid eſt quod tenes in manu tua? Reſpondit:Virga.

3 Dixitq; Dominus:Proijce eam in terram. Proiecit,& verſa eſt in colubrum, ita vt fugeret Moyſes.

4 Dixitque Dominus: Extende manum tuam, & apprehende caudam eius.Extendit,& tenuit, verſaque eſt in virgam.

5 Vt credant,inquit, quòd apparuerit tibi Dominus Deus patrum ſuorum, Deus Abraham, Deus Iſaac,& Deus Iacob.

6 Dixitq; Dominus rurſum:Mitte manum tuam in ſinum tuum.Quam cum miſiſſet in ſinum, protulit leproſam inſtar niuis:

7 Retrahe,ait,manum tuam in ſinum tuum. Retraxit,& protulit iterum, & erat ſimilis carni reliquæ.

8 Si non crediderint,inquit,tibi,neque audierint ſermonẽ ſigni prioris,credẽt verbo ſigni ſequẽtis.

9 Quod ſi nec duobus quidem his ſignis crediderint,neque audierint vocem tuam : ſume aquam fluminis,& effunde eam ſuper aridam,& quidquid hauſeris de fluuio,vertetur in ſanguinem.

10 Ait Moyſes:Obſecro Domine,non ſum eloquens ab heri, & nudiuſtertius : & ex quo locutus es ad ſeruum tuum, impeditioris, & tardioris linguæ ſum.

11 Dixit Dominus ad eum : Quis fecit os hominis? aut quis fabricatus eſt mutum & ſurdum, videntem & cæcum? nonne ego?

12 Perge igitur. * & ego ero in ore tuo : doceboque te quid loquaris.

* Mat. 10.10.

13 At ille:Obſecro,inquit,Domine,mitte quem miſſurus es.

14 Iratus Dominus in Moyſen, ait : Aaron frater tuus leuites,ſcio quod eloquens ſit : ecce ipſe egreditur in occurſum tuum, videnſque te lætabitur corde.

15 Loquere ad eum,& pone verba mea in ore eius: & ego ero in ore tuo,& in ore illius, * & oſtendam vobis quid agere debeatis.

* Inf. 7. 2.

16 Ipſe loquetur pro te ad populum,& erit os tuum: tu autem eris ei in his quæ ad Deum pertinent.

17 Virgam quoque hanc ſume in manu tua, in qua facturus es ſigna.

18 Abijt Moyſes, & reuerſus eſt ad Iethro ſocerum ſuum,dixitque ei : Vadam & reuertar ad fratres meos in Aegyptum, vt videam ſi adhuc viuant. Cui ait Iethro:Vade in pace.

Dixit

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et obedient voci tuæ: & ibis tu,& ſenes Iſrael ad regem Ægypti,& dicetis ad eum: Dominus Deus Hebræorum occurrit nobis: & nunc ibimus,nunc viam trium dierum in deſertum,vt ſacrificemus Domino Deo noſtro.*

19 *Et ego noui quòd non permittet vos rex Ægypti, vt pergatis niſi in manu forti.*

20 *Et mittam manum meam,& percutiam Ægyptum cum omnibus mirabilibus meis, quæ faciam in medio eius: & poſtea dimittet vos.*

21 *Et dabo gratiam populo huic in oculis Ægyptiorum: & erit quando pergetis,non pergetis vacui.*

22 *Sed poſtulabit mulier à vicina ſua,& ab hoſpita domus ſuæ vaſa argentea,& vaſa aurea,& veſtes: ponetis ſuper filios veſtros, & ſuper filias veſtras, & ſpoliabitis Ægyptios.*

CAP. IV.

1 *ET reſpondit Moſeh,& dixit: Et ecce non credent mihi, neque parebunt voci meæ, quia dicent: Non eſt conſpectus tibi Dominus.*

2 *Et dixit ad eum Dominus: Quid eſt in manu tua? Et dixit: Virga.*

3 *Et dixit: Proiice eam in terram. Et proiecit eã in terrã, & verſa eſt in ſerpentem, & fugit Moſeh à facie eius.*

4 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Extende manum tuam,& apprehende caudam eius. Et extendit manum ſuam, & apprehendit eam, & verſa eſt in virgam in manu eius.*

5 *Vt credant, quod conſpectus eſt tibi Dominus Deus patrum eorum,Deus Abraham,Deus Iſchac, & Deus Iahacob.*

6 *Et dixit Dominus ei adhuc: Introduc manum tuam in ſinum tuum.Et introduxit manum ſuam in ſinum ſuum, & eduxit eam:& ecce manus eius erat leproſa, ſicut nix.*

7 *Et dixit:Reduc manum tuam in ſinum tuum. Et reduxit manum ſuam ad ſinum ſuum, & eduxit eam è ſinu ſuo,& ecce reuerſa erat, ſicut caro eius.*

8 *Et erit, ſi non crediderint tibi, & non obedierint voci ſigni prioris,credent voci ſigni alterius.*

9 *Et erit,ſi non crediderint duobus ſignis iſtis,& non obedierint voci tuæ, capies ex aqua fluminis,& fundes ſuper aridam: & erunt aquæ quas capies è flumine, vertentur in ſanguinem in arida.*

10 *Et dixit Moſeh ad Dominum: Obſecro Domine,non vir verborum ſum etiam ab heri,etiã à nudiuſtertius: etiam ex tunc, quo locutus es ad ſeruum tuum,quia grauis ore, & grauis lingua ſum.*

11 *Et dixit Dominus ad eum: Quis poſuit os homini, vel quis poſuit ſurdum,vel mutum,vel videntem,vel cæcum? nonne ego Dominus?*

12 *Et nunc vade, & ego ero cum ore tuo: & docebo quod loqueris.*

13 *Et dixit: Obſecro Domine, mitte quæſo per manum illius quem miſſurus es.*

14 *Et iratus eſt furor Domini in Moſeh, & dixit: Nonne Aharon fratrem tuum leuitam noui, quòd loquendo loquetur ipſe? & etiam,ecce ipſe egreditur in occurſum tui, & videbit te,& lætabitur corde ſuo.*

15 *Et loqueris ad eum, & pones verba in ore eius: & ego ero cum ore tuo,& cum ore eius, & docebo vos quæ facturi eſtis.*

16 *Et loquetur ipſe pro te ad populum,& erit ipſe,erit tibi pro ore: & tu eris ei pro Deo.*

17 *Et virgam hanc capies in manu tua, in qua facies ſigna.*

18 *Et perrexit Moſeh, & reuerſus eſt ad Iether ſocerum ſuum, & dixit ei: Vadam nunc, & reuertar ad fratres meos,qui ſunt in Ægypto,& videbo,an adhuc viuant. Et dixit Ithrò ad Moſeh: Vade in pace.*

Et di-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

18 Et exaudient vocem tuam: & ingredieris tu, & ſenatus Iſrael ad Pharaonem regem Aegypti, & dices ad eum: Deus Hebræorum vocauit nos: ibimus igitur viam trium dierum in deſertum, vt ſacrificemus Deo noſtro.

19 Ego autem noui, quia non permittet vos Pharao rex Aegypti ire niſi cum manu valida.

20 Et extendens manum percutiam Aegyptios in omnibus mirabilibus meis, quæ faciam in eis: & poſt hæc dimittet vos.

21 Et dabo gratiam populo huic coram Aegyptiis: & cum egrediemini, non exibitis vacui.

22 Sed poſcet mulier à vicina, & contubernali ſua, vaſa argentea, & aurea, & veſtem: & imponetis ſuper filios veſtros, & ſuper filias veſtras, & ſpoliate Aegyptios.

C A P. I V.

1 REſpõdit aũt Moyſes, & dixit: Si non crediderint mihi, neq; exaudierint vocẽ meã) dicẽt enim: Quia non apparuit tibi Deus,) quid dicam ad eos?

2 Dixit autem ei Dominus: Quid hoc eſt, quod in manu tua? At ille dixit: Virga.

3 Et dixit proiice illam in terram, Et proiecit eam in terram, & facta eſt ſerpens, & fugit Moyſes ab eo.

4 Et dixit Dominus ad Moyſen: Extende manum, & apprehende caudã. Extendẽs igitur manum apprehendit caudam, & facta eſt virga in manu eius:

5 Vt credant tibi, quia apparuit tibi Deus patrum eorum, Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Iacob.

6 Dixit autem ei Dominus iterum: Infer manum tuam in ſinum tuum. Et intulit manum ſuam in ſinum ſuum, & facta eſt manus eius, tanquam nix.

7 Et dixit iterũ: Infer manũ tuã in ſinũ tuũ. Et intulit manum ſuã in ſinum ſuũ, & eduxit eã ex ſinu ſuo, & rurſus reſtituta eſt in colorem carnis ſuæ.

8 Sin autem non crediderint tibi, neque exaudiẽt vocẽ ſigni primi, credent tibi voce ſigni ſecundi.

9 Et erit, ſi non crediderint tibi duobus his ſignis, neque exaudierint vocem tuã: ſumes de aqua fluminis, & effundes in aridum, & erit aqua, quam ſumpſeris de flumine, ſanguis ſuper aridum.

10 Dixit autem Moyſes ad Dominũ: Precor Domine, nõ ſum idoneus ante heſternam, neq; ante nudiuſtertianam diem: neque ex quo cœpiſti loqui famulo tuo, gracili voce, & tardæ linguæ ego ſum.

11 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Quis dedit os homini? & quis fecit mutum, & ſurdum, videntem, & cæcum? nonne ego Deus?

12 Et nunc vade, & ego aperiam os tuum: et inſtruã te, quod locuturus es.

13 Et dixit Moyſes: Precor Domine, elige alium qui poſſit, quem mittes.

14 Et iratus iracundia Dominus in Moyſen, dixit: Nonne ecce Aaron frater tuus Leuites, ſcio quia loquens loquetur ipſe tibi: et ecce ipſe egredietur in occurſum tibi, et videns te lætabitur in ſeipſo:

15 Et dices ad eum, et dabis verba mea in os eius: et ego aperiam os tuum, et os eius, et inſtruam vos, quæ facietis.

16 Et ipſe loquetur tibi ad populum, et ipſe erit os tuum: tu autem illi eris in iis, quæ ad Deum.

17 Et virgam iſtam verſam in ſerpentem ſumes in manum tuam, in qua facies in ea ſigna.

18 Iuit autem Moyſes, et rediit ad Iothor ſocerum ſuum, et ait: Vadam, et reuertar ad fratres meos, qui ſunt in Aegypto, et videbo ſi adhuc viuant. Et dixit Iothor Moyſi: Vade ſanus.

Chald. Paraph. Tranſl.

18 *Et obedient tibi: & venies tu, & ſeniores Iſrael ad regem Ægypti, dicetiſq; ei: Dominus Deus Iudæorum inuocatus eſt ſuper nos: & nunc eamus, obſecro, itinere trium dierum per deſertum, vt immolemus Domino Deo noſtro.*

19 *Et in conſpectu meo manifeſtum eſt, quod non dimittet vos rex Ægypti, vt eatis, niſi propter timorem fortem.*

20 *Mittamq; ſtatim plagam fortitudinis meæ, & percutiam Ægyptios in cunctis mirabilibus meis, quæ facturus ſum in medio eorum: & poſt hæc mittet vos.*

21 *Et dabo populum hunc in gratiam in oculis Ægyptiorum: & quando ieritis, non ibitis vacui:*

22 *Sed poſtulabit mulier à vicina ſua, et à propinqua domus ſuæ vaſa argentea, et vaſa aurea, et veſtes: ponetiſq; ſuper filios veſtros, et ſuper filias veſtras, et vacuos relinquetis Aegyptios.*

C A P. I V.

1 *REſponditque Moyſes, & ait: Ecce non credent mihi, nec obedient mihi, quia dicent: Non apparuit tibi Dominus.*

2 *Dixitque ei Dominus: Quid eſt hoc quod tenes in manu tua? Et ait: Virga.*

3 *Et dixit ei: Proiice eam in terrã. Et proiecit eã in terrã, & verſa eſt in colubrum, & fugit Moyſes à facie eius.*

4 *Et dixit Dominus ad Moyſen: Extende manum tuam, & apprehende caudam eius. Et extendit manum ſuam, & tenuit eum, verſaq; eſt in virgam in manu eius.*

5 *Vt credant, quod apparuerit tibi Dominus Deus patrum ſuorum, Deus Abraham, Deus Iſaac, & Deus Iacob.*

6 *Dixitq; rurſum Dominus ei: Mitte nunc manũ tuam in ſinum tuum. Et miſit manum ſuam in ſinum ſuum, et eduxit eam, et ecce manus eius erat alba ſicut nix.*

7 *Et dixit: Reduc manum tuam in ſinum tuum. Et reduxit manum ſuam in ſinum ſuum, et eduxit eam de ſinu ſuo, et ecce reuerſa eſt ſicut caro eius.*

8 *Et erit ſi non crediderint tibi, neque obedierint voci ſigni prioris, credent voci ſigni poſterioris.*

9 *Et erit ſi non crediderint etiam duobus ſignis, neque obedierint tibi: tolles de aquis quæ ſunt in flumine, et effundes in aridam, et aquæ quas tuleris de flumine, vertentur in ſanguinem in arida.*

10 *Dixitq; Moyſes coram Domino: Obſecro Domine, non ſum vir eloquens etiam ab heri, et nudiuſtertius: et ex tempore quo locutus fuiſti cum ſeruo tuo: quoniam grauis loquelæ, et linguæ profundæ ego ſum.*

11 *Dixitq; Dominus ad eum: Quis poſuit os homini? aut quis poſuit mutum, aut ſurdum, aut videntem, aut cæcum? nonne ego Dominus?*

12 *Et nunc vade, et verbum meum erit in ore tuo: et docebo te quid loquaris.*

13 *Et ait: Obſecro, Domine, mitte nunc per manum illius, qui dignus eſt vt mittatur.*

14 *Iratuſque eſt furor Domini in Moyſen, et ait: Ecce Aaron frater tuus Leuita, notum eſt coram me quod ipſe loquens loquetur: et ecce ipſe quoque egredietur in occurſum tuum, et videbit te, et lætabitur in corde ſuo.*

15 *Et loqueris cum eo, et pones ſermones in ore ſuo: et verbum meum erit cum ore tuo, et cum ore eius, et docebo vos quid acturi ſitis.*

16 *Loqueturq; ipſe pro te cum populo, et ipſe erit interpres tuus: et tu eris ei in principem.*

17 *Virgam quoque hanc ſume in manu tua, in qua facturus es ſigna.*

18 *Abiitq; Moyſes, et reuerſus eſt ad Iethro ſocerum ſuum, et dixit ei: Vadam nunc et reuertar ad fratres meos, qui ſunt in Ægypto, et videbo ſi adhuc ipſi viuant. Dixitq; Iethro ad Moyſen: Vade in pace.*

Vulgat. Editio.

19 Dixit ergo Dominus ad Moyſen in Madian: Va-
de,& reuertere in Aegyptũ: Mortui ſunt enim om-
nes qui quærebant animam tuam.
20 Tulit ergo Moyſes vxorem ſuam, & filios ſuos,
& impoſuit eos ſuper aſinum, reuerſuſque eſt in
Aegyptum, portans virgam Dei in manu ſua.

21 Dixitque ei Dominus reuertenti in Aegyptum:
Vide vt omnia oſtenta quæ poſui in manu tua, fa-
cias coram Pharaone: ego indurabo cor eius,& non
dimittet populum.
22 Diceſque ad eum: Hæc dicit Dominus: Filius
meus primogenitus Iſrael.
23 Dixi tibi: Dimitte filium meum vt ſeruiat mihi:
& noluiſti dimittere eum: ecce ego interficiam fi-
lium tuum primogenitum.
24 Cumque eſſet in itinere, in diuerſorio occurrit
ei Dominus,& volebat occidere eum.
25 Tulit illico Sephora acutiſſimam petram, & cir-
cumcidit præputium filij ſui, tetigitque pedes eius,
& ait: Sponſus ſanguinum tu mihi es.
26 Et dimiſit eum poſtquam dixerat: Sponſus ſan-
guinum ob circumciſionem.
27 Dixit autem Dominus ad Aaron: Vade in occur-
ſum Moyſi in deſertum. Qui perrexit obuiam ei
in Montem Dei, & oſculatus eſt eum.
28 Narrauitque Moyſes Aaron omnia verba Domi-
ni quibus miſerat eum, & ſigna quæ mandauerat.
29 Veneruntque ſimul & congregauerunt cunctos
ſeniores filiorum Iſrael.
30 Locutuſq; eſt Aaron oĩa verba, quæ dixerat Do-
minus ad Moyſen: & fecit ſigna coram populo.
31 Et credidit populus. Audieruntque quòd viſitaſ-
ſet Dominus filios Iſrael, & quòd reſpexiſſet affli-
ctionem illorum: & proni adorauerunt.

CAP. V.

1 POſt hæc ingreſſi ſunt Moyſes & Aaron, & dixe-
runt Pharaoni: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael:
Dimitte populum meum, vt ſacrificet mihi in de-
ſerto.
2 At ille reſpondit: Quis eſt Dominus, vt audiam
vocem eius,& dimittam Iſrael? neſcio Dominum,
& Iſrael non dimittam.
3 Dixeruntque: Deus Hebræorum vocauit nos, vt
eamus viam trium dierum in ſolitudinem, & ſa-
crificemus Domino Deo noſtro: ne forte accidat
nobis peſtis, aut gladius:
4 Ait ad eos rex Ægypti: Quare Moyſes, & Aaron
ſolicitatis populum ab operibus ſuis? ite ad onera
veſtra.
5 Dixitque Pharao: Multus eſt populus terræ: vide-
tis quòd turba ſuccreuerit: quanto magis ſi dederi-
tis eis requiem ab operibus?
6 Præcepit ergo in die illo præfectis operum &
exactoribus populi, dicens:
7 Nequaquam vltra dabitis paleas populo ad con-
ficiendos lateres, ſicut prius: ſed ipſi vadant, & col-
ligant ſtipulas.
8 Et menſuram laterum, quam prius faciebant,
imponetis ſuper eos, nec minuetis quidquam: va-
cant enim,& idcirco vociferantur, dicentes: Ea-
mus,& ſacrificemus Deo noſtro.
9 Opprimantur operibus, & expleant ea: vt non
acquieſcant verbis mendacibus.
10 Igitur egreſſi præfecti operum & exactores, ad
populum dixerunt: Sic dicit Pharao: Non do vobis
paleas:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Et dixit Dominus ad Moſeh in Midian: Vade, reuer-
tere in Ægyptum, quia mortui ſunt omnes viri qui quæ-
rebant animam tuam.*
20 *Et tulit Moſeh vxorem ſuam, & filios ſuos, & equita-
re fecit eos ſuper aſinum, & reuerſus eſt in terram Ægy-
pti, & tulit Moſeh virgam Dei in manu ſua.*

21 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Cùm perrexeris vt reuer-
taris in Ægyptum, vide vt omnia portenta, quæ poſui in
manu tua, facias coram Parhoh: & ego indurabo cor e-
ius, & non dimittet populum.*
22 *Et dices ad Parhoh: Sic dixit Dominus: Filius meus,
primogenitus meus Iſrael,*
23 *Et dixi tibi: Dimitte filium meum, vt ſeruiat mihi;
& renuiſti dimittere illum: ecce ego occido filium tuum,
primogenitum tuum.*
24 *Et fuit, in via, in diuerſorio occurrit ei Dominus, &
quæſiuit interficere eum.*
25 *Et tulit Siporah petram, & circumcidit præputium
filij ſui, & tangere fecit pedes eius, & dixit: Quia ſpon-
ſus ſanguinum es mihi.*
26 *Et receſſit ab eo: tunc dixit: Sponſus ſanguinum, pro-
pter circumciſionem.*
27 *Et dixit Dominus ad Aharon: Vade in occurſum Mo-
ſeh in deſertum. Et perrexit, & occurrit ei in Monte Dei,
& oſculatus eſt eum.*
28 *Et nunciauit Moſeh ipſi Aharon omnia verba Domini,
qui miſit eum, & omnia ſigna quæ præcepit ei.*
29 *Et perrexit Moſeh, & Aharon, & congregauerunt om-
nes ſenes Iſrael.*
30 *Et locutus eſt Aharon omnia verba, quæ locutus eſt
Dominus ad Moſeh: & fecit ſigna in oculis populi.*
31 *Et credidit populus. Et audierunt, quod viſitauit Do-
minus filios Iſrael, & quod vidit afflictionem eorum: &
incuruauerunt ſe, & adorauerunt.*

CAP. V.

1 *ET poſtea venerunt Moſeh, & Aharon, & dixerunt
ad Parhoh: Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Dimitte
populum meum, vt feſta celebrent mihi in deſerto.*

2 *Et dixit Parhoh: Quis eſt Dominus, vt paream voci
eius, vt dimittam Iſrael? non noui Dominum, & etiam
Iſrael non dimittam.*
3 *Et dixerunt: Deus Hebræorum occurrit nobis: ibimus
nunc viam trium dierum in deſertum, vt ſacrificemus
Domino Deo noſtro, ne forte occurrat nobis cum peſtilen-
tia, vel gladio.*
4 *Et dixit ad eos rex Ægypti: Vt quid Moſeh, & Aharon
ceſſare facitis populum ab operibus ſuis? ite ad onera ve-
ſtra.*
5 *Et dixit Parhoh: Ecce multus nunc populus terræ, &
ceſſare feciſtis eos ab oneribus ſuis.*

6 *Et præcepit Parhoh in die illa exactoribus populi: &
præfectis eius dicendo.*
7 *Non addetis, vt detis paleam populo ad lateriſicandum
lateres ſicut heri, & nudiuſtertius: ipſi pergent, & colli-
gent ſibi paleam.*
8 *Et ſummam laterum, quam ipſi faciebant, heri, &
nudiuſtertius, ponetis ſuper eos, non diminuetis ex ea:
quia otioſi ſunt, idcirco ipſi clamant dicendo: Ibimus ſa-
crificabimus Deo noſtro.*
9 *Aggrauetur opus ſuper viros, & faciant in eo: & ne
confidant in verbis mendacij.*
10 *Et egreſſi ſunt exactores populi, & præfecti eius, & di-
xerunt ad populum, dicendo: Sic dixit Parhoh: Non do
vobis paleam.*

Tranſl. ex Septuag.

19 Poſt dies autem multos illos mortuus eſt rex Ae-
gypti: Dixit autem Dominus ad Moyſen in Ma-
dian: Vade, perge in Aegyptum: Defuncti ſunt e-
nim omnes, qui quęrebant animam tuam.

20 Aſſumens autem Moyſes vxorem, & paruulos,
impoſuit eos ſuper ſubiugalia, & rediit in Aegy-
ptum, ſumpſit autem Moyſes virgam, quam à Deo
in manu ſua.

21 Dixit autē Dominus ad Moyſen: Eūte te & reuer-
tente in Aegyptū: Vide, omnia portēta, quæ dedi in
manibus tuis, facies ea coram Pharaone: ego autem
indurabo cor illius, & non dimittet populum.

22 Tu autem dices Pharaoni: Hæc dicit Dominus:
Filius meus primogenitus Iſrael.

23 Dixi autē tibi: Dimitte populum meum, vt mihi
ſeruiat; ſiquidem igitur nolis dimittere eos: vide
igitur, ego interficiam filium tuum primogenitū.

24 Et factum eſt in via, in diuerſorio obuiauit ei
Angelus Domini, & quærebat eum occidere.

25 Et aſſumpto Sephora calculo, circumcidit præ-
putium filij ſui, & procidit ad pedes eius, & dixit:
Stetit ſanguis circumciſionis infantis mei:

26 Et receſſit ab eo propterea quod dixit: Stetit ſan-
guis circumciſionis infantis mei.

27 Dixit autem Dominus ad Aaron: Perge in occur-
ſum Moyſi in deſertum. Et perrexit, & occurrit ei
in monte Dei, & oſculati ſunt ſe inuicem.

28 Et annūciauit Moyſes ipſi Aarō oēs ſermones Do-
mini, quos miſit, & omnia verba, quæ mādauit ei.

29 Iuit autem Moyſes, & Aaron, & congregauerunt
ſeniores filiorum Iſrael.

30 Et locutus eſt Aarō omnia verba iſta, quę locutus
eſt Deus ad Moyſen: & fecit ſigna coram populo.

31 Et credidit populus. Et gauiſus eſt, quia viſita-
uit Deus filios Iſrael, & quia vidit eorum tribula-
tionem: inclinatus autem populus adorauit.

C A P. V.

1 ET poſt hæc ingreſſus eſt Moyſes, & Aaron ad
Pharaonem, & dixerunt ei: Hæc dicit Domi-
nus Deus Iſrael: Dimitte populum meum, vt mihi
feſta celebrent in deſerto.

2 Et dixit Pharao: Quis eſt, cuius exaudiam vocē
eius, vt dimittam filios Iſrael? nō noui Dominum,
& Iſrael non dimitto.

3 Et dicunt ei: Deus Hebræorum vocauit nos, ibi-
mus igitur viam trium dierum in deſertum, vt ſa-
crificemus Domino Deo noſtro: ne forte occurrat
nobis mors, aut cædes.

4 Et dixit eis rex Aegypti: Vt quid Moyſes, & Aa-
ron peruertitis populum ab operibus: abite vnuſ-
quiſque veſtrum ad opera ſua.

5 Et dixit Pharao: Ecce nunc valde multiplicatur
populus: non igitur ceſſationem illis demus ab o-
peribus.

6 Præcepit autem Pharao exactoribus operum po-
puli, & ſcribis dicens:

7 Non vlterius adjicietis dare paleam populo ad
laterificium, ſicut heri, & nudiuſtertius: ſed ipſi
vadant, & colligant ſibi paleas:

8 Et ſummam laterificij, quod ipſi faciunt, per ſin-
gulos dies impones eis, nihil demes: vacant enim,
propter hoc clamauerunt dicentes: Surgamus, &
ſacrificemus Deo noſtro:

9 Aggrauentur opera hominum horum, & curent
hæc: & non ponant curam in ſermonibus vanis.

10 Vrgebant autem eos exactores operum, & ſcribę,
& dicebant ad populum, dicentes: Hæc dicit Pha-
rao: Non vltra do vobis paleas:

Chald. Paraph. Tranſl.

19 *Dixitq́; Dominus ad Moyſen in Madian: Vade reuer-
tere in Ægyptum: Quia mortui ſunt omnes viri qui quæ-
rebant interficere te.*

20 *Et tulit Moyſes vxorem ſuam, & filios ſuos, & impo-
ſuit eos ſuper aſinum, & reuerſus eſt in terram Ægypti,
& tulit Moyſes virgam, qua miracula fierent à facie Dei
in manu ſua.*

21 *Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Cùm ieris vt reuertaris
in Ægyptum: Vide omnia portēta quæ poſui in manu tua,
& facies ea coram Pharaone: & ego indurabo cor eius, &
non dimittet populum.*

22 *Et dices ad Pharaonem: Hæc dicit Dominus: Filius
meus, primogenitus meus Iſrael.*

23 *Dixiq́; tibi: Dimitte filium meum, vt ſeruiat coram
me in deſerto, & ſi noles dimittere eum: ecce ego interfi-
ciam filium tuum primogenitum tuum.*

24 *Et factum eſt cùm eſſet in via in diuerſorio, occurrit ei
Angelus Domini, & quærebat interficere eum.*

25 *Tulitq́; Sephora petram, & circumcidit præputium filij
ſui, & obtulit coram eo, & ait: Propter ſanguinem cir-
cumciſionis huius detur mihi ſponſus meus.*

26 *Et cū dimiſiſſet eū: tūc dixit: Niſi propter sāguinē circū-
ciſionis huius, condēnatus erat ad mortem ſponſus meus.*

27 *Dixitq́; Dominus ad Aaron: Vade in occurſum Moyſi
in deſertum. Et abiit, & occurrit ei in monte vbi reuela-
ta fuerat gloria Dei, & oſculatus eſt eum.*

28 *Narrauitq́; Moyſes Aaron omnia verba Domini, pro
quibus miſit eum, & omnia ſigna quæ mandauerat ei.*

29 *Et abiit Moyſes, & Aaron, & congregauerunt omnes
ſeniores filiorum Iſrael:*

30 *Et locutus eſt Aaron omnia verba quæ locutus fuerat
Dominus ad Moyſen: & fecit ſigna coram populo.*

31 *Et credidit populus. Et audiuerunt quòd recordatus
fuiſſet Dominus filiorum Iſrael, & quòd nota eſſet coram
eo afflictio eorum: & incuruati ſunt, & adorauerunt.*

C A P. V.

1 *ET poſt hæc ingreſſi ſunt Moyſes, & Aaron, & dixerunt
ad Pharaonem: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael. Di-
mitte populum meum, vt ſacrificent coram me in deſerto.*

2 *Et dixit Pharao: Nomē Domini nō eſt reuelatū mihi, vt
obediam verbo eius, & vt dimittam Iſrael? non eſt reue-
latum mihi nomen Domini; Iſrael quoque non dimittā.*

3 *Dixeruntq́;: Deus Iudæorum inuocatus eſt ſuper nos,
eamus nunc viam trium dierum in ſolitudinem, & ſacri-
ficemus coram Domino Deo noſtro: ne fortè accidat nobis
mors, aut occiſio.*

4 *Dixitq́; eis rex Ægypti: Vt quid Moyſes & Aaron ceſ-
ſare facitis populum ab operibus ſuis? ite ad ſeruitutem
veſtram.*

5 *Dixitq́; Pharao: Ecce nunc multus eſt populus terræ:
& ceſſare facitis eos ab operibus ſuis.*

6 *Et præcepit Pharao in die illo præfectis populi, & exa-
ctoribus eius, dicens:*

7 *Nolite dare vltra paleas populo, vt conficiant lateres
ſicut heri & nudiuſtertius: ipſi vadant & colligant ſibi
paleas.*

8 *Et numerum laterum quem ipſi faciebant heri, & nu-
diuſtertius imponetis ſuper eos, nec minuetis ab eo, quo-
niam ocioſi ſunt: propterea clamant, dicentes: Eamus, &
ſacrificemus coram Deo noſtro.*

9 *Aggrauetur opus ſuper viros, & occupentur in eo: &
non occupentur in verbis ocioſis.*

10 *Et egreſſi ſunt præfecti populi & exactores eius, & di-
xerunt populo: Hæc dicit Pharao: Non ego dabo vobis pa-
leas.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

11 Ite, & colligite ſicubi inuenire poteritis, nec minuetur quidquam de opere veſtro.

12 Diſperſusque eſt populus per omnem terram Aegypti ad colligendas paleas.

13 Præfecti quoque operum inſtabant, dicentes: Complete opus veſtrum quotidie, vt prius facere ſolebatis quando dabantur vobis paleæ.

14 Flagellatique ſunt qui præerant operibus filiorũ Iſrael, ab exactoribus Pharaonis, dicentibus: Quare non impletis menſuram laterum ſicut prius, nec heri, nec hodie?

15 Veneruntque præpoſiti filiorum Iſrael, & vociferati ſunt ad Pharaonem dicentes: Cur ita agis contra ſeruos tuos?

16 Paleæ non dantur nobis, & lateres ſimiliter imperantur: en famuli tui flagellis cædimur, & iniuſtè agitur contra populum tuum.

17 Qui ait: Vacatis otio, & idcirco dicitis: Eamus, & ſacrificemus Domino.

18 Ite ergo, & operamini: paleæ non dabuntur vobis, & reddetis conſuetum numerum laterum.

19 Videbantq; ſe præpoſiti filiorum Iſrael in malo, eo quod diceretur eis: Non minuetur quidquam de lateribus per ſingulos dies.

20 Occurreruntque Moyſi, & Aaron, qui ſtabant ex aduerſo, egredientibus à Pharaone:

21 Et dixerunt ad eos: Videat Dominus & iudicet, quoniam fœtere feciſtis odorem noſtrum coram Pharaone & ſeruis eius, & præbuiſtis ei gladium, vt occideret nos.

22 Reuerſusq; eſt Moyſes ad Dominũ, & ait: Domine, cur afflixiſti populum iſtum? quare miſiſti me?

23 Ex eo enim quo ingreſſus ſum ad Pharaonem vt loquerer in nomine tuo, afflixit populum tuum: & non liberaſti eos.

CAP. VI.

1 Dixitque Dominus ad Moyſen: Nunc videbis quæ facturus ſum Pharaoni: per manũ enim fortem dimittet eos, & in manu robuſta ejiciet illos de terra ſua.

2 Locutusque eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Ego Dominus,

3 Qui apparui Abraham, Iſaac, & Iacob in Deo omnipotente: & nomen meum ADONAI non indicaui eis.

4 Pepigique fœdus cum eis, vt darem eis terram Chanaam, terram peregrinationis eorum, in qua fuerunt aduenæ.

5 Ego audiui gemitum filiorum Iſrael, quo Aegyptij oppreſſerunt eos: & recordatus ſum pacti mei.

6 Ideo dic filiis Iſrael: Ego Dominus qui educam vos de ergaſtulo Aegyptiorum, & eruam de ſeruitute: ac redimam in brachio excelſo, & iudiciis magnis.

7 Et aſſumam vos mihi in populum, & ero veſter Deus: & ſcietis quod ego ſum Dominus Deus veſter, qui eduxerim vos de ergaſtulo Aegyptiorum:

8 Et induxerim in terram, ſuper quam leuaui manũ meam vt darem eam Abraham, Iſaac, & Iacob: daboque illam vobis poſſidendam, ego Dominus.

9 Narrauit ergo Moyſes omnia filiis Iſrael: qui nõ acquieuerũt ei propter anguſtiam ſpiritus, & opus duriſſimum.

10 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

11 Ingredere, & loquere ad Pharaonem regem Aegypti, vt dimittat filios Iſrael de terra ſua.

Reſpon-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

11 *Vos ite, capite vobis paleam, vbi reperieritis, quia non diminuo de opere veſtro aliquid.*

12 *Et diſperſus eſt populus in omnem terram Ægypti, vt colligeret quiſquilias pro palea.*

13 *Et exactores vrgebant dicendo: Perficite opera veſtra de die in diem, quemadmodum, dum erat palea.*

14 *Et cæſi ſunt præfecti filiorum Iſrael, quos poſuerunt ſuper eos exactores Parhoh, dicendo: Cur non perfeciſtis præceptum veſtrum, vt laterificaretis ſicut heri, & nudiuſtertius, etiam heri, etiam hodie?*

15 *Et venerunt præfecti filiorum Iſrael, & clamauerunt ad Parhoh, dicendo: Vt quid facis ſic ſeruis tuis?*

16 *Palea non datur ſeruis tuis, & lateres dicunt nobis, facite: & ecce ſerui tui cæduntur, & punitur populus tuus.*

17 *Et dixit: Vacatis vacatis, idcirco dicitis: Ibimus, ſacrificabimus Domino.*

18 *Et nunc ite, facite: & palea non dabitur vobis, & ſummam laterum dabitis.*

19 *Et viderunt præfecti filiorum Iſrael ſeipſos eſſe in malo dicendo: Non diminuetis de lateribus veſtris de die in diem.*

20 *Et occurrunt ipſi Moſeh, & Aharon ſtantes in occurſum eorum, quando egrediebantur à Parhoh.*

21 *Et dixerunt ad eos: Videat Dominus ſuper vos, & iudicet, quia fœtere feciſtis odorem noſtrum in oculis Parhoh, & in oculis ſeruorum eius, vt daretis gladium in manu eorum ad occidendum nos.*

22 *Et reuerſus eſt Moſeh ad Dominum, & dixit: Vt quid male feciſti populo huic? & vt quid miſiſti me?*

23 *Et ex eo tempore, quo ingreſſus ſum ad Parhoh, vt loquerer in nomine tuo, malefecit populo huic: & eruendo non eruiſti populum tuum.*

CAP. VI.

1 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Nunc videbis quæ facturus ſum Parhoh, quia in manu forti dimittet eos, & in manu forti expellet eos è terra ſua.*

2 *Et locutus eſt Deus ad Moſeh, & dixit ad eum: Ego Dominus.*

3 *Et conſpectus ſum ipſi Abraham, Iſchac, & Iahacob in Deo omnipotente: & in nomine meo ADONAI, non ſum cognitus eis.*

4 *Et etiam ſtatui pactum meum cum eis, vt darem eis terram Chenahan, terram peregrinationum eorum, in qua peregrinati ſunt.*

5 *Et etiam ego audiui clamorem filiorum Iſrael, quos Ægyptij ſeruire faciunt: & recordatus ſum pacti mei.*

6 *Idcirco dic filiis Iſrael: Ego Dominus, & educam vos ex oneribus Ægypti, & eruam vos à ſeruitute eorum: & redimam vos brachio extenſo, & iudiciis magnis.*

7 *Et accipiam vos mihi in populũ, & ero vobis in Deum: & ſcietis, quia ego Dominus Deus veſter, qui educo vos ex oneribus Ægypti.*

8 *Et introducam vos in terram, ad quam leuaui manum meam, vt darem eam Abraham, Iſchac, & Iahacob, & dabo eam vobis in hæreditatem, ego Dominus.*

9 *Et locutus eſt Moſeh ſic ad filios Iſrael: & non audierunt Moſeh propter anguſtiam ſpiritus, & ſeruitutem duram.*

10 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh dicendo.*

11 *Ingredere, loquere ad Parhoh regem Ægypti, vt dimittat filios Iſrael è terra ſua.*

Et lo-

Tranſl. ex Septuag.

11 Vos ipſi euntes colligite vobis ipſis paleas, vndecumque inueneritis, non enim demetur de ſumma veſtra quicquam.

12 Et diſperſus eſt populus in tota terra Aegypto ad colligendum ſtipulam in paleas.

13 Exactores autem operum vrgebant eos, dicẽtes: Perficite opera aſſignata quotidie, quemadmodum & quando palea dabatur vobis.

14 Et flagellati ſunt ſcribę de genere filiorũ Iſrael, qui impoſiti fuerant ſuper ipſos à præfectis Pharaonis, dicẽtes: Cur nõ perfeciſtis ſumas veſtras laterificij etiam hodie, quemadmodũ heri, & nudiuſtertius?

15 Ingreſſi autem ſcribæ filiorum Iſrael clamauerũt ad Pharaonem, dicentes: Vt quid tu ſic facis famulis tuis?

16 Palea non datur famulis tuis, & laterem nobis dicunt facere: & ecce pueri tui flagellati ſunt, facies igitur iniuriam populo tuo.

17 Et dixit eis: Vacatis, ocioſi eſtis, propterea dicitis: Eamus ſacrificemus Deo noſtro.

18 Nunc autem euntes operamini: palea enim non dabitur vobis, & ſummam laterificij reddetis.

19 Videbant autem ſcribæ filiorum Iſrael ſeſe in malis, dicentes: Non omittetis de laterificio quod aſſignatum eſt in die.

20 Occurrerunt autem Moyſi, & Aaron, veniẽtibus in occurſum eis, cum ipſi egrederẽtur à Pharaone:

21 Et dixerunt eis: Videat Deus vos & iudicet, quoniam execrabilem feciſtis odorem noſtrum palam Pharaone, & palam ſeruis eius, dando gladium in manus eius ad occidendum nos.

22 Reuertit autem Moyſes ad Dominum, & dixit: Precor Domine, quare afflixiſti populum hunc? &, vt quid me miſiſti?

23 Et ex quo iui ad Pharaonem loqui in tuo nomine, afflixit populum hunc: & non liberaſti populum tuum.

CAP. VI.

1 ET dixit Dominus ad Moyſen: Iam videbis, quę faciam Pharaoni: in manu enim valida dimittet eos: & in brachio excelſo ejiciet eos de terra ſua.

2 Locutus eſt autem Deus ad Moyſen, & dixit ad eum: Ego Dominus:

3 Et apparui ad Abraham, & Iſaac, & Iacob, Deus exiſtens eorum: & nomen meum DOMINVS non indicaui eis.

4 Et ſtatui teſtamentum meum ad illos, ita vt darem illis terram Chananæorum, terram, quam incoluerunt, in qua, & incoluerunt in ea.

5 Et ego exaudiui gemitum filiorum Iſrael, quem Aegyptij in ſeruitutem redigunt eos: & recordatus ſum teſtamenti veſtri.

6 Vade: dic filiis Iſrael, dicens: Ego Dominus, & educam vos de dominatione Aegyptiorum, & eruã vos de ſeruitute, & redimam vos in brachio excelſo, & iudicio magno:

7 Et ſumã mihi ipſi vos populũ mihi, & ero veſter Deus: & cognoſcetis, quia ego Dominus Deus veſter, educens vos de dominatione Aegyptiorum:

8 Et inducam vos in terram, in quam extendi manum meam ad dandum eam Abraham, & Iſaac, & Iacob: & dabo eam vobis in ſorte, ego Dominus.

9 Et locutus eſt Moyſes ſic ad filios Iſrael: & non exaudierunt Moyſen à defectione animi, & ab operibus duris.

10 Dixit autem Dominus ad Moyſen, dicens:

11 Ingredere, loquere Pharaoni regi Aegypti, vt dimittat filios Iſrael de terra ſua.

Chald. Paraph. Tranſl.

11 *Vos ite, & tollite vobis paleas de loco in quo inueneritis quoniam non minuetur quicquam de operibus veſtris.*

12 *Et diſperſus eſt populus in omnem terram Ægypti, ad colligendas ſtipulas & paleas.*

13 *Præfecti autem inſtabant, dicentes: Implete opus veſtri per ſingulos dies, ſicut faciebatis quando dabantur vobis palea.*

14 *Percuſſiq; ſunt præpoſiti filiorum Iſrael, quos conſtituerant ſuper eos præfecti Pharaonis, dicentes: Quare non compleſtis numerum veſtrum, vt conficeretis lateres, ſicut nudiuſtertius, nec heri, nec hodie?*

15 *Et venerunt præfecti filiorum Iſrael, & clamauerunt coram Pharaone, dicentes: Quare ſic facis ſeruis tuis?*

16 *Palea non datur ſeruis tuis, & dicunt nobis: facite lateres: & ecce ſerui tui percutiuntur, & peccat ſuper eos populus tuus.*

17 *Et ait: Ocioſi eſtis, ocioſi, idcirco vos dicitis: Eamus & ſacrificemus coram Domino.*

18 *Et nunc ite, & operamini: & palea non dabuntur vobis, & ſummam laterum reddetis.*

19 *Videbantq; ſe præfecti filiorũ Iſrael in malum, eo quod diceretur eis: Non minuatis quicquam de lateribus veſtris per ſingulos dies.*

20 *Occurreruntq; Moyſi, & Aaron, qui ſtabãt in conſpectu eorum cùm egrederentur à Pharaone.*

21 *Dixeruntq; eis: Appareàt Dominus ſuper vos, & vindictam ſumat, eo quod fœtere feciſtis odorem noſtrũ in oculis Pharaonis, & in oculis ſeruorum eius, vt daretis gladium in manibus ſuis, vt occiderent nos.*

22 *Et reuerſus eſt Moyſes coram Domino, & ait: Domine, quare maleſeciſti huic populo? vt quid miſiſti me?*

23 *Et ex eo tempore quo ingreſſus ſum ad Pharaonem, vt loquerer in nomine tuo, maleſecit populo huic: & liberans non liberaſti populum tuum.*

CAP. VI.

1 *DIxitq; Dominus ad Moyſen: Nũc videbis quod facturus ſum Pharaoni. quoniam per manum fortem dimittet eos, & per manũ validam eiiciet eos de terra ſua.*

2 *Locutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, & dixit ei: Ego Dominus.*

3 *Reuelatuſq; fui Abraha, Iſaac, & Iacob in Deo omnipotenti: & nomen meum ADONAI non indicaui eis.*

4 *Et etiam ſtatui pactum meum cum eis, vt darem eis terram Chanaan, terram peregrinationis eorum in qua peregrinati ſunt.*

5 *Et in conſpectu meo auditus eſt clamor filiorum Iſrael, eo quod Ægyptij ſeruire faciunt eos: & recordatus ſum pacti mei.*

6 *Ideo dic filiis Iſrael: Ego Dominus, & educam vos de medio tribulationis ſeruitutis Aegyptiorum, & liberabo vos de ſeruitute eorum, & redimam vos in brachio excelſo, & iudiciis magnis.*

7 *Et applicabo vos coram me in populum, & ero vobis in Deum: & ſcietis, quia ego Dominus Deus veſter, qui eduxi vos de medio tribulationis ſeruitutis Ægyptiorum.*

8 *Et inducã vos in terram pro qua iuraui in verbũ meũ, vt darem eam Abraha, Iſaac, & Iacob: & dabo eam vobis in hæreditatem, ego Dominus.*

9 *Locutuſq; eſt Moyſes filiis Iſrael: & non acquieuerunt Moyſi propter anguſtiam ſpiritus, & duram ſeruitutem quæ erat ſuper eos.*

10 *Locutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

11 *Ingredere, loquere cum Pharaone rege Ægypti, vt mittat filios Iſrael de terra ſua.*

Vulgat. Editio.

12 Reſpondit Moyſes corã Domino: Ecce filij Iſrael
non audiunt me: & quomodo audiet Pharao, præ-
ſertim cum incircumciſus ſim labiis?
13 Locutuſq; eſt Dominus ad Moyſen & Aarõ,& de-
dit mandatũ ad filios Iſrael, & ad Pharaonem regẽ
Aegypti vt educerent filios Iſrael de terra Aegypti.

* Ge. 46. 9. Num. 26. 5. 1. Par. 5. 1.

14 * Iſti ſunt principes domorum per familias ſuas.
Filij Ruben primogeniti Iſraelis: Henoch & Phal-
lu, Heſron, & Charmi.

* 1. Par. 4. 24.

15 Hæ cognationes Ruben * Filij Simeon: Iamuel &
Iamin,& Ahod & Iachin,& Soar,& Saul filius Cha-
nanitidis. Hæ progenies Simeon.
16 Et hæc nomina filiorum Leui per cognationes
ſuas: Gerſon & Caath,& Merari. Anni autem vitæ
Leui fuerunt centum triginta ſeptem.

* 1. Pa. 6. 1. 23. 6 * Nu. 3. 17. Nu. 26. 57. 1. Par. 6. 2. 13. 12.

17 * Filij Gerſon: Lobni & Semei, per cognationes
ſuas.
18 * Filij Caath: Amram, & Iſaar, & Hebron, & O-
ziel. Anni quoque vitæ Caath, centum triginta
tres.
19 Filij Merari: Moholi & Muſi. Hæ cognationes
Leui per familias ſuas.
20 Accepit autem Amram vxorẽ Iochabed patrue-
lem ſuam: quæ peperit ei Aaron & Moyſen. Fue-
runtque anni vitæ Amram, centum triginta ſeptẽ.
21 Filij quoque Iſaar: Core,& Nepheg, & Zechri.
22 Filij quoq; Oziel: Miſael,& Eliſapham & Sethri.
23 Accepit autem Aaron vxorem Eliſabeth filiam
Aminadab, ſororem Nahaſon, quæ peperit ei Na-
dab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar.
24 Filij quoque Core: Aſer, & Elcana, & Abiaſaph.
Hæ ſunt cognationes Coritarum.
25 At vero Eleazar filius Aarõ accepit vxorẽ de filia-
bus Phutiel: q̃ peperit ei Phinees. Hi ſunt principes
familiarum Leuiticarum per cognationes ſuas.
26 Iſte eſt Aaron & Moyſes, quibus præcepit Do-
minus vt educerent filios Iſrael de terra Aegypti
per turmas ſuas.
27 Hi ſunt, qui loquuntur ad Pharaonem regem
Aegypti, vt educant filios Iſrael de Aegypto: iſte eſt
Moyſes, & Aaron,
28 In die qua locutus eſt Dominus ad Moyſen in
terra Aegypti.
29 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Ego
Dominus: loquere ad Pharaonem regem Aegypti,
omnia quæ ego loquor tibi.
30 Et ait Moyſes coram Domino: En incircumciſus
labiis ſum, quo modo audiet me Pharao?

CAP. VII.

1 Dixitque Dominus ad Moyſen: Ecce conſtitui
te Deum Pharaonis: & Aaron frater tuus erit
propheta tuus.

* Sup. 4 15.

2 * Tu loqueris ei omnia quæ mandabo tibi: & ille
loquetur ad Pharaonem, vt dimittat filios Iſrael
de terra ſua.
3 Sed ego indurabo cor eius,& multiplicabo ſigna,
& oſtenta mea in terra Aegypti,
4 Et non audiet vos: immittamque manum meã
ſuper Aegyptum, & educam exercitum & populũ
meum filios Iſrael de terra Aegypti per iudicia ma-
xima:
5 Et ſcient Aegyptij, quia ego ſum Dominus, qui
extenderim manum meam ſuper Aegyptum, & e-
duxerim filios Iſrael de medio eorum.
6 Fecit itaque Moyſes, & Aaron ſicut præceperat
Dominus: ita egerunt.
7 Erat autem Moyſes, octoginta annorum,& Aaron
octoginta trium, quando locuti ſunt ad Pharaonẽ.
8 Dixitque Dominus ad Moyſen,& Aaron:

Cum

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Et locutus eſt Moſeh coram Domino dicendo: Ecce filij*
Iſrael non audierunt me,& quomodo audiet me Parhoh,
& ego ſum incircumciſus labiis?
13 *Et locutus eſt dominus ad Moſeh,& Aharon,& præcepit*
eis ad filios Iſrael, & ad Parhoh regem Ægypti, ut edu-
cerent filios Iſrael è terra Ægypti.
14 *Iſta ſunt capita domus patrum eorum: Filij Reuben*
primogeniti Iſrael, Chanoch,& Pallu,Cheſron,& Char-
mi.
15 *Iſta familia Reuben: Et filij Simhon Iemuel,& Iamin,*
& Obad, & Iachin, & Sochar, & Saul filius Chenaha-
nith. Iſta familia Simhon.
16 *Et hæc nomina filiorum Leui ſecundum generationes*
eorum. Gherſon,& Cheath, & Merari. Et anni vitæ Le-
ui fuerunt ſeptem, & triginta, & centum anni.
17 *Filij Gherſon, Libini, & Simhi ſecundum familias*
ſuas.
18 *Et filij Chehath: Hamram, & Iſchar, & Chebron, &*
Huzziel. Et anni vitæ Chehath fuerunt tres,& triginta,
& centum anni.
19 *Et filij Merari: Machali, & Muſi. Iſta familia Leui*
ſecundum generationes eorum.
20 *Et accepit Hamram Iochebed amitam ſuam ſibi in v-*
xorẽ: & peperit ei Aharon & Moſeh. Et anni vitæ Ham-
ram fuerunt ſeptem & triginta,& centum anni.
21 *Et filij Iſhar: Corath, & Nephegh, & Zichri.*
22 *Et filij Huzziel: Miſael, & Eliſaphan, & Sithri.*
23 *Et accepit Aharon Eliſebah filiam Hamminadab ſoro-*
rem Nachſon ſibi in uxorem, & peperit ei Nadab & Abi-
hu, & Elhazar, & Ithamar.
24 *Et filij Corach: Aſſir, & Elcanah, & Abiaſaph. Iſta*
familia Chorchita.
25 *Et Elhazar filius Aharon accepit ſibi è filiabus Puthiel*
ſibi in uxorem, & peperit ei Pinchas. Iſta ſunt capita pa-
trum Leuitarum ſecundum familias ſuas.
26 *Hic eſt Aharon, & Moſeh, quibus dixit Dominus, edu-*
cite filios Iſrael è terra Ægypti ſecundum exercitus ſuos.
27 *Iſti loquuntur ad Parhoh regem Ægypti, ut educant*
filios Iſrael ex Ægypto hic Moſeh, & Aharon.
28 *Et fuit in die ipſa, locutus eſt Dominus ad Moſeh in*
terra Ægypti.
29 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh dicendo: Ego Domi-*
nus: loquere ad Parhoh regem Ægypti omnia, quæ ego lo-
quor ad te.
30 *Dixitq́; Moſeh coram Domino: Ecce ego incircumciſus*
labiis, & quomodo obediet mihi Parhoh?

CAP. VII.

1 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Vide, dedi te pro Deo ipſi*
Parhoh: & Aharon frater tuus erit propheta tuus.
2 *Tu loqueris omnia quæ præcipiam tibi: & Aharon fra-*
ter tuus loquetur ad Parhoh, ut dimittat filios Iſrael è
terra ſua.
3 *Et ego indurabo cor Parhoh,& multiplicabo ſigna mea,*
& portenta mea in terra Ægypti.
4 *Et non audiet vos Parhoh: & dabo manum meam in*
Ægypto,& educam exercitus meos, populum meum, filios
Iſrael è terra Ægypti iudiciis magnis.
5 *Et ſcient Ægyptij quod ego ſum Dominus, cum exten-*
dero manum meam ſuper Ægyptum, & eduxero filios Iſ-
rael è medio eorum.
6 *Et fecit Moſeh, & Aharon, quemadmodum præcepit*
Dominus eis: ſic fecerunt.
7 *Et Moſeh erat octogenarius,& Aharon trium,& octo-*
ginta annorum, quando locuti ſunt ad Parhoh.
8 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh,& ad Aharon dicendo.*

Si lo-

Tranſl. ex Septuag.

12 Locutus eſt autem Moyſes corã Domino, dicens:
Ecce filij Iſrael non exaudierunt me, & quomodo
exaudiet me Pharao? ego auté ſine ſermone ſum.
13 Dixit autem Dominus ad Moyſen, & Aaron, &
præcepit eis ad Pharaonem regem Aegypti, vt di-
mittat filios Iſrael de terra Aegypti.
14 Et hi ſunt principes domorum familiarum eo-
rum: Filij Ruben primogeniti Iſrael, Enoch, & Phal-
lus, Aſron, & Charmi.
15 Hæc eſt cognatio Ruben. Et filij Symeon, Iemuel,
& Iamin, & Aod, & Iachin, & Saar, & Saul, qui ex
Phæniſſa. Hæ ſunt familiæ filiorum Symeon.
16 Et hæc ſunt nomina filiorum Leui ſecundum
cognationes eorum: Gedſon, Caath, & Merari. Et
anni vitæ Leui, centum triginta ſeptem.
17 Et hi filij Gedſon, Lobeni, & Semei, domus fa-
miliæ eorum.
18 Et filij Caath, Ambram, & Iſſaar, Chebron, & O-
ziel. Et anni vitæ Caath, centum triginta tres anni.
19 Et filij Merari: Mooli, & Homuſi. Hæ domus
familiarum Leui ſecundum cognationes eorum.
20 Et accepit Ambram ipſam Iochabed filiam fratris
patris ſui ſibi in vxoré: Et genuit ei Aaron & Moy-
ſem, & Mariam ſororem eorum: Anni autem vitæ
Ambram, centum triginta duo anni.
21 Et filij Iſſaar, Chore, & Naphec, & Zechri.
22 Et filij Oziel Miſael, & Eliſapham, & Segri.
23 Accepit auté Aaron Eliſabeth filiam Aminadab
ſororem Naaſſon ſibi vxorem: Et peperit ei Nadab,
& Abiud, & Eleazar, & Ithamar.
24 Filij autem Core Aſir: & Elcana, & Abiaſar. Hæ
generationes Core.
25 Et Eleazar filius Aaron accepit de filiabus Phutiel
ſibi vxoré: & peperit ei Phinees. Hæc principia fa-
miliæ Leuitarum ſecundum generationes eorum.
26 Hic Aarõ & Moyſes, quibus dixit eis Deus, vt edu-
cant filios Iſrael de terra Aegypti cũ virtute eorũ.
27 Hi ſunt differentes cum Pharaone rege Aegypti,
& eduxerunt filios Iſrael de terra Aegypti ipſe Aa-
ron, & Moyſes.
28 Qua die locutus eſt Dominus Moyſi in terra
Aegypto.
29 Et locutus eſt Dominus ad Moyſem, dicens: Ego
Dominus: loquere ad Pharaonem regem Aegypti,
quæcumque ego dico ad te.
30 Et dixit Moyſes coram Domino: Ecce ego gracili
voce ſum, & quomodo exaudiet me Pharao?

C A P. VII.

1 ET ait Dominus ad Moyſen dicens: Ecce dedi
te Deum Pharaoni: & Aaron frater tuus erit
tuus propheta.
2 Tu autem loqueris ei omnia quæcumque mãdo
tibi: Aaron autem frater tuus loquetur ad Pharao-
nem, vt dimittat filios Iſrael de terra ſua.
3 Ego autem indurabo cor Pharaonis, & multipli-
cabo ſigna mea, & portenta in terra Aegypto:
4 Et non exaudiet vos Pharao: & injiciam manum
meam in Aegyptum, & educam cum virtute mea
populum meum filios Iſrael de terra Aegypti cum
vindicta magna.
5 Et cognoſcent omnes Aegyptij, quia ego ſum Do-
minus, extendens manum meam in Aegyptum, &
educam filios Iſrael de medio eorum.
6 Fecit autem Moyſes, & Aaron ſicut præcepit il-
lis Dominus: ita fecerunt.
7 Moyſes autem erat annorum octuaginta, Aaron
autem frater eius annorũ octuaginta trium, quan-
do locutus eſt ad Pharaonem.
8 Et ait Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et locutus eſt Moyſes coram Domino, dicens: Ecce filij
Iſrael non acquieuerunt mihi: quomodo ergo acquieſcet
mihi Pharao? & ego ſum grauis loquela.*
*Locutusq́ eſt Dominus cum Moyſe, & cum Aaron, &
dedit eis mandatum ad filios Iſrael, & ad Pharaonem re-
gem Ægypti, ut educerem filios Iſrael de terra Ægypti.*
*Isti ſunt principes domus patrum ſuorum: Fily Ruben
primogeniti Iſrael, Enoch, & Phallu, Eſron, & Charmi.*
*Hæ cognationes Ruben. Filij autem Symeon, Iamuel, &
Iamin, & Ahod, & Iachin, & Saher, & Saul filius Cha-
nanitidis. Hæ cognationes Symeon.*
*Et hæc nomina filiorum Leui per cognationes ſuas:
Gerſon, & Caath, & Merari. Anni autem vitæ Leui fue-
runt centum triginta ſeptem.*
*Filij autem Gerſon: Lobni, & Semei, per cognationes
ſuas.*
*Filij autem Caath: Amram, & Iſaar, & Zebron, &
Hebron, & Oziel. Anni autem vitæ Caath, centum &
triginta & tres anni.*
*Filij autem Merari: Mooli, & Muſi. Hæ ſunt cogna-
tiones Leui per familias ſuas.*
*Et accepit Amram Iochebed filiam ſororis patris ſui ſi-
bi in uxorem: & peperit ei Aaron & Moyſen. Anni au-
tem vitæ Amram, fuerunt centum & triginta & ſeptem
anni.*
Filij autem Iſaar: Core, & Napheg, & Zechri.
Et filij Oziel: Miſael, & Heliſaphan, & Sethri.
*Accepitq́ Aaron ſibi Heliſabea filiam Aminadab, ſoro-
rem Naaſon, in uxorem, & peperit ei Nadab, & Abiu, &
Eleazar, & Ithamar.*
*Filij quoque Chore: Aſir, & Elchana, & Abiaſaph.
Hæ ſunt generationes Chore.*
*Eleazar autem filius Aaron accepit ſibi de filiabus Phu-
tiel uxorem, & peperit ei Phinees. Hi ſunt principes pa-
trum Leuitarum per cognationes ſuas.*
*Ipſe eſt Aaron, & Moyſes, quibus dixit Dominus, edu-
cite filios Iſrael de terra Ægypti, per turmas ſuas.*
*Ipſi ſunt, qui locuti ſunt cum Pharaone rege Ægypti,
ut educerent filios Iſrael de Ægypto: ipſe eſt Moyſes, &
Aaron.*
*Et factum eſt in die qua locutus eſt Dominus cum
Moyſe in terra Ægypti.*
*Locutusq́ eſt Dominus cum Moyſe, dicens: Ego Domi-
nus: loquere cum Pharaone rege Ægypti omnia, quæ ego
loquor tibi.*
*Et ait Moyſes coram Domino: Ecce ego ſum grauis lo-
quela, & quomodo acquieſcet mihi Pharao?*

C A P. VII.

*DIxitq́ Dominus ad Moyſen: Vide quod conſtitui te
principem Pharaoni: & Aaron frater tuus erit in-
terpres tuus.*
*Tu loqueris omnia quæ mando tibi: & Aaron frater
tuus loquetur cum Pharaone, ut dimittat filios Iſrael
de terra ſua.*
*Et ego indurabo cor Pharaonis, & multiplicabo ſigna
mea, & portenta mea in terra Ægypti.*
*Et non acquieſcet vobis Pharao: & ponam plagam for-
titudinis meæ ſuper Ægyptum, & educam exercitum
meum, populum meum filios Iſrael de terra Ægypti per
iudicia magna.*
*Et ſcient Ægyptij quia ego Dominus, cum leuauero
plagam fortitudinis meæ ſuper Ægyptum, & eduxero fi-
lios Iſrael de medio eorum.*
*Fecitq́ Moyſes & Aaron ſicut præceperat eis Dominus:
ita fecerunt.*
*Moyſes autem erat ætatis octoginta annorum, & Aaron
octoginta & trium annorum erat, quando locuti ſunt
cum Pharaone.*
Et ait Dominus ad Moyſen, & Aaron dicens:

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

9 Cum dixerit vobis Pharao, Oſtendite ſigna: dices ad Aaron: Tolle virgam tuam, & projice eam corã Pharaone, ac vertetur in colubrum.

10 Ingreſſi itaque Moyſes & Aaron ad Pharaonem, fecerunt ſicut præceperat Dominus: tulitq; Aaron virgam coram Pharaone & ſeruis eius, quæ verſa eſt in colubrum.

*2. Timot. 4. 8.

11 Vocauit autem Pharao ſapientes, & maleficos: & fecerunt etiam ipſi per incantationes Aegyptiacas & arcana quædam ſimiliter.

12 Proieceruntque ſinguli virgas ſuas, quæ verſæ ſunt in dracones: ſed deuorauit virga Aaron virgas eorum.

13 Induratumque eſt cor Pharaonis, & non audiuit eos, ſicut præceperat Dominus.

14 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Ingrauatum eſt cor Pharaonis, non vult dimittere populum.

15 Vade ad eum mane, ecce egredietur ad aquas: & ſtabis in occurſũ eius ſuper ripã fluminis: & virgã, quæ conuerſa eſt in draconem, tolles in manu tua.

16 Dicesq; ad eũ: Dominus Deus Hebræorũ miſit me ad te, dicens: Dimitte populũ meũ vt ſacrificet mihi in deſerto: & vſque ad præſens audire noluiſti.

17 Hæc igitur dicit Dominus: In hoc ſcies quod ſim Dominus: ecce percutiam virga, quæ in manu mea eſt, aquam fluminis, & vertetur in ſanguinem.

18 Piſces quoque, qui ſunt in fluuio, morientur, & cõputreſcent aquæ, & affligentur Aegyptij bibentes aquam fluminis.

19 Dixit quoque Dominus ad Moyſen: Dic ad Aaron: Tolle virgam tuam, & extende manum tuam ſuper aquas Aegypti, & ſuper fluuios eorum, & riuos ac paludes, & omnes lacus aquarum, vt vertantur in ſanguinem: & ſit cruor in omni terra Aegypti, tam in ligneis vaſis quam in ſaxeis.

*Inf. 17. 5. Pſa. 77. 49.

20 Feceruntque Moyſes & Aaron ſicut præceperat Dominus: *& eleuans virgam percuſſit aquam fluminis coram Pharaone & ſeruis eius: quæ verſa eſt in ſanguinem.

21 Et piſces, qui erãt in flumine, mortui ſunt: computruitq; fluuius, & non poterant Aegyptij bibere aquã fluminis, & fuit ſanguis in tota terra Aegypti.

*Sap. 17. 7.

22 *Feceruntque ſimiliter malefici Aegyptiorum incãtationibus ſuis, & induratum eſt cor Pharaonis, nec audiuit eos, ſicut præceperat Dominus.

23 Auertitque ſe, & ingreſſus eſt domum ſuam, nec appoſuit cor etiam hac vice.

24 Foderunt autem omnes Aegyptij per circuitum fluminis aquam vt biberent: non enim poterant bibere de aqua fluminis.

25 Impletique ſunt ſeptem dies, poſtquam percuſſit Dominus fluuium.

CAP. VIII.

1 Dixit quoque Dominus ad Moyſen: Ingredere ad Pharaonem, & dices ad eum: Hæc dicit Dominus: Dimitte populum meũ: vt ſacrificet mihi:

2 Sin autem nolueris dimittere, ecce ego percutiã omnes terminos tuos ranis.

3 Et ebulliet fluuius ranas: q̃ aſcẽdent, & ingrediẽtur domũ tuam, & cubiculũ lectuli tui, & ſuper ſtratũ tuũ, & in domos ſeruorũ tuorũ, & in populum tuũ, & in furnos tuos, & in reliquias ciborum tuorum:

4 Et ad te, & ad populum tuum, & ad omnes ſeruos tuos intrabunt ranæ.

5 Dixitque Dominus ad Moyſen: Dic ad Aaron: Extende manum tuam ſuper fluuios ac ſuper riuos & paludes, & educ ranas ſuper terram Aegypti.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Si locutus fuerit ad vos Parhoh dicendo: Date vobis portentum, dices ad Aharon: Tolle virgam tuam, & proiice coram Parhoh, & vertetur in draconem.*

10 *Et venit Moſeh, & Aharon ad Parhoh, & fecerunt ſic, quemadmodum præcepit Dominus: & proiecit Aharon virgam ſuam coram Parhoh, & coram ſeruis eius, & verſa eſt in draconem.*

11 *Et vocauit etiam Parhoh ſapientes, & maleficos: & fecerunt etiam ipſi magi Ægypti incantationibus ſuis ſic.*

12 *Et proiecerunt vnuſquiſque virgam ſuam, & verſa ſunt in ſerpentes: & deglutiuit virga Aharon virgas eorum.*

13 *Et roborauit ſe cor Parhoh, & non paruit eis quemadmodum locutus eſt Dominus.*

14 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Aggrauatum eſt cor Parhoh, renuit dimittere populum.*

15 *Vade ad Parhoh mane, & ecce egreditur ad aquas: & ſtabis in occurſum eius iuxta ripam fluminis: & virgam quæ verſa fuit in ſerpentem, tolles in manu tua.*

16 *Et dices ad eum: Dominus Deus Hebræorum miſit me ad te dicendo: Dimitte populum meum, vt ſeruiant mihi in deſerto, & ecce non audiſti hactenus.*

17 *Sic dixit Dominus: In hoc ſcies, quod ego ſum Dominus: ecce percutio virga, quæ eſt in manu mea, aquas quæ ſunt in flumine, & vertentur in ſanguinem.*

18 *Et piſces qui ſunt in flumine, morientur, & fetebit fluuius, & laborabunt Ægyptij, vt bibant aquas è flumine.*

19 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Dic ad Aharon: Tolle virgam tuam, & extende manus tuas ſuper aquas Ægypti, ſuper flumina eorum, ſuper riuos eorum, & ſuper paludes eorum, & ſuper omnem congregationem aquarum eorum, & efficientur ſanguis, & erit ſanguis in omni terra Ægypti, & in lignis, & lapidibus.*

20 *Et fecerunt ſic Moſeh & Aharon, quemadmodum præcepit Dominus: Et eleuauit virgam & percuſſit aquas, quæ erant in flumine in oculis Parhoh, & in oculis ſeruorum eius, & verſæ ſunt omnes aquæ, quæ erant in flumine, in ſanguinem.*

21 *Et piſces, qui erant in flumine mortui ſunt: & fetuit fluuius, & non potuerunt Ægyptij bibere aquam è flumine, & fuit ſanguis in omni terra Ægypti.*

22 *Et fecerunt ſic magi Ægypti incantationibus ſuis: & roborauit ſe cor Parhoh, & non audiuit eos, quemadmodũ locutus eſt Dominus.*

23 *Et reſpexit Parhoh, & venit ad domum ſuam, & non poſuit cor ſuum etiam ad hoc.*

24 *Et foderunt omnes Ægyptij per circuitus fluminis, aquas vt biberent: quia non poterant bibere ex aquis fluminis.*

25 *Et completi ſunt ſeptem dies, poſtquam percuſſit Dominus flumen.*

CAP. VIII.

1 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Ingredere ad Parhoh, & dices ad eum: Sic dixit Dominus: Dimitte populum meum, vt ſacrificet mihi.*

2 *Et ſi renueris dimittere, ecce percutio omnem terminũ tuum ranis.*

3 *Et producet fluuius ranas: & aſcendent, & venient in domum tuam, & in cubiculum lecti tui, & ſuper lectum tuum, & in domum ſeruorum tuorum, & in populum tuum, & in furnos tuos, in paſtas tuas.*

4 *Et in te, in populum tuum, & in omnes ſeruos tuos aſcendent ranæ.*

5 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Dic ad Aharõ: Extẽde manũ tuã cũ virga tua ſuper flumina, ſuper riuos, & ſuper paludes: & aſcendere fac ranas ſuper terram Ægypti.*

Et

Tranſl. ex Septuag.

9 Et ſi loquetur ad vos Pharao, dicens: Date nobis
ſignum vel portentum: & dices Aaron fratri tuo:
ſume virgam, & projice in terram palam Pharao-
ne, & palam ſeruis eius, & erit draco.
10 Ingreſſus eſt autẽ Moyſes & Aaron corã Pharao-
ne, & ſeruis eius, & fecerũt ſic, quemadmodũ præ-
ceperat eis Dominus. & proiecit Aaron virgam co-
rã Pharaone & coram ſeruis eius, & facta eſt draco.
11 Conuocauit autem Pharao ſophiſtas Aegypti, &
veneficos: & fecerunt etiam incantatores Aegy-
ptiorum veneficus ſuis ſimiliter:
12 Et proiecerũt vnuſquiſq; virgã ſuã, & factæ ſunt
dracones: & abſorbuit virga Aaron virgas illorũ.
13 Et inualuit cor Pharaonis, & non exaudiuit eos,
ſicut præcepit eis Dominus.
14 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Aggrauatum
eſt cor Pharaonis, vt non dimittat populum.
15 Vade ad Pharaonem mane, ecce ipſe exit ad aquã:
& eris obuians ei ad labium fluminis: & virgam
verſam in ſerpentem ſumes in manu tua:
16 Et dices ad eum: Dominus Deus Hebræorũ miſit
me ad te, dicens: Dimitte populũ meũ vt mihi ſer-
uiat in deſerto: & ecce non exaudiſti hucuſque.
17 Hæc autem dicit Dominus Deus: In hoc cogno-
ſces, quia ego Dominus: ecce ego percutio virga,
quæ in manu mea, ſuper aquam, quæ in flumine,
& tranſmutabitur in ſanguinem:
18 Et piſces, qui in flumine moriẽtur, & efferueſcet
flumen & non poterunt Aegyptij bibere aquam de
flumine.
19 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Dic Aaron
fratri tuo: ſume virgam tuam in manu tua, & ex-
tende manum tuam ſuper aquas Aegypti, & ſuper
flumina eorum, & ſuper riuos eorum, & ſuper pa-
ludes eorum, & ſuper omnem collectam aquam
eorum, & erit ſanguis: & factus eſt ſanguis in omni
terra Aegypti, & in lignis & in lapidibus.
20 Et fecerunt ſic Moyſes & Aaron ſicut mandauit
eis Dominus: & eleuans virga ſua percuſſit aquam,
quæ in flumine coram Pharaone, & coram ſeruis
eius: & tranſmutata eſt omnis aqua, quæ in flumi-
ne in ſanguinem.
21 Et piſces, qui in flumine, mortui ſunt: & efferbuit
flumen, & non potuerunt Aegyptij bibere aquam
de flumine, & fuit ſanguis in omni terra Aegypti.
22 Fecerunt autem ſimiliter & incantatores Aegy-
ptiorum veneficiis ſuis; & induratum eſt cor Pha-
raonis, & non exaudiuit eos, ſicut dixit Dominus.
23 Reuerſus autem Pharao intrauit in domum ſuã,
& non appoſuit mentem ſuam neque ſuper hoc.
24 Foderunt autem omnes Aegyptij in circuitu flu-
minis, vt biberent aquam, & non potuerunt bi-
bere aquam de flumine.
25 Et impleti ſunt ſeptem dies, poſtquam percuſſit
Dominus flumen.

C A P. VIII.

1 DIxit autem Dominus ad Moyſen: Ingredere
ad Pharaonem, & dices ad eum: Hæc dicit Do-
minus: Dimitte populum meũ, vt ſeruiant mihi.
2 Sin autem nolis tu dimittere, ecce ego ferio om-
nes fines tuos ranis.
3 Et eructabit flumen ranas: & aſcendentes intrabũt
in domos tuas, & in prõptuaria cubiculorũ tuorũ,
& ſuper lectos tuos, & in domos ſeruorũ tuorũ, &
populi tui, & in conſperſis tuis, & in clibanis tuis:
4 Et ſuper te, & ſuper ſeruos tuos, & ſuper popu-
lum tuum aſcendent ranæ.
5 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Dic Aaron
fratri tuo: Extende manũ virgã tuã ſuper flumina,
& ſuper riuos, & ſuper paludes, & adduc ranas.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Cum locutus fuerit vobiſcum Pharao, dicens: Da
ſignum: & dices ad Aaron: Tolle virgam tuam, & proi
coram Pharaone, & vertetur in colubrum.*

*Et ingreſſus eſt Moyſes, & Aaron ad Pharaonem, & f
cerunt ſicut eis præceperat Dominus. & proiecit Aar
virgam ſuam coram Pharaone, & coram ſeruis ſuis, &
verſa eſt in colubrum.*

*Vocauit quoque Pharao ſapientes, & maleficos: & fec
runt etiam ipſi malefici Ægyptiorum per incantation
ſuas ſimiliter.*

*Proieceruntq́; vnuſquiſque virgam ſuam, & verſa ſun
in colubros: & deuorauit virga Aaron virgas eorum.*

*Et induratum eſt cor Pharaonis, & non acquieuit e
ſicut locutus fuerat Dominus.*

*Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Ingrauatum eſt cor Ph
raonis, noluit dimittere populum.*

*Vade ad Pharaonem mane, ecce egredietur ad aqua
& ſtabis obuiam ei ſuper ripam fluminis: & virgam q
verſa eſt in colubrum, tolles in manu tua:*

*Dicesq́; ei: Dominus Deus Iudæorum miſit me ad te d
cens: Dimitte populum meum, vt ſeruiant coram me i
deſerto, & ecce non acquieuiſti hucuſque.*

*Hæc dicit Dominus: In hoc ſcies, quod ego Dominu
ecce ego percutio virga quæ eſt in manu mea ſuper aqu
quæ ſunt in flumine, & vertentur in ſanguinem.*

*Et piſces qui ſunt in flumine morientur, & computr
ſcet fluuius, & laborabunt Ægyptij, vt bibant aquas
flumine.*

*Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Dic ad Aaron: tolle vi
gam tuam, & leua manum tuam ſuper aquas Ægypt.
ſuper fluuios eorum, & ſuper riuos eorum, & ſuper pa
ludes eorum, & ſuper omnem locum congregationis aqua
rum eorum, vt vertantur in ſanguinem, & ſit ſanguis i
vniuerſa terra Ægypti, in vaſis quoque ligneis, & in vaſ
lapideis.*

*Feceruntq́; ita Moyſes & Aaron, ſicut præceperat Do
minus: & leuauit virgam, & percuſſit aquas, quæ eran
in flumine ante oculos Pharaonis, & ante oculos ſeruorun
eius, & verſæ ſunt omnes aquæ quæ erant in flumine, i
ſanguinem.*

*Piſces quoque, qui erant in flumine mortui ſunt: &
putruit flumen, & non poterant Ægyptij bibere aquam d
flumine, & fuit ſanguis in vniuerſa terra Ægypti.*

*Feceruntq́; ſimiliter malefici Ægyptiorum per incan
tationes ſuas; & induratum eſt cor Pharaonis, & non
acquieuit eis, ſicut locutus fuerat Dominus.*

*Auertitq́; ſe Pharao, & ingreſſus eſt in domum ſuam,
& non poſuit cor ſuum etiam ad hoc.*

*Foderuntq́; omnes Ægyptij per circuitum fluminis, vt
biberent aquas, quia non poterant bibere ex aquis quæ
erant in flumine.*

*Impletiq́; ſunt ſeptem dies, poſtquam percuſſit Domi-
nus fluuium.*

C A P. VIII.

*DIxitq́; Dominus ad Moyſen: Ingredere ad Pharao-
nem, & dices ei: Hæc dicit Dominus: Dimitte popu-
lum meum, vt ſeruiant coram me.*

*Et ſi nolueris dimittere, ecce ego percutiam omnem ter-
minum tuum ranis.*

*Et producet fluuius ranas: & aſcendent, & ingredien-
tur in domum tuam, & in cubiculum domus ſtratus tui, &
ſuper lectulum tuum, & in domum ſeruorum tuorum, &
in populum tuum, & in furnos tuos, & in panaria tua.*

*In te quoque, & in populum tuum, & in omnes ſer-
uos tuos aſcendent ranæ.*

*Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Dic ad Aarõ: Leua manũ
tuã cũ virga tua ſuper fluuios, & ſuper riuulos, & ſuper
paludes: & aſcendere fac ranas ſuper terram Ægypti.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

6 Et extendit Aaron manũ ſuper aquas Aegypti,&
aſcenderunt ranæ,operueruntque terram Aegypti.
* Sup. 17.7.
7 * Fecerunt autem, & malefici per incantationes
ſuas ſimiliter, eduxeruntque ranas ſuper terram
Aegypti.
8 Vocauit autem Pharao Moyſen & Aaron,& dixit
eis: Orate Dominum, vt auferat ranas à me, & à
populo meo: & dimittam populum, vt ſacrificet
Domino.
9 Dixitque Moyſes ad Pharaonem: Conſtitue mi-
hi quando deprecer pro te,& pro ſeruis tuis, & pro
populo tuo, vt abigantur ranæ à te, & à domo tua,
& à ſeruis tuis, & à populo tuo: & tantum in flu-
mine remaneant.
10 Qui reſpondit: Cras. At ille: Iuxta, inquit, ver-
bum tuum faciam: vt ſcias quoniam non eſt ſicut
Dominus Deus noſter.
11 Et recedent ranæ à te, & à domo tua, & à ſeruis
tuis, & à populo tuo: & tantum in flumine rema-
nebunt.
12 Egreſſique ſunt Moyſes, & Aaron à Pharaône: &
clamauit Moyſes ad Dominum pro ſponſione ra-
narum quam condixerat Pharaoni.
13 Fecitque Dominus iuxta verbum Moyſi:& mor-
tuæ ſunt de domibus, & de villis, & de agris.
14 Congregaueruntque eas in immenſos aggeres,&
computruit terra.
15 Videns autem Pharao quod data eſſet requies,
ingrauauit cor ſuum,& non audiuit eos,ſicut præ-
ceperat Dominus.
16 Dixitque Dominus ad Moyſen: Loquere ad Aa-
ron: Extende virgam tuam, & percute puluerem
terræ: & ſint ſciniphes in vniuerſa terra Aegypti.
17 Feceruntq; ita. Et extendit Aaron manũ, virgã te-
nẽs: percuſſitq; puluerẽ terræ, & facti sũt ſciniphes
in hominibus, & in iumentis: omnis puluis terræ
verſus eſt in ſciniphes per totam terram Aegypti.
18 Feceruntq; ſimiliter malefici incãtationibus ſuis,
vt educerent ſciniphes,& non potuerunt:erantque
ſciniphes tam in hominibus quam in iumentis.
19 Et dixerunt malefici ad Pharaonem:Digitus Dei
eſt hic. Induratumq; eſt cor Pharaonis, & non au-
diuit eos ſicut præceperat Dominus.
20 Dixit quoque Dominus ad Moyſen: Conſurge
diluculo, & ſta coram Pharaone: egredietur enim
ad aquas: & dices ad eum: Hæc dicit Dominus:Di-
mitte populum meum vt ſacrificet mihi.
21 Quod ſi non dimiſeris eum, ecce ego immittam
in te, & in ſeruos tuos, & in populum tuum, & in
domos tuas omne genus muſcarum, & implebun-
tur domus Aegyptiorum muſcis diuerſi generis, &
vniuerſa terra in qua fuerint.
22 Faciamque mirabilem in die illa terram Geſſen,
in qua populus meus eſt, vt non ſint ibi muſcæ: &
ſcias quoniam ego Dominus in medio terræ.
23 Ponamque diuiſionem inter populum meum, &
populum tuum: cras erit ſignum iſtud.
* Sap. 16.9.
24 Fecitq; Dominus ita. * Et venit muſca grauiſſi-
ma in domos Pharaonis, & ſeruorũ eius, & in om-
nem terram Aegypti: corruptaque eſt terra ab hu-
iuſcemodi muſcis.
25 Vocauitque Pharao Moyſen & Aaron, & ait eis:
Ite & ſacrificate Deo veſtro in terra hac.
26 Et ait Moyſes: Non poteſt ita fieri: abominatio-
nes enim Aegyptiorũ immolabimus Domino Deo
noſtro: quod ſi mactauerimus ea quæ colunt Aegy-
ptij coram eis, lapidibus nos obruent.

Viam

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

Et extẽdit Aharon manum ſuam ſuper aquas Ægypti,
& aſcendit rana, & operuit terram Ægypti.
Et fecerunt ſic magi incantationibus ſuis:& aſcendere
fecerunt ranas ſuper terram Ægypti.
Et vocauit Parhoh Moſeh & Aharon,& dixit: Orate
ad Dominum, vt remoueat ranas à me, & à populo meo:
& dimittam populum, & ſacrificabunt Domino.
Dixitq́; Moſeh ad Parhoh: Gloriare ſuper me, & dic
quando deprecor pro te, & pro ſeruis tuis, & pro populo
tuo,vt exterminare faciam ranas à te,& à domibus tuis,
dumtaxat in flumine remanebunt.
Et dixit:Cras. Et dixit:Iuxta verbum tuum:vt ſcias,
quòd non eſt ſic Dominus Deus noſter.
Et recedent ranæ à te, & à domibus tuis & à ſeruis
tuis, & à populo tuo: dumtaxat in flumine remanebunt.
Et egreſſus eſt Moſeh, & Aharon à Parhoh: & clama-
uit Moſeh ad Dominum propter ranas, quas poſuit Par-
honi.
Et fecit Dominus iuxta verbum Moſeh: & mortuæ
ſunt ranæ è domibus, è villis,& ex agris.
Et congregauerunt eas aceruatim, & fetuit terra.
Et vidit Parhoh quòd eſſet reſpiratio, & aggrauauit
cor ſuum, & non audiuit eos, quemadmodum locutus eſt
Dominus.
Dixitque Dominus ad Moſeh: Dic ad Aharon: Exten-
de virgam tuam, & percute puluerem terræ: & conuer-
tetur in pediculos in omni terra Ægypti.
Et fecerunt ſic. Et extendit Aharon manum ſuam vir-
gã ſua: & percuſſit puluerem terræ, & fuerunt pediculi
in hominibus, & iumentis: omnis puluis terræ verſus eſt
in pediculos, in omni terra Ægypti.
Et fecerunt ſic magi incantationibus ſuis, vt educerẽt
pediculos, & non potuerunt: & fuit pediculus in homi-
nibus, & iumentis.
Et dixerunt magi ad Parhoh: Digitus Dei eſt. Et robo-
rauit ſe cor Parhoh, & non audiuit eos, quemadmodum
locutus eſt Dominus.
Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Surge mane,& ſta coram
Parhoh: & ecce egreditur ad aquas, & dices ad eum: Sic
dixit Dominus:Dimitte populum meum,vt ſeruiat mihi.
Quia niſi dimiſeris populum meum, ecce ego mitto in
te, & in ſeruos tuos, & in populum tuum, & in domos
tuas omne ferarum genus, & replebuntur domus Aegy-
ptiorum omne ferarum genere, & etiam terra ſuper quã
ſunt.
Et ſeparabo in die ipſam terram Ghoſen in qua popu-
lus meus manet, vt non ſit ibi omne ferarum genus: vt
ſcias quòd ego ſum Dominus in medio terræ.
Et ponam redemptionem inter populum meum, & po-
pulum tuum: cras erit ſignum hoc.
Et fecit Dominus ſic. Et venit omne ferarum genus
graue ad domum Parhoh & ad domum ſeruorum eius,&
in omni terra Aegypti corrumpebatur terra propter omne
ferarum genus.
Et vocauit Parhoh Moſeh & Aharon,& dixit:Ite,ſa-
crificate Deo veſtro in terra.
Et dixit Moſeh: Non eſt rectum, vt faciamus ſic: nùm
abominationem Aegypti, ſacrificabimus Domino Deo no-
ſtro? ſi ſacrificauerimus abominationem Aegypti in oculis
eorum, nonne lapidabunt nos?

Viam

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

6 Et extendit Aaron manum ſuper aquas Aegypti, & adduxit ranas, & educta eſt rana, & operuit terram Aegypti.

7 Fecerunt autem ſimiliter & incantatores Aegyptiorum veneficiis ſuis,& adduxerunt ranas ſuper terram Aegypti.

8 Et vocauit Pharao Moyſen, & Aaron, & dixit: Orate pro me ad Dominum, & auferat ranas à me, & à populo meo: & dimittam ipſos, & ſacrificabũt Domino.

9 Dixit autem Moyſes ad Pharaonem: Conſtitue mihi,quando orem pro te, & pro ſeruis tuis,& populo tuo, vt deleat ranas à te, & à populo tuo: & de domibus veſtris, tantum in flumine remanebunt.

10 At ille dixit: In craſtinum. Dixit igitur: Sicut dixiſti: vt ſcias, quia non eſt alius præter Dominum:

11 Et auferentur ranæ à te, & à domibus veſtris, & à villis, & à ſeruis tuis, & à populo tuo: tantum in flumine remanebunt.

12 Egreſſus eſt autem Moyſes,& Aaron à Pharaone: & clamauit Moyſes ad Dominum pro finitione ranarum, ſicut Pharao.

13 Fecit autẽ Dominus, ſicut dixit Moyſes:& mortuæ ſunt ranæ de domibus, & de villis, & de agris:

14 Et colligebant illas aceruos, aceruos, & putruit terra.

15 Videns autem Pharao, quoniam facta eſt refrigeratio, ingrauatum eſt cor eius, & non exaudiuit eos, ſicut locutus eſt Dominus.

16 Dixit autẽ Dominus ad Moyſen: Dic ad Aaron: Extende manu virgam tuam, & percute puluerem terræ: & erunt ſcyniphes, & in hominibus, & in quadrupedibus, & in omni terra Aegypti.

17 Extẽdit igitur Aaron manu virgam: & percuſſit puluerem terræ,& facti ſunt ſcyniphes in hominibus,& in quadrupedibus: & in omni puluere terræ facti ſunt ſcyniphes.

18 Fecerunt autẽ ſimiliter,& incantatores veneficiis ſuis,vt educerẽt ſcyniphes,& non potuerũt:& facti ſunt ſcyniphes,& in hoĩbus,& in quadrupedibus.

19 Dixerunt igitur incantatores Pharaoni: Digitus Dei eſt hic.Et induratum eſt cor Pharaonis, & non exaudiuit eos, ſicut locutus eſt Dominus.

20 Dixit autẽ Dominus ad Moyſen: Surge mane in diluculo,& ſta corã Pharaone: & ecce ipſe egredietur ad aquam: & dices ad eũ: Hæc dicit Dominus: Dimitte populum meũ, vt mihi ſeruiãt in deſerto.

21 Sin autem nolis dimittere populum meum,ecce ego mitto in te, & in ſeruos tuos,& in populũ tuũ, & in domos veſtras cynomyiam, & implebuntur domus Aegyptiorum cynomyia,& in terram ſuper quam ſunt ſuper eam:

22 Et glorioſam faciam in die illa terram Geſem, ſuper quam populus meus ineſt ſuper eam, ſuper quam nõ erit ibi cynomyia: vt ſcias, quia ego ſum Dominus Deus omnis terræ:

23 Et dabo interſtitium inter populum meũ, & populum tuum: in craſtina autẽ erit hoc ſuper terrã.

24 Fecit autẽ Dominus ſic. Et aduenit cynomyia, multitudo in domos Pharaonis,& in domos ſeruorum eius, & in omnem terram Aegypti, & deſtructa eſt terra cynomyia.

25 Vocauit autem Pharao Moyſen, & Aaron,dicẽs: Venientes immolate Domino Deo veſtro in terra.

26 Et dixit Moyſes:Non poteſt fieri ſic,abominationes enim Aegyptiorũ immolabimus Domino Deo noſtro? ſi enim immolauerimus abominationes Aegyptiorum palam ipſis, lapidabimur.

Chald. Paraph. Tranſl.

6 *Et leuauit Aaron manum ſuam ſuper aquas Ægypti, & aſcenderunt ranæ, & operuerunt terram Ægypti.*

7 *Et fecerunt ſimiliter malefici per incantationes ſuas, & aſcendere fecerunt ranas ſuper terram Ægypti.*

8 *Vocauit autem Pharao Moyſen,& Aaron,& ait: Orate coram Domino, vt auferat ranas à me, & à populo meo: & dimittam populum, & immolabunt coram Domino.*

9 *Dixitq́; Moyſes ad Pharaonem:Pete tibi portentum,& conſtitue tibi tempus quando deprecer pro te,& pro ſeruis tuis, & pro populo tuo, vt conſumantur ranæ à te, & à domo tua, tantummodo in flumine remanebunt.*

10 *Dixitq́;: Cras. Et ait: Iuxta verbum tuum: vt ſcias, quia nullus eſt ſicut Dominus Deus noſter.*

11 *Et auferentur ranæ à te, & à domo tua, & à ſeruis tuis, & à populo tuo: tantùm in flumine remanebunt.*

12 *Egreſſuſque eſt Moyſes, & Aaron à Pharaone: & orauit Moyſes coram Domino ſuper negocium ranarum quod impoſuerat Pharaoni.*

13 *Fecitq́; Dominus iuxta verbum Moyſi:& mortuæ ſunt ranæ de domibus, & de atriis, & de agris.*

14 *Et congregauerunt eas in aggeres, aggeres, & computruerunt ſuper terram.*

15 *Viditque Pharao, quòd erat requies,& aggrauauit cor ſuum, & non acquieuit eis, ſicut locutus fuerat Dominus.*

16 *Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Dic ad Aaron: Leua virgam tuam, & percute puluerem terræ: & erit in ciniphes in vniuerſa terra Ægypti.*

17 *Feceruntq́; ita, & leuauit Aaron manum ſuam cum virga ſua: & percuſſit puluerem terræ, & fuerunt ciniphes in hominibus,& in iumẽtis: omnis puluis terræ verſus eſt in ciniphes in vniuerſa terra Ægypti.*

18 *Feceruntq́; ſimiliter malefici per incantationes ſuas,vt educerent ciniphes,& non potuerunt: erantq́; ciniphes in hominibus, & in iumentis.*

19 *Dixeruntq́; malefici ad Pharaonem: Plaga à facie Dei eſt. Et induratum eſt cor Pharaonis,& non acquieuit eis, ſicut locutus fuerat Dominus.*

20 *Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Surge diluculo, & ſta coram Pharaone: ecce egredietur ad aquas: & dices ei: Hæc dicit Dominus: Dimitte populum meum,vt ſeruiant coram me.*

21 *Quod ſi non tu dimiſeris populum meum,ecce ego mittam in te, & in ſeruos tuos, & in populum tuum, & in domos tuas mixtionem beſtiarum, & implebuntur domus Ægyptiorum mixtione, vniuerſa quoque terra in qua ipſi fuerint.*

22 *Diuidamque in die illa terram Geſſen, in qua populus meus habitat, vt non ſit ibi mixtio: vt ſcias quoniam ego Dominus dominator in medio terræ.*

23 *Ponamq́; redemptionem populo meo, & ſuper populum tuum inducam plagam: cras erit hoc ſignum.*

24 *Fecitque Dominus ita: & venit mixtio grauiſſima in domum Pharaonis, & in domum ſeruorum eius, & in omnem terram Ægypti, corruptaque eſt terra propter mixtionem.*

25 *Vocauitque Pharao Moyſen, & Aaron, & ait: Ite ſacrificate coram Deo veſtro in terra.*

26 *Dixitque Moyſes: Non decet ita fieri, quoniam animal quod Ægyptij colunt, nos immolabimus, vt ſacrificemus coram Domino Deo noſtro? quod ſi immolauerimus animal quod ipſi colunt ipſis videntibus, nonne lapidabunt nos?*

Digitized by Google

Vulgat. Editio. / Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

27 Viam trium dierum pergemus in ſolitudinem: & ſacrificabimus Domino Deo noſtro, * ſicut præcepit nobis. (ap. :8.)

Viam trium dierum ibimus in deſertum : & ſacrificabimus Domino Deo noſtro, quemadmodum dixit nobis.

28 Dixitque Pharao : Ego dimittam vos, vt ſacrificetis Domino Deo veſtro in deſerto : verumtamē longius ne abeatis, rogate pro me.

Dixitque Parhoh : Ego dimittam vos, & ſacrificabitis Domino Deo veſtro in deſerto : veruntamen elongando non elongabitis vos eundo, orate pro me.

29 Et ait Moyſes : Egreſſus à te, orabo Dominum: & recedet muſca à Pharaone, & à ſeruis ſuis, & à populo eius cras: verumtamen noli vltra fallere, vt non dimittas populum ſacrificare Domino.

Dixitq́; Moſeh: Ecce ego egredior à populo tuo, & orabo ad Dominum: & recedet omne ferarum genus à Parhoh, & à ſeruis eius , & à populo eius cras : verumtamen ne addat Parhoh vt mentiatur vt non dimittas populum vt ſacrificet Domino.

30 Egreſſuſque Moyſes à Pharaone, orauit Dominum.

Et egreſſus eſt Moſeh à Parhoh , & orauit ad Dominum.

31 Qui fecit iuxta verbum illius: & abſtulit muſcas à Pharaone, & à ſeruis ſuis, & à populo eius : non ſuperfuit ne vna quidem.

Et fecit Dominus iuxta verbum Moſeh :. & receſſit omne ferarum genus à Parhoh, & à ſeruis eius , & à populo eius: non remanſit vnum.

32 Et ingrauatum eſt cor Pharaonis, ita vt nec hac quidem vice dimitteret populum.

Et aggrauauit Parhoh cor ſuum, etiam vice hac, & nō dimiſit populum.

CAP. IX.

1 DIxit autem Dominus ad Moyſen: Ingredere ad Pharaonem, & loquere ad eum : Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Dimitte populum meum, vt ſacrificet mihi.

DIxitque Dominus ad Moſeh : Ingredere ad Parhoh, & loquere ad eum: Sic dixit Dominus Deus Hebraorum: Dimitte populum meum, vt ſeruiat mihi.

2 Quod ſi adhuc renuis, & retines eos:

Quia ſi renueris dimittere , & adhùc retinueris eos:

3 Ecce manus mea erit ſuper agros tuos : & ſuper equos, & aſinos, & camelos, & boues, & oues, peſtis valde grauis.

Ecce manus Domini eſt in pecudibus tuis: quæ ſunt in agro, in equis, in aſinis , in camelis, in bobus , & in ouibus, peſtis grauis valdè.

4 Et faciet Dominus mirabile inter poſſeſſiones Iſrael, & poſſeſſiones Aegyptiorum, vt nihil omnino pereat ex his quæ pertinent ad filios Iſrael.

Et diuidet Dominus inter pecudes Iſrael , & inter pecudes Ægypti, & non morietur ex omnibus quæ ſunt filiis Iſrael quicquam.

5 Conſtituitque Dominus tempus, dicens: Cras faciet Dominus verbum iſtud in terra.

Et poſuit Dominus tempus , dicendo : Cras faciet Dominus rem hanc in terra.

6 Fecit ergo Dominus verbū hoc altera die : mortuaque ſunt omnia animantia Aegyptiorum: de animalibus vero filiorū Iſrael nihil omnino periit.

Et fecit Dominus rem hanc in craſtino : & mortuum eſt omne pecus Ægypti : & de pecoribus filiorum Iſrael, non eſt mortuum vnum.

7 Et miſit Pharao ad videndum: nec erat quidquā mortuum de his quæ poſſidebat Iſrael. Ingrauatūque eſt cor Pharaonis, & non dimiſit populum.

Et miſit Parhoh: & ecce non erat mortuum è pecoribus filiorum Iſrael vſque ad vnum. Et aggrauauit ſe cor Parhoh, & non dimiſit populum.

8 Et dixit Dominus ad Moyſen, & Aaron : Tollitē plenas manus cineris de camino, & ſpargat illum Moyſes in cœlum coram Pharaone.

Dixitq́; Dominus ad Moſeh, & Aharon : Tollite vobis plenas volas veſtras , è cinere fornacis , & ſpargat eum Moſeh in cœlum in oculis Parhoh.

9 Sitque puluis ſuper omnem terram Aegypti : erunt enim in hominibus, & iumentis vlcera, & veſicæ turgentes in vniuerſa terra Aegypti.

Et vertetur in puluerem ſuper omnem terram Ægypti: & erit ſuper homines, & ſuper animalia in vlcus germinans inflationes in omni terra Ægypti.

10 Tuleruntque cinerem de camino, & ſteterūt coram Pharaone, & ſparſit illum Moyſes in cœlum: factaque ſunt vlcera veſicarum turgentium in hominibus, & iumentis:

Et tulerunt cinerem è fornace , & ſteterunt corā Parhoh, & ſparſit eum Moſeh in cœlum: & fuit vlcus inflationum germinans in hominibus, & in animalibus, & iumentis.

11 Nec poterant malefici ſtare coram Moyſe propter vlcera quæ in illis erant, & in omni terra Aegypti:

Et non potuerunt magi ſtare coram Moſeh propter vlcus, quia fuit vlcus in magis, & in omnibus Ægyptiis.

12 Indurauitque Dominus cor Pharaonis, & non audiuit eos, ſicut locutus eſt Dominus ad Moyſen.

Et roborauit Dominus cor Parhoh, & non obediuit eis, quemadmodum locutus eſt Dominus ad Moſeh.

13 Dixitque Dominus ad Moyſen. Manè conſurge, & ſta coram Pharaone, & dices ad eum : Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum : Dimitte populum meum, vt ſacrificet mihi.

Et dixit Dominus ad Moſeh. Surge manè, & ſta coram Parhoh, & dic ad eum : Sic dixit Dominus Deus Hebraorum : Dimitte populum meum , vt ſeruiant mihi.

14 Quia in hac vice mittam omnes plagas meas ſuper cor tuum: & ſuper ſeruos tuos, & ſuper populum tuum : vt ſcias, quod non ſit ſimilis mei in omni terra.

Quia vice hac ego mitto omnes plagas meas in cor tuum : & in ſeruos tuos , & in populum tuum : vt ſcias quia non eſt ſicut ego ſum in omni terra.

15 Nunc enim extendens manum percutiam te, & populum tuum peſte, peribiſque de terra.

Quia nunc miſi manum meam, & percuſſi te , & populum tuum, & ſucciſus es è terra.

Idcir- *Et pro-*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

27 Viam trium dierum ibimus in deſertum: & ſa-
crificabimus Deo noſtro, ſicut Dixit Dominus no-
bis.
28 Et dixit Pharao: Ego mitto vos, & ſacrificate
Deo veſtro in deſerto: ſed non longe protendetis
ire, orate igitur pro me ad Dominum.
29 Dixit autem Moyſes: Ego autem exibo à te, &
orabo ad Deum: & abibit cynomyia, & à ſeruis
tuis, & à populo tuo cras: ne adieceris vltra Pharao
decipere, non dimittendo populum ſacrificare Do-
mino.
30 Exiuit autem Moyſes à Pharaone, & orauit ad
Deum.
31 Fecit autē Dominus, ſicut dixit Moyſes: & abſ-
tulit cynomyiam à Pharaone, & à ſeruis eius, & à
populo eius: & non remanſit vlla.
32 Et ingrauauit Pharao cor ſuum etiam in tempo-
re hoc, & noluit dimittere populum.

CAP. IX.

1 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Ingredere ad
Pharaonem, & dices ei: Hæc dicit Dominus
Deus Hebræorum: Dimitte populum meum, vt
mihi ſeruiant.
2 Siquidem igitur non vis dimittere populum
meum, ſed adhuc retines eum;
3 Ecce manus Domini inerit in pecoribus tuis, quæ
in campis: & in equis, & in ſubiugalibus, & came-
lis, & bobus, & ouibus meis, magna valde.
4 Et mirabiliter diſtinguam ego in tempore illo
inter pecora Aegyptiorum, & inter pecora filiorum
Iſrael, non morietur, de omnibus, quæ ſunt filiorū
Iſrael, verbum.
5 Et dedit Deus terminum, dicens: Cras faciet
Dominus verbum hoc ſuper terram.
6 Et fecit Dominus verbū hoc in craſtino: & mor-
tua ſunt omnia pecora Aegyptiorum: de pecoribus
autem filiorum Iſrael non eſt mortuum vllum.
7 Videns autem Pharao, quia non eſt mortuum de
omnibus pecoribus filiorum Iſrael vllum. Ingraua-
tum eſt cor Pharaonis, & non dimiſit populum.
8 Dixit autem Dominus ad Moyſen, & Aaron, di-
cens: Sumite vobis plenas manus fauillæ de forna-
ce, & aſpergat Moyſes in cœlum coram Pharaone,
& coram ſeruis eius:
9 Et fiat puluis ſuper omnem terram Aegypti: &
erunt ſuper homines, & ſuper quadrupedia, vlcera,
veſicæ efferueſcentes, & in hominibus, & in qua-
drupedibus, & in omni terra Aegypti.
10 Et ſumpſit fauillam de fornace coram Pharao-
ne, & aſperſit eam Moyſes in cœlum: & facta ſunt
vlcera, veſicæ efferueſcentes, & in hominibus, &
in quadrupedibus.
11 Et non potuerunt venefici ſtare coram Moyſe
propter vlcera, facta enim ſunt vlcera in veneficis,
& in omni terra Aegypti.
12 Indurauit autem Dominus cor Pharaonis, &
non exaudiuit eos, ſicut conſtituit Dominus.
13 Dixit autem Dominus ad Moyſen. Surge dilu-
culo manè, & ſta coram Pharaone, & dices ad eum:
Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Dimitte
populum meum, vt ſeruiant mihi.
14 Nunc enim in hoc tempore ego mitto omnes im-
petus meos in cor tuum: & ſeruorum tuorum, &
populi tui: vt ſcias, quia non eſt ſicut ego, alius in
omni terra.
15 Nunc autem mittens manum percutiam te, &
populum tuum morti tradam, & extereris de ter-
ra.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Viam trium dierum ibimus in ſolitudinem: & ſacrifi-
cabimus coram Domino Deo noſtro, ſicut præcepit nobis.*

*Dixitque Pharao: Ego dimittam vos, vt ſacrificetis co-
ram Domino Deo veſtro in deſerto: veruntamen longiùs
non recedatis, orate etiam pro me.*

*Et ait Moyſes: Ecce ego egrediar à te, & orabo coram
Domino: & auferet mixtionem à Pharaone, & à ſeruis
ſuis, & à populo ſuo cras. veruntamen non addas Pha-
rao vltrà mentiri, vt non dimittat populum ad ſacrifi-
candum coram Domino.*

*Egreſſuſque eſt Moyſes à Pharaone, & orauit coram
Domino.*

*Et fecit Dominus iuxta verbum Moyſi: & abſtulit
mixtionem à Pharaone, & à ſeruis ſuis, & à populo ſuo:
nec vna quidem remanſit.*

*Et ingrauauit Pharao cor ſuum etiam hac vice, & non
dimiſit populum.*

CAP. IX.

*Dixitque Dominus ad Moyſen: Ingredere ad Pharao-
nem, & loquere ei: Hæc dicit Dominus Deus Iudæo-
rum: Dimitte populum meum, vt ſeruiant coram me.*

*Quod ſi nolueris dimittere eos, & adhùc tu retines
eos:*

*Ecce plaga à facie Domini erit in pecoribus tuis quæ
ſunt in agro: in equis, in aſinis, in camelis, in bobus, &
in ouibus, peſtis grandis nimis.*

*Et diuidet Dominus inter pecora Iſrael, & inter peco-
ra Ægyptiorum, & nihil morietur ex omnibus quæ poſſi-
dent filij Iſrael.*

*Poſuitque Dominus terminum, dicens: Cras faciet
Dominus verbum iſtud in terra.*

*Fecitque Dominus verbum hoc ſequenti die: & mor-
tuum eſt omne animal Ægyptiorum: & de animalibus fi-
liorum Iſrael, nec vnum mortuum eſt.*

*Miſitque Pharao: & ecce de animalibus filiorum Iſrael,
nec vnum quidem mortuum erat. Et ingrauatum eſt cor
Pharaonis, & non dimiſit populum.*

*Et dixit Dominus ad Moyſen, & Aaron: Tollite vobis
plenos pugillos veſtros fauillæ fornacis, & ſpargat illam
Moyſes verſus cœlum ante oculos Pharaonis.*

*Et erit in puluerem tenuiſſimum ſuper omnem terram
Ægypti: & erit in hominibus, & in iumentis, & pecoribus
ſcabies germinans veſicas in vniuerſa terra Ægypti.*

*Et tulerunt fauillam fornacis, & ſteterunt corā Pha-
raone, & ſparſit illam Moyſes verſus cœlum: & fuit ſca-
bies, & veſica multa in hominibus & in pecoribus.*

*Et non poterant malefici ſtare coram Moyſe propter
ſcabiem: quia erat ſcabies in maleficis, & in omnibus
Ægyptiis.*

*Et ingrauauit Dominus cor Pharaonis, & non acquie-
uit eis, ſicut locutus fuerat Dominus cum Moyſe.*

*Dixitque Dominus ad Moyſen: Conſurge manè, & ſta
coram Pharaone, diceſque ei: Hæc dicit Dominus Deus
Iudæorum: Dimitte populum meum, vt ſeruiant coram
me.*

*Quia in hac vice ego mitto omnes plagas meas in cor
tuum: & in ſeruos tuos, & in populum tuum: vt ſcias
quoniam non eſt ſimilis mei dominator in vniuerſa terra.*

*Quoniam nunc propè eſt coram me, vt mittam plagam
fortitudinis meæ, & percutiam te, & populum tuum pe-
ſte, conſummaberiſque de terra.*

Vulgat. Editio.

9. 16 * Idcircò autem poſui te, vt oſtendam in te for-
titudinem meam, & narretur nomen meum in
omni terra.
17 Adhuc retines populum meum: & non vis di-
mittere eum?
18 En pluam cras hac ipſa hora grandinem mul-
tam nimis, qualis non fuit in Aegypto à die qua
fundata eſt, vſque in præſens tempus:
19 Mitte ergo iam nunc, & congrega iumenta tua,
& omnia quę habes in agro: homines enim, & iu-
menta, & vniuerſa quæ inuenta fuerint foris, nec
congregata de agris, cecideritque ſuper ea grando,
morientur.
20 Qui timuit verbũ Domini de ſeruis Pharaonis,
fecit confugere ſeruos ſuos, & iumenta in domos:
21 Qui autem neglexit ſermonem Domini, dimiſit
ſeruos ſuos, & iumenta in agris:
22 Et dixit Dominus ad Moyſen: Extende manum
tuam in cœlum, vt fiat grando in vniuerſa ter-
ra Aegypti ſuper homines, & ſuper iumenta, & ſu-
per omnem herbam agri in terra Aegypti.
Sap. 16. 19.19 23 * Extenditque Moyſes virgam in cœlum, & Do-
minus dedit tonitrua, & grandinem, ac diſcurren-
tia fulgura ſuper terram: pluitque Dominus gran-
dinem ſuper terram Aegypti.
24 Et grando, & ignis miſta pariter ferebantur:
tantæque fuit magnitudinis, quanta ante num-
quam apparuit in vniuerſa terra Aegypti ex quo
gens illa condita eſt.
25 Et percuſſit grando in omni terra Aegypti cun-
cta quæ fuerunt in agris, ab homine vſque ad iu-
mentum: cunctamque herbam agri percuſſit gran-
do, & omne lignum regionis confregit.
26 Tantum in terra Geſſen, vbi erant filij Iſrael,
grando non cecidit.
27 Miſitque Pharao, & vocauit Moyſen, & Aaron,
dicens ad eos: Peccaui etiam nunc: Dominus iuſtus:
ego & populus meus, impij.
28 Orate Dominum, vt deſinant tonitrua Dei, &
grando: vt dimittam vos, & nequaquam hic vltra
maneatis.
29 Ait Moyſes: Cum egreſſus fuero de vrbe, exten-
dam palmas meas ad Dominum, & ceſſabunt to-
nitrua, & grando non erit, vt ſcias, quia Domini
eſt terra:
30 Noui autem quod & tu, & ſerui tui necdum ti-
meatis Dominum Deum.
31 Linum ergo, & hordeum læſum eſt, eo quod
hordeum eſſet virens, & linum iam folliculos ger-
minaret.
32 Triticum autem, & far non ſunt læſa, quia ſero-
tina erant.
33 Egreſſusque Moyſes à Pharaone ex vrbe, tetẽdit
manus ad Dominum: & ceſſauerunt tonitrua, &
grando, nec vltra ſtillauit pluuia ſuper terram.
34 Videns autem Pharao, quod ceſſaſſet pluuia, &
grando, & tonitrua, auxit peccatum:
35 Et ingrauatum eſt cor eius, & ſeruorum illius, &
induratum nimis: nec dimiſit filios Iſrael, ſicut prę-
ceperat Dominus per manum Moyſi.

CAP. X.

1 Et dixit Dominus ad Moyſen: Ingredere ad
Pharaonem: ego enim induraui cor eius, &
ſeruorum illius: vt faciam ſigna mea hæc in eo,

Et nar-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Et profectò propter hoc ſtare feci te, vt videre faciam
te potentiam meam, & vt narrare faciam nomen meum
in vniuerſa terra.*
17 *Adhuc tu eleuas te in populum meum: vt non dimit-
tas eos?*
18 *Ecce ego pluo in tempore craſtino grandinem grandem
valdè, qualis non fuit ſicut ipſa in Ægypto, à die qua
fundata eſt, vſque ad hoc tempus:*
19 *Et nunc mitte, congrega pecus tuum, & omnia quæ
ſunt tibi in agro: omnis homo, & animal qui inuentus
fuerit in agro, & non cõgregatus fuerit in domum, deſcẽ-
det ſuper eos grando, & morientur.*
20 *Qui timuit verbum Domini è ſeruis Parhoh fugere
fecit ſeruos ſuos, & pecus ſuum ad domos.*
21 *Et qui non poſuit cor ſuum ad verbum Domini, de-
reliquit ſeruos ſuos, & pecus ſuum in agro.*
22 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Extende manum tuam
ad cælum, & erit grando in omni terra Ægypti ſuper
hominem, & ſuper animal, & ſuper omnem herbam agri
in terra Ægypti.*
23 *Et extendit Moſeh virgam ſuam ad cælum, & Do-
minus dedit tonitrum, & grandinem, & ambulauit ignis
ſuper terram, & pluit Dominus grãdinem ſuper terram
Ægypti.*
24 *Et fuit grando, & ignis comprehenſus in medio gran-
dinis: grauis valde, qualis non fuit ſicut ipſa in omni
terra Aegypti, ex eo tempore quo fuit in gentem.*
25 *Et percuſſit grando in omni terra Aegypti omnia quæ
erant in agro, ab homine vſque ad animal: & omnem
herbam agri percuſſit grando, & omnem arborem agri cõ-
fregit.*
26 *Tantum in terra Ghoſen in qua erant filij Iſrael, non
fuit grando.*
27 *Miſitque Parhoh, & vocauit Moſeh, & Aharon, &
dixit ad eos: Peccaui vice hac: Dominus iuſtus: & ego &
populus meus impij.*
28 *Orate ad Dominum, & ſufficiet quod non ſint toni-
trua Dei, & grando: & dimittam vos, & amplius non
manebitis.*
29 *Et dixit ad eum Moſeh. Quum egreſſus fuero ex vrbe
extendam palmas meas, tonitrua ceſſabunt, & grando
non erit vltra, vt ſcias, quod Domini eſt terra:*
30 *Et te, & ſeruos tuos noui quòd adhuc non timeatis à
facie Domini Dei.*
31 *Et linum, & hordeum percuſſum eſt, quia hordeum vi-
ride erat: & linum in calamo.*
32 *Et triticum, & zea non ſunt percuſſa, quia ſerotina
erant.*
33 *Et egreſſus eſt Moſeh à Parhoh è ciuitate, & extendit
palmas ſuas ad Dominum: & ceſſauerunt tonitrua, &
grando, & pluuia non eſt fuſa ſuper terram.*
34 *Et vidit Parhoh, quòd ceſſaſſet pluuia, & grando, &
tonitrua, & addidit vt peccaret, & aggrauauit cor ſuum
ipſe, & ſerui eius.*
35 *Et roboratum eſt cor Parhoh, & non dimiſit filios Iſ-
rael: quemadmodum locutus eſt Dominus per manum
Moſeh.*

CAP. X.

1 *Dixitque Dominus ad Moſeh: Ingredere ad Parhoh:
quia ego aggrauare feci cor eius, & cor ſeruorum
eius: vt ponam ſigna mea hæc in medio eius.*

Et vt

Tranſl. ex Septuag.

16 Et propter hoc conſeruatus es, vt oſtendam in te virtutem meam, & vt annuncietur nomen meum in vniuerſa terra.

17 Adhuc igitur tu inſultas populo meo: vt non dimittas eos?

18 Ecce ego pluo hac hora craſtina grandinē multam valdè, quæ talis non fuit in Aegypto, ex quo die condita eſt vſque in diem hunc.

19 Nunc igitur feſtina cōgregare pecora tua, & quęcumque tibi ſunt in campo: omnes enim homines, & pecora, quæcumque inuenta fuerint in campis, & non introierint in domum, ceciderit autē grando ſuper ea, morientur.

20 Qui timebat verbum Domini ſeruorum Pharaonis, congregauit pecora ſua in domos:

21 Qui autem non intendit mente in verbum Domini, dimiſit pecora in campis.

22 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Extende manum tuam in cœlum, & erit grando in omnem terram Aegypti, & in homines, & pecora, & in omnem herbam, quæ ſuper terram:

23 Extendit autem Moyſes manum in cœlum, & Dominus dedit voces, & grandinem, & diſcurrit ignis ſuper terram: & pluit Dominus grandinem ſuper omnem terram Aegypti.

24 Erat autem grando, & ignis flagrans in grandine: grando autem multa valdè, quæ talis non fuit in Aegypto, ex quo die facta eſt ſuper eam gens.

25 Percuſſit autem grando in omni terra Aegypti ab homine vſque ad pecus: & omnem herbam, quę in campo, percuſſit grando, & omnia ligna quæ in campis, contriuit grando.

26 Tantum in terra Geſem, vbi erant filij Iſrael, nō eſt facta grando.

27 Mittens autē Pharao vocauit Moyſen, & Aaron, & dixit eis: Peccaui nunc: Dominus iuſtus: ego autem & populus meus impij.

28 Orate igitur pro me ad Dominum, & deſinant fieri voces Dei, & grādo: & ignis, & dimittam vos, & non vltra adiicietis manere.

29 Dixit autem ei Moyſes: Cum egreſſus fuero de ciuitate, expandam manus meas ad Dominum, & voces deſinent, & grando, & pluuia non erit vltra, vt cognoſcas, quia Domini eſt terra:

30 Et tu, & ſerui tui, ſcio, quod nondum timuiſtis Dominum.

31 Linum autem, & hordeum percuſſum eſt, hordeum enim ad vigorem venerat: linum vero ſemē faciebat.

32 Frumentum autem, & far non ſunt percuſſa, erant enim ſerotina.

33 Exiuit autem Moyſes à Pharaone extra ciuitatē, & extendit manus ad Dominum: & voces ceſſauerunt, & grando, & pluuia non ſtillauit vltra ſuper terram.

34 Videns autem Pharao, quia ceſſauit pluuia, & grando, & voces, appoſuit ad peccandum, & ingrauauit cor ſuum, & ſeruorum ſuorum.

35 Et induratum eſt cor Pharaonis: & non dimiſit filios Iſrael, ſicut locutus erat Dominus Moyſi.

C A P. X.

1 DIxit autem Dominus ad Moyſen, dicens: Intra ad Pharaonem: ego enim induraui cor eius, & ſeruorum eius: vt deinde ſuperueniant ſigna hæc ſuper eos:

Chald. Paraph. Tranſl.

16 *Veruntamen propter hoc ſuſtinui te, vt oſtenderem tibi fortitudinem meam, & vt narrent potentiam nominis mei, in vniuerſa terra.*

17 *Adhùc tu ſubiectum retines populum meum: vt non dimittas eos?*

18 *Ecce ego deſcendere faciam cras, hac ipſa hora grandinem fortem nimis; cui ſimilis non fuit in Ægypto, à die qua fundata eſt, vſque nunc.*

19 *Nunc autem mitte, congrega pecora tua, quæ ſunt in agro: omnes enim homines, & iumenta, quæ inuenta fuerint in agro, & non fuerint congregata in domum, deſcēderitque ſuper ea grando, morientur.*

20 *Qui timuit verbum Domini de ſeruis Pharaonis, cōgregauit ſeruos ſuos, & pecora ſua in domos.*

21 *Et qui non appoſuit cor ſuum verbo Domini, dimiſit ſeruos ſuos, & pecora ſua in agro.*

22 *Dixitque Dominus ad Moyſen: Leua manum tuam verſus cœlum, vt ſit grando in vniuerſa terra Ægypti, ſuper homines, & ſuper iumenta, & ſuper omnem herbā agri in terra Ægypti.*

23 *Eleuauitque Moyſes virgam ſuam verſus cœlum; & Dominus dedit voces, & grandinem, & diſcurrebat ignis ſuper terram: pluitque Dominus grādinem ſuper terram Ægypti.*

24 *Fuitque grando, & ignis diſcurrens in medio grandinis nimis validus: cuius ſimilis non fuit in vniuerſa terra Aegypti, à tempore quo fuit in ea populus.*

25 *Et percuſſit grando in omni terra Aegypti omnia quæ erant in agro, ab homine vſque ad iumentum: & omnem herbam agri percuſſit grando, omneſque arbores agri confregit.*

26 *Tamen in terra Geſſen, vbi erant filij Iſrael, non fuit grando.*

27 *Miſitque Pharao, & vocauit Moyſen, & Aaron, & dixit eis: Peccaui hac vice: Dominus iuſtus: & ego & populus meus impij.*

28 *Orate coram Domino, vt ſit à facie eius refrigerium multum, & non ſint ſuper nos tonitrua maledictionis huiuſcemodi à facie Domini, neque grando: & dimittam vos, nec vltra retinebo vos.*

29 *Dixitque ei Moyſes: Cùm egreſſus fuero de vrbe, extendam manus meas in oratione coram Domino, tonitrua ceſſabunt, & grando non erit amplius, vt ſcias, quia Domini eſt terra:*

30 *Noui enim quòd tu, & ſerui tui adhùc non humiliamini à facie Domini Dei.*

31 *Linum autem, & hordeum percuſſa ſunt, eo quòd hordeum erat virens: & linum iam folliculos germinarat.*

32 *Triticum autem, & far non ſunt percuſſa, quia ſerotina erant.*

33 *Egreſſuſque eſt Moyſes à Pharaone ex vrbe, & extendit manum ſuam in oratione coram Domino: & ceſſauerunt tonitrua, & grando, & pluuia quæ deſcendebat, non peruenit ad terram.*

34 *Viditque Pharao, quòd ceſſaſſet pluuia, & grando, & tonitrua, & auxit peccatum, & ingrauauit cor ſuum ipſe, & ſerui eius.*

35 *Ingrauatumque eſt cor Pharaonis: & non dimiſit filios Iſrael, ſicut locutus fuerat Dominus per manum Moyſi.*

C A P. X.

1 *DIxitque Dominus ad Moyſen: Ingredere ad Pharaonem: quia ego ingrauaui cor eius, & cor ſeruorum ſuorum: vt ponerem ſigna mea hæc in medio eorum.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et narres in auribus filij tui, & nepotum tuorũ, quoties contriuerim Aegyptios, & ſigna mea fecerim in eis: & ſciatis, quia ego Dominus.	2	*Et vt narres in auribus filij tui, & filij filij tui, quæ feci in Ægypto, & ſigna mea quæ poſui in eis: & ſciatis, quod ego Dominus.*
Introierunt ergo Moyſes, & Aaron ad Pharaonẽ, & dixerunt ei: Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Vſquequo non vis ſubijci mihi? dimitte populum meum, vt ſacrificet mihi.	3	*Et egreſſus eſt Moſeh, & Aharon ad Parhoh, & dixerunt ad eum: Sic dixit Dominus Deus Hebræorum: Vſquequo renuiſti humiliari coram me? dimitte populum meũ, vt ſeruiant mihi.*
(Sap. i. 19.) * Sin autem reſiſtis, & non vis dimittere eum: ecce ego inducam cras locuſtam in fines tuos:	4	*Quia ſi renueris dimittere populum meum: ecce ego adduco cras locuſtam in terminum tuum:*
Quæ operiat ſuperficiem terræ, ne quidquam eius appareat, ſed comedatur, quod reſiduum fuerit grandini. corrodet enim omnia ligna quæ germinant in agris.	5	*Et operiet ſuperficiem terræ, & non poterit videre terram, & comedet reſiduum, quod euaſit, quod remanet vobis à grandine. & comedet omnem arborem germinantem vobis de agro.*
Et implebunt domos tuas, & ſeruorum tuorum, & omnium Aegyptiorum: quantam non viderunt patres tui, & aui, ex quo orti ſunt ſuper terram, vſque in præſentem diem. Auertitque ſe, & egreſſus eſt à Pharaone.	6	*Et replebuntur domus tuæ, & domus omnium ſeruorũ tuorum, & domus omnium Ægyptiorum: quas non viderunt patres tui, & patres patrum tuorum, à die quâ fuerunt ſuper terram vſque ad diem hanc. Et reſpexit, & egreſſus eſt à Parhoh.*
Dixerunt autem ſerui Pharaonis ad eum: vſquequo patiemur hoc ſcandalum: dimitte homines, vt ſacrificent Domino Deo ſuo. nonne vides quod perierit Aegyptus?	7	*Et dixerunt ſerui Parhoh ad eum: vſquequo erit iſte nobis in laqueum: dimitte viros, vt ſeruiant Domino Deo ſuo. num adhùc ignoras, quòd periit Ægyptus?*
Reuocaueruntque Moyſen, & Aaron ad Pharaonem: qui dixit eis: Ite, ſacrificate Domino Deo veſtro: quinam ſunt qui ituri ſunt?	8	*Et reductus eſt Moſeh, & Aharon ad Parhoh: & dixit ad eos: Ite, ſeruite Domino Deo veſtro: cum quibusnam ituri eſtis?*
Ait Moyſes: Cum paruulis noſtris, & ſenioribus pergemus, cum filijs, & filiabus, cum ouibus, & armentis: eſt enim ſolemnitas Domini Dei noſtri.	9	*Et dixit Moſeh: Cum paruulis noſtris, & cum ſenibus noſtris ibimus, cum filiis noſtris, & cum filiabus noſtris, cum pecudibus noſtris, & cum bobus noſtris ibimus: quia ſolemnitas Domini eſt nobis.*
Et reſpondit Pharao: Sic Dominus ſit vobiſcum, quomodo ego dimittam vos, & paruulos veſtros. cui dubium eſt, quod peſſimè cogitetis?	10	*Et dixit ad eos: Sit ita Dominus vobiſcum, ſicut dimittam vos, & paruulos veſtros. videte, quia malum contra faciem veſtram?*
Non fiet ita: ſed ite tantum viri, & ſacrificate Domino: hoc enim & ipſi petiſtis. Statimque eiecti ſunt de conſpectu Pharaonis.	11	*Non ſic: ite nunc viri, & ſeruite Domino: quia hocmet vos quæritis. Et expulit eos à facie Parhoh.*
Dixit autem Dominus ad Moyſen: Extende manum tuam ſuper terram Aegypti ad locuſtam, vt adſcendat ſuper eam, & deuoret omnem herbam quæ reſidua fuerit grandini.	12	*Dixitque Dominus ad Moſeh: Extende manum tuam ſuper terram Ægypti in locuſta, & aſcendat ſuper terram Ægypti, & comedat omnem herbam terræ omnia quæ reliquit grando.*
Et extendit Moyſes virgam ſuper terram Aegypti: & Dominus induxit ventum vrentem tota die illa, & nocte: & manè facto, ventus vrens leuauit locuſtas.	13	*Et extendit Moſeh virgam ſuam ſuper terram Ægypti: & Dominus duxit ventum Orientalem in terram, tota die ipſa, & tota nocte: manè fuit, & ventus Orientalis eleuauit locuſtas.*
Quæ aſcenderunt ſuper vniuerſam terram Aegypti: & ſederunt in cunctis finibus Aegyptiorum innumerabiles, quales ante illud tempus non fuerant, nec poſtea futuræ ſunt.	14	*Et aſcenderunt locuſtæ ſuper totam terram Ægypti: & requieuerunt in omni termino Ægypti graues valdè, ante ipſas non fuerunt tales locuſtæ, nec poſt hæc futuræ ſunt.*
Operueruntque vniuerſam ſuperficiem terræ, vaſtantes omnia. Deuorata eſt igitur herba terræ, & quidquid pomorũ in arboribus fuit, quæ grando dimiſerat: nihilque omnino virens relictum eſt in lignis, & in herbis terræ, in cuncta Aegypto.	15	*Et operuerunt ſuperficiem omnis terræ, & obſcurata eſt terra. Et comederunt omnem herbam terræ, & omnem fructum arboris, quem reliquerat grando: & non remanſit quicquam viride in arboribus, & in herbis agri in tota terra Ægypti.*
Quam ob rem feſtinus Pharao vocauit Moyſen, & Aaron, & dixit eis: Peccaui in Dominum Deum veſtrum, & in vos.	16	*Et feſtinauit Parhoh, vt vocaret Moſeh, & Aharon, & dixit: Peccaui Domino Deo veſtro, & vobis.*
Sed nunc dimittite peccatũ mihi etiam hac vice, & rogate Dominum Deum veſtrum, vt auferat à me mortem iſtam.	17	*Et nunc remitte quæſo peccatum meum, verumtamen vice hac, & orate ad Dominum Deum veſtrum, & remoueat à me tantum mortem hanc.*
Egreſſuſque Moyſes de conſpectu Pharaonis, orauit Dominum.	18	*Et egreſſus eſt à Parhoh, & orauit ad Dominum.*
Qui flare fecit ventum ab Occidente vehementiſſimum, & arreptam locuſtam proiecit in Mare rubrum: non remanſit ne vna quidem in cunctis finibus Aegypti.	19	*Et vertit Dominus ventum Occidentalem fortem valdè, & leuauit locuſtas, & fixit eas in Mare Suph: non remanſit locuſta vna in omni termino Ægypti.*
Et indurauit Dominus cor Pharaonis, nec dimiſit filios Iſrael.	20	*Et roborauit Dominus cor Parhoh, & non dimiſit filios Iſrael.*

Dixit | *Dixitque*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

2 Vt narretis in auribus filiorum veſtrorum, & filiis filiorum veſtrorum, quæcumque illuſi Aegyptiis, & ſigna mea, quæ feci in eis: & cognoſcetis, quia ego Dominus.

3 Intrauit autem Moyſes,& Aaron coram Pharaone, & dixerunt ei: Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Quouſque non vis reuereri me? dimitte populum meum, vt ſeruiant mihi.

4 Sin autem nolis tu dimittere populum meum: ecce ego induco hac hora craſtino die locuſtam multam in omnes fines tuos:

5 Et operiet aſpectu terræ, & non poteris videre terrã,& comedet omne,quod ſuperſtes eſt de terra, quod remãſit, quod reliquit vobis grãdo.& comedet omne lignum,quod naſcitur vobis ſuper terrã:

6 Et implebuntur domus tuę, & domus ſeruorum tuorũ,& omnes domus in terra Aegyptiorum: quæ nunquam viderunt patres tui, neque proaui eorũ, ex quo die fuerunt ſuper terram vſque in hunc diem. Et declinans Moyſes exiuit à Pharaone.

7 Et dicunt ſerui Pharaonis ad eum: quouſque erit hoc nobis ſcandalum: dimitte homines, vt ſeruiãt Deo ſuo. nunquid ſcire vis,quia periit Aegyptus?

8 Et reduxerunt Moyſen,& Aaron ad Pharaonem: & dixit eis: Ite, & ſeruite Domino Deo veſtro. qui autem, & qui ſunt euntes?

9 Et ait Moyſes: Cum adoleſcentibus, & ſenioribus ibimus, cũ filiis, & filiabus,& ouibus,& bobus noſtris: eſt enim ſolemnitas Domini.

10 Et dixit ad eos: Sit ſic Dominus vobiſcum, ſicut dimitto vos, nunquid & ſupellectilem veſtram. videte quia malignitas propoſita eſt vobis.

11 Non ſic: ſed eant viri,& ſeruiant Deo: hoc enim ipſi requiritis. Eiecerunt autem eos à facie Pharaonis.

12 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Extende manum ſuper terram Aegypti, & aſcendat locuſta ſuper terram, & comedet omnem herbam terræ, & omnem fructum lignorum,quem reliquit grando.

13 Et eleuauit Moyſes virgam in cœlum: & Dominus induxit ventum Auſtrum ſuper terram tota die illa, & tota nocte: factum eſt manè, & ventus Auſter aſſumpſit locuſtam.

14 Et induxit eam ſuper omnem terram Aegypti: & requieuit ſuper omnes fines Aegypti multa valde, ante eam non fuit talis locuſta, & poſt hac non erit ſic.

15 Et operuit aſpectum terræ, & corrupta eſt terra. Et comedit omnem herbam terræ, & omnem fructum lignorum, qui relictus fuerat à grandine: non eſt relictum viride nihil in lignis, & in omni herba campi in omni terra Aegypti.

16 Feſtinauit autẽ Pharao vocare Moyſen,& Aaron, dicens: Peccaui ante Dominum Deum veſtrum,& in vos.

17 Suſcipite igitur peccatum meum etiam nunc, & orate ad Dominum Deum veſtrum, & auferat à me mortem hanc.

18 Exiuit autem Moyſes à Pharaone, & orauit ad Dominum.

19 Et tranſtulit Dominus ventum à mari violentũ, & aſſumpſit locuſtam, & proiecit eam in rubrum Mare: & non eſt relicta locuſta vna in omni terra Aegypti.

20 Et indurauit Dominus cor Pharaonis,& non dimiſit filios Iſrael.

Chald. Paraph. Tranſl.

2 *Et vt narres coram filio tuo,& coram filio filij tui, miracula quæ feci in Ægypto, & ſigna mea quæ poſui in ea: & ſciatis, quia ego Dominus.*

3 *Ingreſſuſque eſt Moyſes, & Aaron ad Pharaonem, & dixerunt ei: Hæc dicit Dominus Deus Iudæorum: Vſquequo non vis humiliari coram me? dimitte populum meũ, vt ſeruiant coram me.*

4 *Quod ſi non vis dimittere populum meum: ecce ego adducam cras locuſtam in terminos tuos:*

5 *Et cooperiet terram, ita vt ſolis radij non poſſent ad eam penetrare,& conſumet reliqua quæ reſeruata & relicta fuerant vobis à grandine. & comedet omnes arbores quæ germinant vobis in agro.*

6 *Implebuntq; domos tuas, & domos omnium ſeruorum tuorum, & domos omnium Ægyptiorum: quantam non viderunt patres tui & patres patrum tuorum, à die quo fuerunt ſuper terram vſque in diem hanc. Auertitque ſe, & egreſſus eſt à Pharaone.*

7 *Dixeruntque ſerui Pharaonis ad eum: vſquequo erit hoc nobis in ſcandalum: dimitte viros, vt ſeruiant coram Domino Deo ſuo. nunquid adhuc neſcis, quòd perierit Ægyptus?*

8 *Reductique ſunt Moyſes, & Aaron ad Pharaonem: & dixit eis: Ite, ſeruite coram Domino Deo veſtro: qui ituri ſunt?*

9 *Dixitq; Moyſes: Cum paruulis noſtris,& cum ſenioribus noſtris ibimus, cum filiis noſtris, & cum filiabus noſtris, cum ouibus noſtris, & cum bobus noſtris ibimus: quia ſolemnitas eſt nobis coram Domino.*

10 *Dixitque eis: Sic ſit verbum Domini in adiutorium veſtrum, ſicut dimittam vos & familiam veſtram. videte quomodo malum, quod vos putatis facere, contra faciem veſtram ſtat.*

11 *Non ſic: ſed ite nunc viri, & ſeruite coram Domino Deo veſtro. quoniam hoc ipſum vos petiſtis. Eiecitque eos à conſpectu Pharaonis.*

12 *Dixitque Dominus ad Moyſen: Leua manum tuam ſuper terram Ægypti, vt veniat locuſta, & aſcendat ſuper terram Ægypti, & comedat omnem herbam terræ, omnia quæ reliquit grando.*

13 *Et leuauit Moyſes virgam ſuam ſuper terram Ægypti: & Dominus induxit ventum Orientalem in terram tota die illa, & tota nocte: factoque manè, ventus Orientalis leuauit locuſtam.*

14 *Aſcenditque locuſta ſuper vniuerſam terram Ægypti: & manſit in vniuerſo termino Ægypti nimis valida, qualis anteà non fuerat ſimilis ei, nec poſtea erit talis.*

15 *Cooperuitque terram, ita vt radij ſolis non poſſent ad eam peruenire. Et obſcurata eſt terra, & deuorauit omnem herbam terræ,& omnes fructus arboris quos reliquit grando: nihilque viride remanſit in arboribus,& in herba agri in vniuerſa terra Ægypti.*

16 *Feſtinauitque Pharao, & vocauit Moyſen, & Aaron, & ait: Peccaui coram Domino Deo veſtro, & vobis.*

17 *Et nunc dimitte, obſecro, peccatum meum tantummodo hac vice, & orate coram Domino Deo veſtro,vt auferat à me ſolummodo mortem iſtam.*

18 *Egreſſuſque eſt à Pharaone, & orauit coram Domino.*

19 *Et conuertit Dominus ventum Occidentalem nimis validum, & tulit locuſtam, & proiecit eam in Mare rubrum: nec vna quidem locuſta remanſit in vniuerſo termino Ægypti.*

20 *Et indurauit Dominus cor Pharaonis, & non dimiſit filios Iſrael.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

21 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Extende manum tuam in cœlum: & ſint tenebræ ſuper terram Aegypti tam denſæ, vt palpari queant:

22 Extenditque Moyſes manum in cœlum:& factæ ſunt tenebræ horribiles in vniuerſa terra Aegypti tribus diebus.

23 * Nemo vidit fratrem ſuum, nec mouit ſe de loco in quo erat: * vbicumque autem habitabant filij Iſrael, lux erat.

* Sap. 17. 2. * Sap. 18. 1.

24 Vocauitq; Pharao Moyſen,& Aaron,& dixit eis: Ite,ſacrificate Domino: oues tantum veſtræ, & armenta remaneant, paruuli veſtri eant vobiſcum.

25 Ait Moyſes: Hoſtias quoque & holocauſta dabis nobis, quæ offeramus Domino Deo noſtro:

26 Cuncti greges pergent nobiſcum: non remanebit ex eis vngula: quæ neceſſaria ſunt in cultum Domini Dei noſtri: præſertim cum ignoremus quid debeat immolari donec ad ipſum locum perueniamus.

27 Indurauit autem Dominus cor Pharaonis,& noluit dimittere eos.

28 Dixitque Pharao ad Moyſen: Recede à me,& caue ne vltra videas faciem meam: quocumque die apparueris mihi morieris.

29 Reſpondit Moyſes: Ita fiet vt locutus es, non videbo vltra faciem tuam.

CAP. XI.

1 ET dixit Dominus ad Moyſen: Adhuc vna plaga tangam Pharaonem, & Aegyptum, & poſt hæc dimittet vos, & exire compellet.

2 * Dices ergo omni plebi,vt poſtulet vir ab amico ſuo, & mulier à vicina ſua vaſa argentea, & aurea.

* Sup. 3. 22. Inf. 12. 35.

3 Dabit autem Dominus gratiam populo ſuo corã Aegyptiis. * Fuitque Moyſes vir magnus valdè in terra Aegypti coram ſeruis Pharaonis, & omni populo.

* Eccl. 45. 1.

4 Et ait: Hæc dicit Dominus:Media nocte egrediar in Aegyptum:

5 Et morietur omne primogenitum in terra Aegyptiorum,à primogenito Pharaonis,qui ſedet in ſolio eius,vſque ad primogenitum ancillæ quæ eſt ad molam, & omnia primogenita iumentorum.

6 Eritque clamor magnus in vniuerſa terra Aegypti, qualis nec ante fuit, nec poſtea futurus eſt.

7 Apud omnes autem filios Iſrael non mutiet canis ab homine vſque ad pecus: vt ſciatis quanto miraculo diuidat Dominus Aegyptios, & Iſrael.

8 Deſcendentq; omnes ſerui tui iſti ad me,& adorabunt me,dicentes: Egredere tu, & omnis populus, qui ſubiectus eſt tibi: poſt hæc egrediemur.

9 Et exiuit à Pharaone iratus nimis. Dixit autem Dominus ad Moyſen: Non audiet vos Pharao, vt multa ſigna fiant in terra Aegypti.

10 Moyſes autem, & Aaron fecerunt omnia oſtenta quæ ſcripta ſunt, coram Pharaone. Et indurauit Dominus cor Pharaonis, nec dimiſit filios Iſrael de terra ſua.

CAP. XII.

1 DIxit quoque Dominus ad Moyſen,& Aaron in terra Aegypti:

Men-

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

21 *Dixitque Dominus ad Moſeh: Extende manum tuam ad cœlum: & erunt tenebræ ſuper terram Ægypti,& palpabit tenebras.*

22 *Et extendit Moſeh manum ſuam ad cœlum: & fuerũt tenebræ caliginoſæ in tota terra Ægypti tribus diebus.*

23 *Non videbat alter alterum, neque ſurrexit quiſquam è loco ſuo tribus diebus: ſed omnibus filiis Iſrael fuit lux in habitaculis eorum.*

24 *Et vocauit Parhoh Moſeh, & dixit: Ite, ſeruite Domino: tantum pecudes veſtræ, & boues veſtri manebunt, & paruuli veſtri ibunt vobiſcum.*

25 *Dixitque Moſeh:Etiam tu dabis in manu noſtra ſacrificia, & holocauſta quæ faciemus Domino Deo noſtro.*

26 *Et etiam pecudes noſtræ ibunt nobiſcum: non remanebit vngula:quia ex eo accipiemus ad ſeruiendum Domino Deo noſtro: & nos neſcimus quibus ſeruituri ſumus Domino, donec veniamus illuc.*

27 *Et roborauit Dominus cor Parhoh, & noluit dimittere eos.*

28 *Et dixit ei Parhoh: Recede à me, caue tibi ne amplius videas faciem meam: quia in die qua videbis faciem meã morieris.*

29 *Et dixit Moſeh: Rectum locutus es, non videbo vltra faciem tuam.*

CAP. XI.

1 *DIxitque Dominus ad Moſeh: Adhùc plagam vnam adducam ſuper Parhoh, & ſuper Ægyptum, poſtea dimittet vos hinc, cum dimiſerit, expellendo expellet vos hinc.*

2 *Loquere nunc in auribus populi, & petant vnuſquiſque à proximo ſuo, & vnaquæque à proxima ſua, vaſa argentea, & vaſa aurea.*

3 *Et dabit Dominus gratiam populo in oculis Ægyptiorũ. Etiam vir Moſeh magnus erat valdè in terra Ægypti in oculis ſeruorum Parhoh, & in oculis populi.*

4 *Dixitque Moſeh: Sic dixit Dominus: Cum media fuerit nox, ego egredior in medio Ægypti.*

5 *Et morietur omne primogenitum in terra Ægypti à primogenito Parhoh, qui ſedet ſuper ſolium eius, vſque ad primogenitum ancillæ, quæ eſt poſt molas,& omne primogenitum animalium.*

6 *Et erit clamor magnus in omni terra Ægypti, qualis non fuit, nec futurus eſt.*

7 *Et apud omnes filios Iſrael non mouebit canis linguam ſuam à viro vſque ad animal: vt ſciatis quod diuiſerit Dominus inter Ægyptum, & Iſrael.*

8 *Et deſcendent omnes ſerui tui iſti ad me, & incuruabunt ſe mihi, dicendo: Egredere tu, & omnis populus,qui eſt in pedibus tuis: & poſtea egrediar.*

9 *Et egreſſus eſt à Parhoh in ira furoris. Dixitque Dominus ad Moſeh: Non audiet vos Parhoh,vt multiplicem portenta mea in terra Ægypti.*

10 *Et Moſeh, & Aharon fecerunt omnia portenta iſta coram Parhoh. Et roborauit Dominus cor Parhoh, & non dimiſit filios Iſrael è terra ſua.*

CAP. XII.

1 *DIxitque Dominus ad Moſeh,& Aharon in terra Ægypti, dicendo.*

Men-

Tranſl. ex Septuag.

21 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Extende manum tuam in cælum: & fiant tenebræ ſuper terram Aegypti, tenebræ palpabiles.

22 Extendit autem Moyſes manum in cœlum: & factæ ſunt tenebræ, caligo, turbo, ſuper omnem terram Aegypti tres dies:

23 Et nemo vidit fratrem ſuū tribus diebus, & nemo ſurrexit de cubili ſuo tribus diebus: omnibus aūt filiis Iſrael lux erat in omnibus, in quibus erāt.

24 Et vocauit Pharao Moyſen, & Aaron dicens: Ite, ſeruite Domino Deo veſtro: tantum oues, & boues relinquite, & apparatus veſter eat vobiſcum.

25 Et dixit Moyſes: ſed & tu dabis nobis holocauſta, & hoſtias, quas faciemus Domino Deo noſtro:

26 Et pecora noſtra ibunt nobiſcum: & non relinquemus vngulam: de ipſis enim ſumemus ad ſeruiendum Domino Deo noſtro: nos autem neſcimus, quid ſerituri ſumus Domino Deo noſtro, donec nos venerimus illuc.

27 Indurauit autem Dominus cor Pharaonis, & noluit dimittere eos.

28 Et ait Pharao: Diſcede à me, attende tibi vltra apponere videre faciem meam: qua autem die apparueris mihi, morieris:

29 Dicit autem Moyſes: Dixiſti, non apparebo tibi vltra in faciem.

C A P. XI.

1 Dixit autē Dominus ad Moyſen: Adhuc vnam plagam ego inducā ſuper Pharaonē, & ſuper Aegyptum, & poſt hæc dimittet vos hinc, cum autem dimiſerit vos omnino, eiiciet vos eiectione.

2 Loquere ergo ſecretò in aures populi, & petat vnuſquiſque à proximo vaſa argentea, & aurea, & veſtem.

3 Dominus autē dedit gratiam populo ſuo coram Aegyptiis, & mutuo dederūt illis. Et homo Moyſes magnus factus eſt valdè coram Aegyptiis, & coram Pharaone, & coram ſeruis eius.

4 Et dixit Moyſes: Hæc dicit Dominus: Circa medias noctes ego ingredior in medium Aegypti:

5 Et morietur omne primogenitum in terra Aegypto, à primogenito Pharaonis, qui ſedet ſuper thronum, & vſque ad primogenitum ancillæ, quæ eſt apud molam, & vſque ad primogenitum omnis pecoris.

6 Et erit clamor magnus per omnem terram Aegypti, qualis non fuit, & talis non vltra apponetur.

7 Et in omnibus filiis Iſrael non mutiet canis lingua ſua ab homine vſq; ad pecus: vt ſcias quantum mirabiliter diſtinguet inter Aegyptios, & Iſrael.

8 Et deſcendent omnes pueri tui hi ad me, & adorabunt me, dicentes: Exi tu, & omnis populus tuus, quem tu ducis: & poſt hæc exibo.

9 Exiuit autem Moyſes à Pharaone cum ira. Dixit autem Dominus ad Moyſen: Non exaudiet vos Pharao, vt multiplicans multiplicem ſigna mea, & portenta in terra Aegypto.

10 Moyſes autem, & Aaron fecerunt omnia ſigna, & portenta hæc in terra Aegypto coram Pharaone. Indurauit autem Dominus cor Pharaonis, & non exaudiuit, vt dimitteret filios Iſrael de terra Aegypti.

C A P. XII.

1 Dixit autem Dominus ad Moyſen, & Aaron in terra Aegypti dicens:

Chald. Paraph. Tranſl.

21 *Dixitq; Dominus ad Moyſen: Leua manum tuam verſus cœlum: vt ſint tenebræ ſuper terram Aegypti, etiā poſtquam receſſerit obſcuritas noctis.*

22 *Et leuauit Moyſes manum ſuam verſus cœlum: & fuerunt tenebræ obſcuræ in vniuerſa terra Aegypti tribus diebus.*

23 *Nullus vir vidit fratrem ſuum, neque ſurrexerunt ſinguli de locis ſuis tribus diebus: omnibus autem filiis Iſrael erat lux in habitationibus ſuis.*

24 *Vocauitque Pharao Moyſen, et ait: Ite, ſeruite coram Domino: oues tantùm veſtras, et boues relinquite, familia quoque veſtra eat vobiſcum.*

25 *Et ait Moyſes: Tu quoque dabis in manibus noſtris hoſtias ſanctas, et holocauſta, vt faciamus coram Domino Deo noſtro.*

26 *Pecora quoque noſtra pergent nobiſcum: non dimittemus quicquam: quoniam ex eis debemus accipere, vt ſeruiamus coram Domino Deo noſtro: nos autem neſcimus in quo ſerituri ſimus coram Domino Deo noſtro, donec veniamus illuc.*

27 *Indurauit autem Dominus cor Pharaonis, & noluit dimittere eos.*

28 *Dixitque ei Pharao: Recede à me, caue tibi ne vltrà videas faciem meam: quoniam in die in quo videris faciem meam, morieris.*

29 *Dixitque Moyſes: Rectè locutus es, non addam vltrà videre faciem tuam.*

C A P. XI.

1 *Et dixit Dominus ad Moyſen: Adhuc plagam vnam inducam ſuper Pharaonem, & ſuper Ægyptum, poſtea dimittet vos hinc, cumq; dimiſerit, omnino proiiciet vos hinc.*

2 *Loquere nunc coram populo, vt poſtulet vir ab amico ſuo, & mulier ab amica ſua vaſa argentea, & vaſa aurea.*

3 *Deditque Dominus gratiam populo in oculis Ægyptiorum. Vir quoque Moyſes erat magnus valde in terra Ægypti, in oculis ſeruorum Pharaonis, & in oculis populi.*

4 *Et ait Moyſes: Hæc dicit Dominus: Media nocte ego apparebo in medio Ægypti:*

5 *Et morietur omne primogenitum in terra Ægypti, à primogenito Pharaonis, qui futurus eſt vt ſedeat ſuper ſolium regni eius, vſque ad primogenitum ancillæ, quæ eſt in domo molarum, & omne primogenitum iumentorum.*

6 *Et erit clamor magnus in vniuerſa terra Ægypti, qualis nunquam fuit, & ſimilis ei non erit vltra.*

7 *Nullumq; filiorum Iſrael lædet canis latrans lingua ſua ab homine vſque ad iumentum: vt ſciatis quòd diuiſerit Dominus inter Ægyptios, & inter Iſrael.*

8 *Deſcendentq; omnes ſerui tui iſti ad me, & rogabunt me, dicentes: Egredere tu, & omnis populus, qui tecum eſt, & poſt hæc egrediar:*

9 *Et egreſſus eſt à facie Pharaonis cum ira furoris. Dixit autem Dominus ad Moyſen: Non acquieſcet vobis Pharao, vt multiplicem portenta mea in terra Ægypti.*

10 *Moyſes autem, & Aaron fecerunt omnia portenta hæc coram Pharaone. Et indurauit Dominus cor Pharaonis, & non dimiſit filios Iſrael de terra ſua.*

C A P. XII.

1 *Dixitque Dominus ad Moyſen, & Aaron in terra Ægypti, dicens:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

2 Menſis iſte, vobis principium menſium: primus erit in menſibus anni.

3 Loquimini ad vniuerſum cœtum filiorū Iſrael, & dicite eis: Decima die menſis huius tollat vnuſquiſque agnum per familias, & domos ſuas.

4 Sin autem minor eſt numerus, vt ſufficere poſſit ad veſcendum agnum, aſſumet vicinum ſuum qui iunctus eſt domui ſuæ, iuxta numerum animarum quæ ſufficere poſſunt ad eſum agni.

5 Erit autem agnus abſque macula, maſculus, anniculus: iuxta quem ritum tolletis, & hœdum.

6 Et ſeruabitis eum vſque ad quartam decimam diem menſis huius: immolabitque eum vniuerſa multitudo filiorum Iſrael ad veſperam.

7 Et ſument de ſanguine eius, ac ponent ſuper vtrumque poſtem, & in ſuperliminaribus domorum, in quibus comedent illum.

8 Et edent carnes nocte illa aſſas igni, & azymos panes cum lactucis agreſtibus.

9 Non comedetis ex eo crudum quid, nec coctum aqua, ſed tantum aſſum igni: caput cum pedibus eius, & inteſtinis vorabitis.

10 Nec remanebit quidquam ex eo vſque manè: ſi quid reſiduum fuerit, igne comburetis.

11 Sic autem comedetis illum: Renes veſtros accingetis, & calceamenta habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, & comedetis feſtinanter: eſt enim Phaſe (id eſt, tranſitus) Domini.

12 Et tranſibo per terram Aegypti nocte illa, percutiamque omne primogenitum in terra Ægypti ab homine vſque ad pecus: & in cunctis Diis Ægypti faciam iudicia, ego Dominus.

13 Erit autem ſanguis vobis in ſignum in ædibus in quibus eritis: & videbo ſanguinem, & tranſibo vos: nec erit in vobis plaga diſperdens quando percuſſero terram Aegypti.

14 Habebitis autem hunc diem in monumentum: & celebrabitis eum ſollemnem Domino in generationibus veſtris cultu ſempiterno.

15 Septem diebus azyma comedetis: in die primo non erit fermentum in domibus veſtris: quicumque comederit fermentatum, peribit anima illa de Iſrael, à primo die vſque ad diem ſeptimum.

16 Dies prima erit ſancta, atque ſolemnis, & dies ſeptima eadem feſtiuitate venerabilis: nihil operis facietis in eis, exceptis his, quæ ad veſcendum pertinent.

17 Et obſeruabitis azyma: in eadem enim ipſa die educam exercitum veſtrum de terra Aegypti, & cuſtodietis diem iſtum in generationes veſtras ritu perpetuo.

Leu. 23.
18 *Primo menſe, quartadecima die menſis ad veſperam comedetis azyma; vſque ad diem vigeſimam primam eiuſdem menſis ad veſperam.

19 Septem diebus fermentum non inuenietur in domibus veſtris: qui comederit fermentatum, peribit anima eius de cœtu Iſrael, tam de aduenis quam de indigenis terræ.

20 Omne fermentatum non comedetis: in cunctis habitaculis veſtris edetis azyma.

21 Vocauit autem Moyſes omnes ſeniores filiorum Iſrael, & dixit ad eos: Ite tollentes animal per familias veſtras, & immolate Phaſe.

Hebr. 11. 28.
22 Faſciculumque hyſſopi tingite in ſanguine qui eſt in limine, & aſpergite ex eo ſuperliminare, & vtrumque poſtem: nullus veſtrum egrediatur oſtium domus ſuæ vſque manè.

Tran-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

2 *Menſis iſte vobis caput menſium: primus erit in menſibus anni.*

3 *Loquimini ad omnem cœtum Iſrael, dicendo: In decima menſis huius accipiet ſibi vnuſquiſque agnum per familiam patrum, agnum per familiam.*

4 *Et ſi minor fuerit familia, quam eſus agni, accipiet, & vicinum ſuum, qui propinquus eſt domui ſuæ, ſecundum numerum animarum vnumquemque ſecundum edere eius numerabitis ſuper agnum.*

5 *Agnus perfectus, maſculus, anniculus erit vobis: ex ouibus, & è capris accipietis.*

6 *Et erit vobis ad cuſtodiam vſque ad quartamdecimam diem menſis huius: & immolabunt eum omnis cœtus ſynagogæ Iſrael inter duas veſperas.*

7 *Et tollent è ſanguine, & ponent in ambobus poſtibus, & in ſuperliminari, in domibus, in quibus comedent eum.*

8 *Et comedent carnem nocte ipſa, aſſam igni, & infermentata, cum amaritudinibus comedent eum.*

9 *Ne comedatis ex eo crudum, & coquendo coctum aqua, ſed aſſum igni: caput eius cum cruribus eius, & cum interioribus eius.*

10 *Et non relinquetis ex eo vſque manè: & quod relictum fuerit ex eo vſque manè, igne comburetis.*

11 *Et ſic comedetis eum: Renes veſtri accincti, calciamenta veſtra in pedibus veſtris: & baculus veſter in manu veſtra: Peſach eſt Domino.*

12 *Et tranſibo per terram in Aegypto in nocte iſta, & percutiam omne primogenitum in terra Aegypti ab homine vſque ad animal: & in cunctis Diis Aegypti faciam iudicia, ego Dominus.*

13 *Et erit ſanguis vobis in ſignum in domibus, in quibus vos eritis: & videbo ſanguinem, & tranſibo ſuper vos: & non erit in vobis plaga ad diſperdendum, quando percutiam terram Aegypti.*

14 *Et erit dies iſte vobis ad memoriam: & celebrabitis eum feſtum Domino in generationibus veſtris, ſtatuto perpetuo celebrabitis eum.*

15 *Septem diebus infermentata comedetis: verumtamen die prima ceſſare facietis fermentum è domibus veſtris: quia omnis qui comederit fermentatum, excidetur anima ipſa ex Iſrael à die primo, vſque ad diem ſeptimum.*

16 *Et in die primo vocatio ſancta, & dies ſeptima vocatio ſancta erit vobis: omne opus non fiet in eis, verumtamen quod comedetur ex omni anima illud tantummodo fiet vobis.*

17 *Et cuſtodietis infermentata: quia in corpore diei huius eduxi exercitus veſtros è terra Aegypti, & cuſtodietis diem hunc in generationibus veſtris ſtatuto perpetuo.*

18 *In primo, quartadecima die menſis, in veſpera comedetis infermentata; vſque ad diem vnum, & vigeſimum menſis in veſpera.*

19 *Septem diebus fermentum non inuenietur in domibus veſtris: quia omnis qui comederit fermentatum, exterminabitur anima ipſa è cœtu Iſrael, tam peregrini quam indigenæ terræ.*

20 *Omne fermentatum non comedetis: in omnibus habitaculis veſtris comedetis infermentata.*

21 *Et vocauit Moſeh omnes ſeniores Iſrael, & dixit ad eos: Trahite, & accipite vobis pecora ſecundum familias veſtras, & immolate Peſach.*

22 *Et accipietis faſciculum hyſſopi, & tingetis in ſanguinem, qui eſt in vaſe, & pertingere facietis ad ſuperliminare, & ad ambos poſtes, de ſanguine, qui eſt in vaſe: & vos non egrediemini vnuſquiſque ex oſtio domus ſuæ vſque manè.*

Et tran-

Tranſl. ex Septuag.

2 Menſis hic vobis principium menſium: primus eſt vobis in menſibus anni.

3 Loquere ad oẽm ſynagogam filiorũ Iſrael, dicẽs: Decima menſis huius ſumat vnuſquiſque pecus per domos patriarũ, vnuſquiſq; pecus per domum.

4 Sin autem pauci fuerint in domo, vt non ſint idonei ad pecus, aſſumet ſecum vicinum proximum ſuum, ſecundum numerum animarum vnuſquiſque, quod ſufficiat ſibi, connumerabitur ad pecus.

5 Pecus perfectum, maſculum, anniculum erit vobis: ab agnis, & hœdis accipietis:

6 Et erit vobis conſeruatum vſque ad quartam, & decimam menſis huius: & occident illud omne vulgus ſynagogæ filiorum Iſrael ad veſperam,

7 Et ſument de ſanguine, & ponent ſuper duos poſtes, & ſuper limen in domibus, in quibus manducabunt illa in eis.

8 Et manducabunt carnes nocte hac aſſatas igni, & azyma ſuper picrides comedent.

9 Non comedetis de eis crudum, neque coctum in aqua, ſed aſſata igni: caput cum pedibus, & interaneis.

10 Non remanebit de eo vſque manè: & os non conteretis ab eo, quę autem ſuperauerint ab eo vſque manè, in igne concremabitis.

11 Sic autem comedetis eum: Renes veſtri accincti, & calceamenta in pedibus veſtris, & baculi in manibus veſtris, & comedetis eum cum feſtinatione: Paſcha eſt Domino.

12 Et tranſibo in terra Aegypto in nocte hac, & percutiam omne primogenitum in terra Ægypto ab homine vſque ad pecus: & in omnibus Diis Aegyptiorum faciam vindictam, ego Dominus.

13 Et erit ſanguis vobis in ſigno in domibus, in quibus vos eritis illic: & videbo ſanguinem, & protegam vos: & non erit in vobis plaga diminutionis, cum percutio in terra Aegypto.

14 Et erit dies vobis hic memoriale: & celebrabitis eum feſtum Domino in omnes generationes veſtras, legitimum æternum celebrabitis eum.

15 Septem dies azyma comedetis: à die aũt primo remouebitis fermentũ de domibus veſtris: quicũque aũt comederit fermentum, diſperdetur anima illa de Iſrael, à die prima vſque ad diem ſeptimam.

16 Et dies prima vocabitur ſancta, & dies ſeptima vocata ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis in eis, tantum quæ fient omni animæ, illud ſolum fiet vobis.

17 Et ſeruabitis mandatum hoc: in die enim hac educam virtutem veſtram de terra Ægypti, & facietis diem hunc in progenies veſtras legitimum æternum.

18 Incipientes quarta, & decima die menſis primi, à veſpera comedetis azyma: vſque ad diem vnam, & vigeſimam menſis, vſque ad veſperam.

19 Septem dies fermentum non inuenietur in domibus veſtris: quicumque comederit fermentatum, diſperdetur anima illa de ſynagoga Iſrael, & in aduenis, & indigenis terræ.

20 Omne fermentatum non comedetis: in omni autem habitaculo veſtro comedetis azyma.

21 Vocauit aũt Moyſes oẽm ſenatũ filiorũ Iſrael, & dixit ad eos: Abeũtes ſumite vobis ipſis pecus ſecũdum cognationes veſtras, & ſacrificate Paſcha.

22 Sumetis autem faſciculum hyſſopi, & tingentes de ſanguine, qui eſt iuxta oſtium, tangetis limen, & ſuper ambos poſtes de ſanguine, qui eſt iuxta oſtium: vos autem non exibitis vnuſquiſque oſtium domus ſuæ vſque manè.

Chald. Paraph. Tranſl.

2 *Menſis iſte erit vobis principium menſium: primus erit vobis in menſibus anni.*

3 *Loquimini cum omni cœtu filiorum Iſrael, dicentes: In decima die menſis huius tollat vnuſquiſque ſibi agnum pro domo paterna, agnum pro domo.*

4 *Si autem pauci numero fuerint, vt non poſſint ſufficere ad veſcendum agnum, tollat ipſe & vicinus eius qui propinquus eſt domui ſuæ, iuxta numerum animarum, ſinguli iuxta quod poſſint ſufficere ad veſcendum, numerabimini ad veſcendum agnum.*

5 *Agnus immaculatus, maſculus, anniculus erit vobis de agnis, & de filiis caprarum accipietis.*

6 *Et erit vobis in cuſtodiam vſque ad quartamdecimam diem menſis huius: immolabuntq; eum omnis eccleſia filiorum Iſrael ad veſperam.*

7 *Et ſument de ſanguine, & ponent ſuper duos poſtes & in ſuperliminare ſuper domibus, in quibus comedent illum.*

8 *Et comedent carnem in nocte illa aſſam igni, & azymum panem cum amaris herbis comedent illum.*

9 *Non comedetis ex eo crudum, neque coctum aqua, ſed aſſum igni: caput eius cum cruribus, & inteſtinis eius comedetis.*

10 *Et non relinquetis ex eo vſque manè: & quod reſiduum fuerit vſque manè, igne comburetis.*

11 *Sic enim comedetis illum: Lumbi veſtri ſint accincti calciamenta veſtra in pedibus veſtris, & baculi veſtri ſint in manibus veſtris, & comedetis eum feſtinanter: eſt enim Phaſe coram Domino.*

12 *Et apparebo in terra Aegypti in nocte illa, interficiamque omne primogenitum in terra Aegypti, ab homine vſque ad pecus: & in cunctis idolis Aegyptiorum faciam iudicia ego Dominus.*

13 *Erit autem ſanguis vobis in ſignum in domibus in quibus eritis: & videbo ſanguinem, & miſerebor veſtri: & non erit in vobis mors diſperdens, cùm interfecero in terra Aegypti.*

14 *Et erit hic dies vobis in memoriam: & celebrabitis eum ſolemnem coram Domino in generationibus veſtris, fœdere ſempiterno celebrabitis eum.*

15 *Septem diebus azyma comedetis: in die autem primo auferetis fermentum de domibus veſtris: omnis enim qui comederit fermentatum, peribit homo ille de Iſrael, à die primo vſque in diem ſeptimum.*

16 *In die autem primo ſolemnitas ſancta erit vobis, in die quoque ſeptimo ſolemnitas ſancta erit vobis: nullum opus fiet in eis, ſed id quod pertinet ad veſcendum omni anima, illud ſolummodo fiet vobis.*

17 *Et obſeruabitis azyma: quia in hac eadem die eduxi exercitus veſtros de terra Aegypti, obſeruabitiſque diem hanc in generationibus veſtris fœdere ſempiterno.*

18 *In menſe Niſan, in quartadecima die menſis ad veſperam comedetis azyma, vſque ad diem viceſimam primam menſis ad veſperam.*

19 *Septem diebus fermentum non inuenietur in domibus veſtris: quia omnis qui comederit fermentatum, peribit homo ille de cœtu Iſrael, tam de aduenis, quàm de indigenis terræ.*

20 *Nihil fermentatum comedetis: in cunctis habitationibus veſtris comedetis azyma.*

21 *Vocauit autem Moyſes omnes ſeniores Iſrael, & dixit ad eos: Capite, & tollite vobis de filiis ouium per familias veſtras, & immolate Phaſe.*

22 *Tolletiſq; manipulum hyſſopi, & tingetis in ſanguine, qui eſt in vaſe, & aſpergetis ſuperliminare, & duos poſtes de ſanguine qui eſt in vaſe: nulluſque veſtrum egrediatur ab oſtio domus ſuæ vſque manè.*

Vulgat. Editio.

23 Tranſibit enim Dominus percutiens Aegyptios: Cumque viderit ſanguinem in ſuperliminari, & in vtroque poſte, tranſcendet oſtium domus, & non ſinet percuſſorem ingredi domos veſtras, & lædere.

24 Cuſtodi verbum iſtud legitimum tibi, & filiis tuis vſque in æternum.

25 Cumque introieritis terram, quam Dominus daturus eſt vobis, vt pollicitus eſt, obſeruabitis ceremonias iſtas.

26 Et cum dixerint vobis filij veſtri: Quę eſt iſta religio?

27 Dicetis eis: Victima tranſitus Domini eſt, quando tranſiuit ſuper domos filiorum Iſrael in Aegypto percutiens Aegyptios, & domos noſtras liberans. Incuruatuſque populus adorauit.

28 Et egreſſi filij Iſrael fecerunt ſicut præceperat Dominus Moyſi & Aaron.

29 Factum eſt autem in noctis medio, percuſſit Dominus omne primogenitum in terra Aegypti, à primogenito Pharaonis, qui in ſolio eius ſedebat, * vſque ad primogenitū captiuæ, quæ erat in carcere, & omne primogenitum iumentorum.

* Sap. 18.5. & 11.15.

30 Surrexitque Pharao nocte, & omnes ſerui eius, cunctaque Aegyptus: & ortus eſt clamor magnus in Aegypto: neque enim erat domus in qua non iaceret mortuus.

31 Vocatiſque Pharao, Moyſe, & Aaron nocte, ait: Surgite, & egredimini à populo meo, vos, & filij Iſrael: ite, immolate Domino, ſicut dicitis.

32 Oues veſtras, & armenta aſſumite, vt petieratis, & abeuntes benedicite mihi.

33 Vrgebantque Aegyptij populum de terra exire velociter, dicentes: Omnes moriemur.

34 Tulit igitur populus conſperſam farinam, antequam fermentaretur: & ligans in palliis, poſuit ſuper humeros ſuos.

35 Feceruntque filij Iſrael * ſicut præceperat Moyſes: & petierunt ab Aegyptijs vaſa argentea, & aurea, veſtemque plurimam.

* Sup. 11.1.

36 Dominus autem dedit gratiam populo coram Ægyptiis, vt commodarent eis: & ſpoliarunt Aegyptios.

37 Profectique ſunt filij Iſrael de Rameſſe in Socoth, ſexcenta ferè milia peditum virorum, abſque paruulis.

38 Sed & vulgus promiſcuum innumerabile aſcendit cum eis, oues, & armenta, & animantia diuerſi generis multa nimis.

39 Coxeruntq; farinam, quam dudum de Aegypto conſperſam tulerant: & fecerunt ſubcinericios panes azymos: neque enim poterant fermentari cogētibus exire Aegyptiis, & nullam facere ſinētibus morā: nec pulmenti quidquā occurrerat pręparare.

40 Habitatio autem filiorum Iſrael qua manſerunt in Aegypto, fuit quadringentorum triginta annorum.

41 Quibus expletis, eadem die egreſſus eſt omnis exercitus Domini de terra Aegypti.

42 Nox iſta eſt obſeruabilis Domino, quando eduxit eos de terra Aegypti: hanc obſeruare debent omnes filij Iſrael in generationibus ſuis.

43 Dixitque Dominus ad Moyſen, & Aaron: Hæc eſt religio Phaſe: Omnis alienigena non comedet ex eo.

44 Omnis autem ſeruus emptitius circumcidetur, & ſic comedet.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Et tranſibit Dominus ad percutiendum Ægyptum: Et videbit ſanguinem in ſuperliminari, & in ambobus poſtibus, & tranſiliet Dominus ſuper oſtium, & non permittet vaſtatorem, vt veniat ad domos veſtras ad percutiendum.*

24 *Et cuſtodietis rem iſtam pro ſtatuto tibi, & filiis tuis vſque in ſæculum.*

25 *Et erit, cum ingreſſi fueritis terram, quam dabit Dominus vobis, quemadmodum locutus eſt, cuſtodietis opus hoc.*

26 *Et erit, cum dixerint vobis filij veſtri: Quid opus hoc vobis?*

27 *Dicetis: Sacrificium Peſach eſt Domino, qui tranſiuit ſuper domos filiorum Iſrael in Ægypto, quando percuſſit Ægyptum, & domos noſtras eruit. Et incuruauit ſe populus, & humiliauerunt ſe.*

28 *Et abierunt, & fecerunt filij Iſrael, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh, & Aharon, ſic fecerunt.*

29 *Et fuit, in media nocte Dominus percuſſit omne primogenitum in terra Ægypti, à primogenito Parhoh, qui ſedebat ſuper ſolium ſuum, vſque ad primogenitum capiti, qui erat in domo carceris, & omne primogenitum animalis.*

30 *Et ſurrexit Parhoh nocte ipſa, & omnes ſerui eius, & omnis Ægyptus: & fuit clamor magnus in Ægypto: quia non erat domus in qua non eſſet mortuus.*

31 *Et vocauit Moſeh, & Aharon noctu, & dixit: Surgite, egredimini è medio populi mei, etiam vos, etiam filij Iſrael: & ite, ſeruite Domino ſecundum quod locuti eſtis.*

32 *Etiam pecora veſtra, etiam boues veſtros accipite, quemadmodum locuti eſtis: & ite, & benedicite etiam mihi.*

33 *Et vim fecit Ægyptus populo feſtinando dimittere eos è terra, quia dixerunt: Omnes ſumus mortui.*

34 *Et tulit populus paſtam ſuam, antequam fermentaretur paſtas ſuas ligatas in veſtimentis ſuis ſuper humeram ſuum.*

35 *Et filij Iſrael fecerunt iuxta verbum Moſeh: & poſtulauerunt ab Ægyptijs vaſa argentea, & vaſa aurea, & veſtes.*

36 *Et Dominus dedit gratiam populo in oculis Ægyptiorum, & commodauerunt eis: & ſpoliauerunt Ægyptios.*

37 *Et profecti ſunt filij Iſrael de Rhameſſes in Succoth ferme ſexcenta millia peditum virorum, tantum præter paruulos.*

38 *Et etiam mixtio multa aſcendit cum eis, & pecudes, & boues, animal graue valde.*

39 *Et coxerunt paſtam, quam eduxerunt ex Ægypto: placentulas infermentatas: quia non fermentauerat, quia expulſi fuerunt ex Aegypto, & non potuerant demorari: & etiam eſcam non fecerant ſibi ipſis.*

40 *Et habitatio filiorum Iſrael qua habitauerunt in Aegypto fuit per triginta annos, & quadringentos annos.*

41 *Et fuit in fine triginta annorum, & quadringentorum annorum fuit, in corpore diei huius, egreſſi ſunt omnes exercitus Domini è terra Aegypti.*

42 *Nox obſeruabilis eſt Domino, vt educat eos è terra Aegypti: ipſa nox eſt Domino cuſtodia omnibus filijs Iſrael per generationes ſuas.*

43 *Dixitque Dominus ad Moſeh, & Aharon: Hoc ſtatutum Peſach: Omnis filius alienigena non comedat ex eo.*

44 *Et omnem ſeruum viri emptum argento circumcides, & tunc comedet ex eo.*

Tranſl.ex Septuag.

23 Et præteribit Dominus ad percutiendos Ægyptios:& videbit ſanguinem ſuper limen, & ſuper ambos poſtes, & præteribit Dominus oſtium, & non ſinet diſperdentem ingredi in domos veſtras ad percutiendum.

24 Et cuſtodietis verbum hoc legitimum, tibi ipſi, & filiis tuis vſque in ſæculum.

25 Cum autem ingreſſi fueritis in terram, quam dederit Dominus vobis, ſicut locutus eſt, cuſtodite ſeruitutem hanc.

26 Et erit cum dicent ad vos filij veſtri: Quæ eſt ſeruitus iſta?

27 Et dicetis eis: Immolatio Paſcha hoc Domino, ſicut protexit domos filiorum Iſrael in Aegypto, quando percuſſit Aegytios, domos autem noſtras eruit. Et procumbens populus adorauit.

28 Et abeuntes fecerunt filij Iſrael, ſicut præceperat Dominus Moyſi, & Aaron; ſic fecerunt.

29 Factum eſt autem mediante nocte, & Dominus percuſſit omne primogenitum in terra Aegypto à primogenito Pharaonis ſedente ſuper thronum, vſque ad primogenitum captiuæ, quæ in fouea, & vſque ad primogenitum omnis pecoris.

30 Et ſurgens Pharao nocte, & ſerui eius, & omnes Aegyptij: & factus eſt clamor magnus in omni terra Aegypto: non enim erat domus, in qua non erat in ea mortuus.

31 Et vocauit Pharao, Moyſen & Aaron nocte, & dixit illis: Surgite, & exite de populo meo, & vos, & filij veſtri, & ſeruite Domino Deo veſtro: ite, & ſeruite Domino Deo veſtro, ſicut dicitis.

32 Et oues, & boues veſtros aſſumentes pergite, benedicite etiam & me.

33 Et cogebant Aegyptij populum, feſtinatione eijciendo eos de terra, dicebant enim: Quia omnes nos morimur.

34 Aſſumpſit autem populus farinam ſuam, antequam fermentaretur: conſperſiones ſuas ligatas in veſtibus ſuis ſuper humeros.

35 Filij autem Iſrael fecerunt, ſicut conſtituit illis Moyſes: & petierunt ab Aegyptiis vaſa argentea, & aurea, & veſtem.

36 Et dedit Dominus gratiam populo ſuo coram Aegyptiis, & commodauerunt eis: & prædati ſunt Aegyptios.

37 Promouentes autem filij Iſrael de Rameſſe in Socchoth, in ſexcenta millia peditum viri, præter apparatum.

38 Et commiſtus multus aſcendit cum iis, & oues, & boues, & pecora multa valdè.

39 Et coxerunt farinam, quam extulerant de Aegypto, ſubcineritia azyma: non enim fuerat fermentata, eiecerunt enim eos Aegyptij, & non potuerunt commorari: neque cibum fecerunt ſibiipſis in viam.

40 Habitatio autem filiorum Iſrael, quam habitauerunt in terra Aegypto, & in terra Chanaan, anni quadrigenti triginta.

41 Et factum eſt poſt quadringentos triginta annos, exiit omnis virtus Domini de terra Aegypti nocte.

42 Cuſtodia eſt Domino ad educendum eos de terra Aegypti: illa nox hæc, cuſtodia Domino, vt omnibus filiis Iſrael ſit in progenies eorum.

43 Dixit autem Dominus ad Moyſen, & Aaron: Hæc eſt lex ipſius Paſcha: Omnis alienigena non comedet de eo.

44 Et omnem famulum, vel argento emptum, circumcides eum, & tunc comedet de eo.

Chald.Paraph.Tranſl.

23 *Et reuelabitur Dominus, vt percutiat Ægyptios: videbitque ſanguinem in ſuperliminare, & ſuper duo limina, & miſerebitur Dominus ſuper oſtium, & non ſinet vaſtatorem ingredi domos veſtras ad percutiendum.*

24 *Et obſeruabitis verbum iſtud in pactum tibi, & filiis tuis vſque in æternum.*

25 *Eritque quando introieritis terram, quam Dominus daturus eſt vobis, ſicut locutus eſt, obſeruabitis cultum hunc.*

26 *Et erit cùm dixerint vobis filij veſtri: Quid eſt cultus hic vobis?*

27 *Et dicetis: Sacrificiũ pro miſericordia eſt corã Domino, eo quod miſertus eſt ſuper domos filiorũ Iſrael in Ægypto, quando percuſſit Ægyptios, & domos noſtras liberauit. Incuruatuſque eſt populus, & adorauerunt.*

28 *Ieruntq́; filij Iſrael, & fecerunt ſicut præceperat Dominus Moyſi, & Aaron; ita fecerunt.*

29 *Factumq́; eſt in noctis medio, & Dominus occidit omne primogenitum in terra Ægypti, à primogenito Pharaonis, qui ſeſſurus erat ſuper ſolium regni eius, vſque ad primogenitum captiuæ, quæ erat in domo vinctorum; & omne primogenitum iumentorum.*

30 *Surrexitq́; Pharao in nocte, ipſe & omnes ſerui eius, & omnes Ægyptij: & fuit clamor magnus in Ægypto: quia nulla domus erat in qua non eſſet aliquis mortuus.*

31 *Vocauitque Moyſen, & Aaron nocte, & ait: Surgite, egredimini de medio populi mei, tam vos, quàm filij Iſrael: & ite ſeruite coram Domino, ſicut dicebatis.*

32 *Oues quoque veſtras, & boues aſſumite, ſicut loquebamini, & ite orate etiam pro me.*

33 *Præualeſcebantque Ægyptij ſuper populum, vt citò mitterent eos de terra, quia dixerunt: Omnes nos mortui ſumus.*

34 *Tulitque populus maſſam ſuam antequam fermentaretur: ſicut erat in panarijs ſuis, ligatam in pallijs ſuis ſuper humeros ſuos impoſitam.*

35 *Filij autem Iſrael fecerunt iuxta verbum Moyſi: & petierunt ab Ægyptiis vaſa aurea, & vaſa argentea, & veſtes.*

36 *Dominus autem dedit populo gratiam in oculis Ægyptiorum, & commodauerunt eis; & vacuos reliquerunt Ægyptios.*

37 *Profectique ſunt filij Iſrael de Rameſſes in Sochoth, quaſi ſexcenta millia peditum, præter familiam.*

38 *Extranei quoque multi aſcenderunt cum eis, & oues, & boues, & pecora multa nimis.*

39 *Et coxerunt maſſam, quam eduxerant de Ægypto, feceruntque placentas azymas: quia non erat fermentatum, eo quòd eiecti fuerant de Ægypto, & non poterant immorari: viaticum quoque non parauerunt ſibi.*

40 *Habitatio autem filiorum Iſrael qua habitauerunt in Ægypto, fuit quadringentorum, & triginta annorum.*

41 *Et factum eſt poſt quadringentos, & triginta annos, in hac eadem die, egreſſi ſunt omnes exercitus Domini de terra Aegypti.*

42 *Nox obſeruabilis eſt coram Domino, vt educeret eos de terra Aegypti: hæc eſt nox illa coram Domino, obſeruanda filiis Iſrael in generationibus ſuis.*

43 *Dixitque Dominus ad Moyſen, & Aaron: Hic eſt ritus Phaſe: Omnis filius Iſrael qui fuerit apoſtata, non comedat ex eo.*

44 *Omnis autem ſeruus alicuius emptus argento, ſi circumciderit eum, tunc comedet ex eo.*

Vulgat. Editio.

45 Aduena, & mercenarius non edent ex eo.
46 * In vna domo comedetur, nec efferetis de car-
nibus eius foras, * nec os illius confringetis.
47 Omnis cœtus filiorum Iſrael faciet illud.
48 Quod ſi quis peregrinorum in veſtram voluerit
tranſire coloniam, & facere Phaſe Domini, circum-
cidetur prius omne maſculinum eius, & tunc ritè
celebrabit: eritque ſicut indigena terræ: ſi quis au-
tem circumciſus non fuerit, non veſcetur ex eo.
49 Eadem lex erit indigenæ, & colono qui peregri-
natur apud vos.
50 Feceruntque omnes filij Iſrael ſicut præceperat
Dominus Moyſi, & Aaron.
51 Et eadem die eduxit Dominus filios Iſrael de
terra Aegypti per turmas ſuas.

*Num. 9. 12. * Ioan. 19. 36.

CAP. XIII.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 * Sanctifica mihi omne primogenitum quod
aperit vuluam in filiis Iſrael, tam de hominibus,
quam de iumentis: mea ſunt enim omnia.
3 Et ait Moyſes ad populũ: Mementote diei huius
in qua egreſſi eſtis de Aegypto, & de domo ſeruitu-
tis, quoniã in manu forti eduxit vos Dominus de
loco iſto: vt non comedatis fermentatum panem.
4 Hodie egredimini menſe nouarum frugum.
5 Cumque introduxerit te Dominus in terram
Chananæi, & Hethæi, & Amorrhæi, & Heuæi, &
Iebuſæi, quam iurauit patribus tuis, vt daret tibi,
terram fluentem lacte, & melle, celebrabis hunc
morem ſacrorum menſe iſto.
6 Septem diebus veſceris azymis: & in die ſeptimo
erit ſollemnitas Domini.
7 Azyma comedetis ſeptem diebus: non apparebit
apud te aliquid fermentatum, nec in cunctis fini-
bus tuis.
8 Narrabiſque filio tuo in die illo, dicens: Hoc eſt
quod fecit mihi Dominus quando egreſſus ſum
de Aegypto.
9 Et erit quaſi ſignum in manu tua, & quaſi mo-
nimentum ante oculos tuos: & vt lex Domini
ſemper ſit in ore tuo, in manu enim forti eduxit
te Dominus de Aegypto.
10 Cuſtodies huiuſcemodi cultum ſtatuto tempore
à diebus in dies.
11 Cumque introduxerit te Dominus in terram
Chananæi, ſicut iurauit tibi, & patribus tuis, &
dederit tibi eam:
12 * Separabis omne quod aperit vuluam Domino,
& quod primitiuum eſt in pecoribus tuis: quid-
quid habueris maſculini ſexus, conſecrabis Do-
mino.
13 Primogenitum aſini mutabis oue: quod ſi non
redemeris, interficies. Omne autem primogenitum
hominis de filiis tuis, pretio redimes.
14 Cumque interrogauerit te filius tuus cras, dicẽs:
Quid eſt hoc? reſpondebis ei: In manu forti edu-
xit nos Dominus de terra Aegypti, de domo ſer-
uitutis.
15 Nam cũ induratus eſſet Pharao, & nollet nos di-
mittere, occidit Dominus omne primogenitum in
terra Aegypti à primogenito hominis vſq; ad pri-
mogenitum iumentorum: idcirco immolo Domi-
no omne quod aperit vuluam maſculini ſexus, &
omnia primogenita filiorum meorum redimo.
16 Erit igitur quaſi ſignũ in manu tua, quaſi appen-
sũ quid, ob recordationẽ, inter oculos tuos: eo quod
in manu forti eduxit nos Dominus de Aegypto.

* Inf. 34. 19. Num. 8. 16. Luc. 2. 23. Leu. 27. 26.

*Inf. 22. 29. & 34. 19. Ezec. 44. 30.

Igitur

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

45 *Aduena, & mercenarius non comedet ex eo.*
46 *In domo vna comedet, non educes è domo de carne ex-*
tra, & os non confringetis in eo.
47 *Omnis cœtus Iſrael faciet eum.*
48 *Et ſi peregrinatus fuerit tecum peregrinus, & fecerit*
Peſach Domino, circumcidetur ſibi omnis maſculus, &
tunc accedet ad faciendum illud: & erit ſicut indigena
terræ: & omnis qui habuerit præputium non comedet ex
eo.
49 *Lex vna erit indigenæ, & peregrino, qui peregrinatur*
in medio veſtri.
50 *Et fecerunt omnes filij Iſrael, quemadmodum præcepit*
Dominus Moſeh, & Aharon, ſic fecerunt.
51 *Et fuit, in corpore diei huius eduxit Dominus filios Iſ-*
rael è terra Ægypti per exercitus ſuos.

CAP. XIII.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo.*
2 *Sanctifica mihi omne primogenitum, quicquid pri-*
mum aperit vuluam in filiis Iſrael, tam in homine quam
in iumento: meum eſt.
3 *Dixitque Moſeh ad populum: Memento diei huius, quo*
egreſſi eſtis ex Ægypto è domo ſeruorum, quia in fortitu-
dine manus eduxit Dominus vos hinc: & non comedetur
fermentatum.
4 *Hodie egredimini in menſe Iulij.*
5 *Et erit, cum introduxerit te in terram Chenahanæi,*
Chittæi, & Emorræi, & Chiuuæi, & Iebuſæi, ſuper quam
iurauit patribus tuis, vt daret tibi terram fluentem lacte,
& melle, ſerues ſeruitutem hanc in menſe iſto.
6 *Septem diebus comedes infermentata: & die ſeptimo*
ſolemnitas erit Domino.
7 *Infermentata comedent, ſeptem diebus: non conſpicie-*
tur tibi fermentatum, & non conſpicietur tibi fermentum
in omni termino tuo.
8 *Et nunciabis filio tuo in die ipſo, dicendo: Propter hoc*
fecit Dominus mihi cum exirem de Ægypto.
9 *Et erit tibi in ſignum ſuper manum tuam, & in me-*
moriam inter oculos tuos: vt ſit lex Domini in ore tuo,
quia in manu forti eduxit te Dominus ex Ægypto.
10 *Et cuſtodies ſtatutum hoc in tempore ſuo quotannis.*
11 *Et erit cum introduxerit te Dominus in terram Che-*
nahanæi, quemadmodum iurauit tibi, & patribus tuis,
& dederit eam tibi.
12 *Tranſire facies quicquid primum aperit vuluam Do-*
mino: & quicquid primum aperit vuluam, & emittit a-
nimal: quod erit tibi maſculum, erit Domino.
13 *Et omne primogenitum aſini redimes hœdo: & ſi non*
redemeris, ceruicem franges ei. Et omne primogenitum ho-
minis in filiis tuis redimes.
14 *Et erit cum interrogauerit te filius tuus cras, dicendo:*
Quid eſt hoc? dices ad eum: In fortitudine manus eduxit
nos Dominus ex Ægypto è domo ſeruorum.
15 *Et fuit cum induraſſet ſe Parhoh, vt dimitteret nos,*
occidit Dominus omne primogenitum in terra Ægypti à
primogenito hominis vſque ad primogenitum animalis:
idcirco ego ſacrifico Domino quicquid primo aperit vul-
uam maſculos, et omne primogenitum filiorum meorum
redimam.
16 *Et erit in ſignum in manu tua, et in memoriam inter*
oculos tuos: quia in fortitudine eduxit nos Dominus ex
Aegypto.

Et fuit,

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

45 Aduena, vel mercenarius non comedet de eo.

46 In domo vna manducabitur, & non efferetis de domo de carnibus foras, & os non contereris de eo.

47 Omnis ſynagoga filiorum Iſrael faciet id.

48 Si quis autem aduenerit ad vos proſelytus ad faciendum Paſcha Domino, circumcides omne eius maſculinum, & tunc accedet ad faciendum id: & erit tanquam & indigena terræ: omnis incircumciſus non comedet de eo.

49 Lex vna erit indigenæ, & aduenienti proſelyto in vobis.

50 Et fecerunt filii Iſrael, ſicut mandauit Dominus Moyſi, & Aaron ad eos, ſic fecerunt.

51 Et factum eſt in die illa, eduxit Dominus filios Iſrael de terra Aegypti cum virtute eorum.

CAP. XIII.

1 Dixit autem Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Sanctifica mihi omne primitiuum primogenitum adaperiens omnem vuluam in filiis Iſrael, ab homine ad pecus: mihi erit.

3 Dixit autem Dominus ad populũ: Memoramini diei huius, in qua exiuiſtis de terra Aegypti, de domo ſeruitutis, in manu enim valida eduxit vos Dominus hinc: & non manducabitur fermentum.

4 Hodie enim vos egredimini in menſe nouorum.

5 Et erit cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram Chananæorum, & Chettæorum, & Amorrhæorum, & Euæorum, & Iebuſæorum, & Gergeſæorum, & Pherezæorum, quam iurauit patribus tuis dare tibi fluentem lacte & melle, & facies ſeruitutem hanc in menſe hoc.

6 Sex dies comedetis azyma: die autem ſeptimo ſolemnitas Domini.

7 Azyma comedetis ſeptem dies: non apparebit tibi fermentatum, neque erit tibi fermentum in omnibus finibus tuis.

8 Et annunciabis filio tuo in die illa, dicens: Propter hoc fecit Dominus Deus mihi, cum egrediebar de Aegypto.

9 Et erit tibi ſignum ſuper manum tuam, & memoriale ante oculos tuos: vt ſit lex Domini in ore tuo, in manu enim valida eduxit te Dominus Deus de Aegypto.

10 Et ſeruate legem hanc ſecundum tempora ſtatuta à diebus in dies.

11 Et erit cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram Chananæorum, quemadmodum iurauit patribus tuis, & dabit tibi eam:

12 Et ſeparabis omne adaperiens vuluam, maſculina, Domino, omne adaperiens vuluam de armentis, vel in pecoribus tuis: quæcumque tibi nata fuerint maſculina ſanctificabis Domino.

13 Omne adaperiens vuluam aſini mutabis oue: ſin autem nõ mutaberis, redimes illud. Omne primogenitum hominis filiorum tuorum redimes.

14 Sin autem interrogauerit te filius tuus, dicens: Quid hoc? & dices ei: Quoniam in manu valida eduxit Dominus nos de terra Aegypti, de dómo ſeruitutis.

15 Quando autem indurauit ſe Pharao ad dimittendum nos, interfecit omne primogenitum in terra Aegypto à primogenitis hominum vſque ad primogenita pecorum: propter hoc ego immolo omne adaperiens vuluam, maſculina Domino, & omne primogenitum filiorum meorum redimam.

16 Et erit in ſignum ſuper manum tuam, & immobile ante oculos tuos: in manu enim valida eduxit te Dominus de Aegypto.

Chald. Paraph. Tranſl.

45 *Aduena, & mercenarius non comedent ex eo.*

46 *In ſocietate vna comedetis, non efferetis de carnibus eius ex domo foras, & os non confringatis in eo.*

47 *Omnis cœtus Iſrael faciet illud.*

48 *Et quando tranſierit ad veſtram religionem aliquis proſelytus, & fecerit Phaſe coram Domino, circumcidetur omnis maſculus eius, & tunc accedet, vt faciat illud: & erit ſicut indigena terræ: & omnis prophanus non comedet ex eo.*

49 *Lex vna erit indigenæ, & proſelyto qui morabitur vobiſcum.*

50 *Feceruntq́; filij Iſrael ſicut præceperat Dominus Moyſi, & Aaron, ita fecerunt.*

51 *Et factum eſt in ipſa die, eduxit Dominus filios Iſrael de terra Ægypti per turmas ſuas.*

CAP. XIII.

1 *Locutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *Sanctifica mihi omne primogenitum, quod aperit omnem vuluam in filiis Iſrael in hominibus, & in iumentis: meum eſt.*

3 *Dixitque Moyſes ad populum: Mementote diei huius, in qua egreſſi eſtis de Ægypto, de domo ſeruitutis, quoniam in manu forti eduxit vos Dominus de loco iſto: & non comedetur fermentatum.*

4 *Hodie vos egredimini in menſe nouarum frugum.*

5 *Et erit quando introduxerit te Dominus in terram Chananai, & Ethai, & Amorrai, & Euai, & Iebuſai, pro qua iurauit patribus tuis, vt daret tibi terram fluentem lacte, & melle, celebrabis cultum iſtum in menſe iſto.*

6 *Septem diebus comedes azyma: & in die ſeptima erit ſolemnitas coram Domino.*

7 *Azymum comedetur ſeptem diebus: & non apparebit tibi fermentatum, neque apparebit tibi fermentum in omni termino tuo.*

8 *Narrabisq́; filio tuo in die illo, dicens: Propter hoc fecit mihi Dominus, quando egreſſus ſum de Ægypto.*

9 *Et erit tibi in ſignum in manu tua, & in memoriale inter oculos tuos: vt ſit lex Domini in ore tuo, quia in manu forti eduxit te Dominus de Ægypto.*

10 *Et cuſtodies pactum hoc in tempore ſuo à tempore in tempus.*

11 *Et erit cum introduxerit te Dominus in terram Chananai, ſicut iurauit tibi, & patribus tuis, & dederit eam tibi:*

12 *Tranſire facies omne quod aperit vuluam coram Domino, & omnes maſculos qui aperiunt vuluam in animalibus: quos habueris, ſanctificabis coram Domino.*

13 *Et omne primogenitum aſini redimes agno: & ſi non redemeris, mactabis eum. Omnemq́; primogenitum in filiis tuis redimes.*

14 *Et erit cum interrogauerit te filius tuus cras, dicens: Quid eſt hoc? dices ei: In manu forti eduxit nos Dominus de Ægypto de domo ſeruitutis.*

15 *Et factum eſt cum induratus eſſet Pharao, & nollet dimittere nos, interfecit Dominus omne primogenitum in terra Aegypti, à primogenito hominis, vſque ad primogenitum animalis: idcirco ego ſacrifico omne maſculum quod aperit vuluam, et omnem primogenitum filiorum meorum redimam.*

16 *Eritq́; in ſignum in manu tua, et in appenſum quoddam inter oculos tuos: quoniam in manu forti eduxit nos Dominus de Aegypto.*

Vulgat. Editio.

17 Igitur cum emiſiſſet Pharao populum, non eos
duxit Deus per viam terræ Philiſthijm, quæ vicina
eſt: reputans ne fortè pœniteret eum, ſi vidiſſet ad-
uerſum ſe bella conſurgere, & reuerteretur in Æ-
gyptum.
18 Sed circumduxit per viam deſerti, quæ eſt iuxta
Mare rubrum: & armati aſcenderunt filij Iſrael de
terra Ægypti.
19 Tulit quoque Moyſes oſſa Ioſeph ſecum: eo
quòd adiuraſſet filios Iſrael, dicens: * Viſitabit vos
Deus, efferte oſſa mea hinc vobiſcum.

* Gen 50.15.

20 Profectique de Socoth caſtrametati ſunt in E-
tham in extremis finibus ſolitudinis.
21 * Dominus autem præcedebat eos ad oſtenden-
dam viam per diem in columna nubis, & per no-
ctem in columna ignis: vt dux eſſet itineris vtro-
que tempore.
22 Numquam defuit columna nubis per diem, nec
columna ignis per noctem, coram populo.

* Nu. 14.21. 1. Co. 10.1. Neh. 9. 19.

CAP. XIV.

1 Locutus eſt autẽ Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere filiis Iſrael: Reuerſi caſtrametentur
è regione Phihahiroth quæ eſt inter Magdalum, &
mare contra Beelſephon: in conſpectu eius caſtra
ponetis ſuper mare.
3 Dicturuſque eſt Pharao ſuper filiis Iſrael: Coar-
ctati ſunt in terra, concluſit eos deſertum.
4 Et indurabo cor eius, ac perſequetur vos: & glo-
rificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius:
ſcientque Aegyptij, quia ego ſum Dominus. Fece-
runtque ita.
5 Et nunciatum eſt regi Aegyptiorũ, quòd fugiſſet
populus: immutatumque eſt cor Pharaonis, & ſer-
uorũ eius ſuper populo, & dixerũt: Quid voluimus
facere, vt dimitteremus Iſrael, ne ſeruiret nobis?
6 Iunxit ergo currum, & omnem populum ſuum
aſſumpſit ſecum.
7 Tulitque ſexcentos currus electos, & quidquid
in Aegypto curruum fuit: & duces totius exerci-
tus.
8 Indurauitque Dominus cor Pharaonis regis
Aegypti, & perſecutus eſt filios Iſrael: at illi egreſſi
erant in manu excelſa.
9 * Cumque perſequerentur Aegyptij veſtigia præ-
cedentium, repererunt eos in caſtris ſuper mare:
omnis equitatus, & currus Pharaonis, & vniuerſus
exercitus erant in Phihahiroth cõtra Beelſephon.

* 1 Mac. 4.9. Ioſ. 24. 6.

10 Cumque appropinquaſſet Pharao, leuantes filii
Iſrael oculos, viderunt Aegyptios poſt ſe: & timue-
runt valdè: clamaueruntque ad Dominum,
11 Et dixerunt ad Moyſen: Forſitan non erant ſe-
pulchra in Aegypto, ideo tuliſti nos, vt moreremur
in ſolitudine: quid hoc facere voluiſti, vt educeres
nos ex Aegypto?
12 Nonne iſte eſt ſermo, quem loquebamur ad te
in Aegypto, dicentes: Recede à nobis, vt ſeruiamus
Aegyptiis? multo enim melius erat ſeruire eis,
quam mori in ſolitudine.
13 Et ait Moyſes ad populum: Nolite timere: ſtate,
& videte magnalia Domini, quæ facturus eſt ho-
die: Aegyptios enim, quos nunc videtis, nequa-
quam vltra videbitis vſque in ſempiternum.
14 Dominus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis.
15 Dixitque Dominus ad Moyſen: Quid clamas ad
me? Loquere filiis Iſrael, vt proficiſcantur.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Et fuit, cum dimiſiſſet Parhoh populum, non duxit eos
Deus per viam terræ Paliſtim, quia propinqua erat: quia
dixit Deus, ne fortè pœniteat populum, cum viderint præ-
lium, & reuertantur in Aegyptum.*
18 *Et circumduxit Deus populum per viam deſerti maris
Suph: & accincti, aſcenderunt filij Iſrael è terra Aegy-
pti.*
19 *Et tulit Moſeh oſſa Ioſeph ſecum: quia adiurando ad-
iurauerat filios Iſrael, dicendo: Viſitando viſitabit Deus
vos, & aſcendere facietis oſſa mea hinc vobiſcum.*
20 *Et profecti ſunt è Succhoth, & caſtrametati ſunt in
Etham in fine deſerti.*
21 *Et Dominus ibat ante eos per diem in columna nubis,
vt duceret eos per viam, & noctem in columna ignis: vt
lumen faceret eis, vt ambularent die, & nocte.*
22 *Non recedere faciebat columnam nubis in die, neque
columnam ignis in nocte ante populum.*

CAP. XIV.

1 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo.*
2 *Loquere ad filios Iſrael: & reuertantur, & caſtra-
metentur ante Pihachiroth inter Migdol, & inter mare
ante Bahal Sephon: contra ipſum caſtrametabimini iuxta
mare.*
3 *Dicetq; Parhoh ſuper filiis Iſrael: Confuſi ſunt ipſi in
terram, clauſit ſuper eos deſertum.*
4 *Et fortificabo cor Parhoh, & ſequetur poſt eos: & glori-
ficabor in Parhoh, & in omni exercitu eius: & ſcient
Aegyptij, quia ego Dominus. Et fecerunt ſic.*
5 *Et nunciatum eſt regi Aegypti, quod fugeret populus:
& reuerſum eſt cor Parhoh, & ſeruorum eius ad popu-
lum, & dixerunt: Quid hoc facimus, quia dimiſimus
Iſrael, ne ſeruiret nobis?*
6 *Et iunxit currum ſuum, et populum ſuum tulit ſe-
cum.*
7 *Et tulit ſexcentos currus electos, et omnem currum
Aegypti: et duces ſuper vniuerſos ipſos.*
8 *Et roborauit Dominus cor Parhoh regis Aegypti, et
perſecutus eſt filios Iſrael: & filij Iſrael egrediebantur
in manu excelſa.*
9 *Et perſecuti ſunt Aegyptii eos, et comprehenderunt eos
caſtrametantes iuxta mare: omnes equi, currus Parhoh,
et equites eius, et exercitus eius iuxta Pihachiroth ante
Bahal Sephon.*
10 *Et Parhoh accedere fecit, et eleuauerunt filii Iſrael
oculos ſuos, et ecce Aegyptii proficiſcebantur poſt eos: et
timuerunt valdè: et clamauerunt filii Iſrael ad Domi-
num.*
11 *Et dixerunt ad Moſeh: Numquid non erant ſepulchra
in Aegypto, tuliſti nos ad moriendum in deſerto: quid hoc
feciſti nobis, vt educeres nos ex Aegypto?*
12 *Nonne hoc eſt quod loquebamur ad te in Aegypto, di-
cendo: Ceſſa à nobis, et ſeruiemus Aegyptiis? quia melius
erat nobis ſeruire Aegyptiis, quam mori in deſerto.*
13 *Dixitq; Moſeh ad populum: Ne timeatis: ſtate, et vi-
dete ſalutem Domini, quam faciet vobis hodie: Nam quos
vidiſtis Aegyptios hodie, non eſtis viſuri vltra vſque in
ſeculum.*
14 *Dominus pugnabit pro vobis, et vos tacebitis.*
15 *Dixitq; Dominus ad Moſeh: Quid clamas ad me? Lo-
quere ad filios Iſrael, et proficiſcantur.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

17 Cum autem emiſit Pharao populum;non dedu-
xit eos Deus per viam terræ Philiſtijm, quia pro-
pe erat:dixit enim Deus: ne quando pœniteat po-
pulum, cum viderit prælium, & reuertatur in
Aegyptum.
18 Et circumduxit Deus populum via,quæ ad de-
ſertum,ad rubrum mare. Quinta autem progenie
aſcenderunt filij Iſrael de terra Aegypti.
19 Et ſumpſit Moyſes oſſa Ioſeph ſecum:iuſiuran-
do enim adiurarat filios Iſrael dicens: Viſitatione
viſitabit vos Dominus, & ſimul efferetis oſſa mea
hinc vobiſcum.
20 Promouentes autem filij Iſrael de Socchoth, ca-
ſtrametati ſunt in Othon iuxta deſertum.
21 Deus autem præibat eos, die quidem in colum-
na nubis oſtendere illis viam; noctu autem in co-
lumna ignis.
22 Non defecit autem columna nubis die, & co-
lumna ignis noctu coram omni populo.

CAP. XIV.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen dicens:
2 Loquere filiis Iſrael:Et reuerſi caſtrameten-
tur è regione ſuburbij inter Magdolum, & mare
contra Beelſephon: coram ipſis caſtrametaberis
ſuper mare.
Et dicet Pharao populo ſuo:Filij Iſrael errant hi
3 in terra,concluſit enim eos deſertum.
Ego autem indurabo cor Pharaonis: & perſe-
4 quetur poſt eos:& glorificabor in Pharaone, & in
omni exercitu eius:& cognoſcent omnes Aegyptij,
quia ego ſum Dominus. Et fecerunt ſic.
Et nunciatum eſt regi Aegyptiorum, quia fugit
5 populus:& conuerſum eſt cor Pharaonis, & famu-
lorũ eius in populũ & dixerũt: Quid hoc fecimus,
vt emitteremus filios Iſrael, ne ſeruirent nobis?
6 Iunxit igitur Pharao currus ſuos:& omnem po-
pulum ſuum ſimul eduxit ſecum:
7 Et ſumens ſexcentos currus electos, & omnem
equitatum Aegyptiorum,& triſtatas ſuper omnes.
8 Et indurauit Dominus cor Pharaonis regis Aegy-
pti, & ſeruorũ eius & perſecutus eſt poſt filios Iſ-
rael:filii aũt Iſrael egrediebantur in manu excelſa.
9 Et perſecuti ſunt Aegyptii poſt eos, & inuenerũt
eos caſtrametatos iuxta mare: & omnis equitatus
& currus Pharaonis,& equites,& exercitus eius è
regione ſuburbij contra Beelſephon.
10 Et Pharao acceſſit;& reſpicientes filij Iſrael ocu-
lis vident:& Aegyptii caſtrametati ſunt poſt eos:
& timuerunt valde:clamauerunt autem filii Iſrael
ad Dominum.
11 Et dixerunt ad Moyſen: Eo quod non eſſent ſe-
pulchra in Aegypto; eduxiſti nos, vt morti trade-
res in deſerto: quid hoc feciſti nobis, educens de
Aegypto?
12 Nonne hoc erat verbum,quod locuti ſumus ad
te in Aegypto,dicentes:Dimitte nos, & ſeruiamus
Aegyptiis? melius enim eſt nos ſeruire Aegyptiis,
quam mori in deſerto hoc.
13 Dixit autem Moyſes ad populum:Fidite:ſtate,&
videte ſalutem quæ eſt à Domino, quam faciet
vobis hodie: ſicut enim vidiſtis Aegyptios hodie,
non apponetis amplius videre eos in æternum
tempus
14 Dominus pugnabit pro vobis:& vos tacebitis.
15 Dixit autem Dominus ad Moyſen:Quid clamas
ad me? Loquere filiis Iſrael,& diſiungant.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et factum eſt cum emiſiſſet Pharao populum,non duxit eos Deus per viam terræ Philiſtinorum, quia propinqua erat: quia dixit Deus,ne fortè formidet populus cum viderint prælium,& reuertantur in Ægyptum.

Et circumduxit Deus populum per viam deſerti maris rubri:& armati aſcenderunt filij Iſrael de terra Ægypti

Tulit autem Moyſes oſſa Ioſeph ſecum, eo quod iuramento adiuraſſet filios Iſrael, dicens: Recordans recordabitur veſtri Deus: & efferetis oſſa mea vobiſcum hinc.

Profectique ſunt de Socoth, & caſtrametati ſunt in Ethan,quod eſt in latere deſerti.

Dominus autem præcedebat eos per diem in columna nubis, vt pararet eis locum manſionis in via: & in nocte in columna ignis, vt illuminaret eis: vt ambularent die ac nocte.

Nunquam deficiebat columna nubis per diem, neque columna ignis per noctem coram populo.

CAP. XIV.

LOcutuſq́; eſt Dominus cum Moyſe,dicens:

Loquere cum filiis Iſrael:Vt reuertantur & caſtrametentur coram Phihahiroth inter Magdalum & mare coram Beelſephon: è regione eorum caſtrametabuntur ſuper mare.

Dicetq́; Pharao ſuper filiis Iſrael: Coarctati ſunt in terra: concluſit eos deſertum.

Et indurabo cor Pharaonis, & perſequetur eos: & glorificabor in Pharaone,& in omni exercitu ſuo: & ſcient Ægyptij,quia ego Dominus. Feceruntq́; ita.

Et nunciatum eſt regi Aegypti quod abiiſſet populus:& conuerſum eſt cor Pharaonis, & ſeruorum eius in populum,& dixerunt: Quid eſt hoc quod fecimus vt dimitteremus Iſrael, ne ſeruiret nobis?

Iunxitque currum ſuum, & populum ſuum tulit ſecum.

Tulitq́; ſexcentos currus electos,& omnes currus Aegyptiorum,& fortiſſimos viros conſtituit ſuper omnes.

Indurauitq́; Dominus cor Pharaonis regis Aegypti, & ſecutus eſt poſt filios Iſrael:filij autem Iſrael egrediebantur capite diſcooperto.

Et ſecuti ſunt Aegyptij poſt eos,& comprehenderunt eos caſtrametantes ſuper mare: omneſq́; equi curruum Pharaonis & equites eius, & exercitus eius erant ſuper Phihahiroth coram Beelſephon.

Pharao autem appropinquauit: & leuauerunt filij Iſrael oculos ſuos, & ecce Aegyptij mouebantur poſt eos: & timuerunt valdè: clamaueruntque filij Iſrael coram Domino.

Et dixerunt ad Moyſen: Nunquid quia non erant ſepulchra in Aegypto, tuliſti nos vt moreremur in ſolitudine? Quid eſt hoc quod feciſti nobis, vt educeres nos de Aegypto?

Nonne hic eſt ſermo quem loquebamur tecum in Aegypto, dicentes: Recede à nobis, vt ſeruiamus Aegyptiis: quia melius eſt nobis vt ſeruiamus Aegyptiis, quàm vt moriamur in ſolitudine?

Dixitq́; Moyſes ad populum: Ne timeatis: ſtate, & videte redemptionem Domini,quam faciet vobis hodie:quia ſicut Aegyptios vidiſtis hodie, non videbitis eos vltrà vſq; in ſempiternum.

Dominus pugnabit pro vobis,& vos tacebitis.

Dixitq́; Dominus ad Moyſen:Suſcepi orationem tuam: loquere filiis Iſrael,vt proficiſcantur.

Vulgat. Editio.

16 Tu autem eleua virgam tuam, & extende ma-
num tuam ſuper mare, & diuide illud: vt gradian-
tur filij Iſrael in medio mari per ſiccum.
17 Ego autem indurabo cor Ægyptiorum, vt per-
ſequantur vos: & glorificabor in Pharaone, & in
omni exercitu eius, & in curribus, & in equitibus
illius.
18 Et ſcient Ægyptij, quia ego ſum Dominus cum
glorificatus fuero in Pharaone, & in curribus, at-
que in equitibus eius.
19 Tollenſq; ſe Angelus Dei, qui præcedebat caſtra
Iſrael, abiit poſt eos: & cum eo pariter columna nu-
bis, priora dimittens, poſt tergum
20 Stetit inter caſtra Aegyptiorum, & caſtra Iſrael:
& erat nubes tenebroſa, & illuminans noctem, ita
vt ad ſe inuicem toto noctis tempore accedere
non valerent.
21 Cumq; extendiſſet Moyſes manũ ſuper mare: abſ-
tulit illud Dominus flãte vento vehemẽti, & vrẽte
tota nocte, & vertit in ſiccum: diuiſaque eſt aqua.
22 * Et ingreſſi ſunt filij Iſrael per medium ſicci
maris: erat enim aqua quaſi murus à dextra eo-
rum, & læua.
23 Perſequenteſq; Aegyptij, ingreſſi ſunt poſt eos,
& omnis equitatus Pharaonis, currus eius, & e-
quites per medium maris.
24 Iamque aduenerat vigilia matutina, * & ecce
reſpiciens Dominus ſuper caſtra Aegyptiorũ per
columnã ignis, & nubis, interfecit exercitũ eorum:
25 Et ſubuertit rotas curruum, ferebanturque in
profundum. Dixerunt ergo Aegyptij: Fugiamus
Iſraelem: Dominus enim pugnat pro eis contra
nos.
26 Et ait Dominus ad Moyſen: Extende manum
tuam ſuper mare: vt reuertantur aquæ ad Aegy-
ptios ſuper currus, & equites eorum.
27 Cumque extendiſſet Moyſes manum contra
mare, reuerſum eſt primo diluculo ad priorem lo-
cum: fugientibuſque Aegyptijs occurrerunt aquæ,
& inuoluit eos Dominus in medijs fluctibus.
28 Reuerſæque ſunt aquæ, & operuerunt currus, &
equites cuncti exercitus Pharaonis, qui ſequentes
ingreſſi fuerant mare: nec vnus quidem ſuperfuit
ex eis.
29 Filij autem Iſrael perrexerunt per medium ſicci
maris; & aquæ eis erant quaſi pro muro à dextris,
& à ſiniſtris:
30 Liberauitq; Dominus in die illa Iſrael de manu
Aegyptiorum.
31 Et viderunt Aegyptios mortuos ſuper littus ma-
ris, & manum magnam, quã exercuerat Dominus
contra eos: timuitque populus Dominum, & cre-
diderunt Domino, & Moyſi ſeruo eius.

Pſal. 77. 13. & 104. ... 113. ... Heb. 11. ... Sap. 18. 15.

CAP. XV.

1 TVnc cecinit Moyſes, & filij Iſrael carmen hoc
Domino, & dixerunt: Cantemus Domino: glo-
rioſe enim magnificatus eſt, equum, & aſcenſorem
deiecit in mare.
2 * Fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus
eſt mihi in ſalutem: iſte Deus meus, & glorificabo
eum: Deus patris mei, & exaltabo eum.
3 Dominus quaſi vir pugnator, omnipotens no-
men eius.
4 Currus Pharaonis, & exercitum eius proiecit in
mare: electi principes eius ſubmerſi ſunt in Mari
rubro:

Sap. 10. 15. ... a. 12. ... 117.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Et tu erige virgam tuam, et extende manum tuam*
ſuper mare, et ſcinde illud: et ingredientur filii Iſrael
in medium maris per aridam.
17 *Et ego ecce, ego roboro cor Aegyptiorum, et ingredientur*
poſt eos: et glorificabor in Parhoh, et in omni exercitu e-
ius, in curribus eius, et in equitibus eius.
18 *Et ſcient Aegyptii, quòd ego Dominus, cum glorificatus*
fuero in Parhoh, in curribus eius, et in equitibus eius.
19 *Et profectus eſt Angelus Dei, qui ibat ante caſtra Iſrael,*
et iuit poſt eos: et profecta eſt columna nubis ante eos,
et ſtetit poſt eos.
20 *Et venit inter caſtra Aegyptiorum, et caſtra Iſrael: et*
fuit nubes, et tenebra, et illuminauit noctem, et non ap-
propinquauit alter alteri tota nocte.
21 *Et extendit Moſeh manum ſuam ſuper mare, et abire*
fecit Dominus mare ſpiritu orientali vehementi tota no-
cte, & poſuit mare in ſiccum: & ſciſſæ ſunt aquæ.
22 *Et egreſſi ſunt filij Iſrael per medium maris, per ari-*
dam: & aquæ eis erant murus à dextera eorum, & à ſi-
niſtra eorum.
23 *Et ſecuti ſunt Aegyptij eos omnes, equi Parhoh, currus*
eius, & equites eius, in medium maris.
24 *Et fuit, in vigilia matutina reſpexit Dominus ſuper*
caſtra Aegyptiorum, in columna ignis, & nubis, & con-
triuit caſtra Aegyptiorum.
25 *Et remouit rotam curruum eius, & duxit eos in graui-*
tatem. Et dixerunt Aegyptij: Fugiamus à facie Iſrael:
quia Dominus pugnat pro eis contra Ægyptios.
26 *Dixitque Dominus ad Moſeh: Extende manum tuam*
ſuper mare, & reuertentur aquæ ſuper Ægyptios, ſuper
currus eius, & ſuper equites eius.
27 *Et extendit Moſeh manum ſuam ſuper mare, & re-*
uerſum eſt mare reſpiciente manè ad fortitudinem ſuam:
& Ægyptij fugiebant in occurſum eius, & excuſſit Domi-
nus Ægyptios in medium maris.
28 *Et reuerſæ ſunt aquæ, & operuerunt currus, & equites*
omnis exercitus Parhoh, qui venerant poſt eos in mare:
non remanſit ex eis, vel vnus.
29 *Et filij Iſrael ambulauerunt per ſiccum in medio ma-*
ri, & aquæ eis erant murus à dextera eorum, & à ſini-
ſtra eorum.
30 *Et ſeruauit Dominus in die ipſa Iſrael è manu Ægy-*
ptiorum.
31 *Et vidit Iſrael Aegyptios mortuos iuxta littus maris,*
& vidit Iſrael manum magnam quam fecit Dominus in
Aegyptios: & timuerunt populus Dominum, & credide-
runt Domino, & Moſeh ſeruo eius.

CAP. XV.

1 *TVnc cecinerunt Moſeh, & filij Iſrael canticum hoc*
Domino, et dixerunt dicendo: Cantabo Domino: quia
magnificando magnificatus eſt, equum, & aſcenſorem eius
proiecit in mare.
2 *Et fortitudo mea, & laus Dominus, & fuit mihi in*
ſalutem: iſte Deus meus, & tabernaculum faciam ei:
Deus patris mei, & exaltabo eum.
3 *Dominus vir bellator, Dominus nomen eius.*
4 *Currus Parhoh, & exercitum eius proiecit in mare:*
& electi principes eius ſubmerſi ſunt in mari Suph.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

16 Et tu eleua virgam tuam, & extende manum
tuam ſuper mare,& ſinde illud & ingrediantur fi-
lij Iſrael in medium maris per ſiccum.
17 Et ecce ego indurabo cor Pharaonis, & Ægy-
ptiorum omnium,& ingredientur poſt eos.& glo-
rificabor in Pharaone, & in omni exercitu eius, &
in curribus,& in equitibus eius.
18 Et cognoſcent omnes Ægyptij, quia ego ſum
Dominus; dum ego glorificor in Pharaone, & in
curribus,& in equitibus eius.
19 Promouit aũt Angelus Dei,qui præibat caſtra fi-
liorũ Iſrael,& iuit à tergo: promouit autem & co-
lumna nubis à facie eorum,& ſtetit à tergo eorum:
20 Et intrauit inter caſtra Aegyptiorum, & caſtra
Iſrael,& ſtetit:& factæ ſunt tenebræ & caligo,& ve-
nit nox, & non commiſcuerunt ſe inuicem totam
noctem.
21 Extendit aũt Moyſes manum ſuper mare:& ſub-
duxit Dominus mare in vento Auſtro violento to-
tam noctem,& fecit mare,ſiccum:& ſciſſa eſt aqua:
22 Et ingreſſi ſunt filij Iſrael in medium maris per
ſiccum: & aqua eius murus à dextris, & murus à
ſiniſtris.
23 Et perſecuti ſunt Aegyptij, & ingreſſi ſunt poſt
eos,& omnis equitatus Pharaonis,& currus,& ad-
ſcenſores in medium maris.
24 Factum eſt autem in vigilia matutina, & inſpe-
xit Dominus ſuper caſtra Aegyptiorũ in columna
ignis,& nubis,& conturbauit caſtra Aegyptiorum:
25 Et colligauit axes curruum eorum, & egit eos
cum violentia. Et dixerunt Aegyptij: Fugiamus à
facie Iſrael:Dominus enim oppugnat pro eis Aegy-
ptios.
26 Dixit autem Dominus ad Moyſen:Extende ma-
num tuam ſuper mare:& reſtituatur aqua, & co-
operiat Aegyptios,& ſuper currus,& aſcenſores.
27 Extendit autem Moyſes manum ſuper mare, &
rediit aqua diem verſus,ſuper locum: Aegyptij au-
tem fugerunt ſub aquam,& excuſſit Dominus Ae-
gyptios medium maris.
28 Et reuerſa aqua operuit currus, & aſcenſores, &
omnem virtutem Pharaonis,eos qui ingredieban-
tur poſt ipſos in mare: & non remanſit de eis ne
vnus quidem.
29 Filij autem Iſrael iuerunt per ſiccum in medio
maris; aqua autem ipſis erat murus à dextris, &
murus à ſiniſtris.
30 Et eruit Dominus Iſrael in die illa de manu Ae-
gyptiorum.
31 Et vidit Iſrael Aegyptios mortuos iuxta labium
maris,vidit aũt Iſrael manum magnam,quæ fecit
Dominus Aegyptiis:timuit autem populus Domi-
num,& crediderunt Deo,& Moyſi ſeruo eius.

C A P. X V.

1 TVnc cantauit Moyſes, & filij Iſrael canticum
hoc Deo, & dixerunt dicentes: * Cantemus
Domino: glorioſe enim glorificatus eſt,equum,&
aſcenſorem proiecit in mare.
2 Adiutor,& protector factus eſt mihi in ſalutem.
Iſte Deus meus, & glorificabo eum: Deus patris
mei,& exaltabo eum.
3 Dominus conterens bella:Dominus nomen illi.
4 Currus Pharaonis,& exercitum eius proiecit in
mare electos aſcenſores triſtatos: ſubmerſi ſunt in
mari rubro:

* Hic incipit caput in Romana editione Septua. Interp.

Chald. Paraph. Tranſl.

16 Tu autem tolle virgam tuam, & leua manum tuam
ſuper mare,& diuide illud:& ingredientur filij Iſrael in
medium maris per ſiccum.
17 Ego autem indurabo cor Aegyptiorum, & ingredientur
poſt eos, & glorificabor in Pharaone, & in omni exercitu
eius,in curribus eius,& in equitibus illius.
18 Et ſcient Aegyptij quia ego Dominus, cum glorificatus
fuero in Pharaone,in curribus ſuis,& in equitibus ſuis.
19 Et receſſit Angelus Domini qui gradiebatur coram ca-
ſtris Iſrael,& abiit poſt eos, & receſſit columna nubis à
facie eorum,& ſtetit poſt tergum eorum.
20 Et ingreſſa eſt inter caſtra Aegyptiorum,& inter caſtra
Iſrael: & erat nubes & obſcuritas Aegyptiis, Iſraeli au-
tem erat lux tota nocte, & non acceſſerunt ad ſe inuicem
tota nocte.
21 Et leuauit Moyſes manum ſuam ſuper mare, & Domi-
nus abſtulit mare vento Orientali vehementi tota nocte,
& poſuit mare in ſiccum: & diuiſæ ſunt aquæ.
22 Ingreſſiq; ſunt filij Iſrael in medium maris per ſiccum,
& aquæ erant eis muri à dextris & à ſiniſtris eorum.
23 Et perſecuti ſunt Aegyptij,& ingreſſi ſunt poſt eos om-
nes equi Pharaonis, currus eius, & equites eius per me-
dium maris.
24 Factumq; eſt in cuſtodia matutina, & reſpexit Domi-
nus caſtra Aegyptiorum in columna ignis, & nubis; &
conturbauit caſtra Aegyptiorum.
25 Et abſtulit rotas curruum eorum,& ducebant eos gra-
uiter. Dixeruntq; Aegyptij: Fugiamus à facie Iſrael,quia
hæc eſt potentia Domini, quæ pugnabat pro eis in Ægypto.
26 Et dixit Dominus ad Moyſen: Leua manum tuam ſu-
per mare, & reuertentur aquæ ſuper Ægyptios, & ſuper
currus eorum,& ſuper equites eorum.
27 Et leuauit Moyſes manum ſuam ſuper mare,& reuer-
ſum eſt mare in tempore matutino ad vigorem ſuum:
Ægyptij autem fugiebant in occurſum eius, & ſuffocauit
Dominus Ægyptios in medio maris.
28 Et reuerſæ ſunt aquæ,& operuerunt currus,& equites,
& omnes exercitus Pharaonis, qui ingreſſi fuerant poſt
eos in mare: non remanſit in eis vſque ad vnum.
29 Filij autem Iſrael ambulabant per ſiccum in medio
maris, & aquæ erant eis muri à dextris, & à ſiniſtris eo-
rum.
30 Liberauitq; Dominus in die illo Iſrael de manu Ægy-
ptiorum,& viderunt Iſraelitæ Aegyptios mortuos in lit-
tore maris.
31 Viditq; Iſrael potentiam manus magnæ quam fecit Do-
minus in Aegyptios: & timuit populus à facie Domini,&
crediderunt in verbum Domini, & prophetiæ Moyſi ſerui
eius.

C A P. X V.

1 TVnc cecinit Moyſes & filij Iſrael carmẽ hoc corã Do-
mino,et dixerunt: Cãtemus & laudemus corã Domi-
no,quia magnificatus eſt ſuper magnificos: & magnificen-
tia illius eſt,equum & aſcenſorem eius proiecit in mare.
2 Fortitudo mea & canticum meum Dominus terribi-
lis: dixit in verbo ſuo, & fuit mihi in redemptorem: hic
eſt Deus meus,& ædificabo ei ſanctuarium: Deus patrum
meorum,& ſeruiam coram eo.
3 Dominus eſt victor bellorum: Dominus nomen eius.
4 Currus Pharaonis & exercitus eius proiecit in mare,
& electi fortes eius ſubmerſi ſunt in mari rubro.

Vulgat. Editio.

5 Abyſſi operuerunt eos, deſcenderunt in profundum quaſi lapis.

6 Dextera tua Domine magnificata eſt in fortitudine: dextera tua Domine percuſſit inimicum.

7 Et in multitudine gloriæ tuæ depoſuiſti aduerſarios tuos: miſiſti iram tuam, quæ deuorauit eos ſicut ſtipulam.

8 Et in ſpiritu furoris tui congregatæ ſunt aquæ: ſtetit vnda fluens, congregatæ ſunt abyſſi in medio mari.

9 Dixit inimicus: Perſequar & comprehendam, diuidam ſpolia, implebitur anima mea: euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea.

10 Flauit ſpiritus tuus, & operuit eos mare: ſubmerſi ſunt quaſi plumbum in aquis vehementibus.

11 Quis ſimilis tui in fortibus Domine? quis ſimilis tui, magnificus in ſanctitate, terribilis atque laudabilis, faciens mirabilia?

12 Extendiſti manum tuam, & deuorauit eos terra.

13 Dux fuiſti in miſericordia tua populo quem redemiſti, & portaſti eum in fortitudine tua, ad habitaculum ſanctum tuum.

14 Aſcenderunt populi, & irati ſunt: dolores obtinuerunt habitatores Philiſthijm.

15 Tunc conturbati ſunt principes Edom, robuſtos Moab obtinuit tremor: obriguerunt omnes habitatores Chanaan.

16 Irruat ſuper eos formido & pauor, in magnitudine brachij tui: fiant immobiles quaſi lapis, donec pertranſeat populus tuus Domine, donec pertranſeat populus tuus iſte, quem poſſediſti.

17 Introduces eos, & plantabis in monte hæreditatis tuæ, firmiſſimo habitaculo tuo quod operatus es Domine: ſanctuarium tuum Domine, quod firmauerunt manus tuæ.

18 Dominus regnabit in æternum & vltra.

19 Ingreſſus eſt enim eques Pharao cum curribus, & equitibus eius in mare: & reduxit ſuper eos Dominus aquas maris: filij autem Iſrael ambulauerunt per ſiccum in medio eius.

20 Sumpſit ergo Maria propheteſſa, ſoror Aaron, tympanum in manu ſua: egreſſæque ſunt omnes mulieres poſt eam cum tympanis & choris,

21 Quibus præcinebat, dicens: Cantemus Domino, glorioſe enim magnificatus eſt, equum & aſcenſorem eius deiecit in mare.

22 Tulit aūt Moyſes Iſrael de mari rubro, & egreſſi ſunt in deſertum Sur: ambulaueruntq; tribus diebus per ſolitudinem, & non inueniebant aquam.

23 Et venerunt in Mara, nec poterāt bibere aquas de Mara, eo quod eſsēt amarę: vnde & cōgruū loco nomē impoſuit, vocans illū Mara, id eſt, amaritudinē.

24 Et murmurauit populus contra Moyſen, dicens: Quid bibemus?

25 At ille clamauit ad Dominum: qui oſtendit ei lignum, quod cùm miſiſſet in aquas, in dulcedinem verſæ ſunt: ibi conſtituit ei præcepta, atque iudicia, & ibi tentauit eum,

26 Dicens: Si audieris vocem Domini Dei tui, & quod rectum eſt coram eo feceris, & obedieris mandatis eius, cuſtodieriſque omnia præcepta illius, cunctum languorem, quem poſui in Ægypto, non inducam ſuper te: ego enim Dominus ſanator tuus.

27 * Venerunt autem in Elim filij Iſrael, vbi erant duodecim fontes aquarum, & ſeptuaginta palmæ & caſtrametati ſunt iuxta aquas.

CAP.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 *Gurgites operuerunt eos, deſcenderunt in profunda tamquam lapis.*

6 *Dextera tua Domine magnificata eſt in fortitudine, dextera tua Domine confregit inimicum.*

7 *Et in multitudine magnificentia tuæ, diruiſti inimicos tuos: miſiſti iram tuam, deuorauit eos ſicut ſtipulam.*

8 *Et per ſpiritum furoris tui coacervata ſunt aquæ, ſteterunt ſicuti aceruus fluenta, coagulati ſunt gurgites in corde maris.*

9 *Dixit inimicus perſequar, comprehendam, diuidam ſpolia, implebitur ex eis anima mea: euaginabo gladium meum, paupertate conficiet eos manus mea.*

10 *Flauiſti ſpiritu tuo, operuit eos mare, abſorpti ſunt tamquam plumbum in aquis vehementibus.*

11 *Quis ſicut tu in diis Domine, quis ſicut tu, magnificus in ſanctitate, terribilis laudibus, faciens mirabilia.*

12 *Extendiſti dexteram tuam: deglutiuit eos terra.*

13 *Duxiſti in miſericordia tua populum hunc quem redemiſti, duxiſti in fortitudine tua ad habitaculum ſanctitatis tuæ.*

14 *Audierunt populi, irati ſunt, dolor apprehendit habitatores Paleſtinæ.*

15 *Tunc territi ſunt principes Edom, robuſtos Moab apprehendit tremor: defluxerunt omnes habitatores Chenahan.*

16 *Cecidit ſuper eos terror, & pauor in magnitudine brachij tui: tacuerunt tamquam lapis, donec tranſiret populus tuus Domine, donec tranſiret populus iſte, quem poſſediſti.*

17 *Introduces eos, & plantabis eos in monte hæreditatis tuæ, loco habitationis tuæ, quem operatus es Domine: ſanctuarium Domine, quod firmauerunt manus tuæ.*

18 *Dominus regnabit in ſæculum, & in perpetuum.*

19 *Quia ingreſſi ſunt equi Parhoh cum curribus ſuis, & equitibus ſuis in mare: & redire fecit Dominus ſuper eos aquas maris: & filij Iſrael ambulauerunt per ſiccum in medio maris.*

20 *Et tulit Miriam propheteſſa ſoror Aharon tympanum in manu ſua: & egreſſæ ſunt omnes mulieres poſt eam cum tympanis, & choris.*

21 *Et cantauit eis Miriam: Cantate Domino, quoniam magnificando magnificatus eſt, equos & aſcenſores eius proiecit in mare.*

22 *Et proficiſci fecit Moſeh Iſrael à mari Suph, & egreſſi ſunt ad deſertum Sur: & perrexerunt tribus diebus per deſertum, & non repererunt aquas.*

23 *Et venerunt ad Marah, & non potuerunt bibere aquas è Marah, quia amaræ erant: idcirco vocauit nomen eius Marah.*

24 *Et murmurauerunt populus contra Moſeh dicendo: Quid bibemus?*

25 *Et clamauit ad Dominum: & docuit eum Dominus lignum, & proiecit in aquas, & dulcuerunt aquæ. Ibi poſuit ei ſtatutum, & iudicium, & ibi tentauit eum.*

26 *Et dixit: Si obediendo obedieris voci Domini Dei tui, et rectum in oculis eius feceris, et obtemperaueris præceptis eius, et cuſtodieris omnia ſtatuta eius, omnem infirmitatem, quam poſui in Aegypto, non ponam ſuper te: quia ego Dominus ſanans te.*

27 *Et venerunt in Elim, et ibi erant duodecim fontes aquarum, et ſeptuaginta palmæ, et caſtrametati ſunt ibi iuxta aquas.*

CAP.

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Ponto operuit eos, deſcenderunt in profundum quaſi lapis.	5	*Abyſſi cooperuerunt eos: deſcenderunt in profundum quaſi lapis.*
Dextera tua Domine glorificata eſt in fortitudine: dextera tuæ manus Domine confregit inimicos.	6	*Dextera tua Domine fortiſſima eſt in virtute: dextera tua Domine confregit inimicum.*
Et multitudine gloriæ tuæ contriuiſti aduerſarios: miſiſti iram tuam, deuorauit eos ſicut ſtipula:	7	*Et in multitudine fortitudinis tuæ confregiſti eos qui conſurrexerunt cõtra populum tuum: miſiſti iram tuam, & conſumpſit eos ſicut ignis ſtipulam.*
Et per ſpiritum indignationis tuæ diuiſa eſt aqua: compactæ ſunt, tamquam murus aquæ, compactæ ſunt vndæ in medio mari.	8	*Et in verbo oris tui ſapienter congregata ſunt aquæ: ſteterunt fluentes ſicut murus, coagulati ſunt abyſſi in corde maris.*
Dixit inimicus, perſequens comprehendam, diuidam ſpolia, implebo animam meam: interficiam gladio meo, dominabitur manus mea.	9	*Dicebat enim inimicus: Perſequar, comprehendam, diuidam ſpolia, ſaturabitur ex eis anima mea: euaginabo gladium meum, conſumet eos manus mea.*
Miſiſti ſpiritum tuum, cooperuit eos mare: demerſi ſunt quaſi plumbum in aqua vehementi.	10	*Dixiſti in verbo tuo, & cooperuit eos mare: ſubmerſi ſunt ſicut plumbum in aquis validis.*
Quis ſimilis tibi in diis Domine? quis ſimilis tibi? glorificatus in ſanctis, mirabilis in maieſtatibus, faciens prodigia.	11	*Non eſt abſque te, quoniam tu es Deus Dominus: nullus eſt præter te Deus fortis in ſanctitate: terribilis, laudabilis, faciens mirabilia.*
Extendiſti manum tuam, deuorauit eos terra.	12	*Leuaſti dexteram tuam, deuorauit eos terra.*
Deduxiſti iuſtitia tua populum hunc, quem redemiſti, aduocaſti fortitudine tua ad diuerſorium ſanctum tuum.	13	*Deduxiſti in bonitate tua populum tuum hunc quem redemiſti, portaſti eum in fortitudine tua ad habitaculum ſanctitatis tuæ.*
Audierunt gentes, & iratæ ſunt: dolores apprehenderunt habitatores Philiſtijm.	14	*Audierunt populi, commoti ſunt, terror apprehendit omnes qui habitant in Paleſtina.*
Tunc feſtinauerunt Duces Edom, & principes Moabitarum, apprehendit illos tremor: tabuerunt omnes inhabitantes Chanaan.	15	*Tunc conturbati ſunt principes Edom, robuſti Moab, apprehendit eos tremor: contriti ſunt omnes qui habitabant in Chanaan.*
Irruat ſuper eos tremor, & timor, magnitudine brachij tui: fiant tamquam lapis, donec tranſeat populus tuus Domine, donec tranſeat populus tuus hic, quem poſſediſti.	16	*Irruat ſuper eos terror & timor, in multitudine fortitudinis tuæ: taceant ſicut lapis, donec tranſeat populus tuus, Domine; donec tranſeat populus hic quem redemiſti.*
Introducens, planta eos in montem hæreditatis tuæ, in paratum habitaculum tuum, quod perfeciſti Domine: ſanctuarium Domine, quod parauerunt manus tuæ.	17	*Introduces eos, & collocabis eos in monte hæreditatis tuæ, locum domus maieſtatis tuæ præparaſti, Domine: ſanctuarium Domini præparauerunt manus tuæ.*
Dominus regnans in ſæculum, & in ſeculum & vltra.	18	*Regnum Domini in ſæculum, & in ſæcula ſæculorum.*
Quoniam ingreſſus eſt equitatus Pharaonis cum curribus & aſcenſoribus in mare: & induxit ſuper eos Dominus aquam maris: filij autem Iſrael ambulauerunt per aridam in medio maris.	19	*Quando ingreſſus eſt equitatus Pharaonis cum curribus ſuis & equitibus ſuis in mare: reduxit Dominus ſuper eos aquas maris: filij autem Iſrael ambulauerunt per ſiccum in medio maris.*
Sumens autem Maria propheteſſa, ſoror Aaron, tympanum in manu ſua: & egreſſæ ſunt omnes mulieres poſt eam cum tympanis, & choris:	20	*Et tulit Maria propheteſſa, ſoror Aaron, tympanum in manu ſua: & egreſſæ ſunt omnes mulieres poſt eam cum tympanis & choris.*
Principium autem dedit illis Maria dicens: Cantemus Domino,glorioſe enim glorificatus eſt, equum, & aſcenſorem proiecit in mare.	21	*Et reſpondebat eis Maria: Cantate & laudate corã Domino, quoniã magnificatus eſt ſuper magnificos, & magnificentia eius eſt: equũ & aſcenſorem eius proiecit in mare.*
Suſtulit autem Moyſes filios Iſrael à mari rubro, & eduxit eos in deſertum Sur: & ibant tres dies in deſerto, & non inueniebant aquam, vt biberent.	22	*Tulit autem Moyſes Iſrael de mari rubro, & egreſſi ſunt per deſertum Agra: & ambulauerunt tribus diebus per deſertum, & non inuenerunt aquas.*
Venerunt autem in Merra, & non potuerunt bibere de Merra, amara enim erat: propter hoc cognominauit nomen loci illius amaritudo.	23	*Et venerunt in Mara, & non potuerunt bibere aquas de Mara, eo quod amaræ eſſent: propterea vocauit nomen eiuſdem loci, Mara.*
Et murmurabat populus aduerſus Moyſen, dicentes: Quid bibemus?	24	*Et conqueſtus eſt populus contra Moyſen, dicens: Quid bibemus?*
Clamauit autem Moyſes ad Dominum: & oſtendit ei Dominus lignum, & iniecit illud in aquam, & dulcis facta eſt aqua. Ibi poſuit ei iuſtificationes & iudicia, & ibi eum tentauit.	25	*Et orauit coram Domino: & oſtendit ei Dominus lignum, & proiecit in aquam, & dulces factæ ſunt aquæ. Ibi conſtituit ei pactum, & iudicium, & ibi tentauit eum.*
Et dixit: Si auditu audieris vocem Domini Dei tui, & quæ placent coram illo feceris, & auribus perceperis mandata eius, & cuſtodieris omnes iuſtificationes eius, omnem infirmitatem, quam intuli Aegyptiis, non inducam ſuper te: ego enim ſum Dominus Deus tuus ſanans te.	26	*Et ait: Si obediens obedieris verbo Domini Dei tui, & quod rectum eſt coram eo feceris, & audieris præcepta eius, & cuſtodieris omnia pacta eius, omnes languores quos poſui in Ægypto, non ponam eos ſuper te: quia ego Dominus medicus tuus.*
Et venerunt in Elim, & erant ibi duodecim fontes aquarum, & ſeptuaginta arbores palmarum: caſtrametati autem ſunt ibi iuxta aquas.	27	*Veneruntque in Elim, vbi erant duodecim fontes aquarum, & ſeptuaginta palmæ: & caſtrametati ſunt ibi iuxta aquas.*

Vulgat. Editio.

CAP. XVI.

*Sap. 11.2.

1 PRofectique ſunt de Elim, & venit omnis multitudo filiorum Iſrael in deſertum Sin, quod eſt inter Elim, & Sinai: quintodecimo die menſis ſecundi, poſtquam egreſſi ſunt de terra Aegypti.

2 Et murmurauit omnis congregatio filiorum Iſrael contra Moyſen, & Aaron in ſolitudine.

3 Dixeruntque filij Iſrael ad eos: Vtinam mortui eſſemus per manum Domini in terra Aegypti, quando ſedebamus ſuper ollas carnium, & comedebamus panem in ſaturitate: cur eduxiſtis nos in deſertum iſtud, vt occideretis omnem multitudinem fame?

4 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Ecce ego pluam vobis panes de cœlo: egrediatur populus, & colligat quæ ſufficiunt per ſingulos dies: vt tentem eum vtrum ambulet in lege mea, an non.

5 Die autem ſexto parent quod inferant: & ſit duplum, quàm colligere ſolebant per ſingulos dies.

6 Dixeruntque Moyſes & Aaron ad omnes filios Iſrael: Veſpere ſcietis, quòd Dominus eduxerit vos de terra Aegypti:

7 Et mane videbitis gloriam Domini: audiuit enim murmur veſtrum contra Dominum: nos vero quid ſumus, quia muſſitaſtis contra nos?

8 Et ait Moyſes: Dabit vobis Dominus veſpere carnes edere, & manè panes in ſaturitate: eo quod audierit murmurationes veſtras, quibus murmurati eſtis contra eum, nos enim quid ſumus? nec contra nos eſt murmur veſtrum, ſed contra Dominum.

9 Dixit quoq; Moyſes ad Aaron: Dic vniuerſæ congregationi filiorum Iſrael: Accedite coram Domino: audiuit enim murmur veſtrum.

10 Cumque loqueretur Aaron ad omnem cœtum filiorum Iſrael, reſpexerunt ad ſolitudinem: & ecce gloria Domini apparuit in nube.

11 Locutus eſt autem Dominus ad Moyſen, dicens:

*Eccl. 45.4.

12 * Audiui murmurationes filiorum Iſrael, loquere ad eos: Veſpere comedetis carnes, & manè ſaturabimini panibus: ſcietiſque quòd ego ſum Dominus Deus veſter.

13 Factum eſt ergo veſperè, & aſcendens coturnix, cooperuit caſtra: mane quoque ros iacuit per circuitum caſtrorum.

*Nu. 11.7. Pſ. 77. 24. Sup. 16. 20. Ioan. 6. 31.

14 Cumque operuiſſet ſuperficiem terræ, * apparuit in ſolitudine minutum, & quaſi pilo tuſum in ſimilitudinem pruinæ ſuper terram.

*1. Co. 10.3.

15 Quod cum vidiſſent filij Iſrael, dixerũt ad inuicẽ: Manhu? quod ſignificat: Quid eſt hoc? ignorabãt enim quid eſſet. Quibus ait Moyſes: * Iſte eſt panis, quem Dominus dedit vobis ad veſcendum.

16 Hic eſt ſermo, quem præcepit Dominus: Colligat vnuſquiſque ex eo quantum ſufficit ad veſcendum: Gomor per ſingula capita, iuxta numerum animarum veſtrarum quæ habitant in tabernaculo ſic tolletis.

17 Feceruntque ita filij Iſrael: & collegerunt, alius plus, alius minus.

*2. Co. 8.15.

18 Et menſi ſunt ad menſuram Gomor: * nec qui plus collegerat, habuit amplius: nec qui minus parauerat, reperit minus: ſed ſinguli iuxta id quod edere poterant, congregauerunt.

19 Dixitque Moyſes ad eos, Nullus relinquat ex eo in manè.

20 Qui non audierunt eum, ſed dimiſerunt quidam ex eis vſque manè, & ſcatere cœpit vermibus, atque computruit: & iratus eſt contra eos Moyſes.

Colli-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XVI.

1 *ET profecti ſunt ex Elim, & venerunt omnis cœtus filiorum Iſrael in deſertum Sin, quod eſt inter Elim, & Sinai: quintadecima die menſis ſecundi, qua egreſſi ſunt è terra Ægypti.*

2 *Et murmurauerunt omnis congregatio filiorum Iſrael contra Moſeh, & contra Aharon in deſerto.*

3 *Et dixerunt ad eos filij Iſrael: Vtinam mortui eſſemus per manum Domini, in terra Ægypti, quando ſedebamus iuxta ollam carnis, quando comedebamus panem ad ſaturitatem: quia eduxiſtis nos ad deſertum hunc ad interimendum omnem cœtum hunc fame?*

4 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Ecce ego pluo vobis panem è cœlos, & egredietur populus, & colliget de die in diem eius: vt tentem eum vtrum ambulet in lege mea, an non.*

5 *Et erit in die ſexta, parabunt quod afferent: & erit duplum illius quod colligent de die in diem.*

6 *Dixitq́; Moſeh, & Aharon ad omnes filios Iſrael: Veſperi, ſcietis quòd Dominus eduxit vos è terra Ægypti:*

7 *Et manè videbitis gloriam Domini: cum audierit murmurationes veſtras contra Dominum: & nos quid ſumus, quia murmuratis contra nos?*

8 *Dixitq́; Moſeh: Cum dederit vobis Dominus veſperi carnem ad edendum, & panem manè ad ſaturandum; cum audierit Dominus murmurationes veſtras quibus vos murmuratis contra eum, & nos quid ſumus? non contra nos ſunt murmurationes veſtræ, ſed contra Dominum.*

9 *Dixitq́; Moſeh ad Aharon: Dic ad omnem cœtum filiorum Iſrael. Accedite ad conſpectum Domini: quia audiuit murmurationes veſtras.*

10 *Et fuit, cum loqueretur Aharon ad omnem cœtum filiorum Iſrael, reſpexerunt ad deſertum: & ecce gloria Domini conſpecta eſt in nube.*

11 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

12 *Audiui murmurationes filiorum Iſrael, loquere ad eos, dicendo: Inter veſperas comedetis carnem, & manè ſaturabimini pane: & ſcietis quod ſum Dominus Deus veſter.*

13 *Et fuit, in veſpera aſcenderunt coturnices, & operuerunt caſtra: & manè deſcendit ros circum caſtra, et exceſſa eſt deſcenſio roris.*

14 *Et ecce erat in ſuperficie deſerti minutum rotundum, minutum ſicut pruina ſuper terram.*

15 *Et viderunt filij Iſrael, & dixerunt alter alteri: Man eſt? quia ignorabant quid eſſet. Et dixit Moſeh ad eos: Hic eſt panis quem dedit vobis Dominus ad veſcendum.*

16 *Hoc eſt, quod præcepit Dominus: Colligite ex eo ſinguli quantum ad veſcendum ſufficiat: Homer iuxta ſummam numeri animarum veſtrarum, ſinguli pro ijs qui ſunt in tabernaculo ſuo, accipietis.*

17 *Et fecerunt ſic filij Iſrael: & collegerunt quidam plus, & quidam minus.*

18 *Et menſi ſunt Homer: & non plus habuit qui plus collegit; neque minus habuit qui minus collegit: ſed ſinguli quantum ad veſcendum ſufficiebat, collegerunt.*

19 *Dixitq́; Moſeh ad eos: Quiſquam non relinquat ex eo vſque manè.*

20 *Et non audierunt Moſeh, & reliquerunt viri ex eo vſque manè, & vermiculatus eſt vermes, & fœtuit: & iratus eſt contra eos Moſeh.*

Et col-

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XVI.

1 PRomouerunt aũt de Elim, & venerunt omnis ſynagoga filiorum Iſrael in deſertum Sin, quod eſt inter Elim, & Sina: quinta autem & decima die menſe ſecũdo, cum ipſi exiuiſſent de terra Aegypti.

2 Murmurauit omnis ſynagoga filiorum Iſrael aduerſus Moyſen, & Aaron.

3 Et dixerunt ad eos filij Iſrael: Vtinam mortui eſſemus percuſſi à Domino in terra Aegypto, quando ſedebamus ſuper ollas carnium, & manducabamus panes ad ſatietatem: quoniam eduxiſtis nos in deſertum hoc ad interimendum omnem ſynagogam hanc in fame.

4 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Ecce ego pluo vobis panes de cœlo: & exibit populus, & colligent quod dici, in die: vt tentem eos, ſi ambulabunt in lege mea, an non.

5 Et erit in die ſexto, & parabunt, quodcumque intulerint: & erit duplum, quod collegerint per diem in die.

6 Et dixit Moyſes & Aaron ad omnem ſynagogam filiorum Iſrael: Veſpere cognoſcetis, quia Dominus eduxit vos de terra Aegypti:

7 Et mane videbitis gloriam Domini: in exaudiendo murmurationem veſtrã aduerſus Deũ: nos aũt quid ſumus, quia obmurmuratis contra nos?

8 Et dixit Moyſes: in dando vobis Dominus veſpere carnes ad comedendum, & panes mane ad ſatietatẽ: propterea quod exaudiuit Dominus murmurationem veſtrã, quam vos obmurmuratis aduerſus nos: nos autem quid ſumus? non enim aduerſus nos eſt murmur veſtrũ, ſed aduerſus Deũ.

9 Dixit autem Moyſes ad Aaron: Dic omni ſynagogæ filiorum Iſrael: Accedite ante Deum: exaudiuit enim murmur veſtrum.

10 Dum autem loquebatur Aaron omni ſynagogæ filiorum Iſrael, & conuerterunt ſe ad deſertum: & gloria Domini apparuit in nube.

11 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

12 Exaudiui murmur filiorum Iſrael, loquere ad eos, dicens: Ad veſperam edetis carnes, & mane replebimini panibus: & cognoſcetis, quia ego Dominus Deus veſter.

13 Facta eſt autem veſpera, & aſcendit ortygometra, & cooperuit caſtra: factum eſt mane conquieſcente rore in circuitu caſtrorum:

14 Et ecce ſuper faciem deſerti minutum tamquã coriandrum album, tamquam gelu ſuper terram.

15 Videntes autem id filij Iſrael, dixerunt alter alteri: Quid eſt hoc? Neſciebant enim quid erat. Dixit autem moyſes eis: Iſte eſt panis, quem dedit Dominus vobis ad edendum:

16 Hoc eſt verbum, quod conſtituit Dominus: Colligite de eo vnuſquiſque in eos, qui ad ſe pertinẽt, Gomor ſecundum caput, ſecundum numerum animarum veſtrarum, vnuſquiſque cum veſtris contubernalibus colligite.

17 Fecerunt autem ſic filij Iſrael: & collegerunt hic quidem multum, ille vero minus.

18 Et cum menſi eſſent Gomor: non ſuperfuit ei, qui multum: & non defuit ei, qui minus: vnuſquiſque in eos, qui ad ſe pertinebant, apud ſeipſum collegerunt.

19 Dixit autem Moyſes ad eos: Nemo relinquat de eo in mane.

20 Et non exaudierunt Moyſen, ſed reliquerũt quidam de eo in mane, & ebulliuit vermes, & computruit: & indignatus eſt aduerſus eos Moyſes.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAP. XVI.

1 *PRofectiq́ ſunt de Elim, & venit omnis cœtus filiorum Iſrael in deſertum Sin, quod eſt inter Elim & inter Sinai: quintadecima die menſis ſecundi, poſtquam egreſſi ſunt de terra Ægypti.*

2 *Murmurauitq́ omnis congregatio filiorum Iſrael contra Moyſen, & contra Aaron in ſolitudine.*

3 *Et dixerunt eis filij Iſrael: Vtinam mortui eſſemus per verbum Domini in terra Ægypti, quando ſedebamus ſuper ollas carnis, quando comedebamus panem & ſaturabamur: quare eduxiſtis nos in deſertum illud, vt occideretis omnem populum hunc fame?*

4 *Dixitq́ Dominus ad Moyſen: Ecce ego deſcendere faciam vobis panem de cœlo: & egredietur populus, & colliget per ſingulos dies: vt tentem eum, vtrum ambulent in lege mea, an non.*

5 *Et erit in die ſexto, & præparabunt quæ attulerint: & erit duplum ad illud quod collegerint per ſingulos dies.*

6 *Dixitq́ Moyſes & Aaron ad omnes filios Iſrael: Veſperè ſcietis, quod Dominus eduxerit vos de terra Ægypti:*

7 *Et manè videbitis gloriam Domini: eo quòd auditum ſit murmur veſtrum coram Domino: nos enim quid ſumus, quia murmuraſtis contra nos?*

8 *Dixitq́ Moyſes: cum dederit vobis Dominus veſperè carnem ad comedendum, & manè panem in ſaturitatem: cum auditum ſit coram Domino murmur veſtrum, quod vos murmuraſtis contra eum, nos enim quid ſumus? non eſt contra nos murmur veſtrum, ſed contra verbum Domini.*

9 *Dixitq́ Moyſes ad Aaron: Dic vniuerſæ congregationi filiorum Iſrael: Accedite coram Domino: quia auditum eſt coram eo murmur veſtrum.*

10 *Et factum eſt, cum loqueretur Aaron ad omnem congregationem filiorum Iſrael, & reſpexerunt ad ſolitudinem: & ecce gloria Domini reuelata erat in nube.*

11 *Locutusq́ eſt Dominus ad Moyſen, dicens:*

12 *Auditum eſt coram me murmur filiorum Iſrael, loquere cum eis, dicens: Veſperè comedetis carnem, & manè ſaturabimini pane: & ſcietis quia ego Dominus Deus veſter.*

13 *Factumq́ eſt veſperè: & aſcendit coturnix, & operuit caſtra: & manè ros deſcendit per circuitum caſtrorum, et ſublatus eſt ros qui deſcenderat.*

14 *Et ecce ſuper faciem deſerti minutum quaſi decorticatum, minutum aceruatum, quaſi pruina ſuper terram.*

15 *Et viderunt filij Iſrael, & dixerunt vnuſquiſque fratri ſuo: Quid eſt hoc? neſciebant enim quid eſſet. Dixitq́ eis Moyſes: Hic eſt panis quem dedit vobis Dominus ad veſcendum.*

16 *Hoc eſt verbum quod præcepit Dominus: Colligite ex eo vnuſquiſque quantum ſufficit ad veſcendum, gomor per ſingula capita, iuxta numerum animarum veſtrarum, vnuſquiſque pro his qui habitant in tabernaculo ſuo tollat.*

17 *Feceruntq́ ita filij Iſrael: & collegerunt quidam plus & quidam minus.*

18 *Et menſi ſunt ad menſuram gomor: & nihil ſuperfuit ei qui plus collegit: nec defuit ei qui minus collegerat: vnuſquiſque iuxta id quod poterat comedere, collegerunt.*

19 *Dixitq́ eis Moyſes: Nullus reponat ex eo vſque manè.*

20 *Et non acquieuerunt Moyſi, & dimiſerunt quidam viri ex eo vſque manè, & ſcaturiuit vermibus, & computruit: & iratus eſt contra eos Moyſes.*

Vulgat. Editio.

21 Colligebant autem mane ſinguli, quantum ſufficere poterat ad veſcendum: cumque incaluiſſet ſol liqueſiebat.

22 In die autẽ ſexta collegerunt cibos duplices, id eſt, duo gomor per ſingulos homines: venerunt aũt oẽs principes multitudinis, & narrauerunt Moyſi.

23 Qui ait eis: Hoc eſt quod locutus eſt Dominus: Requies ſabbati ſanctificata eſt Domino cras: quodcumque operandum eſt, facite: & quæ coquenda ſunt coquite: quidquid autem reliquum fuerit, reponite vſque in mane.

24 Feceruntque ita vt præceperat Moyſes, & non computruit, neque vermis inuentus eſt in eo.

25 Dixitque Moyſes: Comedite illud hodie, quia ſabbatum eſt Domini: non inuenietur hodie in agro.

26 Sex diebus colligite: in die autem ſeptimo ſabbatum eſt Domini, idcirco non inuenietur.

27 Venitque ſeptima dies: & egreſſi de populo vt colligerent non inuenerunt.

28 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Vſquequo nõ vultis cuſtodire mandata mea, & legem meam?

29 Videte quod Dominus dederit vobis ſabbatum, & propter hoc die ſexta tribuit vobis cibos duplices: maneat vnuſquiſque apud ſemetipſum, nullus egrediatur de loco ſuo die ſeptimo.

30 Et ſabbatizauit populus die ſeptimo.

31 Appellauitque domus Iſrael nomen eius Man: quod erat quaſi ſemen coriandri album, guſtuſque eius quaſi ſimilæ cum melle.

32 Dixit autem Moyſes: Iſte eſt ſermo, quem præcepit Dominus: Imple gomor ex eo, & cuſtodiatur in futuras retro generationes: vt nouerint panem, quo alui vos in ſolitudine, quando educti eſtis de terra Ægypti.

33 Dixitque Moyſes ad Aaron: Sume vas vnum, & mitte ibi Man, quantum poteſt capere gomor: & repone coram Domino ad ſeruandum in generationes veſtras,

34 Sicut præcepit Dominus Moyſi. Poſuitque illud Aaron in tabernaculo reſeruandum.

Neh. 9.13. Iudith 5.15.

35 * Filij autem Iſrael comederunt Man quadraginta annis, donec venirent in terram habitabilem: hoc cibo aliti ſunt, vſquequo tangerent fines terræ Chanaan.

36 Gomor autem decima pars eſt Ephi.

CAP. XVII.

1 IGitur profecta omnis multitudo filiorum Iſrael de deſerto Sin per manſiones ſuas, iuxta ſermonem Domini, caſtrametati ſunt in Raphidim, vbi non erat aqua ad bibendum populo.

Nu. 20.4.

2 * Qui iurgatus contra Moyſen, ait: Da nobis aquã, vt bibamus. Quibus reſpondit Moyſes: Quid iurgamini contra me? cur tentatis Dominum?

3 Sitiuit ergo ibi populus præ aquæ penuria, & murmurauit contra Moyſen, dicens: Cur feciſti nos exire de Ægypto, vt occideres nos, & liberos noſtros, ac iumenta ſiti?

4 Clamauit autem Moyſes ad Dominum, dicens: Quid faciam populo huic? adhuc paululum, & lapidabit me.

5 Et ait Dominus ad Moyſen: Antecede populum, & ſume tecum de ſenioribus Iſrael: & virgam qua * percuſſiſti fluuium, tolle in manu tua, & vade.

Sup. 7.20. Pſ. 77. 1. Cor. 10.4.

6 En ego ſtabo ibi coram te, ſupra petram Horeb: percutieſq; petram, & exibit ex ea aqua, vt bibat populus. Fecit Moyſes ita coram ſenioribus Iſrael:

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

21 *Et collegerunt illud ſingulo mane vnuſquiſque quantum ſufficiebat ſibi ad veſcendum: & incaluit ſol, & liqueſactum eſt.*

22 *Et fuit, die ſexta collegerunt panem duplicem, duos homer pro ſingulo: & venerunt omnes principes congregationis, & nunciauerunt ipſi Moſeh.*

23 *Et dixit ad eos: Hoc eſt quod locutus eſt Dominus: Requies ſabbati ſancti Domino cras: quod cocturi eſtis coquite, & quod lixaturi eſtis lixate: & quicquid ſupereſt dimittite vobis in cuſtodiam vſque mane.*

24 *Et dimiſerunt illud vſque mane quemadmodum præcepit Moſeh: & non fœtuit, nec vermis fuit in eo.*

25 *Dixitque Moſeh: Comedite illud hodie, quia ſabbatum eſt hodie Domino: hodie non inuenietis illud in agro.*

26 *Sex diebus colligetis illud, & die ſeptimo eſt ſabbatum: non erit in eo.*

27 *Et fuit, die ſeptimo egreſſi ſunt è populo ad colligendum, & non inuenerunt.*

28 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Vſquequo renuiſtis cuſtodire præcepta mea, & leges meas?*

29 *Videte quòd Dominus dedit vobis ſabbatum, idcirco ipſe dat vobis die ſexto cibum duorum dierum; manete vnuſquiſque in loco ſuo: ne egrediatur quiſque è loco ſuo in die ſeptimo.*

30 *Et ceſſauerunt populus die ſeptimo.*

31 *Et vocauerunt domus Iſrael nomen eius Man: & erat tamquam ſemen coriandri album, & guſtus eius tamquam paſtæ cum melle.*

32 *Dixitque Moſeh: Hoc eſt: quod præcepit Dominus, Imple homer ex eo ad cuſtodiam in generationibus veſtris: vt videat cibum quem comedere feci vos in deſerto, quando eduxi vos è terra Ægypti,*

33 *Dixitque Moſeh ad Aharon: Tolle phialam vnam, & pone ibi plenam homer Man: & repone illud coram Domino ad cuſtodiam in generationibus veſtris.*

34 *Quemadmodum præcepit Dominus Moſeh. Repoſuit illud Aharon coram teſtimonio ad cuſtodiam.*

35 *Et filij Iſrael comederunt Man quadraginta annos, donec veniſſent ad terram habitatam: Man comederunt, donec veniſſent ad extremum terræ Chenahan.*

36 *Et Homer decimum Ephah eſt.*

CAP. XVII.

1 *ET profecti ſunt omnis cœtus filiorum Iſrael è deſerto Sin per profectiones ſuas ad ſermonem Domini, & caſtrametati ſunt in Rephidim & non erant aquæ, vt biberet populus.*

2 *Et iurgatus eſt populus cum Moſeh, & dixerunt: Date nobis aquas, & bibemus. Dixitq́; eis Moſeh: Quid iurgamini mecum? cur tentatis Dominum?*

3 *Et ſitiuit ibi populus pro aquis: & murmurauit populus contra Moſeh, & dixit: Vt quid aſcendere feciſti me ex Ægypto, vt interficeres me, filioſq́; meos, & pecora mea ſiti?*

4 *Et clamauit Moſeh dicendo ad Dominum: Quid faciam populo huic? adhuc modicum, & lapidabit me.*

5 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Tranſi coram populo, & tolle tecum è ſenioribus Iſrael, & virgam tuam qua percuſſiſti fluuium, tolle in manu tua, & ibis.*

6 *Ecce ego ſto coram te ibi ſuper petram in Choreb, et percuties petram, & egredientur ex ea aqua, & bibet populus. Et fecit ſic Moſeh in oculis ſeniorum Iſrael:*

Voca-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

21 Et collegerũt illud mane mane, vnuſquiſq; quod
pertinebat ad ſe: quando autem incaleſcebat ſol;
liqueſiebat.
22 Factum eſt autem die ſexto, collegerunt neceſſa-
ria dupla, duo gomor vni: ingreſſi ſunt autem om-
nes principes ſynagogæ, & nunciauerunt Moyſi.
23 Dixit autẽ Moyſes ad eos: Nonne hoc eſt verbũ,
quod locutus eſt Dominus? Sabbata requies ſancta
Domino cras: quæcumque coxeritis, coquite, &
quæcumque elixaueritis, elixate: & omne quod ſu-
perfuerit, relinquite illud in apotheca in mane.
24 Et reliquerunt de eo vſq; mane, ſicut cõſtituit eis
Moyſes, & nõ cõputruit, neq; vermis factus ẽ in eo.
25 Dixit autẽ Moyſes: Comedite hodie, ſunt enim
ſabbata hodie Domino: non inuenietur in campo.
26 Sex diebus colligetis: die autem ſeptimo ſabbata,
quia non erit in eo.
27 Factum eſt autẽ in die ſeptimo: exierunt quidam
de populo ad colligendum, & non inuenerunt.
28 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Quouſq; non
vultis exaudire mandata mea, & legem meam?
29 Videte: Dominus enim dedit vobis ſabbata diem
hunc, propter hoc ipſe dedit vobis die ſexto panes
duorum dierum; ſedete vnuſquiſque in domibus
veſtris, nemo egrediatur de loco ſuo die ſeptimo.
30 Et ſabbatizauit populus die ſeptimo.
31 Et cognominauerunt illud filij Iſrael nomẽ eius
Man: erat autem tamquam ſemen coriandri albũ,
guſtus autem eius tamquam laganum cum melle.
32 Dixit autem Moyſes: Hoc eſt verbum, quod cõ-
ſtituit Dominus: Implete gomor de Man in apo-
thecam in progenies veſtras: vt videant panem, quẽ
comedebatis vos in deſerto, quãdo eduxit vos Do-
minus de terra Aegypti.
33 Et dixit Moyſes ad Aaron: Accipe vas aureum
vnum, & injice in illud, plenum gomor Man: &
repones illud ante Deum, vt ſeruetur in progenies
veſtras;
34 Quemadmodũ præcepit Dominus Moyſi. Et re-
poſuit Aaron ante teſtimonium ad reſeruandum.
35 Filij autem Iſrael ederunt Man annis quadragin-
ta, quoadusque venerunt in terram quæ inhabita-
tur: Man ederunt, quoadusque aduenerunt in par-
tem Phœnicis.
36 Gomor autem erat decima trium menſurarum.

C A P. XVII.

1 ET promouit omnis ſynagoga filiorum Iſrael è
deſerto Sin ſecundum caſtra ſua per verbum
Domini, & caſtrametati ſunt in Raphidim; non e-
rat autem aqua populo ad bibendum.
2 Et maledicebat populus ad Moyſen, dicentes: Da
nobis aquã, vt bibamus. Et dixit eis Moyſes: Quid
maledicitis mihi, & quid tentatis Dominum?
3 Sitiuit autem ibi populus propter aquam, & ob-
murmurauit ibi populus erga Moyſen, dicentes: Vt
quid hoc? aſcendere nos feciſti de Aegypto, ad oc-
cidendum nos, & filios noſtros, & pecora ſiti?
4 Clamauit autem Moyſes ad Dominum, dicens:
Quid faciam populo huic? adhuc paululum, & la-
pidabunt me.
5 Et dixit Dominus ad Moyſen: Antecede popu-
lum iſtum, ſume autem tibi de ſenioribus populi:
& virgam in qua percuſſiſti flumen, ſume in manu
tua, & ibis.
6 Ipſe ego ſto ibi priuſquam tu, ſuper petrã in Cho-
reb: & percuties petrã, & ex ea exibit aqua, & bibet
populus. Fecit autem Moyſes ſic coram filiis Iſrael:

Chald. Paraph. Tranſl.

21 *Colligebant illud manè, ſinguli quantum ſufficere pote-
rat ad veſcendum: & quod remanebat ex eo ſuper faciem
agri, cum incaluiſſet ſol, liqueſiebat.*
22 *Et factum eſt in die ſexto, collegerunt panem duplicem,
duo gomor vnicuique: & venerunt omnes principes con-
gregationis, & narrauerunt Moyſi.*
23 *Et ait eis: Hoc eſt quod locutus eſt Dominus: Requies
ſabbati ſanctificati eſt coram Domino cras: quod coctur
eſtis, coquite, & quod condituri eſtis, condite: & quod
reliquum fuerit, reponite vobis in cuſtodiam vſque manè.*
24 *Et repoſuerunt illud vſque in manè, ſicut præceperat
Moyſes, & non computruit, neque vermis fuit in eo.*
25 *Dixitque Moyſes: Comedite illud hodie, quia ſabbatum
eſt hodie coram Domino: hodie non inuenietis illud in a-
gro.*
26 *Sex diebus colligetis illud: & in die ſeptimo ſabbatum
eſt, non erit in eo.*
27 *Et factum eſt in die ſeptimo: egreſſi ſunt de populo, vt
colligerent, & non inuenerunt.*
28 *Dixitq; Dominus ad Moyſen: Vſquequo non vultis cu-
ſtodire mandata mea, & leges meas?*
29 *Videte quòd Dominus dederit vobis ſabbatum, propter-
eà dat vobis in die ſexto panem duorum dierum; ſedete
vnuſquiſque in loco ſuo, nullus egrediatur de loco ſuo in
die ſeptima.*
30 *Quieuitque populus in die ſeptimo.*
31 *Appellauitq; domus Iſrael nomen eius Manna: & erat
quaſi ſemen coriandri album, guſtuſque eius quaſi lagana
frixa cum melle.*
32 *Dixitque Moyſes: Hic eſt ſermo quem præcepit Domi-
nus: Plenum gomor ex eo ſeruate in generationes veſtras:
vt videant panem quem comedere feci vos in deſerto,
quando eduxi vos de terra Ægypti.*
33 *Dixitque Moyſes ad Aaron: Tolle laguneulam vnam,
& mitte ibi Manna plenum gomor: & repone illam corã
Domino, vt ſeruetur in generationes veſtras.*
34 *Sicut præcepit Dominus Moyſi. Ita repoſuit illud Aarõ
coram teſtamento in cuſtodiam.*
35 *Filij autem Iſrael comederunt Manna quadraginta
annis, donec venerunt in terram habitabilem: Manna
comederunt, donec venirent ad confinia terræ Chanaan.*
36 *Gomor autem erat decima pars trium ſatorum.*

C A P. XVII.

1 *ET profecta eſt omnis congregatio filiorum Iſrael à de-
ſerto Sin, per manſiones ſuas iuxta verbum Domini,
& caſtrametati ſunt in Raphidim: & non erant aquæ vt
populus biberet.*
2 *Et obiurgatus eſt populus contra Moyſen, atque dixerũt:
Date nobis aquas vt bibamus. Dixitq; eis Moyſes: Quid
iurgamini contra me? quid tentatis coram Domino?*
3 *Sitiuitq; ibi populus propter aquarum penuriam, &
murmurauit populus contra Moyſen, & ait: Cur feciſti
nos aſcendere de Ægypto, vt interficeres me, & filios meos,
& pecora mea ſiti?*
4 *Orauitque Moyſes coram Domino, dicens: Quid fa-
ciam populo huic? adhuc paululum, & lapidabunt me.*
5 *Dixitque Dominus ad Moyſen: Tranſi coram populo,
& tolle tecum de ſenioribus Iſrael: & virgam tuam qua
percuſſiſti fluuium tolle in manu tua, & vade.*
6 *Ecce ego ſtabo ante te ibi, iuxta petram in Oreb: &
percuties petram, & exibunt ex ea aquæ, vt bibat popu-
lus. Fecitque Moyſes ita coram ſenioribus Iſrael.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et vocauit nomen loci illius: Tentatio, propter iurgium filiorum Iſrael, & quia tentauerunt Dominum, dicentes: Eſtne Dominus in nobis, an non?	7	Vocauitq́; nomen loci Maſſah, & Meribah, * propter iurgium filiorum Iſrael, & quia tentauerunt Dominum dicendo: Num eſt Dominus in medio noſtri, an non? [Id eſt, tētatio, & iurgium.]
[n- 4.] * Venit autem Amalec, & pugnabat contra Iſrael in Raphidim.	8	Et venit Hamalec, & pugnauit cum Iſrael in Rephidim.
[.11. * 1.25] Dixitque Moyſes ad Ioſue: Elige viros: & egreſſus, pugna contra Amalec: cras ego ſtabo in vertice collis, habens virgam Dei in manu mea.	9	Dixitque Moſeh ad Iehoſuah: Elige nobis viros: & egredere pugna cum Hamalec: cras ſtabo ſuper verticem collis, & virga Dei erit in manu mea.
Fecit Ioſue vt locutus erat Moyſes, & pugnauit contra Amalec: Moyſes autem & Aaron, & Hur aſcenderunt ſuper verticem collis.	10	Fecitq́; Iehoſuah quemadmodum dixit ei Moſeh, pugnando cum Hamalec: & Moſeh, & Aharon, & Chur aſcenderunt in verticem collis.
Cumque leuaret Moyſes manus, vincebat Iſrael: ſin autem paululum remiſiſſet, ſuperabat Amalec.	11	Et fuit, quando eleuabat Moſeh manum ſuam praualebat Iſrael, & quando demittebat manum ſuam praualebat Hamalec.
Manus autem Moyſi erant graues: ſumentes igitur lapidem, poſuerunt ſubter eum, in quo ſedit: Aaron autem & Hur ſuſtentabant manus eius ex vtraque parte. Et factum eſt vt manus illius non laſſarentur vſque ad occaſum ſolis.	12	Et manus Moſeh graues erant: & tulerunt lapidem & poſuerunt ſubter eum, & ſedit ſuper eum, & Aharon, & Chur ſuſtinuerunt manibus ſuis hinc vnus, & inde alter. Et fuit manus eius firma, donec occubuit ſol.
Fugauitque Ioſue Amalec, & populum eius in ore gladij.	13	Et contriuit Iehoſuah Hamalec, & populum eius in ore gladij.
Dixit autem Dominus ad Moyſen: Scribe hoc ob monimentum in libro, & trade auribus Ioſue: delebo enim memoriam Amalec ſub cœlo.	14	Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Scribe hoc memoriale in libro, & pone in auribus Iehoſuah: quia delendo delebo mentionem Hamalec de ſub cœlo.
Aedificauitque Moyſes altare: & vocauit nomen eius, Dominus exaltatio mea, dicens:	15	Et ædificauit Moſeh altare, & vocauit nomen eius Adonai niqhi * & dixit, [Id eſt, Dominus eleuatio mea.]
Quia manus ſolij Domini, & bellū Domini erit contra Amalec, à generatione in generationem.	16	Quia manus ſuper thronum Domini, bellum Domini cum Hamalec à generatione in generationem.
CAP. XVIII.		**CAP. XVIII.**
CVmq; audiſſet Iethro ſacerdos Madiā, cognatus Moyſi, oīa q̄ fecerat Deus Moyſi, & Iſraeli populo ſuo, & quod eduxit Dominus Iſrael de Aegypto:	1	ET audiuit Ithro ſacerdos Midian ſocer Moſeh omnia quæ fecit Deus Moſeh, & Iſrael populo eius quod eduxit Dominus Iſrael ex Ægypto:
Tulit Sephoram vxorem Moyſi quam remiſerat:	2	Et tulit Ithro ſocer Moſeh Sipporah vxorem Moſeh poſt dimiſſionem eius:
Et duos filios eius, quorum vnus vocabatur Gerſam, dicente patre: * Aduena fui in terra aliena. [ip. 2]	3	Et duos filios eius, nomen vnius Gherſon, quia dixit: peregrinus ſum in terra aliena.
Alter vero Eliezer: Deus enim, ait, patris mei adiutor meus, & eruit me de gladio Pharaonis:	4	Et nomen alterius Elihezer, quia Deus patris mei auxilio mihi fuit, & eruit me à gladio Parhoh.
Venit ergo Iethro cognatus Moyſi, & filij eius, & vxor eius ad Moyſen in deſertum, vbi erat caſtrametatus iuxta montem Dei.	5	Et venerunt Ithro ſocer Moſeh, & filij eius, & vxor eius ad Moſeh in deſertum, in quo caſtrametabatur ad montem Dei.
Et mandauit Moyſi, dicens: Ego Iethro cognatus tuus venio ad te, vxor tua, & duo filij tui cum ea.	6	Et dixit ad Moſeh: Ego ſocer tuus Ithro venio ad te, & vxor tua, & duo filij eius ſunt cum ea.
Qui egreſſus in occurſum cognati ſui, adorauit, & oſculatus eſt eum: ſalutaueruntque ſe mutuo verbis pacificis. Cumque intraſſet tabernaculum,	7	Et egreſſus eſt Moſeh in occurſum ſoceri ſui, & incuruauit ſe, & oſculatus eſt eum: & ſalutauit alter alterum pacifice, & venerunt ad tabernaculum.
Narrauit Moyſes cognato ſuo cuncta quę fecerat Dominus Pharaoni, & Aegyptiis propter Iſrael: vniuerſumque laborem, qui accidiſſet eis in itinere & quod liberauerat eos Dominus.	8	Et narrauit Moſeh ſocero ſuo omnia quæ fecit Dominus Parhoni, & Ægyptiis propter Iſrael: omnem laborem qui repperit eos in via, & eripuit eos Dominus.
Lætatuſque eſt Iethro ſuper omnibus bonis, quę fecerat Dominus Iſraeli, eo quod eruiſſet eum de manu Aegyptiorum,	9	Et lætatus eſt Ithro ſuper omne bonum, quod fecit Dominus Iſraeli, quem eripuit è manu Ægyptiorum.
Et ait: Benedictus Dominus, qui liberauit vos de manu Aegyptiorum, & de manu Pharaonis, qui eruit populum ſuum de manu Aegypti.	10	Dixitque Ithro: Benedictus Dominus qui eruit vos è manu Ægyptiorum, & è manu Parhoh, qui eruit populū è manu Ægyptiorum.
[.1.4 16.] Nunc cognoui, quia magnus Dominus ſuper omnes deos: eo quod * ſuperbe egerint contra illos.	11	Nunc cognoui quòd magnus eſt Dominus præ omnibus diis: eo quod ſuperbe egerunt contra eos.
[.18. 15.8.] Obtulit ergo Iethro cognatus Moyſi holocauſta & hoſtias Deo: veneruntque Aaron & omnes ſeniores Iſrael, vt comederent panem cum eo coram Deo.	12	Et obtulit Ithro ſocer Moſeh holocauſtum, & ſacrificia Deo: & venit Aharon, & omnes ſeniores Iſrael ad comedendum panem cum ſocero Moſeh coram Deo.

Alte- Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

7 Et cognominauit nomen loci illius: Tentatio,& Maledicentia: propter maledictum filiorum Iſrael, & eo quod tentabant Dominum dicentes: Si eſt Dominus in nobis, an non.

8 Venit autem Amalec, & oppugnabat Iſrael in Raphidim.

9 Dixit autem Moyſes ad Ieſum: Elige tibi viros potentes: & exiens congredere cum Amalec cras:& ecce ego ſto ſuper cacumen collis, & virga Dei in manu mea.

10 Et fecit Ieſus, ſicut dixit ei Moyſes:& exiens cõgreſſus eſt cum Amalec: & Moyſes, & Aaron, & Or aſcenderunt in cacumen collis.

11 Et factum eſt,cum leuabat Moyſes manus,inualeſcebat Iſrael: vbi autem ſubmiſerat manus,inualeſcebat Amalec.

12 Sed manus Moyſi erant graues: & accipientes lapidem ſuppoſuerunt ſub eo, & ſedebat ſuper eum: & Aaron, & Or ſuſtentabant manus eius hinc vnus. Et factæ ſunt manus Moyſi ſtabiles vſque in occaſum ſolis.

13 Et fugauit Ieſus Amalec, & omnem populum eius in cœde gladij.

14 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Deſcribe hoc ad memoriam in libro, & da in aures Ieſu: quoniã deletione delebo memoriam Amalec de ſub cœlo.

15 Et ædificauit Moyſes altare Domino: & cognominauit nomen eius, Dominus refugium meum:

16 Quoniã in manu occulta pugnat Dominus contra Amalec, à generationibus in generationes.

CAP. XVIII.

1 AVdiuit autem Iothor ſacerdos Madian ſocer Moyſis omnia, quæcũq; fecit Dominus Iſrael populo ſuo,eduxit enim Dominꝰ Iſrael de Ægypto.

2 Sumpſerat autem Iothor ſocer Moyſis Sephoram vxorem Moyſis poſt dimiſſionem eius,

3 Et duos filios eius:nomen vni eorum Gerſam,dicens: Incola fui in terra aliena.

4 Et nomen ſecundi Eliezer,dicens:Deus enim patris mei adiutor meus,& eripuit me de manu Pharaonis.

5 Et egreſſus eſt Iothor ſocer Moyſis,& filij,& vxor ad Moyſen in deſertum,vbi caſtrametatus erat ſuper montem Dei.

6 Nunciatum eſt autẽ Moyſi, dicentes: Ecce ſocer tuus aduenit ad te,& vxor,& duo filij tui cum eo.

7 Exiuit autem Moyſes obuiam ſocero,& adorauit eum,& oſculatus eſt eum: ſalutaueruntque ſe mutuo. Et introduxit eos in tabernaculum:

8 Et narrauit Moyſes ſocero omnia, quæcumque fecit Dominus Pharaoni, & omnibus Aegyptiis propter Iſrael, & omnem laborem, qui acciderat eis in via, & quod eripuit eos Dominus de manu Pharaonis, & de manu Aegyptiorum.

9 Obſtupuit autem Iothor in omnibus bonis, quæ fecerat eis Dominus, quia eripuerat eos de manu Aegyptiorum, & de manu Pharaonis.

10 Et dixit Iothor: Benedictus Dominus, quia eripuit eos de manu Aegyptiorũm, & de manu Pharaonis.

11 Nunc cognoui, quia magnus Dominus præter omnes deos: propter hoc, quod inſectati ſunt eos.

12 Et ſũpſit Iothor ſocer Moyſis holocauſtomata, & ſacrificia Deo: venit aũt Aarõ, & oẽs ſeniores Iſrael manducare panẽ ſimul cũ ſocero Moyſis corã Deo.

Chald. Paraph. Tranſl.

7 Vocauitq́; nomen loci: Tentatio, & Iurgium: eo quòd obiurgati ſunt filij Iſrael, & quia tentauerunt coram Domino, dicentes: Vtrum maieſtas Domini in medio noſtrum habitet, an non?

8 Venit autem Amalech, & iniit prælium contra Iſrael in Raphidim.

9 Dixitque Moyſes ad Ioſue: Elige nobis viros: & egredere, pugna contra Amalech cras: ego ſtabo in vertice collis, & virga qua facta ſunt miracula à facie Dei, erit in manu mea.

10 Fecitq́; Ioſue ſicut dixerat ei Moyſes, vt pugnaret cõtra Amalech: Moyſes autem, Aaron, & Hur, aſcenderunt ad verticem collis.

11 Et factum eſt cum eleuaret Moyſes manus ſuas, prævalebant viri domus Iſrael: & cum demittebat manus ſuas,præualebant viri domus Amalech.

12 Manus autem Moyſi erant graues, & tulerunt lapidem & poſuerunt ſub eo, ſeditq́; ſuper eum: Aaron autẽ, & Hur ſuſtentabant manus eius,hinc vnus,& inde alter. Fueruntq́; manus Moyſi extenſæ in oratione vſque ad occaſum ſolis.

13 Et contriuit Ioſue Amalec,& populum eius in ore gladij.

14 Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Scribe hoc memoriale in libro, & pone coram Ioſue: quoniam delens delebo memoriam Amalech ſub cœlo.

15 Ædificauitq́; Moyſes altare: & immolauit ſuper eo coram Deo, qui fecit ſibi miracula.

16 Et ait: Cum iuramento dictum eſt hoc à facie terribilis,cuius maieſtas eſt ſuper ſolium gloriæ,vt committatur prælium à facie Domini contra viros domus Amalech, vt conſummat eos à generationibus ſæculi.

CAP. XVIII.

1 ET audiuit Iethro princeps Midian ſocer Moyſis omnia quæ fecerat Dominus Moyſi, & Iſrael populo ſuo,& quod eduxiſſet Dominus Iſrael de Ægypto.

2 Tulitq́; Iethro ſocer Moyſi Sephoram vxorem Moyſi, poſtquam remiſerat eam:

3 Et duos filios eius, quorum nomen vnius erat Gerſon, quia dixit: Aduena fui in terra aliena.

4 Et nomen alterius Eliezer, quia verbum Dei patris mei fuit in adiutorium meum,& eruit me de gladio Pharaonis.

5 Venitq́; Iethro ſocer Moyſi, & filij eius, & vxor eius ad Moyſen in deſertum, in quo ipſe manebat, in montem ſuper quem reuelata eſt gloria Domini.

6 Dixitq́; ad Moyſen: Ego ſocer tuus Iethro venio ad te, & vxor tua, & duo filij ſui cum ea.

7 Egreſſuſq́; eſt Moyſes in occurſum ſoceri ſui, & adorauit. Et oſculatus eſt eum, & ſalutauerunt ſe mutuò pacifice, & venerunt in tabernaculum.

8 Et narrauit Moyſes ſocero ſuo omnia quæ fecerat Dominus Pharaoni, & Ægyptiis propter Iſrael, omnem tribulationem quæ inuenit eos in via, & quomodo liberaſſet eos Dominus.

9 Lætatuſq́; eſt Iethro ſuper omnibus bonis, quæ fecerat Dominus Iſraeli, quod eruiſſet eos de manu Ægyptiorum.

10 Et ait Iethro: Benedictus Dominus qui liberauit vos de manu Ægyptiorum,& de manu Pharaonis,qui liberauit populum de medio anguſtiæ dominij Ægyptiorum.

11 Nunc cognoui quoniam magnus Dominus, neque enim eſt Deus præter eum: quia eadem re qua cogitauerunt Ægyptij iudicare Iſrael, in ipſa iudicati ſunt.

12 Obtulitq́; Iethro ſocer Moyſi holocauſta & ſacrificia ſanctificata corã Domino: & venit Aarõ,& omnes ſeniores Iſrael, vt comederent panẽ cũ ſocero Moyſi corã Deo.

Vulgat. Editio.

13 Altera autem die ſedit Moyſes vt iudicaret popu-
lum: qui aſſiſtebat Moyſi à mane vſque ad veſpe-
ram.
14 Quod cum vidiſſet cognatus eius, omnia ſcilicet
quæ agebat in populo, ait: Quid eſt hoc quod facis
in plebe? Cur ſolus ſedes; & omnis populus præſto-
latur de mane vſque ad veſperam?
15 Cui reſpõdit Moyſes: Venit ad me populus quę-
rens ſententiam Dei.
16 Cumque acciderit eis aliqua diſceptatio, veniũt
ad me vt iudicem inter eos, & oſtendam præcepta
Dei, & leges eius.
17 At ille: Non bonam, inquit, rem facis:
18 Stulto labore conſumeris, & tu, & populus iſte
* Deu. 1. 12. qui tecum eſt: vltra vires tuas eſt negotium,* ſolus
illud non poteris ſuſtinere.
19 Sed audi verba mea, atque conſilia, & erit Deus
tecum: Eſto tu populo in his quæ ad Deum perti-
nent, vt referas quæ dicuntur ad eum:
20 Oſtendâſque populo ceremonias, & ritũ colendi,
viamque per quam ingredi debeant, & opus quod
facere debeant.
21 Prouide autem de omni plebe viros potentes, &
timẽtes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint
auaritiam, & conſtitue ex eis tribunos, & centurio-
nes, & quinquagenarios, & decanos
22 Qui iudicent populum omni tempore: quidquid
autem maius fuerit, referant ad te, & ipſi minora
tantummodo iudicent: leuiuſque ſit tibi, partito
in alios onere.
23 Si hoc feceris, implebis imperium Dei, & præce-
pta eius poteris ſuſtentare: & omnis hic populus
reuertetur ad loca ſua cum pace.
24 Quibus auditis, Moyſes fecit omnia quę ille ſug-
geſſerat.
25 Et electis viris ſtrenuis de cũcto Iſrael, conſtituit
eos principes populi, tribunos, & centuriones, &
quinquagenarios, & decanos.
26 Qui iudicabant plebem omni tẽpore: quidquid
autem grauius erat, referebant ad eum, faciliora
tantummodo iudicantes.
27 Dimiſitque cognatum ſuum: qui reuerſus abiit
in terram ſuam.

CAP. XIX.

Nu. 33. 19. 1 MEnſe tertio egreſſionis Iſrael de terra Aegypti,
in die hac venerunt in ſolitudinem Sinai.
2 Nam profecti de Raphidim, & peruenientes vſq;
in deſertum Sinai, caſtrametati ſunt in eodem lo-
co, ibique Iſrael fixit tentoria è regione montis.
* Act. 7. 38. 3 * Moyſes autem aſcendit ad Deum, vocauitque
eum Dominus de monte, & ait: Hæc dices domui
Iacob, & annunciabis filiis Iſrael:
4 Vos ipſi vidiſtis, quæ fecerim Aegyptiis, quomo-
do portauerim vos ſuper alas aquilarũ, & aſſumpſe-
rim mihi.
* Deu. 29. 2. 5 * Si ergo audieritis vocem meam, & cuſtodieri-
* Pſ. 23. 1. tis pactum meum, eritis mihi in peculium de cun-
ctis populis: * mea eſt enim omnis terra.
* 1. Pet. 2. 9. 6 * Et vos eritis mihi in regnũ ſacerdotale, & gens
ſancta. Hæc ſunt verba quæ loqueris ad filios Iſrael.
7 Venit Moyſes: & cõuocatis maioribus natu populi
expoſuit oẽs ſermones quos mãdauerat Dominus.
8 Reſponditq; omnis populus ſimul: Cuncta quæ
locutus eſt Dominus, faciemus. Cumque retuliſſet
Moyſes verba populi ad Dominum,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 Et fuit, in craſtino ſedit Moſeh ad iudicandum popu-
lum: & ſtetit populus iuxta Moſeh à mane vſque ad ve
ſperam.
14 Et vidit ſocer Moſeh omnia quæ faciebat populo, & di-
xit: Quid eſt hoc quod facis populo? Cur ſedes ſolus tu,
& omnis populus ſtat iuxta te à mane vſque ad veſperã?
15 Dixitq; Moſeh ſocero ſuo: Quia venit ad me populus
ad quærendum Deum.
16 Cum fuerit eis lis, veniunt ad me, & iudico inter v-
trumque, & notifico ſtatuta Dei: & leges eius.
17 Dixitque ſocer Moſeh ad eum: Non eſt bonum quod tu
facis.
18 Cadendo cades, & tu, etiam populus iſte, qui eſt tecum:
quia ſupra vires tuas eſt res, non poteris facere eam ſolus.
19 Nunc audi vocem meam, conſulam tibi, & erit Deus
tecum: Eſto tu populo coram Deo, & refer tu us lites ad
Deum.
20 Et monebis eos ſtatuta, & leges, & notificabis eis viam
per quam ambulent, & opus quod faciant.
21 Et tu conſidera ex omni populo viros fortes, timentes
Deum, viros veridicos, odientes auaritiam, & pones ſu-
per eos tribunos, centuriones, quinquagenarios, decanos.
22 Et iudicabunt populum omni tempore: & erit, omnem
rem magnam referent ad te, & omnem rem paruam iu-
dicabunt ipſi: & ad alleuiandam te, ferent tecum.
23 Si hoc feceris, & quæ præcepit tibi Deus poteris ſtare,
& etiam omnis populus iſte ad locum ſuum ibit pacifice.
24 Et paruit Moſeh voci ſoceri ſui, & fecit omnia quæ
dixit.
25 Et elegit Moſeh viros fortes ex omni Iſrael, & poſuit
eos capita ſuper populum tribunos, centuriones, quinqua-
genarios, ac decanos.
26 Et iudicabant populum omni tempore: ardua referebãt
ad Moſeh, & parua iudicabant ipſi.
27 Et dimiſit Moſeh ſocerum ſuum: & abiit ſibi ad ter-
ram ſuam.

CAP. XIX.

1 IN menſe tertio quo egreſſi ſunt filij Iſrael è terra Æ-
gypti, in die iſta venerunt in deſertum Sinai.
2 Et profecti ſunt de Rephidim, & venerunt in deſertum
Sinai, & caſtrametati ſunt in deſerto, & caſtrametatus
eſt ibi Iſrael contra montem.
3 Et Moſeh aſcendit ad Deum: & vocauit eum Dominus
è monte dicendo: Sic dices domui Iahacob, & annunciabis
filiis Iſrael:
4 Vos vidiſtis, quæ feci Ægyptiis, & tuli vos ſuper alas
aquilarum, & adduxi vos ad me.
5 Et nunc ſi obaudiendo obaudieritis voci meæ, & cuſto-
dieritis pactum meum, eritis mihi theſaurus dilectus præ
omnibus populis: quia mea eſt omnis terra.
6 Et vos eritis mihi regnum ſacerdotale, & gens ſancta.
Hæc ſunt verba quæ loqueris ad filios Iſrael.
7 Et venit Moſeh, & vocauit ſeniores populi, & poſuit
coram eis omnia verba iſta, quæ præcepit ei Dominus.
8 Et reſponderunt omnis populus pariter, & dixerunt:
Omne quod locutus eſt Dominus faciemus. Et retulit Mo-
ſeh verba populi ad Dominum.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

13 Et factum eſt, poſt craſtinum conſedit Moyſes
ad iudicandum populum: adſtabat autem omnis
populus Moyſi à mane vſque ad veſperam.
14 Et videns Iothor omnia, quæcumque facit po-
pulo, ait: Quid hoc, quod tu facis populo? Quare
tu ſedes ſolus; omnis autem populus adſtat tibi à
mane vſque ad veſperam?
15 Et dixit Moyſes ſocero: Quia venit ad me popu-
lus inquirere iudicium à Deo.
16 Nam cum eis contigerit altercatio, & venerint
ad me, iudico vnumquemque, & moneo eos præ-
cepta Dei, & legem eius.
17 Dixit autem ſocer Moyſis ad eum: Non recte tu
facis verbum hoc.
18 Corruptione corrumperis intolerabili, & tu, &
omnis populus hic, qui eſt tecum: graue tibi ver-
bum hoc, non poteris facere tu ſolus.
19 Nunc itaque audi me, & conſilium dabo tibi, &
erit Deus tecum: Eſto tu populo in iis, quæ ad
Deum, & referes verba eorum ad Deum:
20 Et teſtaberis illis præcepta Dei, & legem eius, &
demonſtrabis illis vias, in quibus ambulabunt in
eis & opera quæ facient.
21 Et tu prouide tibi ex omni populo viros poten-
tes, Deum colentes, viros iuſtos, odio habentes ſu-
perbiam, & conſtitues ſuper eos, tribunos, & cen-
turiones, & quinquagenarios, & decuriones:
22 Et iudicabunt populum omni tempore: verbum
autem graue referent ad te, quæ autem ex negociis
breuia fuerint, iudicabunt ipſi, & alleuabunt à te,
& ſuſcipient onus vna tecum.
23 Si verbum hoc feceris, corroborabit te Deus, &
poteris conſiſtere: & omnis populus hic ad locum
ſuum cum pace veniet.
24 Audiuit autem Moyſes vocem ſoceri, & fecit
quæcumque dixit ei.
25 Et ſelegit Moyſes viros potentes ex omni Iſrael,
& fecit eos ſuper eos, tribunos, & centuriones &
quinquagenarios, & decuriones.
26 Et iudicabant populum omni tempore: omne
autem verbum graue referebant ad Moyſen, omne
autem verbum leue iudicabant ipſi.
27 Dimiſit autem Moyſes ſocerum ſuum: & abiit
in terram ſuam.

C A P. XIX.

1 MEnſe autem tertio exitus filiorum Iſrael de
terra Aegypti, hac die venerunt in deſertum
Sina,
2 Et promouerunt ex Raphidim, & venerunt in
deſertum Sina, & caſtrametatus eſt ibi Iſrael cõtra
montem.
3 Et Moyſes aſcendit in montem Dei. & vocauit
eum Deus de monte, dicens: Hæc dices domui Ia-
cob, & nunciabis filiis Iſrael:
4 Vos ipſi vidiſtis, quæ feci Aegyptiis, & aſſumpſi
vos tamquam ſuper alas aquilarum, & adduxi vos
ad meipſum.
5 Et nunc ſi auditione audieritis vocẽ meã, & cu-
ſtodieritis teſtamentũ meũ, eritis mihi populus pe-
culiaris ex oĩbus gentibus. mea eſt enim oĩs terra.
6 Vos autẽ eritis mihi regale ſacerdotium, & gens
ſancta. Hæc verba dices filiis Iſrael.
7 Venit aũt Moyſes, & vocauit ſeniores populi, & ex-
poſuit eis oĩa verba hęc, quę cõſtituit eis Dominus.
8 Reſpondit autẽ omnis populus vnanimiter, & di-
xerunt: omnia quæcũque dixit Deus, faciemus, &
audiemus. Retulit aũt Moyſes verba hæc ad Deũ.

Chald. Paraph. Tranſl.

13 Factumq́; eſt ſequenti die, & ſedit Moyſes vt indica-
ret populum: ſtetitq́; populus apud Moyſen à manè vſque
ad veſperam.
14 Viditq́; ſocer Moyſis omnia quæ ipſe faciebat in populo,
& ait: Quid eſt verbum hoc quod tu facis in populo? Cur
tu ſolus ſedes, & omnis populus ſtat apud te à manè vſq;
ad veſperam?
15 Et ait Moyſes ſocero ſuo: Venit enim ad me populus vt
quærat doctrinam à facie Domini.
16 Cumque eſt eis iudicium, veniunt ad me, & iudico in-
ter virum & proximum ſuum: & doceo eos præcepta Dei
& legem eius.
17 Dixitque ſocer Moyſi ei: Non rectam rem tu facis:
18 Fatigatione fatigaberis tam tu, quàm populus hic qui
tecum eſt: quia grauis tibi eſt res iſta, non poteris facere
eam tu ſolus.
19 Nunc acquieſce mihi, & dabo tibi conſilium, & erit
verbum Domini in adiutorium tui: Eſto tu populo quæ-
rens doctrinam à facie Dei, & tu referes verba eorum in
conſpectum Domini.
20 Et admonebis eos præceptis & legibus, & oſtendes eis
viam per quam ambulent, & opera quæ facturi ſunt.
21 Tu autem videbis ex omni populo viros virtutis, timen-
tes Deum, viros veraces, qui oderint accipere pecuniam,
& conſtitue ſuper eos tribunos, & centuriones, & quin-
quagenarios, & decanos:
22 Vt iudicent populum in omni tempore: & omne nego-
tium quod fuerit magnum, referent ad te: omne autem
negotium paruum ipſi iudicabunt, & alleuiabunt à te o-
nus, & ſupportabunt tecum.
23 Si verbum hoc feceris, & præceperit tibi Dominus, po-
teris ſtare: omnis quoque populus hic ibunt ad locum ſuũ
in pace.
24 Acquieuitque Moyſes verbo ſoceri ſui, & fecit omnia
quæ dixit.
25 Elegitq́; Moyſes viros virtutis ex omni Iſrael, & con-
ſtituit eos principes ſuper populum, tribunos, centuriones,
quinquagenarios, decanos.
26 Et iudicabant populum omni tempore: negotium quod
erat graue, referebant ad Moyſen, & omne negotiũ quod
erat paruum, iudicabant ipſi.
27 Dimiſitq́; Moyſes ſocerum ſuum: & abiit in terram
ſuam.

C A P. XIX.

1 MEnſe tertio egreſſionis filiorum Iſrael de terra Ægy-
pti, in die hac venerunt in ſolitudinem Sinai.
2 Profectiq́; ſunt de Raphidim, & venerunt in deſertum
Sinai, & caſtrametati ſunt in deſerto, caſtrametatusq́;
eſt ibi Iſrael è regione montis.
3 Moyſes autem aſcendit in conſpectum verbi Dei. Voca-
uitq́; eum Dominus de monte, dicens: Hæc dices domui
Iacob, & annunciabis filiis Iſrael:
4 Vos vidiſtis quæ fecerim Ægyptiis, & portaui vos quaſi
ſuper alas aquilæ, & applicaui vos ad ſeruitutem meam.
5 Et nunc ſi obedieritis verbo meo, & cuſtodieritis pactũ
meum, eritis coram me dilecti præ omnibus populis. quo-
niam mea eſt omnis terra.
6 Vos autẽ eritis corã me reges, & ſacerdotes, & populus
ſanctus. Hæc ſunt verba quæ loqueris cum filiis Iſrael.
7 Venitq́; Moyſes, & vocauit ſeniores populi, & expoſuit
coram eis omnia verba hæc, quæ præceperat ei Dominus.
8 Reſponditq́; omnis populus ſimul, atque dixerunt: om-
nia quæ locutus eſt Dominus, faciemus. Et retulit Moyſes
verba populi coram Domino.

Vulgat. Editio.

Ait ei Dominus: Iam veniam ad te in caligine
nubis,vt audiat me populus loquētem ad te,& cre-
dat tibi in perpetuum. Nunciauit ergo Moyſes ver-
ba populi ad Dominum.
Qui dixit ei: Vade ad populum,& ſanctifica illos
hodie, & cras, lauentque veſtimenta ſua.
Et ſint parati in diem tertium: in die enim tertia
deſcendet Dominus coram omni plebe ſuper mō-
tem Sinai.
Conſtitueſque terminos populo per circuitum,
& dices ad eos: Cauete ne aſcendatis in montem,
* nec tangatis fines illius: omnis qui tetigerit mō-
tem, morte morietur.
Manus non tanget eum, ſed lapidibus opprime-
tur,aut confodietur iaculis: ſiue iumentum fuerit,
ſiue homo,non viuet: cum cœperit clangere bucci-
na, tunc aſcendant in montem.
Deſcenditq; Moyſes de monte ad populū,& ſan-
ctificauit eum. Cumque lauiſſent veſtimenta ſua,
Ait ad eos: Eſtote parati in diem tertium, & ne
appropinquetis vxoribus veſtris.
Iamq; aduenerat tertius dies, & mane inclarue-
rat:& ecce cęperunt audiri tonitrua,ac micare ful-
gura & nubes denſiſſima operirę montem,clangor-
que buccinæ vehementius perſtrepebat: & timuit
populus qui erat in caſtris.
Cumque eduxiſſet eos Moyſes in occurſum Dei
de loco caſtrorum, ſteterunt ad radices montis.
* Totus autem mons Sinai fumabat: eo quod de-
ſcendiſſet Dominus ſuper eum in igne, & aſcende-
ret fumus ex eo quaſi de fornace: eratque omnis
mons terribilis.
Et ſonitus buccinæ paulatim creſcebat in maius,
& prolixius tēdebatur: Moyſes loquebatur,& Deus
reſpondebat ei.
Deſcenditque Dominus ſuper montem Sinai in
ipſo mōtis vertice,& vocauit Moyſen in cacumen
eius. Quò cum aſcendiſſet,
Dixit ad eum: Deſcende,& conteſtarę populum:
ne forte velit tranſcendere terminos ad videndum
Dominum, & pereat ex eis plurima multitudo.
Sacerdotes quoque qui accedunt ad Dominum,
ſanctificentur, ne percutiat eos.
Dixitque Moyſes ad Dominum: Non poterit
vulgus aſcendere in montem Sinai: tu enim teſti-
ficatus es, & iuſſiſti, dicens: Pone terminos circa
montem, & ſanctifica illum.
Cui ait Dominus: Vade, deſcende: aſcendeſque
tu, & Aaron tecum: ſacerdotes autem & populus
ne tranſeant terminos, nec aſcendant ad Dominū,
ne forte interficiat illos.
Deſcēditq; Moyſes ad populū,& oīa narrauit eis.

* Heb. 12. 18.

*Deut 4.14.

CAP. XX.

LOcutuſque eſt Dominus cunctos ſermones
hos:
Ego ſum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de
terra Aegypti, de domo ſeruitutis.
Non habebis deos alienos coram me.
* Non facies tibi ſculptile, neque omnem ſimili-
tudinem quæ eſt in cœlo deſuper, & quæ in terra
deorſum,nec eorum quæ ſunt in aquis ſub terra.
Non adorabis ea neque coles: ego ſum Dominus
Deus tuus fortis, zelotes, viſitans iniquitatem pa-
trum in filios,in tertiam & quartam generationem
eorum qui oderunt me:

*Deut. 5. 6. Pſ. 80. 11. 96. 7 Leu. 26. 1. Deu. 4. 15. Ioſ. 24. 14.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Dixitque Dominus ad Moſeh: Ecce ego venio ad te in*
denſitate nubis, vt audiat populus, dum loquor tecum,&
etiam tibi credant in ſæculum. Et nunciauit Moſeh ver-
ba populi Domino.
10 *Dixitq; Dominus ad Moſeh: Vade ad populum,& ſan-*
ctifica eos hodie, & cras,& lauabunt veſtimenta ſua.
11 *Et erunt parati ad diem tertium,quia die tertia deſcē-*
det Dominus in oculis omnis populi ſuper montem Sinai.
12 *Et pones terminum populo per circuitum, dicendo: Ca-*
uete vt non aſcendatis in montem, & ne tangatis termi-
num eius: omnis qui tetigerit montem moriendo morie-
tur.
13 *Non tanget eum manus, ſed lapidando lapidabitur,vel*
iaculando iaculabitur: tam animal,quam vir non viuet:
cum prolixum ſonitum dederit buccina,tunc aſcendent in
montem.
14 *Et deſcendit Moſeh è monte ad populum, & ſanctifica-*
uit populum, & lauerunt veſtimenta ſua.
15 *Et dixit ad populum: Eſtote parati ad tres dies, ne ap-*
propinquetis vxori.
16 *Et fuit, die tertia cum eſſet mane, fuerunt voces, &*
fulgura, & nubes grauis ſuper montem, & ſonitus buc-
cina fortis valde: & expauit omnis populus qui erat in
caſtris.
17 *Et eduxit Moſeh populum in occurſum Dei è caſtris,*
& ſteterunt in inferiori parte montis.
18 *Et mons Sinai fumabat totus, eo quod deſcendebat ſu-*
per eum Dominus in igne, & aſcendit fumus eius, ſicut
fumus fornacis, & commotus eſt omnis mons valde.
19 *Et fuit, ſonitu buccinæ eunte, & forti exiſtente valde:*
Moſeh loquebatur, & Deus reſpondebat ei in voce.
20 *Et deſcendit Dominus ſuper montem Sinai ſuper ver-*
ticem montis, & vocauit Dominus Moſeh ad verticem
montis, & aſcendit Moſeh.
21 *Dixitq; Dominus ad Moſeh: Deſcende conteſtare popu-*
lum, ne forte deſtruat terminum vt aſcendant ad Domi-
num, vt videant, & corruant ex eis multi.
22 *Et etiam ſacerdotes qui accedunt ad Dominum,ſancti-*
ficabunt ſe, ne forte in eis diuiſionem faciat Dominus.
23 *Dixitq; Moſ[illegible] Dominum: Non poterit populus ad-*
ſcendere ad mon[illegible] Sinai: quia tu conteſtatus es nos di-
cendo: Termina montem, & ſanctifica eum.
24 *Dixitque ad eum Dominus: Vade,deſcende, & aſcende*
tu, & Aharon tecum,& ſacerdotes,& populus ne diruāt
terminum, vt aſcendant ad Dominum, ne forte diuiſio-
nem faciat in eis.
25 *Deſcenditq; Moſeh ad populum, & dixit ad eos.*

CAP. XX.

1 *ET locutus eſt Deus omnia verba iſta dicendo.*
2 *Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te è terra Ægypti,*
è domo ſeruorum.
3 *Non erunt tibi dij alij coram me.*
4 *Non facies tibi ſculptile, & omnem ſimilitudinem,quæ*
eſt in cælo ſurſum, & quæ in terra deorſum, & quæ in
aquis ſubter terram.
5 *Non incuruabis te eis,& non coles eas: quia ego Domi-*
nus Deus tuus,Deus zelotes viſitans iniquitatem patrum
ſuper filios,ſuper tertios,& ſuper quartos odientibus me.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Dixit autem Dominus ad Moyſen : Ecce ego aduenio ad te in columna nubis, vt audiat populus loquenté me ad te,& tibi credant in ſæculũ. Nunciauit autem Moyſes verba populi ad Dominum.

10 Dixit autem Dominus ad Moyſen : Deſcendens teſtare populo,& purifica illos hodie, & cras, & lauent veſtimenta,

11 Et ſint parati in diem tertiam : tertia enim die deſcendet Dominus in montem Sina coram omni populo:

12 Et terminabis populum in circuitu dicens : Attendite vobiſipſis, ne aſcendatis in montem,neque tangatis quid illius: omnis, qui tetigerit montem, morte peribit:

13 Non tanget eum manus, in lapidibus enim lapidabitur,vel iaculo confodietur: ſiue pecus,ſiue homo,non viuet. cum voces,& tubæ & nubes diſceſſerint à monte, illi aſcendent in montem.

14 Deſcendit autem Moyſes de monte ad populum, & ſanctificauit eos, & lauerunt veſtimenta.

15 Et dixit populo: Eſtote parati,tres dies ne acceſſeritis ad vxorem.

16 Factum eſt autem die tertia,cum eſſet diluculum verſus:& factæ ſunt voces,& fulgura,& nubes caliginoſa ſuper montem Sina: vox tubæ ſonabat magnũ:& conſternatus eſt oĩs populus,qui in caſtris.

17 Et eduxit Moyſes populum in occurſum Dei è caſtris, & aſtiterunt ſub monte.

18 Mons Sina fumabat totus, eo quod deſcenderat ſuper eum Deus in igne: & aſcendebat fumus,tamquam fumus fornacis:& obſtupuit omnis populus valde.

19 Factæ ſunt autem voces tubæ procedẽtes fortiores valde: Moyſes loquebatur, Deus autem reſpondebat ei voce.

20 Deſcendit autem Dominus ſuper montem Sina ſuper cacumen montis,& vocauit Dominus Moyſen in cacumen montis. Et aſcendit Moyſes.

21 Et ait Deus ad Moyſen , dicens : Deſcendens teſtare populo : ne forte appropinquent ad Deum ad ſpectandum, & cadant ex eis multitudo.

22 Et Sacerdotes,qui appropinquant ad Dominum Deum,ſanctificentur, ne forte interimat de eis Dominus.

23 Et dixit Moyſes ad Deum : Non poterit populus aſcendere ad montem Sina: tu enim teſtatus es nobis, dicens: Termina montem, & ſanctifica eum.

24 Dixit autem ei Dominus: Vade,deſcende, & adſcende tu, & Aaron tecum : ſacerdotes autem , & populus ne vim faciant aſcẽdere ad Deum,ne forte perdat de eis Dominus.

25 Deſcendit autem Moyſes ad populũ,& dixit eis.

C A P. XX.

1 ET locutus eſt Dominus omnia verba hæc , dicens:

2 Ego ſum Dominus Deus tuus , qui eduxi te de terra Aegypti, de domo ſeruitutis.

3 Non erunt tibi Dij alij præter me.

4 Non facies tibi ipſi idolum , nec cuiuſquam ſimilitudinem, eorum quæcumq; ſunt in cœlo surſum, & quæcumque in terra deorſum,& quæcumque ſunt in aquis ſubtus terram.

5 Non adorabis illa, neq; coles illa : ego enim ſum Dominus Deus tuus, Deus Zelotes,reddens peccata patrum in filios vſque in tertiam , & quartam progeniem iis, qui oderunt me:

Chald. Paraph. Tranſl.

9 *Dixitq́ Dominus ad Moyſen : Ecce ego apparebo tibi in caligine nubis, vt audiat populus cum loquar tecum, tibi quoque credant in perpetuum. Nunciauitq́ Moyſes verba populi coram Domino.*

10 *Dixitq́ Dominus ad Moyſen:Vade ad populum,& praparabis eos hodie & cras, lauentq́ veſtimenta ſua:*

11 *Et ſint parati in diem tertium : quoniam in die tertio reuelabit Dominus in oculis omnis populi ſuper montem Sinai.*

12 *Conſtituesq́ terminos populo per circuitum , dicens: Cauete vobis ne aſcendatis in montem,neque accedatis ad finem eius : omnis qui acceſſerit ad montem , occiſione occidetur.*

13 *Non tangat eum manus , quoniam lapidatione lapidabitur, aut iaculis confodietur, ſiue iumentum,ſiue homo, non viuet. quando tuba ſubtracta fuerit , ipſi habebunt facultatem aſcendendi in montem.*

14 *Deſcenditq́ Moyſes de monte ad populum, & praeparauit eos, & lauerunt veſtimenta ſua:*

15 *Et ait ad populum: Eſtote parati in diem tertium, non appropinquetis vxoribus.*

16 *Et factum eſt in die tertio cum eſſet manè : & fuerunt voces & fulgura, & nubes grauis ſuper montem, & vox tuba fortis nimis: & commotus eſt omnis populus qui erat in caſtris.*

17 *Eduxitq́ Moyſes populum de caſtris in occurſum verbi Dei, & ſteterunt ad radices montis.*

18 *Mons autem Sinai fumabat totus , eo quòd reuelatus erat Dominus ſuper eum in igne , & aſcendit fumus eius quaſi fumus fornacis: & contremuit omnis mons valdè.*

19 *Vox autem tuba ibat, & conualeſcebat nimis : Moyſes loquebatur, & à facie Dei reſpondebatur ei voce.*

20 *Et reuelatus eſt Dominus ſuper montem Sinai in vertice montis , & vocauit Dominus Moyſen ad verticem montis. Et aſcendit Moyſes.*

21 *Dixitq́ Dominus ad Moyſen: Deſcende, conteſtare populum , ne forte tranſgrediantur vt videant Dominum, & cadat ex eis multitudo.*

22 *Sacerdotes quoque qui accedunt ad miniſtrandum corã Domino, ſanctificentur,ne forte iraſcatur contra eos Dominus.*

23 *Dixitq́ Moyſes coram Domino : Non poterit populus aſcendere in montem Sinai,quoniam tu cõteſtatus es nos, dicens: Pone terminum circa montem, & ſanctifica eum.*

24 *Dixitq́ ei Dominus : Vade deſcende : aſcendesq́ tu, & Aaron tecum:ſacerdotes autem & populus non tranſgrediantur vt aſcendant in cõſpectum domini, ne forte iraſcatur contra eos.*

25 *Deſcenditq́ Moyſes ad populum, & narrauit eis.*

C A P. XX.

1 *LOcutuſque eſt Deus cunctos ſermones hos, dicens:*

2 *Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti de domo ſeruitutis.*

3 *Non erit tibi Deus alius prater me.*

4 *Non facies tibi imaginem neque omnem ſimilitudinem eorum que in cœlo ſunt deſuper,neque eorum qua in terra ſunt deorſum,neque eorum qua in aquis ſunt ſub terra.*

5 *Non adorabis ea, neque ſeruies eis: quoniam ego Dominus Deus tuus, Deus zelotes,viſitans peccata patrum ſuper filios tranſgreſſores in tertiam , & in quartam generationem,his qui oderunt me, quando filij ſequuntur peccata patrum.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

6 Et faciens miſericordiam in millia his qui diligunt me, & cuſtodiunt præcepta mea.

*Deut. 5. 11. Leu. 19. 12.
7 * Non aſſumes nomen Domini Dei tui in vanũ: nec enim habebit inſontem Dominus eum qui aſſumpſerit nomen Domini Dei ſui fruſtra.

Matt. 5. 27.
8 * Memento vt diem ſabbati ſanctifices.

* Eze. 20. 12.
9 Sex diebus operaberis,& facies omnia opera tua.

Deu. 5. 13. Inf. 31. 14.
10 Septimo autẽ die ſabbatum Domini Dei tui eſt: non facies omne opus in eo, tu,& filius tuus,& filia tua, ſeruus tuus & ancilla tua, iumentum tuum, & aduena qui eſt intra portas tuas.

* Gen. 2. 2.
11 * Sex enim diebus fecit Dominus cœlum & terram,& mare,& omnia quæ in eis ſunt,& requieuit in die ſeptimo, idcirco benedixit Dominus diei ſabbati, & ſanctificauit eum.

*Deut. 5. 16. Mar. 15 4. Eph. 6. 2.
12 * Honora patrem tuum & matrem tuum, vt ſis longæuus ſuper terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi.

* Matt. 5. 16.
13 * Non occides.
14 Non mœchaberis.
15 Non furtum facies.
16 Non loqueris contra proximum tuum falſum teſtimonium.

*Ro. 7. 7. 13. 9.
17 * Non concupiſces domum proximi tui: nec deſiderabis vxorem eius, non ſeruum, non ancillam, non bouem, non aſinum, nec omnia quæ illius ſunt.

18 Cunctus autem populus videbat voces & lampades & ſonitum buccinæ, montemque fumantem: & perterriti ac pauore concuſſi, ſteterunt procul,

19 Dicentes Moyſi: Loquere tu nobis, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.

20 Et ait Moyſes ad populũ: Nolite timere, vt enim probaret vos venit Deus, & vt terror illius eſſet in vobis, & non peccaretis.

Heb. 12. 18.
21 Stetitque populus de longe. Moyſes autem acceſſit ad caliginem in qua erat Deus.

Deu. 11 16.
22 Dixit præterea Dominus ad Moyſen: Hæc dices filiis Iſrael: Vos vidiſtis quod de cœlo locutus ſim vobis.

23 Non facietis deos argenteos, nec deos aureos facietis vobis.

*Inf. 27 8. 38. 7.
24 * Altare de terra facietis mihi, & offeretis ſuper eo holocauſta & pacifica veſtra, oues veſtras & boues in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei: veniam ad te, & benedicam tibi.

*Deut. 27. 5. Ioſ. 8. 31.
25 * Quod ſi altare lapideum feceris mihi, non ædificabis illud de ſectis lapidibus: ſi enim leuaueris cultrum ſuper eo, polluetur.

26 Non aſcendes per gradus ad altare meum, ne reueletur turpitudo tua.

CAP. XXI.

Deu. 15 12. Ier. 34. 14.
1 HÆc ſunt iudicia quæ propones eis.
2 Si emeris ſeruum Hebræorum, ſex annis ſeruiet tibi: in ſeptimo egredietur liber gratis.
3 Cum quali veſte intrauerit, cum tali exeat: ſi habens vxorem, & vxor egredietur ſimul.
4 Sin autem dominus dederit illi vxorem, & pepererit filios & filias: mulier & liberi eius erũt domini ſui, ipſe vero exibit cum veſtitu ſuo.
5 Quod ſi dixerit ſeruus: Diligo dominum meum, & vxorem ac liberos, non egrediar liber:

Offe-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Et faciens miſericordiam in mille diligentibus me, & cuſtodientibus præcepta mea.*
7 *Non aſſumes nomen Dei tui in vanum, quia non innocentem Dominus iudicabit eum qui aſſumpſerit nomen eius in vanum.*
8 *Recordare diei ſabbati, vt ſanctifices illum.*
9 *Sex diebus operaberis, & facies omne opus tuum.*
10 *Et die ſeptimo ſabbatum eſt Domino Deo tuo: non facies omne opus tu, & filius tuus, & filia tua, & ſeruus tuus, & ancilla tua, & animal tuum, & peregrinus tuus, qui eſt intra portas tuas.*
11 *Quia ſex diebus fecit Dominus cælum, & terram, & mare, & omnia quæ ſunt in eis, & requieuit die ſeptimo, idcirco benedixit Dominus diei ſabbati, & ſanctificauit eum.*
12 *Honora patrem tuum, & matrem tuam, vt prolongentur dies tui ſuper terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi.*
13 *Non occides.*
14 *Non committes adulterium.*
15 *Non furaberis.*
16 *Non teſtificaberis in proximum tuum teſtimonium mendax.*
17 *Non concupiſces domum proximi tui, non concupiſces vxorem proximi tui, neque ſeruum eius, neque ancillam eius, neque bouem eius, neque aſinum eius, neque omne quod eſt proximo tuo.*

18 *Et omnis populus videbat voces, & lampades, & ſonitum buccinæ, & montem fumantem: & vidit populus, & mouebant ſe, & ſteterunt procul.*
19 *Et dixerunt ad Moſeh: Loquere tu nobiſcum, & audiemus, & ne loquatur nobiſcum Deus, ne forte moriamur.*

20 *Dixitq́; Moſeh ad populum: Ne timeatis, quia vt tentaret vos venit Deus, & vt eſſet timor eius coram vobis, vt non peccetis.*
21 *Et ſtetit populus procul. Et Moſeh appropinquauit ad caliginem in qua erat Deus.*
22 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Sic dices ad filios Iſrael: Vos vidiſtis quod è cælo locutus ſum vobiſcum.*

23 *Non facietis mecum deos argenteos, & deos aureos non facietis vobis.*
24 *Altáre terreum facies mihi, & immolabis ſuper illud holocauſta tua, & pacifica tua, pecudes tuas, & boues tuos in omni loco quo memorare faciam nomen meum: veniam ad te, & benedicam tibi.*

25 *Et ſi altare lapideum feceris mihi, non ædificabis eos exciſos: ſi malleum eleuaueris ſuper illud, polluesillud.*

26 *Et non aſcendes per gradus ad altare meum, vt non detegatur turpitudo tua ſuper illud.*

CAP. XXI.

1 *ET hæc ſunt iudicia quæ pones coram eis.*
2 *Si emeris ſeruum Hebræum, ſex annis ſeruiat, & in ſeptimo egredietur liber gratis.*
3 *Si cum corpore ſuo ingreſſus fuerit, cum corpore ſuo egredietur. Si maritus mulieris erat, egredietur vxor eius ſecum.*
4 *Si dominus eius dederit ei vxorem, & pepererit ei filios, vel filias, vxor, & filij eius, erit domino eius, & ipſe egredietur cum corpore ſuo.*
5 *Et ſi dicendo dixerit ſeruus: Dilexi dominum meum, vxorem meam, & filios meos, non egrediar liber.*

Aſcen-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

6 Et faciens miſericordiam in millia iis, qui dili-
gunt me, & qui ſeruant præcepta mea.
7 Non aſſumes nomen Domini tui in vano, non
enim mundabit Dominus Deus tuus aſſumentem
nomen eius in vano.
8 Memento diem ſabbatorum ſanctificare eam.
9 Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua:
10 Die autẽ ſeptimo ſabbata Domino Deo tuo: non
facies in eo vllum opus tu, & filius tuus, & filia tua,
puer tuus, & ancilla tua, bos tuus, & ſubiugale tuũ,
& omne pecus tuũ, & proſelytus, qui incolit in te.
11 In diebus enim ſex fecit Dominus cœlum, & ter-
ram, & mare, & omnia quæ in eis, & requieuit die
ſeptima, propter hoc benedixit Dominus diem ſe-
ptimam, & ſanctificauit eam.
12 Honora patrem tuum, & matrem tuam, vt bene
tibi ſit, & vt longæuus ſis ſuper terram bonam,
quam Dominus Deus tuus dat tibi.
13 * Non occides. *
14 Non mœchaberis.
15 Non furaberis. *
16 Non falſo teſtaberis contra proximum tuum te-
ſtimonium falſum.
17 Non concupiſces vxorem proximi tui: non con-
cupiſces domum proximi tui: neque agrum eius,
neque puerum eius, neque ancillam eius, neque
bouem eius, neque ſubiugale eius, neque vllum
pecus eius, neque quæcumque proximi tui ſunt.
18 Et omnis populus videbat vocem, & lampades,
& vocem tubæ, & montem fumantem: territi au-
tem omnis populus ſteterunt à longè.
19 Et dixerunt ad Moyſen: Loquere tu nobis, & nõ
loquatur ad nos Deus: ne moriamur.
20 Et dicit eis Moyſes: Fidite, propterea enim venit
Deus tentare vos, vt ſit timor eius in vobis, vt ne
peccetis.
21 Stetit autem populus à longe. Moyſes autem in-
trauit in caliginem, vbi erat Deus.
22 Dixit autem Dominus ad Moyſen: Hæc dices
domui Iacob, & annũciabis filiis Iſrael: Vos vidiſtis,
quia de cœlo locutus ſum ad vos.
23 Non facietis vobiſipſis Deos argenteos, & Deos
aureos non facietis vobiſipſis.
24 Altare de terra facietis mihi, & immolabitis ſu-
per illud holocauſtomata veſtra, & ſalutaria veſtra,
& oues, & vitulos veſtros in omni loco, vbicumq;
annominauero nomen meum illic: & veniam ad
te, & benedicam te.
25 Sin autem de lapidibus altare facies mihi, non
ædificabis eos ſectos: cultrum enim tuum inieciſti
ſuper eos, & inquinati ſunt.
26 Non aſcendes in gradibus ad altare meum, ne re-
ueles turpitudinem tuam ſuper illud.

* Quæ ſupra duobus aſteris clauduntur hic habentur in Romana Editione Septuaginta Interp.

C A P. XXI.

1 ET hæ ſũt iuſtificationes, quas appones corã illis.
2 Si acquiſieris ſeruum Hebræum, ſex annos ſer-
uiet tibi: ſeptimo autem anno abibit liber gratis:
3 Si ipſe ſolus intrauerit, & ſolus exibit: ſin autem
vxor intrauerit ſimul cum eo, exibit, & vxor eius.
4 Et vero, ſi dominus dederit ei vxorem, & pepere-
rit ei filios, vel filias: vxor & paruuli erunt domino
eius, ipſe autem ſolus exibit.
5 Sin autem reſpondens ſeruus dixerit: Dilexi do-
minum meum, & vxorem, & paruulos, non abeo
liber:

Chald. Paraph. Tranſl.

6 *Et faciens miſericordiam in mille generationes, diligen-
tibus me, & cuſtodientibus præcepta mea.*
7 *Non iurabis in nomine Dei tui fruſtrà, quia non iuſti-
ficabit Dominus illum, qui iurauerit in nomine ſuo in
vanum.*
8 *Memento diei ſabbati, vt ſanctifices eum.*
9 *Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua:*
10 *Die autem ſeptimo ſabbatum eſt coram Domino Deo
tuo: non facies in eo omne opus tu, & filius tuus, & filia
tua, ſeruus tuus, & ancilla tua, & iumentum tuum, &
peregrinus qui eſt in vrbe tua.*
11 *Quia ſex diebus fecit Dominus cœlum, & terram, ma-
re. & omnia quæ in eis ſunt, & requieuit in die ſeptimo,
idcircò benedixit Dominus diei ſabbati, & ſanctificauit
eum.*
12 *Honora patrem tuum, & matrem tuam, vt prolongen-
tur dies tui ſuper terram, quam Dominus Deus tuus da-
bit tibi.*
13 *Non occides animam:*
14 *Non mœchaberis:*
15 *Non furaberis:*
16 *Non teſtificaberis contra proximum tuum falſum teſti-
monium.*
17 *Non concupiſces domum proximi tui: non concupiſces
vxorem proximi tui, neque ſeruum eius, neque ancillam
eius, neque bouem, neque aſinum eius, neque omnia quæ
ſunt proximi tui.*
18 *Omniſq́; populus videbat voces, & lampades, & vocem
tubæ, & montem fumantem: viditq́; populus, & contre-
muerunt, & ſteterunt procul.*
19 *Dixeruntq́; ad Moyſen: Loquere tu nobiſcum, & obe-
diemus: & non loquatur nobiſcum verbum à facie Do-
mini, ne fortè moriamur.*
20 *Dixitq́; Moyſes ad populum: Ne timeatis, quia vt pro-
baret vos Dominus, reuelata eſt gloria Dei, & vt ſit ti-
mor eius ſuper faciem veſtram, vt non peccetis.*
21 *Stetitq́; populus à longè. Et Moyſes acceſſit verſus ca-
liginem, vbi erat gloria Dei.*
22 *Dixitque Dominus ad Moyſen: Hæc dices filiis Iſrael:
Vos vidiſtis, quòd de cœlo locutus ſum vobiſcum.*
23 *Non facietis coram me Deos argenteos, neque Deos au-
reos facietis vobis.*
24 *Altare de terra facies coram me, & immolabis ſuper
eo holocauſta tua, & ſacrificia ſanctificata tua de ouibus
tuis, & de bobus in omni loco, in quo habitare fecero glo-
riam meam: ibi mittam benedictionem meam, & benedi-
cam tibi.*
25 *Si autem altare ex lapidibus feceris coram me, non æ-
dificabis ſectos lapides: ne fortè leues gladium tuum ſuper
illo, & profanes eum.*
26 *Et non aſcendes per gradus ſuper altare meum, vt
non reueletur turpitudo tua ſuper eo.*

C A P. XXI.

1 *ET hæc ſunt iudicia, quæ propones coram eis.*
2 *Quando emeris ſeruum filium Iſrael, ſex annis
ſeruiet: & in anno ſeptimo egredietur liber gratis.*
3 *Si ſolus intrauerit, ſolus egredietur: ſi maritus vxoris
eſt, egredietur vxor eius cum eo.*
4 *Si dominus eius dederit ei vxorem, & pepererit ei fi-
lios, aut filias: vxor & filij eius erunt domini ſui, & ipſe
egredietur ſolus.*
5 *Si autem dicens dixerit ſeruus: Diligo dominum meũ,
vxorem meam, & liberos meos, non egrediar liber.*

Addu- Appli-

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Offeret eum dominus diis, & applicabitur ad oſtium, & poſtes, perforabitque aurem eius ſubula: & erit ei ſeruus in ſæculum:	6	*Aſcendere faciet eum dominus ſuus ad iudices, & accedere faciet eum ad oſtium, vel ad poſtem, & perforabit dominus eius, aurem eius ſubula: & ſeruiet ei in ſeculum.*
Si quis vendiderit filiam ſuam, in famulam, non egredietur ſicut ancillæ exire conſueuerunt.	7	*Et ſi vendiderit vir filiam ſuam in ancillam, non egredietur quemadmodum egrediuntur ſerui.*
Si diſplicuerit oculis domini ſui cui tradita fuerat, dimittet eam: populo autem alieno vendendi non habebit poteſtatem, ſi ſpreuerit eam.	8	*Si diſplicuerit in oculis domini ſui, quia non deſponſauit eam, redimere faciet eam: populo alieno, non erit poteſtas vendendi eam, cum ſpreuerit eam.*
Sin autem filio ſuo deſponderit eam, iuxta morem filiarum faciet illi.	9	*Et ſi filio ſuo deſponderit eam, ſecundum morem filiarum faciet ei.*
Quod ſi alterā ei acceperit, prouidebit puellæ nuptias, & veſtimēta, & pretiū pudicitiæ nō negabit.	10	*Si alteram acceperit ſibi, alimentum eius, operimentum eius, & tempus eius non diminuet.*
Si tria iſta non fecerit, egredietur gratis abſque pecunia.	11	*Et ſi tria hæc non fecerit ei, egredietur gratis abſque argento.*
eu. 17. 1.19 * Qui percuſſerit hominem volens occidere, morte moriatur.	12	*Qui percuſſerit virum, & mortuus fuerit, moriendo morietur.*
Qui autem non eſt inſidiatus, ſed Deus illum tradidit in manus eius: conſtituam tibi locum in quem fugere debeat.	13	*Et ſi non inſidiatus eſt ei, ſed Deus fuit cauſa, vt veniret ad manum eius: ponam tibi locum ad quem fugiet.*
Si quis per induſtriam occiderit proximum ſuū, & per inſidias: ab altari meo euelles eum, vt moriatur.	14	*Sin vero voluntariè egerit contra proximum ſuum, occidendo eum dolo: ab altari meo, tolles eum, vt moriatur.*
Qui percuſſerit patrem ſuum, aut matrem, morte moriatur.	15	*Et qui percuſſerit patrem ſuum, & matrem ſuam, moriendo morietur.*
Qui furatus fuerit hominem, & vendiderit eū, conuinctus noxæ, morte moriatur.	16	*Et qui furatus fuerit virum, & vendiderit eum, & inuentus fuerit in manu eius, moriendo morietur.*
l.20. . 20. Qui maledixerit patri ſuo, vel matri, morte moriatur.	17	*Et qui maledixerit patri ſuo, & matri ſuæ, moriendo morietur.*
t.15. t. 7. Si rixati fuerint viri, & percuſſerit alter proximum ſuum lapide, vel pugno, & ille mortuus non fuerit, ſed iacuerit in lectulo:	18	*Et ſi rixati fuerint viri, & percuſſerit vir proximum ſuum lapide, vel pugno, & non fuerit mortuus, ſed ceciderit in lectum.*
Si ſurrexerit, & ambulauerit foris ſuper baculū ſuum, innocens erit qui percuſſerit, ita tamen vt operas eius, & impenſas in medicos reſtituat.	19	*Si ſurrexerit, & ambulauerit foras ſuper baculo ſuo, innocens erit qui percuſſit, tantum damnum ceſſationis eius dabit, & medendo mederi faciet.*
Qui percuſſerit ſeruum ſuum, vel ancillam virga, & mortui fuerint in manibus eius, criminis reus erit.	20	*Et ſi percuſſerit quiſpiam ſeruum ſuum, vel ancillam ſuam virga, & mortuus fuerit ſub manu eius, vindicando vindicabitur.*
Sin autem vno die, vel duobus ſuperuixerit, non ſubiacebit pœnæ, quia pecunia illius eſt.	21	*Verumtamen ſi per diem, vel per duos dies ſteterit, non vindicabitur, quia argentum eius eſt.*
Si rixati fuerint viri, & percuſſerit quis mulierem prægnantem, & abortiuum quidem fecerit, ſed ipſa vixerit: ſubiacebit damno quantum maritus mulieris expetierit, & arbitri iudicauerint.	22	*Et ſi rixati fuerint viri, & percuſſerint mulierem prægnantem, & egreſſi fuerint nati eius, & non fuerit mors: puniendo punietur, quemadmodum impoſuerit ei maritus mulieris, & dabit; vt ſtatuerint iudices.*
Sin autem mors eius fuerit ſubſecuta, reddet animam pro anima,	23	*Et ſi mors fuerit, dabis animam pro anima.*
tatt. 8. .24. 1.19 * Oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede,	24	*Oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede.*
Aduſtionem pro aduſtione, vulnus pro vulnere, liuorem pro liuore.	25	*Aduſtionem pro aduſtione, vulnus pro vulnere, liuorē pro liuore.*
Si percuſſerit quiſpiam oculum ſerui ſui, aut ancillæ, & luſcos eos fecerit, dimittet eos liberos pro oculo quem eruit,	26	*Et ſi percuſſerit quiſpiam oculum ſerui ſui, vel oculum ancillæ ſuæ, & corruperit eum, liberum dimittet eum pro oculo eius.*
Dentem quoque ſi excuſſerit ſeruo, vel ancillæ ſuæ, ſimiliter dimittet eos liberos.	27	*Et ſi dentem ſerui ſui, vel dentem ancillæ ſuæ excuſſerit, liberum dimittet eum pro dente eius.*
Si bos cornu percuſſerit virum, aut mulierem, & mortui fuerint, lapidibus obruetur: & non comedentur carnes eius, dominus quoque bouis innocens erit.	28	*Et ſi cornu petierit bos virum, vel mulierem, & mortuus fuerit, lapidando lapidabitur bos: & non comedetur de carne eius, & dominus bouis erit innocens.*
Quod ſi bos cornupeta fuerit ab heri, & nudiuſtertius, & conteſtati ſunt dominum eius, nec recluſerit eum, occideritq; virum, aut mulierem: & bos lapidibus obruetur, & dominum eius occidēt.	29	*Et ſi bos cornupeta fuerit ab heri, & nudiuſtertius, & conteſtatio facta fuerit domino eius, & non cuſtodierit eum, & occiderit virum, vel mulierem: bos lapidabitur, & etiam dominus eius morietur.*
Quod ſi pretium fuerit ei impoſitum, dabit pro anima ſua quidquid fuerit poſtulatus.	30	*Si redemptio impoſita fuerit ei, dabit redemptionem animæ ſuæ, iuxta omne quod impoſitum fuerit ei.*
Filium quoque & filiam ſi cornu percuſſerit, ſimili ſententiæ ſubiacebit.	31	*Si filium cornu petierit, vel filiam cornu petierit, ſecundum iudicium hoc fiet ei.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Adducet eum dominus eius ad tribunal Dei, & tunc adducet eum ad oſtium, & ad poſtem, & perforabit dominus eius aurem ſubula: & ſeruiet ei in ſeculum	6	*Applicabitq́ eum dominus eius coram iudicibus, & applicabit eum ad oſtium, aut ad poſtem, & perforabit dominus eius aurem eius ſubula: & erit ei ſeruus ſeruiens ei in ſæculum.*
Si quis autem vendiderit filiam ſuam famulam, non abibit, ita vt recedunt ancillæ.	7	*Si autem vir vendiderit filiam ſuam in ancillam, non egredietur ſicut egrediuntur ſerui.*
Si non placuerit domino ſuo, quam adnominauit ſibi, redimet eam: genti autem exteræ non eſt dominus, vendere illam, quoniam ſpreuit in ea.	8	*Si diſplicuerit in oculis domini ſui, quam ſibi deſponderat, liberam faciet eam: non habebit facultatem, vt vendat eam viro alij, cùm dominatus fuerit eius.*
Quod ſi filio adnominauerit eam, ſecundum iuſtificationem filiarum faciet ei.	9	*Si autem filio ſuo deſponderit eam, iuxta conſuetudinem filiarum Iſrael faciet ei.*
Quod ſi aliam acceperit ſibi, quæ opus ſunt, & veſtem, & conuerſationem eius non fraudabit.	10	*Si alteram acceperit ſibi, nutrimentum eius, veſtimẽtumq́, & concubitum eius non prohibebit.*
Sin autem tria hæc non fecerit ei, exibit gratis ſine argento.	11	*Et ſi tria hæc non fecerit ei, egredietur gratis abſque argento.*
Quod ſi quis percuſſerit aliquem, & mortuus fuerit, morte moriatur:	12	*Qui percuſſerit virum, & mortuus fuerit, occiſione occidatur.*
Qui autem nolens, ſed Deus tradidit in manus eius: dabo tibi locum, quo fugiat illuc, qui interfecit.	13	*Qui autem non eſt inſidiatus, ſed à facie Dei traditus eſt manui eius: conſtituam tibi locum, ad quem fugiat.*
Si quis autem inſidiatus fuerit proximo, ad occidendum eum dolo, & confugerit: ab altari meo capies eum, vt tradatur morti.	14	*Et quando impiè egerit vir contra proximum ſuum, vt interficiat eum per inſidias: de conſpectu altaris mei tolles eum, vt interficiatur.*
Qui verberat patrem ſuum, vel matrem ſuam, morte moriatur. *	15	*Qui autem percuſſerit patrem ſuum, aut matrem ſuam, morte moriatur.*
Quicumque furatus fuerit quempiam filiorum Iſrael, & opprimens eum vendiderit, & inuentus fuerit in eo, morte pereat.	16	*Qui furatus fuerit animam de filiis Iſrael, & vendiderit eam, inuentaque fuerit in manu eius, morte moriatur.*
* Qui maledicit patrem ſuum, vel matrem ſuã, peribit morte. *	17	*Qui autem maledixerit patri ſuo, vel matri ſuæ, morte moriatur.*
Sin autem iurgati fuerint duo viri, & percuſſerint proximum lapide, vel pugno, & non fuerit mortuus, decubuerit autem in cubili.	18	*Et quando rixati fuerint viri, & percuſſerit vir proximum ſuum lapide, aut pugno, & non fuerit mortuus, ſed ceciderit in lectulo, & fuerit ocioſus.*
Si exurgens homo ambulauerit foras ſuper virgam, inſons erit, qui percuſſit, tantum ceſſationem ſoluet, & medicationes.	19	*Si ſurrexerit, & ambulauerit foris ſuper baculum ſuum, erit innocens percuſſor, ſed reſtituet id quod fuit ocioſus ab opere, & mercedem medici ſoluet.*
Si quis autem percuſſerit ſeruum ſuum, vel ancillam ſuam in virga, & mortuus fuerit ſub manibus eius, pœna punietur.	20	*Et quando percuſſerit vir ſeruum ſuum, aut ancillam ſuam virga, & mortuus fuerit ſub manu eius, iudicio iudicabitur.*
Sin autem ſuperuixerit diem vnum, vel duos, non puniatur, argentum enim eius eſt.	21	*Sed ſi die vno, aut duobus diebus ſuperuixerit, non iudicabitur, quoniam argentum ſuum eſt.*
Sin autem rixentur duo viri, & percuſſerint mulierem in vtero habentem, & exierit infans eius nõ formatus: multa multabitur, prout indixerit vir mulieris, dabit cum poſtulatione.	22	*Et quãdo rixati fuerint viri, & percuſſerint mulierem prægnantem, & egreſſus fuerit fœtus eius, & non fuerit mors: condemnatione condemnabitur, ſicut poſuerit ſuper eum maritus mulieris, & dabit per ſententiam iudicum.*
Si autem formatus fuerit, dabit animam pro anima,	23	*Si autem mortua fuerit, reddet animam pro anima.*
Oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede,	24	*Oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede.*
Combuſtionem pro combuſtione, vulnus pro vulnere, liuorem pro liuore.	25	*Aduſtionem pro aduſtione, vulnus pro vulnere, liuorẽ pro liuore.*
Si quis vero percuſſerit oculum famuli ſui, vel famulæ ſuæ, & excæcauerit, liberos dimittet eos pro oculo ipſorum.	26	*Et quando percuſſerit vir oculum ſerui ſui; aut oculũ ancillæ ſuæ, & corruperit eum, liberum dimittet eum pro oculo eius.*
Sin autem dentem famuli, vel dentẽ famulæ ſuę exciderit, liberos dimittet eos pro dente ipſorum.	27	*Et ſi dentem ſerui ſui, aut ancillæ ſuæ cadere fecerit: liberum dimittet eum pro dente eius.*
Sin autem cornu percuſſerit taurus virum, aut mulierem, & interierit, lapidibus lapidabitur taurus: & non manducabuntur carnes eius, dominus autem tauri innocens erit.	28	*Et quando bos viri cornu percuſſerit virum, aut mulierem, & mortuus fuerit, lapidatione lapidabitur bos: & non comedetur caro eius, dominus autem bouis erit innocens.*
Si autem taurus cornupeta fuerit ante heſternã, & nudiuſtertianam, & conteſtati fuerint domino eius, & non clauſerit eum, occiderit autem virum, vel mulierem: taurus lapidabitur, & dominus eius ſimul morietur.	29	*Si autem bos cornupeta fuerit ab heri, & nudiuſtertius, & conteſtati ſunt dominum eius, & non ſeruauerit eum, & interfecerit virum, aut mulierem: bos lapidabitur, dominus quoque eius interficietur.*
Sin autem precia redemptionis indicta fuerint ei, dabit precia redemptionis animæ ſuæ, quæcumque indixerint ei.	30	*Si pecuniam impoſuerint ſuper eum, dabit redemptionẽ animæ ſuæ, iuxta omnia quæ impoſuerint ſuper eum.*
Sin autem filium, vel filiam cornu percuſſerit, ſecundum iuſtificationem hanc facient ei.	31	*Si autem filium Iſrael cornu percuſſerit bos, aut filiam Iſrael cornu percuſſerit, iuxta iudicium hoc fiet ei.*

Quæ infra aſteriſcis clauduntur hic habentur in Romana Editione Septuag. Interp.

Vulgat. Editio.

32 Si ſeruum, ancillamque inuaſerit, triginta ſiclos argenti domino dabit, bos vero lapidibus opprimetur.

33 Si quis aperuerit ciſternam, & foderit, & non operuerit eam, cecideritque bos, aut aſinus in eam,

34 Reddet dominus ciſternæ pretium iumentorum: quod autem mortuum eſt, ipſius erit.

35 Si bos alienus bouem alterius vulnerauerit, & ille mortuus fuerit: vendent bouem viuum, & diuident pretium, cadauer autem mortui inter ſe diſpertient.

36 Sin autem ſciebat, quod bos cornupeta eſſet ab heri, & nudiuſtertius, & non cuſtodiuit eum dominus ſuus: reddet bouem pro boue, & cadauer integrum accipiet.

CAP. XXII.

1 SI quis furatus fuerit bouem, aut ouem, & occiderit, vel vendiderit: quinque boues pro vno boue reſtituet, * & quatuor oues pro vna oue.

*2. Reg 12. 6.

2 Si effringens fur domum, ſiue ſuffodiens fuerit inuentus, & accepto vulnere mortuus fuerit: percuſſor non erit reus ſanguinis.

3 Quod ſi orto ſole hoc fecerit, homicidium perpetrauit, & ipſe morietur. Si non habuerit, quod pro furto reddat, ipſe venundabitur.

4 Si inuentum fuerit apud eum, quod furatus eſt, viuens, ſiue bos, ſiue aſinus, ſiue ouis: duplũ reſtituet.

5 Si læſerit quiſpiam agrum, vel vineã, & dimiſerit iumentum ſuum, vt depaſcatur aliena: quidquid optimum habuerit in agro ſuo, vel in vinea, pro damni æſtimatione reſtituet.

6 Si egreſſus ignis inuenerit ſpinas, & comprehenderit aceruos frugum, ſiue ſtantes ſegetes in agris, reddet damnum qui ignem ſuccenderit.

7 Si quis commendauerit amico pecuniam, aut vas in cuſtodiam, & ab eo, qui ſuſceperat, furto ablata fuerint: ſi inuenitur fur duplum reddet.

8 Si latet fur dominus domus applicabitur ad deos, & iurabit quod non extẽderit manum in rem proximi ſui,

9 Ad perpetrandam fraudem, tam in boue, quàm in aſino, & oue, ac veſtimento, & quidquid damnũ inferre poteſt: ad deos vtriuſque cauſa perueniet: & ſi illi iudicauerint, duplum reſtituet proximo ſuo.

10 Si quis commendauerit proximo ſuo aſinum, bouem, ouem, & omne iumentum ad cuſtodiam, & mortuum fuerit, aut debilitatum, vel captum ab hoſtibus, nulluſque hoc viderit:

11 Iuſiurandum erit in medio, quod non extẽderit manum ad rem proximi ſui: * ſuſcipietque dominus iuramentum, & ille reddere non cogetur.

* Gen. 31. 39.

12 Quod ſi furto ablatum fuerit, reſtituet damnum domino.

13 Si comeſtum à beſtia, deferat ad eum quod occiſum eſt, & non reſtituet.

14 Qui à proximo ſuo quidquã horum mutuo poſtulauerit, & debilitatum, aut mortuum fuerit domino non præſente reddere compelletur.

15 Quod ſi impræſentiarum dominus fuerit, non reſtituet, maximè ſi conductum venerat pro mercede operis ſui:

16 * Si ſeduxerit quis virginem necdum deſponſatam, dormieritque cum ea: dotabit eam, & habebit eam vxorem.

* Deut. 22. 29.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Si ſeruum cornu petierit bos, vel ancillam, argenti triginta ſeclos dabit domino eius, & bos lapidabitur.

Et ſi aperuerit quiſpiam ciſternam, vel ſi foderit quiſpiam ciſternam, & non cooperuerit eam, & ceciderit illuc bos, vel aſinus.

Dominus ciſternæ reddet argentum, & reſtituet domino eius: & quod mortuum eſt, erit ſibi.

Et ſi percuſſerit bos cuiuſpiam, bouem proximi ſui, & mortuus fuerit: vendent bouem viuum, & dimidiabunt argentum eius, & etiam mortuum dimidiabunt.

Vel notum eſt, quod bos cornupeta erat ab heri, & nudiuſtertius, & non cuſtodierit eum dominus eius: reddendo reddet bouem pro boue, & mortuus erit ſibi.

CAP. XXII.

SI furatus fuerit quiſpiam bouem, vel pecus, & iugulauerit eum, vel vendiderit eum: quinque boues reddet pro boue, & quattuor pecudes pro pecude.

Si cum perfoſſorio inuentus fuerit fur, & percuſſus fuerit, & mortuus fuerit: non erit percuſſor morti obnoxius.

Si ortus fuerit ſol ſuper eum, erit morti obnoxius, reddendo reddet. Si non eſt ei, vendetur propter furtum ſuũ.

Si nõ veniendo inuentum fuerit in manu eius furtum à boue vſque ad aſinum, vſque ad ouem: viuos duos reddet.

Si paſci fecerit quiſpiam agrum, vel vineam, & dimiſerit iumentum ſuum, & paſtum fuerit in agro alterius: bonitatem agri ſui, & bonitatem vineæ ſuæ reddet.

Si egreſſus fuerit ignis, & inuenerit ſpinas, & conſumptus fuerit aceruus, vel ſeges, vel ager, reddendo reddet ſuccendens ſuccenſionem.

Si dederit quiſpiam proximo ſuo argentum, vel vaſa ad cuſtodiendum, & furto ablatum fuerit è domo ipſius: ſi inuentus fuerit fur, reddet duplum:

Si non inuentus fuerit fur, accedet dominus domus ad iudices, ſi non miſit manum ſuam in ſubſtantiam proximi ſui.

Super omni re præuaricationis, ſuper boue, ſuper aſino, ſuper oue, ſuper veſtimento, ſuper omni re amiſſa: cum dixerit quiſpiam hoc eſſe: ad iudices veniet cauſa amborum: is quem cõdemnauerint iudices, reddet duplum proximo ſuo.

Si dederit quis proximo ſuo aſinum, vel bouem, vel ouem, & omne animal ad cuſtodiendum, & mortuum fuerit, vel confractum, vel prædatum nemine vidente:

Iuramentum Domini erit inter vtrumque, ſi non miſit manum ſuam in ſubſtantiam proximi ſui: & ſuſcipiet dominus eius, & non reddet.

Et ſi furto ablatum fuerit ab eo, reddet domino eius.

Si rapiendo raptum fuerit, adducet teſtem, rapinam non reddet.

Et ſi accommodatum acceperit quiſpiam à proximo ſuo, & confractum fuerit, vel mortuum fuerit, domino eius non exiſtente ſecum, reddendo reddet.

Si dominus eius fuerit cum eo, non reddet, ſi mercenarius eſt, venit propter mercedem ſuam.

Et ſi ſeduxerit quiſpiam virginem, quæ non eſt deſponſata, & coierit cum ea: dotando dotabit eam ſibi in vxorem.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

32 Sin autem ſeruum cornu percuſſerit taurus, vel ancillam, argenti triginta didracma dabit domino eorum, & taurus lapidabitur.

33 Si quis autem aperuerit lacum, aut exciderit lacum, & non operuerit eum, & ceciderit illuc vitulus, aut aſinus;

34 Dominus laci reddet, argentum dabit domino eorum: quod autem mortuum eſt ipſi erit.

35 Sin autem cornu percuſſerit alicuius taurus, taurum proximi, & mortuus fuerit: vendent taurum viuum, & partientur argentũ eius, & taurum, qui mortuus fuerit, diſpertient.

36 Sin autẽ notus fuerit taurus, quia cornupeta eſt ante heſternam, & ante nudiuſtertianã diem, & cõteſtati fuerint domino eius, & non clauſerit eum: reddet taurum pro tauro, mortuus autẽ ipſius erit.

C A P. XXII.

1 SI quis autem furatus fuerit vitulum, vel ouem, & iugulauerit, vel vendiderit: quinque vitulos reddet pro vitulo, & quatuor oues pro oue.

2 Sin autẽ in ipſa perfoſſione inuentus fuerit fur, & percuſſus mortuus fuerit: non eſt illi cædes.

3 Si autem oriatur ſol ſuper eum, reus eſt, viciſſim morietur. Quod ſi non fuerit illi ſubſtantia, vendatur pro furto.

4 Si autem deprehenſum fuerit, & inuentum fuerit in manu eius furtum ab aſino, vſque ad bouem viuentia dupla reddet ea.

5 Si autẽ depauerit quis agrum, vel vineã, & admiſerit pecus ſuũ depaſcere agrũ aliũ: reddet de agro ſuo iuxta fructũ eius: ſi autem omnẽ agrum depauerit, optima agri ſui, & optima vineæ ſuæ reddet.

6 Si autem egreſſus ignis inuenerit ſpinas, & combuſſerit areas, vel ſpicas, vel campum, reddet ille, qui ignem accendit.

7 Si quis autem dederit proximo argentum, aut vaſa ad cuſtodiendum, & furto ablata fuerint de domo hominis: ſi inuẽtus fuerit is qui furatus eſt, reddet duplum.

8 Si aũt inuẽtus nõ fuerit is qui furatus eſt, accedet dominus domus corã Deo, & iurabit omnino ſe nõ eſſe malignatum in toto depoſito proximi ſui,

9 Secundum omnem dictam iniuſtitiam, & de vitulo, & ſubiugali, & oue, & veſtimento, & omni iactura accuſata: quidquid igitur illud ſit, coram deo veniet iudicium vtrorumque: & qui deprehenſus fuerit per deum, reddet duplum proximo.

10 Si quis autem dederit proximo ſubiugale, vel vitulum, vel ouem, vel quodcumque pecus ad cuſtodiendum, & contritum fuerit, vel mortuum, vel captiuum factum fuerit, & nemo nouerit;

11 Iuramentum Dei erit inter vtroſque, omnino ſe non eſſe malignatum de toto depoſito proximi: & ſic admittet dominus eius, & non reddet.

12 Sin autem furto ablatum fuerit ab eo, reddet domino.

13 Si autem à beſtia captum fuerit, ducet illud ad oſtium, & non reddet.

14 Si quis vero petierit à proximo, & cõtritum, vel mortuum fuerit, vel captiuum factum fuerit, dominus autem non fuerit cum eo, reddet.

15 Si autem dominus fuerit cum eo, non reddet, ſi autem mercenarius fuerit, erit ei pro mercede eius.

16 Si quis autem deceperit virginem non deſponſatam, & dormierit cum ea: dote dotabit eam ſibi vxorem.

Chald. Paraph. Tranſl.

32 *Si autem ſeruum, aut ancillam cornu percuſſerit bos, triginta ſicles argenti dabit domino ſuo, bos autem lapidabitur.*

33 *Et quando aliquis aperuerit ciſternam, aut quando aliquis vir foderit ciſternam, & non operuerit eam, cecideritque ibi bos, aut aſinus:*

34 *Dominus ciſternæ ſoluet argentum, quod reddet domino eius: & quod mortuum eſt ipſius erit.*

35 *Quando autem percuſſerit bos viri bouem proximi ſui, & mortuus fuerit: vendant bouem viuum, & diuidant pecuniam eius, pecuniam quoque mortui diuident.*

36 *Si autem notum fuerit, quod bos cornupeta eſt ab heri, & nudiuſtertius, & non cuſtodiuit eum, dominus eius: ſoluet bouem pro boue, mortuus autem ipſius erit.*

C A P. XXII.

1 *QVando furatus fuerit vir bouem, aut agnum, & occiderit eum, aut vendiderit: ſoluet quinque boues pro boue, & quattuor oues pro agno.*

2 *Si autem ſuffodiens domum inuentus fuerit latro, & percuſſus fuerit, & mortuus fuerit: percuſſor non erit reus ſanguinis.*

3 *Si oculus teſtium fuerit ſuper eum, ſanguinis reus erit percuſſor, ſoluens ſoluet fur. Et ſi non habuerit, vendetur pro furto ſuo.*

4 *Si autem inuentum fuerit in manu eius, quod furto ſublatum fuerat, à boue vſque ad aſinum, & vſque ad agnum, ſi fuerint viui, duplum reſtituet.*

5 *Quando paſtum fecerit vir agrum, aut vineam, & dimiſerit iumentum ſuum, & paſcetur in agro alieno: quod melius eſt in agro ſuo, aut quod optimum eſt in vinea ſua reſtituet.*

6 *Quando egreſſus fuerit ignis, & inuenerit ſpinas, & ſuccenderit aceruos, aut ſegetem, aut agrum integrum, reddet qui ſuccenderit ignem id quod ſuccenſum eſt.*

7 *Quando dederit vir proximo ſuo argentum, aut vaſa in cuſtodiam, & furto ſublata fuerint de domo viri: ſi inuentus fuerit fur, reſtituet duplum:*

8 *Si autem fur non fuerit inuentus, accedet dominus domus in conſpectu iudicum, ſi non extendit manum ſuam in illud quod tradidit illi proximus ſuus.*

9 *Super omnem rem delicti, ſuper bouem, ſuper aſinum, ſuper agnum, ſuper veſtimentum, ſuper omnem rem perditam, qui dixerit, quod hæc eſt, in conſpectu iudicum veniat cauſa amborum: & quicumque condemnatus fuerit à iudicibus, reddet duplum proximo ſuo.*

10 *Quando dederit vir proximo ſuo aſinum, aut bouem, aut agnum, & omne iumentum in cuſtodiam, & mortuus fuerit, aut confractus, aut ductus in prædam nullo vidente:*

11 *Iuramentum Domini erit inter ambos, quòd non extẽdit manum ſuam in illud quod tradidit ei proximus ſuus: & ſuſcipiet dominus ab eo iuramẽtum, & nihil reſtituet.*

12 *Si furto ſublatum fuerit ab eo, reſtituet domino ſuo.*

13 *Si dilaceratum fuerit, afferat quod dilaceratum eſt in teſtimonium, & non reſtituet.*

14 *Et quando mutuo acceperit vir à proximo ſuo, & confractum fuerit, ſiue mortuum, domino ſuo non exiſtente cum eo, reſtituens reddet.*

15 *Si dominus eius fuerit cum eo, non reſtituet, ſi conductum fuerit, computetur pro mercede eius.*

16 *Et quando ſeduxerit vir virginem quæ non eſt deſponſata, & concubuerit cum ea: deſponſabit eam ſibi in vxorem.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Si pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam
iuxta modum dotis, quam virgines accipere con-
ſueuerunt.
18 Maleficos non patieris viuere.
19 Qui coierit cum iumento, morte moriatur.

eu. 4. 20 * Qui immolat diis, occidetur, præterquam Do-
mino ſoli.
21 Aduenam non contriſtabis, neque affliges eum:
aduenæ enim & ipſi fuiſtis in terra Aegypti.
ch.7. 22 Viduæ, & pupillo non nocebitis.
23 Si læſeritis eos, vociferabuntur ad me, & ego
audiam clamorem eorum:
24 Et indignabitur furor meus, percutiamque vos
gladio; & erunt vxores veſtræ viduæ, & filij veſtri
pupilli.
25 Si pecuniam mutuam dederis populo meo pau-
peri, qui habitat tecum, non vrgebis eũ quaſi exa-
ctor, nec vſuris opprimes.
26 Si pignus à proximo tuo acceperis veſtimentum,
ante ſolis occaſum reddes ei.
27 Ipſum enim eſt ſolum, quo operitur, indumen-
tum carnis eius, nec habet aliud in quo dormiat: ſi
clamauerit ad me, exaudiam eum, quia miſericors
ſum.
Ia. 5. 28 Diis non detrahes, & * principi populi tui non
maledices.
29 Decimas tuas, & primitias tuas nõ tardabis red-
Leu. 8. c. 44 dere: * primogenitum filiorum tuorum dabis mi-
hi.

p.13. c 12. E 33. 30 De bobus quoque, & ouibus ſimiliter facies: ſe-
ptem diebus ſit cum matre ſua, die octaua reddes
illum mihi.
31 Viri ſancti eritis mihi: carnem quæ à beſtiis fue-
rit prægustata, non comedetis, ſed projicietis cani-
bus.

CAP. XXIII.

1 NOn ſuſcipies vocẽ mẽdacij: nec iunges manũ
tuam, vt pro impio dicas falſum teſtimoniũ.
2 Non ſequeris turbam ad faciendum malum: nec
in iudicio, plurimorum acquieſces ſententiæ: vt à
vero deuies.
3 Pauperis quoque non miſereberis in iudicio.
Deut. 1. 4 * Si occurreris boui inimici tui, aut aſino errãti,
reduc ad eum.
5 Si videris aſinum odientis te iacere ſub onere,
non pertranſibis, ſed ſubleuabis cum eo.

6 Non declinabis in iudicium pauperis.
7 Mendacium fugies. Inſontem, & iuſtum non
occides: quia auerſor impium.

Dan. 53. 8 * Nec accipies munera, quæ etiam excæcãt pru-
dentes, & ſubuertunt verba iuſtorum.
9 Peregrino moleſtus non eris. ſcitis enim adue-
Deut. 19. cl.20 narum animas: quia & ipſi * peregrini fuiſtis in
terra Aegypti.
10 Sex annis ſeminabis terram tuam, & congre-
n. 5. gabis fruges eius.
11 Anno autem ſeptimo dimittes eã, & requieſcere
facies, vt comedant pauperes populi tui: & quid-
quid reliquum fuerit, edant beſtiæ agri: ita facies
in vinea, & oliueto tuo.
12 Sex diebus operaberis: ſeptimo die ceſſabis, vt
requieſcat bos & aſinus tuus: & refrigeretur filius
ancillæ tuæ, & aduena.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Si renuendo renuerit pater eius dare eam ſibi, argentũ
appendet iuxta dotem virginum.
Maleficam non ſines viuere.
Omnis coiens cum animali, moriendo morietur.
Immolans diis occidetur, præter quam Domino ſoli.
Et peregrino non inferes vim: & non opprimes eum,
quia peregrini fuiſtis in terra Ægypti.
Omnem viduam, & pupillum non affligetis.
Si affligendo afflixeris eum, quia ſi clamando clamaue-
ris ad me, audiendo audiam clamorem eius:
Iraſcetur furor meus, & occidam vos gladio, & e-
runt vxores veſtræ viduæ, & filij veſtri pupilli.
Si pecuniam mutuaueris populo meo pauperi, qui eſt
tecum: non eris ei ſicut vſurarius, non ponetis ſuper eum
vſuram.
Si in pignus recipiendo in pignus receperis veſtimẽtum
proximi tui, cum occubuerit ſol reſtitues illud ei.
Quia eſt operimentum eius, tantum illud veſtimentũ
eſt pellis ſuæ, in quo dormiat: & erit ſi clamauerit ad me,
exaudiam, quia miſericors ſum.
Iudicibus non maledices, & principi in populo tuo non
maledices.
Primitias ſementis tuæ cum fuerint maturæ, & pri-
mitias vini tui inſtar lachrymæ deſcendentis è torculari
non tardabis: primogenitum filiorum tuorum dabis mihi.
Sic facies boui tuo, pecori tuo: ſeptem diebus erit cum
matre ſua, & die octauo dabis eum mihi.
Et viri ſancti eritis mihi: & carnem in agro raptam,
non comedetis, cani proiicietis eam.

CAP. XXIII.

NOn ſuſcipies auditionem mendacem: ne ponas ma-
num tuam cum impio, vt ſis teſtis mendax.
Non eris poſt multos ad mala: & non reſpondebis in
cauſa, vt declines poſt multos ad declinandum.
Et pauperem non honorabis in cauſa ſua.
Si occurreris boui inimicantis tibi, vel aſino eius errã-
ti, reducendo reduces eum illi.
Si videris aſinum odio habentis te cubantem ſub one-
re ſuo, & deſines auxiliari ei, auxiliando auxiliaberis
ſecum.
Non declinabis iudicium mendici tui in cauſa eius.
A verbo mendacij elongabis te. Et innocentem, & iu-
ſtum ne occidas: quia non iuſtificabo impium.
Et munus non accipies, quia munus excæcat videntes,
& peruertit verba iuſtorum.
Et peregrinum non anguſtiis afficies. & vos noſtis ani-
mam peregrini: quia peregrini fuiſtis in terra Ægypti.
Et ſex annis ſeres terram tuam, & congregabis pro-
uentum eius.
Et ſeptimo relinques eam, & dimittes eam; & come-
dent mendici populi tui: & reſiduum eorum comedet beſtia
agri: ſic facies vineæ tuæ, & oliueto tuo.
Sex diebus facies opera tua: & die ſeptimo requieſces,
vt requieſcat bos tuus, & aſinus tuus: & requieſcat ani-
ma, filius ancillæ tuæ, & peregrini.

Tranſl. ex Septuag.

17 Si autem renuens renuerit, & noluerit pater eius
dare eam ipſi vxorem, argentum ſoluet patri pro
eo, quanta eſt dos virginum.
18 Veneficos non ſinetis incolumes.
19 Omnem dormientem cum pecore morte inter-
ficite eos.
20 Sacrificans diis, morte eradicabitur, niſi Domi-
no ſoli.
21 Et aduenam non vexabitis, neque tribulabitis
eum: fuiſtis enim aduenæ in terra Aegypto.
22 Omnem viduam, & pupillam non vexabitis.
23 Si auté vexatione vexaueritis eos, & vociferati
clamauerint ad me, auditione exaudiã vocẽ eorũ:
24 Et iraſcar furore, & perimam vos gladio, & erũt
vxores veſtræ viduæ, & paruuli veſtri pupilli.

25 Si autem argentum mutuum dederis fratri pro-
ximo apud te: non eris eum vrgens, non impones
ei vſuram.
26 Si autem pignus in pignus acceperis veſtimentũ
proximi, ante ſolis occaſum reddes ei.
27 Eſt enim hoc operimentum eius, ſolum hoc ve-
ſtimẽtum turpitudinis eius, in quo dormiet: ſi igi-
tur clamauerit ad me, exaudiam eum, miſericors
enim ſum.
28 Deos non maledices, & principem populi tui nõ
maledices.
29 Primitias areæ, & torcularis tui non differes: pri-
mogenita filiorum tuorum dabis mihi.

30 Sic facies vitulum tuum, & ouem tuam, & ſub-
iugale tuum: ſeptem diebus erit ſub matre, octauo
autem die reddes mihi illud.
31 Et viri ſancti eritis mihi: & carnem à beſtia ca-
ptam non manducabitis, cani proiicite illam.

CAP. XXIII.

1 NOn ſuſcipies auditionem vanam: non cõſen-
ties cum iniuſto, vt ſis teſtis iniuſtus.
2 Non eris cum pluribus in malitia: non appone-
ris cum multitudine declinare cum pluribus, vt
excludas iudicium.
3 Et pauperis non miſereberis in iudicio.
4 Si autem obuiaueris boui inimici tui, aut ſubiu-
gali eius errantibus, reducens reddes ei.
5 Si auté videris ſubiugale inimici tui, prolapſum
ſub onere ſuo, non præteribis illud, ſed ſubleuabis
illud cum eo.

6 Non peruertes iudiciũ pauperis in iudicio eius.
7 Ab omni verbo iniuſto recedes. Innocentem, &
iuſtum non occides: & non iuſtificabis impiũ pro-
pter munera.
8 Et munera non accipies, munera enim excæcant
oculos videntium, & peruertunt verba iuſta.
9 Et aduenam non tribulabitis. vos enim noſtis
animam aduenæ: ipſi enim aduenæ fuiſtis in terra
Aegypto.
10 Sex annis ſeminabis terram tuam, & colliges
fructus eius.
11 Septimo autem remiſſionem facies, & requiem
dabis illi, & edent pauperes gentis tuæ: quæ autem
ſuperabunt, edent terræ beſtiæ: ſic facies vineam
tuam, & oliuetum tuum.
12 Sex diebus facies opera tua: die autem ſeptimo
requies, vt requieſcat bos tuus, & ſubiugale tuum:
& vt refrigeretur filius ancillæ tuæ, & aduena.

Chald. Paraph. Tranſl.

17 *Quod ſi noluerit pater eius tradere ei illam, argentum
in pondere reddet iuxta dotem virginum.*
18 *Malefica non viuat.*
19 *Omnis qui concubuerit cum iumento, morte moriatur.*
20 *Qui immolauerit idolis populorum, occidatur, præter
nomini Domini ſolius.*
21 *Aduenam autem non decipietis, neque affligetis: quo-
niam aduenæ fuiſtis in terra Ægypti.*
22 *Nullam viduam, neque pupillum affligetis.*
23 *Quod ſi affligens afflixeris eum, & clamans clamaue-
ris coram me, ſuſcipiens ſuſcipiam clamorem eius:*
24 *Et indignabitur furor meus, interficiamque vos gla-
dio, & erunt vxores veſtræ viduæ, & filij veſtri pupilli.*

25 *Si argentum commodaueris populo meo pauperi, qui
habitat tecum: non eris ei quaſi fœnerator, nec imponetis
ſuper eum vſuram.*
26 *Si pro pignore acceperis coopertorium proximi tui, ante
ſolis occaſum reddes illud ei.*
27 *Quoniam ipſum eſt coopertorium eius, & ipſum eſt
indumentum cutis eius, in quo cubabit: eritque quando
clamauerit coram me, ſuſcipiam clamorem eius, quia mi-
ſericors ego ſum.*
28 *Iudices non vilipendes, & principi in populo tuo non
maledices.*
29 *Primitias frumenti tui, & vini non tardabis reddere:
primogenitum filiorum tuorum reſeruabis coram me.*

30 *Sic facies de bobus tuis, & de ouibus: ſeptem diebus erit
cum matre ſua, & in die octauo ſeparabis eum coram me.*
31 *Et viri ſancti eritis coram me: & carnem dilaceratam
à beſtia agri, non comedetis, canibus proiicietis eam.*

CAP. XXIII.

1 *NOn ſuſcipies vocem mendacij: nec pones manum tuã
cum iniquo, vt ſis ei teſtis falſus.*
2 *Non ſequeris multos ad malefaciendum: neque deſinas
docere quod tibi videtur in iudicio: iuxta ſentẽtiam plu-
rimorum perfice iudicium.*
3 *Et pauperis non miſerearis in iudicio.*
4 *Si occurreris boui inimici tui, aut aſino errantibus, re-
ducens reduces eos illi.*
5 *Quando videris aſinum odientis te iacentem ſub one-
re ſuo, & deſieris adiuuare eum: dimittens dimittes odiũ
quod erat in corde tuo contra eum, & ſubleuabis cum eo.*

6 *Non declinabis iudicium pauperis tui in cauſa eius.*
7 *A verbis ocioſis procul eris. Et eum qui fuerit iuſtifica-
tus, & exierit iuſtus à iudicio, non occides: quia non iu-
ſtificabo impium.*
8 *Et munera non accipies, quia munus excæcat oculos ſa-
pientum, & peruertit verba iuſtorum.*
9 *Et aduenam non anguſtiabitis, vos enim ſcitis animam
peregrini: quia aduenæ fuiſtis in terra Ægypti.*

10 *Et ſex annis ſeminabis terram tuam, & congregabis
fructum eius.*
11 *Septimo autem anno dimittes eam, & relinques eam,
& comedent pauperes populi tui: & quod illi reliquerint,
comedet beſtia agri: ſic facies vineæ tuæ, & oliueto tuo.*

12 *Sex diebus facies opera tua: in die autem ſeptimo re-
quieſces, vt quieſcat bos tuus, & aſinus tuus: & quieſcat
filius ancillæ tuæ, & peregrinus.*

Vulgat. Editio.

Omnia quæ dixi vobis, cuſtodite. Et per nomen
externorum deorum nō iurabitis, neque audietur
ex ore veſtro.
Tribus vicibus per ſingulos annos mihi feſta ce-
lebrabitis.
Sollemnitatem azymorum cuſtodies. Septē die-
bus comedes azyma, * ſicut præcepi tibi, tempore
menſis nouorum, quando egreſſus es de Aegypto:
* non apparebis in conſpectu meo vacuus.
Et ſollemnitatem meſſis primitiuorū operis tui,
quæcumque ſeminaueris in agro. Sollemnitatem
quoque in exitu anni, quando congregaueris om-
nes fruges tuas de agro.
Ter in anno apparebit omne maſculinum tuum
coram Domino Deo tuo.
Non immolabis ſuper fermento ſanguinem vi-
ctimæ meę, nec remanebit adeps ſollemnitatis meę
vſque mane.
Primitias frugum terræ tuæ deferes in domum
Domini Dei. Non coques hœdum in lacte matris
ſuæ.
Ecce ego mittam Angelum, qui præcedat te, &
cuſtodiat in via, & introducat in locum quem pa-
raui.
Obſerua eum, & audi vocem eius, nec contem-
nendum putes: quia non dimittet cum peccaueris,
& eſt nomen meum in illo.
Quod ſi audieris vocem eius, & feceris omnia
quæ loquor, inimicus ero inimicis tuis, & affligam
affligentes te.
* Præcedetque te Angelus meus, & introducet te
ad Amorrhæum, & Hethæum, & Pherezæum, Cha-
nanæumque, & Heuæum, & Iebuſæum, quos ego
conteram.
Non adorabis deos eorum, nec coles eos: non fa-
cies opera eorum, ſed deſtrues eos, & confringes
ſtatuas eorum.
Seruietiſque Domino Deo veſtro, vt benedicam
panibus tuis, & aquis, & auferam infirmitatem de
medio tui.
Non erit infœcunda nec ſterilis in terra tua: nu-
merum dierum tuorum implebo.
Terrorem meum mittam in præcurſum tuum,
& occidam omnem populum, ad quem ingredie-
ris: cunctorumque inimicorum tuorum coram te
terga vertam:
Emittens crabrones prius, qui fugabunt Heuæū,
& Chananæum, & Hethæum, antequam introeas.
Non ejiciam eos à facie tua anno vno: ne terra in
ſolitudinem redigatur, & creſcant contra te beſtiæ.
Paulatim expellam eos de conſpectu tuo, donec au-
gearis, & poſſideas terram.
Ponam autem terminos tuos à Mari rubro vſq;
ad Mare Palæſtinorum, & à deſerto vſque ad flu-
uium: tradam in manibus veſtris habitatores ter-
ræ, & ejiciam eos de conſpectu veſtro.
Non inibis cum eis fœdus, nec cum diis eorum.
Non habitent in terra tua, ne fortè peccare te
faciant in me, ſi ſeruieris diis eorum: quod tibi
certè erit in ſcandalum.

*Sup. 13. 3. Inf. 34. 22. Deu. 16. 16. * Eccl. 35. 6. Deu. 14. 12. Inf. 34. 26. Deu. 7. 11. *Inf. 33. 2. Ioſ. 24. 11. Deu. 7. 22. Deu. 7. 8. Deu. 7. 2. Inf. 34. 15.

CAP. XXIIII.

Moyſi quoque dixit: Aſcende ad Dominum tu,
& Aaron, Nadab, & Abiu, & ſeptuaginta ſe-
nes ex Iſrael, & adorabitis procul.
Soluſque Moyſes aſcendet ad Dominum, & illi
non appropinquabunt: nec populus aſcendet cum
eo.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et in omnibus quæ dixi vobis cauti eritis. Et nomen*
deorum aliorum non memorabitis, non audietur in ore
tuo.
14 *Tribus vicibus feſtum ages mihi in anno.*
15 *Sollemnitatem infermentatorum cuſtodies. Septem die-*
bus comedes infermentata, quemadmodum præcepi tibi,
tempore menſis Iulij, quia in eo egreſſus es ex Ægypto: &
non conſpicientur coram me vacui.
16 *Et ſollemnitatem meſſis primitiuorum operum tuorum,*
quæ ſeminaueris in agro. Et ſollemnitatem collectionis,
quando egreditur annus, & quando collegeris opera tua
ex agro.
17 *Tribus vicibus in anno conſpicietur omnis maſculus*
tuus coram dominatore Domino.
18 *Non immolabis ſuper fermentato ſanguinem victimæ*
meæ, & non pernoctabit adeps ſollemnitatis meæ, vſque
manè.
19 *Principium primitiarum terræ tuæ adduces in domum*
Domini Dei tui. Non coques hœdum in lacte matris ſuæ.
20 *Ecce ego mitto Angelum coram te, vt cuſtodiat te in*
via, & introducat te in locum quem paraui.
21 *Caue à facie eius, & audi vocem eius, ne exacerbes*
eum: quia non parcet præuaricationi veſtræ, quia nomen
meum in medio eius.
22 *Quia ſi audiendo audieris vocem eius, & feceris om-*
nia quæ loquor, odio habebo, odio habentes te, & angu-
ſtiis afficiam, anguſtiis afficientes te.
23 *Quia ibit Angelus meus ante te, & introducet te ad*
Emorræum, & Chitthæum, & Perizæum, & Chenaha-
næum, & Chiuuæum, & Iebuſæum, & ſuccidam eum.
24 *Non incuruabis te diis eorum, & non coles eos: & non*
facies ſecundum opera eorum, ſed diruendo deſtrues eos,
& confringendo confringes ſtatuas eorum.
25 *Et coletis Dominum Deum veſtrum, & benedicet pani*
tuo, & aquis tuis, & remouebo infirmitatem è medio tui.
26 *Non erit abortiens, & ſterilis in terra tua: numerum*
dierum tuorum complebo.
27 *Et terrorem meum mittam ante te, & perdam omnem*
populum ad quem ingredieris: & dabo omnes inimicos
tuos tibi ceruicem vertentes.
28 *Et mittam crabronem ante te, & expellet Chiuuæum,*
& Chenahanæum, & Chitthæum à facie tua.
29 *Non eiiciam eum à facie tua anno vno: ne fortè ſit ter-*
ra deſolata, & multiplicetur contra te beſtia agri.
30 *Paulatim, paulatim eiiciam eum à facie tua, donec*
creſcas, & hæreditate accipias terram.
31 *Et ponam terminum tuum à Mari Suph, vſque ad*
Mare Peliſtim, & à deſerto vſque ad flumen: quia dabo
in manu veſtra habitatores terræ, & eiiciam eos à facie
tua.
32 *Non percuties cum eis, & diis eorum fœdus.*
33 *Non habitabunt in terra tua, ne fortè peccare faciant*
te mihi, quando colueris deos eorum: quia erit tibi in la-
queum.

CAP. XXIIII.

1 *ET ad Moſeh dixit: Aſcende ad Dominum tu, & A-*
haron, Nadab, & Abihu, & ſeptuaginta è ſeniori-
bus Iſrael, & incuruabitis vos procul.
2 *Et accedet Moſeh tantum ad Dominum, & ipſi non*
appropinquabunt: & populus non aſcendet cum eo.

Venit

Et ve-

Tranſl. ex Septuag.

13 Omnia, quæcumque dixi ad vos, cuſtodite. Et nomen Deorum aliorum non rememorabitis, neq; audietur de ore veſtro.

14 Tribus temporibus anni feſtum agite mihi.

15 Feſtum azymorum ſeruate facere. Septem diebus edetis azyma, ſicut præcepi tibi, ad tempus menſis nouorum; in ipſo enim egreſſus es de Aegypto: non apparebis in conſpectu meo vacuus.

16 Et feſtum meſſis primitiuorum facies operum tuorum, quæcumque ſeminaueris in agro tuo. Et feſtum cõſummationis in exitu anni in collectione operum tuorum, quæ de agro tuo.

17 Tribus tẽporibus anni apparebit omne maſculinum tuum coram Domino Deo tuo.

18 Quando enim eiecero gentes à facie tua, & dilatauero fines tuos, non immolabis ſuper fermẽtum ſanguinem thymiamatis mei, neq; dormiet adeps ſollemnitatis meæ vſque mane.

19 Primitias primitiuorum terræ tuæ inferes in domum Domini Dei tui. Non coques agnum in lacte matris ſuæ.

20 Et ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, vt ſeruet te in via, vt inducat te in terram, quam paraui tibi.

21 Attende tibi, & exaudi eum, & non ſis incredulus ei: non enim verebitur te, nomen enim meum eſt in eo.*

22 Si auditione audieritis vocem meam, & feceritis omnia quæcumque dixero vobis, inimicus ero inimicis tuis, & aduerſabor aduerſariis tuis.

23 Ibit enim Angelus meus, ducens te, & introducet te ad Amorrhæum, & Chettæum, & Pherezæũ, & Chananæum, & Gergeſæum, & Euæum, & Iebuſæum, & atteram eos.

24 Non adorabis deos eorum, neque ſeruies eis: non facies ſecundum opera eorum, ſed deſtructione deſtrues, & conterens conteres ſtatuas eorum.

25 Et ſeruies Domino Deo tuo, & benedicam panẽ tuum, & vinum tuum, & aquam tuam, & auertam infirmitatem à vobis.

26 Non erit, qui non generet, neq; ſterilis ſuper terrã tuam: numerum dierum tuorum replens replebo:

27 Et timorem mittam, qui te antecedat, & amentes faciam omnes gentes, ad quos tu intrabis ad eos & dabo omnes aduerſarios tuos fugitiuos.

28 Et mittam veſpas ante te, & ejicies Amorrhæos, & Euæos, & Chananæos, & Chettæos à te.

29 Non ejiciam eos in anno vno: vt ne fiat terra deſerta, & multæ fiant ſuper te beſtiæ terræ.

30 Paulatim ejiciam eos à te, quoaduſque auctus fueris, & hæreditaueris terram.

31 Et ponam fines tuos à Mari rubro vſque ad Mare ipſius Philiſtiim, & à deſerto vſque ad magnũ flumen Euphratem: & tradam in manus tuas eos, qui inſident in terra, & ejiciam eos à te.

32 Non diſpones illis, & diis eorum pactum:

33 Et non conſident in terra tua, ne peccare te faciant ad me: nam ſi ſeruieris diis eorum, hi erunt tibi offendiculum.

*Quæ in hac margine ponũtur notata aſter. in Biblia Sept. Interp Romæ æditahũtur coiũcta textui quod aſter. notatur, nos aũt illa in marg. reiecimus, tũ quia cõ textum vulgatæ ſequim. tũ quia hęc eadẽ verba hñtur ſupra c. 19. n. 5. & 6.

* Si auditione audieris vocem meã, & feceris omnia, quęcũq pręcepero tibi, & cuſtodieritis teſtamẽtũ meũ, eritis mihi populus peculiaris ex omnibus gẽtibus, mea eſt enim omnis terra. Vos aũt eritis mihi regale Sacerdotium, & gẽs ſancta. Hęc verba dices filiis Iſrael.

C A P. XXIIII.

1 ET Moyſi dixit: Aſcende ad Dominum tũ, & Aaron, & Nadab, & Abiud, & ſeptuaginta ſeniorum Iſrael, & adorabunt à longè Dominum:

2 Et accedet Moyſes ſolus ad Deum, ipſi autem nõ accedent: populus autem non aſcendet ſimul cum eis.

Chald. Paraph. Tranſl.

13 *Et in omnibus quæ dixi vobis, eſtote admoniti. Et nominis idolorum populorum non recordabimini, neque audietur in ore veſtro.*

14 *Tribus vicibus in anno celebrabitis feſta coram me.*

15 *Sollemnitatem azymorum cuſtodies. Septem diebus comedes azyma, ſicut præcepi tibi in tempore menſis nouarum frugum, quoniam in eo egreſſus es de Ægypto: & non apparens in conſpectu meo vacuus.*

16 *Sollemnitatem quoque meſſis primitiuorum operis tui, quæ ſeminaſti in agro. Et ſollemnitatem congregationis in exitu anni, quando congregaueris opera tua de agro.*

17 *Tribus vicibus in anno apparebunt omnes maſculi tui coram dominatore ſæculi Domino.*

18 *Non immolabis ſuper fermẽto ſanguinem victimæ meæ, neque manebunt extra altare adipes ſacrificij ſollemnitatis vſque manè.*

19 *Principium primitiarum terræ tuæ afferes in ſanctuarium Domini Dei tui. Non comedes carnem cum lacte.*

20 *Ecce ego mitto Angelum meum ante te, vt cuſtodiat te in via, & introducat te in locum quem præparaui.*

21 *Obſerua te à facie eius, & acquieſce verbo eius, ne ſis rebellis in cõſpectu eius: quia non dimittet peccata veſtra, quoniam in nomine meo eſt verbum eius.*

22 *Quod ſi ſuſcipiens ſuſceperis verbum eius, & feceris omnia quæ locutus fuero, odio habebo inimicos tuos, & tribulabo tribulantes te.*

23 *Quia ibit Angelus meus ante faciem tuam, & introducet te ad Amorrhæos, & Ethæos, & Pherezæos, & Chananæos, & Euæos, & Iebuſæos, & diſperdam eos.*

24 *Non adorabis idola eorum, neque coles ea: neque facies ſecundùm opera eorum, ſed deſtruens deſtrues eos, & confringens confringes ſtatuas eorum.*

25 *Seruietiſq; coram Domino Deo veſtro, & benedicet cibum tuum, & potum tuum, & auferam infirmitates peſſimas de medio tui.*

26 *Non erit orbata, & ſterilis in terra tua: numerum dierum tuorum perficiam.*

27 *Terrorem meum mittam ante te, & conteram omnem populum ad quem tu ingredieris, vt pugnes contra eum: & ponam omnes inimicos tuos coram te terga vertentes.*

28 *Mittamq; veſpam ante faciem tuam, & eiiciet Euæos, Chananæos, & Ethæos à facie tua.*

29 *Non eiiciam eos à facie tua in anno vno: ne terra ſit deſerta, & multiplicentur contra te beſtiæ agri.*

30 *Paulatim eiiciam eos à facie tua, donec augearis, & poſſideas terram.*

31 *Ponamq; terminum tuum à Mari rubro, vſque ad Mare Philiſtinorum, & à deſerto vſque ad Euphratem: quoniam tradam in manibus veſtris habitatores terræ, & eiiciam eos à facie tua.*

32 *Non inibis cum eis pactum, nec cum idolis ſuis.*

33 *Non habitent in terra tua, ne fortè peccare te faciant coram me, neque ſeruias idolis eorum: quia in ſcandalum erunt tibi.*

C A P. XXIIII.

1 *MOyſi autem dixit: Aſcende in conſpectum Domini tu, & Aaron, Nadab, & Abiu, & ſeptuaginta de ſenioribus Iſrael, & adorabitis à longè.*

2 *Et accedet Moyſes ſolus coram Domino, & illi non accedant: & populus non aſcendat cum eo.*

Vulgat. Editio.

3 Venit ergo Moyſes, & narrauit plebi omnia ver-
ba Domini, atque iudicia: reſpondítq; omnis popu-
lus vna voce: Omnia verba Domini, quæ locutus
eſt, faciemus.
4 Scripſit aũt Moyſes vniuerſos ſermones Domini:
& manè cõſurgens ædificauit altare ad radices Mõ-
tis, & duodecim titulos per duodecim tribus Iſrael.
5 Miſitque iuuenes de filiis Iſrael, & obtulerunt
holocauſta, immolaueruntque victimas pacificas
Domino, vitulos.
6 Tulit itaque Moyſes dimidiam partem ſangui-
nis, & miſit in crateras: partem autem reſiduam
fudit ſuper altare.
7 Aſſumenſque volumen fœderis, legit audiente
populo: qui dixerunt: Omnia quæ locutus eſt Do-
minus, faciemus, & erimus obedientes:
8 Ille vero ſumptum ſanguinem reſperſit in po-
pulum, & ait: Hic eſt ſanguis fœderis, quod pepi-
git Dominus vobiſcum ſuper cunctis ſermonibus
his.
9 Aſcenderuntq; Moyſes, & Aaron, Nadab, & Abiu, (eb.9. 3.)
& ſeptuaginta de ſenioribus Iſrael:
10 Et viderunt Deum Iſrael: & ſub pedibus eius
quaſi opus lapidis ſapphirini, & quaſi cœlum, cum
ſerenum eſt.
11 Nec ſuper eos, qui procul receſſerant de filiis Iſ-
rael, miſit manum ſuam, videruntque Deum, &
comederunt, ac biberunt.
12 Dixit autẽ Dominus ad Moyſen: Aſcende ad me
in Montem, & eſto ibi: daboq; tibi tabulas lapideas,
& legem, ac mandata, quæ ſcripſi: vt doceas eos.
13 Surrexerunt Moyſes, & Ioſue miniſter eius: ad-
ſcendenſque Moyſes in Montem Dei,
14 Senioribus ait: Expectate hic donec reuertamur
ad vos. Habetis Aaron, & Hur vobiſcum: ſi quid
natum fuerit quæſtionis, referetis ad eos.
15 Cumque aſcendiſſet Moyſes, operuit nubes Mõ-
tem,
16 Et habitauit gloria Domini ſuper Sinai, tegens
illum nube ſex diebus: ſeptimo autem die vocauit
eum de medio caliginis.
17 Erat aũt ſpecies gloriæ Domini, quaſi ignis ardẽs
ſuper verticem Montis in conſpectu filiorũ Iſrael.
18 Ingreſſuſque Moyſes medium nebulæ, aſcendit
in Montem: & fuit ibi quadraginta diebus, & qua-
draginta noctibus.

CAP. XXV.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere filiis Iſrael, vt tollant mihi primitias
ab * omni homine, qui offeret vltroneus, accipietis (Inf. 35.5.)
eas.
3 Hæc ſunt autem, quæ accipere debetis: Aurum,
& argentum, & æs,
4 Hiacinthum, & purpuram, coccumque bis tin-
ctum, & byſſum, pilos caprarum,
5 Et pelles arietum rubricatas, pelleſque ianthinas,
& ligna ſetim:
6 Oleum ad luminaria concinnanda: aromata in
vnguentum, & thymiamata boni odoris:
7 Lapides onychinos, & gemmas ad ornandum e-
phod, ac rationale.
8 Facientque mihi ſanctuarium, & habitabo in
medio eorum:
9 * Iuxta omnem ſimilitudinem tabernaculi, quod (Heb. 8.)
oſtẽdam tibi, & omnium vaſorum in cultum eius:
ſicque facietis illud:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Et venit Moſeh, & narrauit populo omnia verba Do-
mini, & omnia iudicia; & reſpondit omnis populus voce
vna, & dixerunt: Omnia verba, quæ locutus eſt Domi-
nus faciemus.*
4 *Et ſcripſit Moſeh omnia verba Domini: & ſurrexit
manè, & ædificauit altare ſub Monte, & duodecim titu-
los ſecundum duodecim tribus Iſrael.*
5 *Et miſit pueros filiorum Iſrael, & immolauerunt ho-
locauſta, & ſacrificauerunt ſacrificia pacifica Domino,
vitulos.*
6 *Et tulit Moſeh dimidium ſanguinis, & poſuit in cra-
teribus: & dimidium ſanguinis ſparſit ſuper altare.*
7 *Et tulit librum fœderis, & legit in auribus populi: &
dixerunt: Omnia quæ locutus eſt Dominus faciemus, &
audiemus.*
8 *Et tulit Moſeh ſanguinem, & ſparſit ſuper populum,
& dixit: Ecce ſanguis fœderis, quod pepigit Dominus vo-
biſcum ſuper omnibus verbis his.*
9 *Et aſcendit Moſeh, & Aharon, Nadab, & Abihu, &
ſeptuaginta è ſenioribus Iſrael:*
10 *Et viderunt Deum Iſrael: & ſub pedibus eius erat ſic-
ut opus lapidis ſapphirini, & ſicut aſpectus cœli in mun-
ditia.*
11 *Et ad principes filiorum Iſrael, non miſit manum ſuã,
& viderunt Deum, & comederunt, & biberunt.*
12 *Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Aſcende ad me in Montẽ,
& eſto ibi: & dabo tibi tabulas lapideas, & legem, &
mandata, quæ ſcripſi ad docendum eos.*
13 *Et ſurrexit Moſeh, & Iehoſuah miniſter eius: & aſcẽ-
dit Moſeh in Montem Dei.*
14 *Et ad ſeniores dixit: Manete hic, donec reuertamur
ad vos. Et ecce Aharon, & Chur ſunt vobiſcum: quiſquis
habuerit cauſas, accedat ad eos.*
15 *Et aſcendit Moſeh in Montem, & operuit nubes Mon-
tem.*
16 *Et habitauit gloria Domini ſuper montem Sinai, & o-
peruit eum nubes ſex diebus: & vocauit Moſeh die ſepti-
mo è medio nubis.*
17 *Et aſpectus gloriæ Domini erat tanquam ignis ardens
in vertice Montis, in oculis filiorum Iſrael.*
18 *Et ingreſſus eſt Moſeh in medium nubis, & aſcendit in
Montem: & fuit Moſeh in Monte quadraginta dies, &
quadraginta noctes.*

CAP. XXV.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
2 *Loquere ad filios Iſrael, & accipient mihi oblatio-
nem, ab omni viro, cuius cor ſponte offeret eam, capietis
oblationem meam.*
3 *Et iſta eſt oblatio, quam capietis ab eis: Aurum, & ar-
gentum, & æs.*
4 *Et hyacinthum, & purpuram, coccum bis tinctum, &
byſſum, & pilos caprarum.*
5 *Et pelles arietum rubricatas, & pelles taxorum, & li-
gna ſittim:*
6 *Oleum pro luminari: aromata pro oleo vnctionis, &
pro thymiamate aromatum,*
7 *Lapides onychinos, & lapides plenitudinum pro ephod,
& pro pectorali.*
8 *Et facient mihi ſanctuarium, & habitabo in medio
eorum:*
9 *Secundum omnia quæ ego videre facio te, ſimilitudinẽ
habitaculi, & ſimilitudinem omnium vaſorum eius: &
ſic facietis.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

3 Introiuit auté Moyſes, & narrauit populo omnia
verba Dei, & iuſtificationes; reſpondit autem om-
nis populus voce vna, dicentes: Omnia verba, quæ
locutus eſt Dominus, faciemus, & audiemus.
4 Et ſcripſit Moyſes omnia verba Domini: ſurgens
autem Moyſes manè, ædificauit altare ſub Monte,
& duodecim lapides in duodecim tribus Iſrael.
5 Et miſit adoleſcentes filiorum Iſrael, & obtule-
runt holocauſtomata, & immolauerunt hoſtiam
ſalutaris Deo vitulos.
6 Sumens autem Moyſes dimidium ſanguinis in-
fudit in crateras: dimidium autem ſanguinis effu-
dit ad altare.
7 Et accipiens librum teſtaméti recitauit in aures
populi: & dixerunt: Omnia quæcumque locutus
eſt Dominus, faciemus, & audiemus.
8 Sumens autem Moyſes ſanguinem, reſperſit po-
pulum, & dixit: Ecce ſanguis teſtamenti, quod
diſpoſuit Dominus ad vos, de omnibus verbis his.

9. Et aſcédit Moyſes, & Aaron, & Nadab, & Abiud,
& ſeptuaginta ſeniorum Iſrael:
10 Et viderunt locum, vbi ſteterat Deus Iſrael: &
quæ ſub pedibus eius, ſicut opus lateris ſapphiri, &
ſicut ſpecies firmamenti cœli ipſa puritate.
11 Et de electis Iſrael, non diſſonuit, nec vnus, & ap-
paruerunt in loco Dei, & manducauerunt, & bibe-
runt.

12 Et dixit Dominus ad Moyſen: Aſcende ad me in
Montem, & ſta ibi: & dabo tibi tabulas lapideas,
legem, & mandata, quæ ſcripſi ad docendos eos.
13 Et ſurgens Moyſes, & Ieſus, qui aſtabat ei: aſcen-
derunt in Montem Dei,

14 Et ſenioribus dixerunt: Quieſcite hic, donec re-
uertamur ad vos. Et ecce Aaron, & Or vobiſcum:
ſi cui acciderit iudicium, adeat ad eos.
15 Et aſcendit Moyſes, & Ieſus in Montem, & ope-
ruit nubes Montem,
16 Et deſcendit gloria Dei ſuper montem Sina, &
operuit eum nubes ſex dies: & vocauit Dominus
Moyſen die ſeptimo de medio nubis.
17 Species autem gloriæ Domini, tanquam ignis
ardens ſuper cacumen Montis coram filiis Iſrael.
18 Et intrauit Moyſes in mediū nubis, & aſcendit
in Montem: & fuit ibi in Monte quadraginta dies,
& quadraginta noctes.

C A P. XXV.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Dic filiis Iſrael, & accipite primitias ab om-
nibus, quibuſcumque viſum fuerit cordi, & acci-
pietis primitias meas.
3 Et hæc eſt primitia, quam accipietis ab eis: Au-
rum, & argentum, & æs,
4 Et hyacinthum, & purpuram, & coccum du-
plex, & byſſum tortam, & pilos caprinos,
5 Et pelles arietum rubricatas, & pelles hyacin-
thinas, & ligna imputribilia,*
6
7 Et lapides Sardij, & lapides in ſculpturam ad ſu-
perhumerale, & poderem.
8 Et facies mihi ſanctuarium, & apparebo in vo-
bis.
9 Et facies mihi ſecundum omnia, quæcumque
tibi oſtendo in Monte, exemplum tabernaculi, &
exemplum omnium vaſorum eius: ſic facies.

Et fa-

Chald. Paraph. Tranſl.

*Venitque Moyſes, & narrauit populo omnia verba Do-
mini, & omnia iudicia; & reſponderunt omnis populus ſi-
mul, atque dixerunt; Omnia verba, quæ locutus eſt Do-
minus, faciemus.*
*Scripſitq; Moyſes omnia verba Domini: & ſurrexit
manè, & ædificauit altare in humiliori loco Montis, &
duodecim titulos per duodecim tribus Iſrael.*
*Miſitque primogenitos filiorum Iſrael, & obtulerunt
holocauſta, immolaueruntq; victimas ſanctificatas coram
Domino boues.*
*Tulitque Moyſes dimidium partem ſanguinis & poſuit
in crateras: & dimidiam partem ſanguinis aſperſit ſuper
altare.*
*Aſſumpſitq; librum fœderis, & legit coram populo: &
dixerunt: Omnia quæ locutus eſt Dominus, faciemus, &
obediemus.*
*Tulitq; Moyſes ſanguinem, & aſperſit ſuper altare, vt
propitiaretur pro populo, & dixit: Ecce ſanguis fœderis,
quod pepigit Dominus vobiſcum ſuper omnia verba hæc.*

*Aſcenditq; Moyſes, & Aaron, & Nadab, & Abiu, &
ſeptuaginta de ſenioribus Iſrael:*
*Et viderunt gloriam Dei Iſrael: & ſub throno gloriæ
eius quaſi opus lapidis precioſi, & quaſi aſpectus cœli cum
ſerenum eſt.*
*Principibus autem filiorum Iſrael nullum incommodū
fuit, & viderunt gloriam Dei, & gauiſi ſunt in ſacrifi-
ciis ſuis, quia accepta fuerunt, quaſi comedíſſent, & bi-
biſſent.*
*Dixitq; Dominus ad Moyſen: Aſcende in conſpectu meo
in Montem, & eſto ibi: & dabo tibi tabulas lapideas, &
legem, & mandata, quæ ſcripſi: vt doceas eos.*
*Surrexitq; Moyſes, & Ioſue miniſter eius: & aſcendit
Moyſes in Montem in quo reuelata fuerat gloria Domini.*

*Senioribus autem dixit: Expectate nos hic, donec reuer-
tamur ad vos. Et ecce Aaron, & Hur vobiſcum; quicum-
que habuerit iudicium, accedat coram eis.*
*Aſcenditque Moyſes in Montem, & cooperuit nubes
Montem:*
*Et habitauit gloria Domini ſuper montem Sinai, coo-
peruitque eum nubes ſex diebus: & vocauit Moyſen in
die ſeptimo de medio nubis.*
*Et viſio gloriæ Domini erat ſicut viſio ignis ardentis in
vertice Montis in oculis filiorum Iſrael.*
*Et ingreſſus eſt Moyſes in medio nubis, aſcenditque in
Montem: & fuit Moyſes in Monte quadraginta diebus,
& quadraginta noctibus.*

C A P. XXV.

*LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:
Loquere cum filiis Iſrael, vt ſeparent coram me ſe-
parationem primitiarum, ab omni viro, qui voluerit ex
corde ſuo, accipietis ſeparationem meam.*
*Hæc eſt autem ſeparatio, quam tolletis ab eis: Aurum,
& argentum, & æs,*
*Et hyacinthum, & purpuram, & coccinum, & byſſum,
& pilos caprarum:*
*Et pelles arietum rubricatas, pelleſque taxonum, &
ligna ſetim:*
*Oleum ad luminaria: aromata in oleum vnctionis, &
incenſum aromatum:*
*Lapides onychinos, & lapides, vt impleant cælaturas
ephod, & rationalis.*
*Et faciant coram me ſanctuarium, & habitare faciam
maieſtatem meam in medio eorum.*
*Iuxta omnia quæ ego oſtendo tibi ſimilitudinem taber-
naculi, & ſimilitudinem omnium vaſorum eius: ſic fa-
cietis.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Arcam de lignis ſetim compingite, cuius longitudo habeat duos, & ſemis cubitos: latitudo, cubitum, & dimidium: altitudo, cubitum ſimiliter, ac ſemiſſem.	10	*Et facient arcam è lignis ſittim, duo cubiti, & dimidiũ erit longitudo eius: & cubitus, & dimidium latitudo eius: & cubitus, & dimidium altitudo eius.*
Et deaurabis eam auro mundiſſimo intus, & foris: facieſque ſupra, coronam auream per circuitum:	11	*Et operies eam auro mundo intrinſecus, & extrinſecus operies eam: & facies ſuper eam coronam auream in circuitu.*
Et quattuor circulos aureos, quos pones per quattuor arcæ angulos: duo circuli ſint in latere vno, & duo in altero.	12	*Et fundes ei quattuor annulos aureos, & pones in quattuor angulis eius: & duos annulos in latere eius vno, & duos annulos in latere eius ſecundo.*
Facies quoque vectes de lignis ſetim, & operies eos auro.	13	*Et facies vectes ex lignis ſittim, & cooperies eos auro.*
Induceſque per circulos, qui ſunt in arcæ lateribus, vt portetur in eis.	14	*Et induces vectes in annulos in lateribus arcæ ad portandum arcam cum eis.*
Qui ſemper erunt in circulis, nec vmquam extrahentur ab eis.	15	*In annulis arcæ erunt vectes, non remouebuntur ab ea.*
Poneſq; in arca teſtificationem, quam dabo tibi.	16	*Et pones in arca teſtimonium, quod dabo tibi.*
Facies, & propitiatorium de auro mundiſſimo: duos cubitos, & dimidium tenebit longitudo eius: & cubitum, ac ſemiſſem latitudo.	17	*Et facies propitiatorium ex auro mundo: duorum cubitorum, & dimidij erit longitudo eius: & cubiti, & dimidij latitudo eius.*
Duos quoque Cherubim aureos, & productiles facies, ex vtraque parte oraculi.	18	*Et facies duos Cherubim aureos, ex auro ductili facies eos, à duabus extremitatibus propitiatorij:*
Cherub vnus ſit in latere vno, & alter in altero.	19	*Et fac Cherub vnum ab extremo hinc, & Cherub alterum ab extremo inde à propitiatorio facietis Cherubim, à duabus extremitatibus eius,*
Vtrumq; latus propitiatorij tegant expandentes alas, & operientes oraculum, reſpiciantque ſe mutuo verſis vultibus in propitiatorium quo operienda eſt arca.	20	*Et Cherubim expandent alas ſupernè tegentes alis ſuis propitiatorium, & facies eorum erit altera ad alteram ad propitiatorium erunt facies Cherubim, & pones propitiatorium ſuper arcam ſupernè,*
In qua pones teſtimonium, quod dabo tibi.	21	*Et in arca pones teſtimonium, quod dabo tibi.*
Inde præcipiam, & loquar ad te ſupra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubim, qui erunt ſuper arcam teſtimonij, cuncta quæ mandabo per te filiis Iſrael.	22	*Et conueniam tecum ibi, & loquar tecum è propitiatorio, quod eſt inter duos Cherubim ſuper arcam teſtimonij, omnia quæ præcipiam tibi ad filios Iſrael.*
Facies, & menſam de lignis ſetim, habentẽ duos cubitos longitudinis, & in latitudine cubitum, & in altitudine cubitum, ac ſemiſſem.	23	*Et facies menſam è lignis ſittim, duorum cubitorum erit longitudo eius, & cubitus latitudo eius, & cubitus, & dimidium altitudo eius.*
Et inaurabis eam auro puriſſimo: facieſque illi labium aureum per circuitum,	24	*Et teges eam auro mundo: & facies ei coronam auream in circuitu.*
Et ipſi labio coronam interraſilem altam quattuor digitis: & ſuper illam, alteram coronam aureolam.	25	*Et facies ei clauſuram quattuor digitorum in circuitu: & facies coronam auream clauſuræ eius in circuitu.*
Quattuor quoque circulos aureos præparabis, & pones eos in quattuor angulis eiuſdem menſæ per ſingulos pedes.	26	*Et facies ei quattuor annulos aureos, & pones annulos in quattuor angulis, qui ſunt in quattuor pedibus eius.*
Subter coronam erunt circuli aurei, vt mittantur vectes per eos, & poſſit menſa portari.	27	*Contra clauſuram erunt annuli intra vectes ad portandum menſam.*
Ipſos quoque vectes facies de lignis ſetim, & circumdabis auro ad ſubuehendam menſam.	28	*Et facies vectes è lignis ſittim, & operies eos auro, & feret cum illis menſa.*
Parabis, & acetabula, ac phialas, & thuribula, & cyathos, in quibus offerẽda ſunt libamina, ex auro puriſſimo.	29	*Et facies ſcutulas eius, & cochlearia eius, & medios calamos, & cyathos eius, quibus libabitur ex auro mundo facies.*
Et pones ſuper menſam panes propoſitionis in conſpectu meo ſemper.	30	*Et pones ſuper menſam panem facierum coram me iugiter.*
Facies, & candelabrum ductile de auro mũdiſſimo, haſtile eius, & calamos, ſcyphos, & ſphærulas, ac lilia ex ipſo procedentia.	31	*Et facies candelabrum ex auro mundo, ductile fiet cãdelabrum, haſtile eius, & calamus eius, & ſphærula eius, & flores eius ex ipſo erunt.*
Sex calami egredientur de lateribus, tres ex vno latere, & tres ex altero.	32	*Et ſex calami egredientur è lateribus eius, tres calami candelabri ex latere vno, & tres calami candelabri ex latere altero.*
Tres ſcyphi quaſi in nucis modum per calamos ſingulos, ſphærulaque ſimul, & lilium: & tres ſimiliter ſcyphi inſtar nucis in calamo altero, ſphærulaque ſimul, & lilium. hoc erit opus ſex calamorum, qui producendi ſunt de haſtili.	33	*Tres calices amygdalati in calamo vno ſphærula, & flos: & tres calices amygdalati in calamo altero, ſphærula, & flos. ſic ſex calamis egredientibus è candelabro.*
In ipſo autem candelabro erunt quattuor ſcyphi in nucis modum, ſphærulæq; per ſingulos, & lilia.	34	*Et in candelabro erunt quattuor calices amygdalati, ſphærulæ eius, & flores eius.*
Sphærulæ ſub duobus calamis per tria loca, qui ſimul ſex fiunt procedentes de haſtili vno.	35	*Et ſphærula ſub duobus calamis ex ipſo, & ſphærula ſub duobus calamis ex ipſo, & ſphærula ſub duobus calamis ex ipſo, ſic ſex calamis egredientibus è candelabro.*

Et *Sphæ-*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

10 Et facies arcam teſtimonij ex lignis imputribilibus: duorum cubitorum & dimidij longitudo: & cubiti, ac dimidij latitudo: & cubiti, ac dimidij altitudo.

11 Et inaurabis illam auro puro, intrinſecus, & extrinſecus inaurabis eam: & facies ei cymacia aurea tortilia in circuitu.

12 Et fabricabis illi quattuor annulos aureos, & impones ſuper quattuor latera: duos annulos in latere vno, & duos annulos in latere ſecundo.

13 Facies autem geſtatoria, ligna imputribilia, & inaurabis ea auro.

14 Et introduces geſtatoria in annulos, qui ſunt in lateribus arcæ, ad portandum arcam in eis.

15 In annulis arcæ erunt geſtatoria immobilia.

16 Et injicies in arcam teſtimonia, quæ dedero tibi:

17 Et facies propitiatorium, opertorium auri puri duorum cubitorum, & dimidij longitudo: & cubiti, ac dimidij latitudo.

18 Et facies duos Cherubim aureos tornatiles, & impones eos ex vtriſque lateribus propitiatorij.

19 Fient, Cherub vnus è latere hoc, & Cherub vnus è latere ſecundo propitiatorij. Et facies duos Cherubim ſuper duo latera,

20 Erunt C er bim extendentes alas deſuper, obũbrantes in alis ſuis ſuper propitiatorium, & facies eorum ad ſe inuicem, in propitiatorium erũt vultus ipſorum Cherubim: & impones propitiatoriũ ſuper arcam deſuper:

21 Et in arcam injicies teſtimonia, quæ dedero tibi.

22 Et innoteſcã tibi inde, & loquar tibi de ſurſum propitiatorij inter duos Cherubim exiſtentes ſuper arcam teſtimonij, & ſecundum omnia, quæcumq; mandauero tibi ad filios Iſrael.

23 Et facies menſam auream auri puri, duorum cubitorum longitudo: & cubiti latitudo: & cubiti, ac dimidij altitudo.

24 Et facies ei tortilia cymacia aurea in circuitũ.

25 Et facies ei coronam palmi in circuitu: & facies tortile cymacium coronæ in circuitu.

26 Et facies quattuor annulos aureos, & impones quattuor annulos in quattuor partes pedum illius ſub corona.

27 Et erũt annuli in thecas ipſis geſtatoriis, ad portandum in eis menſam.

28 Et facies geſtatoria de lignis imputribilibus, & inaurabis ea auro puro, & portabitur in eis menſa.

29 Et facies catinos eius, & thuribula, & libatoria, & cyathos, in quibus libabis in eis, ex auro puro facies ea.

30 Et impones ſuper menſam panes præſentes corã me ſemper.

31 Et facies candelabrum ex auro puro, tornatile facies cãdelabrum, haſtile eius, & calamiſci, & crateres, & ſphærulæ, & lilia ex ipſo exiſtent.

32 Sex autem calami exeuntes è lateribus, tres calami candelabri è latere vno eius, & tres calami candelabri è latere ſecundo:

33 Et tres crateres reddentes formam nucum: in vno calamo ſphærula, & lilium. ſic ſex calamis exeuntibus è candelabro.

34 Et in candelabro quattuor crateres reddẽtes formam nucum, in vno calamo ſphærulæ & lilia eius.

35 Sphærula ſub duobus calamis ex eo, & ſphærula ſub quattuor calamis ex eo: ſic ſex calamis exeuntibus è candelabro, & in candelabro quattuor crateres formati in modum nucum:

Sphæ-

Chald. Paraph. Tranſl.

10 *Facientq́; arcam de lignis ſetim: duorum cubitorum, & dimidij erit longitudo eius: & cubiti: & dimidij latitudo eius: & cubiti & dimidij altitudo eius.*

11 *Cooperieſq́; eam auro mundiſſimo intus, & foris: facieſq́; ſuper eam circulum aureum per circuitum.*

12 *Et effundes ei quattuor annulos aureos, & pones ſuper quattuor angulos eius: duoque annuli in latere vno, & duo annuli in latere altero.*

13 *Facieſq́; vectes ex lignis ſetim, & operies eos auro.*

14 *Induceſq́; vectes per annulos in lateribus arcæ, vt portetur arca in eis.*

15 *In annulis arcæ erunt vectes, non auferantur ab ea.*

16 *Poneſq́; in arca teſtamentum, quod dabo tibi.*

17 *Facieſque propitiatorium ex auro puriſſimo: duos cubitos, & dimidium habebit longitudo eius: & cubitum, & dimidium latitudo eius.*

18 *Facieſq́; duos Cherubim de auro ductili, facies eos ex duobus lateribus propitiatorij:*

19 *Facieſq́; vnum Cherub ex latere eius hinc, & Cherub vnum ex latere eius inde ex propitiatorio facietis Cherubim ſuper duo latera eius.*

20 *Eruntq́; Cherubim expandentes alas ſuas ſurſum obumbrates alis ſuis ſuper propitiatorium, & facies vniuſcuiuſque è regione alterius, contra propitiatorium erunt facies Cherubim: poneſq́; propitiatorium ſuper arcam deſuper:*

21 *Et in arca pones teſtimonium, quod dabo tibi.*

22 *Et ſtatuam ibi verbum meum tibi, & loquar tecum deſuper propitiatorio de medio duorum Cherubim, qui ſunt ſuper arcam teſtimonij, omnia quæ mandabo tibi ad filios Iſrael.*

23 *Facieſq́; menſam de lignis ſetim, duos cubitos habebit longitudo eius: & cubitum vnum latitudo eius: & cubitum, & dimidium altitudo eius.*

24 *Cooperieſq́; eam auro mundiſſimo: & facies ei circulũ aureum per circuitum.*

25 *Facieſq́; ei coronam interraſilem altam pugillo per circuitum: & facies circulum aureum ipſi coronæ interraſili per circuitum.*

26 *Facieſq́; ei quattuor annulos aureos, & pones eos ſuper quattuor angulos, qui ſunt ad quattuor pedes eius.*

27 *Contra coronam interraſilem erunt annuli, vt mittãtur per eos vectes, vt portetur menſa.*

28 *Facieſq́; vectes ex lignis ſetim, & cooperies eos auro, & portabunt cum eis menſam.*

29 *Facieſq́; acetabula eius, & phialas eius, & thuribula eius, & cyathos, in quibus offerenda ſunt libamina, ex auro puriſſimo facies ea.*

30 *Et pones ſuper menſam panem propoſitionis in conſpectu meo ſemper.*

31 *Facieſq́; candelabrum de auro mundiſſimo, ductile facies candelabrum, haſtile eius, & calamus eius, ſcyphiq́; eius, ſphærulæ eius, & lilia eius ex ipſo erunt.*

32 *Et ſex calami egredientur de lateribus eius, tres calami ex vno latere candelabri, & tres calami ex ſecundo latere candelabri.*

33 *Tres ſcyphi figurati in calamo vno, ſphærula, & liliũ: & tres ſcyphi figurati in calamo vno, ſphærula, & lilium. ſic facies in ſex calamis, qui egrediuntur de candelabro.*

34 *Et in candelabro erunt quattuor ſcyphi figurati, ſphærulæ eius, & lilia eius.*

35 *Sphærulaque ſub duobus calamis eius, & ſphærula ſub duobus calamis eius, & ſphærula ſub duobus calamis eius: ſic facies ſex calamis, qui egrediuntur de candelabro.*

Sphæ-

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et ſphærulæ igitur, & calami ex ipſo erunt, vniuerſa ductilia de auro puriſſimo.	36	*Spherulæ eorum, & calami eorum ex ipſo erunt totum ipſum ductile vnum, ex auro mundo.*
Facies, & lucernas ſeptem, & pones eas ſuper cãdelabrum, vt luceant ex aduerſo.	37	*Et facies lucernas eius ſeptem, & accendere fac lucernas eius, & lucere fac contra faciem eius.*
Emunctoria quoque, & vbi quæ emuncta ſunt extinguantur, fiant de auro puriſſimo.	38	*Et forcipes ipſius, & receptacula eius ex auro mundo.*
Omne pondus candelabri cum vniuerſis vaſis ſuis habebit talentum auri puriſſimi.	39	*Et talento auri mundi faciet illud, & omnia vaſa iſta.*
* Inſpice, & fac ſecundum exemplar, quod tibi in Monte monſtratum eſt. (* Heb. 8.5. Act. 7. 44.)	40	*Et vide, & fac ſecundum ſimilitudinem eorum, quam tu factus es videre in Monte.*
CAP. XXVI.		***CAP. XXVI.***
TAbernaculum vero ita facies: Decem cortinas de byſſo retorta, & hyacintho, ac purpura, coccoque bis tincto, variatas opere plumario facies.	1	*ET tabernaculum facies: E decem cortinis è byſſo retorta, & hyacintho, & purpura, & vermiculo cocco, Cherubim opere phrygionico facies.*
Lõgitudo cortinæ vnius habebit vigintiocto cubitos: latitudo, quattuor cubitorum erit. Vnius menſuræ fient vniuerſa tentoria.	2	*Longitudo cortinæ vnius erit octo, & viginti cubitorum: & latitudo quattuor cubitorum cortinæ vnius. Menſura vna erit omnibus cortinis.*
Quinque cortinæ ſibi iungentur mutuo, & aliæ quinque nexu ſimili cohærebunt.	3	*Quinque cortinæ erunt coniunctæ altera ad alteram, & quinque cortinæ coniunctæ altera ad alteram.*
Anſulas hyacinthinas in lateribus, ac ſummitatibus facies cortinarum, vt poſſint inuicem copulari.	4	*Et facies laqueolos hyacinthinos ſuper oram cortinæ vnius ab extremo in coniunctione, & ſic facies in ora cortinæ extremæ in coniunctione ſecunda.*
Quinquagenas anſulas cortina habebit in vtraque parte, ita inſertas, vt anſa cõtra anſam veniat, & altera alteri poſſit aptari.	5	*Quinquaginta laqueolos facies in cortina vna, & quinquaginta laqueolos facies in extremo cortinæ, quæ eſt in coniunctione ſecunda, oppoſiti erunt laqueoli alter ad alterum.*
Facies, & quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vela iungenda ſunt, vt vnum tabernaculum fiat.	6	*Et facies quinquaginta vncinos aureos, & coniunges cortinas alteram ad alteram cum vncinis, & erit tabernaculum vnum.*
Facies, & ſaga cilicina vndecim, ad operiendum tectum tabernaculi.	7	*Et facies cortinas è pilis caprarum tecto ſuper tabernaculum, vndecim cortinas facies.*
Longitudo ſagi vnius habebit triginta cubitos: & latitudo, quattuor: æqua erit menſura ſagorum omnium.	8	*Longitudo cortinæ vnius triginta cubitorum: & latitudo quattuor cubitorum cortinæ vnius: menſura vna erit vndecim cortinis.*
E quibus quinque iunges ſeorſum, & ſex ſibi mutuo copulabis, ita vt ſextum ſagum in fronte tecti duplices.	9	*Et coniunges quinque cortinas ſeorſum, & ſex cortinas ſeorſum, & duplicabis cortinam ſextam contra faciem tecti.*
Facies, & quinquaginta anſas in ora ſagi vnius, vt coniungi cum altero queat: & quinquaginta anſas in ora ſagi alterius, vt cum altero copuletur.	10	*Et facies quinquaginta laqueolos in ora cortinæ vnius extremæ in coniunctione: & quinquaginta laqueolos in ora cortinæ coniunctionis ſecundæ.*
Facies, & quinquaginta fibulas æneas, quibus iũgantur anſæ, vt vnum ex omnibus operimentum fiat.	11	*Et facies vncinos æreos quinquaginta, & induces vncinos in laqueolos, & coniunges tectum, & erit vnum.*
Quod autem ſuperfuerit in ſagis, quæ parantur tecto, id eſt vnum ſagum quod amplius eſt, ex medietate eius operies poſteriora tabernaculi.	12	*Et ſuperfluitas, quæ ſuperfuit in cortinis tecti, dimidium cortinæ, quæ ſuperfluit ſuperfluet in poſterioribus tabernaculi.*
Et cubitus ex vna parte pendebit, & alter ex altera, qui plus eſt in ſagorum longitudine, vtrumq; latus tabernaculi protegens.	13	*Et cubitus hinc, & cubitus inde in ſuperfluente in longitudine cortinarum tecti, erit ſuperfluum in lateribus tabernaculi hinc, & inde ad tegendum illud.*
Facies, & operimentum aliud tecto de pellibus arietum rubricatis: & ſuper hoc rurſum aliud operimentum de ianthinis pellibus.	14	*Et facies operimentum tecto è pellibus arietum rutilãtibus: & operimentum è pellibus taxorum ſupernè.*
Facies, & tabulas ſtantes tabernaculi de lignis ſetim,	15	*Et facies tabulas tabernaculo è lignis ſittim ſtantes.*
Quæ ſingulæ denos cubitos in longitudine habeant, & in latitudine ſingulos, ac ſemiſſem.	16	*Decem cubitorum longitudo tabulæ, & cubiti, & dimidij cubiti, latitudo tabulæ vnius.*
In lateribus tabulæ, duæ incaſtraturæ fient, quibus tabula alteri tabulæ connectatur: atque in hũc modum cunctæ tabulæ parabuntur.	17	*Duæ incaſtraturæ erunt tabulæ vni, diſpoſitæ altera ad alteram: ſic facies omnibus tabulis tabernaculi.*
Quarum viginti erũt in latere Meridiano, quod vergit ad Auſtrum.	18	*Et facies tabulas tabernaculo, viginti tabulas ad latus Meridianum ad Auſtrum.*
Quibus quadraginta baſes argenteas fundes, vt binæ baſes ſingulis tabulis per duos angulos ſubjiciantur.	19	*Et quadraginta baſes argenteas facies ſubter viginti tabulas, duas baſes ſubter tabulam vnam, duabus incaſtraturis eius, & duas baſes ſubter tabulam alteram duabus incaſtraturis eius.*

In | | *Et la-*

Tranſl. ex Septuag.

36 Sphærulæ, & calami in ipſo exiſtant, totum tor-
natile ex vno auro puro.
37 Et facies lucernas eius ſeptem,& impones lucer-
nas, & lucebunt ab vna facie.
38 Et emunctorium eius,& ſuppoſitoria eius ex au-
ro puro facies.
39 Omnia vaſa hæc talentum auri puri.
40 Vide, facies iuxta typum oſtenſum tibi in Mon-
te.

CAP. XXVI.

1 ET tabernaculum facies: Decem aulea de byſſo
torta, & hyacintho, & purpura,& cocco torto,
Cherubim opere textoris facies ea.
2 Longitudo aulæi vnius,octo & viginti cubitorũ:
& latitudo quattuor cubitorum aulæum vnum e-
rit. Menſura eadem erit omnibus aulæis.
3 Quinque autem aulæa erunt ad inuicem con-
iuncta alterum ex altero, & quinque aulæa erunt
cohærentia alterum alteri.
4 Et facies illis anſas hyacinthinas ſuper labiũ aulęi
vnius ex vna parte in cõmiſſurã, & ſic facies ſuper
labium aulæi exterioris ad cõmiſſuram ſecundam.
5 Quinquaginta anſas facies aulæo vni, & quin-
quaginta anſas facies ex parte aulæi ad commiſſu-
ram ſecundi, faciem contra faciem concurrentes
ad inuicem ad vnamquamque.
6 Et facies circulos quinquaginta aureos, & con-
iunges aulæum alterum ad alterum circulis,& erit
tabernaculum vnum.
7 Et facies vela capillacea tegmen ſuper taberna-
culum, vndecim vela facies ea.
8 Longitudo veli vnius,triginta cubitorũ:& quat-
tuor cubitorum latitudo veli vnius: eadem men-
ſura erit vndecim velis.
9 Et coniunges quinque vela in ſe, & ſex vela in
ſe, & duplicabis velum ſextum ſecundum faciem
tabernaculi.
10 Et facies anſas quinquaginta ſuper labium veli
vnius, quod eſt intermedium ſecundum commiſ-
ſuram: & quinquaginta anſas facies ſuper labium
veli, quod coniunctum eſt ad ſecundum.
11 Et facies circulos æreos quinquaginta, & con-
iunges circulos ex anſis, & coniunges vela, & erit
vnum.
12 Et ſuppones quod ſuperauerit in velis tabernaculi,
dimidiũ veli reſiduũ ſubteges in eo, quod abundat
de velis tabernaculi, ſubteges poſt tabernaculum,
13 Cubitum ex hoc, & cubitum ex hoc, ex eo quod
ſuperat de velis, de longitudine velorum taberna-
culi, erit contegens ſuper latera tabernaculi hinc,
atque hinc, vt operiat.
14 Et facies operimentum tabernaculo pelles arietũ
rubricatas: & coopercula pelles hyacinthinas de-
ſuper.
15 Et facies columnas tabernaculi ex lignis impu-
tribilibus:
16 Decem cubitorum facies columnã vnam, & cu-
biti vnius,ac dimidij latitudinem columnæ vnius:
17 Duos anconiſcos columnæ vni, contracadentes
vnum alteri: ſic facies omnibus columnis taberna-
culi.*
18 Et latus ſecũdum,quod contra Auſtrum viginti
columnas,
19 Et quadraginta baſes earum argenteas, duas ba-
ſes columnæ vni in ambas partes eius,& duas baſes
columnæ vni in ambas partes eius.

* Quæ infra aſteris claudũtur in Romana Editione hic habentur.

Et fa-

Chald. Paraph. Tranſl.

*Sphærulæ eorum, & calami ex ipſo erunt omnia ducti-
lia ex auro mundiſſimo.*
*Facieſq; ſeptem lucernas eius, & incendes lucernas, vt
luceant contra faciem eius.*
*Et forcipes eius, & thuribula eius ex auro mundiſſi-
mo.*
*Ex talento auri mundiſſimi facies illud, & omnia vaſa
hæc.*
*Inſpiceque, & fac iuxta ſimilitudinem eorum, quæ mõ-
ſtrata ſunt tibi in Monte.*

CAP. XXVI.

*TAbernaculum verò facies: Decem cortinas de byſſo
retorta, & hyacintho, & purpura, & coccino, ſigu-
ras Cherubim facies, opere artificis facies eas.*
*Lõgitudo cortinæ vnius erit viginti & octo cubitorum,
& latitudo eiuſdem cortinæ quattuor cubitorum. Men-
ſura vna erit omnium cortinarum.*
*Quinque cortinæ erunt coniunctæ vna cum alia, &
quinque cortinæ erunt coniunctæ vna cum alia.*
*Facieſq; anſulas ex hyacintho ſuper ora cortinæ vnius
in latere quo iungenda eſt, & ſimiliter facies in ora ſecũ-
dæ cortinæ in loco quo iungenda eſt.*
*Quinquaginta anſulas facies in cortina vna, & quin-
quaginta anſulas facies in latere cortinæ ſecundæ in loco
quo iungenda eſt, reſpicientibus ſe mutuò anſulis, ita vt
anſula ſit è regione alterius.*
*Facieſque quinquaginta fibulas ex auro, & coniunges
vnamquamque cortinam cum altera fibulis, & erit ta-
bernaculum vnum.*
*Facieſq; cortinas de pilis caprarum, vt extendantur ſu-
per tabernaculum, vndecim cortinas facies.*
*Longitudo cortinæ vnius habebit triginta cubitos: &
latitudo eiuſdem cortinæ habebit quattuor cubitos: men-
ſura vna erit vndecim cortinis.*
*Et iunges quinque cortinas ſeorſum, & ſex cortinas
ſeorſum, & duplicabis cortinam ſextam, quæ eſt ſuper
faciem tabernaculi.*
*Et facies quinquaginta anſulas in ora cortinæ vnius in
latere quo iungenda eſt: & quinquaginta anſas in ora
cortinæ ſecundæ, in loco quo iungenda eſt.*
*Facieſque quinquaginta fibulas ex ære, & induces fi-
bulas in anſulis, & coniunges tabernaculum vt ſit vnũ.*
*Et quod ſupereſt ex cortinis tabernaculi, dimidium ſci-
licet cortinæ quæ ſupereſt, extendes ſuper poſteriora ta-
bernaculi.*
*Et cubitus hinc, & cubitus indè, qui ſupereſt in longi-
tudine cortinarum tabernaculi, extendatur ſuper latera
tabernaculi hinc, & indè, vt cooperiat illud.*
*Facieſque coopertorium tabernaculi de pellibus arietũ
rubricatis: & aliud coopertorium de pellibus taxonum
deſuper.*
Facieſque tabulas ſtantes tabernaculo de lignis ſetim.
*Decem cubitos habebit longitudo tabulæ, & cubitum,
& dimidium latitudo tabulæ vnius.*
*Duos cardines habebit vnaquæque tabula, & duabus
incaſtraturis erunt coniunctæ vna cum alia: ſic facies in
omnibus tabulis tabernaculi.*
*Facieſque viginti tabulas tabernaculo ad latus Meri-
dianum:*
*Et quadraginta baſes argenteas facies ſub viginti ta-
bulis, duæ baſes erunt ſub tabula vna in duobus cardini-
bus eius, & duæ baſes ſub tabula alia in duobus cardini-
bus eius.*

Et in

Vulgat. Editio.

In latere quoque ſecundo tabernaculi,quod ver- 20
git ad Aquilonem, viginti tabulæ erunt,
Quadraginta habentes baſes argenteas, binæ ba- 21
ſes ſingulis tabulis ſupponentur.
Ad Occidentalem vero plagam tabernaculi facies 22
ſex tabulas,
Et rurſum alias duas, quæ in angulis erigantur 23
poſt tergum tabernaculi.
Eruntq; cõiunctæ à deorſum vſq; ſurſum,& vna 24
oẽs cõpago retinebit.Duabus quoq; tabulis,quæ in
angulis ponendæ ſunt, ſimilis iunctura ſeruabitur.
Et erunt ſimul tabulæ octo, baſes earum argen- 25
teæ ſexdecim, duabus baſibus per vnam tabulam
ſupputatis.
Facies & vectes de lignis ſetim quinque ad con- 26
tinendas tabulas in vno latere tabernaculi,
Et quinque alios in altero,& eiuſdem numeri ad 27
Occidentalem plagam:
Qui mittentur per medias tabulas à ſummo vſ- 28
que ad ſummum.
Ipſas quoque tabulas deaurabis, & fundes in eis 29
annulos aureos per quos vectes tabulata contineãt:
quos operies laminis aureis.
Et eriges tabernaculum iuxta exemplar, quod 30
* Sup. 24.10. tibi in * Monte monſtratum eſt.
Facies,& velũ de hyacintho,& purpura,coccoq; 31
bis tincto, & byſſo retorta, opere plumario, & pul-
chra varietate contextum:
Quod appẽdes ante quattuor columnas de lignis 32
ſetim, quæ ipſæ quidem deauratæ erunt, & habe-
bunt capita aurea, ſed baſes argenteas.
Inſeretur autem velum per circulos, intra quod 33
pones arcam teſtimonij. Quo & Sanctuarium, &
Sanctuarij ſanctuaria diuidentur.
Pones,& propitiatorium ſuper arcam teſtimonij 34
in Sancto ſanctorum:
Menſamque extra velum: & contra menſam cã- 35
delabrum in latere tabernaculi Meridiano: menſa
enim ſtabit in parte Aquilonis.
Facies, & tentorium in introitu tabernaculi de 36
hyacintho,& purpura, coccoq; bis tincto, & byſſo
retorta, opere plumarij.
Et quinque columnas deaurabis lignorũ ſetim, 37
ante quas ducetur tentorium: quarum erunt capi-
ta aurea, & baſes æneæ.

CAP. XXVII.

Inf. 38. 6. FAcies, & altare de lignis ſetim, quod habebit 1
quinque cubitos in longitudine, & totidem in
latitudine,id eſt quadrum,& tres cubitos in altitu-
dine.
Cornua autem per quattuor angulos ex ipſo e- 2
runt: & operies illud ære.
Facieſque in vſus eius lebetes ad ſuſcipiendos ci- 3
neres, & forcipes,atque fuſcinulas,& ignium rece-
ptacula: Omnia vaſa ex ære fabricabis.
Craticulamque in modum retis æneam: per cu- 4
ius quattuor angulos erunt quattuor annuli ænei:
Quos pones ſubter arulam altaris: eritque crati- 5
cula vſque ad altaris medium.
Facies,& vectes altaris de lignis ſetim duos,quos 6
operies laminis æneis,
Et induces per circulos, eruntque ex vtroque 7
latere altaris ad portandum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et lateri tabernaculi ſecundo ad plagam Aquilonis viginti tabulas.

Et quadraginta baſes earum argenteas, duas baſes ſubter tabulam vnam, & duas baſes ſubter tabulam alterã.

Et ad latera tabernaculi ad Occidentem facies ſex tabulas.

Et duas tabulas facies in angulis tabernaculi in lateribus.

Et erunt geminatæ infernè, & pariter erunt geminatæ ſuper caput eius ad anulum vnum. Sic erit ambabus ipſis, in duobus angulis erunt.

Et erunt octo tabulæ, & baſes earum argenteæ, ſexdecim baſes, duæ baſes ſubter tabulam vnam, & duæ baſes ſubter tabulam alteram.

Et facies vectes è lignis ſittim quinque tabulis lateris tabernaculi vnius,

Et quinque vectes tabulis lateris tabernaculi ſecundi, & quinque vectes tabulis lateris tabernaculi ad latera ad Occidentem.

Et vectis medius in medio tabularum erit tranſiens ab extremo ad extremum.

Et tabulas teges auro, & anulos earum facies ex auro loca vectibus: & cooperies vectes auro.

Et ſurgere facies tabernaculum ſecundum diſpoſitionẽ eius, quam factus es videre in Monte.

Et facies velum ex hyacintho, & purpura, cocco bis tincto, & byſſo retorta, opere phrygionico facies illud cum figuris Cherubim.

Et pones illud ſuper quattuor columnis ſittim obductis auro,& vncini earum aurei ſuper quattuor baſes argenteas.

Et pones velum ſubter vncinos, & introduces illuc intra velum arcam teſtimonij. Et diuidet velum vobis inter ſanctitatem, & inter ſanctitatem ſanctitatum.

Et pones propitiatorium ſuper arcam teſtimonij in ſanctitate ſanctitatum.

Et pones menſam extra velum: & candelabrum contra menſam in latere tabernaculi ad Auſtrum: & menſam pones in latere Aquilonis.

Et facies aulæum ad oſtium tabernaculi ex hyacintho, & purpura, & cocco bis tincto, & byſſo retorta opere acu pictoris.

Et facies aulæo quinque columnas ſittinas, & cooperies eas auro: & vncini earum aurei, & fundes ei quinque baſes æreas.

CAP. XXVII.

ET facies altare è lignis ſittim quinque cubitorum erit longitudo, & quinque cubitorum latitudo, quadrum erit altare, & trium cubitorum altitudo eius.

Et facies cornua eius in quattuor angulis eius, ex ipſo erunt cornua eius: & cooperies illud ære.

Et facies lebetes eius ad remouendum cinerem eius, & ſcopas eius, & crateras eius, & fuſcinulas eius, & receptacula eius. Omnia vaſa eius facies ex ære.

Et facies ei cribrum opere reticulato æreum: & facies in reti quattuor annulos in quattuor extremitatibus eius:

Et pones illud ſubter ambitum altaris infernè: & erit rete vſque ad medium altaris.

Et facies vectes altari, vectes è lignis ſittim. & cooperies eos ære.

Et inducentur vectes eius in annulos, & erunt vectes in duobus lateribus altaris ad ferendum illud.

Tranſl. ex Septuag.

20 * Et facies columnas tabernaculo, viginti colũ-
nas ab latere quod reſpicit ad Aquilonem.

21 Et quadraginta baſes argenteas facies viginti co-
lumnis, baſes duas colũnæ vni in ambas partes eius
& baſes duas columnæ vni in ambas partes. *

22 Et retro tabernaculum ſecundum partem, quæ
eſt contra mare facies ſex columnas.

23 Et duas columnas facies in angulis tabernaculi à
poſterioribus,

24 Et erũt æquales deorſum verſus, in ſe conueniẽ-
tes erunt, æquales de capitibus in commiſſuram v-
nam. Sic facies vtriſque angulis binis: æquales ſint.

25 Et erunt octo columnæ, & baſes earum argenteæ
ſexdecim, duæ baſes columnæ vni in ambas partes
eius, & duæ baſes columnæ vni.

26 Et facies ſeras de lignis imputribilibus quinque
vni columnæ ex vna parte tabernaculi,

27 Et quinque ſeras columnæ vni lateri tabernacu-
li ſecundo, & quinque ſeras columnæ poſteriori la-
teri tabernaculi, quod eſt ad mare.

28 Et ſera media inter medias columnas pertrãſeat
ab vno latere in alterum latus.

29 Et columnas inaurabis auro, & annulos facies
aureos, in quos induces ſeras: & inaurabis ſeras au-
ro.

30 Et eriges tabernaculum ſecundum ſpeciem, quæ
tibi monſtrata eſt in Monte.

31 Et facies velamen de hyacintho, & purpura, &
cocco torto, & byſſo neta, opus textile facies illud
Cherubim.

32 Et ſuperimpones illud ſuper quatuor columnas
imputribiles inauratas auro, & capita earum aurea,
& baſes earum quatuor argenteæ.

33 Et pones velamen ſuper columnas, & induces il-
luc intra velamen arcam teſtimonij. Et diuidet vo-
bis velamen inter medium ſanctum, & inter me-
dium ſanctum ſanctorum.

34 Et cooperies velamine arcam teſtimonij in ſan-
cto ſanctorum.

35 Et impones menſam extra velamen: & candela-
brum contra menſam in parte tabernaculi, quæ
reſpicit ad Auſtrum, & menſam pones in parte ta-
bernaculi, quæ reſpicit ad Aquilonem.

36 Et facies adductorium oſtio tabernaculi de hya-
cintho, & purpura, & cocco torto, & byſſo torta,
opus variatoris.

37 Et facies velamini quinque columnas, & inau-
rabis illas auro: & capita earum aurea, & conflabis
eis quinque baſes æreas.

C A P. XXVII.

1 ET facies altare ex lignis imputribilibus, quin-
que cubitorum longitudo, & quinque cubito-
rum latitudo, quadrangulum erit altare, & quin-
que cubitorum altitudo eius:

2 Et facies cornua in quatuor angulos, ex ipſo erũt
cornua: & teges illa ære.

3 Et facies coronam altari, & operculum eius, &
phialas eius, & fuſcinulas eius, & focum eius, &
omnia vaſa eius facies ænea.

4 Et facies ei craticulam opere reticulato æneam:
& facies craticulæ quatuor annulos æneos ad qua-
tuor latera:

5 Et ſuppones eos ſub craticula altaris ab imo: erit
autem craticula vſque ad medium altaris.

6 Et facies altari geſtatoria ex lignis imputribili-
bus, & inærabis ea æramento.

7 Et introduces geſtatoria in annulos, & ſint geſta-
toria ſecundum latera altaris in portando illud.

Con-

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et in latere ſecundo tabernaculi ad plagam Aquilona-
rem erunt viginti tabulæ.*

*Et quadraginta baſes argenteæ, duæ baſes ſub vna ta-
bula, & duæ baſes ſub alia tabula.*

*Et ad poſteriorem partem Occidentalem tabernaculi
facies ſex tabulas.*

*Et duas tabulas facies ad angulos tabernaculi in ex-
tremitate eius.*

*Et erunt coniunctæ ab inferiori parte, ſimulq́ erunt
coniunctæ in capite ſuo in annulo vno. Sic erit ambobus,
hoc eſt duobus angulis.*

*Eruntque octo tabulæ, & baſes earum ſexdecim argen-
teæ, duæ baſes ſub vna tabula, & duæ baſes ſub alia ta-
bula.*

*Et facies quinque vectes de lignis ſetim, ad continendas
tabulas vnius lateris tabernaculi,*

*Et quinque alios vectes ad continendas tabulas lateris
ſecundi tabernaculi, & quinque vectes ad continendas ta-
bulas poſterioris partis tabernaculi ad Occidentem.*

*Et vectis medius qui mittetur per medias tabulas,
tranſiet à ſummo vſque ad ſummum.*

*Tabulas autem cooperies auro, & annulos earum facies
aureos, vt ſint loca vectibus: vectes quoque cooperies auro.*

*Et eriges tabernaculum iuxta exemplar, quod tibi in
Monte monſtratum eſt.*

*Facieſque velum de hyacintho, & purpura, & coccino,
& byſſo retorta, opere artificis facies illud figuris Cheru-
bime*

*Et pones illud ſuper quatuor columnas de lignis ſetim
coopertas auro: capita earum aurea, ſuper quatuor baſes
argenteas.*

*Et pones velum ſub fibulis, & introduces ibi vltra ve-
lum arcam teſtimonij: Vt diuidat velum vobis inter ſan-
ctum, & inter ſanctum ſanctorum.*

*Poneſq́; propitiatorium ſuper arcam teſtimonij in ſan-
cto ſanctorum.*

*Poneſq́; menſam extra velum: & candelabrum è re-
gione menſæ in latere Meridionali tabernaculi: & men-
ſam pones in latere Aquilonari.*

*Facieſque velum in oſtio tabernaculi ex hyacintho &
purpura, & coccino, & byſſo retorta opere polymitarij.*

*Et facies velo quinque columnas de lignis ſetim, &
cooperies eas auro: capita earum erunt ex auro, & fun-
des eis quinque baſes æneas.*

C A P. XXVII.

*FAcieſque altare de lignis ſetim, quinque cubitos ha-
bebit longitudo eius, & quinq; cubitos latitudo, qua-
dratum erit altare, & tres cubitos habebit altitudo eius.*

*Facieſq́; cornua eius ſuper angulos eius, ex ipſo erunt
cornua eius: & operies illud ære.*

*Et facies lebetes vt colligatur cinis, & batilia eius, &
acetabula, & fuſcinulas, & thuribula eius. Omnia vaſa
eius facies ex ære.*

*Et facies ei craticulam opere retis ex ære: & facies ſu-
per rete quatuor annulos ex ære ſuper quatuor lateribus
eius:*

*Et pones eam ſub circulo altaris deorſum: & erit rete
vſque ad dimidium altaris.*

*Et facies vectes altaris de lignis ſetim, & cooperies eos
ære.*

*Et inducentur vectes per annulos, & erunt vectes in
duobus lateribus altaris quando portabunt illud.*

Con-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

.20. 8 * Non ſolidum, ſed inane & cauum intrinſecus facies illud, ſicut tibi in Monte monſtratum eſt.

9 Facies, & atrium tabernaculi, in cuius Auſtrali plaga contra meridiem erunt tentoria de byſſo retorta: centum cubitos vnum latus tenebit in longitudine.

10 Et columnas viginti cum baſibus totidem æneis, quæ capita cum cœlaturis ſuis habebunt argentea.

11 Similiter & in latere Aquilonis per longũ erunt tentoria centum cubitorum, columnæ viginti, & baſes æneæ eiuſdem numeri, & capita earum cum cœlaturis ſuis argentea.

12 In latitudine vero atrij, quod reſpicit ad Occidẽtem, erunt tentoria per quinquaginta cubitos, & columnæ decem, baſeſque totidem.

13 In ea quoque atrij latitudine, quæ reſpicit ad Orientem, quinquaginta cubiti erunt.

14 In quibus quindecim cubitorum tentoria lateri vno deputabuntur, columnæque tres, & baſes totidem:

15 Et in latere altero erunt tentoria cubitos obtinẽtia quindecim, columnæ tres, & baſes totidem.

16 In introitu vero atrij fiet tentorium cubitorum viginti ex hyacintho & purpura, coccoq; bis tincto, & byſſo retorta, opere plumarij: columnas habebit quattuor, cum baſibus totidem.

17 Omnes columnæ atrij per circuitũ veſtitæ erunt argenteis laminis, capitibus argenteis, & baſibus æneis.

18 In longitudine occupabit atrium cubitos cẽtum, in latitudine quinquaginta, altitudo quinque cubitorum erit; fietque de byſſo retorta, & habebit baſes æneas.

19 Cũcta vaſa tabernaculi in omnes vſus & ceremonias, tam paxillos eius, quam atrij, ex ære facies.

20 Præcipe filiis Iſrael, vt afferant tibi oleum de arboribus oliuarum puriſſimum, piloque contuſum, vt ardeat lucerna ſemper

21 In tabernaculo teſtimonij, extra velum quod oppanſum eſt teſtimonio. Et collocabunt eam Aaron, & filij eius, vt vſque mane luceat coram Domino. Perpetuus erit cultus per ſucceſſiones eorum à filiis Iſrael.

CAP. XXVIII.

1 APplica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum filiis ſuis de medio filiorum Iſrael, vt ſacerdotio fungantur mihi: Aaron, Nadab, & Abiu, Eleazar, & Ithamar.

2 Facieſque veſtem ſanctam Aaron fratri tuo in gloriam & decorem.

3 Et loqueris cunctis ſapientibus corde, quos repleui ſpiritu prudentiæ, vt faciant veſtes Aaron, in quibus ſanctificatus miniſtret mihi.

4 Hæc autem erunt veſtimenta quæ facient: Rationale, & ſuperhumerale, tunicam & lineam ſtrictam, & cidarim, & balteum. Facient veſtimenta ſancta fratri tuo Aaron & filiis eius, vt ſacerdotio fungantur mihi.

5 Accipientque aurum, & hyacinthum, & purpuram, coccumque bis tinctum, & byſſum.

6 Facient autem ſuperhumerale de auro, & hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta, opere polymito.

7 Duas oras iunctas habebit in vtroque latere ſummitatum, vt in vnum redeant.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Cum vacuo inter tabulas facies illud, quemadmodum videre fecit te in Monte, ſic facient.

Et facies atrium tabernaculi ad angulum Auſtralem ad meridiem cortinæ erunt atrio è byſſo retorta: centum cubitorum erit longitudo anguli vnius.

Et columnæ eius viginti, & baſes earum viginti areæ, & vncini columnarum, & fila eas cingentia argentea.

Et ſic ad latus Aquilonare in longitudine erunt cortinæ centum, & columnæ eius viginti, & baſes earum viginti areæ, & vncini columnarum, & fila eas cingentia argentea.

Et latitudo atrij ad latus Occidẽtale, cortinæ quinquaginta cubitorum, columnæ earum decem, & baſes earum decem.

Et latitudo atrij ad latus Orientale ad Orientem quinquaginta cubitorum.

Et quindecim cubitorum erunt cortinæ lateri vni, columnæ earum tres, & baſes earum tres.

Et lateri ſecundo quindecim cortinæ columnæ earum tres, & baſes earum tres.

Et porta atrij erit aulæum viginti cubitorum ex hyacintho, & purpura, & cocco bis tincto, & byſſo retorta, opere phrygionico: columnæ earum quatuor, & baſes earum quattuor.

Omnes columnæ atrij in circuitu cinctæ erunt argento, & vncini earum argentei, & baſes earum areæ.

Longitudo atrij centum cubitorum, & latitudo quinquaginta in quinquaginta, & altitudo quinque cubitorum, ex byſſo retorta, & baſes earum areæ.

Omnia vaſa tabernaculi cum omni miniſterio eius, & omnes claui eius, & omnes claui atrij ex ære.

Et tu præcipies filiis Iſrael, & afferent ad te oleum oleæ purum, contuſum pro luminari ad accendendum lucernam ſemper.

In tabernaculo eccleſiæ, extra velum quod eſt ſuper teſtimonium. Diſponet eam Aharon, & filij eius à veſpera vſque mane coram Domino. Statutum perpetuum generationibus eorum à filiis Iſrael.

CAP. XXVIII.

ET tu appropinquare fac ad te Aharon fratrem tuum, & filios eius ſecum è medio filiorum Iſrael, vt ſacerdotio fungantur mihi: Aharon, Nadab, & Abihu, Elhazar, & Ithamar filij Aharon.

Et facies veſtes ſanctas Aharon fratri tuo, ad gloriam, & decorem.

Et tu loqueris ad omnes ſapientes corde, quos repleui ſpiritu ſapientiæ, & facient veſtes Aharon, ad ſanctificandum eum, vt ſacerdotio fungatur mihi.

Et hæ ſunt veſtes quas facient: Pectorale, & ſuperhumerale, & pallium & tunicam opere phrygionico oculis contextam, cidarin, & baltheum. Et facient veſtes ſanctas Aharon fratri tuo, & filiis eius vt ſacerdotio fungãtur mihi.

Et ipſi accipient aurum, & hyacinthum, & purpurã, & coccum bis tinctum, & byſſum.

Et facient ſuperhumerale ex auro hyacintho, & purpura, coccoq; bis tincto, & byſſo retorta, opere phrygionico.

Duæ oræ iunctæ erunt ei ad duas extremitates eius, & coniunctæ erunt.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

8 Concauum tabulatum facies illud, ſecundum id, quod tibi demonſtratum eſt in Monte, ſic facies illud.

9 Et facies atrium tabernaculo in latere, quod reſpicit ad Africum; tentoria atrij ex byſſo torta: longitudo centum cubitorum vni lateri.

10 Et columnæ eorum viginti, & baſes earum æreæ viginti: & circuli earum, & arcus argentei.

11 Sic lateri, quod ad Subſolanum, tentoria cẽtum cubitorum longitudo, & columnæ eorum viginti, & baſes earum æreæ viginti: & circuli, & arcus columnarum, & baſes earum inargentatæ argento.

12 Et latitudo atrij, quę ad mare, tentoria quinquaginta cubitorum, columnæ eorum decem, & baſes earum decem.

13 Et latitudo atrij, quod ad Auſtrum, tẽtoria quinquaginta cubitorum, columnæ eorum decem, & baſes earum decem.

14 Et quindecim cubitorum altitudo tentorium lateri vni: columnæ eorum tres, & baſes earum tres.

15 Et latus ſecundũ, quindecim cubitorũ tentoriorum altitudo: columnę eorũ tres, & baſes earũ tres.

16 Et portæ atrij tegimen, viginti cubitorũ altitudo ex hyacintho, & purpura, & cocco torto, & byſſo torta, varietate acu picti: columnæ eorum quatuor, & baſes earum quatuor.

17 Omnes columnæ atrij in circuitu inargentatæ argento, & capita earum argentea, & baſes earum æreæ.

18 Longitudo autem atrij centum per centum, & latitudo quinquaginta ad quinquaginta: & altitudo quinque cubitorum ex byſſo torta, & baſes eorum æreæ.

19 Et omnis ſupellex, & omnia inſtrumenta, & paxilli atrij ſint ærei.

20 Et tu præcipe filiis Iſrael, & ſumant ſibi oleum ex oliuis defecatum purum contuſum ad lumen accendendum: vt ardeat lucerna ſemper

21 In tabernaculo teſtimonij, extra velamen, quod eſt ſuper teſtamentum. Accendet illud Aaron, & filij eius à veſpera vſque ad mane ante Dominum. Legitimum ſempiternum in progenies veſtras à filiis Iſrael.

CAP. XXVIII.

1 ET tu adduc ad te, & Aaron fratrem tuum, & filios eius, & de filiis Iſrael, vt ſacerdotio fungantur mihi Aaron, & Nadab, & Abiud, & Eleazar, & Ithamar filij Aaron.

2 Et facies ſtolam ſanctam Aaron fratri tuo ad honorem & gloriam.

3 Et tu loquere oĩbus ſapiẽtibus mẽte, quos repleui ſpiritu ſapientiæ & ſenſus, & facient ſtolam ſanctã Aaron ad ſanctũ, in qua ſacerdotio fungetur mihi.

4 Et hæ ſunt ſtolæ, quas facient: Pectorale & ſuperhumerale, & talarem & tunicam coſymbotam, & cidarim & zonam. Et facient ſtolas ſanctas Aaron, & filiis eius, vt ſacerdotio fungantur mihi.

5 Et ipſi ſument aurum, & hyacinthum, & purpuram, & coccum & byſſum:

6 Et facient ſuperhumerale de byſſo torta, opus textum variatoris:

7 Duo ſuperhumeralia erunt ei continentia alterum alterum, in duabus partibus annexa.

Et

Chald. Paraph. Tranſl.

8 *Concauum ex tabulis facies illud, ſicut oſtenſum eſt tibi in Monte, ſic facient.*

9 *Facieſque atrium tabernaculi in cuius Auſtrali plaga erunt cortinæ de byſſo retorta: centum cubitorum longitudinis in plaga vna.*

10 *Et columnæ eius viginti, & baſes earum viginti ex ære: capita columnarum & cælaturæ earum erunt de argẽto.*

11 *Et ſimiliter in latere Aquilonis erunt cortinæ longitudinis centum cubitorum, & baſes earum viginti ex ære: capita columnarum & cælaturæ earum erunt de argento.*

12 *Et in latitudine atrij ad latus Occidentale erunt cortinæ longitudinis quinquaginta cubitorum, columnæ earum decem, & baſes earum decem.*

13 *Et latitudo atrij ad latus Orientale erit quinquaginta cubitorum:*

14 *Et cortinæ quindecim cubitorum erunt in vno latere: columnæ earum tres, & baſes earum tres.*

15 *Et in ſecundo latere cortinæ quindecim cubitorum erunt: columnæ earum tres, & baſes earum tres.*

16 *Et in oſtio atrij erit tentorium viginti cubitorum ex hyacintho, & purpura, & coccino, & byſſo retorta operè polymitario: columnæ eius quatuor, & baſes eius quatuor.*

17 *Omnes columnæ atrij per circuitum cælatæ erunt argento, capita earum erunt argentea, & baſes earum erũt ex ære.*

18 *Longitudo autem atrij erit centum cubitorum, & latitudo quinquaginta, & altitudo cortinarum quinque cubitorum, ex byſſo retorta, & baſes earum ex ære.*

19 *Omnia vaſa tabernaculi in omne miniſterium eius, & omnes paxilli eius: & omnes paxilli atrij erunt ex ære.*

20 *Tu autem præcipe filiis Iſrael, vt afferant tibi oleum mundiſſimum de oliuis contuſis, vt luceat: vt incendatur lucernæ ſemper:*

21 *In tabernaculo fœderis, extra velum quod eſt ante teſtamentum. Ordinabit eas Aaron à veſpere vſque ad manè coram Domino. Ritu perpetuo in generationibus ſuis à filiis Iſrael.*

CAP. XXVIII.

1 *TV autem applica ad te Aaron fratrem tuum, & filios eius cum eo de medio filiorum Iſrael, vt miniſtrent coram me, Aaron, Nadab, & Abiu, Eleazar, & Ithamar filij Aaron.*

2 *Facieſq; veſtes ſanctas Aaron fratri tuo in gloriam & decorem.*

3 *Et tu loquere cum omnibus ſapientibus corde, quos impleui ſpiritu ſapientiæ, vt faciant veſtes Aaron, vt ſanctificetur ad miniſtrandum coram me.*

4 *Et hæ ſunt veſtes quas facient: Rationale, & ſuperhumerale, pallium & tunicas ſtrictas, cidarim, & balteũ. Facientq; veſtes ſanctas Aaron & filiis eius, vt miniſtrẽt coram me.*

5 *Et illi accipiant aurum, & hyacinthum, & purpuram, & coccinum, & byſſum.*

6 *Et facient ſuperhumerale ex auro, & argento, & purpura, & coccino, & byſſo retorta opere artificis.*

7 *Duo humeruli coniuncti erunt ei, in duobus lateribus eius coniungentur.*

Et

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Ipſa quoq; textura & cuncta operis varietas erit ex auro & hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta.	8	*Et baltheus ſuperhumeralis eius qui eſt ſuper illud ſicut opus ipſius, ex ipſo erit ex auro, hyacintho, & purpura, & cocco bis tincto, & byſſo retorta.*
Sumeſque duos lapides onychinos, & ſculpes in eis nomina filiorum Iſrael:	9	*Et accipies duos lapides onychinos, & ſculpes in eis nomina filiorum Iſrael.*
Sex nomina in lapide vno, & ſex reliqua in altero, iuxta ordinem natiuitatis eorum.	10	*Sex ex nominibus eorum in lapide vno, & nomina ſex reſidua in lapide altero, ſecundum generationes eorum.*
Opere ſculptoris, & cœlatura gemmarij, ſculpes eos nominibus filiorum Iſrael, incluſos auro atque circundatos:	11	*Opere lapicidæ ſculpturis ſigilli ſculpes ambos lapides cum nominibus filiorum Iſrael circundatos palis aureis.*
Et pones in vtroque latere ſuperhumeralis, memoriale filiis Iſrael. Portabitque Aaron nomina eorum coram Domino ſuper vtrumque humerum, ob recordationem.	12	*Et pones ambos lapides in oris ſuperhumeralis, lapides memoriæ filiis Iſrael. Et portabit Aharon nomina eorum coram Domino in duobus humeris ſuis ad memoriam.*
Facies & vncinos ex auro,	13	*Et facies palas aureas.*
Et duas catenulas ex auro puriſſimo ſibi inuicē cohærentes, quas inſeres vncinis.	14	*Et duas cathenas ex auro mundo in fine termini pectoralis, & facies eas opere plectili, & pones cathenas plectiles in palis.*
Rationale quoque iudicij facies opere polymito iuxta texturã ſuperhumeralis; ex auro, hyacintho & purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta.	15	*Et facies pectorale iudicij, opere phrygionico ſicut opus ſuperhumeralis facies illud, ex auro, & hyacintho, & purpura, & cocco bis tincto, & byſſo retorta facies illud.*
Quadrangulum erit & duplex: menſuram palmi habebit, tam in longitudine, quam in latitudine.	16	*Quadrangulare erit duplicatum: palmus erit longitudo eius, & palmus latitudo eius.*
Poneſq; in eo quatuor ordines lapidum. In primo verſu erit lapis ſardius, & topazius, & ſmaragdus.	17	*Et implebis in eo plenitudinem lapidis, quattuor ordinibus lapidis. Ordo, ſardius, topazius, & ſmaragdus ordo vnus.*
In ſecundo carbunculus, & ſapphirus, & iaſpis.	18	*Et ordo ſecundus carbunculus, ſapphirus, & iaſpis.*
In tertio ligurius, achates, & amethyſtus.	19	*Et ordo tertius ligurius, achates, & amethyſtus.*
In quarto chryſolytus, onychinus, & beryllus; incluſi auro erunt per ordines ſuos.	20	*Et ordo quartus, tharſis, onychinus, & beryllus: conſtricti auro erunt in plenitudinibus ſuis.*
Habebuntque nomina filiorum Iſrael: duodecim nominibus cœlabuntur, ſinguli lapides nominibus ſingulorum per duodecim tribus.	21	*Et lapides erunt cum nominibus filiorum Iſrael duodecim, ſecundum nomina ipſorum ſculpturis ſigilli ſinguli cum nomine ſuo, erunt duodecim tribubus.*
Facies in rationali catenas ſibi inuicem cohærẽtes ex auro puriſſimo:	22	*Et facies in pectorali catenas termini opere plectili ex auro mundo.*
Et duos annulos aureos, quos pones in vtraque rationalis ſummitate:	23	*Et facies in pectorali duos annulos aureos, & pones ambos annulos in duabus extremitatibus pectoralis.*
Catenaſque aureas iunges annulis, qui ſunt in marginibus eius:	24	*Et pones duos funiculos aureos in duobus annulis in extremitatibus pectoralis.*
Et ipſarum catenarum extrema duobus copulabis vncinis in vtroque latere ſuperhumeralis quod rationale reſpicit.	25	*Et duas extremitates duorum funiculorum pones in duabus palis, & pones in oris ſuperhumeralis contra faciem eius.*
Facies & duos annulos aureos, quos pones in ſummitatibus rationalis, in oris, quæ è regione ſunt ſuperhumeralis, & poſteriora eius aſpiciunt.	26	*Et facies duos annulos aureos, & pones eos in duabus extremitatibus pectoralis in ora eius in latere ſuperhumeralis intrinſecus.*
Nec non & alios duos annulos aureos, qui ponẽdi ſunt in vtroq; latere ſuperhumeralis deorſum, quod reſpicit contra faciem iuncturæ inferioris, vt aptari poſſit cum ſuperhumerali:	27	*Et facies duos annulos aureos, & pones eos in duobus lateribus ſuperhumeralis inferne è regione faciei eius cõtra coniunctionem eius ſupra baltheum ſuperhumeralis:*
Et ſtringatur rationale annulis ſuis cum annulis ſuperhumeralis vitta hyacinthina: vt maneat iunctura fabrefacta, & à ſe inuicem rationale, & ſuperhumerale nequeant ſeparari.	28	*Et iungent pectorale ab annulis eius ad annulos ſuperhumeralis filo hyacinthino: vt ſit ſuper baltheum ſuperhumeralis, & non ſeparetur pectorale à ſuperhumerali.*
Portabitq; Aaron nomina filiorũ Iſrael in rationali iudicij ſuper pectus ſuum, quando ingredietur Sanctuariũ, memoriale corã Domino in æternum.	29	*Et capiet Aharon nomina filiorum Iſrael, in pectorali iudicij ſuper cor ſuum quando ingredietur in ſanctuariũ in memoriam coram Domino iugiter.*
Pones autem in rationali iudicij Doctrinam & Veritatem, quæ erunt in pectore Aaron, quando ingredietur coram Domino: & geſtabit iudicium filiorum Iſrael in pectore ſuo, in conſpectu Domini ſemper.	30	*Et pones in pectorali iudicij Vrim, & Thummim, & erunt ſuper cor Aharon, quando ingredietur coram Domino: & accipiet Aharon iudicium filiorum Iſrael ſuper cor ſuum coram Domino ſemper.*
Facies & tunicam ſuperhumeralis totam hyacinthinam,	31	*Et facies pallium ſuperhumeralis totum hyacinthinum.*
In cuius medio ſupra erit capitium, & ora per gyrum eius textilis, ſicut fieri ſolet in extremis veſtium partibus, ne facile rumpatur.	32	*Et erit os capitij eius in medio eius: ora erit ori eius in circuitu opere texentis, ſicut os loricæ erit ei, ne frangatur.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

8 Et textura ſuperhumeralium, quæ eſt in eo, ſe-
cundum factionem ex eo, erit ex auro puro, & hya-
cintho, & purpura, & cocco neto, & byſſo torta.
9 Et ſumes duos lapides, lapides ſmaragdi, & ſcul-
pes in eis nomina filiorum Iſrael:
10 Sex nomina in lapide vno, & ſex nomina reliqua
in lapide ſecundo, ſecundum generationes eorum.
11 Opus lapidariæ artis: ſculpturam ſigilli ſculpes
ambos lapides in nominibus filiorum Iſrael:
12 Et pones ambos lapides ſuper humeros ſuperhu-
meralis, lapides memorialis ſunt filÿ Iſrael. Et por-
tabit Aaron nomina filiorum Iſrael ante Dominū
ſuper duos humeros ſuos, memoriale pro eis.
13 Et facies aſpidiſcas ex auro puro:
14 Et facies duas catenulas ex auro puro admiſtas
in floribus, opus plicaturæ, & impones catenulas
plicatas ſuper aſpidiſcas ſecundum paromidas ea-
rum ex anterioribus.
15 Et facies rationale iudiciorū opus variatoris: iux-
ta modum ſuperhumeralis facies illud ex auro, &
hyacintho, & purpura, & cocco torto, & byſſo torta.
16 Facies ipſum quadrangulum, erit duplex: ſpitha-
mi longitudo eius, & ſpithami latitudo.
17 Et attexes in eo texturam lapidarem quadriordi-
nem. Ordo lapidum eorum, ſardius, topazius, &
ſmaragdus ordo vnus:
18 Et ordo ſecundus, carbunculus, & ſaphirus, &
iaſpis:
19 Et ordo tertius ligurius, achates, amethyſtus:
20 Et ordo quartus, chryſolitus, & beryllius, & ony-
chinus: circumtecta auro, colligata in auro ſint ſe-
cundum ordinem eorum.
21 Et lapides ſint ex nominibus filiorum Iſrael duo-
decim ſecundū nomina eorū, ſculpturæ ſigillorū:
vnuſquiſque iuxta nomē ſint in duodecim tribus.
22 Et facies ſuper rationale fimbrias complectētes,
opus catenatum ex auro puro.
23 * Et duas aſpidiſcas impones ſuper vtroſque hu-
meros ſuperhumeralis ad faciem.
24 Ei pones ſuper rationale iudicij fimbrias.
25 Catenata ſuper vtraque latera rationalis impo-
nes. *
29 () Et ſumet Aaron nomina filiorum Iſrael ſuper
rationale iudicÿ ſuper pectus, introeunti in ſanctū,
memoriale coram Deo.
30 Et impones ſuper rationale iudicÿ, Demonſtra-
tionem & Veritatem: & erit ſuper pectus Aaron,
quando ingredietur in ſanctum ante Dominum: &
afferet Aaron iudicia filiorum Iſrael ſuper pectus
ante Dominum ſemper.
31 Et facies ſubuculam talarem totam hyacinthi-
nam:
32 Et erit periſtomium ex ea medium, oram habēs
in circuitu periſtomÿ, opus textoris, commiſſuram
conteſtam ex ipſo, vt ne rumpatur.

Quæ debe-
rent
correſ-
pōdere
numero
vigeſi-
mo ſex-
to, vige-
ſimo ſe-
ptimo
& vige-
ſimo oc-
tauo nō
habētur
in trāſ-
latione
ex Se-
ptuagin
ta Inter
pretibꝰ
Romæ
edita.
() Quæ
ſupra
ponun-
tur clau
ſa dua-
bus ſtel-
lulis hic
habētur
in Bibl.
Septua-
ginta
Roma-
næ edi-
tionis,
ſed val-
de di-
uerſo
ordine:
nam pri
mo po
nuntur
quæ nu-
mero vi
geſimo
quarto
ſignan-
tur, de-
inde
quę nu-
mero vi
geſimo
quinto
ſignata
ſunt, &
deniq;,
quæ nu
mero vi
geſimo-
tertio
indican
tur.

Chald. Paraph. Tranſl.

8 *Et balteus ornatus eius qui eſt ſuper illud, ſicut opus
eius ex ipſo erit, ex auro, hyacintho, & purpura, & coc-
cino, & byſſo retorta.*
9 *Tolleſq́; duos lapides onychinos, & ſculpes ſuper eos no-
mina filiorum Iſrael:*
10 *Sex nomina ſuper lapide vno, & reliqua ſex nomina
ſuper lapide ſecundo, iuxta ordinem natiuitatis eorum.*
11 *Opere artificis lapidis precioſi ſcriptura diſtincta, ſicut
ſculptura quæ fit in annulis, ſculpes duos lapides per nomi
na filiorum Iſrael, circūdatos & incluſos auro facies eos.*
12 *Poneſq́; duos lapides ſuper humerulos ſuperhumeralis,
lapides memoriales filiis Iſrael. Portabitq́; Aaron nomi-
na eorum coram Domino ſuper duos humeros eius ob re-
cordationem.*
13 *Facieſq́; uncinos ex auro;*
14 *Et duas catenulas auri mundiſſimi ſibi inuicem coha-
rentes, facies eas opere fimbriarum, & pones catenulas
fimbriatas ſuper vncinos.*
15 *Facieſq́; rationale iudicÿ opere artificis: iuxta opus ſu-
perhumeralis facies illud, ex auro, hyacintho, & purpura,
& coccino, & byſſo retorta facies illud.*
16 *Quadratū erit & duplicatū: mēſurā palmi hēbit in lō-
gitudinē eius, & mēſuram palmi hēbit in latitudinē eius.*
17 *Et implebis in eo impletionem lapidis precioſi, quattuor
ordines lapidum precioſorum. In primo ordine erit ſar-
dius, topazius, & ſmaragdus.*
18 *Et in ſecundo ordine, carbunculus, ſaphirus, & iaſpis.*
19 *In tertio ordine, ligurius, achates, & amethyſtus.*
20 *In quarto autem ordine, chryſolitus, onychinus & be-
ryllus: incluſi auro erunt in cælaturis ſuis.*
21 *Lapides autē erūt duodecim iuxta nomina filiorū Iſrael,
ſculpti ſcriptura diſtincta ſicut ſculptura annuli: ſinguli
lapides per nomina ſingulorum erūt per duodecim tribus.*
22 *Facieſq́; in rationali catenulas ſibi inuicem coharentes
opere fimbriarum ex auro mundiſſimo.*
23 *Et facies ſuper rationale duos annulos ex auro, & pones
duos annulos in duobus lateribus rationalis.*
24 *Et pones duas fimbrias aureas in duobus annulis in
lateribus rationalis:*
25 *Et duas fimbrias quæ ſunt in duobus lateribus eius po-
nes ſuper duos vncinos, & pones in humerulis ſuperhu-
meralis contra faciem eius.*
26 *Et facies duos annulos aureos, & pones eos in duobus
lateribus rationalis quæ ſunt in ore eius, quæ eſt è regio-
ne ſuperhumeralis intrinſecus.*
27 *Facieſq́; duos annulos aureos, & pones eos in duobus
humerulis ſuperhumeralis inferius contra faciem ſuam
è regione iunctura eius ſuper balteum ſuperhumeralis.*
28 *Et coniungent rationale ex annulis ſuis ad annulos ſu-
perhumeralis vitta hyacinthina, vt ſit ſuper balteum ſu-
perhumeralis, & non auferatur rationale à ſuperhume-
rali.*
29 *Et portabit Aaron nomina filiorum Iſrael, in rationali
iudicÿ ſuper cor ſuum, cum ingreſſus fuerit in ſanctua-
rium in memoriam coram Domino ſemper.*
30 *Poneſq́; in rationale iudicÿ Vrim & Thummim, & e-
runt ſuper cor Aaron cum ingreſſus fuerit coram Domi-
no: portabitq́; Aaron iudicium filiorum Iſrael ſuper cor
ſuum coram Domino ſemper.*
31 *Facieſq́; pallium ſuperhumeralis totum hyacinthum.*
32 *Et erit capitium eius duplicatum intrinſecus, ora erit
capitio eius per gyrum opere textoris, ſicut os lorica erit
ei, vt non rumpatur.*

Vulgat. Editio.

33 Deo: ſum vero, ad pedes eiuſdem tunicæ, per cir-
cuitum, quaſi mala punica facies, ex hyacintho, &
purpura, & cocco bis tincto, mixtis in medio tin-
tinnabulis.
34 Ita vt tintinnabulum ſit aureum & malum pu-
nicum: rurſumque tintinnabulum aliud aureum
& malum punicum.
Eccl. 11. 35 Et veſtietur ea Aaron in officio miniſterij, vt au-
diatur ſonitus quãdo ingreditur & egreditur San-
ctuarium in conſpectu Domini, & non moriatur.
36 Facies & laminã de auro puriſſimo: in qua ſcul-
pes opere cœlatoris, Sanctum Domino.
37 Ligabiſque eam vitta hyacinthina, & erit ſuper
tiaram,
38 Imminens fronti pontificis. Portabitque Aaron
iniquitates eorum, quæ obtulerunt & ſanctificaue-
runt filij Iſrael, in cunctis muneribus & donariis
ſuis. Erit autem lamina ſemper in fronte eius, vt
placatus ſit eis Dominus.
39 Stringeſque tunicam byſſo, & tiaram byſſinam
facies, & balteum opere plumarij.
40 Porro filiis Aaron tunicas lineas parabis, & bal-
teos ac tiaras in gloriam & decorem:
41 Veſtieſque his omnibus Aaron fratrem tuum &
filios eius cum eo. Et cunctorum conſecrabis ma-
nus, ſanctificabiſque illos, vt ſacerdotio fungan-
tur mihi.
42 Facies & fæminalia linea, vt operiant carnẽ tur-
pitudinis ſuæ à renibus vſque ad fæmora:
43 Et vtentur eis Aaron & filij eius quando ingre-
dientur tabernaculum teſtimonij, vel quando ap-
propinquant ad altare vt miniſtrent in ſanctuario,
ne iniquitatis rei moriantur. Legitimum ſempi-
ternum erit Aaron, & ſemini eius poſt eum.

CAP. XXIX.

Leu. 9. 2. 1 Sed & hoc facies, vt mihi in ſacerdotio conſe-
crentur. Tolle vitulum de armento, & arietes
duos immaculatos:
2 Paneſque azymos, & cruſtulam abſq; fermento,
quæ conſperſa ſit oleo, lagana quoque azyma oleo
lita: de ſimila triticea cuncta facies.
3 Et poſita in caniſtros offeres; vitulum autem &
duos arietes.
4 Et Aaron, ac filios eius applicabis ad oſtium ta-
bernaculi teſtimonij. Cumque laueris patrem cum
filiis ſuis aqua,
5 Indues Aaron veſtimentis ſuis, id eſt, linea & tu-
nica, & ſuperhumerali & rationali, quod conſtrin-
ges balteo.
6 Et pones tiaram in capite eius, & laminam ſan-
ctam ſuper tiaram,
7 Et oleum vnctionis fundes ſuper caput eius: at-
que hoc ritu conſecrabitur.
8 Filios quoque illius applicabis, & indues tunicis
lineis, cingeſque balteo,
9 Aaron ſcilicet & liberos eius, & impones eis mi-
tras: eruntque ſacerdotes mihi religione perpetua.
Poſtquam initiaueris manus eorum,
Leu. 1. 10 * Applicabis & vitulum coram tabernaculo teſti-
monij. Imponentque Aaron, & filij eius manus ſu-
per caput illius,
11 Et mactabis eum in conſpectu Domini, iuxta
oſtium tabernaculi teſtimonij.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et facies in fimbriis eius mala punica ex hyacintho, & purpura, & cocco bis tincto in fimbriis eius in circuitu, & tintinnabula aurea in medio eorum in circuitu.

Tintinnabulum aureum, & malum punicum tintinnabulum aureum, & malum punicum in fimbriis pallij in circuitu.

Et erit ipſi Aharon ad miniſtrandum, & audietur ſonus eius, quando ingredietur in ſanctuarium coram Domino, & quando egreſſus fuerit, & non morietur.

Et facies laminam ex auro mundo: & ſculpes in ea ſculpturis ſigilli. Sanctitas Domino.

Et pones eam in filo hyacinthino, & erit ſuper mitram,

E regione mitræ erit. Et erit ſupra frontem Aharon, & tollet Aharon iniquitatem ſanctificationum, quas ſanctificabunt filij Iſrael in omnibus donis ſanctificationum eorum. Et erit ſupra frontem eius iugiter ad beneplacitum eis coram Domino.

Et ſtringes tunicam byſſinam, & facies mitram byſſinam, & cingulum facies opere phrygionico.

Et filiis Aharon facies tunicas, & facies eis cingulos, & pileos facies eis ad gloriam, & decorem.

Et induere facies illa Aharon fratrem tuum, & filios eius ſecum, & vnges illos, & conſecrabis manum eorum, & ſanctificabis eos, & ſacerdotio fungentur mihi.

Et fac eis fœminalia linea ad operiendum carnem turpitudinis; à lumbis, vſque ad fœmora erunt.

Et erunt ſuper Aharon, & ſuper filios eius, quando ingredientur in tabernaculum eccleſiæ, vel cum appropinquauerint ad altare, vt miniſtrent in ſanctificatione, & non ferent iniquitatem, & morientur. Statutum perpetuum erit ei, & ſemini eius poſt eum.

CAP. XXIX.

Et hoc eſt quod facies eis ad ſanctificandum eos vt ſacerdotio fungantur mihi. Tolle iuuencum vnum filium bouis, & arietes duos immaculatos.

Et panes infermentatos, & placentas infermentatas mixtas oleo, & lagana infermentata vncta oleo: ex ſimila triticea facies ea.

Et pones ea in caniſtro vno, & offeres ea in caniſtro, & iuuencum, & duos arietes.

Et Aharon, & filios eius appropinquare facies ad oſtiũ tabernaculi eccleſiæ, & lauabis eos in aquas.

Et accipies veſtes, & induere facies Aharon tunicam & pallium ſuperhumeralis, ac ſuperhumerale, & pectorale, & cinges eum baltheo ſuperhumeralis.

Et pones mitram ſuper caput eius, & pones diadema ſanctitatis ſuper mitram.

Et accipies oleum vnctionis, & fundes ſuper caput eius, & vnges eum.

Et filios eius appropinquare facies, & induere facies eos tunicas, & cinges eos baltheo.

Aharon, & filios eius, & vincies eis pileos: & erit eis ſacerdotium in ſtatutum perpetuum. Et conſecrabis manum Aharon, & manum filiorum eius.

Et offerre facies iuuencum coram tabernaculo eccleſiæ. Et iungent Aharon, & filij eius manus ſuas ſuper caput iuuenci.

Et mactabis iuuencum coram Domino ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

33 Et facies ſub margine tunicæ deorſum, quaſi florentis mali punici mala punica ex hyacintho, & purpura, & cocco neto, & byſſo torta ſub margine tunicæ in circuitu.

34 Et eadem ſpecie mala punica aurea, & tintinnabula intermedium eorum in circuitu: iuxta malũ punicum aureum tintinnabulum, & floridum ſuper marginem ſubuculæ in circuitu.

35 Et erit Aaron, dum ſacerdotio fungitur, audibilis vox eius intranti in Sanctum in conſpectu Domini, & exeunti, vt non moriatur.

36 Et facies laminam auream puram: & formabis in ea, formatione ſigilli Sanctificationem Domini.

37 Et impones eam ſuper hyacinthum tortã, & erit ſuper mitram: ſecundum aſpectum mitræ erit.

38 Et erit ſupra frontem Aaron. Et auferet Aaron peccata ſanctorum, quæcumque ſanctificabunt filij Iſrael omnis muneris ſanctorum eorum. Et erit ſuper frontem Aaron ſemper, acceptum illis in conſpectu Domini.

39 Et nodi tunicarum ex byſſo, & facies Cidarim byſſynam, & Zonam facies, opus variatoris.

40 Et filiis Aaron facies tunicas, & zonas, & cidaras facies eis ad honorem & gloriam.

41 Et indues illa Aaron fratrem tuum, & filios eius cum eo. Et vnges eos, & implebis manus eorum, & ſanctificabis eos, vt ſacerdotio fungantur mihi.

42 Et facies eis fœmoralia linea, tegere turpitudinẽ corporis eorum, à lumbo vſque ad fœmora erit.

43 Et habebit Aaron illa, & filij eius, quando ingredientur in tabernaculum teſtimonij, vel quando accedent miniſtrare ad altare ſancti, & non adducent ad ſe peccatum, ne moriantur. Legitimum ſempiternum ei, & ſemini eius poſt ipſum.

C A P. XXIX.

1 ET hæc ſunt, quæ facies eis: ſanctificabis eos, vt ipſi ſacerdotio fungantur mihi. Sumes autem vitulum de bobus vnum, & arietes immaculatos duos,

2 Et panes azymos conſperſos in oleo, & lagana azyma vncta in oleo: ſimilam ex tritico facies ea.

3 Et impones ea in caniſtrum vnum, & offeres ea in caniſtro, & vitulum, & duos arietes.

4 Et Aaron, & filios eius adduces ad oſtium tabernaculi teſtimonij, & lauabis eos in aqua.

5 Et ſumens ſtolas, indues Aaron fratrem tuum, & tunicam talarem, & ſuperhumerale, & rationale, & adnectes ei rationale ad ſuperhumerale:

6 Et impones mitram ſuper caput eius, & impones laminam, ſanctificationem ſuper mitram.

7 Et ſumes de oleo vnctionis, & effundes illud ſuper caput eius, & vnges eum.

8 Et filios eius adduces, & indues eos tunicas, & cinges eos zonis,

9 Et circumdabis eis cidaras, & erit illis ſacerdotium mihi in ſempiternum. Et conſummabis Aaron manus eius, & manus filiorum eius.

10 Et adduces vitulum ad portas tabernaculi teſtimonij, & ſuperimponent Aaron & filij eius manus ſuas ſuper caput vituli in conſpectu Domini apud portas tabernaculi teſtimonij.

11 Et iugulabis vitulum in cõſpectu Domini apud portas tabernaculi teſtimonij.

Chald. Paraph. Tranſl.

Facieſque in inferiori parte per circuitum malogranata ex hyacintho, & purpura, & coccino, & tintinabula aurea in medio eorum per circuitum.

Tintinabulum aureum & malumgranatum, tintinabulum aureum & malumgranatum in inferiori parte pallij per circuitum.

Eritq́; ſuper Aaron quando miniſtrauerit, & audietur ſonitus eius quando ingredietur in Sanctuarium coram Domino, & quando egreſſus fuerit, & non morietur.

Facieſq́; laminam ex auro mundiſſimo: & ſculpes ſuper ea ſcriptura diſtincta, Sanctum Domino.

Poneſq́; eam ſuper vittam hyacinthinam, & erit ſuper tiaram, è regione tiaræ erit.

Eritq́; ſuper frontem Aaron imminens oculis. Et portabit Aaron iniquitates eorum, quæ ſanctificauerunt filij Iſrael in cunctis muneribus ſanctificationum eorum. Eritque ſemper ſuper frontem eius imminens oculis, in beneplacitum eis coram Domino.

Stringeſq́; tunicam byſſo, & facies tiaram de byſſo, & balteum facies opere polymitarij.

Et filiis Aaron facies tunicas, & facies eis baltea, & mitras facies eis in honorem & decorem.

Indueſq́; ea Aaron fratrem tuum, & filios eius cum eo. Et vnges eos, & offeres oblationes eorum, ſanctificabiſq́; illos vt miniſtrent coram me.

Et facies eis fœmoralia ex byſſo, vt operiant carnem turpitudinis ſuæ, à lumbis vſque ad fœmora erunt.

Eruntq́; ſuper Aaron & ſuper filios eius quando ingredientur in tabernaculum fœderis, aut quando accedent ad altare vt miniſtrent in ſanctuario, & non ſuſcipient peccatum, ne moriantur. Legitimum ſempiternum erit ei, & filiis eius poſt eum.

C A P. XXIX.

ET hoc eſt verbum quod facies eis, vt ſanctifices eos ad miniſtrandum coram me. Tolle vitulum vnum de armento, & arietes duos immaculatos.

Panemq́; azymum & placentas azymas conſperſas oleo, & lagana azyma lita oleo: de ſimila tritici facies ea.

Poneſq́; ea in caniſtro vno, & offeres ea in caniſtro, & vitulum, & duos arietes.

Et Aaron quoque & filios eius applicabis ad oſtium tabernaculi fœderis, & lauabis eos aquis.

Et tolles veſtimenta, indueſq́; Aaron tunica & pallio ſuperhumeralis, & ſuperhumerali & rationali, & ornabis eum balteo ſuperhumeralis.

Et pones tiaram ſuper caput eius, & pones coronam ſanctam ſuper tiaram.

Tolleſq́; oleum vnctionis, & fundes ſuper caput eius & vnges eum.

Filios quoque eius applicabis, & indues eos tunicis.

Et cinges balteis Aaron & filios eius, & ornabis eos mitris, & erit eis ſacerdotium in pactum perpetuum. Et offeres oblationem Aaron & oblationem filiorum eius.

Offereſq́; vitulum coram tabernaculo fœderis, & imponent Aaron, & filij eius manus ſuas ſuper caput vituli.

Immolabiſq́; vitulum coram Domino in oſtio tabernaculi fœderis.

Vulgat. Editio.

12 Sumptumque de ſanguine vituli, pones ſuper cornua altaris digito tuo: reliquum autem ſanguinem fundes iuxta baſim eius.

13 Leu. 3. * Sumes & adipem totum qui operit inteſtina, & reticulum iecoris, ac duos renes, & adipem qui ſuper eos eſt, & offeres incenſum ſuper altare:

14 Carnes vero vituli, & corium, & fimum combures foris extra caſtra: eo quod pro peccato ſit.

15 Vnum quoque arietem ſumes, ſuper cuius caput ponent Aaron & filij eius manus.

16 Quem cum mactaueris, tolles de ſanguine eius, & fundes circa altare.

17 Ipſum autem arietem ſecabis in fruſta; lotaque inteſtina eius ac pedes pones ſuper conciſas carnes, & ſuper caput illius.

18 Et offeres totum arietem in incenſum ſuper altare: oblatio eſt Domino, odor ſuauiſſimus victimæ Domini.

19 Tolles quoque arietem alterum, ſuper cuius caput Aaron & filij eius ponent manus.

20 Quem cũ immolaueris, ſumes de ſanguine eius, & pones ſuper extremum auriculæ dextræ Aaron & filiorum eius, & ſuper pollices manus eorum ac pedis dextri, fundeſque ſanguinem ſuper altare per circuitum.

21 Cumque tuleris de ſanguine qui eſt ſuper altare, & de oleo vnctionis, aſperges Aaron & veſtes eius, filios & veſtimenta eorum. Conſecratiſque ipſis & veſtibus,

22 Tolles adipem de ariete, & caudam & aruinam, quæ operit vitalia, ac reticulum iecoris, & duos renes, atque adipem, qui ſuper eos eſt, armumq; dextrum, eo quod ſit aries conſecrationis:

23 Tortamque panis vnius, cruſtulam conſperſam oleo, laganum de caniſtro azymorum, quod poſitũ eſt in conſpectu Domini.

24 Poneſque omnia ſuper manus Aaron & filiorum eius, & ſanctificabis eos eleuans coram Domino.

25 Suſcipieſq; vniuerſa de manibus eorum, & incẽdes ſuper altare in holocauſtum, odorem ſuauiſſimum in conſpectu Domini, quia oblatio eius eſt.

26 Sumes quoque pectuſculum de ariete, quo initiatus eſt Aaron, ſanctificabiſq; illud eleuatum coram Domino, & cedet in partem tuam.

27 Sanctificabiſque & pectuſculum conſecratum, & armum quem de ariete ſeparaſti,

28 Quo initiatus eſt Aaron & filij eius, cedentque in partem Aaron & filiorum eius iure perpetuo à filiis Iſrael: quia primitiua ſunt & initia de victimis eorum pacificis quæ offerunt Domino.

29 Veſtem autem ſanctam, qua vtetur Aaron, habebunt filij eius poſt eum, vt vngantur in ea, & conſecrentur manus eorum.

30 Septem diebus vtetur illa qui pontifex pro eo fuerit conſtitutus de filiis eius, & qui ingredietur tabernaculũ teſtimonij vt miniſtret in Sanctuario.

31 Arietem autem conſecrationis tolles, & coques carnes eius in loco ſancto:

32 Leu. 8. 24. 9. Mat. 12. Quibus veſcetur Aaron & filij eius. * Panes quoque, qui ſunt in caniſtro, in veſtibulo tabernaculi teſtimonij comedent.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Et capies è ſanguine iuuenci, & pones in cornibus altaris digito tuo: & omnem ſanguinem fundes ad fundamentum altaris.*

13 *Et capies omnem adipem operientem inteſtinum, & fibram cum hepate, & duos renes, & adipem qui eſt ſuper eos, & ſuffire facies in altari.*

14 *Et carnem iuuenci, & pellem eius, & fimum eius combures igni extra caſtra: ſacrificium pro peccato eſt.*

15 *Et arietem vnum capies, & iungent Aharon, & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis.*

16 *Et mactabis arietem, & capies ſanguinẽ eius, & aſperges ſuper altare in circuitu.*

17 *Et arietem concides in fruſta eius, & lauabis inteſtinum eius, & crura eius, & pones ſuper fruſta eius & ſuper caput eius.*

18 *Et ſuffire facies totum arietem ſuper altare: holocauſtum eſt Domino in odorem quietis, oblatio Domino eſt.*

19 *Et capies arietem ſecundum, & coniungent Aharon, & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis.*

20 *Et mactabis arietem, & capies de ſanguine eius, & pones ſuper fibram auris Aharon, & ſuper fibram auris filiorum eius dexteræ, & ſuper pollicem manus eorum dexteræ, & ſuper pollicem pedis eorum dexteri, & aſperges ſanguinem ſuper altare in circuitu.*

21 *Et capies de ſanguine qui eſt ſuper altare, & de oleo vnctionis, & aſperges ſuper Aharon, & ſuper veſtes eius, & ſuper filios eius, & ſuper veſtes filiorum eius ſecum. Et ſanctificabuntur ipſe, & veſtes eius, & filij eius, & veſtes filiorum eius ſecum.*

22 *Et tolles ab ariete adipem, & caudam, & adipem operientem inteſtinum, & fibram iecoris, & duos renes, & adipem qui eſt ſuper eos, & armum dextrum quia aries conſecrationum eſt.*

23 *Et tortam panis vnam, & placentam panis ex oleo vnam, & laganum vnum è caniſtro infermentatorum qui eſt coram Domino.*

24 *Et pones omnia ſuper volas Aharon, & ſuper volas filiorum eius, & eleuabis ea eleuationem coram Domino.*

25 *Et capies ea è manu eorũ, & ſuffire facies ſuper altare, ſuper holocauſtum in odorem quietis coram Domino: Oblatio eſt Domino.*

26 *Et capies pectus arietis conſecrationum quod eſt ipſi Aharon, & eleuabis illud eleuationem coram Domino, & erit tibi in partem.*

27 *Et ſanctificabis pectus eleuationis, & armum eleuationis qui eleuatus eſt,*

28 *Et qui eleuatus eſt ab ariete conſecrationum: & erit ipſi Aharón, & filiis eius in ſtatutum perpetuum à filiis Iſrael, quia eleuatio eſt, & eleuatio erit à filiis Iſrael: de ſacrificiis pacificorum ſuorum eleuatio eorum Domino.*

29 *Et veſtes ſanctas quæ ſunt ipſi Aharon erunt filiis eius poſt eum ad vngendum cum eis, & ad conſecrandum cum eis manum eorum.*

30 *Septem diebus induet eas ſacerdos loco ipſius de filiis eius, qui veniet ad tabernaculum eccleſiæ ad miniſtrandum in ſanctificatione.*

31 *Et arietem conſecrationum capies, & coques carnem eius in loco ſancto.*

32 *Et comedent Aharon, & filij eius carnem arietis. Et panem qui eſt in caniſtro ad oſtium tabernaculi eccleſiæ: & comedent ea.*

Tranſl. ex Septuag.

12 Et ſumes de ſanguine vituli, & pones ſuper cornua altaris digito tuo: reliquum autem omnem ſanguinem effundes ad baſim altaris.

13 Et ſumes omnem adipem, qui ſuper ventrem, & pennam iecoris, & duos renes, & adipem, qui ſuper eos, & impones ſuper altare:

14 Carnes autem vituli, & pellem, & fimum combures igni extra caſtra: peccati enim eſt.

15 Et arietem ſumes vnum, & ſuperimponent Aaron & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis.

16 Et iugulabis eum, & ſumens ſanguinem effundes ad altare in circuitu.

17 Et arietem diſſecabis per membra, & lauabis inteſtina, & pedes aqua, & impones ſuper ſegmenta cum capite.

18 Et offeres totum arietem ſuper altare, holocauſtoma Domino in odorem ſuauitatis: thymiama Domino eſt.

19 Et ſumes arietem ſecundum, & ſuperimponet Aaron, & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis.

20 Et iugulabis eum, & ſumes de ſanguine eius, & impones ſuper pennam auris Aaron dexteræ, & ſuper ſummitatem dexteræ manus, & ſuper ſummitatem pedis dextri, & ſuper pennas aurium filiorum eius dextrarum, & ſuper ſummitatem manuum eorum dextrarum, & ſuper ſummitates pedum eorum dextrorum: * ſanguinem vero arietis effundes ad altare in circuitu. *

21 Et ſumes de ſanguine, qui ab altari, & de oleo vnctionis, & aſperges ſuper Aaron, & ſuper ſtolam eius, & ſuper filios eius, & ſuper ſtolas filiorum eius cum eo. Et ſanctificabitur ipſe & ſtola eius, & filij eius, & ſtolæ filiorum eius cum eo. *

* quæ ſupra duabus ſtellulis clauduntur habentur hic in Biblia ex Septua. Rom. edit.

22 Et ſumes de ariete adipem eius, & adipem tegentem ventrem, & pennam iecoris, & duos renes, & adipem qui in ipſis, & brachium dextrum: eſt enim conſummatio hæc.

23 Et panem vnum ex oleo, & laganum vnum de caniſtro azymorum propoſitorum in conſpectu Domini.

24 Et impones omnia ſuper manus Aaron, & ſuper manus filiorum eius, & ſeparabis illa, ſeparationem coram Domino.

25 Et ſumes ea de manibus eorum, & offeres ea ſuper altare holocauſtoſis in odorem ſuauitatis coram Domino: Oblatio eſt Domino.

26 Et ſumes pectuſculum de ariete conſummationis, quod eſt Aaron, & ſeparabis illud, ſeparationem coram Domino, & erit tibi in portione.

27 Et ſanctificabis pectuſculum ſeparationem, & brachium demptionis, quod ſeparatum eſt.

28 Et quod demptum eſt de ariete conſummationis ab Aaron, & à filiis eius: & erit Aaron, & filiis eius legitimum æternum à filiis Iſrael, eſt enim ſeparatio hoc: & demptio erit à filiis Iſrael de ſacrificiis ſalutarium filiorum Iſrael, demptio Domino.

29 Et ſtola ſancti, quæ eſt Aaron, erit filiis eius poſt eum, vngere eos in ipſis, & conſummare manus eorum.

30 Septem diebus induet ea ſacerdos, qui pro eo de filiis eius, qui intrabit in tabernaculum teſtimonij deſeruire in Sanctis.

31 Et arietem conſummationis ſumes, & coques carnes in loco ſancto.

32 Et edent Aaron, & filij eius carnes arietis. Et panes qui in caniſtro, apud portas tabernaculi teſtimonij: edent ea,

Chald. Paraph. Tranſl.

12 *Et tolles de ſanguine vituli, & pones ſuper cornua altaris digito tuo, & totum ſanguinem effundes ad fundamentum altaris.*

13 *Tolleſq; omnem adipem, qui operit inteſtina & reticulum quod eſt ſuper iecur, & duas renes, & adipem, qui eſt ſuper eos, & incendes ſuper altare:*

14 *Et carnem vituli, & pellem eius, & fimum eius combures igni extra caſtra: expiatio enim eſt.*

15 *Et arietem vnum tolles, & imponent Aaron & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis.*

16 *Et immolabis arietem, & tolles ſanguinem eius, & aſperges ſuper altare per circuitum.*

17 *Et arietem diuides per membra eius, & lauabis inteſtina eius, & genua eius, & pones ſuper membra eius, & ſuper caput eius.*

18 *Et incendes totum arietem ſuper altare, holocauſtum eſt coram Domino, vt ſuſcipiatur cum beneplacito: oblatio eſt coram Domino.*

19 *Tolleſq; arietem ſecundum, & imponent Aaron & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis.*

20 *Et immolabis arietem, tolleſq; de ſanguine eius, & pones in ſuperiori parte auris Aaron, & in ſuperiori parte auris dexteræ filiorum eius, & ſuper pollicem dexteræ manus eorum, & ſuper pollicem pedis dexteri eorũ, aſpergeſq; ſanguinem ſuper altare per circuitum.*

21 *Et tolles de ſanguine, qui eſt ſuper altare, & de oleo vnctionis, & aſperges ſuper Aaron & ſuper veſtes eius, & ſuper filios eius, & ſuper veſtes filiorum eius cum eo, & ſanctificabitur ipſe & veſtes eius, & filij eius, & veſtes filiorum eius cum eo.*

22 *Tolleſq; de ariete adipem & caudam, & adipem qui operit inteſtina, & reticulum iecoris, & duos renes, & adipem qui eſt ſuper eos, & armum dexterum; quoniam aries oblationum eſt.*

23 *Et tortam panis vnam, & placentam panis oleati vnam, & laganum vnum de caniſtro azymorum, quod eſt coram Domino.*

24 *Poneſq; omnia ſuper manus Aaron, & ſuper manus filiorum eius, & eleuabis omnia eleuatione coram Domino.*

25 *Et tolles ea de manibus eorum, & incendes in altari ſuper holocauſtum, vt ſuſcipiatur cum beneplacito coram Domino: oblatio eſt coram Domino.*

26 *Sumeſq; pectus de ariete oblationis Aaron, & eleuabis cum eleuatione coram Domino, & erit tibi in portionem.*

27 *Sanctificabiſq; pectus eleuationis, & armum ſeparationis, quod eleuatum eſt.*

28 *Et ſeparatum de ariete oblationis Aaron, & filiorum eius: eritq; Aaron & filij eius in ſtatutum æternum à filijs Iſrael, quia ſeparatio eſt, & ſeparatio erit à filiis Iſrael de victimis ſanctificationum ſuarum, ſeparatio eorum coram Domino.*

29 *Veſtimenta autem ſancta, quæ ſunt Aaron, erunt filiis eius poſt eum, vt vngantur in eis, & offerantur in eis oblationes eorum.*

30 *Septem diebus induetur eis ſacerdos, qui vngendus eſt pro eo de filiis eius, qui intrabit in tabernaculum fœderis, vt miniſtret in ſanctuario.*

31 *Arietem autem oblationum tolles, & coques carnem eius in loco ſancto.*

32 *Et comedent Aaron, & filij eius carnem arietis. Et panem qui eſt in caniſtro in oſtio tabernaculi fœderis,*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Vt ſit placabile ſacrificium, & ſanctificentur of- 33
ferentium manus. Alienigena non veſcetur ex eis,
quia ſancti ſunt.
Quod ſi remanſerit de carnibus conſecratis, ſi- 34
ue de panibus vſque mane, combures reliquias
igni: non comedentur, quia ſanctificata ſunt.
Omnia quæ præcepi tibi, facies ſuper Aaron & 35
filiis eius. Septem diebus conſecrabis manus eo-
rum:
Et vitulū pro peccato offeres per ſingulos dies ad 36
expiādum. Mundabiſq; altare cū immolaueris ex-
piationis hoſtiam, & vnges illud in ſanctificationē.
Septem diebus expiabis altare, & ſanctificabis, & 37
erit Sanctum Sanctorum: omnis, qui tetigerit il-
lud, ſanctificabitur.
Iu. Hoc eſt quod facies in altari: * Agnos anniculos 38
s. duos per ſingulos dies iugiter,
Vnum agnum mane, & alterum veſpere: 39
Decimam partē ſimilę conſperſæ oleo tuſo, quod 40
habeat menſuram quartam partem hin: & vinum
ad libandum eiuſdem menſuræ in agno vno.
Alterum vero agnum offeres ad veſperam, iuxta 41
ritum matutinæ oblationis: & iuxta ea quæ dixi-
mus, in odorem ſuauitatis:
Sacrificiū eſt Domino, oblatione perpetua in ge- 42
nerationes veſtras, ad oſtiū tabernaculi teſtimonij
coram Domino, vbi conſtituam vt loquar ad te.
Ibique præcipiam filiis Iſrael, & ſanctificabitur 43
altare in gloria mea.
Sanctificabo & tabernaculum teſtimonij cum 44
altari, & Aaron cum filiis ſuis, vt ſacerdotio fun-
gantur mihi.
Et habitabo in medio filiorum Iſrael, eroque eis 45
Deus.
Et ſcient quia ego Dominus Deus eorum, qui e- 46
duxi eos de terra Ægypti, vt manerem inter illos
ego Dominus Deus ipſorum.

CAP. XXX.

FAcies quoque altare ad adolendum thymiama, 1
de lignis Setim,
Habens cubitum longitudinis, & alterum lati- 2
tudinis, id eſt, quadrangulum, & duos cubitos in
altitudine. Cornua ex ipſo procedent.
Veſtieſque illud auro puriſſimo, tam craticulam 3
eius, quam parietes per circuitum, & cornua. Fa-
cieſque ei coronam aureolam per gyrum,
Et duos annulos aureos ſub corona per ſingula 4
latera, vt mittantur in eos vectes, & altare porte-
tur.
Ipſos quoque vectes facies de lignis Setim, & in- 5
aurabis.
Poneſque altare contra velum, quod ante arcam 6
pendet teſtimonij coram propitiatorio quo tegitur
teſtimonium, vbi loquar tibi.
Et adolebit incēſū ſuper eo Aaron ſuaue fragrās, 7
mane: Quando componet lucernas, incendet illud:
Et quando collocabit eas ad veſperam, vret thy- 8
miama ſempiternum coram Domino in genera-
tiones veſtras.
Non offeretis ſuper eo thymiama compoſitio- 9
nis alterius, nec oblationem, & victimam, nec li-
babitis libamina.
Et deprecabitur Aaron ſuper cornua eius ſemel 10
per annum, in ſanguine quod oblatum eſt pro pec-
cato, & placabit ſuper eo in generationibus veſtris.
Sanctum Sanctorum erit Domino.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*In quibus propitiatus eſt ad conſecrandum manum eo-
rum, ad ſanctificandum eos. Et alienigena non comedet.
quia ſanctificatio ſunt.*
*Et ſi ſuperfuerit de carne conſecrationum, & de pane
vſque mane, combures ſuperfluum igni: non comedetur,
quia ſanctitas eſt.*
*Et facies Aharon, & filiis eius ſic; ſecundum omni
quæ præcepi tibi. Septem diebus conſecrabis manum eo-
rum.*
*Et iuuencum pro peccato facies in die ſuper propitiatio
nibus. Et mundabis altare in propitiatione tua ſuper ip-
ſum, & unges illud ad ſanctificandum illud.*
*Septem diebus expiabis altare, & ſanctificabis illud &
erit altare Sanctitas Sanctitatum: quicquid tetigerit al-
tare ſanctificabitur.*
*Et hoc eſt quod facies ſuper altare: Agnos anniculos
duos in die.*
*Agnum vnum facies mane, & agnum alterum facies
inter veſperas:*
*Et decimum ſimile mixta oleo contuſo, quartum hin:
& libamen, quartum hin vini, agno vni.*
*Et agnum ſecundum facies inter veſperas, ſicut ſacri-
ficium matutinum: & ſecundum libamen eius facies ei
in odorem quietis oblationem Domino.*
*Holocauſtum iuge in generationes veſtras ad oſtium ta-
bernaculi eccleſiæ coram Domino in quo conueniam vo-
biſcum illic, vt loquar ad te ibi.*
*Et conueniam ibi cum filiis Iſrael, & ſanctificabitur
in gloria mea.*
*Et ſanctificabo tabernaculum eccleſiæ, & altare, &
Aharon & filios eius ſanctificabo, vt ſacerdotio fungan-
tur mihi.*
*Et habitabo in medio filiorum Iſrael, & ero eis in
Deum.*
*Et ſcient quod ſum Dominus Deus eorum qui eduxi
eos è terra Ægypti, vt habitarem in medio eorum: ego Do-
minus Deus eorum.*

CAP. XXX.

*ET facies altare ſuffimenti ſuffitus. Ex lignis ſittim
facies illud.*
Cubitus longitudo eius. Ex ipſo cornua eius.
*Et teges illud auro mundo, tectum eius, & parietes eius
per circuitum & cornua eius. Et facies ei coronam auream
per circuitum.*
*Et duos annulos aureos facies ei infra coronam ipſius
in duobus angulis eius, in duobus lateribus eius, & erit
intra vectes ad portandum ipſum cum eis.*
Et facies vectes ex lignis Sittim, & teges eos auro.
*Et pones illud ante velum, quod eſt ſuper arcam teſti-
monij, & ante propitiatorium quod eſt ſuper teſtimonium
in quo conueniam tecum.*
*Et ſuffire faciet ſuper illud Aharon ſuffimentū aromatū
ſingulo mane. Quando aptabit lucernas ſuffire faciet illud.*
*Et quando incendet Aharon lucernas inter veſperas
ſuffire faciet illud ſuffimentum.*
*Non offeretis ſuper illud ſuffimentum alienum, & ho-
locauſtum, & ſacrificium, & libamen non libabitis ſuper
illud.*
*Et expiabit Aharon ſuper cornua eius ſemel in anno
de ſanguine pro peccato expiationum, ſemel in anno ex-
piabit ſuper illud in generationibus veſtris. Sanctitas San-
ctitatum eſt Domino.*

Tranſl. ex Septuag.

33 In quibus ſanctificati ſunt in eis ad conſummandum manus eorum, ad ſanctificandum eos. Et alienigena non edet eis; ſunt enim ſancta.

34 Sin autem remāſerit de carnibus ſacrificij conſūmationis, & panibus vſq: mane, cōbures reliquias igni: non comedentur, ſanctificatio enim eſt.

35 Et facies Aaron, & filiis eius ſic, ſecundum omnia, quæcumque mandaui tibi. Septem diebus conſummabis manus eorum:

36 Et vitulum peccati facies die purificationis. Et purificabis altare in ſanctificando te in eo, & vnges illud, ad ſanctificandum ipſum.

37 Septem diebus purificabis altare, & ſanctificabis illud, & erit altare Sanctum Sancti: omnis tangens altare, ſanctificabitur.

38 Et hæc ſunt, quæ facies ſuper altare: Agnos anniculos immaculatos duos, die ſuper altare perpetuo, oblationem continuationis:

39 Agnum vnum facies mane, & agnum ſecundum facies veſperi:

40 Et decimam partem ſimilæ conſperſæ in oleo contuſo quarta parte ipſius hin, & libamen quartam partem hin vini, agno vni:

41 Et agnum ſecundum facies veſpertinum iuxta ſacrificium matutinum, & libamen eius, facies in odorem ſuauitatis.

42 Oblationem Domino ſacrificium continuationis in progenies veſtras ad portas tabernaculi teſtimonij coram Domino, in quibus innoteſcam tibi inde, vt loquar tibi.

43 Et præcipiam illic filiis Iſrael, & ſanctificabor in gloria mea:

44 Et ſanctificabo tabernaculum teſtimonij, & altare, & Aaron, & filios eius ſanctificabo, vt ſacerdotio fungantur mihi.

45 Et inuocabor in filiis Iſrael, & ero eorum Deus:

46 Et cognoſcent, quia ego ſum Dominus Deus eorum, qui eduxi eos de terra Ægypti, vt inuocer in eis, & ſim eorum Deus.

C A P. XXX.

1 ET facies altare incenſi ex lignis imputribilibus:

2 Et facies illud cubiti longitudinem, & cubiti latitudinem: quadrangulum erit & duorum cubitorum altitudo. Ex ipſo erunt cornua eius.

3 Et inaurabis auro puro craticulam eius, & parietes eius in circuitu, & cornua eius. Et facies ei tortilem coronam auream in circuitu:

4 Et duos ānulos aureos puros facies ſub tortili corona eius in duo latera facies in duobus lateribus: & erunt arcus amitibus, ita vt tollatur illud in eis.

5 Et facies amites de lignis imputribilibus, & inaurabis eos auro.

6 Et pones illud contra velum, quod eſt ſuper arcam teſtimoniorum, in quibus innoteſcam tibi inde.

7 Et incendet ſuper illud Aaron incenſum compoſitum ſubtile mane.

8 Et cum accendet Aaron lucernas ſero, incendet ſuper illud incenſum continuationis ſemper in conſpectu Domini in progenies eorum.

9 Et non offeres ſuper illud incenſum aliud: oblationem, ſacrificiū, & libamē nō libabis ſuper illud.

10 Et depropitiabit ſuper illud Aaron ſuper cornua eius ſemel in anno: de ſanguine purificationis purificabit illud in progenies eorum. Sanctum Sanctorum eſt Domino.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et comedent ea quibus placabiles erunt, vt offerantur oblationes eorum, vt ſanctificentur. Alienus autem non veſcetur eis; quoniam ſanctificata ſunt.

Et ſi remanſerit de carne oblationum, & de pane vſque manè, comburetur quod remanſerit igni: non comedetur, quia ſanctificatum eſt.

Facieſq; Aaron & filiis eius, iuxta omnia quæ præcepi tibi. Septem diebus offeres oblationes eorum:

Vitulum autem quod eſt pro peccato, facies quotidie pro expiationibus. Et mundabis altare cum expiaueris ſuper illud, & vnges illud vt ſanctificetur.

Septem diebus expiabis ſuper altare, & ſanctificabis illud, & erit altare Sanctum Sanctorum: omnis qui tetigerit altare, ſanctificabitur.

Et hæc eſt quod facies in altari: Agnos anniculos duos per ſingulos dies iugiter:

Agnum vnum facies manè, & agnum ſecundum facies in veſpere:

Et decimam partem ſimilæ conſperſæ oleo contuſo quod habeat quartam partem hin, & vinū pro libamine quartam partem hin, in agnum vnum.

Et alterum agnum facies ad veſperam, ſicut ſacrificiū matutinum, & ſicut libamen eius facies ei, vt oblatio ſuſcipiatur cum beneplacito coram Domino.

Holocauſtum iuge in generationibus veſtris in oſtio tabernaculi fœderis coram Domino, vbi conſtituam verbum meum vobis, vt loquar ibi tecum.

Et conſtituam verbum meum ibi filiis Iſrael, & ſanctificabor in gloria mea.

Sanctificaboq; tabernaculum fœderis, & altare. Aaron quoque & filios eius ſanctificabo, vt miniſtrent coram me.

Et habitare faciam maieſtatem meam in medio filiorum Iſrael, & ero eis in Deum.

Et ſcient quia ego Dominus Deus eorum, qui eduxi eos de terra Ægypti, vt maneret maieſtas mea inter illos: ego Dominus Deus eorum.

C A P. XXX.

ET facies altare ad adolendum ſuper illo incenſum aromatum, de lignis ſetim facies illud.

Longitudo eius erit vnius cubiti, & latitudo eius vnius cubiti: quadrangulum erit, & duos cubitos habebit in altitudine. Ex ipſo erunt cornua eius.

Cooperieſq; illud auro mundiſſimo, tectum eius & parietes per circuitum, & cornua eius. Facieſq; ei circulum aureum per gyrum:

Et duos annulos aureos facies ei ſub circulo eius in duobus angulis eius, & in duobus lateribus eius: eruntq; loca vectibus, vt portetur in eis.

Facieſq; vectes de lignis ſetim, & cooperies eos auro.

Poneſq; illud ante velum, quod eſt iuxta arcam teſtimonij coram propitiatorio quod eſt ſuper teſtamentum, vbi conſtituam verbum meum tibi.

Et adolebit ſuper ea Aaron incenſum thymiamatis manè manè. Quando componet lucernas, incendet illud.

Et quando accenderit Aaron lucernas ad veſperum, incendet ſuper illud incenſum thymiamatum iugiter coram Domino in generationibus veſtris.

Non incēdetis ſuper eo incenſum aromatis exterorū: neq; holocauſtum, neq; munus, neq; libamen libabitis ſuper eo.

Et propitiabitur Aaron ſuper cornua eius ſemel in anno de ſanguine ſacrificij quod fit pro expiatione peccati, ſemel in anno propitiabitur ſuper eo in generationibus veſtris. Sanctum Sanctorum eſt coram Domino.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	11	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
(*Nu. 1. 2.) *Quando tuleris ſummam filiorum Iſrael iuxta numerum, dabunt ſinguli pretium pro animabus ſuis Domino, & non erit plaga in eis cum fuerint recenſiti.	12	*Quando capies ſummam filiorum Iſrael ſecundum numerum eorum, dabunt vnuſquiſque redemptionem animæ ſuæ Domino cum numeraueris eos, & non erit in eis plaga, cum numeraueris eos.*
(* Leu. 27. 25. Num. 3. 27. Ezech. 45. 12.) Hoc autem dabit: omnis qui tranſit ad nomen, dimidium ſicli iuxta menſuram Templi. * Siclus viginti obolos habet. Media pars ſicli offeretur Domino.	13	*Et hoc dabunt: omnis tranſiens ad numeros, dimidium ſecli ſecundum ſeclum Sanctitatis. Viginti obolorum eſt ſeclus. Dimidium ſecli oblatio Domino.*
Qui habetur in numero, à viginti annis & ſupra, dabit pretium.	14	*Omnis tranſiens ad numeros à viginti annis, & ſupra, dabit oblationem Domino.*
Diues non addet ad medium ſicli, & pauper nihil minuet.	15	*Diues non augebit, & pauper non diminuet de dimidio ſeclo, cum dederit oblationem Domino ad propitiandum ſuper animabus veſtris.*
Suſceptamque pecuniam, quæ collata eſt à filiis Iſrael, trades in vſus tabernaculi teſtimonij, vt ſit monimentum eorum coram Domino, & propitietur animabus eorum.	16	*Et capies argentum expiationum, à filiis Iſrael, & dabis illud pro opere tabernaculi eccleſiæ, & erit filiis Iſrael ad memoriam coram Domino ad propitiandum ſuper animabus veſtris.*
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	17	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
Facies & labrum æneum cum baſi ſua ad lauandum: poneſque illud inter tabernaculum teſtimonij & altare. Et miſſa aqua,	18	*Et facies concham æneam, & baſim eius æneam ad Lauandum: & pones illam inter tabernaculum eccleſiæ, & altare. Et pones ibi aquam.*
Lauabunt in ea Aaron, & filij eius manus ſuas, ac pedes,	19	*Et lauabunt Aharon, & filij eius ex ea manus ſuas, & pedes ſuos:*
Quando ingreſſuri ſunt tabernaculum teſtimonij: & quando acceſſuri ſunt ad altare, vt offerant in eo thymiama Domino,	20	*Quando ingredientur in tabernaculum eccleſiæ lauabunt ſe aqua, & non morientur: vel quando appropinquauerint ad altare, vt miniſtrent, vt ſuffire faciant oblationem Domino.*
Ne forte moriantur. Legitimum ſempiternum erit ipſi, & ſemini eius per ſucceſſiones.	21	*Et lauabunt manus ſuas, & pedes ſuos, & non morientur. Et erit ſtatutum perpetuum ei, & ſemini eius in generationibus eorum.*
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen,	22	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh,*
Dicens: Sume tibi aromata, primæ myrrhæ & electæ quingentos ſiclos, & cinnamomi medium, id eſt, ducentos quinquaginta ſiclos, calami similiter ducentos quinquaginta,	23	*Dicendo: Et tu accipe tibi aroma primum, myrrhæ liberè fluentis quingentos ſeclos, & cinnamomi aromatici, dimidium ipſius quinquaginta, & ducentos, & calami aromatici, quinquaginta, & ducentos.*
Caſiæ autem quingentos ſiclos in pondere Sanctuarij, olei de oliuetis menſuram hin:	24	*Et caſiæ quingentos ſeclos ſecundum pondus Sanctificationis, & olei oliuæ hin.*
Facieſque vnctionis oleum ſanctum, vnguētum compoſitum opere vnguentarij,	25	*Et facies ipſum oleum vnctionis, ſanctificationis vnguentum, vnguenti opere vnguentarij. Oleum vnctionis ſanctificationis erit.*
Et vnges ex eo tabernaculum teſtimonij, & arcam teſtamenti,	26	*Et vnges eo tabernaculum eccleſiæ, & arcam teſtimonij,*
Menſamque cum vaſis ſuis, candelabrum, & vtenſilia eius, altaria thymiamatis,	27	*Et menſam, & omnia vaſa ipſius, & candelabrum, & omnia vaſa ipſius, & altare ſuffimenti.*
Et holocauſti, & vniuerſam ſupellectilem quæ ad cultum eorum pertinet.	28	*Et altare holocauſti, & omnia vaſa ipſius, & concham, & baſim eius.*
Sanctificabiſque omnia, & erunt Sancta Sanctorum: qui tetigerit ea ſanctificabitur.	29	*Et ſanctificabis ea, & erunt Sanctificatio Sanctificationum: quicquid tetigerit ea ſanctificabitur.*
Aaron & filios eius vnges, ſanctificabiſq; eos, vt ſacerdotio fungantur mihi.	30	*Et Aharon, & filios eius vnges, & ſanctificabis eos, vt ſacerdotio fungantur mihi.*
Filiis quoque Iſrael dices: Hoc oleum vnctionis ſanctum erit mihi in generationes veſtras.	31	*Et ad filios Iſrael loqueris dicendo: Oleum vnctionis ſanctitatis erit hoc mihi in generationibus veſtris.*
Caro hominis non vngetur ex eo, & iuxta compoſitionem eius non facietis aliud, quia ſanctificatum eſt, & ſanctum erit vobis.	32	*Super carnem hominis non vngetur, & ſecundum ſummam eius non facietis ſicut illud: ſanctificatio eſt; ſanctificatio erit vobis.*
Homo quicumque tale compoſuerit, & dederit ex eo alieno, exterminabitur de populo ſuo.	33	*Quiſquis confecerit vnguentum ſimile, & qui poſuerit ex eo ſuper extraneum, ſuccidetur è populis ſuis.*
Dixitq; Dominus ad Moyſen: Sume tibi aromata, ſtacten & onycha, galbanum boni odoris, & thus lucidiſſimum, æqualis ponderis erunt omnia:	34	*Et dixit Dominus ad Moſeh: Accipe tibi aromata ſtacten, & onycham, & chelbanum aromaticum, & thus mundum æqualis ponderis erit:*
Facieſque thymiama compoſitum opere vnguētarij mixtum diligenter, & purum, & ſanctificatione digniſſimum.	35	*Et facies ipſum ſuffimentum aromaticum opere aromatarij mixtum mundum. Sanctificatio eſt.*
Cumque in tenuiſſimū puluerem vniuerſa contuderis, pones ex eo coram tabernaculo teſtimonij, in quo loco apparebo tibi. Sanctum Sanctorum erit vobis thymiama.	36	*Et contundes ex eo comminuendo, & pones ex eo coram teſtimonio in tabernaculo eccleſiæ, in quo conueniam tecum ibi. Sanctificatio Sanctificationum erit vobis.*

Ta- … Et

Tranſl. ex Septuag.

11 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

12 Si acceperis computationem filiorum Iſrael in viſitatione eorum, & dabunt vnuſquiſque redemptiones animæ ſuæ Domino, & non erit in eis ruina in viſitatione eorum.

13 Et hoc eſt quod dabunt, quicumq; tranſibunt ad viſitationẽ: dimidiũ didrachmatis, quod eſt iuxta didrachma Sanctũ. Viginti oboli ipſũ didrachma. Dimidium autem didrachmatis oblatio Domino.

14 Omnis qui tranſit ad viſitationẽ à vigeſimo anno & ſupra, dabunt oblationem Domino.

15 Diues non adiiciet, & pauper non minuet à dimidio didrachmatis in dando oblationem Domino ad depropiciandum pro animabus veſtris.

16 Et accipies argentum oblationis à filiis Iſrael, & dabis illud ad opus tabernaculi teſtimonij: & erit filiis Iſrael memoriale coram Domino, ad depropiciandum pro animabus veſtris.

17 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

18 Fac labrum æneum, & baſim ei æneam ad lauandum, & pones illud inter tabernaculũ teſtimonij, & inter altare. Et effundes in illud aquam.

19 Et lauabit Aaron & filij eius ex eo manus, & pedes aqua:

20 Cũ ingredientur in tabernaculum teſtimonij, lauabunt aqua, & non morientur, cum accedent ad altare miniſtrare, & offerre holocauſta Domino: lauabunt manus, & pedes aqua; cum ingredientur in tabernaculum teſtimonij: lauabunt aqua,

21 Vt non moriantur. Et erit eis legitimum ſempiternum, ei, & generationibus eius poſt eum.

22 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

23 Et tu ſume ſuauitates, florem myrrhæ electæ, quingentos ſiclos, & cinamomi beneolentis dimidium iſtius, ducentos quinquaginta, & calami beneolentis, ducentos quinquaginta,

24 Et iridis quingentos ſiclos ipſius Sancti, & oleum ex oliuis hin,

25 Et facies ipſum oleum, chriſma ſanctum, vnguentum vnguentarium arte vnguentarij. Oleum chriſma ſanctum erit.

26 Et vnges ex eo tabernaculum teſtimonij, & arcam tabernaculi teſtimonij,

27 Et omnia vaſa eius, & candelabrum, & omnia vaſa eius, & altare incenſi,

28 Et altare holocauſtomatum, & omnia eius vaſa, & menſam, & omnia vaſa eius, & labrum.

29 Et ſanctificabis ea, & erunt Sancta Sanctorum: omnis tangens ea, ſanctificabitur.

30 Et Aaron, & filios eius vnges, & ſanctificabis eos ad ſacerdotio fungendo mihi.

31 Et filiis Iſrael loqueris dicens: Oleum, linitio vnctionis, ſanctum erit hoc vobis in progenies veſtras.

32 Super carnẽ hominis non linietur, & ſecundum compoſitionem hanc non facietis vobis ipſis ſimiliter: ſanctum eſt, & ſanctificatio erit vobis.

33 Quicumq; fecerit ſimiliter, & quicumq; dederit de eo alienigenæ, exterminabitur de populo ſuo.

34 Et dixit Dominus ad Moyſen: Sume tibi ſuauitates, ſtacten, onychen, galbanum boni odoris, & thus perlucidum; æquale æquali erit.

35 Et facient in eo incenſum vnguentarium, opus vnguentarij mixtum, purum opus ſanctum.

36 Et concides de illis minutim, & pones contra teſtimonia in tabernaculo teſtimonij, vnde innoteſcam tibi inde. Sanctum Sanctorum erit vobis incenſum.

Chald. Paraph. Tranſl.

11 *Locutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

12 *Quando ſuſceperis ſummam filiorum Iſrael iuxta numerum eorum, dabunt ſinguli redemptionem animæ ſuæ coram Domino, quando numerabis eos, & non erit in eis mors, cum recenſueris eos.*

13 *Hoc dabunt omnes, qui tranſibunt ad numerum: dimidium ſicli iuxta ſiclum, Sanctuarij. Viginti obolos habet ſiclus. Dimidium ſicli ſeparabitur coram Domino.*

14 *Omnis qui tranſierit ad numerum à viginti annis, & ſupra, debet ſeparationem coram Domino.*

15 *Qui diues eſt, non addet, & pauper non minuet à dimidio ſicli, vt det ſeparationem Domini ad placandum pro animabus veſtris.*

16 *Tolleſq́; argentum propitiationum à filiis Iſrael, & trades illud in miniſterium tabernaculi fœderis: vt ſit filiis Iſrael in memoriale coram Domino, vt propitietur pro animabus veſtris.*

17 *Locutusq́; eſt Dominus ad Moyſen, dicens:*

18 *Facieſq́; luterem ex ære, & baſim eius ex ære ad lauandum, & pones eum inter tabernaculum fœderis & altare. Et pones ibi aquas.*

19 *Et ſanctificabunt Aaron & filij eius ex eo manus ſuas, & pedes ſuos:*

20 *Quando ingreſſuri ſunt tabernaculum fœderis, ſanctificabuntur aquis, & non morientur, aut quando accedeat ad altare ad miniſtrandum, vt incendatur oblatio coram Domino. Sanctificabuntq́; pedes ſuos & manus ſuas.*

21 *Et non morientur. Et erit pactum legitimum ipſi & filijs eius per generationes ſuas.*

22 *Locutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

23 *Tu autem ſume tibi aromata prima myrrhæ mundiſſimæ quingentos ſiclos, & cinamomi aromatici dimidium, id eſt, ducentos & quinquaginta ſiclos, & calami aromatici ducentos & quinquaginta ſiclos:*

24 *Et caſiæ quingentos ſiclos in ſiclis Sanctuarij, & oleum oliuarum menſuram hin plenam.*

25 *Facieſq́; illud oleum vnctionis ſanctæ, aromatizans opere aromatarij. Oleum vnctionis ſanctæ erit.*

26 *Et vnges ex eo tabernaculum fœderis, & arcam teſtamenti,*

27 *Et menſam & omnia vaſa eius, & candelabrum & vaſa eius, & altare incenſi aromatum.*

28 *Et altare holocauſti & omnia vaſa eius, & luterem & baſim eius.*

29 *Sanctificabiſq́; ea, & erunt Sanctum Sanctorum: omnis qui tetigerit ea, ſanctificabitur.*

30 *Aaron quoque, & filios eius vnges, & ſanctificabis eos, vt miniſtrent coram me.*

31 *Et cum filiis Iſrael loqueris, dicens: Oleum vnctionis ſanctæ erit hoc coram me in generationes veſtras.*

32 *Super carnem hominis non vngetur, & iuxta ſimilitudinem eius non facietis aliud ſicut illud: Sanctum eſt, ſanctumq́; erit vobis.*

33 *Vir qui tale compoſuerit, & qui dederit ex eo alieno, exterminabitur de populo ſuo.*

34 *Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Tolle tibi aromata, ſtacten, & onycham, & galbanum aromatizans, & thus mundiſſimum, æqualis ponderis erunt.*

35 *Facieſq́; thymiama aromatum aromatizans opere aromatarij mixtum mundiſſimum in ſanctificationem.*

36 *Et contundes ex eo & comminues, & pones ex eo coram teſtimonio in tabernaculo fœderis, vbi conſtituam verbum meum tibi: Sanctum Sanctorum erit vobis.*

Vulgat. Editio.

37 Talem compoſitionem non facietis in vſus veſtros: quia ſanctum eſt Domino.

38 Homo quicumque fecerit ſimile, vt odore illius perfruatur, peribit de populis ſuis.

CAP. XXXI.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens.

2 Ecce, vocaui ex nomine Beſeleel filium Vri filij Hur de tribu Iuda,

3 Et impleui eum ſpiritu Dei, ſapientia, & intelligentia, & ſcientia in omni opere:

4 Ad excogitandum quidquid fabrefieri poteſt ex auro, & argento, & ære,

5 Marmore, & gemmis, & diuerſitate lignorum.

6 Dedique ei ſocium Ooliab filium Achiſamech de tribu Dan. Et in corde omnis eruditi poſui ſapientiam: vt faciant cuncta quæ præcepi tibi,

7 Tabernaculum fœderis, & arcam teſtimonij, & propitiatorium, quod ſuper eam eſt, & cuncta vaſa tabernaculi,

8 Menſamque & vaſa eius, candelabrum puriſſimum cum vaſis ſuis, & altaria thymiamatis,

9 Et holocauſti, & omnia vaſa eorum, labrum cum baſi ſua:

10 Veſtes ſanctas in miniſterio Aaron ſacerdoti, & filiis eius, vt fungantur officio ſuo in ſacris.

11 Oleum vnctionis, & thymiama aromatum in Sanctuario, omnia quæ præcepi tibi facient.

12 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

13 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: * Videte vt ſabbatum meum cuſtodiatis: quia ſignum eſt inter me, & vos in generationibus veſtris, vt ſciatis, quia ego Dominus, qui ſanctifico vos.

* Sup. 20.8. Ezech. 20.12.

14 Cuſtodite ſabbatum meum; ſanctum eſt enim vobis, qui polluerit illud, morte morietur: qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi ſui.

15 Sex diebus facietis opus: in die ſeptimo ſabbatum eſt, requies ſancta Domino; omnis qui fecerit opus in hac die, morietur.

16 Cuſtodiant filij Iſrael Sabbatum, & celebrent illud in generationibus ſuis. Pactum eſt ſempiternum

17 Inter me & filios Iſrael, ſignumque perpetuum: * ſex enim diebus fecit Dominus cælum & terram, & in ſeptimo ab opere ceſſauit.

* Gen. 1.31.

18 Deditque Dominus Moyſi, completis huiuſcemodi ſermonibus in monte Sinai, * duas tabulas teſtimonij lapideas, ſcriptas digito Dei.

* Deu. 9.10.

CAP. XXXII.

1 VIdens autem populus quòd moram faceret deſcendendi de monte Moyſes congregatus aduerſus Aaron, dixit: * Surge, fac nobis deos, qui nos præcedant: Moyſi enim huic viro, qui nos eduxit de terra Ægypti, ignoramus quid acciderit.

* Act. 7.40.

2 Dixitque ad eos Aaron: Tollite inaures aureas de vxorum, filiorumque & filiarum veſtrarum auribus, & afferte ad me.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

37 *Et ſuffimentum quod facies ſecundum ſupputationem eius non facietis vobis: ſanctificatio erit tibi Domino,*

38 *Quiſquis fecerit ſicut ipſum ad odorandum illud, excidetur è populis ſuis.*

CAP. XXXI.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh dicendo.*

2 *Vide vocaui per nomen Beſalel filium Vri filij Chur è tribu Iehudah.*

3 *Et repleui eum ſpiritu Dei, ſapientia, & intelligentia, ſcientia, & omni opere;*

4 *Ad cogitandum cogitationes, ad faciendum ex auro, & argento, & ære.*

5 *Et in fabrefactione lapidis ad implendum, & in fabrefactione ligni ad faciendum in omni opere.*

6 *Et ego ecce dedi ſecum Aholiab filium Achiſamach è tribu Dan: Et in corde omnis ſapientis corde dedi ſapientiam: & facient omnia quæ præcepi tibi.*

7 *Tabernaculum eccleſiæ, & arcam teſtimonij, & propitiatorium quod eſt ſuper eam, & omnia vaſa tabernaculi.*

8 *Et menſam, & omnia vaſa eius, & candelabrum mundum, & omnia vaſa eius, & altare ſuffimenti.*

9 *Et altare holocauſti, & omnia vaſa eius, & concham, & baſim eius:*

10 *Et veſtes miniſteriales, & veſtes ſanctas Aharon ſacerdoti, & veſtes filiorum eius, vt ſacerdotio fungantur.*

11 *Et oleum vnctionis, & ſuffimentum aromaticum Sanctificationis: ſecundum omnia quæ præcepi tibi facient.*

12 *Et dixit Dominus ad Moſeh, dicendo:*

13 *Et tu loquere ad filios Iſrael, dicendo: Verumtamen ſabbata mea cuſtodietis; quia ſignum eſt inter me, & vos in generationibus veſtris, vt ſciatis quod ſum Dominus ſanctificans vos.*

14 *Et cuſtodietis ſabbatum; quia ſanctificatio eſt vobis, polluens illud moriendo morietur: quia omnis faciens in eo opus excidetur anima ipſa è medio populorum ſuorum.*

15 *Sex diebus fiet opus: & die ſeptimo ſabbatum ceſſationis eſt, ſanctificatio Domino. Omnis faciens opus in die ſabbati, moriendo morietur.*

16 *Et cuſtodient filij Iſrael ſabbatum, vt præparent ſabbatum in generationibus ſuis. Pactum perpetuum.*

17 *Inter me, & filios Iſrael ſignum eſt perpetuum: quia ſex diebus fecit Dominus cælos, & terram, & die ſeptimo ceſſauit, & requieuit.*

18 ** Et dedit ipſi Moſeh, quando compleuit loqui ſecum in monte Sinai, duas tabulas teſtimonij, tabulas lapideas ſcriptas digito Dei.*

* Hic incipit caput 32. in Biblia Lugdu. Sancti Pagnini.

CAP. XXXII.

1 *ET vidit populus quod tardaret Moſeh deſcendere è monte, & congregatus eſt populus contra Aharon, et dixerunt ad eum: Surge, fac nobis Deos, qui præcedant nos: quia huic Moſeh viro, qui aſcendere fecit nos è terra Ægypti, neſcimus quid acciderit.*

2 *Et dixit ad eos Aharon: Separate inaures aureas, quæ ſunt in auribus mulierum veſtrarum, filiorum veſtrorum, & filiarum veſtrarum, & adducit ad me.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

37 Secundum compoſitionem hanc non facietis vobis ipſis: ſanctificatio erit vobis Domino.

38 Quicumque fecerit ſimiliter, vt olfaciat in eo, peribit de populo ſuo.

CAP. XXXI.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Ecce reuocaui ex nomine Beſeleel filium Vrij qui Or, de tribu Iuda:

3 Et impleui eum ſpiritu diuino ſapientię, & intellectus, & ſcientiæ in omni opere,

4 Excogitare, & architectonari, operari aurum, & argentum, & æs, & hyacinthum, & purpuram, & coccum netum,

5 Et lapidaria, & ad opera fabrilia lignorum, ad operandum ſecundum omnia opera.

6 Et ego dedi illum, & Eliab filium Achiſamach de tribu Dan. Et omni intelligenti corde dedi intellectum: & elaborabunt omnia, quæcumque præcepi tibi,

7 Tabernaculum teſtimonij, & arcam teſtamenti, & propitiatorium, quod ſuper eam, & apparatum tabernaculi,

8 Et altaria, & menſam, & omnia vaſa eius, & candelabrum purum, & omnia vaſa eius, & labrum, & baſim eius,

Quæ hic habentur ſub numero 8. reſpōdēt numero 8. & 9. noſtræ Vulgatæ editioni s.

9

10 Et ſtolas miniſtratorias Aaron, & ſtolas filiorum eius ad ſacerdotium fungendum mihi,

11 Et oleū vnctionis, & incenſum cōpoſitionis Sācti, ſecundū omnia, quæcumq; mandaui tibi, facient.

12 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

13 Et tu præcipe filiis Iſrael, dicens: Videte, & ſabbata mea cuſtodite: ſignum eſt apud me, & in vobis in progenies veſtras: vt cognoſcatis quia ego Dominus ſanctificans vos.

14 Et cuſtodite ſabbata: quia ſanctum hoc eſt Domino vobis: polluens illud nece necabitur: omnis qui faciet in eo opus, exterminabitur anima illa de medio populi ſui.

15 Sex diebus facies opera: die autem ſeptimo ſabbata, requies ſancta Domino. Omnis qui faciet opus die ſeptimo, morti tradetur.

16 Et cuſtodient filij Iſrael ſabbata, facere ea in progenies ſuas. Teſtamentum æternum

17 In me & filiis Iſrael, ſignum eſt in me æternum. quia ſex diebus fecit Dominus cœlum, & terram, & die ſeptimo requieuit, & ceſſauit.

18 Et dedit Moyſi ſtatim vt ceſſauit loqui ad eum in monte Sina duas tabulas teſtimonij, tabulas lapideas ſcriptas digito Dei.

CAP. XXXII.

1 ET videns populus, quia tardauit Moyſes deſcēdere de monte, conuenit populus in Aaron, & dicunt ei: Surge & fac nobis deos, qui præcedent nos: Moyſes enim hic homo, qui eduxit nos de terra Aegypti, non ſcimus, quid factum ſit ei.

2 Et dicit eis Aaron: Demite inaures aureas, quæ in auribus vxorum veſtrarum, & filiarum, & affer te ad me,

Chald. Paraph. Tranſl.

Et thymiamam aromatum quod facies, non facietis vobis ſimile ei: ſanctum erit tibi coram Domino.

Quicumque fecerit tale ad odorandum in eo, exterminabitur de populo ſuo.

CAP. XXXI.

LOcutuſq́; eſt Dominus cum Moyſe dicens:

Vide quòd vocaui ex nomine Beſeleel filium Huri, filij Hur, de tribu Iuda:

Et impleui eum ſpiritu à facie Dei in ſapientia, in intellectu, & in ſcientia, & in omni opere;

Ad docendum artifices, vt faciant in auro, & in argento, & in ære.

Et in arte lapidis precioſi ad implendum cœlaturas, & in arte fabri lignarij, vt faciant in omni opere.

Ego autem ecce dedi cum eo Ooliab filium Achiſamech de tribu Dan. Et in corde omnium ſapientum corde dedi ſapientiam: vt faciant omnia quæ præcepi tibi.

Tabernaculum fœderis, & arcam pro teſtimonio, & propitiatorium quod eſt ſuper eam, & omnia vaſa tabernaculi:

Et menſam & vaſa eius, & candelabrum mundiſſimum, & omnia vaſa eius, & altare incenſi aromatum:

Et altare holocauſti, & omnia vaſa eius, & luterem & baſim eius:

Et veſtes miniſterij, & veſtes ſanctas Aaron ſacerdotis, & veſtes filiorum eius, vt miniſtrent.

Et oleum vnctionis, & thymiama aromatum in Sanctuario, iuxta omnia quæ præcepi tibi facient.

Aitque Dominus ad Moyſen, dicens:

Et tu loquere cum filiis Iſrael, dicens: Verumtamen dies ſabbatorum meorum cuſtodite: quoniam ſignum eſt inter verbum meum & vos in generationes veſtras: vt ſciatis quia ego Dominus qui ſanctifico vos.

Cuſtodietiſq́; ſabbatum: ſanctum eſt enim vobis, qui prophanauerit illud, morte moriatur: quoniam omnis qui fecerit in eo opus, exterminabitur homo ille de medio populi ſui.

Sex diebus fiet opus: in die autem ſeptimo ſabbatum eſt requies ſancta coram Domino. Quicunque fecerit opus in die ſabbati, morte moriatur.

Cuſtodiantq́; filij Iſrael ſabbatum, vt celebrent ſabbatum in generationibus ſuis. Pactum æternum eſt.

Inter verbum meum, & inter filios filij Iſrael, ſignum eſt in æternum. Quoniam in ſex diebus fecit Dominus cœlum & terram, & in die ſeptimo quieuit & requieuit.

Deditq́; Moyſi cum conſummaſſet loqui cum eo in monte Sinai duas tabulas teſtimonij, tabulas lapideas ſcriptas digito Dei.

CAP. XXXII.

VIditq́; populus, quòd moram faceret Moyſes vt deſcenderet de monte, & congregatus eſt populus ad Aaron, & dixerunt ei: Surge, fac nobis deos qui gradiantur ante nos: Moyſi enim huic viro, qui eduxit nos de terra Ægypti, neſcimus quid acciderit.

Dixitq́; eis Aaron: Tollite inaures aureas quæ ſunt in auribus vxorum veſtrarum, filiorum & filiarum veſtrarum, & afferte ad me.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

3 Fecitque populus quæ iuſſerat, deferens inaures
ad Aaron.
4 * Quas cum ille accepiſſet, formauit opere fuſo-
Pſal. 105. 19.
rio, & fecit ex eis vitulum conflatilem ; dixerunt
que: Hi ſunt dij tui Iſrael, qui te eduxerunt de ter-
ra Ægypti.
5 Quod cum vidiſſet Aaron, ædificauit altare co-
ram eo, & præconis voce clamauit dicens: Cras
ſollemnitas Domini eſt.
6 Surgenteſque mane, & obtulerunt holocauſta, &
hoſtias pacificas, & * ſedit populus manducare, &
1. Co. 10.7.
bibere, & ſurrexerunt ludere.
7 Locutus eſt autem Dominus ad Moyſen, dicens:
Deut. 9.12.
* Vade, deſcende: peccauit populus tuus, quem e-
duxiſti de terra Aegypti.
8 Receſſerunt cito de via, quam oſtendiſti eis: fece-
runtq; ſibi vitulum cõflatilem, & adorauerunt, at-
que immolãtes ei hoſtias, dixerunt: * Iſti ſunt dij
3. Re. 12. 28.
tui Iſrael, qui te eduxerunt de terra Aegypti.
9 Rurſumq; ait Dominus ad Moyſen: Cerno quod
populus iſte duræ ceruicis ſit:
10 Dimitte me, vt iraſcatur furor meus contra eos,
Inf. 33.3.
& deleam eos, faciamque te in gentem magnam.
11 Moyſes autem orabat Dominum Deum ſuum, di-
cens: * Cur, Domine, iraſcitur furor tuus contra
Deu. 9.13. Pſ. 105. Num. 14.13.
populum tuum, quem eduxiſti de terra Ægypti, in
fortitudine magna, & in manu robuſta?
12 Ne quæſo dicant Aegyptij: Callide eduxit eos, vt
interficeret in montibus, & deleret è terra: quie-
ſcat ira tua, & eſto placabilis ſuper nequitia populi
tui.
13 Recordare Abraham, Iſaac, & Iſrael ſeruorũ tuo-
rum, quibus iuraſti per temetipſum, dicẽs: * Multi-
Gen. 12.7. & 15.7. 48 5.
plicabo ſemen veſtrum ſicut ſtellas cœli, & vniuer-
ſam terram hanc, de qua locutus ſum, dabo ſemini
veſtro, & poſſidebitis eam ſemper.
14 Placatuſq; eſt Dominus ne faceret malum quod
locutus fuerat aduerſus populum ſuum.
15 Et reuerſus eſt Moyſes de Monte, portans duas
tabulas teſtimonij in manu ſua, ſcriptas ex vtra-
que parte,
16 Et factas opere Dei: ſcriptura quoque Dei erat
ſculpta in tabulis.
17 Audiẽs autem Ioſue tumultũ populi vociferantis
dixit ad Moyſen: Vlulatus pugnæ auditur in caſtris.
18 Qui reſpondit: Non eſt clamor adhortantium ad
pugnam, neque vociferatio compellentium ad fu-
gam, ſed vocem cantantium ego audio.
19 Cumque appropinquaſſet ad caſtra vidit vitulũ,
& choros: iratuſque valde, proiecit de manu tabu-
las, & confregit eas ad radicem Montis:
20 Arripienſq; vitulum quem fecerant, combuſſit, &
contriuit vſq; ad puluerem, quẽ ſparſit in aquam,
& dedit ex eo potum filiis Iſrael.
21 Dixitq; ad Aaron: Quid tibi fecit hic populus, vt
induceres ſuper eum peccatum maximum?
22 Cui ille reſpõdit: Ne indignetur Dominus meus:
tu enim noſti populũ iſtũ, quod pronus ſit ad malũ:
23 Dixerunt mihi: Fac nobis deos, qui nos præce-
dant: huic enim Moyſi, qui nos eduxit de terra
Aegypti, neſcimus quid acciderit.
24 Quibus ego dixi: Quis veſtrum habet aurum?
Tulerunt, & dederunt mihi: & proieci illud in
ignem, egreſſuſque eſt hic vitulus.
25 Vidẽs ergo Moyſes populum quod eſſet nudatus,
(ſpoliauerat enim eum Aaron propter ignominiã
ſordis, & inter hoſtes nudum conſtituerat.)

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et ſeparauerunt ſe omnis populus ab inauribus aureis quæ erant in auribus ſuis, & adduxerunt ad Aharon.

Et tulit è manu eorum, & formauit illud ſtilo, et fecit ex illo vitulum fuſile, et dixerunt: Iſti ſunt dij tui Iſrael, qui aſcendere fecerunt te è terra Ægypti.

Et vidit Aharon, et ædificauit altare coram eo, et clamauit Aharon, et dixit: Sollemnitas eſt Domino cras.

Et ſurrexerunt in craſtino, et obtulerunt holocauſta, et appropinquare fecerunt pacifica. Et ſedit populus ut manducaret, et biberet, et ſurrexerunt ut luderent.

Et locutus eſt Dominus ad Moſeh: Vade, deſcende, quia viam ſuam corrupit populus tuus, quem aſcendere feciſti è terra Ægypti.

Receſſerunt cito ex via, quam præcepiſti eis: fecerunt ſibi vitulum fuſilem, & incuruauerunt ſe ei, & immolauerunt ei, & dixerunt: Iſti dij tui Iſrael, qui aſcendere fecerunt te è terra Ægypti.

Et dixit Dominus ad Moſeh: Vidi populum hunc, & ecce populus duræ ceruicis eſt.

Et nunc dimitte mihi, & excandeſcet furor meus in eos, & conſumam eos, & faciam te in gentem magnam.

Et orauit Moſeh faciem Domini Dei ſui, & dixit: Vt quid Domine iraſcitur furor tuus in populum tuum, quem eduxiſti è terra Ægypti in fortitudine magna, & in manu forti?

Vt quid dicent Ægyptij dicendo: Malitioſe eduxit eos, vt occideret eos in montibus, & vt conſumeret eos è ſuperficie terræ? reuertere ab ira furoris tui, & pœniteat te ſuper malitia populi tui.

Recordare Abraham, Iſchac, & Iſrael ſeruorum tuorum, quibus iuraſti per teipſum, & locutus es ad eos: Multiplicabo ſemen veſtrum ſicut ſtellas cœli, & omnem terram hanc quam dixiſti, dabo ſemini veſtro, & hæreditate accipient in ſeculum.

Et pœnituit Dominum ſuper malum quod locutus eſt vt faceret populo ſuo.

Et aſpexit, & deſcendit Moſeh è Monte, & duæ tabulæ teſtimonij erant in manu eius, tabulæ ſcriptæ, à duobus lateribus earum; hinc & inde erant ſcriptæ.

Et tabulæ opus Dei erant, & ſcriptura, ſcriptura Dei erat ſculpta ſuper tabulis.

Et audiuit Iehoſuah vocem populi dum clamaret, & dixit ad Moſeh: Vox belli in caſtris.

Et dixit: Non eſt clamor victorum, neque eorum, qui victi ſunt: ſed vocem cantantium audio.

Et fuit, quando appropinquauit ad caſtra, vidit vitulum & choros. Et iratus eſt furor Moſeh, & proiecit è manibus ſuis tabulas, & fregit eas ſub Monte.

Et tulit vitulum quem fecerant, & combuſſit igni, & moliuit, donec in puluerem redegit, & ſparſit in ſuperficiem aquarum, & bibere fecit filios Iſrael.

Et dixit Moſeh ad Aharon: Quid fecit tibi populus iſte, quia adduxiſti ſuper eum peccatum grande?

Et dixit Aharon: Ne iraſcatur furor domini mei: tu noſti populum quod ad malum pronus eſt.

Et dixerunt mihi: Fac nobis deos qui præcedant nos, quia huic Moſeh viro, qui aſcendere fecit nos è terra Ægypti, neſcimus quid euenerit.

Et dixi eis: Cui eſt aurum? ſeparate vos ab inauribus aureis, quæ ſunt in auribus veſtris: Et dederunt mihi, & proieci illud in ignem, & egreſſus eſt vitulus iſte.

Et vidit Moſeh populum quod diſcoopertus eſſet, quia diſcooperuerat eum Aharon ad infamiam inter hoſtes eorum.

Et

	Tranſl. ex Septuag.	Chald. Paraph. Tranſl.
3	Et abſtulerunt omnis populus inaures aureas, quę in auribus earum, & attulerunt ad Aaron.	*Tuleruntq́ omnis populus inaures aureas, quæ erant in auribus ſuis, & detulerunt ad Aaron.*
4	Et accepit de manibus eorum, & formauit illas, & formauit eas in ſtylo, & fecit eas vitulum conflatilem, & dixit: Hi dij tui Iſrael, qui te eduxerunt de terra Aegypti.	*Et tulit de manibus eorum, & formauit illud circino, & fecit vitulum conflatilem, & dixerunt: Iſti ſunt dij tui Iſrael, qui aſcendere te fecerunt de terra Ægypti.*
5	Et videns Aaron ædificauit altare in conſpectu eius, & præconis voce clamauit Aaron, dicens: Feſtiuitas Domini cras.	*Viditq́ Aaron, & ædificauit altare coram eo, clamauitque & ait: Sollemnitas coram Domino erit cras.*
6	Et ſurgẽs manè die craſtino, aſcendere fecit holocauſtomata, & obtulit ſacrificium ſalutaris, & ſedit populus edere, & bibere, & ſurrexerunt ludere.	*Et ſurrexerunt manè ſequenti die, & immolauerunt holocauſta, & obtulerunt hoſtias, ſeditq́ populus, vt manducaret, & biberet, & ſurrexerunt ad ludendum.*
7	Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Vade celeriter, deſcende hinc: iniquitatem enim fecit populus tuus, quem eduxiſti de terra Aegypti.	*Locutuſq́ eſt Dominus ad Moyſen: Vade, deſcende: quia corruptus eſt populus tuus, quem aſcendere feciſti de terra Ægypti.*
8	Tranſgreſſi ſunt citò de via, quam mandaſti eis: fecerunt ſibi vitulum, & adorauerunt eum, & ſacrificauerunt ei, & dixerunt: Hi dij tui Iſrael, qui te eduxerunt de terra Aegypti.	*Receſſerunt citò à via, quam præcepiſti eis: fecerunt ſibi vitulum conflatilem, & adorauerunt eum, & ſacrificauerunt ei, atque dixerunt: Iſti ſunt dij tui Iſrael, qui te aſcendere fecerunt de terra Ægypti.*
9		*Dixitq́ Dominus ad Moyſen: Notum eſt coram me, quod populus iſte ſit duræ ceruicis.*
10	Et nunc ſine me, & indignatus ira in eos atteram eos, & faciam te in gentem magnam.	*Et nunc dimitte deprecationem tuam à facie mea, & iraſcetur furor meus cõtra eos, & conſumam eos, faciamq́ te in gentem magnam.*
11	Et orauit Moyſes coram Domino Deo, & dixit: Vt quid Domine indignaris ira in populum tuum, quem eduxiſti de terra Aegypti in fortitudine magna, & in brachio tuo excelſo?	*Et orauit Moyſes coram Domino Deo ſuo, & ait: Cur, Domine, iraſcitur furor tuus contra populum tuum, quem eduxiſti de terra Ægypti in fortitudine magna, & in manu valida?*
12	Ne quando dicant Aegyptij, dicentes: Cum malignitate eduxit eos ad occidendum in montibus, & delendos eos de terra: ceſſa ab ira furoris tui, & propitius eſto ſuper malitia populi tui:	*Quare loquentur Ægyptij, dicentes: Cum malignitate eduxit eos, vt interficeret eos in montibus, & vt conſumeret eos de ſuperficie terræ: reuertere ab ira furoris tui, & conuertere à malo quod cogitaſti facere populo tuo.*
13	Recordatus Abraham, & Iſaac, & Iacob famulorũ tuorũ, quibus iuraſti per te ipſum, & locutus es ad eos, dicens: Multiplicabo ſemẽ veſtrum, ſicut aſtra cœli multitudine: & omnem terram hanc, quã dixiſti dare eis, & obtinebunt eam in ſæculum.	*Memor eſto Abraham, Iſaac, & Iſrael ſeruorum tuorum, quibus iuraſti in verbum tuum, & cum quibus locutus es, dicens: Multiplicabo filios veſtros ſicut ſtellas cœli: & vniuerſam terram hanc, quam dixi, dabo filiis veſtris, & poſſidebunt eam in æternum.*
14	Et propitiatus eſt Dominus ad ſeruandum populum ſuum.	*Reuerſuſq́ eſt Dominus à malo, quod cogitauit facere populo ſuo.*
15	Et conuerſus Moyſes deſcendit de Monte, & duæ tabulæ teſtimonij in manibus eius, tabulæ lapideæ inſcriptæ ex vtriſque partibus earum, hinc, & hinc erant ſcriptæ.	*Reſpexitq́ Moyſes, & deſcendit de Monte, & duas tabulas teſtimonij portabat in manu ſua, ſcriptas ex vtraque parte, hinc & inde erant ſcriptæ.*
16	Et tabulæ opus Dei erant: & ſcriptura, ſcriptura Dei, ſculpta in tabulis.	*Tabulæ autem erant opere Dei factæ: & ſcriptura erat ſcripta à facie Dei ſculpta ſuper tabulas.*
17	Et audiens Ieſus vocem populi clamantium, ait ad Moyſen: Vox belli in caſtris.	*Audiuitq́ Ioſue vocem populi quando vociferabantur, & dixit ad Moyſen: Vox pugnæ auditur in caſtris.*
18	Et ait: Non eſt vox præcinentium ſecundum fortitudinem, neque vox præcinentium fugam: ſed vocem præcinentium vinum ego audio.	*Et ait: Non eſt vox fortium præualentium in pugna, neque vox imbecillium, qui ſuperantur: ſed vocem ludentium ego audio.*
19	Et ſtatim vt appropinquauit caſtris, videt vitulũ, & choros: & iratus furore Moyſes proiecit de manibus ſuis ambas tabulas, & contriuit eas ſub Monte.	*Et factum eſt cùm appropinquaſſet ad caſtra, & vidiſſet vitulum, & choros: iratus eſt furor Moyſi, & proiecit de manibus ſuis tabulas, & confregit eas in humilioribus locis Montis.*
20	Et ſumens vitulum quem fecerant, cõbuſſit eum in igni, & contriuit eum minutim, & ſparſit eũ ſub aqua, & potauit ea filios Iſrael.	*Arripuitq́ vitulum quem fecerant, & combuſſit igne, & contriuit donec fuit comminutum, & exparſit ſuper faciem aquæ, & dedit bibere filiis Iſrael.*
21	Et dixit Moyſes ad Aaron: Quid fecit tibi populus hic, quia induxiſti ſuper eos peccatum magnum?	*Dixitq́ Moyſes ad Aaron: Quid fecit tibi hic populus, quia induxiſti ſuper eum peccatum?*
22	Et dixit Aaron ad Moyſen: Ne iraſcaris Domine: tu enim noſti impetum populi huius.	*Et ait Aaron: Ne iraſcatur furor Domini mei: tu noſti populum, quod pronus ſit ad malum.*
23	Dicũt enim mihi: Fac nobis deos, qui præcedent nos, etenim Moyſes, homo iſte, qui eduxit nos de Aegypto, neſcimus, quid factum ſit ei.	*Dixeruntque mihi: Fac nobis deos, qui ambulent ante nos: quoniam huic viro Moyſi, qui aſcendere nos fecit de terra Ægypti, neſcimus quid acciderit.*
24	Et dixi eis: Si cui ſunt aurea? Auferte, & dederunt mihi: & proieci in ignem, & exiit vitulus hic.	*Dixiq́ eis: Quis habet aurum? Tollite, & adducite mihi: & proieci illud in ignem, et egreſſus eſt vitulus iſte.*
25	Et cum vidiſſet populum Moyſes, quia diſſipatus eſt, diſſipauit enim eos Aaron gaudium aduerſariis eorum,	*Viditque Moyſes populum, quod otioſus eſſet, otioſum enim fecerat eum Aaron, vt contaminaret eos nomine peſſimo in generationes ſuas.*

Vulgat. Editio.

26 Et ſtãs in porta caſtrorum,ait:Si quis eſt Domini, iungatur mihi. Congregatique ſunt ad eum omnes filij Leui:

27 Quibus ait: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ponat vir gladium ſuper femur ſuum : ite,& redite de porta vſque ad portam per medium caſtrorum, & occidat vnuſquiſq; fratrem,& amicum,& proximum ſuum.

28 Feceruntque filij Leui iuxta ſermonem Moyſi, cecideruntque in die illa quaſi viginti tria millia hominum.

29 Et ait Moyſes: Conſecraſtis manus veſtras hodie Domino, vnuſquiſque in filio, & in fratre ſuo, vt detur vobis benedictio.

30 Facto autem altero die,locutus eſt Moyſes ad populum : Peccaſtis peccatum maximum : aſcendam ad Dominum, ſi quo modo quiuero eum deprecari pro ſcelere veſtro.

31 Reuerſuſque ad Dominum,ait: Obſecro,peccauit populus iſte peccatum maximum,feceruntque ſibi deos aureos: aut dimitte eis hanc noxam,

32 Aut ſi non facis,dele me de libro tuo quem ſcripſiſti.

33 Cui reſpondit Dominus: Qui peccauerit mihi, delebo eum de libro meo:

34 Tu autem vade, & duc populum iſtum quo locutus ſum tibi: Angelus meus præcedet te. Ego autem in die vltionis viſitabo, & hoc peccatum eorum.

35 Percuſſit ergo Dominus populum pro reatu vituli,quem fecerat Aaron.

CAP. XXXIII.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Vade,aſcende de loco iſto tu, & populus tuus quem eduxiſti de terra Ægypti, in terram quam iuraui Abraham, Iſaac,& Iacob, dicens: * Semini tuo dabo eam:

2 Et mittam præcurſorem tui Angelum,vt eiiciam Chananæum,& Amorrhæum,& Hethęum,& Pherezæum, & Heuæum,& Iebuſæum,

3 Et intres in terram fluentem lacte,& melle. Non enim aſcendam tecum, * quia populus duræ ceruicis es: ne forte diſperdam te in via.

4 Audienſque populus ſermonem hunc peſſimum, luxit: & nullus ex more indutus eſt cultu ſuo.

5 Dixitque Dominus ad Moyſen: Loquere filiis Iſrael: Populus duræ ceruicis es, ſemel aſcendam in medio tui, delebo te. Iam nunc depone ornatum tuum: vt ſciam quid faciam tibi.

6 Depoſuerunt ergo filij Iſrael ornatum ſuum à monte Horeb.

7 Moyſes quoque tollens tabernaculum, tetendit extra caſtra procul, vocauitque nomen eius, Tabernaculum fœderis. Et omnis populus, qui habebat aliquam quæſtionem, egrediebatur ad tabernaculum fœderis, extra caſtra.

8 Cumque egrederetur Moyſes ad tabernaculum, ſurgebat vniuerſa plebs, & ſtabat vnuſquiſque in oſtio papilionis ſui, aſpiciebantque tergum Moyſi, donec ingrederetur tentorium.

9 Ingreſſo autem illo tabernaculum fœderis, deſcẽdebat columna nubis,& ſtabat ad oſtium,loquebaturque cum Moyſe,

Gen. 7. ?.23. | ?.24. | ut. 1. | up. 9. | ut. 3.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et ſtetit Moſeh in porta caſtrorum, & dixit: Quis eſt Domini, ad me veniat. Et congregati ſunt ad eum omnes filij Leui:

Et dixit eis: Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Ponite vnuſquiſque gladium ſuum ſuper femur ſuum: tranſite, & reuertimini de porta ad portam in caſtris, & occidite vnuſquiſque fratrem veſtrum, & vnuſquiſque proximum veſtrum, & vnuſquiſque propinquum veſtrum.

Et fecerunt filij Leui ſecundum verbum Moſeh, & ceciderunt è populo in die illa fermè tria millia virorum.

Et dixit Moſeh: Conſecraſtis manum veſtram hodie Domino, quia vnuſquiſque veſtrum conſecrauit manum ſuam in filium ſuum, & in fratrem ſuum, ad dandum ſuper vos hodie benedictionem.

Et fuit, in craſtino, dixit Moſeh ad populum: Vos peccaſtis peccatum grande: & nunc aſcendam ad Dominum, ſi fortè expiem orando pro peccato veſtro.

Et reuerſus eſt Moſeh ad Dominum, & dixit: Obſecro peccauit populus iſte peccatum grande, & fecerunt ſibi deos aureos: & nunc ſi remittis peccatum eorum,

Et ſi non, dele me nunc.

Et dixit Dominus ad Moſeh: Quiſquis peccauerit mihi, delebo eum è libro meo.

Et nunc vade, duc populum ad locum quem locutus ſum tibi: ecce Angelus meus præcedet te. Et in die qua viſitabo, viſitabo ſuper eos peccatum eorum.

Et percuſſit Dominus populum, eo quod fecerunt vitulum, quod fecit Aharon.

CAP. XXXIII.

ET locutus eſt Dominus ad Moſeh: Vade, aſcende hinc tu, & populus quem aſcendere feciſti è terra Ægypti ad terram pro qua iuraui Abraham, Iſchac, & Iahacob, dicendo: Semini tuo dabo eam:

Et mittam ante te Angelum, & eiiciam Chenahaneum, & Emorreum, & Chitthæum, & Perizæum, Chiuueum, & Iebuſæum.

Ad terram fluentem lacte, & melle. Quia non aſcendam in medium tui, nam populus duræ ceruicis es: ne fortè conſumam te in via.

Et audiuit populus verbum malum hoc, et luxerunt: et non poſuerunt vnuſquiſque ornamentum ſuum ſuper ſe.

Et dixit Dominus ad Moſeh: Dic ad filios Iſrael: Vos populus duræ ceruicis, momento vno aſcendam in medium tui, & conſumam te. Et nunc deſcendere fac ornatum tuum à te, & ſciam quid faciam tibi.

Et ſpoliauerunt ſe filij Iſrael ornamentis ſuis à monte Choreb.

*Et Moſeh accepit tabernaculum, & extendit ſibi extra caſtra procul à caſtris, & vocauit illud Ohelmohed * extra caſtra.*

* ideſt, tabernaculu eccleſiæ.

Et erat, quando egrediebatur Moſeh ad tabernaculum, ſurgebant omnis populus, & ſtabant vnuſquiſq; ad oſtium tabernaculi ſui, et aſpiciebant poſt Moſeh, donec ingrederetur tabernaculum.

Et erat, quando ingrediebatur Moſeh in tabernaculum, deſcendebat columna nubis, et ſtabat ad oſtium tabernaculi, et loquebatur cum Moſeh.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

16 Stetit autem Moyſes ſuper portam caſtrorum, &
dixit: Quis ad Dominum, veniat ad me. Conuene-
runt igitur ad eum omnes filij Leui:
27 Et dicit eis: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Po
nite vnuſquiſque gladium ſuum ſuper femur: &
pertranſite, & redite à porta ad portam per ipſa
caſtra, & interficite vnuſquiſque fratrem ſuum, &
vnuſquiſque proximum ſuum, & vnuſquiſq; in-
timum ſuum.
28 Et fecerunt filij Leui, prout locutus eſt eis
Moyſes, & ceciderunt de populo in die illa ad ter
mille viros.
29 Et dixit eis Moyſes: Impleuiſtis manus veſtras
hodie Domino, vnuſquiſque in filio, vel in fratre
ſuo, vt detur ſuper vos benedictio.
30 Et factum eſt poſt craſtinum, dixit Moyſes ad
populum: Vos peccaſtis peccatum magnum: &
nunc aſcendam ad Deum, vt depropitiem pro pec-
cato veſtro.
31 Reuertit autem Moyſes ad Dominum, & dixit:
Precor Domine, peccauit populus iſte peccatum
magnum, & fecerunt ſibi deos aureos: & nunc, ſi-
quidem remittis eis peccatum eorum, remitte:
32 Sin autem, dele me de libro tuo, quem ſcripſi
ſti.
33 Et dixit Dominus ad Moyſen: Si quis peccauit
coram me, delebo eum de libro meo.
34 Nunc autem vade, deſcende, & deduc populum
iſtum in locum, quem dixi tibi: ecce Angelus meus
præcedet ante faciem tuam. Qua autem die viſita-
bo, inducam in eos peccatum eorum.
35 Et percuſſit Dominus populum propter factu-
ram vituli, quem fecit Aaron.

CAP. XXXIII.

1 ET dixit Dominus ad Moyſen: Procede, aſcen-
de hinc tu, & populus tuus, quos eduxiſti de
terra Ægypti, in terram, quam iuraui Abraham,
& Iſaac, & Iacob, dicens: Semini veſtro dabo
eam.
2 Et ſimul mittã Angelũ meum ante faciẽ tuã, &
eiiciet Amorrhæum, & Chettæum, & Pherezæũ, &
Gergeſæũ, & Euæum, & Iebuſæũ, & Chananæum:
3 Et introducam te in terram fluentem lac, &
mel. Non enim ſimul aſcendam tecum, quia popu-
lus dura ceruice es: vt non deleam te in via.
4 Et audiens populus verbum malum hoc: luxit
in lugubribus.
5 Et dixit Dominus filiis Iſrael: Vos populus duræ
ceruicis, videte ne plagam aliam inducam ego ſu-
per vos, & deleam vos. Nunc igitur deponite ſtolas
gloriarum veſtrarum, & cultum, & oſtendam tibi,
quæ faciam tibi.
6 Et depoſuerunt filij Iſrael cultum ſuum, & or-
natum ſtolæ à monte Choreb.
7 Et ſumens Moyſes tabernaculum ſuum, fixit ex-
tra caſtra longè à caſtris, & vocatum eſt taberna-
culum teſtimonij. Et factum eſt, omnis qui quære-
bat Dominum, egrediebatur ad tabernaculum,
quod extra caſtra.
8 Quando autem ingrediebatur Moyſes in taber-
naculum extra caſtra, ſtabat omnis populus conſi-
derantes vnuſquiſq; apud ianuas tabernaculi ſui,
& aſpiciebant abeuntem Moyſen, quoad ille in
traret in tabernaculum.
9 Vt autem intrauerat Moyſes in tabernaculum,
deſcendebat columna nubis, & ſtabat ad oſtium
tabernaculi, & loquebatur Moyſi:

Chald. Paraph. Tranſl.

Stetitq; Moyſes in porta caſtrorum, & ait: Qui ti
ment Dominum, veniat ad me. Congregatiq; ſunt ad eum
omnes filij Leui:
Et ait eis: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ponat vnuſ
quiſque gladium ſuum ſuper femur ſuum: & pertranſi
te, & redite de porta vſque ad portam in caſtris, & occi
dat vnuſquiſque fratrem ſuum, & vnuſquiſque proxi-
mum ſuum, & vnuſquiſque conſanguineum ſuum.
Et fecerunt filij Leui iuxta verbum Moyſi, cecideruntque
ex populo quaſi tria millia virorum.
Et dixit Moyſes: Obtuliſtis oblationes veſtras hodie co-
ram Domino, vnuſquiſque in filio ſuo, & fratre ſuo, vt
detur hodie ſuper vos benedictio.
Et factum eſt in die ſequenti, & dixit Moyſes populo:
Vos peccaſtis peccatum grande: & nunc aſcendam coram
Domino, ſi fortè placabo pro peccato veſtro.
Reuerſuſque eſt Moyſes in conſpectum Domini, & ait:
Obſecro, peccauit populus iſte peccatum grande, fecerunt-
que ſibi deos ex auro: & nunc ſi dimittis peccata eorum:
Si autem non, dele me nunc de libro tuo quem ſcripſi-
ſti.
Dixitque Dominus ad Moyſen: Qui peccauerit coram
me, delebo eum de libro meo.
Nunc autem vade, duc populum in locum quem locu-
tus ſum tibi: ecce Angelus meus ibit ante te. Et in die vi-
ſitationis meæ viſitabo ſuper eos peccata eorum.
Et percuſſit Dominus populum, eo quòd coluerunt vitu-
lum, quem fecerat Aaron.

CAP. XXXIII.

LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe: Vade deſcende
hinc tu, & populus quem aſcendere feciſti de terra
Ægypti in terram quam iuraui Abraham, Iſaac, & Ia-
cob, dicens: Filiis tuis dabo eam terram fluentem lacte, &
melle.
Mittamque Angelum ante te, & eiiciam Chananæos,
& Amorrhæos, & Ethæos, & Pherezæos, & Eueos, & Ie-
buſæos.
Non enim aſcendere faciam maieſtatem meam in me-
dio tui, quia populus duræ ceruicis tu es: ne fortè diſper-
dam te in via.
Audiuitq; populus ſermonem hunc peſſimum: & luxe-
runt, & nullus poſuit ornatum cultus ſui ſuper ſe.
Dixitque Dominus ad Moyſen: Dic filiis Iſrael: Vos
eſtis populus duræ ceruicis, ſi vna hora abſtulero maieſta-
tem meam à te, diſperdam te. Et nunc aufer ornatum cul-
tus tui à te, notum eſt enim coram me, quod facturus ſum
tibi.
Et depoſuerunt filij Iſrael ornatum cultus ſui de monte
Oreb.
Moyſes autem tulit tabernaculum, & tetendit illud
extra caſtra procul à caſtris, & vocauit illud taberna-
culum domus doctrinæ. Et omnis qui quærebat doctrinam
à facie Domini egrediebatur ad tabernaculum domus do-
ctrinæ, quod erat extra caſtra.
Et cùm egrediebatur Moyſes ad tabernaculum, ſurge-
bat omnis populus, & ſtabat vnuſquiſque in oſtio taber-
naculi ſui, et reſpiciebant poſt Moyſen, donec ingredere-
tur in tabernaculum.
Et cùm ingrederetur tabernaculum, deſcendebat co-
lumna nubis, et ſtabat in oſtio tabernaculi, et loqueba-
tur cum Moyſe:

Vulgat. Editio.

Cernentibus vniuerſis, quòd columna nubis ſta-
ret ad oſtium tabernaculi. Stabantque ipſi,& ado-
rabant per fores tabernaculorum ſuorum.
Loquebatur autem Dominus ad Moyſen facie ad
faciem, ſicut ſolet loqui homo ad amicum ſuum.
Cumq; ille reuerteretur in caſtra,miniſter eius Io-
ſue filius Nun,puer,nō recedebat de tabernaculo.
Dixit autem Moyſes ad Dominum: Præcipis, vt
educam populum iſtum, & non indicas mihi quē
miſſurus es mecum, præſertim cum dixeris: Noui
te ex nomine, & inueniſti gratiam coram me.
Si ergo inueni gratiam in conſpectu tuo,oſtende
mihi faciem tuam, vt ſciam te, & inueniam gra-
tiam ante oculos tuos: reſpice populum tuum
gentem hanc.
Dixitque Dominus: Facies mea præcedet te, &
requiem dabo tibi.
Et ait Moyſes: Si non tu ipſe præcedas, ne educas
nos de loco iſto.
In quo enim ſcire poterimus ego,& populus tuus
inueniſſe nos gratiam in conſpectu tuo,niſi ambu-
laueris nobiſcum,vt glorificemur ab omnibus po-
pulis,qui habitant ſuper terram?
Dixit autē Dominus ad Moyſen: Et verbū iſtud,
quod locutus es,faciam: inueniſti enim gratiam
coram me,& teipſum noui ex nomine.
Qui ait: Oſtende mihi gloriam tuam.
Reſpondit: Ego oſtendam omne bonum tibi, &
vocabo in nomine Domini coram te: & * miſere-
bor cui voluero, & clemens ero in quem mihi pla-
cuerit.
Rurſumq; ait: Non poteris videre faciem meam:
non enim videbit me homo, & viuet.
Et iterum: Ecce,inquit,eſt locus apud me,& ſta-
bis ſupra petram.
Cumque tranſibit gloria mea, ponam te in fo-
ramine petræ, & protegam dextera mea, donec
tranſeam:
Tollamque manum meam, & videbis poſteriora
mea: faciem autem meam videre non poteris.

* Ro. 9.15.

CAP. XXXIV.

AC deinceps: Præcide, ait, tibi duas tabulas la-
pideas inſtar priorum, & ſcribam ſuper eas
verba, quæ habuerunt tabulæ, quas fregiſti.
Eſto paratus manè vt aſcendas ſtatim in mon-
tem Sinai, ſtabiſq; mecum ſuper verticem Montis.
Nullus aſcendat tecum, nec videatur quiſpiam
per totum Montem: boues quoque & oues non
paſcantur è contra.
Excidit ergo duas tabulas lapideas, quales antea
fuerant: & de nocte conſurgens aſcendit in mon-
tem Sinai, ſicut præceperat ei Dominus, portans
ſecum tabulas.
Cumq; deſcendiſſet Dominus per nubem, ſtetit
Moyſes cum eo,inuocans nomen Domini.
Quo tranſeunte coram eo, ait: Dominator Do-
mine Deus,miſericors,& clemens,patiens,& mul-
tæ miſerationis,ac verax,
Qui * cuſtodis miſericordiam in millia: qui au-
fers iniquitatem,& ſcelera,atque peccata,nulluſq;
apud te per ſe innocens eſt. * Qui reddis iniqui-
tatem patrum filiis, ac nepotibus in tertiam, &
quartam progeniem.

Deut. 10.1.
* Pſal. 142.2.
* Ier. 32.18.
Deut. 5.9.

Feſti-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

10 *Et videbat omnis populus columnam nubis ſtantem ad*
oſtium tabernaculi. Et ſurgebat omnis populus, & incur-
uabat ſe vnuſquiſque ad oſtium tabernaculi ſui.
11 *Et loquebatur Dominus ad Moſeh facie ad faciem,*
quemadmodum loquitur vir ad proximum ſuum. Et re-
uertebatur ad caſtra, Iehoſuah filius Nun, puer, non rece-
debat è medio tabernaculi.
12 *Et dixit Moſeh ad Dominum: Vide, tu dicis ad me,*
aſcendere fac populum hunc, & tu non ſcire feciſti me,
quem miſſurus es, & tu dixiſti: Noui te nomine, & etiam
inueniſti gratiam in oculis meis.
13 *Et nunc ſi quæſo inueni gratiam in oculis tuis, ſcire fac*
me nunc viam tuam, et ſciam te, vt inueniam gratiam
in oculis tuis: et vide quia populus tuus eſt gens hæc.
14 *Et dixit: Facies mea ibit, & requieſcere faciam te.*
15 *Et dixit ad eum: Niſi facies tua ambulauerit, ne aſcen-*
dere facias nos hinc.
16 *Et in quo cognoſcetur hic, quòd inueni gratiam in o-*
culis tuis ego & populus tuus, nonne cum ambulaueris no-
biſcum, et diuiſi erimus ego, & populus tuus ab omni po-
pulo, qui eſt ſuper faciem terræ.
17 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Etiam verbum hoc, quod*
locutus es faciam: quia inueniſti gratiam in oculis meis,
& noui te nomine.
18 *Et dixit: Fac videre me quæſo gloriam tuam.*
19 *Et dixit: Ego tranſire faciam omne bonum meum ſuper*
faciem tuam, & inuocabo nomen Domini coram te: &
miſerebor cui miſerebor, & miſerebor cui miſerebor.
20 *Et dixit: Non poteris videre faciem meam: quia non*
videbit me homo, & viuet.
21 *Et dixit Dominus: Ecce locus mecum, & ſtabis ſupra*
petram.
22 *Et erit, cum tranſierit gloria mea, ponam te in fora-*
mine, & operiam vola mea te, donec tranſeam.
23 *Et remouebo volam meam, & videbis poſteriora mea:*
& facies mea non videbitur.

CAP. XXXIV.

1 *ET dixit Dominus ad Moſeh: Dola tibi duas tabulas*
lapideas, ſicut priores, & ſcribam ſuper tabulas ver-
ba, quæ fuerunt ſuper tabulas priores, quas fregiſti.
2 *Et eſto paratus manè, & aſcendes manè in montem Si-*
nai, & ſtabis mihi ibi ſuper verticem Montis.
3 *Et vir non aſcendet tecum, et etiam vir ne videatur in*
toto Monte: et pecus, et bos ne paſcant è regione Montis
huius.
4 *Et dolauit duas tabulas lapideas, ſicut priores: & ſur-*
rexit Moſeh manè, & aſcendit ad montem Sinai, quem-
admodum præcepit ei, & accepit in manu ſua duas tabu-
las lapideas.
5 *Et deſcendit Dominus in nube, & ſtetit cum eo ibi, &*
inuocauit nomen Domini.
6 *Et tranſiuit Dominus ante eum, & clamauit: Domi-*
ne Domine Deus, miſericors, & clemens, tardus ad iram,
& multus miſericordia, & veritate.
7 *Seruans miſericordiam millibus: ferens iniquitatem,*
& præuaricationem, et peccatum, et innocentem iudican-
do, non innocentem iudicabit. Viſitans iniquitates patrum
ſuper filios, et ſuper filios filiorum ſuper tertios, et ſuper
quartos.

Et ſe-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

10 Et videbat omnis populus columnã nubis ſtãtẽ ſuper oſtium tabernaculi. Et ſtãtes omnis populus, adorabant vnuſquiſque ab oſtio tabernaculi ſui.

11 Et loquebatur Dominus ad Moyſen facie ad faciẽ, velut ſi quis loquatur ad ſuum ipſius amicũ. Et reuertebatur ad caſtra, miniſter autem Ieſus filius Naue, iuuenis, non egrediebatur de tabernaculo.

12 Et dixit Moyſes ad Dominum: Ecce tu mihi dicis, deduc populum hunc, tu autem non demonſtraſti mihi, quem ſimul mittas mecum, tu autem dixiſti mihi: Scio te præ omnibus, & gratiam habes apud me.

13 Si ergo inueni gratiam in conſpectu tuo, oſtende mihi temetipſum manifeſtè, vt videam te, vt ſim inueniens gratiam ante te: & vt ſciam, quia populus tuus gens magna hæc.

14 Et ait: Ipſe antecedam te, & requiem dabo tibi.

15 Et ait ad eum: Si non tu ipſe ſimul veneris, ne me educas hinc.

16 Et quomodo notum erit verè, quia inueni gratiam apud te, & ego, & populus tuus, niſi ſimul incedente te nobiſcum, & glorificabor, & ego, & populus tuus præter omnes gentes, quæcumque ſuper terram ſunt?

17 Et dixit Dominus ad Moyſen: Et hoc tibi verbum, quod dixiſti, faciam: inueniſti enim gratiam in conſpectu meo, & ſcio te præ omnibus.

18 Et ait: Oſtende mihi teipſum.

19 Et dixit: Ego tranſibo prior te gloria mea, & vocabo nomine meo, Dominus ante te: & miſerebor, cui miſertus ero, & miſericordiam præſtabo, cui miſericordiam præſtitero.

20 Et dixit: Non poteris videre faciem meam: non enim videbit homo faciem meam, & viuet.

21 Et dixit Dominus: Ecce locus penes me, ſtabis ſupra petram.

22 Statim vero, vt tranſiet gloria mea, & ponam te in cauerna petræ, & tegam manu mea ſuper te, donec tranſeam:

23 Et auferam manum meam, & tunc videbis poſteriora mea: facies autem mea non videbitur tibi.

CAP. XXXIV.

1 ET dixit Dominus ad Moyſen: Excide tibi duas tabulas lapideas, ſicut & primę, & aſcẽde ad me in Montem, & ſcribam ſuper tabulas verba, quæ erant in tabulis primis, quas contriuiſti.

2 Et eſto paratus in mane, & aſcẽdes in montem Sina, & ſtabis mihi illic ſuper ſummitatem Montis:

3 Et nemo aſcendat tecum, neque compareat in omni Monte: & oues, & boues, non paſcant prope Montem illum.

4 Et excidit duas tabulas lapideas, ſicut & primæ: & manè ſurgens Moyſes aſcendit in montem Sina, ſicut præcepit ei Dominus: & ſumpſit Moyſes duas tabulas lapideas.

5 Et deſcendit Dominus in nube, & adſtitit ei illic, & vocauit nomine Domini.

6 Et tranſiit Dominus ante faciem eius, & vocauit: Dominus Deus miſericors, & miſerator, longanimis, & multæ miſericordiæ, & verax, & iuſtitiam ſeruans,

7 Et miſericordiam in millia: auferens iniquitates, & iniuſtitias, & peccata: & reum non purificabit. Inducens iniquitates patrum ſuper filios, & ſuper filios filiorum in tertiam, & quartam progeniem.

Chald. Paraph. Tranſl.

10 *Videbatq́; omnis populus columnam nubis ſtantem in oſtio tabernaculi. Surgebatq́; omnis populus, & adorabant vnuſquiſque in oſtio tabernaculi ſui.*

11 *Loquebaturque Dominus cum Moyſe verbum ad verbum, ſicut loquitur vir cum proximo ſuo. Et reuertebatur in caſtra, miniſterq́; eius Ioſue filius Nun, puer, non recedebat de tabernaculo.*

12 *Dixitque Moyſes coram Domino: Vide quod tu dicis mihi, aſcendere fac populum iſtum, & tu non indicaſti mihi quem miſſurus ſis mecum, tu enim dixiſti: Vocaui te ex nomine, & etiam inueniſti gratiam coram me.*

13 *Et nunc ſi inueni obſecro gratiam in conſpectu tuo, oſtende mihi viam bonitatis tuæ, vt cognoſcam miſericordiam tuam, vt inueniam gratiam in conſpectu tuo: notumq́; eſt coram te, quòd populus iſte eſt populus tuus.*

14 *Et ait: Maieſtas mea ibit, & requiem dabo tibi.*

15 *Et dixit coram eo: Si non perrexerit maieſtas tua nobiſcum, ne aſcendere facias nos hinc.*

16 *In quo enim ſcietur hic, quòd inuenimus gratiam coram te, ego, & populus tuus, niſi cùm ambulauerit maieſtas tua nobiſcum, vt fiant nobis miracula, & diuidamur ego, & populus tuus ab omni populo, qui eſt ſuper faciem terræ?*

17 *Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Verbum quoque iſtud, quod locutus es, faciam: quia inueniſti gratiam coram me, & vocaui te ex nomine.*

18 *Et ait: Oſtende mihi obſecro gloriam tuam.*

19 *Et dixit: Ego tranſire faciam omnem gloriam meam ſuper faciem tuam, & vocabo in nomine Domini coram te: & miſerebor cui miſerebor, & clemens ero, cui clemens ero.*

20 *Et dixit: Non poteris videre faciem gloriæ meæ: non enim videbit me homo, & viuet.*

21 *Dixitque Dominus: Ecce locus eſt paratus in conſpectu meo, & ſtabis ſupra petram.*

22 *Eritq́; cùm tranſierit gloria mea, ponam te in cauerna petræ, & protegam te verbo meo, donec tranſeam:*

23 *Et auferam verbum gloriæ meæ, & videbis id quod eſt poſt me: & quæ ſunt coram me non apparebunt.*

CAP. XXXIV.

1 *DIxitque Dominus ad Moyſen: Dola tibi duas tabulas lapideas, ſicut priores, & ſcribam ſuper tabulas verba, quæ erant ſuper tabulas priores; quas confregiſti.*

2 *Et eſto paratus manè, & aſcendes manè in montem Synai, ſtabiſq́; coram me ibi ſuper verticem Montis.*

3 *Nulluſq́; vir aſcendat tecum, neque videatur vir per totum Montem: oues quoque & boues non paſcantur è regione Montis illius.*

4 *Dolauitq́; duas tabulas lapideas, ſicut priores: & ſurrexit Moyſes manè, & aſcendit in montem Synai, ſicut præceperat ei Dominus, & tulit in manu eius duas tabulas lapideas.*

5 *Et reuelatus eſt Dominus in nube, & ſtetit cum eo ibi, & inuocauit in nomine Domini.*

6 *Et tranſire fecit Dominus maieſtatem ſuam ſuper faciem eius, & inuocauit: Domine Domine Deus, miſericors, & clemens, patiens, & multa faciens bona, & veritatem.*

7 *Cuſtodiens bonitatẽ in mille generationes, dimittens iniquitatẽ, & ſcelera, & peccata: parcens eis, qui conuertuntur ad legẽ tuam, et non iuſtificãs eos, qui non conuertuntur. Viſitans peccata patrũ in filios, et in filios filiorũ ſceleratorũ in generationem tertiã, et in generationẽ quartã.*

	Vulgat. Editio.		*Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.*
	Feſtinuſque Moyſes, curuatus eſt pronus in terram, & adorans.	8	*Et feſtinauit Moſeh, & incuruauit ſe ſuper terram, & humiliauit ſe.*
	Ait: Si inueni gratiam in conſpectu tuo Domine; obſecro, vt gradiaris nobiſcum (populus enim duræ ceruicis eſt) & auferas iniquitates noſtras, atque peccata, noſque poſſideas.	9	*Et dixit: Si quæſo inueni gratiam in oculis tuis Domine: vadat nunc Dominus per medium noſtri, quia populus duræ ceruicis eſt, & parces iniquitatibus noſtris, & peccatis noſtris, & hæreditabis nos.*
Deut. 5.2. Ier. 32. 2.	Reſpondit Dominus: Ego inibo pactum videntibus cunctis, ſigna faciam, quæ numquam viſa ſunt ſuper terram, nec in vllis gentibus: vt cernat populus iſte, in cuius es medio, opus Domini terribile, quod facturus ſum.	10	*Et dixit: Ecce ferio fœdus coram omni populo tuo, faciam mirabilia, quæ non creata ſunt in omni terra, & in omnibus gentibus: & videbit omnis populus in cuius medio es, omne opus Domini, quia mirabile eſt, quod ego facio tecum.*
	Obſerua cuncta, quæ hodie mando tibi: ego ipſe eiiciam ante faciem tuam Amorrhæum, & Chananæum, & Hethæum, Pherezæum quoque, & Heuæum, & Iebuſæum.	11	*Serua apud te, quod ego præcipio tibi hodie: ecce ego eiicio à facie tua Emorræum, & Chenahanæum, & Chitthæum, & Perizæum, & Chiuuæum, & Iebuſæum.*
	Caue ne vmquam cum habitatoribus terræ illius iungas amicitias, quæ ſint tibi in ruinam:	12	*Caue tibi ne fortè ferias fœdus cum habitatore terræ ad quam ingrederis, ne fortè ſint in laqueum in medio tui:*
	Sed aras eorum deſtrue, confringe ſtatuas, lucoſque ſuccide:	13	*Sed aras eorum diruetis, & ſtatuas eorum confringetis, & lucos eorum ſuccidetis.*
	Noli adorare Deum alienum: Dominus zelotes nomen eius, Deus eſt æmulator.	14	*Quia non incuruabis te Deo alteri: Nam Dominus zelotes nomen eius, Dominus zelotes eſt.*
Deut. 7.2.	Ne ineas pactum cum hominibus illarum regionum: ne, cum fornicati fuerint cum diis ſuis, & adorauerint ſimulachra eorum, vocet te quiſpiam, vt comedas de immolatis.	15	*Ne fortè ferias fœdus cum habitatore terræ: & fornicentur poſt deos eorum, & ſacrificent diis eorum, & vocet te, & comedas de ſacrificio eius.*
*1 Reg 11.2.	* Nec vxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis: ne, poſtquam ipſæ fuerint fornicatæ, fornicari faciant, & filios tuos in deos ſuos.	16	*Et accipias de filiabus eius filiis tuis: & fornicentur filiæ eius poſt deos ipſarum, & fornicari faciant filios tuos poſt deos earum.*
	Deos conflatiles, non facies tibi.	17	*Deos conflatiles, non facies tibi.*
	Sollemnitatem azymorum cuſtodies. Septē diebus veſceris azymis, ſicut præcepi tibi, in tempore menſis nouorum: menſe enim verni temporis egreſſus es de Ægypto.	18	*Sollemnitatem infermentatorum cuſtodies. Septem diebus comedes infermentata, quemadmodum præcepi tibi, tempore menſis Iuliȷ: quia in menſe Iuliȷ egreſſus es è terra Ægypti.*
* Sup. 13.2. 77 32.19.	* Omne, quod aperit vuluam generis maſculini, meum erit. De cunctis animantibus, tam de bobus, quam de ouibus, meum erit.	19	*Omne primogenitum meum eſt. Et omne pecus tuum, quod maſculum parit, primogenitum bouis, & pecudis.*
	Primogenitum aſini redimes oue: ſin autem, nec pretium pro eo dederis, occidetur. Primogenitum filiorum tuorum redimes. nec apparebis in conſpectu meo vacuus.	20	*Et primogenitum aſini redimes oue: & ſi non redemeris, ceruicem truncabis illi. Et omne primogenitum filiorum tuorum redimes: & non conſpicientur coram me vacui.*
	Sex diebus operaberis, die ſeptimo ceſſabis arare, & metere.	21	*Sex diebus operaberis, & die ſeptimo ceſſabis, in aratione, & in meſſe ceſſabis.*
* Sup. 23.15. Deut. 16.16. Eccl. 35.6. Sup. 23. 16.	* Sollemnitatem hebdomadarū facies tibi in primitiis frugū meſſis tuæ triticeæ & ſollemnitatem, quando redeunte anni tempore cūcta conduntur.	22	*Sollemnitatem hebdomadarum facies tibi, primitias meſſis triticeæ, & feſtum collectionis in reuolutione anni.*
	Tribus tēporibus anni apparebit omne maſculinū tuū in conſpectu omnipotentis Domini Dei Iſrael.	23	*Tribus vicibus in anno conſpicietur omnis maſculus tuus coram Dominatore Iſrael.*
	Cum enim tulero gentes à facie tua, & dilatauero terminos tuos, nullus inſidiabitur terræ tuæ, aſcēdente te, & apparente in conſpectu Domini Dei tui ter in anno.	24	*Quia eiiciam gentes à facie tua, & dilatabo terminum tuum, & non concupiſcet vir terram tuam, quando aſcendes, vt conſpiciaris coram Domino Deo tuo tribus vicibus in anno.*
* Sup. 23. 18. 19.	*Non immolabis ſuper fermento ſanguinem hoſtiæ meæ: neque reſidebit mané de victima ſollemnitatis Phaſe.	25	*Non immolabis ſuper fermentatum ſanguinem victimæ meæ: & non pernoctabit vſque manè ſacrificium ſollemnitatis Peſach.*
* Deu. 15.21.	Primitias frugum terræ tuæ offeres in domo Domini Dei tui. * Non coques hœdum in lacte matris ſuæ.	26	*Principium primitiarum terræ tuæ adduces in domum Domini Dei tui. Non coques hœdum in lacte matris.*
* Sup. 24.18.	Dixitque Dominus ad Moyſen: Scribe tibi verba hæc, quibus, & tecum, & cum Iſrael * pepigi fœdus.	27	*Et dixit Dominus ad Moſeh: Scribe tibi verba hæc quia cauſa verborum iſtorum pepigi fœdus tecum, & cum Iſrael.*
* Deu. 9.6. 18. Deut. 4.13.	Fuit ergo ibi cum Domino quadraginta dies, & quadraginta noctes: panem non comedit, & aquam non bibit, & ſcripſit in tabulis * verba fœderis decem.	28	*Et fuit ibi cum Domino quadraginta dies, & quadraginta noctes: panem non edit, & aquam non bibit, & ſcripſit in tabulis verba fœderis, decem verba.*
	Cumque deſcenderet Moyſes de monte Sinai, tenebat duas tabulas teſtimoniȷ, & ignorabat quòd cornuta eſſet facies ſua ex conſortio ſermonis Domini.	29	*Et fuit, cum deſcenderet Moſeh è monte Sinai, & duæ tabulæ teſtimoniȷ eſſent in manu Moſeh, cum deſcenderet è monte Moſeh, non cognouit, quod reſplenduiſſet cutis faciei eius, cum loqueretur cum eo.*

Vi- *Et vi-*

Tranſl.ex Septuag.		Chald.Paraph.Tranſl.
Et feſtinans Moyſes procumbens in terram adorauit,	8	Feſtinauitq́; Moyſes, & incuruatus eſt ſuper terram, & adorauit.
Et dixit: Si inueni gratiam in cõſpectu tuo, ſimul ambulet Dominus meus nobiſcum, populus enim duræ ceruicis eſt, & auferes tu peccata noſtra, & iniquitates noſtras, & erimus tibi.	9	Et ait: Si inueni nunc gratiam in conſpectu tuo, eat obſecro maieſtas Domini inter nos, quia populus duræ ceruicis eſt, & dimittes delicta noſtra, & peccata, & poſſidebis nos.
Et dixit Dominus ad Moyſen: Ecce ego pono tibi teſtamentũ corã omni populo tuo, faciã glorioſa, quæ facta ſunt in omni terra, & omni natione: & videbit omnis populus, in quibus es tu, opera Domini, quia mirabilia ſunt, quæ ego faciam tibi.	10	Et ait: Ecce ego inibo pactum, coram omni populo tuo, faciam mirabilia, quæ nunquam fuerunt creata in vniuerſa terra, & in omnibus populis: videbitque omnis populus, in cuius medio tu es, opus Domini, quia terribile eſt, quod ego facio tecum.
Attende tu omnia, quæcumque ego mandem tibi: ecce ego eiicio ante faciem veſtrã Amorræum, & Chananæum, & Pherezæum, & Chettæum, & Gergeſæum, & Iebuſæum.	11	Obſerua tibi omnia quę ego præcipio tibi hodie: ecce ego eiiciam à facie tua Amorræos, & Chananæos, & Ethæos, & Phereſæos, & Eueos, & Iebuſæos.
Attende tibi, nequando ponas teſtamentum iis, qui ſedent ſuper terram, in quam ingredieris in eam, ne tibi fiat offendiculum in vobis.	12	Caue tibi ne fortè ineas pactum cum habitatoribus terræ ad quam tu ingredieris, ne fortè ſit in ſcandalum in medio tui.
Aras eorum deſtruetis, & ſtatuas eorum conteretis, & lucos eorum excidetis, & ſculptilia Deorum eorum comburetis in igne.	13	Sed aras eorum deſtruetis, & ſtatuas eorum confringetis, & lucos eorum ſuccidetis.
Non enim adorabitis Deos alios: Dominus enim Deus zelans nomen, Deus zelator eſt.	14	Non enim adorabis idola populorum: Quia Dominus zelotes nomen eius, Deus zelotes eſt.
Ne fortè ponas teſtamentum iis, qui ſedent ſuper terram: & fornicentur poſt Deos eorum, & immolent diis eorum, & vocent te, & comedas de eis,	15	Ne fortè ineas pactum cum habitatoribus terræ: & errabunt poſt idola ſua, & ſacrificabunt idolis ſuis, & vocabunt te, vt comedas de ſacrificiis eorum.
Et accipias de filiabus eorum filiis tuis: & de filiabus tuis des filiis eorũ: & fornicẽtur filię tuę poſt deos eorũ, & fornicentur filij tui poſt deos eorum.	16	Et tollas de filiabus ſuis filiis tuis: & errabunt filiæ ſuæ poſt idola ſua, & errare facient filios tuos poſt idola ſua.
Et deos fuſiles ne feceris tibi.	17	Deos conflatiles non facies tibi.
Et ſollemnitatem azymorum ſeruabis. Septem diebus comedes azyma, ſicut mandaui tibi, in tempore, in menſe nouorum: nam in menſe nouorum exiſti de Ægypto.	18	Sollemnitatem azymorum cuſtodies. Septem diebus comedes azyma, ſicut præcepi tibi, in tempore menſis nouarum frugum: quoniam in menſe nouarum frugum egreſſus es de Ægypto.
Omne adaperiens vuluam, mihi maſculina, omne primitiuum vituli, & primitiuum ouis:	19	Omne, quod aperit vuluam meum eſt. Et omnes maſculos primogenitos in pecoribus tuis ſanctificabis, primogenitum bouis, & agni.
Et primitiuum ſubiugalis redimes oue: ſi autem non redemeris illud, precium dabis. Omne primogenitum filiorum tuorum redimes: non apparebis in conſpectu meo inanis.	20	Primogenitum autem aſini redimes pro agno: & ſi non redemeris, detruncabis caput illius. Et omne primogenitum filiorum tuorum redimes, & non apparebunt coram me vacui.
Sex diebus operaberis, ſeptimo autem requieſces, ſationi, & meſſi requies.	21	Sex diebus operaberis, in die autem ſeptimo requieſces, in ſeminationis tempore, & meſſis quieſces.
Et ſollemnitatem hebdomadarum facies mihi, principium meſſionis tritici, & ſollemnitatem collectionis, mediante anno.	22	Sollemnitatem quoque hebdomadarum facies tibi in primitiis meſſis tritici. & ſollemnitatem, quando egrediente anno fructus congregantur.
Tribus temporibus anni apparebit omne maſculinum tuum in conſpectu Domini Dei Iſrael.	23	Tribus temporibus in anno apparebit omnis maſculus tuus coram dominatore ſæculi Domino Deo Iſrael.
Cum enim eiecero gentes ante faciem tuam, & dilatauero fines tuos, non concupiſcet quiſquam terram tuam, cum aſcendes videri in conſpectu Domini Dei tui per tria tempora anni.	24	Eiiciam enim populos à facie tua, & dilatabo terminum tuum, neque concupiſcet homo terram tuam cùm aſcenderis, vt appareas coram Domino Deo tuo tribus temporibus in anno.
Non mactabis ſuper fermentum ſanguinem incenſorum meorum: & non dormient in manè ſacrificia ſollemnitatis Paſchæ.	25	Non immolabis ſuper fermento ſanguinem Phaſe mei: neque manebunt extra altare adipes victimæ ſollemnitatis vſque manè.
Primitias terræ tuæ pones in domo Domini Dei tui. Non coques agnum in lacte matris ſuæ.	26	Primitias terræ tuæ offeres in domum ſanctuarij Domini Dei tui. Non comedes carnem cum lacte.
Et dixit Dominus ad Moyſen: Scribe tibi verba hæc, nam ſuper ſermonibus his poſui tibi teſtamẽtum, & ipſi Iſrael.	27	Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Scribe tibi verba hæc, quia per ſermonem horum verborum pepigi tecum fœdus, & cum Iſrael.
Et fuit ibi Moyſes ante Dominum quadraginta diebus, & quadraginta noctibus: panem non manducauit, & aquam non bibit, & ſcripſit in tabulis verba hæc teſtamenti, iſtos decem ſermones.	28	Fuitq́; ibi cum Domino quadraginta diebus, & quadraginta noctibus: panem non comedit, & aquam non bibit, & ſcripſit ſuper tabulis decem verba fœderis.
Vt autẽ deſcẽdebat Moyſes de Montẽ, & duæ tabulæ in manibus Moyſi, deſcẽdente autem ipſo de Monte, Moyſes non ſciebat, quia glorificatus eſt aſpectus cutis faciei ſuæ, in loquendo cum ſibi.	29	Et factũ eſt cũ deſcendiſſet Moyſes de monte Sinai, duæ tabulæ teſtimonij erant in manibus Moyſi cum deſcendiſſet de Monte, Moyſes autem neſciebat, quod multiplicatus eſſet ſplendor gloriæ vultus ſui cum loqueretur cum eo.

Vulgat. Editio.

30 Videntes autem Aaron, & filij Iſrael cornutam Moyſi faciem, timuerunt prope accedere.

31 Vocatique ab eo, reuerſi ſunt, tam Aaron, quàm principes ſynagogæ. Et poſtquam locutus eſt ad eos,

32 Venerunt ad eum etiam omnes filij Iſrael: quibus præcepit cuncta, quæ audierat à Domino in monte Sinai.

*2. Co. 3.13.

33 Impletiſque ſermonibus, * poſuit velamen ſuper faciem ſuam.

34 Quod ingreſſus ad Dominum, & loquens cum eo, auferebat; donec exiret, & tunc loquebatur ad filios Iſrael omnia, quæ ſibi fuerant imperata.

35 Qui videbant faciem egredientis Moyſi eſſe cornutam, ſed operiebat ille rurſus faciem ſuam, ſi quando loquebatur ad eos.

CAP. XXXV.

1 IGitur congregata omnis turba filiorum Iſrael, dixit ad eos: Hæc ſunt quæ iuſſit Dominus fieri.

2 Sex diebus facietis opus: ſeptimus dies erit vobis ſanctus, ſabbatum, & requies Domini: qui fecerit opus in eo, occidetur.

3 Non ſuccendetis ignem in omnibus habitaculis veſtris per diem ſabbati.

4 Et ait Moyſes ad omnem cateruam filiorum Iſrael: Iſte eſt ſermo, quem præcepit Dominus, dicens:

*Sup. 25.2.

5 Separate apud vos primitias Domino. * Omnis voluntarius, & prono animo offerat eas Domino: aurum, & argentum, & æs,

6 Hyacinthum, & purpuram, coccumque bis tincti, & byſſum, pilos caprarum,

7 Pelleſque arietum rubricatas, & ianthinas, ligna ſetim,

8 Et oleum ad luminaria concinnanda, & vt conficiatur vnguentum, & thymiama ſuauiſſimum,

9 Lapides onychinos, & gemmas ad ornatum ſuperhumeralis, & rationalis.

10 Quiſquis veſtrum ſapiens eſt, veniat, & faciat, quod Dominus imperauit.

11 Tabernaculum ſcilicet, & tectum eius, atq; operimentum, annulos, & tabulata cum vectibus, paxillos, & baſes:

12 Arcam, & vectes, propitiatorium, & velum, quod ante illud oppanditur:

13 Menſam cum vectibus, & vaſis, & propoſitionis panibus:

14 Candelabrũ ad luminaria ſuſtẽtanda, vaſa illius, & lucernas, & oleum ad nutrimenta ignium:

15 Altare thymiamatis, & vectes, & oleum vnctionis, & thymiama ex aromatibus: Tentorium ad oſtium tabernaculi:

16 Altare holocauſti, & craticulam eius æneam cum vectibus, & vaſis ſuis: labrum, & baſim eius:

17 Cortinas atrij cum columnis, & baſibus, tentorium in foribus veſtibuli,

18 Paxillos tabernaculi, & atrĳ cum funiculis ſuis:

19 Veſtimenta, quorum vſus eſt in miniſterio ſanctuarii, veſtes Aaron pontificis, ac filiorum eius, vt ſacerdotio fungantur mihi.

20 Egreſſaque omnis multitudo filiorum Iſrael de conſpectu Moyſi,

Obtu-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et vidit Aharon, & omnes filij Iſrael Moſeh, & ecce reſplenduit cutis faciei eius, & timuerunt appropinquare ei.

Et vocauit eos Moſeh, & reuerſi ſunt ad eos Aharon, et omnes principes in ſynagoga. Et locutus eſt Moſeh ad eos.

Et poſt hoc appropinquauerunt omnes filij Iſrael: & precepit eis omnia que locutus eſt Dominus ſecum in monte Sinai.

Et conſummauit Moſeh loqui cum eis, & poſuit ſuper faciem ſuam velamen.

Et quando veniebat Moſeh ante Dominum ad loquendum cum eo, remouebat velamen, donec egrederetur, & egreſſus eſt, & locutus eſt ad filios Iſrael, quod preceptum erat.

Et viderunt filij Iſrael faciem Moſeh, quod reſplenduiſſet cutis faciei Moſeh, & reduxit Moſeh velamen ſuper faciem ſuam, donec veniret ad loquendum cum eo.

CAP. XXXV.

ET congregauit Moſeh omnem ſynagogam filiorum Iſrael, & dixit ad eos: Hæc ſunt verba, quæ præcepit Dominus, vt faciatis.

Sex diebus facies opus: & in die ſeptima erit vobis ſanctificatio, ſabbatum ceſſationis Domino: omnis qui fecerit in eo opus, morietur.

Non accendetis ignem in omnibus habitaculis veſtris in die ſabbati.

Et dixit Moſeh ad omnem ſynagogam filiorum Iſrael, dicendo: Hoc eſt verbum, quod præcepit Dominus, dicendo:

Accipite à vobis oblationem Domino. Omnis cuius eſt ſpontaneum cor, afferet eam oblationem Domini: aurum, argentum, et æs,

Et hyacinthum, et purpuram, et coccum bis tinctum, et byſſum, et caprarum pilos,

Et pelles arietum rubricatas, et pelles taxorum, et ligna ſittim.

Et oleum pro luminari, et aromata pro oleo vnctionis, et ſuffimentum aromaticum,

Et lapides onychinos, et lapides plenitudinum pro ſuperhumerali, et pro pectorali.

Et omnis ſapiens corde in vobis, venient, et facient omnia quæ præcepit Dominus.

Tabernaculum, tentorium eius, et operimentum eius, et circulos eius, et tabulas eius, vectes eius, columnas eius, et baſes eius:

Arcam, et vectes eius, et propitiatorium, et velum tentorij:

Menſam, et vectes ipſius, et omnia vaſa eius, et panem facierum:

Et candelabrum luminaris, et vaſa eius, et lucernas eius, et oleum luminaris:

Et altare ſuffimenti, et vectes eius, et oleum vnctionis, et ſuffimentum aromaticum: Et aulæum oſtij pro oſtio tabernaculi:

Altare holocauſti, et cribrũ æneũ, quod erat ei, et vectes eius, et omnia vaſa eius: et concam, et baſim eius:

Cortinas atrij, et columnas eius, et baſes eius, et aulæum portæ atrij,

Paxillos tabernaculi, et paxillos atrij, et funiculorum eorum:

Veſtes miniſterij ad miniſtrandum in ſanctificatione, et veſtes ſanctificationis Aharon ſacerdoti, et veſtes filiorum eius ad miniſtrandum.

Et egreſſi ſunt omnis ſynagoga filiorum Iſrael à facie Moſeh.

Et vi-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et vidit Aaron, & omnes ſeniores Iſrael Moyſen, & erat glorificatus aſpectus cutis faciei eius, & timuerunt appropinquare ei.

Et vocauit eos Moyſes, & conuerſi ſunt ad eum Aaron, & omnes principes ſynagogæ. Et locutus eſt eis Moyſes.

Et poſt hæc acceſſerunt ad eum omnes filii Iſrael: & mandauit eis omnia, quæcumque mandauerat Dominus ad eum in monte Sina.

Et poſtquam ceſſauit loqui ad eos, impoſuit ſuper faciem ſuam velamen.

Quando aũt ingrediebatur Moyſes ante Dominum, vt loqueretur ei; demebat velamẽ, quoaduſque egrederetur, & egreſſus loquebatur omnibus filiis Iſrael, quæcumque mandauerat ei Dominus.

Et videbant filij Iſrael faciem Moyſis, quia glorificata eſt, & circumponebat Moyſes velamen ſuper faciem ſuam, quoaduſque ingrederetur colloqui cum eo.

CAP. XXXV.

ET congregauit Moyſes omnem ſynagogam filiorum Iſrael, & dixit: Hæc verba, quæ dixit Dominus facere ea.

Sex diebus facies opera: die autem ſeptimo requies, ſancta ſabbata, requies Domino, omnis faciens opus in eo moriatur.

Non accendetis ignem in omni habitaculo veſtro in die ſabbatorum, ego Dominus.

Et ait Moyſes ad omnem ſynagogam filiorum Iſrael, dicens: Hoc eſt verbum, quod præcepit Dominus, dicens:

Sumite à vobis ipſis demptionem Domino. Omnis ſuſcipiens corde feret primitias Domino: aurum, argentum, æs,

Hyacinthum, purpuram, coccum duplex netum, & byſſum tortam, & pilos caprinos,

Et pelles arietum rubricatas, & pelles hyacinthinas, & ligna imputribilia,

* Et incenſum, & oleum vnctionis.

Et lapides ſardii, & lapides in ſculpturam ad ſuperhumerale, & tunicam talarem.

Et omnis ſapiens corde in vobis veniens operetur omnia, quæcumque præcepit Dominus,

Tabernaculum, & propugnacula, & operimenta, & circulos, & vectes, & columnas,

Et arcam teſtimonij, & geſtatoria eius, & propitiatorium eius & velum.*

Et menſam, & omnia vaſa eius,

Et candelabrum luminis, & omnia vaſa eius.

Et altare, & omnia vaſa eius. * & oleum cryſmatis, & incenſum compoſitionis.*

Et tentoria atrij & columnas eius, & lapides ſmaragdi.

Et ſtolas ſanctas Aaron ſacerdotis, & ſtolas, in quibus miniſtrabunt in eis, & tunicas filiis Aaron ſacerdotij.*

Et exiuit omnis ſynagoga filiorum Iſrael à Moyſe.

* In Biblia Septuag. Romanæ editionis hæc habentur infra poſt numerum 17. * Quæ infra habentur numero 17. hic habentur in Romana Biblia Septuag. Interp. * Quæ hic duobus aſteriſcis clauduntur in Bibl. Septuaginta Interp. Romæ edita, habentur infra poſt nu. 19. notatũ aſteriſco.

Chald. Paraph. Tranſl.

30 *Viditque Aaron, & omnes filij Iſrael Moyſen, & ecce multiplicatus erat ſplendor gloriæ vultus eius, timuerantq; accedere ad eum.*

31 *Et vocauit eos Moyſes, & reuerſi ſunt ad eum Aaron & omnes principes congregationis. Et locutus eſt Moyſes cum eis.*

32 *Et poſtea acceſſerunt omnes filii Iſrael: & præcepit eis omnia, quæ locutus eſt Dominus cum eo in monte Sinai.*

33 *Cumque conſummaſſet Moyſes loqui cum eis, poſuit ſuper faciem ſuam velamen.*

34 *Et cùm ingrediebatur Moyſes in conſpectum Domini, vt loqueretur cum eo, auferebat velamen, donec exiret, & egrediebatur, & loquebatur cum filiis Iſrael, quod præceptum erat.*

35 *Videbantq; filii Iſrael aſpectum vultus Moyſi, quia multus erat ſplendor gloriæ vultus Moyſi; & reducebat Moyſes velamen ſuper faciem ſuam, donec ingrederetur ad loquendum cum eo.*

CAP. XXXV.

1 *COngregauitque Moyſes omnem cœtum filiorum Iſrael, & ait eis: Hæc ſunt verba, quæ præcepit Dominus, vt faciatis ea.*

2 *Sex diebus fiet opus: in die autem ſeptimo erit vobis requies ſabbati ſancti coram Domino: omnis qui fecerit in eo opus, occidetur.*

3 *Non ſuccendetis ignem in omnibus habitationibus veſtris in die ſabbati.*

4 *Et ait Moyſes ad omnem congregationem filiorum Iſrael, dicens: Iſte eſt ſermo quem præcepit Dominus, dicens:*

5 *Tollite ex vobis primitias coram Domino. Omnis qui fuerit voluntarius ex corde ſuo, afferat primitias coram Domino: aurum, & argentum, & æs.*

6 *Et hyacinthum, & purpuram, & coccinum, & byſſum, & pilos caprarum.*

7 *Et pelles arietum rubricatas, & pelles hyacinthinas, & ligna ſetim.*

8 *Et oleum ad luminaria, aromata in vnguentum vnctionis, & in thymiama aromatum.*

9 *Et lapides onychinos, & lapides, vt impleant cælaturas, quæ ſunt in ſuperhumerali, & in rationali.*

10 *Omneſq; ſapientes corde, qui ſunt in vobis veniant, & faciant omnia, quæ præcepit Dominus.*

11 *Tabernaculum, & tentorium eius, & operimentum eius, fibulas eius, & tabulas eius, & vectes eius, & columnas eius, & baſes eius.*

12 *Arcam, & vectes eius, & propitiatorium, & velum, quod extenditur.*

13 *Menſam, & vectes eius, & omnia vaſa eius, & panem propoſitionis.*

14 *Et candelabrum illuminationis, & vaſa eius, & lucernas eius, & oleum ad illuminandum.*

15 *Altareq; incenſi aromatum, & vectes eius, & oleum vnctionis, & thymiama aromatum: Et tentorium oſtij ad portam tabernaculi.*

16 *Altare holocauſti, & rete æneum eius, & vectes eius, & omnia vaſa eius: labrum, & baſim eius.*

17 *Cortinas atrii columnaſque eius, & baſes eius, & tentorium portæ atrii.*

18 *Paxillos tabernaculi, & paxillos atrii, & funiculos eius.*

19 *Veſtes miniſterii, vt miniſtrent in ſanctuario, veſteſq; ſanctas Aaron ſacerdotis, & veſtes filiorum eius, vt miniſtrent.*

20 *Egreſſaque eſt omnis congregatio filiorum Iſrael de conſpectu Moyſi.*

Vulgat. Editio.

Obtulerunt mente promptiſſima, atque deuota primitias Domino ad faciendum opus tabernaculi teſtimonij. Quidquid ad cultum, & veſtes ſanctas neceſſarium erat,

Viri cum mulieribus præbuerunt, armillas, & inaures, annulos, & dextralia: omne vas aureum in donaria Domini ſeparatum eſt.

Si quis habebat hyacinthum, & purpuram, coccumque bis tinctum, byſſum, & pilos caprarum, pelles arietum rubricatas & ianthinas,

Argenti, æriſque metalla obtulerunt Domino, lignaque ſetim in varios vſus.

Sed & mulieres doctæ, quæ neuerant, dederunt hyacinthum, purpuram, & vermiculum, ac byſſum:

Et pilos caprarum, ſponte propria cuncta tribuentes.

Principes vero obtulerunt lapides onychinos, & gemmas ad ſuperhumerale, & rationale,

Aromataque, & oleum ad luminaria concinnanda, & ad præparandum vnguentum, ac thymiama odoris ſuauiſſimi componendum.

Omnes viri, & mulieres mente deuota obtulerunt donaria, vt fierent opera, quæ iuſſerat Dominus per manum Moyſi. Cuncti filij Iſrael voluntaria Domino dedicauerunt.

* Sup. 31.2. Dixitque Moyſes ad filios Iſrael: * Ecce, vocauit Dominus ex nomine Beſeleel filium Vri filij Hur de tribu Iuda:

Impleuitque eum ſpiritu Dei, ſapientia, & intelligentia, & ſcientia, & omni doctrina.

Ad excogitandum, & faciendum opus in auro, & argento, & ære,

Sculpendiſque lapidibus, & opere carpentario: quidquid fabre adinueniri poteſt,

Dedit in corde eius: Ooliab quoque filium Achiſamech de tribu Dan:

Ambos erudiuit ſapientia, vt faciant opera abietarij, polymitarij, ac plumarij de hyacintho, ac purpura, coccoque bis tincto, & byſſo, & texant omnia, ac noua quæque reperiant.

CAP. XXXVI.

Sup 26. 1. FEcit ergo Beſeleel, & Ooliab, & omnis vir ſapiens, quibus dedit Dominus ſapientiam, & intellectum, vt ſcirent fabre operari, quæ in vſus Sanctuarii neceſſaria ſunt, & quæ præcepit Dominus.

1. Par. 21.29. Cumque vocaſſet eos Moyſes, & omnem eruditum virum, cui dederat Dominus ſapientiam, & qui ſponte ſua obtulerant ſe ad faciendum opus,

Tradidit eis vniuerſa donaria filiorum Iſrael. Qui cum inſtarent operi, quotidie mane vota populus offerebat.

Vnde artifices venire compulſi,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

21 *Et venerunt omnis vir, qui eleuauit cor ſuum, & om-*
nis cuius ſpontaneus erat ſpiritus ſecum, attulerunt obla-
tionem Domini ad opus tabernaculi eccleſiæ. Et ad omne
opus eius, & ad veſtes ſanctas.
22 *Et venerunt viri cum mulieribus, omnis ſpontaneus*
corde, attulerunt fibulam, & inaurem, & annulum, &
dextrale: omne vas aureum.
23 *Et omnis vir, qui eleuauit eleuationem auri Domino,*
omnis vir cum quo inuentum eſt hyacinthum, & purpu-
ra, & coccum bis tinctum, & byſſum, & caprarum pili, &
pelles arietum rubricatæ, & pelles taxorum, adduxerunt.
24 *Omnis eleuans eleuationem argenti, & æris, attulerunt*
oblationem Domini, omnis cum quo inuenta ſunt ligna
ſittim ad omne opus miniſterij attulerunt.
25 *Omnis mulier ſapiens corde, manibus ſuis neuerunt &*
attulerunt netum, hyacinthum, & purpuram, & coccum
bis tinctum, & byſſum.
26 *Et omnes mulieres quarum cor eleuauit eas in ſapientia*
neuerunt caprarum pilos.
27 *Et principes attulerunt lapides onychinos, & lapides*
plenitudinum pro ſuperhumerali, & pectorali.
28 *Et aroma, & oleum pro luminari, & pro oleo unctio-*
nis, & pro thymiamate aromatico.
29 *Omnis vir, & mulier quorum ſpontaneum erat cor ſe-*
cum, ad afferendum ad omne opus, quod præcepit Dominus,
vt faceret per manum Moſeh. Attulerunt filij Iſrael
ſpontaneum Domino.
30 *Et dixit Moſeh ad Iſrael: Videte, vocauit Dominus no-*
mine Beſalel filium Vri filij Chur è tribu Iehudah.
31 *Et repleuit eum ſpiritus Dei ſapientia, intelligentia, &*
ſcientia, & omni opere.
32 *Et ad cogitandum cogitationes, ad faciendum in auro,*
& in argento, & ære,
33 *Et in fabricatione lapidis ad complendum: & in fabri-*
catione ligni ad faciendum in omni opere cogitationis.
34 *Et ad docendum dedit in corde ipſius: & Aholiab fi-*
lium Achiſamach è tribu Dan:
35 *Et repleuit eos ſapientia cordis, ad faciendum omne*
opus fabrile, & phrygionicum, & acupictorium in hyacin-
tho, & purpura, & cocco bis tincto, & byſſo. & textorio,
facientes omne opus, & cogitantes cogitationes.

CAP. XXXVI.

1 *ET fecit Beſalel, & Aholiab, & omnis vir ſapiens*
corde, quibus dedit Dominus ſapientiam, & intelli-
gentiam ad ſciendum, ad faciendum omne opus miniſterij
Sanctificationis, ſecundum omnia, quæ præcepit Dominus.
2 *Et vocauit Moſeh Beſalel, & Aholiab, & omnem vi-*
rum ſapientem corde cui dedit Dominus ſapientiam in
corde omnem quem leuauit cor ad appropinquandum ad
opus ad faciendum illud.
3 *Et tulerunt à conſpectu Moſeh omnem oblationem,*
quam attulerunt filij Iſrael, ad opus miniſterij Sanctifica-
tionis, ad faciendum illud. Et ipſi attulerunt ad eum ad-
huc ſpontaneum, ſingulo mane.
4 *Et venerunt omnes ſapientes, facientes omne opus San-*
ctificationis ſingulus ab opere ſuo, quod faciebant.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

21 Et attulerunt vnuſquiſque, quorum ferebat cor
eorum, & quibus viſum eſt animæ eorum, demp-
tionem. Et obtulerunt demptionem Domino ad
omnia opera tabernaculi teſtimonij, & ad omnia
miniſteria eius, & ad omnes ſtolas ſancti.
22 Et attulerũt viri ab vxoribus, omnis, cui viſum
eſt menti, attulerunt ſigilla, & inaures, & annulos,
& torques, & dextralia: omne vas aureum:
23 Et omnes quicumque attulerunt demptiones
auri Domino, & apud quem inuenta eſt byſſus, &
pelles hyacinthinas, & pelles arietum rubricatas
attulerunt.
24 Et omnis demens demptionem, attulerunt ar-
gentum, & æs, demptiones Domino, & apud quos
inuenta ſunt ligna imputribilia, & ad omnia opera
fabricationis attulerunt.
25 Et omnis mulier ſapiens mente, manibus nere,
attulerunt neta, hyacinthum, & purpuram, & coc-
cum, & byſſum.
26 Et omnes mulieres, quibus viſum eſt menti ea-
rum, in ſapientia nerunt pilos caprinos.
27 Et principes attulerunt lapides ſmaragdi, & la-
pides plenitudinis ad ſuperhumerale, & rationale:
28 Et compoſitiones, & ad oleum vnctionis, & com-
poſitionem incenſi.
29 Et omnis vir, & mulier, quorum ferebat mens
eorum, vt intrantes facerent omnia opera, quæ-
cumque præcepit Dominus facere ea per Moyſen.
Attulerunt filij Iſrael demptionem Domino.
30 Et dixit Moyſes filiis Iſrael: Ecce reuocauit Deus
ex nomine Beſeleel filium Vrij, qui Or, de tribu
Iuda:
31 Et impleuit eum ſpiritu Diuino ſapientię, & in-
tellectus, & ſcientiæ.
32 Omnium ad fabricandum ſecundum omnia
opera architectonicæ, ad faciendum aurum, & ar-
gentum, & æs:
33 Et operandum lapides, & operandum ligna, &
faciendum in omni opere ſapientiæ.
34 Et proficere dedit in mente, & ei: & Eliab filio
Achiſamach de tribu Dan.
35 Et impleuit eos ſapientia, intellectu, mente, vt
omnia ſcirent facere opera Sancti textilia, & varia,
texere cocco, & byſſo, facere omne opus architecto
nicum varietatis.

CAP. XXXVI.

1 ET fecit Beſeleel, & Eliab, & omnis ſapiens
mente, cui data eſt ſapientia, & ſcientia in his
ad ſciendum, ad faciendum, omnia opera perti-
nentia ad Sancta, iuxta omnia, quæ præcepit Do-
minus.
2 Et vocauit Moyſes Beſeleel, & Eliab, & omnes
habentes ſapientiam, cui dedit Deus ſcientiam in
corde, & omnes, qui ſponte vellent ire ad opera, vt
conſummarent ea.
3 Et acceperunt à Moyſe omnes demptiones, quas
attulerunt filij Iſrael ad omnia opera Sancti, ad fa-
ciendum ea. Et ipſi recipiebant adhuc, quæ offere-
bantur ab offerentibus mane,
4 Et acceſſerunt omnes ſapientes, facientes opera
Sancti, vnuſquiſque iuxta opus ſuum, quod ipſi
operabantur.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et venerunt omnes viri, qui ex corde ſuo ſe obtulerunt,
& omnis, qui habuit ſpiritum perfectum obtulit primitias
coram Domino in opus tabernaculi fœderis, & ad omnem
cultum eius, & ad veſtes ſanctas.*

*Obtuleruntque viri cum mulieribus, omnes ex corde
voluntario obtulerunt armillas, & inaures, annulos, &
dextralia: & omne vas aureum:*

*Et omnis vir, qui ſeparauit primitias auri coram Do-
mino, omniſque apud quem inuentus eſt hyacinthus, &
purpura, & coccinum, & byſſus retorta, & pili caprarum,
& pelles arietum rubricatæ, & pelles hyacinthinæ, obtu-
lerunt.*

*Omnis, qui ſeparauit primitias argenti, & æris, obtu
lerunt primitias coram Domino. & omnis apud quem in-
uenta ſunt ligna ſettim ad omne opus miniſterij obtule-
runt.*

*Omniſque mulier ſapiens corde manibus ſuis nebat, &
adducebant hyacinthum, & purpuram, & coccinum, &
byſſum, quæ neuerant.*

*Et omnes mulieres, quæ volebant cum ſapientia cordis
earum, nebant pilos caprarum.*

*Principes autem obtulerunt lapides onychinos, & lapi-
des ad implendas cælaturas, quæ erant in ſuperhumerali,
& in rationali:*

*Et aromata, & oleum ad luminaria, & ad oleum vn-
ctionis, & ad thymiama aromatum.*

*Omnis vir, & mulier, qui voluerunt ex corde ſuo, vt
offerrent ad omne opus, quod præceperat Dominus fieri per
manum Moyſi. Obtulerunt filij Iſrael voluntariè coram
Domino.*

*Dixitque Moyſes filiis Iſrael: Videte, quod vocauit Do-
minus ex nomine Beſeleel filium Vri filij Hur de tribu
Iuda.*

*Et impleuit eum ſpiritu à facie Domini, ſapientia, &
intelligentia, & ſcientia in omni opere.*

*Et vt diſcat artes, vt faciat in auro, & argento, &
ære:*

*Et in arte gemmaria, vt gemmis cælaturas impleat:
& in opere fabri lignarij, vt faciat in omni opere arti-
ficis.*

*Et vt doceat dedit in corde eius ipſe: & Ooliab filium
Achiſamech de tribu Dan.*

*Impleuit eos ſapientia cordis, vt faciant in omni opere
carpentarij, & artificis, & polymitarij in hyacintho, &
purpura in coccino, & in byſſo, & in omni opere textoris,
& doceant artifices.*

C A P. XXXVI.

*FEcitque Beſeleel, & Ooliab, & omnis vir ſapiens
corde, quibus dedit Dominus ſapientiam, & intelli-
gentiam, vt facerent omne opus miniſterij Sanctuarij
iuxta omnia, quæ præcepit Dominus.*

*Vocauitque Moyſes Beſeleel, & Ooliab, & omnem vi-
rum ſapientem corde, in cuius corde dedit Dominus ſa-
pientiam, & omnem qui ſponte ſe obtulit ad faciendum
opus.*

*Et tulerunt de conſpectu Moyſi omnes primitias quas
obtulerant filij Iſrael ad opus miniſterij Sanctuarij, vt fa-
cerent illud. Ipſi quoque offerebant ei munera voluntaria
manè, manè.*

*Veneruntque omnes ſapientes, qui faciebant omne opus
Sanctuarij vnuſquiſque ab opere ſuo, quod ipſi faciebant.*

Vulgat. Editio.

5 Dixerunt Moyſi: Plus offert populus, quàm neceſſarium eſt,

6 Iuſſit ergo Moyſes præconis voce cantari: Nec vir, nec mulier quidquam offerat vltra in opere Sanctuarii. Sicque ceſſatum eſt à muneribus offerendis,

7 Eo quod oblata ſufficerent, & ſuperabundarent.

8 Feceruntque omnes corde ſapientes ad explendum opus tabernaculi, cortinas decem de byſſo retorta, & hyacinthô, & purpura, coccoque bis tincto, opere vario, & arte polymita:

9 Quarum vna habebat in longitudine viginti-octo cubitos, & in latitudine quattuor: vna menſura erat omnium cortinarum.

10 Coniunxitque cortinas quinque, alteram alteri, & alias quinque ſibi inuicem copulauit.

11 Fecit, & anſas hyacinthinas in ora cortinæ vnius ex vtroque latere, & in ora cortinæ alterius ſimiliter,

12 Vt contra ſe inuicem venirent anſæ, & mutuo iungerentur.

13 Vnde & quinquaginta fudit circulos aureos, qui morderent cortinarum anſas, & fieret vnum tabernaculum.

14 Fecit, & ſaga vndecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi:

15 Vnum ſagum in longitudine habebat cubitos triginta, & in latitudine cubitos quattuor: vnius menſuræ erant omnia ſaga:

16 Quorum quinque iunxit ſeorſum, & ſex alia ſeparatim.

17 Fecitque anſas quinquaginta in ora ſagi vnius, & quinquaginta in ora ſagi alterius, vt ſibi inuicem iungerentur.

18 Et fibulas æneas quinquaginta, quibus necteretur tectũ, vt vnũ pallium ex omnibus ſagis fieret.

19 Fecit, & opertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis: aliudque deſuper velamentum de pellibus ianthinis.

20 Fecit, & tabulas tabernaculi de lignis ſetim ſtantes.

21 Decem cubitorum erat longitudo tabulæ vnius: & vnum, ac ſemis cubitum latitudo retinebat.

22 Binæ incaſtraturæ erant per ſingulas tabulas, vt altera alteri iungeretur. Sic fecit in omnibus tabernaculi tabulis.

23 E quibus viginti ad plagam meridianam erant contra Auſtrum,

24 Cum quadraginta baſibus argenteis. Duæ baſes ſub vna tabula ponebantur ex vtraque parte angulorum, vbi incaſtraturę laterum in angulis terminantur.

25 Ad plagam quoque tabernaculi, quæ reſpicit ad Aquilonem, fecit viginti tabulas,

26 Cum quadraginta baſibus argenteis, duas baſes per ſingulas tabulas.

27 Contra Occidentem vero, id eſt, ad eam partem tabernaculi, quæ mare reſpicit, fecit ſex tabulas,

28 Et duas alias per ſingulos angulos tabernaculi retro:

29 Quæ iunctæ erant à deorſum vſque ſurſum, & in vnam compaginem pariter ferebantur. Ita fecit ex vtraque parte per angulos:

30 Vt octo eſſent ſimul tabulæ, & haberent baſes argenteas ſexdecim, binas ſcilicet baſes ſub ſingulis tabulis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 *Et dixerunt ad Moſeh, dicendo: Multiplicant populus offerendo vltra ſufficientiam miniſterij, ad opus, quod præcepit Dominus, vt facerent.*

6 *Et præcepit Moſeh, & tranſire fecerunt vocem in caſtris, dicendo: Vir, & mulier, ne faciant vltra opus ad oblationem Sanctificationis. Et prohibitus eſt populus, ne offerret.*

7 *Et ſubſtantia erat ſufficiens ad omne opus, ad faciendum illud, & ſuperabundandum.*

8 *Et fecerunt omnis ſapiens corde cum facientibus opus tabernaculum, decem cortinas è byſſo retorta, & hyacintho, & purpura, & cocco, vermiculo, Cherubim opere phrygionis fecit eas.*

9 *Longitudo cortinæ vnius octo, & viginti cubitorum, & latitudo quattuor cubitorum cortinæ vnius: menſura vna erat omnibus cortinis.*

10 *Et coniunxit quinque cortinas alteram ad alteram, & quinque cortinas coniunxit alteram ad alteram.*

11 *Et fecit laqueolos hyacinthinos in ora cortinæ vnius, à latere in coniunctione, ſic fecit in ora cortinæ extremæ in coniunctione ſecunda.*

12 *Quinquaginta laqueolos fecit in cortina vna, & quinquaginta laqueolos fecit in extremo cortinæ, quæ eſt in coniunctione ſecunda, oppoſiti laqueoli alter ad alterum.*

13 *Et fecit quinquaginta vncinos aureos, & coniunxit cortinas alteram ad alteram cum vncinis, & fuit tabernaculum vnum.*

14 *Et fecit cortinas è caprarum pilis tecto ſuper tabernaculum, vndecim cortinas fecit.*

15 *Longitudo cortinæ vnius triginta cubitorum, & quattuor cubitorum latitudo cortinæ vnius: menſura vna erat vndecim cortinis:*

16 *Et coniunxit quinque cortinas ſeorſum, & ſex cortinas ſeorſum.*

17 *Et fecit laqueolos quinquaginta in ora cortinæ extremæ in coniunctione, & quinquaginta laqueolos fecit in ora cortinæ in coniunctione ſecunda.*

18 *Et fecit vncinos æreos quinquaginta ad coniungendum tectum, vt eſſet vnum.*

19 *Et fecit operimentum tecto è pellibus arietum rubricatis: & operimentum è pellibus taxorum ſupernè.*

20 *Et fecit tabulas tabernaculo è lignis ſittim ſtantes.*

21 *Decem cubitorum longitudo tabulæ, & cubiti, & dimidij cubiti latitudo tabulæ vnius.*

22 *Duæ incaſtraturæ erant tabulæ vni commiſſæ altera ad alteram. Sic fecit omnibus tabulis tabernaculi.*

23 *Et fecit tabulas tabernaculo, viginti tabulas ad latus Auſtri ad meridiem.*

24 *Et quadraginta baſes argenteas fecit ſub viginti tabulis. Duas baſes ſub tabula vna pro duabus incaſtraturis eius, & duas baſes ſub tabula altera, pro duabus incaſtraturis eius.*

25 *Et in latere tabernaculi ſecundo in latere Aquilonari fecit viginti tabulas.*

26 *Et quadraginta baſes earum argenteas, duas baſes ſub tabula vna, & duas baſes ſub tabula altera.*

27 *Et in lateribus tabernaculi ad Occidentem fecit ſex tabulas.*

28 *Et duas tabulas fecit in angulis tabernaculi in lateribus.*

29 *Et fuerunt geminatæ infernè, & pariter fuerunt geminatæ ad caput eius, ad annulum vnum. Sic fecit ambabus ipſis in duobus angulis.*

30 *Et fuerunt octo tabulæ, & baſes earum argenteæ ſexdecim baſes, binæ ſub qualibet tabula.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit ad Moyſen: Quia multum affert populus ſecundum opera, quæcumque præcepit Dominus facere.

Et conſtituit Moyſes, & per præconem pronunciauit in caſtris, dicens: Vir, & mulier non vltra operentur in primitias Sancti: Et prohibitus eſt populus vltra offerre.

Et opera erant eis ſufficientia ad fabricationem ad faciendum, & ſuperfuerunt.

* Et fecerunt tabernaculo decem aulæa.

Octo, & viginti cubitorum longitudo aulæi vnius eadem erat omnibus: & quattuor cubitorum latitudo aulæi vnius. *

Hic fecit, & circulos tabernaculi aureos, & circulos atrij.

Et circulos ad extendendum velamen deſuper æreos.

* Hæc ſumpta ſunt, cum his quæ infra leguntur à num. 35 vſq; ad finê capitis ex c. 37. Biblia Septu. Interp. Romanæ editionis.

* Quæ infra ponuntur à nu. 35. vſq; ad numer. 38. in Biblia Septu. Interp. Romæ edita habentur coniuncta textui, qui notatur aſteriſco.

Quæ deberêt correſpôdere his textibus, in quibus agitur de conſtructione Tabernaculi, licet habeatur in Regia, & Complutêſi, non tamen in Tranſl. ex Sept. Romana, quã nos hic ponimus.

Chald. Paraph. Tranſl.

5 *Et locuti ſunt ad Moyſen, dicentes: Plus affert populus quàm neceſſarium eſt ad opus miniſterij, quod præcepi Dominus, vt facerent illud.*

6 *Præcepitq; Moyſes, & tranſire fecerunt præconem per caſtra, dicentem: Vir, & mulier non faciant vltra opus ad primitias Sanctuarij: Ceſſauitque populus à muneribus offerendis.*

7 *Et quod factum erat ſufficiebat ad omne opus, quod faciendum erat, & ſuperabundabat.*

8 *Feceruntque omnes ſapientes corde de his, qui faciebant opus tabernaculi, decem cortinas de byſſo retorta, & hyacintho, & purpura, & coccino cum figuris Cherubim, opere artificis fecit eas.*

9 *Longitudo vnius cortinæ viginti, & octo cubitorum erat, & latitudo quattuor cubitorum: menſura vna erat omnium cortinarum.*

10 *Coniunxitq; quinque cortinas vnam cum alia, & quinque cortinas alias coniunxit vnam cum alia.*

11 *Fecitque anſas ex hyacintho in ora cortinæ vnius in latere quo iungenda erat, & ſic fecit in ora cortinæ alterius in latere quo iungenda erat.*

12 *Quinquaginta anſas fecit in cortina vna, & quinquaginta anſas fecit in latere cortinæ alterius quo iungenda erat: Erant enim anſæ vna è regione alterius.*

13 *Fecitque quinquaginta fibulas aureas, & coniunxit cortinas vnam cum alia fibulis, & factum eſt tabernaculum vnum.*

14 *Fecitq; cortinas de pilis caprarum ad extendendum ſuper tabernaculum, vndecim cortinas fecit.*

15 *Longitudo cortinæ vnius triginta cubitorum erat, & quattuor cubitorum erat latitudo vnius cortinæ: vnius menſuræ erant vndecim cortinæ.*

16 *Et coniunxit quinque cortinas ſeorſum, & ſex cortinas ſeorſum.*

17 *Fecitq; anſas quinquaginta in ora cortinæ in latere quo iungenda erat, & quinquaginta anſas fecit in ora cortinæ alterius in loco quo iungenda erat.*

18 *Fecitque fibulas æneas quinquaginta, vt coniungeretur tabernaculum, vt eſſet vnum.*

19 *Et fecit coopertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis: coopertoriumque aliud de pellibus hyacinthinis deſuper.*

20 *Fecitque tabulas tabernaculi de lignis ſetim ſtantes.*

21 *Decem cubitorum erat longitudo tabulæ, & cubiti, & dimidij erat latitudo tabulæ vnius.*

22 *Duos cardines fecit in vnaquaque tabula, & duabus incaſtraturis erant coniunctæ, vna cum alia. Sic fecit in omnibus tabulis tabernaculi.*

23 *Et fecit tabulas tabernaculi viginti ad latus Meridianum.*

24 *Et quadraginta baſes argenteas fecit ſub viginti tabulis. Duæ baſes ſub tabula vna in duobus cardinibus eius, & duæ baſes ſub tabula alia in duobus cardinibus eius.*

25 *Et in latere ſecundo tabernaculi ad plagam Septentrionalem fecit viginti tabulas.*

26 *Et quadraginta baſes de argento, duæ baſes erant ſub tabula vna, & duæ baſes ſub alia tabula.*

27 *Et in poſteriori parte Occidentali tabernaculi fecit ſex tabulas.*

28 *Et duas tabulas fecit in angulis tabernaculi extremis.*

29 *Et erant coniunctæ ab inferiori parte, ſimulq; erant coniunctæ in capite ſuo in annulo vno. Sic fecit in duobus angulis.*

30 *Fueruntque octo tabulæ, & baſes earum argenteæ ſexdecim baſes erant, binæ baſes ſub vnaquaque tabula.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

31 Fecit, & vectes de lignis ſetim, quinque ad continendas tabulas vnius lateris tabernaculi,

32 Et quinque alios ad alterius lateris coaptandas tabulas: & extra hos, quinque alios vectes ad Occidentalem plagam tabernaculi contra mare.

33 Fecit quoque vectem alium, qui per medias tabulas ab angulo vſque ad angulum perueniret.

34 Ipſa autem tabulata deaurauit, fuſis baſibus, earum argenteis. Et circulos eorum fecit aureos per quos vectes induci poſſent: quos, & ipſos laminis aureis operuit.

35 Fecit, & velum de hyacintho, & purpura, vermiculo, ac byſſo retorta, opere polymitario, varium, atque diſtinctum:

36 Et quattuor columnas de lignis ſetim, quas cum capitibus deaurauit, fuſis baſibus earum argenteis.

37 Fecit, & tentorium in introitu tabernaculi ex hyacintho, purpura, vermiculo, byſſoque retorta, opere plumarij:

38 Et columnas quinque cum capitibus ſuis, quas operuit auro, baſeſque earum fudit æneas.

CAP. XXXVII.

1 Fecit autem Beſeleel, & arcam de lignis ſetim, habentem duos ſemis cubitos in longitudine, & cubitum, ac ſemiſſem in latitudine, altitudo quoque vnius cubiti fuit, & dimidij: veſtiuitque eam auro puriſſimo intus, ac foris.

2 Et fecit illi coronam auream per gyrum,

3 Conflans quattuor annulos aureos per quattuor angulos eius: duos annulos in latere vno, & duos in altero.

4 Vectes quoque fecit de lignis ſetim, quos veſtiuit auro,

5 Et quos miſit in annulos, qui erant in lateribus arcæ ad portandum eam.

6 Fecit, & propitiatorium, id eſt, oraculum, de auro mundiſſimo, duorum cubitorum, & dimidij in longitudine, & cubiti, ac ſemis in latitudine.

7 Duos etiam Cherubim ex auro ductili, quos poſuit ex vtraque parte propitiatorij:

8 Cherub vnũ in ſummitate vnius partis, & Cherub alterũ in ſummitate partis alterius: duos Cherubim in ſingulis ſummitatibus propitiatorij,

9 Extendentes alas, & tegentes propitiatorium, ſeque mutuo, & illud reſpicientes.

10 Fecit, & menſam de lignis ſetim in longitudine duorum cubitorum, & in latitudine vnius cubiti, quæ habebat in altitudine cubitum, ac ſemiſſem,

11 Circumdeditque eam auro mundiſſimo, & fecit illi labium aureum per gyrum,

12 Ipſique labio coronam auream interraſilem quattuor digitorum, & ſuper eandem, alteram coronam auream.

13 Fudit, & quattuor circulos aureos, quos poſuit in quattuor angulis per ſingulos pedes menſæ.

14 Contra coronam: miſitque in eos vectes, vt poſſit menſa portari.

15 Ipſos quoque vectes fecit de lignis ſetim, & circumdedit eos auro.

16 Et vaſa ad diuerſos vſus menſæ, acetabula, phialas, & cyathos, & thuribula, ex auro puro, in quibus offerenda ſunt libamina.

17 Fecit, & candelabrum ductile de auro mundiſſimo. De cuius vecte calami, ſcyphi, ſphærulaque, ac lilia procedebant:

Sex

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et fecit vectes è lignis ſittim quinque pro tabulis lateris tabernaculi vnius.

Et quinque vectes pro tabulis lateris tabernaculi alterius: & quinque vectes pro tabulis lateris tabernaculi in lateribus ad Occidentem.

Et fecit vectem medium ad tranſeundum per medium tabularum, ab extremo ad extremum.

Et tabulas texit auro, & annulos earum fecit ex auro loca vectibus, & texit vectes auro.

Et fecit velum ex hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta, opere acupictorio fecit ea cum Cherubim.

Et fecit ei quattuor columnas ſittim, & texit eas auro, vncini earum aurei, & fudit eis quattuor baſes argenteas.

Et fecit aulæum ad oſtium tabernaculi ex hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta, opere phrygionis:

Et columnas eius quinque, & vncinos earum, & texit capita earum, & fila eis cingentia ex auro, & baſes earum quinque æreas.

CAP. XXXVII.

Et fecit Beſalel arcam è lignis ſittim, duorum cubitorum, & dimidij longitudo eius, & cubiti, & dimidij latitudo eius, & cubiti, & dimidij altitudo eius: & texit eam auro mundo intrinſecus, & extrinſecus.

Et fecit ei coronam auream in circuitu.

Et fudit illi quattuor annulos aureos, in quattuor angulis eius: & duos annulos in latere ipſius vno, & duos annulos in latere ipſius altero.

Et fecit vectes è lignis ſittim, & texit eos auro.

Et introduxit vectes in annulos in lateribus arcæ ad portandum arcam.

Et fecit propitiatorium ex auro mundo, duorum cubitorum, & dimidij longitudo eius, & cubiti, & dimidij latitudo eius.

Et fecit duos Cherubim ex auro, ductiles fecit eos à duabus extremitatibus propitiatorij:

Cherub vnum ab extremo hinc, & Cherub vnum ab extremo inde à propitiatorio: fecit Cherubim à duabus extremitatibus eius.

Et Cherubim extendebant alas supernè, tegentes alis ſuis propitiatorium, & facies eorum ſingula ad alteram, ad propitiatorium erant facies Cherubim.

Et fecit menſam è lignis ſittim, duorum cubitorum longitudo eius, & cubiti latitudo eius, & cubiti, & dimidij altitudo eius.

Et texit eam auro mundo, & fecit ei coronam auream in circuitu.

Et fecit ei clauſuram palmi in circuitu, & fecit coronam auream clauſuræ ipſius in circuitu.

Et fudit ei quattuor annulos aureos, & poſuit annulos in quattuor angulis, qui erant in quattuor pedibus eius.

Contra clauſuram erant anguli locus vectibus ad portandum menſam.

Et fecit vectes è lignis ſittim, & texit eos auro ad portandum menſam.

Et fecit vaſa, quæ erant ſuper menſam, ſcutulas eius, & cochlearia eius, & cyathos eius, & medios calamos quibus operiebatur ex auro mundo.

Et fecit candelabrum ex auro puro, ductile fecit candelabrum. Haſtile eius, & calamus, ſcyphi eius, ſphærulæ eius, & flores eius ex ipſo fuerunt:

Et ſex

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et deaurauit columnas velaminis auro, & fecit anſulas aureas, & fudit columnæ annulos aureos, & deaurauit vectes auro.

Et fecerunt velamen ex hyacintho, & purpura, & cocconeto, & byſſo torta, opus textile Cherubim.

Et impoſuerunt illud ſuper quattuor columnas imputribiles inauratas in auro, & capita earum aurea, & baſes earum quattuor argenteæ.

Et fecerunt velamen oſtij tabernaculi teſtimonii ex hyacintho, & purpura, & cocconeto, & byſſo torta, opus textile Cherubim.

Et columnas earum quinque, & circulos, & capita earum, & arcus earum inaurauerunt auro, & baſes earum quinque æreæ.

C A P. XXXVII.

ET fecit Beſeleel arcam: & deaurauit eam auro puro intus, & extra.

Et fudit ei quattuor annulos aureos duos ad latus vnum, & duos ad latus ſecundum capaces vectibus ad portandum eam in eis.

Et fecit propitiatorium deſuper arcæ ex auro puro.

Et duos Cherubim aureos.

Cherub vnum ad ſummitatem propitiatorij vnam, & Cherub vnum ad ſummitatem propitiatorij ſecundam.

Obumbrantes alis ſuis ſuper propitiatorium.

Et fecit menſam ipſam propoſitam ex auro puro. *

* Et fudit ei quattuor annulos duos ſuper latus vnum, & duos ſuper latus ſecundum capaces vectibus ad portandum eam in is.

Et duos vectes arcæ, & menſæ fecit.

Et deaurauit eos auro, *

Et fecit vaſa menſæ catinos, & mortariola, & cyathos, & libatoria, in quibus libabit in eis, aurea.

Et fecit candelabrum, quod illuminat aureum ſolidum ſtipite, & calamos ex vtriſque partibus eius: è calamis eius germina extantia.

Hæc omnia quæ ponuntur in hoc capitulo à numero primo vſq; ad nu. 13. in Bib. Septua. Interp. Romana hũt cap. 38. * Quæ infra hũt à nu. 13 vſq; ad nu. 15. clauſa aſteris duobus in Bib. Septu. Interp. Romanæ editionis hũt hic ſumpta ex c. 37. Quæ hic dicuntur à num. 13. vſq; ad nu. 16. excluſiue correſpondẽt vulgatę editioni, & his quę dicũtur ibid. & etiã in his quæ dici deberent ſupra nu. 4. & 5. eſt enim ſermo cõis de arca, & menſa, cum de annulis de vectib. & deauratione fit mentio à Septu. Interp.

Chald. Paraph. Tranſl.

31 *Et fecit quinque vectes de lignis ſetim ad continendas tabulas vnius lateris tabernaculi.*

32 *Et quinque vectes fecit ad continendas tabulas alterius lateris tabernaculi: & quinque vectes fecit ad continendas tabulas partis poſterioris tabernaculi ad Occidentem.*

33 *Et fecit vectem medium, vt mitteretur per medias tabulas à ſummo vſque ad ſummum.*

34 *Tabulaſq; cooperuit auro, & annulos earum fecit ex auro, vt eſſent loca vectibus, vectes quoque cooperuit auro.*

35 *Fecitque velum de hyacintho, & purpura, & coccino, & byſſo retorta, opere artificis fecit illud cum figuris Cherubim.*

36 *Et fecit ei quattuor columnas de lignis ſetim, & cooperuit eas auro, & capita earum erant ex auro, & effudit eis quattuor baſes de argento.*

37 *Fecitque tentorium in oſtio tabernaculi de hyacintho, & purpura, & coccino, & byſſo retorta, opere polymitarij.*

38 *Et columnæ eius quinque cum capitibus ſuis, & cooperuit capita earum, & cælaturas earum auro, baſeſque earum fecit quinque ex ære.*

C A P. XXXVII.

1 *ET fecit Beſeleel arcam de lignis ſetim, duorum cubitorum, & dimidij erat longitudo eius, & latitudo eius cubiti, & dimidij, & altitudo cubiti, & dimidij: & cooperuit eam auro mundiſſimo intus, & foris.*

2 *Fecitque illi circulum aureum per circuitum.*

3 *Et effudit ei quattuor annulos aureos ſuper quattuor angulos eius: duo annuli in latere vno, & duo annuli in latere altero.*

4 *Et fecit vectes de lignis ſetim, & cooperuit eos auro.*

5 *Et induxit vectes per annulos, qui erant in lateribus arcæ.*

6 *Fecitque propitiatorium ex auro mundiſſimo, duorum cubitorum, & dimidij erat longitudo eius, & latitudo cubiti, & dimidij.*

7 *Fecitq; duos Cherubim, de auro ductili fecit eos ex duobus lateribus propitiatorij.*

8 *Cherub vnum in latere vno hinc, & Cherub alterum in latere altero illinc: ex propitiatorio fecit Cherubim ex duobus lateribus eius.*

9 *Et erant Cherubim extendentes alas ſuas ſurſum, tegentes alis ſuis ſuper propitiatorium, & facies vniuſcuiuſque eorum erat è regione alterius, contra propitiatorium erant facies Cherubim.*

10 *Fecitque menſam de lignis ſetim, duorum cubitorum longitudo eius, & cubiti vnius latitudo eius, & cubiti, & dimidij altitudo eius.*

11 *Et operuit eam auro mundiſſimo, fecitque ei circulum aureum per gyrum.*

12 *Et fecit ei coronam interraſilem altam pugillo per circuitum, & fecit circulum aureum ipſi coronæ interraſili per gyrum.*

13 *Et fudit ei quattuor annulos aureos, & poſuit annulos ſuper quattuor angulos eius, qui erant ad quattuor pedes eius.*

14 *Contra coronam interraſilem fuerunt annuli: vt per eos mitterentur vectes, vt portaretur menſa.*

15 *Fecitque vectes de lignis ſetim, & operuit eos auro, vt in eis portaretur menſa.*

16 *Et fecit vaſa quæ erant ſuper menſa, acetabula eius, & phialas, & thuribula, & cyathos, in quibus offerenda erant libamina, de auro mundiſſimo fecit ea.*

17 *Fecitque candelabrum de auro mundiſſimo, ductile fecit illud, haſtile, & calamum eius, ſcyphi eius, ſphærulæ, & lilia eius ex ipſo erant.*

Vulgat. Editio.

18 Sex in vtroque latere, tres calami ex parte vna,
& tres ex altera:

19 Tres ſcyphi in nucis modum per calamos ſin-
gulos, ſphærulæque ſimul, & lilia: & tres ſcyphi in-
ſtar nucis in calamo altero, ſphærulæque ſimul, &
lilia. Æquum erat opus ſex calamorum, qui pro-
cedebant de ſtipite candelabri.

20 In ipſo autẽ vecte erant quattuor ſcyphi in nucis
modum, ſpherulæque per ſingulos ſimul, & lilia:

21 Et ſphærulæ ſub duobus calamis per loca tria,
qui ſimul ſex fiunt calami procedentes de vecte
vno.

22 Et ſphærulæ igitur, & calami ex ipſo erant, vni-
uerſa ductilia ex auro puriſſimo.

23 Fecit & lucernas ſeptem cum emunctoriis ſuis,
& vaſa, vbi ea quæ emuncta ſunt, extinguantur, de
auro mundiſſimo.

24 Talentum auri appendebat candelabrum cum
omnibus vaſis ſuis.

25 Fecit & altare thymiamatis de lignis ſetim, per
quadrum ſingulos habẽs cubitos, & in altitudine
duos: è cuius angulis procedebant cornua.

26 Veſtiuitque illud auro puriſſimo cũm craticula,
ac parietibus, & cornibus.

27 Fecitque ei coronam aureolam per gyrum, &
duos annulos aureos ſub corona per ſingula latera,
vt mittantur in eos vectes, & poſſit altare portari.

28 Ipſos autem vectes fecit de lignis ſetim, & ope-
ruit laminis aureis.

29 Compoſuit, & oleum ad ſanctificationis vn-
guentum, & thymiama de aromatibus mundiſſi-
mis opere pigmentarij.

CAP. XXXVIII.

Par. 5.

1 FEcit, & altare holocauſti de lignis ſetim, quin-
que cubitorum per quadrum, & trium in alti-
tudine:

2 Cuius cornua de angulis procedebant, operuit-
que illud laminis æneis.

3 Et in vſus eius parauit ex ære vaſa diuerſa, le-
betes, forcipes, fuſcinulas, vncinos, & ignium rece-
ptacula.

4 Craticulamque eius in modum retis fecit æneã,
& ſubter eam in altaris medio arulam,

5 Fuſis quattuor annulis per totidem retiaculi
ſummitates, ad immittendos vectes ad portãdum:

6 Quos & ipſos fecit de lignis ſetim, & operuit
laminis æneis:

Sup. 7. 8.

7 * Induxitque in circulos, qui in lateribus altaris
eminebant. Ipſum autem altare non erat ſolidum,
ſed cauum ex tabulis, & intus vacuum.

8 Fecit & labrum æneum cum baſi ſua de ſpeculis
mulierum, quæ excubabant in oſtio tabernaculi.

9 Fecit & atrium, in cuius Auſtrali plaga erant
tentoria de byſſo retorta, cubitorum centum.

10 Columnæ æneæ, & viginti cum baſibus ſuis, ca-
pita columnarum, & tota operis cælatura, argen-
tea.

11 Æquè ad Septentrionalem plagam tentoria, co-
lumnæ, baſeſque, & capita columnarum eiuſdem
menſuræ, & operis, ac metalli erant.

12 In ea vero plaga, quæ ad Occidentem reſpicit,
fuerũt tentoria cubitorum quinquaginta, colum-
næ decem cum baſibus ſuis æneæ, & capita colum-
narum, & tota operis cælatura, argentea.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et ſex calami egrediebantur è lateribus eius, tres ca-
lami candelabri ex latere ipſius vno, & tres calami can-
delabri ex latere eius altero:*

*Tres ſcyphi amygdalati in calamo vno, ſphærula, &
flos: & tres ſcyphi amygdalati in calamo altero, ſphærula,
& flos. Sic ſex calamis egredientibus è candelabro.*

*Et in candelabro quattuor ſcyphi amygdalati, ſphæru-
læ eius, & flores eius:*

*Et ſphærula ſub duobus calamis ex ipſo, & ſphærula
ſub duobus calamis ex ipſo, & ſphærula ſub duobus cala-
mis ex ipſo, ſex calamis egredientibus ex ipſo.*

*Et ſphærulæ eorum, & calami eorum ex ipſo fuerunt,
totum erat ductile, vnum ex auro puro.*

*Et fecit lucernas eius ſeptem, & forcipes eius, & rece-
ptacula ipſius ex auro puro.*

Talento auri puri fecit eas, & omnia vaſa eius.

*Et fecit altare ſuffimenti è lignis ſittim, cubitus lon-
gitudo eius, & cubitus latitudo eius, quadrum, & duo cu-
biti altitudo eius: ex ipſo fuerunt cornua eius.*

*Et texit illud auro puro, tectum eius, & parietes eius
in circuitu, & cornua eius.*

*Et fecit ei coronam auream in circuitu. & duos annu-
los aureos fecit ei infra coronam ipſius in duobus angulis
eius, in duobus lateribus eius, locus vectibus ad portan-
dum illud cum eis.*

Et fecit vectes è lignis ſittim, & texit eos auro.

*Et fecit oleum vnctionis, ſanctificationem, & ſuffi-
mentum aromaticum purum opere vnguentarij.*

CAP. XXXVIII.

*ET fecit altare holocauſti è lignis ſittim, quinque cu-
bitorum altitudo ipſius, & quinque cubitorum lati-
tudo ipſius:*

*Et fecit cornua eius in quattuor angulis eius, ex ipſo
erant cornua eius, & texit illud ære.*

*Et fecit omnia vaſa altaris, lebetes, & ſcopas, & cra-
teras, & fuſcinulas, & receptacula, omnia vaſa eius fe-
cit ærea.*

*Et fecit altari cribrum opere reticulato æneum ſubter
ambitum eius infernè vſque ad medium eius.*

*Et fudit quattuor annulos in quattuor extremitatibus
cribro æneo locus vectibus:*

Et fecit vectes è lignis ſittim, & texit eos ære.

*Et introduxit vectes in annulos in lateribus altaris
ad portandum ipſum cum eis. Cum vacuo inter tabulas
fecit illud.*

*Et fecit concham æneam, & baſim eius æneam ex ſpe-
culis conuenientium, quæ conueniebant ad oſtium taber-
naculi eccleſiæ.*

*Et fecit atrium ad plagam Auſtri ad meridiem, tento-
ria atrij ex byſſo retorta centum cubitorum.*

*Columnæ eorum viginti, & baſes eorum viginti ex
ære, vncinos columnarum, & fila eas cingentia ex ar-
gento.*

*Et ad plagam Aquilonis centum cubitorum, columnæ
eorum viginti, & baſes eorum viginti ex ære, vncini co-
lumnarum, & fila eas cingentia ex argento.*

*Et ad plagam Occidentis tentoria quinquaginta cubi-
torum columnæ eorum decem, & baſes eorum decem vnci-
ni columnarum, & fila eas cingentia ex argento.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

18 Tria ex hoc, & tria ex hoc exæquata inuicē.

Quæ numero 19. cōprehendūtur reſpondent his omnib. quæ in exteris tranſlationibus comprehenduntur numero 20. 21. & 22.

19 Et lampades eorum quæ ſunt ſuper ſummitates in modū nucis ex eis, & enthemia ex eis, vt ſint lucernæ ſuper ea, & enthemium ſeptimum quod eſt ſuper ſummitatem lampadis ſuper verticem deſuper totum aureum.

Quæ deberēt correſpōdere his numeris ponūtur quidem in tranſlatione ex Septuaginta quæ habetur in Regia, ſed mihi deſūpta videntur ex cap. 30. in principio, ea autem hic nō ponimus, quia non habentur in Tranſlatione Septuaginta Romæ edita.

23 Et ſeptem lucernas ſuper illud aureas, & forcipes eius aureos & emunctoria eorum aurea.

Hæc habētur cap. 38. circa medium.

28 Et deaurauit vectes auro.

*Hæc in Bib. Sept. Interp. Romæ edita habētur c. 38. circa finem.

29 * Hic fecit oleum vnctionis Sanctum, & compoſitionem incenſi, purum opus vnguentarij.

CAP. XXXVIII.

Quæ hic ponuntur à nu. 1. vſque ad 6. & quæ habentur nu. 8. in Bibl. Sept. Interp Rom. edita habentur c. 37. parū poſt mediū.

1 HIc fecit altare aereum ex thuribulis aereis qui fuerunt viris illis qui mouerunt ſeditionem cum ſynagoga Core.

3 Hic fecit omnia vaſa altaris, & focum eius, & baſim, & phialas, & fuſcinulas aereas.

Reſpondentia his quæ in margine inferiori ponūtur in aliis trāſlationib. non habētur: in Bibl. aūt Sept. Rom. edita habentur hic.

4 Hic fecit altari additamentū opus reticulatū ab imo foci ſub ipſo, vſque ad dimidium eius.

5 Et impoſuit ei quattuor annulos è quattuor partibus additamenti altaris, aereos capaces vectibus ad portandum in eis altare.

8 Hic fecit labrum aereum & baſim eius aereā ex ſpeculis earum quæ ieiunauerunt apud portas tabernaculi in qua die fixit illud. *

* Et fecit labrum, vt lauantur ex eo Moyſes & Aaron & filii eius manus ſuas, & pedes ingredientib. ipſis in tabernaculum teſtimonii, vel qū accedent ad altare ad miniſtrādum lauabūtur ex eo ſicut præcepit Dñs Moyſi.

9 Et fecerunt atrium, qua ad Africum, tentoria atrij de byſſo torta centum per centum.

10 Et columnæ eorum viginti, & baſes earum viginti, & anſulas fecit columnis argenteas ſuper columnas. Hic inargentauit eas.

11 Et latus quod eſt ad Aquilonem, centum per centum. Et latus quod ad auſtrum, centum per centum. Et columnæ eorum viginti, & baſes earum viginti.

12 Et latus quod eſt ad mare: aulæa quinquaginta cubitorum. Columnæ eorum decem, & baſes earum decem,

Chald. Paraph. Tranſl.

18 *Et ſex calami egrediebantur de lateribus eius, tres calami ex latere vno candelabri, & tres calami ex latere altero.*

19 *Tres ſcyphi figurati erant in calamo vno, ſpherula, & lilium, & tres ſcyphi figurati in calamo alio, ſpherula & lilium. Sic fecit in ſex calamis qui egrediebantur de candelabro.*

20 *Et in candelabro erant quattuor ſcyphi figurati, ſpherula eius & lilia.*

21 *Spherulaq́; ſub duobus calamis eius, & ſpherula ſub duobus calamis eius, & ſpherula ſub duobus calamis eius: ſic fecit in ſex calamis qui egrediebantur ex eo.*

22 *Spherula eius & calami eius ex ipſo erant, omnia ſimul ductilia ex auro mundiſſimo.*

23 *Fecitque ſeptem lucernas eius, & forcipes eius, & thuribula eius ex auro mundiſſimo.*

24 *Et talento auri mundiſſimi fecit illud & omnia vaſa eius.*

25 *Fecitq́; altare incenſi aromatum de lignis ſetim, longitudo eius erat cubiti vnius, & latitudo eius cubiti vnius, quadrangulum erat, & duorum cubitorum erat altitudo eius, ex ipſo fuerunt cornua eius.*

26 *Operuitque illud auro mundiſſimo, tectum eius, & parietes eius per gyrum & cornua eius.*

27 *Et fecit circulum aureum per circuitum, & duos annulos aureos fecit ei ſubter circulum eius in duobus angulis eius ſuper duo latera eius, vt per eos inducerentur vectes, vt portaretur in eis.*

28 *Fecitque vectes de lignis ſetim, & operuit eos auro.*

29 *Et fecit oleum Sanctæ vnctionis & thymiama aromatum mundiſſimum opere aromatarij.*

CAP. XXXVIII.

1 *FEcitq́; altare holocauſti de lignis ſetim, quinque cubitorū erat longitudo eius, & quinq; cubitorum latitudo eius, quadrangulū erat, & trium cubitorum altitudo eius.*

2 *Fecitque cornua eius ſuper quattuor angulos eius, ex ipſo erant cornua eius, & cooperuit illud ære.*

3 *Et fecit omnia vaſa altaris, lebetes, & batilla, & acetabula, & fuſcinulas, & thuribula, omnia vaſa eius fecit ex ære.*

4 *Fecitq́; ei craticulam opere retis ex ære ſub circulo eius deorſum vſque ad dimidium eius.*

5 *Et fudit ei quattuor annulos in quattuor angulis craticulæ æneæ, vt per eos inducerentur vectes.*

6 *Fecitque vectes de lignis ſetim, & operuit eos ære.*

7 *Et induxit vectes per annulos in lateribus altaris, vt portaretur cum eis, concauum ex tabulis fecit illud.*

8 *Et fecit labrum ex ære & baſim eius ex ære de ſpeculis mulierum quæ veniebant vt orarent in oſtio tabernaculi fœderis.*

9 *Fecitq́; atrium, in cuius auſtrali plaga erant cortinæ de byſſo retorta centum cubitorum.*

10 *Columnæ earum erant viginti, & baſes earum viginti ex ære, capita columnarum & cælaturæ earum erant ex argento.*

11 *Et in plaga Septentrionali erant cortinæ centum cubitorum, columnæ earum viginti, & baſes earum viginti ex ære, capita columnarum & cælatura erant de argento.*

12 *Et in plaga Occidentali fuerunt cortinæ quinquaginta cubitorum, columnæ earum decem, & baſes earum decem, capita columnarum & cælatura earum ex argento.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

13 Porro contra orientem quinquaginta cubitorum parauit tentoria:

14 E quibus, quindecim cubitos columnarum triũ, cum baſibus ſuis vnum tenebat latus.

15 Et in parte altera (quia inter vtraque introitum tabernaculi fecit) quindecim æque cubitorum erãt tentoria, columnæque tres, & baſes totidem.

16 Cuncta atrij tentoria byſſus retorta texuerat.

17 Baſes columnarum fuere æneæ, capita autem earum cunctis cœlaturis ſuis argentea: ſed & ipſas columnas atrij veſtiuit argento.

18 Et in introitu eius opere plumario fecit tentorium ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac byſſo retorta, quod habebat viginti cubitos in lõgitudine, altitudo vero quinque cubitorum erat iuxta menſuram, quam cuncta atrij tentoria habebant.

19 Columnæ autem in ingreſſu fuere quattuor cum baſibus æneis, capitaque earum & cœlaturæ argenteæ.

20 Paxillos quoque tabernaculi & atrij per gyrum fecit æneos.

21 Hæc ſunt inſtrumenta tabernaculi teſtimonij, quæ enumerata ſunt iuxta præceptum Moyſi in ceremoniis Leuitarum per manum Ithamar filij Aaron ſacerdotis:

22 Quæ Beſeleel filius Vri filij Hur de tribu Iuda, Domino per Moyſen iubente compleuerat,

23 Iuncto ſibi ſocio Ooliab filio Achiſamech de tribu Dan: qui & ipſe artifex lignorum egregius fuit, & polymitarius atque plumarius ex hyacintho, purpura, vermiculo, & byſſo.

24 Omne aurum quod expenſum eſt in opere Sanctuarij, & quod oblatum eſt in donariis, viginti nouem talentorum fuit, & ſeptingentorum triginta ſiclorum ad menſuram Sanctuarii.

25 Oblatum eſt autem ab his qui tranſierunt ad numerum à viginti annis & ſupra, de ſexcentis tribus millibus, & quingentis quinquaginta, armatorum.

26 Fuerunt præterea centum talenta argenti, è quibus conflatæ ſunt baſes Sanctuarij, & introitus vbi velum pendet.

27 Centum baſes factæ ſunt de talentis centum, ſingulis talentis per baſes ſingulas ſupputatis.

28 De mille autem ſeptingentis, & ſeptuaginta quinque fecit capita columnarum, quas & ipſas veſtiuit argento.

29 Aeris quoque oblata ſunt talenta ſeptuaginta, duo millia, & quadringenti ſupra ſicli,

30 Ex quibus fuſæ ſunt baſes in introitu tabernaculi teſtimonii, & altare æneum cum craticula ſua, omniaque vaſa quæ ad vſum eius pertinent,

31 Et baſes atrii tam in circuitu quam in ingreſſu eius, & paxilli tabernaculi atque atrii, per gyrum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et ad plagam orientis ad ortum quinquaginta cubitorum.*

14 *Tentoria quindecim cubitorum in latere columnæ eorum tres, & baſes eorum tres.*

15 *Et ad latus ſecundum hinc & inde: ad portam atrij tentoria: quindecim cubitorum, columnæ eorum tres, & baſes eorum tres.*

16 *Omnia tentoria atrij in circuitu, ex byſſo retorta.*

17 *Et baſes columnarum ex ære, vncini columnarum & fila eas cingentia ex argento, & tecta fuerunt capita eorum argento, & ipſæ cinctæ argento, omnes columnæ atrij.*

18 *Et aulæum ad portam atrij opere phrygionis ex hyacintho, & purpura & cocco vermiculi, & byſſo retorta: & viginti cubitorum erat longitudo & altitudo eius, ſicut latitudo quinque cubitorum contra tentoria atrii.*

19 *Et columnæ eorum quattuor, & baſes earũ quattuor ex ære, vncini earum ex argento: & tecta ſunt capita earum, & fila eas cingentia argento.*

20 *Et omnes claui tabernaculi, & atrii in circuitu erant ex ære.*

21 *Iſti ſunt numeri tabernaculi, tabernaculi teſtimonii, qui numerati ſunt ad iuſſum Moſeh, & miniſterium Leuitarum per manum Ithamar filii Aharon ſacerdotis.*

22 *Et Beſalel filius Vri filii Chur è tribu Iehudah fecit omnia quæ præcepit Dominus Moſeh.*

23 *Et cum eo Aboliab filius Achiſamach è tribu Dan fabricator, & opifex & Phrygio in hyacintho & purpura & cocco vermiculi, & byſſo.*

24 *Omne aurum factum ad opus in omni opere ſanctificationis, fuit aurum oblationis nouem & viginti talentorum, & ſeptingentorum, & triginta ſiclorum, ſecundum ſiclum ſanctificationis. Et argentum numeratorum ſynagogæ centum talenta, & mille, & ſeptingenti, & quinque & ſeptuaginta ſicli, ſecundum ſiclum ſanctificationis.*

25 *Semiſſis capiti dimidium ſicli. Secundum ſiclum ſanctificationis omni tranſeunti ad computa à filio viginti annorum, & ſupra, ſexcentis milibus, & tribus milibus, & quingentis, & quinquaginta.*

26 *Et fuerunt centum talenta argenti ad fundẽdum baſes ſanctificationis, & baſes veli.*

27 *Centum baſes, centum talentis, talentum pro baſi.*

28 *Et ex mille, & ſeptingentis, & quinque, & ſeptuaginta fecit vncinos columnis, & texit capita ipſarum, & cinxit eas.*

29 *Et æs oblationis ſeptuaginta talenta, & duo milia & quadringenti ſicli.*

30 *Et fecit ex eis baſes oſtii tabernaculi eccleſiæ, & altare æreum, & cribrum æreum quod erat ei, & omnia vaſa altaris.*

31 *Et baſes atrii in circuitu, & baſes portæ atrii, & omnes palos tabernaculi, & omnes palos atrii in circuitu.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

13 Et latus quod eſt ad Orientem, quinquaginta
cubitorum tentoria:
14 Quindecim cubitorum, quod eſt à dorſo; & co-
lumnæ eorum tres, & baſes earum tres.
15 Et à dorſo ſecundo hinc, & hinc ſecundum por-
tam atrij, aulæa quindecim cubitorum; columnæ
eorum tres, & baſes earum tres.
16 Omnia aulæa tabernaculi, ex byſſo torta.

17 Et baſes columnarum eorum æreæ, & anſæ ea-
rum argenteæ, & capita earum inargentata argen-
to; & columnæ inargentatæ argento, omnes co-
lumnæ atrij.
18 * Et velamen portæ atrij opus variatoris de hya-
cintho, & purpura, & cocco neto, & byſſo torta: vi-
ginti cubitorum longitudo, & altitudo, & latitudo
quinque cubitorum, exæquatum tentorij atrij.

19 Et columnæ eorum quattuor, & baſes earum
quattuor æreæ, & anſæ earum argenteæ, & capita
earum inargentata argento.
20 * Et omnes pali atrij in circuitu ærei, & ipſi inar-
gentati argento.
21 Et hæc eſt conſtructio tabernaculi teſtimonij,
ſicut præceptum fuerat Moyſi miniſterium eſſe
Leuitarum per Ithamar filium Aaron ſacerdotis.

22 Et Beſeleel filius Vrij de tribu Iuda fecit, ſicut
præcepit Dominus Moyſi.
23 Et Eliab filius Achiſamach de tribu Dan, qui ar-
chitectonatus eſt textilia, & conſutilia, & diuerſi
coloris texere de cocco, & byſſo.

24 * Omne aurum, quod elaboratum eſt ad opera ſe-
cundum omnem operationem ſanctorum fuit an-
ni eius quod primitiarum nouem, & viginti ta-
lenta, & ſeptingenti viginti ſicli iuxta ſiclum San-
ctum, & argenti demptio à viſitatis viris ſynagogę
vnum talenta, & mille ſeptingenti ſeptuaginta
quinque ſicli: drachma vna capiti, dimidium ſicli
iuxta ſiclum Sanctum.
25 Omnis tranſiens ad viſitationem à vigeſimo an-
no, & ſupra ad ſexaginta myrriadas, & ter mille
quingenti & quinquaginta.

26 Et facta ſunt centum talenta argenti in confla-
tionem centum capitellorum tabernaculi, & in ca-
pitella velaminis.

27 Centum capitella ad centum talenta, talentum
capitello.

28 Et mille illos ſeptingentos ſeptuaginta quinque
ſiclos fecit in anſulas columnis, & inaurauit capi-
tella earum, & ornauit eas
29 Et æs demptionis ſeptuaginta talenta, & mille
quingenti ſicli.
30 Et fecerūt ex eo baſes oſtij tabernaculi teſtimonij
* & additamentum aereum altaris, & omnia vaſa
altaris & oīa inſtrumenta tabernaculi teſtimonij.*
31 Et baſes atrij in circuitu, & baſes portæ atrij, &
palos tabernaculi, & palos atrij in circuitu.*

Hæc verba q̃ infra notantur aſteriſco eadē vnt cū illis q̃ hīc numer. 20. & in Bi. Sep. Romana hūr cap. 39.

* Hic fecit palos tabernaculi & palos atrii æreos.

* Quæ hic ponimus vſq; ad finem capitis ſunt ex principio ca. 39. Bib. Sept. Interpr. Romæ edit. ad mediū vſque.

* Reliquum vero aurū demptionis fecerūt ad miniſtrandum in eis corā Dño.

Hæc verba huic textui cōnectenda vnt & in Bi. Septua. Romana habentur cap. 39.

Chald. Paraph. Tranſl.

13 *Et in plaga Orientali erat ſpacium quinquaginta cubi-
torum.*
14 *Quindecim cubitorum cortinæ erant in vno latere, co-
lumnæ earum tres, & baſes earum tres.*
15 *Et in latere ſecundo oſtij atrij hinc, & inde erant cor-
tinæ quindecim cubitorum, columnæ earum tres, & baſes
earum tres:*
16 *Omnes cortinæ atrij per circuitum erant de byſſo re-
torta.*
17 *Et baſes columnarum erant ex ære, capita columna-
rum & cœlaturæ earum fuerunt de argento, & cooperuit
argento capita earum: illæ quoque omnes columnæ atrij
cœlatæ erant argento.*
18 *Et tentorium oſtij atrij fecit opere polymitarij ex hya-
cintho & purpura, & coccino, & byſſo retorta: viginti cu-
bitorum erat longitudo eius, & altitudo eius ſicut latitu-
do eius, quinque cubitorum erat, iuxta altitudinem cor-
tinarum atrij.*
19 *Et columnæ eius quattuor & baſes earum quattuor ex
ære, vncini earum erant ex argento, & operuit capita ea-
rum & cœlaturas earum argento.*
20 *Omneſque paxilli tabernaculi & atrij per circuitum
erant ex ære.*
21 *Hæ ſunt numerationes tabernaculi teſtimonij, quæ enu-
meratæ ſunt iuxta præceptum Moyſi per miniſterium Le-
uitarum per manum Ithamar filij Aaron ſacerdotis,*

22 *Beſeleel enim filius Vri filij Hur de tribu Iuda fecit
omnia quæ præcepit Dominus ad Moyſen.*
23 *Et cum eo Ooliab filius Achiſamech de tribu Dan fa-
ber lignarius & artifex, & polymitarius in hyacintho, &
purpura, & coccino, & byſſo.*

24 *Omne aurum quod factum eſt in omni opere ſanctua-
rij & quod oblatum eſt, fuit viginti & nouem talento-
rum, & ſeptingentorum, & triginta ſiclorum in pondere
ſanctuarij. Argentum autem numeratorum congregatio-
nis fuit centum talentorum, & mille, & ſeptingentorum,
& ſeptuaginta, & quinque ſiclorum pondere ſanctuarij.
Vnum pondus oblatum eſt per ſingula capita, quod eſt di-
midium ſicli in pondere ſanctuarij.*
25 *Quod oblatum eſt ab omnibus, qui tranſierunt ad nu-
meros à viginti annis, & ſupra de ſexcentis, & tribus
millibus, & quingentis & quinquaginta.*

26 *Fueruntque centum talenta argenti ex quo conflatæ
ſunt baſes ſanctuarij, & baſes tentorij,*

27 *Centum talenta pro centum baſibus, talentum pro
baſe.*

28 *De mille autem & ſeptingentis & ſeptuaginta, & quin-
que ſiclis fecit vncinos columnarum & operuit capita ea-
rum, & fecit cœlaturas earum.*
29 *Æs quoque oblationis fuit ſeptuaginta talentorum, &
duo millia & quadringentorum ſiclorum.*
30 *Ex quo fecit baſes oſtij tabernaculi fœderis, & altare
æneum, & craticulam eius æneam, & omnia vaſa al-
taris.*
31 *Et baſes atrij per circuitum, & baſes oſtij atrij, & om-
nes paxillos tabernaculi, & omnes paxillos atrij per cir-
cuitum.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XXXIX.

Sup.28.6.

1 DE hyacintho vero & purpura, vermiculo ac byſſo fecit veſtes, quibus indueretur Aaron quando miniſtrabat in ſanctis, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

2 Fecit igitur ſuperhumerale de auro, hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta,

3 Opere polymitario, inciditque bracteas aureas, & extenuauit in fila, vt poſſent torqueri cum priorum colorum ſubtegmine,

4 Duaſque oras ſibi inuicem copulatas in vtroque latere ſummitatum,

5 Et Balteum ex iiſdem coloribus, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

6 Parauit & duos lapides onychinos, aſtrictos & incluſos auro, & ſculptos arte gemmaria, nominibus filiorum Iſrael:

7 Poſuitque eos in lateribus ſuperhumeralis in monimentum filiorum Iſrael, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

8 Fecit & rationale opere polymito iuxta opus ſuperhumeralis, ex auro, hyacintho, purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta:

9 Quadrangulum duplex, menſuræ palmi.

10 Et poſuit in eo gemmarum ordines quattuor. In primo verſu erat ſardius, topazius, ſmaragdus.

11 In ſecundo, carbunculus, ſapphirus, & iaſpis.

12 In tertio, ligurius, achates, & amethyſtus.

13 In quarto, chryſolithus, onychinus, & beryllus, circundati & incluſi auro per ordines ſuos.

14 Ipſique lapides duodecim, ſculpti erant nominibus duodecim tribus Iſrael, ſinguli per nomina ſingulorum.

15 Fecerunt in rationali, & catenulas ſibi inuicem cohærentes, de auro puriſſimo:

16 Et duos vncinos, totidemque annulos aureos. Porro annulos poſuerunt in vtroque latere rationalis,

17 E quibus penderent duæ catenæ aureæ, quas inſeruerunt vncinis, qui in ſuperhumeralis angulis eminebant.

18 Hæc & ante & retro ita conueniebant ſibi, vt ſuperhumerale & rationale mutuo necterentur.

19 Stricta ad balteum & annulis fortius copulata, quos iungebat vitta hyacinthina, ne laxa fluerent, & à ſe inuicem mouerentur, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXXIX.

1 *ET ex hyacintho, & purpura, & cocco vermiculi fecerunt veſtes miniſterij ad miniſtrandum in ſanctificatione, & fecit veſtes ſanctas quæ erant Aharon, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

2 *Et fecit ſuperhumerale ex auro, hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta.*

3 *Et extenderunt brachteas aureas, & abſcidit fila ad faciendũ in medio hyacinthi, & in medio purpuræ, & in medio vermiculi cocci, & in medio byſſi opere phrygionico.*

4 *Oras fecerunt copulantes ſe in duabus extremitatibus.*

5 *Et baltheus cinguli eius qui erat ſuper illud, ex ipſo erat ſecundum opus eius ex auro, hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

6 *Et fecerunt lapides onychinos, circundatos palis aureis, cœlatos cœlaturis ſigilli cum nominibus filiorum Iſrael.*

7 *Et poſuit eos in oris ſuperhumeralis, lapides in memoriam filij Iſrael, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh:*

8 *Et fecit pectorale opere phrygionico: ſicut opus ſuperhumeralis ex auro hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta.*

9 *Quadrum fuit duplicatum fecerunt pectorale: palmus longitudo eius, & palmus latitudo eius, duplicatum.*

10 *Et repleuerunt in eo quattuor ordines lapidis. Ordo ſardius topazius, & ſmaragdus ordo vnus.*

11 *Et ordo ſecundus, carbunculus, ſaphirus, & iaſpis.*

12 *Et ordo tertius, ligurius achates, & amethiſtus.*

13 *Et ordo quartus, tharſis, onychinus & beryllus, circundati palis aureis in plenitudinibus ſuis.*

14 *Et lapides cum nominibus filiorum Iſrael erant duodecim cum nominibus eorum ſculpturis ſigilli, vnuſquiſque cum nomine ſuo ſecundum duodecim tribus.*

15 *Et fecerunt ſuper pectorale catenas terminationis opere plectili ex auro puro:*

16 *Et fecerunt duas occellaturas ex auro, & duos annulos aureos, & poſuerunt duos annulos in duabus extremitatibus pectoralis.*

17 *Et duas extremitates duorum funium poſuerunt in duabus occellaturis, & poſuerunt eas in oris ſuperhumeralis contra faciem eius.*

18 *Et fecerunt duos annulos aureos, & poſuerunt in duabus extremitatibus pectoralis in ora eius in latere ſuperhumeralis intrinſecus.*

19 *Et fecerunt duos annulos ex auro, & poſuerunt eos in duabus oris ſuperhumeralis inferne contra faciem eius contra coniunctionem eius ſupra baltheum. Et coniunxerunt pectorale ab annulis ipſius ad annulos ſuperhumeralis filo hyacinthino, vt eſſet ſuper baltheum ſuperhumeralis, & non ſepararetur pectorale à ſuperhumerali quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

C A P. XXXIX.

* Quæ hic in principio huius capitis habentur aſteris clauſa, ſn Bib. Septua. Romana, habentur cap. 39. circa mediũ. Nos illa hic in principio capitis poſuimus, quia hic ſpectare videbantur, vt ex Regia apparet, & ex verbis quæ ſequũtur: quæ quidẽ vſq; ad numer. 31. ſumpta ſũt ex cap. 36. Bibliæ Septuag. Romæ editæ.

ET reliquam hyacinthum,& purpuram,& coc- 1
cum fecerunt ſtolas miniſtratorias Aaron ad
miniſtrandum in eis in Sancto. * Et fecit omnis
ſapiens in iis qui operabantur ſtolas Sanctorum,
quæ ſunt Aaron Sacerdoti ſicut præcepit Domi
nus Moyſi.
Et fecit ſuperhumerale ex auro, & hyacintho, 2
& purpura,& cocco neto,& byſſo torta.
Et ſectæ ſunt laminæ, auri capilli ; vt contexe- 3
rentur cum hyacintho, & purpura , & cum cocco
neto,& byſſo torta:opus textile fecerunt illud:
Superhumeralia continentia ex vtriſque parti- 4
bus.
Opus textile adinuicem complicata ad ſeipſum. 5
Ex eo fecerunt illud ſecundum ipſius facturam,ex
auro,& hyacintho , & purpura , & cocco neto , &
byſſo torta,ſicut præcepit Dominus Moyſi.
Et fecerunt vtroſque lapides ſmaragdi, conſtri- 6
ctos, & concluſos auro : ſculptos,& excuſos excu-
ſione ſigilli ex nominibus filiorum Iſrael.
Et impoſuit eos ſuper humeros ſuperhumera- 7
lis,lapides memorialis filiorum Iſrael,ſicut præce-
pit Dominus Moyſi.
Et fecerunt rationale , opus textile varietate. 8
iuxta opus ſuperhumeralis, ex auro,& hyacintho,
& purpura.& cocco neto, & byſſo torta.
Quadrangulum duplex fecerunt rationale : ſpi- 9
thami longitudo,& ſpithami latitudo duplex.
Et contexta eſt in eo textura lapidaria quattuor 10
ordinum. Ordo lapidum, ſardius , & topazius , &
ſmaragdus,ordo vnus:
Et ordo ſecundus,carbunculus , & ſaphirus , & 11
iaſpis:
Et ordo tertius,ligurius, & achates , & amethy- 12
ſtus:
Et ordo quartus , chryſolithus , & beryllus, & 13
onichinus,circumdati auro,& colligati auro.
Et lapides erant ex nominibus filiorum Iſrael 14
duodecim,ex nominibus eorum exculpta in ſigil-
lis vnuſquiſque ex ſuo ipſius nomine in duode-
cim tribus.
Et fecerunt ſuper rationale catenulas complica- 15
tas, opus complicationis ex auro puro.
Et fecerunt duas aſpidiſcas aureas , & duos an- 16
nulos aureos:& impoſuerunt duos annulos aureos
ad vtraque principia rationalis:
Et impoſuerunt complicationes ex auro in an- 17
nulos ſuper vtraſque partes rationalis , & in duas
commiſſuras duas complicationes,& impoſuerunt
in duas aſpidiſcas & impoſuerunt in duos hume-
ros ſuperhumeralis ex aduerſo ſecundum faciem.
Et fecerunt duos annulos aureos,& impoſuerunt 18
ad duas alas ſuper ſummitatem rationalis,& ad
ſummitatem dorſi ipſius ſuperhumeralis ab intus.
Et fecerunt duos annulos aureos , & impoſue- 19
runt ad vtroſque humeros ſuperhumeralis ab imo
eius ſecundum faciem ad commiſſuram deſuper
contexturæ ſuperhumeralis. Et conſtrinxit ratio-
nale ab annulis qui ſuper ipſum,ad annulos ſuper-
humeralis continentes ex hyacintho complicatos
ad contexturam ſuperhumeralis , vt non diffluat
rationale à ſuperhumerali : ſicut præcepit Domi
nus Moyſi.

Et

Chald. Paraph. Tranſl.

C A P. XXXIX.

DE hyacintho autem & purpura & coccino fecerunt veſtes miniſterij ad miniſtrandum in ſanctuario, feceruntque veſtes ſanctas Aaron , ſicut præcepit Dominus Moyſi.

Fecitq́; ſuperhumerale ex auro & hyacintho,& purpura,& coccino, & byſſo retorta.

Extenderuntq́; bracteas aureas , & inciderunt fila , vt facerent in medio hyacinthi , & in medio purpuræ , & in medio coccini, & in medio byſſi opere artificis.

Humerulos fecerunt ei coniunctos, in duobus lateribus eius iungebantur,

Et baltheus ornamenti ſui qui erat iuxta illud ex ipſo erat iuxta opus eius ex auro, hyacintho , & purpura , & byſſo retorta, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

Feceruntq́; duos lapides onychinos incluſos in cælaturis aureis ſcriptos diſtinctè quaſi ſculptura annuli per nomina filiorum Iſrael.

Et poſuit eos in humerulis ſuperhumeralis in lapides memoriales filiis Iſrael, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

Fecitque rationale opere artificis iuxta opus ſuperhumeralis ex auro, hyacintho,& purpura,& coccino & byſſo retorta.

Quadratum erat,duplicatum fecerunt rationale, palmi vnius erat longitudo eius , & latitudo eius palmi vnius, duplicatum erat.

Et impleuerunt in eo quattuor ordines lapidis precioſi. In primo ordine erat ſardius, topazius, & carbunculus.

Et in ſecundo ordine ſmaragdus, ſaphirus,& iaſpis.

In tertio autem ordine ligurius, achates , & amethyſtus.

In quarto autem ordine chryſolithus, & onychinus, & beryllus, incluſi ſtrictique auro fuerunt in impletionibus ſuis.

Ipſi autem lapides duodecim erant iuxta nomina filiorum Iſrael, ſcripti ſcriptura diſtincta quaſi ſculptura annuli ſinguli lapides per nomina ſingulorum per duodecim tribus.

Feceruntque in rationali catenulas ſibi inuicem cohærentes opere fimbriæ ex auro mundiſſimo.

Et fecerunt duos vncinos aureos , & duos annulos aureos, & poſuerunt duos annulos in duobus lateribus rationalis.

Poſueruntq́; duas fimbrias aureas in duobus annulis qui erant in lateribus rationalis . Et duas fimbrias quæ erant in duobus lateribus eius poſuerunt in duobus vncinis, poſueruntq́; eas in humerulis ſuperhumeralis contra faciem eius.

Feceruntque duos annulos aureos, & poſuerunt eos in duobus lateribus rationalis qui erant in ora eius quæ eſt è regione ſuperhumeralis intrinſecus.

Feceruntq́; duos annulos ex auro, & poſuerunt eos in duobus humerulis ſuperhumeralis inferius contra faciem eius è regione iuncturæ eius,ſupra baltheum ſuperhumeralis. Et coniunxerunt rationale ex annulis ſuis ad annulos ſuperhumeralis vitta hyacinthina , vt eſſet ſuper baltheum ſuperhumeralis , vt non recederet rationale à ſuperhumerali, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

Fe-

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Fecerunt quoque tunicam ſuperhumeralis totam hyacinthinam,	20	*Et fecit pallium ſuperhumeralis opere textoris totum hyacinthinum.*
Et capitium in ſuperiori parte contra medium, oramque per gyrum capitij textilem:	21	*Et os tunicæ in medio eius, ſicut os loricæ, labrum ori eius in circuitu ne ſcinderetur.*
Deorſum autem ad pedes mala punica ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac byſſo retorta:	22	*Et fecerunt in fimbriis pallij malogranata ex hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta.*
Et tintinnabula de auro puriſſimo, quæ poſuerunt inter malogranata in extrema parte tunicæ per gyrum:	23	*Et fecerunt tintinabula ex auro puro, & poſuerunt tintinabula in medio malogranatorum in fimbriis pallij in circuitu in medio malogranatorum.*
Tintinnabulum aũt aureum, & malum punicum, quibus ornatus incedebat Põtifex quãdo miniſterio fungebatur, ſicut præceperat Dominus Moyſi.	24	*Tintinabulum, & malogranatum, tintinabulum, & malogranatum in fimbriis pallij in circuitu, ad miniſtrandum quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Fecerunt & tunicas byſſinas opere textili Aaron & filijs eius:	25	*Et fecerunt tunicas ex byſſo opere textorio Aharon, & filijs eius.*
Et mitras cum coronulis ſuis ex byſſo:	26	*Et mitram ex byſſo, & pileos galerorum ex byſſo:*
Fœminalia quoque linea, byſſina:	27	*Et fœminalia linea ex byſſo retorta.*
Cingulum vero de byſſo retorta, hyacintho, purpura, ac vermiculo bis tincto arte plumaria, ſicut præceperat Dominus Moyſi.	28	*Et baltheum ex byſſo retorta, & hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci opere phrygionis, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Fecerunt & laminam ſacræ venerationis de auro puriſſimo, ſcripſeruntque in ea opere gemmario, Sanctum Domini:	29	*Et fecerunt laminam coronæ ſanctificationis ex auro mundo. & ſcripſerunt in ea ſcripturam cælaturarum annuli: Sanctificatio Domino.*
Et ſtrinxerunt eam cum mitra vitta hyacinthina, ſicut præceperat Dominus Moyſi.	30	*Et poſuerunt ſuper eam filum hyacinthinum ad dandum ſuper tiaram ſuperne, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Perfectum eſt igitur omne opus tabernaculi & tecti teſtimonij: feceruntque filij Iſrael cuncta quæ præceperat Dominus Moyſi.	31	*Et conſummauit omne opus tabernaculi eccleſiæ: & fecerunt filij Iſrael. ſecundum omnia quæ præcepit Dominus Moſeh, ſic fecerunt,*
Et obtulerunt tabernaculum & tectum & vniuerſam ſupellectilem, annulos, tabulas, vectes, columnas ac baſes,	32	*Et attulerunt tabernaculum ad Moſeh, tabernaculum, & omnia vaſa eius, circulos eius, tabulas eius, vectes eius, & columnas eius, & baſes eius.*
Opertorium de pellibus arietum rubricatis, & aliud operimentum de ianthinis pellibus,	33	*Et opertorium pellium arietum rubricatarum, & opertorium pellium taxorum,*
Velum: arcam, vectes, propitiatorium,	34	*Et velum tentorij: & arcam teſtimonij, & vectes eius, & propitiatorium,*
Menſam cum vaſis ſuis & propoſitionis panibus:	35	*Et omnia vaſa eius, & panem facierum.*
Candelabrum, lucernas, & vtenſilia earum cum oleo:	36	*Et candelabrum mundum, lucernas eius, lucernas ordinis, & omnia vaſa eius, & oleum luminaris:*
Altare aureum, & vnguentum, & thymiama ex aromatibus:	37	*Et altare aureum, & oleum vnctionis, & ſuffimentum aromaticum:*
Et tentorium in introitu tabernaculi:	38	*Et aulæum pro oſtio tabernaculi:*
Altare æneum, retiaculum, vectes, & vaſa eius omnia: labrum cum baſi ſua: tentoria atrij, & columnas cum baſibus ſuis:	39	*Altare æreum, & cribrum æreum quod erat illi, & vectes eius, & omnia vaſa eius: & concham & baſim eius. Tentoria atrij, & columnas eius, & baſes eius,*
Tentorium in introitu atrij, funiculoſque illius & paxillos. Nihil ex vaſis defuit, quæ in miniſterium tabernaculi, & in tectum fœderis iuſſa ſunt fieri.	40	*Et aulæum pro porta atrij, & funes eius, & palos eius. Et omnia vaſa miniſterij tabernaculi in tabernaculo eccleſiæ.*
Veſtes quoque, quibus ſacerdotes vtuntur in Sanctuario, Aaron ſcilicet & filij eius,	41	*Veſtes miniſterij ad miniſtrandum in Sanctificatione: veſtes ſanctas Aharon ſacerdoti, & veſtes filiorum eius ad miniſtrandum.*
Obtulerunt filij Iſrael, ſicut præceperat Dominus.	42	*Secundum omnia quæ præcepit Dominus Moſeh, ſic fecerunt filij Iſrael, omne opus.*
Quæ poſtquam Moyſes cuncta vidit completa, benedixit eis.	43	*Et vidit Moſeh omne opus, & ecce fecerunt illud, quemadmodum præcepit Dominus, ſic fecerunt, & benedixit eis Moſeh*
CAP. XL.		**CAP. XL.**
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	1	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
Menſe primo, prima die menſis, eriges tabernaculum teſtimonij,	2	*In die menſis primi, in vna menſis, erigere facies tabernaculum, tabernaculum eccleſiæ.*
Et pones in eo arcam, dimitteſque ante illam velum:	3	*Et pones ibi arcam teſtimonij, & teges arcam:*
Et illata menſa, pones ſuper eam quæ rite præcepta ſunt. Candelabrum ſtabit cum lucernis ſuis,	4	*Et introduces menſam, & ordinabis ordinationem eius. Et introduces candelabrum, & accendes lucernas eius.*
Et altare aureum in quo adoletur incenſum, coram arca teſtimonij. Tentorium in introitu tabernaculi pones,	5	*Et pones altare aureum ad ſuffimentum coram arca teſtimonij. Et pones aulæum ad oſtium tabernaculi.*

Tranſl. ex Septuag.

20 Et fecerunt ſubuculam ſub ſuperhumerali, opus textile totum hyacinthinum,
21 Periſtomium autem ſubuculæ in medio per textum complicatum, oram habens in circuitu, periſtomium indiſſolubile.
22 Et fecerunt ſuper marginem ſubuculæ ab imo, quaſi florentis mali punici corymbos ex hyacintho, & purpura, & cocco neto, & byſſo torta.
23 Et fecerunt tintinabula aurea, & impoſuerunt tintinabula ad marginem ſubuculæ in circuitu inter mala punica;
24 Tintinabulum aureum, & malum punicum ſuper marginem ſubuculę in circuitu ad miniſtrandum, ſicut conſtituit Dominus Moyſi.
25 Et fecerunt tunicas byſſinas, opus textile, Aaron & filijs eius,
26 Et cydaras ex byſſo, & mitram ex byſſo,
27 Et fœminalia ex byſſo torta,
28 Et zonas eorum ex byſſo, & hyacintho, & purpura, & cocco neto, opus variatoris, quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.
29 Et fecerunt laminam auream, ſeparationem ſanctitatis auri, puri, & ſcripſit ſuper eam litteras figuratas ſigillo, Sanctificationem Domino.
30 Et impoſuerunt ſuper marginem hyacinthinum, vt ſupercaderet ſuper mitra deſuper, quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.
31 * Quæcumque præcepit Dominus Moyſi, ſic fecerunt filij Iſrael omnem apparatū: & fecerunt filij Iſrael ſicut præcepit Dominus Moyſi ita fecerunt.
32 Et attulerunt ſtolas ad Moyſen, & Tabernaculum, & vaſa eius, baſes, & vectes eius, & columnas, & arcam teſtamenti, & vectes eius.
33 Et opercula pelles arietum rubricatas, & operimenta hyacinthina, & cæterorum ſuperoperimenta.
34
35 Et menſam propoſitionis & omnia vaſa eius, & panes ipſos propoſitos.
36 Et candelabrum purum, & lucernas eius, lucernas incenſionis, & oleum luminis.
37 Et altare, & omnia vaſa eius, & oleum vnctionis, & incenſum compoſitionis.
38
39
40 Et tētoria atrij, & columnas, & velamen oſtij tabernaculi, & portæ atrij & omnia vaſa Tabernaculi, & omnia inſtrumenta eius. Et palos & omnia inſtrumenta quæ ad opera tabernaculi teſtimonij.
41 Et ſtolas Sancti quæ ſunt Aaron, & ſtolas filiorum eius ad Sacerdotium.
42 Et fecerant ea quemadmodum præceperat Dominus Moyſi ſic fecerant ea.
43 Et vidit Moyſes omnia opera. Et benedixit eos Moyſes.

* Hæc deſupra ſunt partim circa mediū, & partim circa finē c. 39. Bibl. Septu. Interp. Rom. edit.

Omnia quæ adducta ſunt à nu. 31. vſq; ad fi. huius c. habētur in Bibl. Septu. Interp. Rom. c. iſto 39. ſed mirum eſt quā diuerſo ordine à noſtra vulgata hæc eadē ibidē numerentur, nos autem diſpoſitionem vulgatæ ſequuti illa ordinauimus vt conſpicis.

C A P. X L.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 In die vna menſis primi, in neomenia ſtatues tabernaculum teſtimonij:
3 Et pones arcam teſtimonij, & teges arcam velamine:
4 Et inferes menſā, & propones propoſitionē eius. Et inferes candelabrum, & impones lucernas eius.
5 Et pones altare aureum, ad incenſandum coram arca. Et impones operimentum velaminis ſuper oſtium tabernaculi teſtimonij.

Chald. Paraph. Tranſl.

20 *Feceruntq; pallium ſuperhumeralis opere textoris totum hyacinthinum.*
21 *Et os pallii in medio eius, ſicut os loricæ: ora erat per circuitum oris eius, vt non rumperetur.*
22 *Feceruntq; in inferiori parte pallij malogranata ex hyacintho, & purpura, & coccino retorto.*
23 *Feceruntq; tintinabula de auro mundiſſimo, & poſuerunt tintinabula in medio malorum granatorum in inferiori parte pallij per circuitū in medio malorū granatorū.*
24 *Tintinabulum, & malumgranatum, tintinabulum & malumgranatum, in inferiori parte pallij, per circuitum, ad miniſtrandum, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
25 *Feceruntq; tunicam ex byſſo opere textoris Aaron & filijs eius,*
26 *Et tiaram ex byſſo & pileos in decorem ex byſſo.*
27 *Et fœmoralia ex byſſo retorta,*
28 *Baltheum quoque ex byſſo retorta, & hyacintho, & purpura, & coccino, opere polymitarii, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
29 *Et fecerunt laminam coronam ſanctitatis ex auro mundiſſimo, & ſcripſerunt ſuper eam ſcriptura diſtincta, Sanctum Domino.*
30 *Et poſuerunt in ea vittam hyacinthinam, vt poneretur ſuper mitram, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
31 *Perfectumq; eſt omne opus tabernaculi fœderis, feceruntq; filij Iſrael iuxta omnia quæ præceperat Dominus Moyſi, ita fecerunt.*
32 *Adduxeruntq; tabernaculum ad Moyſen & omnia vaſa eiuſdem tabernaculi, fibulas eius, tabulas eius, vectes eius, & columnas eius, & baſes eius.*
33 *Et opertorium de pellibus arietum rubricatis, & opertorium de pellibus hyacinthinis,*
34 *Velum quoque quod extenditur: Arcam teſtimonij, & vectes eius, & propitiatorium.*
35 *Menſam & omnia vaſa eius, & panem propoſitionis.*
36 *Candelabrum mundiſſimum, & lucernas quæ ordinantur & omnia vaſa eius, & oleum ad illuminandum.*
37 *Altare aureum & oleum vnctionis, thymiama aromatum.*
38 *Tentoriumq; quod erat in oſtio tabernaculi.*
39 *Altare æneum, & retiaculum eius æneum, vectes eius & omnia vaſa eius: labrum & baſim eius.*
40 *Cortinas atrij cum columnis ſuis & cum baſibus ſuis. velum quoque ad oſtium atrij, funiculos eius, & paxillos eius. Et omnia vaſa miniſterij tabernaculi fœderis.*
41 *Veſtes quoque miniſterij ad miniſtrandum in Sanctuario, veſtes ſanctas Aaron ſacerdotis & veſtes filiorum eius vt miniſtrent.*
42 *Iuxta omnia quæ præcepit Dominus Moyſi, ita fecerunt filij Iſrael omne opus.*
43 *Viditq; Moyſes omne opus, & ecce fecerunt illud, ſicut præceperat Dominus ita fecerunt, benedixitq; eis Moyſes.*

C A P. X L.

1 *LOcutusq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
2 *In menſe primo, prima die menſis eriges tabernaculum fœderis.*
3 *Et pones ibi arcam teſtimonij, & cooperies ſuper arcam velamine.*
4 *Et inferes menſam, & ordinabis ordinem eius. Et inferes candelabrum, & incendes lucernas eius.*
5 *Poneſq; altare aureum, in quo adoletur thymiama aromatum coram arca teſtimonij. Poneſq; velum in oſtio tabernaculi.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et ante illud altare holocauſti:	6	*Et pones altare holocauſti coram oſtio tabernaculi, tabernaculi eccleſiæ,*
Labrum inter altare & tabernaculum, quod implebis aqua.	7	*Et pones concham inter tabernaculum eccleſiæ, & inter altare, & pones ibi aquam.*
Circumdabis atrium tentoriis, & ingreſſum eius.	8	*Et pones atrium in circuitu, & pones aulæum ad portam atrii.*
Et aſſumpto vnctionis oleo vnges tabernaculum cum vaſis ſuis, vt ſanctificentur:	9	*Et accipies oleum unctionis, & unges tabernaculum & omnia quæ ſunt in eo, & ſanctificabis illud, & omnia vaſa eius, & erit ſanctificatio.*
Altare holocauſti & omnia vaſa eius:	10	*Et unges altare holocauſti & omnia vaſa eius, & ſanctificabis altare; & erit altare ſanctificatio ſanctificationum.*
Labrum cum baſi ſua: omnia vnctionis oleo conſecrabis, vt ſint Sancta Sanctorum.	11	*Et unges concham, & baſim eius, & ſanctificabis illam.*
Applicabiſque Aaron, & filios eius ad fores tabernaculi teſtimonij, & lotos aqua	12	*Et appropinquare facies Aharon, & filios eius ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, & lauabis eos aqua.*
Indues ſanctis veſtibus, vt miniſtrent mihi, & vnctio eorum in ſacerdotium ſempiternum proficiat.	13	*Et induere facies Aharon veſtes ſanctificationis, & unges eum, & ſanctificabis eum, & miniſtrabit mihi. Et filios eius appropinquare facies, & induere facies eos tunicis. Et unges eos quemadmodum unxiſti patrem eorum, & miniſtrabunt mihi, & erit, ut ſit eis unctio eorum in ſacerdotium perpetuum in generationes eorum.*
Fecitque Moyſes omnia quæ præceperat Dominus.	14	*Et fecit Moſeh. Secundum omnia quæ præcepit Dominus ei, ſic fecit.*
Igitur menſe primo anni ſecundi, prima die menſis collocatum eſt tabernaculum.	15	*Et fuit in menſe primo, in anno ſecundo, in uno menſis, erectum eſt tabernaculum.*
*Nu. 7. 7. * Erexitque Moyſes illud, & poſuit tabulas ac baſes & vectes, ſtatuitque columnas,	16	*Et erexit Moſeh tabernaculum, & poſuit baſes eius, & ponere fecit tabulas eius, & poſuit vectes eius, & erigi fecit columnas eius.*
Et expandit tectum ſuper tabernaculum, impoſito deſuper operimento, ſicut Dominus imperauerat.	17	*Et extendit tentorium ſuper tabernaculum, & poſuit operimentum tecti ſuper illud ſuperne, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & teſtimonium in arca, ſubditis infra vectibus, & oraculum deſuper.	18	*Et tulit, & poſuit teſtimonium in arca, & poſuit vectes ſuper arcam, & poſuit propitiatorium ſuper arcam ſuperne.*
Cumque intuliſſet arcam in tabernaculum, appendit ante eam velum vt expleret Domini iuſſionem.	19	*Et introduxit arcam in tabernaculum, & poſuit velum tentorij, & texit arcam teſtimonii, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & menſam in tabernaculo teſtimonij ad plagam Septentrionalem extra velum,	20	*Et poſuit menſam in tabernaculo eccleſiæ ad latus tabernaculi ad Aquilonem extra velum.*
Ordinatis coram propoſitionis panibus, ſicut præceperat Dominus Moyſi.	21	*Et ordinauit ſuper eam ordinationem panis coram Domino, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & candelabrum in tabernaculo teſtimonij è regione menſæ in parte Auſtrali,	22	*Et poni fecit candelabrum in tabernaculo eccleſiæ contra menſam in latere tabernaculi ad Meridiem.*
Locatis per ordinem lucernis, iuxta præceptum Domini.	23	*Et accendit lucernas coram Domino, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & altare aureum ſub tecto teſtimonij contra velum,	24	*Et poſuit altare aureum in tabernaculo eccleſiæ coram velo.*
Et adoleuit ſuper eo incenſum aromatum, ſicut iuſſerat Dominus Moyſi.	25	*Et ſuffire fecit ſuper illo ſuffimentum aromaticum, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & tentorium in introitu tabernaculi teſtimonij,	26	*Et poſuit aulæum ad oſtium tabernaculi.*
Et altare holocauſti in veſtibulo teſtimonij, offerens in eo holocauſtum, & ſacrificia, vt Dominus imperauerat.	27	*Et altare holocauſti poſuit ad oſtium tabernaculi, tabernaculi eccleſiæ: & obtulit ſuper illo holocauſtum, & ſacrificium, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Labrum quoque ſtatuit inter tabernaculum teſtimonij & altare, implens illud aqua.	28	*Et poſuit concham inter tabernaculum eccleſiæ, & altare; & poſuit ibi aquam ad lauandum.*
Lauaueruntque Moyſes & Aaron, ac filii eius manus ſuas & pedes,	29	*Et lauabunt ex ea Moſeh, Aharon, & filii eius manus ſuas, & pedes ſuos.*
Cum ingrederentur tectum fœderis, & accederent ad altare, ſicut præceperat Dominus Moyſi.	30	*Quando ingredientur in tabernaculum eccleſiæ, & quando appropinquabunt ad altare lauabunt, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Erexit & atrium per gyrum tabernaculi & altaris, ducto in introitu eius tentorio. Poſtquam omnia perfecta ſunt,	31	*Et erexit atrium in circuitu tabernaculi, & altaris, & poſuit aulæum ad portam atrii, & conſummauit Moſeh opus.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et altare holocauſtomatum pones apud ianuas tabernaculi teſtimonij.

Et circumpones tabernaculum, & omnia eius ſanctificabis in circuitu.
Et ſumes oleum vnctionis, & vnges tabernaculum, & omnia, quæ in eo, & ſanctificabis illud, & omnia vaſa eius, & erunt ſancta.
Et vnges altare holocauſtomatum, & omnia vaſa eius. Et ſanctificabis altare, & erit altare Sanctum Sanctorum.

Et adduces Aaron, & filios eius ad ianuas tabernaculi teſtimonij, & lauabis eos aqua.
Et indues Aaron ſtolas ſanctas, & vnges eum, & ſanctificabis eum, & ſacerdotio fungetur mihi. Et filios eius adduces, & indues eos tunicas. Et linies eos, quemadmodum liniuiſti patrem eorum, & ſacerdotio fungētur mihi, & erit, vt ſit ipſis chriſma ſacerdotij in ſæculum in progenies eorum.

Et fecit Moyſes omnia, quæ præcepit ei Dominus, ita fecit.
Et factum eſt in menſe primo, anno ſecundo, egredientibus ipſis de Ægypto in neomenia, conſtitutum eſt tabernaculum.
Et ſtatuit Moyſes tabernaculum, & impoſuit capitella, & iniecit vectes, & ſtatuit columnas,

Et extendit aulæa ſuper tabernaculum, & impoſuit cooperimentum tabernaculi ſuper illud deſuper, ſicut præcepit Dominus Moyſi,
Et ſumens teſtimonia iniecit in arcam, & ſuppoſuit vectes ſub arca:

Et intulit arcam in tabernaculum. Et impoſuit cooperimentum velaminis, & texit arcã teſtimonij, quemadmodum præceperat Dominus Moyſi.
Et impoſuit menſam in tabernaculo, qua ad Aquilonem, extra velamen tabernaculi.
Et appoſuit in ea panes propoſitionis ante Dominum, quemadmodum præceperat Dominus Moyſi.
Et poſuit candelabrum in tabernaculo teſtimonij ad latus tabernaculi, quod ad Auſtrum.
Et impoſuit lucernas eius ante Dominum, quẽadmodum præceperat Dominus Moyſi.
Et poſuit altare aureum in tabernaculo teſtimonij è regione velaminis;
Et ſuper illud incenſauit incenſum cõpoſitionis, quemadmodum præceperat Dominus Moyſi.

Et altare holocauſtorum poſuit apud ianuas tabernaculi.

Et ſtatuit atrium in circuitu tabernaculi, & altaris. Et conſummauit Moyſes omnia opera.

Quæ ſupra c. 38 nu. 8 ad marginẽ poſita ſunt, videntur correſpõdere his quæ hic ponuntur nu. 28. 29. & 30 ſi tamẽ recte legatur textus Septua. Interp. Romanæ edi. ad fin. c. 38 vbi illa habētur: ibi ſermo eſt de operibus fabricatis ab ipſo Beſeleel: hic autem de ſituatione eorũdem operũ per manum ipſius Moyſis prout iuſſerat illi Dominus.

Chald. Paraph. Tranſl.

6 *Et pones altare holocauſti ante oſtium tabernaculi fœderis,*
7 *Et pones labrum in(t)er tabe(r)naculum fœderis & altare, & pones ibi aquam.*
8 *Poneſq; atrium per circuitum, & pones tentorium oſtij atrij.*
9 *Tolleſq; oleum vnctionis, & vnges tabernaculum & omnia quæ in eo ſunt, & ſanctificabis illud & omnia vaſa eius, & erit ſanctum.*
10 *Et vnges altare holocauſti & omnia vaſa eius, ſanctificabiſq; altare, & erit altare Sanctum Sanctorum.*
11 *Et vnges labrum & baſim eius, & ſanctificabis illud.*
12 *Applicabiſq; Aaron & filios eius ad oſtium tabernaculi fœderis, & lauabis eos aquis.*
13 *Et indues Aaron veſtibus ſanctis, & vnges eum, ſanctificabiſq; illum vt miniſtret coram me. Filios quoque eius applicabis & indues eos tunicis. Et vnges eos ſicut vnxiſti patrem eorum, & miniſtrabunt coram me, & vt ſit eis vnctio ſua in ſacerdotium ſempiternum in generationibus ſuis.*
14 *Fecitq; Moyſes iuxta omnia quæ præceperat ei Dominus, ita fecit.*
15 *Factumq; eſt in menſe primo in anno ſecundo prima die menſis, erectum eſt tabernaculum.*
16 *Erexitq; Moyſes tabernaculum, & poſuit baſes eius, & impoſuit tabulas eius, & poſuit vectes eius, & erexit columnas eius:*
17 *Et expandit tentorium ſuper tabernaculum, & poſuit coopertorium tabernaculi ſuper illud deſuper, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
18 *Tulitq; & poſuit teſtimonium in arca, & poſuit in arca vectes, & poſuit propitiatorium ſuper arcam deſuper.*
19 *Et intulit arcam in tabernaculum, & poſuit velum extentum, vt protegeret ſuper arcam teſtimonij ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
20 *Poſuitq; menſam in tabernaculo fœderis in latere tabernaculi ad Aquilonem extra velum.*
21 *Et ordinauit ſuper ea ordines panum coram Domino, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
22 *Poſuitq; candelabrum in tabernaculo fœderis è regione menſæ, in latere Auſtrali tabernaculi.*
23 *Et incendit lucernas coram Domino, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
24 *Et poſuit altare aureum in tabernaculo fœderis coram velo.*
25 *Et adoleuit ſuper eo incenſum aromatum, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
26 *Et poſuit tentorium in oſtio tabernaculi.*
27 *Et altare holocauſti poſuit in oſtio tabernaculi fœderis, & obtulit ſuper eo holocauſtum & munus, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
28 *Poſuitq; labrum inter tabernaculum fœderis, & inter altare, & poſuit ibi aquam ad lauandum.*
29 *Laueruntq; ex eo Moyſes & Aaron, & filij eius manus ſuas & pedes ſuos, cum ingrederentur tabernaculum fœderis.*
30 *Et cum accederent ad altare lauabantur, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
31 *Erexitque atrium per circuitum tabernaculi & altaris, & poſuit velum in oſtio atrij. Et perfecit Moyſes omne opus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

32 * Operuit nubes tabernaculum teſtimonij, & gloria Domini impleuit illud.

33 Nec poterat Moyſes ingredi tectum fœderis, nu-
be operiēte omnia, & maieſtate Domini coruſcan-
te, quia cuncta nubes operuerat.

34 Si quando nubes tabernaculum deſerebat, pro-
ficiſcebantur filij Iſrael per turmas ſuas:

35 Si pendebat deſuper, manebant in eodem lo-
co.

36 Nubes quippe Domini incubabat per diem ta-
bernaculo, & ignis in nocte, videntibus cunctis po-
pulis Iſrael per cunctas manſiones ſuas.

* Nu. 9.15. 3. Reg. 8.10.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

32 *Et operuit nubes tabernaculum eccleſiæ, & gloria Do-*
mini impleuit tabernaculum.

33 *Et non potuit Moſeh ingredi tabernaculum eccleſiæ,*
quia manſit ſuper illud nubes, & gloria Domini repleuit
tabernaculum.

34 *Et quando recedebat nubes à tabernaculo, proficiſce-*
bantur filij Iſrael in cunctis profectionibus ſuis.

35 *Et ſi non recedebat nubes, non proficiſcebantur vſque*
ad diem qua recedebat.

36 *Quia nubes Domini erat ſuper tabernaculum in die*
& ignis erat in nocte in eo, in oculis omnis domus Iſrael
in cunctis profectionibus eorum.

FINIS LIBRI EXODI.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

32 Et operuit nubes tabernaculũ teſtimonij: & glo-
ria Domini impletum eſt tabernaculum.
33 Et non potuit Moyſes ingredi in tabernaculum
teſtimonij, quia obumbrabat ſuper ipſum nubes,
& gloria Domini impletum erat tabernaculum.
34 Quando autem aſcendebat nubes à tabernaculo;
diſiungebant filij Iſrael cum ſarcinis ſuis.
35 Si autem non aſcẽdebat nubes; non diſiungebãt
vſque ad diem, qua aſcendebat nubes.
36 Nubes enim erat ſuper tabernaculum die, & ignis
erat ſuper ipſum nocte coram omni Iſrael in om-
nibus diſiunctionibus eorum.

Chald. Paraph. Tranſl.

32 *Et operuit nubes tabernaculum fœderis, & gloria Do-
mini impleuit tabernaculum.*
33 *Et non poterat Moyſes ingredi tabernaculum fœderis,
eo quod manebat ſuper illud nubes, & gloria Domini im-
pleuerat tabernaculum.*
34 *Et cum eleuabatur nubes deſuper tabernaculum, profi-
ciſcebantur filij Iſrael per omnes manſiones ſuas.*
35 *Et ſi non eleuabatur nubes; non proficiſcebantur vſque
in diem qua eleuabatur.*
36 *Nubes enim Domini erat ſuper tabernaculum per diem,
et ignis erat in eo per noctem in oculis omnis domus Iſrael
in omnibus manſionibus ſuis.*

FINIS LIBRI EXODI.

Vulgat. Editio.

Fecit, & vectes de lignis ſetim, quinque ad continendas tabulas vnius lateris tabernaculi,
Et quinque alios ad alterius lateris coaptandas tabulas: & extra hos, quinque alios vectes ad Occidentalem plagam tabernaculi contra mare.
Fecit quoque vectem alium, qui per medias tabulas ab angulo vſque ad angulum perueniret.
Ipſa autem tabulata deaurauit, fuſis baſibus, earum argenteis. Et circulos eorum fecit aureos per quos vectes induci poſſent: quos, & ipſos laminis aureis operuit.
Fecit, & velum de hyacintho, & purpura, vermiculo, ac byſſo retorta, opere polymitario, varium, atque diſtinctum:
Et quattuor columnas de lignis ſetim, quas cum capitibus deaurauit, fuſis baſibus earum argenteis.
Fecit, & tentorium in introitu tabernaculi ex hyacintho, purpura, vermiculo, byſſoque retorta, opere plumarij:
Et columnas quinque cum capitibus ſuis, quas operuit auro, baſeſque earum fudit æneas.

CAP. XXXVII.

Fecit autem Beſeleel, & arcam de lignis ſetim, habentem duos ſemis cubitos in longitudine, & cubitum, ac ſemiſſem in latitudine, altitudo quoque vnius cubiti fuit, & dimidij: veſtiuitque eam auro puriſſimo intus, ac foris.
Et fecit illi coronam auream per gyrum,
Conflans quattuor annulos aureos per quattuor angulos eius: duos annulos in latere vno, & duos in altero.
Vectes quoque fecit de lignis ſetim, quos veſtiuit auro,
Et quos miſit in annulos, qui erant in lateribus arcæ ad portandum eam.
Fecit, & propitiatorium, id eſt, oraculum, de auro mundiſſimo, duorum cubitorum, & dimidij in longitudine, & cubiti, ac ſemis in latitudine.
Duos etiam Cherubim ex auro ductili, quos poſuit ex vtraque parte propitiatorij:
Cherub vnũ in ſummitate vnius partis, & Cherub alterũ in ſummitate partis alterius: duos Cherubim in ſingulis ſummitatibus propitiatorij,
Extendentes alas, & tegentes propitiatorium, ſeque mutuo, & illud reſpicientes.
Fecit, & menſam de lignis ſetim in longitudine duorum cubitorum, & in latitudine vnius cubiti, quæ habebat in altitudine cubitum, ac ſemiſſem,
Circumdeditque eam auro mundiſſimo, & fecit illi labium aureum per gyrum,
Ipſique labio coronam auream interraſilem quattuor digitorum, & ſuper eandem, alteram coronam auream.
Fudit, & quattuor circulos aureos, quos poſuit in quattuor angulis per ſingulos pedes menſæ.
Contra coronam: miſitque in eos vectes, vt poſſit menſa portari.
Ipſos quoque vectes fecit de lignis ſetim, & circumdedit eos auro.
Et vaſa ad diuerſos vſus menſæ, acetabula, phialas, & cyathos, & thuribula, ex auro puro, in quibus offerenda ſunt libamina.
Fecit, & candelabrum ductile de auro mundiſſimo. De cuius vecte calami, ſcyphi, ſphærulæque, ac lilia procedebant:

Sex

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

31 *Et fecit vectes è lignis ſittim quinque pro tabulis lateris tabernaculi vnius,*
32 *Et quinque vectes pro tabulis lateris tabernaculi alterius: & quinque vectes pro tabulis lateris tabernaculi in lateribus ad Occidentem.*
33 *Et fecit vectem medium ad tranſeundum per medium tabularum, ab extremo ad extremum.*
34 *Et tabulas texit auro, & annulos earum fecit ex auro loca vectibus, & texit vectes auro.*
35 *Et fecit velum ex hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta, opere acupictorio fecit ea cum Cherubim.*
36 *Et fecit ei quattuor columnas ſittim, & texit eas auro, vncini earum aurei, & fudit eis quattuor baſes argenteas.*
37 *Et fecit aulæum ad oſtium tabernaculi ex hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta, opere phrygionis:*
38 *Et columnas eius quinque, & vncinos earum, & texit capita earum, & fila eas cingentia ex auro, & baſes earum quinque ærea.*

CAP. XXXVII.

1 *Et fecit Beſalel arcam è lignis ſittim, duorum cubitorum, & dimidij longitudo eius, & cubiti, & dimidij latitudo eius, & cubiti, & dimidij altitudo eius: & texit eam auro mundo intrinſecus, & extrinſecus.*
2 *Et fecit ei coronam auream in circuitu.*
3 *Et fudit illi quattuor annulos aureos, in quattuor angulis eius: & duos annulos in latere ipſius vno, & duos annulos in latere ipſius altero.*
4 *Et fecit vectes è lignis ſittim, & texit eos auro.*
5 *Et introduxit vectes in annulos in lateribus arcæ ad portandum arcam.*
6 *Et fecit propitiatorium ex auro mundo, duorum cubitorum, & dimidij longitudo eius, & cubiti, & dimidij latitudo eius.*
7 *Et fecit duos Cherubim ex auro, ductiles fecit eos à duabus extremitatibus propitiatorij:*
8 *Cherub vnum ab extremo hinc, & Cherub vnum ab extremo inde à propitiatorio: fecit Cherubim à duabus extremitatibus eius,*
9 *Et Cherubim extendebant alas supernè, tegentes alis ſuis propitiatorium, & facies eorum ſingula ad alteram, ad propitiatorium erant facies Cherubim.*
10 *Et fecit menſam è lignis ſittim, duorum cubitorum longitudo eius, & cubiti latitudo eius, & cubiti, & dimidij altitudo eius.*
11 *Et texit eam auro mundo, & fecit ei coronam auream in circuitu.*
12 *Et fecit ei clauſuram palmi in circuitu, & fecit coronam auream clauſuræ ipſius in circuitu.*
13 *Et fudit ei quattuor annulos aureos, & poſuit annulos in quattuor angulis, qui erant in quattuor pedibus eius.*
14 *Contra clauſuram erant anguli locus vectibus ad portandum menſam.*
15 *Et fecit vectes è lignis ſittim, & texit eos auro ad portandum menſam.*
16 *Et fecit vaſa, quæ erant ſuper menſam, ſcutulas eius, & cochlearia eius, & cyathos eius, & medios calamos quibus operiebatur ex auro mundo.*
17 *Et fecit candelabrum ex auro puro, ductile fecit candelabrum. Haſtile eius, & calamus, ſcyphi eius, ſphærul eius, & flores eius ex ipſo fuerunt:*

Et ſex

Tranſl. ex Septuag.

34 Et deaurauit columnas velaminis auro, & fecit anſulas aureas, & fudit columnæ annulos aureos, & deaurauit vectes auro.

35 Et fecerunt velamen ex hyacintho, & purpura, & cocconeto, & byſſo torta, opus textile Cherubim.

36 Et impoſuerunt illud ſuper quattuor columnas imputribiles inauratas in auro, & capita earum aurea, & baſes earum quattuor argenteæ.

37 Et fecerunt velamen oſtij tabernaculi teſtimonii ex hyacintho, & purpura, & cocconeto, & byſſo torta, opus textile Cherubim.

38 Et columnas earum quinque, & circulos, & capita earum, & arcus earum inaurauerunt auro, & baſes earum quinque æreæ.

CAP. XXXVII.

1 ET fecit Beſeleel arcam: & deaurauit eam auro puro intus, & extra.

3 Et fudit ei quattuor annulos aureos duos ad latus vnum, & duos ad latus ſecundum capaces vectibus ad portandum eam in eis.

6 Et fecit propitiatorium deſuper arcæ ex auro puro.

7 Et duos Cherubim aureos.

8 Cherub vnum ad ſummitatem propitiatorij vnam, & Cherub vnum ad ſummitatem propitiatorij ſecundam.

9 Obumbrantes alis ſuis ſuper propitiatorium.

10 Et fecit menſam ipſam propoſitam ex auro puro. *

13 * Et fudit ei quattuor annulos duos ſuper latus vnum, & duos ſuper latus ſecundum capaces vectibus ad portandum eam in is.

14 Et duos vectes arcæ, & menſæ fecit.

15 Et deaurauit eos auro, *

16 Et fecit vaſa menſæ catinos, & mortariola, & cyathos, & libatoria, in quibus libabit in eis, aurea.

17 Et fecit candelabrum, quod illuminat aureum ſolidum ſtipite, & calamos ex vtriſque partibus eius: è calamis eius germina extantia.

Hæc omnia quæ ponuntur in hoc capitulo à numero primo vſq; ad nu. 13. in Bib. Septua. Interp. Romana hũt cap. 38. * Quæ infra hũt à nu. 13 vſq; ad nu. 15. clauſa aſteris duobus in Bib. Septu. Interp. Romanæ editionis hũt hic ſumpta ex c. 37. Quæ hic dicuntur à num. 13. vſq; ad nu. 16. excluſiue correſpondẽt vulgatę editioni, & in his quę dicũtur ibid. & etiã in his quæ dici deberent ſupra nu. 4. & 5. eſt enim ſermo cõis de arca, & menſa, cum de annulis de vectib & deauratione fit mentio à Septu. Interp.

Chald. Paraph. Tranſl.

31 *Et fecit quinque vectes de lignis ſetim ad continendas tabulas vnius lateris tabernaculi.*

32 *Et quinque vectes fecit ad continendas tabulas alterius lateris tabernaculi: & quinque vectes fecit ad continendas tabulas partis poſterioris tabernaculi ad Occidentem.*

33 *Et fecit vectem medium, vt mitteretur per medias tabulas à ſummo vſque ad ſummum.*

34 *Tabulaſq; cooperuit auro, & annulos earum fecit ex auro, vt eſſent loca vectibus, vectes quoque cooperuit auro.*

35 *Fecitque velum de hyacintho, & purpura, & coccino, & byſſo retorta, opere artificis fecit illud cum figuris Cherubim.*

36 *Et fecit ei quattuor columnas de lignis ſetim, & cooperuit eas auro, & capita earum erant ex auro, & effudit eis quattuor baſes de argento.*

37 *Fecitque tentorium in oſtio tabernaculi de hyacintho, & purpura, & coccino, & byſſo retorta, opere polymitarij.*

38 *Et columnæ eius quinque cum capitibus ſuis, & cooperuit capita earum, & cælaturas earum auro, baſeſque earum fecit quinque ex ære.*

CAP. XXXVII.

1 *ET fecit Beſeleel arcam de lignis ſetim, duorum cubitorum, & dimidij erat longitudo eius, & latitudo eius cubiti, & dimidij, & altitudo cubiti, & dimidij: & cooperuit eam auro mundiſſimo intus, & foris.*

2 *Fecitque illi circulum aureum per circuitum.*

3 *Et effudit ei quattuor annulos aureos ſuper quattuor angulos eius: duo annuli in latere vno, & duo annuli in latere altero.*

4 *Et fecit vectes de lignis ſetim, & cooperuit eos auro.*

5 *Et induxit vectes per annulos, qui erant in lateribus arcæ.*

6 *Fecitque propitiatorium ex auro mundiſſimo, duorum cubitorum, & dimidij erat longitudo eius, & latitudo cubiti, & dimidij.*

7 *Fecitq; duos Cherubim, de auro ductili fecit eos ex duobus lateribus propitiatorij.*

8 *Cherub vnum in latere vno hinc, & Cherub alterum in latere altero illinc: ex propitiatorio fecit Cherubim ex duobus lateribus eius.*

9 *Et erant Cherubim extendentes alas ſuas ſurſum, tegentes alis ſuis ſuper propitiatorium, & facies vniuſcuiuſque eorum erat è regione alterius, contra propitiatorium erant facies Cherubim.*

10 *Fecitque menſam de lignis ſetim, duorum cubitorum longitudo eius, & cubiti vnius latitudo eius, & cubiti, & dimidij altitudo eius.*

11 *Et operuit eam auro mundiſſimo, fecitque ei circulum aureum per gyrum.*

12 *Et fecit ei coronam interraſilem altam pugillo per circuitum, & fecit circulum aureum ipſi coronæ interraſili per gyrum.*

13 *Et fudit ei quattuor annulos aureos, & poſuit annulos ſuper quattuor angulos eius, qui erant ad quattuor pedes eius.*

14 *Contra coronam interraſilem fuerunt annuli: vt per eos mitterentur vectes, vt portaretur menſa.*

15 *Fecitque vectes de lignis ſetim, & operuit eos auro, vt in eis portaretur menſa.*

16 *Et fecit vaſa quæ erant ſuper menſa, acetabula eius, & phialas, & thuribula, & cyathos, in quibus offerenda erant libamina, de auro mundiſſimo fecit ea.*

17 *Fecitque candelabrum de auro mundiſſimo, ductile fecit illud, haſtile, & calamum eius, ſcyphi eius, ſphærulæ, & lilia eius ex ipſo erant.*

Vulgat. Editio.

18 Sex in vtroque latere, tres calami ex parte vna, & tres ex altera:

19 Tres ſcyphi in nucis modum per calamos ſingulos, ſphærulæque ſimul, & lilia: & tres ſcyphi inſtar nucis in calamo altero, ſphærulæque ſimul, & lilia. Æquum erat opus ſex calamorum, qui procedebant de ſtipite candelabri.

20 In ipſo autē vecte erant quattuor ſcyphi in nucis modum, ſpherulæque per ſingulos ſimul, & lilia:

21 Et ſphærulæ ſub duobus calamis per loca tria, qui ſimul ſex fiunt calami procedentes de vecte vno.

22 Et ſphærulæ igitur, & calami ex ipſo erant, vniuerſa ductilia ex auro puriſſimo.

23 Fecit & lucernas ſeptem cum emunctoriis ſuis, & vaſa, vbi ea quæ emuncta ſunt, extinguantur, de auro mundiſſimo.

24 Talentum auri appendebat candelabrum cum omnibus vaſis ſuis.

25 Fecit & altare thymiamatis de lignis ſetim, per quadrum ſingulos habēs cubitos, & in altitudine duos: è cuius angulis procedebant cornua.

26 Veſtiuitque illud auro puriſſimo cum craticula, ac parietibus, & cornibus.

27 Fecitque ei coronam aureolam per gyrum, & duos annulos aureos ſub corona per ſingula latera, vt mittantur in eos vectes, & poſſit altare portari.

28 Ipſos autem vectes fecit de lignis ſetim, & operuit laminis aureis.

29 Compoſuit, & oleum ad ſanctificationis vnguentum, & thymiama de aromatibus mundiſſimis opere pigmentarij.

CAP. XXXVIII.

Par. 5.

1 FEcit, & altare holocauſti de lignis ſetim, quinque cubitorum per quadrum, & trium in altitudine:

2 Cuius cornua de angulis procedebant, operuitque illud laminis æneis.

3 Et in vſus eius parauit ex ære vaſa diuerſa, lebetes, forcipes, fuſcinulas, vncinos, & ignium receptacula.

4 Craticulamque eius in modum retis fecit æneā, & ſubter eam in altaris medio arulam,

5 Fuſis quattuor annulis per totidem retiaculi ſummitates, ad immittendos vectes ad portādum:

6 Quos & ipſos fecit de lignis ſetim, & operuit laminis æneis:

Sup. 28.

7 * Induxitque in circulos, qui in lateribus altaris eminebant. Ipſum autem altare non erat ſolidum, ſed cauum ex tabulis, & intus vacuum.

8 Fecit & labrum æneum cum baſi ſua de ſpeculis mulierum, quæ excubabant in oſtio tabernaculi.

9 Fecit & atrium, in cuius Auſtrali plaga erant tentoria de byſſo retorta, cubitorum centum.

10 Columnæ æneæ, & viginti cum baſibus ſuis, capita columnarum, & tota operis cælatura, argentea.

11 Æquè ad Septentrionalem plagam tentoria, columnæ, baſeſque, & capita columnarum eiuſdem menſuræ, & operis, ac metalli erant.

12 In ea vero plaga, quæ ad Occidentem reſpicit, fuerūt tentoria cubitorum quinquaginta, columnæ decem cum baſibus ſuis æneæ, & capita columnarum, & tota operis cælatura, argentea.

Porro

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et ſex calami egrediebantur è lateribus eius, tres calami candelabri ex latere ipſius vno, & tres calami candelabri ex latere eius altero:*

19 *Tres ſcyphi amygdalati in calamo vno, ſphærula, & flos: & tres ſcyphi amygdalati in calamo altero, ſphærula, & flos. Sic ſex calamis egredientibus è candelabro.*

20 *Et in candelabro quattuor ſcyphi amygdalati, ſphærula eius, & flores eius:*

21 *Et ſphærula ſub duobus calamis ex ipſo, & ſphærula ſub duobus calamis ex ipſo, & ſphærula ſub duobus calamis ex ipſo, ſex calamis egredientibus ex ipſo.*

22 *Et ſphærulæ eorum, & calami eorum ex ipſo fuerunt, totum erat ductile, vnum ex auro puro.*

23 *Et fecit lucernas eius ſeptem, & forcipes eius, & receptacula ipſius ex auro puro.*

24 *Talento auri puri fecit eas, & omnia vaſa eius.*

25 *Et fecit altare ſuffimenti è lignis ſittim, cubitus longitudo eius, & cubitus latitudo eius, quadrum, & duo cubiti altitudo eius: ex ipſo fuerunt cornua eius.*

26 *Et texit illud auro puro, tectum eius, & parietes eius in circuitu, & cornua eius.*

27 *Et fecit ei coronam auream in circuitu, & duos annulos aureos fecit ei infra coronam ipſius in duobus angulis eius, in duobus lateribus eius, locus vectibus ad portandum illud cum eis.*

28 *Et fecit vectes è lignis ſittim, & texit eos auro.*

29 *Et fecit oleum vnctionis, ſanctificationem, & ſuffimentum aromaticum purum opere vnguentarij.*

CAP. XXXVIII.

1 *ET fecit altare holocauſti è lignis ſittim, quinque cubitorum altitudo ipſius, & quinque cubitorum latitudo ipſius:*

2 *Et fecit cornua eius in quattuor angulis eius, ex ipſo erant cornua eius, & texit illud ære.*

3 *Et fecit omnia vaſa altaris, lebetes, & ſcopas, & crateras, & fuſcinulas, & receptacula, omnia vaſa eius fecit ærea.*

4 *Et fecit altari cribrum opere reticulato æneum ſubter ambitum eius infernè vſque ad medium eius.*

5 *Et fudit quattuor annulos in quattuor extremitatibus cribro æneo locus vectibus:*

6 *Et fecit vectes è lignis ſittim, & texit eos ære.*

7 *Et introduxit vectes in annulos in lateribus altaris ad portandum ipſum cum eis. Cum vacuo inter tabulas fecit illud.*

8 *Et fecit concham æneam, & baſim eius æneam ex ſpeculis conuenientium, quæ conueniebant ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.*

9 *Et fecit atrium ad plagam Auſtri ad meridiem, tentoria atrij ex byſſo retorta centum cubitorum.*

10 *Columnæ eorum viginti, & baſes eorum viginti ex ære, vncinos columnarum, & fila eas cingentia ex argento.*

11 *Et ad plagam Aquilonis centum cubitorum, columnæ eorum viginti, & baſes eorum viginti ex ære, vncini columnarum, & fila eas cingentia ex argento.*

12 *Et ad plagam Occidentis tentoria quinquaginta cubitorum columnæ eorum decem, & baſes eorum decem vncini columnarum, & fila eas cingentia ex argento.*

Et ad

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Tria ex hoc, & tria ex hoc exæquata inuicē.

Quæ numero 19. cōprehendūtur reſpondent his omnib. quæ in cæteris tranſlationibus comprehenduntur numero 20. 21. & 22.

Et lampades eorum quæ ſunt ſuper ſummitates in modū nucis ex eis, & enthemia ex eis, vt ſint lucernæ ſuper ea, & enthemium ſeptimum quod eſt ſuper ſummitatem lampadis ſuper verticem deſuper totum aureum.

Quæ deberēt correſpōdere his numeris ponūtur quidem in tranſlatione ex Septuaginta quæ habetur in Regia, ſed mihi deſūpta videntur ex cap. 30. in principio, ea autem hic nō ponimus, quia non habentur in Tranſlatione Septuaginta Romæ edita.

Et ſeptem lucernas ſuper illud aureas, & forcipes eius aureos & emunctoria eorum aurea.

Hæc habētur cap. 38. circa medium.

Et deaurauit vectes auro.

* Hæc in Bib. Sept. Interp. Romæ edita habētur c. 38. circa finem.

* Hic fecit oleum vnctionis Sanctum, & compoſitionem incenſi, purum opus vnguentarij.

CAP. XXXVIII.

Quæ hic ponuntur à nu. 1. vſque ad 6. & quæ habentur nu. 8. in Bibl. Sept. Interp Rom. edita habentur c. 37. parū poſt mediū.

HIc fecit altare æreum ex thuribulis æreis qui fuerunt viris illis qui mouerunt ſeditionem cum ſynagoga Core.

Hic fecit omnia vaſa altaris, & focum eius, & baſim, & phialas, & fuſcinulas æreas.

Hic fecit altari additamentū opus reticulatū ab imo foci ſub ipſo, vſque ad dimidium eius.

Et impoſuit ei quattuor annulos è quattuor partibus additamenti altaris, æreos capaces vectibus ad portandum in eis altare.

Reſpondentia his quæ in margine inferiori ponūtur in alijs trāſlationib. non habētur: in Bibl. aūt Sept. Rom. edita habentur hic.

Hic fecit labrum æreum & baſim eius æreā ex ſpeculis earum quæ ieiunauerunt apud portas tabernaculi in qua die fixit illud. *

Et fecerunt atrium, qua ad Africum, tentoria atrij de byſſo torta centum per centum.

Et columnæ eorum viginti, & baſes earum viginti, & anſulas fecit columnis argenteas ſuper columnas. Hic inargentauit eas.

Et latus quod eſt ad Aquilonem, centum per centum. Et latus quod ad auſtrum, centum per centum. Et columnæ eorum viginti, & baſes earum viginti.

Et latus quod eſt ad mare: aulæa quinquaginta cubitorum. Columnæ eorum decem, & baſes earum decem,

* Et fecit labrum, vt lauantur ex eo Moyſes & Aaron & filii eius manus ſuas, & pedes ingredientib. ipſis in tabernaculum teſtimonii, vel qū accedent ad altare ad miniſtrādum lauabūtur ex eo ſicut præcepit Dñs Moyſi.

Et

Chald. Paraph. Tranſl.

18 *Et ſex calami egrediebantur de lateribus eius, tres calami ex latere vno candelabri, & tres calami ex latere altero.*

19 *Tres ſcyphi figurati erant in calamo vno, ſpherula, & lilium, & tres ſcyphi figurati in calamo alio, ſpherula & lilium. Sic fecit in ſex calamis qui egrediebantur de candelabro.*

20 *Et in candelabro erant quattuor ſcyphi figurati, ſpherula eius & lilia.*

21 *Spherulaq́; ſub duobus calamis eius, & ſpherula ſub duobus calamis eius, & ſpherula ſub duobus calamis eius: ſic fecit in ſex calamis qui egrediebantur ex eo.*

22 *Spherulæ eius & calami eius ex ipſo erant, omnia ſimul ductilia ex auro mundiſſimo.*

23 *Fecitque ſeptem lucernas eius, & forcipes eius, & thuribula eius ex auro mundiſſimo.*

24 *Et talento auri mundiſſimi fecit illud & omnia vaſa eius.*

25 *Fecitq́; altare incenſi aromatum de lignis ſetim, longitudo eius erat cubiti vnius, & latitudo eius cubiti vnius, quadrangulum erat, & duorum cubitorum erat altitudo eius, ex ipſo fuerunt cornua eius.*

26 *Operuitque illud auro mundiſſimo, tectum eius, & parietes eius per gyrum & cornua eius.*

27 *Et fecit circulum aureum per circuitum, & duos annulos aureos fecit ei ſubter circulum eius in duobus angulis eius ſuper duo latera eius, vt per eos inducerentur vectes, vt portaretur in eis.*

28 *Fecitque vectes de lignis ſetim, & operuit eos auro.*

29 *Et fecit oleum Sanctæ vnctionis & thymiama aromatum mundiſſimum opere aromatarij.*

CAP. XXXVIII.

1 *FEcitq́; altare holocauſti de lignis ſetim, quinque cubitorū erat longitudo eius, & quinq; cubitorum latitudo eius, quadrangulū erat, & trium cubitorum altitudo eius.*

2 *Fecitque cornua eius ſuper quattuor angulos eius, ex ipſo erant cornua eius, & cooperuit illud ære.*

3 *Et fecit omnia vaſa altaris, lebetes, & batilla, & acetabula, & fuſcinulas, & thuribula, omnia vaſa eius fecit ex ære.*

4 *Fecitq́; ei craticulam opere retis ex ære ſub circulo eius deorſum vſque ad dimidium eius.*

5 *Et fudit ei quattuor annulos in quattuor angulis craticulæ æneæ, vt per eos inducerentur vectes.*

6 *Fecitque vectes de lignis ſetim & operuit eos ære.*

7 *Et induxit vectes per annulos in lateribus altaris, vt portaretur cum eis, concauum ex tabulis fecit illud.*

8 *Et fecit labrum ex ære & baſim eius ex ære de ſpeculis mulierum qui veniebant vt orarent in oſtio tabernaculi fœderis.*

9 *Fecitq́; atrium, in cuius auſtrali plaga erant cortinæ de byſſo retorta centum cubitorum.*

10 *Columnæ earum erant viginti & baſes earum viginti ex ære, capita columnarum & cælaturæ earum erant ex argento.*

11 *Et in plaga Septentrionali erant cortinæ centum cubitorum, columnæ earum viginti & baſes earum viginti ex ære, capita columnarum & cælaturæ erant de argento.*

12 *Et in plaga Occidentali fuerunt cortinæ quinquaginta cubitorum, columnæ earum decem & baſes earum decem, capita columnarum & cælaturæ earum ex argento.*

Et

Vulgat. Editio.

13 Porro contra orientem quinquaginta cubitorum parauit tentoria:

14 E quibus, quindecim cubitos columnarum triū, cum baſibus ſuis vnum tenebat latus.

15 Et in parte altera (quia inter vtraque introitum tabernaculi fecit) quindecim æque cubitorum erāt tentoria, columnæque tres, & baſes totidem.

16 Cuncta atrij tentoria byſſus retorta texuerat.

17 Baſes columnarum fuere æneæ, capita autem earum cunctis cœlaturis ſuis argentea: ſed & ipſas columnas atrij veſtiuit argento.

18 Et in introitu eius opere plumario fecit tentorium ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac byſſo retorta, quod habebat viginti cubitos in lōgitudine, altitudo vero quinque cubitorum erat iuxta menſuram, quam cuncta atrij tentoria habebant.

19 Columnæ autem in ingreſſu fuere quattuor cum baſibus æneis, capitaque earum & cœlaturæ argenteæ.

20 Paxillos quoque tabernaculi & atrij per gyrum fecit æneos.

21 Hæc ſunt inſtrumenta tabernaculi teſtimonij, quæ enumerata ſunt iuxta præceptum Moyſi in ceremoniis Leuitarum per manum Ithamar filij Aaron ſacerdotis:

22 Quæ Beſeleel filius Vri filij Hur de tribu Iuda, Domino per Moyſen iubente compleuerat,

23 Iuncto ſibi ſocio Ooliab filio Achiſamech de tribu Dan: qui & ipſe artifex lignorum egregius fuit, & polymitarius atque plumarius ex hyacintho, purpura, vermiculo, & byſſo.

24 Omne aurum quod expenſum eſt in opere Sanctuarij, & quod oblatum eſt in donariis, viginti nouem talentorum fuit, & ſeptingentorum triginta ſiclorum ad menſuram Sanctuarii.

25 Oblatum eſt autem ab his qui tranſierunt ad numerum à viginti annis & ſupra, de ſexcentis tribus millibus, & quingentis quinquaginta, armatorum.

26 Fuerunt præterea centum talenta argenti, è quibus conflatæ ſunt baſes Sanctuarij, & introitus vbi velum pendet.

27 Centum baſes factæ ſunt de talentis centum, ſingulis talentis per baſes ſingulas ſupputatis.

28 De mille autem ſeptingentis, & ſeptuaginta quinque fecit capita columnarum, quas & ipſas veſtiuit argento.

29 Aeris quoque oblata ſunt talenta ſeptuaginta, duo millia, & quadringenti ſupra ſicli,

30 Ex quibus fuſæ ſunt baſes in introitu tabernaculi teſtimonii, & altare æneum cum craticula ſua, omniaque vaſa quæ ad vſum eius pertinent,

31 Et baſes atrii tam in circuitu quam in ingreſſu eius, & paxilli tabernaculi atque atrii, per gyrum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et ad plagam orientis ad ortum quinquaginta cubitorum.*

14 *Tentoria quindecim cubitorum in latere columnæ eorum tres, & baſes eorum tres.*

15 *Et ad latus ſecundum hinc & inde ad portam atrij tentoria: quindecim cubitorum, columnæ eorum tres, & baſes eorum tres.*

16 *Omnia tentoria atrij in circuitu, ex byſſo retorta.*

17 *Et baſes columnarum ex ære, uncini columnarum & fila eas cingentia ex argento, & tecta fuerunt capita eorum argento, & ipſæ cinctæ argento, omnes columnæ atrij.*

18 *Et aulæum ad portam atrij opere phrygionis ex hyacintho, & purpura & cocco vermiculi, & byſſo retorta: & viginti cubitorum erat longitudo & altitudo eius, ſicut latitudo quinque cubitorum contra tentoria atrii.*

19 *Et columnæ eorum quattuor, & baſes earū quattuor ex ære, uncini earum ex argento: & tecta ſunt capita earum, & fila eas cingentia argento.*

20 *Et omnes claui tabernaculi, & atrii in circuitu erant ex ære.*

21 *Iſti ſunt numeri tabernaculi, tabernaculi teſtimonii, qui numerati ſunt ad iuſſum Moſeh, & miniſterium Leuitarum per manum Ithamar filii Aharon ſacerdotis.*

22 *Et Beſalel filius Vri filii Chur è tribu Iehudah fecit omnia quæ præcepit Dominus Moſeh.*

23 *Et cum eo Aholiab filius Achiſamach è tribu Dan fabricator, & opifex & Phrygio in hyacintho & purpura & cocco vermiculi, & byſſo.*

24 *Omne aurum factum ad opus in omni opere ſanctificationis, fuit aurum oblationis nouem & viginti talentorum, & ſeptingentorum, & triginta ſiclorum, ſecundum ſiclum ſanctificationis. Et argentum numeratorum ſynagogæ centum talenta, & mille, & ſeptingenti, & quinque & ſeptuaginta ſicli, ſecundum ſiclum ſanctificationis.*

25 *Semiſſis capiti dimidium ſicli. Secundum ſiclum ſanctificationis omni tranſeunti ad computa à filio viginti annorum, & ſupra, ſexcentis milibus, & tribus milibus, & quingentis, & quinquaginta.*

26 *Et fuerunt centum talenta argenti ad fundēdum baſes ſanctificationis, & baſes veli.*

27 *Centum baſes, centum talentis, talentum pro baſi.*

28 *Et ex mille, & ſeptingentis, & quinque, & ſeptuaginta fecit uncinos columnis, & texit capita ipſarum, & cinxit eas.*

29 *Et æs oblationis ſeptuaginta talenta, & duo milia & quadringenti ſicli.*

30 *Et fecit ex eis baſes oſtii tabernaculi eccleſiæ, & altare æreum, & cribrum æreum quod erat ei, & omnia vaſa altaris.*

31 *Et baſes atrii in circuitu, & baſes portæ atrii, & omnes palos tabernaculi, & omnes palos atrii in circuitu.*

CAP.

CAP.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

13 Et latus quod eſt ad Orientem, quinquaginta cubitorum tentoria:

14 Quindecim cubitorum, quod eſt à dorſo; & columnæ eorum tres, & baſes earum tres.

15 Et à dorſo ſecundo hinc, & hinc ſecundum portam atrij, aulæa quindecim cubitorum; columnæ eorum tres, & baſes earum tres.

16 Omnia aulæa tabernaculi, ex byſſo torta.

17 Et baſes columnarum eorum æreæ, & anſæ earum argenteæ, & capita earum inargentata argento; & columnæ inargentatæ argento, omnes columnæ atrij.

18 * Et velamen portæ atrij opus variatoris de hyacintho, & purpura, & cocco neto, & byſſo torta: viginti cubitorum longitudo, & altitudo, & latitudo quinque cubitorum, exæquatum tentorij atrij.

19 Et columnæ eorum quattuor, & baſes earum quattuor æreæ, & anſæ earum argenteæ, & capita earum inargentata argento.

20 * Et omnes pali atrij in circuitu ærei, & ipſi inargentati argento.

21 Et hæc eſt conſtructio tabernaculi teſtimonij, ſicut præceptum fuerat Moyſi miniſterium eſſe Leuitarum per Ithamar filium Aaron ſacerdotis.

22 Et Beſeleel filius Vrij de tribu Iuda fecit, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

23 Et Eliab filius Achiſamach de tribu Dan, qui architectonatus eſt textilia, & conſutilia, & diuerſi coloris texere de cocco, & byſſo.

24 * Omne aurum, quod elaboratum eſt ad opera ſecundum omnem operationem ſanctorum fuit anni eius quod primitiarum nouem, & viginti talenta, & ſeptingenti viginti ſicli iuxta ſiclum Sanctum, & argenti demptio à viſitatis viris ſynagogę vnum talenta, & mille ſeptingenti ſeptuaginta quinque ſicli: drachma vna capiti, dimidium ſicli iuxta ſiclum Sanctum.

25 Omnis tranſiens ad viſitationem à vigeſimo anno, & ſupra ad ſexaginta myrriadas, & ter mille quingenti & quinquaginta.

26 Et facta ſunt centum talenta argenti in conflationem centum capitellorum tabernaculi, & in capitella velaminis.

27 Centum capitella ad centum talenta, talentum capitello.

28 Et mille illos ſeptingentos ſeptuaginta quinque ſiclos fecit in anſulas columnis, & inaurauit capitella earum, & ornauit eas.

29 Et æs demptionis ſeptuaginta talenta, & mille quingenti ſicli.

30 Et fecerũt ex eo baſes oſtij tabernaculi teſtimonij * & additamentum aereum altaris, & omnia vaſa altaris & oĩa inſtrumenta tabernaculi teſtimonij.*

31 Et baſes atrij in circuitu, & baſes portæ atrij, & palos tabernaculi, & palos atrij in circuitu.*

Hæc verba q̃ infra notantur aſteriſco eadẽ vñt cũ illis, q̃ hĩc numer. 20. & in Bi. Sep. Romana hũt cap. 39. * Hæc fecit palos taberna culi & palos atrii æreos. * Quæ hic ponimus vſq; ad finem capitis ſunt ex principio ca. 39. Bib. Sept. Interpr. Romæ edit. ad mediũ vſque.

* Reliquum vero auri demptionis fecerũt ad miniſtrandum in eis corã Dño. Hæc verba huic textui cõnectenda vñt & in Bi. Septua. Romana habentur cap. 39.

Chald. Paraph. Tranſl.

13 *Et in plaga Orientali erat ſpacium quinquaginta cubitorum.*

14 *Quindecim cubitorum cortinæ erant in vno latere, columnæ earum tres, & baſes earum tres.*

15 *Et in latere ſecundo oſtij atrij hinc, & inde erant cortinæ quindecim cubitorum, columnæ earum tres, & baſes earum tres:*

16 *Omnes cortinæ atrij per circuitum erant de byſſo retorta.*

17 *Et baſes columnarum erant ex ære, capita columnarum & cælaturæ earum fuerunt de argento, & cooperuit argento capita earum: illæ quoque omnes columnæ atrij cælatæ erant argento.*

18 *Et tentorium oſtij atrij fecit opere polymitarij ex hyacintho & purpura, & coccino, & byſſo retorta: viginti cubitorum erat longitudo eius, & altitudo eius ſicut latitudo eius, quinque cubitorum erat, iuxta altitudinem cortinarum atrij.*

19 *Et columnæ eius quattuor & baſes earum quattuor ex ære, vncini earum erant ex argento, & operuit capita earum & cælaturas earum argento.*

20 *Omneſque paxilli tabernaculi & atrij per circuitum erant ex ære.*

21 *Hæ ſunt numerationes tabernaculi teſtimonij, quæ enumeratæ ſunt iuxta præceptum Moyſi per miniſterium Leuitarum per manum Ithamar filij Aaron ſacerdotis.*

22 *Beſeleel enim filius Vri filij Hur de tribu Iuda fecit omnia quæ præcepit Dominus ad Moyſen.*

23 *Et cum eo Ooliab filius Achiſamech de tribu Dan faber lignarius & artifex, & polymitarius in hyacintho, & purpura, & coccino, & byſſo.*

24 *Omne aurum quod factum eſt in omni opere ſanctuarij & quod oblatum eſt, fuit viginti & nouem talentorum, & ſeptingentorum, & triginta ſiclorum in pondere ſanctuarij. Argentum autem numeratorum congregationis fuit centum talentorum, & mille, & ſeptingentorum, & ſeptuaginta, & quinque ſiclorum pondere ſanctuarij. Vnum pondus oblatum eſt per ſingula capita, quod eſt dimidium ſicli in pondere ſanctuarij.*

25 *Quod oblatum eſt ab omnibus, qui tranſierunt ad numeros à viginti annis, & ſupra de ſexcentis, & tribus millibus, & quingentis & quinquaginta.*

26 *Fueruntque centum talenta argenti ex quo conflatæ ſunt baſes ſanctuarij, & baſes tentorij.*

27 *Centum talenta pro centum baſibus, talentum pro baſe.*

28 *De mille autem & ſeptingentis & ſeptuaginta, & quinque ſiclis fecit vncinos columnarum & operuit capita earum, & fecit cælaturas earum.*

29 *Æs quoque oblationis fuit ſeptuaginta talentorum, & duo millia & quadringentorum ſiclorum.*

30 *Ex quo fecit baſes oſtij tabernaculi fœderis, & altare æneum, & craticulam eius æneam, & omnia vaſa altaris.*

31 *Et baſes atrij per circuitum, & baſes oſtij atrij, & omnes paxillos tabernaculi, & omnes paxillos atrij per circuitum.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XXXIX.

.21. 1 DE hyacintho vero & purpura, vermiculo ac byſſo fecit veſtes, quibus indueretur Aaron quando miniſtrabat in ſanctis, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

2 Fecit igitur ſuperhumerale de auro, hyacintho, & purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta,

3 Opere polymitario, inciditque bracteas aureas, & extenuauit in fila, vt poſſent torqueri cum priorum colorum ſubtegmine,

4 Duaſque oras ſibi inuicem copulatas in vtroque latere ſummitatum,

5 Et Balteum ex iiſdem coloribus, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

6 Parauit & duos lapides onychinos, aſtrictos & incluſos auro, & ſculptos arte gemmaria, nominibus filiorum Iſrael:

7 Poſuitque eos in lateribus ſuperhumeralis in monimentum filiorum Iſrael, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

8 Fecit & rationale opere polymito iuxta opus ſuperhumeralis, ex auro, hyacintho, purpura, coccoque bis tincto, & byſſo retorta:

9 Quadrangulum duplex, menſuræ palmi.

10 Et poſuit in eo gemmarum ordines quattuor. In primo verſu erat ſardius, topazius, ſmaragdus.

11 In ſecundo, carbunculus, ſapphirus, & iaſpis.

12 In tertio, ligurius, achates, & amethyſtus.

13 In quarto, chryſolithus, onychinus, & beryllus, circundati & incluſi auro per ordines ſuos.

14 Ipſique lapides duodecim, ſculpti erant nominibus duodecim tribus Iſrael, ſinguli per nomina ſingulorum.

15 Fecerunt in rationali, & catenulas ſibi inuicem cohærentes, de auro puriſſimo:

16 Et duos vncinos, totidemque annulos aureos. Porro annulos poſuerunt in vtroque latere rationalis,

17 E quibus penderent duæ catenæ aureæ, quas inſeruerunt vncinis, qui in ſuperhumeralis angulis eminebant.

18 Hæc & ante & retro ita conueniebant ſibi, vt ſuperhumerale & rationale mutuo necterentur.

19 Stricta ad balteum & annulis fortius copulata, quos iungebat vitta hyacinthina, ne laxa fluerent, & à ſe inuicem mouerentur, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXXIX.

1 *ET ex hyacintho, & purpura, & cocco vermiculi fecerunt veſtes miniſterij ad miniſtrandum in ſanctificatione, & fecit veſtes ſanctas quæ erant Aharon, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

2 *Et fecit ſuperhumerale ex auro, hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta.*

3 *Et extenderunt brachteas aureas, & abſcidit fila ad faciendũ in medio hyacinthi, & in medio purpuræ, & in medio vermiculi cocci, & in medio byſſi opere phrygionico.*

4 *Oras fecerunt copulantes ſe in duabus extremitatibus.*

5 *Et baltheus cinguli eius qui erat ſuper illud, ex ipſo erat ſecundum opus eius ex auro, hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

6 *Et fecerunt lapides onychinos, circundatos palis aureis, cælatos cælaturis ſigilli cum nominibus filiorum Iſrael.*

7 *Et poſuit eos in oris ſuperhumeralis, lapides in memoriam filij Iſrael, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh:*

8 *Et fecit pectorale opere phrygionico: ſicut opus ſuperhumeralis ex auro hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta.*

9 *Quadrum fuit duplicatum fecerunt pectorale: palmus longitudo eius, & palmus latitudo eius, duplicatum.*

10 *Et repleuerunt in eo quattuor ordines lapidis. Ordo ſardius topazius, & ſmaragdus ordo vnus.*

11 *Et ordo ſecundus, carbunculus, ſaphirus, & iaſpis.*

12 *Et ordo tertius, ligurius achates, & amethiſtus.*

13 *Et ordo quartus, tharſis, onychinus & beryllus, circundati palis aureis in plenitudinibus ſuis.*

14 *Et lapides cum nominibus filiorum Iſrael erant duodecim cum nominibus eorum ſculpturis ſigilli, vnuſquiſque cum nomine ſuo ſecundum duodecim tribus.*

15 *Et fecerunt ſuper pectorale catenas terminationis opere plexili ex auro puro:*

16 *Et fecerunt duas occellaturas ex auro, & duos annulos aureos, & poſuerunt duos annulos in duabus extremitatibus pectoralis.*

17 *Et duas extremitates duorum funium poſuerunt in duabus occellaturis, & poſuerunt eas in oris ſuperhumeralis contra faciem eius.*

18 *Et fecerunt duos annulos aureos, & poſuerunt in duabus extremitatibus pectoralis in ora eius in latere ſuperhumeralis intrinſecus.*

19 *Et fecerunt duos annulos ex auro, & poſuerunt eos in duabus oris ſuperhumeralis inferne contra faciem eius contra coniunctionem eius ſupra baltheum. Et coniunxerunt pectorale ab annulis ipſius ad annulos ſuperhumeralis filo hyacinthino, vt eſſet ſuper baltheum ſuperhumeralis, & non ſepararetur pectorale à ſuperhumerali quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXXIX.

1 ET reliquam hyacinthum,& purpuram,& coc-
cum fecerunt ſtolas miniſtratorias Aaron ad
miniſtrandum in eis in Sancto. * Et fecit omnis
ſapiens in iis qui operabantur ſtolas Sanctorum,
quæ ſunt Aaron Sacerdoti ſicut præcepit Domi
nus Moyſi.
2 Et fecit ſuperhumerale ex auro, & hyacintho,
& purpura,& cocco neto,& byſſo torta.
3 Et ſectæ ſunt laminæ, auri capilli ; vt contexe-
rentur cum hyacintho, & purpura , & cum cocco
neto,& byſſo torta:opus textile fecerunt illud:
4 Superhumeralia continentia ex vtriſque parti-
bus,
5 Opus textile adinuicem complicata ad ſeipſum.
Ex eo fecerunt illud ſecundum ipſius facturam,ex
auro,& hyacintho , & purpura , & cocco neto , &
byſſo torta,ſicut præcepit Dominus Moyſi.
6 Et fecerunt vtroſque lapides ſmaragdi, conſtri-
ctos, & concluſos auro : ſculptos,& excuſos excu-
ſione ſigilli ex nominibus filiorum Iſrael.
7 Et impoſuit eos ſuper humeros ſuperhumera-
lis,lapides memorialis filiorum Iſrael,ſicut præce-
pit Dominus Moyſi.
8 Et fecerunt rationale , opus textile varietate.
iuxta opus ſuperhumeralis, ex auro,& hyacintho,
& purpura,& cocco neto, & byſſo torta.
9 Quadrangulum duplex fecerunt rationale : ſpi-
thami longitudo,& ſpithami latitudo duplex.
10 Et contexta eſt in eo textura lapidaria quattuor
ordinum. Ordo lapidum, ſardius , & topazius , &
ſmaragdus,ordo vnus:
11 Et ordo ſecundus,carbunculus , & ſaphirus , &
iaſpis:
12 Et ordo tertius,ligurius, & achates , & amethy-
ſtus:
13 Et ordo quartus , chryſolithus , & beryllus, &
onichinus,circumdati auro,& colligati auro.
14 Et lapides erant ex nominibus filiorum Iſrael
duodecim,ex nominibus eorum exculpta in ſigil-
lis vnuſquiſque ex ſuo ipſius nomine in duode-
cim tribus.
15 Et fecerunt ſuper rationale catenulas complica-
tas, opus complicationis ex auro puro.
16 Et fecerunt duas aſpidiſcas aureas , & duos an-
nulos aureos:& impoſuerunt duos annulos aureos
ad vtraque principia rationalis:
17 Et impoſuerunt complicationes ex auro in an-
nulos ſuper vtraſque partes rationalis , & in duas
commiſſuras duas complicationes,& impoſuerunt
in duas aſpidiſcas & impoſuerunt in duos hume-
ros ſuperhumeralis ex aduerſo ſecundum faciem.
18 Et fecerunt duos annulos aureos,& impoſuerunt
ad duas alas ſuper ſummitatem rationalis,& ad
ſummitatem dorſi ipſius ſuperhumeralis ab intus.
19 Et fecerunt duos annulos aureos , & impoſue-
runt ad vtroſque humeros ſuperhumeralis ab imo
eius ſecundum faciem ad commiſſuram deſuper
contexturæ ſuperhumeralis. Et conſtrinxit ratio-
nale ab annulis qui ſuper ipſum,ad annulos ſuper-
humeralis continentes ex hyacintho complicatos
ad contexturam ſuperhumeralis , vt non diffluat
rationale à ſuperhumerali : ſicut præcepit Domi
nus Moyſi.

* Quæ hic in principio huius capitis habentur aſteriſ clauſa, in Bib. Septua. Romana, habentur cap. 39. circa mediũ. Nos illa huc in principio capitis poſuimus, quia hic ſpectare videbantur, vt ex Regia apparet, & ex verbis quæ ſequũtur: quæ quidẽ vſq; ad numer. 31. ſumpta sũt ex cap. 36. Bibliæ Septuag. Romæ editæ.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAP. XXXIX.

1 *DE hyacintho autem & purpura & coccino.fecerunt*
veſtes miniſterij ad miniſtrandum in ſanctuario, fe-
ceruntque veſtes ſanctas Aaron , ſicut præcepit Dominus
Moyſi.
2 *Fecitq; ſuperhumerale ex auro & hyacintho,& purpu-*
ra,& coccino, & byſſo retorta.
3 *Extenderuntq; bracteas aureas , & inciderunt fila , vt*
facerent in medio hyacinthi , & in medio purpuræ , & in
medio coccini , & in medio byſſi opere artificis.
4 *Humerulos fecerunt ei coniunctos, in duobus lateribus*
eius iungebantur,
5 *Et baltheus ornamenti ſui qui erat iuxta illud ex ipſo*
erat iuxta opus eius ex auro, hyacintho , & purpura , &
byſſo retorta, ſicut præcepit Dominus Moyſi.
6 *Feceruntq; duos lapides onychinos incluſos in cælaturis*
aureis ſcriptos diſtinctè quaſi ſculpturæ annuli per nomi-
na filiorum Iſrael.
7 *Et poſuit eos in humerulis ſuperhumeralis in lapides*
memoriales filiis Iſrael, ſicut præceperat Dominus Moyſi.
8 *Fecitque rationale opere artificis iuxta opus ſuperhu-*
meralis ex auro, hyacintho,& purpura,& coccino & byſ-
ſo retorta.
9 *Quadratum erat,duplicatum fecerunt rationale. pal-*
mus vnus erat longitudo eius , & latitudo eius palmus v-
nus, duplicatum erat.
10 *Et impleuerunt in eo quattuor ordines lapidis precio-*
ſi. In primo ordine erat ſardius, topazius, & carbuncu-
lus.
11 *Et in ſecundo ordine ſmaragdus, ſaphirus,& iaſpis.*
12 *In tertio autem ordine ligurius, achates , & amethy-*
ſtus.
13 *In quarto autem ordine chryſolithus, & onychinus, &*
beryllus, incluſi ſtrictique auro fuerunt in impletionibus
ſuis.
14 *Ipſi autem lapides duodecim erant iuxta nomina filio-*
rum Iſrael, ſcripti ſcriptura diſtincta quaſi ſculptura an-
nuli ſinguli lapides per nomina ſingulorum per duodecim
tribus.
15 *Feceruntque in rationali catenulas ſibi inuicem cohæ-*
rentes opere fimbriæ ex auro mundiſſimo.
16 *Et fecerunt duos vncinos aureos , & duos annulos au-*
reos, & poſuerunt duos annulos in duobus lateribus ra-
tionalis.
17 *Poſueruntq; duas fimbrias aureas in duobus annulis*
qui erant in lateribus rationalis . Et duas fimbrias quæ
erant in duobus lateribus eius poſuerunt in duobus vnci-
nis, poſueruntq; eas in humerulis ſuperhumeralis contra
faciem eius.
18 *Feceruntque duos annulos aureos, & poſuerunt eos in*
duobus lateribus rationalis qui erant in ora eius quæ eſt è
regione ſuperhumeralis intrinſecus.
19 *Feceruntq; duos annulos ex auro, & poſuerunt eos in*
duobus humerulis ſuperhumeralis inferius contra faciem
eius è regione iuncturæ eius, ſupra baltheum ſuperhume-
ralis. Et coniunxerunt rationale ex annulis ſuis ad an-
nulos ſuperhumeralis vitta hyacinthina , vt eſſet ſuper
baltheum ſuperhumeralis , vt non recederet rationale à
ſuperhumerali, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

Vulgat. Editio.

20 Fecerunt quoque tunicam ſuperhumeralis totam hyacinthinam,

21 Et capitium in ſuperiori parte contra medium, oramque per gyrum capitij textilem:

22 Deorſum autem ad pedes mala punica ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac byſſo retorta:

23 Et tintinnabula de auro puriſſimo, quæ poſuerunt inter malogranata in extrema parte tunicæ per gyrum:

24 Tintinnabulum aũt aureum, & malum punicum, quibus ornatus incedebat Põtifex quãdo miniſterio fungebatur, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

25 Fecerunt & tunicas byſſinas opere textili Aaron & filijs eius:

26 Et mitras cum coronulis ſuis ex byſſo:

27 Fœminalia quoque linea, byſſina:

28 Cingulum vero de byſſo retorta, hyacintho, purpura, ac vermiculo bis tincto arte plumaria, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

29 Fecerunt & laminam ſacræ venerationis de auro puriſſimo, ſcripſeruntque in ea opere gemmario, Sanctum Domini:

30 Et ſtrinxerunt eam cum mitra vitta hyacinthina, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

31 Perfectum eſt igitur omne opus tabernaculi & tecti teſtimonij: feceruntque filij Iſrael cuncta quæ præceperat Dominus Moyſi.

32 Et obtulerunt tabernaculum & tectum & vniuerſam ſupellectilem, annulos, tabulas, vectes, columnas ac baſes,

33 Opertorium de pellibus arietum rubricatis, & aliud operimentum de ianthinis pellibus,

34 Velum: arcam, vectes, propitiatorium,

35 Menſam cum vaſis ſuis & propoſitionis panibus:

36 Candelabrum, lucernas, & vtenſilia earum cum oleo:

37 Altare aureum, & vnguentum, & thymiama ex aromatibus:

38 Et tentorium in introitu tabernaculi:

39 Altare æneum, retiaculum, vectes, & vaſa eius omnia: labrum cum baſi ſua: tentoria atrij, & columnas cum baſibus ſuis:

40 Tentorium in introitu atrij, funiculoſque illius & paxillos. Nihil ex vaſis defuit, quæ in miniſterium tabernaculi, & in tectum fœderis iuſſa ſunt fieri.

41 Veſtes quoque, quibus ſacerdotes vtuntur in Sanctuario, Aaron ſcilicet & filij eius,

42 Obtulerunt filij Iſrael, ſicut præceperat Dominus.

43 Quæ poſtquam Moyſes cuncta vidit completa, benedixit eis.

CAP. XL.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Menſe primo, prima die menſis, eriges tabernaculum teſtimonij,

3 Et pones in eo arcam, dimitteſque ante illam velum:

4 Et illata menſa, pones ſuper eam quæ rite præcepta ſunt. Candelabrum ſtabit cum lucernis ſuis,

5 Et altare aureum in quo adoletur incenſum, coram arca teſtimonij. Tentorium in introitu tabernaculi pones,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et fecit pallium ſuperhumeralis opere textoris totum hyacinthinum.

Et os tunicæ in medio eius, ſicut os loricæ, labrum ori eius in circuitu ne ſcinderetur.

Et fecerunt in fimbriis pallij malogranata ex hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci, & byſſo retorta.

Et fecerunt tintinabula ex auro puro, & poſuerunt tintinabula in medio malogranatorum in fimbriis pallij in circuitu in medio malogranatorum.

Tintinabulum, & malogranatum, tintinabulum, & malogranatum in fimbriis pallij in circuitu, ad miniſtrandum quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.

Et fecerunt tunicas ex byſſo opere textorio Aharon, & filijs eius.

Et mitram ex byſſo, & pileos galerorum ex byſſo:

Et fœminalia linea ex byſſo retorta.

Et baliheum ex byſſo retorta, & hyacintho, & purpura, & vermiculo cocci opere phrygionis, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.

Et fecerunt laminam coronæ ſanctificationis ex auro mundo. & ſcripſerunt in ea ſcripturam cælaturarum annuli: Sanctificatio, Domino.

Et poſuerunt ſuper eam filum hyacinthinum ad dandum ſuper tiaram ſuperne, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.

Et conſummauit omne opus tabernaculi eccleſiæ: & fecerunt filij Iſrael. ſecundum omnia quæ præcepit Dominus Moſeh, ſic fecerunt,

Et attulerunt tabernaculum ad Moſeh, tabernaculum, & omnia vaſa eius, circulos eius, tabulas eius, vectes eius, & columnas eius, & baſes eius.

Et opertorium pellium arietum rubricatarum, & opertorium pellium taxorum,

Et velum tentorij: & arcam teſtimonij, & vectes eius, & propitiatorium,

Et omnia vaſa eius, & panem facierum.

Et candelabrum mundum, lucernas eius, lucernas ordinis, & omnia vaſa eius, & oleum luminaris:

Et altare aureum, & oleum vnctionis, & ſuffimentum aromaticum:

Et aulæum pro oſtio tabernaculi:

Altare æreum, & cribrum æreum quod erat illi, & vectes eius, & omnia vaſa eius: & concham & baſim eius. Tentoria atrij, & columnas eius, & baſes eius,

Et aulæum pro porta atrij, & funes eius, & palos eius. Et omnia vaſa miniſterij tabernaculi in tabernaculo eccleſiæ.

Veſtes miniſterij ad miniſtrandum in Sanctificatione: veſtes ſanctas Aharon ſacerdoti, & veſtes filiorum eius ad miniſtrandum.

Secundum omnia quæ præcepit Dominus Moſeh, ſic fecerunt filij Iſrael, omne opus.

Et vidit Moſeh omne opus, & ecce fecerunt illud, quemadmodum præcepit Dominus, ſic fecerunt, & benedixit eis Moſeh

CAP. XL.

ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:

In die menſis primi, in vna menſis, erigere facies tabernaculum, tabernaculum eccleſiæ.

Et pones ibi arcam teſtimonij, & teges arcam:

Et introduces menſam, & ordinabis ordinationem eius. Et introduces candelabrum, & accendes lucernas eius.

Et pones altare aureum ad ſuffimentum coram arca teſtimonij. Et pones aulæum ad oſtium tabernaculi.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

20 Et fecerunt ſubuculam ſub ſuperhumerali, opus textile totum hyacinthinum,

21 Periſtomium autem ſubuculæ in medio per textum complicatum, oram habens in circuitu, periſtomium indiſſolubile.

22 Et fecerunt ſuper marginem ſubuculæ ab imo, quaſi florentis mali punici corymbos ex hyacintho, & purpura, & cocco neto, & byſſo torta.

23 Et fecerunt tintinabula áurea, & impoſuerunt tintinabula ad marginem ſubuculæ in circuitu inter mala punica;

24 Tintinabulumaureum, & malum punicum ſuper marginem ſubuculę in circuitu ad miniſtrandum, ſicut conſtituit Dominus Moyſi.

25 Et fecerunt tunicas byſſinas, opus textile, Aaron & filijs eius,

26 Et cydaras ex byſſo, & mitram ex byſſo,

27 Et fœminalia ex byſſo torta,

28 Et zonas eorum ex byſſo, & hyacintho, & purpura, & cocco neto, opus variatoris, quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.

29 Et fecerunt laminam auream, ſeparationem ſanctitatis auri, puri, & ſcripſit ſuper eam litteras figuratas ſigillo, Sanctificationem Domino.

30 Et impoſuerunt ſuper marginem hyacinthinum, vt ſupercaderet ſuper mitra deſuper, quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.

31 * Quæcumque præcepit Dominus Moyſi, ſic fecerunt filij Iſrael omnem apparatũ: & fecerunt filij Iſrael ſicut præcepit Dominus Moyſi ita fecerunt.

* Hæc deſupra ſunt partim circa mediũ, & partim circa finẽ c. 39. Bibl. Septu. Interp. Rom. edit.

32 Et attulerunt ſtolas ad Moyſen, & Tabernaculum, & vaſa eius, baſes, & vectes eius, & columnas, & arcam teſtamenti, & vectes eius.

33 Et opercula pelles arietum rubricatas, & operimenta hyacinthina, & cæterorum ſuperoperimenta.

34

35 Et menſam propoſitionis & omnia vaſa eius, & panes ipſos propoſitos.

36 Et candelabrum purum, & lucernas eius, lucernas incenſionis, & oleum luminis.

37 Et altare, & omnia vaſa eius, & oleum vnctionis, & incenſum compoſitionis.

38

39

Omnia quæ adducta ſunt à nu. 31. vſq; ad h. huius c. habẽtur in Bibl. Septu. Interp. Rom. c. iſto 39. ſed mirum eſt quã diuerſo ordine à noſtra vulgata hæc eadẽ ibidẽ numerentur, nos autem diſpoſitionem vulgatæ ſequuti illa ordinauimus vt conſpicis.

40 Et tẽtoria atrij, & columnas, & velamen oſtij tabernaculi, & portæ atrij & omnia vaſa Tabernaculi, & omnia inſtrumenta eius. Et palos & omnia inſtrumenta quæ ad opera tabernaculi teſtimonij.

41 Et ſtolas Sancti quæ ſunt Aaron, & ſtolas filiorum eius ad Sacerdotium.

42 Et fecerant ea quemadmodum præceperat Dominus Moyſi ſic fecerant ea.

43 Et vidit Moyſes omnia opera. Et benedixit eos Moyſes.

C A P. X L.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 In die vna menſis primi, in neomenia ſtatues tabernaculum teſtimonij:

3 Et pones arcam teſtimonij, & teges arcam velamine:

4 Et inferes menſã, & propones propoſitionẽ eius. Et inferes candelabrum, & impones lucernas eius.

5 Et pones altare aureum, ad incenſandum coram arca. Et impones operimentum velaminis ſuper oſtium tabernaculi teſtimonij.

Chald. Paraph. Tranſl.

20 *Feceruntq́; pallium ſuperhumeralis opere textoris totum hyacinthinum.*

21 *Et os pallii in medio eius, ſicut os loricæ: ora erat per circuitum oris eius, vt non rumperetur.*

22 *Feceruntq́; in inferiori parte pallij malogranata ex hyacintho, & purpura, & coccino retorto.*

23 *Feceruntq́; tintinabula de auro mundiſſimo, & poſuerunt tintinabula in medio malorum granatorum in inferiori parte pallij per circuitũ in medio malorũ granatorũ.*

24 *Tintinabulum, & malumgranatum, tintinabulum & malumgranatum, in inferiori parte pallij, per circuitum, ad miniſtrandum, ſicut praceperat Dominus Moyſi.*

25 *Feceruntq́; tunicam ex byſſo opere textoris Aaron & filijs eius.*

26 *Et tiaram ex byſſo & pileos in decorem ex byſſo.*

27 *Et fœmoralia ex byſſo retorta.*

28 *Baltheum quoque ex byſſo retorta, & hyacintho, & purpura, & coccino, opere polymitarii, ſicut praceperat Dominus Moyſi.*

29 *Et fecerunt laminam coronam ſanctitatis ex auro mundiſſimo, & ſcripſerunt ſuper eam ſcriptura diſtincta, Sanctum Domino.*

30 *Et poſuerunt in ea vittam hyacinthinam, vt poneretur ſuper mitram, ſicut praceperat Dominus Moyſi.*

31 *Perfectumq́; eſt omne opus tabernaculi fœderis, feceruntq́; filij Iſrael iuxta omnia que praceperat Dominus Moyſi, ita fecerunt.*

32 *Adduxeruntq́; tabernaculum ad Moyſen & omnia vaſa eiuſdem tabernaculi, fibulas eius, tabulas eius, vectes eius, & columnas eius, & baſes eius.*

33 *Et opertorium de pellibus arietum rubricatis, & opertorium de pellibus hyacinthinis,*

34 *Velum quoque quod extenditur: Arcam teſtimonij, & vectes eius, & propitiatorium.*

35 *Menſam & omnia vaſa eius, & panem propoſitionis.*

36 *Candelabrum mundiſſimum, & lucernas que ordinantur & omnia vaſa eius, & oleum ad illuminandum.*

37 *Altare aureum & oleum vnctionis, thymiama aromatum.*

38 *Tentoriumq́; quod erat in oſtio tabernaculi.*

39 *Altare aneum, & retiaculum eius aneum, vectes eius & omnia vaſa eius: labrum & baſim eius.*

40 *Cortinas atrij cum columnis ſuis & cum baſibus ſuis. velum quoque ad oſtium atrij. funiculos eius, & paxillos eius. Et omnia vaſa miniſterij tabernaculi fœderis.*

41 *Veſtes quoque miniſterij ad miniſtrandum in Sanctuario, veſtes ſanctas Aaron ſacerdotis & veſtes filiorum eius vt miniſtrent.*

42 *Iuxta omnia que præcepit Dominus Moyſi, ita fecerunt filij Iſrael omne opus.*

43 *Viditq́; Moyſes omne opus, & ecce fecerunt illud, ſicut praceperat Dominus ita fecerunt, benedixitq́; eis Moyſes.*

C A P. X L.

1 *LOcutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *In menſe primo, prima die menſis eriges tabernaculum fœderis.*

3 *Et pones ibi arcam teſtimonij, & cooperies ſuper arcam velamine.*

4 *Et inferes menſam, & ordinabis ordinem eius. Et inferes candelabrum, & incendes lucernas eius.*

5 *Ponesq́; altare aureum, in quo adoletur thymiama aromatum coram arca teſtimonij. Ponesq́; velum in oſtio tabernaculi.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et ante illud altare holocauſti:	6	*Et pones altare holocauſti coram oſtio tabernaculi, tabernaculi eccleſia,*
Labrum inter altare & tabernaculum, quod implebis aqua.	7	*Et pones concham inter tabernaculum eccleſia, & inter altare, & pones ibi aquam.*
Circumdabis atrium tentoriis, & ingreſſum eius.	8	*Et pones atrium in circuitu, & pones aulæum ad portam atrii.*
Et aſſumpto vnctionis oleo vnges tabernaculum cum vaſis ſuis, vt ſanctificentur:	9	*Et accipies oleum vnctionis, & vnges tabernaculum & omnia quæ ſunt in eo, & ſanctificabis illud, & omnia vaſa eius, & erit ſanctificatio.*
Altare holocauſti & omnia vaſa eius:	10	*Et vnges altare holocauſti & omnia vaſa eius. & ſanctificabis altare; & erit altare ſanctificatio ſanctificationum.*
Labrum cum baſi ſua: omnia vnctionis oleo conſecrabis, vt ſint Sancta Sanctorum.	11	*Et vnges concham, & baſim eius, & ſanctificabis illam.*
Applicabiſque Aaron, & filios eius ad fores tabernaculi teſtimonij, & lotos aqua	12	*Et appropinquare facies Aharon, & filios eius ad oſtium tabernaculi eccleſia, & lauabis eos aqua.*
Indues ſanctis veſtibus, vt miniſtrent mihi, & vnctio eorum in ſacerdotium ſempiternum proficiat.	13	*Et induere facies Aharon veſtes ſanctificationis, & vnges eum, & ſanctificabis eum, & miniſtrabit mihi. Et filios eius appropinquare facies, & induere facies eos tunicis. Et vnges eos quemadmodum vnxiſti patrem eorum, & miniſtrabunt mihi, & erit, vt ſit eis vnctio eorum in ſacerdotium perpetuum in generationes eorum.*
Fecitque Moyſes omnia quæ præceperat Dominus.	14	*Et fecit Moſeh. Secundum omnia quæ præcepit Dominus ei, ſic fecit.*
Igitur menſe primo anni ſecundi, prima die menſis collocatum eſt tabernaculum.	15	*Et fuit in menſe primo, in anno ſecundo, in vno menſis, erectum eſt tabernaculum.*
*Nu. 7. 7. * Erexitque Moyſes illud, & poſuit tabulas ac baſes & vectes, ſtatuitque columnas,	16	*Et erexit Moſeh tabernaculum, & poſuit baſes eius, & ponere fecit tabulas eius, & poſuit vectes eius, & erigi fecit columnas eius.*
Et expandit tectum ſuper tabernaculum, impoſito deſuper operimento, ſicut Dominus imperauerat.	17	*Et extendit tentorium ſuper tabernaculum, & poſuit operimentum tecti ſuper illud ſuperne, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & teſtimonium in arca, ſubditis infra vectibus, & oraculum deſuper.	18	*Et tulit, & poſuit teſtimonium in arca, & poſuit vectes ſuper arcam, & poſuit propitiatorium ſuper arcam ſuperne.*
Cumque intuliſſet arcam in tabernaculum, appendit ante eam velum vt expleret Domini iuſſionem.	19	*Et introduxit arcam in tabernaculum, & poſuit velum tentorij, & texit arcam teſtimonii, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & menſam in tabernaculo teſtimonij ad plagam Septentrionalem extra velum,	20	*Et poſuit menſam in tabernaculo eccleſia ad latus tabernaculi ad Aquilonem extra velum.*
Ordinatis coram propoſitionis panibus, ſicut præceperat Dominus Moyſi.	21	*Et ordinauit ſuper eam ordinationem panis coram Domino, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & candelabrum in tabernaculo teſtimonij è regione menſæ in parte Auſtrali,	22	*Et poni fecit candelabrum in tabernaculo eccleſiæ contra menſam in latere tabernaculi ad Meridiem.*
Locatis per ordinem lucernis, iuxta præceptum Domini.	23	*Et accendit lucernas coram Domino, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & altare aureum ſub tecto teſtimonij contra velum,	24	*Et poſuit altare aureum in tabernaculo eccleſiæ coram velo.*
Et adoleuit ſuper eo incenſum aromatum, ſicut iuſſerat Dominus Moyſi.	25	*Et ſuffire fecit ſuper illo ſuffimentum aromaticum, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Poſuit & tentorium in introitu tabernaculi teſtimonij,	26	*Et poſuit aulæum ad oſtium tabernaculi.*
Et altare holocauſti in veſtibulo teſtimonij, offerens in eo holocauſtum, & ſacrificia, vt Dominus imperauerat.	27	*Et altare holocauſti poſuit ad oſtium tabernaculi, tabernaculi eccleſia: & obtulit ſuper illo holocauſtum, & ſacrificium, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Labrum quoque ſtatuit inter tabernaculum teſtimonij & altare, implens illud aqua.	28	*Et poſuit concham inter tabernaculum eccleſia, & altare; & poſuit ibi aquam ad lauandum.*
Lauaueruntque Moyſes & Aaron, ac filii eius manus ſuas & pedes,	29	*Et lauabunt ex ea Moſeh, Aharon, & filii eius manus ſuas, & pedes ſuos.*
Cum ingrederentur tectum fœderis, & accederent ad altare, ſicut præceperat Dominus Moyſi.	30	*Quando ingredientur in tabernaculum eccleſia, & quando appropinquabunt ad altare lauabunt, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
Erexit & atrium per gyrum tabernaculi & altaris, ducto in introitu eius tentorio. Poſtquam omnia perfecta ſunt,	31	*Et erexit atrium in circuitu tabernaculi, & altaris, & poſuit aulæum ad portam atrii, & conſummauit Moſeh opus.*

Tranſl. ex Septuag.

6 Et altare holocauſtomatum pones apud ianuas tabernaculi teſtimonij.

8 Et circumpones tabernaculum, & omnia eius ſanctificabis in circuitu.

9 Et ſumes oleum vnctionis, & vnges tabernaculum, & omnia, quæ in eo, & ſanctificabis illud, & omnia vaſa eius, & erunt ſancta.

10 Et vnges altare holocauſtomatum, & omnia vaſa eius. Et ſanctificabis altare, & erit altare Sanctum Sanctorum.

12 Et adduces Aaron, & filios eius ad ianuas tabernaculi teſtimonij, & lauabis eos aqua.

13 Et indues Aaron ſtolas ſanctas, & vnges eum, & ſanctificabis eum, & ſacerdotio fungetur mihi. Et filios eius adduces, & indues eos tunicas. Et linies eos, quemadmodum liniuiſti patrem eorum, & ſacerdotio fungétur mihi, & erit, vt ſit ipſis chriſma ſacerdotij in ſæculum in progenies eorum.

14 Et fecit Moyſes omnia, quæ præcepit ei Dominus, ita fecit.

15 Et factum eſt in menſe primo, anno ſecundo, egredientibus ipſis de Ægypto in neomenia, conſtitutum eſt tabernaculum.

16 Et ſtatuit Moyſes tabernaculum, & impoſuit capitella, & iniecit vectes, & ſtatuit columnas,

17 Et extendit aulæa ſuper tabernaculum, & impoſuit cooperimentum tabernaculi ſuper illud deſuper, ſicut præcepit Dominus Moyſi,

18 Et ſumens teſtimonia iniecit in arcam, & ſuppoſuit vectes ſub arca:

19 Et intulit arcam in tabernaculum. Et impoſuit cooperimentum velaminis, & texit arcã teſtimonij, quemadmodum præceperat Dominus Moyſi.

20 Et impoſuit menſam in tabernaculo, qua ad Aquilonem, extra velamen tabernaculi.

21 Et appoſuit in ea panes propoſitionis ante Dominum, quemadmodum præceperat Dominus Moyſi.

22 Et poſuit candelabrum in tabernaculo teſtimonij ad latus tabernaculi, quod ad Auſtrum.

23 Et impoſuit lucernas eius ante Dominum, quẽadmodum præceperat Dominus Moyſi.

24 Et poſuit altare aureum in tabernaculo teſtimonij è regione velaminis;

25 Et ſuper illud incenſauit incenſum cõpoſitionis, quemadmodum præceperat Dominus Moyſi.

27 Et altare holocauſtorum poſuit apud ianuas tabernaculi.

31 Et ſtatuit atrium in circuitu tabernaculi, & altaris. Et conſummauit Moyſes omnia opera.

Quæ ſupra c. 38 nu. 8 ad marginẽ poſita ſunt; videntur correſpõdere his quæ hic ponuntur nu. 28. 29. & 30 ſi tamẽ recte legatur textus Septua. Interp. Romanæ edi. ad fin. c. 38 vbi illa habẽtur: ibi ſermo eſt de operibus fabricatis ab ipſo Beſeleel: hic autem de ſituatione eorũdem operũ per manum ipſius Moyſis prout iuſſerat illi Dominus.

Chald. Paraph. Tranſl.

6 *Et pones altare holocauſti ante oſtium tabernaculi fœderis,*

7 *Et pones labrum inter tabernaculum fœderis & altare, & pones ibi aquam.*

8 *Ponesq́; atrium per circuitum, & pones tentorium oſtij atrij.*

9 *Tollesq́; oleum vnctionis, & vnges tabernaculum & omnia quæ in eo ſunt, & ſanctificabis illud & omnia vaſa eius, & erit ſanctum.*

10 *Et vnges altare holocauſti & omnia vaſa eius, ſanctificabisq́; altare, & erit altare Sanctum Sanctorum.*

11 *Et vnges labrum & baſim eius, & ſanctificabis illud.*

12 *Applicabisq́; Aaron & filios eius ad oſtium tabernaculi fœderis, & lauabis eos aquis.*

13 *Et indues Aaron veſtibus ſanctis, & vnges eum, ſanctificabisq́; illum vt miniſtret coram me. Filios quoque eius applicabis & indues eos tunicis. Et vnges eos ſicut vnxiſti patrem eorum, & miniſtrabunt coram me, & vt ſit eis vnctio ſua in ſacerdotium ſempiternum in generationibus ſuis.*

14 *Fecitq́; Moyſes iuxta omnia quæ præceperat ei Dominus, ita fecit.*

15 *Factumq́; eſt in menſe primo in anno ſecundo prima die menſis, erectum eſt tabernaculum.*

16 *Erexitq́; Moyſes tabernaculum, & poſuit baſes eius, & impoſuit tabulas eius, & poſuit vectes eius, & erexit columnas eius:*

17 *Et expandit tentorium ſuper tabernaculum, & poſuit coopertorium tabernaculi ſuper illud deſuper, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

18 *Tulitq́; & poſuit teſtimonium in arca, & poſuit in arca vectes, & poſuit propitiatorium ſuper arcam deſuper.*

19 *Et intulit arcam in tabernaculum, & poſuit velum extentum, vt protegeret ſuper arcam teſtimonij ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

20 *Poſuitq́; menſam in tabernaculo fœderis in latere tabernaculi ad Aquilonem extra velum.*

21 *Et ordinauit ſuper ea ordines panum coram Domino, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

22 *Poſuitq́; candelabrum in tabernaculo fœderis è regione menſæ, in latere Auſtrali tabernaculi.*

23 *Et incendit lucernas coram Domino, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

24 *Et poſuit altare aureum in tabernaculo fœderis coram velo.*

25 *Et adoleuit ſuper eo incenſum aromatum, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

26 *Et poſuit tentorium in oſtio tabernaculi.*

27 *Et altare holocauſti poſuit in oſtio tabernaculi fœderis, & obtulit ſuper eo holocauſtum & munus, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

28 *Poſuitq́; labrum inter tabernaculum fœderis, & inter altare, & poſuit ibi aquam ad lauandum.*

29 *Laueruntq́; ex eo Moyſes & Aaron, & filij eius manus ſuas & pedes ſuos, cum ingrederentur tabernaculum fœderis.*

30 *Et cum accederent ad altare lauabantur, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

31 *Erexitque atrium per circuitum tabernaculi & altaris, & poſuit velum in oſtio atrij. Et perfecit Moyſes omne opus.*

Tranſl. ex Septuag.

32 Et operuit nubes tabernaculũ teſtimonij: & glo-
ria Domini impletum eſt tabernaculum.
33 Et non potuit Moyſes ingredi in tabernaculum
teſtimonij, quia obumbrabat ſuper ipſum nubes,
& gloria Domini impletum erat tabernaculum.
34 Quando autem aſcendebat nubes ſà tabernaculo;
diſiungebant filij Iſrael cum ſarcinis ſuis.
35 Si autem non aſcẽdebat nubes; non diſiungebãt
vſque ad diem, qua aſcendebat nubes.
36 Nubes enim erat ſuper tabernaculum die, & ignis
erat ſuper ipſum nocte coram omni Iſrael in om-
nibus diſiunctionibus eorum.

Chald. Paraph. Tranſl.

32 *Et operuit nubes tabernaculum fœderis, & gloria Do-
mini impleuit tabernaculum.*
33 *Et non poterat Moyſes ingredi tabernaculum fœderis,
eo quod manebat ſuper illud nubes, & gloria Domini im-
pleuerat tabernaculum.*
34 *Et cum eleuabatur nubes deſuper tabernaculum, proſi-
ciſcebantur filij Iſrael per omnes manſiones ſuas.*
35 *Et ſi non eleuabatur nubes; non proficiſcebantur vſque
in diem qua eleuabatur.*
36 *Nubes enim Domini erat ſuper tabernaculum per diem,
et ignis erat in eo per noctem in oculis omnis domus Iſrael
in omnibus manſionibus ſuis.*

FINIS LIBRI EXODI.

LIBRI LEVITICI.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

1 VOcauit autem Moyſen, & locutus eſt ei
Dominus de tabernaculo teſtimonij, di-
cens:
2 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Homo, qui
obtulerit ex vobis hoſtiam Domino de pecoribus,
id eſt, de bobus & ouibus offerens victimas,
3 * Si holocauſtum fuerit eius oblatio, ac de ar-
mento; maſculum immaculatum offeret ad oſtiũ
tabernaculi teſtimonij, ad placandum ſibi Domi-
num:
4 Ponetque manum ſuper caput hoſtiæ, & accepta-
bilis erit, atque in expiationem eius proficiens.
5 Immolabitque vitulum coram Domino, & offe-
rent filij Aaron ſacerdotes ſanguinem eius, fun-
dentes per altaris circuitum, quod eſt ante oſtium
tabernaculi.
6 Detractaque pelle hoſtiæ, artus in fruſta conci-
dent,
7 Et ſubiicient in altari ignem, ſtrue lignorum
antè compoſita:
8 Et membra quæ ſunt cæſa, deſuper ordinantes;
caput videlicet, & cuncta quæ adhærent iecori,
9 Inteſtinis & pedibus lotis aqua: adolebitque ea
ſacerdos ſuper altare in holocauſtum & ſuauem o-
dorem Domino
10 Quod ſi de pecoribus oblatio eſt, de ouibus ſiue
de capris holocauſtum, maſculum abſque macula
offeret:
11 Immolabitq; ad latus altaris, quod reſpicit ad A-
quilonem, coram Domino: ſanguinem vero illius
fundent ſuper altare filij Aaron per circuitum:
12 Diuidentq; membra, caput, & omnia quæ adhę-
rent iecori: & ponent ſuper ligna, quibus ſubii-
ciendus eſt ignis:
13 Inteſtina vero & pedes lauabunt aqua. Et oblata
omnia adolebit ſacerdos ſuper altare in holocau-
ſtum & odorem ſuauiſſimum Domino.
14 Si autem de auibus, holocauſti oblatio fuerit Do-
mino, de turturibus, aut pullis columbæ,
15 Offeret eam ſacerdos ad altare: & retorto ad
collum capite, ac rupto vulneris loco, decurrere
faciet ſanguinem ſuper crepidinem altaris:
16 Veſiculam vero gutturis, & plumas proiiciet pro-
pe altare ad Orientalem plagam, in loco in quo ci-
neres effundi ſolent:
17 Confringetq; aſcellas eius, & non ſecabit, neque
ferro diuidet eam, & adolebit ſuper altare, lignis
igne ſuppoſito. Holocauſtum eſt & oblatio ſuauiſ-
ſimi odoris Domino.

* Exo. 29.10.

CAP. II.

1 ANima cum obtulerit oblationem ſacrificij
Domino: ſimila erit eius oblatio; fundetq;
ſuper eam oleum, & thus,

LIBRI VAICRA.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

1 *ET vocauit Moſch, & locutus eſt Dominus ad eum
è tabernaculo eccleſiæ, dicendo:*
2 *Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Homo cum ob-
tulerit ex vobis oblationem Domino de animalibus de bo-
bus, & de pecudibus offeretis oblationem veſtram.*
3 *Si holocauſtum eſt oblatio eius, de bobus maſculum im-
maculatum offeret ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, offeret
eum ſecundum voluntatem ſuam in conſpectu Domini.*
4 *Et coniunget manum ſuam ſuper caput holocauſti, &
placebit ei ad expiandum ipſum.*
5 *Et mactabit filium bouis in conſpectu Domini, & offe-
rent filij Aharon ſacerdotes ſanguinem, & ſpargent ſan-
guinem ſuper altare in circuitu quod eſt ad oſtium taber-
naculi eccleſiæ.*
6 *Et excoriabit holocauſtum, & concidet illud in fruſta
eius.*
7 *Et ponent filij Aharon ſacerdotes ignem ſuper altare,
& ordinabunt ligna ſuper ignem.*
8 *Et ordinabunt filij Aharon ſacerdotes fruſta, caput, &
reticulum ſuper ligna quæ ſunt ſuper ignem, qui eſt
ſuper altare.*
9 *Et inteſtinum eius, & crura eius lauabit aqua: & ſuf-
fire faciet ſacerdos omnia ſuper altare: holocauſtum eſt,
oblatio in odorem quietis Domino.*
10 *Et ſi de pecoribus eſt oblatio eius de ouibus, vel de capris
in holocauſtum maſculum immaculatum offeret.*
11 *Et mactabit eum ad latus altaris ad Aquilonem in
conſpectu Domini: et ſpargent filij Aharon ſacerdotes ſan-
guinem eius ſuper altare in circuitu:*
12 *Et concidet eum in fruſta ipſius, & caput eius & reti-
culum eius: & ordinabit ſacerdos ea ſuper ligna quæ ſunt
ſuper ignem, qui eſt ſuper altare.*
13 *Et inteſtinum, & crura lauabit aqua. Et offeret ſacer-
dos omnia, & ſuffire faciet ſuper altare: holocauſtum eſt
oblatio in odorem quietis Domino.*
14 *Et ſi de auibus eſt holocauſtum, oblatio ipſius Domino,
offeret de turturibus vel de filiis columbæ oblationem
ſuam.*
15 *Et offeret eam ſacerdos ſuper altare: & vngue ſecabit
caput ipſius, & ſuffire faciet ſuper altare, & exprimetur
ſanguis eius ſuper parietem altaris.*
16 *Et remouebitur veſiculam eius cum pluma ipſius, &
proiiciet eam apud altare ad Orientem in locum cineris:*
17 *Et findet eam cum alis ipſius, & non diuidet, & ſuffire
faciet eam ſacerdos ſuper altare ſuper ligna, quæ ſunt ſu-
per ignem. Holocauſtum eſt oblatio in odorem quietis Do-
mino.*

CAP. II.

1 *ET anima cum obtulerit oblationem, ſacrificium Do-
mino: ſimila erit oblatio eius; & fundet ſuper eam
oleum, & ponet ſuper eam thus.*

LIBRI LEVITICI.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 ET reuocauit Moyſen, & locutus eſt Dominus ei ex tabernaculo teſtimonij, dicens:

2 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Homo ex vobis, ſi afferat munera Domino; de pecoribus, & de bobus, & de ouibus offeretis munera veſtra.

3 Si holocauſtoma, munus eius de bobus, maſculum immaculatum adducet ad oſtium tabernaculi teſtimonij, offeret illud acceptabile ante Dominum.

4 Et imponet manum ſuper caput holocauſti, acceptabile ei, ad depropitiandum pro ipſo.

5 Et iugulabunt vitulum ante Dominum, & offerent filij Aaron ſacerdotes ſanguinem, & effundent ſanguinem ad altare in circuitu, quod eſt ſuper ianuas tabernaculi teſtimonij.

6 Et decoriantes holocauſtoma, membratim diuident illud per membra:

7 Et imponent filij Aaron ſacerdotes ignem ſuper altare, & conſtipabunt ligna ſuper ignem:

8 Et conſtipabunt filij Aaron ſacerdotes membra diuiſa & caput & adipem ſuper ligna, quæ ſuper ignem, quæ ſunt ſuper altare.

9 Interanea vero, & pedes lauabunt aqua: & imponét ſacerdotes omnia ſuper altare; holocauſtum eſt, ſacrificium, odor ſuauitatis Domino.

10 Si autem de ouibus munus eius Domino, & de agnis, & de hœdis in holocauſtomata, maſculum immaculatum adducet illud.

11 Et imponet manum ſuper caput eius: & iugulabunt illud à latere altaris ad Aquilonem ante Dominum: & effundent filij Aaron ſacerdotes ſanguinem eius ſuper altare in circuitu.

12 Et diuident illud per mẽbra, & caput, & adipem: & conſtipabunt ſacerdotes ea ſuper ligna, quæ ſuper ignem, quæ ſuper altare.

13 Et inteſtina, & pedes lauabunt aqua. Et offeret ſacerdos omnia, & imponet ſuper altare: holocauſtum eſt, ſacrificium, odor ſuauitatis Domino.

14 Si autem de volatilibus holocauſtum offert munus ſuum Domino, & offeret de turturibus, vel de columbis munus ſuum.

15 Et offeret illud ſacerdos ad altare & retorquebit caput, & imponet ſacerdos ſuper altare, & exſtillabit ſanguinem ad baſim altaris:

16 Et auferet veſiculam gutturis cum plumis, & proiiciet eam apud altare ad Orientem in locum cineris:

17 Et effringet eam ab alis, & non diuidet: & imponet eam ſacerdos ſuper altare, ſuper ligna, quæ ſuper ignem. Holocauſtum eſt, ſacrificium, odor ſuauitatis Domino.

CAP. II.

1 SI vero anima offerat munus, ſacrificium Domino; ſimila erit munus eius, & effundet oleum ſuper illud, & imponet thus ſuper illud: ſacrificium eſt.

LIBRI LEVITICI.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAPVT PRIMVM.

1 *VOcauit autem Moyſen, & locutus eſt Dominus cum eo de tabernaculo fœderis, dicens:*

2 *Loquere cum filiis Iſrael. & dices eis: Homo qui obtulerit ex vobis oblationem coram Domino; de pecoribus, de bobus & de ouibus offeretis oblationes veſtras.*

3 *Si holocauſtum fuerit eius oblatio de bobus, maſculum integrum offerat, ad oſtium tabernaculi fœderis offerat illum, vt ſit ei placabile coram Domino.*

4 *Imponetq́; manum ſuam ſuper caput holocauſti, & acceptabile erit ei ad propitiandum pro eo.*

5 *Immolabitq́; vitulum coram Domino, & offerent filij Aaron ſacerdotes ſanguinem, & aſpergent ſanguinem ſuper altare per circuitum quod eſt in oſtio tabernaculi fœderis.*

6 *Et detrahet pellem holocauſti, & diuidet illud per membra eius:*

7 *Et ponent filij Aaron ſacerdotes ignem ſuper altare, & ordinabunt ligna ſuper ignem:*

8 *Ordinabuntq́; filij Aaron ſacerdotes membra, caput, & adipem ſuper ligna, quæ ſunt ſuper ignem qui eſt ſuper altare.*

9 *Interiora autem eius, & pedes eius lauabit aqua: & incendet ſacerdos omnia ſuper altari: holocauſti oblatio eſt, quæ ſuſcipitur cum beneplacito coram Domino.*

10 *Si autem de filiis ouium fuerit oblatio eius, de arietibus, aut de filiis caprarum in holocauſtum, maſculum integrum offeret.*

11 *Immolabitq́; eum ad latus Aquilonis altaris coram Domino: et ſpargent filij Aaron ſacerdotes ſanguinem illius ſuper altare per circuitum.*

12 *Diuidetq́; illum per membra eius, caput eius & adipem eius: & ordinabit ſacerdos membra ſuper ligna quæ ſunt ſuper ignem qui eſt ſuper altare.*

13 *Inteſtina autem, & pedes lauabit aqua. Et offeret ſacerdos omnia, & adolebit in altari: holocauſti oblatio eſt quæ ſuſcipitur cum beneplacito coram Domino.*

14 *Si autem de auibus fuerit holocauſtum oblationis eius coram Domino offeret de turturibus, aut de filiis columbæ oblationem ſuam.*

15 *Offeretq́; eam ſacerdos ad altare: & retorquebit ad collum caput eius, & adolebit in altare, & decurrere faciet ſanguinem eius ſuper parietem altaris.*

16 *Et auferet veſiculam gutturis cum fimo ſuo, & proiiciet illam ad latus altaris ad Orientalem plagam in locum in quo effundunt cinerem.*

17 *Confringatq́; illud per alas ſuas, non diuidat: & adolebit eum ſacerdos in altari ſuper ligna quæ ſunt ſuper ignem. Holocauſtum eſt oblatio quæ ſuſcipitur cum beneplacito coram Domino.*

CAP. II.

1 *HOmo autem cum obtulerit oblationem muneris coram Domino, ſimila erit eius oblatio, fundetq́; ſuper eam oleum, & ponet ſuper eam thus.*

Vulgat. Editio.

2 Ac deferet ad filios Aaron Sacerdotes: quorum
vnus tollet pugillum plenum ſimilæ & olei, ac to-
tum thus, & ponet memoriale ſuper altare in odo-
rem ſuauiſſimum Domino.

Eccl. 34. 3 * Quod autem reliquum fuerit de ſacrificio, erit
Aaron & filiorum eius, Sanctum Sanctorum de ob-
lationibus Domini.
4 Cum autem obtuleris ſacrificium coctum in cli-
bano: de ſimila, panes ſcilicet abſque fermento,
conſperſos oleo, & lagana azyma oleo lita.
5 Si oblatio tua fuerit de ſartagine: ſimilæ conſper-
ſæ oleo & abſque fermento,
6 Diuides eam minutatim, & fundes ſuper eam o-
leum.
7 Sin autem de craticula fuerit ſacrificium, æque
ſimila oleo conſpergetur:
8 Quam offerens Domino, trades manibus ſacer-
dotis.
9 Qui cum obtulerit eam, tollet memoriale de ſa-
crificio, & adolebit ſuper altare in odorem ſuauita-
tis Domino,
10 Quidquid autem reliquum eſt, erit Aaron, & fi-
liorum eius, Sanctum Sanctorum de oblationibus
Domini.
11 Omnis oblatio, quæ offertur Domino, abſq; fer-
mento fiet: nec quidquam fermenti ac mellis ado-
lebitur in ſacrificio Domino.

12 Primitias tantum eorum offeretis ac munera: ſu-
per altare vero non imponentur in odorem ſuaui-
tatis.
Mar. 9. 8. 13 Quidquid obtuleris ſacrificij, ſale condies, nec
auferes ſal fœderis Dei tui de ſacrificio tuo. In om-
ni oblatione tua offeres ſal.

14 Si autem obtuleris munus primarum frugũ tua-
rum Domino de ſpicis adhuc virentibus, torrebis
igni, & confringes in morem farris, & ſic offeres
primitias tuas Domino:
15 Fundes ſupra oleum, & thus imponẽs, quia obla-
tio Domini eſt.
16 De qua adolebit ſacerdos in memoriam muneris
partem farris fracti, & olei, ac totum thus.

CAP. III.

1 QVod ſi hoſtia pacificorum fuerit eius oblatio,
& de bobus voluerit offerre, marem ſiue fœ-
minam, immaculata offeret coram Domino:

2 Ponetque manum ſuper caput victimæ ſuæ, quæ
immolabitur in introitu tabernaculi teſtimonij,
fundentque filij Aaron Sacerdotes, ſanguinem per
altaris circuitum.
* Exo. 29.19. 3 Et offerent de hoſtia pacificorum in oblationem
Domino, * adipem qui operit vitalia, & quidquid
pinguedinis eſt intrinſecus:
4 Duos renes cum adipe quo teguntur ilia, & reti-
culum iecoris cum renunculis.

5 Adolebuntque ea ſuper altare in holocauſtum, li-
gnis igne ſuppoſito: in oblationem ſuauiſſimi odo-
ris Domino.
6 Si vero de ouibus fuerit eius oblatio & pacifico
rum hoſtia, ſiue maſculum obtulerit, ſiue fœmi-
nam, immaculata erunt.
7 Si agnum obtulerit coram Domino,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et afferet eam ad filios Aharon Sacerdotes, & accipiet
inde plenum pugillum ſuum de ſimila eius, & de oleo ip-
ſius ſuper omne thus ipſius, & ſuffire faciet Sacerdos odo-
rem eius ſuper altare. Oblatio eſt in odorem quietis Do-
mino.*

*Et quod ſupereſt de ſacrificio, Aharon erit, & filijs ip-
ſius, Sanctificatio Sanctificationum eſt de oblationibus
Domini.*

*Et ſi obtulerit oblationem, ſacrificium coctum in cli-
bano: è ſimila placentæ infermentatæ erunt mixta oleo, &
lagana infermentata vncta oleo.*

*Et ſi ſacrificium de ſartagine oblatio tua: ſimila con-
ſperſa oleo infermentata erit.*

*Concides eam in fruſta, & fundes ſuper eam oleum.
Sacrificium eſt.*

*Et ſi ſacrificium craticulæ oblatio tua: ſimila conſperſa
oleo fiet.*

*Et afferes ſacrificium quod fiet ex iis Domino, & afferes
illud Sacerdoti, & offeret illud ſuper altare.*

*Et eleuare faciet de ſacrificio odorem eius, & ſuffire fa-
ciet ſuper altare: oblatio eſt in odorem quietis Domino.*

*Et quod ſupereſt de ſacrificio, Aharon erit & filiis eius.
Sanctificatio ſanctificationum eſt de oblationibus Domini.*

*Omne ſacrificium quod offeretis Domino non fiet fer-
mentatum: quia de omni fermento, & de omni melle non
ſuffire facietis oblationem Domino.*

*In oblationem primitiarum offeretis ea Domino: & ſu-
per altare non aſcendent in odorem quietis.*

*Et omnem oblationem ſacrificij tui ſale ſalies, & non
ceſſare facies ſal fœderis Dei tui à ſacrificio tuo. In omni
oblatione tua offeres ſal.*

*Et ſi obtuleris ſacrificium primitiarum Domino, ſpi-
cam cum culmo toſtam igni, triticum contuſum ſpica vi-
rentis plenæ offeres ſacrificium primitiarum tuarum.*

*Et pones ſuper eam oleum, & pones ſuper eam thus. Sa-
crificium eſt.*

*Et ſuffire faciet Sacerdos odorem eius de frumento con-
tuſo, & de oleo eius ſuper omne thus ipſius. Oblatio eſt
Domino.*

CAP. III.

*ET ſi ſacrificium pacificorum ſit oblatio eius, ſi de bo-
bus ipſe offert, tam maſculum, quam fœminam im-
maculatum offeret eum in conſpectu Domini.*

*Et coniunget manum ſuam ſuper caput oblationis ſuæ,
& immolabit eum ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, & fun-
dent filij Aharon Sacerdotes ſanguinem ſuper altare in
circuitu.*

*Et offeret de ſacrificio pacificorum oblationem Domino,
adipem operientem inteſtinum, & omnem adipem qui eſt
ſuper inteſtinum.*

*Et duos renes, & adipem qui eſt ſuper ipſis, qui eſt ſu-
per iliis, & fibram cum epate, cum renibus remouebit.*

*Et ſuffire facient illum filij Aharon ſuper altare ſuper
holocauſtum, quod eſt ſuper ligna quæ ſunt ſuper ignem:
oblatio eſt in odorem quietis Domino.*

*Et ſi de pecudibus eſt oblatio eius in ſacrificium pacifi-
corum Domino, maſculum vel fœminam, immaculatum
offeret eum.*

*Si agnum ipſe offert oblationem ſuam, offeret ipſum in
conſpectu Domini.*

Po- Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

2 Et afferet ad filios Aaron ſacerdotes, & faciens de ea plenum pugillum de ſimilâ cum oleo,& omne thus eius, & imponet ſacerdos in memoriale eius ſuper altare, ſacrificium, odor ſuauitatis Domino.

3 Et reliquum de ſacrificio, eſt Aaron,& filiis eius, Sanctum Sanctorum de ſacrificiis Domini.

4 Si autem offerat ſacrificium coctum ex clibano, munus Domino, ex ſimila panes azymos conſperſos in oleo,& lagana azyma peruncta in oleo.

5 Si autem ſacrificium de ſartagine munus tuum, ſimila conſperſa in oleo azyma, eſt.

6 Et comminues ea in fruſta,& effundes ſuper ea oleum, ſacrificium eſt Domino.

7 Si autem ſacrificium de craticula munus tuum, ſimila in oleo fiet:

8 Et offeret ſacrificium, quodcumque fecerit de his Domino,& afferet ad ſacerdotem.

9 Et accedens ad altare,auferet ſacerdos de ſacrificio memoriale eius,& imponet ſacerdos ſuper altare holocauſtum, odor ſuauitatis Domino.

10 Quod autem remanſit de ſacrificio: Aaron,& filiis eius, Sancta Sanctorum de holocauſtis Domini:

11 Omne ſacrificium,quodcumque offeratis Domino,non facietis fermentatum; omne enim fermẽtum, & omne mel non offeretis de eo ad offerendum Domino munus.

12 De primitiis offeretis ea Domino: ſuper altare autem non importabuntur in odorem ſuauitatis Domino.

13 Et omne munus ſacrificij veſtri ſale ſalietur,non omittetis ſales teſtamenti Domini à ſacrificiis veſtris. Super omne munus veſtrum offeretis Domino Deo veſtro ſales.

14 Si autem offeras ſacrificium primarum frugum, nouas torrefactas ſpicas vigentes, comminutas Domino: & offeres ſacrificium primarum frugum,

15 Et effundes oleum ſuper illud, & impones thus ſuper illud,ſacrificium eſt.

16 Et offeret ſacerdos memoriale eius,de farribus cum oleo, & omne thus eius,hoſtia eſt Domino.

C A P. III.

1 SI autem ſacrificium ſalutaris munus eius Domino, ſiquidem ex bobus illud adduxerit, ſiue maſculinum ſiue fœmininum,immaculatum adducet illud ante Dominum.

2 Et imponet manũ ſuper caput muneris, & iugulabit illud ante Dominũ apud ianuas tabernaculi teſtimonij,& effundent filij Aaron ſacerdotes ſanguinẽ ſuper altare holocauſtomatum in circuitu.

3 Et offeret de ſacrificio ſalutaris oblationem Domino, adipem qui cooperit ventrem, & omnem adipem, qui ſuper ventrem.

4 Et duos renes,& adipem qui ſuper ipſos,qui ſuper femora,& pennam,quæ ſuper iecur, cum renibus auferet.

5 Et offerent ea filij Aaron ſacerdotes ſuper altare ſuper holocauſtomata ſuper ligna,quæ ſuper ignẽ ſuper altare: hoſtia,odor ſuauitatis Domino.

6 Si autem de ouibus munus eius,ſacrificium ſalutaris Domino, maſculinum ſiue fœmininum, immaculatum offeret illud.

7 Si agnum adduxerit munus ſuum, adducet illud ante Dominum:

Chald.Paraph. Tranſl.

2 *Et afferet eam ad filios Aaron ſacerdotis, & tollet inde ſacerdos plenum pugillum ſuum de ſimila eius, & de oleo eius cum toto thure eius,& adolebit memoriale eius in altari, oblatio eſt quæ ſuſcipitur cum beneplacito coram Domino.*

3 *Quod autem reliquum fuerit de munere, erit Aaron & filijs eius, Sanctum Sanctorum eſt de oblationibus Domini.*

4 *Et quando obtuleris oblationem muneris cocti in clibano de ſimila, placentas azymas conſperſas oleo, & lagana azyma quæ uncta ſint oleo.*

5 *Si autem ſacrificium de ſartagine fuerit oblatio tua,ſimila conſperſa oleo azyma,erit.*

6 *Diuides eam minutatim,& effundes ſuper eam oleum, munus eſt.*

7 *Si autem ſacrificium de craticula fuerit oblatio tua, ex ſimila cum oleo fiat:*

8 *Et afferes ſacrificium quod fit ex his coram Domino,& offeres illud ad ſacerdotem:*

9 *Offeretq́ illud ad altare,& ſeparabit ſacerdos de ſacrificio memoriale eius,& adolebit in altari, oblatio eſt quæ ſuſcipitur cum beneplacito coram Domino.*

10 *Quod autem reliquum fuerit de ſacrificio:erit Aaron, & filiis eius:Sanctum ſanctorum erit de oblationibus Domini:*

11 *Omne munus quod offertur coram Domino non fiet fermentatum: quoniam omne fermentum & omne mel non adolebitis ex eo oblationem coram Domino.*

12 *In oblationem primitiarum offeretis ea coram Domino: & in altare non incendantur, vt ſuſcipiantur cum beneplacito.*

13 *Omnem enim oblationem ſacrificij tui ſale ſalies, nec auferes ſal fœderis Dei tui de ſacrificio tuo. Super omnem oblationem tuam offeres ſal.*

14 *Si autem obtuleris munus primitiarum coram Domino, de ſpicis virentibus torrefactis igne confractis,ac teneris offeres munus primitiarum tuarum.*

15 *Et pones ſuper illud oleum,ponesq́ ſuper illud thus,munus eſt.*

16 *Et adolebit ſacerdos memoriale eius de granis eius confractis & de oleo eius cum toto thure eius, oblatio eſt coram Domino.*

C A P. III.

1 *ET ſi hoſtia ſanctificationum fuerit oblatio eius, ſi de bobus ipſe obtulerit ſiue maſculum,ſiue fœminam,integrum offeret coram Domino.*

2 *Imponetq́ manum ſuam ſuper caput oblationis ſuæ,& immolabit eam in oſtio tabernaculi fœderis, & aſpergent filij Aaron ſacerdotes ſanguinem per circuitum altaris.*

3 *Et offeret de hoſtia ſanctificationum oblationem coram Domino adipem,qui operit inteſtina & totum adipem qui eſt ſuper inteſtina.*

4 *Et duos renes,& adipem qui eſt ſuper eos,& qui eſt ſuper illa, & reticulum quod eſt ſuper iecur cum renibus auferet illud.*

5 *Adolebuntq́ ea filij Aaron ſuper altare in holocauſtum quod eſt ſuper ligna quæ ſunt ſuper ignem: oblatio eſt quæ ſuſcipitur cum beneplacito coram Domino.*

6 *Si autem de ouibus fuerit oblatio eius in hoſtiam ſanctificationum coram Domino, maſculum aut fœminam integrum offeret.*

7 *Si agnum ipſe obtulerit in oblationem ſuam, offeret eum coram Domino.*

Vulgat. Editio.

8 Ponet manum ſuam ſuper caput victimæ ſuæ: quæ immolabitur in veſtibulo tabernaculi teſtimonij; fundentque filij Aaron ſanguinem eius per circuitum altaris.

9 Et offerent de pacificorum hoſtia ſacrificium Domino: adipem & caudam totam:

10 Cum renibus, & pinguedinem quæ operit ventrem, atque vniuerſa vitalia, & vtrumque renunculum cum adipe qui eſt iuxta ilia, reticulumque iecoris cum renunculis,

11 Et adolebit ea ſacerdos ſuper altare in pabulum ignis & oblationis Domini.

12 Si capra fuerit eius oblatio, & obtulerit eam Domino:

13 Ponet manum ſuam ſuper caput eius, immolabitque eam in introitu tabernaculi teſtimonij: & fundent filij Aaron ſanguinem eius per altaris circuitum.

14 Tollentque ex ea in paſtum ignis Dominici, adipem qui operit ventrem, & qui tegit vniuerſa vitalia:

15 Duos renũculos cum reticulo, quod eſt ſuper eos iuxta ilia, & aruinam iecoris cum renunculis:

16 Adolebitque ea ſuper altare ſacerdos in alimoniam ignis, & ſuauiſſimi odoris. Omnis adeps, Domini erit:

17 Iure perpetuo in generationibus, & cunctis habitaculis veſtris: nec ſanguinem, nec adipem omnino comedetis.

CAP. IV.

1 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Loquere filiis Iſrael: Anima, quæ peccauerit per ignorantiam, & de vniuerſis mandatis Domini, quæ præcepit vt non fierent, quippiam fecerit:

3 Si Sacerdos, qui vnctus eſt, peccauerit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato ſuo vitulum immaculatum Domino:

4 Et adducet illum ad oſtium tabernaculi teſtimonij coram Domino, ponetque manum ſuper caput eius, & immolabit eum Domino.

5 Hauriet quoque de ſanguine vituli, inferens illum in tabernaculum teſtimonij.

6 Cumque intinxerit digitum in ſanguine, aſperget eo ſepties coram Domino contra velum Sanctuarij.

7 Ponetque de eodem ſanguine ſuper cornua altaris thymiamatis gratiſſimi Domino, quod eſt in tabernaculo teſtimonij: omnem autem reliquum ſanguinem fundet in baſim altaris holocauſti in introitu tabernaculi.

8 Et adipem vituli auferet pro peccato, tam eum qui vitalia operit quàm omnia quæ intrinſecus ſunt:

9 Duos renunculos & reticulum quod eſt ſuper eos iuxta ilia, & adipem iecoris cum renunculis,

10 Sicut aufertur de vitulo hoſtiæ pacificorum: adolebit ea ſuper altare holocauſti.

11 Pellem vero & omnes carnes cum capite & pedibus & inteſtinis & fimo,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et coniunget manum ſuam ſuper caput oblationis ſuæ: & mactabit eam in conſpectu tabernaculi eccleſiæ: & ſpargent filij Aharon ſanguinem eius ſuper altare in circuitu.

Et offeret de ſacrificio pacificorum oblationem Domino: adipem eius, caudam integram:

Contra ſpinam dorſi remouebit eam, & adipem operientem inteſtinum, & omnem adipem qui eſt ſuper inteſtinum, & duos rhenes, & adipem qui eſt ſuper eis, qui eſt ſuper ilia, & fibram cum hepate cum rhenibus remouebit.

Et ſuffire faciet eum ſacerdos ſuper altare, cibus oblationis eſt Domino.

Et ſi capra eſt oblatio eius, offeret eam in conſpectu Domini:

Et coniunget manum ſuam ſuper caput eius, & mactabit eam coram tabernaculo eccleſiæ: & ſpargent filij Aharon ſanguinem eius ſuper altare in circuitu.

Et offeret ex ea oblationem ſuam, oblationem Domino adipem operientem inteſtinum, & omnem adipem qui eſt ſuper inteſtinum:

Et duos rhenes, & adipem qui eſt ſuper eis, qui eſt ſuper ilia, & fibram cum hepate, cum rhenibus remouebit:

Et ſuffire faciet ea ſacerdos ſuper altare; panis. Oblatio eſt in odorem quietis. Omnis adeps Domino eſt:

Statutum perpetuum in generationibus veſtris in cunctis habitaculis veſtris: omnem adipem, & omnem ſanguinem non comedetis.

CAP. IV.

Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:

Loquere ad filios Iſrael, dicendo: Anima cum peccauerit per errorem ex omnibus præceptis Domini, quæ non ſunt fienda, fecerit vnum ex his.

Si Sacerdos vnctus peccauerit ſecundum delictum populi, offeret pro peccato ſuo quod peccauit iuuencum filium bouis immaculatum Domino pro peccato.

Et afferet iuuencum ad oſtium tabernaculi eccleſiæ in conſpectu Domini, & coniunget manum ſuam ſuper caput iuuenci, & immolabit iuuencum in conſpectu Domini.

Et accipiet ſacerdos vnctus de ſanguine iuuenci, & afferet eum ad tabernaculum eccleſiæ.

Et tinget ſacerdos digitum ſuum in ſanguine, & aſperget de ſanguine ſeptem vicibus coram Domino, ante velum Sanctificationis.

Et ponet ſacerdos de ſanguine ſuper cornua altaris ſuffimenti aromatis coram Domino quod eſt in tabernaculo eccleſiæ: & totum ſanguinem iuuenci effundet ad fundamentum altaris holocauſti, quod eſt ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.

Et totum adipem iuuenci pro peccato tollet ab eo: adipem operientem inteſtinum, & totum adipem qui eſt ſuper inteſtinum.

Et duos rhenes, & adipem, qui eſt ſuper eis, qui eſt ſuper ilia, & fibram cum hepate, cum rhenibus remouebit.

Quemadmodum tollitur à boue ſacrificij pacificorum & adolebit ea ſacerdos ſuper altare holocauſti.

Et pellem iuuenci, & totã carnem eius, cum capite eius, & cum cruribus eius, & inteſtino ipſius, & fimo ipſius.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

8 Et imponet manum ſuper caput muneris ſui: & iugulabit illud apud ianuas tabernaculi teſtimonij: & profundent filij Aaron ſacerdotes ſanguinem ſuper altare in circuitu.

9 Et offeret de ſacrificio ſalutaris hoſtiam Domino adipem, & lumbum immaculatum:

10 Cum ilibus auferet illum, & omnem adipem, qui cooperit ventrem, & omnem adipem, qui ſuper ventrem, & vtroſq; renes, & adipem, qui ſuper ipſos, eum, qui ſuper femora, & pennam, quæ ſuper iecur, cum renibus auferens,

11 Offeret ſacerdos ſuper altare, odor ſuauitatis, hoſtiam Domino.

12 Si autem de capris munus eius, & adducet ante Dominum:

13 Et imponet manus ſuper caput eius, & iugulabũt illud ante Dominum apud ianuas tabernaculi teſtimonij: & effundent filij Aaron ſacerdotes ſanguinem ſuper altare in circuitu.

14 Et offeret de eo hoſtiam Domino adipem, qui cooperit ventrem, & omnem adipem, qui ſuper ventrem:

15 Et vtroſque renes, & omnem adipem, qui ſuper eos, qui ſuper femora, & pennam iecoris cum renibus auferet:

16 Et offeret ſacerdos ſuper altare: hoſtia, odor ſuauitatis Domino. Omnis adeps Domino:

17 Legitimum in ſæculum in progenies veſtras in omni habitatione veſtra: omnem adipem, & omnem ſanguinem non comedetis.

CAP. IV.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere ad filios Iſrael, dicens: Anima ſi peccauerit ante Dominum, non ſpontè de omnibus præceptis Domini, quæ non oportet facere, & fecerit vnum aliquid de eis:

3 Si quidem Princeps ſacerdotum, qui vnctus eſt, peccauerit, vt populus peccaret, & adducet pro peccato ſuo, quod peccauit, vitulum è bobus immaculatum Domino pro peccato.

4 Et adducet vitulum apud oſtium tabernaculi teſtimonij ante Dominum, & imponet manũ ſuam ſuper caput vituli ante Dominum, & iugulabit vitulum coram Domino.

5 Et ſumens ſacerdos, qui vnctus, qui cõſummatus manus, de ſanguine vituli, & inferet illum in tabernaculum teſtimonij.

6 Et intinget ſacerdos digitũ in ſanguine, & aſperget de ſanguine ſepties ante Dominum contra velum Sanctum.

7 Et imponet ſacerdos de ſãguine vituli ſuper cornua altaris incenſi compoſitionis, quod eſt ante Dominum, quod eſt in tabernaculo teſtimonij: & omnem ſanguinem vituli effundet ad baſim altaris holocauſtomatum, quod eſt apud ianuas tabernaculi teſtimonij.

8 Et omnem adipem vituli, qui peccati, auferet ab eo: adipem operientem inteſtina, & omnem adipem, qui ſuper inteſtina.

9 Et duos renes, & adipem, qui ſuper ipſos, qui eſt ſuper femora, & pennam, quæ ſuper iecur, cum renibus auferet ipſum,

10 Quemadmodum aufertur à vitulo ſacrificij ſalutaris, & offeret ſacerdos ſuper altare holocauſti,

11 Et pellem vituli, & omnem eius carnem cũ ſanguine, & extremitatibus, & ventre, & fimo.

Chald. Paraph. Tranſl.

8 *Et imponet manum ſuam ſuper caput oblationis ſuæ: & immolabit eam ante tabernaculum fœderis: & aſpergent filij Aaron ſanguinem eius per circuitum altaris.*

9 *Offeretq́ de hoſtia ſanctificationum oblationem coram Domino: adipem eius, caudam integram:*

10 *Contra dorſum auferet eam, & totum adipem, qui eſt ſuper inteſtina, & duos renes, & adipem, qui eſt ſuper eos, qui eſt iuxta ilia, & reticulum, quod eſt ſuper iecur cum renunculis auferet illud.*

11 *Et adolebit ea ſacerdos in altari, pabulum oblationis eſt coram Domino.*

12 *Si autem de capris fuerit oblatio eius, offeret eam coram Domino:*

13 *Et imponet manum ſuam ſuper caput eius, immolabitque eam ante tabernaculum fœderis: & aſpergent filij Aaron ſanguinem eius per circuitum altaris.*

14 *Offeretq́ ex eo oblationem eius coram Domino, adipem, qui operit inteſtina, & totum adipem, qui eſt ſuper inteſtina:*

15 *Et duos renes, & adipem, qui eſt ſuper eos, qui eſt iuxta ilia, & reticulum, quod eſt ſuper iecur cum renunculis auferet illud:*

16 *Adolebitq́ ea ſacerdos in altari: pabulum oblationis eſt, vt ſuſcipiatur cum beneplacito. Omnis adeps coram Domino offeretur:*

17 *Pacto ſempiterno in generationibus veſtris in cunctis habitationibus veſtris: omnem adipem, & omnem ſanguinem non comedetis.*

CAP. IV.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
2 *Loquere cum filiis Iſrael, dicens: Homo, qui peccauerit per ignorantiam de vniuerſis mandatis Domini, quæ non decent fieri, & fecerit vnum ex eis:*

3 *Si Sacerdos magnus peccauerit pro delicto populi, offeret pro peccato ſuo, quod peccauit, vitulum integrum coram Domino pro peccato.*

4 *Et adducet vitulum ad oſtium tabernaculi fœderis in conſpectu Domini, & imponet manum eius ſuper caput vituli, & immolabit vitulum coram Domino.*

5 *Et tollet ſacerdos magnus de ſanguine vituli, & inferet eum in tabernaculum fœderis.*

6 *Et tinget ſacerdos digitum ſuum in ſanguine, & aſperget de ſanguine ſepties coram Domino contra velum Sanctuarij.*

7 *Ponetq́ ſacerdos de ſanguine ſuper cornua altaris thymiamatis aromatum coram Domino, quod eſt in tabernaculo fœderis: omnem autem ſanguinem vituli fundet in fundamento altaris holocauſti, quod eſt in oſtio tabernaculi fœderis.*

8 *Et totum adipem bouis, qui offertur pro peccato ſeparabit ab eo: adipem, qui operit inteſtina, & omnem adipem, qui eſt ſuper inteſtina.*

9 *Et duos renes, & adipem, qui eſt ſuper eos, & qui eſt ſuper ilia, & reticulum, quod eſt ſuper iecur cum renibus auferat illud.*

10 *Sicut ſeparatum eſt de vitulo hoſtia ſanctificationum: & adolebit ea ſacerdos ſuper altare holocauſti.*

11 *Et pellem vituli, & omnem carnem eius cum capite, & cum pedibus, & cum inteſtinis, & fimo eius.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.	·	Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et reliquo corpore efferet extra caſtra in locum mundum, vbi cineres effundi ſolent: incendetque ea ſuper lignorum ſtruem, quæ in loco effuſorum cinerum cremabuntur.	12	*Et educet totum iuuencum extra caſtra ad locum mundum, ad effuſionem cineris: & comburet eum ſuper lignis igni, ſuper effuſionem cineris comburetur.*
Quòd ſi omnis turba Iſrael ignorauerit, & per imperitiam fecerit, quod contra mandatum Domini eſt,	13	*Et ſi omnis ſynagoga Iſrael errauerunt, & latuerit res ab oculis congregationis, & fecerint vnum ex omnibus præceptis Domini, quæ non ſunt fienda, & deliquerint.*
Et poſtea intellexerit peccatum ſuum, offeret pro peccato ſuo vitulum, adducetque eum ad oſtium tabernaculi.	14	*Et ſcitum fuerit peccatum ſuper quo peccauerunt, offeret congregatio iuuencum filium bouis pro peccato, & adducent ante tabernaculum eccleſiæ.*
Et ponent ſeniores populi manus ſuper caput eius coram Domino. Immolatoque vitulo in conſpectu Domini,	15	*Et coniungent ſeniores ſynagogæ manus ſuas ſuper caput iuuenci coram Domino. Et immolabit iuuencum coram Domino.*
Inferet ſacerdos, qui vnctus eſt, de ſanguine eius in tabernaculum teſtimonij,	16	*Et afferet ſacerdos vnctus, de ſanguine iuuenci ad tabernaculum eccleſiæ.*
Tincto digito aſpergens ſepties contra velum.	17	*Et tinget ſacerdos digitum ſuum de ſanguine, & aſperget ſeptem vicibus coram Domino ante velum.*
Ponetque de eodem ſanguine in cornibus altaris, quod eſt coram Domino in tabernaculo teſtimonij: reliquum autem ſanguinem fundet iuxta baſim altaris holocauſtorum, quod eſt in oſtio tabernaculi teſtimonij.	18	*Et de ſanguine ponet ſuper cornua altaris, quod eſt coram Domino, quod eſt in tabernaculo eccleſiæ, & totum ſanguinem effundet ad fundamentum altaris holocauſti, quod eſt ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.*
Omnemque eius adipem tollet, & adolebit ſuper altare:	19	*Et totum adipem tollet ab eo, & ſuffire faciet ſuper altare:*
Sic faciens, & de hoc vitulo quomodo fecit, & prius: & rogante pro eis ſacerdote, propitius erit eis Dominus.	20	*Et faciet iuuenco, quemadmodum fecit iuuenco pro peccato, ſic faciet ei: & expiabit eos, & dimittetur eis.*
Ipſum autem vitulum efferet extra caſtra, atque comburet ſicut, & priorem vitulum: quia eſt pro peccato multitudinis.	21	*Et educet iuuencum extra caſtra, & comburet eum quemadmodum combuſſit iuuencum primum: oblatio pro peccato congregationis eſt.*
Si peccauerit Princeps, & fecerit vnum è pluribus per ignorantiam, quod Domini lege prohibetur:	22	*Si Princeps peccauerit, & fecerit vnum ex præceptis Domini Dei ſui, quæ non ſunt fienda, per errorem, & deliquerit:*
Et poſtea intellexerit peccatum ſuum, offeret hoſtiam Domino, hircum de capris immaculatum.	23	*Vel notificatum fuerit ei peccatum ſuum, in quo peccauit, afferet oblationem ſuam hircum caprarum maſculum immaculatum.*
Ponetque manum ſuam ſuper caput eius: cumq; immolauerit eum in loco, vbi ſolet mactari holocauſtum coram Domino, quia pro peccato eſt,	24	*Et coniunget manum ſuper caput hirci: & immolabit eum in loco quo immolabit holocauſtum coram Domino, oblatio pro peccato eſt:*
Tinget ſacerdos digitum in ſanguine hoſtiæ pro peccato, tangens cornua altaris holocauſti, & reliquum fundens ad baſim eius.	25	*Et accipiet ſacerdos de ſanguine oblationis pro peccato digito ſuo, & ponet ſuper cornua altaris holocauſti, & ſanguinem eius effundet ad fundamentum altaris holocauſti.*
Adipem vero adolebit ſupra, ſicut in victimis pacificorum fieri ſolet: rogabitque pro eo ſacerdos, & pro peccato eius, & dimittetur ei.	26	*Et totum adipem eius ſuffire faciet ſuper altare, ſicut adipem ſacrificij pacificorum: & expiabit eum ſacerdos à peccato eius, & dimittetur ei.*
Quod ſi peccauerit anima per ignorantiam, de populo terræ, vt faciat quidquam de his, quæ Domini lege prohibentur, atque delinquat,	27	*Et ſi anima vna peccauerit per errorem de populo terræ, dum facit vnum ex præceptis Domini, quæ non ſunt fienda, & deliquerit:*
Et cognouerit peccatum ſuum, offeret capram immaculatam.	28	*Vel notificatum fuerit ei peccatum ſuum, quod peccauit, afferet oblationem ſuam hircam caprarum immaculatam fœminam pro peccato ſuo, quod peccauit.*
Ponetque manum ſuper caput hoſtiæ, quæ pro peccato eſt, & immolabit eam in loco holocauſti.	29	*Et coniunget manum ſuam ſuper caput oblationis pro peccato, & immolabit oblationem pro peccato in loco holocauſti.*
Tolletque ſacerdos de ſanguine in digito ſuo: & tangens cornua altaris holocauſti, reliquum fundet ad baſim eius.	30	*Et accipiet ſacerdos de ſanguine eius digito ſuo: & ponet ſuper cornua altaris holocauſti, & totum ſanguinem eius effundet ad fundamentum altaris.*
Omnem autem adipem auferens, ſicut auferri ſolet de victimis pacificorum, adolebit ſuper altare in odorem ſuauitatis Domino: rogabitque pro eo, & dimittetur ei.	31	*Et totum adipem eius remouebit, quemadmodum remotus eſt adeps à ſacrificio pacificorum, & ſuffire faciet ſacerdos, ſuper altare in odorem quietis Domino: & expiabit eum ſacerdos, & dimittetur ei.*
Sin autem de pecoribus obtulerit victimam pro peccato ouem, ſcilicet immaculatam;	32	*Et ſi pecus attulerit oblationem ſuam pro peccato, fœminam immaculatam afferet;*
Ponet manum ſuper caput eius, & immolabit eam in loco, vbi ſolent cædi holocauſtorum hoſtiæ.	33	*Et coniunget manum ſuam ſuper caput oblationis pro peccato, & immolabit eam pro peccato in loco quo immolabit holocauſtum.*

Tranſl. ex Septuag.		Chald.Paraph. Tranſl.
Et efferent totum vitulum extra caſtra in locum mundum, vbi effundunt cinerem: & comburent eum ſuper ligna in igne, ſuper effuſione cineris cremabitur.	12	*Efferetq́; omnem vitulum extra caſtra in locum mundum; in locum, vbi cinis funditur: incendetq́; eum igne ſuper ligna; in locum vbi cinis funditur, comburetur.*
Si autem omnis ſynagoga Iſrael ignorauerit, non ſpontè, & latuerit verbum ab oculis ſynagogæ, & fecerint vnum de omnibus mandatis Domini, quod non fiet, & deliquerint,	13	*Si autem omnis congregatio Iſrael ignorauerit, & occultum fuerit verbum ab oculis eccleſiæ, & fecerint contra vnum de omnibus præceptis Domini, quod non decet fieri, & peccauerint.*
Et innotuerit eis peccatum, quod peccauerunt in eo, & adducet ſynagoga vitulum ex bobus immaculatum pro peccato, & adducet eum apud ianuas tabernaculi teſtimonij.	14	*Et poſtea notum fuerit peccatum in quo peccauerunt, offeret eccleſia vitulum de bobus pro peccato, & adducent eum coram tabernaculo fœderis.*
Et imponent ſeniores ſynagogę manus ſuas ſuper caput vituli ante Dominum. Et iugulabunt vitulum ante Dominum.	15	*Imponentq́; ſeniores congregationis manus ſuas ſuper caput vituli coram Domino. Et immolabit vitulum coram Domino.*
Et inferet ſacerdos, qui vnctus, de ſanguine vituli in tabernaculum teſtimonij:	16	*Et inferet ſacerdos magnus de ſanguine vituli in tabernaculum fœderis:*
Et tinget ſacerdos digitum de ſanguine vituli, & aſperget ſepties ante Dominum ad faciem velaminis ſancti.	17	*Et tinget ſacerdos digitum ſuum in ſanguine, & aſperget ſepties coram Domino contra velum.*
Et de ſanguine imponet ſacerdos ſuper cornua altaris incēſorum compoſitionis, quod eſt corā Domino, quod eſt in tabernaculo teſtimonij: & omnē ſanguinem effundet ad baſim altaris holocauſtorum, quod eſt apud oſtiū tabernaculi teſtimonij.	18	*Et de ſanguine ponet ſuper cornua altaris, quod eſt in tabernaculo fœderis coram Domino: & totum ſanguinem fundet in fundamento altaris holocauſti, quod eſt in oſtio tabernaculi fœderis.*
Et omnem adipem auferet ab eo, & offeret ſuper altare;	19	*Et totum adipem ſeparabit ex eo, & adolebit in altari.*
Et faciet vitulum, quemadmodum fecerat vitulum, qui peccati, ſic fiet: & depropitiabit pro eis ſacerdos, & dimittetur eis peccatum.	20	*Facietque de hoc vitulo, ſicut fecit de vitulo pro peccato, ita faciet ei: & propitiabit pro eis ſacerdos, & dimittetur eis.*
Et efferēt vitulum totum extra caſtra, & comburent vitulum, quemadmodum combuſſerunt vitulum priorem: peccatum ſynagogæ eſt.	21	*Educetque vitulum extra caſtra, & comburet eum, ſicut combuſſit vitulum priorem: quia pro peccato congregationis eſt.*
Si autem Princeps peccauerit, & fecerit vnum de omnibus mandatis Domini, quod non fiet, non ſpontè, & peccauerit, & deliquerit,	22	*Quando Princeps peccauerit per ignorantiam, & fecerit contra vnum de omnibus præceptis Domini Dei ſui, quod non decet fieri, & deliquerit.*
Et innotuerit ei peccatum, quod peccauit in eo; & offeret munus ſuum hircum ex capris maſculum immaculatum.	23	*Si notum fuerit ei peccatum ſuum in quo peccauit; afferet oblationem ſuam hircum de capris maſculum integrum.*
Et imponet manum ſuper caput hirci: & iugulabunt illum in loco, vbi iugulant holocauſtomata coram Domino, peccatum eſt.	24	*Imponetque manum ſuam ſuper caput hirci: & immolabit eum in loco vbi immolatur holocauſtum coram Domino, pro peccato enim eſt.*
Et imponet ſacerdos de ſanguine, qui peccati, digito ſuper cornua altaris holocauſtomatum, & omnem ſanguinem eius effundet ad baſim altaris holocauſtomatum.	25	*Tolletq́; ſacerdos de ſanguine hoſtiæ pro peccato digito ſuo, & ponet ſuper cornua altaris holocauſti, & ſanguinem eius effundet ad fundamentum altaris holocauſti.*
Et omnem adipem eius offeret ſuper altare, ſicut adipem ſacrificij ſalutaris: & depropitiabit pro eo ſacerdos de peccato eius, & dimittetur ei.	26	*Et totum adipem eius adolebit in altari, ſicut adipem hoſtiæ ſanctificationum: & propitiabit pro eo ſacerdos ſuper peccato eius, & dimittetur ei.*
Si autem anima vna peccauerit non ſponte de populo terræ, in faciendo vnum de mandatis Domini, quod non fiet, & deliquerit,	27	*Si autem vir vnus de populo terræ peccauerit per ignorantiam, vt faciat contra vnum de præceptis Domini, quod non decet fieri, & deliquerit.*
Et innotuerit ei peccatum, quod peccauit in eo, & feret capellam ex capris, fœminam immaculatam feret pro peccato, quod peccauit.	28	*Si notum fuerit ei peccatum ſuum in quo peccauit, adducet oblationem ſuam capram fœminam integram pro peccato ſuo, quod peccauit.*
Et imponet manum ſuper caput peccati ſui, & iugulabunt capellam, quæ peccati, in loco, vbi iugulant holocauſtomata.	29	*Imponetq́; manum ſuam ſuper caput hoſtiæ, quæ eſt pro peccato, & immolabit eam in loco holocauſti.*
Et ſumet ſacerdos de ſāguine eius digito: & imponet ſuper cornua altaris holocauſtomatū, & omnē ſanguinem eius effundet apud baſim altaris:	30	*Tolletq́; ſacerdos de ſanguine eius in digito ſuo: & ponet ſuper cornua altaris holocauſti, & totum ſanguinem fundet ad fundamentum altaris:*
Et omnem adipem auferet, quemadmodū aufertur adeps à ſacrificio ſalutaris, & offeret ſacerdos ſuper altare in odorem ſuauitatis Domino: & depropitiabit pro eo ſacerdos, & dimittetur ei.	31	*Et omnem adipem eius auferet, ſicut aufertur adeps de hoſtia ſanctificationum, adolebitq́; ſacerdos in altari, vt ſuſcipiatur cum beneplacito coram Domino: & propitiabit pro eo ſacerdos, & dimittetur ei.*
Si autem ouem obtulerit munus ſuum pro peccato, fœminam immaculatam offeret illud:	32	*Et ſi de ouibus adduxerit in oblationem pro peccato, fœminam integram offerat:*
Et imponet manum ſuper caput eius, quæ peccati, & iugulabunt eam in loco, vbi iugulant holocauſtomata.	33	*Imponetq́; manum ſuam ſuper caput victimæ pro peccato, & immolabit eam pro expiatione in loco vbi immolatur holocauſtum.*

Et ſu- *Tol-*

Vulgat. Editio.

Sumetque ſacerdos de ſanguine eius digito ſuo, & tangens cornua altaris holocauſti, reliquum fundet ad baſim eius.

Omnem quoque adipem auferens, ſicut auferri ſolet adeps arietis, qui immolatur pro pacificis: cremabit ſuper altare in incenſum Domini: rogabitque pro eo, & pro peccato eius, & dimittetur ei.

CAP. V.

SI peccauerit anima, & audierit vocē iurantis, teſtiſque fuerit, quod aut ipſe vidit, aut cōſcius eſt: niſi indicauerit, portabit iniquitatem ſuam.

Anima, quæ tetigerit aliquid immundum, ſiue quod occiſum à beſtia eſt, aut per ſe mortuum, aut quodlibet aliud reptile: & oblita fuerit immunditiæ ſuæ, rea eſt, & deliquit:

Et ſi tetigerit quidquam de immunditia hominis iuxta omnem impuritatem, qua pollui ſolet, oblitaque cognouerit poſtea, ſubiacebit delicto.

Anima, quæ iurauerit, & protulerit labiis ſuis, vt vel male quid faceret, vel bene; & idipſum iuramento, & ſermone firmauerit, oblitaque poſtea intellexerit delictum ſuum:

Agat pœnitentiam pro peccato:

Et offerat de gregibus agnam, ſiue capram, orabitque pro ea ſacerdos, & pro peccato eius:

Sin autē non potuerit offerre pecus, offerat *duos turtures, vel duos pullos columbarum Domino, vnum pro peccato, & alterum in holocauſtum:

*Inf. 2.8. Luc. 2. 4.

Dabitque eos ſacerdoti: qui primum offerens pro peccato, retorquebit caput eius ad pennulas, ita vt collo hæreat, & non penitus abrumpatur.

Et aſperget de ſanguine eius parietem altaris: quidquid autem reliquum fuerit, faciet diſtillare ad fundamentum eius, quia pro peccato eſt.

Alterum vero adolebit in holocauſtum, vt fieri ſolet: rogabitque pro eo ſacerdos, & pro peccato eius, & dimittetur ei.

Quod ſi non quiuerit manus eius duos offerre turtures, aut duos pullos columbarum, offeret pro peccato ſuo ſimilę partem ephi decimam. non mittet in eam oleum, nec thuris aliquid imponet, quia pro peccato eſt.

Tradetque eam ſacerdoti: qui plenum ex ea pugillum hauriens, cremabit ſuper altare in monimentum eius, qui obtulerit:

Rogans pro illo, & expians, reliquam vero partem ipſe habebit in munere.

Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

Anima ſi præuaricans ceremonias, per errorem in his, quæ Domino ſunt ſanctificata, peccauerit, offeret pro delicto ſuo arietem immaculatum de gregibus, qui emi poteſt duobus ſiclis, iuxta pondus Sanctuarij:

Ipſumque quod intulit damni reſtituet, & quintam partem ponet ſupra, tradens ſacerdoti, qui rogabit pro eo offerens arietem, & dimittetur ei.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

34 *Et accipiet ſacerdos de ſanguine oblationis pro peccato digito ſuo, & ponet ſuper cornua altaris holocauſti, & totum ſanguinem eius effundet ad fundamentum altaris.*

35 *Et totum adipem eius remouebit, quemadmodum remotus eſt adeps agni à ſacrificio pacificorum: & adolebit ſacerdos ea ſuper altare in oblationem Domini: & expiabit eum ſacerdos à peccato ſuo, quod peccauit, & dimittetur ei.*

CAP. V.

1 *ET homo cum peccauerit, & audierit vocem iuramenti, & eſt teſtis, vel vidit, vel ſciuit: ſi non annunciauerit, accipiet pœnam iniquitatis ſuæ.*

2 *Vel homo, qui tetigerit omne immundum, vel cadauer feræ immundæ, vel cadauer animalis immundi, vel cadauer reptilis immundi: & latuerit eum, & ipſe immundus, & deliquit:*

3 *Vel ſi tetigerit immunditiam hominis ex omni immunditia eius in qua polluitur, & latuerit eum, & ipſe ſciuit, deliquit.*

4 *Vel homo ſi iurauerit, vt proferat labiis, malefacere, vel benefacere ſecundum omne, quod proferet homo in iuramento, & latuerit eum, & ipſe ſciuit, deliquit in vno ex iſtis:*

5 *Et erit, cum deliquerit in vno ex iſtis, & confeſſus fuerit id ſuper quo peccauit:*

6 *Adducet oblationem delicti ſui Domino pro peccato ſuo, quod peccauit, fœminam è pecoribus agnam, vel hircam caprarum pro peccato, & expiabit eum ſacerdos à peccato eius:*

7 *Et ſi non attigerit manus eius ſufficiens pecus, adducet oblationem pro delicto ſuo, quod peccauit, duos turtures, vel duos filios columbæ Domino vnum pro peccato, & alterum pro holocauſto:*

8 *Et adducet eos ad ſacerdotem: & offeret eum, qui eſt pro peccato primum, & truncabit caput ipſius contra ceruicem eius, & non diuidet.*

9 *Et aſperget de ſanguine oblationis pro peccato ſuper parietem altaris: & quod ſupereſt de ſanguine fundet ad fundamentum altaris, oblatio pro peccato eſt.*

10 *Et alterum dum faciet holocauſtum iuxta morem: & expiabit eum ſacerdos à peccato ipſius, quod peccauit, & dimittetur ei.*

11 *Et ſi non attigerit manus eius duos turtures, vel duos filios columbæ, adducet oblationem ſuam pro quo peccauit, decimum ephah ſimilæ pro peccato. non ponet ſuper eam oleum, & non ponet ſuper eam thus, quia oblatio pro peccato eſt.*

12 *Et adducet eam ad ſacerdotem: & accipiet ſacerdos ex ea plenum pugillum ſuum odorem eius, & ſuffire faciet ſuper altare ſuper oblationes Domini, oblatio pro peccato eſt.*

13 *Et propitiari faciet ei ſacerdos ſuper peccato ipſius, quod peccauit, ex vno de iſtis, & dimittetur ei, & erit ſacerdoti, ſicut ſacrificium.*

14 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

15 *Anima ſi præuaricata fuerit præuaricationem, & peccauerit per errorem de ſanctificationibus Domini, adducet oblationem pro delicto ſuo Domino arietem immaculatum de pecudibus ſecundum æſtimationem tuam argentum ſiclorum, ſecundum ſiclum Sanctificationis pro delicto:*

16 *Et quod peccauit de ſanctificatione reddet, & quintum ipſius addet ei, & dabit illud ſacerdoti, & ſacerdos expiabit eum in ariete oblationis delicti, & dimittetur ei.*

Tranſl. ex Septuag.

34 Et ſumens ſacerdos de ſanguine eius, quæ peccati, digito, imponet ſuper cornua altaris holocauſtionis, & omnem eius ſanguinem effundet apud baſim altaris holocauſtionis.

35 Et omnem eius adipem auferet, quemadmodum aufertur adeps ouis de ſacrificio ſalutaris; & imponet eum ſacerdos ſuper altare ſuper holocauſtoma Domini: & depropitiabit pro eo ſacerdos de peccato, quod peccauit, & dimittetur ei.

C A P. V.

1 SI autem anima peccauerit, & audierit vocẽ iurationis, & ipſe teſtis, vel vidit, vel cõſcius fuit: ſi non annunciauerit, accipiet peccatum.

2 Anima illa quſæcumq; tetigerit omnem rem immundam, aut morticinum, aut à beſtia captũ immundum, aut morticina abominationum immũdarum: aut morticina pecorum immundorum:

3 Aut tetigerit de immunditia hominis, ab omni immunditia eius, quamcumque tangens inquinatus fuerit, & latuit eum, poſt hoc autem cognouerit, etiam deliquerit.

4 Anima iniqua diſtinguens labiis malefacere, aut benefacere, ſecũdũ omnia quæcũq; diſtinxerit homo cũ iureiurando, & latuerit eum ante oculos, & id cognouerit, & peccauerit vnũ quiddam ex his:

5 Et confitebitur peccatum, pro quibus peccauit aduerſus ipſum:

6 Et offeret pro iis, quæ deliquit Domino, pro peccato, quod peccauit, fœminã ab ouibus agnam, aut capellam de capris pro peccato, & exorabit pro eo ſacerdos pro peccato, & remittetur illi peccatum:

7 Si autem non valet manus eius, quod ſatis eſt in ouem, offeret pro peccato ſuo, quod peccauit, duos turtures, aut duos pullos columbarum Domino, vnum pro peccato, & vnum pro holocauſtomate:

8 Et afferet ea ad ſacerdotem: & adducet ſacerdos, quod pro peccato, prius, & retorquebit ſacerdos caput eius à vertebra, & non diuidet.

9 Et aſperget de ſanguine eius, quod pro peccato, ſuper parietem altaris: reliquum autem ſanguinis deſtillabit ad baſim altaris. peccatum enim eſt.

10 Et ſecundum faciet holocauſtoma, ſicut decet: & exorabit ſacerdos pro eius peccato, quod peccauit, & dimittetur ei.

11 Si autem non inueniat manus eius par turturum, vel duos pullos columbarum, & feret munus ſuũ pro quo peccauit decimam partem ephi ſimilæ pro peccato. non effundet oleum ſuper illud, neque ſuper illud imponet thus, quia pro peccato eſt.

12 Et afferet illud ad ſacerdotem: & faciens ſacerdos de ea plenum pugillum memoriale eius, imponet ſuper altare holocauſtomatum Domino, peccatum eſt:

13 Et exorabit pro eo ſacerdos pro peccato eius, quod peccauit de vno horum, & dimittetur ei, reliquum autem erit ſacerdoti, vt ſacrificium ſimilę.

14 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

15 Anima quæcumque latuerit eum obliuio, & peccauerit, non ſpontè à ſanctis Domini, & afferet delicti ſui Domino arietem immaculatum de ouibus, pretio argenti ſiclorum, ſiclo Sanctorum, pro quo deliquit:

16 Et quod peccauit à ſanctis, reddet illud, & quintas adiiciet ſuper illud, & dabit eas ſacerdoti, & ſacerdos exorabit pro eo in ariete delicti, & dimittetur ei.

Chald. Paraph. Tranſl.

34 *Tolletq; ſacerdos de ſanguine victimæ, quæ ſit pro peccato in digito ſuo, & ponet ſuper cornua altaris holocauſti, & omnem ſanguinem fundet ad fundamentum altaris.*

35 *Et totum adipem eius auferet, ſicut ablatus eſt adeps arietis hoſtiæ ſanctificationum; adolebitque ea ſacerdos in altari ſuper oblationes Domini: & propitiabit pro eo ſacerdos pro peccato ſuo, quod peccauit, & dimittetur ei.*

C A P. V.

1 *ET ſi homo peccauerit, & audierit vocem adiurantis, & ipſe fuerit teſtis, aut vidit, aut conſcius eſt: ſi non indicauerit, portabit iniquitatem ſuam.*

2 *Aut homo, qui tetigerit in omnem rem immundam, aut in cadauer beſtiæ immundæ, aut in cadauer iumenti immundi, aut in cadauer reptilis immundi: & fuerit celatum ab eo, & poſtea ipſe ſciuit, quod peccauit:*

3 *Aut cùm tetigerit immunditiam hominis iuxta omnem immunditiam eius qua immundus ſit, & fuerit celatum ab eo, & poſtea ipſe ſcierit, quod peccauit.*

4 *Aut homo, qui iurauerit proferens labiis ſuis, vt malè faciat, aut benè, iuxta omnia, quæ profert homo cum iuramento, & occultatum fuerit, & poſtea ipſe ſcierit, quod peccauit in vno ex his:*

5 *Confitebitur peccatum in quo peccauit:*

6 *Et afferet pro peccato ſuo in conſpectu Domini pro peccato ſuo quo peccauit, fœminam de ouibus, aut capram de capris, & propitiabit pro eo ſacerdos, & pro peccato ſuo:*

7 *Si autem non ſuffecerit manus eius, vt poſſit offerre agnam, adducat pro delicto ſuo quo peccauit, duos turtures, aut duos filios columbæ coram Domino, vnum pro peccato, & vnum in holocauſtum:*

8 *Afferatque eos ad ſacerdotem: & offerat primum illum, qui eſt pro peccato, & retorquebit caput eius contra dorſum eius, & non diuidat.*

9 *Et aſperget de ſanguine hoſtiæ pro peccato ſuper parietem altaris: & decurrere faciet, quod reliquũ eſt de ſanguine ad fundamentum altaris, pro peccato enim eſt.*

10 *Et alterum faciet holocauſtum, ſicut decet: & propitiabit pro eo ſacerdos pro peccato ſuo quo peccauit, & dimittetur ei.*

11 *Et ſi non ſuffecerit manus eius ad duos turtures, aut ad duos filios columbæ, offerat oblationem ſuam pro peccato ſuo quo peccauit, decimam partem trium ſatorum ſimilæ pro peccato. non ponet ſuper eam oleum, neque dabit ſuper eam thus, quia pro peccato eſt.*

12 *Tradetque eam ſacerdoti: & tollet ex ea ſacerdos plenum pugillum ſuum in monumentum eius, & adolebit in altari ſuper oblationes Domini, pro peccato enim eſt:*

13 *Propitiabitque pro eo ſacerdos pro peccato ſuo quo peccauit in vno ex his, & dimittetur ei, & erit ſacerdoti, ſicut munus.*

14 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

15 *Homo, qui præuaricatus fuerit præuaricationem, & peccauerit per ignorantiam in his; quæ ſanctificata ſunt Domino, afferat pro peccato ſuo coram Domino arietem integrum de ouibus æſtimationis duorum ſiclorum argenti in ſiclis Sanctuarÿ pro delicto:*

16 *Et id quod peccauit in ſancto reſtituet, et quintam partem addet ſuper illud, et dabit illud ſacerdoti, et ſacerdos propitiabit pro eo in ariete, qui offertur pro delicto, dimitteturque ei.*

Vulgat. Editio.

17 Anima ſi peccauerit per ignorantiam, feceritque
vnum ex his, quæ Domini lege prohibentur, &
peccati rea intellexerit iniquitatem ſuam:
18 Offeret arietem immaculatum de gregibus ſa-
cerdoti, iuxta menſuram, æſtimationemque pec-
cati: qui orabit pro eo, quia neſciens fecerit: & di-
mittetur ei:
19 Quia per errorem deliquit in Dominum.

CAP. VI.

1 Locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Anima, quę peccauerit, & contempto Domi-
no, negauerit proximo ſuo depoſitum, quod fidei
eius creditum fuerat, vel vi aliquid extorſerit, aut
calumniam fecerit:
3 Siue rem perditam inuenerit, & inficians inſu-
per peierauerit, & quodlibet aliud ex pluribus fe-
cerit, in quibus ſolent peccare homines:
4 Conuicta delicti, reddet
5 Omnia, quæ per fraudem voluit obtinere, inte-
gra; & quintam inſuper partem Domino cui dam-
num intulerat.
6 Pro peccato autem ſuo offeret arietem immacu-
latum de grege, & dabit eum ſacerdoti, iuxta æſti-
mationem, menſuramque delicti:
7 Qui rogabit pro eo coram Domino, & dimitte-
tur illi pro ſingulis, quæ faciendo peccauit.
8 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
9 Præcipe Aaron, & filiis eius: Hęc eſt lex holocau-
ſti: Cremabitur in altari tota nocte vſque manè:
ignis ex eodem altari erit.
10 Veſtietur tunica ſacerdos, & feminalibus lineis:
tolletque cineres, quos vorans ignis exuſſit, & po-
nens iuxta altare:
11 Spoliabitur prioribus veſtimentis, indutuſq; aliis
efferet eos extra caſtra, & in loco mundiſſimo vſ-
que ad fauillam conſumi faciet.
12 Ignis autem in altari ſemper ardebit, quem nu-
triet ſacerdos ſubiiciens ligna manè per ſingulos
dies, & impoſito holocauſto, deſuper adolebit adi-
pes pacificorum.
13 Ignis eſt iſte perpetuus, qui numquam deficiet
in altari.
14 Hęc eſt lex ſacrificij, & libamentorum, quæ offe-
rent filij Aaron coram Domino, & coram altari.
15 Tollet ſacerdos pugillum ſimilæ, quæ conſperſa
eſt oleo, & totum thus, quod ſuper ſimilam poſitū
eſt: adolebitque illud in altari in monimentum
odoris ſuauiſſimi Domino:
16 Reliquam autem partem ſimilæ comedet Aaron
cum filiis ſuis, abſque fermento: & comedet in lo-
co Sancto Atrij tabernaculi.
17 Ideo autem non fermentabitur, quia pars eius in
Domini offertur incenſum. Sanctum ſanctorum
erit, ſicut pro peccato, atque delicto.
18 Mares tantum ſtirpis Aaron comedent illud. Le-
gitimum, ac ſempiternum erit in generationibus
veſtris de ſacrificiis Domini. Omnis, qui tetigerit
illa, ſanctificabitur.
19 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

Hæc

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Et ſi homo peccauerit, & fecerit vnum ex omnibus præ-
ceptis, quæ non ſunt fienda, & non cognouerit, & deliquerit,
& portauerit pœnam iniquitatis ſuæ:*
18 *Adducet arietem immaculatum de pecudibus ſecun-
dum æſtimationem tuam, pro delicto ad ſacerdotem: &
expiabit eum ſacerdos ab errore ſuo quem ignorauit, &
ipſe neſciuit: & dimittetur ei:*
19 *Delictum eſt, delinquendo deliquit Domino.*

CAP. VI.

1 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
2 *Anima ſi peccauerit, & præuaricata fuerit præua-
ricationem in Dominum, & negauerit proximo ſuo depo-
ſitum, vel pecuniam poſitam in eius manu negociationis
gratia, vel raptum, vel vi extorſit aliquid à proximo ſuo:*
3 *Vel inuenit amiſſum, & negauerit illud, & iurauerit
falſum ſuper vno ex omnibus, quæ fecerit homo peccando
in ipſis:*
4 *Et erit, ſi peccauerit, & deliquerit, reddet raptum,
quod rapuit, vel vi extortum, quod vi extorſit, vel depoſi-
tum, quod depoſitum eſt apud eum, vel amiſſum, quod in-
uenit.*
5 *Vel de omni ſuper quo iurauit falſum, & reddet illud
cum ſorte eius; & quintum ipſius addet ſuper illud ei cu-
ius erat, ei dabit illud die oblationis pro delicto ſuo.*
6 *Et oblationem pro delicto ſuo adducet Domino arietem
immaculatum è pecudibus (ſecundum æſtimationem tuā)
pro delicto ad ſacerdotem:*
7 *Et expiabit eum ſacerdos coram Domino, & dimitte-
tur ei ſuper vnumquodque ex omnibus, quæ faciet delin-
quendo in eo.*
8 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
9 *Præcipe Aharon, & filiis eius, dicendo: Hæc eſt lex holo-
cauſti: Eſt holocauſtum propter vſtionem eius ſuper alta-
re tota nocte vſque manè: & ignis in altari ardebit.*
10 *Et induet ſe ſacerdos veſte ſua linea, & fœminalibus
lineis induet ſe ſuper carnem ſuam: & tollet cinerem:
quia conſumet ignis holocauſtum ſuper altare, & ponet
illum apud altare:*
11 *Et exuet ſe veſtes ſuas, & induet ſe veſtibus aliis, & e-
ducet cinerem extra caſtra ad locum mundum.*
12 *Et ignis in altari ardebit, non extinguetur: & ardere
faciet in eo ſacerdos ligna ſingulo manè, & ordinabit ſu-
per illud holocauſtum, & ſuffire faciet adipes pacifico-
rum.*
13 *Ignis ſemper ardebit in altari, non extinguetur.*
14 *Et iſta eſt lex oblationis, offerent ipſam filij Aharon
coram Domino, coram altari.*
15 *Et tollet ab ea pugillo ſuo de ſimila oblationis, & de oleo
eius & totum thus, quod eſt ſuper oblationem: & ſuffire
faciet ſuper altare in odorem quietis odorem ipſius Do-
mino:*
16 *Et quod ſupereſt ex ea comedent Aharon, & filij eius:
infermentata comedentur in loco Sancto, in Atrio taber-
naculi eccleſiæ comedent ea.*
17 *Non coquetur fermentatum, partem eorum dedi ex
oblationibus meis, Sanctificatio ſanctificationum eſt, ſicut
oblatio pro peccato, & ſicut oblatio pro delicto.*
18 *Omnis maſculus in filiis Aharon comedet ea. Statu-
tum perpetuum eſt in generationibus veſtris de oblationi-
bus Domini. Omnis, qui tetigerit ea ſanctificabitur.*
19 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

Iſta

Tranſl. ex Septuag.

17 Et anima quæcumq; peccauerit, & fecerit vnum ab omnibus præceptis Domini, quæ non oportet fieri, & non agnouerit, & deliquerit, & acceperit peccatum:

18 Et afferet arietem immaculatum de ouibus precio argenti in delictum ad ſacerdotem: & exorabit pro eo ſacerdos, propter eius ignorátiam, quam ignorauit, & ipſe non ſciuit: & remittetur illi:

19 Deliquit enim delicto ante Dominum.

CAP. VI.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Anima quæcumque peccauerit, & deſpiciens deſpexerit mandata Domini, & mentitus fuerit, quę ſunt ad proximum, in depoſito, aut de ſocietate, aut de rapina, aut iniuriam fecerit aliquam proximo:

3 Aut inuenit perditionem, & mentitus fuerit de ea, & iurauerit iniuſtè de vno ab omnibus, quæcumque fecerit homo, ita vt peccet in his:

4 Et erit cum peccauerit, & deliquerit, & reddat rapinam, quam rapuit, aut nocumétum, quod nocuit, aut depoſitum, quod depoſitum eſt apud eum, aut perditionem, quam inuenit:

5 Ab omni re, pro qua iurauit de ea iniuſtè, & reſtituet ipſum caput; & quintas adiiciet ſuper illud, cuius eſt, ipſi reddet, qua die conuictus fuerit.

6 Et delicti ſui offeret Domino arietem de ouibus ſine macula precio, in quod deliquit:

7 Et exorabit pro eo ſacerdos ante Dominum, & remittetur illi de vno ab omnibus, quæ fecit, & deliquit in eo.

8 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

9 Præcipe Aaron, & filiis eius, dicens: Iſta lex holocauſti: Iſta holocauſtoſis ſuper incenſionem eius, ſuper altare totam noctem vſque in manè: & ignis altaris ardebit ſuper illud, non extinguetur.

10 Et induet ſacerdos tunicam lineam, & fœminale lineum induet circa corpus ſuũ: & auferet catacarpoſim, quam conſumpſerit ignis, illam holocauſtoſim ab altari, & apponet illud iuxta altare:

11 Et exuet ſtolam ſuam, & induet ſtolam aliam, & abiiciet catacarpoſim extra caſtra in locum mundum.

12 Et ignis ſuper altare ardebit ab eo, & non extinguetur, & exuret ſuper illud ſacerdos ligna manè, manè, & ſtipabit ſuper illud holocauſtoſim, & ſuperponet ſuper illud adipem ſalutaris.

13 Et ignis ſemper ardebit ſuper altare, non extinguetur.

14 Iſta lex ſacrificij, quod adducent illud filij Iſrael ante Dominum coram altari.

15 Et ab eo auferet pugillo de ſimila ſacrificij cum oleo eius, & cum omni thure eius, quæ ſunt ſuper ſacrificium: & offeret ſuper altare hoſtiam, odorem ſuauitatis, memoriale eius Domino:

16 Reſiduum autem eius manducabit Aaron, & filij eius: azyma comedetur in loco Sancto, in Atrio tabernaculi teſtimonij manducabunt eam.

17 Non coquetur fermentata, partem hanc dedi eis ab hoſtiis Domini. Sancta ſanctorum ſunt, ſicut quod peccati, & ſicut quod delicti.

18 Omne maſculinum ſacerdotum comedent eam. Legitimum æternum in progenies veſtras ab hoſtiis Domini. Omnis, qui tetigerit eas, ſanctificabitur.

19 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

Iſtud

Chald. Paraph. Tranſl.

Homo autem, qui peccauerit, & fecerit contra vnum ex omnibus præceptis Domini, quod non decet fieri, & per ignorantiam peccauerit, ſuſcipiet iniquitatem ſuam:

Et afferet maſculum integrum de ouibus, iuxta æſtimationem delicti ad ſacerdotem: & propitiabit pro eo ſacerdos pro errore ſuo quo errauit, & ipſe ignorauit: dimitteturque ei:

Pro delicto enim eſt, & pro peccato ſuo quo ipſe peccauit, pro delicto offerat coram Domino.

CAP. VI.

LOcutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:

Homo, qui peccauerit, & præuaricatus fuerit coram Domino, & mentitus fuerit contra proximum ſuum in depoſito, aut commercio manus, aut in rapina, aut vim fecerit proximo ſuo:

Aut inuenit rem perditam, & negauit eam, & iurauit falſo ſuper vnum ex omnibus, quæ facit homo, vt peccet in eis:

Eritque quando peccauerit, & deliquerit, reſtituat rapinam, quam rapuit, aut violentiam, quam intulit, aut depoſitum, quod commendatum fuit apud eum, aut rem perditam, quam inuenit.

Aut quicquid ex omnibus quibus falſo iurauit, reddetque illud integrum; & quintam partem addet ſuper illud, illi cui pertinet, dabit illud in die delicti ſui.

Pro delicto autem ſuo offerat coram Domino arietem integrum de ouibus, iuxta æſtimationem delicti, tradatque eum ſacerdoti:

Et propitiabit pro eo ſacerdos coram Domino, & dimittetur ei pro vnoquoque ex omnibus, quæ faciendo peccauit in eo.

Locutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:

Præcipe Aaron, & filijs eius, dicens: Hæc eſt lex holocauſti: Quod holocauſtum cremabitur in altari tota nocte vſque manè: & ignis altaris erit incenſus in eo.

Veſtieturq́; ſacerdos veſtimentis de byſſo, & femoralibus de byſſo veſtietur ſuper carnem ſuam: & ſeparabit cinerem quem exuſſit ignis holocauſti ſuper altare, & ponet eum in latere altaris:

Spoliabiturque veſtimentis ſuis, & veſtietur aliis veſtibus, educetq́; cinerem extra caſtra in loco mundiſſimo.

Ignis autem erit incenſus in eodem altari nunquam extinguetur, & incendet in eo ſacerdos ligna manè, manè, & ordinabit ſuper eo holocauſtum, adolebitq́; ſuper eo adipes hoſtiæ ſanctificationum.

Ignis ſemper erit ardens ſuper altare, numquam extinguetur.

Et hæc eſt lex muneris, quod offerent filij Aaron in conſpectu Domini coram altari.

Separabitq́; ex eo pugillo ſuo de ſimila muneris, & de oleo eius, & totum thus, quod eſt ſupèr munus: & adolebit illud in altari, vt memoriale eius ſuſcipiatur cum beneplacito coram Domino:

Quod autem reliquum fuerit ex eo, comedent Aaron, & filij eius: azymum comedetur in loco Sancto, in Atrio tabernaculi fœderis comedent illud.

Non coquetur fermentatum, partem enim eorum dedi eis de oblationibus meis. Sanctum ſanctorum erit, ſicut hoſtia, quæ fit pro peccato, & pro delicto.

Omnis maſculus de filiis Aaron comedet illud. Legitimum ſempiternum erit in generationibus veſtris de oblationibus Domini. Omnis, qui tetigerit illud, ſanctificabitur.

Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:

Hæc

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Hæc eſt oblatio Aaron, & filiorum eius; quam 20
offerre debent Domino in die vnctionis ſuæ. Deci-
mam partem ephi offerēt ſimilæ in ſacrificio ſem-
piterno, medium eius manè, & medium eius veſ-
perè:
Quæ in ſartagine oleo conſperſa frigetur. Offe- 21
ret autem eam calidam in odorem ſuauiſſimum
Domino
Sacerdos, qui iure patri ſucceſſerit, & tota cre- 22
mabitur in altari.

Omne enim ſacrificium ſacerdotum igne con- 23
ſumetur, nec quiſquam comedet ex eo.
Locutus eſt autem Dominus ad Moyſen, dicens: 24
Loquere Aaron, & filiis eius: Iſta eſt lex hoſtiæ 25
pro peccato· In loco vbi offertur holocauſtum, im-
molabitur corā Domino. Sanctum ſanctorum eſt.

Sacerdos, qui offert, comedet eam in loco ſancto, 26
in Atrio tabernaculi.

Quidquid tetigerit carnes eius, ſanctificabitur. 27
Si de ſanguine illius veſtis fuerit aſperſa, lauabitur
in loco ſancto.

Vas autem fictile, in quo cocta eſt, confringetur. 28
Quòd ſi vas æneum fuerit: defricabitur, & lauabi-
tur aqua.
Omnis maſculus de genere ſacerdotali veſcetur 29
de carnibus eius, quia Sanctum Sanctorum eſt.
Hoſtia enim quę cęditur pro peccato, *cuius ſan- 30
guis infertur in tabernaculū teſtimonij ad expiā-
dū in Sāctuario, nō comedetur, ſed cōburetur igni.

* Heb. 13. 15. Sup. 4. 5.

CAP. VII.

HÆc quoque lex hoſtiæ pro delicto, Sancta ſan- 1
ctorum eſt:
Idcirco vbi immolabitur holocauſtum, macta- 2
bitur & victima pro delicto: ſanguis eius per gy-
rum altaris fundetur.
Offerent ex ea caudam, & adipem, qui operit vi- 3
talia:

Duos renunculos, & pinguedinem, quæ iuxta 4
ilia eſt, reticulumque iecoris cum renunculis.

Et adolebit ea ſacerdos ſuper altare: incenſum 5
eſt Domino pro delicto.
Omnis maſculus de ſacerdotali genere, in loco ſā- 6
cto veſcetur his carnibus, quia Sanctū ſanctorū eſt.
Sicut pro peccato offertur hoſtia, ita & pro deli- 7
cto: vtriuſque hoſtiæ lex vna erit: ad ſacerdotem,
qui eam obtulerit, pertinebit.
Sacerdos, qui offert holocauſti victimam, habe- 8
bit pellem eius.
Et omne ſacrificium ſimilę, quod coquitur in cli- 9
bano, & quidquid in craticula, vel in ſartagine prę-
paratur, eius erit ſacerdotis à quo offertur:
Siue oleo conſperſa, ſiue arida fuerint, cunctis fi- 10
liis Aaron menſura æqua per ſingulos diuidetur.

Hæc eſt lex hoſtiæ pacificorum, quæ offertur Do- 11
mino.
Si pro gratiarū actione oblatio fuerit, offerēt pa- 12
nes abſque fermento conſperſos oleo, & lagana a-
zyma vncta oleo, coctamque ſimilam, & collyridas
olei admixtione conſperſas:
Panes quoque fermentatos cum hoſtia gratia- 13
rum, quæ immolatur pro pacificis:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Iſta eſt oblatio Aharon, & filiorum eius, quam offerent
Domino in die qua vngetur ipſemet. Decimum ephah ſi-
milæ, ſacrificium iuge, dimidium eius manè, & dimidium
eius veſperi:*

*In ſartagine in oleo fiet, frictam adduces eam, coctas
oblationes fruſtorum. Offeres in odorem quietis Domino.*

*Et ſacerdos vnctus pro eo è filiis eius faciet eam ſtatu-
tum perpetuum Domino, tota ſuffietur.*

*Et omnis oblatio ſacerdotis holocauſtum erit, non come-
detur.*
Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:
*Loquere ad Aharon, & ad filios eius, dicendo: Iſta eſt
lex oblationis pro peccato: In loco quo immolabitur holo-
cauſtum immolabitur oblatio pro peccato coram Domino.
Sanctificatio ſanctificationum eſt,*
*Sacerdos expians illud, comedet illud, in loco ſancto
comedetur, in Atrio tabernaculi eccleſiæ.*

*Omnis, qui tetigerit carnem eius, ſanctificabitur. Et ſi
aſperſum fuerit è ſanguine eius ſuper veſtem, illud ſuper
quod aſperſum fuerit lauabis in loco ſancto.*

*Et vas teſteum in quo coquetur confringetur. Et ſi in
vaſe aneo cocta fuerit, defricabitur, & lauabitur aqua.*

*Omnis maſculus inter ſacerdotes comedet illud, Sancti-
catio ſanctificationum eſt.*
*Et omnis oblatio pro peccato adducetur de ſanguine eius
ad tabernaculum eccleſiæ, ad expiandum in Sanctificatio-
ne, non comedetur, igni comburetur.*

CAP. VII.

*ET iſta eſt lex oblationis pro delicto, Sanctificatio ſan-
ctificationum eſt:*
*In loco quo immolabunt holocauſtum, oblationem pro
delicto: & ſanguinem eius ſparget ſuper altare in circui-
tu.*
*Et totum adipem eius offeret ex eo, caudam, & adipem
operientem inteſtinum:*

*Et duos renes, & adipem, qui eſt in eis, qui eſt in iliis,
& fibram cum hepate cum renibus remouebit.*

*Et ſuffire faciet ſacerdos ſuper altare: oblationem Do-
mino, oblatio pro delicto eſt.*
*Omnis maſculus inter ſacerdotes comedet illud, in loco
ſancto comedetur, Sanctificatio ſanctificationum eſt.*
*Sicut oblatio pro peccato, ſic oblatio pro delicto: lex vna
eſt eis: ſacerdotis, qui expiabit illum erit.*

*Et ſacerdos offerens holocauſtum viri, pellis holocauſti,
quod obtulit ſacerdoti eius erit.*
*Et omne ſacrificium, quod coquetur in clibano, & om-
ne factum in lebete, & in ſartagine ſacerdotis offerentis
ipſum erit:*
*Et omne ſacrificium mixtum in oleo, & aridum omni-
bus filiis Aharon erit, ſingulus, vt alter erit.*

*Et hæc eſt lex ſacrificij pacificorum, quod offeret Do-
mino.*
*Si pro gratiarum actione obtulerit illud, offeret pro ſa-
crificio gratiarū actionis placentas infermentatas mixtas
oleo, & lagana infermentata vncta oleo, & ſimilam fri-
ctam, placentas mixtas oleo:*
*Cum placentis panis fermētati offeret oblationem ſuam
pro ſacrificio gratiarum actionis pacificorum ſuorum:*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

20 Iſtud donum Aaron, & filiorum eius, quod offerent Domino, in die, quacumque vnxeris eum. Decimam partem ephi ſimilaginis in ſacrificium ſemper, dimidium eius mane, & dimidium eius veſperi:

21 Super ſartaginem in oleo fiet, conſperſam afferet eam, circumuoluta, ſacrificium de fragmentis, ſacrificium in odorem ſuauitatis Domino.

22 Sacerdos vnctus, qui pro eo ex filijs eius, faciet eam, lex æterna, omne conſummabitur.

23 Et omne ſacrificium ſacerdotis holocauſtum erit, & non edetur.

24 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

25 Loquere ad Aaron, & filios eius, dicens: Hæc lex peccati: In loco, vbi iugulant holocauſtoma, iugulabunt, quæ pro peccato ante Dominum. Sancta ſanctorum ſunt.

26 Sacerdos, qui offert illud, manducabit illud, in loco ſancto comedetur, in Atrio tabernaculi teſtimonij.

27 Omnis tangens carnes eius, ſanctificabitur. Et cuicumque aſperſum fuerit de ſanguine eius ſuper veſtimentum, quicumque aſperſus fuerit ſuper illud, lauabitur in loco ſancto.

28 Et vas teſtaceum, in quocumque fuerit coctum in eo, conteretur. Si autem in vaſe æreo coctum fuerit, defricabit illud, & diluet aqua.

29 Omnis maſculus in ſacerdotibus comedet ea, Sancta ſanctorum ſunt Domino.

30 Et omnia, quæ pro peccato ſunt, quorũcunq; illatũ fuerit à ſanguine eorũ in tabernaculũ teſtimonij exorari in Sancto, non edetur, in igni cremabitur.

C A P. V I I.

1 ET iſta eſt lex arietis, qui pro delicto, Sancta ſanctorum ſunt:

2 In loco, in quo iugulant holocauſtum, iugulabũt arietem delicti ante Dominum: & ſanguinem effundet ad baſim altaris in circuitu.

3 Et omnem adipem eius offeret ex eo, & lumbũ, & omnem adipem operientem inteſtina, & omnem adipem, qui ſuper inteſtina:

4 Et duos renes, & adipem, qui ſuper eos, qui ſuper femora, & pennam, quæ ſuper iecur, cum renibus auferet ea.

5 Et offeret ea ſacerdos ſuper altare: hoſtiam Domino, pro delicto eſt.

6 Omnis maſculus ex ſacerdotibus comedet ea, in loco ſancto comedent ea, Sancta ſanctorum ſunt.

7 Quomodo quod pro peccato, ita & quod delicti: lex vna eſt eorum: ſacerdos quicumque exorabit in eo, ipſi erit.

8 Et ſacerdos adducens holocauſtoma hominis, pellis holocauſti, quod ipſe offert, ipſi erit.

9 Et omne ſacrificium quodcumq; fiet in clibano, & omne quodcumque fiet ſuper craticulam, vel ſuper ſartaginem ſacerdotis offerentis illud, ipſi erit:

10 Et omne ſacrificium refectum in oleo, & non refectum omnibus filijs Aaron erit cuique æquale.

11 * Hæc eſt lex ſacrificij ſalutaris, quod offerent Domino.

* Hic incipit cab. ·. in Bibl. Septua. Interp. Roma. editionis.

12 Si quidem pro laudatione offerat illud, & offeret ſuper ſacrificium laudationis panes ex ſimila factos in oleo, & lagana azyma vncta in oleo & ſimilam conſperſam in oleo:

13 Super panes fermentatos offeret munera ſua ſuper ſacrificio laudationis ſalutaris:

Chald. Paraph. Tranſl.

20 *Hæc eſt oblatio Aaron, & filiorum eius, quam offerent coram Domino in die vnctionis ſuæ. Decimam partem trium ſatorum ſimilæ in munere perpetuo, dimidiam partem eius manè, & dimidiam partem eius veſperi.*

21 *In ſartagine cum oleo fiet tenera, offerat eam coctam, atque in fruſtra conciſa offeratur, vt ſuſcipiatur munus cum beneplacito coram Domino.*

22 *Sacerdos autem de filijs ſuis, qui vngendus eſt pro eo faciet illud, legitimum ſempiternum erit coram Domino, totum cremabitur.*

23 *Omneque munus ſacerdotis totum cremabitur, non comedatur.*

24 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

25 *Loquere cum Aaron, & cum filijs eius, dicens: Hæc eſt lex ſacrificij pro peccato: In loco vbi immolatur holocauſtum, immolabitur hoſtia pro peccato coram Domino. Sanctum ſanctorum eſt.*

26 *Sacerdos, qui propitiat in ſanguine eius, comedet eam, in loco ſancto comedetur, in Atrio tabernaculi fœderis.*

27 *Omnis, qui tetigerit carnem eius ſanctificabitur. Et qui aſperſerit de ſanguine eius ſuper veſtimenta ſua, illud, quod fuerit aſperſum, lauabitur in loco ſancto.*

28 *Vas autem fictile in quo cocta eſt, confringetur. Si autem in vaſe æneo fuerit cocta, defricabitur, & lauabitur aqua.*

29 *Omnis maſculus de ſacerdotibus comedet illam, Sanctum ſanctorum eſt.*

30 *Omnis autem hoſtia pro peccato, cuius ſanguis infertur in tabernaculum fœderis ad expiandum in Sanctuario, non comedetur, ſed igni comburetur.*

C A P. V I I.

1 *ET hæc eſt lex hoſtiæ pro delicto, Sanctum ſanctorum eſt:*

2 *In loco vbi immolant holocauſtum, immolabunt hoſtiam pro delicto: ſanguinem autem eius ſparget per circuitum altaris.*

3 *Et totum adipem eius offeret ex ea, caudam, & adipem, qui operit inteſtina:*

4 *Et duos renes, & adipem, qui eſt ſuper eos, qui eſt iuxta ilia, & reticulum, quod eſt ſuper iecur cum renibus auferat eum.*

5 *Et adolebit ea ſacerdos in altari: in oblationem coram Domino, pro delicto enim eſt.*

6 *Omnis maſculus ex ſacerdotibus comedet eam, in loco ſancto comedetur, Sanctum ſanctorum eſt.*

7 *Sicut hoſtia, quæ offertur pro peccato, ſic erit hoſtia, quæ offertur pro delicto: lex vna erit eis: ſacerdos, qui propitiat cum ea, eius erit.*

8 *Sacerdos autem, qui offert holocauſtum viri, pellis holocauſti erit eius, qui offert illud.*

9 *Et omne munus, quod coquitur in clibano, & omne, quod fit in craticula, & in ſartagine, ad ſacerdotem, qui offert illud pertinebit.*

10 *Et omne munus conſperſum oleo, & quod non eſt conſperſum, omnibus filijs Aaron erit, æqualiter diuidatur inter fratres.*

11 *Et hæc eſt lex hoſtiæ ſanctificationum, quæ offertur coram Domino.*

12 *Si pro gratiarum actione obtulerit eam, offeret pro hoſtia gratiarum actionis placentas azymas conſperſas oleo, & lagana azyma vncta oleo, & collyridas ſimilæ conſperſas oleo:*

13 *Cum placentis panis fermentati offeret oblationẽ ſuam pro hoſtia gratiarum actionis ſanctificationum eius:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Ex quibus vnus pro primitiis offeretur Domino, & erit ſacerdotis, qui fundet hoſtiæ ſanguinem.	14	*Et offeret ex eo vnum ex omni oblatione, eleuationem Domino, ſacerdotis ſpargentis ſanguinem pacificorum erit.*
Cuius carnes eadem comedentur die, nec remanebit ex eis quidquam vſque manè.	15	*Et caro ſacrificij gratiarum actionis pacificorum eius, in die oblationis eius comedetur, non dimittet ex eo vſque manè.*
Si voto, vel ſpontè quiſpiam obtulerit hoſtiam, eadem ſimiliter edetur die: ſed & ſi quid in craſtinum remanſerit, veſci licitum eſt:	16	*Et ſi votum, vel ſpontaneum eſt ſacrificium oblationis eius: in die qua obtulerit ſacrificium ſuum comedetur, & in craſtino, & quod ſupereſt ex eo comedetur:*
Quidquid autem tertius inuenerit dies, ignis abſumet.	17	*Et quod ſupereſt de carne ſacrificij in die tertia, igni comburetur.*
Si quis de carnibus victimæ pacificorum die tertio comederit, irrita fiet oblatio, nec proderit offerenti: quin potius quæcumque anima tali ſe edulio contaminauerit, præuaricationis rea erit.	18	*Et ſi comedendo comeſtum fuerit de carne ſacrificij pacificorum eius in die tertia, non placebit offerens illud, neque reputabitur illi, prophanum erit: & anima comedens ex eo pœnam ſuam portabit.*
Caro, quæ aliquid tetigerit immundum, non comedetur, ſed comburetur igni: qui fuerit mundus, veſcetur ex ea.	19	*Et caro, quæ tetigerit omne immundum, non comedetur, igni comburetur: & carnem, omnis mundus comedet.*
Anima polluta, quæ ederit de carnibus hoſtiæ pacificorum, quæ oblata eſt Domino, peribit de populis ſuis.	20	*Et anima, quæ comederit carnem de ſacrificio pacificorum, quod eſt Domino, & immunditia eius eſt ſuper ipſum excidetur anima ipſa è populis ſuis.*
Et quæ tetigerit immunditiam hominis, vel iumenti, ſiue omnis rei, quæ polluere poteſt, & comederit de huiuſcemodi carnibus, interibit de populis ſuis.	21	*Et anima ſi tetigerit omne immundum, tam de immunditia hominis, quàm animalis immundi, vel omnis reptilis immundi, & comederit de carne ſacrificij pacificorum, quod eſt Domino, excidetur anima ipſa è populis ſuis.*
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	22	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
Loquere filiis Iſrael: Adipem ouis, & bouis, & capræ non comedetis.	23	*Loquere ad filios Iſrael, dicendo: Omnem adipem bouis, & agni, & capræ non comedetis.*
Adipem cadaueris morticini, & eius animalis, quod à beſtia captum eſt, habebitis in varios vſus.	24	*Et adeps cadaueris, & adeps rapti, fiet in omne opus, ſed comedendo non comedetis illum.*
Si quis adipem, qui offerri debet in incenſum Domini, comederit, peribit de populo ſuo.	25	*Nam omnis, qui comederit adipem animalis ex quo offeret oblationem ignitam Domino, excidetur anima, quæ comederit è populis ſuis.*
Sanguinem quoque omnis animalis, non ſumetis in cibo, tam de auibus, quam de pecoribus.	26	*Et omnem ſanguinem non comedetis in cunctis habitationibus veſtris, tam de auibus, quàm de animalibus.*
Omnis anima, quæ ederit ſanguinem, peribit de populis ſuis.	27	*Omnis anima, quæ comederit omnem ſanguinem, excidetur anima ipſa è populis ſuis.*
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	28	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
Loquere filiis Iſrael, dicens: Qui offert victimam pacificorum Domino, offerat ſimul, & ſacrificium, id eſt, libamenta eius.	29	*Loquere ad filios Iſrael, dicendo: Offerens ſacrificium pacificorum ſuorum Domino, adducet oblationem ſuam Domino de ſacrificio pacificorum ſuorum.*
Tenebit manibus adipem hoſtiæ, & pectuſculum: cumque ambo oblata Domino conſecrauerit, tradet ſacerdoti:	30	*Manus eius adducet oblationem Domini adipem cum pectuſculo adducet: & pectuſculum ad eleuandum ipſum eleuationem coram Domino:*
Qui adolebit adipem ſuper altare, pectuſculum autem erit Aaron, & filiorum eius.	31	*Et ſuffire faciet ſacerdos adipem, ſuper altare, & erit pectus Aharon, & filijs eius.*
Armus quoque dexter de pacificorum hoſtijs cedet in primitias ſacerdotis.	32	*Et armum dextrum dabitis eleuationem ſacerdoti è ſacrificiis pacificorum veſtrorum.*
Qui obtulerit ſanguinem, & adipem, filiorum Aaron, ipſe habebit, & armum dextrum in portione ſua.	33	*Offerentis ſanguinem pacificorum, & adipem è filiis Aharon erit armus dexter in partem.*
Pectuſculum enim eleuationis, & armum ſeparationis tuli à filiis Iſrael de hoſtiis eorum pacificis, & dedi Aaron ſacerdoti, & filiis eius lege perpetua, ab omni populo Iſrael.	34	*Quia pectus eleuationis, & armum eleuationis tuli à filiis Iſrael è ſacrificiis pacificorum veſtrorum, & dedi ea Aharon ſacerdoti, & filiis eius in ſtatutum perpetuum à filiis Iſrael.*
Hæc eſt vnctio Aaron, & filiorum eius in ceremoniis Domini, die qua obtulit eos Moyſes, vt ſacerdotio fungerentur:	35	*Hæc eſt vnctio Aharon, & vnctio filiorum eius de oblationibus Domini, in die qua appropinquare fecit eos ad miniſtrandum Domino:*
Et quæ præcepit eis dari Dominus à filiis Iſrael religione perpetua in generationibus ſuis.	36	*Quas præcepit Dominus, vt darent eis, in die qua vnxit eos à filiis Iſrael, ſtatutum perpetuum in generationibus veſtris.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

14 Et offeret vnum de omnibus muneribus ſuis, demptionem Domino; ſacerdoti,qui effundit ſanguinem ſalutaris,ipſi erit,& carnes ſacrificij laudationis ſalutaris ipſi erunt.

15 Et in qua die donum offertur, manducabitur, non derelinquent ex eo vſque in manè.

16 Quod ſi votum fuerit, aut voluntarium ſacrificauerit munus ſuum; quacumque die obtulerit ſacrificium ſuum,edetur: & craſtina die:

17 Et quod ſuperfuerit de carnibus ſacrificij vſque in diem tertium, in igne cremabitur.

18 Si autem manducans manducauerit ex carnibus die tertia,non erit acceptum ei, qui offert illud, non reputabitur ei, inquinatio eſt: anima autem, ſi qua manducauerit ex eo,peccatum accipiet.

19 Et carnes, quæcumque tetigerit omne immundum,non manducabuntur, in igni cremabuntur: omnis mundus manducabit carnes.

20 Anima autem, quæcumque manducauerit de carnibus ſacrificij ſalutaris, quod eſt Domini, & immunditia eius ſuper ipſum, peribit anima illa de populo ſuo.

21 Et anima,quæcumque tetigerit omnem rem immundam, vel ab immunditia hominis, vel quadrupedum immundorum,vel omnis abominationis immundæ,& manducauerit ex carnibus ſacrificij ſalutaris, quod eſt Domini, peribit anima illa de populo ſuo.

22 Et loquutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

23 Loquere filiis Iſrael,dicens: Omnem adipem bonum,& ouium, & caprarum non edetis.

24 Et adeps morticinorum, & à fera captorum fiet in omne opus, & in eſca non edetur.

25 Omnis,qui adipem edit,adipem ex pecoribus,ex quibus offeret de eis hoſtiam Domino,peribit anima illa de populo ſuo.

26 Omnem ſanguinem non edetis in omni habitatione veſtra,& à pecoribus, & à volatilibus.

27 Omnis anima, quæcumque manducauerit ſanguinem, peribit anima illa de populo ſuo.

28 Et loquutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

29 Et filiis Iſrael loqueris,dicens: Qui offert ſacrificium ſalutaris, afferet munus ſuum Domino, & de ſacrificio ſalutaris.

30 Manus eius offerent hoſtiā Domino,adipem,qui ſuper pectuſculum, & pennam iecoris: offeret ea, ita vt imponatur donum ante Dominum:

31 Et offeret ſacerdos adipem ſuper altare, & erit pectuſculum Aaron, & filijs eius.

32 Et brachium dextrum dabitis demptionem ſacerdoti de ſacrificiis ſalutaris veſtri.

33 Qui offert ſanguinem ſalutaris, & adipem ex filiis Aaron, ipſi erit brachium dextrum in parte.

34 Pectuſculum enim impoſitionis,& brachiū demptionis accepi à filiis Iſrael de ſacrificiis ſalutaris veſtri,& dedi ea Aaron ſacerdoti,& filiis eius, legitimum æternum à filiis Iſrael.

35 Hæc vnctio Aaron, & vnctio filiorum eius ab hoſtiis Domini, in qua die applicuit eos ſacerdotio fungi Domino:

36 Sicut præcepit Dominus dare illis,qua die vnxit illos,à filiis Iſrael, legitimum æternum in progenies eorum.

Chald.Paraph.Tranſl.

14 *Offeretque ex ea vnum ex omni oblatione ſeparatum coram Domino; & illius ſacerdotis erit,qui aſperſit ſanguinem hoſtiæ ſanctificationum.*

15 *Caro autem hoſtiæ gratiarum actionis ſanctificationum eius; eadem die qua offertur comedetur, non remanebit ex ea quicquam vſque manè.*

16 *Si autem voto, vel ſponte obtulerit hoſtiam, eadem die qua offertur hoſtia comedetur: & in die quoque craſtina ſi quid remanſerit ex ea comedetur:*

17 *Et quod remanſerit de carne hoſtiæ in diem tertiam, igni comburetur.*

18 *Si autem comeſtum fuerit quicquam de carne hoſtiæ ſanctificationum in die tertia, non erit in beneplacito, neque exiſtimabitur ei, qui offeret eam,abominabile erit: & homo, qui comederit ex eâ, peccatum ſuſcipiet.*

19 *Caro autem ſanctificata, quæ tetigerit omne immundum,non comedetur,ſed igni comburetur: & quicumque fuerit mundus ad comedendum carnem ſanctificatam, comedat carnem ſanctificatam.*

20 *Homo autem, qui comederit carnem hoſtiæ ſanctificationum, quæ eſt coram Domino, & immunditia eius fuerit in eo, exterminabitur homo ille de populo ſuo.*

21 *Et homo, qui tetigerit omne immundum, ſiue immunditiam hominis, aut iumentum immundum,aut omnem abominationem immundam, & comederit de carne hoſtiæ ſanctificationum, quæ eſt coram Domino, exterminabitur homo ille de populo ſuo.*

22 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

23 *Loquere cum filijs Iſrael, dicens: Omnem adipem bouis, & agni, & capræ non comedetis.*

24 *Adeps autem cadaueris morticini, & adeps animalis confracti à beſtia fiet in omne opus, & nequaquam comedetis eum.*

25 *Quia omnis, qui comederit adipem pecoris, ex quo offertur oblatio coram Domino,exterminabitur homo,qui comederit, de populo ſuo.*

26 *Et omnem ſanguinem non comedetis in omnibus habitationibus veſtris, tam de auibus, quàm de pecoribus.*

27 *Omnis homo,qui comederit omnem ſanguinem, exterminabitur homo ille de populo ſuo.*

28 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe,dicens:*

29 *Loquere cum filijs Iſrael, dicens: Qui offert victimam ſanctificationum eius coram Domino, afferat oblationem ſuam coram Domino de hoſtia ſanctificationum eius.*

30 *Manus eius afferant oblationes Domini, adipem cum pectuſculo afferat; vt eleuetur pectuſculum eleuatione coram Domino:*

31 *Et adolebit ſacerdos adipem in altari, eritq́; pectuſculum Aaron,& filijs eius.*

32 *Armum quoque dexterum dabitis pro primitijs ſacerdoti de hoſtia ſanctificationum veſtrarum.*

33 *Qui obtulerit ſanguinem hoſtiæ ſanctificationum, & adipem de filijs Aaron, ipſius erit armus dexter in portionem ſuam.*

34 *Quia pectuſculum eleuationis, & armum ſeparationis tuli à filijs Iſrael de hoſtia pacificorum ſuorum, & dedi ea Aaron ſacerdoti,& filijs eius pacto ſempiterno à filijs Iſrael.*

35 *Hæc eſt vnctio Aaron, & vnctio filiorum eius de oblationibus Domini, in die qua obtulerunt eos, vt miniſtrarent coram Domino:*

36 *Quæ præcepit Dominus dari eis à filijs Iſrael, in die qua vnxerunt eos, fœdere ſempiterno in generationibus ſuis.*

Digitized by Google

Vulgat.Editio.

Iſta eſt lex holocauſti,& ſacrificij pro peccato, atque delicto, & pro conſecratione, & pacificorum victimis:

Quam conſtituit Dominus Moyſi in monte Sinai,quando mandauit filiis Iſrael, vt offerrent oblationes ſuas Domino in deſerto Sinai.

CAP. VIII.

LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen,dicens:

Tolle Aaron cum filiis ſuis, veſtes eorum, & vnctionis oleum, vitulum pro peccato, duos arietes,caniſtrum cum azymis:

Et congregabis omnem cœtum ad oſtium tabernaculi.

Fecit Moyſes, vt Dominus imperauerat. Congregataque omni turba ante fores tabernaculi:

Ait: Iſte eſt ſermo, quem iuſſit Dominus fieri.

Statimque obtulit Aaron,& filios eius. Cumque lauiſſet eos:

Veſtiuit pontificem ſubucula linea, accingens eum balteo, & induens eum tunica hyacinthina, & deſuper humerale impoſuit:

Quod aſtringens cingulo aptauit rationali, in quo erat Doctrina,& Veritas.

Cidari quoque texit caput: & ſuper eam, contra frontem, poſuit laminam auream conſecratam in ſanctificatione,ſicut præceperat ei Dominus.

Tulit, & vnctionis oleum quo liniuit tabernaculum cum omni ſupellectili ſua.

Cumque ſanctificans aſperſiſſet altare ſeptem vicibus, vnxit illud, & omnia vaſa eius, labrumque cum baſi ſua ſanctificauit oleo.

* Eccl. 45. 18.

* Quod fundens ſuper caput Aaron, vnxit eum, & conſecrauit:

Filios quoque eius oblatos veſtiuit tunicis lineis,& cinxit balteis, impoſuitque mitras, vt iuſſerat Dominus.

Obtulit & vitulum pro peccato, cumque ſuper caput eius poſuiſſet Aaron,& filij eius manus ſuas:

Immolauit eum: hauriens ſanguinem, & tincto digito, tetigit cornua altaris per gyrum: quo expiato,& ſanctificato, fudit reliquum ſanguinem ad fundamenta eius.

Adipem vero,qui erat ſuper vitalia,& reticulum iecoris, duoſque renunculos, cum aruinulis ſuis adoleuit ſuper altare:

Vitulum cum pelle,& carnibus,& fimo,cremans extra caſtra, ſicut præceperat Dominus.

Obtulit & arietem in holocauſtum: ſuper cuius caput cum impoſuiſſent Aaron, & filij eius manus ſuas:

Immolauit eum, & fudit ſanguinem eius per circuitum altaris:

Ipſumque arietem in fruſtra concidens, caput eius & artus,& adipem adoleuit igni:

Lotis prius inteſtinis, & pedibus. Totumque ſimul arietem incendit ſuper altare, eo quod eſſet holocauſtum ſuauiſſimi odoris Domino,ſicut præceperat ei.

Obtu-

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

37 *Hæc eſt lex holocauſto, ſacrificio, & oblationi pro peccato,& oblationi pro delicto,& conſecrationibus, & ſacrificio pacificorum:*

38 *Quam præcepit Dominus Moſeh in monte Sinai, in die qua præcepit filijs Iſrael, vt offerrent oblationes ſuas Domino in deſerto Sinai.*

CAP. VIII.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

2 *Tolle Aharon, & filios eius ſecum, & veſtes, & oleum vnctionis, & iuuencum oblationis pro peccato, & duos arietes, & caniſtrum infermentatorum:*

3 *Et omnem congregationem congrega ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.*

4 *Et fecit Moſeh, quemadmodum præcepit Dominus ei. Et congregata eſt congregatio ad oſtium tabernaculi eccleſiæ:*

5 *Et dixit Moſeh ad congregationem: Hoc eſt verbum, quod præcepit Dominus,vt faceretis.*

6 *Et appropinquare fecit Moſeh Aharon, & filios eius. Et lauit eos aqua:*

7 *Et poſuit ſuper eum tunicam, & cinxit illum balteo, & induit eum pallio, & poſuit ſuper eum ſuperhumerale:*

8 *Et cinxit eum cingulo ſuperhumeralis, & cinxit eum cum illo, & poſuit ſuper eum pectorale, & poſuit in pectorali Vrim,& Thumim.*

9 *Et poſuit mitram ſuper caput eius: & poſuit ſuper mitram contra faciem eius laminam auream, coronam ſanctam, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

10 *Et tulit Moſeh oleum vnctionis, & vnxit tabernaculum,& omnia,quæ erant in illo, & ſanctificauit ea.*

11 *Et aſperſit ex illo ſuper altare ſeptem vicibus, & vnxit altare,& omnia vaſa eius,& concham,& baſim eius ad ſanctificandum ea.*

12 *Et fudit ex oleo vnctionis ſuper caput Aharon, & vnxit eum ad ſanctificandum eum:*

13 *Et appropinquare fecit Moſeh filios Aharon, & induere fecit eos tunicas, & cinxit eos balteo, & vinciuit eis pileos,quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

14 *Et appropinquare fecit iuuencum oblationis pro peccato,& coniunxit Aharon, & filij eius manus ſuas ſuper caput iuuenci oblationis pro peccato:*

15 *Et mactauit: & tulit Moſeh ſanguinem,& poſuit ſuper cornua altaris in circuitu digito ſuo: & expiauit altare, & ſanguinem fudit ad fundamentum altaris, & ſanctificauit illud ad expiandum illud.*

16 *Et tulit totum adipem, qui erat ſuper inteſtinum, & fibram iecoris, & duos renes,& adipem eorum, & ſuffire fecit Moſeh ſuper altare:*

17 *Et iuuencum,& pellem eius,& carnem eius,& fimum eius combuſſit igni extra caſtra, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

18 *Et appropinquare fecit arietem holocauſti. & coniunxerunt Aharon, & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis:*

19 *Et mactauit,& ſparſit Moſeh ſanguinem ſuper altare in circuitu:*

20 *Et arietem concidit in fruſtra ipſius, & ſuffire fecit Moſeh caput,& artus,& reticulum:*

21 *Et inteſtinum, & crura lauit aqua. Et ſuffire fecit Moſeh totum arietem ſuper altare holocauſtum in odorem quietis,oblatio eſt Domino, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Hæc lex eſt holocauſtorum, & ſacrificij, & pro peccato & delicto, & conſummatione, & ſacrificio ſalutaris:

Sicut mandauit Dominus Moyſi in monte Sina, qua die præcepit filiis Iſrael offerre munera ſua antè Dominum in deſerto Sina.

CAP. VIII.

ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

Sume Aaron, & filios eius & ſtolas eius, & oleum vnctionis, & vitulum, qui pro peccato, & duos arietes, & caniſtrum azymorum:

Et omnem ſynagogam conuoca ad oſtium tabernaculi teſtimonij.

Et fecit Moyſes, ſicut præcepit ei Dominus. Et euocauit ſynagogam ad oſtium tabernaculi teſtimonij:

Et dixit Moyſes ſynagogæ: Hoc eſt verbum, quod mandauit Dominus facere.

Et applicuit Moyſes Aaron, & filios eius. Et lauit eos aqua:

Et veſtiuit eum tunica, & cinxit eum zona, & induit eum ſubuculam, & impoſuit ſuper eum ſuperhumerale:

Et præcinxit illum ſecundum facturam ſuperhumeralis, & conſtrinxit eum in ipſo, & impoſuit ſuper eum rationale, & impoſuit ſuper rationale Manifeſtationem, & Veritatem.

Et impoſuit mitram ſuper caput eius: & impoſuit ſuper mitram ſecundum faciem eius laminam auream ſanctificatam ſanctam, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

Et ſumpſit Moyſes de oleo vnctionis, * & vnxit tabernaculum, & omnia vaſa eius, & ſanctificauit illud. *

Et aſperſit de eo ſuper altare ſepties, & vnxit altare & ſanctificauit illud & omnia eius, & labrum, & baſim eius, & ſanctificauit ea. *

* Quæ ſupra numer. 10. clauduntur aſteris, hic habentur in Bibl. Sept. Interp. Romæ edita.

Et effudit Moyſes de oleo vnctionis ſuper caput Aaron, & vnxit eum, & ſanctificauit eum:

Et applicuit Moyſes filios Aaron, & induit eos tunicas, & cinxit eos zonis, & circumpoſuit eis cidaras, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

Et adduxit Moyſes vitulum, qui pro peccato, & impoſuit Aaron, & filij eius manum ſuper caput vituli, qui pro peccato:

Et iugulauit eum: & ſumpſit Moyſes de ſanguine, & impoſuit ſuper cornua altaris in circuitu digito: & mundauit altare, & ſanguinem effudit ad baſim altaris, & ſanctificauit illud ad exorandum ſuper illud.

Et ſumpſit Moyſes omnem adipem, qui ſuper inteſtina, & pennam, quæ ſuper iecur, & vtroſque renes, & adipem, qui ſuper eos, & obtulit Moyſes ſuper altare:

Et vitulum, & pellem eius, & carnes eius, & fimum eius combuſſit ea igni extra caſtra, quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.

Et adduxit Moyſes arietem, qui in holocauſtum: & impoſuit Aaron, & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis:

Et iugulauit Moyſes arietem, & effudit Moyſes ſanguinem ſuper altare in circuitu.

Et arietem in fruſta concidit membratim, & obtulit Moyſes caput, & membra, & adipem:

Et ventrem, & pedes lauit aqua. Et obtulit Moyſes totum arietem ſuper altare, holocauſtoma eſt in odorem ſuauitatis, hoſtia eſt Domino, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

Chald. Paraph. Tranſl.

37 *Hæc eſt lex holocauſti, & muneris, & ſacrificij pro peccato, & pro delicto, & oblationum, & hoſtia ſanctificationum:*

38 *Quam præcepit Dominus Moyſi in monte Sinai, in die qua mandauit filiis Iſrael, vt offerrent oblationes ſuas coram Domino in deſerto Sinai.*

CAP. VIII.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *Applica Aaron, & filios eius cum eo, & veſtes, & oleum vnctionis, & vitulum pro peccato, & duos arietes, & caniſtrum azymorum.*

3 *Omnemque cœtum congrega ad oſtium tabernaculi fœderis.*

4 *Fecitque Moyſes, ſicut præceperat ei Dominus. Et congregatus eſt cœtus ad oſtium tabernaculi fœderis:*

5 *Dixitque Moyſes congregationi: Iſte eſt ſermo quem iuſſit Dominus fieri.*

6 *Applicauitque Moyſes Aaron, & filios eius. Et lauauit eos aqua:*

7 *Et poſuit ſuper eum tunicam, & accinxit eum balteo, & induit eum pallio, & poſuit ſuper eum ſuperhumerale:*

8 *Et accinxit eum balteo ſuperhumeralis, ornauitque eum in eo, & poſuit ſuper eum rationale, & poſuit in rationale Vrim, & Thumim.*

9 *Et poſuit cidarim ſuper caput eius: & ſuper cidarim contra faciem eius poſuit laminam auream coronam ſanctitatis, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

10 *Tulitque Moyſes oleum vnctionis, & vnxit tabernaculum, & omnia, quæ in eo erant, & ſanctificauit ea.*

11 *Aſperſitque ex eo ſuper altari ſepties, & vnxit altare, & omnia vaſa eius, & labrum, & baſim eius, vt ſanctificaret ea.*

12 *Effuditque de oleo vnctionis ſuper caput Aaron, & vnxit eum, vt ſanctificaret eum:*

13 *Applicauitque Moyſes filios Aaron, & veſtiuit eos tunicis, & cinxit eos balteis, & ornauit eos mitris, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

14 *Et obtulit vitulum pro peccato, & impoſuit Aaron, & filij eius manus ſuas ſuper caput vituli, qui offerebatur pro peccato:*

15 *Immolauit eum: & tulit Moyſes ſanguinem, & poſuit ſuper cornua altaris per circuitũ digito ſuo, & mundauit altare: reliquum autem ſanguinem fudit ad fundamentum altaris, & ſanctificauit illud, vt expiaret illud.*

16 *Tulitque omnem adipem, qui erat ſuper inteſtina, & reticulum iecoris, & duos renes, & adipem eorum, & adoleuit Moyſes in altari:*

17 *Vitulum autem, & pellem eius, & carnem eius, & fimum eius, combuſſit igni extra caſtra, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

18 *Et obtulit arietem holocauſti: & impoſuerunt Aaron, & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis:*

19 *Immolauitque eum, & aſperſit Moyſes ſanguinem eius per circuitum altaris.*

20 *Arietem quoque diuiſit per membra eius, & adoleuit Moyſes caput, & membra, & adipem:*

21 *Et inteſtina, & genua lauit aqua. Adoleuitq; Moyſes totum arietem in altari, holocauſtum eſt, vt ſuſcipiatur cum beneplacito, oblatio eſt coram Domino, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

Vulgat. Editio.

Obtulit, & arietem ſecundum in conſecratione
ſacerdotum: poſueruntque ſuper caput eius Aa-
ron,& filij eius manus ſuas.
Quem cum immolaſſet Moyſes, ſumens de ſan-
guine eius, tetigit extremum auriculæ dextræ
Aaron,& pollicem manus eius dextræ, ſimiliter,&
pedis.
Obtulit & filios Aaron: cumque de ſanguine a-
rietis immolati tetigiſſet extremum auriculæ ſin-
gulorum dextræ,& pollices manus,ac pedis dextri,
reliquum fudit ſuper altare per circuitum:

Adipem vero,& caudam,omnemq; pinguedinē,
quæ operit inteſtina,reticulūq; iecoris, & duos re-
nes cum adipibus ſuis,& armo dextro ſeparauit.
Tollens autem de caniſtro azymorum,quod erat
coram Domino,panem abſque fermento, & colly-
ridam conſperſam oleo, laganumque poſuit ſuper
adipes,& armum dextrum:
Tradens ſimul omnia Aaron,& filiis eius. Qui
poſtquam leuauerunt ea coram Domino:

Rurſum ſuſcepta de manibus eorum, adoleuit
ſuper altare holocauſti, eo quod conſecrationis eſ-
ſet oblatio, in odorem ſuauitatis, ſacrificij Domi-
no.
Tulitque pectuſculum eleuans illud coram Do-
mino, de ariete conſecrationis in partem ſuam,
ſicut præceperat ei Dominus:

Aſſumenſque vnguentum, & ſanguinem, qui e-
rat in altari, aſperſit ſuper Aaron, & veſtimenta
eius, & ſuper filios illius, ac veſtes eorum.

Cumque ſanctificaſſet eos in veſtitu ſuo, præce-
pit eis,dicens: Coquite carnes ante fores taberna-
culi, & ibi comedite eos, panes quoque conſecra-
tionis edite, qui poſiti ſunt in caniſtro, ſicut præ-
cepit mihi Dominus, dicens: * Aaron,& filij eius
comedent eos:

* Exo. 29.32. Infr. 29.9.

Quidquid autem reliquum fuerit de carne, &
panibus,ignis abſumet.
De oſtio quoque tabernaculi non exibitis ſeptē
diebus, vſque ad diem quo complebitur tempus
conſecrationis veſtræ. Septem enim diebus finitur
conſecratio:
Sicut & impræſentiarum factum eſt,vt ritus ſa-
crificij compleretur.
Die, ac nocte manebitis in tabernaculo obſer-
uantes cuſtodias Domini,ne moriamini: ſic enim
mihi præceptum eſt.

Feceruntque Aaron, & filij eius cuncta, quæ lo-
cutus eſt Dominus per manum Moyſi.

CAP. IX.

Facto autem octauo die, vocauit Moyſes Aa-
ron,& filios eius,ac maiores natu Iſrael,dixit-
que ad Aaron:
Tolle de armento vitulum pro peccato, & arie-
tem in holocauſtum, vtrumque immaculatum,&
offer illos coram Domino.
Et ad filios Iſrael loqueris: Tollite hircum pro
peccato,& vitulum,atque agnum anniculos,& ſine
macula in holocauſtum:

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

22 *Et appropinquare fecit arietem ſecundum, arietem*
conſecrationum: & coniunxerunt Aharon, & filij eius
manus ſuas ſuper caput arietis.
23 *Et mactauit, & tulit Moſeh de ſanguine eius, & po-*
ſuit ſuper fibram auris Aharon dexteræ, & ſuper polli-
cem manus eius dexteræ, & ſuper pollicem pedis eius
dexteri.
24 *Et appropinquare fecit filios Aharon: & poſuit Mo-*
ſeh de ſanguine ſuper fibram auris eorum dextræ, &
ſuper pollicem pedis eorum dextri,& ſparſit Moſeh ſan-
guinem ſuper altare in circuitu:

25 *Et tulit adipem,& caudam,& totum adipem, qui eſt*
ſuper inteſtinum,& fibram iecoris,& duos renes, & adi-
pem eorum,& armum dextrum.
26 *Et de caniſtro infermentatorum,quæ erant coram Do-*
mino,tulit tortam infermentatam vnam, & tortam pa-
nis oleati vnam & laganum vnum, & poſuit ſuper adi-
pes,& ſuper armum dextrum:
27 *Et poſuit omnia ſuper volas Aharon, & ſuper volas*
manuum filiorum eius. Et eleuauit ea eleuatione coram
Domino:
28 *Et tulit Moſeh ea ex volis eorum,& ſuffire fecit ſu-*
per altare ſuper holocauſtum,conſecrationes ſunt in odo-
rem quietis,oblatio eſt Domino.

29 *Et tulit Moſeh pectus, & eleuauit illud eleuatione*
coram Domino ex ariete conſecrationum ipſi Moſeh fuit
in partem, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh:

30 *Et tulit Moſeh ex oleo vnctionis, & ſanguinem, qui*
erat ſuper altare, & aſperſit ſuper Aharon, & ſuper
veſtes eius, & ſuper filios eius, & ſuper veſtes filiorum
eius ſecum.
31 *Et ſanctificauit Aharon, & veſtes eius, & filios eius,*
& veſtes filiorum eius ſecum, & dixit Moſeh ad Aha-
ron,& ad filios eius: Coquite carnem ad oſtium taber-
naculi eccleſiæ, & ibi comedetis eam, & panem, qui eſt
in caniſtro conſecrationum,quemadmodum præcepit, di-
cendo: Aharon,& filij eius comedent eam:

32 *Et quod ſupereſt de carne, & de pane igni combure-*
tis.
33 *Et ex oſtio tabernaculi eccleſiæ, non egrediemini ſe-*
ptem diebus vſque ad diem quo completi fuerint dies
conſecrationum veſtrarum. Quia ſeptem diebus conſe-
crabitis manum veſtram:
34 *Quemadmodum fecit in die hac, præcepit Dominus,*
vt faceretis ad expiandum vos.
35 *Et ad oſtium tabernaculi eccleſiæ manebitis die, &*
nocte ſeptem diebus,& cuſtodietis cuſtodiam Domini, &
non moriemini: quia ſic iuſſus ſum.

36 *Et fecit Aharon, & filij eius omnia verba,quæ præce-*
pit Dominus per manum Moſeh.

CAP. IX.

1 *Et fuit, in die octaua vocauit Moſeh Aharon, &*
filios eius, & ſeniores Iſrael, & dixit ad Aha-
ron:
2 *Tolle tibi vitulum filium bouis pro peccato, & arie-*
tem in holocauſtum, immaculatos, & offer coram Do-
mino.
3 *Et ad filios Iſrael loqueris, dicendo: Tollite hircum*
caprarum pro peccato, & vitulum, & agnum anniculos
immaculatos in holocauſtum:

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

22 Et adduxit Moyſes arietem, arietem illum ſecundum conſummationis· & impoſuit Aaron, & filij eius, manus ſuas ſuper caput arietis.

23 Et iugulauit eum, & ſumpſit Moyſes de ſanguine eius, & impoſuit ſuper pennam auris dextræ Aaron, & ſuper ſummitatem manus dextræ, & ſuper ſummitatem pedis dextri.

24 Et applicuit Moyſes filios Aaron: & impoſuit Moyſes de ſanguine ſuper pennas aurium dexterarum, & ſuper ſummitatem manuum eorum dexterarum, & ſuper ſummitates pedum eorum dexterorum, & effudit Moyſes ſanguinem ſuper altare in circuitu:

25 Et ſumpſit adipem, & lumbum, & adipem, qui ſuper ventrem, & pennam iecoris, & ambos renes, & adipem, qui ſuper eos, & brachium dextrum.

26 Et de caniſtro conſummationis, quod eſt ante Dominum, ſumpſit panem vnum azymum, & panem ex oleo vnum & laganum vnum, & impoſuit ſuper adipem, & brachium dextrum:

27 Et impoſuit omnia ſuper manus Aaron, & ſuper manus filiorum eius. Et obtulit ea demptionem ante Dominum:

28 Et ſumpſit Moyſes ex manibus eorum, & obtulit ea Moyſes ſuper altare, ſuper holocauſtoma conſummationis, quod eſt odor ſuauitatis, hoſtia eſt Domino.

29 Et ſumens Moyſes pectuſculum, abſtulit illud impoſitionem ante Dominum de ariete conſummationis, & factum eſt Moyſi in parte, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

30 Et ſumpſit Moyſes de oleo vnctionis, & de ſanguine, qui ſuper altare, & aſperſit ſuper Aaron, & ſtolas eius, & filios eius, & ſtolas filiorum eius cum eo.

31 Et ſanctificauit Aaron, & ſtolas eius, & filios eius, & ſtolas filiorum eius cum eo, & dixit Moyſes ad Aaron, & filios eius: Coquite carnes in Atrio tabernaculi teſtimonij in loco ſancto, & ibi comedetis eas, & panes, qui in caniſtro conſummationis, quemadmodum præceptum eſt mihi, dicens: Aaron, & filij eius comedent ea:

32 Et reſiduum carnium, & panum in igni comburite.

33 Et ex oſtio tabernaculi teſtimonij, non egrediemini ſeptem dies, donec dies impleatur, dies conſummationis veſtræ. Septem enim diebus conſummabit manus veſtras:

34 Sicut fecit in die hac, qua præcepit Dominus ad faciendum ad depropitiandum pro vobis.

35 Et ad oſtium tabernaculi teſtimonij ſedebitis ſeptem dies; die, ac nocte, cuſtodietis cuſtodias Domini, vt non moriamini: ita enim mandauit mihi Dominus Deus.

36 Et fecit Aaron, & filij eius, omnia verba, quæ præcepit Dominus Moyſi.

CAP. IX.

1 ET factum eſt die octaua, vocauit Moyſes Aaron, & filios eius, & ſeniores Iſrael, & dixit Moyſes ad Aaron.

2 Sume tibi vitulum ex bobus pro peccato, & arietem in holocauſtum, ſine macula, & offer ea ante Dominum.

3 Et ſenioribus Iſrael loquere, dicens: Accipite hircum ex capris vnum pro peccato, & vitulum, & agnum anniculum in holocarpoſim, ſine macula:

Chald. Paraph. Tranſl.

Obtulitque arietem ſecundum oblationum: & impoſuerunt Aaron, & filij eius manus ſuas ſuper caput arietis.

Immolauitque eum. & tulit Moyſes de ſanguine eius, & poſuit ſuper extremum auriculæ dextræ Aaron, & ſuper pollicem manus eius dextræ, & ſuper pollicem pedis eius dextri.

Obtulitque filios Aaron: & poſuit Moyſes de ſanguine ſuper extremum auriculæ eorum dextræ, & ſuper pollicem manus eorum dextræ, & ſuper pollicem pedis eorum dextri, aſperſitque Moyſes ſanguinem per circuitum altaris:

Tulitque adipem, & caudam, & totum adipem, qui eſt ſuper inteſtina, & reticulum iecoris, & duos renes, & adipem eorum, & armum dextrum.

De caniſtro quoque azymorum, quod erat coram Domino tulit placentam azymam vnam, & collyridam panis oleati vnam, & laganum vnum, & poſuit ſuper adipes, & ſuper armum dextrum:

Poſuitque omnia in manibus Aaron, & in manibus filiorum eius. Et eleuauit ea eleuatione coram Domino:

Tulitque ea Moyſes de manibus eorum, & adoleuit in altari ſuper holocauſtum, oblationes enim ſunt, vt ſuſcipiantur cum beneplacito, oblatio eſt coram Domino.

Tulitque Moyſes pectuſculum, & eleuauit illud eleuatione coram Domino de ariete oblationum, fuitque in portionem Moyſi, ſicut præceperat ei Dominus:

Et tulit Moyſes de oleo vnctionis, & de ſanguine, qui erat ſuper altare, & aſperſit ſuper Aaron, & ſuper veſtimenta eius, & ſuper filios eius, & ſuper veſtes filiorum eius cum eo.

Sanctificauitque Aaron, & veſtimenta eius, & filios eius, & veſtes filiorum eius cum eo. dixitque Moyſes ad Aaron, & ad filios eius: Coquite carnem in oſtio tabernaculi fœderis, & ibi comedetis eam, & panem, qui eſt in caniſtro oblationum, ſicut præcepi, dicens: Aaron, & filij eius comedent ea:

Quod autem reliquum fuerit de carne, & pane igni comburetis.

Et de oſtio tabernaculi fœderis non exibitis ſeptem diebus, vſquequo compleantur dies oblationis veſtræ. Quia ſeptem diebus offeretur oblatio veſtra:

Sicut factum eſt hodie, præcepit Dominus fieri ad propitiandum pro vobis.

Et in oſtio tabernaculi fœderis manebitis die, ac nocte ſeptem diebus, & cuſtodietis cuſtodiam verbi Domini, & non moriemini: ſic enim præceptum eſt mihi.

Fecitque Aaron, & filij eius iuxta omnia verba, quæ præcepit Dominus per manum Moyſi.

CAP. IX.

ET factum eſt in die octauo, vocauit Moyſes Aaron, & filios eius, & ſeniores Iſrael, dixitque ad Aaron:

Tolle tibi vitulum de bobus pro peccato, & arietem in holocauſtum integros, & offer coram Domino.

Et cum filiis Iſrael loqueris, dicens: Tollite hircum de capris pro peccato, & vitulum, & agnum anniculos integros in holocauſtum:

Vulgat.Editio.

4 Bouem,& arietem pro pacificis:& immolate eos
coram Domino, in ſacrificio ſingulorum ſimilam
conſperſam oleo offerentes, hodie enim Dominus
apparebit vobis.
5 Tulerunt ergo cuncta, quæ iuſſerat Moyſes ad
oſtium tabernaculi: vbi cum omnis multitudo
altaret:
6 Ait Moyſes: Iſte eſt ſermo, quem præcepit Domi-
nus: facite, & apparebit vobis gloria eius.
7 Et dixit ad Aaron: Accede ad altare, & immola
pro peccato tuo: offer holocauſtum, & deprecare
pro te, & pro populo: cumque mactaueris hoſtia
populi, ora pro eo, ſicut præcepit Dominus.
8 Statimque Aaron accedens ad altare, immolauit
vitulum pro peccato ſuo:
9 Cuius ſanguinem obtulerunt ei filij ſui: in quo
tingens digitum, tetigit cornua altaris, & fudit re-
ſiduum ad baſim eius.
10 Adipemque & renunculos, ac reticulum iecoris,
quæ ſunt pro peccato, adoleuit ſuper altare, ſicut
præceperat Dominus Moyſi:
11 Carnes vero & pellem eius extra caſtra com-
buſſit igni.
12 Immolauit, & holocauſti victimam: obtulerunt-
que ei filij ſui ſanguinem eius, quem fudit per al-
taris circuitum.
13 Ipſam etiam hoſtiam in fruſtra conciſam, cum
capite, & membris ſingulis obtulerunt, quæ omnia
ſuper altare cremauit igni:
14 Lotis aqua prius inteſtinis, & pedibus.
15 Et pro peccato populi offerens, mactauit hir-
cum: expiatoque altari:
16 Fecit holocauſtum:
17 Addens in ſacrificio libamenta, quæ pariter of-
feruntur, & adolens ea ſuper altare, abſque cere-
monijs holocauſti matutini.
18 Immolauit & bouem atque arietem, hoſtias pa-
cificas populi: obtuleruntque ei filij ſui ſanguinem,
qui fudit ſuper altare in circuitum.
19 Adipem autem bouis, & caudam arietis, renun-
culoſque cum adipibus ſuis, & reticulum iecoris.
20 Poſuerunt ſuper pectora, cumque cremati eſſent
adipes ſuper altare:
21 Pectora eorum, & armos dextros ſeparauit Aa-
ron, eleuans coram Domino, ſicut præceperat
Moyſes.
22 Et extendens manus ad populum, benedixit ei.
Sicque completis hoſtiis pro peccato, & holocau-
ſtis, & pacificis, deſcendit.
23 Ingreſſi autem Moyſes, & Aarō in tabernaculum
teſtimonij, & deinceps egreſſi benedixerūt populo.
* 2. Mac. 2. 11. *Apparuitque gloria Domini omni multitudini:
24 Et ecce egreſſus ignis à Domino, deuorauit ho-
locauſtum, & adipes, qui erant ſuper altare. Quod
cum vidiſſent turbæ, laudauerunt Dominum,
ruentes in facies ſuas.

CAP. X.

1 ARreptiſque Madab, & Abiu filij Aaron thuri-
bulis,* poſuerunt ignem, & incenſum deſu-
per, offerentes coram Domino ignem alienum:
quod eis præceptum non erat.

*Num. 3. 4. 26. 26. 1. Par. 24. 2.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

4 *Et bouem, & arietem pro pacificis: ad ſacrificandum*
coram Domino, & ſacrificium conſperſum oleo, quia ho-
die Dominus conſpectus eſt vobis.
5 *Et tulerunt, quæ præcepit Moſeh coram tabernaculo*
eccleſiæ: & appropinquarunt omnis cœtus, & ſteterunt
coram Domino:
6 *Et dixit Moſeh: Hoc verbum, quod præcepit Domi-*
nus: facietis, & conſpicietur vobis gloria Domini.
7 *Et dixit Moſeh ad Aharon: Appropinqua ad altare, &*
fac oblationem pro peccato tuo: & holocauſtum tuum,
& expiationem fac pro te, & pro populo: & fac obla-
tionem populi, & expiationem fac pro eis, quemadmo-
dum præcepit Dominus.
8 *Et acceſſit Aharon ad altare, & mactauit vitulum*
oblationis pro peccato, quod erat ei:
9 *Et obtulerunt filij Aharon ſanguinem ei: & tinxit*
digitum ſuum in ſanguinem, & poſuit ſuper cornua al-
taris, & ſanguinem fudit ad fundamentum altaris.
10 *Et adipem, & renes, & fibram hepatis de oblatione*
pro peccato ſuffire fecit ſuper altare, quemadmodum
præcepit Dominus Moſeh:
11 *Et carnem, & pellem combuſſit igni extra caſtra.*
12 *Et mactauit holocauſtum: & parauerunt filij Aharon*
ei ſanguinem, & ſparſit eum ſuper altare in circuitu.
13 *Et holocauſtum parauerunt ei in fruſta eius, & ca-*
put, & ſuffire fecit ſuper altare:
14 *Et lauit inteſtinum, & crura, & ſuffire fecit ſuper ho-*
locauſtum ſuper altare.
15 *Et obtulit oblationem populi, & tulit hircum oblatio-*
nis pro peccato, quod erat populo, & mactauit eum: &
mundauit ipſum, ſicut primum:
16 *Et obtulit holocauſtum, & fecit illud iuxta morem:*
17 *Et obtulit ſacrificium, & impleuit volam ſuam, ex*
ipſo ſuffire fecit ſuper altare præter holocauſtum matu-
tinum.
18 *Et mactauit bouem, & arietem, ſacrificium pacifico-*
rum, qui erat populo: & parauerunt filij Aharon ſan-
guinem ei, & ſparſit eum ſuper altare in circuitu.
19 *Et adipes bouis, & arietis, caudam, & quod operit, &*
renes, & fibram hepatis.
20 *Et poſuerunt adipes ſuper pectora, & ſuffire fecit adi-*
pes ſuper altare:
21 *Et pectora, & armum dextrum eleuauit Aharon ele-*
uationem coram Domino, quemadmodum præcepit Do-
minus Moſeh.
22 *Et eleuauit Aharon manum ſuam ad populum, & be-*
nedixit eis. Et deſcendit à faciendo oblationem pro pec-
cato, & holocauſtum, & pacifica.
23 *Et venit Moſeh, & Aharon ad tabernaculum eccleſiæ,*
& egreſſi ſunt, & benedixerunt populo. Et conſpecta eſt
gloria Domini omni populo:
24 *Et egreſſus eſt ignis à facie Domini, & conſumpſit*
ſuper altare holocauſtum, & adipes. Et vidit omnis
populus, & laudauerunt, & ceciderunt ſuper facies
ſuas.

CAP. X.

1 *ET tulerunt filij Aharon, Nadab, & Abihu, vnuſ-*
quiſque acerram ſuam, & poſuerunt in ea ignem, &
poſuerunt in ea ſuffimentum, & obtulerunt coram Do-
mino ignem alienum: quod non præcepit eis.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et vitulum, & arietem in ſacrificium ſalutaris, ante Dominum, & ſimilam conſperſam in oleo, quoniam hodie Dominus videbitur in vobis.

Et ſumpſerunt, ſicut mandauit Dominus, ante tabernaculum teſtimonij: & acceſſit omnis ſynagoga, & ſteterunt ante Dominum.

Et dixit Moyſes: Hoc eſt verbum, quod dixit Dominus: facite, & videbitur in vobis gloria Domini.

Et dixit Moyſes ad Aaron: Accede ad altare, & fac, quod pro peccato tuo: & holocauſtum tuum, & exora pro te, & pro domo tua: & fac munera populi, & exora pro eis; ſicut mandauit Dominus Moyſi.

Et acceſſit Aaron ad altare & iugulauit vitulum illum pro peccato ſuo.

Et attulerunt filij Aaron ſanguinem ad eum, & tinxit digitum in ſanguine, & impoſuit ſuper cornua altaris, & ſanguinem effudit ad baſim altaris:

Et adipem & renes, & pennam iecoris eius, qui pro peccato, obtulit ſuper altare, quemadmodum mandauit Dominus Moyſi.

Et carnes, & pellem combuſſit ea igni extra caſtra.

Et iugulauit holocauſtoma, & attulerunt filij Aaron ſanguinem ad eum, & effudit ſuper altare in circuitu.

Et holocauſtoma obtulerunt illud ſecundum membra: ea & caput impoſuit ſuper altare.

Et lauit ventrem, & pedes aqua, & impoſuit ſuper holocauſtoma ſuper altare.

Et obtulit munus populi, & ſumpſit hircum pro peccato populi: & iugulauit eum, & mundauit eum, ſicut & primum.

Et obtulit holocauſtoma, & fecit illud, ſicut decet.

Et obtulit ſacrificium, & impleuit manus de eo, & impoſuit ſuper altare abſque holocauſto matutino.

Et iugulauit vitulum, & arietem ſacrificij ſalutaris, eius, qui populi: & attulerunt filij Aaron ſanguinem ad eum, & effudit ad altare in circuitu.

Et adipem, qui de vitulo, & ariete lumbũ, & adipem qui operit ſuper ventrem & ambos renes, & adipem qui ſuper eos, & pennam quæ ſuper iecur:

Et impoſuit adipes ſuper pectuſcula, & obtulit adipes ſuper altare.

Et pectuſculum, & brachium dextrum abſtulit Aaron demptionem ante Dominum, quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.

Et extollens Aaron manus ſuper populũ, benedixit eos. Et deſcendit, cum feciſſet illud pro peccato, & ipſum holocauſtoma, & illa ſalutaris.

Et intrauit Moyſes, & Aaron in tabernaculũ teſtimonij; & exeuntes benedixerunt omnem populum. Et apparuit gloria Domini omni populo.

Et exiit ignis à Domino, & deuorauit, quæ ſuper altare, & holocauſtomata, & adipes. Et vidit omnis populus & mente exceſſit, & ceciderũt in faciem.

C A P. X.

ET ſumentes duo filii Aaron, Nadab, & Abiud, vnuſquiſque thuribulum ſuum impoſuerunt ſuper illud ignem, & iniecerunt ſuper illud incenſum & obtulerunt ante Dominum ignem alienum, quem non præceperat Dominus eis.

Chald. Paraph. Tranſl.

4 *Et bouem & arietem pro hoſtia ſanctificationum ad ſacrificandum coram Domino, & munus ſimilæ conſperſæ oleo, quoniam hodie reuelabitur vobis gloria Domini.*

5 *Obtuleruntque ea quæ iuſſerat Moyſes ante tabernaculum fœderis: acceſſitque omnis congregatio, & ſtetit coram Domino.*

6 *Et ait Moyſes: Hoc verbum quod præcepit Dominus: facite, & reuelabitur vobis gloria Domini.*

7 *Dixitque Moyſes ad Aaron: Accede ad altare, & fac ſacrificium tuum pro peccato: & holocauſtum tuum, & propitia pro te & pro populo: & fac oblationem populi, & propitia pro eis ſicut præcepit Dominus.*

8 *Acceſſitque Aaron ad altare, & immolauit vitulum pro peccato ſuo.*

9 *Obtuleruntque filij Aaron ei ſanguinem, & tinxit digitum ſuum in ſanguine, & poſuit ſuper cornua altaris, & reliquum ſanguinem fudit ad fundamentum altaris.*

10 *Adipem autem & renes & reticulum iecoris de ſacrificio pro peccato adoleuit in altari, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

11 *Carnem autem & pellem combuſſit igni extra caſtra.*

12 *Immolauitque holocauſtum, & applicauerunt filij Aaron ei ſanguinem, & aſperſit eum per circuitum altaris.*

13 *Holocauſtum autem applicauerunt ei per membra eius diuiſum, & caput, & adoleuit ſuper altare.*

14 *Lauauitque inteſtina & pedes, & adoleuit in altari ſuper holocauſtum.*

15 *Et obtulit oblationem populi, & tulit hircum pro peccato populi, & immolauit eum, & expiauit in ſanguine eius, ſicut antè fecerat.*

16 *Et obtulit holocauſtum, & fecit illud ſicut decebat.*

17 *Obtulitque munus, & impleuit manum ſuam ex eo, & adoleuit ſuper altare, abſque holocauſto matutino.*

18 *Immolauitque bouem & arietem hoſtiæ ſactificationum populi: & applicauerunt filij Aaron ſanguinem, & aſperſit eum per altaris circuitum.*

19 *Adipes, quoque de boue & ariete, caudam & quod operit inteſtina & renes & reticulum iecoris.*

20 *Et poſuerunt adipes ſuper pectora, adoleuitque adipes in altari.*

21 *Pectora autem, & femur dextrum eleuauit Aaron eleuationem coram Domino, ſicut præceperat Moyſes.*

22 *Leuauitque Aaron manus ſuas ad populum, & benedixit eis: Et deſcendit poſtquam fecerat hoſtiam pro peccato & holocauſtum, & victimam ſanctificationum.*

23 *Et ingreſſus eſt Moyſes & Aaron in tabernaculum fœderis, & egreſſi ſunt & benedixerunt populo. Et reuelata eſt gloria Domini omni populo.*

24 *Egreſſuſque eſt ignis à facie Domini, & conſumpſit holocauſtum & adipes qui erant ſuper altare. Viditque omnis populus & laudauerunt, & ceciderunt ſuper facies ſuas.*

C A P. X.

1 *TVleruntque filij Aaron Nadab & Abiu vnuſquiſque thuribulum ſuum, & dederunt in eis ignem, & poſuerunt ſuper eum incenſum aromatum, & obtulerunt coram Domino ignem alienum, quod non præceperat eis.*

Digitized by Google

Vulgat.Editio.		Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.
Egreſſuſque ignis à Domino, deuorauit eos, & mortui ſunt coram Domino.	2	*Et egreſſus eſt ignis à facie Domini, & conſumpſit eos, & mortui ſunt coram Domino.*
DixitqueMoyſes ad Aaron: Hoc eſt quod locutus eſt Dominus: Sanctificabor in ijs, qui appropin- quant mihi, & in conſpectu omnis populi glorifi- cabor. Quod audiens tacuit Aaron.	3	*Et dixit Moſeh ad Aharon. Hoc eſt quod locutus eſt Dominus dicendo: In propinquis meis ſanctificabor, & coram omni populo glorificabor. Et ſiluit Aharon.*
Vocatis autem Moyſes Miſaele, & Eliſapham fi- lijs Oziel, patrui Aaron, ait ad eos: Ite & tollite fra- tres veſtros de conſpectu Sanctuarij, & aſportate extra caſtra.	4	*Et vocauit Moſeh Miſael, & Elſaphan filios Huz- ziel patrui Aharon, & dixit ad eos. Appropinquate, portate fratres veſtros è conſpectu Sanctificationis ex- tra caſtra.*
Confeſtimque pergentes, tulerunt eos ſicut iace- bant, veſtitos lineis tunicis, & eiecerunt foras, vt ſibi fuerat imperatum.	5	*Et appropinquauerunt, & portauerunt eos cum tuni- cis ſuis extra caſtra, quemadmodum locutus eſt Mo- ſeh.*
Locutuſque eſt Moyſes ad Aaron, & ad Eleazar, & Ithamar filios eius: Capita veſtra nolite nudare, & veſtimenta nolite ſcindere, ne forte moriamini, & ſuper omnem cœtum oriatur indignatio. Fra- tres veſtri, & omnis domus Iſrael plangant incen- dium quod Dominus ſuſcitauit:	6	*Et dixit Moſeh ad Aharon, & ad Elhazar, & ad Ithamar filios eius: Capita veſtra ne nudetis, & veſti- menta veſtra ne ſcindatis, & non moriemini, & ſuper omnem ſynagogam non iraſcetur. Et fratres veſtri om- nis domus Iſrael, flebunt combuſtionem, quam combuſſit Dominus:*
Vos autem non egrediemini fores tabernaculi, alioquin peribitis: oleum quippe ſanctæ vnctionis eſt ſuper vos. Qui fecerunt omnia iuxta præce- ptum Moyſi.	7	*Et ex oſtio tabernaculi eccleſiæ non egrediemini, ne forte moriamini: quia oleum vnctionis Domini eſt ſuper vos. Et fecerunt iuxta verbum Moſeh.*
Dixit quoque Dominus ad Aaron:	8	*Et locutus eſt Dominus ad Aharon, dicendo:*
Vinum, & omne quod inebriare poteſt, non bi- betis tu & filij tui, quando intratis in tabernacu- lum teſtimonij, ne moriamini: quia præceptum ſempiternum eſt in generationes veſtras.	9	*Vinum, & ſechar non bibes tu, & filij tui tecum, cum intrabitis in tabernaculum eccleſiæ, & non moriemini: ſtatutum perpetuum eſt in generationes veſtras.*
Et vt habeatis ſcientiam diſcernendi inter ſan- ctum & profanum, inter pollutum & mundum:	10	*Et ad diſtinguendum inter ſanctum, & prophanum & inter immundum & mundum.*
Doceatiſq; filios Iſrael omnia legitima mea quæ locutus eſt Dominus ad eos per manum Moyſi.	11	*Et ad docendum filios Iſrael omnia ſtatuta, quæ locu- tus eſt Dominus ad eos per manum Moſeh.*
Locutuſque eſt Moyſes ad Aaron, & ad Eleazar, & Ithamar filios eius, qui erant reſidui: Tollite ſa- crificium, quod remanſit de oblatione Domini, & comedite illud abſque fermento iuxta altare, quia Sanctum Sanctorum eſt.	12	*Et locutus eſt Moſeh ad Aharon, & ad Elhazar, & ad Ithamar filios eius, qui relicti fuerant: Tollite ſacrifi- cium relictum ex oblationibus Domini, & comedite illud cum infermentatis iuxta altare, quia ſanctificatio San- ctificationum eſt.*
Comedetis autem in loco ſancto: quod datum eſt tibi & filiis tuis de oblationibus Domini, ſicut præceptum eſt mihi.	13	*Et comedetis illud in loco ſancto, quia ſtatutum tibi, & ſtatutum filijs tuis eſt de oblationibus Domini, quia ſic iuſſus ſum.*
Pectuſculum quoque quod oblatum eſt, & ar- mum qui ſeparatus eſt, edetis in loco mundiſſimo tu & filij tui, & filiæ tuæ tecum: tibi enim ac liberis tuis repoſita ſunt de hoſtiis ſalutaribus filiorum Iſrael:	14	*Et pectus eleuationis, & armum exaltationis comede- detis in loco mundo tu, & filij tui, & filiæ tuæ tecum: quia in ſtatutum tibi, & in ſtatutum filijs tuis data ſunt de ſacrificijs pacificorum filiorum Iſrael.*
Eo quòd armum & pectus, & adipes qui creman- tur in altari, eleuauerunt coram Domino, & perti- neant ad te, & ad filios tuos lege perpetua, ſicut præcepit Dominus.	15	*Armum exaltationis, & pectus eleuationis ſuper ob- lationis adipem adducent ad eleuandum eleuationem co- ram Domino, & erit tibi & filijs tuis tecum in ſtatutum perpetuum, quemadmodum præcepit Dominus.*
* Inter hæc, hircum, qui oblatus fuerat pro pecca- to, cum quæreret Moyſes, exuſtum reperit: iratuſ- que contra Eleazar & Ithamar filios Aaron, qui re- manſerant, ait: (margin: * 2. Mac. 2. 1.)	16	*Et hircum oblationis pro peccato quærendo quæſiuit Moſeh, & ecce combuſtus erat: & iratus eſt contra El- hazar, & contra Ithamar filios Aharon relictos, dicen- do:*
Cur non comediſtis hoſtiam pro peccato in lo- co ſancto, quæ Sancta Sanctorum eſt, & data vobis vt portetis iniquitatem multitudinis, & rogetis pro ea in conſpectu Domini.	17	*Cur non comediſtis oblationem pro peccato in loco ſancto; quia Sanctificatio Sanctificationum eſt, & ipſam dedit vobis ad portandum iniquitatem congregationis ad expiandum eos coram Domino?*
Præſertim cum de ſanguine illius non ſit illa- tum intra ſancta, & comedere debueritis eam in Sanctuario, ſicut præceptum eſt mihi?	18	*Ecce non eſt illatus ſanguis eius in ſanctitatem in- trinſecus: comedendo comedetis illam in Sanctificatione, quemadmodum præcepi.*
Reſpondit Aaron: Oblata eſt hodie victima pro peccato, & holocauſtum coram Domino: mihi au- tem accidit quod vides: quomodo potui comedere eam, aut placere Domino in ceremoniis mente lu- gubri?	19	*Et locutus eſt Aharon ad Moſeh: Ecce hodie obtulerunt oblationem pro peccato eorum, & holocauſtum eorum: & euenerunt mihi ſicut hæc, & comedam oblationem pro peccato hodie? nunquid placebit in oculis Domi- ni?*
Quod cum audiſſet Moyſes, recepit ſatisfactio- nem.	20	*Et audiuit Moſeh, & placuit in oculis eius.*

Tranſl. ex Septuag.		Chald.Paraph. Tranſl.
Et exiit ignis à Domino, & deuorauit eos, & mortui ſunt ante Dominum.	2	*Egreſſusq; eſt ignis a facie Domini, & deuorauit eos, & mortui ſunt coram Domino.*
Et dixit Moyſes ad Aaron: Hoc eſt quod dixit Dominus dicens: In iis, qui mihi appropinquant ſanctificabor, & in omni ſynagoga glorificabor. Et compunctus eſt Aaron.	3	*Dixitq; Moyſes ad Aaron: Hoc eſt quod locutus eſt Dominus, dicens: In his qui appropinquant mihi ſanctificabor, & in conſpectu omnis populi glorificabor. Et tacuit Aaron.*
Et vocauit Moyſes Miſadae, & Eliſaphan, filios Oziel, filios fratris patris Aaron & dixit eis: Accedite, & tollite fratres veſtros a facie Sanctorum extra caſtra.	4	*Vocauitque Moyſes Miſael & Eliſaphan filios Oziel patrui Aaron, & ait ad eos: Accedite & tollite fratres veſtros de conſpectu Sanctuarij, & aſportate extra caſtra.*
Et acceſſerunt, & ſuſtulerunt eos in tunicis ſuis extra caſtra, quemadmodum dixit Moyſes.	5	*Acceſſeruntque & aſportauerunt eos cum tunicis ſuis extra caſtra, ſicut locutus fuerat Moyſes.*
Et dixit Moyſes ad Aaron, & Eleazar, & Ithamar, filios eius reliquos: Caput veſtrum cidara non denudabitis, & veſtimenta veſtra non diſcindetis, vt non moriamini, & ſuper omnem ſynagogam erit indignatio. Fratres autem veſtri, omnis domus Iſrael plorabũt incẽdiũ, quo incẽſi ſunt à Domino.	6	*Dixitque Moyſes ad Aaron & ad Eleazar & Ithamar filios eius: Nolite nutrire comam capitis veſtri, nec ſcindatis veſtimenta veſtra vt non moriamini, & ſuper omnem cœtum ſit indignatio. Et fratres veſtri, & omnis domus Iſrael plangent incendium quod ſuccendit Dominus.*
Et ab oſtio tabernaculi teſtimonij non egrediemini, vt non moriamini: oleum enim vnctionis, quod eſt à Domino, ſuper vos eſt. Et fecerunt iuxta verbum Moyſi.	7	*Et de oſtio tabernaculi fœderis non egrediamini, ne forte moriamini: quoniam oleum vnctionis ſanctæ Domini eſt ſuper vos. Feceruntque iuxta verbum Moyſi.*
Et locutus eſt Dominus ad Aaron, dicens:	8	*Locutuſque eſt Dominus cum Aaron, dicens:*
Vinum, & ſiceram non bibetis, tu, & filij tui tecum, cum intrabitis in tabernaculum teſtimonij, aut cum accedetis ad altare, & non moriemini. Legitimum æternum in progenies veſtras:	9	*Vinum & quicquid inebriare poteſt, non bibas tu & filij tui tecum, quando ingredimini in tabernaculum fœderis, & non moriamini. Præceptum ſempiternum erit in generationes veſtras.*
Diſtinguere inter medium ſanctorum, & contaminatorum, & inter medium immundorum, & mundorum.	10	*Et ad diuidendum inter ſanctum, & prophanum, & inter pollutum & mundum.*
Et inſtruere filios Iſrael omnia legitima, quæ locutus eſt Dominus ad eos, per manum Moyſi.	11	*Et vt doceatis filios Iſrael omnia legitima, quæ locutus eſt eis Dominus per manum Moyſi.*
Et dixit Moyſes ad Aaron, & ad Eleazar, & Ithamar filios Aaron reliquos: Sumite ſacrificium reſiduum ab hoſtiis Domini, & comedetis azyma iuxta altare, Sancta Sanctorum ſunt.	12	*Locutuſque eſt Moyſes cum Aaron & cum Eleazar, & cum Ithamar filiis eius qui reſidui fuerant: Tollite munus quod remanſit de oblationibus Domini, & comedite illud azymum in latere altaris, quia Sanctum Sanctorum eſt.*
Et comedetis illud in loco ſancto: legitimum enim tibi eſt, & legitimum filiis tuis hoc ab hoſtiis Domini: ſic enim mandatum eſt mihi.	13	*Comedetiſque illud in loco ſancto, quia portio tua & portio filiorum tuorum eſt de oblationibus Domini: ſic enim mihi præceptum eſt.*
Et pectuſculum ſegregationis, & brachium demptionis manducabitis in loco ſancto, tu, & filij tui, & domus tua tecum: legitimum enim tibi, & legitimum filiis tuis de ſacrificiis ſalutaris filiorum Iſrael.	14	*Pectuſculum quoque eleuationis, & femur quod ſeparatum eſt, edetis in loco mundo tu & filij tui, & filiæ tuæ tecum, quoniam portio tua & portio filiorum tuorum eſt, quæ data ſunt de hoſtia ſanctificationum filiorum Iſrael.*
Brachium demptionis, & pectuſculum ſegregationis ſuper hoſtias adipum offerent ad ſegregandum ſegregationem ante Dominum; & erit tibi, & filiis tuis, & filiabus tuis tecum legitimum æternum, quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.	15	*Femur quod ſeparatum eſt, & pectus eleuationis cum oblationibus adipum offerent, vt eleuentur eleuatione coram Domino; eritque tibi & filiis tuis tecum in pactum ſempiternum, ſicut præcepit Dominus.*
Et caprum, qui pro peccato, quærens quæſiuit Moyſes, ille vero incenſus fuerat: & indignatus eſt Moyſes in Eleazar, & Ithamar, filios Aaron, dicens:	16	*Hircum autem qui oblatus fuerat pro peccato requirens requiſiuit Moyſes: & ecce exuſtus erat: & iratus eſt contra Eleazar, & contra Ithamar filios Aaron qui remanſerant, dicens:*
Quare non comediſtis illud, quod fuit pro peccato, in loco ſancto? Quoniã enim Sancta Sanctorũ ſunt, hoc dedit vobis edere, vt auferatis peccatum ſynagogæ, & exoretis pro eis ante Dominum.	17	*Quare non comediſtis hoſtiam pro peccato in loco ſancto? Sanctum enim Sanctorum eſt, & eam tradidit vobis ad parcendum ſuper peccata congregationis, ad propitiandum pro eis coram Domino.*
Non enim illatum eſt de ſanguine eius ante faciem intus, edetis illud in loco Sancto, quomodo mihi conſtituit Dominus.	18	*Ecce non eſt illatum de ſanguine illius in domum Sanctuarij intrinſecus, & ideo debueratis eam comedere in Sanctuario, ſicut præceptum eſt mihi.*
Et locutus eſt Aaron ad Moyſen, dicens: Si hodie obtulerunt, quæ pro peccato illorum ſunt, & holocauſta ſua ante Dominum, & contigerunt mihi talia, & comedam quæ pro peccato hodie: nunquid placitum erit Deo?	19	*Locutuſque eſt Aaron cum Moyſe: Ecce hodie obtulerunt hoſtias pro peccatis ſuis, & holocauſta ſua coram Domino, & acciderunt mihi tales tribulationes & ſi comedisſem hodie hoſtiam pro peccato: nunquid rectum eſſet coram Domino?*
Et audiuit Moyſes, & placuit ei.	20	*Audiuitque Moyſes, & placuit in oculis eius.*

Vulgat. Editio.

CAP. XI.

LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen & Aaron, dicens:

* Deu. 14. Dicite filiis Iſrael: * Hæc ſunt animalia quæ comedere debetis de cunctis animantibus terræ:

Omne quod habet diuiſam vngulam, & ruminat in pecoribus, comedetis.

Quidquid autem ruminat quidem, & habet vngulam, ſed non diuidet eam, ſicut camelus & cætera, non comedetis illud, & inter immunda reputabitis.

Chœrogryllus qui ruminat, vngulamque non diuidit, immundus eſt.

Lepus quoque: nam & ipſe ruminat, ſed vngulam non diuidit.

* 2. Mac. 6. 18. Et * ſus: qui cum vngulam diuidat, non ruminat.

Horum carnibus non veſcemini, nec cadauera contingetis, quia immunda ſunt vobis.

Hæc ſunt quæ gignuntur in aquis, & veſci licitum eſt. Omne quod habet pinnulas & ſquamas, tam in mari, quàm in fluminibus & ſtagnis, comedetis.

Quidquid autem pinnulas & ſquamas non habet eorum quæ in aquis mouentur & viuunt, abominabile vobis.

Execrandumque erit, carnes eorum non comedetis, & morticina vitabitis.

Cuncta quæ non habent pinnulas & ſquamas in aquis, polluta erunt.

Hæc ſunt quæ de auibus comedere non debetis, & vitanda ſunt vobis: Aquilam, & gryphum, & haliæetum,

Et miluum ac vulturem iuxta genus ſuum,

Et omne coruini generis in ſimilitudinem ſuã,

Struthionem, & noctuam, & larum, & accipitrem iuxta genus ſuum:

Bubonem, & mergulum, & ibin,

Et cygnum, & onocrotalum, & porphyrionem,

Herodionem, & charadrion iuxta genus ſuum, vpupam quoque, & veſpertilionem.

Omne de volucribus quod graditur ſuper quattuor pedes, abominabile erit vobis.

Quidquid autem ambulat quidem ſuper quattuor pedes, ſed habet longiora retro crura, per quæ, ſalit ſuper terram,

Comedere debetis, vt eſt bruchus in genere ſuo, & attacus atque ophiomachus, ac locuſta, ſingula iuxta genus ſuum.

Quidquid autem ex volucribus quattuor tantum habet pedes, execrabile erit vobis:

Et quicumque morticina eorum tetigerit, polluetur, & erit immundus vſquead veſperum:

Et ſi neceſſe fuerit vt portet quippiam horum mortuum, lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad occaſum ſolis.

Omne animal quod habet quidem vngulam, ſed non diuidit eam, nec ruminat, immundum erit: & qui tetigerit illud, contaminabitur.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XI.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, & ad Aharon,*
dicendo ad eos:

2 *Loquimini ad filios Iſrael, dicendo: Hæc eſt beſtia quam comedetis ex omni animali, quod eſt ſuper terram.*

3 *Omne diuidens vngulam, & findens fiſſuram vngularum ſuperius, ruminans inter animalia, illud comedetis.*

4 *Verumtamen hoc non comedetis ex his quæ ſuperius ruminant, & ex his quæ diuidunt vngulam, Camelus, quia ſuperius ruminat, & vngulam non diuidit, immundus eſt vobis.*

5 *Et cunicul[illegible], quia ſuperius ruminat, & vngulam non diuidit, immundus eſt vobis.*

6 *Et lepus quia ſuperius ruminat, & vngulam non diuidit, immundus eſt vobis.*

7 *Et ſus, quia diuidit vngulam, & findit fiſſuram vngulæ, & ſuperius non ruminat, immundus eſt vobis.*

8 *De carne eorum non comedetis, & cadauer eorum non tangetis, immunda ſunt vobis.*

9 *Hoc comedetis ex omnibus quæ ſunt in aquis, omnia quibus ſunt pinnæ, & ſquamæ in aquis, in maribus, & in fluminibus, ipſa comedetis.*

10 *Et omnia quibus non ſunt pinnæ & ſquamæ, in maribus, & in fluminibus, tam de omni reptili aquatili, quam de omni anima viuente quæ eſt in aquis, abominatio ſunt vobis.*

11 *Et abominatio erunt vobis: de carne eorum non comedetis, & cadauer eorum abominabimini.*

12 *Omne cui non eſt pinna, & ſquamma, in aquis, abominatio eſt vobis.*

13 *Et iſta abominabimini ex volatilibus non comedentur: abominatio ſunt aquila, & griphus, & haliaetus.*

14 *Et vultur, & miluus ſecundum ſpeciem ſuam.*

15 *Omnis coruus ſecundum ſpeciem ſuam.*

16 *Et filia ſtructionis, & noctua, & larus, & accipiter ſecundum ſpeciem ſuam.*

17 *Et nycticorax, & mergulus, & ibis.*

18 *Et porphyrio & pelicanus, & cygnus.*

19 *Et Ciconia, charadrius ſecundum ſpeciem ſuam, & vpupa, & veſpertilio.*

20 *Omne reptile volucris ambulans ſuper quattuor pedes abominatio eſt vobis.*

21 *Verumtamen hoc comedens ex omni reptili volucris quod ambulat ſuper quattuor pedes, cui ſunt crura ſuper pedes eius ad ſaltandum cum eis ſuper terram.*

22 *Iſta ex eis comedetis: locuſtam ſecundum ſpeciem ſuam, & attacum ſecundum ſpeciem ſuam, & ophiomacum ſecundum ſpeciem ſuam, & bruchum ſecundum ſpeciem ſuam.*

23 *Et omne reptile volucris, cui ſunt quattuor pedes, abominatio eſt vobis: & his polluetis vos.*

24 *Omnis qui tetigerit cadauer eorum, immundus erit vſque ad veſperam.*

25 *Et omnis qui portat de cadauere eorum lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam.*

26 *Omne animal quod diuidit vngulam, & fiſſuram non findit, & ſuperius non ruminat immunda ſunt vobis: omnis qui tetigerit ea, immundus erit.*

Tranſl. ex Septuag.

C A P. XI.

ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:
Loquimini filiis Iſrael, dicẽtes: Hæc ſunt pecora, quæ comedetis de omnibus pecoribus, quæ ſuper terram.
Omne pecus, quod vngulam diuidit, & fiſſuras findit duarum vngularum, & reducit ruminationem in pecoribus, hæc manducabitis.
Tantum ab his non manducabitis ab iis, quæ reducunt ruminationem, & ab iis, quæ diuidunt vngulas, & findunt fiſſuras vnguium, camelum, quoniam reducit ruminationem hic; vngulam autem non diuidit, immundum hoc vobis:
* Et chirogryllum, quoniã non reducit ruminationẽ hoc, & vngulã nõ diuidit, immũdũ hoc vobis: *
Et leporem: quia reducit ruminationem hoc, & vngulam non diuidit, immundum hoc vobis: *
Et ſuem, quoniam hoc diuidit vngulam, & findit fiſſuras vngulæ, & hoc non reducit ruminationem: immundum hoc vobis.
De carnibus eorum non comedetis, & morticina eorum non tangetis: immunda hæc vobis.
Et hæc ſunt, quæ comedetis ex omnibus, quæ in aqua. Omnia, quibuſcumque ſunt eis alæ, & ſquamæ in aquis, & in maribus, & in torrentibus, hæc comedetis.
Et omnia, quibuſcumque non ſunt eis alæ, neq; ſquamæ in aqua, vel in maribus, & in torrentibus, de omnibus quæ eructant aquæ, & de omni anima viuente in aqua, abominatio eſt.
Et abominationes erunt vobis: de carnibus eorum non comedetis, & morticina eorum abominabimini:
Et omnia, quibuſcũq; nõ ſunt eis alæ, neq; ſquamæ ex iis, quæ in aqua, hoc abominatio vobis.
Et hæc ſunt, quæ abominabimini de volatilibus, & non comedentur, abominatio eſt, aquilam, & gryphum, & haliætum.
Et vulturem, & miluum, & ſimilia ei.
* Et omnem coruum, & ſimilia ei, *
Et ſtruthionem, & noctuam, & larum, & ſimilia ei, * & accipitrem, & ſimilia ei.
Et nycticoracem, & mergulum, & ibin.
Et porphyrionem, & pelicanem, & cygnum.
Et herodionem, & charadrion, & ſimilia ei, & vpupam, & veſpertilionem.
Et omnia reptilia volatilium, quæ gradiuntur ſuper quattuor, abominationes erunt vobis.
Sed iſta comedetis de reptilibus volatilium, quæ gradiuntur ſuper quattuor, quæ habẽt crura deſuper pedes ſuos, ad ſaltandum in ipſis ſuper terram.
Et hæc comedetis de eis. Bruchum, & ſimilia ei, & attacum, & ſimilia ei, & ophimacum, & ſimilia ei, & locuſtam, & ſimilia ei:
Omne reptile de volatilibus, quibus ſunt quattuor pedes, abominationes ſunt vobis: & in his polluemini.
Omnis qui tangit morticina eorum, immundus erit vſque ad veſperam.
Et omnis qui tollit morticina eorum, lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam.
Et in omnibus pecoribus, quod eſt diuidẽs vngulam, & findit fiſſuras vngularũ, & nõ ruminat ruminationẽ, immunda erunt vobis: omnis, qui tangit morticina eorũ, immũdus erit vſq; ad veſperã.

Quæ ſuper duobus alteris claudũtur, hic habentur in Biblia Sept. Inter. Romæ edita.

* Quæ ſup. nume. 15 duobus alteris claudũtur, hic habentur in Biblia Sept. Interp. Romæ edita.

Chald. Paraph. Tranſl.

C A P. XI.

1 Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe & cum Aaron, dicens ei:
2 Loquimini cum filiis Iſrael dicentes: Hæc ſunt animalia quæ comedere debetis de cunctis animalibus quæ ſunt ſuper terram.
3 Omne quod diuidit plantam in duas vngulas & ruminat in animalibus, illud comedetis.
4 Veruntamen hæc non comedetis de ruminantibus & de diuidentibus vngulam, camelum qui ruminat & vngulam non diuidit, immundus erit vobis.
5 Chirogryllus quoque qui ruminat, & vngulam non diuidit, immundus erit vobis.
6 Et lepus qui ruminat & vngulam non diuidit, immundus erit vobis.
7 Et ſus qui diuidit vngulam, & in duas vngulas plantam diuidit, ſed ipſe non ruminat, immundus erit vobis.
8 De carnibus eorum non comedetis, & cadauera eorum non tangetis: immunda erunt vobis.
9 Hæc autem comedetis de omnibus quæ ſunt in aquis, omnia quæ habent pennulas, & ſquamas in aquis, in mari, & in torrentibus ea comedetis.
10 Et quod non habet pennulas & ſquamas in mari, & in torrentibus, de omni reptili aquarum, & omni anima viuenti eorum quæ ſunt in aquis, abominabile erit vobis.
11 De carnibus eorum non comedetis, & cadauera eorum vitabitis.
12 Omne quod non habet pennulas & ſquamas in aquis abominabile erit vobis.
13 Hæc quoque vitabitis de auibus, non comedentur, quia vitanda ſunt: aquilam & gryphum, & haliætum.
14 Et miluum ac vulturem iuxta genus ſuum.
15 Et omnem coruum in genere ſuo.
16 Et filiam ſtruthionis, & noctuam, & larum, & accipitrem iuxta genus ſuum.
17 Bubonem & mergulum, & ibin.
18 Et cygnum, & onocrotalum, & porphyrionem.
19 Et herodionem, & caradrion iuxta genus ſuum, & vpupam, & veſpertilionem.
20 Omne reptile de volucribus quod graditur ſuper quattuor pedes, abominabile erit vobis.
21 Verumtamen hæc comedetis de omnibus reptilibus auium gradientium ſuper quattuor pedes, quicquid habet genua deſuper pedes eius per quæ ſalit ſuper terram.
22 Hæc ſunt quæ ex eis comedetis, locuſtam iuxta genus ſuum, & attacum atque ophimacum in genere ſuo, & bruchum in genere ſuo.
23 Omne autem reptile auium quod habet quatuor pedes, abominabile erit vobis: propter hæc quoque immundi eritis.
24 Omnis qui tetigerit morticinia eorum, erit immundus vſque ad veſperam.
25 Et qui portauerit de morticiniis eorum, lauabit veſtimenta ſua, & erit immundus vſque ad veſperam.
26 Omne animal quod diuidit vngulam, & plantam non diuidit, nec ruminat, immundum eſt vobis: omnis qui tetigerit morticinia eorum, erit immundus.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Quod ambulat ſuper manus ex cunctis animantibus, quæ incedunt quadrupedia, immundum erit: qui tetigerit morticina eorum, polluetur vſque ad veſperum:

Et qui portauerit huiuſcemodi cadauera, lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperum: quia omnia hæc immunda ſunt vobis.

Hæc quoque inter polluta reputabuntur de his, quæ mouentur in terra: muſtela & mus & crocodilus, ſingula iuxta genus ſuum:

Mygale & chamæleon, & ſtellio, & lacerta, & talpa

Omnia hæc immunda ſunt. Qui tetigerit morticina eorum, immundus erit vſque ad veſperum.

Et ſuper quod ceciderit quidquam de morticinis eorum, polluetur: tam vas ligneum & veſtimentum, quam pelles & cilicia: & in quocumque fit opus, tingentur aqua, & polluta erunt vſque ad veſperum & ſic poſtea mundabuntur.

Vas autem fictile, in quod horum quidquam intro ceciderit, polluetur, & idcirco frangendum eſt.

Omnis cibus, quem comedetis, ſi fuſa fuerit ſuper eum aqua, immundus erit, & omne liquens quod bibitur de vniuerſo vaſe, immundum erit.

Et quidquid de morticinis huiuſcemodi ceciderit ſuper illud, immundum erit: ſiue clibani, ſiue chytropodes, deſtruentur, & immundi erunt.

Fontes vero & ciſternæ, & omnis aquarum congregatio munda erit: qui morticinum eorum tetigerit, polluetur.

Si ceciderit ſuper ſementem, non polluet eam.

Si autem quiſpiam aqua ſementem perfuderit, & poſtea morticinis tacta fuerit, illicò polluetur.

Si mortuum fuerit animal, quod licet vobis cõedere, qui cadauer eius tetigerit, immundus erit vſque ad veſperum:

Et qui comederit ex eo quippiam, ſiue portauerit: lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperum:

Omne quod reptat ſuper terram, abominabile erit, nec aſſumetur in cibum.

Quidquid ſuper pectus quadrupes graditur, & multos habet pedes, ſiue per humum trahitur, non comedetis: quia abominabile eſt.

Nolite contaminare animas veſtras, nec tangatis quidquam eorum, ne immundi ſitis.

*1.Pet. 1.13.

Ego enim ſum Dominus Deus veſter: * ſancti eſtote, quia ego ſanctus ſum. Ne polluatis animas veſtras in omni reptili quod mouetur ſuper terram.

Ego enim ſum Dominus, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt eſſem vobis in Deum. Sancti eritis, quia ego ſanctus ſum.

Iſta eſt lex animantium ac volucrum, & omnis animæ viuentis, quæ mouetur in aqua, & reptat in terra.

Vt differentias noueritis mundi, & immundi, & ſciatis quid comedere, & quid reſpuere debeatis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

27 *Et omne ambulans ſuper volas ſuas inter omnes feras, quæ ambulant ſuper quatuor, immunda ſunt vobis: omnis qui tetigerit cadauer eorum, immundus erit vſque ad veſperam:*

28 *Et qui portauerit cadauer eorum, lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam, immunda erunt vobis.*

29 *Et hoc vobis immundum inter reptilia quæ reptant ſuper terram, muſtella, & mus, & crocodillus ſecundum ſpeciem ſuam:*

30 *Et mygale, & chamaleon, & ſtellio, & lacerta, & talpa.*

31 *Iſta immunda ſunt vobis inter omnia reptilia, Omnis qui tetigerit ea, dum mortua ſunt, immundus erit vſque ad veſperam.*

32 *Et omne ſuper quod ceciderit ex eis, dum mortua fuerint, immundum erit: tam vas ligneum quam veſtis, aut pellis, aut ſaccus: omne vas in quo fiet opus, in aquam ducetur, & immundum erit vſque ad veſperam, & mundabitur.*

33 *Et omne vas teſtaceum, ſuper quod ceciderit ex eis ad medium eius, omne quod eſt in medio eius, immundum erit, & ipſum confringetis.*

34 *Omnis cibus qui comeditur ſuper quem venerit aqua, immundus erit, & omnis potus qui bibitur in omni vaſe, immundus erit.*

35 *Et omne ſuper quod ceciderit de cadaueribus eorum, immundum erit: clibanus, & chytropodes diruentur, immunda ſunt, & immunda erunt vobis.*

36 *Verumtamen fons & ciſterna congregationis aquarum erit mundus: & qui tetigerit cadauer eorum, immundus erit.*

37 *Et ſi ceciderit de cadauere eorum ſuper omne ſemen ſatum, quod ſeritur, mundum eſt.*

38 *Et ſi poſita fuerit aqua ſuper ſemen, & ceciderit de cadauere eorum ſuper illud, immundum eſt vobis.*

39 *Et ſi mortuum fuerit aliquod animal quod eſt vobis ad cibum, tangens cadauer eius, immundus erit vſque ad veſperam.*

40 *Et comedens de cadauere eius, lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam: Et ferens cadauer eius, lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam.*

41 *Et omne reptile reptans ſuper terram, abominatio eſt, non comedetur.*

42 *Omne ambulans ſuper pectus, & omne ambulans ſuper quattuor vſque ad omne multiplex pedes inter omne reptile, quod reptat ſuper terram, non comedetis: abominatio ſunt.*

43 *Ne abominetis animas veſtras in omni reptili quod reptat, & non polluetis vos in eis, nec coinquinabitis vos in eis.*

44 *Quia ego Dominus Deus veſter, & ſanctificabitis vos, & eritis ſancti, quia ſanctus ſum. Et non polluatis animas veſtras in omni reptili quod reptat ſuper terram.*

45 *Quia ego Dominus qui aſcendere facio vos è terra Ægypti, vt ſim vobis in Deum. Et eritis ſancti, quia ſanctus ſum.*

46 *Hæc eſt lex animalis, & volucris in omni anima viuente, quæ reptat in aquis, & in omni anima quæ reptat ſuper terram.*

47 *Et ad diſtinguendum, inter immundum & mundum, & inter beſtiam, quæ comeditur, & beſtiam quæ non comeditur.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

27 Et omnis gradiens ſuper manus in omnibus beſtiis, quæ gradiuntur ſuper manus, immunda ſunt vobis: omnis, qui tangit morticina eorum, immundus erit vſque ad veſperam.

28 Et qui tollit morticina eorum, lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam: immunda hæc ſunt vobis.

29 Et hæc vobis immunda ex reptilibus, quæ ſuper terram: muſtela, & mus, & crocodilus terreſtris.

30 Mygale, & chamæleon, & chalabotes, & lacerta, & talpa.

31 Hæc immunda vobis ex omnibus reptilibus, quę ſuper terram. Omnis tangens ea mortua immundus erit vſque ad veſperam.

32 Et omne in quod inciderit de eis ſuper illud, de mortuis ipſis, immundũ erit: de omni vaſe ligneo, vel veſte, vel pelle, vel ſacco: omne vas in quo factum fuerit opus in eo, in aqua mergetur, & immundum erit vſque ad veſperam, & mundũ erit.

33 Et omne vas teſtaceum, in quod ceciderit ex eis intus, quæcumque fuerint intus, immunda erunt, & illud conteretur.

34 Et omnis cibus, qui manducatur, in quemcũq; venerit ſuper illum aqua, immundus erit, & omne potabile, quod bibitur in omni vaſe, immũdũ erit.

35 Et omne in quod inciderit de morticinis eorum in illud, immundum erit: clibani & chytropodes deſtruentur: immunda hæc ſunt, & immunda hæc vobis erunt.

36 Tantum de fontibus aquarum, & lacu, & congregatione aquarum erit mundum: qui autem tangit morticina eorum, mundus erit.

37 Si autẽ inciderit de morticinis eorum ſuper omne ſemẽ ſeminabile, quod ſeminabitur mundũ eſt.

38 Si autem effuſa fuerit aqua ſuper omne ſemen, & inciderit dé morticinis eorum ſuper illud, immundum eſt vobis.

39 Si autem mortuum fuerit de pecoribus, quod eſt vobis comedere illud, qui tangit morticina eorum immundus erit vſque ad veſperam:

40 Et qui manducat de morticinis eorum, lauabit veſtes, & immundus erit vſque ad veſperam, & qui tollit de morticinis eorum, lauabit veſtes, & lauabitur aqua, & immundus erit vſque ad veſperam.

41 Et omne reptile quod repit ſuper terram, abominatio erit hoc vobis, non manducabitur.

42 Et omnis gradiens ſuper ventrem, & omnis gradiens ſuper quattuor ſemper, quod multiplicat pedibus, in omnibus reptilibus repentibus ſuper terram, non comedetis illud, quoniam abominatio vobis eſt.

43 Et non faciatis abominabiles animas veſtras in omnibus reptilibus repentibus ſuper terrã, & non polluemini in his, & non immundi eritis in eis:

44 Quoniam ego ſum Dominus Deus veſter: & ſanctificabimini, & ſancti eritis, quoniã ſanctus ſũ ego Dominus Deus veſter: & nõ polluetis animas veſtras in omnibus reptilibus, quæ mouẽtur ſuper terrã:

45 Quoniam ego ſum Dominus, qui eduxi vos de terra Ægypto, vt eſſem Deus veſter. Et eritis ſancti quia ſanctus ego Dominus.

46 Hæc eſt lex de pecoribus, & volatilibus, & omni anima, quæ mouetur in aqua, & omni anima repente ſuper terram.

47 Ad diſtinguendum inter immunda, & munda, & inter viuificantia quæ manducantur, & inter viuificantia quæ non manducantur.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et omne quod ambulat ſuper manus ſuas ex omnibus animantibus quæ gradiuntur ſuper quatuor pedes, immundum erit vobis: omnis qui tetigerit cadauera eorum, erit immundus vſque ad veſperam.

Et qui portauerit cadauera eorum, lauabit veſtimenta ſua, & erit immundus vſque ad veſperam: immunda enim erunt vobis.

Hæc quoque erunt vobis polluta in reptilibus quæ reptant ſuper terram: muſtela, & mus, & crocodylus iuxta genus ſuum.

Et mygale, & chamæleon, & ſtellio, & lacerta, & talpa.

Hæc immunda ſunt vobis ex omnibus reptilibus. Omnis qui tetigerit morticinia eorum, erit immundus vſque ad veſperam.

Et omnis ſuper quem ceciderit de morticiniis eorum erit immundus: vas autem ligneum, & veſtis, aut pellis, aut ſaccus: omne vas in quo fit opus immittetur in aquis, & erit immundum vſque ad veſperam & poſtea erit mundum.

Omne autem vas fictile in quo aliquid horum intro ceciderit, omnia quæ ſunt in eo polluta erunt, illud autem frangetis.

Et omnis cibus qui comeditur ſuper quo effuſa fuerit aqua & aliquid horum tetigerit, immundus erit, & omnis potus qui bibitur in omni vaſe erit immundus.

Et omnia ſuper quæ de his morticiniis aliquid ceciderit, erunt immunda: clibanus & chytropodes frangentur, immunda ſunt, & immunda erunt vobis.

Verumtamen fons & ciſterna vbi aquæ congregantur erunt munda: qui autem tetigerit morticinia eorum, erit immundus.

Et ſi ceciderit de morticiniis eorum ſuper omnem ſementem ſeminatam quæ ſeminatur, munda erit.

Et ſi effuſa fuerit aqua ſuper ſementem, & ceciderit de morticiniis eorum ſuper eam, immunda erit vobis.

Et quando mortuum fuerit animal quod licet vobis comedere, qui tetigerit cadauer eius, erit immundus vſque ad veſperam.

Et qui comederit de eius cadauere, lauabit veſtimenta ſua, & erit immundus vſque ad veſperam, & qui portauerit cadauer eius, lauabit veſtimenta ſua, & erit immundus vſque ad veſperam.

Et omne reptile quod reptat ſuper terram, abominabile eſt, non comedatur,

Omne quod graditur ſuper ventrem ſuum, & omne quod graditur ſuper quattuor pedes, omne quoque quod habet multos pedes ex omni reptili quod reptat ſuper terram, non comedentur, quia abominabilia ſunt.

Non contaminabitis animas veſtras in omni reptili quod reptat, nec polluamini in eis, ne ſitis immundi in eis.

Quoniam ego Dominus Deus veſter: ſanctificamini & eritis ſancti, quia ego ſanctus ſum. Et non polluatis animas veſtras in omni reptili quod reptat ſuper terram.

Quia ego Dominus qui eduxi vos de terra Ægypti, vt ſim vobis in Deum. Eritisque ſancti, quia ego ſanctus ſum.

Iſta eſt lex animantium, & volucrum, & omnis animæ viuentis, quæ mouetur in aquis, & omnis animantis quod reptat ſuper terram.

Ad diuidendum inter immundum & mundum, & inter animal quod comeditur, & inter animal quod non comeditur.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XII.

Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

Loquere filijs Iſrael, & dices ad eos: * Mulier, ſi ſuſcepto ſemine pepererit maſculum, immunda erit ſeptem diebus iuxta dies ſeparationis menſtruæ.

* Leui. 2.12. Io. 7.12

* Et die octauo circuncidetur infantulus:

* Luc. 2.21.

Ipſa vero triginta tribus diebus manebit in ſanguine purificationis ſuæ. Omne ſanctum non tanget, nec ingredietur in Sanctuarium, donec impleantur dies purificationis ſuæ.

Sin autem fœminam pepererit, immunda erit duabus hebdomadibus iuxta ritum fluxus menſtrui & ſexaginta ſex diebus manebit in ſanguine purificationis ſuæ.

Cumque expleti fuerint dies purificationis ſuæ pro filio ſiue pro filia deferet agnum anniculum in holocauſtum, & pullum columbæ ſiue turturem pro peccato, ad oſtium tabernaculi teſtimonij, & tradet ſacerdoti.

Qui offeret illa coram Domino & orabit pro ea, & ſic mundabitur à profluuio ſanguinis ſui. Iſta eſt lex parientis maſculum, aut fœminam.

Quod ſi non inuenerit manus eius nec potuerit offerre agnum, ſumet * duos turtures, vel duos pullos columbarum, vnum in holocauſtum, & alterum pro peccato, orabitque pro ea ſacerdos, & ſic mundabitur.

* Sup. 5.11. Luc. 2.24.

CAP. XIII.

Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

Homo in cuius cute & carne ortus fuerit diuerſus color, ſiue puſtula aut quaſi lucens quippiam, id eſt plaga lepræ; adducetur ad Aaron ſacerdotem vel ad vnum quemlibet filiorum eius.

Qui cum viderit lepram in cute, & pilos in album mutatos colorem ipſamque ſpeciem lepræ humiliorem cute & carne reliqua, plaga lepræ eſt, & ad arbitrium eius ſeparabitur.

Sin autem lucens candor fuerit in cute, nec humilior carne reliqua & pili coloris priſtini, recludet eum ſacerdos ſeptem diebus.

Et conſiderabit die ſeptimo: & ſiquidem lepra vltra non creuerit, nec tranſierit in cute priores terminos, rurſum recludet eum ſeptem diebus alijs.

Et die ſeptimo contemplabitur: ſi obſcurior fuerit lepra, & non creuerit in cute, mundabit eum, quia ſcabies eſt: lauabitque homo veſtimenta ſua, & mundus erit.

Quòd ſi poſtquam à ſacerdote viſus eſt, & redditus munditiæ, iterum lepra creuerit; adducetur ad eum.

Et immunditiæ condemnabitur.

Plaga lepræ ſi fuerit in homine, adducetur ad ſacerdotem.

Et videbit eum. Cumq; color albus in cute fuerit, & capillorum mutauerit aſpectum, ipſa quoque caro viua apparuerit:

Lepra vetuſtiſſima iudicabitur, atque inolita cuti. Contaminabit itaque eum ſacerdos, & non recludet, quia perſpicuæ immunditiæ eſt.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XII.

1 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

2 *Loquere ad filios Iſrael, dicendo: Mulier ſi feminiſicauerit, & pepererit maſculum, immunda erit ſeptem diebus. Secundum dies ſeparationis menſtrui ſui, immunda erit.*

3 *Et die octauo circuncidetur caro præputij eius:*

4 *Et triginta diebus, & tribus diebus manebit in ſanguine purificationis. Omnem ſanctificationem non tanget, & ad Sanctuarium non veniet, donec compleantur dies purificationis eius.*

5 *Et ſi fœminam pepererit, immunda erit duabus hebdomadibus, ſecundum ſeparationem eius, & ſexaginta diebus, & ſex diebus manebit in ſanguine purificationis.*

6 *Et cum impleti fuerint dies purificationis eius pro filio, vel pro filia adducet agnum anniculum in holocauſtum, & filium columbæ, vel turturem pro peccato, ad portam tabernaculi eccleſiæ ad ſacerdotem.*

7 *Et offeret ipſum coram Domino, & expiabit eam, & mundabitur à vena ſanguinis ſui. Hæc eſt lex parientis maſculum, vel fœminam.*

8 *Et ſi non potuerit offerre agnum accipiet duos turtures, vel duos filios columbæ, vnum ad holocauſtum, & alterum ad oblationem pro peccato, & expiabit eam ſacerdos, & mundabitur.*

CAP. XIII.

1 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, & ad Aharon, dicendo:*

2 *Homo quum fuerit in cute carnis eius tumor, vel ſcabies, vel macula alba, & fuerit in cute carnis eius ſecundum plagam lepræ, adducetur ad Aharon ſacerdotem, vel ad vnum è filijs eius ſacerdotibus.*

3 *Et videbit ſacerdos plagam in cute carnis: & ſi pilus in plaga verſus eſt in albedinem, & aſpectus plagæ profundior eſt cute carnis eius, plaga lepræ eſt. Et videbit eam ſacerdos, & contaminatam iudicabit eam.*

4 *Et ſi macula alba eſt in cute carnis eius, & profundior non eſt aſpectus cute, & pilus eius non eſt verſus in alborem, claudere faciet ſacerdos plagam ſeptem diebus.*

5 *Et videbit eam ſacerdos die ſeptima, & ſi plaga ſtetit in oculis eius, nec creuit plaga in cute, claudere faciet eam ſacerdos ſeptem diebus ſecundo.*

6 *Et videbit ſacerdos eã die ſeptima ſecundo: & ſi ſubnigra eſt plaga, nec creuit plaga in cute, mundum iudicabit eam ſacerdos, ſcabies eſt: & lauabit veſtimenta ſua, & mundus erit.*

7 *Et ſi creſcendo creuerit ſcabies in cute poſtquam viſa eſt à ſacerdote ad mundationem eius, videbitur ſecundo à ſacerdote.*

8 *Et videbit ſacerdos, & ſi creuit ſcabies in cute, immundam iudicabit eam ſacerdos, lepra eſt.*

9 *Plaga lepræ ſi fuerit in homine, adducetur ad ſacerdotem.*

10 *Et videbit ſacerdos. Et ſi tumor albus in cute, & ipſe verſus eſt in pilum album, & pinguedo carnis viuæ eſt in tumore.*

11 *Lepra inueterata eſt in cute carnis eius. Immundam iudicabit eam ſacerdos, nec claudere faciet eam, quia immunda eſt.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

C A P. XII.

1 ET locutus eſt dominus ad Moyſen, dicens:

2 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Mulier, quęcumque conceperit ſemen, & pepererit maſculum, & immunda erit ſeptem dies, ſecundum dies ſeceſſionis purgationis eius immunda erit.

3 Et in die octauo circuncidet carnem præputij eius.

4 Et triginta tres dies ſedebit in ſanguine ſuo immundo. Omnem quod ſanctum eſt, non cōtinget, & in Sanctuarium non intrabit, donec impleti fuerint dies purificationis eius.

5 Si autem fœminam pepererit, & immunda erit bis ſeptem dies ſecundum purgationem eius; & ſexaginta dies, & ſex ſedebit in ſanguine ſuo immundo.

6 Et cum impleti fuerint dies purificationis eius pro filio, aut pro filia, offeret agnum anniculū ſine macula in holocauſtum, & pullum columbæ, aut turturem pro peccato ad oſtium tabernaculi teſtimonij ad ſacerdotem:

7 Et offeret eum ante Dominū, & exorabit pro ea ſacerdos, & purificabit eam à fonte ſanguinis eius. Hæc eſt lex parientis maſculum, vel fœminam.

8 Si autem nō inuenerit manus eius quod ſatis eſt in agnum, & accipiet duos turtures, aut duos pullos columbarum, vnum in holocauſtum, & vnum pro peccato: & exorabit pro ea ſacerdos, & mundabitur.

C A P. XIII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

2 Homini ſi cui facta fuerit in cute corporis eius cicatrix ſigni lucida, & factus fuerit in cute carnis eius tactus lepræ; ducetur ad Aaron ſacerdotem, vel vnum filiorum eius ſacerdotum:

3 Et videbit ſacerdos tactum in cute carnis eius, & pilus in tactu mutatus fuerit albus, & aſpectus ipſius tactus, humilis à cute carnis; tactus lepræ eſt, & videbit ſacerdos, & inquinabit eum.

4 Si autē & lucidus albus erit in cute carnis eius, & humilis nō fuerit aſpectus eius à cute, & pilus eius nō mutauit pilum album, ipſe autem eſt obſcurus, & ſegregabit ſacerdos tactum ſeptem diebus.

5 Et videbit ſacerdos tactum die ſeptimo: & ecce tactus manet coram ipſo, non eſt commutatus tactus in cute, & ſegregabit illum ſacerdos ſeptem diebus ſecundo,

6 Et videbit illum ſacerdos die ſeptimo ſecundo: & ecce obſcurus tactus, non eſt conuerſus: & purgabit eum ſacerdos, ſignificatio enim eſt: & lauans veſtimenta ſua mundus erit.

7 Si autem conuerſa, mutata fuerit ſignificatio in cute, poſtea quam vidit illum ſacerdos, vt purgaret eum: & videbitur denuo à ſacerdote,

8 Et videbit eū ſacerdos; & ecce cōmutata eſt ſignificatio in cute, & inquinabit eū ſacerdos: lepra eſt.

9 Et tactus lepræ ſi factus fuerit in homine, & veniet ad ſacerdotem:

10 Et videbit ſacerdos. Et ecce cicatrix alba in cute, & hæc mutauit pilum album, & à ſano carnis viuę in cicatrice:

11 Lepra veteraſcens eſt in cute carnis eius. Et inquinabit eum ſacerdos, & ſegregabit eum, quia immundus eſt.

Chald. Paraph. Tranſl.

C A P. XII.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *Loquere cum filiis Iſrael, dicens: Mulier quando conceperit, & pepererit maſculum: erit immunda ſeptem diebus, iuxta dies ſeparationis menſtrui eius erit immunda.*

3 *Et in die octauo circuncidetur caro præputij eius.*

4 *Et triginta & tribus diebus manebit in ſanguine purificationis. Omne ſanctum non tanget, & in Sanctuarium non ingredietur, donec compleantur dies purificationis eius.*

5 *Si autem fœminam pepererit, erit immunda quatuordecim diebus iuxta ritum ſeparationis menſtrui; & ſexaginta & ſex diebus manebit in ſanguine purificationis.*

6 *Et cum completi fuerint dies purificationis ſuæ pro filio, ſiue pro filia, afferet agnum anniculum in holocauſtū, & filium columbæ, aut turturem pro peccato ad oſtium tabernaculi fœderis ad ſacerdotem.*

7 *Offeretq; illum coràm Domino, & propitiabit pro ea & mundabitur ab immunditia ſanguinis ſui. Hæc eſt lex parientis maſculum, aut fœminam.*

8 *Si autem non inuenerit manus eius precium quod poſſit ſufficere ad emendum agnum; ſumet duos turtures, aut duos filios columbæ, vnum in holocauſtum & vnum pro peccato: & propitiabit pro ea ſacerdos, & munda erit.*

C A P. XIII.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe & Aaron, dicens:*

2 *Homo in cuius cute carnis fuerit diuerſus color, aut puſtula, aut lucens aliquid, & fuerit in cute carnis eius in plagam lepræ, adducetur ad Aaron ſacerdotem, aut ad vnum de filiis ſuis ſacerdotibus.*

3 *Et videbit ſacerdos plagam in cute carnis, & ſi capillus plagæ verſus eſt in albedinem; & aſpectus plagæ profundior eſt cute carnis eius; plaga lepræ eſt, videbitq; eam ſacerdos, & immundum iudicabit eum.*

4 *Si autem macula alba eſt in cute carnis eius, & aſpectus eius non eſt profundior cute, & capillus non eſt verſus in album, recludet ſacerdos eum qui habet plagam ſeptem diebus.*

5 *Videbitque eam ſacerdos in die ſeptimo: & ſi plaga ſtetit ſicut erat, & non creuit plaga in cute, recludet eum ſacerdos ſeptem diebus aliis.*

6 *Videbitq; eum ſacerdos iterum in die ſeptimo: & ſi obſcura fuerit plaga, & non creuit plaga in cute, mundum iudicabit eum ſacerdos, puſtula enim eſt: & lauabit veſtimenta ſua, & mundabitur.*

7 *Si autem rurſus creuerit puſtula in cute, poſtquam viſa eſt à ſacerdote, vt mundaret eum, oſtendetur iterum ſacerdoti.*

8 *Et videbit ſacerdos: & ſi creuit puſtula in cute, immūdum iudicabit eum ſacerdos: lepra enim eſt.*

9 *Plaga lepræ ſi fuerit in homine: adducetur ad ſacerdotem.*

10 *Et videbit ſacerdos. Et ſi macula alba eſt in cute, & capillus eius verſus eſt in albedinem, & ſignum viuæ carnis fuerit in macula;*

11 *Lepra vetuſtiſſima eſt in cute carnis ſuæ. Et contaminabit eum ſacerdos, non recludet eum, quia immundus eſt.*

Vulgat. Editio. | **Tranſl. ex Heb, Sanct. Pagn.**

Sin autem effloruerit diſcurrens lepra in cute,& operuerit omnem cutem à capite vſque ad pedes, quidquid ſub aſpectum oculorum cadit,

12 *Et ſi germinando germinauerit lepra in cute, & operuerit lepra omnem cutem plaga, à capite eius vſque ad pedes eius ſecundum omnem aſpectum oculorum ſacerdotis.*

Conſiderabit eum ſacerdos,& teneri lepra mundiſſima iudicabit: eo quod omnis in cãdorem verſa ſit, & idcirco homo mundus erit.

13 *Videbit ſacerdos, & ſi operuit lepra omnem carnem eius: mundam iudicabit plagam: tota verſa eſt in candorem, munda eſt.*

Quando vero caro viuens in eo apparuerit,

14 *Et in die qua conſpecta fuerit in ea caro viua: immunda erit.*

Tunc ſacerdotis iudicio polluetur, & inter immundos reputabitur:caro enim viua ſi lepra aſpergitur immunda eſt.

15 *Et videbit ſacerdos carnem viuam, & immundam iudicabit eam: caro viua immunda eſt, lepra eſt.*

Quod ſi rurſum verſa fuerit in alborem, & totũ hominem operuerit,

16 *Vel ſi reuerſa fuerit caro viua, & conuerſa in candorem, veniet ad ſacerdotem.*

Conſiderabit eum ſacerdos, & mundum eſſe decernet.

17 *Videbitq́ eam ſacerdos, & ſi verſa eſt plaga in candorem, mundam indicabit ſacerdos plagam: munda eſt.*

Caro autem & cutis in qua vlcus natum eſt, & ſanatum,

18 *Et cum fuerit in cute carnis vlcus,& ſanatum fuerit,*

Et in loco vlceris cicatrix alba apparuerit, ſiue ſubrufa; adducetur homo ad ſacerdotem:

19 *Et fuerit in loco vlceris tumor albus, vel macula alba ſubrufa: conſpicietur ſacerdoti,*

Qui cum viderit locum lepræ humiliorem carne reliqua, & pilos verſos in candorem, contaminabit eum: plaga enim lepræ orta eſt in vlcere.

20 *Et videbit ſacerdos, & ſi aſpectus eius humilior eſt cute, & pilus eius verſus eſt in candorem, immundum iudicabit illud ſacerdos: plaga lepra eſt in vlcere geminata.*

Quod ſi pilus coloris eſt priſtini, & cicatrix ſuboſcura, & vicina carne non eſt humilior, recludet eum ſeptem diebus.

21 *Et ſi viderit illam ſacerdos: & non fuerit in ea pilus albus, nec humilior cute, ſed fuerit ſubobſcura, recludere faciet illam ſacerdos ſeptem diebus.*

Et ſi quidem creuerit, adiudicabit eum lepræ.

22 *Et ſi creſcendo creuerit in cute, immundam indicabit ſacerdos illam: plaga eſt.*

Sin autẽ ſteterit in loco ſuo, vlceris eſt cicatrix, & homo mundus erit.

23 *Et ſi loco eius ſteterit macula alba, nec creuerit, combuſtio vlceris eſt, mundam iudicabit illam ſacerdos.*

Caro autem & cutis, quam ignis exuſſerit, & ſanata; albam ſiue rufam habuerit cicatricem,

24 *Vel cum fuerit in cute carnis eius combuſtio ignis, & fuerit pinguedo combuſtionis macula alba, ſubrufa, vel alba.*

Conſiderabit eam ſacerdos: & ecce verſa eſt in alborem, & locus eius reliqua cute eſt humilior: contaminabit eum: quia plaga lepræ in cicatrice orta eſt.

25 *Videbit eam ſacerdos:& ſi verſus eſt pilus albus in maculam albam, & aſpectus eius eſt profundior cute, lepra eſt in aduſtione geminata: & immundam indicabit eam ſacerdos plaga lepra eſt.*

Quod ſi pilorũ color non fuerit immutatus,nec humilior plaga carne reliqua, & ipſa lepræ ſpecies fuerit ſuboſcura, recludet eum ſeptem diebus,

26 *Et ſi viderit eam ſacerdos,& non fuerit in macula alba pilus albus, nec humilior eſt cute, & eſt ſubobſcura, recludere faciet eam ſacerdos ſeptem diebus.*

Et die ſeptimo contemplabitur:ſi creuerit in cute lepra, contaminabit eum.

27 *Et videbit eam ſacerdos die ſeptimo: ſi creſcendo creuerit in cute immundam indicabit ſacerdos eam: plaga lepra eſt.*

Sin autem in loco ſuo candor ſteterit non ſatis clarus: plaga combuſtionis eſt, & idcirco mundabitur, quia cicatrix eſt combuſturæ.

28 *Et ſi in loco eius ſteterit macula alba, nec creuerit in cute, & fuerit ſubobſcura: tumor combuſtionis eſt, mundam indicabit eam ſacerdos, quia ardor combuſtionis eſt.*

Vir ſiue mulier, in cuius capite vel barba geminauerit lepra: videbit eos ſacerdos.

29 *Vir autem ſiue mulier cum fuerit in eo plaga in capite, vel in barba: videbit ſacerdos plagam,*

Et ſiquidem humilior fuerit locus carne reliqua, & capillus flauus, ſolitoque ſubtilior; contaminabit eos: quia lepra capitis ac barbæ eſt.

30 *Et ſi aſpectus eius eſt profundior cute, pilus flauus ſubtilis, immundam iudicabit eam ſacerdos: macula nigra capitis, vel barba eſt.*

Sin autem viderit locum maculæ ęqualem vicinæ carni, & capillum nigrum: recludet eum ſeptẽ diebus,

31 *Et ſi videbit ſacerdos plagam maculæ nigra,& aſpectus eius non eſt profundior cute, & pilus niger non eſt in ea, recludere faciet ſacerdos plagam macula nigra ſeptem diebus.*

Et die ſeptimo intuebitur. Si non creuerit macula, & capillus ſui coloris eſt, & locus plagæ carni reliquæ æqualis:

32 *Et videbit ſacerdos plagam die ſeptima.Et ſi non creuit macula nigra nec fuit in ea pilus flauus, & aſpectus macula nigra non eſt profundior cute.*

Radetur homo abſque loco maculæ, & includetur ſeptem diebus aliis.

33 *Radetur,ſed maculam nigram non radet,recludere faciet ſacerdos maculam nigram ſeptem diebus ſecundo.*

Tranſl. ex Septuag.

12 Si autem floreſcens effloruerit lepra in cute,& operuerit lepra omnem cutem tactus à capite vſque ad pedes, ſecundum totum aſpectum ſacerdotis:

13 Et videbit ſacerdos,& ecce operuit lepra omnem cutem carnis: & mundabit eum ſacerdos in tactu: quoniam omnem mutauit album, mundum eſt.

14 Et quacumque die viſa fuerit in eo caro viua: inquinabitur.

15 Et videbit ſacerdos carnem ſanam: & inquinabit eum: caro ſana, quoniam immundus eſt: lepra eſt.

16 Si autem reſtituta fuerit caro ſana, & conuerſus fuerit albus, & veniet ad ſacerdotem:

17 Et videbit ſacerdos, & ecce conuerſus eſt tactus in album,& purgabit ſacerdos tactum: mundus eſt.

18 Et caro, ſi facta fuerit in cute eius vlcus,& ſanatum fuerit,

19 Et facta fuerit in loco vlceris cicatrix alba, vel lucida albeſcens, vel rubeſcens: & videbitur à ſacerdote:

20 Et videbit ſacerdos: & ecce aſpectus humilior cute, & pilus eius conuerſus eſt in album,& inquinabit eum ſacerdos:quoniam lepra eſt,in vlcere effloruit.

21 Si autẽ viderit ſacerdos:& ecce nõ eſt in eo pilus albus,& humilis nõ fuerit à cute carnis,& ipſe fuerit obſcurus,& ſegregabit eum ſacerdos ſeptẽ dies.

22 Si autem diffuſione diffundatur in cute,& inquinabit eum ſacerdos: tactus lepræ eſt, in vlcere effloruit.

23 Si autem in loco manſerit luciditas, & non diffundatur: cicatrix vlceris eſt,& mundabit eum ſacerdos.

24 Et caro, ſi facta fuerit in cute eius combuſtio ignis, & factum fuerit in cute eius, quod ſanatum eſt ex combuſtione,clarum, lucidum, album, ſubrubeſcens vel exalbidum:

25 Et videbit eum ſacerdos: & ecce conuerſus eſt pilus albus in ſplẽdidum, & aſpectus eius humilis à cute; lepra eſt, in combuſtione effloruit:& inquinabit eum ſacerdos: tactus lepræ eſt.

26 Si autẽ viderit ſacerdos, & ecce non eſt in ſplendido pilus albus,& humile non fuerit à cute,ipſum autem obſcurum,& ſegregabit eum ſacerdos ſeptẽ dies:

27 Et videbit eum ſacerdos die ſeptimo: ſi autem diffuſione diffundatur in cute: & inquinabit eum ſacerdos, tactus lepræ eſt, in vlcere effloruit.

28 Si autem in loco manſerit ſplendidum neq; fuerit diffuſum in cute,ipſe autem obſcurus fuerit:cicatrix combuſtionis eſt, & mundabit eum ſacerdos: character enim combuſtionis eſt.

29 Et viro,& mulieri ſi factus fuerit in eis tactus lepræ in capite,vel in barba:& videbit ſacerdos tactũ:

30 Et ecce aſpectus eius depreſſior cute, in ipſo autẽ pilus flaueſcens ſubtilis, & inquinabit eum ſacerdos: vulnus eſt: lepra capitis, vel lepra barbæ eſt.

31 Et ſi viderit ſacerdos tactum vulneris,& ecce nõ eſt aſpectus depreſſior cute, & pilus flaueſcens non eſt in eo.& ſegregabit ſacerdos tactum vulneris ſeptem dies.

32 Et videbit ſacerdos tactum die ſeptimo. Et ecce non eſt diffuſum vulnus,& pilus flaueſcens non eſt in eo & aſpectus vulneris non eſt depreſſus à cute:

33 Et radetur cutis, vulnus autem non radetur: & ſegregabit ſacerdos vulnus ſeptem dies ſecundo:

Chald. Paraph. Tranſl.

12 *Et ſi creſcens creuerit lepra in cute, & operuerit lepra omnem cutem plaga à capite eius vſque ad pedes eius, omnia quæ oculi ſacerdotis poſſunt videre:*

13 *Videbit ſacerdos, & ſi operuit lepra omnem carnem eius, mundam indicabit plagam: tota enim verſa eſt in albedinem, & ideo mundus eſt homo.*

14 *Et in die autem quo apparuerit in ea caro viua: erit immundus.*

15 *Videbitq́; ſacerdos carnem viuam, & contaminabit eam: caro enim viua leproſa immunda eſt.*

16 *Si enim caro viua verſa fuerit in albedinem, adducetur ad ſacerdotem.*

17 *Videbitq́; eam ſacerdos: & ſi verſa eſt plaga in albedinem, mundam indicabit plagam ſacerdos: mundus enim eſt.*

18 *Homo autem in cuius cute fuerit ſcabies, & ſanata eſt,*

19 *Et in loco vlceris fuerit macula alba, aut macula ſubruffa, videbitur à ſacerdote.*

20 *Videbitq́; ſacerdos: & ſi aſpectus eius humilior eſt cute, & capilli eius verſi ſunt in albedinem, contaminabit eum ſacerdos: quia plaga lepræ eſt creſcens in vlcere.*

21 *Si autem viderit eam ſacerdos: & ſi non eſt in ea capillus albus, neque eſt humilior cute, & ipſa eſt obſcura, recludet eum ſacerdos ſeptem diebus.*

22 *Si autem rurſus creuerit in cute, contaminabit eum ſacerdos: quia plaga lepra eſt.*

23 *Et ſi in loco ſuo ſteterit macula, nec creuit, cicatrix vlceris eſt, & mundabit eum ſacerdos.*

24 *Homo autem in cuius cute fuerit exuſtio ignis, & fuerit cicatrix combuſtionis macula alba, ſubruffa, aut totaliter alba:*

25 *Videbit eam ſacerdos: & ſi pilus eiuſdem maculæ verſus eſt in albedinem, & aſpectus eius profundior eſt cute, lepra eſt creſcens in combuſtione: & contaminabit eum ſacerdos: quia plaga lepræ eſt.*

26 *Si autem viderit eam ſacerdos, & non eſt pilus albus in macula illa, neque eſt humilior cute, & eſt ſuboſcura, recludet eum ſacerdos ſeptem diebus:*

27 *Et videbit eum ſacerdos in die ſeptimo: ſi creſcens creuerit in cute: contaminabit eum ſacerdos: quia plaga lepra eſt.*

28 *Si autem in loco ſuo ſtetit macula, nec creuit in cute, & ipſa eſt obſcura: macula combuſtionis eſt, & mundabit eum ſacerdos, quia cicatrix combuſtionis eſt.*

29 *Vir autem ſiue mulier in cuius capite, aut barba fuerit plaga: videbit ſacerdos plagam:*

30 *Et ſi aſpectus eius fuerit profundior cute, & in ipſa fuerit capillus flauus tenuiſſimus, contaminabit eum ſacerdos: quia lepra capitis, ſiue barbæ eſt.*

31 *Et ſi viderit ſacerdos plagam lepræ, & aſpectus eius non eſt profundior cute, & capillus niger non eſt in eo: recludet ſacerdos plagam lepræ ſeptem diebus.*

32 *Et videbit ſacerdos plagam in die ſeptimo. Et ſi non creuit lepra, nec eſt in ea capillus flauus, & aſpectus lepræ non eſt profundior cute:*

33 *Tondebit in circuitu lepræ, & lepram ipſam non tondebit: & recludet ſacerdos lepram ſeptem diebus aliis.*

Vulgat. Editio.		*Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.*
Si die ſeptimo viſa fuerit ſtetiſſe plaga in loco ſuo, nec humilior carne reliqua, mundabit eum, lotiſq; veſtibus ſuis mundus erit.	34	*Et videbit ſacerdos maculam nigram die ſeptima, & ſi non creuit macula nigra in cute, nec aſpectus eius eſt profundior cute, mundam iudicabit eam ſacerdos: & lauabit veſtimenta ſua, & mundus erit.*
Sin autem poſt emundationem rurſus creuerit macula in cute,	35	*Si autem creſcendo creuerit macula nigra in cute, poſtquam mundam iudicauit eam.*
Non quæret amplius vtrum capillus in flauum colorem ſit immutatus: quia apertè immundus eſt.	36	*Videbit eam ſacerdos, & ſi creuit macula nigra in cute, non queret ſacerdos pilum flauum: immundus eſt.*
Porro ſi ſteterit macula, & capilli nigri fuerint, nouerit hominem ſanatum eſſe, & cōfidenter eum pronunciet mundum.	37	*Si autem in oculis eius ſteterit macula nigra, & pilus niger ortus fuerit in ea ſanata eſt macula nigra, munda eſt, & mundum iudicabit eam ſacerdos.*
Vir, ſiue mulier, in cuius cute candor apparuerit,	38	*Vir autem ſiue mulier cum fuerint in cute carnis eorū macula, macula albe.*
Intuebitur eos ſacerdos ſi deprehēderit ſuboſcurum alborem lucere in cute, ſciat non eſſe lepram, ſed maculam coloris candidi: & hominem mundū.	39	*Videbit ſacerdos, & ſi in cute carnis eorum macule albe, ſubobſcura alba, macula alba eſt, floruit in cute: mūdus eſt.*
Vir, de cuius capite capilli fluunt, caluus & mundus eſt:	40	*Vir autem cum decapillatum fuerit caput eius, caluus eſt, mundus eſt.*
Et ſi à fronte ceciderint pili, recaluaſter, & mundus eſt.	41	*Et ſi à cincinno faciei eius decapillatum fuerit caput eius, recaluaſter eſt, mundus eſt.*
Sin autem in caluitio, ſiue in recaluatione albus vel rufus color fuerit exortus,	42	*Si autem fuerit in caluicie, vel in recaluatione plaga alba rufa, lepra oriens eſt in caluicie eius, vel in recaluatione eius.*
Et hoc ſacerdos viderit, condemnabit eum haud dubie lepræ, quæ orta eſt in caluitie.	43	*Et videbit eam ſacerdos, & ſi tumor plage albus, rufus in caluicie eius, vel recaluatione eius quaſi aſpectus lepra cutis carnis.*
Quicumque ergo maculatus fuerit lepra, & ſeparatus eſt ad arbitrium ſacerdotis,	44	*Vir leproſus eſt, immundus eſt immundum iudicando, immundum iudicabit eum ſacerdos: in capite eius eſt plaga eius.*
Habebit veſtimenta diſſuta, caput nudum, os veſte contectum: contaminatum ac ſordidum ſe clamabit.	45	*Leproſus autem in quo fuerit plaga, veſtimenta eius erunt ſciſſa, & caput eius erit nudum, & labrum operiet: & immundum, immundum ſe appellabit.*
Omni tempore quo leproſus eſt, & immundus, ſolus habitabit extra caſtra.	46	*Omnibus diebus quibus fuerit plaga in eo, immundus erit, immundus erit: ſolus habitabit, extra caſtra erit habitatio eius.*
Veſtis lanea ſiue linea, quæ lepram habuerit	47	*Veſtis autem cum fuerit in ea plaga lepra in veſte lanea, vel veſte linea,*
In ſtamine atque ſubtegmine, aut certè pellis, vel quidquid ex pelle confectum eſt,	48	*Vel in ſtamine, vel in ſubtegmine ex lino, vel ex lana, vel in pelle, vel in omni opere pelliceo.*
Si alba vel rufa macula fuerit infecta, lepra reputabitur, oſtendeturque ſacerdoti.	49	*Et fuerit plaga viridis, vel rufa in veſte, vel in pelle, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine, vel in omni inſtrumēto pelliceo plaga lepra fuerit, conſpicietur ſacerdoti.*
Qui conſideratam recludet ſeptem diebus:	50	*Videbitq; ſacerdos plagam, & recludere faciet plagam ſeptem diebus.*
Et die ſeptimo rurſus aſpiciens: ſi deprehenderit creuiſſe, lepra perſeuerans eſt: pollutum iudicabit veſtimentum, & omne in quo fuerit inuenta:	51	*Videbit autem plagam die ſeptimo: ſi creuit plaga in veſte, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine, vel in pelle in omni quod fit ex pelle pro opere: lepra pungens eſt, plaga immunda eſt.*
Et idcirco comburetur flammis.	52	*Cōburetque veſtem, vel ſtamen, vel ſubtegmen ex lana, vel lino, & omne inſtrumentum pelliceum in quo fuerit plaga: quia lepra pungens eſt: igni comburetur.*
Quod ſi eam viderit non creuiſſe,	53	*Si autē viderit ſacerdos, & ecce non creuit plaga in veſte, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine, vel in omni inſtrumento pelliceo:*
Præcipiet, & lauabunt id, in quo lepra eſt, recludetque illud ſeptem diebus aliis.	54	*Pracipiet ſacerdos, & lauabunt illud in quo eſt plaga, & claudere faciet eam ſeptem diebus ſecundo.*

Tranſl. ex Septuag.

34 Et videbit ſacerdos vulnus die ſeptimo, & ecce non eſt diffuſum vulnus, poſtquam ille raſus eſt, & aſpectus vulneris non eſt depreſſus à cute, & mundabit eum ſacerdos: & lauans veſtes mundus erit.

35 Si autem diffuſione diffuſum fuerit vulnus in cute, poſtquam ille mundatus fuit, & videbit ſacerdos, & ecce diffuſum eſt vulnus in cute,

36 Non cõſiderabit ſacerdos de pilo flauo: quoniam immundus eſt.

37 Si autem coram manſerit in loco vulnus, & pilus niger repullulet in eo, ſanatum eſt vulnus, mundus eſt, & mundabit eum ſacerdos.

38 Et viro, vel mulieri ſi facti fuerint in cute carnis eius ſplendores ſplendentes, albeſcentes:

39 Et videbit ſacerdos: & ecce in cute carnis eius ſplendores ſplendentes albeſcentes, impetigo eſt, effloreſcit in cute carnis eius: mundus eſt.

40 Si autem alicui effluxerint pili è capite, caluus eſt.

41 Si autem ſecundum faciem glabrum fuerit caput eius, recaluus eſt, mundus eſt.

42 Si autem factus fuerit in caluitie eius, vel in recaluitie eius tactus albus, vel rubeſcens, lepra eſt in caluitie eius, vel in recaluitie eius.

43 Et videbit eum ſacerdos: & ecce aſpectus eius factus eſt albus, vel rubeſcens in caluitie eius, vel in recaluitie eius, ſicut ſpecies lepræ in cute carnis eius,

44 Homo leproſus eſt, inquinatione inquinabit eũ ſacerdos: in capite eius tactus eius.

45 Et leproſus, in quo eſt tactus, veſtimenta eius diſſuta ſint, & caput eius reuelatum, & circa os eius contegatur: & immundus vocabitur:

46 Omnibus diebus, quibuſcumque fuerit ſuper eũ tactus, immundus cum ſit, immundus erit, ſeparatus ſedebit, extra caſtra erit conuerſatio eius.

47 Et veſtimento ſi factus fuerit tactus in eo lepræ; aut in veſtimento laneo, aut in veſtimento ſtupeo,

48 Aut in ſtamine, aut in ſubtegmine, aut in lineis, aut in laneis, vel in pelle, vel in omni operaria pelle,

49 Et factus fuerit tactus vireſcens, vel rubeſcens in pelle, vel in veſtimento, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine, vel in omni vaſe operario pellis: tactus lepræ eſt, & oſtendet ſacerdoti.

50 Et videbit ſacerdos tactum, & ſegregabit ſacerdos tactum ſeptem dies,

51 Et videbit ſacerdos tactum in die ſeptimo; ſi autem diffuſus fuerit tactus in veſtimento, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine, vel in pelle, ſecundum omnia, quæcumque factæ fuerint pelles in operatione: lepra permanens eſt ipſe tactus: immundus eſt:

52 Cõburet veſtimenta, vel ſtamen, vel ſubtegmen in laneis, vel in lineis, aut in omni vaſe pelliceo, in quocumque fuerit in eo tactus: quoniam lepra permanens eſt, in igni comburetur.

53 Si autem viderit ſacerdos, & non diffundatur tactus in veſtimento, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine, vel in omni vaſe pelliceo;

54 Et præcipiet ſacerdos, & lauabit, in quocumque fuerit in eo tactus: & ſegregabit ſacerdos tactum ſeptem dies ſecundo.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et videbit ſacerdos lepram in die ſeptimo, & ſi non creuit lepra in cute, & aſpectus eius non eſt profundior cute, mundum iudicabit eum ſacerdos, & lauabit veſtimenta ſua, & mundabitur.

Si autem rurſus creuerit lepra in cute poſt emundationem ſuam: Videbit eum ſacerdos, & ſi creuit lepra in cute.

Non curabit ſacerdos de capillo flauo, quia immundus eſt.

Si autem lepra ſtetit ſicut antea erat, & capillus niger ortus eſt in ea, ſanata eſt lepra, mundus eſt, & mundum iudicabit eum ſacerdos.

Vir autem ſiue mulier in quorum cute carnis fuerint maculæ albæ:

Videbit ſacerdos: & ſi in cute carnis eorum ſunt maculæ ſubobſcuræ albæ, macula coloris candidi eſt creſcens in cute: mundaſque eſt.

Vir autem cuius capilli capitis fluunt, caluus, & mundus eſt.

Si autem cõtra faciem ſuam fluerint capilli capitis eius, recaluaſter eſt, munduſque eſt.

Et ſi fuerit in caluitio, aut in recaluatione plaga alba ſubruffa, lepra eſt creſcens in caluitio eius, aut in recaluatione eius.

Videbitque eum ſacerdos: & ſi macula plagæ alba fuerit, & ſubruffa in caluitio eius aut in recaluatione eius ſicut aſpectus lepræ cutis carnis:

Vir leproſus eſt, immundus eſt: contaminans contaminabit eum ſacerdos, in capite eius eſt plaga eius.

Leproſus autem in quo fuerit plaga, veſtimenta eius erunt ſciſſa, & caput eius erit nudum, & os eius inuoluetur pallio ſicut lugens: & non contaminemini neque immundi ſitis, clamabit.

Cunctis diebus quibus habuerit plagam, erit immundus, immundus enim eſt, ſolus habitabit, extra caſtra erit habitatio eius.

Et veſtis in qua fuerit plaga lepræ in veſte lanea, aut in veſte linea.

Aut in ſtamine, vel in ſubtegmine de lino, aut de lana, aut in pelle, vel in quocunque quod factum eſt ex pelle.

Si fuerit plaga pallida, aut ruffa, in veſte aut in pelle, vel in ſtamine, aut in ſubtegmine, aut in quacumque veſte pellicea: plaga lepræ eſt, oſtendeturque ſacerdoti.

Et videbit ſacerdos plagam, & recludet eam ſeptem diebus.

Videbitque plagam in die ſeptimo: & ſi creuit in veſte, vel in ſtamine, aut in pelle aut in quocumque quod ex pelle ſit: lepra corrodentis eſt plaga: immundus erit.

Et comburet veſtem, aut ſtamen, aut ſubtegmen laneum, aut lineum, aut quamcumque veſtem pelliceam in quibus fuerit plaga: quia lepra corrodens eſt, igne comburetur.

Et ſi viderit ſacerdos, quòd non creuit plaga in veſtimento, aut in ſtamine, vel ſubtegmine, aut in omni veſte pellicea:

Iubebit ſacerdos, & lauabunt illud in quo fuerit plaga, & recludet illud ſeptem diebus aliis.

Vulgat. Editio.

Et cum viderit faciem quidem priſtinam non reuerſam, nec tamen creuiſſe lepram, immundum iudicabit, & igne comburet: eo quod infuſa ſit in ſuperficie veſtimenti vel per totum, lepra.

Sin autem obſcurior fuerit locus lepræ, poſtquã veſtis eſt lota, abrumpet eum, & à ſolido diuidet.

Quod ſi vltra apparuerit in his locis, quæ prius immaculata erãt, lepra volatilis & vaga, debet igne comburi.

Si ceſſauerit, lauabit aqua ea, quæ pura ſunt, ſecundo, & munda erunt.

Iſta eſt lex lepræ veſtimenti lanei, & linei, ſtaminis, atque ſubtegminis, omniſque ſupellectilis pelliceæ, quomodo mundari debeat, vel contaminari.

CAP. XIIII.

LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

Hic eſt ritus leproſi. Quando mundandus eſt,* adducetur ad ſacerdotem:

*Mat. 8. 3. Mar. 1. 40. Luc. 5. 12.

Qui egreſſus de caſtris, cum inuenerit lepram eſſe mundatam:

Præcipiet ei, qui purificatur, vt offerat duos paſſeres viuos pro ſe, quibus veſci licitum eſt, & lignũ cedrinum, vermiculumque, & hyſſopum.

Et vnum ex paſſeribus immolari iubebit in vaſe fictili ſuper aquas viuentes:

Alium autem viuum cum ligno cedrino, & cocco, & hyſſopo tinget in ſanguine paſſeris immolati,

Quo aſperget illum, qui mundandus eſt, ſepties, vt iure purgetur: & dimittet paſſerem viuum, vt in agrum auolet.

Cumq; lauerit homo veſtimenta ſua, radet omnes pilos corporis, & lauabitur aqua: Purificatuſq; ingredietur caſtra, ita duntaxat vt maneat extra tabernaculum ſuum ſeptem diebus.

Et die ſeptimo radet capillos capitis, barbamque, & ſupercilia, ac totius corporis pilos, & lotis rurſum veſtibus, & corpore,

Die octauo aſſumet duos agnos immaculatos, & ouem anniculam abſque macula, & tres decimas ſimilæ in ſacrificium, quæ conſperſa ſit oleo, & ſeorſum olei ſextarium.

Cumque ſacerdos purificans hominem, ſtatuerit eum, & hæc omnia coram Domino in oſtio tabernaculi teſtimonij,

Tollet agnum, & offeret eum pro delicto, oleique ſextarium, & oblatis ante Dominum omnibus,

Immolabit agnum, vbi ſolet immolari hoſtia pro peccato, & holocauſtum, id eſt, in loco ſancto: ſicut enim pro peccato, ita & pro delicto ad ſacerdotem pertinet hoſtia: Sancta Sanctorum eſt.

Aſſumenſque ſacerdos de ſanguine hoſtiæ, quæ immolata eſt pro delicto, ponet ſuper extremum auriculæ dextræ eius qui mundatur, & ſuper pollices manus dextræ & pedis:

Et de olei ſextario mittet in manum ſuam ſiniſtram,

Tin-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

55 *Et videbit ſacerdos poſtquam lota eſt plaga, & ſi non mutauit plaga colorem ſuum, nec plaga creuit immunda eſt: igni combures eam: in foſſa eſt in caluitio ſuo, vel in recaluatione ſua.*

56 *Et ſi viderit ſacerdos, quod ſubobſcura ſit plaga poſtquam lota eſt, franget eam de veſte, vel de pelle, vel de ſtamine, vel de ſubtegmine.*

57 *Si autem conſpicietur amplius in veſte, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine, vel in omni inſtrumento pelliceo, florens eſt, igni combures eam cum illo in quo eſt plaga.*

58 *Veſtem autem vel ſtamen, vel ſubtegmen, vel omne inſtrumentum pelliceum lauabis, & recedet ab eis plaga, lauabitur autem ſecundo, & mundum erit.*

59 *Iſta eſt lex plagæ lepræ, veſtimenti lanei, vel linei, vel ſtaminis, vel ſubtegminis, vel omnis inſtrumenti pellicei ad iudicandum mundum illud, vel ad iudicandum illud immundum.*

CAP. XIIII.

1 *LOcutuſque eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

2 *Iſta erit lex leproſi. In die qua mundandus eſt, adducetur ad ſacerdotem:*

3 *Et egredietur ſacerdos extra caſtra, & videbit ſacerdos, & ſi ſanata fuerit plaga lepræ à leproſo:*

4 *Præcipiet ſacerdos, & accipiet pro mundando duos paſſeres viuos mundos, & lignum cedrinum, & coccum bis tinctum, & hyſſopum.*

5 *Et præcipiet ſacerdos, & immolabit paſſerem vnum in vaſe fictili ſuper aquam viuentem.*

6 *Paſſerem viuum tollet, & lignum cedrinum, & coccum bis tinctum, & hyſſopum, & tinget ea, & paſſerem viuum in ſanguine paſſeris immolati ſuper aquam viuentem.*

7 *Et aſperget ſuper mundandum à lepra ſeptem vicibus, & mundabit eum, & dimittet paſſerem viuum ſuper faciem agri.*

8 *Lauabit mundandus veſtimenta ſua, & radet omnem pilum ſuum, lauabitq; ſe aqua, & purificabit ſe: Et poſtea ingredietur caſtra, & habitabit extra tabernaculum ſuum ſeptem diebus.*

9 *Et erit, die ſeptimo radet omnem pilum ſuum, caput ſuum, & barbam ſuam, & ſupercilia oculorum ſuorum, & omnem pilum ſuum radet, lauabitq; veſtimenta ſua, & lauabit carnem ſuam, & purificabit ſe.*

10 *Die autem octauo tollet duos agnos immaculatos, & agnam vnam anniculam immaculatam, & tres decimas ſimilæ oblationem mixtam oleo, & ſextarium vnum olei.*

11 *Statuet autem ſacerdos qui mundat virum mundandum, & ea coram Domino ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.*

12 *Tolletq; ſacerdos agnum vnum, & offeret eum pro delicto, & ſextarium olei, & eleuabit ea eleuatione coram Domino.*

13 *Immolabitq; agnum in loco in quo immolabit oblationem pro peccato, & holocauſtum in loco ſancto: quia ſicut oblatio pro peccato oblatio pro delicto eſt ſacerdotis: Sanctitas Sanctitatum eſt.*

14 *Aſſumet autem ſacerdos de ſanguine oblationis pro delicto, & ponet ſacerdos ſuper cartilaginem auris mundandi dextræ, & ſuper pollicem manus eius dextræ, & ſuper pollicem pedis eius dextri.*

15 *Aſſumetq; ſacerdos de ſextario oleum, & fundet ſuper volam ſacerdotis ſiniſtram:*

Ac

Tranſl. ex Septuag.

55 Et aſpiciet ſacerdos, poſtquã lotum fuerit ipſum in tactu, & ecce non commutauit tactus aſpectum, & tactus non diffunditur, immundum eſt: in igni comburetur: fixit ſe in veſtimento, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine.

56 Et ſi viderit ſacerdos, & fuerit obſcurus tactus, poſtquam ipſum lotum fuerit, diſrumpet illud à veſtimento, vel à ſtamine, vel à ſubtegmine, vel à pelle.

57 Si autem apparuerit adhuc in veſtimento, vel in ſtamine, vel in ſubtegmine, vel in omni vaſe pelliceo; lepra efflorescens eſt, in igni comburetur id, in quo eſt tactus.

58 Et veſtimentum, vel ſtamen, vel ſubtegmen, vel omne vas pelliceum, quod lauabitur, & abſcedet ab eo tactus, & lauabitur ſecundo & erit mundum.

59 Hæc eſt lex tactus lepræ veſtiméti lanei, vel ſtuppei, vel ſtaminis, vel ſubtegminis, vel omnis vaſis pellicei, vt illud mundetur, vel illud inquinetur.

C A P. XIIII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Hæc eſt lex leproſi. Quacumque die mundatus fuerit, & adducetur ad ſacerdotem:

3 Et exibit ſacerdos extra caſtra, & aſpiciet ſacerdos: & ecce ſanatur tactus lepræ à leproſo.

4 Et præcipiet ſacerdos, & ſumét ei, qui mundatus eſt, duas auiculas viuentes mundas, & lignum cedrinum, & coccum tortum, & hyſſopum.

5 Et præcipiet ſacerdos, & iugulabunt auiculam vnam in vaſe teſtaceo ſuper aquam viuentem.

6 Et auiculam viuentem ſumet illam, & lignum cedrinum, & coccum tortum & hyſſopũ, & tinget ea, & auiculam viuentem in ſanguine auiculæ iugulatæ ſuper aquam viuentem:

7 Et aſperget ſuper mundatum à lepra ſepties: & mundus erit: & emittet auiculam viuentem in campum:

8 Et lauabit mundatus veſtimenta ſua, & radetur omnem pilum ſuum, & lauabitur in aqua, & mundus erit. Et poſthæc ingredietur in caſtra, & manebit extra domum ſuam ſeptem dies.

9 Et erit die ſeptimo, radetur omnem pilum ſuũ, caput ſuum, & barbam, & ſupercilia, & omnem pilum ſuum radetur, & lauabit veſtimenta, & lauabitur corpus eius aqua, & mundus erit.

10 Et die octauo ſumet duos agnos ſine macula anniculos, & ouem ſine macula anniculam, & tres decimas ſimilæ in ſacrificium conſperſæ in oleo, & cotylam olei vnam.

11 Et ſiſtet ſacerdos mundans, hominem qui mundatur, & hæc ante Dominum ad oſtium tabernaculi teſtimonij.

12 Et ſumet ſacerdos agnum vnum, & offeret eum qui delicti, & cotylam olei, & ſeparabit ea ſeparationem ante Dominum.

13 Et iugulabunt agnum in loco, in quo iugulant holocauſtomata, & ea, quæ pro peccato, in loco ſancto: eſt enim illud pro peccato, ſicut illud delicti, eſt ſacerdoti: Sancta Sanctorum ſunt.

14 Et ſumet ſacerdos de ſanguine eius, qui delicti, & imponet ſacerdos ſuper pennam auris dextræ eius qui mundatur, & ſuper ſummitatem manus dextræ & ſuper ſummitatem pedis dextri.

15 Et ſumens ſacerdos de cotyla olei, effundet ſuper manum ſacerdotis ſiniſtram:

Chald. Paraph. Tranſl.

55 *Videbitq́; ſacerdos, poſtquam lauerunt locum plagæ, & ſi non eſt mutata plaga ab eo quod erat, neque creuit plaga, immundum erit, igni combures illud, corroſio enim eſt in vetuſtate ſua, vel in nouitate ſua.*

56 *Et ſi viderit ſacerdos, quod plaga eſt ſubobſcura poſtquam lauerunt eam, abrumpet eam à veſtimento, aut de pelle, aut de ſtamine, aut de ſubtegmine.*

57 *Et ſi vltra apparuerit in veſtimento, aut in ſtamine, vel in ſubtegmine, aut in quacunque veſte pellicea multiplicata eſt, igni combures illud in quo eſt plaga.*

58 *Veſtis autem aut ſtamen, aut ſubtegmen, aut omnis veſtis pellicea, quæ lota fuerit, & receſſerit ab eis plaga, lauabitur ſecundo, & ſic mundabitur.*

59 *Hæc eſt lex plagæ lepræ, veſtis laneæ, aut lineæ, aut ſtaminis, vel ſubtegminis aut omnis ſupellectilis pelliceæ, quomodo mundari debeat, vel contaminari,*

C A P. XIIII.

1 *LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:*

2 *Hæc eſt lex leproſi, in die emundationis ſuæ adducetur ad ſacerdotem:*

3 *Et egredietur ſacerdos extra caſtra, & videbit ſacerdos: & ſi ſanata fuerit lepra leproſi:*

4 *Præcipiet ſacerdos, vt tollant ei qui mũdandus eſt duos paſſeres viuos mundos, & lignum cedri, & coccinum, & hyſſopum.*

5 *Præcipietq́; ſacerdos, vt immolent paſſerem vnum in vaſe fictili ſuper aquas fontis.*

6 *Paſſerem autem viuum tollet, & lignum cedrinum, & coccinum, & hyſſopum, & tinget ea, & paſſerem viuum in ſanguine paſſeris immolati ſuper aquas fontis.*

7 *Et aſperget ſepties ſuper illum qui mundandus eſt à lepra, & mundabit eum, & dimittet paſſerem viuum ſuper faciem agri.*

8 *Lauabitq́; ille qui mundandus eſt veſtimenta ſua, & tondebit omnes pilos ſuos, & lauabitur aqua, & ſic mundabitur. Et poſtea ingredietur in caſtra, & manebit extra tabernaculum ſuum ſeptem diebus.*

9 *Eritq́; in die ſeptimo tondebit omnes capillos capitis ſui, & barbæ ſuæ, & palpebras oculorum eius, omneſq́; pilos ſuos tondebit, & lauabit veſtimenta ſua, lauabitq́; carnem ſuam aquis, & ſic mundabitur.*

10 *In die autem octauo ſumet duos agnos integros, & agnam vnam anniculam integram, & tres decimas ſimilæ in munus, quæ conſperſa ſit oleo, & ſextariũ vnum olei.*

11 *Et ſtatuet ſacerdos qui emundat virum, qui mundandus eſt, & ea coram Domino in oſtio tabernaculi fœderis.*

12 *Et tollet ſacerdos agnum vnum, & offeret illum pro delicto, & olei ſextarium, & eleuabit ea eleuatione coram Domino.*

13 *Immolabitq́; agnum in loco in quo immolatur hoſtia pro peccato, & holocauſtum in loco ſancto: quia ſicut pro peccato ita eſt pro delicto: ad ſacerdotem pertinet. Sanctum Sanctorum eſt.*

14 *Tolletq́; ſacerdos de ſanguine hoſtiæ pro delicto, & ponet ſacerdos ſuper extremum auriculæ dextræ eius, qui mundatur, & ſuper pollicem manus eius dextræ, & ſuper pollicem pedis eius dextri.*

15 *Tolletq́; ſacerdos de ſextario olei, & fundet ſuper manum ſacerdotis ſiniſtram.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Tingetque digitum dextrum in eo, & aſperget coram Domino ſepties.	16	*Ac tinget ſacerdos digitum ſuum dextrum in oleo, quod eſt ſuper volam ſuam ſiniſtram, & ſparget de oleo digito ſuo ſeptem vicibus coram Domino.*
Quod autẽ reliquum eſt olei in læua manu, fundet ſuper extremũ auriculæ dextræ eius qui mundatur, & ſuper pollices manus ac pedis dextri, & ſuper ſanguinem qui effuſus eſt pro delicto,	17	*De reſiduo vero olei quod eſt ſuper volam eius ponet ſacerdos ſuper cartilaginem auris mundandi dextra, & ſuper pollicem manus eius dextra, & ſuper pollicem pedis eius dextri, ſuper ſanguine oblationis pro delicto.*
Et ſuper caput eius.	18	*Quod autem ſupereſt de oleo, quod eſt ſuper volam ſacerdotis, ponet ſuper caput mundandi.*
Rogabitque pro eo coram Domino, & faciet ſacrificium pro peccato: tunc immolabit holocauſtum,	19	*Expiabitq́; eum ſacerdos coram Domino, facietque ſacerdos oblationem pro peccato, expiabitq́; mundandum ab immunditia ſua: & poſtea immolabit holocauſtum.*
Et ponet illud in altari cum libamentis ſuis, & homo rite mundabitur.	20	*Et offeret ſacerdos holocauſtum, & ſacrificium in altari, & expiabit eum ſacerdos, & mundus erit.*
Quod ſi pauper eſt, & nõ poteſt manus eius inuenire quæ dicta ſũt, pro delicto aſſumet agnũ ad oblationẽ, vt roget pro eo ſacerdos, decimamq; partẽ ſimilæ conſperſæ oleo in ſacrificiũ, & olei ſextariũ,	21	*Si autem pauper fuerit, & non fuerit manus eius apprehendens, accipiet agnum vnum pro delicto pro eleuatione ad expiandum eum, & decimum ſimila vnum permixtum oleo pro ſacrificio, ſextariumque olei:*
* Duoſque turtures, ſiue duos pullos columbæ, quorum vnus ſit pro peccato, & alter in holocauſtum:	22	*Et duos turtures, vel duos filios columba, quos apprehendet manus eius, eritq́; vnus pro peccato, & alter pro holocauſto.*
Offeretque ea die octauo purificationis ſuæ ſacerdoti, ad oſtium tabernaculi teſtimonij coram Domino.	23	*Adducetq́; ea die octauo purificationis ſuæ ad ſacerdotẽ, ad oſtium tabernaculi eccleſia coram Domino.*
Qui ſuſcipiens agnum pro delicto, & ſextarium olei, leuabit ſimul:	24	*Suſcipiet autem ſacerdos agnum oblationis pro delicto, & ſextarium olei, & eleuabit ea ſacerdos eleuationem coram Domino.*
Immolatoq; agno; de ſanguine eius ponet ſuper extremum auriculæ dextrę illius qui mundatur, & ſuper pollices manus eius ac pedis dextri:	25	*Iugulabitq́; agnum oblationis pro delicto, ac tollet ſacerdos de ſanguine oblationis pro delicto, ponetque ſuper cartilaginem auris mundandi dextra, & ſuper pollicem manus eius dextra, & ſuper pollicem pedis eius dextri:*
Olei vero partem mittet in manum ſuam ſiniſtram,	26	*Et de oleo fundet ſacerdos ſuper volam ſacerdotis ſiniſtram.*
In quo tingens digitum dextræ manus aſperget ſepties coram Domino;	27	*Spargetq́; ſacerdos digito ſuo dextro de oleo quod eſt ſuper volam ſuam ſiniſtram ſeptem vicibus coram Domino.*
Tangetque extremũ dextræ auriculæ illius qui mundatur, & pollices manus ac pedis dextri in loco ſanguinis qui effuſus eſt pro delicto:	28	*Ponet autem ſacerdos de oleo quod eſt ſuper volam ſuã ſuper cartilaginem auris mundandi dextra, & ſuper pollicem manus eius dextra, & ſuper pollicem pedis eius dextri ſuper loco ſanguinis oblationis pro delicto:*
Reliquam autem partem olei, quæ eſt in ſiniſtra manu mittet ſuper caput purificati, vt placet pro eo Dominum:	29	*Reſiduum vero olei, quod eſt ſuper volam ſacerdotis, ponet ſuper caput mundandi ad expiandum cum coram Domino:*
Et turturem ſiue pullum columbæ offeret,	30	*Faciet autem vnum de turturibus, vel de filiis columba, quemadmodum apprehenderit manus eius.*
Vnum pro delicto, & alterum in holocauſtum cum libamentis ſuis.	31	*Quod apprehendet manus eius vnum pro peccato, & vnum in holocauſtum in ſacrificio. Expiabitq́; ſacerdos mundandum coram Domino.*
Hoc eſt ſacrificium leproſi, qui habere nõ poteſt omnia in emundationem ſui.	32	*Iſta eſt lex eius in quo fuerit plaga lepra, cuius non apprehendet manus ad mundationem ſuam.*
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen & Aaron, dicens:	33	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, & ad Aharon, dicendo:*
Cum ingreſſi fueritis terram Chanaan, quam ego dabo vobis in poſſeſſionem, ſi fuerit plaga lepræ in ædibus.	34	*Cum ingreſſi fueritis terram Chenahan, quam ego do vobis in poſſeſſionem, & dedero plagam lepra in domo terra poſſeſſionis veſtra.*
Ibit cuius eſt domus, nuncians ſacerdoti, & dicet: Quaſi plaga lepræ videtur mihi eſſe in domo mea.	35	*Veniet ille cuius eſt domus, & nunciabit ſacerdoti, dicendo: Tamquam plaga conſpicitur mihi in domo.*
At ille præcipiet vt efferant vniuerſa de domo, priuſquam ingrediatur eam, & videat vtrum leproſa ſit, ne immunda fiant omnia quæ in domo ſunt. Intrabitque poſtea vt conſideret lepram domus:	36	*Præcipietq́; ſacerdos, & expurgabunt domum antequã ingrediatur ſacerdos ad vidẽdum plagam, & non polluatur omne quod eſt in domo. Poſtea autem ingredietur ſacerdos ad videndum domum.*
Et cum viderit in parietibus illius quaſi vallículas pallore ſiue rubore deformes, & humiliores ſuperficie reliqua:	37	*Et videbit plagam, & ſi in plaga quæ eſt in parietibus domus fuerint nigredines, flauedines, vel rubedines, & aſpectus earum fuerit humilior pariete:*

Egre- Egre-

Tranſl. ex Septuag.

Et tinget digitum dextrum de oleo, quod eſt ſuper manum ſuam ſiniſtrâ, & ſparget digito ſepties ante Dominum.

Reſiduum autem oleum, quod eſt in manu, imponet ſacerdos ſuper pennam auris dextrę eius, qui mundatur, & ſuper ſummitatem manus dextræ, & ſuper ſummitatem pedis dextri, & ſuper locum ſanguinis eius, qui delicti:

Reſiduum autẽ oleum, quod in manu ſacerdotis, imponet ſacerdos ſuper caput eius, qui mũdat⁹ eſt.

Et exorabit pro eo ſacerdos ante Dominum, & faciet ſacerdos illud, quod pro peccato, & exorabit ſacerdos pro eo, qui mundatur à peccato eius: & poſt hoc iugulabit ſacerdos holocauſtum, & offeret ſacerdos holocauſtum:

Et ſacrificium ſuper altare ante Dominum, & exorabit pro eo ſacerdos, & mundabitur.

Si autẽ paupertate laboret, & manus eius nõ inueniat, ſumet agnum vnũ, in quod deliquit in deptionem, vt exoret pro eo, & decimam ſimilæ conſperſę in oleo in ſacrificium, & cotylam olei vnam:

Et duas turtures, vel duos pullos columbarum, quæcumque inuenit manus eius, & erit vnum pro peccato, & vnum in holocauſtum:

Et afferet ea die octauo, vt ipſe mundetur, ad ſacerdotem, ad oſtium tabernaculi teſtimonij ante Dominum.

Et ſumens ſacerdos agnum delicti, & cotylam olei, imponet ea impoſitionem ante Dominum:

Et iugulabit agnũ, qui delicti, & ſumet ſacerdos de ſanguine, qui delicti, & imponet ſuper pennam auris dextræ eius, qui mundatur, & ſuper ſummitatem manus dextræ, & ſuper ſummitatem pedis dextri:

Et de oleo effundet ſacerdos in manum ſacerdotis ſiniſtram:

Et aſperget ſacerdos digito dextro de oleo, qui in manu eius, ſiniſtra, ſepties ante Dominum:

Et imponet ſacerdos de oleo, qui in manu eius ſuper pennam auris dextræ eius, qui mundatur, & ſuper ſummitatem manus eius dextræ, & ſuper ſummitatem pedis eius dextri, in locum ſanguinis, eius qui delicti:

Reſiduum autem de oleo, quod eſt in manu ſacerdotis, imponet ſuper caput mundati, & exorabit pro eo ſacerdos ante Dominum:

Et faciet vnam de turturibus, vel de pullis columbarum, ſicut inuenit eius manus:

Vnum pro peccato, & vnũ in holocauſtum ſimul cum ſacrificio, & exorabit ſacerdos pro eo, qui mũdatur ante Dominum:

Hæc lex eius, in quo eſt tactus lepræ, & non inuenit manu ad mundationem ſuam.

Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

Cum ingreſſi fueritis in terram Chananæorum, quam ego do vobis in poſſeſſionem, & dabo tactum lepræ in domibus terræ poſſeſſæ vobis:

Et veniet cuius eſt ipſius domus, & annunciabit ſacerdoti, dicẽs: Quaſi tact⁹ viſus eſt mihi in domo.

Et præcipiet ſacerdos vaſis vacuare domũ, priuſquam ingreſſus ſacerdos videat tactum, & non fiant immunda, quæcumque fuerint in domo. Et poſt hæc ingredietur ſacerdos ad cognoſcendam domũ:

Et aſpiciet tactum, & ecce tactus in parietibus domus, cauitates viridantes, vel rubeſcentes, & aſpectus earum humilior parietibus:

Chald. Paraph. Tranſl.

16 *Et tinget ſacerdos digitum manus ſuæ dextræ in oleo, qui eſt in manu eius ſiniſtra, & aſperget de oleo digito ſuo ſepties coram Domino.*

17 *Et de reliquo oleo, quod eſt in manu eius ponet ſacerdos ſuper extremum auriculæ dextræ eius, qui mundatur, & ſuper pollicem manus eius dextræ, & ſuper pollicem pedis eius dextri, ſuper ſanguinem hoſtiæ, quæ offertur pro delicto:*

18 *Et quod reliquum eſt de oleo, quod eſt ſuper manum ſacerdotis, ponet ſuper caput eius, qui mundatur.*

19 *Et propitiabit pro eo ſacerdos coram Domino, facietque ſacerdos hoſtiã pro peccato, & propitiabit pro eo, qui mundatur ab immunditia ſua: & poſtea immolabit holocauſtum, & adolebit ſacerdos holocauſtum:*

20 *Et munus in altari, & propitiabit pro eo ſacerdos, & ſic mundabitur.*

21 *Et ſi pauper eſt, & manus eius non ſufficit, tollet agnũ vnum pro delicto, vt eleuetur ad propitiandum pro eo, & decimam vnam ſimilæ conſperſæ oleo pro munere, & ſextarium olei:*

22 *Et duos turtures, aut duos filios columbæ, quos inuenerit manus eius, & erit vnus pro peccato, & vnus in holocauſtum:*

23 *Et adducet eos in die octauo emundationis ſuæ ad ſacerdotem, ad oſtium tabernaculi fœderis coram Domino.*

24 *Et tollet ſacerdos agnum, qui offertur pro delicto, & ſextarium olei, & eleuabit ea ſacerdos eleuatione coram Domino:*

25 *Immolabitq́ agnum pro delicto, & tollet ſacerdos de ſanguine hoſtiæ pro delicto, & ponet ſuper extremum auriculæ dextræ eius, qui mundatur, & ſuper pollicem manus eius dextræ, & ſuper pollicem pedis eius dextri:*

26 *Et de oleo fundet ſacerdos ſuper manum ſiniſtram ſuã:*

27 *Et aſperget ſacerdos digito ſuo manus dextræ de oleo, quod eſt in manu ſiniſtra eius ſepties coram Domino:*

28 *Ponetq́ ſacerdos de oleo, quod eſt in manu eius, ſuper extremum auriculæ dextræ eius, qui mundatur, & ſuper pollicem manus eius dextræ, & ſuper pollicem pedis eius dextri, in loco ſanguinis, qui effuſus eſt pro delicto:*

29 *Quod autem reliquum eſt de oleo, quod eſt ſuper manum ſacerdotis ponet ſuper caput eius, qui mundatur, ad propitiandum pro eo coram Domino:*

30 *Facietq́ vnum de turturibus, aut de filiis columbæ quẽ inuenerit manus eius:*

31 *Vnum pro peccato, & vnum in holocauſtum ſuper munus, propitiabitq́ ſacerdos pro eo, qui mundatur coram Domino.*

32 *Hæc eſt lex eius in quo eſt plaga lepræ cuius manus non inuenit ad mundationem ſuam.*

33 *Locutuſq́ eſt Dominus cum Moyſe, & Aaron, dicens:*

34 *Quando ingreſſi fueritis terram Chanaam, quam ego dabo vobis in poſſeſſionem, & dedero plagam lepræ in domo terræ poſſeſſionis veſtræ:*

35 *Veniet ille cuius eſt domus, & nuntiabit ſacerdoti, dicens: Quaſi plaga viſa eſt mihi in domo.*

36 *Præcipietq́ ſacerdos, vt efferantur omnia, quæ ſunt in domo, antequam ingrediatur ſacerdos ad videndam plagam, vt non contaminentur omnia, quæ in domo ſunt. Et poſtea intrabit ſacerdos ad videndam domum:*

37 *Videbitq́ plagam, & ſiquidem plaga fuerit in parietibus domus, quaſi vallicula pallida, aut ſubrufa, & aſpectus earum fuerit humilior pariete:*

Vulgat. Editio.

38 Egredietur oſtium domus, & ſtatim claudet illā ſeptem diebus.

39 Reuerſuſque die ſeptimo, conſiderabit eam: ſi inuenerit creuiſſe lepram:

40 Iubebit erui lapides, in quibus lepra eſt, & proijci eos extra ciuitatem in locum immundum:

41 Domum autem ipſam radi intrinſecus per circuitum, & ſpargi puluerem raſuræ extra vrbem in locum immundum:

42 Lapideſque alios reponi pro his, qui ablati fuerint, & luto alio liniri domum.

43 Sin autem poſtquam eruti ſunt lapides, & puluis eraſus, & alia terra lita:

44 Ingreſſus ſacerdos viderit reuerſam lepram, & parietes reſperſos maculis, lepra eſt perſeuerans, & immunda domus:

45 Quam ſtatim deſtruent, & lapides eius, ac ligna, atque vniuerſum puluerem projicient extra oppidum in locum immundum.

46 Qui intrauerit domum quando clauſa eſt, immundus erit vſque ad veſperum:

47 Et qui dormierit in ea, & comederit quippiam, lauabit veſtimenta ſua.

48 Quod ſi introiens ſacerdos viderit lepram, non creuiſſe in domo, poſtquam denuo lita fuerit, purificabit eam reddita ſanitate:

49 Et in purificationē eius ſumet duos paſſeres, lignumque cedrinum, & vermiculum, atque hyſſopum:

50 Et immolato vno paſſere in vaſe fictili ſuper aquas viuas:

51 Tollet lignum cedrinum, & hyſſopum, & coccū, & paſſerem viuum, tinget omnia in ſanguine paſſeris immolati, atque in aquis viuentibus, & aſperget domum ſepties:

52 Purificabitque eam, tam in ſanguine paſſeris, quā in aquis viuentibus, & in paſſere viuo, lignoque cedrino, & hyſſopo, atque vermiculo.

53 Cumque dimiſerit paſſerem auolare in agrum liberè, orabit pro domo, & iure mundabitur.

54 Iſta eſt lex omnis lepræ, & percuſſuræ:

55 Veſtium, & domorum:

56 Cicatricis, & erumpentium papularum, lucentis maculæ, & in varias ſpecies, coloribus immutatis:

57 Vt poſſit ſciri quo tempore mundum quid, vel immundum ſit.

CAP. XV.

1 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

2 Loquimini filiis Iſrael, & dicite eis: Vir, qui patitur fluxum ſeminis, immundus erit.

3 Et tunc iudicabitur huic vitio ſubiacere, cum per ſingula momenta adhæſerit carni eius, atque concreuerit fœdus humor.

4 Omne ſtratum, in quo dormierit, immundum erit, & vbicumque ſederit.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

38 *Egredietur ſacerdos è domo ad oſtium domus, & claudere faciet domum ſeptem diebus.*

39 *Reuertetur'q́; ſacerdos die ſeptimo, & videbit: & ſi creuit plaga in parietibus domus:*

40 *Præcipiet ſacerdos, & eruent lapides, in quibus eſt plaga, & proiicient eos extra ciuitatem in locum immundum:*

41 *Domum autem radere iubebit intrinſecus per circuitum, & fundent puluerem quem abraſeruut extra ciuitatem in locum immundum:*

42 *Et tollent lapides alios, & adducent pro lapidibus illis, & puluerem alium tollet, & complanabit domum.*

43 *Si autem reuerſa fuerit plaga, & floruerit in domo, poſtquam eruit lapides, & poſtquam abradere fecit domum, & poſtquam complanare fecit:*

44 *Ingredietur ſacerdos, & videbit, & ſi creuit plaga in domo, lepra dolore afficiens eſt in domo, immunda eſt:*

45 *Deſtruetq́; domum, lapides eius, & ligna eius, atque vniuerſum puluerem domus, & educet extra ciuitatem in locum immundum.*

46 *Qui autē ingreſſus fuerit domum omnibus diebus, quibus claudere iuſſit eam, immundus erit vſque ad veſperā:*

47 *Qui autem dormierit in domo, lauabit veſtimēta ſua, & qui comederit in domo, lauabit veſtimenta ſua.*

48 *Si autem ingrediendo ingreſſus fuerit ſacerdos, & viderit, quòd non creuit plaga in domo, poſtquam complanare fecit domum, mundam iudicabit ſacerdos domum, quia ſanata eſt plaga:*

49 *Tolletq́; ad purificandum domum duos paſſeres, & lignum cedrinum, & coccum bis tinctum, & hyſſopum:*

50 *Immolabitq́; paſſerem vnum in vaſe fictili ſuper aquā viuentem:*

51 *Tollet autem lignum cedrinum, & hyſſopum, & coccū bis tinctum, & paſſerem viuum, & tinget ea in ſanguine paſſeris immolati, & in aqua viuente, aſpergetq́; domum ſeptem vicibus:*

52 *Purificabitq́; domum in ſanguine paſſeris, & in aqua viuente, & in paſſere viuo, lignoq́; cedrino, & hyſſopo, & cocco bis tincto.*

53 *Dimittet autem paſſerem viuum extra ciuitatem ſuper faciem agri, expiabitq́; domum, & munda erit.*

54 *Iſta eſt lex omni plagæ lepræ, & maculæ albæ:*

55 *Et lepræ veſtis, & domus:*

56 *Et tumoris, & ſcabiei, & candenti maculæ:*

57 *Ad docendum per diem, quod immundum eſt, & per diem, quod mundum eſt, iſta eſt lex lepræ.*

CAP. XV.

1 *Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh, & ad Aharon, dicendo:*

2 *Loquimini ad filios Iſrael, & dicite eis: Vir, vir cum fuerit fluens de menta eius fluxum ſuum, immundus eſt.*

3 *Et hæc erit immunditia eius, in fluxu eius fluit menta eius fluxum ſuum, vel coagulauit mentam eius à fluxu ſuo, immunditia eius eſt.*

4 *Omne ſtratum in quo dormierit qui fluit, immundum erit, & omne inſtrumentum ſuper quo ſederit, immundū erit.*

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Et egreſſus ſacerdos è domo ad oſtium domus,& ſegregabit ſacerdos domum ſeptem dies.	38	*Egredietur ſacerdos de domo ad oſtium domus,& claudet domum ſeptem diebus.*
Et redibit ſacerdos die ſeptimo,& aſpiciet domũ: & ecce diffuſus eſt tactus in parietibus domus:	39	*Reuertetur q́; ſacerdos in die ſeptimo: & ſi viderit creuiſſe plagam in parietibus domus:*
Et præcipiet ſacerdos,& eruẽt lapides,in quibus eſt tactus , & ejicient eos extra ciuitatem in locum immundum:	40	*Iubebit ſacerdos , & eruent lapides , in quibus fuerit plaga , & proiicient eos extra caſtra in locum immundum:*
Et domum radent ab intus in circuitu,& effundent puluerem raſum extra ciuitatem in locum immundum:	41	*Domum autem radent intrinſecus per circuitum , & proiicient puluerem quem raſerunt extra ciuitatem in locum immundum:*
Et ſument alios lapides raſos,& ponent pro lapidibus,& puluerem alium ſument,& linient domũ.	42	*Tollent q́; alios lapides, & inducent eos in locum lapidũ priorum,& alius puluis ſumatur, vt liniatur domus.*
Si autem redierit rurſum tactus , & repullularit in domo, poſtquam eruti fuerunt lapides , & poſtquam domus fuerit raſa,& poſtquam linita:	43	*Et ſi reuerſa fuerit plaga, & creuerit in domo,poſtquã eruerunt lapides, & poſtquam raſerunt domum, & poſtquam linita eſt:*
Et ingredietur ſacerdos,& aſpiciet,ſi diffuſus eſt tactus in domo , lepra permanens eſt in domo, immunda eſt:	44	*Ingredietur ſacerdos , & ſi viderit creuiſſe plagam in domo, lepra corroſiua eſt in domo, immunda erit:*
Et deſtruẽt domum,& ligna eius,& lapides eius, & omnem puluerem efferent extra ciuitatem in locum immundum.	45	*Et diruent domum, lapides eius , & ligna eius, & omnem puluerem domus educent extra ciuitatem in locum immundum.*
Et qui ingreditur in domũ oĩbus diebus,quibus ſegregata eſt, immundus erit vſque ad veſperam:	46	*Et quicunque intrauerit domum omnibus diebus, quibus clauſa eſt,* erit immundus vſque ad veſperam:*
Et qui dormit in domo , lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam,& qui manducat in domo,lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam.	47	*Et qui dormierit in domo , lauabit veſtimenta ſua , & qui comederit in domo, lauabit veſtimenta ſua.*
Si autem accedẽs intrauerit ſacerdos, & viderit, & ecce diffuſione diffuſus non eſt tactus in domo, poſtquam linita fuit domus,& mundabit ſacerdos domum, quia ſanatus eſt tactus:	48	*Et ſi introiens intrauerit ſacerdos , & viderit , & ecce non creuit plaga in domo , poſtquam linita fuerit domus, mundabit ſacerdos domum, quia ſanata eſt plaga:*
Et ſumet ad purificandã domum, duas auiculas viuentes mundas, & lignum cedrinum,& coccum tortum, & hyſſopum:	49	*Tollantur q́; in emundatione domus duo paſſeres, & lignum cedrinum, & coccinum, & hyſſopum:*
Et iugulabit auiculam vnam in vaſe teſtaceo ſuper aquam viuentem:	50	*Immolabit q́; paſſerem vnum in vaſe fictili ſuper aquas fontis:*
Et ſumet lignum cedrinum, & coccum tortum, & hyſſopum,& auiculam viuentem,& tinget ea in ſanguine auiculæ iugulatæ ſuper, & aſperget in eis ſuper domum ſepties:	51	*Et tollet lignum cedrinum, & hyſſopum, & coccinum, & paſſerem viuum , & tinget ea in ſanguine paſſeris immolati, & in aquis fontis, & aſperget domum ſepties:*
Et purificabit domum in ſanguine auiculæ,& in aqua viuente, & in auicula viuente, & in ligno cedrino,& in hyſſopo, & in cocco torto.	52	*Purificabit q́; domum in ſanguine paſſeris , & in aquis fontis, & in paſſere viuo,& in ligno cedrino, & in hyſſopo, & in coccino.*
Et emittet auiculam viuentem extra ciuitatem in campum, & exorabit pro domo, & munda erit.	53	*Et dimittet paſſerem viuum extra vrbem ſuper faciem agri, & expiabit domum, & mundabitur.*
Hæc eſt lex ſecundum omnem tactum lepræ , & vlceris:	54	*Iſta eſt lex omnis plagæ lepræ, & lepræ capitis:*
Et lepræ veſtimenti, & domus:	55	*Et veſtis, & domus:*
Et cicatricis, & ſignificationis, & ſplendentis:	56	*Et macula diuerſi coloris , & puſtula, & lucentis maculæ:*
Et declarandi qua die immundum, & qua die mundabitur, hæc eſt lex lepræ.	57	*Et ad docendum qua die contaminanda eſt , & qua die mundanda eſt, iſta eſt lex lepræ.*
CAP. XV.		**CAP. XV.**
ET locutus eſt Dominus ad Moyſen , & Aaron, dicens:	1	*LOcutus q́; eſt Dominus cum Moyſe, & Aaron, dicens:*
Loquere filiis Iſrael,& dices eis: Viro, viro, cuicumque fuerit fluor ex corpore eius,fluor eius immundus eſt.	2	*Loquimini cum filiis Iſrael, & dicetis eis: Vir,vir quãdo fluxerit de carne eius fluxus ſeminis,immundus erit.*
Et hæc eſt lex immunditiæ eius, fluens genitura è corpore ſuo ex fluore , quo conſtitit corpus eius, per fluorem hæc immũditia eius in eo,omnes dies fluxionis corporis eius,qua cõſtitit corpus eius,per fluxionem, immunditia eius eſt.	3	*Et hæc erit immunditia eius in fluxu ſuo , quando liquens humor fluit de carne eius , aut quando denſus adhæret carni eius, immunditia eius eſt.*
Omnis lectus,ſuper quem dormierit ſuper eum, qui fluorem ſeminis patitur,immundus eſt,& omne vas, ſuper quod ſederit ſuper illud,qui fluorem ſeminis patitur, immundum erit.	4	*Omne ſtratum , in quo cubuerit , qui fluxum ſeminis patitur,erit immundum, & omne vas in quo ſederit,erit immundum.*

Vulgat. Editio.

5 Si quis hominum tetigerit lectum eius, lauabit
veſtimenta ſua: & ipſe lotus aqua, immundus erit
vſque ad veſperum.
6 Si ſederit vbi ille ſederat, & ipſe lauabit veſtimē-
ta ſua: & lotus aqua, immundus erit vſque ad ve-
ſperum.
7 Qui tetigerit carnem eius, lauabit veſtimēta ſua:
& ipſe lotus aqua, immundus erit vſque ad veſpe-
rum.
8 Si ſaliuam huiuſcemodi homo iecerit ſuper eū,
qui mundus eſt, lauabit veſtimenta ſua: & lotus
aqua, immundus erit vſque ad veſperum.
9 Sagma, ſuper quo ſederit, immundum erit:

10 Et quidquid ſub eo fuerit, qui fluxum ſeminis
patitur, pollutum erit vſq; ad veſperum. Qui por-
tauerit horum aliquid, lauabit veſtimēta ſua: & ipſe
lotus aqua, immundus erit vſque ad veſperum.
11 Omnis, quem tetigerit, qui talis eſt, nō lotis ante
manibus, lauabit veſtimenta ſua: & lotus aqua, im-
mundus erit vſque ad veſperum.

12 Vas fictile, quod tetigerit, confringetur: vas autē
ligneum lauabitur aqua.

13 Si ſanatus fuerit, qui huiuſcemodi ſuſtinet paſſio-
nem, numerabit ſeptem dies poſt emundationem
ſui, & lotis veſtibus, & toto corpore in aquis viuē-
tibus, erit mundus.
14 Die autem octauo ſumet duos turtures, aut duos
pullos columbæ, & veniet in conſpectum Domini
ad oſtium tabernaculi teſtimonij, dabitque eos ſa-
cerdoti.
15 Qui faciet vnum pro peccato, & alterum in ho-
locauſtum: rogabitque pro eo coram Domino, vt
emundetur à fluxu ſeminis ſui.
16 Vir de quo egreditur ſemen coitus, lauabit aqua
omne corpus ſuum: & immundus erit vſque ad
veſperum.
17 Veſtem, & pellem, quam habuerit, lauabit aqua:
& immunda erit vſque ad veſperum.

18 Mulier, cum qua coierit, lauabitur aqua: & im-
munda erit vſque ad veſperum.

19 Mulier, quæ redeunte mēſe patitur fluxum ſan-
guinis, ſeptem diebus ſeparabitur.

20 Omnis, qui tetigerit eam, immundus erit vſque
ad veſperum:
21 Et in quo dormierit, vel ſederit diebus ſepara-
tionis ſuæ, polluetur.

22 Qui tetigerit lectum eius, lauabit veſtimenta ſua:
& ipſe lotus aqua, immundus erit vſque ad veſpe-
rum.
23 Omne vas, ſuper quo illa ſederit, quiſquis atti-
gerit, lauabit veſtimenta ſua: & ipſe lotus aqua,
pollutus erit vſque ad veſperum.

24 Si coierit cum ea vir tēpore ſanguinis menſtrua-
lis, immūdus erit ſeptem diebus: & omne ſtratum,
in quo dormierit, polluetur.
25 Mulier, quæ patitur multis diebus fluxum ſan-
guinis non in tempore menſtruali, vel quæ poſt
menſtruum ſanguinem fluere non ceſſat, quamdiu
ſubiacet huic paſſioni, immunda erit quaſi ſit in
tempore menſtruo.

Omne

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 *Quicumque autem tetigerit lectum eius lauabit veſti-
menta ſua: & lauabit ſe aqua, & immundus erit vſque
ad veſperam.*
6 *Et qui ſederit ſuper inſtrumentum ſuper quo ſedit
fluens, lauabit veſtimenta ſua: & lauabit ſe aqua, &
immundus erit vſque ad veſperam.*
7 *Qui vero tetigerit carnem fluentis, lauabit veſtimen-
ta ſua: & lauabit ſe aqua, & immūdus erit vſque ad
veſperum.*
8 *Et ſi ſpuerit fluens ſuper mundum, lauabit veſtimen-
ta ſua: & lauabit ſe aqua, & immundus erit vſque ad
veſperam.*
9 *Et omne ſagma ſuper quo equitauerit fluens, immun-
dum erit:*

10 *Et omnis, qui tetigerit omne, quod fuerit ſubter eum,
immundus erit vſque ad veſperam. Qui vero portaue-
rit ea, lauabit veſtimenta ſua: & lauabit ſe aqua, &
immundus erit vſque ad veſperam.*
11 *Omnis autem, quem tetigerit fluens, & manus ſuas nō
lauit aqua, lauabit veſtimēta ſua: & lauabit ſe aqua,
& immundus erit vſque ad veſperam,*

12 *Vas autem fictile, quod tetigerit fluens confringetur: &
omne vas ligneum lauabitur aquá.*

13 *Si autem mundatus fuerit fluens à fluxu ſuo, numera-
bit ſibi ſeptem dies ad mundationem ſuam, lauabitq́; ve-
ſtimenta ſua, & lauabit carnem ſuam aqua viua, &
mundus erit.*
14 *Die vero octauo ſumet ſibi duos turtures, vel duos filios
columbæ, & veniet coram Domino ad oſtium tabernaculi
eccleſiæ, dabitque eos ſacerdoti.*

15 *Et faciet eos ſacerdos vnum pro peccato, & alterum in
holocauſtum: & expiabit eum ſacerdos coram Domino à
fluxu eius.*
16 *Vir autem cum egreſſa fuerit ex eo effuſio ſeminis, laua-
bit aqua omnem carnem ſuam: & immundus erit vſque
ad veſperam.*
17 *Omnis autem veſtis, & omnis pellis ſuper quam fuerit
effuſio ſeminis, lauabitur aqua: & immunda erit vſque
ad veſperam.*
18 *Mulier autem cum qua dormierit vir patiens effuſio-
nem ſeminis, lauabunt ſe aqua: & immundi erunt vſque
ad veſperam.*
19 *Mulier autem cum fuerit fluens ſanguine, erit fluxus
eius in carne eius, ſeptem diebus, erit in menſtruo ſuo.*

20 *Omnis autem, qui tetigerit eam, immundus erit vſque
ad veſperam:*
21 *Et omne ſuper quo dormierit in menſtruo ſuo, immun-
dum erit, & omne ſuper quo ſederit, immundum erit.*

22 *Omnis autem, qui tetigerit lectum eius, lauabit veſti-
menta ſua: & lauabit ſe aqua, & immundus erit vſque
ad veſperam.*
23 *Omnis vero qui tetigerit omne inſtrumentū ſuper quo
ſederit, lauabit veſtimenta ſua: & lauabit ſe aqua, &
immūdus erit vſque ad veſperam. & qui ſtratum ipſum,
vel inſtrumētum ſuper quod ſedebat, tetigerit, immundus
erit vſque ad veſperam.*
24 *Et ſi coeundo coierit, vir cum ea, & fuerit menſtruum
eius in eo, immundus erit ſeptem diebus: & omne ſtratum
ſuper quod dormierit, immundum erit.*
25 *Et mulier cum fluxerit fluxum ſanguinis ſui diebus
multis præter tempus menſtrui ſui, vel cum fluxerit in
menſtruo ſuo omnes dies fluxus immunditia ſua, ſecundū
dies menſtrui ſui erunt, immunda eſt.*

Omne

Tranſl. ex Septuag.

5 Et homo quicumque tetigerit lectum eius, laua-
bit veſtimenta ſua: & lauabitur aqua, & immun-
dus erit vſque ad veſperam.
6 Et qui ſedet ſuper vas, ſuper quod ſederit, qui fluo-
rem ſeminis patitur, lauabit veſtiméta ſua: & laua-
bitur aqua, & immundus erit vſque ad veſperam.
7 Et qui tangit carnem eius, qui fluorem ſeminis
patitur, lauabit veſtimenta: & lauabitur aqua, &
immundus erit vſque ad veſperam:
8 Si autem ſpuerit is, qui fluorem ſeminis patitur,
ſuper mundum, lauabit veſtimenta ſua: & lauabi-
tur aqua, & immundus erit vſque ad veſperam.
9 Et omne ſtramen aſini, in quodcumque aſcen-
derit ſuper illud, qui fluorem ſeminis patitur, im-
mundum erit vſque in veſperam:
10 Et omnis tangens, quæcumq; fuerint ſub eo, im-
mundus erit vſque in veſperam. Et qui tollit ea,
lauabit veſtimenta ſua: & lauabitur aqua, & im-
mundus erit vſque in veſperam.
11 Et quæcumque tetigerit, qui fluorem ſeminis
patitur, & manus non lauit aqua, lauabit veſtimē-
ta: & lauabit corpus aqua, & immundus erit vſque
in veſperam.
12 Et vas teſtaceum, quodcumq; tetigerit, qui fluo-
rem ſeminis patitur, conteretur: & vas ligneum la-
uabitur aqua, & mundum erit.
13 Si autem mūdatus fuerit is, qui fluorem ſeminis
patitur, à fluxu ſuo, & enumerabit ſibi ſeptem dies
ad purificationem ſuam, & lauabit veſtimenta ſua,
& lauabit corpus aqua, & mundus erit.
14 Et die octauo ſumet ſibi duos turtures, vel duos
pullos columbarum, & feret ea ante Dominum ad
ianuas tabernaculi teſtimonij, & dabit ea ſacerdoti.
15 Et faciet ea ſacerdos, vnum pro peccato, & vnum
in holocauſtum: & exorabit pro eo ſacerdos ante
Dominum à fluxu eius.
16 Et homo, cuicumque exierit ex eo concubitus
ſeminis, & lauabit aqua omne corpus ſuum: & im-
mundus erit vſque in veſperam.
17 Et omnis veſtis, & omnis pellis, ſuper quam fue-
rit ſuper eam cōcubitus ſeminis, & lauabitur aqua:
& immunda erit vſque in veſperam.
18 Et mulier, ſi cubuerit vir cum ea concubitum
ſeminis, & lauabuntur aqua: & immundi erunt vſ-
que in veſperam.
19 Et mulier quæcumque fuerit fluens ſanguine, &
erit fluxus eius in corpore eius, ſeptem dies erit in
purgatione ſua.
20 Omnis tangens eam erit immundus vſque in
veſperam:
21 Et omne ſuper quodcūque cubuerit ſuper illud
in purgatione ſua, immundum erit, & omne, ſuper
quodcumque ſederit ſuper illud, immundum erit.
22 Et omnis quicumque tetigerit lectum eius, laua-
bit veſtimenta ſua: & lauabit corpus ſuum aqua, &
immundus erit vſque in veſperam.
23 Et omnis tangēs omne vas, in quo ſederit ſuper
illud, lauabit veſtiméta ſua: & lauabitur aqua, & im-
mundus erit vſque in veſperam. Si autē dum ea in
lecto eſt, vel in vaſe, in quo ſederit ſuper illud tan-
gente eo illam, immundus erit vſque in veſperam.
24 Si autem cubitu cubuerit quis cum ea, & facta
fuerit immunditia eius ſuper ipſum: immundus
erit ſeptem dies.
25 Et mulier, ſi fluat fluxu ſanguinis plures dies,
non in tempore purgationis ſuæ, ſi etiam fluat poſt
purgationem ſuam, omnes dies fluoris immundi-
tiæ eius, ſicut dies purgationis eius, erit immunda.

Chald. Paraph. Tranſl.

5 *Et vir, qui tetigerit ſtratum eius, lauabit veſtimenta
ſua: & lauabitur aquis, & erit immundus vſque ad ve-
ſperam.*
6 *Et quicumque ſederit ſuper vas ſuper quo ſederit ille
qui fluxum patitur, lauabit veſtimenta ſua: & lauabi-
tur aquis, & erit immundus vſque ad veſperam.*
7 *Et qui tetigerit carnem illius, qui fluxum patitur, la-
uabit veſtimenta ſua: & lauabitur aquis, & erit immū-
dus vſque ad veſperam.*
8 *Et quando ſpuerit ille, qui fluxum patitur ſuper eum,
qui mundus eſt, lauabit veſtimenta ſua: & lauabitur a-
quis, & erit immundus vſque ad veſperam.*
9 *Et omnis equitatura ſuper quam equitauerit ille, qui
fluxum patitur, erit immunda:*
10 *Et omnis, qui tetigerit omne, quod ſub eo fuerit, erit
immundus vſque ad veſperam. Et qui portauerit illud,
lauabit veſtimenta ſua: & lauabitur aquis, & erit im-
mundus vſque ad veſperam.*
11 *Et omnis quem tetigerit ille, qui fluxum patitur, &
manus ſuas non abluerat aquis, lauabit veſtimenta ſua:
& lauabitur aquis, & erit immundus vſque ad veſperā.*
12 *Vas autem fictile, quod tetigerit ille, qui patitur fluxū,
confringetur: & omne vas ligneum abluetur aquis.*
13 *Et quando ille, qui fluxum patitur, mundatus fuerit à
fluxu ſuo, numerabuntur ei ſeptem dies ab emundatione
ſua, & lauabit veſtimenta ſua, lauabitque carnem ſuam
aquis fontis, & ſic mundabitur.*
14 *In die autem octauo ſumet ſibi duos turtures, aut duos
filios columbæ, & adducet in conſpectu Domini ad oſtium
tabernaculi fœderis, dabitque eos ſacerdoti.*
15 *Et faciet ſacerdos vnum ex eis pro peccato, & vnum in
holocauſtum: & propitiabit pro eo ſacerdos coram Domi-
no à fluxu ſuo.*
16 *Vir autem de quo egreditur ſemen coitus, lauabit aquis
omnem carnem ſuam: & erit immundus vſque ad veſpe-
ram.*
17 *Omnis autem veſtis, & omnis pellis ſuper qua fuerit
ſemen coitus, lauabitur aquis: & erit immunda vſque
ad veſperam.*
18 *Mulier autem cum qua vir cubuerit coitu ſeminis, v-
terque lauabitur aquis: & erunt immundi vſque ad ve-
ſperam.*
19 *Mulier autem, quæ patitur fluxum ſanguinis in carne
ſua, ſeptem diebus erit quaſi menſtruata.*
20 *Et omnis qui tetigerit eam erit immundus vſque ad
veſperam:*
21 *Et omnis, qui cubuerit cum ea in menſtruo ſuo erit im-
mundus, & omne ſuper quod ſederit erit immundum.*
22 *Et omnis, qui tetigerit ſtratum eius, lauabit veſtimen-
ta ſua: & lauabitur aquis, & erit immundus vſque ad
veſperam.*
23 *Et omnis qui tetigerit omne vas ſuper quod ſederit, la-
uabit veſtimenta ſua: & lauabitur aquis, & erit immū-
dus vſque ad veſperam. Et ſi cubuerit ille in ſtrato, vel in
vaſe in quo ipſa ſedit, cùm tetigerit illud immundus erit
vſque ad veſperam.*
24 *Et ſi cubans cubuerit vir cum ea, & menſtruum eius
fuerit in ea, erit immundus ſeptem diebus: & omne ſtra-
tum ſuper quod cubuerit erit immundum.*
25 *Et mulier cuius ſanguis fluxerit diebus multis præter
tempus menſtrui ſui, vel quando fluxerit poſt menſtruū
ſuum, cunctis diebus quibus fluxerit immunditia eius,
ſicut in diebus menſtrui ſui erit immunda.*

Vulgat. Editio.

26 Omne ſtratum in quo dormierit : & vas in quo ſederit, pollutum erit.

27 Quicumque tetigerit ea, lauabit veſtimenta ſua: & ipſe lotus aqua, immundus erit vſque ad veſperum.

28 Si ſteterit ſanguis, & fluere ceſſauerit, numerabit ſeptem dies purificationis ſuæ:

29 Et die octauo offeret pro ſe ſacerdoti duos turtures, aut duos pullos columbarum ad oſtium tabernaculi teſtimonij:

30 Qui vnum faciet pro peccato, & alterum in holocauſtum, rogabitque pro ea coram Domino, & pro fluxu immunditiæ eius.

31 Docebitis ergo filios Iſrael, vt caueant immunditiam, & non moriantur in ſordibus ſuis, cum polluerint tabernaculum meum, quod eſt inter eos.

32 Iſta eſt lex eius, qui patitur fluxum ſeminis, & qui polluitur coitu:

33 Et quæ menſtruis temporibus ſeparatur, vel quæ iugi fluit ſanguine, & hominis, qui dormierit cum ea.

CAP. XVI.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, * poſt mortem duorum filiorum Aaron, quando offerentes ignem alienum interfecti ſunt:

* Sup. 10.12.

2 Et præcepit ei, dicens: Loquere ad Aaron fratrē tuum, * ne omni tempore ingrediatur Sanctuariū, quod eſt intra velum coram propitiatorio quo tegitur arca, vt non moriatur (quia in nube apparebo ſuper oraculum)

* Exo. 30.10. Heb. 9. 7.

3 Niſi hęc ante fecerit: Vitulū pro peccato offeret, & arietem in holocauſtum.

4 Tunica linea veſtietur, fœminalibus lineis verēda celabit: accingetur zona linea, cidarim lineam imponet capiti : hæc enim veſtimenta ſunt ſancta: quibus cunctis, cum lotus fuerit induetur.

5 Suſcipietque ab vniuerſa multitudine filiorum Iſrael duos hircos pro peccato, & vnum arietem in holocauſtum.

6 Cumque obtulerit vitulum, & orauerit pro ſe, & pro domo ſua:

7 Duos hircos ſtare faciet coram Domino in oſtio tabernaculi teſtimonij:

8 Mittenſque ſuper vtrumque ſortem, vnam Domino, & alteram capro emiſſario:

9 Cuius exierit ſors Domino, offeret illum pro peccato:

10 Cuius autem in caprum emiſſarium, ſtatuet eū viuum coram Domino, vt fundat preces ſuper eo, & emittat eum in ſolitudinem.

11 His ritè celebratis, offeret vitulum, & rogans pro ſe & pro domo ſua, immolabit eum:

12 Aſſumptoque thuribulo, quod de prunis altaris impleuerit, & hauriens manu compoſitum thymiama in incenſum, vltra velum intrabit in Sancta:

13 Vt poſitis ſuper ignem aromatibus, nebula eorū, & vapor operiat oraculum, quod eſt ſupra teſtimonium, & non moriatur.

14 Tollet quoque de ſanguine vituli, & aſperget digito ſepties contra propitiatorium ad Orientem.

Cum-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Omne ſtratum, in quo dormierit omnibus diebus fluxus ſui, ſicut ſtratum menſtrui ſui erit ei: & omne inſtrumētum ſuper quo ſederit, immundum erit ſecundum immūditiam menſtrui ſui.

Omnis autem, qui tetigerit ea, immundus erit, lauabitq́; veſtimenta ſua: & lauabit ſe aqua, & immundus erit vſque ad veſperam.

Si autem mundata fuerit à fluxu ſuo, numerabit ſibi ſeptem dies, & poſtea mundabitur:

Die autem octauo tollet ſibi duos turtures, vel duos filios columbæ, & adducet eos ad ſacerdotem ad oſtium tabernaculi eccleſiæ:

Et faciet ſacerdos vnum pro peccato, & alterum in holocauſtum, & expiabit eam ſacerdos coram Domino à fluxu immunditiæ eius.

Et ſeparabitis filios Iſrael ab immunditiis ſuis, & non morientur in immunditiis ſuis, dum contaminauerint tabernaculum meum, quod eſt in medio eorum.

Iſta eſt lex fluentis, & eius ex quo egreditur effuſio ſeminis, vt ſit immundus in illa:

Et eius, qui patitur in menſtruo ſuo, & fluentis fluxū ſuum in maſculo, & in fœmina, & viri, qui dormierit cum immunda.

CAP. XVI.

LOcutus eſt autem Dominus ad Moſeh, poſtquam mortui ſunt duo filij Aharon, dum offerrent coram Domino, & mortui ſunt:

Dixitq́; Dominus ad Moſeh: Loquere ad Aharon fratrem tuum, & non ingrediatur omni tempore Sanctuariū intra velum coram propitiatorio, quod eſt ſupra arcam, & non moriatur, in nube enim conſpiciar ſuper propitiatorium.

Cum hoc ingredietur Aharon Sanctuarium cum vitulo filio bouis pro peccato, & ariete pro holocauſto.

Tunica linea ſanctitatis induet ſe, & fœminalia linea erunt ſuper carnem eius, & balteo lineo accinget ſe, & mitra linea amiciet ſe: veſtes ſanctitatis ſunt, lauabitq́; aqua carnem ſuam, & induet ſe eis.

A cœtu autem filiorum Iſrael ſuſcipiet duos hircos caprarum pro peccato, & arietem vnum in holocauſtum.

Offeretq́; Aharon vitulum pro peccato, quod eſt ſibi, & expiationem faciet pro ſe, & pro domo ſua:

Tollet autem duos hircos, & ſtare faciet eos coram Domino ad oſtium tabernaculi eccleſiæ:

Et ponet Aharon ſuper ambos hircos ſortes, ſortem vnā Domino, & ſortem vnam pro capro emiſſario:

Et offeret Aharon hircum ſuper quem aſcenderit ſors pro Domino, & faciet eum pro peccato:

Hircum vero ſuper quem aſcēderit ſors pro capro emiſſario, ſtatuet viuum coram Domino, ad expiandum illum ad mittendum eum pro capro emiſſario in deſertum.

Offeret autem Aharon vitulum pro peccato, quod eſt ſibi, & expiationem faciet pro ſe, & pro domo ſua, immolabitq́; vitulum pro peccato quod eſt ſibi:

Aſſumet autem plenum thuribulum prunis ignis de altari è conſpectu Domini, & plenam volam ſuam ſuffimento aromatico tenuiſſimo, & adducet intra velum:

Ponetq́; ſuffimentum ſuper ignem coram Domino, operietq́; nubes ſuffimenti propitiatorium, quod eſt ſupra teſtimonium, & non morietur.

Tolletq́; de ſanguine vituli, & aſperget digito ſuo cōtra faciem propitiatorij ad Orientem, & coram propitiatorio aſperget ſeptem vicibus de ſanguine digito ſuo.

Im-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

26 Et oĩs lectus, ſuper quem cubuerit ſuper illũ om-
nes dies fluoris, ſecundum lectum purgationis erit
ei: & omne vas, ſuper quod ſederit ſuper illud, im-
mundum erit ſecundũ immunditiam purgationis.
27 Omnis tangens eam immundus erit, & lauabit
veſtimenta: & lauabit corpus aqua, & immundus
erit vſque in veſperam.
28 Si autem mundata fuerit à fluore, & enumerabit
ſibi ſeptem dies, & poſt hæc mundabitur:
29 Et die octauo ſumet hæc duos turtures, vel duos
pullos columbarum, & feret ea ad ſacerdotem ad
oſtium tabernaculi teſtimonij:
30 Et faciet ſacerdos vnum pro peccato, & vnum in
holocauſtum, & exorabit pro ea ſacerdos ante Do-
minum à fluore immunditiæ eius.
31 Et abſtinentes facietis filios Iſrael ab immũditiis
ſuis, & non morientur propter immunditiam ſuã,
in eo, quod ipſi inquinent tabernaculum meum,
quod in eis.
32 Hęc eſt lex eius, qui patitur fluorẽ ſeminis, & ſi cui
exeat ex eo cõcubitus ſeminis, vt inquinetur in eo:
33 Et ei quę patitur fluorem ſanguinis in purgatio-
ne ſua, & qui patitur fluxum ſeminis, in fluxu ſuo,
maſculo, vel fœmina, & viro, quicumque dormie-
rit cum menſtruata.

C A P. XVI.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, poſtquam
defuncti erant duo filij Aaron, dũ ipſi offerrent
ignem alienum ante Dominum, & defuncti ſunt:
2 Et dixit Dominus ad Moyſen: Loquere ad Aarõ
fratrem tuum, & non intret omni hora in Sanctum
interius velamine ad faciem propitiatorij, quod eſt
ſuper arcam teſtimonij, & non morietur, in nube
enim videbor ſuper propitiatorium.
3 Sic intrabit Aaron in Sanctum: In vitulo ex bo-
bus pro peccato, & arietem in holocauſtum.
4 Et tunicam lineam ſanctificatã induet, & femo-
rale lineum erit ſuper corpus eius: & zona linea
cingetur, & cidarim lineam circumponet: veſtimẽ-
ta ſancta ſunt: & lauabit aqua omne corpus ſuum,
& induet ea.
5 Et à ſynagoga filiorum Iſrael accipiet duos hir-
cos ex capris pro peccato, & arietem vnum in ho-
locauſtum.
6 Et offeret Aaron vitulum, qui pro peccato ſuo,
& exorabit pro ſe, & domo ſua:
7 Et ſumet duos illos hircos, & ſtatuet eos ante Do-
minum apud oſtium tabernaculi teſtimonij:
8 Et imponet Aaron ſuper duos hircos ſortes, ſor-
tem vnam Domino, & ſortem vnam emiſſario:
9 Et adducet Aaron hircum, ſuper quem ſuperue-
nit ſuper eum ſors Domino, & offeret pro peccato:
10 Et hircum ſuper quem ſuperuenit ſuper eũ ſors
emiſſarij, ſtatuet eum viuentem ante Dominum,
ad exorandum ſuper eum, vt emittat eum in emiſ-
ſionem, & dimittet eum in deſertum.
11 Et adducet Aaron vitulum, qui pro peccato ſuo,
& exorabit pro ſeipſo, & domo, & iugulabit vitulũ
pro peccato ſuo:
12 Et ſumet thuribulum plenum carbonum ignis
de altari, quod eſt coram Domino, & implebit ma-
nus incenſo compoſitionis ſubtilis, & inferet intra
velum:
13 Et imponet incenſum ſuper ignem ante Domi-
num, & operiet vapor incenſi propitiatorium, quod
eſt ſuper teſtimonia, & non morietur.
14 Et ſumet de ſanguine vituli, & aſperget digito
ſuper propitiatorium ad Orientem, ad faciem pro-
pitiatorij aſperget ſepties de ſanguine, digito.

Chald. Paraph. Tranſl.

26 *Omne ſtratum, in quo cubuerit omnibus diebus fluxus
ſui, quaſi ſtratum menſtrui ſui erit: & omne vas in quo
ſederit immundum erit quaſi immunditia menſtrui ſui.*
27 *Et omnis, qui tetigerit illud erit immundus, & laua-
bit veſtimenta ſua: lauabiturque aquis, & erit immun-
dus vſque ad veſperam.*
28 *Si autem mundata fuerit à fluxu ſuo, numerabit ſibi
ſeptem dies, & poſtea mundabitur:*
29 *In die autem octauo tollet ſibi duos turtures, aut duos
filios columbæ, & adducet eos ad ſacerdotem ad oſtium ta-
bernaculi fœderis:*
30 *Facietq́; ſacerdos vnum pro peccato, & vnum in holo-
cauſtum, & propitiabit pro ea ſacerdos coram Domino à
fluxu immunditiæ ſuæ.*
31 *Et ſeparabitis filios Iſrael ab immunditiis ſuis, vt non
moriantur in immunditiis ſuis, cum polluerint taberna-
culum meum, quod eſt inter eos.*
32 *Iſta eſt lex eius, qui patitur fluxum ſeminis, & à quo
egreditur ſemen coitus, vt polluatur in eo:*
33 *Et eius, quæ eſt polluta menſtruo, & illius à quo fluxus
fluit, tam maſculi, quàm fœminæ, & viri, qui cubuerit
cum immunda.*

C A P. XVI.

1 *LOcutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, poſtquam mortui
ſunt duo filij Aaron, quando obtulerunt ignem alie-
num coram Domino, & mortui ſunt:*
2 *Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Loquere cum Aaron fra-
tre tuo, vt non ingrediatur omni tempore ad Sanctuariũ
intra velum coram propitiatorio, quod eſt ſuper arcam,
vt non moriatur, quoniam in nube ego apparebo ſuper
propitiatorium.*
3 *Cum hoc ingredietur Aaron in Sanctuarium: Cum vi-
tulo de bobus pro peccato, & ariete in holocauſtum.*
4 *Tunica linea ſancta veſtietur, & fœminalia linea erũt
ſuper carnem eius: & balteo lineo accingetur, & cidarim
lineam ponet in capite ſuo: veſtimenta ſancta ſunt: & la-
uabit aquis carnem ſuam, & ſic veſtietur eis.*
5 *Et tollet à congregatione filiorum Iſrael duos hircos ca-
prarum pro peccato, & arietem vnum in holocauſtum.*
6 *Offeretq́; Aaron vitulum ſuum, quod eſt pro peccato, &
propitiabit pro ſe, & pro hominibus domus ſuæ:*
7 *Tolletq́; duos hircos, & ſtare faciet eos coram Domino
in oſtio tabernaculi fœderis:*
8 *Et mittet Aaron ſuper duos hircos ſortes, ſortem vnam
nomini Domini, & ſortem vnam Azazel:*
9 *Offeretq́; Aaron hircum cuius ſors exierit in nomine
Domini, & faciet eum pro peccato:*
10 *Hircum autẽ cuius ſors exierit Azazel, ſtatuet viuum
coram Domino, vt propitiet in eo, & vt mittat eum ad
Azazel in deſertum.*
11 *Et offeret Aaron vitulum pro peccato ſuo, & propitia-
bit pro ſe, & pro hominibus domus ſuæ, immolabitq́; vi-
tulum pro peccato ſuo:*
12 *Et tollet thuribulum plenum prunis ignis deſuper alta-
re de conſpectu Domini, & plenum pugillum ſuum thy-
miamatis aromatum minutarum, & ingredietur intra
velum:*
13 *Et ponet thymiama aromatum ſuper ignem coram Do-
mino, & cooperiet nebula incenſi propitiatorium, quod eſt
ſupra teſtimonium, vt non moriatur.*
14 *Tolletq́; de ſanguine vituli, & aſperget digito ſuo ſuper
faciem propitiatorij ad Orientem, & coram propitiatorio
aſperget ſepties de ſanguine, digito ſuo.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Cumque mactauerit hircum pro peccato populi, inferet ſanguinem eius intra velum, ſicut præceptũ eſt de ſanguine vituli, vt aſpergat è regione oraculi:

Et expiet Sanctuarium ab immunditiis filiorum Iſrael, & à præuaricationibus eorum, cunctiſque peccatis. Iuxta hũc ritum faciet tabernaculo teſtimonij, quod fixum eſt inter eos in medio ſordium habitationis eorum.

* Luc. 1. 10.

* Nullus hominum ſit in tabernaculo, quando pontifex Sanctuarium ingreditur, vt roget pro ſe, & pro domo ſua, & pro vniuerſo cœtu Iſrael, donec egrediatur.

Cum autem exierit ad altare, quod coram Domino eſt, oret pro ſe, & ſumptum ſanguinem vituli, atque hirci fundat ſuper cornua eius per gyrum:

Aſpergenſque digito ſepties, expiet, & ſanctificet illud ab immunditiis filiorum Iſrael.

Poſtquam emũdauerit Sanctuarium, & tabernaculum, & altare, tunc offerat hircum viuentem:

Et poſita vtraque manu ſuper caput eius, confiteatur omnes iniquitates filiorum Iſrael, & vniuerſa delicta, atque peccata eorum: quæ imprecans capiti eius, emittet illum per hominem paratum, in deſertum.

Cumque portauerit hircus omnes iniquitates eorum in terram ſolitariam, & dimiſſus fuerit in deſerto:

Reuertetur Aaron in tabernaculum teſtimonij, & depoſitis veſtibus, quibus prius indutus erat cum intraret Sanctuarium, relictiſque ibi:

Lauabit carnem ſuam in loco ſancto, indueturq; veſtibus ſuis. Et poſtquam egreſſus obtulerit holocauſtum ſuum, ac plebis, rogabit, tam pro ſe, quam pro populo:

Et adipem, qui oblatus eſt pro peccatis, adolebit ſuper altare.

Ille vero, qui dimiſerit caprum emiſſarium, lauabit veſtimenta ſua, & corpus aqua, & ſic ingredietur in caſtra.

Vitulum autem, & hircum, qui pro peccato fuerãt immolati, & quorum ſanguis illatus eſt in Sanctuarium, vt expiatio compleretur, aſportabunt foras caſtra, * & comburent igni, tam pelles, quàm carnes eorum, ac fimum:

* Heb. 13. 11.

Et quicumq; combuſſerit ea, lauabit veſtimenta ſua, & carnem aqua, & ſic ingredietur in caſtra.

* Inf. 23. 27.

Eritq; vobis hoc legitimũ ſempiternum: * Menſe ſeptimo, decima die menſis affligetis animas veſtras, nullumque opus facietis, ſiue indigena, ſiue aduena, qui peregrinatur inter vos.

In hac die expiatio erit veſtri, atque mundatio ab omnibus peccatis veſtris: coram Domino mundabimini.

Sabbatum enim requietionis eſt, & affligetis animas veſtras religione perpetua.

Expiabit autem ſacerdos, qui vnctus fuerit, & cuius manus initiatæ ſunt, vt ſacerdotio fungatur pro patre ſuo: indueturque ſtola linea, & veſtibus ſanctis:

Et expiabit Sanctuarium, & tabernaculum teſtimonij, atque altare, ſacerdotes quoque & vniuerſum populum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

15 *Immolabitque hircum pro peccato, quod eſt populo, & adducet ſanguinem eius intra velum, & faciet ſanguinẽ eius ſecundum, quod fecit ſanguini vituli, & aſperget illum ſuper propitiatorium, & coram propitiatorio:*

16 *Et expiabit Sanctuarium ab immunditiis filiorum Iſrael, & à præuaricationibus eorum, cunctiſq; peccatis eorum. Sic faciet tabernaculo eccleſiæ, quod moratur cum eis in medio immunditiarum eorum.*

17 *Omnis autem homo non erit in tabernaculo eccleſiæ, dũ ingreditur ipſe ad expiandum Sanctuarium, donec egrediatur ipſe. & expiabit pro ſe, & pro domo ſua, & pro vniuerſo cœtu Iſrael.*

18 *Exibitque ad altare, quod eſt coram Domino, & expiabit pro ſe, tollet autem de ſanguine vituli, & de ſanguine hirci, & ponet ſuper cornua altaris per circuitum:*

19 *Et aſperget ſuper illud de ſanguine digito ſuo, ſeptem vicibus, & mundabit illud ſanctificabitque ab immunditiis filiorum Iſrael.*

20 *Complebit autem expiare Sanctuarium, tabernaculũq; eccleſiæ, & altare, & offeret hircum viuum:*

21 *Ponetq; Aharon ambas manus ſuas ſuper caput hirci viui, & confitebitur ſuper illud omnes iniquitates filiorũ Iſrael, & omnes præuaricationes eorũ cum omnibus peccatis eorum: & ponet eas ſuper caput hirci, & mittet per manum viri, qui diu conſueuit ire in deſertum.*

22 *Et portabit hircus ſuper ſe omnes iniquitates eorum in terram inhabitabilem, & dimittet hircum in deſerto:*

23 *Veniet autem Aharon in tabernaculũ eccleſiæ, & exuet ſe veſtibus lineis, quibus induerat ſe, dum ingrederetur Sanctuarium, & ponet eas ibi:*

24 *Lauabitq; carnem ſuam aqua in loco ſancto, & induet ſe veſtibus ſuis. Egredietur autem, & faciet holocauſtum ſuum, & holocauſtum populi, & expiabit pro ſe, & pro populo:*

25 *Adipem vero pro peccato ſuffire faciet ſuper altare.*

26 *Qui vero dimiſit hircum pro capro emiſſario, lauabit veſtimenta ſua, & lauabit carnem ſuam aqua, & poſtea ingredietur caſtra.*

27 *Vitulum autem pro peccato, & hircum pro peccato, qui delatus eſt cum ſanguine eorum ad expiãdum in Sanctuario, educet extra caſtra, & comburet igni pellem eorum, & carnes eorum, & fimum eorum:*

28 *Et qui combuſſerit ea, lauabit veſtimenta ſua, & lauabit carnem ſuam aqua, & poſtea ingredietur caſtra.*

29 *Eritq; vobis in ſtatutum perpetuum: Menſe ſeptimo, decima menſis affligetis animas veſtras, & omne opus non facietis, indigena, & peregrinus, qui peregrinatur in medio veſtri.*

30 *In hac enim die expiabit vos ad mundandum vos ab omnibus peccatis veſtris: coram Domino mundabimini.*

31 *Sabbatum enim requiei eſt vobis, & affligetis animas veſtras ſtatuto perpetuo.*

32 *Et expiabit ſacerdos quem vnget, vngens, & cuius cõſecrabit manum ad miniſtrandum pro patre ſuo: induetq; ſe veſtibus lineis, veſtibus ſanctitatis:*

33 *Et expiabit Sanctuarium ſanctitatis, & tabernaculum eccleſiæ, & altaris expiabit, & ſacerdotes, & cunctum populum expiabit.*

Erit- *Erit-*

Tranſl. ex Septuag.

15 Et iugulabit hircū, qui pro peccato, eum qui pro populo ante Dominū, & inferet de ſanguine eius intra velū, & faciet ſanguinē eius, queadmodū fecit ſanguinem vituli, & aſperget ſanguinem eius ſuper propitiatoriū, ſecūdum faciem propitiatorij:

16 Et exorabit Sanctum ab immunditiis filiorum Iſrael, & ab iniuſtitiis eorum pro omnibus peccatis eorum. Et ſic faciet tabernaculo teſtimonij, quod creatum eſt in eis in medio immunditiæ eorum.

17 Et omnis homo non erit in tabernaculo teſtimonij, ingrediente eo ad exorandum in Sancto, donec exierit, & exorabit pro ſeipſo, & domo ſua, & pro omni ſynagoga filiorum Iſrael.

18 Et egredietur ad altare, quod eſt ante Dominum, & exorabit ſuper illud, & ſumet de ſanguine vituli, & de ſanguine hirci, & imponet ſuper cornua altaris in circuitu:

19 Et aſperget ſuper illud de ſanguine ſepties digito, & mundabit illud, & ſanctificabit illud ab immunditiis filiorum Iſrael.

20 Et perficiet exorans Sanctum, & tabernaculum teſtimonij, & altare, & pro ſacerdotibus mundabit, & adducet hircum illum viuentem:

21 Et imponet Aaron manus ſuas ſuper caput hirci viuentis, & confitebitur ſuper eo omnes iniquitates filiorum Iſrael, & omnes iniuſtitias eorum: & imponet eas ſuper caput hirci viuentis, & emittet in manu hominis parati in eremum.

22 Et tollet hircus ſuper ſeipſum iniuſtitias eorum in terram inuiam, & emittet hircum in eremum.

23 Et egredietur Aaron in tabernaculum teſtimonij, & exuet ſtolam lineam, quam induerat, ingrediente eo in Sanctum, & deponet eam ibi:

24 Et lauabit corpus ſuum aqua in loco ſancto, & induet ſtolam ſuam. Et exiens faciet holocauſtum ſuum, & holocarpoma populi, & exorabit pro ſe, & pro domo ſua, & pro populo, ſicut pro ſacerdotibus:

25 Et adipem, qui pro peccatis, offeret ſuper altare.

26 Et qui emittit hircum ſegregatum in dimiſſionem, lauabit veſtimenta, & lauabit corpus ſuum aqua, & poſt hæc ingredietur in caſtra.

27 Et vitulum, qui pro peccato, & hircum, qui pro peccato, quorum ſanguis illatus eſt ad exorandum in Sancto, efferent ea extra caſtra, & comburent ea in igni, & pelles eorum, & carnes eorum, & fimum eorum:

28 Qui autem combuſſerit ea, lauabit veſtimenta, & lauabit corpus ſuum aqua, & poſt hæc ingredietur in caſtra.

29 Et erit hoc vobis legitimum ſempiternum: In menſe ſeptimo, in decima menſis, humiliabitis animas veſtras, & omne opus non facietis indigena, & proſelytus, qui appoſitus eſt in vobis.

30 In hac enim die exorabit pro vobis ad mundandum vos ab omnibus peccatis veſtris ante Dominum: & mundabimini.

31 Sabbata ſabbatorum, requies hæc erit vobis, & humiliabitis animas veſtras legitimum ſempiternum.

32 Exorabit ſacerdos, quem vnxerint eum, & quem conſummauerint manus eius ad fungendum ſacerdotio poſt patrem eius: & induet ſtolam lineam, ſtolam ſanctam:

33 Et exorabit Sanctum ſancti, & tabernaculum teſtimonij, & altare exorabit, & pro ſacerdotibus, & pro omni ſynagoga exorabit.

Chald. Paraph. Tranſl.

Immolabitq́ hircum, quod eſt pro peccato populi, & inferet ſanguinem eius intra velum, & faciet de ſanguine eius, ſicut fecit de ſanguine vituli, & aſperget eum ſuper propitiatorium, & coram propitiatorio:

Et expiabit ſuper Sanctuarium ab immunditiis filiorum Iſrael, & à præuaricationibus eorum cunctiſq́ peccatis eorum. Et ſic faciet tabernaculo fœderis, quod collocatur cum eis in medio contaminationum eorum.

Nulluſque vir ſit in tabernaculo fœderis, quando ingreditur, vt propitiet in Sanctuario, donec egrediatur, & propitiabit pro ſe, & pro hominibus domus ſuæ, & pro omni eccleſia Iſrael.

Egredieturq́ ad altare quod eſt coram Domino, & expiabit illud, & tollet de ſanguine vituli, & de ſanguine hirci, & ponet ſuper cornua altaris per circuitum:

Et aſperget ſuper eum ſepties de ſanguine cum digito ſuo, & mundabit illud, & ſanctificabit illud ab immunditiis filiorum Iſrael.

Et poſtquam ceſſauerit expiare ſuper Sanctuarium, & ſuper tabernaculum fœderis, & ſuper altare, offeret hircum viuum:

Ponetque Aaron ambas manus ſuas ſuper caput hirci viui, & confitebitur ſuper eum omnes iniquitates filiorum Iſrael, & omnes præuaricationes eorum, omniaque peccata eorum: & dabit ea ſuper caput hirci, & mittet eum per manum viri parati, vt eat in ſolitudinem.

Portabitque hircus ſuper ſe omnes iniquitates eorum ad terram inhabitabilem, & dimittet hircum per ſolitudinem:

Et ingredietur Aaron tabernaculum fœderis, & exuet veſtimenta linea, quibus veſtitus fuerat, quando ingreſſus eſt in Sanctuarium, & reponet ea ibi:

Lauabitque carnem ſuam aquis in loco ſancto, veſtieturque veſtibus ſuis. Et egredietur, & faciet holocauſtum ſuum, & holocauſtum populi, & propitiabit pro ſe, & pro populo:

Adipem autem ſacrificij pro peccato adolebit ſuper altare.

Et qui duxerit hircum Azazel, lauabit veſtimenta ſua, & lauabit carnem ſuam aquis, & poſtea ingredietur in caſtra.

Vitulum autem pro peccato, & hircum, qui offertur pro peccato, quorum ſanguis illatus eſt ad expiandum in Sanctuario, efferent extra caſtra, & comburent igni pelles eorum, & carnes, & fimum eorum:

Et qui combuſſerit ea, lauabit veſtimenta ſua, lauabitque carnem ſuam aquis, & poſtea ingredietur in caſtra.

Eritque vobis in legitimum ſempiternum: In menſe ſeptimo, in decima die menſis affligetis animas veſtras, nullumque opus facietis, tam indigena, quam aduena, qui peregrinantur inter vos.

Quia in hac die expiatio erit veſtri, vt mundemini ab omnibus peccatis veſtris: coram Domino mundabimini.

Sabbatum requietionis erit vobis, affligetiſque animas veſtras, legitimum ſempiternum erit.

Propitiabitque ſacerdos, qui vnctus fuerit, & cuius oblatio oblata eſt, vt miniſtret pro patre ſuo: induetur que veſtibus lineis veſtibus ſanctis:

Et expiabit ſuper Sanctuarium ſanctitatis, & ſuper tabernaculum fœderis, & ſuper altare quoque expiabit, & ſuper omnem populum eccleſiæ expiabit.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

34 Eritque vobis hoc legitimum ſempiternum, vt
oretis pro filiis Iſrael,&pro cunctis peccatis eorum
ſemel in anno. Fecit igitur, ſicut præceperat Do-
minus Moyſi.

CAP. XVII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen,dicens:
2 Loquere Aaron, & filiis eius, & cunctis filiis
Iſrael,dicens ad eos: Iſte eſt ſermo, quem manda-
uit Dominus,dicens:
3 Homo quilibet de domo Iſrael, ſi occiderit bo-
uem, aut ouem, ſiue capram in caſtris, vel extra
caſtra:
4 Et non obtulerit ad oſtium tabernaculi oblatio-
nem Domino: ſanguinis reus erit: quaſi ſi ſangui-
nem fuderit, ſic peribit de medio populi ſui.
5 Ideo ſacerdoti offerre debent filij Iſrael hoſtias
ſuas,quas occident in agro, vt ſanctificentur Do-
mino ante oſtium tabernaculi teſtimonij, & im-
molent eas hoſtias pacificas Domino.
6 Fundetq; ſacerdos ſanguinem ſuper altare Do-
mini ad oſtium tabernaculi teſtimonij, & adolebit
adipem in odorem ſuauitatis Domino.
7 Et nequaquam vltra immolabũt hoſtias ſuas dæ-
monibus, cum quibus fornicati ſunt. Legitimum
ſempiternum erit illis,& poſteris eorum.
8 Et ad ipſos dices: Homo de domo Iſrael, & de
aduenis, qui peregrinantur apud vos, qui obtule-
rit holocauſtum,ſiue victimam:
9 Et ad oſtium tabernaculi teſtimonij, non addu-
xerit eam, vt offeratur Domino, interibit de po-
pulo ſuo.
10 Homo quilibet de domo Iſrael, & de aduenis,qui
peregrinantur inter eos, ſi comederit ſanguinem:
obfirmabo faciem meam contra animam illius, &
diſperdam eam de populo ſuo:
11 Quia anima carnis in ſanguine eſt: & ego dedi il-
lum vobis, vt ſuper altare in eo expietis pro ani-
mabus veſtris,& ſanguis pro animæ piaculo ſit.
12 Idcirco dixi filiis Iſrael: Omnis anima ex vobis,
non comedet ſanguinem,nec ex aduenis,qui pere-
grinantur apud vos.
13 Homo quicumq; de filiis Iſrael,& de aduenis,qui
peregrinantur apud vos ſi venatione,atq; aucupio
ceperit feram,vel auem, quibus veſci licitum eſt:
fundat ſanguinem eius,& operiat illum terra.
14 * Anima enim omnis carnis in ſanguine eſt:vnde
dixi filiis Iſrael: Sanguinem vniuerſæ carnis, non
comedetis, quia anima carnis in ſanguine eſt: &
quicumque comederit illum, interibit.

* Gen. 9.4. Sup. 7. 26.

15 Anima,quæ comederit morticinũ,vel captum à
beſtia,tam de indigenis,quã de aduenis,lauabit ve-
ſtiméta ſua,& ſemetipſum aqua,& cõtaminatus e-
rit vſque ad veſperum: & hoc ordine mundus fiet.
16 Quod ſi non lauerit veſtiméta ſua,& corpus por-
tabit iniquitatem ſuam.

CAP. XVIII.

1 LOcutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Ego Do-
minus Deus veſter.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

34 *Eritque hoc vobis in ſtatutum perpetuum ad expian-
dum filios Iſrael ab omnibus peccatis ſuis ſemel in anno.
Fecitq; ſecundum,quod præcepit Dominus Moſeh.*

CAP. XVII.

1 *LOcutus eſt autem Dominus ad Moſeh,dicendo:*
2 *Loquere ad Aharon, & ad filios eius, & ad omnes
filios Iſrael,dicesq; ad eos: Iſtud eſt verbum,quod præcepit
Dominus, dicendo:*
3 *Quicumque è domo Iſrael mactauerit bouem, vel
agnum, vel capram in caſtris, vel qui mactauerit extra
caſtra:*
4 *Et ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, non adduxerit eum
ad offerendum oblationem Domino, coram tabernaculo
Domini: ſanguis reputabitur viro ipſi:ipſe ſanguinem fu-
dit, & excidetur vir è medio populi ſui.*
5 *Vt adducant filij Iſrael ſacrificia ſua, quæ ſacrificant
coram agro, & adducant ea Domino ad oſtium taberna-
culi eccleſiæ ad ſacerdotem,& ſacrificent ſacrificia pacifi-
corum Domino ea.*
6 *Spargetq; ſacerdos ſanguinem ſuper altare Domini, ad
oſtium tabernaculi eccleſiæ, & ſuffire faciet adipem in o-
dorem quietis Domino:*
7 *Et non ſacrificabunt adhuc ſacrificia ſua dæmonibus
poſt quos fornicantur. Statutum perpetuum erit hoc in
generationibus eorum.*
8 *Et ad ipſos dices: Quicumque è domo Iſrael, & è pere-
grinis,qui peregrinantur in medio veſtri obtulerit holo-
cauſtum,vel ſacrificium:*
9 *Et ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, non adduxerit illud
ad faciendum illud Domino, excidetur vir ipſe è populo
ſuo.*
10 *Et quicumque è domo Iſrael, & è peregrinis, qui pere-
grinantur in medio eorum comederit omnem ſanguinem:
ponam faciem meam in animam comedentem ſangui-
nem,& excidam eam è medio populi ſui:*
11 *Quia anima carnis in ſanguine eſt: ego autem dedi
eum vobis ſuper altare ad expiandum animas veſtras,quia
ſanguis ipſe animam expiabit.*
12 *Idcirco dixi filiis Iſrael: Omnis anima ex vobis, non
comedet ſanguinem, & qui peregrinando peregrinatur
in medio veſtri, non comedet ſanguinem.*
13 *Et quicumque è filiis Iſrael, & è peregrinis, qui pere-
grinantur in medio veſtri, venatus fuerit venatione be-
ſtiam,vel auem,quæ comeditur: effundet ſanguinem eius,
& operiet illum puluere.*
14 *Quia anima omnis carnis ſanguis eius in anima eius
eſt: dixitq; filiis Iſrael: Sanguinem omnis carnis, non
comedetis,quia anima omnis carnis ſanguis eius eſt: om-
nis,qui comederit illum excidetur.*
15 *Omnis autem anima, quæ comederit cadauer, & raptũ
laniatum, tam de indigenis, quam de peregrinis lauabit
veſtimenta ſua,& lauabit ſe aqua,& immundus erit vſ-
que ad veſperam: & mundus erit.*
16 *Et ſi non lauerit ſe,& carnem ſuam non lauerit, por-
tabit pœnam iniquitatis ſuæ.*

CAP. XVIII.

1 *LOcutus eſt autem Dominus ad Moſeh,dicendo:*
2 *Loquere ad filios Iſrael,& dices ad eos: Ego Domi-
nus Deus veſter.*

Tranſl. ex Septuag.

34 Et erit hoc vobis legitimum ſempiternum ad
exorandum pro filiis Iſrael ab omnibus peccatis
eorum. Semel in anno fiet, ſicut præcepit Dominus
Moyſi.

C A P. X V I I.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere ad Aaron, & ad filios eius, & ad om-
nes filios Iſrael, & dices ad eos: Hoc eſt verbum,
quod mandauit Dominus, dicens:
3 Homo, homo filiorum Iſrael, vel proſelytorum,
qui appoſiti ſunt in vobis, quicumque iugulauerit
vitulum, aut ouem, aut capram in caſtris, & qui-
cumque iugulauerit extra caſtra:
4 Et ad oſtium tabernaculi teſtimonij, non attule-
rit, vt faciat illud in holocauſtum, vel ſalutare
Domino, acceptum in odorem ſuauitatis: & qui-
cumque iugulauerit extra, & ad oſtiũ tabernaculi
teſtimonij, non attulerit illud, vt offerat munus
Domino ante tabernaculum Domini: & imputa-
bitur homini illi ſanguis: ſanguinem effudit, diſ-
perdetur anima illa ex populo ſuo.
5 Vt offerant filij Iſrael ſacrificia ſua, quæcumque
ipſi iugulauerint in campis, & ferent Domino ad
oſtia tabernaculi teſtimonij ad ſacerdotem, & ſa-
crificabunt ſacrificium ſalutaris Domino ea.
6 Et effũdet ſacerdos ſãguinẽ ſuper altare in circui
tu ante Dominũ apud ianuas tabernaculi teſtimo-
nij, & offeret adipẽ in odorem ſuauitatis Domino.
7 Et non ſacrificabunt amplius ſacrificia ſua va-
nis, quibus exfornicantur poſt eos. Legitimum
ſempiternum erit vobis in progenies veſtras,
8 Et dices ad eos: Homo, homo filiorum Iſrael, vel
de filiis proſelytorum, qui appoſiti ſunt in vobis,
quicumque fecerit holocauſtum vel ſacrificium:
9 Et ad oſtium tabernaculi teſtimonij, non attu-
lerit, vt faciat illud Domino, diſperdetur homo
ille de populo ſuo.
10 Et homo, homo filiorum Iſrael, aut de proſelytis,
qui appoſiti ſunt in vobis, quicumque ederit om-
nem ſanguinem: & ſtatuam faciem meam ſuper
animam, quæ manducat ſanguinem, & perdam il-
lam de populo ſuo:
11 Anima enim omnis carnis, ſãguis eius eſt: & ego
dedi illud vobis ad altare ad exorandũ pro anima-
bus veſtris, ſanguis enim eius pro anima exorabit.
12 Propterea dixi filiis Iſrael: Omnis anima ex vo-
bis, non edet ſanguinem, & proſelytus, qui appoſi-
tus eſt in vobis, non edet ſanguinem.
13 Et homo, homo filiorum Iſrael, vel proſelytorũ,
qui appoſiti ſunt in vobis, quicumq; venatus fue-
rit venationem, beſtiam, vel volatile, quod come-
det & effundet ſanguinem, & operiet eum terra.
14 Anima enim omnis carnis ſanguis eius eſt: & dixi
filiis Iſrael: Sanguinem omnis carnis, non mandu-
cabitis, quoniam anima omnis carnis ſanguis eius
eſt: omnis qui comedit illum, exterminabitur.
15 Et omnis anima, quæcumque comedet mortici-
nũ, vel à fera captum in indigenis, vel in proſely-
tis, lauabit veſtimenta ſua, & lauabitur aqua, & im-
mundus erit vſque in veſperam: & mundus erit.
16 Si autem nõ abſterſerit veſtiméta, & corpus non
lauerit aqua, & accipiet iniquitatem ſuam.

C A P. X V I I I.

1 ET ait Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Ego Do-
minus Deus veſter.

Chald. Paraph. Tranſl.

34 *Eritque vobis hoc legitimum ſempiternum ad propi-
tiandum pro filiis Iſrael ab omnibus peccatis eorum ſemel
in anno. Fecitque ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

C A P. X V I I.

1 *LOcutusq́; Dominus cum Moyſe, dicens:*
2 *Loquere cum Aaron, & cum filiis eius, & cum om-
nibus filiis Iſrael, & dices eis: Iſte eſt ſermo quem præce-
pit Dominus, dicens:*
3 *Vir, vir de domo Iſrael, qui occiderit bouem, aut agnũ,
ſiue capram in caſtris, aut qui occiderit extra caſtra:*
4 *Et ad oſtium tabernaculi fœderis, non adduxerit illud,
vt offeratur in oblationem coram Domino, coram taber-
naculo Domini: ſanguis reputabitur illi viro: ſanguinem
fudit, & peribit homo ille de medio populi ſui.*
5 *Vt afferant filij Iſrael ſacrificia ſua, quæ ſacrificant
ſuper faciem agri: afferantque ea Domino ad oſtium ta-
bernaculi fœderis ad ſacerdotem, & immolent hoſtias ſan-
ctas coram Domino.*
6 *Aſpergetq́; ſacerdos ſanguinem ſuper altare Domini in
oſtio tabernaculi fœderis, & adolebit adipem, vt ſuſci-
piatur voluntariè coram Domino:*
7 *Et non ſacrificabunt vltra ſacrificia ſua dæmonibus
poſt quos ipſi errant. Legitimum ſempiternum erit hoc
illis in generationibus ſuis.*
8 *Et ad ipſos dices: Vir, vir de domo Iſrael, & de adue-
nis, qui peregrinantur inter vos, qui obtulerit holocau-
ſtum, ſiue victimam ſanctificatam:*
9 *Et ad oſtium tabernaculi fœderis, non adduxerit eam,
vt faciat eam coram Domino, exterminabitur homo ille
de medio populi ſui.*
10 *Et vir, vir de domo Iſrael, & de peregrinis, qui pere-
grinantur inter eos, qui comederit omnem ſanguinem: po-
nam furorem meum in homine, qui comederit ſangui-
nem, & diſperdam eum de medio populi ſui:*
11 *Quoniam anima carnis in ſanguine eſt: & ego dedi
eum vobis ad expiandum ſuper altare pro animabus ve-
ſtris, quia ſanguis pro anima expiat.*
12 *Idcirco dixi filiis Iſrael: Omnis homo ex vobis, non
comedet ſanguinem, & peregrini, qui peregrinantur inter
vos, non comedent ſanguinem.*
13 *Et vir, vir de filiis Iſrael, & de peregrinis, qui pere-
grinantur inter eos, qui venatus fuerit venationem be-
ſtiæ, aut auis, quibus veſci licitum eſt: fundet ſanguinem
eius, & operiet eum terra.*
14 *Anima enim omnis carnis in ſanguine eius eſt: & ego
dixi filiis Iſrael: Sanguinem omnis carnis, non come-
detis, quoniam anima omnis carnis in ſanguine eius eſt:
omnis, qui comederit eum peribit.*
15 *Et omnis, qui comederit morticinum, vel confractum
à beſtia de indigenis, vel aduenis, lauabit veſtimenta
ſua, & lauabitur aqua, & erit immundus vſque ad ve-
ſperam: & erit mundus.*
16 *Si autem non lauauerit veſtimenta, neque carnem
ſuam lauauerit, ſuſcipiet iniquitatem ſuam.*

C A P. X V I I I.

1 *LOcutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
2 *Loquere cum filiis Iſrael, & dices ad eos. Ego ſum
Dominus Deus veſter.*

Vulgat. Editio.

Iuxta conſuetudinem terræ Ægypti, in qua habitaſtis, non facietis: & iuxta morem regionis Chanaan, ad quam ego introducturus ſum vos, non agetis, nec in legitimis eorum ambulabitis.

Facietis iudicia mea, & præcepta mea ſeruabitis, & ambulabitis in eis. Ego Dominus Deus veſter.

*Rom. 10. 5. Ezech. 20. 11. Gal. 3. 12.

* Cuſtodite leges meas, atque iudicia, quæ faciẽs homo, viuet in eis. Ego Dominus.

Omnis homo ad proximam ſanguinis ſui, non accedet, vt reuelet turpitudinem eius. Ego Dominus.

Turpitudinem patris tui, & turpitudinem matris tuæ, non diſcooperies: mater tua eſt, non reuelabis turpitudinem eius.

Turpitudinem vxoris patris tui, non diſcooperies: turpitudo enim patris tui eſt.

Turpitudinem ſororis tuæ ex patre, ſiue ex matre, quæ domi, vel foris genita eſt, non reuelabis.

Turpitudinem filiæ filij tui, vel neptis ex filia, non reuelabis: quia turpitudo tua eſt.

Turpitudinem filiæ vxoris patris tui, quam peperit patri tuo, & eſt ſoror tua, non reuelabis.

Turpitudinem ſororis patris tui, non diſcooperies: quia caro eſt patris tui.

Turpitudinem ſororis matris tuæ, non reuelabis, eo quod caro ſit matris tuæ.

Turpitudinem patrui tui, nõ reuelabis, nec acce des ad vxorem eius, quæ tibi affinitate cõiungitur.

Turpitudinem nurus tuæ, non reuelabis: quia vxor filij tui eſt, nec diſcooperies ignominiam eius.

Turpitudinem vxoris fratris tui, non reuelabis: quia turpitudo fratris tui eſt.

Turpitudinem vxoris tuæ, & filiæ eius, non reuelabis. Filiam filij eius, & filiam filiæ illius non ſumes, vt reueles ignominiam eius: quia caro illius ſunt, & talis coitus inceſtus eſt.

Sororem vxoris tuæ in pellicatum illius, non accipies, nec reuelabis turpitudinem eius adhuc illa viuente.

Ad mulierem, quæ patitur menſtrua, non acce des, nec reuelabis fœditatem eius.

Cum vxore proximi tui, non coibis, nec ſeminis commixtione maculaberis.

* Infr. 20. 2.

* De ſemine tuo, non dabis, vt conſecretur idolo Moloch, nec pollues nomen Dei tui. Ego Dominus.

Çum maſculo, non commiſcearis coitu fœmineo, quia abominatio eſt.

* Infr. 20. 16.

Cum omni pecore, non coibis, nec maculaberis cum eo. *Mulier non ſuccumbet iumento, nec miſcebitur ei: quia ſcelus eſt.

Nec polluamini in omnibus his, quibus contaminatæ ſunt vniuerſæ gentes, quas ego eijciam ante conſpectum veſtrum:

Et quibus polluta eſt terra: cuius ego ſcelera viſitabo, vt euomat habitatores ſuos.

Cuſtodite legitima mea, atque iudicia, & non faciatis ex omnibus abominationibus iſtis, tam indigena, quam colonus, qui peregrinantur apud vos.

Omnes enim execrationes iſtas fecerunt accolæ terræ, qui fuerunt ante vos, & polluerunt eam.

Ca-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Secundum opus terræ Ægypti, in qua habitaſtis, non facietis: & ſecundum, opus terræ Chenahan ad quam ego adduco vos, non facietis, & in ſtatutis eorum, non ambulabitis.*

4 *Iudicia mea facietis, & ſtatuta mea ſeruabitis, vt ambuletis in eis. Ego Dominus Deus veſter.*

5 *Cuſtodite autem ſtatuta mea, & iudicia mea, quæ faciet homo, & viuet in eis. Ego Dominus.*

6 *Nullus ad propinquam carnis ſuæ accedet ad reuelandum turpitudinem. Ego Dominus.*

7 *Turpitudinem patris tui, & turpitudinem matris tuæ, non reuelabis: mater tua eſt, non reuelabis turpitudinem eius.*

8 *Turpitudinem vxoris patris tui, non reuelabis: turpitudo patris tui eſt.*

9 *Turpitudinem ſororis tuæ filiæ patris tui, vel filiæ matris tuæ, quæ genita eſt domi, vel genita eſt foris, non reuelabis turpitudinem earum.*

10 *Turpitudinem filiæ filij tui, vel filiæ filiæ tuæ, non reuelabis turpitudinem earum: quia turpitudo tua ſunt.*

11 *Turpitudinem filiæ vxoris patris tui, quæ genita eſt à patre tuo, ſoror tua eſt, non reuelabis turpitudinem eius.*

12 *Turpitudinem ſororis patris tui, non reuelabis: propinqua patris tui eſt.*

13 *Turpitudinem ſororis matris tuæ, non reuelabis, quia propinqua matris tuæ eſt.*

14 *Turpitudinem fratris patris tui, non reuelabis, ad vxorem eius, non accedes, vxor fratris patris tui eſt.*

15 *Turpitudinem nurus tuæ, non reuelabis: vxor filij tui eſt, non reuelabis turpitudinem eius.*

16 *Turpitudinem vxoris fratris tui, non reuelabis: turpitudo fratris tui eſt.*

17 *Turpitudinem vxoris, & filiæ eius, non reuelabis. Filiam filij eius, & filiam filiæ eius, non accipias ad reuelandum turpitudinem eius: caro tua ſunt, ſcelus eſt.*

18 *Vxorem cum ſorore ſua, non accipies, ad laceſſendum, ad reuelandum turpitudinem eius ſuper eam ipſa viuente.*

19 *Ad mulierem autem in menſtruo immunditiæ ſuæ, non accedes ad reuelandum turpitudinem eius.*

20 *Vxori proximi tui, non dabis concubitum tuum in ſemine ad polluendum eam.*

21 *Et è ſemine tuo, non dabis ad faciendum tranſire ad Molech, & non pollues nomen Dei tui. Ego Dominus.*

22 *Cum maſculo autem, non coibis coitu muliebri, abominatio eſt.*

23 *Et cum omni iumento, non dabis coitum tuum, vt polluas te cum eo. Et mulier, non ſtabit ante iumentum in coitu: turpitudo eſt.*

24 *Ne polluamini in omnibus his, in his enim omnibus polluerunt ſe gentes, quas ego emitto à facie veſtra:*

25 *Et polluit ſe terra: & viſitabo iniquitatem eius ſuper eam, & euomet terra habitatores eius.*

26 *Cuſtodite autem vos ſtatuta mea, & iudicia mea, & non faciatis ex omnibus abominationibus iſtis, indigena, & peregrinus, qui peregrinatur in medio veſtri.*

27 *Omnes enim abominationes iſtas fecerunt homines terræ ante vos, & polluit ſe terra.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

3 Secundum inſtituta Ægypti, in qua habitaſtis in ea, non facietis: & ſecundum inſtituta terræ Chanaan, in quam ego induco vos illuc, non facietis,& in legitimis eorum non ambulabitis.

4 Iudicia mea facietis, & præcepta mea cuſtodietis,& ambulabitis in eis. Ego Dominus Deus veſter.

5 Et cuſtodietis omnia præcepta mea,& omnia iudicia mea,& facietis ea,quæ ſi fecerit ea homo,viuet in eis. Ego Dominus Deus veſter.

6 Homo, homo ad omnia domeſtica carnis ſuæ, non ingredietur ad reuelandam turpitudinem. Ego Dominus.

7 Turpitudinem patris tui, & turpitudinem matris tuæ,non reuelabis:mater enim tua eſt, non reuelabis turpitudinem eius.

8 Turpitudinem vxoris patris tui, non reuelabis: turpitudo patris tui eſt.

9 Turpitudinem ſororis tuæ ex patre tuo, aut ex matre tua, quæ domi nata eſt, vel quæ foris nata eſt,non reuelabis turpitudinem earum.

10 Turpitudinem filiæ filij tui, vel filiæ filiæ tuæ, non reuelabis turpitudinem earum:quoniam turpitudo tua eſt.

11 Turpitudinem filiæ vxoris patris tui,non reuelabis, ex eodem patre ſoror tua eſt, non reuelabis turpitudinem eius.

12 Turpitudinem ſororis patris tui, non reuelabis: domeſtica enim patris tui eſt. *

13

* Quæ deberẽt correſpondere numero 13. non habentur in Bibl. Septua. Romæ edita: & licet habeãtur in Regia, addita videntur, vt correſponderẽt vulgatæ.

14 * Turpitudinem fratris patris tui,nõ reuelabis,& ad vxorem eius,nõ introibis,cognata enim tua eſt.

15 Turpitudinem nurus tuæ, non reuelabis: vxor enim filij tui eſt,non reuelabis turpitudinem eius.

16 Turpitudinem vxoris fratris tui,non reuelabis: turpitudo fratris tui eſt.

17 Turpitudinem vxoris,& filiæ eius,non reuelabis Filiam filij eius,& filiam filiæ eius,non accipies ad reuelãdum turpitudinem earum: domeſticæ enim tuæ ſunt,impium factum eſt.

18 Vxorem ſuper ſororem eius, non accipies pellicem ad reuelandam turpitudinem eius ſuper eam, adhuc viuente ea.

19 Et ad mulierem in ſegregatione immunditiæ eius,non accedes reuelare turpitudinem eius.

20 Et ad vxorem proximi tui, non dabis concubitum ſeminis tui,inquinari ad eam.

21 Et à ſemine tuo,,non dabis ſeruire Principi, & non prophanabis nomen Sanctum. Ego Dominus.

22 Et cum maſculo, non cubabis concubitum muliebrem, abominatio enim eſt.

23 Et ad omne quadrupes, non dabis concubitum tuum in ſeminationem, vt inquineris ad illud. Et mulier non ſtabit ad omne quadrupes, vt inſcendatur: ſceleſtum enim eſt.

24 Ne inquinemini in omnibus his, in omnibus enim his inquinatæ ſunt gentes, quas ego emitto à facie veſtra:

25 Et inquinata eſt terra:& retribui iniuſtitiam ipſis propter eam,& exhorruit terra eos, qui inſidẽt ſuper eam.

26 Et cuſtodietis omnia legitima mea, & omnia præcepta mea, & non facietis de omnibus abominationibus his,indigena, & additus proſelytus in vobis.

27 Omnes enim abominationes has fecerunt homines terræ,qui erant ante vos,& inquinata eſt terra.

Chald.Paraph.Tranſl.

3 *Iuxta opera populi terræ Ægypti, in qua habitaſtis, non facietis: & iuxta opera populi terræ Chanaan ad quam vos introducturus ſum,non facietis, neque in legitimis eorum ambuletis.*

4 *Iudicia enim mea facietis,& pacta mea ſeruabitis, vt ambuletis in eis. Ego Dominus Deus veſter.*

5 *Cuſtodietisque pacta mea, & indicia mea, quæ faciens homo viuet in eis vita ſempiterna. Ego Dominus.*

6 *Vir, vir ad omnem proximam carnis ſuæ, non accedet, vt reuelet turpitudinem. Ego Dominus.*

7 *Turpitudinem patris tui, & turpitudinem matris tuæ, non diſcooperies: mater tua eſt, non reuelabis turpitudinem eius.*

8 *Turpitudinem vxoris patris tui,non diſcooperies: turpitudo enim patris tui eſt.*

9 *Turpitudinem ſororis tuæ filiæ patris tui, aut filiæ matris tuæ, quæ genita eſt à patre tuo ex alia uxore, aut à matre tua ex alio viro, non diſcooperies turpitudinem earum.*

10 *Turpitudinem filiæ filij tui, aut filiæ filiæ tuæ,non reuelabis turpitudinem earum: quia turpitudo tua eſt.*

11 *Turpitudinem filiæ vxoris patris tui, quæ genita eſt à patre tuo, non reuelabis, quia ſoror tua eſt, non reuelabis turpitudinem eius.*

12 *Turpitudinem ſororis patris tui, non diſcooperies: conſanguinea enim patris tui eſt.*

13 *Turpitudinem ſororis matris tuæ,non reuelabis, quia conſanguinea matris tuæ eſt.*

14 *Turpitudinem patrui tui, non reuelabis, ad vxorem eius,non accedes,vxor enim patrui tui eſt.*

15 *Turpitudinem nurus tuæ, non reuelabis: vxor enim filij tui eſt, non diſcooperies turpitudinem eius.*

16 *Turpitudinem vxoris fratris tui, non reuelabis: quia turpitudo fratris tui eſt.*

17 *Turpitudinem mulieris,& filiæ eius, non reuelabis. Filiam filij eius,aut filiam filiæ eius, non accipies, vt reueles turpitudinem eius: conſanguineæ enim ſunt,conſilium peccatorum eſt.*

18 *Et vxorem cum ſorore ſua, non accipies, vt ſit ei in tribulationem, nec diſcooperies turpitudinem illius, illa viuente.*

19 *Et ad mulierem in menſtruo immunditiæ ſuæ,non accedes, ne reueles turpitudinem eius.*

20 *Et cum vxore proximi tui,non cubabis, vt ſeminis commixtione contamineris in ea.*

21 *Et de ſemine tuo, non dabis, vt transferatur ad Moloch, & non violabis nomen Domini Dei tui. Ego Dominus.*

22 *Et cum maſculo, non coibis coitu muliebri, abominatio enim eſt.*

23 *Et cum omni iumento,non coibis, vt contamineris cum eo. Neque mulier ſtabit coram iumento, vt ſuccumbat ei: ſcelus enim eſt.*

24 *Ne polluamini in omnibus his,quia in omnibus his contaminati ſunt populi, quos ego eiiciam ante conſpectum veſtrum:*

25 *Et contaminata eſt terra: & viſitaui ſcelus eius ſuper eam,& euomuit terra habitatores ſuos.*

26 *Vos autem cuſtodietis legitima mea, & indicia mea, & non facietis ex omnibus abominationibus iſtis, nec indigenæ,nec peregrini,qui peregrinantur inter vos.*

27 *Omnes enim abominationes iſtas fecerunt viri terræ, qui fuerunt ante vos, & polluta eſt terra.*

Vulgat. Editio.

28 Cauete ergo ne & vos ſimiliter euomat, cum pa-
tia feceritis, ſicut euomuit gentem, quæ fuit ante
vos.
29 Omnis anima, quæ fecerit de abominationibus
his quippiam, peribit de medio populi ſui.
30 Cuſtodite mandata mea. Nolite facere, quæ fece-
runt hi, qui fuerunt ante vos, & ne polluamini in
eis. Ego Dominus Deus veſter.

CAP. XIX.

1 LOcutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere ad omnem cœtum filiorum Iſrael, &
dices ad eos: * Sancti eſtote, quia ego ſanctus ſum,
Dominus Deus veſter.

*1. Pet. 1. Sup. 11. 44.

3 Vnuſquiſque patrem ſuum, & matrem ſuam ti-
meat. Sabbata mea cuſtodite. Ego Dominus Deus
veſter.
4 Nolite conuerti ad idola, nec deos conflatiles fa-
ciatis vobis. Ego Dominus Deus veſter.
5 Si immolaueritis hoſtiam pacificorum Domi-
no, vt ſit placabilis:
6 Eo die quo fuerit immolata, comedetis eam, &
die altero: quidquid autem reſiduum fuerit in
diem tertium, igne comburetis.
7 Si quis poſt biduum comederit ex ea, profanus
erit, & impietatis reus:
8 Portabitque iniquitatem ſuam, quia Sanctum
Domini polluit, & peribit anima illa de populo
ſuo.
9 * Cumque meſſueris ſegetes terræ tuæ, non ton-
debis vſque ad ſolum ſuperficiem terræ: nec rema-
nentes ſpicas colliges.

* Infr. 23. 22.

10 Neque in vinea tua racemos, & grana deciden-
tia congregabis, ſed pauperibus, & peregrinis car-
penda dimittes. Ego Dominus Deus veſter.
11 Non facietis furtum. Non mentiemini, nec de-
cipiet vnuſquiſque proximum ſuum.
12 * Non periurabis in nomine meo, nec pollues no-
men Dei tui. Ego Dominus.

* Exo. 20. 7.

13 * Non facies calumniam proximo tuo, nec vi op-
primes eum. * Non morabitur opus mercenarij
tui apud te vſque mane.

* Eccl. 10. * Deu. 24. 24. Tob. 4. 15

14 Non maledices ſurdo, nec coram cæco pones of-
fendiculum: ſed timebis Dominum Deum tuum.
Quia ego ſum Dominus.
15 Non facies, quod iniquum eſt, nec iniuſte iudi-
cabis. * Non conſideres perſonam pauperis, nec ho-
nores vultum potentis. Iuſte iudica proximo tuo.

* Deut. 1. 17. & 16. 19.

16 Non eris criminator, nec ſuſurro in populo. Non
ſtabis cõtra ſanguinē proximi tui. Ego Dominus.
17 * Non oderis fratrem tuum in corde tuo, ſed pu-
blice argue eum, ne habeas ſuper illo peccatum.

* 1 Ioã. 2. 11. & 3. 15. Ecc. 19. 13.

18 * Non quæras vltionem, nec memor eris iniuriæ
ciuium tuorum. * Diliges amicum tuum, ſicut te-
ipſum. Ego Dominus.

* Luc. 17. * Matt. 5. 44. 22. 40. Rom. 13. 9.

19 Leges meas cuſtodite. Iumentum tuum, non fa-
cies coire cum alterius generis animantibus. Agrū
tuum non ſeres diuerſo ſemine. Veſte, quæ ex duo-
bus texta eſt, non indueris.
20 Homo ſi dormierit cum muliere coitu ſeminis,
quæ ſit ancilla etiam nubilis, & tamen pretio non
redempta, nec libertate donata: vapulabunt ambo,
& non morientur, quia non fuit libera.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et non euomat terra vos, dum contaminaueritis eam
ſecundum quod euomuit gentem, quæ fuit ante vos.
Omnis enim, qui fecerit, ex omnibus abominationibus
iſtis excidetur anima facientes è medio populi ſui.
Cuſtodite autem cuſtodiam meam. Vt non faciatis è
ſtatutis abominationum, quæ facta ſunt ante vos, & non
polluatis vos in eis. Ego Dominus Deus veſter.

CAP. XIX.

LOcutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:
Loquere ad omnem cœtum filiorum Iſrael, & dices
ad eos: Sancti eritis, quia ſanctus ſum Dominus Deus
veſter.
Vnuſquiſque matrem ſuam, & patrem ſuum timeat.
Et ſabbata mea ſeruabitis. Ego Dominus Deus veſter.
Ne vertatis vos ad idola, & deos fuſiles, non facietis
vobis. Ego Dominus Deus veſter.
Et ſi ſacrificaueritis ſacrificium pacificorum Domino,
ſecundum beneplacitum veſtrum ſacrificabitis:
In die qua ſacrificaueritis comedetur in craſtino: quod
autem ſupereſt vſque ad diem tertium, igni combure-
tur.
Et ſi comedendo comeſtum fuerit in die tertio, propha-
natum eſt, non placebit:
Qui vero comederit illud pœnam iniquitatis ſuæ por-
tabit, quia Sanctitatem Domini polluit, & excidetur ani-
ma ipſa è populo ſuo.
Cum autem meſſueris meſſem terræ tuæ, non finies an-
gulum agri tui in metendo: & ſpicas remanentes meſſis
tuæ non colliges.
Et vineæ tuæ non colliges racemos, & baccas vineæ tuæ
non colliges, pauperi, & peregrino relinques eas. Ego Do-
minus Deus veſter.
Non furabimini, & non negabitis. Et non mentiemini
vnuſquiſque proximo ſuo.
Et non iurabitis in nomine meo mendaciter, & ne pol-
luas nomen Dei tui. Ego Dominus.
Non vim inferes proximo tuo, & non prædaberis. Non
morabitur opus mercenarij apud te vſque manè.
Non maledices ſurdo, & coram cæco, non pones offendi-
culum: ſed timebis à Deo tuo. Ego Dominus.
Non facies iniquitatem in iudicio. Non ſuſcipies faciem
pauperis, & non honorabis faciem magni. In iuſtitia iu-
dicabis proximum tuum.
Non ibis fraudulenter in populo tuo. Non ſtabis contra
ſanguinem proximi tui. Ego Dominus.
Ne odio habeas fratrem tuum in corde ſuo, corripiendo
corripies proximum tuum, & ne ſuſcipias ſuper illo pec-
catum.
Non vlciſceris te, & non ſeruabis odium cum filiis po-
puli tui. Sed diliges proximum tuum, ſicut teipſum. Ego
Dominus.
Statuta mea cuſtodietis. Iumentum tuum non facies
coire mixtim. Agrum tuum, non feres mixtim. Et veſtes
mixtim etherogenea, non aſcendet ſuper te.
Vir autem cum dormierit cum muliere coitu ſeminis,
& fuerit ancilla deſponſata viro, & redimendo non fuerit
redempta, & manumiſſio non eſt data ei: vapulabitur, non
morientur, quia non eſt libertate donata.

Tranſl. ex Septuag.

28 Et vt non exhorreſcat vos terra, dum vos illam inquinatis; quemadmodum exhorruit gentes, quę ante vos.
29 Quoniam omnis, quicumque fecerit de omnibus abominationibus his, exterminabuntur animæ, quæ faciunt, de populo ſuo.
30 Et cuſtodietis præcepta mea. Vt non faciatis de omnibus legitimis abominatis, quæ facta ſunt ante vos, & non inquinabimini in eis. Quoniam ego Dominus Deus veſter.

CAP. XIX.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere ſynagogæ filiorum Iſrael, & dices ad eos: Eſtote ſancti, quia ſanctus ego Dominus Deus veſter.
3 Vnuſquiſque patrem ſuum, & matrem ſuam timeat. Et ſabbata mea cuſtodietis. Ego Dominus Deus veſter.
4 Non ſequimini idola, & deos fuſiles non facietis vobis. Ego Dominus Deus veſter.
5 Et, ſi ſacrificetis ſacrificium ſalutaris Domino, acceptum veſtrum ſacrificabitis:
6 Qua vtique die ſacrificabitis, comedetur, & craſtina: & ſi reſiduum fuerit vſque in diem tertiam, in igni comburetur.
7 Si autem manducatione manducatum fuerit die tertia, inſacrificabile eſt, non acceptabitur:
8 Qui autem manducat illud, peccatum accipiet, quoniam ſancta Domini prophanauit, & diſperdentur animæ, quæ comederint, de populo ſuo.
9 Et permetentibus vobis meſſem terræ veſtræ, non perficietis meſſem veſtram agri tui permetere: & quæ de meſſione tua deciderint, non colliges.
10 Et vineam tuam non reuindemiabis, neque grana vineæ tuæ colliges, mendico, & proſelyto derelinques ea. Ego ſum Dominus Deus veſter.
11 Non furtum facietis. Non mentiemini, neque calumniam faciet vnuſquiſque proximo ſuo.
12 Non iurabitis nomine meo ſuper iniuſto, & non prophanabitis nomen ſanctum Dei veſtri. Ego ſum Dominus Deus veſter.
13 Non nocebis proximo, & non rapies. Non dormiet merces mercenarij tui vſque mane.
14 Non maledices ſurdum, & ante cæcum non appones ſcandalum: & timebis Dominum Deum tuum. Ego ſum Dominus Deus veſter.
15 Non facietis iniuſtum in iudicio Non ſumes faciem mendici, neque admiraberis faciem potentis. In iuſtitia iudicabis proximum tuum.
16 Non ambulabis dolo in gẽte tua. Non inſtabis in ſanguinẽ proximi tui. Ego ſum Dom. Deus veſter.
17 Non odio habebis fratrem tuum animo tuo, arguendo argues proximum tuum, & non accipies propter iſtum, peccatum.
18 Et non vindicabitur manus tua, & non iraſceris filiis populi tui. Et diliges proximum, ſicut teipſum. Ego ſum Dominus.
19 Legem meam cuſtodietis. Pecora tua non dabis in admiſſuram animali diuerſi generis. Et vineam tuam non ſeminabis differentem. Et veſtimentum ex duobus textũ adulteratũ, non inijcies tibi ipſi.
20 Et ſi quis cubuerit cum muliere cubitum ſeminis, & hæc fuerit famula reſeruata homini, & hæc redemptionibus redempta non eſt, libertas ei data non eſt: animaduerſio erit eis, non morietur, quia in libertatem vindicata non eſt.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et non euomat vos terra cùm contaminaueritis eam, ſicut euomuit populos, qui fuerunt ante vos.

Quia omnis, qui fecerit ex omnibus abominationibus iſtis, exterminabuntur animæ, quæ fecerint talia de medio populi ſui.

Cuſtodietiſque cuſtodiam verbi mei. Vt non faciatis de moribus abominabilibus, qui facti ſunt ante vos, & polluamini in eis. Ego Dominus Deus veſter.

CAP. XIX.

LOcutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:
Loquere cum omni cœtu filiorum Iſrael, & dices eis: Sancti eritis, quia ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.
Vnuſquiſque matrem ſuam, & patrem ſuum timebit. Et dies ſabbatorum meorum cuſtodietis. Ego Dominus Deus veſter.
Nolite reſpicere ad idola, neque deos conflatiles facietis vobis. Ego Dominus Deus veſter.
Et ſi immolaueritis hoſtiam ſanctificatam coram Domino, voluntariè immolabitis eam:
In die qua immolabitur comedetur, & ſequenti die: quod autem reliquum fuerit vſque in diem tertium, igni comburetur.
Et ſi comeſtum fuerit in die tertio, abominatio erit, non erit placabile:
Et qui comederit ex eo ſuſcipiet iniquitatem ſuam, quoniam ſanctum Domini prophanabit, & exterminabitur homo ille de populo ſuo.
Cumque meſſueritis meſſem terræ veſtræ, non conſumabis metere angulum agri tui: neque recolliges remanentes ſpicas meſſis tuæ.
Neque in vinea tua colliges racemos poſt vindemiam remanentes, neque grana decidentia vineæ tuæ congregabis, ſed pauperibus, & peregrinis dimittes ea. Ego Dominus Deus veſter.
Non facietis furtum. Et non negabitis, neque mentiemini vnuſquiſque contra proximum ſuum.
Nec iurabitis in nomine meo falsè, neque prophanabis nomen Domini Dei tui. Ego Dominus.
Non facies calumniam proximo tuo, neque vi aliquid ſuorum accipies. Non manebit merces mercenarij apud te vſque manè.
Non maledicas ei, qui non audit, & coram non vidente non ponas offendiculum: & timebis Dominum Deum tuum. Ego Dominus.
Non facietis falſitatem in iudicio. Neque accipies faciem pauperis, nec honorabis faciem principis. In veritate iudicabis proximum tuum.
Non eris criminator in populo tuo. Neque ſtabis contra ſanguinem proximi tui. Ego Dominus.
Non oderis fratrem tuum in corde tuo, arguens argues proximum tuum, & non ſuſcipies pro eo peccatum.
Non quæras vltionem, neque obſeruabis inimicitias filiis populi tui. Diligeſque proximum tuum, ſicut teipſum. Ego Dominus.
Pacta mea ſeruabitis. Iumenta tua non facias coire cum alterius generis animantibus. Agrum tuum nõ ſeres commixtione ſeminum. Et veſtimentum quod ex commixtione lanæ, & lini contextum eſt, non aſcendat ſuper te.
Et ſi vir cubuerit cum muliere coitu ſeminis, & ipſa eſt ancilla deſponſata viro, & redemptione non eſt redempta argento, neque libellus libertatis datus eſt ei: vapulabit ipſa, non morietur, quia non eſt redempta.

Vulgat. Editio.

Pro delicto autem ſuo offeret Domino ad oſtium 21
tabernaculi teſtimonij arietem:
Orabitque pro eo ſacerdos, & pro peccato eius 22
coram Domino:& repropitiabitur ei, dimittetur-
que peccatum.
Quando ingreſſi fueritis terram, & plantaueritis 23
in ea ligna pomifera, auferetis præputia eorum:
poma,quæ germinant,immunda erunt vobis, nec
edetis ex eis.

Quarto autem anno omnis fructus eorum ſacri- 24
ficabitur, laudabilis Domino.
Quinto autem anno comedetis fructus,congre- 25
gantes poma, quæ proferunt. Ego Dominus Deus
veſter.
Non comedetis cum ſanguine. Non augurabi- 26
mini:nec obſeruabitis ſomnia.
Neque in rotundum attondebitis comam: nec 27
radetis barbam.
Et ſuper mortuo,non incidetis carnem veſtram, 28
neque figuras aliquas,aut ſtigmata facietis vobis.
Ego Dominus.
Ne proſtituas filiam tuam, ne contaminetur ter- 29
ra,& impleatur piaculo.

Sabbata mea cuſtodite, & Sanctuarium meum 30
metuite.Ego Dominus.
Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid 31
ſciſcitemini,vt polluamini per eos. Ego Dominus
Deus veſter.
Coram cano capite conſurge, & honora perſo- 32
nam ſenis: & time Dominum Deum tuum. Ego
ſum Dominus.
*Exod. 22.21. * Si habitauerit aduena in terra veſtra,& moratus 33
fuerit inter vos, non exprobretis ei:
Sed ſit inter vos quaſi indigena;& diligetis eum 34
quaſi voſmetipſos: fuiſtis enim & vos aduenæ in
terra Ægypti. Ego Dominus Deus veſter.

Nolite facere iniquum aliquid in iudicio,in re- 35
gula,in pondere,in menſura.
Statera iuſta, & æqua ſint pondera, iuſtus mo- 36
dius,æquuſque ſextarius. Ego Dominus Deus ve-
ſter,qui eduxi vos de terra Ægypti.
Cuſtodite omnia præcepta mea,& vniuerſa iu- 37
dicia,& facite ea. Ego Dominus.

CAP. XX.

Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen,dicens: 1
Hæc loqueris filiis Iſrael:Homo de filiis Iſrael, 2
& de aduenis,qui habitant in Iſrael,* ſi quis dede- *Sup. 18.21.
rit de ſemine ſuo idolo Moloch, morte moriatur:
populus terræ lapidabit eum.
Et ego ponam faciem meam contra illum,ſucci- 3
damque eum de medio populi ſui,eo quod dederit
de ſemine ſuo Moloch:& contaminauerit Sanctua-
rium meum,ac polluerit nomen ſanctum meum.
Quod ſi negligens populus terræ,& quaſi parui- 4
pendens imperiũ meũ,dimiſerit hominẽ,qui dedit
de ſemine ſuo Moloch, nec voluerit eum occidere:
Ponam faciem meam ſuper hominem illum, & 5
ſuper cognationem eius:ſuccidamque & ipſum,&
omnes,qui conſenſerunt ei, vt fornicaretur cum
Moloch,de medio populi ſui.
Anima,quæ declinauerit ad magos, & ariolos,& 6
fornicata fuerit cum eis; ponam faciem meam
contra eam,& interficiam illam de medio populi
ſui.

San-

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

Adducet autem oblationem pro delicto ſuo Domino ad oſtium tabernaculi eccleſiæ arietem pro delicto:

Et expiabit ipſum ſacerdos per arietem pro delicto coram Domino peccatum eius,quod peccauit: & propitiabitur ei ſuper peccato ſuo, quod peccauit.

Et quum ingreſſi fueritis terram, & plantaueritis omnem arborem ferentem fructum, auferetis præputia eius: & fructum eius, tribus annis erit vobis præputij amputatio,non comedetur eius fructus.

Quarto autem anno erit omnis fructus eius ſanctus, laudabilis Domino.

Anno vero quinto comedetis fructum eius,vt addere faciatis vobis fructum eius. Ego Dominus Deus veſter.

Non comedetis cum ſanguine. Non augurabimini: & non obſeruabitis tempora.

Non in circuitu attondebitis angulum capitis veſtri: & non diſſipabis angulum barbæ tuæ.

Inciſionem autem pro anima, non dabitis in carne veſtra, & ſcripturam notæ non ponetis in vobis. Ego Dominus.

Ne polluas filiam tuam,vt facias eam fornicari, & non fornicetur terra, & impleatur terra ſcelere.

Sabbata mea cuſtodite, & Sanctuarium meum metuite. Ego Dominus.

Ne vertatis vos ad pytones, & ab aruſpicibus ne ſciſcitemini, vt polluatis vos per eos. Ego Dominus Deus veſter.

Ante caniciem conſurge, & honora faciem ſenis: & time à Deo tuo. Ego Dominus.

Si autem peregrinatus fuerit peregrinus in terra veſtra, non vim inferetis ei:

Tanquam indigena ex vobis, erit vobis peregrinus, qui peregrinatur vobiſcum; & diligite eum, ſicut voſipſos: quia peregrini fuiſtis in terra Ægypti. Ego Dominus veſter.

Non facietis iniquitatem in iudicio, in menſura magna, in pondere, in menſura parua.

Statera iuſta, pondera iuſta, modius iuſtus, & hin liquidorum menſura iuſta erit vobis. Ego Dominus Deus veſter,qui eduxi vos è terra Ægypti.

Cuſtodite autem omnia ſtatuta mea, & omnia iudicia mea, & facite ea. Ego Dominus.

CAP. XX.

Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh,dicendo:

Et ad filios Iſrael,dices: Quicumque è filiis Iſrael, & è peregrinis, qui peregrinantur in Iſrael, dederit de ſemine ſuo ipſi Molech, moriendo morietur: populus terræ lapidet eum lapide.

Ego autem ponam faciem meam in virum ipſum, & ſuccidere faciam eum è medio populi ſui, quia de ſemine ſuo dedit ipſi Molech, vt contaminaret Sanctuarium meum,& pollueret nomen ſanctitatis meæ.

Et ſi abſcondendo abſconderit populus terræ oculos ſuos à viro illo dante de ſemine ſuo ipſi Molech, vt non interficiat eum:

Ponam ego faciem meam in virum illum, & in familiam eius: & ſuccidere faciam eum, & omnes fornicantes poſt ipſum, ad fornicandum poſt Molech, è medio populi ſui.

Anima autem, quæ ſe verterit ad pytones, & aruſpices ad fornicandum poſt eos; ponam faciem meam in animam ipſam,& ſuccidere faciam eam è medio populi ſui.

San-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

21 Et adducet delicti ſui Domino apud oſtium tabernaculi teſtimonij arietem delicti.

22 Et exorabit pro eo ſacerdos in ariete delicti ante Dominum pro peccato, quod peccauit: & remittetur ei peccatum, quod peccauit.

23 Quando autem ingreſſi fueritis in terram, quam Dominus Deus veſter dat vobis, & plantaueritis omne lignum manducabile, & circummundabitis immunditiam eius: fructus eius tres annos erit vobis immundus, non comedetur.

24 Et anno quarto erit omnis fructus eius ſanctus, laudabilis Domino.

25 In anno autem quinto comedetis fructum, adiectio eſt vobis genimina eius. Ego ſum Dominus Deus veſter.

26 Non edetis ſuper montes. Et non augurabimini: neque auſpicabimini.

27 Non facietis ſiſoem ex coma capitis veſtri: neq; corrumpetis aſpectum barbæ veſtræ.

28 Et inciſiones non facietis ſuper animam in corpore veſtro, & litteras impreſſas non facietis in vobis Ego ſum Dominus Deus veſter.

29 Non prophanabis filiam tuam proſtituendo eam, & non fornicabitur terra, & terra implebitur iniquitate:

30 Sabbata mea, cuſtodietis, & à Sanctis meis timebitis. Ego ſum Dominus.

31 Non ſequimini ventriloquos, & incantatoribus non adhærebitis, vt inquinemini in eis. Ego ſum Dominus Deus veſter.

32 A facie cani exurges, & honorabis faciem ſenioris: & timebis Deum tuum. Ego ſum Dominus Deus veſter.

33 Si quis autem aduenerit vobis aduena in terra veſtra, non affligetis eum:

34 Tamquam indigena erit in vobis proſelytus accedens ad vos: & diliges eum ſicut teipſum: quoniam proſelyti fuiſtis in terra Æegypto. Ego ſum Dominus Deus veſter.

35 Non facietis iniuſtum in iudicio, in menſuris, & in ponderibus, & in ſtateris.

36 Stateræ iuſtæ, & pondera iuſta, & congius iuſtus erit in vobis. Ego ſum Dominus Deus veſter, qui eduxi vos de terra Ægypti:

37 Et cuſtodietis omnem legem meam, & omnia præcepta mea, & facietis ea. Ego ſum Dominus Deus veſter.

CAP. XX.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Et filiis Iſrael loqueris: Si quis de filiis Iſrael, vel de iis qui facti ſunt proſelyti, quicumque dederit de ſemine ſuo Principi, morte moriatur: gens quæ ſuper terram, lapidabunt eum in lapidibus.

3 Et ego ſtatuam faciem meam ſuper hominem illum, & perdam eum de populo eius; quia de ſemine ſuo dedit Principi, vt inquinaret Sācta mea, & prophanaret nomen ſanctificatorum mihi.

4 Si autē deſpectione deſpexerint indigenæ terræ oculis ſuis ab homine illo, dum ille daret de ſemine ſuo Principi, vt non occidant ipſum;

5 Et ſtatuam faciem meam ſuper hominem illum, & cognationem eius: & perdam eum, & omnes conſentientes ei, vt fornicaretur ipſe in Principes de populo ſuo,

6 Et anima quæcumque ſecuta fuerit ventriloquos, aut incantatores, vt fornicetur poſt eos; ſtatuam faciem meam ſuper animam illam, & perdam eam de populo eius.

Chald. Paraph. Tranſl.

21 *Adducetq; pro delicto ſuo coram Domino ad oſtium tabernaculi fœderis arietem pro delicto.*

22 *Propitiabitq; pro eo ſacerdos in ariete qui offertur pro delicto coram Domino pro peccato ſuo, quo peccauit: & dimittetur ei peccatum eius, quo peccauit.*

23 *Et quando ingreſſi fueritis terram, & plantaueritis omnem arborem pomiferam: fructus eius erit vobis prohibitus, tribus annis non comedatur.*

24 *Anno autem quarto erit omnis fructus eius ſanctificatus laudantibus coram Domino.*

25 *In anno autem quinto comedetis fructum eius, vt addatur vobis fructus eius. Ego Dominus Deus veſter.*

26 *Non comedetis ſuper ſanguinem: Non augurabimini: neque obſeruabitis horas.*

27 *Neque in rotundum attondebitis comam capitis veſtri: neque lædes comam barbæ tuæ.*

28 *Et laſionem ſuper mortuum non dabitis in carne veſtra, & ſtigmata ſculpta non facietis in vobis. Ego Dominus.*

29 *Non prophanabis filiam tuam, vt facias eam fornicari, & non fornicabitur terra, ne impleatur terra ſcelere.*

30 *Dies autem ſabbatorum meorum obſeruabitis, & domum Sanctuarij mei metuite. Ego Dominus.*

31 *Nolite declinare ad magos, & ariolos nolite ſciſcitari, vt polluamini in eis. Ego Dominus Deus veſter.*

32 *Coram eo qui eſt doctus in lege conſurges, & honorabis faciem ſenis, & timebis Deum tuum. Ego Dominus.*

33 *Si peregrinatus fuerit vobiſcum peregrinus in terra veſtra, non decipiatis eum.*

34 *Sicut indigena ex vobis erit vobis peregrinus, qui peregrinabitur apud vos, & diliges eum ſicut teipſum: quia peregrini fuiſtis in terra Ægypti. Ego Dominus Deus veſter.*

35 *Non facietis falſitatem in iudicio, in regula, in pondere, in menſura.*

36 *Statera recta, pondera recta, menſura recta, & modius rectus erunt vobis. Ego Dominus Deus veſter, qui eduxi vos de terra Ægypti.*

37 *Cuſtodietiſque omnia legitima mea, & omnia iudicia mea, & facietis ea. Ego Dominus.*

CAP. XX.

1 *LOcutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *Ad filios autem Iſrael, dices: Vir, vir de filiis Iſrael, & de aduenis qui peregrinantur in Iſrael, qui dederit de ſemine ſuo idolo Moloch, occiſione occidetur: populus domus Iſrael lapidabit eum lapidibus.*

3 *Ego quoque ponam iram meam in viro illo, & diſperdam illum de medio populi ſui; quoniam de ſemine ſuo dedit Moloch, vt contaminaret Sanctuarium meum, & vt violaret nomen ſanctum meum.*

4 *Si autem auertens auerterint populus domus Iſrael oculos ſuos à viro illo, cum dederit de ſemine ſuo Moloch, vt non interficiant eum:*

5 *Ponam ego furorem meum contra illum virum, & contra fautores eius: & diſperdam eum de medio populi ſui, & omnes qui errant poſt eum, vt errarent poſt Moloch.*

6 *Homo autem qui declinauerit ad magos, & ariolos, vt erret poſt eos; dabo furorem meum in homine illo, & diſperdam eum de medio populi ſui.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

*1. Pet. 1.15.
* Sanctificamini & eſtote ſancti: quia ego ſum Dominus Deus veſter.
Cuſtodite præcepta mea, & facite ea: Ego Dominus qui ſanctifico vos.
* Exo. 21.16. Matt. 15.4. Mar. 7. 10.
* Qui maledixerit patri ſuo, aut matri, morte moriatur: patri, matrique maledixit, ſanguis eius ſit ſuper eum.
* Io. 8. 5. Deut. 22.22.
* Si mœchatus quis fuerit cum vxore alterius, & adulterium perpetrauerit cum coniuge proximi ſui: morte moriantur, & mœchus & adultera.
Qui dormierit cum nouerca ſua, & reuelauerit ignominiam patris ſui: morte moriantur ambo: ſanguis eorum ſit ſuper eos.
Si quis dormierit cum nuru ſua: vterque moriatur, quia ſcelus operati ſunt: ſanguis eorum ſit ſuper eos.
Qui dormierit cum maſculo coitu fœmineo, vterque operatus eſt nefas: morte moriantur: ſit ſanguis eorum ſuper eos.
Qui ſupra vxorem filiam, duxerit matrem eius, ſcelus operatus eſt: viuus ardebit cum eis, nec permanebit tantum nefas in medio veſtri.
Qui cum iumento & pecore coierit: morte moriatur, pecus quoque occidite.
* Sup. 18.23.
* Mulier, quæ ſuccubuerit cuilibet iumento: ſimul interficietur cum eo: ſanguis eorum ſit ſuper eos.
Qui acceperit ſororem ſuam, filiam patris ſui, vel filiam matris ſuæ, & viderit turpitudinē eius, illaque conſpexerit fratris ignominiam: nefariam rem operati ſunt: occidentur in conſpectu populi ſui, eo quod turpitudinem ſuam mutuo reuelauerint, & portabunt iniquitatem ſuam.
Qui coierit cum muliere in fluxu menſtruo, & reuelauerit turpitudinem eius, ipſaque aperuerit fontem ſanguinis ſui: interficientur ambo de medio populi ſui.
Turpitudinem materteræ & amitæ tuæ non diſcooperies: qui hoc fecerit, ignominiam carnis ſuæ nudauit: portabunt ambo iniquitatem ſuam.
Qui coierit cum vxore patrui, vel auunculi ſui, & reuelauerit ignominiam cognationis ſuæ: portabunt ambo peccatum ſuum, abſque liberis morientur.
Qui duxerit vxorem fratris ſui, rem facit illicitam, turpitudinem fratris ſui reuelauit: abſque liberis erunt.
Cuſtodite leges meas, atque iudicia, & facite ea: ne & vos euomat terra, quam intraturi eſtis, & habitaturi.
Nolite ambulare in legitimis nationum, quas ego expulſurus ſum ante vos: Omnia enim hæc fecerunt, & abominatus ſum eas.
Vobis autem loquor: Poſſidete terram eorum, quam dabo vobis in hæreditatem, terram fluentem lacte & melle. Ego Dominus Deus veſter, qui ſeparaui vos à ceteris populis.
Separate ergo & vos iumentum mundum ab immundo, & auem mundam ab immunda: ne polluatis animas veſtras in pecore, & auibus, & cunctis quæ mouentur in terra, & quæ vobis oſtendi eſſe polluta.
*1. Pet. 1. 15.
* Eritis mihi ſancti, quia ſanctus ſum ego Dominus, & ſeparaui vos à cæteris populis, vt eſſetis mei.
*Deut. 10.10. 1. Reg. 28.7.
* Vir, ſiue mulier, in quibus pythonicus, vel diuinationis fuerit ſpiritus: morte moriantur: lapidibus obruent eos: ſanguis eorum ſit ſuper illos.

CAP.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

7 *Sanctificate autem vos, & eſtote ſancti: quia ego Dominus Deus veſter.*
8 *Et cuſtodite ſtatuta mea, & facite ea. Ego ſum Dominus ſanctificans vos.*
9 *Quia quicumque maledixerit patri ſuo, & matri ſuæ, moriendo morietur: patri ſuo, & matri ſuæ maledixit, ſanguis eius in eum erit.*
10 *Vir autem qui adulterium commiſit cum vxore viri, qui adulterium commiſit cum vxore proximi ſui: moriendo morietur adulter, & adultera.*
11 *Vir autem qui concubuerit cum vxore patris ſui, turpitudinem patris ſui reuelauit: moriendo morientur ambo: ſanguis eorum in eos.*
12 *Vir autem qui coierit cum nuru ſua: moriendo morientur ambo, confuſionem fecerunt: ſanguis eorum in eos.*
13 *Vir autem qui coierit cum maſculo coitu mulieris, abominationem fecerunt ambo: moriendo morientur: ſanguis eorum in eos.*
14 *Vir autem qui acceperit mulierem, & matrem eius, ſcelus eſt: igni comburent eum, & eas, & non erit ſcelus in medio veſtri.*
15 *Vir vero, qui dederit coitum ſuum in iumento: moriendo morietur, & iumentum occidetis.*
16 *Et mulier quæ acceſſerit ad omne animal ad coeundum cum eo, occides mulierem, & iumentum: moriendo morientur: ſanguis eorum in eos.*
17 *Vir autem qui acceperit ſororem ſuam, filiam patris ſui, vel filiam matris ſuæ, & viderit turpitudinem eius, & ipſa viderit turpitudinem eius: obrobrium eſt: & ſuccidentur in oculis filiorum populi ſui, turpitudinem ſororis ſuæ reuelauit, pœnam iniquitatis ſuæ portabit.*
18 *Vir autem, qui cum muliere coierit patiente fluxum, & reuelauerit turpitudinem eius, venam eius diſcooperuerit: & ipſa reuelauerit venam ſanguinis ſui: ſuccidentur ambo è medio populi ſui.*
19 *Turpitudinem ſororis matris tuæ, & ſororis patris tui non diſcooperies: quia carnem ſuam nudauit, pœnam iniquitatis ſuæ portabunt.*
20 *Vir autem qui dormierit cum vxore fratris patris ſui, turpitudinem fratris patris ſui reuelauit: pœnam ſuam portabunt, orbati morientur.*
21 *Et vir qui acceperit vxorem fratris ſui, fœditas eſt, turpitudinem fratris ſui reuelauit: orbati erunt.*
22 *Cuſtodite autem omnia ſtatuta mea, & omnia iudicia mea, & facite ea, & non euomet vos terra, ad quam ego facio intrare vos, ad habitandum in ea.*
23 *Et ne ambuletis in ſtatutis gentis, quam ego emitto à facie veſtra: Omnia enim iſta fecerunt, & deteſtatus ſum eas.*
24 *Et dixi vobis: Poſſidete terram eorum, & ego dabo eam vobis ad poſſidendum eam, terram fluentem lacte & melle. Ego Dominus Deus veſter, qui ſeparare feci vos à populis.*
25 *Et facite ſeparare inter iumentum mundum, & immundum, & inter auem immundam, & mundam: & non abominemini animas veſtras in iumentis, & in volatilibus, & in omni quod reptat in terra, quod ſeparaui vobis veluti immundum.*
26 *Eritis autem ſancti mihi, quia ſanctus ego Dominus & ſeparaui vos à populis, vt eſſetis mei.*
27 *Vir autem, ſiue mulier cum fuerit in eis python, vel haruſpicium: moriendo morietur: lapide lapidabunt eos: ſanguis eorum in eos.*

CAP.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

7 Et eritis ſancti : quia ſanctus ego Dominus Deus veſter.

8 Et cuſtodietis præcepta mea, & facietis ea. Ego Dominus qui ſanctifico vos.

9 Homo, homo, quicumque maledixerit patrem ſuum, vel matrem ſuam: morte moriatur : patrem ſuum, vel matrem ſuam maledixit: reus erit.

10 Homo quicumq; adulterauerit vxorem viri, aut quicumque adulterauerit vxorem proximi: morte moriantur quæ adulterat, & qui adulteratur.

11 Et ſi quis dormierit cum vxore patris ſui , turpitudinem patris ſui reuelauit: morte moriantur: vtrique rei ſunt.

12 Et ſi quis dormierit cum nurù ſua : morte moriantur vtrique: impie enim egerunt: rei ſunt.

13 Et quicumque cubuerit cum maſculo cubitum mulieris, abominationem fecerunt vtrique: morte moriantur: rei ſunt.

14 Quicumque acceperit mulierem , & matrem eius, iniquitas eſt: in igni comburent eum & eas: & non erit iniquitas in vobis.

15 Et quicumque dederit concubitum ſuum in quadrupede: morte moriatur: & quadrupedem occidetis.

16 Et mulier quæcumque acceſſerit ad omne pecus, aſcendi ab eo: interficietis mulierem, & pecus: morte moriantur: rei ſunt.

17 Quicumque acceperit ſororem ſuam ex patre ſuo, aut ex matre ſua, & viderit turpitudinem eius, & ipſa viderit turpitudinem illius: improperium eſt : exterminabuntur in conſpectu filiorum generis eorum : turpitudinem ſororis ſuæ reuelauit, peccatum accipient.

18 Et vir quicumque dormierit cum muliere mēſtruata, & reuelauerit turpitudinem eius : fontem eius reuelauit, & ipſa reuelauit fluxum ſanguinis ſui: Exterminabuntur vtriq; de progenie ipſorum.

19 Et turpitudinem ſororis patris tui , & ſororis matris tuæ non reuelabis, conſanguinitatem enim reuelauit: peccatum reportabunt.

20 Quicumque dormierit cum cognata ſua: turpitudinem cognationis ſuæ reuelauit : ſine filiis morientur.

21 Quicumque acceperit vxorem fratris ſui : immunditia eſt , turpitudinem fratris ſui reuelauit: ſine filiis morientur.

22 Et cuſtodite omnia præcepta mea, & iudicia mea: & facietis ea: & non exhorreſcet vos terra , in quā ego introduco vos illuc ad habitādum ſuper eam.

23 Et non ambulate in legitimis gentium, quos expello à vobis: quoniam hæc omnia fecerunt, & abominatus ſum eos.

24 Et dixi vobis: Vos hæreditabitis terram eorum, & ego dabo vobis eam in poſſeſſionem , terram fluentem lac & mel. Ego Dominus Deus veſter, qui diſtinxi vos ab omnibus gentibus.

25 Et ſegregabitis voſmetipſos inter mediū pecorū mundorū, & inter mediū pecorum immundorum, & inter medium volucrū mundarum & immundarum: & nō execrabiles facietis animas veſtras in pecoribus, & in volucribus, & in omnibus reptilibus terræ, quæ ego ſegregaui vobis in immūditiā.

26 Et eritis mihi ſancti , quia ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter, qui ſegregaui vos ex omnibus gentibus, vt ſitis mihi.

27 Et vir aut mulier, quicumq; eorum fuerit ventriloquus, aut incantator: morte moriantur ambo: lapidibus lapidabitis eos: rei ſunt.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et ſanctificabimini, & eritis ſancti: quia ego Dominus Deus veſter.

Cuſtodietiſq; legitima mea, & facietis ea. Ego Dominus qui ſanctifico vos.

Vir enim qui maledixerit patri ſuo, & matri ſuæ : occiſione occidatur: patri enim ſuo & matri ſuæ maledixit: reus eſt mortis.

Et vir qui fornicatus fuerit cum vxore viri , & qui mœchatus fuerit cum vxore proximi ſui : interfectione interficientur adulter, & adultera.

Et vir qui coierit cum vxore patris ſui , turpitudinem patris ſui reuelauit : occiſione occidentur ambo : rei ſunt mortis.

Vir autem qui concubuerit cum nuru ſua: occiſione occidentur ambo: ſcelus operati ſunt: rei ſunt mortis.

Et vir qui concubuerit cum maſculo coitu muliebri, abominationem fecerunt ambo: occiſione occidentur : rei ſunt mortis.

Et vir qui acceperit vxorem cum matre ſua, ſcelus eſt: igni comburent eum: & illas: & non erit ſcelus inter vos.

Vir autem qui coierit cum iumento , occiſione occidatur, iumentum quoque occidite.

Et mulier quæ acceſſerit ad omne iumentum , vt ſuccumbat ei: occides mulierem, iumentum quoque occiſione occidatur: rei occiſionis ſunt.

Et vir qui acceperit ſororem ſuam filiam patris ſui, aut filiam matris ſuæ, & viderit turpitudinem eius, illa quoque conſpexerit turpitudinem illius: ignominia eſt: & exterminabuntur coram oculis filiorum populi ſui, turpitudinem ſororis ſuæ diſcooperuit, iniquitatem ſuam ſuſcipiet.

Vir autem qui coierit cum muliere immunda, & diſcooperuit turpitudinem eius: ignominiam eius reuelauit, ipſa quoque diſcooperuit immunditiam ſanguinis ſui : & exterminabuntur ambo de medio populi ſui.

Turpitudinem ſororis matris tuæ , & ſororis patris tui non diſcooperies, quoniam cognatam ſuam diſcooperuit: peccatum ſuum ſuſcipient.

Vir autem qui coierit cum vxore patrui ſui, turpitudinem patris ſui diſcooperuit: iniquitatem ſuam ſuſcipient, abſque liberis morientur.

Vir autem qui acceperit vxorem fratris ſui, quaſi menſtruata eſt, turpitudinem fratris ſui diſcooperuit : abſque filiis erunt.

Cuſtodietiſq; omnia legitima mea , & omnia iudicia mea, & facietis ea: vt non eiiciat vos terra ad quam ego introduco vos, vt habitetis in ea.

Et non ambuletis in legitimis populorum , quos ego tranſmigrare faciam ante vos: quia omnia hæc fecerunt, & abominatum eſt eos verbum meum.

Vobis autem, dixi: Vos poſſidebitis terram eorum, & ego dabo eam vobis, vt poſſideatis eam, terram fluentem lacte, & melle. Ego Dominus Deus veſter , qui ſeparaui vos de populis.

Et ſeparabitis inter animale mundum, & immundum, & inter auem immundam , & mundam : & non contaminabitis animas veſtras in animalibus, & in auibus, & in omni quod reptat in terra, quæ ſeparaui , vt eſſent vobis immunda.

Eritiſq; coram me ſancti, quia ſanctus ego Dominus, & ſeparaui vos de populis, vt ſeruiatis coram me.

Vir autem aut mulier in quibus fuerint phytones, vel diuinationes: occiſione occidentur : lapidibus obruent eos: rei mortis ſunt.

Vulgat. Editio.

CAP. XXI.

1 Dixit quoque Dominus ad Moyſen: Loquere ad ſacerdotes filios Aaron, & dices ad eos: Ne contaminetur ſacerdos in mortibus ciuium ſuorum,

2 Niſi tantum in conſanguineis, ac propinquis, id eſt, ſuper patre, & matre, & filio, & filia, fratre quoque.

3 Et ſorore virgine quæ non eſt nupta viro:

4 Sed nec in principe populi ſui contaminabitur.

* Sup. 19.7. Ezech. 44.20.

5 * Non radent caput, nec barbam, neque in carnibus ſuis facient inciſuras.

6 Sancti erunt Deo ſuo, & non polluent nomen eius; incenſum enim Domini, & panes Dei ſui offerunt, & ideo ſancti erunt.

* Sup. 19.19.

7 * Scortum & vile proſtibulum non ducent vxorem, nec eam, quæ repudiata eſt à marito: quia conſecrati ſunt Deo ſuo.

8 Et panes propoſitionis offerunt: ſint ergo ſancti, quia & ego ſanctus ſum, Dominus, qui ſanctifico eos.

9 Sacerdotis filia ſi deprehenſa fuerit in ſtupro, & violauerit nomen patris ſui: flammis exuretur.

10 Pontifex, id eſt, ſacerdos maximus inter fratres ſuos, ſuper cuius caput fuſum eſt vnctionis oleum, & cuius manus in ſacerdotio conſecratæ ſunt, veſtitusque eſt ſanctis veſtibus, caput ſuum non diſcooperiet, veſtimenta non ſcindet:

11 Et ad omnem mortuum non ingredietur omnino; ſuper patre quoque ſuo, & matre non contaminabitur.

12 Nec egredietur de ſanctis ne polluat Sanctuariũ Domini, quia oleum ſanctæ vnctionis Dei ſui, ſuper eum eſt. Ego Dominus.

* Eze. 44.22.

13 * Virginem ducet vxorem:

14 Viduam autem, & repudiatam, & ſordidam, atque meretricem, non accipiet, ſed puellam de populo ſuo:

15 Ne commiſceat ſtirpem generis ſui vulgo gentis ſuæ: Quia ego Dominus, qui ſanctifico eum.

16 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

17 Loquere ad Aaron: Homo de ſemine tuo per familias qui habuerit maculam, non offeret panes Deo ſuo,

18 Nec accedet ad miniſterium eius: ſi cæcus fuerit, ſi claudus, ſi paruo vel grandi, vel torto naſo,

19 Si fracto pede, ſi manu,

20 Si gibbus, ſi lippus, ſi albugimen habens in oculo, ſi iugem ſcabiem, ſi impetiginem in corpore, vel hernioſus:

21 * Omnis qui habuerit maculam de ſemine Aaron ſacerdotis, non accedet offerre hoſtias Domino, nec panes Deo ſuo:

22 Veſcetur tamen panibus, qui offeruntur in Sanctuario,

23 Ita dumtaxat, vt intra velum non ingrediatur, nec accedat ad altare, quia maculam habet, & contaminare non debet Sanctuarium meum. Ego Dominus, qui ſanctifico eos.

Locu-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXI.

ET dixit Dominus ad Moſeh: Dic ad ſacerdotes filios Aharon, & dices ad eos: Super animam non contaminabit ſe in populis ſuis.

Sed ſuper carne ſua, propinquo ſibi, ſuper matre ſua, & ſuper patre ſuo, & ſuper filio ſuo, & ſuper filia ſua, & ſuper fratre ſuo.

Et ſuper ſorore ſua virgine, quæ eſt propinqua ei, cui non eſt vir, ſuper ea contaminabit ſe.

Non contaminabit ſe ſuper domino in populis ſuis ad polluendum ſe.

Non decaluabunt caluitium in capite ſuo, & finem barbæ ſuæ non radent, & in carne ſua non incident inciſionem.

Sancti erunt Deo ſuo, & non polluent nomen Dei ſui, quia oblationes Domini, panem Dei tui offerunt & erunt ſancti.

Mulierem meretricem, & prophanam non capient, & mulierem repulſam à viro ſuo non accipient: quia ſanctus eſt Deo ſuo.

Et ſanctificabis eum, quia panem Dei tui offert: ſanctus erit tibi, quia ſanctus ego Dominus ſanctificans vos.

Filia autem viri ſacerdotis cum cœperit fornicari, patrem ſuum contaminat: igni comburetur.

Sacerdos autem maior fratribus ſuis ſuper cuius caput fuſum eſt oleum vnctionis, & conſecrauit manum ſuam ad induendum veſtes, caput ſuum non diſcooperiet, & veſtes ſuas non ſcindet.

Et ad omnes animas mortui non ingredietur; ſuper patre ſuo, & matre ſua non contaminabit ſe.

Et de Sanctuario non egredietur, & non polluet Sanctuarium Dei ſui, quia diadema olei vnctionis Dei ſui eſt ſuper eum. Ego Dominus.

Ipſe autem mulierem in virginitate eius accipiet:

Viduam, & repudiatam, & prophanam meretricem non accipiet: ſed virginem è populo ſuo accipiet mulierem.

Et non contaminabit ſemen ſuum in populo ſuo: Quia ego Dominus ſanctificans eum.

Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:

Loquere ad Aharon, dicendo: Vir de ſemine tuo in generationibus ſuis, in quo fuerit macula, non accedet ad offerendum panem Dei ſui.

Quia omnis vir in quo fuerit macula, non accedet: vir cæcus, vel claudus, vel ſimus naſum, vel monſtruoſus.

Vel vir in quo fuerit fractio pedis, vel fractio manus.

Vel gibbus, vel lippus, vel maculoſus in oculo ſuo, vel in quo fuerit ſcabies, vel impetigo, vel compreſſo teſticulo:

Omnis vir in quo eſt macula è ſemine Aharon ſacerdotis, non accedet ad offerendum hoſtias Domini: is in quo eſt macula, panem Dei ſui non accedet ad offerendum.

Panem Dei ſui de ſanctificationibus ſanctificationum, & de Sanctis comedet.

Verumtamen velum non ingredietur, & ad altare non accedet, quia macula eſt in eo, & non polluet Sanctuarium meum. Quia ego Dominus ſanctificans eos.

Locu-

Tranſl. ex Septuag.

C A P. XXI.

1 ET dixit Dominus ad Moyſen,dicens:Dic ſacerdotibus filiis Aaron,& dices ad eos : In animabus non inquinabuntur in gente eorum,

2 Niſi in propinquo , qui proximus eſt eis : ſuper patrem,& matrem,& filios,& filias,ſuper fratrem,

3 Et ſuper ſororem virginem,quæ propinqua eſt ei, quæ tradita non eſt viro;ſuper his iniquinabitur.

4 Non inquinabitur ſubito in populo ſuo ad prophanationem ſuam.

5 Et caluitium non rademini caput ſuper mortuum,& aſpectum barbæ non radent,& ſuper carnes ſuas non ſecabunt ſectiones.

6 Sancti erunt Deo ſuo,& non prophanabunt nomen Dei ſui:ſacrificia enim Domini , munera Dei ſui ipſi offerunt,& erunt ſancti.

7 Mulierem meretricem, & prophanam non accipient , & mulierem eiectam à viro ſuo : quoniam ſanctus eſt Domino Deo ſuo.

8 Et ſanctificabis eum,munera Domini Dei veſtri iſte offert:ſanctus erit,quoniam ſanctus egoDominus, qui ſanctifico eos.

9 Et filia hominis ſacerdotis ſi prophanata fuerit ad fornicandum,nomen patris ſui iſta prophanat; ſuper ignem comburetur.

10 Et ſacerdos magnus ex fratribus ſuis,cui fuſum eſt ſuper caput ex oleo Chriſto,& qui conſummatus eſt ad induenda veſtimenta , caput non nudabit cidari,& veſtimenta non ſcindet.

11 Et ad omnem animam mortuam non introibit; ſuper patrem ſuum , & ſuper matrem ſuam non inquinabitur:

12 Et de Sanctis non exibit , & non prophanabit Sanctificatum Dei ſui , quoniam ſanctum oleum Chriſtum Dei ſuper ipſum.Ego Dominus:

13 Hic vxorem virginem de genere ſuo accipiet:

14 Viduam autem,& eiectam , & prophanatam, & meretricem,has non accipiet:ſed virginem ex populo ſuo,accipiet vxorem:

15 Et non prophanabit ſemen ſuum in populo ſuo. Ego Dominus,qui ſanctifico eum.

16 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

17 Dic ad Aaron : Homo de genere tuo in progenies veſtras. cuicumque fuerit in eo macula, non ingredietur ad offerendum munera Dei ſui.

18 Omnis homo, cui eſt in eo macula non ingredietur. homo cæcus,vel claudus , vel naſo mutilato,vel auribus ſectis,

19 Vel homo , cuicumque fuerit in eo confractio manus,vel confractio pedis,

20 Vel gibboſus,vel ephelus, vel maculoſus oculos, vel homo,cui fuerit in eo ſcabies agreſtis , vel impetigo,vel vnicus teſticulus,

21 Omnis homo , cui eſt in eo macula ex ſemine
Aaron ſacerdotis,non appropinquabit ad offeren-
dum ſacrificia Deo ſuo:quoniam macula eſt in eo,
munera Dei non egredietur offerre , munera Dei
22 Sancta Sanctorum.
Et de Sanctis comedet.

23 Tantummodo ad velamen non ingredietur,& ad altare non appropinquabit, quoniam maculam habet, & non prophanabit Sanctum Dei ſui. Quoniam ego ſum Dominus,qui ſanctifico eos.

Chald.Paraph. Tranſl.

C A P. XXI.

1 *DIxitque Dominus ad Moyſen:Loquere ad ſacerdotes filios Aaron, diceſque eis: Nullus contaminetur ſuper mortuum in populo ſuo.*

2 *Niſi pro conſanguineis ſuis qui propinqui ſunt ei : pro matre ſua, & pro patre ſuo, & pro filio ſuo, & pro filia ſua,& pro fratre ſuo.*

3 *Et pro ſorore ſua virgine quæ propinqua eſt ei, quæ non eſt nupta viro, pro his contaminabitur.*

4 *Non contaminetur princeps in populo ſuo , ut non prophanet ſe.*

5 *Non depilabunt capita ſua , & comam barbæ ſuæ non tondebunt,& in carne ſua non incidant inciſionem.*

6 *Sancti erunt in conſpectu Dei ſui,& non violabunt nomen Dei ſui : quia oblationes Domini Dei ſui ipſi offerunt,eruntque ſancti.*

7 *Mulierem meretricem & violatam non accipient in vxorem,& mulierem quæ repulſa eſt à viro ſuo non accipient: quoniam ſanctus eſt coram Deo ſuo.*

8 *Sanctificabiſque eum,quia oblationem Dei tui ipſe offert: ſanctus erit tibi, quia ſanctus ſum ego Dominus qui ſanctifico vos.*

9 *Filia autem viri ſacerdotis, quæ violata fuerit fornicatione , ſanctificationem patris ſui ipſa violauit : igni comburetur.*

10 *Sacerdos autem maximus, qui vnctus eſt de fratribus ſuis, ſuper cuius caput effuſum eſt oleum vnctionis,& cuius oblatio oblata eſt, vt induatur veſtimentis, in capite ſuo non nutriat comam,& veſtimenta ſua non ſcindat,*

11 *Et ſuper omnem animam mortui non ingrediatur; pro patre ſuo,& pro matre ſua non contaminetur.*

12 *Et de Sanctuario non egrediatur,neque prophanet Sanctuarium Dei ſui, quia corona olei vnctionis Dei ſui eſt ſuper eum. Ego Dominus.*

13 *Ipſe autem vxorem virginem accipiet:*

14 *Viduam autem & repudiatam, & prophanatam meretricem non accipiet : niſi virginem de populo ſuo accipiet vxorem.*

15 *Et non prophanabit ſemen ſuum in populo ſuo : Quia ego Dominus ſanctifico eum.*

16 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

17 *Loquere cum Aaron,dicens: Vir de filiis tuis in generationibus ſuis in quo fuerit macula, non accedet,vt offerat oblationem Dei ſui.*

18 *Omnis enim vir in quo fuerit macula,non accedet : vir cæcus,aut claudus,aut diminutus; aut ſuperfluus.*

19 *Aut vir in quo fuerit fractura pedis, aut fractura manus.*

20 *Aut gibbus, aut lippus, aut albuginem habens in oculo, aut ſcabiem habens, vel impetiginem, aut habens contritos teſticulos.*

21 *Omnis vir de ſemine Aaron ſacerdotis in quo eſt macula, non accedat, vt offerat oblationes Domini : macula enim eſt in eo , non accedat , vt offerat oblationem Dei ſui.*

22 *De ſanctificatis autem quæ offeruntur Deo ſuo veſcetur de Sanctis Sanctorum.*

23 *Verumtamen intra velum non ingrediatur neque ad altare accedat, quia macula eſt in eo, nec violet Sanctuaria mea. Quia ego Dominus ſanctifico eos.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

4 Locutus eſt ergo Moyſes ad Aaron, & ad filios
eius, & ad omnem Iſrael cuncta quæ fuerant ſibi
imperata.

CAP. XXII.

1 LOcutus quoque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere ad Aaron, & ad filios eius, vt caueant ab
his quæ conſecrata ſunt filiorum Iſrael, & non
contaminent nomen ſanctificatorum mihi, quæ
ipſi offerunt. Ego Dominus.
3 Dic ad eos, & ad poſteros eorum: Omnis homo,
qui acceſſerit de ſtirpe veſtra ad ea quæ conſecrata
ſunt, & quæ obtulerunt filii Iſrael Domino, in quo
eſt immunditia, peribit coram Domino. Ego ſum
Dominus.
4 Homo de ſemine Aaron, qui fuerit leproſus, aut
patiens fluxum ſeminis: non veſcetur de his quæ
ſanctificata ſunt mihi, donec ſanetur. Qui tetigerit
immundum ſuper mortuo, & ex quo egreditur ſemen
quaſi coitus,
5 Et qui tangit reptile, & quodlibet immundum,
cuius tactus eſt ſordidus,
6 Immundus erit vſque ad veſperum, & non veſcetur
his quæ ſanctificata ſunt: ſed cum lauerit
carnem ſuam aqua.
7 Et occubuerit ſol, tunc mundatus veſcetur de
ſanctificatis, quia cibus illius eſt.
8 * Morticinum, & captum à beſtia non comedent,
nec polluentur in eis. Ego ſum Dominus.
9 Cuſtodiant præcepta mea: vt non ſubiaceant
peccato, & moriantur in Sanctuario, cum polluerint
illud. Ego Dominus qui ſanctifico eos.

* Sup. 7. 15. 17. 44. 1. Deut. 4.21.

10 Omnis alienigena non comedet de ſanctificatis:
inquilinus ſacerdotis, & mercenarius non veſcentur
ex eis.
11 Quem autem ſacerdos emerit, & qui vernaculus
domus eius fuerit, hi comedent ex eis.
12 Si filia ſacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit:
de his quæ ſanctificata ſunt, & de primitiis non
veſcetur.
13 Sin autem vidua, vel repudiata, & abſque liberis
reuerſa fuerit ad domum patris ſui: ſicut puella
conſueuerat, aletur cibis patris ſui. Omnis alienigena
comedendi ex eis non habet poteſtatem.
14 Qui comederit de ſanctificatis per ignorantiam,
addet quintam partem cum eo quod comedit, &
dabit ſacerdoti in Sanctuarium.
15 Nec contaminabunt ſanctificata filiorum Iſrael,
quæ offerunt Domino:
16 Ne forte ſuſtineant iniquitatem delicti ſui, cum
ſanctificata comederint. Ego Dominus, qui ſanctifico
eos.
17 Locutuſq; eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
18 Loquere ad Aaron, & filios eius, & ad omnes filios
Iſrael, diceſque ad eos. Homo, de domo Iſrael,
& de aduenis qui habitant apud vos, qui obtulerit
oblationem ſuam, vel vota ſoluens, vel ſponte offerens:
quidquid illud obtulerit in holocauſtum
Domini,
19 Vt offeratur per vos maſculus immaculatus erit
ex bobus, & ouibus, & ex capris.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *Locutus eſt autem Moſeh ad Aharon, & ad filios eius,
ad omnes filios Iſrael.*

CAP. XXII.

1 *LOcutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:*
2 *Loquere ad Aharon, & ad filios eius: & ſeparent ſe à
ſanctificationibus filiorum Iſrael, & non polluant nomen
ſanctitatis meæ in his quæ ipſi ſanctificant mihi. Ego Dominus.*
3 *Dic ad eos: In generationibus veſtris, omnis vir qui acceſſerit
ex omni ſemine veſtro ad ſanctificationes quas
ſanctificauerunt filii Iſrael Domino & immunditia eius
eſt ſuper eum, excidetur anima ipſius à facie mea. Ego
Dominus.*
4 *Quicumque è ſemine Aharon fuerit leproſus, vel
fluens: de ſanctificationibus non comedet, donec mundet
ſe. Qui autem tetigerit omne immundum animæ vel vir
ex quo egreditur effuſio ſeminis,*
5 *Vel vir qui tetigerit omne reptile per quod immundus
erit, vel hominem per quem immundus erit, ſecundum
omnem immunditiam eius.*
6 *Anima quæ tetigerit illud, immunda erit vſque ad
veſperam: non comedet de ſanctificationibus niſi lauerit
carnem ſuam aqua,*
7 *Et occumbet ſol, & mundabit ſe, & poſteà comedet
ſanctificationibus, quia panis eius eſt.*
8 *Cadauer, & raptum non comedet, vt polluat ſe in eo.
Ego Dominus.*
9 *Cuſtodiant cuſtodiam meam: & non portent ſuper ſe
peccatum, & moriantur in eo, cum polluerint illam. Ego
Dominus ſanctificans eos.*
10 *Omnis autem alienigena non comedet ſanctificationem:
inquilinus ſacerdotis, & mercenarius non comedet ſanctificationem.*
11 *Homo quem ſacerdos acquiſiuit acquiſitione argenti
ſui, ipſe comedet ex ea & vernaculi eius, ipſi comedent
de cibo eius.*
12 *Filia autem ſacerdotis cum fuerit viro alieno, ipſa de
oblationibus ſanctificationum non comedet.*
13 *Filia vero ſacerdotis cum fuerit vidua, & repudiata,
& ſemen non fuerit ei, & reuerſa fuerit ad domum patris
ſui: ſicut puella eius de cibo patris ſui comedent. Omnis
autem alienigena non comedet ex eo.*
14 *Vir autem cum comederit ſanctificationem per errorem,
addet quintam eius ſuper ea, & dabit ſacerdoti
Sanctificationem.*
15 *Et non contaminabunt ſanctificationem filiorum Iſrael
quam eleuabunt Domino.*
16 *Et portare facient ſeipſos iniquitatem delicti, dum comederint
ſanctificationes eorum. Ego enim Dominus ſanctificans
eos.*
17 *Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:*
18 *Loquere ad Aharon, & ad filios eius, & ad omnes filios
Iſrael, & dices ad eos. Quicunque è domo Iſrael, & è
peregrinis in Iſrael obtulerit oblationem ſuam pro omnibus
votis ſuis, & pro omnibus ſpontaneis ſuis, quæ obtulerunt
Domino in holocauſtum.*
19 *Ad voluntatem veſtram immaculatum maſculum ex
bobus, ex agnis, & ex capris.*

Tranſl. ex Septuag.

24 Et locutus eſt Moyſes ad Aaron, & filios eius, & ad omnes filios Iſrael.

CAP. XXII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Dic Aaron, & filiis eius, & attendant à ſanctis filiorum Iſrael, & non prophanabunt nomen ſanctum meum, quæcumque ipſi ſanctificant mihi. Ego Dominus.

3 Dices illis: In progenies veſtras omnis homo, quicumque acceſſerit ab omni ſemine veſtro ad ſancta, quæcumque ſanctificauerint filii Iſrael Domino, & fuerit immūditia eius in illo: exterminabitur anima illa à me. Ego Dominus Deus veſter.

4 Et homo ex ſemine Aaron ſacerdotis, & hic laborat lepra, vel patitur fluorem ſeminis: de ſanctis non comedet, donec mūdatus fuerit. Et quicumq; tetigerit omnem immunditiam animæ, vel homo cuicumque exierit ex eo cubitus ſeminis,

5 Vel quicumque tetigerit omne reptile immundum quod inquinabit eum, vel ſuper hominem, in quo inquinabit ipſum ſecundum omnem immunditiam eius:

6 Anima quæcumque tetigerit ea, immunda erit vſque ad veſperam: non edet de ſanctis, niſi lauerit corpus ſuum aqua.

7 Et occiderit ſol, & mundus erit, & tunc edet de ſanctis, quoniam panis eius eſt.

8 Morticinum, & à fera captum non comedet ad inquinandum ſe in iis. Ego Dominus.

9 Et cuſtodient cuſtodias meas, vt non accipiant propter eas peccatum, & moriantur propter eas: ſi prophanauerint eas. Ego Dominus Deus, qui ſanctifico eos.

10 Et omnis alienigena non comedet ſancta: inquilinus ſacerdotis, vel mercenarius non comedet ſancta.

11 Si autem ſacerdos poſſederit animam emptam argento, hic edet de panibus eius: & vernaculi eius, & hi edent de panibus eius.

12 Et filia hominis ſacerdotis, ſi fuerit viro alienigenæ; hæc de primitiis ſancti non edet.

13 Et filia Sacerdotis ſi facta fuerit vidua, vel eiecta, ſemen autem non fuerit ei, redibit in domum paternam: ſecundum iuuentutem ſuam de panibus patris ſui comedet. Et omnis alienigena non comedet de eis.

14 Et homo, quicumq; comederit ſancta per ignorationem, & adijciet quintas illius ſuper illud, & dabit ſacerdoti ſanctum.

15 Et non prophanabunt ſancta filiorum Iſrael, quæ ipſi ſegregant Domino,

16 Et inducent ſuper ſeipſos iniquitatem delicti, dum ipſi comedunt ſancta eorum. Quia ego Dominus, qui ſanctifico eos,

17 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

18 Loquere ad Aaron, & filiis eius, & omni ſynagogæ Iſrael: & dices ad eos. Homo, homo de filiis Iſrael, vel de proſelytis, qui adiecti ſunt ad eos in Iſrael, quicumque obtulerit munera ſua ſecundum confeſſionem ſuam, vel ſecundum omnem electionem ipſorum, quæcumque obtulerint Domino in holocauſtoma:

19 Accepta vobis ſine macula, maſculina, ex armentis boum, vel ex ouibus, vel ex capris.

Chald. Paraph. Tranſl.

24 *Locutuſq; eſt Moyſes cum Aaron, & cum filiis eius, & cum omnibus filiis Iſrael.*

CAP. XXII.

1 *LOcutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *Loquere cum Aaron & cum filiis eius, ut ſeparentur ab his quæ ſanctificata ſunt à filiis Iſrael, quæ ipſi ſanctificant in conſpectu meo, & non violabunt nomen ſanctum meum. Ego Dominus,*

3 *Dic eis: Omnis vir de omni ſemine veſtro in generationibus veſtris, qui tetigerit ea, quæ ſanctificata ſunt coram Domino à filiis Iſrael, & immunditia eius eſt in eo, peribit homo ille à conſpectu meo. Ego Dominus.*

4 *Vir, vir de ſemine Aaron, qui fuerit leproſus, aut patiens fluxum ſeminis: non veſcatur de his quæ ſanctificata ſunt, donec mundetur. Et qui tetigerit omne immundum animæ, aut vir ex quo egreditur ſemen coitus,*

5 *Aut vir qui tetigerit omne reptile quo immundus fit, aut hominem quo immundus fit iuxta omnem immunditiam eius.*

6 *Homo qui tetigerit eum, erit immundus vſque ad veſperam: & non comedet de ſanctificatis, niſi lauerit carnem ſuam aquis.*

7 *Et cum occubuerit ſol & mundatus fuerit, comedet de his quæ ſanctificata ſunt, quoniam cibus illius eſt.*

8 *Morticinium autem, & quod confractum eſt à beſtia, non comedet, ne immundus fiat in eo. Ego Dominus.*

9 *Cuſtodientq; cuſtodiam verbi mei, vt non ſuſcipiant pro eo peccatum, & moriantur in eo quando prophanauerint illud. Ego Dominus qui ſanctifico eos.*

10 *Omnis autem extraneus non comedet id quod ſanctificatum eſt: inquilinus ſacerdotis, & mercenarius eius non comedet illud quod ſanctificatum eſt.*

11 *Sacerdos autem ſi emerit animam precio pecuniæ ſuæ, ipſa comedet ex eo: vernaculi autem domus eius ipſi veſcentur pane ſuo.*

12 *Filia autem ſacerdotis ſi fuerit nupta viro alieno, ipſa non comedet de his quæ ſanctificata & ſeparata ſunt.*

13 *Et filia ſacerdotis ſi fuerit vidua vel repudiata, & filius non fuerit ei, & reuerſa fuerit in domum patris ſui: ſicut erat in pueritia ſua, de pane patris ſui comedet. Omnis autem extraneus non comedet ex eo.*

14 *Vir autem qui comederit id quod ſanctificatum eſt per ignorãtiam, addet quintam partem ſuper illud, quod ſanctificatum eſt, & dabit ſacerdoti.*

15 *Et non violabunt ea quæ ſanctificata ſunt à filiis Iſrael, quæ ſeparata ſunt coram Domino.*

16 *Et ſuſcipient ſuper ea iniquitates, & peccata cum comederint ea, & cum contaminauerint ea quæ ſanctificata ſunt. Quia ego Dominus ſanctifico eos.*

17 *Locutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

18 *Loquere cum Aaron & cum filiis eius, & cum omnibus filiis Iſrael, & dices eis. Vir vir de domo Iſrael, & de peregrinis qui habitant in Iſrael, qui obtulerit oblationem ſuam omnibus votis ſuis, & omnibus oblationibus ſpontaneis ſuis quæ obtulerint coram Domino in holocauſtum:*

19 *Vt placabile ſit pro vobis, maſculus integer erit ex bobus, aut ex agnis vel capris.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

20 Si maculam habuerit, non offeretis, neque erit
acceptabile.

* Deu. 15.20. Eccl. 35.8.

21 * Homo qui obtulerit victimam pacificorum Do-
mino, vel vota ſoluens, vel ſponte offerens, tam de
bobus quàm de ouibus, immaculatum offeret, vt
acceptabile ſit: omnis macula non erit in eo.

22 Si cœcum fuerit, ſi fractum, ſi cicatricem habens,
ſi papulas, aut ſcabiem, aut impetiginem: non offe-
retis ea Domino, nec adolebitis ex eis ſuper altare
Domini.

23 Bouem, & ouem, aure, & cauda amputatis, volun-
tarie offerre potes, votum autem ex eis ſolui non
poteſt.

24 Omne animal, quod vel contritis vel tuſis, vel
ſectis, ablatiſque teſticulis eſt, non offeretis Domi-
no, & in terra veſtra hoc omnino ne faciatis.

25 De manu alienigenæ non offeretis panes Deo
veſtro, & quidquid aliud dare voluerit: quia cor-
rupta & maculata ſunt omnia: non ſuſcipietis ea.

26 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

27 Bos, ouis, & capra cum genita fuerint, ſeptem
diebus erunt ſub vbere matris ſuæ: die auté octa-
uo, & deinceps offerri poterunt Domino.

28 Siue illa bos, ſiue ouis, non immolabuntur vna
die cum fœtibus ſuis.

29 Si immolaueritis hoſtiam pro gratiarum actio-
ne Domino; vt poſſit eſſe placabilis,

30 Eodem die comedetis eam, non remanebit quid-
quam in mane alterius diei. Ego Dominus.

31 Cuſtodite mandata mea, & facite ea. Ego Domi-
nus.

32 Ne polluatis nomen meum ſanctum, vt ſanctifi-
cer in medio filiorum Iſrael. Ego Dominus qui
ſanctifico vos,

33 Et eduxi de terra Ægypti, vt eſſem vobis in
Deum. Ego Dominus.

CAP. XXIII.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Hæ ſunt fe-
riæ Domini, quas vocabitis ſancta.

3 Sex diebus facietis opus: dies ſeptimus, quia ſab-
bati requies eſt, vocabitur ſanctus; omne opus nō
facietis in eo: ſabbatum Domini eſt in cūctis habi-
tationibus veſtris.

4 Hæ ſunt ergo feriæ Domini ſanctæ, quas cele-
brare debetis temporibus ſuis.

* Exod. 12.23. Nu. 28.16.

5 * Menſe primo, quartadecima die menſis ad veſ-
perum, Phaſe Domini eſt:

6 Et quintadecima die menſis huius, ſollemnitas
azymorum Domini eſt. Septem diebus azyma
comedetis,

7 Dies primus erit vobis celeberrimus, ſanctuſ-
que: omne opus ſeruile non facietis in eo:

8 Sed offeretis ſacrificium in igne Domino ſeptē
diebus: dies autem ſeptimus erit celebrior & ſan-
ctior, nullumque ſeruile opus facietis in eo.

9 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

10 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Cum ingreſ-
ſi fueritis terram, quam ego dabo vobis, & meſſue-
ritis ſegetem, feretis manipulos ſpicarum, primi-
tias meſſis veſtræ ad ſacerdotem:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

20 Omne in quo fuerit macula non offeretis, quia non ad
beneplacitum erit vobis.

21 Vir autem cum obtulerit ſacrificium pacificorum Do-
mino, ad commutandum votum, vel ad voluntarie offe-
rendum ex bobus, vel ex ouibus, immaculatum erit ad
placitum: omnis macula non erit in eo.

22 Cæcum, vel fractum vel conciſum labiis, vel verruca-
tum vel ſcabioſum, vel impetiginoſum: non offeretis Do-
mino, & oblationem non dabitis ex his ſuper altare Do-
mino.

23 Et bouem & pecus habens membra nimis magna, &
habens membra nimis parua voluntarie facies eum, pro
voto autem non placebit.

24 Concuſſum, & contuſum, ruptum, exciſum, non offere-
tis Domino, & in terra veſtra non facietis.

25 De manu autem alienigenæ non offeretis panem Dei ve-
ſtri ex omnibus iſtis: quia corruptio eorum eſt in eis, ma-
cula eſt in eis: non placeant vobis.

26 Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:

27 Bos, vel agnus, vel capra cum generatus fuerit, &
fuerit ſeptem diebus ſub matre ſua: à die octauo, & dein-
ceps placebit in oblationem oblationis Domino.

28 Bouem autem, vel pecus ipſum, & filium eius non im-
molabitis die vna.

29 Si vero ſacrificaueritis ſacrificium, gratiarum actionis
Domino, ſecundum voluntatem veſtram ſacrificabitis.

30 Die ipſa comedetur: non relinquetis ex eo vſque mane.
Ego Dominus.

31 Cuſtodite autem mandata mea, & facite ea. Ego Do-
minus.

32 Et non polluatis nomen ſanctitatis meæ, & ſanctificabo
me in medio filiorum Iſrael. Ego Dominus ſanctificans
vos.

33 Qui educo vos è terra Ægypti, vt ſim vobis in Deum.
Ego Dominus.

CAP. XXIII.

1 LOcutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:

2 Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Solemnitates
Domini, quas vocabitis conuocationes ſanctas. Illæ ſunt
ſolemnitates meæ.

3 Sex diebus facies opus: die autem ſeptima ſabbatum re-
quies eſt, conuocatio ſancta: omne opus non facietis: ſab-
batum eſt Domino in cunctis habitationibus veſtris.

4 Iſtæ ſunt ſolemnitates Domini, conuocationes ſanctæ,
quas celebrabitis tempore ſuo.

5 Menſe primo, quartadecima menſis inter veſperas Pe-
ſach eſt Domino.

6 Et quintadecima die menſis huius ſolemnitas eſt infer-
mentatorum Domino. Septem diebus infermentata come-
7 detis.
Die primo, conuocatio ſancta erit vobis: omne opus ſer-
uile non facietis.

8 Et offeretis oblationem Domino ſeptem diebus: die ſe-
ptimo erit conuocatio ſancta, omne opus ſeruile non fa-
cietis.

9 Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:

10 Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Cum ingreſſi
fueritis terram, quam ego do vobis, & meſſueritis meſſem
eius, adducetis homer primitiarum meſſis veſtræ ad ſa-
cerdotem.

Tranſl. ex Septuag.

20 Omnia, quæcumque habuerint maculam in ſe, non adducêt Domino:propterea quod non acceptum erit vobis,

21 Et homo, quicumque obtulerit ſacrificium ſalutaris diſtinguens votum, vel ſecundum electionem,vel in feſtiuitatibus veſtris ex armêto boum, vel ex ouibus, ſine macula erit ad placitum:omnis macula non erit in eo.

22 Cœcum,vel confractum, vel ſectum lingua, vel formiculoſa, vel ſcabioſa, vel habentia impetigines:non adducent hæc Domino,& in hoſtiam non dabitis de eis ſuper altare Domino.

23 Et vitulum,aut ouem ſectam auribus, vel mutilatam cauda, iugulata facies ea tibiipſi, in votum autem tuum non accipietur.

24 Cui ſunt teſticuli contriti,& cui contuſi, & exe-cti,& auulſi,nô offeres ea Domino, & ſuper terram veſtram non facietis:

25 Et de manu alienigenæ nô offeretis munera Dei veſtri ex omnibus his: quoniam vitia ſunt in eis, macula in eis:non accipientur hæc vobis.

26 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

27 Vitulum, aut ouem, aut capram, cum natum fuerit. & erit ſeptem diebus ſub matre:die octauo, & vltra accipietur in munera,hoſtiam Domino.

28 Et vitulum,& ouem ipſam, & filios non iugulabis in die vno.

29 Si autem ſacrificaueris ſacrificium votum gratiarum actionis Domino: ad placitum vobis ſacrificabitis illud:

30 Illo ipſo die comedetur, non relinquetis de carnibus in mane.Ego ſum Dominus.

31 Et cuſtodietis mandata mea, & facietis ea.

32 Et non prophanabitis nomen ſancti, & ſanctificabor in medio filiorum Iſrael. Ego Dominus, qui ſanctifico vos,

33 Qui eduxi vos de terra AEgypti, vt ſim veſter Deus. Ego Dominus.

CAP. XXIII.

1 ET dixit Dominus ad Moyſen,dicens:

2 Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos:Solemnia Domini, quæ vocabitis ea vocata ſancta. Iſta ſunt ſollemnia mea.

3 Sex diebus facies opera: ſeptimo autem die ſabbata, requies vocata ſancta Domino; omne opus non facies, ſabbata ſunt Domino in omni habitatione veſtra.

4 Hæ ſunt ſollemnitates Domino vocatæ ſanctæ, quas vocabitis eas in temporibus earum.

5 In primo menſe in quartadecima die menſis inter medium veſperarum, Paſcha Domino.

6 Et in quintadecima die menſis huius ſollemnitas azymorum Domino. Septem diebus azyma comedetis.

7 Et dies prima vocata ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis.

8 Et adducetis holocauſtomata Domino ſeptem dies:& dies ſeptima vocata ſancta erit vobis, omne opus ſeruile non facietis.

9 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

10 Dic filijs Iſrael,& dices ad eos: Cum intraueritis in terram, quam ego do vobis, & meſſueritis meſſem eius, & feretis manipulum primitiam meſſis veſtræ ad ſacerdotem.

Chald. Paraph. Tranſl.

Omne in quo fuerit macula,non offeretis, quia non erit pro vobis placabile.

Vir autem,qui obtulerit victimam ſanctificationum coram Domino vota ſoluens,aut ſponte offerês de bobus, aut de ouibus, integrum erit, vt ſit placabile: omnis macula non erit in eo.

Si cæcum fuerit,aut confractum,aut ſucciſum, aut papulas habens,aut ſcabiem, aut impetiginem: non offeretis ea coram Domino, neque oblationem ponetis ex eis ſuper altare coram Domino.

Bos & agnum ſi fuerit ſuperfluus, vel diminutus, voluntariè facies eum,& pro voto non erit placabilis.

Animal autem quod habet côtritos, vel tuſos,aut ſectos teſticulos,non offeretis illud coram Domino,neque in terra veſtra hoc facietis.

Et de manu filij populorum nô offeretis oblationem Deo veſtro ex omnibus his:quia corruptio eorum in eis eſt,macula eſt in eis: non erit placabile vobis.

Locutuſq; eſt Dominus cum Moyſe dicens:

Bos aut agnus,aut capra cum nati fuerint, ſeptem diebus erunt cum matre ſua:à die autem octauo, & deinceps erunt acceptabiles,vt offerantur in oblationem coram Domino.

Bouem, aut ouem non immolabitis vna die cum filio ſuo.

Cum autem immolaueritis hoſtiam gratiarum actionis coram Domino, vt ſit pro vobis placabilis, immolabitis eam.

Eadem die comedatur,non relinquatis ex ea vſque mane. Ego Dominus.

Cuſtodietiſque præcepta mea, & facietis ea. Ego Dominus.

Et non violabitis nomen ſanctum meum, & ſanctificabor in medio filiorum Iſrael. Ego Dominus qui ſanctifico vos:

Qui eduxi vos de terra Ægypti,vt ſim vobis in Deum. Ego Dominus.

CAP. XXIII.

LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:

Loquere cum filijs Iſrael & dices ad eos: Sollemnitates Domini quas vocabitis inuocatione ſancta. Hæ ſunt ſollemnitates meæ.

Sex diebus facies opus:die autem ſeptimo ſabbatum requiei eſt vocatione ſancta, omne opus non facietis in eo: ſabbatum eſt coram Domino in cunctis habitationibus veſtris.

Hæ ſunt ſollemnitates Domini,quas vocabitis vocatione ſancta in temporibus ſuis.

Menſe primo quartadecima menſis ad veſperam Phaſe coram Domino eſt.

Quintadecima die menſis huius ſollemnitas azymorum eſt coram Domino. Septem diebus azyma comedetis.

In die primo erit vobis vocatio ſancta:omne opus ſeruile non facietis.

Et offeretis oblationem coram Domino ſeptem diebus:in die ſeptimo vocatio ſancta erit vobis,omne opus ſeruile non facietis.

Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe,dicens:

Loquere cum filijs Iſrael, & dices ad eos: Cum ingreſſi fueritis terram quam ego dabo vobis, & meſſueritis meſſem eius, afferetis manipulum primitiarum meſſis veſtræ ad ſacerdotem.

Vulgat. Editio.

11 Qui eleuabit faſciculum coram Domino, vt ac-
ceptabile ſit pro vobis,altero die Sabbati, & ſancti-
ficabit illum.
12 Atque in eodem die quo manipulus cōſecratur,
cædetur agnus immaculatus anniculus in holo-
cauſtum Domini.
13 Et libamenta offerentur cum eo, duæ decimæ ſi-
milæ conſperſæ oleo in incenſum Domini, odo-
remque ſuauiſſimum: liba quoque vini, quarta
pars hin.
14 Panem, & polentam, & pultes non comedetis ex
ſegete, vſque ad diem qua offeretis ex ea Deo ve-
ſtro. Præceptum eſt ſempiternum in generationi-
bus,cunctiſque habitaculis veſtris.
* Deu. 16. 9.
15 ★ Numerabitis ergo ab altero die ſabbati, in quo
obtuliſtis manipulum primitiarum, ſeptem heb-
domadas plenas,
16 Vſque ad alteram diem expletionis hebdomadæ
ſeptimę,id eſt quinquaginta dies:& ſic offeretis ſa-
crificium nouum Domino.
17 Ex omnibus habitaculis veſtris, panes primitia-
rum duos de duabus decimis ſimilæ fermentatæ,
quos coquetis in primitias Domini.
18 Offeretiſque cum panibus ſeptem agnos imma-
culatos anniculos, & vitulum de armento vnum,
& arietes duos, & erunt in holocauſtum cum liba-
mentis ſuis, in odorem ſuauiſſimum Domino.
19 Facietis & hircum pro peccato, duoſque agnos
anniculos hoſtias pacificorum.
20 Cumque eleuauerit eos ſacerdos cum panibus
primitiarum coram Domino,cedent in vſum eius.
21 Et vocabitis hunc diem celeberrimum, atque
ſanctiſſimum: omne opus ſeruile nō facietis in eo.
Legitimum ſempiternum erit in cunctis habita-
culis, & generationibus veſtris.
* Sup. 19. 9.
22 ★ Poſtquam autem meſſueritis ſegetem terræ ve-
ſtræ, non ſecabitis eam vſque ad ſolum: nec rema-
nentes ſpicas colligetis, ſed pauperibus & peregri-
nis dimittetis eas. Ego ſum Dominus Deus veſter.
23 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen,dicens:
* Nu. 29. 7.
24 ★ Loquere filijs Iſrael: Menſe ſeptimo,prima die
menſis,erit vobis ſabbatum,memoriale,clangenti-
bus tubis,& vocabitur ſanctum:
25 Omne opus ſeruile non facietis in eo, & offeretis
holocauſtum Domino.
26 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen,dicens:
Sup. 16. 29. Num. 29. 7.
27 Decimo die menſis huius ſeptimi, dies expiatio-
num erit celeberrimus,& vocabitur ſanctus: affli-
getiſque animas veſtras in eo, & offeretis holocau-
ſtum Domino.
28 Omne opus ſeruile non facietis in tempore diei
huius: quia dies propitiationis eſt, vt propitietur
vobis Dominus Deus veſter.
29 Omnis anima, quæ afflicta non fuerit die hac,
peribit de populis ſuis:
30 Et quæ operis quidpiam fecerit, delebo eam de
populo ſuo.
31 Nihil ergo operis facietis in eo: legitimum ſem-
piternum erit vobis in cunctis generationibus, &
habitationibus veſtris.
32 Sabbatum requietionis eſt, & affligetis animas
veſtras die nono menſis: A veſpera vſque ad veſpe-
ram celebrabitis ſabbata veſtra.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

11 *Et eleuabit homer coram Domino ſecundum volunta-
tem veſtram,in craſtino ſabbati,eleuabit illud ſacerdos.*
12 *Facietiſque in die qua eleuabitis homer, agnum imma-
culatum,anniculum,in holocauſtum Domino.*
13 *Et oblationem eius duas decimas ſimilæ permixta oleo,
oblationem Domino in odorem quietis: & libabit ipſe vini
quartum hin.*
14 *Et panem, & frixum, & ſpicam tritam non comedetis
vſque ad eandemmet diem hanc, donec adducatis oblatio-
nem Dei veſtri. Statutum perpetuum erit in generationi-
bus veſtris in cunctis habitaculis veſtris.*
15 *Numerabitis autem vobis à craſtino ſabbati à die qua
adduxiſtis homer eleuationis ſeptem hebdomadas plenas.*
16 *Vſque ad craſtinum hebdomadæ ſeptimæ numerabitis
quinquaginta dies, & offeretis ſacrificium nouum Domi-
no.*
17 *Ex omnibus habitaculis veſtris adducetis panes eleua-
tionis: duo è duabus decimis ſimilæ erunt, cum fermento
coquentur primitiæ Domino.*
18 *Offeretiſque cum pane ſeptem agnos immaculatos anni-
culos, & vitulus filius bouis vnus, & arietes duo erunt
holocauſtum Domino, & ſacrificium eorum & libamina
eorum, oblatio erunt in odorem quietis Domino.*
19 *Facietiſque hircum caprarum, vnum pro peccato, &
duos agnos anniculos in ſacrificium pacificorum.*
20 *Et eleuabit ſacerdos eos cum pane primitiarum eleua-
tionem coram Domino cum duobus agnis: ſanctitas erunt
Domino, ſacerdoti erunt.*
21 *Et celebrabitis eundem diem hunc: conuocatio ſancta
erit vobis: omne opus ſeruile non facietis. Statutum perpe-
tuum erit in cunctis habitaculis veſtris, in generationibus
veſtris.*
22 *Et cum meſſueritis meſſem terræ veſtræ, non finietis an-
gulum agri veſtri, dum meſſueritis: & ſpicas remanentes
meſſis tuæ non colliges; pauperi & peregrino relinquetis
eas. Ego Dominus Deus veſter.*
23 *Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:*
24 *Loquere ad filios Iſrael, dicendo: Menſe ſeptimo, vna
menſis erit vobis ſabbatum memoriale iubilatio: conuoca-
tio ſancta.*
25 *Omne opus ſeruile non facietis, & offeretis oblationem
Domino.*
26 *Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:*
27 *Veruntamen in decimo menſis ſeptimi huius, dies expia-
tionum erit: conuocatio ſancta erit vobis, affligetiſque ani-
mas veſtras, & offeretis oblationem Domino.*
28 *Et omne opus non facietis ipſomet die iſto: quia dies ex-
piationum eſt, ad expiandum vos coram Domino Deo ve-
ſtro.*
29 *Omnis enim anima quæ non fuerit afflicta ipſomet die
iſto, excidetur è populis ſuis.*
30 *Omnis autem anima quæ fecerit omne opus eodemmet
die iſto, perdere faciam animam ipſam è medio populi ſui.*
31 *Omne opus non facietis: ſtatutum perpetuum erit in ge-
nerationibus veſtris, in cunctis habitationibus veſtris.*
32 *Sabbatum quietis eſt vobis, & affligetis animas veſtras:
in nona menſis in veſpera: A veſpera vſque ad veſperam
celebrabitis ſabbata veſtra.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

11 Et offeret manipulum coram Domino, acceptum vobis: craſtina die à prima offeret illum ſacerdos.

12 Et facietis in die, in quacumque attuleritis manipulum, ouem ſine macula anniculam in holocauſtoma Domino:

13 Et ſacrificium ipſius, duas decimas ſimilę refectę in oleo, ſacrificium Domino, odor ſuauitatis Domino: & libamen eius, quartam partem hin vini.

14 Et panem, & fricta chidra noua non comedetis vſque in hunc ipſum diem, quoadusque obtuleritis vos munera Deo veſtro. Legitimum ſempiternum in progenies veſtras in omni habitatione veſtra.

15 Et numerabitis vobis à die craſtino ſabbatorum, à die, quo obtuleritis manipulum ſuperpoſitionis, ſeptem ſeptimanas integras:

16 Vſque ad craſtinum vltimę ſeptimanæ numerabitis quinquaginta dies, & offeretis ſacrificium nouum Domino.

17 De habitatione veſtra offeretis panes, ſuperpoſitionem, duos panes ex duabus decimis ſimilæ erũt: fermentati coquentur de primis frugibus Domino.

18 Et adducetis cum panibus ſeptem agnos ſine macula anniculos, & vitulum vnum ex armento boum, & arietes duos ſine macula, & erunt holocauſtoma Domino, & ſacrificia eorum, & libamina eorum, ſacrificium odor ſuauitatis Domino.

19 Et facient hircum ex capris vnum pro peccato, & duos agnos anniculos in ſacrificium ſalutaris cum panibus primæ frugis.

20 Et imponet ea ſacerdos cum panibus primæ frugis ſuperpoſitionem ante Dominum cum duobus agnis, ſancta erunt Domino: ſacerdoti offerenti illa, ei erunt.

21 Et vocabitis hanc diem vocatam, ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis in ea. Legitimũ ſempiternum in progenies veſtras in omni habitatione veſtra.

22 Et cum meſſueritis meſſem terræ veſtrę, non conſummabitis reſiduum meſſis agri tui, dum tu metis: & quę decidunt de meſſe tua, non colliges, mendico, & proſelyto relinques ea. Ego Dominus Deus veſter.

23 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

24 Loquere filijs Iſrael, dicens: Menſis ſeptimi vna menſis erit vobis requies, memoriale tubarum, vocata ſancta erit vobis.

25 Omne opus ſeruile non facietis, & adducetis holocauſtoma Domino.

26 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

27 Et decima menſis ſeptimi huius, dies propitiationis, vocata ſãcta erit vobis: & humiliabitis animas veſtras, & adducetis holocauſtoma Domino.

28 Omne opus non facietis in hac ipſa die: eſt enim dies propitiationis hæc vobis, ad propitiandum pro vobis, ante Dominum Deum veſtrum.

29 Omnis anima, quęcumque non humiliabitur in hac ipſa die exterminabitur de populo ſuo.

30 Et omnis anima, quæcumque faciet opus in hac ipſa die, peribit anima illa de populo ſuo.

31 Omne opus non facietis: legitimum ſempiternum in progenies veſtras in omnibus habitationibus veſtris.

32 Sabbata ſabbatorum erunt vobis, & humiliabitis animas veſtras, à nona menſis: A veſpera vſque ad veſperam ſabbatizabitis ſabbata veſtra.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et eleuabit ſacerdos manipulum coram Domino, vt acceptabile ſit pro vobis: poſt diem feſtiuitatis eleuabit eum ſacerdos.

Facietiſque in die quo eleuatur manipulus, agnum integrum anniculum in holocauſtum coram Domino.

Munus autem eius erit dua decima ſimila conſperſa oleo in oblationem coram Domino, vt ſuſcipiatur cum beneplacito: & libamentum eius quarta pars hin vini.

Panem autem, & grana torrefacta, & polentam non comederis vſque ad diem hanc, donec offeratis oblationem Dei veſtri. Legitimum ſempiternum erit generationibus veſtris in cunctis habitationibus veſtris.

Et numerabitis vobis ab altero die feſtiuitatis à die in quo offeretis manipulum eleuationis ſeptem hebdomadas integras:

Vſque ad alteram diem expletionis hebdomadæ ſeptimæ numerabitis quinquaginta dies, & offeretis munus nouum coram Domino.

De habitationibus veſtris afferetis panem eleuationis, duæ placentæ ex duabus decimis ſimilæ erunt: fermentatæ coquentur in primitias coram Domino.

Offeretiſque cum pane ſeptem agnos integros anniculos, & vitulum de bobus vnum, & arietes duo erunt in holocauſtum coram Domino, & munera eorum, & libamenta eorum, vt ſuſcipiatur oblatio voluntariè coram Domino.

Facietiſque hircum vnum de capris pro peccato, & duos agnos anniculos in hoſtiam ſanctificationum.

Et eleuabit eos ſacerdos cum pane primitiarum eleuatione coram Domino cum duobus agnis, ſanctificata erunt coram Domino: & ſacerdoti pertinebunt.

Et vocabitis hunc eundem diem vocatione ſancta, ſanctus erit vobis: omne opus ſeruile non facietis. Legitimum ſempiternum erit in cunctis habitationibus veſtris & generationibus veſtris.

Et quando meſſueritis ſegetem terræ veſtræ, non conſumabis metere angulum agri tui cum meſſueris: neque colliges decidentes ſpicas meſſis tuæ, ſed pauperi, & peregrino dimittes eas. Ego Dominus Deus veſter.

Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:

Loquere cum filijs Iſrael, dicens: In menſe ſeptimo prima die menſis erit vobis requies, memoriale clangoris, & vocatio ſancta.

Omne opus ſeruile non facietis, & offeretis oblationem coram Domino.

Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:

Verumtamen in decima die menſis huius ſeptimi dies expiationum erit, vocatio ſancta erit vobis: & affligetis animas veſtras, & offeretis oblationem coram Domino.

Et omne opus non facietis in hac eadem die: quia dies expiationum eſt ad propitiandum pro vobis coram Domino Deo veſtro.

Omnis enim homo qui non affixerit ſe in hac eadem die, exterminabitur de populo ſuo.

Et omnis homo qui fecerit omne opus in hac eadem die, diſperdam hominem illum de medio populi ſui.

Nullum opus facietis in eo: legitimum ſempiternum erit generationibus veſtris in cunctis habitationibus veſtris.

Sabbatum requietionis erit vobis, & affligetis animas veſtras in die nono menſis ad veſperam: A veſpera vſque ad veſperum requieſcetis in requie veſtra.

Vulgat. Editio.

33 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
34 Loquere filiȷs Iſrael: A quintodecimo die menſis
huius ſeptimi, erunt feriæ tabernaculorum ſeptem
diebus Domino.
35 Dies primus vocabitur celeberrimus atque ſan-
ctiſſimus: omne opus ſeruile non facietis in eo.
36 Et ſeptem diebus offeretis holocauſta Domino:
dies quoque octauus erit celeberrimus, atque ſan-
ctiſſimus & offeretis holocauſtũ Domino: eſt enim
cœtus atque collectæ. Omne opus ſeruile non fa-
cietis in eo.

Ioan. 7. 37.

37 Hæ ſunt feriæ Domini, quas vocabitis celeberri-
mas atque ſanctiſſimas, offeretiſque in eis oblatio-
nes Domino, holocauſta & libamenta iuxta ritum
vniuſcuiuſque diei:
38 Exceptis ſabbatis Domini, doniſque veſtris, &
quæ offeretis ex voto, vel quæ ſponte tribuetis Do-
mino.
39 A quintodecimo ergo die menſis ſeptimi, quan-
do congregaueritis omnes fructus terræ veſtræ, ce-
lebrabitis ferias Domini ſeptem diebus: die primo
& die octauo erit ſabbatum, id eſt requies.
40 Sumetiſque vobis die primo fructus arboris pul-
cherrimæ, ſpatulaſque palmarum, & ramos ligni
denſarum frondium, & ſalices de torrente, & læta-
bimini coram Domino Deo veſtro.
41 Celebrabitiſque ſollemnitatem eius ſeptem die-
bus per annum: legitimum ſempiternum erit in ge-
nerationibus veſtris: menſe ſeptimo feſta celebra-
bitis,
42 Et habitabitis in vmbraculis ſeptẽ diebus: omnis,
qui de genere eſt Iſrael, manebit in tabernaculis:
43 Vt diſcant poſteri veſtri quod in tabernaculis
habitare fecerim filios Iſrael, cum educerem eos de
terra AEgypti. Ego Dominus Deus veſter.
44 Locutuſque eſt Moyſes ſuper ſollemnitatibus
Domini ad filios Iſrael.

CAP. XXIV.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Præcipe filiȷs Iſrael, vt afferant tibi oleum de oli-
uis puriſſimum, ac lucidum, ad concinnandas lu-
cernas iugiter,
3 Extra velum teſtimoniȷ in tabernaculo fœderis:
ponetque eas Aaron à veſpere, vſq; ad mane coram
Domino, cultu rituque perpetuo in generationi-
bus veſtris.
4 Super candelabrum mundiſſimum ponentur
ſemper in conſpectu Domini.
5 Accipies quoque ſimilam, & coques ex ea duo-
decim panes: qui ſinguli habebunt duas decimas:
6 Quorum ſenos altrinſecus ſuper menſam puriſ-
ſimam coram Domino ſtatues:
7 Et pones ſuper eos thus lucidiſſimum, vt ſit pa-
nis in monimentum oblationis Domini.
8 Per ſingula ſabbata mutabuntur coram Domino
ſuſcepti à filiȷs Iſrael fœdere ſempiterno:
9 Eruntque Aaron & filiorum eius, vt comedant
eos in loco ſancto: quia Sanctum Sanctorum eſt de
ſacrificiȷs Domini iure perpetuo.
10 Ecce autem egreſſus filius mulieris Iſraelitidis,
quẽ pepererat de viro AEgyptio inter filios Iſrael,
iurgatus eſt in caſtris cum viro Iſraelita.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

33 *Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:*
34 *Loquere ad filios Iſrael, dicendo: Quintadecima die*
menſis ſeptimi huius, ſollemnitas tabernaculorum erit
ſeptem diebus Domino.
35 *Die primo erit conuocatio ſancta: omne opus ſeruile non*
facietis.
36 *Septem diebus offeretis oblationem Domino: die octauo*
erit vobis conuocatio ſancta & offeretis oblationem Domi-
no. conuocatio ſancta eſt: cœtus eſt. Omne opus ſeruile non
facietis.
37 *Iſta ſunt feſtiuitates Domini, quas vocabitis conuoca-*
tiones ſanctas, ad offerendum oblationem Domino holo-
cauſtum, & ſacrificium, hoſtiam, & libamina de die in
diem.
38 *Præter ſabbata Domini, & præter dona veſtra, & præ-*
ter omnia vota veſtra, & præter omnia ſpontanea veſtra
quæ tribuetis Domino.
39 *Veruntamen quintadecima die menſis ſeptimi, quando*
congregaueritis fructum terræ, celebrabitis celebritatem
Domini ſeptem diebus.
40 *Sumetiſque vobis die primo fructum ligni decoris, fron-*
des palmarum, & ramos ligni denſarum frondium, & ſa-
lices torrentis, & lætabimini coram Domino veſtro ſeptem
diebus.
41 *Celebrabitis ipſam celebritatem Domino ſeptem diebus*
per annum: ſtatutum perpetuum erit in generationibus
veſtris: menſe ſeptimo celebrabitis eam.
42 *In tabernaculis habitabitis ſeptem diebus: omnis indi-*
gena in Iſrael habitabunt in tabernaculis.
43 *Vt ſciant generationes veſtræ, quod in tabernaculis ha-*
bitare feci filios Iſrael quando eduxi eos è terra Ægypti.
Ego Dominus Deus veſter.
44 *Et locutus eſt Moſeh de ſollemnitatibus Domini ad filios*
Iſrael.

CAP. XXIV.

1 *LOcutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:*
2 *Præcipe filiȷs Iſrael, vt afferãt tibi oleum oliuæ purum,*
contritum pro luminari ad accendendam lucernam ſem-
per,
3 *Extra velum teſtimoniȷ in tabernaculo eccleſiæ diſponet*
eam Aharon à veſpera vſq; mane coram Domino ſemper:
ſtatutum perpetuum erit in generationibus veſtris.
4 *Super candelabrum mundum diſponet lucernas coram*
Domino ſemper.
5 *Accipieſque ſimilam, & coques ex ea duodecim placen-*
tas: duarum decimarum erit placenta vna.
6 *Et pones eas duobus ordinibus: ſex ordines ſuper menſam*
mundam coram Domino.
7 *Et pones per ordinem thus mundum, & erit ſuper pa-*
nem in monimentum oblationis Domino.
8 *Per ſingula ſabbata ordinabit eum coram Domino ſem-*
per à filiȷs Iſrael fœdere ſempiterno.
9 *Et erit Aharon, & filiorum eius, & comedent eum in*
loco ſanctitatis, quia Sanctitas Sanctitatum eſt ei de obla-
tionibus Domini ſtatuto perpetuo.
10 *Egreſſus eſt autem filius mulieris Iſraelitidis, qui erat*
filius viri Ægyptij in medio filiorum Iſrael, & iurgati
ſunt in caſtris filius Iſraelitidis, & vir Iſraelita.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	33	*Locutuſq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
Loquere filijs Iſrael, dicens: Quintadecima menſis ſeptimi huius, ſolemnitas tabernaculorum ſeptem dies Domino.	34	*Loquere cum filijs Iſrael, dicens: In quintadecima die menſis ſeptimi huius feſtiuitas umbraculorum erit ſeptem diebus coram Domino.*
Et dies prima vocata ſancta: omne opus ſeruile non facietis.	35	*In die primo vocatio ſancta erit: omne opus ſeruile non facietis.*
Septem diebus adducetis holocauſtomata Domino: & dies octaua vocata ſancta erit vobis: & adducetis holocauſtomata Domino: exodium eſt. Omne opus ſeruile non facietis.	36	*Septem diebus offeretis oblationes coram Domino: in die octaua vocatio ſancta erit vobis, & offeretis oblationem coram Domino: collecti eritis. Omne opus ſeruile non facietis.*
Hæ ſollemnitates Domino: quas vocabitis vocatas ſanctas, ad offerendum hoſtias Domino, holocauſtomata, & ſacrificia eorum, & libamina eorum, quod ſecundum diem, in diem,	37	*Hæ ſunt ſolemnitates Domini, quas vocabitis vocatione ſancta, vt offeratur oblatio coram Domino holocauſtum, & munus, & hoſtia ſanctificationum, & libamenta iuxta ritum vniuſcuiuſq; diei:*
Præter ſabbata Domini, & pręter munera veſtra, & præter omnia vota veſtra, & præter ſpontanea veſtra, quæcumque dederitis Domino.	38	*Exceptis ſabbatis Domini, & exceptis donis veſtris, & exceptis omnibus votis veſtris, & exceptis his quæ ſponte offeretis coram Domino.*
Et quintadecima die menſis ſeptimi huius, cum conſummaueritis genimina terræ, feſtum celebrabitis Domino ſeptem dies: die primo requies, & die octauo requies.	39	*Verumtamen in quintadecima die menſis ſeptimi, quando congregaueritis fructus terræ, ſolemnizabitis ſolemnitatem coram Domino ſeptem diebus: in die primo erit requies, & in die octauo erit requies.*
Et ſumetis die primo, fructum ligni ſpecioſum, & ſpatulas palmarum, & ramos ligni denſos, & ſalices, & agni ramos de torrente ad lætandum ante Dominum Deum veſtrum.	40	*Sumetiſq; vobis in die primo fructum arboris citrei, & ſpatulas palmarum, & myrtum, & ſalices torrentis, & lætabimini coram Domino Deo veſtro ſeptem diebus.*
Septem diebus anni legitimum ſempiternum in progenies veſtras: in menſe ſeptimo ſolemnitatem iſtam celebrabitis:	41	*Et ſolemnizabitis hanc ſolemnitatem coram Domino ſeptem diebus per annum: legitimum ſempiternum erit generationibus veſtris: in menſe ſeptimo celebrabitis eam.*
In tabernaculis habitabitis ſeptem dies: Omnis indigena in Iſrael, habitabit in tabernaculis:	42	*In vmbraculis habitabitis ſeptem diebus: omnes indigenæ in Iſrael habitabunt in vmbraculis:*
Vt ſciant progenies veſtræ, quod in tabernaculis habitare feci filios Iſrael, cum educerem eos de terra AEgypti. Ego Dominus Deus veſter.	43	*Vt ſciant generationes veſtræ, quia in vmbraculo nubis meæ habitare feci filios Iſrael, quando eduxi eos de terra Ægypti. Ego Dominus Deus veſter.*
Et locutus eſt Moyſes ſolemnitates Domini filijs Iſrael.	44	*Locutuſq́; eſt Moyſes ordinem ſolemnitatum Domini, & edocuit eas filios Iſrael.*
CAP. XXIV.		***CAP. XXIV.***
ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	1	*LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
Præcipe filijs Iſrael, & ſumant tibi oleum de oliuis mundum expreſſum ad lumen, vt ardeat lucerna ſemper.	2	*Præcipe filijs Iſrael, vt tollant tibi oleum de oliuis contuſis puriſſimum, vt luceat, vt incendantur lucernæ iugiter.*
Extra velum in tabernaculo teſtimonij: & accendent illud filij Aaron, & filij eius à veſpera vſque in mane coram Domino indeſinenter: legitimum ſempiternum in progenies veſtras.	3	*Extra velum teſtimonij in tabernaculo fœderis ordinabit eas Aaron à veſpere vſq; manè coram Domino iugiter: legitimum ſempiternum erit in generationibus veſtris.*
Super candelabrum mundum accendetis lucernas ante Dominum vſque in mane.	4	*Super candelabrum mundiſſimum diſponet lucernas coram Domino ſemper.*
Et ſumetis ſimilaginem, & facietis eam duodecim panes: de duabus decimis erit vnus panis:	5	*Tolleſque ſimilam, & coques ex ea duodecim placentas: ex duabus decimis erit vnaquæque placenta.*
Et imponetis eos duas poſitiones: ſex panes vnam poſitionem ſuper menſam mundam ante Dominum:	6	*Poneſque eas duobus ordinibus: ſex in ordine vno ſuper menſam mundiſſimam coram Domino:*
Et imponetis ſuper poſitionem thus mundum, & ſal: & erunt in panes ad rememorationem propoſita Domino.	7	*Et pones ſuper ordinem panis thus puriſſimum, & erit in monimentum panis oblationis coram Domino.*
Die ſabbatorum apponentur ante Dominum ſemper coram filijs Iſrael, teſtamentum ſempiternum.	8	*Per ſingula ſabbata ordinabit eum coram Domino iugiter à filijs Iſrael pacto ſempiterno.*
Et erunt Aaron, & filijs eius: & edent ea in loco ſancto: ſunt enim Sancta Sanctorum: hoc erit eorum, de ijs, quæ offeruntur Domino, legitimum ſempiternum.	9	*Eritque Aaron & filijs eius, vt comedant eum in loco ſancto: quia Sanctum Sanctorum eſt ei de oblationibus Domini pacto ſempiterno.*
Et exijt filius mulieris Iſraelitidis: & hic erat filius AEgyptij inter filios Iſrael: & rixati ſunt in caſtris is, qui erat ex Iſraelitide, & homo Iſraelita.	10	*Egreſſuſque eſt filius mulieris Iſraelitidis: ipſe autem erat filius viri Ægyptij in medio filiorum Iſrael: & rixati ſunt in caſtris, filius mulieris Iſraelitidis, & vir Iſraelita.*

Vulgat. Editio.

Cumque blaſphemaſſet nomen, & maledixiſſet
ei, adductus eſt ad Moyſen. (Vocabatur autem mater eius Salumith, filia Dabri de tribu Dan.)

Miſeruntque eum in carcerem, donec noſſent
quid iuberet Dominus.
Qui locutus eſt ad Moyſen, dicens:
Educ blaſphemum extra caſtra, & ponant omnes
qui audierunt, manus ſuas ſuper caput eius, & lapidet eum populus vniuerſus.
Et ad filios Iſrael loqueris: Homo, qui maledixe-
rit Deo ſuo, portabit peccatum ſuum:

Et qui blaſphemauerit nomen Domini: morte
moriatur: lapidibus opprimet eum omnis multitudo, ſiue ille ciuis, ſiue peregrinus fuerit. Qui blaſphemauerit nomen Domini, morte moriatur.
* Qui percuſſerit, & occiderit hominem moria-
tur.
Qui percuſſerit animal, reddet vicarium, id eſt
animam pro anima.
Qui irrogauerit maculam cuilibet ciuium ſuo-
rum: ſicut fecit, ſic fiet ei:
* Fracturam pro fractura, oculum pro oculo,
dentem pro dente reſtituet: qualem inflixerit maculam, talem ſuſtinere cogetur.
Qui percuſſerit iumentum, reddet aliud. Qui
percuſſerit hominem, punietur.
AEquum iudicium ſit inter vos, ſiue peregrinus,
ſiue ciuis peccauerit: Quia ego ſum Dominus Deus veſter.
Locutuſque eſt Moyſes ad filios Iſrael: & eduxe-
runt eum, qui blaſphemauerat, extra caſtra, ac lapidibus oppreſſerunt. Feceruntque filij Iſrael ſicut præceperat Dominus Moyſi.

* Exo. 12. 12.

* Mat. 5. 39. Exo. 21. 12. Deu. 19. 21.

CAP. XXV.

LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen in monte
Sinai, dicens:
Loquere filijs Iſrael, & dices ad eos: Quando in-
greſſi fueritis terram quam ego dabo vobis, * ſabbatizes ſabbatum Domino.
Sex annis ſeres agrum tuum, & ſex annis putabis
vineam tuam, colligeſque fructus eius:
Septimo autem anno ſabbatum erit terræ, re-
quietionis Domini: agrum non ſeres, & vineam non putabis.
Quæ ſponte gignet humus, non metes: & vuas
primitiarum tuarum non colliges quaſi vindemiam: annus enim requietionis terræ eſt:
Sed erunt vobis in cibum, tibi & ſeruo tuo, ancil-
læ, & mercenario tuo, & aduenæ qui peregrinantur apud te:
Iumentis tuis & pecoribus omnia quæ naſcun-
tur, præbebunt cibum.
Numerabis quoque tibi ſeptem hebdomadas an-
norum, id eſt, ſepties ſeptem quæ ſimul faciunt annos quadraginta nouem:

Et clanges buccina menſe ſeptimo, decima die
menſis, propitiationis tempore in vniuerſa terra veſtra.
Sanctificabiſque annum quinquageſimum, &
vocabis remiſſionem cunctis habitatoribus terræ tuæ: ipſe eſt enim iubileus. Reuertetur homo ad poſſeſſionem ſuam, & vnuſquiſque redict ad familiam priſtinam:

* Exo. 23. 12.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

11 *Et maledixit filius mulieris Iſraelitidis nomini, & deſ-*
pexit: & adduxerunt eum ad Moſeh: Nomen autem matris eius erat Selomith filia Dibri de tribu Dan.

12 *Et poſuerunt eum in cuſtodiam, vt exponerent eis iuxta*
ſermonem Domini.
13 *Locutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:*
14 *Educ maledicum extra caſtra, & ponant omnes qui au-*
dierunt manus ſuas ſuper caput eius, & lapident eum omnis cœtus.
15 *Ad filios autem Iſrael loqueris, dicendo: Quicunque*
maledixerit Deo ſuo, portabit pœnam peccati ſui.

16 *Blaſphemans nomen Domini: moriendo morietur: lapi-*
dando lapidabunt eum omnis cœtus, ſicut peregrinus, ſic & indigena: Cum blaſphemauerit nomen moriatur.

17 *Vir autem cum percuſſerit omnem animam hominis:*
moriendo moriatur.
18 *Qui vero percuſſerit animam iumenti, reſtituet eam:*
animam pro anima.
19 *Vir autem qui dederit maculam in proximum ſuum: ſe-*
cundum quod fecit, ſic fiat ei.
20 *Fracturam pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro*
dente: ſecundum quod dedit maculam in hominem, ſic dabitur in eum.
21 *Qui percuſſerit iumentum reddet illud: Et qui percuſ-*
ſerit hominem moriatur.
22 *Iudicium vnum erit vobis, ſicut peregrinus ſic & indi-*
gena erit: Quia ego Dominus Deus veſter.

23 *Locutus eſt autem Moſeh ad filios Iſrael: & eduxerunt*
maledicum extra caſtra, & lapidauerunt eum lapidibus. Et filij Iſrael fecerunt ſecundum quod præcepit Dominus Moſeh.

CAP. XXV.

1 *LOcutus eſt autem Dominus ad Moſeh in monte Sinai,*
dicendo:
2 *Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Cum ingreſſi*
fueritis terram, quam ego do vobis, ſabbatizabit terra ſabbatum Domino.
3 *Sex annis ſeminabis agrum tuum, & ſex annis putabis*
vineam tuam, colligeſque fructus eius.
4 *Anno autem ſeptimo, ſabbatum requiei erit terræ, ſab-*
batum Domino: agrum tuum non ſeres, & vineam tuam non putabis:
5 *Caduca grana meſſis tuæ non metes, & vuas à quibus*
ſeparare faciebas alios, non vindemiabis: annus requiei erit terræ.
6 *Et erit ſabbatum terræ vobis ad veſcendum, tibi, & ſer-*
uo tuo, & ancillæ tuæ, & mercenario tuo, & aduenæ tuo, qui peregrinatur tecum.
7 *Et iumento tuo, beſtiæ quæ eſt in terra tua, erit omnis*
fructus eius ad veſcendum.
8 *Numerabis autem ſeptem hebdomadas annorum, ſeptem*
annos ſeptem vicibus, & erunt tibi dies ſeptem hebdomadarum annorum quadraginta nouem anni:

9 *Et tranſire facies tubam iubilationis menſe ſeptimo, de-*
cima menſis in die expiationum: tranſire facietis tubam per vniuerſam terram veſtram.
10 *Et ſanctificabis annum quinquageſimum, & vocabitis*
libertatem in terra cunctis habitatoribus eius: iobel erit vobis. Et reuertemini vnuſquiſque ad poſſeſſionem ſuam, & vnuſquiſque ad familiam ſuam reuertemini.

Tranſl. ex Septuag.

11 Et cum nominaſſet filius mulieris Iſraelitidis, nomen, maledixit:& adduxerunt eum ad Moyſen. Et nomen matris erat Salomith filia Dabri de tribu Dan.

12 Et depoſuerunt eum in cuſtodiam, vt iudicaretur de illo per præceptum Domini.

13 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

14 Eijce illum, qui maledixit, extra caſtra, & imponent omnes qui audierūt, manus ſuas ſuper caput eius:& lapidabunt eum omnis ſynagoga.

15 Et filijs Iſrael loquere,& dices ad eos:Homo, quicumque maledixerit Deum, peccatum accipiet:

16 Nominans autem nomen Domini, morte moriatur: lapidibus lapidet eum omnis ſynagoga Iſrael: ſiue proſelytus, ſiue indigena, cum ipſe nominat nomen Domini, moriatur.

17 Et homo quicumque percuſſerit animam hominis,& mortuus fuerit:morte moriatur.

18 Et quicumque percuſſerit pecus, & mortuum fuerit:reddat animam pro anima.

19 Et ſi quis dederit maculam proximo: ſicut fecit ei, ita viciſſim fiet ipſi:

20 Contritionem pro contritione, oculum pro oculo, dentem pro dente: quemadmodum vtique dederit maculam homini, ita dabitur ei.

21 * Quicumque percuſſerit hominem,& mortuus fuerit:morte moriatur.

22 Iuſtificatio vna erit proſelyto,& indigenæ: quoniam ego ſum Dominus Deus veſter.

23 Et locutus eſt Moyſes filijs Iſrael:& eduxerunt eum, qui maledixit, extra caſtra: & lapidauerunt illum in lapidibus. Et filij Iſrael fecerunt, ſicut præceperat Dominus Moyſi.

CAP. XXV.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen in monte Sina, dicens:

2 Loquere filijs Iſrael,& dices ad eos:Cum introieritis in terram, quam ego do vobis: & requieſcet terra, quam ego do vobis ſabbata Domino.

3 Sex annis ſeminabis agrum tuum,& ſex annis putabis vineam tuam,& congregabis fructum eius.

4 Anno autem ſeptimo ſabbata, requies erit terræ; Sabbata Domino: agrum tuum non ſeminabis, & vineam tuam non putabis:

5 Et quæ ab ſe ſurgunt de agro tuo, non metes, & vuam ſanctificationis tuæ non vindemiabis:annus requietis erit terræ.

6 Et erunt ſabbata terræ eſcæ tibi, & puero tuo, & ancillæ tuæ, & mercenario tuo,& inquilino, qui applicatus eſt ad te:

7 Et pecoribus tuis,& beſtijs, quę ſunt in terra tua, erit omnis fructus eius in eſcam.

8 Et enumerabis tibi ipſi ſeptem requietes annorum, ſeptē annos ſepties:& erunt tibi ſeptem ſeptimanæ annorum, nouem, & quadraginta anni.

9 Annunciabitis tubæ voce in omni terra veſtra in menſe ſeptimo, decima menſis: die propitiationis annunciabitis tuba in omni terra veſtra.

10 Et ſanctificabitis annum, quinquageſimum annum: & acclamabitis remiſſionem ſuper terram omnibus inhabitantibus eam. Annus remiſſionis, ſignificatio hæc erit vobis: & redibit vnuſquiſque in poſſeſſionem ſuam:& vnuſquiſque in familiam ſuam redibit.

Chald. Paraph. Tranſl.

11 *Et explanauit filius mulieris Iſraelitidis Nomen, & blaſphemauit:& adduxerunt eum ad Moyſen. Nomen autem matris eius erat Selomith filia Dabri de tribu Dan.*

12 *Ligaueruntq́; eum in carcere, donec exponeretur eis per ſententiam verbi Domini.*

13 *Locutuſq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

14 *Educ blaſphemū extra caſtra,& imponant omnes qui audierunt manus ſuas ſuper caput eius, & lapidabunt eum omnis congregatio.*

15 *Et cum filijs Iſrael loqueris, dicens:Vir vir qui blaſphemauerit coram Deo ſuo, ſuſcipiet iniquitatem ſuam.*

16 *Et qui explanauerit nomen Domini, occiſione occidetur: lapidatione lapidabunt eum omnis congregatio; tam aduena quàm indigena cum explanauerit Nomen, interficiatur.*

17 *Vir autem qui occiderit omnem animam hominis: occiſione occidatur.*

18 *Et qui occiderit animam animalis:ſoluet eam, animam pro anima.*

19 *Vir autem qui poſuerit maculam in proximo: ſicut fecit, ſic fiet ei:*

20 *Fracturam pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro dente:qualem maculam poſuerit in homine, talis fiet in eo.*

21 *Et qui occiderit animal, reſtituet illud:& qui occiderit hominem, occidatur.*

22 *Iudicium vnum erit vobis, tam peregrino quàm indigenæ: quia ego Dominus Deus veſter.*

23 *Locutuſq́; eſt Moyſes cum filijs Iſrael:& eduxerunt eum qui blaſphemauerat extra caſtra,& lapidauerunt eum lapidibus. Filij autem Iſrael fecerunt ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

CAP. XXV.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe in monte Sinai, dicens:*

2 *Loquere cum filijs Iſrael, & dices ad eos: Quando ingreſſi fueritis in terram quam ego dabo vobis: dimittetur terra quieſcere coram Domino.*

3 *Sex annis ſeminabis agrum tuum, & ſex annis putabis vineam tuam, & colliges fructus eius:*

4 *Anno autem ſeptimo requies remiſſionis erit terræ, remiſſio erit coram Domino: agrum tuum non ſeres, & vineam tuam non putabis.*

5 *Quæ ſponte naſcuntur meſſis tuæ non metes, & vuas quas tibi reliquiſti non vindemiabis: annus enim remiſſionis erit terræ,*

6 *Eritq́; remiſſio terræ vobis in cibum tibi, & ſeruo tuo, & ancillæ tuæ,& mercenario tuo,& inquilino tuo qui habitant tecum:*

7 *Iumentis quoque tuis, & beſtijs quæ ſunt in terra tua erit omnis fructus eius in cibum.*

8 *Numerabiſque tibi ſeptem hebdomadas annorum, ſepties ſeptem annos:eruntq́; tibi dies ſeptem hebdomadarum annorum quadraginta & nouem anni.*

9 *Et tranſire facies clangorem buccinæ per vniuerſam terram tuam in menſe ſeptimo in decima die menſis: in die expiationum.*

10 *Et ſanctificabitis annum quinquageſimum:& vocabitis libertatem in terra cunctis habitatoribus eius. Iubileus erit vobis:& reuertetur vnuſquiſq; homo ad hæreditatem ſuam,& vnuſquiſq; reuertetur ad familiam ſuam.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Quia iubileus eſt & quinquageſimus annus. Non ſeretis, neque metetis ſponte in agro naſcentia, & primitias vindemiæ non colligetis,	11	*Iobel eſt annus quinquageſimus erit vobis. Non ſeretis, & non metetis cadiua grana eius, & non vindemiabitis vuas à quibus ſeparare faciebatis alios.*
Ob ſanctificationem iubilei, ſed ſtatim oblata comedetis.	12	*Quia iobel eſt, ſanctitas erit vobis: agri comedetis fructum.*
Anno iubilei redient omnes ad poſſeſſiones ſuas.	13	*In anno iobel iſto reuertemini vnuſquiſq; ad poſſeſſionem ſuam.*
Quando vendes quippiam ciui tuo, vel emes ab eo, ne contriſtes fratrem tuum,	14	*Si autem vendideris venale proximo tuo, vel emeris è manu proximi tui, ne decipiatis vnuſquiſq; fratrem ſuum.*
Sed iuxta numerum annorum iubilei emes ab eo: & iuxta ſupputationem frugum vendet tibi.	15	*Secundum numerum annorum poſt iobel emes à proximo tuo, ſecundum numerum annorum fructuum vendent tibi.*
Quanto plures anni remanſerint poſt iubileum, tanto creſcet & pretium: & quanto minus temporis numeraueris, tanto minoris & emptio conſtabit; tempus enim frugum vendet tibi.	16	*Secundum numerum annorum creſcet venditio eius & ſecundum diminutionem annorum minuetur vēditio eius: numerum enim fructuum vendit tibi.*
Nolite affligere contribules veſtros, ſed timeat vnuſquiſq; Deum ſuum, quia ego Dominus Deus veſter.	17	*Ne decipiatis vnuſquiſque proximum ſuum: ſed timeas à Deo tuo, quia ego Dominus Deus veſter.*
Facite præcepta mea, & iudicia cuſtodite, & implete ea, vt habitare poſſitis in terra abſque vllo pauore,	18	*Facite autem ſtatuta mea, & iudicia mea ſeruate, & facite ea, & habitabitis ſuper terram confidenter.*
Et gignat vobis humus fructus ſuos, quibus veſcamini vſque ad ſaturitatem, nullius impetum formidantes.	19	*Dabitque terra fructum ſuum, & comedetis ad ſaturitatem, & habitabitis confidenter ſuper eam.*
Quod ſi dixeritis: Quid comedemus anno ſeptimo, ſi non ſeruerimus, neque collegerimus fruges noſtras?	20	*Si autem dixeritis quid comedemus anno ſeptimo, en non ſeremus, neque colligemus fructus noſtros.*
Dabo benedictionem meam vobis anno ſexto, & faciet fructus trium annorum:	21	*Præcipiam benedictioni meæ pro vobis anno ſexto, & faciet fructum pro tribus annis.*
Seretiſque anno octauo, & comedetis veteres fruges vſque ad nonum annum: donec noua naſcantur, edetis vetera.	22	*Seretiſque anno octauo, & comedetis fructum veterem vſque ad annum nonum: donec veniat fructus eius, comedetis vetus.*
Terra quoque non vendetur in perpetuum: quia mea eſt, & vos aduenæ & coloni mei eſtis.	23	*Terra autem non vendetur abſolute: quia mea eſt terra: vos enim peregrini, & aduenæ eſtis apud me.*
Vnde cuncta regio poſſeſſionis veſtræ ſub redemptionis conditione vendetur.	24	*In omni autem terra poſſeſſionis veſtræ, redemptionem dabitis pro terra.*
Si attenuatus frater tuus vendiderit poſſeſſiunculam ſuam, & voluerit propinquus eius, poteſt redimere quod ille vendiderat.	25	*Si attenuatus fuerit frater tuus & vendiderit aliquid de poſſeſſione ſua, & venerit qui redimat illud, propinquus ſibi redimet venale fratris ſui.*
Sin autem non habuerit proximum, & ipſe pretium ad redimendum potuerit inuenire:	26	*Et ſi non fuerit viro redemptor, ſed agglutinauit manus eius, & inuenit fere quod ſufficit ad eius redēptionem.*
Computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit: & quod reliquum eſt, reddet emptori, ſicque recipiet poſſeſſionem ſuam.	27	*Computabit annos venditionis eius, & reſtituet excreſcens viro qui vendidit ſibi, & redibit ad poſſeſſionem ſuam.*
Quod ſi non inuenerit manus eius vt reddat pretium, habebit emptor quod emerat vſq; ad annum iubileum. In ipſo enim omnis venditio redibit ad Dominum, & ad poſſeſſorem priſtinum.	28	*Si vero non inuenerit manus eius quod ſufficit ad reſtituendum ei, erit venditio eius in manu ementis illam vſq; ad annum iobel. Et egredietur in iobel, & reuertetur ad poſſeſſionem ſuam.*
Qui vendiderit domum intra vrbis muros, habebit licentiam redimendi, donec vnus impleatur annus.	29	*Vir autem ſi vendiderit domum habitationis ciuitatis muratæ erit redemptio eius donec compleatur annus venditionis eius, per annum redemptio eius.*
Si non redemerit, & anni circulus fuerit euolutus, emptor poſſidebit eam, & poſteri eius in perpetuum & redimi non poterit, etiam in iubileo.	30	*Si vero non fuerit redempta impleto ſibi anno perfecto, conſurget domus quæ eſt in ciuitate, cui eſt murus abſolute ementi illam in generationes eius: non egredietur in iobel.*
Sin autem in villa fuerit domus, quæ muros non habet, agrorum iure vēdetur: ſi ante redempta non fuerit, in iubileo reuertetur ad Dominum.	31	*Domus autem villarum quibus non eſt murus in circuitu, ſecundum agrum terræ æſtimabitur, redemptio erit ei, & in iobel egredietur.*
AEdes Leuitarum, quæ in vrbibus ſunt, ſemper poſſunt redimi:	32	*Ciuitatum autem leuitarum domorum vrbium poſſeſſionis eorum, redemptio æterna erit Leuitis.*
Si redemptæ non fuerint, in iubileo reuertentur ad Dominos, quia domus vrbium Leuitarum pro poſſeſſionibus ſunt inter filios Iſrael.	33	*Et qui redemit à Leuitis, egredietur venditio domus & ciuitas poſſeſſionis eius in iobel, quia domus vrbium Leuitarum eſt, poſſeſſio eorum in medio filiorum Iſrael.*

Tranſl. ex Septuag.

11 Remiſſionis ſignificatio hæc, annus quinquage-
ſimus, annus erit vobis. Non ſeminabitis, neque
metetis, quæ ab ſe ſurgunt ex ea, neque vindemia-
bitis ſanctificata eius:
12 Quoniam remiſſionis ſignificatio eſt, ſanctum
erit vobis, de campis comedetis fructus eius.
13 In anno remiſſionis ſignificationis ipſius redibit
rurſus in poſſeſſionem ſuam.
14 Si autem vendideris venditionem proximo tuo,
ſi autem & emeris à proximo tuo, non affligat ho-
mo proximum:
15 Secundum numerum annorum poſt ſignificatio-
nem emes à proximo, ſecundum numerum anno-
rum fructuum vendet tibi.
16 Secundum, quod plus annorum, multiplicabit
emptionem: & ſecundum quod minus annorum,
minuet emptionem ſuam: quoniam numerum
fructuum ſuorum, ſic vendet tibi.
17 Non affliget homo proximum, & timebis Domi-
num Deum tuum. Ego ſum Dominus Deus veſter.
18 Et facietis omnes iuſtificationes meas, & omnia
iudicia mea, & cuſtodietis, & facietis ea, & habita-
bitis ſuper terram fidentes:
19 Et dabit terra prouentus ſuos, & comedetis ad
ſaturitatem, & habitabitis fidentes ſuper eam.
20 Si autem dicatis: Quid comedemus in anno iſto
ſeptimo, niſi ſeminauerimus, neque collegerimus
fructus noſtros?
21 Et mitto benedictionem meam vobis in anno
ſexto, & faciet fructus ſuos in tres annos:
22 Et ſeminabitis anno octauo, & comedetis de fru-
ctibus veteres vſq; ad annum nonum: quoadusque
venerit fructus eius, comedetis veteres veterum.
23 Et terra non venundabitur in confirmationem:
mea eſt enim terra: propter quod proſelyti, & inco-
læ vos eſtis ante me.
24 Et per omnem terram poſſeſſionis veſtræ, re-
demptionem dabitis terræ.
25 Si autem inopia laboret frater tuus, qui tecum, &
vẽdiderit de poſſeſſione ſua, & venerit propinquus,
qui propè eſt ei, & redimet vẽditionem fratris ſui.
26 Si cui autem non fuerit propinquus, & abunda-
uerit manu, & inuentum ipſi fuerit, quod ſatis ſit,
redemptio eius:
27 Et compurabit annos venditionis eius, & red-
det, quod ſupereſt, homini, cui venditum erat illud
ei: & redibit in poſſeſſionem ſuam.
28 Si autem non abundaùerit eius manus, quod ſa-
tis eſt, vt reddat ei, & erit venditio ei, qui emit ea,
vſque ad ſextum annum remiſſionis. Et egredie-
tur in remiſſione, & redibit in poſſeſſionem ſuam.
29 Si quis autem vendiderit domum habitabilem in
ciuitate murata, & erit redemptio eius, donec
compleatur annus dierum, erit redemptio eius.
30 Si autẽ non fuerit redempta, dum impletus fuerit
eius annus totus, confirmabitur domus, quæ eſt in
ciuitate habente murũ, ſtabiliter ei, qui emit eam,
in progenies eius, & non egredietur in remiſſione.
31 Domus autem, quę in vicis, in quibus, non eſt in
eis murus in circuitu, ad agrum terræ computa-
buntur, redemptibiles ſemper erunt, & in remiſſio-
ne egredientur.
32 Et ciuitates Leuitarum, domus ciuitatum poſ-
ſeſſionis eorum, redemptibiles ſemper erunt Leui-
tis:
33 Et quicumque redemerit à Leuitis, & egredietur
venditio ipſarum domorum ciuitatis poſſeſſionis
eorum in remiſſione, quoniam domus ciuitatum
Leuitarum, poſſeſſio eorum in medio filiorum
Iſrael.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Iubileus eſt, annus quinquageſimus erit vobis. Non ſe-
minabitis, neque metetis, quæ ſponte naſcuntur in terra,
neque putabitis reliquias eius:*

*Quia iubileus eſt, ſanctus erit vobis, de agro comedetis
fructus eius.*

*In anno iubilei huius reuertemini vnuſquiſque ad poſ-
ſeſſionem ſuam.*

*Et quando vendideris venditionem proximo tuo, aut
quando emeris de manu proximi tui, non decipiat vir fra-
trem ſuum:*

*Iuxta numerum annorum poſt iubileum emes à proxi-
mo tuo, iuxta numerum annorum frugum vendet tibi.*

*Secundum multitudinem annorum multiplicabis emp-
tionem: & ſecundum paucitatem annorum minues emp-
tionem: quia numerum frugum vendit tibi.*

*Et non decipiet vir proximum ſuum, timebiſque Deum
tuum. Quia ego Dominus Deus veſter.*

*Et facietis legitima mea, & iudicia mea cuſtodietis, fa-
cietiſque ea, & habitäbitis confidenter in terra:*

*Dabitque terra fructum ſuum, & comedetis in ſaturi-
tatem, & habitabitis confidenter in ea.*

*Et ſi dixeritis: Quid manducabimus in anno ſeptimo,
ecce non ſeminabimus, nec colligemus fructus noſtros?*

*Mandabo benedictionem meam vobis in anno ſexto, &
faciet fructus pro tribus annis:*

*Seretiſque anno octauo, & comedetis de fructu veteri
vſque ad annum nonum: donec veniant fructus eius edetis
vetera.*

*Terra autem non vendetur in perpetuum: quia mea eſt
terra: aduenæ enim & coloni eſtis vos coram me.*

*Et in omni terra poſſeſſionis veſtræ dabitis redemptio-
nem terræ.*

*Quando pauper factus fuerit frater tuus, & vendide-
rit de poſſeſſione ſua, veniet redemptor eius, qui propinquus
eſt ei, & redimet, quod frater ſuus vendidit.*

*Vir autem cui non fuerit redemptor, & attigerit manus
eius, & inuenerit quantum ſufficit ad redemptionem eius:*

*Computabit annos venditionis, & reddet, quod amplius
fuerit viro cui vendidit: & reuertetur ad poſſeſſionem
ſuam.*

*Et ſi non inuenerit manus eius quantum ſufficit, vt red-
dat ei, erit illud, quod vendidit in manu emptoris eius vſq;
ad annum iubilei. Et egredietur in iubileo, & reue:tetur
ad poſſeſſionem ſuam.*

*Vir autem, qui vendiderit domum habitationis intra
vrbis murum, erit redemptio eius, donec impleatur annus
venditionis, tanto tempore erit redemptio eius.*

*Et ſi non fuerit redempta, donec compleatur annus
integer, erit domus, quæ eſt in vrbe murata illius, qui emit
eam in perpetuum in generationibus ſuis, nσn egredietur in
iubileo.*

*Ædes autem ruris, quod non habet murum per circui-
tum, ſicut ager terræ exiſtimabuntur, redemptio erit eis, &
in iubileo egredientur.*

*Et vrbes Leuitarum, & domus vrbium poſſeſſionum ſua-
rum in æternum poſſunt redimi, redemptio enim ſempiter-
na erit Leuitis:*

*Et qui de Leuitis redemerit, egredietur venditio domus,
& vrbis poſſeſſionis eius in iubileo, quia domus vrbium
Leuitarum ſunt poſſeſſio eorum in medio filiorum Iſrael.*

Vulgat. Editio.

Suburbana autem eorum non veneant,quia poſ- 34
ſeſſio ſempiterna eſt.
Si attenuatus fuerit frater tuus, & infirmus ma- 35
nu, & ſuſceperis eum quaſi aduenam, & peregri-
num,& vixerit tecum:
Ne accipias vſuras ab eo,nec amplius, quam de- 36
diſti. Time Deum tuum, vt viuere poſſit frater
tuus apud te.
Pecuniam tuam non dabis ei ad vſuram, & fru- 37
gum ſuperabundantiam non exiges.
Ego Dominus Deus veſter,qui eduxi vos de ter- 38
ra AEgypti,vt darem vobis terram Chanaan,& eſ-
ſem veſter Deus.
Si paupertate compulſus vendiderit ſe tibi frater 39
tuus:non eum opprimes ſeruitute famulorum:
Sed quaſi mercenarius,& colonus erit: vſque ad 40
annum iubileum operabitur apud te:
Et poſtea egredietur cum liberis ſuis, & reuerte- 41
tur ad cognationem, & ad poſſeſſionem patrum
ſuorum.
Mei enim ſerui ſunt, & ego eduxi eos de terra 42
AEgypti. Non veneant conditione ſeruorum:
Ne affligas eum per potentiam,ſed metuito Deum 43
tuum.
Seruus, & ancilla ſint vobis de nationibus, quæ 44
in circuitu veſtro ſunt.
Et de aduenis, qui peregrinantur apud vos, vel 45
qui ex his nati fuerint in terra veſtra,hos habebitis
famulos:
Et hæreditario iure tranſmittetis ad poſteros, ac 46
poſſidebitis in æternum. Fratres autem veſtros fi-
lios Iſrael, ne opprimatis per potentiam.
Si inualuerit apud vos manus aduenæ, atq; pe- 47
regrini, & attenuatus frater tuus vendiderit ſe ei,
aut cuiquam de ſtirpe eius:
Poſt venditionem poteſt redimi. Qui voluerit ex 48
fratribus ſuis redimet eum:
Et patruus,& patruelis,& conſanguineus,& affi- 49
nis. Sin autem & ipſe potuerit, redimet ſe:
Supputatis dumtaxat annis à tempore venditio- 50
nis ſuæ vſque ad annum iubileum:& pecunia, qua
venditus fuerat, iuxta annorum numerum, & ra-
tionem mercenarij ſupputata.
Si plures fuerint anni, qui remanent vſque ad 51
iubileum,ſecundum hos reddet,& pretium.
Si pauci,ponet rationem cum eo iuxta annorum 52
numerum, & reddet emptori, quod reliquum eſt
annorum:
Quibus ante ſeruiuit mercedibus imputatis:non 53
affliget eum violenter in conſpectu tuo.
Quod ſi per hæc redimi non potuerit, anno iu- 54
bileo egredietur cum liberis ſuis.
Mei enim ſunt ſerui, filij Iſrael, quos eduxi de 55
terra AEgypti.

CAP. XXVI.

* Exo. 20. 4. Deut. 5. 8. Pſal. 96. 7.

EGo Dominus Deus veſter: ★ Non facietis vobis 1
idolum,& ſculptile,nec titulos erigetis,nec in-
ſignem lapidem ponetis in terra veſtra,vt adoretis
eum. Ego enim ſum Dominus Deus veſter.
Cuſtodite ſabbata mea,& pauete ad Sanctuarium 2
meum. Ego Dominus.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

34 *Ager autem ſuburbij ciuitatum eorum non vendetur,*
quia poſſeſſio perpetua eſt eis.
35 *Si autem attenuatus fuerit frater tuus, & declinauerit*
manus eius tecum, tenebis eum, vt peregrinum, & adue-
nam, & viuet tecum:
36 *Ne accipias vſuram ab eo, & incrementum. Sed timebis*
à Deo tuo, viuetque frater tuus tecum.
Pecuniam tuam non dabis ei ad vſuram, & ad incre-
37 *mentum non dabis eſcam tuam.*
38 *Ego Dominus Deus veſter, qui eduxi vos è terra Ægypti,*
vt darem vobis terrã Chenahan, vt eſſem vobis in Deum.
39 *Si vero depauperatus fuerit frater tuus tecum. & ven-*
diderit ſe tibi: non facies famulari famulatu ſeruili:
40 *Tanquam mercenarius, tanquam aduena erit tecum:*
vſque ad annum iobel ſeruiet tibi:
41 *Egredietur autem à te ipſe, & liberi eius ſecum, & re-*
uertetur ad familiam ſuam, & ad poſſeſſionem patrum
ſuorum reuertetur.
42 *Quia ſerui mei ſunt, quos eduxi è terra Ægypti. Non*
vendentur venditione ſeruili:
43 *Non dominaberis ei durè, ſed timebis à Deo tuo.*
44 *Seruum autem tuum, & ancillam tuam, qui erunt tibi*
à gentibus, quæ ſunt in circuitu veſtro, emetis.
45 *Et inſuper de filijs aduenarum, qui peregrinantur vobiſ-*
cum emetis, & è familia eorum, quæ eſt vobiſcum, quos ge-
nuerunt in terra veſtra, eruntque vobis in poſſeſſionem:
46 *Et heredes eritis ipſorummet pro filijs veſtris poſt vos,*
ad hereditandum poſſeſſionem, in perpetuum in eis opera-
bimini. In fratres autem veſtros filios Iſrael, quiſque fra
tri ſuo, non dominabitur durè.
47 *Si autem adepta fuerit manus peregrini, & aduenæ, qui*
eſt tecum, & depauperatus fuerit frater tuus ſecum, ſeque
vendiderit peregrino, aduenæ, qui eſt tecum, vel ſtirpi fa-
miliæ peregrini:
48 *Poſtquam vendiderit ſe, redemptio erit ei. Vnus è fratri-*
bus eius redimet eum:
49 *Siue patruus eius, ſiue filius patrui eius, redimet eum,*
ſiue propinquus carnis ſuæ è familia eius, redimet eum.
Aut ſi adepta fuerit manus eius redimat ſe:
50 *Et computabit cum eo, qui emit eum ab anno quo ſe*
vendidit ei, vſq; ad annum iobel: eritq; pecunia venditio-
nis eius, ſecundum numerum annorum, ſecundum dies
mercenarij, erit ſecum.
51 *Si adhuc multum fuerit in annis, ſecundum eos reſtituet*
redemptionem ſuam de argento emptionis ſuæ.
52 *Si vero parum remanſerit in annis vſq; ad annum iobel,*
computabit ei, ſecundum annos eius, reſtituet redemptio-
nem ſuam:
53 *Tanquam mercenarius, annus in anno erit ſecum: non*
dominabitur ei durè in oculis tuis.
54 *Si vero non ſe redemerit in his, egredietur in anno iobel,*
ipſe & filij eius ſecum.
55 *Quia mei ſunt filij Iſrael ſerui, ſerui mei ſunt quos*
eduxi è terra Ægypti.

CAP. XXVI.

* Hæc verba, quæ in principio huius capitis aſteris clauduntur apud Sãctum Pagninum habentur cõiuncta textui in fine ſuperioris capituli.

*
1 *EGo Dominus Deus veſter: ★ Non facietis vobis idola,*
& ſculptile, & ſtatuam, non erigetis vobis, lapidem
depictum non ponetis in terra veſtra, vt incuruetis vos ei.
Ego enim Dominus Deus veſter.
2 *Sabbata mea cuſtodite, & Sanctuarium meum timete.*
Ego Dominus.

Tranſl. ex Septuag.

34 Et agri ſegregati ciuitatibus eorum non vendentur, quoniam poſſeſſio æterna hoc eorum eſt.

35 Si autem paupertate laboret frater tuus, qui tecum eſt, & non valeat manibus apud te, ſuſcipe eum tanquam proſelytum, & incolam, & viuet frater tuus tecum:

36 Non accipies ab eo vſuram, neq; ſuper multiplicationem. Et timebis Deum tuum. Ego Dominus.

37 Argentum tuum non dabis ei pro vſura, & pro excreſcentia non dabis ei eſcas tuas.

38 Ego Dominus Deus veſter, qui eduxi vos de terra AEgypto ad dandum vobis terram Chanaan, vt ſim Deus veſter.

39 Si autem humiliatus fuerit frater tuus apud te, & venditus fuerit tibi, non ſeruiet tibi ſeruitutem famuli:

40 Tanquam mercenarius, vel incola erit tibi: vſque ad annum remiſſionis operabitur apud te:

41 Et egredietur remiſſione, & filij eius cum eo, & redibit ad progeniem ſuam, ad poſſeſſionem paternam recurret.

42 Propterea quod famuli mei sũt iſti, quos eduxi de terra AEgypto: non vendetur in vẽditione famuli:

43 Non diſtendes eum in labore, & timebis Dominum Deum tuum.

44 Et puer, & ancilla quicumque fuerint tibi ex gentibus, quicumque in circuitu tuo ſunt, ex eis emetis ſeruum, & ſeruam.

45 Et ex filijs incolarum, qui ſunt in vobis, & ex cognatis eorum, quicumque facti fuerint in terra veſtra, ſint vobis in poſſeſſione:

46 Et diſtribuetis eos filijs veſtris poſt vos, & erunt vobis poſſeſſi in æternum. Ex fratribus autem veſtris filijs Iſrael, vnuſquiſque fratrem ſuum, non diſtendet eum in laboribus.

47 Si autem inuenerit manus proſelyti, vel incolæ, qui apud te, & ad inopiam redactus frater tuus venditus fuerit proſelyto, vel incolæ, qui apud te, vel ex ſtirpe proſelyto:

48 Poſtquam venditus ei fuerit, redemptio erit eius. Vnus fratrum eius redimet eum:

49 Frater patris eius, vel filius fratris patris redimet eum, vel ex propinquis carnium eius de tribu eius redimet eum. Si autem abundans factus manibus redimat ſeipſum:

50 Et computabit cum eo, qui emit eum, ab anno quo vendidit ſeipſum ei, vſque ad annum remiſſionis: & erit argentum venditionis eius, tanquam mercenarij, annum ex anno erit cum eo.

51 Si cui autem plus annorum fuerit, ad hæc reddet redemptionem ſuam de argento venditionis ſuæ.

52 Si autem parum reſtet de annis ad annum remiſſionis, & computabit ei ſecundum annos eius: & reddet redemptionem ſuam:

53 Tanquam mercenarius.

54 Si autem non redimatur per hæc, egredietur in anno remiſſionis ipſe, & filij eius cum eo.

55 Quia mihi filij Iſrael famuli ſunt, pueri mei hi ſunt, quos eduxi de terra AEgypti.

CAP. XXVI.

1 EGo Dominus Deus veſter: Non facietis vobiſipſis manufacta, neque ſculptilia, neque titulum erigetis vobis, neque lapidem ſignum ponetis in terra veſtra ad adorandum illum. Ego ſum Dominus Deus veſter.

2 Sabbata mea cuſtodietis, & à Sanctis meis timebitis. Ego ſum Dominus.

Chald. Paraph. Tranſl.

34 *Ager autem ſpacij vrbium ſuarum non vendetur, quia poſſeſſio ſempiterna eſt eis.*

35 *Et quando pauper factus fuerit frater tuus, & declinauerit manus eius ad te, ſuſcipies eum quaſi aduenam, & inquilinum, & viuet tecum:*

36 *Non accipies ab eo vſuram, neque fœnus. Et timebis Deum tuum, & viuet frater tuus tecum.*

37 *Argentum tuum non dabis ei ad vſuram, & pro fænore non dabis cibum tuum.*

38 *Ego Dominus Deus veſter, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt darem vobis terram Chanaan, vt eſſem vobis in Deum.*

39 *Si autem pauper factus fuerit frater tuus tecum, & vendiderit ſe tibi, non ſeruiat tibi ſeruitute famulorum:*

40 *Quaſi mercenarius, & quaſi colonus erit tecum: vſque ad annum iubilei ſeruiet tibi:*

41 *Egredieturque à te ipſe, & filij eius cum eo, & reuertetur ad cognationem ſuam, & ad poſſeſſionem patrum ſuorum reuertetur.*

42 *Quia ſerui mei ſunt, quos eduxi de terra Ægypti: non vendantur venditione ſeruorum:*

43 *Non ſeruiat tibi ſeruitute dura, & timebis Deum tuum.*

44 *Seruus autem tuus, & ancilla tua ſint tibi de filijs populorum, qui ſunt in circuitu veſtro, ex eis poſſidebitis ſeruos, & ancillas.*

45 *De filijs quoque incolarum incircunciſorum, qui habitant vobiſcum, ex eis poſſidebitis, & de cognationibus ſuis, quæ ſunt vobiſcum, quæ nata ſunt in terra veſtra, eruntq; vobis in poſſeſſionem:*

46 *Et dimittetis eos in poſſeſſionem filijs veſtris poſt vos, vt poſſideant eos in æternum, & ſeruiant eis. Fratres autem veſtri filij Iſrael, non ſeruiant ſeruitute dura, neque vir dominetur fratris ſui grauiter.*

47 *Et quando inualuerit manus incircunciſi incolæ, qui habitat apud te, & pauper factus fuerit frater tuus apud illum, & vendiderit ſe incircunciſo incolæ, qui eſt apud te, aut cuiquam de cognatione peregrini:*

48 *Poſtquam venditus fuerit, redemptio erit ei. Vnus de fratribus ſuis redimet eum:*

49 *Aut patruus eius, aut filius patrui ſui, aut conſanguineus carnis ſuæ de cognatione ſua redimet eum. Aut ſi valuerit manus eius, redimet ſe:*

50 *Et computabit cum emptore ſuo ab anno quo vendidit ſe ei, vſq; ad annum iubilei: & erit argentum venditionis ſuæ, iuxta numerum annorum, iuxta dies mercenarij erit cum eo.*

51 *Si plures fuerint anni, iuxta eos reddet redemptionem ſuam de argento emptionis ſuæ.*

52 *Et ſi pauci anni remanſerint vſque ad annum iubilei, computabitur ei, iuxta annos eius reddet redemptionem ſuam:*

53 *Sic mercenarius ſingulorum annorum erit apud eum: non ſeruiet ei violenter ante oculos tuos.*

54 *Si autem per hæc non fuerit redemptus, egredietur in anno iubilei ipſe, & filij eius cum eo.*

55 *Quia ſerui mei ſunt filij Iſrael, quos eduxi de terra Ægypti.*

CAP. XXVI.

1 *EGo Dominus Deus veſter: Non facietis vobis idola, nec imaginem, & ſtatuam non erigetis vobis, & lapidem adorationis, non facietis in terra veſtra, vt adoretis ſuper eum. Quia ego Dominus Deus veſter.*

2 *Dies ſabbatorum meorum cuſtodite, & domum Sanctuarij mei metuite. Ego Dominus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

3 ⋆ Si in præceptis meis ambulaueritis,& mandata mea cuſtodieritis:& feceritis ea,dabo vobis pluuias temporibus ſuis:

4 Et terra gignet germen ſuum , & pomis arbores replebuntur.

5 Apprehendet meſſium tritura vindemiam , & vindemia occupabit ſementem : & comedetis panem veſtrum in ſaturitate, & abſque pauore habitabitis in terra veſtra.

6 Dabo pacem in finibus veſtris:dormietis, & non erit,qui exterreat:auferam malas beſtias:& gladius non tranſibit terminos veſtros.

7 Perſequemini inimicos veſtros, & corruent coram vobis.

8 Perſequentur quinque de veſtris centum alienos; & centum de vobis decem millia : cadent inimici veſtri gladio in conſpectu veſtro.

9 Reſpiciam vos,& creſcere faciam : multiplicabimini,& firmabo pactum meum vobiſcum.

10 Comedetis vetuſtiſſima veterum,& vetera nouis ſuperuenientibus proijcietis.

11 Ponam tabernaculum meum in medio veſtri, & non abijciet vos anima mea.

12 ⋆ Ambulabo inter vos,& ero Deus veſter,voſque eritis populus meus.

13 Ego Dominus Deus veſter:qui eduxi vos de terra AEgyptiorum, ne ſeruiretis eis, & qui confregi catenas ceruicum veſtrarum,vt incederetis erecti.

14 ⋆ Quòd ſi non audieritis me,nec feceritis omnia mandata mea :

15 Si ſpreueritis leges meas,& iudicia mea contempſeritis,vt non faciatis ea,quæ à me conſtituta ſunt, & ad irritum perducatis pactum meum:

16 Ego quoque hæc faciam vobis : Viſitabo vos velociter in egeſtate, & ardore, qui conficiat oculos veſtros,& conſumat animas veſtras. Fruſtra feretis ſementem,quæ ab hoſtibus deuorabitur.

17 Ponam faciem meam contra vos, & corruetis coram hoſtibus veſtris, & ſubijciemini his, qui oderunt vos:fugietis, nemine perſequente.

18 Sin autem, nec ſic obedieritis mihi, addam correptiones veſtras ſeptuplũ propter peccata veſtra :

19 Et conteram ſuperbiam duritię veſtræ.Daboque vobis cœlum deſuper, ſicut ferrum, & terram æneam.

20 Conſumetur incaſſum labor veſter,non proferet terra germen, nec arbores poma præbebunt.

21 Si ambulaueritis ex aduerſo mihi,nec volueritis audire me, addam plagas veſtras in ſeptuplum propter peccata veſtra:

22 Immittamque in vos beſtias agri,quæ conſumant vos,& pecora veſtra, & ad paucitatem cuncta redigant,deſertæque fiant viæ veſtræ.

23 Quòd ſi nec ſic volueritis recipere diſciplinam, ſed ambulaueritis ex aduerſo mihi:

24 Ego quoque contra vos aduerſus incedam , & percutiam vos ſepties propter peccata veſtra.

25 Inducamque ſuper vos gladium vltorem fœderis mei. Cumque confugeritis in vrbes,mittam peſtilentiam in medio veſtri , & trademini in manibus hoſtium:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Si in decretis meis ambulaueritis, & præcepta mea ſeruaueritis:& feceritis ea, dabo pluuiam veſtram tempore ſuo:*

4 *Et dabit terra fructum ſuum, & arbor agri dabit fructum ſuum.*

5 *Apprehendetq; vos tritura cum vindemia,& vindemia apprehendet ſementem:& comedetis panem veſtrum in ſaturitate,& habitabitis confidenter in terra veſtra.*

6 *Daboque pacem in terra:dormietis autem, & non erit exterrens : & ceſſare faciam beſtiam malam è terra : & gladius non tranſibit per terram veſtram.*

7 *Et perſequemini inimicos veſtros,& cadent coram vobis gladio.*

8 *Perſequentur ex vobis quinque, centum; & centum ex vobis decem millia perſequentur : & cadent inimici veſtri coram vobis gladio.*

9 *Et vertam me ad vos,& creſcere faciam vos:& multiplicare faciam vos, & ſtatuam pactum meum vobiſcum.*

10 *Et comedetis vetus, quod veteraſcit , & vetus propter nouum educetis.*

11 *Et ponam tabernaculum meum in medio veſtri, & non abominabitur anima mea vos.*

12 *Ambulabo autem in medio veſtri,eroque vobis in Deum, & vos eritis mihi in populum.*

13 *Ego Dominus Deus veſter:qui eduxi vos è terra Ægypti, ne eſſetis eis ſerui,& confregi virgas iugi veſtri,& incedere feci vos firmiter.*

14 *Si autem non audieritis mihi, neq; feceritis omnia præcepta iſta:*

15 *Si decreta mea reprobaueritis,& iudicia mea abominata fuerit anima veſtra ; vt non faciatis omnia præcepta mea ad irritandum pactum meum:*

16 *Etiam ego faciam hoc vobis : Viſitare faciam ſuper vos terrorem, tumorem,& febrem conſumentes oculos, & dolore afficientes animam. Seretiſq; fruſtra ſemen veſtrum, comedentq; illud inimici veſtri.*

17 *Dabo autem iram meam in vos,& corruetis coram inimicis veſtris , & dominabuntur vobis odio habentes vos: fugietiſque,& non erit perſequens vos.*

18 *Si autem adhuc in his non audieritis mihi, addam vt corrigam vos ſepties ſuper peccatis veſtris:*

19 *Conteramq; ſuperbiam fortitudinis veſtræ. Ac dabo cælum veſtrum,ſicut ferrum,& terram veſtram,ſicut æs.*

20 *Et conſumetur fruſtra virtus veſtra,& non dabit terra veſtra fructum ſuum , & arbor terræ non dabit fructum ſuum.*

21 *Si autem ambulaueritis mecum ex aduerſo,& nolueritis audire mihi,addam ſuper vos plagam ſepties,ſecundum peccata veſtra:*

22 *Mittamq; in vos beſtiam agri, & orbari faciet vos, & diſperdet iumentum veſtrum,ac minuet vos,& deſolabuntur viæ veſtræ.*

23 *Et ſi in his non fueritis eruditi mihi , ſed ambulaueritis mecum ex aduerſo:*

24 *Ambulabo etiam ego vobiſcum ex aduerſo,& percutiam vos ſepties propter peccata veſtra.*

25 *Et inducam ſuper vos gladium vltorem vltionis . Et congregabimini ad vrbes veſtras,mittamq; peſtilentiam in medio veſtri, ac trademini in manu inimici.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

3 Si in præceptis meis ambulaueritis, & mandata mea cuſtodieritis: & feceritis ea, & dabo pluuiam vobis in tempore ſuo:

4 Et terra dabit genimina ſua, & ligna camporum reddent fructum ſuum.

5 Et comprehendet vobis trituratio vindemia, & vindemia comprehendet ſationem:& manducabitis panem veſtrum ad ſaturitatem, & habitabitis cum ſecuritate ſuper terram veſtram, & bellum nō pertranſibit per terram veſtram.

6 Et dabo pacem in terra veſtra: & dormietis, & non erit, qui vos exterreat: & exterminabo beſtias malas de terra veſtra.

7 Et perſequemini inimicos veſtros, & cadent in conſpectu veſtro cæde.

8 Et perſequentur ex vobis quinque centum, & centum ex vobis perſequentur decem millia:& cadent inimici veſtri in conſpectu veſtro gladio.

9 Et reſpiciam ſuper vos, & augebo vos: & multiplicabo vos, & ſtatuam teſtamentum meum vobiſcum.

10 Et manducabitis vetera, & vetera veterum, & eijcietis vetera à conſpectu nouorum.

11 Et ponam tabernaculum meum in vobis,& non abominabitur anima mea vos.

12 Et inambulabo inter vos, & ero Deus veſter, & vos eritis mihi populus.

13 Ego ſum Dominus Deus veſter: qui eduxi vos de terra AEgypti,cum eſſetis ſerui,& contriui vinculum iugi veſtri,& duxi vos cum fiducia.

14 Si autem non obedieritis mihi, neque feceritis præcepta mea hæc:

15 Sed increduli fueritis illis, & iudicia mea exhorruerit anima veſtra,vt non faciatis omnia mandata mea, vt diſſipetis teſtamentum meum:

16 Et ego faciam ſic vobis: Et obfirmabo ſuper vos egeſtatem, & ſcabiem, & morbum regium conſumentem oculos veſtros,& animam veſtram liquefacientem. Et ſeminabitis fruſtra ſemina veſtra, & comedent aduerſarij veſtri.

17 Et obfirmabo faciem meam in vos,& cadetis ante inimicos veſtros, & perſequentur vos, qui oderunt vos:& fugietis nemine perſequente vos.

18 Et ſi vſque adhuc non obedieritis mihi,& apponam caſtigare vos ſepties in peccatis veſtris:

19 Et conteram contumeliam ſuperbiæ veſtræ. Et ponam cœlum vobis ferreum, & terram veſtram, tanquam æneam.

20 Et erit fruſtra fortitudo veſtra, & non dabit terra veſtra ſemen ſuum, & lignum agri veſtri non dabit fructum ſuum.

21 Et ſi poſt hæc ambulaueritis obliqui, & nolueritis obedire mihi, adijciam vobis plagas ſeptem ſecundum peccata veſtra:

22 Et mitto in vos beſtias agreſtes terræ, & comedent vos,& conſument pecora veſtra,& paucos faciam vos,& deſertæ fient viæ veſtræ.

23 Et in his ſi non eritis caſtigati,ſed ambulaueritis erga me obliqui:

24 Ambulabo, & ego vobiſcum furore obliquo, & percutiam vos,& ego ſepties pro peccatis veſtris.

25 Et inducam ſuper vos gladium vindicantem vindictam teſtamenti. Et confugietis in ciuitates veſtras,& emittam mortem in vos,& trademini in manus inimicorum:

Chald. Paraph. Tranſl.

3 *Si in legitimis meis ambulaueritis, & præcepta mea cuſtodieritis: & feceritis ea, dabo pluuiam veſtram in temporibus ſuis:*

4 *Et dabit terra fructum ſuum, & arbor agri dabit poma ſua.*

5 *Et apprehendet vobis tritura vindemiam, & vindemia apprehendet pullulationem ſementis: & comedetis panem veſtrum in ſaturitate, & habitabitis confidenter in terra veſtra.*

6 *Daboque pacem in terra: & manebitis, & non erit qui commoueat vos: & ceſſare faciam beſtiam malam de terra: & occidentes gladio non tranſibunt per terrā veſtram.*

7 *Et perſequemini inimicos veſtros, & corruent coram vobis in gladio.*

8 *Perſequenturque quinque ex vobis centum, & centum ex vobis fugabunt decem millia: & cadent inimici veſtri coram vobis in gladio.*

9 *Et aſpiciam vos in verbo meo, vt benefaciam vobis; & creſcere vos faciam: & multiplicabo vos, & ſtatuam pactum meum vobiſcum.*

10 *Comedetiſque vetera veterum, & vetera propter noua efferetis.*

11 *Daboque tabernaculum meum inter vos, & non abijciet vos verbum meum.*

12 *Et habitare faciam maieſtatem meam inter vos, & ero vobis in Deum, & vos eritis coram me in populum.*

13 *Ego Dominus Deus veſter: qui eduxi vos de terra Ægypti, ne ſeruiretis eis, & confregi iugum populorum ex vobis, & duxi vos in libertate.*

14 *Si autem non obedieritis verbo meo, nec feceritis omnia præcepta hæc:*

15 *Et ſi legitima mea ſpreueritis, & iudicia mea abominata fuerit anima veſtra, vt non faciatis omnia præcepta mea, vt immutetis pactum meum:*

16 *Ego quoque hæc faciam vobis: Viſitaboque vos in conturbatione, egeſtate, & ardore, obſcurantibus oculos, & exſpirare facientibus animam. Seminabitiſque in vanum ſemen veſtrum, & comedent illud inimici veſtri.*

17 *Ponamque iram meam contra vos, & conteremini coram inimicis veſtris, & dominabuntur veſtri, qui oderunt vos: & fugietis nemine perſequente vos.*

18 *Et ſi in his non obedieritis verbo meo, addam corripere vos ſepties ſuper peccata veſtra:*

19 *Et conteram gloriam fortitudinis veſtræ. Daboque cœlos, qui ſunt ſuper vos fortes, ſicut ferrum, vt non deferant pluuiam, & terram, quæ eſt ſubter vos fortem, ſicut æs, nec faciet fructus.*

20 *Conſumeturque in caſſum fortitudo veſtra, & non dabit terra germen ſuum, neque arbor terræ dabit fructum ſuum.*

21 *Et ſi ambulaueritis coram me in duritia, & nolueritis obedire verbo meo, addam inducere ſuper vos percuſſionem ſeptuplum iuxta peccata veſtra:*

22 *Immittamque in vos beſtias agri, & abſque liberis facient vos, & conſumabunt pecora veſtra, & diminuent vos, & deſertæ erunt viæ veſtræ.*

23 *Et ſi in his non fueritis correpti verbo meo, & ambulaueritis coram me in duritia:*

24 *Ambulabo ego durè vobiſcum, & ego quoque percutiam vos ſepties propter peccata veſtra.*

25 *Et inducam ſuper vos occiſores gladio, & vlciſcentur in vos vltionem pro eo quòd tranſgreſſi fuiſtis verba legis. Et congregabimini in vrbibus veſtris, & immittam peſtilentiam in medio veſtri, & trademini in manus hoſtis:*

Vulgat. Editio.

26 Poſtquam confregero baculum panis veſtri : ita vt decem mulieres in vno clibano coquant panes, & reddant eos ad pondus : & comedetis, & non ſaturabimini.

27 Sin autem,nec per hæc audieritis me,ſed ambulaueritis contra me :

28 Et ego incedam aduerſus vos in furore contrario,& corripiam vos ſeptem plagis propter peccata veſtra :

29 Ita vt comedatis carnes filiorum veſtrorum , & filiarum veſtrarum.

30 Deſtruam excelſa veſtra, & ſimulachra confringam. Cadetis inter ruinas idolorum veſtrorum, & abominabitur vos anima mea:

31 In tantum,vt vrbes veſtras redigam in ſolitudinem, & deſerta faciam Sanctuaria veſtra, nec recipiam vltra odorem ſuauiſſimum.

32 Diſperdamque terram veſtram, & ſtupebunt ſuper ea inimici veſtri,cũ habitatores illius fuerint.

33 Vos autem diſpergam in Gentes , & euaginabo poſt vos gladium , eritque terra veſtra deſerta , & ciuitates veſtræ dirutæ.

34 Tunc placebunt terrę ſabbata ſua cunctis diebus ſolitudinis ſuæ : quando feceritis.

35 In terra hoſtili, ſabbatizabit,& requieſcet in ſabbatis ſolitudinis ſuæ , eo quòd non requieuerit in ſabbatis veſtris, quando habitabitis in ea.

36 Et qui de vobis remanſerint , dabo pauorem in cordibus eorum in regionibus hoſtium , terrebit eos ſonitus folij volantis , & ita fugient quaſi gladium:cadent,nullo perſequente:

37 Et corruent ſinguli ſuper fratres ſuos quaſi bella fugientes, nemo veſtrum inimicis audebit reſiſtere.

38 Peribitis inter Gentes , & hoſtilis vos terra conſumet.

39 Quòd ſi,& de ijs aliqui remanſerint,tabeſcent in iniquitatibus ſuis,in terra inimicorum ſuorum,& propter peccata patrum ſuorum,& ſua affligentur:

40 Donec confiteantur iniquitates ſuas,& maiorum ſuorum, quibus præuaricati ſunt in me, & ambulauerunt ex aduerſo mihi.

41 Ambulabo igitur, & ego contra eos, & inducam illos in terram hoſtilem , donec erubeſcat incircumciſa mens eorum:tunc orabunt pro impietatibus ſuis.

42 Et recordabor fœderis mei, quod pepigi cum Iacob, & Iſaac, & Abraham . Terræ quoque memor ero:

43 Quę cum relicta fuerit ab eis,complacebit ſibi in ſabbatis ſuis,patiens ſolitudinem propter illos. Ipſi vero rogabunt pro peccatis ſuis,eo quòd abiecerint iudicia mea, & leges meas deſpexerint.

44 Et tamen etiam cum eſſent in terra hoſtili , non penitus abieci eos , neque ſic deſpexi, vt conſumerentur,& irritum facerem pactum meum cum eis. Ego enim ſum Dominus Deus eorum :

45 Et recordabor fœderis mei priſtini,quando eduxi eos de terra AEgypti in conſpectu Gentium, vt eſſem Deus eorum. Ego Dominus. Hæc ſunt iudicia, atque præcepta, & leges,quas dedit Dominus inter ſe,& filios Iſrael in monte Sinai per manum Moyſi.

CAP.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

26 *Dum confregero vobis baculum panis : coquent decem mulieres panem veſtrum in clibano vno , reddentque panem veſtrum in pondere:& comedetis,& non ſaturabimini.*

27 *Si vero in hoc non audieritis mihi , ſed ambulaueritis mecum ex aduerſo :*

28 *Incedam vobiſcum in furore ex aduerſo , & corripiam vos etiam ego ſepties propter peccata veſtra :*

29 *Comedetiſque carnem filiorum veſtrorum , & carnem filiarum veſtrarum comedetis.*

30 *Diſſipabo autem excelſa veſtra, & diſperdam imagines veſtras . Et ponam cadauera veſtra ſuper cadauera idolorum veſtrorum,& abominabitur anima mea vos :*

31 *Daboque ciuitates veſtras in deſolationem, & deſolabo Sanctuaria veſtra,& non odorabo odorem quietis veſtræ.*

32 *Et deſolare faciam ego terram , obſtupeſcentque ſuper eam inimici veſtri, qui habitant in ea.*

33 *Et vos diſperdam in Gentes,& euaginabo poſt vos gladium , eritque terra veſtra deſolata, & ciuitates veſtræ erunt in deſtructionem.*

34 *Tunc perficiet terra ſabbata ſua cunctis diebus : quibus deſolata fuerit.*

35 *Et eritis in terra inimicorum veſtrorum,tunc requieſcet terra,& perficiet ſabbata ſua. omnibus diebus, quibus deſolata fuerit requieſcet , quibus non requieuit in ſabbatis veſtris, dum habitaſtis in ea.*

36 *Et qui remanſerint ex vobis, inducam teneritudinem in cor eorum in terris inimicorum eorum, & perſequetur eos ſonus folij impulſi,& fugient fugam gladij : & cadent,& non erit,qui perſequatur:*

37 *Corruent autem vnuſquiſque in fratrem ſuum,tãquam à facie gladij,& perſequens non erit,& non erit vobis erectio coram inimicis veſtris.*

38 *Et peribitis in Gentibus,& conſumet vos terra inimicorum veſtrorum.*

39 *Et qui remanſerint ex vobis diſſoluẽtur propter iniquitatem ſuam, in terris inimicorum ſuorum, & etiam propter iniquitates patrum ſuorum ſecum,liqueſient:*

40 *Confitebunturque iniquitates ſuas , & iniquitates patrum ſuorum ſecundum præuaricationem,qua præuaricati ſunt in me , & etiam qua ambulauerunt mecum ex aduerſo.*

41 *Etiam ego ambulabo vobiſcum ex aduerſo, & inducam eos in terram inimicorum eorum, vel tunc humiliabit ſe cor eorum incircumciſum:& tunc rogabunt pro iniquitate ſua.*

42 *Et recordabor pacti mei cum Iahacob , & etiam pacti mei cum Iſchac , & inſuper pacti mei cum Abraham recordabor. Et terræ memor ero :*

43 *Et terra relinquetur ab eis , & perficiet ſabbata ſua, quando deſolata fuerit ab eis. Et ipſi rogabunt pro iniquitate ſua,eo quòd,& eo quòd iudicia mea reprobauerunt,& decreta mea abominata eſt anima eorum.*

44 *Etiam cum eſſent in terra inimicorum ſuorum, non reprobaui eos, & non abominatus ſum eos , vt conſumerem eos, vt irritum facerem pactum meum cum eis. Ego enim Dominus Deus eorum :*

45 *Et recordabor eis pacti primorum , quos eduxi è terra Ægypti in oculis Gentium, vt eſſem eis in Deum. Ego Dominus. Hæc ſunt decreta, & iudicia & leges , quæ dedit Dominus inter ſe , & filios Iſrael in monte Sinai per manum Moſeh.*

CAP.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
In tribulando vos penuria panum: & coquent decem mulieres panes veſtros in clibano vno, & reddent panes veſtros in pondere: & comedetis, & non ſaturabimini.	26	*Cùm confregero vobis ſuſtentationem cibi: & coquent decem mulieres panem veſtrum in vno clibano, & reducent panem veſtrum in pondere: & comedetis, & non ſaturabimini.*
Si autem in his, non obedieritis mihi, & ambulaueritis erga me obliqui:	27	*Et ſi in hoc non obedieritis verbo meo, & ambulaueritis coram me in duritia:*
Et ipſe ambulabo vobiſcum in furore obliquo, & caſtigabo ego vos ſepties ſecundum peccata veſtra:	28	*Ambulabo vobiſcum in ira furoris, corripiamque ego quoque vos ſepties propter peccata veſtra:*
Et comedetis carnes filiorum veſtrorum, & carnes filiarum veſtrarum comedetis.	29	*Et comedetis carnem filiorum veſtrorum, & carnem filiarum veſtrarum comedetis.*
Et deſolabo titulos veſtros, & diſperdam lignea manufacta veſtra. Et ponam cadauera veſtra ſuper cadauera idolorum veſtrorum, & exhorreſcet anima mea vos:	30	*Et deſtruam excelſa veſtra, & ſuccidam ſimulachra veſtra. Et dabo cadauera veſtra ſuper cadauera idolorum veſtrorum, & abominabitur vos verbum meum:*
Et ponam vrbes veſtras deſertas, & deſolabo Sancta veſtra, & non olfaciam odorem ſacrificiorum veſtrorum.	31	*Et dabo ciuitates veſtras in ſolitudinem, & deſerta faciam Sanctuaria veſtra, & non ſuſcipiam voluntariè oblationem congregationis veſtræ.*
Et deſolabo ego terram veſtram, & mirabuntur ſuper eam inimici veſtri, inhabitantes in ea.	32	*Et deſertam ego faciam terram, & deſerti erunt ſuper ea inimici veſtri, qui habitant in ea.*
Et diſpergam vos in Gentes, & conſumet vos perambulans gladius, & erit terra veſtra deſerta, & ciuitates veſtræ erunt deſertæ.	33	*Vos autem diſpergam inter Populos, & immittam poſt vos occiſores gladio, & erit terra veſtra, & ciuitates veſtræ erunt in ſolitudinem.*
Tunc benè ſentiet terra ſabbata ſua omnes dies deſolationis ſuæ: & vos eritis.	34	*Tunc complacebunt terræ requietiones eius cunctis diebus: quibus fuerit deſerta.*
In terra inimicorum veſtrorum, tunc ſabbatizabit terra, & benè ſentiet terra ſabbata ſua, omnes dies deſolationis ſuæ ſabbatizabit, quæ non ſabbatizauit in ſabbatis veſtris, quando inhabitabatis eam.	35	*Et vos in terra inimicorum veſtrorum, tunc dimittetur terra quieſcere, & complacebunt ei requietiones ſuæ, cunctis diebus quibus fuerit deſerta dimittetur quieſcere, eo quòd non dimittebatur in annis requietionis veſtræ, quando habitabatis in ea.*
Et eis, qui reſidui fuerint ex vobis ſuperducam ſeruitutẽ in cor eorũ in terra inimicorũ ſuorũ, & perſequetur eos vox folij volantis, & fugient, ſicut fugientes de bello: & cadent nemine perſequente:	36	*Et qui de vobis remanſerint, inducam pauorem in cordibus eorum in terra hoſtium ſuorum, & perſequetur eos ſonitus folij decidentis, & fugient, ſicut fugiunt à facie occiſorum gladio:*
Et deſpiciet frater fratrem, ſicut in bello nemine incurrente, & non poteritis reſiſtere inimicis veſtris.	37	*Et corruent vnuſquiſq; in fratrem ſuum, quaſi fugientes à facie occiſorum gladio, nemine perſequente, & non erit vobis reſiſtentia ante inimicos veſtros.*
Et peribitis inter Gentes, & comedet vos terra inimicorum veſtrorum.	38	*Et peribitis inter Populos, & conſumet vos terra inimicorum veſtrorum.*
Et qui reſidui fuerint ex vobis, corrumpentur propter peccata ſua, & propter peccata patrum ſuorum, in terra inimicorum ſuorum tabeſcent:	39	*Et qui reliqui fuerint ex vobis, tabeſcent iniquitatibus ſuis in terra inimicorum veſtrorum, propter peccata quoque peſſima patrum ſuorum, quæ apprehenderunt manibus ſuis tabeſcent:*
Et confitebuntur peccata ſua, & peccata patrum ſuorum, quoniam præuaricati ſunt, & deſpexerunt me, & quoniam ambulauerunt coram me obliqui.	40	*Et confitebũtur peccata ſua, & peccata patrum ſuorum propter præuaricationem qua præuaricati ſunt in verbum meum, & quòd ambulauerunt coram me in duritia.*
Et ego ambulaui cum eis in furore obliquo, & perdam eos in terra inimicorum eorum, tunc confundetur cor eorum incircuncifum: & tunc bene ſentient peccata ſua.	41	*Ego quoque incedam cum eis in duritia, & inducam eos in terram inimicorum ſuorum, aut tunc contereretur inſipiens cor eorum: & tunc placabunt pro iniquitatibus ſuis.*
Et recordabor teſtamenti Iacob, & teſtamenti Iſaac, & teſtamenti Abraham recordabor. Et terræ recordabor:	42	*Recordaborque fœderis mei, quod pepigi cum Iacob, & pacti mei, quod pepigi cum Iſaac, & etiam pacti mei, quod pepigi cum Abraam, ego recordabor. Terræ quoque ego recordabor:*
Et terra derelinquetur ab eis, tunc accipiet terra ſabbata ſua, cum ipſa deſolata fuerit propter eos. Et ipſi accipient iniquitates ſuas pro eo quod iudicia mea deſpexerunt, & præcepta mea exhorruerunt animo ſuo.	43	*Et terra relicta erit ab eis, & complacebit ſibi requietionibus ſuis tum deſerta fuerit ab illis. Illi quoque placabunt pro iniquitatibus ſuis, maledictiones pro benedictionibus inducam ſuper eos, eo quòd abiecerint legitima mea, & iudicia mea abominata ſit anima eorum.*
Veruntamen neque cum eſſent in terra inimicorum ſuorum, deſpexi eos, neque exhorrui eos, vt delerem illos diſſipando teſtamẽtum meum, quod erga illos. Ego enim ſum Dominus Deus eorum:	44	*Attamẽ etiam cum eſſent in terra inimicorum ſuorum, non reliqui eos, neque abieci, vt conſumerem eos, vt immutem pactum meum cum eis. Quia ego Dominus Deus eorum:*
Et recordabor teſtamenti eorum prioris, cum eduxi eos de terra AEgypti, de domo ſeruitutis coram Gentibus, vt ſim eorum Deus. Ego ſum Dominus. Hæc ſunt iudicia mea, & præcepta mea, & lex, quam dedit Dominus inter ſe, & inter filios Iſrael in monte Sina in manu Moyſis.	45	*Et recordabor eis pacti priorum quos eduxi de terra Ægypti ante oculos Populorum, vt eſſem eis in Deum. Ego Dominus. Hæc ſunt pacta, & iudicia, & leges, quæ dedit Dominus inter verbum eius, & inter filios Iſrael in monte Sinai per manum Moyſi.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XXVII.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Loquere filijs Iſrael, & dices ad eos: Homo, qui votum fecerit, & ſpoponderit Deo animam ſuam, ſub æſtimatione dabit pretium.

3 Si fuerit maſculus à vigeſimo anno vſque ad ſexageſimum annum, dabit quinquaginta ſiclos argenti ad menſuram Sanctuarij:

4 Si mulier, triginta.

5 A quinto autem anno vſque ad vigeſimum, maſculus dabit viginti ſiclos: fœmina decem.

6 Ab vno menſe vſque ad annum quintum, pro maſculo dabuntur quinque ſicli: pro fœmina, tres.

7 Sexagenarius, & vltra maſculus dabit quindecim ſiclos: fœmina decem.

8 Si pauper fuerit, & æſtimationem reddere non valebit, ſtabit coram ſacerdote: & quãtum ille æſtimauerit, & viderit eum poſſe reddere, tantum dabit.

9 Animal autem, quod immolari poteſt Domino, ſi quis vouerit, ſanctum erit:

10 Et mutari non poterit, id eſt, nec melius malo, nec peius bono, quòd ſi mutauerit: & ipſum quod mutatum eſt, & illud pro quo mutatum eſt, conſecratum erit Domino.

11 Animal immundum, quod immolari Domino non poteſt, ſi quis vouerit, adducetur ante ſacerdotem.

12 Qui iudicans vtrum bonum, an malum ſit, ſtatuet pretium.

13 Quod ſi dare voluerit is, qui offert, addet ſupra æſtimationem quintam partem.

14 Homo ſi vouerit domum ſuam, & ſanctificauerit Domino, conſiderabit eam ſacerdos vtrum bona, an mala ſit, & iuxta pretium, quod ab eo fuerit conſtitutum, venundabitur:

15 Sin autem ille, qui vouerat, voluerit redimere eam, dabit quintam partem æſtimationis ſupra, & habebit domum.

16 Quòd ſi agrum poſſeſſionis ſuę vouerit, & conſecrauerit Domino: iuxta menſuram ſementis æſtimabitur pretium. Si triginta modijs hordei ſeritur terra, quinquaginta ſiclis venundetur argenti.

17 Si ſtatim ab anno incipientis iubilei vouerit agrum, quanto valere poteſt, tanto ęſtimabitur.

18 Sin autem poſt aliquantum temporis: ſupputabit ſacerdos pecuniam, iuxta annorum, qui reliqui ſunt, numerum vſque ad iubileum, & detrahetur ex pretio.

19 Quòd ſi voluerit redimere agrum ille, qui vouerat; addet quintam partem æſtimatæ pecuniæ, & poſſidebit eum.

20 Sin autem noluerit redimere, ſed alteri cuilibet fuerit venundatus, vltra eum, qui vouerat redimere non poterit.

21 Quia cum iubilei venerit dies, ſanctificatus erit Domino, & poſſeſſio conſecrata ad ius pertinet ſacerdotum.

22 Si ager emptus eſt, & nõ de poſſeſſione maiorum ſanctificatus fuerit Domino:

2 Supputabit ſacerdos, iuxta annorum numerum vſque ad iubileum, pretium: & dabit ille, qui vouerat eum, Domino.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXVII.

LOcutus eſt autem Dominus ad Moſeh, dicendo:

Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Vir ſi permutare voluerit votum, ſecundum æſtimationem animarum Domino.

Erit æſtimatio maſculi à filio viginti annorum, vſque ad filium ſexaginta annorum, erit æſtimatio quinquaginta ſecli argentei, ſecundum ſeclum Sanctuarij:

Et ſi fœmina fuerit, erit æſtimatio triginta ſecli.

Si à filio quinque annorum vſque ad filium viginti annorum erit æſtimatio maſculi viginti ſecli: fœmina vero decem ſecli.

Et ſi à filio menſis, vſque ad filium quinque annorum, erit æſtimatio maſculi quinque ſecli argentei: fœmina vero æſtimatio, tres ſecli argentei.

Et ſi à filio ſexaginta annorum, & ſupra, ſi maſculus, æſtimatio quindecim ſecli: fœmina decem ſecli.

Et ſi pauperior eſt æſtimatione, ſtare faciet eum coram ſacerdote: & æſtimabit eum ſacerdos, ſecundum quod apprehendit manus vouentis, æſtimabit eum ſacerdos.

Et ſi animal fuerit de quo offerunt oblationem Domino, omne de quo dederit Domino, erit ſanctitas:

Non permutabit illud, & non commutabit illud, bonum pro malo, vel malum pro bono: & ſi commutando commutauerit iumentum cum iumento, & illud, & commutatio eius erit ſanctitas.

Et ſi fuerit omne animal immundum, de quo non offerunt oblationem Domino, ſtatuet animal coram ſacerdote.

Et æſtimabit ſacerdos illud, tam bonum, quàm malum, ſecundum æſtimationem ſacerdotis ſic erit.

Si vero redimendo redemerit illud, addet quintam eius partem, ſecundum æſtimationem.

Vir autem cum ſanctificauerit domum ſuam ſanctitatem Domino, æſtimabit eam ſacerdos, tam bonam, quàm malam, ſecundum quòd æſtimauerit eam ſacerdos, ſic confirmabitur:

Si autem ſanctificans redemerit domum ſuam addet quintam partem pecuniæ ſecundum æſtimationem ſuper eum, & erit ſibi.

Si vero quippiam de agro poſſeſſionis ſuæ ſanctificauerit vir Domino: erit æſtimatio ſecundum ſementem eius. Sementis cori hordeorum quinquaginta ſecli argentei.

Si ab anno iobel ſanctificauerit agrum ſuum, ſecundum æſtimationem confirmabitur.

Si vero poſt iobel ſanctificauerit agrum ſuum: ſupputabit ei ſacerdos pecuniam, ſecundum annos, qui remanent vſque ad annum iobel, & diminuet de æſtimatione.

Et ſi redimẽdo redemerit agrum, qui ſanctificauit eum, addet quintam partem pecuniæ, ſecundum æſtimationem ſuper eum, & confirmabitur ei.

Si autem non redemerit agrum, & ſi vendiderit agrum viro alteri, non redimetur amplius:

Sed erit ager, poſtquam exierit in iobel, ſanctitas Domino, ſicut ager anathematis ſacerdoti erit poſſeſſio eius.

Si vero agrum emptionis ſuæ, qui non eſt de agro poſſeſſionis ſuæ, ſanctificauerit Domino:

Supputabit ei ſacerdos numerum æſtimationis vſque ad annum iobel: dabitque æſtimationem in die ipſa, ſanctitatem Domino.

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXVII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Loquere filiis Iſrael, & dices eis: Quicumque vouerit votum, tanquam pretium animæ ſuæ Domino.

3 Erit pretium maſculi, à viginti annis vſque ad ſexaginta annos, erit eius pretium quinquaginta didrachma argenti pondere ipſo Sancto:

4 Feminæ auté erit æſtimatio triginta didrachma.

5 Si autem à quinque annis vſque ad viginti annos, erit pretium maſculi viginti didrachma: fœminæ autem decem didrachma.

6 Ab vno autem menſe vſque ad quinque annos, erit pretium maſculi quinque didrachma: fœminæ autem tria didrachma argenti.

7 Si auté à ſexaginta annis, & ſupra, ſiquidé maſculus fuerit, erit pretium eius quindecim didrachma argenti: ſi autem fœmina, decem didrachma.

8 Si autem humilis fuerit pretio, ſtabit ante ſacerdotem, & æſtimabit eum ſacerdos: ſicut valet manus eius, qui vouit, æſtimabit eum ſacerdos.

9 Si autem de pecoribus, quæ offeruntur de eis munus Domino quicumque dederit de eis Domino, erit ſanctum:

10 Non permutabit illud bonum malo, neque malū bono, ſi autem permutans permutauerit illud: ipſum, & permutatio erunt ſancta.

11 Si autem omne pecus immundum, de quibus nō offertur de eis munus Domino, ſtatuet pecus ante ſacerdotem.

12 Et æſtimabit illud ſacerdos inter bonum, & inter malum, & prout æſtimauerit illud ſacerdos, ſic ſtatuetur.

13 Si autem redimés redemerit illud, adjiciet quintas ad pretium eius.

14 Et homo, quicumq; ſanctificauerit domum ſuā ſanctam Domino, & æſtimabit eam ſacerdos inter bonam, & malam, quomodocumque æſtimauerit eam ſacerdos, ſic conſtabit:

15 Si autem, qui ſanctificauit eam, redimat domum ſuam, adjiciet ſuper illud quintas argenti pretij, & erit ei.

16 Si autem de agro poſſeſſionis ſuæ ſanctificauerit homo Domino: & erit pretium ſecundum ſementem eius. Pro coro hordei quinquaginta didrachma argenti.

17 Si autem ab anno remiſſionis ſanctificauerit agrū ſuum, ſecundum pretium eius ſtatuetur.

18 Si autem vltimo poſt remiſſionem ſanctificauerit agrum ſuum: computabit ei ſacerdos argentum ad annos, qui reſtant vſque ad annum remiſſionis, & ſubducetur ab æſtimatione illius.

19 Si autem redimat agrum is, qui ſanctificauit eū; adjiciet quintas argenti ad pretium eius, & erit ipſi.

20 Si autem non redimat agrum, & vendat agrum homini alteri, non vltra redimet eum:

21 Sed erit ager poſtquam exierit remiſſio, ſanctus Domino, tanquam terra, quæ ſegregata eſt ſacerdoti erit, poſſeſſio eius.

22 Si autem de agro quem acquiſiuit, qui non eſt de agro poſſeſſionis ſuæ, ſanctificauerit Domino;

23 Supputabit erga eum ſacerdos finem pretij ex anno remiſſionis: & reddet pretium in die illa ſanctū Domino.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAP. XXVII.

1 *LOcutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *Loquere cum filiis Iſrael, & dices ad eos: Vir, qui voverit votum in æſtimatione animarum coram Domino.*

3 *Si fuerit æſtimatio à viginti annis vſque ad ſexaginta annos, erit pretium eius quinquaginta ſicli argenti in ſiclis Sanctuarij:*

4 *Et ſi fœmina fuerit, erit pretium eius triginta ſicli.*

5 *Et ab ætate quinque annorum vſque ad viginti annos, erit pretium maſculi viginti ſicli: & fœmina decem ſicli.*

6 *Et ſi fuerit ab ætate menſis vſque ad ætatem quinque annorum, erit pretium maſculi quinque ſicli: & fœminæ tres ſicli argenti.*

7 *Si fuerit ab ætate ſexaginta annorum, & deinceps, erit pretium maſculi quindecim ſicli: & fœmina decem ſicli.*

8 *Et ſi fuerit pauper, & non poteſt reddere æſtimationem ſuam, ſtabit coram ſacerdote, & æſtimabit eum ſacerdos: quantum valuerit manus vouentis, æſtimabit eum ſacerdos.*

9 *Animal autem, quod offerri poteſt in oblatione coram Domino, ſi quis obtulerit illud coram Domino, erit ſanctum:*

10 *Non immutabit eum, neque permutabit bonum pro malo, aut malum pro bono. & ſi permutans permutauerit animal pro animali: ipſum & illud pro quo mutatum eſt erit ſanctum.*

11 *Et ſi omne animal immundum fuerit, quod offerri non poteſt coram Domino, ſtatuet animal coram ſacerdote.*

12 *Et appretiabit eum ſacerdos, ſiue ſit bonum, ſiue malū, iuxta æſtimationem ſacerdotis ita erit.*

13 *Et ſi redimens redemerit illud, addet quintam partem ſuper æſtimationem eius.*

14 *Vir autem, qui ſanctificauerit domum ſuam ſanctificatione coram Domino, æſtimabit eam ſacerdos, ſiue ſit mala, ſiue bona, iuxta æſtimationem ſacerdotis ſic ſtatuetur:*

15 *Et ſi ille, qui ſanctificauit redemerit domum ſuam, addet quintam partem ſuper æſtimationem eius, & habebit eam.*

16 *Et ſi de agro poſſeſſionis ſuæ ſanctificauerit vir coram Domino: erit pretium eius, iuxta menſuram ſementis eius. Si coro hordei ſeminatur, æſtimabitur quinquaginta ſiclis argenti.*

17 *Si ab anno iubilei conſecrauerit agrum ſuum, iuxta æſtimationem eius ſtabit.*

18 *Et ſi poſt iubileum conſecrauerit agrum ſuum: ſupputabit ei ſacerdos argentum, iuxta numerum annorum, qui reliqui ſunt vſque ad annum iubilei, & diminuetur ex pretio eius.*

19 *Si autem redimens redemerit agrum ille, qui conſecrauit illum; addet quintam partem argenti ſuper æſtimationem eius, & habebit eum.*

20 *Et ſi non redemerit agrum, & vendiderit agrum viro alteri, non redimetur amplius:*

21 *Et cùm egreſſus fuerit ager in iubileo, erit conſecratus coram Domino, ſicut ager anathematis in poſſeſſionem ſacerdotis erit.*

22 *Et ſi agrum aliquis conſecrauerit coram Domino, quē emerat, qui non eſt de agro poſſeſſionis ſuæ:*

23 *Æſtimabit ſacerdos ſummam pretij eius vſque ad annū iubilei: & dabit pretium eius in die illa, ſanctum erit coram Domino.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

24 In iubileo aũt reuertetur ad priorẽ Dominũ, qui
vẽdiderat eũ, & habuerat in ſorte poſſeſſionis ſuæ.
25 Omnis æſtimatio ſiclo Sanctuarij ponderabitur.
*Exo. 30. 13. Num. 3. 47. Eze. 45. 12. * Siclus viginti obolos habet.
26 Primogenita, quæ ad Dominũ pertinent, nemo
ſanctificare poterit, & vouere: ſiue bos, ſiue ouis
fuerit, Domini ſunt.
27 Quod ſi immundum eſt animal, redimet, qui ob-
tulit, iuxta æſtimationem tuam, & addet quintam
partem pretij. Si redimere noluerit, vendetur alteri
quantocumque à te fuerit æſtimatum.
28 *Ioſ. 6. 17. 25. * Omne, quod Domino conſecratur, ſiue homo
fuerit, ſiue animal, ſiue ager, non vendetur, nec re-
dimi poterit. Quidquid ſemel fuerit conſecratum,
ſanctum ſanctorum erit Domino.
29 Et omnis conſecratio, quæ offertur ab homine,
non redimetur, ſed morte morietur.
30 Omnes decimæ terræ, ſiue de frugibus, ſiue de
pomis arborum, Domini ſunt, & illi ſanctificantur.
31 Si quis autem voluerit redimere decimas ſuas,
addet quintam partem eorum.
32 Omnium decimarum bouis, & ouis, & capræ,
quæ ſub paſtoris virga tranſeunt quidquid deci-
mum venerit, ſanctificabitur Domino.
33 Non eligetur, nec bonum, nec malum, nec altero
commutabitur. Si quis mutauerit: & quod muta-
tum eſt, & pro quo mutatum eſt, ſanctificabitur
Domino, & non redimetur.
34 Hæc ſunt præcepta, quæ mandauit Dominus
Moyſi ad filios Iſrael in monte Sinai.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

24 *In anno iobel reuertetur ager ad eum, qui emit eum à*
ſe, ei cui eſt poſſeſſio terræ.
25 *Omnis autem æſtimatio erit, ſecundum ſiclum San-*
ctuarij. Viginti obolorum eſt Sechel.
26 *Verumtamen primogenitum oblatum Domino inter a-*
nimalia, non ſanctificabit vir illud: ſiue bos, ſiue ouis,
Domini eſt.
27 *Si vero fuerit ex animalibus immundis, redimet ſecũ-*
dum æſtimationem, & addet quintam partem eius ſuper
eam. Et ſi non redimatur, vendatur ſecundum æſtima-
tionem.
28 *Verumtamen omnis conſecratio, quam conſecrabit vir*
Domino, ex omnibus, quæ ſunt ſibi, ab homine, & ani-
mali, & ab agro poſſeſſionis eius, non vendetur, & non re-
dimetur. Omnis conſecratio ſanctitas ſanctitatum erit
Domino.
29 *Omnis conſecratio, quæ conſecrabitur ab homine, non*
redimendo, moriendo morietur.
30 *Omnis autem decima terræ de ſemine terræ, de fructu*
ligni, Domini eſt, ſanctitas Domino.
31 *Si vero redimendo redemerit de decima ſua, quintam*
eius partem addet ſuper eam.
32 *Et omnes decimæ boum, & ouium, omnium, quæ trãſ-*
eunt ſub virga, decimum erit ſanctitas Domino.
33 *Non quæret vtrum bonum, an malum, & non permu-*
tabit illud: Et ſi commutando commutauerit, erit illud,
& commutatio eius erit ſanctificatio, non redimetur.
34 *Iſta ſunt præcepta, quæ præcepit Dominus Moſeh ad fi-*
lios Iſrael in monte Sinai.

FINIS LIBRI LEVITICI.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Et in anno remiſſionis reddetur ager homini, à quo acquiſiuit eum, cuius erat poſſeſſio terræ.	24	*In anno autem iubilei reuertetur ager ei, à quo emit eum, cuius eſt poſſeſſio terræ.*
Et omne pretium erit ponderibus Sanctis. Viginti oboli erit didrachma.	25	*Omnis autem æſtimatio erit in ſiclis Sanctuarij. Viginti obolos habet ſiclus.*
Et omne primogenitum, quodcumq; natū fuerit in pecoribus tuis, erit Domino, & nemo ſanctificabit: illud ſiue vitulum, ſiue ouem, Domino erit.	26	*Veruntamen primogenitum, quod ad Dominum pertinet in pecoribus, nemo ſanctificabit illud: ſiue bos fuerit, ſiue agnus, Domini enim eſt.*
Si autem quadrupedum immundorum, permutabit iuxta pretium eius, & adjiciet quintas ad illud, & erit ipſi. Si autem non redimat, vendetur ſecundum æſtimationem eius.	27	*Et ſi de animalibus immundis eſt, redimetur, iuxta æſtimationem eius, & addet quintam partem ſuper illud. Et ſi non fuerit redemptum, vendetur iuxta æſtimationem ſuam.*
Omnis autem conſecratio, quæcumque conſecrauerit homo Domino de omnibus, quæ ipſi ſunt, ab homine vſque ad pecus, & de agro poſſeſſionis ſuæ, non vendetur, neque redimetur. Omnis conſecratio, Sanctum Sanctorum erit Domino.	28	*Veruntamen omne anathema, quod anathematizauerit vir coram Domino, de omnibus, quæ ad eum pertinent, ab homine, & iumento, & ab agro poſſeſſionis ſuæ, non vendetur, nec redimetur. Omne anathema Sanctum Sanctorum eſt coram Domino.*
Et omnis conſecratio, quæ conſecrata fuerit ab hominibus, non redimetur, ſed morte morietur.	29	*Omne anathema, quod anathematizatum eſt ab homine, non redimetur, ſed occiſione occidetur.*
Omnis decima de ſemine terræ, & fructu ligneo, Domino eſt, ſanctum Domino.	30	*Et omnes decimæ terræ de ſemine terræ, & de fructu arboris Domini ſunt, ſancta ſunt coram Domino.*
Si autem redimat redemptione homo decimam ſuam, quintam adjiciet ad illud, & erit ipſi.	31	*Et ſi redimens redemerit vir de decimis ſuis, addet quintam partem ſuper eas.*
Et omnis decima bouum, & ouium, & quodcūque venerit in numerum ſub virga, decimū quodque erit ſanctum Domino.	32	*Omniſq; decimatio boum, & ouium, omne decimum, quod tranſierit ſub virga, erit ſanctificatum coram Domino.*
Non permutabis bonum malo, neque malum bono. Si autem permutans permutaueris illud: & permutatio eius erit ſancta, non redimetur.	33	*Non requirat inter bonum, & malum, neque commutet illud. Si autem commutauerit illud: illud, & id pro quo commutatum eſt, erit ſanctificatum, non redimetur.*
Hæc ſunt mandata, quæ mandauit Dominus Moyſi ad filios Iſrael in monte Sina.	34	*Hæc ſunt præcepta, quæ mandauit Dominus Moyſi ad filios Iſrael in monte Sinai.*

FINIS LIBRI LEVITICI.

LIBRI NVMERORVM.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen in deſer-
to Sinai in tabernaculo fœderis, prima die
menſis ſecundi, anno altero egreſſionis eorũ
ex Aegypto, dicens:
* Exo. 30. 12. * Tollite ſummam vniuerſæ congregationis fi-
liorum Iſrael per cognationes, & domos ſuas, &
nomina ſingulorum, quidquid ſexus eſt maſculini

A vigeſimo anno, & ſupra, omnium virorũ for-
tium ex Iſrael, & numerabitis eos per turmas ſuas,
tu & Aaron.
Eruntque vobiſcum principes tribuum, ac do-
morum in cognationibus ſuis:

Quorum iſta ſunt nomina: De Ruben, Eliſur fi-
lius Sedeur.
De Simeon, Salamiel, filius Suriſaddai.
De Iuda, Nahaſſon filius Aminadab.
De Iſſachar, Nathanael filius Suar.
De Zabulon, Eliab filius Helon.
Filiorum autẽ Ioſeph, de Ephraim, Eliſama filius
Ammiud. De Manaſſe, Gamaliel filius Phadaſſur.
De Beniamin, Abidan filius Gedeonis.
De Dan, Ahiezer filius Ammiſaddai.
De Aſer, Phegiel filius Ochran.
De Gad. Eliaſaph filius Duel.
De Nephthali, Ahira filius Enan.
Hi nobiliſſimi principes multitudinis per tribus,
& cognationes ſuas, & capita exercitus Iſrael:
Quos tulerunt Moyſes, & Aaron cum omni vul-
gi multitudine:
Et congregauerunt primo die menſis ſecundi,
recenſentes eos per cognationes, & domos, ac fami-
lias, & capita, & nomina ſingulorum à vigeſimo
anno, & ſupra:

Sicut præceperat Dominus Moyſi. Numeratique
ſunt in deſerto Sinai.
De Ruben primogenito Iſraelis per generationes,
& familias, ac domos ſuas, & nomina capitum ſin-
gulorum, omne quod ſexus eſt maſculini à vigeſi-
mo anno, & ſupra, procedentium ad bellum:

Quadraginta ſex millia quingenti.

De filiis Simeon per generationes, & familias, ac
domos cognationum ſuarum recẽſiti ſunt per no-
mina, & capita ſingulorum: omne quod ſexus eſt
maſculini à vigeſimo anno, & ſupra, procedẽtium
ad bellum:
Quinquaginta nouem millia trecenti.

De filiis Gad per generationes, & familias, ac do-
mos cognationum ſuarum recenſiti ſunt per no-
mina ſingulorum à viginti annis, & ſupra, omnes,
qui ad bella procederent:

Quadraginta quinque millia ſexcenti quinqua-
ginta.

LIBRI VAIEDABBER.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moſeh in deſerto Sinai,
in tabernaculo eccleſiæ, in vna menſis ſecundi, an-
no ſecundo, quo egreſſi ſunt e terra Ægypti, dicen-
do:
2 Capita ſummam omnis cœtus filiorum Iſrael per fami-
lias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum nume-
rum nominum, omnem maſculum per capita eorum:

3 A filio viginti annorum, & ſupra, omnem egredientem
ad pugnam in Iſrael numerabitis eos per exercitus, tu, &
Aharon.
4 Et vobiſcum erunt ſinguli viri per tribum, vir caput
domus patrum ſuorum erit:

5 Et hæc ſunt nomina virorum, qui ſtabunt vobiſcum.
De Reuben, Eliſur filius Sedeur.
6 De Simhon, Selumiel filius Suriſaddai.
7 De Iehudah, Nachſon filius Hamminadab.
8 De Iſaſchar, Nethanel filius Suhar.
9 De Zebulun, Eliab filius Chelon.
10 De filiis Ioſeph, de Ephraim Eliſamah filius Hammiud.
De Menaſſeh, Ghamliel filius Pedhaſur.
11 De Biniamin, Abidan filius Ghidhoni.
12 De Dan, Achihezer filius Hammiſaddai.
13 De Aſer, Paghiel filius Hochran.
14 De Ghad, Eliaſaph filius Dehuel.
15 De Naphthali, Achirah filius Henan.
16 Iſti ſunt maiores ſynagogæ, principes tribuum patrũ
eorum, capita millium Iſrael erant:
17 Et accepit Moſeh, & Aharon viros iſtos, qui numerati
ſunt per nomina:
18 Et omnem ſynagogam congregare fecerunt in vna men-
ſis ſecundi, & oſtenderunt natiuitatem ſuam per fami-
lias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum nume-
rum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, per ca-
pita ſua:
19 Quemadmodum præcepit Dominus ipſi Moſeh. Et nu-
merauit eos in deſerto Sinai.
20 Et fuerunt filij Reuben primogeniti Iſrael per genera-
tiones ſuas, per familias ſuas per domum patrum ſuorũ,
ſecundum numerum nominum, per capita ſua, omnis
maſculus à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egre-
diens ad pugnam:

21 Numeri eorum de tribu Reuben, ſex & quadraginta
millia, & quingenti.
22 De filiis Simhon per generationes ſuas, per familias
ſuas, per domum patrum ſuorum, per numeros eius, ſe-
cundum numerum nominum, per capita ſua, omnis maſ-
culus à viginti annis, & ſupra, omnis egrediens ad pu-
gnam:
23 Numeri eorum de tribu Simhon, nouem, & quinqua-
ginta millia, & trecenti:
24 De filiis Ghad per generationes ſuas, per familias ſuas,
per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nomi-
num à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad
pugnam:

25 Numeri eorum de tribu Ghad quinque & quadragin-
ta millia, & ſexcenti quinquaginta.

Digitized by Google

LIBRI NVMERORVM.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen in deſer-
to Sina, in tabernaculo teſtimonij in vna mē-
ſis ſecundi, anno ſecundo, egreſſis ipſis de ter-
ra Aegypti, dicens:
2 Sumite principium omnis ſynagogæ Iſrael, ſe-
cundum cognationes, ſecundum domos patriarum
eorum, ſecundum numerum ex nomine eorum,
ſecundum caput eorum, omnis maſculus
3 A viginti annis, & ſupra, omnis egrediens in vir-
tute Iſrael, recognoſcite eos cum virtute eorum,
tu, & Aaron recognoſcite eos.
4 Et vobiſcum erunt vnuſquiſque ſecundum tri-
bum vniuſcuiuſque principum, ſecundum domos
patriarum erunt:
5 Et hæc ſunt nomina virorū, qui quidem aſſiſtēt
vobiſcum: Ex iis, qui Ruben, Eliſur filius Sediur.
6 Ex iis, qui Symeon, Salamiel filius Suriſadæ.
7 Ex iis, qui Iuda, Naaſſon filius Aminadab.
8 Ex iis, qui Iſſachar, Nathanael filius Sogar.
9 Ex iis, qui Zabulon, Eliab filius Chælon.
10 Ex filiis Ioſeph, qui Ephræm, Eliſama filius E-
miud. Ex iis, qui Manaſſe, Gamaliel filius Phadaſur.
11 Ex iis, qui Beniamin, Abidan filius Gadeoni.
12 Ex iis, qui Dan, Achiezer filius Amiſadai.
13 Ex iis, qui Aſer, Phagaiel filius Echran.
14 Ex iis, qui Gad, Eliſaph filius Raguel.
15 Ex iis, qui Nephthali, Achire filius Aenan.
16 Hi euocati ſynagogæ, principes tribuum ſecun-
dum familias eorum Chiliarchi Iſrael ſunt:
17 Et ſumptit Moyſes, & Aaron viros hos euocatos
ex nomine:
18 Et omnem ſynagogam cōgregauerunt in vna mē-
ſis anni ſecundi, & recenſuerunt, ſecundum proge-
nies eorum, ſecūdum familias eorum, ſecundū nu-
merum nominum eorum à viginti annis, & ſupra,
omne maſculinum, ſecundum caput eorum:
19 Quemadmodum præcepit Dominus Moyſi. Et
recogniti ſunt in deſerto ipſius Sina.
20 Et fuerunt filij Ruben primogeniti Iſrael, ſecun-
dum propinquitates eorum, ſecundum populos
eorum, ſecundum domos familiarum eorum, ſe-
cundum numerum nominum eorum, ſecundum
caput eorum, omnia maſculina à viginti annis, &
ſupra, omnis egrediens in virtute:
21 Recognitio eorum de tribu Ruben, ſex & qua-
draginta millia, & quingenti.
22 Filiis Symeon, ſecundum propinquitates eorum,
ſecundum populos eorum, ſecūdum domos fami-
liarum eorum, ſecūdum numerum nominum eo-
rum, ſecundum caput eorum, omnia maſculina à
viginti annis, & ſupra, omnis procedens in virtute:
23 Recognitio eorum de tribu Symeon nouem, &
quinquaginta millia, & trecenti.
24 Filiis Gad, ſecundum propinquitates eorum, ſe-
cundum populos eorum, ſecūdum domos familia-
rum eorum, ſecundum numerum nominum eorū,
ſecundum caput eorum omnia maſculina à viginti
annis, & ſupra, omnis procedens in virtute:
25 Recognitio eorum de tribu Gad quinque & qua-
draginta millia, & ſexcenti, & quinquaginta.

LIBRI NVMERORVM.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAPVT PRIMVM.

1 *LOcutuſq́; eſt Dominus cum Moyſe in deſerto Sinai
in tabernaculo fœderis in prima die menſis ſecun-
di, in anno ſecundo egreſſionis eorum de terra Æ-
gypti, dicens:*
2 *Suſcipe ſummam omnis cœtus filiorum Iſrael per cog-
nationes ſuas, & per domos patrum ſuorum, iuxta nu-
merum nominum eorum, omnium maſculini ſexus per ca-
pita eorum:*
3 *A viginti annis, & ſupra, omnium egredientium ad
exercitum in Iſrael, numerabitis eos per turmas ſuas, tu
& Aaron.*
4 *Et vobiſcum erunt vnus vir de vnoquoque tribu, qui
princeps ſit domus patrum ſuorum:*
5 *Et hæc ſunt nomina virorum, qui ſtabunt vobiſcum:
De Ruben, Eliſur, filius Sedeur.*
6 *De Symeon, Selumiel, filius Suriſaddai.*
7 *De Iuda, Naaſon, filius Aminadab.*
8 *De Iſachar, Nathanael, filius Suar.*
9 *De Zabulon, Eliab, filius Helon.*
10 *Filiorum autem Ioſeph, de Ephraim, Eliſama filius A-
mihud. De Manaſſe, Gamaliel, filius Phadaſur.*
11 *De Beniamin, Abidan filius Gedeonis.*
12 *De Dan, Ahiezer filius Amiſaddai.*
13 *De Aſer, Phegiel filius Ochran.*
14 *De Gad, Eliaſaph, filius Debuel.*
15 *De Neptali, Aira, filius Enan.*
16 *Hi ſunt nuncupati congregationis principes tribuum
patrum ſuorum, capita ſunt millium Iſrael:*
17 *Tuliťq́; Moyſes, & Aaron viros iſtos, quorum nomina
expoſita ſunt:*
18 *Et omnem cœtum congregauerunt in prima die menſis
ſecundi, & numerati ſunt per genealogias, & familias
ſuas, ac domos patrum ſuorum, iuxta numerum nominū
eorum à viginti annis, & ſupra, per capita eorum:*
19 *Sicut præcepit Dominus Moyſi. Numerauitq́; eos in de-
ſerto Sinai.*
20 *Fueruntq́; filij Ruben per generationes ſuas, & fami-
lias ſuas, per domos patrum ſuorum, per numerum nomi-
num eorum, per capita eorum, omnes maſculi à viginti
annis, & ſupra, omnes egredientes ad exercitum:*
21 *Numeratiq́; ſunt de tribu Ruben quadraginta, & ſex
millia, & quingenti.*
22 *De filiis Symeon per generationes ſuas, & familias
ſuas, & per domos patrum ſuorum recenſiti ſunt, iuxta
numerum eorum, per capita eorum, omnes maſculi à vi-
ceſimo anno, & ſupra, omnes egredientes in exercitum:*
23 *Recenſitiq́; ſunt de tribu Symeon, quinquaginta, &
nouem millia, & trecenti.*
24 *De filiis Gad per generationes ſuas, per familias ſuas,
per domos patrum ſuorum, iuxta numerum nominum eo-
rum, à viceſimo anno, & ſupra, omnes egredientes in
exercitum:*
25 *Numeratiq́; ſunt de tribu Gad, quadraginta quinque
millia, & ſexcenti, & quinquaginta.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
De filiis Iuda per generationes, & familias, ac domos cognationum ſuarum, per nomina ſingulorū à vigeſimo anno, & ſupra, omnes, qui poterant ad bella procedere:	26	*De filiis Iehudah per generationes ſuas, per familias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam:*
Recenſiti ſunt ſeptuaginta quattuor millia ſexcenti.	27	*Numeri eorum de tribu Iehudah, quattuor, & ſeptuaginta millia, & ſexcenti.*
De filiis Iſſachar, per generationes, & familias, ac domos cognationum ſuarum, per nomina ſingulorum à vigeſimo anno, & ſupra, omnes, qui ad bella procederent:	28	*De tribu Iſaſchar per generationes ſuas, per familias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam:*
Recēſiti ſunt quinquaginta quattuor millia quadringenti.	29	*Numeri eorum de tribu Iſaſchar quattuor, & quinquaginta millia, & quadringenti.*
De filiis Zabulon per generationes, & familias, ac domos cognationum ſuarum recenſiti ſunt per nomina ſingulorum à vigeſimo anno, & ſupra, omnes, qui poterant ad bella procedere:	30	*De tribu Zebulun per generationes ſuas, per familias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam:*
Quinquaginta ſeptem millia quadringenti.	31	*Numeri eorum de tribu Zebulun ſeptem, & quinquaginta millia, & quadringenti.*
De filiis Ioſeph, filiorum Ephraim per generationes, & familias, ac domos cognationum ſuarum recenſiti ſunt per nomina ſingulorum à vigeſimo anno, & ſupra, omnes, qui poterant ad bella procedere:	32	*De filiis Ioſeph, de filiis Ephraim per generationes ſuas, per familias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam:*
Quadraginta millia quingenti.	33	*Numeri eorum de tribu Ephraim quadraginta millia, & quingenti.*
Porro filiorum Manaſſe per generationes, & familias, ac domos cognationum ſuarum recenſiti ſunt per nomina ſingulorum à viginti annis, & ſupra, omnes, qui poterant ad bella procedere:	34	*De tribu Menaſſeh per generationes ſuas, per familias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam:*
Triginta duo millia ducenti.	35	*Numeri eorum de tribu Menaſſeh duo, & triginta millia, & ducenti.*
De filiis Beniamin per generationes, & familias, ac domos cognationum ſuarum recenſiti ſunt nominibus ſingulorum à vigeſimo anno, & ſupra, omnes qui poterant ad bella procedere:	36	*De filiis Biniamin per generationes ſuas, per familias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam:*
Triginta quinque millia quadringenti.	37	*Numeri eorum de tribu Biniamin, quinque & triginta millia, & quadringenti.*
De filiis Dan per generationes, & familias, ac domos cognationum ſuarum recenſiti ſunt nominibus ſingulorum à vigeſimo anno, & ſupra, omnes, qui poterant ad bella procedere:	38	*De filiis Dan per generationes ſuas, per familias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam:*
Sexaginta duo millia ſeptingenti.	39	*Numeri eorum de tribu Dan, duo, & ſexaginta millia, & ſeptingenti.*
De filiis Aſer per generationes, & familias, ac domos cognationum ſuarum recēſiti ſunt per nomina ſingulorum à vigeſimo anno, & ſupra, omnes, qui poterant ad bella procedere:	40	*De filiis Aſer per generationes ſuas, per familias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam:*
Quadraginta millia, & mille quingenti.	41	*Numeri eorum de tribu Aſer, vnus, & quadraginta millia, & quingenti.*
De filiis Nephthali per generationes, & familias, ac domos cognationum ſuarum recenſiti ſunt nominibus ſingulorum à vigeſimo anno, & ſupra, omnes, qui poterant ad bella procedere:	42	*De filiis Naptali per generationes ſuas, per familias ſuas, per domum patrum ſuorum, ſecundum numerum nominum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam:*
Quinquaginta tria millia quadringenti.	43	*Numeri eorum de tribu Naptali tria, & quinquaginta millia, & quadringenti.*
Hi ſunt, quos numerauerunt Moyſes, & Aaron, & duodecim principes Iſrael, ſingulos per domos cognationum ſuarum.	44	*Illi ſunt numeri quos numerauit Moſeh, & Aharon, & principes Iſrael, duodecim viri, vir vnus per domum patrum ſuorum fuerunt.*
Fueruntque omnis numerus filiorum Iſrael per domos, & familias ſuas à vigeſimo anno, & ſupra, qui poterant ad bella procedere:	45	*Et fuerunt omnes numeri filiorum Iſrael per domum patrum ſuorum à filio viginti annorum, & ſupra, omnis egrediens ad pugnam in Iſrael:*

Sex- Fue-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Filiis Iuda ſecundum propinquitates eorū,ſecundum populos eorum , ſecundum domos familiarū eorum,ſecundum numerum nominum eorum,ſecundum caput eorum , omnia maſculina à viginti annis, & ſupra, omnis procedens in virtute:	26	*De filiis Iuda per generationes ſuas, per familias ſuas, per domos patrum ſuorum, iuxta numerum nominum eorum, à viceſimo anno, & ſupra, omnes egredientes in exercitum:*
Recognitio eorum de tribu Iuda quattuor, & ſeptuaginta millia, & ſexcenti.	27	*Recenſitiq́; ſunt de tribu Iuda , ſeptuaginta quattuor millia, & ſexcenti.*
Filiis Iſſachar,ſecundum propinquitates eorum, ſecundum populos eorum,ſecundum domos familiarum eorum , ſecũdum numerum nominum eorum, ſecundum caput eorum , omnia maſculina à viginti annis,& ſupra,omnis procedens in virtute:	28	*De filiis Iſachar per generationes ſuas,& familias ſuas, & domos patrum ſuorum, iuxta numerum nominum eorum, à viceſimo anno, & ſupra,omnes egredientes in exercitum:*
Recognitio eorum de tribu Iſſachar quattuor, & quinquaginta millia , & quadringenti.	29	*Numeratiq́; ſunt de tribu Iſachar quinquaginta quattuor millia, & quadringenti.*
Filiis Zabulon , ſecundum propinquitates eorū, ſecũdum populos eorum , ſecundum domos familiarum eorum , ſecundū numerum nominū eorū, ſecundum caput eorum,omnia maſculina à viginti annis, & ſupra, omnis procedens in virtute:	30	*De filiis Zabulon per generationes ſuas,& per familias ſuas, & domos patrum ſuorum , per numerum nominum eorum , à viceſimo anno , & ſupra , omnes egredientes in exercitum:*
Recognitio eorum de tribu Zabulon ſeptem , & quinquaginta millia, & quadringenti.	31	*Numerati ſunt de tribu Zabulon,quinquaginta ſeptem millia, & quadringenti.*
Filiis Ioſeph,filiis Ephræm, ſecundū propinquitates eorum,ſecundum populos eorum,ſecundum domos familiarum eorū , ſecũdum numerū nominum eorum,ſecũdum caput eorū, omnia maſculina à viginti annis,& ſupra,oīs procedēs in virtute.	32	*De filiis Ioſeph,de filiis Ephraim per generationes ſuas, per familias ſuas , per domos patrum ſuorum , iuxta numerum nominum eorum, à vicèſimo anno, & ſupra, omnes egredientes in exercitum:*
Recognitio eorum de tribu Ephræm quadraginta millia, & quingenti.	33	*Numerati ſunt de tribu Ephraim quadraginta millia, & quingenti.*
Filiis Manaſſe,ſecundum propinquitates eorum, ſecundum populos eorum, ſecũdum domos familiarum eorū, ſecũdum numerum nominum eorū, ſecundum caput eorum,omnia maſculina à viginti annis, & ſupra, omnis procedens in virtute:	34	*De filiis Manaſſe per generationes ſuas , & familias ſuas, & domos patrum ſuorum, iuxta numerum nominū eorum, à viceſimo anno , & ſupra , omnes egredientes in exercitum:*
Recognitio eorum de tribu Manaſſe duo , & viginti millia, & ducenti.	35	*Numerati ſunt de tribu Manaſſe triginta duo millia, & ducenti.*
Filiis Beniamin,ſecundum propinquitates eorū, ſecũdum populos eorum , ſecundum domos familiarum eorum , ſecũdum numerum nominum eorum, ſecundum caput eorum , omnia maſculina à viginti annis,& ſupra,omnis procedens in virtute:	36	*De filiis Beniamin per generationes ſuas , & familias ſuas , & domos patrum ſuorum , & numerum nominum eorum , à viceſimo anno , & ſupra , omnes egredientes in exercitum.*
Recognitio eorum de tribu Beniamin , quinque & triginta millia, & quadringenti. *	37	*Recenſiti ſunt de tribu Beniamin , triginta quinque millia , & quadringenti.*
Filiis Dan,ſecundum propinquitates eorum, ſecundum populos eorum, ſecũdum domos familiarum eorum , ſecũdum numerum nominum eorū, ſecundum caput eorum,omnia maſculina à viginti annis, & ſupra, omnis procedens in virtute:	38	*De filiis Dan per generationes ſuas , & familias ſuas, & domos patrum ſuorum, iuxta numerum nominum eorum, à viceſimo anno, & ſupra, omnes egredientes in exercitum:*
Recognitio eorum de tribu Dan duo,& ſexaginta millia, & ſeptingenti.	39	*Recenſiti ſunt de tribu Dan. ſexaginta duo millia , & ſeptingenti.*
Filiis Aſer,ſecundum propinquitates eorum, ſecundum populos eorum , ſecundum domos familiarum eorum, ſecũdum numerum nominum eorum, ſecundum caput eorum , omnia maſculina à viginti annis,& ſupra,omnis procedens in virtute:	40	*De filiis Aſer per generationes ſuas , & familias ſuas, & domos patrum ſuorum, iuxta numerum nominum eorum , à viceſimo anno , & ſupra , omnes egredientes in exercitum:*
Recognitio eorum, de tribu Aſer vnum, & quadraginta millia, & quingenti.	41	*Numerati ſunt de tribu Aſer, quadraginta millia , & mille, & quingenti.*
Filiis Nephthali,ſecundum propinquitates eorū, ſecundum populos eorum, ſecũdum domos familiarum eorum , ſecũdum numerum nominum eorum, ſecundum caput eorum , omnia maſculina à viginti annis,& ſupra,omnis procedens invirtute:	42	*Filij Neptali per generationes ſuas , per familias ſuas, & domos patrum ſuorum , iuxta numerum nominum eorum à viginti annis , & ſupra , omnes egredientes in exercitum:*
Recognitio eorum , de tribu Nephthali tria, & quinquaginta millia, & quadringenti.	43	*Numerati ſunt de tribu Neptali , quinquaginta tria millia, & quadringenti.*
Hæc eſt recognitio,quam recognouerũt Moyſes, & Aaron, & principes Iſrael, duodecim viri, vir vnus ſecundum tribum vnam, ſecundum tribum domorum ipſius familiæ fuerunt.	44	*Hi ſunt numerati quos numerauit Moyſes, & Aaron, & duodecim principes Iſrael, ſinguli per domos patrum ſuorum.*
Et fuit omnis recognitio filiorū Iſrael cum virtute eorum à viginti annis, & ſupra, omnis procedens ad ſtandum in acie in Iſrael:	45	*Fueruntq́; omnes, qui numerati ſunt de filiis Iſrael per domos patrum ſuorum , à viceſimo anno , & ſupra, omnes egredientes in exercitum in Iſrael:*

* Quæ ſupra numero 24. & 25 aſteris claudũtur in Biblia Sept. Interp. Romæ edita, habētur hic loco notato aſteriſco.

Vulgat. Editio.		Tranſl.ex Heb. Sanct. Pagn.
Sexcenta tria millia virorum quingenti quinquaginta.	46	*Fuerunt omnes numeri ſexcenta millia, & tria millia, & quingenti, & quinquaginta.*
Leuitæ autem in tribu familiarum ſuarum, non ſunt numerati cum eis.	47	*Leuitæ per tribum patrum ſuorum non fuerunt numerati in medio eorum.*
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	48	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
Tribum Leui noli numerare, neque pones ſummam eorum cum filiis Iſrael:	49	*Veruntamen tribum Leui non numerabis, & ſummam eorum non capies in medio filiorum Iſrael.*
Sed cōſtitue eos ſuper tabernaculum teſtimonij, & cuncta vaſa eius, & quidquid ad ceremonias pertinet. Ipſi portabunt tabernaculum, & omnia vtenſilia eius: & erunt in miniſterio, ac per gyrum tabernaculi metabuntur.	50	*Et tu præfice Leuitas ſuper tabernaculum teſtimonij, & ſuper omnia vaſa eius, & ſuper omnia, quæ ſunt ei. Ipſi portabunt tabernaculum, & omnia vaſa eius: & ipſi miniſtrabunt ei, & in circuitu tabernaculi manebunt.*
Cum proficiſcendum fuerit, deponent Leuitæ tabernaculum: cum caſtrametandum, erigent. Quiſquis externorum acceſſerit, occidetur.	51	*Et quando proficiſcetur, tabernaculum deſcendere facient illud Leuitæ: & quando manebit tabernaculum ſtare facient illud Leuitæ. Et extraneus, qui appropinquauerit, morietur.*
Metabuntur autem caſtra filij Iſrael vnuſquiſque per turmas, & cuneos, atque exercitum ſuum.	52	*Et caſtrametabuntur filij Iſrael vnuſquiſque iuxta caſtra ſua, & vnuſquiſque iuxta vexillum ſuum per exercitus ſuos.*
Porro Leuitæ per gyrum tabernaculi figent tentoria: ne fiat indignatio ſuper multitudinem filiorum Iſrael, & excubabunt in cuſtodiis tabernaculi teſtimonij.	53	*Et leuitæ caſtrametabuntur in circuitu tabernaculi teſtimonij: & non erit ira ſuper cœtum filiorum Iſrael, & cuſtodient Leuitæ cuſtodiam tabernaculi teſtimonij.*
Fecerunt ergo filij Iſrael, iuxta omnia, quæ præceperat Dominus Moyſi.	54	*Et fecerunt filij Iſrael, ſecundum omnia, quæ præcepit Dominus Moſeh, ſic fecerunt.*
CAP. II.		***CAP. II.***
LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:	1	E*T locutus eſt Dominus ad Moſeh, & Aharon, dicendo:*
Singuli per turmas, ſigna, atque vexilla, & domos cognationum ſuarum caſtrametabūtur filij Iſrael, per gyrum tabernaculi fœderis.	2	*Vnuſquiſque iuxta vexillum ſuum, in ſignis domus patrum ſuorum caſtrametabuntur filij Iſrael è regione, circum tabernaculum eccleſiæ caſtrametabuntur.*
Ad Orientem Iudas figet tentoria per turmas exercitus ſui: eritque princeps filiorum eius Nahaſſon filius Aminadab.	3	*Et caſtrametabuntur ad Orientem, ad ortum erit vexillum caſtrorum Iehudah per exercitus ſuos: & princeps filiis Iehudah erat Nachſon filius Hamminadab.*
Et omnis de ſtirpe eius ſumma pugnantium, ſeptuaginta quattuor millia ſexcenti.	4	*Et exercitus eius, & numeri eorum quattuor, & ſeptuaginta millia, & ſexcenti.*
Iuxta eum caſtrametati ſunt de tribu Iſſachar, quorum princeps fuit Nathanael filius Suar.	5	*Et caſtrametabuntur, iuxta eum tribus Iſaſchar, & princeps filiis Iſaſchar erat Nethanel filius Suhar.*
Et omnis numerus pugnatorum eius quinquaginta quattuor millia quadringenti.	6	*Et exercitus eius, & numeri eius quattuor, & quinquaginta millia, & quadringenti.*
In tribu Zabulon princeps fuit Eliab filius Helon.	7	*Tribus Zebulum, & princeps filiis Zebulum Eliab filius Chelon.*
Omnis de ſtirpe eius exercitus pugnatorū, quinquaginta ſeptem millia quadringenti.	8	*Et exercitus eius, & numeri eius ſeptem, & quinquaginta millia, & quadringenti.*
Vniuerſi, qui in caſtris Iudæ enumerati ſunt, fuerunt centum octoginta ſex millia quadringenti: & per turmas ſuas primi egredientur.	9	*Omnes numeri caſtrorum Iehudah centum millia, & octoginta millia, & ſex millia, & quadringenti: per exercitus ſuos primi proficiſcentur.*
In caſtris filiorum Ruben ad Meridianam plagā erit princeps Eliſur filius Sedeur:	10	*Vexillum caſtrorum Reuben erit ad Meridiem per exercitus ſuos, & princeps filiorum Reuben erat Eliſur filius Sedeur:*
Et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati ſunt, quadraginta ſex millia quingenti.	11	*Et exercitus eius, & numeri eius, ſex & quadraginta millia, & quingenti.*
Iuxta eum caſtrametati ſunt de tribu Simeon, quorum princeps fuit Salamiel filius Suriſaddai.	12	*Et caſtrametabuntur iuxta eum tribus Simhon, & princeps filiorum Simhon Selumiel filius Suriſaddai.*
Et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati ſunt, quinquaginta nouem millia trecenti.	13	*Et exercitus eius, & numeri eorum, nouem, & quinquaginta millia, & trecenti.*
In tribu Gad princeps fuit Eliaſaph filius Duel.	14	*Et tribus Ghad, & princeps filiorum Ghad, Eliaſaph filius Rehuel.*
Et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui numerati ſunt, quadraginta quinque millia ſexcenti quinquaginta.	15	*Et exercitus eius, & numeri eorum quinque, & quadraginta millia, & ſexcenti, & quinquaginta.*
Omnes, qui recenſiti ſunt in caſtris Ruben, centum quinquaginta millia, & mille quadringenti quinquaginta per turmas ſuas: in ſecundo loco proficiſcentur.	16	*Omnes numeri caſtrorum Reuben centum millia, & vnus, & quinquaginta millia, & quadringenti, & quinquaginta per exercitus ſuos: & ſecundi proficiſcentur.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

46 Sexcenta millia, & ter mille, & quingenti: & quinquaginta.

47 Leuitæ autem de tribu familiæ eorum non fuerunt cogniti in filiis Iſrael:

48 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

49 Vide tribũ Leui ne ſimul recognoſcas, & numerum eorum ne ſumas in medio filiorum Iſrael.

50 Et tu cõſtitue Leuitas ſuper tabernaculum teſtimonij, & ſuper omnia vaſa eius, & ſuper omnia, quæcumque ſunt in eo. Leuabunt ipſi tabernaculum, & omnia vaſa eius,& ipſi miniſtrabunt in eo, & in circuitu tabernaculi caſtrametabuntur.

51 Et in promouendo tabernaculum deponent ipſum, Leuitæ: & in collocando tabernaculum, erigent. Et alienigena, qui acceſſerit moriatur.

52 Et caſtrametabuntur filij Iſrael, vir in ſuo ipſius ordine, & vir ſecundum ſuum ipſius principatum cum virtute ipſorum.

53 Leuitæ autem caſtrametentur aduerſi in circuitu tabernaculi teſtimonij: & non erit peccatum in filiis Iſrael, & cuſtodient Leuitæ ipſi cuſtodiam tabernaculi teſtimonij.

54 Et fecerunt filij Iſrael ſecundũ omnia,quæ mandauit Dominus Moyſi, & Aaron, ita fecerunt.

CAP. II.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

2 Homo contiguus ſecundum ordinem ſuũ,ſecundum ſigna, ſecundum domos familiarum ſuarum, caſtrametẽtur filij Iſrael ex aduerſo,in circuitu tabernaculi teſtimonij caſtrametabuntur filij Iſrael.

3 Et caſtrametantes primi ad Orientem ordo caſtrorum Iuda cum virtute eorum:& princeps filiorum Iuda, Naaſſon filius Aminadab.

4 Virtus eius, ij, qui recogniti,quatuor,& ſeptuaginta millia & ſexcenti.

5 Et caſtrametãtes iuxta de tribu Iſſachar, & princeps filiorum Iſſachar Nathanael filius Sogar.

6 Virtus eius, ij, qui recogniti, quattuor, & quinquaginta millia, & quadringenti

7 Et caſtrametãtes iuxta de tribu Zabulon,& princeps filiorum Zabulon, Eliab filius Chelon:

8 Virtus eius, ij, qui recogniti, ſeptem, quinquaginta millia, & quadringenti:

9 Omnes recogniti de caſtris Iuda, centum octuaginta millia,& ſex mille,& quadringenti; cum virtute ſua primi promouebunt.

10 Ordines caſtrorum Rubem ad Africum virtus eorum, & princeps filiorum Rubem Eliſus Seduir:

11 Virtus eorum,ij, qui recogniti,ſex & quadraginta millia, & quingenti.

12 Et caſtrametantes iuxta eum de tribu Symeon, & princeps filiorum Symeon, Salamiel filius Suriſadæ.

13 Virtus eius, ij,qui recogniti nouem & quinquaginta millia, & trecenti.

14 Et caſtrametãtes iuxta eum tribus Gad, & princeps filiorum Gad, Heliſaph filius Raguel:

15 Virtus eius, ij,qui recogniti,quinque & quadraginta millia,& ſexcenti,& quinquaginta.

16 Omnes recogniti de caſtris Ruben, centũ quinquaginta vnum millia,& quadringẽti,& quinquaginta: cum virtute ſua ſecundi promouebunt.

Chald. Paraph. Tranſl.

46 *Fuerunt omnes qui numerati ſunt ſexcenta tria millia, & quingenti & quinquaginta.*

47 *Leuitæ autem in tribu patrum ſuorum non ſunt numerati inter eos.*

48 *Locutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

49 *Verumtamen tribum Leui non numerabis,& ſummam eorum non ſuſcipies in medio filiorum Iſrael.*

50 *Tu autem conſtitue Leuitas ſuper tabernaculum teſtimonij, & ſuper omnia vaſa eius, & ſuper omnia quæ ad illud pertinent. Ipſi portabunt tabernaculum, & omnia vaſa eius, & ipſi miniſtrabunt in eo,& per gyrum tabernaculi metabuntur.*

51 *Et cum proficiſcetur tabernaculum, deponent illud Leuitæ: & quando collocabitur tabernaculum, erigent illud Leuitæ. Extraneus autem qui acceſſerit, interficiatur.*

52 *Caſtrametabuntur autem filij Iſrael vnuſquiſque per manſionem ſuam, & vnuſquiſque iuxta vexillum ſuum per turmas eorum.*

53 *Leuitæ autem metabuntur per gyrum tabernaculi teſtimonij: & non erit indignatio ſuper congregationem filiorum Iſrael: & cuſtodient Leuitæ cuſtodiam tabernaculi teſtimonij.*

54 *Feceruntq; filij Iſrael iuxta omnia,quæ præceperat Dominus Moyſi, ita fecerunt.*

CAP. II.

1 *LOcutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, & Aaron, dicens:*

2 *Singuli iuxta vexillum ſuum, per ſigna, & per domos patrum ſuorum caſtrametabuntur filij Iſrael, per gyrum contra tabernaculum fœderis caſtrametabuntur.*

3 *Vexillum caſtrorum Iuda erit ad Orientem per exercitus ſuos: & princeps filiorum Iuda, Naaſon, filius Aminadab.*

4 *Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo fuerunt ſeptuaginta quatuor milia & ſexcenti.*

5 *Et qui caſtrametatur iuxta eum, erit tribus Iſachar, & princeps filiorum Iſachar, Nathanael filius Suar.*

6 *Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo fuerunt quinquaginta quatuor milia & quadringenti.*

7 *De tribu filiorum Zabulon princeps fuit, Eliab, filius Helon:*

8 *Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo, fuerunt quinquaginta ſeptem milia, & quadringenti.*

9 *Omnes qui numerati ſunt de caſtris Iuda, fuerunt cẽtum,& octoginta ſex milia,& quadringenti: per turmas ſuas primo proficiſcantur.*

10 *Vexillum caſtrorum Ruben erit ad Meridiem per turmas ſuas,& princeps filiorum Ruben Eliſur filius Sedeur.*

11 *Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo,quadraginta ſex milia & quingenti.*

12 *Et qui caſtrametantur iuxta eum, ſunt viri tribus Symeon, & princeps filiorum Symeon Salamiel filius Suriſaddai:*

13 *Et exercitus eius & qui numerati ſunt ex eo, fuerunt quinquaginta nouem milia & trecenti.*

14 *Et in tribu filiorum Gad princeps fuit Eliaſaph filius Debuel.*

15 *Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo,fuerunt quadraginta quinque milia & ſexcenti & quinquaginta.*

16 *Omnes qui recenſiti ſunt in caſtris Ruben, fuerunt cẽtum quinquaginta milia, & mille, & quadringenti, & quinquaginta per turmas ſuas: ſecundò proficiſcantur.*

Vulgat. Editio.

17 Leuabitur autem tabernaculum teſtimonij per
officia Leuitarum & turmas eorum: quomodo eri-
getur, ita & deponetur. Singuli per loca & ordines
ſuos proficiſcentur.
18 Ad Occidentalem plagam erunt caſtra filiorum
Ephraim: quorum princeps fuit Eliſama filius Am-
miud.
19 Cunctus exercitus pugnatorum eius, qui nume-
rati ſunt, quadraginta millia quingenti.
20 Et cum eis tribus filiorum Manaſſe: quorũ prin-
ceps fuit Gamaliel filius Phadaſſur.
21 Cunctuſque exercitus pugnatorum eius, qui nu-
merati ſunt, trigintaduo millia ducenti.
22 In tribu filiorũ Beniamin princeps fuit Abidan
filius Gedeonis.
23 Et cunctus exercitus pugnatorum eius, qui recẽ-
ſiti ſunt, triginta quinque millia quadringenti.
24 Omnes qui numerati ſunt in caſtris Ephraim,
centum octo millia centum per turmas ſuas: tertij
proficiſcentur.
25 Ad Aquilonis partem caſtrametati ſunt filij Dan:
quorum princeps fuit Ahiezer filius Ammiſaddai.
26 Cunctus exercitus pugnatorum eius, qui nume-
rati ſunt, ſexaginta duo millia ſeptingenti.
27 Iuxta eum fixere tentoria de tribu Aſer: quorum
princeps fuit Phegiel filius Ochran.
28 Cunctus exercitus pugnatorum eius, qui nume-
rati ſunt, quadraginta millia & mille quingenti.
29 De tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira
filius Enan.
30 Cunctus exercitus pugnatorum eius, quinqua-
ginta tria millia quadringenti.
31 Omnes, qui numerati ſunt in caſtris Dan fuerũt
centum quinquaginta ſeptem millia ſexcenti: &
nouiſſimi proficiſcentur.
32 Hic numerus filiorum Iſrael, per domos cogna-
tionum ſuarum & turmas diuiſi exercitus, ſexcen-
ta tria millia quingenti quinquaginta.
33 Leuitæ autem non ſunt numerati inter filios Iſ-
rael: ſic enim præceperat Dominus Moyſi.
34 Feceruntque filij Iſrael iuxta omnia quæ manda-
uerat Dominus. Caſtrametati ſunt per turmas
ſuas, & profecti per familias ac domos patrũ ſuo-
rum.

CAP. III.

1 HÆ ſunt generationes Aaron & Moyſi in die
qua locutus eſt Dominus ad Moyſen in mon-
te Sinai.
2 * Et hæc nomina filiorum Aaron: primogenitus
eius Nadab, deinde Abiu, & Eleazar, & Ithamar.

* Exo. 6. 23.

3 Hæc nomina filiorum Aaron ſacerdotum qui
vncti ſunt, & quorum repletæ & conſecratæ ma-
nus vt ſacerdotio fungerentur.
4 * Mortui ſunt enim Nadab & Abiu cum offerent
ignem alienum in conſpectu Domini in deſerto Si-
nai, abſque liberis: functique ſunt ſacerdotio Elea-
zar & Ithamar coram Aaron patre ſuo.

* Leu. 10. 2. 1. Par. 24. 2.

5 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
6 Applica tribum Leui, & fac ſtare in conſpectu
Aaron ſacerdotis vt miniſtrent ei, & excubent,
7 Et obſeruent quidquid ad cultum pertinet mul-
titudinis coram tabernaculo teſtimonij,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et proficiſcetur tabernaculum eccleſie, caſtra leuitarũ
in medio caſtrorum: quemadmodum caſtrametabuntur,
ſic proficiſcentur. Vnuſquiſque in loco ſuo, in vexillis ſuis.*

*Vexillum caſtrorum Ephraim per exercitus ſuos erit ad
Occidentem: & princeps filiorum Ephraim erat Eliſamah
filius Hammiud.*
*Et exercitus eius, & numeri eorum quadraginta mil-
lia, & quingenti.*
*Et iuxta eum erit tribus Menaſſeh: & princeps filiorũ
Menaſſeh erat Gamaliel filius Pedaſur.*
*Et exercitus eius, & numeri eorum duo, & triginta
millia, & ducenti.*
*Et tribus Biniamin: & princeps filiorũ Biniamin erat
Abidan filius Ghidhoni.*
*Et exercitus eius, & numeri eorum, quinque, & tri-
ginta milia, & quadringenti.*
*Omnes numeri caſtrorum Ephraim centum milia, &
octo milia, & centum, per exercitus ſuos: & tertij profi-
ciſcentur.*
*Vexillum caſtrorum Dan erit ad Aquilonem per exer-
citus ſuos: & princeps filiorum Dan Achihezer filius Hã-
miſaddai.*
*Et exercitus eius, & numeri eorum duo, & ſexaginta
millia & ſeptingenti.*
*Et caſtrametabuntur iuxta eum tribus Aſer, & prin-
ceps filiorum Aſer erat Paghiel filius Hochran.*
*Et exercitus eius, & numeri eorum vnus, & quadra-
ginta millia & quingenti.*
*Et tribus Naphthali: & princeps filiorum Naphthali
Achirah filius Henan.*
*Et exercitus eius, & numeri eorum, tria & quinqua-
ginta millia, & quadringenti.*
*Omnes numeri caſtrorum Dan, centum millia & ſeptẽ,
& quinquaginta millia, & ſexcenti: poſterius proficiſcen-
tur per vexilla ſua.*
*Iſti ſunt numeri filiorum Iſrael per domum patrum
ſuorum, omnes numeri caſtrorum per exercitus ſuos, ſex-
centa millia, & tria millia, & quingenti & quinquagin-
ta.*
*Et leuitæ non fuerunt numerati in medio filiorum Iſ-
rael, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*
*Et fecerunt filij Iſrael, ſecundum omnia quæ præcepit
Dominus Moſeh. Sic caſtrametati ſunt per vexilla ſua,
& ſic profecti ſunt vnuſquiſque per familias ſuas, per do-
mum patrum ſuorum.*

CAP. III.

*ET iſtæ ſunt generationes Aharon & Moſeh, in die
qua locutus eſt Dominus ad Moſeh in monte Sinai.*

*Et hæ ſunt nomina filiorum Aharon: primogenitus
Nadab, & Abihu, Elhazar, & Ithamar.*

*Iſta ſunt nomina filiorum Aharon ſacerdotũ, qui vncti
ſunt, quorum conſecrauit manum, vt ſacerdotio funge-
rentur.*
*Et mortuus eſt Nadab, & Abihu coram Domino, quan-
do obtulerunt ignem extraneum coram Domino in deſer-
to Sinai: & filij non fuerunt eis, & ſacerdotio functus eſt
Elhazar, & Ithamar coram Aharon patre eorum.*

*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:
Appropinquare fac tribum Leui, & ſtare facies eam co-
ram Aharon ſacerdote, & miniſtrabunt ei.
Et cuſtodient cuſtodiam eius, & cuſtodiam omnis cœtus
coram tabernaculo eccleſiæ, vt ſeruiant ſeruitutem taber-
naculi.*

Tranſl. ex Septuag.

17 Et leuabitur tabernaculum teſtimonij, & caſtra Leuitarum medium caſtrorum: & ſicut caſtrametabuntur, ita & promouebunt. Vnuſquiſque iuxta, ſecundum principatus.

18 Ordo caſtrorum Ephræm apud Mare cum virtute eorum: & princeps filiorum Ephræm, Eliſama filius Emiud:

19 Virtus eorum, ij qui recogniti, quadraginta millia, & quingenti.

20 Et caſtrametātes iuxta de tribu Manaſſe: & princeps filiorum Manaſſe, Gamaliel filius Phadaſſur:

21 Virtus eius, ij qui recogniti, duo & triginta millia, & ducenti.

22 Et caſtrametātes iuxta de tribu Beniamin: & princeps filiorum Beniamin, Abidan filius Gedeoni:

23 Virtus eius, ij qui recogniti, quinque & triginta millia, & quadringenti.

24 Omnes qui recogniti de caſtris Ephræm, cētum millia, & octo mille, & centum: cum virtute ſua tertij promouebunt.

25 Ordo caſtrorum Dan ad Aquilonem cū virtute eorum: & princeps filiorum Dan, Achiezer filius Amiſadæ.

26 Virtus eius, ij qui recogniti, duo & ſexaginta millia & ſeptingenti.

27 Et caſtrametātes iuxta eum tribus Aſer: & princeps filiorum Aſer, Phageel filius Echran:

28 Virtus eius, ij qui recogniti, vnum & quadraginta millia, & quingenti.

29 Et caſtrametantes iuxta, de tribu Nephtali: & princeps filiorum Nephtali, Achire filius Aenan:

30 Virtus eius, ij qui recogniti, tria & quinquaginta millia, & quadringenti.

31 Omnes recogniti, e caſtris Dan, cētum & quinquaginta ſeptem millia & ſexcenti. Vltimi promouebunt ſecundum ordinem ſuum.

32 Hæc eſt recognitio filiorum Iſrael ſecundum domos familiarum eorum: omnis recognitio caſtrorum cum virtutibus eorum ſexcenta millia, & ter mille quingenti quinquaginta.

33 Leuitæ autem nō fuerunt ſimul recogniti in eis: ſicut mandauit Dominus Moyſi.

34 Et fecerunt filij Iſrael omnia, quæcumque præcepit Dominus Moyſi. Sic caſtrametati ſunt ſecundum ordinem ſuum, & ſic promouerūt vnuſquiſque iuxta, ſecundum populos ſuos, ſecundum domos familiarum ſuarum.

CAP. III.

1 ET hæc ſunt generationes Aaron, & Moyſi: in qua die locutus eſt Dominus Moyſi in monte Sina:

2 Et hæc ſunt nomina filiorum Aaron: primogenitus Nadab, & Abiud, Eleazar, & Ithamar.

3 Hæc ſunt nomina filiorū Aaron ſacerdotes, qui vncti ſunt, quorum conſummauerunt manus eorū ſacerdotio fungi.

4 Et mortuus eſt Nadab, & Abiud, ante Dominum offerentibus ipſis ignem alienum ante Dominum in deſerto Sina: & filij non fuerunt eis, & ſacerdotio functus eſt Eleazar & Ithamar, cum Aaron patre ſuo.

5 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

6 Accipe tribum Leui, & conſtitues eos in conſpectu Aaron ſacerdotis, & miniſtrabunt ei:

7 Et cuſtodient cuſtodias eius, & cuſtodias filiorū Iſrael ante tabernaculum teſtimonij ad operādum opera tabernaculi:

Et

Chald. Paraph. Tranſl.

Et proficiſcatur tabernaculum fœderis, & caſtra Leuitarum in medio caſtrorum: quomodo caſtrametentur, ita proficiſcantur. Singuli in loco ſuo per vexilla ſua.

Vexillum caſtrorum Ephraim per exercitum ſuum erit ad Occidentem: & princeps filiorum Ephraim Eliſama filius Amiud:

Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo, quadraginta millia & quingenti.

Et iuxta eum tribus Manaſſe: & princeps filiorum Manaſſe, Gamaliel filius Phadaſur:

Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo, triginta duo millia & ducenti.

In tribu filiorum Beniamin princeps fuit Abidan filius Gedeonis:

Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo, triginta quinque millia & quadringenti.

Omnes qui numerati ſunt in caſtris Ephraim, fuerunt centum octoginta millia & centum: per turmas ſuas, tertiò proficiſcantur.

Vexillum caſtrorum Dan erit ad Aquilonem per turmas ſuas, & princeps filiorum Dan, Ahiazer filius Ammiſaddai.

Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo, fuerunt ſexaginta duo millia & ſeptingenti.

Et qui caſtrametatur iuxta eum tribus Aſer: & princeps filiorum Aſer, Phegiel filius Ochran:

Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo, quadraginta millia, & mille & quingenti.

Et iuxta eum tribus Neptali: & princeps filium Neptali Haira filius Enan:

Et exercitus eius, & qui numerati ſunt ex eo, quinquaginta tria millia & quadringenti.

Omnes qui numerati ſunt in caſtris Dan fuerunt centum quinquaginta ſeptem millia & ſexcenti: nouiſſimè proficiſcantur.

Hi ſunt qui numerati ſunt de filiis Iſrael per domos patrum ſuorum: omnes qui numerati ſunt in caſtris per exercitum ſuum, ſexcenta tria millia & quingenti & quinquaginta.

Leuitæ autem non ſunt numerati inter filios Iſrael: ſicut præceperat Dominus Moyſi.

Feceruntq́; filij Iſrael iuxta omnia quæ præcepit Dominus Moyſi. Ita caſtrametabantur per vexilla ſua, & ita proficiſcebantur ſinguli per familias ſuas & per domum patrum ſuorum.

CAP. III.

ET hæ ſunt generationes Aaron & Moyſi, in die qua locutus eſt Dominus ad Moyſen in monte Sinai.

Et hæc ſunt nomina filiorum Aaron: primogenitus eius Nadab, & Abiu, Eleazar, & Ithamar.

Hæc nomina filiorum Aaron ſacerdotum, qui vncti ſunt, & quorum oblatio oblata eſt, vt miniſtrarent.

Mortuusq́; eſt Nadab & Abiu coram Domino, quando obtulerunt ignem alienum coram Domino in deſerto Sinai: & filij non fuerunt eis, & miniſtrauit Eleazar, & Ithamar in conſpectu patris ſui.

Locutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:

Applica tribum Leui, & ſtatue eum coram Aaron ſacerdote, & miniſtrabunt ei:

Et cuſtodient cuſtodiam eius, & cuſtodiam omnis congregationis ante tabernaculum fœderis, vt ſeruiant in miniſterio tabernaculi.

Et

Digitized by Google

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
	Et cuſtodiant vaſa tabernaculi, ſeruientes in miniſterio eius.	8	*Et cuſtodient omnia vaſa tabernaculi eccleſiæ, & cuſtodiam filiorum Iſrael, vt ſeruiant ſeruitutem tabernaculi.*
	Dabiſque dono Leuitas Aaron & filiis eius, quibus traditi ſunt à filiis Iſrael.	9	*Et dabis Leuitas Aharon, & filij eius dati, dati erunt ei à filiis Iſrael:*
	Aaron autem & filios eius conſtitues ſuper cultum ſacerdotij. Externus, qui ad miniſtrandum acceſſerit, morietur.	10	*Et Aharon, & filios eius præficies, & cuſtodient ſacerdotium eorum. Et extraneus, qui appropinquauerit, morietur,*
	Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	11	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
	Ego tuli Leuitas à filiis Iſrael pro omni primogenito, qui aperit vuluam in filiis Iſrael, eruntque Leuitæ mei.	12	*Et ego ecce accepi leuitas è medio filiorum Iſrael, pro omni primogenito quod aperit vuluam à filiis Iſrael, & erunt mei Leuitæ.*
* Exo. 13. 2. Inf. 8. 16.	* Meum eſt enim omne primogenitum, ex quo percuſſi primogenitos in terra Aegypti: ſanctificaui mihi quidquid primum naſcitur in Iſrael ab homine vſque ad pecus, mei ſunt. Ego Dominus.	13	*Quia meum eſt omne primogenitum, à die qua percuſſi omne primogenitum in terra Ægypti, ſanctificaui mihi omne primogenitum in Iſrael ab homine vſque ad animal mea erunt. Ego Dominus.*
	Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen in deſerto Sinai, dicens.	14	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh in deſerto Sinai, dicendo:*
	Numera filios Leui per domos patrum ſuorum & familias: omnem maſculum ab vno menſe, & ſupra.	15	*Numera filios Leui per domos patrum ſuorum, per familias ſuas: omnem maſculum à filio menſis, & ſupra numerabis.*
	Numerauit Moyſes, vt præceperat Dominus,	16	*Et numerauit eos Moſeh iuxta ſermonem Domini, quemadmodum præcepit.*
*Exo. 6. 16.	* Et inuenti ſunt filij Leui per nomina ſua, Gerſon & Caath & Merari.	17	*Et fuerunt iſti filij Leui per nomina ſua, Gherſon, & Chehath, & Merari.*
	Filij Gerſon: Lebni & Semei.	18	*Et hæc ſunt nomina filiorũ Gherſon per familias ſuas Libni, & Simhi.*
	Filij Caath: Amram & Ieſaar, Hebron & Oziel.	19	*Et filij Chehath per familias ſuas Hamram, & Iſhar, Chebron, & Huzziel.*
	Filij Merari: Moholi & Muſi.	20	*Et filij Merari per familias ſuas, Machali, & Muſi. Iſtæ ſunt familiæ Leui per domum patrum ſuorum.*
	De Gerſon fuere familiæ duæ, Lebnitica, & Semeitica:	21	*Ipſius Gherſon, familia libnitica, & familia ſimhitica. Iſtæ ſunt familiæ Gherſonitica.*
	Quarum numeratus eſt populus ſexus maſculini ab vno menſe, & ſupra: ſeptem millia quingenti.	22	*Numeri eorum ſecundum numerum omnis maſculi à filio menſis, & ſupra: numeri eorum ſeptem millia, & quingenti.*
	Hi poſt tabernaculum metabuntur ad Occidentem	23	*Familiæ Gherſonitica poſt tabernaculum caſtrametabuntur ad Occidentem.*
	Sub principe Eliaſaph filio Lael.	24	*Et princeps domus patris Gherſonitarum erit Eliaſaph filius Lael.*
	Et habebunt excubias in tabernaculo fœderis,	25	*Et cuſtodia filiorum Gherſon in tabernaculo eccleſiæ:*
	Ipſum tabernaculum & operimentum eius, tentorium quod trahitur ante fores tecti fœderis, & cortinas atrij: tentorium quoque quod appenditur in introitu atrij tabernaculi, & quidquid ad ritum altaris pertinet, funes tabernaculi & omnia vtenſilia eius.	26	*Erit tabernaculum, & tentorium, operimentum eius & aulæum ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, & cortina atrij, & aulæum ad oſtium atrij, quod erat iuxta tabernaculũ, & iuxta altare per circuitum, & funes eius ad omne opus eius.*
	Cognatio Caath habebit populos Amramitas & Ieſaaritas & Hebronitas & Ozielitas. Hæ ſunt familiæ Caathitarum recenſitæ per nomina ſua:	27	*Et ipſius Chehath familia Hamramiticha, & familia Iſharitica, & familia Chebronitica, & familia huzzielitica. Illæ ſunt familiæ Chehatitica.*
	Omnes generis maſculini ab vno mẽſe & ſupra, octo millia ſexcenti habebunt excubias Sanctuarij,	28	*Secundum numerum omnis maſculi à filio menſis, & ſupra, fuerunt octo millia & ſexcenti, cuſtodientes cuſtodiam Sanctitatis.*
	Et caſtrametabuntur ad Meridianam plagam.	29	*Familiæ filiorum Chehath caſtrametabuntur iuxta latus tabernaculi ad Meridiem.*
	Princepſque eorum erit Eliſaphan filius Oziel:	30	*Et princeps domus patris familiarum Chehatitarum erit Eliſaphan filius Huzziel.*
	Et cuſtodient arcam, menſamque & candelabrũ, altaria & vaſa Sanctuarij, in quibus miniſtratur, & velum, cunctamque huiuſcemodi ſupellectilem.	31	*Et cuſtodia eorum erit arca, & menſa, & candelabrũ, & altaria, & vaſa Sanctitatis in quibus miniſtrabunt, & aulæum, & omne opus eius.*
	Princeps autem principum Leuitarum Eleazar filius Aaron ſacerdotis, erit ſuper excubitores cuſtodiæ Sanctuarij.	32	*Et princeps principum Leuitarum, erit Elhazar filius Aharon ſacerdotis functio cuſtodientium cuſtodiam ſanctitatis.*

Tranſl. ex Septuag.

8 Et cuſtodient omnia vaſa tabernaculi teſtimonij, & cuſtodias filiorum Iſrael ſecundum omnia opera tabernaculi.

9 Et dabis Leuitas Aaron, & filiis eius ſacerdotibus. Dati munus hi mihi ſunt ex omnibus filiis Iſrael:

10 Et Aaron, & filios eius conſtitues ſuper tabernaculum teſtimonij, & cuſtodient ſacerdotium ſuum, & omnia, quæ ad altare, & intra velum. Et alienigena qui tetigerit, morietur.

11 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

12 Et ecce ego aſſumpſi Leuitas de medio filiorum Iſrael pro omni primogenito adaperiente vuluam à filiis Iſrael: redemptiones eorum erunt, & erunt mihi Leuitæ.

13 Mihi enim omne primogenitum: in qua die percuſſi omne primogenitum in terra Aegypti; ſanctificaui mihi omne primogenitum in Iſrael, ab homine vſque ad pecus mihi erunt. Ego Dominus.

14 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen in deſerto Sina, dicens:

15 Recognoſce filios Leui ſecundum domos familiarùm eorum, ſecundum populos eorum: omne maſculinum ab vno menſe & ſupra, recognoſcite eos.

16 Et recognouerunt eos Moyſes, & Aaron per vocē Domini: quemadmodum præcepit eis Dominus.

17 Et fuerunt hi filij Leui ex nominibus eorū Gedſon, Caath, & Merari.

18 Et hęc ſunt nomina filiorum Gedſon ſecundum populos eorum, Lobeni, & Semei.

19 Et filij Caath ſecūdum populos eorum, Amram, & Iſſaar, Chebron, & Oziel.

20 Et filij Merari ſecundum populos eorum, Mooli, & Muſi. Hi ſunt populi Leuitarum ſecundum domos familiarum eorum:

21 Ipſi Gedſon populus ipſius Lobeni, & populus ipſius Semei. Hi populi Gedſon:

22 Recognitio eorum ſecundum numerum omnis maſculini ab vno menſe, & ſupra: recognitio eorū ſeptem mille, & quingenti.

23 Et filij Gedſon poſt tabernaculum caſtrametabuntur ad Mare.

24 Et princeps domus familiæ populi ipſius Gedſon, Heliſaph filius Dael.

25 Et cuſtodia filiorum Gedſon in tabernaculo teſtimonij,

26 Ipſum tabernaculum & operimentum, & cooperimentum oſtij tabernaculi teſtimonij, & tentoria atrij, & velamen portæ atrij, quod eſt ſuper tabernaculum, & reliqua omnium operum eius.

27 Ipſi Caath populus, qui Amram, vnus: & populus, qui Iſſaar, vnus: & populus qui Chebron, vnus: & populus, qui Oziel, vnus. Hi ſunt populi ipſius Caath, ſecundum numerum.

28 Omne maſculinum ab vno menſe, & ſupra, octo mille & ſexcenti cuſtodiētes cuſtodias Sanctorum.

29 Populi filiorum Caath caſtrametabuntur à latere tabernaculi ad Africum.

30 Et princeps domus familiarum populorum ipſius Caath Heliſaphan filius Oziel.

31 Et cuſtodia eorum, arca, & menſa, & candelabrum, & altaria, & vaſa Sancti, quibuſque miniſtrabunt in ipſis, & cooperimentum, & omnia opera eorum.

32 Et princeps ſuper principes Leuitarum, Eleazar filius Aaron ſacerdotis, conſtitutus cuſtodire cuſtodias Sanctorum.

Chald. Paraph. Tranſl.

8 *Et cuſtodiant omnia vaſa tabernaculi fœderis & cuſtodiam filiorum Iſrael, & vt ſeruiant in miniſterio tabernaculi fœderis.*

9 *Dabiſq; Leuitas Aaron & filiis eius, qui dati traditiq; ſunt à filiis Iſrael.*

10 *Aaron autem & filios eius conſtitues, vt cuſtodiant ſacerdotium ſuum. Alienus autem qui accesserit, occidetur.*

11 *Locutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

12 *Ego autem ecce applicaui Leuitas ad me de medio filiorum Iſrael pro omni primogenito qui aperit vuluam de filiis Iſrael: miniſtrabuntq; Leuitæ in conſpectu meo.*

13 *Meum eſt enim omne primogenitum: in die quo occidi omne primogenitum in terra Ægypti; ſanctificaui coram me omne primogenitum in Iſrael, ab homine vſque ad pecus mei ſunt. Ego Dominus.*

14 *Locutuſq; eſt Dominus cum Moyſe in deſerto Sinai, dicens:*

15 *Numera filios Leui per domos patrum ſuorum, & familias ſuas: omnes maſculos ab vno menſe & ſupra numerabitis eos.*

16 *Numerauitq; eos Moyſes iuxta verbum Domini, ſicut mandatum fuerat ei.*

17 *Fuerunt autem hi filij Leui per nomina ſua, Gerſon, & Caath, & Merari.*

18 *Et hæc ſunt nomina filiorum Gerſon per familias ſuas, Lobni & Semei.*

19 *Et filij Caath per familias ſuas, Amram, & Iſaar, & Hebron, & Oziel.*

20 *Filij autem Merari per familias ſuas, Mooli & Muſi. Hæ ſunt familiæ Leuitarum per domos patrum ſuorum.*

21 *De Gerſon fuit familia Lobni, & familia Semei. Hæ ſunt familiæ Gerſon.*

22 *Numeratiq; ſunt ex eis iuxta numerum omnium maſculorum ab vno menſe & ſupra; fuitq; numerus eorum ſeptem millia, & quingenti.*

23 *Familiæ Gerſon caſtrametabuntur poſt tabernaculum ad Occidentem.*

24 *Et princeps domus patrum Gerſonitarum Eliaſaph filius Lael.*

25 *Sub cuſtodia autem filiorum Gerſon in tabernaculo fœderis:*

26 *Erit tabernaculum & operimentum quo tegitur, tentoriumq; quod eſt in oſtio tabernaculi fœderis: & cortina atrij, & tentorium quod eſt in oſtio atrij, quod circuit altare & tabernaculum, & funiculi eius iuxta omnem cultum eius.*

27 *De Caath autē fuit familia Amram, & familia Iſaar, & familia Hebron, & familia Oziel. Hæ ſunt familiæ Caath.*

28 *Iuxta numerum omnium maſculorum ab vno menſe & ſuprà, octo millia & ſexcenti cuſtodientium cuſtodiam Sanctuarij.*

29 *Familiæ filiorum Caath caſtrametabuntur ad Meridianum latus tabernaculi.*

30 *Et princeps domus patrum familiarum Caath, Eliſaphan filius Oziel.*

31 *Eruntq; ſub cuſtodia eorum arca, & menſa, & candelabrum, & altaria, & vaſa quibus miniſtratur in Sanctuario, & tentorium, & omne quod ad eius cultum pertinet.*

32 *Præpoſitus autem qui conſtitutus eſt ſuper principes Leuitarum, Eleazar filius Aaron ſacerdotis, & ſub manu eius erunt conſtituti illi qui cuſtodiunt cuſtodiam Sanctuarij.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

33 At vero de Merari erunt populi Moholitæ & Mu-
ſitæ recenſiti per nomina ſua:
34 Omnes generis maſculini ab vno mēſe & ſupra,
ſex millia ducenti.
35 Princeps eorum Suriel filius Abihaiel: in plaga
Septentrionali caſtrametabuntur.
36 Erunt ſub cuſtodia eorum tabulæ tabernaculi,&
vectes, & columnæ, ac baſes earum, & omnia quæ
ad cultum huiuſcemodi pertinent:
37 Columnæque atrij per circuitum cum baſibus
ſuis, & paxilli cum funibus.
38 Caſtrametabuntur ante tabernaculum fœderis,
id eſt ad Orientalem plagam, Moyſes & Aaron cum
filiis ſuis, habentes cuſtodiam Sanctuarij in medio
filiorum Iſrael; quiſquis alienus acceſſerit, morie-
tur.
39 Omnes Leuitæ, quos numerauerunt Moyſes &
Aaron iuxta præceptum Domini per familias ſuas
in genere maſculino à menſe vno & ſupra: fuerunt
viginti duo millia.
40 Et ait Dominus ad Moyſen: Numera primoge-
nitos ſexus maſculini de filiis Iſrael ab vno menſe
& ſupra, & habebis ſummam eorum.
41 Tolleſque Leuitas mihi pro omni primogenito
filiorum Iſrael: Ego ſum Dominus: Et pecora eorū
pro vniuerſis primogenitis pecorum filiorum Iſ-
rael.
42 Recenſuit Moyſes, ſicut præceperat Dominus,
primogenitos filiorum Iſrael.
43 Et fuerunt maſculi per nomina ſua, à menſe v-
no & ſupra, viginti duo millia ducenti ſeptuaginta
tres.
44 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens.
45 Tolle Leuitas pro primogenitis filiorum Iſrael,&
pecora Leuitarum pro pecoribus eorum, eruntque
Leuitæ mei. Ego ſum Dominus.
46 In pretio autem ducentorum ſeptuaginta trium,
qui excedunt numerum Leuitarum de primoge-
nitis filiorum Iſrael.
47 Accipies quinque ſiclos per ſingula capita ad
menſuram Sanctuarij. * Siclus habet viginti obo-
los.
48 Dabiſque pecuniam Aaron, & filiis eius pretium
eorum qui ſupra ſunt.
49 Tulit igitur Moyſes pecuniam eorum, qui fue-
rant amplius,& quos redemerant à Leuitis
50 Pro primogenitis filiorum Iſrael, mille trecen-
torum ſexaginta quinque ſiclorum iuxta pondus
Sanctuarij,
51 Et dedit eam Aaron & filiis eius iuxta verbum,
quod præceperat ſibi Dominus.

* Exo. 30. 13. Leu. 27. 25. Eze. 45. 12.

CAP. IIII.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron,
dicens:
2 * Tolle ſummam filiorum Caath de medio Le-
uitarum per domos & familias ſuas,
3 A trigeſimo anno ſupra, vſque ad quinquageſi-
mum annum, omnium qui ingrediuntur vt ſtent
& miniſtrent in tabernaculo fœderis.
4 Hic eſt cultus filiorum Caath: Tabernaculum
fœderis, & Sanctum Sanctorum

* 1. Par. 15. 15.

In-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

33 *Ipſius Merari, familia Machalitica, & familia Muſi-*
tica. Iſtæ ſunt familiæ Merari.
34 *Et numeri eorum ſecundum numerum omnis maſculi*
à filio menſis, & ſupra: ſex millia, & ducenti.
35 *Et princeps domus patris familiarum Merari erit Su-*
riel filius Abichail: iuxta latus tabernaculi caſtrameta-
buntur ad Aquilonem.
36 *Et functio cuſtodiæ filiorum Merari tabulæ tabernacu-*
li, & vectes eius, & columnæ eius, & baſes eius & omnia
vaſa eius, & omne opus eius.
37 *Et columnæ atrij per circuitum, & baſes earum, &*
& claui earum, & funes earum.
38 *Et caſtrametabuntur ante tabernaculum, ad Oriētem,*
ante tabernaculum eccleſiæ ad Orientem Moſeh, & Aha-
ron, & filij eius cuſtodientes cuſtodiam Sanctuarij, ad cu-
ſtodiam filiorum Iſrael: & extraneus, qui appropinqua-
uerit, morietur.
39 *Omnes numeri Leuitarum, quos numerauit Moſeh,*
& Aharon iuxta ſermonem Domini per familias eorum:
omnis maſculus à filio menſis, & ſupra, duo & viginti
millia.
40 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Numera omne primo-*
genitum maſculum filiorum Iſrael à filio menſis, & ſu-
pra, & cape numerum nominum eorum.
41 *Et capies Leuitas mihi: Ego Dominus: Pro omni pri-*
mogenito in filiis Iſrael, & iumentum Leuitarum pro
omni primogenito in iumentis filiorum Iſrael.
42 *Et numerauit Moſeh, quemadmodum præcepit Domi-*
nus ei omne primogenitum in filiis Iſrael.
43 *Et fuit omnis primogenitus maſculus ſecundum nume-*
rum nominum à filio menſis, & ſupra, ſecundum numerū
eorum: duo, & viginti milia, tres, & ſeptuaginta, &
ducenti.
44 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
45 *Cape Leuitas pro omni primogenito in filiis Iſrael, &*
iumentum Leuitarum pro iumento eorum, & erunt mei
Leuitæ. Ego Dominus.
46 *Et redemptiones trium, & ſeptuaginta, & ducentorū,*
qui ſuperſunt Leuitis à primogenito filiorum Iſrael:
47 *Capies quinque, quinque ſiclos per caput ſecundum ſi-*
clum Sanctuarij capies. Viginti obolorum eſt ſechel.
48 *Et dabis pecuniam Aharon & filiis eius redemptiones,*
eorum qui ſuperſunt ex eis.
49 *Et accepit Moſeh pecuniam redemptionum, ex his qui*
ſuperfuerant ad redemptiones Leuitarum.
50 *A primogenito filiorum Iſrael accepit pecuniam, quin-*
que & ſexaginta, & trecentos & mille, ſecundum ſiclum
ſanctitatis.
51 *Et dedit Moſeh pecuniam redemptionum Aharon, & fi-*
liis eius iuxta ſermonem Domini, quemadmodum præ-
cepit Dominus Moſeh.

CAP. IIII.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, & Aharon, di-*
cendo:
2 *Cape ſummam filiorum Chehath è medio filiorum*
Leui per familias ſuas, per domum patrum ſuorum,
3 *A filio triginta annorum, & ſupra vſque ad filium*
quinquaginta annorum, omnem venientem ad pugnam,
vt faciant opus in tabernaculo eccleſiæ.
4 *Hoc eſt opus filiorum Chehath in tabernaculo eccleſiæ*
Sanctitatis Sanctitatum.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

33 Ipſi Merari populus, qui Mooli, & populus, qui Muſi. Hi ſunt populi ipſius Merari.

34 Recognitio eorum ſecundum numerum, omne maſculinum ab vno menſe, & ſupra, ſex mille, & quinquaginta.

35 Et princeps domus familiarum populi Merari Suriel filius Abichæl: à latere tabernaculi caſtrametabuntur ad Aquilonem.

36 Recognitio cuſtodiæ filiorum Merari, capita tabernaculi, & vectes eius, & columnas eius & baſes eius, & omnia vaſa eorum, & opera eorum,

37 Et columnas atrij in circuitu, & baſes earum, & paxillos, & funes earum.

38 Caſtrametátes ad faciem tabernaculi teſtimonij ab Oriente, Moyſes, & Aaron, & filij eius, cuſtodientes cuſtodias Sancti ad cuſtodias filiorum Iſrael: & alienigena, qui tetigerit, morietur.

39 Omnis recognitio Leuitarum, quos recognouit Moyſes, & Aaron per vocem Domini ſecundum populos eorum: omne maſculinum ab vno menſe, & ſupra, duo & viginti millia.

40 Et dixit Dominus ad Moyſen, dicēs: Recognoſce omne primogenitum maſculinum filiorum Iſrael ab vno menſe, & ſupra, & accipite numerum ex nomine.

41 Et ſumes Leuitas mihi: Ego Dominus: Pro omnibus primogenitis filiorum Iſrael, & pecora Leuitarum pro omnibus primogenitis in pecoribus filiorum Iſrael.

42 Et recognouit Moyſes, quemadmodum mandauit Dominus omne primogenitum in filiis Iſrael.

43 Et fuerunt omnia primogenita maſculina ſecūdum numerum ex nomine ab vno menſe & ſupra ex recognitione eorum: duo & viginti millia & tres & ſeptuaginta, & ducenti.

44 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

45 Sume Leuitas pro omnibus primogenitis filiorū Iſrael, & pecora Leuitarum pro pecoribus eorum: & erunt mihi Leuitæ. Ego Dominus.

46 Et redemptiones trium, & ſeptuaginta, & ducētorum, qui ſuperant ad Leuitas ex primogenitis filiorum Iſrael.

47 Et accipies quinque ſiclos ſecundum caput, iuxta didrachmum Sanctum accipies, viginti obolos ipſius ſicli.

48 Et dabis argentum Aaron, & filiis eius: redemptiones ſuperantium in eis.

49 Et accepit Moyſes argentum, redemptiones ſuperantium ad redemptionem Leuitarum

50 A primogenitis filiorum Iſrael accepit argētum mille trecentos ſexaginta quinque ſiclos iuxta ſiclum Sanctum.

51 Et dedit Moyſes redemptiones eorum qui ſuperabant, Aaron, & filiis eius, per vocem Domini: quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.

CAP. IIII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

2 Sume caput filiorum Caath de medio filiorum Leui, ſecundum populos eorum, ſecundum domos familiarum earum.

3 A viginti, & quinq; annis, & ſupra vſq; ad quinquaginta annos: omnis ingrediens miniſtrare, facere omnia opera in tabernaculo teſtimonij.

4 Et hæc ſunt opera filiorum Caath in tabernaculo teſtimonij Sanctum Sanctorum.

Chald. Paraph. Tranſl.

33 *De Merari fuit familia Mooli, & familia Muſi. Hæ ſunt familiæ Merari.*

34 *Omneſq; maſculi qui numerati ſunt ex ab vno menſe, & ſuprà, ſex millia ducenti.*

35 *Et princeps domus patris familiarum Merari, Suriel filius Abihail, caſtrametabunturq; ad latus Aquilonare tabernaculi.*

36 *Hæc aūt tradita ſunt in cuſtodiā filiorū Merari, tabulæ tabernaculi, & vectes eius, & columnæ eius, & baſes eius, & omnia vaſa eius, & omnia quæ ad cultū eius pertinēt:*

37 *Et columnæ atrij per circuitum, & baſes earum, & paxilli, & funes earum.*

38 *Et qui caſtrametabuntur ante tabernaculum ad Oriētalem plagam ante tabernaculum fœderis erunt Moyſes, & Aaron & filij ſui cuſtodientes cuſtodiam Sanctuarij in cuſtodiam filiorum Iſrael: extraneus autem qui acceſſerit, occidetur.*

39 *Omnes qui numerati ſunt de Leuitis, quos numerauit Moyſes, & Aaron iuxta verbum Domini, per familias ſuas: omnes maſculi ab vno menſe, & ſupra, fuerunt viginti duo millia.*

40 *Dixitq; Dominus ad Moyſen: Numera omnes primogenitos maſculos de filiis Iſrael ab vno menſe, & ſupra, & ſuſcipe ſummam nominum eorum.*

41 *Et applicabis Leuitas in conſpectu meo: Ego Dominus: Pro omni primogenito filiorum Iſrael, & pecora Leuitarum pro vniuerſis primogenitis pecorum filiorum Iſrael.*

42 *Numerauitq; Moyſes omnes primogenitos filiorum Iſrael, ſicut præceperat ei Dominus.*

43 *Fueruntq; omnes maſculi primogeniti iuxta numerum nominum eorum qui numerati ſunt ab vno menſe, & ſupra: viginti duo millia & ducenti & ſeptuaginta & tres.*

44 *Locutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

45 *Applica Leuitas pro omni primogenito filiorum Iſrael, & pecora Leuitarum pro pecoribus eorum: & miniſtrabunt Leuitæ coram me. Ego Dominus.*

46 *Et à ducentis, & ſeptuaginta, & tribus, qui excedunt numerum Leuitarum, qui redimendi ſunt de primogenitis filiorum Iſrael:*

47 *Tolles quinque ſiclos per ſingula capita in ſiclis Sāctuarij, viginti obolos habens ſiclus.*

48 *Dabiſq; argentum eorum qui redimendi ſunt qui excedunt Leuitas Aaron & filiis eius.*

49 *Tulitq; Moyſes argentum eorum qui fuerunt amplius, quos redemerat à Leuitis.*

50 *Pro primogenitis filiorum Iſrael tulit argenti mille & trecentos & ſexaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij.*

51 *Deditq; Moyſes argentum redemptorum Aaron & filiis eius iuxta verbum Domini, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

CAP. IIII.

1 *LOcutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, & cum Aaron, dicens:*

2 *Suſcipe ſummam filiorum Caath de medio filiorum Leui per familias ſuas, per domos patrum ſuorum,*

3 *A triginta annis & ſuprà, & vſque ad quinquaginta annos, omnium qui veniunt, vt per turmas miniſtrent miniſterium in tabernaculo fœderis.*

4 *Hic eſt cultus filiorum Caath in tabernaculo fœderis, Sanctum Sanctorum.*

by Google

Vulgat. Editio.

5 Ingredientur Aaron & filij eius, quando mouẽda ſunt caſtra, & deponent velum quod pendet ante fores, inuoluentque eo arcam teſtimonij,

6 Et operient rurſum velamine ianthinarum pellium extendentque deſuper pallium totum hyacinthinum, & inducent vectes.

7 Menſam quoque propoſitionis inuoluent hyacinthino pallio, & ponẽt cum ea thuribula & mortariola, cyathos & crateras ad liba fundenda: panes ſemper in ea erunt:

8 Extendentque deſuper pallium coccineũ, quod rurſum operient velamento ianthinarum pellium, & inducent vectes.

9 Sument & pallium hyacinthinum quo operient candelabrum cum lucernis & forcipibus ſuis & emunctoriis & cunctis vaſis olei, quæ ad concinnãdas lucernas neceſſaria ſunt:

10 Et ſuper omnia ponent operimentum ianthinarum pellium, & inducent vectes.

11 Necnon & altare aureũ inuoluent hyacinthino veſtimento & extendent deſuper operimentũ ianthinarum pellium, inducentque vectes.

12 Omnia vaſa, quibus miniſtratur in Sanctuario, inuoluent hyacinthino pallio, & extendẽt deſuper operimentum ianthinarum pellium, inducentque vectes.

13 Sed & altare mundabunt cinere, & inuoluent illud purpureo veſtimento,

14 Ponentque cum eo omnia vaſa, quibus in miniſterio eius vtũtur, id eſt, ignium receptacula, fuſcinulas ac tridentes, vncinos & batilla. Cuncta vaſa altaris operient ſimul velamine ianthinarum pellium & inducent vectes.

15 Cumque inuoluerint Aaron & filij eius Sanctuarium & omnia vaſa eius in commotione caſtrorũ, tunc intrabunt filij Caath vt portent inuoluta: & non tangent vaſa Sanctuarij, ne moriantur. Iſta ſunt onera filiorum Caath in tabernaculo fœderis:

16 Super quos erit Eleazar filius Aaron ſacerdotis, ad cuius curam pertinet oleum ad concinnandas lucernas, & compoſitionis incenſum, & ſacrificiũ, quod ſemper offertur, & oleum vnctionis, & quidquid ad cultum tabernaculi pertinet, omniumque vaſorum, quæ in Sanctuario ſunt.

17 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

18 Nolite perdere populum Caath de medio Leuitarum:

19 Sed hoc facite eis, vt viuant, & non moriantur, ſi tetigerint Sancta Sanctorum. Aaron & filij eius intrabunt, ipſique diſponent opera ſingulorum, & diuident quid portare quis debeat.

20 Alij nulla curioſitate videãt quæ ſunt in Sanctuario priuſquam inuoluantur, alioquin morientur.

21 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

22 Tolle ſummam etiam filiorum Gerſon per domos ac familias & cognationes ſuas,

23 A triginta annis & ſupra, vſque ad annos quinquaginta. Numera omnes qui ingrediuntur & miniſtrant in tabernaculo fœderis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 *Et venient Aharon, & filij eius, quando proficiſcentur caſtra, & deſcendere facient velum tentorij, & operient illo arcam teſtimonij.*

6 *Et ponent ſuper eam operimentum pellis taxeæ, & expandent pannum totum hyacinthinum deſuper, & ponẽt vectes eius.*

7 *Et ſuper menſam panum facierum, & expandent pannum hyacinthinum, & ponent ſuper eam ſcutulas, & coclearia, & cyatos, & medios calamos operimenti: & & panis iugis ſuper eam erit.*

8 *Et expandent ſuper eam pannum vermiculatum coccineum, & operient eam opertorio pellis taxeæ, & ponent vectes eius.*

9 *Et capient pannum hyacinthinum, & operient candelabrum luminaris, & lucernas eius, & forcipes eius, & arulas eius, & omnia vaſa olei eius quibus miniſtrant ei.*

10 *Et ponent illud, & omnia vaſa eius in opertorio pellis taxeæ, & ponent ſuper vectem.*

11 *Et ſuper altare aureum expandent pannum hyacinthinum, & operient illud operimento pellis taxeæ, & ponent vectes eius.*

12 *Et capient omnia vaſa miniſterij quibus miniſtrabunt in ſanctitate, & ponent in panno hyacinthino, & operiẽt ea operimento pellis taxeæ, & ponent ſuper vectem.*

13 *Et remouebunt cinerem altaris, & expandent ſuper illud pannum purpureum.*

14 *Et ponent ſuper illud omnia vaſa eius, quibus miniſtrant arulas, & fuſcinulas, & ſcopas, & crateras, omnia vaſa altaris. Et expandent ſuper illud operimentum pellis taxeæ, & ponent vectes eius.*

15 *Et conſummabunt Aharon, & filij eius, vt operiant ſanctitatem, & omnia vaſa Sanctitatis, quando proficiſcentur caſtra, & poſtea venient filij Chehath, vt portent, & non tangent Sanctitatem, & moriãtur. Iſta ſunt onera filiorum Chehath in tabernaculo eccleſiæ.*

16 *Et functio Elhazar filij Aharon ſacerdotis eſt oleum luminaris, & ſuffimentum aromaticum, & oblatio iugis, & oleum vnctionis functio omnis tabernaculi, & omnium quæ ſunt in eo in Sanctitate, & in vaſis eius.*

17 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, & Aharon, dicendo:*

18 *Ne excidatis tribum familiarum Chehatitarum è medio Leuitarum.*

19 *Et hoc facite eis, & viuent, & non morientur, quando appropinquabunt ad Sanctitatem Sanctitatum. Aharon, & filij eius, venient, & ponent eos ſingulos ſuper opus ſuum, & ſuper onus ſuum.*

20 *Et non ingredientur, vt videant, quando operient Sanctitatem, & moriantur.*

21 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

22 *Cape ſummam filiorum Gherſon, & ipſos per domum patrum ſuorum, per familias ſuas.*

23 *A filio triginta annorum, & ſupra, vſque ad filium quinquaginta annorum numerabis eos, omnem ingredientem ad pugnandum pugnam, vt faciant opus in tabernaculo eccleſiæ.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

5 Et ingredietur Aaron, & filii eius, cum promouebunt caſtra: & deponent velum obumbrans, & cooperient in eo arcam teſtimonij:

6 Et ſuper illud imponent cooperimentum, pellem hyacinthinam: & inijcient ſuper eam veſtimentum totum hyacinthinum deſuper, & traijcient geſtatoria.

7 Et ſuper menſam propoſitam inijcient ſuper eam veſtimentum totum purpureum, & patellas, & cochlearia, & cyathos, & libatoria, in quibus libat, & panes, qui ſemper ſuper eam erunt.

8 Et inijcient ſuper eam veſtimentum coccineum, & operient eam operimento pelliceo hyacinthino, & traijcient per eam geſtatoria.

9 Et ſument veſtimentum hyacinthinum, & operient candelabrum, quod lucet, & lucernas eius, & forcipes eius, & receptacula eius, & omnia vaſa olei, quibus miniſtrant in eis.

10 Et inijcient illud & omnia vaſa eius in operimentum pelliceum hyacinthinum, & imponent illud ſuper geſtatoria.

11 Et ſuper altare aureum adoperient veſtimentum hyacinthinum, & operient illud operimento pelliceo hyacinthino, & traijcient geſtatoria eius.

12 Et ſument omnia vaſa miniſtratoria, quibus miniſtrant in ipſis in Sanctis, & inijcient in veſtimentum hyacinthinum, & operient ea operiméto pelliceo hyacinthino, & imponet ſuper geſtatoria.

13 Et opertorium imponent ſuper altare, & adoperient ſuper illud, veſtem totam purpuream.

14 Et imponent ſuper illud omnia vaſa, quibus miniſtrant ſuper illud in eis, & ignium receptacula, & fuſcinulas, & phialas, & opertorium, & omnia vaſa altaris: & iniicient ſuper illud operimentum pelliceum hyacinthinum: & traijcient geſtatoria eius: & ſument veſtimentum purpureum, & cooperient labrum, & baſim eius: & inijcient illud in operimentum pelliceum hyacinthinum: & imponent ſuper geſtatoria.

15 Et conſummabunt Aaron, & filij eius operientes Sancta, & omnia vaſa Sancta in promouendo caſtra: & poſt hæc introibunt filij Chaath, ad leuandum: & non tangent Sancta, vt non moriantur. Hæc leuabunt filij Chaath in tabernaculo teſtimonij.

16 Viſitator Eleazar filius Aaron ſacerdotis: oleum luminis, & incenſum compoſitionis, & ſacrificium quotidianum, & oleum vnctionis, ſuper intendentia totius tabernaculi, & quæcumque ſunt in eo in Sancto, in omnibus operibus.

17 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

18 Ne extermineris de tribu populum Chaath, de medio Leuitarum.

19 Hoc facite eis & viuent, & non morientur, accedentibus ipſis ad Sancta Sanctorum. Aaron, & filij eius accedant, & collocabunt eos vnumquemque ſecundum geſtationem ſuam,

20 Et non ingrediantur videre confeſtim Sancta, & morientur.

21 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

22 Accipe principium filiorum Gedſon, & hos ſecundum domos familiarum eorum, ſecundum populos eorum:

23 A quinque & viginti annis, & ſupra vſque ad quinquaginta annos recognoſce eos: omnis ingrediens miniſtrare, facere opera eius in tabernaculo teſtimonij.

Chald. Paraph. Tranſl.

Ingredienturque Aaron & filij eius quando mouenda ſunt caſtra, & deponent velum quod pendet, & cooperient eo arcam teſtimonij:

Et ponent ſuper illud velamen ex pellibus hyacinthinis, & expandent deſuper pallium totum hyacinthinum, & ponent vectes eius.

Et ſuper menſam panis propoſitionis expandent pallium hyacinthinum, & ponent ſuper eam thuribula, & mortariola, & cyathos, & crateras libamentorum & panes erunt ſuper ea ſemper.

Et expandent ſuper eam pallium coccineum, & cooperient eam coopertorio de pellibus hyacinthinis, & ponent vectes eius.

Tollentq; pallium hyacinthinum, & cooperient candelabrum luminaris, & lucernas eius, & forcipes eius, & thuribula eius, & omnia vaſa miniſterij eius quibus vtuntur in miniſterio eius.

Et ponent ſuper illud. & ſuper omnia vaſa eius coopertorium de pellibus hyacinthinis, & ponent ſuper vectem.

Et ſuper altare aureum extendent pallium hyacinthinum, & cooperient illud operimento de pellibus hyacinthinis, & ponent vectes eius.

Et tollent omnia vaſa miniſterij eius, quibus miniſtrant in Sanctuario, & ponent ea in pallio hyacinthino: & cooperient illud coopertorio pellium hyacinthinarum, & ponent ſuper vectem.

Colligentq; cinerem de altari, & expandent ſuper illud pallium purpureum:

Et ponent ſuper illud omnia vaſa eius quibus miniſtrant ſuper illud, thuribula, & fuſcinulas, & batilla, & phialas, omniaque vaſa altaris: & extendent ſuper ea opertorium hyacinthinarum pellium, & ponent vectes eius.

Et conſumabit Aaron & filij eius cooperire Sanctuarium & omnia vaſa Sanctuarij, quando mouenda ſunt caſtra: & poſtea ingredientur filij Caath, vt portent ea, & non tangant Sancta, vt non moriantur. Hæc ſunt onera filiorum Caath in tabernaculo fœderis,

Et quæ tradita ſunt Eleazar filio Aaron ſacerdotis, hæc ſunt: oleum ad luminaria, & incenſum aromatum, & iuge ſacrificium, & oleum vnctionis, & ad curam eius pertinet totum tabernaculum, & omnia quæ ſunt in Sanctuario & vaſa eius.

Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe & cum Aaron, dicens:

Nolite conſumere tribum cognationum Caath de medio Leuitarum.

Et hoc facite eis, vt viuant, & non moriantur quando accedent ad Sancta Sanctorum. Aaron & filij eius intrabunt, & conſtituent eos vnumquemque ſuper miniſterium ſuum, & ſuper onus ſuum.

Et non ingrediantur ad videndum quando operiuntur vaſa Sanctuarij, vt non moriantur.

Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:

Accipe quoque ſummam filiorum Gerſon per domos patrum ſuorum, per cognationes ſuas.

A triginta annis, & ſuprà, vſque ad quinquaginta annos numerabis eos: omnes qui veniunt ad miniſtrandum per turmas ſuas in miniſterio tabernaculi fœderis.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Hoc eſt officium familiæ Gerſonitarum,	24	*Hoc opus familiarum Gherſonitarum ad faciendum, & ad onus.*
Vt portent cortinas tabernaculi & tectum fœderis operimentum aliud, & ſuper omnia velamen ianthinum tentoriumque quod pendet in introitu tabernaculi fœderis,	25	*Et portabunt cortinas tabernaculi, & tabernaculum eccleſiæ, operimentum eius, & operimentum taxeum quod eſt ſuper illud deſuper, & aulæum ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.*
Cortinas atrij, & velum in introitu quod eſt ante tabernaculum. Omnia quæ ad altare pertinent, funiculos, & vaſa miniſterij,	26	*Et cortinas atrij, & tentorium oſtij portæ atrij, quod eſt ſuper tabernaculum, & ſuper altare per circuitum, & funes eorum, & omnia vaſa operis eius: & omne quod fiet eis facient.*
Iubente Aaron & filiis eius, portabunt filij Gerſon: & ſcient ſinguli cui debeant oneri mancipari.	27	*Iuxta ſermonem Aharon, & filiorum eius erit omne opus filiorum Gherſonitarum, in omni onere eorum, & in omni opere eorum: & imponetis eis in cuſtodia omne onus eorum.*
Hic eſt cultus familiæ Gerſonitarum in tabernaculo fœderis, eruntque ſub manu Ithamar filij Aaron ſacerdotis.	28	*Hoc opus familiarum filiorum Gherſonitarum in tabernaculo eccleſiæ, & cuſtodia eorum per manum Ithamar filij Aharon ſacerdotis.*
Filios quoque Merari per familias, & domos patrum ſuorum recenſebis.	29	*Filios Merari per familias ſuas, per domum patrum ſuorum numerabis.*
A triginta annis & ſupra, vſque ad annos quinquaginta, omnes qui ingrediuntur ad officium miniſterij ſui & cultum fœderis teſtimonij.	30	*A filio triginta annorum, & ſupra, vſq; ad filium quinquaginta annorum, numerabis eos omnem ingredientem pugnam, vt faciant opus tabernaculi eccleſiæ.*
Hæ ſunt onera eorum: Portabunt tabulas tabernaculi & vectes eius, columnas ac baſes earum,	31	*Hæc eſt cuſtodia oneris eorum in omni opere eorum in tabernaculo eccleſiæ: tabulæ tabernaculi, & vectes eius, & columnæ eius, & baſes eius.*
Columnas quoque atrij per circuitum cum baſibus & paxillis & funibus ſuis. Omnia vaſa & ſupellectilem ad numerum accipient, ſicque portabunt.	32	*Et columnæ atrij per circuitum, & baſes earum, & claui earum, & funes earum. Cum omnibus vaſis earum, & omni opere earum; & per nomina numerabitis vaſa cuſtodiæ oneris eorum.*
Hoc eſt officium familiæ Meraritarum & miniſterium in tabernaculo fœderis: eruntque ſub manu Ithamar filij Aaron ſacerdotis.	33	*Hoc opus familiarum filiorum Merari, in omni opere eorum, in tabernaculo eccleſiæ, per manum Ithamar filij Aharon ſacerdotis.*
Recenſuerũt igitur Moyſes & Aaron & principes ſynagogæ filios Caath per cognationes & domos patrum ſuorum	34	*Et numerauit Moſeh & Aharon, & principes congregationis filios Chehatitarum per familias ſuas, & per domum patrum ſuorum.*
A triginta annis & ſupra, vſque ad annum quinquageſimum, omnes qui ingrediuntur ad miniſterium tabernaculi fœderis.	35	*A filio triginta annorum, & ſupra, vſque ad filium quinquaginta annorum, omnem ingredientem pugnam, ad opus in tabernaculo eccleſiæ.*
Et inuenti ſunt duo millia ſeptingenti quinquaginta.	36	*Et fuerunt numeri eorum per familias ſuas duo millia ſeptingenti & quinquaginta.*
Hic eſt numerus populi Caath qui intrant tabernaculum fœderis: hos numerauit Moyſes & Aaron iuxta ſermonem Domini per manum Moyſi.	37	*Iſti ſunt numeri familiarum Chehatitarum, omnis operantis in tabernaculo eccleſiæ, quos numerauit Moſeh & Aharon iuxta imperium Domini per manum Moſeh.*
Numerati ſunt & filij Gerſon per cognationes & domos patrum ſuorum,	38	*Et numeri filiorum Gherſon per familias ſuas, & per domum patrum ſuorum.*
A triginta annis & ſupra, vſque ad quinquageſimum annum, omnes qui ingrediuntur vt miniſtrent in tabernaculo fœderis.	39	*A filio triginta annorum, & ſupra, vſque ad filium quinquaginta annorum, omnis ingrediens pugnam, ad opus in tabernaculo eccleſiæ.*
Et inuenti ſunt duo millia ſexcenti triginta.	40	*Et fuerunt numeri eorum per familias ſuas, per domum patrum ſuorum duo millia & ſexcenti & triginta.*
Hic eſt populus Gerſonitarum, quos numerauerunt Moyſes & Aaron iuxta verbum Domini.	41	*Iſti ſunt numeri familiarum filiorum Gherſon, omnis ſeruientis in tabernaculo eccleſiæ quos numerauit Moſeh, & Aharon iuxta ſermonem Domini.*
Numerati ſunt & filij Merari per cognationes & domos patrum ſuorum	42	*Et numeri familiarum filiorum Merari per familias ſuas, per domum patrum ſuorum.*
A triginta annis & ſupra, vſque ad annum quinquageſimum, omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi fœderis:	43	*A filio triginta annorum, & ſupra, vſque ad filium quinquaginta annorum, omnis ingrediens pugnam ad opus in tabernaculo eccleſiæ.*
Et inuenti ſunt tria millia ducenti.	44	*Et fuerunt numeri eorum per familias eorum tria millia & ducenti.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

24 Hoc eſt miniſterium populi Gedſon, miniſtrare, & leuare.

25 Et leuabit pelles tabernaculi, & tabernaculum teſtimonij, & operimentum eius, & coopérimentum hyacinthinũ, quod eſt ſuper ipſum deſuper, & operimentum oſtij tabernaculi teſtimonij,

26 Et tentoria atrij, quæcumque ſuper tabernaculum teſtimonij, & quæ ſuperant, & omnia vaſa miniſtratoria, quæcumque miniſtrant in eis, facient.

27 Iuxta os Aaron, & filiorum eius erit miniſteriũ filiorum Gedſon, ſecundum omnia miniſteria eorum, & ſecũdum omnia opera eorum, & recognoſces eos ex nomine, omnia, quæ leuãda ſunt ab eis.

28 Hoc eſt miniſterium filiorum Gedſon in tabernaculo teſtimonij, & cuſtodia eorum in manu Ithamar filij Aaron ſacerdotis.

29 Filij Merari ſecundum populos eorum, ſecundum domos familiarum eorum recognoſcite eos:

30 A quinque & viginti annis, & ſupra vſque ad quinquaginta annos recognoſcite eos: omnis ingrediens miniſtrare opera tabernaculi teſtimonij.

31 Et hæ ſunt obſeruationes eorum, quæ leuantur ab eis ſecundum omnia opera eorum in tabernaculo teſtimonij: capitella tabernaculi, & vectes & columnas eius, & baſes eius, & cooperimentum, & baſes eorum, & columnæ eorum, & cooperimentum oſtij tabernaculi,

32 Et columnas atrij in circuitu, & baſes earum, & columnas veli portæ atrij, & baſes earum, & paxillos earum, & funes earum, & omnia vaſa earum, & omnia miniſteria earum: ex nomine recognoſcite eos, & omnia vaſa cuſtodiæ eorum, quæ leuantur ab eis.

33 Hoc eſt miniſterium populi filiorum Merari in omnibus operibus eorum in tabernaculo teſtimonij in manu Ithamar filij Aaron ſacerdotis.

34 Et recognouit Moyſes & Aaron, & principes Iſrael filios Chaath ſecundum populos eorum, ſecundum domos familiarum eorum

35 A quinque & viginti annis, & ſupra vſque ad quinquaginta annos: omnis ingrediens miniſtrare, & facere in tabernaculo teſtimonii.

36 Et fuit recognitio eorum ſecundum populos eorum bis mille ſeptingenti quinquaginta.

37 Hæc eſt recognitio populi Chaath: omnis qui miniſtrat in tabernaculo teſtimonii: ſicut recognouit Moyſes, & Aaron, per vocem Domini in manu Moyſis.

38 Et recogniti ſunt filii Gedſon ſecundum populos eorum ſecundum domos familiarum eorum

39 A quinque & viginti annis, & ſupra vſque ad quinquaginta annos, omnis ingrediens miniſtrare & facere opera in tabernaculo teſtimonii.

40 Et fuit recognitio eorum ſecundum populos eorum, ſecundum domos familiarum eorum bis mille ſexcenti triginta.

41 Hæc eſt recognitio populi filiorum Gedſon: omnis miniſtrans in tabernaculo teſtimonii: quos recognouit Moyſes, & Aaron, per vocem Domini in manu Moyſis.

42 Recogniti autem ſunt, & populus filiorum Merari ſecundum populos eorum, ſecundum domos familiarum eorum

43 A quinque & viginti annis, & ſupra, vſque ad quinquaginta annos, omnis ingrediens miniſtrare ad opere tabernaculi teſtimonii.

44 Et fuit recognitio eorum ſecundum populos eorum, ſecundum domos familiarum eorum ter mille, & ducenti.

Chald. Paraph. Tranſl.

Hoc eſt miniſterium cognationum Gerſon, vt miniſtrent & portent.

Portabuntq́; cortinas tabernaculi, & tentorium tabernaculi fœderis, & opertorium hyacinthinum quod eſt ſuper illud, & tentorium oſtij tabernaculi fœderis,

Et cortinas atrij, & tentorium quod eſt in introitu oſtij atrij quod eſt ſuper tabernaculum & ſuper altare per circuitum, & funiculos eorum, & omnia vaſa miniſterij eorum, & omnia quæ eis tradita ſunt vt miniſtrent.

Iuxta verbum Aaron & filiorum eius erit omne miniſterium filiorum Gerſon per omnia onera ſua, & per omnia miniſteria ſua, & conſtituetis ſuper eos in cuſtodia omnia onera eorum.

Hoc eſt miniſterium cognationum filiorum Gerſon in tabernaculo fœderis, quorum cuſtodia erit in manu Ithamar filij Aaron ſacerdotis.

Filios Merari per familias ſuas, & per domos patrum ſuorum numerabis.

A triginta annis & ſuprà, vſque ad quinquaginta annos numerabis eos, omnes qui veniunt per turmas vt miniſtrent miniſterium tabernaculi fœderis.

Et hæc eſt cuſtodia oneris eorum iuxta omne miniſterium ſuum in tabernaculo fœderis: tabulæ tabernaculi, & vectes, & columnæ eius, & baſes eius,

Et columnæ atrij per circuitum, & baſes earum, & paxilli, & funiculi earum, omniaque vaſa earum omnis miniſterij ſui, & per nomina conſtituetis vaſa cuſtodiæ oneris eorum.

Hoc eſt miniſterium cognationis filiorum Merari iuxta omne miniſterium eorum in tabernaculo fœderis per manum Ithamar filij Aaron ſacerdotis.

Numerauitq́; Moyſes, & Aaron, & principes congregationis filios Caath per familias ſuas, & domos patrum ſuorum.

A triginta annis & ſuprà, vſque ad quinquaginta annos omnes qui veniunt per turmas ad miniſtrandum in tabernaculo fœderis.

Fueruntq́; qui numerati ſunt ex eis per familias ſuas, duo millia ſeptingenti & quinque.

Hi ſunt qui numerati ſunt de cognatione Caath omnes qui miniſtrabant in tabernaculo fœderis, quos numerauit Moyſes, & Aaron, iuxta verbum Domini per manum Moyſi.

Numeratiq́; ſunt filij Gerſon per cognationes ſuas, & per domos patrum ſuorum,

A triginta annis, & ſupra vſque ad quinquaginta annos, omnes qui veniunt per turmas ad miniſtrandum in tabernaculo fœderis.

Fueruntque qui numerati ſunt ex eis per familias ſuas & domos patrum ſuorum, duo millia ſexcenti & triginta.

Hi ſunt qui numerati ſunt de familiis filiorum Gerſon, omnes miniſtrantes in tabernaculo fœderis, quos numerauit Moyſes, & Aaron, iuxta verbum Domini.

Et qui numerati ſunt de familiis filiorum Merari per familias ſuas, & per domos patrum ſuorum,

A triginta annis, & ſuprà, vſque ad quinquaginta annos, omnes qui veniunt per turmas ad miniſtrandum in tabernaculo fœderis.

Fueruntq́; qui numerati ſunt ex eis per familias ſuas, tria millia & ducenti.

Vulgat. Editio.

45 Hic eſt numerus filiorum Merari, quos recenſuerunt Moyſes & Aaron iuxta imperium Domini per manum Moyſi.

46 Omnes qui recenſiti ſunt de Leuitis, & quos recẽſeri fecit ad nomẽ Moyſes & Aaron, & principes Iſrael per cognationes & domos patrum ſuorum:

47 A triginta annis & ſupra, vſque ad annum quinquageſimum, ingredientes ad miniſterium tabernaculi, & onera portanda,

48 Fuerunt ſimul octo millia quingenti octoginta.

49 Iuxtà verbum Domini recenſuit eos Moyſes, vnumquemque iuxta officium & onera ſua, ſicut præceperat ei Dominus.

CAP. V.

1 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Præcipe filiis Iſrael, vt eiiciant de caſtris omnem leproſum, & qui ſemine fluit, pollutuſque eſt ſuper mortuo:

3 Tam maſculum quam fœminam eijcite de caſtris, ne contaminent ea cum habitauerim vobiſcum.

4 Feceruntque ita filij Iſrael, & eiecerunt eos extra caſtra, ſicut locutus erat Dominus Moyſi.

5 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen dicens:

6 Loquere ad filios Iſrael: Vir, ſiue mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis quæ ſolent hominibus accidere, & per negligentiam transgreſſi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint,

7 Confitebuntur peccatum ſuum, & reddent ipſum caput, quintamque partem deſuper ei, in quem peccauerint,

8 Sin autem non fuerit qui recipiat, dabunt Domino & erit ſacerdotis, excepto ariete, qui offertur pro expiatione, vt ſit placabilis hoſtia:

9 Omnes quoque primitiæ, quas offerunt filij Iſrael, ad ſacerdotem pertinent:

10 Et quidquid in Sanctuarium offertur à ſingulis & traditur manibus ſacerdotis, ipſius erit.

11 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

12 Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Vir, cuius vxor errauerit, maritumque contemnens

13 Dormierit cum altero viro, & hoc maritus deprehendere non quiuerit, ſed latet adulterium, & teſtibus argui non poteſt, quia non eſt inuenta in ſtupro:

14 Si ſpiritus zelotypiæ concitauerit virum contrà vxorem ſuam, quæ vel polluta eſt, vel falſa ſuſpicione appetitur,

15 Adducet eam ad ſacerdotem, & offeret oblationem pro illa decimam partem ſati farinæ hordeaceæ: non fundet ſuper eam oleum, nec imponet thus: quia ſacrificium zelotypiæ eſt, & oblatio inueſtigans adulterium.

16 Offeret igitur eam ſacerdos, & ſtatuet coram Domino.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

45 *Iſti ſunt numeri familiarum filiorum Merari, quos numerauit Moſeh, & Aharon iuxta ſermonem Domini per manum Moſeh.*

46 *Omnes numeri quos numerauit Moſeh, & Aharon, & principes Iſrael, Leuitas per familias ſuas, & per domum patrum ſuorum.*

47 *A filio triginta annorum, & ſupra vſque ad filium quinquaginta annorum, omnis ingrediens ad faciendum opus operis, & opus oneris in tabernaculo eccleſiæ.*

48 *Et fuerunt numeri eorum octo millia, & quingenti, & octoginta.*

49 *Iuxta ſermonem Domini numerauit eos per manum Moſeh ſingulos ſecundum opus ſuum, & ſecundum onus ſuum, & numeros eorum, quos præcepit Dominus Moſeh.*

CAP. V.

1 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

2 *Præcipe filiis Iſrael, & emittant è caſtris omnem leproſum, & omnem patientem fluxum, & omnem immundum ſuper animam.*

3 *A maſculo vſque ad fœminam emittetis, extra caſtra emittetis eos; & non polluent caſtra eorum, in medio quorum ego habito.*

4 *Et fecerunt ſic filij Iſrael: & emiſerunt eos extra caſtra: quemadmodum locutus eſt Dominus ad Moſeh, ſic fecerunt filij Iſrael.*

5 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

6 *Loquere ad filios Iſrael: Vir ſiue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis hominum, vt præuaricentur præuaricationem in Dominum, & deliquerit anima ipſa.*

7 *Confitebuntur ſe ſuper peccato ſuo, quod fecerunt, & reſtituet delictum ſuum cum ſorte eius, & quintam eius partem addet ſuper illam, & dabit ei contra quem deliquit.*

8 *Et ſi non fuerit viro redimens, vt reſtituat delictum ei, delictum reſtituitur Domino, ſacerdotis erit, præter arietem expiationum ſuper quo expiabit.*

9 *Et omnis oblatio omnium ſanctitatum filiorum Iſrael, quam offerent ſacerdoti; eius erit.*

10 *Et vnicuique ſanctitates eius, ipſi erunt, vir quod dederit ſacerdoti, ipſi erit.*

11 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

12 *Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos. Cum diuerterit vxor cuiuſpiam, & præuaricata fuerit contra eum præuaricationem.*

13 *Et coierit quiſpiam cum ea coitu ſeminis, & abſconditum fuerit ab oculis viri ſui, & latuerit, & ipſa polluta fuerit, & teſtis non fuerit contra eam, & ipſa non fuerit deprehenſa.*

14 *Et tranſierit ſuper eum ſpiritus zelotypiæ, & zelatus fuerit vxorem ſuam, & ipſa polluta fuerit, vel tranſierit ſuper eum ſpiritus zelotypiæ, & zelatus fuerit vxorem ſuam, & ipſa non fuerit polluta.*

15 *Venire faciet vir vxorem ſuam ad ſacerdotem, & afferet oblationem eius cum ea decimum ephah farinæ hordeaceæ. Non effundet ſuper eam oleum, & non ponet ſuper eam thus, quia oblatio zelotypiarum eſt, oblatio memoriæ memorantis iniquitatem.*

16 *Et offeret eam ſacerdos, & ſtare faciet eam coram Domino.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Hęc eſt recognitio populi filiorum Merari, quos recognouit Moyſes, & Aaron, per vocem Domini in manu Moyſi.	45	*Hi ſunt qui numerati ſunt de familiis filiorum Merari, quos numerauit Moyſes, & Aaron iuxta verbum Domini per manum Moyſi.*
Omnes recogniti, quos recognouit Moyſes, & Aaron, & principes Iſrael Leuitas ſecundum populos, & ſecundum domos familiarum eorum,	46	*Omnes Leuitæ numerati ſunt quos numerauit Moyſes, & Aaron, & principes Iſrael per familias, & per domos patrum ſuorum,*
A quinque, & viginti annis, & ſupra, vſque ad quinquaginta annos: omnis ingrediens ad opus operum, & opera quæ leuantur in tabernaculo teſtimonij.	47	*A triginta annis, & ſupra vſque ad quinquaginta annos, omnes qui ingrediuntur ad miniſtrandum, miniſterium cultus, & miniſterium oneris in tabernaculo fœderis.*
Et fuerunt qui recogniti ſunt, octo mille quingenti octuaginta.	48	*Fuerunt qui numerati ſunt ex eis octo millia & quingenti & octoginta iuxta verbum Domini.*
Per vocem Domini recognouit eos in manu Moyſi, virum ad virum ſuper opera eorum, & ſuper illa, quæ ipſi leuant, & recogniti ſunt, quemadmodum præcepit Dominus Moyſi.	49	*Conſtituitque eos per manum Moyſi vnumquemque ſuper miniſterium ſuum, & ſuper onus ſuum, & numerati ſunt ſicut præceperat Dominus Moyſi.*
C A P. V.		***C A P. V.***
ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	1	*LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
Præcipe filiis Iſrael, & emittant è caſtris omnem leproſum, & omnem, qui patitur fluorem ſanguinis, & omnem immundum ſuper anima:	2	*Præcipe filiis Iſrael, vt eiiciant de caſtris omnem leproſum, & omnem qui patitur fluxum ſeminis, & omnem qui pollutus eſt pollutione animæ:*
A maſculino vſq; ad fœmininum, emittite extra caſtra, & non inquinabunt caſtra ipſorum, in quibus ego verſor in eis.	3	*A maſculo vſque ad fœminam eiicietis, extra caſtra eiicietis eos, vt non contaminent caſtra eorum, quia maieſtas mea habitat inter eos.*
Et fecerunt ſic filij Iſrael, & emiſerunt eos extra caſtra, ſicut locutus eſt Dominus Moyſi, ſic fecerunt filij Iſrael.	4	*Feceruntque ita filij Iſrael, & eiecerunt eos extra caſtra, ſicut locutus fuerat Dominus cum Moyſe, ita fecerunt filij Iſrael.*
Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	5	*Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
Loquere filiis Iſrael, dicens: Vir aut mulier, quicumque fecerit ab omnibus peccatis humanis, & deſpiciens deſpexerit, & deliquerit anima illa:	6	*Loquere cum filiis Iſrael: Vir aut mulier cum fecerint ex omnibus peccatis hominis, vt præuaricentur præuaricationem coram Domino, & deliquerit homo ille:*
Annunciabit peccatum, quod fecit, & reddet delictum: caput, & quintas eius adijciet ſuper illud: & reddet, cui deliquit ei.	7	*Confitebuntur peccata ſua quæ fecerunt, & reddent ipſum caput quo peccauerunt, & quintam partem addent ſuper illud, & dabitur ei cui peccauerunt.*
Si autem non fuerit homini proximus, ita vt reddat illi delictum ad ipſum: delictum, quod redditur Domino, ſacerdoti erit, excepto ariete propitiationis: per quem depropitiabit in illo pro eo.	8	*Et ſi non vixerit homo ille, neque habuerit propinquum cui reddatur illud in quo peccauerunt: illud quod redditur pro peccato coram Domino, ad ſacerdotem pertinet, excepto ariete expiationum qui offertur vt expiet ſuper eum.*
Et omnes primitiæ ſecundum omnia, quæ ſanctificantur in filiis Iſrael, quæcumque offerant Domino, ſacerdoti ipſi erunt:	9	*Et omnes primitiæ omnium ſanctificatorum filiorum Iſrael quæ offerunt ſacerdoti, ipſius erunt.*
Et cuiuſque ſanctificata ipſius erunt: & vir, qui dederit ſacerdoti, ei erit.	10	*Et decima ſanctificata vniuſcuiuſque, ipſius erunt: & vir qui dederit ſacerdoti, ipſius erit.*
Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	11	*Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Viri, viri ſi præuaricata fuerit vxor eius, & deſpiciens deſpexerit eum,	12	*Loquere cum filiis Iſrael, & dices ad eos: Vir cuius vxor errauerit, & præuaricata fuerit in eum præuaricationem:*
Et cubuerit quis cum ea concubitum ſeminis, & latuerit ab oculis viri ſui, & abſconderit, ipſa autem ſit inquinata, & teſtis non ſit cum ea, & ipſa non ſit deprehenſa,	13	*Et concubuerit vir cum ea coitu ſeminis, & occultum atque abſconditum fuerit ab oculis viri ſui, & ipſa eſt contaminata, & nullus teſtis eſt contra eam, neque ipſa eſt deprehenſa.*
Et ſuperuenerit ei ſpiritus zelandi, & zelet vxorem ſuam, ipſa autem inquinata eſt, vel ſuperuenerit ei ſpiritus zelandi, & zelet vxorem ſuam, ipſa autem non ſit inquinata:	14	*Aut ſpiritus zelotypiæ tranſierit ſuper eum, & zelauerit vxorem ſuam, & ipſa polluta fuerit, vel ſpiritus zelotypiæ tranſierit ſuper eum, & zelauerit vxorem ſuam, & ipſa non fuerit contaminata:*
Et adducet homo vxorem ſuam ad ſacerdotem, & offeret munus pro ea, decimam oephi farinam hordeaceam: non effundet ſuper ipſam oleum, neque imponet ſuper eam thus: eſt enim ſacrificium zelotypiæ, ſacrificium memorialis, rememorans peccatum.	15	*Adducet vir vxorem ſuam ad ſacerdotem, & adducet cum ea oblationem ſuam decimam partem trium ſatorum farinæ ordeaceæ: non effundet ſuper eam oleum, nec ponet ſuper eam thus: quia munus zelotypiæ eſt, munus recordationis commemorans peccata.*
Et adducet eam ſacerdos, & ſtatuet eam ante Dominum.	16	*Offeretque eam ſacerdos, & ſtatuet eam coram Domino.*

Vulgat. Editio.

17 Aſſumetque aquam ſanctam in vaſe fictili, & pauxillum terræ de pauimento tabernaculi mittet in eam.

18 Cumque ſteterit mulier in conſpectu Domini, diſcooperiet caput eius, & ponet ſuper manus illius ſacrificium recordationis, & oblationem zelotypiæ: ipſe autem tenebit aquas amariſſimas, in quibus cum execratione maledicta congeſſit.

19 Adiurabitque eam, & dicet: Si non dormiuit vir alienus tecum, & ſi non polluta es deſerto mariti thoro, non tibi nocebunt aquæ iſtæ amariſſimæ, in quas maledicta congeſſi.

20 Sin autem declinaſti à viro tuo, atque polluta es, & concubuiſti cum altero viro:

21 His maledictionibus ſubiacebis: Det te Dominus in maledictionem, exemplumque cunctorum in populo ſuo: putreſcere faciat fæmur tuum, & tumens vterus tuus diſrumpatur.

22 Ingrediantur aquæ maledictæ in ventrem tuũ, & vtero tumeſcente putreſcat fæmur. Et reſpondebit mulier, Amen, amen.

23 Scribetq; ſacerdos in libello iſta maledicta, & delebit ea aquis amariſſimis, in quas maledicta cõgeſſit,

24 Et dabit ei bibere. Quas cum exhauſerit,

25 Tollet ſacerdos de manu eius ſacrificium zelotypiæ, & eleuabit illud coram Domino, imponetq; illud ſuper altare: ita dumtaxat vt prius,

26 Pugillum ſacrificij tollat de eo, quod offertur, & incendat ſuper altare: & ſic potum det mulieri aquas amariſſimas.

27 Quas cum biberit; ſi polluta eſt, & contempto viro adulterij rea, pertranſibunt eam aquæ maledictionis, & inflato ventre computreſcet fæmur: eritque mulier in maledictionem, & in exemplum omni populo.

28 Quod ſi polluta non fuerit, erit innoxia, & faciet liberos.

29 Iſta eſt lex zelotypiæ. Si declinauerit mulier à viro ſuo, & ſi polluta fuerit,

30 Maritúſque zelotypiæ ſpiritu concitatus adduxerit eam in conſpectu Domini, & fecerit ei ſacerdos iuxta omnia quæ ſcripta ſunt:

31 Maritus abſque culpa erit, & illa recipiet iniquitatem ſuam.

CAP. VI.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Vir, ſiue mulier, cum fecerint votum vt ſanctificentur, & ſe voluerint Domino conſecrare:

3 A vino, & omni, quod inebriare poteſt, abſtinebunt. Acetum ex vino, & ex qualibet alia potione, & quidquid de vua exprimitur, non bibent: vuas recentes ſiccaſque non comedent.

4 Cunctis diebus quibus ex voto Domino conſecrantur: quidquid ex vinea eſſe poteſt, ab vua paſſa vſque ad acinum non comedent.

5 Omni tempore ſeparationis ſuæ *nouacula non tranſibit per caput eius, vſq; ad completum diem, quo Domino conſecratur. Sanctus erit, creſcente cœſarie capitis eius.

* Iud. 13.5.

Om-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Et capiet ſacerdos aquam ſanctam in vaſe teſtaceo, & de puluere qui erit in pauimento tabernaculi, capiet ſacerdos, & ponet in aquam.*

18 *Et ſtare faciet ſacerdos mulierem coram Domino, & diſcooperiet caput mulieris, & ponet ſuper manus eius oblationem memoriæ, quæ oblatio zelotypiarum eſt: & in manu ſacerdotis erit aqua amara deficere faciens.*

19 *Et adiurabit eam ſacerdos, & dicet ad mulierem: Si non coiuit vir tecum, & ſi non declinaſti ad immunditiam ſub viro tuo, munda eſto ab aqua amara deficere faciente hac.*

20 *Et ſi declinaſti ſub viro tuo, & polluta es, & dedit vir in te coitum ſuum præter virum tuum.*

21 *Et adiurabit eam ſacerdos adiuratione maledictionis, & dicet ſacerdos ad mulierem: Det Dominus te in maledictionem, & adiurationem in medio populi tui, cum dederit Dominus fœmur tuum cadens, & vterum tuum crepantem.*

22 *Et veniat aqua deficere faciens hæc in interiora tua, vt crepare faciat vterum & cadere faciat fœmur: & dicet mulier: Amen, amen.*

23 *Et ſcribet maledictiones has ſacerdos in libro, & delebit cum aqua amara.*

24 *Et potum dabit mulieri aquam amaram deficere facientem, & ingredietur in eam aqua deficere faciens amara.*

25 *Et capiet ſacerdos è manu mulieris oblationem zelotypiarum, & eleuabit oblationem coram Domino, & offeret eam ſuper altare.*

26 *Et capiet pugillum ſacerdos de oblatione cum memoria eius, & ſuffire faciet ſuper altare, & poſtea potum dabit mulieri aquam.*

27 *Et potum dabit aquam: & erit, ſi polluta fuerit, & præuaricata fuerit præuaricationem in virum ſuum, ingredietur in eam aqua deficere faciens amara, & crepabit vterus eius, & cadet fœmur eius, & erit mulier in maledictionem in medio populi ſui.*

28 *Et ſi non fuit polluta mulier, ſed munda eſt, innocens erit, & ſeminabitur ſemine.*

29 *Hæc eſt lex zelotypiarum cum diuerterit mulier ſub viro ſuo, & polluta fuerit.*

30 *Vel ſi ſuper virum tranſierit ſpiritus zelotypiæ, & zelatus fuerit vxorẽ ſuam, & ſtare fecerit mulierem coram Domino: & fecerit ei ſacerdos ſecundũ omnem legem hãc.*

31 *Et innocens erit vir ab iniquitate, & mulier ipſa portabit pœnam iniquitatis ſuæ.*

CAP. VI.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

2 *Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Vir vel mulier cum ſeparauerit ſe vouendo votum Nazaræi, vt ſeparet ſe Domino.*

3 *A vino, & ſechar ſeparabit ſe. Acetum vini, & acetum ſechar non bibet, & omne madefactum vuis, non bibet, & vuas recentes, & ſiccas non comedet.*

4 *Omnibus diebus nazaræatus ſui: ab omni quod fit è vite vini, ab accinis vſque ad corticem non comedet.*

5 *Omnibus diebus voti nazaræatus ſui, nouacula non tranſibit ſuper caput eius, donec compleantur dies quibus nazaræum ſe fecit Domino. Sanctus erit, creſcere faciat comam capillis capitis ſui.*

Om-

Tranſl. ex Septuag.

17 Et ſumet ſacerdos aquam mundam viuentem in vaſe teſtaceo,& de terra quæ eſt ſuper paumentum tabernaculi teſtimonij,& ſumens ſacerdos inijciet in aquam.

18 Et ſtatuet ſacerdos mulierem ante Dominum,& reuelabit caput mulieris , & dabit ſuper manus eius ſacrificium memorialis , ſacrificium zelotypiæ:in manu autem ſacerdotis erit aqua argutionis, quæ maledicitur,huius.

19 Et adiurabit eam ſacerdos : & dicet mulieri : Si non concubuit quis tecum,ſi non præuaricata es, vt inquinareris ſub viro tuo:innocẽs eſto ab aqua argutionis,quæ maledicitur, huius.

20 Si autem præuaricata es , cum ſub viro ſis , vel inquinata es,& dedit quis concubitum ſuum in te præter virum tuum:

21 Et adiurabit ſacerdos mulierem in iuramentis maledictionis huius:& dicet ſacerdos mulieri:Det te Dominus in maledictum , & execramentum in medio populi tui,in dando Dominus femur tuum collapſum,& ventrem tuum diruptum.

22 Et ingredietur aqua quæ maledicitur hęc in ventrem tuum,ad dirumpendum vterum,& faciendũ cadere femur tuum:& dicet mulier:Fiat,fiat.

23 Et ſcribet ſacerdos maledicta hæc in libro, & delebit in aqua argutionis,quæ maledicitur:

24 Et potabit mulierem de aqua argutionis , quæ maledicitur:& intrabit in eam aqua , quæ maledicitur,argutionis.

25 Et ſumet ſacerdos de manu mulieris ſacrificium zelotypiæ,& imponet ſacrificium anteDominum, & offeret illud ad altare:

26 Et tollet pugillo ſacerdos de ſacrificio memoriale eius,& offeret illud ſuper altare:& poſt hæc potabit mulierem de aqua.

27 Et erit,ſi fuerit inquinata,& latendo latuerit virum ſuum:& intrabit in eam aqua maledicta redargutionis:& inflabitur ventre, & decidet femur eius:& erit mulier in maledictum populo ſuo.

28 Si autem non fuerit inquinata mulier , & munda fuerit:& innocens erit,& ſeminare faciet ſemẽ.

29 Hæc eſt lex zelotypiæ , cuicumque præuaricata fuerit mulier,quę ſub viro eſt,& inquinata fuerit,

30 Aut homo,cui ſuperuenerit ſuper eum ſpiritus zelandi,& zelauerit vxorem ſuam.Et ſtatuet vxorem ſuam ante Dominum:

31 Et faciet ei ſacerdos omnem legem hanc : & innocens erit homo à peccato:& mulier illa accipiet peccatum ſuum.

CAP. VI.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Loquere filiis Iſrael , & dices ad eos : Vir aut mulier,quicumque magne vouerit votum , purificandi puritatem Domino:

3 A vino,& ſicera temperabit.Et acetum ex vino, & acetum ex ſicera non bibet:& quæcumque conficiuntur ex vua , non bibet : & vuam recentem & vuam paſſam non comedet

4 Omnibus diebus voti ſui:ab omnibus quæcumque fiunt ex vite , vinum à corticibus vuæ , vſque ad acinum non comedet

5 Omnibus diebus purificationis nouacula non ſuperueniet ſuper caput eius , donec impleantur dies,quoſcumque vouit Domino:Sanctus erit,nutriens comam capillum capitis.

Chald.Paraph. Tranſl.

17 *Et tollet ſacerdos aquas lateris in vaſe ſictili,& de puluere qui eſt in fundamento tabernaculi: tollet ſacerdos,& mittet eum in aquas.*

18 *Et ſtatuet ſacerdos mulierem coram Domino,& diſcooperiet caput mulieris,& ponet in manibus eius munus recordationis, munus zelotypiæ eſt : & in manu ſacerdotis erunt aquæ amaræ maledictæ.*

19 *Adiurabitq́ eam ſacerdos,& dicet mulieri:Si non concubuit vir tecum,& ſi non declinaſti,vt contaminata eſſes, excepto viro tuo: eris innoxia ab aquis iſtis amariſſimis maledictis.*

20 *Et ſi tu declinaſti à viro tuo,& polluta es,& concubuit vir tecum, excepto viro tuo:*

21 *Adiurabitq́ ſacerdos mulierem iuramento maledictionis. & dicet ſacerdos mulieri : Dabit te Dominus in maledictionem & iuramentum in medio populi tui , cum dederit Dominus fœmur tuum putridum & viſcera tua tumentia.*

22 *Ingredienturq́ aquæ iſtæ maledictæ in vtero tuo,& tumere facient viſcera , & computreſcere fœmur. Et dicet mulier: Amen,amen*

23 *Scribetq́ ſacerdos maledictiones has in libello, & delebit eas in aquis amariſſimis.*

24 *Et dabit bibere mulieri aquas amariſſimas, & maledictas: ingredienturq́ in eam aquæ maledictæ in maledictionem.*

25 *Tolletq́ ſacerdos de manu mulieris ſacrificium zelotypiæ,& eleuabit munus coram Domino, & offeret illud in altari.*

26 *Et tollet ſacerdos de munere plenum pugillum, & adolebit in altari: & poſteà dabit bibere mulieri aquas.*

27 *Et cum propinauerit ei aquas, ſi illa polluta eſt, & præuaricauit præuaricationem contra maritum ſuum, ingredientur in eam aquæ maledictæ in maledictionem : & tumeſcent viſcera eius,& computreſcet fœmur eius: & erit mulier in maledictionem in medio populi ſui.*

28 *Si autem mulier non eſt polluta , ſed munda eſt : egredietur innoxia, & concipiet conceptionem.*

29 *Iſta eſt lex zelotypiæ,quando declinauerit mulier à viro ſuo, & contaminata fuerit:*

30 *Aut viri ſuper quem tranſierit ſpiritus zelotypiæ & zelauerit uxorem ſuam: ſtatuetq́ uxorem coram Domino.*

31 *Facietq́ ei ſacerdos iuxta omnem legem hanc : & erit vir innocens à peccatis, & mulier illa recipiet iniquitatem ſuam.*

CAP. VI.

1 *LOcutusq́ eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *Loquere cum filiis Iſrael, & dices eis: Vir ſiue mulier cum fecerint votum nazaræi , vt ſeparetur coram Domino:*

3 *A vino nouo & veteri ſeparetur. Acetum ex vino nouo, & acetum ex vino veteri non bibat : & quicquid de vuis exprimitur non bibat: vuas quoque virides & ſiccas non comedat.*

4 *Cunctis diebus quibus fuerit nazaræus:de omnibus quæ fiunt de vite vini , à granulis vſque ad folliculos , non comedat.*

5 *Cunctis diebus quibus ex voto fuerit nazaræus,nouacula non tranſibit ſuper caput eius , vſque ad complementum dierum quibus fuerit nazaræus coram Domino:Sanctus erit , creſcere dimittet cæſariem capillorum capitis ſui.*

Vulgat. Editio.

6 Omni tempore conſecrationis ſuæ ſuper mor-
tuum non ingredietur,
7 Nec ſuper patris quidem, & matris, & fratris ſo-
rorisque funere contaminabitur, quia conſecratio
Dei ſui ſuper caput eius
8 Omnibus diebus ſeparationis ſuæ ſanctus erit
Domino.
9 Sin autem mortuus fuerit ſubito quiſpiam co-
ram eo, polluetur caput conſecrationis eius: quod
radet illico in eadem die purgationis ſuæ, & rur-
ſum ſeptima.
10 In octaua autem die offeret duos turtures, vel
duos pullos columbæ ſacerdoti in introitu fœde-
ris teſtimonii.
11 Facietque ſacerdos vnum pro peccato, & alte-
rum in holocauſtum, & deprecabitur pro eo, quia
peccauit ſuper mortuo. ſanctificabitque caput eius
in die illo:
12 Et conſecrabit Domino dies ſeparationis illius
offerens agnum anniculum pro peccato: ita tamẽ,
vt dies priores irriti fiant, quoniam polluta eſt
ſanctificatio eius.
13 Iſta eſt lex conſecrationis. Cum dies, quos ex vo-
to decreuerat, complebuntur: adducet eum ad
oſtium tabernaculi fœderis,
14 Et offeret oblationem eius Domino, agnum an-
niculum immaculatum in holocauſtum, & ouem
anniculam immaculatam pro peccato, & arietem
immaculatum, hoſtiam pacificam,
15 Caniſtrum quoque panum azymorum, qui con-
ſperſi ſint oleo, & lagana abſque fermento vncta
oleo, ac libamina ſingulorum:
16 Quæ offeret ſacerdos coram Domino, & faciet
tam pro peccato, quam in holocauſtum
17 Arietem vero immolabit hoſtiam pacificam
Domino, offerens ſimul caniſtrum azymorum, &
libamenta quæ ex more debentur.
18 * Act. 21.24. * Tunc radetur nazaræus ante oſtium tabernaculi
fœderis cœſarie conſecrationis ſuæ: tolletque ca-
pillos eius, & ponet ſuper ignem, qui eſt ſuppoſitus
ſacrificio pacificorum.
19 Et armum coctum arietis, tortamque abſque
fermento vnam de caniſtro; & laganum azymum
vnum; & tradet in manus nazaræi, poſtquam ra-
ſum fuerit caput eius.
20 Suſceptaque rurſum ab eo, eleuabit in conſpectu
Domini: & ſanctificata ſacerdotis erunt, ſicut pe-
ctuſculum, quod ſeparari iuſſum eſt, & femur: poſt
hæc poteſt bibere nazaræus vinum.
21 Iſta eſt lex nazaræi, cũ vouerit oblationem ſuam
Domino tempore conſecrationis ſuæ, exceptis his,
quæ inuenerit manus eius: iuxta quod mẽte deuo-
uerat, ita faciet ad perfectionẽ ſanctificationis ſuæ.
22 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
23 Eccl. 36.19. Loquere Aaron & filiis eius: Sic benedicetis filiis
Iſrael, & dicetis eis:
24 Benedicat tibi Dominus, & cuſtodiat te.
25 Oſtendat Dominus faciem ſuam tibi, & miſe-
reatur tui.
26 Conuertat Dominus vultum ſuum ad te, & det
tibi pacem.
27 Inuocabuntque nomen meum ſuper filios Iſrael:
& ego benedicam eis.

CAP. VII.

1 * Exod. 40.16. FActum * eſt autem in die qua compleuit Moy-
ſes tabernaculum, & erexit illud: vnxitque &
ſanctificauit cum omnibus vaſis ſuis, altare ſimili-
ter & omnia vaſa eius.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Omnibus diebus quibus ſe nazaræum fecit Domino ad*
animam mortui non veniet.
7 *Super patre ſuo, & ſuper matre ſua, ſuper fratre ſuo,*
& ſuper ſorore ſua, non polluet ſe cum mortui fuerint,
quia nazaræatus Dei ſui eſt ſuper caput eius.
8 *Omnibus diebus nazaræatus ſui ſanctus erit Domino.*
9 *Et ſi mortuus fuerit mortuus iuxta eum fortuito: mox,*
& polluerit caput nazaræatus ſui: radet caput ſuum in
die purificationis ſuæ, die ſeptima radet illud.
10 *Et die octaua afferet duos turtures, vel duos filios co-*
lumbæ ad ſacerdotem, ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.
11 *Et faciet ſacerdos vnum pro peccato, & alterum in ho-*
locauſtum, & expiationem faciet ſuper eum de eo quod
peccauit ſuper animam: & ſanctificabit caput ſuum die
illa.
12 *Et ſeparabit Domino dies nazaræatus ſui, & afferet*
agnum anniculum pro delicto: & dies primi cadent quo-
niam pollutus fuit nazaræatus eius.
13 *Et hæc eſt lex nazaræi. In die qua completi fuerint dies*
nazaræatus eius: adducet ſeipſum ad oſtium tabernaculi
eccleſiæ.
14 *Et offerre faciet oblationem ſuam Domino, agnum an-*
niculum perfectum vnum in holocauſtum, & agnam v-
nam anniculam, perfectam pro peccato, & arietem vnum
perfectum pro pacificis.
15 *Et caniſtrum infermentatorum ſimilæ, placentas mix-*
tas oleo, & lagana infermentatorum inuncta oleo, & ob-
lationem eorum, & libamina eorum.
16 *Et offeret ſacerdos coram Domino, & faciet hoſtiam*
pro peccato illius, & holocauſtum illius.
17 *Et arietem faciet ſacrificium pacificorum Domino in*
caniſtro infermentatorum: & faciat ſacerdos oblationem
eius, & libamen eius.
18 *Et radet nazaræus ad oſtium tabernaculi eccleſiæ ca-*
put nazaræatus ſui: & capiet cæſariem capitis nazaræa-
tus ſui, & ponet ſuper ignem qui eſt ſubter ſacrificium
pacificorum.
19 *Et capiet ſacerdos brachium coctum ab ariete, & pla-*
centam infermentatam vnam è caniſtro, & laganum in-
fermentatum vnum; & ponet ſuper volas nazaræi, poſt-
quam raſus fuerit nazaræatus eius.
20 *Et eleuabit ea ſacerdos eleuationem coram Domino:*
ſanctitas eſt ſacerdotis, tam pectus eleuationis, quam ar-
mus eleuationis: & poſtea bibat nazaræus vinum.
21 *Hæc eſt lex nazaræi qui vouerit oblationem ſuam Do-*
mino pro nazaræatu ſuo, præter id quod attinget manus
eius ſecundum votum ſuum, quod vouerit ſic faciet ſecun-
dum legem nazaræatus ſui.
22 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
23 *Loquere ad Aharon, & ad filios eius, dicendo: Sic bene-*
dicetis filiis Iſrael, dicendo eis:
24 *Benedicat tibi Dominus & cuſtodiat te.*
25 *Lucere faciat Dominus faciem ſuam ſuper te, & mi-*
ſereatur tui.
26 *Eleuet Dominus faciem ſuam ad te, & ponat tibi pa-*
cem.
27 *Et ponant nomen meum ſuper filios Iſrael: & ego bene-*
dicam eis.

CAP. VII.

1 *ET fuit, in die qua finiuit Moſeh erigere tabernacu-*
lum, vnxit illud, & ſanctificauit illud, & omnia
vaſa eius: & altare, & omnia vaſa eius, & vnxit ea, &
ſanctificauit ea.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Omnibus diebus voti Domino, ſuper omnem animam mortuam non ingredietur:

Super patrē, & matrē, & ſuper fratrē, & ſuper ſororem, non inquinabitur in eis, cū illi mortui fuerint, quoniam votū Dei eius in eo ſuper caput eius.

Omnibus diebus voti ſui ſanctus erit Domino.

Si quis autem mortuus fuerit ſuper eum repentè, ſtatim inquinabitur caput voti eius: & radetur caput ſuum, qua die mundabitur, die ſeptimo radetur.

Et die octauo feret duos turtures, vel duos pullos columbarum ad ſacerdotum ad ianuas tabernaculi teſtimonij.

Et faciet ſacerdos vnum pro peccato, & vnum in holocauſtum, & depropitiabit pro eo ſacerdos, de quibus peccauit pro anima: & ſanctificabit caput ſuum in die illa:

Quia ſanctificatus eſt Domino, dies voti, & adducet agnum anniculum in delictum: & priores dies innumerati erunt, quoniam inquinatum fuit caput voti eius.

Et hæc eſt lex eius, qui vouit. Quacumque die impleuerit dies voti ſui: offeret ipſe ad ianuas tabernaculi teſtimonii:

Et offeret munus ſuum Domino agnum anniculum ſine vitio vnum in holocauſtoma, & agnam anniculam vnam ſine vitio in peccatum, & arietem vnum ſine vitio in ſalutare:

Et caniſtrum azymorum ſimilæ panes refectos in oleo, & lagana azyma vncta in oleo, & ſacrificium eorum, & libamen eorum:

Et offeret ſacerdos ante Dominum, & faciet quod pro peccato eius, & holocauſtum eius.

Et arietem faciet ſacrificium ſalutaris Domino ſuper caniſtro azymorum, & faciet ſacerdos ſacrificium eius, & libamen eius.

Et radetur, qui vouit ad ianuas tabernaculi teſtimonii caput voti ſui: & imponet capillos ſuper ignem, qui eſt ſub ſacrificio ſalutaris.

Et ſumet ſacerdos brachium coctum de ariete, & panem vnum azymum de caniſtro, & laganum azymum vnum; & imponet ſuper manus eius, qui vouit, poſtquam ipſe raſus fuerit votum ſuum.

Et offeret ea ſacerdos impoſitionem ante Dominum: ſanctum erit ſacerdoti ſuper pectuſculum impoſitionis & ſuper brachium demptionis: & poſt hæc bibet, qui vouit, vinum.

Hæc eſt lex eius, qui vouit, quicumque vouerit munus ſuum Domino pro voto, abſque iis, quæ inuenerit manus eius, ſecundum potentiam voti ſui, quod vtique vouerit, iuxta legem puritatis.

Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

Loquere Aaron, & filiis eius, dicens: Sic benedicetis filios Iſrael, dicentes eis:

Benedicat te Dominus, & cuſtodiat te.

Illuminet Dominus faciem tuam ſuper te, & miſereatur tui.

Eleuet dominus faciem ſuam ſuper te, & det tibi pacem.

Et imponent nomen meum ſuper filios Iſrael: & ego Dominus benedicam eos.

CAP. VII.

ET factum eſt qua die conſummauit Moyſes, vt erigeret tabernaculum, & vnxit illud: & ſanctificauit illud, & omnia vaſa eius, & altare, & omnia vaſa eius, & vnxit ea, & ſanctificauit ea.

Chald. Paraph. Tranſl.

6 *Cunctis diebus, quibus fuerit Nazaræus coram Domino, ſuper animam mortui non ingredietur:*

7 *Neque contaminabitur pro patre, vel pro matre ſua, aut pro fratre, vel ſorore ſua ſi mortui fuerint, quia corona Dei ſui eſt ſuper caput eius.*

8 *Cunctis diebus, quibus fuerit Nazaræus, ſanctus erit coram Domino.*

9 *Et ſi quiſpiam mortuus fuerit coram eo ſubito ipſo ignorante, polluetur caput conſecrationis eius: & tondebit caput ſuum in die emundationis ſuæ, in die ſeptima tondebit illud.*

10 *In die autem octaua adducet duos turtures, vel duos filios columbæ ad ſacerdotem ad oſtium tabernaculi fœderis.*

11 *Facietque ſacerdos vnum pro peccato, & vnum in holocauſtum. & propitiabit pro eo, qui peccauit ſuper mortuo: & ſanctificabit caput eius in die illa:*

12 *Et conſecrabit coram Domino dies ſeparationis illius, & adducet agnum anniculum pro delicto: & dies priores ſiant irriti, eo quod polluta eſt ſanctificatio eius.*

13 *Iſta eſt lex nazaræi. In die quo expleti fuerint dies ſanctificationis eius: adducetur que ad oſtium tabernaculi fœderis:*

14 *Et offeret oblationem ſuam coram Domino agnum vnum anniculum integrum in holocauſtum, & agnam vnam integram pro peccato, & arietem vnum integrum in hoſtiam ſanctificationum:*

15 *Et caniſtrum azymorum, & placentas ex ſimila conſperſas oleo, & lagana azyma uncta oleo, & munera ſua, & libamina ſua:*

16 *Et offeret ea ſacerdos coram Domino, & faciet ſacrificium pro peccato, & holocauſtum eius.*

17 *Et offeret arietem hoſtiæ ſanctificationum coram Domino cum caniſtro azymorum, offeretque ſacerdos munus, & libamentum eius.*

18 *Et tondebit in oſtio tabernaculi fœderis caput conſecrationis ſuæ: & tollet capillos capitis conſecrationis ſuæ, & ponet ſuper ignem, qui eſt ſub lebete, in quo coquuntur carnes hoſtiæ ſanctificationum.*

19 *Tolletq; ſacerdos brachium coctum arietis, & placentam azymam vnam de caniſtro, & laganum azymum vnum; & ponet ſuper manus Nazaræi, poſtquam totondit caput conſecrationis ſuæ.*

20 *Eleuabitq; ea ſacerdos eleuatione coram Domino: & quod ſanctificatum eſt, erit ſacerdotis cum pectuſculo eleuationis, & cum femore, quod ſeparatum eſt: & poſtea bibet nazaræus vinum.*

21 *Iſta eſt lex nazaræi, qui vouerit oblationem ſuam coram Domino ſuper conſecratione ſua, exceptis his, quæ inuenerit manus eius, iuxta votum ſuum, quod vouit, ita faciet iuxta legem conſecrationis ſuæ.*

22 *Locutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

23 *Loquere cum Aaron, & cum filiis eius, dicens: Sic benedicetis filiis Iſrael, dicetiſq; eis:*

24 *Benedicat tibi Dominus, & cuſtodiat te.*

25 *Oſtendat Dominus maieſtatem ſuam tibi, & miſereatur tui.*

26 *Auferat Dominus iram ſuam à te, & ponat tibi pacem.*

27 *Ponentq; benedictionem nominis mei ſuper filios Iſrael: & ego benedicam eis.*

CAP. VII.

1 *FActumq; eſt in die qua compleuit Moyſes erigere tabernaculum, vnxit illud: & ſanctificauit illud, & omnia vaſa eius, altare quoque & omnia vaſa eius, & vnxit ea, & ſanctificauit ea.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

6 Omni tempore conſecrationis ſuæ ſuper mortuum non ingredietur,

7 Nec ſuper patris quidem,& matris, & fratris ſororiſque funere contaminabitur,quia conſecratio Dei ſui ſuper caput eius

8 Omnibus diebus ſeparationis ſuæ ſanctus erit Domino.

9 Sin autem mortuus fuerit ſubito quiſpiam coram eo,polluetur caput conſecrationis eius : quod radet illico in eadem die purgationis ſuæ , & rurſum ſeptima.

10 In octaua autem die offeret duos turtures , vel duos pullos columbæ ſacerdoti in introitu fœderis teſtimonii.

11 Facietque ſacerdos vnum pro peccato , & alterum in holocauſtum,& deprecabitur pro eo , quia peccauit ſuper mortuo:ſanctificabitque caput eius in die illo:

12 Et conſecrabit Domino dies ſeparationis illius offerens agnum anniculum pro peccato : ita tamẽ, vt dies priores irriti fiant , quoniam polluta eſt ſanctificatio eius.

13 Iſta eſt lex conſecrationis.Cum dies,quos ex voto decreuerat , complebuntur : adducet eum ad oſtium tabernaculi fœderis,

14 Et offeret oblationem eius Domino , agnum anniculum immaculatum in holocauſtum, & ouem anniculam immaculatam pro peccato , & arietem immaculatum,hoſtiam pacificam,

15 Caniſtrum quoque panum azymorum,qui conſperſi ſint oleo , & lagana abſque fermento vncta oleo,ac libamina ſingulorum:

16 Quæ offeret ſacerdos coram Domino , & faciet tam pro peccato,quam in holocauſtum

17 Arietem vero immolabit hoſtiam pacificam Domino,offerens ſimul caniſtrum azymorum , & libamenta quæ ex more debentur.

Act. 14. 18 * Tunc radetur nazaræus ante oſtium tabernaculi fœderis cœſarie conſecrationis ſuæ : tolletque capillos eius,& ponet ſuper ignem,qui eſt ſuppoſitus ſacrificio pacificorum.

19 Et armum coctum arietis , tortamque abſque fermento vnam de caniſtro; & laganum azymum vnum;& tradet in manus nazaræi , poſtquam raſum fuerit caput eius.

20 Suſceptaque rurſum ab eo,eleuabit in conſpectu Domini : & ſanctificata ſacerdotis erunt, ſicut pectuſculum,quod ſeparari iuſſum eſt,& femur:poſt hæc poteſt bibere nazaræus vinum.

21 Iſta eſt lex nazaræi,cũ vouerit oblationem ſuam Domino tempore conſecrationis ſuæ,exceptis his, quæ inuenerit manus eius:iuxta quod mẽte deuouerat,ita faciet ad perfectionẽ ſanctificationis ſuæ.

22 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen,dicens:

1. 19. 23 Loquere Aaron & filiis eius: Sic benedicetis filiis Iſrael,& dicetis eis:

24 Benedicat tibi Dominus,& cuſtodiat te.

25 Oſtendat Dominus faciem ſuam tibi , & miſereatur tui.

26 Conuertat Dominus vultum ſuum ad te,& det tibi pacem.

27 Inuocabuntque nomen meum ſuper filios Iſrael: & ego benedicam eis.

CAP. VII.

Exod. 16. 1 FActum * eſt autem in die qua compleuit Moyſes tabernaculum , & erexit illud : vnxitque & ſanctificauit cum omnibus vaſis ſuis,altare ſimiliter & omnia vaſa eius.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Omnibus diebus quibus ſe nazaræum fecit Domino ad animam mortui non veniet.*

7 *Super patre ſuo, & ſuper matre ſua , ſuper fratre ſuo, & ſuper ſorore ſua , non polluet ſe cum mortui fuerint, quia nazaræatus Dei ſui eſt ſuper caput eius.*

8 *Omnibus diebus nazaræatus ſui ſanctus erit Domino.*

9 *Et ſi mortuus fuerit mortuus iuxta eum fortuito:mox, & polluerit caput nazaræatus ſui : radet caput ſuum in die purificationis ſuæ, die ſeptima radet illud.*

10 *Et die octaua afferet duos turtures , vel duos filios columbæ ad ſacerdotem, ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.*

11 *Et faciet ſacerdos vnum pro peccato,& alterum in holocauſtum , & expiationem faciet ſuper eum de eo quod peccauit ſuper animam: & ſanctificabit caput ſuum die illa.*

12 *Et ſeparabit Domino dies nazaræatus ſui , & afferet agnum anniculum pro delicto: & dies primi cadent quoniam pollutus fuit nazaræatus eius.*

13 *Et hæc eſt lex nazaræi. In die qua completi fuerint dies nazaræatus eius: adducet ſeipſum ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.*

14 *Et offerre faciet oblationem ſuam Domino, agnum anniculum perfectum vnum in holocauſtum , & agnam vnam anniculam, perfectam pro peccato,& arietem vnum perfectum pro pacificis.*

15 *Et caniſtrum infermentatorum ſimilæ, placentas mixtas oleo, & lagana infermentatorum inuncta oleo, & oblationem eorum, & libamina eorum.*

16 *Et offeret ſacerdos coram Domino , & faciet hoſtiam pro peccato illius,& holocauſtum illius.*

17 *Et arietem faciet ſacrificium pacificorum Domino in caniſtro infermentatorum : & faciat ſacerdos oblationem eius, & libamen eius.*

18 *Et radet nazaræus ad oſtium tabernaculi eccleſiæ caput nazaræatus ſui : & capiet cæſariem capitis nazaræatus ſui , & ponet ſuper ignem qui eſt ſubter ſacrificium pacificorum.*

19 *Et capiet ſacerdos brachium coctum ab ariete, & placentam infermentatam vnam è caniſtro, & laganum infermentatum vnum; & ponet ſuper volas nazaræi, poſtquam raſus fuerit nazaræatus eius.*

20 *Et eleuabit ea ſacerdos eleuationem coram Domino: ſanctitas eſt ſacerdotis, tam pectus eleuationis, quam armus eleuationis: & poſtea bibat nazaræus vinum.*

21 *Hæc eſt lex nazaræi qui vouerit oblationem ſuam Domino pro nazaræatu ſuo , præter id quod attinget manus eius ſecundum votum ſuum,quod vouerit ſic faciet ſecundum legem nazaræatus ſui.*

22 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh,dicendo:*

23 *Loquere ad Aharon,& ad filios eius, dicendo: Sic benedicetis filiis Iſrael,dicendo eis:*

24 *Benedicat tibi Dominus & cuſtodiat te.*

25 *Lucere faciat Dominus faciem ſuam ſuper te, & miſereatur tui.*

26 *Eleuet Dominus faciem ſuam ad te, & ponat tibi pacem.*

27 *Et ponant nomen meum ſuper filios Iſrael: & ego benedicam eis.*

CAP. VII.

1 *ET fuit, in die qua finiuit Moſeh erigere tabernaculum, vnxit illud , & ſanctificauit illud , & omnia vaſa eius: & altare,& omnia vaſa eius, & vnxit ea, & ſanctificauit ea.*

Ob- Et

Tranſl. ex Septuag.

6 Omnibus diebus voti Domino, ſuper omnem animam mortuam non ingredietur:

7 Super patrẽ, & matrẽ, & ſuper fratrẽ, & ſuper ſororem, non inquinabitur in eis, cũ illi mortui fuerint, quoniam votũ Dei eius in eo ſuper caput eius.

8 Omnibus diebus voti ſui ſanctus erit Domino.

9 Si quis autem mortuus fuerit ſuper eum repentè, ſtatim inquinabitur caput voti eius: & radetur caput ſuum, qua die mundabitur, die ſeptimo radetur.

10 Et die octauo feret duos turtures, vel duos pullos columbarum ad ſacerdotum ad ianuas tabernaculi teſtimonij.

11 Et faciet ſacerdos vnum pro peccato, & vnum in holocauſtum, & depropitiabit pro eo ſacerdos, de quibus peccauit pro anima: & ſanctificabit caput ſuum in die illa:

12 Qua ſanctificatus eſt Domino, dies voti, & adducet agnum anniculum in delictum: & priores dies innumerati erunt, quoniam inquinatum fuit caput voti eius.

13 Et hæc eſt lex eius, qui vouit. Quacumque die impleuerit dies voti ſui, offeret ipſe ad ianuas tabernaculi teſtimonii:

14 Et offeret munus ſuum Domino agnum anniculum ſine vitio vnum in holocauſtoma, & agnam anniculam vnam ſine vitio in peccatum, & arietem vnum ſine vitio in ſalutare:

15 Et caniſtrum azymorum ſimilæ panes refectos in oleo, & lagana azyma vncta in oleo, & ſacrificium eorum, & libamen eorum:

16 Et offeret ſacerdos ante Dominum, & faciet quod pro peccato eius, & holocauſtum eius.

17 Et arietem faciet ſacrificium ſalutaris Domino ſuper caniſtro azymorum, & faciet ſacerdos ſacrificium eius, & libamen eius.

18 Et radetur, qui vouit ad ianuas tabernaculi teſtimonii caput voti ſui: & imponet capillos ſuper ignem, qui eſt ſub ſacrificio ſalutaris.

19 Et ſumet ſacerdos brachium coctum de ariete, & panem vnum azymum de caniſtro, & laganum azymum vnum; & imponet ſuper manus eius, qui vouit, poſtquam ipſe raſus fuerit votum ſuum.

20 Et offeret ea ſacerdos impoſitionem ante Dominum: ſanctum erit ſacerdoti ſuper pectuſculum impoſitionis & ſuper brachium demptionis: & poſt hæc bibet, qui vouit, vinum.

21 Hæc eſt lex eius, qui vouit, quicumque vouerit munus ſuum Domino pro voto, abſque iis, quæ inuenerit manus eius, ſecundum potentiam voti ſui, quod vtique vouerit, iuxta legem puritatis.

22 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

23 Loquere Aaron, & filiis eius, dicens: Sic benedicetis filios Iſrael, dicentes eis:

24 Benedicat te Dominus, & cuſtodiat te.

25 Illuminet Dominus faciem tuam ſuper te, & miſereatur tui.

26 Eleuet dominus faciem ſuam ſuper te, & det tibi pacem.

27 Et imponent nomen meum ſuper filios Iſrael: & ego Dominus benedicam eos.

CAP. VII.

1 ET factum eſt qua die conſummauit Moyſes, vt erigeret tabernaculum, & vnxit illud: & ſanctificauit illud, & omnia vaſa eius, & altare, & omnia vaſa eius, & vnxit ea, & ſanctificauit ea.

Chald. Paraph. Tranſl.

6 *Cunctis diebus, quibus fuerit Nazaræus coram Domino, ſuper animam mortui non ingredietur:*

7 *Neque contaminabitur pro patre, vel pro matre ſua, aut pro fratre, vel ſorore ſua, ſi mortui fuerint, quia corona Dei ſui eſt ſuper caput eius.*

8 *Cunctis diebus, quibus fuerit Nazaræus, ſanctus erit coram Domino.*

9 *Et ſi quiſpiam mortuus fuerit coram eo ſubito ipſo ignorante, polluetur caput conſecrationis eius: & tondebit caput ſuum in die emundationis ſuæ, in die ſeptima tondebit illud.*

10 *In die autem octaua adducet duos turtures, vel duos filios columbæ ad ſacerdotem ad oſtium tabernaculi fœderis.*

11 *Facietque ſacerdos vnum pro peccato, & vnum in holocauſtum, & propitiabit pro eo, qui peccauit ſuper mortuo: & ſanctificabit caput eius in die illa:*

12 *Et conſecrabit coram Domino dies ſeparationis illius, & adducet agnum anniculum pro delicto: & dies priores fiant irriti, eo quod polluta eſt ſanctificatio eius.*

13 *Iſta eſt lex nazaræi. In die quo expleti fuerint dies ſanctificationis eius: adduceturque ad oſtium tabernaculi fœderis:*

14 *Et offeret oblationem ſuam coram Domino agnum vnum anniculum integrum in holocauſtum, & agnam vnam integram pro peccato, & arietem vnum integrum in hoſtiam ſanctificationum:*

15 *Et caniſtrum azymorum, & placentas ex ſimila conſperſas oleo, & lagana azyma vncta oleo, & munera ſua, & libamina ſua:*

16 *Et offeret ea ſacerdos coram Domino, & faciet ſacrificium pro peccato, & holocauſtum eius.*

17 *Et offeret arietem hoſtiæ ſanctificationum coram Domino cum caniſtro azymorum, offeretque ſacerdos munus, & libamentum eius.*

18 *Et tondebit in oſtio tabernaculi fœderis caput conſecrationis ſuæ: & tollet capillos capitis conſecrationis ſuæ, & ponet ſuper ignem, qui eſt ſub lebete, in quo coquuntur carnes hoſtiæ ſanctificationum.*

19 *Tolletque ſacerdos brachium coctum arietis, & placentam azymam vnam de caniſtro, & laganum azymum vnum; & ponet ſuper manus Nazaræi, poſtquam totondit caput conſecrationis ſuæ.*

20 *Eleuabitque ea ſacerdos eleuatione coram Domino: & quod ſanctificatum eſt, erit ſacerdotis cum pectuſculo eleuationis, & cum femore, quod ſeparatum eſt: & poſtea bibet nazaræus vinum.*

21 *Iſta eſt lex nazaræi, qui vouerit oblationem ſuam coram Domino ſuper conſecratione ſua, exceptis his, quæ inuenerit manus eius, iuxta votum ſuum, quod vouit, ita faciet iuxta legem conſecrationis ſuæ.*

22 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

23 *Loquere cum Aaron, & cum filiis eius, dicens: Sic benedicetis filiis Iſrael, dicetiſque eis:*

24 *Benedicat tibi Dominus, & cuſtodiat te.*

25 *Oſtendat Dominus maieſtatem ſuam tibi, & miſereatur tui.*

26 *Auferat Dominus iram ſuam à te, & ponat tibi pacem.*

27 *Ponentque benedictionem nominis mei ſuper filios Iſrael: & ego benedicam eis.*

CAP. VII.

1 *FActumque eſt in die qua compleuit Moyſes erigere tabernaculum, vnxit illud: & ſanctificauit illud, & omnia vaſa eius, altare quoque & omnia vaſa eius, & vnxit ea, & ſanctificauit ea.*

Vulgat. Editio.

2 Obtulerunt principes Iſrael, & capita familiarum, qui erant per ſingulas tribus, præfectique eorum, qui numerati fuerant:

3 Munera coram Domino ſex plauſtra tecta cum duodecim bobus. Vnum plauſtrum obtulere duo duces, & vnum bouem ſinguli, obtuleruntque ea in conſpectu tabernaculi.

4 Ait autem Dominus ad Moyſen:

5 Suſcipe ab eis, vt ſeruiant in miniſterio tabernaculi, & trades ea Leuitis, iuxta ordinem miniſterij ſui.

6 Itaque cum ſuſcepiſſet Moyſes plauſtra, & boues, tradidit eos Leuitis.

7 Duo plauſtra, & quattuor boues dedit filiis Gerſon, iuxta id quod habebant neceſſarium.

8 Quattuor alia plauſtra, & octo boues dedit filiis Merari, ſecundum officia, & cultum ſuum, ſub manu Ithamar filii Aaron ſacerdotis.

9 Filiis autem Caath, non dedit plauſtra, & boues: quia in Sanctuario ſeruiunt, & onera propriis portant humeris.

10 Igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris, die qua vnctum eſt, oblationem ſuam ante altare.

11 Dixitque Dominus ad Moyſen: Singuli duces per ſingulos dies offerant munera in dedicationem altaris.

12 Primo die obtulit oblationem ſuam Nahaſſon filius Aminadab de tribu Iuda:

13 Fueruntque in ea acetabulum argenteum pondo centum triginta ſiclorum, phiala argentea habens ſeptuaginta ſiclos, iuxta pondus Sanctuarij, vtrumq; plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificiũ:

14 Mortariolum ex decem ſiclis aureis plenum incenſo:

15 Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:

16 Hircumque pro peccato:

17 Et in ſacrificio pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc eſt oblatio Nahaſſon filij Aminadab.

18 Secundo die obtulit Nathanael filius Suar, dux de tribu Iſſachar;

19 Acetabulum argenteum appendens centum triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos, iuxta pondus Sanctuarii, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:

20 Mortariolum aureum habens decem ſiclos plenum incenſo:

21 Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:

22 Hircumque pro peccato:

23 Et in ſacrificio pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Nathanael filii Suar.

24 Tertio die princeps filiorum Zabulon Eliab filius Helon:

25 Obtulit acetabulum argenteum appẽdens centũ triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus Sanctuarii, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:

26 Mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo:

27 Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:

28 Hircumque pro peccato:

29 Et in ſacrificio pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc eſt oblatio Eliab filii Helon.

Die

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

2 *Et obtulerunt principes Iſrael capita domus patrum ſuorum ipſi principes tribuum, ipſi qui ſteterunt ſuper numeros:*

3 *Et attulerunt oblationem ſuam coram Domino, ſex plauſtra operta, & duodecim boues. Plauſtrum à duobus principibus, & bouem à ſingulo, & obtulerunt ea coram tabernaculo.*

4 *Et dixit Dominus ad Moſeh, dicendo:*

5 *Cape ab eis, & erunt ad faciendum opus tabernaculi eccleſiæ, & dabis ea Leuitis, vnicuique ſecundum opus ſuum.*

6 *Et accepit Moſeh plauſtra, & boues, & dedit ea Leuitis.*

7 *Duo plauſtra, & quattuor boues dedit filiis Gherſon ſecundum opus eorum.*

8 *Et quattuor plauſtra, & octo boues dedit filiis Merari, ſecundum opus eorum, per manum Ithamar filij Aharon ſacerdotis.*

9 *Et filiis Chehath non dedit: quia opus Sanctitatis erat ſuper eos, humero ferebant.*

10 *Et obtulerunt principes pro dedicatione altaris in die qua vnctum fuit, & obtulerunt principes oblationem ſuam coram altari.*

11 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Princeps vnus per diem, princeps vnus per diem offeret oblationem ſuam ad dedicationem altaris.*

12 *Et obtulit in die prima oblationem ſuam Nachſon filius Hamminadab è tribu Iehudah:*

13 *Et oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, amba ipſæ plenæ ſimila permixta oleo in oblationem:*

14 *Cochleare vnum decem aureorum plenum ſuffitu:*

15 *Iuuencus vnus filius bouis aries vnus, agnus vnus anniculus in holocauſtum:*

16 *Hircus caprarum vnus pro peccato:*

17 *Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Nachſon filij Hamminadab.*

18 *Die ſecunda obtulit Nethanel filius Suhar princeps Iſaſchar:*

19 *Obtulit oblationem ſuam ſcutellam argenteam vnam, triginta, & centum pondus eius, phialam vnam argenteam, ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, ambas ipſas plenas ſimila permixta oleo in oblationem:*

20 *Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*

21 *Iuuencum vnum filium bouis, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocauſtum:*

22 *Hircum caprarum vnum pro peccato:*

23 *Et pro ſacrificio pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc eſt oblatio Nethanel filij Suhar.*

24 *Die tertia princeps filiorum Zebulun, Eliab filius Chelon:*

25 *Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea, ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, ambo ipſæ plenæ ſimila permixta oleo in oblationem:*

26 *Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*

27 *Iuuencus vnus filius bouis, aries vnus, agnus vnus anniculus in holocauſtum:*

28 *Hircus caprarum vnus pro peccato:*

29 *Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni quinque anniculi. Hæc eſt oblatio Eliab filij Chelon.*

Die

Tranſl. ex Septuag.

2 Et obtulerunt principes Iſrael,duodecim princi-
pes domorum familiarum ſuarum,hi ſunt princi
pes tribuum,hi aſſiſtentes ſuper recognitione:
3 Et tulerunt munus ſuum ante Dominum ſex
vehicula lampenica, & duodecim boues. Vehicu-
lum à duobus principibus,& vitulum ab vno quo
que,& adduxerunt ante tabernaculum.
4 Et ait Dominus ad Moyſen,dicens:
5 Accipe ab eis , & erunt ad opera miniſtratoria
tabernaculi teſtimonij,& dabis ea Leuitis, vnicui-
que ſecundum miniſterium eius.
6 Et ſumens Moyſes vehicula, & boues , dedit ea
Leuitis.
7 Et duo vehicula , & quattuor boues dedit filijs
Gedſon,ſecundum miniſteria eorum.
8 Et quattuor vehicula , & octo boues dedit filiis
Merari,ſecundum miniſteria eorum, per Ithamar
filium Aaron ſacerdotis.
9 Et filiis Caath non dedit : quoniam miniſteria
ipſius Sancti habent,ſuper humeros leuabunt.

10 Et obutulerunt principes in dedicationem,alta
ris in die qua vnxit illud, & obtulerunt principes
munera ſua è regione altaris.
11 Et dixit Dominus ad Moyſen : Princeps vnus
quotidie, princeps quotidie offerent dona ſua in
dedicationem altaris.
12 Et fuit offerens in die prima donum ſuum
Naaſſon filius Aminadab, princeps tribus Iuda:
13 Et obtulit donū ſuum patellam argenteā vnam,
triginta,& centum pondus eius,phialam vnā argē-
team ſeptuaginta ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctum,
vtraque plena ſimilę refectę in oleo ad ſacrificium:
14 Mortariolum vnum decem aureorum plenum
incenſi:
15 Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum , agnū
vnum anniculum in holocauſtum:
16 Et hircum ex capris vnum pro peccato:
17 Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes
quinque, hircos quinque, agnas anniculas quin-
que.Hoc eſt donum Naaſſon filii Aminadab.
18 Die ſecunda obtulit Nathanael filius Sogar,
princeps tribus Iſſachar:
19 Et obtulit donum ſuum patellam argenteam
vnam, triginta, & centum pondus eius , phialam
vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum , iuxta ſi-
clum Sanctum , vtraque plena ſimilæ refectæ in
oleo in ſacrificium:
20 Mortariolum vnum decem aureorum plenum
incenſi:
21 Vitulum vnum ex bobus,arietem vnum , agnū
vnum anniculum in holocauſtum:
22 Et hircum ex capris vnum pro peccato:
23 Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes
quinque, hircos quinque, agnas anniculas quin-
que.Hoc eſt donum Nathanael filii Sogar.
24 Die tertia princeps filiorum Zabulon, Heliab fi-
lius Chelon:
25 Donum ſuum patellam argenteam vnam , tri-
ginta,& centum pondus eius , phialam vnam ar-
genteam ſeptuaginta ſiclorum , iuxta ſiclum ſan-
ctū,vtraq; plena ſimilę refectę in oleo in ſacrificiū:
26 Mortariolum vnum decem aureorum plenum
incenſi:
27 Vitulum vnum ex bobus,arietem vnum , agnū
vnum anniculum in holocauſtum:
28 Et hircum ex capris vnum pro peccato:
29 Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas , arietes
quinque,hircos quinque , agnas anniculas quin-
que.Hoc eſt donum Heliab filij Chælon.

Chald.Paraph. Tranſl.

2 *Obtuleruntq́; principes Iſrael capita domus patrum
ſuorum, ipſi ſunt principes tribuum , qui ſteterunt ſuper
eos,qui numerati ſunt:*
3 *Obtuleruntq́; oblationes ſuas coram Domino, ſex plau
ſtra tecta, & duodecim boues. Vnum plauſtrum pro duo-
bus principibus , & bouem pro vno , obtuleruntq́; coram
tabernaculo.*
4 *Et dixit Dominus ad Moyſen, dicens:*
5 *Suſcipe ab eis, vt ſint ad miniſtrandum miniſterium
tabernaculi fœderis, & trades ea Leuitis , iuxta id quod
vnicuique opus eſt ad miniſterium ſuum.*
6 *Tulitq́; Moyſes plauſtra, & boues , & tradidit Leui-
tis.*
7 *Duo plauſtra , & quattuor boues dedit filiis Gerſon,
iuxta neceſſitatem miniſterij ſui.*
8 *Et quattuor plauſtra, & octo boues dedit filiis Merari,
iuxta neceſſitatem miniſterij ſui, per manum Ithamar fi-
lij Aaron ſacerdotis.*
9 *Filiis autem Caath nihil dedit : quia miniſterium
Sanctuarij erat ſuper eos, & humeris portabant.*

10 *Obtuleruntq́; principes in dedicationem altaris in die
quo vnxerunt illud , obtuleruntq́; principes oblationes
ſuas ante altare.*
11 *Dixitq́; Dominus ad Moyſen: Singuli principes per ſin-
gulos dies offerant oblationes ſuas in dedicationem alta-
ris.*
12 *Qui autem obtulit primo die oblationem ſuam , fuit
Naaſon filius Aminadab de tribu Iuda:*
13 *Et oblatio eius fuit acetabulum argenteum vnum,cen-
tum, & triginta ſiclos appendebat , phiala vna argentea
appendens ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij,ambo ple-
na ſimila conſperſa oleo pro munere:*
14 *Mortariolum vnum aureum appendens decem ſiclos
auri, plenum incenſo aromatum:*
15 *Vitulus vnus de bobus , aries vnus , agnus anniculus
vnus in holocauſtum:*
16 *Hircus de capris vnus pro peccato:*
17 *Et in ſacrificio ſanctificationum obtulit boues duos , a-
rietes quinque hædos quinque, agnos anniculos quinque.
Hæc eſt oblatio Naaſon filij Aminadab.*
18 *In die ſecundo obtulit Nathanael filius Suar princeps
Iſachar:*
19 *Obtulitque oblationem ſuam acetabulum argenteum
vnum,centum, & triginta ſiclos appendebat , phialam v-
nam argenteam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis
Sanctuarij,ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*

20 *Mortariolum vnum aureum appendens decem ſiclos
auri, plenum incenſo aromatum:*
21 *Vitulum vnum de bobus, arietem vnum,agnum anni-
culum vnum in holocauſtum:*
22 *Hircum de capris vnum pro peccato:*
23 *Et in victimam ſanctificationum boues duos , arietes
quinque,hædos quinque,agnos anniculos quinque. Hæc eſt
oblatio Nathanael filij Suar.*
24 *In die tertio princeps filiorum Zabulon , Eliab filius
Helon:*
25 *Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteū vnum
appendens centum, & triginta ſiclos , phialam vnam au-
ream appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij,
ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*
26 *Mortariolum vnum appendens decem ſiclos auri , ple-
num incenſo aromatum:*
27 *Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum
anniculum in holocauſtum:*
28 *Hircum vnum de capris pro peccato:*
29 *Et in hoſtiam ſanctificationum boues duos , arietes
quinque,hædos quinque,agnos anniculos quinque. Hæc eſt
oblatio Eliab filij Helon.*

Vulgat. Editio.

30 Die quarto princeps filiorum Ruben, Eliſur filius Sedeur:
31 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus Sanctuarij, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:
32 Mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo:
33 Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:
34 Hircumque pro peccato:
35 Et in hoſtias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Eliſur filij Sedeur.
36 Die quinto princeps filiorum Simeon Salamiel filius Suriſaddai:
37 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus Sanctuarii, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:
38 Mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo:
39 Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:
40 Hircumque pro peccato:
41 Et in hoſtias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Salamiel filii Suriſaddai.
42 Die ſexto princeps filiorum Gad, Eliaſaph filius Duel:
43 Obtulit acetabulum argenteum appēdens centū triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus Sanctuarii, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:
44 Mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo:
45 Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:
46 Hircumque pro peccato:
47 Et in hoſtias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Eliaſaph filii Duel.
48 Die ſeptimo princeps filiorum Ephraim, Eliſama filius Ammiud:
49 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus Sanctuarij, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:
50 Mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo:
51 Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:
52 Hircumque pro peccato:
53 Et in hoſtias pacificorum, boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Eliſama filij Ammiud.
54 Die octauo princeps filiorum Manaſſe, Gamaliel filius Phadaſſur:
55 Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus Sanctuarij, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:
56 Mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo:
57 Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:

Hir-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

30 *Die quarta princeps filiorum Reuben Eliſur filius Sedeur:*
31 *Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea, ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis amba ipſa plena ſimila permixta oleo in oblationem:*
32 *Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*
33 *Iuuencus vnus filius bouis, aries vnus, agnus vnus aniculus in holocauſtum:*
34 *Hircus caprarum vnus pro peccato:*
35 *Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Eliſur filij Sedeur.*
36 *Die quinta princeps filiorum Simhon Selumiel filius Suriſaddai:*
37 *Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, amba ipſa plena ſimila permixta oleo in oblationem:*
38 *Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*
39 *Iuuencus vnus filius bouis, aries vnus, agnus vnus aniculus in holocauſtum:*
40 *Hircus caprarum vnus pro peccato:*
41 *Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Selumiel filij Suriſaddai.*
42 *Die ſexta princeps filiorum Ghad, Eliaſaph filius Dehuel:*
43 *Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea, ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, amba ipſa plena ſimila permixta oleo in oblationem:*
44 *Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*
45 *Iuuencus vnus filius bouis, aries vnus, agnus vnus aniculus in holocauſtum:*
46 *Hircus caprarum vnus pro peccato:*
47 *Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Eliaſaph filij Dehuel.*
48 *Die ſeptima princeps filiorum Ephraim Eliſamah filius Hammihud:*
49 *Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea, ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, amba ipſa plena ſimila permixta oleo in oblationem:*
50 *Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*
51 *Iuuencus vnus filius bouis, aries vnus, agnus vnus aniculus in holocauſtum:*
52 *Hircus caprarum vnus pro peccato:*
53 *Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Eliſamah filij Hammihud.*
54 *Die octaua princeps filiorum Menaſſeh Ghamliel filius Padahſur:*
55 *Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea, ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, amba ipſa plena ſimila permixta oleo in oblationem:*
56 *Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*
57 *Iuuencus vnus filius bouis, aries vnus, agnus vnus aniculus in holocauſtum:*

Hir-

	Tranſl. ex Septuag.	Chald. Paraph. Tranſl.
30	Die quarta princeps filiorum Ruben Heliſur filius Sediur:	*In die quarto princeps filiorum Ruben, Eliſur filius Sedeur:*
31	Donum ſuum patellam argenteam vnam, triginta, & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctum, vtraque plena ſimilæ refectæ in oleo ad ſacrificium:	*Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteum vnum appendens centum, & triginta ſiclos, phialam argenteam vnam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*
32	Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi:	*Mortariolum vnum appendens decem ſiclos auri, plenum incenſo aromatum:*
33	Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum:	*Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocauſtum:*
34	Et hircum ex capris vnum pro peccato:	*Hircum de capris vnum pro peccato:*
35	Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc eſt donum Heliſur filii Sediur.	*Et in hoſtiam ſanctificationum boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc eſt oblatio Eliſur filij Sedeur.*
36	Die quinta princeps filiorum Symeon Salamiel filius Suriſadæ:	*In die quinto princeps filiorum Symeon, Selumiel filius Suriſaddai:*
37	Donum ſuum patellam argenteam vnã, triginta, & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctum, vtraque plena ſimilæ refectæ in oleo in ſacrificium:	*Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteum vnũ appendens centum, & triginta ſiclos, phialam vnam argenteam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*
38	Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi:	*Mortariolum vnum aureum appendens decem ſiclos auri, plenum incenſo aromatum:*
39	Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum:	*Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocauſtum:*
40	Et hircum ex capris vnum pro peccato:	*Hircum de capris vnum pro peccato:*
41	Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc eſt donum Salamiel filij Suriſadæ.	*Et in ſacrificio ſanctificationum obtulit boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc eſt oblatio Selumiel filij Suriſaddai.*
42	Die ſexta princeps filiorum Gad, Eliſaph filius Raguel:	*In die ſexto princeps filiorum Gad, Eliaſaph filius Deuel:*
43	Donum ſuum patellã argẽteam vnam, triginta, & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctum, vtraque plena ſimilæ refectæ in oleo in ſacrificium:	*Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteũ vnum, centum, & triginta ſiclos appendebat, phialam vnam auream appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*
44	Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi:	*Mortariolum vnum appendens decem ſiclos auri, plenum incenſo aromatum:*
45	Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum:	*Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocauſtum:*
46	Et hircum ex capris vnum pro peccato:	*Hircum vnum de capris pro peccato:*
47	Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc eſt donum Eliſaph filij Raguel.	*Et in victimam ſanctificationum boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc eſt oblatio Eliaſaph filij Deuel.*
48	Die ſeptima princeps filiorum Ephræm, Eliſama filius Emiud:	*In die ſeptimo princeps filiorum Ephraim Eliſama filius Amiud:*
49	Donum ſuum, patellã argẽteam vnam, triginta, & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctum, vtraque plena ſimilæ refectæ in oleo ad ſacrificium:	*Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteũ vnum appendens centum, & triginta ſiclos, phialam vnam auream appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*
50	Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi:	*Mortariolum vnum appendens decem ſiclos auri plenum incenſo aromatum:*
51	Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum:	*Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocauſtum:*
52	Et hircum ex capris vnum pro peccato:	*Hircum vnum de capris pro peccato:*
53	Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc eſt donum Eliſama filij Emiud.	*Et in hoſtiam ſanctificationum, boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc eſt oblatio Eliſama filij Amiud.*
54	Die octaua princeps filiorum Manaſſe, Gamaliel filius Phadaſſur:	*In die octauo princeps filiorum Manaſſe Gamaliel filius Phadaſur:*
55	Donum ſuum, patellam argenteam vnam, triginta, & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctũ, vtraq; plena ſimilę refectę in oleo ad ſacrificiũ:	*Obtulit oblationem ſuã acetabulum argenteum vnum appendens centum, & triginta ſiclos, phialam argenteam vnam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa in oleo pro munere:*
56	Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi:	*Mortariolum vnum appendens decem ſiclos auri plenum incenſo aromatum:*
57	Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum:	*Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocauſtum:*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Hircumque pro peccato:	58	*Hircus caprarum vnus pro peccato:*
Et in hoſtias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Gamaliel filij Phaſſadur.	59	*Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Ghamliel filij Pedahſur.*
Die nono princeps filiorum Beniamin, Abidan filius Gedeonis:	60	*Die nona princeps filiorum Biniamin Abidan filius Ghidhoni:*
Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus Sanctuarij, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:	61	*Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, amba ipſa plena ſimila permixta oleo in oblationem:*
Et mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo:	62	*Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*
Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:	63	*Iuuencus vnus filius bouis, aries vnus, agnus vnus anniculus in holocauſtum:*
Hircumque pro peccato:	64	*Hircus caprarum vnus pro peccato:*
Et in hoſtias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Abidan filij Gedeonis.	65	*Et pro ſacrificio pacificorum boues duos, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Abidan filij Ghidhoni:*
Die decimo princeps filiorum Dan, Ahiezer filius Ammiſaddai:	66	*Die decima princeps filiorum Dan Achihezer filius Hammiſaddai:*
Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus Sanctuarij, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:	67	*Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea, ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, amba ipſa plena ſimila permixta oleo in oblationem:*
Mortariolum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo:	68	*Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*
Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:	69	*Iuuencus vnus filius bouis, aries vnus, agnus vnus anniculus in holocauſtum:*
Hircumque pro peccato:	70	*Hircus caprarum vnus pro peccato:*
Et in hoſtias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Ahiezer filii Ammiſaddai.	71	*Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Achihezer filij Hammiſaddai.*
Die vndecimo princeps filiorum Aſer, Phegiel filius Ochran:	72	*Die vndecima princeps filiorum Aſer Paghiel filius Hochran:*
Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos, iuxta pondus Sanctuarii, vtrumque plenum ſimila conſperſa oleo in ſacrificium:	73	*Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis, amba ipſa plena ſimila permixta oleo in oblationem:*
Mortariolum appendens decem ſiclos aureos plenum incenſo:	74	*Cochleare vnum decem aureorum plenum ſuffitu:*
Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:	75	*Iuuencus vnus filius bouis aries vnus, agnus vnus anniculus in holocauſtum:*
Hircumque pro peccato:	76	*Hircus caprarum vnus pro peccato:*
Et in hoſtias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Phegiel filii Ochran.	77	*Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Paghiel filij Hochran.*
Die duodecimo princeps filiorum Nephthali, Ahira filius Enan:	78	*Die duodecima princeps filiorum Naphthali Achirah filius Henan:*
Obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta ſiclos, phialam argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pondus Sanctuarii, vtrumque plenum ſimila oleo conſperſa in ſacrificium:	79	*Oblatio eius fuit ſcutella argentea vna, triginta, & centum pondus eius, phiala vna argentea, ſeptuaginta ſeclorum, ſecundum ſeclum Sanctitatis amba ipſa plena ſimila permixta oleo in oblationem:*
Mortariolum aureum appendens decem ſiclos, plenum incenſo:	80	*Cochleare vnum decem aureorum, plenum ſuffitu:*
Bouem de armento, & arietem, & agnum anniculum in holocauſtum:	81	*Iuuencus vnus filius bouis, aries vnus, agnus vnus anniculus in holocauſtum:*
Hircumque pro peccato:	82	*Hircus caprarum vnus pro peccato:*
Et in hoſtias pacificorum boues duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Ahira filii Enan.	83	*Et pro ſacrificio pacificorum boues duo, arietes quinque, hirci quinque, agni anniculi quinque. Hæc eſt oblatio Achirah filij Henan.*
Hæc in dedicatione altaris oblata ſunt à principibus Iſrael, in die qua conſecratum eſt. Acetabula argentea duodecim: phialæ argenteæ duodecim: mortariola aurea duodecim:	84	*Hæc eſt dedicatio altaris, in die qua vnctum fuit à principibus Iſrael. Scutella argentea duodecim: phialæ argenteæ duodecim: cochlearia aurea duodecim:*
Ita vt centum triginta ſiclos argenti haberet vnũ acetabulũ, & ſeptuaginta ſiclos haberet vna phiala: id eſt, in commune vaſorum omnium ex argento ſicli duo millia quadringenti, pondere Sanctuarii.	85	*Triginta, & centum ſcutella vna argentea, & ſeptuaginta, phiala vna: omne argentum vaſorum duo millia, & quadringenti ſecli, ſecundum ſeclum Sanctitatis.*

Mor- Co-

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Et hircum ex capris vnum pro peccato:	58	*Hircum de capris vnum pro peccato:*
Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc eſt donum Gamaliel filii Phadaſſur.	59	*Et in hoſtiam ſanctificationum boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. Hac eſt oblatio Gamaliel filij Phadaſur.*
Die nono princeps filiorum Beniamin, Abidan filius Gadeoni:	60	*In die nono princeps filiorum Beniamin, Abidan filius Gedeonis:*
Donum ſuum, patellam argenteam vnam, triginta, & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum iuxta ſiclum Sanctum, vtraque plena ſimilæ refectæ in oleo ad ſacrificium,	61	*Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteum vnum appendens centum, & triginta ſiclos, phialam vnam argenteam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*
Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi:	62	*Mortariolum vnum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo aromatum:*
Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum:	63	*Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocauſtum:*
Et hircum ex capris vnum pro peccato:	64	*Hircum de capris vnum pro peccato:*
Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc eſt donum Abidan filii Gadeoni.	65	*Et in ſacrificio ſanctificationum obtulit boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. Hac eſt oblatio Abidan filij Gedeonis.*
Die Decima princeps filiorum Dan, Achiezer filius Amiſadæ:	66	*In die decimo princeps filiorum Dan, Abiezer filius Amiſaddai:*
Donum ſuum patellam argenteam vnã, triginta & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctum, vtraque plena ſimilæ refectæ in oleo ad ſacrificium:	67	*Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteum vnũ, centum, & triginta ſiclos appendebat, phialam vnam argenteam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*
Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi:	68	*Mortariolum vnum aureum appendens decem ſiclos plenum incenſo aromatum:*
Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum:	69	*Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocauſtum:*
Et hircum ex capris vnum pro peccato:	70	*Hircum vnum de capris pro peccato:*
Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc eſt donum Achiezer filij Amiſadæ.	71	*Et in victimam ſanctificationum boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. Hac eſt oblatio Abiezer filij Amiſaddai.*
Die vndecima princeps filiorum Aſer, Phageel filius Echran:	72	*In die vndecimo princeps filiorum Aſer, Phegiel filius Ochran:*
Donum ſuum patellã argẽteam vnam, triginta, & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctum, vtraque plena ſimilæ refectæ in oleo ad ſacrificium:	73	*Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteũ vnum appendens centum, & triginta ſiclos, phialam vnam argenteam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*
Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi:	74	*Mortariolum vnum appendens decem ſiclos auri plenum incenſo aromatum:*
Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum:	75	*Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum vnum anniculum in holocauſtum:*
Et hircum ex capris vnum pro peccato:	76	*Hircum vnum de capris pro peccato:*
Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc eſt donum Phageel filij Echran.	77	*Et in hoſtiam ſanctificationum, boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. Hac eſt oblatio Phegiel filij Ochran.*
Die duodecima princeps filiorum Nephthali, Achire filius Ænan:	78	*In die duodecimo princeps filiorum Neptalim, Abira filius Enan:*
Munus ſuum, patellã argenteam vnam, triginta & centum pondus eius, phialam vnam argenteam ſeptuaginta ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctum, vtraque plena ſimilæ refectæ in oleo ad ſacrificium:	79	*Obtulit oblationem ſuam acetabulum argenteũ vnum appendens centum, & triginta ſiclos, phialam argenteam vnam appendentem ſeptuaginta ſiclos in ſiclis Sanctuarij, ambo plena ſimila conſperſa oleo pro munere:*
Mortariolum vnum decem aureorum plenum incenſi:	80	*Mortariolum vnum appendens decem ſiclos auri, plenum incenſo aromatum:*
Vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnũ vnum anniculum in holocauſtum:	81	*Vitulum vnum de bobus, arietem vnum, agnum anniculum vnum in holocauſtum:*
Et hircum ex capris vnum pro peccato:	82	*Hircum de capris vnum pro peccato:*
Et in ſacrificium ſalutaris vitulas duas, arietes quinque, hircos quinque, agnas anniculas quinque. Hoc eſt donum Achire filij Ænan.	83	*Et in hoſtiam ſanctificationum boues duos, arietes quinque, hædos quinque, agnos anniculos quinque. Hac eſt oblatio Abira filij Enan.*
Hæc eſt dedicatio altaris qua die vnxit illud, à principibus filiorum Iſrael. Patellæ argenteæ duodecim: phialæ argenteæ duodecim: mortariola aurea duodecim:	84	*Iſta eſt dedicatio altaris in die qua vnxerunt illud, à principibus Iſrael. Oblata ſunt acetabula argentea duodecim: phiala argentea duodecim: mortariola aurea duodecim:*
Triginta, & centum ſiclorum patella vna, & ſeptuaginta ſiclorum phiala vna: omne argentum vaſorum bis mille, & quadringenti ſicli, ſicli in ſiclo Sancto.	85	*Centum, & triginta ſiclos argenti appendebat acetabulum vnum, & ſeptuaginta appendebat phiala vna: omne argentum vaſorum, duo millia, & quadringenti ſicli in ſiclis Sanctuarij.*

Vulgat. Editio.

Mortariola aurea duodecim plena incenſo de- 86
nos ſiclos appendentiā pondere Sanctuarij : id eſt,
ſimul auri ſicli centum viginti:

Boues de armento in holocauſtum duodecim, 87
arietes duodecim,agni anniculi duodecim,& liba-
menta eorū : hirci duodecim pro peccato.

In hoſtias pacificorum,boues viginti quattuor, 88
arietes ſexaginta,hirci ſexaginta,agni anniculi ſe-
xaginta. Hæc oblata ſunt in dedicatione altaris,
quando vnctum eſt.

Cumque ingrederetur Moyſes tabernaculum 89
fœderis,vt conſuleret oraculum, audiebat vocem
loquentis ad ſe de propitiatorio, quod erat ſuper
arcam teſtimonij inter duos Cherubim , vnde &
loquebatur ei.

CAP. VIII.

Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen,dicens: 1
Loquere Aaron,& dices ad eum : Cum poſue- 2
ris ſeptem lucernas,candelabrum in auſtrali parte
erigatur.Hoc igitur præcipe, vt lucernæ contra bo-
ream è regione reſpiciant ad menſam panum pro-
poſitionis, contra eam partem, quam candelabrum
reſpicit,lucere debebunt.
Feceitque Aaron,& impoſuit lucernas ſuper can- 3
delabrum, vt præceperat Dominus Moyſi.
Hæc autem erat factura candelabri, ex auro du- 4
ctili,tam medius ſtipes,quam cuncta,quæ ex vtro-
que calamorum latere naſcebantur : iuxta exem-
plum,quod oſtendit Dominus Moyſi, ita operatus
eſt candelabrum.
Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens: 5
Tolle Leuitas de medio filiorum Iſrael,& purifi- 6
cabis eos:
Iuxta hunc ritum:Aſpergantur aqua luſtratio-
nis,& radant omnes pilos carnis ſuæ. Cumque la- 7
uerint veſtimenta ſua,& mundati fuerint:
Tollent bouem de armentis,& libamentum eius 8
ſimilam oleo conſperſam : bouem autem alterum
de armento tu accipies pro peccato:
Et applicabis Leuitas coram tabernaculo fœde- 9
ris,conuocata omni multitudine filiorum Iſrael.
Cumque Leuitæ fuerint coram Domino, ponēt 10
filij Iſrael manus ſuas ſuper eos.
Et offeret Aaron Leuitas, munus in conſpectu 11
Domini à filiis Iſrael , vt ſeruiant in miniſterio
eius.
Leuitæ quoque ponent manus ſuas ſuper capita 12
boum,è quibus vnum facies pro peccato, & alte-
rū in holocauſtum Domini,vt depreceris pro eis.
Statueſque Leuitas in conſpectu Aaron, & filio- 13
rum eius,& conſecrabis oblatos Domino:
Ac ſeparabis de medio filiorum Iſrael, vt ſint 14
mei.
Et poſtea ingredientur tabernaculum fœderis, 15
vt ſeruiant mihi. Sicque purificabis,& conſecrabis
eos in oblationem Domini:quoniam dono donati
ſunt mihi à filiis Iſrael.
* Pro primogenitis, quæ aperiunt omnem vul- 16
uam in Iſrael,accepi eos.
Mea ſunt enim omnia primogenita filiorum 17
Iſrael,tam ex hominibus , quam ex iumentis. Ex
die quo percuſſi omne primogenitum in terra Æ-
gypti,ſanctificaui eos mihi:

* Sup. 3.13. Exo. 13. 2. Luc. 2. 23.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

86 *Cochlearia aurea duodecim, plena ſuffitu,decem decem
cochlearia , ſecundum pondus Sanctitatis : omne aurum
cochleariorum viginti,& centum:*

87 *Omnis bouis in holocauſtum duodecim iuuenci, arietes
duodecim,agni anniculi duodecim, & oblatio eorum : &
hirci caprarum duodecim pro peccato.*

88 *Et omnes boues ſacrificij pacificorum viginti , & qua-
tuor iuuenci, arietes ſexaginta, hirci ſexaginta, agni an-
niculi ſexaginta. Hæc eſt dedicatio altaris, poſtquam vn-
ctum fuit.*

89 *Et quando ingrediebatur Moſeh in tabernaculum ec-
cleſia, vt loqueretur ſecum audiebat vocem loquentis ad
ſe è propitiatorio,quod erat ſuper arcam teſtimonij inter
duos Cherubim,& loquebatur ei.*

CAP. VIII.

1 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh,dicendo:*
2 *Loquere ad Aharon,& dices ad eum: Quando ac-
cendere facies lucernas contra faciem candelabri , lucere
facient ſeptem lucernas.*

3 *Et fecit ſic Aharon,contra faciem candelabri accende-
re fecit lucernas eius , quemadmodum præcepit Dominus
Moſeh.*
4 *Et hoc eſt opus candelabri , ductile aureum vſque ad
pedes eius, vſque ad flores eius ductile erit : ſecundum
aſpectum , quem videre fecit Dominus ipſum Moſeh , ſic
fecit candelabrum.*

5 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh,dicendo:*
6 *Cape Leuitas è medio filiorum Iſrael , & purificabis
eos.*
Et ſic facies eis ad purificandum eos : Sparge ſuper eos
7 *aquam purificationis, & tranſire faciant nouaculam ſu-
per omnem carnem ſuam. Et lauent veſtimenta ſua , &
purificabunt ſe:*
8 *Et capient iuuencum filium bouis, & oblationem eius
ſimilam permixtam oleo : & iuuencum alterum filium
bouis, capietis pro peccato:*
9 *Et appropinquare facies Leuitas coram tabernaculo ec-
cleſia,& congregare facies omnem cœtum filiorum Iſrael.*

10 *Et appropinquare facies Leuitas coram Domino,& con-
iungent filij Iſrael manus ſuas ſuper Leuitas.*
11 *Et eleuare facies Aharon Leuitas eleuationem coram
Domino à filiis Iſrael , & erunt ad faciendum opus Do-
mini.*
12 *Et Leuitæ coniungent manus ſuas ſuper caput iuuen-
corum, & fac vnum pro peccato , & alterum in holocau-
ſtum Domino ad expiandum Leuitas.*
13 *Et ſtare facies Leuitas coram Aharon, & coram filiis
eius,& eleuare facies eos eleuationem Domino:*

14 *Et diuidere facies Leuitas à medio filiorum Iſrael, &
erunt mei Leuitæ.*
15 *Et poſtea venient Leuitæ ad operandum in tabernaculo
eccleſia. Et purificabis eos , & eleuare facies eos eleuatio-
nem: quia dati dati ſunt mihi è medio filiorum Iſrael.*

16 *Pro aperiente omnem vuluam , pro primogenito om-
nium filiorum Iſrael,accepi eos mihi.*
17 *Quia meus eſt omnis primogenitus in filiis Iſrael,tam
hominis,quàm iumenti. In die qua percuſſi omne primo-
genitum in terra Ægypti, ſanctificaui eos mihi:*

Tranſl. ex Septuag.

86 Mortariola aurea duodecim plena incenſi: omne
aurum mortariolorum, viginti, & centum aurei:

87 Omnes boues, quę in holocauſtoſim, vituli duo-
decim, arietes duodecim, agni anniculi duodecim,
& ſacrificia eorum, & libamina eorum: & hirci ex
capris duodecim pro peccato.

88 Omnes boues in ſacrificium ſalutaris, vitulæ
viginti quattuor, arietes ſexaginta, hirci ſexagin-
ta anniculi, agnæ ſexaginta anniculæ immacula-
tæ. Hæc eſt dedicatio altaris, poſtquam impleuit
manus ſuas, & poſtquam vnxit eum.

89 In egrediendo Moyſes in tabernaculum teſti-
monii ad loquendum ei, & audiebat vocem Do-
mini loquentis ad ſe deſuper propitiatorio, quod
eſt ſuper arcam teſtimonij inter duos Cherubim,
& loquebatur ad eum.

CAP. VIII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere ad Aaron, & dices ad eum: Cum im-
poſueris lucernas, à parte ſecundum faciem can-
delabri lucebunt ſeptem lucernæ.

3 Et fecit ſic Aaron, ab vna parte ſecundum fa-
ciem candelabri accendit lucernas eius, ſicut præ-
cepit Dominus Moyſi.

4 Et hęc eſt ſtructura candelabri, ſolidum aureum,
ſtipes eius, & lilia eius, ſolidum totum, ſecundum
ſpeciem, quam oſtendit Dominus Moyſi, ſic fecit
candelabrum.

5 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
6 Sume Leuitas de medio filiorum Iſrael, & puri-
ficabis eos:

7 Et ſic facieſ eis purificationem eorum: Aſperges
eos aqua purificationis, & superueniet nouacula
ſuper omne corpus eorum. Et lauabunt veſtimen-
ta ſua, & mundi erunt.

8 Et ſument vitulum vnum ex bobus, & huius
ſacrificium ſimilam refectam in oleo: & vitulum
anniculum, ex bobus ſume pro peccato:

9 Et adduces Leuitas ante tabernaculum teſti-
monij, & congregabis omnem ſynagogam filiorum
Iſrael.

10 Et adduces Leuitas ante Dominum, & impo-
nent filii Iſrael manus ſuas ſuper Leuitas.

11 Et ſegregabit Aaron Leuitas, munus ante Do-
minum à filiis Iſrael, & erunt, vt operentur opera
Domini.

12 Leuitæ autem imponent manus ſuper capita vi-
tulorum, & facies vnum pro peccato, & vnum in
holocauſtum Domino ad exorandum pro eis.

13 Et ſtatues Leuitas ante Dominum, & ante Aa-
ron, & ante filios eius, & donabis illos donum an-
te Dominum:

14 Et diſtingues Leuitas de medio filiorum Iſrael,
& erunt mihi.

15 Et poſt hæc ingredientur Leuitæ ad operandum
opera tabernaculi teſtimonij. Et mundabis eos, &
donabis eos ante Dominum: quoniam donum, do-
nati hi mihi ſunt de medio filiorum Iſrael.

16 Pro adaperientibus omnem vuluam primoge-
nitis omnibus ſumpſi eos mihi.

17 Quoniam mihi omne primogenitum in filiis
Iſrael ab hominibus vſque ad pecus. Qua die per-
cuſſi omne primogenitum in terra Ægypti, ſan-
ctificaui eos mihi:

Chald. Paraph. Tranſl.

*Mortariola aurea duodecim plena incenſo aromatum,
vnumquodque mortariolum appendebat decem ſiclos auri
in ſiclis Sanctuarij: omne aurum mortariolorum fuit cen-
tum, & viginti ſicli:*

*Omnes boues in holocauſtum fuerunt duodecim, arietes
duodecim, agni anniculi duodecim, & munera eorum: &
hirci caprarum duodecim pro peccato.*

*Omneſque boues in hoſtiam ſanctificationum viginti,
& quattuor boues fuerunt, arietes ſexaginta, hœdi ſexa-
ginta, agni anniculi ſexaginta. Hæc eſt dedicatio altaris,
poſtquam vnxerunt illud.*

*Cumque ingrederetur Moyſes in tabernaculum fœde-
ris ad loquendum cum eo, audiebat vocem loquentis ſe-
cum deſuper propitiatorio, quod eſt ſuper arcam teſtimo-
nij, loquebaturque cum eo de medio duorum Cherubim.*

CAP. VIII.

*LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:
Loquere cum Aaron, & dices ad eum: Cùm accen-
deris lucernas, contra faciem candelabri lucebunt ſeptem
lucernæ.*

*Feciтq́; ita Aaron, contra faciem candelabri, accendit
lucernas, ſicut præceperat Dominus Moyſi.*

*Hæc autem erat factura candelabri, ex auro ductili ab
haſtili eius vſque ad lilium eius erat ductile: iuxta vi-
ſionem, quam oſtendit Dominus Moyſi, ita fecit cande-
labrum.*

*Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:
Applica Leuitas de medio filiorum Iſrael, & mundabis
eos:*

*Et ita facies eis, vt mundentur: Aſperge ſuper eos a-
quas luſtrationis, & tranſire facient nouaculam ſuper
omnem carnem ſuam. Et lauabunt veſtimenta ſua, &
mundi erunt:*

*Tollentq́; vitulum de bobus, & munus eius erit ſimila
conſperſa oleo: bouem autem ſecundum tolles de bobus pro
peccato.*

*Applicabiſq́; Leuitas coram tabernaculo fœderis, &
congregabis omnem cœtum filiorum Iſrael.*

*Et applicabis Leuitas coram Domino, & imponent filij
Iſrael manus ſuas ſuper Leuitas.*

*Eleuabitq́; Aaron Leuitas eleuatione coram Domino
à filiis Iſrael, & erunt miniſtrantes miniſterium Do-
mini.*

*Leuitæ autem imponent manus ſuas ſuper caput bouum,
& fac vnum pro peccato, & vnum in holocauſtum coram
Domino ad propitiandum ſuper Leuitas.*

*Statueſq́; Leuitas in conſpectu Aaron, & in conſpectu
filiorum eius, & eleuabis eos eleuatione in conſpectu Do-
mini:*

*Et ſeparabis Leuitas de medio filiorum Iſrael, vt ſint
miniſtrantes Leuitæ coram me.*

*Et poſtea ingredientur Leuitæ, vt miniſtrent in taber-
naculo fœderis. Et vnges eos, & eleuabis eos eleuatione:
quoniam ſeparatione ſeparati ſunt mihi de medio filio-
rum Iſrael.*

*Pro omni primogenito aperiente omnem vuluam de fi-
liis Iſrael, applicaui eos ad cultum meum.*

*Quia meum eſt omne primogenitum in filiis Iſrael, in
hominibus, & in iumentis. In die quo interfeci omne pri-
mogenitum in terra Ægypti, ſanctificaui eos coram me:*

Vulgat. Editio.

18 Et tuli Leuitas pro cunctis primogenitis filio-
rum Iſrael:
19 Tradidique eos dono Aaron,& filiis eius de me-
dio populi,vt ſeruiant mihi pro Iſrael in taberna-
culo fœderis , & orent pro eis ne ſit in populo pla-
ga,ſi auſi fuerint accedere ad Sanctuarium.
20 Feceruntque Moyſes,& Aaron, & omnis multi-
tudo filiorum Iſrael ſuper Leuitis , quæ præcepe-
rat Dominus Moyſi:
21 Purificatique ſunt, & lauerunt veſtimenta ſua.
Eleuauitque eos Aaron in conſpectu Domini, &
orauit pro eis:
22 Vt purificati ingrederentur ad officia ſua in ta-
bernaculum fœderis coram Aaron , & filiis eius.
Sicut præceperat Dominus Moyſi de Leuitis, ita
factum eſt.
23 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen,dicens:
24 Hæc eſt lex Leuitarum:A viginti quinque annis,
& ſupra,ingredientur,vt miniſtrent in tabernacu-
lo fœderis.
25 Cumque quinquageſimum annum ætatis im-
pleuerint,ſeruire ceſſabunt:
26 Eruntq; miniſtri fratrum ſuorum in tabernacu-
lo fœderis,vt cuſtodiant, quæ ſibi fuerint cõmen-
data, opera autem ipſa non faciant. Sic diſpones
Leuitis in cuſtodiis ſuis.

C A P. IX.

1 LOcutus eſt Dominus ad Moyſen in deſerto Si-
nai anno ſecundo , poſtquam egreſſi ſunt d
terra Aegypti,menſe primo,dicens:
2 * Faciant filii Iſrael Phaſe in tempore ſuo: (* Exo. 12.2.)
3 Quartadecima die menſis huius ad veſperam,
iuxta omnes ceremonias, & iuſtificationes eius.
4 Præcepitque Moyſes filiis Iſrael,vt facerent Pha-
ſe.
5 Qui fecerunt tẽpore ſuo:quartadecima die men-
ſis ad veſperam in monte Sinai.Iuxta omnia , quæ
mandauerat Dominus Moyſi,fecerunt filii Iſrael.
6 Ecce autem quidam immundi ſuper anima ho-
minis , qui non poterant facere Phaſe in die illo,
accedentes ad Moyſen,& Aaron:
7 Dixerunt eis:Immundi ſumus ſuper anima ho-
minis: quare fraudamur , vt non valeamus obla-
tionem offerre Domino in tempore ſuo inter filios
Iſrael?
8 Quibus reſpondit Moyſes : State,vt conſulam
quid præcipiat Dominus de vobis.
9 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
10 Loquere filiis Iſrael: Homo,qui fuerit immun-
dus ſuper anima,ſiue in via procul in gente veſtra,
faciat Phaſe Domino.
11 In menſe ſecundo,quartadecima die menſis ad
veſperam:cum azymis,& lactucis agreſtibus com-
edent illud :
12 Nõ relinquẽt ex eo quippiã vſq; mane,* & os eius (* Exod. 12.46. Ioan. 19.37.)
non confringent,omnem ritũ Phaſe obſeruabunt.
13 Si quis autem, & mundus eſt , & in itinere non
fuit;& tamen non fecit Phaſe,exterminabitur ani-
ma illa de populis ſuis, quia ſacrificium Domino,
non obtulit tempore ſuo : peccatum ſuum ipſe
portabit.
14 Peregrinus quoque , & aduena ſi fuerint apud
vos facient Phaſe Domino , iuxta ceremonias , &
iuſtificationes eius. Præceptum idem erit apud
vos,tam aduenæ,quàm indigenæ.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

18 Et cepi Leuitas pro omni primogenito in filiis Iſrael:
19 Et dedi Leuitas datos Aharon,& filiis eius è medio fi-
liorum Iſrael, vt faciant opus filiorum Iſrael in taberna-
culo eccleſiæ, & ad expiandum filios Iſrael,& non erit in
filiis Iſrael plaga, cum acceſſerint filij Iſrael ad Sancti-
tatem.
20 Et fecit Moſeh, & Aharon,& omnis congregatio filio-
rum Iſrael Leuitis; ſecundum omnia,quæ præcepit Domi-
nus Moſeh Leuitis ſic fecerunt eis filij Iſrael:
21 Et purificauerunt ſe Leuitæ , & lauerunt veſtimenta
ſua. Et eleuare fecit Aharon eos eleuationem coram Do-
mino,& expiauit eos Aharon?
22 Vt purificaret eos, & poſtea venerunt Leuitæ ad facien-
dum opus ſuum in tabernaculo eccleſiæ coram Aharon, &
coram filiis eius. Quemadmodum præcepit Dominus Mo-
ſeh ſuper Leuitis, ſic fecerunt eis.
23 Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:
24 Hoc eſt,quod eſt pro Leuitis: A filio quinque, & vigin-
ti annorum , & ſupra ingredientur ad militandum mili-
tiam in opere tabernaculi eccleſiæ.
25 Et à filio quinquaginta annorum,reuertetur à militia
operis, & non operabitur vltra:
26 Et miniſtrabit cum fratribus ſuis in tabernaculo eccle-
ſiæ ad cuſtodiendum cuſtodiam,& opus non faciet. Sic fa-
cies Leuitis in cuſtodiis eorum.

C A P. I X.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moſeh in deſerto Sinai
anno ſecundo,quo egreſſi ſunt è terra Ægypti menſe
primo,dicendo:
2 Et facient filij Iſrael Peſach in tempore ſuo:
3 Quartadecima die in menſe iſto inter veſperas, facietis
illud in tempore ſuo, ſecundum omnia ſtatuta eius, & ſe-
cundum omnes normas eius facietis illud.
4 Et locutus eſt Moſeh ad filios Iſrael , vt facerent Pe-
ſach.
5 Et fecerunt Peſach in primo : quartadecima die menſis
inter veſperas in deſerto Sinai.Secundum omnia,quæ præ-
cepit Dominus Moſeh ſic fecerunt filij Iſrael.
6 Et erant homines, qui erant immundi ſuper animam
hominis, & non potuerunt facere Peſach in die ipſa , &
appropinquauerunt coram Moſeh , & coram Aharon in
die ipſa:
7 Et dixerunt homines ipſi ad eum: Nos immundi ſumus
ſuper animam hominis: vt quid prohibemur , vt non offe-
ramus oblationem Domino in tempore ſuo in medio filio-
rum Iſrael?
8 Et dixit ad eos Moſeh: State, & audiam quid præcipiat
Dominus pro vobis.
9 Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:
10 Loquere ad filios Iſrael , dicendo : Quicumque fuerit
immundus ſuper animam, vel in via longinqua ex vobis,
vel ex generationibus veſtris faciet Peſach Domino.
11 Menſe ſecundo , quartadecima die inter veſperas fa-
cient illud: cum infermentatis,& amaritudinibus come-
dent illud:
12 Non remanere facient ex eo vſq; manè,& os non confrin-
gent in eo, ſecundum omne ſtatutum Peſach facient illud.
13 Et vir, qui eſt mundus , & in via non fuerit; & ceſſa-
uerit, vt faciat Peſach , excidetur anima ipſa è populis
ſuis,quia oblationem Domini, non obtulit in tempore ſuo:
pœnam peccati ſui portabit vir ipſe.
14 Et ſi peregrinatus fuerit vobiſcum peregrinus, & fece-
rit Peſach Domino, ſecundum ſtatutum Peſach,& ſecun-
dum normam eius ſic faciet. Statutum vnum erit vobis,
& peregrino,& ciui terræ.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

18 Et ſumpſi Leuitas pro omni primogenito in fi-
liis Iſrael:
19 Et donaui Leuitas donum, donatos Aaron, & fi-
liis eius de medio filiorum Iſrael ad operandum
opera filiorum Iſrael in tabernaculo teſtimonij, &
propitiandum pro filiis Iſrael, & non erit, in filiis
Iſrael accedens ad Sancta.
20 Et fecit Moyſes, & Aaron, & omnis ſynagoga fi-
liorũ Iſrael Leuitis, ſecũdum quæ præcepit Domi-
nus Moyſi de Leuitis, ita fecerunt eis filij Iſrael:
21 Et purificati ſunt Leuitæ, & lauerunt veſtimen-
ta. Et donauit eos Aaron donum ante Dominum,
& exorauit pro eis Aaron:
22 Ad purificandos eos, & poſt hæc intrarunt Leui-
tæ ad miniſtrandum miniſteriũ ſuum in taberna-
culo teſtimonij ante Aaron, & ante filios eius. Sicut
præcepit Dominus Moyſi de Leuitis, ſic fecerũt eis.
23 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
24 Hoc eſt, quod de Leuitis: A quinto & vigeſimo
anno, & ſupra, introibunt operari in tabernaculo
teſtimonij.
25 Et à quinquagenario recedet à miniſtratione, &
non operabitur vltra:
26 Et miniſtrabit frater eius, in tabernaculo teſti-
monij cuſtodire cuſtodias, opera autem non ope-
rabitur. Sic facies Leuitis in cuſtodiis eorum.

CAP. IX.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen in deſerto
Sina in anno ſecundo egreſſis ipſis de terra
Aegypti in menſe primo, dicens:
2 Dic & faciant filii Iſrael Paſcha, iuxta tẽpus eius:
3 Quarta, & decima die menſis primi ad veſperã,
facies illud ſecundum tempora, ſecundum legem
eius, & ſecundum cõſtitutionem eius facies illud.
4 Et locutus eſt Moyſes filiis Iſrael, vt facerent
Paſcha.
5 Incipiente quarta, & decima die menſis in de-
ſerto Sina. Sicut præcepit Dominus Moyſi, ita fe-
cerunt filii Iſrael.
6 Et affuerunt viri, qui erant immundi ſuper ani-
mam hominis, & non potuerant facere Paſcha in
die illa, & acceſſerunt ante Moyſen, & Aaron in die
illa:
7 Et dixerunt viri illi ad eum: Nos immundi ſu-
per animam hominis: numquid igitur fraudandi
erimus offerre donum Domino, iuxta tempus
ſuum in medio filiorum Iſrael?
8 Et dixit ad eos Moyſes: State iſtic, & audiam
quid præcipiet Dominus de vobis.
9 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
10 Loquere filiis Iſrael, dicens: Homo, homo, qui-
cumque fuerit immundus ſuper animam homi-
nis, vel in via longe à vobis, vel in generationibus
veſtris, & faciet Paſcha Domino.
11 In menſe ſecundo in quarta, & decima die, ad
veſperam facient illud: ſuper azyma, & picridas
comedent illud:
12 Non relinquẽt de eo in mane, & os non confrin-
gent de eo, ſecũdũ legem ipſius Paſcha faciẽt illud.
13 Et homo quicumque mundus fuerit, & in via
longe non eſt, & defuerit facere Paſcha, extermi-
nabitur anima illa de populo ſuo, quia donum
Domino non obtulit, iuxta tempus eius: pecca-
tum ſuum accipiet homo ille.
14 Si autem acceſſerit ad vos proſelytus in terra
veſtra, & fecerit Paſcha Domino, ſecũdum legẽ ip-
ſius Paſcha, & ſecũdũ cõſtitutionẽ eius faciet illud.
Lex vna erit vobis, & proſelyto, & indigenæ terræ.

Chald. Paraph. Tranſl.

18 *Applicauitq́; Leuitas pro omni primogenito filiorum
Iſrael:*
19 *Deditq́; Leuitas datos dono Aaron, & filiis eius de me-
dio filiorum Iſrael, vt ſeruiant pro filiis Iſrael in taber-
naculo fœderis ad propitiandum pro filiis Iſrael, vt non ſi
in filiis Iſrael mors, cùm acceſſerint ad Sanctuarium.*
20 *Fecitq́; Moyſes, & Aaron, & omnis congregatio filiorum
Iſrael ſuper Leuitis, iuxta omnia, quæ præceperat Domi-
nus Moyſi de Leuitis, ita fecerunt eis filij Iſrael.*
21 *Et mundati ſunt Leuitæ, & lauauerunt veſtimenta
ſua. Et eleuauit eos Aaron eleuatione coram Domino, &
expiauit eos Aaron, vt emundarentur:*
22 *Et poſtea ingreſſi ſunt Leuitæ ad miniſtrandum mini-
ſterium ſuum in tabernaculo fœderis coram Aaron, &
coram filiis eius. Sicut præceperat Dominus Moyſi ſuper
Leuitas, ita fecerunt eis.*
23 *Locutuſq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
24 *Iſta eſt lex Leuitarum: A viginti quinque annis, & ſu-
pra ingredientur, vt per turmas ſuas ſeruiant in taber-
naculo fœderis.*
25 *Et à quinquaginta annis reuertentur ab exercitu mi-
niſtrantium, & non ſeruient amplius:*
26 *Miniſtrabuntq́; cum fratribus ſuis in tabernaculo fœ-
deris, vt cuſtodiant cuſtodiam, & ſeruitute non ſeruiant.
Ita facies Leuitis in cuſtodiis ſuis.*

CAP. IX.

1 *LOcutuſq́; eſt Dominus cùm Moyſe in deſerto Sinai
in anno ſecundo egreſſionis eorum de terra Ægypti in
menſe primo, dicens:*
2 *Faciant filij Iſrael Phaſe in tempore ſuo:*
3 *In quartadecima die menſis huius ad veſperam facietis
illud in tempore ſuo, iuxta omnem ritum ſuum, & iuxta
omnia, quæ ei pertinent facietis illud.*
4 *Locutuſq́; eſt Moyſes cum filiis Iſrael, vt facerent
Phaſe.*
5 *Feceruntq́; Phaſe in menſe Niſan: in quartadecima die
menſis ad veſperam in deſerto Sinai. Iuxta omnia, quæ
præceperat Dominus Moyſi, ita fecerunt filij Iſrael.*
6 *Fueruntq́; quidam viri, qui erant immundi pro im-
munditia animæ hominis, & non potuerunt facere Phaſe
in die illo, acceſſeruntq́; in conſpectum Moyſi, & in conſpe-
ctum Aaron in die illo:*
7 *Atque dixerunt ei viri illi: Nos ſumus immundi pollu-
tione animæ hominis: quare prohibemur, vt non offera-
mus oblationem Domini in tempore ſuo in medio filio-
rum Iſrael?*
8 *Dixitq́; eis Moyſes: Expectate donec audiam quid præ-
cipiat Dominus ſuper re veſtra.*
9 *Locutuſq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
10 *Loquere cum filiis Iſrael, dicens: Vir, vir ex vobis, aut
de generationibus veſtris, qui fuerit immundus pollutione
animæ hominis, aut in via longinqua, faciet Phaſe co-
ram Domino.*
11 *In menſe ſecundo, in quartadecima die menſis ad
veſperam facient illud: cum azymis, & herbis amaris
comedent illud:*
12 *Non relinquent ex eo vſq; manè, & os non confringent
in eo, iuxta omnem ritum Phaſe facient illud.*
13 *Vir autem, qui fuerit mundus, & in itinere non fuerit,
& deſierit facere Phaſe, exterminabitur homo ille de po-
pulo ſuo, quia oblationem Domini, non obtulit in tempore
ſuo: peccatum ſuum ſuſcipiet vir ille.*
14 *Et quando peregrinatus fuerit apud vos peregrinus, &
fecerit Phaſe coram Domino, iuxta ritum Phaſe, & ſicut
ei, pertinet, ita faciet. Præceptum vnum erit vobis, &
peregrinis, atque indigenis terræ.*

Vulgat. Editio.

* Exod. 40. 16.
15 * Igitur die qua erectum eſt tabernaculum, ope-
ruit illud nubes. A veſpere autem ſuper tentorium
erat quaſi ſpecies ignis vſque mane.
16 Sic fiebat iugiter: per diem operiebat illud nu-
bes, & per noctem quaſi ſpecies ignis.
17 Cumq; ablata fuiſſet nubes, quæ tabernaculum
protegebat, tunc proficiſcebantur filij Iſrael: & in
loco vbi ſtetiſſet nubes, ibi caſtrametabantur.
18 Ad imperium Domini proficiſcebantur, & ad
imperium illius figebant tabernaculum. * Cunctis
diebus quibus ſtabat nubes ſuper tabernaculum,
manebant in eodem loco:
* 1 Cor. 10. 1.
19 Et ſi eueniſſet, vt multo tempore maneret ſuper
illud, erant filij Iſrael in excubiis Domini, & non
proficiſcebantur.
20 Quot diebus fuiſſet nubes ſuper tabernaculum.
Ad imperium Domini erigebant tentoria, & ad
imperium illius deponebant.
21 Si fuiſſet nubes à veſpere vſq; mane, & ſtatim di-
luculo tabernaculū reliquiſſet, proficiſcebātur: &, ſi
poſt diem, & noctem receſſiſſet, diſſipabāt tentoria.
22 Si vero biduo, aut vno menſe, vel longiori tem-
pore fuiſſet ſuper tabernaculum, manebant filij
Iſrael in eodem loco, & non proficiſcebantur: ſta-
tim autem, vt receſſiſſet, mouebant caſtra,
23 Per verbum Domini figebant tentoria, & per
verbum illius proficiſcebantur: erantque in excu-
biis Domini, iuxta imperium eius per manum
Moyſi.

CAP. X.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus
conuocare poſſis multitudinem, quando mouen-
da ſunt caſtra.
3 Cumque increpueris tubis, congregabitur ad te
omnis turba ad oſtium tabernaculi fœderis.
4 Si ſemel clangueris, venient ad te principes, &
capita multitudinis Iſrael.
5 Si aūt prolixior, atq; cōciſus clāgor increpuerit,
mouebūt caſtra primi, qui ſūt ad Oriētalē plagam.
6 In ſecundo autem ſonitu, & pari vlulatu tubæ,
leuabunt tentoria, qui habitant ad Meridiem. Et
iuxta hunc modum reliqui facient, vlulantibus
tubis in profectionem.
7 Quando autē congregandus eſt populus, ſimplex
tubarum clangor erit, & non conciſè vlulabunt.
8 Filij aūt Aaron ſacerdotes clangēt tubis: eritque
hoc legitimū ſempiternū in generationib. veſtris.
9 Si exieritis ad bellū de terra veſtra contra hoſtes,
qui dimicant aduerſum vos, clangetis vlulantibus
tubis, & erit recordatio veſtri coram Domino Deo
veſtro, vt eruamini de manib. inimicorū veſtrorū.
10 Si quando habebitis epulum, & dies feſtos, &
Calendas, canetis tubis ſuper holocauſtis, & pacifi-
cis victimis, vt ſint vobis in recordationem Dei
veſtri. Ego Dominus Deus veſter.
11 Anno ſecundo, menſe ſecundo, vigeſima die
menſis eleuata eſt nubes de tabernaculo fœderis:
12 Profectiq; ſunt filij Iſrael per turmas ſuas de de-
ſerto Sinai, & recubuit nubes in ſolitudine Pharan.
13 Moueruntque caſtra primi, iuxta imperium Do-
mini in manu Moyſi.
* Sup. 1. 7.
14 * Filij Iuda per turmas ſuas: quorum princeps
erat Nahaſſon filius Aminadab.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

15 *Et in die qua erexit tabernaculum, operuit nubes taber-
naculum ſuper tectum teſtimonij. Et in veſpera erat ſuper
tabernaculum, ſicut aſpectus ignis vſque manè.*
16 *Sic erat ſemper: nubes operiebat illud, & aſpectus ignis
nocte.*
17 *Et quando diſcedebat nubes à tabernaculo, poſtea pro-
ficiſcebantur filij Iſrael: & in loco in quo manebat nubes,
ibi caſtrametabantur filij Iſrael.*
18 *Iuxta ſermonem Domini proficiſcebantur filij Iſrael,
& iuxta ſermonem Domini caſtrametabantur. Omnibus
diebus quibus habitabat nubes ſuper tabernaculum, ca-
ſtrametabantur:*
19 *Et quando prolongare faciebat nubem ſuper tabernacu-
lum diebus multis, cuſtodiebant filij Iſrael cuſtodiam Do-
mini, & non proficiſcebantur.*
20 *Et erat quando erat nubes diebus numeri ſuper taber-
naculum. Ad ſermonem Domini caſtrametabantur, & ad
ſermonem Domini proficiſcebantur.*
21 *Et erat quando erat nubes à veſpera vſque manè diſce-
debat nubes manè, & proficiſcebantur: vel die, & nocte,
quando diſcedebat nubes proficiſcebantur.*
22 *Vel duobus diebus, vel menſe, vel anno, quando prolon-
gare faciebat nubem ſuper tabernaculum, vt maneret ſu-
per illud, caſtrametabantur filij Iſrael, & non proficiſce-
bantur, & quando diſcedebat proficiſcebantur.*
23 *Iuxta ſermonem Domini caſtrametabantur, & iuxta
ſermonem Domini proficiſcebantur: cuſtodiam Domini
ſeruabant, iuxta ſermonem Domini per manum Moſeh.*

CAP. X.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
2 *Fac tibi duas tubas argenteas, ductiles facies eas,
& erunt tibi ad conuocationem cœtus, & ad proficiſcen-
dum caſtra.*
3 *Et clangent eis, & conuenient ad te omnis cœtus ad
oſtium tabernaculi eccleſiæ.*
4 *Et ſi vna clanxerint conuenient ad te principes capita
millium Iſrael.*
5 *Et clangetis taratantara, & proficiſcentur caſtra ca-
ſtrametantium ad Orientem.*
6 *Et clangetis taratantara ſecundo, & proficiſcentur ca-
ſtra caſtrametantium ad Meridiem. Taratantara clan-
gent in profectionibus ſuis.*
7 *Et quando congregare facietis congregationem, clange-
tis, & non taratantarizabitis.*
8 *Et filij Aharon ſacerdotes clangent tubis: & erunt vo-
bis in ſtatutum perpetuum generationibus veſtris.*
9 *Et quando venietis ad bellum in terra veſtra contra ho-
ſtem obſidentem vos taratantarizabitis tubis, & memo-
rabimini coram Domino Deo veſtro; & ſalui eritis ab
inimicis veſtris.*
10 *Et in die lætitiæ veſtræ, & in ſolemnitatibus veſtris, &
in capitibus menſis veſtri clangetis tubis ſuper holocauſtis
veſtris, & ſuper ſacrificiis pacificorum veſtrorum, & e-
runt vobis in memoriam coram Deo veſtro. Ego Dominus
Deus veſter.*
11 *Et fuit anno ſecundo, in menſe ſecundo, in vigeſima,
in menſe diſceſſit nubes à tabernaculo teſtimonij:*
12 *Et profecti ſunt filij Iſrael per profectiones ſuas è de-
ſerto Sinai, & manſit nubes in deſerto Paran.*
13 *Et profecti ſunt primum, iuxta ſermonem Domini per
manum Moſeh.*
14 *Et profectum eſt vexillum caſtrorum filiorum Iehudah
primum: & ſuper exercitum eius erat Nachſon filius
Hamminadab.*

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

15 Et die qua ſtatutũ eſt tabernaculum, texit nubes tabernaculũ, domũ teſtimonij. Et veſpere erat ſuper tabernaculum velut ſpecies ignis vſque mane.

16 Ita fiebat ſemper: nubes tegebat illud die, & ſpecies ignis nocte.

17 Et cum aſcendiſſet nubes à tabernaculo, & poſtea promouebant filij Iſrael: & in loco vbicumque ſteterat nubes, ibi caſtra collocabant filii Iſrael.

18 Per præceptum Domini caſtra collocabunt filii Iſrael, & per præceptum Domini promouebunt. Omnes dies, in quibus obumbrat nubes ſuper tabernaculum, in caſtris erunt filii Iſrael:

19 Et quando protraxerit nubes ſuper tabernaculum dies plures, & cuſtodient filij Iſrael cuſtodiam Dei, & non promouebunt.

20 Et erit cum texerit nubes dies numero ſuper tabernaculum. Per vocem Domini in caſtris. erunt, & per præceptum Domini promouebunt.

21 Et erit, cum fuerit nubes à veſpera vſq; ad mane, & aſcenderit nubes mane, & promouebunt die, vel nocte.

22 Menſe diei, abundante nube obumbrante ſuper illud, in caſtris erunt filij Iſrael, non promouebunt.

23 Quoniam per Præceptum Domini promouebunt: cuſtodiam Domini cuſtodierunt, per præceptum Domini in manu Moyſi.

CAP. X.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Fac tibi duas tubas argenteas, ductiles facies eas, & erunt tibi ad reuocandam ſynagogam, & promouenda caſtra.

3 Et clangens in illis, & congregabitur omnis ſynagoga ad oſtium tabernaculi teſtimonij.

4 Si autem in vna clangent, accedent ad te omnes principes Duces Iſrael.

5 Et clangetis ſignificationem, & promouebunt caſtra applicantia ad Orientem.

6 Et clangetis ſignificationem ſecundã & promouebunt caſtra applicantia ad Africum: Et clãgetis ſignificationem tertiam, & promouebunt caſtra applicantia iuxta Mare. Et clãgetis ſignificationem quartam, & promouebunt caſtra applicantia ad Aquilonẽ: ſignificatione clãgẽt in promotione eorũ.

7 Et quando congregabitis ſynagogam, clangetis, & non ſignificatione.

8 Et filij Aaron ſacerdotes clangẽt tubis: & erit vobis legitimum ſempiternum in progenies veſtras.

9 Si autem exibitis in bellum in terra veſtra erga aduerſarios, qui ſteterunt contra vos, & ſignificabitis tubis, & erit recordatio veſtri coram Domino, & ſaluabimini de inimicis veſtris.

10 Et in diebus lætitiæ veſtræ, & in ſolemnitatibus veſtris, & in Neomeniis veſtris clangetis tubis ſuper holocauſtomata, & ſuper ſacrificia ſalutarium veſtrorum, & erit vobis rememoratio coram Deo veſtro. Ego Dominus Deus veſter.

11 Et factum eſt in anno ſecundo, in menſe ſecundo, vigeſima menſis aſcendit nubes à tabernaculo teſtimonii:

12 Et promouerunt filij Iſrael cum vaſis ſuis, in deſerto Sina, & ſtetit nubes in deſerto Pharan:

13 Et promouerunt primi per vocem Domini in manu Moyſi.

14 Et promouerunt ordo caſtrorum filiorum Iuda primi cum virtute ſua, & ſuper virtutem eorum Naaſſon filius Aminadab.

Chald.Paraph.Tranſl.

15 *In die autem qua erectum eſt tabernaculum, cooperuit nubes tabernaculum teſtimonij. Et in veſperè erat ſuper tabernaculum quaſi viſio ignis vſque manè.*

16 *Sic erat iugiter, nubes operiebat illud, & viſio ignis per noctem.*

17 *Et cùm eleuata fuiſſet nubes deſuper tabernaculum, poſtea proficiſcebantur filij Iſrael: & in loco vbi manebat nubes, ibi manebant filij Iſrael.*

18 *Per verbum Domini proficiſcebantur filij Iſrael, & per verbum Domini caſtrametabantur. Cunctis diebus quibus manebat nubes ſuper tabernaculum, manebant illi:*

19 *Et quando longo tempore manebat nubes ſuper tabernaculum, & diebus multis, cuſtodiebant filij Iſrael cuſtodiam verbi Domini, & non proficiſcebantur.*

20 *Et ſi erat nubes ſuper tabernaculum diebus paucis. Iuxta verbum Domini manebant, & iuxta verbum Domini proficiſcebantur.*

21 *Et aliquando erat nubes à veſperè vſque manè, & eleuabatur nubes manè, & proficiſcebantur: aut poſt diem, & noctem eleuabatur nubes, & proficiſcebantur.*

22 *Aut duobus diebus, vel vno menſe, aut longiori tempore, tanto tempore, quanto manebat nubes ſuper tabernaculum, manebant filij Iſrael, & non proficiſcebantur.*

23 *Et quando eleuabatur, proficiſcebantur, iuxta verbum Domini manebant, & iuxta verbum Domini proficiſcebantur: cuſtodiam verbi Domini cuſtodiebant, iuxta verbum Domini per manum Moyſi.*

CAP. X.

1 *LOcutuſq; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
2 *Fac tibi duas tubas, de argento ductili facies eas, & erunt tibi ad conuocandam congregationem, & ad mouenda caſtra.*

3 *Et clangent cum eis, & conueniet ad te omnis congregatio ad oſtium tabernaculi fœderis.*

4 *Et ſi cum vna clanguerint, conuenient ad te principes capita millium Iſrael.*

5 *Clangetiſque vlulatione, & mouebunt caſtra illi, qui ſunt ad Orientalem plagam.*

6 *Clangetiſque iterum vlulatione, & mouebunt caſtra illi, qui habitant ad Auſtralem plagam: vlulatione clangent in profectione ſua.*

7 *Et quando congreganda eſt eccleſia, clangetis, & non vlulabitis.*

8 *Filij autem Aaron ſacerdotes clangent tubis: & erit vobis in legitimum ſempiternum in generationibus veſtris.*

9 *Et quando ingreſſi fueritis ad præliandum in terra veſtra contra hoſtes, qui tribulant vos, clangetis tubis, vt veniat recordatio veſtri in bonum coram Domino Deo veſtro, vt eruamini de inimicis veſtris.*

10 *Et in die lætitiæ veſtræ, & in ſolemnitatibus veſtris, & in Kalendis veſtris clangetis tubis ſuper holocauſtis veſtris, & ſuper hoſtiis ſanctificationum veſtrarum, & erunt vobis in recordationem coram Deo veſtro. Ego Dominus Deus veſter.*

11 *Et factum eſt in anno ſecundo, in menſe ſecundo in viceſima die menſis eleuata eſt nubes deſuper tabernaculum teſtimonij:*

12 *Profectiq; ſunt filij Iſrael per manſiones ſuas à deſerto Sinai, & manſit nubes in deſerto Pharan.*

13 *Profectiq; ſunt primo, iuxta verbum Domini per manum Moyſi.*

14 *Diſceſſitq; primo vexillum caſtrorum filiorum Iuda per turmas ſuas, & ſuper exercitum eius erat princeps Naaſon filius Aminadab.*

Vulgat. Editio.

15 In tribu filiorum Iſſachar fuit princeps Nathanael filius Suar.

16 In tribu Zabulon erat princeps Eliab filius Helon.

17 Depoſitumque eſt tabernaculum, quod portantes egreſſi ſunt filij Gerſon, & Merari.

18 Profectiq; ſunt, & filij Rubẽ, per turmas, & ordinem ſuũ: quorũ princeps erat Heliſur filius Sedeur.

19 In tribu autem filiorum Simeon, princeps fuit Salamiel filius Suriſaddai.

20 Porro in tribu Gad erat princeps Eliaſaph filius Duel.

21 Profectique ſunt, & Caathitæ portantes Sanctuarium. Tamdiu tabernaculum portabatur, donec venirent ad erectionis locum.

22 Mouerunt caſtra, & filij Ephraim per turmas ſuas, in quorum exercitu princeps erat Eliſama filius Ammiud.

23 In tribu autem filiorum Manaſſe princeps fuit Gamaliel filius Phadaſſur.

24 Et in tribu Beniamin erat dux Abidan filius Gedeonis.

25 Nouiſſimi caſtrorum omnium profecti ſunt filii Dan per turmas ſuas, in quorum exercitu princeps fuit Ahiezer filius Ammiſaddai.

26 In tribu autem filiorum Aſer erat princeps Phegiel filius Ochran.

27 Et in tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira filius Enan.

28 Hæc ſunt caſtra, & profectiones filiorum Iſrael per turmas ſuas, quando egrediebantur.

29 Dixitque Moyſes Hobab filio Raguel Madianitæ, cognato ſuo: Proficiſcimur ad locum, quem Dominus daturus eſt nobis: veni nobiſcum, vt benefaciamus tibi: quia Dominus bona promiſit Iſraeli.

30 Cui ille reſpondit: Non vadam tecum, ſed reuertar in terram meam, in qua natus ſum.

31 Et ille: Noli inquit, nos relinquere: tu enim noſti, in quibus locis per deſertum caſtra ponere debeamus, & eris ductor noſter.

32 Cũq; nobiſcũ veneris, quidquid optimũ fuerit ex opibus, quas nobis traditurus eſt Dns, dabimus tibi.

33 Profecti ſunt ergo de Monte Domini viam trium dierum, arcaque fœderis Domini præcedebat eos, per dies tres prouidens caſtrorum locum.

34 Nubes quoque Domini ſuper eos erat per diem cum incederent.

35 Cumque eleuaretur arca, dicebat Moyſes: * Surge Domine, & diſſipentur inimici tui, & fugiant, qui oderunt, à facie tua. *Pſ. 67. a.

36 Cum autem deponeretur, aiebat: Reuertere Domine ad multitudinem exercitus Iſrael.

CAP. XI.

1 INterea ortũ eſt * murmur populi, quaſi dolentiũ pro labore, contra Dominum. Quod cum audiſſet Dominus, iratus eſt. Et * accenſus in eos ignis Domini, deuorauit extremam caſtrorum partem. *Pſ. 77. 19. *Pſ. 77. 21.

2 Cumque clamaſſet populus ad Moyſen, orauit Moyſes ad Dominum, & abſorptus eſt ignis.

3 Vocauitque nomen loci illius, Incenſio: eo quod incenſus fuiſſet contra eos ignis Domini.

4 Vulgus quippe promiſcuum, quod aſcenderat cum eis, flagrauit deſiderio, ſedens, & flens, iunctis ſibi pariter filiis Iſrael, & ait: * Quis dabit nobis ad veſcendum carnes? *1 Cor. 10. 3.

5 Recordamur piſcium quos comedebamus in Ægypto gratis: in mentem nobis veniunt cucumeres, & pepones, porrique & cepæ, & allia.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

15 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Iſaſchar, erat Nethanel filius Suhar.*

16 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Zebulun, erat Eliab filius Chelon.*

17 *Et depoſitum eſt tabernaculum, & profecti ſunt filij Gherſon & filij Merari portantes tabernaculum.*

18 *Et profectum eſt vexillum caſtrorum Reuben per exercitus ſuos: & ſuper exercitum eius erat Eliſur filius Sedeur.*

19 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Simhon erat Selumiel filius Suriſaddai.*

20 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Ghad erat Eliaſaph filius Dehuel.*

21 *Et profecti ſunt Chohatitæ portantes Sanctuarium. Et ſtare fecerunt tabernaculum, donec venirent ipſi.*

22 *Et profectum eſt vexillum caſtrorum filiorum Ephraim per exercitus ſuos, & ſuper exercitum eius erat Eliſamah filius Hammihud.*

23 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Menaſſeh erat Ghamliel filius Pedaſur.*

24 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Biniamin, erat Abidan filius Ghidhoni.*

25 *Et profectum eſt vexillum caſtrorum filiorum Dan congregans omnia caſtra per exercitus ſuos, & ſuper exercitum eius erat Achihezer filius Hammiſaddai.*

26 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Aſer erat Paghiel filius Hochran.*

27 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Naphthali, erat Achirah filius Henan.*

28 *Iſtæ ſunt profectiones filiorum Iſrael per exercitus ſuos, & profecti ſunt.*

29 *Et dixit Moſeh ad Chobab filium Rehuel Midianitem ſocerum Moſeh: Proficiſcimur nos ad locum de quo dixit Dominus, eum dabo vobis: veni nobiſcum, & benefaciemus tibi: quia Dominus locutus eſt bonum ſuper Iſrael.*

30 *Et dixit ad eum: Non veniam, ſed ad terram meam, & ad cognationem meam pergam.*

31 *Et dixit: Ne quæſo derelinquas nos: quia idcirco noſti, quòd dum maneremus in deſerto fuiſti nobis pro oculis.*

32 *Et erit, ſi veneris nobiſcum erit bonum hoc, quòd benefaciet Dominus nobiſcum, & benefaciemus tibi.*

33 *Et profecti ſunt è Monte Domini via trium dierum, & arca fœderis Domini proficiſcebatur ante eos via triũ dierum, ad explorandum eis requiem.*

34 *Et nubes Domini erat ſuper eos in die, dum proficiſcerentur è caſtris.*

35 *Et erat, quando proficiſcebatur arca dicebat Moſeh: Surge Domine, & diſpergantur inimici tui, & fugiant odio habentes te à facie tua.*

36 *Et quando requieſcebat, dicebat: Reuertere Domine ad decem millia millium Iſrael.*

CAP. XI.

1 *ET fuit, populus cum dolerent diſplicuit in auribus Domini. Et audiuit Dominus, & iratus eſt furor eius. Et accendit ſe in eis ignis Domini, & conſumpſit in extremitate caſtrorum.*

2 *Et clamauit populus ad Moſeh, & orauit Moſeh ad Dominum, & abſorptus eſt ignis:*

3 *Et vocauit nomen loci ipſius, Thabherah: quia accendit ſe in eis ignis Domini.*

4 *Et collectio, quæ erat in medio eius, concupiuerunt concupiſcentiam, & reuerſi ſunt, & fleuerunt etiam filij Iſrael, & dixerunt: Quis comedere faciet nos carnem?*

5 *Recordamur piſcium quos comedebamus in Ægypto gratis: cucumerorum, & peponum, & porrorum, & ceparum, & alliorum.*

Tranſl. ex Septuag.

15 Et ſuper virtutem tribus filiorum Iſſachar, Na-
thanael filius Sogar.
16 Et ſuper virtuté tribus filiorum Zabulon, Eliab
filius Chelon.
17 Et deponent tabernaculū, & promouebunt filij
Gedſon, & filii Merari, qui sūt leuátes tabernaculū.
18 Et promouerūt ordo caſtrorum Ruben cū virtu-
te ſua: & ſuper virtutem eorū Eliſur filius Sediur.
19 Et ſuper virtutem tribus filiorum Symeon, Sa-
lamiel filius Suriſadæ.
20 Et ſuper virtutem tribus filiorum Gad Heliſaph
filius Raguel.
21 Et promouebunt filii Caath, leuantes Sancta.
Et ſtare facient tabernaculum, quoadusque acceſ-
ſerint.
22 Et promouebunt ordo caſtrorum Ephræm cum
virtute ſua, & ſuper virtutem eorum Eliſama, fi-
lius Semiud.
23 Et ſuper virtutem tribus filiorum Manaſſe, Ga-
maliel filius Phadaſſur.
24 Et ſuper virtutem tribus filiorum Beniamin,
Abidan filius Gadeoni.
25 Et promouebunt ordo caſtrorum filiorum Dan,
vltimi omnium caſtrorum cum virtute ſua, & ſu-
per virtutem eorum Achiezer filius Amiſadai.
26 Et ſuper virtutem tribus filiorum Aſer, Phageel
filius Echran.
27 Et ſuper virtutem tribus filiorum Nephthali,
Achire filius Aenan.
28 Hæ ſunt acies filiorum Iſrael, & promouerunt
cum virtute ſua.
29 Et dixit Moyſes ipſi Obab filio Raguel Madia-
niti, ſocero Moyſi: Promouemus nos in locum,
quem dixit Dominus, hunc dabo vobis: veni no-
biſcum, & bene tibi faciemus: quoniam Dominus
locutus eſt bona de Iſrael.
30 Et dixit ad eum: Non ibo, ſed ad terram meam,
& ad progeniem meam.
31 Et dixit: Ne derelinquas nos quoniam fuiſti no-
biſcum in deſerto, & eris in nobis presbyter.
32 Et erit, ſi iueris nobiſcū, & erūt bona illa, quęcūq;
bene faciet nobis Dominus, & bene tibi faciemus.
33 Et promouerunt à Monte Domini viam trium
dierum, & arca teſtamenti Domini præcedebat
prior eis viam trium dierum ad explorandum eis
requietem.
34 * Et nubes fuit obumbrans ſuper eos die, dum
promouerent ipſi è caſtris. *
35 Et factum eſt in promouendo arcam, & dixit
Moyſes: Exurge Domine, & diſſipētur inimici tui,
fugiant omnes qui odio habent te.
36 Et in requiete dixit: Reuertere Domine, millia,
decem millia in Iſrael.

* Quæ hic habentur nume. 34. notata aſteriſco, in Biblia Septuag. Interp. habentur in fine huius capituli.

C A P. XI.

1 ET erat populus murmurans mala ante Domi-
num. Et audiuit Dominus, & indignatus
eſt ira. Et accenſus eſt in eis ignis à Domino, &
deuorauit partem quandam caſtrorum.
2 Et clamauit populus ad Moyſen, & orauit Moy-
ſes ad Dominum, & ceſſauit ignis.
3 Et vocatum eſt nomen loci illius, Incendium:
quia accenſus eſt in eis à Domino.
4 Et promiſcuus, qui erat in eis, concupiuit con-
cupiſcentiam, & ſedentes flebant, & filij Iſrael, &
dicebant: Quis nos cibabit carnibus?
5 Recordati ſumus piſcium, quos edebamus in
Ægypto gratis: & cucumerum, & peponum, & por-
rorum, & ceparum, & alliorum.

Chald. Paraph. Tranſl.

15 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Iſachar fuit Na-
thanael filius Suar.*
16 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Zabulon fuit Elia-
filius Helon.*
17 *Depoſitumq́ eſt tabernaculum, & profecti ſunt fil.
Gerſon, & filÿ Merari portantes tabernaculum.*
18 *Diſceſſit vexillum caſtrorum Ruben per turmas ſuas: &
ſuper exercitum eius erat princeps Eliſur filius Sedeur.*
19 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Symeon fuit prin-
ceps Saluuiel filius Suriſaddai.*
20 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Gad fuit Eliaſaph
filius Duel.*
21 *Profectiq́ ſunt filÿ Caath portantes Sanctuarium. Et
erigebatur tabernaculum, donec venirent.*
22 *Profectumq́ eſt vexillum caſtrorum filiorum Ephraim
per turmas ſuas, & ſuper exercitum eius fuit princeps
Eliſama filius Amiud.*
23 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Manaſſe, Gama-
liel filius Phadaſur.*
24 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Beniamin fuit Abi-
dan filius Gedeonis.*
25 *Profectumq́ eſt vexillum caſtrorum filiorum Dan per
turmas ſuas, recolligens omnia caſtra, & ſuper exercitum
eius fuit princeps Ahiezer, filius Amiſaddai.*
26 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Aſer fuit Phegiel
filius Ochran.*
27 *Et ſuper exercitum tribus filiorum Neptalim fuit Abi-
ra filius Enan.*
28 *Hæ ſunt profectiones filiorum Iſrael, profectiq́ ſunt per
turmas ſuas.*
29 *Dixitq́ Moyſes ad Obab filium Raguel Madianitam
ſocerum Moyſi: Proficiſcimur nos ad locum, de quo dixit
Dominus, quòd daret eum nobis: veni nobiſcum, & bene-
faciemus tibi: quia Dominus locutus eſt, vt adduceret bo-
na ſuper Iſrael.*
30 *Dixitq́ ei: Non vadam, ſed ad terram meam, & ad
cognationem meam ibo.*
31 *Et ait: Ne, obſecro, derelinquas nos: tu enim noſti quo-
modo caſtrametati ſumus in deſerto, & magnalia, quæ
facta ſunt nobis vidiſti oculis tuis.*
32 *Eritq́ ſi veneris nobiſcum, benefaciemus tibi de bono
illo quo Dominus benefaciet nobis.*
33 *Profectiq́ ſunt de Monte in quo reuelata eſt gloria Do-
mini itinere trium dierum, & arca fœderis Domini præ-
cedebat eos itinere trium dierum, vt præpararet eis locum
manſionis.*
34 *Et nubes gloriæ Domini obumbrabat ſuper eos per diem,
quando proficiſcebantur de caſtris.*
35 *Et factum eſt cum leuaretur arca, dicebat Moyſes: Re-
uelare, Domine, vt diſpergantur hoſtes tui, & fugiant ini-
mici tui à facie tua.*
36 *Et cum reſideret, dicebat: Reuertere, Domine, habita
cum gloria tua in medio multitudinis millium Iſrael.*

C A P. XI.

1 *ERatq́ populus quaſi murmurantes mala coram Domi-
no. Et auditum eſt coram Domino, & iratus eſt furor
eius. Et accenſus eſt in eis ignis à facie Domini, & deuo-
rauit extremam partem caſtrorum.*
2 *Clamauitq́ populus ad Moyſen, & orauit Moyſes co-
ram Domino, & abſorptus eſt ignis.*
3 *Appellauitq́ nomen loci illius, Incenſio: eo quod accen-
ſus fuiſſet in eos ignis à facie Domini.*
4 *Et promiſcui, qui erant inter eos petierunt petitionem,
& reuerſi ſunt filÿ Iſrael, & plorauerunt atque dixe-
runt: Quis dabit nobis carnes ad veſcendum?*
5 *Memores ſumus piſcium quos comedebamus in Ægypto
gratis, & cucumerum, & peponum, & porrorum, &
ceparum, & alliorum.*

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
	Anima noſtra arida eſt, nihil aliud reſpiciunt oculi noſtri niſi Man.	6	*Et nunc anima noſtrq arida eſt, non quicquam præter Man oculi noſtri vident.*
* Exod. 16.14. Sap. 16. 20. Pſ. 77. 24. Ioa. 6. 31.	* Erat autem Man quaſi ſemen coriandri, coloris bdellij.	7	*Et Man, ſicut ſemen coriandri erat, & color eius, ſicut color bedolach.*
	Circuibatque populus, & colligens illud, frangebat mola, ſiue terebat in mortario, coquens in olla, & faciens ex eo tortulas ſaporis quaſi panis oleati.	8	*Diffundebant ſe populus, & colligebant, & molebant in molis, vel conterebant in mortario, & coquebant in cacabo, & faciebant ex eo placentas ſubcinericias, & erat ſapor eius, ſicut ſapor recentis olei.*
	Cumque deſcenderet nocte ſuper caſtra ros, deſcendebat pariter, & Man.	9	*Et quando deſcendebat ros ſuper caſtra nocte deſcendebat Man ſuper eum.*
	Audiuit ergo moyſes flentem populum per familias, ſingulos per oſtia tentorij ſui. Iratuſque eſt furor Domini valde: ſed & Moyſi intoleranda res viſa eſt.	10	*Et audiuit Moſeh populum flentem per familias ſuas ſingulum ad oſtium tabernaculi ſui. Et iratus eſt furor Domini valdè: & in oculis Moſeh diſplicuit.*
	Et ait ad Dominum: Cur afflixiſti ſeruum tuum? quare non inuenio gratiam coram te? & cur impoſuiſti pondus vniuerſi populi huius ſuper me?	11	*Et dixit Moſeh ad Dominum: Vt quid malefeciſti ſeruo tuo? & vt quid non inueni gratiam in oculis tuis? vt poneres onus omnis populi huius ſuper me?*
	Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam, vt dicas mihi: Porta eos in ſinu tuo ſicut portare ſolet nutrix infantulum, & defer in terram, pro qua iuraſti patribus eorum?	12	*Numquid ego concepi omnem populum hunc, num ego genui eum, quia dicis ad me: Porta eum in ſinu tuo, quemadmodum portat nutrix infantem ad terram ſuper quam iuraſti patribus eius?*
	Vnde mihi carnes, vt dem tantæ multitudini? flent contra me, dicentes: Da nobis carnes, vt cōedamus.	13	*Vnde eſt mihi caro, vt dem vniuerſo populo huic? flent enim aduerſum me, dicendo: Da nobis carnem, vt comedamus.*
	Non poſſum ſolus ſuſtinere omnem hunc populum, quia grauis eſt mihi.	14	*Non poſſum ego ſolus ferre vniuerſum populum hunc, quia ſupra vires meas eſt.*
	Sin aliter tibi videtur, obſecro, vt interficias me, & inueniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afficiar malis.	15	*Et ſi ita tu facis mihi, occide me quæſo occidendo, ſi inueni gratiam in oculis tuis, & non videbo malum meum.*
	Et dixit Dominus ad Moyſen: Congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenibus Iſrael, quos tu noſti, quod ſenes populi ſint, ac magiſtri: & duces eos ad oſtium tabernaculi fœderis, facieſque ibi ſtare tecum:	16	*Et dixit Dominus ad Moſeh: Congrega mihi ſeptuaginta viros è ſenioribus Iſrael, quos noſti, quod ſunt ſeniores populi, & principes eius: & duces eos ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, & ſtabunt ibi tecum:*
	Vt deſcendam, & loquar tibi: & auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis, vt ſuſtentent tecum onus populi, & non tu ſolus graueris.	17	*Et deſcendam, & loquar tecum ibi: & ſeparabo de ſpiritu, qui eſt ſuper te, & ponam ſuper eos, & portabunt tecum onus populi, & non portabis tu ſolus.*
	Populo quoque dices: Sanctificamini: cras comedetis carnes, ego enim audiui vos dicere: Quis dabit vobis eſcas carnium? bene nobis erat in Ægypto. Vt det vobis Dominus carnes, & comedatis:	18	*Et ad populum dices: Sanctificate vos in craſtinum: & comedetis carnem, fleuiſtis enim in auribus Domini, dicendo: Quis comedere faciet nos carnem? quia melius erat nobis in Ægypto. Et dabit Dominus vobis carnem, & comedetis:*
	Non vno die, nec duobus, vel quinque, aut decem, nec viginti:	19	*Non die vna comedetis, neque duobus diebus, neq; quinque diebus, neque decem diebus, neque viginti diebus:*
	Sed vſque ad menſem dierum, donec exeat per nares veſtras, & vertatur in nauſeam, eo quod repuleritis Dominum, qui in medio veſtri eſt, & fleueritis coram eo, dicentes: Quare egreſſi ſumus ex Ægypto?	20	*Vſque ad menſem dierum, donec egrediatur è naribus veſtris, & ſit vobis in diſperſione, eo quòd contempſiſtis Dominum, qui eſt in medio veſtri, & fleuiſtis coram eo, dicendo: Vt quid iam egreſſi ſumus ex Ægypto?*
	Et ait Moyſes: Sexcenta millia peditum huius populi ſunt, & tu dicis: Dabo eis eſum carnium menſe integro?	21	*Et dixit Moſeh: Sexcenta millia peditum populi ſunt in cuius medio ego ſum, & tu dixiſti: Carnem dabo eis, & comedent menſem dierum?*
* Ioan. 6.10.	* Numquid ouium, & bouum multitudo cædetur, vt poſſit ſufficere ad cibum? vel omnes piſces maris in vnum congregabuntur, vt eos ſatient?	22	*Numquid pecudes, & boues iugulabuntur eis, & ſufficient eis? an omnes piſces maris congregabuntur ad eos, & ſufficient eis?*
* Iſa. 59.1.	Cui reſpondit Dominus: * Numquid manus Domini inualida eſt? Iam nunc videbis vtrum meus ſermo opere compleatur.	23	*Et dixit Dominus ad Moſeh: Numquid manus Domini abbreuiata eſt? Nunc videbis vtrum eueniat tibi verbum meum, an non.*
	Venit igitur Moyſes, & narrauit populo verba Domini, congregans ſeptuaginta viros de ſenibus Iſrael, quos ſtare fecit circa tabernaculum.	24	*Et egreſſus eſt Moſeh, & locutus eſt ad populum verba Domini, & congregauit ſeptuaginta viros è ſenioribus populi, & ſtare fecit eos in circuitu tabernaculi.*
	Deſcenditque Dominus per nubem & locutus eſt ad eum, auferens de ſpiritu, qui erat in Moyſe, & dans ſeptuaginta viris. Cumque requieuiſſet in eis Spiritus, prophetauerunt, nec vltra ceſſauerunt.	25	*Et deſcendit Dominus in nube, & locutus eſt ad eum, & ſeparauit de ſpiritu, qui erat ſuper eum, & poſuit ſuper ſeptuaginta viros ſeniores. Et fuit, cum requieſceret ſuper eos Spiritus, prophetauerunt, & non addiderunt.*

Re- Et

Tranſl. ex Septuag.

6 Nunc autem anima noſtra arida;nihil præter in Manna,oculi noſtri.

7 Manna autem quaſi ſemen coriandri eſt, & ſpecies eius, ſpecies chriſtalli.

8 Et perambulabat populus, & colligebant, & molebant illud in mola, & conterebant in mortario, & coquebant illud in olla,& faciebant illud ſubcineritia:& erat ſuauitas eius, tamquam quod guſtatur,laganum ex oleo.

9 Et quando deſcendebat ros ſuper caſtra nocte: deſcendebat Manna ſuper ea.

10 Et audiuit Moyſes plorantes illos ſecundum populos ſuos,vnumquemque ad oſtium ſuum. Et indignatus eſt ira Dominus valde:& coram Moyſe fuit malum.

11 Et dixit Moyſes ad Dominum:Vt quid afflixiſti ſeruum tuum, & quare non inueni gratiam coram te, imponendo impetum populi huius ſuper me?

12 Numquid ego in vtero concepi omnem populũ hunc?aut ego peperi eos?quoniam dicis mihi,accipe illum in ſinum tuum,quaſi tollat nutrix lactentem,in terram quam iuraſti patribus eorum?

13 Vnde mihi carnes ad dandum omni populo huic?quoniam plorant ſuper me,dicentes ada nobis carnes,vt edamus.

14 Non potero ego ſolus ferre populum hunc,quia grauius eſt mihi verbum hoc.

15 Si autem ſic tu facis mihi, occide me interemptione,ſi inueni miſericordiam apud te, vt non videam afflictionem meam.

16 Et dixit Dominus ad Moyſen : Congrega mihi ſeptuaginta viros de ſenioribus Iſrael,quos tu ipſe noſti,quod hi ſunt ſeniores populi, & ſcribæ eorum, & adduces eos ad tabernaculum teſtimonij, & ſtabunt illic tecum.

17 Et deſcendam,& loquar ibi tecum, & auferam de ſpiritu,qui eſt in te,& ſuperponam ſuper eos,& ſuſtinebunt tecum impetum populi: & non portabis eos tu ſolus.

18 Et populo dices : Purificamini in craſtinum, & comedetis carnes : quoniam ploraſtis ante Dominum,dicentes,quis nos cibabit carnibus? quia bonum eſt nobis in Ægypto : & dabit vobis Dominus carnes ad edendum, & edetis carnes:

19 Non diem vnum edetis,neque duos,neque quinque dies,neque decem dies,neque viginti dies:

20 Vſque ad menſem dierum edetis, donec exeat è naribus veſtris, & erit vobis in choleram, quoniam increduli fuiſtis Domino, qui eſt in vobis:& ploraſtis ante eum, dicentes : vt quid nobis exire de Aegypto?

21 Et dixit Moyſes:Sexcenta millia peditum populus,in quibus ſum in eis,& tu dixiſti, carnes dabo eis comedere, & comedent menſem dierum.

22 Numquid oues,& boues occidentur illis,& ſufficient illis?Aut omne edulium maris congregabitur eis,& ſufficiet eis?

23 Et dixit Dominus ad Moyſen : Numquid manus Domini non ſufficiet ? Iam cognoſces,ſi ſuper comprehendet te verbum meum, an non.

24 Et egreſſus eſt Moyſes, & locutus eſt ad populum verba Domini : & congregauit ſeptuaginta viros de ſenioribus populi,& ſtatuit eos in circuitu tabernaculi.

25 Et deſcendit Dominus in nube,& locutus eſt ad eum,& abſtulit de ſpiritu,qui ſuper ipſum, & ſuperpoſuit ſuper ſeptuaginta viros ſeniores. Vt autem requieuit ſpiritus ſuper eos, prophetarunt, & non vltra adiecerunt.

Chald.Paraph. Tranſl.

6 *Nunc autem anima noſtra eſt deſiderans; nihil aliud reſpiciunt oculi noſtri niſi Man.*

7 *Erat autem Man quaſi ſemen coriandri, & color eius quaſi color bdelij.*

8 *Diſpergebatur populus, & colligebant illud, & qui volebat, frangebat mola, & qui volebat, terebat in mortario, & coquebant illud in olla, & faciebant ex eo placentas, & erat ſapor eius quaſi ſapor panis oleati.*

9 *Cumque deſcenderet ros nocte ſuper caſtra,deſcendebat Man ſuper eum.*

10 *Audiuitq; Moyſes populum flentem per familias ſuas ſingulos in oſtio tabernaculi ſui. Iratuſque eſt furor Domini valdè, & in oculis Moyſi diſplicuit.*

11 *Dixitque Moyſes coram Domino : Quare maleſeciſti ſeruo tuo, & cur non inueni miſericordiam in conſpectu tuo,vt poneres onus omnis populi huius ſuper me?*

12 *Numquid pater ego ſum vniuerſi populi huius,aut filij mei ſunt illi, vt dicas mihi: Porta eum in fortitudine tua, ſicut portat nutrix lactentem, ſuper terram de qua iuraſti patribus ſuis?*

13 *Vnde habeo carnem vt dem vniuerſo populo huic? quia flent contra me,dicentes : Da nobis carnem vt manducemus.*

14 *Non poſſum ego ſolus ſuſtinere omnem populum hunc, quia grauior me eſt.*

15 *Et ſi ita tu facies mihi, interfice me, obſecro, ſi inueni miſericordiam in oculis tuis, & non videbo malũ meum.*

16 *Dixitque Dominus Moyſi: Congrega coram me ſeptuaginta viros de ſenioribus filiorum Iſrael quos tu noſti quod ſint ſenes populi & præfecti eius: & duces eos ad tabernaculum fœderis, & ſtabunt ibi tecum.*

17 *Et reuelabor, & loquar tecum ibi: & augebo de ſpiritu qui eſt ſuper te, & ponam ſuper eos, & ſuſtinebunt tecum onus populi, & non ſuſtinebis tu ſolus.*

18 *Populo quoque dices : Præparamini in craſtinum, & comedetis carnem, quia ploraſtis coram Domino, dicentes : Quis dabit nobis carnem ad manducandum ? benè enim erat nobis in Ægypto. Dabitque Dominus vobis carnem, & comedetis.*

19 *Non vno die, nec duobus diebus,nec quinque diebus,nec decem diebus, nec viginti diebus.*

20 *Sed vſque ad menſem dierum: donec in faſtidium eam habeatis, & ſit vobis in ſcandalum: eo quòd in faſtidium fuit vobis verbum Domini, cuius maieſtas habitat inter vos, & ploraſtis coram eo, dicentes: Vt quid egreſſi ſumus de Ægypto?*

21 *Et ait Moyſes: Sexcenta millia virorum ſunt populi huius inter quos ego habito, & tu dixiſti : dabo eis carnem, vt comedant menſe dierum.*

22 *Numquid ſi oues & boues occidantur eis, ſufficient eis? aut ſi omnes piſces maris congregentur eis, nunquid ſufficient eis?*

23 *Dixitq; Dominus ad Moyſen : Numquid verbum Domini impeditur? nunc videbis vtrum accidat tibi verbum meum, an non.*

24 *Egreſſuſq; eſt Moyſes, & locutus eſt cum populo verba Domini. Et congregauit ſeptuaginta viros de ſenioribus populi: & ſtatuit eos per circuitum tabernaculi.*

25 *Reuelatuſq; eſt Dominus in nube, & locutus eſt cum eo: & auxit de ſpiritu qui erat in eo, & dedit ſuper ſeptuaginta viros ſeniores: factumq; eſt cum requieuiſſet in eis ſpiritus prophetiæ, prophetauerunt, & nequaquam ceſſauerunt.*

Vulgat. Editio.

26 Remanſerant autem in caſtris duo viri, quorum vnus vocabatur Eldad, & alter Medad, ſuper quos requieuit Spiritus: nam & ipſi deſcripti fuerant, & non exierant ad tabernaculum:

27 Cumque prophetarent in caſtris, cucurrit puer, & nunciauit Moyſi, dicens: Eldad & Medad prophetant in caſtris.

28 Statim Ioſue filius Nun, miniſter Moyſi, & electus è pluribus, ait: Domine mi Moyſes prohibe eos.

29 At ille: Quid, inquit, æmularis pro me? quis tribuat vt omnis populus prophetet, & det eis Dominus Spiritum ſuum?

30 Reuerſuſque eſt Moyſes, & maiores natu Iſrael in caſtra.

31 * Ventus autem egrediens à Domino arreptans trans mare coturnices detulit, & dimiſit in caſtra itinere quantum vno die confici poteſt, ex omni parte caſtrorum per circuitum, volabantque in aere duobus cubitis altitudine ſuper terram.

*Pſ. 77. 26.

32 Surgens ergo populus toto die illo, & nocte, ac die altero, congregauit coturnicum, qui parum, decem coros, & ſiccauerunt eas per gyrum caſtrorum.

33 * Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat huiuſcemodi cibus: & ecce furor Domini concitatus in populum, percuſſit eum plaga magna nimis.

*Pſ. 77. 30.

34 Vocatuſque eſt ille locus, Sepulchra cōcupiſcentiæ: ibi enim ſepelierunt populum qui deſiderauerat. Egreſſi autem de Sepulchris concupiſcentiæ, venerunt in Haſeroth, & manſerunt ibi.

CAP. XII.

1 LOcutaque eſt Maria & Aaron contra Moyſen propter vxorem eius Æthiopiſſam,

2 Et dixerunt: Num per ſolum Moyſen locutus eſt Dominus? nonne & nobis ſimiliter eſt locutus? Quod cum audiſſet Dominus,

3 (Erat enim Moyſes vir mitiſſimus ſuper omnes homines, qui morabantur in terra)

4 Statim locutus eſt ad eum, & ad Aaron & Mariam: Egredimini vos tantum tres ad tabernaculum fœderis. Cumque fuiſſent egreſſi,

5 Deſcendit Dominus in columna nubis, & ſtetit in introitu tabernaculi vocans Aaron & Mariam. Qui cum iſſent,

6 Dixit ad eos: Audite ſermones meos: Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in viſione apparebo ei, vel per ſomnium loquar ad illum.

7 At non talis ſeruus meus Moyſes, * qui in omni domo mea fideliſſimus eſt:

* Heb. 3. 2.

8 * Ore enim ad os loquor ei: & palam, & non per ænigmata & figuras Dominum videt. Quare ergo non timuiſtis detrahere ſeruo meo Moyſi?

* Exod. 33. 11.

9 Iratuſque contra eos, abiit:

10 Nubes quoque receſſit quæ erat ſuper tabernaculum: & ecce Maria apparuit candens lepra quaſi nix. Cumque reſpexiſſet eam Aaron, & vidiſſet perfuſam lepra,

11 Ait ad Moyſen: Obſecro Domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum quod ſtulte commiſimus,

12 Ne fiat hæc quaſi mortua, & vt abortiuum quod proiicitur de vulua matris ſuæ: ecce iam medium carnis eius deuoratum eſt à lepra,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

26 *Et remanſerunt duo viri in caſtris, nomen vnius Eldad, & nomen alte[illegible]s Medad, & requieuit ſuper eos ſpiritus, & erant inter ſcriptos, & non egreſſi erant ad tabernaculum.*

27 *Et prophetabant in caſtris, et cucurrit puer, & nunciauit Moſeh, & dixit: Eldad & Medad prophetant in caſtris.*

28 *Et reſpondit Iehoſuah filius Nun miniſter Moſeh ex iuuenibus eius, & dixit: Domine mi Moſeh, prohibe eos.*

29 *Et dixit eis Moſeh: Vt quid æmularis tu propter me? et quis det omnem populum Domini prophetas quod det Dominus Spiritum ſuum ſuper eos?*

30 *Et collegit ſe Moſeh ad caſtra: ipſe & ſeniores Iſrael.*

31 *Et ventus profectus eſt à Domino, & eduxit coturnices è mari, & dimiſit ſuper caſtra, quantum eſt iter diei huc, & quantum eſt iter diei illuc per circuitum caſtrorum, & fere duobus cubitis erant ſuper faciem terræ,*

32 *Et ſurrexit populus tota die ipſa, & tota nocte, & tota die ſequenti, & collegerunt coturnices, qui parum fecit collegit decem cumulos; & expanderunt ſibi expandendo per circuitus caſtrorum.*

33 *Caro adhuc erat inter dentes eorum, antequam digeſta eſſet, & furor Domini iratus eſt in populum, & percuſſit Dominus populum percuſſione magna valde.*

34 *Et vocauit nomen loci ipſius Chibroth Hattahauah * quia ibi ſepelierunt populum concupiſcentem. De Chibroth Hattahauah profecti ſunt populus in Chaſeroth, et fuerunt in Chaſeroth.*

*Id eſt, ſepulchra cō cupiſcētiæ.

CAP. XII.

1 *ET locuta eſt Miriam, & Aharon contra Moſeh propter vxorem Ætyopiſſam, quam ceperat: vxorem enim Ætyopiſſam acceperat.*

2 *Et dixerunt: Numquid dumtaxat certe cum Moſeh locutus eſt Dominus? Numquid non etiam nobiſcum locutus eſt? Et audiuit Dominus.*

3 *Et vir Moſeh erat manſuetus valde præ omnibus hominibus, qui erant ſuper faciem terræ.*

4 *Et dixit Dominus ad Moſeh, & Aharon, & Miriam. Egredimini tres vos ad tabernaculum eccleſiæ, & egreſſi ſunt tres ipſi.*

5 *Et deſcendit Dominus in columna nubis, & ſtetit ad oſtium tabernaculi, & vocauit Aharon, & Miriam, & egreſſi ſunt ambo.*

6 *Et dixit: Audite nunc verba mea: Si fuerit propheta veſter ego Dominus in viſione ei oſtendam me, in ſomnio loquar cum eo.*

7 *Non ſic ſeruus meus Moſeh, in omni domo mea fidelis eſt.*

8 *Ore ad os loquar cum eo, & in viſione & non per ænigmata, et per figuram Dominum aſpiciet. Et cur non timuiſtis loqui contra ſeruum meum Moſeh.*

9 *Et iratus eſt furor Domini contra eos, & abiit.*

10 *Et nubes receſſit à tabernaculo: et ecce Miriam erat leproſa ſicut nix. Et reſpexit Aharon Miriam, et ecce erat leproſa.*

11 *Et dixit Aharon ad Moſeh: Quæſo Domine mi, ne nunc ponas ſuper nos peccatum, quia ſtulte egimus, & quia peccauimus.*

12 *Ne quæſo ſit ſicut mortuus, qui dum egreditur ex vtero matris ſuæ, conſumitur dimidium carnis eius.*

Cla- Et

Tranſl.ex Septuag.

26 Et remanſerunt duo viri in caſtris, nomen vni
Heldad,& nomen ſecundo Modad:& requieuit ſu-
per eos ſpiritus:& hi erant ex deſcriptis,& non ve-
nerant ad tabernaculum:
27 Et prophetarunt in caſtris, & accurrens adoleſ-
cens annunciauit Moyſi, & dixit dicens: Heldad,
& Modad prophetant in caſtris.
28 Et reſpondens Ieſus Naue, qui aſtabat Moyſi
electus ille,dixit:Domine Moyſes prohibe eos.
29 Et dixit Moyſes ei: Numquid æmularis me? &
quis det omnem populum Domini prophetas,cum
dederit Dominus Spiritum ſuum ſuper eos?
30 Et abiit Moyſes in caſtra, ipſe & ſeniores Iſrael.
31 Et ſpiritus exiit à Domino, & tranſtulit cotur-
nicem à mari, & iniecit ſuper caſtra, viam diei
hinc, & viam diei hinc, in circuitu caſtrorum,
quaſi bicubitum à terra.
32 Et exurgens populus totam diem, & totam no-
ctem,& totam diem craſtinam: & congregauit co-
turnicem,qui parum,cõgregauit decẽ coros,& re-
frigerauerũt ſibi refrigeria in circuitu caſtrorum.
33 Carnes adhuc erant in dentibus eorum, ante-
quam deficerent, & Dominus indignatus eſt in
populum, & percuſſit Dominus plagam magnam
valde.
34 Et vocatum eſt nomen loci illius,ſepulchra con-
cupiſcentiæ, quia illic ſepelierunt populum con-
cupitorem.A ſepulchris concupiſcentiæ promouit
populus in Aſeroth.

CAP. XII.

1 ET locuta eſt Maria, & Aaron contra Moyſen
propter vxorem Æthiopiſſam, quam ſumpſit
Moyſes,quoniam vxorem Æthiopiſſam ſumpſit.
2 Et dixerunt: Numquid ſoli Moyſi locutus eſt
Dominus? Nonne & nobis locutus eſt? Et audiuit
Dominus.
3 Et homo Moyſes manſuetus valde præter omnes
homines,qui eſſent ſuper terram.
4 Et dixit Dominus ſtatim ad Moyſen, & Aaron,
& Mariam:Exite vos tres ad tabernaculum teſti-
monij.
5 Et exierunt ipſi tres ad tabernaculum teſtimo-
nij: & deſcendit Dominus in columna nubis, &
ſtetit ſuper oſtium tabernaculi teſtimonij,& voca-
ti ſunt Aaron,& Maria,& exierunt ambo.
6 Et dixit ad eos:Audite verba mea:Si fuerit pro-
pheta ex vobis Domino,in viſione ei agnoſcar, &
in ſomno loquar ei.
7 Non ſic famulus meus Moyſes,in tota domo
mea fidelis eſt.
8 Os ad os loquar ei,in ſpecie,& non per ænigma-
ta,& gloriam Domini vidit. Et quare non timui-
ſtis detrahere ſeruo meo Moyſi?
9 Et ira furoris Domini ſuper eos,& abiit.
10 Et nubes diſceſſit à tabernaculo: & ecce Maria
leproſa,ſicut nix.Et reſpexit Aaron ſuper Mariam,
& ecce leproſa.
11 Et ait Aaron ad Moyſen:Precor Domine,ne im-
poſueris Domine peccatum, quoniam ignoraui-
mus.
12 Ne fiat tanquam æquale morti, vt abortus eie-
ctus de vulua matris: & comedit dimidium car-
nium eius.

Et

Chald.Paraph.Tranſl.

26 *Remanſerant autem duo viri in caſtris nomen vnius
Eldad, & nomen ſecundi Medad, & requieuit ſuper eos
ſpiritus prophetiæ: & ipſi erant deſcripti, & non exierant
ad tabernaculum.*
27 *Et prophetabant in caſtris: cucurrit autem puer, &
narrauit Moyſi, & ait: Eldad & Medad prophetant in
caſtris.*
28 *Reſponditq́; Ioſue filius Nun, miniſter Moyſi à pueritia
ſua,& ait: Domine mi Moyſes, mitte eos in carcerem.*
29 *Dixitq́; ei Moyſes: Numquid æmularis vt æmulationem
meã? vellem quod omnis populus Domini prophetarent,&
quod daret Dominus ſpiritum prophetiæ ſuæ ſuper eos.*
30 *Collectuſq́; eſt Moyſes in caſtra, ipſe & ſeniores Iſrael.*
31 *Ventus autem egreſſus eſt à facie Domini,& volare fe-
cit coturnices de mari, & proiecit eas iuxta caſtra itinere
vnius diei hinc, & itinere vnius diei illinc per circuitum
caſtrorum, & quaſi altitudine duorum cubitorum ſuper
faciem terræ.*
32 *Surrexitq́; populus toto die illo & tota nocte ac toto die
ſequenti, & collegerunt coturnices, qui minus collegit,
congregauit decem aceruos, & extenderunt eas per gyrum
caſtrorum.*
33 *Adhuc erat caro in dentibus eorum, antequam defice-
ret,& furor Domini iratus eſt contra populum,& occidit
Dominus in populo occiſione magna valde.*
34 *Vocauitq́; nomen loci illius, ſepulchra deſiderantium
quia ibi ſepelierunt populum qui deſiderauit. De ſepul-
chris deſiderantium profectus eſt populus in Aſeroth, &
manſerunt in Aſeroth.*

CAP. XII.

1 *LOcutaq́; eſt Maria, & Aaron contra Moyſen, pro-
pter vxorem pulchram quam acceperat: quoniam
vxorem pulchram quam accepit repulit.*
2 *Dixeruntq́; : Numquid cum ſolo Moyſe locutus eſt Do-
minus? nonne etiam nobiſcum locutus eſt? & auditum eſt
coram Domino.*
3 *Vir autem Moyſes erat mitis valde præ omnibus homi-
nibus, qui erant ſuper faciem terræ.*
4 *Dixitq́; Dominus repente ad Moyſen & Aaron & Ma-
riam: Egredimini vos tres ad tabernaculum fœderis: &
egreſſi ſunt illi tres.*
5 *Et reuelatus eſt Dominus in columna nubis,& ſtetit in
oſtio tabernaculi: & vocauit Aaron & Mariam: & e-
greſſi ſunt ambo.*
6 *Et ait: Audite nunc ſermones meos: Si fuerint in vo-
bis propheta, ego Dominus in viſionibus apparebo eis, per
ſomnia loquar eis.*
7 *Non eſt ita ſeruus meus Moyſes, in omni populo meo fi-
delis eſt.*
8 *Verbo ad verbũ loquor cum eo, per viſionem,& non per
ænigmata,& ſimilitudinẽ gloriæ Domini contemplatur:Et
quare non timuiſtis loqui contra ſeruum meum Moyſen?*
9 *Iratuſq́; eſt furor Domini contra eos,& abiit.*
10 *Nubes autem eleuata eſt deſuper tabernaculum: & ec-
ce Maria erat alba quaſi nix.Reſpexitq́; Aaron Mariam,
& ecce erat leproſa.*
11 *Dixitq́; Aaron ad Moyſen: Obſecro,Domine mi,ne im-
ponas nunc nobis peccatum, quia inſipienter & inique
egimus.*
12 *Ne, obſecro, ſeparetur hæc à nobis, quia ſoror noſtra
eſt: ora, obſecro, ſuper carnem mortuam hanc quæ eſt in
ea, vt ſanetur.*

Ora-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

13 Clamauitque Moyſes ad Dominum, dicens:
Deus obſecro ſana eam.
14 Cui reſpondit Dominus: Si pater eius ſpuiſſet
in faciem illius, nonne debuerat ſaltem ſeptem
diebus rubore ſuffundi? Separetur ſeptem diebus
extra caſtra, & poſtea reuocabitur.
15 Excluſa eſt itaque Maria extra caſtra ſeptem
diebus, & populus non eſt motus de loco illo, do-
nec reuocata eſt Maria.

CAP. XIII.

1 PRofectuſque eſt populus de Haſeroth fixis ten-
torijs in deſerto Pharan.
2 Ibique locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
3 Mitte viros, qui conſiderent terram Chanaan,
quam daturus ſum filiis Iſrael: ſingulos de ſingu-
lis tribubus, ex principibus.
4 Fecit Moyſes quod Dominus imperauerat: de de-
ſerto Pharan mittens principes viros, quorum
iſta ſunt nomina.
5 De tribu Ruben, Sammua filium Zechur.
6 De tribu Simeon Saphat filium Huri.
7 De tribu Iuda, Caleb filium Iephone.
8 De tribu Iſſachar, Igal filium Ioſeph.
9 De tribu Ephraim, Oſee filium Nun.
10 De tribu Beniamin, Phalti filium Raphu.
11 De tribu Zabulon, Geddiel filium Sodi.
12 De tribu Ioſeph, ſcepti Manaſſe, Gaddi filium
Suſi.
13 De tribu Dan, Amiel filium Gemalli.
14 De tribu Aſer, Sthur filium Michael.
15 De tribu Nephthali, Nahabi filium Vapſi.
16 De tribu Gad, Guel filium Machi.
17 Hæc ſunt nomina virorum, quos miſit Moyſes
ad conſiderandam Terram: vocauitque Oſee filium
Nun, Ioſue.
18 Miſit ergo eos Moyſes ad conſiderandam Ter-
ram Chanaan, & dixit ad eos: Aſcendite per Meri-
dianam plagam. Cumque veneritis ad Montes.
19 Conſiderate Terram, qualis ſit, & populum, qui
habitator eſt eius, vtrum fortis ſit, an infirmus, ſi
pauci numero an plures:
20 Ipſa terra, bona, an mala, vrbes quales, muratæ
an abſque muris:
21 Humus, pinguis, an ſterilis, nemoroſa an abſque
arboribus. Confortamini, & afferte nobis de fru-
ctibus terræ. Erat autem tempus quando iam præ-
coquæ vuæ veſci poſſunt.
22 Cumque aſcendiſſent, explorauerunt terram à
deſerto Sin, vſque Rohob intrantibus Emath.
23 Aſcenderuntque ad Meridiem, & venerunt in
Hebron, vbi erant Achiman, & Siſai, & Tholmai
filii Enac: nam Hebron ſeptem annis ante Tanim
vrbem Ægypti condita eſt.
24 * Pergenteſque vſque ad torrentem botri, abſci-
derunt palmitem cum vua ſua, quem portauerunt
in vecte duo viri. De malis quoque granatis & de
ficis loci illius tulerunt:
25 Qui appellatus eſt Nehelescol, id eſt, Torrens bo-
tri, eo quod botrum portaſſent inde filij Iſrael,
26 Reuerſique exploratores terræ poſt quadraginta
dies, omni regione circuita,
27 Venerunt ad Moyſen & Aaron & ad omnem cœ-
tum filiorum Iſrael in deſertum Pharan, quod eſt
in Cades. Locutiq; eis & omni multitudini oſten-
derunt fructus terræ:

*Deut. 1.24.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et clamauit Moſeh ad Dominum, dicendo: Deus quaſo,
ſana nunc eam.*
*Et dixit Dominus ad Moſeh: Et ſi pater eius ſpuendo
ſpuiſſet in faciem eius, nonne erubuiſſet ſeptem diebus?
Excludatur ſeptem diebus extra caſtra, & poſtea congre-
gabitur.*
*Et excluſa eſt Miriam extra caſtra ſeptem diebus, &
populus non eſt profectus, donec congregaretur Miriam.*

CAP. XIII.

*ET poſtea profecti ſunt populus è Chaſeroth, & ca-
ſtrametati ſunt in deſerto Paran.* *
Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:
*Mitte viros, & explorent terram Chenahan, quam
ego do filiis Iſrael: ſingulos viros de tribu patrum ſuo-
rum mittetis, omnem principem, qui eſt inter eos.*
*Et miſit eos Moſeh è deſerto Paran iuxta ſermonem
Domini: & vniuerſi ipſi viri, principes filiorum Iſrael
erant: & hæc ſunt nomina eorum:*
De tribu Reuben, Sammuah filius Zacchur.
De tribu Simhon, Saphath filius Chori.
De tribu Iehudah, Chaleb filius Iephunneh.
De tribu Iſaſchar, Ighal filius Ioſeph.
De tribu Ephraim, Hoſeah filius Nun.
De tribu Biniamin, Pelthi filius Raphu.
De tribu Zebulun, Gaddiel filius Sodi.
*De tribu Ioſeph, de tribu Menaſſeh, Ghaddi filius
Suſi.*
De tribu Dan, Hammiel filius Ghemalli.
De tribu Aſer, Sethur filius Michael.
De tribu Naphthali, Nachbi filius Vophſi.
De tribu Ghad, Gheuel filius Machi.
*Iſta ſunt nomina virorum quos miſit Moſeh ad ex-
plorandum terram: & appellauit Moſeh Hoſeah filium
Nun, Iehoſuah.*
*Et miſit eos Moſeh ad explorandum terram Chena-
ham, & dixit ad eos: Aſcendite hac per Meridiem, &
aſcendetis ad montem.*
*Et videbitis terram qualis ſit: & populum qui habitat
in ea, vtrum fortis ſit, an debilis, vtrum paucus ſit, an
multus.*
*Et qualis ſit terra, in qua ipſe habitat, vtrum bona
ſit, an mala: & quales vrbes in quibus habitat, vtrum
in caſtris, an in munitionibus ſint.*
*Et qualis terra, vtrum pinguis ſit, an macra, vtrum
ſit in ea arbor, an non. Et roborate vos, & capite è fructu
terræ. Et dies erant, dies primitiuarum vuarum.*
*Et aſcenderunt & explorauerunt terram à deſerto Sin
vſque ad Rechob ingrediendo Chamath.*
*Et aſcenderunt per Meridiem, & venerunt vſque ad
Chebron: & ibi erat Achiman Seſai, & Talmai liberi
Hanach: & Chebron ſeptem annis ædificata fuit ante So-
han Ægypti.*
*Et venerunt vſque ad vallem Eſchol, & exciderunt
ibi ramum, & botrum vuarum vnum, & portauerunt
illum vecte cum duobus. Et de malogranatis, & de ficu-
bus.*
*Locum ipſum vocauit Nachal Eſchol, id eſt, Vallis bo-
tri, propter botrum quem abſciderunt inde filij Iſrael.*
*Et reuerſi ſunt ab explorando terram in fine quadra-
ginta dierum.*
*Et abierunt, & venerunt ad Moſeh, & Aharon, & ad
omnem cœtum filiorum Iſrael in deſertum Paran in
Cades, & retulerunt eis rem, & omni cœtui, & oſtende-
runt eis fructum terræ.*

* Hæc quæ in principio huius capitis aſteris clauduntur in Trãſl. Sanct. Pagn. ex Hebr. habentur cõiuncta ſuperiori cap.

Et

Tranſl. ex Septuag.

13 Et clamauit Moyſes ad Dominum, dicens: Deus
precor te, ſana eam.
14 Et dixit Dominus ad Moyſen: Si pater eius ex-
puens expuiſſet in faciem eius, non confundetur
ſeptem dies? Segregetur ſeptem diebus extra ca-
ſtra, & poſt hæc ingredietur.
15 Et ſegregata eſt Maria extra caſtra ſeptem die-
bus, & populus non promouit, quoadusque mun-
data eſt Maria.

CAP. XIII.

1 ET poſt hæc promouit populus ex Aſeroth, &
caſtrametati ſunt in deſerto Pharan:
2 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
3 Mitte tibi viros, & conſiderent terram Chana-
næorum, quam ego do filiis Iſrael in poſſeſsionem:
virum vnum per tribum, ſecundum populos fa-
miliarum eorum mittes eos, omnem ducem ex eis
4 Et emiſit eos Moyſes è deſerto Pharan per vo-
cem Domini: omnes viri duces filiorum Iſrael hi:
& hæc nomina eorum:
5 De tribu Ruben, Samuel filius Zachur.
6 De tribu Symeon, Saphat filius Suri.
7 De tribu Iuda Chaleb filius Iephonne.
8 De tribu Iſſachar, Ilaal filius Ioſeph.
9 De tribu Ephræm Auſe filius Naue.
10 De tribu Beniamin Phalti filius Raphu.
11 De tribu Zabulon, Gudiel filius Sudi.
12
13 De tribu Dan, Amiel filius Gamali.
14 De tribu Aſer, Sathur filius Michael.
15 De tribu Nephthali, Nabi filius Sabi.
16 De tribu Gad, Gudiel filius Macchi.
17 Hæc nomina virorum, quos miſit Moyſes ad
conſiderandam terram & cognominauit Moyſes
Auſe filium Naue, Ieſum.
18 Et miſit eos Moyſes ad explorandam terram
Chanaan, & dixit ad eos: Aſcendite iſta eremo, &
aſcendetis in montem.
19 Et videbitis terram quæ ſit, & populum, qui in-
ſidet ſuper eam, ſi fortis eſt, an infirmus, ſi pauci
ſunt, an multi:
20 Et quæ terra, in qua iſti inſident ſuper eam, v-
trum bona eſt, an mala, & quæ ciuitates, in quibus
iſti habitāt in eis, ſi in muratis, vel in non muratis:
21 Et quæ terra, vtrum pinguis, an macra, ſi ſunt in
ea arbores, an non. Et conſtanter agentes, ſumetis
de fructibus terræ. Et dies erant dies veris, præcur-
ſores vuæ.
22 Et aſcendentes conſiderauerunt terram à deſer-
to Sin vſque Roob, intrantibus Æmath.
23 Et aſcenderunt ſecundum deſertum, & abierūt
vſque Chebron: & ibi Achiman, & Seſſi, & Thela-
mi, progenies Enach: & Chebron ſeptem annis
ædificata eſt ante Tani Aegypti.
24 Et venerunt vſque ad vallem botri, & conſide-
rauerunt eam, & abſciderunt inde palmitem, &
botrum vuæ vnum ſuper eum, & tulerūt illud ſu-
per geſtatoria. Et de malis punicis, & de ficubus.
25 Et locum illum cognominauerunt, Vallis botri,
propter botrum, quem abſciderunt inde filij Iſrael.
26 Et reuerterunt inde, cum conſideraſſent terram,
poſt quadraginta dies.
27 Et profecti venerunt ad Moyſen, & Aaron, & ad
omnem ſynagogam filiorum Iſrael in deſertum
Pharān Cades: & reſponderunt eis verbum, & om-
ni ſynagogæ, & oſtenderunt fructum terræ:

Chald. Paraph. Tranſl.

Orauitq́; Moyſes coram Domino, dicens: Deus, obſecro, ſana eam nunc.

Dixitque Dominus ad Moyſen: Et ſi pater eius increpans increpaſſet eam, nonne erubeſceret ſeptem diebus? Recludatur ſeptem diebus extra caſtra, & poſtea reuocabitur.

Recluſaq́; eſt Maria extra caſtra ſeptem diebus, populus autem non eſt profectus, donec reuocata eſt Maria.

CAP. XIII.

ET poſt hæc profectus eſt populus de Aſeroth, & caſtrametati ſunt in deſerto Pharan.

Locutusq́; eſt Dominus cum Moyſe, dicens:

Mitte tibi viros vt explorent terram Chanaan, quam ego dabo filiis Iſrael: ſingulos viros de vnoquoque tribu patrum ſuorum mittetis omnem principem, qui in eis eſt.

Miſitq́; eos Moyſes à deſerto Pharan iuxta verbum Domini: omnes hi viri capita filiorum Iſrael erant: & hæc ſunt nomina eorum:

De tribu Ruben, Samua filius Zachur.

De tribu Symeon, Saphat filius Hori.

De tribu Iuda, Chaleb filius Iephone.

De tribu Iſachar, Igal filius Ioſeph.

De tribu Ephraim, Oſee filius Nun.

De tribu Beniamin, Phalti filius Raphu.

De tribu Zabulon, Gaddiel filius Sodi.

De tribu Ioſeph de tribu Manaſſe, Gaddi filius Suſi.

De tribu Dan, Amiel filius Gemali.

De tribu Aſer, Sethur filius Michael.

De tribu Neptali, Naabi filius Vapſi.

De tribu Gad, Geuel filius Machi.

Hæc ſunt nomina virorum quos miſit Moyſes ad explorandam terram: vocauitque Moyſes Oſee filium Nun, Ioſue.

Et miſit eos Moyſes ad explorandam terram Chanaan, & dixit ad eos: Aſcendite hac per Meridiem, & aſcendetis ad montem.

Et videbitis terram qualis eſt, & populum qui habitat in ea, vtrum fortis ſit an infirmus, vtrum pauci ſint an multi:

Et qualis ſit terra in qua habitat, vtrum bona ſit an mala, & quales vrbes in quibus habitat, ſi ſunt abſque muris an muratæ.

Et qualis eſt terra, ſi eſt abundans an ſterilis, & ſi ſunt in ea arbores: an non. Et confortabimini, & tolletis de fructibus terræ. Dies autem erant quando primæ vuæ mature ſcunt.

Aſcenderuntq́;, & explorauerunt terram à deſerto Sin vſque Roob ad introitum Emath.

Aſcenderuntq́; ad Meridiem, & venerunt vſque ad Hebron: & ibi erant Haiman, Seſai, & Tolmai filij gigantum: & Hebron ſeptem annis antequam Thanes Ægypti condita eſt.

Et venerunt vſque ad torrentem botri, & abſciderunt inde palmitem, & botrum vnum vuarum, & portauerunt eum duo viri in vecte. De malis quoque granatis, & de ficis.

Appellatusſque eſt locus ille, Torrens botri, propter botrum quem abſciderunt inde filij Iſrael.

Reuerſique ſunt ab exploratione terræ poſt quadraginta dies.

Et abierunt, & venerunt ad Moyſen, & ad Aaron, & ad omnem cœtum filiorum Iſrael in deſertum Pharan in Cades: & retulerunt eis verba, & omni cœtui, & oſtenderunt eis fructum terræ.

Vulgat. Editio.

28 Et narrauerunt, dicentes: Venimus in terram, ad quam miſiſti nos, quæ re vera fluit lacte & melle, vt ex his fructibus cognoſci poteſt:

29 Sed cultores fortiſſimos habet, & vrbes grandes atque muratas. Stirpem Enac vidimus ibi.

30 Amalech habitat in Meridie, Hethæus, & Iebuſæus, & Amorrhæus in montanis: Chananæus vero moratur iuxta Mare & circa fluenta Iordanis.

31 Inter hæc Caleb compeſcens murmur populi, qui oriebatur contra Moyſen, ait: Aſcendamus, & poſſideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam.

32 Alij vero qui fuerant cum eo, dicebant: Nequaquam ad hunc populum valemus aſcendere, quia fortior nobis eſt.

33 Detraxeruntque terræ, quam inſpexerant, apud filios Iſrael, dicentes: Terra, quam luſtrauimus, deuorat habitatores ſuos, populus, quem aſpeximus, proceræ ſtaturæ eſt.

34 Ibi vidimus monſtra quædam filiorum Enac de genere giganteo: quibus comparati, quaſi locuſtæ videbamur.

CAP. XIV.

1 Igitur vociferans omnis turba fleuit nocte illa,

2 Et murmurati ſunt contra Moyſen, & Aaron cuncti filii Iſrael, dicentes:

3 Vtinam mortui eſſemus in Ægypto, & in hac vaſta ſolitudine vtinam pereamus, & non inducat nos Dominus in terram iſtam, ne cadamus gladio, & vxores ac liberi noſtri ducantur captiui. Nonne melius eſt reuerti in Ægyptum?

4 Dixeruntq; alter ad alterum: Conſtituamus nobis ducem, & reuertamur in Aegyptum.

5 Quo audito Moyſes & Aaron ceciderunt proni in terram coram omni multitudine filiorũ Iſrael.

6 * At vero Ioſue filius Nun, & Caleb filius Iephone, qui & ipſi luſtrauerant terram, ſciderunt veſtimenta ſua,

* Eccl. 46.9. Macha. 2.55.56

7 Et ad omnem multitudinem filiorum Iſrael locuti ſunt: terra, quam circuiuimus valde bona eſt.

8 Si propitius fuerit Dominus, inducet nos in eam, & tradet humum lacte, & melle manantem.

9 Nolite rebelles eſſe contra Dominum: neque timeatis populum terræ huius, quia ſicut panem ita eos poſſumus deuorare: receſſit ab eis omne præſidium: Dominus nobiſcum eſt, nolite metuere.

10 Cumque clamaret omnis multitudo, & lapidibus eos vellet opprimere, apparuit gloria Domini ſuper tectum fœderis cunctis filiis Iſrael.

11 Et dixit Dominus ad Moyſen: Vſquequo detrahet mihi populus iſte? Quouſque non credent mihi in omnibus ſignis, quæ feci coram eis?

12 Feriam igitur eos peſtilentia, atque conſumam: te autem faciam principem ſuper gẽtem magnam, & fortiorem quam hæc eſt.

13 Et ait Moyſes ad Dominum: Vt audiant Aegyptij, de quorum medio eduxiſti populum illum,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

28 *Et narrauerunt ei, & dixerunt: Venimus ad terram ad quam miſiſti nos, & etiam fluens lacte, & melle eſt, & hic fructus eius.*

29 *Niſi quod fortis eſt populus, qui habitat in terra, & vrbes munitæ magnæ valde ſunt. Et etiam liberos Hanach vidimus ibi.*

30 *Hamalech habitat in terra Meridiana, & Chittæus & Iebuſæus & Emorræus habitat in monte, & Chenahanæus habitat iuxta Mare, & iuxta ripam Iarden.*

31 *Et tacere fecit Chaleb populum contra Moſeh, & dixit: Aſcendendo aſcendamus, & hæreditate accipiemus eam, quia præualendo præualebimus ei.*

32 *Et viri qui aſcenderunt cum eo dixerunt: Non poterimus aſcendere ad populum, quia fortior eſt nobis.*

33 *Et protulerunt infamiam terræ, quam explorauerunt filiis Iſrael, dicendo: Terra per quam tranſiuimus ad explorandum eam, terra conſumens habitatores ſuos eſt, & omnis populus quem vidimus in medio eius, viri magnarum menſurarum ſunt.*

34 *Et ibi vidimus gigantes filios Hanach de gigantibus: & ſuimus in oculis noſtris ſicut locuſtæ, & ſic eramus in oculis eorum.*

CAP. XIV.

1 *ET eleuauit omnis cœtus, & dederunt vocem ſuam, & fleuerunt populus nocte ipſa.*

2 *Et murmurauerunt aduerſum Moſeh, & aduerſum Aharon omnes filij Iſrael, & dixerunt ad eos omnis cœtus.*

3 *Vtinam mortui eſſemus in terra Ægypti: vel in deſerto hoc, vtinam mortui eſſemus. & vt quid Dominus venire facit nos ad terram hanc, vt caderemus gladio? vxores noſtræ, paruuli noſtri eſſent in prædam. Numquid non bonum erat nobis, vt reuerteremur in Ægyptum?*

4 *Et dixerunt vnuſquiſque ad fratrem ſuum: Ponamus caput, & reuertamur in Ægyptum.*

5 *Et proiecit ſe Moſeh, & Aharon ſuper facies ſuas coram cœtu congregationis filiorum Iſrael.*

6 *Et Iehoſuah filius Nun, & Chaleb filius Iephunneh de explorantibus terram, ſciderunt veſtimenta ſua.*

7 *Et dixerunt ad omnem congregationem filiorum Iſrael, dicendo: terra per quam tranſiuimus ad explorandum eam, bona terra eſt valde valde.*

8 *Si complacuerit in nobis Dominus, & venire faciet nos ad terram hanc, & tradet eam nobis, terram quæ eſt fluens lacte & melle.*

9 *Veruntamen contra Dominum ne ſitis rebelles: & vos ne timeatis populum terræ, quia veluti panis noſter ſunt: receſſit protectio eorum ab eis: & Dominus eſt nobiſcum, ne timeatis eos.*

10 *Et dixerunt omnis congregatio, vt lapidarent eos lapidibus: & gloria Domini apparuit in tabernaculo eccleſiæ omnibus filiis Iſrael.*

11 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Vſquequo irritabunt me populus iſte? Et vſquequo non credent mihi in omnibus ſignis, quæ feci in medio eius?*

12 *Percutiam eum peſte, & expellam eum: & faciam te in gentem magnam, & robuſtiorem eo.*

13 *Et dixit Moſeh ad Dominum: Et audient Ægyptij quod aſcendere feciſti in fortitudine tua populum iſtum e medio eius.*

Tranſl. ex Septuag.

28 Et narrauerunt ei, & dixerunt: Venimus in terram, in quam miſiſti nos, terram fluentem lac & mel, & hic fructus eius:

29 Niſi quod audax eſt gens, quæ habitat ſuper eam, & ciuitates munitæ muratæ, magnæ valde. Et progeniem Enach vidimus ibi.

30 Et Amalec habitat in terra, quæ ad Auſtrum; & Chettæus & Euæus & Iebuſæus & Amorræus habitat in montana: & Chananæus habitat iuxta Mare, & iuxta Iordanem flumen.

31 Et tacere fecit Chaleb populum erga Moyſen, & dixit ei: Nequaquam, ſed aſcendentes aſcendemus, & hæreditabimus eam, quoniam valentes valebimus erga eos.

32 Et homines qui ſimul aſcenderant cum eo, dixerunt: Non aſcendemus, quoniam non poterimus aſcendere ad gentem, quia fortior eſt nobis magis:

33 Et protulerunt pauorem terræ, quam explorauerunt eam, ad filios Iſrael, dicentes: Terram, quam tranſiuimus eam explorare, terra comedens eos, qui habitant ſuper eos, eſt: & omnis populus, quem vidimus in ea, viri prælongi.

34 Et ibi vidimus gigantes, & eramus in conſpectu eorum, ſicut locuſtæ, ſed & ſic eramus coram illis.

CAP. XIV.

1 ET reſumens omnis ſynagoga edidit vocem, & fleuit populus totam noctem illam.

2 Et murmurauerunt in Moyſen & Aaron omnes filii Iſrael, & dixerunt ad eos omnis ſynagoga:

3 Vtinam mortui eſſemus in terra Ægypto, vel in deſerto hoc, ſi mortui eſſemus, & vt quid Dominus introducit nos in terram hanc ad cadendum in bello? vxores noſtræ, & paruuli erunt in direptionem. Nunc igitur melius eſt reuerti in Ægyptum.

4 Et dixerunt alter alteri: Demus ducem, & reuertamur in Aegyptum.

5 Et cecidit Moyſes & Aaron in faciem ſ ante omnem ſynagogam filiorum Iſrael:

6 Ieſus autem filius Naue, & Chaleb filius Iephonne de iis, qui explorauerant terram, diſciderunt veſtimenta ſua:

7 Et dixerunt ad omnem ſynagogam filiorum Iſrael, dicentes: terra, quam explorauimus eam, bona eſt valde valde.

8 Si eligit nos Dominus, introducet nos in terram hanc, & dabit eam nobis, terra, quæ quidem eſt fluens lac & mel.

9 Sed à Domino nolite fieri apoſtatæ: vos autem ne timueritis populum terræ, quoniam cibus nobis ſunt: abſceſſit enim tempus ab eis: Dominus autem in nobis, nolite timere eos.

10 Et ait omnis ſynagoga lapidare eos in lapidibus: & gloria Domini apparuit in nube ſuper tabernaculum teſtimonij omnibus filiis Iſrael.

11 Et dixit Dominus ad Moyſen: Quouſque irritat me populus iſte? & quouſque non credent mihi in omnibus ſignis, quæ feci in eis?

12 Percutiam eos morte, & perdam eos, & faciam te, & domum patris tui in gentem magnam, & multo magis quam hæc.

13 Et dixit Moyſes ad Dominum: Et audiet Aegyptus, quod eduxiſti fortitudine tua populum hunc ex eis.

Chald. Paraph. Tranſl.

28 *Et narrauerunt eis atque dixerunt: Venimus in terram ad quam miſiſtis nos, & fluit lacte & melle, & hic eſt fructus eius.*

29 *Sed populus qui habitat in ea fortis eſt, & ciuitates muratæ, & grandes valde: Filios quoque gigantum vidimus ibi.*

30 *Amalech habitat in terra Auſtrali: & Ethæus & Iebuſæus, & Amorræus habitant in monte: & Chananæus habitat iuxta Mare, & iuxta ripam Iordanis.*

31 *Et ſilere fecit Caleb populum propter Moyſen, & ait: Aſcendentes aſcendemus & poſſidebimus eam, quoniam poterimus obtinere eam.*

32 *Viri autem qui aſcenderunt cum eo, dixerunt: Non poterimus aſcendere ad populum, quia fortior nobis eſt.*

33 *Et detraxerunt terræ quam explorauerant apud filios Iſrael, dicentes: Terra per quam tranſiuimus, vt exploraremus eam, terra occidens habitatores ſuos eſt: & in omni populo quem vidimus in ea, erant viri magnæ ſtaturæ.*

34 *Ibique vidimus gigantes filios Enac de gigantibus, & videbamur apud noſmetipſos quaſi locuſtæ, & ſic fuimus in oculis eorum.*

CAP. XIV.

1 *ELeuauitq́ omnis cœtus vocem ſuam, & fleuit omnis populus in nocte illa.*

2 *Et murmurati ſunt contra Moyſen & contra Aaron omnes filij Iſrael, & dixerunt eis omnis congregatio:*

3 *Vtinam mortui eſſemus in terra Ægypti, aut in deſerto hoc vtinam mortui eſſemus, quare ergo inducit nos Dominus in terram hanc, vt cadamus gladio & vxores noſtræ & paruuli noſtri erunt in prædam? nonne melius eſt nobis, vt reuertamur in Ægyptum?*

4 *Dixitq́ vnuſquiſque ad fratrem ſuum: Conſtituamus principem, & reuertamur in Ægyptum.*

5 *Et cecidit Moyſes & Aaron ſuper faciem ſuam coram omni cœtu congregationis filiorum Iſrael.*

6 *Ioſue autem filius Nun, & Caleb filius Iephone de exploratoribus terræ ſciderunt veſtimenta ſua:*

7 *Et dixerunt ad omnem congregationem filiorum Iſrael dicentes: terra per quam tranſiuimus vt exploraremus eam, bona terra eſt valde nimis.*

8 *Si voluntas Domini fuerit nobiſcum, introducet nos in terram hanc, & tradet nobis terram quæ fluit lacte & melle.*

9 *Verumtamen nolite eſſe rebelles contra verbum Domini: neque vos timeatis populum terræ, quia in manu noſtra traditi ſunt: receſſit ab eis fortitudo eorum: & verbum Domini eſt in adiutorium noſtrum, nolite metuere eos.*

10 *Dixerunt omnis congregatio, vt lapidarent eos lapidibus: & gloria Domini reuelata eſt in tabernaculo fœderis omnibus filiis Iſrael.*

11 *Dixitq́ Dominus ad Moyſen: Vſquequo prouocabunt me ad iracundiam populus iſte? & vſquequo non credent verbo meo in omnibus ſignis quæ feci inter eos?*

12 *Feriam eos peſtilentia, & conſumam eos: & faciam te in populum magnum & fortiorem eis.*

13 *Dixitq́ Moyſes coram Domino: Audient Ægyptij de quorum medio aſcendere feciſti populum iſtum in virtute tua:*

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
* Exod. 16.21.	Et habitatores terræ huius, qui audierunt quod tu Domine in populo iſto ſis, & facie videaris ad faciem, * & nubes tua protegat illos, & in columna nubis præcedas eos per diem, & in columna ignis per noctem:	14	*Et dicent ſuper habitatorem terræ huius: audierunt quod tu es Domine in medio populi iſtius, quod oculo ad oculum conſpiceris Domine, & nubes tua ſtat ſuper eos, & in columna nubis ambulas ante eos in die, & in columna ignis in nocte.*
	Quod occideris tantam multitudinem quaſi vnum hominem, & dicant:	15	*Et mori feceris populum iſtum tamquam virum vnum, & audient gentes quæ audierunt auditum tuum, dicendo:*
* Exod. 32.28.	Non poterat introducere populum in terram, pro qua iurauerat: * idcirco occidit eos in ſolitudine.	16	*Quia non poteſt Dominus introducere populum iſtum in terram ſuper quam iurauit eis, occidit eos in deſerto.*
	Magnificetur ergo fortitudo Domini ſicut iuraſti dicens:	17	*Et nunc magnificetur obſecro fortitudo Domini: quemadmodum locutus eſt, dicendo:*
* Pſal. 102.8. Exod. 34.6.	* Dominus patiens & multæ miſericordiæ, auferens iniquitatem & ſcelera, nullumque innoxium derelinquens, qui viſitas peccata patrum in filios in tertiam, & quartam generationem.	18	*Dominus tardus ad iram, & multus miſericordia, portans iniquitatem, & præuaricationem, & mundando non mundum iudicabit, viſitans iniquitatem patrum ſuper filios, ſuper tertios, & ſuper quartos.*
	Dimitte, obſecro, peccatum populi huius ſecundum magnitudinem miſericordiæ tuæ, ſicut propitius fuiſti egredientibus de Ægypto vſque ad locum iſtum.	19	*Parce obſecro iniquitati populi iſtius ſecundum magnitudinem miſericordiæ tuæ, & quemadmodum peperciſti populo iſti ab Ægypto vſque huc.*
	Dixitque Dominus: Dimiſi iuxta verbum tuum.	20	*Et dixit Dominus: Peperci ſecundum verbum tuum.*
	Viuo ego: & implebitur gloria Domini vniuerſa terra.	21	*Et profecto viuo ego: & implebit gloria Domini omnem terram.*
	Attamen omnes homines, qui viderunt maieſtatem meam, & ſigna quæ feci in Aegypto, & in ſolitudine, & tentauerunt me iam per decem vices, nec obedierunt voci meæ.	22	*Quia omnes viri qui viderunt gloriam meam, & ſigna mea quæ feci in Ægypto, & in deſerto, & tentauerunt me iam decem vicibus, & non paruerunt voci meæ.*
* Deu. 1.35.	* Non videbunt terram pro qua iuraui patribus eorum, nec quiſquam ex illis qui detraxit mihi, intuebitur eam.	23	*Si viderint terram ſuper quam iuraui patribus eorum: & omnes irritantes me, non videbunt eam.*
* Ioſ. 14.6.	* Seruum meum Caleb, qui plenus alio ſpiritu ſecutus eſt me, inducam in terram hanc, quam circuiuit: & ſemen eius poſſidebit eam.	24	*Et ſeruum meum Chaleb pro eo quod fuit ſpiritus alter cum eo, & perfecit vt iret poſt me, introducam eum in terram ad quam venit: & ſemen eius hæreditate accipiet eam.*
	Quoniam Amalecites & Chananæus habitant in vallibus. Cras mouete caſtra, & reuertimini in ſolitudinem per viam Maris rubri.	25	*Et Hamalechita, & Chenahanæus habitat in valle. Cras vertite vos, & proficiſcimini vobis in deſertum per viam maris Suph.*
	Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen & Aaron, dicens:	26	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, & ad Aharon, dicendo:*
	Vſquequo multitudo hæc peſſima murmurat contra me? querelas filiorum Iſrael audiui,	27	*Vſquequo congregationem malam iſtam quæ murmurat aduerſum me, murmurationes filiorum Iſrael qui murmurant aduerſum me, audiam?*
	Dic ergo eis: Viuo ego, ait Dominus: ſicut locuti eſtis audiente me, ſic faciam vobis.	28	*Dic ad eos: Viuo ego, dixit Dominus: Si non quemadmodum locuti eſtis in auribus meis, ſic fecero vobis.*
* Pſal. 105.26. Deut. 1.41.	* In ſolitudine hac iacebunt cadauera veſtra. Omnes qui numerati eſtis à viginti annis & ſupra, & murmuraſtis contra me.	29	*In deſerto iſto cadent cadauera veſtra, & omnes numeri veſtri ſecundum omnem numerum veſtrum à filio viginti annorum, & ſupra, qui murmuraſtis aduerſum me.*
	Non intrabitis terram, ſuper quam leuaui manum meam, vt habitare vos facerem, præter Caleb filium Iephone, & Ioſue filium Nun.	30	*Si vos ingreſſi fueritis terram, ſuper quam leuaui manum meam, vt habitare facerem vos in ea, niſi Chaleb filium Iephunneh, & Iehoſuah filium Nun.*
	Paruulos autem veſtros, de quibus dixiſtis quod præda hoſtibus forent, introducam: vt videant terram, quæ vobis diſplicuit.	31	*Et paruulos veſtros de quibus dixiſtis, in prædam erunt, introducam eos: & ſcient terram, quam deſpexiſtis.*
	Veſtra cadauera iacebunt in ſolitudine.	32	*Et cadauera veſtra cadent in deſerto iſto.*
	Filij veſtri erunt vagi in deſerto annis quadraginta, & portabunt fornicationem veſtram, donec conſumantur cadauera patrum in deſerto,	33	*Et filij veſtri erunt paſcentes in deſerto quadraginta annos, & portabunt fornicationes veſtras, donec conſumentur cadauera veſtra in deſerto.*
* Eze. 4.8. Pſ 94. 10.	Iuxta numerum quadraginta dierum, quibus conſideraſtis terram: annus pro die imputabitur. * Et quadraginta annis recipietis iniquitates veſtras: & ſcietis vltionem meam:	34	*Secundum numerum dierum quibus exploraſtis terram quadraginta diebus. Diem pro anno, diem pro anno portabitis pœnam iniquitatum veſtrarum quadraginta annis: & cognoſcetis vltionem meam.*

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Sed & omnes qui habitant ſuper terram hanc, audierunt quia tu es Dominus in populo hoc, qui quidem oculis ad oculos aſpiciaris Domine, & nubes tua ſtat ſuper eos, & in columna nubis tu incedis prior eis die, & in columna ignis nocte.	14	*Et dicent habitantibus in terra hac qui audierunt, quòd tu Domine cum maieſtate tua habitas in medio populi huius, qui oculis ſuis vidit maieſtatem gloriæ tuæ Domine, & nubes tua obumbrat ſuper eos, & in columna nubis tu præcedis eos per diem, & in columna ignis per noctem.*
Et conteres populum hunc, tamquam hominem vnum: & dicent gentes, quæcumque audierunt nomen tuum, dicentes:	15	*Et ſi occideris populum hunc quaſi virum vnum, dicent populi qui audierunt famam fortitudinis tuæ dicentes:*
Eo, quod non poſſet Dominus introducere populum hunc in terram, quam iurauerat eis, proſtrauit eos in deſerto.	16	*Eo quod non erat poteſtas coram Domino ad introducendum populum hunc in terram pro qua iurauit eis: ideo occidit eos in deſerto.*
Et nunc exaltetur fortitudo tua Domine, quemadmodum dixiſti, dicens:	17	*Nunc autem magnificetur, obſecro, fortitudo coram te, Domine, ſicut locutus es, dicens:*
Dominus longanimis, & multum miſericors, & verax, auferens iniquitates, & iniuſtitias, & peccata: & mundatione non mundabit reum, reddens peccata patrum ſuper filios vſque ad tertiam, & quartam progeniem.	18	*Dominus patiens & multum benefaciens, dimittens iniquitates & ſcelus, parcens eis qui conuertuntur ad legem eius, & eos qui non conuertuntur iuſtificat: viſitans peccata patrum in filios rebelles in generationem tertiam & in quartam.*
Dimitte peccatum populo huic ſecundum magnam miſericordiam tuam: ſicut propitius fuiſti eis ab Ægypto vſque nunc.	19	*Dimitte, obſecro, peccata populi huius, ſecundum multitudinem bonitatis tuæ: & ſicut dimiſiſti populo huic ab Ægypto & vſque nunc.*
Et dixit Dominus ad Moyſen: Propitius eis ſum iuxta verbum tuum.	20	*Dixitque Dominus: Dimiſi iuxta verbum tuum.*
Sed viuo ego: & viuens nomen meum, & implebit gloria Domini omnem terram;	21	*. Verumtamen viuo ego, & implebitur gloria Domini omnis terra:*
Quia omnes viri videntes gloriam meam, & ſigna, quæ feci in Ægypto & in deſerto, & tentauerunt me iam decies, & non exaudierunt vocem meam:	22	*Quia omnes viri, qui viderunt gloriam meam, & ſigna mea quæ feci in Ægypto, & in deſerto, & tentauerunt coram me iam decem vicibus, & non obedierunt verbo meo:*
Profecto non videbunt terram, quam iuraui patribus eorum, ſed filij eorum, qui ſunt mecum hic quicumque non nouerunt bonum, neque malum, omnis iunior inexpertus, his dabo terram: Omnes autem irritantes me, non videbunt eam.	23	*Si videbunt terram pro qua iuraui patribus ſuis, & omnes qui irritauerunt coram me, non videbunt eam.*
Puer autem meus Chaleb, quoniam ſpiritus alius in eo, & obſecutus eſt mihi, inducam eum in terram, in quam intrauit illuc, & ſemen eius hæreditabit eam.	24	*Seruum autem meum Caleb, eo quod fuit cum eo alius ſpiritus, & perfectè ſecutus eſt timorem meum, introducam in terram ad quam ingreſſus eſt, & filij ſui poſſidebunt eam.*
Amalec autem, & Chananæus habitant in conualle. Cras reuertimini, & promouete vos in deſertum, viam mare rubrum.	25	*Amalechites autem & Chananæus habitant in valle. Cras reuertimini & mouete caſtra in ſolitudinem per viam maris rubri.*
Et ait Dominus ad Moyſen & Aaron, dicens:	26	*Locutuſque eſt Dominus cum Moyſeh & cum Aaron, dicens:*
Quouſque ſynanogam malam hanc? quæ ipſi murmurant contra me, murmurationem filiorum Iſrael, quam murmurauerũt de vobis, audiui.	27	*Vſquequo congregatio hæc peſſima murmurabunt contra me? murmuratio filiorum Iſrael, quam ipſi murmurant contra me, audita eſt coram me.*
Dic eis: Viuo ego, dicit Dominus: ſi non, quemadmodum locuti eſtis in aures meas, ſic faciam vobis.	28	*Dic eis: Viuo ego, dicit Dominus: quòd ſicut locuti eſtis coram me, ſic faciam vobis.*
In eremo hac cadent cadauera veſtra, & omnis recognitio veſtra, & qui ex vobis enumerati ſunt à vigeſimo anno, & ſupra, quicumque murmurauerunt ſuper me:	29	*In ſolitudine hac cadent cadauera veſtra, & omnes qui numerati ſunt ex vobis, iuxta omnem numerationem veſtram à viginti annis, & ſuprà, quia murmuraſtis contra me.*
Si vos ingrediemini in terram, ſuper quem extendi manum meam ad collocandum vos ſuper eam, ſed Chaleb filius Iephone & Ieſus filius Naue,	30	*Si vos intrabitis in terram pro qua iuraui in verbo meo, vt habitare facerem vos in ea, præter Caleb filium Iephone, & Ioſue filium Nun.*
Et paruuli, quod dixiſtis in direptionẽ futuros, inducam eos in ipſam terram, & hæreditate poſſidebunt terram, quam vos abſceſſiſtis ab ea.	31	*Paruulos autem veſtros de quibus dixiſtis, quod eſſent in prædam, introducam, & cognoſcent terram quæ diſplicuit vobis.*
Et cadauera veſtra cadent in deſerto hoc.	32	*Cadauera autem veſtra cadent in deſerto hoc:*
Filij autem veſtri erunt vagi in deſerto quadraginta annos, & reportabunt fornicationem veſtram, quoadusque conſumpta fuerint cadauera veſtra in deſerto.	33	*Et filij veſtri morabuntur in ſolitudine quadraginta annis, & ſuſcipient iniquitates veſtras, donec conſumantur cadauera veſtra in deſerto.*
Iuxta numerum dierum, quibuſcumque conſideraſtis terram quadraginta diebus, diem anno, accipietis peccata veſtra quadraginta annos, & cognoſcetis furorem iræ meæ.	34	*Iuxta numerum dierum quibus exploraſtis terram quadraginta diebus, dies pro anno, dies pro anno ſupputabitur, & recipietis iniquitates veſtras quadraginta annis, & ſcietis quod murmuraſtis contra me.*

Vulgat. Editio.

Quoniam ſicut locutus ſum, ita faciam omni multitudini huic peſſimæ, quæ conſurrexit aduerſum me: in ſolitudine hac deficiet, & morietur.

*Iudit. 8.24. 1. Cor. 10.10. Heb. 3. 17. Iudæ 1.5.

* Igitur omnes viri, quos miſerat Moyſes ad contemplandam terram, & qui reuerſi murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem, detrahentes terræ quod eſſet mala,

Mortui ſunt atque percuſſi in conſpectu Domini:

Ioſue autem filius Nun, & Caleb filius Iephone vixerunt ex omnibus, qui perrexerant ad conſiderandam terram.

Locutuſque eſt Moyſes vniuerſa verba hæc ad omnes filios Iſrael, & luxit populus nimis.

Et ecce mane primo ſurgentes aſcenderunt verticem montis, atq; dixerunt: Parati ſumus aſcendere ad locum, de quo Dominus locutus eſt: quia peccauimus.

Quibus Moyſes: Cur, inquit, tranſgredimini verbum Domini, quod vobis non cedet in proſperum?

* Deu. 1.42.

* Nolite aſcendere: Non enim eſt Dominus vobiſcum, ne corruatis coram inimicis veſtris.

Amalecites & Chananæus ante vos ſunt, quorum gladio corruetis, eo quòd nolueritis acquieſcere Domino, nec erit Dominus vobiſcum.

At illi contenebrati aſcenderunt in verticem montis. Arca autem teſtamenti Domini, & Moyſes non receſſerunt de caſtris.

Deſcenditque Amalecites, & Chananæus, & habitabat in monte: & percutiens eos atque concidens, perſecutus eſt eos vſque Horma.

CAP. XV.

Locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos. Cum ingreſſi fueritis terram habitationis veſtræ, quam ego dabo vobis,

Et feceritis oblationem Domino in holocauſtũ, aut victimam, vota ſoluentes, vel ſponte offerentes munera, aut in ſollemnitatibus veſtris adolentes odorem ſuauitatis Domino, de bobus ſiue de ouibus:

Offeret quicumque immolauerit victimam, ſacrificium ſimilæ, decimam partem ephi, conſperſæ oleo, quod menſuram habebit quartam partem hin:

Et vinum ad liba fundenda eiuſdem menſuræ dabit in holocauſtum ſiue in victimam. Per agnos ſingulos,

Et arietes erit ſacrificium ſimilæ duarum decimarum, quæ conſperſa ſit oleo tertiæ partis hin:

Et vinum ad libamentum tertiæ partis eiuſdem menſuræ offeret in odorem ſuauitatis Domino.

Quando vero de bobus feceris holocauſtum, aut hoſtiam, vt impleas votum, vel pacificas victimas,

Dabis per ſingulos boues ſimilæ tres decimas conſperſæ oleo, quod habeat medium menſuræ hin:

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

35 *Ego Dominus locutus ſum: ſi non hoc fecero omni congregationi malæ iſti, quæ conuenerunt aduerſum me: in deſerto iſto conſumentur, & ibi morientur.*

36 *Et viri quos miſit Moſeh ad explorandum terram, & reuerſi ſunt, & murmurare fecerunt aduerſum eum, omnem congregationem iſtam, educendo famam malam ſuper terram.*

37 *Morientur viri educentes famam terræ malam percuſſione coram Domino.*

38 *Et Iehoſuah filius Nun, & Chaleb filius Iephunneh vixerunt ex viris ipſis, qui perrexerant ad explorandum terram.*

39 *Et locutus eſt Moſeh verba iſta ad omnes filios Iſrael, & luxerunt populus valde.*

40 *Et ſurrexerunt mane, & aſcenderunt ad verticem montis, dicendo: Ecce nos, & aſcendemus ad locum quem dixit Dominus, quia peccauimus.*

41 *Et dixit Moſeh: Vt quid tranſgredimini ſermonem Domini? & ipſe non proſperabitur.*

42 *Ne aſcendatis. Quia non eſt Dominus in medio veſtri, ne percutiamini coram inimicis veſtris.*

43 *Quia Hamalechita, & Chenahanæus eſt ibi ante vos, & cadetis gladio: idcirco eum reuerſi eſtis, ne iretis poſt Dominum, & non erit Dominus vobiſcum.*

44 *Et vim fecerunt, vt aſcenderent ad verticem montis. Et arca fœderis Domini, & Moſeh non receſſerant è medio caſtrorum.*

45 *Et deſcendit Hamalechita, & Chenahaneus habitans in monte ipſo, & percuſſerunt eos, & contriuerunt eos vſque ad Chormah.*

CAP. XV.

1 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

2 *Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Cum ingreſſi fueritis terram habitationum veſtrarum, quas ego do vobis,*

3 *Et feceritis ſacrificium Domino holocauſtum, vel ſacrificium, vt permutetis votum, vel in oblatione ſpontanea, vel in ſollemnitatibus veſtris, vt faciatis odorem quietis Domino de bobus, vel de pecudibus:*

4 *Offeret offerens oblationem ſuam Domino ſacrificium ſimilæ decimum permixtum cum quarto hin olei.*

5 *Et vini pro libamine quartum hin facies ſuper holocauſtum, vel ſuper ſacrificium pro agno vno.*

6 *Vel pro ariete facies ſacrificium ſimilæ duarum decimarum permixtum oleo tertium hin.*

7 *Et vini pro libamine tertium hin offeres in odorem quietis Domino.*

8 *Et ſi feceris filium bouis holocauſtum, vel ſacrificium ad permutandum votum, vel pacifica Domino:*

9 *Offeret ſuper filium bouis oblationem ſimilam trium decimarum permixtam oleo, & dimidium hin.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

35 Ego Dominus locutus ſum, ſi non ſic fecero ſy-
nagogæ malæ huic, quæ conſurrexit ſuper me: in
deſerto hoc abſumentur,& illic morientur.

36 Et homines quos miſerat Moyſes ad exploran-
dam terram,& cum aduenissent, murmurauerunt
contra eam ad ſynagogam, proferendo verba mala
de terra,

37 Et mortui ſunt homines,qui oblocuti ſunt ma-
la contra terram in plaga ante Dominum.

38 Et Ieſus filius Naue, & Chaleb filius Iephonne
vixerunt ex hominibus illis, qui iuerunt explora-
re terram.

39 Et locutus eſt Moyſes omnia verba hæc ad om-
nes filios Iſrael: & luxit populus valde.

40 Et ſurgentes mane aſcenderunt in cacumen
montis, dicentes: Ecce iam nos aſcendemus in
locum, quem dixit Dominus: quoniam peccaui-
mus.

41 Et dixit Moyſes: Vt quid vos tranſgredimini
verbum Domini? non proſpera erunt vobis.

42 Nolite aſcendere: non enim eſt Dominus vo-
biſcum, & cadetis ante faciem inimicorum ve-
ſtrorum:

43 Quoniam Amalec, & Chananæus illic aduerſus
vos: & cadetis gladio, eo quod auerſi eſtis, incre-
duli Domino,& non erit Dominus in vobis.

44 Et vim facientes aſcenderunt ſuper cacumen
montis. Arca autem teſtamenti Domini,& Moyſes
non ſe mouerunt de caſtris.

45 Et aſcendit Amalec, & Chananæus, qui inſide-
bat in monte illo, & fugauerunt eos, & concide-
runt eos vſque Herman: & reuerſi ſunt in caſtra.

C A P. X V.

1 ET ait Dominus ad Moyſen, dicens:
2 Loquere filiis Iſrael & dices ad eos: Cum in-
greſſi fueritis in terram habitationis veſtræ,quam
ego do vobis,

3 Et facies holocauſtomata Domino oblationem,
vel ſacrificium ad magnificandum votum, aut ſe-
cundum voluntatem, aut in ſollemnitatibus ve-
ſtris ad faciendum odorem ſuauitatis Domino, ſi-
ue de bobus, ſiue de pecoribus:

4 Et offeret offerens munus ſuum Domino, ſacri-
ficium ſimilæ decimam ipſius hin, refectæ in oleo
in quarta hin:

5 Et vinum in libamen, quartam hin facietis ſu-
per holocauſtoſim, vel ſuper ſacrificium: agno vni
facies tantum,oblationem, odorem ſuauitatis Do-
mino.

6 Et arieti, cum feceritis eum in holocauſtoma,
vel in ſacrificium, facies ſacrificium, ſimilæ duas
decimas refectæ in oleo tertiam hin:

7 Et vinum in libamen tertiam hin offeretis in
odorem ſuauitatis Domino.

8 Si autem feceritis de bobus in holocauſtoſim,
vel in ſacrificium ad magnificandum votum, vel
in ſalutare Domino:

9 Et offeret ſuper vitulũ: ſacrificium, ſimilæ tres
decimas refectæ in oleo dimidium hin,

Chald.Paraph.Tranſl.

*Ego Dominus decreui in verbo meo, ſi non hoc fa-
ciam omni congregationi peſſimæ, quia conuenerunt con-
tra me: in ſolitudine hac conſumentur, & ibi morien-
tur.*

*Viri autem quos miſit Moyſes ad explorandum ter-
ram,reuerſi ſunt, & fecerunt murmurare contra eum
omnem congregationem,vt detraherent terræ.*

*Et mortui ſunt viri qui detraxerunt terræ peſte co-
ram Domino.*

*Ioſue autem filius Nun,& Caleb filius Iephone vixe-
runt ex viris qui abierunt ad explorandam terram.*

*Locutuſque eſt Moyſes verba hæc cum omnibus filiis
Iſrael: & luxit populus valdè.*

*Surrexeruntque manè, & aſcenderunt ad verticem
montis, dicentes: Ecce nos aſcendimus ad locum, de quo
dixit Dominus: quia peccauimus.*

*Dixitque Moyſes: Quare vos tranſgredimini decre-
tum verbi Domini? & hoc non proderit.*

*Non aſcendatis, quia non eſt maieſtas Domini inter
vos: ne conteramini coram inimicis veſtris.*

*Amalechites autem, & Chananeus ibi ſunt ante vos:
& corruetis gladio, eo quòd reuerſi eſtis à cultu Do-
mini: & non erit verbum Domini in adiutorium ve-
ſtrum.*

*Et impiè egerunt, vt aſcenderent in verticem montis.
Arca autem pacti Domini, & Moyſes non receſſerunt de
medio caſtrorum.*

*Deſcenditque Amalechites, & Chananeus qui habi-
tabat in monte illo, & percuſſerunt eos,& perſecuti ſunt
eos vſque Horma.*

C A P. X V.

*LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:
Loquere cum filiis Iſrael, & dices ad eos: Cum
ingreſſi fueritis in terram habitationis veſtræ, quam ego
dabo vobis,*

*Et feceritis oblationem coram Domino holocauſtum,
aut hoſtiam ſanctificatam pro ſolutione voti aut ſpon-
tè, aut quod ſit in ſolemnitatibus veſtris, vt ſuſcipia-
tur cum beneplacito coram Domino de bobus, aut de oui-
bus:*

*Offeret qui obtulerit oblationem ſuam coram Domi-
no pro munere decimam ſimilæ conſperſæ quarta parte
hin olei:*

*Et vinum pro libamento quartam partem hin offe-
rent in holocauſtum,aut victimam ſanctificationum, per
agnos ſingulos.*

*Aut per ſingulos arietes facies munus, duas decimas
ſimilæ conſperſæ tertia parte hin olei:*

*Et vinum pro libamento tertiam partem hin of-
feres, vt ſuſcipiatur cum beneplacito coram Domi-
no.*

*Et quando feceris vitulum in holocauſtum, aut in ho-
ſtiam ſanctificatam pro ſolutione voti, aut victimam
ſanctificationum coram Domino.*

*Offeret ſuper vitulum munus,tres decimas ſimilæ con-
ſperſæ oleo dimidiæ partis hin:*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et vinum ad liba fundenda eiuſdem menſuræ in oblationem ſuauiſſimi odoris Domino.	10	*Et vinum offeres pro libamine dimidium hin in ſacrificium odoris quietis Domino.*
Sic facies per ſingulos boues & arietes & agnos & hœdos.	11	*Sic fiet boui vno, vel arieti vno, vel pecudi; tam de ouibus, quam de capris, ſecundum numerum quem facietis, ſic facietis vni ſecundum numerum eorum.*
Tam indigenæ, quam peregrini	12	*Omnis ciuis faciet ſic, & iſta dum obtulerit ſacrificium odoris quietis Domino, & ſi peregrinatus fuerit vobiſcum peregrinus, vel qui eſt in medio veſtri per generationes veſtras, & fecerit ſacrificium odoris quietis Domino,*
Eodem in ritu offerent ſacrificia.	13	*Quemadmodum facietis, ſic faciet.*
Vnum præceptum erit atque iudicium tam vobis quam aduenis terræ.	14	*O congregatio, ſtatutum vnum eſt vobis, & peregrino qui peregrinatur: ſtatutum perpetuum per generationes veſtras; ſicut vos, ſic & peregrinus erit coram Domino: Lex vna, & norma vna erit vobis, & peregrino qui peregrinatur vobiſcum.*
Locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	15	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos:	16	*Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos:*
Cum veneritis in terram, quam dabo vobis,	17	*Cum ingreſſi fueritis terram ad quam ego ingredi facio vos:*
Et comederitis de panibus regionis illius, ſeparabitis primitias Domino.	18	*Erit cum comederitis de pane terræ, eleuabitis eleuationem Domino.*
De cibis veſtris. Sicut de areis primitias ſeparatis,	19	*Principium paſtarum veſtrarum, placentam eleuabitis eleuationem. Secundum eleuationem areæ, ſic eleuabitis eam.*
Ita & de pulmentis dabitis primitiua Domino.	20	*De primitiis paſtarum veſtrarum dabitis Domino, eleuationem per generationes veſtras.*
Quòd ſi per ignorantiam præterieritis quidquã horum, quæ locutus eſt Dominus ad Moyſen,	21	*Et ſi erraueritis, & non feceritis omnia præcepta iſta quæ locutus eſt Dominus ad Moſeh:*
Et mandauit per eum ad vos, à die qua cœpit iubere, & vltra,	22	*Omnia quæ præcepit Dominus vobis per manum Moſeh à die qua præcepit vobis, & vltra per generationes veſtras.*
Oblitaque fuerit facere multitudo: offeret vitulum de armento, holocauſtum in odorem ſuauiſſimum Domino, & ſacrificium eius ac liba, vt ceremoniæ poſtulant, hircumque pro peccato:	23	*Erit ſi ab oculis congregationis factum fuerit per errorem: facient omnis congregatio iuuencum filium bouis vnum in holocauſtum in odorem quietis Domino, & oblationem eius, & libamen eius, ſecundum normam, & hircum caprarum vnum pro peccato.*
Et rogabit ſacerdos pro omni multitudine filiorũ Iſrael: & dimittetur eis, quoniam non ſponte peccauerunt, nihilominus offerentes incenſum Domino pro ſe & pro peccato, atque errore ſuo:	24	*Et expiabit ſacerdos omnem congregationem filiorum Iſrael, & parcetur eis, quia error eſt: & ipſi afferent oblationem ſuam, ſacrificium Domino, & oblationem pro peccato ſuo coram Domino ſuper errore ſuo.*
Et dimittetur vniuerſæ plebi filiorum Iſrael, & aduenis, qui peregrinantur inter eos: quoniam culpa eſt omnis populi per ignorantiam.	25	*Et parcetur vniuerſæ congregationi filiorum Iſrael, & peregrino qui peregrinatur in medio eorum: quia vniuerſo populo per errorem.*
Quod ſi anima vna neſciens peccauerit, offeret capram anniculam pro peccato ſuo:	26	*Et ſi anima vna peccauerit per errorem, offeret capram anniculam pro peccato.*
Et deprecabitur pro ea ſacerdos, quòd inſcia peccauerit coram Domino: impetrabitque ei veniam, & dimittetur illi.	27	*Et expiabit ſacerdos animam errantem, cum peccauerit per errorem coram Domino: & expiabit eam, & remittetur ei.*
Tam indigenis quam aduenis vna lex erit omnium qui peccauerint ignorantes.	28	*Ciui inter filios Iſrael, & peregrino qui peregrinatur inter eos, lex vna erit vobis facienti per errorem.*
Anima vero, quæ per ſuperbiam aliquid commiſerit, ſiue ciuis ſit ille, ſiue peregrinus, (quoniam aduerſus Dominum rebellis fuit) peribit de populo ſuo:	29	*Et anima quæ fecerit in manu excelſa, tam ciuis quam peregrinus, Dominum probris afficit, excidetur anima ipſa è medio populi ſui.*
Verbum enim Domini contempſit, & præceptum illius fecit irritum: idcirco delebitur, & portabit iniquitatem ſuam.	30	*Quia verbum Domini ſpreuit, & mandatum eius irritauit, excidendo excidetur anima ipſa pœna iniquitatis eius ſuper eam.*
Factum eſt autem, cum eſſent filij Iſrael in ſolitudine, & inueniſſent hominem colligentem ligna in die Sabbati,	31	*Et fuerunt filij Iſrael in deſerto, & inuenerunt virum colligentem ligna in die Sabbati.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald.Paraph.Tranſl.
Et vinum in libamen, dimidium hin, oblationem, odorem ſuauitatis Domino.	10	*Et vinum offeres pro libamento dimidiam partem hin, oblatio eſt quæ ſuſcipitur voluntariè coram Domino.*
Sic facies vitulo vni, aut arieti vni, aut agno vni ex ouibus, vel ex capris: iuxta numerum eorũ, quæ feceritis, ſic facietis vni iuxta numerum eorum.	11	*Sic facies per ſingulos boues, & per ſingulos arietes, & per ſingulos agnos, in agnis aut in capris, iuxta numerum quem facietis, ſic facietis vnicuique iuxta numerum eorum:*
Omnis indigena faciet ſic iſta, offerendo oblationes in odoré ſuauitatis Domino: ſi autem proſelytus in vobis aduenerit in terra veſtra, vel quicumque factus fuerit in vobis in generationibus veſtris, & faciet oblationem, odorem ſuauitatis Domino:	12	*Sic faciet omnis indigena quando obtulerit ex his oblationem quæ ſuſcipitur voluntarie coram Domino: & quando peregrinatus fuerit apud vos peregrinus, aut qui fuerit inter vos per generationes veſtras, & fecerit oblationem quæ ſuſcipitur voluntariè coram Domino:*
Quemadmodum facietis vos, ſic faciet.	13	*Sicut feceritis, ita faciet.*
Synagoga Domino: lex vna erit vobis, & proſelytis, qui appoſiti ſunt in vobis: lex æterna in progenies veſtras, ſicut vos: etiam proſelytus erit coram Domino: lex vna erit, & iuſtificatio vna vobis, & proſelyto appoſito in vobis,	14	*Vna congregatio, & vnus ritus erit vobis, & peregrinis qui peregrinantur, ſtatuto ſempiterno in generationibus veſtris: ſicut vos, ita erit peregrinus coram Domino: lex vna, & iudicium vnum erit vobis, & aduenis qui peregrinantur apud vos:*
Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	15	*Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:*
Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos:	16	*Loquere cum filiis Iſrael, & dices ad eos:*
In ingrediendo vos in terram, in quam ego induco vos illuc,	17	*Cum ingreſſi fueritis in terram in quam ego induco vos.*
Et erit, quando comedetis vos de panibus terræ: demetis demptionem, ſegregationem Domino, primitias conſperſionis veſtræ:	18	*Et comederitis de pane terræ, ſeparabitis ſeparationem coram Domino.*
Panem ſegregabitis, demptionem ipſum: ſicut demptionem ab area,	19	*In primitias ciborum veſtrorum ſeparabitis placentam: ſicut ſeparant ſeparationem de area, ſic ſeparabitis eam.*
Sic demite ipſum, primitias conſperſionis veſtræ, & dabitis Domino demptionem in progenies veſtras.	20	*De primitijs ciborum veſtrorum dabitis ſeparationem coram Domino in generationibus veſtris:*
Quando autem peccaueritis, & non feceritis omnia mandata hæc, quæ locutus eſt Dominus ad Moyſen,	21	*Et quando ignoraueritis, & non feceritis omnia præcepta hæc, quæ locutus eſt Dominus cum Moyſe:*
Sicut præcepit Dominus ad vos in manu Moyſi, à die, qua præcepit Dominus ad vos, & vltra in progenies veſtras:	22	*Omnia quæ mandauit Dominus ad vos per manum Moyſi, à die qua præcepit Dominus, & deinceps per generationes veſtras.*
Et erit, ſi ab oculis ſynagogæ factum fuerit aliquid non ſponte, & faciet omnis ſynagoga vitulũ vnum ex bobus immaculatum in holocauſtoma in odorem ſuauitatis Domino, & ſacrificium huius, & libamen eius iuxta conſtitutionem, & hircum ex capris vnum pro peccato.	23	*Eritque ſi ab oculis congregationis aliquid latuerit, & per ignorantiam factum fuerit, offerret omnis congregatio vitulum de bobus vnum in holocauſtum, vt ſuſcipiatur voluntariè coram Domino, & munus eius & libamentum eius ſicut decet, & hircum de capris vnum pro peccato.*
Et exorabit ſacerdos pro omni ſynagoga filiorum Iſrael, & remittetur eis: quoniam non ſpontaneum eſt, & ipſi obtulerunt munus ſuum, oblationem Domino pro peccato ſuo ante Dominum pro non ſpontaneis ſuis.	24	*Et propitiabit ſacerdos pro omni congregatione filiorum Iſrael, & dimittetur eis, quia ignorantia eſt, & ipſi obtulerunt oblationem ſuam coram Domino, & ſacrificium pro peccato ſuo coram Domino pro ignorantia ſua.*
Et dimittetur per omnem ſynagogam filiorum Iſrael, & omni proſelyto appoſito ad vos: quoniam omni populo non ſpontaneum.	25	*Dimitteturque omni congregationi filiorum Iſrael, & aduenis qui peregrinantur inter eos, quia ignorantia eſt omnis populi.*
Quod ſi anima vna peccauerit non ſponte, offeret capram vnam anniculam pro peccato.	26	*Et ſi vir vnus peccauerit per ignorantiam, offeret capram anniculam pro peccato:*
Et exorabit ſacerdos pro anima, quæ non ſponte egit, & peccauit non ſponte Dominum, exorare pro eo.	27	*Et propitiabit ſacerdos pro homine qui ignorauerit, quando peccauerit per ignorantiam coram Domino, & dimittetur ei.*
Indigenæ in filiis Iſrael, & proſelyto appoſito in vobis, lex vna erit eis, quicumque fecerit non ſponte.	28	*Lex vna erit indigenæ in filiis Iſrael, & aduenis qui peregrinantur inter eos, omni qui fecerit per ignorantiam.*
Et anima, quæcumque fecerit in manu ſuperbię de indigenis, vel de proſelytis: Deum hic exacerbabit: exterminabitur anima illa de populo ſuo:	29	*Vir autem qui fecerit aliquid per ſuperbiam de indigenis & peregrinis: Dominum ipſe irritat, & peribit homo ille de medio populi ſui:*
Quoniam verbum Domini contempſit, & mandata eius diſperdidit: extritione exteretur anima illa, peccatum eius in ea.	30	*Quia verbum Domini contempſit, & præcepta eius fecit irrita: conſummatione conſummabitur homo ille: iniquitas eius in eo erit.*
Et erant filij Iſrael in deſerto, & inuenerunt hominem colligentem ligna die Sabbatorum:	31	*Erantque filij Iſrael in ſolitudine, & inuenerunt virum colligentem ligna in die Sabbati.*

Vulgat. Editio.

Obtulerunt eum Moyſi & Aaron & vniuerſæ multitudini.

Qui recluſerunt eum in carcerem, neſcientes quid ſuper eo facere deberent.

Dixitque Dominus ad Moyſen: Morte moriatur homo iſte, obruat eum lapidibus omnis turba extra caſtra.

Cumque eduxiſſent eum foras, obruerunt lapidibus, & mortuus eſt, ſicut præceperat Dominus.

Dixit quoque Dominus ad Moyſen:

* Deu. 22. 12. Matt. 23. 5.

Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos * vt faciant ſibi fimbrias per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinas:

Quas cum viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, nec ſequantur cogitationes ſuas, & oculos per res varias, fornicantes,

Sed magis memores præceptorum Domini faciant ea, ſintque ſancti Deo ſuo.

Ego Dominus Deus veſter, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt eſſem Deus veſter.

CAP. XVI.

Ecce autem Core filius Iſaar, filij Caath, filij Leui, & Dathan atque Abiron filij Eliab, Hon quoque filius Pheleth de filiis Ruben,

Surrexerunt contra Moyſen, aliique filiorum Iſrael ducenti quinquaginta viri proceres ſynagogæ, & qui tempore concilij per nomina vocabantur.

* Eccl. 45. 22. Iudæ 1. 12. 1. Cor. 10. 10.

* Cumque ſtetiſſent aduerſum Moyſen & Aaron, dixerunt: Sufficiat vobis, quia omnis multitudo ſanctorum eſt, & in ipſis eſt Dominus, cur eleuamini ſuper populum Domini?

Quod cũ audiſſet Moyſes, cecidit pronus in faciẽ:

Locutuſque ad Core, & ad omnem multitudinẽ: Mane, inquit, notum faciet Dominus, qui ad ſe pertineant, & ſanctos applicabit ſibi: & quos elegerit, appropinquabunt ei.

Hoc igitur facite: Tollat vnuſquiſque thuribula ſua, tu Core, & omne concilium tuum:

Et hauſto cras igne, ponite deſuper thymiama coram Domino: & quemcumque elegerit, ipſe erit ſanctus: multum erigimini filij Leui.

Dixitque rurſum ad Core: Audite filij Leui:

Num parum vobis eſt quod ſeparauit vos Deus Iſrael ab omni populo, & iunxit ſibi, vt ſeruiretis ei in cultu tabernaculi, & ſtaretis coram frequentia populi, & miniſtraretis ei?

Idcirco ad ſe fecit accedere te, & oẽs fratres tuos filios Leui, vt vobis etiã ſacerdotium vendicetis,

Et omnis globus tuus ſtet contra Dominũ? quid eſt enim Aaron vt murmuretis contra eum?

Miſit ergo Moyſes vt vocaret Dathan & Abiron filios Eliab. Qui reſponderunt: Non venimus.

Numquid parum eſt tibi, quod eduxiſti nos de terra, quæ lacte & melle manabat, vt occideres in deſerto, niſi & dominatus fueris noſtri?

Reuera induxiſti nos in terram, quæ fluit riuis lactis & mellis, & dediſti nobis poſſeſſiones agrorum & vinearum: an & oculos noſtros vis eruere? non venimus.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

32 *Et accedere fecerunt eum qui inuenerunt eum colligentem ligna ad Moſeh & Aharon, & vniuerſam congregationem.*

33 *Et poſuerunt eum in cuſtodia, quia non erat expoſitum, quid fiendum eſſet ei.*

34 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Moriendo morietur vir, lapidabit eum lapidibus omnis congregatio extra caſtra.*

35 *Et eduxerunt eum omnis congregatio extra caſtra, & lapidauerunt eum lapidibus, & mortuus eſt, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

36 *Et dixit Dominus ad Moſeh, dicendo:*

37 *Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Et facient ſibi fimbriam in angulis veſtimentorum ſuorum per generationes ſuas, & ponent in fimbria anguli filum hyacinthinum.*

38 *Et erit vobis in fimbriam, & videbitis eam, & recordabimini omnium præceptorum Domini, & facietis ea, & non explorabit cor veſtrum, & oculos veſtros, poſt quos fornicamini.*

39 *Vt recordemini, & faciatis omnia præcepta mea, & ſitis ſancti Deo veſtro.*

40 *Ego Dominus Deus veſter, qui eduxi vos è terra Ægypti, vt eſſem vobis in Deum. Ego Dominus Deus veſter.*

CAP. XVI.

1 *Et tulit ſeipſum ad partem Corach filius Ishar filij Chehath filij Leui, & Dathan & Abiron filij Eliab, & On filius Peleth filij Reuben.*

2 *Et ſurrexerunt contra Moſeh, & viri è filiis Iſrael quinquaginta & ducenti principes congregationis, maiores concilij viri nominati.*

3 *Et congregauerunt ſe aduerſum Moſeh & Aharon, & dixerunt ad eos: Sat eſt vobis quod omnis congregatio vniuerſi ipſi ſancti ſunt, & in medio eorum eſt Dominus, & cur eleuatis vos ſuper congregationem Domini?*

4 *Et audiuit Moſeh, & proiecit ſe ſuper faciem ſuam.*

5 *Et locutus eſt ad Corach, & ad omnem congregationem eius, dicendo: Mane notum faciet Dominus eum qui eſt ſuus, & ſanctum appropinquare faciet ſibi, & quem elegerit, appropinquare faciet ſibi.*

6 *Hoc facite: Capite acerras Corach, & omnis congregatio eius.*

7 *Et ponite in eis ignem, & ponite in eis ſuffitum coram Domino cras: & erit vir quem elegerit Dominus ipſe ſanctus: ſufficit vobis filij Leui.*

8 *Et dixit Moſeh ad Corach: Audite quæſo filij Leui.*

9 *Numquid parum vobis eſt quod ſeparare fecit Deus Iſrael vos à congregatione Iſrael, vt appropinquare faceret vos ſibi, vt faceretis opus tabernaculi Domini, & ſtaretis coram congregatione, vt miniſtraretis ei.*

10 *Et appropinquare fecit te, & omnes fratres tuos filios Leui tecum, vt quæratis etiam ſacerdotium?*

11 *Idcirco tu, & omnis congregatio tua, quæ congregata eſt contra Dominum: & Aharon quid eſt, quia murmuraſti aduerſum eum.*

12 *Et miſit Moſeh ad vocandum Dathan & Abiron filios Eliab, & dixerunt: Non aſcendemus.*

13 *Nunquid parum eſt, quod aſcendere feciſti nos è terra fluente lacte & melle, vt mori faceres nos in deſerto, quia principem facis te ſuper nos principatum gerendo?*

14 *Etiam non ad terram fluentem lacte & melle venire feciſti nos, neque dediſti nobis hæreditatem agri, & vineæ: numquid oculos virorum iſtorum effodies? non aſcendemus.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

32 Et adduxerunt eum illi, qui inuenerunt colligentem ligna die Sabbatorum, ad Moyſen, & Aaron, & ad omnem ſynagogam filiorum Iſrael:

33 Et depoſuerunt eum in cuſtodia; non enim decreuerant, quid facturi eſſent eum.

34 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Morte moriatur homo: lapidate eum lapidibus, omnis ſynagoga.

35 Et eduxerunt eum omnis ſynagoga extra caſtra, & lapidauit eum omnis ſynagoga extra caſtra, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

36 Et ait Dominus ad Moyſen, dicens:

37 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Et faciant ſibi fimbrias ſuper alas veſtimentorum ſuorum in progenies ſuas, & imponetis ſuper fimbrias alarum vittam hyacinthinam.

38 Et erit vobis in fimbriis, & aſpicietis eas: & recordabimini omnium mandatorum Domini, & facietis ea, & non peruertemini poſt cogitationes veſtras, & oculos in quibus vos fornicamini poſt eos:

39 Vt recordemini, & faciatis omnia mandata mea: & eritis ſancti Deo veſtro.

40 Ego Dominus Deus veſter, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt ſim veſter Deus. Ego Dominus Deus veſter.

CAP. XVI.

1 ET locutus eſt Core filius Iſaar filij Caath filij Leui, & Dathan & Abiron, filij Heliab, & Ayn filius Phaleth filij Ruben.

2 Et inſurrexerunt contra Moyſen; & viri de filiis Iſrael quinquaginta & ducenti Duces ſynagogæ, ſenatores conſilij & viri nominati.

3 Coiuerunt ſuper Moyſen & Aaron, & dixerunt: Sufficiat vobis, quia omnis ſynagoga, omnes ſancti, & in ipſis Dominus, & quare conſurgitis ſuper ſynagogam Domini:

4 Et audiens Moyſes cecidit in faciem.

5 Et locutus eſt ad Core, & ad omnem illius ſynagogam, dicens: Conſiderauit, & nouit Deus eos, qui ipſius ſunt, & ſanctos: & adduxit ad ſe, & quos elegit ſibi, adduxit ad ſe.

6 Hoc facite: Sumite vobis ipſis thuribula, Core, & omnis ſynagoga eius.

7 Et imponite ſuper ea ignem ante Dominũ cras, & erit iſte vir quem elegit Dominus, hic ſanctus: Sufficiat vobis filij Leui.

8 Et dixit Moyſes ad Core: Exaudite me filij Leui:

9 Numquid puſillum eſt hoc vobis, quod diſtinxit Deus Iſrael vos de ſynagoga Iſrael, & adduxit vos ad ſe miniſtrare miniſteria tabernaculi Domini, & aſſiſtere ante tabernaculum ad miniſtrandum eis?

10 Et adduxit te, & omnes fratres tuos filios Leui tecum: & quæritis etiam ſacerdotio fungi?

11 Sic tu, & omnis ſynagoga tua congregata erga Deum? Et Aaron quis eſt, quia obmurmuratis contra eum?

12 Et miſit Moyſes vocare Dathan, & Abiron filios Heliab, & dixerunt: Non aſcendimus.

13 Numquid puſillum hoc, quoniam eduxiſti nos in terram fluentem lac & mel, interficere nos in eremo, quoniam praes nobis? princeps es:

14 Et tu in terram fluentem lac & mel induxiſti nos, & dediſti nobis ſortem agri, & vineas, oculos hominum illorum vtque abſcidiſti, non aſcendimus.

Chald. Paraph. Tranſl.

32 *Et adduxerunt eum qui inuenerant eum colligentem ligna, ad Moyſen & Aaron, & ad omnem congregationem.*

33 *Et ligauerunt eum in carcere; quia non erat decretum quid fieret de eo.*

34 *Dixitque Dominus ad Moyſen: Occiſione occidatur vir ille: omnis congregatio lapident eum lapidibus extra caſtra.*

35 *Et eduxerunt eum omnis congregatio extra caſtra, & lapidauerunt eum lapidibus, & mortuus eſt, ſicut præceperat Dominus Moyſi:*

36 *Dixitque Dominus ad Moyſen, dicens:*

37 *Loquere cum filiis Iſrael, & dices ad eos, vt faciant ſibi fimbrias in angulis veſtimentorum ſuorum per generationes ſuas, & ponent in fimbriis quæ ſunt in angulis filum hyacinthinum.*

38 *Eruntque vobis fimbriæ, vt videatis eas, & recordemini omnium mandatorum Domini, & faciatis ea: & non fornicemini poſt cogitationem cordis veſtri, & poſt viſionem oculorum veſtrorum, poſt quæ vos erratis ſequentes ea.*

39 *Vt recordemini & faciatis omnia præcepta mea, & ſitis ſancti coram Deo veſtro.*

40 *Ego Dominus Deus veſter, qui eduxi vos de terra Ægypti, vt eſſem vobis in Deum Ego Dominus Deus veſter.*

CAP. XVI.

1 *ET diuiſus eſt Chore filius Iſaar filij Caath filij Leui, & Dathan & Abiran filij Eliab, & On filius Pheleth filij Ruben:*

2 *Et ſurrexerunt in conſpectu Moyſi; & viri ex filiis Iſrael ducenti & quinquaginta principes congregationis, qui in tempore concilij per nomina vocabantur:*

3 *Et congregati ſunt aduerſus Moyſen & aduerſus Aaron, & dixerunt eis: Sufficiat vobis quòd vniuerſi viri congregationis, omnes ſunt ſancti, & inter eos habitat maieſtas Domini, & cur vos eleuamini ſuper eccleſiam Domini?*

4 *Et audiuit Moyſes, & cecidit in faciem ſuam,*

5 *Locutuſque eſt cum Chore, & cum omni congregatione eius, dicens: Manè notum faciet Dominus quis eſt qui ad ſe pertineat, & qui ſanctus ſit, vt accedat in conſpectu eius, & quemcumque elegerit, applicabit ad miniſterium ſuum.*

6 *Hoc facite: Tollite vobis thuribula Chore, & omnis congregatio eius:*

7 *Et ponite in eis ignem, & mittite in eis incenſum aromatum coram Domino cras, & vir quem eliget Dominus, ipſe erit ſanctus: ſufficit vobis filij Leui.*

8 *Dixitque Moyſes ad Chore: Audite nunc, filij Leui:*

9 *Nunquid paruũ vobis eſt quod ſeparauit vos Deus Iſrael ab omni congregatione Iſrael, vt applicaret vos in conſpectu ſuo, vt ſeruiretis in miniſterio tabernaculi Domini & vt ſtaretis corã congregatione ad miniſtrandũ pro eis:*

10 *Et applicauit te & omnes fratres tuos filios Leui tecum, & quæritis vos ſacerdotium magnum?*

11 *Propterea tu & omnis congregatio tua conueniſtis contra Dominum: quid eſt enim Aaron, quia murmuraſtis contra eum?*

12 *Miſitque Moyſes, vt vocarent Dathan, & Abiran filios Eliab: & dixerunt: Non aſcendemus.*

13 *Numquid parum eſt, quod aſcendere nos feciſti de terra fluente lacte & melle, vt occideres nos in ſolitudine, niſi quod etiam eleueris contra nos?*

14 *Vtique neque in terram fluentem lacte, & melle induxiſti nos, nec dediſti nobis poſſeſſionem agrorum, & vinearum: ſi oculos virorum illorum excæcaueris, non aſcendemus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

15 Iratuſque Moyſes valde, ait ad Dominum : Ne reſpicias ſacrificia eorum: tu ſcis quòd ne aſellum quidem vnquam acceperim ab eis, nec afflixerim quempiam eorum.

16 Dixitque ad Core: Tu, & omnis congregatio tua ſtate ſeorſum coram Domino, & Aaron die craſtino ſeparatum.

17 Tollite ſinguli thuribula veſtra, & ponite ſuper ea incenſum, offerentes Domino ducenta quinquaginta thuribula: Aaron quoque teneat thuribulum ſuum.

18 Quod cum feciſſent, ſtantibus Moyſe & Aaron,

19 Et coaceruaſſent aduerſum eos omnem multitudinem ad oſtium tabernaculi, apparuit cunctis gloria Domini.

20 Locutuſque Dominus ad Moyſen & Aaron, ait:

21 Separamini de medio congregationis huius, vt eos repente diſperdam.

22 Qui ceciderunt proni in faciem, atque dixerũt: Fortiſſime Deus ſpirituum vniuerſæ carnis, num vno peccante, contra omnes ira tua deſæuiet?

23 Et ait Dominus ad Moyſen:

24 Præcipe vniuerſo populo vt ſeparetur à tabernaculis Core, & Dathan & Abiron.

25 Surrexitque Moyſes, & abiit ad Dathan & Abiron: & ſequentibus eum ſenioribus Iſrael,

26 Dixit ad turbam : Recedite à tabernaculis hominum impiorum, & nolite tangere quæ ad eos pertinent, ne inuoluamini in peccatis eorum.

27 Cumque receſſiſſent à tentoriis eorum per circuitum : Dathan & Abiron egreſſi ſtabant in introitu papilionum ſuorum cum vxoribus & liberis, omnique frequentia.

28 Et ait Moyſes: In hoc ſcietis, quod Dominus miſerit me, vt facerem vniuerſa quæ cernitis, & non ex proprio ea corde protulerim:

29 Si conſueta hominum morte interierint: & viſitauerit eos plaga, qua & ceteri viſitari ſolent, non miſit me Dominus:

30 Sin autem nouam rem fecerit Dominus, vt aperiens terra os ſuum deglutiat eos, & omnia quæ ad illos pertinent, deſcenderintque viuentes in infernum, ſcietis quod blaſphemauerint Dominum.

31 * Confeſtim igitur vt ceſſauit loqui, dirupta eſt terra ſub pedibus eorum:

* Pſal. 105. 17. 18. Deut. 11. 6.

32 Et aperiens os ſuum, deuorauit illos cum tabernaculis ſuis, & vniuerſa ſubſtantia eorum.

33 Deſcenderuntque viui in infernum operti humo, & perierunt de medio multitudinis.

34 At vero omnis Iſrael, qui ſtabat per gyrum, fugit ad clamorem pereuntium, dicens : Ne forte & nos terra deglutiat.

35 Sed & ignis egreſſus à Domino, interfecit ducentos quinquaginta viros, qui offerebant incenſum.

36 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

37 Præcipe Eleazaro filio Aaron ſacerdoti, vt tollat thuribula, quæ iacent in incendio, & ignem huc illucque diſpergat: quoniam ſanctificata ſunt.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et iratus eſt Moſeh valde, & dixit ad Dominum : Ne reſpicias ad oblationem eorum : non aſinum vnum ab eis accepi, neque malefeci vni ex eis.

Et dixit Moſeh ad Corach : Tu, & omnis congregatio tua eſtote coram Domino, tu & ipſi, & Aharon cras.

Et capite vnuſquiſque acerram ſuam, & ponetis in eis ſuffitum, & appropinquare facietis coram Domino vnuſquiſque acerram ſuam, quinquaginta, & ducentas acerras: & tu, & Aharon vnuſquiſque acerram ſuam,

Et ponite in eis ignem, & ponite in eis ſuffitum, & ſtent ad oſtium tabernaculi eccleſia, & Moſeh, & Aharon.

Et congregare fecit aduerſus eos Corach vniuerſam congregationem ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, & conſpecta eſt gloria Domini vniuerſæ congregationi.

Et locutus eſt Dominus ad Moſeh & Aharon, dicendo:

Separate vos è medio congregationis iſtius, & conſumam eos in momento.

Et proiecerunt ſe ſuper facies ſuas, & dixerunt : Deus Deus ſpirituum omnis carnis vir vnus peccauit, & contra vniuerſam congregationem iraſceris?

Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:

Loquere ad congregationem, dicendo: Tollite è circuitu tabernaculi Corach, Dathan & Abiron.

Et ſurrexit Moſeh, & perrexit ad Dathan & Abiron: & perrexerunt poſt eum ſeniores Iſrael.

Et locutus eſt ad congregationem dicendo : Recedite quæſo à tabernaculis virorum impiorum iſtorum, & ne attingatis omnia quæ ſunt eis, ne forte pereatis in omnibus peccatis eorum.

Et diſceſſerunt à tabernaculo Corach, Dathan & Abiron è circuitu, & Dathan & Abiron egreſſi ſunt ſtantes ad oſtium tabernaculorum ſuorum, & vxores eorum, & filij earum, & paruuli eorum.

Et dixit Moſeh : In hoc ſcietis quod Dominus miſit me, vt faciam omnia opera hæc, quod non de corde meo.

Si vt moriuntur omnes homines morientur iſti: & viſitatione omnium hominum viſitabitur ſuper eos, non Dominus miſit me:

Et ſi creationem creauerit Dominus, & aperuerit terra os ſuum, & deglutiuerit eos, & omnia quæ ſunt eis, & deſcenderint viuentes in infernum, ſcietis quod contempſerunt viri iſti Dominum.

Et fuit cum conſummaſſent loqui omnia verba iſta, rupit ſe terra quæ erat ſub eis.

Et aperuit terra os ſuum, & deglutiuit eos: & domos eorum, & omnes homines qui erat Corach, & omnem ſubſtantiam.

Et deſcenderunt ipſi, & omnes qui erant cum eis viuentes in infernum, & operuit eos terra, & perierunt è medio congregationis.

Et omnis Iſrael qui erant in circuitu eorum, fugerunt à voce eorum, dixerunt enim : Ne forte deglutiat nos terra.

Et ignis egreſſus eſt à Domino, & conſumpſit quinquaginta & ducentos viros offerentes ſuffitum.

Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:

Dic ad Eleazar filium Aharon ſacerdotem, vt tollat acerras è combuſtione, & ignem diſpergat vltra, quia ſanctificata ſunt.

Tranſl. ex Septuag.

15 Et grauiter tulit Moyſes valdè, & dixit ad Dominum. Ne attendas ad ſacrificium eorum: non deſiderium vllius eorum ſumpſi, neque afflixi quemquam eorum.

16 Et dixit Moyſes ad Core: Sanctifica ſynagogam tuam, & ſitis parati ante Dominum tu, & Aaron, & ipſi cras.

17 Et ſumite vnuſquiſque thuribulum ſuum, & imponetis ſuper ea incenſum, & adducetis vnuſquiſque ante Dominum thuribulum ſuum, quinquaginta, & ducenta thuribula: & tu, & Aaron, vnuſquiſque thuribulum ſuum.

18 Et ſumpſit vnuſquiſque thuribulum ſuum, & impoſuerunt ſuper ea ignem, & iniecerunt in ea incenſum, & ſteterunt apud ianuas tabernaculi teſtimonij Moyſes, & Aaron:

19 Et coaceruauit aduerſus eos Core vniuerſam ſuam ſynagogam apud oſtiũ tabernaculi teſtimonij & apparuit gloria Domini vniuerſæ ſynagogæ.

20 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron, dicens:

21 Abſcedite de medio ſynagogæ iſtius, & conſumam eos confeſtim.

22 Et ceciderũt in faciem ſuam, & dixerunt: Deus, Deus ſpirituum, & vniuerſæ carnis, ſi homo vnus peccauit, ſuper omnem ſynagogam ira Domini?

23 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

24 Loquere ſynagogæ, dicens: Secedite in circuitu à ſynagoga Core.

25 Et ſurrexit Moyſes, & iuit ad Dathan, & Abiron: & iuerunt ſimul cum eo omnes ſeniores Iſrael:

26 Et locutus eſt ad ſynagogam, dicens: Separamini à tabernaculis hominum durorum iſtorum, & nolite tangere ab omnibus, quæ ſunt eis, ne ſimul pereatis in omni peccato eorum.

27 Et ſeceſſerunt à tabernaculo Core in circuitu; & Dathan, & Abiron egreſſi ſunt, & ſteterunt ad ianuas tabernaculorum ſuorum, & vxores eorum, & filij eorum, & apparatus eorum.

28 Et dixit Moyſes: In hoc cognoſcetis, quia Dominus miſit me facere omnia opera hæc, quia non à meipſo:

29 Si ſecundum mortẽ omnium hominum moriẽtur hi: ſi & ſecundum viſitationem omniũ hominum, viſitatio erit eorum, non Dominus miſit me:

30 Sed in viſione oſtendet Dominus, & aperiẽs terra os ſuum abſorbebit eos, & domos eorum, & tabernacula eorum, & omnia quæcumque ſunt eis, & deſcendent viuentes in infernum, & cognoſcetis, quia exacerbauerunt homines iſti Dominum.

31 Vt autem ceſſauit loquens omnia verba hæc, diſrupta eſt terra de ſub eis:

32 Et aperta eſt terra, & deglutiuit eos, & domos eorum, & omnes homines, qui erant cum Core, & pecora eorum.

33 Et deſcenderunt ipſi, & quæcumque ſunt eorũ, viuentia in infernum, & operuit eos terra, & perierunt de medio ſynagogæ.

34 Et omnis Iſrael, qui in circuitu eorum, fugerunt à voce eorum, quia dicentes: Ne fortè abſorbeat nos terra.

35 Et ignis exiit à Domino, & deuorauit quinquaginta illos, & ducentos viros, qui offerebant incenſum.

36 Et dixit Dominus ad Moyſen:

37 Et ad Eleazarum filium Aaron ſacerdotem, tollite thuribula ærea de medio exuſtorum, & ignem alienum hunc ſemina ibi: quia ſanctificauerunt thuribula.

Chald. Paraph. Tranſl.

15 *Iratuſque eſt Moyſes valde, & ait coram Domino: Non recipias voluntariè oblationem eorum: nullius enim ex eis aſinum tuli, neque cuiquam ex eis malefeci.*

16 *Dixitque Moyſes ad Chore: Tu, & omnis congregatio tua eſtote parati coram Domino, tu, & illi, & Aaron cras.*

17 *Et tollat vnuſquiſque thuribulum ſuum, & ponite ſuper ea incenſum aromatum, & offerte coram Domino ſinguli thuribulum ſuum ducenta, & quinquaginta thuribula: tu quoque & Aaron vnuſquiſque teneat thuribulum ſuum.*

18 *Tuleruntque ſinguli thuribulum ſuum, & poſuerunt ſuper ea ignem, & poſuerunt in eis incenſum aromatum, & ſteterunt in oſtio tabernaculi fœderis, Moyſes quoque & Aaron:*

19 *Et congregauit contra eos Chore omnem congregationem ad oſtium tabernaculi fœderis, & reuelata eſt gloria Domini omni cœtui.*

20 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, & cum Aaron, dicens:*

21 *Separamini de medio congregationis huius, vt diſperdam eos ſubitò.*

22 *Et ceciderunt in faciem ſuam, & dixerũt: Deus, Deus ſpirituum vniuerſæ carnis, numquid ſi vnus vir peccauerit, ſuper omnem congregationem erit indignatio?*

23 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

24 *Recedite à circuitu tabernaculi Chore, Dathan, & Abiran.*

25 *Surrexitque Moyſes, & abijt ad Dathan, & Abiran: & abierunt poſt eum ſeniores Iſrael:*

26 *Locutuſque eſt cum congregatione, dicens: Recedite nunc à tabernaculis virorum peccatorum iſtorum, & non tangatis omnia, quæ eorum ſunt, ne percutiamini in omnibus peccatis eorum.*

27 *Et aſcenderunt à tabernaculo Chore, & Dathan, & Abiran per circuitum; Dathan autem, & Abiran egreſſi ſtabant in oſtio tabernaculorum ſuorum, vxores quoque eorum, & filij eorum, & familiæ eorum.*

28 *Dixitque Moyſes: In hoc ſcietis, quia Dominus miſit me, vt facerem omnia opera hæc, & non ex voluntate mea:*

29 *Si morte omnium hominum iſti mortui fuerint: & viſitatione omnium hominum viſitabitur ſuper eos, non miſit me Dominus:*

30 *Et ſi rem nouam fecerit Dominus, & aperuerit terra os ſuum, & deglutierit eos, & omnia ſua, & deſcenderint viui in infernum, ſcietis, quòd ad iracundiam prouocauerunt viri iſti Dominum.*

31 *Et factum eſt cùm ceſſaſſet loqui omnia verba hæc, dirupta eſt terra, quæ erat ſub eis:*

32 *Et aperuit terra os ſuum, & deuorauit eos, & viros domus ſuæ, & omnes viros Chore, & vniuerſam ſubſtantiam.*

33 *Et deſcenderunt illi viui in infernum, & omnia ſua, & operuit ſuper eos terra, & perierunt de medio eccleſiæ.*

34 *Omnis autem Iſrael, qui ſtabat in circuitu eorum, fugerunt à clamore eorum, quia dixerunt: Ne fortè deglutiat nos terra.*

35 *Ignis autem egreſſus eſt à facie Domini, & combuſſit ducentos, & quinquaginta viros, qui offerebant incenſum aromatum.*

36 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

37 *Dic Eleazaro filio Aharon ſacerdoti, vt ſeparet thuribula de medio combuſtorum, & ignem diſpergat huc, & illuc: quia ſanctificata ſunt.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

38 In mortibus peccatorum: producatque ea in laminas, & affigat altari, eo quod oblatum ſit in eis incenſum Domino, & ſanctificata ſint, vt cernant ea pro ſigno, & monimento filii Iſrael.

39 Tulit ergo Eleazar ſacerdos thuribula ænea, in quibus obtulerant hi quos incendium deuorauit, & produxit ea in laminas, affigens altari:

40 Vt haberent poſtea filij Iſrael, quibus commonerentur, ne quis accedat alienigena, & qui non eſt de ſemine Aaron ad offerendum incenſum Domino ne patiatur, ſicut paſſus eſt Core & omnis congregatio eius, loquente Domino ad Moyſen.

41 Murmurauit autem omnis multitudo filiorum Iſrael ſequenti die contra Moyſen, & Aaron, dicens: Vos interfeciſtis populum Domini.

42 Cumque oriretur ſeditio, & tumultus increſceret:

43 Moyſes, & Aaron fugerunt ad tabernaculum fœderis. Quod, poſtquam ingreſſi ſunt, operuit nubes, & apparuit gloria Domini.

44 Dixitque Dominus ad Moyſen:

45 Recedite de medio huius multitudinis, etiam nunc delebo eos. Cumque iacerent in terra:

46 Dixit Moyſes ad Aaron: Tolle thuribulum, & hauſto igne de altari, mitte incenſum deſuper, pergens cito ad populum, vt roges pro eis. * iam enim egreſſa eſt ira à Domino, & plaga deſæuit.

Sap. 21.

47 Quod cum feciſſet Aaron, & cucurriſſet ad mediam multitudinem, quam iam vaſtabat incendium, obtulit thymiama:

48 Et ſtans inter mortuos, ac viuentes, pro populo deprecatus eſt, & plaga ceſſauit.

49 Fuerunt autem, qui percuſſi ſunt, quattuordecim millia hominum, & ſeptingenti, abſque his, qui perierant in ſeditione Core.

50 Reuerſuſque eſt Aaron ad Moyſen ad oſtium tabernaculi fœderis, poſtquam quieuit interitus.

CAP. XVII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Loquere ad filios Iſrael, & accipe ab eis virgas ſingulas per cognationes ſuas, à cunctis principibus tribuum, virgas duodecim, & vniuſcuiuſq; nomen ſuperſcribes virgæ ſuæ.

3 Nomen autem Aaron erit in tribu Leui, & vna virga cunctas ſeorſum familias continebit:

4 Poneſque eas in tabernaculo fœderis coram teſtimonio, vbi loquar ad te.

5 Quem ex his elegero, germinabit virga eius: & cohibebo à me querimonias filiorum Iſrael, quibus contra vos murmurant.

6 Locutuſque eſt Moyſes ad filios Iſrael: & dederunt ei omnes principes virgas per ſingulas tribus: fueruntque virgæ duodecim abſque virga Aaron.

7 Quas cum poſuiſſet Moyſes coram Domino in tabernaculo teſtimonij:

8 Sequenti die regreſſus inuenit germinaſſe virgam Aaron in domo Leui: & turgentibus gemmis eruperant flores, qui foliis dilatatis, in amygdalas deformati ſunt.

9 Protulit ergo Moyſes omnes virgas de conſpectu Domini ad cunctos filios Iſrael, videruntque, & receperunt ſinguli virgas ſuas.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

38 *Acerra peccatorum iſtorum, in animabus eorum, & facient ex eis extenſas laminas in opertorium pro altari, quia obtulerunt eas coram Domino, & ſanctificata ſunt, & erunt in ſignum filiis Iſrael.*

39 *Et tulit Elhazar ſacerdos acerras æreas, quibus obtulerant combuſti, & extendit eas in operimentum pro altari:*

40 *Memoriale filiis Iſrael, vt non offerat vir alienus, qui non de ſemine Aharon eſt, vt ſuffire faciat ſuffitum coram Domino, & non ſit, ſicut Corach, & ſicut congregatio eius, quemadmodum locutus eſt Dominus per manum Moſeh ei.*

41 *Et murmurauerunt omnis congregatio filiorum Iſrael in craſtino contra Moſeh, & contra Aharon, dicendo: Vos mori feciſtis populum Domini.*

42 *Et fuit, cum congregaret ſe congregatio contra Moſeh, & contra Aharon: & reſpexiſſent ad tabernaculum eccleſiæ.*

43 *Ecce operuit illud nubes, & conſpecta eſt gloria Domini: & venit Moſeh, & Aharon coram tabernaculo eccleſiæ.*

44 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh dicendo:*

45 *Tollite vos è medio congregationis huius, & conſummã eos fermè in momento. Et proiecerunt ſe ſuper faciẽ ſuam:*

46 *Et dixit Moſeh ad Aharon: Cape acerram, & pone in ea ignem ſuper altare, & pone ſuffitum, & pergens cito ad congregationem, expia eam: egreſſus eſt enim furor à facie Domini, incepit percuſſio.*

47 *Et accepit Aharon, quemadmodum locutus eſt Moſeh, & cucurrit ad medium congregationis, & ecce inceperat percuſſio in populo, & poſuit ſuffitum, & expiauit populum:*

48 *Et ſtetit inter mortuos, & inter viuentes, & reſtricta eſt percuſſio.*

49 *Et fuerunt mortui percuſſione, quattuordecim millia, & ſeptingenti præter mortuos propter Corach.*

50 *Et reuerſus eſt Aharon ad Moſeh ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, & percuſſio reſtricta eſt.*

CAP. XVII.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

2 *Loquere ad filios Iſrael, & cape ab eis ſingulas virgas per domum patris ab omnibus principibus eorum per domum patrum eorum duodecim virgas. Vniuſcuiuſque nomen ſcribes ſuper virgam eius.*

3 *Et nomen Aharon ſcribes ſuper virgam Leui, quia tribus vna eſt per caput domus patrum eorum:*

4 *Et dimittes eas in tabernaculo eccleſiæ coram teſtimonio, vbi conueniam vobiſcum.*

5 *Et erit vir quem elegero, virga eius florebit: & quieſcere faciam à me murmurationes filiorum Iſrael, quibus murmurant aduerſum vos.*

6 *Et locutus eſt Moſeh ad filios Iſrael: & dederunt ei ſinguli principes virgam vnam per domum patrum ſuorum, duodecim virgas: & virga Aharon erat in medio virgarum eorum.*

7 *Et poſuit Moſeh virgas coram Domino in tabernaculo teſtimonij:*

8 *Et fuit, in craſtino venit Moſeh ad tabernaculum teſtimonij, & ecce floruerat virga Aharon è domo Leui: & protulerat florem, & floruerat flos, & reddiderat amygdalas.*

9 *Et eduxit Moſeh omnes virgas à facie Domini ad omnes filios Iſrael, & viderunt, & acceperunt vnuſquiſque virgam ſuam.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

38 Peccatorum illorum in animabus ſuis : & fac eas laminas ductiles circumpoſitionē altari, quoniam oblata ſunt ante Dominum, & ſanctificata ſunt, & facta ſunt in ſignum filiis Iſrael.

39 Et ſumpſit Eleazar filius Aaron ſacerdotibus thuribula ærea, quæcumque obtulerant ij, qui ſunt exuſti, & addiderunt ea circumpoſitionem altari :

40 Memoriale filiis Iſrael, vt non accedat vllus alienigena, qui non eſt de ſemine Aaron, imponere incenſum ante Dominum, & non erit ſicut Core, & conſpiratio eius, ſicut locutus eſt Dominus in manu Moyſi.

41 Et murmurauerunt filij Iſrael poſtridie contra Moyſen, & Aaron, dicentes : Vos occidiſtis populum Domini.

42 Et factum eſt, cum irrueret ſynagoga ſuper Moyſen, & Aaron : & cum impetu iuerunt ad tabernaculum teſtimonij.

43 Illud vero obtexit nubes, & apparuit gloria Domini, & intrauit Moyſes, & Aaron ad faciem tabernaculi teſtimonij.

44 Et locutus eſt Dñs ad Moyſen, & Aaron, dicens :

45 Diſcedite de medio ſynagogæ illius, & conſumam eos confeſtim. Et ceciderunt in faciem ſuam:

46 Et ait Moyſes ad Aaron: Sume thuribulū, & impone ſuper illud ignem ab altari, & inijce ſuper illud, incensū, & effer velociter in caſtra, & exora pro eis: exiit enim ira à facie Dñi, cœpit vulnerare populū.

47 Et ſumpſit Aaron, ſicut locutus eſt ei Moyſes, & cucurrit ad ſynagogam, & iam inceperat vulneratio in populo, & iniecit incenſum, & exorauit pro populo :

48 Et ſtetit inter medium mortuorum, & viuorum, & ceſſauit plaga.

49 Et fuerunt mortui in plaga quattuor, & decem millia, & ſeptingenti præter eos, qui mortui erant propter Core.

50 Et reuerſus eſt Aaron ad Moyſen ad oſtium tabernaculi teſtimonii & ceſſauit plaga.

C A P. XVII.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens :

2 Loquere filiis Iſrael, & accipe ab eis virgam, virgam ſecundum domos familiarum, ab omnibus principibus eorum, ſecundum domos familiarum eorum duodecim virgas, & vniuſcuiuſque nomen eius ſcribe in virga.

3 Et nomen Aaron ſcribe in virga Leui, eſt enim virga vna, ſecundum tribum domus familiarum ſuarum dabunt :

4 Et pones eas in tabernaculo teſtimonii, è regione teſtimonii, in quibus agnoſcat tibi illic.

5 Et erit, homo, quem elegero eum, virga eius germinabit : & auferam à me murmurationem filiorum Iſrael, quæ ipſi murmurant ſuper vos.

6 Et locutus eſt Moyſes filiis Iſrael: & dederunt ei omnes principes eorum virgam, principi vni virgam, ſecundum principem, ſecundum domos familiarum eorum duodecim virgas: & virga Aaron inter virgas eorum.

7 Et depoſuit Moyſes virgas ante Dominum in tabernaculo teſtimonii :

8 Et factum eſt poſtridie & intrauit Moyſes, & Aaron in tabernaculum teſtimonii, & ecce germinauit virga Aaron, in domum Leui : & protulit germen, & effloruit flores, & germinauit nuces.

9 Et protulit Moyſes omnes virgas à facie Domini ad omnes filios Iſrael, & viderunt, & ſumpſerunt vnuſquiſque virgam ſuam.

Chald. Paraph. Tranſl.

38 *Thuribula peccatorum horum : qui peccauerunt in animabus ſuis : & faciant ea laminas ductiles, quibus cooperiatur altare, quia obtulerunt ea coram Domino, & ſanctificata ſunt, & ſint in ſignum filiis Iſrael.*

39 *Tulitque Eleazar ſacerdos Thuribula ænea, quæ obtulerunt, qui combuſti fuerant, & produxerunt ea in coopertorium altaris :*

40 *In memoriam filiis Iſrael, vt non accedat vir extraneus, qui non eſt de ſemine Aaron ad adolendum incenſum aromatum coram Domino, vt non ſit, ſicut Chore, & ſicut congregatio eius, ſicut locutus eſt Dominus per manum Moyſi.*

41 *Murmurauerunt autem omnis congregatio filiorum Iſrael ſequenti die contra Aaron, dicentes : Vos effeciſtis, vt moreretur populus Domini.*

42 *Et factum eſt cùm congregaretur cœtus contra Moyſen, & contra Aaron : reſpexerunt ad tabernacalum fœderis :*

43 *Et ecce operuit illud nubes, & reuelata eſt gloria Domini, & venit Moyſes, & Aaron ante tabernaculum fœderis.*

44 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

45 *Separamini de medio congregationis huius, & conſummabo eos nunc. Et ceciderunt ſuper facies ſuas:*

46 *Dixitque Moyſes ad Aaron : Tolle thuribulum, & pone in eo ignem ab altari, & pone incenſum aromatum, & fer citò ad congregationem, & ora pro eis : quia egreſſa eſt ira à facie Domini, incepit peſtis.*

47 *Tulitque Aaron, ſicut locutus fuerat Moyſes, & cucurrit ad medium congregationis, & ecce cœperat peſtis in populo, & poſuit incenſum aromatum, & orauit pro populo :*

48 *Et ſtetit inter mortuos, & inter viuos, & ceſſauit peſtis*

49 *Fuerunt autem, qui mortui ſunt in peſte, quattuordecim millia, & ſeptingenti, abſque his, qui mortui ſunt in ſchiſmate Chore.*

50 *Reuerſuſque eſt Aaron ad Moyſen ad oſtium tabernaculi fœderis, & peſtis ceſſauerat.*

C A P. XVII.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *Loquere cum filiis Iſrael, & accipe ab eis virgas ſingulas per domos patrum ab omnibus principibus eorum duodecim virgas per domos patrum ſuorum, & nomen vniuſcuiuſque ſcribes ſuper virga eius.*

3 *Nomen autem Aaron ſcribes ſuper virgam Leui, quia virga vna erit principi domus patrum ſuorum :*

4 *Reponeſque eas in tabernaculo fœderis coràm teſtimonio, vbi conſtituam verbum meum vobis.*

5 *Et virum quem elegero, virga eius germinabit: & ceſſare faciam à me querimonias filiorum Iſrael, quibus ipſi murmurant contra vos.*

6 *Locutuſque eſt Moyſes cum filiis Iſrael, & dederunt ei omnes principes eorum ſingulas virgas per ſingulos principes per domos patrum ſuorum, duodecim virgas : & virga Aaron erat in medio virgarum eorum.*

7 *Et repoſuit Moyſes virgas coram Domino in tabernaculo teſtimonij :*

8 *Et factum eſt in ſequenti die ingreſſus eſt Moyſes in tabernaculum teſtimonij, & ecce germinauit virga Aaron in domo Leui: & produxit ramos, & eruperant flores, & formata ſunt amygdala.*

9 *Et protulit Moyſes omnes virgas de conſpectu Domini ad cunctos filios Iſrael, & cognouerunt, & acceperunt ſinguli virgas ſuas.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

10 Dixitque Dominus ad Moyſen: Refer virgam Aaron in tabernaculũ teſtimonij: * vt ſeruetur ibi in ſignum rebellium filiorum Iſrael, & quieſcant querelæ eorum à me, ne moriantur.

* Heb. 9.4.

11 Fecitque Moyſes, ſicut præceperat Dominus.

12 Dixerunt autem filij Iſrael ad Moyſen: Ecce conſumpti ſumus, omnes perijmus.

13 Quicumque accedit ad tabernaculum Domini moritur. Num vſque ad internecionem cuncti delendi ſumus?

CAP. XVIII.

1 Dixitque Dominus ad Aaron: Tu,& filij tui & domus patris tui tecum portabitis iniquitatem Sanctuarij: & tu,& filij tui, ſimul ſuſtinebitis peccata ſacerdotij veſtri.

2 Sed & fratres tuos de tribu Leui, & ſceptrum patris tui ſume tecum, præſtoque ſint, & miniſtrent tibi: tu autem, & filij tui miniſtrabitis in tabernaculo teſtimonij.

3 Excubabuntque Leuitæ ad præcepta tua, & ad cuncta opera tabernaculi: ita dumtaxat, vt ad vaſa Sanctuarij, & ad altare non accedant, ne & illi moriantur, & vos pereatis ſimul.

4 Sint autem tecum, & excubent in cuſtodiis tabernaculi, & in omnibus ceremoniis eius. Alienigena non miſcebitur vobis.

5 Excubate in cuſtodia Sanctuarij, in miniſterio altaris: ne oriatur indignatio ſuper filios Iſrael.

6 Ego dedi vobis fratres veſtros Leuitas de medio filiorum Iſrael, & tradidi donum Domino, vt ſeruiant in miniſteriis tabernaculi eius.

7 Tu autem, & filij tui cuſtodite ſacerdotium veſtrum: & omnia, quæ ad cultum altaris pertinent, & intra velum ſunt, per ſacerdotes adminiſtrabuntur, ſi quis externus acceſſerit, occidetur.

8 Locutuſque eſt Dominus ad Aaron: Ecce dedi tibi cuſtodiam primitiarum mearum. Omnia, quæ ſanctificantur à filiis Iſrael, tradidi tibi, & filiis tuis pro officio ſacerdotali legitima ſempiterna.

9 Hæc ergo accipies de his, quæ ſanctificantur, & oblata ſunt Domino. Omnis oblatio, & ſacrificium, & quidquid pro peccato, atque delicto redditur mihi, & cedit in Sancta Sanctorum, tuum erit, & filiorum tuorum.

10 In Sanctuario comedes illud: mares tantum edent ex eo, quia conſecratum eſt tibi.

11 Primitias autem, quas vouerint, & obtulerint filij Iſrael, tibi dedi, & filiis tuis, ac filiabus tuis iure perpetuo. Qui mundus eſt in domo tua, veſcetur eis.

12 Omnem medullam olei, & vini, ac frumenti, quidquid offerunt primitiarũ Domino tibi dedi.

13 Vniuerſa frugum initia, quas gignit humus, & Domino deportantur, cedent in vſus tuos: Qui mundus eſt in domo tua, veſcetur eis. (erit.

14 Omne quod ex voto reddiderint filij Iſrael: tuum

15 Quidquid primũ erumpit è vulua cunctæ carnis, quam offerunt Domino, ſiue ex hominibus, ſiue de pecoribus fuerit, tui iuris erit: ita dumtaxat, vt pro hominis primogenito pretium accipias, & omne animal quod immundum eſt, redimi facias:

16 Cuius redemptio erit poſt vnum menſem ſiclis argenti quinque, pondere Sanctuarij. * Siclus viginti obolos habet.

* Sup. 3.48. Exod. 30.13. Leu. 27.25. Eze. 45.12.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

10 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Reduc virgam Aharon coram teſtimonio ad cuſtodiam, in ſignum filiis rebellibus, & finire facies murmurationes eorum à me, & non morientur.*

11 *Et fecit Moſeh, quemadmodum præcepit Dominus ei, ſic fecit.*

12 *Et dixerunt filij Iſrael ad Moſeh, dicendo: Ecce morimur, perimus, omnes nos perimus.*

13 *Omnis, qui acceſſerit accedendo ad tabernaculum Domini, moritur. Nunquid conſumendi ſumus, vt moriamur?*

CAP. XVIII.

1 *Et dixit Dominus ad Aharon: Tu & filij tui, & domus patris tui tecum portabitis iniquitatem Sanctuarij: & tu, & filij tui tecum portabitis iniquitatem ſacerdotij veſtri.*

2 *Et etiam fratres tuos tribum Leui, tribum patris tui appropinquare fac tecum, & copulent ſe tibi, & miniſtrent tibi: & tu, & filij tui tecum coram tabernaculo teſtimonij.*

3 *Et cuſtodient cuſtodiam tuam, & cuſtodiam omnis tabernaculi: ſed ad vaſa Sanctitatis, & ad altare non appropinquabunt, vt non moriantur, tam ipſi, quam vos.*

4 *Et adhærebunt tibi, & cuſtodient cuſtodiam tabernaculi eccleſiæ in omni opere tabernaculi. Et extraneus non appropinquabit vobis.*

5 *Et cuſtodietis cuſtodiam Sanctitatis, & cuſtodiam altaris: & non erit amplius ira ſuper filios Iſrael.*

6 *Et ego ecce tuli fratres veſtros Leuitas è medio filiorum Iſrael, vobis donum dati Domino, vt faciant opus tabernaculi eccleſiæ.*

7 *Et tu, & filij tui tecum cuſtodietis ſacerdotium veſtrum: ad omnem rem tabernaculi, & intra velum, & facietis opus doni dabo ſacerdotium veſtrum, & extraneus appropinquando, morietur.*

8 *Et locutus eſt Dominus ad Aharon: Et ego ecce ego dedi tibi cuſtodiam oblationum mearum. Omnes ſanctificationes filiorum Iſrael, tibi dedi eas ad vnguendum, & filiis tuis in ſtatutum perpetuum.*

9 *Hoc erit tibi de ſanctificatione ſanctificationum, de igne omnis oblatio eorum, omne munus eorum. Omnis oblatio pro peccato eorum, & omnis oblatio pro delicto eorum, quas reddent mihi Sanctificatio Sanctificationum tibi eſt, & filiis tuis.*

10 *In Sanctificatione Sanctificationum comedet eam: omnis maſculus comedet eam ſanctificatio erit tibi.*

11 *Et hoc tibi oblationes doni eorum, omnem eleuationem filiorum Iſrael, tibi dedi, & filiis tuis, & filiabus tuis tecum in ſtatutum perpetuum. Omnis mundus in domo tua comedet eam.*

12 *Omnem pinguedinem olei, & omnem pinguedinem vini, & frumenti, primitias eorum, quas dabunt Domino tibi dedi.*

13 *Primitiæ omnium, quæ erunt in terra eorum quas afferent Domino, tibi erunt. Omnis mundus in domo tua, comedet eas.*

14 *Quæcumque conſecratio in Iſrael: tibi erit.*

15 *Quicquid aperit vuluam omnis carnis, quod offerent Domino, tam de hominibus, quam de animalibus tibi erit: ſed redimendo redimes primogenitum hominis, & primogenitum animalis immundi redimes:*

16 *Et redemptiones eius à filio menſis redimes, ſecundum æſtimationem, pecunia quinque ſeclis, ſecundum ſeclum Sanctitatis. Viginti obolorum eſt ſeclel.*

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit Dominus ad Moyſen: Depone virgam Aaron in conſpectu teſtimoniorum in conſeruationem, ſignum filiis inobedientium, & ceſſet murmuratio eorum à me, & non moriantur.

Et fecit Moyſes, & Aaron, ſicut præcepit Dominus Moyſi, ita fecerunt.

Et dixerunt filij Iſrael ad Moyſen, dicentes: Ecce abſumpti ſumus, perijmus, conſumpti ſumus.

Omnis tangens tabernaculum Domini moritur. Vſque in finem moriemur?

CAP. XVIII.

ET ait Dominus ad Aaron, dicens: Tu, & filij tui, & domus patris tui accipietis peccata Sanctorum: & tu, & filij tui accipietis peccata ſacerdotij veſtri.

Et fratres tuos tribum Leui domum patris tui aſſume ad te, & adiungantur tibi, & miniſtrent tibi: & tu, & filij tui tecum coram tabernaculo teſtimonij.

Et cuſtodient cuſtodias tuas, & cuſtodias tabernaculi: tantummodo ad vaſa Sancta, & ad altare non accedent, & non morientur, & hi, & vos.

Et addentur ad te, & cuſtodient cuſtodias tabernaculi teſtimonij, ſecundum omnia miniſteria tabernaculi. Et alienigena non accedet ad te.

Et cuſtodietis cuſtodias Sanctorum, & cuſtodias altaris: & non erit furor in filios Iſrael.

Et ego accepi fratres veſtros Leuitas de medio filiorum Iſrael, dationem datam Domino, ad miniſtranda miniſteria tabernaculi teſtimonij.

Et tu, & filij tui tecum conſeruabitis ſacerdotiũ veſtrum: ad omnem modum altaris, & quod eſt intra velum, & miniſtrabitis miniſteria, dationem ſacerdotij veſtri: & alienigena accedens morietur.

Et locutus eſt Dominus ad Aaron: Et ecce ego dedi vobis conſeruationem primitiarum. De omnibus, quæ ſanctificata ſunt mihi à filiis Iſrael, tibi dedi ea in honorem, & filiis tuis poſt te, legitimum ſempiternum.

Et hoc ſit vobis de ſanctificatis ſanctis oblationibus, de omnibus muneribus eorum. Et de omnibus ſacrificiis eorum, & de omni delicto eorum, & de omnibus peccatis eorum, quæcumque reddunt mihi de omnibus Sanctis, tibi erunt, & filiis tuis.

In Sancto Sanctorum comedetis ea: omne maſculinum comedet ea, tu, & filij tui, ſancta erunt tibi.

Et hoc erit vobis de primitiis dationum eorum, de omnibus impoſitionibus filiorũ Iſrael, tibi dedi ea, & filiis tuis, & filiabus tuis tecum, legitimum ſempiternũ. Omnis mundus in domo tua edet ea.

Omnis primitia olei, & omnis primitia vini, tritici, primitia eorum, quæcumque dederint Domino, tibi dedi ea.

Primogenita omnia, quæcumque in terra eorũ, quæcumque attulerint Domino, tibi erunt. Omnis mundus in domo tua edet ea.

Omne conſecratum in filiis Iſrael: tibi erit.

Et omne adaperiens vuluam de omni carne, quæcumque offerunt Domino ab homine vſque ad pecus, tibi erit: ſed redemptionibus redimentur primogenita hominum, & primogenita pecorum immundorum redimes:

Et redemptio eius, ab vno menſe æſtimatio quinque ſiclorum, iuxta ſiclum Sanctum. Viginti oboli ſunt.

Chald. Paraph. Tranſl.

10 *Dixitque Dominus ad Moyſen: Refer virgam Aaron coram teſtimonio in cuſtodiam, & in ſignum populo rebelli, vt ceſſet murmuratio eorum à facie mea, & non moriantur.*

11 *Fecitque Moyſes, ſicut præceperat ei Dominus, ita fecit.*

12 *Dixerunt autẽ filij Iſrael ad Moyſen, dicentes: Ecce ex nobis interfecti ſunt gladio, & ecce aliquos ex nobis deglutiuit terra, & ecce aliqui ex nobis mortui ſunt peſte.*

13 *Omnis, qui accedit ad tabernaculum Domini moritur. Num morte conſumendi ſumus?*

CAP. XVIII.

1 *DIxitque Dominus ad Aaron: Tu, & filij tui, & domus patris tui tecum propitiabitis ſuper delicta Sanctuarij: & tu, & filij tui tecum expiabitis ſuper peccata ſacerdotij veſtri.*

2 *Fratres quoque tuos de tribu Leui patris tui applica ad te, vt adhæreant tibi, & miniſtrent tibi: & tu, & filij tui tecum eritis coram tabernaculo teſtimonij.*

3 *Et cuſtodient cuſtodiam tuam, & cuſtodiam totius tabernaculi: ſed ad vaſa Sanctuarij, & ad altare non accedant, vt non moriantur, tam illi, quam vos.*

4 *Et adhærebunt tibi, & cuſtodient cuſtodiam tabernaculi fœderis, iuxta omne miniſterium tabernaculi. Et alienus non accedat ad vos.*

5 *Cuſtodietiſque cuſtodiam Sanctuarij, & cuſtodiam altaris: vt non ſit vltra indignatio ſuper filios Iſrael.*

6 *Et ecce ego applicaui fratres veſtros Leuitas de medio filiorum Iſrael, & dedi eos dono vobis coram Domino, vt miniſtrent miniſterium tabernaculi fœderis.*

7 *Tu autem, & filij tui tecum cuſtodietis ſacerdotium veſtrum: iuxta omnem ritum altaris, & intra velum miniſtrabitis, miniſterium doni dabo ſacerdotium veſtrum: & extraneus, qui acceſſerit, occidetur.*

8 *Locutuſque eſt Dominus cum Aaron: Ecce ego dedi tibi cuſtodiam primitiarum mearum. Omnia, quæ ſanctificata ſunt à filiis Iſrael, tibi tradidi ea pro vnctione, & filiis tuis in pactum ſempiternum.*

9 *Hoc erit tibi de Sancto Sanctorum, quod remanet de omnibus, quæ oblata ſunt in igne, iuxta omnia munera eorum. Et iuxta omnia, quæ pro peccato offeruntur, & pro delicto eorum reddent coram me, Sanctum Sanctorum erit tibi, & filiis tuis.*

10 *In Sancto Sanctorum comedetis illud: omnis maſculus comedet illud, ſanctum erit tibi:*

11 *Et hæ primitiæ munerum eorum, iuxta omnia, quæ obtulerint filij Iſrael, tibi tradidi ea, & filiis tuis, & filiabus tuis tecum fœdere ſempiterno. Omnis, qui mundus fuerit in domo tua, comedet ea.*

12 *Omne optimum olei, & omne optimum vini, & frumenti, & primitias eorum quas dabunt filij Iſrael coram Domino, tibi dedi eas.*

13 *Primitiæ omnium, quæ in terra ſua naſcuntur, quas offerunt coram Domino, tuæ erunt. Omnis, qui mundus fuerit in domo tua, veſcetur eis.*

14 *Omne anathema in Iſrael: tuum erit.*

15 *Omne, quod aperit vuluam omnis carnis, quam offerunt coram Domino, de homine, & iumento, & de pecoribus, tuum erit: ſed redimes primogenitum hominis, primogenitum quoque animalis immundi redimes:*

16 *Et redemptio eius erit ab ætate vnius menſis, redimeſque pretio quinque ſiclorum argenti in ſiclis Sanctuarij. Viginti obolos habens ſiclus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Primogenitum autem bouis, & ouis, & capræ nõ
facies redimi, quia ſanctificata ſunt Domino. Sanguinem tantum eorum fundes ſuper altare, & adipes adolebis in ſuauiſſimum odorem Domino.

18 Carnes vero in vſum tuum cedent, ſicut pectuſculum conſecratum, & armus dexter, tua erunt.
19 Omnes primitias Sanctuarij, quas offerunt filij
Iſrael Domino, tibi dedi, & filiis, ac filiabus tuis iure perpetuo. Pactum ſalis eſt ſempiternum coram Domino, tibi, ac filiis tuis.

20 Dixitque Dominus ad Aaron: In terra eorum
nihil poſſidebitis, nec habebitis partem inter eos: ego pars, & hæreditas tua in medio filiorum Iſrael.
21 Filiis autem Leui dedi omnes decimas Iſraelis
in poſſeſſionem pro miniſterio, quo ſeruiunt mihi in tabernaculo fœderis.
22 Vt non accedant vltra filij Iſrael ad tabernacu-
lum, nec committant peccatum mortiferum:
23 Solis filiis Leui mihi in tabernaculo ſeruienti-
bus, & portantibus peccata populi, legitimum ſempiternum erit in generationibus veſtris. * Nihil aliud poſſidebunt:

* Deu. 18.1.

24 Decimarum oblatione contenti, quas in vſus
eorum, & neceſſaria ſeparaui.

25 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
26 Præcipe Leuitis, atque denuncia: Cum acceperi-
tis à filiis Iſrael decimas quas dedi vobis, primitias earum offerte Domino, id eſt, decimam partem decimæ:
27 Vt reputetur vobis in oblationem primitiuo-
rum, tam de areis, quam de torcularibus.
28 Et vniuerſis quorum accipitis primitias, offerte
Domino, & date Aaron ſacerdoti.

29 Omnia, quæ offeretis ex decimis, & in donaria
Domini ſeparabitis, optima, & electa erunt.

30 Diceſque ad eos: Si præclara, & meliora quæque
obtuleritis ex decimis, reputabitur vobis quaſi de area, & torculari dederitis primitias:
31 Et comedetis eas in omnibus locis veſtris, tam
vos, quam familiç veſtræ: quia pretium eſt pro miniſterio, quo ſeruitis in tabernaculo teſtimonij.
32 Et non peccabitis ſuper hoc, egregia vobis, &
pinguia reſeruantes, ne polluatis oblationes filiorum Iſrael, & moriamini.

CAP. XIX.

1 LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron,
dicens:
2 Iſta eſt religio victimæ, quam conſtituit Domi-
nus: Præcipe filiis Iſrael, vt adducant ad te vaccam rufam ætatis integræ, in qua nulla ſit macula, nec portauerit iugum:
3 Tradetiſque eam Eleazaro ſacerdoti: * qui edu-
ctam extra caſtra, immolabit in conſpectu omniũ:

* Heb. 13.11.

4 Et tingens digitum in ſanguine eius, aſperget
contra fores tabernaculi ſeptem vicibus:

5 Combureṫque eam cunctis videntibus, tam pel-
le, & carnibus eius, quam ſanguine, & fimo flammæ traditis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Sed primogenitum bouis, vel primogenitum ouis, vel primogenitum capræ non redimes, ſanctificatio ſunt. Sanguinem eorum ſparges, iuxta altare, & adipem eorum ſuffire facies, ſacrificium in odorem quietis Domino.

Et caro eorum erit tibi, ſicut pectus eleuationis, & ſicut armus dexter tibi erit.

Omnes eleuationes Sanctificationum, quas eleuare facient filij Iſrael Domino, dedi tibi, & filiis tuis, & filiabus tuis tecum, in ſtatutum perpetuum. Pactum ſalis ſæculi eſt coram Domino tibi, & ſemini tuo tecum.

Et dixit Dominus ad Aharon: De terra eorum non hæreditate accipies, & pars non erit tibi in medio eorum: ego pars tua, & hæreditas tua in medio filiorum Iſrael.

Et filiis Leui, ecce dedi omnem decimam in Iſrael in hæreditatem pro opere eorum, quod ipſi operantur, opus tabernaculi eccleſiæ:

Et non appropinquabunt amplius filij Iſrael ad tabernaculum eccleſiæ, vt ferant pœnam peccati, vt moriatur:

Et faciet Leuita ipſe opus tabernaculi eccleſiæ, & ipſi portabunt iniquitatem eorum, ſtatuto perpetuo per generationes veſtras. Et in medio filiorum Iſrael non hæreditate accipient hæreditatem:

Decimam enim filiorum Iſrael, quam eleuabunt Domino eleuationem, dedit Leuitis in hæreditatem, idcirco dixi eis: In medio filiorum Iſrael, non hæreditate accipient hæreditatem.

Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:

Et ad Leuitas loqueris, & dices ad eos: Cum acceperitis à filiis Iſrael decimam, quam dedi vobis in hæreditatem veſtram, eleuabitis ex ea eleuationem Domini, decimam è decima:

Et reputabitur vobis eleuatio veſtra, ſicut frumentum de area, & ſicut plenitudo de torculari:

Sic eleuabitis etiam vos eleuationem Domini de omnibus decimis veſtris, quas capietis à filiis Iſrael, & dabitis ex ea eleuationem Domini Aharon ſacerdoti.

Ex omnibus donis veſtris eleuabitis eleuationem Domini, de omni adipe eius ſanctificationem eius de eo.

Et dices ad eos: Quando eleuabitis pinguedinem eius ex eo, reputabitur Leuitis, ſicut fructus areæ, & ſicut fructus torcularis:

Et comedetis illum in omni loco vos, & domus veſtra: quia merces eſt vobis pro omni opere veſtro in tabernaculo eccleſiæ.

Et non portabitis ſuper illo peccatum, quando eleuabitis vos pinguedinem eius ex eo, & ſanctificationes filiorum Iſrael, non polluetis, & non moriemini.

CAP. XIX.

ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, & Aharon, dicendo:

Hoc eſt ſtatutum legis, quod præcepit Dominus, dicendo: Loquere ad filios Iſrael, & afferant ad te vaccam rufam perfectam, in qua non ſit macula, ſuper quam non fuit iugum:

Et dabitis eam Elhazar ſacerdoti: & educet eam extra caſtra, & mactabit eam ante eum:

Et capiet Elhazar ſacerdos de ſanguine eius digito ſuo, & ſparget contra faciem tabernaculi eccleſiæ de ſanguine eius ſeptem vicibus:

Et comburet vaccam in oculis eius, pellem eius, & carnem eius, & ſanguinem eius cum fimo eius comburet.

Tranſl. ex Septuag.

17 Verumtamen primogenita vitulorum,& primo-
genita ouium, & primogenita caprarum non redi-
mes,ſancta ſunt. Et ſanguinem eorum effundes ad
altare, & adipem offeres oblationem in odorem
ſuauitatis Domino.
18 Et carnes erunt tibi, ſicut etiam pectuſculum
impoſitionis,& ad brachium dextrum, tibi erit.
19 Omnis demptio Sanctorum, quæcumque dem-
pſerint filij Iſrael Domino,dedi tibi & filiis tuis,&
filiabus tuis tecum, legitimum ſempiternum. Te-
ſtamentum ſalis ſempiterni eſt ante Dominum,
tibi,& ſemini tuo poſt te.
20 Et locutus eſt Dominus ad Aaron : In terra eo-
rum non hæreditabis, & pars non erit tibi in eis:
quoniam ego pars tua, & hæreditas tua in medio
filiorum Iſrael.
21 Et filijs Leui,ecce dedi omnem decimam in Iſrael
in ſorte pro miniſteriis eorum, quæcumq; ipſi mi-
niſtrant,miniſterium in tabernaculo teſtimonij:
22 Et non accedent vltra filij Iſrael in tabernaculū
teſtimonij ad accipiendum peccatum mortiferum:
23 Et miniſtrabit Leuita ipſe miniſteriū tabernaculi
teſtimonij,& ipſi accipiēt peccata eorum, legitimū
ſempiternum in progenies eorum. Et in medio
filiorum Iſrael non hæreditabunt hæreditatem:
24 Quoniam decimas filiorum Iſrael, quæcumque
ſegregauerint Domino, demptionem dedit Leuitis
in ſorte, propterea dixit eis : In medio filiorum
Iſrael non hæreditabunt ſortem.
25 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
26 Et Leuitis loquéris,& dices ad eos:Si acceperitis
à filiis Iſrael decimam, quam dedi vobis ab eis in
ſorte, & demetis vos de ea demptionem Domino,
decimam de decima:
27 Et computabuntur vobis demptiones veſtræ,
ſicut triticum de area & demptio à torculari:
28 Sic demetis eos, & vos ab omnibus demptioni-
busDomini ab omnibus decimis veſtris,quaſcum-
que acceperitis à filiis Iſrael, & dabitis de eis dem-
ptionem Domino Aaron ſacerdoti.
29 Ab omnibus datis veſtris demetis demptionem
Domino,vel de omnibus primitiis, quod ſanctifi-
catum eſt, de eo.
30 Et dices ad eos : Cum dempſeritis primitiam de
eo,& computabitur Leuitis, tanquam genimen ab
area, & tanquam genimen à torculari:
31 Et comedetis illud in omni loco,vos, & domus
veſtræ:quoniam merces hæc vobis eſt pro miniſte-
riis veſtris in tabernaculo teſtimonij.
32 Et propter hoc non accipietis peccatum,eo quod
dempſeritis primitiam ab eo,& ſancta filiorum Iſ-
rael,non prophanabitis, vt non moriamini.

CAP. XIX.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, & Aaron,
dicens:
2 Hæc eſt diſtinctio legis,quæcūque conſtituit Dn̄s,
dicens : Loquere filiis Iſrael, & accipiant ad te iu-
uencam ruffam ſine vitio, quæ non habet in ſe vi-
tium,& cui non eſt ſuperpoſitum ſuper eam iugū:
3 Et dabis eam ad Eleazarum ſacerdotē:& eijcient
eam extra caſtra in locum mundum, & occident
eam in conſpectu eius:
4 Et accipiet Eleazar de ſanguine eius, & aſperget
contra faciem tabernaculi teſtimonij de ſanguine
eius ſepties:
5 Et cremabunt eam in conſpectu eius,& pellis,&
carnes eius,& ſanguis eius cum ſtercore eius com-
buretur.

Chald.Paraph.Tranſl.

17 Sed primogenitum bouis, & agni, aut primogenitum
capræ non redimes,ſancta ſunt. Sanguinem eorum aſper-
ges ſuper altare,& adipes eorum adolebis,vt oblatio ſuſ-
cipiatur voluntariè coram Domino.
18 Carnes autem eorum erunt tibi, ſicut pectuſculum
eleuationis,& ſicut armus dexter, tua erunt.
19 Omnes primitias Sanctificatas, quas offerunt filij Iſ-
rael coram Domino, tibi dedi, & filijs tuis,& filiabus tuis
tecum pacto ſempiterno. Pactum æternum ſalis eſt coram
Domino tibi, & filijs tuis tecum.
20 Dixitque Dominus ad Aaron : In terra eorum non
poſſidebis, neque pars erit tibi inter eos, dona quæ dedi
tibi : illa ſunt pars tua, & hæreditas tua in medio fi-
liorum Iſrael.
21 Filiis autem Leui, ecce dedi omnem decimam in Iſrael
in poſſeſſionem pro miniſterio ſuo quo ipſi miniſtrant mi-
niſterium tabernaculi fœderis:
22 Et non accedant vltra filij Iſrael ad tabernaculum
fœderis, ne ſuſcipiant peccatum ad mortem:
23 Miniſtrabuntque ipſi Leuitæ miniſterium tabernaculi
fœderis, & ipſi ſuſcipient peccata eorum pacto ſempi-
terno in generationibus veſtris. Et in medio filiorum Iſ-
rael non poſſidebunt hæreditatem:
24 Quia decimas filiorum Iſrael, quas ſeparant coram
Domino, dedi Leuitis in poſſeſſionem, ideo dixi eis : In
medio filiorum Iſrael, non poſſidebunt poſſeſſionem.
25 Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:
26 Loquere quoque cum Leuitis,& dices eis : Cùm acce-
peritis à filiis Iſrael decimas, quas ex eis dedi vobis in
poſſeſſionem veſtram,ſeparabitis ex eis ſeparationem co-
ram Domino decimam partem decimæ:
27 Et reputabitur vobis ſeparatio veſtra quaſi frumen-
tum de area, & quaſi vinum de torculari:
28 Sic ſeparabitis, & vos ſeparationem coram Domino
ex omnibus decimis veſtris quas accipitis à filijs Iſrael,
& dabitis ex eis primitias coram Domino Aaron ſa-
cerdoti.
29 Ex omnibus,quæ vobis dantur, ſeparabitis omnem ſe-
parationem coram Domino,ex omni, quod optimum fue-
rit, & ſanctificatum ex eo.
30 Diceſque eis: Quando ſeparaueritis optimum eius ex
eo, reputabitur Leuitis quaſi fructus areæ, & quaſi fru-
ctus torcularis:
31 Comedetiſque illud in omni loco vos, & viri domus
veſtræ: quia pretium eſt vobis pro miniſterio veſtro in
tabernaculo fœderis.
32 Et non recipietis ſuper illud peccatum, cùm ſeparaue-
ritis optimum eius ex eo, & ea,quæ ſanctificata ſunt à
filiis Iſrael,non prophanabitis, & non moriemini.

CAP. XIX.

1 LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, & cum Aaron,
dicens:
2 Hoc eſt decretum legis, quod præcepit Dominus, di-
cens: Loquere cum filiis Iſrael,vt adducant ad te vaccam
ruffam integram, in qua nulla ſit macula, ſuper quam
non poſitum eſt iugum:
3 Et dabitis eam Eleazar ſacerdoti: & adducet eam ex-
tra caſtra,& immolabit eam in conſpectu ſuo:
4 Et tollet Eleazar ſacerdos de ſanguine eius digito ſuo
& aſperget contra faciem tabernaculi fœderis de ſan-
guine eius ſepties:
5 Et comburet vaccam ante oculos ſuos,tam pellem,
quam carnem eius, ſanguinem quoque eius cum fimo
eius comburet.

Vulgat. Editio.

Lignum quoque cedrinum, & hyſſopum, coccumque bis tinctum ſacerdos mittet in flammam, quæ vaccam vorat.

Et tunc demum lotis veſtibus, & corpore ſuo, ingredietur in caſtra, commaculatuſque erit vſq; ad veſperum.

Sed & ille, qui combuſſerit eam, lauabit veſtimenta ſua, & corpus, & immundus erit vſque ad veſperum.

Colliget autẽ vir mundus cineres vaccæ, & effũdet eos extra caſtra in loco puriſſimo, vt ſint multitudini filiorum Iſrael in cuſtodiam, & in aquam aſperſionis: quia pro peccato vacca combuſta eſt.

Cumque lauerit, qui vaccæ portauerat cineres, veſtimenta ſua, immundus erit vſque ad veſperũ. Habebunt hoc filij Iſrael, & aduenæ, qui habitant inter eos, ſanctum iure perpetuo.

Qui tetigerit cadauer hominis, & propter hoc ſeptem diebus fuerit immundus:

Aſpergetur ex hac aqua die tertio, & ſeptimo, & ſic mundabitur. Si die tertio aſperſus non fuerit, ſeptimo non poterit emundari.

Omnis, qui tetigerit humanæ animæ morticinium, & aſperſus hac commiſtione non fuerit, polluet tabernaculum Domini, & peribit ex Iſrael: quia aqua expiationis non eſt aſperſus, immundus erit, & manebit ſpurcitia eius ſuper eum.

Iſta eſt lex hominis, qui moritur in tabernaculo: Omnes, qui ingrediuntur tentorium illius, & vniuerſa vaſa, quæ ibi ſunt, polluta erunt ſeptem diebus.

Vas, quod non habuerit operculum, nec ligaturam deſuper, immundum erit.

Si quis in agro tetigerit cadauer occiſi hominis, aut per ſe mortui, ſiue os illius, vel ſepulchrum, immundus erit ſeptem diebus.

Tollentque de cineribus combuſtionis, atque peccati, & mittent aquas viuas ſuper eos in vas.

In quibus cum homo mundus tinxerit hyſſopum, aſperget ex eo omne tentorium, & cunctam ſupellectilem, & homines huiuſcemodi contagione pollutos:

Atque hoc modo mundus luſtrabit immundum tertio, & ſeptimo die. Expiatuſque die ſeptimo, lauabit, & ſe, & veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperum.

Si quis hoc ritu nõ fuerit expiatus, peribit anima illius de medio eccleſiæ: quia Sanctuariũ Domini polluit, & non eſt aqua luſtrationis aſperſus.

Erit hoc præceptum legitimum ſempiternum. Ipſe quoque qui aſpergit aquas, lauabit veſtimenta ſua: Omnis, qui tetigerit aquas expiationis, immundus erit vſque ad veſperum.

Quidquid tetigerit immundus, immundum faciet: & anima, quæ horum quippiam tetigerit, immunda erit vſque ad veſperum.

CAP. XX.

VEneruntque filij Iſrael, & omnis multitudo in deſertum Sin, menſe primo: & manſit populus in Cades. Mortuaque eſt ibi Maria, & ſepulta in eodem loco.

Cumque indigeret aqua populus, conuenerunt aduerſum Moyſen, & Aaron:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Et capiet ſacerdos lignum cedrinum, & hyſſopum, & coccum vermiculi, & proijciet in medium combuſtionis vaccæ.*

7 *Et lauabit veſtes ſuas ſacerdos, & lauabit carnem ſuam aqua, & poſtea veniet ad caſtra, & immundus erit ſacerdos vſque ad veſperam.*

8 *Et comburens ea lauabit veſtimenta ſua aqua, & lauabit carnem ſuam aqua, & immundus erit vſque ad veſperam.*

9 *Et colliget vir mundus cinerem vaccæ, & ponet extra caſtra in loco mundo, & erit congregationi filiorum Iſrael: ad cuſtodiam in aquam ſeparationis oblationis pro peccato erit.*

10 *Et lauabit colligens cinerem vaccæ veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam. Et erit filijs Iſrael, & peregrino, qui peregrinatur in medio veſtri ſtatutum perpetuum.*

11 *Tangens mortuum omnis anima hominis, immundus erit ſeptem diebus:*

12 *Ipſe purificabit ſe in eo, die tertia, & die ſeptima mundus erit. Et ſi non purificauerit ſe die tertia, die ſeptima non erit mundus.*

13 *Omnis tangens mortuum anima hominis, qui mortuus fuerit, & non purificatus fuerit, tabernaculum Domini polluit, & excidetur anima illa ex Iſrael: quia aqua ſeparationis non eſt aſperſa ſuper eum, immundus erit, donec immunditia eius fuerit in eo.*

14 *Hæc eſt lex, homo cum mortuus fuerit in tabernaculo: Omnis ingrediens tabernaculum, & omnis, qui eſt in tabernaculo, immundus erit ſeptem diebus.*

15 *Et omne vas apertum ſuper quo non eſt operculum affixum immundum eſt.*

16 *Et omnis, qui tetigerit ſuper faciem agri mortuum gladio, vel mortuum, vel os hominis, vel ſepulchrum, immundus erit ſeptem diebus.*

17 *Et capient pro immundo de puluere combuſtionis oblationis pro peccato, & ponent ſuper eum aquam viuam in vaſe.*

18 *Et capiet hyſſopum, & intinget in aquam vir mundus, & ſparget ſuper tabernaculum, & ſuper omnia vaſa, & ſuper animas, quæ fuerunt ibi, & ſuper eum, qui tetigit os, vel occiſum, vel mortuum, vel ſepulchrum:*

19 *Et aſperget mundus ſuper immundum die tertia, die ſeptima. Et mundabit eum die ſeptima, & lauabit veſtimenta ſua, & lauabit ſe aqua, & mundus erit in veſpera.*

20 *Et vir, qui immundus fuerit, & non purificauerit ſe, excidetur anima ipſa è medio congregationis: quia Sanctuarium Domini polluit, aqua ſeparationis non eſt aſperſa ſuper eum, immundus eſt.*

21 *Et erit ei in ſtatutum perpetuum. Et ſpargens aquam ſeparationis, lauabit veſtimenta ſua, & tangens aquam ſeparationis, immundus erit vſque ad veſperam.*

22 *Et omne, quod tetigerit immundus, immundum erit: & anima, quæ tetigerit ipſum immunda erit vſque ad veſperam.*

CAP. XX.

1 *ET venerunt filij Iſrael, omnis congregatio in deſerto Sin menſe primo: & manſit populus in Cades. Et mortua eſt ibi Miriam, & ſepulta eſt ibi.*

2 *Et non erat aqua congregationi, & congregati ſunt contra Moſeh, & contra Aharon:*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

6 Et accipiet ſacerdos lignum cedrinum,& hyſſopum, & coccinum, & immittet in medium combuſtionis iuuencæ.

7 Et lauabit veſtimenta ſua ſacerdos, & lauabit corpus ſuum aqua, & poſtea introibit in caſtra, & immundus erit ſacerdos vſque ad veſperam.

8 Et qui comburit eam,lauabit veſtimenta ſua, & lauabit corpus ſuum, & immundus erit vſque ad veſperam.

9 Et congregabit homo mundus cinerem iuuencæ, & reponet extra caſtra in locum mundum, & erit ſynagogæ filiorum Iſrael in conſeruationem: aqua aſperſionis purificatio eſt.

10 Et qui congregat cinerem iuuencæ, lauabit veſtimenta ſua, & immundus erit vſque ad veſperam. Et erit filiis Iſrael & proſelytis, qui apponuntur legitimum æternum.

11 Qui tetigerit mortuum de omni anima hominis, immundus erit ſeptem diebus:

12 Hic purificabitur die tertio, & die ſeptimo, & mundus erit. Si autem non fuerit purificatus die tertio,& die ſeptimo, non erit mundus.

13 Omnis, qui tetigerit mortuum ab omni anima hominis, ſi mortuus fuerit, & non fuerit purificatus, tabernaculum Domini polluit, exterminabitur anima illa ex Iſrael: quoniam aqua aſperſionis non circumaſperſa eſt ſuper eum, immundus eſt, adhuc immunditia eius in eo eſt.

14 Et hæc eſt lex, homo ſi mortuus fuerit in domo: Omnis ingrediens in domum,& quæcumque ſunt in domo, immunda erunt ſeptem diebus.

15 Et omne vas apertum, quæcumque non habent alligaturam alligatam ſuper eo, immunda ſunt.

16 Et omnis,qui tetigerit ſuper faciem campi vulneratum aut mortuum, aut os hominis, aut monumentum, ſeptem diebus immundus erit.

17 Et ſument immundo de cinere eius, quæ combuſta eſt purificationis, & effundent ſuper eam aquam viuentem in vaſe.

18 Et ſumet hyſſopum, & tinget in aqua vir mundus,& circumaſperget ſuper domum, & ſuper vaſa,& ſuper animas, quæcumque fuerint ibi, & ſuper eum, qui tetigit os hominis, aut cæſum, aut mortuum, aut monumentum:

19 Et circumaſperget mundus ſuper immundum in die tertio,& in die ſeptimo. Et purificabitur die ſeptimo,& lauabit veſtimenta ſua,& lauabit aqua, & immundus erit vſque ad veſperam.

20 Et homo, quicumque inquinatus fuerit, & non fuerit purificatus, exterminabitur anima illa de medio ſynagogæ: quoniam Sancta Domini inquinauit,quoniam aqua aſperſionis non circumaſperſa eſt ſuper eum, immundus eſt.

21 Et erit vobis legitimum ſempiternum. Et qui circumaſpergit aquam aſperſionis, lauabit veſtimenta ſua: Et qui tetigerit aquam aſperſionis, immundus erit vſque ad veſperam.

22 Et omne quodcumque tetigerit illud immundus, immundum erit:& anima, quæ tetigerit, immunda erit vſque ad veſperam.

CAP. XX.

1 ET venerunt filij Iſrael, omnis ſynagoga in deſertum Sin in menſe primo; & permanſit populus in Cades. Et mortua eſt ibi Maria,& ſepulta eſt ibi.

2 Et non erat aqua ipſi ſynagogæ, & congregati ſunt ſuper Moyſen & Aaron:

Chald. Paraph. Tranſl.

Et tollet ſacerdos lignum cedri, & hyſſopum, & coccinum, & mittet in medio combuſtionis vaccæ.

Lauabitque ſacerdos veſtimenta ſua, & lauabit carnem ſuam aqua, & poſtea ingredietur in caſtra, & erit ſacerdos pollutus vſque ad veſperam.

Et qui combuſſerit eam, lauabit veſtimenta ſua aquis, & lauabit carnem ſuam aquis, & erit immundus vſque ad veſperam.

Colliget autem vir mundus cinerem vaccæ, & reponet extra caſtra in loco mundo,& erit cœtui filiorum Iſrael in cuſtodiam,& in aquam aſperſionis: pro peccato enim eſt.

Et qui collegerit cinerem vaccæ, lauabit veſtimenta ſua, & erit immundus vſque ad veſperam. Et erit filijs Iſrael,& peregrinis, qui peregrinantur inter eos, in ritum perpetuum.

Qui tetigerit morticinium vniuerſæ animæ hominis, erit immundus ſeptem diebus:

Et in die tertio aſpergetur ex hac aqua, & in die ſeptimo mundabitur. Et ſi non fuerit aſperſus in die tertio, in ſeptimo non mundabitur.

Omnis qui tetigerit morticinium animæ hominis, qui mortuus fuerit, & non fuerit aſperſus, tabernaculum Domini polluit, & exterminabitur homo ille de Iſrael: quia aqua aſperſionis non fuit aſperſus, immundus eſt, adhuc immunditia eius in eo eſt.

Iſta eſt lex hominis, qui mortuus fuerit in tabernaculo: Omnis, qui ingreditur in tabernaculum, & omne, quod eſt in tabernaculo,erit immundum ſeptem diebus.

Et omne vas fictile apertum, quod non habet operculũ luteum per circuitum eius deſuper, immundum erit.

Et omnis, qui tetigerit ſuper faciem agri occiſum hominem gladio, aut mortuum, ſiue os hominis, aut ſepulchrum, immundus erit ſeptem diebus.

Tollentque pro immundo de cinere combuſtionis hoſtiæ pro peccato, & mittet ſuper eum aquas fontis in vaſe.

Et tollet hyſſopum,& tinget eum in aquis homo mundus,& aſperget ſuper tabernaculum & ſuper omnia vaſa,& ſuper animas, quæ erunt ibi, & ſuper omnem, qui tetigerit os, aut occiſum,ſiue mortuum,aut ſepulchrum:

Aſpergetque homo mundus ſuper immundum in die tertio, & in die ſeptimo. Et mundabit eum in die ſeptimo, & lauabit veſtimenta ſua, & ipſe lauabitur aqua, & mundabitur in veſperè.

Et vir, qui fuerit immundus, & non fuerit aſperſus, exterminabitur homo ille de medio eccleſiæ: quia Sanctuarium Domini polluit, aqua aſperſionis non fuit aſperſa ſuper eum,immundus erit.

Et erit eis in legitimum ſempiternum. Et qui aſperſerit aquam aſperſionis, lauabit veſtimenta ſua: Et qui tetigerit aquam aſperſionis, erit immundus vſque ad veſperam.

Et omne, quod tetigerit immundus, erit immundum: & homo, qui tetigerit illud, erit immundus vſque ad veſperam.

CAP. XX.

VEneruntque filij Iſrael, omniſque congregatio in deſertum Sin menſe primo: & habitauit populus in Cades. Et mortua eſt ibi Maria,& ſepulta eſt ibi.

Et non erant aquæ congregationi, & congregati ſunt contra Moyſen, & contra Aaron:

Vulgat.Editio.

Et verſi in ſeditionem,dixerunt:Vtinam periiſ-
ſemus inter fratres noſtros coram Domino.

* Exo. 17.3.

* Cur eduxiſtis eccleſiam Domini in ſolitudinem,
vt nos,& noſtra iumenta moriamur?
Quare non feciſtis aſcendere de Ægypto, & ad-
duxiſtis in locum iſtum peſſimũ,qui ſeri nõ poteſt,
qui nec ficum gignit,nec vineas nec malogranata,
inſuper,& aquam non habet ad bibendum?
Ingreſſuſque Moyſes,& Aaron,dimiſſa multitu-
dine, tabernaculum fœderis, corruerunt proni in
terram, clamaueruntque ad Dominum, atque di-
xerunt: Domine Deus audi clamorem huius po-
puli, & aperi eis theſaurum tuum fontem aquæ
viuæ,vt ſatiati ceſſet murmuratio eorum. Et ap-
paruit gloria Domini ſuper eos.
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
Tolle virgam,& congrega populum,tu,& Aaron
frater tuus, & loquimini ad petram coram eis, &
illa dabit aquas. Cumque eduxeris aquam de pe-
tra,bibet omnis multitudo,& iumenta eius.

* Exo. 17.5 6. Sap. 11 4. * Pſal. 77. 21. 1. Cor. 10.4.

* Tulit igitur Moyſes virgam,quę erat in conſpe-
ctu Domini, ſicut præceperat ei:
Congregata multitudine ante petram, dixitque
eis: Audite rebelles, & increduli: * Num de petra
hac vobis aquam poterimus eijcere?
Cumque eleuaſſet Moyſes manum, percutiens
virga bis ſilicem, egreſſæ ſunt aquæ largiſſimæ, ita
vt populus biberet,& iumenta.

* Deu. 1. 37.

Dixitque Dominus ad Moyſen,& Aaron:* Quia
non credidiſtis mihi, vt ſanctificaretis me coram
filiis Iſrael, non introducetis hos populos in ter-
ram, quam dabo eis.
Hæc eſt aqua cõtradictionis,vbi iurgati ſunt filij
Iſrael contra Dominum, & ſanctificatus eſt in eis.
Miſit interea nuncios Moyſes de Cades ad regẽ
Edom, qui dicerent: Hæc mandat frater tuus Iſ-
rael:Noſti omnem laborem,qui apprehendit nos:
Quomodo deſcenderint patres noſtri in Ægy-
ptum, & habitauerimus ibi multo tempore, affli-
xerintque nos Ægyptij,& patres noſtros:
Et quo modo clamauerimus ad Dominum, &
exaudierit nos miſeritque Angelum, qui eduxerit
nos de Ægypto. Ecce in vrbe Cades, quæ eſt in ex-
tremis finibus tuis poſiti:
Obſecramus, vt nobis tranſire liceat per terram
tuam. Non ibimus per agros, nec per vineas, non
bibemus aquas de puteis tuis, ſed gradiemur via
publica, nec ad dextram, nec ad ſiniſtram decli-
nantes donec tranſeamus terminos tuos.
Cui reſpondit Edom: Non tranſibis per me, a-
lioquin armatus occurram tibi.

Dixeruntque filij Iſrael: Per tritam gradiemur
viam:& ſi biberimus aquas tuas nos, & pecora no-
ſtra,dabimus,quod iuſtum eſt: nulla erit in pretio
difficultas, tantum velociter tranſeamus.
At ille reſpondit:Non tranſibis.Statimque egreſ-
ſus eſt obuius, cum infinita multitudine, & manu
forti:
Nec voluit acquieſcere deprecãti,vt cõcederet trã
ſitum per fines ſuos:quã ob rẽ diuertit ab eo Iſrael.
Cumque caſtra mouiſſent de Cades,venerunt in
montem Hor:
Qui eſt in finibus terræ Edom, vbi locutus eſt
Dominus ad Moyſen:
Pergat,inquit,Aaron ad populos ſuos:non enim
intrabit terram, quam dedi filiis Iſrael, eo quod
incredulus fuerit ori meo, ad aquas contradictio-
nis.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

3 *Et iurgatus eſt populus cum Moſeh, & dixerunt, di-*
cendo: Et vtinam obiuiſſemus, quando obierunt fratres
noſtri coram Domino.
4 *Et vt quid venire feciſtis congregationẽ Domini in de-*
ſertum iſtud, vt moriamur ibi nos & iumenta noſtra?
5 *Et vt quid aſcendere feciſtis nos ex Ægypto, vt venire*
faceretis nos ad locum malum iſtum, non locum ſemen-
tis,& ficus,& vitis,& malogranati, & aqua non eſt ad
bibendum?
6 *Et venit Moſeh, & Aharon à facie congregationis ad*
oſtium tabernaculi eccleſiæ, & proiecerunt ſe ſuper fa-
ciem ſuam. Et conſpecta eſt gloria Domini eis.

7 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
8 *Accipe virgam,& congregare fac cœtum tu, & Aha-*
ron frater tuus,& loquimini ad petram in oculis eorum,
& dabit aquam ſuam. Et educes ei aquam è petra, &
potum dabis cœtui,& iumentis eorum.
9 *Et accepit Moſeh virgam de conſpectu Domini, quem-*
admodum præcepit ei:
10 *Et congregare fecerunt Moſeh, & Aharon congrega-*
tionem ante petram,& dixit eis: Audite nunc rebelles:
Numquid de petra hac educemus vobis aquam?
11 *Et eleuauit Moſeh manum ſuam, & percuſſit petram*
virga ſua duabus vicibus, & egreſſæ ſunt aquæ multæ,&
bibit congregatio,& iumenta eorum.
12 *Et dixit Dominus ad Moſeh, & ad Aharon: Pro eo,*
quòd non credidiſtis mihi,vt ſanctificaretis me in oculis
filiorum Iſrael, idcirco non introducetis congregationem
iſtam in terram, quam dedi eis.
13 *Iſtæ ſunt aquæ iurgij, in quibus iurgati ſunt filij Iſ-*
rael cum Domino,& ſanctificauit ſe in eis.
14 *Et miſit Moſeh nuncios è Cades ad regem Edom: Sic*
dixit frater tuus Iſrael: Tu noſti omnem laborem, qui
inuenit nos:
15 *Et deſcenderunt patres noſtri in Ægyptum, & manſi-*
mus in Ægypto diebus multis, & malefecerunt nobis Æ-
gyptij,& patribus noſtris:
16 *Et clamauimus ad Dominum, & audiuit vocem no-*
ſtram, & miſit Angelum, & eduxit nos ex Ægypto. Et
ecce ſumus in Cades ciuitate in extremo termini tui:

17 *Tranſeamus obſecro per terram tuam. Non tranſibi-*
mus per agrum, & per vineam, neque bibemus aquam
putei,via regia ambulabimus, non declinabimus ad dex-
teram, & ad ſiniſtram, donec tranſeamus terminum
tuum.
18 *Et dixit ad eum Edom: Non tranſibis per me, ne fortè*
cum gladio egrediar in occurſum tui.

19 *Et dixerunt ad eum filij Iſrael: Per viam aſcende-*
mus: & ſi aquas tuas biberimus ego,& pecudes meæ,da-
bo pretium earum: tantum non quicquam detrimenti
erit,pedibus meis tranſibo.
20 *Et dixit: Non tranſibis. Et egreſſus eſt Edom in occur-*
ſum eius cum populo multo, & in manu forti:

21 *Et renuit Edom permittere Iſraeli, vt tranſiret per*
terminum ſuum,& declinauit Iſrael ab eo.
22 *Et profecti ſunt è Cades, & venerunt filij Iſrael,*
omnis congregatio in Hor montem:
23 *Et dixit Dominus ad Moſeh,& Aharon, in Hor mon-*
te,iuxta terminum terræ Edom:
24 *Dicendo: Congregabitur Aharon ad populos ſuos: non*
enim ingredietur terram, quam dedi de filiis Iſrael, eo
quòd rebelles fueritis ori meo ad aquas iurgij.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

3 Et maledixit populus erga Moyſen, dicentes: V-
tinam mortui eſſemus in perditione fratrum no-
ſtrorum ante Dominum.
4 Et vt quid eduxiſtis ſynagogam Domini in de-
ſertum hoc, ad occidendos nos, & pecora noſtra:
5 Et quare hoc eduxiſti nos de Ægypto, vt adue-
niremus in locum malum hunc, vbi non ſemina-
tur, neque ficus, neque vites, neque mala punica,
neque aqua eſt ad bibendum?
6 Et venit Moyſes, & Aaron à facie ſynagogæ ſu-
per oſtium tabernaculi teſtimonij, & ceciderunt in
faciem. Et apparuit gloria Domini ad eos.
7 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
8 Sume virgam tuã, & conuoca ſynagogam, tu, &
Aaron frater tuus, & loquimini ad petram corã eis,
& dabit aquas ſuas. Et proferetis vobis aquam de
petra, & potabitis ſynagogam, & pecora eorum.
9 Et ſumpſit Moyſes virgam, quæ ante Dominũ,
ſicut præcepit Dominus:
10 Et euocauit Moyſes, & Aaron ſynagogam ante
petram, & dixit ad eos: Audite me increduli: Num-
quid ex petra hac educemus vobis aquam?
11 Et extollens Moyſes manum ſuam percuſſit pe-
tram virga bis, & exijt aqua multa, & bibit ſyna-
goga, & pecora eorum.
12 Et dixit Dominus ad Moyſen, & Aaron: Quia
non crediditis ſanctificare me in conſpectu filio-
rum Iſrael, propterea non inducetis vos ſynago-
gam hanc in terram, quam dedi eis.
13 Hæc aqua contradictionis, quia maledixerunt
filij Iſrael ante Dominũ, & ſanctificatus eſt in ipſis.
14 Et miſit Moyſes nuncios è Cades ad regem E-
dom, dicens: Hæc ait frater tuus Iſrael: Tu noſti
omnem laborem, qui inuenit eos:
15 Et deſcenderunt patres noſtri in Ægyptum, &
incolæ fuimus in Ægypto dies plures, & afflixe-
runt nos Ægyptij, & patres noſtros:
16 Et exclamauimus ad Dominum, & exaudiuit
Dominus vocem noſtram, & mittens Angelum
eduxit nos de Ægypto. Et nunc ſumus in Cades
ciuitate à parte finium tuorum:
17 Tranſibimus per terram tuam. Non pertranſibi-
mus per agros, neque per vineas, neque bibemus
aquam de lacu tuo, via regia ibimus, non declina-
bimus in dextera, neque in ſiniſtra, quoadusque
prætererimus fines tuos.
18 Et dixit ad eum Edom: Non pertranſibis per
me: ſi autem non, in bello egrediar in occurſum
tibi:
19 Et dicunt ei filij Iſrael: Iuxta montem tranſibi-
mus: ſi autem de aqua tua biberimus, & ego, &
pecora mea, dabo pretium tibi: ſed res nulla eſt,
iuxta montem tranſibimus.
20 At ille dixit: Non pertranſibis per me. Et exijt
Edom obuiam ei in turba graui, & in manu for-
ti.
21 Et non voluit Edom dare ipſi Iſrael tranſire per
fines ſuos: & declinauit Iſrael ab eo.
22 Et promouerunt è Cades, & aduenerunt filij Iſ-
rael, omnis ſynagoga in Or montem:
23 Et dixit Dominus ad Moyſen, & Aaron in Or
monte ſuper fines terræ Edom:
24 Dicens: Apponatur Aaron ad populum ſuum: &
non ineroibitis in terram, quam dedi filiis Iſrael,
quoniam exacerbaſtis me ſuper aquam maledi-
ctionis.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et obiurgatus eſt populus contra Moyſen & dixerunt:
Vtinam mortui eſſemus, quando mortui ſunt fratres
noſtri coram Domino.*
*Cur adduxiſtis eccleſiam Domini in ſolitudinem hanc,
vt moriamur hic nos, & iumenta noſtra?*
*Et quare nos feciſtis aſcendere de Ægypto, vt ducere-
tis in locum hunc peſſimum, vbi non eſt locus aptus ad
ſeminandum, vbi non ſunt ficus, & vites, & malogra-
nata, & aqua non eſt ad bibendum?*
*Ingreſſique ſunt Moyſes, & Aaron oſtium tabernaculi
fœderis à facie eccleſia, & corruerunt ſuper facies ſuas.
Et reuelata eſt eis gloria Domini.*
*Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:
Tolle virgam, & congrega cœtum tu, & Aaron frater
tuus, & loquimini ad petram ante oculos eorum, & da-
bit aquas ſuas. Et educes eis aquam de petra, & potabis
eos aqua, & adaquabis iumenta eorum.*
*Tulitque Moyſes virgam à facie Domini, ſicut præce-
perat ei:*
*Congregaueruntque Moyſes, & Aaron eccleſiam ante
petram, dixitque eis: Audite nunc rebelles: Numquid de
petra hac educemus vobis aquam?*
*Eleuauitque Moyſes manum ſuam, & percuſſit bis pe-
tram virga ſua, & egreſſæ ſunt aquæ multæ, & bibit
cœtus, & iumenta eorum.*
*Dixitque Dominus ad Moyſen, & Aaron: Quia non
crediidiſtis verbo meo, vt ſanctificaretis me ante oculos
filiorum Iſrael, ideo non introducetis congregationem hanc
in terram, quam dedi eis,*
*Hæ ſunt aquæ iurgij, quia iurgati ſunt filij Iſrael co-
ram Domino, & ſanctificatus eſt in eis.*
*Miſitque Moyſes nuncios de Cades ad regem Idumeæ:
Hæc dicit frater tuus Iſrael: Tu cognouiſti omnem tri-
bulationem, quæ inuenit nos:*
*Deſcenderuntque patres noſtri in Ægyptum, & habi-
tauimus in Ægypto diebus multis, & afflixerunt nos
Ægyptij, & patres noſtros:*
*Et orauimus coram Domino, & ſuſcepit orationem
noſtram, & miſit Angelum, & eduxit nos de Ægypto. Et
ecce nos ſumus in vrbe Cades, quæ eſt in latere termini
tui?*
*Tranſeamus nunc per terram tuam, Non tranſibimus
per agrum, per vineam, neque bibemus aquam ciſternæ,
per viam regiam ambulabimus, non declinabimus ad
dexteram, neque ad ſiniſtram, donec tranſeamus termi-
num tuum.*
*Dixitque eis Edom: Non pertranſibis terminum meum,
ne fortè cum occidentibus gladio egrediar in occurſum
tuum.*
*Dixeruntque ei filij Iſrael: Per viam tritam aſcende-
mus: & ſi aquas tuas biberimus ego, & iumenta mea, da-
bo pretium earum: nihilque mali erit, tantum tranſibo
pedibus meis.*
*Et ait: Non pertranſibis. Egreſſuſque eſt Edom in oc-
curſum eius cum exercitu multo, & manu forti.*
*Et noluit Edom dimittere Iſrael tranſire per termi-
num ſuum, & diuertit ab eo Iſrael.*
*Profectique ſunt de Cades, & venit omnis congregatio
filiorum Iſrael in montem Hor:*
*Dixitque Dominus ad Moyſen, & Aaron in monte
Hor, iuxta terminum terræ Edom:*
*Dicens: Colligatur Aaron ad populum ſuum: quia
non ingredietur terram, quam dedi filiis Iſrael, eo quòd
rebellaſtis in verbum meum ad aquas iurgij.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

* Inf. 33. 38. Deu. 32. 50.

* Tolle Aaron & filium eius cum eo, & duces eos in montem Hor.

Cumque nudaueris patrem veſte ſua, indues ea Eleazarum filium eius: Aaron colligetur, & morietur ibi.

Fecit Moyſes, vt præceperat Dominus: & aſcenderunt in montem Hor coram omni multitudine.

Cumque Aaron ſpoliaſſet veſtibus ſuis, induit eis Eleazarum filium eius.

Illo mortuo in montis ſupercilio, deſcendit cum Eleazaro.

Omnis autem multitudo videns occubuiſſe Aaron fleuit ſuper eo triginta diebus per cunctas familias ſuas.

CAP. XXI.

Quod cum audiſſet Chananæus rex Arad, qui habitabat ad Meridiem, veniſſe, ſcilicet Iſrael per exploratorum viam, pugnauit contra illum, & victor exiſtens, duxit ex eo prædam.

At Iſrael voto ſe Domino obligans, ait: Si tradideris populum iſtum in manu mea, delebo vrbes eius.

Exaudiuitq; Dñs preces Iſrael, & tradidit Chananæum, quē ille interfecit ſubuerſis vrbibus eius? & vocauit nomen loci illius Horma, id eſt, anathema.

Profecti ſunt autem, & de monte Hor, per viā, quę ducit ad Mare rubrum, vt circumirent terram Edom. Et tædere cœpit populum itineris, ac laboris:

Locutuſque contra Deum, & Moyſen, ait: Cur eduxiſti nos de Ægypto, vt moreremur in ſolitudine? Deeſt panis, non ſunt aquæ: anima noſtra iam nauſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo.

* Sap. 16. 5. 1. Cor. 10. 9. Iudith. 8. 21.

* Quamobrem miſit Dominus in populum ignitos ſerpentes, ad quorum plagas, & mortes plurimorum:

Venerunt ad Moyſen, atque dixerunt: Peccauimus, quia locuti ſumus contra Dominum, & te: ora vt tollat à nobis ſerpentes. Orauitque Moyſes pro populo:

Et locutus eſt Dominus ad eum: Fac ſerpentem æneum, & pone eum pro ſigno: qui percuſſus aſpexerit eum, viuet.

Fecit ergo Moyſes SERPENTEM ÆNEVM, & poſuit eum pro ſigno: quem cum percuſſi aſpicerent, ſanabantur.

Profectique filij Iſrael caſtrametati ſunt in Oboth.

Vnde egreſſi fixere tentoria in Ieabarim, in ſolitudine, quæ reſpicit Moab contra Orientalem plagam.

Et inde mouentes, venerunt ad torrentem Zared.

* Iud. 11. 18.

Quem relinquentes caſtrametati ſunt contra Arnon, quæ eſt in deſerto, & prominet in finibus Amorrhæi: * ſiquidem Arnon terminus eſt Moab, diuidens Moabitas, & Amorrhæos.

Vnde dicitur in libro bellorum Domini: Sicut fecit in Mari rubro, ſic faciet in torrentibus Arnon.

Scopuli torrentium inclinati ſunt, vt requieſcerent in Ar, & recumberent in finibus Moabitarum.

Ex eo loco apparuit puteus, ſuper quo locutus eſt Dominus ad Moyſen: Congrega populum, & dabo ei aquam.

Tunc

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

25 *Accipe Aharon, & Elhazar filium eius, & aſcendere fac eos in Hor montem.*

26 *Et expoliari fac Aharon veſtes ſuas, & induere fac eas Elhazar filium eius: & Aharon congregabitur, & morietur ibi.*

27 *Et fecit Moſeh, quemadmodum præcepit Dominus: & aſcenderunt in Hor montem, in oculis omnis congregationis.*

28 *Et expoliare fecit Moſeh Aharon veſtes ſuas, & induere fecit eas Elhazar filium eius.*

29 *Et mortuus eſt Aharon ibi in vertice montis, & deſcendit Moſeh, & Elhazar de monte.*

30 *Et viderunt omnis congregatio, quod obiiſſet Aharon, & fleuerunt Aharon triginta diebus omnis domus Iſrael.*

CAP. XXI.

1 *Et audiuit Chenahanæus rex Harad habitans in Meridie, quod veniſſet Iſrael per viam exploratorum, & pugnauit cum Iſrael, & prædatus eſt ex eo prædam.*

2 *Et vouit Iſrael votum Domino, & dixit: Si tradendo tradideris populum iſtum in manu mea, perdam vrbes eorum.*

3 *Et audiuit Dominus vocem Iſrael, & dedit Chenahanæum, & perdidit eos, & vrbes eorum: & vocauit nomen loci Chormah.*

4 *Et profecti ſunt de Hor monte per viam Maris Suph, vt circuirent terram Edom. Et anguſtijs affecit ſe anima populi in via:*

5 *Et locutus eſt populus contra Deum, & contra Moſeh: Vt quid aſcendere feciſti nos ex Ægypto, vt moreremur in deſerto? Non eſt enim panis, & non eſt aqua: & anima noſtra anguſtijs affecit ſe propter panem leuiſſimum.*

6 *Et miſit Dominus in populum ſerpentes ignitos, & momorderunt populum, & mortuus eſt populus multus ex Iſrael.*

7 *Et venit populus ad Moſeh, & dixerunt: Peccauimus, quia locuti ſumus contra Dominum, & contra te: ora ad Dominum, & recedere fac à nobis ſerpentes. Et orauit Moſeh pro populo:*

8 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Fac tibi ignitum ſerpentem, & pone eum ſuper perticam: & erit omnis, qui morſus fuerit videbit eum, & viuet.*

9 *Et fecit Moſeh* SERPENTEM ÆNEVM, *& poſuit eum ſuper perticam: & fuit, quando mordebat ſerpens virum, aſpiciebat ad ſerpentem æneum, & viuebat.*

10 *Et profecti ſunt filij Iſrael, & caſtrametati ſunt in Oboth.*

11 *Et profecti ſunt ex Oboth, & caſtrametati ſunt in cumulis Habarim in deſerto, quod eſt contra faciem Moab ab ortu ſolis.*

12 *Inde profecti ſunt, & caſtrametati ſunt in valle Zered.*

13 *Inde profecti ſunt, & caſtrametati ſunt trans Arnon, quod eſt in deſerto, egrediens à termino Emorræi: Arnon enim eſt terminus Moab, inter Moab, & inter Emorræum.*

14 *Idcirco dicitur in libro bellorum Domini: Quod dedit in Mari Suph, & valles Arnon.*

15 *Et effuſio torrentium, qui declinauit ſe ad habitandum Hair, & innititur termino Moab.*

16 *Et inde in Beer, quod eſt puteus, eſt Beer quem dixit Dominus ad Moſeh: Congrega populum, & dabo eis aquam.*

Tunc

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

25 Sume Aaron, & Eleazarum filium eius, & fac
eos aſcendere in Or montem corã omni ſynagoga.
26 Et exue Aaron ſtola eius, & indue Elezaarum fi-
lium,eius: & Aaron appoſitus moriatur ibi.
27 Et fecit Moyſes, ſicut conſtituit Dominus ei: &
aſcendere eum fecit in Or montem coram omni
ſynagoga.
28 Et exuit Aaron veſtimentis eius, & induit ea E-
leazarum filium eius.
29 Et mortuus eſt Aaron ſuper cacumen montis,
& deſcendit Moyſes, & Eleazar de monte.
30 Et vidit omnis ſynagoga, quia dimiſſus eſt Aa-
ron,& fleuerunt Aaron triginta dies,omnis domus
Iſrael.

CAP. XXI.

1 ET audiuit Chananæus rex Arad, qui habitabat
ad deſertum, quia venit Iſrael viam Atharin.
& bellauit aduerſus Iſrael & prædatus eſt ex eis ca-
ptiuitatem.
2 Et vouit Iſrael votum Domino,& dixit:Si mihi
tradideris populum iſtum ſubiectum, anathema-
bo illum, & ciuitates eius.
3 Et exaudiuit Dñs vocẽ Iſrael,& tradidit Chana-
nęũ ſubiectum eius,& anathemauit eum & ciuita-
tes eius: & vocatũ eſt nomen loci illius,anathema.
4 Et promouentes ex Or monte viam ad Mare ru-
brum, circumierunt terram Edom. Et animum
abiecit populus in via:
5 Et detrahebat populus ad Deum, & aduerſus
Moyſen,dicentes: Vt quid hoc eduxiſti nos de Æ-
gypto, ad occidendum in deſerto? Quoniam non
eſt panis, neque aqua: anima autem noſtra exhor-
ruit in pane inani hoc.
6 Et miſit Dominus in populum ſerpentes mor-
tem afferentes,& mordebant populum,& mortuus
eſt populus multus de filijs Iſrael:
7 Et aduenìens populus ad Moyſen,dicebant:Quia
peccauimus, quia malè locuti ſumus contra Do-
minum,& contra te: ora ergo ad Deum,& auferat
à nobis ſerpentem.Et orauit Moyſes ad Dominum
pro populo:
8 Et dixit Dominus ad Moyſen: Fac tibi ſerpen-
tem,& pone eum ſuper ſignum: & erit,ſi momor-
derit ſerpens hominem,omnis, qui morſus fuerit,
aſpiciens eum viuet.
9 Et fecit Moyſes SERPENTEM ÆNEVM.
& ſtatuit eum ſuper ſignum: & factum eſt quando
momordit ſerpens hominem,& aſpexit in ſerpen-
tem æneum, & viuebat.
10 Et promouerunt filij Iſrael,& caſtrametati ſunt
in Oboth.
11 Et eleuantes ex Oboth, & caſtra collocauerunt
in Achalgai trans in eremo, quæ eſt ad faciem
Moab ad Ortum ſolis.
12 Et inde promouerunt, & caſtrametati ſunt in
conualle Zared.
13 Et inde promouentes caſtrametati ſunt trans
Arnon in eremo, quod extat à limitibus Amor-
rhæorum:eſt enim Arnon limes Moab inter Moab,
& inter Amorrhæum.
14 Propterea dicitur in libro, bellum Domini ip-
ſam Zoob inflammauit, & torrentes Arnon.
15 Et torrentes conſtituit inhabitare Er, & adiacet
finibus Moab.
16 Et inde putues, hic eſt puteus, quem dixit Do-
minus ad Moyſen: Congrega populum,& dabo eis
aquam bibere.

Chald. Paraph. Tranſl.

25 Tolle Aaron, & Eleazarum filium eius, & aſcendere
fac eos in montem Hor.
26 Et exues Aaron veſtimenta eius, & indues ea Eleaza-
rum filium eius: Aaron autem colligatur, & moriatur
ibi.
27 Fecitque Moyſes, ſicut præceperat Dominus: & a-
ſcenderunt in montem Hor ante oculos omnis congrega-
tionis.
28 Et exuit Moyſes Aaron veſtimenta eius, & induit ea
Eleazarum filium eius.
29 Et mortuus eſt ibi Aaron in vertice montis, & deſcen-
dit Moyſes, & Eleazarus de monte,
30 Viditque omnis cœtus, quòd mortuus eſſet Aaron, &
fleuerunt ſuper Aaron triginta diebus omnis domus Iſ-
rael.

CAP. XXI.

1 ET audiuit Chananæus rex Arad, qui habitabat ad
Meridiem,quòd veniebat Iſrael per viam explorato-
rum, & iniuit bellum contra Iſrael, & captiuauit ex eis
captiuitatem.
2 Vouitque Iſrael coram Domino votum,& ait: Si tra-
dens tradideris populum iſtum in manu mea, deſtruam
vrbes eius.
3 Et ſuſcepit Dominus orationem Iſraelis, & tradidit
Chananæum in manu eorum, & deſtruxit eos, & vrbes
eorum: & appellauit nomen loci,Horma.
4 Profectique ſunt de monte Hor per viam Maris rubri,
vt circuirent terram Edom. Et fatigata eſt anima populi
in via:
5 Et murmurauit populus coram Domino, & obiurga-
ti ſunt cum Moyſe, dicentes: Quare aſcendere nos fe-
ciſti de Ægypto,vt moreremur in ſolitudine? Non enim
eſt panis,neque aqua: & anima noſtra fatigata eſt cum
manna iſto cibo leuiſſimo.
6 Et miſit Dominus in populum ſerpentes ignitos, &
momorderunt populum, & mortuus eſt populus pluri-
mus de Iſrael:
7 Venitque populus ad Moyſen, & dixerunt: Peccaui-
mus, quia murmurauimus coram Domino, & obiurgati
ſumus tecum: ora coram Domino, vt auferat à nobis
ſerpentes.Et orauit Moyſes pro populo:
8 Dixitque Dominus ad Moyſen: Fac tibi ignitum ſer-
pentem, & pone eum pro ſigno: & omnis, qui morſus
fuerit,& aſpexerit eum, viuet.
9 Et fecit Moyſes SERPENTEM ÆNEVM, &
poſuit eum pro ſigno: & quando mordebat ſerpens vi-
rum, aſpiciebat ſerpentem æneum, & viuebat.
10 Profectique ſunt filij Iſrael,& caſtramentati ſunt in
Oboth.
11 Et profecti ſunt de Oboth,& caſtrametati ſunt,iuxta
vadum tranſeuntium in deſertum,quod eſt contra Moab
ad Orientem ſolis.
12 Inde mouerunt caſtra, & caſtrametati ſunt in torren-
te Zared.
13 Inde profecti ſunt, & caſtrametati ſunt trans tor-
rentem Arnon,qui eſt in deſerto, qui egreditur à termi-
no Amorræi:quia Arnon terminus eſt Moab inter Moab,
& inter Amorræum.
14 Propterea dicitur in libro bellorum,quæ fecit Dominus
in Mari rubro, & magnalia in torrentibus Arnon.
15 Effuſioque torrentium, qui ducuntur contra Har, con-
iungitur termino Moab.
16 Et inde datus eſt eis puteus, ipſe eſt puteus de quo di-
xit Dominus Moyſi: Congrega populum, & dabo eis a-
quam:

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Tunc cecinit Iſrael carmen iſtud : Aſcendat pu-
teus. Concinebant:
18 Puteus quem foderunt principes,& parauerunt
duces multitudinis in datore legis, & in baculis
ſuis. De ſolitudine, Matthana.
19 De Matthana in Nahaniel : de Nahaniel, in Ba-
moth.
20 De Bamoth, vallis eſt in regione Moab, in verti-
ce Phaſga, quod reſpicit contra deſertum.
21 * Miſit autem Iſrael nuncios ad Sehon regem A-
morrhæorum, dicens:

* Deu. 2. 26. Iud. 11. 20.

22 Obſecro vt tranſire mihi liceat per terram tuam:
non declinabimus in agros & vineas, non bibemus
aquas ex puteis, via regia gradiemur, donec tranſ-
eamus terminos tuos.
23 Qui concedere noluit, vt tranſiret Iſrael per fi-
nes ſuos: quin potius exercitu congregato, egreſſus
eſt obuiam in deſertum, & venit in Iaſa, pugnauit-
que contra eum.
24 * A quo percuſſus eſt in ore gladij, & poſſeſſa eſt
terra eius ab Arnon vſque Iecob, & filios Ammon:
quia forti præſidio tenebantur termini Ammoni-
tarum.

* Amos 1. 9. Pſal. 134. 10.

25 Tulit ergo Iſrael omnes ciuitates eius, & habita-
uit in vrbibus Amorrhæi, in Heſebon, ſcilicet, &
viculis eius.
26 Vrbs Heſebon fuit Sehon regis Amorrhæi, qui
pugnauit contra regem Moab: & tulit omnem ter-
ram quæ ditionis illius fuerat, vſque Arnon.
27 Idcirco dicitur in Prouerbio. Venite in Heſebon,
ædificetur, & conſtruatur ciuitas Sehon:
28 Ignis egreſſus eſt de Heſebon, flamma de oppido
Sehon, & deuorauit Ar Moabitarum, & habitato-
res excelſorum Arnon.
29 * Væ tibi Moab, periſti popule Chamos. Dedit
filios eius in fugam, & filias in captiuitatem regi
Amorrhæorum Sehon.

* Iudic. 11. 24. 3. Reg. 11. 7.

30 Iugum ipſorum diſperiit ab Heſebon vſque Di-
bon, laſſi peruenerunt in Nophe, & vſque Meda-
ba.
31 Habitauit itaque Iſrael in terra Amorrhæi.
32 Miſitque Moyſes, qui explorarent Iazer : cuius
ceperunt viculos, & poſſederunt habitatores.
33 * Verteruntque ſe, & aſcenderunt per viam Baſan.
& occurrit eis Og rex Baſan cum omni populo
ſuo, pugnaturus in Edrai.

* Deu. 3. 1. 29. 7.

34 Dixitque Dominus ad Moyſen: Ne timeas eum,
quia in manu tua tradidi illum, & omnem popu-
lum, ac terram eius: facieſque illi, ſicut feciſti Se-
hon regi Amorrhæorum habitatori Heſebon.
35 Percuſſerunt igitur, & hunc cum filiis ſuis, vni-
uerſumque populum eius vſque ad internecio-
nem, & poſſederunt terram illius.

CAP. XXII.

1 PRofectique caſtrametati ſunt in campeſtribus
Moab, vbi trans Iordanem Iericho ſita eſt.
2 * Videns autem Balac filius Sephor omnia, quæ
fecerat Iſrael Amorrhæo:

* Ioſ. 24. 9.

3 Et quòd pertimuiſſent eum Moabitæ, & impe-
tum eius ferre non poſſent:

Di-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Tunc cecinit Iſrael carmen hoc : Aſcende Beer. Cani-
te ei :*
18 *Puteum Beer foderunt principes, foderunt eum libe-
rales populi cum legiſlatore in ſuſtentaculis ſuis. Et de
deſerto in Mathanah.*
19 *Et è Mathanah in Nachaliel : & de Nachaliel, in Ba-
moth.*
20 *Et de Bamoth in vallem, quæ eſt in agro Moab in ver-
tice collis, & reſpicit contra faciem Ieſimon.*
21 *Et miſit Iſrael nuncios ad Sichon regem Emorræi, di-
cendo:*
22 *Tranſibo per terram tuam : non declinabimus in a-
grum, & in vineam, non bibemus aquas putei, via regia
pergemus, donec tranſeamus terminum tuum.*
23 *Et non permiſit Sichon Iſrael, vt tranſiret per termi-
num ſuum: & congregauit Sichon omnem populum ſuum,
& egreſſus eſt in occurſum Iſrael in deſertum, & venit
in Iahas, & pugnauit cum Iſrael.*
24 *Et percuſſit eum Iſrael in ore gladij, & hæreditate ac-
cepit terram eius ab Arnon vſque ad Iabboch, vſque ad
filios Hammon: quia fortis erat terminus filiorum Ham-
mon.*
25 *Et accepit Iſrael omnes ciuitates iſtas, & habitauit
Iſrael in omnibus vrbibus Emorræi, in Chesbon, & in
omnibus villis eius.*
26 *Chesbon enim ciuitas Sichon regis Emorræi erat, & ip-
ſe pugnauerat cum rege Moab prius : & acceperat om-
nem terram eius è manu eius, vſque ad Arnon.*
27 *Idcirco dicunt parabolantes : Venite in Chesbon, ædifi-
cetur, & præparetur ciuitas Sichon:*
28 *Quia ignis egreſſus eſt è Chesbon, flamma è ciuitate
Sichon conſumpſit Har Moab, dominos Bamoth Ar-
non.*
29 *Væ tibi Moab, periſti popule Chamos. Dedit filios eius
euaſores, & filias eius in captiuitatem regi Emorræi Si-
chon.*
30 *Et regnum eorum perijt, Chesbon vſque ad Dibon, &
deſolare fecimus vſque ad Hophach, quæ eſt vſque ad
Medba.*
31 *Et habitauit Iſraël in terra Emorræi.*
32 *Et miſit Moſeh ad explorandum Iahazer : & ceperunt
villas eius, & expulit Emorræum, qui erat ibi.*
33 *Et verterunt ſe, & aſcenderunt per viam Baſan, &
egreſſus eſt Ogh rex Baſan in occurſum eorum ipſe, &
omnis populus eius ad bellum in Edrehi.*
34 *Et dixit Dominus ad Moſeh : Ne timeas eum, quia in
manu tua dedi eum, & omnem populum eius, & terram
eius : & facies ei, quemadmodum feciſti Sichon regi E-
morræi, qui habitabat in Chesbon.*
35 *Et percuſſerunt eum, & filios eius, & omnem populum
eius, adeo quòd non remanſit ei ſuperſtes, & hæreditate
acceperunt terram eius.*

CAP. XXII.

1 * *ET profecti ſunt filij Iſrael, & caſtrametati
ſunt in campeſtribus Moab trans Iarden Ieri-
cho : **

* Quæ habentur hic numero 1. in Biblia Sanct. Pagnini habentur cõiuncta textui ſuperioris capituli.

2 *Et vidit Balac filius Sippor omnia, quæ fecit Iſrael
Emorræo :*
3 *Et timuit Moab à facie populi valdè, quia multus
erat, & anguſtia affectus eſt Moab propter filios Iſrael:*

Et

Tranſl. ex Septuag.

17 Tunc cecinit Iſrael canticum hoc ſuper puteum. Præcinite illi puteum:

18 Foderunt illum principes, excuderunt illum reges gentium in regno ipſorum, dum dominarentur eis. Et à puteo in Manthanain.

19 Et à Manthanain in Naaliel: & à Naaliel, in Bamoth.

20 Et à Bamoth in Ianen, quæ eſt in campo Moab à vertice excisi, quod ſpectat ad faciem deſerti.

21 Et miſit Moyſes legatos ad Seon regem Amorrhæorum verbis pacificis, dicens:

22 Tranſibimus per terram tuam, via incedemus: non declinabimus, neque in agrum, neq; vineam, non bibemus aquam de puteo tuo, via regia incedemus: quoadusque tranſierimus fines tuos.

23 Et non dedit Seon ipſi Iſrael tranſire per fines ſuos: & congregauit Seon omnem populum ſuum, & exijt congredi cum Iſrael in deſertum, & venit in Iaſſa. & congreſſus eſt cum Iſrael.

24 Et percuſſit eum Iſrael nece gladij, & dominati ſunt terræ eius ab Arnon vſque Iaboc, vſque ad filios Ammon: quoniam Iazer termini filiorum Ammon ſunt.

25 Et cepit Iſrael omnes ciuitates has, & habitauit Iſrael in omnibus ciuitatibus Amorrhæorum, in Eſebon, & in omnibus pertinentibus ad eam.

26 Eſt enim Eſebon ciuitas Seon regis Amorrhæorum, & hic debellauerat regem Moab antea: & ceperant omnem terrã eius ab Aroer vſque Arnon.

27 Propterea dicent ænigmatiſtæ: Venite in Eſebon, vt ædificetur, & conſtruatur ciuitas Seon:

28 Quoniam ignis proceſſit de Eſebon, flamma de ciuitate Seon, & deuorauit vſque Moab, & abſorbuit columnas Arnon.

29 Veh tibi Moab, periiſti popule Chamos. Venditi ſunt filij eorum vt ſeruarentur, & filiæ eorum captiuæ regi Amorrhæorum Seon.

30 Et ſemen eorum peribit Eſebon vſque Dæbon, & mulieres adhuc ſuccenderunt ignem in Moab.

31 Habitauit autem Iſrael in omnibus ciuitatibus Amorrhæorum.

32 Et miſit Moyſes ad conſiderandam Iazer: & ceperunt eum, & vicos eius, & eiecerunt Amorrhæum habitantem ibi.

33 Et reuertentes aſcenderunt viam, quæ in Baſan, & exijt Og rex Baſan in occurſum eis, & omnis populus eius in prælium in Edrain.

34 Et dixit Dominus ad Moyſen: Ne timueris eum, quoniam in manus tuas tradidi eum, & omnem populum eius & omnem terram eius: & facies ei, ſicut feciſti Seon regi Amorrhæorum, qui habitabat in Eſebon.

36 Et percuſſit eum, & filios eius, & omnem populum eius; eouſque, vt non relinqueretur de eo viuens, & hæreditauerunt terram eius.

CAP. XXII.

1 ET promouentes filij Iſrael caſtrametati ſunt ad Occidentem Moab, iuxta Iordanem contra Iericho.

2 Et, vt vidit Balac filius Sephor omnia, quæcumque fecerat Iſrael Amorrhæo:

3 Et Moab timuit populum illum valdè, quoniam multi erant, & Exorruit Moab à facie filiorum Iſrael.:

Chald. Paraph. Tranſl.

17 *Tunc cecinit Iſrael carmen iſtud: Aſcende puteus. Canite ei:*

18 *Puteus quem foderunt principes, quem exciderunt principes populi, & ſcribæ in baculis ſuis. Qui datus eſt eis ex deſerto.*

19 *Ex eo tempore quo datus eſt eis, deſcendit cum eis ad torrentes: & de torrentibus aſcendit cum eis ad collem.*

20 *Et de colle ad vallem, quæ eſt in agris Moab in verticem collis, & proſpicit contra Beth-ieſimoth.*

21 *Miſit autem Iſrael nuncios ad Seon regem Amorrai, dicens:*

22 *Tranſibo per terram tuam: non declinabimus per agrum, neque per vineam, nec bibemus aquam ciſternæ via regia gradiemur, donec tranſeamus terminum tuum.*

23 *Et non demiſit Seon tranſire Iſrael per terminum ſuum: & congregauit Seon omnem populum ſuum, & egreſſus eſt in occurſum Iſrael in deſertum, & venit in Iaſſa, & iniit bellum cum Iſrael.*

24 *Et percuſſit eum Iſrael in ore gladij, & poſſederunt terram eius ab Arnon vſque Ieboc, vſque ad filios Arnon: quia fortis erat terminus filiorum Amon.*

25 *Et cepit Iſrael omnes ciuitates iſtas, & habitauit Iſrael in omnibus ciuitatibus Amorrai in Eſebon, & in omnibus viculis eius.*

26 *Quia Eſebon ciuitas erat Seon regis Amorrai, & ipſe iniit prælium cum rege Moab primum: & tulit omnem terram eius de manu eius vſque Arnon.*

27 *Idcircò dicebant in Prouerbiis: Venite in Eſebon, ædificetur, & conſtruatur ciuitas Seon:*

28 *Quia ventus vrens fortis, ſicut ignis egreſſus eſt de Eſebon, & facientes prælium, ſicut flamma de ciuitate Seon, occiderunt populum, qui habitabat in Har Moab, & ſacerdotes, qui miniſtrabant in domo deorum altarium Arnon.*

29 *Væ vobis Moabitæ, periſti popule, qui ſeruiebatis Chamos. Tradidit filios ſuos obſides, & filias ſuas in captiuitatem regi Amorræorum Seon.*

30 *Et regnum ceſſauit ab Eſebon, ablata eſt poteſtas à Dibon, & vaſtauerunt vſque Nophe, quod eſt coniunctum ad Medaba.*

31 *Habitauitque Iſrael in terra Amorrai.*

32 *Et miſit Moyſes ad explorandum Iazar: & ceperunt viculos eius, & eiecit Amorræum, qui erat ibi.*

33 *Et declinauerunt, & aſcenderunt per viam Baſan, & egreſſus eſt Og rex Baſan, & omnis populus eius in occurſum eorum, vt iniret prælium in Edrai.*

34 *Dixitque Dominus ad Moyſen: Ne timeas eum, quia in manu tua tradidi eum, & omnem populum eius, & terram eius: & facies ei, ſicut feciſti Seon regi Amorræorum, qui habitabat in Eſebon.*

36 *Percuſſeruntque eum, & filios eius, & vniuerſum populum eius, donec nullus remaneret ei, qui euadere poſſit, & poſſederunt terram eius.*

CAP. XXII.

1 *PRofectique ſunt filij Iſrael, & caſtrametati ſunt in campeſtribus Moab citra Iordanem Iericho.*

2 *Et vidit Balac filius Sephor omnia, quæ fecerat Iſrael Amorræo:*

3 *Et timuit Moab valdè à conſpectu populi, quia multus erat, & anguſtiatus eſt Moab à facie filiorum Iſrael:*

Digitized by Google

	Vulgat.Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
	Dixit ad maiores natu Madian: Ita delebit hic populus omnes qui in noſtris finibus commorantur, quo modo ſolet bos herbas vſque ad radices carpere. Ipſe erat eo tempore rex in Moab.	4	*Et dixit Moab ad ſeniores Midian: Nunc lambet congregatio, omnes circuitus noſtros, quemadmodum lambit bos germen agri. Et Balac filius Sippor erat rex Moab in tempore illo.*
	Miſit ergo nuncios ad Balaam filium Beor ariolum, qui habitabat ſuper flumen terræ filiorum Ammon, vt vocarent eum, & dicerent: Ecce egreſſus eſt populus ex Ægypto, qui operuit ſuperficiem terræ, ſedens contra me.	5	*Et miſit nuncios ad Bilham filium Behor in Pethor, quæ erat, iuxta flumen terræ filiorum populi ſui, vt vocaret eum, dicendo: Ecce populus egreſſus eſt ex Ægypto, ecce operit ſuperficiem terræ, & manet contra me.*
	Veni igitur, & maledic populo huic quia fortior me eſt: ſi quo modo poſſim percutere, & eiicere eum de terra mea. Noui enim quòd benedictus ſit cui benedixeris, & maledictus in quem maledicta congeſſeris.	6	*Et nunc veni obſecro maledic propter me populo huic, quia fortior eſt me: ſi fortè poſſim percutere eum, & expellere eum è terra. Noui enim, quod cui benedixeris benedictus eſt, & cui maledixeris, maledictus erit.*
	Perrexeruntque ſeniores Moab, & maiores natu Madian, habentes diuinationis pretium in manibus. Cumque veniſſent ad Balaam, & narraſſent ei omnia verba Balac:	7	*Et perrexerunt ſeniores Moab, & ſeniores Midian, & diuinationum pretium erat in manu eorum. Et venerunt ad Bilham, & locuti ſunt ad eum verba Balac:*
	Ille reſpondit: Manete hic nocte, & reſpondebo quidquid mihi dixerit Dominus. Manentibus illis apud Balaam, venit Deus, & ait ad eum:	8	*Et dixit ad eos: Pernoctate hic nocte, & reſpondebo vobis verbum, quemadmodum loquetur Dominus ad me. Et manſerunt principes Moab cum Bilham, & venit Deus ad Bilham, & dixit:*
	Quid ſibi volunt homines iſti apud te?	9	*Qui ſunt viri iſti, qui ſunt tecum?*
	Reſpondit: Balac filius Sephor rex Moabitarum miſit ad me:	10	*Et dixit Bilham ad Deum: Balac filius Sippor rex Moab miſit ad me:*
	Dicens: Ecce populus, qui egreſſus eſt de Ægypto, operuit ſuperficiem terræ: veni, & maledic ei, ſi quo modo poſſim pugnans abigere eum.	11	*Ecce populus, qui egreſſus eſt ex Ægypto, operuit ſuperficiem terræ: nunc veni, maledic propter me ei, ſi fortè poſſim pugnare cum eo, & expellere eum.*
	Dixitque Deus ad Balaam: Noli ire cum eis, neque maledicas populo: quia benedictus eſt.	12	*Et dixit Deus ad Bilham: Non pergas cum eis, neque maledicas populo: quia benedictus eſt.*
	Qui mane conſurgens dixit ad principes: Ite in terram veſtram, quia prohibuit me Dominus venire vobiſcum.	13	*Et ſurrexit Bilham manè, & dixit ad principes Balac: Ite ad terram veſtram, quia renuit Dominus concedere mihi, vt veniam vobiſcum.*
	Reuerſi principes dixerunt ad Balac: Noluit Balaam venire nobiſcum.	14	*Et ſurrexerunt principes Moab, & venerunt ad Balac, & dixerunt: Renuit Bilham venire nobiſcum.*
	Rurſum ille multo plures, & nobiliores, quàm ante miſerat, miſit.	15	*Et addidit adhuc Balac, vt mitteret principes multos, & honorabiliores illis.*
	Qui cum veniſſent ad Balaam, dixerunt: Sic dicit Balac filius Sephor: Ne cuncteris venire ad me:	16	*Et venerunt ad Bilham, & dixerunt ei: Sic dixit Balac filius Sippor: Ne quæſo prohibeas te, vt non venias ad me:*
	Paratus ſum honorare te, & quidquid volueris dabo tibi: veni, & maledic populo iſti.	17	*Quia honorando honorabo te valdè, & omnia, quæ dixeris mihi faciam: & veni obſecro maledic propter me populo huic.*
* Inf. 24.18.	Reſpondit Balaam: * Si dederit mihi Balac plenam domum ſuam argenti, & auri, non potero immutare verbum Domini Dei mei, vt vel plus, vel minus loquar.	18	*Et reſpondit Bilham, & dixit ad ſeruos Balac: Si daret mihi Balac plenam domum ſuam argento, & auro, non poſſum tranſgredi ſermonem Domini Dei mei, vt faciam paruum, vel magnum.*
	Obſecro, vt hic maneatis etiam hac nocte, & ſcire queam quid mihi rurſum reſpondeat Dominus.	19	*Et nunc manete obſecro hic etiam vos nocte, & ſciam quid addat Dominus, loqui mecum.*
	Venit ergo Deus ad Balaam nocte, & ait ei: Si vocare te venerunt homines iſti, ſurge, & vade cũ eis: ita duntaxat, vt quod tibi præcepero, facias.	20	*Et venit Deus ad Bilham nocte, & dixit ei: Si vt vocarent te, venerunt viri, ſurge, vade cum eis: verumtamen, quod loquar ad te facies.*
	Surrexit Balaam manè, & ſtrata aſina ſua profectus eſt cum eis.	21	*Et ſurrexit Bilham manè, & ſtrauit aſinam ſuam, & perrexit cum principibus Moab.*
* 2. Pet. 2. 15.	* Et iratus eſt Deus. Stetitque Angelus Domini in via contra Balaam, qui inſidebat aſinæ, & duos pueros habebat ſecum.	22	*Et iratus eſt furor Dei, quòd pergeret ipſe. Et ſtetit Angelus Domini in via, in aduerſarium ſibi, & ipſe equitabat ſuper aſinam ſuam, & duo pueri eius erant ſecum.*
	Cernens aſina Angelum ſtantem in via, euaginato gladio, auertit ſe de itinere, & ibat per agrũ. Quam cum verberaret Balaam, & vellet ad ſemitam reducere:	23	*Et vidit aſina Angelum Domini ſtantem in via, & gladium eius euaginatum in manu eius, & declinauit aſina è via, & ibat per agrum. Et percuſſit Bilham aſinam, vt declinare faceret eam ad viam:*
	Stetit Angelus in anguſtiis duarum maceriarum, quibus vineæ cingebantur.	24	*Et ſtetit Angelus Domini in ſemita vinearum, maceria erat hinc, & maceria erat inde.*
	Quem videns aſina, iunxit ſe parieti, & attriuit ſedentis pedem. At ille iterum verberabat eam:	25	*Et vidit aſina Angelum Domini, & coarctauit ſe ad parietem, & coarctauit pedem Bilham ad parietem. Et addidit, vt percuteret eam:*

Et *Et*

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit Moab ſenioribus Madian: Nunc ablinget ſynagoga hæc omnes, qui in circuitu noſtro, ſicut ablingeret vitulus virentia de campo. Et Balac filius Sephor rex Moab erat in tempore illo.

Et miſit legatos ad Balaam filium Beor Phatura, quod eſt ſuper flumen terræ filiorum populi illius ad vocandum eum, dicens: Ecce populus exiuit de Ægypto, & ecce cooperuit aſpectum terræ, & hic ſedet iuxta me.

Et nunc veni, maledic mihi populum, quoniam præualet hic, quam nos: ſi poſſimus percutere de eis, & eijciam eos de terra. Quia ſcio quoſcunque benedixeris tu, benedicti ſunt, & quoſcumque maledixeris tu, maledicti ſunt.

Et iuerunt ſeniores Moab, & ſeniores Madian, diuinationes in manibus eorum. Et venerunt ad Balaam, & dixerunt ei verba Balac.

Et dixit ad eos: Quieſcite hic nocte, & reſpondebo vobis res, quaſcumque locutus fuerit Dominus ad me. Et manſerunt principes Moab apud Balaam, & venit Deus ad Balaam, & dixit ei:

Quid homines iſti, qui penes te?

Et dixit Balaam ad Deum: Balac filius Sephor rex Moab miſit eos ad me,

Dicens: Ecce populus exijt de Egypto, & cooperuit faciem terræ, & hic ſedet iuxta me: & nunc veni, & maledic mihi eum, ſi forte potero percutere eum, & eijciam eum de terra.

Et dixit Deus ad Balaam: Non eas cum illis, neque maledicas populum: eſt enim benedictus.

Et exſurgens Balaam mane dixit principibus Balac: Reuertite ad dominum veſtrum, non ſinit me Deus ire vobiſcum.

Et exſurgentes principes Moab venerunt ad Balac, & dixerunt: Non vult Balaam ire nobiſcum.

Et adiecit adhuc Balac mittere principes plures, & honoratiores iſtis.

Et venerunt ad Balaam, & dicunt ei: Hæc dicit Balac filius Sephor. Oro te, ne uncteris venire ad me.

Honorate enim honorabo te, & quæcumque dixeris, faciam tibi: & veni, maledic mihi populum hunc.

Et reſpondit Balaam, & dixit principibus Balac: Si dederit mihi Balac plenam domum ſuam argẽto & auro, non potero præuaricari verbũ Domini, faciendo illud puſillum, vel magnũ in mente mea.

Et nunc ſuſtinete hic, & vos nocte hac, & ſciam quid adijciet Deus loqui ad me.

Et venit Deus ad Balaam nocte, & ait illi: Si vocare te venerunt homines hi, exſurgẽs, ſequere eos, ſed verbum, quodcumque locutus fuero ad te, hoc facies.

Et exſurgens Balaam mane ſtrauit aſinam ſuam, & abiit cum principibus Moab.

Et iratus eſt animatione Deus, qui ibat ipſe. Et inſurrexit Angelus Dei differre eum: & ipſe inſcenderat ſuper aſinam ſuam, & duo pueri eius cum eo.

Et cum vidiſſet aſina Angelum Dei reſiſtentem in via, & gladium euaginatum in manu eius, & declinauit aſina de via, & ibat in campum. Et percuſſit aſinam in virga ſua, vt corrigeret eam in via.

Et ſtetit Angelus Dei in ſulcis vinearum: maceria hinc, & maceria hinc.

Et cum vidiſſet aſina Angelum Dei, compreſſit ſe ad parietem, & compreſſit pedem Balaam ad parietem. Et adiecit adhuc cædere eam.

Chald. Paraph. Tranſl.

4 *Dixitque Moab ſenioribus Madian: Nunc conſummabunt cætus hic omnia, quæ in circuitu noſtro ſunt, ſicut lambit bos herbam agri: Balac autem filius Sephor erat rex Moabitarum in illo tempore.*

5 *Et miſit nuncios ad Balaam filium Beor in Petor Syria, quæ eſt iuxta Euphratem in terra filiorum populi ſui, vt vocarent eum, dicentes: Ecce populus egreſſus eſt de Ægypto, ecce operuit terram, ita vt radij ſolis non poſſit eam pertingere, & ipſe habitat contra me.*

6 *Et nunc veni, obſecro, maledic pro me populo huic, qui fortior me eſt: ſi fortè poſſim pugnare contra eum, & eijcere eum de terra. Noui enim quod benedictus ſit cui benedixeris, & maledictus cui maledixeris.*

7 *Abieruntque ſenes Moab, & ſenes Madian, & preciũ diuinationis in manibus eorum, & venerunt ad Balaam, & locuti ſunt cum eo verba Balac.*

8 *Dixitque eis: Manete hic nocte hac, & reſpondebo vobis verbum, ſicut locutus fuerit Dominus mecum. Expectaueruntque principes Moab apud Balaam, & venit verbum à facie Domini ad Balaam, & ait:*

9 *Qui ſunt viri iſti qui ſunt tecum?*

10 *Et dixit Balaam coram Domino: Balac filius Sephor rex Moab miſit ad me,*

11 *Dicens: Ecce populus egreſſus eſt de Ægypto, & cooperuit terram, ita vt ſol non poſſit eam pertingere: nunc veni maledic ei pro me, ſi fortè potero pugnare contra eum, & eijcere eum.*

12 *Dixitque Deus ad Balaam: Non vadas cum eis, nec maledicas populo: quia benedictus eſt.*

13 *Et ſurrexit Balaam manè, & dixit principibus Balac: Ite in terram veſtram, quoniam non eſt voluntas coram Deo vt dimittat me ire vobiſcum.*

14 *Et ſurrexerunt principes Moab, & venerunt ad Balac, & dixerunt: Noluit Balaam venire nobiſcum.*

15 *Et addidit rurſus Balac mittere principes plures, & nobiliores iſtis.*

16 *Et venerunt ad Balaam, & dixerunt ei: Hæc dicit Balac filius Sephor: Ne deſinas, obſecro venire ad me.*

17 *Quia honore honorabo te valdè, & omnia quæ dixeris mihi faciam: & veni nunc maledic pro me populo huic.*

18 *Reſponditque Balaam, & ait ſeruis Balac: Si dederit mihi Balac plenam domum ſuam argenti & auri, non habeo facultatem tranſgrediendi decretum verbi Domini Dei mei, vt faciam rem minimam aut magnam.*

19 *Nunc autem expectate, obſecro etiam vos hic nocte hac, vt ſciam quid rurſus Dominus loquatur mecum.*

20 *Venitque verbum à facie Domini ad Balaam nocte, & ait ei: Si vt vocarent te venerunt viri iſti, ſurge, vade cum eis: verumtamen quodcumque verbum loquar tecum, illud facies.*

21 *Surrexitque Balaam manè, & ſtrauit aſinam ſuam, & abijt cum principibus Moab.*

22 *Et iratus eſt furor Domini, eo quòd ille abijſſet. Et ſtetit Angelus Domini in via, vt aduerſaretur ei, & ipſe ſedebat ſuper aſinam ſuam, & duo pueri eius ibant cum eo.*

23 *Viditque aſina Angelum Domini ſtantem in via, & gladius eius euaginatus erat in manu ſua, & declinauit aſina à via, & ibat per agrum. Et percuſſit Balaam aſinam, vt inclinaret eam ad viam.*

24 *Et ſtetit Angelus Domini in ſemita vinearum vbi ſepes erat ex vtraque parte.*

25 *Et vidit aſina Angelum Domini, & conſtrinxit ſe cum pariete, & conſtrinxit pedem Balaam ad parietem. Et addidit percutere eam.*

Digitized by Google

Vulgat.Editio.

26 Et nihilominus Angelus ad locum anguſtum tranſiens, vbi nec ad dexteram, nec ad ſiniſtram poterat deuiare, obuius ſtetit.

27 Cumque vidiſſet aſina ſtantem Angelum, concidit ſub pedibus ſedentis: qui iratus, vehementius cedebat fuſte latera eius.

28 Aperuitque Dominus os aſinæ, & locuta eſt: Quid feci tibi? cur percutis me? ecce iam tertio?

29 Reſpondit Balaam: Quia commeruiſti, & illuſiſti mihi: vtinam haberem gladium, vt te percuterem.

30 Dixit aſina: Nonne animal tuum ſum, cui ſemper ſedere conſueuiſti vſque in præſentem diem? dic quid ſimile vmquam fecerim tibi. At ille ait: Numquam.

31 Protinus aperuit Dominus oculos Balaam, & vidit Angelum ſtantem in via euaginato gladio, adorauitque eum pronus in terram.

32 Cui Angelus: Cur, inquit, tertio verberas aſinam tuam? Ego veni vt aduerſarer tibi, quia peruerſa eſt via tua, mihique contraria:

33 Et niſi aſina declinaſſet de via, dans locum reſiſtenti, te occidiſſem, & illa viueret.

34 Dixit Balaam: Peccaui, neſciens quod tu ſtares contra me: & nunc ſi diſplicet tibi, vt vadam reuertar.

35 Ait Angelus: Vade cum iſtis, & caue ne aliud quam præcepero tibi loquaris. Iuit igitur cum principibus.

36 Quod cum audiſſet Balac, egreſſus eſt in occurſum eius in oppido Moabitarum, quod ſitum eſt in extremis finibus Arnon.

37 Dixitque ad Balaam: Miſi nuncios vt vocarem te, cur non ſtatim veniſti ad me? an quia mercedem aduentui tuo reddere nequeo?

38 Cui reſpondit: Ecce adſum: numquid potero aliud, niſi quod Deus poſuerit in ore meo?

39 Perrexerunt ergo ſimul, & venerunt in vrbem, quæ in extremis regni eius finibus erat.

40 Cumque occidiſſet Balac boues, & oues, miſit ad Balaam, & principes qui cum eo erant munera.

41 Mane autem facto duxit eum ad excelſa Baal, & intuitus eſt extremam partem populi.

CAP. XXIII.

1 Dixitque Balaam ad Balac: Ædifica mihi hic ſeptem aras, & para totidem vitulos, eiuſdemque numeri arietes.

2 Cumque feciſſet iuxta ſermonem Balaam, impoſuerunt ſimul vitulum, & arietem ſuper aram.

3 Dixitque Balaam ad Balac: Sta pauliſper iuxta holocauſtum tuum, donec vadam: ſi forte occurrat mihi Dominus, & quodcumque imperauerit, loquar tibi.

4 Cumque abiiſſet velociter, occurrit illi Deus. Locutuſque ad eum Balaam: Septem, inquit, aras erexi, & impoſui vitulum & arietem deſuper.

5 Dominus autem poſuit verbum in ore eius, & ait: Reuertere ad Balac & hæc loqueris.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

26 *Et addidit Angelus Domini, vt tranſiret & ſtetit in loco anguſto, in quo non erat via ad declinandum ad dexteram, & ad ſiniſtram.*

27 *Et vidit aſina Angelum Domini, & cubauit ſub Bilham, & iratus eſt furor Bilham, & percuſſit Aſinam baculo.*

28 *Et aperuit Dominus os aſinæ, & dixit ad Bilham: Quid feci tibi, quia percuſſiſti me iam tribus vicibus?*

29 *Et dixit Bilham ad Aſinam: Quia illuſiſti mihi: vtinam eſſet gladius in manu mea, quia nunc occiderem te.*

30 *Et dixit aſina ad Bilham: Nonne ſum aſina tua? Super me equitaſti à tempore præcedenti tuo vſque ad diem hanc. numquid conſueſcendo conſueui facere tibi ſic? Et dixit: Non.*

31 *Et detexit Dominus oculos Bilham, & vidit Angelum Domini ſtantem in via, & gladium eius euaginatum in manu eius, & inclinauit ſe, & incuruauit ſe ſuper faciem ſuam.*

32 *Et dixit ad eum Angelus Domini: Propter quid percuſſiſti aſinam tuam iam tribus vicibus? Ecce egreſſus ſum in aduerſarium, quia diuertit per viam, quæ eſt contra me.*

33 *Et vidit me aſina, & declinauit à facie mea iam tribus vicibus, niſi declinaſſet à facie mea, nunc etiam te occidiſſem, & ipſam viuificaſſem.*

34 *Et dixit Bilham ad Angelum Domini: Peccaui, non enim ſciebam quod tu ſtares in occurſum mei in via: & nunc ſi diſplicet in oculis tuis. reuertar mihi.*

35 *Et dixit Angelus Domini ad Bilham: Vade cum viris: verumtamen verbum quod loquar ad te, illud loqueris: & abiit Bilham cum principibus Balac.*

36 *Et audiuit Balac, quod veniret Bilham, & egreſſus eſt in occurſum eius in ciuitatem Moab, quæ eſt iuxta terminum Arnon, quæ eſt in extremo termini.*

37 *Et dixit Balac ad Bilham: Numquid non mittendo miſi ad te, vt vocarem te? vt quid non veniſti ad me? an vere non poſſum honorare te?*

38 *Et dixit Bilham ad Balac: Ecce veni ad te nunc. Numquid omnino potero loqui quicquam? verbum quod poſuerit Deus in ore meo illud loquar.*

39 *Et perrexit Bilham cum Balac, & venerunt in ciuitatem platearum.*

40 *Et mactauit Balac boues, & pecudes, & miſit ad Bilham, & ad principes qui erant cum eo.*

41 *Et fuit, in mane accepit Balac ipſum Bilham, & aſcendere fecit eum in Bamoth, & vidit inde extremum populi.*

CAP. XXIII.

1 *Et dixit Bilham ad Balac: Ædifica mihi hic ſeptem altaria, & parare fac mihi hic ſeptem iuuencos, & ſeptem arietes.*

2 *Et fecit Balac, quemadmodum locutus eſt Bilham, & obtulit Balac, & Bilham iuuencum, & arietem in altari.*

3 *Et dixit Bilham ad Balac: Sta iuxta holocauſtum tuum, & ibo: ſi forte occurrat Dominus in occurrſum mei, & quod videre fecerit me, nuntiabo tibi.*

4 *Et abiit ſolus, & occurrit Deus ipſi Bilham. Et dixit ad eum: Septem altaria ordinaui, & obtuli iuuencum, & arietem in altari.*

5 *Et poſuit Dominus verbum in ore Bilham, & dixit: Reuertere ad Balac, & ſic loqueris.*

Tranſl. ex Septuag.

26 Et appoſuit Angelus Dei, & abiens ſubſtitit in loco anguſto, in quo non fuit declinare in dexteram neque ſiniſtram.

27 Et cum vidiſſet aſina Angelum Dei, concidit ſub Balaam: & iratus eſt Balaam, & percutiebat aſinam virga.

28 Et aperuit Deus os aſinæ, & ait ad Balaam: Quid feci tibi, quia percuſſiſti me tertio hoc?

29 Et ait Balaam aſinæ: Quia illuſiſti mihi, & ſi habuiſſem gladium in manu: iam transfixiſſem te,

30 Et ait aſina ad Balaam: Nonne ego ſum aſina tua, ſuper quam inſcendiſti à iuuentute tua vſque ad hodiernam diem? numquid deſpectione deſpiciens feci ſic tibi? At ille dixit: Non.

31 Reuelauit autem Deus oculos Balaam, & vidit Angelum Domini reſiſtentem in via, & gladium euaginatum in manu eius, & procumbens adorauit facie ſua.

32 Et dixit ei Angelus Dei: Cur percuſſiſti aſinam tuam tertio hoc? Et ecce ego exij in dilationem tuam, quia non eſt vrbana via tua ante me.

33 Et cum vidiſſet me aſina, declinauit à me tertio hoc: & niſi declinaſſet nunc ſanè te quidem interfeciſſem, illam vero incolumem conſeruaſſem.

34 Et dixit Balaam Angelo Domini: Peccaui, non enim ſciebam, quia tu mihi reſiſtebas in via in occurſum. Et nunc ſi tibi non ſatisfaciet, reuertar.

35 Et dixit Angelus Dei ad Balaam: Vade ſimul cum hominibus, tantummodo verbum, quodcumque dixero ad te, hoc obſeruabis loqui: & iuit Balaam cum principibus Balac.

36 Et audiens Balac quia venit Balaam, exijt in occurſum ei in ciuitatem Moab quæ eſt ſuper fines Arnon, quæ eſt à parte finium.

37 Et dixit Balac ad Balaam: Nonne miſi ad te vocare te? Quare non veniebas ad me? vere non potero honorare te.

38 Et ait Balaam ad Balac: Ecce venio ad te nunc: potens ero loqui quippiam? verbum, quodcumque iniecerit Deus in os meum: hoc loquar.

39 Et profectus eſt Balaam cum Balac, & venerunt in ciuitates platearum.

40 Et ſacrificauit Balac oues, & vitulos, & miſit ad Balaam & ad principes, qui cum eo.

41 Et factum eſt mane: & aſſumens Balac ipſum Balaam, aſcendere eum fecit ad ſtatuam Baal: & inde oſtendit ei partem quandam populi.

CAP. XXIII.

1 ET dixit Balaam ad Balac: Ædifica mihi hic ſeptem aras, & para mihi hic ſeptem vitulos, & ſeptem arietes.

2 Et fecit Balac quemadmodum dixit ei Balaam, & obtulit vitulum, & arietem ſuper aram.

3 Et dixit Balaam ad Balac: Aſſiſte ſuper ſacrificiũ tuum, & ibo ſi apparebit mihi Deus in occurſu, & verbum quodcumque mihi oſtenderit, annunciabo tibi. Et aſtitit Balac ſuper ſacrificium ſuum.

4 Et Balaam iuit interrogare Deum: & iuit recta: & apparuit Deus ipſi Balaam, & dixit ad eum Balaam: ſeptem aras paraui, & aſcendere feci vitulum, & arietem ſuper aram.

5 Et immiſit Deus verbum in os Balaam, & dixit: Reuerſus ad Balac, ſic loqueris.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et addidit Angelus Domini tranſire, & ſtetit in loco anguſto, vbi non erat via, vt declinaret ad dexteram neque ad ſiniſtram.

Viditque aſina Angelum Domini, & concidit ſub Balaam: & iratus eſt furor Balaam, & percuſſit aſinam baculo.

Et aperuit Dominus os aſinæ, & dixit ad Balaam: Quid feci tibi quia percuſſiſti me iam tribus vicibus?

Et ait Balaam ad aſinam: Quia illuſiſti mihi: vtinam eſſet gladius in manu mea, quia nunc occidiſſem te.

Dixitque aſina ad Balaam: Nonne ego ſum aſina tua ſuper quam ſediſti ex quo eſſe cœpiſti vſque in diem hanc? numquid conſuetudine conſueui ſic facere tibi? Et ait: Non.

Aperuitque Dominus oculos Balaam, & vidit Angelum Domini ſtantem in via: & gladius eius euaginatus erat in manu ſua, & incuruatus eſt, & adorauit in faciem ſuam.

Dixitque ei Angelus Domini: Cur percuſſiſti aſinam tuam iam tertia vice? ecce ego egreſſus ſum, vt aduerſarer tibi, quia notum eſt coram me, quòd tu volebas ire per viam contra me.

Viditque me aſina, & declinauit à facie mea iam tertia vice: & niſi declinaſſet à facie mea, nunc enim te quoque occidiſſem, & eam reſeruaſſem.

Dixitque Balaam ad Angelum Domini: Peccaui, quia neſciebam quod tu ſtares in occurſum meum in via; nunc autem ſi diſplicet coram te, reuertar.

Et ait Angelus Domini ad Balaam: Vade cum viris, ſed verbum quod locutus fuero tecum, illud loquaris: & abijt Balaam cum principibus Balac.

Et audiuit Balac, quòd veniebat Balaam, & egreſſus eſt in occurſum eius in vrbe Moab, quæ eſt iuxta terminum Arnon, quæ eſt in latere termini.

Dixitque Balac ad Balaam: Nonne mittens miſi ad te, vt vocarem te? cur non veniſti ad me? numquid verè dicebas, quod non poteram honorare te?

Dixitque Balaam ad Balac: Ecce nunc venio ad te: numquid poſſum loqui aliquid? verbum enim quod Dominus poſuerit in ore meo, illud loquar.

Abijtque Balaam cum Balac, & venerunt in vrbem, prouinciæ eius.

Et occidit Balac oues & boues, & miſit ad Balaam, & ad principes qui erant cum eo.

Et facto manè, tulit Balac Balaam, & duxit eum in excelſa Dei ſui, & vidit indè extremam partem populi.

CAP. XXIII.

DIxitque Balaam ad Balac: Ædifica mihi hic ſeptem aras, & para mihi hic ſeptem boues & ſeptem arietes.

Et fecit Balac ſicut locutus fuerat Balaam, & obtulerunt Balac & Balaam bouem, & arietem ſuper vnamquamque aram.

Dixitque Balaam ad Balac: Sta iuxta holocauſtum tuum, & ibo ſi fortè occurrat ſermo à facie Domini in occurſum meum, & verbum quod indicauerit mihi, nunciabo tibi.

Abijt ſoluſque: Et occurrit verbum à facie Domini ad Balaam, & dixit ei: Septem aras diſpoſui, & obtuli bouem, & arietem ſuper aram.

Poſuitque Dominus verbum in ore Balaam, & ait: Reuertere ad Balac, & ſic loqueris.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.
Reuerſus inuenit ſtantem Balac iuxta holocauſtum ſuum, & omnes principes Moabitarum :	6	Et reuerſus eſt ad eum : Et ecce ſtabat iuxta holocauſtum ſuum, ipſe & omnes principes Moab.
Aſſumptaque parabola ſua, dixit : De Aram adduxit me Balac rex Moabitarum, de montibus Orientis : Veni, inquit, & maledic Iacob : propera, & & deteſtare Iſrael.	7	Et aſſumpſit parabolam ſuam, & dixit : De Aram adduxit me Balac rex Moab. de montibus Orientis : Veni, maledic propter me Iahacob, & veni deteſtare Iſrael.
Quomodo maledicam, cui non maledixit Deus? Qua ratione deteſter, quem Dominus non deteſtatur?	8	Cur maledicam cui non maledixit Deus ? Et cur deteſtabor, quem non deteſtatus eſt Dominus ?
De ſummis ſilicibus videbo eum, & de collibus conſiderabo illum. Populus ſolus habitabit, & inter gentes non reputabitur.	9	Quia de vertice petrarum videbo eum, & de collibus intuebor illum. Ecce populus confidenter habitabit, & in gentibus non reputabitur.
Quis dinumerare poſſit puluerem Iacob, & noſſe numerum ſtirpis Iſrael ? Moriatur anima mea morte iuſtorum, & fiant nouiſſima mea horum ſimilia.	10	Quis numerabit puluerem Iahacob, & numerabit quartam partem Iſrael? Moriatur anima mea morte iuſtorum, & ſit nouiſſimum meum ſicut ipſe.
Dixitque Balac ad Balaam : Quid eſt hoc quod agis? Vt malediceres inimicis meis vocaui te: & tu è contrario benedicis eis.	11	Et dixit Balac ad Bilham: Quid feciſti mihi ? Vt malediceres inimicis meis accepi te, & ecce benedixiſti benedicendo.
Cui ille reſpondit Num aliud poſſum loqui, niſi quod iuſſerit Dominus?	12	Et reſpondit, & dixit : Numquid non quod poſuerit Dominus in ore meo illud cuſtodiam, vt loquar ?
Dixit ergo Balac : Veni mecum in alterum locum vnde partem Iſrael videas, & totum videre non poſſis, inde maledicito ei.	13	Et dixit ad eum Balac : Veni obſecro mecum ad locum alium, vnde videas eum, ſed extremum eius videas, & totum ipſum non videas, & maledic ei propter me inde.
Cumque duxiſſet eum in locum ſublimem, ſuper verticem montis Phaſga, ædificauit Balaam ſeptem aras, & impoſitis ſupra vitulo, atque ariete,	14	Et duxit eum in agrum ſpeculatorum, in verticem Piſghah, & ædificauit ſeptem altaria, & obtulit iuuencum, & arietem in altari,
Dixit ad Balac: Sta hic iuxta holocauſtum tuum, donec ego obuius pergam.	15	Et dixit ad Balac : Sta hic iuxta holocauſtum tuum, & ego occurram hic.
Cui cum Dominus occurriſſet, poſuiſſetque verbum in ore eius, ait : Reuertere ad Balac, & hæc loqueris.	16	Et occurrit Dominus ipſi Bilham, & poſuit verbum in ore eius, & dixit : Reuertere ad Balac, & ſic loqueris.
Reuerſus inuenit eum ſtantem iuxta holocauſtum ſuum, & principes Moabitarum cum eo. Ad quem Balac: Quid, inquit, locutus eſt Dominus?	17	Et venit ad eum, & ecce ſtabat iuxta holocauſtum ſuum, & principes Moab cum illo. Et dixit ei Balac : Quid locutus eſt Dominus ?
At ille aſſumpta parabola ſua ait : Sta Balac, & auſculta, audi fili Sephor:	18	Et aſſumpſit parabolam ſuam: & dixit: Surge Balac & audi, auſculta verba mea filij Sippor.
Non eſt Deus quaſi homo, vt mentiatur : nec vt filius hominis, vt mutetur. Dixit ergo, & non faciet ? locutus eſt, & non implebit?	19	Non eſt vir Deus, vt mentiatur : & filius hominis, vt pœniteat eum, ipſe dixit, & non faciet ? Et locutus eſt, & non ſtabiliet illud ?
Ad benedicendum adductus ſum, benedictionem prohibere non valeo.	20	Ecce, vt benedicerem, accepi, & benedixit benedictione, & non retraham eam.
Non eſt idolum in Iacob, nec videtur ſimulachrum in Iſrael. Dominus Deus eius cum eo eſt, & clangor victoriæ regis in illo,	21	Non aſpexit iniquitatem in Iahacob, & non vidit præuaricationem in Iſrael. Dominus Deus eius eſt ſecum, & amicitia regis eſt ſecum.
* Inf. 24. 8. — * Deus eduxit illum de Ægypto, cuius fortitudo ſimilis eſt rhinocerotis.	22	Dominus eduxit eos ex Ægypto, ſicut fortitudo vnicornis eſt ei:
Non eſt augurium in Iacob, nec diuinatio in Iſrael. Temporibus ſuis dicetur Iacob, & Iſraeli; quid operatus ſit Deus.	23	Quia non eſt augurium in Iahacob, & non eſt diuinatio in Iſrael. Sicut in tempore ipſo dicetur ipſi Iahacob, & Iſraeli: quid operatus eſt Deus?
Ecce populus vt leæna conſurget, & quaſi leo erigetur : non occubabit donec deuoret prædam, & occiſorum ſanguinem bibat.	24	Ecce populus ſicut leo magnus ſurget, & ſicut leo eleuabit ſe : non cubabit, donec comederit prædam, & ſanguinem occiſorum biberit.
Dixitque Balac ad Balaam: Nec maledicas ei, nec benedicas.	25	Et dixit Balac ad Bilham : Etiam maledicendo non maledicas ei, etiam benedicendo non benedicas ei.
Et ille ait : Nonne dixi tibi quod quidquid mihi Deus imperaret, hoc facerem ?	26	Et reſpondit Bilham, & dixit ad Balac: Nonne locutus ſum ad te dicendo, omne quod loquetur Dominus illud faciam?
Et ait Balac ad eum: Veni, & ducam te ad alium locum : ſi fortè placeat Deo, vt inde maledicas eis.	27	Et dixit Balac ad Bilham: Veni obſecro ducam te ad locum alium, ſi forte placeat in oculis Dei, vt maledicas ei propter me inde.
Cumque duxiſſet eum ſuper verticem montis Phogor, qui reſpicit ſolitudinem,	28	Et duxit Balac Bilham in verticem Pehor, quod reſpicit contra faciem Ieſimon.

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Et reuerſus eſt ad eum: & ecce ille ſtabat ſuper holocauſtomata ſua, & omnes principes Moab cum eo: & factus eſt ſpiritus Domini ſuper illum.	6	*Reuerſuſque eſt ad eum, & ecce ille ſtabat iuxta holocauſtum ſuum, & omnes principes Moab.*
Et aſſumens parabolam ſuam dixit: Ex Meſopotamia accerſiuit me Balac rex Moab, ex montibus ab Oriente, dicens: Veni, maledic mihi Iacob, & veni, ſuper maledic mihi Iſrael.	7	*Et aſſumpſit parabolam ſuam, & ait: De Aram duxit me Balac rex Moab, de montibus Orientis: Veni, inquit, maledic pro me Iacob, & veni proijce à me Iſraelem.*
Quid maledicam, quem non maledicit Dominus? Vel quid ſupermaledicam, quem non ſupermaledicit Deus?	8	*Quid maledicam, cui non maledixit Deus? Et quid proijciam, quem non proiecit Dominus.*
Quoniam de vertice montium intuebor eum, & à collibus intelligam eum. Ecce populus ſolus habitabit, & in gentibus non reputabitur.	9	*A vertice enim montium intueor eum, & de collibus conſidero eum. Ecce populus ſolus poſſidebit ſeculum, & in gentibus non exiſtimabunt conſumptionem.*
Quis inueſtigabit ſemen Iacob? & quis dinumerabit populos Iſrael? Moriatur anima mea inter animas iuſtorum, & fiat ſemen meum, vt ſemen iſtorum.	10	*Quis poterit numerare paruulos domus Iacob, de quibus dictum eſt quòd multiplicabuntur ſicut puluis terræ, aut vnum ex quattuor caſtris Iſrael? Moriatur anima mea morte rectorum eius, & ſit finis meus ſicut illorum.*
Et dixit Balac ad Balaam: Quid feciſti mihi? Ad maledictionem inimicorum meorum vocaui te, & ecce benedixiſti benedictionem?	11	*Dixitque Balac ad Balaam: Quid hoc feciſti mihi? Vt malediceres inimicis meis duxi te, & ecce benedictione benedixiſti eis.*
Et dixit Balaam ad Balac: Nonne quæcumque miſerit Deus in os meum, hoc obſeruabo loqui?	12	*Et reſpondit, & ait: Vtique quod poſuerit Dominus in ore meo, illud obſeruabo vt loquar.*
Et dixit ad eum Balac: Veni adhuc mecum in locum alium, de quo non videbis eum inde, ſed partem quandam eius, omnes autem non videbis & maledic mihi eum inde.	13	*Dixitque ei Balac: Veni, obſecro, nunc mecum in alterum locum, vnde eum videre poteris: tantummodo extremam partem eius videbis, & totum non videbis, & maledic indè ei pro me.*
Et aſſumpſit eum in agri ſpeculam in verticem exciſi, & ædificauit ibi ſeptem aras, & impoſuit vitulum, & arietem ſuper aram.	14	*Et adduxit eum in agrum ſpeculæ in verticem collis, & ædificauit ſeptem aras, & obtulit bouem, & arietem ſuper vnamquamque aram.*
Et dixit Balaam ad Balac: Aſſiſte ſuper ſacrificium tuum, ego autem ibo interrogare Deum.	15	*Dixitque ad Balac: Sta hic iuxta holocauſtum tuum: ego autem accedam illuc vſque.*
Et occurrit Deus ipſi Balaam & immiſit verbum in os eius, & dixit: Reuertere ad Balac, & hæc loqueris.	16	*Et occurrit verbum à facie Domini ipſi Balaam; & poſuit ſermonem in ore eius, & ait: Reuertere ad Balac, & ſic loqueris.*
Et reuerſus eſt ad eũ: & ecce ille ſtabat ſuper holocauſtoſim ſuam, & omnes principes Moab cũ eo. Et dixit ei Balac: Quid locutus eſt Dominus?	17	*Et venit ad eum: & ecce ipſe ſtabat iuxta holocauſtum ſuum, & principes Moab cum eo, & dixit ei Balac: Quid locutus eſt Dominus?*
Et aſſumens parabolam ſuam dixit: Exurge Balac, & audi, auribus percipe teſtis filius Sephor.	18	*Et aſſumpſit parabolam ſuam, & ait: Surge Balac, & audi, auſculta verbum meum fili Sephor:*
Non quaſi homo, Deus ſuſpenditur, neque quaſi filius hominis, minas patitur: ipſe cum dixerit, nonne faciet? Loquetur, & non permanebit?	19	*Num ſicut verba filiorum hominum eſt ſermo Dei? filij hominum dicunt & mentiuntur, nec iuxta opera filiorum carnis, qui decernunt facere, & inito conſilio mutantur ab eo: quod ipſe dixit, nonne faciet? omne enim verbum eius confirmabitur.*
Ecce ad benedicendum aſſumptus ſum, benedicam, & non auertam.	20	*Ecce benedictiones accepi ad benedicendum Iſrael, & non prohibebo benedictionem meam ab eis.*
Non erit labor in Iſrael, neque videbitur dolor in Iſrael: Dominus Deus eius cum eo, præclara principum in eo.	21	*Intueor quoniam non ſunt ſeruientes idolis in domo Iacob, neque operantes falſitatem in Iſrael: verbum Domini Dei ſui eſt in adiutorium eorum, & maieſtas regis ſui eſt inter eos.*
Deus, qui eduxit eum de Ægypto, ſicut gloria vnicornis ei.	22	*Deus qui eduxit eos de Ægypto; ipſe fortitudo & celſitudo ſua eſt.*
Non eſt enim auguratio in Iacob, neque diuinatio in Iſrael. In tempore dicetur ipſi Iacob, & Iſrael, quid perficiet Deus.	23	*Non enim placent auguria in domo Iacob, neque diuinationes volunt multitudo domus Iſrael. In tempore dicetur Iacob, & Iſraeli quod operatus ſit Deus.*
Ecce populus ſicut catulus leonis, exurget, & ſicut leo, exultabit: non dormiet donec comedat prædam, & ſanguinem cœſorum bibat.	24	*Ecce populus vt leæna habitabit, & ſicut leo exaltabitur: non habitabit in terra ſua, donec occidat occiſionem, & ſubſtantias populorum hæreditabit.*
Et dixit Balac ad Balaam: Neque maledictionibus maledicas mihi eum, neque benedicens benedicas eum.	25	*Dixitque Balac ad Balaam: Neque maledicas ei, neque benedicas.*
Et reſpondens Balaam dixit ad Balac: Nonne locutus ſum tibi, dicens: Verbum quodcumque locutus fuerit Dominus, hoc faciam?	26	*Reſponditque Balaam, & dixit ad Balac: Nonne locutus ſui tecum, dicens: Quodcumque loquetur Dominus, illud faciam?*
Et ait Balac ad Balaam: Veni, aſſumam te in locum alium: ſi placebit Deo, & maledic mihi eum inde.	27	*Dixitque Balac ad Balaam: Veni, nunc ducam te in alterum locum: ſi fortè erit voluntas coram Domino, vt maledicas ei indè pro me.*
Et aſſumpſit Balac ipſum Balaam in verticem Phoghor quod extenditur in deſertum.	28	*Et duxit Balac Balaam in verticem collis Phogor, qui reſpicit contra faciem Beth-ieſſimon.*

Et *Di-*

Vulgat. Editio.

Dixit ei Balaam : Ædifica mihi hic ſeptem aras,
& para totidem vitulos,eiuſdemque numeri arie-
tes.
Fecit Balac vt Balaam dixerat : impoſuitque vi-
tulos & arietes per ſingulas aras.

CAP. XXIV.

CVmque vidiſſet Balaam , quod placeret Do-
mino vt benediceret Iſraeli,nequaquam abijt
vt ante perrexerat, vt augurium quæreret , ſed di-
rigens contra deſertum vultum ſuum,
Et eleuans oculos , vidit Iſrael in tentoriis com-
morantem per tribus ſuas:& irruente in ſe ſpiritu
Dei ,
Aſſumpta parabola ait:Dixit Balaam filius Beor:
dixit homo, cuius obturatus eſt oculus :
Dixit auditor ſermonum Dei,qui viſionem Om-
nipotentis intuitus eſt,qui cadit, & ſic aperiuntur
oculi eius :
Quam pulchra tabernacula tua Iacob , & ten-
toria tua Iſrael ?
Vt valles nemoroſæ , vt horti iuxta fluuios irri-
gui , vt tabernacula quæ fixit Dominus , quaſi ce-
dri prope aquas.
Fluet aqua de ſitula eius , & ſemen illius erit in
aquas multas. Tolletur propter Agag,rex eius , &
auferetur regnum illius.
Deus eduxit illũ de Ægypto , * cuius fortitudo
ſimilis eſt rhinocerotis. Deuorabunt gentes hoſtes
illius, oſſaque eorum confringent, & perforabunt
ſagittis.
Accubans dormiuit vt leo,& quaſi leæna, quam
ſuſcitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi,erit
& ipſe benedictus : qui maledixerit,in maledictio-
ne reputabitur.
Iratuſque Balac contra Balaam , comploſis ma-
nibus ait : Ad maledicendum inimicis meis voca-
ui te,quibus è contrario tertio benedixiſti :
Reuertere ad locum tuum. Decreueram quidem
magnifice honorare te , ſed Dominus priuauit te
honore diſpoſito.
Reſpondit Balaam ad Balac: Nonne nunciis tuis,
quos miſiſti ad me,dixi:
* Si dederit mihi Balac plenam domum ſuam ar-
genti & auri,non potero præterire ſermonem Do-
mini Dei mei , vt vel boni quid , vel mali profe-
ram ex corde meo : ſed quidquid Dominus dixe-
rit,hoc loquar ?
Verumtamen pergens ad populum meum,dabo
conſilium , quid populus tuus populo huic faciat
extremo tempore.
Sumpta igitur parabola, rurſum ait : Dixit Ba-
laam filios Beor : dixit homo , cuius obturatus eſt
oculus:
Dixit auditor ſermonum Dei, qui nouit doctri-
nam Altiſſimi,& viſiones Omnipotentis videt,qui
cadens apertos habet oculos.
Videbo eum,ſed non modo : intuebor illum,ſed
non prope. * ORIETVR STELLA ex Iacob,
& conſurget virga de Iſrael : & percutiet duces
Moab , vaſtabitque omnes filios Seth.
Et erit Idumæa poſſeſſio eius : hæreditas Seir ce-
det inimicis ſuis: Iſrael vero fortiter aget.
De Iacob erit qui dominetur, & perdat reliquias
ciuitatis ,

* Sup. 23. 22.

* Sup. 22. 18.

* Matt. 2. 2.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

29 *Et dixit Bilham ad Balac : Ædifica mihi hic ſeptem*
altaria , & praparare fac mihi hic ſeptem iuuencos, &
ſeptem arietes.
30 *Et fecit Balac , quemadmodum dixit Bilham , & ob-*
tulit iuuencum, & arietem in altari.

CAP. XXIV.

1 *ET vidit Bilham, quod bonum eſſet in oculis Domini,*
vt benediceret Iſraeli, & non pergeret, ſicut ſemel, &
iterum in occurſum auguriorum , & poſuit ad deſertum
faciem ſuam.
2 *Et eleuauit Bilham oculos ſuos , & vidit Iſrael habi-*
tantem per tribus ſuas , & fuit per eum ſpiritus Dei.
3 *Et aſſumpſit parabolam ſuam , & dixit : Dixit Bil-*
ham filius Behor, & dixit vir apertum habens oculum.
4 *Dixit audiens eloquia Dei: Qui viſionem omnipoten-*
tis vidit, cadens, & diſcoopertos habens oculos.
5 *Quam pulchra ſunt tabernacula tua Iahacob, habi-*
tacula tua Iſrael.
6 *Sicut torrentes extenſa ſunt , ſicut horti iuxta flu-*
men, ſicut tabernacula qua plantauit Dominus, ſicut ce-
dri iuxta aquas.
7 *Fluet aqua è ſitula eius, & ſemen eius in aquis mul-*
tis. Et exaltabitur magis quam Aghagh, rex eius , & ele-
uabitur regnum eius.
8 *Deus eduxit eum ex Ægypto, ſicut fortitudo vnicornis*
eſt ei. Conſumet gentes hoſtes eius , & oſſa eorum exoſſa-
bit, & ſagittas eius conteret.
9 *Incuruauit ſe, accubuit vt leo maior. Quis ſuſci-*
tabit eum ? benedicentes tibi benedicti , & maledicentes
tibi maledicti erunt.
10 *Et iratus eſt furor Balac contra Bilham , & percuſſit*
manus ſuas , & dixit Balac ad Bilham : Vt malediceres
inimicis meis vocaui te. Et ecce benedixiſti benedicendo
iam tribus vicibus.
11 *Et nunc fuge tibi ad locum tuum. Dixi, honorando*
honorabo te, & ecce priuauit te Dominus gloria.
12 *Et dixit Bilham ad Balac : Nonne etiam nunciis tuis,*
quos miſiſti ad me, locutus ſum, dicendo:
13 *Si dederit mihi Balac plenam domum ſuam argento,*
& auro, non potero tranſgredi ſermonem Domini, vt fa-
ciam bonum, vel malum è corde meo: quod loquetur Do-
minus illud loquar.
14 *Et nunc ecce ego vado ad populum meum: veni, conſu-*
lam tibi , quod facturus eſt populus iſte populo tuo in
nouiſſimis diebus.
15 *Et aſſumpſit parabolam ſuam, & dixit : Dixit Bil-*
ham filius Behor, & dixit vir apertum habens oculum.
16 *Dixit audiens eloquia Dei , & ſciens ſcientiam altiſ-*
ſimi, viſionem Omnipotentis videbit, cadens, & diſcooper-
tos habens oculos.
17 *Videbo eum , & non nunc : intuebor eum, & non prope.*
INCESSIT STELLA ex Iahacob , & ſurget
virga ex Iſrael: & transfiget terminos Moab, & deſtruet
omnes filios Seth.
18 *Et erit Edom hereditas : & erit hareditas Sehir ini-*
micis eius: & Iſrael facit diuitias.
19 *Et dominabitur de Iahacob, & perdere faciet ſuper-*
ſtitem de ciuitate.

Com- *Et*

Tranſl. ex Septuag.

29 Et ait Balaam ad Balac; Ædifica mihi hic ſeptem aras,& para mihi hic ſeptem vitulos, & ſeptem arietes.

30 Et fecit Balac, ſicut dixit ei Balaam, & obtulit vitulum, & arietem ſuper aram.

CAP. XXIV.

1 ET videns Balaam, quia bonum eſt in conſpectu Domini benedicere Iſrael, non iuit ſicut conſuetum ei erat, in occurſum auſpiciis, & conuertit faciem ſuam in deſertum.

2 Et eleuans Balaam oculos ſuos videt Iſrael caſtrametatum per tribus: & factus eſt ſuper eum ſpiritus Dei:

3 Et aſſumens parabolam ſuam, dixit: Dicit Balaam filius Beor, dicit homo vere videns.

4 Dicit audiens eloquia ipſius fortis, qui quidem viſionem Dei vidit in ſomno, reuelati oculi eius.

5 Quam bonæ domus tuæ Iacob, tabernacula tua Iſrael.

6 Sicut nemora vmbrantia, & ſicut paradiſi ſuper flumen,& ſicut tabernacula, quæ fixit Dominus,& ſicut cedri iuxta aquas.

7 Exibit homo de ſemine eius, & dominabitur gentibus multis: & exaltabitur Gog regnum, & creſcet regnum eius.

8 Deus deduxit eum ex Ægypto, ſicut gloria vnicornis ei: comedet gentes inimicorum ſuorum,& craſſitudines eorum emedullabit,& iaculis ſuis ſagittabit inimicum.

9 Recumbens requieuit vt leo, & vt catulus leonis: quis excitabit eum? Qui benedicunt te, benedicti ſunt,& qui maledicunt te, maledicti ſunt.

10 Et iratus eſt Balac ſuper Balaam,& plauſum dedit manibus ſuis,& dixit Balac ad Balaam: Maledicere inimicum meum vocaui te,& ecce benedicens benedixiſti iam tertio.

11 Nunc ergo fuge in locum tuum. Dixi, honorabo te,& nunc fraudauit te Dominus honore.

12 Et dixit Balaam ad Balac: Nonne,& nunciis tuis, quos miſiſti ad me, locutus ſum, dicens:

13 Si mihi dederit Balac plenam domum ſuam argento,& auro, non potero tranſgredi verbum Domini, facere illud bonum, aut malum apud meipſum, quæcumque dixerit Deus, hæc dicam?

14 Et ecce nunc recurro in locum meum: veni, conſilium dabo tibi, quid faciet populus hic populum tuum in nouiſſimo dierum.

15 Et aſſumens parabolam ſuam, dixit: Dicit Balaam filius Beor, dicit homo vere videns,

16 Audiens eloquia Dei, ſciens ſcientiam ab Altiſſimo,& viſionem Dei videns in ſomno, reuelati oculi eius:

17 Oſtendam ei & non modo: beatifico,& non appropinquat. ORIETVR STELLA ex Iacob, exurget homo ex Iſrael, & percutiet duces Moab, & prædabitur omnes filios Seth.

18 Et erit Edom hæreditas, & erit hæreditas Eſau inimicus eius: & Iſrael fecit in fortitudine:

19 Et exurget ex Iacob,& perdet eum, qui ſaluatur de ciuitate.

Chald. Paraph. Tranſl.

Dixitque Balaam ad Balac: Ædifica mihi hic ſeptem aras,& para mihi hic ſeptem boues, & ſeptem arietes.

Et fecit Balac ſicut dixerat Balaam, & obtulit bouem,& arietem ſuper vnaquaque ara.

CAP. XXIV.

VIditque Balaam quòd placeret coram Domino, vt benediceret Iſraeli,& non abijt ſicut antea, vt auguria quæreret, ſed poſuit faciem ſuam ad vitulum quem fecerant filij Iſrael in deſerto.

Et leuauit Balaam oculos, & vidit Iſrael commorantem per tribus ſuas, & quieuit ſuper eum ſpiritus prophetiæ à facie Domini.

Et aſſumpſit parabolam ſuam,& ait: Dicit Balaam filius Beor, & dicit vir qui pulchrè videt.

Dicit qui audit verbum à facie Dei, qui viſionem à facie omnipotentis videt: cadens, & reuelatur ei.

Quàm bona eſt terra tua Iacob, & domus habitationis tuæ Iſrael!

Sicut torrentes defluentes, ſicut hortus irriguus qui eſt iuxta Euphratem, ſicut aromata quæ plantauit Dominus, ſicut cedri quæ plantatæ ſunt iuxta aquas.

Creſcet rex qui vngetur de filiis ſuis, & dominabitur populorum multorum, & roborabitur magis quam Agag rex eius,& eleuabitur regnum illius.

Deus qui eduxit eos de Ægypto, fortitudo & altitudo eius ſunt, deuorabit domus Iſrael ſuperbias populorum inimicorum ſuorum, & præda regum eorum delectabuntur, & terram eorum poſſidebunt.

Requieſcet, habitabitque in fortitudine quaſi leo, & quaſi leæna, & non erit regnum quod commoueat eum: benedicentes tibi erunt benedicti, & maledicentes tibi erunt maledicti.

Iratuſque eſt furor Balac contra Balaam, & comploſis manibus ſuis, dixit Balac ad Balaam: Vt malediceres inimicis meis duxi te, & ecce benedictione benedixiſti eis iam tertiò.

Nunc autem vade in locum tuum: decreueram enim honorare te,& ecce priuauit te Dominus honore.

Dixitque Balaam ad Balac: Nonne etiam nunciis quos miſiſti ad me locutus ſum, dicens:

Si dederit mihi Balac domum ſuam plenam argento, & auro, non eſt mihi facultas tranſgrediendi decretum verbi Domini, vt faciam bonum, aut malum ex voluntate mea? quodcumque locutus fuerit Dominus, illud loquar.

Et nunc ecce ego vado ad populum meum: veni, conſulam tibi quid facies, & indicabo tibi quid faciet populus hic populo tuo in fine dierum.

Et aſſumpſit parabolam ſuam, & ait: Dicit Balaam filius Beor, & dicit vir qui pulchrè videt.

Dicit ille qui audit verbum à facie Dei, & ſciens ſcientiam à conſpectu Excelſi, qui videt viſionem à facie Omnipotentis, qui cadit, & reuelatur ei.

Video eum, & non modo: intueor eum, ſed non eſt prope. CVM CONSVRGET REX de domo Iacob,& vngetur Chriſtus de domo Iſrael, & occidet principes Moab,& dominabitur omnium filiorum hominum.

Et erit Idumæa hæreditas, & erit Seir hæreditas inimicis ſuis: Iſrael autem proſperabitur in ſubſtantia.

Et deſcendet vnus de domo Iacob, & perdet eum, qui euaſerit de ciuitate populorum.

Vulgat. Editio.

Cumque vidiſſet Amalec, aſſumens parabolam, ait: Principium Gentium Amalec, cuius extrema perdentur.
Vidit quoque Cinæum: & aſſumpta parabola, ait: Robuſtum quidem eſt habitaculum tuum: ſed ſi in petra poſueris nidum tuum,
Et fueris electus de ſtirpe Cin, quamdiu poteris permanere? Aſſur enim capiet te.
Aſſumptaque parabola iterum locutus eſt: Heu, quis victurus eſt, quando iſta faciet Deus?
* Dan. 11.18. * Venient in trieribus de Italia, ſuperabunt Aſſyrios, vaſtabuntque Hebræos, & ad extremum etiam ipſi peribunt.
Surrexitque Balaam, & reuerſus eſt in locum ſuum: Balac quoque via, qua venerat, rediit.

CAP. XXV.

Morabatur autem eo tempore Iſrael in Settim, & fornicatus eſt populus cum filiabus Moab,
Quæ vocauerunt eos ad ſacrificia ſua. At illi comederunt, & adorauerunt deos earum.
* Ioſ. 22. 17. * Initiatuſque eſt Iſrael Beelphegor: & iratus eſt Dominus.
* Deu. 4. 3. Ait ad Moyſen: * Tolle cunctos principes populi, & ſuſpende eos contra ſolem in patibulis, vt auertatur furor meus ab Iſrael.
* Exo. 32. 27. Dixitque Moyſes ad Iudices Iſrael: * Occidat vnuſquiſque proximos ſuos, qui initiati ſunt Beelphegor.
Et ecce vnus de filijs Iſrael intrauit coram fratribus ſuis ad ſcortum Madianitidem, vidente Moyſe, & omni turba filiorum Iſrael, qui flebant ante fores tabernaculi.
* 1. Mac. 2. 26. Pſ. 105. 30. 1. Cor. 10. 8. * Quod cum vidiſſet Phinees filius Eleazari filij Aaron ſacerdotis, ſurrexit de medio multitudinis, & arrepto pugione,
Ingreſſus eſt poſt virum Iſraelitem in lupanar, & perfodit ambos ſimul, virum ſcilicet & mulierem in locis genitalibus. Ceſſauitque plaga à filiis Iſrael:
Et occiſi ſunt viginti quattuor millia hominum.
Dixitque Dominus ad Moyſen:
Phinees filius Eleazari filij Aaron ſacerdotis auertit iram meam à filiis Iſrael: quia zelo meo commotus eſt contra eos, vt non ipſe delerem filios Iſrael in zelo meo.
* Eccl. 45. 28. 1. Ma. 2. 54. Idcirco loquere ad eum: * Ecce do ei pacem fœderis mei,
Et erit tam ipſi, quam ſemini eius pactum ſacerdotij ſempiternum, quia zelatus eſt pro Deo ſuo, & expiauit ſcelus filiorum Iſrael.
Erat autem nomen viri Iſraelitæ, qui occiſus eſt cum Medianitide, Zambri filius Salu, dux de cognatione & tribu Simeonis.
Porro mulier Madianitis, quæ pariter interfecta eſt, vocabatur Cozbi filia Sur principis nobiliſſimi Madianitarum.
Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
Infra 31. 2. Hoſtes vos ſentiant Madianitæ, & percutite eos:
Quia & ipſi hoſtiliter egerunt contra vos, & decepere inſidiis per idolum Phogor, & Cozbi filiam ducis Madian ſororem ſuam, quæ percuſſa eſt in die plagæ pro ſacrilegio Phogor.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

20 *Et vidit Hamalech, & aſſumpſit parabolam ſuam, & dixit: Principium Gentium Hamalech, & nouiſſimum eius in ſæculum perijt.*
21 *Et vidit Chenæum, & aſſumpſit parabolam ſuam, & dixit: Robuſtum eſt habitaculum tuum, & pone in petra nidum tuum.*
22 *Quia ſi fuerit ad remouendum Cain, donec Aſſur prædetur te.*
23 *Et aſſumpſit parabolam ſuam, & dixit: Væ, quis viuet poſtquam deſolauerit eum Deus?*
24 *Et naues de littore Chittim, & affligent Aſſur, & affligent Heber, & etiam ipſe in ſæculum perijt.*
25 *Et ſurrexit Bilham, & abijt, & reuerſus eſt ad locum ſuum, & etiam Balac iuit in viam ſuam.*

CAP. XXV.

1 *Et manſit Iſrael in Sittim, & cœpit populus fornicari cum filiabus Moab,*
2 *Et vocauerunt populum ad ſacrificia Deorum ſuorum, & comedit populus, & incuruauit ſe dijs earum.*
3 *Et coniunxit ſe Iſrael ipſi Bahalpehor: & iratus eſt furor Domini contra Iſrael.*
4 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Cape omnes principes populi, & fac quod ipſi ſuſpendere faciant eos Domino, coram ſole, & auertetur ira furoris Domini ab Iſrael.*
5 *Et dixit Moſeh ad iudices Iſrael: Occidite vnuſquiſque viros ſuos, qui coniunxerunt ſe ipſi Bahalpehor.*
6 *Et ecce vir de filijs Iſrael venit, & appropinquare fecit ad fratres ſuos Midianitidem in oculis Moſeh, & in oculis omnis congregationis filiorum Iſrael, & ipſi flebant ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.*
7 *Et vidit Pinechas filius Elhazar filij Aharon ſacerdotis, & ſurrexit è medio congregationis, & accepit lanceam in manu ſua.*
8 *Et ingreſſus eſt poſt virum Iſrael in tabernaculum, & transfixit ambos ipſos virum Iſrael, & mulierem ipſam in ventrem eius. Et reſtrinxit ſe plaga à filiis Iſrael.*
9 *Et fuerunt mortui in plaga quattuor & viginti millia.*
10 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
11 *Pinechas filius Elhazar filij Aharon ſacerdotis auerti fecit furorem meum à filiis Iſrael: cum zelatus eſt ipſe zelum meum in medio eorum, & non conſumpſi filios Iſrael in zelo meo.*
12 *Idcirco dic: Ecce ego do ei pactum meum pacem.*
13 *Et erit ei, & ſemini eius poſt eum, pactum ſacerdotij perpetui, pro eo quod zelatus eſt pro Deo ſuo, & expiauit filios Iſrael.*
14 *Et nomen viri Iſrael percuſſi, qui percuſſus eſt cum Midianitide erat Zimri filius Salu, princeps domus patris Simhon.*
15 *Et nomen mulieris occiſæ Midianitidis Chozbi filia Sur principis gentium, domus patris in Midian erat.*
16 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
17 *Anguſtiis affice Midianitas, & percutietis eos.*
18 *Quia anguſtiis afficiunt ipſi vos fraudibus ſuis, quibus fraudem fecerunt vobis per Pehor, & per Chozbi filiam principis Midian ſororem eorum: & percuſſa eſt in die plagæ propter Pehor.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

20 Et videns Amalec, & aſſumens parabolam ſuam
dixit: initium gentium Amalec, & ſemen eorum
peribit.
21 Et videns Cenæum, & aſſumens parabolam ſuã,
dixit : Fortis habitatio tua, & ſi poſueris in pe-
tra nidum tuum.
22 Et ſi fuerit ipſi Beor nidus aſtutiæ: Aſſyrij capti-
uum te ducent.
23 Et videns Og, & aſſumens parabolam ſuam di-
xit: Heu Heu, quis viuet: cum Poſuerit hæc Deus?
24 Et exibunt de mauu Citiæorum, & affligent
Aſſur, & affligent hebræos, & ipſi pariter peribunt.

Et exſurgens Balaam abiit reuerſus in locum
25 ſuum : Et Balac abiit ad ſeipſum.

CAP. XXV.

1 ET manſit Iſrael in Settin, & pollutus eſt popu-
lus, vt fornicaretur in filiabus Moab.

2 Et vocauerunt eos ad ſacrificia idolorum ſuo-
rum: & manducauit populus de ſacrificiis eorum,
& adorauit idola eorum,
3 Et conſecratus eſt Iſrael ipſi Beelphegor: & ira-
tus eſt furore Dominus in Iſrael.
4 Et dixit Dominus Moyſi: Accipe omnes princi-
pes populi, & oſtenta eos Domino contra Solem,
& auertetur ira furoris Domini ab Iſrael.

5 Et dixit Moyſes tribubus Iſrael : Occidite vnuſ-
quiſque proximum ſuum, qui conſecratus eſt ipſi
Beelphegor.
6 Et ecce homo de filiis Iſrael veniens adduxit
fratrem ſuũ ad Madianitidem in cõſpectu Moyſi,
& in conſpectu omnis ſynagogæ filiorum Iſrael:
ipſi autem flebãt ad oſtium tabernaculi teſtimonij.
7 Et videns Phinees filius Eleazari filij Aaron ſa-
cerdotis, exſurrexit de medio ſynagogæ, & capiens
ſyromaſten in manu,
8 Ingreſſus eſt poſt hominem Iſraelitam in cami-
num & transfodit vtroſque, hominem Iſraelitam
& mulierem per vuluam eius, & ceſſauit plaga à
filiis Iſrael.
9 Et fuerunt mortui in plaga, quattuor & viginti
millia.
10 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens :
11 Phinees filius Eleazari ſacerdotis ſedauit furo-
rem meum à filiis Iſrael: dum ego zelarem zelum
in eos, & non conſumpſi filios Iſrael in zelo meo.

12 Sic dicito: Ecce ego do ei teſtamentum pacis :

13 Et erit ei & ſemini eius poſt eum teſtamentum
ſacerdotij ſempiternum pro eo, quod zelauit Deo
ſuo, & depropitiauit pro filiis Iſrael.
14 Nomen autẽ hominis Iſraelitæ illius percuſſi, qui
percuſſus eſt cum Madianitide, Zambri filius Sal-
mon, princeps domus familiæ filiorum Symeon.
15 Et nomen mulieri Madianitidi illi percuſſæ,
Chasbi filia Sur principis gentis Ommoth domus
familiæ eſt Madian:
16 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens :
17 Loquere filiis Iſrael, dicens : Hoſtes ſitis Madia-
nitis & percutite eos :
18 Quoniam hoſtes ipſi ſunt vobis in dolo, quæ-
cumque decipiunt vos per Phogor, & per Chasbi
filiam principis Madian ſororem eorum, quæ per-
cuſſa eſt in die plagæ propter Phogor.

Chald. Paraph. Tranſl.

20 *Et vidit Amalech, & aſſumpſit parabolam ſuam, &*
ait: Principium bellorum Iſrael fuit Amalech, & extre-
ma eius in æternum perdentur.
21 *Et vidit Salamæum, & aſſumpſit parabolam ſuam,*
& ait: Robuſta eſt domus habitationis tua, poneque in ci-
uitate fortiſſima habitaculum tuum.
22 *Si enim fuerit Salamæus in conſummationem, Aſſy-*
rius captiuabit te.
23 *Et aſſumpſit parabolam ſuam, & ait : Væ peccatori-*
bus qui vixerint quando faciet Deus hæc.
24 *Et naues venient à Romanis, & affligent Aſſyriam, &*
ſubiicient trans flumen Euphratem : & illi quoque in
æternum peribunt.
Surrexitque Balaam, & abijt, & reuerſus eſt in locum
25 *ſuum: Balac quoque abijt in viam ſuam.*

CAP. XXV.

1 *MOrabatur autem Iſrael in Settim, & cœpit popu-*
lus fornicari cum filiabus Moab.

2 *Et vocauerunt populum ad ſacrificia idolorum ſuo-*
rum, & comedit populus, & adorauerunt idola eorum.

3 *Coniunctuſque eſt Iſrael cultoribus Beelphegor, & ira-*
tus eſt furor Domini contra Iſrael.
4 *Et dixit Dominus: Tolle omnes principes populi, & in-*
dica & occide illum qui reus fuerit morte coram Domi-
no contra Solem, vt auertatur ira furoris Domini ab
Iſrael.
5 *Dixitque Moyſes iudicibus Iſrael : Occidat vnuſquiſ-*
que viros ſuos qui coniuncti ſunt cultoribus Beelphe-
gor.
6 *Et ecce vir de filiis Iſrael venit, & attulit ad fratres*
ſuos Madianitidem ante oculos Moyſi, & ante oculos om-
nis congregationis filiorum Iſrael, & illi flebant in oſtio
tabernaculi fœderis.
7 *Et vidit Phinees filius Eleazar filij Aaron ſacerdotis,*
& ſurrexit de medio congregationis, & tulit lanceam in
manu ſua :
8 *Et venit poſt virum Iſraelitam in lupanar, & perfo-*
dit ambos, virum ſcilicet Iſraelitam & mulierem per
ventrem ſuum, & ceſſauit peſtis à filiis Iſrael.

9 *Fueruntque qui mortui ſunt in peſte, viginti & quat-*
tuor millia.
10 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens :*
11 *Phinees filius Eleazari filij Aaron ſacerdotis auertit*
iram meam à filiis Iſrael, cum zelauerit zelum meum
in medio eorum, vt non conſumerem filios Iſrael zelo
meo.
12 *Idcirco dic ei : Ecce ego ſtatuo illi pacem fœderis*
mei.
13 *Eritque ei, & filiis eius poſt eum pactum ſacerdotij*
ſempiternum, eo quòd zelatus eſt coram Deo ſuo, & pla-
cauit pro filiis Iſrael.
14 *Nomen autem viri Iſraelitæ occiſi, qui occiſus eſt cum*
Madianitide erat Zamri filius Salu principis domus pa-
ternæ de tribu Symeonis.
15 *Et nomen mulieris Madianitidis quæ occiſa eſt, erat*
Cozbi filia Sur, qui erat princeps nationis domus pater-
næ in Madian.
16 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens :*
17 *Affligite Madianitas, & occidite eos.*

18 *Quia ipſi afflixerunt vos inſidiis ſuis, quibus inſi-*
diati ſunt contra vos per idolum Phegor, & per Cozbi
filiam principis Madian ſororem ſuam, quæ occiſa eſt in
die peſtis propter Phegor.

Vulgat. Editio.
CAP. XXVI.

POſtquam noxiorum ſanguis effuſus eſt,dixit
Dominus ad Moyſen,& Eleazarum filium Aa-
ron ſacerdotem:
* Sup. 1. 2. 1. * Numerate omnem ſummam filiorum Iſrael à
viginti annis & ſupra . per domos & cognationes
ſuas cunctos,qui poſſunt ad bella procedere.

Locuti ſunt itaque Moyſes, & Eleazar ſacerdos
in campeſtribus Moab ſuper Iordanem contra Ie-
richo, ad eos,qui erant
A viginti annis,& ſupra, ſicut Dominus impe-
rauerat,quorum iſte eſt numerus:

* Gen. 46. 9. * Exo. 6.14. 1.Par. 5.1. Ruben primogenitus Iſrael. * huius filius, He-
noch à quo familia Henochitarum:&Phallu,àquo
familia Phalluitarum:
Et Heſron,àquo familia Heſronitarum:&Char-
mi,à quo familiaCharmitarum.
Hæ ſunt familiæ de ſtirpe Ruben: quarum nu-
merus inuentus eſt quadraginta tria millia,& ſep-
tingenti triginta.
Filius Phallu Eliab.
* Sup. 16.1. Huius filij,Namuel,& Dathan,& Abiron:iſti ſunt
Dathan,& Abiron principes,populi,* qui ſurrexe-
runt contra Moyſen & Aaron in ſeditione Core,
quando aduerſus Dominum rebellaueruut:
Et aperiens terra os ſuum deuorauit Core,mo-
rientibus plurimis,quãdo cõbuſſit ignis ducentos
quinquaginta viros. Et factũ eſt grande miraculũ:
Vt,Core pereunte,filij illius non Perirent.
Filij Simeon per cognationes ſuas : Namuel, ab
hoc familiaNamuelitarũ:Iamin,ab hoc familia Ia-
minitarum:Iachin,ab hoc familia Iachinitarum:
Zare,ab hoc familia Zareitarum:Saul,ab hoc fa-
milia Saulitarum.
Hę ſunt familiæ de ſtirpe Simeõ,quarum omnis
numerus fuit viginti duo millia ducenti.
Filij Gad per cognationes ſuas:Sephon ab hoc fa-
milia Sephonitarum:Aggi,ab hoc familia Aggita-
rum:Suni,ab hoc familia Sunitarum:
Ozni ab hoc familia Oznitarum:Her,ab hoc fa-
milia Heritarum:
Arod, ab hoc familia Aroditarum: Ariel,ab hoc
familia Arielitarum.
Iſtæ ſunt familiæ Gad,quarum omnis numerus
fuit quadraginta millia quingenti.
* Gen. 38.3. * Filij Iuda, Her,& Onan, qui ambo mortui ſunt
in terra Chanaan.
Fueruntque filij Iuda,per cognationes ſuas:Sela,
à quo familia Selaitarũ: Phares à quo familia Pha-
reſitarum:Zare,à quo familia Zareitarum.
Porro filij Phares:Heſron,àquo familia Heſroni-
tarum:& Hamul,à quo familia Hamulitarum.
Iſtæ ſunt familiæ Iuda,quarum omnis numerus
fuit ſeptuaginta ſex millia quingenti.
Filij Iſſachar,per cognationes ſuas: Thola,à quo
familia Tholaitarũ:Phuà,àquo familia Phuaitarũ:
Iaſub,à quo familia Iaſubitarum: Semran,à quo
familia Semranitarum.
Hæ ſunt cognationes Iſſachar,quarum numerus
fuit ſexaginta quatuor millia trecenti.
Filij Zabulon per cognationes ſuas Sared, à quo
familia Sareditarum Elon,à quo familia Elonita-
rum:Ialel,à quo familia Ialelitarum.
Hæ ſunt cognationes Zabulon, quarum nume-
rus fuit ſexaginta millia quingenti.
Filij Ioſeph , per cognationes ſuas, Manaſſe , &
Ephraim.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.
CAP. XXVI.

1 *ET fuit,poſt plagam dixit Dominus ad Moſeh,& El-*
hazar filium Aharon ſacerdotis dicendo :

2 *Tollite ſummam omnis congregationis filiorum Iſrael*
à filio viginti annorum , & ſupra per domum patrum
ſuorum, omnis egredientis ad pugnam in Iſrael.

3 *Et locutus eſt Moſeh , & Elhazar ſacerdos cum eis in*
campeſtribus Moab iuxta Iarden Iericho,dicendo.

4 *A filio viginti annorum , & ſupra , quemadmodum*
præcepit Dominus,& filij Iſrael,qui egreſſi ſunt? terra
Ægypti.
5 *Ruben primogenitus Iſrael : filij Reuben, Chanoch ,*
familia Chanochitarum: de Pallu,familia Palluitarum.

6 *De Cheſron, familia Cheſronitarum : de Charmi,fa-*
milia Charmitarum.
7 *Iſtæ ſunt familiæ Reubenitarum : & fuerunt numeri*
eorum tria,& quadraginta millia, & ſeptingenti,& tri-
ginta.
8 *Et filius Pallu,Eliab.*
9 *Et filij Eliab Nemuel,& Dathan,& Abiron: ipſi ſunt*
Dathan, & Abiron maiores ſynagogæ, qui diuiſerunt ſe
contra Moſeh , & contra Aharon in congregatione Co-
rach,quando diuiſerunt ſe ipſi contra Dominum.
10 *Et aperuit terra os ſuũ , & deglutiuit eos,& Corach,*
dum moreretur congregatio , quando conſumpſit ignis
quinquaginta,& ducentos viros. Et fuerunt in ſignum.
11 *Et filij Corach,non ſunt mortui.*
12 *Filij Simhon per familias ſuas : de Nemuel , familia*
Nemuelitarum : de Iamin familia Iaminitarum,& Ia-
chin , familia Iachinitarum.
13 *De Zerach , familia Zarchitarum : de Saul, familia*
Saulitarum.
14 *Iſtæ ſunt familiæ Simhonitarum duo,& viginti mil-*
lia, & ducenti,
15 *Filij Ghad per familias ſuas: de Sephon , familia Se-*
phonitarum: de Chaggi, familia Chaggitarum: de Suni,
familia Sunitarum.
16 *De Ozni , familia Oznitarum:de Heri, familia Heri-*
tarum.
17 *De Arod,familia Aroditarum:de Areli, familia Are-*
litarum.
18 *Iſtæ ſunt familiæ filiorum Ghad , per numeros ſuos,*
quadraginta millia,& quingenti.
16 *Filij Iehudah, Her, & Onan, & mortuus eſt Her , &*
Onan in terra Chenahan.
20 *Et fuerunt filij Iehudah, per familias ſuas:de Selah,*
familia Selahitarum : de Peres, familia Parſitarum : de
Zerach familia Zarchitarum.
21 *Fuerunt filij Peres : de Cheſron,familia Cheſronita-*
rum:de Chamul,familia Chamulitarum.
22 *Iſtæ ſunt familiæ Iehudah per numeros ſuos ſex, &*
ſeptuaginta millia,& quingenti.
23 *Filij Iſaſchar , per familias ſuas : de Telah familia*
Tolahitarum:de Punah familia Punaitarum.
24 *De Iaſub , familia Iaſubitarum : de Simron, familia*
Simronitarum.
25 *Iſtæ ſunt familiæ Iſaſchar , per numeros ſuos , quat-*
tuor,& ſexaginta millia,& trecenti,
26 *Filij Zebulun , per familias ſuas : de Sered , familia*
Sarditarum:de Elon familia Elonitarum:de Iachleel fa-
milia Iachleelitarum.
27 *Iſtæ ſunt familiæ Zebulonitarum , per numeros ſuos,*
ſexaginta millia,& quingenti.
28 *Filij Ioſeph, per familias ſuas Menaſſeh , & Ephraim.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXVI.

1 ET factum eſt poſt plagam, & locutus eſt Dominus ad Moyſen, & Eleaſarum ſacerdotem, dicens.

2 Accipe principium totius ſynagogæ filiorum Iſrael à viginti annis, & ſupra ſecundum domos familiarum eorum: omnis qui procedit ad ſtandum in acie in Iſrael.

3 Et locutus eſt Moyſes & Eleaſar ſacerdos in Araboth Moab ſuper Iordanem contra Hiericho, dicens:

4 A viginti annis & ſupra: quemadmodum conſtituit Dominus Moyſi. Et filii Iſrael, qui exierunt ex Ægypto.

5 Ruben primogenitus Iſrael: filii autem Ruben, Enoch, & populus ipſius Enoch: ipſi Phallu, populus Phallui:

6 Ipſi Aſron, populus Aſroni: ipſi Charmi, populus Charmi.

7 Hi ſunt populi Ruben: & fuit recognitio eorum tria & quadraginta millia, & ſeptingenti, & triginta.

8 Et filii Phallud, Heliab:

9 Et filii Heliab, Namuel, & Dathan, & Abiron: hi nominati ſynagogæ: hi ſunt, qui coniurarunt ſuper Moyſen, & Aaron in ſynagoga Core in coniuratione Domini:

10 Et aperiens terra os ſuum, deglutiuit eos: & Core in morte ſynagogę eius, quando deuorauit ignis quinquaginta & ducentos: & facti ſunt in ſignum.

11 Filii autem Core non ſunt mortui.

12 Et filii Symeon, populus filiorum Symeon: ipſi Namuel, populus qui Namueli: ipſi Iamin, populus qui Iamini: ipſi Iachin, populus Iachini.

13 Ipſi Sare, populus qui Sarai: ipſi Saul, populus qui Sauli.

14 Hi ſunt populi Symeon ex recognitione eorum duo, & viginti millia, & ducenti.

15 Filii Gad ſecundum populos eorum: ipſi Saphon populus qui Saphoni: ipſi Angi populus, qui Angi: ipſi Suni populus qui Suni.

16 Ipſi Azeni populus qui Azeni: ipſi Addi populus qui addi:

17 Ipſi Aroadi populus qui Aroadi: ipſi Ariel populus qui Arieli.

18 Hi populi filiorum Gad ex recognitione eorum quattuor, & quadraginta millia, & quingenti.

19 Filii autem Iuda, Er, & Aynan: & mortui ſunt Er, & Aynan, in terra Chanaan.

20 Et fuerunt filii Iuda ſecundum populos eorum: ipſi Selom populus qui Selomi: ipſi Phares, populus qui Pharesi: ipſi Zara, populus qui Sarai.

21 Et fuerunt filii Phares: ipſi Aſron, populus, qui Aſroni: ipſi Iamun, populus qui Iamuni.

22 Hi ſunt populi Iuda, ſecundum recognitionem eorum, ſex & ſeptuaginta millia, & quingenti.

23 Et filii Iſſachar ſecundũ populos eorũ: ipſi Thola, populus, qui Tholai: ipſi Phua, populus qui Phuai.

24 Ipſi Iaſub, populus qui Iaſubi: ipſi Samram, populus qui Samrami.

25 Hi populi Iſſachar ex recognitione eorũm, quattuor & ſexaginta millia, & quadringenti.

26 Filii Zabulon ſecundum populos eorum: ipſi Sared, populus qui Saredi: ipſi Allon, populus qui Alloni: ipſi Allel, populus qui Alleli.

27 Hi populi Zabulon ex recognitione eorum ſexaginta millia, & quingenti. *

28 Filii Ioſeph ſecundum populos eorum Manaſſe, & Ephrem.

* Variat ordo Bibl. Sep. inter Rõ. edit. à noſtra vulgata nũ quæ ſup. nu. 15. 16. 16. & 18 notantur, vt noſtræ Vulgatæ correſpõderet in Bibl. Sep. Rõ. habet cõiunctâ textui notato aſteriſco poſt 27.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAP. XXVI.

1 *ET factum eſt poſt peſtem, dixit Dominus ad Moyſen, & ad Eleaſarum filium Aaron ſacerdotis, dicens:*

2 *Accipe ſummam omnis cœtus filiorum Iſrael, à viginti annis, & ſupra per domos patrum ſuorum omnium egredientium in exercitum in Iſrael.*

3 *Locutuſque eſt Moyſes & Eleazarus ſacerdos, decreueruntque eos numerare in campeſtribus Moab iuxta Iordanem Hiericho.*

4 *A viginti annis & ſupra, ſicut Dominus praeceperat Moyſi & filiis Iſrael, qui egreſſi ſunt de terra Ægypti.*

5 *Ruben primogenitus Iſrael filij Ruben: de Enoc fuit familia Enocitarum, de Phalu familia Phaluitarum:*

6 *De Eſron familia Eſronitarum: de Charmi familia Charmitarùm.*

7 *Hæ ſunt familiæ Ruben, & fuit numerus earum quadraginta tria millia, & ſeptingenti, & triginta.*

8 *Filij autem Phalu, Eliab:*

9 *Et filij Eliab Nemuel, & Datan & Abiran: ipſi ſunt Datan & Abiran qui vocabantur ad conſilium, qui congregati ſunt contra Moyſen & cõtra Aaron in congregatione Chore: quando congregati ſunt contra Dominum.*

10 *Et aperuit terra os ſuum, & deglutiuit eos, & Chore in morte congregationis, quando combuſſit ignis ducentos & quinquaginta viros, & facti ſunt in ſignum.*

11 *Filij autem Chore non ſunt mortui.*

12 *Filij Symeon per familias ſuas: de Namuel fuit familia Namuelitarum: de Iamin familia Iaminitarum: de Iachin familia Iachinitarum.*

13 *De Zare familia Zareitarum: de Saul familia Saulitarum.*

14 *Hæ ſunt familiæ Symeon, quarum numerus fuit viginti duo millia & ducenti.*

15 *Filij Gad per cognationes ſuas, de Sephon familia Sephonitarum: de Aggi, familia Aggitarum: de Suni, familia Sunitarum:*

16 *De Ozni familia Oznitarum: de Heri familia Heritarum:*

17 *De Arod familia Aroditarum: de Areli familia Arelitarum:*

18 *Hæ ſunt familiæ filiorum Gad: quarum numerus fuit quadraginta millia & quingenti.*

19 *Filij Iuda, Her, & Onan, & mortui ſunt Her & Onan in terra Chanaan.*

20 *Fueruntque filij Iuda per cognationes ſuas: de Sela familia Selaitarum: de Phares familia Phareſitarum: de Zare familia Zareitarum.*

21 *Fueruntque filij Phares: de Eſron familia Eſronitarum: de Amul familia Amulitarum.*

22 *Hæ ſunt familiæ Iuda, quarum numerus fuit ſeptuaginta, & ſex millia, & quingenti.*

23 *Filij Iſachar per familias ſuas: de Thola familia Tholaitarum: de Phua familia Phuaitarum.*

24 *De Iaſub familia Iaſubitarum: de Semron familia Semronitarum.*

25 *Hæ ſunt familiæ Iſachar, quarum numerus fuit ſexaginta quatuor millia & trecenti.*

26 *Filij Sebulon per cognationes ſuas: de Sared familia Sareditarum: de Elon familia Elonitarum: de Ialeel familia Ialeelitarum.*

27 *Hæ ſunt cognationes Zabulon, quarum numerus fuit ſexaginta millia & quingenti.*

28 *Filij Ioſeph per cognationes ſuas Manaſſe & Ephraim.*

Vulgat. Editio.

29 De Manaſſe ortus eſt Machir, à quo familia Machiritarum. * Machir genuit Galaad, à quo familia Galaaditarum.

* Ioſ. 17.1.

30 Galaad habuit filios: Iezer, à quo familia Iezeritarum: & Helec, à quo familia Helecitarum:

31 Et Aſriel, à quo familia Aſrielitarum: & Sechem, à quo familia Sechemitarum:

32 Et Semida, à quo familia Semidaitarum: * & Hepher, à quo familia Hepheritarum.

* Inſ. 27.1.

33 Fuit autem Hepher pater Salphaad, qui filios nõ habebat, ſed tantũ filias, quarum iſta ſunt nomina: * Maala, & Noa, & Hegla, & Melcha, & Therſa.

* Inſ. 27.1.

34 Hæ ſunt familiæ Manaſſe, & numerus earum, quinquaginta duo millia ſeptingenti.

35 Filij aũt Ephraim p cognationes ſuas fuerũt hi: Suthala, à quo familia Suthalaitarũ, Becher, à quo familia Becheritarũ: Thehẽ, à quo familia Thehenitarũ.

36 Porro filius Suthala fuit Heran, à quo familia Heranitarum.

37 Hæ ſunt cognationes filiorum Ephraim, quarum numerus fuit triginta duo millia quingenti.

38 Iſti ſunt filij Ioſeph per familias ſuas. Filij Benjamin in cognationibus ſuis: Bela, à quo familia Belaitarum: Aſbel, à quo familia Aſbelitarum: Ahiram, à quo familia Ahiramitarum:

39 Supham, à quo familia Suphamitarum: Huphã, à quo familia Huphanitarum.

40 Filij Bela: Hered, & Noeman. De Hered, familia Hereditarum: de Noeman, familia Noemanitarum.

41 Hi ſunt filij Benjamin per cognationes ſuas, quorum numerus fuit quadraginta quinque millia ſexcenti.

42 Filij Dan per cognationes ſuas: Suham, à quo familia Suhamitarum. Hæ ſunt cognationes Dan per familias ſuas.

34 Omnes fuere Suamitæ, quorum numerus erat ſexaginta quattuor millia quadringenti.

44 Filij Aſer per cognationes ſuas: Iemna, à quo familia Iemnaitarum. Ieſſui, à quo familia Ieſſuitarum: Brie, à quo familia Brieitarum.

45 Filij Brie: Heber, à quo familia Heberitarum: & Melchiel, à qua familia Mel hielitarum.

46 Nomen autem filiæ Aſer, fuit Sara.

47 Hæ cognationes filiorum Aſer, & numerus eorum quinquaginta tria millia quadringenti.

48 Filij Nephthali per cognationes ſuas: Ieſiel, à quo familia Ieſielitarum: Guni, à quo familia Gunitarum;

49 Ieſer, à quo familia Ieſeritarum: Sellem, à quo familia Sellemitarum.

50 Hę ſũt cognatiõs filiorũ Nephthali p familias ſuas quorũ numerus quadragintaquinq; mill. quadrin.

51 Iſta eſt ſumma filiorum Iſrael, qui recenſiti ſunt, ſexcenta millia, & mille ſeptingenti triginta.

52 Locutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

53 Iſtis diuidetur terra iuxta numerum vocabulorum in poſſeſſiones ſuas.

54 Pluribus maiorem partem dabis, & paucioribus minorem: ſingulis, ſicut nunc recenſiti ſunt, tradetur poſſeſſio:

55 Ita duntaxat vt ſors terram tribubus diuidat, & familiis.

56 Quidquid ſorte contigerit, hoc vel plures accipiant, vel pauciores.

57 * Hic quoq; eſt num. filiorũ Leui per familias ſuas: Gerſon, à quo familia Gerſonitarũ: Caath, à quo familia Caathitarũ: Merari, à quo familia Meraritarũ.

* Exo. 6.17.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

29 *Filij Menaſſeh: de Machir familia Machiritarum, & Machir genuit Ghilhad: de Ghilhad familia Ghilhaditarum.*

30 *Iſti filij Ghilhad: de Ihezar familia Ihezritharum: de Chelech familia Chelechitarum:*

31 *De Aſriel familia Aſrielitarum: de Sechem familia Sichmitarum:*

32 *Et de Semidah familia Semidahitarum: de Chepher familia Chephritarum.*

33 *Et Selophedad filio Chepher non fuerunt filij, ſed filiæ: & nomen filiarum Selophchad Machlah, & Nohah, Choglah, Milchah, & Thirſah.*

34 *Iſtæ ſunt familiæ Menaſſeh, & numeri eorum duo, & quinquaginta millia, & ſeptingenti.*

35 *Iſti ſunt filij Ephraim per familias ſuas: de Suthelach familia Suthalchitarum: de Becher familia Bachritarum: de Tachan familia Tachnitarum.*

36 *Et iſti ſunt filij Suthelach: de Heran familia Heranitarum.*

37 *Iſtæ ſunt familiæ filiorum Ephraim per numeros ſuos, duo, & triginta millia, & quingenti.*

38 *Iſti ſunt filij Ioſeph per familias ſuas. Filij Beniamin per familias ſuas: de Belach familia Balhitarum: de Aſbel familia Aſbelitarum: de Achiram familia Achiramitarum.*

39 *De Sephupham familia Suphamitarum: de Chupham familia Chuphamitarum.*

40 *Et fuerunt filij Belah Arde, & Nahaman familia Arditarum: de Nahaman familia Nahamitarum.*

41 *Iſti ſunt filij Beniamin per familias ſuas, & numeri eorum quinque & quadraginta millia, & ſexcenti.*

42 *Iſti ſunt filij Dan per familias ſuas: de Sucham familia Suchamitarum. Iſtæ ſunt familiæ Dan per familias ſuas.*

34 *Omnes familiæ Suchamitarum per numeros ſuos quattuor, & ſexaginta millia, & quadringenti.*

44 *Filij Aſer per familias ſuas: de Imnah familia Imnahitarum: de Iſui familia Iſuitarum: de Berihah familia Berihitarum.*

45 *De filiis Berihah de Cheber familia Chebritarum: de Malchiel familia Malchielitarum.*

46 *Et nomen filiæ Aſer erat Serach*

47 *Iſtæ ſunt familiæ filiorum Aſer per numeros ſuos, tria & quinquaginta millia, & quadringenti.*

48 *Filij Naphthali per familias ſuas: de Iachſeel familia Iachſeelitarum: de Ghuni familia Ghunitarum.*

49 *De Ieſer familia Iſritarum: de Sillem familia Sillemitarum.*

50 *Iſtæ ſunt familiæ Naphthali per familias ſuas, & numeri eorũ quinq; & quadraginta millia, & quadringenti.*

51 *Iſti ſunt numeri filiorum Iſrael, ſexcenta millia, & mille ſeptingenti, & triginta.*

52 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

53 *Iſtis diuidetur terra per hæreditatem ſecundum numerum nominum.*

54 *Multo multiplicabis hæreditatem eius, & pauco diminues hæreditatem eius: vnicuique ſecundum numeros eius dabitur hæreditas eius:*

55 *Veruntamen per ſortem diuidetur terra, per nomina tribuum patrum ſuorum hæreditatem accipient.*

56 *Secundum ſortes diuidetur hæreditas eius inter magnum, & paruum.*

57 *Et iſti ſunt numeri Leuitarum per familias ſuas: de Gherſon familia Gherſunitarum: de Cheath familia Ghehatitarum: de Merari familia Meraritarum.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Filij Manaſſe: ipſi Machir populus, qui Machiſi. Et Machir genuit Galaad: ipſi Galaad populus qui Galaadi.	29	*Filij Manaſſe: de Machir familia Machiritarum: & Machir genuit Galaad: de Galaad familia Galaaditarum.*
Et hi filij Galaad: ipſi Achiezer populus, qui Achiezeri: ipſi Cheleg populus qui Chelegi.	30	*Iſti ſunt filij Galaad: de Iezer familia Iezeritarum: de Elech familia Elechiatarum.*
Ipſi Eſriel populus qui Eſrieli: ipſi Sychem populus qui Sichemi.	31	*De Aſriel familia Aſrielitarum: de Sechem familia Sechemitarum.*
Ipſi Symaer populus qui Symaeri: & ipſi Opher populus qui Opheri.	32	*De Semida familia Semidaitarum: de Epher familia Epheritarum.*
Et ipſi Salpaad filio Opher non fuerunt ei filij, ſed filiæ: & hæc nomina filiarum Salpaad, Maala, & Nua, & Egla, & Malcha, & Therſa.	33	*Salphaad autem filius Epher non habuit filios, ſed filias: & nomen filiarum Salphaad, Maala & Noa, Egla, Melcha & Therſa.*
Hi populi Manaſſe ex recognitione eorum duo, & quinquaginta millia, & ſeptingenti:	34	*Hæ ſunt familiæ Manaſſe, & fuit numerus earum quinquaginta duo millia & ſeptingenti.*
Et hi filij Ephrem: ipſi Suthala, populus, qui Suthalan: ipſi Tanach, populus, qui Tanachi.	35	*Iſti ſunt filij Ephraim per familias ſuas: de Sutala familia Sutalaitarum: de Becher familia Becheritarum: de Theen familia Theenitarum.*
Hi filij Suthala: ipſi Eden, populus, qui Edeni.	36	*Iſti ſunt autem filij Sutala: de Heran familia Heranitarum.*
Hi filij Ephræm ex recognitione eorum, duo & triginta millia, & quingenti: Hi populi filiorum Ioſeph ſecundum populos eorum.	37	*Hæ ſunt cognationes filiorum Ephraim, quarum numerus fuit triginta duo millia quingenti: Iſti ſunt filij Ioſeph per familias ſuas.*
Filij Beniamin ſecundum populos eorum: ipſi Bale, populus, qui Bali: ipſi Aſyber, populus, qui Aſyberi: ipſi Iachiran, populus, qui Iachirani:	38	*Filij Beniamin per cognationes ſuas: de Bale familia Baleitarum: de Aſbel familia Aſbelitarum: de Achiram familia Achiramitarum.*
Ipſi Sophan, populus, qui Sophani.	39	*De Sephupham familia Sephuphamitarum: de Hupham familia Huphamitarum.*
Et fuerunt filij Bale, Adar, & Noeman: ipſi Adar, populus, qui Adari: & ipſi Noeman, populus, qui Noemani.	40	*Fueruntque filij Bale, Arde & Naaman: de Arde familia Ardeitarum: de Naaman familia Naamitarum.*
Hi filij Beniamin ſecundum populos eorum ex recognitione eorum quinque & triginta millia, & quingenti.	41	*Hi ſunt filij Beniamin per cognationes ſuas, quarum numerus fuit quadraginta quinque millia, & ſexcenti.*
Et filij Dan ſecundum populos eorum: ipſi Same, populus, qui Samei: hi populi Dan ſecundum populos eorum.	42	*Iſti ſunt filij Dan per cognationes ſuas: de Suham familia Suhamitarum: hæ ſunt familiæ Dan per cognationes ſuas.*
Omnes populi Samei ſecundũ recognitionẽ eorum, quattuor, & ſexaginta millia, & quadringẽti.	43	*Omnes qui numerati ſunt de familia Suham fuerunt ſexaginta quattuor millia & quadringenti.*
* Filij Aſer ſecundũ populos eorum: ipſi Iamin populus qui Iamini: ipſi Ieſu populus qui Ieſui: ipſi Baria populus qui Bariai.	44	*Filij Aſer per cognationes ſuas: de Iemna familia Iemnaitarum: de Ieſui familia Ieſuitarum: de Beria familia Bereitarum.*
Ipſi Chober populus qui Choberi: ipſi Melchiel populus qui Melchieli.	45	*Filiorum Berie: de Heber familia Heberitarum: de Melchiel familia Malchielitarum.*
Et nomen filiæ Aſer, Sara.	46	*Nomen autem filiæ Aſer fuit Sara.*
Hi populi Aſer ex recognitione eorum tria, & quadraginta millia, & quadringenti. *	47	*Hæ ſunt familiæ filiorum Aſer, quarum numerus fuit quinquaginta tria millia & quadringenti.*
Filij Nephthali ſecundum populos eorum: ipſi Aſiel, populus, qui Aſieli: ipſi Gayni, populus, qui Gayni.	48	*Filij Nephthali per cognationes ſuas: de Iaſiel familia Iaſielitarum: de Guni familia Gunitarum.*
Ipſi Ieſer, populus, qui Ieſeri: ipſi Sellem, populus, qui Sellemi.	49	*De Iaſer familia Iaſeritarum: de Silem familia Silemitarum.*
Hi populi Nephthali, ex recognitione eorum, quadraginta millia, & trecenti.	50	*Iſtæ ſunt cognationes Nephthali per familias ſuas, & numerus earũ fuit quadraginta quinq, millia & quadringẽti.*
Hæc eſt recognitio filiorum Iſrael: ſexcenta millia, & mille, & ſeptingenti, & triginta.	51	*Hi ſunt filij Iſrael qui numerati ſunt ſexcenta millia, & mille, & ſeptingenti, & triginta.*
Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	52	*Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
His diuidetur terra ad hæreditandum ex numero nominum,	53	*Iſtis diuides terram in poſſeſſionem iuxta numerum nominum eorum.*
Iis, qui plures ſunt, multiplicabis hæreditatem, & iis, qui pauciores, minues hæreditatem eorum: vnicuique, ſicut recogniti ſunt, dabitur hæreditas eorum.	54	*Pluribus maiorem poſſeſſionem dabis, & paucioribus minorem poſſeſſionem dabis: vnicuique iuxta numeros ſuos dabitur poſſeſſio eius.*
Per ſortes diſtribuetur terra nominibus: ſecundum tribus familiarum ſuarum hæreditabunt.	55	*Verumtamen per ſortem diuidetur terra, per nomina tribuum patrum ſuorum poſſidebitur.*
Ex ſorte diſtribues hæreditatem eorum inter multos, & paucos.	56	*Per ſortem diuidetur poſſeſſio eorum ſiue plures, ſiue pauci ſint.*
Et filij Leui ſecundum populos eorum: ipſi Gedſon, populus, qui Gedſoni: ipſi Caath, populus, qui Caathi: ipſi Merari, populus, qui Merari.	57	*Et iſti ſunt filij Leui per familias ſuas: de Gerſon familia Gerſonitarum: de Caath familia Caathitarum: de Merari familia Meraritarum.*

* Quæ hic ponuntur nu. 44. 45. 46. & 47. in Bib. Sept. Int. Rom. editio. hic cõiuncta textui ſuperiori notato aſteriſco poſt nu. 18.

Vulgat.Editio.

Hæ ſunt Familiæ Leui : Familia Lobni , familia 58
Hebroni.familia Moholi,familia Muſi,familia Co-
re.At vero Caath genuit Amram:
Qui habuit vxorem Iochabed filiam Leui,quæ 59
nata eſt ei in Ægypto:hæc genuit Amram viro ſuo
filios, Aaron, & Moyſen , & Mariam ſororem eo-
rum:
De Aaron orti ſunt Nadab & Abiu,& Eleazar, & 60
Ithamar:
* Sup. 3. 4. Leu. 10. 1. 1. Par. 14. 2.
* Quorum Nadab & Abiu mortui ſunt,cum obtu- 61
liſſent ignem alienum coram Domino.
Fueruntque omnes,qui numerati ſunt, viginti 62
tria millia generis maſculini ab vno menſe& ſupra,
quia non ſunt recenſiti inter filios Iſrael ; nec cum
ceteris data poſſeſſio eſt.
Hic eſt numerus filiorum Iſrael , qui deſcripti 63
ſunt à Moyſe & Eleazaro ſacerdote, in campeſtribus
Moab ſupra Iordanem contra Iericho.
* 1. Cor. 10.5.
* Inter quos nullus fuit eorum,qui ante numerati 64
ſunt à Moyſe & Aeron in deſerto Sinai.
* Sup. 14. 23. 24.
* Prædixerat enim Dominus,quod omnes more- 65
rentur in ſolitudine. Nulluſque remanſit ex eis , niſi
Caleb filius Iephone,& Ioſue filius Nan.

CAP. XXVII.

* Sup. 26.32. Inf. 36. 1. Ioſ.17. 1.
ACceſſerunt * autem filiæ Salphaad , filij He- 1
pher,filij Galaad,filij Machir,filij Manaſſe qui
fuit filius Ioſeph : quarum ſunt nomina, Maala, &
Noa,& Hegla,& Melcha,& Therſa.
Steteruntque coram Moyſe& Eleazaro ſacerdote, 2
& cunctis principibus populi ad oſtium tabernacu-
li fœderis,atque dixerunt:
Pater noſter mortuus eſt in deſerto,nec fuit in ſe- 3
* Sup. 16.1.
ditione, quæ *concitata eſt contra Dominum ſub
Core, ſed in peccato ſuo mortuus eſt: hic nō habuit
mares filios.Cur tollitur nomen illius de familia
ſua,quia nō habuit filium;Date nobis poſſeſſionem
inter cognatos patris noſtri.
Retulitque Moyſes cauſam earum ad iudicium 4
Domini.
Qui dixit ad eum: 5
Iuſtam rem poſtulāt filiæ Salphaad : da eis poſſeſ- 6
ſionem inter cognatos patris ſui, & ei in hæredita-
tem ſuccedant.
Ad filios autem Iſrael Loqueris hæc : 7
Homo cum mortuus fuerit abſque filio,ad filiam 8
eius tranſibit hæreditas.
Si filiam non habuerit, habebit ſucceſſores fratres 9
ſuos.
Quod ſi & fratres non fuerint ,dabitis hæredita- 10
tem fratribus patris eius.
Sin autem nec patruos habuerit dabitur hære- 11
ditas his,qui ei proximi ſunt:Eritque hoc filiis Iſ-
rael ſanctum lege perpetua,ſicut præcepit Domi-
nus Moyſi.
Dixit quoque Dominus ad Moyſen: * Aſcende 12
* Deu. 31.52. Sup. 20.12.
in montē iſtum Abarim , & contemplare inde ter-
ram, quam daturus ſum filiis Iſrael.
Cumq; videris eam, ibis & tu ad populum tuū, 13
ſicut iuit frater tuus Aaron :
Quia offendiſtis me in deſerto Sin in contra- 14
dictione multitudinis,nec ſanctificare me voluiſtis
coram ea ſuper aquas: hæ ſunt aquæ contradictio-
nis in Cades deſerti Sin.
Cui reſpondit Moyſes : 15

Pro-

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

58 *Iſtæ ſunt familiæ Leuitarum: Familia Libniticarum,*
familia Chebronitarū.familia Machlitarū.familia Mu-
ſitarū.familia Corthitarū. Et Chehath genuit Hamram.
59 *Et nomen vxoris Hamram Iochebed filia Leui , quam*
peperit ipſi Leui in Ægypto : & peperit ipſi Hamram A-
haron,& Moſeh,& Miriam ſororem eorum.
60 *Et natus eſt ipſi Aharon Nadab,& Abihu, Elhazar,&*
Ithamar.
61 *Et mortuus eſt Nadab,& Abihu,dum offerrent ignem*
alienum coram Domino.
62 *Et fuerunt numeri eorum tria & viginti millia , om-*
nis maſculus à filio menſis & ſupra , quia non ſunt nu-
merati in medio filiorum Iſrael: non enim fuit data eis
hæreditas in medio filiorum Iſrael.
63 *Iſti ſunt numeri Moſeh , & Elhazar ſacerdotis , qui*
numerauerunt filios Iſrael in campeſtribus Moab, iuxta
Iarden Ierecho.
64 *Et inter iſtos non fuit quiſquam de numeris Moſeh,*
& Aharon , qui numerauerunt filios Iſrael in deſerto
Sinai.
65 *Dixit enim Dominus eis: moriendo morientur in deſer-*
to. Et non ſuperſtes fuit ex eis quiſquam , niſi Chaleb
filius Iephunneh, & Iehoſuah filius Nun .

CAP. XXVII.

1 *ET appropinquauerunt filiæ Selophchad filij Ghepher.*
filij Ghilhad.filij Machir.filij Menaſſeh de familiis
Menaſſeh filij Ioſeph : & hæc nomina filiarum eius,
Machlah,Nohah,Ghoglach.& Milchah,& Thirſah.
2 *Et ſteterunt coram Moſeh , & coram Elhazar ſacer-*
dote , & coram principibus , & omni congregatione ad
oſtium tabernaculi eccleſiæ, dicendo:
3 *Pater noſter mortuus eſt in deſerto , & ipſe non fuit*
in medio congregationis , qui conuenerunt aduerſus Do-
minum in congregatione Corach,quia in peccato ſuo mor-
tuus eſt : & filij non fuerunt ei. Vt quid diminuetur no-
men patris noſtri de medio familiæ eius quia [illegible]n eſt ei
filius ? Da nobis hæreditatem in medio fratrum pa-
tris noſtri.
4 *Et accedere fecit Moſeh iudicium earum coram Do-*
mino.
5 *Et dixit Dominus ad Moſeh,dicendo :*
6 *Rectum filiæ Selophchad loquuntur : dando dabis eis*
poſſeſſionem hæreditatis in medio fratrum patris earum,
& tranſire facies hæreditatem patris earum ad eas.
7 *Et ad filios Iſrael loqueris, dicendo :*
8 *Vir cum mortuus fuerit,& filius non fuerit ei,tranſire*
facietis hæreditatem eius ad filiam eius.
9 *Et ſi non fuerit ei filia,dabitis hæreditatem eius fra-*
tribus eius.
10 *Et ſi non fuerint ei fratres dabitis hæreditatem eius*
fratribus patris eius:
11 *Et ſi non fuerint fratres patri eius , dabitis hæredita-*
tem eius, propinquo eius, qui eſt propinquus ei, de fami-
lia eius, & hæreditate accipiet eam. Et erit filiis Iſrael
in ſtatutum iudicij , quemadmodum præcepit Dominus
Moſeh.
12 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Aſcende in montem Ha-*
barim iſtum, & vide terram quam dedi filijs Iſrael.
13 *Et videbis eā,& cōgregaberis ad populos tuos,etiam tu,*
quemadmodum congregatus eſt Aharon frater tuus.
14 *Quemadmodum rebelles fuiſtis ori meo in deſerto Sin*
in iurgio congregationis,vt ſanctificare faceretis me , in
aquis in oculis eorum: iſtæ ſunt aquæ iurgij Cades deſer-
ti Sin.
15 *Et locutus eſt Moſeh ad Dominum,dicendo:*

Præ-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

58 Hi populi filiorum Leui, populus, qui Lobeni, populus, qui Chebroni, populus, qui Core, & populus, qui Muſi. Et Caath genuit Amram.

59 Nomen autem vxoris eius, Iochabed filia Leui, quæ genuit illos ipſi Leui in Ægypto, & genuit ipſi Amram Aaron, & Moyſen, & Mariam ſororem eorum.

60 Et nati ſunt ipſi Aaron Nadab, & Abiud & Eleazar, & Ithamar.

61 Et mortuus eſt Nadab, & Abiud in offerendo eos ignem alienũ ante Dominum in deſerto Sina.

62 Et fuerunt ex recognitione eorum tria, & viginti millia, omne maſculinum ab vno menſe, & ſupra non recogniti ſunt in medio filiorum Iſrael, quia non datur eis ſors in medio filiorum Iſrael.

63 Et hæc eſt recognitio Moyſi, & Eleazari ſacerdotis, qui recognouerunt filios Iſrael in Araboth Moab ſuper Iordanem contra Iericho.

64 Et in his non fuit homo ex ijs, qui recogniti fuerant ſub Moyſe, & Aaron, quos recognouerunt filios Iſrael in deſerto Sina:

65 Quoniã dixit Dominus eis: morte morientur in deſerto. Et non remanſit ex eis vllus, niſi Chaleb filius Iephonne, & Ieſus filius Naue.

CAP. XXVII.

1 ET accedentes filiæ Salpaad filij Opher, filij Galaad, filij Machir, populi Manaſſe de filijs Ioſeph: & hæc nomina eorum, Maala, & Nua, & Egla, & Melcha, & Therſa:

2 Et ſtantes ante Moyſen, & ante Eleazarum ſacerdotem, & ante principes, & ante omnem ſynagogam ad oſtium tabernaculi teſtimonij, dicunt:

3 Pater noſter mortuus eſt in deſerto, & ipſe non fuit in medio ſynagogæ coniurantis contra Dominum in ſynagoga Core, quoniam propter peccatum ſuum mortuus eſt: & filij non fuerunt ei. Ne deleatur nomen patris noſtri de medio populi ſui, quoniam non eſt ei filius. Date nobis poſſeſſionem in medio fratrum patris noſtri.

4 Et retulit Moyſes iudicium earum ante Dominum.

5 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

6 Recte filiæ Salpaad locutæ ſunt: datum dabis eis poſſeſſionem hæreditatis in medio fratrum patris earum, & appones ſortem patris earum eis.

7 Et filijs Iſrael loqueris, dicens:

8 Homo ſi mortuus fuerit, & filius non fuerit ei: apponetis hęreditatem eius filiæ eius.

9 Si autem non fuerit ei filia, dabitis hæreditatem fratri eius.

10 Si autem non fuerint ei fratres, dabitis hæreditatem fratri patris eius.

11 Si autem non fuerint fratres patris eius. dabitis hæreditatem domeſtico, qui propinquior ſit ei de tribu eius, ad hæreditandum ea, quæ illius. Et erit hoc filijs Iſrael iuſtificatio iudicij, ſicut conſtituit Dominus Moyſi.

12 Et dixit Dominus ad Moyſen: Aſcende in montem iſtum, qui trans Iordanem. hic eſt mons Naban, & vide terram Chanaan, quam ego do filijs Iſrael in poſſeſſionem.

13 Et videbis eam, & apponeris ad populum tuũ & tu: ſicut appoſitus eſt Aarõ frater tuus in Or mõte.

14 Propterea quod tranſgreſſi eſtis verbum meum in deſerto Sin, cum reſiſteret ſynagoga ſanctificare me non ſanctificaſtis me ſuper aqua ante eos: hęc eſt aqua cõtradictionis in Cades in deſerto Sin.

15 Et dixit Moyſes ad Dominum:

Chald. Paraph. Tranſl.

58 *Iſta ſunt familiæ Leui familia Lobni, familia Ebron, familia Mooli familia Muſi, familia Chore. Caath autem genuit Amram.*

59 *Et nomen vxoris Amram Iocabed filia Leui, quæ nata eſt ei in Ægypto, & peperit ex Amram Aaron, & Moyſen, & Mariam ſororem eorum.*

60 *De Aaron autem nati ſunt Nadab, & Abiu, Eleazar, & Ithamar.*

61 *Mortuuſque eſt Nadab, & Abiu, cum obtuliſſent ignem alienum coram Domino.*

62 *Et fuit numerus eorum viginti tria millia omnium maſculorum ab vno menſe, & ſupra, quia non fuerunt numerati in medio filiorum Iſrael, neque enim data eſt eis poſſeſſio in medio filiorum Iſrael.*

63 *Hi ſunt quos numerauerunt Moyſes, & Eleazar ſacerdos, quando numerauerunt filios Iſrael in campeſtribus Moab iuxta Iordanem Hiericho.*

64 *Et in his non fuit vir eorum, qui numerati ſunt à Moyſe, & Aaron ſacerdote, qui numerauerunt filios Iſrael in deſerto Synai.*

65 *Dixerat enim Dominus, quod morte morerentur in ſolitudine, & nullus vir remaneret ex eis, niſi Caleb filius Iephone, & Ioſue filius Nun.*

CAP. XXVII.

1 *ACceſſerunt autem filiæ Salphaad filij Ipher, filij Galaad, filij Machir, filij Manaſſe de cognationibus Manaſſe filij Ioſeph: & hæc ſunt nomina filiarum eius: Maala, Noa, & Egla, & Melcha, & Therſa.*

2 *Et ſteterunt coram Moyſe, & Eleazaro ſacerdote, & coram principibus, & omni cœtu in oſtio tabernaculi fœderis, dicentes:*

3 *Pater noſter mortuus eſt in deſerto, & ipſe non fuit in medio congregationis eorum qui conuenerunt contra Dominum in congregatione Chore, quia in peccato ſuo mortuus eſt: & non fuerunt ei filij. Cur tollitur nomen patris noſtri de medio cognationis ſuæ, quia non habet filium? Da nobis poſſeſſionem inter fratres patris noſtri.*

4 *Retulitque Moyſes cauſam earum coram Domino.*

5 *Et ait Dominus ad Moyſen dicens:*

6 *Rectè loquuntur filiæ Salphaad: da eis poſſeſſionem hæreditatis inter fratres patris earum, & transferes ad eas hæreditatem patris earum.*

7 *Et cum filiis Iſrael loqueris dicens:*

8 *Si mortuus fuerit vir, & filius ei non fuerit, transferetis poſſeſſionem eius ad filiam ſuam.*

9 *Et ſi non fuerit ei filia, dabitis poſſeſſionem eius fratribus ſui.*

10 *Et ſi non habuerit fratres: dabitis poſſeſſionem eius fratribus patris ſui.*

11 *Si autem pater eius non habuerit fratres: dabitis poſſeſſionem eius conſanguineo qui propinquior eſt ei de cognatione ſua, & hæreditabit eam. Et erit filiis Iſrael in decretum iudicij, ſicut præcepit Dominus Moyſi.*

12 *Dixitque Dominus ad Moyſen: Aſcende in montem iſtum Abarim, & vide terram quam dedi filiis Iſrael:*

13 *Videbiſque eam, & colligeris quoque tu ad populum tuum, ſicut collectus eſt Aaron frater tuus:*

14 *Quia præuaricati eſtis in verbum meum in deſerto Sin in contradictione congregationis, nec ſanctificaſtis me in aquis ante oculos eorum: hæ ſunt aquæ contradictionis in Cades deſerti Sin.*

15 *Locutuſque eſt Moyſes coram Domino, dicens:*

Vulgat. Editio.

Prouideat Dominus Deus ſpirituum omnis carnis hominem, qui ſit ſuper multitudinem hanc:

Et poſſit exire & intrare ante eos, & educere eos, vel introducere: ne ſit populus Domini ſicut oues abſque paſtore.

* Deu. 3. 21.

Dixitque Dominus ad eum: *Tolle Ioſue filium Nun virum in quo eſt Spiritus, & pone manum tuam ſuper eum.

Qui ſtabit coram Eleazaro ſacerdote, & omni multitudine:

Et dabis ei præcepta cunctis videntibus, & partem gloriæ tuæ, vt audiat eum omnis ſynagoga filiorum Iſrael.

Pro hoc, ſi quid agendum erit, Eleazar ſacerdos conſulet Dominum. Ad verbum eius egredietur, & ingredietur ipſe, & omnes filij Iſrael cum eo, & cetera multitudo.

Fecit Moyſes vt præceperat Dominus. Cumque tuliſſet Ioſue, ſtatuit eum coram Eleazaro ſacerdote & omni frequentia populi.

Et impoſitis capiti eius manibus, cuncta replicauit quæ mandauerat Dominus.

CAP. XXVIII.

Dixit quoque Dominus ad Moſen:

Præcipe filiis Iſrael & dices ad eos: Oblationem meam & panes, & incenſum odoris ſuauiſſimi offerte per tempora ſua.

Hæc ſunt ſacrificia quæ offerre debetis: Agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holocauſtum ſempiternum:

Vnum offeretis mane, & alterum ad veſperum:

Decimam partem ephi ſimilæ, quæ conſperſa ſit oleo puriſſimo, & habeat quartam partem hin.

Holocauſtum iuge eſt, quod obtuliſtis in monte Sinai in odorem ſuauiſſimum incenſi Domini.

Et libabitis vini quartam partem hin per agnos ſingulos in Sanctuario Domini.

Alterumq; agnum ſimiliter offeretis ad veſperã iuxta omnem ritum ſacrificij matutini, & libamẽtorum eius, oblationẽ ſuauiſſimi odoris Domino.

* Mat. 12. 5.

* Die autem ſabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, & duas decimas ſimilæ oleo conſperſæ in ſacrificio, & liba

Quæ ritè funduntur per ſingula ſabbata in holocauſtum ſempiternum.

In calendis autem offeretis holocauſtum Domino, vitulos de armento duos, arietem vnum, agnos anniculos ſeptem immaculatos,

Et tres decimas ſimilæ oleo conſperſæ in ſacrificio per ſingulos vitulos: & duas decimas ſimilæ oleo conſperſæ per ſingulos arietes:

Et decimam decimæ ſimilæ ex oleo in ſacrificio per agnos ſingulos, holocauſtum ſuauiſſimi odoris atque incenſi eſt Domino.

Libamenta autem vini, quæ per ſingulas fundenda ſunt victimas, iſta erunt: Media pars hin per ſingulos vitulos, tertia per arietem, quarta per agnum: hoc erit holocauſtum per omnes menſes, qui ſibi anno vertente ſuccedunt.

Hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocauſtum ſempiternum cum libamẽtis ſuis.

* Exo. 12. 18. Leu. 23. 5.

* Menſe autem primo, quartadecima die menſis Phaſe Domini erit,

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Proficiat Dominus Deus ſpirituum omnis carnis, virum ſuper congregationem.*

17 *Qui egrediatur ante eos, & qui ingrediatur ante eos & qui educat eos, & qui introducat eos, & non ſit congregatio Domini, ſicut pecudes, quibus non eſt paſtor.*

18 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Cape tibi Iehoſuah filium Nun, virum in quo eſt ſpiritus, & coniunges manum tuam ſuper eum.*

19 *Et ſtare facies eum coram Elhazar ſacerdote, & coram omni congregatione.*

20 *Et præcipies ei in oculis eorum, & pones de gloria tua ſuper eum, vt audiant omnis congregatio filiorum Iſrael.*

21 *Et coram Elhazar ſacerdote ſtabit, & interrogabit eum de iudicio Vrim coram Domino. Iuxta ſermonem eius egredientur, & iuxta ſermonem ingredientur ipſe & omnes filij Iſrael cum eo, & omnis congregatio.*

22 *Et fecit Moſeh: quemadmodum præcepit Dominus ei: & accepit Iehoſuah, & ſtare fecit eum coram Elhazar ſacerdote, & coram omni congregatione.*

23 *Et coniunxit manus ſuas ſuper eum, & præcepit ei: quemadmodum locutus eſt Dominus per manum Moſeh.*

CAP. XXVIII.

1 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

2 *Præcipe filijs Iſrael, & dic ad eos: Oblationẽ meam, panem meum, ſacrificia mea in odorem quietis mea cuſtodietis, vt offeratis mihi in tempore ſuo.*

3 *Et dices ad eos: Hoc eſt ſacrificium quod offeretis Domino: Agnos anniculos immaculatos duos per diem holocauſtum iuge.*

4 *Agnum vnum facies mane, & agnum alterum facies inter veſperas.*

5 *Et decimam partem Ephah ſimilæ in oblationem, permixtæ oleo contuſo, quartum hin.*

6 *Holocauſtum iuge, quod factum eſt in monte Sinai, in odorem quietis, ſacrificium Domino.*

7 *Et libamen eius quartum Hin per agnum vnum in Sanctitate libare fac libamen ſechar Domino.*

8 *Et agnum alterum facies inter veſperas, ſicut oblationem matutinam, & ſicut libamen eius facies ſacrificium, in odorem quietis Domino.*

9 *Et in die ſabbati duos agnos anniculos immaculatos & duas decimas partes ſimilæ in ſacrificium permixtæ oleo & libamen eius.*

10 *Holocauſtum ſabbati in ſabbato eius ſuper holocauſtum iuge, & oblationem eius.*

11 *Et in capitibus menſium veſtrorum offeretis holocauſtum Domino, iuuencos filios bouis duos, & arietem vnum, agnos anniculos ſeptem immaculatos.*

12 *Et tres decimas ſimilæ in ſacrificium permixtæ oleo per iuuencum vnum, & duas decimas partes ſimilæ in ſacrificium permixtæ oleo per arietem alterum.*

13 *Et ſingulam decimam partem ſimilæ in ſacrificium permixtæ oleo per agnum vnum: holocauſtum in odorem quietis ſacrificium Domino.*

14 *Et libamina eorum: dimidium hin erit per iuuencum, & tertium hin per arietem, & quartum hin per agnum, vini: hoc eſt holocauſtum menſis in menſe eius per menſes anni.*

15 *Et hircus caprarum vnus pro peccato, Domino ſuper holocauſtum iuge fiet, & libamen eius.*

16 *Et in menſe primo quartadecima die menſis Peſach eſt Domino.*

Et

Tranſl. ex Septuag.

Prouideat Dominus Deus ſpirituum, & omnis carnis,hominem ſuper ſynagogam hanc:

Qui egrediatur ante faciem eorum,& qui ingrediatur ante faciem eorum,& qui educat eos,& qui inducat eos:& non erit ſynagoga Domini, ſicut oues,quibus non eſt paſtor.

Et locutus eſt Dñs ad Moyſen,dicẽs:Accipe ad te ipſum Ieſum filiũ Naue, hominem qui habet Spiritum in ſeipſo,& impones manus tuas ſuper eum.

Et ſtatues eum in conſpectu Eleazari ſacerdotis, & mandabis ei in conſpectu omnis ſynagogæ;

Et mandabis de eo coram eis,& dabis de gloria tua ſuper eum,vt exaudiant eum filij Iſrael.

Et in conſpectu Eleazari ſacerdotis ſtatuetur. & interrogabunt eum iudicium Manifeſtorum ante Dominũ. In ore eius exibunt,& in ore eius introibunt ipſe,& filij Iſrael pariter,&omnis ſynagoga.

Et fecit Moyſes ſicut præcepit ei Dominus.Et aſſumens Ieſum ſtatuit eum in conſpectu Eleazari ſacerdotis,& in conſpectu omnis ſynagogæ.

Et impoſuit manus ſuas ſuper eum,& commendauit eum,ſicut præcepit Dominus Moyſi.

CAP. XXVIII.

ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Præcipe filiis Iſrael & dices ad eos dicẽs:Munera mea,data mea, oblationes meas in odorẽ ſuauitatis obſeruabitis offerre mihi in ſolemnitatibus meis:

Et dices ad eos:Hæ ſunt oblationes,quas adducetis Domino:Agnos anniculos ſine macula duos die in holocauſtoſim iugiter:

Agnum vnum facies mane , & agnum ſecundum facies ad veſperam:

Et facies decimam Oephi ſimilaginem in ſacrificium refectam in oleo in quarta In.

Holocauſtoma continuationis, facta in monte Sina in odorem ſuauitatis Domino.

Et libamen eius,quartam In agno vni in Sancto libabis libamen ſicera Domino.

Et agnum ſecundum,facies ad veſperam, iuxta ſacrificium eius, iuxta libamen eius facietis in odorem ſuauitatis Domino.

Et die ſabbatorum offeretis duos agnos anniculos ſine macula,& duas decimas ſimilaginis refectæ in oleo in ſacrificium, & libamen:

Holocauſtoma ſabbatorum in ſabbatis ſuper holocauſtoſim iugem,& libamen eius.

Et in Neomeniis offeretis holocauſtoma Domino vitulos ex bobus duos,& arietem vnum,agnos anniculos ſeptem ſine macula :

Tres decimas ſimilaginis refectæ in oleo vitulo vni: & duas decimas ſimilaginis refectæ in oleo arieti vni :

Decimam, decimam ſimilaginis conſperſæ in oleo agno vni ſacrificium, odorem ſuauitatis, oblationem Domino.

Libamen eorum:dimidium In erit vitulo vni, & tertia In erit arieti vni,& quarta In erit agno vni,vini:hoc eſt holocauſtoma menſem ex menſe in menſes anni.

Et hircum è capris vnum pro peccato Domino, ſuper holocauſtoſim iugem fiet,& libamen eius.

Et in menſe primo quarta,& decima die menſis Paſcha Domino:

Chald.Paraph.Tranſl.

16 *Conſtituat Dominus Deus ſpirituum,omnis carnis virum ſuper cœtum :*

17 *Qui egrediatur ante eos, & qui ingrediatur ante eos, & qui educat eos , & qui inducat eos: vt non ſit cœtus Domini ſicut oues, quibus non eſt paſtor.*

18 *Dixitque Dominus ad Moyſen Tolle Ioſue filium Nun virum in quo eſt Spiritus prophetiæ , & impones manum tuam ſuper eum.*

19 *Et ſtatues eum coram Eleazaro ſacerdote , & coram omni cœtu , & præcipies ei ante oculos eorum:*

20 *Dabiſque de ſplendore tuo ſuper eo,vt obediant ei omnis congregatio filiorum Iſrael.*

21 *Et coram Eleazaro ſacerdote ſtabit,vt conſulat pro eo in iudicio Illuminationis coram Domino. Ad verbum eius egredientur,& ad verbum eius ingredientur ipſe,& omnes filij Iſrael cum eo,& omnis cœtus.*

22 *Fecitque Moyſes, ſicut ei præceperat Dominus. Et tulit Ioſue , & ſtatuit eum coram Eleazaro ſacerdote , & coram omni cœtu.*

23 *Et impoſuit manus ſuas ſuper eum,& præcepit ei, ſicut locutus fuerat Dominus per manum Moyſi.*

CAP. XXVIII.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe,dicens:*

2 *Præcipe filiis Iſrael,& dices ad eos : Oblationem meam,panemque ſtatutum in oblationes meas, vt ſuſcipiatur voluntariè obſeruabitis , vt offeratis coram me in tempore ſuo :*

3 *Diceſque ad eos : Hæc eſt oblatio , quam offeretis coram Domino : Agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holocauſtum ſempiternum :*

4 *Agnum vnum offeres manè , & agnum alterum offeres ad veſperam:*

5 *Et decimam partem trium ſatorum ſimilæ pro munere , quæ conſperſa ſit oleo contuſo , habens quartam partem hin.*

6 *Holocauſtum iuge eſt, quod factum eſt in monte Sinai, vt oblatio ſuſcipiatur voluntariè coram Domino.*

7 *Et libamen eius erit quarta pars hin per agnos ſingulos,in Sanctuario libabitur libamine vini veteris coram Domino.*

8 *Et alterum agnum offeres ad veſperam , iuxta munus matutinum,& iuxta libamen eius facies oblationem,quæ ſuſcipitur voluntariè coram Domino.*

9 *In die autem ſabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos , & duas decimas ſimilæ conſperſæ oleo pro munere,& libamen eius:*

10 *Holocauſtum eſt, quod fit per ſingula ſabbata præter iuge holocauſtum, & libamen eius.*

11 *Et in principiis menſium veſtrorum offeretis holocauſtum coram Domino , vitulos de bobus duos , arietem vnum,agnos anniculos immaculatos ſeptem:*

12 *Et tres decimas ſimilæ conſperſæ oleo pro munere per ſingulos vitulos : & duas decimas ſimilæ conſperſæ oleo pro munere per arietem :*

13 *Et ſingulas decimas ſimilæ conſperſæ oleo per ſingulos agnos, holocauſtum eſt,vt oblatio ſuſcipiatur voluntariè coram Domino.*

14 *Et libamen eorum erit : dimidia pars hin vini per ſingulos vitulos,& tertia pars hin per arietem,& quarta pars hin per ſingulos agnos : hoc eſt holocauſtum exordij menſis in Neomenia eius , ſic erit per omnes Kalendas menſium anni.*

15 *Et hircus de capris vnus pro peccato offeretur coram Domino,præter iuge holocauſtum, & libamen eius.*

16 *Et in menſe primo quartadecima die menſis Phaſe erit coram Domino :*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

16 Prouideat Dominus Deus ſpirituum omnis carnis hominem, qui ſit ſuper multitudinem hanc:

17 Et poſſit exire & intrare ante eos, & educere eos, vel introducere: ne ſit populus Domini ſicut oues abſque paſtore.

* Deu. 3.21.

18 Dixitque Dominus ad eum: *Tolle Ioſue filium Nun virum in quo eſt Spiritus, & pone manum tuam ſuper eum.

19 Qui ſtabit coram Eleazaro ſacerdote, & omni multitudine:

20 Et dabis ei præcepta cunctis videntibus, & partem gloriæ tuæ, vt audiat eum omnis ſynagoga filiorum Iſrael.

21 Pro hoc, ſi quid agendum erit, Eleazar ſacerdos conſulet Dominum. Ad verbum eius egredietur, & ingredietur ipſe, & omnes filij Iſrael cum eo, & cetera multitudo,

22 Fecit Moyſes vt præceperat Dominus. Cumque tuliſſet Ioſue, ſtatuit eum coram Eleazaro ſacerdote & omni frequentia populi.

23 Et impoſitis capiti eius manibus, cuncta replicauit quæ mandauerat Dominus.

CAP. XXVIII.

1 Dixit quoque Dominus ad Moſen:

2 Præcipe filiis Iſrael & dices ad eos: Oblationem meam & panes, & incenſum odoris ſuauiſſimi offerte per tempora ſua.

3 Hæc ſunt ſacrificia quæ offerre debetis: Agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holocauſtum ſempiternum:

4 Vnum offeretis mane, & alterum ad veſperum:

5 Decimam partem ephi ſimilæ, quæ conſperſa ſit oleo puriſſimo, & habeat quartam partem hin.

6 Holocauſtum iuge eſt, quod obtuliſtis in monte Sinai in odorem ſuauiſſimum incenſi Domini.

7 Et libabitis vini quartam partem hin per agnos ſingulos in Sanctuario Domini.

8 Alterumq; agnum ſimiliter offeretis ad veſperã iuxta omnem ritum ſacrificij matutini, & libamẽtorum eius, oblationẽ ſuauiſſimi odoris Domino.

* Mat. 12.5.

9 * Die autem ſabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, & duas decimas ſimilæ oleo conſperſæ in ſacrificio, & liba

10 Quæ ritè funduntur per ſingula ſabbata in holocauſtum ſempiternum.

11 In calendis autem offeretis holocauſtum Domino, vitulos de armento duos, arietem vnum, agnos anniculos ſeptem immaculatos,

12 Et tres decimas ſimilæ oleo conſperſæ in ſacrificio per ſingulos vitulos: & duas decimas ſimilæ oleo conſperſæ per ſingulos arietes:

13 Et decimam decimæ ſimilæ ex oleo in ſacrificio per agnos ſingulos, holocauſtum ſuauiſſimi odoris atque incenſi eſt Domino.

14 Libamenta autem vini, quæ per ſingulas fundenda ſunt victimas, iſta erunt: Media pars hin per ſingulos vitulos, tertia per arietem, quarta per agnum: hoc erit holocauſtum per omnes, menſes, qui ſibi anno vertente ſuccedunt.

15 Hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocauſtum ſempiternum cum libamẽtis ſuis.

* Exo. 12.18. Leu. 23.5.

16 * Menſe autem primo, quartadecima die menſis Phaſe Domini erit,

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Præficiat Dominus Deus ſpirituum omnis carnis, virum ſuper congregationem.*

17 *Qui egrediatur ante eos, & qui ingrediatur ante eos & qui educat eos, & qui introducat eos, & non ſit congregatio Domini, ſicut pecudes, quibus non eſt paſtor.*

18 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Cape tibi Iehoſuah filium Nun, virum in quo eſt ſpiritus, & coniunges manum tuam ſuper eum.*

19 *Et ſtare facies eum coram Elhazar ſacerdote, & coram omni congregatione,*

20 *Et præcipies ei in oculis eorum, & pones de gloria tua ſuper eum, vt audiant omnis congregatio filiorum Iſrael.*

21 *Et coram Elhazar ſacerdote ſtabit, & interrogabit eum de iudicio Vrim coram Domino. Iuxta ſermonem eius egredientur, & iuxta ſermonem ingredientur ipſe & omnes filij Iſrael cum eo, & omnis congregatio.*

22 *Et fecit Moſeh: quemadmodum præcepit Dominus ei: & accepit Iehoſuah, & ſtare fecit eum coram Elhazar ſacerdote, & coram omni congregatione.*

23 *Et coniunxit manus ſuas ſuper eum, & præcepit ei: quemadmodum locutus eſt Dominus per manum Moſeh.*

CAP. XXVIII.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*

2 *Præcipe filijs Iſrael, & dic ad eos: Oblationẽ meam, panem meum, ſacrificia mea in odorem quietis meæ cuſtodietis, vt offeratis mihi in tempore ſuo.*

3 *Et dices ad eos: Hoc eſt ſacrificium quod offeretis Domino: Agnos anniculos immaculatos duos per diem holocauſtum iuge.*

4 *Agnum vnum facies mane, & agnum alterum facies inter veſperas.*

5 *Et decimam partem Ephah ſimilæ in oblationem, permixtæ oleo contuſo, quartum hin.*

6 *Holocauſtum iuge, quod factum eſt in monte Sinai in odorem quietis, ſacrificium Domino.*

7 *Et libamen eius quartum Hin per agnum vnum in Sanctitate libare fac libamen ſechar Domino.*

8 *Et agnum alterum facies inter veſperas, ſicut oblationem matutinam, & ſicut libamen eius facies ſacrificium, in odorem quietis Domino.*

9 *Et in die ſabbati duos agnos anniculos immaculatos & duas decimas partes ſimilæ in ſacrificium permixtæ oleo & libamen eius.*

10 *Holocauſtum ſabbati in ſabbato eius ſuper holocauſtum iuge, & oblationem eius.*

11 *Et in capitibus menſium veſtrorum offeretis holocauſtum Domino, iuuencos filios bouis duos, & arietem vnum, agnos anniculos ſeptem immaculatos.*

12 *Et tres decimas ſimilæ in ſacrificium permixtæ oleo per iuuencum vnum, & duas decimas partes ſimilæ in ſacrificium permixtæ oleo per arietem alterum.*

13 *Et ſingulam decimam partem ſimilæ in ſacrificium permixtæ oleo per agnum vnum: holocauſtum in odorem quietis ſacrificium Domino.*

14 *Et libamina eorum: dimidium hin erit per iuuencum, & tertium hin per arietem, & quartum hin per agnum, vini: hoc eſt holocauſtum menſis in menſe eius per menſes anni.*

15 *Et hircus caprarum vnus pro peccato, Domino ſuper holocauſtum iuge fiet, & libamen eius.*

16 *Et in menſe primo quartadecima die menſis Peſach eſt Domino.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Prouideat Dominus Deus ſpirituum, & omnis carnis, hominem ſuper ſynagogam hanc:

Qui egrediatur ante faciem eorum, & qui ingrediatur ante faciem eorum, & qui educat eos, & qui inducat eos: & non erit ſynagoga Domini, ſicut oues, quibus non eſt paſtor.

Et locutus eſt Dñs ad Moyſen, dicēs: Accipe ad te ipſum Ieſum filiū Naue, hominem qui habet Spiritum in ſeipſo, & impones manus tuas ſuper eum.

Et ſtatues eum in conſpectu Eleazari ſacerdotis, & mandabis ei in conſpectu omnis ſynagogæ;

Et mandabis de eo coram eis, & dabis de gloria tua ſuper eum, vt exaudiant eum filij Iſrael.

Et in conſpectu Eleazari ſacerdotis ſtatuetur, & interrogabunt eum iudicium Manifeſtorum ante Dominū. In ore eius exibunt, & in ore eius introibunt ipſe, & filij Iſrael pariter, & omnis ſynagoga.

Et fecit Moyſes ſicut præcepit ei Dominus. Et aſſumens Ieſum ſtatuit eum in conſpectu Eleazari ſacerdotis, & in conſpectu omnis ſynagogæ.

Et impoſuit manus ſuas ſuper eum, & commendauit eum, ſicut præcepit Dominus Moyſi.

C A P. XXVIII.

ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens: Præcipe filiis Iſrael & dices ad eos dicēs: Munera mea, data mea, oblationes meas in odorē ſuauitatis obſeruabitis offerre mihi in ſolemnitatibus meis:

Et dices ad eos: Hæ ſunt oblationes, quas adducetis Domino: Agnos anniculos ſine macula duos die in holocauſtoſim iugiter:

Agnum vnum facies mane, & agnum ſecundum facies ad veſperam:

Et facies decimam Oephi ſimilaginem in ſacrificium refectam in oleo in quarta In.

Holocauſtoma continuationis, facta in monte Sina in odorem ſuauitatis Domino.

Et libamen eius, quartam In agno vni in Sancto libabis libamen ſicera Domino.

Et agnum ſecundum, facies ad veſperam, iuxta ſacrificium eius, iuxta libamen eius facietis in odorem ſuauitatis Domino.

Et die ſabbatorum offeretis duos agnos anniculos ſine macula, & duas decimas ſimilaginis refectæ in oleo in ſacrificium, & libamen:

Holocauſtoma ſabbatorum in ſabbatis ſuper holocauſtoſim iugem, & libamen eius.

Et in Neomeniis offeretis holocauſtoma Domino vitulos ex bobus duos, & arietem vuum, agnos anniculos ſeptem ſine macula:

Tres decimas ſimilaginis refectæ in oleo vitulo vni: & duas decimas ſimilaginis refectæ in oleo arieti vni:

Decimam, decimam ſimilaginis conſperſæ in oleo agno vni ſacrificium, odorem ſuauitatis, oblationem Domino.

Libamen eorum: dimidium In erit vitulo vni, & tertia In erit arieti vni, & quarta In erit agno vni, vini: hoc eſt holocauſtoma menſem ex menſe in menſes anni.

Et hircum è capris vnum pro peccato Domino, ſuper holocauſtoſim iugem fiet, & libamen eius.

Et in menſe primo quarta, & decima die menſis Paſcha Domino:

Chald. Paraph. Tranſl.

16 *Conſtituat Dominus Deus ſpirituum, omnis carnis virum ſuper cœtum:*

17 *Qui egrediatur ante eos, & qui ingrediatur ante eos, & qui educat eos, & qui inducat eos: vt non ſit cœtus Domini ſicut oues, quibus non eſt paſtor.*

18 *Dixitque Dominus ad Moyſen Tolle Ioſue filium Nun virum in quo eſt Spiritus prophetiæ, & impones manum tuam ſuper eum.*

19 *Et ſtatues eum coram Eleazaro ſacerdote, & coram omni cœtu, & præcipies ei ante oculos eorum:*

20 *Dabiſque de ſplendore tuo ſuper eo, vt obediant ei omnis congregatio filiorum Iſrael.*

21 *Et coram Eleazaro ſacerdote ſtabit, vt conſulat pro eo in iudicio Illuminationis coram Domino. Ad verbum eius egredientur, & ad verbum eius ingredientur ipſe, & omnes filij Iſrael cum eo, & omnis cœtus.*

22 *Fecitque Moyſes, ſicut ei præceperat Dominus. Et tulit Ioſue, & ſtatuit eum coram Eleazaro ſacerdote, & coram omni cœtu.*

23 *Et impoſuit manus ſuas ſuper eum, & præcepit ei, ſicut locutus fuerat Dominus per manum Moyſi.*

C A P. XXVIII.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*

2 *Præcipe filiis Iſrael, & dices ad eos: Oblationem meam, panemque ſtatutum in oblationes meas, vt ſuſcipiatur voluntariè obſeruabitis, vt offeratis coram me in tempore ſuo:*

3 *Diceſque ad eos: Hæc eſt oblatio, quam offeretis coram Domino: Agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holocauſtum ſempiternum:*

4 *Agnum vnum offeres manè, & agnum alterum offeres ad veſperam:*

5 *Et decimam partem trium ſatorum ſimilæ pro munere, quæ conſperſa ſit oleo contuſo, habens quartam partem hin.*

6 *Holocauſtum iuge eſt, quod factum eſt in monte Sinai, vt oblatio ſuſcipiatur voluntariè coram Domino.*

7 *Et libamen eius erit quarta pars hin per agnos ſingulos, in Sanctuario libabitur libamine vini veteris coram Domino.*

8 *Et alterum agnum offeres ad veſperam, iuxta munus matutinum, & iuxta libamen eius facies oblationem, quæ ſuſcipitur voluntariè coram Domino.*

9 *In die autem ſabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, & duas decimas ſimilæ conſperſa oleo pro munere, & libamen eius:*

10 *Holocauſtum eſt, quod fit per ſingula ſabbata præter iuge holocauſtum, & libamen eius.*

11 *Et in principiis menſium veſtrorum offeretis holocauſtum coram Domino, vitulos de bobus duos, arietem vnum, agnos anniculos immaculatos ſeptem:*

12 *Et tres decimas ſimilæ conſperſæ oleo pro munere per ſingulos vitulos: & duas decimas ſimilæ conſperſæ oleo pro munere per arietem:*

13 *Et ſingulas decimas ſimilæ conſperſæ oleo per ſingulos agnos, holocauſtum eſt, vt oblatio ſuſcipiatur voluntariè coram Domino.*

14 *Et libamen eorum erit: dimidia pars hin vini per ſingulos vitulos, & tertia pars hin per arietem, & quarta pars hin per ſingulos agnos: hoc eſt holocauſtum exordij menſis in Neomenia eius, ſic erit per omnes Kalendas menſium anni.*

15 *Et hircus de capris vnus pro peccato offeretur coram Domino, præter iuge holocauſtum, & libamen eius.*

16 *Et in menſe primo quartadecima die menſis Phaſe erit coram Domino:*

Vulgat.Editio.		Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.
Et quintadecima die ſollemnitas:ſeptem diebus veſcentur azymis.	17	*Et in quintadecima die menſis iſtius ſollemnitas : ſe- ptem diebus infermentata comedentur.*
Quarum dies prima venerabilis , & ſancta erit : omne opus ſeruile, non facietis in ea.	18	*In die prima conuocatio ſancta : omne opus ſeruitutis non facietis.*
Offeretiſque incenſum holocauſtum Domino. vitulos de armento duos,arietem vnum,agnos an- niculos immaculatos ſeptem:	19	*Et offeretis ſacrificium holocauſti Domino , iuuencos filios bouis duos, & arietem vnum, & ſeptem agnos an- niculos,immaculati erunt vobis:*
Et ſacrificia ſingulorum ex ſimila, quæ conſper- ſa ſit oleo,tres decimas per ſingulos vitulos,& duas decimas per arietem:	20	*Et oblationem eorum ſimilam permixtam oleo tres decimas partes per iuuencum , & duas decimas partes per arietem facietis :*
Et decimam decimæ per agnos ſingulos , id eſt, per ſeptem agnos.	21	*Singulam decimam partem facies per agnum ſingu- lum, ſeptem agnis.*
Et hircum pro peccato vnum , vt expietur pro vobis :	22	*Et hircum pro peccato vnum ad expiandum vos:*
Præter holocauſtum matutinum, quod ſemper offeretis.	23	*Præter holocauſtum matutinum , quod eſt in holocau- ſtum iuge facietis iſta.*
Ita facietis per ſingulos dies ſeptem dierum in fomitem ignis, & in odorem ſuauiſſimum Domi- no,qui ſurget de holocauſto,& de libationibus ſin- gulorum.	24	*Sicut iſta facietis per diem,ſeptem diebus,panis ſacri- ficij in odorem quietis Domino ſuper holocauſtum iuge fiet , & libamen eius.*
Dies quoque ſeptimus celeberrimus , & ſanctus erit vobis:omne opus ſeruile, non facietis in eo.	25	*Et die ſeptima conuocatio ſancta erit vobis : omne opus ſeruitutis non facietis.*
Dies etiam primitiuorum, quando offeretis no- uas fruges Domino,expletis hebdomadibus, vene- rabilis , & ſancta erit : omne opus ſeruile non fa- cietis in ea.	26	*Et in die primitiarum , quando offeretis oblationem nouam Domino,in hebdomadibus veſtris conuocatio ſan- cta erit vobis: omne opus ſeruitutis non facietis.*
Offeretiſque holocauſtum in odorem ſuauiſſi- mum Domino,vitulos de armento duos , arietem vnum,& agnos anniculos immaculatos ſeptem:	27	*Et offeretis holocauſtum in odorem quietis Domino, iuuencos filios bouis duos , arietem vnum , ſeptem agnos anniculos :*
Atque in ſacrificiis eorum ſimilæ oleo cõſperſæ, tres decimas per ſingulos vitulos;per arietes,duas :	28	*Et oblationem eorum ſimilam permixtam oleo , tres decimas per iuuencum ſingulum , duas decimas per a- rietem ſingulum:*
Per agnos decimam decimæ,qui ſimul ſunt agni ſeptem , hircum quoque.	29	*Singulum decimum per agnum ſingulum , ſeptem a- gnis, hircum caprarum vnum.*
Qui mactatur pro expiatione : præter holocau- ſtum ſempiternum , & liba eius.	30	*Ad expiandum vos : præter holocauſtum iuge , & ob- lationem eius facietis.*
Immaculata offeretis omnia cũ libationibus ſuis.	31	*Immaculati erunt vobis, & libamina eorum.*

CAP. XXIX.		CAP. XXIX.
MEnſis etiam ſeptimi prima dies venerabilis, & ſancta erit vobis : omne opus ſeruile non facietis in ea,quia dies clangoris eſt,& tubarum.	1	*ET in menſe ſeptimo in vna menſis conuocatio ſan- cta erit vobis : omne opus ſeruitutis non facietis, dies taratantara * erit vobis.*
Offeretiſque holocauſtum in odorem ſuauiſſimũ Domino , vitulum de armento vnum, arietem v- num,& agnos anniculos immaculatos ſeptem:	2	*Et facietis holocauſtum in odorem quietis Domino,iu- uencum filium bouis vnum, arietem vnum, agnos anni- culos ſeptem immaculatos:*
Et in ſacrificiis eorum ſimilæ oleo conſperſæ tres decimas per ſingulos vitulos, duas decimas per arietem :	3	*Et oblationem eorum ſimilam permixtam oleo , tres decimas per iuuencum,duas decimas per arietem:*
Vnam decimam per agnum,qui ſimul ſunt agni ſeptem :	4	*Et decimum vnum per agnum ſingulum ſeptem a- gnis:*
Et hircum pro peccato,qui offertur in expiatio- nem populi :	5	*Et hircum caprarum vnum pro peccato , ad expian- dum vos :*
Præter holocauſtum Calendarum cum ſacrifi- ciis ſuis , & holocauſtum ſempiternum cum liba- tionibus ſuis:eiuſdem cæremoniis offeretis in odo- rem ſuauiſſimum incenſum Domino.	6	*Præter holocauſtum menſis, & oblationem eius, & ho- locauſtum iuge,& oblationem eius,& libamina eius, ſe- cundum normam eorum, in odorem quietis , ſacrificium Domino.*
* Decima quoque dies menſis huius ſeptimi erit vobis ſancta atque venerabilis,& affligetis animas veſtras:omne opus ſeruile non facietis in ea.	7	*Et in decima menſis ſeptimi huius conuocatio ſancta erit vobis, & affligetis animas veſtras : omne opus non facietis.*
Offeretiſque holocauſtum Domino in odorem ſuauiſſimum,vitulum de armento vnum, arietem vnum,agnos anniculos immaculatos ſeptem :	8	*Et offeretis holocauſtum Domino in odorem quietis, iuuencum filium bouis vnum , arietem vnum, agnos an- niculos ſeptem,immaculati erunt vobis:*
Et in ſacrificiis eorum ſimilæ oleo conſperſæ tres decimas per ſingulos vitulos , duas decimas per arietem:	9	*Et oblationem eorum ſimilam permixtam oleo , tres decimas per iuuencum , duas decimas per arietem v- num :*
Decimam decimæ per agnos ſingulos qui ſunt ſimul agni ſeptem :	10	*Singulum decimum per agnum ſingulum , ſeptem a- gnis :*

* Leu. 16.30. & 23. 24.

* Vel iubilationis.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

17 Et quinta, & decima die menſis huius ſollemnitas: ſeptem diebus azyma edetis.

18 Et dies prima celebris ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis.

19 Et offeretis holocauſtomata, oblationem Domino, vitulos ex bobus duos, arietem vnum, agnos anniculos ſeptem, ſine macula erunt vobis:

20 Et ſacrificium eorum ſimilago conſperſa in oleo, tres decimæ vitulo vni, & duæ decimæ arieti vni:

21 Decimam, decimam facies agno vni, ſeptem iſtis agnis.

22 Et hircum ex capris vnum pro peccato ad depropitiandum pro vobis:

23 Præter holocauſtoſim iugem matutinam, quod eſt holocauſtoma continuationis.

24 Hæc ſecundum hæc facietis die in ſeptem dies, munus, oblationem in odorem ſuauitatis Domino, ſuper holocauſtoma iuge, facies libamen eius.

25 Et dies ſeptima vocata ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis in ea.

26 Et die nouorum, quando offeretis ſacrificium nouum Domino hebdomadum, celebris ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis.

27 Et adducetis holacauſtomata in odorem ſuauitatis Domino, vitulos ex bobus duos, arietem vnum; agnos anniculos ſeptem, ſine macula:

28 Sacrificium eorum ſimilago refecta in oleo, tres decimas vitulo vni, & duas decimas arieti vni:

29 Decimam, decimam agno vni, ſeptem iſtis agnis, & hircum ex capris vnum.

30 Pro peccato ad depropitiandũ pro vobis: præter holocauſtoma iuge, & ſacrificiũ eorũ facietis mihi.

31 Sine macula erunt vobis, & libamina eorum.

CAP. XXIX.

1 ET menſe ſeptimo vna menſis, celebris ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis, dies ſignificationis erit vobis.

2 Et facietis holocauſtomata in odorem ſuauitatis Domino, vitulum vnum ex bobus, arietem vnum, agnos anniculos ſeptem ſine macula:

3 Sacrificium eorum ſimilago refecta in oleo, tres decimas vitulo vni, & duas decimas arieti vni:

4 Decimam, decimam agno vni, ſeptem illis agnis:

5 Et hircum ex capris vnum pro peccato, ad depropitiandum pro vobis:

6 Præter holocauſtomata Neomeniæ, & ſacrificia eorum, & libamina eorũ. & holocauſtoma iuge, & ſacrificia eorum, & libamina eorum, iuxta ritum eorum in odorem ſuauitatis Domino.

7 Et decima menſis huius, celebris ſancta erit vobis, & affligetis animas veſtras: & omne opus non facietis.

8 Et offeretis holocauſtomata in odorem ſuauitatis Domino, oblationes Domino, vitulum ex bobus vnum, arietem vnum, agnos anniculos ſeptem, ſine macula erunt vobis:

9 Sacrificium eorum ſimilago conſperſa in oleo, tres decimas vitulo vni, & duas decimas arieti vni:

10 Decimam, decimam agno vni, in ſeptem iſtos agnos:

Chald. Paraph. Tranſl.

17 *Et in quintadecima die menſis huius ſollemnitas eſt: ſeptem diebus azymum comedetur.*

18 *In die prima erit inuocatio ſancta: omne opus ſeruile non facietis.*

19 *Offeretiſque oblationem holocauſti coram Domino vitulos de bobus duos, & arietem vnum, & ſeptem agnos anniculos, immaculati erunt vobis:*

00 *Et in manus eorum tres decimas ſimilæ conſperſæ oleo per ſingulos vitulos, & duas decimas per arietem offeretis:*

21 *Singulas decimas offeretis per ſingulos agnos, ſimiliter erit per ſeptem agnos.*

22 *Et hircum pro peccato vnum ad propitiandum pro vobis:*

23 *Præter holocauſtum matutinum, quod eſt holocauſtum iuge facietis hæc.*

24 *Sicut hæc facietis per ſingulos dies ſeptem diebus, panis oblationis eſt, qui ſuſcipitur voluntariè coram Domino, præter holocauſtum iuge, & libamen eius fiet.*

25 *Et in die ſeptimo inuocatio ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis.*

26 *In die autem primitiuorum, quando offeretis munus nouum coram Domino in expletione hebdomadarum veſtrarum, inuocatio ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis.*

27 *Et offeretis holocauſtum, vt ſuſcipiatur voluntariè coram Domino, vitulos de bobus duos, & arietem vnum, & ſeptem agnos anniculos:*

28 *Et pro munere eorum tres decimas ſimilæ per ſingulos vitulos, & duas decimas per ſingulos arietes:*

29 *Et ſingulas decimas per ſingulos agnos, ſic fiet per ſeptem agnos.*

30 *Hircum de capris vnum, ad propitiandum pro vobis: præter holocauſtum iuge, & munus eius offeretis.*

31 *Immaculati erunt vobis, & libamina eorum.*

CAP. XXIX.

1 *ET in menſe ſeptimo in prima die menſis inuocatio ſancta erit vobis: omne opus ſeruile non facietis, dies clangoris erit vobis.*

2 *Facietiſque holocauſtum, vt ſuſcipiatur voluntariè coram Domino, vitulum de bobus vnum, arietem vnum, agnos anniculos immaculatos ſeptem:*

3 *Et in munere eorum ſimilæ conſperſæ oleo, tres decimas per vitulum vnum, duas decimas per arietem:*

4 *Et ſingulas decimas per ſingulos agnos, ſic facietis per ſeptem agnos:*

5 *Et hircum de capris vnum pro peccato ad propitiandum pro vobis:*

6 *Præter holocauſtum Kalendarum, & munus eius, & holocauſtum iuge. & munus eius, & libamina eorum, ſicut eis conuenit, vt oblatio ſuſcipiatur voluntariè coram Domino.*

7 *Et in decima die menſis huius ſeptimi inuocatio ſancta erit vobis, affligetiſque animas veſtras: omne opus ſeruile non facietis.*

8 *Et offeretis holocauſtum coram Domino, vt ſuſcipiatur voluntariè, vitulum de bobus vnum, arietem vnum, agnos anniculos ſeptem, immaculati erunt vobis:*

9 *Et in munere eorum tres decimas ſimilæ conſperſæ oleo per vitulum vnum, duas decimas per arietem vnum:*

10 *Et ſingulas decimas per ſingulos agnos, ſic fiet per ſeptem agnos:*

Et

Hir-

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et hircum pro peccato, abſq; his, qui offerri pro delicto ſolent in expiationem, & holocauſtum ſempiternum, cum ſacrificio, & libaminibus eorum.	11	*Hircum caprarum vnum pro peccato, præter oblationem pro peccato expiationum, & holocauſtum iuge, & oblationem eius, & libamina eius.*
Quintadecima vero die menſis ſeptimi, quæ vobis ſancta erit, atque venerabilis omne opus ſeruile non facietis in ea, ſed celebrabitis ſolemnitatem Domino ſeptem diebus.	12	*Et in quintadecima die menſis ſeptimi conuocatio ſancta erit vobis, omne opus ſeruitutis non facietis, & celebrabitis celebritatem Domino ſeptem diebus.*
Offeretiſque holocauſtum in odorem ſuauiſſimū Domino, vitulos de armento tredecim ? arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim:	13	*Et offeretis holocauſtum ſacrificium in odorem quietis Domino, iuuencos filios bouis tredecim, arietes duos, agnos anniculos filios anni quattuordecim, immaculati erunt:*
Et in libamentis eorum ſimilæ oleo conſperſæ, tres decimas per vitulos ſingulos, qui ſunt ſimul vituli tredecim: & duas decimas arieti vno, id eſt, ſimul arietibus duobus:	14	*Et oblationem eorum ſimilam permixtam oleo, tres decimas per iuuencum ſingulum, tredecim iuuencis: duas decimas per arietem ſingulum, duobus arietibus:*
Et decimam decimæ agnis ſingulis, qui ſunt ſimul agni quattuordecim:	15	*Et ſingulum decimum per agnum ſingulum, quattuordecim agnis:*
Et hircum pro peccato abſque holocauſto ſempiterno, & ſacrificio, & libamine eius.	16	*Et hircum caprarum vnum pro peccato, præter holocauſtum iuge, oblationem eius, & libamen eius.*
In die altero offeretis vitulos de armento duodecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:	17	*Et in die ſecunda, iuuencos anniculos duodecim, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim immaculatos:*
Sacrificiaque, & libamina ſingulorum per vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis:	18	*Et oblationem eorum, & libamina eorum per iuuencos, per arietes, & per agnos, ſecundum numerum eorum, ſecundum normam:*
Et hircum pro peccato, abſque holocauſto ſempiterno, ſacrificioque, & libamine eius.	16	*Et hircum caprarum vnum pro peccato, præter holocauſtum iuge, & oblationem eius, & libamina eorum.*
Die tertio offeretis vitulos vndecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:	20	*Et in die tertia iuuencos vndecim, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim immaculatos:*
Sacrificiaque, & libamina ſingulorum per vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis:	21	*Et oblationem eorum, & libamina eorum per iuuencos, per arietes, & per agnos, ſecundum numerum eorum, iuxta normam:*
Et hircum pro peccato, abſque holocauſto ſempiterno, ſacrificioque, & libamine eius.	22	*Et hircum pro peccato vnum, præter holocauſtum iuge, & oblationem eius, & libamen eius.*
Die quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:	23	*Et die quarta iuuencos decem, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim immaculatos:*
Sacrificiaque, & libamina ſingulorum per vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis:	24	*Oblationem eorum, & libamina eorum par iuuencos, per arietes, & per agnos, ſecundum numerum eorum, iuxta normam:*
Et hircum pro peccato, abſque holocauſto ſempiterno, ſacrificioque eius, & libamine.	25	*Et hircum caprarum vnum pro peccato, præter holocauſtum iuge, oblationem eius, & libamen eius.*
Die quinto offeretis vitulos nouem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:	26	*Et die quinta iuuencos nouem, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim immaculatos:*
Sacrificiaque, & libamina ſingulorum per vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis:	27	*Et oblationem eorum, & libamina eorum, per iuuencos, per arietes, & per agnos, ſecundum numerum eorum, iuxta normam:*
Et hircum pro peccato, abſque holocauſto ſempiterno, ſacrificioque eius, & libamine.	28	*Et hircum pro peccato vnum, præter holocauſtum iuge, & oblationem eius, & libamen eius.*
Die ſexto offeretis vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:	29	*Et in die ſexta iuuencos octo, arietes duos, agnos anniculos, quattuordecim immaculatos:*
Sacrificiaque, & libamina ſingulorum per vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis:	30	*Et oblationem eorum, & libamina eorum, per iuuencos, per arietes, & per agnos, ſecundum numerum eorum, iuxta normam:*
Et hircum pro peccato, abſque holocauſto ſempiterno, ſacrificioque eius, & libamine.	31	*Et hircum pro peccato vnum, præter holocauſtum iuge, oblationem eius, & libamina eius.*
Die ſeptimo offeretis vitulos ſeptem, & arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordec.	32	*Et die ſeptima iuuencos ſeptem, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim immaculatos:*
Sacrificiaque, & libamina ſingulorum per vitulos, & arietes, & agnos ritè celebrabitis:	33	*Et oblationem eorum, & libamina eorum per iuuencos, per arietes, & per agnos, ſecundum numerum eorum, iuxta normam eorum:*
Et hircum pro peccato, abſque holocauſto ſempiterno, ſacrificioque eius, & libamine.	34	*Et hircum pro peccato vnum, præter holocauſtum iuge, oblationem eius, & libamen eius.*
Die octauo, qui eſt celeberrimus, omne opus ſeruile non facietis.	35	*In die octaua collectio erit vobis, omne opus ſeruitutis non facietis.*
Offerentes holocauſtum in odorem ſuauiſſimum Domino, vitulum vnum, arietem vnum, agnos anniculos immaculatos ſeptem:	36	*Et offeretis holocauſtum ſacrificium odoris quietis Domino iuuencum vnum, arietem vnum, agnos anniculos ſeptem immaculatos:*

Sa- Ob-

Tranſl. ex Septuag.

11 Et hircum ex capris vnum pro peccato ad depropitiandum pro vobis, præter illud, quod pro peccato depropitiationis,& holocauſtoſis iugis, ſacrificium eius,& libamen eius, iuxta ritum in odorem ſuauitatis,oblatio Domino.

12 Et quintadecima die menſis ſeptimi, celebris ſancta erit vobis, omne opus ſeruile non facietis, & celebrate eam, ſollemnitatem Domino ſeptem diebus.

13 Et adducite holocauſtomata,oblationem in odorem ſuauitatis Domino, die prima vitulos ex bobus tres, & decem, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim,ſine macula erunt:

14 Sacrificia eorum ſimilago conſperſa in oleo, tres decimas vitulo vni, tredecim illis vitulis: & duas decimas arieti vni, in duos illos arietes:

15 Decimam, decimam agno vni in quattuordecim illos agnos:

16 Et hircũ ex capris vnũ pro peccato,præter holocauſtoſim iugẽ,ſacrificia eorũ,& libamina eorum.

17 Et die ſecunda vitulos duodecim, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim,ſine macula:

18 Sacrificium eorum,& libamen eorum vitulis,& arietibus, & agnis, iuxta numerum eorum, iuxta ritum eorum:

19 Et hircum ex capris vnum pro peccato, præter holocauſtoſim iugem,ſacrificia eorum,& libamina eorum.

20 Die tertia vitulos vndecim, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim,ſine macula:

21 Sacrificium eorum, & libamen eorum vitulis & arietibus, & agnis, iuxta numerum eorum, iuxta ritum eorum:

22 Et hircũ ex capris vnũ pro peccato,præter holocauſtoſim iugem, ſacrificia eorũ. & libamina eorũ.

23 Die quarta vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim ſine macula:

24 Sacrificia eorum, & libamina eorum vitulis, & arietibus.& agnis, iuxta numerum eorum, iuxta ritum eorum:

25 Et hircũ ex capris vnũ pro peccato præter holocauſtoſim iugem. ſacrificia eorũ, & libamina eorũ.

26 Die quinta vitulos nouem, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim ſine macula:

27 Sacrificia eorum, & libamina eorum vitulis, & arietibus, & agnis, iuxta numerum eorum, iuxta ritum eorum:

28 Et hircũ ex capris vnũ pro peccato,præter holocauſtoſim iugẽ,ſacrificia eorum, & libamina eorũ.

29 Die ſexta vitulos octo, arietes duos,agnos anniculos quattuordecim ſine macula:

30 Sacrificia eorum, & libamina eorum vitulis, & arietibus,& agnis, iuxta numerum eorum, iuxta ritum eorum:

31 Et hircũ ex capris vnũ pro peccato. præter holocauſtoſim iugem, ſacrificia eorũ. & libamina eorũ.

32 Die ſeptima vitulos ſeptem, arietes duos, agnos anniculos quattuordecim ſine macula:

33 Sacrificia eorum, & libamina eorum, vitulis, & arietibus, & agnis, iuxta numerum eorum, iuxta ritum eorum:

34 Et hircum ex capris vnũ pro peccato,præter holocauſtoſim iugẽ, ſacrificia eorũ, & libamina eorũ.

35 Et die octaua Exodium erit vobis, omne opus ſeruile non facietis in ea.

36 Et adducetis holocauſtomata in odorem ſuauitatis.oblationes Domino.vitulum vnum, arietem vnum,agnos anniculos ſeptem ſine macula:

Sa-

Chald.Paraph.Tranſl.

Hircum de capris vnum pro peccato abſque ſacrificio, quod offertur pro peccato in expiationibus, & holocauſtum ſempiternum,& munus eius,& libamina eorum.

Et in quintadecima die menſis ſeptimi innouatio ſancta erit vobis, omne opus ſeruile non facietis,& celebrabitis ſollemnitatem coram Domino ſeptem diebus.

Et offeretis holocauſtum oblationis, quod ſuſcipitur voluntariè coram Domino, vitulos de bobus tredecim, arietes duos,agnos anniculos quattuordecim, immaculati erunt:

Et in munere eorum, tres decimas ſimilæ conſperſæ oleo per vnumquemque vitulum tredecim vitulorum: duas decimas per vnumquemque arietem duorum arietum:

Et ſingulas decimas per vnumquemque agnum quattuordecim agnorum?

Et hircum de capris vnum pro peccato, præter holocauſtum iuge,& munus eius,& libamen eius.

Et die ſecundo offeretis vitulos de bobus duodecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:

Et munera eorum,& libamina eorum per vitulos, & per arietes,& per agnos, ſicut decet, iuxta numerum eorum:

Et hircum de capris vnum pro peccato, præter holocauſtum ſempiternum, & munus eius, & libamina eorum.

Et in die tertio offeretis vitulos de bobus vndecim,arietes duos. agnos anniculos immaculatos quatuordecim:

Et munus eorum, & libamina eorum per vitulos, & per arietes,& per agnos,ſicut decet, iuxta numerum eorum:

Et hircum pro peccato vnum,abſque iugi holocauſto, & munere eius,& libamine eius.

In die autem quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:

Et munus eorum. & libamina eorum per vitulos, & per arietes,& per agnos, ſicut decet, iuxta numerum eorum:

Et hircum de capris vnum pro peccato, abſque iugi holocauſto, & munere eius,& libamine eius.

Et in die quinto offeretis vitulos nouem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:

Et munus eorum,& libamina eorum per vitulos, & per arietes,& per agnos, ſicut decet,iuxta numerum eorum:

Et hircum vnum pro peccato, abſque iugi holocauſto, & munere eius, & libamine eius.

Et in die ſexto vitulos octo, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:

Et munus eorum, & libamina eorum per vitulos, & per arietes, & per agnos, ſicut decet iuxta numerum eorum:

Et hircum vnum pro peccato,abſque iugi holocauſto, & munere eius, & libamine eius.

Et in die ſeptimo vitulos ſeptem, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quattuordecim:

Et munus eorum, & libamina eorum per vitulos, & per arietes, & per agnos, ſicut decet, iuxta numerum eorum:

Et hircum vnum pro peccato, abſque iugi holocauſto, & munere eius, & libamine eius.

In die octauo collecta erunt vobis, omne opus ſeruile non facietis.

Et offeretis holocauſtum in oblationem, quæ ſuſcipitur voluntariè coram Domino:vitulum vnum, arietem vnũ: agnos anniculos immaculatos ſeptem:

Et

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Sacrificiaque,& libamina ſingulorum per vitulos, & arietes,& agnos rite celebrabitis.

Et hircum pro peccato abſque holocauſto ſempiterno,ſacrificioque eius,& libamine.

Hęc offeretis Domino in ſollemnitatibus veſtris præter vota, & oblationes ſpontaneas in holocauſto,in ſacrificio,in libamine, & in hoſtiis pacificis.

CAP. XXX.

NArrauitque Moyſes filiis Iſrael omnia,quæ ei Dominus imperarat:

Et locutus eſt ad principes tribuum filiorum Iſrael.Iſte eſt ſermo quem præcepit Dominus:

Si quis virorum votum Domino vouerit,aut ſe conſtrinxerit iuramento: non faciet irritum verbum ſuum, ſed omne quod promiſit,implebit.

Mulier ſi quippiam vouerit, & ſe conſtrinxerit iuramento,quæ eſt in domo patris ſui, & in ætate adhuc puellari:ſi cognouerit pater votũ, quod pollicita eſt, & iuramentum quo obligauit animam ſuam,& tacuerit,voti rea erit.

Quidquid pollicita eſt,& iurabit,opere complebit.

Sin autem ſtatim,vt audierit, contradixerit pater:& vota, & iuramenta eius irrita erunt, nec obnoxia tenebitur ſponſioni, eo quod contradixerit pater.

Si maritum habuerit, & vouerit aliquid, & ſemel de ore eius verbum egrediẽs animam eius obligauerit iuramento:

Quo die audierit vir, & non contradixerit, voti rea erit,redderque quodcumque promiſerat.

Sin autem audiens ſtatim contradixerit, & irritas fecerit pollicitationes eius, verbaq; quibus obſtrinxerit animam ſuam: propitius erit ei Dominus.

Vidua,& repudiata,quidquid vouerint,reddent.

Vxor in domo viri cum ſe voto conſtrinxerit,& iuramento.

Si audierit vir, & tacuerit, nec contradixerit ſponſioni, reddet quodcumque promiſerat.

Sin autem extemplo contradixerit, non tenebitur promiſſionis rea: quia maritus contradixit, & Dominus ei propitius erit.

Si vouerit, & iuramento ſe conſtrinxerit, vt per ieiuniũ vel cæterarũ rerũ abſtinẽtiã affligat animã ſuam,in arbitrio viri erit,vt faciat,ſiue non faciat.

Quod ſi audiens vir tacuerit,& in alteram diem diſtulerit ſententiam: quidquid vouerat,atq; promiſerat,reddet: quia ſtatim vt audiuit,tacuit.

Sin autem contradixerit poſtquam reſciuit,portabit ipſe iniquitatem eius.

Iſtæ ſunt leges, quas conſtituit Dominus Moyſi inter virum & vxorem,inter patrem & filiam,quæ in puellari adhuc ætate eſt, vel quæ manet in parentis domo.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

27 *Oblationem eorum, & libamina eorum per iuuencum, per arietem,& per agnos ſecũdum numerum eorum,iuxta normam:*

38 *Hircum pro peccato vnum,præter holocauſtum iuge,& oblationem eius,& libamina eius.*

39 *Iſta facietis Domino in ſolemnitatibus veſtris: præter vota veſtra,& ſpontanea veſtra in holocauſtis veſtris, & oblationibus veſtris, & libaminibus veſtris, & pacificis veſtris.*

CAP. XXX.

1 *ET dixit Moſeh ad filios Iſrael ſecundum omnia,quæ præcepit Dominus Moſen:* *

2 *Et locutus eſt Moſeh ad capita tribuum filiorum Iſrael,dicendo:Hoc eſt,quod præcepit Dominus:*

3 *Vir cum vouerit votum Domino, vel iurauerit iuramento,ligando ligamen ſuper animam ſuam, non polluet verbum ſuum ſecundum omne, quod egreſſum eſt ex ore ſuo faciet.*

4 *Et mulier cum vouerit votum Domino,& ligauerit ſe ligamine in domo patris ſui, in pueritia ſua: & audierit pater eius votum eius,& ligamen eius, quo ligauit ſe ſuper animam ſuam,& tacuerit ei pater eius, firma erunt omnia vota ſua.*

5 *Et omne ligamen, quo ligauit ſe ſuper animam ſuam, ſtabile erit.*

6 *Si irritauerit pater eius illud in die quo audiuit omnia vota eius,& ligamina eius, quibus ligauit ſe ſuper animam ſuam,non erit ſtabile, & Dominus parcet ei, quia irritauit pater eius illud.*

7 *Et ſi fuerit maritata,& vota eius ſuper eam, vel quod protulit labiis ſuis,quibus ligauit ſe ſuper animam ſuam.*

8 *Et audiuerit vir eius,in die qua audiuit, & tacuerit ei,ſtabilia erunt vota ſua, & ligamina ſua,quibus ligauit ſe ſuper animam ſuam ſtabilia erunt.*

9 *Et ſi in die qua audiuit vir eius, irritauerit illud,& irritauerit votum eius, quod eſt ſuper eam, & quod protulit labiis ſuis, quibus ligauit ſe ſuper animam ſuam: Dominus parcet ei.*

10 *Et votum viduæ & repudiatæ, omne quo ligauit ſe ſuper animam ſuam ſtabile erit ſuper eam.*

11 *Et ſi in domo viri ſui vouerat, vel ligauerat ſe ligamine ſuper animam ſuam cum iuramento:*

12 *Et audierat vir eius, & tacuerat ei, non irritauerat illud:ſtabilia erunt omnia vota ſua,& omne ligamen,quo ligauit ſe ſuper animam ſuam, ſtabile erit..*

13 *Et ſi irritando irritauerat ea vir eius, in die qua audierat omne, quod protulerat labiis ſuis in votis eius, & in ligamine animæ ſuæ,non erit ſtabile: vir eius irritauit, & Dominus parcet ei.*

14 *Omne votum,& omne iuramentum ligaminis, vt affligat animam,vir eius ſtabiliet illud, & vir eius irritabit illud.*

15 *Et ſi tacendo tacuerit ei vir eius de die in diem, ſtabiliet omnia vota ſua,vel omnia ligamina ſua,quæ ſunt ſuper ſe ſtabiliet ea:quia tacuit ei,in die qua audiuit.*

16 *Et ſi irritando irritauerit ea, poſtquam audiuit,luet pœnas iniquitatis ſuæ.*

17 *Iſta ſunt ſtatuta, quæ præcepit Dominus Moſeh inter virum & vxorem eius, inter patrem & filiam eius in pueritia eius in domo patris eius.*

*Hæc quæ n. 1. notãtur in Bibl. Sanct. Pag habentur cõiũcta textui ſuperioris capit.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

37 Sacrificia eorum & libamina eorum, vitulo, & arieti,& agnis, iuxta numerum eorum, iuxta ritum eorum:

38 Et hircū ex capris vnū, pro peccato, præter holocauſtoſim iugem, ſacrificia eorū, & libamina eorū.

39 Hæc facietis Domino in ſollemnitatibus veſtris: exceptis votis veſtris, & ſpontanea veſtra, & holocauſtomata veſtra, & ſacrificia veſtra, & libamina veſtra, & ſalutaria veſtra.

CAP. XXX.

1 ET locutus eſt Moyſes filiis Iſrael, ſecundū omnia, quæcunque mandauit Dominus Moyſi:

2 Et locutus eſt Moyſes ad principes tribuum filiorum Iſrael, dicens: Hoc eſt verbum, quod præcepit Dominus:

3 Homo, quicumque vouerit votum Domino, aut iurauerit iuramētum, aut definierit definitione de anima ſua: non prophanabit verbum ſuum, omnia, quæcumque exierint de ore eius faciet.

4 Si autem vouerit mulier votū Domino, aut definierit definitionem in domo patris ſui, in iuuentute ſua: & audierit pater eius vota eius, & definitiones eius, quas definiuit aduerſus animā ſuā, & tacuerit pater eius, & ſtabunt omnia vota eius.

5 Et omnes definitiones, quas definiuit aduerſus animam ſuam, manebunt ei.

6 Si autem abnuens abnuerit pater eius, quacumque die audierit omnia vota eius, & definitiones quas definiuit aduerſus animā ſuam, nō ſtabunt, & Dominus emundabit eam, quia abnuit pater eius.

7 Si autem facta fuerit viro, & vota eius ſuper eam, ſecundum diſtinctionem labiorum eius, quas definiuit aduerſus animam ſuam:

8 Et audierit vir eius, & tacuerit ei, quacūq; die audierit, & ita ſtabūt omnia vota eius, & definitiones eius, quas definiuit aduerſus animam ſuā, ſtabunt.

9 Si autem abnuens abnuerit vir eius, quacumque die audierit, omnia vota eius, & definitiones eius, quas definiuit aduerſus animam ſuam: non manebunt, quoniam vir abnuit ab ea, & Dominus mundabit eam.

10 Et votum viduæ, expulſæque, quæcumque vouerit aduerſus animam ſuam, manebunt ei.

11 Si autem in domo viri eius votum eius, aut definitio aduerſus animam eius cum iure iurando:

12 Et audierit vir eius, & tacuerit ei, & non abnuerit ei, & ſtabunt omnia vota eius, & omnes definitiones eius, quas definiuit aduerſus animum ſuā, ſtabunt aduerſum eam.

13 Si autem circumauferens circūauferat vir eius, quacumque die audierit, omnia quæcumq; exierint ex labiis eius, ſecundū vota, & ſecuudū definitiones, quæ aduerſus animam eius, non manebunt ei: vir eius circumabſtulit, & Dñs mundabit eam.

14 Omne votum, & omne iuſiurandnm vinculi affligere animam, vir eius ſtatuet ei, & vir eius circumauferet.

15 Si autem tacens, tacuerit ei, diem ex die: & ſtatuet ei omnia vota eius, & definitiones, quæ ſuper ipſam, ſtatuet ei: quoniam tacuit ei, die qua audiuit.

16 Si autem circumauferens circumauferat poſt diem audiuit, & accipiet peccatum ſuum.

17 Hæ ſunt iuſtificationes, quaſcumque mandauit Dominus Moyſi inter virum, & vxorem eius, & inter patrem, & filiam in iuuentute in domo patris.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et munus eorum, & libamina eorum per vitulum, & per arietem, & per agnum, ſicut decet, iuxta numerum eorum.

Et hircum pro peccato vnum, abſque iugi holocauſto, & munere eius, & libamine eius.

Hæc offeretis coram Domino in ſollemnitatibus veſtris: præter vota veſtra, & oblationes ſpontaneas veſtras in holocauſtis veſtris, & in muneribus veſtris, & in libaminibus veſtris, & in hoſtiis ſanctificatis veſtris.

CAP. XXX.

ET dixit Moyſes filiis Iſrael, iuxta omnia, quæ præcepit Dominus Moyſi.

Locutuſque eſt Moyſes cum principibus tribuum filiorum Iſrael, dicens: Iſte eſt ſermo, quem præcepit Dominus:

Si vir vouerit votum coram Domino, aut iurauerit iuramentum, vt conſtringat vinculo animam ſuam: non faciet irritum verbum ſuum, ſed iuxta omnia, quæ egreſſa ſunt ab ore eius faciet.

Mulier autem ſi vouerit votum coram Domino, & conſtrinxerit ſe vinculo in domo patris ſui, in pueritia ſua: & pater eius audierit votum eius, & vinculum eius, quo obligauit animam ſuam, & tacuerit pater eius, confirmata erunt omnia vota eius.

Et omnia vincula, quibus obligauit animam ſuam, firma erunt.

Si autem contradixerit ei pater eius in die qua audierit omnia vota eius, & vincula eius, quibus obligauit animam ſuam, non erunt confirmata, & à facie Domini dimittetur ei, eo quod pater eius contradixerit ei.

Et ſi fuerit nupta viro, & votum vouerit, aut protulerit labiis ſuis, quo obligauit animam ſuam:

Et audierit maritus eius, & in die quo audierit tacuerit, confirmata erunt vota eius, & vincula eius, quibus obligauit animam ſuam.

Et ſi in die quo audierit maritus eius, contradixerit ei, irrita faciet vota eius, quæ habet, & verbum labiorum eius, quo obligauit animam ſuam: & à facie Domini dimittetur ei.

Omne autem votum viduæ, & repudiatæ, quo obligauit animam ſuam, firmum erit.

Et ſi in domo mariti ſui promiſit, aut obligauit animam ſuam vinculo iuramenti:

Et audiuit vir eius, & tacuit, neque contradixit ei, confirmata erunt omnia vota eius, & omnia vincula, quibus obligauit animam ſuam firma erunt.

Si autem maritus eius irrita fecerit ea in die quo audierit, omnia, quæ protulit labiis ſuis in votis ſuis, & in obligatione animæ ſuæ non erunt firma: maritus enim eius irrita fecit ea, & à facie Domini dimittetur ei.

Omne votum, & omne iuramentum vinculi ad affligendam animam, maritus eius confirmabit ea, & maritus eius irrita fecit ea.

Si autem tacens tacuerit maritus eius de die in diem: confirmabit omnia vota eius, aut omnia vincula, quibus ſe obligauit, confirmabit ea: quia tacuit in die qua audiuit.

Si autem irrita fecit ea, poſtquam audierat, recipiet ille iniquitatem eius.

Iſta ſunt præcepta, quæ mandauit Dominus Moyſi inter virum, & vxorem eius, & inter patrem, & filiam ſuam in pueritia eius in domo patris ſui.

Vulgat. Editio.

CAP. XXXI.

LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
Vlciſcere prius filios Iſrael de Madianitis, &
ſic colligeris ad populum tuum.
* Sup. 21.17. Statimque Moyſes: * Armate, inquit, ex vobis
viros ad pugnam, qui poſſint vltionem Domini
expetere de Madianitis.
Mille viri de ſingulis tribubus eligantur ex Iſ-
rael, qui mittantur ad bellum.
Dederuntque millenos de ſingulis tribubus, id
eſt, duodecim millia expeditorum ad pugnam:
Quos miſit Moyſes cum Phinees filio Eleazari
ſacerdotis, vaſa quoque ſancta, & tubas ad clan-
gendum tradidit ei.
Cumque pugnaſſent contra Madianitas, atque
viciſſent, omnes mares occiderunt:
* Ioſ. 13.21. * Et reges eorum Eui, & Recem, & Sur, & Hur, &
Rebe, quinque principes gentis: Balaam quoque
filium Beor interfecerunt gladio.
Ceperuntque mulieres eorum, & paruulos, om-
niaque pecora, & cunctam ſupellectilem: quidquid
habere potuerant depopulati ſunt:
Tam vrbes, quàm viculos, & caſtella flamma
conſumpſit.
Et tulerunt prædam, & vniuerſa, quæ ceperant,
tam ex hominibus, quam ex iumentis:
Et adduxerunt ad Moyſen, & Eleazarũ ſacerdotẽ,
& ad omnem multitudinem filiorum Iſrael, reli-
qua autem vtenſilia portauerunt ad caſtra in cam-
peſtribus Moab, iuxta Iordanem contra Iericho.
Egreſſi ſunt autem Moyſes, & Eleazar ſacerdos,
& omnes principes ſynagogæ in occurſum eorum
extra caſtra.
Iratuſque Moyſes principibus exercitus, tribu-
nis, & Centurionibus qui venerant de bello:
Ait: Cur fœminas reſeruaſtis?
* Sup. 25.17. * Nonne iſtæ ſunt, quæ deceperunt filios Iſrael ad
ſuggeſtionem Balaam, & præuaricari vos fecerunt
in Domino ſuper peccato Phogor, vnde & percuſ-
ſus eſt populus?
* Iud. 21.11. * Ergo cunctos interficite quidquid eſt generis
maſculini, etiam in paruulis: & mulieres, quæ no-
uerunt viros in coitu, iugulate:
Puellas autem, & omnes fœminas virgines re-
ſeruate vobis:
Et manete extra caſtra ſeptem diebus. Qui oc-
ciderit hominem, vel occiſum tetigerit, luſtrabitur
die tertio, & ſeptimo.
Et de omni præda, ſiue veſtimentum fuerit, ſiue
vas, & aliquid in vtenſilia præparatum, de capra-
rum pellibus, & pilis, & ligno expiabitur.
Eleazar quoque ſacerdos ad viros exercitus, qui
pugnauerant, ſic locutus eſt: Hoc eſt præceptum
* Leu. 6.28. & 11.33. & 15.12. legis, * quod mandauit Dominus Moyſi:
Aurum, & argentum, & æs, & ferrum, & plum-
bum, & ſtannum:
Et omne, quod poteſt tranſire per flammas, igne
purgabitur. Quidquid autem ignem non poteſt
ſuſtinere, aqua expiationis ſanctificabitur:
Et lauabitis veſtimenta veſtra die ſeptimo, &
purificati poſtea caſtra intrabitis.

Di-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXXI.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:
2 Vlciſcere vltionem filiorum Iſrael de Madianitis,
poſtea congregabis te ad populos tuos.
3 Et locutus eſt Moſeh ad populum, dicendo: Accingant
ſe ex vobis viri ad pugnam, & ſint contra Midian, vt
dent vltionem Domini in Midian.
4 Mille de ſingulis tribubus, de omnibus tribubus Iſrael
mittetis ad pugnam.
5 Et traditi ſunt ex millibus Iſrael mille per tribum,
duodecim millia accincti ad pugnam:
6 Et miſit eos Moſeh mille de tribu ad pugnam, eos, &
Pinechas filium Elhazar ſacerdotis ad pugnam, & va-
ſa ſanctitatis, & tubæ taratantaræ erant in manu eius.
7 Et pugnauerunt contra Midian, quemadmodum præ-
cepit Dominus Moſeh, & occiderunt omnem maſculum:
8 Et reges Midian occiderunt cum occiſis eorum, Eui,
& Rechem, & Sur, & Chur, & Rebach, quinque reges
Midian: & Bilham filium Behor occiderunt gladio.
9 Et duxerunt captiuas filij Iſrael vxores Midian, &
paruulos eorum, & iumenta eorum, & omnes pecudes
eorum: & omnem ſubſtantiam eorum prædati ſunt:
10 Et omnes vrbes eorum cum habitationibus ſuis, &
omnes ædes eorum combuſſerunt igni.
11 Et tulerunt omnia ſpolia, & omnem prædam, tam de
hominibus, quam de iumentis:
12 Et adduxerunt ad Moſeh, & Elhazar ſacerdotem, &
congregationem filiorum Iſrael captiuitatem, & prædam,
& ſpolia ad caſtra ad campeſtria Moab, quæ erant iuxta
Iarden Ierecho.
13 Et egreſſi ſunt Moſeh, & Elhazar ſacerdos, & omnes
principes congregationis in occurſum eorum extra ca-
ſtra.
14 Et iratus eſt Moſeh contra præfectos exercitus tribu-
nos, & Centuriones, qui veniebant de pugna belli:
15 Et dixit ad eos Moſeh: Nonne reſeruaſtis omnem fœ-
minam?
16 Nonne ipſæ fuerunt filiis Iſrael propter verbum Bil-
ham, vt darent præuaricationem in Dominum in re Pe-
hor, & fuit plaga in congregatione Domini?
17 Et nunc occidite omnem maſculum in paruulis: &
omnem mulierem cognoſcentem virum ad concubitum
maſculi, occidite:
18 Et omnes paruulas inter mulieres, quæ non cognoue-
runt concubitum maſculi, reſeruate vobis:
19 Et vos manete extra caſtra ſeptem diebus. Omnis, qui
occidit animam, & omnis, qui tetigit occiſum, purifi-
cabitis vos in die tertia, & in die ſeptima vos.
20 Et prædam veſtram, & omne veſtimentum, & omnem
ſupellectilem pelliceam, & omne opus è pilis caprarum, &
omne inſtrumentum ligneum, purificabitis.
21 Et dixit Elhazar ſacerdos ad viros pugnæ, qui iuerant
ad bellum: Hoc eſt ſtatutum legis, quod præcepit Domi-
nus Moſeh:
22 Verumtamen aurum, & argentum, æs, & ferrum, &
ſtannum, & plumbum:
23 Omne, quod ingreditur ignem, tranſire facietis per
ignem, & mundabitur. Verumtamen aqua expiationis pu-
rificabitur, & omne, quod non ingreditur ignem, tranſire
facietis per aquam:
24 Et lauabitis veſtimenta veſtra in die ſeptima, & mun-
di eritis, & poſtea intrabitis caſtra,

Et

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXXI.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:

2 Vlciſcere vltionem filiorum Iſrael de Madianitis,& poſtremo apponeris ad populum tuum.

3 Et locutus eſt Moyſes ad populum, dicens: Armate ex vobis viros, & militate coram Dño ſuper Madiã,ad reddendã vindictã à Domino ipſi Madiã.

4 Mille ex tribu,mille ex tribu,ex omnibus tribubus filiorum Iſrael,mittite ad militandum.

5 Et enumerarunt ex millibus Iſrael, mille ex tribu,duodecim millia,armati ad militiam:

6 Et miſit eos Moyſes mille ex tribu, mille ex tribu,cum virtute eorum,& Phinees filium Eleazari filij Aaron ſacerdotis, & vaſa ſancta,& tubæ ſignificationum in manibus eorum.

7 Et militauerunt ſuper Madian, ſicut præcepit Dominus Moyſi, & occiderũt omne maſculinum.

8 Et Reges Madian interfecerunt ſimul cum cæſis eorum,& Euin,& Rhocon, & Sur,& Vr, & Raboc, quinque reges Madian: & Balaam filium Beor interfecerunt in gladio cum cæſis eorum.

9 Et prædati ſunt mulieres Madian,& ſuppellectilem eorum,& pecora eorum, & omnia, quæ poſſederant:& virtutem eorum deprædati ſunt.

10 Et omnes ciuitates eorum, quæ in habitationibus eorum,& villas eorum ſuccenderunt igni.

11 Et tulerunt omnem prædam eorum, & omnia ſpolia eorum ab homine vſque ad pecus:

12 Et adduxerunt ad Moyſen, & ad Eleazarum ſacerdotem,& ad omnes filios Iſrael captiuitatem,& ſpolia, & prædam in caſtra in Araboth Moab, quæ eſt ſuper Iordanem contra Hiericho.

13 Et Egreſſus eſt moyſes,& Eleazar,& omnes principes ſynagogæ in occurſum eis extra caſtra.

14 Et iratus eſt Moyſes in viſitatores virtutis, Chiliarchos,& Centuriones,qui veniebãt ex acie belli.

15 Et dixit eis Moyſes: Vt quid viuificaſtis omne fœmininum?

16 Hæ enim fuerunt filiis Iſrael, ſecũdum verbum Balaam,vt recedere facerent, & deſpicere verbum Domini propter Phogor, & facta eſt plaga in ſynagoga Domini?

17 Et nnnc interficite omne maſculinum in omni multitudine:omnem mulierem quæ nouit concubitum maſculi,interficite:

18 Et omnem multitudinem mulierum, quæ non nouit concubitum maſculi,viuificate eas:

19 Et vos caſtrametamini extra caſtra ſeptem diebus. Omnis, qui interfecerit, & tetigerit vulneratum,purificabitur die tertia, & die ſeptima, vos, & captiuitas veſtra.

20 Et omne indumentum, & omne vas pelliceum, & omnem facturam ex caprina, & omne vas ligneum purificabitis.

21 Et dixit Eleazar ſacerdos ad viros virtutis, qui veniebant de acie belli: Hæc eſt legis iuſtificatio, quam præcepit Dominus Moyſi:

22 Præter aurum,& argentum, & æs, & ferrum,& plumbum,& ſtannum.

23 Omnis res, quæ pertranſibit in igni, & mundabitur, ſed & aqua purificationis purificabitur. Et omnia,quæcumque non tranſeunt per ignẽ tranſibunt per aquam:

24 Et lauabitis veſtimenta die ſeptima, & mundabimini,& poſt hæc ingrediemini in caſtra.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAP. XXXI.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe,dicens:*

2 *Vlciſcere filios Iſrael de Madianitis, & poſtea colligeris ad populum tuum.*

3 *Locutuſque eſt Moyſes cum populo, dicens: Armate ex vobis viros in exercitum,vt ſint contra Madian, vt vlciſcantur populum Domini de Madianitis.*

4 *Mille de ſingulis tribubus per omnes tribus Iſrael,mittetis in exercitum.*

5 *Et electi ſunt de millibus Iſrael, mille de vnoquoque tribu,duodecim millia armatorum ad exercitum.*

6 *Et miſit eos Moyſes in exercitum mille de vnoquoque tribu,& Phinees filium Eleazari ſacerdotis,& vaſa ſancta,& tubas clangoris in manu eius.*

7 *Duxeruntque exercitum contra Madian, ſicut præceperat Dominus Moyſi, & occiderunt omnem maſculum:*

8 *Reges quoque Madian occiderunt ſuper interfectos eorum,Eui,& Recem, & Sur, & Hur, & Rebee, quinque reges Madian: Balaam quoque filium Beor occiderunt gladio.*

9 *Et captiuauerunt filij Iſrael mulieres Madianitarum, & paruulos eorum, & omnia iumenta eorum, & omnia pecora eorum,cunctamque ſuppellectilem deprædati ſunt:*

10 *Et omnes vrbes eorum in habitationibus ſuis, & omne templum adorationis eorum ſuccenderunt igni.*

11 *Ceperuntque omne ſpolium, & omnem prædam in hominibus, & iumentis.*

12 *Et adduxerunt ad Moyſen, & ad Eleazarum ſacerdotem,& ad cœtum filiorum Iſrael, captiuitatem, & prædam,& ſpolium in caſtra in campeſtribus Moab, iuxta Iordanem Hiericho.*

13 *Egreſſique ſunt Moyſes, & Eleazar ſacerdos, & omnes principes congregationis in occurſum eorum extra caſtra.*

14 *Et iratus eſt Moyſes contra duces exercitus, tribunos, & Centuriones,qui venerant de militia belli.*

15 *Dixitque eis Moyſes: Numquid reſeruaſtis omnem fœminam?*

16 *Ecce ipſæ fuerunt filiis Iſrael in conſilio Balaam, vt præuaricarentur præuaricationem coram Domino ſuper Phogor,& fuit peſtis in congregatione Domini?*

17 *Nunc autem occidite omnem maſculum in paruulis:& omnem mulierem,quæ cognouit virum coitu maſculi occidete.*

18 *Et omnes paruulas mulieres, quæ non cognouerunt coitum maſculi,reſeruate vobis.*

19 *Vos autem manete extra caſtra ſeptem diebus. Omnis, qui occidit animam, & qui tetigit occiſum, aſpergatur die tertio & in die ſeptimo, vos & ea,quæ cepiſtis aſperſi eritis.*

20 *Et omne veſtimentum,& omne vas pelliceum,& omne, quod fit ex pilis caprarum, & omne vas ligneum aſperſa erunt.*

21 *Dixitque Eleazar ſacerdos ad viros exercitus, qui venerant de bello:Hoc eſt decretum legis, quod præcepit Dominus Moyſi:*

22 *Aurum autem,& argentum,& æs,& ferrum,& ſtannum,& plumbum.*

23 *Et quidquid poteſt tranſire per ignem, transferetis per ignem,& mundabitur. Verumtamen aqua aſperſionis aſpergetur, & omne,quod non poteſt intrare per ignẽ,transferetis per aquam.*

24 *Et lauabitis veſtimenta veſtra in die ſeptimo, & mundabimini,& poſtea intrabitis in caſtra.*

Vulgat. Editio.

25 Dixit quoque Dominus ad Moyſen:

26 Tollite ſummam eorum, quæ capta ſunt ab homine vſq; ad pecus,tu,& Eleazar ſacerdos,& principes vulgi.

27 Diuideſque ex æquo prædam inter eos , qui pugnauerunt,egreſſique ſunt ad bellum,& inter omnem reliquam multitudinem.

28 Et ſeparabis partem Domino ab his,qui pugnauerunt,& fuerunt in bello, vnam animã de quingentis,tam ex hominibus,quam ex bobus,& aſinis, & ouibus.

29 Et dabis eam Eleazaro ſacerdoti , quia primitiæ Domini ſunt.

30 Ex media quoque parte filiorum Iſrael accipies quinquageſimum caput hominum,& boum,& aſinorum,& ouium,cunctorum animãtium , & dabis ea Leuitis,qui excubant in cuſtodiis tabernaculi Domini.

31 Feceruntque Moyſes,& Eleazar ſicut præceperat Dominus.

32 Fuit autem præda,quam exercitus ceperat,ouium ſexcenta ſeptuaginta quinque millia:

33 Boum ſeptuaginta duo millia:

34 Aſinorum ſexaginta millia,& mille.

35 Animæ hominum ſexus fœminei , quæ non cognouerant viros,triginta duo millia.

36 Dataque eſt media pars his,qui in prælio fuerãt, ouium trecenta triginta ſeptem millia quingenta.

37 E quibus in partem Domini ſupputatæ ſunt oues ſexcentæ ſeptuaginta quinque.

38 Et de bobus triginta ſex millibus, boues ſeptuaginta & duo

39 De aſinis triginta millibus quingentis , aſini ſexaginta vnus.

40 De animabus hominum ſexdecim millibus,ceſſerunt in partem Domini triginta duæ animæ.

41 Tradiditque Moyſes numerum primitiarũ Domini Eleazaro ſacerdoti,ſicut fuerat ei imperatum.

42 Ex media parte filiorum Iſrael , quam ſeparauerat his,qui in prælio fuerant.

43 De media vero parte , quæ contigerat reliquæ multitudini,id eſt,de ouibus trecẽtis triginta ſeptem millibus quingentis.

44 Et de bobus triginta ſex millibus.

45 Et de aſinis triginta millibus quingentis.

46 Et de hominibus ſexdecim millibus.

47 Tulit Moyſes quinquageſimum caput , & dedit Leuitis, qui excubabant in tabernaculo Domini ſicut præceperat Dominus.

48 Cumq; acceſſiſſent principes exercitus ad Moyſen,& Tribuni,Centurioneſque,dixerunt:

49 Nos ſerui tui recenſuimus num.pugnatorũ, quos habuim. ſub manu noſtra,& ne vnus quidẽ defuit

50 Ob hanc cauſam offerimus in donariis Domini ſinguli,quod in præda auri potuimus inuenire,periſcelides,& armillas,annulos,& dextralia, ac murænulas,vt depreceris pro nobis Dominum.

51 Suſceperuntq; Moyſes , & Eleazar ſacerdos omne aurum in diuerſis ſpeciebus.

52 Pondo ſexdecim millia , ſeptingentos quinquaginta ſiclos à Tribunis,& Centurionibus.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

25 *Et dixit Dominus ad Moſeh,dicendo:*

26 *Cape ſummam prædæ captiuitatis , tam de hominibus, quam de iumentis tu & Elhazar ſacerdos,& capita patrum congregationis.*

27 *Et dimidiabis prædam inter bellatores , qui egreſſi ſunt ad pugnam,& inter omnem congregationem.*

28 *Et ſeparari facies cenſum Domino à viris bellatoribus, qui egreſſi ſunt ad pugnam , vnam animam è quingentis ex hominibus, & è bobus, & ex aſinis, & è pecudibus.*

29 *E dimidio eorum capietis,& dabitis Elhazar ſacerdoti oblationem Domini.*

30 *Et è dimidio filiorum Iſrael capies vnam portionem è quinquaginta ex hominibus,è bobus,ex aſinis,& è pecudibus,ex omni iumento, & dabis eos Leuitis cuſtodientibus cuſtodiam tabernaculi Domini.*

31 *Et fecit Moſeh , & Elhazar ſacerdos, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

32 *Et fuit præda,reſiduum prædæ , quam prædati ſunt populus bellator,pecudes ſexcenta millia,& ſeptuaginta millia,& quinque millia.*

33 *Et boues duo,& ſeptuaginta millia.*

34 *Et aſini vnus,& ſexaginta millia.*

35 *Et animæ hominum è mulieribus, quæ non cognouerunt coitum maſculi,omnes animæ duæ,& triginta millia.*

36 *Et fuit dimidium portionis eorum , qui egreſſi ſunt ad pugnam , numerus pecudum trecenta millia , & triginta millia,& ſeptem millia,& quingenta.*

37 *Et fuit cenſus pro Domino è pecudibus ſexcenta,& ſeptuaginta.*

38 *Et boues ſex,& triginta millia,& cenſus eorum Domino duo,& ſeptuaginta.*

39 *Et aſini triginta millia,& quingenti, & cenſus eorum Domino vnus,& ſexaginta.*

40 *Et animæ hominum ſexdecim millia , & cenſus eorum Domino duæ,& triginta animæ.*

41 *Et dedit Moſeh cenſum oblationis Domini Elhazar ſacerdoti,quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

42 *Et è dimidio filiorum Iſrael,quod dimidiauit Moſeh à viris,qui pugnauerant.*

43 *Fuit dimidium congregationis è pecudibus , trecenta millia,& triginta millia,ſeptem millia,& quingenta.*

44 *Et boues ſex,& triginta millia.*

45 *Et aſini triginta millia,& quingenti.*

46 *Et animæ hominum ſexdecim millia.*

47 *Et tulit Moſeh è dimidio filiorum Iſrael portionem vnam, & quinque ex hominibus , & ex iumentis,& dedit eam Leuitis cuſtodientibus cuſtodiam tabernaculi Domini, quemadmodum præcepit Dominus Moſeh.*

48 *Et acceſſerunt ad Moſeh præfecti, qui erant in millibus pugnæ Tribuni, & Centuriones, & dixerunt ad Moſeh.*

49 *Serui tui tulerunt ſummam ſeruorum bellatorum,qui erant in manu noſtra:& non defuit ex ea quiſquam.*

50 *Et offerimus oblationem Domini vnuſquiſque,quod inuenit vas aureum,armillam, & ornamentum manus,annulum,inaurem,& formam vuluæ, ad expiãdum animas noſtras coram Domino.*

51 *Et tulit Moſeh,& Elhazar ſacerdos aurum ab eis,omne vas operis.*

52 *Et fuit omne aurum oblationis,quod obtulerunt Domino ſexdecim millia ſeptingenti,& quinquaginta ſicli Tribunis,& Centurionibus.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

25 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
26 Accipe caput ſpoliorum captiuitatis ab homine
vſque ad pecus, tu, & Eleazar ſacerdos, & principes
familiarum ſynagogæ.
27 Et diuidetis ſpolia inter bellatores, qui proceſſe-
runt in aciem, & inter omnem ſynagogam.
28 Et demetis tributum Domino ab omnibus bel-
latoribus, qui proceſſerunt in aciem, vnã animam
de quingentis ex hominibus, & ex pecoribus, & ex
bobus, & ex ouibus, & ex aſinis, & de dimidio eo-
rum ſumetis.
29 Et dabis Eleazaro ſacerdoti primitias Domini.
30 Et de dimidio, quod filiorum Iſrael, ſumes vnum
de quinquaginta, ex hominibus, & ex bobus, & ex
ouibus, & ex aſinis, & ex omnibus pecoribus, & da-
bis ea Leuitis cuſtodientibus cuſtodias in taberna-
culo Domini.
31 Et fecit Moyſes, & Eleazar ſacerdos, ſicut præce-
pit Dominus Moyſi.
32 Et fuit abundantia prædæ, quam prædati ſunt
viri bellatores, ex ouibus ſexcenta millia, & ſep-
tuaginta, & quinque millia.
33 Et boues duo, & ſeptuaginta millia.
34 Et aſini, vnum, & ſexaginta millia:
35 Et animæ hominum ex mulieribus, quæ nõ no-
uerunt concubitum viri, omnes animæ duo, & tri-
ginta millia.
36 Et fuit dimidium pars eorum, qui proceſſerunt
in prælium, ex numero ouium trecenta, & triginta
millia, & ſeptem millia, & quingentæ:
37 Et fuit tributum Domino ex ouibus, ſexcentæ
ſeptuaginta quinque.
38 Et boues, ſex & triginta millia, & tributum Do-
mino, duo & ſeptuaginta.
39 Et aſini, triginta millia, & quingenti, & tributum
Domino, vnus & ſexaginta.
40 Et animæ hominum ſex, & decem millia, & tri-
butum eorum Domino, duæ & triginta animæ.
41 Et dedit Moyſes tributum Domino, demptio-
nem Dei Eleazaro ſacerdoti, ſicut præcepit Domi-
nus Moyſi.
42 De dimidio filiorum Iſrael, quos diſtinxit Moy-
ſes à viris bellatoribus.
43 Et fuit dimidium à ſynagoga, ex ouibus trecen-
ta, & triginta millia, & ſeptẽ millia, & quingentæ.
44 Et boues ſex, & triginta millia.
45 Aſini triginta millia & quingenti.
46 Et animæ hominum ſex & decem millia.
47 Et ſumpſit Moyſes ex dimidio, quod filiorũ Iſ-
rael vnum ex quinquaginta ex hominibus, & ex
pecoribus, & dedit ea Leuitis cuſtodientibus cu-
ſtodias tabernaculi Domini, quemadmodum præ-
cepit Dominus Moyſi.
48 Et acceſſerunt ad Moyſen omnes, qui conſtituti
erant ſuper millia virtutis, Chiliarchi, & Centu-
riones, & dixerunt ad Moyſen:
49 Pueri tui acceperunt caput virorũ bellatorum,
qui aqud nos: & non diſſonuit ex eis vllus.
50 Et obtulimus munus Domino, vir, quod inuenit
vas aureum, & torqueum, & viriolã, & annulum,
& dextrale, & catenulam ad depropitiandum pro
nobis ante Dominum.
51 Et accepit Moyſes, & Eleazar ſacerdos aurum ab
eis, omne vas factum.
52 Et fuit omne aurum, demptio quam dempſe-
rũt Domino, ſexdecim millia, & ſeptingẽti, & quin-
quaginta ſicli à Chiliarchis, & Centurionibus.

Chald. Paraph. Tranſl.

Dixitque Dominus ad Moyſen, dicens:
Tolle ſummam prædæ captiuitatis ab homine vſque ad
pecus, tu, & Eleazar ſacerdos, & principes patrum con-
gregationis.
Et diuides prædã inter viros bellatores, qui egreſſi ſunt
in exercitum, & inter omnem congregationem.
Et ſeparabis partem coram Domino à viris bellatori-
bus, qui egreſſi ſunt ad exercitum, vnam animã de quin-
gentis, de hominibus, & de bobus, & de aſinis, & de oui-
bus, de medietate eorum tolletis.
Et dabis Eleazaro ſacerdoti primitias coram Domino.
Et de media parte filiorum Iſrael tolles vnum de quin-
quaginta ex hominibus, & ex bobus, & ex aſinis, & ex o-
uibus, & ex omni iumento, & dabis ea Leuitis cuſtodien-
tibus cuſtodiam tabernaculi Domini.
Fecitque Moyſes & Eleazar ſacerdos, ſicut præceperat
Dominus Moyſi.
Fuitque præda, & reliqua ſpolia, quæ populus, qui e-
greſſi ſunt in prælium expoliauerant, ouium ſexcenta ſep-
tuaginta quinque millia.
Et bouum ſeptuaginta quinque millia.
Et aſinorum ſexaginta quinque millia.
Et animæ hominum ex mulieribus, quæ non cognoue-
runt concubitum maſculi, omnes animæ triginta duo mil-
lia.
Fuit autem numerus dimidiæ partis virorum, qui e-
greſſi ſunt in exercitum, ouium trecenta, & triginta ſep-
tem millia, & quingentæ.
Et fuit pars, quæ aſſumpta eſt coram Domino, ex oui-
bus ſexcenta, & ſeptuaginta, & quinque.
Et boues fuerunt triginta ſex millia, & pars, quæ aſ-
ſumpta eſt coram Domino, fuit ſeptuaginta duo.
Et aſini triginta millia, & quingenti, & pars, quæ ex eis
aſſumpta eſt coram Domino fuit ſexaginta vnus.
Et animæ hominum ſexdecim millia, & pars, quæ aſ-
ſumpta eſt coram Domino, fuit triginta duæ animæ.
Deditque Moyſes partem, quæ ſeparata eſt coram Do-
mino Eleazaro ſacerdoti, ſicut præceperat Dominus Moyſi.
Et de media parte filiorum Iſrael diuiſit Moyſes à vi-
ris, qui egreſſi ſunt in exercitum.
Fuitque dimidia pars congregationis de ouibus trecen-
ta, & triginta, & quingentæ.
Et boues triginta ſex millia.
Et aſini triginta millia, & quingenti.
Et animæ hominum ſexdecim millia.
Et tulit Moyſes de media parte filiorum Iſrael vnum
de quinquaginta, quod aſſumptum eſt de hominibus, & pe-
coribus, & dedit ea Leuitis cuſtodientibus cuſtodiam ta-
bernaculi Domini, ſicut præceperat Dominus Moyſi.
Acceſſeruntque ad Moyſen illi, qui conſtituti erant ſu-
per millia exercitus, Tribuni: & Centuriones, & dixerunt
ad Moyſen:
Serui tui ſuſceperunt numerum virorum pugnatorum,
qui ierunt nobiſcum: & non defuit vir ex nobis.
Offerimuſque oblationem Domini, quicumque inuenit
vas aureum periſcelides, & armillas, annulos, dextralia,
ac murænulas, ad propitiandum coram Domino pro ani-
mabus noſtris.
Tulitque Moyſes, & Eleazar ſacerdos aurum ex eis
omne vas fabrefactum.
Fuitque omne aurum ſeparationis, quod ſeparauerunt
coram Domino, ſexdecim millia ſeptingenti, & quinqua-
ginta ſicli ex Tribunis, & Centurionibus.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.
Vnuſquiſq; enim, quod in præda rapuerat, ſuum erat.	53	*Viri bellatores prædati fuerant vnuſquiſque ſibi.*
Et ſuſceptum intulerunt in tabernaculum teſtimonij, in monimentum filiorum Iſrael coram Domino.	54	*Et accepit Moſeh, & Elhazar ſacerdos aurum à tribunis, & Centurionibus, & introduxerunt illud in tabernaculum eccleſiæ, in memoriam filiis Iſrael coram Domino.*
CAP. XXXII.		*CAP. XXXII.*
Filij autem Ruben, & Gad habebãt pecora multa, & erat illis in iumentis infinita ſubſtantia. Cumque vidiſſent Iazer, & Galaad aptas animalibus alendis terras:	1	*ET pecudes multæ erant filiis Reuben, filiis Ghad multæ valde. Et viderunt terram Iahazer, & terram Gilhad, & ecce locus, erat locus pecuarius.*
Venerunt ad Moyſen, & ad Eleazarum ſacerdotem, & principes multitudinis, atque dixerunt:	2	*Et venerunt filij Ghad, & filij Reuben, & dixerunt ad Moſeh, & Elhazar ſacerdotem, & ad principes congregationis, dicendo:*
Ataroth, & Dibon, & Iazer. & Nemra, Heſebon, & Eleale, & Saban, & Nebo, & Beon.	3	*Hatharoth, & Dibon, & Iahazer, & Nimrah, & Cheſbon, & Elhaleh, & Sebam, & Nebo, & Behon.*
Terra quam percuſſit Dominus in conſpectu filiorum Iſrael, regio vberrima eſt ad paſtum animalium: & nos ſerui tui habemus iumenta plurima:	4	*Terra, quam percuſſit Dominus ante congregationem Iſrael, terra pecuaria eſt: & ſeruis tuis ſunt pecudes:*
Precamurque, ſi inuenimus gratiam coram te, vt des nobis famulis tuis eam in poſſeſſionem, nec facias nos tranſire Iordanem.	5	*Et dixerunt: Si inuenimus gratiam in oculis tuis, detur terra hæc ſeruis tuis in poſſeſſionem, ne tranſire facias nos Iarden.*
Quibus reſpondit Moyſes: Numquid fratres veſtri ibunt ad pugnam, & vos hic ſedebitis?	6	*Et dixit Moſeh ad filios Ghad, & ad filios Reuben: Fratres veſtri ingredientur bellum, & vos manebitis hic?*
Cur ſubuertitis mentes filiorũ Iſrael, ne tranſire audeant in locũ, quem eis daturus eſt Dominus?	7	*Et vt quid remouetis cor filiorum Iſrael, ne tranſeant ad terram, quam dedit eis Dominus?*
Nonne ita egerunt patres veſtri, quando miſi de Cades Barne ad explorandam terram?	8	*Sic fecerunt patres veſtri, quãdo miſi eos de Cades Barneah, vt viderent terram?*
*Sup. 13. 24. — * Cum veniſſent vſque ad vallem Botri, luſtrata omni regione, ſubuerterunt cor filiorum Iſrael, vt non intrarent fines, quos eis Dominus dedit.	9	*Et aſcenderunt vſque ad vallem Eſchol, & viderunt terram, & remouerunt cor filiorum Iſrael, ne ingrederentur terram, quam dedit eis Dominus.*
Qui iratus iurauit, dicens:	10	*Et iratus eſt furor Domini in die illa, & iurauit, dicendo.*
Si videbunt homines iſti, qui aſcenderunt ex Ægypto à viginti annis, & ſupra, terrã quam ſub iuramento pollicitus ſum Abraham, Iſaac, & Iacob, & noluerunt ſequi me:	11	*Si viderint homines, qui aſcenderunt ex Ægypto à filio viginti annorum, & ſupra, terram ſuper quam iuraui Abraham, Iſchac, & Iahacob, quia non compleuerunt, vt irent poſt me.*
Præter Caleb, filium Iephone Cenæzeum, & Ioſue filium Nun: Iſti impleuerunt voluntatẽ meam.	12	*Præter Chaleb filium Iephunneh Chenizæi, & Iehoſuah filium Nun: quia compleuerunt ire poſt Dominum.*
Iratuſque Dominus aduerſum Iſrael, circumduxit eum per deſertum quadraginta annis, donec cõſumeretur vniuerſa generatio, quæ fecerat malum in conſpectu eius.	13	*Et iratus eſt furor Domini in Iſrael, & vagari fecit eos in deſerto quadraginta annis: donec conſumeretur omnis generatio, quæ fecerat malum in oculis Domini.*
Et ecce, inquit, vos ſurrexiſtis pro patribus veſtris, incrementa, & alumni hominũ peccatorum, vt augeretis furorem Domini contra Iſrael.	14	*Et ecce ſurrexiſtis pro patribus veſtris multiplicatio hominum peccatorum, vt apponeretis adhuc ſuper iram furoris Domini contra Iſrael.*
Quod ſi nolueritis ſequi eum, in ſolitudine populum derelinquet, & vos cauſa eritis necis omniũ.	15	*Si auerſi fueritis, vt non eatis poſt eum, addet adhuc vt dimittat eum in deſerto, & perdetis omnem populum hunc.*
At illi prope accedentes, dixerunt: Caulas ouium fabricabimus, & ſtabula iumentorũ, paruulis quoque noſtris vrbes munitas.	16	*Et acceſſerunt ad eum, & dixerunt: Caulas pecudum ædificabimus pecudibus noſtris hic, & vrbes paruulis noſtris.*
Nos autẽ ipſi armati & accincti pergemus ad præliũ ante filios Iſrael, donec introducamus eos ad loca ſua. Paruuli noſtri, & quidquid habere poſſumus, erũt in vrbibus muratis, propter habitatorũ inſidias.	17	*Et nos accincti erimus armis feſtinantes ante filios Iſrael, donec introducamus eos ad locum eorum, & manebunt paruuli noſtri in vrbibus munitis, propter habitatores terræ.*
Non reuertemur in domos noſtras, vſque dum poſſideant filij Iſrael hæreditatem ſuam.	18	*Non reuertemur ad domos noſtras, donec capiant hæreditatem filij Iſrael, ſingulus in hæreditate ſua.*
Nec quidquam quæremus trans Iordanem, quia iam habemus noſtram poſſeſſionem in Orientali eius plaga.	19	*Quia non hæreditatem accipiemus cum eis trans Iarden, & vltra, quia venit hæreditas noſtra nobis trans Iarden, ad Orientem.*
*Ioſ. 1. 13. — Quibus Moyſes ait: *Si facitis quod promittitis, expediti pergite coram Domino ad pugnam.	20	*Et dixit ad eos Moſeh: Si feceritis hoc, ſi accinxeritis vos armis ante Dominum ad bellum.*
Et omnis vir bellator armatus Iordanem tranſeat, donec ſubuertat Dominus inimicos ſuos.	21	*Et tranſierit ex vobis omnis accinctus armis Iarden ante Dominum, donec expellat omnes inimicos ſuos à facie ſua.*

Et | Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

53 Et viri bellatores prædati ſunt, vnuſquiſque ſibi.

54 Et accepit Moyſes & Eleazar aurum à Chiliar-
chis, & à Centurionibus, & intulit ea in tabernacu-
lum teſtimonij, memoriale filiorum Iſrael coram
Domino.

CAP. XXXII.

1 ET pecorũ multitudo erat filiis Ruben, & filiis
Gad, multitudo valde. Et viderunt regionem
Iazer, & regionem Galaad, & erat locus ille locus
pecoribus.

2 Et accedentes filij Ruben, & filij Gad, dixerunt ad
Moyſen, & ad Eleazarum ſacerdotem, & ad princi-
pes ſynagogæ, dicentes:

3 Atharoth, & Dæbon, & Iazer, & Namra, & Eſe-
bon, & Eleale, & Sebama & Nabay, & Bæan.

4 Terram, quam tradidit Dominus in conſpectu
filiorum Iſrael: terra pecorum nutrix eſt: & pueris
tuis ſunt pecora.

5 Et dicebant: Si inuenimus gratiam in conſpectu
tuo, detur terra iſta famulis tuis in poſſeſſionem, &
ne traducas nos Iordanem.

6 Et dixit Moyſes filiis Gad, & filiis Ruben: Fratres
veſtri eunt in bellum, & vos ſedebitis hic?

7 Et vt quid peruertitis mentes filiorum Iſrael, vt
non tranſeant in terram, quam Dominus dat eis.

8 Nonne ſic fecerunt patres veſtri, quando miſi
eos è Cades Barne ad conſiderandum terram?

9 Et aſcenderunt vallem Botri, & conſiderauerunt
terram, & auerterunt cor filiorum Iſrael, vt non
introirent in terram, quam dedit Dominus eis.

10 Et iratus eſt furore Dominus in die illa, & iura-
uit, dicens:

11 Si videbunt homines hi, qui aſcenderunt ex Æ-
gypto, à viginti annis, & ſupra, qui cognoſcunt bo-
num, & malũ, terram, quam iuraui ipſi Abraham,
Iſaac, & Iacob, non enim ſecuti ſunt me.

12 Præter Chaleb filius Iephonne, ille ſegregatus, &
Ieſus filius Naue: quoniam ſimul ſecuti ſunt poſt
me.

13 Et iratus eſt furore Dominus aduerſus Iſrael, &
circumagitauit eos in deſerto quadraginta annos,
donec conſũpta eſt omnis generatio, faciẽtes ma-
ligna in conſpectu Domini.

14 Ecce ſurrexiſtis pro patribus veſtris, cõtritio ho-
minum peccatorum, ad adiiciendum adhuc ad fu-
rorem iræ Domini ſuper Iſrael.

15 Quoniam auertetis vos ab eo, adiiciendo adhuc
derelinquere eum in deſerto, & inique facietis in
totam ſynagogam hanc.

16 Et acceſſerunt ei, & dixerunt: Caulas ouium æ-
dificabimus hic pecoribus noſtris, & ciuitates im-
pedimentis noſtris.

17 Et nos armati in prima acie priores filiis Iſrael,
quoaduſque adduxerimus eos in ſuum ipſorum
locũ. Et habitabũt impedimenta noſtra in ciuitati-
bus muratis propter eos, qui habitant terram.

18 Non reuertemus ad domos noſtras, quoaduſque
diſtributi fuerint filij Iſrael, vnuſquiſque in hære
ditatem ſuam.

19 Et nõ vltra hæreditabimus in eis à regione trans
Iordanem, & ſupra, quia obtinebimus ſortes no-
ſtras in tranſitu Iordanis in Oriente.

20 Et dixit ad eos Moyſes: Si feceritis iuxta verbum
hoc, ſi arma ſũpſeritis ante Dominum in prælium.

21 Et tranſibit ex vobis omnis armatus Iordanem
ante Dominum, quoaduſque contritus fuerit ho-
ſtis eius à facie eius

Chald. Paraph. Tranſl.

53 *Viri autem exercitus deprædati ſunt ſinguli ſibimet.*

54 *Tulitque Moyſes, & Eleazar ſacerdos aurum de tribu-
nis, & Centurionibus, & intulerunt illud in tabernacu-
lum fœderis, in monumentum filiorum Iſrael coram Do-
mino.*

CAP. XXXII.

1 *PEcora autem multa erant filiis Ruben, & filiis Gad
plurima nimis. Videruntque terram Iazer, & terram
Galaad, & ecce locus erat aptus pecoribus.*

2 *Veneruntque filij Gad, & filii Ruben, & dixerunt ad
Moyſen, & ad Eleazarum ſacerdotem, & ad principes cœ-
tus, dicentes:*

3 *Ataroth, & Dibon, & Iazer, & Nemra, & Eſebon, &
Eleale, & Seban, & Nabo, & Beon,*

4 *Terra cuius habitatores percuſſit Dominus in conſpe-
ctu congregationis Iſrael, terra apta eſt pecoribus: & ſer-
uis tuis ſunt pecora.*

5 *Dixeruntque: Si inuenimus gratiam in oculis tuis, de-
tur terra hæc ſeruis tuis, ne facias nos tranſire Iordanem.*

6 *Dixitque Moyſes filiis Gad, & filiis Ruben: Numquid
fratres veſtri ibunt ad pugnam, & vos ſedebitis hic?*

7 *Quare ergo ſubuertitis cor filiorũ Iſrael, vt non trans-
eant in terram quam dedit eis Dominus.*

8 *Sic fecerunt patres veſtri, quãdo miſi eos de Cades Bar-
ne ad contemplandam terram.*

9 *Et aſcenderunt vſque ad Torrentem Botri, & viderunt
terram, & ſubuerterunt cor filiorum Iſrael, vt non ingre-
derentur in terram, quam dedit eis Dominus.*

10 *Et iratus eſt furor Domini in die illa, & iurauit, di-
cens:*

11 *Si viderint viri, qui aſcenderũt de Ægypto à viginti an-
nis, & ſupra, terram pro qua iuraui, vt darem eam A-
braham, Iſaac, & Iacob, quia non fuerunt perfecti in ti-
more meo.*

12 *Præter Chaleb filium Iephone Cenezæum, & Ioſue fi-
lium Nun, quia perfecti fuerunt in timore Domini.*

13 *Et iratus eſt furor Domini contra Iſrael, & morari fe-
cit eos in deſerto quadraginta annis, donec conſumeretur
vniuerſa generatio, quæ fecerat malum coram Domino.*

14 *Et ecce ſurrexiſtis pro patribus veſtris diſcipuli virorum
peccatorum, vt augeatis rurſus furorem Domini contra
Iſrael.*

15 *Si enim reuerſi fueritis à timore eius, addet iterum re-
linquere eos in ſolitudine, & damnum inferetis omni po-
pulo huic.*

16 *Acceſſeruntque ad eum, & dixerunt: Caulas ouium æ-
dificabimus hic pecoribus noſtris, & vrbes familiæ noſtræ.*

17 *Nos autem armabimur expediti ante fratres noſtros,
donec introducamus eos in locum ſuum. Et habitabunt
paruuli noſtri in ciuitatibus munitis, propter habitatores
terræ.*

18 *Non enim reuertemur in domos noſtras, donec ſinguli
filiorum Iſrael poſſideant hæreditatem ſuam.*

19 *Non enim poſſidebimus cum eis trans Iordanem, & vl-
tra, quia ſuſcepimus hæreditatem noſtram circa Iordanem
ad Orientem.*

20 *Dixitque eis Moyſes: Si feceritis verbũ hoc, & ſi armati
ieritis ante populum Domini ad pugnam.*

21 *Et tranſierit omnis armatus ex vobis Iordanem ante
populum Domini, donec eiiciat inimicos ſuos à conſpectu
eius.*

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.
	Et ſubiiciatur ei omnis terra: tunc eritis inculpabiles apud Dominum, & apud Iſrael, & obtinebitis regiones, quas vultis coram Domino.	22	*Et ſubiiciatur terra coram Domino: poſt hæc reuertemini, & eritis innocentes à Domino, & ab Iſrael, & erit terra hæc vobis in poſſeſſionem coram Domino.*
	Sin autem, quod dicitis, non feceritis, nulli dubium eſt quin peccetis in Deum: & ſcitote, quoniam peccatum veſtrum apprehendet vos.	23	*Et ſi non feceritis ita, ecce peccaſtis coram Domino, & ſcitote, quod peccatum veſtrum inueniet vos.*
	Ædificate ergo vrbes paruulis veſtris, & caulas, & ſtabula ouibus, ac iumentis: & quod polliciti eſtis implete.	24	*Ædificate vobis ciuitates paruulis veſtris, & caulas pecudibus veſtris: & quod egredietur ex ore veſtro faciatis.*
•Ioſ. 4. 12.	*Dixeruntq; filij Gad, & Ruben ad Moyſen: Serui tui ſumus, faciemus, quod iubet Dominus noſter.	25	*Et dixerunt filij Ghad, & filij Reuben ad Moſeh, dicendo: Serui tui facient, quemadmodum Dominus meus præcipit.*
	Paruulos noſtros, & mulieres, & pecora, ac iumēta relinquemus in vrbibus Galaad.	26	*Paruuli noſtri, vxores noſtræ, greges noſtri, & omnia iumenta noſtra erunt ibi in vrbibus Ghilhad.*
	Nos autem famuli tui omnes expediti, pergemus ad bellum, ſicut tu Dominus loqueris.	27	*Et ſerui tui tranſibunt omnes accincti armis ad pugnam coram Domino ad bellum, quemadmodum Dominus meus loquitur.*
	Præcepit ergo Moyſes Eleazaro ſacerdoti, & Ioſue filio Nun, & principibus familiarum per tribus Iſrael, & dixit ad eos:	28	*Et præcepit ſuper eis Moſeh Elhazar ſacerdoti, & Iehoſuah filio Nun, & principibus patrum tribuum filiorum Iſrael, & dixit Moſeh ad eos:*
•Ioſ. 13. 8. & 22. 4. Deut. 3. 12.	*Si tranſierint filij Gad, & filij Ruben vobiſcum Iordanem, omnes armati ad bellum coram Domino, & vobis fuerit terra ſubiecta: date eis Galaad in poſſeſſionem.	29	*Si tranſierint filij Ghad, & filij Reuben vobiſcum Iarden, & omnes accincti armis ad bellum ante Dominum, & ſubiecta fuerit terra coram vobis: dabitis eis terram Ghilhad in poſſeſſionem.*
	Sin autem noluerint tranſire armati vobiſcum in terram Chanaan, inter vos habitandi accipiant loca.	30	*Et ſi non tranſierint accincti armis vobiſcum, poſſeſſionem habebunt in medio veſtri in terra Chenahan.*
	Reſponderuntque filij Gad, & filii Ruben: Sicut locutus eſt Dominus ſeruis ſuis, ita faciemus.	31	*Et reſponderūt filij Ghad, & filij Reuben, dicendo: Quod locutus eſt Dominus ad ſeruos ſuos, ſic faciemus.*
	Ipſi armati pergemus coram Domino in terram Chanaan, & poſſeſſionem iam ſuſcepiſſe nos confitemur trans Iordanem.	32	*Nos tranſibimus accincti armis coram Domino in terram Chenahan, & vobiſcum erit poſſeſſio hæreditatis noſtræ trans Iarden.*
•Ioſ. 22. 4.	*Dedit itaque Moyſes filiis Gad, & Ruben, & dimidiæ tribui Manaſſe filii Ioſeph regnum Sehon regis Amorrhæi, & regnum Og, regis Baſan, & terram eorum cum vrbibus ſuis per circuitum.	33	*Et dedit Moſeh filiis Ghad & filiis Reuben, & dimidiæ tribus Menaſſeh filij Ioſeph regnum Sihon regis Emorræi, & regnum Hogh regis Baſan, terram cum vrbibus ſuis, cum terminis, vrbes terræ per circuitum.*
	Igitur extruxerunt filii Gad, Dibon, & Ataroth, & Aroer.	34	*Et ædificauerunt filij Ghad, Dibon, & Hataroth, & Harober.*
	Et Etroth, & Sophan, & Iazer, & Iegbaa.	35	*Et Hathroth, Sophan, & Iahazer, & Iegbehah.*
	Et Bethnemra, & Betharan, vrbes munitas, & caulas pecoribus ſuis.	36	*Et Bethnimrah, & Bethharan vrbes munitas, & caulas pecuariis.*
	Filii vero Ruben ædificauerunt Heſebon, & Ealale, & Cariathaim.	37	*Et filij Reuben ædificauerunt Cheſbon, & Elhaleh, & Chiriathaim.*
	Et Nabo, & Baalmeon verſis nominibus, Sabama quoque: imponentes vocabula vrbibus, quas extruxerant.	38	*Et Nebo, & Bahalmehon verſis nominibus, & Sibmah: & vocauerunt nominibus nomina vrbium, quas ædificauerunt.*
• Gen. 50. 22.	*Porro filii Machir, filii Manaſſe perrexerunt in Galaad, & vaſtauerunt eam interfecto Amorrhæo habitatore eius.	39	*Et perrexerunt filij Machir filij Menaſſeh in Ghilhad, & ceperunt eam, & expulerunt Emorræum, qui erat in ea.*
	Dedit ergo Moyſes terram Galaad, Machir filio Manaſſe, qui habitauit in ea.	40	*Et dedit Moſeh Ghilhad Machir filio Menaſſeh, & habitauit in ea.*
	Iair autem filius Manaſſe abiit, & occupauit vicos eius, quos appellauit Hauoth Iair. i. Villas Iair.	41	*Et Iair filius Menaſſeh perrexit, & accepit villas eorum, & vocauit eas Chauuoth Iair.*
	Nobe quoq; perrexit, & apprehēdit Chanath cum viculis ſuis, vocauitque eam ex nomine ſuo Nobe.	42	*• Et Nobah perrexit, & cepit Chenath, & villas eius, & vocauit eam Nobach, ſecundum nomen ſuum.*
	CAP. XXXIII.		***CAP. XXXIII.***
	HÆ ſunt manſiones filiorum Iſrael, qui egreſſi ſunt de Ægypto per turmas ſuas in manu Moyſi, & Aaron.	1	*Iſtæ ſunt profectiones filiorum Iſrael, qui egreſſi ſunt è terra Ægypto per exercitus ſuos, per manum Moſeh, & Aharon.*
	Quas deſcripſit Moyſes iuxta caſtrorū loca, quæ Domini iuſſione mutabant.	2	*Et ſcripſit Moſeh exitus eorum, & profectiones eorum, iuxta ſermonem Domini, & iſtæ ſunt profectiones eorum.*

Digitized by Google

· Tranſl. ex Septuag.

22 Et ſubiecta fuerit terra ante Dominũ:&poſt hæc
reuertimini, & eritis innocentes ante Dominum:
& ab Iſrael,& erit terra hæc vobis in poſſeſſionem
ante Dominum.
23 Si autẽ non feceritis ita, peccabitis ante Domi-
num:& cognoſcetis peccatum veſtrũ, quando vos
comprehenderint mala.
24 Et ædificabitis vobiſmetipſis ciuitates impedi-
mentis veſtris,& caulas pecoribus veſtris, & quod
procedit ex ore veſtro,facietis.
25 Et dixerunt filij Ruben, & filij Gad ad Moyſen,
dicentes: Pueri tui facient ſecundum quæ Domi-
nus noſter mandat.
26 Impedimenta noſtra, & vxores noſtræ, & omnia
pecora noſtra erunt in ciuitatibus Galaad.
27 Pueri autem tui tranſibunt omnes armati,& or-
dinati ante Dominum, in prælium, quemadmo-
dum Dominus ait.
28 Et commendauit eis Moyſes Eleazarum ſacer-
dotem,& Ieſum filium Naue, & principes familia-
rum tribuum Iſrael,& dixit ad eos Moyſes:
29 Si tranſierint filii Ruben & filii Gad vobiſcum
Iordanem,omnis armatus in prælium ante Domi-
num,& ſubieceritis terram ante vos, & dabitis eis
terram Galaad in poſſeſſionem.
30 Si autem non tranſierint armati vobiſcum in
prælium ante Dominũ,& traducetis impedimen-
ta eorum,& vxores eorum,& pecora eorum priora
vobis in terram Chanaan, & cohæreditabunt in
vobis in terra Chanaan.
31 Et reſponderunt filii Ruben, & filii Gad,dicen-
tes: Quæcumque Dominus dicit ſeruis, ſic facie-
mus nos.
32 Tranſibimus armati ante Dominum in terram
Chanaan,& dabitis poſſeſſionem nobis trans Ior-
danem.
33 Et dedit eis Moyſes filiis Gad, & filiis Ruben, &
dimidiæ tribui Manaſſe filiorum Ioſeph, Regnum
Seon Regis Amorrhæorum, & regnum Og regis
Baſan, & ciuitates cum finibus eius, & ciuitates
terræ in circuitu.
34 Et ædificarunt filii Gad, Dæbon, & Ataroth
& Aroer.
35 Et Sophar, & Iazer.
36 Et exaltauerunt eas,& Namram,& Betharan ci-
uitates munitas,& caulas ouium.
37 Et filii Ruben ædificauerunt Eſebon,&Elealem,
& Cariatham.
38 Et Beelmeon circumdatas, & Sebama:& cogno-
minauerunt ſecundum nomina ſua nomina ciui-
tatum,quas ædificauerunt.
39 Et iuit filius Machir filii Manaſſe Galaal, & cepit
eam, & perdidit Amorrhæum habitantem in ea.
40 Et dedit Moyſes Galaad ipſi Machir filio Manaſ-
ſe,& habitauit ibi.
41 Et Iair filius Manaſſe iuit,& cepit caulas eorum,
& cognominauit ea,caulas Iair.
42 Et Nabai iuit, & cepit Caath,&pagos eius:& co-
gnominauit eos Naboth ex nomine ſuo.

CAP. XXXIII.

1 ET hæ ſunt manſiones filiis Iſrael,ex quo exie-
runt de terra Ægypti cum virtute ſua in ma-
nu Moyſi,& Aaron.
2 Et ſcripſit Moyſes promotiones eorum, & man-
ſiones eorum per verbumDomini,& hę ſunt man-
ſiones itineris eorum.

Chald. Paraph. Tranſl.

22 *Et ſubiiciatur terra corã populo Domini: poſtea reuer-
temini.& eritis innoxij in conſpectu Domini, & apud Iſ-
rael,eritque terra hæc vobis in poſſeſſionem coram Domi-
no.*
23 *Si autem non feceritis ſic,ecce peccaſtis coram Domino:
& ſcitote peccatum veſtrum quod inueniet vos.*
24 *Ædificate vobis vrbes paruulis veſtris, & caulas oui-
bus veſtris:& facietis ſecundum id, quod egreſſum eſt de
ore veſtro.*
25 *Dixeruntque filij Gad, & filij Ruben ad Moyſen, di-
centes:ſerui tui facient,ſicut Dominus noſter iubet.*
26 *Paruuli noſtri, & vxores noſtræ, & pecora noſtra, &
omnia iumenta noſtra erunt ibi in vrbibus Galaad.*
27 *Et omnes ſerui tui trãſibunt armati in exercitum an-
te populum Domini ad bellum, ſicut loquitur Dominus
noſter.*
28 *Præcepitq́; de eis Moyſes Eleazaro ſacerdoti.& Ioſue fi-
lio Nun,& principibus patrum tribuum filiorum Iſrael,
& dixit Moyſes ad eos:*
29 *Si tranſierint filij Gad,& filij Ruben vobiſcum Iorda-
nem omnes armati ad bellum coram populo Domini,ſub-
iectaque fuerit terra in conſpectu veſtro: dabitis,eis ter-
ram Galaad in poſſeſſionem.*
30 *Et ſi non tranſierint armati vobiſcum, ſuſcipient poſ-
ſeſſionem inter vos in terra Chanaan.*
31 *Reſponderuntque filij Gad,& filij Ruben, dicentes: Si-
cut locutus eſt Dominus ſeruis tuis,ita faciemus.*
32 *Nos tranſibimus armati ante populum Domini in ter-
ram Chanaan, & nobiſcum manet poſſeſſio noſtra trans
Iordanem.*
33 *Deditque eis Moyſes, filiis videlicet Gad, & filiis Ru-
ben,& dimidiæ tribui Manaſſe filij Ioſeph regnum Seon
regis Amorræi, & regnum Og regis Baſan, terram cum
vrbibus ſuis per terminos vrbium terræ per circuitum.*
34 *Ædificaueruntque filij Gad Dibon, & Ataroth, & A-
roer.*
35 *Et Ataroth,Sophan,& Iazer,& Iagbeha.*
36 *Et Bethnemra, & Betharan vrbes munitas, & caulas
ouium.*
37 *Filij autem Ruben ædificauerunt Eſebon, & Eleale,&
Cariathaim.*
38 *Et Nebo,& Baalmeõ verſis nominibus,& Sabama: &
vocauerunt nominibus vrbes quas ædificauerant.*
39 *Et abierunt filij Machir, filij Manaſſe in Galaad, &
ſubiecerunt eam,& eiecerunt Amorræum,qui ibi erat.*
40 *Deditque Moyſes Galaad,Machir filio Manaſſe,& ha-
bitauit in ea.*
41 *Iair quoque filius Manaſſe abiit,& ſubiecit vicos eius,
& vocauit eos vicos Iair.*
42 *Nobe autem abiit, & ſubiecit Chanath, & vicos eius:
& vocauit eam ex nomine ſuo Nobe.*

CAP. XXXIII.

1 *HÆ ſunt manſiones filiorum Iſrael,qui egreſſi ſunt
de terra Ægypti per turmas ſuas in manu Moyſi,
& Aaron.*
2 *Deſcripſitque Moyſes exitus eorum per profectiones eo-
rum,iuxta verbum Domini, & hæ ſunt profectiones eo-
rum,iuxta exitus eorum.*

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.
	Profecti igitur de Rameſſe menſe primo, quintadecima die menſis primi, altera die Phaſe filij Iſrael in manu excelſa, videntibus cunctis Ægyptiis.	3	*Et profecti ſunt è Rahameſes in menſe primo, quintadecima die menſis primi, in craſtino Peſach egreſſi ſunt filii Iſrael in manu excelſa, in oculis omniū Ægyptiorum.*
	Et ſepelientibus primogenitos, quos percuſſerat Dominus, nam & in diis eorum exercuerat vltionem.	4	*Et Ægyptii ſepeliebant quos percuſſerat Dominus ex eis, omnem primogenitum, & in diis eorum fecit Dominus iudicia.*
	Caſtrametati ſunt in Soccoth.	5	*Et profecti ſunt filii Iſrael è Rahameſes, & caſtrametati ſunt in Succoth.*
	Et de Soccoth venerunt in Etham, quæ eſt in extremis finibus ſolitudinis.	6	*Et profecti ſunt de Succoth, & caſtrametati ſunt in Etham, quæ eſt in extremo deſerti.*
*Exod. 14.1.	*Inde egreſſi venerunt contra Phihahiroth, quæ reſpicit Beelſephon, & caſtrametati ſunt ante Magdalum.	7	*Et profecti ſunt de Etham, & manſerūt iuxta Pihachiroth, quæ eſt ante Baalſephon, & caſtrametati ſunt ante Migdol.*
	Profectique de Phihahiroth, tranſierunt per medium mare in ſolitudinem: & ambulantes tribus diebus per deſertum Etham, caſtrametati ſunt in Mara.	8	*Et profecti ſunt de penehachiroth, & tranſierunt per medium Maris in deſertum, & ambulauerunt viā trium dierum per deſertum Etham, & caſtrametati ſunt in Marah.*
*Exod. 15.27.	*Profectique de Mara, venerunt in Elim, vbi erant duodecim fontes aquarum, & palmæ ſeptuaginta, ibique caſtrametati ſunt.	9	*Et profecti ſunt de Marah, & venerunt in Elim, & in Elim erant duodecim fontes aquarū, & ſeptuaginta palmæ, & caſtrametati ſunt ibi.*
	Sed & inde egreſſi, fixerunt tentoria ſuper Mare rubrum.	10	*Et profecti ſunt ex Elim, & caſtrametati ſunt iuxta Mare Suph.*
	Profectique de Mari rubro, caſtrametati ſunt in deſerto Sin.	11	*Et profecti ſunt è Mari Suph, & caſtrametati ſunt in deſerto Sin.*
	Vnde egreſſi, venerunt in Daphca.	12	*Et profecti ſunt è deſerto Sin, & caſtrametati ſunt in Dophchah.*
	Profectique de Daphca, caſtrametati ſunt in Alus.	13	*Et profecti ſunt è Dophchah, & caſtrametati ſunt in Alus.*
*Exod. 17.1.	Egreſsique de Alus, in Raphidim fixere tentoria, *vbi populo defuit aqua ad bibendum.	14	*Et profecti ſunt ex Alus, & caſtrametati ſunt in Rephidim, & non erat ibi aqua populo ad bibendum.*
	Profectique de Raphidim, caſtrametati ſunt in deſerto Sinai.	15	*Et profecti ſunt è Rephidim, & caſtrametati ſunt in deſerto Sinai.*
*Exod. 19.1.	Sed & de ſolitudine * Sinai egreſsi, venerunt ad ſepulchra concupiſcentiæ.	16	*Et profecti ſunt è deſerto Sinai, & caſtrametati ſunt in Chibroth Hatthaauah.*
*Sup. 11.35.	*Profectique de ſepulchris concupiſcentiæ, caſtrametati ſunt in Haſeroth.	17	*Et profecti ſunt è Chibroth Hatthaauah, & caſtrametati ſunt in Chaſeroth.*
*Sup. 13.1.	*Et de Haſeroth, venerunt in Rethma.	18	*Et profecti ſunt è Chaſeroth, & caſtrametati ſunt in Rithmah.*
	Profectiq; de Rethma, caſtrametati ſunt in Remmomphares.	19	*Et profecti ſunt è Rithmah, & caſtrametati ſunt in Rimmonperes.*
	Vnde egreſsi, venerunt in Lebna.	20	*Et profecti ſunt è Rimmomperes, & caſtrametati ſunt in Libnah.*
	De Lebna caſtrametati ſunt in Reſſa.	21	*Et profecti ſunt è Libnah, & caſtrametati ſunt in Riſſah.*
	Egreſsique de Reſſa, venerunt in Ceelatha.	22	*Et profecti ſunt è Riſſah, & caſtrametati ſunt in Chehelath.*
	Vnde profecti, caſtrametati ſunt in monte Sepher	23	*Et profecti ſunt è Chehelath, & caſtrametati ſunt in monte Sepher.*
	Egreſsi de monte Sepher, venerunt in Arada.	24	*Et profecti ſunt è monte Sepher, & caſtrametati ſunt in Cheradah.*
	Inde proficiſcentes, caſtrametati ſunt in Maceloth.	25	*Et profecti ſunt è Cheradah, & caſtrametati ſunt in Macheloth.*
	Profectique de Maceloth, venerunt in Thahath.	26	*Et profecti ſunt è Macheloth, & caſtrametati ſunt in Tachath.*
	De Thahath, caſtrametati ſunt in Thare.	27	*Et profecti ſunt è Tachath, & caſtrametati ſunt in Tarach.*
	Vnde egreſsi, fixere tentoria in Methca.	28	*Et profecti ſunt è Tharach, & caſtrametati ſunt in Mithcah.*
	Et de Methca, caſtrametati ſunt in Heſmona.	29	*Et profecti ſunt è Mithcah, & caſtrametati ſunt in Chaſmonah.*
	Profectiq; de Heſmona, venerunt in Moſeroth.	30	*Et profecti ſunt è Chaſmonah, & caſtrametati ſunt in Moſeroth.*
	Et de Moſeroth, caſtrametati ſunt in Beneiaacan.	31	*Et profecti ſunt è Moſeroth, & caſtrametati ſunt in Beneiahacan.*
Deut. 10.6.	Profectique de Beneiaacan, venerunt in montem Gadgad.	32	*Et profecti ſunt è Beneiahacan, & caſtrametati ſunt in monte Ghidghad.*
	Vnde profecti, caſtrametati ſunt in Ietebatha.	33	*Et profecti ſunt è Ghidghad, & caſtrametati ſunt in Iotbbathah.*

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Promouerunt de Rameſſe menſe primo, quintadecima die menſis primi, poſtridie ipſius Paſcha exierunt filii iſrael in manu excelſa coram omnibus Ægyptiis.	3	*Profectique ſunt de Rameſes in menſe primo quintadecima die menſis primi, altera die Phaſe, egreſſi ſunt filij Iſrael palma ante oculos omnium Ægyptiorum.*
Et Ægyptij ſepeliebãt mortuos ex ipſis, oẽs quos percuſſerat Dominus, omne primogenitum in terra Ægypto, & in Diis eorũ fecerat vltionẽ Domin.	4	*Ægyptij autem ſepeliebant omnes primogenitos quos occiderat Dominus in eis, & in idolis eorum fecit Dominus iudicia.*
Et promouentes filij Iſrael de Rameſſe, caſtrametati ſunt in Socchoth.	5	*Profectique ſunt filii Iſrael de Rameſes, & caſtrametati ſunt in Socoth.*
Et promouentes de Socchoth, caſtrametati ſunt in Buthan, quæ eſt pars quædam deſerti.	6	*Et profecti ſunt de Socoth, & caſtrametati ſunt in Ethan, quæ eſt in latere deſerti.*
Et promouerunt de Buthan, & caſtrametati ſunt ad os Iroth, quod eſt contra Beelſephon, & caſtrametati ſunt è regione Magdoli.	7	*Et profecti ſunt de Ethan, & reuerſi ſunt contra Phiahirot: quæ eſt ante Beelſephon, & caſtrametati ſunt ante Magdalum.*
Et promouerunt contra Iroth, & tranſierunt medium maris in deſertum, & iuerunt viam trium dierum per deſertum ipſi, & caſtrametati ſunt in amaritudinibus.	8	*Et profecti ſunt de conſpectu Hiroth, & tranſierunt per medium Maris in deſertum, & abierunt itinere trium dierum per ſolitudinem, & caſtrametati ſunt in Mara.*
Et promouerunt de amaritudinibus, & venerunt in Ælim: & in Ælim duodecim fontes aquarum, & ſeptuaginta arbores palmarũ, & caſtrametati ſunt ibi apud aquam.	9	*Et profecti ſunt de Mara, & venerunt in Elim, & in Elim erant duodecim fontes aquarum, & ſeptuaginta palmæ, & manſerunt ibi.*
Et promouerunt de Ælim, & caſtrametati ſunt ſuper mare rubrum.	10	*Et profecti ſunt de Elim, & caſtrametati ſunt iuxta Mare rubrum.*
Et promouerunt à Mari rubro, & caſtrametati ſunt in deſerto Sin.	11	*Et profecti ſunt de Mari rubro, & caſtrametati ſunt in deſerto Sin.*
Et promouerunt è deſerto Sin, & caſtrametati ſunt in Raphaca.	12	*Et profecti ſunt de deſerto Sin, & caſtrametati ſunt in Dephca.*
Et promouerunt de Raphaca, & caſtrametati ſunt in Ælus.	13	*Profectique ſunt de Dephca, & caſtrametati ſunt in Alus.*
Et promouerunt ex Ælus, & caſtrametati ſunt in Raphidin, & non erat ibi aqua populo bibere.	14	*Et profecti ſunt de Alus, & caſtrametati ſunt in Raphidim, & non erant ibi aquæ vt biberet populus.*
Et promouerunt de Raphidin, & caſtrametati ſunt in deſerto Sina.	15	*Profectique ſunt de Raphidim, & caſtrametati ſunt in deſerto Sinai.*
Et promouerunt è deſerto Sina, & caſtrametati ſunt in monumentis concupiſcentiæ.	16	*Profectique ſunt de deſerto Sinai, & caſtrametati ſunt in ſepulchris concupiſcentium.*
Et promouerunt de monumentis concupiſcentiæ, & caſtrametati ſunt in Aſeroth.	17	*Et profecti ſunt de ſepulchris concupiſcentium, & caſtrametati ſunt in Aſeroth.*
Et promouerunt de Aſeroth, & caſtrametati ſunt in Rathama.	18	*Et profecti ſunt de Aſeroth, & caſtrametati ſunt in Rethma.*
Et promouerunt de Rathama, & caſtrametati ſunt in Remmon Phares.	19	*Et profecti ſunt de Rethma, & caſtrametati ſunt in Remonphares.*
Et promouerunt de Remmon Phares, & caſtrametati ſunt in Lebona.	20	*Profectique ſunt de Remonphares, & caſtrametati ſunt in Lebna.*
Et promouerunt de Lebona, & caſtrametati ſunt Reſſan.	21	*Et profecti ſunt de Lebna, & caſtrametati ſunt in Reſa.*
Et promouerunt de Reſſan, & caſtrametati ſunt in macellath.	22	*Et profecti ſunt de Reſa, & caſtrametati ſunt in Cehalata.*
Et promouerunt de Macellath, & caſtrametati ſunt in Saphar.	23	*Profectique ſunt de Cehalata, & caſtrametati ſunt in monte Sapher.*
Et promouerunt de Saphar, & caſtrametati ſunt in Caradath.	24	*Et profecti ſunt de monte Sapher, & caſtrametati ſunt in Harada.*
Et promouerunt de Caradath, & caſtrametati ſunt in Maceloth.	25	*Et profecti ſunt de Harada, & caſtrametati ſunt in Maceloth.*
Et promouerunt de Maceloth, & caſtrametati ſunt in Cathaath.	26	*Et profecti ſunt de Maceloth, & caſtrametati ſunt in Taath.*
Et promouerunt de Cathaath, & caſtramentati ſunt in Tarath.	27	*Profectiq; ſunt de Taath, & caſtrametati ſunt in Thare.*
Et promouerunt de Tarath, & caſtrametati ſunt in Matheca.	28	*Profectique ſunt de Thare, & caſtrametati ſunt in Metcha.*
Et promouerunt de Matheca, & caſtrametati ſunt in Selmona.	29	*Et profecti ſunt de Metchæ, & caſtrametati ſunt in Aſemona.*
Et promouerunt de Selmona, & caſtrametati ſunt in Maſuruth.	30	*Et profecti ſunt de Aſemona, & caſtrametati ſunt in Moſeroth.*
Et promouerunt de Maſuruth, & caſtrametati ſunt in Banæa.	31	*Profectique ſunt de Moſeroth, & caſtrametati ſunt in Beneiacan.*
Et promouerunt de Banæa, & caſtrametati ſunt in monte Gadgad.	32	*Profectique ſunt de Beneiacan, & caſtrametati ſunt in monte Gadgad.*
Et promouerunt de monte Gadgad, & caſtrametati ſunt in Etebatha.	33	*Profectiq; ſunt de monte Gadgad, & caſtrametati ſunt in Iebatha.*

Et Et

Vulgat. Editio.

Et de Ierebatha venerunt in Hebrona.

Egreſſique de Hebrona, caſtrametati ſunt in A-
ſiongaber.

*Sap. 20.1. *Inde profecti, venerunt in deſertum Sin, hæc
eſt Cades.

Egreſſique de Cades, caſtrametati ſunt in mon-
te Hor, in extremis finibus terræ Edom.

*Sup. 20.8.25 Deut. 32.50. *Aſcenditque Aaron ſacerdos in montem Hor
iubente Domino: & ibi mortuus eſt anno quadra-
geſimo egreſſionis filiorum Iſrael ex Ægypto, men-
ſe quinto, prima die menſis.

Cum eſſet annorum centum viginti trium.

Audiuitque Chananæus rex Arad, qui habitabat
ad Meridiem in terram Chanaan veniſſe filios Iſ
rael.

Et profecti de monte Hor, caſtrametati ſunt in
Salmona.

Vnde egreſſi, venerunt in Phunon.

Profectique de Phunon, caſtrametati ſunt in
Oboth.

Et de Oboth, venerunt in Liebarim, quæ eſt in
finibus Moabitarum.

Profectique de Liebarim, fixere tentoria in Di-
bongad.

Vnde egreſſi, caſtrametati ſunt in Helmonde-
blathaim.

Egreſſique de Helmondeblathaim, venerunt ad
montes Abarim contra Nabo.

Profectique de montibus Abarim, tranſierunt
ad campeſtria Moab, ſupra Iordanem contra Ieri-
cho.

Ibique caſtrametati ſunt de Bethſimoth vſque
ad Abelſatim in planioribus locis Moabitarum.

Vbi locutus eſt Dominus ad Moyſen:

Præcipe filiis Iſrael, & dic ad eos: Quando tranſ-
ieritis Iordanem, intrantes terram Chanaan.

Deu 7.5. Iud. 2.2. Diſperdite cunctos habitatores terræ illius, con-
fringite titulos, & ſtatuas cōminuite, atque omnia
excelſa vaſtate.

Mundantes terram, & habitātes in ea. Ego enim
dedi vobis illam in poſſeſſionem.

Quam diuidetis vobis ſorte. Pluribus dabitis la-
tiorem, & paucis anguſtiorem, ſingulis vt ſors ceci-
derit, ita tribuetur hęreditas. Per tribus & familias
poſſeſſio diuidetur.

Sin autem nolueritis interficere habitatores ter-
ræ, qui remanſerint, erunt vobis quaſi claui in o-
culis, & lanceæ in lateribus, & aduerſabuntur vo-
bis in terra habitationis veſtræ.

Et quidquid illis cogitaueram facere, vobis fa-
ciam.

CAP. XXXIV.

LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen, dicens:
Præcipe filiis Iſrael, & dices ad eos: Cum in-
greſſi fueritis terram Chanaan, & in poſſeſſionem
vobis ſorte ceciderit, his finibus terminabitur.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

34 *Et profecti ſunt è Iotbbathah, & caſtrametati ſunt in
Habronah.*

35 *Et profecti ſunt ex Habronah, & caſtrametati ſunt
in Heſiongaber.*

36 *Et profecti ſunt ex Heſiongaber, & caſtrametati ſunt
in deſerto Sin, quod eſt Cades.*

37 *Et profecti ſunt è Cades, & caſtrametati ſunt in Hor
monte in extremo terræ Edom:*

38 *Et aſcendit Aharon ſacerdos in Hor montē iuxta ſer-
monem Domini, & mortuus eſt ibi anno quadrageſimo
quo egreſſi ſunt filij Iſrael è terra Ægypti, menſe quinto
in vna menſis.*

39 *Et Aharon erat filius trium, & viginti, & centum an-
norum quando mortuus eſt in Hor monte.*

40 *Et audiuit Chenahanæus rex Harad, qui habitabat in
Meridie, in terra Chenahan, quando venerunt filij Iſrael.*

41 *Et profecti ſunt de Hor monte, & caſtrametati ſunt in
Salmonah.*

42 *Et profecti ſunt è Salmonah, & caſtrametati ſunt in
Punon.*

43 *Et profecti ſunt è Punon, & caſtrametati ſunt in O-
both.*

44 *Et profecti ſunt ex Oboth, & caſtrametati ſunt in Di-
bonghad.*

45 *Et profecti ſunt ex Hijm, & caſtrametati ſunt in He-
habarim in termino Moab.*

46 *Et profecti ſunt è Dibonghad, & caſtrametati ſunt in
Halmon diblathaimah.*

47 *Et profecti ſunt ex Halmon diblathaimah, & caſtra-
metati ſunt in montibus Habarim ante Nebo.*

48 *Et profecti ſunt è montibus Habarim, & caſtrameta-
ti ſunt in campeſtribus Moab iuxta Iarden Iericho.*

49 *Et caſtrametati ſunt contra Iarden à Bethieſimoth
vſque ad Abelſittim in campeſtribus Moab.*

50 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh in campeſtribus Mo-
ab, iuxta Iarden Ierecho, dicendo:*

51 *Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos, cum tranſieri-
tis Iarden ad terram Chenahan,*

52 *Expellite omnes habitatores terræ à facie veſtra, & per-
dite omnes titulos eorum, & imagines ſtatuarum eorum
perdetis, & omnia excelſa eorum diſperdetis.*

53 *Et expelletis terræ habitatores, & habitabitis in ea. Vo-
bis enim dedi terram, vt hæreditate accipiatis eam.*

54 *Et hæreditatem capietis terra per ſortem, per familias
veſtras. Multo multiplicabitis hæreditatem eius, & pauco
diminuetis hæreditatem eius. Vbi egredietur ei ſors, et e-
rit. Per tribus patrum veſtrorum, hæreditatem capietis.*

55 *Et ſi non expuleritis habitatores terræ à facie veſtra,
erunt qui remanſerint ex eis in cultros in oculis veſtris,
& in ſpinas in lateribus veſtris, & anguſtiis afficient vos
ſuper terram, in qua vos habitabitis.*

56 *Et erit, quemadmodum cogitaui facere eis, faciam vo-
bis.*

CAP. XXXIV.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
2 *Præcipe filiis Iſrael, & dices ad eos: Cum intraue-
ritis in terram Chenahan: Iſta eſt terra, quæ cadet vobis
in hæreditatem, terra Chenahan per terminos ſuos.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

34 Et promouerũt de Erebatha,& caſtrametati ſunt in Ebrona.

35 Et promouerunt de Ebrona, & caſtrametati ſunt in Geſion Gaber.

36 Et promouerunt de Geſion Gaber, & caſtrametati ſunt in deſerto Sin: Et promouerunt de deſerto Sin,& caſtrametati ſunt in deſerto Pharan: hæc eſt Cades.

37 Et promouerũt è Cades, & caſtrametati ſunt in Or monte prope terram Edon.

38 Et aſcendit Aaron ſacerdos per præceptum Domini,& mortuus eſt ibi in quadrageſimo anno exitus filiorum Iſrael de terra Ægypti menſe quinto, vna menſis.

39 Et Aaron erat trium,& viginti, & centum annorum,quando mortuus eſt in Hor monte

40 At audiens Chananæus rex Arad: & hic habitabat in terra Chanaan, quando ingrediebantur filij Iſrael.

41 Et promouerunt de Or monte, & caſtrametati ſunt in Selmona.

42 Et promouerunt de Selmona, & caſtrametati ſunt in Phino.

43 Et promouerunt è Phino,& caſtrametati ſunt in Oboth.

44 Et promouerunt de Oboth, & caſtrametati ſunt in Gai in vlteriore ſuper fines Moab.

45 Et promouerunt de Gai, & caſtrametati ſunt in Dæbon Gad.

46 Et Promouerunt è Dæbon Gad, & caſtrametati ſunt in Gelmon Deblathæm.

47 Et promouerunt è Gelmõ Deblathæm,& caſtrametati ſunt ſuper montes Abarim contra Nabai.

48 Et promouerunt è montibus Abarim, & caſtrametati ſunt ad Occaſum Moab ſuper Iordanẽ contra Hiericho.

49 Et caſtrametati ſunt apud Iordanem inter Aeſimoth vſque Bella,qua ad Occaſum Moab.

50 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen ſuper Occaſum Moab ſuper Iordanem cõtra Hiericho dicens:

51 Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: Vos tranſitis Iordanem in terram Chanaan.

52 Et perdetis omnes habitantes in terra ante faciem veſtram, & auferetis ſpeculas eorũ,& omnia idola, fuſilia eorum perdetis ea, & omnes ſtatuas eorum auferetis.

53 Et perdetis omnes inhabitantes terram, & inhabitabitis in ea. Vobis enim dedi terram eorum in ſortem.

54 Et hæreditabitis terram eorum in ſorte per tribus veſtras. Iis, qui ſũt plures multiplicabitis poſſeſſionem,& iis, qui ſunt pauciores, minuetis poſſeſſionem eorum. Ad quodcumque exierit nomen eius: ibi illius erit. Per tribus familiarũ veſtrarum hæreditabitis.

55 Si autem non perdideritis habitantes ſuper terram à facie veſtra,& erunt,quotcumque reliqueritis ex eis,aculei in oculis veſtris, & iacula in coſtis veſtris,& aduerſabuntur vobis ſuper terram,in qua vos habitabitis.

56 Et erit, ſicut decreueram facere illos, faciã vos.

CAP. XXXIV.

1 ET locutus eſt Dominus ad Moyſen,dicens:

2 Præcipe filiis Iſrael, & dices ad eos: Vos ingredemini in terram Chanaã, hæc erit vobis in hæreditatem,terra Chanaan cum finibus eius.

Chald. Paraph. Tranſl.

34 *Et profecti ſunt de Iebatha,& caſtrametati ſunt in Ebrona.*

35 *Et profecti ſunt de Ebrona,& caſtrametati ſunt in Aſiongaber.*

36 *Et profecti ſunt de Aſiongaber, & caſtrametati ſunt in deſerto Sin: hæc eſt Cades.*

37 *Et profecti ſunt de Cades,& caſtrametati ſunt in monte Hor in finibus terræ Edom.*

38 *Aſcenditque Aaron ſacerdos in montem Hor,iuxta verbum Domini, & mortuus eſt ibi in anno quadrageſimo egreſſionis filiorum Iſrael de terra Ægypti in menſe quinto in prima die menſis.*

39 *Aaron autem centum viginti trium annorum ætatis erat,quando mortuus eſt in monte Hor.*

40 *Et audiuit Chananæus rex Arad, & ipſe habitabat ad Meridiem in terra Chanaan, quando veniebant filij Iſrael.*

41 *Profectique ſunt de monte Hor, & caſtrametati ſunt in Salmona.*

42 *Et profecti ſunt de Salmona, & caſtrametati ſunt in Phunon.*

43 *Et profecti ſunt de Phunon, & caſtrametati ſunt in Oboth.*

44 *Et profecti ſunt de Oboth, & caſtrametati ſunt iuxta vada tranſeuntium in termino Moab.*

45 *Profectique ſunt de Iiim, & caſtrametati ſunt in Dibon-gad.*

46 *Profectiq́ ſunt de Dibon-gad, & caſtrametati ſunt in Elmon Deblathaim.*

47 *Et profecti ſunt de Elmon Deblathaim,& caſtrametati ſunt in monte Abarim contra Nabo.*

48 *Profectique ſunt de mõte Abarim,& caſtrametati ſunt in campeſtribus Moab iuxta Iordanem Hiericho.*

49 *Caſtrametatique ſunt iuxta Iordanem de Beth-ieſimoth vſque ad conuallem Setim in campeſtribus Moab.*

50 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe in campeſtribus Moab,iuxta Iordanem Hiericho,dicens:*

51 *Loquere cum filiis Iſrael, & dices ad eos: Quando tranſieritis Iordanem ad terram Chanaan.*

52 *Eiicietis habitatores terræ à conſpectu veſtro,& diſperdetis omne templum adorationis eorum, & omnes ſtatuas conflatiles eorum diſperdetis,& omnia excelſa eorum vaſtabitis.*

53 *Et poſſidebitis terram, & habitabitis in ea. Quia vobis dedi terram,vt poſſideatis eam.*

54 *Poſſidebitiſq́ terram ſorte per cognationes veſtras. Pluribus augebitis poſſeſſionem ſuam, & paucioribus diminuetis poſſeſſionem ſuam. Vnicuique vbi ſors ei exierit,ibi dabitur poſſeſſio eius. Per tribus patrum veſtrorum poſſidebitis.*

55 *Si autem non eieceritis habitatores terræ à conſpectu veſtro,qui remanſerint ex eis, erunt in turmas aſſumentes arma contra vos,& in caſtra circumdantia vos, & anguſtiabunt vos in terra in qua vos habitabitis.*

56 *Et erit ſicut cogitaui facere illis,ſic vobis faciam.*

CAP. XXXIV.

1 *LOcutuſque eſt Dominus cum Moyſe,dicens:*

2 *Præcipe filiis Iſrael, & dices ad eos, quando ingreſſi fueritis terram Chanaan: hæc eſt terra, quæ ſorte cadet vobis in poſſeſſionem terra Chanaan per terminos eius.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.
*Pars Meridiana incipiet à ſolitudine Sin, quæ eſt iuxta Edom, & habebit terminos cõtra Orientem Mare ſalſiſſimum.	3	*Erit vobis terminus Meridiei, à deſerto Sin vſque ad terminos Edom: & erit vobis terminus Meridies ab extremo Maris ſalis ad Orientem.*
Qui circuibunt Auſtralem plagam per aſcenſum Scorpionis, ita vt tranſeant in Senna, & peruenient à Meridie vſque ad Cadesbarne, vnde egredientur confinia ad villam nomine Adar, & tendent vſque ad Aſemona.	4	*Et circuibit vobis terminus ad Meridiem, ad aſcenſum Scorpionum, & tranſibit ad Sin: & erunt exitus eius à Meridie in Cades Barneah, & egredietur ad villam Addar, & tranſibit ad Haſmon.*
Ibitque per gyrum terminus ab Aſemona, vſque ad Torrentem Ægypti, & Maris magni littore finietur.	5	*Et circuibit terminus ab Haſmon vſque ad flumen Ægypti, & erunt egreſſus eius ad Occidentem.*
Plaga autem Occidentalis à Mari magno incipiet & ipſo fine claudetur.	6	*Et terminus Occidentalis erit vobis Mare magnum & terminus. iſte erit vobis terminus Occidentalis.*
Porro ad Septentrionalem plagam à Mari magno termini incipient, peruenientes vſque ad montem altiſſimum.	7	*Et iſte erit vobis terminus Aquilonaris, à Mari magno deſcribetis vobis Hor montem,*
A quo venient in Emath vſque ad terminos Sedada.	8	*Ab Hor monte deſcribetis vſque ad introitum Chamath, & erunt exitus terra ad Sedad.*
Ibuntque confinia vſque ad Zephrona, & villam Enan: hi erunt termini in parte Aquilonis.	9	*Et egredietur terminus ad Ziphron & erunt exitus eius ad villam Henan iſte erit vobis terminus Aquilonaris.*
Inde metabuntur fines contra Orientalem plagam de villa Enan vſque ad Sephama.	10	*Et deſcribere facietis vobis terminum ad Orientem à villa Henan vſque ad Sepham.*
Et de Sephama deſcendẽt termini in Rebla, contra fontem Daphnim: Inde peruenient contra Orientem ad Mare Cenereth.	11	*Et deſcendet terminus à Sepham vſque ad Riblah ab Oriente fontis. & deſcendet terminus, & perueniet ad latus Maris Chinereth ad Orientem.*
Et tendent vſque ad Iordanem, & ad vltimum ſalſiſſimo claudẽtur Mari, hanc habebitis terram per fines ſuos in circuitu.	12	*Et deſcendet terminus ad Iarden, & erunt exitus eius Mare ſalis: iſta erit vobis terra per terminos ſuos in circuitu.*
Præcepitque Moyſes filiis Iſrael, dicens: Hæc erit terra, quam poſſidebitis ſorte, & quã iuſſit Dominus dari nouem tribubus, & dimidiæ tribui.	13	*Et præcepit Moſeh filiis Iſrael: Hæc eſt terra in qua hereditatem capietis per ſortem, quam præcepit Dominus vt darem nouem tribubus, & dimidiæ tribui.*
Tribus enim filiorum Ruben per familias ſuas, & tribus filiorum Gad, iuxta cognationum numerum media quoque tribus Manaſſe.	14	*Quia acceperunt tribus filiorum Reubenitarum per domum patrum ſuorum, & tribus filiorum Ghaditharum per domum patrum ſuorum, & dimidia tribus Manaſſeh acceperunt hereditatem ſuam.*
Id eſt, duę ſemis tribus, acceperunt partem ſuam trans Iordanem contra Iericho ad Oriẽtalem plagam.	15	*Duæ tribus, & media tribus acceperunt hereditatem ſuam trans Iarden Ierecho ad Orientem ad ortum.*
Et ait Dominus ad Moyſen:	16	*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo:*
*Hæc ſunt nomina virorum, qui terram vobis diuident, Eleazar ſacerdos, & Ioſue filius Nun.	17	*Iſta ſunt nomina virorum qui diuident vobis terram: Elhazar ſacerdos, & Iehoſuah filius Nun.*
Et ſinguli principes de tribubus ſingulis.	18	*Et princip[illegible]m vnum de qualibet tribu capietis ad diuidendam terram.*
Quorum iſta ſunt vocabula: De tribu Iuda, Caleb filius Iephone.	19	*Et iſta ſunt nomina virorum: De tribu Iehudah, Chaleb filius Iephunnen.*
De tribu Simeon, Samuel filius Ammiud.	20	*De tribu filiorum Simhon, Semuel filius Hammihud.*
De tribu Beniamin, Elidad filius Chaſelon.	21	*Et de tribu Beniamin, Elidad filius Chiſlon.*
De tribu filiorum Dan, Bocci filius Iogli.	22	*Et de tribu filiorum Dan, princeps B[illegible]chi filius Ioghli.*
Filiorum Ioſeph de tribu manaſſe, Hanniel filius Ephod.	23	*De filiis Ioſeph de tribu filiorum Menaſſeh, princeps Channiel filius Ephod.*
De tribu Ephraim, Camuel filius Sephthan.	24	*Et de tribu filiorum Ephraim, princeps Chemuel filius Siphtan.*
De tribu Zabulon, Eliſaphan filius Pharnach.	25	*Et de tribu filiorum Zabulon, princeps Eliſaphan filius Parnah.*
Dc tribu Iſſachar, dux Phaltiel filius Ozan.	26	*Et de tribu filiorum Iſachar, princeps Palthiel filius Hazzan.*
De tribu Aſer, Ahiud filius Salomi.	27	*Et de tribu filiorum Aſer princeps Achihud filius Selomi.*
De tribu Nephthali, Phedael filius Ammiud.	28	*Et de tribu filiorum Naphthali princeps Pedahel filius Hammihud.*
Hi ſunt quibus præcepit Dominus vt diuiderent filiis Iſrael terram Chanaan.	29	*Iſti ſunt quibus præcepit Dominus, vt diuiderent hæreditatem filiis Iſrael in terra Chanaan,*

Tranſl. ex Septuag.		*Chald. Paraph. Tranſl.*
Et erit vobis latus, quod ad Africum, à deſerto Sin vſque ad contiguum Edom: & erunt vobis fines ad Africum à parte maris ſalſi ab Oriente.	3	*Eritque vobis plaga Auſtralis, à deſerto Sin iuxta Edom, & erit vobis terminus Auſtralis à finibus Maris ſalis ad Orientem.*
Et circundabunt vos fines ab Africo ad aſcenſum Acrabin, & pertranſibũt Ennach, & erit tranſitus eius ad Africam Cades, ipſius Barne, & exibit in villam Arad, & tranſibit Aſemona.	4	*Et circuibit vos terminus ab Auſtro per aſcenſum Scorpionum, & tranſibit in Sin, & erunt exitus eius ab Auſtro in Cades-Barne, & egredietur in Aſaradar, & pertranſibit in Semon.*
Et circundabunt fines ab Aſemona Torrentem Ægypti, & erit exitus eius Mare.	5	*Et circuibit terminus ab Aſemon ad Torrentem Ægypti, & erunt exitus eius ad Mare Occidentis.*
Et fines Maris erunt vobis, Mare magnum terminabit. hoc erit vobis fines Maris.	6	*Terminus autem Occidentalis erit vobis Mare magnũ, & terminus eius: hic erit vobis terminus Occidentalis.*
Et hoc erit vobis fines ad Aquilonẽ, à Mari magno demetiemini vobis ipſis apud montem, montem.	7	*Hic autem erit vobis terminus Septentrionalis, à Mari magno contra montem Hor,*
Et à monte montem demetiemini vobis ipſis, ingredietibus in Emath, & erit exitꝰeius fin. Saradac.	8	*Et à monte Hor vſque ad introitum Hemath, & erunt exitus termini in Sedada.*
Et egredientur fines dephrona, & erit exitus eius Arſenain: hoc erit vobis fines ab Aquilone.	9	*Et egredietur terminus in Zephron, & erunt exitus eius vſque ad Aſarenan: iſte erit vobis terminus Aquilonis.*
Et demetiemini vobis ipſis fines Oriẽtis ab Arſenain Sephamar.	10	*Deſcribetiſque vobis terminum Orientalem ab Aſarenan in Sephan.*
Et deſcendent fines à Sephamar Bela ab Oriente ad fontes, & deſcendent fines Bela ſuper dorſum Maris Chenereth ab Oriente.	11	*Et deſcendet terminus à Sephan in Rebla ab Oriente fontis, & deſcendet terminus, & pertinget ad littus Maris Geneſar ad Orientem.*
Et deſcendent fines ad Iordanem, & erit exitus Mare ſalſum: hæc erit vobis terra, & fines eius in circuitu.	12	*Et deſcendet terminus ad Iordanem, & erunt exitus eius in Mare ſalis: hæc erit vobis terra per terminos in circuitu.*
Et mandauit Moyſes filiis Iſrael, dicens: Hæc eſt terra, quam hæreditabitis eam cum ſorte, quemadmodum præcepit Dominus dare eã nouem tribubus, & dimidiæ tribui Manaſſe.	13	*Præcepitque Moyſes filiis Iſrael, dicens: Hæc erit terra quam poſſidebitis ſorte, quam iuſſit Dominus dari nouem tribubus, & dimidiæ tribus.*
Quoniam accepit tribus filiorum Ruben, & tribus filiorum Gad ſecundum domos familiarum eorum, & dimidia tribus Manaſſe receperunt ſortes ſuas.	14	*Tribus enim filiorum Ruben, & tribus filiorum Gad, & dimidia tribus Manaſſe, ſuſceperunt poſſeſſionem ſuam, iuxta cognationes ſuas per domos patrum ſuorum.*
Duæ tribus, & dimidium tribus acceperunt ſortes ſuas trans Iordanem contra Hiericho ab Auſtro ad Orientem.	15	*Duæ tribus, & dimidia acceperunt hæreditatem ſuam trans Iordanem ad Orientalem plagam.*
Et locutus eſt Dominus ad Moyſen, dicens:	16	*Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe, dicens:*
Hæc ſunt nomina virorum, qui in hæreditatem ſortientur vobis terram: Eleazar ſacerdos, & Ieſus filius Naue.	17	*Hæc ſunt nomina virorum, qui diuident vobis poſſeſſiones terræ, Eleazar ſacerdos, & Ioſue filius Nun.*
Et principem vnum de tribu aſſumetis ad ſortiendum vobis terram.	18	*Et principem vnum de vnaquaque tribu tolletis ad diuidendas poſſeſſiones terræ.*
Et hæc ſunt nomina virorũ: De tribu Iuda, Chaleb filius Iephonne.	19	*Et hæc ſunt nomina virorum: De tribu Iuda, Caleb filius Iephone.*
De tribu Symeon, Salamiel filius Semiud.	20	*De tribu filiorum Simeon, Samuel filius Amiud.*
De tribu Beniamin, Eldad filius Chaſlon.	21	*De tribu Beniamin, Elidad filius Caſelon.*
De tribu Dan, princeps Bacchir filius Egli.	22	*De tribu filiorum Dan, princeps Bocci filius Iogli.*
De filiis Ioſeph de tribu filiorum Manaſſe, princeps Aniel filius Suphi.	23	*Filiorum Ioſeph de tribu filiorum Manaſſe princeps, Hanniel filius Ephod.*
De tribu filiorum Ephræm, princeps Camuel filius Sabathan.	24	*De tribu filiorum Ephraim, princeps Camuel filius Septan.*
De tribu Zabulon, princeps Eliſaphã filius Pharnach.	25	*De tribu filiorum Zabulon princeps, Eliſaphan filius Parnach*
De tribu filiorum Iſſachar, princeps Phaltiel filius Oza.	26	*Et de tribu filiorum Iſachar, princeps Paltiel filius Azan.*
De tribu filiorum Aſer, princeps Achir filius Selomi:	27	*Et de tribu filiorum Azer princeps, Ahiud filius Selomi.*
De tribu Nephthali, princeps Phadael filius Lamiud.	28	*Et de tribu filiorum Nepthali princeps, Phadael filius Amiud.*
His mandauit Dominus diſtribuere filiis Iſrael in terra Chanaan:	29	*Iſti ſunt quibus præcepit Dominus, vt diuiderent poſſeſſiones filiis Iſrael in terra Chanaan.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XXXV.

HÆc quoque locutus eſt Dominus ad Moyſen in campeſtribus Moab ſupra Iordanem contra Iericho.

*Ioſ. 21.2.

* Præcipe filiis Iſrael, vt dent Leuitis de poſſeſſionibus ſuis.

Vrbes ad habitandum, & ſuburbana earum per circuitum: vt ipſi in oppidis maneant, & ſuburbana ſint pecoribus ac iumentis:

Quæ à muris ciuitatum forinſecus, per circuitum, mille paſſuum ſpatio tendentur.

Contra Orientẽ duo millia erunt cubiti, & contra Meridiem ſimiliter erunt duo millia, ad Mare quoque, quod reſpicit ad Occidẽtem, eadem menſura erit, & Septentrionalis plaga æquali termino finietur, eruntque vrbes in medio, & foris ſuburbana.

*Ioſ. 20. 8. Deut. 4.41.

*De ipſis autem oppidis, quæ Leuitis dabitis, ſex erunt in fugitiuorum auxilia ſeparata, vt fugiat ad ea qui fuderit ſanguinem: & exceptis his, alia quadraginta duo oppida.

Id eſt ſimul quadraginta octo cum ſuburbanis ſuis.

Ipſæque vrbes, quæ dabuntur de poſſeſſionibus filiorum Iſrael, ab his, qui plures habent, plures auferẽtur, & qui minus, pauciores: ſinguli iuxta mẽſuram hæreditatis ſuæ dabunt oppida Leuitis.

*Deut. 19.2. Ioſ. 20. 2.

Ait Dominus ad Moyſen.

Loquere filiis Iſrael, & dices ad eos: * Quando transgreſſi fueritis Iordanem in terram Chanaan.

Decernite quę vrbes eſſe debeant in præſidia fugitiuorum, qui nolentes ſanguinem fuderint.

In quibus cum fuerit profugus, cognatus occiſi non poterit eum occidere, donec ſtet in conſpectu multitudinis, & cauſa illius iudicetur.

De ipſis autem vrbibus, quæ ad fugitiuorũ ſubſidia ſeparantur.

Tres erunt trans Iordanem, & tres in terra Chanaan.

Tam filiis Iſrael, quam aduenis, atque peregrinis, vt confugiat ad eas, qui nolens ſanguinem fuderit.

Si quis ferro percuſſerit, & mortuus fuerit qui percuſſus eſt: reus erit homicidij, & ipſe morietur.

Si lapidem iecerit, & ictus occubuerit: ſimiliter punietur.

*Deut. 19.11. Ioſ. 20.3.

Si ligno percuſſus interierit, percuſſoris ſanguine vindicabitur.

Propinquus occiſi, homicidam interficiet ſtatim vt apprehenderit eum, interficiet.

Si per odium quis hominem impulerit, vel iecerit quippiam in eum per inſidias.

Aut cum eſſet inimicus manu percuſſerit, & ille mortuus fuerit: percuſſor homicidij reus erit: cognatus percuſſi ſtatim vt inuenerit eum, iugulabit.

Quod ſi fortuitu, & abſque odio.

Et inimicitiis quidquam horum fecerit.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

CAP. XXXV.

1 *ET locutus eſt Dominus ad Moſeh in campeſtribus Moab iuxta Iarden Iericho, dicendo:*

2 *Præcipe filiis Iſrael, vt dent Leuitis de hæreditate poſſeſſionis ſuæ.*

3 *Vrbes ad habitandum, & ſuburbana vrbium per circuitum earum dabitis Leuitis, & erunt vrbes eis ad habitandum, & ſuburbana earum erunt iumentis eorum, & ſubſtantiæ eorum, & omni beſtiæ eorum.*

4 *Et ſuburbana vrbium, quæ dabitis Leuitis à pariete vrbis, & forinſecus mille cubitis erunt per circuitum.*

5 *Et metiemini extra vrbem plagã Orientalem duo millia cubitorum, & plagam Meridianam duo millia cubitorum, & plagam Occidentalem duo millia cubitorum, & plagam Aquilonarem duo millia cubitorum, & ciuitas erit in medio, hoc erit eis ſuburbana vrbium.*

6 *Et ex vrbibus quas dabitis Leuitis erunt ſex vrbes euaſionis, quas dabitis, vt fugiat illuc homicida: & præter illas dabitis quadraginta, & duas vrbes.*

7 *Omnes vrbes, quas dabitis Leuitis, quadraginta & octo vrbes, ipſas, & ſuburbana earum.*

8 *Et vrbes quas dabitis de poſſeſſione filiorum Iſrael à multo multiplicabitis, & à pauco diminuetis: vnuſquiſque ſecundum hæreditatem ſuam, quam hæreditate accipient, dabit ex vrbibus ſuis Leuitis.*

9 *Et locutus eſt Dominus ad Moſeh, dicendo.*

10 *Loquere ad filios Iſrael, & dices ad eos: Cum tranſierit Iarden ad terram Chenahan.*

11 *Conſtituetis vobis ciuitates: ciuitates euaſionis erunt vobis, & fugiet illuc homicida, qui percuſſerit animam per errorem.*

12 *Et erunt vobis ciuitates ad euaſionem à principio, & non morietur homicida, donec ſteterit ante congregationem ad iudicium.*

13 *Et ex vrbibus quas dabitis, ſex vrbes euaſionis erunt vobis.*

14 *Tres vrbes dabitis trans Iarden, & tres vrbes dabitis in terra Chenahan: vrbes euaſionis erunt.*

15 *Filiis Iſrael, & peregrino, & incolæ in medio eorum erunt ſex vrbes iſtæ ad euaſionem, vt fugiat illuc omnis qui percuſſerit animam per errorem.*

16 *Et ſi inſtrumento ferreo percuſſerit eum, & mortuus fuerit, homicida eſt, moriendo morietur homicida.*

17 *Et ſi lapide manus quo moriatur percuſſerit eum, & mortuus fuerit: homicida eſt, moriẽdo morietur homicida.*

18 *Vel inſtrumento ligneo manus quo moriatur percuſſerit eum, & moriatur, homicida eſt, moriendo morietur homicida.*

19 *Propinquus ſanguinis ipſe interficiet homicidam, quum obuiauerit ipſe ſibi, ipſe interficiet eum.*

20 *Et ſi per odium impulerit eum, vel proiecerit ſuper eum per inſidias, & mortuus fuerit.*

21 *Vel per inimicitiam percuſſerit eũ manu ſua, & mortuus fuerit, moriendo morietur percutiens, homicida eſt: propinquus interficiet homicidam, cũ occurrerit ipſi ſibi.*

22 *Et ſi caſu abſque inimicitiis impulerit eum, vel proiecerit ſuper eum omne inſtrumentum abſque inſidiis.*

23 *Vel omni lapide quo moriatur, cum non viderit & ceciderit ſuper eum, & mortuus fuerit, & ipſe non erat inimicus ei, neque quærebat malum eius.*

Et Iudi-

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXXV.

ET locutus eſt Dominus adMoyſen ſuper occa-
ſum Moab apud Iordanem contra Hiericho,
dicens:
Præcipe filiis Iſrael, & dabunt Leuitis de forti-
bus poſſeſſionis ipſorum ciuitates habitare:& ſub-
urbia ciuitatum in circuitu earum dabūt Leuitis.
Et erunt ciuitates eis ad habitandum, & ſegre-
gationes earum erunt pecoribus eorum: & omni-
bus quadrupedibus eorum:
Et pertinentia ad ciuitates,quæ dabitis Leuitis,
à muro ciuitatis,& extra bis mille cubitos in cir-
cuitu.
Et metieris extra ciuitatem latus, quod eſt ad
Orientem bis mille cubitos,& latus,quod eſt adA-
fricum,bis mille cubitos & latus, quod eſt ad Ma-
re,bis mille cubitos & latus, quod eſt ad Aquilo-
nem,bis mille cubitos,& ciuitas medium huius e-
rit vobis,& confinia ciuitatum.
Et ciuitates dabitis Leuitis, ſex ipſas ciuitates
refugiorum: quas dabitis fugere illo homicidam,
& ad has,quadraginta,& duas ciuitates.
Omnes ciuitates dabitis Leuitis, quadraginta &
octo ciuitates,has & ſuburbia earum.
Et ciuitates,quas dabitis de poſſeſſione filiorum
Iſrael,ab iis,qui multa,multa, & à minoribus mi-
nora:vnuſquiſq; ſecundum hæreditatē ſuā, quam
hæreditabunt,dabunt de ciuitatibus,ipſis Leuitis.
Et locutus eſt Dominus ad Moyſen,dicens:
Loquere filiis Iſrael,& dices ad eos: Vos tranſitis
Iordanem in terram Chanaan:
Et diſtinguetis vobis ipſis ciuitates, refugia e-
runt vobis,fugere illo homicidam.omnis,qui per-
cuſſit animam non ſponte.
Et erunt ciuitates vobis refugia à vindicāte ſan-
guinem:& non morietur is, qui occidit: quoaduſ-
que ſtet in conſpectu ſynagogæ in iudicium.
Et ciuitates, quas dabitis, ſex ipſas ciuitates,re-
fugia erunt vobis.
Tres ciuitates dabitis trans Iordanem,& tres ci-
uitates dabitis in terra Chanaan.
Refugiū erit filiis Iſrael, & proſelyto,& incolæ,
qui in vobis erunt,ciuitates iſtæ in refugiū ad fu-
giendum illuc,omni percutienti animā non ſpōte.
Si autē in vaſe ferri percuſſerit eū,,& mortuus
fuerit:homicida eſt, morte moriatur homicida.
Si autem in lapide ex manu, in quo morietur in
eo,percuſſerit eum, & mortuus fuerit: homicida
eſt, morte moriatur homicida.
Si autem in vaſe ligneo ex manu,ex quo morie-
tur in eo,percuſſerit eum,& mortuus fuerit:homi-
cida eſt,morte moriatur homicida.
Qui vindicat ſanguinem, ipſe interficiet homi-
cidam,cum occurrerit ei,iſte interficiet eum.
Si autē propter inimicitiam impulerit, & proie-
cerit in eū quodcūq;vas ex inſidiis,& mort.fuerit.
Vel propter odium percuſſerit eū manu,& mor-
tuus fuerit.morte moriatur is,qui percuſſit:homi-
cida eſt,morte moriatur homicida:qui vindicat ſā-
guinem,interficiet homicidam,cum occurrerit ei.
Si autem repente non propter inimicitiam im-
pulerit eum, vel proiecerit in eum quodcumque
vas non ex inſidiis.
Vel omni lapide,in quo morietur in eo,nō ſciēs,
& inciderit ſuper eū,& mortuus fuerit,ipſe autem
non inimicus eius erat, nec quærens malefacere ei.

Et

Chald. Paraph. Tranſl.

CAP. XXXV.

1 *LOcutuſque eſt Dominus ad Moyſen in campeſtribus*
Moab ſupra Iordanem Hiericho,dicens:
2 *Præcipe filiis Iſrael, vt dent Leuitis de hæreditate poſ-*
ſeſſionum ſuarum vrbes ad habitandum, & ſuburbana
vrbium,quæ ſunt per circuitum earum dabitis Leuitis.
3 *Eruntque vrbes eis ad habitandū,& ſuburbana earum*
erunt iumentis ſuis,& pecoribus ſuis,& omnibus anima-
libus ſuis.
4 *Et ſuburbana vrbium, quæ dabitis Leuitis à muro ci-*
uitatis,& forinſecus,erunt mille cubitorū per circuitum.
5 *Et metiemini extra vrbem, ad plagam Orientalem duo*
millia cubitorum, & ad plagam Auſtralem duo
millia cubitorum,& ad plagam Occidentalem duo millia
cubitorum, & ad plagam Septentrionalem duo millia cu-
bitorum,& vrbs erit ſita in medio, hæc erunt vobis ſub-
urbana vrbium.
6 *Et de vrbibus,quas dabitis Leuitis, ſex erunt vrbes re-*
fugij,quas dabitis vt fugiat illuc homicida,& exceptis his,
dabitis alias quadraginta duas vrbes.
7 *Omnes vrbes quas dabitis Leuitis erunt quadraginta,*
& octo cum ſuburbanis earum.
8 *Vrbes autē quas dabitis de poſſeſſione filiorū Iſrael,ab*
his qui plures habēt,plures auferetis,& ab his qui minus
habent,pauciores auferetis:vnuſquiſque iuxta hæredita-
tem ſuam,quā poſſidebūt,dabunt de vrbibus ſuis Leuitis.
9 *Locutuſque eſt Dominus cum Moyſe,dicens:*
10 *Loquere cum filiis Iſrael,& dices ad eos: Quando vos*
tranſgreſſi fueritis Iordanem in terram Chanaan.
11 *Conſtituetis vobis vrbes, vrbes refugij erunt vobis, vt*
fugiat illuc homicida, qui occiderit animam per ignoran-
tiam.
12 *Eruntque vobis vrbes in refugium propter conſangui-*
neum occiſi,vt non moriatur homicida, donec ſtet in con-
ſpectu cœtus in iudicio.
13 *Et de vrbibus quas dabitis, ſex vrbes refugij erunt vo-*
bis.
14 *Tres vrbes dabitis trans Iordanem, & tres vrbes dabi-*
tis in terra Chanaan,vrbes refugij erunt.
15 *Filiis Iſrael, & peregrinis, & aduenis, qui ſunt inter*
eos, eruntque ſex vrbes iſtæ in refugium, vt fugiat illuc
omnis qui occiderit animam per ignorantiam.
16 *Si autem ferro percuſſit eum,& occidit eum,occiſor eſt,*
occiſione occidetur occiſor.
17 *Et ſi lapide qui manu tollitur percuſſit eū, & occidit eū,*
& ipſe lapis ſufficiēs eſt,vt moriatur,qui eo percuſſus fue-
rit:homicida eſt percuſſor,occiſione occidetur occiſor.
18 *Si autem lignum quod manu tollitur, eſt ſufficiens,vt*
moriatur qui eo percuſſus fuerit, qui occidit eo:homicida
eſt,occiſione occidetur occiſor.
19 *Propinquus occiſi occidet homicidam, quando condem-*
natus fuerit in iudicio,ipſe interficiet eum.
20 *Et ſi per odium impulerit eum, aut per inſidias iacula-*
tus fuerit quippiam in eum,& occiderit eum.
21 *Aut per inimicitias percuſſerit eum manu ſua, & occi-*
derit eum.occiſione occidetur percuſſor, homicida eſt,con-
ſanguineus occidet homicidam, quando condemnatus fue-
rit.
22 *Et ſi fortuitu & abſque odio percuſſit eum,aut proiecit*
in eum omne telum abſque inſidiis.
23 *Aut percuſſit eū omni lapide, qui ſufficiēs eſt ad occidēdū*
in eo,& proiecit in eum,percuſſore non vidente,& occidit
eum,& ille nō erat inimicus eius, nec quærebat malū illi.

Iudi-

Vulgat. Editio.

Et hoc audiente populo fuerit comprobatum, atque inter percuſſorem & propinquum ſanguinis quæſtio ventilata.

Liberabitur innocens de vltoris manu, & reducetur per ſententiam in vrbem, ad quam confugerat, manebitque ibi, donec ſacerdos magnus, qui oleo vnctus eſt, moriatur.

Si interfector extra fines vrbium, quæ exulibus deputatæ ſunt.

Fuerit inuentus, & percuſſus ab eo, qui vltor eſt ſanguinis: abſque noxa erit qui eum occiderit.

Debuerat enim profugus vſque ad mortem Pōtificis in vrbe reſidere: poſtquam autem ille obierit, homicida reuertetur in terram ſuam.

Hęc ſempiterna erunt, & legitima in cunctis habitationibus veſtris.

Homicida ſub teſtibus punietur: ad vnius teſtimonium nullus condemnabitur.

Non accipietis pretium ab eo, qui reus eſt ſanguinis, ſtatim & ipſe morietur.

Exules & profugi ante mortem Pontificis nullo modo in vrbes ſuas reuerti poterunt.

Ne polluatis terram habitationis veſtræ, quæ inſontium cruore maculatur: nec aliter expiari poteſt, niſi per eius ſanguinē, qui alterius ſanguinem fuderit.

Atque ita emūdabitur veſtra poſſeſſio, me commorante vobiſcum. Ego enim ſum Dominus qui habito inter filios Iſrael.

CAP. XXXVI.

* Sup. 27.1.

Acceſſerunt *autem & principes familiarum Galaad filij Machir, filij Manaſſe de ſtirpe filiorum Ioſeph: locutique ſunt Moyſi coram principibus Iſrael, atque dixerunt:

Tibi Domino noſtro præcepit Dominus vt terram ſorte diuideres filiis Iſrael, & vt filiabus Salphaad fratris noſtri dares poſſeſſionem debitam patri:

Quas ſi alterius tribus homines vxores acceperint, ſequetur poſſeſſio ſua, & translata ad aliā tribum de noſtra hæreditate minuetur.

Atque ita fiet, vt cum iubileus, id eſt, quinquageſimus annus remiſſionis aduenerit, confortatur ſortium diſtributio, & aliorum poſſeſſio ad alios transeat.

Reſpondit Moyſes filiis Iſrael, & Domino præcipiente, ait: Recte tribus filiorū Ioſeph locuta eſt.

* Tob. 7.14.

Et hæc lex ſuper filiabus Salphaad à Domino promulgata eſt: * Nubant quibus volunt, tantum vt ſuæ tribus hominibus.

Ne commiſceatur poſſeſſio filiorum Iſrael de tribu in tribum. Omnes enim viri ducent vxores de tribu & cognatione ſua.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

24 *Iudicabunt congregationes inter percutientem, & propinquum ſanguinis ſecundum iudicia iſta.*

25 *Et eruent congregatio homicidam è manu propinqui ſanguinis, & redire facient eum congregatio ad ciuitatem euaſionis ſuæ, ad quam fugit, & manebit in ea, donec moriatur ſacerdos magnus, quem vnxit oleo ſanctitatis.*

26 *Et ſi egrediendo egreſſus fuerit homicida terminum vrbis euaſionis ſuæ ad quam fugerit.*

27 *Et inuenerit eum propinquus ſanguinis extra terminum vrbis euaſionis ſuæ, & occiderit propinquus ſanguinis homicidam, non erit obnoxius morti.*

28 *In ciuitate enim euaſionis ſuæ manebit, donec moriatur ſacerdos magnus: & poſtquam mortuus fuerit ſacerdos magnus, reuertetur homicida ad terram poſſeſſionis ſuæ.*

29 *Et erunt iſta vobis in ſtatutum iudicij per generationes veſtras, in omnibus habitationibus veſtris.*

30 *Omnis qui percuſſerit animam ſecundum teſtes occidet homicidam: & teſtis vnus non teſtificabitur in animam, vt moriatur.*

31 *Et non accipietis precium pro anima homicidæ, qui eſt impius, vt moriatur: ſed moriendo morietur.*

32 *Et non accipietis precium ad fugiendum ad ciuitatem euaſionis ſuæ, vt reuertatur ad habitandum in terra donec moriatur ſacerdos.*

33 *Et non polluetis terram in qua eſtis, quia ſanguis iſte polluet terram, & terra non erit impiatio propter ſanguinem qui effuſus eſt in ea, niſi per ſanguinem illius qui effudit illum.*

34 *Et non polluetis terram in qua habitatis, in cuius medio ego habito. Ego enim Dominus habito in medio filiorum Iſrael.*

CAP. XXXVI.

1 *Et acceſſerunt principes patrum è familia filiorum Ghilhad filij Machir filij Menaſſeh è familiis filiorum Ioſeph: & locuti ſunt coram Moſeh, & corā principibus capitibus patrum filiorum Iſrael, & dixerunt.*

2 *Domino meo præcepit Dominus, vt daret terram in hæreditatem per ſortem filiis Iſrael: & Domino meo præceptum eſt per Dominum, vt daret hæreditatem Selophehad fratris noſtri filiabus eius.*

3 *Et erunt alicui de filiis tribuum filiorum Iſrael in vxores, & diminuetur hæreditas earum de hæreditate patrum noſtrorum, & addetur hæreditati tribus, quibus erunt, & de ſorte hæreditatis noſtræ diminuetur.*

4 *Et cum fuerit Iobel filiis Iſrael, addetur hæreditas earum hæreditati tribus quibus erunt, & de hæreditate tribus patrum noſtrorum, diminuetur hæreditas earum.*

5 *Et præcepit Moſeh filiis Iſrael iuxta ſermonem Domini, dicendo: Rectum tribus filiorum Ioſeph loquuntur.*

6 *Hoc eſt quod præcepit Dominus filiabus Selophehad, dicendo: Vt placebit in oculis earum erunt in vxores, verumtamen familiæ tribus patrum ſuorum erunt in vxores.*

7 *Et non vertetur hæreditas filiorum Iſrael de tribu ad tribum. Vnuſquiſque hæreditati tribus patrum ſuorum adhærebunt filii Iſrael.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et iudicabit ſynagoga inter eum,qui percuſſit, 24
& inter eum. qui vindicat ſanguinem, ſecundum
iudicia hæc.
Et eximet ſynagoga homicidam à vindicāte ſan- 25
guinem, & reſtituent eum ſynagoga in ciuitatem
refugij eius, quo confugit & habitabit ibi, quoad-
uſque mortuus fuerit ſacerdos magnus:quem vn-
xerunt cum oleo ſancto.
Si autem exitus exeat homicida fines ciuitatis, 26
in quam confugit illuc.
Et inuenerit eum is qui vindicat ſanguinem, 27
extra fines ciuitatis refugij eius.& vindicans ſan-
guinem occiderit homicidam,non erit reus.

Nam in ciuitate refugij habitet , quoaduſque 28
mortuus fuerit ſacerdos magnus : & poſtquā mor-
tuus fuerit ſacerdos magnus,reuertetur homicida
in terram poſſeſſionis ſuæ.
Et erunt hæc vobis in iuſtificationem iudicij in 29
progenies veſtras in omnibus habitationibus ve-
ſtris.
Omnis,qui percuſſerit animam, per teſtes occi- 30
des homicidam,& teſtis vnus nō teſtabitur in ani-
mam,vt moriatur.
Et non accipietis redemptiones pro anima ab 31
homicida, qui reus eſt moriendi:morte enim mo-
rietur.
Non accipietis redemptiones ad fugiendum in 32
ciuitatem refugiorum. vt rurſus inhabitet in ter-
ra,quoaduſque mortuus fuerit ſacerdos magnus:
Et non contaminetis terram.in qua vos habitatis: 33
ſanguis enim hic contaminat terram,& non expia-
bitur terra a ſanguine effuſo ſuper eam :

Et non polluetis terram. ſuper quam habitatis 34
ſuper eam ſuper quā ego commoror in vobis. Ego
enim ſum Dominus commorans in medio filio-
rum Iſrael.

C A P. XXXVI.

ET acceſſerunt principes tribus filiorum Galaad 1
filij Machir filij Manaſſe de tribu filiorum Io-
ſeph:& locuti ſunt coram Moyſe,& coram Elea-
zaro ſacerdote.& coram principibus domorum fa-
miliarum filiorum Iſrael,& dixerunt:
Domino noſtro mādauit Dominus aſſignare ter- 2
ram hæreditatis in ſorte filiis Iſrael,& domino præ-
cepit Dominus dare hæreditatem Salpaad fratris
noſtri filiabus eius.

Et erunt vni tribuum filiorum Iſrael vxores, & 3
auferetur ſors earum de poſſeſſione patrum no-
ſtrorum,addetur ad hæreditatem tribus , quibus
factæ fuerint vxores,&de ſorte hæreditatis noſtræ
auferetur.
Si autem fuerit remiſſio filiorum Iſrael,& adde- 4
tur hæreditas earum ſuper hæreditatem tribus,
quibus factæ fuerint vxores:& ab hæreditate tri-
bus familiæ noſtræ auferetur hæreditas earum.
Et mandauit Moyſes filiis Iſrael per præceptum 5
Domini, dicens: Sic tribus filiorum Ioſeph di-
cunt:
Hoc eſt verbum quod conſtituit Dominus filia- 6
bus Salpaad,dicens:cuius placuerit coram eis,ſint
vxores:tantummodo è populo patris ſui ſint vxo-
res.
Et non circumuertetur hæreditas filiis Iſrael à 7
tribu in tribum:quoniam vnuſquiſque in hæredi-
tate tribus familiæ ſuæ coniungentur filij Iſrael.

Chald.Paraph.Tranſl.

24 *Iudicabit cœtus inter percuſſorem , & inter propin-
quum ſanguinis iuxta iudicia hæc.*

25 *Et liberabit cœtus occiſorem de manu conſanguinei oc-
ciſi. & reducent illum in vrbem refugij ſui ad quam fu-
gerat . & habitabit in ea donec moriatur ſacerdos ma-
gnus qui vnctus eſt oleo ſancto.*

26 *Si autem egrediens egreſſus fuerit homicida termino
vrbis refugij ſui ad quam fugerat :*
27 *Et inuenerit eum propinquus ſanguinis extra termi-
num vrbis refugij ſui , & occiderit conſanguineus occiſi
homicidam, non erit reus ſanguinis.*

28 *In vrbe enim refugij ſui manebit donec moriatur ſa-
cerdos magnus,& poſtquam mortuus fuerit ſacerdos ma-
gnus,reuertetur occiſor in terram poſſeſſionis ſuæ.*

29 *Et erunt hec vobis in decretum iudicij in generationi-
bus veſtris,in cunctis habitationibus veſtris.*

30 *Omnis qui occiderit animam , per teſtes occidatur ho-
micida,& vnus teſtis non teſtificabitur in morte homi-
nis.*
31 *Et non accipietis pecuniam pro homine homicida,
qui eſt reus occiſionis, ſed occiſione occidetur.*

32 *Neque accipiatis pecuniam ab eo qui fugit in vrbem
refugij,vt reuertatur,& habitet in terra,donec moriatur
ſacerdos.*
33 *Neque contaminetis terram in qua vos habitatis:quia
ſanguis contaminat terram . & terra non expiabitur à
ſanguine innocente qui effuſus eſt in ea niſi per ſangui-
nem eius qui effudit eum.*
34 *Et non polluatis terram in qua vos habitatis , quia
maieſtas mea manet in medio eius. Quia ego Dominus,
& maieſtas mea habitat in medio filiorum Iſrael.*

C A P. XXXVI.

1 *ACceſſerunt autem principes patrum familiarum
Galaad filij Machir , filij Manaſſe de cognatione
filiorum Ioſeph : & locuti ſunt coram Moyſe , & coram
ducibus , & principibus patrum filiorum Iſrael , atque
dixerunt :*
2 *Dominum meum præcepit vt daretur terra per ſortem
in poſſeſſionem filiis Iſrael , & domino meo mandatum
eſt per verbum Domini , vt daretur poſſeſſio Salphaad
fratris noſtri filiabus eius.*

3 *Eruntque vxores alicui de filiis tribuum filiorum Iſ-
rael , & minuetur poſſeſſio earum à poſſeſſione patrum
noſtrorum,& addetur ad poſſeſſionem tribus cui fuerint
vxores, & de ſorte hæreditatis noſtræ minuetur.*

4 *Et cum fuerit iubileus filiis Iſrael , addetur poſſeſſio
earum ad poſſeſſionem tribus cui fuerint vxores , & de
poſſeſſione tribus patrum noſtrorum minuetur poſſeſſio
earum.*
5 *Præcepitque Moyſes filiis Iſrael iuxta verbum Domi-
ni, dicens : Rectè tribus filiorum Ioſeph loquuntur.*

6 *Iſte eſt ſermo quem præcepit Dominus ſuper filiabus
Salphaad , dicens : Quibus placuerit in oculis ſuis ſint
vxores,verumtamen hominibus cognationis tribus patris
7 ſui ſint vxores.
Et non transferatur hæreditas filiorum Iſrael de tri-
bu in tribuum.ſed ſinguli poſſeſſioni tribus patrum ſuo-
rum adhærebunt filij Iſrael.*

Vulgat. Editio.

8 Et cunctæ fœminæ de eadem tribu maritos acci-
piẽt : vt hæreditas permaneat in familiis,

9 Nec ſibi miſceantur tribus, ſed ita maneant,

10 Vt à Domino ſeparatæ ſunt. Feceruntque filiæ
Salphaad vt fuerat imperatum :
11 Et nupſerunt Maala & Therſa, & Hegla, & Mel-
cha & Noa filiis patrui ſui
12 De familia Manaſſe, qui fuit filius Ioſeph: & poſ-
ſeſſio, quæ illis fuerat attributa, manſit in tribu &
familia patris earum.
13 Hæc ſunt mandata atque iudicia, quæ mandauit
Dominus per manũ Moyſi ad filios Iſrael, in cam-
peſtribus Moab ſuper Iordanem contra Iericho.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

8 *Et omnis* [illegible]

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

FINIS LIBRI NVMERORVM.

Tranſl. ex Septuag.

8 Et omnis filia vendicans hæreditatem ex tribu-
bus filiorum Iſrael, vni eorum, qui de populo pa-
tris ſui, erunt vxores, vt vendicent filij Iſrael vnuſ-
quiſque hæreditatem paternam ſuam.
9 Et non circumuertetur ſors à tribu in tribum
aliam: ſed vnuſquiſque in hæreditate ſua coniun-
gentur filij Iſrael.
10 Quemadmodum præcepit Dominus Moyſi: ſic
fecerunt filiabus Salphaad.
11 Et fuerunt Therſa & Egla, & Melcha, & Nua, &
Malaa filiæ Salpaad, conſobrinis ſuis
12 De populo Manaſſe filiorum Ioſeph factæ fue-
runt vxores: & facta eſt hæreditas earum ad tribum
populi patris earum.
13 Hæc ſunt mandata, & iuſtificationes, & iudicia,
quæ mandauit Dominus in manu Moyſi ſuper
Occaſum Moab ſuper Iordanem contra Hierico.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et omnis filia hæres poſſeſſionis de tribu filiorum Iſ-
raël vni de familia tribus patris ſui ſit in vxorem, vt
hæreditent filij Iſrael ſinguli poſſeſſionem patrum ſuo-
rum.*
*Et non transferatur poſſeſſio de vna tribu in aliam
tribum: ſed vnuſquiſque tribuum filiorum Iſrael adhæ-
reat poſſeſſioni ſuæ.*
*Sicut præceperat Dominus Moyſi, ita fecerunt filiæ
Salphaad.*
*Et fuerunt in vxores Maala, & Therſa, & Egla, &
Melcha, & Noa filiæ Salphaad, filiis patrui ſui.*
*In cognatione filiorum Manaſſe filij Ioſeph fuerunt
in vxores, & fuit poſſeſſio earum in tribu familiæ patris
earum.*
*Hæc ſunt præcepta & iudicia quæ mandauit Domi-
nus per Moyſen filiis Iſrael in campeſtribus Moab iuxta
Iordanem Hiericho.*

FINIS LIBRI NVMERORVM.

LIBRI DEVTERONOMII.

Vulgata Editio.

CAPVT PRIMVM.

HÆC ſunt verba, quæ locutus eſt Moyſes ad omnem Iſrael trans Iordanem in ſolitudine campeſtri, contra Mare rubrum, inter Pharam & Thophel & Laban & Haſeroth, vbi auri eſt plurimum:

Vndecim diebus de Horeb per viam montis Seir vſque ad Cadesbarne.

Quadrageſimo anno, vndecimo menſe prima die menſis: locutus eſt Moyſes ad filios Iſrael omnia quæ præceperat illi Dominus vt diceret eis:

* Nu. 21. 24. * Poſtquam percuſſit Sehon regem Amorrhæorum qui habitabat in Heſebon:& Og regem Baſan, qui manſit in Aſtaroth,& in Edrai.

Trans Iordanem in terra Moab: cœpitque Moyſes explanare legem,& dicere:

Dominus Deus noſter locutus eſt ad nos in Horeb dicens: Sufficit vobis quod in hoc monte manſiſtis.

Reuertimini, & venite ad montem Amorrhæorum, & ad cetera quæ ei proxima ſunt campeſtria atque montana & humiliora loca contra Meridiē, & iuxta littus Maris, terram Chananæorum,& Libani vſque ad flumen magnum Emphraten.

En, inquit, tradidi vobis: ingredimini & poſſidete eam, ſuper qua iurauit Dominus patribus veſtris Abraham, Iſaac, & Iacob, vt daret illam eis,& ſemini eorum poſt eos.

Dixitque vobis illo in tempore:

E o. 18. 18. Non poſſum ſolus ſuſtinere vos: quia Dominus Deus veſter multiplicabit vos, & eſtis hodie ſicut ſtellæ cœli plurimi.

(Dominus Deus patrum veſtrorum addat ad hunc numerum multa millia, & benedicat vobis ſicut locutus eſt)

Non valeo ſolus negotia veſtra ſuſtinere,& pondus ac iurgia.

Date ex vobis viros ſapientes & gnaros, & quorum conuerſatio ſit probata in tribubus veſtris, vt ponam eos vobis principes.

Tunc reſpondiſtis mihi: Bona res eſt, quam vis facere,

Tulique de tribubus veſtris viros ſapientes & nobiles,& conſtitui eos principes, tribunos, & centuriones, & quinquagenarios ac decanos, qui docerent vos ſingula.

* Ioan. 7. 24. Præcepique eis, dicens: Audite illos, & * quod iuſtum eſt iudicate: ſiue ciuis ſit ille, ſiue peregrinus.

* Inf. 16. 19. Leu. 19. 15. Pro. 24. 23. Eccl. 42. 1. Iaco. 2. 1. * Nulla erit diſtantia perſonarum; ita paruum audietis vt magnum: nec accipietis cuiuſquam perſonam, quia Dei iudicium eſt. Quòd ſi difficile vobis viſum aliquid fuerit, referte ad me, & ego audiam.

Præcepique omnia quæ facere deberetis.

Profecti autem de Horeb, tranſiuimus per eremū terribilē & maximam, quam vidiſtis, per viā montis Amorrhæi, ſicut præceperat Dominus Deus noſter nobis. Cumque veniſſemus in Cadesbarne,

LIBRI ELLEHADDEBARIM.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

1 *ISTA ſunt verba quæ locutus eſt Moſeh ad omnem*
Iſrael trans Iarden in deſerto, in planitie è regione
Suph, inter Paran,& inter Tophel, & Laban, & Chaſeroth,& Dizahab.

2 *Itinere vndecim dierum à Choreb, itinere montis Sehir*
vſque ad Cadesbarneah.
3 *Et fuit in quadrageſimo anno in vndecimo menſe, in*
vna menſis: locutus eſt Moſeh ad filios Iſrael, ſecundum
omnia quæ præcepit Dominus ei ad eos.

4 *Poſtquam percutere fecit Sichon regem Emorræorum,*
qui habitabat in Chesbon, & Hogh regem Baſan, qui habitabat in Haſtaroth in Edrehi:
5 *Trans Iarden in terra Moab: incepit Moſeh explanare*
legem hanc dicendo:
6 *Dominus Deus noſter locutus eſt nobis in Choreb, dicendo: Sat vobis eſt habitaſſe in monte iſto.*
7 *Vertite vos & proficiſcimini vobis, & ite ad montem*
Emorræum, & ad omnia vicina eius, in ſolitudine, in
monte, & planitie, & Meridie, & in littore maris, terra Chenahanæi, & lebanon vſque ad flumen magnum
flumen Perath.

8 *Vide, dedi coram vobis terram: ingredimini, & poſſidete terram ſuper quam iurauit Dominus patribus veſtris Abraham, Iſchac, & Iahacob, vt daret eis, & ſemini*
eorum poſt eos.
9 *Et dixi vobis in tempore illo, dicendo:*
10 *Non poſſum ſolus ferre vos: Dominus Deus veſter*
multiplicauit vos, & ecce eſtis hodie ſicut ſtellæ cœli in
multitudine.
11 *Dominus Deus patrum veſtrorum addat ſuper vos,*
ſicut eſtis mille vicibus: & benedicat vobis, quemadmodum locutus eſt vobis.
12 *Quomodo feram ſolus laborem veſtrum, & onus veſtrum, & lites veſtras?*
13 *Date ex vobis viros ſapientes,& intelligentes,& peritos è tribubus veſtris,& ponam eos principes veſtros.*

14 *Et reſpondiſtis mihi, atque dixiſtis: Bonum eſt quod*
locutus es, vt faceres.
15 *Et tuli principes tribuum veſtrarum, viros ſapientes,*
& peritos,& poſui eos principes ſuper vos, tribunos, &
centuriones & quinquagenarios, & decuriones, & præfectos, de tribubus veſtris.
16 *Et præcepi iudicibus veſtris in tempore illo, dicendo:*
Audite inter fratres veſtros, & iudicate quod iuſtum eſt
inter virum, & fratrem eius,& inter peregrinum eius.
17 *Non cognoſcetis faciem in iudicio, ſicut paruum, ſic &*
magnum audietis: non timebis à facie viri, quia iudicium Dei eſt. Quod veſtras ſuperat vires, referetis ad
me,& audiam illud.

18 *Et præcepi vobis in tempore illo omnia quæ facere debebatis.*

19 *Et profecti ſumus è Choreb,& perambulauimus omnē*
ſolitudinem magnam, & terribilem hanc quam vidiſtis
per viā montis Emorræi, quemadmodū præcepit Dominus
Deus noſter nobis, & venimus vſque ad Cades barneah.

Digitized by Google

LIBRI DEVTERONOMII.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 HÆ C ſunt verba, quæ locutus eſt Moyſes omni Iſrael trans Iordanem in deſerto ad Occidentem prope rubrum Mare, inter Pharan, Tophol,& Lobon,& Aulon, & auri fodinas.

2 Vndecim dierum ex Choreb via ſuper montem Seir vſque Cades Barne:

3 Et factum eſt in quadrageſimo anno, in vndecimo menſe vna menſis: locutus eſt Moyſes ad omnes filios Iſrael iuxta omnia quæcumque mandauit Dominus ei ad eos:

4 Poſtquam percuſſit Seon regem Amorræorum habitantem in Eſebon,& Og regem Baſan habitantem in Aſtaroth,& in Edraim

5 Trans Iordanem in terra Moab: cœpit Moyſes declarare legem hanc,dicens:

6 Dominus Deus noſter locutus eſt nobis è Choreb, dicens: Sufficiat vobis habitare in monte hoc.

7 Reuertimini, & promouete vos,& ingredimini in montem Amorræorum,& ad omnes accolas Araba in monte & campo,& ad Africum, & maritimam terram Chananæorum, & Antilibanum vſque ad flumen magnum.flumen Euphratem.

8 Videte,tradidit in conſpectu veſtro terram: ingreſſi hæreditate terrã, quam iurauit patribus veſtris Abraham,Iſaac,& Iacob,dare eis,& ſemini eorum poſt eos.

9 Et dixi ad vos in tempore illo,dicens:

10 Non potero ſolus portare vos: Dominus Deus veſter multiplicabit vos, & ecce eſtis hodie, velut ſydera cœli multitudine.

11 Dominus Deus patrum veſtrorum adiiciat vobis ſicut eſtis, millies,& benedicat vos ſicut locutus eſt vobis.

12 Quomodo potero ſolus portare moleſtiam veſtram & pondus veſtrũ, & contradictiones veſtras.

13 Date vobiſipſis viros ſapientes, & ſcientes & intelligentes in tribubus veſtris, & conſtituam ſuper vos duces veſtros.

14 Et reſpondiſtis mihi,& dixiſtis: Bonnm eſt verbum,quod locutus es facere.

15 Et aſſumpſi ex vobis viros ſapientes,& ſcientes, & intelligentes, & conſtitui eos præeſſe ſuper vos, chiliarchos,& centuriones,& quinquagenarios, & decanos,& magiſtros iudicibus veſtris.

16 Et mandaui iudicibus veſtris in tempore illo,dicens: Audite inter fratres veſtros, & iudicate iuſtè inter virum,& inter fratrẽ,& inter proſelytũ eius.

17 Non agnoſces faciem in iudicio: iuxta eum qui paruus,& iuxta eum qui magnus iudicabis:nõ vereberis faciem hominis, quoniam iudicium Dei eſt. Et verbum quod durum fuerit à vobis,afferetis illud ad me, & audiam illud.

18 Et mandaui vobis in tempore illo omnia verba quæ facietis.

19 Et promouentes è Choreb iuimus omne illud deſertum magnum, & terribile, quod vidiſtis, viã montis Amorræi, ſicut mandauit Dominus Deus noſter nobis, & venimus vſque Cades Barne:

LIBRI DEVTERONOMII.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAPVT PRIMVM.

1 *HÆ C ſunt verba, quæ locutus eſt Moyſes cum omni Iſrael trans Iordanem: corripuit eos eo quod peccauerunt in deſerto, & quia irritauerunt Deum in campeſtribus contra Mare rubrum, & in Pharan vbi murmurati ſunt aduerſus Manna, & in Aſeroth vbi irritauerunt Deum ſuper carnes,& in eo quod fecerunt vitulum aureum.*

2 *Iter vndecim dierum eſt de Oreb per viam montis Seir vſque ad Cades-barne.*

3 *Et factum eſt in quadrageſimo anno in vndecimo menſe, primo die menſis: locutus eſt Moyſes cum filiis Iſrael iuxta omnia quæ præceperat Dominus,vt diceret eis.*

4 *Poſtquam percuſſit Seon regem Amorræorum qui habitabat in Eſebon, & Og regem Baſan qui habitabat in Aſtharot in Edrai;*

5 *Trans Iordanem in terra Moab: cœpit Moyſes explanare doctrinam legis huius, dicens:*

6 *Dominus Deus noſter locutus eſt nobiſcum in Oreb, dicens: Sufficit vobis quòd manſiſtis in hoc monte.*

7 *Reuertimini & mouete caſtra veſtra & ingredimini in montem Amorræi, & in omnia vicinia eius, quæ ſunt in campeſtribus,& in monte, & in humilioribus locis & in Auſtro, & in portubus Maris in terram Chananæorum, & Libani vſque ad fluuium magnum qui eſt fluuius Euphrates.*

8 *Videte, quod tradidi terram in conſpectu veſtro: ingredimini & poſſidete terram ſuper quam iurauit Dominus patribus veſtris Abraham,Iſaac,& Iacob, vt daret eam illis, & filiis eorum poſt eos.*

9 *Et dixi vobis in tempore illo,dicens:*

10 *Non poſſum ego ſolus ſuſtinere vos: Dominus Deus veſter multiplicauit vos,& ecce vos eſtis hodie ſicut ſtellæ cœli in multitudine.*

11 *Dominus Deus patrum veſtrorum addat ſuper vos millies ſuper id quod nunc eſtis, & benedicat vobis ſicut locutus eſt vobis.*

12 *Quomodo ſuſtinebo ego ſolus laborem veſtrum,& negotia veſtra & iudicia veſtra?*

13 *Date ex vobis viros ſapientes, & prudentes, & ſcientes in tribubus veſtris, & conſtituam eos principes ſuper vos.*

14 *Et reſpondiſtis mihi atque dixiſtis: Rectum eſt verbum quod locutus es,vt faciamus.*

15 *Et tuli principes tribuum veſtrarum viros ſapientes & ſcientes, & conſtitui eos principes ſuper vos tribunos & centuriones,& quinquagenarios,& decuriones,& præfectos in tribubus veſtris.*

16 *Et præcepi iudicibus veſtris in tempore illo,dicens: Audite inter fratres veſtros,& iudicate rectè inter virum, & inter fratrem ſuum,& inter peregrinum.*

17 *Non accipiatis perſonam in iudicio: verba parui audietis ſicut verba magni: ne timeatis à facie hominis, quoniam iudicium Dei eſt. Et rem quæ fuerit vobis difficilis, referetis ad me, & audiam illam.*

18 *Præcepique vobis in tempore illo omnia verba quæ facere deberetis.*

19 *Et profecti ſumus de Oreb,& ambulauimus per omne deſertum illud magnum, & terribile quod vidiſtis per viam montis Amorræi, ſicut præcepit Dominus Deus noſter, & venimus vſque ad Cades-barne.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Dixi vobis: veniſtis ad montem Amorrhæi, quē Dominus Deus noſter daturus eſt nobis.	20	*Et dixi vobis: Veniſtis vſque ad montem Emorræi, quem Dominus Deus noſter dat nobis.*
Vide terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi: aſcende & poſſide eam, ſicut locutus eſt Dominus Deus noſter patribus tuis: noli timere, nec quidquam paueas.	21	*Vide, dedit Dominus Deus tuus coram te terram: aſcende, poſſide, quemadmodum locutus eſt Dominus Deus patrum tuorum tibi: ne timeas, & ne conſterneris.*
*Nu. 13.4. * Et acceſſiſtis ad me omnes, atque dixiſtis: Mittamus viros qui conſiderent terram: & renuncient per quod iter debeamus aſcendere, & ad quas pergere ciuitates.	22	*Et acceſſiſtis ad me omnes vos, & dixiſtis: Mittamus viros ante nos, & explorent nobis terram, & referant nobis rem, viam per quam aſcendamus, & vrbes ad quas veniamus.*
Cumque mihi ſermo placuiſſet, miſi ex vobis duodecim viros ſingulos de tribubus ſuis.	23	*Et placuit in oculis meis res, & tuli ex vobis duodecim viros, virum vnum per tribum.*
Qui cum perrexiſſent, & aſcendiſſent in montana, venerunt vſque ad vallem botri: & conſiderata terra.	24	*Et verterunt ſe, & aſcenderunt in montem, & venerunt vſque ad vallem Eſchol, & explorauerunt eam.*
Sumentes de fructibus eius, vt oſtēderent vbertatem, attulerunt ad nos, atque dixerunt: Bona eſt terra, quam Dominus Deus noſter daturus eſt nobis.	25	*Et tulerunt in manu ſua è fructu terræ, & attulerunt nobis, & retulerunt nobis rem, & dixerunt: Bona eſt terra quam Dominus Deus noſter dat nobis.*
Et noluiſtis aſcendere, ſed increduli ad ſermonem Domini Dei noſtri	26	*Et noluiſtis aſcendere, & irritaſtis os Domini Dei veſtri.*
Murmuraſtis in tabernaculis veſtris, atque dixiſtis: Odit nos Dominus, & idcirco eduxit nos de terra Ægipti, vt traderet nos in manu Amorrhæi, atque deleret.	27	*Et murmuraſtis in tabernaculis noſtris, & dixiſtis: Quia odio habet Dominus nos, eduxit nos è terra Ægypti, vt traderet nos in manu Emorræi, vt perdere faceret nos.*
Quo aſcendemus? nuncij terruerunt cor noſtrum, dicentes: Maxima multitudo eſt, & nobis ſtatura procerior: vrbes magnæ, & ad cœlum vſque munitæ, filios Enacim vidimus ibi.	28	*Quo nos aſcendimus? Fratres noſtri diſſoluerunt cor noſtrum, dicendo: Populus magnus, & celſior nobis eſt: vrbes magnæ, & munitæ in cœlum, & etiam filios Hanachim vidimus ibi.*
Et dixi vobis: Nolite metuere, nec timeatis eos:	29	*Et dixi vobis: Ne paueatis, ne timeatis ab eis.*
Dominus Deus, qui ductor eſt veſter, pro vobis ipſe pugnabit, ſicut fecit in Ægypto cunctis videntibus.	30	*Dominus Deus veſter præcedit vos: ipſe pugnabit pro vobis, iuxta omnia quæ fecit vobiſcum in Ægypto in oculis veſtris.*
Et in ſolitudine (ipſe vidiſti) portauit te Dominus, Deus tuus, vt ſolet homo geſtare paruulum filium ſuum, in omni via, per quam ambulaſtis, donec veniretis ad locum iſtum.	31	*Et in deſerto quem vidiſti, quia portauit te Dominus Deus tuus, quemadmodum portat vir filium ſuum per totam viam per quam ambulaſtis, donec veniretis vſque ad locum iſtum.*
Et nec ſic quidem credidiſtis Domino Deo veſtro,	32	*Et in hoc non credidiſtis Domino Deo veſtro.*
*Exo. 13.21. Num. 14.14. * Qui præceſſit vos in via, & metatus eſt locum, in quo tentoria figere deberetis, nocte oſtendens vobis iter per ignem, & die per columnam nubis.	33	*Qui præcedebat vos in via ad explorandum vobis locum per caſtra veſtra, per ignem, per noctem, vt videretis viam per quam ambularetis, & per nubem in die.*
Cumque audiſſet Dominus vocem ſermonum veſtrorum, iratus iurauit & ait:	34	*Et audiuit Dominus vocem verborum veſtrorum, & iratus eſt, & iurauit, dicendo:*
*Num. 14.22. Pſa. 94.12. * Non videbit quiſpiam de hominibus generationis huius peſſimæ terram bonam, quam ſub iuramento pollicitus ſum patribus veſtris:	35	*Si viderit vir ex viris iſtis generationis malæ iſtius terram bonam ſuper quam iuraui, vt darem patribus veſtris,*
Præter Caleb filium Iephone: ipſe enim videbit eam, & ipſi dabo terram, quam calcauit, & filiis eius, quia ſecutus eſt Dominum.	36	*Præter Chaleb filium Iephunneh; ipſe videbit eam, & ei dabo terram, per quam calcauit, & filij eius, eo quod perfecit, vt iret poſt Dominum.*
Nec mirāda indignatio in populū, cū mihi quoq; iratus Dñs pp vos dixerit Nec tu ingredieris illuc:	37	*Etiam contra me iratus eſt Dominus propter vos dicendo: Etiam tu non ingredieris illuc.*
Sed Ioſue filius Nun miniſter tuus, ipſe intrabit pro te: hunc exhortare & robora, & ipſe ſorte terram diuidet Iſraeli.	38	*Iehoſuah filius Nun, qui ſtat coram te, ipſe ingredietur illuc, ipſum robora quia ipſe hæreditare faciet eam Iſrael.*
Paruuli veſtri, de quibus dixiſtis quod captiui ducerentur, & filij qui hodie boni ac mali ignorant diſtantiam, ipſi ingredientur: & ipſis dabo terram, & poſſidebunt eam.	39	*Et paruuli veſtri de quibus dixiſtis, in prædam erunt, & filij veſtri qui non cognouerunt hodie bonum, & malum, ipſi intrabunt illuc, & eis dabo eam, & ipſi hæreditate accipient eam.*
Vos autem reuertimini, & abite in ſolitudinem per viam Maris rubri.	40	*Et vos vertite vobis, & proficiſcimini in deſertum, per viam Maris Suph.*
*Nu. 14.40. * Et reſpondiſtis mihi: Peccauimus Domino: aſcendemus & pugnabimus, ſicut præcepit Dominus Deus noſter. Cumque inſtructi armis pergeretis in montem.	41	*Et reſpondiſtis, & dixiſtis ad me: Peccauimus Domino: nos aſcendemus, & pugnabimus iuxta omnia quæ præcepit nobis Dominus Deus noſter, & accinxiſtis vos vnuſquiſque arma bellica ſua, & voluiſtis aſcendere in montem.*

	Tranſl. ex Septuag.	Chald. Paraph. Tranſl.
20	Et dixi ad vos: Veniſtis vſque ad montem Amorræi, quem Dominus Deus noſter dat vobis.	*Et dixi vobis: Veniſtis vſque ad montem Amorræi quem Dominus Deus noſter dabit nobis.*
21	Videte, tradidit nobis Dominus Deus veſter ante faciem veſtram terram, aſcendentes hæreditate, quemadmodum dixit Dominus Deus patrum veſtrorum vobis: nolite terreri, neque conſternari.	*Vide quòd tradidit Dominus Deus tuus terram in conſpectu tuo: aſcende & poſſide eam, ſicut locutus eſt tibi Dominus Deus patrum tuorum, ne timeas neque formides.*
22	Et acceſſiſtis ad me omnes, & dixiſtis: Mittamus viros priores nobis, & explorẽt nobis terram, & renuncient nobis reſponſionẽ, viam, per quam aſcenmus in ea, & ciuitates, in quas ingrediemur in eas.	*Et acceſſiſtis ad me omnes vos, & dixiſtis: Mittamus viros ante nos, & explorent nobis terram, & referant ad nos verbum per quam viam aſcendere debemus, & ad quas vrbes veniemus.*
23	Et placuit coram me verbum, & ſumpſi ex vobis duodecim viros, virum vnum per tribum.	*Et placuit ſermo in oculis meis, & tuli ex vobis duodecim viros, virum vnum de vnaquaque tribu.*
24	Et conuerſi aſcenderunt in montem, & venerunt in vallem botri, & ſpeculati ſunt eam:	*Et perrexerunt & aſcenderunt in montem, & venerunt vſque ad torrentem Botri, & explorauerunt terram illam.*
25	Et ſumpſerunt in manibus ſuis de fructu terræ, & attulerunt ad nos, & dicebant: Bona eſt terra, quam Dominus Deus noſter dat nobis.	*Et tulerunt in manibus ſuis de fructu terræ, & attulerunt ad nos, & retulerunt nobis verbum, & dixerunt: Bona eſt terra quam Dominus Deus noſter dabit nobis.*
26	Et noluiſtis aſcendere, ſed increduli fuiſtis verbo Domini Dei noſtri,	*Et noluiſtis aſcendere, & rebellaſtis contra verbum Domini Dei veſtri.*
27	Et obmurmuraſtis in tabernaculis veſtris, & dixiſtis: Eo quod Dominus odit nos, eduxit nos de terra Ægypti, ad tradendum nos in manus Amorræorum, ad exterminandos nos:	*Et murmuraſtis in tabernaculis veſtris atque dixiſtis: Quia odio habuit nos Dominus, eduxit nos de terra Ægypti vt traderet nos in manu Amorræi, vt conſumeret nos.*
28	Quo nos aſcendimus? fratres autem veſtri auerterunt cor veſtrum, dicentes: Gens magna, & multa, & potentior nobis, & ciuitates magnæ, & muratæ vſque ad cœlum, ſed & filios gigantum illic vidimus.	*Quò nos aſcendimus? fratres noſtri confregerunt cor noſtrum, dicentes: Populus multus eſt & fortior nobis, & ciuitates magnæ & munitæ vſque ad cœlum filios quoque gigantum vidimus ibi.*
29	Et dixi ad vos: Ne paueatis, neque timeatis ab eis.	*Et dixi vobis: Ne formidetis, neque timeatis eos.*
30	Dominus Deus veſter, qui præcedit ante faciem veſtram, ipſe ſimul debellabit eos vobiſcum, ſecundum omnia, quæcumque fecit vobis in terra Ægypto,	*Verbum Domini Dei veſtri qui ductor eſt coram vobis, pugnabit pro vobis, iuxta omnia quæ fecit vobiſcum in Ægypto in oculis veſtris.*
31	Et in deſerto hoc, quod vidiſtis viam montis Amorræi: quoniam geſtabit te, ſicuti ſi quis homo geſtet filium ſuum, per omnem viam, in qua iuiſtis, donec veniſtis ad locum hunc.	*Et in ſolitudine, quia vidiſti quòd portauit te Dominus Deus tuus ſicut portat vir filium ſuum in omni via per quam ambulaſtis donec veniretis ad locum iſtum.*
32	Et in verbo hoc non credidiſtis Domino Deo noſtro,	*Et in verbo hoc non vos credidiſtis in verbo Domini Dei veſtri.*
33	Qui procedit prior vobis in via ad eligendum vobis locum, deducens vos in igni nocte, oſtendens vobis viam, per quam ambulatis ſuper eam, & in nube die.	*Qui ductor fuit coram vobis in via, vt præpararet vobis locum domus manſionis in quo maneretis, in columna ignis per noctem, vt oſtenderet vobis viam per quam ambulaſtis, & in columna nubis per diem.*
34	Et audiuit Dominus vocem ſermonum veſtrorum, & exacerbatus iurauit,	*Et audita eſt coram Domino vox ſermonum veſtrorum, & iratus eſt, & iurauit dicens:*
35	Si videbit aliquis virorum iſtorum terram bonam hanc, quam iuraui patribus eorum,	*Si viderit vir de hominibus generationis huius peſſimæ terram bonam pro qua iuraui, vt darem eam patribus veſtris;*
36	Præter Caleb filius Iephone: hic videbit eam, & huic dabo terram, in quam aſcendit, & filiis eius: quoniam ipſe adhæſit iis quæ ad Dominum.	*Præter Caleb filium Iephone, qui videbit eam, & ipſi dabo terram, quam calcauit, & filiis eius pro eo quod perfectus fuit in timore Domini.*
37	Et mihi iratus eſt Dominus propter vos, dicens: Neque tu introibis illuc.	*Contra me quoque fuit ira: à facie Domini propter vos, dicens: Tu quoque non ingredieris illuc.*
38	Ieſus filius Naue, qui aſſiſtit tibi, hic introibit illuc, ipſum conforta: quoniam ipſe in hæreditatem ſortietur eam ipſi Iſrael.	*Ioſue filius Nun, qui ſtat coram te, ipſe ingredietur illuc, ipſum robora, quia ipſe hæreditare faciet terram Iſrael.*
39	Et omnis paruulus iunior, quicumque non nouit hodie bonum: vel malum: hi introibunt illuc, & his dabo eam, & ipſi hæreditabunt eam.	*Et familia veſtra, de qua dixiſtis, in prædam erit, & filij veſtri qui neſciunt hodie bonum & malum, ipſi ingredientur illuc, & illis dabo eam, & ipſi hæreditabunt eam.*
40	Et vos conuerſi caſtra mouiſtis in deſertum, viam quæ ſuper rubrum Mare.	*Vos autem reuertimini, & proficiſcimini in deſertum per viam Maris rubri.*
41	Et reſpondiſtis, & dixiſtis: Peccauimus ante Dominũ Deum noſtrum: nos aſcendentes bellabimus iuxta omnia, quæcumq; mandauit Dominus Deus noſter nobis. Et ſumentes vnuſquiſque vaſa ſua bellica, & congregati aſcendiſtis in montem.	*Et reſpondiſtis & dixiſtis vos mihi: Peccauimus coram Domino: nos aſcendemus & pugnabimus iuxta omnia quæ præcepit nobis Dominus Deus noſter, & accinxiſtis vos vnuſquiſque armis bellicis, & cœpiſtis aſcendere in montem.*

Vulgat. Editio.

*Num. 14.42.

Ait mihi Dominus: Dic ad eos: * Nolite aſcendere,neque pugnetis: non enim ſum vobiſcum: ne cadatis coram inimicis veſtris.

Locutus ſum, & non audiſtis: ſed aduerſantes imperio Domini,& tumentes ſuperbia aſcendiſtis in montem.

Itaq; egreſſus Amorrhæus,qui habitabat in montibus,& obuiã veniens perſecutus eſt vos,ſicut ſolent apes perſequi:& cecidit de Seir vſque Horma.

Cumque reuerſi ploraretis coram Domino, non audiuit vos,nec voci veſtræ voluit acquieſcere.

Sediſtis ergo in Cadesbarne multo tempore.

CAP. II.

Profectique inde venimus in ſolitudinem, quæ ducit ad Mare rubrum,ſicut mihi dixerat Dominus: & circuimus montem Seir longo tempore.

Dixitque Dominus ad me:

Sufficit vobis circuire montem iſtum: ite contra Aquilonem:

Et populo præcipe, dicens: Tranſibitis per terminos fratrum veſtrorum filiorum Eſau, qui habitant in Seir,& timebunt vos.

Videte ergo diligenter ne moueamini contra eos:neque enim dabo vobis de terra eorum quantum poteſt vnius pedis calcare veſtigium, quia in poſſeſſionem Eſau dedi montem Seir.

Cibos emetis ab eis pecunia & comeditis: aquam emptam haurietis,& bibetis:

Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manuũ tuarum: nouit iter tuum,quomodo trãſieris ſolitudinem hanc magnam per quadraginta annos habitans tecum Dominus Deus tuus, & nihil tibi defuit.

Cumque tranſiſſemus fratres noſtros filios Eſau, qui habitabant in Seir, per viam campeſtrem de Elath,& de Aſiongaber, venimus ad iter, quod ducit in deſertum Moab.

Dixitque Dominus ad me: Non pugnes contra Moabitas, nec ineas aduerſus eos prælium: non enim dabo tibi quidquam de terra eorum, quia filiis Loth tradidi Ar in poſſeſſionem.

Emim primi fuerunt habitatores eius,populus magnꝰ,& validꝰ,&tã excelſus vt de Enacim ſtirpe,

Quaſi gigantes crederentur,& eſſent ſimiles filiorũ Enacim. Deniq; Moabitæ appellãt eos Emim.

In Seir autem prius habitauerunt Horrhæi:quibus expulſis atque deletis habitauerunt filij Eſau, ſicut fecit Iſrael in terra poſſeſſionis ſuæ, quam dedit illi Dominus.

Surgentes ergo vt tranſiremus Torrentem Zared,venimus ad eum.

Tempus autem, quo ambulauimus de Cadesbarne vſque ad tranſitum torrentis Zared,triginta & octo annorum fuit: donec conſumeretur omnis generatio hominum bellatorum de caſtris,ſicut iurauerat Dominus:

Cuius manus fuit aduerſum eos, vt interirent de caſtrorum medio.

Poſtquam autem vniuerſi ceciderunt pugnatores.

Locutus eſt Dominus ad me,dicens:

Tu tranſibis hodie terminos Moab, vrbem nomine Ar:

Et

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

42 *Et dixit Dominus ad me: Dic eis,ne aſcendatis & ne pugnetis: quia non ſum in medio veſtri,vt non percutiamini coram inimicis veſtris.*

43 *Et locutus ſum ad vos,& non audiſtis, & irritaſtis os Domini,& temerariè egiſtis.& aſcendiſtis in montem.*

44 *Et egreſſus eſt Emorræus qui habitabat in monte ipſo in occurſum veſtrum, & perſecuti ſunt vos quemadmodũ faciunt apes:& contriuerũt vos à Sehir vſq, ad Chorma.*

45 *Et reuerſi eſtis, & fleuiſtis coram Domino, & non audiuit Dominus vocem veſtram, & non auſcultauit vos.*

46 *Et manſiſtis in Cades diebus multis ſecundum dies quibus manſiſtis.*

CAP. II.

1 *Et vertimus nos, & profecti ſumus in deſertum per viam Maris Suph,quemadmodum locutus eſt Dominus ad me:& circuimus montem Sehir diebus multis.*

* Quæ hic numero 1. notantur in Tranſl. Sancti Pagnini ex Hebræo habentur coniuncta textui ſuperioris capituli.

2 *Et dixit Dominus ad me,dicendo:*

3 *Sufficit vobis circuiſſe montem iſtum: vertite vos ad Aquilonem:*

4 *Et populo præcipe, dicendo: Vos tranſitis per terminum fratrum veſtrorum. filiorum Heſau, qui habitant in Sehir,& timebunt à vobis.*

5 *Et cauebitis vobis valde, ne irritetis vos contra eos: quia non dabo vobis de terra eorum vſque ad calcationem plantæ pedis, quia in hæreditatem ipſi Heſau dedi montem Sehir.*

6 *Cibum emetis ab eis argento, & comedetis: & etiam aquam emetis ab eis argento & bibetis.*

7 *Quia dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum, nouit ambulare tuum per deſertum magnum iſtud, iam quadraginta annis, dominus Deus tuus fuit tecum, non caruiſti aliquo.*

8 *Et tranſiuimus à fratribus noſtris filiis Heſau,qui habitabant in Sehir à via ſolitudinis ab Elath, & ab Heſiongaber,& vertimus nos,& tranſiuimus per viam deſerti Moab.*

9 *Et dixit Dominus ad me:Ne oppugnes Moab, & ne irrites te cum eis in bello: quia non dabo tibi de terra eius hæreditatem,filiis enim Loth dedi Har hæreditatem.*

10 *Emim antea habitabant in ea,populus magnus,& multus, & excelſus,ſicut Hanachim.*

11 *Gygantes reputabantur etiam ipſi, ſicut Hanachim. Et Moabitæ vocabant eos Emim.*

12 *Et in Sehir habitauerunt Chorim antea:& filij Heſau expulerunt eos,& perdiderunt eos à facie ſua & habitauerunt loco ipſorum, quemadmodum fecit Iſrael in terra hæreditatis ſuæ quam dedit Dominus eis.*

13 *Nunc ſurgite, & tranſite vos torrentem Zered, & tranſiuimus torrentem Zered.*

14 *Et dies quibus ambulauimus de Cades Barneah, donec tranſiremus torrentem Zered fuerunt triginta& octo anni: donec conſumeretur omnis generatio virorum bellatorum de medio caſtrorum, quemadmodum iurauit Dominus eis.*

15 *Et etiam manus Domini fuit contra eos ad perdendum eos è medio caſtrorum,donec conſumeret eos.*

16 *Et fuit, quando conſumpti fuerunt omnes viri bellatores,vt morerentur è medio populi.*

17 *Locutus eſt Dominus ad me, dicendo:*

18 *Tu tranſis hodie terminum Moab, Har.*

Et

Tranſl. ex Septuag.

42 Et dixit Dominus ad me:Dic eis: Non aſcēdetis,
neque bellabitis: non enim ſum vobiſcum : & non
conteramini in conſpectu inimicorum veſtrorum.
43 Et locutus ſum vobis, & non exaudiſtis me, &
tranſgreſſi eſtis verbum Domini, & vim facientes
aſcendiſtis in montem.
44 Et exiit Amorrhæus habitans in monte illo in
occurſum vobis, & perſecutus eſt vos, ſicut face-
rent apes: & vulnerabant vos à Seir vſque Herma.
45 Et ſedentes flebatis ante dominum Deum no-
ſtrum, & non exaudiuit Dominus vocem veſtram,
neque attendit vobis.
46 Et ſediſtis in Cades diebus multis, quot vtique
diebus ſediſtis.

CAP. II.

1 ET conuerſi promouimus in deſertum, viam
Mare rubrum, quemadmodum locutus eſt
Dominus ad me: & circuiuimus montem Seir
diebus multis.
2 Et dixit Dominus ad me:
3 Sufficiat vobis circuire montem hunc: conuerti-
mini igitur ad Aquilonem:
4 Et populo præcipe, dicens: Vos tranſitis per fines
fratrum veſtrorum filiorum Eſau habitantium in
Seir, & timebunt vos.
5 Et verebuntur vos valdè, ne conſeratis cum eis
prælium: non enim dabo vobis de terra eorum,
neque veſtigium pedis, quoniam in ſorte dedi filiis
Eſau montem Seir.
6 Argento eſcas emite ab eis, & comedetis: & a-
quam menſura accipietis ab eis, & bibetis.
7 Dominus enim Deus noſter benedixit te in om-
ni opere manuum tuarum agnoſce, quomodo trā-
ſiſti deſertum illud magnum, & terribile ecce qua-
draginta annos dominus Deus tecum, non indi-
guiſti verbo.
8 Et prætériuimus fratres noſtros filios Eſau ha-
bitantes in Seir apud viam, quæ Araba ab Ælon,
& à Geſion Gaber, & conuerſi pertranſiuimus viam
deſertum Moab.
9 Et dixit Dominus ad me: Non oppugnetis Moa-
bitas, & non conſeratis cum eis prælium: nō enim
dabo de terra eorum vobis in ſorte, filiis enim Lot
dedi Aroer ad hæreditandum.
10 Omnes priores inſederunt ſuper eam, gens ma-
gna, & multa, & fortes, ſicut Enacim:
11 Raphaim reputabuntur, & hi ſicut & Enacim. Et
Moabitæ cognominant eos Ommin.
12 Et in Seir inſidebat Chorræus antea: & filij Eſau
perdiderunt eos, & attriuerunt eos à facie ſua, &
inhabitarunt pro eis, quemadmodū fecit Iſrael ter-
ram hæreditatis ſuæ, quam dedit dominus eis.
13 Nunc igitur exurgite, & promouete vos, & tran-
ſite vallem Zaret.
14 Et dies, quibus pertranſiuimus à Cades Barne,
vſquequo tranſiuimus vallem Zaret, triginta &
octo anni: quoadusque decidit omnis progenies vi-
rorum bellatorum morientes è caſtris, ſicut iura-
uit dominus Deus eis:
15 Et manus domini fuit ſuper eos ad conſumen-
dos eos de medio caſtrorum, quoaduſque decide-
runt.
1 Et factum eſt, poſtquam deciderunt omnes viri
bellatores morientes de medio populi.
17 Et locutus eſt Dominus ad me, dicens:
18 Tu tranſibis hodie fines Moab ipſam Aroer:

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et dixit Dominus ad me: Dic eis: Ne aſcendatis, nec
pugnetis: quoniam maieſtas mea, non habitat inter vos:
ne conteramini coram inimicis veſtris.*
*Locutuſque ſum vobiſcum, & non obediſtis, ſed rebella-
ſtis in verbum Domini, & impiè egiſtis, & aſcendiſtis in
montem.*
*Et egreſſus eſt Amorraeus, qui habitabat in monte illo,
& perſecutus eſt vos, ſicut perſequuntur apes: & percuſ-
ſerunt vos in Seir vſque ad Hormam.*
*Et conuerſi eſtis, & plorastis coram Domino, & non
ſuſcepit Dominus orationem veſtram, neque auſcultauit
verba veſtra.*
*Et habitaſtis in Cades diebus multis, ſicut dies, quibus
habitaſtis.*

CAP. II.

*ET perreximus, & profecti ſumus in deſertum per
viam Maris rubri, ſicut locutus eſt Dominus me-
cum; & circuiuimus montem Seir diebus multis.*
Et ait Dominus ad me, dicens:
*Sufficit vobis circuire montem iſtum: declinate vos ad
Aquilonem:*
*Et populo præcipe, dicens: Vos tranſitis per terminum
fratrum veſtrorum filiorum Eſau, qui habitant in Seir,
& timebunt vos.*
*Cauete nimis, ne pugnetis cum eis, quoniam non dabo
vobis de terra eorum, quantum poteſt calcare planta pe-
dis, quoniam in poſſeſſionem Eſau dedi montem Seir.*
*Frumentum emetis ab eis argento, & comedetis: &
etiam aquam emetis ab eis argento, & bibetis.*
*Dominus enim Deus tuus benedixit tibi in omnibus o-
peribus manuum tuarum: ſufficienter tribuit tibi ne-
ceſſaria cùm ambulares per deſertum magnum hoc iſtis
quadraginta annis, verbum domini Dei tui fuit tecum,
nec quicquam tibi defuit.*
*Et tranſiuimus à fratribus noſtris filiis Eſau, qui ha-
bitant in Seir à via campeſtri ab Elath, & ab Eſion-Ga-
ber, & perreximus, & tranſiuimus per viam deſerti
Moab.*
*Et dixit Dominus ad me: Ne obſideas Moabitas, neque
contendas facere cum eis bellum: quoniam non dabo tibi
de terra eorum hæreditatem, quia filiis Lotb dedi Ar in
poſſeſſionem.*
*Terribiles à principio habitauerunt in ea, populus ma-
gnus, & multus, & fortis, ſicut Gigantes:*
*Reputantur etiam ipſi, ſicut Gigantes. Et Moabitæ vo-
cabant eos terribiles.*
*Et in Seir habitauerunt Horræi à principio: & filij
Eſau eiecerunt eos, & exterminauerunt à conſpectu ſuo,
& habitauerunt in loco eorum, ſicut fecit Iſrael in terra
hæreditatis ſuæ, quam dedit eis Dominus.*
*Nunc ſurgite, tranſite torrentem Zared, & tranſiui-
mus torrentem Zared.*
*Dies autem, quibus ambulauimus de Cader-barne do-
nec tranſiremus torrentem Zared, triginta & octo anni
fuerunt: donec conſumeretur omnis generatio virorum
bellatorum de medio caſtrorum, ſicut iurauit eis Domi-
nus:*
*Et etiam plaga à facie Domini fuit in eis, vt interi-
rent de medio caſtrorum, donec conſumerentur.*
*Et factum eſt, poſtquam conſumpti ſunt omnes viri
bellatores, & mortui ſunt de medio populi:*
Locutuſque eſt Dominus ad me, dicens:
Tu tranſibis hodie terminum Moab vrbem Ar:

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et accedens in vicina filiorum Ammon caue:ne
pugnes contra eos, nec mouearis ad prælium: non
enim dabo tibi de terra filiornm Ammon, quia fi-
liis Loth dedi eam in poſſeſſionem.
Terra Gigantum reputata eſt: & in ipſa olim ha-
bitauerunt Gigantes, quos Ammonitæ vocant
Zomxommim:
Populus magnus & multus,& proceræ longitu-
dinis,ſicut Enacim,quos deleuit Dominus à facie
eorum:& fecit illos habitare pro eis:
Sicut fecerat filiis Eſau, qui habitant in Seir, de-
lens Horrhæos,& terram eorum illis tradens, quã
poſſident vſque in præſens.
Heuæos quoque,qui habitabant in Haſerim vſ-
que Gazã,Cappadoces expulerunt: qui egreſſi Cap-
padocia deleuernnt eos & habitauerunt pro illis.
Surgite,& tranſite torrentem Arnon:ecce tradi-
di in manu tua Sehon regem Heſebon Amorrhæ-
um, & terram eius incipe poſſidere, & committe
aduerſus eum prælium.
Hodie incipiam mittere terrorem,atque formi-
dinẽ tuam in populos, qui habitãt ſub omni cœlo:
vt audito nomine tuo paueant,& in morem partu-
rientium contremiſcant, & dolore teneantur.
* Nu. 21. 21. * Miſi ergo nuncios de ſolitudine Cademoth ad
Sehon regem Heſebon verbis pacificis,dicens.
Tranſibimus per terram tuam, publica gradie-
mur via:non declinabimus, neque ad dexteram,
neque ad ſiniſtram.
Alimenta pretio vende nobis,vt veſcamur:aquã
pecunia tribue,& ſic bibemus. Tantum eſt,vt no-
bis concedas tranſitum:
Sicut fecerunt filij Eſau, qui habitant in Seir,&
Moabitæ,qui morantur in Ar:donec veniamus ad
Iordanem,& tranſeamus ad terram,quam Domi-
nus Deus noſter daturus eſt nobis.
Noluitque Sehon rex Heſebon dare nobis tran-
ſitum quia indurauerat Dominus Deus tuus ſpiri-
tum eius,& obſirmauerat cor illius, vt traderetur
in manus tuas ſicut nunc vides.
*Amos 2. 9. Dixitque Dominus ad me: * Ecce cœpi tibi tra-
dere Sehon,& terram eius, incipe poſſidere eam.
Egreſſuſque eſt Sehon obuiam nobis cum omni
populo ſuo ad prælium in Iaſa.
Et tradidit eum Dominus Deus noſter nobis:
percuſſimuſque eum cum filiis ſuis,&omni popu-
lo ſuo.
Cunctaſque vrbes in tempore illo cepimus,inter-
fectis habitatoribus earum, viris,ac mulieribus,&
paruulis,non reliquimus in eis quidquam.
Abſque iumentis, quæ in partem venere præ-
dantium:& ſpoliis vrbium, quas cepimus.
Ab Aroer, quæ eſt ſuper ripam torrentis Arnon,
oppido,quod in valle ſitum eſt, vſque Galaad. Non
fuit vicus,& ciuitas,quæ noſtras effugeret manus:
omnes tradidit Dominus Deus noſter nobis.
Abſque terra filiorum Ammon, ad quam non
acceſſimus:& cunctis,quæ adiacent torrenti Ieboc,
& vrbibus montanis, vniuerſiſque locis, à quibus
nos prohibuit Dominus Deus noſter.

CAP. III.

* Inf. 29.7. Num. 21. 33. ITaque conuerſi aſcendimus per iter Baſan: * e-
greſſuſque eſt Og rex Baſan in occurſum nobis
cum populo ſuo ad bellandum in Edrai.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Et accedes è regione filiorum Hammon,ne obſideas eos,*
& ne litiges cum eis:quia non dabo de terra filiorũ Ham-
mon, tibi poſſeſſionem, quia filiis Loth dedi eam poſſeſſio-
nem.
20 *Terra Gigantum reputabatur etiam ipſa: Gigantes*
habitauerunt in ea antea, & Hammonita vocabant eos
Zammezummim:
21 *Populus magnus, & multus, & excelſus, ſicut Hana-*
chim, & perdidit eos Dominus à facie eorum, & expule-
runt eos:& habitarunt loco ipſorum:
22 *Quemadmodum fecit filiis Heſau, qui habitabant in*
Sehir, qui diſperdidit Chorraos à facie eorum, & expu-
lerunt eos, & habitauerunt loco ipſorum vſque ad diem
iſtam.
23 *Et Hauuium,qui habitabant in Chaſerim vſque Haz-*
zah Caphthorim: qui egreſſi ſunt de Caphthor perdide-
runt eos, & habitauerunt loco ipſorum.
24 *Surgite proficiſcimini, & tranſite torrentem Arnon:*
vide,dedi in manu tua Sichon regem Chesbon Emorraum,
& terram eius,incipe,poſſide, & litiga cum eo in bello.
25 *Die iſta incipiam dare pauorem tuum, & timorem*
tuum ſuper faciem populorum ſub omni cœlo: qui au-
dient auditum tuum, & pauebunt, & timebunt à facie
tua.
26 *Et miſi nuncios è deſerto Chedemoth ad Sichon regem*
Chesbon verbis pacificis,dicendo:
27 *Tranſibo per terram tuam per viam,per viam pergam,*
non declinabo ad dexteram, neque ad ſiniſtram.
28 *Cibum argento vendes mihi, & comedam: & aquam*
argento dabis mihi,& bibam. Tantum tranſibo pedibus
meis:
29 *Quemadmodum fecerunt mihi filij Heſau, qui habi-*
tant in Sehir, & Moabita, qui habitant in Har: donec
tranſeam Iarden in terram, quam Dominus Deus noſter
dat nobis.
30 *Et noluit Sichon rex Chesbon,vt tranſiremus per eum:*
quia indurare fecit Dominus Deus tuus ſpiritum eius,
& roborauit cor eius,vt daret eum in manu tua, ſecun-
dum diem iſtam.
31 *Et dixit Dominus ad me:Vide incepi dare coram te Si-*
chon, & terram eius incipe,poſſide, vt poſſideas terram
eius.
32 *Et egreſſus eſt Sichon in occurſum noſtrum ipſe,& om-*
nis populus eius ad bellum in Iahas.
33 *Et dedit eum Dominus Deus noſter ante nos: & per-*
cuſſimus eum,& filios eius,& omnem populum eius.
34 *Et cepimus omnes vrbes eius in tempore eius, & de-*
ſtruximus omnem vrbem,viros,& mulieres,& paruulos,
non reliquimus ſuperſtitem.
35 *Sed iumenta prædati ſumus nobis, & ſpolia vrbium*
quas cepimus.
36 *Ab Haroher, quæ eſt, iuxta ripam torrentis Arnon &*
ciuitatem,quæ eſt in torrente vſque ad Ghilhad. Non fuit
ciuitas, quæ effugerit à nobis, omnes tradidit Dominus
Deus noſter coram nobis.
37 *Sed ad terram filiorum Hammon,non acceſſiſti,omnem*
locum torrentis Iabboch,& ciuitates montanas,& omnia,
quæ præcepit Dominus Deus noſter.

CAP. III.

1 *ET vertimus nos,& aſcendimus per viam Baſan: &*
egreſſus eſt Hegh rex Baſan in occurſum noſtrum ip-
ſe,& omnis populus eius ad bellum in Edrehi.

Tranſl. ex Septuag.

19 Et accedetis prope filios Amman, non oppugnate eos, neque congrediamini cum eis in bellum: non enim dabo tibi de terra filiorum Amman in ſorte, quoniam filiis Lot dedi eam in ſorte.

20 Terra Raphain reputabitur: nam & ſuper eam habitabant Raphain antea, & Ammanitæ cognominant eos Zochommin:

21 Gens magna, & multa, & potentior vobis, ſicut & Enacim, & perdidit eos Dominus ante faciem eorum: & hæreditarunt, & habitarunt pro eis vſque in diem hanc:

22 Sicut fecerunt filiis Eſau habitantibus in Seir, quemadmodum attriuerunt Chorræum à facie ſua, & hæreditarunt eos, & habitarunt pro eis vſque in diem hanc.

23 Et Euæi, qui habitabant in Aſedoth vſque Gazam, & Cappadoces: qui exierunt è Cappadocia, attriuerunt eos, & habitauerunt pro eis.

24 Nunc ergo ſurgite, & promouete, & trãſite vos vallem Arnon: ecce tradidi in manus tuas Seon regẽ Eſebon Amorrhæum, & terram eius, incipe hæreditare, conſere cum eo prælium in die hac.

25 Incipe dare tremorem tuum, & timorem tuum ſuper faciem omnium gentium, quæ ſub cœlo: qui audientes nomen tuum turbabuntur, & dolores habebunt à facie tua.

26 Et miſi legatos è deſerto Cedamoth ad Seon regem Eſebon verbis pacificis, dicens:

27 Trãſibo per terram tuam, in via ibo, non declinabo in dextram, neque in ſiniſtram:

28 Eſcas argento tribues mihi, & comedam: & aquam argento tribues mihi, & bibam. Tantum tranſibo pedibus:

29 Sicut fecerunt mihi filij Eſau habitantes in Seir, & Moabitæ habitantes in Aroer: quoadusque tranſiero Iordanem in terram, quam Dominus Deus noſter dat nobis.

30 Et noluit Seon rex Eſebon tranſire nos per ipſum: quoniam indicauerat Dominus Deus noſter ſpiritum eius, & confortauit cor eius, vt traderetur in manus tuas, ſicut in die hac.

31 Et dixit Dominus ad me: Ecce cœpi tradere ante faciem tuam Seon regem Eſebon Amorrhæum, & terram eius, & incipe hæreditare terram eius,

32 Et exiit Seon rex Eſebon in occurſum nobis, ipſe, & omnis populus eius in prælium in Iaſſa.

33 Et tradidit eum Dominus Deus noſter ante faciem noſtram: & percuſſimus eum, & filios eius, & omnem populum eius.

34 Et obtinuimus omnes ciuitates eius in tẽpore illo, & diſperdidimus omnẽ ciuitatẽ, deinde, & vxores eorum, & filios eorum non reliquimus viuum.

33 Tantum pecora prædati ſumus: & ſpolia ciuitatum cepimus.

36 Ab Aroer, quæ eſt apud labium torrentis Arnon, & ciuitatem, quæ erat in valle, & vſque ad montem Galaad. Non fuit ciuitas, quæ effugeret nos: omnes tradidit Dominus Deus noſter in manus noſtras.

37 Tantum prope filios Amman, non acceſſimus: omnia pertinentia ad torrentem Iaboc, & ciuitates, quæ in montana, ſicut mandauit Dominus Deus noſter nobis.

CAP. III.

1 ET conuerſi aſcendimus viam, quæ in Baſan: & exiit Og rex Baſan in occurſum nobis, ipſe, & omnis populus eius in prælium in Edraim.

Et

Chald. Paraph. Tranſl.

Et accedes contra filios Ammon, ne obſideas eos, neque contendas facere cum eis bellum: quoniam non dabo tibi de terra eorum hæreditatum, quia filiis Loth dedi eam in hæreditatem.

Terra Gigantum reputatur etiam ipſa: Gigantes habitauerunt in ea à principio, & Ammonitæ vocabant eos Hotbanin:

Populus magnus, & multus, & fortis, ſicut Gigantes, & diſperdidit eos Dominus à facie eorum: & eiecerunt eos, & habitauerunt in locis eorum:

Sicut fecit filiis Eſau, qui habitabant in Seir, quia diſperdidit Horræos à facie eorum, & eiecit eos, & habitauerunt in locis eorum vſque in diem hanc.

Et Eueos, qui habitabant in villis vſque ad Gazam Cappadoces: qui egreſſi ſunt de Cappadocia exterminauerunt eos, & habitauerunt in locis eorum.

Surgite, mouete caſtra, & tranſite torrentem Arnon: vide, quòd tradidi in manu tua Seon regem Eſebon Amorræum, & terram eius, incipe eijcere eum, & contende, vt facias bellum aduerſus eum.

Hodie incipiam dare terrorem tuum, & timorem tuum ſuper faciem populorum, qui ſunt ſub omni cœlo: qui audient famam tuam, & contremiſcent, & conterentur à facie tua.

Et miſi nuncios de ſolitudine Cedemoth ad Seon regem Eſebon verbis pacificis, dicens:

Tranſibo per terram tuam, per viam publicam ibo: non declinabimus ad dexteram, nec ad ſiniſtram.

Frumentum argento vendes mihi, vt comedam: & aquam argento dabis mihi, vt bibam. Tantummodo tranſibo pedibus meis:

Sicut fecerunt mihi filij Eſau, qui habitant in Seir, & Moabitæ, qui habitant in ciuitate Ar: donec tranſeam Iordanem ad terram, quam Dominus Deus noſter daturus eſt nobis.

Et noluit Seon rex Eſebon dimittere nos tranſire per terminum ſuum: quia indurauit Dominus Deus tuus ſpiritum eius, & roborauit cor eius, vt traderet eum in manus tuas, ſicut in die hac.

Et dixit Dominus ad me: Vide, quòd incepi tradere in conſpectu tuo Seon, & terram eius, incipe eijcere eum, vt poſſideas terram eius.

Et egreſſus eſt Seon in occurſum noſtrum, ipſe, & omnis populus eius, vt pugnaret in Iahas.

Et tradidit eum Dominus Deus noſter in conſpectu noſtro: & percuſſimus eum, & filios eius, & omnem populum eius.

Et ſubiecimus omnes ciuitates eius in tempore illo, & deſtruximus omnes vrbes, & viros, ac mulieres, & paruulos, non reliquimus reliquias.

Tantummodo iumenta deprædati ſumus nobis: & ſpolia ciuitatum quas ſubiecimus.

Ab Aroer, quæ eſt ſuper ripam torrentis Arnon, & ciuitatem, quæ eſt in torrente, & vſque ad Galaad. Nulla fuit ciuitas, quæ fortior nobis eſſet: ſed omnes tradidit Dominus Deus noſter in conſpectu noſtro.

Tantummodo ad terram filiorum Ammon, non acceſſiſti: & ad omnem ripam torrentis Iaboc, & ad vrbes montis, & ad omnia loca, quæ præcepit Dominus Deus noſter.

CAP. III.

ET perreximus, & aſcendimus per viam Baſan: & egreſſus eſt Og rex Baſan in occurſum noſtrum, ipſe & omnis populus eius, vt committeret bellum in Edrai.

Et

Vulgat.Editio.

Dixitque Dominus ad me: Ne timeas eum: quia
in manu tua traditus eſt cum omni populo, ac ter-
* Nu. ra ſua: facieſque ei * ſicut feciſti Sehon regi Amor-
21. 21. rhæorum, qui habitauit in Heſebon.
* Num. * Tradidit ergo Dominus Deus noſter in manibus
21. 35. noſtris etiam Og regem Baſan, & vniuerſum po-
pulum eius: percuſſimuſque eos vſque ad interne-
cionem:
Vaſtantes cunctas ciuitates illius vno tempore,
non fuit oppidum, quod nos effugeret ſexaginta
vrbes, omnem regionem Argob regni Og in Baſan.
Cunctæ vrbes erant munitæ muris altiſſimis, por-
tiſque & vectibus, abſque oppidis innumeris, quæ
non habebant muros.
Et deleuimus eos, ſicut feceramus Sehon regi
Heſebon, diſperdentes omnem ciuitatem; viroſ-
que, ac mulieres, & paruulos:
Iumenta autem, & ſpolia vrbium diripuimus,
Tulimuſq; illo in tempore terrã de manu duo-
rum regum Amorrhæorum, qui erant trans Iorda-
nẽ: à torrente Arnon vſque ad montem Hermon:
Quem Sidonij Sarion vocant, & Amorrhæi
Sanir:
Omnes ciuitates, quæ ſitæ ſunt in planitie, & vni-
uerſam terram Galaad, & Baſan vſque ad Selcha,
& Edrai ciuitates regni Og in Baſan.
Solus quippe Og rex Baſan reſtiterat de ſtirpe
Gigantum. Monſtratur lectus eius ferreus, qui eſt
in Rabbath filiorum Ammon, nouem cubitos ha-
bens longitudinis, & quattuor latitudinis ad men-
ſuram cubiti virilis manus.
Terramque poſſedimus tempore illo ab Aroer,
quæ eſt ſuper ripam torrentis Arnon, vſque ad me-
* Nu. diam partem montis Galaad: & ciuitates illius *
32. 29. dedi Ruben, & Gad.
Reliquam autem partem Galaad, & omnem Ba-
ſan regni Og tradidi mediæ tribui Manaſſe, omnẽ
regionem Argob: cunctaque Baſan vocatur terra
Gigantum.
Iair filius Manaſſe poſſedit omnem regionem Ar-
gob, vſque ad terminos Geſſuri, & Machati. Voca-
uitque ex nomine ſuo Baſan, Hauoth Iair, id eſt,
villas Iair, vſque in præſentem diem.
Machir quoque dedi Galaad.
Et tribubus Ruben, & Gad dedi de terra Galaad,
vſque ad torrentem Arnon medium torrentis, &
confinium vſque ad torrentem Ieboc, qui eſt ter-
minus filiorum Ammon:
Et planitiem ſolitudinis, atque Iordanem, & ter-
minos Cenereth vſq; ad mare deſerti, quod eſt ſal-
ſiſſimũ, ad radices montis Phaſga contra Orientẽ.
Præcepiq; vobis in tempore illo, dicens: Domi-
nus Deus veſter dat vobis terram hanc in hæredi-
tatem, expediti præcedite fratres veſtros filios Iſ-
rael omnes viri robuſti:
Abſque vxoribus, & paruulis, atque iumentis.
Noui enim quod plura habeatis pecora, & in vrbi-
bus remanere debebunt, quas tradidi vobis.
Donec requiem tribuat Dominus fratribus ve-
ſtris, ſicut vobis tribuit: & poſſideant ipſi etiam
terram quam daturus eſt eis trans Iordanem: tunc
reuertetur vnuſquiſque in poſſeſſionem ſuam,
quam dedi vobis.
* Nu. * Ioſue quoque in tempore illo præcepi, dicens:
27. 18. Oculi tui viderunt, quæ fecit Dominus Deus ve-
ſter duobus his regibus: ſic faciet omnibus regnis,
ad quæ tranſiturus es.

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

2 *Et dixit Dominus ad me: Ne timeas eum: in manu enim*
tua tradam eum, & omnem populum eius, & terram
eius: & facies ei, quemadmodum feciſti Sichon regi E-
morræi, qui habitat in Chesbon.
3 *Et dedit Dominus Deus noſter in manibus noſtris et-*
iam Hogh regem Baſan, & omnem populum eius: & per-
cuſſimus eum, adeo vt non remanſerit ei ſuperſtes:
4 *Et cepimus omnes vrbes eius in tempore ipſo, non fuit*
ciuitas, quam non ceperimus ab eis: ſexaginta vrbes om-
nem regionem Argob regni Hogh in Baſan.
5 *Omnes iſtæ vrbes munitæ erant muro alto, portis, &*
vectibus, præter vrbes non muratas, multas valdè.
6 *Et deſolauimus eas, quemadmodum fecimus Sichon*
regi Chesbon deſolando omnem vrbem, viros, mulieres, &
paruulos:
7 *Et omnia iumenta, & ſpolia vrbium prædati ſumus*
nobis.
8 *Et cepimus in tempore ipſo terram è manu duorum re-*
gum Emorræi, qui erant trans Iarden: à torrente Arnon
vſque ad montem Chermon:
9 *Sidonij vocant Chermon Sirion, & Emorræi vocant*
eum Senir:
10 *Omnes vrbes planitiei, & omnis Ghilhad, & omnis*
Baſan vſque ad Salchah, & Edrehi, vrbes regni Hogh in
Baſan.
11 *Quia tantummodo Hogh rex Baſan remanſerat ex re-*
liquis Gigantibus. Ecce lectus eius, lectus ferreus, nonne eſt
in Rabbath filiorum Hammon, nouem cubitorum longi-
tudo eius, & quattuor cubitorum latitudo eius, ſecundum
cubitum viri.
12 *Et terram iſtam poſſedimus in tempore ipſo ab Haro-*
hor, quæ eſt, iuxta torrentem Arnon, & dimidium mon-
tem Ghilhad: & vrbes eius dedi Reubenitis, & Gaditis.
13 *Et reſiduum Ghilhad, & omnem Baſan regni Hogh*
dedi dimidiæ tribui Menaſſeh, omnem regionem Arghob:
omnem Baſan, quæ vocabatur terra Gigantum.
14 *Iahir filius Menaſſeh cepit omnem regionem Arghob,*
vſque ad terminum Gheſuri, & Mahachathi. Et vocauit
eas, ſecundum nomen ſuum Baſan, Chauuoth Iahir, vſ-
que ad diem iſtam.
15 *Et ipſi Machir dedi Ghilhad.*
16 *Et Reubenitis, & Ghaditis dedi à Ghilhad, vſque ad*
torrentem Arnon medium torrentis, & terminum vſque
ad Iabboch torrentem, terminum filiorum Hammon:
17 *Et planitiem, & Iarden, & terminum à Chinnereth*
vſque ad mare planities, mare ſalis, ſub effuſionibus a-
quarum collis ad Orientem.
18 *Et præcepi vobis in tempore ipſo, dicendo: Dominus*
Deus veſter dedit vobis terram iſtam, vt poſſideatis eam,
accincti armis tranſibitis ante fratres veſtros filios Iſrael,
omnes filij robuſti:
19 *Tantummodo vxores veſtræ, & paruuli veſtri, & pe-*
cudes veſtræ. (Noui quòd pecudes multæ ſunt vobis) ma-
nebunt in vrbibus veſtris quas dedi vobis:
20 *Donec requiem dederit Dominus fratribus veſtris, ſicut*
vobis: & poſſideant etiam ipſi terram, quam Dominus
Deus veſter dat eis trans Iarden: & reuertimini vnuſ-
quiſque ad poſſeſſionem ſuam, quam dedi vobis.
21 *Et Iehoſuah præcepi in tempore ipſo dicendo: Oculi*
tui vident omnia, quæ fecit Dominus Deus veſter duobus
regibus iſtis: ſic faciet Dominus omnibus regnis, ad quæ
tu tranſis.

Ne

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

2 Et ait Dominus ad me: Ne timeas eum: quoniam in manus tuas tradidi eum, & omnem populũ eius, & omnem terram eius: & facies ei, ſicut feciſti Seon regi Amorrhæorum, qui habitabat in Eſebon.

3 Et tradidit eum Dominus Deus noſter in manus noſtras, & Og regem Baſan, & omnem populum eius: & percuſſimus eum, eouſq; vt non relinqueretur ipſius ſemen:

4 Et obtinuimus omnes ciuitates eius in tempore illo, non fuit ciuitas, quam non cepérimus ab eis: ſexaginta ciuitates, omnia adiacentia Argob regis Og de Baſan,

5 Omnes ciuitates munitæ mœnia excelſa, portæ, & vectes præter ciuitates Pherezæas multas valde.

6 Exterminauimus ſicut feceramus Seon regem Eſebon, & exterminauimus omnem ciuitatem, deinde & vxores, & paruulos:

7 Et omnia pecora, & ſpolia ciuitatum prædati ſumus nobiſipſis.

8 Et cepimus in tempore illo terrã de manibus duorum regum Amorrhæorum, qui erant trans Iordanem: à torrente Arnon, & vſque Ærmon:

9 Phœnices cognominant ipſum Ærmon, Sauior, & Amorrhæus cognominauit illud, Sanir:

10 Omnes ciuitates Miſor & omnis Galaad, & omnis Baſan vſq; Elcha, & Edraim, ciuitates regni Og in Baſan.

11 Quia tantum Og rex Baſan reliquus factus eſt à Raphain. Ecce, lectus eius, lectus ferreus, ecce hic eſt in arce filiorum Amman, nouem cubitorum longitudo eius, & quattuor cubitorum latitudo eius in cubito viri.

12 Et terram illam hæreditauimus in tempore illo ab Aroer, que eſt iuxta labium torrentis Arnon, & dimidium mõtis Galaad: & ciuitates eius dedi Ruben, & Gad.

13 Et reliquum Galaad, & omnem Baſan regnũ Og dedi dimidiæ tribui Manaſſes, & omnem regionem Argob: omnem Baſan illam, terra Raphin reputabitur.

14 Et Iair filius Manaſſe cepit omnem regionem Argob vſque ad fines Gargati, & Machati. Cognominauit eas in nomine ſuo, ipſam Baſan, Thacuoth Iair vſque in diem hanc.

15 Et Machir dedi Galaad.

16 Et Ruben, & Gad dedi ſub Galaad vſque ad torrentem Arnon, medium torrentis terminum, & vſque Iaboc, & torrens terminus filiis Amman:

17 Et Araba, & Iordanis terminus Machanareth, & vſque ad mare Araba, mare ſalſum ſub Aſedoth Phaſga Orientis.

18 Et mandaui vobis in tempore illo, dicẽs: Dominus Deus veſter dedit vobis terram hanc in ſorte, armati præcedite ante faciem fratrum veſtrorum filiorum Iſrael, omnis potens:

19 Tantum vxores veſtræ, & filij veſtri, & pecora veſtra (Noui, quia multa pecora vobis) habitent in ciuitatibus veſtris, quas dedi vobis:

20 Quoadusque quieſcere faciat Dominus Deus veſter fratres veſtros, ſicut & vos: & hæreditauerint & hi terram, quam Dominus Deus noſter dat eis in vlteriore Iordanis; & reuertimini vnuſquiſque in hæreditatem ſuam, quam dedi vobis.

21 Et Ieſu mandaui in tempore illo, dicens: Oculi veſtri viderunt omnia, quæcumque fecit Dominus Deus noſter duobus regibus iſtis: ſic faciet Dominus Deus noſter omnia regna, in quæ tu tranſis illuc.

Chald. Paraph. Tranſl.

2 *Et dixit Dominus ad me: Ne timeas eum: quia in manu tua tradidi eum, & omnem populum eius, & terram eius: & facies ei ſicut feciſti Seon regi Amorræorum, qui habitabat in Eſebon.*

3 *Et dedit Dominus Deus noſter in manu noſtra etiam Og regem Baſan, & omnem populum eius: & percuſſimus eum, donec nullus ex eo relictus eſſet:*

4 *Et ſubiecimus omnes vrbes eius in tempore illo, non fuit ciuitas, quam non acceperimus ab eis: ſexaginta vrbes omnia loca prouinciæ Argob regni Og in Baſan.*

5 *Omnes iſtæ vrbes munitæ, & muratæ, quæ habebant ſeras, & vectes præter villas abſque muris multas nimis.*

6 *Et deſtruximus eas, ſicut fecimus Seon regi Eſebon, diſperdentes omnium ciuitatum viros, & mulieres, & paruulos:*

7 *Et omnia iumenta, & ſpolia vrbium diripuimus nobis.*

8 *Et tulimus in tempore illo terram de manu duorum regum Amorræorum, qui erant trans Iordanem: à torrente Arnon, vſque ad montem Hermon:*

9 *Sidonij vocabant Hermon, Sarion, & Amorræi appellabant eum, montem niuis:*

10 *Omnes vrbes, quæ ſunt in planitie, & omnem Galaad, & omnem Baſan vſque ad Selca, & Edrai vrbes regni Og in Baſan.*

11 *Quoniam ſolus Og rex Baſan remanſit de reliquiis Gigantum. Ecce lectus eius lectus eſt ferreus, qui vtique eſt in Rabbath filiorum Ammon, nouem cubitos habens longitudinis, & quattuor cubitos latitudinis in cubito eiuſdem regis.*

12 *Et terram hanc poſſedimus in tempore illo ab Aroer, quæ eſt iuxta torrentem Arnon vſque ad mediam partem montis Galaad: & ciuitates illius dedi tribui Ruben, & tribui Gad.*

13 *Reliquam autem partem Galaad, & omnem Baſan regni Og dedi dimidiæ tribui Manaſſe omnem regionem prouinciæ Argob: omnis illa prouincia Baſan vocabatur terra Gigantum.*

14 *Iair filius Manaſſe tulit omnem prouinciam regionis Argob vſque ad terminum Geſuri, & Machati. Et vocauit ex nomine ſuo Baſan oppida Iair vſque in diem hanc.*

15 *Machir quoque dedi Galaad.*

16 *Et tribui Ruben, & tribui Gad dedi à Galaad vſque ad torrentem Arnon medium torrentis, & terminum eius vſque ad torrentem Iaboc, qui eſt terminus filiorum Ammon:*

17 *Et planitiem, & Iordanem, & terminum eius à Geneſar vſque ad mare planitiei, quod eſt mare ſalis ſub decliuio collis ad Orientem.*

18 *Et præcepi vobis in tempore illo, dicens: Dominus Deus veſter dedit vobis terram hanc in hæreditatem, accincti tranſibitis coram fratribus veſtris filiis Iſrael omnes fortes exercitus:*

19 *Tantummodo vxores veſtræ, & familia veſtra, & iumenta veſtra. Noui enim, quòd iumenta multa ſint vobis, habitent in vrbibus veſtris quas dedi vobis:*

20 *Donec requiem tribuat Dominus fratribus veſtris, ſicut vobis: & poſſideant etiam ipſi terram, quam Dominus Deus veſter daturus eſt eis vltra Iordanem: & reuertemini vnuſquiſque ad hæreditatem ſuam, quam dedi vobis.*

21 *Et Ioſue præcepi in tempore illo, dicens: Oculi tui vident omnia, quæ fecit Dominus Deus veſter duobus his regibus: ſic faciet Dominus omnibus regnis, ad quæ tu tranſis.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Ne timeas eos: Dominus enim veſter pugnabit pro vobis.

Precatuſq; ſum Dominũ in tempore illo dicẽs:

Domine Deus tu cœpiſti oſtẽdere ſeruo tuo magnitudinem tuam, manumque fortiſſimam, neque enim eſt alius Deus, vel in cœlo, vel in terra, qui poſſit facere opera tua, & comparari fortitudini tuæ.

Tranſibo igitur, & videbo terram hãc optimam trans Iordanem, & montem iſtum egregium, & Libanum.

Iratuſq; eſt Dominus mihi propter vos, nec exaudiuit me, ſed dixit mihi: Sufficit tibi, nequaquam vltra loquaris de hac re ad me.

Aſcende cacumen Phaſgæ, & oculos tuos circumfer ad Occidentem, & ad Aquilonem, Auſtrumque & Orientem, & aſpice: * nec enim tranſibis Iordanem iſtum.

* Inf. 31. 2. & 34. 4.

Præcipe Ioſue, & corrobora eum, atque conforta: quia ipſe præcedet populum iſtum, & diuidet eis terram, quam viſurus es.

Manſimuſque in valle contra fanum Phogor.

CAP. IV.

ET nunc Iſrael audi præcepta, & iudicia, quæ ego doceo te: vt faciens ea, viuas, & ingrediens poſſideas terram, quam Dominus Deus patrum veſtrorum daturus eſt vobis.

Non addetis ad verbum, quod vobis loquor nec auferetis ex eo: cuſtodite mandata Domini Dei veſtri, quæ ego præcipio vobis.

* Oculi veſtri viderunt omnia, quæ fecit Dominus contra Beelphegor, quomodo contriuerit omnes cultores eius de medio veſtri.

* Nu. 25. 4.

Vos autem, qui adhæretis Domino Deo veſtro, viuitis vniuerſi vſque in præſentem diem.

Scitis, quod docuerim vos præcepta, atque iuſtitias ſicut mandauit mihi Dominus Deus meus: ſic facietis ea in terra, quam poſſeſſuri eſtis:

Et obſeruabitis, & implebitis opere. Hæc eſt enim veſtra ſapientia, & intellectus coram populis, vt audientes vniuerſa præcepta hæc, dicant: En populus ſapiens & intelligens, gens magna.

Nec eſt alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter adeſt cunctis obſecrationibus noſtris.

Quæ eſt enim alia gens ſic inclyta, vt habeat ceremonias, iuſtaque iudicia, & vniuerſam legem, quam ego proponam hodie ante oculos veſtros?

Cuſtodi igitur temetipſum, & animam tuam ſollicitè. Ne obliuiſcaris verborum, quæ viderunt oculi tui, & ne excidant de corde tuo cunctis diebus vitæ tuæ. * Docebis ea filios, & nepotes tuos:

* Exo. 19. 18.

A die in quo ſtetiſti coram Domino Deo tuo in Horeb quando Dominus locutus eſt mihi, dicens: Congrega ad me populum, vt audiant ſermones meos, & diſcant timere me omni tempore quo viuunt in terra, doceantque filios ſuos.

Et acceſſiſtis ad radices montis, qui ardebat vſque ad cœlum: erantque in eo tenebræ, & nubes, & caligo.

Locutuſque eſt Dominus ad vos de medio ignis. Vocem verborum eius audiſtis, & formam penitus non vidiſtis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

22 *Ne timeatis eos: Quia Dominus Deus veſter, ipſe pugnat pro vobis.*

23 *Et oraui ad Dominum in tempore ipſo, dicendo:*

24 *Domine Deus tu cœpiſti oſtendere ſeruo tuo magnitudinem tuam, & manum tuam validam, quis enim eſt Deus in cœlo, & in terra, qui faciat, ſecundum opera tua, & ſecundum fortitudines tuas.*

25 *Tranſeam quæſo, & videam terram bonam, quæ eſt trans Iarden, montem bonum iſtum, & Lebanon.*

26 *Et iratus eſt Dominus contra me, propter vos, & non exaudiuit me, & dixit Dominus ad me: Sufficiat tibi, ne addas, vt loquaris ad me amplius de re iſta.*

27 *Aſcende verticem collis Piſgah, & leua oculos tuos ad Occidentem, & Aquilonem, & Meridiem, & Orientem, & vide oculis tuis, quia non tranſibis Iarden iſtum.*

28 *Et præcipe Iehoſuah, & conforta eum, & robora eum: ipſe enim tranſibit ante populum iſtum, & ipſe hæreditare faciet eos terram, quam videbis.*

29 *Et manſimus in valle, è regione Bethpehor.*

CAP. IV.

1 *ET nunc Iſrael audi ſtatuta, & iudicia, quæ ego doceo vos: vt faciatis, vt viuatis, & ingrediamini, & poſſideatis terram, quam Dominus Deus patrum veſtrorum dat vobis.*

2 *Non addetis ſuper verbum, quod ego præcipio vobis, & non diminuetis ex eo: vt cuſtodiatis præcepta Domini Dei veſtri, quæ ego præcipio vobis.*

3 *Oculi veſtri vident, quæ fecit Dominus in Bahalpehor, omnem enim virum, qui perrexit poſt Bahalpehor, perdidit Dominus Deus tuus è medio tui.*

4 *Et vos adhærentes Domino Deo veſtro, viuitis omnes vos hodie.*

3 *Vide, docui vos ſtatuta, & iudicia, quemadmodum præcepit mihi Dominus Deus meus: vt faciatis ſic in medio terræ, ad quam vos ingredimini, vt poſſideatis eam:*

6 *Et cuſtodite, & facite. Quia ipſa eſt ſapientia veſtra, & intelligentia veſtra in oculis populorum, qui audient omnia ſtatuta iſta, & dicent: Tantum populus ſapiens, & intelligens, gens magna iſta.*

7 *Quæ enim eſt gens magna, cui ſint Dij propinqui, ſicut Dominus Deus noſter in cunctis quibus inuocauerimus eum.*

8 *Et quæ eſt gens magna, cui ſint ſtatuta, & iudicia iuſta, ſicut omnis lex iſta, quam ego do coram vobis hodie?*

9 *Sed caue tibi, & cuſtodi animam tuam valdè. Ne fortè obliuiſcaris eorum, quæ viderunt oculi tui, & ne fortè recedant à corde tuo omnibus diebus vitæ tuæ. Et ſcire fac ea filios tuos, & filios filiorum tuorum:*

10 *In die quæ ſtetiſti coram Domino Deo tuo in Choreb, quando dixit Dominus ad me: Congrega mihi populum, & audire faciam eos verba mea, quæ diſcent, vt timeant me omnibus diebus, quibus viuunt ſuper terram, & filios ſuos docebunt.*

11 *Et acceſſiſtis, & ſtetiſtis ſub monte, & mons ardebat igni vſque ad medium cœli: & tenebræ nubis, & caligo.*

12 *Et locutus eſt Dominus ad vos è medio ignis. Vocem verborum vos audiebatis, & imaginem non videbatis præter vocem.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

[illegible]

Et deſpexit Dominus me propter vos & non exaudiuit me, & dixit Dominus ad me: Sufficiat tibi, non adiicias [illegible].

[illegible] Iordanem hunc.

Et præcipe Ieſu, & conforta eum, & cohortare eum: quoniam hic tranſibit ante faciem populi huius & hic in hæreditatem ſortietur eis omnem terram, quam vidiſti.

Et ſedimus in valle prope domum Phogor.

CAP. IV.

1 ET nunc Iſrael audi iuſtificationes, & iudicia quæcũque ego doceo vos hodie facere: vt viuatis, & multiplicemini & ingreſſi hęreditetis terrã, quam Dominus Deus patrum veſtrorũ dat vobis.

2 Non adiicietis ad verbum, quod ego mando vobis & non auferetis ab eo, cuſtodite mandata Domini Dei noſtri quæcunq; ego mando vobis hodie.

3 Oculi veſtri viderunt omnia, quæcunque fecit Dominus Deus noſter ipſi Beelphegor, quoniã omnis homo, quicunque iuit poſt Beelphegor, extriuit eum Dominus Deus veſter ex vobis.

4 Vos autem, qui appoſiti eſtis Domino Deo veſtro, viuitis [illegible].

5 [illegible]

6 [illegible] Quoniã hæc eſt ſapiẽtia [illegible]

[illegible] omnibus, quibuſcumque eum inuocauerimus.

Et quæ eſt gens magna, cui ſunt ei iuſtificationes & iudicia [illegible] legem hanc, quam ego do coram vobis hodie?

9 Attende tibi [illegible] animam tuam valde [illegible] Et condoceb[illegible] filios tuos, & [illegible]

10 [illegible] coram Domino Deo noſtro in [illegible] Dominus ad me [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

Chald. Paraph. Tranſl.

[illegible] *in bonum, quæ eſt* [illegible] *bonum, & domum* [illegible]

[illegible] *me propter vos, &* [illegible]

[illegible]

[illegible] *contra Beth-phegor.*

CAP. IV.

1 *ET nunc* [illegible] *& iudicia, quæ ego* [illegible]

[illegible]

Vulgat. Editio.

Et oſtendit vobis pactum ſuum, quod præcepit, vt faceretis, & decem verba, quæ ſcripſit in duabus tabulis lapideis.

Mihique mandauit in illo tempore, vt docerem vos ceremonias, & iudicia quæ facere deberetis in terra, quam poſſeſſuri eſtis.

Cuſtodite igitur ſolicitè animas veſtras. Non vidiſtis aliquam ſimilitudinem in die, qua locutus eſt vobis Dominus in Horeb de medio ignis:

Ne fortè decepti faciatis vobis ſculptam ſimilitudinem, aut imaginem maſculi, vel fœminæ:

Similitudinem omnium iumentorum, quæ ſunt ſuper terram, vel auium ſub cœlo volantium:

Atque reptilium, quæ mouentur in terra, ſiue piſcium, qui ſub terra morantur in aquis:

Ne forte eleuatis oculis ad cœlum, videas Solem, & Lunam, & omnia aſtra cœli & errore deceptus adores ea & colas quæ creauit Dominus Deus tuus in miniſteriū cunctis gentibus, quæ ſub cœlo ſunt.

Vos autem tulit Dominus, & eduxit de fornace ferrea Ægypti, vt haberet populum hæreditarium ſicut eſt in præſenti die.

* Sup 1.37.

* Iratuſque eſt Dominus contra me propter ſermones veſtros, & iurauit, vt non tranſirem Iordanem, nec ingrederer terram optimam, quam daturus eſt vobis.

Ecce morior in hac humo, non trāſibo Iordanē: vos tranſibitis, & poſſidebitis terram egregiam.

Caue ne quando obliuiſcaris pacti Domini Dei tui, quod pepigit tecum: & facias tibi ſculptam ſimilitudinem eorum, quæ fieri Dominus prohibuit:

* Heb. 12.29.

* Quia Dominus Deus tuus ignis conſumens eſt Deus æmulator.

Si genueritis filios ac nepotes & morati fueritis in terra, deceptique feceritis vobis aliquam ſimilitudinem, patrantes malum coram Domino Deo veſtro, vt eum ad iracundiam prouocetis:

Teſtes inuoco hodie cœlum & terram, cito perituros vos eſſe de terra, quam tranſito Iordane poſſeſſuri eſtis, non habitabitis in ea longo tempore, ſed delebit vos Dominus:

Atque diſperget in omnes gentes, & remanebitis pauci in nationibus, ad quas vos ducturus eſt Dominus.

Ibique ſeruietis diis, qui hominum manu fabricati ſunt, ligno, & lapidi, qui non vident, nec audiunt, nec comedunt, nec odorantur.

Cumque quæſieris ibi Dominum Deum tuum, inuenies eum: ſi tamen toto corde quæſieris, & tota tribulatione animæ tuæ.

Poſtquam te inuenerint omnia, quæ prædicta ſunt, nouiſſimo tempore reuerteris ad Dominum Deum tuum, & audies vocem eius.

Quia Deus miſericors Dominus Deus tuus eſt: non dimittet te, nec omnino delebit, neque obliuiſcetur pacti, in quo iurauit patribus tuis.

Interroga de diebus antiquis, qui fuerunt ante te ex die quo creauit Deus hominem ſuper terram, à ſummo cœlo vſque ad ſummum eius, ſi facta eſt aliquando huiuſcemodi res, aut vnquam cognitum eſt:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et [illegible] præcepit vobis [illegible] tabulis lapideis.*

14 *[illegible] docere [illegible] ad quam [illegible].*

15 *[illegible] omnem imaginem [illegible] qua locutus eſt Dominus [illegible]:*

16 *Ne forte corrumpamini, & faciatis vobis ſculptile, [illegible] imaginis, ſimilitudinem maſculi, vel fœminæ:*

17 *Similitudinem omnis iumenti quod eſt in terra, ſimilitudinem [illegible] alatæ, quæ volat [illegible]:*

18 *Similitudinem omnis reptilis [illegible] ſimilitudinem omnis piſcis, qui eſt in aqua [illegible]:*

19 *Et ne fortè eleues oculos tuos ad cœlum, [illegible] Solem, & Lunam, & Stellas, omnem militiam [illegible], & incuruet te [illegible], & colas eas, quas [illegible] Deus tuus omnibus populis ſub omni cœlo.*

20 *Et vos [illegible] fornace ferrea ex [illegible] die iſta.*

21 *Et Dominus iratus eſt [illegible] & iurauit, quòd non tran[illegible] terram bonam, quam D[illegible] Deus tuus dat tibi in hæreditatem.*

22 *Ego enim morior in [illegible] iſta, non tranſeo Iarden: & vos tranſitis, & poſſidebitis terram bonam iſtam.*

23 *Cauete [illegible] pacti Domini Dei veſtri, quod pe[illegible] vobis ſculptile, imaginem omnium, qu[illegible] Dominus Deus tuus.*

24 *Dominus enim Deus tuus [illegible] Deus zelator.*

25 *Si genueris filios, & filios [illegible] in terra, & corruperitis vos [illegible] imaginem omnium, & [illegible] Dei veſtri irritando eum:*

26 *Conteſtari feci contra vos [illegible] terram, quòd pereundo peribitis [illegible] Iarden, vt poſſideatis eam [illegible] ſuper eam, quia diſperdendo [illegible].*

27 *Et diſperget Dominus vos [illegible] homines pauci numero, in [illegible] Dominus vos.*

28 *Et ſeruietis ibi diis [illegible] ligno, & lapidi, quæ non [illegible] neque odorantur.*

29 *Et quæres inde D[illegible] ſi quæſieris eum toto [illegible].*

30 *Cum fuerit an[illegible] tibi, & inuenerint te omnia iſta in nouiſſimis [illegible], & reuerſus fueris ad Dominum Deum tuum, [illegible].*

31 *Quia Deus [illegible] Dominus Deus tuus: non derelinquet te, & [illegible] diſperdet te, & non obliuiſcetur pacti patrum [illegible].*

32 *Interroga enim nunc de diebus primis, qui fuerunt ante te, à die qua creauit Deus hominem ſuper terram, & ab extremo cœlorum vſque ad extremum cœlorum, an factum ſit, ſicut res magna iſta, an auditum ſit, ſicut ipſa.*

Tranſl. ex Septuag.

13 Et annunciauit vobis teſtamentum ſuum, quod mãdauit vobis facere decem verba, & ſcripſit illa ſuper duas tabulas petrinas.

14 Et mihi mandauit Dominus in tempore illo docere vos iuſtificationes, & iudicia, ad faciendum vos ea ſuper terram, in quam vos ingredimini illò hæreditare eam.

15 Et cuſtodietis valde animas veſtras. Quoniam nõ vidiſtis ſimilitudinem in die, qua locutus eſt Dominus ad vos in Choreb, in monte de medio ignis:

16 Nè feceritis iniquitatem, & non faciatis vobis ipſis ſculptilem ſimilitudinem, omnem imaginem, ſimilitudinem maſculini, vel fœminini:

17 Similitudinem omnis pecoris eorum, quæ ſunt ſuper terram, ſimilitudinem omnis auis alatæ, quæ volat ſub cœlo:

18 Similitudinem omnis reptilis, quod repit ſuper terram, ſimilitudinem omnis piſcis, quæcumque ſunt in aquis ſub terra:

19 Et ne ſuſpiciens in cœlum, & videns Solem, & Lunam, & ſtellas, & omnẽ ornatum cœli, errãs adores ea, & ſeruias illis, quæ diſtribuit Dominus Deus tuus ea omnibus gentibus, quæ ſunt ſub cœlo.

20 Vos autem aſſumpſit Deus, & eduxit vos de terra Ægypti, de fornace ferrea ex Ægypto, vt ſitis ei populus hæreditarius, ſicut in die hac.

21 Et Dominus Deus indignatus eſt mihi pro iis, quæ dicebantur à vobis, & iurauit, quod nõ tranſeam Iordanem hunc, & quod non ingrediar in terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi in ſorte.

22 Ego enim morior in terra hac, & non tranſeo Iordanem hunc: vos autem tranſitis, & hæreditabitis terram bonam iſtam.

23 Attendite vobis, ne obliuiſcamini teſtamentum Domini Dei noſtri, quod diſpoſuit ad vos, & faciatis iniquitatem: & faciatis vobiſmetipſis ſculptilem ſimilitudinem omnium, quæ præcepit tibi dominus Deus tuus:

24 Quoniam dominus Deus tuus ignis conſumens eſt Deus zelotes.

25 Si autem genueris filios, & filios filiorum tuorum, & moram feceritis ſuper terram, & iniquitatem feceritis, & feceritis ſculptilem ſimilitudinem cuiuſlibet, & feceritis malignum coram domino Deo veſtro ad exacerbandum eum:

26 Conteſtor vobis hodie cœlum, & terram; quia perditione perdemini de terra, in quam vos tranſitis Iordanem illuc ad hæreditandum, non multos dies morabimini ſuper eam, ſed attritione atteremini:

27 Et diſperget Dominus vos in omnibus gentibus, & relinquemini pauci numero in omnibus gentibus, ad quos introducet Dominus vos illuc.

28 Et ſeruietis ibi diis alijs, operibus manuum hominum lignis, & lapidibus, qui non videbunt, neque audient, neque comedent, neque olfacient.

29 Et quæretis ibi dominum Deum veſtrum, & inuenietis eum: quando exquiretis eum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua in tribulatione tua.

30 Et inuenient te omnes ſermones hi in extremo dierum, & conuerteris ad dominum Deum tuum, & exaudies vocem eius.

31 Quoniã Deus miſericors Dñs Deus tuus: nõ derelinquet te, neq; exteret te, non obliuiſcetur teſtamentũ patrum tuorũ, quod iurauit eis Dominus.

32 Interrogate dies priores, qui fuerunt priores te, ex die qua creauit Dominus hominem ſuper terram, & ad ſummum cœli vſque ad ſummum cœli, ſi factum eſt, ſecundum verbum magnum hoc, ſi auditum eſt tale quid:

Chald. Paraph. Tranſl.

13 *Et nunciauit vobis pactum ſuum, quod præcepit vobis, vt faceretis decem verba, & ſcripſit ea in duabus tabulis lapideis.*

14 *Et mihi præcepit Dominus in tempore illo, vt docerem vos præcepta, & iudicia, vt faceretis ea in terra ad quam vos tranſitis, vt poſſideatis eam.*

15 *Cuſtodite valdè animas veſtras, Quia nullam ſimilitudinem vidiſtis in die qua locutus eſt Dominus vobiſcum in Oreb de medio ignis:*

16 *Ne fortè corrumpamini, & faciatis vobis imaginem, aut ſimilitudinem omnis figuræ, ſimilitudinem maſculi, aut fœminæ:*

17 *Similitudinem omnis iumenti, quod eſt in terra, ſimilitudinem omnis auis pennatæ, quæ volat per aerem firmamenti cœli:*

18 *Similitudinem omnis reptilis, quod eſt in terra, ſimilitudinem omnium piſcium, qui ſunt in aqua ſub terra:*

19 *Et ne fortè eleues oculos tuos ad cœlum, & videas Solem, & Lunam, & Stellas, & omnem militiam cæli, & decipiaris, & adores ea, & colas ea, quæ præparauit Dominus Deus tuus omnibus populis ſub omni cœlo.*

20 *Vos autem applicauit Dominus ad timorem ſuum, & eduxit vos de fornace ferrea de Ægypto, vt ſitis ei in populum hæreditarium, ſicut in die hac.*

21 *Et à facie Domini fuit ira contra me propter verba veſtra, & iurauit, vt non tranſirem Iordanem, neque intrarem in terram bonam, quam Dominus Deus tuus daturus eſt tibi in poſſeſſionem.*

22 *Ego enim moriar in terra hac, non enim tranſibo Iordanem: & vos tranſibitis, & poſſidebitis terram bonam illam.*

23 *Cauete vobis, ne fortè obliuiſcamini pacti Domini Dei veſtri, quod pepigit vobiſcum: & faciatis vobis ſimulachrum, vel ſimilitudinem omnium, de quibus præcepit Dominus Deus tuus:*

24 *Quoniam verbum Domini Dei tui ignis conſumens eſt, Deus zelotes.*

25 *Quando genueris filios, & filios filiorum, & ſenueritis in terra, & corrupti fueritis, & feceritis aliquam imaginem, aut ſimilitudinem, & feceritis quod malum eſt in conſpectu Domini Dei tui, vt ad iracundiam prouocetis eum:*

26 *Teſtes adhibeo contra vos hodie cœlum, & terram, quia perditione peribitis cito deſuper terram, propter quam vos tranſibitis Iordanem, vt poſſideatis eam, non longo tempore habitabitis in ea, ſed exterminatione exterminabimini:*

27 *Et diſperget vos Dominus inter populos, & remanebitis populus numeratus in populis ad quos migrare vos fecit Dominus,*

28 *Et ſeruietis ibi populis ſeruientibus idolis, quæ ſunt opus manuum hominum lignea, aut lapidea, quæ non vident, neque audiunt, neque comedunt, neque odorantur.*

29 *Et quæres inde timorem domini Dei tui, & inuenies: ſi quæſieris eum toto corde tuo, & tota anima tua.*

30 *Cùm tribulatus fueris, & euenerint tibi omnia verba hæc in fine dierum, & conuerteris ad timorem domini Dei tui, & obedies verbo eius.*

31 *Quoniam Deus miſericors eſt dominus Deus tuus: non relinquet te, nec diſſipabit te, neque obliuiſcetur pacti patrum tuorum, quod iurauit eis.*

32 *Interroga enim nunc de diebus antiquis, qui fuerunt ante te à die quo creauit Dominus hominem ſuper terram, à ſummo cœli vſque ad ſummum cœli, ſi fuit res magna, ſicut iſta, aut ſi audita eſt ſimilis eius.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

33 Vt audiret populus vocem Dei loquentis de me-
dio ignis, ſicut tu audiſti, & vixiſti:
34 Si fecit Deus, vt ingrederetur, & tolleret ſibi Gen-
tem de medio nationum, per tentationes, ſigna, at-
que portenta, per pugnam, & robuſtam manum:
extentumque brachiũ, & horribiles viſiones, iux-
ta omnia quæ fecit pro vobis Dominus Deus ve-
ſter in Ægypto, videntibus oculis tuis:
35 Vt ſcires; quoniam Dominus ipſe eſt Deus, & non
eſt alius præter eum.
36 De cœlo te fecit audire vocem ſuam, vt doceret
te, & in terra oſtendit tibi ignem ſuum maximum,
& audiſti verba illius de medio ignis:
37 Quia dilexit patres tuos, & elegit ſemen eorũ
* Exo. 13. 21. poſt eos. * Eduxitque te præcedens in virtute ſua
magna ex Ægypto:
38 Vt deleret nationes maximas, & fortiores te in
introitu tuo & introduceret te, daretque tibi ter-
rá earum in poſſeſſioné, ſicut cernis in preſenti die.
39 Scito ergo hodie, & cogitato in corde tuo, quod
Dominus ipſe ſit Deus in cœlo ſurſum, & in terra
deorſum, & non ſit alius.
40 Cuſtodi præcepta eius atque mãdata, quæ ego
præcipio tibi, vt bene ſit tibi & filiis tuis poſt te, &
permaneas multo tempore ſuper terram, quam
Dominus tuus daturus eſt tibi.
41 *Num 35.6. * Tunc ſeparauit Moyſes tres ciuitates trans Ior-
danem ad Orientalem plagam:
42 Vt confugiat ad eas, qui occiderit nolens proxi-
mũ ſuum, nec ſibi fuerit inimicus ante vnum, &
alterum diem, & ad harum aliquam vrbium poſſit
euadere:
43 * Ioſ. 20. 8. * Boſor in ſolitudine, quæ ſita eſt in terra campe-
ſtri de tribu Rubé: & Ramoth in Galaad, quæ eſt in
tribu Gad & Golã in Baſan, quę eſt in tribu Manaſſe.
44 Iſta eſt lex, quam propoſuit Moyſes coram filiis
Iſrael:
45 Et hæc teſtimonia, & ceremoniæ, atque iudicia,
quæ locutus eſt ad filios Iſrael, quando egreſſi ſunt
de Aegypto:
46 Trans Iordanem in valle contra fanum Phogor
in terra Sehon regis Amorrhæi, qui habitauit in He-
ſebon quem percuſſit Moyſes. filij quoque Iſrael
egreſſi ex Aegypto
47 Poſſederunt terram eius, & terram Og regis Ba-
ſan, duorum regum Amorrhæorum, qui erant
trans Iordanem ad Solis ortum:
48 Ab Aroer quæ ſita eſt ſuper ripam torrentis Ar-
nõ, vſque ad montem Sion, qui eſt & Hermon:
49 Omnem planitiem trans Iordanem ad Orienta-
lem plagam, vſque ad mare ſolitudinis, & vſque
ad radices montis Phaſga.

CAP. V.

1 VOcauitque Moyſes omnem Iſraelem, & dixit
ad eum: Audi Iſrael ceremonias, atq; iudicia,
quæ ego loquor in auribus veſtris hodie, diſcite ea
& opere complete.
2 Dominus Deus noſter pepigit nobiſcum fœdus
in Horeb.
3 Non cum patribus noſtris iniit pactum, ſed no-
biſcum, qui in præſentiarum ſumus, & viuimus
4 Facie ad faciem locutus eſt nobis in monte de
medio ignis.
5 Ego ſequeſter, & medius fui inter Dominum, &
vos in tempore illo, vt annunciarem vobis verba
eius, timuiſtis enim ignem, & non aſcendiſtis in
montem, & ait:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

33 *Nunquid audiuit populus vocem Dei loquentis è me-
dio ignis, quemadmodum audiſti tu, & vixit:*
34 *Nunquid tentauit Deus, vt veniret ad capiendum ſibi
Gentem è medio gentis in tentationibus, in ſignis, & in
portentis, & in bello, & in manu valida, & in brachio
extento, & in terroribus magnis, ſecundum omnia, que
fecit vobis Dominus Deus veſter in Ægypto, in oculis
tuis:*
35 *Datum eſt tibi, vt videres, vt ſcires, quòd Dominus eſt
Deus; Deus non eſt amplius præter eum.*
36 *E cœlis audire fecit te vocem ſuam, vt erudiret te,
& ſuper terram videre fecit te ignem ſuum magnum,
& verba eius audiſti è medio ignis:*
37 *Et quia dilexit patres tuos, elegit ſemen eius poſt eos.
Et eduxit te ante ſe potentia ſua magna ex Ægypto:*
38 *Vt expelleret gentes magnas, & robuſtiores te à facie
tua: vt introduceret te, vt daret tibi terram eorum in
hereditatem, ſecundum diem hunc.*
39 *Et ſcito hodie, & reduc ad cor tuum, quia Dominus eſt
Deus in cœlo deſuper, & ſuper terram deorſum, non eſt
amplius*
40 *Et cuſtodi ſtatuta eius, & precepta eius, que ego pre-
cipio tibi hodie: vt bene ſit tibi, & filiis tuis poſt te, &
vt prolongare facias dies ſuper terram, quam dominus
Deus tuus dat tibi omnibus diebus.*
41 *Tunc ſeparauit Moſeh tres vrbes trans Iarden ad or-
tum Solis:*
42 *Vt fugeret illuc homicida, qui occiderit proximum
ſuum ignoranter, qui non odio habebat eum ab heri, &
nudiuſtertius, & fugeret ad vnam ex vrbibus iſtis, &
viueret:*
43 *Beſer in deſerto, in terra planitiei de Reubenitis: &
Ramoth in Ghilhad de Ghaditis: & Gholan in Baſan
de Menaſſitis.*
44 *Et iſta eſt lex, quam poſuit Moſeh coram filijs Iſrael:*
45 *Iſta ſunt teſtimonia, & ſtatuta & iudicia, que locutus
eſt Moſeh ad filios Iſrael, quando egreſſi ſunt ex Ægy-
pto:*
46 *Trans Iarden in valle è regione Bethpehor, in terra Si-
chon regis Emorræorum, qui habitabat in Chesbon, quem
percuſſit Moſeh. Et filij Iſrael, quando egreſſi ſunt ex
Ægypto.*
47 *Et poſſederunt terram eius, & terram Hogh regis Ba-
ſan duorum regum Emorræorum, qui erant trans Iarden
ad ortum Solis:*
48 *Ab Haroher, que eſt, iuxta ripam torrentis Arnon, vſ-
que ad montem Sion, qui eſt Chermon:*
49 *Et omnem ſolitudinem trans Iarden ad Orientem,
vſque ad mare ſolitudinis ſub effuſionibus aquarum collis
Piſghah.*

CAP. V.

1 *ET vocauit Moſeh omnem Iſrael, & dixit ad eos:
Audi Iſrael ſtatuta, & iudicia, que ego loquor in
auribus veſtris hodie, & docete ea, & cuſtodite, vt facia-
tis ea.*
2 *Dominus Deus noſter pepigit nobiſcum pactum in
Choreb.*
3 *Non cum patribus noſtris pepigit Dominus pactum
iſtud, ſed nobiſcum, qui ſumus hic hodie omnes viuen-
tes.*
4 *Facie ad faciem locutus eſt Dominus vobiſcum in mon-
te è medio ignis.*
5 *Ego ſto inter Dominum, & vos in tempore hoc, vt an-
nunciem vobis verbum Domini, quia timuiſtis à facie
ignis, & non aſcendiſtis in montem, dicendo:*

Ego Ego

Tranſl. ex Septuag.

Si audiuit gens vocẽ Dñi Dei viuentis, loquentis è medio ignis, quemadmodum audiſti tu, & vixiſti:

Si tentauit Deus ingreſſus accipere ſibi Gentem de media gente in tentatione, & in ſignis, & in prodigiis, & in bello, & in manu valida, & in brachio excelſo, & in viſionibus magnis, ſecundum omnia, quæcumque fecit dominus Deus noſter in Ægypto coram te vidente.

Vt ſcires tu quia dominus Deus tuus hic Deus eſt, & non eſt amplius præter eum.

De cœlo audita facta eſt vox eius ad erudiendum te, & ſuper terram oſtendit tibi ignem ſuum magnum, & verba eius audiſti de medio ignis:

Eo quod ipſe dilexit patres tuos, & elegit ſemen eorum poſt eos, vos. Et eduxit te ipſe in fortitudine ſua magna ex Ægypto:

Exterminare gentes magnas, & fortiores te ante faciem tuam: introducere, dare tibi terram eorum ad hæreditandum, ſicut habes hodie.

Et cognoſces hodie, & cõuerteris mẽte, quia dominus Deus tuus hic Deus in cœlo ſupra, & ſuper terram deorſum, & non eſt amplius præter eum.

Et cuſtodite mandata eius, & iuſtificationes eius, quaſcumq; ego mando vobis hodie: vt bene tibi ſit, & filiis tuis poſt te, vt longæui ſitis ſuper terram, quam dominus Deus tuus dat tibi omnibus diebꝰ.

Tunc ſeparauit Moyſes tres ciuitates trans Iordanem ab ortu Solis:

Ad fugiendũ illuc homicidam, quicumq; interfecerit proximum non ſciens, & hic non odio habens eum ante heſternam, & nudiuſtertianam, & confugiet in vnam ciuitatum harum, & viuet:

Boſor in deſerto in terra campeſtri Ruben: & Ramoth in Galaath Gaddi: & Gaulon in Baſan Manaſſe.

Hæc eſt lex, quam propoſuit Moyſes coram filiis Iſrael:

Hæc ſunt teſtimonia, & iuſtificationes, & iudicia, quæcumque locutus eſt Moyſes filiis Iſrael, egreſſis ipſis de terra Ægypti:

Trans Iordanem in valle prope domum Phogor, in terra Seon regis Amorrhæorum, qui habitabat in Eſebon, quem percuſſit Moyſes. Et filij Iſrael, egreſſis ipſis de terra Ægypti.

Et hæreditauerunt terram eius, & terram Og regis Baſan, duorum regum Amorrhæorum, qui erant trans Iordanem ad ortum Solis:

Ab Aroer, quæ eſt ſuper labium torrentis Arnon, & ſuper montem ipſius Seon, qui eſt Aermon:

Omnem Araba trans Iordanem ad ortum Solis ſub Aſedoth exciſam.

CAP. V.

ET vocauit Moyſes omnem Iſrael, & dixit ad eos: Audi Iſrael iuſtificationes, & iudicia, quæcumque ego loquor in auribus veſtris in die hac, & diſcetis ea, & cuſtodietis facere ea.

Dominus Deus veſter diſpoſuit ad vos teſtamentum in Choreb.

Non patribus veſtris diſpoſuit Dominus teſtamentum hoc, ſed ad vos, vos hic omnes viuentes hodie.

Facie ad faciem locutus eſt Dominus ad vos in monte de medio ignis.

Et ego ſtabam inter Dominum, & vos in tempore illo annunciare vobis verba Domini, quoniam timuiſtis à facie ignis, & non aſcendiſtis in montem, dicens:

Chald. Paraph. Tranſl.

33 *Si audiuit populus vocem verbi Dei loquentem de medio ignis, ſicut tu audiſti, & vixerit:*

34 *Aut viderit miracula, quæ fecit Dominus, vt reuelaretur, & redimeret ſibi populum de medio populi, per miracula, per ſigna, & portenta, & in bello, & in manu forti, & in brachio excelſo, & in viſionibus magnis, iuxta omnia, quæ fecit vobis dominus Deus veſter in Ægypto ante oculos tuos:*

35 *Tibi oſtenſum eſt, vt ſcias, quoniam Dominus ipſe eſt Deus, non eſt alius præter eum.*

36 *De cœlis audire te fecit vocem verbi ſui, vt doceret te, & ſuper terra oſtendit tibi ignem ſuum magnum, & verba eius audiſti de medio ignis:*

37 *Et pro eo, quòd dilexit patres tuos, & elegit filios eorum poſt eos. Eduxit te in verbo ſuo, & in virtute ſua magna de Ægypto:*

38 *Vt eijceret populos magnos, & fortiores te à facie tua: vt introduceres te, vt dares tibi terram eorum in poſſeſſionem, ſicut in die hac.*

39 *Et ſcies hodie, & conuerteris in corde tuo, quoniam Dominus ipſe eſt Deus, cuius maieſtas eſt in cœlo ſurſum, & in terra deorſum, & non eſt alius.*

40 *Et cuſtodies pacta eius, & præcepta eius, quæ ego præcipio tibi hodie: vt bene ſit tibi, & filiis tuis poſt te, & vt prolongentur dies tui ſuper terram, quam dominus Deus tuus dabit tibi omnibus diebus.*

41 *Tunc ſeparauit Moyſes tres ciuitates trans Iordanem ad Orientem Solis:*

42 *Vt fugeret illuc homicida, qui occiderit proximum ſuum ignoranter, & ipſe non oderat illum ab heri, & nudiuſtertius, & fugiat ad vnam de ciuitatibus his, & viuat:*

43 *Boſor in ſolitudine in terra campeſtri de tribu Ruben: & Ramoth in Galaad de tribu Gad: & Golan in Baſan de tribu Manaſſe.*

44 *Et iſta eſt lex, quam propoſuit Moyſes coram filiis Iſrael:*

45 *Hæc ſunt teſtimonia, & præcepta, & iudicia, quæ locutus eſt Moyſes cum filiis Iſrael, quando egreſſi ſunt de Ægypto:*

46 *Trans Iordanem in valle contra Bethphogor in terra Seon regis Amorrhæorum, qui habitabat in Eſebon, quem occidit Moyſes. Et filij Iſrael cùm egrederentur de terra Ægypti.*

47 *Et poſſederunt terram eius, & terram Og regis Baſan duorum regum Amorrhæorum, qui erant trans Iordanem ad Orientem Solis:*

48 *Ab Aroer, quæ eſt ſuper ripam torrentis Arnon, & vſque ad montem Seon, qui eſt Hermon:*

49 *Et omnem planitiem, quæ eſt trans Iordanem ad Orientem, & vſque ad mare, quod eſt in planitie, & vſque ad radices collis.*

CAP. V.

1 *ET vocauit Moyſes omnem Iſraelem, & dixit eis: Audi Iſrael pacta, & iudicia, quæ ego loquor coram vobis hodie, & diſcetis ea, & obſeruabitis, vt faciatis ea.*

2 *Dominus Deus noſter pepigit nobiſcum pactum in Oreb.*

3 *Non cum patribus noſtris pepigit Dominus pactum iſtud, ſed nobiſcum, qui ſumus hic hodie omnes nos viui.*

4 *Verbum verbo locutus eſt Dominus vobiſcum in monte de medio ignis.*

5 *Ego ſtabam inter verbum Domini, & vos in tempore illo, vt nunciarem vobis verbum Domini, timuiſtis enim à facie ignis, & non aſcendiſtis in montem, & ait:*

Digitized by Google

Vulgata Editio.

* Exo. 20. 2. Leu. 26. 1. Pſ. 80. 8

* Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti de domo ſeruitutis.

* Exo. 20. 3. Pſ. 80 7

* Non habebis deos alienos in conſpectu meo.

* Leu. 26. 1. Pſ. 96. 7 Exo. 70 4

* Non facies tibi ſculptile, nec ſimilitudinem omnium, quæ in cœlo ſunt deſuper & quæ in terra deorſum, & quæ verſantur in aquis ſub terra.

* Exo. 34. 14.

* Non adorabis ea, & non coles. Ego enim ſum Dominus Deus tuus: Deus æmulator, reddens iniquitatem patrum ſuper filios in tertiam, & quartam generationem his, qui oderunt me:

Et faciens miſericordiam in multa millia diligentibus me, & cuſtodientibus præcepta mea.

* Exo. 20. 7. Leu. 19. 12. Matt. 5. 33.

* Non vſurpabis nomen Domini Dei tui fruſtra: quia non erit impunitus, qui ſuper re vana nomen eius aſſumpſerit.

Obſerua diem Sabbati, vt ſanctifices eum, ſicut præcepit tibi Dominus Deus tuus.

Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua.

* Exo. 20 10. Gen. 2. 2. Heb. 4. 4.

* Septimus dies Sabbati eſt, id eſt requies Domini Dei tui. Non facies in eo quidquam operis tu, & filius tuus, & filia, ſeruus, & ancilla, & bos, & aſinus, & omne iumentum tuum & peregrinus, qui eſt intra portas tuas: vt requieſcat ſeruus tuus, & ancilla tua, ſicut & tu.

Memento, quod & ipſe ſeruieris in Ægypto, & eduxerit te inde dominus Deus tuus in manu forti, & brachio extento. Idcirco præcepit tibi, vt obſeruares diem Sabbati:

* Exo. 20. 12. Eccl. 3. 9 Matt. 15 4. Mar. 7. 10. Eph. 6. 1.

* Honora patrem tuum, & matrem ſicut præcepit tibi dominus Deus tuus, vt longo viuas tempore, & bene ſit tibi in terra, quam dominus Deus tuus daturus eſt tibi.

Non occides.

Neque mœchaberis.

Furtumque non facies.

Nec loqueris contra proximum tuum falſum teſtimonium.

* Mat. 5 28. Rom. 7. 7.

* Non concupiſces vxorem proximi tui: non domum non agrum non ſeruum, non ancillam, non bouem, non aſinum, & vniuerſa, quæ illius ſunt.

Hæc verba locutus eſt Dominus ad omnem multitudinem veſtram in monte de medio ignis, & nubis, & caliginis, voce magna, nihil addens amplius: & ſcripſit ea in duabus tabulis lapideis, quas tradidit mihi.

Vos autem poſtquam audiſtis vocem de medio tenebrarum, & montem ardere vidiſtis, acceſſiſtis ad me omnes principes tribuum, & maiores natu, atque dixiſtis:

Ecce oſtendit nobis dominus Deus noſter maieſtatem, & magnitudinem ſuam, vocem eius audiuimus de medio ignis, & probauimus hodie, quod loquente Deo cum homine vixerit homo.

Cur ergo moriemur, & deuorabit nos ignis hic maximus? Si enim audierimus vltra vocem domini Dei noſtri, moriemur.

Quid eſt omnis caro, vt audiat vocem Dei viuentis, qui de medio ignis loquitur, ſicut nos audiuimus, & poſſit viuere?

Tu magis accede: & audi cuncta, quæ dixerit dominus Deus noſter tibi: loquerisque ad nos, & nos audientes faciemus ea.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Ego dominus Deus tuus, qui eduxi te è terra Ægypti è domo ſeruorum.*

7 *Non erunt tibi dij alij coram me.*

8 *Non facies tibi ſculptile omnem ſimilitudinem, quæ eſt in cœlo ſurſum, & quæ in terra deorſum, & quæ in aquis ſubter terram.*

9 *Non incuruabis te eis, & non coles eos. Ego enim dominus Deus tuus: Deus zelotes viſitans iniquitatem patrum ſuper filios, & ſuper tertios, & ſuper quartos odio habentes me:*

10 *Et faciens miſericordiam millibus, diligentibus me, & ſeruantibus præcepta mea.*

11 *Non aſſumes nomen domini Dei tui in vanum: non enim innocentem iudicabit, qui acceperit nomen eius in vanum.*

12 *Obſerua diem Sabbati, vt ſanctifices eum, quemadmodum præcepit dominus Deus tuus.*

13 *Sex diebus operaberis, & facies omne opus tuum.*

14 *Et die ſeptima Sabbatum eſt Domini Dei tui. Non facies omne opus tu, & filius tuus, & filia tua, & ſeruus tuus, & ancilla tua, & bos tuus, & aſinus tuus, & omne iumentum tuum, & peregrinus tuus, qui eſt intra portas tuas: vt requieſcat ſeruus tuus, & ancilla tua, ſicut tu.*

15 *Et memento, quòd ſeruus fuiſti in terra Ægypti, & eduxit te dominus Deus tuus inde in manu valida, & in brachio extento. Idcirco præcepit tibi dominus Deus tuus, vt faceres diem Sabbati:*

16 *Honora patrem tuum, & matrem tuam, quemadmodum præcepit tibi dominus Deus tuus, vt prolongentur dies tui, & vt bene ſit tibi ſuper terram, quam dominus Deus tuus, dat tibi.*

17 *Non facies homicidium.*

18 *Et non adulterabis.*

19 *Nec furaberis.*

20 *Neque teſtificaberis in proximum tuum teſtimonium falſum:*

21 *Et non concupiſces vxorem proximi tui: nec concupiſces domum proximi tui, agrum eius, & ſeruum eius, & ancillam eius, bouem eius, & aſinum eius, & omnia, quæ ſunt proximo tuo.*

22 *Verba iſta locutus eſt Dominus ad omnem congregationem veſtram in monte è medio ignis, nubis, & caliginis, voce magna, & non addidit: & ſcripſit ea in duabus tabulis lapideis, & dedit eas mihi.*

23 *Et fuit, quando audiſtis vocem è medio tenebrarum, & montis ardentis igne, acceſſiſtis ad me, omnia capita tribuum veſtrarum, & ſeniorum veſtrorum, & dixiſtis:*

24 *Ecce videre fecit nos dominus Deus noſter gloriam ſuam, & magnitudinem ſuam, & vocem eius audiuimus è medio ignis, die iſta vidimus, quod locutus eſt Deus cum homine, & vixit.*

25 *Et nunc vt quid moriemur, conſumet enim nos ignis magnus iſte? Si addiderimus, vt audiamus vocem domini Dei noſtri, amplius moriemur.*

26 *Quæ eſt enim omnis caro, vt audiat vocem Dei viuentis, loquentis è medio ignis, ſicut nos, & viuat?*

27 *Accede tu: & audi omnia, quæ dicturus eſt dominus Deus noſter: & tu loqueris ad nos omnia, quæ loquetur dominus Deus noſter ad te, & audiemus, & faciemus.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Ego ſum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti,è domo ſeruitutis.	6	*Ego dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti de domo ſeruitutis.*
Non erunt tibi dij alij ante faciem meam.	7	*Non ſit tibi alius Deus præter me.*
Non facies tibi idolum,neque cuiuſquam ſimilitudinem, quæcumque in cœlo ſurſum,& quæcumque in terra deorſum,& quæcumque in aquis ſubtus terram.	8	*Non facies tibi imaginem nec omnem ſimilitudinem eorum,quæ in cœlis ſurſum, & quæ in terra ſunt deorſum,& quæ in aquis ſunt ſub terra.*
Non adorabis ea,neque ſeruies eis.Quia ego ſum Dominus Deus tuus: Deus zelotes, reddens peccata patrum in filios in tertiam, & quartam progeniem, ijs qui oderunt me:	9	*Non adorabis ea,neque coles ea. Quoniam ego Dominus Deus tuus:Deus zelotes,viſitans peccata patrum ſuper filios rebelles in tertiam, & quartam generationem his, qui oderunt me,quando filij ſequuntur peccata patrum ſuorum.*
Et faciens miſericordiam in millia, iis qui diligunt me,& cuſtodiunt præcepta mea.	10	*Et faciens miſericordiam in mille generationibus diligentibus me, & cuſtodientibus præcepta mea.*
Non aſſumes nomen domini Dei tui in vano.: non enim mundabit dominus Deus tuus aſſumentem nomen eius in vano.	11	*Non iurabis per nomen Domini Dei tui fruſtra:quia non iuſtificabit Dominus illum, qui iurauerit per nomen eius in vanum.*
Cuſtodi diem Sabbatorum ſanctificare eam,quēadmodum mandauit tibi dominus Deus tuus.	12	*Obſerua diem Sabbati,vt ſanctifices illum, ſicut præcepit tibi dominus Deus tuus.*
Sex diebus operaberis,& facies omnia opera tua.	13	*Sex diebus operaberis,& facies omne opus tuum.*
Die autem ſeptima Sabbata domino Deo tuo. Non facies in ea omne opus, & filius tuus, & filia tua,puer tuus,& ancilla tua, bos tuus, & ſubiugale tuum,& omne pecus tuum, & aduena, qui incolit in te:vt requieſcat puer tuus,& ancilla tua,& ſubiugale tuum,quemadmodum. & tu.	14	*Septimus autem dies Sabbatum eſt coram Domino. Non facies omne opus tu, & filius tuus, & filia tua,& ſeruus tuus,& ancilla tua, & bos tuus, & aſinus tuus & omne iumentum tuum,& peregrinus tuus, qui eſt in vrbibus tuis: vt quieſcat ſeruus tuus, & ancilla tua, ſicut tu.*
Et memento, quia famulus fuiſti in terra Ægypto,& eduxit te dominus Deus tuus inde in manu valida, & brachio excelſo. Propter hoc conſtituit tibi dominus Deus tuus, vt obſerues diem Sabbatorum,& ſanctifices eam:	15	*Et recordaberis, quòd ſeruus fuiſti in terra Ægypti, & eduxit te dominus Deus tuus inde in manu forti, & in brachio excelſo. Propterea præcepit tibi dominus Deus tuus, vt ſerues diem Sabbati:*
Honora patrem tuum,& matrem tuam, quemadmodum mandauit tibi dominus Deus tuus, vt bene tibi ſit,& vt longæuus ſis ſuper terram,quam dominus Deus tuus dat tibi.	16	*Honora patrem tuum,& matrem tuam, ſicut præcepit tibi dominus Deus tuus, vt prolongentur dies tui, & vt bene ſit tibi ſuper terra,quam dominus Deus tuus dabit tibi.*
Non occides.	17	*Non occides animam.*
Non mœchaberis.	18	*Non adulterabis.*
Non furaberis.	19	*Neque furaberis.*
Non falſo teſtaberis contra proximum tuum teſtimonium falſum.	20	*Neque teſtificaberis contra proximum tuum teſtimonium falſum.*
Non concupiſces vxorem proximi tui: nō concupiſces domum proximi tui, neque agrum eius, neque puerum eius, neque ancillam eius, neque bouem eius,neque ſubiugale eius,neque omne pecus eius,neque omnia, quæcumque proximo tuo ſunt.	21	*Neque concupiſces vxorem proximi tui: nec deſideres domum proximi tui, neque agrum eius, neque ſeruum eius,neque ancillam eius,nec bouem eius,nec aſinum eius, neque omnia, quæ ſunt proximi tui.*
Hæc verba locutus eſt Dominus ad omnem ſynagogam veſtram in monte de medio ignis, tenebræ,caligo,procella,vox magna,& non adiecit: & ſcripſit ea ſuper duas tabulas lapideas, & dedit mihi.	22	*Hæc verba locutus eſt Dominus cum omni eccleſia veſtra in mōte de medio ignis,& nubis, & caliginis voce magna,& non ceſſauit:& ſcripſit ea ſuper duas tabulas lapideas,& dedit eas mihi.*
Et factum eſt,vt audiſtis vocem è medio ignis, & mons ardebat igni, & acceſſiſtis ad me omnes duces tribuum veſtrarum,& ſeniores veſtri, & dixiſtis:	23	*Et factum eſt cùm audiſſetis vocem de medio tenebrarum,& montem ardentem igni, acceſſiſtis ad me omnes principes tribuum veſtrarum, & ſenes veſtri,& dixiſtis:*
Ecce oſtendit nobis dominus Deus noſter gloriam ſuam, & vocem eius audiuimus è medio ignis,in die hac cognouimus, quia loquetur Deus ad hominem, & viuet.	24	*Ecce oſtendit nobis dominus Deus noſter gloriam ſuam, & magnitudinem ſuam, vocemque verbi eius audiuimus de medio ignis, hodie vidimus, quòd loquitur Dominus cum homine, & viuit.*
Et nunc ne moriamur,nam conſumet nos ignis hic magnus?Si adiecerimus nos audire vocem domini Dei noſtri adhuc, vt moriemur.	25	*Et nunc cur moriemur, quia deuorabit nos ignis magnus iſte? Si addiderimus nos vltra audire vocem verbi domini Dei noſtri,moriemur.*
Quæ enim caro,quæ audierit vocem Dei viuentis,loquentis è medio ignis,ſicut nos, & viuet?	26	*Quoniam quid eſt omnis caro, vt audiat vocem verbi Dei viui loquentis de medio ignis, ſicut nos, & viuere poſſit?*
Accede tu:& audi omnia, quæcumque dixerit dominus Deus noſter:& tu loqueris ad nos omnia, quæcumque loquetur dominus Deus noſter ad te, & audiemus, & faciemus.	27	*Accede tu:& ſuſcipe omnia,quæ dixerit dominus Deus noſter:& tu loqueris nobis omnia, quæ locutus fuerit dominus Deus noſter tecum,& obediemus,& faciemus.*

Digitized by Google

Vulgat.Editio.

28 Quod cum audiſſet Dominus,ait ad me: audiui
vocem verborum populi huius,quæ locuti ſunt
tibi: bene omnia ſunt locuti.

29 Quis det talem eos habere mentem,vt timeāt me,
& cuſtodiant vniuerſa mandata mea in omni tē-
pore, vt bene ſit eis,& filiis eorū in ſempeternum?
30 Vade,& dic eis:Reuertimini in tentoria veſtra.

31 Tu vero hic ſta mecum, & loquar tibi omnia
mandata mea & cerimonias, atque iudicia: quæ
docebis eos, vt faciant ea in terra, quam dabo illis
in poſſeſſionem.
32 Cuſtodite igitur, & facite, quæ præcepit Domi-
nus Deus vobis non declinabitis,neque ad dex-
teram,neque ad ſiniſtram:
33 Sed per viam, quam præcepit Dominus Deus
veſter, ambulabitis vt viuatis, & bene ſit vobis,&
protelentur dies in terra poſſeſſionis veſtræ.

CAP. VI.

1 HÆc ſunt præcepta,& cerimoniæ,atque iudi-
cia,quæ mandauit Dominus Deus veſter vt
doceret vos,& faciatis ea in terra,ad quam tranſ-
gredimini poſſidendam:
2 Vt timeas Dominum Deum tuum, & cuſtodias
omnia mandata,& præcepta eius,quæ ego præcipio
tibi,& filiis ac nepotibus tuis, cunctis diebus vitæ
tuæ,vt prolongentur dies tui.
3 Audi Iſrael, & obſerua,vt facias, quæ præcepit
tibi Dominus,& bene ſit tibi, & multiplicerſis am-
plius, ſicut pollicitus eſt Dominus Deus patrum
tuorum tibi terram lacte,& melle manantem.

4 Audi Iſrael, dominus Deus noſter, Dominus v-
nus eſt.
5 * Diliges dominum Deum tuū ex toto corde tuo, (*Matt. 22,36. Mar 12 39. Luc. 10,27, Inf. 11. 13.)
& ex tota anima tua:& ex tota fortitudine tua.
6 Eruntque verba hæc,quæ ego præcipio tibi ho-
die,in corde tuo:
7 Et narrabis ea filiis tuis,& meditaberis in eis ſe-
dens in domo tua, & ambulans in itinere, dor-
miens, atque conſurgens
8 Et ligabis ea quaſi ſignum in manu tua, erunt-
que & mouebuntur inter oculos tuos:
9 Scribeſque ea in limine & oſtiis domus tuæ.

10 Cumque introduxerit te dominus Deus tuus in
terram,pro qua iurauit patribus tuis Abrahā,Iſaac,
& Iacob:& dederit tibi ciuitates magnas, & opti-
mas,quas non ædificaſti:
11 Domos plenas cunctarum opum, quas non ex-
truxiſti,ciſternas,quas non fodiſti, vineta, & oli-
ueta, quæ non plantaſti:
12 Et comederis, & ſaturatus fueris:
13 Caue diligenter ne obliuiſcaris Domini,qui edu-
xit te de terra Ægypti,de domo ſeruitutis.* Domi- (* Matt. 4. 7. Luc 4. 12. Inf. 10. 20.)
num Deum tuum timebis, & illi ſoli ſeruies, ac
per nomen illius iurabis.
14 Non ibitis poſt Deos alienos cunctarum Gen-
tium, quæ in circuitu veſtro ſunt:
15 Quoniam Deus æmolator dominus Deus tuus
in medio tui: nequando iraſcatur furor domini
Dei tui contra te, & auferat te de ſuperficie terræ.
16 Non tentabis dominum Deum tuum, ſicut ten-
taſti in loco tentationis.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

28 *Et audiuit Dominus vocem verborum veſtrorum, quā-
do loquebamini ad me, & dixit ad me: Audiui vocem
verborum populi huius, quæ locuti ſunt ad te: bona fue-
runt omnia, quæ locuti ſunt.*

29 *Quis det, vt ſit cor eorum hoc eis,vt timeant me, &
vt cuſtodiant omnia præcepta mea omnibus diebus, vt
bene ſit eis, & filiis eorum in ſæculum?*
30 *Vade dic ad eos: Reuertimini ad tabernacula veſtra.*

31 *Et tu hic ſta mecum, & loquar ad te omne præceptum,
& ſtatuta, & iudicia: quæ docebis eos, & facient in ter-
ra, quam ego dabo eis,vt poſſideant eam.*

32 *Et cuſtodite,vt faciatis quemadmodum præcepit domi-
nus Deus veſter vobis: non declinetis ad dexteram, &
ad ſiniſtram:*
33 *Per omnem viam, quam præcepit dominus Deus veſter
vobis,ambuletis,vt viuatis, & bonum ſit vobis, & pro-
longetis dies in terra, quam poſſidebitis.*

CAP. VI.

1 *ET hæc ſunt præcepta, ſtatuta, & iudicia, quæ præ-
cepit dominus Deus veſter, vt docerem vos, vt fa-
ciatis in terra, ad quam tranſitis, vt poſſideatis eam:*

2 *Vt timeas dominum Deum tuum, vt cuſtodias omnia
ſtatuta eius, & præcepta eius, quæ ego præcipio tibi, tu,
& filius tuus, & filius filij tui omnibus diebus vitæ tuæ,
vt prolongentur dies tui.*
3 *Et audi Iſrael, & cuſtodi,vt facias,vt bene ſit tibi, &
vt multiplicemini valdè,quemadmodum locutus eſt do-
minus Deus patrum tuorum tibi, in terra fluente lacte,
& melle.*

4 *Audi Iſrael,dominus Deus noſter, Dominus vnus eſt.*

5 *Et diliges dominum Deum tuum in toto corde tuo, &
tota anima tua: & tota fortitudine tua.*
6 *Et erunt verba iſta, quæ ego præcipio tibi hodie in
corde tuo:*
7 *Et repetes ea filiis tuis, & loqueris cùm eis, quando ſe-
debis in domo tua, & quando ambulabis per viam, &
quando accumbes, & quando ſurges.*
8 *Et ligabis ea in ſignum in manu tua, & erunt, vt
frontalia inter oculos tuos:*
9 *Et ſcribes ea in poſtibus domus tuæ, & in portis tuis.*

10 *Et erit cùm introduxerit te dominus Deus tuus in ter-
ram, ſuper quam iurauit patribus tuis Abraham, Iſ-
chac, & Iahacob: vt daret tibi vrbes magnas, & bonas
quas non ædificaſti:*
11 *Et domos plenas omni bono, quas non impleuiſti, &
ciſternas effoſſas, quas non effodiſti, vineas, & oliueta,
quæ non plantaſti:*
12 *Et comedes, & ſaturaberis:*
13 *Caue tibi,ne obliuiſcaris Domini, qui eduxit te è ter-
ra Ægypti è domo ſeruorum. Dominum Deum tuum ti-
mebis, & ipſum coles, & per nomen eius iurabis.*

14 *Non ambulabitis poſt Deos alios è dijs populorum,qui
ſunt in circuitu eorum:*
15 *Deus enim zelotes,dominus Deus tuus in medio tui eſt:
ne fortè iraſcatur furor Domini Dei tui in te, & diſper-
dere faciat te à facie terræ.*
16 *Non tentabitis dominum Deum veſtrum, quemadmo-
dum tentaſtis in loco tentationis.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

28 Et audiuit Dominus vocem ſermonum veſtro-
rum,quos loquebamini ad me, & ait Dominus ad
me:Audiui vocem ſermonum populi huius, quæ-
cumque locuti ſunt ad te:recte omnia, quæcum-
que locuti ſunt.
29 Quis dabit eſſe ſic cor eorum in eis, vt timeant
me,& cuſtodiant mandata mea omnibus diebus,vt
bene ſit eis,& filiis eorum per ſeculum;
30 Vade,dic eis : Reuertimini vos in domos veſtras.
31 Tu autem hic ſta mecum , & loquar ad te man-
data,& iuſtificationes, & iudicia : quæ docebis eos,
& faciant ſic in terra, quam ego do eis in ſorte.
32 Et cuſtodietis facere , quemadmodum manda-
uit tibi dominusDeus tuus:non declinabis in dex-
tram,neque in ſiniſtram:
33 Secundum omnem viam , quam mandauit tibi
dominus Deus tuus ambulare in ea,vt requieſcere
faciat te,& bene tibi ſit & longæui ſitis ſuper ter-
ram , quam hæreditabitis.

C A P. VI.

1 ET hæc ſunt mandata,& iuſtificationes,& iudi-
cia,quæcumque mandauit dominus Deus no-
ſter docere vos facere ſic in terra, in quam vos in-
gredimini illuc hæreditare eam :
2 Vt timeatis dominũ Deum veſtrum, cuſtodietis
omnes iuſtificationes eius & mādata eius,quæ ego
mando tibi hodie,tu,& filij tui,& filij filiorum tuo-
rum omnibus diebus vitæ tuæ, vt longæui ſitis.
3 Et audi Iſrael,& obſerua facere , vt bene tibi ſit,
& vt multiplicemini valdè, ſicut locutus eſt domi-
nus Deus patrum tuorum dare tibi terram fluen-
tem lac,& mel, & hæ ſunt iuſtificationes , & iudi-
cia quæcumque mandauit Dominus filijs Iſrael in
deſerto,egreſſis ipſis de terra Ægypti.
4 Audi Iſrael dominus Deus noſter,Dominus vnus
eſt.
5 Et diliges dominum Deum tuum ex tota men-
te tua , & ex tota anima tua,& ex tota virtute tua.
6 Et erunt vobis hæc,quæcumque mando tibi ho-
die,in corde tuo & in anima tua:
7 Et præſcribes ea filiis tuis, & loqueris in eis ſe-
dens in domo, & ambulans in via,& dormiens , &
exurgens.
8 Et alligabis ea in ſignum ſuper manum tuam,
& erit immobile ante oculos tuos:
9 Et ſcribetis ea ſuper limina domorum veſtra-
rum,& portarum veſtrarum.
10 Et erit,cum induxerit te dominus Deus tuus in
terram , quam iurauit patribus tuis Abraham ,&
Iſaac & Iacob: dare tibi ciuitates magnas,& bonas,
quas non ædificaſti :
11 Domos plenas omnium bonorum,quas non im-
pleuiſti ciſternas effoſſas,quas non effodiſti,vineta,
& oliueta quæ non plantaſti:
12 Et cum manducaueris,& ſaturatus fueris :
13 Attende tibi,ne obliuiſcaris domini Dei tui , qui
eduxit te de terra Ægypto,è domo ſeruitutis. Do-
minum Deum tuum timebis, & ei ſoli ſeruies, &
ad illum adhærebis, & in nomine eius iurabis.
14 Non ambulate poſt Deos alios ex Diis gentium,
quæ circa vos :
15 Quoniam Deus zelotes , dominus Deus tuus in
te : ne iratus furore dominus Deus tuus tibi , ex-
terminet te à facie terræ.
16 Non tentabis dominum Deum tuum , quemad-
modum tentauiſtis in tentatione.

Chald. Paraph. Tranſl.

28 *Et audita eſt coram Domino vox ſermonum veſtro-
rum cùm loqueremini mecum , & dixit Dominus ad me:
Audita eſt coram me vox ſermonum populi huius , quæ
locuti ſunt tecum : recta ſunt omnia, quæ locuti ſunt.*
29 *Vtinam eſſet tale cor eis , vt timerent me , & cuſtodi-
rent omnia præcepta mea omnibus diebus , vt bene eſſet
eis, & filiis eorum in ſempiternum !*
30 *Vade dic eis: Reuertimini in tabernacula veſtra.*
31 *Tu autem ſta hic in conſpectu meo, & loquar tecum
omnia præcepta, & pacta , & iudicia : quæ docebis eos,vt
faciant in terra, quam ego dabo eis in poſſeſſionem.*
32 *Et cuſtodietis,& facietis ea,ſicut præcepit vobis domi-
nus Deus veſter : non declinabitis ad dexteram,neque ad
ſiniſtram :*
33 *In omni via , quam dominus Deus veſter præcepit vo-
bis,ambulabitis,vt viuatis,& bene ſit vobis , & prolon-
gentur dies veſtri in terra,quam poſſidebitis.*

C A P. VI.

1 *HOc eſt autem præceptum,& pacta,& iudicia, quæ
præcepit dominus Deus veſter, vt docerem vos , vt
faciatis ea in terra ad quam tranſitis , vt poſſideatis
eam :*
2 *Vt timeas dominum Deum tuum , vt cuſtodias omnia
mandata eius,& præcepta eius, quæ ego præcipio tibi, tu
& filij tui , & filij filiorum tuorum omnibus diebus vitæ
tuæ, & vt prolongentur dies tui.*
3 *Et obedies Iſrael,& cuſtodies, & facies ea,vt bene ſit
tibi,& vt multiplicemini nimis, ſicut locutus eſt domi-
nus Deus patrum tuorum , vt daret tibi terram lacte,
& melle manantem.*
4 *Audi Iſrael,dominus Deus noſter, Dominus vnus eſt.*
5 *Et diliges dominum Deum tuum in toto corde tuo, &
in tota anima tua,& in tota ſubſtantia tua.*
6 *Et erunt verba hæc , quæ ego præcipio tibi hodie in
corde tuo:*
7 *Et narrabis ea filiis tuis,& loqueris ea cùm ſederis in
domo tua,& cùm ambulaueris in via,& cùm cubueris,
& cùm ſurrexeris.*
8 *Et ligabis ea in ſignum ſuper manum tuam , & erunt
quaſi appendix quædam inter oculos tuos :*
9 *Et ſcribes ea in liminibus, & affiges ea poſtibus do-
mus tuæ,& oſtio tuo.*
10 *Et erit cùm introduxerit te dominus Deus tuus in ter-
ram, pro qua iurauit patribus tuis Abraham, Iſaac,&
Iacob: vt daret tibi ciuitates magnas, & bonas quas non
ædificaſti :*
11 *Et domos plenas omnibus bonis quas non repleuiſti, &
ciſternas exciſas quas non excidiſti , vineta , & oliueta,
quæ non plantaſti:*
12 *Et comederis,& ſaturatus fueris :*
13 *Caue tibi,ne obliuiſcaris timoris Domini , qui eduxit
te de terra Ægypti de domo ſeruitutis. Dominum Deum
tuum timebis,& in conſpectu eius ſeruies, & per nomen
illius iurabis.*
14 *Non ambuletis poſt idola populorum , de idolis , quæ
ſunt in circuitu veſtro :*
15 *Quoniã Deus æmulator eſt dominusDeus tuus,cuius ma-
ieſtas habitat in medio tui:ne fortè iraſcatur furor Do-
mini Dei tui contra te,& diſperdat te de ſuperficie terræ.*
16 *Non tentabitis dominum Deum veſtrum, ſicut tenta-
ſtis in loco tentationis.*

Vulgat. Editio.

17 Cuſtodi præcepta Domini Dei tui, ac teſtimonia,
& ceremonias, quas præcepit tibi:

18 Et fac quod placitum eſt, & bonum in conſpectu
Domini, vt bene ſit tibi: & ingreſſus poſſideas ter-
ram optimam, de qua iurauit Dominus patribus
tuis:

19 Vt deleret omnes inimicos tuos coram te, ſicut
locutus eſt.

20 Cumque interrogauerit te filius tuus cras, dicens:
Quid ſibi volunt teſtimonia hæc, & ceremoniæ, at-
que iudicia quæ præcepit dñs Deus noſter nobis;

21 Dices ei: Serui eramus Pharaonis in Ægypto, &
eduxit nos Dominus de Ægypto in manu forti:

22 Fecitque ſigna, atque prodigia magna, & peſſima
in Ægypto contra Pharaonem, & omnem domum
illius in conſpectu noſtro:

23 Et eduxit nos inde, vt introductis daret terram,
ſuper qua iurauit patribus noſtris.

24 Præcepitque nobis Dominus, vt faciamus omnia
legitima hæc, & timeamus Dominum Deum noſ-
trum, vt bene ſit nobis cunctis diebus vitæ noſtræ,
ſicut eſt hodie.

25 Eritque noſtri miſericors ſi cuſtodierimus, & fe-
cerimus omnia præcepta eius coram domino Deo
noſtro, ſicut mandauit nobis.

CAP. VII.

1 CVm introduxerit te Dominus Deus tuus in
terram, quam poſſeſſurus ingredieris, & dele-
* Exo. 23. 23. & 33. 2. uerit Gentes multas coram te, * Hethæum, & Ger-
gezæum, & Amorrhæum, Chananæum, & Phere-
zæũ, & heueum, & Iebuſæum, ſeptem gentes multo
maioris numeri, quam tu es, & robuſtiores te:

2 Tradideritque eas Dominus Deus tuus tibi per-
* Exo. 23. 32. & 34. 15. 16. cuties eas vſque ad internecionem * Non inibis
cum eis fœdus, nec miſereberis earum:

3 Neque ſociabis cum eis coniugia. Filiam tuam
non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio
tuo:

4 Quia ſeducet filium tuum ne ſequatur me, & vt
magis ſeruiat Dijs alienis, iraſceturque furor Do-
mini, & delebit te citò.

5 * Inf. 12. 13. 14. 1. 16 21. Quin potius hæc facietis eis: * Aras eorum ſub-
uertite, & confringite ſtatuas, lucoſque ſuccidite,
& ſculptilia comburite.

6 * Exo. 13. 24. * Quia populus ſanctus es domino Deo tuo. Te
* Inf. 14. 2. & 26. 17. elegit dominus Deus tuus, vt ſis ei populus pecu-
liaris de cunctis populis, qui ſunt ſuper terram.

7 Non quia cunctas gentes numero vincebatis, vo-
bis iunctus eſt Dominus, & elegit vos: cum omni-
bus ſitis populis pauciores:

8 Sed quia dilexit vos Dominus, & cuſtodiuit iu-
ramentum, quod iurauit patribus veſtris: eduxit-
que vos in manu forti, & redemit de domo ſerui-
tutis, de manu Pharaonis regis Ægypti.

9 Et ſcies, quia dominus Deus tuus, ipſe eſt Deus
fortis, & fidelis, cuſtodiens pactum, & miſericor-
diam diligentibus ſe, & his, qui cuſtodiunt præce-
pta eius in mille generationes:

10 Et reddens odientibus ſe ſtatim, ita vt diſperdat
eos, & vltra non differat, protinus eis reſtituens,
quod merentur.

11 Cuſtodi ergo præcepta, & cæremonias, atque iu-
dicia, quæ ego mando tibi hodie, vt facias.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Cuſtodiendo cuſtodietis præcepta domini Dei veſtri, &
teſtimonia eius, & ſtatuta eius, quæ præcepit tibi:*

18 *Et facias rectum, & bonum in oculis Domini, vt bene
ſit tibi: & ingrediaris, & poſſideas terram bonam, ſuper
quam iurauit Dominus patribus tuis:*

19 *Vt propulſet omnes inimicos tuos à facie tua, quemad-
modum locutus eſt Dominus.*

20 *Si interrogauerit te filius tuus cras, dicendo: Quæ
ſunt teſtimonia, & ſtatuta, & iudicia, quæ præcepit do-
minus Deus noſter vobis?*

21 *Dices filio tuo: Serui fuimus Parhoh in Ægypto, &
eduxit nos Dominus ex Ægypto in manu forti:*

22 *Et dedit Dominus ſigna, & portenta magna, & mala
in Ægypto in Parhoh, & omnem domum eius in oculis
noſtris:*

23 *Et nos eduxit inde, vt introduceret nos, vt daret nobis
terram, ſuper quam iurauit patribus noſtris.*

24 *Et præcepit nobis Dominus, vt faciamus omnia ſtatu-
ta iſta, vt timeamus dominum Deum noſtrum in bonum
nobis omnibus diebus, vt viuamus ſecundum diem hanc.*

25 *Et iuſtitia erit nobis, ſi cuſtodierimus, vt faciamus
omne præceptum iſtud coram domino Deo noſtro, quem-
admodum præcepit nobis.*

CAP. VII.

1 *CVm introduxerit te dominus Deus tuus in terram,
ad quam tu ingrederis, vt poſſideas eam, & abſtu-
lerit gentes multas à facie tua, Chittæum, & Chirgha-
ſæum, & Emoræum, & Chenahanæum, & Perizæum, &
Chiuuæum, & Iebuſæum, ſeptem gentes multas, & ro-
buſtiores te:*

2 *Et zradiderit eas dominus Deus tuus coram te, & per-
cuſſeris eas, perdendo perdes eas. Non panges cum eis pa-
ctum, & non miſereberis earum:*

3 *Et non coniunges te affinitate cum eis. Filiam tuam
non dabis filio eius, & filiam eius non capies filio tuo:*

4 *Recedere enim faciet filium tuum ne eat poſt me, &
colent Deos alienos, & iraſcetur furor Domini contra te,
& diſperdere faciet te citò.*

5 *Sed ſic facies eis: Altaria earum deſtruetis, & ſtatuas
earum confringetis, & lucos earum ſuccidetis, & ſculpti-
lia earum comburetis igni.*

6 *Quia populus ſanctus es domino Deo tuo. Te elegit
dominus Deus tuus, vt ſis ei populus peculiaris, præ om-
nibus populis, qui ſunt ſuper faciem terræ.*

7 *Non propter multitudinem veſtram, præ omnibus po-
pulis complacuit Dominus in vobis, & elegit vos, quia
eſtis pauciores omnibus populis:*

8 *Sed quia diligit Dominus vos, & cuſtodit iuramen-
tum, ſuper quo iurauit patribus veſtris: eduxit Dominus
vos in manu forti, & redemit vos è domo ſeruorum, è
manu Parhoh regis Ægypti.*

9 *Et ſcias, quòd dominus Deus tuus eſt Deus, Deus fide-
lis, cuſtodiens pactum, & miſericordiam diligentibus eum,
& cuſtodientibus mandata eius, mille generationibus:*

10 *Et reddens odio habentibus eum contra faciem eius, vt
perdere facias eum, non tardabit odio habenti eum; in
faciem eius reddet ei.*

11 *Et cuſtodi mandatum, & ſtatuta, & iudicia, quæ ego
præcipio tibi hodie, vt facias ea.*

Tranſl. ex Septuag.

17 Cuſtodiens cuſtodies mandata domini Dei tui, teſtimonia,& iuſtificationes,quaſcumque mandauit tibi.

18 Et facies quod acceptum,& bonum eſt ante Dominum Deum tuum, vt bene tibi ſit: & intres, & hæredites terram iſtam bonam quam iurauit Dominus patribus veſtris,

19 Expellere omnes inimicos tuos à facie tua: ſicut locutus eſt dominus.

20 Et erit,cum interrogabit te filius tuus cras,dicẽs: Quid ſunt teſtimonia,& iuſtificationes,& iudicia, quæcumque mandauit dñs Deus noſter nobis;

21 Et dices filio tuo;Famuli eram⁹ Pharaoni in terra Ægypto, & eduxit nos dominus inde in manu valida, & brachio exſelſo.

22 Et dedit dominus ſigna et prodigia magna,& mala in Ægypto in Pharaone, & in domo eius coram nobis:

23 Et nos eduxit inde, vt daret nobis terram hanc, quam iurauit dare patribus noſtris.

24 Et mandauit nobis dominus facere omnes iuſtificationes has. Timete dominum Deum noſtrum, vt bene vobis ſit omnibus diebus, vt viuamus, ſicut & hodie.

25 Et miſericordia erit nobis,ſi obſeruauerimus facere omnia mandata hæc ante Dominum Deum noſtrum, ſicut mandauit nobis.

C A P. VII.

1 SI autem induxerit te dominus Deus tuus in terram,in quam ingredieris illuc hæreditare eã & ſuſtulerit gentes magnas à facie tua,Chettæum, & Gergeſæum, & Amorræum, & Chananæum,& Pherezæum,& Euæum,& Iebuſæum; ſeptem gentes multas,& fortiores vobis.

2 Et tradet eos Dñs Deus tuus in manus tuas, & percuties eos, deletione delebis eos. Non diſpones ad eos teſtamentum, neque miſerebimini eorum,

3 Neque contrahetis affinitatem cum eis. Filiam tuam non dabis filio eius, & filiam eius non ſumes filio tuo.

4 Recedere enim faciet filium tuum à me, & ſeruiet dijs alijs, & iraſcetur furore Dominus in vos, & exterminabit te citò.

5 Sed ſic facietis eis:Aras eorum deſtruetis,& ſtatuas eorum conteretis,& lucos eorum excidetis, & ſculptilia deorum eorum comburetis igni:

6 Quoniam populus ſanctus es domino Deo tuo, & te prælegit dominus Deus tuus eſſe ſibi populum peculiarem præter omnes gentes,quæcumque ſuper faciem terræ:

7 Non quia multi eſtis præ omnibus gẽtibus,præſumpſit Dominus vos,& elegit Dominus vos: vos enim eſtis pauciſſimi præ omnibus gentibus,

8 Sed propterea quod diligit vos Deus, & ſeruans iuramẽtũ,quod iurauit patrib⁹ veſtris, eduxit vos Domin⁹ in manu potẽti, & redemit te Dominus è domo ſeruitutis,de manu Pharaonis regis Ægypti.

9 Et noueris, quia dominus Deus tuus,hic Deus: Deus fidelis, ſeruans teſtamentum, & miſericordiam ijs,qui diligunt eum, & ijs, qui cuſtodiunt mandata eius,in mille progenies.

10 Et reddens ijs,qui oderunt,ad faciem, ad exterminandum eos, & non tardabit ijs, qui odio habent,ad faciem reddet eis.

11 Et cuſtodies mandata,& iuſtificationes & iudicia hæc, quæcumque mando hodie tibi facere.

Chald. Paraph. Tranſl.

17 *Obſeruatione obſeruabitis præcepta domini Dei veſtri,& teſtimonia eius, & pacta eius,quæ præcepit tibi.*

18 *Et facies quod bonum & quod rectum eſt coram Domino,vt bene ſit tibi: vt ingrediaris,& poſſideas terram bonam, de qua iurauit Dominus patribus tuis.*

19 *Vt conterat omnes inimicos tuos à facie tua: ſicut locutus eſt Dominus.*

20 *Quando interrogauerit te filius tuus cras, dicens: Quæ ſunt teſtimonia,& mandata, & iudicia, quæ præcepit dominus Deus noſter vobis?*

21 *Dices filio tuo: Serui eramus Pharaonis in Ægypto,& eduxit nos Dominus de Ægypto in manu forti.*

22 *Et poſuit Dominus ſigna,& prodigia magna, & peſſima in Ægypto, in Pharaonem, & in omnes homines domus eius ante oculos noſtros.*

23 *Nos autem eduxit inde, vt introduceret nos, & vt daret nobis terram de qua iurauit patribus noſtris.*

24 *Et præcepit nobis, vt faciamus omnia præcepta hæc, vt timeamus Dominum Deum noſtrum, vt bene ſit nobis omnibus diebus,vt viuificet nos ſicut in die hac.*

25 *Et præmium erit nobis ſi cuſtodierimus, vt faciamus omnia præcepta hæc coram Domino Deo noſtro, ſicut præcepit nobis.*

C A P. VII.

1 *CVm autem introduxerit te dominus Deus tuus in terram ad quam tu ingrederis, vt poſſideas eam;& eiecerit populos multos à facie tua,Ethæos,& Gergeſæos, & Amorræos,& Chananæos, & Pherezæos, & Euæos,& Iebuſæos, ſeptem populos magnos, & fortiores te.*

2 *Et tradiderit eos dominus Deus tuus in conſpectu tuo, percuties eos;& conſummatione conſummes eos. Non inibis cum eis pactum,nec miſereberis eorum.*

3 *Neque ſociabis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius,& filiam eius,non accipies filio tuo.*

4 *Quoniam aberrare facient filium tuum à timore meo, & ſeruient idolis populorum,& iraſcetur furor Domini contra vos, & diſperdet te citò.*

5 *Sed hæc facietis eis: Aras eorum confringetis, & ſtatuas eorum conteretis,& lucos eorum ſuccidetis,& imagines idolorum eorum comburetis igni.*

6 *Quoniam populus ſanctus es coram domino Deo tuo & te elegit dominus Deus tuus,vt ſis ei in populum electum magis quam omnes populi qui ſunt ſuper faciem terræ.*

7 *Non quia multi eſtis vos magis quam omnes populi, complacuit in vobis Domino, & elegit vos, cùm vos ſitis pauciores omnibus populis.*

8 *Sed quia dilexit vos Dominus, & quia cuſtodiuit iuramentum quod iurauit patribus veſtris, eduxit vos in manu forti, & redemit te de domo ſeruitutis, de manu Pharaonis regis Ægypti.*

9 *Et ſcies quia Dominus Deus tuus ipſe eſt Deus,Deus fidelis, cuſtodiens pactum,& miſericordiam diligentibus ſe,& cuſtodientibus præcepta eius in mille generationes.*

10 *Et retribuens inimicis ſuis bona quæ ipſi faciant coram eo in vita ſua; vt perdat eos, & non differt facere bonum inimicis ſuis pro bonis quæ faciunt coram eo, ſed in vita eorum retribuit eis.*

11 *Et cuſtodies præcepta,& mandata,& iudicia, quæ ego præcipio tibi hodie vt facias ea.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Si poſtquam audieris hæc iudicia,cuſtodieris ea
& feceris,cuſtodiet & Dominus Deus tuus pactum
tibi , & miſericordiam quam iurauit patribus
tuis :

Et diliget te ac multiplicabit,benedicetque fru-
ctui ventris tui,& fructui terræ tuæ,frumento tuo
atque vindemiæ,oleo,&armentis,gregibus ouium
tuarum ſuper terram, pro qua iurauit patribus
tuis vt daret eam tibi.

Benedictus eris inter omnes populos. * Non erit
apud te ſterilis vtriuſque ſexus, tam in hominibus
quam in gregibus tuis.

Auferet Dominus à te omnem languorem : &
infirmitates Ægypti peſſimas,quas nouiſti,non in-
feret tibi ; ſed cunctis hoſtibus tuis.

Deuorabis omnes populos, quos dominus Deus
tuus daturus eſt tibi. Non parcet eis oculus tuus;
nec ſerujes dijs eorum,ne ſint in ruinam tui.

Si dixeris in corde tuo : Plures ſunt gentes iſtæ
quam ego quomodo potero delere eas ?

Noli metuere ; ſed recordare quæ fecerit domi-
nus Deus tuus Pharaoni,& cunctis Ægyptiis,

Plagas maximas,quas viderunt oculi tui,&ſigna
atque portenta,manumque robuſtam,& extentum
brachium, vt educeret te dominus Deus tuus : ſic
faciet cunctis populis,quos metuis.

Inſuper & crabrones mittet dominus Deus tuus
in eos, donec deleat omnes atque diſperdat qui te
fugerint, & latere potuerint.

Non timebis eos , quia dominus Deus tuus in
medio tui eſt,Deus magnus & terribilis:

Ipſe conſumet nationes has in conſpectu tuo
paulatim atque per partes. Non poteris eas delere
pariter : ne forte multiplicentur contra te beſtiæ
terræ.

Dabitque eos dominus Deus tuus in conſpectu
tuo: & interficiet illos donec penitus deleantur.

Tradetque reges eorum in manus tuas,& diſper-
des nomina eorum ſub cœlo : nullus poterit reſi-
ſtere tibi, donec conteras eos.

* Sculptilia eorum igne combures : non concupi-
ſces argentum & aurum,de quibus facta ſunt , ne-
que aſſumes ex eis tibi quidquam , ne offendas,
propterea quia abominatio eſt domini Dei tui.

Nec inferes quippiam ex idolo in domum tuã,
ne fias anathema , ſicut & illud eſt. Quaſi ſpurci-
tiam deteſtaberis, & velut inquinamentum ac ſor-
des abominationi habebis, quia anathema eſt.

CAP. VIII.

OMne mandatum, quod ego præcipio tibi ho-
die,caue diligenter,vt facias:vt poſſitis viue-
re & multiplicemini, ingreſſique poſſideatis ter-
ram, pro qua iurauit Dominus patribus veſtris.

Et recordaberis cuncti itineris per quod addu-
xit te dominus Deus tuus quadraginta annis per
deſertum , vt affligeret te , atque tentaret, & nota
fierent quæ in tuo animo verſabantur, vtrum cu-
ſtodires mandata illius,an non.

Afflixit te penuria,& dedit cibum Manna, quod
ignorabas tu & patres tui: vt oſtenderet tibi quod
non * in ſolo pane viuat homo,ſed in omni ver-
bo quod egredietur de ore Dei.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn,

12 *Et erit merces , ſi audieris iudicia iſta, & cuſtodieris,*
& feceris ea, & cuſtodiet dominus Deus tuus tibi pactum,
& miſericordiam, vt iurauit patribus tuis.

13 *Et diliget te , & benedicet tibi, & multiplicare faciet*
te, & benedicet fructui ventris tui, & fructui terræ tuæ,
frumento tuo, & vino tuo, & oleo tuo, primogenito boum
tuorum, & gregibus pecudum tuarum ſuper terram, ſu-
per quam iurauit patribus tuis, vt daret tibi.

14 *Benedictus eris præ omnibus populis. Non erit in te*
ſterilis aliquis , & ſterilis aliqua, & in iumentis tuis.

15 *Et remouebit à te Dominus omnem infirmitatem, &*
omnes ægritudines Ægypti malas , quas noſti , non ponet
eas in te, ſed ponet eas in omnibus odio habentibus te.

16 *Et conſumes omnes populos quos dominus Deus tuus*
dat tibi. Non parcet oculus tuus eis, & non coles Deo, eo-
rum, quia laqueus ſunt tibi.

17 *Si dixeris in corde tuo : Plures ſunt gentes iſtæ quam*
ego, quomodo potero expellere eas ?

18 *Ne timeas ab eis ; recordando recorderis quæ fecit do-*
minus Deus tuus Parhoh, & omnibus Ægyptiis.

19 *Tentationum magnarum quas viderunt oculi tui , &*
ſignorum, & portentorum, & manus validæ & brachij ex-
tenti, quo educere fecit te dominus Deus tuus : ſic faciet
dominus Deus tuus omnibus populis à quorum conſpectu
times.

20 *Et etiam crabronem mittet dominus Deus tuus con-*
tra eos, donec pereant qui remanſerint, & qui abſconde-
rint ſe à facie tua.

21 *Ne pauea à facie eorum, quia dominus Deus tuus eſt*
in medio tui, Deus magnus, & terribilis.

22 *Et expellet dominus Deus tuus gentes iſtas à facie tua*
paulatim paulatim. Non poteris conſumere eas citò, ne
fortè multiplicetur contra te beſtia agri.

23 *Et tradet eas dominus Deus tuus coram te, & conteres*
eas contritione magna ; donec perdantur ipſæ.

24 *Et tradet reges earum in manu tua , & perdes nomen*
earum ſub cœlo : non ſtabit quiſquam coram te , donec
perdas eas.

25 *Subtilia Deorum earum combures igni : non concu-*
piſces argentum, & aurum quæ ſunt in eis, vt capias tibi,
ne fortè illaquees te in illo : abominatio enim domini Dei
tui eſt.

26 *Et non introduces abominationem in domum tuam,*
vt ſis anathema ſicut illud. Deteſtando deteſtaberis illud,
& abominando abominaberis illud, quia anathema eſt.

CAP. VIII.

1 *OMne præceptum, quod ego præcipio vobis hodie cu-*
ſtodietis, vt faciatis, vt viuatis, & multiplicemini,
& ingrediamini, & poſſideatis terram, ſuper quam iu-
rauit Dominus patribus veſtris.

2 *Et memento omnis viæ per quam ambulare fecit te*
dominus Deus tuus , iam quadraginta annis in deſerto,
vt affligeret te , vt tentaret te , vt ſciret quæ ſunt in
corde tuo, vtrum cuſtodires præcepta eius , an non.

3 *Et afflixit te, & eſurire fecit te, & comedere fecit te*
Man, quod non cognouiſti , nec cognouerunt patres tui,
vt cognoſcere faceret te, quod non in pane ſolo viuit homo,
ſed in omni quod egreditur ex ore Domini, viuet homo.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

12 Et erit cum audieritis iuſtificationes has, & cuſtodieritis, & feceritis ea, & conſeruabit dominus Deus tibi teſtamentum, & miſericordiam, quam iurauit patribus veſtris:

13 Et diliget te:& benedicet te.&multiplicabit te:& benedicet fœtus ventris tui & fructum terræ tuæ, frumentum tuum, & vinum tuum, & oleum tuũ, armenta boum tuorũ,& greges ouiũ tuarum ſuper terrã,quã iurauit Dominus patribus tuis dare tibi.

14 Benedictus eris præ omnibus gentibus: non erit in vobis infœcundus,neque infœcunda, & in pecoribus tuis.

15 Et circumauferet dominus Deus tuus à te omnem languorem, & omnes morbos Ægypti malignos,quos vidiſti,& quæcumque noſti non imponet ſuper te,& imponet ea ſuper omnes odio habentes te.

16 Et comedes omnia ſpolia gentium: quas dominus Deus tuus dat tibi. Non parcet oculus tuus in eis,& non ſeruies Dijs eorum, quoniam offendiculum hoc eſt tibi.

17 Si autem dicas in mente tua: Quia multa gens hæc,quam ego, quomodo potero exterminare eos.

18 Ne timueritis eos: recordatione recordare, quæcumque fecit dominus tuus Pharaoni,& omnibus Ægyptiis:

19 Tentationes magnas,quas viderunt oculi tui,ſigna, & prodigia magna illa, manum validam, & brachium excelſum, vt eduxit te dominus Deus tuus: ſic faciet dominus Deus veſter omnibus gentibus, quos tu timueris à facie eorum.

20 Et crabrones mittet dominus Deus tuus in eos: quoaduſque deleantur reſidui, & qui ſe abſconderunt à te.

21 Non vulneraberis à facie eorum, quoniam dominus Deus in te,Deus magnus & potens.

22 Et conſumet dominus Deus tuus gentes has à facie tua paulatim paulatim. Non poteris conſumere eos citò,vt non fiat terra deſerta,& multiplicentur ſuper te beſtiæ agreſtes.

23 Et tradet eos dominus Deus tuus in manus tuas, & perdes eos perditione magna, quoaduſque exterminaueritis eos.

24 Et tradet reges eorũ in manus veſtras & diſperdetis nomen eorum de loco illo: non reſiſtet vllus ad faciem tuam,quoaduſque exterminaueris eos.

25 Sculptilia Deorum eorum comburetis igni: non concupiſces argentum, neque aurum ab eis ſumes tibi,ne cadas propter illud: quoniam abominatio eſt domino Deo tuo.

26 Et non inferes abominationem in domum tuã. & eris anathema, ſicut iſtud. Deteſtatione deteſtaberis,& abominatione abominaberis, quoniam anathema eſt.

C A P. VIII.

1 OMnia mandata,quæ ego mando vobis hodie, cuſtodietis facere, vt viuatis, & multiplicemini & intretis,& hæreditetis terram, quam iurauit dominus Deus veſter patribus veſtris.

2 Et recordaberis omnẽ viam, qua duxit te dominus Deus tuus in deſerto,vt affligeret te, & tentaret te,& cognita fierent,quæ in corde tuo ſunt, ſi obſeruabis mandata eius, an non.

3 Et afflixit te,& eſurire te fecit,& cibauit te Mãna: quod non nouerant patres tui: vt indicaret tibi,quia non in pane ſolo viuit homo, ſed de omni verbo,quod procedit per os Dei,viuet homo.

Chald. Paraph. Tranſl.

12 *Et ſi ſuſceperitis iudicia hæc,& cuſtodieritis, & feceritis ea,cuſtodiet dominus Deus tuus tibi pactum, & miſericordiam quam iurauit patribus tuis.*

13 *Et diliget te & benedicet tibi, & multiplicabit te,& benedicet filiis ventris tui, & fructus terræ tuæ, & frumento tuo,& vino,& oleo tuo,& vaccis armenti tui, & gregibus ouium tuarum ſuper terram de qua iurauit patribus tuis vt daret eam tibi.*

14 *Benedictus eris magis, quàm omnes populi, non erit in te ſterilis maſculus nec fœmina, neque in iumentis tuis.*

15 *Et auferet Dominus,à te cunctas infirmitates, & omnes plagas Ægypti peſſimas quas nouiſti, & non ponet eas in te,ſed dabit eas in omnibus inimicis tuis,*

16 *Et conſumes omnes populos quos dominus Deus tuus tradet tibi.Non parcet eis oculus tuus,neque ſerues idola eorum, quia in ſcandalum erunt tibi.*

17 *Si dixeris in corde tuo, plures ſunt populi iſti quàm ego,quomodo potero eijcere eos?*

18 *Ne timeas eos: recordans recordaberis, quæ fecit dominus Deus tuus Pharaoni, & omnibus Ægyptiis.*

19 *Mirabilia grandia, quæ viderunt oculi tui, & ſigna & portenta,& manum fortem, & brachium excelſum, quo eduxit te dominus Deus tuus: ſic faciet dominus Deus tuus cunctis populis, à facie quorum tu metuis.*

20 *Inſuper & veſpam mittet dominus Deus tuus in eos donec pereant qui remanſerint,& qui abſconditi fuerint à facie tua.*

21 *Ne formides à facie eorũ,quoniã maieſtas dñi Dei tui, habitat in medio tui, qui eſt Deus magnus & terribilis.*

22 *Et eijciet dominus Deus, tuus populos iſtos à facie tua paulatim: non poteris conſumere eos citò,ne fortè multiplicentur contra te beſtiæ agri.*

23 *Et tradet eos dominus Deus tuus in conſpectu tuo,& conturbabit eos conturbatione magna donec conſumantur.*

24 *Et tradet reges eorum in manu tua, & perdes nomen eorum ſub cœlo: non ſtabit vir coram te donec conſumas illos.*

25 *Simulacra idolorum eorum comburetis igni: non concupiſces aurum,& argentum quod eſt ſuper ea,nec aſſumes tibi, ne fortè offendas in eo: quia abominatio eſt coram domino Deo tuo.*

26 *Ne inferas quod abominabile eſt in domum tuam, ne ſis anathema ſicut illud eſt: Sed deteſtatione deteſtaberis illud, & abominatione abominaberis illud, quia anathema eſt.*

C A P. VIII.

1 *OMne mandatum quod ego præcipio tibi hodie cuſtodietis ad faciendum,vt viuatis, & multiplicemini,& ingrediamini, & poſſideatis terram pro qua iurauit dominus patribus veſtris.*

2 *Et recordaberis cuncti itineris quo duxit te dominus Deus tuus iſtis quadraginta annis in deſerto, vt affligeret te, & vt tentaret te, & vt ſciretur quod erat in corde tuo,vtrum cuſtodires præcepta eius an non.*

3 *Et afflixit te,& eſurire te fecit, & comedere te fecit Manna,quod neſciebas,& neſciebant patres tui: vt oſtenderet tibi,quia non in pane ſolo viuit homo, ſed in omni quod egreditur à verbo Domini viuit homo.*

Digitized by Google

Vulgat.Editio.

Veſtimentum tuũ,quo operiebaris, nequaquam
vetuſtate defecit, & pes tuus non eſt ſubtritus, en
quadrageſimus annus eſt.
Vt recogites in corde tuo, quia ſicut erudit filiũ
ſuum homo, ſic dominus Deus tuus erudiuit te,
Vt cuſtodias mandata domini Dei tui, & ambu-
les in viis eius, & timeas eum.
Dominus enim Deus tuus introducet te in ter-
ram bonam, terram riuorum aquarumque & fon-
tium: in cujus campis & montibus erumpunt flu-
uiorum abyſſi:
Terram frumenti, hordei, ac vinearum, in qua
ficus, & malogranata, & oliueta naſcuntur: terram
olei ac mellis.
Vbi abſque vlla penuria comedes panem tuum,
& rerum omnium abundantia perfrueris: cuius
lapides ferrum ſunt, & de montibus eius æris me-
talla fodiuntur:
Vt cũ comederis, & ſatiatus fueris, benedicas do-
mino Deo tuo pro terra optima, quam dedit tibi.
Obſerua, & caue nequando obliuiſcaris domini
Dei tui, & negligas mandata eius atque iudicia &
ceremonias, quas ego præcipio tibi hodie:
Ne poſtquam comederis, & ſatiatus fueris, do-
mos pulchras ædificaueris, & habitaueris in eis,
Habuerisque armenta boum & ouium greges,
argenti & auri, cunctarumque rerum copiam,
Eleuetur cor tuum, & non reminiſcaris domini
Dei tui, qui eduxit te de terra Ægypti, de domo
ſeruitutis:
Et ductor tuus fuit in ſolitudine magna atque
terribili, * in qua erat ſerpens flatu adurens, &
ſcorpio ac dipſas, & nullæ omnino aquæ: qui edu-
xit riuos de petra duriſſima,
Et cibauit te Manna in ſolitudine, quod neſcie-
runt patres tui. Et poſtquam afflixit ac probauit,
ad extremum miſertus eſt tui,
Ne diceres in corde tuo: Fortitudo mea, & robur
manus meæ hæc mihi omnia præſtiterunt.
Sed recorderis domini Dei tui, quod ipſe vires
tibi præbuerit, vt impleret pactum ſuũ, ſuper quo
iurauit patribus tuis, ſicut præſens indicat dies.
Sin autem oblitus domini Dei tui, ſecutus fueris
Deos alienos, coluerisque illos & adoraueris: ecce
nunc prædico tibi quod omnino diſpereas,
Sicut Gentes, quas deleuit Dominus in introitu
tuo, ita & vos peribitis, ſi inobedientes fueritis vo-
ci domini Dei veſtri.

* Num 20.9. 21.6.
* Exo. 16.30. & 17.6.

CAP. IX.

AVdi Iſrael: Tu tranſgredieris hodie Iorda-
nem; vt poſſideas nationes maximas & for-
tiores te, ciuitates ingentes, & ad cœlum vſque
muratas,
Populum magnum atque ſublimem, filios Ena-
cim, quos ipſe vidiſti, & audiſti, quibus nullus po-
teſt ex aduerſo reſiſtere:
Scies ergo hodie quod dominus Deus tuus ipſe
tranſibit ante te, ignis deuorans atque conſumens,
qui conterat eos & deleat atque diſperdat ante fa-
ciem tuam velociter, ſicut locutus eſt tibi.
Ne dicas in corde tuo, cum deleuerit eos domi-
nus Deus tuus in conſpectu tuo: Propter iuſtitiam
meam introduxit me Dominus vt terram hanc
poſſiderem, cum propter impietates ſuas iſtæ dele-
tæ ſint nationes.

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

4 *Veſtimentum tuum non veterauit ſuper te, & pes tuus*
non tumuit iam quadraginta annis.
5 *Et ſcito corde tuo, quod quemadmodum erudit vir*
filium ſuum, ſic dominus Deus tuus erudit te:
6 *Et cuſtodi præcepta domini Dei tui, vt ambules per vias*
eius, & timeas eum.
7 *Dominus enim Deus tuus introducit te in terram bo-*
nam, terram torrentium, aquarum, fontium, & voragi-
num egredientium per valles, & per montes,
8 *Terram frumenti, & hordei, & vitis, & ficus, & ma-*
logranati, terram oliuæ, olei, & mellis.
9 *Terram in qua non cum paupertate comedes panem:*
non carebis aliquo in ea: terram ex cuius lapidibus eſt
ferrum, & ex montibus eius excides æs.
10 *Et comedes, & ſaturaberis, & benedices domino Deo*
tuo propter terram bonam quam dedit tibi.
11 *Caue tibi, ne obliuiſcaris domini Dei tui, vt non ſer-*
ues præcepta eius, & iudicia eius, & ſtatuta eius, quæ ego
præcipio tibi hodie.
12 *Ne fortè comedas, & ſatureris, & domos pulchras ædi-*
fices, & habites.
13 *Et boues tui, & pecudes tuæ multiplicentur, & argen-*
tum, & aurum multiplicetur tibi, & omne quod eſt tibi,
multiplicetur.
14 *Et eleuetur cor tuum, & obliuiſcaris domini Dei tui,*
qui eduxit te è terra Ægypti, è domo ſeruorum.
15 *Qui ambulare fecit te per deſertum magnum, & ter-*
ribile, ſerpentis adurentis, & ſcorpionis, & ſitis, in quo
non erat aqua, & eduxit tibi aquam è petra ſilicis.
16 *Qui comedere fecit te Man in deſerto, quod non no-*
uerunt patres tui: vt affligeret te, & tentaret te, vt be-
nefaceret tibi in nouiſſimo tuo.
17 *Et dixeris in corde tuo, potentia mea, & robur manus*
meæ fecit mihi ſubſtantiam hanc.
18 *Memento domini Dei tui, quia ipſe dat tibi potentiam,*
vt facias ſubſtantiam, vt ſtatuas pactum eius, ſuper quo
iurauit patribus tuis ſecundum diem hanc.
19 *Et erit, ſi obliuiſcendo oblitus fueris domini Dei tui,*
& ambulaueris poſt Deos alienos, & colueris eos, & in-
curuaueris te eis: teſtificor vobis hodie quod pereundo
peribitis.
20 *Sicut gentes quas Dominus perdit à facie veſtra, ſic*
peribitis, eo quod non parueritis voci domini Dei veſtri.

CAP. IX.

1 *AVdi Iſrael: Tranſis hodie Iarden, vt ingrediaris ad*
poſſidendum gentes magnas, & robuſtiores te; vr-
bes magnas, & munitas vſque ad cœlum.
2 *Populum magnum, & excelſum, filios Hanachim, quos*
noſti, & audiſti: quis ſtabit coram filiis Hanach?
3 *Et ſcito hodie quod dominus Deus tuus ipſe tranſit*
ante te: ignis conſumens eſt, perdet eos, & ipſe humilia-
bit eos ante te, & expelles eos, & perdes eos citò, quemad-
modum locutus eſt Dominus ad te.
4 *Ne dicas in corde tuo, cum propulſauerit dominus Deus*
tuus eos à facie tua, dicendo: Propter iuſtitiam meam
introduxit me Dominus, vt poſſiderem terram iſtam, &
propter impietatem gentium iſtarum, Dominus expellit eas
à facie tua.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

4 Veſtes tuæ non inueterauerunt à te, & ſoleæ tuæ non ſunt extritæ à te, pedes tui non occalluerunt, ecce quadraginta anni.

5 Et cognoſces corde tuo, quia ſicut ſi quis homo erudiat filium ſuum, ita Dñs Deus tuus erudiet te.

6 Et cuſtodies mandata domini Dei tui, ambulare in viis eius, & timere eum.

7 Dominus enim Deus tuus inducet te in terram bonam & multam, vbi torrentes aquarum, & fontes abyſſorum procedentes per campos, & per montes,

8 Terra tritici, & hordei, vites, ficus, mala punica, terra oliuæ, olei, & mellis:

9 Terra, ſuper quam non cum inopia comedes panem tuum, & non egebis ſuper eam quoquam, terra, cuius lapides ferrum, & de montibus eius effodies æs.

10 Et comedes & ſaturaberis, & benedices dominũ Deum tuum ſuper terram bonam, quam dedit tibi.

11 Attende tibi, ne obliuiſcaris Dñi Dei tui, ad non cuſtodiendum mandata eius, & iudicia, & iuſtificationes eius, quaſcunque ego præcipio tibi hodie.

12 Ne, cum comederis, & ſaturatus fueris, & domos bonas ædificaueris, & habitaueris in eis,

13 Et bobus tuis, & ouibus tuis multiplicatis tibi, argento, & auro multiplicato tibi,

14 Exalteris corde, & obliuiſcaris domini Dei tui, qui eduxit te de terra Ægypti, è domo ſeruitutis:

15 Qui duxit te per deſertũ illud magnum, & horribile, vbi ſerpens mordens, & ſcorpio, & dipſas, vbi non erat aqua, qui eduxit tibi de petra duriſſima fontem aquæ:

16 Qui cibauit te in deſerto Manna, quod nõ noueras neq; nouerant patres tui, vt affligeret te & tentaret te, & bene tibi faceret in nouiſſimis diebꝰ tuis.

17 Ne dixeris in corde tuo, fortitudo mea, & robur manus meæ fecit mihi virtutem magnam hanc.

18 Et recordaberis domini Dei tui, quia ipſe tibi dat fortitudinem ad faciendam virtutem, & vt firmet teſtamentum ſuum, quod iurauit Dominus patribus tuis vſque hodie.

19 Et erit, ſi obliuione oblitus fueris domini Dei tui, & ambulaueris poſt Deos alios, & ſerui eris eis, & adoraueris eos: teſtor vobis hodie cœlum, & terram quia perditione perdemini:

20 Sicut & reliquæ gentes, quaſcumque dominus Deus perdit ante faciem veſtram, ſic perdemini, pro eo, quod non audiſtis vocẽ domini Dei veſtri.

CAP. IX.

1 AVdi Iſrael: Tu tranſis hodie Iordanem, vt intres ad hæreditandum gentes magnas, & fortiores magis, quam vos, ciuitates magnas, & muratas vſque in cœlum:

2 Populum magnum, & multum, & procerum, filios Enac, quos tu noſti, & tu audiſti: quis reſiſtet contra faciem filiorum Enac?

3 Et cognoſces hodie, quia dominus Deus tuus, hic præcedet ante faciem tuam: ignis conſumens eſt: hic exterminabit eos, & hic auertet eos à facie tua, & perdet eos velociter, ſicut dixit tibi Dominus.

4 Ne dicas in corde tuo, cum conſumpſerit dominus Deus tuus gentes iſtas ante faciem tuam, dicens: Propter iuſtitiam meam induxit me dominus hæreditare terram bonam iſtam.

Chald. Paraph. Tranſl.

Veſtimentum tuum non inueterauit in te, & calceamenta tua non ſunt attrita iſtis quadraginta annis.

Et ſcies in corde tuo quia ſicut erudit vir filium ſuum, ſic dominus Deus tuus erudit te.

Et cuſtodies præcepta domini Dei tui, vt ambules in viis quæ recta ſunt coram eo, & vt timeas eum.

Quoniam dominus Deus tuus introducet te in terram bonam, terram fluentem torrentibus aquarum, & fontibus manantibus ex abyſſis, & egredientibus in campis, & in montibus.

Terram tritici & hordei, & vitium, & ficuum, & malogranatorum, terram cuius oliuæ producunt oleum, & ipſa fluit melle.

Terram vbi abſque penuria comedes panem, & nihil deficit in ea, terram cuius lapides ferrum ſunt, & de montibus eius ſuccides æs.

Et comedes, & ſaturaberis, & benedices domino Deo tuo pro terra bona quam dedit tibi.

Caue tibi ne obliuiſcaris timoris domini Dei tui, vt non cuſtodias præcepta eius & iudicia eius, & pacta eius, quæ ego præcipio tibi hodie.

Ne fortè cum comederis, & ſatiatus fueris, & domos pulchras ædificaueris, & habitaueris in eis:

Et boues tui, & oues tuæ multiplicati fuerint, & argentum, & aurum multiplicatum fuerit tibi, & omnia tua multiplicata fuerint:

Induretur cor tuum, & obliuiſcaris timoris domini Dei tui, qui eduxit te de terra Ægypti de domo ſeruitutis.

Qui duxit te per deſertum magnum, & terribile, locum ſerpentum vrentium, & ſcorpionum, & locum ſitis, vbi non eſt aqua, qui eduxit tibi aquam de petra duriſſima.

Qui cibauit te Manna in deſerto quod neſcierunt patres tui, vt affligeret te, & vt tentaret te, vt benefaceret tibi in nouiſſimis tuis.

Et ſi dixeris in corde tuo fortitudo mea, & robur manus meæ poſſidere me fecerunt ſubſtantias iſtas:

Recordaberis domini Dei tui, quoniam ipſe dedit tibi fortitudinem vt acquireres ſubſtantiam, & vt firmaret pactum ſuum quod iurauit patribus tuis ſicut in die hac.

Et erit ſi obliuione oblitus fueris domini Dei tui, & ambulaueris poſt idola populorum, & ſeruieris eis, & adoraueris ea: conteſtor vobis hodie quoniam perditione peribitis.

Sicut populi quos Dominus tranſtulit à facie veſtra ſic peribitis, pro eo quòd non obediſtis verbo domini Dei veſtri.

CAP. IX.

AVdi Iſrael: Tu tranſis hodie Iordanem, vt ingrediaris, & eijcias populos fortiores te, & poſſideas ciuitates magnas, & muratas vſque ad cœlum.

Populum magnum, & fortem, filios Gigantum: tu enim noſti, & audiſti quod nullus poteſt reſiſtere filiis Gigantum.

Et ſcies hodie quia verbum domini Dei tui quod tranſit coram te, ignis conſumens eſt, ipſe conſumet eos, & ipſe conteret eos coram te, & eijcies eos, & perdes eos citò, ſicut locutus eſt tibi Dominus.

Ne dicas in corde tuo, cum contriuerit dominus Deus tuus eos à facie tua dicens: Propter iuſtitiam meam introduxit me Dominus, vt poſſiderem terram hanc, ſed propter peccata populorum iſtorum eijciet eos Dominus à facie tua.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Neque enim propter iuſtitias tuas, & æquitatem cordis tui ingredieris vt poſsideas terras earũ : ſed quia illæ egerunt impiè, introeunte te deletæ ſunt: & vt compleret verbum ſuum Dominus, quod ſub iuramento pollicitus eſt patribus tuis Abraham, Iſaac, & Iacob.

Scito ergo quod nõ propter iuſtitias tuas domin⁹ Deus tuus dederit tibi terram hanc optimam in poſſeſsionem, cum duriſsimæ ceruicis ſis populus.

Memento, & ne obliuiſcaris quomodo ad iracũdiam prouocaueris dominum Deum tuum in ſolitudine. Ex eo die, quo egreſſus es ex Ægypto vſque ad locum iſtum, ſemper aduerſum Dominum contendiſti.

* Exo. 17.6. 19.3. 31.18. 32.15.

* Nam & in Horeb prouocaſti eum, & iratus delere te voluit,

Quando aſcendi in montem, vt acciperem tabulas lapideas, tabulas pacti quod pepigit vobiſcũ Dominus : & perſeueraui in monte quadraginta diebus ac noctibus panem non comedens, & aquam non bibens.

Deditque mihi Dominus duas tabulas lapideas ſcriptas digito Dei, & continentes omnia verba quæ vobis locutus eſt in monte de medio ignis, quando concio populi congregata eſt.

Cumque tranſiſſent quadraginta dies, & totidem noctes, dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas, tabulas fœderis,

* Exo. 32. 7.

Dixitque mihi : * Surge, & deſcende hinc cito : quia populus tuus, quem eduxiſti de Ægypto, deſeruerunt velociter viam, quam demonſtraſti eis, feceruntque ſibi conflatile.

Rurſumque ait Dominus ad me : Cerno quod populus iſte duræ ceruicis ſit:

Dimitte me vt conteram eum, & deleam nomen eius de ſub cœlo, & conſtituam te ſuper Gentem, quæ hac maior, & fortior ſit.

Cumque de monte ardente deſcenderem, & duas tabulas fœderis vtraque tenerem manu,

Vidiſſemque vos peccaſſe domino Deo veſtro, & feciſſe vobis vitulum conflatilem, ac deſeruiſſe velociter viam eius, quam vobis oſtenderat:

Proieci tabulas de manibus meis, confregique eas in conſpectu veſtro.

Et procidi ante Dominum ſicut prius, quadraginta diebus & noctibus panem non comedens, & aquam non bibens propter omnia peccata veſtra quæ geſſiſtis contra Dominum, & eum ad iracundiam prouocaſtis:

Timui enim indignationem & iram illius, qua aduerſum vos concitatus, delere vos voluit. Et exaudiuit me Dominus etiam hac vice.

Aduerſum Aaron quoque vehementer iratus, voluit eum conterere, & pro illo ſimiliter deprecatus ſum.

Peccatum autem veſtrum quod feceratis, id eſt vitulum, arripiens, igne combuſsi, & in fruſta cõminuens, omninoque in puluerem redigens, proieci in torrentem, qui de monte deſcendit.

*Num. 11. 1. 16. 1. 21.5.

* In incendio quoque & in tentatione, & in Sepulchris concupiſcentiæ prouocaſtis Dominum:

Et quãdo miſit vos de Cadesbarne, dicens: Aſcẽdite, & poſſidete terram, quam dedi vobis, & contempſiſtis imperium domini Dei veſtri, & nõ credidiſtis ei, neque vocem eius audire voluiſtis:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 *Non propter iuſtitiam tuam, & rectitudinem cordis tui tu ingrederis ad poſſidendum terram earum : ſed propter impietatem gentium iſtarum dominus Deus tuus expellit eas à facie tua, & vt confirmet verbum, ſuper quo iurauit Dominus patribus tuis, Abraham, Iſchac, & Iahacob.*

6 *Et ſcito quod non propter iuſtitiam tuam dominus Deus tuus dat tibi terram bonam iſtam, vt poſſideas eam, quia populus durus ceruice es.*

7 *Memento, ne obliuiſcaris, quod iraſci feciſti dominum Deum tuum in deſerto. A die qua egreſſus es è terra Ægypti, donec ingreſſi eſtis in locum iſtum, rebelles fuiſtis Domino.*

8 *Et in Choreb iraſci feciſtis Dominum, & iratus eſt Dominus contra vos, vt perderet vos.*

9 *Quando aſcendi in montem, vt acciperem tabulas lapideas, tabulas pacti, quod pepigit Dominus vobiſcum, & manſi in monte quadraginta dies, & quadraginta noctes, panem non comedi, & aquam non bibi.*

10 *Et dedit Dominus mihi duas tabulas lapideas ſcriptas digito Dei, & in eis ſecundum omnia verba, quæ locutus eſt Dominus nobiſcum in monte è medio ignis, in die congregationis.*

11 *Et fuit in fine quadraginta dierum, & quadraginta noctium, dedit Dominus mihi duas tabulas lapideas, tabulas pacti.*

12 *Et dixit Dominus ad me : Surge, deſcende citò hinc, quia corrupit ſeipſum populus tuus, quem eduxiſti ex Ægypto, receſſerunt citò de via, quam præcepi eis, fecerunt ſibi conflatile.*

13 *Et dixit Dominus ad me, dicendo: Vidi populum iſtum, & ecce populus durus ceruice eſt.*

14 *Dimitte me, & perdam eos, & delebo nomen eorum ſub cœlo, & faciam te in gentem robuſtam, & maiorem eo.*

15 *Et verti me, & deſcendi è monte, & mons ardebat igni, & duæ tabulæ pacti erant in duabus manibus meis.*

16 *Et vidi, ecce peccaueratis Domino Deo veſtro, feceratis vobis vitulum conflatilem, receſſeratis citò de via quam præcepit Dominus vobis.*

17 *Et apprehendi duas tabulas, & proieci eas è duabus manibus meis, & confregi eas in oculis veſtris.*

18 *Et proieci me coram Domino ſicut prius, quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, panem non comedi, & aquam non bibi propter omne peccatum veſtrum, quod peccaueratis faciendo malum in oculis Domini, irritando eum.*

19 *Timui enim propter furorem, & iram qua iratus erat Dominus contra vos, vt perderet vos. Exaudiuit Dominus me etiam vice ipſa.*

20 *Et in Aharon iratus eſt Dominus valde, vt perderet eum, & oraui etiam pro Aharon in tempore ipſo.*

21 *Et peccatum veſtrum quod feceratis, vitulum accepi, & combuſſi illum igni, & contriui illum conterendo bene, donec eſſet comminutus in puluerem, & proieci puluerem eius in torrentem, qui deſcendit è monte.*

22 *Et in incendio, & in tentatione, & in ſepulchris concupiſcentiæ iraſci feciſtis Dominum.*

23 *Et quando miſit Dominus vos de Cadesbarneah, dicendo: Aſcendite, & poſſidete terram, quam dedi vobis, irritaſtis os domini Dei veſtri, & non credidiſtis ei, & non obediuiſtis voci eius.*

Tranſl. ex Septuag.

Non propter iuſtitiam tuam, neque propter ſanctitatem cordis tui tu intrabis hæreditare terram,ſed propter impietatem gentium iſtarum Dominus exterminabit eos à facie tua:& vt firmet teſtamentum quod iurauit Dominus patribus noſtris,Abraham. & Iſaac.& Iacob.

Et ſcies hodie, quia non propter iuſtitias tuas dominus Deus tuus dat tibi terram bonam iſtam hæreditare, quoniam populus dura ceruice es.

Memor eſto,ne obliuiſcaris, quanta exacerbaſti dominum Deum tuum,ex qua die exiſtis de Ægypto & veniſtis in locum hunc, increduli perſeuceratis, quæ ad dominum.

Et in Choreb exacerbaſtis Dominũ, & indignatus eſt Dominus in vos.ad exterminandum vos.

Aſcendente me in montem accipere tabulas lapideas.tabulas teſtamenti,quas diſpoſuit Dominus ad vos: & perſititi in monte quadraginta diebus, & quadraginta noctibus,panem non manducaui,& aquam non bibi.

Et dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas ſcriptas in digito Dei: & in eis ſcripta erant omnia verba, quæ locutus eſt Dominus ad vos in monte, die eccleſiæ.

Et factum eſt per quadraginta dies, & quadraginta noctes dedit Dominus mihi duas tabulas lapideas,tabulas teſtamenti.

Et dixit Dominus ad me: Surge, deſcende velociter hinc, quia iniquitatem fecit populus tuus, quos eduxiſti de terra Ægypti, transgreſſi ſunt citò de via,quam mandaſti eis,& fecerũt ſibi fuſile.

Et ait Dominus ad me,dicens: Locutus ſum ad te ſemel & bis.dicens:Vidi populum hunc, & ecce populus dura ceruice eſt.

Et nunc dimitte me exterminare eos, & delebo nomen eorum de ſub cœlo, & faciam te in gentem magnam,& fortem. & multam magis quam hanc.

Et reuertens deſcendi de monte; & mons ardebat igni vſque ad cœlum, & duæ tabulæ teſtimoniorum in ambabus manibus meis.

Et videns quia peccaueratis ante dominũ Deum veſtrum,& feceratis vobiſipſis fuſile. & transgreſſi eratis de via, quam mandauerat Dominus vobis facere:

Et ſumens ambas tabulas proieci eas ex ambabus manibus meis & contriui coram vobis.

Et oraui ante Dominum ſecundo,ſicut & antea, quadraginta diebus.& quadraginta noctibus, panẽ non manducaui, & aquam non bibi pro omnibus peccatis veſtris,quæ peccaſtis,faciendo malum ante dominum Deum,ad exacerbandum eum.

Et timidus ſum propter furorem,& iram, quia exacerbatus erat Dominus in vos ad exterminandos vos. Et exaudiuit Dominus me etiam in tempore illo.

Et ſuper Aaron indignatus eſt ad exterminandum eum,& oraui & pro Aaron in tempore illo.

Et peccatum veſtrum, quod feceratis, vitulum cepi eum.& combuſſi eum in igni,& confregi eum molens valde, donec factum eſt minutum, & fuit ſicut puluis, & proieci puluerem in torrentem deſcendentem de monte.

Et in incendio,& in tentatione & in monumẽtis concupiſcentiæ exacerbantes fuiſtis Dominum.

Et quando emiſit vos Dominus de Cades-barne, dicens: Surgite.& hæreditate terram,quam do vobis,& increduli fuiſtis verbo domini Dei veſtri, & non crediſtis ei, & non exaudiſtis vocem eius:

Chald. Paraph. Tranſl.

5 *Non propter iuſtitiam tuam neque propter rectitudinem cordis tui: tu ingredieris ad poſſidendam terram eorum, ſed propter peccata populorum iſtorum Dominus Deus tuus eijciet eos à facie tua, & vt confirmet verbum quod iurauit Dominus patribus tuis Abraham, Iſaac,& Iacob.*

6 *Et ſcies quoniam non propter iuſtitiam tuam Dominus Deus tuus dabit tibi terram bonam hanc vt poſſideas eam, quia tu es populus duræ ceruicis.*

7 *Memento ne obliuiſcaris quomodo ad iracundiam prouocaſti dominum Deum tuum in deſerto, à die quo egreſſus es de terra Ægypti donec veniſtis vſque ad locum iſtum rebelles fuiſtis coram Domino,*

8 *Et in Oreb prouocaſtis ad iracundiam Dominum, & fuit ira à facie Domini contra vos, vt conſumeret vos.*

9 *Quando aſcendi in montem vt acciperem duas tabulas lapideas, tabulas pacti quod pepigit Dominus vobiſcum: & manſi in monte quadraginta diebus, & quadraginta noctibus,panem non comedi, & aquam non bibi.*

10 *Et dedit Dominus mihi duas tabulas lapideas ſcriptas digito Dei: & ſuper eas iuxta omnia verba quæ locutus eſt Dominus vobiſcum de medio ignis in die congregationis.*

11 *Et factum eſt poſt quadraginta dies, & quadraginta noctes dedit Dominus mihi duas tabulas lapideas,tabulas fœderis.*

12 *Et dixit Dominus ad me: Surge, deſcende citò hinc, quia corruptus eſt populus tuus quem eduxiſti de Ægypto,receſſerunt citò de via quam præcepiſti eis, fecerunt ſibi conflatile.*

13 *Et ait Dominus ad me,dicens: Notus eſt coram me populus hic,& ecce populus duræ ceruicis eſt.*

14 *Dimitte deprecationem tuam à conſpectu meo vt conſumam eos, & delebo nomen eorum de ſub cælis, & faciam te in populum fortiorem & maiorem his.*

15 *Et diuerti,& deſcendi de monte,& mons ardebat igni, & duæ tabulæ fœderis erant in duabus manibus meis.*

16 *Et vidi, & ecce peccaſtis coram Domino Deo veſtro, feciſtis vobis vitulum conflatilem, declinaſtis citò à via quam præcepit Dominus vobis.*

17 *Et apprehendi duas tabulas, & proieci eas de duabus manibus meis, & confregi eas ante oculos veſtros.*

18 *Et proſtratus ſum coram Domino ſicut prius,quadraginta diebus,& quadraginta noctibus, panem non comedi, & aquam non bibi, propter omnia peccata veſtra in quibus peccaſtis faciendo quod malum eſt coram Domino ad irritandum eum.*

19 *Timui enim propter iram & indignationem qua iratus erat Dominus contra vos vt conſumeret vos. Et ſuſcepit Dominus orationem meam etiam in tempore illo.*

20 *Contra Aaron quoque fuit ira à facie Domini vt diſperderet eum,& oraui etiam pro Aaron in illo tempore.*

21 *Et peccatum veſtrum quod feciſtis,id eſt,vitulum tuli & combuſſi eum igni, & comminui eum in pillo vehementer,donec fuit comminutum in puluerem, & proieci puluerem eius in torrentem qui deſcendit de monte.*

22 *In incendio quoque, & in tentatione, & in ſepulchris concupiſcentium irritaſtis Dominum.*

23 *Et quando miſit vos Dominus de Cades-barne,dicens: Aſcendite & poſſidete terram quam dedi vobis, rebelles fuiſtis verbo Domini Dei veſtri, & non credidiſtis ei neque obediſtis verbo eius.*

Vulgat. Editio.

24 Sed ſemper fuiſtis rebelles à die qua noſſe vos
cœpi.
25 Et iacui coram Domino quadraginta diebus ac
noctibus, quibus eum ſuppliciter deprecabar, ne
deleret vos vt fuerat comminatus:
26 Et orans dixi: Domine Deus, ne diſperdas popu-
lum tuum, & hæreditatem tuam, quam redemiſti
in magnitudine tua, quos eduxiſti de Ægypto in
manu forti.
27 Recordare ſeruorum tuorum Abraham, Iſaac, &
Iacob: ne aſpicias duritiam populi huius, & impie-
tatem atque peccatum:
28 Ne forte dicant habitatores terræ, de qua eduxi-
ſti nos: Non poterat Dominus introducere eos in
terram, quam pollicitus eſt eis, & oderat illos: id-
circo eduxit, vt interficeret eos in ſolitudine.
29 Qui ſunt populus tuus & hæreditas tua, quos
eduxiſtis in fortitudine tua magna, & in brachio
tuo extento.

CAP. X.

Exo. 4.1. 1 IN * tempore illo dixit Dominus ad me: Dola
tibi duas tabulas lapideas, ſicut priores fuerunt,
& aſcende ad me in montem: facieſque arcam li-
gneam,
2 Et ſcribam in tabulis verba quæ fuerunt in his,
quas ante confregiſti, poneſque eas in arca.
3 Feci igitur arcam de lignis ſetim. Cumque do-
laſſem duas tabulas lapideas inſtar priorum, aſcen-
di in montem, habens eas in manibus.
4 Scripſitque in tabulis iuxta id, quod prius ſcri-
pſerat, verba decem, quæ locutus eſt Dominus ad
vos in monte de medio ignis, quando populus
congregatus eſt: & dedit eas mihi.
5 Reuerſuſque de monte, deſcendi, & poſui tabulas
in arcam, quam feceram, quæ hucuſque ibi ſunt,
ſicut mihi præcepit Dominus.
Num. 3.31. 6 * Filij autem Iſrael mouerunt caſtra ex Beroth
filiorum Iacan in Moſera, vbi * Aaron mortuus ac
Nu. 2.28. ſepultus eſt, pro quo, ſacerdotio functus eſt Elea-
zar filius eius.
7 Inde venerunt in Gadgad: de quo loco profecti,
caſtrametati ſunt in Ietebatha, in terra aquarum
atque torrentium.
8 Eo tempore ſeperauit tribum Leui, vt portaret
arcam fœderis Domini, & ſtaret coram eo in mi-
niſterio, ac benedicere in nomine illius vſque in
præſentem diem.
9 Quam ob rem non habuit Leui partem, neque
poſſeſſionem cum fratribus ſuis: quia ipſe Domi-
nus poſſeſſio eius eſt, ſicut promiſit ei Dominus
Deus tuus.
10 Ego autem ſteti in monte, ſicut prius quadra-
ginta diebus ac noctibus: exaudiuitque me Domi-
nus etiam hac vice, & te perdere noluit.
11 Dixitque mihi: Vade, & præcede populum, vt
ingrediatur, & poſſideat terram, quam iuraui pa-
tribus eorum vt traderem eis.
12 Et nunc Iſrael, quid Dominus Deus tuus petit
à te, niſi vt timeas Dominum Deum tuum, & am-
bules in viis eius, & diligas eum, ac ſeruias Domi-
no Deo tuo in toto corde tuo, & in tota anima tua.
13 Cuſtodiaſque mandata Domini, & ceremonias
eius quas ego hodie præcipio tibi, vt bene ſit tibi?

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

24 *Rebelles fuiſtis Domino à die qua cognoui vos.*
25 *Et proſtraui me coram Domino quadraginta diebus,*
& quadraginta noctibus, quibus proſtraui me quia dixe-
rat Dominus, vt perderet vos.
26 *Et oraui ad Dominum, & dixi: Domine Deus, ne diſ-*
perdas populum tuum, & hereditatem tuam, quam re-
demiſti in magnitudine tua, quem eduxiſti ex Ægypto in
manu valida.
27 *Memento ſeruorum tuorum Abraham, Iſchac, & Ia-*
hacob, ne reſpicias ad duritiem populi huius, & impieta-
tem eius, & ad peccatum eius.
28 *Ne fortè dicant incolæ terræ, vnde eduxiſti nos: Quia*
non potuit Dominus introducere eos in terram, quam
locutus eſt eis, & quia odio habet ipſe eos, eduxit eos, vt
mori faceret eos in deſerto.
29 *Et ipſi ſunt populus tuus, & hereditas tua, quem edu-*
xiſti in fortitudine tua magna, & in brachio tuo extento.

CAP. X.

1 *IN tempore illo dixit Dominus ad me: Dola tibi duas*
tabulas lapideas ſicut priores, & aſcende ad me in
montem, & fac tibi arcam ligneam.
2 *Et ſcribam in tabulis verba quæ fuerunt in tabulis*
prioribus, quas fregiſti, & pones eas in arca.
3 *Et feci arcam è lignis ſittim & dolaui duas tabulas*
lapideas ſicut priores, & aſcendi in montem, & duæ ta-
bulæ erant in manu mea.
4 *Et ſcripſit in tabulis, ſecundum ſcripturam priorem,*
decem verba quæ locutus eſt Dominus ad vos in monte
è medio ignis in die congregationis, & dedit eas Dominus
mihi.
5 *Et verti me, & deſcendi è monte, & poſui tabulas in*
arca, quam feceram & fuerunt ibi, quemadmodum præ-
cepit mihi Dominus.
6 *Et filij Iſrael profecti ſunt de Beeroth filiorum Iah-*
chan in Moſerah. Ibi mortuus eſt Aharon, & ſepultus
eſt ibi & functus eſt ſacerdotio Elhazar filius eius pro
eo.
7 *Inde profecti ſunt in Ghudghodah, & de Ghudghodah*
in Iothbath in terram torrentium aquarum.
8 *In tempore illo ſeparare fecit Dominus tribum Leui,*
vt portaret arcam pacti Domini, vt ſtaret coram Domi-
no ad miniſtrandum ei, & ad benedicendum in nomine
eius vſque ad diem hanc.
9 *Idcirco non fuit ipſi Leui pars, & hereditas cum fra-*
tribus ſuis: Dominus eſt hereditas eius, quemadmodum
locutus eſt Dominus Deus tuus ei.
10 *Et ego ſteti in monte ſecundum dies priores quadra-*
ginta dies, & quadraginta noctes: & exaudiuit Dominus
me etiam vice ipſa, noluit Dominus perdere te,
11 *Et dixit Dominus ad me: Surge, vade per profectionem*
ante populum, & ingredientur, & poſſidebunt terram, ſu-
per quam iuraui patribus eorum, vt darem eis.
12 *Et nunc Iſrael, quid Dominus Deus tuus petit à te, niſi*
vt timeas Dominum Deum tuum? vt ambules per om-
nes vias eius, & diligas eum, & colas Dominum Deum
tuum toto corde tuo, & tota anima tua?
13 *Vt cuſtodias præcepta Domini, & ſtatuta eius, quæ ego*
præcipio tibi hodie, & bene ſit tibi.

Tranſl. ex Septuag.

24 Increduli fuiſtis,quæ ad Dominũ, ex ea die, qua
cognitus eſt vobis.
25 Et oraui ante Dominum quadraginta diebus, &
quadraginta noctibus, quibus oraui : dixit enim
Dominus exterminare vos.
26 Et oraui ad Deum,& dixi: Domine rex Deorum,
ne extermines populũ tuum , & partẽ tuam,quam
redemiſti , quos eduxiſti de terra Ægypti in forti-
tudine tua magna,& in manu tua valida, & in bra-
chio tuo excelſo.
27 Recordare Abraam, & Iſaac, & Iacob ſeruorum
tuorum , quibus iuraſti per teipſum : ne reſpicias
ſuper duritiem populi huius , & impietates, & ſu-
per peccata eorum.
28 Ne dicant inhabitantes terrã , vnde eduxiſti nos
inde,dicentes: Eo quod non potuerit Dominus in-
ducere eos in terram, quam dixit eis, & quod odio
haberet eos, eduxit eos in deſerto interficere eos.
29 Et hi populus tuus , & ſors tua,quos eduxiſti de
terra Ægypti in fortitudine tua magna , & in ma-
nu tua valida, & in brachio tuo excelſo.

CAP. X.

1 IN illo tempore dixit Dominus ad me:Excide ti-
bi duas tabulas lapideas, quemadmodum prio-
res,& aſcende ad me in montem : & facies tibi ar-
cam ligneam.
2 Et ſcribes in tabulis verba, quæ erant in tabulis
prioribus, quas contriuiſti , & immittes eas in ar-
cam.
3 Et feci arcam ex lignis imputribilibus, & excidi
tabulas lapideas,ſicut priores,& aſcẽdi in montem,
& duæ tabulæ in manibus meis.
4 Et ſcripſit in tabulis ſecundum ſcripturam prio-
rem decem verba,quæ locutus eſt Dominus ad vos
in monte è medio ignis : & dedit eas Dominus mi-
hi.
5 Et reuertens deſcendi de monte, & miſi tabulas
in arcam,quam feci,& fuerunt ibi, ſicut mandauit
mihi Dominus.
6 Et filii Iſrael promouerunt è Beroth filiorum Ia-
cim in Miſadai:ibi mortuus eſt Aaron , & ſepultus
eſt ibi , & ſacerdotio functus eſt Eleazar filius eius
pro eo.
7 Inde promouerunt in Gadgad , & de Gadgad in
Etebata,terra torrentes aquarum.
8 In illo tempore diſtinxit Dominus tribum Leui
portare arcam teſtamenti Domini, aſſiſtere coram
Domino,miniſtrare& orare in nomine eius vſque
in hanc diem.
9 Propter hoc non eſt Leuitis pars , & ſors in fra-
tribus ſuis : Dominus ipſe pars eius eſt, ſicut dixit
ei.
10 Et ego ſteti in monte quadraginta dies , & qua-
draginta noctes , & exaudiuit Dominus me etiam
in tẽpore illo,& noluit Dominus exterminare vos.
11 Et dixit Dominus ad me : Vade , promoue ante
populum hunc,& ingrediantur, & hæreditent ter-
ram,quam iuraui patribus eorum dare eis.
12 Et nunc Iſrael,quid Dominus Deus petit à te,ni-
ſi timere Dominum Deum tuum , & ambulare in
omnibus viis eius , & diligere eum,& ſeruire Do-
mino Deo tuo ex toto corde tuo , & ex tota anima
tua.
Cuſtodire mandata Domini Dei tui, & iuſtifica-
tiones eius , quaſcumque ego præcipio tibi hodie,
vt bene ſit tibi.

Chald. Paraph. Tranſl.

24 *Rebelles fuiſtis coram Domino à die, quo cognoui vos.*
25 *Et proteſtatus ſum coram Domino quadraginta diebus
& quadraginta noctibus quibus proſtratus ſum, quoniam
dixerat Dominus vt conſumeret vos.*
26 *Et oraui coram Domino, & dixi: Domine Deus,ne diſſi-
pes populum tuum, & hæreditatem tuam , quam redemi-
ſti in fortitudine tua,quem reduxiſti de Ægypto in manu
forti.*
27 *Recordare ſeruorum tuorum Abraham , Iſaac, & Ia-
cob, ne aſpicias duritiam populi huius, & impietatem eo-
rum, & peccata eorum.*
28 *Ne forte dicant habitatores terræ , de qua eduxiſti nos:
eo quod non erat poteſtas coram Domino, vt introduceret
eos in terram, quam locutus eſt eis, & quia oderat illos, e-
duxit eos vt occideret eos in deſerto.*
29 *Et ipſi ſunt populus tuus, & hæreditas tua,quos eduxi-
ſti in virtute tua magna, & in brachio tuo excelſo.*

CAP. X.

1 *IN tempore illo dixit Dominus ad me : Dola tibi duas
tabulas lapideas ſicut priores, & aſcende ad me in mon-
tem, & facies tibi arcam ligneam.*
2 *Et ſcribam ſuper tabulas verba quæ erant ſuper tabu-
las priores quas confregiſti, & pones eas in arca.*
3 *Et feci arcam de lignis ſetthim , & dolaui duas tabulas
lapideas ſicut priores, & aſcendi in montem, & duas ta-
bulas lapideas habebam in manu mea.*
4 *Et ſcripſit in tabulis iuxta ſcripturam priorem decem
verba quæ locutus eſt Dominus vobiſcum in mõte de me-
dio ignis in die congregationis, & dedit eas Dominus mihi.*
5 *Et reuerſus ſum, & deſcendi de monte, & poſui tabulas
in arca quam feci, & fuerunt ibi, ſicut præcepit mihi Do-
minus.*
6 *Et filij Iſrael profecti ſunt de Beroth filiorũ Iachan in
Moſera ibi mortuus eſt Aaron, & ſepultus eſt ibi, & mi-
niſtrauit Eleazar filius eius pro eo.*
7 *Inde profecti ſunt in Gadgad , & de Gadgad in Iata-
batha, in terram in qua fluunt torrentes aquarum.*
8 *In tempore illo ſeparauit Dominus tribum Leui , vt
portaret arcam fœderis Domini , & vt ſtaret coram Do-
mino vt miniſtraret ei , & vt benediceret ei in nomine e-
ius vſque in diem hanc.*
9 *Propterea non habuit Leui partem, & hæreditatẽ cum
fratribus ſuis,quia dona quæ dedit ei Dominus, ipſa ſunt
hæreditas eius,ſicut locutus eſt ei Dominus Deus tuus.*
10 *Et ego ſteti in monte ſicut diebus prioribus,quadragin-
ta diebus, & quadraginta noctibus , & ſuſcepit Dominus
orationem meam etiam hac vice, & noluit Dominus diſ-
perdere te.*
11 *Et dixit Dominus ad me:Surge,vade vt proficiſcaris co-
ram populo , vt ingrediantur & poſſideant terram quam
iuraui patribus ſuis vt traderem eis.*
12 *Et nunc Iſrael quid Dominus Deus tuus quærit à te,
niſi vt timeas Dominum Deum tuum , & vt ambules in
omnibus viis quæ rectæ ſunt coram eo , & vt diligas eum
vt ſeruias coram Domino Deo tuo in toto corde tuo, & in
tota anima tua.*
*Et vt cuſtodias præcepta Domini & mandata eius quæ
ego præcipio tibi hodie,vt bene ſit tibi.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

En Domini Dei tui cælũ eſt, & cælum cæli, terra & omnia, quæ in ea ſunt.
Et tamen patribus tuis conglutinatus eſt Dominus, & amauit eos, elegitq; ſemẽ eorũ poſt eos. i. vos de cunctis Gentibus ſicut hodie comprobatur.
Circumcidite igitur præputium cordis veſtri, & ceruicem veſtram ne induretis amplius.
Quia Dominus Deus veſter ipſe eſt Deus deorũ, & Dominus dominantium, Deus magnus, & potens & terribilis, qui * perſonam non accipit, nec munera.
Facit iudicium pupillo, & viduæ, amat peregrinum, & dat ei victum atque veſtitum.
Et vos ergo amate peregrinos, quia & ipſi fuiſtis aduenæ in terra Ægypti.
*Dominum Deum tuum timebis, & ei ſoli ſeruies: ipſi adhærebis, iurabiſque in nomine illius.
Ipſe eſt laus tua, & Deus tuus, qui fecit tibi hæc magnalia & terribilia, quæ viderunt oculi tui.
*In ſeptuaginta animabus deſcenderunt patres tui in Ægyptũ: & ecce nunc multiplicauit te Dominus Deus tuus, ſicut aſtra cæli.

* Act. 10 34. 2. Par. 19. 7 Iob. 34. 19. Sap. 6. Ec 35. 15 Rõ. 2. 11 Gal. 2. 6 *Su. 6. 13 Ma. 4. 10 Luc. 4. *. Gen. 46 27. Ex. 1. 5

CAP. XI.

AMa itaque Dominum Deum tuum & obſerua præcepta eius & ceremonias, iudicia, atq; mandata omni tempore.
Cognoſcite hodie quæ ignorant filij veſtri, qui non viderunt diſciplinam Domini Dei veſtri magnalia eius, & robuſtam manum, extentumque brachium.
Signa & opera quæ fecit in medio Ægypti Pharaoni regi, & vniuerſæ terræ eius,
Omnique exercitui Ægyptiorum, & equis ac curribus: quomodo operuerint eos aquæ Maris rubri, cum vos perſequerentur, & deleuerit eos Dominus vſque in præſentem diem.
Vobiſq; quæ fecerit in ſolitudine donec veniretis ad hunc locum:
* Et Dathan atque Abiron filijs Eliab, qui fuit filius Ruben: quos * aperto ore ſuo terra abſorbuit cum domibus & tabernaculis, & vniuerſa ſubſtantia eorum quam habebant in medio Iſrael.
Oculi veſtri viderunt omnia opera Domini magna quæ fecit.
Vt cuſtodiatis vniuerſa mandata illius, quæ ego hodie præcipio vobis, & poſſitis introire, & poſſidere terram, ad quam ingredimini.
Multoque in ea viuatis tempore: quam ſub iuramento pollicitus eſt Dominus patribus veſtris, & ſemini eorum, lacte & melle manantem.
Terra enim, ad quã ingrederis poſſidendam, non eſt ſicut terra Ægypti, de qua exiſti, vbi iacto ſemine in hortorum morem aquæ ducuntur irriguæ.
Sed montuoſa eſt & campeſtris, de cœlo expectans pluuias.
Quã Dominus Deus tuus ſemper inuiſit, & oculi illius in ea ſunt à principio anni vſque ad finem eius.
Si ergo obedieritis mãdatis meis, quæ ego hodie præcipio vobis, vt diligatis Dominum Deum veſtrum, & ſeruiatis ei in toto corde veſtro, & in tota anima veſtra.

* Nu. 16 1 * Num 16. 32. * Sup 10. 12

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

14 *Ecce Domini Dei tui ſunt cæli, & cæli cælorum, terra, & omnia quæ ſunt in ea.*
15 *Tantũmodo in patribus tuis complacuit Dominus vt diligeret eos, & elegit ſemen eorum poſt eos, vos ex omnibus populis ſecundum diem hanc.*
16 *Et circumcidite præputium cordis veſtri, & ceruicem veſtram ne induretis amplius.*
17 *Dominus enim Deus veſter eſt Deus deorũ, & Dominus dominorum, Deus magnus potens, & terribilis, qui non accipit perſonam, & non accipit munus.*
18 *Faciens iudiciũ pupillo & viduæ, & diligens peregrinũ, dando ei panem, & veſtimentum.*
19 *Et diligite peregrinum, quia peregrini fuiſtis in terra Ægypti.*
20 *Dominum Deũ tuum timebis ipſum coles, & ei adhærebis, & per nomen eius iurabis.*
21 *Ipſe eſt laus tua, & ipſe Deus tuus qui fecit tecũ magna, & terribilia iſta, quæ viderunt oculi tui.*
22 *Cum ſeptuaginta animabus deſcenderunt patres tui in Ægyptum, & nunc poſuit te Dominus Deus tuus ſicut ſtellas cæli in multitudinem.*

CAP. IX.

1 *ET dilige Dominum Deum tuum, & cuſtodi cuſtodiam eius, & ſtatuta eius, & iudicia eius, & præcepta eius omnibus diebus.*
2 *Et ſcitote hodie, quia nõ cum filijs veſtris, qui non cognouerunt, & qui non viderunt eruditionem Domini Dei veſtri, magnitudinem eius & manum eius validam, & brachium eius extentum.*
3 *Et ſigna eius, & opera eius quæ fecit in medio Ægypti, Pharoh regi Ægypti, & omni terræ eius.*
4 *Et quæ fecit exercitui Ægyptiorũ, equis eius, & curribus eius, qui inundare fecit aquas Maris ſuph ſuper facies eorum dum inſequerentur vos, & perdidit eos Dominus vſque ad diem hanc.*
5 *Et quæ fecit vobis in deſerto, donec veniretis vſque ad locum iſtum.*
6 *Et quæ fecit Dathan, & Abirõ filijs Eliab filij Reuben: quia aperuit terra os ſuum, & deglutiuit eos, & domos eorum, & tabernacula eorum, & omnem ſubſtãtiam quæ erat in pedibus eorum in medio omnis Iſrael.*
7 *Quia oculi veſtri vident omne opus Domini magnum quod fecit.*
8 *Et cuſtodite omne præceptũ quod præcipio vobis hodie, vt roboremini, & ingrediamini, & poſſideatis terram, ad quam vos tranſitis, vt poſſideatis eam.*
9 *Et vt elongare faciatis dies ſuper terram: ſuper quã iurauit Dominus patribus veſtris, vt daret eis, & ſemini eorum, terram fluentem lacte, & melle.*
10 *Terra enim ad quã tu ingrederis, vt poſſideas eam, non ſicut terra Ægypti eſt ex qua egreſſi eſtis in qua ſeminas ſemen tuum, & irrigas pede tuo, vt hortum oleris.*
11 *Et terra ad quam vos tranſitis vt poſſideatis eã terra montium & vallium eſt, ad pluuiam cæli bibens aquam*
12 *In terra quã Dominus Deus tuus quærit, ſemper ſunt oculi Domini Dei tui à principio anni vſque ad vltimum anni.*
13 *Et erit, ſi obediendo obedieritis præceptis meis, quæ ego præcipio vobis hodie, vt diligatis Dominum Deum veſtrum, & colatis eum toto corde veſtro, & tota anima veſtra.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

14 Ecce Domini Dei tui cœlũ,& cœlum cœli,& terra,& omnia,quæcumque ſunt in ea.

15 Tantummodo patres veſtros prælegit ad diligendos eos,& elegit ſemen eorum poſt eos,vos præ omnibus gentibus ſecundum diem hanc.

16 Et circumcidemini duritiem cordis veſtri,& ceruicem veſtram non indurabitis.

17 Dominus enim Deus veſter,hic Deus deorum,& Dominus Dominorum,Deus magnus,& fortis,& terribilis,qui non admiratur perſonam, neque accipiet munus.

18 Faciẽs iudiciũ proſelyto,& pupillo,& viduæ, & diligit proſelytum,dando ei panem,& veſtimentũ.

19 Et diligetis proſelytum, proſelyti enim fuiſtis in terra Ægypto.

20 Dominum Deum tuum timebis, & ei ſeruies,& ad eum adhærebis,& in nomine eius iurabis.

21 Hic gloriatio tua,& hic Deus tuus, qui fecit in te magna,& glorioſa iſta,quæ viderunt oculi tui.

22 In ſeptuaginta animabus, deſcenderunt patres tui in Ægyptum, nunc autem fecit te Dominus Deus tuus,ſicut aſtra cœli multitudine.

CAP. XI.

1 ET diliges Dominum Deum tuum,& cuſtodies cuſtodias eius,& iuſtificationes eius, & mãdata eius,& iudicia eius omnibus diebus.

2 Et cognoſcetis hodie,quia non filij veſtri,qui nõ nouerũt,neque viderunt diſciplinam Domini Dei tui,& magnalia eius,& manum potentem, & brachium excelſum.

3 Et ſigna eius,& prodigia eius, quæcumque fecit in medio Ægypti Pharaoni regi Ægypti, & omni terræ eius.

4 Et quæ fecit virtutem Ægyptiorum, & currus eorũ,& equitatum eorum,& virtutem eorũ, quomodo inundauit aqua Maris rubri ſuper faciẽ eorum,perſequentibus ipſis à tergo nos, & perdidit eos Dominus vſque in hodiernum diem.

5 Et quæcumque fecit nobis in deſerto,donec venimus in locum hunc.

6 Et quæcũque fecit Dathan,& Abiron filijs Eliab filij Ruben,quos aperiens terra os ſuum deglutiuit eos,& domos eorum,& tabernacula eorum,& omnem eorum ſubſtãtiam,quæ cum eis in medio totius Iſrael.

7 Quia oculi veſtri viderũt omnia opera Domini magna,quæcumque fecit in vobis hodie.

8 Et cuſtodietis omnia mandata eius,quæcumque ego præcipio tibi hodie, vt viuatis, & multiplicemini,& ingreſſi hæreditetis terram, in quam vos tranſitis Iordanem,illuc hæreditare eam.

9 Vt longæui ſitis ſuper terram, quam Dominus iurauit patribus veſtris dare eis, & ſemini eorum poſt eos,terram fluentem lac & mel.

10 Eſt enim terra, in quam ingredimini vos illuc hæreditare eam, non ſicut terra Ægypti eſt, vnde egredimini inde,quando ſeminabunt ſemen,& irrigabunt pedibus ſuis,tamquam hortum olerum.

11 Terra autem,in quam ingrederis illuc hæreditare eam, terra montana,& campeſtris, ex pluuia cœli bibit aquam terra.

12 Quam Dominus Deus tuus viſitat eam ſemper, oculi Domini Dei tui ſuper eam à principio anni, & vſque ad conſummationem anni.

13 Si autem auditu audieritis omnia mãdata, quæ ego mando tibi hodie,diligere Dominum Deum tuum, & ſeruire ei ex toto corde tuo, & ex tota anima tua.

Chald. Paraph. Tarnſl.

Ecce Domini Dei tui ſunt cœli & cœli cœlorum, terra & omnia quæ in ea ſunt.

Attamen patres tuos elegit Dominus, vt diligeret eos, & elegit filios eorum poſt eos, id eſt, vos de cunctis populis ſicut in die hac.

Et auferetis inſipientiam cordis veſtri,& ceruicem veſtram non indurabitis amplius.

Quoniam Dominus Deus veſter ipſe eſt Deus deorum, & Dominus regum, Deus magnus, fortis & terribilis, in cuius conſpectu non eſt acceptio perſonarum, nec recipit munera.

Facit iudicium pupillo & viduæ,& miſeretur peregrini vt det ei victum & veſtitum.

Et diligetis peregrinum,quoniam habitatores fuiſtis in terra Ægypti.

Dominum Deum tuum timebis,& coram eo ſeruies & timori eius adhærebis,& in nomine eius iurabis.

Ipſe eſt laus tua,& ipſe eſt Deus tuus, qui fecit tecum magnalia,& terribilia hæc quæ viderunt oculi tui.

In ſeptuaginta animabus deſcenderunt patres tui in Ægyptum,& nunc poſuit te Dominus Deus tuus ſicut ſtellas cœli in multitudinem.

CAP. XI.

DIliges itaque Dominum Deum tuum, & cuſtodies cuſtodiam verbi eius,& pacta eius,& iudicia eius, & præcepta eius omnibus diebus.

Et ſcietis hodie quæ non cognouerunt filij veſtri, neque viderunt doctrinam Domini Dei veſtri,& magnitudinem eius,& manum eius fortem,& brachium eius excelſum.

Et ſigna eius,& opera eius quæ fecit in medio Ægypti Pharaoni regi Ægypti & vniuerſæ terræ eius.

Et quod fecit exercitui Ægyptiorum, & equis eorum & curribus eorum,qui inundare fecit aquas Maris rubri ſuper faciem eorum cum perſequerentur vos, & perdidit eos Dominus vſque in diem hanc.

Et quod fecit vobis in deſerto donec veniretis vſque ad locum hunc.

Et quod fecit Dathan,& Abiram filijs Eliab filij Ruben,quando aperuit terra os ſuum, & deglutiuit eos, & homines domus eorum,& tabernacula eorum & vniuerſam ſubſtantiam quæ erat cum eis in medio totius Iſrael.

Quoniam oculi veſtri vident omnia opera Domini magna,quæ fecit.

Et cuſtodietis omnia præcepta quæ ego præcipio vobis hodie,vt confortemini,& ingrediamini,& poſſideatis terram,ad quam vos ingredimini vt poſſideatis eam.

Et vt prolongentur dies veſtri ſuper terram, pro qua iurauit Dominus patribus veſtris,vt traderet eis terram lacte,& melle manantem.

Quoniam terra ad quam tu ingrederis, vt poſſideas eam,non eſt ſicut terra Ægypti vnde egreſſi eſtis, in qua ſeminabas ſemen tuum,& irrigabas illam pede tuo ſicut hortum oleris.

Terra autem ad quam vos tranſitis vt poſſideatis eam, terra montium eſt & camporum, de pluuia cœli bibens aquam.

Terra,quam Dominus Deus tuus requirit eam ſemper, oculi Domini Dei tui ſunt in ea à principio anni vſque ad finem anni.

Et erit ſi obedientes obedieritis præceptis meis,quæ ego præcipio vobis hodie,vt diligatis Dominum Deum veſtrũ, & vt ſeruiatis coram eo in toto corde veſtro, & in tota anima veſtra.

Vulgat. Editio.

14 Dabit pluuiam terræ veſtræ temporaneam & ſe-
rotinam, vt colligatis frumentum, & vinum, &
oleum.
15 Fœnumque ex agris ad paſcenda iumenta, & vt
ipſi comedatis ac ſaturemini.
16 Cauete ne forte decipiatur cor veſtrum, & rece-
datis à Domino, ſeruiatiſque dijs alienis, & adore-
tis eos.
17 Iratuſque Dominus claudat cœlum, & pluuiæ
non deſcendant, nec terra det germen ſuum, perea-
tiſque velociter de terra optima, quam Dominus
daturus eſt vobis.
*Sup. 6.6
18 * Ponite hæc verba mea in cordibus & in ani-
mis veſtris, & ſuſpendite ea pro ſigno in manibus,
& inter oculos veſtros collocate.
19 Docete filios veſtros vt illa meditentur, quando
ſederis in domo tua, & ambulaueris in via, & accu-
bueris, atque ſurrexeris.
20 Scribes ea ſuper poſtes, & ianuas domus tuæ.
21 Vt multiplicentur dies tui, & filiorum tuorum
in terra, quam iurauit Dominus patribus tuis, vt
daret eis quamdiu cœlum imminet terræ.
22 Si enim cuſtodieritis mandata quæ ego præcipio
vobis, & feceritis ea, vt diligatis Dominum Deum
veſtrum, & ambuletis in omnibus vijs eius, adhæ-
rentes ei.
23 Diſperdet Dominus omnes gẽtes iſtas ante faciẽ
veſtram, poſſidebitis eas, quæ maiores & fortio-
res vobis ſunt.
*Io.1.3
24 * Omnis locus, quem calcauerit pes veſter, veſter
erit: à deſerto, & à Libano, à flumine magno Eufra-
te vſque ad Mare Occidentale erunt termini ve-
ſtri.
25 Nullus ſtabit contra vos: terrorem veſtrũ & for-
midinem dabit Dominus Deus veſter ſuper om-
nem terram quam calcaturi eſtis, ſicut locutus eſt
vobis.
26 En propono in conſpectu veſtro hodie benedi-
ctionem, & maledictionem.
27 Benedictionem, ſi obedieritis mandatis Domini
Dei veſtri, quæ ego hodie præcipio vobis.
28 Maledictionem, ſi non obedieritis mãdatis Do-
mini Dei veſtri, ſed receſſeritis de via, quam ego
nunc oſtendo vobis, & ambulaueritis poſt deos
alienos, quos ignoratis.
29 Cum vero introduxerit te Dominus Deus tuus
in terram, ad quam pergis habitandam, pones be-
nedictionem ſuper montem Garizim, maledictio-
nem ſuper montem Hebal.
30 Qui ſunt trans Iordanem poſt viam, quæ vergit
ad ſolis occubitum in terra Chananæi, qui habitat
in campeſtribus contra Galgalam, quæ eſt iuxta
vallem tendentem, & intrantem procul.
31 Vos enim tranſibitis Iordanem, vt poſſideatis
terram, quam Dominus Deus veſter daturus eſt
vobis, vt habeatis & poſſideatis illam.
32 Videte ergo vt impleatis ceremonias atque iu-
dicia, quæ ego hodie ponam in conſpectu veſtro.

CAP. XII.

1 HÆc ſunt præcepta atque iudicia, quæ facere
debetis in terra, quam Dominus Deus patrũ
tuorum daturus eſt tibi, vt poſſideas cum cunctis
diebus, quibus ſuper humum gradieris.

Sub-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

14 *Dabo pluuiam terræ veſtræ in tempore ſuo, tempora-
neam, & ſerotinam, & colliges frumentum tuum, & vi-
num tuum, & oleum tuum.*
15 *Et dabo herbam in agro tuo pro iumentis tuis, & co-
medes, & ſaturaberis.*
16 *Cauete vobis, ne forte ſeducatur cor veſtrum, & rece-
datis, & colatis deos alienos, & incuruetis vos eis.*
17 *Et iraſcatur furor Domini in vos, & reſtringat cælos,
& non ſit pluuia, & terra non det fructum ſuum, & pe-
reatis cito è terra bona quam Dominus dat vobis.*
18 *Et ponite verba mea iſta in corde veſtro, & animo ve-
ſtro, & ligate ea in ſignum in manu veſtra, & ſint vt
frontalia inter oculos veſtros.*
19 *Et docete ea filios veſtros, vt loquantur de eis, quando ſe-
debis in domo tua, & quando ambulabis per viam &
quando accumbes, & quando ſurges.*
20 *Et ſcribes ea in poſtibus domus tuæ, & in portis tuis.*
21 *Vt multiplicentur dies veſtri, & dies filiorum veſtrorũ
ſuper terram, ſuper quam iurauit Dominus patribus ve-
ſtris, vt daret eis ſicut dies cæli ſuper terram.*
22 *Si enim cuſtodiẽdo cuſtodieritis omne præceptum iſtud,
quod ego præcipio vobis, vt faciatis illud, vt diligatis Do-
minum Deum veſtrũ, vt ambuletis in omnibus vijs eius,
& adhæreatis ei.*
23 *Expellet Dominus omnes gentes iſtas à facie veſtra, &
poſſidebitis gentes magnas, & fortiores vobis.*
24 *Omnis locus quem calcauerit planta pedis veſtri, veſter
erit. à deſerto, & Lebanon à flumine fluminis Perath vſ-
que ad Mare nouiſſimum, erit terminus veſter.*
25 *Non ſtabit quiſpiam coram vobis: pauorem veſtrum &
timorem veſtrum dabit Dominus Deus veſter ſuper faciẽ
vniuerſæ terræ, quam calcabitis, quemadmodum locutus
eſt vobis.*
26 *Vide, ego do coram vobis hodie benedictionem & male-
dictionem.*
27 *Benedictionem, ſi obedieritis præceptis Domini Dei
veſtri, quæ ego præcipio vobis hodie.*
28 *Et maledictionem, ſi non obedieritis præceptis Domini
Dei veſtri, & receſſeritis de via quam ego præcipio vobis
hodie, vt ambuletis poſt deos alios, quos non nouiſtis.*
29 *Et erit, cum introduxerit te Dominus Deus tuus in
terram, ad quam tu ingrederis, vt poſſideas eam, dabis be-
nedictionem ſuper montem Gherizim, & maledictionem
ſuper montem Hebal.*
30 *Numquid non ſunt trans Iarden poſt viam, in qua
occumbit ſol in terra Chenahanæi, qui habitat in planicie
è regione Ghilghal, apud Elonem Moreh?*
31 *Vos enim tranſitis Iarden, vt ingrediamini ad poſſiden-
dum terram, quam Dominus Deus veſter dat vobis, &
poſſidebitis eam, & habitabitis in ea.*
32 *Et cuſtodite, vt faciatis omnia ſtatuta, & iudicia quæ
ego do coram vobis hodie.*

CAP. XII.

1 *ISta ſunt ſtatuta, & iudicia quæ cuſtodietis, vt faciatis
in terra quam dedit Dominus Deus patrum veſtrorũ
vobis, vt poſſideatis eam omnibus diebus, quibus viuitis
ſuper terram.*

Per-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

14 Et dabit pluuiam terræ tuæ tempore ſuo, matu-
tinam & ſerotinam: & inferes frumentum tuum,
& vinum tuum, & oleum tuum.
15 Et dabit pabula in agris tuis pecoribus tuis, &
cum comederis & ſatiatus fueris.
16 Attende tibi ipſi, ne dilatetur cor tuũ, & præua-
ricemini, & ſeruiatis dijs alijs, & adoretis eos.
17 Et animatus ira Dominus in vos, & claudat cœ-
lum, & non erit pluuia, & terra non dabit fructum
ſuum, & peribitis velociter de terra bona, quam
Dominus dedit vobis.
18 Et mittetis verba hæc in cor veſtrũ, & in animã
veſtram, & alligabitis ea in ſignum ſuper manum
veſtram, & erit immobile ante oculos veſtros.
19 Et docebitis ea filios veſtros, loqui in eis, ſedẽte
te in domo, & eunte te in via, & dormiente te, &
exurgente te.
20 Et ſcribetis ea ſuper liminia domorum veſtra-
rum, & portarum.
21 Vt longæui ſitis, & dies filiorum veſtrorũ ſuper
terram, quam iurauit Dominus patribus veſtris
dare eis, ſicut dies cœli ſuper terram.
22 Et erit ſi auditu audieritis omnia mandata hęc,
quæ ego mando tibi hodie facere, diligere Domi-
num Deum noſtrum, & ambulare in omnibus vijs
eius, & adhærere ei,
23 Et ejciet Dominus omnes gentes has à facie ve-
ſtra, & hæreditabitis gentes magnas, & fortes ma-
gis quam vos.
24 Omnem locum quemcumque calcauerit veſti-
gium pedum veſtrorum, vobis erit: à deſerto, &
Antilibano, & à flumine magno, flumine Euphra-
te, & vſque ad Mare, quod ad Occidentem, erunt
fines veſtri.
25 Non reſiſtet vllus ad faciem veſtram, & timorẽ
veſtrum, & tremorem veſtrum imponet Dominus
Deus veſter ſuper faciem vniuerſæ terræ, ſuper
quam aſcendetis ſuper eam: quemadmodum lo-
cutus eſt ad vos.
26 Ecce ego do coram vobis hodie benedictionem,
& maledictionem.
27 Benedictionem, ſi audieritis mandata Domini
Dei veſtri, quæcumque ego mando vobis hodie.
28 Et maledictionem, ſi non audieritis mandata
Domini Dei noſtri, quæcumque ego mando vobis
hodie, & errraueritis à via, quam mandaui vobis,
euntes ſeruire dijs alijs, quos non nouiſtis.
29 Et erit, cum induxerit te Dominus Deus tuus
in terram, in quam tranſis illuc hæreditare eam, &
dabis benedictionem ſuper montem Garizin, &
maledictionem ſuper montem Gæbal.
30 Nonne ecce hi trans Iordanem poſt viã Occaſus
Solis in terra Chanaan, qui habitat ſuper Occaſum
iuxta Golgol prope quercum excelſam?
31 Vos enim tranſitis Iordanem, intrantes hæredi-
tare terram, quam Dominus Deus noſter dat vo-
bis in ſorte omnibus diebus, & habitabitis in ea.
32 Et obſeruabitis facere omnia præcepta eius, &
iudicia hæc, quæcũque ego do coram vobis hodie.

CAP. XII.

1 ET hæc ſunt præcepta, & iudicia, quæ obſerua-
bitis facere in terra, quam Dominus Deus pa-
trum veſtrorum dat vobis in ſorte omnibus die-
bus, quibus vos viuetis ſuper terram.

Chald. Paraph. Tranſl.

14 *Dabo pluuiam terræ veſtræ in tempore ſuo temporaneã
& ſerotinam, & colliges frumentum tuum, & vinum
tuum, & oleum tuum.*
15 *Et dabo fœnum in agro tuo iumentis tuis, & comedes
& ſaturaberis.*
16 *Cauete vobis, ne fortè decipiatur cor veſtrum, & de-
clinetis, & ſeruiatis idolis populorum, & adoretis ea.*
17 *Et iraſcatur furor Domini contra vos, & claudat cæ-
los, & non ſit pluuia, & terra non det germen ſuum, &
pereatis citò de terra bona, quam Dominus dabit vobis.*
18 *Et ponetis verba mea hæc in cordibus veſtris, & in ani-
mis veſtris, & ligabitis ea in ſignum ſuper manum ve-
ſtram, & erunt quaſi appendix inter oculos veſtros.*
19 *Et docebitis ea filios veſtros, vt loquamini in eis cũ ſe-
deris in domo tua, & cum ambulaueris in via, & accu-
bueris, & ſurrexeris.*
20 *Et ſcribes ea ſuper poſtes, & affiges ea in liminibus do-
mus tuæ, & in portis tuis.*
21 *Vt multiplicentur dies veſtri, & dies filiorum veſtrorũ
ſuper terra quam iurauit Dominus patribus veſtris, vt
traderet eis, ſicut ſunt dies cœli ſuper terram,*
22 *Quoniam ſi cuſtodientes cuſtodieritis omnia præcepta
hæc quæ ego præcipio vobis, vt faciatis ea, vt diligatis Do-
minum Deum veſtrum, & vt ambuletis in vijs quæ recta
ſunt coram eo, vt adhæreatis timori eius.*
23 *Eijciet Dominus omnes populos iſtos à facie veſtra, &
poſſidebitis populos multos fortiores vobis.*
24 *Omnis locus in quo calcauerit planta pedis veſtri, ve-
ſter erit, à deſerto & Libano à fluuio Euphrate, & vſque
ad Mare Occidentale erit terminus veſter.*
25 *Non ſtabit vir in conſpectu veſtro: timorem veſtrum
dabit Dominus Deus veſter ſuper faciem vniuerſæ terræ
quam calcabitis ſicut locutus eſt vobis.*
26 *En ego pono ante vos hodie benedictiones, & maledi-
ctiones.*
27 *Benedictiones, ſi obedieritis præceptis Domini Dei veſtri
quæ ego præcipio vobis hodie.*
28 *Maledictiones autem, ſi non obedieritis præceptis Do-
mini Dei veſtri, & declinaueritis à via quam ego præci-
pio vobis hodie, & ambulaueritis poſt idola populorũ quæ
non cognouiſtis.*
29 *Et erit quando introduxerit te Dominus Deus tuus in
terram ad quam tu ingrederis, vt poſſideas eam pones be-
nedicentes ſuper montem Garizim, & maledicentes ſuper
montem Ebal.*
30 *Qui montes ſunt trans Iordanem poſt viam quæ ver-
git ad Occaſum Solis in terra Chananæi qui habitat in
campeſtribus contra Galgalam in latere planitiei More.*
31 *Vos enim tranſitis Iordanem, vt poſſideatis terram quã
Dominus Deus veſter dabit vobis, & poſſidebitis eam &
habitabitis in ea.*
32 *Et cuſtodietis vt faciatis omnia mandata & iudicia,
quæ ego pono in conſpectu veſtro hodie.*

CAP. XII.

1 *HÆc ſunt mandata & iudicia quæ cuſtodietis, vt
faciatis ea in terra quam dedit tibi Dominus
Deus patrum tuorum, vt poſſideas eam omnibus diebus
quibus vos permanetis ſuper terram.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.
Subuertite omnia loca, in quibus coluerunt gẽtes, quas poſſeſſuri eſtis, deos ſuos ſuper montes excelſos, & colles, & ſubter omne lignũ frondoſum.	2	*Perdendo perdetis omnia loca in quibus ſeruierunt gẽtes, quas vos poſſidetis, dijs ſuis, ſuper montes excelſos, & ſuper colles, & ſub omni ligno viridi.*
* Sup. 7.25. 1. Mac. 12.40. * Diſſipate aras eorum, & confringite ſtatuas, lucos igne comburite, & idola comminuite: diſperdite nomina eorum de locis illis.	3	*Et diruetis aras earum, & confringetis ſtatuas earum, & lucos earum comburetis igni, & ſculptilia deorum earum concidetis, & perdetis nomen earum è loco ipſo.*
Non facietis ita Domino Deo veſtro.	4	*Non facietis ſic Domino Deo veſtro.*
Sed ad locum, quem elegerit Dominus Deus veſter de cunctis tribubus veſtris, vt ponat nomen ſuum ibi, & habitet in eo, venietis.	5	*Sed locum, quem elegerit Dominus Deus veſter ex omnibus tribubus veſtris, vt ponat nomen ſuum ibi, vt habitet ipſe, quæretis, & venietis illuc.*
Et offeretis in loco illo holocauſta & victimas veſtras, decimas, & primitias manuum veſtrarũ, & vota atque donaria, primogenita boum & ouium.	6	*Et afferetis illuc holocauſta veſtra, & ſacrificia veſtra, & decimas veſtras, & oblationem manus veſtræ & vota veſtra, & ſpontanea veſtra, & primogenita boum veſtrorum, & pecudum veſtrarum.*
Et comedetis ibi in conſpectu Domini Dei veſtri: ac lætabimini in cunctis, ad quæ miſeritis manum vos & domus veſtræ: in quibus benedixit vobis Dominus Deus veſter.	7	*Et comedetis ibi coram Domino Deo veſtro, & lætabimini in omnibus in quibus mittetis manus veſtras vos, & domus veſtra, in quibus benedixit tibi Dominus Deus tuus.*
Non facietis ibi quæ nos hic facimus hodie, ſinguli quod ſibi rectum videtur.	8	*Non facietis ſecundum omnia quæ nos fecimus hic hodie, vnuſquiſque omne quod rectum eſt in oculis ſuis.*
Neque enim vſque in præſens tempus veniſtis ad requiem & poſſeſſionem, quam Dominus Deus veſter daturus eſt vobis.	9	*Non enim veniſtis vſque ad hoc tempus ad requiem, & hæreditatem quam Dominus Deus tuus dat tibi.*
Tranſibitis Iordanem, & habitabitis in terra, quã Dominus Deus veſter daturus eſt vobis, vt requieſcatis à cunctis hoſtibus per circuitum: & abſque vllo timore habitetis.	10	*Et tranſibitis Iarden, & habitabitis in terra quã Dominus Deus veſter hæreditate accipere facit vos, & requiem dabit vobis ab omnibus inimicis veſtris in circuitu, & habitabitis confidenter.*
In loco, quem elegerit Dominus Deus veſter, vt ſit nomen eius in eo: illuc omnia, quæ præcipio, cõferetis holocauſta, & hoſtias, ac decimas, & primitias manuum veſtrarum: & quidquid præcipuum eſt in muneribus, quæ vouebitis Domino.	11	*Et erit, ad locum quem elegerit Dominus Deus veſter, vt habitare faciat nomen ſuum ibi, afferetis omnia quæ ego præcipio vobis, holocauſta veſtra, & ſacrificia veſtra, decimas veſtras, & oblationes manus veſtræ, & omnia electa vota veſtra, quæ vouebitis Domino.*
Ibi epulabimini coram Domino Deo veſtro, vos & filij ac filiæ veſtræ, famuli & famulæ atq; Leuites qui in vrbibus veſtris commoratur: neque enim habet aliam partem & poſſeſſionem inter vos.	12	*Et lætabimini coram Domino Deo veſtro vos, & filij veſtri, & filiæ veſtræ, & ſerui veſtri, & ancillæ veſtræ, & Leuita qui eſt intra portas veſtras, quia non eſt ei pars, & hæreditas vobiſcum.*
Caue ne offeras holocauſta tua in omni loco, quem videris.	13	*Caue tibi, ne offeras holocauſta tua in omni loco, quem videbis.*
Sed in eo, quem elegerit Dominus, in vna tribuum tuarum offeres hoſtias, & facies quæcumq; præcipio tibi.	14	*Sed in loco quem elegerit Dominus, in vna tribuum veſtrarum, offeres holocauſta tua, & ibi facies omnia, quæ ego præcipio tibi.*
Si ât comedere volueris, & te eſus carnium delectauerit occide, & comede iuxta benedictionẽ Domini Dei tui, quæ dedit tibi in vrbibus tuis: ſiue immundum fuerit, hoc ẽ, maculatum & debile: ſiue mundum, hoc ẽ, integrũ & ſine macula, quod offerri licet, ſicut capream & ceruum, comedes.	15	*Tantummodo in omni deſiderio animæ tuæ mactabis, & comedes carnem ſecundum benedictionem Domini Dei tui, quam dederit tibi intra omnes portas tuas, immundã, & mundam comedes ſicut capream, & ceruum.*
Abſque eſu dumtaxat ſanguinis, quem ſuper terram quaſi aquam effundes.	16	*Sed ſanguinem non comedetis, ſuper terram effundetis illum ſicut aquam.*
Non poteris comedere in oppidis tuis decimam frumẽti, & vini, & olei tui, primogenita armentorum & pecorum, & omnia quæ voueris, & ſponte offerre volueris, & primitias manuum tuarum.	17	*Non poteris comedere intra portas tuas decimam frumenti tui, & vini tui, & olei tui, & primogenita boum tuorum, & pecudum tuarum, & omnia vota tua quæ voueris, & ſpontanea tua, & oblationem manus tuæ.*
Sed coram Domino Deo tuo comedes ea in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, tu & filius tuus & filia tua, & ſeruus & famula, atque Leuites, qui manet in vrbibus tuis: & lætaberis & reficieris coram Domino Deo tuo in cunctis, ad quæ extenderis manum tuam.	18	*Sed coram Domino Deo tuo comedes eam, in loco quẽ elegerit Dominus Deus tuus, tu & filius, & filia tua, & ſeruus tuus, & ancilla tua, & Leuita qui eſt intra portas tuas, & lætaberis coram Domino Deo tuo in omnibus in quibus mittes manum tuam.*
Caue ne derelinquas Leuitem in omni tempore quo verſaris in terra.	19	*Caue tibi ne forte derelinquas Leuitam omnibus diebus tuis ſuper terram tuam.*
* Gen. 28.14. * Inf. 19.8. Exo. 34.24. * Quando dilatauerit Dominus Deus tuus terminos tuos, * ſicut locutus eſt tibi, & volueris veſci carnibus, quas deſiderat anima tua.	20	*Cum dilatare fecerit Dominus Deus tuus terminum tuum quemadmodum locutus eſt tibi, & dixeris: Comedã carnem, quia concupiſcit anima tua comedere carnem ſecundum omne deſiderium animæ tuæ comedes carnem.*

Lo- Cum

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

2 Perditione perdetis omnia loca in quibus ſeruierunt illic dijs ſuis, quæ vos hæreditabitis ea, ſuper montes excelſos, & ſuper colles, & ſub arbore frondoſa.

3 Et deſtruetis aras eorum, & conteretis ſtatuas eorum, & lucos eorum excidetis, & ſculptilia deorum eorum comburetis igni, & diſperdetis nomẽ eorum de loco illo.

4 Non facietis ſic Domino Deo veſtro.

5 Sed in locum, quemcumque elegerit Dominus Deus tuus in vna ciuitatum veſtrarum; vt adnominetur nomen eius ibi, & inuocetur, & exquiretis, & venietis illuc.

6 Et feretis illuc holocauſtomata veſtra, & ſacrificia veſtra, & primitias veſtras, & vota veſtra, & ſpontanea veſtra, & confeſſiones veſtras, primogenita boum veſtrorum, & ouium veſtrarum.

7 Et comedetis ibi ante Dominum Deum veſtrũ, & lætabimini in omnibus quocumque miſeritis manum vos, & domus veſtræ, ſicut benedixit te Dominus Deus tuus.

8 Nõ facietis omnia, quæ nos facimus hic hodie, vnuſquiſque quod placitum eſt in conſpectu ſuo.

9 Non enim veniſtis hucuſque in requiem, & in hæreditatem, quam Dominus Deus noſter dat nobis.

10 Et trãſibitis Iordanem, & habitabitis ſuper terrã quã Dominus Deus noſter diſtribuet vobis in hæreditatẽ, & quieſcere vos faciet ab omnibus inimicis veſtris in circuitu, & habitabitis cũ ſecuritate.

11 Et erit locus quemcũque elegerit Dominus Deus tuus, vt inuocetur nomẽ eius ibi, illuc feretis omnia, quæcumque ego mãdo vobis, holocauſtomata veſtra, & ſacrificia veſtra, & decimas veſtras, & primitias manuũ veſtrarũ, & omne electũ munerum veſtrorũ, quæcũq; voueritis Domino Deo veſtro.

12 Et lætabimini ante Dominũ Deum veſtrũ vos, & filij veſtri, & filiæ veſtræ, & pueri veſtri, & ancillæ veſtræ, & Leuita qui eſt ſuper portas veſtras: quoniam non eſt ei pars, neque ſors vobiſcum.

13 Attende tibi ipſi, ne offeras holocauſtomata tua in omni loco, quocumque aſpexeris.

14 Sed ad locum quemcumque elegerit Dominus Deus tuus, in vna tribuum tuarum, illuc offeretis holocauſtomata veſtra & ibi facies omnia, quæcumque ego mando tibi hodie.

15 Sed in omni cupiditate tua mactabis, & comedes carnes ſecundum benedictionem Domini Dei tui, quam dedit tibi in omni ciuitate: immundus in te, & mundus pariter comedet illud, ſicut capream, aut ceruum.

16 Tantummodo ſanguinem non comedetis, in terram effundetis illum, ſicut aquam.

17 Non poteris manducare in ciuitatibus tuis decimationem frumenti tui, & vini tui, & olei tui, primogenita boum tuorum, & ouium tuarum, & omnia vota, quæcumque voueritis, & confeſſiones veſtras, & primitias manuum tuarum.

18 Sed ante Dominum Deum tuum comedes illud in loco, quemcumque elegerit Dominus Deus tuus illum, tu, & filius tuus, & filia tua, puer tuus, & ancilla tua, & proſelytus, qui in ciuitatibus veſtris: & lætaberis ante Dominum Deum tuum in omnibus, quocumque miſeris manum tuam.

19 Attende tibi ipſi, ne derelinquas Leuitam omni tempore, quocumque vixeris ſuper terram.

20 Si autẽ dilatauerit Dominus Deus tuus fines tuos, ſicut locutus eſt tibi, & dices: Mãducabo carnes, ſi cõcupierit anima tua ad manducandum carnes, in omni cupiditate animæ tuæ manducabis carnes.

Chald. Paraph. Tranſl.

2 *Perditione diſperdetis omnia loca in quibus ſeruierunt populi quos vos poſſeſſuri eſtis idolis ſuis ſuper montes excelſos, & ſuper colles, & ſub omni ligno frondoſo.*

3 *Et confringetis aras eorum, & conteretis ſtatuas eorũ, & lucos eorum comburetis igni, & imagines idolorũ ſuorum ſuccidite, & diſperdetis nomina eorum de loco illo.*

4 *Non facietis ita coram Domino Deo veſtro.*

5 *Sed ad locum quem elegerit Dominus Deus veſter de cunctis tribubus veſtris, vt collocet ibi maieſtatem ſuam venietis, & domum maieſtatis eius requiretis.*

6 *Et offeretis ibi holocauſta veſtra, & victimas ſanctificatas veſtras, & decimas veſtras, & primitias manuum veſtrarum, & vota veſtra, & quæ ſponte donatis, & primogenita boum veſtrorum & ouium veſtrarum.*

7 *Et comedetis ibi corã Domino Deo veſtro, & lætabimini in cunctis ad quæ miſeritis manum veſtram vos & homines domus veſtræ, quia benedicet tibi Dominus Deus tuus.*

8 *Non facietis ſicut omnia quæ nos facimus hic hodie ſinguli quod rectum videtur in oculis ſuis.*

9 *Quia non veniſtis adhuc ad locum quietis & ad poſſeſſionem quam Dominus Deus tuus daturus eſt tibi.*

10 *Et tranſibitis Iordanem, & habitabitis in terra quam Dominus Deus veſter poſſidere faciet vos, & requiem dabit vobis ab omnibus inimicis veſtris per circuitum, & habitabitis confidenter.*

11 *Et erit locus quem elegerit Dominus Deus veſter, vt collocet maieſtatem ſuam ibi, illuc offeretis omnia quæ ego præcipio vobis, holocauſta veſtra, & victimas ſanctificatas veſtras, decimas veſtras, & primitias manuum veſtrarũ, & omnia optima votorum veſtrorum quæ voueritis coram Domino.*

12 *Et lætabimini coram Domino Deo veſtro, vos & filij veſtri, & filiæ veſtræ, & ſerui veſtri, & ancillæ veſtræ, & Leuita qui eſt in vrbibus veſtris, quia non habet partem, & hæreditatem vobiſcum.*

13 *Caue tibi ne offeras holocauſta tua in omni loco quem videris.*

14 *Sed in loco quem elegerit Dominus in vna tribuũ tuarum, ibi offeres holocauſta tua, & ibi facies omnia quæ ego præcipio tibi.*

15 *Attamen in omni deſiderio animæ tuæ occides, & comedes carnes, iuxta benedictionem Domini Dei tui quam dedit tibi in omnibus vrbibus tuis, mundus & immundus comedet illam ſicut carnem capreæ, & cerui.*

16 *Attamen ſanguinem non comedetis, ſuper terram effundetis illum ſicut aquam.*

17 *Non erit tibi licitum vt comedas in vrbibus tuis decimas frumenti tui, & vini tui, & olei tui, & primogenita boum tuorum, & ouium tuarum, & omnia vota tua, quæ voueris, & quæ ſponte obtuleris, & primitias manuum tuarum.*

18 *Sed coram Domino Deo tuo comedes ea in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, tu, & filius tuus, & filia tua, & ſeruus tuus, & ancilla tua, & Leuita qui eſt in vrbibus tuis, & lætaberis coram Domino Deo tuo in omnibus ad quæ miſeris manum tuam.*

19 *Caue tibi ne relinquas Leuitam omnibus diebus tuis in terra tua.*

20 *Cum autem dilatauerit Dominus Deus tuus terminum tuum ſicut locutus eſt tibi, & dixeris: Comedam carnem, quando deſiderauerit anima tua comedere carnem, in omni deſiderio animæ tuæ comedes carnem.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

21 Locus autem, quem elegerit Dominus Deus tuus vt ſit nomen eius ibi, ſi procul fuerit, occides de armentis & pecoribus, quæ habueris, ſicut præcepi tibi, & comedes in oppidis tuis, vt tibi placet.

22 Sicut comeditur caprea & ceruus, ita veſceris eis: & mundus, & immundus in commune veſcêtur.

23 Hoc ſolum caue, ne ſanguinem comedas: ſanguis enim eorum pro anima eſt: & idcirco non debes animam comedere cum carnibus.

24 Sed ſuper terram fundes quaſi aquam.

25 Vt bene ſit tibi & filijs tuis poſt te, cum feceris, quod placet in conſpectu Domini.

26 Quæ autem ſanctificaueris, & voueris Domino, tolles, & venies ad locum, quem elegerit Dominus.

27 Et offeres oblationes tuas carnẽ & ſanguinẽ ſuper altare Domini Dei tui: ſanguinem hoſtiarum fundes in altari: carnibus autem ipſe veſceris.

28 Obſerua & audi omnia quæ ego præcipio tibi, vt bene ſit tibi & filiis tuis poſt te in ſempiternum, cum feceris quod bonum eſt & placitum in conſpectu Domini Dei tui.

29 * Quando diſperdiderit Dominus Deus tuus ante faciem tuam gentes, ad quas ingrederis poſſidendas, & poſſederis eas, atque habitaueris in terra earum.

* Inf. 19.1

30 Caue ne imiteris eas, poſtquam te fuerint introeunte ſubuerſæ, & requiras ceremonias earum, dicens: Sicut coluerunt gentes iſtæ deos ſuos, & ita ego colam.

31 Non facies ſimiliter Domino Deo tuo. Omnes enim abominationes, quas auerſatur Dominus, fecerunt diis ſuis, offerentes filios & filias, & comburentes igni

32 Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino: nec addas quidquam, nec minuas.

CAP. XIII.

1 SI ſurrexerit in medio tui prophetes, aut qui ſomnium vidiſſe ſe dicat, & prædixerit ſignum atque portentum.

2 Et euenerit quod locutus eſt, & dixerit tibi: Eamus, & ſequamur deos alienos quos ignoras, & ſeruiamus eis.

3 Non audies verba prophetæ illius aut ſomniatoris: quia tentat vos Dominus Deus veſter, vt palam fiat vtrum diligatis eum an non, in toto corde, & in tota anima veſtra.

4 Dominum Deum veſtrum ſequimini, & ipſum timete, & mandata illius cuſtodite, & audite vocẽ eius: ipſi ſeruietis, & ipſi adhærebitis.

5 Propheta autẽ ille aut fictor ſomniorum interficietur: quia locutus eſt vt vos auerteret à Domino Deo veſtro, qui eduxit vos de terra Ægypti, & redemit vos de domo ſeruitutis: vt errare te faceret de via, quã tibi præcepit Dominus Deus tuus: & auferes malum de medio tui.

6 Si tibi voluerit perſuadere frater tuus filius matris tuæ, aut filius tuus vel filia, ſiue vxor quæ eſt in ſinu tuo, aut amicus, quem diligis vt animam tuam, clam dicens: Eamus, & ſeruiamus diis alienis, quos ignoras tu, & patres tui.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

Cùm elongauerit à te locum quem elegerit Dominus Deus tuus, vt ponat nomen ſuum ibi, mactabis de bobus tuis, & de pecudibus tuis, quas dederit Dominus tibi, quemadmodum præcepi tibi, & comedes intra portas tuas ſecundum omne deſiderium animæ tuæ.

Sed quemadmodum comeditur caprea, & ceruus, ſic comedes eam, immundam, & mundam pariter comedes eã.

Sed robora te, vt non comedas ſanguinem, quia ſanguis eſt anima, & non comedes animam cum carne: non comedes eam.

Super terram effundes eum ſicut aquam.

Non comedes eum, vt bene ſit tibi, & filijs tuis poſt te, cum feceris quod rectum eſt in oculis Domini,

Sed ſanctificatã tua, quæ erunt tibi, & vota tua feres, & venies ad locum quem elegerit Dominus.

Et facies holocauſta tua, carnem, & ſanguinem ſuper altare Domini Dei tui, & ſanguis ſacrificiorum tuorum effundetur ſuper altare Domini Dei tui, & carnem comedes.

Cuſtodi, & audi omnia verba iſta, quæ ego præcipio tibi, vt bene ſit tibi, & filijs tuis poſt te vſque in ſæculum, cũ feceris bonum, & rectum in oculis Domini Dei tui.

Cum exciderit Dominus Deus tuus gentes ad quas tu ingrederis, vt poſſideas eas, à facie tua, & poſſederis eas, & habitaueris in terra earum,

Caue tibi ne illaquees te poſt eas, poſtquam perierint à facie tua, ne forte quæras deos earum, dicendo: Quo modo coluerunt gentes iſtæ deos ſuos, faciam ſic etiam ego.

Non facies ſic Domino Deo tuo: nam omnem abominationem Domini, quam odio habuit, fecerunt diis ſuis, quia etiam filios ſuos, & filias ſuas combuſſerunt igni diis ſuis.

Omne quod ego præcipio vobis, cuſtodietis, vt faciatis: non addetis ſuper illud, & non diminuetis ex eo.

CAP. XIII.

SI ſurrexerit in medio tui propheta, vel ſomnians ſomnium, & dederit tibi ſignum, vel portentum.

Et venerit ſignum, & portentum, quod locutus eſt tibi, dicendo: Eamus poſt Deos alienos, quos non noſti, & colamus eos.

Non obedies verbis prophetæ illius, vel ſomnianti ſomnium illud, quia tentat Dominus Deus veſter vos, vt ſciat an diligatis Dominum Deum veſtrum toto corde veſtro, & tota anima veſtra.

Poſt Dominum Deum veſtrum ambulabitis, & ipſum timebitis, & præcepta eius cuſtodietis, & voci eius obedietis, & eum coletis, & ei adhærebitis.

Et propheta ipſe, vel ſomnians ſomnium illud, morietur, quia locutus eſt ſermonem declinare faciẽtem contra Dominum Deum veſtrum, qui eduxit te è terra Ægypti, & redemit te è domo ſeruorum, vt propelleret te de via quam præcepit tibi Dominus Deus tuus, vt ambulares per eam: & auferes malum è medio tui.

Si incitauerit te frater tuus, filius matris tuæ, vel filius tuus, vel filia tua, vel vxor ſinus tui, vel amicus tuus, qui eſt ſicut anima tua, clam dicendo: Eamus & colamus deos alios, quos non noſti tu & patres tui.

Cunc- *De*

Tranſl. ex Septuag.

21 Si autem longè à te abſuerit locus, quemcumque
elegerit Dominus Deus tuus, vt ibi inuocetur no-
men eius ibi, & mactabis de bobus tuis, & de oui-
bus tuis, quæcumque dederit Deus tibi, quemad-
modum mandaui tibi, & manducabis in ciuitati-
bus tuis, ſecundum cupiditatem animæ tuæ.
22 Sicut comeditur caprea, & ceruus, ſic comedes
illud: immundus in te, & mũdus pariter comedet.

23 Attende valdè, ne comedas ſanguinem, quia ſan-
guis eius anima: non manducabitur anima cum
carnibus, non comedetis.
24 In terram effundetis illum, ſicut aquam.
25 Non comedes illum, vt bene tibi ſit, & filijs tuis
poſt te, ſi feceris, quod bonum, & acceptum ante
Dominum Deum tuum.
26 Tantũmodo ſancta tua, ſi fuerint tibi, & vota tua
ſumens venies in locum, quécumque elegerit Do-
minus Deus tuus, vt inuocetur nomen ſuum ibi.
27 Et facies holocauſtomata tua, carnes offeres ſu-
per altare Domini Dei tui: ſanguinem autem ſacri-
ficiorum tuorum effundes ad baſim altaris Domi-
ni Dei tui: carnes autem comedes.
28 Obſerua, & audi, & facies omnia verba, quæ ego
mando tibi, vt bene tibi ſit, & filijs tuis per ſæculũ,
ſi feceris, quod placitum, & bonum ante Domi-
num Deum tuum.
29 Si autem exterminauerit Dominus Deus tuus
gentes, ad quas ingrederis illuc ad hæreditandum
terram eorum, à facie tua, & hæreditaueris eam, &
habitaueris in terra eorum.
30 Attende tibi ipſi, ne exquiras ſequi eos, poſtquã
ipſi exterminati fuerint à facie tua, dicens: Quo-
modo faciunt gentes hæ dijs ſuis, faciam & ego.

31 Non facies ita Deo tuo. Abominationes enim Do-
mini, quas odio habuit, fecerunt in dijs ſuis, quo-
niam filios ſuos, & filias ſuas comburunt in igni
dijs ſuis.
32 Omne verbum, quod ego mando vobis hodie,
hoc obſeruabis facere: non adijcies ad illud, neque
auferes ab eo.

CAP. XIII.

1 SI autem ſurrexerit in te propheta, ſeu ſom-
nians ſomnium, & dederit tibi ſignum, vel
prodigium.
2 Et venerit ſignum, ſiue prodigium, quod locu-
tus eſt ad te, dicens: Eamus, & ſeruiamus dijs alijs,
quos neſciſtis.
3 Non audietis verba prophetæ illius, vel ſomiã-
tis ſomnium illud: quoniam tentat Dominus tuus
vos, ſcire, an diligatis Deum veſtrum ex toto cor-
de veſtro, & ex tota anima veſtra.
4 Poſt Dominum Deum veſtrum ambulabitis, &
hunc timebitis, & vocem eius audietis: & ei appo
nemini.
5 Et propheta ille, vel ſomniũ ſomniãs ille moria-
tur: locutus eſt enim, vt faceret te errare à Domi-
no Deo tuo, qui eduxit te de terra Ægypti, qui re-
demit te de domo ſeruitutis: vt expelleret te de
via, quam mandauit tibi Dominus Deus tuus am-
bulare in ea: & delebis malum ex vobis ipſis.

6 Si autem hortatus te fuerit frater tuus ex patre
tuo, vel ex matre tua, vel filius tuus, vel [illegible], vel
vxor tua, quæ in ſinu tuo, vel amicus æqualis ani-
mæ tuæ, clanculum, dicens: Eamus, & ſeruiamus
diis aliis, quos non noſti tu, & patres tui.

Chald. Paraph. Tranſl.

21 *Si procul fuerit à te locus quē elegerit Dominus Deus
tuus, vt collocet ibi maieſtatem ſuã occides de bobus tuis,
& de ouibus tuis, quas dedit tibi Dominus, ſicut præcepit
tibi, & comedes in vrbibus tuis in omni deſiderio animæ
tuæ.*

22 *Sicut enim comeditur caro capreæ, & cerui, ſic comedes
illa: mundus, & immundus ſimul comedent.*

23 *Attamen confortare, vt non comedas ſanguinem, quia
ſanguis eſt anima: & non comedes animam cum carne,
non comedes illum.*
24 *Sed ſuper terram fundes illum ſicut aquam.*
25 *Non comedes illum, vt benè ſit tibi, & filijs tuis poſt te,
ſi feceris, quod rectum eſt coram Domino.*

26 *Veruntamen decimas ſanctificatas quas habueris, &
vota tua tolles, & venies ad locum quem elegerit Domi-
nus.*
27 *Et facies holocauſta tua, quorum caro, & ſanguis offe-
retur ſuper altare Domini Dei tui: ſanguis autem hoſtiæ
ſanctificatæ tuæ effundetur ſuper altare Domini Dei tui:
& carnem comedes.*
28 *Cuſtodi, & ſuſcipe omnia verba hæc, quæ ego præcipio
tibi, vt bene ſit tibi, & filijs tuis poſt te vſque in ſæculũ,
cùm feceris, quod rectum eſt, & quod placitum eſt coram
Domino Deo tuo.*
29 *Cùm diſperdiderit Dominus Deus tuus populos ad
quos tu ingredieris, vt eijcias eos à facie tua, & eieceris
eos, & habitaueris in terra eorum,*

30 *Caue tibi ne offendas poſt eos, poſtquam diſperierint à
facie tua, & ne requiras idola eorum, dicens: Quomodo
ſeruierunt populi iſti idolis ſuis, ita & ego faciam.*

31 *Non ita facies coram Domino Deo tuo. Quoniã omne,
quod abominabile eſt coram Domino, & quod odit Domi-
nus, faciunt idolis ſuis, quoniam etiam filios ſuos, & filias
ſuas comburunt igni propter idola ſua.*
32 *Omne præceptum, quod ego præcipio vobis obſeruabitis,
vt faciatis: neque addetis ad illud, neque ex eo minuetis.*

CAP. XIII.

1 *QVando ſurrexerit in medio tui propheta, aut ſom-
nians ſomnium, & dederit tibi ſignum, aut porten-
tum.*
2 *Et euenerit ſignum, & portentum, quod locutus eſt ad
te, dicens: Eamus poſt idola populorum, quæ ignoras, &
ſeruiamus eis.*
3 *Non acquieſcas verbis prophetæ illius, aut ſomnio ſom-
niatoris illius: quia tentat vos Dominus Deus veſter, vt
cognoſcatur ſi diligitis Dominum Deum veſtrum in toto
corde veſtro, & in tota anima veſtra.*
4 *Poſt timorem Domini Dei veſtri ambulabitis, & ipſum
timebitis, & mandata eius ſeruabitis, & verbo eius obe-
dietis, & ei ſeruietis, & timori eius adhærebitis.*
5 *Propheta autem ille, aut ſomniator ſomnij illius occida-
tur: quia locutus eſt præuaricationem contra Dominum
Deum veſtrum, qui eduxit vos de terra Ægypti, & qui
redemit te de domo ſeruitutis: vt errare te faceret à via,
quam præcepit tibi Dominus Deus tuus, vt ambulares in
ea: & auferes eum, qui operatur malum de medio tui.*

6 *Si perſuaſerit tibi frater tuus, filius matris tuæ, aut fi-
lius tuus, aut filia tua, aut vxor fœderis tui, aut ſocius
tuus, qui eſt, ſicut anima tua, in occulto, dicens: Eamus, &
ſeruiamus idolis populorum, quæ ignoras tu, & patres tui.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

7 Cunctarum in circuitu gentiũ, quæ iuxta, vel
procul ſunt, ab initio vſque ad finem.

8 Non acquieſcas ei, nec audias, neque parcat ei
oculus tuus, vt miſerearis, & occultes eum.

(Inf. 7) 9 Sed ſtatim interficies, * ſit primum manus tua
ſuper eum, & poſtea omnis populus mittat manũ.

10 Lapidibus obrutus necabitur: quia voluit te ab-
ſtrahere à Domino Deo tuo, qui eduxit te de terra
Ægypti de domo ſeruitutis,
11 Vt omnis Iſrael audiens timeat, & nequaquam
vltra faciat quippiam huius rei ſimile.
12 Si audieris in vna vrbiũ tuarum, quas Dominus
Deus tuus dabit tibi ad habitãdũ, dicẽtes aliquos:
13 Egreſſi ſunt filij Belial de medio tui, & auerterũt
habitatores vrbis ſuæ, atque dixerunt: Eamus, &
ſeruiamus dijs alienis quos ignoratis.
14 Quære ſolicitè, & diligẽter, rei veritate perſpecta,
ſi inueneris certum eſſe, quod dicitur, & abomina-
tionem hanc opere perpetratam.
15 Statim percuties habitatores vrbis illius in ore
gladii, & delebis eam, ac omnia, quæ in illa ſunt,
vſque ad pecora.
16 Quidquid etiam ſuppellectilis fuerit, cõgregabis
in medio platearum eius, & cum ipſa ciuitate ſuc-
cendes, ita vt vniuerſa conſumas Domino Deo
tuo, & ſit tumulus ſempiternus, non ædificabitur
amplius.
17 Et non adhærebit de illo anathemate quidquã
in manu tua: vt auertatur Dominus ab ira furoris
ſui, & miſereatur tui, multiplicetque te, ſicut iura-
uit patribus tuis.
18 Quando audieris vocem Domini Dei tui, cuſto-
diens omnia præcepta eius, quæ ego præcipio tibi
hodie, vt facias, quod placitum eſt in conſpectu
Domini Dei tui.

CAP. XIIII.

1 Filii eſtote Domini Dei veſtri: non vos incide-
tis, nec facietis caluitium ſuper mortuo.

(Sup. 26) 2 * Quoniam populus ſanctus es Domino Deo tuo:
& te elegit, vt ſis ei in populum peculiarem de
cunctis gentibus, quæ ſunt ſuper terram.

(Leu.) 3 * Ne comedatis, quæ immunda ſunt.
4 Hoc eſt animal, quod comedere debetis, bouẽ, &
ouem, & capram.
5 Ceruum, & capream, bubalum, tragelaphum, py-
gargum, orygem, camelopardalum.
6 Omne animal, quod in duas partes findit vngu-
lam, & ruminat, comedetis.

7 De his autem, quæ ruminant, & vngnlam non
findunt, comedere non debetis, vt camelũ, leporẽ,
chœrogryllum: hæc quia ruminant, & non diui-
dunt vngulam, immunda erunt vobis.

8 Sus quoque quoniam diuidit vngulam, & non
ruminat, immunda erit, carnibus eorum non veſ-
cemini, & cadauera non tangetis.

9 Hæc comedetis ex omnibus, quæ morantur in
aquis: Quæ habẽt pinnulas, & ſquamas, comedite.
10 Quæ abſque pinnulis, & ſquamis ſunt, ne co-
medatis, quia immunda ſunt.
11 Omnes aues mundas comedite.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

7 *De dijs populorum, qui ſunt in circuitibus veſtris pro-
pinquus tibi, vel longinquus à te, ab extremo terræ vſque
ad extremum terræ.*

8 *Non acquieſces ei, neque obedies ei, nec parcet oculus
tuus ei, neque indulgebis, & non operies eum.*

9 *Sed occidendo occides eum, manus tua erit in eo prius,
vt mori facias eum, & manus omnis populi poſtea.*

10 *Et lapidabis eum lapidibus, & morietur: quia quæſiuit
expellere te à Domino Deo tuo, qui eduxit te è terra Æ-
gypti è domo ſeruorum.*
11 *Et omnis Iſrael audient, & timebunt, & non addẽt, vt
faciant ſecundum rem malam iſtam in medio tui.*
12 *Si audieris in vna vrbium tuarum, quam Dominus
Deus tuus dat tibi, vt habites ibi, dicendo.*
13 *Egreſſi ſunt homines filij impij è medio tui, & expule-
runt habitatores vrbis eorum, dicendo: Eamus, & colamus
deos alios, quos non noſtis.*
14 *Quæres, & inueſtigabis, & interrogabis diligenter, &
ſi veritas eſt, rectum eſt verbum, facta eſt abominatio iſta
in medio tui.*
15 *Percutiẽdo percuties habitatores ciuitatis illius acie gla-
dij perdendo eam, & omnia quæ in ea ſunt, & iumenta
eius acie gladij.*
16 *Et omne ſpolium eius congregabis ad medium plateæ
eius, & combures igni ciuitatem, & omne ſpolium eius,
totum Domino Deo tuo erit, & erit tumulus perpetuus,
non ædificabitur amplius.*

17 *Et non adhærebit manui tuæ quicquam de anathema-
te: vt auertatur Dominus ab ira furoris ſui, & det tibi
miſericordias, & miſereatur tui, & multiplicet te, quem-
admodum iurauit patribus tuis.*
18 *Cum obedieris voci Domini Dei tui, vt cuſtodias omnia
præcepta eius, quæ ego præcipio tibi hodie, vt facias rectum
in oculis Domini Dei tui,*

CAP. XIIII.

1 *Filij eſtis Domini Dei veſtri: non lacerabitis vos, neq;
ponetis caluitium inter oculos veſtros ſuper mortuũ.*

2 *Populus enim ſanctus es Domino Deo tuo: & te elegit
Dominus, vt ſis ei populus peculiaris præ omnibus populis,
qui ſunt ſuper faciem terræ.*

3 *Non comedes omnem abominationem.*
4 *Hoc eſt animal, quod comedetis, bouem, pecus ouium,
& pecus caprarum.*
5 *Ceruum, & bubalum, & hircum ſylueſtrem & py-
garcum, & orygem, & capram rupiculam.*
6 *Et omne animal findens vngulam, & findens fiſſuram
duarum vngularum ruminationem ſubducens inter ani-
malia illud comedetis.*
7 *Veruntamen hoc non comedetis ex ſubducentibus rumi-
nationem, & ex findentibus vngulam diuiſam, camelum,
& leporem, & chœrogylium quia ſubducunt ruminatio-
nem, & vngulam non diuidunt, immunda ſunt vobis.*

8 *Et porcus, quia findit vngulam, & non ruminat, immũ-
dus eſt vobis, de carne eorum non comedetis, & cadauer
eorum non contingetis.*

9 *Hoc comedetis ex omnibus, quæ ſunt in aqua: Omne cui
eſt pinn[illegible] & ſquama comedetis.*
10 *Et omne cui non eſt pinnula, & ſquama non comede-
tis, immundum eſt vobis.*
11 *Omnem auem mundam comedetis.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

7 Ex dijs gentium, quæ in circuitu veſtro, quæ propinquæ ſunt tibi, vel quæ procul abſunt à te ab extremo terræ, vſque ad extremum terræ.

8 Non conſenties ei, neque exaudies eum, neque parcet oculus tuus ſuper eum, non deſiderabis ſuper eum, neque teges eum.

9 Annuncians annunciabis de eo, & manus tuæ erunt ſuper eum in primis ad occidendum illum, & manus populi totius in poſtremo.

10 Et lapidabunt eum in lapibus, & morietur: quoniam quæſiuit auertere te à Domino Deo ſuo, qui eduxit te de terra Ægypti, de terra ſeruitutis.

11 Et omnis Iſrael audiens timebit, & non adiiciet facere vltra iuxta verbum malum iſtud in vobis.

12 Si autẽ audieris in vna ciuitatũ tuarũ, quas Dominus Deus tuus dat tibi habitare te illic, dicentes.

13 Exierunt viri iniqui ex vobis, & auerterũt omnes habitantes terram eorum, dicentes. Eamus, & ſeruiamus dijs alijs, quos non noſtis.

14 Et examinabis, & interrogabis, & inueſtigabis valdè, & ecce verus manifeſto ſermo, facta eſt abominatio hæc in vobis.

15 Interficiens interficies omnes hebitantes in terra illa in cæde gladii, anathemate anathemabitis eam, & omnia, quæ in ea.

16 Et omnia ſpolia eius congregabis in plateas eius, & incendes ciuitatem in igni, & omnia ſpolia eius penitus ante Dominum Deum tuum, & erit inhabitabilis in ſæculum, non reædificabitur vltra.

17 Et non adhærebit quicquam de anathemate in manu tua: vt auertatur Dominus à furore iræ ſuæ, & det tibi miſericordiã, & miſereatur tui, & multiplicet te, quemadmodum iurauit patribus tuis.

18 Si audieris vocem Domini Dei tui, cuſtodiendo mandata eius, quæcumque ego mando tibi hodie, faciendo quod bonum, & placitum ante Dominum Deum tuum.

CAP. XIIII.

1 Filij eſtote Domini Dei veſtri: non imponetis caluitium inter medium oculorum veſtrorũ ſuper mortuum.

2 Quoniam populus ſanctus es Domino Deo tuo: & te elegit Dominus Deus tuus, vt ſis populus ei peculiaris ex omnibus gentibus, quæ ſuper faciem terræ.

3 Non comedetis omnem abominationem.

4 Hæc ſunt pecora, quæ comedetis, vitulum ex bobus, & agnum ex ouibus, & hœdum ex capris.

5 Ceruum, & capream, & pygargum, orygem, camelopardum.

6 Omne pecus diffiſſam habens vngulam, & findens fiſſuram duarum vngularum, & reducens ruminationem in pecoribus, hæc comedetis.

7 Et hæc non comedetis ex reducẽtibus ruminationem, & ex diffindentibus vngulam, & diuidentibus vngues, camelum, & leporem, & chirogryllum: quia reducunt ruminationem, & vngulã non diffindunt, immunda hæc vobis ſunt.

8 Et ſuem, quoniã diffindit vngulã hoc, & diuidit vngues vngulæ, & ruminationem hoc non ruminat, immundum hoc vobis, de carnibus eorum nõ comedetis, morticina eorum non tangetis.

9 Et hæc edetis de omnibus, quæ in aqua: Omnia, quibus ſunt in eis pennulæ, & ſquamæ, comedetis.

10 Et omnia, quibus non ſunt eis pennulæ, & ſquamæ, non comedetis, immunda vobis ſunt.

11 Omnem auem mundam comedetis.

Chald. Paraph. Tranſl.

7 *De idolis populorum, qui ſunt in circuitu veſtro, qui propinqui ſunt tibi, aut qui longè ſunt à te à finibus terræ, & vſque ad finem terræ.*

8 *Non acquieſces ei, neque obedias ei, neque parcat ei oculus tuus, nec miſerearis eius, neque occultes eum.*

9 *Sed occidens occides eum, manus tua ſit in eum in principio, vt occidas eum, & manus totius populi poſtea.*

10 *Et lapidabis eum lapidibus, vt moriatur: quoniam voluit abſtrahere te à timore Domini Dei tui, qui eduxit te de terra Ægypti de domo ſeruitutis.*

11 *Et omnis Iſrael audient, & timebunt, & non addent facere iuxta ſermonem hunc peſſimum in medio tui.*

12 *Si audieris in vna vrbium tuarum quas Dominus Deus tuus dabit tibi, vt habites ibi, dicentes.*

13 *Egreſſi ſunt viri filij impietatis de medio tui, & ſeduxerunt habitatores vrbis ſuæ, dicentes: Eamus, & ſeruiamus idolis populorum, quæ ignoratis.*

14 *Quæres, & inueſtigabis, & interrogabis diligenter, & ſi verum, & certum eſt verbum, & facta eſt abominatio hæc in medio tui.*

15 *Percutiens percuties habitatores vrbis illius, in ore gladij diſperdes eam, & omnia, quæ in ea ſunt, & iumenta eius in ore gladij.*

16 *Et omnia ſpolia eius congregabis in medio plateæ eius, & combures igni ciuitatem, & omnia ſpolia eius omnino coram Domino Deo tuo, & erit tumulus deſtructionis, & non ædificabitur vltra.*

17 *Et non adhærebit manui tuæ quicquam de anathemate: vt reuertatur Dominus ab ira furoris ſui, & det tibi miſericordiam, & miſereatur tui, & multiplicet te, ſicut iurauit patribus tuis.*

18 *Si obedieris verbo Domini Dei tui, vt cuſtodias omnia præcepta eius, quæ ego præcipio tibi hodie, vt facias, quod rectum eſt coram Domino Deo tuo.*

CAP. XIIII.

1 *Filij eſtis vos Domini Dei veſtri: non vos incidatis, neque faciatis caluitium inter oculos veſtros ſuper mortuo.*

2 *Quoniam populus ſanctus es tu coram Domino Deo tuo: & te elegit Dominus, vt ſis ei in populum dilectum præ omnibus populis, qui ſunt ſuper faciem terræ.*

3 *Non comedes omne, quod abominabile eſt.*

4 *Hoc eſt animal, quod comedetis, boues, & agnos ouium & hœdos caprarum.*

5 *Ceruum, & capream, bubalum, & tragelaphum, & pygargum, & orygem, & camelopardalum.*

6 *Omne animal quod vngulam habet fiſſam, & in duas partes findit vngulam, & ruminat, in animalibus illud comedetis.*

7 *Veruntamen hoc non comedetis de his, quæ ruminant & de his, quæ fiſſam habent vngulam in duas partes diuiſam, camelum, & leporem, & cuniculum, qui ruminant, & vngula eorum non eſt diuiſa, immunda erunt vobis.*

8 *Et ſus, qui habet vngulam diuiſam, & non ruminat immundus erit vobis, de carnibus eorum non comedetis, & cadauera eorum non tangetis.*

9 *Hæc autem comedetis de omnibus, quæ ſunt in aquis. Omne quod habet pennulas, & ſquamas comedetis.*

10 *Et omne, quod non habet pennulas, & ſquamas, non comedetis, immundum erit vobis.*

11 *Omnem auem mundam comedetis.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

12 Immundas ne comedatis; aquilam, ſcilicet, & gryphem,& haliætum.

13 Ixion,& vulturem,ac milunm,iuxta genus ſuū.

14 Et omne coruini generis.

15 Et ſtruthionem,ac noctuam,& larum,atque accipitrem,iuxta genus ſuum.

16 Herodium,ac cygnum,& ibin.

17 Ac mergulum,porphyrionem,& nycticoracem.

18 Onocrotelum,& charadrium, ſingula in genere ſuo: vpupam quoque & veſpertilionem.

19 Et omne, quod reptat, & pennulas habet, immundum erit,& non comedetur.

20 Omne,quod mundum eſt,comedite.

21 Quidquid autem morticinum eſt,ne veſcamini ex eo. Peregrino,qui intra portas tuas eſt, da vt comedat,aut vende ei:quia tu populus ſanctns Domini Dei tui es.* Non coques hœdum in lacte matris ſuæ.

* Exo. 23.19. 34.26.

22 Decimam partem ſeparabis de cunctis fructibus tuis,qui naſcuntur in terra per annos ſingulos.

23 Et comedes in conſpectu Domini Dei tui in loco,quem elegerit,vt in eo nomen illius inuocetur, decimam frumenti tui,& vini,& olei,& primogenita de armentis,& ouibus tuis: vt diſcas timere Dominum Deum tuum omni tempore.

24 Cum autem longior fuerit via, & locus quem elegerit Dominus Deus tuus, tibique benedixerit, nec potueris ad eum hæc cuncta portare.

25 Vendes omnia,& in pretium rediges,portabiſq; manu tua,& proficiſceris ad locum,quem elegerit Dominus Deus tuus.

26 Et emes ex eadem pecunia quidquid tibi placuerit,ſiue ex armentis,ſine ex ouibus,vinū quoq; & ſiceram,& omne, quod deſiderat anima tua: & comedes coram Domino Deo tuo, & epulaberis tu,& domus tua.

27 Et Leuites,qui intra portas tuas eſt,caue ne derelinquas eum,quia non habet aliam partem in poſſeſſione tna.

28 Anno tertio ſeparabis aliam decimam ex omnibus,quæ naſcuntur tibi eo tempore:& repones intra ianuas tuas.

29 Venietque Leuites, qui aliā nō habet partē, nec poſſeſſionē tecum,& peregrinus,ac pupillus,& vidua,qui intra portas tuas ſunt,& comedēt,& ſaturabuntur: vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum, quæ feceris.

CAP. XV.

1 SEptimo anno facies remiſſionem.

2 Quę hoc ordine celebrabitur. Cui debetur aliquid ab amico,vel proximo,ac fratre ſuo,repetere non poterit,quia annus remiſſionis eſt Domini.

3 A peregrino,& aduena exiges:ciuem,& propinquum repetendi non habebis poteſtatem.

4 Et omnino indigens, & mendicus non erit inter vos:vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in terra, quam traditurus eſt tibi in poſſeſſionem.

5 Si tamen audieris vocem Domini Dei tui,& cuſtodieris vniuerſa, quæ iuſſit, & quæ ego hodie præcipio tibi,benedicet tibi, vt pollicitus eſt.

6 Fœnerabis gentibus multis,& ipſe à nullo accipies mutuum. Domidaberis nationibus plurimis, & tui nemo dominabitur.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

Et hæc ſunt ex quibus non comedetis;aquilam, & gryphum,& halæetum.

Et ixon,& vulturem,& miluum,ſecundū speciē ſuā.

Et omnem coruum,ſecundum ſpeciem ſuam.

Et filiam ſtrutionis, & noctuam, & larum & accipitrem,ſecundum ſpeciem ſuam.

Et herodium,& ibin,& cygnum.

Et pelicanum,& porphyrionem,& mergulum.

Ciconiam,& caradryon,ſecundum ſpeciem ſuam: & vpupam,& veſpertilionem.

Et omne reptile volatile immundum eſt vobis, non comedetur.

Omnem auem mundam comedetis.

Non comedetis omne cadauer. Peregrino, qui eſt intra portas tuas dabis illud,& comedet illud,vel vende alienigenæ:populus enim ſanctus es Domino Deo tuo. Non coques hœdum in lacte matris ſuæ.

Decimam dando,decimam dabis omnis fructus ſeminis tui,qui egreditur ex agro annuatim.

Et comedes coram Domino Deo tuo,in loco quem elegerit,vt habitare faciat nomen ſuum ibi,decimam frumenti tui,vini tui,& olei tui,& primogenita boum tuorum, & pecudum tuarum:vt diſcas timere Dominum Deum tuum omnibus diebus.

Et ſi creuerit præ te via, quòd non poſſis ferre eam,quia diſtat à te locus,quem elegerit Dominus Deus tuus, vt ponat nomen ſuum ibi, cum benedixerit tibi Dominus Deus tuus.

Dabis in pecunia,& ligabis pecuniam in manu tua,& ibis ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus,

Et dabis pecuniam, ſecūdum omnia,quæ deſiderat anima tua de bobus, & de pecudibus, & de vino, & de Sechar, & de omnibus,quæ poſtulauerit à te anima tua: & comedes ibi coram Domino Deo tuo, & lætaberis tu, & domus tua.

Et Leuitam,qui eſt intra portas tuas,non derelinques, quia non eſt ei pars,& hæreditas tecum.

In fine trium annorum proferes omnem decimam fructus tui in anno ipſo: & repones intra portas tuas.

Et veniet Leuita,quia non eſt ei pars, & hæreditas tecum,& peregrinus,& pupillus,& vidua, qui ſunt intra portas tuas,& comedent, & ſaturabuntur vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manus tuæ, quod feceris.

CAP. XV.

IN fine ſeptem annorum facies remiſſionem.

Et hæc eſt res remiſſionis,vt remittat omnis, qui habet mutuum manum ſuam. Qui mutuauerit proximo ſuo,non exiget à proximo ſuo,& fratre ſuo, quia vocauit remiſſionem Domino.

Ab alienigena exiges: & quod fuerit tuum fratri tuo remittet manus tua.

Eo quòd non erit in te mendicus: quia benedicendo benedicet tibi Dominus in terra, quam Dominus Deus tuus dat tibi in hæreditatem,vt poſſideas eam.

Dumtaxat ſi obediendo obedieris voci Domini Dei tui, vt cuſtodias, vt facias omne præceptum iſtud, quod ego præcipio tibi hodie,quia Dominus Deus tuus benedixit tibi, quemadmodum locutus eſt tibi.

Et mutuabis gentibus multis, & tu non capies mutuū. Et dominaberis gentibus multis, & tibi non dominabuntur.

Si

Tranſl. ex Septuag.

Et hæc non edetis ex eis; aquilam, & gryphem, & haliæetum.

Et vulturem, & miluum, & ſimilia ei.

Et ſtruthion, & noctuam, & larum.

Et herodium, & cygnũ, & ibin, & margulum, & accipitrem, & ſimilia ei, & vpupam, nycticoracẽ, & pelecanem, & charandrium, & ſimilia ei, porphyrionem, & noctuam.

Omnia reptilia volatilium immunda ſunt vobis, non comedetis.

Omne volatile mundum comedetis.

Omne morticinum nõ comedetis. Incolæ, qui in ciuitatibus tuis, dabitur, & comedet, aut vendes alieno: quoniam populus ſanctus es Domino Deo tuo. Non coques agnum in lacte matris eius.

Nomina harũ auium, & earũdẽ ordo in ipſis enumerãdis in hac Bib. Septua. Int Rõ. adeo eſt varius, atq; differt à nominibus, & enumeratione vulgatæ editionis, vt nequiuerimus iuxta ordiné illius, illos diſtinguere.

Decimam decimabis geniminis ſeminis tui, genimen agri tui annum per annum.

Et comedes illud in loco, quemcumque elegerit Dominus Deus tuus, vt inuocetur, nomẽ eius ibi, feretis decimationes frumẽti tui, & vini tui, & olei tui, primogenita boum tuorum, & ouium tuarũ: vt diſcas timere Dominũ Deũ tuũ omnibus diebus.

Si autẽ longè fuerit via à te, & non potueris offerre ea, quia longè à te locus, quemcumque elegerit Dominus Deus tuus, vt inuocetur nomen eius ibi, quia benedicet te Dominus Deus tuus.

Et vendes ea argento, & ſumes argentum in manibus tuis, & ibis ad locum, quemcumque elegerit Dominus Deus tuus illum.

Et dabis argentum in omni, quodcumque concupierit anima tua, in bobus, aut in ouibus, aut in vino, aut in ſicera, aut in omni, quodcũque concupierit anima tua: & comedes ibi ante Dominũ Deum tuum, & lætaberis tu, & domus tua.

Et Leuita, qui eſt in ciuitatibus tuis, quia nõ eſt ei pars, neque ſors tecum.

Poſt tres annos produces omnem decimam fructuum tuorum: in anno illo pones illud in ciuitatibus tuis.

Et veniet Leuita, quia nõ eſt ei pars, nec ſors tecum, & aduena, & pupillus, & vidua, quæ in ciuitatibus tuis, & manducabunt, & ſaturabuntur: vt benedicat te Dominus Deus tuus in omnibus operibus, quæcumque feceris.

Chald. Paraph. Tranſl.

12 *Et hæc non comedetis ex eis; aquilam, & gryphum, & haliæetum:*

13 *Et ixon, & vulturem, & miluum in genere ſuo.*

14 *Et omnem coruum, iuxta genus ſuum.*

15 *Et ſtruthionem, & noctuam, & larum, & accipitrem iuxta genus ſuum.*

16 *Herodium, & cygnum, & ibin.*

17 *Et mergulum, & porphyrionem, & nycticoracem.*

18 *Et onocrotalum, & charadrium, iuxta genus ſuum: & vpupam, & veſpertilionem.*

19 *Et omne reptile auium immundum erit vobis, & non comedetur.*

20 *Omnem volucrem mundum comedetis.*

21 *Non comedetis omne morticinium. Peregrino, qui eſt intra portas tuas dabis illud, & comedet illud, aut vendes extraneo: quia populus ſanctus es tu coram Domino Deo tuo. Non comedetis carnem cum lacte.*

22 *Decimans decimabis omnes fructus terræ tuæ, quos profert ager per ſingulos annos.*

23 *Et comedes coram Domino Deo tuo in loco quem elegerit, vt collocet ibi maieſtatem ſuam, illuc afferes decimas frumenti tui, & vini tui, & olei tui, & primogenita boũ tuorum, & ouium tuarum: vt diſcas timere coram Domino Deo tuo omnibus diebus.*

24 *Et quando longior fuerit via, & non poteris portare illa, quoniam longè eſt à te locus quem elegit Dominus Deus tuus, vt collocet ibi maieſtatem ſuam, quoniam benedicet tibi Dominus Deus tuus.*

25 *Vendes ea argento, & ligabis argentum in manu tua, & ibis ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus.*

26 *Et dabis argentum pro omnibus, quæ voluerit anima tua, pro bobus, & ouibus, & pro vino nouo, & veteri, & pro omnibus, quæ petierit anima tua: & comedes ibi coram Domino Deo tuo, & lætaberis tu, & viri domus tuæ.*

27 *Et Leuita, qui eſt in vrbibus tuis, ne dimittas eum, quoniam non habet partem, & hereditatem tecum.*

28 *In fine trium annorum educes omnes decimas frugum tuarum in anno illo: & recondes in vrbibus tuis.*

29 *Et veniet Leuites, qui non habet partem, & hereditatem tecum, & peregrinus, & pupillus, & vidua, qui ſunt in vrbibus tuis, & comedent, & ſaturabuntur: vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omnibus operibus manuũ tuarum, quæ facies.*

CAP. XV.

PEr ſeptem annos facies remiſſionem.

Et ſic conſtitutio remiſſionis. Remittes omne debitum proprium, quod debet tibi proximus, & à fratre tuo non repetes, inuocata enim eſt remiſſio Domino Deo tuo.

Ab alieno repetes, quæcũque fuerint tibi ab eo: fratri autẽ tuo remiſſionem facies debiti tui.

Quia non erit in te egenus: quia benedicens benedicet te Dominus Deus tuus in terra, quam Dominus Deus tuus dat tibi in ſorte, vt hæredites eã.

Si autem auditu exaudieritis vocẽ Domini Dei veſtri cuſtodiendo, & faciendo omnia mãdata hæc, quæcumque ego mando tibi hodie, quoniam Dominus Deus tuus benedixit te, quemadmodum locutus eſt tibi.

Et fœnerabis gentibus multis, tu autem mutuũ non accipies. Et principaberis gentium multarum, tui autem non principabuntur.

CAP. XV.

1 *IN anno vltimo ſeptem annorum facies remiſſionem.*

2 *Et hoc eſt verbum remiſſionis, vt remittat vnuſquiſque creditor. Cui debetur aliquid à proximo ſuo non repetat à fratre ſuo, quia vocauit remiſſionem coram Domino.*

3 *A filijs populorum repetes: & ſi quid fuerit tibi cum fratre tuo, remittes manum tuam.*

4 *Attamen non erit in te egenus: quoniã benedictione benedicet tibi Dominus in terra, quã Dominus Deus tuus dabit tibi in poſſeſſionem, vt poſſideas eam.*

5 *Veruntamen ſi obediens obedieris verbo Domini Dei tui, vt cuſtodias, & facias omnia præcepta hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, quoniam Dominus Deus tuus benedicet tibi, ſicut locutus eſt tibi,*

6 *Et mutuabis populis multis, & tu non accipies mutuũ. Et dominaberis populorum multorum, tui autem non dominabuntur.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Si vnus de fratribus tuis, qui morantur intra portas ciuitatis tuæ in terra, quā Dominus Deus tuus daturus eſt tibi, ad paupertatem venerit: non obdurabis cor tuum, nec contrahes manum.

* Mat.5. 43. Luc.6.34

Sed aperies eam pauperi, * & dabis mutuū, quo eum indigere perſpexeris.

Caue ne fortè ſubrepat tibi impia cogitatio, & dicas in corde tuo: Appropinquat ſeptimus annus remiſsionis; & auertas oculos tuos à paupere fratre tuo, nolens ei, quod poſtulat mutuum commodare ne clamet contra te ad Dominum, & fiat tibi in peccatum.

Sed dabis ei: nec ages quippiam callidè in eius neceſsitatibus ſubleuandis: vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni tempore, & in cunctis ad quæ manum miſeris.

* Mat. 26.10.

* Non deerunt pauperes in terra habitationis tuæ: idcirco ego præcipio tibi, vt aperias manum fratri tuo egeno, & pauperi, qui tecum verſatur in terra.

* Exo. 21.2. Iere.34.14.

* Cum tibi vēditus fuerit frater tuus Hebræus, aut Hebræa, & ſex annis ſeruierit tibi, in ſeptimo anno dimittes eum liberum.

Et quem libertate donaueris, nequaquam vacuū abire patieris.

Sed dabis viaticum de gregibus, & de area, & torculari tuo, quibus Dominus Deus tuus benedixerit tibi.

Memento, quòd & ipſe ſeruieris in terra Ægypti, & liberauerit te Dominus Deus tuus, & idcirco ego nunc præcipio tibi.

Sin autem dixerit: Nolo egredi: eo quòd diligat te, & domū tuam, & bene ſibi apud te eſſe ſentiat.

Aſſumes ſubulam, & perforabis aurem eius in ianua domus tuæ, & ſeruiet tibi vſque in æternū, ancillæ quoque ſimiliter facies.

Non auertas ab eis oculos tuos, quādo dimiſeris eos liberos: quoniam iuxta mercedem mercenarij per ſex annos ſeruiuit tibi: vt benedicat tibi Dominus tuus in cunctis operibus, quæ agis.

De primogenitis, quæ naſcuntur in armentis, & in ouibus tuis, quidquid eſt ſexus maſculini, ſanctificabis Domino Deo tuo. Non operaberis in primogenito bouis, & non tondebis primogenita ouium.

In conſpectu Domini Dei tui comedes ea per annos ſingulos in loco, quem elegerit Dominus, tu & domus tua.

* Leu. 22.20. Eccl.35.14.

* Sin autem habuerit maculam, vel claudū fuerit, vel cæcum, aut in aliqua parte deforme, vel debile, non immolabitur Domino Deo tuo.

Sed intra portas vrbis tuæ comedes illud: tam mundus, quàm immundus ſimiliter veſcentur eis quaſi caprea, & ceruo.

Hoc ſolum obſeruabis, vt ſanguinem eorum nō comedas, ſed effundes in terram quaſi aqua.

CAP. XVI.

OBſerua menſem nouarum frugum, & verni primum temporis, vt facias Phaſe Domino Deo tuo: quoniam in iſto menſe eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte.

Immolabiſque Phaſe Domino Deo tuo de ouibus & de bobus in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, vt habitet nomen eius ibi.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

7 *Si fuerit in te mendicus quiſpiam è fratribus tuis, intra vnam è portis tuis in terra tua, quam Dominus Deus tuus dat tibi, non indurabis cor tuum, & non contrahes manum tuam à fratre tuo mendico.*

8 *Sed aperiendo aperies manum tuam ei, & mutuando mutuabis ei quantum ſufficit defectui eius, quod defecerit ei.*

9 *Caue tibi ne fortè ſit quidpiam cum corde tuo, cum impietate, dicendo: Appropinquauit annus ſeptimus, annus remiſſionis; & malignus ſit oculus tuus contra fratrem tuum mendicum, & non des ei, & clamabit contra te ad Dominum, & erit in te peccatum.*

10 *Dando dabis ei: & non malignabit cor tuum cùm dederis ei: quia huius rei gratia benedicet tibi Dominus Deus tuus in omnibus operibus tuis, & in omnibus in quibus mittes manum tuam.*

11 *Quia non ceſſabit mendicus de medio terræ: idcirco præcipio tibi, dicendo, aperiendo aperies manum tuā fratri tuo, pauperi tuo, & mendico tuo in terra.*

12 *Si vendiderit ſe tibi frater tuus Hebræus, vel Hebræa, & ſeruiuerit tibi ſex annis, anno ſeptimo dimittes eum liberum à te.*

13 *Et ſi dimiſeris eum liberum à te, non dimittes eum vacuum.*

14 *Onerando onerabis eum, de pecudibus tuis, & de frumento areæ tuæ, & de vino torcularis tui, in quibus benedixit tibi Dominus Deus tuus, dabis ei,*

15 *Et recordaberis, quòd ſeruus fuiſti in terra Ægypti, & redemit te Dominus Deus tuus, idcirco ego præcipio tibi hoc hodie.*

16 *Et erit, ſi dixerit tibi: Non egrediar à te: quia dilexit te, & domum tuam, quia bonum eſt ei, vt ſit tecum.*

17 *Capies ſubulam, & pones in aure eius, & in ianua, & erit tibi ſeruus in ſæculum; & etiā ancillæ tuæ facies ſic.*

18 *Non ſit durum in oculis tuis, cum dimiſeris eum liberum à te: quia duplex eſt merces mercenarij, ſeruiuit tibi ſex annis: & benedicet tibi Dominus tuus in omnibus, quæ feceris.*

19 *Omne primogenitum, quod naſcetur è bobus tuis, & è pecudibus tuis, maſculum ſanctificabis Domino Deo tuo. Non operaberis in primogenito bouis tui, & non tondebis primogenitum pecudum tuarum.*

20 *Coram Domino Deo tuo comedes eū annuatim, in loco quem elegerit Dominus, tu & familia tua.*

21 *Et ſi fuerit in eo macula, claudus, vel cæcus, omnis macula, non ſacrificabis eum Domino Deo tuo.*

22 *Intra portas tuas comedes eum immundum: & mundum pariter, ſicut capream, & ſicut ceruum.*

23 *Tantummodo ſanguinem eius, non comedes, ſuper terram fundes eum, ſicut aquam,*

CAP. XVI.

1 *OBſerua menſem Iulij, & fac Peſach Domino Deo tuo: quia in menſe Iulij eduxit te Dominus Deus tuus ex Ægypto nocte.*

2 *Et ſacrificabis Peſach Domino Deo tuo de pecudibus, & bobus in loco, quem elegerit Dominus, vt habitare faciat nomen ſuum ibi.*

Tranſl. ex Septuag.

7 Si autem fuerit in te egenus ex fratribus tuis in vna ciuitatum tuarum in terra, quam Dominus Deus tuus dat tibi: non indurabis cor tuum, neq; conſtringes manum tuam à fratre tuo egente.

8 Aperiens aperies manus tuas ei, & fœnus fœnerabis ei, quantum poſcit, ſecundum quod egebit.

9 Attende tibiipſi, ne fiat verbũ occultum in corde tuo iniquitas, dicẽs: Appropiat annus ſeptimus, annus remiſſionis: & malignetur oculus tuus in fratrem tuũ egenum, & non dabis ei: & exclamabit aduerſus te ad Dominũ, & erit in te peccatum magnum.

10 Dans dabis ei: & fœnus fœnerabis ei, quantum poſtulat, ſecundum quod egebit, & non contriſtaberis corde tuo, dante te ei: quoniam propter verbum hoc benedicet te Dominus Deus tuus, in omnibus operibus, & in omnibus, quocumque miſeris manum tuam.

11 Non enim deerit egenus à terra tua: propter hoc ego tibi mando facere verbum hoc, dicẽs: aperiens aperies manus tuas fratri tuo pauperi, & poſtulanti, qui ſuper terram tuam.

12 Si autem venundatus fuerit tibi frater tuus Hebræus, aut Hebræa, ſeruiet tibi ſex annis, & ſeptimo dimittes eum liberum à te:

13 Quando autem dimittis eum liberum à te, non dimittes eum vacuum.

14 Viaticum ſuppeditabis ei ex ouibus tuis, & ex frumento tuo, & ex vino tuo, prout benedixit te Dominus Deus tuus, dabis ei.

15 Et recordaberis, quia famulus fuiſti in terra Ægypti, & redemit te Dominus Deus tu, inde, propter hoc ego tibi mando facere verbum hoc.

16 Si autem dicat ad te: Non exibo à te, quoniam dilexit te, & domum tuam, quoniam bene eſt ei apud te:

17 Et perforabis auriculam eius ad ianuam, & erit tibi famulus in ſæculum, & ancillam tuam ſimiliter facies.

18 Non erit durum coram te, cum ipſi dimittũtur liberi à te, quoniam annuam mercedẽ mercenarij ſeruiuit tibi ſex annos: & benedicet te Dominus Deus tuus in omnibus, quæcumque feceris.

19 Omne primogenitum, quod natum fuerit in bobus tuis, & ouib, tuis, maſculina ſanctificabis Domino Deo tuo. Non operaberis in primogenito vitulo tuo, neque tondebis primogenita ouium tuarum.

20 Ante Dominum comedes illud, annum ex anno in loco, quemcumq; elegerit Dominus Deus tuus, tu & domus tua.

21 Si autem fuerit in eo vitium: claudum, aut cæcum, vitium malum, non ſacrificabis illud Domino Deo tuo.

22 In ciuitatibus tuis comedes illud: qui immundus in te, & mũdus ſimiliter comedet, vt capream, vel ceruum.

23 Tantũmodo ſanguinem non comedetis, in terram effundes eum, ſicut aquam.

CAP. XVI.

1 OBſerua menſem nouorum, & facies Paſcha Domino Deo tuo: quoniam in menſe nouorum exiſti de Ægypto nocte.

2 Et immolabis Paſcha Domino Deo tuo, oues, & boues, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, vt inuocetur nomen eius ibi.

Chald. Paraph. Tranſl.

Si vnus de fratribus tuis fuerit egenus in vna vrbium tuarum in terra tua, quam Dominus Deus tuus dabit tibi: non indurabis cor tuum, neq; contrahes manum tuam à fratre tuo egeno.

Sed aperiens aperies ei manum tuam, & mutuans mutuabis ei, iuxta id quod indiget.

Caue tibi ne ſit verbum impietatis in corde tuo, dicens: Appropinquat annus ſeptimus, annus remiſſionis, & oculus tuus ſit nequam contra fratrem tuum egenum, & non dederis ei: & clamet contra te coram Domino, & ſit in te peccatum.

Tribuens tribues ei: & non diſplicebit cordi tuę cum dederis ei: quia propter verbũ hoc benedicet tibi Dominus Deus tuus in omnibus operibus tuis, & in cunctis ad quæ miſeris manum tuam.

Non enim deerit egenus in medio terræ: ideo ego præcipio tibi hodie dicens: Aperiens aperies manum tuam fratribus tuis pauperibus, & egenis tuis in terra tua.

Si venditus fuerit tibi frater tuus filius Iſrael, aut filia Iſrael ſeruiet tibi ſex annis, & in anno ſeptimo dimittes eum liberum à te.

Et quando dimiſeris eum liberũ à te, non dimittes eum vacuum.

Sed ſeparans ſeparabis ei de ouibus tuis, & de area tua, & de torculari tuo, & dabis ei de his, quibus Dominus benedixerit tibi.

Et recordaberis, quod ſeruus fuiſti in terra Ægypti, & redemit te Dominus Deus tuus, ideo ego præcipio tibi verbum hoc hodie.

Et ſi dixerit tibi: Non egrediar à te: eo quod diligit te, & homines domus tuæ, quia bene eſt ei apud te.

Tolles ſubulam, & perforabis aurem eius in ianua, & erit tibi ſeruus miniſtrans in ſæculum, ancillæ quoque tuæ facies ſimiliter.

Non ſit graue in oculis tuis, cum dimiſeris eum liberum à te, quoniam duplici mercede mercenarij ſeruiuit tibi ſex annis: & benedicet tibi Dominus Deus tuus in omnibus, quæ feceris.

Omne primogenitum quod natum fuerit maſculum in bobus tuis, & in ouibus tuis: ſanctificabis coram Domino Deo tuo. Non operaberis in primogenito boum tuorum, nec tondebis primogenitum ouium tuarum.

Coram Domino Deo tuo comedes illud per ſingulos annos in loco, quem elegerit Dominus, tu, & homines domus tuæ.

Et ſi fuerit in eo macula, ſi claudum fuerit, aut cæcum, aut ſi fuerit in eo aliquid mali, non immolabis illud coram Domino Deo tuo.

In vrbibus tuis comedes illud: mundus, & immundus ſimul ſicut carnem capreæ, & cerui.

Attamen ſanguinem eius non comedes, ſed ſuper terram effundes illum, ſicut aquam.

CAP. XVI.

OBſerua menſem nouarum frugum, & facies Phaſe Domino Deo tuo: quoniam in menſe nouarum frugum eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte.

Et immolabis Phaſe coram Domino Deo tuo de ouibus, victimam ſanctificatam de bobus, in loco quem elegerit Dominus, vt collocet ibi maieſtatem ſuam.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Non comedes in eo panẽ fermentatum: Septem diebus comedes abſque fermento, afflictionis panem, quoniam in pauore egreſſus es de Ægypto: vt memineris diei egreſſionis tuæ de Ægypto, omnibus diebus vitæ tuæ.

Non apparebit fermentum in omnibus terminis tuis ſeptem diebus, & non remanebit de carnibus eius, quod immolatum eſt veſpere in die primo vſque mane.

Nõ poteris immolare Phaſe in qualibet vrbium tuarum, quas Dominus Deus tuus daturus eſt tibi.

Sed in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, vt habitet nomen eius ibi: Immolabis Phaſe veſpere ad Solis occaſum, quando egreſſus es de Ægypto.

Et coques, & comedes in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, maneque conſurgens vades in tabernacula tua.

Sex diebus comedes azyma: & in die ſeptima, quia collecta eſt Domini Dei tui, non facies opus.

Septem hebdomadas numerabis tibi ab ea die, qua falcem in ſegetem miſeris.

Et celebrabis diem feſtum hebdomadarum Domino Deo tuo, oblationem ſpõtaneam manus tuę, quam offeres, iuxta benedictionẽ Domini Dei tui.

Et epulaberis coram Domino Deo tuo, tu, filius tuus & filia tua, ſeruus tuus, & ancilla tua, & Leuites, qui eſt intra portas tuas, aduena, ac pupillus, & vidua, qui morantur vobiſcum: in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, vt habitet nomen eius ibi.

Et recordaberis, quoniam ſeruus fueris in Ægypto: cuſtodieſque, ac facies, quæ præcepta ſunt.

Sollemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis per ſeptem dies, quando collegeris de area, & torculari fruges tuas.

Et epulaberis in feſtiuitate tua, tu, filius tuus, & filia, ſeruus tuus, & ancilla, Leuites quoque & aduena, pupillus, ac vidua, qui intra portas tuas ſunt.

Septem diebus Domino Deo tuo feſta celebrabis in loco, quem elegerit Dominus: benedicetque tibi Dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis, & in omni opere manuũ tuarum, eriſque in lætitia.

Tribus vicibus per annũ apparebit omne maſculinum tuum in conſpectu Domini Dei tui in loco quem elegerit: in ſollemnitate azymorum, in ſollemnitate hebdomadarum, & in ſollemnitate tabernaculorum. *Non apparebit ante Dominum vacuus.

Exo. 23. 15. 34. 20. Eccl. 35.6.

Sed offeret vnuſquiſque ſecundum, quod habuerit iuxta benedictionẽ Domini Dei ſui, quam dederit ei.

Iudices, & magiſtros conſtitues in omnibus portis tuis, quas Dominus Deus tuus dederit tibi, per ſingulas tribus tuas: vt iudicent populum iuſto iudicio.

Nec in alteram partem declinent. *Non accipies perſonam, nec munera: quia munera excæcant oculos ſapientum, & mutant verba iuſtorum.

*Sup. 1.17. Leu. 19.15 Exod. 23.8. Eccl. 20.31.

Iuſtè quod iuſtũ eſt perſequeris: vt viuas, & poſſideas terram, quam Dominus Deus tuus dederit tibi.

Non plantabis lucum, & omnem arborem iuxta altare Domini Dei tui.

Nec facies tibi, neque conſtitues ſtatuam: quam odit Dominus Deus tuus.

CAP.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

3 *Non comedes cum eo fermentatum: Septem diebus co-*
medes cum eo infermentata panem paupertatis, quia feſ-
tinanter egreſſus es de terra Ægypti: vt memineris diei
quo egreſſus es è terra Ægypti omnibus diebus vitæ tuæ.

4 *Et non conſpiciatur in te fermentatum in omni termi-*
no tuo ſeptem diebus, & non pernoctabit de carne, quam
ſacrificabitis in veſpera, die primo, vſque mane.

5 *Non poteris ſacrificare Peſach intra vnã è portis tuis,*
quas Dominus Deus tuus dat tibi.

6 *Sed in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, vt ha-*
bitare faciat nomen ſuum ibi: ſacrificabis Peſach in ve-
ſpera, occumbente Sole, tempore quo egreſſus es ex Ægypto.

7 *Et aſſabis, & comedes in loco, quem elegerit Dominus*
Deus tuus, & vertes te mane, & ibis in tabernacula tua.

8 *Sex diebus comedes infermentata: & die ſeptimo erit*
collectio Domino Deo tuo, non facies opus.

9 *Septem hebdomadas numerabis tibi, cum inceperit falx*
eſſe in ſegete, incipies numerare ſeptem hebdomadas.

10 *Et facies ſollemnitatem hebdomadarum Domino Deo*
tuo, quantum potuerit, ſpontanea manus tua erit, quod
dabis, quemadmodũ benedixerit tibi Dominus Deus tuus.

11 *Et lætaberis coram Domino Deo, tu, & filius tuus, &*
filia tua, & ſeruus tuus, & ancilla tua, & Leuita, qui
eſt intra portas tuas, & peregrinus, & pupillus, & vidua,
qui ſunt in medio tui: in loco, quem elegerit Dominus
Deus tuus, vt habitare faciat nomen ſuum ibi.

12 *Et recordaberis, quod ſeruus fuiſti in Ægypto, & cuſto-*
dies, & facies ſtatuta hæc.

13 *Sollemnitatem tabernaculorum facies tibi ſeptem die-*
bus, dum collegeris tu de area tua, & de torculari tuo.

14 *Et lætaberis in ſollẽnitate tua, tu, & filius tuus & filia*
tua, & ſeruus tuus, & ancilla tua, & Leuita, & peregri-
nus, & pupillus, & vidua, qui ſunt intra portas tuas.

15 *Septem diebus ſollemnitatem celebrabis Domino Deo*
tuo, in loco quem elegerit Dominus: quia benedicet tibi
Dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis, & in omni
opere manuum tuarum, & eris etiam lætus.

16 *Tribus vicibus in anno cõſpicietur omnis maſculus tuus*
coram Domino Deo tuo, in loco quem elegerit: in ſollemni-
tate infermẽtatorũ, & in ſollemnitate hebdomadarum, &
in ſollemnitate tabernaculorum. Et non conſpicietur co-
ram Domino vacuus:

17 *Vnuſquiſque ſecundum donum manus ſuæ, ſecundum*
benedictionem Domini Dei tui: quam dedit tibi.

18 **Iudices, & præfectos pones tibi in omnibus portis tuis,*
quas Dominus Deus tuus dat tibi in tribubus tuis, & iu-
dicabunt populum ſecundum iudicium iuſtum.

*Hic incipit c. 17 in tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Non peruertes iudicium, non agnoſces perſonam, & non*
capies munus, quia munus excæcat oculos ſapientum, &
deſtruit verba iuſtorum.

20 *Iuſtitiam, iuſtitiam ſequeris: vt viuas, vt poſſideas ter-*
ram, quam Dominus Deus tuus dat tibi.

21 *Non plantabis tibi lucum, omnem arborem apud alta-*
re Domini Dei tui, quod facies tibi.

22 *Et non eriges tibi ſtatuam, quam odio habet Dominus*
Deus tuus.

CAP.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Non comedes fermẽtum ſuper illud: ſeptem diebus comedes ſuper illud azyma, panem afflictionis, quoniam in feſtinatione exiſtis de Ægypto: vt recordemini diem exitus veſtri de terra Ægypti omnibus diebus vitæ veſtræ.

Non apparebit tibi fermentum in omnibus finibus tuis ſeptem dies, & non dormiet de carnibus, de quibus immolaueris veſperi die primo, vſque in manè:

Non poteris immolare Paſcha in vlla ciuitatum tuarum, quas Dominus Deus tuus dat tibi:

Sed in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, vt inuocetur nomen eius ibi: immolabis Paſcha veſperi ad occaſum Solis, in tempore quo exiſti de Ægypto.

Et coques, & aſſabis, & comedes in loco, quem elegerit Dominus tuus eum, & conuertes te mane, & venies ad domos tuas.

Sex diebus comedes azyma: & die ſeptima exodiũ ſollemnitas Domino Deo tuo, non facies in ea omne opus præter ea quæ fient animæ.

Septem ſeptimanas denumerabis tibi ipſi, inchoante te falcem in meſſem, incipies numerare ſeptem ſeptimanas.

Et facies diem feſtum ſeptimanarum Domino Deo tuo, prout valet manus tua, quęcumque dederit dominus Deus tuus:

Et epulaberis ante Dominum Deum tuum, tu, & filius tuus, & filia tua, & puer tuus, & ancilla, & Leuita, & proſelytus, & pupillus, & vidua, quæ eſt in vobis: in loco, quem elegerit Dominus tuus eum, vt inuocetur nomen ipſius ibi:

Et recordaberis, quia famulus fuiſti in terra Ægypto, & cuſtodies & facies mandata hæc.

Sollemnitatem tabernaculorum facies tibi ſeptem dieb⁹, cum tu collegeris ex area tua, & ex torculari tuo:

Et lætaberis in ſollẽnitate tua, tũ, & filius tuus, & filia tu, puer tuus, & ancilla tua, & Leuita, & proſelytus & pupillus, & vidua, quæ in ciuitatibus tuis.

Septem diebus feſtiuitatem celebrabis Domino Deo tuo in loco quem elegerit Dominus Deus tuus ſibi: ſi autem benedixerit te dominus Deus tuus in omnibus fructibus tuis, & in omni opere manuum tuarum, & eris lætans.

Tribus temporibus anni apparebit omne maſculinum tuum ante Dominum Deum tuum in loco, quem elegerit eum Dominus: in ſolemnitate azymorum, & in ſollemnitate ſeptimanarum, & in ſollemnitate ſcenopegiæ. Non apparebis coram domino Deo tuo vacuus:

Vnuſquiſq; ſecundum facultatem manuum veſtrarum, ſecundum benedictionem domini Dei tui, quam dedit tibi.

Iudices, & magiſtros facies tibi in ciuitatibus tuis, quas Dominus Deus tuus dat tibi, ſecundum tribus: & iudicabunt populum iudicium iuſtum:

Non declinabunt iudicium. Neque agnoſcent perſonam, neque accipient donum: dona enim excæcant oculos ſapientũ, & auferunt verba iuſtorũ.

Iuſtè quod iuſtum eſt, perſequaris: vt viuatis, & ingreſſi hæreditatis terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi.

Non plantabis tibiipſi lucum, omne lignum apud altare Domini Dei tui.

Non facies tibi, non ſtatues tibi ſtatuam: quæ odit DominusDeus tuus.

Chald. Paraph. Tranſl.

3 *Non comedes cum eo fermentatum: Septem diebus comedes cum eo azymum, panem afflictionis, quoniam feſtinanter egreſſus es de terra Ægypti: vt recorderis diei exitus tui de terra Ægypti, omnibus diebus vitæ tuæ.*

4 *Et non apparebit tibi fermentatum in omni termino tuo ſeptem diebus, neque remanebit de carne, quam immolaueris veſperi in die primo, vſque manè.*

5 *Non habebis poteſtatem immolandi Phaſe in vna vrbium tuarum, quam dominus Deus tuus dabit tibi:*

6 *Sed in loco, quem elegerit dominus Deus tuus, vt habitare faciat maieſtatem ſuam in eo: ibi immolabis Phaſe veſpere ad occaſum Solis in tempore quo egreſſus es de Ægypto.*

7 *Et coques illud, & comedes in loco, quem elegerit dominus Deus tuus, & manè conſurgens ibis in tabernacula tua.*

8 *Sex diebus comedes azymum: & in die ſeptimo, quia collecta eſt coram domino Deo tuo, nullum opus facies in ea.*

9 *Septem hebdomadas numerabis tibi, à principio quo falce metitur manipulus eleuationis, incipes numerare ſeptem hebdomadas.*

10 *Et celebrabis feſtum hebdomadarum coram domino Deo tuo, iuxta oblationem ſpontaneam manus tuæ, quam dederis, ſicut benedixerit tibi dominus Deus tuus:*

11 *Et lætaberis coram domino Deo tuo, tu & filius tuus, & filia tua, & ſeruus tuus, & ancilla tua, & Leuita, qui eſt in vrbibus tuis, & peregrinus, & pupillus, & vidua, qui ſunt in medio tui: in loco quem elegerit dominus Deus tuus, vt collocet ibi maieſtatem ſuam:*

12 *Et recordaberis, quòd ſeruus fuiſti in Ægypto: & cuſtodies, & facies mandata hæc.*

13 *Feſtum tabernaculorum facies tibi ſeptem diebus, quando collegeris de area tua, & de torculari tuo:*

14 *Et lætaberis in ſollemnitate tua, tu, & filius tu⁹, & filia tua, & ſeruus tuus, & ancilla tua, & Leuita, & peregrinus, & pupillus, & vidua, qui ſunt in vrbibus tuis.*

15 *Septem diebus celebrabis feſta coram domino Deo tuo, in loco quem elegerit Dominus: quoniam benedicet tibi dominus Deus tuus in cunctis frugibus tuis, & in omnibus operibus manus tuæ, & eris vtique lætus.*

16 *Tribus vicibus in anno apparebunt omnes maſculi tui coram domino Deo tuo in loco quem elegerit: in ſollemnitate azymorum, & in ſollemnitate hebdomadarum, & in ſollemnitate tabernaculorum. Et non apparebunt vacui coram Domino:*

17 *Sed vnuſquiſque ſecundùm donationem manus ſuæ, iuxta benedictionem domini Dei tui, quam dabit tibi.*

18 *Iudices, & præfectos conſtitues tibi in omnibus ciuitatibus tuis, quas dominus Deus tuus dabit tibi per tribus tuas: & iudicabunt populum iudicio recto:*

19 *Non peruertas iudicium. Non accipies perſonam, nec recipies munera: quoniam munera excæcant oculos ſapientum, & deprauant verba recta.*

20 *Quod iuſtum eſt, & verum ſequeris: vt viuas, & poſſideas terram, quam dominus Deus tuus dabit tibi.*

21 *Non plantabis tibi lucum, & omnem arborem in latere altaris domini Dei tui.*

22 *Quod facies tibi, & non eriges tibi ſtatuam: quam odit dominus Deus tuus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XVII.

NOn immolabis Domino Deo tuo ouem, & bouem, in quo eſt macula aut quippiam vitij: quia abominatio eſt Domino Deo tuo.

Cum reperti fuerint apud te intra vnam portarum tuarum, quas dominus Deus tuus dabit tibi, vir aut mulier qui faciant malum in conſpectu domini Dei tui, & tranſgrediantur pactum illius:

Vt vadant, & ſeruiant dijs alienis, & adorent eos, Solem, & Lunam, & omnem militiam cœli, quæ non præcepi:

Et hoc tibi fuerit nunciatum, audiensque inquiſieris diligenter, & verum eſſe repereris, & abominatio facta eſt in Iſrael:

Educes virum, ac mulierem, qui rem ſceleratiſſimam perpetrarunt, ad portas ciuitatis tuæ, & lapidibus obruentur.

* In ore duorum, aut trium teſtium peribit, qui interficietur. Nemo occidatur, vno contra ſe dicente teſtimonium.

* Inf. 19. 15. Matt. 18. 16. 2. Co. 13. 1. Sup. 13. 9.

Manus teſtium prima interficiet eum, & manus reliqui populi extrema mittetur: vt auferas malum de medio tui.

Si difficile, & ambiguum apud te iudicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam, & cauſam, lepram & lepram: & iudicium intra portas tuas videris verba variari: ſurge, & aſcẽde ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus.

* Veniesque ad ſacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore: quæresque ab eis, qui iudicabunt tibi iudicij veritatem.

* 2. Par. 19. 10.

Et facies, quodcumque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit dominus, & docuerint te.

Iuxta legem eius, ſequeriſque ſententiam eorũ. Non declinabis ad dextram, neque ad ſiniſtram.

Qui autem ſuperbierit, nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, & decreto iudicis, morietur homo ille, & auferes malum de Iſrael:

Cunctuſque populus audiens timebit, vt nullus deinceps intumeſcat ſuperbia.

Cum ingreſſus fueris terram, quam Dñs Deus tuus dabit tibi, & poſſederis eam, habitaueriſque in illa & dixeris: Conſtituam ſuper me regem, ſicut habent omnes per circuitum nationes:

Eum conſtitues, quem dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem regem facere, qui non ſit frater tuus.

Cumque fuerit conſtitutus, non multiplicabit ſibi equos, nec reducet populum in Ægyptum, equitatus numero ſubleuatus, præſertim cum Dominus præceperit vobis, vt nequaquam amplius per eandem viam reuertamini.

Non habebit vxores plurimas, quæ alliciant animum eius, neque argenti, & auri immenſa pondera.

Poſtquam autẽ ſederit in ſolio regni ſui, deſcribet ſibi Deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar à ſacerdotibus Leuiticæ tribus:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XVII.

1 *NOn ſacrificabis Domino Deo tuo bouem, & pecus, in quo fuerit macula, omnem rem malam: quia abominatio Domini Dei tui eſt.*

2 *Si inuentus fuerit in medio tui intra vnam è portis tuis, quas Dominus Deus tuus dat tibi, vir, vel mulier, qui fecerit malum in oculis Domini Dei tui, tranſgrediendo pactum eius:*

3 *Et perrexerit, & coluerit deos alios, & incuruauerit ſe eis, & Soli, vel Lunæ, vel omni militiæ cæli, quod non præcepi:*

4 *Et nunciatum fuerit tibi, & audieris, & quæſieris diligenter, & ecce eſt veritas, rectum eſt verbum, facta eſt abominatio iſta in Iſrael:*

5 *Educes virum ipſum, vel mulierem ipſam, qui fecerunt malum hoc ad portas tuas virum vel mulierem, & lapidabis eos lapidibus, & morientur.*

6 *In ore duorum teſtium, aut trium teſtium, morietur moriendus. Non morietur in ore teſtis vnius.*

7 *Manus teſtium erit contra eum prius, ad interimendum eum & manus omnis populi poſteà: & auferes malum è medio tui.*

8 *Si latuerit tibi aliquid in iudicio inter ſanguinem, & ſanguinem, inter cauſam, & cauſam, & inter plagam, & plagam: res cauſarum in portis tuis: ſurges, & aſcendes ad locum, quem elegerit dominus Deus tuus.*

9 *Et venies ad ſacerdotes Leuitas, & ad iudicem, qui erit in diebus ipſis: & quæres, & indicabunt tibi rem iudicij.*

10 *Et facies, ſecundùm ſermonem verbi, quod annunciabunt tibi è loco ipſo, quem elegerit dominus, & cuſtodies faciendo iuxta omnia, quæ docebunt te.*

11 *Iuxta ſermonem legis, quem docebunt te, & ſecundum iudicium, quod dicent tibi facies. Non declinabis à verbo, quod annunciabunt tibi ad dexteram, & ad ſiniſtram.*

12 *Et vir, qui fecerit per ſuperbiam, vt non obediat ſacerdoti, qui ſtat ad miniſtrandum ibi coram domino Deo tuo, vel iudici, morietur vir ipſe, & auferes malum ex Iſrael:*

13 *Et omnis populus audient, & timebunt, & non ſuperbè agent ampliùs.*

14 *Cum ingreſſus fueris in terram, quam dominus Deus tuus dat tibi, & poſſederis eam, & habitaueris in ea, & dixeris: Ponam ſuper me regem, ſecundum omnem gentes, quæ ſunt in circuitibus meis:*

15 *Ponendo pones ſuper te regem, quem elegerit dominus Deus tuus è medio fratrum tuorum pones ſuper te regem. Non poteris ponere ſuper te virum alienigenam, qui non frater tuus eſt.*

16 *Sed non multiplicabit ſibi equos, neque reducet populum in Ægyptum, vt multiplicet equos, & Dominus dixit vobis: Non addetis, vt reuertamini per viam iſtam ampliùs.*

17 *Et non multiplicabit ſibi vxores, & non declinabit cor eius, & argentum, & aurum non multiplicabit ſibi valdè.*

18 *Et erit quando ſedet ſuper ſolium regni ſui, ſcribet ſibi iteratam legem hanc in libro coram ſacerdotibus Leuitis:*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XVII.

1 NOn immolabis Domino Deo tuo vitulum, vel ouem, in quo eſt in ipſo vitium, omne verbum malum: quoniam abominatio Domino Deo tuo eſt.
2 Si autem inuentus fuerit in vna ciuitatum tuarum, quas dominus Deus tuus dat tibi vir, aut mulier, qui faciet malum ante dominum Deum tuum, tranſgrediendo teſtamentum eius:
3 Et euntes ſeruierint dijs alijs, & adorauerint eos, Solem, & Lunam, vel quodcumque eorum, quæ ſunt ex ornatu cœli, quæ non præcepit tibi:
4 Et annunciatum fuerit tibi, & exquiſieris valde, & ecce verè factum eſt verbum, facta eſt abominatio hæc in Iſrael:
5 Et educes hominem illum, aut mulierem illam, & lapidabitis eos in lapidibus, & morientur.
6 In duobus teſtibus, vel in tribus teſtibus morietur, Qui moritur, non morietur in vno teſte.
7 Et manus teſtium erit ſuper eum in primis ad interficiendum eum, & manus populi in nouiſſimis: & auferes malum ex vobiſipſis.
8 Si autem impoſſibile fuerit à te verbum inter ſanguinem à ſanguine & inter iudicium à iudicio, & inter tactum à tactu, & inter controuerſiam, à controuerſia: verba iudicij in ciuitatibus veſtris: & ſurgens aſcendes ad locum, quem elegerit dominus Deus tuus, illuc.
9 Et venies ad ſacerdotes Leuitas, & ad iudicem, qui fuerit in diebus illis: & exquirentes annunciabunt tibi iudicium.
10 Et facies, ſecundum rem, quamcumque annunciauerint tibi de loco, quem elegerit dominus Deus tuus, & obſeruabis facere omnia, quæcumque ſancita fuerint tibi.
11 Secundum legem, & ſecundum iudicium quodcumque dixerint tibi, facies. Non declinabis à verbo quod annunciauerint tibi, ad dextram, neque ad ſiniſtram.
12 Et homo quicumque fecerit in ſuperbia, vt non obediat ſacerdoti aſſiſtenti miniſtrare in nomine Domini Dei tui, vel iudici, quicumque fuerit in diebus illis, & morietur homo ille, & auferes malum ex Iſrael:
13 Et omnis populus audiens timebit, & impiè non aget vltra.
14 Si autem intraueris in terram, quam Dñs Deus tuus dat tibi, & hæreditaueris eam, & habitaueris in ea, & dixeris: Conſtituam ſuper me principem, ſicut & cæteræ gentes, quæ circa me ſunt:
15 Conſtituendo conſtitues ſuper te principem, quem elegerit dominus Deus tuus ipſum, ex fratribus tuis conſtitues ſuper te principem. Non poteris conſtituere ſuper te hominem alienum, quia non eſt frater tuus.
16 Quare non multiplicabit ſibi equum, neque reducet populum in Ægyptum, vt non multiplicet ſibi equum, Dominus autem dixit: Non adijcietis reuerti via hac vltra.
17 Et non multiplicabit ſibi vxores, vt non diſcedat cor eius, & argentum, & aurum non multiplicabit ſibi valdè.
18 Et cum ſederit ſuper principatum ſuum & ſcribet ſibi Deuteronomium hoc in libro a ſecerdotibus Leuitis:

Chald. Paraph. Tranſl.

CAP. XVII.

NOn immolabis coram Domino Deo tuo bouem, & agnum in quo eſt macula, aut quippiam mali: quia abominatio eſt coram Domino Deo tuo.

Si inuentus fuerit in medio tui in vna vrbium tuarum, quam dominus Deus tuus dabit tibi, vir aut mulier, qui fecerint, quod malum eſt coram Domino Deo tuo, vt tranſgrediantur pactum eius:

Et abierint, & ſeruierint idolis populorum, & adorauerint ea, aut Solem, & Lunam, aut omnem militiam cœli, quod non præcepi:

Et nunciatum fuerit tibi, & audieris, inquires diligenter, & ſi verum, & certum eſt verbum hoc, & facta eſt abominatio hæc in Iſrael:

Educes virum illum aut mulierem illam, qui fecerunt abominationem hanc in vrbe tua, & lapidabis eos lapidibus, virum ſcilicet, aut mulierem, & morientur.

Per dictum duorum teſtium, aut trium teſtium occidatur, qui reus eſt occiſionis. Non occidatur per dictum vnius teſtis.

Manus teſtium erit in eo primò, vt interficiant eum, & manus totius populi poſteà: & auferes facientem, quod malum eſt de medio tui.

Si difficile fuerit tibi verbum iudicij inter ſanguinem, & ſanguinem, inter cauſam, & cauſam, & inter plagam lepræ, & plagam lepræ: & fuerint verba iudicum diſcordantia in ciuitatibus tuis: conſurges, & aſcendes in locum, quem elegerit dominus Deus tuus.

Et venies ad ſacerdotes Leuitas, & ad iudices, qui fuerint in diebus illis: & quæres ab eis, & nunciabunt tibi verbum iudicij.

Et facies, ſecundùm præceptum, & verbum, quod nunciauerint tibi de loco illo, quem elegerit dominus, & cuſtodies, vt facias, iuxta omnia, quæ docuerint te.

Iuxta præceptum legis, quod docuerint, & ſecundum iudicium, quod dixerint tibi, facies. Non declinabis à verbo quod indicauerint tibi ad dexteram, neque ad ſiniſtram.

Vir autem, qui malignè egerit, vt non obediat ſacerdotibus, qui ſtant ibi, vt miniſtrent coram domino Deo tuo, aut iudici, occidetur vir ille, & auferes facientem malum de Iſrael:

Et omnis populus audient, & timebunt, & non agent impiè deinceps.

Quando ingreſſus fueris in terram, quam dominus Deus tuus dabit tibi, & poſſederis eam, & habitaueris in ea, & dixeris: Conſtituam ſuper me regem, ſicut omnes populi, qui ſunt in circuitu meo:

Conſtitue ſuper te regem, quem elegerit dominus Deus tuus, de medio fratrum tuorum conſtitues ſuper te regem. Non erit tibi licitum, vt conſtituas ſuper te virum extraneum, qui non ſit frater tuus.

Verumtamen non multiplicet ſibi equos, vt non reducat populum in Ægyptum ad multiplicandos ſibi equos, & Dominus dixit vobis: Non reuertamini per viam iſtam amplius.

Et non multiplicet ſibi vxores, vt non decipiatur cor eius, & argentum, & aurum, non multiplicet ſibi nimis.

Et cùm ſederit in ſolio regni ſui, ſcribat ſibi exemplum legis huius in libro per ſacerdotes, & Leuitas:

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et habebit ſecum, legetque illud omnibus diebus vitæ ſuæ, vt diſcat timere Dominum Deum ſuum,& cuſtodire verba,& ceremonias eius, quæ in lege præcepta ſunt.

Nec eleuetur cor eius in ſuperbiam ſuper fratres ſuos, neque declinet in partem dexteram, vel ſiniſtram, vt longo tempore regnet ipſe, & filij eius ſuper Iſrael.

CAP. XVIII.

* Sup 10.9. Num. 29.20. 1. Cor. 9.13.

NOn * habebunt ſacerdotes,& Leuitæ,& omnes, qui de eadem tribu ſunt, partem, & hæreditatem cum reliquo Iſrael, quia ſacrificia Domini,& oblationes eius comedent:

Et nihil aliud accipient de poſſeſſione fratrum ſuorum: Dominus enim ipſe eſt hæreditas eorum, ſicut locutus eſt illis.

Hoc erit iudicium ſacerdotum à populo, & ab his, qui offerunt victimas: ſiue bouem, ſiue ouem immolauerint, dabunt ſacerdoti armum, ac ventriculum:

* Nu, 18.21.

* Primitias frumenti, vini,& olei,& lanarum, partem ex ouium tonſione.

Ipſum enim elegit Dominus Deus tuus de cunctis tribubus tuis, vt ſtet, & miniſtret nomini Domini ipſe,& filij eius in ſempiternum.

Si exierit Leuites ex vna vrbium tuarum ex omni Iſrael in qua habitat, & voluerit venire, deſiderans locum quem elegerit Dominus:

Miniſtrabit in nomine Domini Dei ſui, ſicut omnes fratres eius Leuitæ, qui ſtabunt eo tempore coram Domino.

Partem ciborum eamdem accipiet, quam & cæteri: excepto eo, quod in vrbe ſua ex paterna ei ſucceſſione debetur.

Quando ingreſſus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, caue ne imitari velis abominationes illarum gentium.

* Leu. 20. 27.

* Nec inueniatur in te, qui luſtret filium ſuum, aut filiam, ducens per ignem: aut qui ariolos ſciſcitetur,&obſeruet ſomnia, atque auguria, nec ſit maleficus:

* 1. Re. 28. 7.

Nec incantator, nec qui pythones conſulat, nec diuinos, * aut quærat à mortuis veritatem.

Omnia enim hæc abominatur Dominus,& propter iſtiuſmodi ſcelera delebit eos in introitu tuo:

Perfectus eris, & abſq; macula cũ Dño Deo tuo.

Gentes iſtæ, quarum poſſidebis terram, augures, & diuinos audiunt: tu autem à Domino Deo tuo aliter inſtitutus es.

* Io. 1.45. Act. 3. 22.

* PROPHETAM de gente tua, & de fratribus tuis, ſicut me, ſuſcitabit tibi Dominus Deus tuus: ipſum audies:

* Exo. 20.21.

Vt petiſti à Domino Deo tuo * in Horeb, quando concio congregata eſt, atque dixiſti: Vltra non audiam vocem Domini Dei mei, & ignem hunc maximum amplius non videbo, ne moriar:

Et ait Dominus mihi: Benè omnia ſunt locuti.

* Io. 1. 45.

* Prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrum ſuorum ſimilem tui: & ponam verba mea in ore eius, loqueturque ad eos omnia, quæ præcepero illi.

Qui autem verba eius, quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego vltor exiſtam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Et erit cum ea,& leget in ea omnibus diebus vitæ ſuæ, vt diſcat timere Dominum Deum ſuum, vt cuſtodiat omnia verba legis iſtius,& ſtatuta iſta, vt faciat ea.*

20 *Vt non eleuet cor ſuum ſupra fratres ſuos, neque declinet à præcepto ad dexeram, & ad ſiniſtram, vt prolonget dies ſuper regnum ſuum ipſe, & filij eius in medio Iſrael.*

CAP. XVIII.

1 *NOn erit ſacerdotibus,& Leuitis, omni tribui Leui pars,& hæreditas cum Iſrael, oblationes Domini,& hæreditatem eius comedent:*

2 *Et hæreditas non erit ei in medio fratrum ſuorum: Dominus eſt hæreditas eius, quemadmodum locutus eſt ei.*

3 *Et hoc erit iudicium ſacerdotum à populo, à ſacrificantibus ſacrificium: ſiue bouem, ſiue pecus, dabis ſacerdoti brachium,& maxillas,& ſtomachum:*

4 *Primitias frumenti tui, vini tui, & olei tui, & primitias velleris ouium tuarum dabis ei.*

5 *Ipſum enim elegit Dominus Deus tuus è cunctis tribubus tuis, vt ſtet ad miniſtrandum nomini domini, ipſe, & filij eius omnibus diebus.*

6 *Et ſi venerit Leuita ex aliqua è portis tuis ex omni Iſrael, vbi ipſe peregrinatur, & venerit toto deſiderio animæ ſuæ ad locum, quem elegerit Dominus:*

7 *Miniſtrabit nomini Domini Dei ſui, ſicut omnes fratres eius Leuitæ, qui manent ibi coram Domino.*

8 *Partem, vt partem comedet: præter venditiones ſuas factas patribus.*

9 *Cum ingreſſus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi, non diſces vt facias ſecundum abominationes gentium ipſarum.*

10 *Non inuenietur in te, qui tranſire faciat filium ſuum: & filiam ſuam per ignem diuinans diuinationes ariolus & augur,& maleficus:*

11 *Et incantans incantationem,& interrogans phytonem, & magus, & quærens à mortuis.*

12 *Abominatio enim Domini eſt omnis, qui faciat hæc, & propter abominationes iſtas dominus Deus tuus eijciet eas à facie tua:*

13 *Perfectus eris cum Domino Deo tuo.*

14 *Gentes enim iſtæ quas poſſides ab ariolis,& diuinis audiunt: ſed tu non ſic, dedit tibi Dominus Deus tuus.*

15 *PROPHETAM è medio tui è fratribus tuis, ſicut me, ſuſcitabit tibi Dominus Deus tuus: ei obedietis:*

16 *Secundum omnia, quæ poſtulaſti à Domino Deo tuo in Choreb, in die congregationis, dicendo: Non addam, vt audiam vocem Domini Dei mei, & ignem magnum iſtum non videbo amplius, & non moriar:*

17 *Et dixit Dominus ad me: Bona ſunt, quæ locuti ſunt*

18 *Prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrum eorum ſimilem tibi: & ponam verba mea in ore eius,& loquetur ad eos omnia, quæ præcepero ei.*

19 *Et erit, vir qui non obedierit verbis meis, quæ loquetur in nomine meo, ego requiram ab eo.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et erit ſecum & leget in eo omnibus diebus vitæ ſuæ, vt diſcat timere Dominum Deum ſuum,& cuſtodire omnia mandata,& iuſtificationes has facere.

Vt non exaltetur cor eius à fratribus ſuis,vt non tranſgrediatur à mandatis in dextram, aut ad ſiniſtram, vt longæuus ſit ſuper principatum ſuum, ipſe,& filij eius in filiis Iſrael.

CAP. XVIII.

NOn erit ſacerdotibus Leuitis toti tribui Leui pars,neque ſors cum Iſrael, oblationes Domini ſors eorum,comedent eas:

Sors autem non erit eis in fratribus ipſorum: Dominus ipſe pars eius, ſicut dixit ei.

Et hoc eſt iudicium ſacerdotum, quæ a populo, ab immolantibus immolationes:ſiue vitulum ſiue ouem,& dabis brachium ſacerdoti, & maxillas,& ventriculum:

Et primitias frumenti tui & vini tui,& olei tui, & primitiam lanarum ouium tuarum dabis ei.

Quoniam ipſum elegit Dominus ex omnibus tribubus tuis aſſiſtere ante Dominũ Deum tuum, miniſtrare,& benedicere in nomine eius, ipſe, & filij eius in filiis Iſrael.

Si autem ſuperuenerit Leuita ex vna ciuitatum ex omnibus filiis Iſrael,vbi ipſe incolit, ſecundum quod cupit anima eius,ad locum quem elegerit:

Miniſtrabit nomini domini Dei ſui, ſicut omnes fratres eius Leuitæ,qui aſtant ibi coram Domino.

Partem partitam edet præter venditionem: quæ eſt ſecundum familiam.

Si autem intraueris in terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi,non diſces facere, ſecundum abominationes gentium illarum.

Non inuenietur in te,qui luſtret filium ſuum, vel filiam ſuam in igni: vaticinans vaticinium,vel diuinationes obſeruans,& augurans, veneficus incantans incantationem:

Ventriloquus,& portentorum inſpector,interrogans mortuos.

Eſt enim abominatio Domino Deo tuo omnis, qui facit hæc.nam propter abominationes has Dominus exterminabit eos à facie tua:

Perfectus eris coram domino Deo tuo.

Gentes enim hæ quos tu hæreditas eos, hi diuinationes,& vaticinia audient: & tibi non ſic dedit Dominus Deus tuus.

PROPHETAM ex fratribus tuis, ſicut me, ſuſcitabit tibi Dominus Deus tuus: ipſum audietis:

Secundum omnia, quæ petijſti à Domino Deo tuo in Choreb in die conuocationis,dicentes: Non adijciemus audire vocem domini Dei tui & ignem hunc magnum non aſpiciemus vltra, neque moriamur:

Et ait Dominus ad me: Rectè omnia,quæ locuti ſunt ad te.

Prophetam ſuſcitabo eis ex fratribus eorum, ſicut te & dabo verba in ore eius, & loquetur eis, ſecundum quod mandabo ei.

Et homo,qui non audierit quæcumque locutus fuerit propheta ille in nomine meo: ego vindictam ſumam de eo.

Chald.Paraph.Tranſl.

19 *Et erit cum eo,& leget in eo omnibus diebus vitæ ſuæ, vt diſcat timere coram Domino Deo ſuo,vt cuſtodiat omnia verba legis huius,& mandata hæc, vt faciat ea.*

20 *Vt non eleuetur cor eius ſuper fratres ſuos,nec declinet à præcepto Domini ad dexteram, nec ad ſiniſtram, vt longo tempore ſit in regno ſuo ipſe,& filij eius in medio Iſrael.*

CAP. XVIII.

1 *NOn erit ſacerdotibus, & Leuitis, & omni tribui Leui pars,& hæreditas cum Iſrael,oblationes Domini,& hæreditatem eius comedent:*

2 *Et hæreditas non erit ei in medio fratrum ſuorum: munera,quæ dedit ei Dominus, ſunt hæreditas eius, ſicut locutus eſt ei.*

3 *Et hoc eſt, quod pertinet ſacerdotibus à populo ab immolantibus victimam: ſiue bouem ſiue agnum, dabunt ſacerdoti brachium,& maxillam,& ventriculum:*

4 *Primitias frumenti tui,& vini tui,& olei tui, & primitias velleris ouium tuarum dabis ei.*

5 *Quoniam illum elegit Dominus Deus tuus ex omnibus tribubus tuis,vt ipſe,& filij eius ſtent, & miniſtrent in nomine Domini omnibus diebus.*

6 *Si autem venerit Leuita ex vna vrbium tuarum ex omni Iſrael in qua habitat, & venerit cum omni deſiderio animæ ſuæ ad locum quem elegerit Dominus:*

7 *Miniſtrabit in nomine Domini Dei ſui ſicut omnes fratres eius Leuitæ, qui miniſtrant ibi coram Domino.*

8 *Partem ciborum comedet ſicut & cæteri:præter id quod per vices ſabbati ei venerit, ſicut patres conſtituerunt.*

9 *Quando ingreſſus fueris terram,quam Dominus Deus tuus dabit tibi, non diſcas facere, iuxta abominationes populorum illorum.*

10 *Non inueniatur in te transferens filium ſuum, aut filiam ſuam per ignem: aut qui diuinet diuinationes, aut qui obſeruet horas,& auguria,nec maleficus:*

11 *Neque incantator,neque qui conſulat pythonem, & ariolum,neque qui requirat aliquid à mortuis.*

12 *Quoniam deteſtabilis eſt coram Domino omnis, qui facit hæc, & propter abominationes iſtas dominus Deus tuus eijciet illos à facie tua:*

13 *Perfectus eris in timore Domini Dei tui.*

14 *Quoniam populi iſti quos tu poſſidebis, augures, & diuinos audiunt: te autem non ſic inſtituit Dominus Deus tuus.*

15 *PROPHETAM de medio tui de fratribus tuis, ſicut me ſuſcitabit tibi Dominus Deus tuus: illi obedietis:*

16 *Iuxta omnia, quæ petiſti à facie Domini Dei tui in Oreb in die congregationis, dicens: Non addam audire vocem verbi Domini Dei mei, & ignem magnum hunc non videbo amplius, ne moriar:*

17 *Et ait Dominus mihi: Rectè locuti ſunt.*

18 *Prophetam ſuſcitabo eis de medio fratrum ſuorum, ſicut tu es:& dabo verba prophetiæ meæ in ore eius, & loquetur cum eis omnia,quæ præcepero illi.*

19 *Et ſi aliquis vir non obedierit verbis meis,quæ locutus fuerit in nomine meo:verbum meum exquiret ab eo.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Propheta autem qui arrogantia deprauatus vol 20
uerit loqui in nomine meo, quæ ego non præcepi
illi, vt diceret aut ex nomine alienorum deorum,
interficietur.
Quod ſi tacita cogitatione reſponderis:Quo mo- 21
do poſſum intelligereverbum,quod Dominus non
eſt locutus?
Hoc habebis ſignū: Quod in nomine Domini 22
propheta ille prædixit,& non euenerit: hoc Domi-
nus non eſt locutus, ſed per tumorem animi ſui
propheta confinxit, & idcirco non timebis eum.

CAP. XIX.

CVm diſperdiderit Dominus Deus tuus gen- 1
tes,quarum tibi traditurus eſt terram,& poſ
ſederis eam, habitaueriſque in vrbibus eius, & æ-
dibus:
* Tres ciuitates ſeperabis tibi in medio terræ, quā 2
Dominus Deus tuus dabit tibi in poſſeſſionem:
Sternēs diligenter viam,& in tres æqualiter par- 3
tes totam terræ tuæ prouinciam diuides: vt habeat
è vicino,qui propter homicidium profugus eſt,quo
poſſit euadere.
Hæc erit lex homicidæ fugientis, cuius vita ſer- 4
uanda eſt: Qui percuſſerit proximum ſuum ne-
ſciens,& qui heri & nudiuſtertius nullum contra
eum odium habuiſſe comprobatur:
Sed abiiſſe cum eo ſimpliciter in ſyluam ad li- 5
gna cædenda,& in ſuccisione lignorum ſecuris fu-
gerit manu, ferrumq; lapſum de manubrio amicū
eius percuſſerit, & occiderit: hic ad vnam ſupradi-
ctarum vrbium confugiet,& viuet:
Ne forſitan proximus eius, cuius effuſus eſt ſan- 6
guis,dolore ſtimulatus,perſequatur,& appehendat
eum ſi longior via fuerit, & percutiat animā eius,
qui non eſt reus mortis: quia nullum contra eum,
qui occiſus eſt, odium prius habuiſſe monſtratur.
Idcirco præcipio tibi,vt tres ciuitates æqualis in- 7
ter ſe ſpatij diuidas.
* Cum autem dilatauerit dominus Deus terminos 8
tuos, ſicut iurauit patribus tuis, & dederit tibi
cunctam terram, quam eis pollicitus eſt:
(Si tamen cuſtodieris mandata eius & feceris,quæ 9
hodie præcipio tibi, vt diligas Dominum Deum
tuum & ambules in viis eius omni tempore) ad-
des tibi tres alias ciuitates,& ſupradictarum trium
vrbium numerum duplicabis:
Vt non effundatur ſanguis innoxius in medio 10
terræ, quam Dominus Deus tuus dabit tibi poſſi-
dendam ne ſis ſanguinis reus:
* Si quis autem odio habens proximum ſuum,in- 11
ſidiatus fuerit vitæ eius ſurgenſq; percuſſerit illū,
& mortuus fuerit, fugeritque ad vnam de ſupradi-
ctis vrbibus:
Mittent ſeniores ciuitatis illius,& arripient eum 12
de loco effugij, tradentque in manu proximi,cuius
ſanguis effuſus eſt, & morietur.
Non miſereberis eius, & auferes innoxium ſan- 13
guinem de Iſrael,vt bene ſit tibi.
Non aſſumes, & transferes terminos proximi 14
tui quos fixerunt priores in poſſeſſione tua, quam
Dominus Deus tuus dabit tibi in terra,quam acce-
peris poſſidendam.
* Non ſtabit teſtis vnus contra aliquem,quidquid 15
illud peccati, & facinoris fuerit:ſed in ore duorum
aut trium teſtium ſtabit omne verbum.

*Num. 35. 10. Ioſ. 20. 2.
*Gen. 28. 14. Sup. 12. 20. Exo. 34. 24.
*Num. 35. 20.
*Sup. 17. 6. Matt. 18. 16. 2. Cor. 13. 1. Sup. 13. 9.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

20 *Veruntamen propheta,qui ſuperbè egerit,vt loquatur*
verbum in nomine meo, quod non præcepi ei, vt loquere-
tur, & qui loquetur in nomine Deorum aliorum, mo-
rietur propheta ipſe.
21 *Et ſi dixeris in corde tuo: Quomodo ſciemus verbum,*
quod non locutus eſt Dominus?
22 *Quod loquetur propheta in nomine Domini, & non*
erit verbum, & non veniet: eſt verbum quod non locutus
eſt Dominus, per ſuperbiam locutus eſt ipſum, propheta:
non timebis ab eo.

CAP. XIX.

1 *CVm excidere fecerit Dominus Deus tuus gentes,*
quarum Dominus Deus tuus dat tibi terram, &
poſſederis eas,& habitaueris in vrbibus earum, & in do-
mibus earum:
2 *Tres vrbes ſeparabis tibi in medio terræ tuæ, quam*
Dominus Deus tuus dat tibi,vt poſſideas eam:
3 *Parabis tibi viam,& in tres partes diuides terminum*
terræ tuæ,quam hæreditare faciet te Dominus Deus tuus:
& erit,vt fugiat illuc omnis homicida.
4 *Et hæc eſt res homicidæ,qui fugiet illuc,& viuet: Qui*
percuſſerit proximum ſuum ignoranter, & ipſe non odio
habebat eum ab heri, & nudiuſtertius:
5 *Et qui abierit cum proximo ſuo in ſyluam ad cæden-*
dum ligna, & impulerit manus eius in ſecurim cædendo
lignum,& receſſerit ferrum è ligno, & inuenerit proxi-
mum ſuum, & moriatur: ipſe fugiet ad vnam ex vrbi-
bus iſtis,& viuet:
6 *Ne fortè inſequatur propinquus ſanguinis homici-*
dam, cum calefecerit ſe cor eius, & apprehendat eum,
ſi multa fuerit via, & percutiat animam, & ei non eſt
iudicium mortis: quia non odio habebat eum ab heri, &
nudiuſtertius.
7 *Idcirco præcipio tibi, dicendo, tres ciuitates ſeparabis*
tibi.
8 *Et ſi dilatare fecerit Dominus Deus tuus terminum*
tuum; quemadmodum iurauit patribus tuis, & dederit
tibi omnem terram, quam locutus eſt,vt daret patribus
tuis:
9 *Si cuſtodieris omne præceptum iſtud, vt facias illud,*
quod præcipio tibi hodie, vt diligas Dominum Deum
tuum,& ambules in viis eius omnibus diebus, addes tibi
adhuc tres ciuitates ſuper tres iſtas:
10 *Et non effundetur ſanguis innocens in medio terræ tuæ,*
quam Dominus Deus tuus dat tibi in hæreditatem,& ſint
ſuper te ſanguines.
11 *Et ſi fuerit quiſpiam odio habens proximum ſuum,*
& inſidiatus fuerit ei,& ſurrexerit contra eum,& per-
cuſſerit animam, & mortua fuerit, & fugerit ad vnam
è ciuitatibus iſtis:
12 *Mittent ſeniores ciuitatis illius, & capient eum inde,*
& dabunt eum in manu propinqui ſanguinis, & morie-
tur:
13 *Non parcet oculus tuus ei, & auferes ſanguinem in-*
nocentem ex Iſrael & bene erit tibi.
14 *Non apprehendes terminum proximi tui, quem termi-*
nauerunt primi in hæreditate tua quam hæreditate ac-
cipies in terra,quam Dominus Deus tuus dat tibi,vt poſ-
ſideas eam.
15 *Non ſtabit teſtis vnus contra virum in omni iniqui-*
tate, & in omni peccato,in omni peccato, quod peccaue-
rit: in ore duorum teſtium, vel in ore trium teſtium ſta-
bit verbum.

Si

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

20 Verumtamen propheta, qui impiè egerit, loquẽdo in nomine meo verbum, quod non præcepi loqui, & qui locutus fuerit in nomine deorum aliorum, morietur propheta ille.

21 Si autem dixeris in corde tuo: Quomodo cognoſcemus verbum, quod non eſt locutus Dominus?

22 Quæcumque locutus fuerit propheta ille nomine Domini, & factũ non fuerit & nõ euenerit: hoc eſt verbum, quod locutus non eſt Dominus, in impietate locutus eſt propheta ille, nõ timebitis ab eo.

CAP. XIX.

1 SI autem deleuerit Dominus Deus tuus gentes, quarum Deus dat tibi terram, & poſſederitis eos, & habitaueritis in ciuitatibus eorum, & in domibus eorum.

2 Tres ciuitates ſecernes tibi in medio terræ tuæ, quam Dominus Deus tuus dat tibi.

3 Conijce tibi viam, & trifariam partieris fines terræ tuæ, quam diſtribuit tibi Dominus Deus tuus: & erit ibi refugium omni homicidæ.

4 Hæc autem erit conſtitutio homicidæ, qui fugerit illuc, & viuet: Quicumque percuſſerit proximum ſuum non ſciens, & hic non odio habens eum ante heſternam, & nudiuſtertianam:

5 Et quicumque intrauerit cum proximo in ſyluam ad colligenda ligna, & impulerit manus eius ſecurim cædentis lignum, & elapſum ferrum de ligno incurrerit in proximum, & mortuus fuerit: hic confugiet in vnam ciuitatum harum, & viuet:

6 Ne perſequens redemptor ſanguinis poſt homicidã, quoniam incaluit corde, & aſſequatur eum, ſi longior ſit via, & percutiet eius animam, & huic nõ eſt iudicium mortis: quoniã non habebat eum odio antè heſternam, neque ante nudiuſtertianam.

7 Propter hoc ego tibi mando verbum hoc, dicens: tres ciuitates ſecernes tibi.

8 Si autem dilatauerit Dominus Deus tuus fines tuos, quemadmodum iurauit patribus tuis, & dederit tibi Dominus omnem terram, quam dixit dare patribus tuis:

9 Si audieris facere omnia mandata hæc, quæ ego mando tibi hodie, diligere Dominum Deum tuũ, ambulare in omnibus vijs eius omnes dies, adijcies tibi adhuc tres ciuitates ad tres has:

10 Et non effundetur ſanguis innoxius in terra, quam Dominus Deus tuus dat tibi in ſorte, & non erit in te ſanguinis reus.

11 Si autem fuerit in te homo odio habens proximum & inſidiatus fuerit ei, & inſurrexerit in eũ, & percuſſerit eius animam, & mortuus fuerit, & fugerit in vnam ciuitatum harum:

12 Et mittent ſeniores ciuitatis eius, & tollent eum inde & tradent eum in manus vindicantium ſanguinem: & morietur.

13 Non parcet oculus tuus ſuper eum, & purgabis ſanguinem innoxium ex Iſrael, & bene tibi erit.

14 Non dimouebis fines proximi, quos ſtatuerunt patres tui in hæreditate, quam hæreditaueritis in terra, quam Dominus Deus tuus dat tibi in ſorte.

15 Non ſtabit teſtis vnus ad teſtificandum contra hominem, ſecundum omnem iniuſtitiam, & ſecundum omne delictum, & ſecundum omne peccatum, quod peccauerit: ſuper os duorum teſtiũ, & ſuper os trium teſtium ſtabit omne verbum.

Chald. Paraph. Tranſl.

20 *Propheta autem, qui impiè egerit, vt loquatur verbum in nomine meo, quod non præcepi ei, vt loqueretur, & qui locutus fuerit in nomine idolorum populorum, occidatur propheta ille.*

21 *Et ſi dixeris in corde tuo: Quomodo ſciemus verbum, quod non locutus eſt Dominus?*

22 *Propheta, qui locutus fuerit verbum in nomine Domini, & non euenerit, neque firmatum fuerit: hoc eſt verbum, quod Dominus non eſt locutus, ſed impiè locutus eſt illud propheta, non timeatis eum.*

CAP. XIX.

1 *CVm autem diſperdiderit Dominus Deus tuus gentes quarum terram dabit tibi, & poſſederis eam, & habitaueris in vrbibus earum, & in domibus earum:*

2 *Tres ciuitates ſeparabis tibi in medio terræ tuæ, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, vt poſſideas eam:*

3 *Et ſternes tibi viam, & in tres partes diuides terminum terræ tuæ, quam Dominus Deus tuus poſſidere te fecerit: & erunt, vt fugiat illuc homicida.*

4 *Et hæc erit lex, homicidæ, qui fugiet illuc, vt viuat: Qui occiderit proximum ſuum neſciens, & ipſe non erat inimicus eius heri, & nudiuſtertius:*

5 *Et qui ingreſſus fuerit cum proximo ſuo in ſyluam, vt ſuccidat ligna, & ferrum fugerit manum eius ſuccidendo ligna, & elapſum fuerit ferrum de manubrio, & inuenerit proximum eius, & mortuus fuerit: ille fugiat ad vnam vrbium iſtarum, & viuet:*

6 *Ne fortè perſequatur propinquus ſanguinis homicidam, cum incaluerit cor eius, & apprehendat eum, ſi longa fuerit via & occidat animam eius, qui non eſt reus iudicij mortis: quoniam non oderat illum ab heri, & nudiuſtertius.*

7 *Ideo ego præcipio tibi, dicens: tres ciuitates ſeparabis tibi.*

8 *Et quando dilatauerit Dominus Deus tuus terminum tuum, ſicut iurauit patribus tuis, & dederit tibi omnem terram, quam locutus eſt, vt daret patribus tuis:*

9 *Si cuſtodieris omnia præcepta hæc, vt facias, quæ ego præcipio tibi hodie, vt diligas Dominum Deum tuum, & vt ambules in vijs, quæ recta ſunt coram eo omnibus diebus, addes tibi alias tres ciuitates præter tres iſtas:*

10 *Et non effundetur ſanguis innocens in medio terræ tuæ, quam Dominus Deus tuus dabit tibi in poſſeſſionem, ne ſit in te reatus iudicij mortis.*

11 *Et quando vir oderit proximum ſuum, & inſidiatus fuerit ei, & ſurrexerit contra eum, & occiderit animam eius, & mortuus fuerit, & fugerit ad vnam de ciuitatibus iſtis:*

12 *Mittent ſeniores ciuitatis illius, & tollent eum inde, & tradent eum in manu propinqui ſanguinis, vt moriatur.*

13 *Ne parcat ei oculus tuus, & auferas effundentem ſanguinem innocentem de Iſrael, vt benè ſit tibi.*

14 *Non transferas terminum proximi tui, quem conſtituerunt priores in poſſeſſione tua, quam poſſidebis in terra, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, vt poſſideas eam.*

15 *Non ſtabit teſtis vnus contra virum in omnibus iniquitatibus, & in omnibus delictis, & in omni peccato, quod peccauerit: ſed in ore duorum, aut trium teſtium ſtabit verbum.*

Vulgat. Editio.

Si ſteterit teſtis mendax contra hominem, accuſans eum præuaricationis:

Stabunt ambo, quorum cauſa eſt, ante Dominũ in conſpectu ſacerdotum, & iudicum, qui fuerint in diebus illis.

* Dan 13. 62. Cumque diligentiſſime perſcrutantes, inuenerint falſum teſtem dixiſſe contra fratrem ſuum mēdacium:

Reddent ei, ſicut fratri ſuo facere cogitauit, & auferes malum de medio tui:

Vt audientes cæteri timorem habeant, & nequaquam talia audeant facere.

* Exo. 21. 23. 24. Leu. 24. 19. Matt. 5. 38. Non miſereberis eius, * ſed animã pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges.

CAP. XX.

SI exieris ad bellum contra hoſtes tuos, & videris equitatus, & currus, & maiorẽ, quam tu habeas, aduerſarij exercitus multitudinem, non timebis eos: quia Dominus Deus tuus tecum eſt qui eduxit te de terra Ægypti.

Appropinquante autem iam prælio, ſtabit ſacerdos ante aciem, & ſic loquetur ad populum:

Audi Iſrael, vos hodie contra inimicos veſtros pugnam cõmittitis, non pertimeſcat cor veſtrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos:

Quia Dominus Deus veſter in medio veſtri eſt, & pro vobis contra aduerſarios dimicabit, vt eruat vos de periculo.

* 1. Mach. 3. 56. Duces quoque per ſingulas turmas audiente exercitu proclamabunt: * Quis eſt homo, qui ædificauit domum nouam, & non dedicauit eam: vadat & reuertatur in domum ſuam, ne forte moriatur in bello, & alius dedicet eam.

Quis eſt homo qui plantauit vineã, & needũ fecit eam eſſe communem, de qua veſci omnibus liceat; vadat & reuertatur in domũ ſuã: ne forte moriatur in bello, & alius homo eius fungatur officio.

Quis eſt homo, qui deſpondit vxorẽ, & non accepit eam? vadat, & reuertatur in domum ſuam, ne forte moriatur in bello, & alius homo accipiat eam.

* Iudi. 7. 3. His dictis addẽt reliqua, & loquentur ad populũ. * Quis eſt homo formidoloſus & corde pauido; vadat, & reuertatur in domum ſuam, ne pauere faciat corda fratrum ſuorum, ſicut ipſe timore perterritus eſt.

Cumque ſiluerint Duces exercitus, & finem loquendi fecerint, vnuſquiſque ſuos ad bellandum cuneos præparabunt.

Si quando acceſſeris ad expugnandam ciuitatem, offeres ei primum pacem:

Si receperit, & aperuerit tibi portas, cunctus populus, qui in ea eſt, ſaluabitur, & ſeruiet tibi ſub tributo.

Sin autem fœdus inire noluerit, & cœperit contra te bellum, oppugnabis eam.

Cumque tradiderit Dominus Deus tuus illam in manu tuã, percuties omne, quod in ea generis maſculini eſt, in ore gladij;

Abſque mulieribus, & infantibus, iumentis, & cæteris, quæ in ciuitate ſunt. Omnem prædam exercitui diuides, & comedes de ſpolijs hoſtium tuorum, quæ Dominus Deus tuus dederit tibi.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Si ſteterit* [illegible]
dum [illegible]

17 *Stabunt* [illegible] *in Domino,*
coram [illegible] *diebus*
illis.

18 [illegible]
teſtis fuit, [illegible]
[illegible]

19 [illegible] *facere fratri ſuo,*
[illegible]

20 [illegible]
[illegible]
[illegible]

21 [illegible] *pro anima, ocu-*
lum pro oculo, dentem pro dente, manum pro [illegible]*, pe-*
dem pro pede.

CAP. [illegible]

1 *C*[illegible]
[illegible]
[illegible]
aſcendere fecit te de terra [illegible]

2 *Erit, cum appropinquaueritis ad bellum, accedet ſacer-*
dos, & loquetur ad populum:

3 *Et dicet ad eos: Audi Iſrael, eſtis propinqui hodie bello*
contra inimicos veſtros, ne [illegible]*, ne ti-*
meatis, & ne paueatis, & ne [illegible]

4 *Quia Dominus Deus veſter ambulat vobiſcum, vt pu-*
gnet pro vobis cum inimicis veſtris, vt ſeruet [illegible]

5 *Et* [illegible] *Præfecti ad populum, dicendo: Quis eſt*
vir, qui [illegible] *domum nouam, & non dedicauit eam?*
vadat [illegible] *ad domum ſuam, ne fortè moria-*
tur in prælio, & vir alius dedicet eam.

6 *Et quis eſt vir, qui plantauit vineam, & non propha-*
nauit eam? [illegible] *ne*
fortè moriatur in prælio, [illegible] *eam.*

7 *Et quis eſt vir,* [illegible]
pit eam? [illegible]*, ne*
forte moriatur in [illegible]

8 *Et addent Præfecti* [illegible] *di-*
cent. [illegible] *re-*
[illegible] *fratrum*
[illegible]

9 [illegible] *ad populum,*
[illegible]

10 [illegible]
[illegible]

11 [illegible]
[illegible]
[illegible]

12 [illegible] *ſed* [illegible]
[illegible]

13 [illegible]
[illegible]

14 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Sic

Tranſl. ex Septuag.

16 S[illegible] autem inſtiterit teſtis iniquus contra homi-
nem, [illegible] impietatem:
17 Et ſtabunt ambo homines, quibus eſt controuer-
ſia, ante Dominum & ante Sacerdotes, & ante
[illegible] quicunque fuerint in diebus illis:
18 Et iudices exquirent diligenter, & ecce teſtis in-
iuſtus teſtatus eſt iniuſta, inſtitit contra fratrem
ſuum:
19 Et facietis ei quemadmodum malignatus eſt fa-
cere contra fratrem ſuum. & auferes malignum
ex vobiſipſis:
20 Et reliqui audientes timebunt, & non adiicient
vltra facere iuxta verbum hoc malignum in vo-
bis.
21 Non parcet oculus tuus ſuper eum, animam pro
anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, ma
num pro manu, pedem pro pede.

CAP. XX.

1 SI autem exieris in bellum ſuper hoſtes tuos, &
videris equum, & aſcenſorem & populum ma-
iorem te: ne timueris ab eis, quoniam Dominus
Deus tuus tecum, qui aſcendere te fecit de terra
Ægypti.
2 Et erit quando appropinquabis prælio; & acce-
dens ſacerdos loquetur populo;
3 Et dicet ad eos: Audi Iſrael: Vos itis hodie in
prælium contra inimicos veſtros: non diſſoluatur
cor veſtrum, neque timeatis, neque frangamini,
neque declinetis à facie eorum:
4 Quoniam Dominus Deus veſter, eſt qui proce-
dit vobiſcum ad ſimul debellandos vobiſcum ini-
micos veſtros, ad ſaluandos vos.
5 Et loquentur Scribæ ad populum, dicentes Quis
eſt homo, qui ædificauit domum nouam, & non
dedicauit eam? vadat, & reuertatur in domum
ſuam, ne moriatur in bello, & homo alius dedica-
bit eam.
6 Et quis eſt homo, qui plantauit vineam, & non
eſt epulatus ex ea? vadat, & reuertatur in domum
ſuam: ne moriatur in bello, & homo alius epula-
[illegible] ex ea[illegible]
7 Et quis eſt homo, qui ſponſauit vxorem, & non
[illegible] eam? vadat, & reuertatur in domum ſuam:
[illegible] in bello, & homo alius accipiet eam.
8 Et adiicient Scribæ loqui ad populum, & dicent:
Quis eſt homo timens & meticuloſus corde; vadat
& reuertatur in domum ſuam, ne pauere faciat cor
fratris ſui, ſicut ſuum.
9 Et erit cum ceſſauerint Scribæ loquẽtes ad popu-
lum, & conſtituent principes exercitus, duces po-
puli.
10 Si autem acceſſeris ad ciuitatem ad debellandum
illos, & euocabis eos cum pace.
11 Si quidem pacifica reſponderint tibi, & aperue-
rint tibi, erit omnis populus, qui inuenti fuerint in
ea erunt tibi tributarij & obedientes tibi.
12 Si autem non obedierint tibi, & fecerint aduer-
ſus te bellum, obſidebis eam:
13 Donec tradiderit tibi eam Dominus Deus tuus
in manus tuas, & percuties omne maſculinum eius
in cœde gladij.
14 Abſque mulieribus & apparatu, & pecora, & om-
nia quæcumque fuerint in ciuitate, & omnia im-
pedimenta prædaberis tibimet, & comedes omnem
prædam inimicorum tuorum, quos Dominus Deus
tuus dat tibi.

Chald. Paraph. Tranſl.

16 *[illegible] falſus contra virum, vt teſtificetur
[illegible]:*
17 *[illegible] quibus eſt cauſa coram Domino, &
[illegible], & iudicibus qui fuerint in diebus
[illegible].*
18 *[illegible] diligenter, & ſi teſtis falſus fue-
[illegible] falſum teſtificatus eſt contra fratrem
[illegible]:*
19 *Facietis ei ſicut cogitauit [illegible]: & aufe-
res facientem quod malum [illegible] de medio tui.*
20 *Et qui relicti fuerint au[illegible], & timebunt, & non
addent vt faciant vltrà iuxta verbum hoc peſſimum in
[illegible].*
21 *[illegible] ei oculus tuus, ſed [illegible] animam pro a-
[illegible], dentem pro dente, manum pro
[illegible], pedem pro pede.*

CAP. XX.

1 *SI [illegible] ad bellum contra hoſtes tuos, & videris equos
[illegible], & populum multum magis quam tu
[illegible], ne timeas eos quoniam [illegible] Domini Dei tui eſt in
auxilium tuum, qui eduxit te de terra Ægypti.*
2 *Et cum appropinquaueritis ad pugnam, accedet ſa-
cerdos & loquetur ad populum,*
3 *Et dicet eis: Audi, Iſrael: Vos acceditis ad pugnam
contra inimicos veſtros: ne commoueatur cor veſtrum,
neque timeatis, neque conturbemini, nec terreamini à
facie eorum:*
4 *Quoniam Dominus Deus veſter ipſe Duxerit coram
vobis, vt pugnet pro vobis cum inimicis veſtris, vt eruat
vos.*
5 *Et loquentur Duces ad populum, dicentes: Quis eſt
vir qui ædificauit domum nouam, & non dedicauit eam?
vadat & reuertatur in domum ſuam, ne fortè occidatur
in bello, & vir alius dedicet illam.*
6 *Et quis eſt vir qui plantauit vineam, & non fecit
eam eſſe communem? vadat & reuertatur in domum
ſuam, nec occidatur in bello, & vir alius faciat eam eſſe
communem.*
7 *Et quis eſt vir qui deſpondit vxorem, & non accepit
eam? vadat & reuertatur in domum ſuam, ne fortè oc-
cidatur in bello, & vir alius accipiat eam.*
8 *Et addent Duces loqui ad populum, & dicent: Quis
eſt vir qui timidus eſt & formidoloſus corde? vadat &
reuertatur in domum ſuam, ne formidare faciat cor fra-
trum ſuorum ſicut cor eius.*
9 *Et cum conſummauerint Duces loqui ad populum, con-
ſtituent principes exercitus in capite populi.*
10 *Cum acceſſeris ad expugnandam vrbem, vocabis eam
verbis pacificis.*
11 *Et ſi pacificè reſponderit tibi, & aperuerit tibi, omnis
populus qui inuentus fuerit in ea, erunt tibi tributarij,
& ſeruient tibi.*
12 *Et ſi non fecerit pacem tecum, & fecerit bellum ad-
uerſum te, obſidebis eam.*
13 *Et tradet eam Dominus Deus tuus in manu tua, &
percuties omnes maſculos eius in ore gladij.*
14 *Veruntamen mulieres & paruulos, & iumenta, & om-
nia quæ fuerint in ciuitate, & omnia ſpolia eius diripies
tibi, & comedes ſpolia inimicorum tuorum, quæ dedit tibi
Dominus Deus tuus.*

Vulgat. Editio.

Sic facies cunctis ciuitatibus, quæ à te procul valde ſunt, & non ſunt de his vrbibus, quas in poſſeſſionem accepturus es.

De his autem ciuitatibus, quæ dabuntur tibi, nullum omnino permittes viuere:

Sed interficies in ore gladij Hethæum videlicet, & Amorrhæũ, & Chananæum, Pherezæum, & Heuæum, & Iebuſæum, ſicut præcepit tibi Dominus Deus tuus:

Ne forte doceant vos facere cunctas abominationes, quas ipſi operati ſunt dijs ſuis: & peccetis in Dominum Deum veſtrum.

Quando obſederis ciuitatem multo tempore, & munitionibus circumdederis vt expugnes eam non ſuccides arbores de quibus veſci poteſt, nec ſecuribus per circuitum debes vaſtare regionem: quoniam lignum eſt, & non homo, nec poteſt bellantium contra te augere numerum.

Si quæ autem ligna non ſunt pomifera, ſed agreſtia, & in ceteros apta vſus, ſuccide, & inſtrue machinas, donec capias ciuitatem, quæ contra te dimicat.

CAP. XXI.

Qvando inuentum fuerit in terra, quam Dominus Deus tuus daturus eſt tibi, hominis cadauer occiſi, & ignorabitur cædis reus,

Egredientur maiores natu, & iudices tui, & metientur à loco cadaueris ſingularum per circuitum ſpatia ciuitatum:

Et quam viciniorem ceteris eſſe perſpexerint: ſeniores ciuitatis illius tollent vitulam de armento, quæ non traxit iugum, nec terram ſcidit vomere,

Et ducent eam ad vallem aſperam atq; ſaxoſam quæ numquam arata eſt, nec ſementem recepit: & cædent in ea ceruices vitulæ:

Accedentque ſacerdotes filii Leui, quos elegerit Dominus Deus tuus vt miniſtrent ei, & benedicant in nomine eius, & ad verbum eorum omne negotium, & quidquid mundum, vel immundum eſt, iudicetur.

Et venient maiores natu ciuitatis illius ad interfectum lauabuntq; manus ſuas ſuper vitulam, quæ in valle percuſſa eſt,

Et dicent: Manus noſtræ non effuderunt ſanguinem hunc, nec oculi viderunt.

Propitius eſto populo tuo Iſrael, quem redemiſti Domine, & ne reputes ſanguinem innocentem in medio populi tui Iſrael. Et auferetur ab eis reatus ſanguinis:

Tu autem alienus eris ab innocentis cruore, qui fuſus eſt, cum feceris quod præcepit Dominus.

Si egreſſus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, & tradiderit eos Dominus Deus tuus, in manu tua, captiuoſque duxeris,

Et videris in numero captiuorum mulierem pulchram & adamaueris eam, voluerisque habere vxorem,

Introduces eam in domum tuam: quæ radet cæſariem, & circumcidet vngues,

Et deponet veſtem, in qua capta eſt: ſedenſque in domo tua, flebit patrem & matrem ſuam vno menſe: & poſtea intrabis ad eam, dormieſque cum illa, & erit vxor tua.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

15 *Sic facies [illegible] quæ [illegible]*

16 *Sed de [illegible] populorum iſtorum, quos Dominus Deus tuus dat tibi [illegible], non viuificabis omnem animam,*

17 *Sed [illegible] Chethæum, Emorrhæum, Chenaanæum, [illegible], & Iebuſæum, quemadmodum præcepit [illegible] Dominus Deus tuus.*

18 *[illegible] abominationes eorum quas [illegible], & peccetis Domino Deo veſtro.*

19 *[illegible] multis pugnando aduerſus eam [illegible] eſt enim vt homo [illegible]?*

20 *Sed arborem [illegible] ciuitatem, quæ facit tecum prælium, donec dominaueris ei.*

CAP. XXI.

1 *SI inuentus fuerit occiſus in [illegible] quam Dominus Deus tuus dat tibi, vt poſſideas eam, iacens in agro, nec ſcitum fuerit, quis percuſſerit eum.*

2 *Egredientur ſeniores tui, & iudices tui, & metientur ciuitates, quæ ſunt in circuitu occiſi.*

3 *Et erit, ciuitatis propinquæ occiſo; capient ſeniores ciuitatis ipſius vitulam bouis, cum qua non eſt agricolatum, quæ non traxit iugum.*

4 *Et deſcendere facient ſeniores ciuitatis ipſius vitulam ad vallem aſperam, cum qua non eſt agricolatum, neque ſatum, & frangent ceruicem ibi vitulæ in valle.*

5 *Et accedent ſacerdotes filii Leui, quia eos elegit Dominus Deus tuus [illegible], & ad benedicendum in nomine Domini, & iuxta ſermonem eorum erit omnis lis, & omnis plaga.*

6 *Et omnes ſeniores ciuitatis ipſius [illegible] manus ſuas ſuper vitulam [illegible] ceruicem in valle.*

7 *Et loquentur, & dicent: Manus noſtræ non effuderunt ſanguinem iſtum, & oculi noſtri non viderunt.*

8 *[illegible] populum tuum Iſrael quem redemiſti Domine, & ne des ſanguinem innocentem in medio populi tui Iſrael. Et remouebitur ab eis ſanguis,*

9 *Et tu auferes ſanguinem innocentem è medio tui, quia facies, quod rectum eſt in oculis Domini.*

10 *Si egreſſus fueris ad bellum contra [illegible], & dederit eos Dominus Deus tuus in manu tua, & captiuum duxeris [illegible]*

11 *Et videris [illegible] mulierem [illegible] forma, & complacueris [illegible]*

12 *Introduces eam in [illegible] domus tuæ, & radet caput ſuum, & aptabit [illegible]*

13 *Et remouebit [illegible] captiuitatis ſuæ a ſe, & manebit in domo tua, & flebit patrem ſuum, & matrem ſuam per menſem [illegible], & poſtea ingredieris ad eam, & eris maritus eius, & erit tibi in vxorem.*

Tranſl. ex Septuag.

Sic facies omnes ciuitates, quæ longe abſunt à te valde, nō de ciuitatibus gentium harum, quas Dominus Deus tuus dat tibi hæreditare terra eorum

Non viuicabitis omne ſpirans:

Sed anathemate anathemabitis eos, Chettæum, & Amorræum. & Chananæum, & Pherezæum, & Euæum & Iebuzæum. & Gergeſæum, quemadmodum mandauit tibi Dominus. Deus tuus:

Vt non doceant vos facere omnes abominationes ſuas, quaſcumque fecerunt dijs ſuis: & peccabitis antè Dominum Deum veſtrum.

Si autem obſederis circa ciuitatem vnam diebus pluribus oppugnando eam ad capiendam eam. non exterminabis arbores eius, mittendo in eas ferrum, ſed de ea comedes, ipſam autem non exci des: nunquid lignum quod in agro, homo eſt, vt ingrediatur à facie tua in vallum?

Sed lignum quod noſti, quia non fert fructum eſui aptum, hoc diſperdes & excides, & ædificabis vallum ſuper ciuitatem quæ facit aduerſus te bellum, quoaduſque tradita fuerit.

C A P. XXI.

SI autem inuentus fuerit occiſus in terra. quam Dominus Deus tuus dat tibi ad hęreditandum iacens in campo, & non nouerunt percuſſorem:

Exibunt ſeniores tui, & iudices tui, & dimetientur ad ciuitates, quæ in circuitu occiſi:

Et erit ciuitas propinqua occiſo; & ſument ſeniores ciuitatis illius vitulam ex bobus, quæ operata non eſt, & quæ non traxit iugum:

Et deſcendere facient ſeniores ciuitatis illius vitulam in vallem aſperam quæ non eſt culta neque ſeminatur, & cædent ceruicem vitulæ in valle.

Et accedent ſacerdotes Leuitæ, quoniam eos elegit dominus Deus adſtare ei, & benedicere in nomine ipſius, & ſuper os eorum erit omnis controuerſia, & omnis tactus,

Et omnes ſeniores ciuitatis illius, qui proximi ſunt occiſo, lauabunt manus ſuper caput vitulæ exceruicatæ in valle:

Et reſpondentes, dicent: Manus noſtræ non effuderunt ſanguinē hunc, & oculi noſtri nō viderūt.

Propitius ſis populo tuo Iſrael, quos redemiſti Domine, vt non ſit ſanguis innocens in populo tuo Iſrael: & expiabitur eis ſanguis.

Tu autem auferes ſanguinem innocentem ex vobiſipſis. ſi feceris quod bonum, & placitum coram Domino Deo tuo.

Si autem exieris in prælium ſuper inimicos tuos & tradiderit tibi Dominus Deus tuus, in manus tuas, & prædatus fueris prædam eorum,

Et videris in præda mulierem pulchram ſpecie, & concupiueris eam, & acceperis eam tibi vxorem,

Et induxeris eam intus in domum tuam, & rades caput eius, & circumcides vngues eius,

Et circumauferes veſtimenta captiuitatis ab ea, & ſedebit in domo tua. & lugebit patrem, & matrem menſe diei, & poſt hæc ingredieris ad eam, & cohabitabis ei, & erit vxor tua.

Chald. Paraph. Tranſl.

15 *Sic facies cunctis ciuitatibus quæ longè ſunt à te,*
quæ non ſunt de ciuitatibus populorum iſtorum:

16 *Sed in ciuitatibus populorum iſtorum, quos Dominus*
Deus tuus dabit tibi in poſſeſſionem, nullam animam
permittes viuere:
17 *Sed deſtrues eos, Ethæos ſcilicet, & Amorræos, & Cha-*
nanæos, & Pherezæos, & Euæos, & Iebuſæos, ſicut præce-
pit tibi Dominus Deus tuus:

18 *Vt non doceant vos facere iuxta omnes abominationes*
ſuas quas faciebant idolis ſuis, & peccetis coram Domi-
no Deo veſtro.
19 *Quando obſederis ciuitatem diebus multis vt expu-*
gnes eam, & vt ſubijcias eam, non diſſipabis arbores eius,
neque leuabis ſuper eas ferrum, ex illis enim comedes, &
eas non ſuccides: quoniam non eſt ſicut homo arbor a-
gri, vt veniat contra te in obſidionem.

20 *Attamen arbor quam ſcis quod non eſt arbor ex qua*
veſci potes, ipſam diſſipabis & ſuccides, & ædificabis ma-
chinas contra ciuitatem quæ dimicat contra te, donec
ſubijcias eam.

C A P. XXI.

1 *QVando inuentus fuerit in terra, quam Domi-*
nus Deus tuus dabit tibi vt poſſideas eam, homo
occiſus, proiectus in agro, & ignoratur quis occidit eum:

2 *Egredientur ſenes tui, & iudices tui, & metientur à*
loco cadaueris vſque ad ciuitates quæ ſunt in circuitu
occiſi.
3 *Et erit ciuitas quæ propinquior eſt occiſo, tollent ſenes*
ciuitatis illius vitulam boum, qua nunquam operatus eſt, nec
traxit iugum.

4 *Et deferent ſenes ciuitatis illius vitulam ad vallem*
deſertam, quæ non eſt culta nec ſeminata, & cædent ibi
ceruicem vitulæ in torrente.

5 *Et accedent ſacerdotes filij Leui (quoniam ipſos elegit*
Dominus Deus tuus, vt miniſtrent ei, & vt benedicant in
nomine Domini) & iuxta verbum eorum erit omne iu-
dicium, & omnis plaga lepræ:

6 *Et omnes ſenes ciuitatis illius, quæ propinquior eſt in-*
terfecto, lauabunt manus ſuas ſuper vitulam quæ per-
cuſſa eſt in valle:
7 *Et reſpondebunt, & dicent: Manus noſtra non effudit*
ſanguinem hunc, neque oculi noſtri viderunt.
8 *Sacerdotes dicent: Propitius eſto populo tuo Iſrael,*
quem redemiſti, Domine, & ne des peccatum ſanguinis
innocentis in medio populi tui Iſrael; & dimittetur eis
reatus ſanguinis.
9 *Tu autem auferes effundentem ſanguinem innocen-*
tem de medio tui, cum feceris, quod rectum eſt coram Do-
mino.
10 *Si egreſſus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, &*
tradiderit eos Dominus Deus tuus in manu tua, & ca-
ptiuaueris captiuitatem eorum:
11 *Et videris in captiuitate mulierem pulchram, & ada-*
maueris eam, & acceperis eam tibi in vxorem:

12 *Introduces eam in domum tuam, & tondebit caput*
ſuum, & creſcere dimittet vngues ſuos:
13 *Et auferet à ſe veſtimentum captiuitatis ſuæ, & ha-*
bitabit in domo tua, & planget patrem ſuum, & ma-
trem ſuam menſe dierum: & poſtea ingredieris ad eam,
& eris maritus eius, & ipſa erit tibi in vxorem.

Et

Et

Vulgat. Editio.

Si autem poſtea non ſederit animo tuo, dimittes eam liberam, nec vendere poteris pecunia, nec opprimere per potentiam: quia humiliaſti eam.

Si habuerit homo vxores duas, vnam dilectam, & alteram odioſam, genuerintque ex eo liberos, & fuerit filius odioſæ primogenitus,

Volueritque ſubſtantiam inter filios ſuos diuidere: non poterit filium dilectæ facere primogenitum, & præferre filio odioſæ,

* 1. Par. 5. 1

* Sed filium odioſæ agnoſcet primogenitum, dabitque ei de his quæ habuerit cuncta duplicia: iſte eſt enim principium liberorum eius; & huic debentur primogenita.

Si genuerit homo filium contumacem & proteruum, qui non audiat patris aut matris imperium; & coërcitus obedire contempſerit:

Apprehendent eum, & ducent ad ſeniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij,

Dicentque ad eos: Filius noſter iſte proteruus & contumax eſt, monita noſtra audire contemnit, commeſſationibus vacat, & luxuriæ atque conuiuijs:

Lapidibus eum obruet populus ciuitatis: & morietur, vt auferatis malum de medio veſtri, & vniuerſus Iſrael audiens pertimeſcat.

Quando peccauerit homo quod morte plectendum eſt, & adiudicatus morti appenſus fuerit in patibulo:

* Gal 3. 13.

Non permanebit cadauer eius in ligno, ſed in eadem die ſepelietur, quia * maledictus à Deo eſt qui pendet in ligno, & nequaquam contaminabis terram tuam quam Dominus Deus tuus dederit tibi in poſſeſſionem.

CAP. XXII.

* Exo. 23. 4

NOn * videbis bouem fratris tui, aut ouem errantem, & præteribis: ſed reduces fratri tuo,

Etiamſi non eſt propinquus frater tuus, nec noſti eum: duces in domum tuam, & erunt apud te quamdiu quærat ea frater tuus, & recipiat.

Similiter facies de aſino & veſtimento & de omni re fratris tui, quæ perierit: ſi inueneris eam, ne negligas quaſi alienam.

Si videris aſinum fratris tui aut bouem cecidiſſe in via, non deſpicies, ſed ſubleuabis cum eo.

Non induetur mulier veſte virili, nec vir vtetur veſte fœminea: abominabilis enim apud Deum eſt qui facit hæc.

Si ambulans per viam in arbore vel in terra nidum auis inueneris, & matrem pullis vel ouis deſuper incubantem: non tenebis eam cum filijs,

Sed abire patieris, captos tenens filios: vt bene ſit tibi, & longo viuas tempore.

Cum ædificaueris domũ nouam, facies murũ tecti per circuitum: ne effundatur ſanguis in domo tua, & ſis reus labente alio, & in præceps ruente.

Non ſeres vineam tuam altero ſemine: ne & ſementis quam ſeuiſti, & quæ naſcuntur ex vinea, pariter ſanctificentur.

Non arabis in boue ſimul & aſino.

Non indueris veſtimento, quod ex lana linoque contextum eſt.

Fu-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 *Et erit ſi non complacueris in ea, dimittes eam animæ ſuæ, & vendendo non vendes eam pecunia, neque negotiaberis de ea: eo quod humiliaſti eam.*

15 *Si fuerint viro duæ vxores, vna dilecta, & altera exoſa, & pepererit ei filios dilecta, & exoſa, & fuerit filius primogenitus exoſæ.*

16 *Erit in die qua hæredes conſtituet filios ſuos bonorum ſuorum, non poterit primogenitum conſtituere filium dilectæ, ante filium exoſæ primogenitum.*

17 *Sed primogenitum filium exoſæ agnoſcet vt det ei partes duas ex omni quod inuentum fuerit ei: ipſe enim eſt principium fortitudinis eius, eius eſt ius primogenituræ.*

18 *Si fuerit viro filius declinans, & rebellis, non obediens voci patris ſui, & voci matris ſuæ, caſtigabunt eum; & ſi non paruerit eis:*

19 *Capient eum pater eius, & mater eius, & educent eum ad ſeniores ciuitatis eius, & ad portam loci eius.*

20 *Et dicent ad ſeniores ciuitatis eius: Filius noſter iſte declinans, & rebellis eſt: non eſt obediens voci noſtræ, epulo, & potator eſt.*

21 *Lapidabunt eum omnes homines ciuitatis eius lapidibus, & morietur, & auferes malum è medio tui, & omnis Iſrael audient, & timebunt.*

22 *Et ſi fuerit in viro peccatum iudicij mortis, interficietur, & ſuſpendes eum in ligno.*

23 *Non pernoctabit cadauer eius in ligno, ſed ſepeliendo ſepelies eum in die ipſa, quia ob maledictionem Dei ſuſpenſus eſt, & non contaminabis terram tuam, quam dominus Deus tuus dat tibi in hæreditatem.*

CAP. XXII.

1 *NOn videbis bouem fratris tui, vel pecus eius aberrantes, & abſcondes te ab eis: reducendo reduces eos ad fratrem tuum.*

2 *Et ſi non fuerit propinquus frater tuus tibi, & non noueris eum, colliges ipſum intra domum tuam, & erit tecum donec requirat frater tuus ipſum, & reſtitues ipſum ei.*

3 *Et ſic facies aſino eius, & ſic facies veſtimento eius, & ſic facies omni amiſſæ rei fratris tui, quæ perierit ab eo, & inueniſti illam, non poteris occultare.*

4 *Non videbis aſinum fratris tui, vel bouem eius, cadentes in via, & abſcondes te ab eis, erigendo eriges ſecum.*

5 *Non erunt inſtrumenta virilia ſuper mulierem, & non induetur veſtimentum muliebre quia abominatio Domini Dei tui eſt, omnis faciens hæc.*

6 *Si occurrerit nidus auis coram te in via, in omni arbore, vel ſuper terram pulli vel oua, & mater cubat ſuper pullos, vel ſuper oua, non capies matrem cum filiis.*

7 *Dimittendo dimittes matrem, & filios capies tibi: vt bene ſit tibi, & prolongare facias dies.*

8 *Si ædificaueris domum nouam, facies murum per circuitum tecto tuo, & non pones ſanguinem in domo tua, ſi ceciderit cadens ex eo.*

9 *Non ſeres vineam tuam diuerſis generibus rerum, ne fortè ſanctificetur plenitudo ſeminis quod ſeuiſti, & fructus vineæ.*

10 *Non arabis cum boue, & aſino pariter.*

11 *Non indues te panno mixto ex lana, & lino pariter.*

Fu-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

14 Et erit, ſi nolueris eam, dimittes eam liberam, & venditione non vendetur argento, non contemnes eam: propterea quod humiliaſti eam.
15 Si autem fuerint homini duæ vxores, vna earũ dilecta, & vna earũ odioſa, & pepererint ei dilecta, & odioſa, & fuerit filius primogenitus ipſi⁹ odioſæ,
16 Et erit, quacumque die diſtribuat filiis ſuis ſubſtantiam ſuam: non poterit primatum dare filio dilectæ, deſpiciens filium odioſæ primogenitum:
17 Sed primogenitum ipſum filiũ odioſæ agnoſcet, dando ei dupla de omnibus, quæcumque inuenta fuerint ei: quoniam hic eſt initium filiorum eius; & huic conueniunt iura primogenituræ.
18 Si cui autem fuerit filius incredulus, & proteruus, non obediens voci patris, & voci matris, & corripiant eum; & non exaudiat eos:
19 Et aſſumentes illum ſimul pater eius, & mater eius, & educent ad ſeniores ciuitatis ſuæ, & ad portam loci,
20 Et dicent viris ciuitatis ſuæ: Filius noſter hic contumaciter ſe gerit, & proteruit, non obedit voci noſtræ, commeſſationibus vacans, vino inebriatur.
21 Et lapidabunt eum viri ciuitatis eius in lapidibus, & morietur: & auferes malum ex vobiſipſis, & reliqui audientes timebunt.
22 Si autem fuerit in aliquo peccatum, iudicium mortis, & mortuus fuerit, & ſuſpenderitis eum ſuper lignum:
23 Non dormiet corpus eius ſuper lignum, ſed ſepultura ſepelietis illud in die illa, quoniam maledictus à Deo omnis, qui pendet in ligno, & non inquinabitis terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi in ſortem.

C A P. XXII.

1 NE videns vitulum fratris tui, vel ouem eius errantia in via, deſpicias ea: reductione reduces ea fratri tuo, & reddes ei.
2 Si autem non appropinquat frater tuus ad te, neque cognoſcis eum, conduces ipſum intus in domum tuam, & erit tecum, quoadusque quæſierit ea frater tuus & reddes ei.
3 Sic facies aſinum eius, & ſic facies veſtimentum eius, & ſic facies per omnem perditionem fratris tui: Quæcumque amiſſa fuerint ab eo, & inueneris, non poteris deſpicere.
4 Non videbis aſinum fratris tui, vel vitulum eius iacentes in via, ne diſpexeris eos, ſubleuans ſubleuabis cum eo.
5 Non erunt vaſa viri ſuper mulierem, neque induetur vir ſtolam muliebrem: quoniam abominatio domino Deo tuo, & omnis faciens hæc.
6 Si autem occurreris nido auium ante faciẽ tuam, in via, vel in omni arbore, vel ſuper terram pullis, aut ouis, & mater incubet ſuper pullos, vel ſuper oua, non capies matrem cum filiis:
7 Dimittendo dimittes matrem, filios autem tolles tibi, vt bene tibi ſit, & longæuus ſis.
8 Si ædificaueris domum nouam, & facies coronam ſolario tuo, & non facies homicidium in domo tua, ſi cadat qui cecidit ab eo.
9 Non ſeminabis vineam tuam variam, vt non ſanctificetur genimen, & ſemen, quodcumque ſeminaueris cum genimine vineæ tuæ.
10 Non arabis in vitulo, & aſino in idipſum.
11 Non indueris adulteratum, lanas, & linum in eodem.

Chald. Paraph. Tranſl.

14 *Et ſi poſteà nolueris eam, dimittes eam, vt liberè eat quocumque voluerit, & non vendes eam argento, neque opprimes eam: eo quod humiliaſti eam.*
15 *Si fuerint viro duæ vxores, vna dilecta, & altera odioſa, & pepererint ei filios dilecta, & odioſa, & fuerit filius odioſæ primogenitus.*
16 *Et euenerit dies in quo hæreditatem diuiſurus eſt filiis ſuis earum rerum, quæ habuerit: non habebit poteſtatem, vt filium dilectæ faciat primogenitum, viuente filio odioſæ primogenito.*
17 *Sed filium odioſæ agnoſcet primogenitum, vt det ei duplicem portionem in omnibus, quæ inuenta fuerint apud eum: quoniam ipſe eſt principium fortitudinis eius; & ei pertinet primogenitura.*
18 *Si fuerit viro filius præuaricator, & rebellis, & non obedierit verbo patris ſui, & verbo matris ſuæ, & corripuerint eum; & non obedierit eis:*
19 *Apprehendent eum pater eius, & mater eius, & educent illum in conſpectum ſeniorum ciuitatis ſuæ, & ad portam domus iudicij loci ſui.*
20 *Et dicent ſenioribus ciuitatis illius: Filius noſter hic præuaricator eſt, & rebellis; non obedit verbis noſtris, edax eſt carnium, & potator vini.*
21 *Et lapidabunt eum omnes homines ciuitatis illius, vt moriatur, & auferes facientem, quod malum eſt de medio tui: & omnis Iſrael audient, & timebunt.*
22 *Quando autem fuerit in viro peccatum iudicij occiſionis, & occiſus fuerit, & ſuſpenderis eum in patibulo:*
23 *Non manebit cadauer eius in patibulo, ſed ſepelies eum in die illa, quia pro eo quod peccauit coram Domino, ſuſpenſus eſt, & non contaminabis terram tuam, quam dominus Deus tuus dabit tibi in poſſeſſionem.*

C A P. XXII.

1 *NOn videbis bouem fratris tui, aut agnum eius errantes, & auertes oculos ab eis: ſed reducens reduces eos fratri tuo.*
2 *Et ſi non eſt propè frater tuus, nec cognoſcitis eum, introduces eum in domum tuam, & erit apud te, donec quærans eum frater tuus, & reddes eum illi.*
3 *Similiter facies de aſino eius, & ſic facies de veſtimento eius, & ſic facies de omni re quam perdiderit frater tuus, & inueneris eam, non eſt tibi licitum cœlare eam.*
4 *Non videas aſinum fratris tui, aut bouem eius cadentes in via, & auertas oculos ab eis, ſed ſubleuans ſubleuabis cum eo.*
5 *Non erit ornamentum viri ſuper mulierem, neque ornabitur vir ornamentis mulieris: quia abominabilis eſt coram Domino Deo tuo omnis qui facit hæc.*
6 *Si occurreris nido auis ante te in via in omni arbore, aut ſuper terram cum pullis, aut ouis, & mater cubat ſuper pullos, aut ſuper oua, non accipies matrem cum filiis.*
7 *Sed dimittendo dimittes matrem, & filios tolles tibi, vt bene ſit tibi, & prolongentur dies tui.*
8 *Si ædificaueris domum nouam, facies murum tecti tui, & non pones reatum occiſionis in domo tua, ſi ceciderit aliquis cadens ex eo.*
9 *Non ſeminabis vineam tuam mixtis ſeminibus, ne fortè polluatur, quod producitur ex ſemente quam ſeminaſti, & fructus vineæ.*
10 *Non arabis cum boue & aſino ſimul.*
11 *Non indueris veſtimento quod ex lana & lino confectum ſit.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

* Funiculos in fimbriis facies, per quatuor angu-
los pallij tui, quo operieris.
Si duxerit vir vxorem, & poſtea odio habuerit
eam,
Quæſieritque occaſiones quibus dimittat eam,
obiiciens ei nomen peſſimum, & dixerit: Vxorem
hanc accepi, & ingreſſus ad eam non inueni virgi-
nem:
Tollent eam pater & mater eius, & ferent ſecum
ſigna virginitatis eius ad ſeniores vrbis qui in por-
ta ſunt:
Et dicet pater: Filiam meam dedi huic vxorem:
quam quia odit,
Imponit ei nomen peſſimum, vt dicat: Non in-
ueni filiam tuam virginem: & ecce hæc ſunt ſigna
virginitatis filiæ meæ. expandent veſtimentum co-
ram ſenioribus ciuitatis:
Apprehendentque ſenes vrbis illius virum, &
verberabunt illum.
Condemnantes inſuper centum ſiclis argenti,
quos dabit patri puellæ: quoniam diffamauit no-
men peſſimum ſuper virginem Iſrael: habebitque
eam vxorem: & non poterit dimittere eam omni-
bus diebus vitæ ſuæ.
Quod ſi verum eſt quod obiicit, & non eſt in
puella inuenta virginitas:
Eijcient eam extra fores domus patris ſui, & la-
pidibus obruent viri ciuitatis illius, & morietur:
quoniam fecit nefas in Iſrael, vt fornicaretur in
domo patris ſui, & auferes malum de medio tui.
* Si dormierit vir cũ vxore alterius, vterque mo-
rietur, id eſt, adulter & adultera: & auferes malum
de Iſrael.
Si puellam virginem deſponderit vir, & inuene-
rit eam aliquis in ciuitate, & concubuerit cum ea,
Educes vtrumque ad portam ciuitatis illius, &
lapidibus obruentur: puella, quia non clamauit,
cum eſſet in ciuitate: vir, quia humiliauit vxorem
proximi ſui, & auferas malum de medio tui.
Sin autem in agro repererit vir puellam, quæ de-
ſponſata eſt, & apprehendens concubuerit cum ea:
ipſe morietur ſolus:
Puella nihil patietur, nec eſt rea mortis: quoniam
ſicut latro conſurgit contra fratrem ſuum & occi-
dit animam eius ita & puella perpeſſa eſt.
Sola erat in agro: clamauit, & nullus affuit qui li-
beraret eam.
Si inuenerit vir puellam virginem, quæ non ha-
bet ſponſum & apprehendens concubuerit cum
illa, & res ad iudicium venerit:
* Dabit qui dormiuit cum ea patri puellæ quin-
quaginta ſiclos argenti, & habebit eam vxorem,
quia humiliauit illam: non poterit dimittere eam
cunctis diebus vitæ ſuæ.
Non accipiet homo vxorem patris ſui, nec reue-
labit operimentum eius.

* Num. 15. 38.
* Leu. 20. 11.
* Exo. 22. 37.

CAP. XXIII.

NOn intrabit eunuchus attritis vel amputatis
teſticulis & abſciſſo veretro, eccleſiam Do-
mini.
Non ingredietur mamzer hoc eſt de ſcorto na-
tus, in eccleſiam Domini, vſque ad decimam gene-
rationem.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Funiculos facies tibi in quattuor angulis operimenti*
tui quo operies te.
13 *Si acceperit vir vxorem, & ingreſſus fuerit ad eam, &*
odio habuerit eam.
14 *Et impoſuerit ei occaſiones verborum, & eduxerit ad-*
uerſus eam nomen malum, & dixerit: Vxorem hanc ac-
cepi, & acceſſi ad eam, & non inueni in eam virginita-
tem.
15 *Capiet pater puellæ, & mater eius, & educent virgi-*
nitatem puellæ ad ſeniores ciuitatis ad portam.
16 *Et dicet pater puellæ ad ſeniores: Filiam meam dedi*
viro huic in vxorem, & odio habet eam.
17 *Et ecce impoſuit occaſiones verborum, dicendo: Non*
inueni in filia tua virginitatem: & iſta eſt virginitas
filiæ meæ, & expandent veſtimentum coram ſenioribus
ciuitatis.
18 *Et capient ſeniores ciuitatis ipſius virum, & flagella-*
bunt eum.
19 *Et mulctabunt eum centum argenteis, & dabunt patri*
puellæ: quoniam eduxit nomen malum contra virginem
Iſrael: & ei erit in vxorem, non poterit dimittere eam
omnibus diebus ſuis.
20 *Et ſi verum fuerit verbum hoc, non inuenta eſt virgi-*
nitas in puella.
21 *Educent puellam ad oſtium patris ſui, & lapidabunt*
eam homines ciuitatis eius lapidibus, & morietur: quia
fecit prauitatem in Iſrael, fornicando in domo patris
ſui, & auferes malum è medio tui.
22 *Si inuentus fuerit vir coiens cum muliere maritata*
marito, morientur etiam ambo ipſi: vir coiens cum mu-
liere, & mulier: & auferes malum ex Iſrael.
23 *Si fuerit puella virgo deſponſata viro, & inuenerit*
eam vir in ciuitate, & coierit cum ea.
24 *Educetis ambos ad portam ciuitatis eius, & lapidabitis*
eos lapidibus & morientur: puellam quidem eo quod non
clamauit in ciuitate: & virum eo quod humiliauit vxo-
rem proximi ſui, & auferes malum è medio tui.
25 *Et ſi in agro inuenerit vir puellam deſponſatam, &*
apprehenderit eam vir, & coieret cum ea: morietur vir,
qui coiuit cum ea tantum.
26 *Et puellæ non facies quicquam, non eſt puellæ pecca-*
tum mortis: nam quemadmodum inſurgit vir contra
proximum ſuum, & occidit animam, ſic eſt res iſta.
27 *In agro enim inuenit eam, clamauit puella deſponſata,*
& non fuit ſeruator ei.
28 *Si inuenerit vir puellam virginem, quæ non eſt deſpon-*
ſata, & apprehenderit eam, & coierit cum ea, & inuenti
fuerint.
29 *Dabit vir coiens cum ea patri puellæ quinquaginta*
argenteos, & ei erit vir in vxorem, eo quod humiliauit
eam: non poterit dimittere eam omnibus diebus ſuis.
30 *Non capiet quiſpiam vxorem patris ſui, & non diſco-*
operiet oram patris ſui.

CAP. XXIII.

1 *NOn ingredietur fractus attritione, & abſciſus te-*
ſticulos in eccleſiam Domini.
2 *Non ingredietur ſpurius eccleſiam Domini: etiam ge-*
neratione decima, non ingredietur eccleſiam Domini.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

12 Funiculos facies tibi ſuper quatuor angulos indumentorū tuorū, quæcūq; indutus fueris in eis.

13 Si quis autem acceperit vxorem, & habitauerit cum ea, & oderit eam,

14 Et imponat ei occaſionis verba, & detulerit ei nomen malignum, & dixerit: Mulierem hanc accepi, & accedens ad eam non inueni eius virginalia:

15 Et accipiens pater puellæ, & mater, producent virginalia puellæ ad ſeniores ad portam:

16 Et dicet pater puellæ ſenioribus: Filiam meam hanc dedi homini huic vxorem, & odio habens eā:

17 Nunc ipſe imponit ei occaſionis verba, dicens: Non inueni filiæ tuæ virginalia: & ecce virginalia filiæ meæ: & replicabunt pallium coram ſenioribus ciuitatis.

18 Et accipient ſenes ciuitatis illius hominem illum, & caſtigabunt eum,

19 Et damnificabunt eum centum ſiclis; & dabunt patri adoleſcentulæ: quia protulit nomen malum ſuper virginem Iſraelitem: & ipſius erit vxor, non poterit dimittere eam omni tempore.

20 Si autem in veritate factum ſit verbum hoc, & non inueniatur virginalia puellæ:

21 Et producent adoleſcentulam ad ianuam domus patris ſui, & lapidabunt eam in lapidibus, & morietur: quoniam fecit impudentiam in filiis Iſrael, proſtituere domum patris ſui, & auferes malignum ex vobis ipſis.

22 Si autem inuentus fuerit homo dormiens cum muliere habitante cum viro, occidetis vtroſque: virum dormientem cum muliere, & mulierem: & auferes malum ex Iſrael.

23 Si autem fuerit puella virgo ſponſata viro, & inueniens eam homo in ciuitate dormierit cum ea:

24 Educetis vtroſq; ad portam ciuitatis eorum, & lapidabuntur in lapidibus, & morietur: adoleſcentulam quia non clamauit in ciuitate: & hominem, quia humiliauit vxorem proximi, & auferes malignum ex vobis ipſis.

25 Si autē in campo inuenerit homo puellam ſpōſatam, & vim faciens dormierit cum ea: occidetis dormientem cum ea ſolum:

26 Et adoleſcentulæ non erit peccatum mortis: ſicut, ſi quis inſurrexerit homo in proximum, & occiderit eius animam, ſic res hæc:

27 Quoniam in campo inuenit eam, clamauit adoleſcentula ſponſata, & nō fuit qui auxiliaretur ei.

28 Si autem inuenerit aliquis puellam virginem, quæ ſponſata non eſt, & vim faciens dormierit cum ea, & inuentus fuerit:

29 Dabit homo, qui dormiuit cum ea, patri puellæ quinquaginta didrachmata argenti, & ipſius erit vxor, quia humiliauit eam, non poterit dimittere eam per omne tempus.

30 Non accipiet homo vxorem patris ſui, & non reuelabit operimentum patris ſui.

CAP. XXIII.

1 NOn ingredietur attritus, neque abſciſus in eccleſiam Domini.

2 Non ingredietur de ſcorto in eccleſiam Domini.

Chald. Paraph. Tranſl.

Funiculos facies tibi ſuper quattuor angulos veſtimenti tui quo operiris.

Si acceperit vir vxorem, & ingreſſus fuerit ad eam, & odio habuerit eam:

Et impoſuerit ei occaſiones verborum, & protulerit de ea nomen peſſimum, & dixerit: Mulierem iſtam accepi, & acceſſi ad eam, & non inueni eam virginem:

Tollet pater puellæ, & mater eius, & educent ſigna virginitatis puellæ coram ſenioribus ciuitatis in porta domus iudicij illius loci.

Et dicet pater puellæ ſenioribus: Filiam meam dedi huic viro in vxorem, & odit eam.

Et ecce ipſe poſuit occaſiones verborum, dicens: Non inueni virginitatem filiæ tuæ: & hæc ſunt ſigna virginitatis filiæ meæ; & expandent ſindonem coram ſenioribus ciuitatis.

Et tollent ſeniores ciuitatis illius virum, & verberabunt illum.

Et mulctabunt eum centum ſiclis argenti, & dabunt patri puellæ: quia produxit nomen peſſimum ſuper filiam Iſrael: & erit ei in vxorem, non habebit poteſtatem dimittendi eam omnibus diebus vitæ ſuæ.

Et ſi verum eſt verbum hoc, & non eſt inuenta virginitas in puella.

Educent puellam ad portam domus iudicij patris ſui, & lapidabunt eam homines ciuitatis illius lapidibus, vt moriatur: quia fecit ignominiam in Iſrael, vt fornicaretur in domo patris ſui, & auferes facientem quod malum eſt de medio tui.

Si inuentus fuerit vir qui dormierit cum vxore alterius, morientur ambo: id eſt vir qui dormiuit cum muliere, & mulier: & auferes facientem quod malum eſt ab Iſrael.

Si fuerit puella virgo deſponſata viro, & inuenerit eam vir in ciuitate, & concubuerit cum ea:

Educetis vtrumque ad portam ciuitatis illius, & lapidabitis eos lapidibus, & morientur: puella, quia non clamauit in ciuitate: & vir, eo quòd humiliauit vxorem proximi ſui, & auferes facientem quod malum eſt de medio tui.

Et ſi in agro inuenerit vir puellam deſponſatam, & apprehenderit eam, & concubuerit cum ea, moriatur ſolus vir qui concubuerit cum ea.

Puellæ autem nihil mali facies, non eſt puellæ reatus iudicij mortis: quoniam ſicut conſurgit vir contra proximum ſuum, & occidit animam eius, ſic eſt verbum hoc.

Quoniam in agro inuenit eam: clamauit puella quæ erat deſponſata, & nullus affuit qui liberaret eam.

Quando inuenerit vir puellam virginem quæ non eſt deſponſata, & apprehenderit eam, & concubuerit cum ea, & fuerint deprehenſi:

Dabit vir qui concubuerit cum ea, patri puellæ quinquaginta ſiclos argenti, & ei erit in vxorem eo quòd humiliauit eam: non habebit poteſtatem, vt dimittat eam omnibus diebus vitæ ſuæ.

Non accipiet homo vxorem patris ſui, neque reuelabit operimentum patris ſui.

CAP. XXIII.

NOn erit mundus qui abſciſus eſt vel attritus teſticulis, vt ingrediatur eccleſiam Domini.

Non erit mundus mamzer, vt ingrediatur in eccleſiam Domini: etiam vſque ad decimam generationem filij eius non erunt mundi, vt ingrediantur in eccleſiam Domini.

Vulgat. Editio.

* Neh. 13.1. Num. 22.5.

* Ammonites & Moabites etiam poſt decimam
generationem non intrabunt eccleſiam Domini, in
æternum :

Quia noluerunt vobis occurrere cum pane & a-
qua in via quando egreſſi eſtis de Ægypto : & quia
conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Me-
ſopotamia Syriæ, vt malediceret tibi :

Et noluit Dominus Deus tuus audire Balaam,
vertitque maledictionem eius in benedictionem
tuam eo quod diligeret te.

Non facies cum eis pacem, nec quæras eis bona
cunctis diebus vitæ tuæ in ſempiternum.

Non abominaberis Idumæum, quia frater tuus
eſt: nec Ægyptium, quia aduena fuiſti in terra eius.

Qui nati fuerint ex eis, tertia generatione intra-
bunt in eccleſiam Domini.

Quando egreſſus fueris aduerſus hoſtes tuos in
pugnam, cuſtodies te ab omni re mala.

Si fuerit inter vos homo, qui nocturno pollutus
ſit ſomnio, egredietur extra caſtra.

Et non reuertetur, priuſquam ad veſperam la-
uetur aqua : & poſt ſolis occaſum regredietur in
caſtra :

Habebis locum extra caſtra, ad quem egrediaris
ad requiſita naturæ,

Gerens paxillum in balteo, cumque ſederis, fo-
dies per circuitum, & egeſta humo operies.

Quo releuatus es (Dominus enim Deus tuus am-
bulat in medio caſtrorum, vt eruat te, & tradat tibi
inimicos tuos) & ſint caſtra tua ſancta, & nihil in
eis appareat fœditatis, ne derelinquat te.

Non trades ſeruum Domino ſuo, qui ad te con-
fugerit.

Habitabit tecum in loco, qui ei placuerit, & in
vna vrbium tuarum requieſcet: ne contriſtes eum.

Non erit meretrix de filiabus Iſrael, nec ſcorta-
tor de filiis Iſrael.

Non offeres mercedem proſtibuli, nec pretium
canis in domo domini Dei tui, quidquid illud eſt
quod voueris: quia abominatio eſt vtrumque apud
dominum Deum tuum.

Non fœnerabis fratri tuo ad vſuram pecuniam,
fruges, nec quamlibet aliam rem :

Sed alieno. Fratri autem tuo abſque vſura id,
quo indiget, commodabis : vt benedicat tibi domi-
nus Deus tuus in omni opere tuo in terra, ad quam
ingredieris poſſidendam.

Cum votum voueris domino Deo tuo, non tar-
dabis reddere: quia requiret illud dominus Deus
tuus: & ſi moratus fueris, reputabitur tibi in pec-
catum.

Si nolueris polliceri, abſque peccato eris.

Quod autem ſemel egreſſum eſt de labiis tuis,
obſeruabis & facies ſicut promiſiſti domino Deo
tuo & propria voluntate & ore tuo locutus es.

Ingreſſus vineam proximi tui, comede vuas
quantum tibi placuerit: foras autem ne efferas te-
cum.

Si intraueris in ſegetem amici tui, franges ſpicas,
& manu conteres, falce autem non metes.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Non ingredietur Hammonita, & Moabita eccleſiam
Domini : etiam generatione decima non ingredietur
eccleſiam Domini vſque in ſeculum.*

4 *Eo quod non præuenerunt vos cum aqua, & pane in
via, quando egreſſi eſtis ex Ægypto: & quia mercede con-
duxit aduerſum te Bilham filium Behor de Pethor è Me-
ſopotamia Syriæ, vt malediceret tibi.*

5 *Et noluit dominus Deus tuus audire Bilham, & con-
uertit dominus Deus tuus tibi maledictionem in bene-
dictionem, quia dilexit te dominus Deus tuus.*

6 *Non quæres pacem eorum, & bonum eorum omnibus
diebus tuis in ſeculum.*

7 *Non abominaberis Edomeum, quia frater tuus eſt:
non abominaberis Ægyptium, quia peregrinus fuiſti in
terra eius.*

8 *Filij qui naſcentur eis generatione tertia ingredientur
eccleſiam Domini.*

9 *Si egreſſa fuerint caſtra contra inimicos tuos, caue ab
omni re mala.*

10 *Si fuerit in te vir qui non fuerit mundus, accidente
noctis, egredietur extra caſtra.*

11 *Non ingredietur caſtra, & erit cum declinauerit ve-
ſpera, lauabit ſe aqua, & cum occubuerit ſol ingredietur
caſtra.*

12 *Et locus erit tibi extra caſtra, & egredieris illuc.*

13 *Et paxillus erit tibi ſuper arma tua: & erit, quando
ſedes extra, fodies eo, & reuerteris, & operies egeſta tua.*

14 *Dominus enim Deus tuus ambulat per medium ca-
ſtrorum tuorum, vt eruat te, & det inimicos tuos coram
te, & erunt caſtra tua ſancta: & non videat in te turpi-
tudinem aliquam, & auertatur à te.*

15 *Non trades ſeruum Domino eius, qui confugit ad te
à Domino ſuo.*

16 *Tecum manebit in medio tui, in loco quem elegerit
intra vnam è portis tuis, ſicut placuerit ei : non vim in-
feres ei.*

17 *Non erit meretrix è filiabus Iſrael, & non erit ſcor-
tator è filiis Iſrael.*

18 *Non introduces mercedem meretricis & precium canis
in domum Domini Dei tui pro omni voto, quia abomi-
natio Domini Dei tui vtrumque eſt.*

19 *Non fœnerabis fratri tuo, vſura pecuniæ, vſura cibi,
vſura omnis rei, quam fœnerabit.*

20 *Extraneo fœnerabis : & fratri tuo non fœnerabis, vt
benedicat tibi dominus Deus tuus in omnibus in quibus
mittes manus tuas ſuper terram, ad quam ingrederis, vt
poſſideas eam.*

21 *Si voueris votum domino Deo tuo non tardabis reddere
illud, quia requirendo requiret illud Dominus Deus tuus
à te, & erit in te peccatum.*

22 *Et ſi deſieris vouere, non erit in te peccatum.*

23 *Quod egreditur è labiis tuis cuſtodies, & facies, quem-
admodum vouiſti Domino Deo tuo ſpontaneum, quod lo-
cutus es ore tuo.*

24 *Si ingreſſus fueris vineam proximi tui, comede vuas
ſecundum animam tuam ſatiando te, & in vaſe tuo non
pones.*

25 *Si ingreſſus fueris ſegetem proximi tui, decerpe ſpicas
manu tua, & falcem non eleuabis in ſegetem proximi
tui.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

3 Non intrabit Ammanites, & Moabites in eccleſiam Domini, & vſque ad decimam generationem non intrabit in eccleſiam Domini, & vſque in æternum.

4 Eo quod non occurrerint vobis cum panibus & aqua in via, cum exiretis de Ægypto, & quia cõduxerunt aduerſum te Balaam filium Beor de Meſopotamia, vt malediceret te.

5 Et tranſtulit Dominus Deus tuus maledictiones in benedictionem: quoniam dilexit te Dominus Deus tuus.

6 Non alloqueris pacifica eis, & vtilia eis, omnes dies tuos in ſæculum.

7 Non abominaberis Idumæũ, quoniã frater tuus eſt: non abominaberis Ægyptium, quoniam incola fuiſti in terra illius.

8 Filij ſi fuerint eis, progenie tertia intrabunt in eccleſiam Domini.

9 Si autem exieris caſtrametari ſuper inimicos tuos, & cauebis ab omni verbo malo.

10 Si fuerit in te homo, qui non erit mundus à fluore ſuo nocte, & exibit extra caſtra.

11 Et non intrabit in caſtra: & erit, ad veſperam lauabit corpus ſuum aqua, & cum occiderit Sol, intrabit in caſtra.

12 Et locus erit tibi extra caſtra, & egredietur illuc foras.

13 Et paxillus erit tibi ſuper zonam tuam, & erit quando ſedebis foras & fodies in eo, & obducens operies turpitudinem tuam.

14 Quoniam Dominus Deus tuus inãbulat in caſtris tuis, vt eruat te, & tradat inimicum tuũ ante faciem tuam: & erunt caſtra tua ſancta, & non apparebit in te turpitudo rei, & recedat a te.

15 Non trades puerum domino ſuo, qui appoſitus eſt tibi à domino ſuo.

16 Tecum habitabit, in vobis habitabit, vbicumque placuerit ei: non tribulabis eum.

17 Nõ erit meretrix à filiabus Iſrael, & nõ erit fornicãs in filiis Iſrael: non erit ferens teletas de filiabus Iſrael, & non erit initiatus de filiis Iſrael.

18 Non offeres mercedem meretricis, neque commutationem canis in domum Domini Dei tui ad omne votum: quoniam abominatio Domino Deo tuo eſt & vtrumque.

19 Non fœnerabis fratri tuo vſuram argenti, & vſuram ciborum, & vſuram cuiuſlibet rei, quamcumque dederis mutuam.

20 Alieno fœnerabis, fratri autem tuo non fœnerabis, vt benedicat te Dominus Deus tuus in omnibus operibus tuis ſuper terram, in quam ingrederis illuc hæreditare eam.

21 Si autem voueris votum Domino Deo tuo, non tardabis reddere illud: quoniam inquirens inquiret Dominus Deus tuus à te, & erit in te peccatum.

22 Si autem nolueris: non eſt in te peccatum.

23 Quæ egrediuntur per labia tua, obſeruabis & facies, quemadmodum vouiſti Domino Deo tuo, donum, quod locutus es ore tuo.

Si autem intraueris in vineam proximi tui, co-
24 medes vuam, quantum anima tua ſaturetur, in
vas autem non iniicies.

Si autem intraueris in ſegetem proximi tui, &
colliges in manibus tuis ſpices, & falcem non im-
25 mittes in ſegetem proximi tui.

Quæ hic ponuntur nũ. 24. & 25. in Bi. Septua. Int. Rõ edita principiũ dãt capitulo 24. ſed ordine diuerſo nã prius ſũt quæ nu. 25. indicãtur deinde quæ nu. 24. notata ſũt.

Chald. Paraph. Tranſl.

Non erit mundus Ammonita & Moabita, vt ingrediatur in eccleſiam Domini, etiam decima generatio eorum non erit munda, vt ingrediatur in eccleſiam Domini vſq; in ſæculum.

Eo quòd non occurrerunt vobis cum pane & aqua in via, quando egreſſi eſtis de Ægypto, & quia mercede conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Pethor Syriæ, quæ eſt iuxta Euphratem, vt malediceret tibi.

Et noluit Dominus Deus tuus acquieſcere Balaam & vertit Dominus Deus tuus tibi maledictiones in benedictionem: quoniam dilexit te Dominus Deus tuus.

Non quæras pacem eorum, & bonum eorum omnibus diebus vitæ tuæ vſque in æternum.

Non abominaberis Idumæum, quoniã frater tuus eſt: nõ abominaberis Ægyptum, quoniam aduena fuiſti in terra eius.

Filij qui nati fuerint ex eis in tertia generatione erunt mundi, vt ingrediantur in eccleſiam Domini.

Si egreſſus fueris in caſtris contra inimicos tuos, obſeruabis te ab omni re mala.

Si fuerit in te vir, qui nõ fuerit mũdus pollutione nocturna, egredietur extra caſtra, & nõ ingredietur in caſtra.

Et in tempore veſpertino lauabitur aquis, & quando occubuerit ſol, ingredietur ad caſtra.

Et locus erit paratus tibi extra caſtra, & egredieris illuc foras.

Et paxillus erit tibi ſuper arma tua, & cum ſederis foris, fodies cum eo, & reuerteris, & operies quæ à te egeſta ſunt.

Quoniam maieſtas Domini Dei tui ambulat in medio caſtrorum tuorum, vt liberet te, & vt tradat inimicos tuos in manu tua: & erunt caſtra tua ſancta, & non appareat in te aliquid fœditatis, vt non auertatur verbum eius benefaciens tibi.

Non trades ſeruum gentium Domino ſuo, qui confugerit ad te à Domino ſuo.

Tecum habitabit in medio tui in loco quem elegerit in vna vrbium tuarum vbi bene ſit ei: ne decipias illum.

Non erit mulier de filiabus Iſrael uxor viro ſeruo, neque accipiet vir de filiis Iſrael vxorem ancillam.

Non afferes mercedem meretricis, & precium canis in domum Domini Dei tui pro omni voto: quia vtrumque abominabile eſt coram Domino Deo tuo.

Non fœnerabis fratri tuo ad vſuram pecuniam, neque frumentum, neque quicquam fœnerabis ad vſuram.

Filio autem alienigenæ fœnerabis, & à fratre tuo non accipies vſuram, vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omnibus ad quæ miſeris manum tuam in terra ad quam ingredieris poſſidendum.

Quando voueris votum coram Domino Deo tuo, non tardabis reddere illud: quoniam requirens requiret illud Dominus Deus tuus à te, & erit in te peccatum.

Et ſi deſieris vouere, non erit in te peccatum.

Quod egreſſum eſt de labiis tuis, obſeruabis, & facies ſicut vouiſti coram Domino Deo tuo, & quod ſpontè locutus es ore tuo.

Si mercede conductus fueris in vineam proximi tui, comedere poteris vuas iuxta voluntatem tuam vſque ad ſaturitatem, & in vaſe tuo non repones eas.

Si conductus fueris in meſſem proximi tui, franges ſpicas plenas manu tua, & falcem non leuabis ſuper ſegetem proximi tui.

Digitized by Google

Vulgat. Editoi.

CAP. XXIIII.

* Matt. 5.32. 19. 7 Marc. 10. 4

1 SI * acceperit homo vxorem,& habuerit eam,&
non inuenerit gratiã ante oculos eius propter
aliquam fœditatem:ſcribet libellum repudij,& da-
bit in manu illius,& dimittet eam de domo ſua.
2 Cumque egreſſa alterum maritum duxerit.
3 Et ille quoque oderit eam, dederitque ei libellũ
repudij,& dimiſerit de domo ſua, vel certe mor-
tuus fuerit.
4 Non poterit prior maritus recipere eã in vxorẽ.
quia polluta eſt,& abominabilis facta eſt corã Do-
mino: ne peccare facias terram tuam, quam Do-
minus Deus tuus tradiderit tibi poſſidendam.
5 Cum acceperit homo nuper vxorem, non pro-
cedet ad bellum,nec ei quippiam neceſſitatis iniũ-
getur publicæ,ſed vacabit abſque culpa domi ſuę,
vt vno anno lætetur cum vxore ſua.
6 Non accipies loco pignoris inferiorem, & ſupe-
riorem molam: quia animam ſuam oppoſuit tibi.
7 Si deprehenſus fuerit homo ſolicitans fratrem
ſuum de filijs Iſrael,& vendito eo acceperit pretiũ,
interficietur,& auferes malum de medio tui.
8 Obſerua diligenter ne incurras plagam lepræ,ſed
facies quæcumque docuerint te ſacerdotes Leuiti-
ci generis iuxta id,quod præcepi eis,& imple ſoli-
cite.

* Num. 12. 10.

9 * Mementote quæ fecerit Dominus Deus veſter
Mariæ in via cum egrederemini de Ægypto.
10 Cum repetes à proximo tuo rem aliquam, quã
debet tibi,non ingredieris domum eius vt pignus
auferas.
11 Sed ſtabis foris,& ille tibi proferet quod habue-
rit.
12 Sin autem pauper eſt, non pernoctabit apud te
pignus.
13 Sed ſtatim reddes ei ante ſolis occaſum: vt dor-
miens in veſtimento ſuo,benedicat tibi, & habeas
iuſtitiam coram Domino Deo tuo.

* Leu. 19. 15. Tob. 4. 15.

14 * Non negabis mercedem indigentis, & paupe-
ris fratris tui,ſiue aduenæ,qui tecum moratur in
terra,& intra portas tuas eſt.
15 Sed eadem die reddes ei pretium laboris ſui an-
te ſolis occaſum,quia pauper eſt, & ex eo ſuſtentat
animam ſuam:ne clamet contra te ad Dominum,
& reputetur tibi in peccatum.

* 4. Reg 14. 6. 2. Par. 25. 4. Eze. 18. 20.

16 * Non occidẽtur patres pro filijs,nec filij pro pa-
tribus, ſed vnuſquiſq; pro peccato ſuo morietur.
17 Non peruertes iudicium aduenæ & pupilli, nec
auferes pignoris loco viduæ veſtimentum.
18 Memento quod ſeruieris in Ægypto,& eruerit
te Dominus Deus tuus inde:idcirco præcipio tibi
vt facias hanc rem.
19 Quando meſſueris ſegetem in agro tuo, & obli-
tus manipulum reliqueris,non reuerteris vt tollas
illum:ſed aduenam,& pupillum,& viduam auferre
re patieris,vt benedicat tibi Dominus Deus tuus
in omni opere manuum tuarum.
20 Si fruges collegeris oliuarum,quidquid reman-
ſerit in arboribus,non reuerteris vt colligas : ſed
relinques aduenæ,pupillo,ac viduæ.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

CAP. XXIIII.

SI acceperit vir uxorem,& coierit cum ea,erit ſi non
inuenerit gratiam in oculis eius, quia inuenit in ea
turpitudinem aliquam.ſcribet ei libellum repudij,& da-
bit in manu eius,& dimittet eam è domo ſua.
Egredietur è domo eius,& perget,& erit viro alteri.
Et ſi odio habuerit eam vir alter, ſcribet ei libellũ re-
pudij,& dabit in manu eius,& dimittet eam è domo ſua.
vel ſi mortuus fuerit vir alter qui acceperat eam ſibi in
uxorem.
Non poterit maritus eius primus, qui dimiſerat eam
iterum capere eam,vt ſit ſibi in uxorem,poſtquam polluta
eſt:quia abominatio eſt coram Domino,& non pollues ter-
ram,quam Dominus Deus tuus dat tibi in hæreditatem.
Si acceperit vir uxorem nouam,non egredietur ad bel-
lum,& non tranſibit ſuper eum quicquam oneris milita-
ris, immunis erit in domo ſua anno vno, & lætificabit
uxorem ſuam quam accepit.
Non capiet pro pignore metam & catillum, quia ani-
mam ipſe accipit pro pignore.
Si inuentus fuerit vir furans animam è fratribus ſuis
è filijs Iſrael,& negociatus fuerit de eo, & vendiderit eũ
morietur fur ipſe,& auferes malum è medio tui.
Caue tibi à plaga lepræ, vt cuſtodias valde,& facias
ſecundum omnia quæ docebunt vos ſacerdotes Leuitæ:
quemadmodum præcepi eis cuſtodietis,vt faciatis.
Memento quæ fecit Dominus Deus tuus ipſi Miriam in
via,quando egreſſi eſtis ex Ægypto.
Si mutuaueris proximo tuo mutuũ aliquod,non ingre-
dieris domum eius ad capiendum pignus eius.
Foris ſtabis, & vir cui mutuaſti, educet ad te pignus
foras.
Et ſi vir pauper fuerit,non dormies cum pignore eius.
Reddendo reddes ei pignus cum occubuerit ſol, & dor-
miet in veſtimento ſuo,& benedicet tibi, & tibi erit iu-
ſtitia coram Domino Deo tuo.
Non vim inferes mercenarii pauperi , & egeno tam de
fratribus tuis quam de peregrinis tuis, qui ſunt in terra
tua,intra portas tuas.
In die eius dabis mercedem eius:non occumbet ſuper eã
ſol,quia pauper eſt,& cum ea ſuſtentat animam ſuã,&
non clamet contra te ad Dominum,& ſit in te peccatum.
Non morientur patres pro filijs, & filij non morientur
pro patribus:vnuſquiſque pro peccato ſuo morietur.
Non peruertes iudicium peregrini,pupilli,& non capies
in pignus veſtimentum viduæ.
Et recordare quod ſeruus fuiſti in Ægypto,& redemit
te Dominus Deus tuus inde:idcirco præcipio tibi,vt facias
hoc.
Si meſſueritis meſſem tuam in agro tuo,& oblitus fue-
ris manipuli in agro,non reuerteris,vt capias illum,pere-
grino,pupillo, & viduæ erit, vt benedicat tibi Dominus
Deus tuus in omni opere manuum tuarum.
Si excuſſeris oliuas tuas non deijcies, quæ ſunt poſt te.
peregrino,pupillo,& viduæ erit.

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXIIII.

1 SI quis autem acceperit vxorem, & habitauerit cum ea,& erit,ſi non inueuerit gratiam coram eo,quia inuenit in ea rem turpem,& ſcriber ei libellum repudii,& dabit in manus eius,& dimittet eam è domo ſua.

2 Et abiens fuerit viro alteri.

3 Et oderit eam vir nouiſſimus,& ſcripſerit ei libellum repudij,& dabit in manus eius ,& dimittet eam è domo ſua,& mortuus fuerit vir nouiſſimus qui accepit eam ſibi vxorem.

4 Non poterit vir prior,qui dimiſit eam reuerſus, accipere eam ſibi vxorem,poſtquam illa contaminata eſt:quoniam abominatio eſt ante Dominum Deum tuum,& non inquinabitis terram, quam Dominus Deus tuus d it tibi in ſorte,

5 Si quis autem acceperit vxorem nuper, nõ exibit ad bellum neque iniungetur ei res vlla:immunis erit in domo ſua,annũ vnum lætificabit vxorem ſuam,quam accepit.

6 Non pignorabis molam, neque ſuperiorem lapidem molæ,quia animam iſte pignorat.

7 Si autem deprehendatur homo furans animam ex fratribus ſuis filiis Iſrael, & opprimens eum vendiderit:morietur fur ille,& auferes malignum ex vobis ipſis.

8 Attende tibi in tactu lepræ:obſerua valde facere ſecundum omnem legem, quam annunciauerint vobis ſacerdotes Leuitæ:quemadmodum mandaui vobis,obſeruate facere.

9 Memento, quæcumque fecit Dominus Deus tuus Mariæ,egredientibus vobis ex Ægypto.

10 Si debitum fuerit in proximo tuo,debitũ quodcumque,non intrabis in domum eius pignorare pignus eius.

11 Foris ſtabis,& homo apud quem debitum tuum eſt in eo,proferet tibi pignus foras.

12 Si autem homo eget: non dormies in pignore eius.

13 Redditione reddes ei, pignus ſuum ad occaſum ſolis:& dormiet in veſtimento ſuo,&benedicet te, & tibi erit miſericordia coram Domino Deo tuo.

14 Non fraudabis mercedem pauperis, & egeni ex fratribus tuis, vel ex aduenis,qui ſunt in ciuitatibus tuis.

15 Eadem die reddes mercedem eius, non occidet ſol ſuper eam:quia pauper eſt,& in ea habet ſpem, & clamabit contra te ante Dominum,& erit in te peccatum.

16 Non morientur patres pro filiis, & filii non morientur pro patribus,vnuſquiſque in peccato ſuo morietur

17 Non declinabis iudicium aduenæ,& orphani,& viduæ,non pignorabis veſtem viduæ.

18 Et memento,quia famulus fuiſti in terra Ægypto,& redemit te Dominus Deus tuus inde: propterea ego tibi mando facere verbum hoc.

19 Si autem meſſueris meſſem in agro tuo, & oblitus fueris manipuli in agro tuo, non redibis accipere illum:aduenæ,& pupillo,& viduæ erit,vt benedicat te Dominus Deus tuus in omnibus operibus manuum tuarum.

20 Si autẽ oliuas colligas,nõ redibis repetere quæ poſt te,aduenæ,& pupillo,& viduæ erunt: & memento,quia famulus fuiſti in terra Ægypto. Propterea ego mando tibi facere verbum hoc.

Chald. Paraph. Tranſl.

CAP. XXIIII.

1 *SI acceperit vir uxorem,& concubuerit cum ea,& nõ inuenit gratiam in oculis eius, quoniam inuenit in ea aliquid fœditatis. ſcribet ei libellum repudij, & dabit in manu eius,& dimittet eam de domo ſua.*

2 *Et egrediatur de domo eius,& recedat, & ſit vxor viro alteri.*

3 *Et ſi oderit eam vir alter,& ſcripſerit ei libellum repudij & dederit in manu eius,& dimiſerit eam de domo ſua,aut ſi mortuus fuerit vir poſterior, qui accepit eam in vxorem.*

4 *Non eſt licitum marito priori,qui dimiſit eam, vt iterum accipiat eam vt ſit ei in vxorem poſtquam coinquinata eſt:quoniam abominatio eſt coram Domino Deo tuo, & non facias peccare terram,quam Dominus Deus tuus dabit tibi in poſſeſſionem.*

5 *Quando acceperit homo nouam vxorem, non egrediatur ad bellum,neque quicquam iniungetur ei: ſed immunis erit in domo ſua anno vno, & lætabitur cum vxore ſua quam accepit.*

6 *Non accipies loco pignoris inferiorem & ſuperiorem molam,quia cum eis ſit eſca omni animæ.*

7 *Si inuentus fuerit vir furans animam de fratribus ſuis de filijs Iſrael,& ſicut mercator vendiderit eam:occidetur fur ille,& auferes facientem quod malum eſt de medio tui.*

8 *Obſerua diligenter ne incurras plagam lepræ,vt cuſtodias valdè,& vt facias iuxta omnia quæ docuerint vos ſacerdotes & Leuitæ:ſicut præcepi eis, cuſtodietis vt faciatis.*

9 *Memento quid fecerit Dominus Deus tuus Mariæ in via,quando egreſſi eſtis de Ægypto.*

10 *Quando mutuaueris aliquid proximo tuo: non ingrediaris in domum eius,vt accipias pignus eius.*

11 *Sed foris ſtabis,& vir qui eſt debitor tibi,proferet ad te pignus foras.*

12 *Et ſi vir pauper eſt,non dormias in pignore eius.*

13 *Sed reddes ei pignus cum occubuerit ſol:vt dormiat in veſtimento ſuo,vt benedicat tibi , & tibi erit iuſtitia coram Domino Deo tuo.*

14 *Non retinebis violenter mercedem pauperis,& egeni de fratribus tuis aut de aduenis qui ſunt in terra tua in ciuitatibus tuis.*

15 *Sed in eodem die dabis mercedem eius ante occaſum ſolis:quoniam pauper eſt,& pro eo ponit animam ſuam, vt non clamet aduerſum te coram Domino, & ſit in te peccatum.*

16 *Non moriantur patres pro filijs, neque filij moriantur pro patribus:ſed ſinguli pro peccato ſuo moriantur.*

17 *Non declinabis iudicium aduenæ & pupilli,neque tolles pro pignore veſtimentum viduæ.*

18 *Et recordaberis quod ſeruus fuiſti in Ægypto,& redemit te indè Dominus Deus tuus:ideò ego præcipio tibi vt facias hanc rem.*

19 *Quando meſſueris meſſem tuam in agro tuo, & oblitus fueris manipuli in agro,non reuerteris,vt tollas illũ: ſed peregrino,& pupillo, & viduæ erit vt benedicat tibi Dominus Deus tuus in omnibus operibus manus tuæ.*

20 *Quando excuſſeris oliuas tuas, non reuertaris ad colligendum quod poſt te reliqueris,ſed peregrino,& pupillo, & viduæ erit.*

Vulgat. Editio.

Si vindemiaueris vineam tuam, non colliges remanentes racemos, ſed cedent in vſus aduenæ, pupilli, ac viduæ.

Memento quod & tu ſeruieris in Ægypto, & idcirco præcipio tibi vt facias hanc rem.

CAP. XXV.

SI fuerit cauſa inter aliquos, & interpellauerint iudices: quē iuſtũ eſſe perſpexerint, illi iuſtitiæ palmā dabũt: quē impiũ, cōdemnabũt impietatis.

Sin autem eum, qui peccauit, dignum viderint plagis: proſternent, & coram ſe facient verberari. Pro menſura peccati erit & plagarum modus.

* 2. Cor 11.24.

Ita dumtaxat,* vt quadragenarium numerum non excedant: ne fœde laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus.

* 1. Cor 9.9. 1. Tim. 5.18.

* Nō ligabis os bouis terētis in area fruges tuas.

* Matt. 22.24. Mar. 12.19. Luc 20.28.

* Quando habitauerint fratres ſimul, & vnus ex eis abſque liberis mortuus fuerit, vxor defuncti non nubet alteri: ſed accipiet eam frater eius, & ſuſcitabit ſemen fratris ſui.

Et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit, vt non deleatur nomen eius ex Iſrael.

Sin autem noluerit accipere vxorem fratris ſui, quæ ei lege debetur, perget mulier ad portam ciuitatis, & interpellabit maiores natu, dicetque * Nō vult frater viri mei ſuſcitare nomen fratris ſui in Iſrael: nec me in coniugem ſumere.

* Ruth 4.5.

Statimque accerſiri eum facient, & interrogabunt. Si reſponderit: Nolo eam vxorem accipere.

Accedet mulier ad eum coram ſenioribus, & tollet calceamentum de pede eius, ſpuetque in faciem illius, & dicet: Sic fiet homini, qui non ædificat domum fratris ſui.

Et vocabitur nomen illius in Iſrael, Domus diſcalceati.

Si habuerint inter ſe iurgium viri duo, & vnus contra alterum rixari cœperit, volenſque vxor alterius eruere virum ſuum de manu fortioris, miſeritque manũ, & apprehenderit verenda eius.

Abſcides manum illius, nec flecteris ſuper eam vlla miſericordia.

Non habebis in ſacculo diuerſa pondera, maius & minus.

Nec erit in domo tua modius maior & minor.

Pondus habebis iuſtũ & verũ, & modius æqualis & verus erit tibi: vt multo viuas tempore ſuper terram, quam Dominus Deus tuus dederit tibi.

Abominatur enim Dominus Deus tuus eum, qui facit hæc & auerſatur omnem iniuſtitiam.

* Exo. 17.8.

* Memento quæ fecerit tibi Amalec in via quando egrediebaris ex Ægypto.

Quomodo occurrerit tibi: & extremos agminis tui, qui laſſi reſidebant, ceciderit: quando tu eras fame & labore confectus, & non timuerit Deum.

Cum ergo Dominus Deus tuus dederit tibi requiem, & ſubiecerit cunctas per circuitum nationes in terra, quam tibi pollicitus eſt: delebis nomen eius ſub cœlo. Caue ne obliuiſcaris.

CAP. XXVI.

CUmque intraueris terram, quam Dominus Deus tuus tibi daturus eſt poſſidendam, & obtinueris eam, atque habitaueris in ea.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

21 *Si vindemiaueris vineam tuam, non colliges racemos poſt te: peregrino, pupillo, & viduæ erit.*

22 *Et memento quòd ſeruus fuiſti in terra Ægypti, idcirco præcipio tibi vt facias hoc.*

CAP. XXV.

1 *SI fuerit lis inter homines, & acceſſerint ad iudicium: iudicabunt eos, & iuſtitiam facient iuſto, & condemnabunt impium.*

2 *Et erit, ſi fuerit cædendus impius, proſternere faciet eum iudex, & cædere faciet eum coram ſe ſecundum impietatem eius in numero.*

3 *Quadragenis eius verberibus cædere faciet eum: non addet: ne forte ſi addat cædendo eum ſuper hæc verbera multa, vileſcat frater tuus in oculis tuis.*

4 *Non obturabis os bouis eo triturante.*

5 *Si manſerint fratres pariter, & mortuus fuerit vnus ex eis, & filius non fuerit ei, non erit vxor mortui viro extraneo: cognatus eius ingredietur ad eam, & capiet eam ſibi in vxorem, & affinitatem contrahet cum ea.*

6 *Et erit, primogenitus quem pariet, ſtabit nomine fratris ſui defuncti, & non delebitur nomen eius ex Iſrael.*

7 *Et ſi noluerit vir accipere cognatam ſuam aſcendet cognata eius ad portam ad ſeniores, & dicet: Renuit cognatus meus ſuſcitare fratri ſuo nomen in Iſrael, non vult affinitatem contrahere mecum.*

8 *Vocabunt eum ſeniores ciuitatis, & loquentur ad eum, & ſtabit, & dicet: Nolui accipere eam.*

9 *Et accedet cognata eius ad eum in oculis ſeniorum, & ſoluet calciamentum eius è pede eius, & ſpuet in faciem eius, & loquetur, & dicet: Sic fiet viro, qui non ædificauerit domum fratris ſui.*

10 *Et vocabitur nomen eius in Iſrael, Domus ſoluti calciamentum.*

11 *Si rixati fuerint homines pariter, vir, & frater eius, & acceſſerit vxor vnius, vt eruat virum ſuum è manu percutientis eum, & miſerit manum ſuam & apprehenderit verenda eius.*

12 *Abſcides manum illius, non parcet oculus tuus.*

13 *Non erit tibi in loculo tuo pondus, & pondus, maius & minus.*

14 *Non erit tibi in domo tua modius, & modius, maior & minor.*

15 *Pondus perfectum, & iuſtum erit tibi: modius perfectus, & iuſtus erit tibi, vt prolongent dies tuos ſuper terram quam Dominus Deus tuus dat tibi.*

16 *Quia abominatio Domini Dei tui eſt omnis qui facit hæc, omnis faciens iniquitatem.*

17 *Memento quæ fecerit tibi Hamalec in via, quando egrediebamini ex Ægypto.*

18 *Qui occurrit tibi in via, & caudam abſcidit in te omnium debilium qui erant poſt te: & eras laſſus, & fatigatus, & non timuit Deum.*

19 *Et erit cum dederit requiem Dominus Deus tuus tibi ab omnibus inimicis tuis vndique, in terra quam Dominus Deus tuus dat tibi hereditatem, vt poſſideas eam, delebis mentionem Hamalec ſub cœlo. Ne obliuiſcaris.*

CAP. XXVI.

1 *ET erit cum ingreſſus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi in hereditatem, & poſſederis eam, & habitaueris in ea.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

21 Si autem vindemies vineam tuam, non [illegible]
demiabis eam ab ijs, quæ poſt te aduenæ, [illegible]
lo, & viduæ erunt.
22 Et meméto, quia famulus fuiſti in terra [illegible]
propter hoc ego tibi mando facere verbum [illegible]

CAP. XXV.

1 SI autem fuerit [illegible] inter homines, [illegible]
[illegible]
[illegible]
2 [illegible]
[illegible]
[illegible]

3 Et numero quadraginta [illegible] flabunt [illegible]
ponet [illegible]
pla[illegible] frater tuus [illegible]
4 Non [illegible]
5 Si autem [illegible] fratres in vnum, [illegible]
tuus fuerit vnus ex eis, [illegible]
et non erit vxor [illegible] foras viro non [illegible]
et frater viri eius [illegible] ad eam, & accipiet [illegible]
tibi vxorem, & [illegible]
6 Et erit infans, quicunque natus fuerit [illegible]
tuetur ex defuncti nomine, & non [illegible] no-
men eius Iſrael.
7 Si autem noluerit homo accipere vxorē fratris
ſui, & aſcendet mulier in porta ad ſenatum [illegible]
cet: Non vult frater viri mei ſuſcitare nomen fra-
tris ſui in Iſrael, noluit frater viri mei.
8 Et vocabunt eum ſeniores ciuitatis eius, & di-
cent ei: Et ſtans dixerit: Nolo accipere eam.
9 [illegible] vxor fratris eius [illegible]
[illegible] calceamentū eius vnū de pede [illegible]
faciem eius & reſpondens dicet: Sic facient [illegible]
ni, qui non ædificauit domum fratris ſui in Iſrael.
10 Et vocabitur nomen eius in Iſrael, domus diſ-
calceati calceamentum.
11 Si autē rixati fuerint homines pariter, homo cū
fratre ſuo, & acceſſerit vxor vnius eorum ad erue-
dum virum ſuum de manu verberatis eum, & ex-
tendens manum apprehenderit teſtes eius.
12 Abſcindes manum: non parcet oculus tuus ſu-
per eam.
13 Non erit in marſupio tuo pondus, & pondus,
magnum aut paruum
14 Non erit in domo tua menſura, & menſura, ma-
gna, vel parua.
15 Pondus verax, & iuſtum erit tibi, & menſura
verax & iuſta erit tibi: vt longæuus ſis ſuper terra:
quam Dominus Deus tuus dat tibi in ſorte.
16 Quoniam abominatio Domino Deo tuo omnis
faciens hæc, omnis faciens iniuſtum.
17 Recordare quæcumque fecit tibi Amalec in via,
exeunte de terra Ægypti
18 Quomodo reſtitit tibi in via, & percuſſit caudā
[illegible] tui, defeſſos poſt te: tu autem eſurieb[illegible] &
laborabas: & non timuit Deum.
19 Et erit, poſtquam quieſcere fecerit te Dominus
Deus tuus ab omnibus inimicis tuis, qui in circui-
tu tuo in terra quam Dominus Deus tuus dat tibi
hæreditare: delebis nomen Amalec de ſub cœlo, &
non obliuiſcaris.

CAP. XXVI.

1 ET erit ſi [illegible] in terram, quam Dominus
[illegible] hæreditate, & hæreditate
[illegible]

Chald. Paraph. Tranſl.

[illegible]

Vulgat. Editio.

2 Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cartallo, pergetque ad locum quẽ Dominus Deus tuus elegerit, vt ibi inuocetur nomen eius.

3 Accedeſq; ad ſacerdotem, qui fuerit in diebus illis, & dices ad eum: Profiteor hodie coram Domino Deo tuo, quod ingreſſus ſum in terram, pro qua iurauit patribus noſtris, vt daret eam nobis.

4 Suſcipienſque ſacerdos cartallum de manu tua, ponet ante altare Domini Dei tui.

5 Et loqueris in conſpectu Domini Dei tui: Syrus perſequebatur patrem meum, qui deſcendit in Ægyptum, & ibi peregrinatus eſt in pauciſſimo numero: creuitque in gentem magnam ac robuſtã & infinitæ multitudinis.

6 Affixeruntque nos Ægyptij, & perſecuti ſunt imponentes onera grauiſſima.

7 Et clamauimus ad Dominum Deum patrum noſtrorum: qui exaudiuit nos, reſpexit humilitatem noſtram, & laborem, atque anguſtiam:

8 Et eduxit nos de Ægypto in manu forti, & brachio extento: in ingenti pauore, in ſignis atque portentis.

9 Et introduxit ad locum iſtum, & tradidit nobis terram lacte & melle manantem.

10 Et idcirco nunc offero primitias frugum terre, quam Dominus dedit mihi. Et dimittes eas in cõſpectu Domini Dei tui, & adorato Domino Deo tuo.

11 Et epulaberis in omnibus bonis, quæ Dominus Deus tuus dederit tibi, & domui tuæ, tu, Leuites, & aduena qui tecum eſt.

12 Quando compleueris decimam cunctarum frugum tuarum, anno decimarum tertio dabis Leuitæ, & aduenæ, & pupillo & viduæ, vt comedant intra portas tuas, & ſaturentur.

13 Loqueriſque in conſpectu Domini Dei tui: Abſtuli quod ſanctificatum eſt de domo mea, & * dedi illud Leuitæ, & aduenæ, & pupillo ac viduæ, ſicut iuſſiſti mihi: non præterij mandata tua, nec ſum oblitus imperij tui.

* Sup. 14. 27.

14 Non comedi ex eis in luctu meo, nec ſeparaui ea in qualibet immunditia, nec expendi ex his quidquã in re funebri. Obediui voci Domini Dei mei, & feci omnia ſicut præcepiſti mihi.

15 * Reſpice de ſanctuario tuo, & de excelſo cœlorum habitaculo, & benedic populo tuo Iſrael, & Terræ, quam dediſti nobis, ſicut iuraſti patribus noſtris, terræ lacte, & melle mananti.

* Eſa. 63. 15. Baruc. 2. 16.

16 Hodie Dominus Deus tuus præcepit tibi vt facias mandata hæc atque iudicia, & cuſtodias & impleas ex toto corde tuo, & ex tota anima tua.

17 Dominum elegiſti hodie, vt ſit tibi Deus, & ambules in vijs eius, & cuſtodias ceremonias illius, & mandata atque iudicia, & obedias eius imperio.

* Sup. [illegible]

18 Et Dominus elegit te hodie vt ſis ei populus peculiaris, ſicut locutus eſt tibi, & cuſtodias omnia [illegible] præcepta [illegible].

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible] Domini Dei tui.

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

8 [illegible] & brachio [illegible] portentis.

9 [illegible]

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 [illegible]

16 [illegible]

17 [illegible]

18 [illegible]

Tranſl. ex Septuag.

2 Et ſumes de primitia fructuum terræ tuæ, quā
Dominus Deus tuus dat tibi, & mittes in cartallū,
& ibis in locum, quem elegerit Dominus Deus
tuus, vt inuocetur nomen ſuum ibi.

3 Et venies ad ſacerdotem, qui erit in diebus illis,
& dices ad eum: Annuncio hodie Domino Deo
meo, quia intraui in terram, quam iurauit Domi-
nus patribvs noſtris dare nobis.

4 Et ſumet ſacerdos cartallum de manibus tuis, &
ponet illum ante altare Domini Dei tui.

5 Et reſpondens dicet ante Dominum Deum tuū:
Syriam reiecit pater meus, & deſcendit in Ægyp-
tum, & incoluit ibi in numero breui: & factus eſt
ibi in gentem magnam, & multitudinem copio-
ſam.

6 Et afflixerunt nos Ægyptij, & humiliauerunt
nos, & impoſuerunt nobis opera dura.

7 Et exclamauimus ad Dominum Deum noſtrū:
& exaudiuit Dominus vocem noſtram, & vidit
humiliationem noſtram, & laborem noſtrum, &
tribulationem noſtram.

8 Et eduxit nos Dominus de Ægypto ipſe in for-
titudine ſua magna, & in manu valida, & in bra-
chio excelſo, & in viſionibus magnis, & in ſignis &
in prodigijs.

9 Et induxit nos in locum hunc: & dedit nobis
terram hanc, terram fluentem lac & mel.

10 Et nunc ecce attuli primitiam geniminum ter-
ræ, quam dediſti mihi hodie terram fluentem lac,
& mel. Et dimittes illud ante Dominum Deum
tuum, & adorabis ante Dominum Deum tuum.

11 Et lætaberis in omnibus bonis, quæ dedit tibi
Dominus Deus tuus, & domus tua, & Leuita, & ad-
uena, qui eſt in te.

12 Si autem cōſummaueris decimare decimam ge-
niminum tuorum in anno tertio: ſecundam deci-
mam dabis Leuitæ, & aduenæ, & pupillo, & viduę,
& comedent in ciuitatibus tuis, & lætabuntur.

13 Et dices ante Dominum Deum tuū: Abſtuli ſan-
cta è domo mea, & dedi ea Leuitæ, & aduenę, & pu-
pillo, & viduæ ſecundum omnia mandata, quæ
mandaſti mihi: non ſum tranſgreſſus mandatum
tuum, neque oblitus ſum.

14 Et non comedi in luctu meo de eis, non obtuli
de eis in immundum: non dedi ex eis mortuo.
Obediui voci Domini Dei noſtri, feci ſicut man-
daſti mihi.

15 Reſpice de domo ſancta tua, de cœlo, & benedic
populum tuum Iſrael, & Terram, quam dediſti eis,
ſicut iuraueras patribus noſtris dare nobis terram
fluentem lac & mel.

16 In die hac Dominus Deus tuus mandauit tibi
facere omnes iuſtificationes, & iudicia: & obſerua-
bitis, & facietis omnia ex toto corde veſtro, & ex
tota anima veſtra.

17 Deum elegiſti hodie eſſe Deum tuum, & ambu-
lare in omnibus viis eius, & obſeruare iuſtificatio-
nes, & iudicia, & obedire voci eius.

18 Et Dominus elegit te hodie eſſe te ſibi populum
peculiarem, ſicut dixit, vt cuſtodias mandata eius.

Chald. Paraph. Tranſl.

Tolles de primitijs omnis fructus terræ tuæ, quas afferes de terra tua quam Dominus Deus tuus dabit tibi, & pones in cartallo, & perges ad locum quem elegerit Dominus Deus tuus, vt habitare faciat ibi maieſtatem ſuam.

Et venies ad ſacerdotem qui fuerit in diebus illis, & dices ei: Annuncio hodie coram Domino Deo tuo, quod ingreſſus ſum in terram quam iurauit Dominus dare patribus noſtris.

Et tollet ſacerdos cartallum de manu tua, & reponet illum coram altari Domini Dei tui.

Et reſpondebis, & dices coram Domino Deo tuo: Laban Syrus quæſiuit perdere patrem meum, & deſcendit in Ægyptum, & moratus eſt ibi in populo pauco: & fuit ibi in populum magnum, & fortem, & multum.

Et maleſecerunt nobis Ægyptij, & afflixerunt nos, & poſuerunt ſuper nos ſeruitutem duriſſimam.

Et orauimus coram Domino Deo patrum noſtrorum: & ſuſcepit orationem noſtram, & manifeſtus fuit coram eo labor noſter, & fatigatio noſtra, & anguſtia noſtra.

Et eduxit nos de Ægypto in manu forti, & in brachio excelſo, & in viſione magna, & in ſignis & in portentis.

Et adduxit nos ad locum hunc, & dedit nobis terram hanc, terram fluentem lacte, & melle.

Et nunc ecce affero primitias fructus terræ quam dediſti mihi, Domine. Et repones eas coram Domino Deo tuo, & adorabis coram Domino Deo tuo.

Et lætaberis in omnibus bonis quæ dedit tibi Dominus, & viris domus tuæ, tu & Leuites, & aduena qui eſt in medio tui.

Quando compleueris decimare omnes decimas frugum tuarum in anno tertio anno decimarum, dabis Leuitæ, & peregrino, & pupillo, & viduæ: & comedent in vrbibus tuis, & ſaturabuntur.

Et dices coram Domino Deo tuo: Abſtuli decimas ſanctificatas de domo mea, & etiam dedi eas Leuitæ, & aduenæ, & pupillo, & viduæ, iuxta omnia præcepta tua, quæ præcepiſti mihi: non præterii mandata tua, nec oblitus ſum.

Non comedi in luctu meo ex eis, nec abſtuli ex eis pro immundo, neque dedi ex eis ſuper mortuo, Obediui verbo Domini Dei mei, feci iuxta omnia quæ præcepiſti mihi.

Reſpice de habitaculo ſancto tuo de cœlis, & benedic populo tuo Iſrael, & Terræ quam dediſti mihi, ſicut iuraſti patribus noſtris, vt dares nobis terram lacte & melle manantem.

Hodie Dominus Deus tuus præcepit tibi, vt facias mādata hæc & iudicia: & cuſtodies & facies ea in toto corde tuo, & in tota anima tua.

Dominum elegiſti hodie, vt ſit tibi in Deum, & vt ambules in vijs quæ recta ſunt coram eo, & vt cuſtodias mādata eius, & præcepta eius, & iudicia eius, & vt obedias verbo eius.

Et Dominus elegit te hodie, vt ſis ei in populum dilectum, ſicut locutus eſt tibi: & vt cuſtodias omnia præcepta eius.

Vulgat. Editio.

19 Et faciat te excelſiorem cunctis gentibus quas
creauit,in laudem,& nomen,& gloriam ſuam: vt
ſis populus ſanctus Domini Dei tui, ſicut locutus
eſt.

CAP. XXVII.

1 PRæcepit autem Moyſes & ſeniores Iſrael, po-
pulo dicentes: Cuſtodite omne mandatum
quod præcipio vobis hodie.
2 Cumque tranſieritis Iordanem in terram,quam
Dominus Deus tuus dabit tibi, eriges ingentes la-
pides,& calce leuigabis eos.
3 Vt poſſis in eis ſcribere omnia verba legis hu-
ius,Iordane tranſmiſſo:vt introeas terram, quam
Dominus Deus tuus dabit tibi,terram lacte & mel-
le manantem,ſicut iurauit patribus tuis.
Exo. 20.25. Ioſ. 8.
4 * Quando ergo tranſieritis Iordanem,erigite la-
pides,quos ego hodie præcipio vobis in monte He-
bal,& leuigabis eos calce.
5 Et ædificabis ibi altare Domino Deo tuo, & de
lapidibus,quos ferrum non tetigit.
6 Et de ſaxis informibus & impolitis: & offeres
ſuper eo holocauſta Domino Deo tuo.
7 Et immolabis hoſtias pacificas, comedeſque ibi,
& epulaberis coram Domino Deo tuo.
8 Et ſcribes ſuper lapides omnia verba legis huius
plane & lucide.
9 Dixeruntque Moyſes,& ſacerdotes Leuitici ge-
neris ad omnem Iſraelem:Attende, & audi Iſrael:
Hodie factus es populus Domini Dei tui.
10 Audies vocem eius,& facies mandata atque iu-
ſtitias,quas ego præcipio tibi.
11 Præcepitque Moyſes populo in die illo,dicens.
12 Hi ſtabunt ad benedicendū populo ſuper mon-
tem Garizim,Iordane tranſmiſſo: Simeon, Leui,
Iudas,Iſſachar,Ioſeph & Beniamin.
13 Et è regione iſti ſtabunt ad maledicendum in
monte Hebal : Ruben, Gad, & Aſer, & Zabulon,
Dan & Nephthali.
Dan. 11.
14 * Et pronunciabunt Leuitæ, dicentque ad om-
nes viros Iſrael excelſa voce.
Maledictus homo,qui facit ſculptile & conflati-
le,abominationem Domini, opus manuum artifi-
15 cum,ponetque illud in abſcondito: & reſpondebit
omnis populus,& dicet: Amen.
16 Maledictus, qui non honorat patrem ſuum, &
matrem:& dicet omnis populus.Amen.
17 Maledictus,qui transfert terminos proximi ſui:
& dicet omnis populus:Amen.
18 Maledictus,qui errare facit cœcum in itinere:&
dicet omnis populus:Amen.
19 Maledictus qui peruertit iudicium aduenæ, pu-
pilli & viduæ:& dicet omnis populus: Amen.
20 Maledictus qui dormit cum vxore patris ſui,&
reuelat operimentum lectuli eius: & dicet omnis
populus:Amen.
21 Maledictus qui dormit cum omni iumento: &
dicet omnis populus:Amen.
22 Maledictus qui dormit cum ſorore ſua, filia pa-
tris ſui,vel matris ſuæ: & dicet omnis populus:
Amen.
23 Maledictus qui dormit cum ſocru ſua, & dicet
omnis populus:Amen.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

19 *Et ponat te excelſum ſuper omnes gentes quas fecit ad
laudem,& nomen,& gloriam, & vt ſis populus ſanctus
Domino Deo tuo,quemadmodum locutus eſt.*

CAP. XXVII.

1 *ET præcepit Moſeh & ſeniores Iſrael populo, dicendo:
Cuſtodi omne præceptum, quod ego præcipio vobis
hodie.*
2 *Et erit in die qua tranſieritis Iarden,ad terram quam
Dominus Deus tuus dat tibi,ſtatues tibi lapides magnos,
& linies eos calce.*
3 *Et ſcribes in eis omnia verba legis iſtius, cum tranſie-
ris,vt ingrediaris terram,quam Dominus Deus tuus dat
tibi,terram fluentem lacte,& melle,quemadmodum locu-
tus eſt Dominus Deus patrum tuorum tibi.*
4 *Et erit,cum tranſieritis Iarden, erigetis lapides iſtos
quos ego præcipio vobis hodie in monte Hebal, & linies
eos calce.*
5 *Et ædificabis ibi altare Domino Deo tuo altare lapi-
deum:non eleuabis ſuper eos ferrum.*
6 *Et lapidibus perfectis ædificabis altare Domini Dei tui,
& offeres ſuper ipſo holocauſta Domino Deo tuo.*
7 *Et ſacrificabis pacifica,& comedes ibi,& lætaberis co-
ram Domino Deo tuo.*
8 *Et ſcribes in lapidibus omnia verba legis iſtius, decla-
rando diligenter.*
9 *Et locutus eſt Moſeh,& ſacerdotes Leuitæ ad omnem
Iſrael,dicendo:Auſculta,& audi Iſrael: Die hac factus
es in populum Domino Deo tuo.*
10 *Et obedi voci Domini Dei tui,& fac præcepta eius, &
ſtatuta eius,quæ præcipio tibi hodie.*
11 *Et præcepit Moſeh populo in die ipſa,dicendo.*
12 *Iſti ſtabunt ad benedicendum populum ſuper montem
Gherizim,quando tranſibitis Iarden. Simhon, & Leui,
Iehudah,& Iſaſchar,& Ioſeph, & Biniamin.*
13 *Et iſti ſtabunt ſuper maledictionem in monte Hebal,
Reuben,Ghad,& Aſer,& Zebulun,Dan,& Naphtali.*
14 *Et eleuabunt vocem Leuitæ,& dicent ad omnem virum
Iſrael voce excelſa.*
Maledictus vir qui fecerit ſculptile,& conflatile,abo-
15 *minationem Domini,opus manuum artificis, & ponit in
abſcondito:& reſpondebūt omnis populus & dicent:Amē.*
16 *Maledictus vilipēdens patrem ſuum,& matrem ſuam:
& dicet omnis populus:Amen.*
17 *Maledictus, attingens terminum proximi ſui: & di-
cet omnis populus.Amen.*
18 *Maledictus errare faciens cœcum in via:: & dicet om-
nis populus.Amen.*
19 *Maledictus peruertens iudicium peregrini, pupilli. &
viduæ:& dicet omnis populus. Amen.*
20 *Maledictus coiens cum vxore patris ſui,quia diſcoope-
ruit oram patris ſui:& dicet omnis populus:Amen.*
21 *Maledictus coiens cum omni animali. & dicet omnis
populus:Amen.*
22 *Maledictus coiens cum ſorore ſua. filia patris ſui, vel
filia matris ſuæ:& dicet omnis populus:Amen.*
23 *Maledictus coiens cum ſocru ſua:& dicet omnis po-
pulus:Amen.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

15 Et ſis tu ſuper omnes gentes, ſicut fecit te nomi-
natum, & gloriationem, & celebrem, vt ſis tu po-
pulus ſanctus Domino Deo tuo, ſicut locutus eſt.

CAP. XXVIII.

1 ET præcepit Moyſes, & ſeniores Iſrael, dicens:
Cuſtodite omnia mandata hæc, quæcumque
ego mando vobis hodie.
2 Et erit quacumque die tranſieris Iordanem in
terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi, & ſta-
tues tibi lapides magnos, & leuigabis eos calce.
3 Et ſcribes ſuper lapides hos omnia verba legis
huius, poſtquam trãſieritis Iordanem: cũ intraue-
ritis in terram, quam Dominus Deus patrum tuo-
rum dat tibi, terram fluentem lac, & mel quemad-
modum dixit Dominus Deus patrũ tuorum tibi.
4 Et erit poſtquam tranſieritis Iordanem, ſtatuetis
lapides hos, quos ego mando tibi hodie in monte
Gæbal, & leuigabis eos calce.
5 Et ædificabis ibi altare Domino Deo tuo, altare
ex lapidibus, non immittes ferrum in illud.
6 Lapides integros ædificabis altare Domino Deo
tuo: & offeres ſuper illud holocauſtomata Domino
Deo tuo.
7 Et ſacrificabis ibi ſacrificium ſalutaris, & come-
des, & ſaturaberis, & lætaberis ante Dominum
Deum tuum.
8 Et ſcribes ſuper lapides omnem legem hanc
manifeſtè valde.
9 Et locutus eſt Moyſes, & ſacerdotes Leuitæ om-
ni Iſrael, dicentes: Tace, & audi Iſrael: In die hac
factus es in populum Domino Deo tuo.
10 Et exaudies vocem Domini Dei tui, & facies
omnia mandata eius, & iuſtificationes eius. quaſ-
cumque ego mando tibi hodie.
11 Et mandauit Moyſes populo in die illa, dicens.
12 Hi ſtabunt benedicere populũ in monte Gari-
zin, tranſgreſſi Iordanem: Symeon, Leui, Iudas, Iſ-
ſachar, Ioſeph, & Beniamin.
13 Et hi ſtabunt ſuper maledictionem in monte
Gæbal: Ruben, Gad, & Aſer, Zabulon, Dan, &
Nephtali.
14 Et reſpondentes dicent Leuitæ vniuerſo Iſrael
voce magna.
15 Maledictus homo, quiſquis faciet ſculptile, &
fuſile, abominationem Domino opus manuũ ar-
tificum, & ponet illud: & reſpondens omnis popu-
lus dicent: Fiat.
16 Maledictus, qui ſpernit patrem ſuum, vel ma-
trem ſuam: & dicent omnis populus: Fiat.
17 Maledictus, qui transfert terminos proximi: &
dicent omnis populus: Fiat.
18 Maledictus, qui errare facit cæcum in via: & di-
cent omnis populus: Fiat.
19 Maledictus, quicũq; peruerterit iudiciũ aduenę,
& pupilli & viduæ: & dicẽt omnis populus: Fiat.
20 Maledictus, qui dormit cum vxore patris ſui,
quoniam reuelauit cooperimentum patris ſui: &
dicent omnis populus: Fiat.
21 Maledictus, qui dormit cum omni pecore: & di-
cent omnis populus: Fiat.
22 Maledictus, qui dormit cum ſorore ex patre, aut
matre ſua: & dicent omnis populus: Fiat.
23 Maledictus, qui dormit cum nuru ſua, & dicent
omnis populus: Fiat. Maledictus, qui dormit cum
ſorore vxoris ſuæ: & dicent omnis populus: Fiat.

Chald. Paraph. Tranſl.

*Et vt ponat te excelſum ſuper omnes populos quos fecit
in laudem, & in nomen, & magnitudinem, & vt ſis po-
pulus ſanctus coram Domino Deo tuo, ſicut locutus eſt,*

CAP. XXVII.

*ET præcepit Moyſes, & ſeniores Iſrael populo, dicẽtes:
Cuſtodite omnia præcepta, quæ ego præcipio vobis ho-
die.*
*Et erit in die quo tranſieritis Iordanem ad terram,
quam Dominus Deus tuus dabit tibi, eriges tibi lapides
grandes, & leuigabis eos calce.*
*Et ſcribes ſuper eos omnia verba legis huius, cùm tran-
ſieris, vt ingrediaris terram, quàm Dominus Deus tuus
dabit tibi, terram manantem lacte, & melle, ſicut locutus
eſt tibi Dominus Deus patrum tuorum.*
*Et erit cùm tranſieritis Iordanem, erigetis lapides iſtos
quos ego præcipio vobis hodie in monte Hebal, & leuigabis
eos calce.*
*Et ædificabis tibi altare coram Domino Deo tuo, alta-
re de lapidibus, non leuabis ſuper eos ferrum.*
*De lapidibus integris ædificabis altare Domini Dei tui:
& offeres ſuper eo holocauſta coram Domino Deo tuo.*
*Et immolabis victimas ſanctificatas, & comedes ibi, &
lætaberis coram Domino Deo tuo.*
*Et ſcribes ſuper lapides omnia verba legis huius planè,
atque diſtinctè.*
*Et locutus eſt Moyſes & ſacerdotes Leuitæ cum omni
Iſrael, dicentes: Auſculta, & audi Iſrael: hodie iuſſus es in
populum coram Domino Deo tuo.*
*Et obedies verbo Domini Dei tui, & facies præcepta
eius, & mandata eius, quæ ego præcipio tibi hodie.*
Et præcepit Moyſes populo in die illo dicens.
*Hi ſtabunt ad benedicendum populo ſuper montem Ga-
rizim, quando tranſieritis Iordanem: Symeon, & Leui, &
Iudas & Iſſachar, & Ioſeph, & Beniamin.*
*Et iſti ſtabunt ad maledicendum in monte Hebal: Ru-
ben, Gad, & Aſer, & Zabulon, Dan, & Nephtali.*
*Et reſpondebunt Leuitæ, & dicent ad omnes viros Iſ-
rael alta voce.*
*Maledictus vir, qui fecerit ſimulacrum, & conflatile
abominationem Domini opus manuum artificis, & poſue-
rit in abſcondito: & reſpondebit omnis populus, & dicent:
Amen.*
*Maledictus, qui non honorat patrem ſuum, & matrem
ſuam: & dicet omnis populus: Amen*
*Maledictus, qui tranſtulerit terminum proximi ſui: &
dicet omnis populus: Amen.*
*Maledictus, qui errare fecerit cæcum in via: & dicet
omnis populus: Amen.*
*Maledictus, qui declinauerit iudicium aduenæ, pupilli,
& viduæ: & dicet omnis populus: Amen.*
*Maledictus, qui concubuerit cum vxore patris ſui, quo-
niam reuelabit operimentum patris ſui: & dicet omnis
populus: Amen.*
*Maledictus, qui concubuerit cum omni iumento: & di-
cet omnis populus: Amen.*
*Maledictus, qui concubuerit cum ſorore ſua, filia patris
ſui, aut filia matris ſuæ: & dicet omnis populus: Amen.*
*Maledictus, qui concubuerit cum ſocru ſua: & dicet
omnis populus: Amen.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.
Maledictus, qui clam percuſſerit proximum ſuum: & dicet omnis populus. Amen.	24	*Maledictus percutiens proximum ſuum abſconditè & dicet omnis populus. Amen.*
Maledictus, qui accipit munera, vt percutiat animam ſanguinis innocentis: & dicet omnis populus: Amen.	25	*Maledictus capiens munus, vt percutiat animam, ſanguinem innocentem: & dicet omnis populus. Amen.*
Maledictus, qui non permanet in ſermonibus legis huius, nec eos opere perficit: & dicet omnis populus: Amen.	26	*Maledictus, qui non ſtatuerit verba legis iſtius ad faciendum: & dicet omnis populus. Amen.*
CAP. XXVIII.		*CAP. XXVIII.*
SI autem audieris vocem Domini Dei tui, vt facias, atque cuſtodias omnia mandata eius, quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelſiorem cunctis gentibus, quæ verſantur in terra.	1	*ET erit, ſi obediendo obedieris voci Domini Dei tui, vt cuſtodias faciendo omnia præcepta eius, quæ ego præcipio tibi hodie ponet te Dominus Deus tuus excelſum ſuper omnes gentes terræ.*
Venietque ſuper te vniuerſæ benedictiones iſtæ, & apprehendent te: ſi tamen præcepta eius audieris.	2	*Et venient ſuper te omnes benedictiones iſtæ, & apprehendent te: ſi obedieris voci Domini Dei tui.*
Benedictus tu in ciuitate, & benedictus in agro.	3	*Benedictus eris in ciuitate, & benedictus eris in agro.*
Benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, fructuſque iumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, & caulæ ouium tuarum.	4	*Benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, & fructus iumenti tui, armenti boum tuorum, & gregis pecudum tuarum.*
Benedicta horrea tua, & benedictæ reliquiæ tuæ.	5	*Benedictum caniſtrum tuum, & reliquiæ tuæ.*
Benedictus eris tu ingrediens, & egrediens.	6	*Benedictus eris, quando ingredieris, & benedictus eris, quando egredieris.*
Dabit Dominus inimicos tuos, qui cõſurgũt aduerſum te, corruentes in cõſpectu tuo: per vnã viã venient contra te, & per ſeptem fugiẽt à facie tua.	7	*Dabit Dominus hoſtes tuos ſurgentes aduerſum te, percuſſos coram te: per viam vnam egredientur ad te, & per ſeptem vias fugient coram te.*
Emittet Dominus benedictionem ſuper cellaria tua, & ſuper omnia opera manuum tuarum: benedicetque tibi in terra, quam acceperis.	8	*Præcipiet Dominus, vt ſit tecum benedictio in cellarijs tuis, & in omnibus in quibus mittes manus tuas: & benedicet tibi in terra, quam Dominus Deus tuus dat tibi.*
Suſcitabit te Dominus ſibi in populum ſanctũ, ſicut iurauit tibi: ſi cuſtodieris mandata Domini Dei tui, & ambulaueris in vijs eius.	9	*Statuet te Dominus ſibi in populum ſanctum, quemadmodum iurauit tibi: ſi cuſtodieris præcepta Domini Dei tui, & ambulaueris in vijs eius.*
Videbuntque omnes terrarũ populi, quod nomẽ Domini inuocatum ſit ſuper te, & timebunt te.	10	*Et videbunt omnes populi terræ, quòd nomen Domini inuocatum eſt ſuper te, & timebunt à te.*
Abundare te faciet Dominus omnibus bonis, fructu vteri tui, & fructu iumentorum tuorum, fructu terræ tuæ, quam iurauit Dominus patribus tuis, vt daret tibi.	11	*Et abundare faciet te Dominus bonis, fructu ventris tui, & fructu iumenti tui, & fructu terræ tuæ, ſuper terram ſuper quam iurauit Dominus patribus tuis, vt daret tibi.*
Aperiet Dominus theſaurum ſuum optimũ, cœlum, vt tribuat pluuiam terræ tuæ in tẽpore ſuo: benedicetque cunctis operibus manuum tuarum. Et fœnerabis gentibus multis, & ipſe à nullo fœnus accipies.	12	*Aperiet Dominus tibi theſaurum ſuum bonum, cœlũ, vt det pluuiam terræ tuæ in tempore ſuo: & benedicat omni operi manus tuæ. Et mutuabis gentibus multis, & tu non accipies mutuum.*
Conſtituet te Dominus in caput, & non in caudam: & eris ſemper ſupra, & non ſubter. ſi tamen audieris mandata Domini Dei tui, quæ ego præcipio tibi hodie, & cuſtodieris, & feceris.	13	*Et ponet te Dominus in caput, & non in caudam: & eris duntaxat ſurſum: & non eris deorſum ſi obedieris præceptis Domini Dei tui, quæ præcipio tibi hodie, vt cuſtodias, & facias.*
Ac non declinaueris ab eis, nec ad dexteram, nec ad ſiniſtram, nec ſecutus fueris deos alienos, neque colueris eos.	14	*Et non receſſeris ab omnibus verbis, quæ præcipio vobis hodie ad dexteram, & ad ſiniſtram eundo poſt deos alios, vt colatis eos.*
Leu. 6.14. Thre. 2. 7. Mal. 2. 2 Bar. 1. 20 * Quòd ſi audire nolueris vocẽ Domini Dei tui, vt cuſtodias, & facias omnia mandata eius, & ceremonias, quas ego præcipio tibi hodie, veniẽt ſuper te omnes maledictiones iſtæ, & apprehendent te.	15	*Et erit, ſi non obedieris voci Domini Dei tui, vt cuſtodias faciendo omnia præcepta eius, & ſtatuta eius, quæ præcipio tibi hodie, venient ſuper te omnes maledictiones iſtæ, & apprehendent te.*
Maledictus eris in ciuitate, maledictus in agro.	16	*Maledictus eris in ciuitate, & maledictus eris in agro.*
Maledictũ horreũ tuũ, & maledictæ reliquiæ tuæ.	17	*Maledictum caniſtrum tuum, & reliquiæ tuæ.*
Maledictus fructus vẽtris tui, & fructus terræ tuæ, armenta boum tuorum, & greges ouium tuarum.	18	*Maledictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, armenti boum tuorum, & gregis pecudum tuarum.*
Maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediens.	19	*Maledictus eris, quando ingredieris, & maledictus eris, quando egredieris.*
Mittet Dominus ſuper te famem, & eſuriem, & increpationem in omnia opera tua, quæ tu facies: donec conterat te, & perdat velociter, propter adinuentiones tuas peſſimas, in quibus reliquiſti me.	20	*Mittet Dominus in te maledictionem, & perditionem, & increpationẽ in omnibus in quibus mittes manus tuas, quæ feceris: donec delearis, & pereas velociter propter malitiam operum tuorum, quibus dereliquiſti me.*

Ad- *Ad-*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

24 Maledictus,qui percutit proximum ſuum dolo: & dicent omnis populus Fiat.

25 Maledictus, quicumque acceperit munera ad percutiendam animam ſanguinis innocentis: & dicent omnis populus Fiat.

26 Maledictus homo,qui non permanet in omnibus verbis legis huius ad faciendum ea: & dicent omnis populus Fiat.

CAP. XXVIII.

1 ET erit, ſi auditione audieris vocem Domini Dei tui ad cuſtodiendum, & faciendum omnia mandata hæc, quæ ego mando tibi hodie: & dabit te Dominus Deus tuus ſupra omnes [illegible] terræ.

Et venient ad te omnes benedictiones iſtæ, & inuenient te ſi auditione audieris vocem Dni Dei tui.
Benedictus tu in ciuitate,& benedictus tu in agro.
4 Benedicti fœtus ventris tui, & genimina terræ tuæ,& armenta boum tuorum, & greges ouium tuarum.
Benedictæ apothecæ tuæ,& reliquiæ tuæ.
Benedictus tu,cum ingrederis,& benedictus tu, cum egrederis.
7 Tradat Dominus Deus tuus inimicos tuos, qui ſtăt contra te,contritos ante faciem tuam: via vna exibunt ad te & in ſeptem vijs fugient à facie tua.
Mittat Dominus ſuper te benedictionem in cellarijs tuis,& ad omnia,quocumque miſeris manũ tuam: ſuper terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi.
9 Suſcitet te Dominus ſibi populum ſanctum, quemadmodum iurauit patribus tuis: ſi audieris vocem Domini Dei tui & ambulaueris in omnibus vijs eius.
10 Et videbunt te omnes gentes terrę, quia nomẽ Domini inuocatum eſt tibi,& timebunt te.
11 Et multiplicabit te Dominus Deus tuus ad bona in fœtibus ventris tui, & in fœtibus pecorum tuorum,& in fructibus terræ tuæ,ſuper terram tuã, quam iurauit Dominus patribus tuis dare tibi.
12 Aperiat tibi Dominus theſaurum ſuum bonũ, cœlum ad dandam pluuiam terræ tuæ in tempore benedicat omnia opera manuum tuarum. Et fœnerabis gentibus multis, tu autem mutuum non accipies.
13 Et principaberis tu gentiũ multarũ, tui autem non principabuntur. Conſtituat te Dominus Deus tuus in caput,& non in caudam: & eris tunc ſupra, & non eris ſubter. ſi audieris vocem Domini Dei tui,quæcumque ego mando tibi hodie cuſtodire:
14 Non præteribis ab omnibus mandatis, quæ ego mando tibi hodie, ire dextra, aut ſiniſtra in poſt deos alienos,ſeruire illis.
15 Et erit,ſi non exaudieris vocem Domini Dei tui cuſtodiendo omnia mandata eius,quæcumque ego mando tibi hodie,& venient in te omnes maledictiones iſtæ,& apprehendent te.
16 Maledictus tu in ciuitate,& maledictus tu in agro.
17 Maledictæ apothecæ tuæ,& reliquiæ tuæ.
18 Maledicti fœtus ventris tui,& genimina terrę tuæ, armenta boum tuorum & greges ouium tuarum.
19 Maledictus tu cum ingrederis,& maledictus tu cum egrederis.
20 Mittat Dominus in te egeſtatem, & famem, & conſumptionem ſuper omnia quocumque miſeris manum tuam, [illegible] [illegible]

Chald. Paraphr. Tranſl.

CAP. XXVIII.

Vulgat. Editio.	Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.
21 Adiungat tibi Dominus peſtilentiam, donec cõ- ſumat te de terra, ad quam ingredieris poſſidendã.	[illegible]
22 Percutiat te Dominus egeſtate, febri, & frigore ardore, & æſtu, & aere corrupto, ac rubigine: & per- ſequatur donec pereas.	[illegible]
23 Sit cœlum, quod ſupra te eſt, æneum: & terra quam calcas, ferrea.	[illegible]
24 Det Dominus imbrem terræ tuæ puluerem, & de cœlo deſcendat ſuper te cinis, donec conteraris.	[illegible]
25 Tradat te Dominus corruentẽ ante hoſtes tuos: per vnam viam egrediaris contra eos, & per ſeptẽ fugias, & diſpergaris per omnia regna terræ.	[illegible]
26 Sitque cadauer tuum in eſcam cunctis volatili- bus cœli, & beſtijs terræ, & non ſit qui abigat.	[illegible]
27 Percutiat te Dominus vlcere Ægypti, & partem corporis, per quam ſtercora egeruntur, ſcabie quo que & prurigine: ita vt curari nequeas.	[illegible]
28 Percutiat te Dominus amentia, & cæcitate, ac fu- rore mentis.	[illegible]
29 Et palpes in meridie, ſicut palpare ſolet cæcus in tenebris, & non dirigas vias tuas. Omnique tem pore calumniam ſuſtineas, & opprimaris violẽtia, nec habeas, qui liberet te.	[illegible]
30 Vxorem accipias, & alius dormiat cum ea. Do- mum ædifices, & non habites in ea. Plantes vineã, & non vindemies eam.	[illegible]
31 Bos tuus immoletur coram te, & non comedas ex eo. Aſinus tuus rapiatur in conſpectu tuo, & no reddatur tibi. Oues tuæ dentur inimicis tuis, & non ſit qui te adiuuet.	[illegible]
32 Filii tui, & filiæ tuæ tradãtur alteri populo, vidẽ- tibus oculis tuis, & deficientibus ad conſpectum eorum tota die, & non ſit fortitudo in manu tua.	[illegible]
33 Fructus terræ tuæ, & omnes labores tuos come- dat populus, quem ignoras: & ſis ſemper calum- niam ſuſtinens, & oppreſſus cunctis diebus.	[illegible]
34 Et ſtupens ad terrorem eorum, quæ videbunt oculi tui.	[illegible]
35 Percutiat te Dominus vlcere peſſimo in geni- bus, & in ſuris, ſanarique non poſſis à planta pedis vſque ad verticem tuum.	[illegible]
36 Ducet te Dominus, & regem tuum, quem con ſtitueris ſuper te, in gentem, quam ignoras tu, & patres tui: & ſeruies ibi diis alienis, ligno, & lapidi.	[illegible]
37 Et eris perditus in prouerbium, ac fabulam om nibus populis, ad quos te introduxerit Dominus.	[illegible]
38 * Sementem multam iacies in terrã, & modicũ congregabis: quia locuſtæ deuorabunt omnia.	[illegible]
39 Vineam plantabis, & fodies: & vinum non bi- bes, nec colliges ex ea quippiam: quoniam vaſtabi- tur vermibus.	[illegible]
40 Oliuas habebis in omnibus terminis tuis, & non vngeris oleo: quia defluent, & peribunt.	[illegible]
41 Filios generabis & filias, [illegible] niam ducentur in captiuitatem.	[illegible]
42 Omnes arbores tuas [illegible] conſumet.	[illegible]
43 Aduena, [illegible] ſuper te [illegible] eris inferior.	[illegible]
44 Ipſe [illegible] [illegible] in caudam.	[illegible]
45 [illegible]	[illegible]

* Mic. 6. Aggæ 1. b.

Tranſl. ex Septuag.

21 Adiungat Dominus in te mortem, donec abſumpſerit te de terra, in quam ingrederis illuc hæreditare eam.

22 Percutiat te Dominus in penuria, & febri, & rigore, & roſione, & aeris corruptione, & rubigine: & perſequentur te, donec diſperdiderint te.

23 Et erit tibi cælum, quod ſuper caput tuum, æneum: & terra, quæ ſub te, ferrea.

24 Det Dominus Deus tuus pluuiam terræ tuæ puluerem, & cinis de cælo deſcendet, quoadusq; atriuerit te, & quoadusq; diſperdiderit te velociter.

25 Det te Dominus in occiſionem coram inimicis: in via vna exibis ad eos, & ſeptem vijs fugies à facie eorũ, & eris diſperſio in omnibus regnis terræ.

26 Et erunt mortui veſtri eſca volatilibus cæli, & beſtiis terræ, & non erit, qui exterreat.

27 Percutiat te Dominus vlcere Ægyptio in ſede, & ſcabie agreſti, & prurigine: ita vt non poſſis tu curari.

28 Percutiat te Dominus amentia, & cæcitate, & exceſſu mentis.

29 Et eris palpans meridie, veluti ſi palparet cæcus in tenebris, & non proſperabit vias tuas. Et eris tunc iniurijs affectus, direptus omnibus diebus, & non erit, qui auxilium ferat.

30 Vxorem accipies, & vir alius habebit eam. Domum ædificabis, & non habitabis in ea. Vineam plantabis, & non vindemiabis eam.

31 Vitulus tuus iugulatus ante te, & non comedes ex eo. Aſinus tuus ereptus à te, & non reddetur tibi. Oues tuæ datæ inimicis tuis, & non erit tibi, qui auxilietur.

32 Filij tui, & filiæ tuæ datæ genti alteri, & oculi tui aſpicient tabeſcentes ad ea, non valebit manus tua.

33 Prouentus terræ tuæ, & omnes labores tuos comedet gens, quam non noſti: & eris iniurijs affectus, & quaſſatus omnibus diebus.

34 Et eris ſtupidus propter viſiones oculorum tuorum, quas cernes.

35 Percutiat te Dominus in vlcere maligno ſuper genua, & ſuper ſuras, vt non poſſis tu curari à veſtigio pedum tuorum vſque ad verticem tuum.

36 Abducat Dominus te, & principes tuos, quos conſtitues ſuper te, ad gentem, quam non noſti tu, & patres tui: & ſeruies ibi dijs alijs, lignis, & lapidibus.

37 Et eris ibi in ænigma, & parabolam, & fabulam in omnibus gentibus, ad quas abduxerit te Deus illuc.

38 Semen multum proferes in campum, & pauca inferes: quoniam locuſta comedet ea.

39 Vineam plantabis, & operaberis: & vinum non bibes, neque lætaberis ex eo: quoniam comedet ea vermis.

40 Oliuæ tibi erunt in omnibus finibus tuis, & oleo non vngeris: quoniam defluet oliua tua.

41 Filios, & filias generabis, & non erunt: abibunt enim in captiuitate.

42 Omnia lignea tua, & genimina terræ tuæ abſumet rubigo.

43 Aduena, qui eſt in te, aſcendet ſurſum ſurſum: tu autem deſcendes deorſum deorſum.

44 Hic fœnerabit tibi, tu autem huic non fænerabis. Hic erit caput, tu autem eris cauda.

45 Et venient ſuper te omnes maledictiones hæ,

&

Chald. Paraph. Tranſl.

21 *Mittet in te Dominus peſtilentiam, donec conſumat te de terra, ad quam ingrederis poſſidendam.*

22 *Percutiet te Dominus egeſtate, & febri, & incendio, & ſiccitate, & gladio, & aere corrupto, & rubigine: & perſequentur te donec pereas.*

23 *Et erunt cæli, qui ſunt ſuper caput tuum fortes quaſi cnei, vt non deducant pluuiam: & terra, quæ eſt ſubter te, erit fortis, ſicut ferrum, ne faciat fructus.*

24 *Dabit Dominus pluuiam terræ tuæ fauillam, & puluerem, de cælis deſcendet ſuper te, donec diſperdat te.*

25 *Tradet te Dominus confractũ in conſpectu inimicorum tuorum: per viam vnam egredieris in eos, & per ſeptem vias fugies à facie eorum, & eris in commotionem omnibus regnis terræ.*

26 *Et erit cadauer tuum proiectum in cibum omni volatili cæli, & iumentis terræ, & non erit qui commoueat.*

27 *Percutiet te Dominus vlcere peſſimo Ægyptiorum, & hæmorrhoidis, & ſcabie, & prurigine ſicca: ex quibus non poteris ſanari.*

28 *Percutiet te Dominus amentia, & cæcitate, & conturbatione cordis.*

29 *Et eris palpans in meridie, ſicut palpat cæcus in tenebris, & non proficies in via tua. Et eris vtique oppreſſus, & vim patiens omnibus diebus, & non erit qui liberet te.*

30 *Mulierem deſpondebis, & vir alius cubabit cum ea. Domum ædificabis, & non habitabis in ea. Vineam plantabis, & non vindemiabis eam.*

31 *Bos tuus erit iugulatus ante oculos tuos, & non comedes ex eo. Aſinus tuus erit violenter raptus à facie tua, & non reuertetur ad te Oues tuæ erunt traditæ inimicis tuis, & non erit, qui ſaluet te.*

32 *Filij tui, & filiæ tuæ tradentur populo alieno, & oculi tui videbunt, & deficient pro eis tota die, & non erit fortitudo in manu tua.*

33 *Fructus terræ tuæ, & omnes labores tuos comedet populus quem non cognouiſti: & eris ſemper calumniam ſuſtinens, & oppreſſus omnibus diebus.*

34 *Et eris ſtupens propter viſionem oculorum tuorum, quam videbis.*

35 *Percutiet te Dominus vlcere peſſimo in genibus, & in femoribus, ex quo non poteris ſanari, à planta pedis tui, & vſque ad cerebrum tuum.*

36 *Migrare te faciet Dominus, & regem tuum quem conſtitues ſuper te, ad populum quem ignoras tu, & patres tui: & ſeruies ibi populis ſeruientibus idolis ligneis, & lapideis.*

37 *Et eris in deſolationem, & in prouerbium, & in fabulam in omnibus populis ad quos tranſmigrare te faciet Dominus.*

38 *Sementem multam educes ad agrum, & parum congregabis: quoniam deuorabit eam locuſta.*

39 *Vineas plantabis, & coles: & vinum non bibes, nec colliges: quoniam comedet illud vermis.*

40 *Oliuæ erunt tibi in omni termino tuo, & oleo non vngeris: quia defluent oliuæ tuæ.*

41 *Filios, & filias generabis, & non erunt tibi: quoniam ibunt in captiuitatem.*

42 *Omnes arbores tuæ, & fructum terræ tuæ conſumet rubigo.*

43 *Aduena incircumciſus, qui eſt in medio tui, aſcendet ſuper te ſuperius: & tu deſcendes inferius.*

44 *Ipſe mutuabit tibi, & tu non mutuabis ei. Ipſe erit fortis, & tu eris infirmus.*

45 *Et venient ſuper te omnes maledictiones iſtæ,*

&

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

& perſequentes apprehendent te, donec intereas: quia non audiſti vocem Domini Dei tui, nec ſeruaſti mandata eius, & ceremonias, quas præcepit tibi.

Et erunt in te ſigna, atque prodigia, & in ſemine tuo vſque in ſempiternum.

Eo quod non ſeruieris Domino Deo tuo in gaudio, cordiſque lætitia, propter rerum omnium abundantiam.

Seruies inimico tuo, quem immittet tibi Dominus, in fame, & ſiti, & nuditate, & omni penuria: & ponet iugum ferreum ſuper ceruicem tuam, donec te conterat.

Adducet Dominus ſuper te Gentem de longinquo, & de extremis terræ finibus in ſimilitudinem aquilæ volantis cum impetu: cuius linguam intelligere non poſſis.

Gentem procaciſſimam, quæ non deferat ſeni, nec miſereatur paruuli.

Et deuoret fructum iumentorum tuorum, ac fruges terræ tuæ: donec intereas, & non relinquat tibi triticum, vinum, & oleum, armenta boum, & greges ouium: donec te diſperdat.

Et conterat in cunctis vrbibus tuis, & deſtruantur muri tui firmi, atque ſublimes, in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. * Obſideberis intra portas tuas in omni terra tua, quam dabit tibi Dominus Deus tuus.

* Bar. 2. 2 Thren. 4. 10

Et comedes fructum vteri tui, & carnes filiorum tuorum, & filiarum tuarum, quas dederit tibi Dominus Deus tuus in anguſtia, & vaſtitate qua opprimet te hoſtis tuus.

Homo delicatus in te, & luxurioſus valde, inuidebit fratri ſuo, & vxori, quæ cubat in ſinu ſuo.

Ne det eis de carnibus filiorum ſuorum, quas comedet: eo quod nihil aliud habeat in obſidione, & penuria, qua vaſtauerint inimici tui intra omnes portas tuas.

Tenera mulier, & delicata, quæ ſuper terrã ingredi non valebat, nec pedis veſtigium figere propter mollitiem, & teneritudinem nimiam, inuidebit viro ſuo, qui cubat in ſinu eius ſuper filij, & filiæ carnibus.

Et illuuie ſecundarum, quæ egrediuntur de medio fœminum eius, & ſuper liberis, qui eadé hora nati ſunt: comedent enim eos clam propter rerum omnium penuriam in obſidione, & vaſtitate, qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas.

Niſi cuſtodieris, & feceris omnia verba legis huius, quæ ſcripta ſunt in hoc volumine, & timueris nomen eius glorioſum, & terribile, hoc eſt Dominum Deum tuum.

Augebit Dominus plagas tuas, & plagas ſeminis tui, plagas magnas, & perſeuerantes, infirmitates peſſimas, & perpetuas.

Et conuertet in te omnes afflictiones Ægypti, quas timuiſti, & adhærebunt tibi.

Inſuper & vniuerſos languores, & plagas, quæ non ſunt ſcriptæ in volumine legis huius, inducet Dominus ſuper te, donec te conterat.

Et remanebitis pauci numero qui prius eratis, ſicut aſtra cœli præ multitudine, quoniam non audiſti vocem Domini Dei tui.

Et ſicut ante lætatus eſt Dominus ſuper vos, bene vobis faciens, voſque multiplicans: ſic lætabitur diſperdens vos, atque ſubuertens, vt auferamini de terra ad quam ingredieris poſſidendam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

& perſequentur te, & apprehendent te, donec pereas: quia non obediuiſti voci Domini Dei tui, vt cuſtodires præcepta eius, & ſtatuta eius, quæ præcepit tibi.

46 *Et erunt in te in ſignum, & in portentum, & in ſemine tuo vſque in ſæculum.*

47 *Eo quòd non coluiſti Dominum Deum tuum in lætitia, & in bonitate cordis præ multitudine omnium.*

48 *Et ſeruies inimicis tuis, quos mittet Dominus contra te in fame, & ſiti, & nuditate, & defectu omnium: & dabit iugum ferreum ſuper collum tuum, donec diſperdat te.*

49 *Et eleuabit Dominus ſuper te Gentem à longinquo, ab extremo terræ, quemadmodum volat aquila: gentem cuius non intelliges linguam.*

50 *Gentem fortem facie, quæ non eleuabit faciem ad ſenem, & puero non parcet.*

51 *Et comedet fructum iumẽti tui, & fructum terræ tuæ: donec pereas, quæ non relinquet tibi frumentum, vinum, & oleum, armentum boum, & greges pecudum tuarum: donec perdat te.*

52 *Et obſidebit te in omnibus vrbibus tuis, donec deiiciat muros tuos excelſos, & munitos, quibus fidis, in omni terra tua. Et obſidebit te in omnibus vrbibus tuis, in omni terra tua, quam dedit Dominus Deus tuus tibi.*

53 *Et comedes fructum vteri tui carnem filiorum tuorũ, & filiarum tuarum, quos dedit tibi Dominus Deus tuus in obſidione, & coarctatione, qua coarctabit te inimicus tuus.*

54 *Vir tener in te, & delicioſus valdè, malignabit oculus in fratrem ſuum, & in vxorem ſinus ſui, & in reſiduum filiorum ſuorum, quod remanſerit.*

55 *Vt non det alicui ex eis de carne filiorum ſuorum, quos comedet: vt non remaneat ſibi quicquam in obſidione, & coarctatione, qua coarctabit te inimicus tuus, in omnibus vrbibus tuis.*

56 *Tenera in te, & delicioſa, quæ non tentauit plantã pedis ſui ſtatuere ſuper terram, præ delitijs ſuis, & præ teneritudine, malignabit oculus in virum ſinus ſui, & in filium ſuum.*

57 *Et in ſecundinas ſuas, quæ egrediuntur è pedibus eius, & in filios ſuos, quos pariet: quia comedet eos propter defectum omnium clam, in obſidione, & coarctatione, qua coarctabit te inimicus tuus in vrbibus tuis.*

58 *Niſi cuſtodieris, vt facias omnia verba legis iſtius, quæ ſcripta ſunt in libro iſto vt timeas Dominum glorioſum, & terribilem iſtum, Dominum Deum tuum.*

59 *Diuidere faciet Dominus percuſſiones tuas, & percuſſiones ſeminis tui, percuſſiones magnas, & perſeuerantes, & infirmitates malas, & perſeuerantes.*

60 *Et redire faciet in te omnem infirmitatem Ægypti, à quarum timuiſti conſpectu, & adhærebunt tibi.*

61 *Etiam omnem infirmitatem, & omnem percuſſionem, quæ non eſt ſcripta in libro legis huius, aſcendere faciet Dominus ſuper te, donec pereas.*

62 *Et remanebitis cum viris paucis, quamquam fuiſtis ſicut ſtellæ cœli in multitudinem, quia non obediuiſtis voci Domini Dei veſtri.*

63 *Et erit, quẽadmodũ gauiſus eſt Dominus ſuper vos benefaciẽdo vobis, & multiplicando vos: ſic gaudebit Dominus ſuper vos perdendo vos, & delendo vos, & demoliemini è terra, ad quam ingredimini vt poſſideatis eam.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

& perſequentur te,& apprehendent te, quoadusq;
exterminauerint te,& quoadusque diſperdiderint
te:quoniam non exaudiſti vocem Domini Dei tui,
ad cuſtodiendum mandata eius, iuſtificationes,
quaſcumque mandauit tibi.
46 Et erunt in te ſigna, & prodigia in ſemine tuo
vſque in ſæculum.
47 Pro eo, quod non ſeruiſti Domino Deo tuo in
lætitia,& bona mente propter multitudinem om-
nium.
48 Et ſeruies inimicis tuis,quos immittet Dominus
ſuper te,in fame,& in ſiti,& in nuditate,&in om-
nium inopia: & imponet iugum ferreum ſuper
ceruicem tuam,quoadusque exterminauerit te.
49 Inducet ſuper te Dominus gentem de longe ab
extremo terræ, tanquam impetum aquilæ: gen-
tem,cuius non audies vocem eius.
50 Gentem impudentem facie, qui non mirabitur
faciem ſenis,& iuuenis non miſerebitur.
51 Et comedet fœtus pecorum tuorum, & genimi-
na terræ tuæ:ita vt non relinquat tibi frumentũ,
vinum,oleum,armenta boum tuorum, & greges
ouium tuarum:quoadusque perdiderit te.
52 Et attriuerit te in ciuitatibus tuis,quoadusq; de-
ſtructa fuerint mœnia excelſa, & munita, in qui-
bus tu confidiſti in eis,in omni terra tua. Et tribu-
labit te in ciuitatibus tuis,quas dedit tibi.
53 Et comedes fœtus ventris tui, carnes filiorum
tuorum,& filiarum tuarum,quas dedit tibi,in an-
guſtia tua,& in tribulatione tua,qua tribulabit te
inimicus tuus.
54 Mollis,qui in te,& tener valdè,faſcinabit oculo
ſuo fratrẽ ſuũ,& vxorẽ,quæ eſt in ſinu ſuo, & fi-
lios,qui reliqui ſunt,quicumq; relicti fuerint illi.
55 Vt det vni eorũ de carnibus filiorum ſuorũ, de
quibuſcũq; edet:eo quod nõ derelictũ ſit ei quic-
quã in anguſtia tua,& tribulatione tua,qua tribu-
labunt te inimici tui in omnibus ciuitatibus tuis.
56 Et mollis in vobis,& delicioſa,cuius non cœpit
experiẽtiam pes eius ingredi ſuper terram propter
teneritudinem, & propter mollitiem, faſcinabit
oculo ſuo virum ſuum,qui in ſinu ſuo, & filium,
& filiam ſuam.
57 Et chorium ſuum,quod exijt per fœnora ſua,&
filium ſuum, quem pepererit: comedet enim ea
propter egeſtatem omnium clam in anguſtia tua,
& tribulatione tua, qua tribulabit te inimicus
tuus in ciuitatibus tuis.
58 Si non exaudieris facere omnia verba legis hu-
ius,quæ ſcripta ſunt in libro hoc, timere nomen
honoratum,admirabile hoc,Dominum Deũ tuũ.
59 Et incredibiles faciet Dominus plagas tuas, &
plagas ſeminis tui,plagas magnas, & admirabiles,
& morbos malignos,& ſtabiles.
60 Et redire faciet omnẽ dolorẽ Ægypti malignũ,
quem timuiſti,à facie eorum,& adhærebunt in te.
61 Et omnem languorem,& omnem plagã,quæ nõ
ſcripta,& omnẽ,quæ ſcripta eſt in libro legis hu-
ius,inducet Dominus ſuper te,quoadusque exter-
minauerit te.
62 Et derelinquemini in numero breui,pro eo,quod
fuiſtis,ſicut aſtra cœli,multitudine, quoniam non
exaudiſti vocem Domini Dei tui.
63 Et erit,ſicut lætatus eſt Dñs in vobis bene facere
vobis,& multiplicare vos:ſic lætabitur Dominus in
vobis exterminare vos,& auferemini velociter de
terra,in quam ingrederis illuc hæreditare eam.

Et

Chald. Paraph. Tranſl.

*& perſequentur te, & apprehendent te,donec diſpereas:
quoniam non obediſti verbo Domini Dei tui,vt cuſtodires
præcepta eius, & mandata eius,quæ præcepi tibi.*

*Et erunt tibi in ſigna, & in portenta, & in filijs tuis
vſque in ſæculum.*

*Eo quod non ſerueris coram Domino Deo tuo in gau-
dio,& in rectitudine cordis, propter multitudinem om-
nium rerum.*

*Et ſerujes inimicis tuis, quos mittet Dominus in te in
fame,& in ſiti,& in nuditate,& in penuria omnium re-
rum:& ponent iugum ferreum ſuper ceruicem tuam,do-
nec diſperdant te.*

*Adducet Dominus ſuper te populum de longinquo à fi-
nibus terræ,ſicut volat aquila: populum cuius linguam
non intelliges.*

*Populum impudentem facie, qui non accipit perſonam
ſenis,neque miſeretur paruuli.*

*Et comedet fœtus iumentorum tuorum,& fructũ ter-
ræ tuæ:donec conſumat te,qui non relinquet tibi frumen-
tum,vinum,& oleum,nec vaccas boum tuorum,nec gre-
ges ouium tuarum:donec diſperdat te.*

*Et anguſtiabit te in cunctis vrbibus tuis,donec ſubuer-
tat muros tuos munitos,& fortes,in quibus confidebas,vt
euaderes in eis in omni terra tua. Et anguſtiabit te in cũ-
ctis vrbibus tuis,in omni terra tua,quam dabit Dominus
Deus tuus tibi.*

*Et comedes fœtus ventris tui,& carnes filiorum tuorũ,
& filiarum tuarum quas dederit tibi Dominus Deus
tuus,in obſidione,& anguſtia qua anguſtiabit te inimicus
tuus*

*Vir tener in te,& delicatus valdè habebit oculum ne-
quam contra fratrem ſuum,& cõtra vxorem fœderis ſui,
& contra reliquos filios ſuos quos reliquerit.*

*Ne det vni ex eis de carne filiorum ſuorum quos come-
det:eo quòd nihil aliud ei remanſerit in obſidione, & in
anguſtia qua anguſtiabit te inimicus tuus in omnibus vr-
bibus tuis.*

*Quæ tenera eſt in te,& delicata, quæ non eſt experta
ponere plantam pedis ſui ſuper terram propter delicias,
habebit oculum nequam contra virum fœderis ſui, &
contra filium ſuum,& filiam ſuam.*

*Et contra filios ſuos paruulos,qui egreſſi ſunt ex ea, &
contra filios ſuos quos peperit:quoniam comedet eos in pe-
nuria omnium rerum in abſcondito in obſidione,& in an-
guſtia, qua anguſtiabit te inimicus tuus in vrbibus tuis.*

*Si non cuſtodieris,vt facias omnia verba legis huius,
quæ ſcripta ſunt in hoc libro,vt timeas nomen glorioſum,
& terribile Domini Dei tui.*

*Et admirabiles faciet Dominus plagas tuas,& plagas
filiorum tuorum plagas magnas,& perſeuerantes,& in-
firmitates peſſimas,& permanentes.*

*Et conuertet in te omnes plagas Ægypti quas timuiſti,
& adhærebunt tibi.*

*Omnes quoque infirmitates,& omnes plagas, quæ non
ſunt ſcriptæ in libro legis huius, inducet Dominus ſuper
te,donec diſperdat te.*

*Et remanebitis populus pauci numero, qui priùs fuiſti,
ſicut aſtra cœli in multitudinem, quoniam non obediſti
verbo Domini Dei tui.*

*Et erit ſicut lætatus eſt Dominus ſuper vos,vt benefa-
ceret vobis,& vt multiplicaret vos:ſic lætabitur Domi-
nus ſuper vos,vt diſperdat vos, & vt conſumat vos,&
migrabitis à terra ad quam tu ingrederis poſſidendam.*

Et

Vulgat. Editio.

64 Diſperget te Dominus in omnes populos, à ſum-
mitate terræ vſque ad terminos eius: & ſeruies ibi
dijs alienis,quos & tu ignoras,& patres tui,lignis,
& lapidibus.
65 In gentibus quoque illis non quieſces,neque erit
requies veſtigio pedis tui.Dabit enim tibi Domi-
nus cor pauidum , & deficientes oculos, & ani-
mam conſumptam mœrore.
66 Et erit vita tua quaſi pendens ante te. Timebis
nocte,& die,& non credes vitæ tuæ.
67 Mane dices:Quis mihi det veſperum? & veſpe-
re:Quis mihi det mane?propter cordis tui formi-
dinem,qua terreberis,& propter ea,quæ tuis vide-
bis oculis.
68 Reducet te Dominus claſſibus in Ægyptum per
viam,de qua dixit tibi, vt eam amplius non vide-
res, Ibi venderis inimicis tuis in ſeruos, & ancil-
las,& non erit qui emat.

CAP. XXIX.

1 HÆc ſunt verba fœderis, quod præcepit Do-
minus Moyſi,vt feriret cum filijs Iſrael in
terra Moab:præter illud fœdus,quod cum eis pe-
pigit in Horeb.
2 Vocauitque Moyſes omnẽ Iſrael,& dixit ad eos.
* Vos vidiſtis vniuerſa,quæ fecit Dominus coram
vobis in terra Ægypti Pharaoni, & omnibus ſer-
uis eius,vniuerſæque terræ illius.

* Exo. 19. 4

3 Tentationes magnas, quas viderunt oculi tui,
ſigna illa,portentaque ingentia.
4 Et non dedit vobis Dominus cor intelligens, &
oculos videntes,& aures,quæ poſſunt audire, vſq;
in præſentem diem,
5 * Adduxit vos quadraginta annis per deſertum.
non ſunt attrita veſtimenta veſtra,nec calceamen-
ta pedum veſtrorum vetuſtate conſumpta ſunt.

* Sup. 8. a

6 Panem non comediſtis, vinum, & ſiceram non
bibiſtis: vt ſciretis,quia ego ſum Dominus Deus
veſter.
7 Et veniſtis ad hunc locum: * egreſſuſque eſt Se-
hon rex Heſebon,& Og rex Baſan,occurrentes no-
bis ad pugnam.Et percuſſimus eos.

* Sup. 3. d

8 Et tulimus terram eorũ,ac tradidimus poſſidẽ-
dam Ruben,& Gad,& dimidiæ tribui Manaſſe.
9 Cuſtodite ergo verba pacti huius, & implete ea
vt intelligatis vniuerſa, quæ facitis.
10 Vos ſtatis hodie cuncti coram Domino Deo ve-
ſtro,principes veſtri,& tribus,ac maiores natu,at-
que doctores,omnis populus Iſrael.
11 Liberi, & vxores veſtræ, & aduena, qui tecum
moratur in caſtris,exceptis lignorum cæſoribus,&
his,qui comportant aquas.
12 Vt tranſeas in fœdere Domini Dei tui, & in iu-
reiurando,quod hodie Dominus Deus tuus percu-
tit tecum.
13 Vt ſuſcitet te ſibi in populum, & ipſe ſit Deus
tuus,ſicut locutus eſt tibi,& ſicut iurauit patribus
tuis,Abragam,Iſaac,& Iacob.
14 Nec vobis ſolis ego hoc fœdus ferio,& hæc iura-
menta confirmo.
15 Sed cunctis præſentibus,& abſentibus.
16 Vos enim noſtis quo modo habitauerimus in
terra Ægypti,& quo modo tranſierimus per me-
dium nationum,quas tranſeuntes.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pag.

*Et diſpergere faciet te Dominus in omnes populos, ab
extremo terræ vſque ad extremum terræ: & coles ibi
deos alienos,quos non noſti tu, & patres tui, lignum, &
lapidem.*
*Et in gentibus ipſis non requieſces, & non erit requies
plantæ pedis tui.Et dabit Dominus tibi ibi cor pauidum,
& deſicientiam oculorum,& dolorem animi.*
*Et erit vita tua ſuſpenſa tibi è regione. Et pauebis no-
cte,& die,& non credes vitæ tuæ.*
*Mane dices,quis dabit veſperam? & in veſpera dices:
Quis dabit mane? propter pauorem cordis tui quo paue-
bis,& propter ea,quæ videbunt oculi tui.*
*Et redire te faciet Dominus in Ægyptum in manibus
per viam de qua dixi tibi,non iterum videbis eã.Et quæ-
res te vendere ibi inimicis tuis in ſeruos, & in ancillas,&
non erit qui emat.*

CAP. XXIX.

*ISta ſunt verba pacti,quod præcepit Dominus Moſeh,
vt pangeret cum filijs Iſrael in terra Moab: præter
pactum,quod pepigit cum eis in Choreb.*
*Et vocauit Moſeh omnem Iſrael, & dixit ad eos: Vos
vidiſtis omnia,quæ fecit Dominus in oculis veſtris in ter-
ra Ægypti,Parhoh, & omnibus ſeruis eius, & omni ter-
ræ eius.*
*Tentationes magnas, quas viderunt oculi tui,ſigna,&
portenta magna ipſa.*
*Et non dedit Dominus vobis cor,vt ſciretis, & oculos,
vt videretis,& aures,vt audiretis vſque ad diem hanc.*
*Et ambulare feci vos quadraginta annis per deſertum:
non inueterauerunt veſtimenta veſtra ſuper vos, & cal-
ciamentum veſtrum non veterauit ſuper pedem veſtrum.*
*Panem non comediſtis ,& vinum,& ſechar non bibiſtis:
vt ſciretis,quòd ſum Dominus Deus veſter.*
*Et veniſtis ad locum iſtum: & egreſſus eſt Sichon rex
Chesbon,& Hogh rex Baſan in occurſum noſtrum ad bel-
lum.Et percuſſimus eos.*
*Et cepimus terram eorum, & tradidimus eam in hæ-
reditatem Reubenitis,& Ghaditis,& dimidiæ tribui Me-
naſſitæ.*
*Et cuſtodite verba pacti iſtius,& facite ea:vt intelliga-
tis omnia, quæ facturi eſtis.*
*Vos ſtatis hodie omnes vos coram Domino Deo veſtro,
capita veſtra,tribus veſtræ,ſeniores veſtri,& præfecti ve-
ſtri,omnis vir Iſrael.*
*Paruuli veſtri, & peregrini veſtri, qui ſunt in medio
caſtrorum veſtrorum à cæſore lignorum veſtrorum vſque
ad haurientem aquam veſtram.*
*Vt tranſeas,ſecundum pactum Domini Dei tui, & ſe-
cundum iuramentum eius, quod Dominus Deus tuus
pangit tecum hodie.*
*Vt ſtatuat te hodie ſibi in populum, & ipſe ſit tibi in
Deum,quemadmodum locutus eſt tibi, & quemadmodũ
iurauit patribus tuis,Abraham,Iſchac,& Iahacob.*
*Et non vobiſcum tantum pango pactum iſtud,& iura-
mentum iſtud.*
*Sed cum eo,qui eſt hic nobiſcum ſtans hodie coram Do-
mino Deo noſtro,& cum eo, qui non hic nobiſcum hodie.*
*Vos enim noſtis,quòd habitauimus in terra Ægypti, &
quòd tranſiuimus per medium gentium,quas tranſiſtis.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

64 Et diſſeminabit te Dominus Deus tuus in omnes gentes ab extremo terræ, vſque ad extremum terræ & ſeruies ibi diis aliis, lignis, & lapidibus, quos non noueras tu, & patres tui.

65 Sed & in gentibus illis non dabit tibi quietem, neque erit requies veſtigio pedis tui. Et dabit tibi Dominus ibi cor aliud incredulum, & deficientes oculos, & tabeſcentem animam:

66 Et erit vita tua pendens ante oculos tuos. Et timebis die, ac nocte, & non credes vitæ tuæ.

67 Mane dices: Quomodo fiat veſpera; Et veſperi dices: Quomodo fiat mane; præ timore cordis tui, quem timebis, & præ viſionibus oculorum tuorum, quas videbis.

68 Et redire te faciet Dominus in Ægyptum in nauigiis, in via, qua dixi, non adiicies vltra videre eam. Et vendemini illuc inimicis veſtris in pueros, & ancillas, & non erit, qui eruat.

CAP. XXIX.

1 HÆc verba teſtamenti, quæ mandauit Dominus Moyſi ſtatuere filiis Iſrael in terra Moab: præter teſtimentum, quod teſtatus eſt eis in Choreb.

2 Et vocauit Moyſes omnes filios Iſrael, & dixit ad eos: vos vidiſtis omnia quæcumque fecit Dominus in terra Ægypto coram vobis Pharaoni, & ſeruis eius, & omni terræ illius:

3 Tentationes magnas, quas viderunt oculi tui, ſigna, & prodigia illa magna:

4 Et non dedit Dominus Deus vobis cor ſcire, & oculos videre, & aures audire vſque in diem iſtam.

5 Et adduxit vos quadraginta annis in deſerto: non inueterauerunt veſtimenta veſtra, & calceamenta veſtra non ſunt attrita à pedibus veſtris,

6 Panem non manducaſtis, viuum, & ſiceram non bibiſtis: vt ſciretis, quia Dominus Deus veſter ego.

7 Et veniſtis vſque ad locum hunc: & exiit Seon rex Eſebon, & Og rex Baſan in occurſum nobis in bellum. Et percuſſimus eos:

8 Et cepimus terram eorum, & dedi eam in ſorte Ruben, & Gaddi, & dimidiæ tribui Manaſſe.

9 Et cuſtodietis facere omnia verba teſtamẽti huius: vt intelligatis omnia, quæcumque facietis.

10 Vos ſtetiſtis omnes hodie ante Dñm Deum veſtrum principes tribuum veſtri, & ſeniores veſtri, & iudices veſtri, & magiſtri veſtri, omnis vir Iſrael:

11 Vxores veſtræ, & fœtus veſtri, & aduena, qui in medio caſtrorum veſtrorum, à cœſore lignorum veſtrorum, & vſque ad portatorem aquæ veſtrum:

12 Ad tranſeundum in teſtamentum Domini Dei veſtri, in imprecationes eius, quaſcumque Dominus Deus tuus diſpoſuit erga te hodie:

13 Vt ſtatuat te ſibi in populum, & ipſe erit Deus tuus, quemadmodum dixit tibi, & quemadmodum iurauit patribus tuis, Abraham, & Iſaac, & Iacob.

14 Et non vobis ſolis ego teſtatus ſum teſtamentum hoc, & imprecationem hanc:

15 Sed & iis qui hic ſunt vobiſcum hodie ante Dominum Deum veſtrum, ſed & iis, qui non ſunt vobiſcum hic hodie.

16 Quoniam vos nouiſtis, quomodo habitauimus in terra Ægypto, quomodo tranſiuimus in medio gentium, quos tranſiuiſtis.

Chald. Paraph. Tranſl.

64 *Et diſperget Dominus in omnes populos à finibus terræ, & vſque ad fines terræ: & ſeruies ibi populis colentibus idola, quæ ignoraſti tu, & patres tui, lignea, & lapidea.*

65 *Et in populis illis non requieſces, neque erit requies plantæ pedis tui. Et dabit tibi Dominus cor pauidum, & tenebroſos oculos, & mœrorem animæ:*

66 *Et erit vita tua quaſi pendens ante te. Et eris timens die, ac nocte, & non credes vitæ tuæ.*

67 *Manè dices: Quis mihi det veſperum? & veſperè dices: Quis mihi det manè? propter pauorem cordis tui quo pauebis, & propter viſionem oculorum tuorum quam videbis.*

68 *Et reducet te Dominus in Ægyptum in nauibus per viam de qua dixi tibi, non addes vltrà videre eam. Et vendemini ibi inimicis tuis in ſeruos, & in ancillas, & non erit qui emat.*

CAP. XXIX.

1 *HÆc ſunt verba fœderis, quod præcepit Dominus Moyſi, vt feriret cum filiis Iſrael in terra Moab: præter fœdus, quod pepigit cum eis in Oreb.*

2 *Et vocauit Moyſes omnem Iſrael, & dixit ad eos: Vos vidiſtis omnia, quæ fecit Dominus ante oculos veſtros in terra Ægypti Pharaoni, & omnibus ſeruis eius, & vniuerſæ terræ illius:*

3 *Tentationes magnas, quas viderunt oculi tui, & ſigna, atque portenta magna illa:*

4 *Et non dedit vobis Dominus cor ad ſciendum, neque oculos ad videndum, neque aures ad audiendum vſque in diem hanc.*

5 *Et duxi vos quadraginta annis per deſertum: non inueterata ſunt veſtimenta veſtra in vobis, & calciamenta veſtra non ſunt attrita in pedibus veſtris.*

6 *Panem non comediſtis, & vinum, & quicquid inebriare poteſt non bibiſtis: vt ſciretis, quoniam ego ſum Dominus Deus veſter.*

7 *Et veniſtis ad locum hunc: & egreſſus eſt Seon rex Eſebon, & Og rex Baſan in occurſum noſtrum ad pugnam. Et percuſſimus eos:*

8 *Et ſubiecimus terram eorum, & dedimus eam in poſſeſſionem tribus Ruben, & tribui Gad, & dimidiæ tribui Manaſſe.*

9 *Et cuſtodietis verba pacti huius, & facietis ea: vt intelligatis vniuerſa, quæ facitis.*

10 *Vos ſtatis hodie cuncti coram Domino Deo veſtro, principes veſtri, & tribus veſtræ, ſenes veſtri, & præfecti veſtri, omnes viri Iſrael:*

11 *Paruuli veſtri, & vxores veſtræ, & peregrini tui, qui ſunt in medio caſtrorum tuorum, ab eo qui colligit ligna tua vſque ad haurientem aquam tuam:*

12 *Vt intres in fœdus Domini Dei tui, & in iuramentum eius, quod Dominus Deus tuus ſtatuit tecum hodie:*

13 *Vt ſuſcitet te hodie in conſpectu ſuo in populum, & ipſe ſit tibi in Deum, ſicut locutus eſt tibi, & ſicut iurauit patribus tuis Abraham, Iſaac, & Iacob.*

14 *Non vobiſcum ſolis ego ſtatui pactum hoc, & iuramentum hoc:*

15 *Sed cum eo, qui ſtat hic hodie nobiſcum coram Domino Deo noſtro, & cum eo, qui non eſt hic hodie nobiſcum.*

16 *Quoniam vos ſcitis quomodo habitauerimus in terra Ægypti, & quomodo tranſierimus per medium populorum per quos tranſiſtis.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Vidiſtis abominationes,& ſordes,id eſt , idola eorum,lignum,& lapidem,argentum, & aurum,quę colebant.

Ne forte ſit inter vos vir,aut mulier,familia tribus,cuius cor auerſum eſt hodie à DominoDeo noſtro : vt vadat. & ſeruiat dus illarum Gentium: & ſit inter vos radix germinans fel,&amaritudinem.

Cumque audierit verba iuramenti huius,benedicat ſibi in corde ſuo,dicens:Pax erit mihi,& ambulabo in prauitate cordis mei : & abſumat ebria ſitientem:

Et Dominus non ignoſcat ei:ſed tunc quam maxime furor eius ſumet, & zelus cõtra hominem illum,& ſedeant ſuper eum omnia maledicta , quæ ſcripta ſunt in hoc volumine : & deleat Dominus nomen eius ſub cœlo:

Et conſumet eum in perditionem ex omnibus tribubus Iſrael, iuxta maledictiones , quæ in libro legis huius, ac fœderis continentur.

Dicetque ſequens generatio , & filij qui naſcentur deinceps , & peregrini, qui de longe venerint, videntes plagas terræ illius, & infirmitates,quibus eam afflixerit Dominus:

Sulphure,& ſalis ardore comburens,ita vt vltra non feratur,nec virens quippiam germinet,in exẽplum * ſubuerſiones Sodomæ , & Gomorrhæ,Adamæ, & Seboim,quas ſubuertit Dominus in ira, & furore ſuo.

* Gen. 19.24.

Et dicent omnes Gẽtes:* Quare ſic fecit Dominus terræ huic ? quæ eſt hæc ira furoris eius immenſa?

* 3.Re. 9. 8. Ier. 22. 5.

Et reſpondebunt : Quia dereliquerunt pactum Domini, quod pepigit cum patribus eorum,quando eduxit eos de terra Ægypti:

Et ſeruierunt diis alienis , & adorauerunt eos, quos neſciebant, & quibus non fuerant attributi:

Idcirco iratus eſt furor Domini contra terram iſtã,vt induceret ſuper eam omnia maledicta , quæ in hoc volumine ſcripta ſunt:

Et eiecit eos de terra ſua in ira,& in furore,& in indignatione maxima, proiecitque in terram alienam, ſicut hodie comprobatur.

Abſcondita, Domino Deo noſtro: quæ manifeſta ſunt, nobis & filiis noſtris vſq; in ſempiternum,vt faciamus vniuerſa verba legis huius.

CAP. XXX.

CVm ergo venerint ſuper te omnes ſermones iſti, benedictio, ſiue maledictio,quam propoſui in conſpectu tuo: & ductus pœnitudine cordis tui in vniuerſis gentibus,in quas diſperſerit te Dominus Deus tuus:

Et reuerſus fueris ad eum, & obedieris eius imperiis,ſicut ego hodie præcipio tibi, cum filiis tuis, in toto corde tuo,& in tota anima tua:

Reducet Dominus Deus tuus captiuitatem tuã, ac miſerebitur tui , & rurſum congregabit te de cunctis populis, in quos te ante diſperſit.

Si ad cardines cœli fueris diſſipatus , inde te retrahet Dominus Deus tuus:

Et * aſſumet, atque introducet in terram,quam poſſederunt patres tui,& obtinebis eam: & benedicens tibi,maioris numeri te eſſe faciet , quam fuerunt patres tui.

* 2. Mach. 1.29.

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

17 *Et vidiſtis abominationes eorum, & idola eorum lignũ, & lapidem, argentum, & aurum, quæ ſunt cum eis.*

18 *Ne fortè ſit in vobis vir,vel mulier, vel familia , vel tribus,quæ cor ſuum vertat hodie à Domino Deo noſtro : vt vadat ad colendum deos Gentium harum : ne fortè ſit in vobis radix fructificans venenum,& abſynthium.*

19 *Et erit cùm audierit verba maledictionis huius , & benedixit ſibi in corde ſuo,dicendo : Pax erit mihi , quia in cogitatione cordis mei ambulabo: vt addat ebriam cum ſitiente:*

20 *Non vult Dominus,quòd parcatur ei:quia tunc ſumabit furor Domini, & zelus eius in virum ipſum , & accubabit in eo omnis maledictio , quæ ſcripta eſt in libro iſto : & delebit Dominus nomen eius ſub cælo :*

21 *Et ſeparare faciet eum Dominus ad malum, ab vniuerſis tribubus Iſrael ,ſecundum omnes maledictiones pacti ſcripti ſunt in libro legis iſtius.*

22 *Et dicet generatio poſterior , filij veſtri , qui ſurgent poſt vos,& alienigena, qui veniet è terra longinqua , & videbunt percuſſiones terræ huius , & infirmitates eius, in quibus ægrotare fecit Dominus:*

23 *Sulphur, & ſal combuſtionis omnis terra eius non ſeretur , & non germinabit , & non aſcendet in ea omnis herba , ſecundum ſubuerſionem Sedom , & Hamorah, Adamah, & Seboim, quas ſubuertit Dominus in furore ſuo,& in ira ſua.*

24 *Et dicent omnes Gentes: Propter quid fecit Dominus ſic terræ huic? quæ eſt in ira furoris magni huius ?*

25 *Et dicent : Eo quod dereliquerunt pactum Domini Dei patrum ſuorum , quod pepigit cum eis , quando eduxit eos de terra Ægypti :*

26 *Et iuerunt, & coluerunt deos alienos,& incurauerunt ſe eis,deos quos non nouerunt , & non impartitus eſt eis bonum aliquod :*

27 *Et iratus eſt furor Domini in terram ipſam , vt adduceret ſuper eam omnem maledictionem , ſcriptam in libro hoc:*

28 *Et extirpauit eos Dominus è terra eorum in furore,& in ira,& in ira magna, & proijcere fecit eos in terram alienam , ſecundum diem hanc.*

29 *Quæ abſcondita ſunt Domino Deo noſtro: & reuelata nobis,& filijs noſtris vſque in ſæculum,vt faciamus omnia verba legis huius.*

CAP. XXX.

1 *ET erit,cùm venerint ſuper te omnia hæc , benedictio, & maledictio , quam dedi coram te, & reduxeris te ad cor tuum in omnibus gentibus, ad quas expulit te Dominus Deus tuus :*

2 *Et conuerſus fueris ad Dominum Deum tuum, & obedieris voci eius ſecundum omnia, quæ præcipio tibi hodie tu,& filij tui toto corde tuo,& tota anima tua :*

3 *Reducet Dominus Deus tuus captiuitatem tuam , & miſerebitur tui, & reducet, & congregabit te ex omnibus populis,ad quos diſpergere fecit te Dominus Deus tuus.*

4 *Si fuerit expulſio tua in extremum cæli , inde congregabit te Dominus Deus tuus, & inde accipiet te :*

5 *Et venire faciet te Dominus Deus tuus ad terram, quam poſſederunt patres tui , & poſſidebis eam : & bene faciet tibi,& multiplicabit te magis,quàm patres tuos.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

17 Et vidiſtis abominationes earum, & idola eorum lignum, & lapidem, argentum, & aurum, quæ ſunt apud eas.

18 Nunquid eſt aliquis inter vos vir, aut mulier, vel familia, vel tribus, cuius mens declinauit à Domino Deo veſtro: profecti ſeruire diis Gentium illarum: num quis eſt in vobis radix ſurſum germinans in felle, & amaritudine:

19 Et erit cum audierit verba malidictionis huius, & benedixerit in corde ſuo, dicens: Sancta mihi fiant, quoniam in errore cordis mei incedam: vt nõ ſimul perdat peccator eum qui ſine peccato eſt:

20 Nolet Deus propitiari ei: ſed tunc incendetur ira Domini, & zelus eius in homine illo, & adhærebunt in eo omnia maledicta teſtamenti huius, quæ ſcripta ſunt in libro hoc: & delebit Dominus nomen eius de ſub cœlo:

21 Et diuidet eum Dominus in m l i ab omnibus filiis Iſrael, ſecundum omnia maledicta teſtamenti ſcripta in libro legis huius.

22 Et dicent progenies altera, filij veſtri, qui exurgent poſt vos, & alienus, quicumque venerit de terra longinqua, & videbunt plagas terræ illius, & morbos eius quos immiſit Dominus ſuper eam:

23 Sulphur, & ſal ardens, omnis terra eius non ſeminabitur, neque germinabit, neque aſcendet ſuper eam omne viride, ſicut euerſa eſt Sodoma, & Gomorra, Adama, & Seboim, quas euertit Dominus in furore, & ira.

24 Et dicent omnes Gentes: Propter quid fecit Dominus ſic terræ huic? quis furor iræ magnus hic?

25 Et dicent: Quoniam dereliquerunt teſtamentum Domini Dei patrum ſuorum, quæ teſtatus eſt patribus eorum, quando eduxit eos de terra Ægypti:

26 Et euntes, ſeruierunt diis aliis, quos non nouerunt, neque diſtribuit eis:

27 Et iratus eſt furore Dominus in terram illam ad inducendum in eam, ſecundum omnia maledicta ſcripta in libro legis huius:

28 Et abſtulit eos Dominus de terra eorum in furore, & ira, & exacerbatione magna valde, & eiecit eos in terram alienam, ſicut nunc.

29 Occulta Domino Deo noſtro: manifeſta autem, nobis, & filiis noſtris in ſæculum, ad faciendum omnia verba legis huius.

CAP. XXX.

1 ET erit, poſtquam venerint ſuper te omnia verba hæc, benedictio, & maledictio, quam dedi ante faciem tuam: & admiſeris in cor tuum, in omnibus gentibus, quocumque diſperſerit te Dominus illuc:

2 Et conuerſus fueris ad Dominum Deum tuum, & exaudieris vocem eius, ſecundum omnia, quæcumque ego mando tibi hodie, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua:

3 Et ſanabit Dominus peccata tua, & miſerebitur tui, & rurſus congregabit te ex omnibus gentibus, in quos diſperſit te Dominus illuc.

4 Si fuerit diſperſio tua à ſummo cœli vſque ad ſummum cœli, inde congregabit te Dominus Deus tuus:

5 Et inde aſſumet te Domin⁹ Deus tuus, & inducet te Deus tuus inde in terram, quam hæreditauerant patres tui, & hæreditabis eam: & bene tibi faciet, & abundantem te faciet ſuper patres tuos.

Chald. Paraph. Tranſl.

17 *Et vidiſtis abominationes eorum, & idola eorum lignea, & lapidea, argentea, & aurea, quæ ſunt in eis.*

18 *Ne fortè ſit in vobis vir, aut mulier, aut familia, aut tribus, cuius cor auerſum eſt hodie à timore Domini Dei noſtri: vt vadat, & ſeruiat idolis populorum illorum: ne fortè ſit in vobis vir cogitans peccata, aut ſuperbiam.*

19 *Et cùm audierit verba iuramenti huius, cogitet in corde ſuo, dicens: Pax erit mihi, quoniam in cogitatione cordis mei ego ambulabo: vt addantur ei peccata ignorantiæ peccatis ſuperbiæ:*

20 *Non volet Dominus dimittere ei: ſed tunc iraſcetur furor Domini, & indignatio eius contra virum illum, & adhærebunt ei omnes maledictiones, quæ ſcripta ſunt in libro legis huius: & delebit Dominus nomen eius ſub cœlo:*

21 *Et diuidet eum Dominus in malum de omnibus tribubus Iſrael, iuxta omnes maledictiones fœderis, quæ ſcripta ſunt in libro legis huius.*

22 *Et dicet generatio ſequens, & filij veſtri, qui ſurgent poſt vos, & filij alienigenarum, qui venerint de terra longinqua, videntes plagas terræ illius, & infirmitates eius, quibus afflixerit eam Dominus:*

23 *Sulphure, & ſale combuſta erit omnis terra eius, non ſeminabitur, neque germinabit, neque creſcet in ea omnis herba, ſicut ſubuerſio Sodomæ, & Gomorræ, Adamæ, & Seboim, quas ſubuertit Dominus in ira ſua, & in furore ſuo.*

24 *Et dicent omnes populi: Propter quid fecit Dominus ſic terræ huic? quæ eſt ira furoris magni huius?*

25 *Et dicent: Quia dereliquerunt pactum Domini Dei patrum ſuorum, quod ſtatuit cum eis, quando eduxit eos de terra Ægypti:*

26 *Et ambulauerunt, & ſeruierunt idolis populorum, & adorauerunt portenta, quæ neſcierunt, & quæ non poſſunt benefacere eis:*

27 *Et iratus eſt furor Domini contra terram illam, vt induceret ſuper eam omnes maledictiones, quæ ſcriptæ ſunt in libro hoc:*

28 *Et eiecit eos Dominus de terra ſua in ira, & in indignatione, & in furore magno, & migrare fecit eos in terram aliam, ſicut in die hac.*

29 *Quæ occulta ſunt, ſint coram Domino Deo noſtro: quæ autem manifeſta ſunt, nobis & filijs noſtris vſque in ſæculum, vt faciamus omnia verba legis huius.*

CAP. XXX.

1 *ET erit cùm venerint ſuper te omnia verba hæc benedictionum, & maledictionum, quæ poſui coram te: conuerteris ad cor tuum in omnibus populis ad quos migrare te fecit Dominus:*

2 *Et conuerteris ad timorem Domini Dei tui, & obedies verbo eius iuxta omnia, quæ ego præcipio tibi hodie tu, & filij tui in toto corde tuo, & in tota anima tua:*

3 *Et reducet Dominus Deus tuus captiuitatem tranſmigrationis tuæ, & miſerebitur tui, & conuertetur, & congregabit te ex omnibus populis, in quibus diſperſit te Dominus Deus tuus.*

4 *Si fuerit diſperſio tua in fines cœli, inde congregabit te Dominus Deus tuus, & inde applicabit te:*

5 *Et introducet te Dominus Deus tuus in terram quam poſſederunt patres tui, & poſſidebis eam: & bene faciet tibi, & multiplicabit te magis, quàm patres tuos.*

Vulgat.Editio.

6 Circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, &
cor ſeminis tui: vt diligas Dominum Deum tuum
in toto corde tuo,& in tota anima tua,vt poſſis vi-
uere.
7 Omnes autem maledictiones has conuertet ſu-
per inimicos tuos, & eos qui oderunt te,& perſe-
quuntur.
8 Tu autem reuerteris, & audies vocem Domini
Dei tui:facieſque vniuerſa mandata, quæ ego præ-
cipio tibi hodie:
9 Et abũdare te faciet Dominus Deus tuus in cun-
ctis operibus manuum tuarum,in ſobole vteri tui,
& in fructu iumentorum tuorum, in vbertate ter
ræ tuæ & in rerum omniũ largitate. Reuertetur e-
nim Dominus,vt gaudeat ſuper te in omnibus bo-
nis,ſicut gauiſus eſt in patribus tuis:
10 Si tamen audieris vocem Domini Dei tui,& cu-
ſtodieris præcepta eius, & cerimonias, quæ in hac
lege conſcripta ſunt: & reuertaris ad Dominum
Deum tuũ in toto corde tuo,& in tota anima tua.

11 Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie,
non ſupra te eſt, neque procul poſitum:
12 Nec in cœlo ſitum, vt poſſis dicere: * Quis noſ-
trum valet ad cœlum aſcendere,vt deferat illud ad
nos & audiamus,atque opere compleamus?

Rom. 10.

13 Neq; trãs mare poſitũ:vt cauſeris,&dicas:Quis ex
nobis poterit trãſfretare mare, & illud ad nos vſq;
deferre vt poſſimꝰ audire & facere ꝙ præceptũ eſt?
14 Sed iuxta te eſt ſermo valdè,in ore tuo, & in cor-
de tuo, vt facias illum.
15 Conſidera quod hodie propoſuerim in cõſpectu
tuo vitã & bonũ, & è contrario mortẽ, & malum:
16 Vt diligas Dominum Deum tuum, & ambules
in viis eius & cuſtodias mandata illius, ac ceremo-
nias,atque iudicia: & viuas, atque multiplicet te,
benedicatque tibi in terra, ad quam ingredieris
poſſidendam.

17 Si autem auerſum fuerit cor tuum, & audire
nolueris, atque errore deceptus adoraueris deos
alienos, & ſeruieris eis:
18 Prædico tibi hodie quod pereas, & paruo tem-
pore moreris in terra,ad quam,Iordane tranſmiſ-
ſo, ingredieris poſſidendam.
19 Teſtes inuoco hodie cœlum, & terram, quòd
propoſuerim vobis vitam, & mortem, benedictio-
nem,& maledictionem. Elige ergo vitam, vt & tu
viuas, & ſemen tuum:
20 Et diligas Dominum Deum tuum, atque obe-
dias voci eius, & illi adhæreas (ipſe eſt enim vita
tua, & longitudo dierum tuorum) vt habites in
terra, pro qua iurauit Dominus patribus tuis, A-
braham,Iſaac,& Iacob, vt daret eam illis.

CAP. XXXI.

1 ABiit itaque Moyſes, & locutus eſt omnia ver-
ba hæc ad vniuerſum Iſrael:
2 Et dixit ad eos: Centum viginti annorum ſum
hodie, non poſſum vltra egredi, & ingredi, præſer-
tim cum & Dominus dixerit mihi: † Non tranſi-
bis Iordanem iſtum.

Sup. 1. Num. 13.

3 Dominus ergo Deus tuus tranſibit ante te: ipſe
delebit omnes gentes has in conſpectu tuo, & poſ-
ſidebis eas: & Ioſue iſte tranſibit ante te, ſicut lo-
cutus eſt Dominus.
4 Facietque Dominus eis, * ſicut fecit Sehon, &
Og regibus Amorrhæorum,& terræ eorum, dele-
bitque eos.

Num. 24.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

6 *Et circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, & cor
ſeminis tui: vt diligas Dominum Deum tuum toto corde
tuo,& tota anima tua, propter vitam tuam.*
7 *Et dabit Dominus Deus tuus omnes maledictiones
iſtas ſuper inimicos tuos, & ſuper odio habentes te, qui
perſecuti ſunt te.*
8 *Et tu reuerteris,& obedies voci Domini:& facies om-
nia præcepta eius,quæ præcipio tibi hodie:*
9 *Et abundare faciet te Dominus Deus tuus in omni
opere manuum tuarum,in fructu ventris tui,& in fru-
ctu iumenti tui,& in fructu terræ tuæ in bonum.
Quia reuertetur Dominus, vt gaudeat ſuper te in
bonum,quemadmodum gauiſus eſt ſuper patres tuos:*
10 *Si obedieris voci Domini Dei tui, vt cuſtodias præce-
pta eius,& ſtatuta eius ſcripta in libro legis huius: ſi
reuerſus fueris ad Dominum Deum tuum toto corde
tuo,& tota anima tua.*
11 *Quia mandatum hoc, quod præcipio tibi hodie, non
occultum eſt à te,neque longinquum eſt:*
12 *Non in cœlo eſt, vt dicas quis aſcendet pro nobis, in
cœlum,& capiet illud nobis, & audire faciet nos illud,
& faciemus illud?*
13 *Et non trans mare eſt: vt dicas: Quis tranſibit pro
nobis trans mare,& accipiet illud nobis: & audire fa-
ciet nos illud, & faciemus illud?*
14 *Quia propinquum eſt tibi verbum valdè, in ore tuo,
& in corde tuo,vt facias illud.*
15 *Vide dedi coram te hodie vitam, & bonum, & mor-
tem & malum:*
16 *Quia ego præcipio tibi hodie; vt diligas Dominum
Deum tuum,vt ambules in viis eius, & cuſtodias præce-
pta eius & ſtatuta eius,& iudicia eius: & viues, &
multiplicaberis, & benedicet tibi Dominus Deus tuus in
terra,ad quam ingrederis, vt poſſideas eam.*
17 *Et ſi auerterit te cor tuum, & non audieris, & pro-
pulſaueris te,& incuruaueris te diis alienis, & colueris
eos:*
18 *Annunciaui vobis hodie,quòd pereundo peribitis, non
prolongabitis dies ſuper terram ad quam tranſis Iarden,
vt ingrediaris ad poſſidendum eam.*
19 *Conteſtor vobis hodie cœlum, & terram, vitam, &
mortem dedi coram te,benedictionem, & maledictionem.
Elige vitam,vt viuas tu,& ſemen tuum:*
20 *Vt diligas Dominum Deum tuum, vt obedias voci
eius,& adhæreas ei, quia ipſe eſt vita tua, & longitudo
dierum tuorum, vt maneas ſuper terram, ſuper quam
iurauit Dominus patribus tuis Abraham,Iſchac, & Ia-
hacob,vt daret eis.*

CAP. XXXI.

1 *ET perrexit Moſeh, & locutus eſt verba iſta ad om-
nem Iſrael:*
2 *Et dixit ad eos: Filius centum, & viginti annorum
ſum hodie,non poſſum amplius egredi,& ingredi, & Do-
minus dixit ad me: Non tranſibis Iarden iſtum.*
3 *Dominus Deus tuus ipſe tranſit ante te: ipſe diſper-
det gentes iſtas à facie tua, & poſſidebis eas: Iehoſuah
ipſe tranſit ante te,quemadmodum locutus eſt Dominus.*
4 *Et faciet Dominus eis,quemadmodum fecit Sichon,&
Hogh regibus Emorræorum, & terræ eorum, quam di-
ſperdidit.*

Tranſl. ex Septuag.

Et circumpurgabit Dominus cor tuum, & cor ſeminis tui: diligere Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, vt viuas tu.

Et dabit Dominus Deus tuus maledictiones has ſuper inimicos tuos, & ſuper eos, qui oderunt te, qui perſequuti ſunt te.

Et tu conuerteris, & exaudies vocem Domini Dei tui: & facies mandata eius, quæcumque ego mando tibi hodie:

Et benedicet te Dominus Deus tuus in omni opere manuum tuarum, in fœtibus ventris tui, & in fœtibus pecorum tuorum, & in fructibus terræ tuæ. Quoniam reuertetur Dominus Deus tuus lætari ſuper te in bonis, ſicut lætatus eſt ſuper patres tuos:

Si exaudieris vocem Domini Dei tui, cuſtodiendo mandata eius, & iuſtificationes eius, & iudicia eius ſcripta in libro legis huius: ſi conuerſus fueris ad Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua.

Quoniã mandatũ hoc quod ego mando tibi hodie, non eſt ſupra modum, neque longe abs te eſt:

Non in cœlo ſurſum eſt, dicens: Quis aſcendet nobis in cœlum, & accipiet nobis illud, & audientes illud faciemus?

Neque trans mare eſt, dicens: Quis transfretabit nobis trans mare, & accipiet nobis illud; & auditum nobis faciet illud, & faciemus?

Prope te eſt verbum valdè in ore tuo, & in corde tuo, & in manibus tuis facere illud.

Ecce dedi ante faciem tuam hodie vitam, & mortem, bonum & malum:

Si exaudieris mandata Domini Dei tui, quæ ego mando tibi hodie, diligere Dominũ Deum tuum, ambulare in omnibus vijs eius, & obſeruare iuſtificationes eius: & iudicia eius: & viuetis, & multi eritis, & benedicet te Dominus Deus tuus in omni terra in quam ingrederis illuc hæreditare eam.

Et ſi tranſlatum fuerit cor tuum, & non exaudieris, & errãs adoraueris deos alios, & ſeruieris eis:

Annuncio tibi hodie, quia perditione perdemini, & non eritis longæui ſuper terram, in quam vos tranſitis Iordanem, illuc hæreditare eam.

Conteſtor vobis hodie cœlum & terram, vitam, & mortem dedi ante faciem veſtram, benedictionem, & maledictionem. Elige vitam tu, vt viuas tu, & ſemen tuum:

Diligere Dominum Deum tuum, exaudire vocem eius & adhærere ei, quoniam hoc vita tua, & longitudo dierum tuorum ad habitandum ſuper terram, quam iurauit Dominus patribus tuis, Abraham, & Iſaac, & Iacob dare eis.

CAP. XXXI.

ET conſummauit Moyſes loquens omnia verba hæc ad omnes filios Iſrael:

Et dixit ad eos: Centum, & viginti annorum ego ſum hodie, non potero vltra ingredi & egredi Dominus autem dixit ad me: Non tranſibis Iordanem hunc

Dominus Deus tuus, qui præcedit ante faciem tuam: hic exterminabit gentes has à facie tua, & poſſidebis eos: & Ieſus, qui præcedit ante faciem tuam, ſicut locutus eſt Dominus,

Et faciet Dñs Deus tuus eis, ſicut fecit Seõ, & Og duobꝰ regibus Amorrhæorũ qui erãt trãs Iordanẽ, & terræ eorum, ſecundum quod exterminauit eos.

Chald. Paraph. Tranſl.

6 Et auferet Dominus Deus tuus inſipientiam cordis tui, & inſipientiam cordis filiorum tuorum: vt diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, & in tota anima tua, vt viuas.

7 Et dabit Dominus Deus tuus omnes maledictiones has ſuper inimicos tuos, & ſuper hoſtes tuos, qui perſecuti fuerunt te.

8 Tu autem conuerteris, & obedies verbo Domini: & facies omnia præcepta eius, quæ ego præcipio tibi hodie:

9 Et abundare te faciet Dominus Deus tuus in omnibus operibus manuum tuarum, in fœtu ventris tui, & in fœtu iumentorum tuorum, & in fructu terræ tuæ in bonum. Quoniam conuertetur Dominus, vt gaudeat ſuper te in bonum, ſicut gauiſus eſt ſuper patres tuos:

10 Si obedieris verbo Domini Dei tui, vt cuſtodias præcepta eius, & mandata eius, quæ ſcripta ſunt in libro legis huius: quoniam conuerteris ad timorem Domini Dei tui in toto corde tuo, & in tota anima tua.

11 Quoniam præceptum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non eſt ſeparatum à te, nec longè eſt:

12 Non eſt in cœlis, vt dicas: Quis aſcendet pro nobis in cœlum, vt deferat illud nobis, & audiamus illud, & faciamus illud?

13 Neque eſt trans mare, vt dicas: Quis tranſibit prò nobis trans mare, & afferet illud nobis: & audiemus illud, & faciemus illud?

14 Sed iuxta te eſt ſermo valdè in ore tuo, & in corde tuo vt facias illum.

15 Vide quod poſui coram te hodie vitam, & bonum, & mortem, & malum:

16 Quod ego præcipio tibi hodie, eſt, vt diligas Dominum Deum tuum, & vt ambules in viis, quæ rectæ ſunt coram eo, & cuſtodias præcepta eius, & mandata eius, & iudicia eius: vt viuas, & multiplicèris, & benedicat tibi Dominus Deus tuus in terra ad quam tu ingredieris poſſidendam.

17 Et ſi auerſum fuerit cor tuum, & non obedieris, & erraueris, & adoraueris idola populorum, & ſeruieris eis:

18 Annuncio vobis hodie, quod perditione peribitis, non prolongabuntur dies veſtri ſuper terram, propter quam tu tranſis Iordanem, vt ingrediaris, & poſſideas eam.

19 Conteſtor vobis hodie cœlum, & terram, vitam, & mortem poſui coram te, benedictiones, & maledictiones. Elige autem vitam, vt viuas tu, & filij tui:

20 Vt diligas Dominum Deum tuum, vt obedias verbo eius, & vt adhæreas timori eius, quoniam ipſe eſt vita tua, & prolongatio dierum tuorum, vt habites in terra pro qua iurauit Dominus patribus tuis, Abraham, Iſaac, & Iacob, vt daret eam illis.

CAP. XXXI.

1 ABijt itaque Moyſes, & locutus eſt verba hæc ad omnem Iſrael:

2 Et dixit ad eos: Centum & viginti annorum ætatis ſum hodie, non poſſum vltrà egredi, & ingredi, & Dominus dixit ad me: Non tranſibis Iordanem iſtum.

3 Dominus Deus tuus ipſe tranſibit ante te: & ipſe diſperdet populos iſtos in conſpectu tuo, & poſſidebis eos: Ioſue autem ipſe tranſibit ante te, ſicut locutus eſt Dominus.

4 Et faciet Dominus eis, ſicut fecit Seon, & Og regibus Amorræorum, & terræ eorum, quia diſperdidit eos.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Cum ergo & hos tradiderit vobis, ſimiliter facietis eis, ſicut præcepi vobis.

* Sup. 7.2. * Viriliter agite, & confortamini: nolite timere, nec paueatis ad conſpectũ eorum: quia Dominus Deus tuus ipſe eſt ductor tuus, & non dimittet, nec derelinquet te.

Vocauitq; Moyſes Ioſue, & dixit ei coram omni Iſrael: *Confortare, & eſto robuſtus: tu enim introduces populum iſtum in terram, quam daturum ſe patribus eorum iurauit Dominus, & tu eam ſorte diuides.

* Ioſ. 1.6. 3. Reg. 2.2.

Et Dominus, qui ductor eſt veſter, ipſe erit tecũ: non dimittet, nec derelinquet te: noli timere, nec paueas.

Scripſit itaque Moyſes legem hanc, & tradidit eã ſacerdotibus filiis Leui, qui portabant arcam fœderis Domini, & cunctis ſenioribus Iſrael.

Præcepitque eis dicens: Poſt ſeptem annos, anno remiſſionis, in ſollemnitate tabernaculorum:

Conueniẽtibus cunctis ex Iſrael, vt appareant in conſpectu Domini Dei tui in loco, quẽ elegerit Dominus, leges verba legis huius coram omni Iſrael, audientibus eis:

Et in vnum omni populo congregato, tam viris, quam mulieribus, paruulis, & aduenis, qui ſunt intra portas tuas: vt audientes diſcant, & timeant Dominum Deum veſtrum, & cuſtodiant, impleantq; omnes ſermones legis huius.

Filij quoq; eorum, qui nunc ignorant; vt audire poſſint & timeant Dominum Deum ſuum cunctis diebus quibus verſantur in terra, ad quam vos Iordane tranſmiſſo pergitis obtinendam.

Et ait Dominus ad Moyſen: Ecce prope ſunt dies mortis tuæ: voca Ioſue, & ſtate in tabernaculo teſtimonij, vt præcipiam ei. Abierunt ergo moyſes, & Ioſue, & ſteterunt in tabernaculo teſtimonij:

Apparuitque Dominus ibi in columna nubis, quæ ſtetit in introitu tabernaculi.

Dixitque Dominus ad Moyſen: Ecce tu dormies cum patribus tuis, & populus iſte conſurgens fornicabitur poſt deos alienos in terra, ad quam ingreditur, vt habitet in ea: ibi derelinquet me, & irritum faciet fœdus, quod pepigi cum eo.

Et iraſcetur furor meus contra eum in die illo: & derelinquam eum, & abſcondam faciem meam ab eo, & erit in deuorationem: inuenient eum omnia mala, & afflictiones, ita vt dicat in illo die: Vere quia non eſt Deus mecum, inuenerunt me hæc mala.

Ego autem abſcondam, & celabo faciem meam in die illo propter omnia mala, quæ fecit, quia ſecutus eſt deos alienos.

Nunc itaque ſcribite vobis canticum iſtud, & docete filios Iſrael: vt memoriter teneant, & ore decantent, & ſit mihi carmen iſtud pro teſtimonio inter filios Iſrael.

Introducam enim eum in terrã, pro qua iuraui patribus eius, lacte, & melle manantem. Cumque comederint, & ſaturati, craſſique fuerint, auertentur ad deos alienos, & ſeruient eis: detrahentque mihi, & irritum facient pactum meum.

Poſtquã inuenerint eum mala multa, & afflictiones, reſpondebit ei canticum iſtud pro teſtimonio, quod nulla delebit obliuio ex ore ſeminis ſui. Scio enim cogitationes eius, quæ facturus ſit hodie, antequam introducam eum in terram, quam ei pollicitus ſum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 *Et dabit eas Dominus ante faciem veſtram, & facietis eis ſecundum omne præceptum, quod præcepi vobis.*

6 *Fortificate vos, & roborate vos: ne timeatis, & ne paueatis à facie eorum: Dominus enim Deus tuus, ipſe pergit tecum, non deſeret te, nec derelinquet te.*

7 *Et vocauit Moſeh Iehoſuah, & dixit ad eum in oculis omnis Iſrael: Fortifica te, & robora te: quia tu ibis cum populo iſto ad terram, ſuper quam iurauit Dominus patribus eorum, vt daret eis, & tu hereditare facies eam illis.*

8 *Et Dominus ipſe ambulat ante te, ipſe erit tecum: non deſeret te, & non derelinquet te: ne timeas, & ne paueas.*

9 *Et ſcripſit Moſeh legem iſtam, & dedit eam ſacerdotibus filijs Leui portantibus arcam fœderis Domini, & omnibus ſenioribus Iſrael.*

10 *Et præcepit Moſeh eis, dicendo: In fine ſeptem annorum, in tempore anni remiſſionis, in ſollemnitate tabernaculorum:*

11 *Quando veniet omnis Iſrael, vt conſpiciatur coram Domino Deo tuo in loco quem elegerit, leges legem iſtam coram omni Iſrael in auribus eorum:*

12 *Fac congregare populum virorum, & mulierum, & paruulorum, & peregrinorum tuorum, qui ſunt intra vrbes tuas: vt audiant, & diſcant, & timeant Dominum Deum ſuum, & cuſtodiant faciendo omnia verba legis huius.*

13 *Et filij eorum, qui non cognouerunt, audiant, & diſcant timere Dominum Deum veſtrum, omnibus diebus, quibus viuitis ſuper terram, ad quam tranſitis Iarden, vt poſſideatis eam.*

14 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Ecce appropinquauerunt dies tui, vt moriaris: voca Iehoſuah, & ſtate in tabernaculo eccleſiæ, & præcipiam ei. Et perrexit Moſeh, & Iehoſuah, & ſteterunt in tabernaculo eccleſiæ:*

15 *Et conſpectus eſt Dominus in tabernaculo in columna nubis, & ſtetit columna nubis ſuper oſtium tabernaculi.*

16 *Et dixit Dominus ad Moſeh: Ecce dormis cum patribus tuis, & ſurget populus iſte, & fornicabitur poſt deos alienigenæ terræ ad quam ingreditur in medium eius: & derelinquet me, & irritum faciet pactum meum, quod pepigi cum eo.*

17 *Et iraſcetur furor meus contra eum, in die ipſa: & derelinquam eos, & abſcondam faciem meam ab eis, & erit in conſumptionem: & inuenient eum mala multa, & anguſtiæ, & dicet in die illa: Nonne quia non eſt Dominus Deus in medio mei, inuenerunt me mala hæc.*

18 *Et ego abſcondendo abſcondam faciem meam in die illa, propter omne malum, quod fecit, quia conuertit ſe ad deos alios.*

19 *Et nunc ſcribe canticum iſtud, & doce illud filios Iſrael: pone illud in ore eorum, vt ſit mihi canticum iſtud in teſtimonium contra filios Iſrael.*

20 *Quia introducam eum in terram ſuper quam iuraui patribus eius, fluentem lacte, & melle. Et comedet, & ſaturabitur, & impinguabit ſe, & conuertet ſe ad deos alienos, & colet eos: & irritabit me, & irritum faciet pactum meum.*

21 *Et erit, ſi inuenerint eum mala multa, & anguſtiæ, loquetur canticum iſtud coram eo, in teſtimonium, quia non erit in obliuionem ab ore ſeminis eius. Noui enim imaginationem eius, quam ipſe facit hodie, antequam introducam eum in terram ſuper quam iuraui.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

5 Et tradidit eos Dominus vobis, & facietis eis ſicut mandaui vobis.

6 Viriliter age & confortare: ne timeas, neque paueas, neq; ſtupeas à facie corũ: quoniam Dominus Deus tuus qui præcedit vobiſcum in vobis; non te dimittet, neque te derelinquet.

7 Et vocauit Moyſes Ieſum, & dixit ei coram omni Iſrael: Viriliter age, & confortare: tu enim ingredieris ante faciem populi huius in terram, quam iurauit Dominus patribus veſtris dare eis, & tu in hæreditatem diſtribues eis.

8 Et Dominus, qui ſimul procedit tecum: non dimittet te, neque te derelinquet: ne timeas, neque paueas.

9 Et ſcripſit Moyſes verba legis huius in libro, & dedit ſacerdotibus filiis Leui, qui leuant arcam teſtamenti Domini, & ſenioribus filiorum Iſrael.

10 Et mandauit Moyſes eis in die illa dicens: Poſt ſeptem annos in tempore anni remiſſionis in ſollemnitate ſcenopegiæ:

11 Cum ſimul procedit omnis Iſrael ad apparendum in conſpectu Domini Dei veſtri in loco, quem elegerit Dominus, legeris legem hanc coram omni Iſrael in aures eorum:

12 Conuocans populum, viros, & mulieres, & fœtus, & aduenam, qui in ciuitatibus veſtris: vt audiant, atque vt diſcant timere Dominum Deum veſtrum, & audient facere omnia verba legis huius.

13 Et filij eorum, qui non nouerunt audient, & diſcent timere Dominum Deum tuum omnibus diebus, quibus ipſi vixerint ſuper terram, in quam vos tranſitis Iordanem illuc hæreditare eam.

14 Et dixit Dominus ad Moyſen: Ecce appropinquarunt dies mortis tuæ: voca Ieſum, & ſtate ad ianuas tabernaculi teſtimonij, & mandabo ei: Et iuit Moyſes & Ieſus ad tabernaculum teſtimonij, & ſteterunt apud ianuas tabernaculi teſtimonij:

15 Et deſcendit Dominus in nube, & ſtetit apud ianuas tabernaculi teſtimonij, & ſtetit columna nubis apud ianuas tabernaculi teſtimonij.

16 Et dixit Dominus ad Moyſen: Ecce tu dormies cum patribus tuis, & exurgens hic populus exfornicabitur poſt Deos alienos terræ, in quam hic ingreditur: & derelinquent me, & diſſipabunt teſtamentum meum, quod teſtatus ſum eis.

17 Et iraſcar furore in eos in die illa: & derelinquã eos, & auertam faciem meam ab eis, & erit eſca: & inuenient eum mala multa & tribulationes, & dicet in die illa: Quoniam non eſt Dominus meus in me, inuenerunt me mala hæc.

18 Ego autem auertendo auertam faciem meam ab eis in die illa propter omnia mala quæ fecerunt, quoniam abierunt ad deos alienos.

19 Et nunc ſcribite verba cantici huius, & docete illud filios Iſrael: & immittetis illud in os eorum, vt fiat mihi canticum hoc contra faciem teſtificans in filios Iſrael.

20 Inducam enim eos in terram bonam, quam iuraui patribus eorum dare eis terram fluentem lac, & mel. Et comedent, & ſaturati faſtidient, & conuertentur ad deos alienos, & ſeruient eis: & exacerbabunt me, & diſſipabunt teſtamentum meum.

21 Et reſpondebit canticum hoc in faciem teſtificans, non enim tradetur obliuioni ab ore eorum, & ab ore ſeminis eorum. Ego enim noui malignitatem eorum, quæ faciunt hic hodie, antequam inducam eos in terram iſtam bonam, quam iuraui patribus eorum.

Chald. Paraph. Tranſl.

Et tradet eos Dominus in conſpectu veſtro, & facietis eis iuxta omnia præcepta, quæ præcepi vobis.

Confortamini, & roboramini: ne timeatis, neque formidetis à facie eorum: quoniam verbum Domini Dei tui dux erit coram te, non relinquet te, nec dimittet te.

Et vocauit Moyſes Ioſue, & dixit ei ante oculos omnis Iſrael: Confortare, & eſto robuſtus: quoniam tu introduces populum iſtum in terram, quam iurauit Dominus dare patribus eorum, & tu dabis eis eam in poſſeſſionem.

Dominus autem ipſe dux erit coram te, verbum eius erit in auxilium tuum: non derelinquet te, nec dimittet te: ne timeas, neque formides.

Et ſcripſit Moyſes legem hanc, & tradidit eam ſacerdotibus filijs Leui, qui portabant arcam fœderis Domini, & omnibus ſenioribus Iſrael.

Præcepitque Moyſes eis, dicens: In fine ſeptem annorum in tempore anni remiſſionis in ſollemnitate tabernaculorum:

Cùm venerit omnis Iſrael, vt appareant coram Domino Deo tuo, in loco quem elegerit, leges legem iſtam coram omni Iſrael, & audire facies eos:

Congrega populum, viros, & mulieres, paruulos, & peregrinos tuos, qui ſunt in vrbibus tuis: vt audiant, & vt diſcant, & timeant coram Domino Deo veſtro, & cuſtodiant, & faciant omnia verba legis huius.

Filij quoque eorum, qui neſcierunt, audient, & diſcent timere coram Domino Deo veſtro omnibus diebus, quibus vos permanebitis ſuper terram, propter quam vos tranſitis Iordanem, vt poſſideatis eam.

Et dixit Dominus ad Moyſen: Ecce appropinquauerunt dies tui, vt moriaris: voca Ioſue, & ſtate in tabernaculo fœderis, vt præcipiam ei. Et abijt Moyſes, & Ioſue, & ſteterunt in tabernaculo fœderis:

Et reuelatus eſt Dominus in tabernaculo in columna nubis, & ſtetit columna nubis ſuper portam tabernaculi fœderis.

Et dixit Dominus ad Moyſen: Ecce tu dormies cum patribus tuis, & conſurget populus iſte, & errabit poſt idola populorum terræ ad quam ipſe ingredietur inter eos: & relinquent timorem meum, & mutabunt pactum meum, quod pepigi cum eis.

Et iraſcetur furor meus contra eos in tempore illo: & projciam eos, & auferam maieſtatem meam ab eis, & erunt in direptionem: & euenient eis mala, & anguſtiæ multæ, & dicet in tempore illo: Quia non eſt maieſtas Dei mei in medio mei, occurrerunt mihi hæc mala.

Ego autem auferens auferam maieſtatem meam ab eis in tempore illo, propter omnia mala, quæ fecit, quoniam conuerſi ſunt ad idola populorum.

Et nunc ſcribite vobis canticum iſtud, & docete illud filios Iſrael: pone illud in ore eorum, vt ſit coram me canticum iſtud in teſtimonium contra filios Iſrael.

Introducam enim eos in terram, quam iuraui patribus ſuis fluentem lacte, & melle. Et comedent, & ſaturabuntur, & delicijs affluent, & conuertentur ad idola populorum, & ſeruient eis: & ad iracundiam prouocabunt me, & mutabunt pactum meum.

Et erit quando euenerint eis mala multa, & anguſtiæ, reſpondebit canticum iſtud eis in teſtimonium, quod non tradetur obliuioni ex ore filiorum ſuorum. Quia manifeſta eſt coram me cogitatio eius, & quod ipſi faciunt hodie, antequam introducam eos in terram pro qua iuraui eis.

Vulgat. Editio.

Scripſit ergo Moyſes canticum, & docuit filios Iſrael.

Præcepitque Dominus Ioſue filio Nun, & ait: Confortare, & eſto robuſtus tu enim introduces filios Iſrael in terrã quã pollicit⁹ ſũ, & ego ero tecũ.

Poſtquam ergo ſcripſit Moyſes verba legis huius in volumine, atque compleuit:

Præcepit Leuitis, qui portabant arcam fœderis Domini, dicens:

Tollite librum iſtum, & ponite eum in latere arcæ fœderis Domini Dei veſtri: vt ſit ibi contra te in teſtimonium.

Ego enim ſcio contentionem tuam, & ceruicem tuam duriſſimam. Adhuc viuente me, ingrediente vobiſcum, ſemper contentiosè egiſtis contra Dominum: quanto magis cum mortuus fuero?

Congregate ad me omnes maiores natu per tribus veſtras, atque doctores, & loquar audientibus eis ſermones iſtos, & inuocabo contra eos cœlum, & terram.

Noui enim quod poſt mortem meam iniquè agetis & declinabitis cito de via, quam præcepi vobis: & occurrent vobis mala in extremo tempore, quãdo feceritis malum in conſpectu Domini, vt irritetis eum per opera manuum veſtrarum.

Locutus eſt ergo Moyſes, audiente vniuerſo cœtu Iſrael, verba carminis huius, & ad finem vſq; compleuit.

CAP. XXXII.

AVdite cœli, quæ loquor, audiat terra verba oris mei.

Concreſcat vt pluuia doctrina mea, fluat vt ros eloquium meum, quaſi imber ſuper herbam, & quaſi ſtillæ ſuper gramina.

Quia nomen Domini inuocabo: date magnificentiam Deo noſtro.

Dei perfecta ſunt opera, & omnes viæ eius iudicia: Deus fidelis, & abſque vlla iniquitate, iuſtus, & rectus.

Peccauerunt ei, & non filij eius in ſordibus: generatio praua, atque peruerſa.

Hæccine reddis Domino popule ſtulte, & inſipiens? numquid non ipſe eſt pater tuus, qui poſſedit te, & fecit, & creauit te?

* Iob. 8.8.

* Memento dierum antiquorum, cogita generationes ſingulas: interroga patrem tuum, & annunciabit tibi: maiores tuos & dicent tibi.

Quando diuidebat Altiſſimus gentes: quando ſeparabat filios Adam, conſtituit terminos populorum, iuxta numerum filiorum Iſrael.

Pars autem Domini, populus eius: Iacob funiculus hæreditatis eius.

Inuenit eum in terra deſerta, in loco horroris, & vaſtæ ſolitudinis: circumduxit eum, & docuit: & cuſtodiuit quaſi pupillam oculi ſui.

Sicut aquila prouocans ad volãdum pullos ſuos, & ſuper eos volitans, expandit alas ſuas, & aſſumpſit eum, atque portauit in humeris ſuis.

Dominus ſolus dux eius fuit: & non erat cum eo Deus alienus.

Conſtituit eum ſuper excelſam terram: vt comederet fructus agrorum, vt ſugeret mel de petra, oleumque de ſaxo duriſſimo.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

22 *Et ſcripſit Moſeh canticum iſtud in die ipſa, & docuit illud filios Iſrael.*

23 *Et præcepit Iehoſuah filio Nun, & dixit: Fortis eſto, & robuſtus eſto: quia tu introduces filios Iſrael in terram, ſuper quam iuraui eis, & ego ero tecum.*

24 *Et fuit, cum conſummaſſet Moſeh ſcribere verba legis iſtius in libro, donec conſummaſſet ea:*

25 *Præcepit Moſeh Leuitis portantibus arcam fœderis Domini, dicendo:*

26 *Capite librum legis iſtius, & ponite eum ex latere arcæ fœderis Domini Dei veſtri: & ſit ibi contra vos in teſtimonium.*

27 *Ego enim noui rebellionem veſtram, & ceruicem veſtram duram. Ecce adhuc me viuente vobiſcum hodie rebelles eſtis Domino: & quanto magis poſtquam mortuus fuero?*

28 *Congregate ad me omnes ſeniores tribuum veſtrarum, & præfectos veſtros, & loquar in auribus eorum, verba iſta, & teſtes inuocabo contra eos, cælum, & terram.*

29 *Noui enim poſtquam mortuus fuero, quòd corrumpendo corrumpetis vos, & recedetis de via, quam præcepi vobis: & eueniet vobis malum in nouiſſimis diebus, ſi feceritis malum in oculis Domini, vt irritetis eum opere manuum veſtrarum.*

30 *Et locutus eſt Moſeh in auribus omnis congregationis Iſrael verba cantici huius, donec conſumarentur ipſa.*

CAP. XXXII.

1 *AVribus percipite cœli, & loquar, & audiat terra eloquia oris mei.*

2 *Stillabit, vt pluuia doctrina mea, ſtillabit vt ros eloquium meum, vt pluuiæ ſuper germen, & vt ſtillæ ſuper herbam.*

3 *Quia nomen Domini inuocabo: date magnitudinem Deo noſtro.*

4 *Dei perfectum eſt opus, omnes enim viæ eius iudicium: Deus veritas, & non eſt iniquitas, iuſtus, & rectus eſt.*

5 *Corruperunt ſe, non filij eius, macula eorum: generatio peruerſa, & praua.*

6 *Numquid Domino retribuetis iſtud, popule ſtulte, & non ſapiens? Nonne eſt ipſe pater tuus, qui poſſedit te, ipſe fecit te, & formauit te?*

7 *Memento dierum perpetuorum, intelligite annos generationis, & generationis: interroga patrem tuum, & annunciabit tibi: ſenes tuos, & dicent tibi.*

8 *Quando hæreditare fecit excelſus gentes: quando ſeparare fecit filios hominum, ſtatuit terminos populorum, ſecundum numerum filiorum Iſrael.*

9 *Pars enim Domini populus eius: Iahacob ſors hæreditatis eius.*

10 *Inuenit eum in terra deſerti, & in ſolitudine Ielel deſerti: circuire fecit eum, intelligere fecit eum: cuſtodiuit eum, vt pupillam oculi ſui.*

11 *Vt aquila, quæ excitauit nidum ſuum, ſuper pullos ſuos cubauit, expandit alas ſuas, accepit eum, portauit eum ſuper alam ſuam.*

12 *Dominus ſolus duxit eum: & non erat cum eo Deus alienigena.*

13 *Et equitare fecit eum ſuper excelſa terræ: & comedit fructus agri, & ſugere fecit eum mel è petra, & oleum è forti petra.*

Tranſl. ex Septuag.

22 Et ſcripſit Moyſes canticum hoc in illa die, & docuit illud filios Iſrael.
23 Et mandauit Ieſu,& dixit: Viriliter age, & confortare: tu enim induces filios Iſrael in terram, quam iurauit eis Dominus, & erit tecum.
24 Poſtquam autem conſummauit Moyſes ſcribens omnia verba legis huius in libro vſque in finem:
25 Et mandauit Leuitis, portantibus arcam teſtamenti Domini, dicens:
26 Sumentes librum legis huius, ponite illum è latere arcæ teſtamenti Domini Dei veſtri: & erit ibi in te in teſtimonium:
27 Quia ego noui contentionem tuam, & ceruicem tuam duram. Adhuc enim viuente me vobiſcum hodie, amaricantes eratis, quæ ad Deum: quomodo non etiam poſt mortem meam?
28 Conuocate ad me veſtros principes tribuũ, & ſeniores veſtros, & iudices veſtros, & magiſtros veſtros, vt loquar in aures eorum omnia verba hæc, & conteſtor eis cœlum, & terram.
29 Scio enim quia poſt obitum meum, iniquitate iniquitatem facietis, & declinabitis de via quam mandaui vobis & occurrent vobis mala nouiſſimũ dierum, quoniam faciatis mala ante Dominum exacerbando eum in operibus manuum veſtrarum.
30 * Et locutus eſt Moyſes in aures vniuerſæ eccleſiæ verba cantici huius vſque in finem.

* In Bib. Se inter Rom. edita hic incipit cap. 32.

C A P. XXXII.

1 Attende cœlum, & loquar, & audiat terra verba ex ore meo.
2 Expectetur, vt pluuia, eloquium meum, & deſcendant ſicut ros, verba mea, tamquam imber ſuper herbam, & tamquam ſtilla ſuper gramen:
3 Quoniam nomen Domini vocaui: date magnificentiam Deo noſtro:
4 Deus, veracia opera eius, & omnes viæ eius, iudicia: Deus fidelis, & non eſt iniuſtitia, iuſtus, & ſanctus Dominus.
5 Peccauerunt non ei filij vituperabiles: generatio praua, & peruerſa:
6 Hæc Domino redditis? ſic populus ſtultus, & non ſapiens? nonne hic ipſe pater tuus poſſedit te, & fecit te, & creauit te?
7 Mementote dierum ſæculi, intelligite annos generationum generationibus: interroga patrem tuũ & annunciabit tibi ſeniores tuos, & dicent tibi.
8 Quando diuidebat altiſſimus gentes, quando diſſeminauit filios Adam, conſtituit terminos gentium ſecundum numerum Angelorum Dei.
9 Et factus eſt pars Domini, populus eius: Iacob, funiculus hæreditatis eius Iſrael.
10 Neceſſaria tribuit ei in deſerto, in ſiti æſtus, in terra inaquoſa: circumduxit eum, & erudiuit eum & cuſtodiuit eum, ſicut pupillam oculi:
11 Sicut aquila tegat nidum ſuum, & ſuper pullos ſuos deſiderauit, expandens alas ſuas ſuſcepit eos, & aſſumpſit eos ſuper ſcapulas ſuas.
12 Dominus ſolus duxit eos, non erat cum eis Deus alienus,
13 Aſcendere fecit eos ſuper fortitudinem terræ, cibauit eos fructibus agrorum: ſuxerunt mel de petra, & oleum ex dura petra.

Chald. Paraph. Tranſl.

22 *Et ſcripſit Moyſes canticum iſtud in die illa, & docuit illud filios Iſrael,*
23 *Et præcepit Ioſue filio Nun, & ait: confortare & eſto robuſtus: quoniam tu introduces filios Iſrael in terram quam iuraui, & verbum meum erit in auxilium tuum.*
24 *Et factum eſt cum conſummaſſet Moyſes ſcribere verba legis huius in libro, donec compleret ea:*
25 *Præcepit Moyſes Leuitis qui portabant arcam fœderis Domini, dicens:*
26 *Tollite librum legis huius, & ponite illum in latere arcæ fœderis Domini Dei veſtri, vt ſit ibi contra te in teſtimonium:*
27 *Quoniam ego ſcio contumaciam tuam, & ceruicem tuam duram. Si enim dum ego viuo vobiſcum hodie rebelles fuiſtis coram Domino: quanto magis poſtquam mortuus fuero?*
28 *Congregate ad me omnes ſenes tribuum veſtrarum & præfectos veſtros, & loquar coram eis verba hæc, & conteſtabor contra eos cœlum & terram.*
29 *Scio enim quòd poſtquam mortuus fuero, iniquè agetis, & declinabitis à via quam præcepi vobis, & euenient vobis mala in fine dierum, ſi feceritis quod malum eſt in conſpectu Domini, ad irritandum eum in operibus manuum veſtrarum.*
30 *Locutuſque eſt Moyſes coram omni cœtu filiorum Iſrael verba cantici huius, donec compleret ea.*

C A P. XXXII.

1 *Audite cœli, & loquar, & audiat terra verbum oris mei.*
2 *Suauis ſit ſicut pluuia doctrina mea, ſuſcipiatur ſicut ros verbum meum: ſicut ventus pluuiæ qui perfluat ſuper herbam, & ſicut guttæ imbris ſerotini qui fluunt ſuper fœnum.*
3 *Quando in nomine Domini ego oro, date magnificentiam coram Domino Deo noſtro.*
4 *Fortis, cuius opera perfecta ſunt, & omnes viæ eius iudicium: Deus fidelis à cuius conſpectu non egreditur iniquitas, iuſtus, & rectus eſt.*
5 *Diſſipauerũt ſeipſos, & non illũ, filij qui ſeruierunt idolis: generatio quæ deprauauit opera ſua, et aliena facta eſt.*
6 *Numquid coram Domino vos redditis hoc populus qui ſuſceperunt legem, & non fuerunt ſapientes: nonne ipſe eſt pater tuus, & tu es eius, qui fecit te & firmauit?*
7 *Memento dierum qui à ſæculo ſunt, intellige in annis generationis & generationis: interroga patrem tuum, & annunciabit tibi: ſenes tuos, & dicent tibi:*
8 *Quando poſſidere faciebat Altiſſimus gentes, cum diuidebat filios hominum ſtatuit terminos popolorum iuxtà numerum filiorum Iſrael.*
9 *Pars enim Domini eſt populus eius, Iacob ſors hereditatis eius.*
10 *Tribuit eis neceſſaria in terra deſerta, & in loco ſitienti vbi non erat aqua: collocauit eos in circuitu maieſtatis ſuæ, docuit eos verba legis ſuæ: cuſtodiuit eos ſicut pupillam oculi ſui.*
11 *Sicut aquila quæ feſtinat ad nidum ſuum, & ſuper filios ſuos incubat, expandit alas ſuas, ſuſcipit eos, portat eos, in fortitudine pennarum ſuarum.*
12 *Dominus collocabit eos ſeorſum in ſæculo illo quod ipſe renouaturus eſt: & non ſtabit in conſpectu eius cultus idolorum.*
13 *Collocauit eos ſuper fortitudinem terræ, cibauit eos præda inimicorum ſuorum, & dedit eis prædam potentium vrbium & ſubſtantias habitantium in ciuitatibus fortiſſimis.*

	Vulgat. Editio.		Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.
	Butyrum de armento, & lac de ouibus cum adipe agnorum, & arietum filiorum Baſan : & hircos cum medulla tritici , & ſanguinem vuæ biberet meraciſſimum.	14	*Butyrum boum, & lac ouium, cum adipe agnorum, & arietes filiorum Baſan & hircos cum adipe granorum tritici, & ſanguinem vuæ bibiſti merum.*
	Incraſſatus eſt dilectus,& recalcitrauit : incraſſatus,impinguatus,dilatatus ; dereliquit Deum factorem ſuum & receſſit à Deo ſalutari ſuo.	15	*Et impinguatus eſt Iſrael, & calcitrauit impinguatus fuiſti , incraſſatus fuiſti, operuiſti , & dereliquit Deum qui fecit eum,& deſpexit Deum ſalutem ſuam.*
	Prouocauerunt eum in dijs alienis , & in abominationibus ad iracundiam concitauerunt.	16	*Zelare fecerunt eum propter extraneos,propter abominationem irritauerunt eum.*
	Immolauerunt dæmonijs & non Deo, dijs, quos ignorabant : noui recenteſque venerunt,quos non coluerunt patres eorum.	17	*Sacrificauerunt dæmonijs non Deo , dijs quos non nouerunt:nouos qui de propinquo venerunt , quos non timuerunt patres veſtri.*
	Deum qui te genuit dereliquiſti , & oblitus es Domini creatoris tui.	18	*Dei(qui genuit te)oblitus es, & oblitus es Dei, qui generare fecit te.*
	Vidit Dominus , & ad iracundiam concitatus eſt: quia prouocauerunt eum filij ſui,& filiæ.	19	*Et vidit Dominus,& exacerbatus eſt præ ira in filios ſuos, & filias ſuas.*
	Et ait:Abſcondam faciem meam ab eis, & conſiderabo nouiſſima eorum : generatio enim peruerſa eſt, & infideles filij.	20	*Et dixit : Abſcondam faciem meam ab eis , videbo quid in nouiſſimo eorum : generatio enim peruerſorum ſunt filij, in quibus non eſt fides.*
* Rom. 10.19. Iere. 15.14.	Ipſi me prouocauerunt in eo,qui non erat Deus, & irritauerunt in vanitatibus ſuis: & * ego prouocabo eos in eo,qui non eſt populus:& in gente ſtulta irritabo illos.	21	*Ipſi zelare fecerunt me in re,quæ non eſt Deus, iraſci fecerunt me in vanitatibus ſuis : & ego zelare faciam eos, vt non ſint populus : in gente ſtulta iraſci faciam eos.*
	Ignis ſuccenſus eſt in furore meo , & ardebit vſque ad inferni nouiſſima : deuorabitque terram cum germine ſuo, & montium fundamenta comburet.	22	*Ignis enim ſuccenſus eſt in furore meo , & ardebit vſque ad infernum inferiorem : & conſumet terram,& fructum eius,& inflammabit fundamenta montium.*
	Congregabo ſuper os mala,& ſagittas meas complebo in eis.	23	*Congregabo ſuper eos mala , ſagittas meas conſumam in eis.*
	Conſumentur fame,& deuorabūt eos aues morſu amariſſimo: dentes beſtiarum immittam in eos, cum furore trahentium ſuper terram , atque ſerpentium.	24	*Combuſti fame , & comeſti auibus, & morſu amaro: & dentem beſtiarum mittam in eos cum veneno ſerpentium in terra.*
	Foris vaſtabit eos gladius , & intus pauor, iuuenem ſimul ac virginem , lactentem cum homine ſene.	25	*Foris orbabit gladius,& in cubiculis terror, etiam iuuenem,etiam virginem, lactentem cum viro cano.*
	Dixi:Vbinam ſunt? ceſſare faciam ex hominibus memoriam eorum.	26	*Dixit diſpergam eos per angulos : ceſſare faciam ex homine memoriam eorum.*
	Sed propter iram inimicorum diſtuli , ne forte ſuperbirent hoſtes eorum, & dicerent : Manus noſtra excelſa , & non Dominus fecit hæc omnia.	27	*Niſi iram inimici timerem , ne forte extraneæ ſe gerant hoſtes eorum, ne forte dicant : Manus noſtra excelſa, & non Dominus operatus eſt totum hoc.*
	Gens abſque conſilio eſt, & ſine prudentia.	28	*Quia gens periens conſilijs ſunt , & non eſt in eis intelligentia.*
* Iere. 9.12.	* Vtinam ſaperent , & intelligerent , ac nouiſſima prouiderent.	29	*Vtinam ſapientes eſſent,intelligerent hoc, intelligerent nouiſſimum ſuum.*
	Quo modo perſequatur vnus mille, & duo fugent decem millia ? nonne ideo , quia Deus ſuus vendidit eos, & Dominus concluſit illos ?	30	*Quomodo perſecutus fuiſſet vnus mille , & duo fugaſſent decem millia : niſi Deus eorum dediſſet eos, & Dominus tradere feciſſet eos.*
	Non enim eſt Deus noſter vt dij eorum : & inimici noſtri ſunt iudices.	31	*Quia non eſt ſicut Deus noſter Deus eorum, & inimici noſtri fuerunt iudices.*
	De vinea Sodomorum, vinea eorum , & de ſuburbanis Gomorrhæ: vua eorum vua fellis, & botri amariſſimi.	32	*Ex vite enim Sedom eſt vitis eorum, & ex vitibus Hamaroth: vuæ eorum vuæ veneni, botri amari ſunt eis.*
	Fel draconum vinum eorum,& venenum aſpidum inſanabile.	33	*Venenum draconum, vinum eorum, & venenum aſpidum crudele.*
	Nonne hæc condita ſunt apud me, & ſignata in theſauris meis?	34	*Numquid non eſt abſconditum mecum , ſigillatum in theſauris meis ?*
* Ecc. 8.21. Rom. 12.19. Heb. 10.30.	* Mea eſt vltio,& ego retribuam in tempore , vt labatur per eorum : iuxta eſt dies perditionis, & adeſſe feſtinant tempora.	35	*Mea eſt vltio, & retributio in tempore quo nutabit pes eorum : quia propinquus eſt dies mali euentus eorum,& feſtinabunt quæ futura ſunt eis.*
	Iudicabit Dominus populum ſuum , & in ſeruis ſuis miſerebitur : videbit quod infirmata ſit	36	*Quia iudicabit Dominus populum ſuum , & ſuper ſeruos ſuos pœnitebit eum, quia videbit quòd abierit*

ma- *manus*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Chald. Paraph. Tranſl.
Butyrum boum,& lac ouium, cum adipe agnorum,& arietum, filiorum taurorum, & hircorum cum adipe renum tritici, & ſanguinem vuæ bibit vinum.	14	*Dedit eis prædam regum ipſorum & dominatorum earum cum diuitijs principum eorum, & fortium populi terræ eorum,& poſſeſſionem eorum cum præda exercitus eorum, & caſtrorum eorum, & ſanguis fortium eorum effuſus eſt ſicut aqua.*
Et comedit Iacob, & ſaturatus eſt, & recalcitrauit dilectus: impinguatus eſt, incraſſatus eſt, dilatatus eſt: & dereliquit Deum, qui fecit eum,& receſſit à Deo ſaluatore ſuo.	15	*Et diues factus eſt Iſrael,& recalcitrauit, proſperatuſque, & confortatus poſſedit ſubſtantiam, & reliquit cultum Dei qui fecit eum, & irritauit coram fortiſſimo redemptore ſuo.*
Irritauerunt me in alienis, in abominationibus eorum exacerbauerunt me.	16	*Prouocauerunt coram eo in cultu idolorum, in abominationibus irritauerunt coram eo.*
Sacrificauerunt dæmoniis,& non Deo,diis quos non nouerant: noui, & recentes venerunt, quos non nouerunt patres eorum.	17	*Sacrificauerunt dæmonijs, in quibus non eſt vtilitas, & portentis quæ neſcierunt: noua quæ nuper facta ſunt, non coluerunt ea patres veſtri.*
Deum, qui te genuit, dereliquiſti, & oblitus es Dei nutrientis te.	18	*Terribilis & fortis qui te creauit oblitus es, & reliquiſti cultum Dei qui fecit te.*
Et vidit Deus,& zelauit, & exacerbatus eſt propter iram filiorum ſuorum,& filiarum.	19	*Et manifeſtum fuit coram Domino, & iratus eſt furor eius, eo quod ad iram prouocauerunt coram eo filij & filiæ.*
Et dixit: Auertam faciem meam ab eis, & oſtendam, quid erit eis in nouiſſimis diebus: quoniam generatio peruerſa eſt, filij quibus non eſt fides in eis.	20	*Et ait: Auferam maieſtatem meam ab eis, notum eſt coram me quid erit in nouiſſimis eorum: quoniam generatio peruerſa eſt, & filij in quibus non eſt fides.*
Ipſi ad zelum prouocauerunt me in non Deo, exacerbauerunt me in idolis ſuis: & ego prouocabo eos ad zelum in non gente,in gente ſtulta irritabo illos.	21	*Ipſi prouocauerunt coram me in eo quod non erat timendum: irritauerunt coram me in cultu idolorum: & ego prouocabo eos in eo qui non eſt populus: in populo inſipiente irritabo illos.*
Quoniam ignis accenſus eſt ex furore meo, ardebit vſque ad infernum deorſum: deuorabit terram, & genimina eius, comburet fundamenta montium.	22	*Quoniam incendium forte ſicut ignis egreſſum eſt à facie mea in ira, & conſumpſit vſque ad infernum inferiorem: & perdidit terram & fructum eius,& conſumpſit vſque ad fines montium.*
Congregabo in eos mala, & ſagittas meas compugnabo in eos.	23	*Congregabo ſuper eos mala, plagas meas immittam in eos.*
Liqueſcentes fame,& comeſtione auium, & opiſthotonus inſanabilis: dentes beſtiarum immittam in eos, cum furore trahentium ſuper terram.	24	*Inflati erunt fame, & comeſti ab auibus, & vexati à ſpiritibus malignis: & dentem beſtiarum agri immittam in eos, cum furore draconum qui reptant in puluere.*
De foris ſine liberis faciet eos gladius, & ex penetralibus pauor, adoleſcens cum virgine,lactens cum ſene conſtante.	25	*Foris abſque liberis faciet eos gladius,& in cubiculis timor mortis, iuuenes ſimul ac puellas, lactentes cum ſenibus eorum.*
Dixi: Diſpergam eos: & ceſſare faciam ex hominibus memoriale eorum.	26	*Dixi: Reſidebit ira mea ſuper eos,& conſummabo eos: ceſſare faciam à filijs hominum memoriam eorum.*
Niſi propter iram inimicorum, vt non permaneant, vt non ſimul inſurgant aduerſarij, ne dicant: Manus noſtra excelſa, & non Dominus fecit hæc omnia.	27	*Niſi ira inimici collecta eſſet, ne fortè magnificaretur inimicus, ne fortè dicerent: Manus noſtra præualuit nobis, & non fuerunt à facie Domini omnia hæc.*
Gens perdita conſilium eſt,& non eſt in eis ſcientia.	28	*Populus enim perdens conſilium ſunt, & non eſt in eis intelligentia.*
Non ſapuerunt intelligere, hæc ſuſcipiant in ſequens tempus.	29	*Vtinam ſaperent & contemplarentur hoc, & intelligerent quid erit in nouiſſimis eorum!*
Quomodo perſequetur vnus mille, & duo fugabunt decem millia? niſi quod Deus vendidit eos, & Dominus tradidit eos:	30	*Quomodo perſequebatur vnus mille, & duo fugabant decem millia: niſi quod Fortis eorum tradidit eos, & Dominus retribuit eis?*
Quoniam non ſunt,ſicut Deus noſter dij eorum: inimici autem noſtri amentes.	31	*Quoniam non eſt ſicut Fortitudo noſtra fortitudo eorum, & inimici noſtri ſunt iudices.*
Etenim ex vite Sodomorum vitis eorum, & palmes eorum ex Gomorra: vua eorum,vua fellis, botrus amaritudinis eis.	32	*Quoniam ſicut vindicta populi Sodomorum erit vindicta eorum,& percuſſio eorum ſicut populi Gomorræ: plagæ eorum peſſimæ ſicut capita colubrorum, & retributio operum ſuorum ſicut venenum.*
Furor draconum vinum eorum, & furor aſpidum inſanabilis.	33	*Sicut fel draconum eſt calix vltionis eorum, & ſicut caput aſpidum crudelium.*
Nonne ecce hæc condita ſunt apud me,& ſignata ſunt in theſauris meis?	34	*Nonne omnia opera eorum manifeſta ſunt coram me, & conſeruata in die iudicij in theſauris meis?*
In die vltionis retribuam, cum labetur pes eorum: quoniam prope eſt dies perditionis eis, & adſunt parata vobis.	35	*Coram me eſt vltio,& ego retribuam in tempore quo migrabunt de terra ſua: quoniam propè eſt dies interitus eorum, & feſtinabit quod futurum eſt eis.*
Quoniam iudicabit Dominus populum ſuum, & in ſeruis ſuis conſolabitur: vidit enim diſſolutos	36	*Quoniam iudicabit Dominus iudicium populi ſui, & vltionem ſeruorum ſuorum iuſtorum vlciſcetur:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

manus, & clauſi quoque defecerunt, reſiduique
conſumpti ſunt.

Ier. 2.28.
37 Et dicet: * Vbi ſunt dij eorum, in quibus habe-
bant fiduciam?
38 De quorum victimis comedebant adipes, & bi-
bebant vinum libaminum: ſurgant, opitulentur
vobis, & in neceſſitate vos protegant.

2. Re. 2. 6. Tob. 13.2. Sap. 16.13. Iob. 10. 7.
39 * Videte quòd ego ſim ſolus, & non ſit alius Deus
præter me: ego occidam & ego viuere faciam: per-
cutiam, & ego ſanabo, * & non eſt qui de manu
mea poſſit eruere.
40 Leuabo ad cœlum manum meam, & dicam: Vi-
uo ego in æternum.
41 Si acuero vt fulgur gladium meum, & arripue-
rit iudicium manus meas: reddam vltionem ho-
ſtibus meis, & his qui oderunt me retribuam.

42 Inebriabo ſagittas meas ſanguine, & gladius
meus deuorabit carnes, de cruore occiſorum, & de
captiuitate, nudati inimicorum capitis.

1. Ma. 7.6
43 * Laudate gentes populum eius, quia ſanguinem
ſeruorum ſuorum vlciſcetur: & vindictam retri-
buet in hoſtes eorum, & propitius erit terræ popu-
li ſui.

44 Venit ergo Moyſes, & locutus eſt omnia verba
cantici huius in auribus populi, ipſe & Ioſue filius
Nun.

45 Compleuitque omnes ſermones iſtos, loquens
ad vniuerſum Iſrael.
46 Et dixit ad eos: Ponite corda veſtra in omnia
verba, quæ ego teſtificor vobis hodie: vt mandetis
ea filijs veſtris cuſtodire & facere, & implere vni-
uerſa quæ ſcripta ſunt legis huius:
47 Quia non incaſſum præcepta ſunt vobis, ſed vt
ſinguli in eis viuerent: quæ facientes longo perſe-
ueretis tempore in terra, ad quam, Iordane tranſ-
miſſo, ingredimini poſſidendam.
48 Locutusque eſt Dominus ad Moyſen in eadem
die dicens:
49 Aſcende in montem iſtũ Abarim, id eſt, tranſitũ,
in montem Nebo, qui eſt in terra Moab contra Ie-
richo: & vide terram Chanaan, quam ego tradam
filiis Iſrael obtinendam, & morere in monte.

Num. 27.13. & 20. 26.
50 Quem conſcendens iungeris populis tuis, * ſicut
mortuus eſt Aaron frater tuus in monte Hor, &
appoſitus populis ſuis:

Num. 20.4. & 27.14.
51 * Quia præuaricati eſtis contra me in medio filio-
rum Iſrael ad Aquas contradictionis in Cades de-
ſerti Sin: & non ſanctificaſtis me inter filios Iſrael.

52 E contra videbis terram, & non ingredieris in
eam, quam ego dabo filiis Iſrael.

CAP. XXXIII.

1 HÆc eſt benedictio qua benedixit Moyſes, ho-
mo Dei, filiis Iſrael ante mortem ſuam.
2 Et ait: Dominus de Sinai venit, & de Seir ortus
eſt nobis: apparuit de monte Pharan, & cum eo ſan-
ctorum millia. In dextera eius ignea lex.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

manus, & non eſt clauſum, & derelictum.

*Et dicet: Vbi ſunt dij eorum, Deus in quo ſperaue-
runt?*
*Qui pinguedinem ſacrificiorum eorum comedebant,
bibebant vinum libaminis eorum: ſurgant, & auxilien-
tur vobis, ſit ſuper vos abſconſio.*

*Videte nunc, quod ego, ego ſum, & non eſt Deus me-
cum: ego mori faciam, & viuere faciam, perfodiam, &
ego ſanabo, & non eſt de manu mea eruens.*

*Leuabo enim ad cœlum manum meam, & dicam: Viuo
ego in ſæculum.*
*Si acuero aciem gladij mei, & apprehenderit iudicium
manus mea, reddam vltionem hoſtibus meis, & odio ha-
bentibus me reddam.*

*Inebriare faciam ſagittas meas ex ſanguine, & gla-
dius meus deuorabit carnem propter ſanguinem occiſi,
& captiuitatem à capite vltionum inimici.*

*Laudate gentes populum eius, quia ſanguinem ſeruo-
rum ſuorum vindicabit & vindictam reddet hoſtibus
ſuis, & propitiabitur terræ ſuæ populo ſuo.*

*Et venit Moſeh, & locutus eſt omnia verba cantici
iſtius in auribus populi huius, & Iehoſuah filij Nun.*

*Et finiuit Moſeh loqui omnia verba iſta ad omnem
Iſrael.*
*Et dixit ad eos: Ponite cor veſtrum ad omnia verba,
quæ ego teſtificor vobis hodie, vt præcipiatis ea filiis ve-
ſtris, vt cuſtodiant, vt faciant omnia verba legis iſtius.*

*Quia non verbum inane eſt à vobis, ſed eſt vita ve-
ſtra, & in verbo iſto prolongare facietis dies ſuper ter-
ram, ad quam vos tranſitis Iarden, vt poſſideatis eam.*

*Et locutus eſt Dominus ad Moſeh in corpore diei ipſius,
dicendo:*
*Aſcende in montem Habarim iſtum, montem Neboh,
qui eſt in terra Moab, qui eſt contra Iericho, & vide ter-
ram Chenahan quam ego do filijs Iſrael in hæreditatem.*

*Et morieris in monte ad quem aſcendis, & congrega-
bis te ad populos tuos, quemadmodum mortuus eſt Aha-
ron frater tuus in Hor monte, & congregauit ſe ad po-
pulos ſuos.*
*Eo quòd præuaricati eſtis in me in medio filiorum
Iſrael, in aquis iurgij Cades deſerti ſin eo quod non ſan-
ctificaſtis me in medio filiorum Iſrael.*

*Sed è regione videbis terram, & non ingredieris ter-
ram, quam do filijs Iſrael.*

CAP. XXXIII.

*ET hæc eſt benedictio, qua benedixit Moſeh vir Dei
filijs Iſrael antequam moreretur.*
*Et dixit: Dominus de Sinai venit, & ortus eſt è Sehir
eis: illuxit è monte Paran, & venit cum millibus ſanctis.
A dextera eius ignea lex eis.*

Tranſl. ex Septuag.

eos, & deficientes in obductione, & remiſſos.

37 Et dixit Dominus: Vbi ſunt dij eorum, in quibus fidebant in eis,

38 Quorum adipem ſacrificiorum eorum comedebatis, & bibebatis vinum libaminum eorum? exurgant, & auxilietur vobis, & fiant vobis protectores.

39 Videte, videte, quia ego ſum, & non eſt Deus pręter me: ego occido, & viuere faciam, percutiam, & ego ſanabo, & non eſt, qui eruat de manibus meis.

40 Quoniam leuabo in cœlum manum meam & iurabo dexteram meam, & dicã: Viuo ego in ſæculũ:

41 Quia exacuam, vt fulgur, gladium meum, & arripiet iudicium manus mea: & reddam vindictam inimicis, & iis qui oderunt me, retribuam.

42 Inebriabo ſagittas meas à ſanguine, & gladius meus comedet carnes de ſanguine occiſorum, & captiuitate à capite principum inimicorum.

43 Lætamini cœli ſimul cum eo, & adorent eum omnes Angeli Dei: lætamini gentes cum populo eius, & confortetur in eo omnes filij Dei quoniam ſanguinem filiorum ſuorum vindicabit, & vlciſcetur & retribuet vltionẽ inimicis, & iis, qui oderũt retribuet: & expurgabit Dominus terrã populi ſui.

44 Et ſcripſit Moyſes canticum hoc in die illa, & docuit illud filios Iſrael: & ingreſſus eſt Moyſes, & locutus eſt omnia verba legis huius in aures populi, ipſe & Ieſus filius Naue.

45 Et finem fecit Moyſes loquens omni Iſrael.

46 Et dixit ad eos: Attendite corde ad omnia verba hæc, quæ ego teſtificor vobis hodie, quæ mandabitis filiis veſtris cuſtodire, & facere omnia verba legis huius.

47 Quoniam non verbum vanum hoc vobis, quoniam hæc vita veſtra, & propter verbum hoc longæui eritis ſuper terram, in quam vos tranſitis Iordanem illuc ad hæreditandum.

48 Et locutus eſt Dominus ad Moyſen in die iſta, dicens.

49 Aſcende in montem iſtum Abarim, montem iſtum Habay, qui eſt in terra Moab contra faciem Hiericho, & vide terram Chanaad, quam ego do filiis Iſrael, & morere in monte,

50 In quem aſcendis illuc, & apponere ad populum tuum, quemadmodum mortuus eſt Aaron frater tuus in Or monte, & appoſitus eſt ad populum ſuum:

51 Quoniam increduli fuiſtis verbo meo in filiis Iſrael ſuper aquam contradictionis Cades in deſerto Sin: eo quod non ſanctificaſtis me in filijs Iſrael.

52 E regione videbis terram: & illuc non ingredietis.

CAP. XXXIII.

1 ET hæc benedictio, qua benedixit Moyſes homo Dei filios Iſrael, priuſquam defungeretur.

2 Et dixit: Dominus ex Sina venit, & alluxit ex Seir nobis, & feſtinauit ex monte Pharan cum decem millibus Cades. A dextris eius Angeli cum eo.

Et

Chald. Paraph. Tranſl.

quoniam manifeſtum eſt coram eo, quod in tempore quo prævalebit contra eos plaga inimici, erunt inſtabiles, & derelicti.

37 *Et dicet: Vbi eſt terribilis eorum, & fortis in quo habebant fiduciam?*

38 *De quorum victimis comedebant adipem, & bibebant vinum libaminum eorum: ſurgant nunc, & auxilientur vos, & ſint ſuper vos in protectionem.*

39 *Videte nunc quoniam ego, ego ſum, & non eſt Deus præter me: ego occido, & viuifico, percutio, & etiam ſano, & non eſt qui de manu mea poſſit eruere.*

40 *Quoniam præparaui in cœlis domum maieſtatis meæ, & dixi: Viuo ego in ſempiternum.*

41 *Si in duplum pluſquam fulgur apparet à ſummitate cœli, & vſque ad ſummitatem eius reuelabitur gladius meus, & apprehendet iudicium manus meæ: reddam vltionem hoſtibus meis, & inimicis meis retribuam.*

42 *Inebriabo ſagittas meas ſanguine, & gladius meus occidet populos, de cruore occiſorum, & captiuorum, vt auferam coronas de capite hoſtis, & inimici.*

43 *Laudate gentes populum eius, quoniam vindictam ſeruorum ſuorum iuſtorum vlciſcetur, & vltionem reddet inimicis ſuis, & propitius erit terræ ſuæ, & populo ſuo.*

44 *Et venit Moyſes, & locutus eſt omnia verba cantici huius coram populo, ipſe & Ioſue filius Nun.*

45 *Et conſumauit Moyſes loqui omnia verba hæc cum omni Iſrael:*

46 *Et dixit ad eos: Ponite cor veſtrum ad omnia verba quæ ego teſtificor vobis hodie, quæ præcipietis filijs veſtris, vt cuſtodiant, & faciant omnia verba legis huius.*

47 *Quia verba non vana ſunt vobis, ſed hæc eſt vita veſtra, & in verbo hoc prolongabuntur dies veſtri ſuper terra propter quam tranſitis Iordanem, vt poſſideatis eam.*

48 *Et locutus eſt Dominus cum Moyſe in hac die, dicens:*

49 *Aſcende in montem iſtum tranſeuntium in monte Nebo, qui eſt in terra Moab quæ eſt contra faciem Hiericho: & vide terram Chanaan, quam ego dabo filijs Iſrael in poſſeſſionem.*

50 *Et morere in monte in quem conſcendes: & colligeris ad populum tuum, ſicut mortuus eſt Aaron frater tuus in monte Hor, & collectus eſt ad populum ſuum:*

51 *Et quod præuaricati eſtis in verbum meum in medio filiorum Iſrael in aquis contradictionis in Cades deſerti Sin: & quia non ſanctificaſtis me in medio filiorum Iſrael.*

52 *Quoniam è contra videbis terram, & illuc non ingredieris in terram quam ego dabo filijs Iſrael.*

CAP. XXXIII.

1 *ET hæc eſt benedictio qua benedixit Moyſes propheta Dei filijs Iſrael ante mortem ſuam.*

2 *Et ait: Dominus de Sinai reuelatus eſt, & ſplendor gloriæ eius apparuit nobis de Seir: reuelatus eſt in fortitudine ſua ſuper monte Pharan, & cum eo ſanctorum millia: legem ſcriptam dextera eius dedit nobis de medio ignis.*

Di-

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
* Sup. 3.1. Dilexit populos, * omnes ſancti in manu illius ſunt: & qui appropinquant pedibus eius, accipient de doctrina illius.	3	*Etiam diligit populos: omnes ſancti eius ſunt in poteſtate tua: & ipſos qui coniuncti ſunt ad pedem tuum, accipient de eloquijs tuis.*
Legem præcepit nobis Moyſes, hæreditatem multitudinis Iacob.	4	*Legem præcepit nobis Moſch, hæreditatem congregationis Iahacob.*
Erit apud rectiſſimum rex, congregatis principibus populi cum tribubus Iſrael.	5	*Et fuit in Iſrael rex quando congregauerunt ſe capita populi, pariter tribus Iſrael.*
Viuat Ruben, & non moriatur, & ſit paruus in numero.	6	*Viuat Reuben & non moriatur, & non ſit populi eius numerus.*
Hæc eſt Iudæ benedictio: Audi Domine vocem Iudæ, & ad populum ſuum introduc eum: manus eius pugnabunt pro eo, & adiutor illius contra aduerſarios eius erit.	7	*Et hæc ipſi Iehudah, & dixit: Audi Domine vocem Iehudah, & ad populum ſuum introduc eum: manus eius contendent ſibi, & auxilium ab hoſtibus eius, eris.*
Leui quoq; ait: Perfectio tua, & doctrina tua viro ſancto tuo, quem probaſti in tentatione, & iudicaſti ad aquas contradictionis.	8	*Et ad Leui dixit: Perfectiones tuæ, & doctrinæ tuæ erunt viro miſericordi tuo, quem tentaſti in loco tentationis: contendere feciſti eum iuxta aquas contentionis.*
Qui dixit patri ſuo, & matri ſuæ: Neſcio vos: & fratribus ſuis: Ignoro vos: & neſcierunt filios ſuos. Hi cuſtodierunt eloquium tuum, & pactum tuum ſeruauerunt.	9	*Qui dicit patri ſuo, & matri ſuæ: Non vidi eum, & fratres ſuos non agnouit, & filios ſuos non cognouit. Quia cuſtodierunt eloquium tuum, & pactum tuum ſeruabunt.*
Iudicia tua ô Iacob, & legem tuam ô Iſrael: ponent thymiama in furore tuo, & holocauſtum ſuper altare tuum.	10	*Docebunt iudicia tua Iahacob & legem tuam Iſrael: ponent ſuffitum in naribus tuis, & holocauſtum ſuper altare tuum.*
Benedic Domine fortitudini eius, & opera manuum illius ſuſcipe. Percute dorſa inimicorum eius, & qui oderunt eum, non conſurgant.	11	*Benedic Domine ſubſtantiæ eius, & opus manuum eius placeat. Transfige lumbos inimicorum eius: & odio habentium eum, qui ſunt de inſurgentibus.*
Et Beniamin ait: Amantiſſimus Domini habitabit confidēter in eo: quaſi in thalamo tota die morabitur, & inter humeros illius requieſcet.	12	*Ad Biniamin dixit: Dilectus Domini habitabit confidenter iuxta eum, tegens eum tota die, & inter humeros eius habitauit.*
Ioſeph quoq; ait: De benedictione Domini terra eius, de pomis cœli, & rore, atq; abyſſo ſubiacente.	13	*Et ad Ioſeph dixit: Benedicta à Domino terra eius & de delicatis cœli, de rore, & de voragine cubante deorſum.*
De pomis fructuum ſolis ac lunæ.	14	*Et de delicatis fructibus ſolis, & de delicatis fructibus maturis lunarum.*
De vertice antiquorum montium, de pomis collium æternorum.	15	*Et de vertice montium Orientalium, & de delicatis collium perpetuorum.*
* Exo. 3.2. Et de frugibus terræ, & de plenitudine eius. Benedictio illius, * qui apparuit in rubro, veniat ſuper caput Ioſeph, & ſuper verticem Nazaræi inter fratres ſuos.	16	*Et de delicatis terræ, & plenitudine eius. Et voluntate Habitatoris rubi, veniat ſuper caput Ioſeph, & ſuper verticem nazarei è fratribus eius.*
Quaſi primogeniti tauri pulchritudo eius, cornua rinocerotis cornua illius: in ipſis ventilabit Gentes vſque ad terminos terræ: hæ ſunt multitudines Ephraim: & hæc millia Manaſſe.	17	*Primogenitus bouis eius decor erit ei, & cornua vnicornis cornua eius: ipſis populos cornupetet pariter vſque ad fines terræ: & iſti ſunt decem millia Ephraim & ſunt millia Menaſſeh.*
Et Zabulon, ait: Lætare Zabulon in exitu tuo, & Iſſachar in tabernaculis tuis.	18	*Et ipſi Zebulun, dixit: Lætare Zebulun, quando egredieris, & Iſachar in tabernaculis tuis.*
Populus vocabunt ad montem: ibi imolabunt victimas iuſtitiæ. Qui inundationem Maris quaſi lac ſugent, & theſauros abſconditos arenarum.	19	*Populos ad montem vocabunt: ibi ſacrificabunt ſacrificia iuſtitiæ, quia affluentiam Marium ſugent, & tectos theſauros arenæ.*
Et Gad ait: Benedictus in latitudine Gad: quaſi leo requieuit, cepitque brachium & verticem.	20	*Et de Ghad, dixit: Benedictus dilatare faciens Ghad ſicut leo habitauit, & rapuit brachium, etiam verticem.*
Et vidit principatum ſuum, quod in parte ſua doctor eſſet repoſitus: qui fuit cum principibus populi, & fecit iuſtitias Domini, & iudicium ſuum cum Iſrael:	21	*Et vidit principium ſibi, quod ibi eſſet pars legiſlatoris tecti, & venit cum principibus populi: iuſtitiam Domini fecit, & iudicia eius cum Iſrael.*
Dan quoque ait: Dan catulus leonis, fluet largiter de Baſan.	22	*Et ad Dan, dixit: Dan vt catulus leonis fluet è Baſan.*

Et | Et

Tranſl. ex Septuag.

3 Et pepercit populo ſuo,& omnes ſanctificati ſub manus tuas,& hi ſub te ſunt : & accepit de verbis ipſius legem :

4 Quam mandauit nobis Moyſes , hæreditatem congregationibus Iacob.

5 Et erit in dilecto princeps,congregatis principibus populorum ſimul cum tribubus Iſrael :

6 Viuat Ruben,& non moriatur , & ſit multus in numero.

7 Et hæc ipſi Iuda : Exaudi Domine vocem Iuda, & ad populum eius venias vtique : manus ipſius dijudicabunt ei, & auxiliator ex inimicis eris.

8 Et ipſi Leui dixit : Date Leui manifeſtationes eius,& veritatem eius viro ſancto , quem tentauerunt eum in tentatione,iurgati ſunt in eum ſuper aquam contradictionis:

9 Qui dicit patri,& matri, non vidi te , & fratres ſuos non agnouit,& filios ſuos reprobauit : cuſtodiuit eloquia tua, & teſtamentum tuum conſeruauit:

10 Manifeſtabunt iuſtificationes tuas ipſi Iacob , & legem tuam Iſrael , imponent incenſum in ira tua ſemper ſuper altare tuum.

11 Benedic Domine fortitudinem eius , & opera manuũ eius ſuſcipe. Frange lumbos inimicorum inſurgentium in eum,& qui oderunt eum,non reſurgant.

12 Et ad Beniamin dixit: Dilectus à Domino habitabit fidens : & Deus obumbrat ſuper eum omnibus diebus , & inter humeros eius requieuit.

13 Et ad Ioſeph dixit: A benedictione Domini terra eius, à fructibus cœli , & rore , & abyſſis fontium deorſum:

14 Et à fructibus ſecundum horam ſolis conuerſionum, & à conuenientibus menſibus

15 A vertice montium principij, & à vertice collium æternorum,

16 Et ad horam terræ plenitudine:& accepta ei, qui viſus eſt in rubro,veniant ſuper caput Ioſeph,& ſuper verticem glorificatus in fratribus.

17 Primogenitus tauri pulchritudo ei9,cornua vnicornis cornua eius,in ipſis gentes ventilabit ſimul vſque ad extremum terræ: hæ myriades Ephræm, & hæ Chiliades Manaſſe.

18 Et ad Zabulon dixit : Lætare Zabulon in egreſſu tuo, & Iſſachar in tabernaculis ſuis?

19 Gentes exterminabunt, & inuocabitis illic,& ſacrificabitis ibi ſacrificium iuſtitiæ : quoniam diuitiæ Maris lactabunt te,& emporia , maritimam habitantium.

20 Et ad Gad dixit : Benedictus dilatans Gad ſicut leo. requieuit, confringens brachium, & principẽ.

21 Et vidit primitiam ſuam , quia ibi diuiſa eſt terra principum collectorum ſimul cum ducibus populorum: iuſtitiam Dominus fecit , & iudicium ſuum cum Iſrael.

22 Et ad Dan dixit,Dan catulus leonis, & proſiliet è Baſan:

Chald. Paraph. Tranſl.

3 *Dilexit vtique tribus, & omnes ſancti eius domus Iſrael: in fortitudine eduxit eos de Ægypto , & ipſi ducebantur ſub nube tua, & proficiſcebantur ad verbum tuum.*

4 *Legem dedit nobis Moyſes, & tradidit eam in hereditatem cœtus Iacob.*

5 *Et fuit in Iſrael rex , cum congregarentur principes populi ſimul cum tribubus Iſrael.*

6 *Viuat Ruben in vita æterna , & non moriatur morte ſecunda, & accipiant filij ſui hereditatem ſuam iuxta numerum eorum.*

7 *Et hoc dixit Iudæ : Suſcipe Domine orationem Iudæ cum egreſſus fuerit ad bellum , & ad populum eius reduces eum in pace:manus eius facient vltionem de inimicis ſuis,& auxiliator contra hoſtes eius eris ei.*

8 *Ad Leui quoque dixit : Perfectione & lumine induiſti virum,qui inuentus eſt ſanctus coram te : quem probaſti in tentatione , & inuentus eſt perfectus , probaſti eum apud aquam contradictionis , & inuentus eſt fidelis.*

9 *Qui non eſt miſertus patris ſui & matris ſuæ in iudicio quando peccauerunt , & perſonam fratris & filij ſui non accepit : quoniam cuſtodierunt cuſtodiam verbi tui,& pactum tuum non mutauerunt.*

10 *Digni ſunt iſti vt doceant iudicia tua Iacob , & legem tuam Iſrael , ponent thymiama aromatum coram te,& holocauſta voluntaria ſuper altare tuum.*

11 *Benedic Domine. ſubſtantiæ eius , & oblationem manuum ſuarum ſuſcipe voluntariè : contere dorſum hoſtium ſuorum,& inimicorum ſuorum, vt non conſurgant.*

12 *Ad Beniamin dixit: Dilectus Domini habitabit confidenter:ſuper eum erit protegens cum omnibus diebus, & in terra eius habitabit maieſtas Domini.*

13 *Ad Ioſeph quoque ait: Benedicta à facie Domini terra eius : faciens fructum erit, de rore cœli deſuper, & de venis fontium abyſſi quæ fluunt à profundis terræ.*

14 *Et faciet poma & fructus quæ ſol germinare facit, & faciet poma in principio menſium.*

15 *Et de vertice montium primitiarum, & de bonis collium quæ non deficiunt :*

16 *Et de bonis terræ & plenitudinis eius , & ad beneplacitum illius,cuius maieſtas habitat in cœlis, & Moyſi reuelatus eſt in rubo , venient omnia hæc ſuper caput Ioſeph,& ſuper virum dedicatum inter fratres ſuos.*

17 *Primogenitus filiorum ſuorum pulchritudo eius , & magnalia quæ facta ſunt ei à facie fortiſſimi & excelſi, in cuius fortitudine occidit populus ſimul vſque ad fines terræ : hæc ſunt miliaria Ephraim , & hæc ſunt millia Manaſſe.*

18 *Et ad Zabulon ait : Letare Zabulon cum egreſſus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, & Iſachar cum ſederis ad computanda tempora ſollemnitatum in Hieruſalem.*

19 *Tribus Iſrael congregabuntur in monte domus ſanctuarij : ibi immolabunt voluntariè hoſtias ſanctificatas: quoniam ſubſtantias populorum comedent, & theſauri qui abſconditi ſunt in arena,reuelabuntur eis.*

20 *Et ad Gad dixit : Benedictus qui dilatat Gad , ſicut leæna habitabit, & occidet principes cum regibus.*

21 *Et ſuſcipiet in principio partem ſuam , quoniam ibi in hereditate ſua Moyſes ſcriba magnus , & princeps Iſrael ſepultus eſt,& ipſe egreſſus eſt & ingreſſus eſt ante populum : iuſtitias coram Domino fecit , & iudicia eius cum Iſrael.*

22 *Et ad Dan ait:Dan fortis ſicut catulus leonis : terra eius irrigatur à torrentibus qui defluunt de Baſan.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et Nepthali dixit: Nepthali abundantia per-
fruetur, & plenus erit benedictionibus Domini:
Mare & Meridiem poſſidebit.
Aſer quoque ait: benedictus in filiis Aſer, ſit pla-
cens fratribus ſuis, & tingat in oleo pedem ſuum.
Ferrum & æs calceamentum eius. Sicut dies iu-
uentutis tuæ, ita & ſenectus tua.
Non eſt Deus alius vt Deus rectiſſimi: aſcenſor cę-
li auxiliator tuus. Magnificentia eius diſcurrunt
nubes.
Habitaculum eius ſurſum, & ſubter brachia ſem-
piterna: eiiciet à facie tua inimicum, dicetq;: Con-
terere.
Habitabit Iſrael confidenter, & ſolus. Oculus Ia-
cob in terra frumenti & vini, cœlique caligabunt
rore.
Beatus es tu Iſrael: quis ſimilis tui popule, qui
ſaluaris in Domino; ſcutum auxilij tui, & gladius
gloriæ tuæ: negabunt te inimici tui, & tu eorum
colla calcabis.

CAP. XXXIIII.

* 2. Mat. 2. 24. Sup. 3. 26.

AScendit* ergo Moyſes de campeſtribus Moab
ſuper montem Nebo, in verticem Phaſga
contra Iericho: oſtenditque ei Dominus omnem
terram Galaad vſque Dan,
Et vniuerſum Nephthali, terramque Ephraim &
Manaſſe, & omnem terram Iuda vſque ad Mare
nouiſſimum,
Et Auſtralem partem, & latitudinem campi Ie-
richo ciuitatis palmarum vſque Segor.
Dixitque Dominus ad eum: * Hæc eſt terra, pro
qua iuraui Abraham, Iſaac, & Iacob dicens: Semi-
ni tuo dabo eam. Vidiſti eam oculis tuis, & non
tranſibis ad illam.

* Gen. 12 7. & 15. 18.

Mortuuſq; eſt ibi Moyſes ſeruus Domini, in ter
ra Moab, iubente Domino:
Et ſepeliuit eum in valle terræ Moab contra Pho-
gor: & non cognouit homo ſepulchrum eius, vſq;
in præſentem diem.
Moyſes centum & viginti annorum erat quando
mortuus eſt: non caligauit oculus eius, nec dentes
illius moti ſunt.
Fleuerũtque eum filij Iſrael in campeſtribus Mo-
ab triginta diebus: & completi ſunt dies planctus
lugentium Moyſen.
Ioſue vero filius Nun repletus eſt ſpiritu ſapien-
tiæ, quia Moyſes poſuit ſuper eum manus ſuas. Et
obedierunt ei filij Iſrael, feceruntque ſicut præce-
pit Dominus Moyſi.
Et nõ ſurrexit vltra propheta in Iſrael ſicut Moy-
ſes, quem noſſet Dominus facie ad faciem,
In omnibus ſignis atque portentis, quæ miſit per
eum, vt faceret in terra Ægypti Pharaoni, & om-
nibus ſeruis eius, vniuerſæque terræ illius,
Et cunctam manum robuſtam, magnaque mira-
bilia quæ fecit Moyſes coram vniuerſo Iſrael.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Et Nephthali dixit: Nephthali ſaturitas voluntatis, &*
repletus benedictione Domini: Occidentem, & Meridiem
poſſide.
24 *Et ad Aſer dixit: Benedictus præ filijs Aſer, ſit pla-*
cens fratribus ſuis, & tingens in oleo pedem ſuum.
25 *Ferrum, & æs calciamenta tua, & ſicut dies tui for-*
titudo tua.
26 *Non eſt ſicut Deus ò Iſrael, equitans cœlum in auxi-*
lium tui; & in magnificentia ſua cœlos.
27 *Habitaculum Dei ab initio, & ſub brachijs ſeculi: &*
eiecit à facie tua inimicum, & dixit: Diſperde.
28 *Et habitauit Iſrael confidenter ſolus. Oculus Iahacob*
ad terram frumenti, & vini: etiam cœli eius ſtillabunt
rorem.
29 *Beatus es Iſrael: quis ſicut tu popule qui ſeruatus es*
per Dominum, ſcutum auxilij tui, & qui eſt gladius ex-
cellentia tua: & negabunt inimici tui te, & tu ſuper ex-
celſa eorum, calcabis.

CAP. XXXIV.

1 *ET aſcendit Moſeh è planitie Moab ad montem Ne-*
bo, in verticem collis, qui erat contra faciem Ieri-
cho, & videre fecit eum Dominus omnem terram à
Ghilhad vſque ad Dan.
2 *Et omnem Naphthali, & terram Ephraim, & Menaſ-*
ſeh, & omnem terram Iehudah, vſque ad Mare nouiſſi-
mum.
3 *Et Meridiem, & planitiem, campos Iericho ciuitatis*
palmarum vſque ad Sehar,
4 *Et dixit Dominus ad eum: Hæc eſt terra ſuper quam*
iuraui Abraham, Iſchac, & Iahacob dicendo: Semini tuo
dabo eam. Videre feci te oculis tuis, & illuc non tranſi-
bis.
5 *Et mortuus eſt ibi Moſeh ſeruus Domini, in terra*
Moab, iuxta ſermonem Domini.
6 *Et ſepeliuit eum in valle, in terra Moab, è regione*
Bethpehor: & non cognouit quiſquam ſepulchrum eius
vſque ad diem hanc.
7 *Et Moſeh centum & viginti annorum erat, quando*
mortuus eſt: non caligauit oculus eius, & non fugit viror
eius.
8 *Et fleuerunt filij Iſrael Moſeh, in campeſtribus Moab*
triginta diebus: & perfecti ſunt dies fletus luctus Mo-
ſeh.
9 *Et Iehoſuah filius Nun repleta eſt ſpiritu ſapientiæ,*
quia coniunxit Moſeh manus ſuas ſuper eum, & par-
uerunt ei filij Iſrael, & fecerunt quemadmodum præce-
pit Dominus Moſeh.
10 *Et non ſurrexit propheta vltra in Iſrael, ſicut Moſeh,*
quem noſſet Dominus facie ad faciem.
11 *In omnibus ſignis, & portentis ad quem miſit eum Do-*
minus, vt faceret in terra Ægypti, Parhoh & omnibus
ſeruis eius, & omni terra eius.
12 *Et in omni poteſtate forti, & in omni terrore magno,*
quem fecit Moſeh in oculis omnis Iſrael.

FINIS LIBRI DEVTERONOMII.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

23 Et ad Nephthali dixit: Nephthali,ſatietas accep-
tabilium,& ſaturetur benedictione à Domino,Ma-
re, & Africum hæreditabit.
24 Et ad Aſer dixit: Benedictus à filiis, Aſer, & erit
acceptus fratribus ſuis: intinget in oleo pedem
ſuum:
25 Ferrum, & æs calceamentum eius erit,ſicut dies
tui, fortitudo tua.
26 Non eſt,ſicut Deus dilecti,qui aſcendit ſuper cœ-
lum, adiutor tuus, & magnificus firmamenti.
27 Et teget te Dei principatus, & ſub fortitudine
brachiorum ęternorum & ejiciet à facie tua inimi-
cum dicens, pereas.
28 Et habitabit Iſrael fidens, ſolus ſuper terram Ia-
cob, in frumento, & vino: & cœlum tibi caligans
rore
29 Beatus tu Iſrael: quis ſimilis tibi populus, qui
ſaluaris à Domino? Scuto proteget adiutor tuus,&
gladius, gloriatio tua: & mentientur tibi inimici
tui, & tu ſuper ceruicem eorum conſcendes.

C A P. XXXIV.

1 ET aſcendit Moyſes ab Araboth Moab ſuper
montem Nabay in verticem Phaſga,qui eſt ſu-
per faciem Hierico: & oſtendit ei Dominus omnē
terram Galaad vſque Dan,
2 Et omnem terram Nephthali,& omnem terram
Ephræm,& Manaſſe,& omnem terram Iuda vſque
ad Mare vltimum,
3 Et deſertum, & adiacentia Hierico, ciuitatem
palmarum vſque Segor.
4 Et dixit Dominus ad Moyſen:Hæc eſt terra,quā
iuraui ipſi Abraam,& Iſaac,& Iacob,dicens:Semini
veſtro dabo eam:& oſtendi oculis tuis,& illuc non
ingredieris.
5 Et defunctus eſt Moyſes famulus Domini in ter-
ra Moab per verbum Domini.
6 Et ſepelierūt eum in Gai prope domum Phogor:
& non nouit quiſquam ſepulchrum eius vſque in
diem hanc.
7 Moyſes autem erat centum & viginti annorum,
cum defunctus eſt, non caligauerunt oculi eius,
neque corrupta ſunt labia eius.
8 Et fleuerunt filij Iſrael Moyſen in Araboth Moab
ſuper Iordanem contra Hierico triginta diebus:
& conſummati ſunt dies luctus fletus Moyſi.
9 Et Ieſus filius Naue impletus eſt ſpiritu intelle-
ctus: impoſuit enim manus ſuas ſuper eum: & ex-
audierunt eum filij Iſrael, & fecerunt, ſicut man-
dauerat Dominus Moyſi.
10 Et non ſurrexit vltra propheta in Iſrael, ſicut
Moyſes quem nouit Dominus eum, faciē ad faciē,
11 In omnibus ſignis,& prodigiis, quem miſit eum
Dominus facere ea in terra Aegypto Pharaoni, &
ſeruis eius, & vniuerſæ terræ eius
12 Mirabilia magna, & manum validam, quæ fecit
Moyſes coram omni Iſrael.

Chald. Paraph. Tranſl.

23 Et ad Neptali dixit: Neptali implebitur deſiderio, &
plenus erit benedictionibus à facie Domini: ad Occidenta-
le Mare Geneſar, & ad Meridiem poſſidebit.
24 Et ad Aſer dixit: Benedictus benedictionibus filiorum
erit Aſer: erit placens fratribus ſuis, & nutrietur deli-
ciis regum.
25 Fortis ſicut ferrum, & ſicut æs erit habitatio tua, &
ſicut dies iuuentutis tuæ erit fortitudo tua.
26 Non eſt Deus ſicut Deus Iſrael, cuius maieſtas eſt in
cœlis in auxilium tuum, & fortitudo eius in cœlis cœlo-
rum
27 Habitaculum Dei ab initio, & in verbo eius factum
eſt ſæculum: & eiecit à facie tua inimicum, dicetq;, con-
terere.
28 Et habitabit Iſrael confidenter & ſolus, iuxta benedi-
ctionem qua benedixit eis Iacob pater eorum in terra pro-
ducente frumentum & vinum: cœli quoque qui ſunt ſu-
per eos diſtillabunt rore.
29 Beatus es Iſrael: non eſt qui ſimilis ſit tibi popule cuius
ſalus eſt à facie Domini, & fortitudo auxilij tui & à fa-
cie eius ſunt victoriæ fortitudinis tuæ: & mentientur ti-
bi inimici tui, & tu colla regum eorum calcabis.

C A P. XXXIV.

1 ET aſcendit Moyſes de campeſtribus Moab ad montem
Nabo ad verticem collis qui eſt contra Hiericho, & oſ-
tendit ei Dominus omnem terram Galaad vſque Dan:
2 Et omnem terram Neptali, & Ephraim, & Manaſſe,
& omnem terram Iuda vſque ad Mare Occidentale:
3 Et Auſtralem plagam & planiciem campi Hiericho ci-
uitatis palmarum vſque Segor.
4 Et dixit ei Dominus: Hæc eſt terra pro qua iuraui A-
braham, Iſaac, & Iacob,dicens: Filiis tuis dabo eam:vi-
diſti eam oculis tuis, & illuc non tranſibis.
5 Et mortuus eſt ibi Moyſes ſeruus Domini in terra Mo-
ab per verbum Domini:
6 Et ſepeliuit eum in valle in terra Moab contra Beth-
phogor: & non cognouit vir ſepulchrum eius vſque hodie.
7 Moyſes autem erat ætatis centum & viginti annorum
quando mortuus eſt:non caligauit oculus eius,neque mu-
tatus eſt ſplendor gloriæ vultus eius.
8 Et fleuerunt filij Iſrael Moyſen in campeſtribus Moab
triginta diebus: & completi ſunt dies planctus lugentium
Moyſen.
9 Ioſue autem filius Nun erat plenus ſpiritu ſapientiæ,
quoniam impoſuit Moyſes manus ſuas ſuper eum, & obe-
dierunt ei filij Iſrael, & fecerunt ſicut præcepit Dominus
Moyſi.
10 Et non ſurrexit vltrà propheta in Iſrael ſicut Moyſes,
cui reuelatus eſt Dominus facie ad faciem:
11 In omnibus ſignis & portentis quæ miſit per eum Do-
minus vt faceret in terra Ægypti Pharaoni & omnibus
ſeruis eius, & in vniuerſa terra illius:
12 Et in omni manu robuſta, & in omnibus mirabilibus
magnis quæ fecit Moyſes ante oculos omnis Iſrael.

FINIS LIBRI DEVTERONOMII.

Digitized by Google

LIBRI IOSVE.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

ET factum eſt poſt mortem Moyſi ſerui Do- 1
mini, vt loqueretur Dominus ad Ioſue filiũ
Nun, miniſtrum Moyſi, & diceret ei:
Moyſes ſeruus meus mortuus eſt: ſurge, & tranſi 2
Iordanem iſtum tu & omnis populus tecum, in
terram, quam ego dabo filiis Iſrael
*Deut. * Omnem locum, quem calcauerit veſtigium 3
11. 24. pedis veſtri, vobis tradam, ſicut locutus ſum
Moyſi.
A deſerto, & Libano vſque ad fluuium magnum 4
Euphraten, omnis terra Hethæorum vſque ad Ma-
re magnum contra ſolis occaſum erit terminus
veſter.
Nullus poterit vobis reſiſtere cunctis diebus vi- 5
* Heb. tæ tuæ: * ſicut fui cum Moyſe, ita ero tecum: non
13. 6. dimittam, nec derelinquam te.
Inf. 3. 7. * Confortare, & eſto robuſtus: tu enim ſorte di- 6
*Deut. uides populo huic terram, pro qua iuraui patribus
31. 6. 23 ſuis vt traderem eam illis.
3. Reg. 2. 2. Confortare igitur, & eſto robuſtus valde: vt cu- 7
ſtodias, & facias omnẽ legem, quam præcepit tibi
Moyſes ſeruus meus: ne declines ab ea ad dexteram
vel ad ſiniſtram, vt intelligas cuncta quæ agis.
Non recedat volumen legis huius ab ore tuo: ſed 8
meditaberis in eo diebus ac noctibus, vt cuſtodias
& facias omnia quæ ſcripta ſunt in eo: tunc diriges
viam tuam, & intelliges eam.
Ecce præcipio tibi, confortare, & eſto robuſtus. 9
Noli metuere, & noli timere: quoniam tecum eſt
Dominus Deus tuus in omnibus ad quæcumque
perrexeris.
Præcepitque Ioſue principibus populi, dicens: 10
Tranſite per medium caſtrorum, & imperate popu-
lo, ac dicite:
Præparate vobis cibaria: quoniam poſt diem ter- 11
tium tranſibitis Iordanem, & intrabitis ad poſſi-
dendam terram, quam Dominus Deus veſter da-
turus eſt vobis.
Rubenitis quoque & Gaditis, & dimidiæ tribui 12
Manaſſe ait:
Mementote ſermonis, quem præcepit vobis 13
Moyſes famulus Domini, dicens: Dominus Deus
veſter dedit vobis requiem, & omnem terram.
*Nu. 32 * Vxores veſtræ, & filij, ac iumenta manebunt in 14
7. terra, quam tradidit vobis Moyſes trans Iordanem:
vos autem tranſite armati ante fratres veſtros, om-
nes fortes manu, & pugnate pro eis,

Donec det Dominus requiem fratribus veſtris 15
ſicut & vobis dedit, & poſſideant ipſi quoque ter-
ram, quam Dominus Deus veſter daturus eſt eis: &
ſic reuertemini in terram poſſeſſionis veſtræ, & ha-
bitabitis in ea, quam vobis dedit Moyſes famulus
Domini trans Iordanem contra ſolis ortum.

Reſponderuntque ad Ioſue, atque dixerũt: Om- 16
nia, quæ præcepiſti nobis, faciemus: & quocumque
miſeris, ibimus.

LIBRI IEHOSVA.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

*ET fuit poſt mortem Moſeh ſerui Domini, dixit
Dominus ad Iehoſuah filium Nun miniſtrum Mo-
ſeh, dicendo:
Moſeh ſeruus meus mortuus eſt: & nunc ſurge, tranſi
Iarden hunc tu, & omnis populus hic, ad terram quam
do filiis Iſrael.
Omnem locum in quo calcauerit planta pedis veſtri,
vobis dedi, quemadmodum locutus ſum ad Moſeh.*

*A deſerto, & Lebanon iſto, vſque ad flumen magnum
flumen Perath: Omnis terra Chittæorum vſque ad Mare
magnum ab occaſu ſolis, erit terminus veſter.*

*Non ſtabit quiſquam ante te, omnibus diebus vita tua:
quemadmodum fui cum Moſeh, ero tecum: non dereliu-
quam te, & non dimittam te.
Conforta te, & robora te, quia tu hæreditate accipere
facies populum hunc terram, ſuper quam iuraui patribus
eorum, vt darem eis.
Tantum conforta te, & robora te valde, vt cuſtodias,
& facias ſecundum omnem legem quam præcepit tibi Mo-
ſeh ſeruus meus: ne declines ab ea ad dexteram, & ad ſi-
niſtram, vt intelligas omnibus ad quæ perrexeris.
Non recedat liber legis huius ab ore tuo, ſed meditabe-
ris in eo die, ac nocte, vt cuſtodias ad faciendum ſecundã
omne quod ſcriptum eſt in eo: tunc enim ſecundabis vias
tuas, & tunc intelliges.
Nonne præcepi tibi? Conforta te, & robora te, ne con-
ſterneris, & ne terrearis quia tecum eſt Dominus Deus
tuus in omnibus ad quæ perrexeris.*

*Et præcepit Iehoſuah præfectis populi, dicendo: Tranſite
per medium caſtrorum, & præcipite populo, dicendo:*

*Parate vobis annonam quia in fine trium dierum vos
tranſitis Iarden, vt ingrediamini ad poſſidendum terram,
quam Dominus Deus veſter dat vobis ad poſſidendum
eam.
Reubenitis, & Gaditis, & dimidiæ tribui Menaſſeh
ait Iehoſuah, dicendo:
Mementote verbi quod præcepit vobis Moſeh ſeruus
Domini dicendo: Dominus Deus veſter requieſcere vos fe-
cit, deditq́; vobis terram hanc.
Vxores veſtræ, paruuli veſtri, & iumenta veſtra ma-
neant in terra, quam dedit vobis Moſeh trans Iarden:
vos autem tranſibitis accincti armis ante fratres veſtros,
omnes potentes fortitudine, & auxiliabimini eis.*

*Donec quieſcere faciat Dominus fratres veſtros ſicut
vos: & poſſideant etiam ipſi terram, quam Dominus
Deus veſter dat vobis: & reuertemini ad terram poſſeſſio-
nis veſtræ, & poſſidebitis eam, quam dedit vobis Moſeh
ſeruus Domini trans Iarden ad ortum ſolis.*

*Et reſponderunt ad Iehoſuah, dicendo: Omnia quæ
præcepiſti nobis faciemus, & ad omnia, ad quæ miſeris
nos, pergemus.*

Digitized by Google

LIBRI IESVS NAVE.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 ET factum eſt poſt mortem Moyſi, dixit Do-
minus Ieſu filio Naue, miniſtro Moyſis, di-
cens:
2 Moyſes ſeruus meus mortuus eſt: nunc igitur
exurgẽs tranſi Iordanem tu, & omnis populus iſte
in terram, quam ego do eis.
3 Omnis locus, ſuper quem aſcenderitis veſtigio
pedum veſtrorum, vobis dabo eum: quemadmodũ
dixi Moyſi.
4 Deſertum & Antilibanum vſque ad flumen ma-
gnum, flumen Euphratem, & vſque ad Mare vlti-
mum ab occaſu ſolis erunt fines veſtri.

5 Non reſiſtet homo ante faciem veſtram omnibus
diebus vitæ tuæ: & ſicut eram cum Moyſe, ita ero
& tecum, & non derelinquam te, neq; deſpiciam te.
6 Confortare, & viriliter age: tu enim diſtribues
populo huic terram, quam iuraui patribus veſtris
dare eis.
7 Cõfortare igitur, & viriliter age ad cuſtodiendũ,
& faciendũ, ſicut mandauit tibi Moyſes puer meus,
& nõ declinabis ab eis in dextram, neq; in ſiniſtrã,
vt intelligas in omnibus, quæcumque feceris.
8 Et nõ recedet liber legis huius ex ore tuo, & me-
ditaberis in eo die, ac nocte, vt ſcias facere omnia,
quæ ſcripta ſunt: tunc proſperaberis, & proſpera-
bis vias tuas, & tunc intelliges.
9 Ecce mandaui tibi: Confortare, & viriliter age,
ne paueas, neque timeas: quoniam tecum Domi-
nus Deus tuus ad omnia, quocumque iueris.

10 Et mandauit Ieſus ſcribis populi, dicens: Introi-
te per medium caſtrorum populi, & mandate po-
pulo, dicentes:
11 Præparate cibaria, quoniam adhuc tres dies, &
vos tranſitis Iordanem hunc, intrantes poſſidere
terram, quam Dominus Deus patrum veſtrorum
dat vobis.
12 Et ad Ruben, & Gad, & dimidium tribus Ma-
naſſe dixit Ieſus:
13 Mementote verbi, quod mandauit vobis Moyſes
puer Domini, dicens: Dominus Deus veſter quieſ-
cere vos fecit, & dedit vobis terram hanc.
14 Vxores veſtræ, & paruuli veſtri, & pecora veſtra
habitent in terra, quam dedit vobis: vos autem
tranſibitis bene accincti priores fratribus veſtris,
omnis fortis, & commilitabitis eis:

15 Quoadusque quieſcere faciat Deus noſter fratres
veſtros, ſicut & vos, & hæreditent etiam hi ter-
ram, quam Dominus Deus noſter dat eis: & abi-
bitis vnuſquiſque in hæreditatem ſuam, quam
dedit vobis Moyſes trans Iordanem ad ortum
Solis.

16 Et reſpondentes Ieſu dixerunt, omnia, quæcum-
que mandaueris nobis, faciemus, & in omnem lo-
cum, quocumque miſeris nos, ibimus.

LIBRI IEHOSVA.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAPVT PRIMVM.

1 *ET fuit poſt mortem Moſeh ſerui Iehoua, dixit Ie-
houah ad Iehoſua filium Nun miniſtrum Moſeh,
dicendo,*
2 *Moſeh ſeruus meus mortuus eſt: nunc ergo ſurge, tranſi
Iarden iſtum tu & omnis populus iſte, ad terram quam
ego do illis, filiis Iſrael.*
3 *Omnem locum quem calcauerit planta pedis veſtri, vo-
bis deds illum, quemadmodum loquutus ſum ad Moſeh.*

4 *A deſerto & Lebanon iſto, vſque ad flumen magnum,
flumen Perath: tota terra Hitthaorum vſque ad Mare
magnum, ad occaſus ſolis, erit terminus veſter.*

5 *Non conſiſtet quiſquam ante te, omnibus diebus vitæ
tuæ: quemadmodum fui cum Moſeh ero tecum: non de-
relinquam te, neque deſeram te.*
6 *Conforta te, & robora te, quia tu poſſidere facies popu-
lum hunc terram de qua iuraui patribus eorum me datu-
rum illis.*
7 *Tamen conforta te, & robora te valde, vt cuſtodias &
facias ſecũdum omnem Legem quam præcepit tibi Moſeh,
ſeruus meus: ne declines ab eo ad dexteram aut ad ſini-
ſtram, vt proſperè agas in omnibus ad quæ perrexeris.*
8 *Non recedat liber Legis iſte ab ore tuo, ſed mediteris in
eo, die ac nocte, vt cuſtodias & facias ſecundum omne
quod ſcriptum eſt in eo: tunc enim ſecundabis vias tuas,
& tunc intelliges:*
9 *Annon præcepi tibi, conforta te, & robora te, ne con-
ſterneris, neque terrearis? quia tecum eſt Iehouah Deus
tuus in omnibus ad quæ perrexeris.*

10 *Itaque præcepit Iehoſua præfectis populi, dicendo,*

11 *Tranſite per medium caſtrorum, & præcipite populo, di-
cendo, Parate vobis annonam: quia poſt triduũ vos trãſi-
turi eſtis Iarden hũc, vt ingrediamini ad poſſidendũ terrã
quã Iehouah Deus veſter dat vobis ad poſſidendum eam.*
12 *Rebenitis autem, & Gaditis, & dimidiæ tribui Menaſ-
ſeh ait Iehoſua, dicendo,*
13 *Mementote verbi quod præcepit vobis Moſeh ſeruus Ie-
houæ dicendo, Iehouah Deus veſter quieſcere vos fecit, da-
bitq; vobis terram hanc.*
14 *Vxores veſtræ, paruuli veſtri, & pecora veſtra maneãt
in terra quam dedit vobis Moſeh trans Iarden: vos autẽ
tranſibitis accincti armis ante fratres veſtros, omnes po-
tentes fortitudine, & auxilsabimini eis:*

15 *Donec quieſcere faciat Iehouah fratres veſtros ſicut
vos, & poſſideant etiam ipſi terram quam Iehouah Deus
veſter dat eis: & tunc reuertemini ad terram poſſeſſionis
veſtræ, & poſſidebitis eam quam dedit vobis Moſeh ſeruus
Iehouæ, trans Iarden ad ortum ſolis.*

16 *Et reſponderunt ad Iehoſua, dicendo, Omnia quæ præ-
cepiſti nobis faciemus: & quocunque miſeris nos, perge-
mus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Sicut obediuimus in cunctis Moyſi, ita obedie-
mus & tibi: tãtum ſit Dominus Deus tuus tecum,
ſicut fuit cum Moyſe.
Qui contradixerit ori tuo, & non obedierit, cũ-
ctis ſermonibus, quos præceperis ei, moriatur: tu
tantum confortare, & viriliter age.

CAP. II.

MIſit igitur Ioſue filius Nun de Setim duos vi-
ros exploratores in abſcondito: & dixit eis:
Iac. 2. 5. Ite, & conſiderate terram, vrbemq; Iericho. * Qui
Heb. 11. 8. pergentes ingreſſi ſunt domũ mulieris meretricis,
nomine Rahab, & quieuerunt apud eam.
Nunciatumque eſt regi Iericho, & dictum: Ecce
viri ingreſſi ſunt huc per noctem de filiis Iſrael, vt
explorarent terram.
Miſitque rex Iericho ad Rahab dicens: Educ vi-
ros, qui venerunt ad te, & ingreſſi ſunt domum
tuam: exploratores quippe ſunt, & omnem terram
conſiderare venerunt.
Inf. 6. 7. * Tollenſque mulier viros, abſcondit, & ait: Pa-
teor, venerunt ad me, ſed neſciebam vnde eſſent:
Cumque porta clauderetur in tenebris, & illi pa-
riter exierunt, neſcio quo abierunt: perſequimini
cito, & comprehendetis eos.
Ipſa autem fecit aſcendere viros in ſolarium do-
mus ſuæ, operuitque eos ſtipula lini, quæ ibi erat.
Hi autem, qui miſſi fuerant, ſecuti ſunt eos per
viam, quæ ducit ad vadum Iordanis; illiſque egreſ-
ſis ſtatim porta clauſa eſt.
Necdum obdormierant qui latebãt, & ecce mu-
lier aſcendit ad eos, & ait:
Noui quod Dominus tradiderit vobis terram:
etenim irruit in nos terror veſter, & elanguerunt
omnes habitatores terræ.
Ex. 14. 2. Audiuimus quod * ſiccauerit Dominus aquas
Maris rubri ad veſtrum introitum, quando egreſſi
Num. 11. 24. eſtis ex Aegypto: * & quæ feceritis duobus Amor-
rhæorum regibus, qui erant trans Iordanem: Sehon
& Og, quos interfeciſtis.
Et hæc audientes pertimuimus, & elanguit cor
noſtrum, nec remanſit in nobis ſpiritus ad introi-
tum veſtrum: Dominus enim Deus veſter ipſe eſt
Deus in cœlo ſurſum, & in terra deorſum.
Inf. 6. 12. * Nunc ergo iurate mihi per Dominum, vt quo-
modo ego miſericordiam feci vobiſcum, ita & vos
faciatis cum domo patris mei: detiſque mihi verũ
ſignum,
Vt ſaluetis patrem meum & matrem, fratres ac
ſorores meas, & omnia quę illorum ſunt, & eruatis
animas noſtras à morte.
Qui reſponderunt ei: Anima noſtra ſit pro vo-
bis in mortem, ſi tamen non prodideris nos: cum-
que tradiderit nobis Dominus terram, faciemus in
te miſericordiam, & veritatem.
Demiſit ergo eos per funem de feneſtra: domus
enim eius hærebat muro.
Dixitque ad eos: Ad montana conſcendite, ne
forte occurrant vobis reuertentes, ibique latitate
tribus diebus, donec redeant: & ſic ibitis per viam
veſtram.
Qui dixerunt ad eam: Innoxij erimus à iura-
mento hoc quo adiuraſti nos:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Iuxta omnia quibus obediuimus ipſi Moſeh, obediemus*
tibi tantum ſit Dominus Deus tuus tecum, quemadmodũ
fuit cum Moſeh.
18 *Quicumque rebellauerit ori tuo, & non obedierit ver-*
bis tuis in omnibus, quæ præceperis ei, moriatur: tantum
conforta te, & robora te.

CAP. II.

1 *MIſitq; Iehoſuah filius Nun è Sittim duos viros ex-*
ploratores clam, dicendo: Ite, videte terram, &
Iericho: & ierunt, & ingreſſi ſunt domum mulieris cau-
ponæ, & nomen eius Rachab, & dormierunt ibi.
2 *Dictum fuit regi Iericho, dicendo: Ecce viri venerunt*
huc nocte è filiis Iſrael ad explorandum terram.
3 *Et miſit rex Iericho ad Rachab, dicendo: Educ viros*
qui ingreſſi ſunt ad te qui venerũt ad domum tuam, quia
ad explorandum omnem terram venerunt.
4 *Et tulit mulier ambos viros, & abſcondit eos, & ait:*
Profecto venerũt ad me viri, ſed non cognoui vnde eſſent.
5 *Et fuit, porta dum clauderetur in tenebris, viri egreſſi*
ſunt: non cognoui quo abierunt viri: ſequimini cito eos,
quia comprahendetis eos.
6 *Ipſa autem aſcendere fecit eos in tectum, & abſcondit*
eos in culmis lini qui ordinati erant ei ſuper tectum.
7 *Et viri ſecuti ſunt eos itinere Iarden vſque ad vada,*
portamq; clauſerunt poſtquam egreſſi ſunt ſequentes eos.
8 *Et antequam dormirent, ipſa aſcendit ad eos ſuper te-*
ctum, & ait ad viros.
9 *Noui quod dederit Dominus vobis terram, & quia ce-*
cidit terror veſter ſuper nos, & quia defluxerunt omnes
habitatores terræ à facie veſtra.
10 *Audiuimus enim quod ſiccari fecerit Dominus aquas*
Maris Suph à facie veſtra, dum exiretis ex Ægypto: &
quæ feciſtis duobus regibus Emoræi, qui erant trans Iar-
den, Sichon, & Hog, quos interemiſtis.
11 *Et audiuimus, & liquefactum eſt cor noſtrum, & non*
ſurrexit vltra ſpiritus in viro à facie veſtra: Dominus
enim Deus veſter, eſt Deus in cœlo ſurſum & ſuper ter-
ram deorſum.
12 *Et nunc iurate quæſo mihi per Dominum, quia feci vo-*
biſcum miſericordiam, quod facietis etiam vos cum domo
patris mei miſericordiam, & dabitis mihi ſignum verita-
tis.
13 *Et viuificabitis patrem meum, & matrem meam, &*
fratres meos, & ſorores meas, & omnia quæ ſunt eis, &
eruetis animas noſtras à morte.
14 *Dixeruntq; ei viri: Anima noſtra pro vobis ad morien-*
dum, ſi non prodideritis verbum noſtrum hoc: & erit cũ
tradiderit Dominus nobis terram, faciemus tecum miſe-
ricordiam, & veritatem.
15 *Et deſcendere fecit eos fune per feneſtram: domus enim*
eius erat in pariete muri, & in muro ipſa habitabat.
16 *Dixitq; eis: Ad montem pergite, ne forte occurrant*
vobis inſequentes, & latitate ibi tribus diebus, donec re-
deant inſequentes: & poſtea ibitis per viam veſtram.
17 *Dixeruntq; ei viri: Innoxij erimus à iuramento tuo*
hoc, quo iurare feciſti nos.

Tranſl. ex Septuag.

17 Iuxta omnia, in quibus audiuimus Moyſen, au-
diemus te, tantummodo ſit Dominus Deus noſter
tecum, quemadmodum fuit cum Moyſe: Homo
autem, quicumque incredulus fuerit tibi,
18 Et quicumque non audierit verba tua, ſecũdum
quod mandaueris ei, moriatur: ſed confortare, &
viriliter age.

CAP. II.

1 ET miſit Ieſus filius Naue de Sattin duos iuue-
nes ad explorandũ, dicens: Aſcendite, & videte
terrã, & Hierico: & profecti duo iuuenes intrauerũt
in Hierico, & intrarunt in domum mulieris mere-
tricis, cui nomen Raab, & quieuerunt ibi.
2 Et annunciatum eſt regi Hierico, dicentes: In-
greſſi ſunt huc viri de filiis Iſrael ad explorandam
terram.
3 Et miſit rex Hierico, & dixit ad Raab dicens:
Educ viros, qui ingreſſi ſunt in domum tuam no-
cte, nam ad explorandam terram venerunt.
4 Et ſumens mulier ambos viros, occultauit eos:
& dixit illis, dicens: Ingreſſi ſunt ad me viri.
5 Sed cum porta clauderetur in tenebris, & viri e-
greſſi ſunt, neſcio quo iuerint. Perſequimini poſt
eos ſi comprehendetis eos.
6 Ipſa autem aſcendere fecit eos in ſolarium, & oc-
cultauit eos in lini ſtipula conſtipata ſibi ſuper ſo-
larium.
7 Et viri perſequuti ſunt poſt eos viam, quæ ſuper
Iordanem ad tranſitus, & porta clauſa eſt:
8 Et factum eſt, poſtquam exierunt perſequentes
poſt eos, & ipſi vero, priuſquã ipſi dormirẽt, & ipſa
vero aſcendit ad eos in ſolarium, & dixit ad eos:
9 Scio, quia dedit vobis Dominus terram: incidit
enim timor veſtri ſuper nos.
10 Audiuimus enim, quia exiccauit Dominus Deus
rubrum mare à facie veſtra, quando egrediebamini
de terra Aegypti, & quæcumque fecit duobus regi-
bus Amorręorum, qui erant trans Iordanem, Seon,
& Og, quos exterminaſtis eos.
11 Et audientes nos, obſtupuimus corde noſtro, &
non ſtetit vltra ſpiritus in vllo noſtrum à facie ve-
ſtra: quoniam Dominus Deus veſter, Deus in cœlo
ſurſum, & ſuper terram deorſum.
12 Et nunc iurate mihi Dominum Deum, quoniã
facio vobis miſericordiam, & facite etiam vos mi-
ſericordiam in domo patris mei:
13 Et viuificate domum patris mei, matrem meam
& fratres meos, & vniuerſam domum meam, &
omnia, quæcumque ſunt eis, & eximetis animam
meam de morte.
14 Et dixerunt ei viri: Anima noſtra pro vobis in
mortem: & ipſa dixit: Poſtquam tradiderit Domi-
nus vobis ciuitatem, facietis in me miſericordiam,
& veritatem.
15 Et demiſit eos per feneſtram:
16 Et dixit eis: In montanam abite, ne occurrant
vobis perſequentes, & latitabitis ibi tres dies, quo-
adufque reuerterint, qui perſequuntur poſt vos, &
poſtea abibitis in viam veſtram.
17 Et dixerunt ad eam viri: Innoxĳ ſumus à iura-
mento tuo hoc.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

17 *Prorſus vt obediuimus ipſi Moſeh, obediemus tibi: tan-*
tum ſit Iehouah Deus tuus tecum, quemadmodum fuit
cum Moſeh.
18 *Quicunque rebellauerit ori tuo, & non obedierit ver-*
bis tuis in omnibus quæ præceperis ei, interficietur: tan-
tùm conforta te & robora te.

CAP. II.

1 *MIſit autem Iehoſua filius Nun è Sittim duos viros*
exploratores clàm, dicendo, Ite, conſiderate terrã,
& Ieriho. Profecti ſunt igitur, & ingreſſi ſunt domum
mulieris hoſpitæ, cuius nomen erat Rahab, & dormierunt
illic.
2 *Dictum autem fuit Regi Ieriho, dicendo, Ecce viri ve-*
nerunt huc nocte hac è filiis Iſrael, ad explorandum ter-
ram.
3 *Tunc miſit Rex Ieriho ad Rahab, dicendo, Educ viros*
qui ingreſſi ſunt ad te, qui venerunt ad domum tuam:
quia ad explorandum totam terram, venerunt.
4 *(Aſſumpſerat autem mulier ambos viros, & abſconde-*
rat eos) Quæ ait, Profectò venerunt ad me viri, ſed non
noueram vndenam eſſent.
5 *Fuit autem, dum porta clauderetur in tenebris, viri e-*
greſſi ſunt: nec cognoui quò abierint illi: ſequimini citò
eos, quia comprehendetis eos.
6 *Ipſa autem aſcendere fecerat eos in tectum, & abſcon-*
derat eos in culmis lini ordinatis ab ea ſuper tectum.
7 *Et viri perſequuti ſunt eos itinere Iarden vſque ad va-*
da, portamq́ clauſerũt paulo poſtquam egreſſi ſunt ĳ
qui eos inſequebantur.
8 *Antequam autem dormirent, ipſa aſcendit ad eos ſuper*
tectum:
9 *Et ait ad viros, Noui quòd dederit Iehouah vobis terrã,*
& quod cecidit terror veſter ſuper nos, & quòd defluxe-
runt omnes habitatores terræ à facie veſtra:
10 *Audiuimus enim quomodo ſiccari fecerit Iehouah a-*
quas maris Suph à facie veſtra, dum exiretis ex Ægypto:
& quæ feciſtis duobus Regibus Emoræi, qui erant trans
Iarden, Sion & Og, quos interemiſtis.
11 *Audiuimus inquam & diſſolutum eſt cor noſtrum, neq;*
conſtitit vltrà ſpiritus in quoquam à facie veſtra: Ieho-
uah enim Deus veſter eſt Deus in cælo ſurſum, & ſuper
terram deorſum.
12 *Nunc igitur iurate quæſo mihi per Iehouam (feci enim*
vobiſcum miſericordiam) quòd facietis etiam vos cum do-
mo patris mei miſericordiam, & dabitis mihi ſignum ve-
rum,
13 *Quod viuos ſeruabitis patrem meum & matrem meã,*
& fratres meos, & ſorores meas, & omnes qui ad eos per-
tinent, eruetisq́; animas noſtras à morte.
14 *Dixeruntq́; ei viri, Anima noſtra pro vobis ad morien-*
dum, ſi tamen non prodideritis ſermonem noſtrum hunc:
& erit, quum tradiderit Iehoua nobis terram, tum facie-
mus tecum miſericordiam & veritatem.
15 *Demiſit itaque eos fune per feneſtram: domus enim e-*
rat in pariete muri, & in muro ipſa habitabat.
16 *Dixitq́; eis, Ad montem pergite, ne fortè occurrant vo-*
bis qui inſequuntur vos: & latitate ibi tribus diebus, do-
nec redeant qui inſequuntur: & poſtea ibitis per viam
veſtram.
17 *Dixeruntq́; ei viri, Innoxĳ erimus à iuramento tuo*
hoc, quo iurare feciſti nos:

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

18 Si ingredientibus nobis terram, ſignum fuerit
funiculus iſte coccineus, & ligaueris eum in feneſtra, per quam demiſiſti nos: & patrem tuum ac
matrem, fratreſque, & omnem cognationem tuam
congregaueris in domum tuam.

19 Qui oſtium domus tuæ egreſſus fuerit, ſanguis
ipſius erit in caput eius, & nos erimus alieni. Cunctorum autem ſanguis, qui tecum in domo fuerint, redundabit in caput noſtrum, ſi eos aliquis
tetigerit.

20 Quod ſi nos prodere volueris, & ſermonem iſtũ
proferre in medium, erimus mundi ab hoc iuramento, quo adiuraſti nos.

21 Et illa reſpondit: Sicut locuti eſtis, ita fiat: dimittenſque eos vt pergerent, appendit funiculum
coccineum in feneſtra.

22 Illi vero ambulantes peruenerunt ad montana,
& manſerunt ibi tres dies, donec reuerterẽtur qui
fuerant perſecuti: quærentes enim per omnem viã
non repererunt eos.

23 Quibus vrbem ingreſſis, reuerſi ſunt, & deſcenderunt exploratores de monte: & tranſmiſſo Iordane, venerunt ad Ioſue filium Nun, narraueruntque ei omnia quæ acciderant ſibi,

24 Atque dixerunt: Tradidit Dominus omnem terram hanc in manus noſtras, & timore proſtrati ſunt
cuncti habitatores eius.

CAP. III.

1 IGitur Ioſue de nocte conſurgens mouit caſtra:
egredienteſque de Setim, venerunt ad Iordanem ipſe, & omnes filij Iſrael, & morati ſunt ibi
tres dies.

2 Quibus euolutis, tranſierũt præcones per caſtrorum medium,

3 Et clamare cœperunt: Quando videritis arcam
fœderis Domini Dei veſtri, & ſacerdotes ſtirpis
Leuiticæ portantes eam, vos quoque conſurgite, &
ſequimini præcedentes:

4 Sitq; inter vos & arcam ſpatium cubitorũ duum
millium: vt procul videre poſſitis & noſſe per quã
viam ingrediamini: quia prius non ambulaſtis per
eam: & cauete ne appropinquetis ad arcam.

5 Dixitque Ioſue ad populum: Sanctificamini, cras
enim faciet Dominus inter vos mirabilia.

6 Et ait ad ſacerdotes: Tollite arcam fœderis, &
præcedite populum. Qui iuſſa complentes, tulerũt,
& ambulauerunt ante eos.

7 Dixitque Dominus ad Ioſue: Hodie incipiam
exaltare te coram omni Iſrael: vt ſciant quod ſicut
cum Moyſe fui, ita & tecum ſim.

8 Tu autem præcipe ſacerdotibus, qui portant arcam fœderis: & dic eis: Cum ingreſſi fueritis partẽ
aquæ Iordanis, ſtate in ea.

9 Dixitque Ioſue ad filios Iſrael: Accedite huc, &
audite verbum Domini Dei veſtri.

10 Et rurſum: In hoc, inquit, ſcietis quod Dominus
Deus viuens in medio veſtri eſt, & diſperdet in cõſpectu veſtro Chananæum, & Hethæum, Heuæum,
& Pherezæum, Gergeſæum quoque, & Iebuſæum,
& Amorrhæum.

11 * Ecce, arca fœderis Domini omnis terræ antecedet vos per Iordanem.

Act. 7. 5. Ecc. 24. 6.

12 Parate duodecim viros de tribubus Iſrael, ſingulos per ſingulas tribus.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Ecce nobis ingredientibus terram cordam fili coccinei
hanc ligabis in feneſtra, per quam deſcendere feciſti nos.
& patrem tuum, & matrem tuam, fratreſq; tuos, ac
omnem domum patris tui congregabis in domum.*

19 *Et erit, omnis qui egreſſus fuerit ex oſtiis domus tuæ
foras, ſanguis eius erit in caput eius, & nos innoxij, &
omnis qui fuerit tecum in domo, ſanguis illius in caput
noſtrum ſi manus fuerit in illum.*

20 *Si vero prodideris verbum noſtrum hoc, erimus innonocentes à iuramento tuo, quo nos iurare feciſti.*

21 *Et ait: Secundum verba veſtra ita ſit: & dimiſit eos
& abierunt: & ligauit filum coccineum in feneſtra.*

22 *Et abierunt, veneruntq; ad montem, & manſerunt ibi
tribus diebus, donec reuerterentur inſecutores: & quæſierunt inſecutores per omnem viam, & non inuenerunt.*

23 *Reuerſique ſunt ambo viri, ac deſcenderunt de monte
& tranſierunt, veneruntq; ad Iehoſuah filium Nun, &
narrauerunt omnia ei, quæ inuenerunt eos.*

24 *Dixerunt ad Iehoſuah: Quod tradidit Dominus in
manibus noſtris omnem terram, & etiam diſſoluti ſunt
omnes habitatores terræ à facie noſtra.*

CAP. III.

1 *ET ſurrexit Iehoſuah mane, & profecti ſunt è Sittim, & venerunt vſque ad Iarden ipſe & omnes filij Iſrael, & pernoctauerunt ibi, antequam tranſirent.*

2 *Et fuit in fine trium dierum tranſierunt præfecti per
medium caſtrorum.*

3 *Præceperuntq; populo dicendo: Cum videritis arcam
fœderis Domini Dei veſtri, & ſacerdotes, & Leuitas portantes eam proficiſcemini è loco veſtro, & ibitis poſt illam.*

4 *Verumtamen interſtitium erit inter vos, & ipſam, fere
duum millium cubitorum in menſura: ne appropinquetis
ei, vt cognoſcatis viam per quam ambuletis: non enim
tranſiſtis per viam ab heri & nudiuſtertius.*

5 *Dixitq; Iehoſuah ad populum: Sanctificate vos, cras
enim faciet Dominus in medio veſtri mirabilia.*

6 *Dixitq; Iehoſuah ad ſacerdotes dicendo: Tollite arcam
fœderis, & tranſite ante populum: & tulerunt arcam
fœderis, & ambulauerunt ante populum.*

7 *Dixit autem Dominus ad Iehoſuah: Die hac incipiam
magnificare te in oculis omnis Iſrael: vt ſciant quod quẽadmodum fui cum Moſeh, ſic ero tecum.*

8 *Et tu præcipies ſacerdotibus portantibus arcam fœderis
dicendo: Cum ingreſſi fueritis vſque ad finem aquæ Iarden, in Iarden ſtabitis.*

9 *Dixitq; Iehoſuah ad filios Iſrael: Accedite huc, & audite verba Domini Dei veſtri.*

10 *Et ait Iehoſuah: In hoc cognoſcetis, quod Deus viuens
eſt in medio veſtri, & quod expellendo expellet à facie veſtra Chenahaneum, & Chittæum, & Chiuuæum, & Perizæum, & Ghirgaſæum, & Emorræum, & Iebuſæum.*

11 *Et ecce arca fœderis Domini vniuerſæ terræ, tranſit
ante vos in Iarden.*

12 *Et nunc tollite duodecim viros de tribubus Iſrael, ſingulum virum per tribum.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

18 Ecce nos intramus in partem ciuitatis, & pones ſignum, funiculum coccineum hunc ligabis ad feneſtram, per quam demiſiſti nos per eam: Patrem vero tuum,& matrem tuam,& fratres tuos,& omnem domum patris tui congregabis ad teipſam in domum tuam.

19 Et erit, omnis, quicumq; exierit portam domus tuæ foras,reus ſibi ipſi erit:nos autẽ innoxij à iuramento tuo hoc: & quicumque fuerint tecum in domo tua: nos rei erimus.

20 Si quis autem nobis nocuerit, vel etiam reuelauerit verba noſtra hæc, erimus innoxij à iuramento tuo hoc.

21 Et dixit eis: Iuxta veſtrum verbum ſit: & emiſit eos:

22 Et iuerunt, & venerunt in montanam, & permanſerunt ibi tres dies: & exquiſierunt ij, qui perſequebantur omnes vias, & non inuenerunt.

23 Et reuerterunt ambo iuuenes, & deſcenderunt de monte, & tranſierunt ad Ieſum filium Naue, & narrauerunt ei omnia, quæ ſibi acciderant.

24 Et dixerunt ad Ieſum, quia tradidit Dominus omnem terram in manu noſtra,& conſternatus eſt omnis habitans terram illam à nobis.

CAP. III.

1 ET diluculo ſurrexit Ieſus mane,& promouit de Sattin: & venerunt vſque ad Iordanem, & diuerterunt ibi, priuſquam tranſirent.

2 Et factum eſt, poſt tres dies tranſierunt ſcribæ per caſtra:

3 Et mandauerunt populo, dicentes: Cum videritis arcam teſtamenti Domini Dei noſtri, & ſacerdotes veſtros & Leuitas tollentes eam, proficiſcemini de locis veſtris, & ibitis poſt eam:

4 Sed longum interuallum ſit inter vos, & illam, quantum duo millia cubitorum, ſtabitis, ne propinquetis ei,vt ſciatis viam,quam ibitis eam: non enim iuiſtis viã ab heſterna,& nudiuſtertiana die.

5 Et dixit Ieſus populo: Purificamini in craſtinũ, quoniam cras faciet Dominus in vobis mirabilia.

6 Et dixit Ieſus ſacerdotibus: Tollite arcam teſtamenti Domini, & præcedite populum: & leuauerunt ſacerdotes arcam teſtamenti Domini,& ibant ante populum.

7 Et dixit Dominus ad Ieſum:in die hac incipio exaltare te in cõſpectu omniũ filiorũ Iſrael vt cognoſcant, quia ſicut eram cum Moyſe, ita ero & tecum.

8 Et nunc manda ſacerdotibus, qui leuant arcam teſtamenti,dicens: Cum intraueritis ſuper partem aquæ Iordanis, & in Iordane ſtabitis.

9 Et dixit Ieſus filiis Iſrael: Accedite huc, & audite verbum Domini Dei noſtri.

10 In hoc cognoſcetis, quia Deus viuens in vobis, & exterminans exterminabit à facie noſtra Chananæum, & Chettæum, & Pherezæum, & Euæum,& Amorræum, & Gergeſæum, & Iebuſæum.

11 Ecce arca teſtamenti Domini vniuerſæ terræ tranſit Iordanem.

12 Aſſumite vobis duodecim viros ex filiis Iſrael, vnum ex vnaquaque tribu.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

18 *Ecce quum ingredieмur terram, funiculum fili coccinei hoc ligabis in feneſtra per quam demiſiſti nos: tum patrem tuum, & matrem tuam, fratreſq; tuos, ac omnem domum patris tui congregabis ad te in domum.*

19 *Erit autem, quicunque egreſſus fuerit ex oſtiis domus tua foras, ſanguis eius erit in caput eius,nos verò innoxij: & quicunque fuerit tecum in domo, ſanguis illius in caput noſtrum ſi manus fuerit in illum.*

20 *Si verò prodideris verbum noſtrum hoc, erimus innocentes à iuramento tuo quo iurare feciſti nos.*

21 *Illa reſpondit, Vt loquuti eſtis ita ſit. Tunc dimiſit eos, & abierunt: ligauitq; filum coccineum in feneſtra.*

22 *Abeuntes autem, peruenerunt ad montem, & manſerunt ibi tribus diebus, donec reuerterentur inſequutores: qui quæſierunt illos per omnem viam, & non inuenerunt.*

23 *Reuerſi igitur duo viri illi poſtquam deſcenderunt de monte, tranſierunt, veneruntq; ad Iehoſua filium Nun, & narrauerunt ei omnia quæ ſibi acciderant.*

24 *Dixerunt autem ad Iehoſua, Tradidit Iehouah in manus noſtras totam terram, diſſoluti enim ſunt omnes habitatores terræ à facie noſtra.*

CAP. III.

1 *SVrrexit autem Iehoſua ſummo mane, & profecti ſunt è Sittim: veneruntq; vſque ad Iarden ipſe & omnes filij Iſrael: pernoctaueruntq; ibi antequam tranſirent.*

2 *Et fuit, à fine trium dierum tranſierunt præfecti per medium caſtrorum.*

3 *Præceperuntq; populo, dicendo. Quum videritis arcam fœderis Iehouæ Dei veſtri, & Sacerdotes Leuitas portantes eam, proficiſcemini è loco veſtro, ibitiſq; poſt illam.*

4 *Verumtamen interſtitium erit inter vos & ipſam, ferè duum milium cubitorum in menſura: ne appropinquetis ei, vt cognoſcatis viam per quam ambuletis: non enim tranſiſtis per viam iſtam ab heri & nudiuſtertius.*

5 *Dixerat autem Iehoſua ad populum, Præparate vos: cras enim faciet Iehouah in medio veſtri mirabilia.*

6 *Dixit item Iehoſua ad Sacerdotes, his verbis, Tollite arcam fœderis, & tranſite ante populum. Tulerunt itaq; arcam fœderis, & ambulauerunt ante populum.*

7 *Dixerat autem Iehouah ad Iehoſua, Die hac incipiam magnificare te in oculis totius Iſrael: vt ſciant quòd quẽadmodum fui cum Moſeh, ſic ero tecum.*

8 *Tu ergo præcipies Sacerdotibus portantibus arcam fœderis, dicendo, Quum ingreſſi fueritis vſque ad extremũ aquæ Iarden, in Iarden ſtabitis.*

9 *Dixitq; Iehoſua ad filios Iſrael, Accedite huc, & audite verba Iehouæ Dei veſtri.*

10 *Dixit præterea Iehoſua, In hoc cognoſcetis quod Deus viuens eſt in medio veſtri, & quòd expellendo expellet à facie veſtra Chenaanæum, & Hitthæum, & Hiuæum, & Perizæum, & Girgaſæum, & Emoræum, & Iebuſæum.*

11 *Ecce arca fœderis Dominatoris vniuerſæ terræ, tranſibit ante vos per Iarden.*

12 *Nunc ergo tollite vobis duodecim viros de tribubus Iſrael. ſingulos viros per ſingulas tribus.*

Quum

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

13 Et cum poſuerint veſtigia pedum ſuorum ſacer-
dotes qui portant arcam Domini Dei vniuerſæ ter-
ræ in aquis Iordanis, aquæ quæ inferiores ſunt, de-
current atque deficient: quę autem deſuper veniũt,
in vna mole conſiſtent.

14 Igitur egreſſus eſt populus de tabernaculis ſuis,
vt tranſiret Iordanem: & ſacerdotes, qui portabant
arcam fœderis, pergebant ante eum.

15 Ingreſſiſque eis Iordanem, & pedibus eorum in
parte aquæ tinctis (Iordanis autem ripas aluei ſui
tempore meſſis impleuerat)

16 Steterunt aquæ deſcendentes in loco vno, & ad
inſtar montis intumeſcentes apparebant procul ab
vrbe, quæ vocatur Adom vſque ad locum Sarthan:
quæ autem inferiores erant, in Mare ſolitudinis
(quod nunc vocatur mortuum) deſcenderunt, vſ-
quequo omnino deficerent.

17 Populus autem incedebat contra Iericho: & ſa-
cerdotes, qui portabant arcam fœderis Domini,
ſtabant ſuper ſiccam humum in medio Iordanis
accincti, omniſque populus per arentem alueum
tranſibat.

CAP. IV.

1 Quibus tranſgreſſis, dixit Dominus ad Ioſue:

2 Elige duodecim viros ſingulos per ſingulas tri-
bus:

3 Et præcipe eis, vt tollãt de medio Iordanis alueo,
vbi ſteterunt pedes ſacerdotum, duodecim duriſſi-
mos lapides, quos ponetis in loco caſtrorum, vbi fi-
xeritis hac nocte tentoria.

4 Vocauitque Ioſue duodecim viros, quos elegerat
de filiis Iſrael, ſingulos de ſingulis tribubus,

5 Et ait ad eos: Ite ante arcam Domini Dei veſtri
ad Iordanis medium, & portate inde ſinguli ſingu-
los lapides in humeris veſtris, iuxta numerum fi-
liorum Iſrael,

6 Vt ſit ſignum inter vos: & quando interrogaue-
rint vos filij veſtri cras, dicentes: Quid ſibi volunt
iſti lapides?

7 Reſpondebitis eis: Defecerunt aquæ Iordanis
ante arcam fœderis Domini, cum tranſiret eum:
idcirco poſiti ſunt lapides iſti in monumentum fi-
liorum Iſrael vſque in æternum.

8 Fecerunt ergo filij Iſrael ſicut præcepit eis Ioſue,
portantes de medio Iordanis alueo duodecim lapi-
des, vt Dominus ei imperarat, iuxta numerum fi-
liorum Iſrael, vſque ad locum, in quo caſtrameta-
ti ſunt, ibique poſuerunt eos.

9 Alios quoque duodecim lapides poſuit Ioſue in
medio Iordanis alueo, vbi ſteterunt ſacerdotes, qui
portabant arcam fœderis: & ſunt ibi vſque in præ-
ſentem diem.

10 Sacerdotes autem, qui portabant arcam, ſtabant
in Iordanis medio, donec omnia complerẽtur, quæ
Ioſue, vt loqueretur ad populum, præceperat Do-
minus, & dixerat ei Moyſes. Feſtinauitque popu-
lus, & tranſiit.

11 Cumque tranſiſſent omnes, tranſiuit & arca Do-
mini, ſacerdoteſque pergebant ante populum.

12 Filij quoque Ruben, & Gad, & dimidia tribus
Manaſſe, armati præcedebant filios Iſrael,* ſicut eis
præceperat Moyſes.

*Num. 32. 28.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et erit, cum requieuerint plantæ pedum ſacerdotum
portantium arcã Domini Dominatoris omnis terræ in a-
quis Iarden, aquæ Iarden deficient, & aquæ deſcendentes
deſuper ſtabunt aceruo vno.*

14 *Et fuit cum proficiſceretur populus è tabernaculis ſuis,
vt tranſiret Iarden, ſacerdotes portabant arcam fœderis
ante populum.*

15 *Et cum veniſſent portantes arcam vſque ad Iarden, &
pedes ſacerdotum portantium arcam intincti eſſent in ex-
tremo aquarum, & Iarden repleuerat omnes ripas ſuas
omnibus diebus meſſis.*

16 *Et ſteterunt aquæ, quæ deſcendebant deſuper ſteterunt
aceruo vno procul valde ab Adam vrbe, quæ eſt ex latere
Sarthan, & deſcendentes in Mare ſolitudinis, Mare ſalis,
conſumptæ ſunt, defecerunt,*

17 *Populus autem tranſierunt è regione Iericho: ſta-
bant autem ſacerdotes portantes arcam fœderis Domi-
ni in ſicco, in medio Iarden præparati, & omnis Iſrael
tranſibant per ſiccum, donec perficerent omnis gens tranſi-
re Iarden.*

CAP. IV.

1 *Et fuit, quando perfecerunt omnis gens tranſire Iar-
den, dixit Dominus ad Iehoſuah dicendo:*

2 *Tollite è populo duodecim viros, virum vnum de qua-
libet tribu,*

3 *Et præcipite eis dicendo: tollite hinc è medio Iarden è
loco vbi ſteterunt pedes ſacerdotum præparatorum duode-
cim lapides, & tranſire facietis eos vobiſcum, & ponere
facietis in diuerſorio, in quo manebitis nocte.*

4 *Et vocauit Iehoſuah duodecim viros, quos præparari fe-
cerat de filiis Iſrael virum vnum de qualibet tribu.*

5 *Dixitq́; ad eos Iehoſuah: Tranſite ante arcam Domini
Dei veſtri in medium Iarden, & tollite ſinguli lapidem
vnum ſuper humerum ſuum, iuxta numerum tribuum
filiorum Iſrael.*

6 *Vt ſit hoc ſignum in medio veſtri, cum interrogauerint
filij veſtri cras patres ſuos, dicendo: Quid lapides iſti
vobis?*

7 *Dicetis eis: Quia defecerunt aquæ Iarden ante arcam
fœderis Domini, cum tranſiret Iarden, exciſæ ſunt aquæ
Iarden: eruntq́; lapides iſti in memoriam filiis Iſrael vſ-
que in ſæculum.*

8 *Et fecerunt ſic filij Iſrael, quemadmodum præceperat
Iehoſuah: & tulerunt duodecim lapides in medio Iarden,
quemadmodum locutus eſt Dominus ad Iehoſuah ſecundũ
numerum tribuum filiorum Iſrael, & tranſire fecerunt
eos ſecum ad diuerſorium, & poſuerunt eos ibi.*

9 *Et duodecim lapides erexit Iehoſuah in medio Iarden
ſub loco vbi ſteterant pedes ſacerdotum portantium arcã
fœderis: fueruntq́; ibi vſque ad diem hanc.*

10 *Sacerdotes autem portantes arcam fœderis ſtabant in
medio Iarden, donec conſumeretur omne verbũ, quod præ-
cepit Dominus ad Iehoſuah, vt loqueretur ad populum,
iuxta omnia quæ præcepit ipſi Iehoſuah: & feſtinauerunt
populus & tranſierunt.*

11 *Et fuit, quando perfecit omnis populus tranſire, tranſi-
uit arca Domini, & ſacerdotes ante populum.*

12 *Tranſieruntq́; filij Reuben, & filij Gad, & dimidia tri-
bus Menaſſeh accincti ante filios Iſrael, quemadmodum
locutus fuerat ad eos Moſeh.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

13 Et erit,cum quieuerint pedes ſacerdotum leuan-
tium arcam teſtamenti Domini vniuerſæ terræ in
aqua Iordanis, aqua Iordanis deficiet , aqua autem
deſcendens ſtabit.

14 Et promouit populus è tabernaculis ſuis ad trã-
ſeundum Iordanem : Sacerdotes autem leuauerunt
arcam teſtamenti Domini prioris populo.

15 Dum autem ingrediebantur ſacerdotes leuantes
arcam teſtamenti in Iordanem , & pedes ſacerdotũ
leuantium arcam teſtamẽti Domini tincti ſunt in
parte aquæ Iordanis : Iordanis autẽ plenus erat per
totam crepidinem ſuam,ſicut dies meſſis tritici.

16 Et ſteterunt aquæ deſcendentes deſuper, ſtetit
concretio vna recedens longe valde vehementer
vſque ad partem Cariathiarim : quæ autem deſcẽ-
debat, deſcendit in Mare Araba, Mare ſalis , donec
in finem defecit.

17 Et populus ſtetit contra Hiericho : & ſteterunt
ſacerdotes leuantes arcam teſtamenti Domini ſu-
per aridam in medio Iordanis : & omnes filij Iſrael
tranſibant per aridam,donec conſummauit omnis
populus tranſiens Iordanem.

CAP. IV.

1 ET poſtquam conſummauit omnis populus
tranſiens Iordanẽ,& dixit Dominus Ieſu,dicẽs:
2 Aſſumens viros de populo,vnum ex vnaquaque
tribu, præcipe eis:
3 Et tollite de medio Iordanis paratos duodecim
lapides, & hos transferentes ſimul vobiſcum ipſis,
ponite eos in caſtris veſtris , vbicumque caſtrame-
tati fueritis ibi nocte

4 Et reuocans Ieſus duodecim viros de honoratis
ex filiis Iſrael,vnum ex vnaquaque tribu,
5 Dixit eis : Accedite coram me ante faciem Do-
mini in medium Iordanis: & auferens inde vnuſ-
quiſque lapidem,tollat ſuper humeros ſuos ſecun-
dum numerum duodecim tribuum Iſrael.
6 Vt ſint vobis hi in ſignum poſitum ſemper : vt
quando interrogauerit te filius tuus cras dicens:
Quid ſunt lapides hi nobis?
7 Et tu manifeſtabis filio tuo dicens : Quoniam
defecit Iordanis fluuius à facie arcæ teſtamẽti Do-
mini vniuerſę terræ,dũ tranſibat eũ:& erunt vobis
lapides iſti memoriale filiis Iſrael vſq; in æternum.
8 Et fecerunt filij Iſrael , ſecundum quod manda-
uit Dominus Ieſu: & aſſumentes duodecim lapides
de medio Iordanis,ſicut præcepit Dominus Ieſu in
conſummatione tranſitus filiorum Iſrael,& porta-
uerunt vna ſecum in caſtra, & depoſuerunt ibi.

9 Statuit autem Ieſus & alios duodecim lapides in
ipſo Iordane , in loco qui fuit ſub pedibus ſacerdo-
tum leuantium arcam teſtamenti Domini: & ſunt
ibi vſque in hodiernam diem.
10 Steterunt autem ſacerdotes,qui leuabant arcam
teſtamenti in Iordane , quoadvſque conſummauit
Ieſus omnia , quæ mandauit Dominus annunciare
populo: & feſtinauit populus & tranſierunt.

11 Et factum eſt , poſtquam conſummauit omnis
populus tranſire , & tranſiuit arca teſtamenti Do-
mini, & lapides ante eos.
12 Et tranſierunt filij Ruben, & filij Gad , & dimidij
de tribu Manaſſe parati ante filios Iſrael,ſicut man-
dauerat eis Moyſes:

Qua-

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 *Quum autem quieuerint plantæ pedum Sacerdotum
portantium arcam Iehouæ dominatoris vniuerſæ terræ, in
aquis Iarden, aquæ Iarden intercidentur: & aquæ deſcē-
dentes deſuper, conſiſtent in aceruum vnum.*

14 *Et fuit quum proficiſceretur populus è tabernaculis
ſuis vt tranſiret Iarden, Sacerdotes qui portabant arcam
fœderis , erant ante populum.*
15 *Quum autem deuenerunt qui portabant arcam , vſq;
ad Iarden , & pedes Sacerdotum portantium arcam in-
tincti fuerunt in extremo aquarum (Iarden autem erat
plenus vltra omnes ripas ſuas toto tempore meſſis)*

16 *Conſtiterunt aquæ quæ deſcendebant deſuper & aſſur-
rexerunt in aceruum vnum procul valde ab Adam vrbe
quæ eſt ad latus Sarthan : & quæ deſcendebant ad Mare
ſolitudinis, id eſt ad Mare ſalis , conſumptæ ſunt , & in-
terciderunt : populus autem tranſierunt eregione Ieriho.*

17 *Stabant autem Sacerdotes portantes arcam fœderis Ie-
houæ in ſicco , in medio Iarden præparati , & totus Iſrael
tranſibant per ſiccum , donec finem facerent vniuerſa gens
tranſeundi Iarden.*

CAP. IV.

1 *QVum verò finiſſet vniuerſa gens tranſire Iarden (di-
xerat autem Iehouah ad Iehoſua, dicendo,*
2 *Tollite vobis è populo duodecim viros, viros ſingulos de
qualibet tribu:*
3 *Et præcipite eis, dicendo, Tollite vobis hinc è medio Iar-
den, è loco vbi ſtant pedes Sacerdotum præparatorũ, duo-
decim lapides, & transferatis eos vobiſcum, & deponatis
in diuerſorio in quo pernoctabitis nocte.)*

4 *Tum vocauit Iehoſua duodecim viros, quos præparaue-
rat de filiis Iſrael viros ſingulos, de qualibet tribu:*
5 *Dixitq́; ad eos Iehoſua , Tranſite ante arcam Iehouæ
Dei veſtri in medium Iarden, & tollite vobis ſinguli lapi-
dem vnum ſuper humerum ſuum , iuxta numerum tri-
buum filiorum Iſrael:*
6 *Vt ſit hoc ſignum in medio veſtri , quum interrogaue-
rint filij veſtri cras patres ſuos, dicendo, Quid lapides iſti
vobis?*
7 *Dicetis eis quòd interciderunt aquæ Iarden ante arcã
fœderis Iehouæ (nam quum tranſiret Iarden , interciſæ
ſunt aquæ Iarden) eruntq́; lapides iſti in memoriam filiis
Iſrael vſque in ſeculum.*
8 *Et fecerunt ſic filij Iſrael ita vt præceperat Iehoſua: &
tulerunt duodecim lapides è medio Iarden, quemadmodũ
dixerat Iehouah ad Iehoſua, ſecundum numerum tribuũ
filiorum Iſrael : & tranſtulerunt eos ſecum ad diuerſo-
rium, & depoſuerunt eos illic.*

9 *Porrò duodecim lapides erexit Iehoſua in medio Iarden
ſub loco vbi ſteterant pedes Sacerdotum portantium arcã
fœderis: fueruntq́; ibi vſque ad diem hanc.*

10 *Sacerdotes autem portantes arcam ſtabant in medio
Iarden, donec compleretur omne verbum quod præceperat
Iehouah ad Iehoſua vt diceret populo prorſus vt præcepe-
rat Moſeh ipſi Iehoſua itaque feſtinanter tranſiuit po-
pulus.*
11 *Quum autem finem tranſeundi feciſſet vniuerſus po-
pulus tranſiuit arca Iehouæ & Sacerdotes qui erant ante
populum.*
12 *Tranſieruntq́; filij Reben, & filij Gad, & dimidia tribus
Menaſſeh armati armis ante filios Iſrael , quemadmodum
loquutus fuerat ad eos Moſeh.*

Cir-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et quadraginta pugnatorum millia per turmas, & cuneos, incedebant per plana atque campeſtria vrbis Iericho.	13	*Circiter quadraginta millia armatorum militũ tranſierunt ante Dominum ad prælium ad campeſtria Iericho.*
In die illo magnificauit Dominus Ioſue coram omni Iſrael, vt timerent eum, ſicut timuerant Moyſen, dum adviueret.	14	*In die ipſa magnificauit Dominus Iehoſuah in oculis omnis Iſrael, & timuerunt eum, quemadmodum timuerunt Moſeh omnibus diebus vitæ eius.*
Dixitque ad eum:	15	*Dixitq́; Dominus ad Iehoſuah dicendo:*
Præcipe ſacerdotibus, qui portant arcam fœderis, vt aſcendant de Iordane.	16	*Præcipe Sacerdotibus portantibus arcam teſtimonij, & aſcendent ex Iarden.*
Qui præcepit eis, dicens: Aſcendite de Iordane.	17	*Et præcepit Iehoſuah Sacerdotibus, dicendo, Aſcendite ex Iarden.*
Cumque aſcendiſſent portantes arcam fœderis Domini, & ſiccam humum calcare cœpiſſent, reuerſæ ſunt aquæ in alueum ſuum, & fluebant ſicut ante conſueuerant.	18	*Et fuit cum aſcendiſſent Sacerdotes portantes arcam fœderis Domini de medio Iarden, & tranſlatæ ſunt plantæ pedum Sacerdotum ad ſiccum, & reuerſæ ſunt aquæ Iarden ad locum ſuum, & iuerunt ſicut heri, & nudiuſtertius ſuper omnes ripas ſuas.*
Populus autem aſcendit de Iordane, decimo die menſis primi, & caſtrametati ſunt in Galgalis cõtra Orientalem plagam vrbis Iericho.	19	*Populus autem aſcenderunt ex Iarden decima menſis primi, & caſtrametati ſunt in Ghilgal in extremo Oriẽtis Iericho.*
Duodecim quoque lapides, quos de Iordanis alueo ſumpſerant, poſuit Ioſue in Galgalis,	20	*Et duodecim lapides illos quos tulerunt ex Iarden, ſtatuit Iehoſuah in Ghilgal.*
Et dixit ad filios Iſrael: Quando interrogauerint filij veſtri cras patres ſuos, & dixerint eis: Quid ſibi volunt lapides iſti?	21	*Dixitq́; ad filios Iſrael, dicendo: Cum interrogauerint filij veſtri cras patres ſuos dicendo: Quid lapides iſti?*
Docebitis eos, atque dicetis: Per arentem alueũ tranſiuit Iſrael Iordanem iſtum,	22	*Cognoſcere facietis filios veſtros dicendo: Per aridam tranſiuit Iſrael Iarden hunc.*
Siccante Domino Deo veſtro aquas eius in conſpectu veſtro, donec tranſiretis:	23	*Quoniam ſiccari fecit Dominus Deus veſter aquas Iarden à facie veſtra donec tranſieritis:*
14. * Sicut fecerat prius in Mari rubro, quod ſiccauit donec tranſiremus:	24	*Quemadmodum fecit Dominus Deus veſter mari Suph quod ſiccari fecit à facie noſtra donec tranſiremus.*
Vt diſcant omnes terrarum populi fortiſſimam Domini manum, vt & vos timeatis Dominũ Deum veſtrum omni tempore.	25	*Vt cognoſcant omnes populi terræ manum Domini, quoniam fortis eſt, vt timeatis Dominum Deum veſtrum omnibus diebus.*
CAP. V.		***CAP. V.***
Poſtquam ergo audierunt omnes reges Amorrhæorum, qui habitabant trans Iordanem ad Occidentalem plagam, & cuncti reges Chanaan, qui propinqua poſſidebant magni Maris loca, quod ſiccaſſet Dominus fluenta Iordanis coram filiis Iſrael, donec tranſirent, diſſolutum eſt cor eorum, & non remanſit in eis ſpiritus, timentium introitum filiorum Iſrael.	1	*Et fuit cum audiſſent omnes reges Emorræi, qui erant trans Iarden ad Occidentem, & omnes reges Chenanæi, qui erant iuxta Mare, quòd ſiccari feciſſet Dominus aquas Iarden à facie filiorum Iſrael, donec tranſirẽt, liquefactum eſt cor eorum, nec erat in eis vltrà ſpiritus à facie filiorum Iſrael.*
Eo tempore ait Dominus ad Ioſue: Fac tibi cultros lapideos, & circumcide ſecundo filios Iſrael.	2	*In tempore illo dixit Dominus ad Iehoſuah: Fac tibi cultros acutos, & iterum circumcide filios Iſrael ſecundò.*
Fecit quod iuſſerat Dominus, & circumcidit filios Iſrael in colle præputiorum.	3	*Et fecit ſibi Iehoſuah cultros acutos, & circumcidit filios Iſrael in colle præputiorum.*
Hæc autem cauſa eſt ſecundæ circumciſionis: Omnis populus, qui egreſſus eſt de Aegypto generis maſculini, vniuerſi bellatores viri, mortui ſunt in deſerto per longiſſimos viæ circuitus,	4	*Et hoc eſt propter quod circumcidit Iehoſuah: Omnis populus qui egreſſus fuerat ex Ægypto maſculi omnes viri bellatores mortui erant in deſerto in via, quando egreſſi ſunt ex Ægypto.*
Qui omnes circumciſi erant. Populus autem qui natus eſt in deſerto,	5	*Quia circũciſi fuerunt omnis populus qui egreſſus fuerat. Et omnem populum qui nati ſunt in deſerto in via, quando egreſſi ſunt ex Ægypto non circumdederunt.*
Per quadraginta annos itineris latiſſimæ ſolitudinis incircumciſus fuit: donec conſumerẽtur qui non audierant vocem Domini, & quibus ante iurauerat vt non oſtenderet eis terram lacte & melle manantem.	6	*Nam quadraginta annis ambulauerunt filij Iſrael per deſertum, donec conſumeretur omnis generatio virorum bellatorum qui egreſſi fuerant ex Ægypto, qui non audierunt vocem Domini, quibus iurauit Dominus quòd non oſtenderet eis terram, ſuper quam iurauit Dominus patribus eorum vt daret nobis terram fluentem lacte & melle.*
Horum filij in locum ſucceſſerunt patrum, & circumciſi ſunt à Ioſue: quia ſicut nati fuerant, in præputio erant, nec eos in via aliquis circumciderat.	7	*Et filios eorum ſtare fecit pro eis: eos circumcidit Iehoſuah, quia incircumciſi erant: non enim circumciderat eos in via.*
Poſtquam autem omnes circumciſi ſunt, manſerunt in eodem caſtrorum loco, donec ſanarentur.	8	*Et fuit quando completa fuit omnis gens circuncidi, manſerunt in loco ſuo in caſtris, donec ſanarentur.*

Tranſl. ex Septuag.

13 Quadraginta mille bene accincti in pugnã tranſierunt coram Domino in bellum ad Hierico ciuitatem.

14 In illa die auxit Dominus Ieſum coram vniuerſo genere Iſrael, & timebant eum, ſicut Moyſen, quanto tempore vixit.

15 Et dixit Dominus ad Ieſum dicens:

16 Manda ſacerdotibus portantibus arcam teſtamenti teſtimonij Domini aſcendere è Iordane.

17 Et mandauit Ieſus ſacerdotibus, dicens: Aſcendite è Iordane.

18 Et factum eſt, poſtquam aſcenderunt ſacerdotes leuantes arcam teſtamenti Domini è Iordane, & poſuerunt pedes ſuper terram, & fluxit aqua Iordanis ad regionem, & ibat, ſicut heri, & nudiuſtertius per totam crepidinem.

19 Et populus aſcendit è Iordane decima menſis primi: & caſtrametati ſunt filij Iſrael in Galgalis ad partem, quæ eſt ad ortum ſolis à Hiericho.

20 Et duodecim lapides iſtos, quos ſumpſit ex Iordane, ſtatuit Ieſus in Galgalis,

21 Dicens: Quando interrogant vos filij veſtri dicentes: Quid ſunt lapides hi?

22 Annunciate filiis Iſrael, quia ſuper aridam tranſiit Iſrael Iordanem hunc,

23 Exiccante Domino Deo noſtro aquam Iordanis ante eos, quoadusque tranſierunt.

24 Sicut fecit Dominus Deus noſter rubrum Mare, quod exiccauit Dominus Deus noſter ante nos, quoadusque præteriuimus;

25 Vt cognoſcant omnes gentes terræ, quia virtus Domini fortis eſt, & vt vos reuereamini Dominũ Deum noſtrum in omni opere.

C A P. V.

1 ET factum eſt, vt audierunt reges Amorræorũ, qui erant trans Iordanem & reges Phœniciæ, qui iuxta Mare, quia exiccauit Dominus Deus Iordanem fluuium ante filios Iſrael, dum ipſi tranſirent & liquefactæ ſunt eorum mentes, & conſternati ſunt, & non erat in eis prudentia vlla à facie filiorum Iſrael.

2 Sub hoc autem tempus dixit Dominus Ieſu: Fac tibi ipſi cultros petrinos de petra acuta, & ſedens circumcide filios Iſrael ſecundo.

3 Et fecit Ieſus cultros petrinos acutos, & circumcidit filios Iſrael in loco, qui vocatur collis præputiorum.

4 Hoc autem modo circumpurgauit Ieſus filios Iſrael: quicumque aliquando nati fuerant in via, & quicumque aliquando incircumciſi erant eorum, qui exierant ex Aegypto, omnes iſtos circumcidit Ieſus.

6 Quadraginta enim & duobus annis conuerſatus eſt Iſrael in deſerto Mabdaritide: ideo incircumciſi erant illorum plurimi pugnatorum, qui exierunt de terra Aegypti, qui inobedientes fuerant mandatis Dei, quibus & definierat, ne viderent illi terram, quam iurauerat Dominus patribus eorum dare terram fluentem lac, & mel.

7 Pro his autem ſubſtituit filios eorum, quos circumcidit Ieſus, eo quod nati fuiſſent in itinere, incircumciſi.

8 Circumciſi autem quietem habuerunt illic ſedentes in caſtris donec ſanati ſunt.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 *Circiter quadraginta millia armatorum militũ tranſierunt ante Iehouam ad prælium ad campeſtria Iericho.*

14 *In die ipſa magnificauit Iehouah Iehoſua in oculis totius Iſrael, & timuerunt eum, quemadmodum timuerãt Moſeh omnibus diebus vitæ eius.*

15 *Dixerat autem Iehouah ad Iehoſua his verbis.*

16 *Præcipe Sacerdotibus portantibus arcam teſtimonij, vt aſcendant ex Iarden.*

17 *Et præcepit Iehoſua Sacerdotibus, dicendo, Aſcendite ex Iarden.*

18 *Quum autem aſcendiſſent Sacerdotes portantes arcam fœderis Iehouæ è medio Iarden, & tranſlatæ fuiſſent plãtæ pedum Sacerdotum ad ſiccum, reuerſæ ſunt aquæ Iarden ad locum ſuum, & fluxerunt ſicut heri & nudiuſtertius ſuper omnes ripas eius.*

19 *Populus autem aſcenderunt ex Iarden decima menſis primi, & caſtrametati ſunt in Gilgal ad partem Orientalem Iericho.*

20 *Et duodecim lapides illos quos tulerant ex Iarden, ſtatuit Iehoſua in Gilgal.*

21 *Dixitq; ad filios Iſrael hoc pacto, Quum interrogauerint filij veſtri cras patres ſuos, dicendo, Quid lapides iſti?*

22 *Indicabitis filiis veſtris, dicendo, Per aridam tranſiuit Iſrael Iarden iſtum.*

23 *Quoniam ſiccauit Iehouah Deus veſter aquas Iarden à facie veſtra donec tranſiretis, quemadmodum fecit Ie-*
24 *houah Deus veſter mari Suph, quod ſiccauit à facie noſtra donec tranſiremus.*

25 *Vt cognoſcant omnes populi terræ manum Iehouæ quòd fortis eſt, vt timeatis Iehouam Deum veſtrum cunctis diebus.*

C A P. V.

1 *FVit autem, quum audiſſent omnes Reges Emoræi qui habitabant trans Iarden ad Occidentem, & omnes Reges Chenanæi, qui habitabant iuxta mare, quòd ſiccaſſet Iehouah aquas Iarden à facie filiorum Iſrael donec tranſirent liquefactum eſt cor eorum, neque fuit in eis vltrà ſpiritus à facie filiorum Iſrael.*

2 *Eo tempore dixit Iehouah ad Iehoſua, Fac tibi cultros acutos, & iterum circuncide filios Iſrael ſecundò.*

3 *Et fecit ſibi Iehoſua cultros acutos, circuncidítq; filios Iſrael in Colle præputiorum.*

4 *Hæc autem eſt cauſa propter quam circuncidit Iehoſua, Vniuerſus populus qui egreſſus fuerat ex Ægypto maſculi, omnes viri bellatores mortui erant in deſerto in ipſa via, poſteaquam egreſſi ſunt ex Ægypto.*

5 *Nã circũciſus fuerat vniuerſus populus qui egreſſus fuerat: at vniuerſum populũ qui natus fuerat in deſerto, in via poſteaquã egreſſi ſunt ex Ægypto, non circunciderant.*

6 *Nam quadraginta annis ambulauerunt filij Iſrael per deſertum, donec conſumeretur vniuerſa gens virorum bellatorum qui egreſſi fuerant ex Ægypto, qui non audierant vocem Iehouæ: quibus ſcilicet iurauerat Iehouah quòd non oſtenderet eis terram de qua iurauerat Iehouah Patribus eorum ſe daturum illam nobis, terram fluentem lacte & melle.*

7 *At filios eorum quos ſubſtituit in locum ipſorum, illos circuncidit Iehoſua, quia incircunciſi erant: non enim circunciderant eos in via.*

8 *Quum autem fuit circunciſus vniuerſus populus, mãſerunt in loco ſuo in caſtris, donec ſanarentur.*

Vulgat. Editio.

9 Dixitque Dominus ad Ioſue: Hodie abſtuli opprobrium Aegypti à vobis. Vocatumque eſt nomẽ loci illius Galgala, vſque in præſentem diem.

10 Manſerunt filij Iſrael in Galgalis, & fecerunt Phaſe, quartadecima die menſis ad veſperum in campeſtribus Iericho:

11 Et comederunt de frugibus terrę die altero azymos panes, & polentam eiuſdem anni.

12 Defecitque manna poſtquam comederũt de frugibus terræ, nec vſi ſunt vltra cibo illo filij Iſrael, ſed comederunt de frugibus præſentis anni terræ Chanaan.

13 Cum autem eſſet Ioſue in agro vrbis Iericho, leuauit oculos, & vidit virum ſtantem cõtra ſe, euaginatum tenentem gladium, perrexitque ad eum, & ait: Noſter es, an aduerſariorum?

14 Qui reſpondit: Nequaquam: ſed ſum princeps exercitus Domini, & nunc venio.

15 Cecidit Ioſue pronus in terram. Et adorans ait: Quid Dominus meus loquitur ad ſeruum ſuum:

16 * Solue, inquit, calceamentum tuum de pedibus tuis: locus enim, in quo ſtas, ſanctus eſt. Fecitque Ioſue, vt ſibi fuerat imperatum.

* Exo. 3. 5. Act. 7. 33.

CAP. VI.

1 IEricho autem clauſa erat, atque munita, timore filiorum Iſrael, & nullus egredi audebat, aut ingredi.

2 Dixitque Dominus ad Ioſue: Ecce dedi in manu tua Iericho, & regem eius, omneſque fortes viros.

3 Circuite vrbem cuncti bellatores ſemel per diẽ: ſic facietis ſex diebus.

4 Septimo autem die ſacerdotes tollant ſeptem buccinas, quarum vſus eſt in iubileo, & præcedant arcam fœderis: ſeptieſque circuibitis ciuitatem, & ſacerdotes clangent buccinis.

5 Cumque inſonuerit vox tubæ longior, atque concisior, & in auribus veſtris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, & muri funditus corruent ciuitatis, ingredienturque ſinguli per locum contra quem ſteterint.

6 Vocauit ergo Ioſue filius Nun ſacerdotes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœderis: & ſeptem alij ſacerdotes tollant ſeptem iubileorum buccinas, & incedant ante arcam Domini.

7 Ad populum quoque ait: Ite & circuite ciuitatẽ, armati, præcedentes arcam Domini.

8 Cumque Ioſue verba finiſſet, & ſeptem ſacerdotes ſeptem buccinis clangerent ante arcam fœderis Domini:

9 Omniſque præcederet armatus exercitus, reliquum vulgus arcam ſequebatur, ac buccinis omnia concrepabant.

10 Præceperat autem Ioſue populo, dicens: Non clamabitis, nec audietur vox veſtra, neque vllus ſermo ex ore veſtro egredietur: donec veniat dies in quo dicam vobis: Clamate, & vociferamini.

11 Circuiuit ergo arca Domini ciuitatem ſemel per diem, & reuerſa in caſtra, manſit ibi.

12 Igitur Ioſue de nocte conſurgente, tulerunt ſacerdotes arcam Domini:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Dixitq́ Dominus ad Iehoſuah: Hodie reuolui opprobrium Ægypti à vobis: & vocauit nomen loci ipſius Ghilgal vſque ad diem hanc.*

10 *Et caſtrametati ſunt filij Iſrael in Ghilgal: & fecerunt Peſach quartadecima die menſis ad veſperam in campeſtribus Iericho:*

11 *Et comederunt de fructu terræ in craſtino Peſach infermentata & polentam in ipſomet die.*

12 *Et ceſſauit Man in craſtino, dum comediſſent de frumento terræ, & non fuit vltra filiis Iſrael Man, ſed comederunt de fructu terræ Chenahan anno ipſo.*

13 *Et fuit, dum eſſet Iehoſuah in Iericho, leuauit oculos ſuos, & vidit, & ecce vir ſtabat contra eum, & gladius eius euaginatus in manu eius, & iuit Iehoſuah ad eum, & ait ei: Ex noſtris es, an ex aduerſariis noſtris?*

14 *Et dixit: Non: ſed ſum princeps exercitus Domini, nũc veni.*

15 *Et cecidit Iehoſuah in faciem ſuam in terram. Et adorauit, & dixit ei: Quid Dominus meus loquitur ad ſeruum ſuum:*

16 *Et dixit princeps exercitus Domini ad Iehoſuah: Solue calciamentum tuum de pede tuo: quia locus ſuper quo tu ſtas ſanctitas eſt. Et fecit Iehoſuah ſic.*

CAP. VI.

1 * *ET Iericho claudebat viros ſuos, & clauſa erat propter filios Iſrael, non erat egrediens, nec ingrediens.*

* Quæ hic numero 1. notãtur in Bibl. Sanct. Pagn. habẽtur cõiũcta ſuperiori capitulo.

2 *Dixitque Dominus ad Iehoſuah: Vide dedi in manu tua Iericho, & regem eius, potentes exercitus.*

3 *Et circuibitis ciuitatem omnes viri bellatores girando ciuitatem ſemel: ſic facies ſex diebus.*

4 *Et ſeptem ſacerdotes tollent ſeptem tubas arietinas ante arcam: die autem ſeptima circuibunt ciuitatem ſeptem vicibus, & ſacerdotes clangent tubis.*

5 *Et erit, quando protrahent ſonitum cum cornu arietino, cum audieritis vocem tubæ, vociferabunt omnis populus vociferatione magna, & cadet murus ciuitatis ſub ea, & aſcendent populus quiſque è regione ſui.*

6 *Et vocauit Iehoſuah filius Nun ſacerdotes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœderis: & ſeptem ſacerdotes tollant ſeptem tubas arietinas coram arca Domini.*

7 *Dixitq́ ad populum: Tranſite, & circuite ciuitatem, & armatus tranſeat ante arcam Domini.*

8 *Et fuit cum diceret Iehoſuah ad populum ſeptem ſacerdotes tollentes ſeptem tubas arietinas ante arcam Domini tranſierunt, & clanxerunt tubis, & arca fœderis Domini ibat poſt eos:*

9 *Et armatus ibat ante ſacerdotes clangentes tubis, & aggregatus ibat poſt arcam eundo, & clangendo tubis.*

10 *Populo autem præcepit Iehoſuah, dicendo: Non clamabitis, & non facietis audire vocem veſtram, & non egredietur ex ore veſtro verbum vſque ad diem, quo dixero vobis: Clamate, & vociferate.*

11 *Et circuiuit arca Domini ciuitatem girando ſemel, & venerunt ad caſtra, & manſerunt in caſtris.*

12 *Et ſurrexit Iehoſuah manè, & tulerunt ſacerdotes arcam Domini:*

Et

Et

Tranſl. ex Septuag.

9 Et dixit Dominus ad Ieſum filium Naue: In ho-
dierna die abſtuli opprobrium Aegypti à vobis. Et
vocauit nomen loci illius Galgala.

10 Et fecerunt filij Iſrael Paſcha quartadecima die
menſis à veſpera ſuper Occaſum Hierico trans Ior-
danem in campo.

11 Et comederunt de frumento terræ azyma, &
noua.

12 In hac die defecit Manna: poſtquam ipſi mandu-
cauerunt de frumento terræ, & non vltra affuit fi-
liis Iſrael Manna: & comederunt de fructu regionis
Phænicum in anno illo.

13 Et factum eſt, cum eſſet Ieſus in Hierico, & re-
ſpiciens oculis vidit hominem ſtantem contra ſe,
& gladius euaginatus in manu eius, & accedens Ie-
ſus dixit ei: Noſter es, an aduerſariorum?

14 At ille dixit ei: Ego ſum princeps militiæ virtu-
tis Domini, nunc adueni.

15 Et Ieſus cecidit in faciem ſuper terram. Et dixit
ei: Domine, quid præcipis tuo famulo:

16 Et ait princeps militiæ Domini ad Ieſum: Solue
calceamentum de pedibus tuis: locus enim in quo
nunc ſtas ſuper eum, ſanctus eſt.

C A P. VI.

1 ET Hierico clauſa, ac munita, & nemo prodibat
ex illa, neque introibat.

2 Et dixit Dominus ad Ieſum: Ecce trado tibi ſub-
iugatam Hierico, & regem eius, qui eſt in ea, potẽ-
tes, qui ſunt in fortitudine.

3 Tu autem admoue ei bellatores in circuitu.

5 Et erit, poſtquam cecineritis tuba, conclamet
omnis populus ſimul, & conclamantibus eis cadẽt
ſpontè mœnia ciuitatis, & introibit omnis popu-
lus impetum faciens vnuſquiſque ſecundum fa-
ciem in ciuitatem.

6 Et intrauit Ieſus filius Naue ad ſacerdotes, & di-
xit illis, dicens: Annunciate populo circumire, &
circundare ciuitatem, & bellatores prætergredian-
tur armati ante Dominum.

8 Et ſeptem ſacerdotes habentes ſeptem tubas ſa-
cras prætergrediantur ſimiliter ante Dominum, &
ſignificent conſonanter, & arca teſtamenti Domini
inſequatur:

9 Bellatores autem prætergrediantur in anteriori
parte, & ſacerdotes claudentes agmen poſt arcam
teſtamenti Domini clangentes.

10 Populo autem mandauit Ieſus, dicens: Ne cla-
metis, neque audiat vllus vocem veſtram, quoad-
vſque diem annunciet ipſe acclamandi: & tunc ac-
clamabitis.

11 Et circumiens arca teſtamenti Dei, ſtatim abiit
in caſtra, & dormiuit ibi.

12 Et die ſecunda ſurrexit Ieſus manè, & leuaue-
runt ſacerdotes arcam teſtamenti Domini:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

9 *Dixitq́; Iehouah ad Iehoſua, Hodie deuolui opprobriũ
Ægypti à vobis. Et vocauit nomen loci illius Gilgal vſque
in diem hanc.*

10 *Iam verò caſtrametati erant filij Iſrael in Gilgal: &
fecerunt Peſah quartadecima die menſis ad veſperam, in
campeſtribus Ieriho.*

11 *Et comederunt de fructu terræ in craſtinò Peſah infer-
mentata, & polentam in ipſomet die.*

12 *Et ceſſauit man in craſtino, dum comediſſent de fru-
mento terræ, neque fuit vltrà filiis Iſrael man, ſed com-
ederunt de fructu terræ Chenaan eo anno.*

13 *Contigit autem quum eſſet Iehoſua in Ieriho, leuauit
oculos ſuos, ac vidit, & ecce vir ſtabat contra eum, in
cuius manu erat gladius eius euaginatus: & iuit Iehoſua
ad eum, atque ait ei, Ex noſtris es, an ex aduerſariis
noſtris?*

14 *Et dixit, Non: ſed ſum princeps exercitus Iehouæ, nunc
veni.*

15 *Et cecidit Iehoſua in faciem ſuam in terram, & ad-
orauit, dixitq́; ei, Quid Dominus meus loquitur ad ſer-
uum ſuum?*

16 *Et dixit princeps exercitus Iehouæ ad Iehoſua, Solue
calceamentum tuum de pedibus tuis: quia locus ſuper quo
tu ſtas, ſanctitas eſt. Et fecit Iehoſua ſic.*

C A P. VI.

1 *IEriho autem clauſa erat diligentiſſimè propter filios
Iſrael: nec erat egrediens, neque ingrediens.*

2 *Dixit autem Iehouah ad Iehoſua, Vide, dedi in manum
tuam Ieriho, & Regem eius, & potentes exercitus.*

3 *Circuibitis itaq; vrbem omnes viri bellatores gyrando
eam ſemel: ſic facies ſex diebus.*

4 *Porrò ſeptem Sacerdotes ferent ſeptem tubas arietinas
ante arcam: die autem ſeptima circuitibus vrbem ſeptem
vicibus, & Sacerdotes illi clangent tubis.*

5 *Quum autem protrahent ſonitum cornu arietino,
cumprimum audieritis vocem tubæ, vociferabitur vni-
uerſus populus vociferatione magna, & concidet murus
vrbis ſub ſe, & aſcendet populus quiſque eregione ſui.*

6 *Vocauit ergo Iehoſua filius Nun Sacerdotes, & dixit ad
eos, Tollite arcam fœderis, ſeptem autem alij Sacerdotes
tollant ſeptem tubas arietinas coram arca Iehouæ.*

7 *Dixit quoque ad populum, Tranſite, & circuite vrbem,
& armatus præcedat arcam Iehouæ.*

8 *Quum autem hæc dixiſſet Iehoſua ad populum, ſeptẽ
Sacerdotes ferentes ſeptem tubas arietinas, præceſſerunt
arcam Iehouæ. & clanxerunt tubis: arca autem fœderis
Iehouæ ſequebatur eos.*

9 *Armatus verò præcedebat Sacerdotes clangentes tubis,
& congregans ſequebatur arcam eundo & clangendo tu-
bis.*

10 *Populo autem præceperat Iehoſua, his verbis, Non vo-
ciferabimini, neque facietis audire vocem veſtram, neque
egredietur ex ore veſtro verbum vllum vſque ad diem quo
dixero vobis, Vociferamini: & vociferabimini.*

11 *Circuiuit itaque arca Iehouæ vrbem gyrando ſemel:
& reuerſi ſunt ad caſtra, manſeruntq́; in illis.*

12 *Rurſum ſurrexit Iehoſua manè, tuleruntq́; Sacerdo
tes arcam Iehouæ.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et ſeptem ex eis ſeptem buccinas, quarum in iu-
bileo vſus eſt: præcedebantque arcam Domini am-
bulantes, atque clangentes: & armatus populus ibat
ante eos, vulgus autem reliquum ſequebatur arcã,
& buccinis perſonabat.
Circuieruntque ciuitatem ſecundo die ſemel, &
reuerſi ſunt in caſtra. Sic fecerunt ſex diebus.

Die autem ſeptimo, diluculo conſurgentes, cir-
cuierunt vrbem, ſicut diſpoſitum erat, ſepties.

Cumque ſeptimo circuitu clangerent buccinis
ſacerdotes, dixit Ioſue ad omnem Iſrael: Vocifera-
mini: tradidit enim vobis Dominus ciuitatem:
Sitque ciuitas hæc anathema: & omnia, quæ in
ea ſunt, Domino. Sola Rahab meretrix viuat cum
*Sup. 2. 7. vniuerſis, qui cum ea in domo ſunt: * abſcondit
Heb. 11. 31. enim nuncios quos direximus.
Vos autem cauete ne de his, quæ præcepta ſunt,
quippiam contingatis, & ſitis præuaricationis rei,
& omnia caſtra Iſrael ſub peccato ſint, atque tur-
bentur.
Quidquid autem auri, & argẽti fuerit, & vaſorũ
æneorum, ac ferri: Domino conſecretur, repoſitum
in theſauris eius.
* Heb. 11. 30. * Igitur omni populo vociferante, & clangẽtibus
tubis, poſtquam in aures multitudinis vox ſonituſ-
que increpuit, muri illico corruerunt: & aſcendit
* 2. Machab. 12. 15. vnuſquiſque per locum, qui contra ſe erat: * cæ-
peruntque ciuitatem:
Et interfecerunt omnia, quæ erant in ea, à viro,
vſque ad mulierem, ab infante vſque ad ſenem.
Boues quoque & oues, & aſinos in ore gladij per-
cuſſerunt.
* Sup. 2. 7. Duobus autem viris, * qui exploratores miſſi
fuerant, dixit Ioſue: Ingredimini domum mulieris
meretricis, & producite eam, & omnia, quæ illius
ſunt, ſicut illi iuramento firmaſtis.
* Heb. 11. 31. * Ingreſſique iuuenes, eduxerunt Rahab, & parẽ-
tes eius, fratres quoque, & cunctam ſupellectilem,
ac cognationem illius, & extra caſtra Iſrael manere
fecerunt.

* Inf. 8. 2. * Vrbem autem, & omnia, quæ erant in ea, ſuccẽ-
derunt; abſque auro, & argento, & vaſis æneis, ac
ferro, quæ in ærarium Domini conſecrarunt.
Rahab vero meretricem, & domum patris eius,
& omnia, quæ habebat, fecit Ioſue viuere, & habi-
tauerunt in medio Iſrael vſque in præſentem diẽ:
eo quod aſconderit nuncios, quos miſerat vt ex-
plorarent Iericho. In tempore illo, imprecatus eſt
Ioſue, dicens:
* 3. Reg 16. 34. * Maledictus vir coram Domino, qui ſuſcitaue-
rit, & ædificauerit ciuitatem Iericho. In primoge-
nito ſuo fundamenta illius iaciat, & in nouiſſimo
liberorum ponat portas eius.

Fuit ergo Dominus cum Ioſue, & nomen eius vul-
gatum eſt in omni terra.

CAP. VII.

*Inf 22. 16. Filij * autem Iſrael præuaricati ſunt mandatum,
& vſurpauerunt de anathemate. * Nam Achan
* 1. Par. 2. 7. filius Charmi, filij Zabdi, filij Zare de tribu Iuda,
tulit aliquid de anathemate: iratuſque eſt Dominus
contra filios Iſrael.
Cumque mitteret Ioſue de Iericho viros contra
Hai, quæ eſt iuxta Bethauen ad Orientalem plagam
oppidi Bethel, dixit eis: Aſcendite, & explorate
terram. Qui præcepta complentes explorauerunt
Hai.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et ſeptem Sacerdotes tollentes ſeptem tubas arietinas*
ante arcam Domini ambulabant eundo, & clanxerunt
tubis: & armatus ibat ante eos: & recollectus ibat poſt
arcam Domini eundo, & clangendo tubis.

14 *Et circuierunt ciuitatem die ſecundo vice alia, & re-*
uerſi ſunt ad caſtra. Sic fecerunt ſeptem diebus.

15 *Et fuit, die ſeptimo ſurrexerunt, cũ aſcẽdit aurora, &*
circuierũt ciuitatem, ſecundũ modum hunc ſeptẽ vicibus,
tantum die ipſa circuierunt ciuitatem ſeptem vicibus.
16 *Et fuit, vice ſeptima clanxerunt ſacerdotes tubis, dixit-*
que Iehoſua ad populum: Clamate: quia tradidit Domi-
nus vobis ciuitatem:
17 *Et erit ciuitas anathema: & omnia quæ ſunt in ea Do-*
mino. Tantùm Rachab caupona viuet ipſa, & omnes, qui
ſunt ſecum in domo: quia abſcondit nuncios quos miſi-
mus.
18 *Verumtamen cauete ab anathemate, ne fortè capiatis*
anathema, & tollatis de anathemate, & ponatis caſtra
Iſrael in anathema, & turbetis ea.

19 *Omne autem argentum & aurum, & vaſa ærea, &*
ferrea: ſanctum eſt Domino, theſaurum Domini ingredie-
tur.
20 *Et clamauit populus, & clanxerunt tubis, & fuit,*
cum audiſſet populus vocem tubæ, clamauerunt populus
clamore magno, & cecidit murus ſub ſe: & aſcendit po-
pulus in ciuitatem quiſque è regione ſui: & ceperunt ci-
uitatem:
21 *Et deſolauerunt omnia, quæ erant in ciuitate ab homi-*
ne vſque ad mulierem à puero vſque ad ſenem. Et vſque
ad bouem, & ouem, & aſinum acie gladij.

22 *Duobus autem viris, qui explorauerant terram, dixit*
Iehoſuah: Ingredimini domum mulieris cauponæ, & edu-
cite inde mulierem, & omnia, quæ ſunt ei, quemadmodũ
iuraſtis ei.
23 *Et ingreſſi ſunt pueri exploratores, & eduxerunt Ra-*
chab, & patrem eius, & matrem eius, & fratres eius,
& omnia, quæ erant ei, & omnes familias eius eduxe-
runt, & poſuerunt eos extra caſtra Iſrael.

24 *Et ciuitatem ſuccenderunt igni, & omnia, quæ erant in*
ea; tantum argentum, & aurum, & vaſa ærea, & fer-
rea, poſuerunt in theſauro domus Domini.
25 *Et Rachab cauponam, & domum patris eius, & omnia*
quæ erant ei, viuere fecit Iehoſuah, & habitauit in me-
dio Iſrael vſque ad diem hanc: quia abſcondit nuncios,
quos miſerat Iehoſuah ad explorandum Iericho. Et adiu-
rauit Iehoſuah in tempore illo, dicendo:

26 *Maledictus vir ante Dominum, qui ſuſcitauerit, &*
ædificauerit ciuitatem iſtam Iericho. In primogenito ſuo
fundabit eam, & in paruo ſuo ſtatuet portas eius.

27 *Et fuit Dominus cum Iehoſuah, & fama eius fuit in*
omni terra.

CAP. VII.

1 *ET præuaricati ſunt filij Iſrael præuaricationem in*
anathemate. Tulitq; Hachan filius Charmi filij Zab-
di, filij Zerach de tribu Iehudah de anathemate: & ira-
tus eſt furor Domini contra filios Iſrael.

2 *Miſit autem Iehoſuah viros de Iericho in Hai, quæ eſt*
iuxta Bethauen ad Orientem Bethel, dixitq; ad eos, di-
cendo: Aſcendite, & explorate terram. Et aſcenderunt
viri, & explorauerunt Hai.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

13 Et ſeptem ſacerdotes portantes ſeptem tubas præcedebant ante Dominum: & poſt hæc ingrediebantur bellatores,& reliqua turba poſt arcam teſtamenti Domini, & ſacerdotes clanxerunt tubis.

14 Et reliqua turba omnis circuiuit ciuitatē ſexies de propinquo, & abiit rurſus in caſtra. Sic faciebat per ſex dies.

15 Et die ſeptima ſurrexerunt diluculo, & circumierunt ciuitatem in die illa ſepties.

16 Et factum eſt, circuitu ſeptimo clanxerunt ſacerdotes, & dixit Ieſus filiis Iſrael: Vociferamini: tradidit enim vobis Dominus ciuitatem:

17 Et erit ciuitas anathema: ipſa, & omnia,quæcūque ſunt in ea, Domino Sabaoth. Tantum Raab meretricem incolumē ſeruate eam, &omnia, quęcumque ſunt in domo eius.

18 Sed vos obſeruate valdè ab anathemate, ne fortè in animum inducentes vos ipſis ſumatis de anathemate, & faciatis caſtra filiorum Iſrael anathema, & exteratis nos.

19 Et omne argentum, vel aurum, vel æs, vel ferrum, ſanctum erit Domino,in theſaurum Domini inferetur.

20 Et clanxerunt tubis ſacerdotes, vt vero audiuit populus tubas, iubilauit vniuerſus populus ſimul iubilatione magna, & forti, & cecidit vniuerſus murus in circuitu: & aſcendit vniuerſus populus in ciuitatem:

21 Et anathemauit eam Ieſus,& quæcumque erant in ciuitate ab homine, & vſque ad mulierem,à iuuene, & vſque ad ſenem. Et vſque ad vitulum, & ſubiugale in ore gladij.

22 Et àmbobus iuuenibus,qui explorauerant,dixit Ieſus: Introite in domum mulieris, & educite eam inde, & quæcumque ſunt ei.

23 Et intrauerunt ambo iuuenes qui explorauerant ciuitatem, in domum mulieris,& eduxerunt Raab meretricem, & patrem eius,& matrem eius,& fratres eius, & cognationem eius, & omnia, quæcūq; erāt ei & collocarunt eam extra caſtra Iſrael.

24 Et ciuitas incenſa eſt in incendio cum omnibus, quæ in ea;tantummodo argentum,& aurum,& æs, & ferrum dederunt in theſaurum Domini inferri.

25 Et Raab meretricem,& vniuerſam domum eius paternam viuificauit Ieſus, & habitauit in Iſrael vſque in hodiernam diem: eo quod occultauit exploratores, quos miſerat Ieſus ad explorandam Hiericho. Et iurauit Ieſus in die illa ante Dominū, dicens:

26 Maledictus homo,qui ędificabit ciuitatem hanc. In primogenito ſuo fundabit eam, & in minimo ſuo collocabit portas eius, & ita fecit Hozan, qui ex Bæthel, in Abiron primogenito fundauit eam, & in ſaluato nouiſſimo impoſuit portas eius.

27 Et fuit Dominus cum Ieſu, & fuit nomen eius per omnem terram.

C A P. VII.

1 ET deliquerunt filij Iſrael delictum magnum,& vſurpauerūt de anathemate. Et ſumpſit Achar filius Charmi, filij Zambri, filij Zara ex tribu Iuda de anathemate: & indignatus eſt Dominus ira filiis Iſrael.

2 Et miſit Ieſus viros in Gai, quæ eſt cōtra Bethel, dicens: Explorate Gai. Et aſcenderunt viri, & explorauerunt Gai.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 *Septem autem Sacerdotes ferentes ſeptem tubas arietinas, præcedebant arcam Iehouæ eundo, & clangebant tubis: armatus verò præcedebat eos: & congregans ſequebatur arcam Iehouæ eundo, & clangendo tubis.*

14 *Circuieruntq́; ciuitatem die ſecundo,vice alia: & poſtea reuerſi ſunt ad caſtra. ſic fecerunt ſex diebus.*

15 *Quum autē ſeptimus dies aduenisſet, ſurrexerunt cū primū aſcēdit aurora. & circuierūt vrbē iuxta hūc morē ſeptē vicibus: tantū die iſta circuierūt vrbē ſeptē vicibus.*

16 *Hac inquam vice ſeptima quum clangerent Sacerdotes tubis, dixit Iehoſua ad populum, Vociferamini, tradidit Iehoua vobis vrbem.*

17 *Sit autem vrbs anathema, ipſa & quæcunque ſunt in ea Iehouæ: tantùm Rahab cauponaria viuet, ipſa & omnes qui fuerint cum ea in domo: quia abſcondit nuntios quos miſimus.*

18 *Verumtamen vos cauete ab anathemate, ne fortè contingatis aliquid de anathemate,tollatiſq́; de anathemate: & ponatis caſtra Iſrael anathema, & turbetis ea.*

19 *Omne autem argentum & aurum, & vaſa ærea & ferrea, ſanctitas eſt Iehouæ, theſaurum Iehouæ ingredietur.*

20 *Itaq; vociferatus eſt populus, poſteaquam clanxerunt tubis: quum enim audiſſet populus vocem tubarum,vociferatus eſt populus vociferatione maxima, & cecidit murus ſub ſe: tum aſcendit populus in vrbem quiſque e regione ſui, & ita ceperunt eam:*

21 *Deſolaueruntq́; omnia quæ erant in vrbe, ab homine vſque ad mulierem,à puero vſque ad ſenem,& vſque ad bouem, & ouem, & aſinum, acie gladij.*

22 *Duobus autem viris qui explorauerant terram, dixit Iehoſua, Ingredimini domum mulieris cauponariæ, & educite inde eam, & quæcunque habet,quemadmodum iuraſtis ei.*

23 *Ingreſſi itaq; pueri exploratores, eduxerunt Rahab, & patrem eius, & matrem eius, & fratres eius, & omnia quæ erant ei, & omnes familias eius eduxerunt,ac poſuerunt eos extra caſtra Iſrael.*

24 *Vrbem autem ſuccenderunt igni,& omnia quæ erant in ea: tamen argentum & aurum, & vaſa ærea & ferrea poſuerunt in theſauro domus Iehouæ.*

25 *Et Rahab cauponariam, & domum patris eius, & omnia quæ erant ei, viuere fecit Iehoſua,habitauitq́; in medio Iſrael vſque in diem hanc: quia abſconderat nuntios quos miſerat Iehoſua ad explorandum Ieriho.*

26 *Adiurauit autem Iehoſua tempore illo, dicendo, Maledictus ſit vir ille ante Iehouam qui ſurget, & ædificabit vrbem iſtam Ieriho: in primogenito ſuo fundabit eam, & in paruo ſuo ſtatuet portas eius.*

27 *Fuit autem Iehouah cum Iehoſua, & fuit fama eius in tota Terra.*

C A P. VII.

1 *PRæuaricati ſunt autem filij Iſrael præuaricationem in anathemate: tulit nanque Achan filius Charmi, filij Zabdi, filij Zerah de tribu Iehudah, de anathemate: & accenſus eſt furor Iehouæ contra filios Iſrael.*

2 *Porrò miſit Iehoſua viros aliquot de Ieriho in Ai quæ erat iuxta Beth-auen ad Orientem Beth-el: dixitq́; illis in hæc verba, Aſcendite, & explorate terram. aſcenderunt itaq; viri, & explorauerunt Ai.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

3 Et reuerſi dixerunt ei: Non aſcendat omnis po-
pulus, ſed duo, vel tria millia virorum pergant, &
deleant ciuitatem: quare omnis populus fruſtra
vexabitur contra hoſtes pauciſſimos?

4 Aſcenderunt ergo tria millia pugnatorum. Qui
ſtatim terga vertentes:
5 Percuſſi ſunt à viris vrbis Hai, & corruerunt ex
eis triginta ſex homines: perſecutique ſunt eos ad
uerſarij de porta vſque ad Sabarim, & ceciderunt
per prona fugientes: pertimuitque cor populi, &
inſtar aquæ liquefactum eſt.
6 Ioſue vero ſcidit veſtimenta ſua, & pronus ceci-
dit in terram coram arca Domini vſque ad veſpe-
ram, tam ipſe quàm omnes ſenes Iſrael: miſerunt-
que puluerem ſuper capita ſua:
7 Et dixit Ioſue: Heu Domine Deus, quid voluiſti
traducere populum iſtum Iordanem fluuium, vt
traderes nos in manus Amorrhæi, & perderes? vti-
nam vt cœpimus, manſiſſemus trans Iordanem.

8 Mi Domine Deus quid dicam, videns Iſraelem
hoſtibus ſuis terga vertentem?
9 Audient Chananæi, & omnes habitatores terræ,
& pariter conglobati circumdabunt nos, atque de-
lebunt nomen noſtrum de terra: & quid facies ma-
gno nomini tuo?
10 Dixitque Dominus ad Ioſue: Surge, cur iaces
pronus in terra?
11 Peccauit Iſrael, & præuaricatus eſt pactum meũ:
tuleruntque de anathemate, & furati ſunt, atque
mentiti, & abſconderunt inter vaſa ſua.

12 Nec poterit Iſrael ſtare ante hoſtes ſuos, eoſque
fugiet: quia pollutus eſt anathemate. Non ero vltra
vobiſcum, donec conteratis eum, qui huius ſcele-
ris reus eſt.
13 Surge, ſanctifica populum, & dic eis: * Sanctifica-
mini in craſtinum: hæc enim dicit Dominus Deus
Iſrael: Anathema in medio tui eſt Iſrael: non pote-
ris ſtare coram hoſtibus tuis, donec deleatur ex te,
qui hoc contaminatus eſt ſcelere.

*Sup. 3 5. Leu. 20. 8. Nu. 11. 18. 1. Re. 15 5.

14 Accedetiſque mane ſinguli per tribus veſtras: &
quamcumque tribum ſors inuenerit, accedet per
cognationes ſuas, & cognatio per domos, domuſq;
per viros.
15 Et quicumque ille in hoc facinore fuerit depre-
henſus, comburetur igni cum omni ſubſtantia ſua:
quoniam præuaricatus eſt pactum Domini, & fecit
nefas in Iſrael.
16 Surgens itaque Ioſue mane, applicuit Iſrael per
tribus ſuas, & inuenta eſt tribus Iuda.
17 Quæ cum iuxta familias ſuas eſſet oblata, inuen-
ta eſt familia Zare. Illam quoque per domos offe-
rens, reperit Zabdi:
18 Cuius domum in ſingulos diuidens viros, inue-
nit Achan filium Charmi, filij Zabdi: filij Zare de
tribu Iuda.
19 Et ait Ioſue ad Achan: Fili mi, da gloriam Domi-
no Deo Iſrael, & confitere, atque indica mihi quid
feceris, ne abſcondas.
20 Reſponditque Achan Ioſue, & dixit ei: Vere ego
peccaui Domino Deo Iſrael, & ſic & ſic feci.

21 Vidi enim inter ſpolia pallium coccineum valdè
bonum, & ducentos ſiclos argenti, regulamque au-
ream quinquaginta ſiclorum: & concupiſcens abſ-
tuli, & abſcondi in terra contra medium taberna-
culi mei, argentumque foſſa humo operui.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Et reuerſi ſunt ad Iehoſuah, atque dixerunt illi: Non
aſcendat omnis populus, circiter duo millia virorum, vel
circiter tria millia virorum aſcendant, & percutiãt Hai:
ne laborare facias illuc omnem populum, quia pauci ſunt?*

4 *Et aſcenderunt è populo illuc ferè tria millia virorum.
Et fugerunt coram viris Hai:*
5 *Et percuſſerunt ex eis viri Hai fermè triginta & ſex
viros: & perſecuti ſunt eos coram porta vſque ad Seba-
rim, & percuſſerunt eos in deſcenſu: & liquefactum eſt
cor populi, & fuit velut aqua.*

6 *Et ſcidit Iehoſuah veſtimenta ſua & cecidit in faciem
ſuam in terram coram arca Domini vſque ad veſperam
ipſe, & ſenes Iſrael: & aſcendere fecerunt puluerem ſu-
per caput ſuum:*
7 *Dixitq́; Iehoſuah: Ahah Domine Deus, vt quid tranſ-
ire feciſti, tranſire faciendo populum hunc Iarden, vt tra-
deres nos in manu Emorrai, vt perdere facere nos? & vti-
nam voluiſſemus, & manſiſſemus trans Iarden.*

8 *O Domine quid dicam, poſtquam vertit Iſrael cerui-
cem coram inimicis ſuis?*
9 *Et audient Chenahanæus, & omnes habitatores terræ,
& vertent ſe contra nos, & diſperdent nomen noſtrum è
terra: & quid facies nomini tuo magno?*

10 *Dixitq́; Dominus ad Iehoſuah: Surge, vt quid tu cadis
in faciem tuam?*
11 *Peccauit Iſrael, & etiam tranſgreſſi ſunt pactum meũ,
quod præcepi eis: & etiam tulerunt de anathemate, &
etiam furati ſunt, & etiam mentiti ſunt, & etiam po-
ſuerunt inter vaſa ſua.*
12 *Et non poterunt filij Iſrael ſtare coram inimicis ſuis,
ceruicem vertet coram inimicis ſuis: quia fuerunt in a-
nathemate. Non addam eſſe vobiſcum niſi diſperdatis a-
nathema è medio veſtri.*
13 *Surge, ſanctifica populum, & dices: Sanctificate vos in
craſtinum: ſic enim dicit Dominus Deus Iſrael: Anathe-
ma eſt in medio tui Iſrael: non poteris ſtare coram inimi-
cis tuis, donec remoueatis anathema è medio veſtri.*

14 *Accedetiſq́; mane per tribus veſtras: & erit tribus quã
ceperit Dominus, accedet per familias, & familia quam
ceperit Dominus, accedet per domos, & domus quam cõ-
prehenderit Dominus, accedet per viros.*
15 *Et erit, qui deprehenſus fuerit in anathemate combu-
retur igni ipſe, & omnia, quæ ei ſunt: quia trangreſſus
eſt pactum Domini, & quia fecit nephas in Iſrael.*

16 *Et ſurrexit Iehoſuah mane, & applicuit Iſrael per
tribus ſuas, & deprehenſa eſt tribus Iehudah.*
17 *Et applicuit familiam Iehudah, & deprehendit fami-
liam Zarchi. Et applicuit familiam Zarchitam per domos,
& deprehenſa eſt Zabdi:*
18 *Et applicuit domum eius per viros, & deprehenſus eſt
Hachan filius Charmi, filij Zabdi: filij Zerach de tribu Ie-
hudah.*
19 *Dixitq́; Iehoſuah ad Hachan: Fili mi, pone quæſo glo-
riam Domino Deo Iſrael, & da ei confeſſionem, & indica
quæſo mihi quid feceris, ne abſcondas à me.*
20 *Reſpondit Hachan ad Iehoſuah, & ait: Vere ego pecca-
ui Domino Deo Iſrael, & tale, & tale feci.*

21 *Vidi inter ſpolia pallium babylonicum vnum bonum, &
ducentos ſeclos argenteos, & virgam auream vnam quin-
quaginta ſeclorum pondus eius: & concupiui ea, & tuli
ea, & ecce abſcondita ſunt in terra in medio tabernaculi
mei, & argentum ſub eo.*

Tranſl. ex Septuag.

3 Et reuerterunt ad Ieſum, & dixerunt ad eum: Non aſcendat omnis populus, ſed quaſi bis mille aut ter mille viri aſcendant, & expugnent ciuitatem: ne adduxeris illuc populum vniuerſum, pauci enim ſunt.

4 Et aſcenderunt circiter ter mille viri. Et fugerunt à facie virorum Gai.

5 Et interfecerunt de eis viri Gai ad triginta ſex viros: & perſecuti ſunt eos à porta, & contriuerũt eos à decliuis: & expauit cor populi, & factum eſt, vt aqua.

6 Et diſcidit Ieſus veſtimenta ſua, & cecidit Ieſus ſuper terram in faciem ante Dominum vſque ad veſperam, ipſe, & ſeniores Iſrael: & iniecerunt puluerem ſuper capita ſua:

7 Et ait Ieſus: Precor Domine, vt quid tranſierit puer tuus populum hunc Iordanem ad tradendum eum Amorrhæo, ad perdendum nos? & vtinam manſiſſemus, atque habitaſſemus apud Iordanem.

8 Et quid dicam, quia vertit Iſrael ceruicem coram inimico ſuo?

9 Et audiens Chananeus, & omnes inhabitantes terram vndique circundabunt nos, & exterent nos de terra: & quid facies nomen tuum magnum?

10 Et dixit Dominus ad Ieſum: Surge, vt quid hoc tu cecidiſti in faciem tuam?

11 Peccauit populus, & tranſgreſſus eſt teſtamentum, quod diſpoſui ad eos: furati de anathemate iniecerunt in vaſa ſua.

12 Et non poterũt filii Iſrael ſubſiſtere ad faciẽ inimicorũ ſuorum, ceruicem vertent coram inimicis ſuis: quia facti ſunt anathema. Nõ adiiciã vltra eſſe vobiſcũ, niſi abſtuleritis anathema ex vobis ipſis.

13 Surgens ſanctifica populum, & dic: Vt ſanctificentur in craſtinum: hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Anathema eſt in vobis: non poteritis reſiſtere coram inimicis veſtris, quoadúſque abſtuleritis anathema ex vobis.

14 Et cõgregabimini oẽs mane per tribus: & erit tribus quã oſtẽderit Dñs, applicabitis per populos, & populũ, quẽ oſtẽderit Dñs, applicabitis per domum: & domũ, quã oſtenderit Dñs, applicabitis per virum.

15 Et quicumque deprehenſus fuerit, comburetur in igni, & omnia, quæcumque ſunt ei: quoniam tranſgreſſus eſt teſtamentum Domini, & fecit iniquitatem in Iſrael.

16 Et diluculo ſurrexit Ieſus, & applicuit populum per tribus, & deprehenſa eſt tribus Iuda.

17 Et applicata eſt per populos, & deprehenſa eſt populus Zarai.

18 Et applicatus eſt per virum: & deprehenſus eſt Achar filius Zambri, filii Zara.

19 Et dixit Ieſus ad Achar: Da gloriam hodie Domino Deo Iſrael, & da confeſſionem, & annuncia mihi, quid feciſti, & ne abſcondas à me.

20 Et reſpondit Achar Ieſu, & dixit: Vere peccaui coram Domino Deo Iſrael ſic, & ſic feci.

21 Vidi in præda veſtem variam, & ducentas didrachmas argenti, & linguam vnam auream quinquaginta didrachmarum, & animo commotus illa cepi: & ecce ipſa abſcondita ſunt in tabernaculo meo, & argentum occultatum eſt ſub eis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Qui reuerſi ad Iehoſua, dixerunt illi: Ne aſcendat totus populus: circiter duo millia virorum, aut ad ſummum circiter tria millia virorum aſcendant, & percutient Ai: ne fatiges mittendo illuc totum populum, quia pauci ſunt.

Aſcenderunt ergò è populo illuc ferè tria millia virorum, & fugerunt coram viris Ai.

Percuſſeruntque ex eis viri Ai circiter triginta & ſex viros, & perſequuti ſunt eos à porta vſque ad Sebarim, & percuſſerunt eos in deſcenſu: proinde liquefactum eſt cor populi, fuitq́; velut aqua.

Itaque ſcidit Iehoſua veſtimenta ſua, cecidítq́; in faciem ſuam in terram coram arca Iehouæ vſque ad veſperam, ipſe & ſenes Iſrael, & poſuerunt puluerem ſuper caput ſuum.

Dixitq́; Iehoſua, Ahah Domine Iehouah, vt quid traduxiſti traducendo populum hunc Iarden, vt traderet nos in manum Emorræi, vt perdat nos? & vtinam voluiſſemus, & manſiſſemus trans Iarden.

O Domine, quid dicam, poſtquam vertit Iſrael ceruicem coram inimicis ſuis?

Audientq́; Chenaanæus, & omnes habitatores terræ: & vertent ſe contra nos, diſperdentq́; nomen noſtrum è terra: ſed quid facies nomini tuo magno?

Dixitq́; Iehouah ad Iehoſua: Surge, vt quid tu cadis ſuper faciem tuam?

Peccauit Iſrael, & etiam tranſgreſſi ſunt pactum meum quod præceperam eis, & etiam acceperunt de anathemate, & etiam furati ſunt, & etiam mentiti ſunt, & etiam poſuerunt inter vaſa ſua.

Ideo non poterunt filij Iſrael ſtare coram inimicis ſuis, ceruicem vertent coram inimicis ſuis, quia fuerunt in anathemate: non addam eſſe vobiſcum, niſi diſperdatis anathema è medio veſtri.

Surge, præpara populum, & dicas, Præparate vos in craſtinum: ſic enim dicit Iehoua Deus Iſrael, Anathema eſt in medio tui Iſrael: non poteris ſtare coram inimicis tuis, donec abſtuleritis anathema è medio veſtri.

Accedetiſq́; manè per tribus veſtras: & tribus quam deprehendet Iehouah accedet per familias: & familia quam deprehendet Iehouah, accedet per domos: & domus quam deprehendet Iehouah, accedet per viros.

Qui autem deprehenſus fuerit in anathemate, comburetur igni, ipſe, & omnia quæ eius ſunt: quod tranſgreſſus ſit pactum Iehouæ, quodque fecerit nefas in Iſrael.

Surrexit itaque Iehoſua manè, & accedere fecit Iſrael per tribus ſuas, & deprehenſa eſt tribus Iehudah.

Tum applicuit familiam Iehudah, & deprehendit familiam Zarhi: applicuit deinde familiam Zarhi per viros, & deprehenſa eſt familia Zabdi.

Et applicuit domum eius per viros, deprehenſuſq́; eſt Achan filius Charmi, filij Zabdi, filij Zerah de tribu Iehudah.

Dixitq́; Iehoſua ad Achan, Fili mi, da quæſo gloriam Iehouæ Deo Iſrael, & da ei confeſſionem, atque indica nunc mihi quid feceris, ne abſcondas à me.

Reſpondit Achan ad Iehoſua, & ait, Verè ego peccaui Iehouæ Deo Iſrael, & tale & tale feci.

Vidi inter ſpolia pallium Babylonicum quoddam bonum, & ducentos ſiclos argenteos, & virgam auream vnam, quinquaginta ſiclorum pondus eius, quæ concupiui, tuliq́; illa, & ecce abſcondita ſunt in terra in medio tabernaculi mei, & argentum ſub eo.

Vulgat. Editio.

Miſit ergo Ioſue miniſtros: qui currentes ad ta- 22
bernaculum illius, repererunt cuncta abſcondita
in eodem loco, & argentum ſimul.
Auferenteſque de tentorio tulerunt ea ad Ioſue, 23
& ad omnes filios Iſrael, proieceruntque ante Do-
*2 Reg. 18.17. minum.
* Tollens itaque Ioſue Achan filium Zare, argen- 24
tumque & pallium, & auream regulam, filios quo-
que & filias eius, boues & aſinos, & oues, ipſumque
tabernaculum, & cunctam ſupellectilem: (& om-
nis Iſrael cum eo) duxerunt eos ad vallem Achor:
Vbi dixit Ioſue: Quia turbaſti nos, exturbet te 25
Dominus in die hac. Lapidauitque eum omnis
Iſrael: & cuncta, quæ illius erant, igne conſumpta
ſunt.
Congregaueruntque ſuper eum aceruum ma- 26
gnum lapidum, qui permanet vſque in præſentem
diem. Et auerſus eſt furor Domini ab eis. Voca-
tumque eſt nomen loci illius, vallis Achor, vſque
hodie.

CAP. VIII.

DIxit autem Dominus ad Ioſue: Ne timeas, ne- 1
que formides: tolle tecum omnem multitu-
dinem pugnatorum, & conſurgens aſcende in op-
pidum Hai. Ecce tradidi in manu tua regem eius,
& populum, vrbemque & terram.
*Sup. 6.24. Facieſque vrbi Hai, & regi eius, * ſicut feciſti 2
Iericho, & regi illius: prædam vero, & omnia ani-
mantia diripietis vobis: pone inſidias vrbi poſt
eam.
Surrexitque Ioſue, & omnis exercitus bellato- 3
rum cum eo, vt aſcenderent in Hai: & electa trigin-
ta millia virorum fortium miſit nocte:
Præcepitque eis, dicens: Ponite inſidias poſt ci- 4
uitatem: nec longius recedatis: & eritis omnes pa-
rati.
* Sup. 7.4. * Ego autem, & reliqua multitudo, quæ mecum 5
eſt, accedemus ex aduerſo contra vrbem. Cumque
exierint contra nos, ſicut ante fecimus, fugiemus
& terga vertemus:
Donec perſequentes ab vrbe longius protrahan- 6
tur: putabunt enim nos fugere, ſicut prius.
Nobis ergo fugientibus, & illis perſequentibus, 7
conſurgetis de inſidiis, & vaſtabitis ciuitatem:
tradetque eam Dominus Deus veſter in manus
veſtras.
Cumque ceperitis, ſuccendite eam, & ſic omnia 8
facietis, vt iuſſi.
Dimiſitque eos, & perrexerunt ad locum inſi- 9
diarum, ſederuntque inter Bethel, & Hai, ad Occi-
dentalem plagam vrbis Hai: Ioſue autem nocte illa
in medio manſit populi:
Surgenſque diluculo recenſuit ſocios, & aſcen- 10
dit cum ſenioribus in fronte exercitus, vallatus
auxilio pugnatorum.
Cumque veniſſent, & aſcendiſſent ex aduerſo 11
ciuitatis, ſteterunt ad Septemtrionalem vrbis pla-
gam, inter quam & eos erat vallis media.
Quinque autem millia viros elegerat, & poſue- 12
rat in inſidiis inter Bethel, & Hai ex Occidentali
parte eiuſdem ciuitatis:
Omnis vero reliquus exercitus ad aquilonem 13
aciem dirigebat, ita vt nouiſſimi illius multitudi-
nis Occidentalem plagam vrbis attingerent. Abiit
ergo Ioſue nocte illa, & ſtetit in vallis me-
dio.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et miſit Iehoſuah nuncios, & cucurrerunt ad taber-
naculum, & ecce abſconditum erat in tabernaculo eius,
& argentum ſub eo.
Et tulerunt ea de medio tabernaculi, & adduxerunt
ea ad Iehoſuah, & ad omnes filios Iſrael, & ſtatuerunt
ea coram Domino.
Et tulit Iehoſuah Hachan filium Zerach, & argentum,
& pallium, & virgam auream, & filios eius, & filias
eius, & boues eius, & aſinos eius, & pecora eius, & taber-
naculum eius, & omnia, quæ erant ei: & omnis Iſrael
cum eo, & aſcendere fecerunt eos in valle Hachor:
Dixitque Iehoſuah: Cur turbaſti nos, turbet te Domi-
nus in die hac. Et obruerunt eum omnis Iſrael lapidibus:
& combuſſerunt eos igni, & lapidauerunt eos lapidibus.
Et ſtatuerunt ſuper eum aceruum lapidum magnum
vſque ad diem hanc. Et auerſus eſt Dominus ab ira furo-
ris ſui. Ideo vocant nomen loci illius vallem Hachor, vſq;
ad diem hanc.

CAP. VIII.

DIxitque Dominus ad Iehoſuah: Ne timeas, & ne
terrearis: tolle tecum omnem populum bellatorem,
& ſurge aſcende in Hai. Vide, dedi in manu tua regem
Hai, & populum eius, & ciuitatem eius, & terram eius.
Facieſque Hai, & regi eius, quemadmodum feciſti Ieri-
cho, & regi eius: tantum ſpolia eius, & animalia eius
prædabimini vobis: pone inſidias ciuitati à tergo eius.
Et ſurrexit Iehoſuah, & omnis populus bellator, vt
aſcenderent in Hai: & elegit Iehoſuah triginta millia
virorum fortium virtutis, & miſit eos nocte:
Et præcepit eis, dicendo: Videte inſidiamini ciuitati à
tergo ciuitatis: ne elongetis vos ab vrbe valdè: ſed eſtote
omnes vos parati.
Ego autem, & omnis populus, qui mecum eſt accede-
mus ad vrbem. Et erit, cum exierit in occurſum noſtrum
ſicuti prius, fugiemus ante eos:
Et egredientur poſt nos, donec euellamus eos ab vrbe, di-
cent enim: fugiunt ante nos, vt prius.
Et fugiemus ante eos: vos autem ſurgetis ex inſidiis, &
expelletis habitatores ciuitatis: tradetque eam Dominus
Deus veſter in manu veſtra.
Et erit, cum ceperitis ciuitatem, ſuccendētis ciuitatē igni,
iuxta verbum Domini facietis, videte præcepi vobis.
Et miſit eos Iehoſuah, & perrexerunt ad inſidias, &
manſerunt inter Bethel, & Hai ab Occidente Hai: &
manſit Iehoſuah nocte illa in medio populi:
Et ſurrexit Iehoſuah mane, & numerauit populum, &
aſcendit ipſe, & ſenes Iſrael ante populum ad Hai.
Et omnis populus bellator, qui erat ſecum, aſcenderunt,
& appropinquauerunt, & venerunt contra ciuitatem, &
caſtrametati ſunt ab Aquilone ipſi Hai, & vallis erat in-
ter eum, & inter Hai.
Et tulit circiter quinque millia virorum, & poſuit
eos in inſidiis inter Bethel, & inter Hai ab Occidente ipſi
ciuitati:
Et poſuerunt populus omnia caſtra, quæ erant ab Aqui-
lone ipſi ciuitati, & inſidias eius ab Occidente ipſi ciui-
tati. Et perrexit Iehoſuah nocte illa in medio vallis.

Tranſl. ex Septuag.

Et miſit Ieſus nuncios: & cucurrerunt ad tabernaculum in caſtra, & hæc erant abſcondita in tabernaculo eius, & argentum ſub eis.

Et exportauerunt ea de tabernaculo, & attulerunt ad Ieſum, & ſeniores Iſrael, & poſuerunt ea ante Dominum.

Et cepit Ieſus Achar filium Zara, & duxit eum in vallem Achor & filios eius, & filias eius, & vitulos eius, & ſubiugalia eius, & omnes oues eius, & tabernacula eius, & omnia, quæ erant eius: & omnis populus cum eo, & adduxit eos in Emec Achor:

Et ait Ieſus ad Achar: Quid turbaſti nos, exturbet te Deus, ſecundum quæ & hodie. Et lapidauerunt eum lapidibus omnis Iſrael.

Et ſuperpoſuerunt ei aceruum lapidum magnũ. Et ceſſauit Dominus ab indignatione iræ. Propter hoc cognominauit illud Emec Achor, vſque in diem hanc.

CAP. VIII.

ET dixit Dominus ad Ieſum: Ne timeas, ne formides: ſume tecum omnes viros bellatores, & ſurgens aſcende in Gai. Ecce dedi in manus tuas regem Gai, & terram eius.

Et facies Gai, quemadmodum feciſti Hiericho, & regem eius: & prædam pecorum prædaberis tibi: colloca autem tibi inſidias ciuitati retrorſum.

Et ſurrexit Ieſus, & omnis populus bellator ad aſcendendum in Gai: elegit autem Ieſus triginta millia virorum potentes in fortitudine, & miſit eos nocte:

Et mandauit eis dicẽs: Vos inſidiabimini poſt ciuitatem: & non longe eritis à ciuitate: & eritis omnes parati.

Et ego, & omnes, qui mecum, accedemus ad ciuitatem. Et erit, cum exierint, qui commorantur in Gai, in obuiam nobis, ſicut & antea, & fugiemus à facie eorum:

Et cum exierint poſt nos, abducemus illos à ciuitate, & dicent: fugiunt hi à facie noſtra, ſicut & antea.

Vos autem exurgetis de inſidiis, & ibitis in ciuitatem.

Secundum verbum iſtum facietis, ecce præcepi vobis.

Et miſit eos Ieſus, & iuerunt ad inſidias, & inſederunt inter Bæthel, & Gai à mari ipſius Gai.

Et ſurgens Ieſus mane recognouit populum, & aſcenderunt ipſe, & ſeniores ad faciem populi ſuper Gai, & omnis populus bellator cum eo aſcenderunt.

Et pergentes venerunt ex aduerſo ciuitatis ab Oriente.

Et inſidiæ ciuitatis à mari.

* Quæ nu. 13. correſpõdere deberẽt abſũt à Trãſlat. Septu. Interp. Rom. edit.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Tum miſit Iehoſua nuntios, qui cucurrerunt ad tabernaculum, ecce abſconditum erat in tabernaculo eius, & argentum ſub eo.*

23 *Acceperunt ergo ea de medio tabernaculi, & attulerunt ea ad Iehoſua, & ad omnes filios Iſrael, ſtatueruntque ea coram Iehouah.*

24 *Tollens igitur Iehoſua Achan filium Zerah, & argentum, & pallium, & virgam auream, & filios eius, & filias eius, & boues eius, & aſinos eius, & pecora eius, & tabernaculum eius, & omnia quæ erant eius: itaque vniuerſus Iſrael qui erat cum eo, deduxerunt ea in Vallem Achor.*

25 *Dixitq́ Iehoſua, Cur turbaſti nos? turbet te Iehouah in die hac. & obruerunt eum vniuerſus Iſrael lapidibus, combuſſeruntq́ eos igni, ac lapidauerunt eos lapidibus.*

26 *Et ſtatuerunt ſuper eum aceruum lapidum magnum vſque in diem hanc: & auerſus eſt Iehouah ab ira furoris ſui: ideo vocauit nomen loci illius, Vallem Achor, vſque ad diem hanc.*

CAP. VIII.

1 *DIxitque Iehouah ad Iehoſua, Ne timeas, & ne terrearis: cape tecum omnem populum bellatorem, & ſurge, aſcende in Ai: vide, dedi in manu tua regem Ai, ac populum eius, vrbemq́ eius, & terram eius:*

2 *Facieſque Ai, & Regi eius quemadmodum feciſti Ieriho, & Regi eius: tamen ſpolia eius, & animalia eius prædabimini vobis. pone tibi inſidias ciuitati à tergo eius.*

3 *Surrexit itaque Iehoſua & omnis populus bellator, vt aſcenderent in Ai: & elegit Iehoſua triginta millia virorum fortium robore, miſitque eos nocte:*

4 *Ac præcepit eis, dicendo, Videte vos, inſidiabimini vrbi à tergo eius: ne elongetis vos ab ea valde, ſed eſtote ſemper omnes vos parati:*

5 *Ego autem, & omnis populus qui mecum eſt, accedemus ad vrbem. quum autem egredientur in occurſum noſtrum, ſicuti prius, fugiemus ante eos:*

6 *Tunc egredientur poſt nos, donec auellamus eos ab vrbe, dicẽt enim, Fugiũt ante nos, vt prius: & fugiemus ante eos.*

7 *Vos autem ſurgetis ex inſidiis, & expelletis habitatores vrbis: tradetq́ eam Iehouah Deus veſter in manum veſtram.*

8 *Quum ceperitis vrbem, ſuccendetis eam igni: iuxta verbum Iehouæ facietis: videte, præcepi vobis.*

9 *Miſit inquam eos Iehoſua, & perrexerunt ad inſidias, manſeruntque inter Beth-el & Ai ab Occidente Ai: manſit autem Iehoſua nocte illa in medio populi.*

10 *Poſtea ſurrexit Iehoſua ſummo mane, numerauitque populum, atque aſcendit ipſe & Seniores Iſrael ante populum ad Ai.*

11 *Omnis quoque populus bellator qui erat cum eo, aſcenderunt, & appropinquauerunt, veneruntque e regione vrbis, atque caſtrametati ſunt ab Aquilone ipſi Ai: vallis autem erat inter ipſum & Ai.*

12 *Tulit præterea circiter quinque millia virorum, quos poſuit in inſidiis inter Beth-el & Ai ab Occidente ipſi ciuitati.*

13 *Et propius acceſſit populus, id eſt, omnia caſtra quæ erant ab Aquilone ipſi ciuitati, & inſidiæ eius quæ erant ab Occidente ipſi ciuitati: perrexitq́ Iehoſua nocte illa in medium vallis.*

Vulgat. Editio.

14 Quod cum vidiſſet rex Hai, feſtinauit mane, & egreſſus eſt cum omni exercitu ciuitatis, direxitque aciem contra deſertum, ignorans, quod poſt tergum laterent inſidiæ.

15 Ioſue vero, & omnis Iſrael ceſſerunt loco, ſimulantes metum, & fugientes per ſolitudinis viam.

16 At illi vociferantes pariter, & ſe mutuo cohortantes, perſecuti ſunt eos. Cumque receſſiſſent à ciuitate:

17 Et ne vnus quidem in vrbe Hai, & Bethel remanſiſſet, qui non perſequeretur Iſrael (ſicut eruperant aperta oppida relinquentes:)

18 Dixit Dominus ad Ioſue: Leua clypeum, qui in manu tua eſt, contra vrbem Hai, quoniam tibi tradam eam.

19 Cumque eleuaſſet clypeum ex aduerſo ciuitatis, inſidiæ, quæ latebant, ſurrexerunt confeſtim: & pergentes ad ciuitatem, ceperunt, & ſuccenderunt eam.

20 Viri autem ciuitatis, qui perſequebantur Ioſue, reſpicientes, & videntes fumum vrbis ad cœlum vſque conſcendére, non potuerunt vltra huc illucque diffugere: præſertim cum hi, qui ſimulauerant fugam, & tendebant ad ſolitudinem, contra perſequentes fortiſſime reſtitiſſent.

21 Videnſque Ioſue, & omnis Iſrael, quod capta eſſet ciuitas, & fumus vrbis aſcenderet, reuerſus percuſſit viros Hai.

22 Siquidem & illi, qui ceperant, & ſuccenderant ciuitatem, egreſſi ex vrbe contra ſuos, medios hoſtium ferire cœperunt. Cum ergo ex vtraque parte aduerſarij cæderentur, ita vt nullus de tanta multitudine ſaluaretur:

23 Regem quoque vrbis Hai apprehenderunt viuentem, & obtulerunt Ioſue.

24 Igitur omnibus interfectis, qui Iſraelem ad deſerta tendentem fuerant perſecuti, & in eodem loco gladio corruentibus, reuerſi filii Iſrael percuſſerunt ciuitatem.

25 Erant autem, qui in eodem die conciderant à viro vſque ad mulierem duodecim millia hominum omnes vrbis Hai.

26 Ioſue vero non contraxit manum, quam in ſublime porrexerat, tenens clypeum, donec interficerentur omnes habitatores Hai.

27 Iumenta autem, & prædam ciuitatis diuiſerunt ſibi filii Iſrael, ſicut præceperat Dominus Ioſue.

28 Qui ſuccendit vrbem, & fecit eam tumulum ſempiternum:

29 Regem quoque eius ſuſpendit in patibulo vſque ad veſperam, & ſolis occaſum. Præcepitque Ioſue, & depoſuerunt cadauer eius de cruce: proieceruntque in ipſo introitu ciuitatis, congeſto ſuper eum magno aceruo lapidum, qui permanet vſque in præſentem diem.

30 Tunc ædificauit Ioſue altare Domino Deo Iſrael in monte Hebal:

Exod. c.25. Deut. .4.

31 * Sicut præceperat Moyſes famulus Domini filiis Iſrael, & ſcriptum eſt in volumine legis Moyſi: Altare vero de lapidibus impolitis, quos ferrum non tetigit: & obtulit ſuper eo holocauſta Domino, immolauitque pacificas victimas.

32 Et ſcripſit ſuper lapides Deuteronomium legis Moyſi quod ille digeſſerat coram filiis Iſrael.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 Et fuit, cum videret rex Hai, feſtinauerunt, & ſurrexerunt, & egreſſi ſunt homines ciuitatis in occurſum Iſrael in prælium ipſe, & omnis populus eius ad tempus conſtitutum ante campeſtria, & neſciebat, quod inſidiæ eſſent ſibi à tergo ciuitatis.

15 Et ceſſi ſunt Iehoſuah, & omnis Iſrael ante eos, & fugerunt per viam ſolitudinis.

16 Et vociferati ſunt omnis populus in ciuitate perſequendo eos, & perſecuti ſunt Iehoſuah. Et euulſi ſunt à ciuitate:

17 Et non eſt relictus vir de Hai, & Bethel, qui non egreſſi ſunt poſt Iſrael, & reliquerunt ciuitatem apertam, & perſecuti ſunt Iſrael:

18 Dixit autem Dominus ad Iehoſuah: Extende haſtam, quæ eſt in manu tua contra Hai, quia in manu tua dabo eam.

19 Et extendit Iehoſuah haſtam, quæ erat in manu ſua contra ciuitatem, & inſidiæ ſurrexerunt feſtinanter è loco ſuo, & cucurrerunt, cum extendiſſet manum ſuam: & venerunt ad ciuitatem, atque ceperunt eam, & feſtinauerunt, & ſuccenderunt ciuitatem igni.

20 Et verterunt ſe viri Hai poſt ſe, & viderunt, & ecce aſcendebat fumus ciuitatis ad cælum, & non erant in eis loca ad fugiendum huc, & illuc: & populus, qui fugerat in deſertum conuerſus eſt ad perſequentem.

21 Et Iehoſuah, & omnis Iſrael viderunt, quod cepiſſent inſidiæ ciuitatem, & aſcendiſſet fumus ciuitatis, & reuerſi ſunt, & percuſſerunt viros Hai.

22 Et illi egreſſi ſunt de ciuitate in occurſum eorum, & fuerunt Iſraeli in medio iſti hinc, & inde. Et percuſſerunt eos vſquequo non remaneret ex eo ſuperſtes, & euaſor:

23 Regemque Hai ceperunt viuum, & accedere fecerunt eum ad Iehoſuah.

24 Et fuit cum compleuiſſet Iſrael occidere omnes habitatores Hai, tam in agro, quam in deſerto, in quo perſecuti fuerant eos, & cecidiſſent omnes ipſi acie gladij, donec conſumerentur, reuerſi ſunt omnis Iſrael ad Hai, & percuſſerunt eam acie gladij.

25 Et fuerunt omnes, qui ceciderunt in die illa à viro vſque ad mulierem, duodecim millia, omnes viri Hai.

26 Et Iehoſuah non reduxit manum ſuam, quam extenderat cum lancea, donec interficeret omnes habitatores Hai.

27 Tantum animalia, & ſpolia ciuitatis eius prædati ſunt ſibi filij Iſrael, iuxta verbum Domini, quod præcepit ipſi Iehoſuah.

28 Et ſuccendit Iehoſuah Hai, & poſuit eam tumulum ſempiternum deſolationem vſque ad diem hanc:

29 Et regem Hai ſuſpendit in ligno vſque ad tempus veſpertinum, & cum occubuiſſet ſol. Præcepit Iehoſuah, & depoſuerunt cadauer eius de ligno, & proiecerunt illud ad oſtium portæ ciuitatis, & ſtatuerunt ſuper illud aceruum lapidum grandem vſque ad diem hanc.

30 Tunc ædificauit Iehoſuah altare Domino Deo Iſrael in monte Hebal:

31 Quemadmodum præcepit Moſeh ſeruus Domini filiis Iſrael, ſecundum quod ſcriptum eſt in libro legis Moſeh: Altare ex lapidibus integris, ſuper quos non fecit eleuare ferrum: & immolauerunt ſuper illud holocauſta Domino, & ſacrificauerunt pacifica.

32 Et ſcripſit ibi in lapidibus Deuteronomium legis Moſeh, quod ſcripſit coram filiis Iſrael.

Tranſl. ex Septuag.

14 Et factum eſt, vt vidit rex Gai, feſtinauit, & exiit in occurſum eis recta in prælium, ipſe, & omnis populus, qui cum eo, & ipſe non ſciebat, quia inſidiæ ſibi ſunt poſt ciuitatem.

15 Et vidit, & receſſit Ieſus, & Iſrael à facie eorum.

16 Et perſequuti ſunt poſt filios Iſrael. Et ipſi abſceſſerunt à ciuitate:

17 Non remanſit quiſquam in Gai, qui non perſequeretur poſt Iſrael, & reliquerunt ciuitatem apertam, & perſequuti ſunt poſt Iſrael:

18 Et dixit Dominus ad Ieſum: Extende manum tuam in Gæſo, quod in manu tua, contra ciuitatem, in manus enim tuas tradidi eam, & inſidiæ exurgent velociter de loco ſuo.

19 Et extendit Ieſus manum ſuam, Gæſum in ciuitatem, & inſidiæ ſurrexerunt velociter de loco ſuo, & exierunt, quando extendit manum, & intrauerunt in ciuitatem, & ceperunt eam: & feſtinantes incenderunt ciuitatem in igni.

20 Et circumſpicientes habitatores Gai in poſteriora ſua, & ſpectabant fumum aſcendentem de ciuitate in cœlum: & non vltra habebant, quo fugerent huc, vel huc.

21 Et Ieſus, & omnis Iſrael viderunt, quia ceperant inſidiæ ciuitatem, & quia aſcenderat fumus ciuitatis in cœlum, & conuerſi percuſſerunt viros Gai.

22 Et hi exierunt de ciuitate in occurſum, & facti ſunt inter medium caſtrorum hi hinc, & hi hinc. Et percuſſerunt eos, quoadusque nemo remanſit ſaluus, & qui euaſerit:

23 Et regem Gai ceperunt viuum, & adduxerunt eum ad Ieſum.

24 Et poſtquam ceſſauerunt filij Iſrael interficientes omnes, qui in Gai, & qui in campis, & in monte ſuper deſcenſum, quo perſequuti ſunt eos ab ea in finem; & reuertit Ieſus in Gai, & percuſſit eam in ore gladij.

25 Et fuerunt, qui ceciderunt in die illa à viro & vſque ad mulierem, duodecim millia, omnes inhabitantes Gai. *

* Quæ nu. 26. reſpondere deberent abſunt à Tranſlat. ex Septua. Romæ edita.

27 Præter ſpolia, quæ in ciuitate, omnia, quæ prædati ſunt ſibi filij Iſrael iuxta præceptum Domini, quemadmodum conſtituit Dominus Ieſu.

28 Et incedit Ieſus ciuitatem in igni, tumulũ inhabitabilem in ſæculũ poſuit eam vſq; in diem hanc:

29 Et regem Gai ſuſpendit ſuper lignum geminum, & fuit ſuper lignum vſque ad veſperam. Et Occidente ſole præcepit Ieſus, & depoſuerunt corpus illius de ligno: & proiecerunt illud in foueam, & ſuperpoſuerunt ei aceruum lapidum vſque in diem hanc.

* Quæ hic ponũtur à nu. 30. notato aſteriſco vſq; ad finẽ cap. in Tranſl. ex Sept. Romana hũc capitulo ſequenti poſt numerum 2. notatum aſteriſco.

30 ★ Tunc ædificauit Ieſus altare Domino Deo Iſrael in monte Gebal:

31 Secundùm quod mandauit Moyſes ſeruus Domini filiis Iſrael, ſecundum quæ ſcriptum eſt in lege Moyſi: Altare lapidum integrorum ſuper quos non eſt miſſum ferrum: & aſcendere illuc fecit holocauſtomata Domino, & ſacrificium ſalutaris.

32 Et ſcripſit Ieſus ſuper lapides Deuteronomium legem Moyſi coram filiis Iſrael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

14 *Et fuit, quum videret Rex Ai, feſtinauerunt, & mane ſurrexerunt, atque egreſſi ſunt homines vrbis in occurſum Iſrael in prælium, ipſe & vniuerſus populus eius ad tempus conſtitutum, ante campeſtria: neſciebat autem quod inſidiæ eſſent ſibi à tergo ciuitatis.*

15 *Et cæſi ſunt Iehoſua & vniuerſus Iſrael ante eos, & fugerunt per viam ſolitudinis.*

16 *Et conuocati ſunt omnes populi in ciuitate vt perſequerentur eos: & perſequuti ſunt Iehoſua, auulſiq; ſunt à ciuitate.*

17 *Neque remanſit quiſquam de Ai & Beth-el qui non egreſſus ſit poſt Iſrael: reliqueruntque ciuitatem apertam, & perſequuti ſunt Iſrael.*

18 *Dixit autem Iehouah ad Iehoſua, Eleua haſtam quæ eſt in manu tua contra Ai: quia in manu tua dabo eam. Et eleuauit Iehoſua haſtam quæ erat in manu ſua contra ciuitatem,*

19 *Tum inſidiæ ſurrexerunt feſtinanter è loco ſuo, & cucurrerunt quum eleuaſſet manum ſuam, veneruntq; ad vrbem, & ceperunt eam, ac feſtinantes ſuccenderunt vrbem igni.*

20 *Conuertentes autem ſeſe viri Ai poſt tergum, viderunt, & ecce aſcendebat fumus vrbis ad cælum, & non erant eis loca ad fugiendum huc aut illuc: populus autem qui fugerat in deſertum, conuerſus eſt in perſequentes.*

21 *Iehoſua vero & vniuerſus Iſrael vbi viderunt quod inſidiæ cepiſſent vrbem, aſcendiſſetq; fumus vrbis, reuerſi ſunt, & percuſſerunt viros Ai.*

22 *Illi præterea egreſſi ſunt de ciuitate in occurſum eorum, fueruntq; Iſraeli in medio, illi hinc, & illi inde: & percuſſerunt eos vſquequo non remaneret eis ſuperſtes & euaſor:*

23 *Regemq; Ai ceperunt viuum, & obtulerunt eum Iehoſua.*

24 *Quum autem finem feciſſet Iſrael occidendi omnes habitatores Ai in agro, id eſt, in deſerto quò perſequuti fuerant eos, & cecidiſſent omnes ipſi acie gladij, donec conſumerentur, reuerſus eſt vniuerſus Iſrael ad Ai, & percuſſerunt eam acie gladij.*

25 *Fuitque numerus omnium qui ceciderunt in die illa, à viro vſque ad mulierem, duodecim milia, omnes viri Ai.*

26 *Porro Iehoſua non reduxit manum ſuam quam extenderat ad lanceam, donec interficeret omnes habitatores Ai.*

27 *Tantum animalia & ſpolia vrbis huius prædati ſunt ſibi filij Iſrael, iuxta verbum Iehouæ, quod præceperat ipſi Iehoſua.*

28 *Succendit igitur Iehoſua Ai, & poſuit eam tumulum ſempiternum deſolationem vſque in diem hanc.*

29 *Regem vero Ai ſuſpendit in ligno vſque ad tempus veſpertinum: quumq; occubuiſſet ſol, præcepit Iehoſua, & depoſuerunt cadauer eius de ligno, & proiecerunt illud ad oſtium portæ ciuitatis, & ſtatuerunt ſuper illud aceruum lapidum grandem vſque ad diem hanc.*

30 *Tunc ædificauit Iehoſua altare Iehouæ Deo Iſrael in monte Ebal,*

31 *Quemadmodum præceperat Moſeh ſeruus Iehouæ filiis Iſrael, ſicut ſcriptum eſt in libro Legis Moſeh, altare inquam ex lapidibus integris, ſuper quos non leuauit ferrum: & immolauerunt ſuper illud holocauſta Iehouæ, & ſacrificauerunt pacifica.*

32 *Scripſit quoque ibi in lapidibus iteratam Legem Moſeh, quam ſcripſit coram filiis Iſrael.*

Vulgat. Editio.

33 Omnis autem populus, et maiores natu, duceſ-
que ac iudices ſtabant ex vtraque parte arcæ, in
conſpectu ſacerdotum, qui portabant arcam fœ-
deris Domini, vt aduena ita et indigena. Media
pars eorum, iuxta montem Garizim, et media iux
ta montem Hebal, ſicut præceperat Moyſes famu-
lus Domini. Et primum quidem benedixit populo
Iſrael.
34 Poſt hæc legit omnia verba benedictionis, et
maledictionis, et cuncta, quæ ſcripta erant in legis
volumine.
35 Nihil ex his, quæ Moyſes iuſſerat, reliquit inta-
ctum, ſed vniuerſa replicauit coram omni multi-
tudine Iſrael, mulieribus, ac paruulis, et aduenis,
qui inter eos morabantur.

CAP. IX.

1 QVibus auditis, cuncti reges trans Iordanem,
qui verſabantur in montanis, & campeſtri-
bus, in maritimis, ac littore magni maris, hi quo-
que qui habitabant iuxta Libanum, Hethæus, et
Amorrhæus, Chananæus, Pherezæus, et Heuæus, et
Iebuſæus.
2 Congregati ſunt pariter, vt pugnarent contra
Ioſue, et Iſrael vno animo, eademque ſententia.
3 At hi, qui habitabant in Gabaon, audientes cun-
cta, quæ fecerat Ioſue, Iericho, et Hai:
4 Et callide cogitantes tulerunt ſibi cibaria, ſaccos
veteres aſinis imponentes, et vtres vinarios ſciſſos,
atque conſutos:
5 Calceamentaque perantiqua, quæ ad indicium
vetuſtatis pittaciis conſuta erant, induti veteri-
bus veſtimentis: panes quoque, quos portabant ob
viaticum, duri erant, et in *fruſta commi-
nuti:
6 Perrexeruntq; ad Ioſue, qui tunc morabatur in
caſtris Galgalæ, et dixerunt ei atque ſimul omni
Iſraeli: De terra longinqua venimus, pacem vobiſ-
cum facere cupientes. Reſponderuntque viri Iſrael
ad eos, atque dixerunt:
7 Ne forte in terra, quæ nobis ſorte debetur, habi-
tetis, et non poſſimus fœdus inire vobiſcum.
8 At illi ad Ioſue: Serui inquiunt, tui ſumus.
Quibus Ioſue ait: Quinam eſtis vos? & vnde ve-
niſtis?
9 Reſponderunt: De terra longinqua valde vene-
runt ſerui tui in nomine Domini Dei tui. Audiui-
mus enim famam potentiæ eius, cuncta, quæ fecit
in Ægypto:
10 * Et duobus regibus Amorrhæorum, qui fuerunt
trans Iordanem, Sehon regi Heſebon, & Og regi
Baſan, qui erat in Aſtaroth:

* Nu. 21. 13.

11 Dixeruntq; nobis ſeniores, & omnes habitatores
terræ noſtræ: Tollite in manibus cibaria ob lon-
giſſimam viam, & occurrite eis, & dicite: Serui ve-
ſtri ſumus, fœdus inite nobiſcum.
12 En, panes quando egreſſi ſumus de domibus no-
ſtris, vt veniremus ad vos, calidos ſumpſimus,
nunc ſicci facti ſunt, & vetuſtate nimia cõminuti.
13 Vtres vini nouos impleuimus, nunc rupti ſunt,
& ſoluti, veſtes; & calceamenta quibus induimur,
& quæ habemus in pedibus, ob longitudinem lon-
gioris viæ trita ſunt, & pene conſumpta.
14 Suſceperunt igitur de cibariis eorum, & os Do-
mini non interrogauerunt.
15 * Fecitque Ioſue cum eis pacem, & inito fœdere
pollicitus eſt, quod non occiderentur: principes
quoque multitudinis iurauerunt eis.

* 2 Reg. 21. 2.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et omnis Iſrael, & ſeniores eius, & præfecti, & indi-
ces ſtabant hinc, & inde ad arcam coram ſacerdotibus Le-
uitis portantibus arcam fœderis Domini, ſicut peregrinus
ſic indigena. Medietas eius contra montem Gherizim, &
medietas eius contra montem Hebal, quemadmodum præ-
cepit Moſeh ſeruus Domini. Vt benediceret populo Iſrael
primum.

Et poſtea legit omnia verba legis, benedictionem, & ma-
ledictionem, iuxta omne quod ſcriptum eſt libro legis.

Non fuit verbum ex omnibus, quæ præcepit Moſeh, quod
non legerit Iehoſuah coram omni cœtu Iſrael, & mulie-
ribus, & paruulis, & peregrinis, ambulantibus in medio
eorum.

CAP. IX.

ET fuit, cum audiſſent omnes reges, qui erant trans
Iarden in monte, & in planitie, & in omni littore
maris magni contra Lebanon, Chittæus, Emorræus, Che-
nahanæus, & Perizæus, Chiuuæus, & Iebuſæus.

Congregati ſunt pariter ad pugnandum cum Iehoſuah
& Iſrael conſenſu vno.
Et habitatores Ghibhon audierunt, quod fecerat Ie-
hoſuah ipſi Iericho, & Hai:
Et fecerunt etiam ipſi callidè, & abierunt, & oſtende-
runt ſe legatos, & tulerunt ſaccos veteres aſinis ſuis, &
vtres vini veteres, & ſciſſos, & colligatos:
Et calciamina vetera, & reſarcita in pedibus ſuis, &
veſtes veteres ſuper ſe: & omnes panes cibus eorum ſicci
erant, & mucidi:

Et perrexerunt ad Iehoſuah in caſtra Ghilghal, dixe-
runtque ei, & ad virum Iſrael: E terra longinqua veni-
mus, & nunc percutite nobiſcum fœdus. Dixitque vir
Iſrael ad Chiuuæum:

Fortè in medio mei tu habitas, & quomodo percutiam
tecum fœdus.
Dixeruntq́; ad Iehoſuah: Serui tui ſumus. Dixitq́; ad
eos Iehoſuah: Qui eſtis? & vnde veniſtis?

Et dixerunt ei: E terra longinqua valdè venerunt ſer-
ui tui, in nomine Domini Dei tui. Audiuimus enim fa-
mam eius, & omnia, quæ fecit in Ægypto:

Et omnia, quæ fecit duobus regibus Emorræi, qui erant
trans Iarden, Sichon regi Cheſbon, & Hog regi Baſan, qui
erant in Haſhtaroth:
Dixeruntq́; nobis ſeniores noſtri, & omnes habitatores
terræ noſtræ, dicendo: Tollite in manu veſtra eſcam pro iti-
nere, & ite in occurſum eorum, ac dicite eis: Serui veſtri
ſumus, & nunc percutite nobiſcum fœdus.
Hunc panem noſtrum calidum eſcam parauimus de do-
mibus noſtris in die qua egreſſi ſumus, vt veniremus ad
vos, & nunc ecce eſt ſiccus, & mucidus.
Et iſti vtres vini, quos impleuimus noui erant, & ecce
ſciſſi ſunt, & iſta veſtimenta noſtra, & calciamina no-
ſtra veterauerunt propter maximum iter.

Et acceperunt viri de eſca eorum, & os Domini non
interrogauerunt.
Et fecit cum eis Iehoſuah pacem, & percuſſit cum eis
fœdus ad viuificandum eos: & iurauerunt eis, principes
congregationis.

Tranſl. ex Septuag.

33 Et omnis Iſrael,& ſeniores eorum, & iudices, & ſcribæ eorum iuxta ibant hinc, & hinc arcæ in conſpectu,& ſacerdotes,& Leuitæ tulerunt arcam teſtamenti Domini, & aduena, & indigena, qui erant. Dimidium iuxta montem Garizim, & quæ erant,dimidium iuxta montem Gabal, ſicut mandauit Moyſes ſeruus Domini. Ad benedicendum populum in primis.

34 Et poſt hæc ſic recitauit Ieſus omnia verba legis huius,benedictiones,& maledictiones, ſecundum omnia,quæ ſcripta ſunt in lege Moyſi.

35 Non fuit verbum ex omnibus, quæ mandauit Moyſes Ieſu,quod non legerit Ieſus in aures vniuerſæ eccleſiæ filiorum Iſrael, viris, & mulieribus, & paruulis,& proſelytis,qui accedebant ad Iſrael.

CAP. IX.

1 POſtquam autem audierunt reges Amorrhæorum,qui trans Iordanem,qui in mõtana,& qui in campeſtri, & qui in vniuerſa maritima maris magni,& qui ad Antilibanum,& Chættei, & Chananæi,& Phærezæi, & Euæi,& Amorrhæi, & Gergeſæi,& Iebuſæi.

2 Conuenerunt in idipſum ad expugnandum Ieſum,& Iſrael,ſimul omnes.

3 Et qui inhabitabant Gabaon,audierunt omnia, quæcumque fecit Dominus Hierico,& Gai:

4 Et fecerunt etiam ipſi cum aſtutia,& euntes parauerunt cibaria , & appararunt ſe, & ſumentes ſaccos veteres ſuper humeros ſuos, & vtres vini veteres,& diſruptos alligatos:

5 Et caua calceamentorum ſuorum, & ſandalia ſua vetera, & pitaciis conſuta, & veſtimenta ſua inueterata ſuper ſe:& panis eorum viatici aridus, & cariem paſſus, & corroſus:

6 Et venerunt ad Ieſum in caſtra Iſrael in Galgala,& dixerunt ad Ieſum,& Iſrael: De terra longinqua venimus, & nunc diſponite nobis teſtamentum. Et dixerunt filij Iſrael ad Chorræum:

7 Vide, ne in me habites, & quomodo diſponam tibi teſtamentum.

8 Et dixerunt ad Ieſum:Famuli tui ſumus. Et dixit ad eos Ieſus. Vnde eſtis? & vnde adueniſtis?

9 Et dixerunt:De terra longinqua valde venerunt pueri tui in nomine Domini Dei tui. Audiuimus enim nomen eius,& quæcumque fecit in Ægypto:

10 Et quæcumq; fecit regibus Amorrhæorũ,qui erãt trans Iordanem.Seon regi Amorrhæorũ,& Og regi Baſan, qui habitabat in Aſtaroth, & in Edrain:

11 Et audientes dixerunt ad nos ſeniores noſtri, & oẽs inhabitantes terrã noſtrã,dicẽtes:Sumite vobis ipſis cibaria in viam,& ite in occurſum eorum,& dicetis ad eos:Famuli tui ſumus,& nunc diſponite nobis teſtamentum.

12 Hi ſunt panes, calidos in viaticum accepimus eos in die, qua exiuimus aduenire ad vos, nunc autem exaruerunt,& facti ſunt corroſi.

13 Et hi vtres vini,quos impleuimus nouos, & hi rupti ſunt, & veſtimenta noſtra , & calceamenta noſtra inueterauerunt ex multa via valde.

14 Et ſumpſerunt principes de cibariis eorum, & Dominum non interrogauerunt:

15 Et fecit Ieſus erga eos pacem,& diſpoſuerunt ad eos teſtamentum ſaluandi eos: et iurauerunt eis principes ſynagogæ.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Vniuerſus autem Iſrael & Seniores eius, & Præfecti ac Iudices eius ſtabant hinc & inde ad arcam in conſpectu Sacerdotum, Leuitis portantibus arcam fœderis Iehoua, tam peregrinus quàm indigena: media pars eius erat contra montem Gerizim, & media pars eius contra montem Ebal, quemadmodum præceperat Moſeh ſeruus Iehoua, vt benediceret populo Iſrael primum.

Et poſthæc legit omnia verba Legis, benedictionem & maledictionem omnino vt ſcriptum eſt in libro Legis.

Non fuit verbum ex omnibus quæ præceperat Moſeh, quod non legerit Iehoſua coram vniuerſo cœtu Iſrael, & mulieribus, & paruulis, & peregrinis ambulantibus in medio eorum.

CAP. IX.

QVum autem audiſſent omnes Reges qui erant trans Iarden in monte, & in planitie, & in toto litore Maris magni eregione Lebanon, Hitthæus, Emoræus, Chenanæus, Perizæus, Hinæus, & Iebuſæus:

Congregauerunt ſeſe pariter ad pugnandum cum Iehoſua & Iſrael conſenſu vno.

At habitatores Gibon audientes quod fecerat Iehoſua ipſi Ieriho & Ai,

Egerunt etiam ipſi callidè: abierunt nanque & finxerunt ſe legatos eſſe, & tulerunt faccos veteres aſinis ſuis, & vtres vini veteres, & ſciſſos, atque colligatos:

Et calceamenta vetera, & reſarta in pedibus ſuis, & veſtes veteres ſuper ſe: & vniuerſus panis viatici eorum aruerat, & mucidus erat.

Perrexerunt ergo ad Iehoſua in caſtra quæ erant in Gilgal, dixeruntque ei, & ad virum Iſrael, E terra longinqua venimus: & nunc percutite nobiſcum fœdus.

Tunc reſpondit vir Iſrael ad Hinæum, Fortè in medio mei tu habitas, & quomodo percutiam tecum fœdus?

At illi dixerunt ad Iehoſua, Serui tui ſumus. Quibus ait Iehoſua, Quinam eſtis, & vnde veniſtis?

Reſponderunt ei, E terra longinqua valde venerunt ſerui tui, in nomine Iehoua Dei tui. audiuimus enim famam eius, & omnia quæ fecit in Ægypto:

Omnia item quæ fecit duobus Regibus Emoræi, qui erant cis Iarden, Sihon regi Hesbon, & Og regi Baſan, qui habitabant in Aſtharoth.

Dixeruntque nobis Seniores noſtri & omnes habitatores terræ noſtræ his verbis, Tollite in manu veſtra eſcam pro itinere, & ite in occurſum eorum, ac dicite illis, Serui veſtri ſumus: & nunc percutite nobiſcum fœdus.

Iſte eſt panis noſter, calidum pro viatico parauimus de domibus noſtris die qua egreſſi ſumus vt veniremus ad vos: nunc autem ecce aruit & ſiccus eſt.

Et iſti ſunt vtres vini, quos impleueramus nouos, & ecce ſciſſi ſunt: & iſta ſunt veſtimenta noſtra & calceamenta noſtra, veterauerunt propter maximum iter.

Acceperunt ergo viri illi de viatico illorum, & os Iehoua non interrogauerunt.

Et fecit cum eis Iehoſua pacem, ac percuſſit cum eis fœdus quod ſineret eos viuere: iuraueruntque eis principes congregationis.

Vulgat. Editio.

16 Poſt dies autem tres initi fœderis, audierunt
quod in vicino habitarent, & inter eos futuri eſ-
ſent.
17 Moueruntque caſtra filii Iſrael, & venerunt in
ciuitates eorum die tertio, quarum hæc vocabula
ſunt, Gabaon, & Caphira, & Beroth, & Cariathia-
rim.
18 Et non percuſſerunt eos, eo quod iuraſſent eis
principes multitudinis in nomine Domini Dei
Iſrael. Murmurauit itaque omne vulgus contra
principes.
19 Qui reſponderunt eis: Iurauimus illis in nomi-
ne Domini Dei Iſrael, & idcirco non poſſumus eos
contingere.
20 Sed hoc faciemus eis: Referuentur quidem vt
viuant, ne contra nos, ira Domini concitetur, ſi
peierauerimus:
21 Sed ſic viuant, vt in vſus vniuerſæ multitudinis
ligna cædant, aquaſque comportent. Quibus hæc
loquentibus:
22 Vocauit Gabaonitas Ioſue, & dixit eis: Cur nos
decipere fraude voluiſtis, vt diceretis: Procul valdè
habitamus à vobis, cum in medio noſtri ſitis?
23 Itaque ſub maledictione eritis, & non deficiet de
ſtirpe veſtra ligna cædens, aquaſque comportans
in domum Dei mei.
24 Qui reſponderunt: Nunciatum eſt nobis ſeruis
tuis, quod promiſiſſet Dominus Deus tuus Moyſi
ſeruo ſuo, vt traderet vobis omnem terram, & diſ-
perderet cunctos habitatores eius. Timuimus igi-
tur valdè, & prouidimus animabus noſtris, veſtro
terrore compulſi, & hoc conſilium iniuimus.
25 Nunc autem in manu tua ſumus: quod tibi bo-
num, & rectum videtur, fac nobis.
26 Fecit ergo Ioſue, vt dixerat, & liberauit eos de
manu filiorum Iſræl, vt non occiderentur.
27 Decreuitque in illo die eos eſſe in miniſterio
cuncti populi, & altaris Domini, cædentes ligna, &
aquas comportantes, vſque in præſens tempus, in
loco, quem Dominus elegiſſet.

CAP. X.

1 QVæ cum audiſſet Adoniſedec rex Ieruſalem,
quod ſcilicet cepiſſet Ioſue Hai, & ſubuertiſ-
ſet eam (ſicut enim fecerat Iericho, & regi eius, ſic
fecit Hai, & regi illius) & quod transfugiſſent Ga-
baonitæ ad Iſrael, & eſſent fœderati eorum:
2 Timuit valde. Vrbs enim magna erat Gabaon,
& vna ciuitatum regalium, & maior oppido Hai,
omneſque bellatores eius fortiſſimi.
3 Miſit ergo Adoniſedec rex Ieruſalem ad Oham
regem Hebron, & ad Pharan regem Ierimoth, ad
Iaphia quoque regem Lachis, & ad Dabir regem
Eglon, dicens:
4 Ad me aſcendite, & ferte præſidium, vt expu-
gnemus Gabaon, quare transfugerit ad Ioſue, & ad
filios Iſrael.
5 Congregati igitur aſcenderunt quinque reges
Amorrhæorum: rex Ieruſalem, rex Hebron, rex
Ierimoth, rex Lachis, rex Eglon, ſimul cum exerci-
tibus ſuis, & caſtrametati ſunt circa Gabaon, op-
pugnantes eam.

Habi-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et fuit, in fine trium dierum, poſtquam percuſſerunt cum eis fœdus, audierunt quod propinqui eſſent ſibi, & in medio ſui habitarent.

Et profecti ſunt filij Iſrael, & venerunt ad ciuitates eorum die tertio, & ciuitates Ghibhon, & Chephirah, & Beeroth, & Chiriathieharim.

Et non percuſſerunt eos filij Iſrael, quia iurauerant eis principes ſynagogæ per Dominum Deum Iſrael. Et murmurauit omnis ſynagoga contra principes.

Dixeruntq; omnes principes ad omnem ſynagogam: Nos iurauimus eis per Dominum Deum Iſrael, & nunc non poſſumus contingere eos.

Hoc faciemus eis: Et faciendo viuere eos, & non erit contra nos ira propter iuramentum, quod iurauimus eis:

Et dixerunt ad eos principes: Viuant, & cædant ligna, & hauriant aquam omni ſynagogæ, quemadmodum locuti ſunt eis principes:

Et vocauit eos Iehoſuah, & locutus eſt ad eos, dicendo: Vt quid decepiſtis nos, dicendo: Longinqui ſumus à vobis valde, & vos in medio noſtri habitatis?

Et nunc maledicti eſtis, & non excidentur ex vobis ſerui, & cædentes ligna, & haurientes aquam domui Dei mei.

Et reſponderunt ad Iehoſuah, atque dixerunt: Cum indicando indicatum fuit ſeruis tuis omne, quod præcepit Dominus Deus tuus Moſeh ſeruo eius, vt daret vobis omnem terram, & diſperderet omnes habitatores terræ à facie veſtra. Timuimus valdè animabus noſtris à facie veſtra, & fecimus hoc.

Et nunc ecce ſumus in manu tua: ſicut placet, & ſicut rectum eſt in oculis tuis, vt facias nobis, fac.

Et fecit eis ita, & liberauit eos de manu filiorum Iſrael, & non interfecerunt eos.

Poſuitq; eos Iehoſuah in die ipſa cæſores lignorum, & hauritores aquæ ſynagogæ, & altari Domini vſque ad diem hanc, in loco quem elegerit.

CAP. X.

ET fuit, cum audiſſet Adoniſedech rex Ieruſalaim, quod cepiſſet Iehoſuah Hai, & interfeciſſet eam, quemadmodum fecit Iericho, & regi eius ſic feciſſet Hai, & regi eius, & quod pacem feciſſent habitatores Ghibhon cum Iſrael, & eſſet in medio eorum:

Timuerunt valdè. Ciuitas enim magna erat Ghibhon veluti vna è ciuitatibus regalium, & quia erat maior Hai, & omnes viri eius fortes.

Et miſit Adoniſedech rex Ieruſalaim ad Hoham regem Chebron, & ad Piram regem Iarmuth, & ad Iaphiah regem Lachis, & ad Debir regem Heglon, dicendo:

Aſcendite ad me, auxiliamini mihi, & percutiemus Ghibhon, quia pacem fecit cum Iehoſuah, & cum filiis Iſrael.

Et congregati ſunt, & aſcenderunt quinq; reges Emorræi: rex Ieruſalaim, rex Chebron, rex Iarmuth, rex Lachis, rex Heglon, ipſi & omnia caſtra eorum, & caſtrametati ſunt contra Ghibhon, & pugnauerunt aduerſus eam.

Et

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

16 Et factum eſt poſt tres dies, poſtquam diſpoſuerant ad eos teſtamentum, audierunt, quia prope ſe ſunt, & quia inter ſe habitant.

17 Et promouerunt filij Iſrael, & venerunt ad ciuitates eorum, ciuitates autem eorum Gabaon, & Cephira, & Berot, & ciuitates Larim.

18 Et non pugnauerunt cum eis filij Iſrael, quoniam iurauerant eis omnes principes Dominum Deum Iſrael. Et murmurauerunt omnis ſynagoga ſuper principes.

19 Et dixerunt principes omni ſynagogæ: Nos iurauimus eis Dominum Deum Iſrael, & nunc non poterimus tangere eos.

20 Hoc faciemus, viuificando eos: Et reſeruabimus eos, & non erit contra nos ira propter iuramentum, quod iurauimus eis:

21 Viuent, & erunt cædentes ligna, & portantes aquam omni ſynagogæ. Sicut dixerunt eis principes:

22 Et conuocauit eos Ieſus, & dixit eis: Cur decepiſtis me dicentes: Procul à te ſumus valde, vos autem de regione eſtis habitantium in nobis?

23 Et nunc maledicti eſtis, non deficiet ex vobis ſeruus, neque cædens ligna, neque aquam portans mihi, & Deo meo.

24 Et reſponderunt Ieſu, dicentes: Annunciata ſunt nobis, quæcumque præcepit Dominus tuus Moyſi puero ſuo, ad dandum vobis terram hanc, & exterminandum nos, & omnes inhabitantes ſuper eam à facie veſtra. Et timuimus valde de animabus noſtris à facie veſtra, & fecimus rem hanc.

25 Et nunc ecce nos ſubiugati vobis: prout placet vobis, & prout videtur vobis, facite nobis.

26 Et fecerunt eis ita, & eripuit eos Ieſus in die illa de manibus filiorum Iſrael, & non occiderunt eos.

27 Et conſtituit eos Ieſus in die illa cæſores lignorum, & portatores aquæ omni ſynagogæ, & altari Dei, propter hoc facti ſunt habitatores Gabaon cæſores lignorum, & portatores aquæ altaris, vſque in hodiernam diem, & ad locum, quem elegerit Dominus.

C A P. X.

1 POſtquam autem audiuit Adonibezec rex Hieruſalem, quia cepit Ieſus Gai, & exterminauit eam, quemadmodum fecerat Hierico, & regem eius ſic fecerunt, & Gai, & regem eius, & quia transfugerunt habitatores Gabaon ad Ieſum, & ad Iſrael:

2 Et timuerunt ab eis valde. Sciebat enim, quia ciuitas magna Gabaon, quaſi vna ex iis, quæ ſunt Metropoles, & omnes viri eius fortes.

3 Et miſit Adonibezec rex Hieruſalem ad Elam regem Chebron, & ad Phidon regem Hierimuth, & ad Iephta regem Lachis, & ad Dabin regem Odollam, dicens:

4 Venite, aſcendite ad me, & auxiliamini mihi, & expugnabimus Gabaon, transfugerunt enim ad Ieſum, & ad filios Iſrael.

5 Et aſcenderunt quinque reges Iebuſæorum: rex Hieruſalem, & rex Chebron, & rex Hierimuth, & rex Lachis, & rex Odollam. ipſi, & populus eorum, & obſederunt Gabaon, & oppugnabant eam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

16 *Poſt tres autem dies à fœdere cum illis inito, audierunt quod propinqui eſſent ipſis, & in medio ipſorum habitarent.*

17 *Profectique ſunt filij Iſrael, & venerunt ad ciuitates eorum die tertio: ciuitates autem eorum erant Gibon & Chephirah, & Beeroth, & Ciriat-iearim.*

18 *Et non percuſſerunt eos filij Iſrael: quod iuraſſent eis principes ſynagogæ per Iehouam Deum Iſrael. & murmurauit vniuerſa ſynagoga contra principes.*

19 *Dixeruntq́ue omnes principes ad vniuerſam ſynagogam. Nos iurauimus eis per Iehouam Deum Iſrael, idcirco nunc non poſſumus attingere eos.*

20 *Sed hoc faciemus eis, ſeruabimus eos viuos, vt non ſit contra nos ira propter iuramentum quod iurauimus eis.*

21 *Dixerunt præterea ad principes illos, Viuant, & cædant ligna, & hauriant aquam toti ſynagogæ, quemadmodum loquuti ſunt eis principes.*

22 *Vocauit itaque Iehoſua, & loquutus eſt ad eos, dicendo, Vt quid decepiſtis nos, dicendo, Longinqui ſumus à vobis valde: quum in medio noſtri habitetis?*

23 *Nunc ergo maledicti eſtis, & non delebuntur ex vobis ſerui, & cædentes ligna, & haurientes aquam in domum Dei mei.*

24 *Qui reſponderunt ad Iehoſua atque dixerunt, Quum renuntiando renuntiatum fuit ſeruis tuis quomodo præceperat Iehouah Deus tuus Moſeh ſeruo eius vt daret vobis omnem terram hanc, & diſperderet omnes habitatores terræ à facie veſtra, timuimus valde animabus noſtris à facie veſtra, & fecimus iſtud.*

25 *Et nunc, ecce ſumus in manu tua: ſicut placet, & ſicut rectum eſt in oculis tuis vt facias nobis, fac.*

26 *Et fecit eis ita: liberauitque eos de manu filiorum Iſrael. nec interfecerunt eos.*

27 *Conſtituitq́ue eos Iehoſua eo die cæſores lignorum, & hauſtores aquæ ſynagogæ & altari Iehouæ, vſque ad diem hanc in loco quem delegerit.*

C A P. X.

1 *QVum autem audiſſet Adoniſedec rex Ieruſalaim quod cepiſſet Iehoſua Ai, & deſolaſſet eam: (quemadmodum enim fecerat Ieriho & Regi eius, ſic fecit Ai & regi eius.) & quod pacem feciſſent habitatores Gibon cum Iſrael, & eſſent in medio eorum:*

2 *Tunc timuerunt valde, quod ciuitas magna eſſet Gibon, veluti vna è ciuitatibus regni: quodque eſſet maior Ai, omneſq́ue viri eius fortes.*

3 *Propterea miſit Adoni-ſedec rex Ieruſalaim ad Hoham regem Hebron, & ad Piram regem Iarmuth, & ad Iaphia regem Lachis, & ad Debir regem Eglon, dicendo,*

4 *Aſcendite ad me, & auxiliamini mihi, & percutiemus Gibon quia pacem fecit cum Iehoſua & filiis Iſrael.*

5 *Itaque congregati ſunt, & aſcenderunt quinque reges Emorai, rex Ieruſalaim, rex Hebron, rex Iarmuth, rex Lachis, rex Eglon, ipſi & omnes exercitus eorum, & caſtrametati ſunt iuxta Gibon, pugnaueruntque aduerſus eam.*

Vulgat. Editio.

6 Habitatores autem Gabaon vrbis obſeſſæ miſe-
runt ad Ioſue, qui tunc morabatur in caſtris apud
Galgalam, & dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas
ab auxilio ſeruorum tuorum: aſcende cito, & libe-
ra nos, ferque præſidium: conuenerunt enim ad-
uerſum nos omnes reges Amorrhæorum, qui ha-
bitant in montanis.
7 Aſcenditque Ioſue de Galgalis, & omnis exerci-
tus bellatorum cum eo, viri fortiſſimi.
8 Dixitque Dominus ad Ioſue: Ne timeas eos: in
manus enim tuas tradidi illos: nullus ex eis tibi
reſiſtere poterit.
9 Irruit itaque Ioſue ſuper eos repente, tota nocte
aſcendens de Galgalis:
10 Et conturbauit eos Dominus à facie Iſrael: con-
triuitque plaga magna in Gabaon, ac perſecutus eſt
eos per viam aſcenſus Bethhorum, & percuſſit vſ-
que Azeca, & Maceda.
11 Cumque fugerent filios Iſrael, & eſſent in de-
ſcenſu Bethhoron, Dominus miſit ſuper eos lapides
magnos de cœlo vſque ad Azeca: & mortui ſunt
multo plures lapidibus grandinis, quam quos gla-
dio percuſſerant filij Iſrael.
12 Tunc locutus eſt Ioſue Domino in die, qua tra-
didit Amorrhæum in conſpectu filiorum Iſrael,
dixitque coram eis: Sol contra Gabaon ne mouea-
ris, & Luna contra vallem Aialon.
13 Steteruntque * Sol, & Luna, donec vlciſceretur
ſe gens de inimicis ſuis. Nonne ſcriptum eſt hoc in
libro iuſtorum? Stetit itaque Sol in medio
cœli, & non feſtinauit occumbere ſpatio vnius
diei.

* Iſa. 28.21. Eccli. 46.5.

14 Non fuit antea, nec poſtea, tam longa dies, obe-
diente Domino voci hominis, & pugnante pro
Iſrael.
15 Reuerſuſque eſt Ioſue cum omni Iſrael in caſtra
Galgalæ.
16 Fugerant enim quinque reges, & ſe abſconde-
rant in ſpelunca vrbis Maceda.
17 Nunciatumque eſt Ioſue, quod inuenti eſſent
quinque reges latentes in ſpelunca vrbis Mace-
da.
18 Qui præcepit ſociis, & ait: Voluite ſaxa ingen-
tia ad os ſpeluncæ, & ponite viros induſtrios, qui
clauſos cuſtodiant:
19 Vos autem nolite ſtare, ſed perſequimini hoſtes,
& extremos quoſque fugientium cædite: nec di-
mittatis eos vrbium ſuarum intrare præſidia,
quos tradidit Dominus Deus in manus ve-
ſtras.
20 Cæſis ergo aduerſariis plaga magna, & vſque ad
internecionem pene conſumptis; hi qui Iſrael ef-
fugere potuerunt, ingreſſi ſunt ciuitates muni-
tas.
21 Reuerſuſque eſt omnis exercitus ad Ioſue in
Maceda, vbi tunc erant caſtra, ſani & integro nu-
mero: nulluſque contra filios Iſrael mutire auſus
eſt.
22 Præcepitque Ioſue, dicens: Aperite os ſpeluncæ,
& producite ad me quinque reges, qui in ea lati-
tant.
Feceruntque miniſtri, vt ſibi fuerat imperatum:
23 & eduxerunt ad eum quinque reges de ſpelunca,
regem Ieruſalem, regem Hebron, regem Ierimoth,
regem Lachis, regem Eglon.
Cumque educti eſſent ad eum, vocauit omnes
24 viros Iſrael, & ait ad principes exercitus, qui ſecum
erant: Ite, & ponite pedes ſuper colla regum illo-
rum. Qui cum perrexiſſent, & ſubiectorum colla
pedibus calcarent:

Rur-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Et miſerunt viri Ghibhon ad Iehoſuah, ad caſtra in
Ghilghal, dicendo: Ne ceſſare facias manus tuas à ſeruis
tuis: aſcende ad nos cito, & fac ſalutem nobis, & auxi-
liare nobis: quia congregati ſunt contra nos omnes reges
Emorræi habitantes in monte.*
7 *Et aſcendit Iehoſuah de Ghilghal ipſe, & omnis po-
pulus bellator cum eo, & omnes potentes viribus.*
8 *Dixit autem Dominus ad Iehoſuah: Ne timeas ab eis:
in manu enim tua tradidi eos: nec ſtabit quiſquam ex eis
in conſpectu tuo.*
9 *Et venit ad eos Iehoſuah repentè, tota nocte aſcendit de
Ghilghal:*
10 *Et contriuit eos Dominus coram Iſrael: & percuſſit eos
plaga magna in Ghibhon, & perſecutus eſt eos per viam
aſcenſus Bethchoren, & percuſſit eos vſque Hazachah, &
vſque Maccedah.*
11 *Et fuit, dum fugerent à facie Iſrael, ipſis exiſtentibus
in deſcenſu Bethchoron Dominus proiecit ſuper eos lapides
magnos è cœlo vſque ad Hazachah, & mortui ſunt: plu-
res fuerunt, qui mortui ſunt lapidibus grandinis, quam
quos interfecerunt filij Iſrael gladio.*
12 *Tunc locutus eſt Iehoſuah Domino in die, qua tradidit
Dominus Emorræum coram filiis Iſrael, & dixit in oculis
Iſrael: Sol in Ghibhon expecta, & Luna in valle Aialon.*
13 *Et expectauit Sol, & Luna ſtetit, donec vlciſceretur ſe
gens de inimicis ſuis. An non eſt ſcriptum in libro Iaſar?
Et ſtetit ſol in medio cæli, & non feſtinauit, vt occum-
beret die perfecta.*
14 **Et non fuit, ſicut dies illa ante eam, & poſt eam, vt
obediret Dominus voci viri, Dominus enim pugnauit pro
Iſrael.*
15 *Et reuerſus eſt Iehoſuah, & omnis Iſrael cum eo ad
caſtra in Ghilghal.*
16 *Et fuerunt quinque reges iſti, & abſconderunt ſe in
ſpelunca in Macchedah.*
17 *Et nunciatum eſt ipſi Iehoſuah, dicendo: Inuenti ſunt
quinque reges abſconditi in ſpelunca in Macchedah.*
18 *Dixitque Iehoſuah: Voluite ſaxa magna ad os ſpelun-
cæ, & conſtituite iuxta eam viros, vt cuſtodiant eos:*
19 *Et vos ne ſtetis, ſequimini inimicos veſtros, & caudam
eorum cædite: ne ſinatis eos ingredi vrbes ſuas, tradidit
enim eos Dominus Deus veſter in manu veſtra.*
20 *Et fuit, cùm finiſſet Iehoſuah, & filij Iſrael percutere
eos plaga magna valdè, donec conſumerentur, & ſuper-
ſtites, qui ſuperfuerunt ex eis, ingreſſi eſſent ciuitates
munitas.*
21 *Reuerſi ſunt omnis populus ad caſtra ad Iehoſuah in
Macchedah in pace: non mouit contra filios Iſrael quiſ-
quam linguam ſuam.*
22 *Dixitque Iehoſuah: Aperite os ſpeluncæ, & adducite
ad me quinque reges illos de ſpelunca.*
Et fecerunt ita: & adduxerunt ad eum quinque reges
23 *de ſpelunca, regem Ieruſalaim, regem Chebron, regem Iar-
muth, regem Lachis, regem Heglon.*
Et fuit, cum adduxiſſet quinque reges illos ad Iehoſuah,
24 *vocauit Iehoſuah omnem virum Iſrael, dixitque ad prin-
cipes virorum bellatorum, qui perrexerant ſecum: Accedi-
te, ponite pedes veſtros ſuper colla regum iſtorum. Et ac-
ceſſerunt, & poſuerunt pedes ſuos ſuper colla eorum:*

Dixit-

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et miſerunt habitatores Gabaon ad Ieſum in caſtra Iſrael in Galgala, dicentes: Ne relaxes manus tuas à pueris tuis: aſcende ad nos velociter, & auxiliare nobis, & eripe nos: quoniam congregati ſunt ſuper nos omnes reges Amorrhæorum, qui habitant montanam.	6	*Miſerunt ergo viri Gibon ad Iehoſua, ad caſtra in Gilgal, dicendo, Ne contrahas manus tuas à ſeruis tuis: aſcende ad nos citò, & ſerua nos, atque auxiliare nobis: congregati enim ſunt contra nos omnes Reges Emores habitantes in montes.*
Et aſcendit Ieſus de Galgalis ipſe, & omnis populus bellator cum eo, omnis potẽs in fortitudine.	7	*Aſcendit itaque Iehoſua de Gilgal, ipſe & vniuerſus populus bellator cum eo, omnes potentes viribus.*
Et dixit Dominus ad Ieſum: Ne timeas illos: in manus enim tuas tradidi eos: non remanebit ex illis quiſquam coram vobis.	8	*Dixit autem Iehouah ad Iehoſua, Ne timeas ab eis: in manum enim tuam tradidi eos, nec conſiſtet quiſquam ex eis in conſpectu tuo.*
Et quoniam adueniebat Ieſus ſuper eos repentè, totam noctem perrexit de Galgalis:	9	*Et venit ad eos Iehoſua repente: tota enim nocte aſcendit de Gilgal.*
Et exturbauit eos Dominus à facie filiorũ Iſrael: & contriuit eos Dominus contritione magna in Gabaon, & perſequuti ſunt eos viam aſcenſionis Oronim, & conciderunt eos vſque Azeca, & vſque Maceda.	16	*Et contriuit eos Iehouah coram Iſrael, percuſſitq́; eos plaga magna in Gibon, & perſequutus eſt eos per viam aſcenſus Beth-horon, & percuſſit eos vſque Azecah, & vſque Maccedah.*
Dum aũt illi fugerent à facie filiorum Iſrael ſuper deſcenſum Oronim, & Dominus proiecit in eos lapides grãdinis de cœlo vſq; Azeca: & fuerunt plures qui mortui ſunt propter lapides grandinis, quam quos occiderunt filij Iſrael gladio in prælio.	11	*Dum autem fugerent à facie Iſrael, & eſſent in deſcenſu Beth-horon, Iehouah demiſit ſuper eos lapides magnos è cœlo vſque ad Azecah, & mortui ſunt: plures mortui ſunt lapidibus grandinis, quam quos interfecerunt filij Iſrael gladio.*
Tunc locutus eſt Ieſus ad Dñm, qua die tradidit Deus Amorrhæũ ſubiugatũ Iſrael, qñ cõtriuit eos in Gabaõ, & cõtriti ſunt à facie filiorũ Iſrael, & dixit Ieſus: Stet ſol ſuper Gabaõ, & luna ſuper vallẽ Aelom.	12	*Tunc loqutus eſt Iehoſua ad Iehouam die qua tradidit Iehouah Emoræum coram filiis Iſrael. dixerat autem in oculis Iſrael, Sol in Gibon expecta, & luna in valle Aialon.*
Et ſtetit ſol, & luna in ſtatione, donec vltus eſt Dominus inimicos eorum. Et ſtetit ſol ad mediũ cœli, non procedebat ad Occaſum in finem diei vnius.	13	*Et expectauit ſol, & luna conſtitit, donec vlciſceretur ſe gens de inimicis ſuis. Annon hoc ſcriptum in libro Iaſar? Stetit ergo ſol in medio cœli, nec feſtinauit occumbere circiter die vna integra.*
Et non fuit dies talis, neque antea, neque poſtremo, vt obediret Deus homini, quoniam Dominus ſimul expugnabat cum Iſrael.	14	*Et non fuit ſicut dies illa ante eam nec poſt eam, in qua obediret Iehouah voci viri: Iehouah enim pugnabat pro Iſrael.*
Quæ deberẽt reſpondere nu. 15. abſunt à Trãſl. ex Sept. Romana.	15	*Reuerſus autem eſt Iehoſua & vniuerſus Iſrael cum eo ad caſtra in Gilgal.*
Et fugerunt quinque reges hi, & abſconderunt ſe in ſpeluncam, quæ in Maceda.	16	*Fugerantq́; quinque Reges iſti, & abſconderant ſe in ſpelunca in Maccedah.*
Et nunciatum eſt Ieſu, dicentes: Inuenti ſunt quinque reges abſconditi in ſpelunca, quæ in Maceda.	17	*Et nuntiatum fuit ipſi Iehoſua hiſce verbis, Inuenti ſunt quinque Reges abſconditi in ſpelunca in Maccedah.*
Et dixit Ieſus: Voluite lapides ad os ſpeluncæ, & conſtituite viros ad cuſtodiendum ſuper eos:	18	*Dixitque Iehoſua, Deuoluite ſaxa magna ad os ſpeluncæ, & conſtituite iuxta eam viros, vt cuſtodiant eos:*
Vos autem ne ſtetis, perſequentes poſt inimicos veſtros, & apprehendite caudam eorum: & ne finatis ingredi in ciuitates ſuas, tradidit enim eos Dominus Deus noſter in manus noſtras.	19	*Vos vero ne ſtetis. perſequimini inimicos veſtros, & caudam eorum cædite: nec ſinatis eos ingredi vrbes ſuas: tradidit enim eos Iehouah Deus veſter in manum veſtram.*
Et factum eſt, poſtquam ceſſauit Ieſus, & omnis filius Iſrael cædentes eos cæde magna valde vſque in finem, & ſuperſtites euaſerunt in ciuitates munitas.	20	*Quum autem finem feciſſet Iehoſua, & filij Iſrael percutiendi eos plaga magna valde, donec conſumerentur: & ſuperſtites qui ſuperfuerunt ex eis, ingreſſi eſſent vrbes munitas:*
Et reuerſus eſt omnis populus ad Ieſum in Maceda ſani: & non mutiuit quiſquam de filiis Iſrael lingua ſua.	21	*Reuerſi ſunt vniuerſus populus ad caſtra ad Iehoſua in Maccedah in pace: non mouit contra filios Iſrael quiſquam linguam ſuam.*
Et dixit Ieſus: Aperite ſpeluncam, & educite quinque iſtos reges è ſpelunca.	22	*Dixitq́; Iehoſua, Aperite os ſpeluncæ, & adducite ad me quinque Reges illos de ſpelunca.*
Et eduxerunt quinque reges è ſpelunca, regem Hieruſalem, & regem Chebron, & regem Ierimuth, & regem Lachis, & regem Odollam.	23	*Et fecerunt ita: eduxerunt namque ad eum quinque Reges illos de ſpelunca, Regem Ieruſalaim, Regem Hebron, Regem Iarmuth, Regem Lachis, Regem Eglon.*
Et poſtquam eduxerũt eos ad Ieſum, & cõuocauit Ieſus oẽm Iſrael, & principes prælij, qui ſimul proceſſerant cum ipſo, dicens eis: Procedite: & imponite pedes veſtros ſuper ceruices eorũ. Et accedẽtes impoſuerũt pedes ſuos ſuper ceruices eorũ:	24	*Quumque eduxiſſent quinque Reges illos ad Iehoſua, vocauit Iehoſua omnem virum Iſrael, dixitq́; ad principes virorum bellatorum qui perrexerant ſecum, Accedite, ponite pedes veſtros ſuper colla Regum iſtorum. Qui acceſſerunt, poſueruntq́; pedes ſuos ſuper colla eorum.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

25 Rurſum ait ad eos: Nolite timere, nec paueatis, confortamini, & eſtote robuſti: ſic enim faciet Dominus cunctis hoſtibus veſtris, aduerſum quos dimicatis.

26 Percuſſit Ioſue, & interfecit eos, atque ſuſpendit ſuper quinque ſtipites: fueruntque ſuſpenſi vſque ad veſperum.

27 * Cumque occumberet ſol, præcepit ſociis, vt deponerent eos de patibulis. Qui depoſitos proiecerunt in ſpeluncam, in qua latuerant, & poſuerunt ſuper eos eius ſaxa ingentia, quæ permanent vſque in præſens.

* Deut. 21. 23.

28 Eodem quoque die Macedam cepit Ioſue, & percuſſit eam in ore gladij, regemque illius interfecit, & omnes habitatores eius: non dimiſit in ea ſaltem paruas reliquias. Fecitque regi Maceda, ſicut fecerat regi Iericho.

29 Tranſiuit autem cum omni Iſrael de Maceda in Lebna, & pugnabat contra eam:

30 Quam tradidit Dominus cum rege ſuo in manus Iſrael: percuſſeruntque vrbem in ore gladij, & omnes habitatores eius: non dimiſerunt in ea vllas reliquias. Feceruntque regi Lebna, * ſicut fecerant regi Iericho.

* Sup. 6. 2.

31 De Lebna tranſiuit in Lachis cum omni Iſrael & exercitu per gyrum diſpoſito oppugnabat eam.

32 Tradiditque Dominus Lachis in manus Iſrael, & cepit eam die altero, atque percuſſit in ore gladij, omnemque animam, quę fuerat in ea, ſicut fecerat Lebna.

33 Eo tempore aſcendit Horam rex Gazer, vt auxiliaretur Lachis: quem percuſſit Ioſue cum omni populo eius vſque ad internecionem.

34 Tranſiuitque de Lachis in Eglon, & circumdedit:

35 Atque expugnauit eam eadem die: percuſſitque in ore gladij omnes animas, quæ erant in ea iuxta omnia, quæ fecerat Lachis.

36 Aſcendit quoque cum omni Iſrael de Eglon in Hebron, & pugnauit contra eam:

37 Cepit eam, & percuſſit in ore gladij: regem quoque eius, & omnia oppida regionis illius, vniuerſaſque animas, quæ in ea fuerant commoratæ: non reliquit in ea vllas reliquias: ſicut fecerat Eglon, ſic fecit, & Hebron, cuncta quæ in ea reperit conſumens gladio.

38 Inde reuerſus in Dabir:

39 Cepit eam, atque vaſtauit: regem quoque eius, atque omnia per circuitum oppida percuſſit in ore gladij: non dimiſit in ea vllas reliquias: ſicut fecerat Hebron, & Lebna, & regibus earum, ſic fecit Dabir, & regi illius.

40 Percuſſit itaque Ioſue omnem terram montanam, & meridianam, atque campeſtrem, & Aſedoth cum regibus ſuis: non dimiſit in ea vllas reliquias, ſed omne quod ſpirare poterat interfecit, ſicut præceperat ei Dominus Deus Iſrael:

41 A Cadesbarne vſque Gazam. Omnem terram Gozen vſque Gabaon:

42 Vniuerſoſque reges, & regiones eorum vno impetu cepit, atque vaſtauit: Dominus enim Deus Iſrael pugnauit pro eo.

43 Reuerſuſque eſt cum omni Iſrael ad locum caſtrorum in Galgala.

CAP.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

25 *Dixitque ad eos Iehoſuah: Ne timeatis, & ne paueatis: confortate vos, & roborate vos: ſic enim faciet Dominus omnibus inimicis veſtris contra quos pugnatis.*

26 *Et percuſſit eos Iehoſuah poſt hæc, & mori fecit eos, & ſuſpendit eos in quinque lignis: & fuerunt ſuſpenſi in lignis vſque ad veſperam.*

27 *Et fuit, tempore quo occubuit ſol, præcepit Iehoſuah, & depoſuerunt eos de lignis. Et proiecerunt eos in ſpeluncam, in qua ſe abſconderant, & poſuerunt lapides ingentes ad os ſpeluncæ vſque ad hunc met diem.*

28 *Et Macchedah cepit Iehoſuah die ipſa, & percuſſit eam acie gladij, & regem eius occidit, ipſos & omnem animam, quæ erant in ea: non remanſit euaſor. Fecitque regi Macchedah, quemadmodum fecit regi Iericho.*

29 *Et tranſiuit Iehoſuah, & omnis Iſrael cum eo de Macchedah in Libnah, & pugnauit cum Libnah:*

30 *Tradiditque Dominus eam in manu Iſrael, & regem eius, & percuſſit eam acie gladij, & omnem animam, quæ erat in ea: non remanſit in ea ſuperſtes. Et fecit regi eius, quemadmodum fecit regi Iericho.*

31 *Et tranſiuit Iehoſuah, & omnis Iſrael cum eo de Libnah in Lachis: & caſtrametatus eſt iuxta eam, & pugnauit cum ea.*

32 *Et dedit Dominus Lachis in manu Iſrael, & cepit eam die ſecunda, & percuſſit eam acie gladij, & omnem animam, quæ erat in ea, iuxta omnia, quæ fecit ipſi Libnah.*

33 *Tunc aſcendit Horam rex Ghezer ad auxiliandum Lachis: & percuſſit eum Iehoſuah, & populum eius, donec non remanſit ei ſuperſtes.*

34 *Et tranſiuit Iehoſuah, & omnis Iſrael cum eo de Lachis in Heglon, & caſtrametati ſunt aduerſus eam, & pugnauerunt contra eam:*

35 *Ceperuntque eam die ipſa: & percuſſerunt eam acie gladij, & omnem animam, quæ erat in ea die ipſa interfecit, iuxta omnia, quæ fecit ipſi Lachis.*

36 *Et aſcendit Iehoſuah, & omnis Iſrael cum eo de Heglon in Chebron, & pugnauerunt contra eam:*

37 *Et ceperunt eam, & percuſſerunt eam acie gladij, & regem eius, & omnes vrbes eius, & omnem animam, quæ erat in ea: non remanſit ſuperſtes, iuxta omnia, quæ fecit ipſi Heglon: & interfecit eius habitatores, & omnem animam in ea.*

38 *Et reuerſus eſt Iehoſuah, & omnis Iſrael cum eo in Debir, & pugnauit contra eam:*

39 *Cepitque eam: & regem eius, & omnes vrbes eius, & percuſſerunt eos acie gladij, & interfecerunt omnem animam, quæ erat in ea: non remanſit ſuperſtes: quemadmodum fecit ipſi Chebron, ſic fecit ipſi Debir, & regi eius, & quemadmodum fecit ipſi Libnah, & regi eius.*

40 *Et percuſſit Iehoſuah omnem terram montanam, & meridianam, & campeſtrem, & Aſedoth, & omnes reges eorum: non remanſit ſuperſtes, & omnem animam interfecit, quemadmodum præcepit Dominus Deus Iſrael:*

41 *Et percuſſit eos Iehoſuah à Cadesbarneah vſq; Hazzah. Et omnem terram Ghoſen vſque Ghibhon:*

42 *Et omnes reges iſtos, & terram eorum cepit Iehoſuah vice vna: quia Dominus Deus Iſrael pugnauit pro Iſrael.*

43 *Et reuerſus eſt Iehoſuah, & omnis Iſrael cum eo ad caſtra in Ghilghal.*

CAP.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et dixit Ieſus ad eos: Ne timeatis eos, neque formidetis: viriliter agite, & confortamini: quia ſic faciet Dominus omnibus inimicis veſtris, quos vos debellabitis eos.	25	*Dixitq́, ad eos Iehoſua, Ne timeatis, & ne paueatis, confortate vos, & roborate: ſic enim faciet Iehouah omnibus inimicis veſtris contra quos pugnatis.*
Et occidit eos Ieſus, & ſuſpendit eos ſuper quinque ligna: & fuerunt pendentes ſuper ligna vſque ad veſperam.	26	*Percuſſit itaque eos Iehoſua poſt hæc, & interfecit eos, ac ſuſpendit illos in quinque lignis, fueruntq́ ſuſpenſi in lignis vſque ad veſperam.*
Et factum eſt circiter ſolis Occaſum, mandauit Ieſus, & depoſuerunt eos de lignis. Et proiecerunt eos in ſpeluncam, in quam confugerant illuc, & aduoluerunt lapides ad ſpeluncam vſque in hodiernam diem.	27	*Fuit præterea, tempore quo occumbit ſol, præcepit Iehoſua, & depoſuerunt eos de lignis, proieceruntq́ eos in ſpeluncam in qua ſe abſconderant: & poſuerunt lapides ingentes ad os ſpeluncæ vſque ad hunc ipſum diem.*
Et ipſam Maceda ceperunt in die illa, & occiderunt eam in ore gladij, & exterminauerunt omne ſpirans quod erat in ea: & non remanſit vllus in ea ſuperſtes, & qui euaſerit. Et fecerũt regi Maceda, quemadmodum fecerant regi Hierico.	28	*Maccedam vero cepit Iehoſua eo die, & percuſſit eam acie gladij, & Regem eius occidit vnà cum illis, & omnem animam quæ erat in ea: non reliquit ſuperſtitem, fecitq́ Regi Maccedah quemadmodum fecerat Regi Ieriho.*
Et abiit Ieſus, & omnis Iſrael cum eo de Maceda in Lebna, & oppugnabat Lebna:	29	*Tranſiuit deinde Iehoſua & vniuerſus Iſrael cum eo de Maccedah in Libnah, & pugnauit cum Libnah:*
Et tradidit eam Dominus in manus Iſrael: & ceperunt eam, & regem eius, & occiderunt eam in ore gladij, & omne ſpirans in ea: & non remanſit in ea ſuperſtes, & qui euaſerit. Et fecerunt regi eius, quemadmodum fecerant regi Hiericho.	30	*Tradiditq́ Iehouah etiam eam in manum Iſrael, & Regem eius: & percuſſit eam acie gladij, omnemq́ animam quæ erat in ea, non reliquit in ea ſuperſtitem: fecitque Regi eius quemadmodum fecerat Regi Ieriho.*
Et abiit Ieſus & omnis Iſrael cum eo de Lebna in Lachis: & obſedit eam, & oppugnabat eam.	31	*Tranſiuit præterea Iehoſua & vniuerſus Iſrael cum eo, de Libnah in Lachis, caſtrametatusq́ eſt iuxta eam, & pugnauit cum ea.*
Et tradidit dominus ipſam Lachis in manum Iſrael, & cepit eam in die ſecunda, & occiderunt eam in ore gladij, & exterminarunt eam, quemadmodum fecerant Lebna.	32	*Deditq́ Iehouah Lachis in manum Iſrael, & cepit eam die ſecunda, & percuſſit eam acie gladij, omnemq́ animam quæ erat in ea, prorſus vt fecerat ipſi Libnah.*
Tunc aſcendit Elam rex Gazer auxilium laturus ipſi Lachis: & percuſſit eũ Ieſus in ore gladij, quoadusq; non remãſit de eis ſuperſtes, & qui euaſerit.	33	*Tunc aſcendit Horam rex Gezer ad auxiliandum Lachis: & percuſſit eum Iehoſua, ac populum eius, donec non reliquit ei ſuperſtitem:*
Et abiit Ieſus, & omnis Iſrael cum eo de Lachis in Odollam, & obſedit eam, & oppugnauit eam, & tradidit eam Dominus in manu Iſrael:	34	*Tranſiuit inſuper Iehoſua & omnis Iſrael cum eo de Lachis in Eglon, & caſtrametati ſunt aduerſus eam, & pugnauerunt contra eam.*
Et cepit eam in die illa: & occidit eam in ore gladij, & omne ſpirans in ea occiderunt, quemadmodum fecerant Lachis.	35	*Ceperuntq́ eam die ipſa, & percuſſerunt eam acie gladij: & omnem animam quæ erat in ea, die ipſa interfecit prorſus vt fecerat ipſi Lachis,*
Et abiit Ieſus, & omnis Iſrael cum eo in Chebron, & obſedit eam:	36	*Aſcendit autem Iehoſua & vniuerſus Iſrael cum eo, de Eglon in Hebron, & pugnauerunt contra eam.*
Et percuſſit eam in ore gladij, & omne ſpirans, quæcumque erant in ea: non fuit ſuperſtes: quemadmodum fecerant Odollam, exterminarunt eam, & quæcumque erant in ea.	37	*Et ceperunt eam, ac percuſſerunt acie gladij, & Regem eius, & omnes vrbes eius, atque omnem animam quæ erat in ea: non reliquit ſuperſtitem, prorſus vt fecerat ipſi Eglon: & perdidit eam, atque omnem animam quæ erat in ea.*
Et reuertit Ieſus, et omnis Iſrael in Dabir:	38	*Reuerſus eſt deinde Iehoſua & vniuerſus Iſrael cum eo in Debir, & pugnauit contra eam.*
Et obſidentes eam, ceperunt eam: et regem eius, et oppida eius, et percuſſit eam in ore gladij: et exterminauerunt eam, et omne ſpirans in ea, et non reliquerunt ei quemquam ſuperſtitem: quemadmodum fecerant Chebron, et regi eius, ſic fecerunt Dabir, et regi eius.	39	*Cepitque eam & Regem eius, ac omnes vrbes eius: percuſſeruntque eos acie gladij, atque interfecerunt omnem animam quæ erat in ea, non reliquit ſuperſtitem: quemadmodum fecerat ipſi Hebron, ſic fecit ipſi Debir & Regi eius, & quemadmodum fecerat ipſi Libnah & Regi eius.*
Et percuſſit Ieſus omnem terram montanæ, et ipſam Nageb, et campeſtrem, et Aſedoth, et reges eius: non reliquerunt ex eis ſuperſtitem, et omne ſpirans vitæ exterminauit, quemadmodum mandauit Dominus Deus Iſrael:	40	*Percuſſit itaque Iehoſua omnem terram montanam, & Meridianam & campeſtrem, & Aſedoth, & omnes Reges earum: non reliquit ſuperſtitem: & omnem animam interfecit, quemadmodum præceperat Iehouah Deus Iſrael.*
A Cadesbarne vſque Gazam. Omnem Goſom vſque Gabaon:	41	*Percuſſit autem Iehoſua à Cades-barnea vſq; Azzah, & vniuerſam terram Goſen vſque Gibon.*
Et omnes reges eorum, & terram eorum percuſſit Ieſus vno tempore: quoniam Dominus Deus Iſrael ſimul pugnabat cum Iſrael.	42	*Cunctos vero Reges iſtos & terram eorum cepit Iehoſua vice vna: quia Iehouah Deus Iſrael pugnabat pro Iſrael.*
	43	*Reuerſus eſt autem Iehoſua atque vniuerſus Iſrael cum eo, ad caſtra in Gilgal.*

Quæ nu. 43. deberẽt notari à Tranſl. ex Sept. Romæ edita abſunt.

Vulgat. Editio.

CAP. XI.

QVæ cum audiſſet Iabin Rex Aſor, miſit ad Io-
bab regem Madon, & ad regem Semeron, atq;
ad regem Achſaph:
Ad reges quoque Aquilonis, qui habitabant in
montanis, & in planitie contra Meridiem Cene-
roth, in campeſtribus quoque, & in regionibus
Dor iuxta mare:
Chananæum quoque ab Oriente, & Occidente,
& Amorrhæum, atque Hethæum, ac Pherezæum,
& Iebuſæum in montanis: Heuæum quoque qui
habitabat ad radices Hermon in terra Maſpha.

Egreſſique ſunt omnes cum turmis ſuis, popu-
lus multus nimis, ſicut arena, quæ eſt in littore
maris, equi quoque & currus immenſæ multitu-
dinis.
Conueneruntque omnes reges iſti in vnum ad
aquas Merom, vt pugnarent contra Iſrael.

Dixitque Dominus ad Ioſue: Ne timeas eos; cras
enim hac eadem hora ego tradam omnes iſtos vul-
nerandos in conſpectu Iſrael: equos eorum ſubner-
uabis, & currus igne combures.

Venitque Ioſue, & omnis exercitus cum eo ad-
uerſus illos ad aquas Merom ſubito, & irruerunt
ſuper eos:
Tradiditque illos Dominus in manus Iſrael.
Qui percuſſerunt eos, & perſecuti ſunt vſque ad
Sidonem magnam, & aquas Maſerephoth, cam-
pumque Maſphe, qui eſt ad Orientalem illius par-
tem. Ita percuſſit omnes, vt nullas dimitteret ex
eis reliquias:
Fecitque ſicut præceperat ei Dominus, equos eo-
rum ſubneruauit, curruſque combuſſit igni.

Reuerſuſque ſtatim cepit Aſor: & regem eius
percuſſit gladio. Aſor enim antiquitus inter omnia
regna hæc principatum tenebat.
Percuſſitque omnes animas, quæ ibidem mora-
bantur: non dimiſit in ea vllas reliquias, ſed vſque
ad internecionem vniuerſa vaſtauit, ipſamque vr-
bem peremit incendio.
Et omnes per circuitum ciuitates, regeſque ea-
rum cepit, percuſſit, atque deleuit, * ſicut præcepe-
rat ei Moyſes famulus Domini.

* Deu. 7.1.

Abſque vrbibus, quæ erant in collibus, & in tu-
mulis ſitæ, cæteras ſuccendit Iſrael: vnam tantum
Aſor munitiſſimam flamma conſumpſit.
Omnemque prædam iſtarum vrbium, ac iu-
menta diuiſerunt ſibi filij Iſrael, cunctis homini-
bus interfectis.

* Sicut præceperat Dominus Moyſi ſeruo ſuo, ita
præcepit Moyſes Ioſue, & ille vniuerſa compleuit:
non præteriit de vniuerſis mandatis, nec vnum
quidem verbum, quod iuſſerat Dominus Moy-
ſi.

* Exo. 34.11. Deut. 7.1.

Cepit itaque Ioſue omnem terram montanam,
& meridianam, terramque Goſen, & planitiem, &
Occidentalem plagam, montemque Iſrael, & cam-
peſtria eius:
Et partem montis, quæ aſcendit Seir vſque Baal-
gad per planitiem Libani ſubter montem Her-
mon: omnes reges eorum cepit, percuſſit, & occi-
dit.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XI.

1 *ET fuit, cum audiſſet Iabin rex Chaſor, miſit ad Iobab*
regem Malon, & regẽ Simbron, & ad regem Achſaph:

2 *Et ad reges, qui erant ab Aquilone in monte, & in pla-*
nitie ad Auſtrum Chineroth, & in planitie, & in Na-
photh Dor ab Occidente:

3 *Chenahanæus ob Oriente, & Occidente, & Emorræus,*
& Chittæus, & Perizæus, & Iebuſæus in monte, & Chiu-
uæus ſub Chermon in terra Miſpah.

4 *Et egreſſi ſunt ipſi, & omnia caſtra eorum cum eis,*
populus multus tanquam arena, quæ eſt iuxta littus ma-
ris præ multitudine, & equi, & currus multi valdè.

5 *Et conuenerunt omnes reges iſti, & venerunt, & caſtra-*
metati ſunt pariter ad aquas Meron, vt pugnarent cum
Iſrael.

6 *Dixit autem Dominus ad Iehoſuah: Ne timeas à fa-*
cie eorum: cras enim in tempore hoc trado omnes iſtos oc-
ciſos coram Iſrael: equos eorum ſubneruabis, & currus
eorum combures igni.

7 *Et venit Iehoſuah, & omnis populus bellator cum eo*
aduerſus eos, ad aquas Meron repentè, & irruerunt in
eos:

8 *Et tradidit eos Dominus in manu Iſrael. Et percuſſe-*
runt eos, & perſecuti ſunt eos vſque Sidon magnam, &
vſq; Miſrephoth aquarum, & vſque ad campum Miſpah
ad Orientem. Et percuſſit eos, donec non remaneret eis ſu-
perſtes

9 *Et fecit eis Iehoſuah, quemadmodum dixerat ei Domi-*
nus, equos eorum ſubneruauit, & currus eorum combuſ-
ſit igni.

10 *Et reuerſus eſt Iehoſuah in tempore ipſo, & cepit Cha-*
ſor: & regem eius percuſſit gladio. Chaſor enim antea fuit
caput omnium regnorum iſtorum.

11 *Et percuſſerunt omnem animam, quæ erat in ea, acie*
gladij interficiendo: non remanſit in ea omnis anima, &
Chaſor combuſſit igni.

12 *Et omnes vrbes regum iſtorum, & omnes reges eorum*
cepit Iehoſuah, & percuſſit eos acie gladij interficiendo
eos, quemadmodum præcepit Moſeh ſeruus Domini.

13 *Tantummodo omnes vrbes, quæ ſtant iuxta tumulum*
eorum, non combuſſit Iſrael: præter Chaſor ſolam quam
combuſſit Iehoſuah.

14 *Et omnia ſpolia ciuitatum iſtarum, & animalia præ-*
dati ſunt ſibi filij Iſrael, tantum omnem hominem per-
cuſſerunt acie gladij, donec perdiderunt eos, non reliqué-
runt omnem animam.

15 *Quemadmodum præcepit Moſeh ſeruo ſuo, ſic præcepit*
Moſeh ipſi Iehoſuah, & ſic fecit Iehoſuah: non remouit
verbum, ex omnibus, quæ præcepit Dominus ipſi Moſeh.

16 *Et tulit Iehoſuah omnem terram iſtam montanam,*
& omnem Auſtralem, & omnem terram Goſen, & plani-
ciem, & campeſtria, & montem Iſrael, & planiciem eius:

17 *A monte Lenei, qui aſcendit in Seir vſque Bahalgad*
in campo Lebanon ſub monte Chermon: & omnes reges
eorum cepit, & percuſſit eos, & mori fecit eos.

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XI.

1 VT autem audiuit Iabin rex Aſor, miſit ad Io-
bab regem Maron,& ad regem Symoon, & ad
regem Aziph:
2 Et ad reges,qui ad Sidonem magnam in mon-
tana,& in Araba è regione Cenoroth, & in cam-
pum, & in Phenaeddor:
3 Et ad maritimos Chananæos ab Oriente, & ad
maritimos. Amorrhæos, & Chettæos, & Phere-
zæos,& Iebuſæos,qui in monte: & Euæos, & qui
ſub Ærmon in terra Maſſyma.
4 Et exierunt ipſi,& reges eorum cum ipſis, ſicut
arena maris multitudine, & equi, & currus multi
valde.
5 Et conuenerunt omnes reges ipſi,& coiuerunt in
idipſum,& caſtrametati ſunt ſuper aquam Maron
ad debellandum Iſrael.
6 Et dixit Dominus ad Ieſum: Ne timeas à facie
eorum: quia cras hac ipſa hora ego trado fugatos
eos ante Iſrael:equos eorum ſubneruabis,& currus
eorum combures in igni.
7 Et venit Ieſus, & omnis populus bellator ſuper
eos ad aquam Maron repente, & irruerunt ſuper
eos in montana:
8 Et tradidit eos Dominus ſubiugatos Iſrael. Et
cædentes eos perſequuti ſunt vſque Sidonem ma-
gnam,& vſque Materon,& vſque ad campos Maſ-
ſoch ad Orientem. Et trucidauerunt eos, donec
non remanſit ex eis ſuperſtes:
9 Et fecit eis Ieſus, quemadmodum mandauit ei
Dominus,equos eorum ſubneruauit,& currus eo-
rum incendit igni.
10 Et reuerſus eſt Ieſus in tempore illo, & cepit
Aſor:& regem eius.Erat autem Aſor antea princeps
omnium regnorum horum.
11 Et occidit omne ſpirans in ea in gladio,& exter-
minarunt omnes:& non remanſit in ea ſpirans, &
ipſam Aſor incenderunt in igni.
12 Et omnes ciuitates regnorum, & reges eorum
cepit Ieſus,& interfecit eos in ore gladij, & exter-
minarunt eos,quemadmodum præceperat Moyſes
puer Domini.
13 Sed omnes ciuitates exaggeratas non incendit
Iſrael:tantum Aſor ſolam incendit Iſrael.
14 Et omnia ſpolia eius prædati ſunt ſibi filij Iſrael,
ipſos autem omnes exterminarunt in ore gladij,
quoadusque diſperdidit eos, non reliquerunt ex
eis quicquam ſpirans.
15 Quemadmodum præcepit Dominus Moyſi pue-
ro ſuo, & Moyſes ſimiliter mandauit Ieſu, & ſic
fecit Ieſus:non eſt tranſgreſſus quicquam ab om-
nibus,quæ præcepit ei Moyſes.
16 Et cepit Ieſus omnem terram montanam, &
omnem terram Nageb,& omnem terram Goſom,
& campeſtrem, & eam quæ verſus Occaſum, &
montem Iſrael,& humilia:
17 Quæ ad montem à monte Chelcha,& qui aſcen-
dit in Seir,& vſque Balagad,& campos Libani ſub
monte Ærmon:& omnes reges eorum cepit,& ſuſ-
tulit,& occidit.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XI.

*QVum autem audiſſet Iabin rex Haſor, miſit ad Io-
bab regem Madon,& ad Regem Simron, & ad Re-
gem Achſaph.*
*Ad Reges quoque qui habitabant ab Aquilone in mon-
tanis, & in planitie ad Auſtrum Chinneroth & in pla-
nitie,& in Naphoth-Dor ab Occidente:*
*Et ad Chenaanæum ab Oriente & Occidente, & Emo-
ræum, & Hittæum & Perizæum & Iebuſæum in monta-
nis,& Hiuæum ſub Hermon in terra Miſpah.*
*Et egreſſi ſunt ipſi, & omnia caſtra eorum cum eis, po-
pulus multus tanquam arena quæ eſt iuxta littus maris,
præ multitudine,& equi,& currus multi valde.*
*Conueneruntque omnes Reges iſti, & venientes caſtra-
metati ſunt pariter ad aquas Merom, vt pugnarent cum
Iſrael.*
*Dixit autem Iehouah ad Iehoſua, Ne timeas à facie
eorum: cras enim hoc tempore tradam omnes iſtos occiſos
coram Iſrael: equos eorum ſubneruabis,& currus eorum
combures igni.*
*Venit itaque Iehoſua & cunctus populus bellator cum
eo, aduerſus eos, ad aquas Merom repente, & irruerunt
in eos.*
*Et tradidit eos Iehouah in manum Iſrael, percuſſe-
runtque eos, & perſecuti ſunt eos vſque Sidon magnam,
& vſque Miſrephoth aquarum, & vſque ad campum
Miſpeh ad Orientem: ac percuſſerunt eos, donec non reli-
querit eis ſuperſtitem:*
*Fecitque eis Iehoſua quemadmodum dixerat ei Iehouah:
equos eorum ſubneruauit,& currus eorum combuſſit igni:*
*Et reuerſus Iehoſua, eodem tempore cepit Haſor, &
Regem eius percuſſit gladio: Haſor enim antea fuit caput
omnium regnorum illorum.*
*Percuſſerunt inſuper omnem animam quæ erat in ea,
acie gladij interficiendo: non remanſit vlla anima, &
Haſor combuſſit igni.*
*Omnes quoque vrbes Regum illorum,& vniuerſos Re-
ges eorum cepit Iehoſua, percuſſitque eos acie gladij, in-
terficiendo eos, quemadmodum præceperat Moſeh ſeruus
Iehouæ.*
*Tantummodo omnes vrbes quæ adhuc ſtabant in ro-
bore ſuo, non combuſſit Iſrael: præter Haſor ſolam, quam
combuſſit Iehoſua.*
*Et omnia ſpolia vrbium iſtarum, & iumenta prædati
ſunt ſibi filij Iſrael: tantum omnes homines percuſſerunt
acie gladij, donec perdiderunt eos: non reliquerunt vllam
animam.*
*Quemadmodum præceperat Dominus Moſeh ſeruo ſuo,
ſic præcepit Moſeh ipſi Iehoſua, ſic quoque fecit Iehoſua:
nihil omiſit ex omnibus quæ præceperat Iehouah ipſi Mo-
ſeh.*
*Et cepit Iehoſua omnem terram illam, nempe monta-
nam, & omnem Auſtralem, omnemque terram Goſen, &
planitiem atque campeſtria, montem quoque Iſrael, &
planitiem eius:*
*A monte Leui qui aſſurgit verſus Seir vſque Baal-gad
in campo Lebanon ſub monte Hermon: omnes quoque Re-
ges eorum cepit,& percuſſit eos, atque interfecit.*

Diebus

Vulgat. Editio.

18 Multò tempore pugnauit Ioſue contra reges
iſtos.
19 Non fuit ciuitas,quæ ſe traderet filiis Iſrael,præ-
ter Heuæum, qui habitabat in Gabaon: omnes
enim bellando cepit.
20 Domini enim ſententia fuerat, vt indurarentur
corda eorum,& pugnarent contra Iſrael, & cade-
rent, & non mererentur vllam clementiam, ac
perirent,ſicut præceperat Dominus Moyſi.
21 In illo tempore venit Ioſue, & interfecit Ena-
cim de montanis,Hebron,& Dabir, & Anab, & de
omni monte Iuda,& Iſrael, vrbeſque eorum dele-
uit.
22 Non reliquit vllum de ſtirpe Enacim, in terra
filiorum Iſrael: abſque ciuitatibus Gaza, & Geth,
& Azoto,in quibus ſolis relicti ſunt.
23 Cepit ergo Ioſue omnem teram, ſicut locutus
eſt Dominus ad Moyſen,& tradidit eam in poſſeſ-
ſionem filiis Iſrael,ſecundum partes,&tribus ſuas,
quieuitque terra à præliis.

CAP. XII.

1 HI ſunt reges, quos percuſſerunt filij Iſrael, &
poſſederunt terram eorum trans Iordanem ad
ſolis ortum, à torrente Arnon vſque ad montem
Hermon,& omnem Orientalem plagam, quæ reſ-
picit ſolitudinem.
2 Sehon rex Amorrhæorum,qui habitauit in He-
ſebon,dominatus eſt ab Aroer,quæ ſita eſt ſuper ri-
pam torrentis Arnon, & mediæ partis in valle,di-
midiæque Galaad, vſque ad torrentem Iaboc, qui
eſt terminus filiorum Ammon.
3 Et à ſolitudine vſque ad Mare Ceneroth contra
Orientem,& vſque ad mare deſerti, quod eſt mare
ſalſiſſimum,ad Orientalem plagam per viam, quæ
ducit Bethſimoth,& ab Auſtrali parte, quæ ſubia-
cet Aſedoth,Phaſga.
4 Terminus Og regis Baſan,de reliquiis Raphaim,
qui habitauit in Aſtaroth,& in Edrai, & domina-
tus eſt in monte Hermon, & in Salecha, atque in
vniuerſa Baſan, vſque ad terminos.
5 Geſſuri,& Machati, & dimidiæ partis Galaad:
terminos Sehon regis Heſebon.
6 Moyſes famulus Domini,& filii Iſrael percuſſe-
runt eos,tradiditque terram eorum Moyſes in poſ-
ſeſſionem Rubenitis, & Gaditis, & dimidiæ tribui
Manaſſe.
7 Hi ſunt reges terræ,quos percuſſit Ioſue, & filii
Iſrael trans Iordanem ad Occidentalem plagam, à
Baalgad in campo Libani,vſque ad montem, cuius
pars aſcendit in Seir:tradiditque eam Ioſue in poſ-
ſeſſionem tribubus Iſrael,ſingulis partes ſuas:
8 Tam in montanis,quam in planis, atque cam-
peſtribus.In Aſedoth,& in ſolitudine, ac in Meri-
die Hethæus fuit, & Amorrhæus, Chananæus, &
Pherezæus,Heuæus,& Iebuſæus.
9 Rex Iericho vnus: rex Hai,quæ eſt ex latere Be-
thel,vnus:
10 Rex Ieruſalem vnus, rex Hebron vnus.
11 Rex Ierimoth vnus, rex Lachis vnus:
12 Rex Eglon vnus,rex Gazer vnus:
13 Rex Dabir vnus,rex Gader vnus:
14 Rex Herma vnus,rex Gered vnus:
15 Rex Lebna vnus,rex Odullam vnus:
16 Rex Maceda vnus,rex Bethel vnus:
17 Rex Taphua vnus,rex Opher vnus:
18 Rex Aphec vnus,rex Saron vnus:
19 Rex Madon vnus,rex Aſor vnus:

Tranſl.ex Heb.Sanct. Pagn.

18 *Diebus multis fecit Iehoſuah cum omnibus regibus iſtis
bella.*
19 *Non fuit ciuitas, quæ pacem fecerit cum filiis Iſrael,
præter Chiuuæos habitatores Ghibhon: omnes ceperunt in
prælio.*
20 *Quia à Domino fuit, vt induraret cor ſuum in oc-
curſum belli cum Iſrael, vt occideret eos, vt non eſſet eis
miſericordia, ſed vt diſperderet eos, ſicut præcepit Domi-
nus Moſeh.*
21 *Et venit Iehoſuah in tempore illo,& excidit Hanachim
de monte,de Chebron, de Debir,& de Hanab, & de omni
monte Iehudah, & de omni monte Iſrael cum vrbibus eo-
rum interfecit eos Iehoſuah.*
22 *Non remanſerunt Hanachim in terra filiorum Iſrael:
tantum in Hazah, in Gath, & in Aſdod remanſerunt.*
23 *Et accepit Iehoſuah omnem terram iuxta omnia, quæ
locutus eſt Dominus ad Moſeh,& tradidit eam Iehoſuah
in hæreditate ipſi Iſrael, ſecundum partes eorum per tri-
bus eorum, & terra quieuit à bello.*

CAP. XII.

1 *HI autem ſunt reges terræ quos percuſſerunt filii Iſ-
rael, & poſſederunt terram eorum trans Iarden ad
Ortum ſolis à torrente Arnon vſque ad montem Cher-
mon, & omnem planiciem Orientalem.*
2 *Sichon rex Emorræus habitans in Cheſbon,qui domina-
batur ab Haroher iuxta ripam torrentis Arnon, & me-
dium torrentis, & dimidium Ghilhad vſque ad Iabbok
torrentem, terminum filiorum Hammon.*
3 *Et planiciem vſque ad Mare Chineroth ad Orientem,
& vſque ad Mare deſerti, mare ſalis ad Orientem per
viam Bethhaieſimoth, & ab Auſtro ſubter effuſiones a-
quarum collis Piſgah.*
4 *Et terminum Hogh regis Baſan à reſiduo Rephaim,qui
habitabat in Haſtaroth, & in Edrehi, & dominabatur in
monte Chermon, & in Salchah, & in omni Baſan vſque
ad terminum.*
5 *Gheſuri, & Mahachati, & dimidium Ghilhad: ter-
minum Sichon regis Cheſbon.*
6 *Moſeh ſeruus Domini, & filii Iſrael percuſſerunt eos,
& dedit eam Moſeh ſeruus Domini in poſſeſſionem Reu-
benitis,& Ghaditis,& dimidiæ tribui Menaſſeh.*
7 *Illi ſunt autem reges terræ, quos percuſſit Iehoſuah,
& filij Iſrael trans Iarden ab Occidente, à Bahalgad in
campo Lebanon, vſque ad montem Lenei, qui aſcendit in
Sehir: & tradidit eam Iehoſuah tribubus Iſrael in poſ-
ſeſſionem, ſecundum partes ſuas:*
8 *In monte,& in planicie, & in campeſtri. Et in Aſe-
doth, & in deſerto, & in Auſtro Chittæus, Emorræus,
Chenahanæus,Perizæus,Chiuuæus,& Iebuſæus.*
9 *Rex Iericho vnus: rex Hai, qui erat ex latere Bethel
vnus:*
10 *Rex Ieruſalaim vnus, rex Chebron vnus:*
11 *Rex Iarmuth vnus, rex Lachis vnus:*
12 *Rex Heglon vnus, rex Gheſer vnus:*
13 *Rex Debir vnus,rex Gheder vnus:*
14 *Rex Chormah vnus,rex Harad vnus:*
15 *Rex Libnah vnus, rex Hadulam vnus:*
16 *Rex Machedah vnus,rex Bethel vnus:*
17 *Rex Tapuach vnus, rex Chepher vnus:*
18 *Rex Aphec vnus,rex Laſſaron vnus:*
19 *Rex Madon vnus,rex Chaſor vnus:*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

18 Et dies plures fecit Ieſus aduerſus reges iſtos bellum.
19 Et non fuit ciuitas, quam non ceperit Iſrael, omnia ceperunt in bello.
20 Quia per Dominum factum eſt confortari cor eorum, vt obuiam irent ad bellum ad Iſrael, vt exterminarentur, ita vt non daretur eis miſericordia, ſed vt exterminarentur, quemadmodum dixit Dominus ad Moyſen.
21 Et venit Ieſus in tempore illo, & exterminauit ipſos Enacim de montana, de Chebron, & de Dabir, & de Anaboth, & de omni genere Iſrael, & de omni monte Iuda, cum ciuitatibus eorum, & exterminauit eos Ieſus.
22 Non remanſit de ipſis Enacim à filijs Iſrael: ſed tantum, in Gaza, & in Geth, & in Aſeldo remanſit.
23 Et cepit Ieſus omnem terram, ſecundum quod mandauit Dominus Moyſi, & dedit eos Ieſus in hæreditatem Iſrael in partitione, ſecundum tribus eorum, & terra quieuit à prælijs.

CAP. XII.

1 ET hi reges terræ, quos ſuſtulerunt filij Iſrael, & poſſederunt terram eorum trans Iordanem ab Ortu ſolis à valle Arnon vſque ad montem AErmon, & omnem terram Araba ab Oriente.
2 Seon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Eſebon, dominans ab Arnon, quæ eſt in valle ad partem vallis, & dimidium Galaad vſque Iaboc, fines filiorum Ammon.
3 Et Araba vſque ad Mare Chenereth, ad Orientem, & vſque ad Mare Araba, Mare ſalis ab Oriente per viam, quæ ad Aſimoth, & à Thæman, quæ ſub Aſedoth Phaſga.
4 Et Og rex Baſan remanſit ex gigantibus, qui habitabat in Aſtaroth, & in Adrain, princeps à monte AErmon, & à Secchæ, & omnem terram Baſan vſque ad fines.
5 Gergæſi, & ipſam Machi, & dimidium Galaad de finibus Seon regis Eſebon.
6 Moyſes puer Domini, & filij Iſrael percuſſerunt eos, & dedit eam Moyſes in hæreditatem Ruben, & Gad, & dimidiæ tribui Manaſſe.
7 Et hi reges Amorrhæorum, quos ſuſtulit Ieſus, & filij Iſrael trans Iordanem iuxta mare Balagad in campo Libani, & vſque ad montem Chelca aſcendentibus in Seir: & dedit eam Ieſus tribubus Iſrael hæreditare ſecundum ſortem eorum:
8 In monte, & in campo, & in Araba. Et in Aſedoth, & in deſerto, & Nageb, Chetthæum, & Amorrhæum, & Chananæum, & Pherezæum, & Euæum, & Iebuſæum.
9 * Regem Hiericho: & regem Gai, quæ eſt prope Bæthel:
10 Regem Hieruſalem, regem Chebron:
11 Regem Hierimuth, regem Lachis:
12 Regem AElan, regem Gazer:
13 Regem Dabir, regem Gader:
14 Regem Hermath, regem Ader:
15 Regem Lebna, regem Odollam:
16 Regem Elath:
17 Regem Taphut, regem Opher:
18 Regem Ophec ipſius Aroc, regem Aſom, regem Symoon, regem Mambroth, regem Aziph, regem Cades, regem Zachac, regem Maredoth, regem Iecom ipſius Chermel:

* Quoniam & nomina, & numerus horum regum varius eſt in noſtra Tranſlat. ex Sept. Romana, quã hic ponimus, nec nõ etiam & ordo illorũ, idcirco per numeros textum diſpoſuimus quouſque valuimus reliqua abſque numeris tibi dedimus.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

18 *Diebus multis geſſit Iehoſua cum omnibus Regibus iſtis bellum.*
19 *Non fuit vrbs quæ pacem fecerit cum filijs Iſrael, præter Hiueos habitatores Gibon, omnes alias ceperunt prælio:*
20 *Quia à Iehouah fuit hoc vt induraret cor eorum in occurſum belli cum Iſrael, vt deleret eos vt non eſſet eis miſericordia: ſed vt diſperderet eos, ſicut præceperat Iehouah Moſeh.*
21 *Venit autem Iehoſua in tempore illo, & excidit Anacim de montanis, nempe de Hebron, de Dobir, & de Anab, de omni quoq; monte Iehudah, & de omni monte Iſrael: vna cum vrbibus eorum deleuit eos Iehoſua.*
22 *Non remanſit de Anacim in terra filiorum Iſrael: tantum in Gaza in Gath, & in Aſdod remanſerunt.*
23 *Accepit itaque Iehoſua totam terram prorſus vt dixerat Iehouah ad Moſeh, & tradidit eam in hæreditatem ipſi Iſrael, iuxta diuiſiones eorum per tribus ſuas: & terra quieuit à bello.*

CAP. XII.

1 *HI autem ſunt Reges terræ quos percuſſerunt filij Iſrael, & poſſederunt terram eorum cis Iarden ad Ortum ſolis, à torrente Arnon vſque ad montem Hermon, & omnem planitiem Orientalem.*
2 *Sihon rex Emoræus qui habitabat in Heſbon, quique dominabatur ab Aroer quæ ſita erat ad ripam torrentis Arnon, & in medio torrentis, & in media parte Gilad, vſque ad Iabboc torrentem, qui eſt in termino filiorum Ammon.*
3 *Et à planitie vſque ad mare Chineroth ad Orientem, & vſque ad Mare deſerti, id eſt Mare ſalis ad Orientem per viam Beth-haieſimoth: & ab Auſtro ſub effuſionibus aquarum collis Piſgah.*
4 *Terminus præterea Og regis Baſan ex reſiduo Rephaim, qui habitabat in Aſtaroth & in Edrei:*
5 *Quiq; dominabatur in monte Hermon, & in Salchah, & in tota Baſan, vſq; ad terminum Geſſuri & Maachathi, & mediam partem Gilad, terminum Sihon regis Heſbon.*
6 *Moſeh ſeruus Iehoua, & filij Iſrael percuſſerunt eos, & dedit eam Moſeh ſeruus Iehoua in poſſeſſionem Reubenitis & Gaditis, & dimidiæ tribui Manaſſeh.*
7 *Iſti autem ſunt Reges terræ quos percuſſit Iehoſua & filij Iſrael trans Iarden ad Occidentem, à Baal-gad quæ eſt in campo Lebanon, vſq; ad montem Lenem qui aſſurgit in Seir: & tradidit eam Iehoſua tribubus Iſrael in poſſeſſionem ſecundum partes eorum,*
8 *In montanis, & in planitie, & in campeſtribus, & in Aſedoth, & in deſerto, & in Auſtro Hittæus, Emoræus, Chenaanæus, Perizæus, Hiuæus, & Iebuſæus.*
9 *Rex Ieriho vnus: rex Ai, quæ erat ex latere Beth-el, vnus.*
10 *Rex Ieruſalaim vnus: rex Hebron vnus.*
11 *Rex Iarmuth vnus: rex Lachis vnus.*
12 *Rex Eglon vnus: rex Gezer vnus.*
13 *Rex Debir vnus: rex Geder vnus.*
14 *Rex Hormah vnus: rex Arad vnus.*
15 *Rex Libnah vnus: rex Adullam vnus.*
16 *Rex Maccedah vnus: rex Beth-el vnus.*
17 *Rex Thappuah vnus: rex Hepher vnus.*
18 *Rex Aphec vnus: rex Laſſaron vnus.*
19 *Rex Madon vnus: rex Haſor vnus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

20 Rex Semeron vnus,rex Achſaph vnus:
21 Rex Thenac vnus,rex Mageddo vnus:
22 Rex Cades vnus,rex Iachanan Carmeli vnus:
23 Rex Dor, & prouinciæ Dor vnus, rex Gentium Galgal vnus:
24 Rex Therſa vnus:omnes reges triginta vnus.

CAP. XIII.

1 IOſue ſenex,prouectæque ætatis erat,& dixit Dominus ad eum:Senuiſti,& longæuus es,terraque latiſſima derelicta eſt, quæ necdum ſorte diuiſa eſt:

2 Omnis videlicet Galilæa Philiſthijm,& vniuerſa Geſſuri.

3 A fluuio turbido, qui irrigat AEgyptum, vſque ad terminos Accaron contra Aquilonem : terra Chanaan, quæ in quinque regulos Philiſthijm diuiditur, Gazæos,& Azotios, Aſcalonitas, Gethæos, & Accaronitas.

4 Ad Meridiem vero ſunt Heuæi,omnis terra Chanaan, & Maara Sidoniorum vſque Apheca, & terminos Amorrhæi :

5 Eiuſque confinia, Libani quoque regio contra Orientem à Baalgad ſub monte Hermon, donec ingrediaris Emath.

6 Omnium,qui habitant in monte à Libano vſque ad aquas Maſerephoth, vniuerſique Sidonij. Ego ſum, qui delebo eos à facie filiorum Iſrael. Veniat ergo in partem hæreditatis Iſrael, ſicut præcepi tibi.

7 Et nunc diuide terram in poſſeſſionem nouem tribubus,& dimidiæ tribui Manaſſe:

8 Cum qua Ruben, & Gad poſſederunt terram, * quam tradidit eis Moyſes famulus Domini trans fluenta Iordanis ad Orientalem plagam.

* Nu. 32. 31.

9 Ab Aroer,quæ ſita eſt in ripa torrentis Arnon, & in vallis medio, vniuerſaque campeſtria Medaba, vſque Dibon.

10 Et cunctas ciuitates Sehon, regis Amorrhæi, qui regnauit in Heſebon vſque ad terminos filiorum Ammon.

11 Et Galaad, ac terminum Geſſuri & Machati, & omnem montem Hermon, & vniuerſam Baſan, vſque ad Salecha.

12 Omne regnum Og in Baſan,qui regnauit in Aſtaroth & Edrai, ipſe fuit de reliquijs Raphaim : percuſſitque eos Moyſes, atque deleuit.

13 Nolueruntque diſperdere filij Iſrael Geſſuri & Machati:& habitauerunt in medio Iſrael vſque in præſentem diem.

14 * Tribui autem Leui non dedit poſſeſſionem:ſed ſacrificia & victimæ Domini Dei Iſrael, ipſa eſt eius hæreditas,ſicut locutus eſt illi.

* Nu. 18. 1.

15 Dedit ergo Moyſes poſſeſſionem tribui filiorum Ruben iuxta cognationes ſuas.

16 Fuitque terminus eorum ab Aroer, quæ ſita eſt in ripa torrentis Arnon,& in valle eiuſdem torrentis media : vniuerſam planitiem, quæ ducit Medaba.

17 Et Heſebon,cunctoſque viculos earum, qui ſunt in campeſtribus : Dibon quoque,& Bamothbaal,& oppidum Baalmaon,

18 Et Iaſſa,& Cedimoth, & Mephaath,

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

20 *Rex Simron Meroon vnus,rex Achſaph vnus :*
21 *Rex Tahanach vnus,rex Neghiddo vnus :*
22 *Rex Chedes vnus,rex Iochnebam Charmelo vnus:*
23 *Rex Dor ipſi Haphathodor vnus, rex Ghoim ipſi Ghilghal vnus :*
24 *Rex Tirſah vnus:omnes reges triginta, & vnus.*

CAP. XIII.

1 *IEhoſuah ſenuit,venit in dies, dixitq; Dominus ad eum: Tu ſenuiſti, veniſti in dies , & terra relicta eſt multa valdè ad poſſidendum eam:*

2 *Iſta eſt terra,quæ relicta eſt,omnes limites Peliſtinorum, & omnis Gheſſuri.*

3 *A nilo,qui eſt ſuper faciem Ægypti, & vſque ad terminum Hecron ad Aquilonem Chenahanæi ipſius reputatur, quinque Satrapæ Peliſtinorum Hazathæus, Aſdodæus,Aſchelonæus,& Ghittæus,& Hacronæus,& Hauuim.*

4 *Ab Auſtro omnis terra Chenahanæi, & Meharah, quæ eſt Sidonijs, vſque ad Aphec vſque ad terminum Emorræi:*

5 *Et terra Ghibli,& omnis Lebanon ad Ortum ſolis à Bahalgad ſub monte Chermon,donec ingrediaris Chamath.*

6 *Omnes habitatores montis à Libano vſque ad Miſrephoth agrum omnes Sidonios:expellam à facie filiorum Iſrael. Tantum cadere fac eam ipſi Iſrael in hæreditatem, ſicuti præcepi tibi.*

7 *Et nunc diuide terram iſtam in hæreditatem nouem tribubus,& dimidiæ tribus Menaſſeh:*

8 *Cum ea Reubenitæ , & Gaditæ acceperunt partes ſuas, quas dedit eis Moſeh trans Iarden ad Orientem,ſicuti dedit eis Moſeh ſeruus Domini.*

9 *Ab Haroher quæ eſt iuxta ripam fluminis Arnon,& ciuitatem quæ eſt in medio vallis,& omnem planiciem Medbah vſque ad Dibon.*

10 *Et omnes vrbes Sichon regis Emorræi , qui regnauit à Cheſbon vſque ad terminum filiorum Hammon.*

11 *Et Ghilhad, & terminum Gheſuri, & Mahachati, & omnem montem Chermon,& omnem Baſan vſque ad Salchah.*

12 *Omnia regna Hog in Baſan,qui regnauit in Haſtharoth, & in Edrehi:ipſe remanſit ex reſiduo Rephaim & percuſſit eos Moſeh,& expulit eos.*

13 *Non expulerunt filij Iſrael Gheſuri,& Mahachathi,& habitauit Geſur, & Mahachath in medio Iſrael vſque ad diem hanc.*

14 *Tantum tribui Leui non dedit hæreditatem:ſacrificium Domini Dei Iſrael ipſum eſt hæreditas eius , quemadmodum locutus eſt ei.*

15 *Deditq; Moſeh tribui filiorum Reuben per familias ſuas.*

16 *Et fuit eis terminus ab Haroher , quæ eſt iuxta ripam torrentis Arnon,& ciuitas quæ eſt in medio vallis, & omnis planicies vſque Medbah.*

17 *Cheſbon, & omnes vrbes eius quæ erant in planicie Dibon, & Bamothbahal, & Bethbahalmehon.*

18 *Et Iahaſah,& Chedemoth,& Mephahath.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Regem Odollam ipſius Phennealdor, regem Gei
Galilææ:
Regem Therſa:omnes hi reges viginti nouem.

C A P. XIII.

ET Ieſus erat ſenior prouectus dierum, & dixit
Dominus ad Ieſum:Tu prouectus es in diebus,
& terra relicta eſt multa in hæreditatem:

Et hæc eſt terra, quæ remanſit, fines Phyliſtijm,
ipſe Geſiri.
Et Chananæus ab inhabitata, quæ ad faciem
AEgypti vſque ad fines Accaron à ſiniſtris Chana-
næorum computatur quinq; Satrapijs Phyliſtijm,
Gazeo, & Azotio,& Aſcalonite, & Getthæo, & Ac-
caronitæ:
Et Euæo, de Theman, & omni terra Chanaan
contra Gazan, & Sidonij vſque Aphec vſque ad fi-
nes Amorrhæorum:
Et omnem terram Galiath Phyliſtijm,& omnem
Libanum ab Ortu ſolis à Galgal ſub monte AEr-
mon, vſque ad ingreſſum Emath.
Omnis habitans montanam à Libano vſque Ma-
ſereth Memphomaim,omnes Sidonios.Ego eos ex-
terminabo à facie Iſrael. Sed diſtribue illam in ſor-
tem ipſi Iſrael, quemadmodum tibi mandaui.

Et nunc diuide terram hanc in hęreditatem no-
uem tribubus,& dimidiæ tribui Manaſſe à Iordane
vſque ad mare magnum ad Occaſum ſolis dabis
eam,Mare magnum terminabit, duabus tribubus,
&dimidiæ tribui Manaſſe:
Ipſi Ruben,& ipſi Gad dedit Moyſes trans Iorda-
nem, ad Ortum ſolis dedit ei Moyſes puer Domi-
ni.
Ab Aroer,quæ eſt ſuper labium torrentis Arnon,
& ciuitatem, quæ in medio vallis & vniuerſam
Miſora Mædaban:
Omnes ciuitates Seon regis Amorræorum, qui
regnauit in Eſebon, vſque ad fines filiorum Am-
mon:
Et Galaaditidem,& fines Geſiri,& ipſos Machati,
vniuerſum montem AErmon, & vniuerſam Baſa-
nitidem vſque Acha.
Omne regnum Og in Baſanitide,qui regnauit in
Aſtaroth,& in Hedraim:hic remanſerat ex giganti-
bus:& percuſſit eum Moyſes, & exterminauit.
Et non exterminarunt filij Iſrael ipſum Geſiri,&
ipſum Machati, & Chananæum: & habitabat rex
Geſiri, & Machati in filijs Iſrael vſque in hodier-
num diem.
Tantum tribui Leui non eſt data hæreditas: Do-
minus Deus Iſrael,hic hęreditas eorum,ſecundum
quæ dixit eis Dominus:& hæc eſt diuiſio,quam di-
uiſit Moyſes filijs Iſrael in Araboth Moab trans Ior-
danem contra Hiericho.
Et dedit Moyſes tribui Ruben ſecundum popu-
los eorum.
Et fuerunt eorum fines ab Aroer, quæ eſt ad fa-
ciem vallis Arnon, & ciuitas, quæ in valle Arnon,
& vniuerſam Miſor

Vſque Eſebon, & omnes ciuitates, quæ erant in
Miſor,& Dæbon, & Bæmon Baal,

Et domus Meelboth,& Baſan,& Bacedmoth,

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

20 *Rex [illegible]ron Meron vnus:rex Achſaph vnus.*
21 *Rex Thaanach vnus:rex Megiddo vnus.*
22 *Rex Cedes vnus:rex Iocneam Charmeli vnus.*
23 *Rex Dor ipſius Naphath-dor vnus:rex Goim quæ erat*
in Gilgal, vnus.
24 *Rex Tirſah vnus:omnes Reges,triginta & vnus.*

C A P. XIII.

1 *QVum autem Iehoſua iam ſenuiſſet,& veniſſet in dies,*
dixit Iehouah ad eum,Tu ſenuiſti ac veniſti in dies,
& valde multa terra relicta eſt ad poſſidendum.

2 *Hæc vero eſt terra quæ relicta eſt:omnes limites Peliſthi-*
norum, & omnis Geſſuri:
3 *A nilo qui eſt ſuper faciem Ægypti, vſq; ad terminum*
Ecron ad Aquilonem,ipſius Chenaanæi reputatur: quinq;
ſatrapæ Peliſtinorum, Azzatæus, Aſdodæus, Aſcelonæus, &
Gittæus,& Ecronæus,& Anai.

4 *Ab Auſtro vniuerſa terra Chenaanæi, & Mearah quæ*
eſt Sidoniorum,vſq; ad Aphec,vſq; ad terminum Emoræi:

5 *Et terra Gibli,& totus Lebanon ad Ortum ſolis à Baal-*
gad ſub monte Hermon,donec peruenias Hamath.

6 *Omnes habitatores montis, à Libano vſq; ad Miſrephoth*
aquarum,omnes Sidonios expellam à facie filiorum Iſrael:
tantum cadere fac eam ipſi Iſrael in hæreditatem, ſicuti
præcepi tibi.

7 *Nunc ergo diuide terram iſtam in hæreditatem nouem*
tribubus,& dimidiæ tribui Menaſſeh.

8 *Cum ea, Reubenitæ & Gaditæ acceperunt partes ſuas*
quas dedit eis Moſeh cis Iarden ad Orientem,ſicut dederat
eis Moſeh ſeruus Iehouæ.
9 *Ab Aroer quæ eſt iuxta ripam fluminis Arnon, & vr-*
bem ipſam quæ eſt in medio vallis, & totam planitiem
Medebah vſque ad Dibon:
10 *Et omnes vrbes Sihon regis Emoræi, qui regnabat in*
Heſbon vſq; ad terminum filiorum Ammon:

11 *Et Gilad,& terminum Geſuri & Maachathi,& totum*
montem Hermon, & vniuerſam Baſan vſq; ad Salchah:

12 *Vniuerſum regnum Og in Baſan,qui regnabat in Aſtha-*
roth & in Edrei:hic ſupererat ex reſiduo Rephaim,& per-
cuſſit eos Moſeh,& expulit eos.
13 *Non expulerunt autem filij Iſrael, Geſuri & Maacha-*
ti: propterea habitauit Geſur & Maachath in medio Iſ-
rael vſque ad diem hanc.

14 *Tantum tribui Leui non dedit hæreditatem: ſacrificia*
Iehouæ Dei Iſrael ſunt hæreditas eius, quemadmodum lo-
quutus eſt ei.

15 *Dedit ergo Moſeh tribui filiorum Reuben per familias*
ſuas:
16 *Fuitq; illis terminus ab Aaroer quæ eſt iuxta ripam tor-*
rentis Arnon,& vrbs quæ eſt in medio vallis, & vniuerſa
planities quæ eſt iuxta Medebah:

17 *Heſbon,& omnes vrbes eius quæ erant in planitie: Di-*
bon & Bamoth-baal,& Beth-baal-meon,

18 *Et Iahaſah,& Cedemoth,& Mephaath,*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et Cariathaim,& Sabama,& Sarathaſa[illegible] monte 19
conuallis.
Bethphogor,& Aſedoth,Phaſga,& Bethieſimoth. 20

Et omnes vrbes campeſtres , vniuerſaque regna 21
Sehon regis Amorrhæi , qui regnauit in Heſebon,
* Nu. 31. 8. ⋆ quem percuſſit Moyſes cum principibus Madian:
Heuæum, & Recem, & Sur, & Hur, & Rebe duces
Sehon habitatores terræ.
Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filij 22
Iſrael gladio cum ceteris interfectis.
Factuſque eſt terminus filiorum Ruben Iordanis 23
fluuius. Hæc eſt poſſeſſio Rubenitarum per cogna-
tiones ſuas vrbium, & viculorum.
Deditque Moyſes tribui Gad , & filijs eius per 24
cognationes ſuas poſſeſſionem , cuius hæc diuiſio
eſt.
Terminus Iaſer,& omnes ciuitates Galaad,& di- 25
midiam partem terræ filiorum Ammon, vſque ad
Aroer, quæ eſt contra Rabba.
Et ab Heſebon vſque Ramoth , Maſphe & Beto- 26
nim, & à Manaim vſque ad terminos Dabir.
In valle quoque Betharan, & Bethnemra, & So- 27
coth & Saphon reliquam partem regni Sehon regis
Heſebon:huius quoque finis, Iordanis eſt vſque ad
extremam partem Maris Cenereth trans Iordanem
ad Orientalem plagam.
Hæc eſt poſſeſſio filiorum Gad per familias ſuas, 28
ciuitates, & villæ earum.

Dedit & dimidiæ tribui Manaſſe, filijſque eius 29
iuxta cognationes ſuas poſſeſſionem,
Cuius hoc principium eſt:à Manaim vniuerſam 30
Baſan, & cuncta regna Og regis Baſan , omneſque
vicos Iair,qui ſunt in Baſan, ſexaginta oppida.
Et dimidiam partem Galaad,& Aſtaroth,& Edrai 31
vrbes regni Og in Baſan : filijs Machir, filij Manaſſe
dimidiæ parti filiorum Machir iuxta cognationes
ſuas.
Hanc poſſeſſionem diuiſit Moyſes in campeſtri- 32
bus Moab trans Iordanem cõtra Iericho ad Orien-
talem plagam.
* Nu. 18. 2. ⋆ Tribui autem Leui non dedit poſſeſſionem: 33
quoniam Dominus Deus Iſrael ipſe eſt poſſeſſio
eius,vt locutus eſt illi.

CAP. XIV.

HOc eſt, quod poſſederunt filij Iſrael in terra 1
Chanaan, quam dederunt eis Eleazar ſacer-
dos, & Ioſue filius Nun, & principes familiarum
per tribus Iſrael:
* Nu. 34. 13. Sorte omnia diuidentes, ⋆ ſicut præceperat Do- 2
minus in manu Moyſi, nouem tribubus, & dimi-
diæ tribui.
Duabus enim tribubus,& dimidiæ dederat Moy- 3
ſes trans Iordanem poſſeſſionem : abſque Leuitis,
qui nihil terræ acceperunt inter fratres ſuos:
Sed in eorum ſucceſſerunt locum filij Ioſeph in 4
ſuas diuiſi tribus, Manaſſe & Ephraim:nec accepe-
runt Leuitæ aliam in terra partem, niſi vrbes ad
habitandum, & ſuburbana earũ ad alenda iumenta
& pecora ſua.
Sicut præceperat Dominus Moyſi, ita fecerunt 5
filij Iſrael, & diuiſerunt terram.
Acceſſerunt itaque filij Iuda ad Ioſue in Galgala, 6
locutuſque eſt ad eum Caleb filius Iephone Cene-
* Nu. 14. 22. zæus: ⋆ Noſti quid locutus ſit Dominus ad Moyſen
hominem Dei de me, & te in Cadesbarne.

Qua-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Et Chiriathaim & Sibmah, & Sereth Sahar in monte*
vallis.
20 *Et Bethpehor,& Aſdoth Piſghah,& Bethieſimoth.*

21 *Et omnes vrbes planiciei, & omnia regna Sichon regis*
Emorrai, qui regnauit in Cheſbon, quem percuſſit Moſeh,
& principes Midian Eui & Recem, & Sir, & Chur , &
Rebah,duces Sichon habitatores terra.

22 *Et Bilham filium Behor diuinatorem occiderunt filij*
Iſrael gladio cum interfectis eorum.
23 *Et fuit terminus filiorum Reuben, Iarden & terminus.*
Hac eſt hareditas filiorum Reuben per familias ſuas , vr-
bes, & villa earum.
24 *Deditq; Moſeh tribui Gad filijs Gad per familias ſuas.*

25 *Et fuit eis terminus Iahazer,& omnes vrbes Ghilhad,*
& dimidium terra filiorum Hammon vſq; ad Haroher,
qua eſt coram Rabbah.
26 *Et à Cheſbon vſq; ad Ramath ipſius Miſpeh & Beto-*
nim, & à Machanaim vſq; ad terminum ipſius Debir.
27 *Et in valle Betharam, & Bethnimrah, & Succoth, &*
Saphon reſiduum regni Sichon regis Cheſbon : Iarden &
confinium vſq; ad extremum Maris Chinereth trans Iar-
den ad Orientem.
28 *Hac eſt hereditas filiorum Gad per familias ſuas, ciui-*
tatês, & villa earum.

29 *Et dedit Moſeh dimidia tribui Menaſſeh:& fuit dimi-*
dia tribui filiorum Menaſſeh per familias ſuas.
30 *Fuit terminus eorum à Machanaim , & omni Baſan*
omnis regni Hog regis Baſan & omnes Chauuoth Iair qua
ſunt in Baſan ſexaginta vrbes.
31 *Et dimidium Ghilhad, & Aſtaroth, & Edrehi , vrbes*
regni Hog Baſan, filijs Machir filij Menaſſeh, dimidio fi-
liorum Machir per familias ſuas.
32 *Iſta ſunt qua hareditare fecit Moſeh in campeſtribus*
Moab à tranſitu Iarden ipſi Iericho ad Orientem.
33 *Tribui autem Leui non dedit Moſeh hareditatem : Do-*
minus Deus Iſrael ipſe eſt hareditas eorum , quemadmo-
dum locutus eſt ad eos.

CAP. XIV.

1 *ISta ſunt autem qua hareditate acceperunt filij Iſrael in*
terra Chenahan , qua hareditate accipere fecerunt eos
Elhazar ſacerdos , & Iehoſuah filius Nun, & capita pa-
trum tribuum filijs Iſrael.
2 *Per ſortem hareditas eorum, ſicut pracepit Dominus per*
manum Moſeh,nouem tribubus, & dimidia tribui.

3 *Dederat enim Moſeh hareditatem duabus tribubus &*
dimidia tribui trans Iarden:Leuitis autem non dedit ha-
reditatem in medio eorum.
4 *Fuerunt enim filij Ioſeph dua tribus Menaſſeh , &*
Ephraim:& non dederunt partem Leuitis in terra prater
vrbes ad habitandum, & ſuburbana earum pro iumentis
eorum,& gregibus eorum.

5 *Quemadmodum pracepit Dominus Moſeh, ſic fecerunt*
filij Iſrael, & diuiſerunt terram.
6 *Acceſſerunt filij Iehudah ad Iehoſuah in Ghilgal,dixitq;*
ad eum Caleb filius Iephunneh Chenizaus : Tu noſti ver-
bum quod locutus eſt Dominus ad Moſeh virum Dei prop-
ter me,& te in Cadeſbarneah.

Qua-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

19 Et Mæphaad,& Cariathæm,& Sebama,& Serada,
& Sion in monte Enab,
20 Et Bæthphogor, & Aſidoth Phaſga, & Betthaſi-
noth ,
21 .Et omnes ciuitates ipſius Miſor,& omne regnum
Seon regis Amorræorum , quem percuſſit Moyſes
eum,& duces Madian, & ipſum Eui, & ipſum Ro-
boc,& ipſum Sur,& ipſum Vr,& ipſumRobe prin-
cipem, ſpolia Sion & habitantes Sion.
22 Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt in
impetu:fuerũt autẽ fines Rubẽ, Iordanis terminus.
23 Hæc hæreditas filiorum Ruben ſecundum popu-
los eorum,ciuitates eorum,& pagi eorum.

24 Dedit autem Moyſes filijs Gad ſecundum popu-
los eorum.

25 Et fuerunt fines eorum Iazer, omnes ciuitates
Galaad,& dimidium terrę filiorum Ammon vſque
ad Araba, quæ eſt ad faciem Arad:
26 Et ab Eſebon vſque Araboth ad Maſſepha,& Bo-
tanim,& Maan vſque ad fines Dæbon,& Anadon.
27 Et Othargai,& Bentganabra,& Socchotha,& Sa-
phan , & reliquum regnum Seon regis Eſebon : &
Iordanis terminabit vſque ad partem Maris Che-
nereth trans Iordanem ab Oriente.

28 Hæc eſt hęreditas filiorum Gad ſecundum popu-
los eorum,& ſecundum ciuitates eorum,ſecũdum
populos ſuos ceruicem vertent coram inimicis
ſuis : quoniam fuerunt ſecundum populos eorum
ciuitates eorum & pagi eorum.
29 Et dedit Moyſes dimidiæ tribui Manaſſe ſecun-
dum populos eorum.
30 Et fuerunt fines eorum à Maan,& omne regnum
Baſan,& omne regnũ Og regis Baſan, & omnes pa-
gos Iair,qui ſunt in Baſanitide,ſexaginta ciuitates,
31 Et dimidium Galaad,& in Aſtaroth,& in Hedraim
ciuitates regni Og in Baſanitide filijs Machir, filijs
Manaſſe,& dimidijs filiorum Manaſſe, filijs Manaſſe
ſecundum populos eorum.
32 Hi ſunt, quibus poſſeſſionem dedit Moyſes trans
Iordanem in Araboth Moab trans Iordanem con-
tra Hiericho ab Oriente.

33

C A P. XIV.

1 ET hi ſunt qui poſſederunt,de filijs Iſrael in terra
Chanaan,quibus diſtribuerunt hæreditatem eis
Eleazar ſacerdos, & Ieſus filius Naue , & principes
familiarum tribuum filiorum Iſrael.
2 Secundum ſortes hæreditarunt,quemadmodum
mandauit Dominus in manu Ieſu nouem tribu-
bus,& dimidiæ tribui
3 Ex eo,quod trans Iordanem:& Leuitis non dedit
ſortem in eis.

4 Quoniam fuerunt filij Ioſeph duæ tribus,Manaſ-
ſe & Ephręm:& non fuit data portio in terra Leui-
tis, ſed ciuitates ad habitãdum, & ſegregata earum
pecoribus & pecora eorum.

5 Quemadmodum mandauerat Dominus Moyſi,
ſic fecerunt filij Iſrael, & partiti ſunt terram.
6 Et acceſſerunt filij Iuda ad Ieſum in Galgal:& di-
xit ad eum Chaleb filius Iephone Cenezæus:tu no-
ſti verbum, quod locutus eſt Dominus ad Moyſen
hominem Dei de me, & te in Cades Barne.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et Ciriathaim,& Sibmah, & Sereth-ſabar in monte
vallis ,
Et Beth-peor,& Aſdoth-piſgah,& Beth-ieſimoth,

Et omnes vrbes planitiei, & vniuerſum regnum Sihon
regis Emorai qui regnabat in Heſbon, quem percuſſit Mo-
ſeh:& principes Midian,Eui & Recem,& Sur,& Hur,&
Reba duces Sihon habitatores terra.

Et Bilam filium Beor diuinatorem occiderunt filij Iſrael
gladio cum interfectis ſuis.
Fuit autem terminus filiorum Reuben, Iarden. & ter-
minus , hec eſt hereditas filiorum Reuben per familias
ſuas,vrbes,& villa earum.
Deditq; Moſeh tribui Gad,filijs Gad per familias ſuas:

Et fuit eis terminus Iaazer, & omnes vrbes Gilad, &
dimidium terra filiorum Ammon, vſq; ad Aroer , qua eſt
coram Rabbah :
Et ab Heſbon vſq; ad Ramath ipſius Miſpeh & Betonim:
& à Mahanaim vſq; ad terminum ipſius Debir.
Et in valle Beth-haraim & Beth-nimrah, & Sucoth,
& Saphon : reſiduum regni Sihon regis Heſbon, Iarden,&
confinium, vſq; ad extremum maris Chinnereth, cis Iar-
den ad Orientem.

Hac eſt hareditas filiorum Gad,per familias ſuas,vrbes
& villa earum.

Dedit praterea Moſeh dimidia tribui Menaſſeh : fuitq;
dimidia tribui filiorum Menaſſeh per familias ſuas.
Fuit inquam terminus eorum à Mahanaim omnis Baſan
totius regni Og regis Baſan , & omnes Hauoth Iair qui
ſunt in Baſan , ſexaginta vrbes.
Et dimidium Gilad,& Aſtharoth,& Edrei,vrbes regni
Og in Baſan, filiorum Machir filij Menaſſeh, dimidio fi-
liorum Machir per familias ſuas.

Iſta ſunt hareditates quas tradidit Moſeh in campeſtri-
bus Moab à tranſitu Iarden ipſi Ieriho ad Orientem.

Tribui autem Leui non dedit Moſeh hareditatem:Ieho-
uah Deus Iſrael ipſe eſt hareditas eorum, quemadmodum
dixit illis.

C A P. XIV.

ISta ſunt autem qua hareditate acceperunt filij Iſrael in
terra Chenaan , qua tradiderunt illis iure hareditario
poſſidenda Elazar ſacerdos & Iehoſua filius Nun,& capi-
ta patrum tribuum filiorum Iſrael,
Per ſortem hareditatis eorum,ſicuti praceperat Iehouah
per Manum Moſeh vt daret nouem tribubus & dimidia
tribui.
Dederat enim Moſeh hareditatem duabus tribubus &
dimidia tribui citra Iarden : Leuitis autem non dederat
hareditatem in medio eorum.
Fuerunt enim filij Ioſeph dua tribus , Menaſſeh &
Ephraim : neq; dederunt partem Leuitis in terra , prater
vrbes ad habitandum, & ſuburbana earum pro iumentis
eorum & gregibus eorum.

Quemadmodum praceperat Iehouah Moſeh, ſic fecerunt
filij Iſrael, & diuiſerunt terram.
Acceſſerunt autem filij Iehudah ad Iehoſua in Gilgal:
dixitque ad eum Chaleb filius Iephunneh Cenizaus , Tu
noſti verbum quod loquutus eſt Iehouah ad Moſeh virum
Dei propter me & te in Cadeſ-barnea.

Vulgat. Editio.

7 Quadraginta annorum eram quando miſit me
Moyſes famulus Domini de Cadesbarne, vt conſi-
derarem terram,nunciauique ei quod mihi verum
videbatur.
8 Fratres autem mei,qui aſcenderant mecum,diſ-
ſoluerunt cor populi : & nihilominus ego ſecutus
ſum Dominum Deum meum.
9 Iurauitque Moyſes in die illo,dicens:Terra,quam
calcauit pes tuus,erit poſſeſſio tua, & filiorum tuo-
rum in ęternum:quia ſecutus es Dominum Deum
meum.
10 Conceſſit ergo Dominus vitam mihi,ſicut polli-
citus eſt vſque in præſentem diem. Quadraginta
& quinque anni ſunt,ex quo locutus eſt Dominus
verbum iſtud ad Moyſen,quando ambulabat Iſrael
per ſolitudinem : hodie octoginta quinque anno-
rum ſum
11 Sic valens, vt eo valebam tempore quando ad
Eccli. i. 11. explorandum miſſus ſum : * illius in me temporis
fortitudo vſque hodie perſeuerat, tam ad bellan-
dum quam ad gradiendum.
12 Da ergo mihi montem iſtum, quem pollicitus
eſt Dominus, te quoque audiente, in quo Enacim
ſunt,& vrbes magnæ atque munitæ:ſi forte ſit Do-
minus mecum,& potuero delere eos : ſicut promi-
ſit mihi.
13 Benedixitque ei Ioſue : & tradidit ei Hebron in
poſſeſſionem.
14 Atque ex eo fuit Hebron Caleb filio Iephone Ce-
nezæo vſque in præſentem diem : quia ſecutus eſt
Dominum Deum Iſrael.
15 Nomen Hebron ante vocabatur Cariath Arbe:
Adam maximus ibi inter Enacim ſitus eſt : & terra
ceſſauit à prælijs.

CAP. XV.

Nu. .. 3.
1 IGitur * ſors filiorum Iudæ per cognationes ſuas
iſta fuit : A termino Edom, deſertum Sin contra
Meridiem, & vſque ad extremam partem Auſtralis
plagæ.
2 Initium eius à ſummitate Maris ſalſiſſimi,& à lin-
gua eius,quæ reſpicit Meridiem.
3 Egrediturque contra Aſcenſum Scorpionis, &
pertranſit in Sina : aſcenditque in Cadesbarne, &
peruenit in Eſron,aſcendens ad Addar,& circuiens
Caarcaa,
4 Atque inde pertranſiens in Aſemona, & perue-
niens ad torrentem AEgypti:eruntq; termini eius
Mare magnum:hic erit finis Meridianæ plagæ.
5 Ab Oriente vero erit initium, Mare ſalſiſſimum
vſque ad extrema Iordanis:& ea quæ reſpiciunt ad
Aquilonem à lingua Maris vſque ad eundem Ior-
danis fluuium.
6 Aſcenditque terminus in Beth Hagla,& tranſit ab
Aquilone in Beth Araba : aſcendens ad lapidem
Boen filij Ruben.
7 Et tendens vſque ad terminos Debera de Valle
Achor, contra Aquilonem reſpiciens Galgala, quæ
eſt ex aduerſo Aſcenſionis Adommim, ab Auſtrali
parte torrentis:tranſitque aquas,quæ vocātur Fons
ſolis:& erunt exitus eius ad Fontem Rogel.
8 Aſcenditque per conuallem filij Ennom ex latere
Iebuſæi ad Meridiem, hæc eſt Ieruſalem : & inde ſe
erigens ad verticem montis, qui eſt contra Geen-
nom ad Occidentem in ſummitate vallis Raphaim
contra Aquilonem.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

7 *Quadragenarius eram,quando miſit Moſeh ſeruus Do-*
mini me de Cadeſbarneah ad explorandum terram, & re-
tuli ei verbum,quemadmodum erat cum corde meo.
8 *Et fratres mei qui aſcenderunt mecum diſſoluerunt cor*
populi : ego autem compleui,vt irem poſt Dominum Deum
meum.
9 *Et iurauit Moſeh in die illa dicendo:Si non terra in qua*
calcauit pes tuus tibi erit in hæreditatem, & filijs tuis in
æternum : quia compleuiſti vt ires poſt Dominum Deum
meum.
10 *Et nunc ecce viuere fecit Dominus me, ſicut locutus eſt*
iam quadraginta,& quinq; annis ex eo tempore quo locu-
tus eſt Dominus verbum hoc ad Moſeh, quibus ambulauit
Iſrael per deſertum : & nunc ecce hodie ſum quinq; &
octoginta annorum.
11 *Adhuc ſum hodie fortis,quemadmodum in die qua miſit*
me Moſeh : ſicut fortitudo mea tunc, ſic & fortitudo mea
nunc ad prælium,& ad exeundum,& ingrediendum.
12 *Et nunc da mihi montem iſtum,vt locutus eſt Dominus*
in die illa:tu enim audiſti in die illa, quia Hanachim ſunt
ibi,& vrbes magnæ,munitæ : ſi forte Dominus ſit mecum,
& expulero eos,quemadmodum locutus eſt Dominus.
13 *Et benedixit ei Iehoſuah : deditq; Chebron ipſi Chaleb*
filio Iephunneh Chenizæo in hæreditatem vſq; ad diem
hanc.
14 *Iccirco fuit Chebron ipſi Chaleb filio Iephunneh Cheni-*
zæo in hæreditatem vſq; ad diem hanc : pro eo quod com-
pleuit vt iret poſt Dominum Deum Iſrael.
15 *Et nomen Chebron antea fuit Chiriath Arbah, homo*
magnus inter Hanachim fuit & terra quieuit à bello.

CAP. XV.

1 *ET fuit ſors tribui filiorum Iehudah per familias eorum*
ad terminum Edom deſerti Sin ad Auſtrum,ab extre-
mo Auſtri.
2 *Fuitq; eis terminus Meridies ab extremo Maris ſalis à*
limite, qui reſpicit ad Meridiem.
3 *Et egredietur à Meridie ad aſcenſum ſcorpionum, &*
tranſibit in Sin, & aſcendet à Meridie in Cadeſbarneah,
& tranſibit in Cheſron,& aſcendet in Adar,& circuibit
in Carcahah.
4 *Et tranſibit in Aſmon,& egredietur ad torrentem Ægy-*
pti,& erunt egreſſus termini ad Occidentem : iſte erit vo-
bis terminus ad Meridiem.
5 *Et terminus ad Orientem,Mare ſalis vſq; ad extremum*
Iarden : & terminus anguli Aquilonaris à limite Maris
ab extremo Iarden.
6 *Aſcenditq; terminus in Bethcheglah, & tranſibit ab*
Aquilone Bethharabah & aſcendet terminus ad lapidem
Bohan filij Reuben.
7 *Aſcendetque terminus in Debir à valle Hachor, & ad*
Aquilonem reſpiciens ad Ghilgal, quæ eſt contra aſcenſum
Adūmim,quæ eſt ab Auſtro torrenti,& tranſibit terminus
ad aquas Henſemes,& erunt exitus eius ad Henroghel.
8 *Et aſcendet terminus ad latus Iebuſæi à Meridie,ipſa eſt*
Ieruſalaim, aſcendetque terminus ad verticem montis qui
eſt in conſpectu Gebenhinnom ad Occidentem quæ eſt in
extremo vallis Rephaim ad Aquilonem.

Tranſl. ex Septuag.

7 Quadraginta enim annorum eram, quando miſit me Moyſes puer Dei de Cades Barne explorare terram:& reſpondi ei verbum ſecundum mentem eius

8 Fratres mei qui aſcenderant mecum, tranſtulerunt cor populi. Ego autem appoſitus fui obſequi Domino Deo meo.

9 Et iurauit Moyſes in illa die, dicens: Terra, ſuper quam aſcendiſti, tibi erit in ſorte, & filijs tuis in ſęculum: quoniam appoſuiſti obſequi poſt Dominum Deum noſtrum.

10 Et nunc enutriuit me Dominus, quemadmodum dixit: Hic eſt quadrageſimus, & quintus annus, ex quo locutus eſt Dominus verbum hoc ad Moyſen: Et iuit Iſrael in deſerto, & nunc ecce ego hodie octuaginta, & quinque annorum.

11 Adhuc ſum hodie valens, ſicut quando miſit me Moyſes, ſimiliter valeo nunc egredi, & ingredi in prælium.

12 Et nunc peto à te montem hunc, ſecundum quæ dixit Dominus die illa, quoniam tu audiſti verbum hoc in die illa: nunc autem ipſi Enacim ibi ſunt, ciuitates munitæ, & magnæ. Si igitur Dominus mecum fuerit, exterminabo eos: quemadmodum dixit mihi Dominus.

13 Et benedixit eum Ieſus,

14 Et dedit Chebron ipſi Chaleb filio Iephone Cenezæi in ſortem vſq; in diem hanc, eo quod ipſe obſecutus fuit præcepto Domini Dei Iſrael.

15 Nomen autem ipſius Chebron erat antea ciuitas Argob, metropolis ipſorum Enacim hæc: & terra quieuit à bello.

CAP. XV.

1 ET facti ſunt fines tribus Iuda ſecundum populos eorum à finibus Idumeæ à deſerto Sin vſq; Cades ad Africum.

2 Et fuerunt fines eorum ab Africo vſque ad partem Maris ſalſi ſummitate, quæ fert ad Africum.

3 Et egrediuntur contra aſcenſum Acrabin, & pertranſeunt Sena: & aſcendunt ab Africo in Cades Barne: & egrediuntur Aſoron, & aſcendunt in Sarada, & obeunt eam, quæ ad Occidentem Cades.

4 Et egrediuntur in Selmonan, & tranſeunt vſque ad vallem AEgypti: & erit eius finium exitus ad Mare: hic eſt eorum terminus ab Africo.

5 Et fines ab Oriente vniuerſum Mare ſalſum vſque ad Iordanem: & fines eorum ab Aquilone, & à ſummitate Maris & à parte Iordanis

6 Aſcendunt fines ad Bæthaglaam, & tranſeunt ab Aquilone in Bætharaba, & aſcendunt fines ad lapidem Bæon filij Ruben.

7 Et aſcendunt ad quartam vallis Achor, & deſcendunt ad Galgal, quæ eſt è regione aſcẽſionis Adammim, quæ eſt ad Africum ipſi valli, & pertranſeunt ad aquam fontis ſolis: & erit eius exitus fons Rogel.

8 Et aſcendunt fines ad vallem Ennom ſuper dorſum Iebus ab Africo: Hæc eſt Hieruſalem: & traijciunt fines ad cacumen montis, quod eſt ad faciem vallis Ennom ad Mare, quod eſt à parte terræ Raphaim ad Aquilonem.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Quadragenarius eram quando miſit Moſeh ſeruus Iehouæ me de Cadeſ-barnea ad explorandum terram: & retuli ei verbum, quemadmodum erat cum corde meo.

Et fratres mei qui aſcenderunt mecum, diſſoluerunt cor populi: ego autẽ adimpleui ire poſt Iehouam Deum meum.

Et iurauit Moſeh eo die, dicendo, Si non terra quam calcauit pes tuus tua erit in hæreditatẽ & filijs tuis in æternum: quia adimpleuiſti ire poſt Iehouam Deum meum.

Nunc autem conceſſit mihi vitam Iehouah ſicut dixerat, iam quadraginta & quinq; anni ſunt ex eo tempore quo loquutus eſt Iehouah hanc rem ad Moſeh, ex quo ambulauit Iſrael per Deſertum: & nunc quidem hodie ſum quinque & octoginta annorum.

Et adhuc ſum hodie ita fortis vt eram in die qua miſit me Moſeh: quanta erat fortitudo mea tunc, tanta nunc fortitudo mea ad prælium, & ad exeundum & ingrediendum.

Nunc ergo da mihi montem iſtum, vt loquutus eſt Iehouah eo die: tu enim audiſti eo die quòd Anacim ſunt ibi, & vrbes magnæ & munitæ, forte Iehouah erit mecum, & expellam eos, quemadmodum dixit Iehouah.

Et benedixit ei Iehoſua: deditq; Hebron ipſi Chaleb filio Iephunneh in hæreditatem.

Idcirco fuit Hebron ipſius Chaleb filij Iephunneh Cenizæi in hæreditatem, vſq; ad diem hanc, eo quod adimpleuit ire poſt Iehouam Deum Iſrael.

Nomen autem Hebron antea fuit Ciriath-arba, qui Arba homo magnus inter Anacim fuit: & terra quieuit à bello.

CAP. XV.

FVitq; ſors tribui filiorum Iehudah per familias eorum iuxta terminum Edom & deſertum Sin ad Auſtrum ab extremo Auſtri.

Fuitq; eis terminus Meridiei ab extremo Maris ſalis, hoc eſt à petra quæ reſpicit ad Meridiem.

Et egreditur ad Meridiem Maale-acrabim, & illinc tranſit in Sin: progrediens autem à Meridie in Cadeſ-barnea tranſit illinc in Heſron, & rurſum aſcendit in Adar, vnde circuit in Carcaa.

Inde tranſit in Aſmon, & egreditur ad torrentem Ægypti: ſuntq; egreſſus huius termini ad Occidentem: iſte erit vobis terminus ad Meridiem.

Terminus vero ad Orientem, eſt Mare ſalis vſq; ad extremitatem Iarden: terminus autem anguli Aquilonaris à petra maris ab extremo Iarden.

Aſcenditq; terminus iſte in Beth-hoglah, & tranſit ab Aquilone ad Beth-arabah: atq; illinc aſcendit terminus iſte ad Lapidem Bohan filij Reuben.

Aſcendit præterea terminus iſte in Debir à valle Acor, & ad Aquilonem reſpicit ad Gilgal, quæ eſt eregione adſcenſus Adummim, quæ quidem eſt ab Auſtro torrenti: & tranſit terminus iſte ad aquas Enſemes, ſuntq; exitus eius ad Enrogel.

Et aſcendit terminus iſte ad Vallem filij Hinnom, ad latus Iebuſæi à Meridie, ipſa eſt Ieruſalaim: aſcendit inſuper terminus iſte ad verticem montis qui eſt eregione vallis Hinnom ad Occidentem, quæ quidem eſt in extremitate Vallis Rephaim ad Aquilonem.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Pertranſitque à vertice montis vſque ad fontem aquæ Nephtoa: & peruenit vſque ad vicos montis Ephron: inclinaturque in Baala, quæ eſt Cariathiarim, id eſt, vrbs ſiluarum.	9	*Et deſignabitur terminus à vertice montis, ad fontem aquæ Nephtoach, & egredietur ad vrbes montis Hephron, & deſignabitur terminus ipſi Babalah quæ eſt Chiriathicharim.*
Et circuit de Baala contra Occidentem, vſque ad montem Seir: tranſitque iuxta latus montis Iarim ad Aquilonem in Cheſlon: & deſcendit in Bethſames, tranſitque in Thamna.	10	*Et girabit terminus ad Babalah, ad Occidentem ad montem Sehir, & pertranſibit ad latus montis Iebarim ab Aquilone, quæ eſt Cheſalon, & deſcendet in Bethſemes, & tranſibit Timnach.*
Et peruenit contra Aquilonem partis Accaron ex latere, inclinaturque Sechrona, & tranſit montem Baala: peruenitque in Iebneel, & magni Maris contra Occidentem fine concluditur.	11	*Et egredietur terminus ad latus Hechron, & pertranſibit ad montem Babalah, & egredietur in Iabneel, eruntque exitus termini ad Mare.*
Hi ſunt termini filiorum Iuda per circuitum in cognationibus ſuis.	12	*Et terminus Occidentis ad Mare magnum: & terminus iſte terminus filiorum Iehudah per circuitum per familias ſuas.*
Caleb vero filio Iephone dedit partem in medio filiorum Iuda, ſicut præceperat ei Dominus: Cariath Arbe patris Enac, ipſa eſt Hebron.	13	*Calebque filio Iephunneh dedit partem in medio filiorum Iehudah iuxta ſermonem Domini ad Iehoſuah Chiriath Arbah patris Hanach quæ eſt Chebron.*
⋆ Deleuitque ex ea Caleb tres filios Enac, Seſai, & Ahiman, & Tholmai de ſtirpe Enac.	14	*Expulitque inde Chaleb tres filios Hanach Seſai, & Achiman, & Talmai filij Hanac.*
Atque inde conſcendens venit ad habitatores Dabir, quæ prius vocabatur Cariath Sepher, id eſt, ciuitas litterarum.	15	*Aſcenditque inde ad habitatores Debir: & nomen Debir antea fuit Ciriath Sepher.*
Dixitque Caleb: Qui percuſſerit Cariath Sepher, & ceperit eam, dabo ei Axam filiam meam vxorem.	16	*Dixitque Chaleb: Qui percuſſerit Chiriath Sepher dabo ei Hachſah filiam meam in vxorem.*
Cepitque eam Othoniel filius Cenez frater Caleb iunior: deditque ei Axam filiam ſuam vxorem.	17	*Et cepit eam Hathniel filius Chenaz frater Chaleb, Deditque ei Hachſah filiam ſuam in vxorem.*
Quæ, cum pergerent ſimul, ſuaſa eſt à viro ſuo, vt peteret à patre ſuo agrum, ſuſpirauitque vt ſedebat in aſino. Cui Caleb: Quid habes, inquit?	18	*Et fuit cum veniret, ſuaſit ei, vt peteret à patre ſuo agrum: & deſcendit de aſino. Dixitque ei Chaleb: Quid eſt tibi?*
At illa reſpondit: Da mihi benedictionem: Terram Auſtralem, & arentem dediſti mihi, iunge & irriguam. Dedit itaque ei Caleb irriguum ſuperius & inferius.	19	*Et dixit: Da mihi benedictionem: Quia terram aridam dediſti mihi, da mihi fontes aquarum. Et dedit ei Chaleb fontes ſuperiores, & fontes inferiores.*
Hæc eſt poſſeſſio tribus filiorum Iuda per cognationes ſuas.	20	*Iſta eſt hereditas tribus filiorum Iehudah per familias ſuas.*
Erantque ciuitates ab extremis partibus filiorum Iuda iuxta terminos Edom à Meridie: Cabſeel, & Eder, & Iagur,	21	*Et fuerunt vrbes ab extremo tribui filiorum Iehudah ad terminũ Edom in Meridie Chabſeel, & Heder, & Iaghur.*
Et Cina, & Dimona & Adada,	22	*Et Chinah, & Dimonah, & Hadhadah.*
Et Cades, & Aſor, & Iethnam,	23	*Et Chedes, & Chaſoret, Ithnan.*
Ziph & Telem & Baloth,	24	*Ziphethelem, & Behaloth.*
Aſor noua & Carioth, Heſron, hæc eſt Aſor.	25	*Et Chaſor Chadathah, & Cherioth, Cheſron quæ eſt Chaſor.*
Amam, Sama, & Molada,	26	*Amam, & Semah, & Molodah,*
Et Aſergadda & Haſſemon & Bethphelet,	27	*Et Chaſar Ghaddah, & Cheſmon, & Bethphaleth.*
Et Haſerſual & Berſabee & Baziothia,	28	*Et Chaſarſuhal, & Beerſebah, & Beziothiah,*
Et Baala & Ijm & Eſem,	29	*Bahala, & Hijm, & Haſen.*
Et Eltholad & Ceſil & Harma,	30	*Et Eltholad, & Cheſil, & Chormah.*
Et Siceleg & Medemena & Senſenna,	31	*Et Siclag, & Magmanah, & Sanſanah.*
Lebaoth & Selim & Aen & Remon: omnes ciuitates viginti nouem, & villæ earum.	32	*Et Lebaoth, & Silchim, & Hain, & Rimmon, omnes vrbes viginti, & nouem, & villæ earum.*
In campeſtribus vero: Eſtaol & Sarea & Alena,	33	*In planicie Eſthaol, & Sarhah, & Aſnah.*
Et Zanoe & AEngannim & Taphua & Enaim,	34	*Et Zanoach, & Henghannin Tapuach, & Henam.*
Et Ierimoth & Adullam, Socho & Azeca,	35	*Iarmuth, & Adulan, Sucboh, & Hazechah.*
Et Saraim & Adithaim & Gedera & Gederothaim: vrbes quattuordecim, & villæ earum.	36	*Et Sabaraim, & Haduthaim, & Ghederah, & Ghederothaim, vrbes quattuordecim, & villæ earum.*
Sanan & Hadaſſa & Magdalgad,	37	*Senan, & Chadaſcah, & Migdalgad.*
Delean & Maſepha & Iecthel,	38	*Et Dilham, & Miſpeh & Iocteel.*
Lachis & Baſcath & Eglon,	39	*Lachis, & Baſſacath, & Heghlom*
Chebbon & Leheman & Cethlis	40	*Et Chabbon, & Lachaman, & Chitlis.*
Et Gideroth & Bethdagon & Naama & Maceda: ciuitates ſedecim, & villæ earum.	41	*Et Ghederoth, & Bethadaghon, & Naamah, & Macchedah, ciuitates ſexdecim, & villæ earum.*
Labana & Ether & Aſan,	42	*Ibnah & Heter, & Haſan,*
Iephtha & Eſna & Neſib,	43	*Et Iphthach, & Aſnah, & Neſib.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et pertranſit terminus à cacumine montis ad fonte͂ aquæ Naphto, & tranſit ad montem Ephron, & ducet terminum ad Baal, hæc eſt ciuitas Iarim.	9	*Circuit autem terminus à vertice ipſius montis ad fontem aquæ Nephthoah, & egreditur ad vrbes montis Hephron, circuitq; terminus iſte in Baalah, ipſa eſt Ciriath-iearim.*
Et circuibit terminus à Baal ad Mare, & præteribit ad mo͂tem Aſſar ſuper dorſum ciuitatem Iarim ab Aquilone, hæc eſt Chaſlon: & deſcendet ad ciuitatem Solis, & præteribit ad Africum.	10	*Et illinc gyrat terminus iſte à Baalah ad Occidentem ad montem Seir, & illinc pertranſit ad latus montis Iearim ab Aquilone, ipſa eſt Cheſalon, deſcenditq; in Beth-ſemes, & pertranſit in Timnah.*
Et tranſit terminus contra dorſum Accaron ad Aquilonem, & peruenient termini ad Socchoth: & præteribunt fines ad Africum, & peruenient ad Lebna: & erit exitus finium ad Mare: & fines eorum à Mari Mare magnum terminabit.	11	*Egrediturq; terminus ad latus Ecron ad Aquilonem, & circuit terminus iſte ad Sichron, pertranſitq; vſq; ad montem Baalah, & illinc egreditur in Iabneel: ſuntq; exitus huius termini ad Mare.*
Hi ſunt fines filiorum Iuda in circuitu ſecundum populos eorum.	12	*Porro terminus Occidentalis ad Mare magnum & terminum, iſte eſt terminus filiorum Iehudah per circuitum, per familias ſuas.*
Et Chaleb filio Iephone dedit partem in medio filiorum Iuda per præceptum Dei: & dedit ei Ieſus ciuitatem Arboc metropolim Enac: hæc eſt Chebron.	13	*Chaleb autem filio Iephunneh dedit partem in medio filiorum Iehudah iuxta ſermonem Iehouæ ad Iehoſua, Ciriath-arba patris Anac, ipſa eſt Hebron.*
Et exterminauit inde Chaleb filius Iephone tres ipſos filios Enac, Suſi, & Tholami, & Achima.	14	*Expulitq; inde Chaleb tres filios Anac, Seſai, & Abiman, & Thalmai qui fuerunt filij Anac.*
Et aſcendit inde Chaleb ſuper habitantes Dabir: nomen autem Dabir erat antea ciuitas litterarum.	15	*Aſcenditq; inde ad habitatores Debir: enim nomen antea fuit Ciriath-ſepher.*
Et dixit Chaleb: Qui ceperit, & exciderit ciuitatem litterarum, & dominatus fuerit eius, dabo ei Aſchan filiam meam in vxorem.	16	*Dixitque Chaleb, Qui percuſſerit Ciriath-ſepher, & ceperit eam, dabo ei Achſah filiam meam in vxorem.*
Et cepit eam Gothoniel filius Cenez fratris Chaleb: & dedit ei Aſchan filiam ſuam, vxorem.	17	*Cepit autem eam Othniel filius Cenaz fratris Chaleb: deditque ei Achſah filiam ſuam in vxorem.*
Et factu͂ eſt, du͂ ea egrederetur, & habuit conſilium cum eo dicens: Petam patrem meum agrum: & exclamauit de aſino: & dixit ei Chaleb: Quid eſt tibi?	18	*Fuitque quum veniret ipſa ſuaſit illi vt peteret à patre ſuo agrum, & deſcendit de aſino, dixitque ei Chaleb, Quid tibi eſt?*
Et dixit ei: Da mihi benedictionem: quoniam in terram Nageb dediſti me: Da mihi ipſam Botthanis: & dedit ei Gonathlan ſuperiorem, & Gonathlan inferiorem.	19	*Illa reſpondit, Da mihi benedictionem: quandoquidem terram aridam dediſti mihi, da mihi fontes aquarum. Et dedit ei fontes ſuperiores & fontes inferiores.*
Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Iuda.	20	*Iſta eſt hæreditas tribus filiorum Iehudah per familias ſuas.*
Fuerunt autem ciuitates eorum, ciuitates ad tribum filiorum Iuda ſuper fines Edom ſuper deſertum, & Bæleel, & Ara, & Aſor, & Icam & Regma,	21	*Fuerunt autem vrbes in extremitate tribus filiorum Iehudah iuxta terminum Edom ad Meridiem, Cabſeel, & Eder, & Iagur,*
& Aruel, & Cades, & Aſorionain, & Mænam, & Balmænan, & oppida earum: & ciuitates, Aſeron (hæc eſt Aſor) & Sen, & Salmaa, & Molada, & Seri, & Bæphalath,	22	*Et Cinah, & Dimonah, & Adadah,*
	23	*Et Cedes, & Haſor, & Ithnan,*
	24	*Ziph, & Thelem, & Bealoth,*
	25	*Et Haſor Hadatah, & Cerjoth, Heſron, ipſa eſt Haſor,*
	26	*Amam, & Sema, & Moladah,*
	27	*Et Haſar, Gadda, & Heſmon, Beth-peleth,*
Cholaſeola, & Berſabee, & oppida earum, & villæ earum.	28	*Et Haſar-ſual, & Beer-ſeba, & Biziothia,*
Bala & Bacoc, & Aſom,	29	*Baala, & Iim, & Aſem,*
Et Elboydad, & Bæthel & Herma,	30	*Et Eltholad, & Cheſil, & Hormah,*
Et Secelac & Macharim, & Sethennac,	31	*Et Siclag, & Madmannah, & Sanſannah,*
Et Labos, & Sale, & Eromoth, ciuitates viginti nouem, & oppida earum.	32	*Et Lebaoth, & Silhim, & Aim, & Rimmon: omnes vrbes viginti & nouem, & villæ earum.*
In campeſtri Aſtaol, & Raa, & Aſſa,	33	*In planitie Eſthaol, & Sorah, & Aſnah,*
Et Ramen, & Tano, & Illuthoth, & Mæani,	34	*Et Zanoah, & En-gannim, Thapuah & Enam,*
Et Iermuth, & Odollam, & Membra, & Saocho,	35	*Iarmuth, & Adulam, Sochoth, & Azecah,*
Et Iazeca, & Sacarim, & Gadera, & villæ eius ciuitates quatuordecim, & oppida earum.	36	*Et Saaraim, & Adithaim, & Gederah, & Gederothaim: vrbes quatuordecim, & villæ earum.*
Senna, & Adaſam, & Magadalgad,	37	*Senan, & Hadaſah, & Migdal gad,*
Et Dalad, & Maſpha, & Iachareel,	38	*Et Dilan, & Miſpeh, & Ioctheel,*
Et Baſedoth, & Ideadalea, & Chabra, & Maches, & Maachos,	39	*Lachis, & Botſcath, & Eglon,*
	40	*Et Chabbon, & Lahmam & Chithlis,*
Et Geddor, & Bagadiel, & Noman & Machedan, ciuitates ſexdecim, & oppida earum.	41	*Et Gederoth, Bethdagon, & Naamah, & Maccedah: ciuitates ſexdecim, & villæ earum.*
Lebna, & Ithac, & Anoch, & Iana, & Naſib,	42	*Libnah, & Ether, & Aſan,*
	43	*Et Iephthah, & Anah, & Neſib.*

Non ſolum in nominibus proprijs horum oppidorum, ſed et iam in ordine differt quam maxime hæc Bibl. Sept. Inte. Rom. ab alijs proinde non valuimus numeris reſpo͂dentibus hæc tranſl. cum alijs ordinare.

Et Et

Vulgat. Editio.

44 Et Ceila & Achzib & Mareſa: ciuitates nouem, & villæ earum.
45 Accaron cum vicis & villulis ſuis.
46 Ab Accaron vſque ad Mare: omnia quæ vergunt
ad Azotum & viculos eius.
47 Azotus cum vicis & villulis ſuis: Gaza cum vicis
& villulis ſuis, vſque ad torrentem AEgypti, &
Mare magnum terminus eius.
48 Et in monte: Samir & Iether & Socoth
49 Et Danna & Cariathſenna, hæc eſt Dabir:
50 Anab & Iſtemo & Anim,
51 Goſen & Olon & Gilo: ciuitates vndecim & villæ earum.
52 Arab & Ruma & Eſaan,
53 Et Ianu & Beththaphua & Apheca,
54 Athmatha & Cariatharbe, hæc eſt Hebron, &
Sior: ciuitates nouem, & villæ earum.
55 Maon & Carmel & Ziph & Iota,
56 Iezrael & Iucadam & Zanoe,
57 Accain, Gabaa & Thamna: ciuitates decem, &
villæ earum.
58 Halhul & Beſſur, & Gedor,
59 Mareth, & Bethanoth, & Eltecon: ciuitates ſex &
villæ earum.
60 Cariathbaal, hæc eſt Cariathiarim vrbs ſiluarum,
& Arebba: ciuitates duæ, & villæ earum.
61 In deſerto Betharaba, Meddin, & Sachacha
62 Et Nebſan, & ciuitas ſalis, & Engaddi: ciuitates
ſex, & villæ earum.
63 Iebuſæum autem habitatorem Ieruſalem non potuerunt filij Iuda delere: habitauitq; Iebuſæus cum
filijs Iuda in Ieruſalem vſque in præſentem diem.

CAP. XVI.

1 CEcidit quoque ſors filiorum Ioſeph ab Iordane
contra Iericho & aquas eius ab Oriente: ſolitudo quæ aſcendit de Iericho ad montem Bethel:
2 Et egredietur de Bethel Luza: tranſitque terminum Archi, Atharoth.
3 Et deſcendit ad Occidentem iuxta terminum Iephleti, vſque ad terminos Beth-horon inferioris, &
Gazer: finiunturque regiones eius Mari magno:
4 Poſſederuntque filij Ioſeph Manaſſes & Ephraim.
5 Et factus eſt terminus filiorum Ephraim per cognationes ſuas: & poſſeſſio eorum contra Orientem
Ataroth addar vſque Beth horon ſuperiorem.
6 Egrediunturque confinia in Mare: Machmethath
vero Aquilonem reſpicit, & circuit terminos contra Orientem in Thanathſelo: & pertranſit ab
Oriente Ianoe.
7 Deſcenditque de Ianoe in Ataroth, & Naaratha:
& peruenit in Iericho, egrediturque ad Iordanem.
8 De Taphua pertranſit contra Mare in vallem
arundineti, ſuntque egreſſus eius in Mare ſalſiſſimum: hæc eſt poſſeſſio tribus filiorum Ephraim per
familias ſuas.
9 Vrbeſque ſeparatæ ſunt filijs Ephraim in medio
poſſeſſionis filiorum Manaſſe, & villæ earum.
10 Et non interfecerunt filij Ephraim Chananæum,
qui habitabat in Gazer: habitauitque Chananæus
in medio Ephraim vſque in diem hanc tributarius.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

44 *Et Chehilah, & Achizib, & Mareſah ciuitates nouem & villæ earum.*
45 *Hechron, & oppida, & villæ eius.*
46 *Et ab Hechron & Mare, omnes quæ ſunt iuxta latus
Aſdod, & villæ earum.*
47 *Aſdod, oppida eius & villæ eius: & Hazzah, oppida eius,
& villæ eius vſq; torrentem Ægypti, & Mare magnum, &
terminus.*
48 *Et in monte Samir & Iather, & Sochoh,*
49 *Et Dannah, & Chiriath-ſannah quæ eſt Debir.*
50 *Et Hannah, & Eſthemoh, & Hanim.*
51 *Et Ghoſan, & Cholon, & Ghiloh, ciuitates vndecim &
villæ earum.*
52 *Arab, & Dumah, & Eshan,*
53 *Et Ianum, & Dethapuach, & Aphecah.*
54 *Et Chuntah, & Chiriatharbah, quæ eſt Chebron, & Sibor ciuitates nouem, & villæ earum.*
55 *Mahon, Charmel, & Ziph, & Iuttah.*
56 *Et Izrehel, & Iocdehan, & Zanoach.*
57 *Chan, Ghibhah, & Timnah, ciuitates decem, & villæ
earum.*
58 *Chalchul, & Bethſur, & Ghedor.*
59 *Et Maharath, & Bethhanoth, & Eltecon ciuitates ſex,
& villæ earum.*
60 *Chiriathbahal, quæ eſt Chiriathieharim, & Rabbah,
ciuitates duæ, & villæ earum.*
61 *In deſerto Bethharabah Middim, & Sechachah.*
62 *Et Nibſan, & ciuitas ſalis, & Henghedi, ciuitates ſex,
& villæ earum.*
63 *Et Iebuſæos habitatores Ieruſalaim non potuerunt filij
Iehudah expellere: & habitauit Iebuſæus cum filijs Iehudah in Ieruſalaim vſq; ad diem hanc.*

CAP. XVI.

1 *ET egreſſa eſt ſors filijs Ioſeph à Iarden Iericho ad aquas
Iericho ad Orientem deſertum aſcendens à Iericho in
montem Bethel.*
2 *Et egredietur à Bethel in Liez & tranſibit ad terminum
Archihataroth Iaphleti vſq; ad terminum Bethchoron inferiorem.*
3 *Et aſcendet ad Mare vſq; ad Ghazer, eruntq; exitus eius
ad Mare.*
4 *Et hereditate acceperunt filij Ioſeph Menaſſeh, &
Ephraim.*
5 *Et fuit terminus filiorum Ephraim per familias ſuas:
& fuit terminus hæreditatis eorum ad Orientem ad Hathroth Addar, vſq; ad Bethchoron ſuperiorem.*
6 *Et exibit terminus ad Mare ad Michmethath ab Aquilone, & circuibit terminus ad Orientem Taanathſiloh, &
tranſibit ipſum ab Oriente ad Ianoah.*
7 *Et deſcendet à Ianoah in Hatharoth, & Naharath, &
perueniet in Iericho, & egredietur ad Iarden.*
8 *A Tappuah perget terminus ad Mare ad torrentem
arundinis, & erunt exitus eius ad Mare: hæc eſt hæreditas
tribus filiorum Ephraim per familias ſuas.*
9 *Et vrbes ſeparatæ filij Ephraim in medio hæreditatis filiorum Menaſſeh, omnes vrbes, & villæ earum.*
10 *Et non expulerunt Chenahanæum habitantem in Ghazer: & habitauit Chenahanæus in medio Ephraim vſq; ad
diem hanc, & fuit tributo ſeruiens.*

CAP.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et Ceilam, & Aciezi: & Cozib, & Bacheſar, & AElom, ciuitates decem, & oppida earum.	44	*Et Ceilah, & Achzib, & Mareſah: ciuitates nouem, & villæ earum.*
Accaron, & oppida eius, & villæ eorum.	45	*Ecron & oppida eius, & villæ eius.*
Ab Accaron Gemna, & omnes, quæcumque ſunt prope Aſedoth, & oppida earum:	46	*Ab Ecron & ad mare, omnes quæ ſunt ad latus Aſdod, & villæ earum.*
Aſiedoth, & oppida eius, & villæ eius: Gazza, & oppida eius, & villæ eius vſque ad torrentem AEgypti: & Mare magnum diſterminat.	47	*Aſdod, oppida eius, & villæ eius: Azzah, oppida eius, & villæ eius vſq; ad torrentem Ægypti, & Mare magnum & terminus.*
Et in montana Samir, & Iether & Socha.	48	*Et in monte, Samir, & Iathir, & Socboh,*
Et Renna, & ciuitas litterarum (Hæc eſt Dabir.)	49	*Et Dannah, & Cirtath-ſannah, ipſa eſt Debir.*
Et Anon, & Es, & Man, & AEſam,	50	*Et Anab, & Eſthemoh, & Anim.*
Et Goſom, & Calu, & Channa, & Gelom, ciuitates vndecim, & oppida earum.	51	*Et Goſen, & Holon, & Giloh: ciuitates vndecim, & villæ earum.*
AErem, & Remna, & Soma, & Iemain, & Bæthachui, & Phacua,	52	*Arab, & Dumah, & Eſan,*
Et Eurna, & ciuitas Arboc (hæc eſt Chebron) & Soreth, ciuitates nouem, & villæ earum.	53	*Et Ianum, & Beth-tappuah, & Aphecah,*
	54	*Et Humtah, & Ciriath-arba, ipſa eſt Hebron, & Sior: ciuitates nouem, & villæ earum.*
Maor, & Chermel, & Ozib, & Itan,	55	*Maon, Charmel, & Ziph, & Iuttah,*
Et Iariel, & Aricam,	56	*Et Izreel, & Iocdeam, & Zanoah.*
Et Zacanaim, & Gabaa, & Thamnatha, ciuitates nouem, & oppida earum.	57	*Cain, Gibah, & Thimnah: ciuitates decem, & villæ earum.*
AElua, & Bethſur, & Geddon,	58	*Halhul, & Beth-ſur, & Gedor,*
Et Magaroth, & Bæthanam, & Thecum, ciuitates ſex, & oppida earum: Theco, & Ephratha (hæc eſt Bæthleem) & Phagor, & AEtan, & Gulon, & Catam, & Thobes, & Tarem, & Calem, & Thether, & Manocho, ciuitates vndecim, & oppida earum.	59	*Et Maarath, & Beth-anoth, & Elthecon: ciuitates ſex, & villæ earum.*
Cariath Baal (hæc eſt ciuitas Iarim) & Sotheba, ciuitates duæ, & villæ earum.	60	*Ciriath-baal, ipſa eſt Ciriath-iearim, & Rabbah: ciuitates duæ, & villæ earum.*
Et Baddargis, & Tharabaam, & AEnon, & AEochioza,	61	*In deſerto: Beth-arabah, Middin, & Sechachah,*
Et Naphtazon, & ciuitates Sadon, & Ancades, ciuitates ſeptem, & oppida earum.	62	*Et Nibſan, & Ciuitas ſalis, & En-gedi: ciuitates ſex, & villæ earum.*
Et Iebuſæus habitabat in Hieruſalem, & non potuerunt filij Iuda diſperdere eos: & habitarunt Iebuſæi in Hieruſalem vſque in diem hanc.	63	*Porro Iebuſæos habitatores Ieruſalaim non potuerunt filij Iehudah expellere: itaq; habitauit Iebuſæus cum filijs Iehudah in Ieruſalaim vſq; ad diem hanc.*
CAP. XVI.		*CAP. XVI.*
ET facti ſunt fines filiorum Ioſeph à Iordane, qui contra Hiericho ab Oriente: & aſcendent à Hiericho in montanam, deſertum, in Bæthel Luza.	1	*EGreſſa eſt autem ſors filijs Ioſeph à Iarden Ieriho, ad aquas Ieriho, ad Orientem, ad deſertum quod aſcendit à Ieriho in montem Beth-el.*
Et egredientur in Bethel, & præteribunt ad fines Acatarothi:	2	*Egrediturq; à Beth-el in Luz, & hinc pertranſit ad terminum Archi Ataroth.*
Et tranſibunt ad Mare ſuper fines Aptalim vſque ad fines Bæthoron, quæ infra: & erit exitus eorum ad Mare.	3	*Poſtea deſcendit ad Mare, ad terminum Iaphleti, vſq; ad terminum Beth-horon inferiorem, & vſq; ad Gazer, ſuntq; exitus eius ad Mare.*
Et hæreditauerunt filij Ioſeph Ephræm, & Manaſſe.	4	*Itaq; hæreditatem acceperunt filij Ioſeph, Menaſſeh & Ephraim:*
Et fuerunt fines filiorum Ephræm ſecundum populos eorum: & fuerunt fines hæreditatis eorum ab Oriente Ataroth, & Eroc, vſque ad Bethoron ſuperiorem, & Gazara.	5	*Fuit autem terminus filiorum Ephraim per familias ſuas: fuit inquam terminus hæreditatis eorum ad Orientē ab Atroth Addar, vſq; ad Beth-horon ſuperiorem.*
Et venient fines ad Mare in Icaſmon ab Aquilone Therma, circuibunt ad Orientem in Thenaſa, & Selles, & præteribunt ab Oriente in Ianoca, & in Macho, & Ataroth, & pagi earum.	6	*Et exit terminus ille ad Mare, ad Michmetah ab Aquilone: & circumit terminus ad Orientē ad Thaanath ſiloh, & tranſit illam ab Oriente ad Ianoah.*
Et venient ad Hiericho, & tranſibunt ad Iordanem.	7	*Et deſcendit à Ianoah in Atharoth, & Naarath, & peruenit in Ieriho, egrediturq; ad Iarden.*
Et à Taphu ibunt fines ad Mare in Chelcana: & erit exitus eorum ad Mare: hæc eſt hereditas tribus Ephræm ſecundum populos eorum,	8	*A Tappuah pergit terminus ad Mare ad Torrentem arundinis, ſuntq; exitus eius ad Mare, hæc eſt hæreditas tribus filiorum Ephraim per familias ſuas.*
Et ciuitates ſegregatæ filijs Ephræm inter medium hæreditatis filiorum Manaſſe, omnes ciuitates, & pagi earum.	9	*Et vrbes ſeparatæ filijs Ephraim in medio hæreditatis filiorum Menaſſeh, omnes vrbes, & villæ earum.*
Et nō diſperdidit Ephrem Chananeum habitantē in Gazer: & habitabat Chananæus in Ephræm vſq; in diem illum, donec aſcēdit Pharao rex AEgypti, & cepit eam, & incendit eam in igni, & Chananæos, & Phærezæos, & habitantes in Gazer tranſpunxerunt, & dedit eam Pharao in dotem filię ſuę.	10	*Neq; expulerunt Chenaanæum habitantem in Gazer: itaq; habitauit Chenaanæus in medio Ephraim vſq; ad diem hanc, & fuit tributò ſeruiens.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XVII.

1 CEcidit autem ſors tribui Manaſſe: (ipſe enim eſt primogenitus Ioſeph) Machir primogenito Manaſſe patri Galaad, qui fuit vir pugnator, habuitque poſſeſſionem Galaad & Baſan:

* Nu. 26. 30.

2 ⋆ Et reliquis filiorum Manaſſe iuxta familias ſuas, filijs Abiezer, & filijs Helec, & filijs Eſriel, & filijs Sechem, & filijs Hepher, & filijs Semida: iſti ſunt filij Manaſſe filij Ioſeph, Mares per cognationes ſuas.

* Nu. 27. 1. & 36. 11.

3 ⋆ Salphaad vero filio Hepher filij Galaad filij Machir filij Manaſſe non erant filij, ſed ſolæ filiæ: quarum iſta ſunt nomina, Maala, & Noa, & Hegla, & Melcha, & Therſa.

4 Venerunt in conſpectu Eleazari ſacerdotis, & Ioſue filij Nun, & principum dicentes: Dominus præcepit per manum Moyſi, vt daretur nobis poſſeſſio in medio fratrum noſtrorum. Deditque eis iuxta imperium Domini poſſeſſionem in medio fratrum patris earum.

5 Et ceciderunt funiculi Manaſſe, decem, abſque terra Galaad & Baſan trans Iordanem.

6 Filiæ enim Manaſſe poſſederunt hæreditatem in medio filiorum eius. Terra autem Galaad cecidit in ſortem filiorum Manaſſe qui reliqui erant.

7 Fuitque terminus Manaſſe ab Aſer, Machmethath quę reſpicit Sichem: & egreditur ad dexteram iuxta habitatores Fontis Taphuæ.

8 Etenim in ſorte Manaſſe ceciderat terra Taphuę, quæ eſt iuxta terminos Manaſſe filiorum Ephraim.

9 Deſcenditque terminus vallis arundineti in Meridiem torrẽtis ciuitatum Ephraim, quæ in medio ſunt vrbium Manaſſe: terminus Manaſſe ab Aquilone torrentis, & exitus eius pergit ad Mare:

10 Ita vt poſſeſſio Ephraim ſit ab Auſtro, & ab Aquilone Manaſſe, & vtramque claudat Mare, & coniungantur ſibi in tribu Aſer ab Aquilone, & in tribu Iſſachar ab Oriente.

11 Fuitque hæreditas Manaſſe in Iſſachar & in Aſer, Bethſan & viculi eius, & Ieblaam cum viculis ſuis, & habitatores Dor cum oppidis ſuis, habitatores quoque Endor cum viculis ſuis: ſimiliterque habitatores Thenac cum viculis ſuis, & habitatores Mageddo cum viculis ſuis, & tertia pars vrbis Nopheth.

12 Nec potuerunt filij Manaſſe has ciuitates ſubuertere, ſed cœpit Chananæus habitare in terra ſua.

13 Poſtquam autem conualuerunt filij Iſrael, ſubiecerunt Chananæos, & fecerunt ſibi tributarios, nec interfecerunt eos.

14 Locutique ſunt filij Ioſeph ad Ioſue, & dixerunt: Quare dediſti mihi poſſeſſionem ſortis & funiculi vnius, cum ſim tantæ multitudinis, & benedixerit mihi Dominus?

15 Ad quos Ioſue ait: Si populus multus es, aſcende in ſiluam, & ſuccide tibi ſpatia in terra Pherezæi, & Raphaim: quia anguſta eſt tibi poſſeſſio montis Ephraim.

16 Cui reſponderunt filij Ioſeph: Non poterimus ad montana conſcendere, cum ferreis curribus vtantur Chananæi, qui habitant in terra campeſtri, in qua ſitæ ſunt Bethſan cum viculis ſuis, & Iezrael mediam poſſidens vallem.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XVII.

1 *ET fuit ſors tribui Menaſſeh: ipſe enim fuit primogenitus Ioſeph, Machir primogenito Menaſſeh patri Ghilhad: ipſe enim fuit vir bellicoſus: & fuit ei Ghilhah, & Baſan.*

2 *Fuitque filijs Menaſſeh reliquis per familias ſuas, filijs Habiezer, & filijs Chelech, & filijs Aſriel, & filijs Sechen, & filijs Chepher, & filijs Semidah: iſti ſunt filij Menaſſe, filij Ioſeph Mares per familias ſuas.*

3 *Et Selophchad filio Chefer, filij Ghilhad, filij Machir, filij Menaſſeh non fuerunt filij ſed filiæ: & iſtæ ſunt nomina filiarum eius Machalah, & Nohah, Choglah, Milchah, & Tirſah.*

4 *Et acceſſerunt in conſpectu Elhazar ſacerdotis, & in conſpectu Iehoſuah filij Nun, & in conſpectu principum, dicendo: Dominus præcepit Moſeh, vt daret nobis hæreditatem in medio fratrum noſtrorum. Et dedit eis iuxta ſermonem Domini hæreditatem in medio fratrum patris earum.*

5 *Et ceciderunt hereditates Menaſſeh decem præter terram Ghilhad, & Baſan, quæ erant trans Iarden.*

6 *Filiæ enim Menaſſeh ſortitæ ſunt hæreditatem in medio filiorum eius terra autem Ghilhad fuit filijs Menaſſeh reliquis.*

7 *Fuit autem terminus Menaſſeh ab Aſer Hammich-methah coram Sechen, & perget terminus ad dexteram ad habitatores Hentappuah.*

8 *Ipſi Menaſſeh fuit terra Tappuah: & Tappuah erat ad terminum Menaſſeh filijs Ephraim.*

9 *Deſcendetque terminus ad torrentem arundinis ad Meridiem ad torrentem, ciuitates iſtæ erant Ephraim in medio ciuitatum Menaſſeh: & terminus Menaſſeh ab Aquilone ipſi torrenti, & fuit exitus eius ad Mare.*

10 *Ad Meridiem ipſius Ephraim, & ad Aquilonem ipſi Menaſſeh fuitq́; Mare terminus eius & in Aſer contingebant ſe ab Aquilone & Iſaſchar ab Oriente.*

11 *Fuitque ipſi Menaſſeh in Iſaſchar & in Aſer Beth-ſean & oppida eius, & Ibleham & oppida eius, & habitatores Dor & oppida eius, & habitatores Hendor & oppida eius, & habitatores Tahanach & oppida eius, & habitatores Meghiddo & oppida eius tres regiones.*

12 *Et non potuerunt filij Menaſſeh expellere habitatores vrbium iſtarum: ſed cœpit Chenahanæus habitare in terra ipſa.*

13 *Et fuit cum roborati eſſent filij Iſrael poſuerunt Chenahanæum tributarium, & expellendo non expulerunt eum.*

14 *Locuti ſunt autem filij Ioſeph ad Iehoſuah, dicendo: Cur dediſti mihi in hæreditatem ſortem vnam, & hæreditatem vnam, & ego populus multus cum hucuſque benedixerit mihi Dominus?*

15 *Dixitque ad eos Iehoſuah: Si populus multus es aſcende in ſiluam, & ſuccide tibi in terra Perizæi, & Rephaim, ſi anguſtus eſt tibi mons Ephraim.*

16 *Dixeruntque filij Ioſeph: Non ſufficiet nobis mons, & currus ferrei ſunt in omni Chenahanæo, qui habitat in terra vallis, & ei qui in Bethſean & oppidis eius, & ei qui in valle Izrehel.*

Tranſl. ex Septuag.

C A P. XVII.

ET facti ſunt fines tribus filiorum Manaſſe, quo- 1
niam hic primogenitus Ioſeph ipſi Machir pri-
mogenito Manaſſe, patri Galaad (vir enim bellator
erat) in Galaaditide, & Baſanitide.
Et facti ſunt filijs Manaſſe reliquis ſecundum po- 2
pulos eorum, filijs Iezi, & filijs Celez, & filijs Ieziel,
& filijs Sychen, & filijs Symarim, & filijs Opher: Hi
maſculi ſecundum populos eorum.

Et Salpaad filio Opher non fuerant ei filij, ſed fi- 3
liæ: & hæc ſunt nomina filiarum Salpaad, Maala, &
Noa, & Egla, & Melcha, & Therſa.

Et ſteterunt coram Eleazaro ſacerdote, & coram 4
Ieſu, & coram principibus, dicentes: Deus manda-
uit per manum Moyſi dari nobis hæreditatem in
medio fratrum noſtrorum: & data eſt eis per præ-
ceptum Domini ſors in fratribus patris earum.

Et cecidit funiculus earum ab Anaſſa, & campus 5
Labec de terra Galaad, quæ eſt trans Iordanem:
Quoniam filiæ filiorum Manaſſe hæreditarunt 6
ſortem in medio fratrum ſuorum. Terra autem
Galaad fuit filijs Manaſſe reliquis.
Et facti ſunt fines filiorum Manaſſe, Delanath, 7
quæ eſt ad faciem filiorum Anath, & vadũt ad fines
in Iamin, & Iaſib ad fontem Thaphthoth.
Ipſi Manaſſe erit: & Taphet ſuper fines Manaſſe, 8
filijs Ephræm.

Et deſcendent fines ad vallem Carana ad Africũ 9
ſecundum vallem Iariel terebinthus ipſi Ephræm
inter medium ciuitatis Manaſſe: & fines Manaſſe ad
Aquilonem in torrentem: & erit eius exitus Mare.
Ab Africo ipſi Ephræm, & ad Aquilonem Manaſ- 10
ſe: & erit Mare terminus eis, & in Aſeb contigui
erunt ad Aquilonem, & ipſi Iſſachar ab Oriente.

Et erit Manaſſe in Iſſachar, & in Aſer Bæthſan, & 11
pagi earum, & habitantes Dor, & pagos eius, & ha-
bitantes Mageddo, & pagos eius, & tertiam partem
ipſius Mapheta, & pagos eius.

Et non potuerunt filij Manaſſe exterminare ciui- 12
tates has, & cœpit Chananæus habitare in terra
hac.
Et factum eſt, & poſtquam inualuerunt filij Iſrael, 13
& fecerunt Chananæos ſubiectos: exterminando
autem non eos exterminarunt.
Contradixerunt autem filij Ioſeph Ieſu, dicentes: 14
Cur hæreditare feciſti nos ſorte vnam, & funicu-
lum vnum? Ego autem populus multus ſum, &
Deus benedixit me.
Et dixit eis Ieſus: Si populus multus es, aſcende 15
in ſyluam, & ſuccide tibi ipſi. Si coarctat te mons
Ephrem.

Et dixerunt: Non ſatisfacit nobis mons Ephrem, 16
& equus electus, & ferrum Chananæo habitanti in
eo in Bæthſan, & in pagis eius, in conualle Iez-
rael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

C A P. XVII.

FVit quoque ſors tribui Menaſſeh, (ipſe enim fuit primogenitus Ioſeph.) ipſi Machir primogenito Menaſſeh patri Gilad (Ipſe enim fuit vir bellicoſus) fuit inquam ei Gilad & Baſan.

Fuit item filijs Menaſſeh reliquis per familias ſuas, filijs Abihezer, & filijs Helec, & filijs Ariel & filijs Sechem, & filijs Hepher, & filijs Semida, iſti ſunt filij Menaſſeh filij Ioſeph mares per familias ſuas.

Porro Selophehad filio Hepher, filij Gilad, filij Machir, filij Menaſſeh non fuerunt filij, ſed filiæ: quarum iſta ſunt nomina, Mahalah, & Nohah, Hoglah, Milchah, & Tirſah.

Hæ acceſſerunt in conſpectum Elazar ſacerdotis, & in conſpectum Iehoſuah filij Nun, atque in conſpectum principum, dicendo, Iehouah præcepit Moſeh vt daret nobis hæreditatem in medio fratrum noſtrorum. Itaque dedit eis iuxta ſermonem Iehouæ, hæreditatem in medio fratrum patris earum.

Et ceciderunt hæreditates Menaſſeh decem, præter terram Gilhad & Baſan, quæ erant cis Iarden.

Filiæ enim Menaſſeh ſortitæ ſunt hæreditatem in medio filiorum eius: terra autem Gilad fuit filijs Menaſſeh reliquis.

Fuit autem terminus Menaſſeh ab Aſer ad Michmetah quæ eſt coram Sechem, & pergit terminus ad dexteram ad habitatores En tappuah.

Ipſius Menaſſeh fuit terra Tappuah: at Tappuah quæ erat ad terminum Menaſſeh, eſt filiorum Ephraim.

Deſcenditq; terminus ad Torrentem arundinis ad Meridiem ipſius Torrentis: ciuitates iſtæ tribus Ephraim ſunt in medio ciuitatum Menaſſeh: at terminus Menaſſeh eſt ab Aquilone ipſius Torrentis: ſuntque exitus eius ad Mare:

Ad Meridiem eſt ipſius Ephraim, & ad Aquilonem ipſius Menaſſeh, eſtque Mare terminus eius, & in Aſer occurrunt ab Aquilone, & in Iſſachar ab Oriente.

Fuitque ipſi Menaſſeh in Iſſachar & in Aſer, Bethſean, & oppida eius: & Ibleam, & oppida eius: & habitatores Dor, & oppida eius: & habitatores En-dor, & oppida eius: & habitatores Thaanach, & oppida eius: & habitatores Magiddo, & oppida eius, tres regiones.

Et non potuerunt filij Menaſſeh expellere habitatores vrbium iſtarum, ſed cœpit Chenaanæus habitare in terra ipſa.

Quum autem roborati eſſent filij Iſrael, poſuerunt Chenaanæum tributarium, nec expellendo expulerunt eum.

Loquuti ſunt autem filij Ioſeph ad Iehoſua, dicendo, Cur dediſti mihi: in hæreditatem ſortem vnam, & hæreditatem vnam, quum ego ſim populus multus, ita quod hucuſque benedixerit mihi Iehoua?

Dixitque ad eos Iehoſua, Si populus multus es, aſcende in ſyluam, & ſuccide tibi illic in terra Perizæi, & Rephaim, ſi anguſtus eſt tibi mons Ephraim.

Cui reſponderunt filij Ioſeph, Non ſufficiet nobis mons ille: & currus ferrei ſunt in omni Chenaanæo qui habitat in terra vallis, & ei qui habitat in Beth-ſean & oppidis eius, & ei qui habitat in valle Izreel.

Vulgat. Editio.

Dixitque Ioſue ad domum Ioſeph, Ephraim & Manaſſe: Populus multus es, & magnæ fortitudinis, non habebis ſortem vnam,

Sed tranſibis ad montem, & ſuccides tibi, atque purgabis ad habitandum ſpatia: & poteris vltra procedere cum ſubuerteris Chananæum, quem dicis ferreos habere currus, & eſſe fortiſſimum.

CAP. XVIII.

Congregatique ſunt omnes filij Iſrael in Silo, ibique fixerunt tabernaculum teſtimonij, & fuit eis terra ſubiecta.

Remanſerant autem filiorum Iſrael ſeptem tribus, quæ necdum acceperant poſſeſſiones ſuas.

Ad quos Ioſue ait: Vſquequo marcetis ignauia, & non intratis ad poſſidendam terram, quam Dominus Deus patrum veſtrorum dedit vobis?

Eligite de ſingulis tribubus ternos viros, vt mittam eos, & pergãt atque circumeant terram, & deſcribãt eam iuxta numerum vniuſcuiuſque multitudinis: referantque ad me quod deſcripſerint.

Diuidite vobis terram in ſeptem partes: Iudas ſit in terminis ſuis ab Auſtrali plaga, & domus Ioſeph ab Aquilone.

Mediam inter hos terram in ſeptem partes deſcribite: & huc venietis ad me, vt coram Domino Deo veſtro mittam vobis hic ſortem:

Quia non eſt inter vos pars Leuitarum, ſed ſacerdotium Domini eſt eorum hæreditas. Gad autem & Ruben, & dimidia tribus Manaſſe iam acceperãt poſſeſſiones ſuas trans Iordanem ad Orientalem plagam: quas dedit eis Moyſes famulus Domini.

Cumque ſurrexiſſent viri, vt pergerent ad deſcribendam terram, præcepit eis Ioſue, dicens: Circuite terram, & deſcribite eam, ac reuertimini ad me: vt hic coram Domino, in Silo mittam vobis ſortem.

Itaque perrexerunt: & luſtrantes eam, in ſeptem partes diuiſerunt, ſcribentes in volumine. Reuerſique ſunt ad Ioſue in caſtra Silo.

Qui miſit ſortes coram Domino in Silo, diuiſitque terram filijs Iſrael in ſeptem partes.

Et aſcendit ſors prima filiorum Beniamin per familias ſuas, vt poſſiderent terram inter filios Iuda & filios Ioſeph.

Fuitque terminus eorum contra Aquilonem à Iordane: pergens iuxta latus Iericho Septentrionalis plagæ, & inde contra Occidentem ad montana conſcendens & perueniens ad ſolitudinem Bethauen,

* Ge. 28. 19.

Atque pertranſiens iuxta * Luzam ad Meridiem, ipſa eſt Bethel: deſcenditque in Ataroth Addar in montem, qui eſt ad Meridiem Beth-horon inferioris:

Et inclinatur circuiens contra Mare ad Meridiem montis qui reſpicit Beth-horon contra Africum: ſuntque exitus eius in Cariath-baal, quæ vocatur & Cariathiarim, vrbem filiorum Iuda: hæc eſt plaga contra Mare, ad Occidentem.

A Meridie autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus contra Mare, & peruenit vſque ad fontem aquarum Nephtoa.

Deſcẽditque in partem mõtis qui reſpicit vallem filiorum Ennom: & eſt cõtra Septentrionalem plagam in extrema parte vallis Raphaim: Deſcẽditque in Geenom (id eſt, vallem Ennon) iuxta latus Iebuſæi ad Auſtrum: & peruenit ad Fontem Rogel,

Tranſiens

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Dixitq́ Iehoſuah ad domum Ioſeph ad Ephraim, & Menaſſeh dicendo: Populus multus es, & fortitudo magna eſt tibi, non erit tibi ſors vna.*

18 *Mons enim erit tibi, quia ſilua eſt, & ſuccides eam, & erunt tibi exitus eius: quia expelles Chenahanæum quamquam currus ferrei ſunt ei, quamquam fortes ſunt.*

CAP. XVIII.

1 *Congregati ſunt autem omnis cœtus filiorum Iſrael in Siloh, & habitare fecerunt ibi tabernaculum eccleſiæ, & terra ſubiecta eſt coram eis.*

2 *Remanſerant autem è filijs Iſrael quibus non diuiſerant hæreditatem ſuam ſeptem tribus.*

3 *Dixitq́ Iehoſuah ad filios Iſrael: Vſquequo vacatis ad ingrediendum, vt poſſideatis terram, quam dedit vobis Dominus Deus patrum veſtrorum?*

4 *Tradite ex vobis tres viros per tribum, & mittam eos: ſurgentq́ & ambulabunt per terram, deſcribentq́ eam ſecundum hæreditatem eorum, & venient ad me.*

5 *Et diuident eam in ſeptem partes: Iehudah ſtabit iuxta terminum ſuum à Meridie, familiæ Ioſeph ſtabunt iuxta terminum ſuum ab Aquilone.*

6 *Voſq́ deſcribetis terram in ſeptem partes, & adducetis ad me huc, & iaciam vobis ſortem hic coram Domino Deo noſtro.*

7 *Non eſt enim pars Leuitis in medio veſtri, quia ſacerdotium Domini eſt hæreditas eius: Gad autem & Reuben, & dimidia tribus Menaſſeh acceperunt hæreditatem ſuam trans Iarden ad Orientem, quam dedit eis Moſeh ſeruus Domini.*

8 *Surrexeruntq́ viri, atq́ abierunt præcepitq́ Iehoſuah pergentibus, vt deſcriberent terram, dicendo: Ite, & ambulate per terram, & deſcribite eam, & reuertimini ad me, & hic iaciam vobis ſortem coram Domino in Siloh.*

9 *Abieruntq́ viri, & tranſierunt per terram, atq́ deſcripſerunt eam vrbes, ut ſeptem partes in libro: veneruntq́ ad Iehoſuah ad caſtra in Siloh.*

10 *Iecit autem eis Iehoſuah ſortem in Siloh coram Domino: diuiſitq́ Iehoſuah terram filijs Iſrael ſecundum partem eorum.*

11 *Aſcendit autem ſors tribus filiorum Biniamin per familias ſuas, & exiuit terminus ſortis eorum inter filios Iehudah & inter filios Ioſeph.*

12 *Fuitq́ eis terminus ad latus Aquilonis à Iarden & aſcendit terminus ad latus Iericho ab Aquilone, & aſcendit in montem ad Mare, fueruntq́ exitus eius ad deſertum Bethauen.*

13 *Et tranſiuit inde terminus Luz ad latus Luz ad Meridiem (ipſa eſt Bethel) & deſcendit terminus in Hateroth Adar, iuxta montem qui eſt à Meridie ipſi Bethchoron inferioris.*

14 *Et deſignatus eſt terminus, & circuiuit ad latus Maris ad Meridiem à monte, qui eſt è regione Bethchoron ad Meridiem: fueruntq́ exitus eius ad Chiriath-babal: ipſa eſt Chiriath Ieharim vrbs filiorum Iehudah: hoc eſt latus Maris.*

15 *Et latus ad Meridiem ab extremo Chiriath Ieharim & exiuit terminus ad Mare, & exiuit ad fontem aquæ Nephthoach.*

16 *Et deſcendit terminus ad extremum montis, qui eſt è regione vallis Bẽhinnom, quæ eſt in valle Rephaim ad Aquilonem. Deſcendit autem vallis Hinnom ad latus Iebus ad Meridiem, & deſcendit ad Henroghel.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

17 Et dixit Ieſus filijs Iſrael : Si populus multus, & fortitudinem magnam habes, non erit tibi ſors vna :

18 Sylua enim erit tibi:quoniam ſylua eſt,& emundabis eam , & erit tibi, & quando exterminaueris Chananæum , quoniam equus electus ei eſt . Tu enim præualebis ei.

C A P. XVIII.

1 ET cōuocata eſt omnis Synagoga filiorum Iſrael in Selo, & fixerunt ibi tabernaculum teſtimonij, & terra ſubacta eſt ab eis.

2 Et remanſerant filij Iſrael , qui non hæreditauerant,ſeptem tribus.

3 Et dixit Ieſus filijs Iſrael : Quoaduſque remiſſi eritis hæreditare terram , quam dedit Dominus Deus noſter?

4 Date ex vobis viros tres de tribu : & ſurgentes peragrent terram,& deſcribāt eam coram me,ſicut oportebit diuidere eam:& peruenerunt ad eum.

5 Et diuiſit eis ſeptem partes:Iudas ſtatuet ſibi terminum ab Africo : & filij Ioſeph ſtatuent ſibi ab Aquilone.

6 Vos autem diuidite terram,ſeptem partes : & afferte huc ad me, & educam vobis ſortem ante Dominum Deum noſtrum.

7 Non eſt enim pars filijs Leui in vobis . Sacerdotium enim Domini,pars eius : & Gad, & Ruben, & dimidium tribus Manaſſe acceperunt hęreditatem ſuam trans Iordanem ad Orientem , quam dedit eis Moyſes puer Domini.

8 Et ſurgentes viri iuerunt, & mandauit Ieſus viris euntibus deſcribere terram dicens:Ite,& deſcribite terram, & aduenite ad me, & hic educam vobis ſortem in Selo.

9 Et iuerunt,& deſcripſerunt terram, & viderunt eam,& ſcripſerunt eam ſecūdum ciuitates, ſeptem partes in libro,& attulerunt ad Ieſum.

10 Et miſit eis Ieſus ſortem in Selo ante Dominum.

11 Et exijt ſors tribus Beniamin prima ſecundum populos eorum : & exierunt fines ſortis eorum inter medium filiorum Iuda, & filiorum Ioſeph:

12 Et facti ſunt eorum fines ab Aquilone, à Iordane aſcendent fines per dorſum Hiericho ab Aquilone, & aſcendent ſuper montem ad Mare : & erit eius exitus Mabdaritis Bæthon.

13 Et tranſibunt inde fines Luza ſuper dorſum Luza ab Africo eius:hęc eſt Bęthel:& deſcendent fines Maatarob Orech ad mōtanam, quæ eſt ad Africum Bæthoron,quæ infra.

14 Et tranſibunt fines & præteribunt ad partem,quæ ſpectat ad Mare ab Africo , à monte ad faciem Bæthorō Africum, & erit eius exitus ad Cariath Baal: hæc eſt Cariathiarim,ciuitas filiorum Iuda:hæc eſt pars, quæ ad Mare.

15 Et pars, quæ ad Africum, à parte Chariath Baal, & tranſibunt fines in Gaſin ad fontem aquæ Naphto.

16 Et deſcendent fines in parte , hic eſt ſecundum faciem nemoris Sonnam, qui eſt à parte Emec Raphaim ab Aquilone , & deſcendent Gæenna ſuper dorſum Iebuſæ ab Africo , deſcendent ad fontem Rogel ,

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

17 *Dixitq; Iehoſua ad domum Ioſeph , nempe ad Ephraim & Menaſſeh, dicendo , Populus multus es , & fortitudo magna eſt tibi:non erit tibi ſors vnica:*

18 *Mons enim erit tibi,quia ſylua eſt:ſuccides ergo eam,& erunt tibi exitus eius : quia expelles Chenaanæum, quanquam currus ferrei ſint ei,quanquam fortis ſit.*

C A P. XVIII.

1 *COngregata eſt autem vniuerſa multitudo filiorum Iſrael in Siloh, & collocauerunt ibi tabernaculum eccleſiæ poſtquam terra ſubacta erat coram eis.*

2 *Remanſerant autem è filijs Iſrael quibus non diuiſerant hæreditatem ſuam, ſeptem tribus.*

3 *Dixitq; Iehoſua ad filios Iſrael,Vſquequo ceſſatis ingredi , vt poſſideatis terram quam dedit vobis Iehouah Deus Patrum veſtrorum?*

4 *Tradite ex vobis tres viros per tribum , quos mittam: ſurgentq;, & ambulabunt per terram , deſcribentq; eam iuxta hæreditatem ſuam, poſtea reuertentur ad me.*

5 *Et partientur eam in ſeptem portiones:Iehudah ſtabit in finibus ſuis à Meridie:& familia Ioſeph ſtabunt in finibus ſuis ab Aquilone.*

6 *Voſq; deſcribatis terram in ſeptem partes,& afferatis ad me huc:tum proijciam vobis ſortem hic coram Iehoua Deo noſtro.*

7 *Non eſt enim pars Leuitis in medio veſtri,quia ſacerdotium Iehouæ eſt hæreditas eius:Gad autem & Reuben, & dimidia tribus Menaſſeh acceperunt hæreditatem ſuam cis Iarden ad Orientem,quam dedit eis Moſeh ſeruus Iehouæ.*

8 *Surrexeruntq; viri illi,atq; abierunt,præcepitq; Iehoſua iſtis qui ibant vt deſcriberent terram,dicendo,Ite, & ambulate per terram,ac deſcribite eam:poſtea reuertimini ad me,& hic proijciam vobis ſortem coram Iehouah in Siloh.*

9 *Abierunt itaq; viri , & tranſierunt per terram , atq; deſcripſerunt eam per vrbes in ſeptem partes,in libro : reuerſiq; ſunt ad Iehoſua ad caſtra in Siloh.*

10 *Miſit autem eis Iehoſua ſortem in Siloh coram Iehoua: partituſq; eſt ibi Iehoſua terram filijs Iſrael ſecundum partes eorum.*

11 *Aſcendit autem ſors tribus filiorum Biniamin per familias ſuas & exiuit terminus ſortis eorum inter filios Iehudah & filios Ioſeph :*

12 *Fuitq; eis terminus ad latus Aquilonis à Iarden:& adſcendit terminus ad latus Ieriho ab Aquilone, aſcēditq; in montem ad mare , ac exitus eius ſunt ad deſertum Bethauen.*

13 *Illinc autem pertranſit terminus in Luz ad latus Luz Auſtrale (ipſa eſt Beth-el) & deſcendit terminus in Ateroth-Adar, iuxta montem qui eſt à Meridie ipſi Beth-horon inferiori.*

14 *Et deſignatur terminus,circuitq; ad latus Maris ad Meridiem,à monte qui eſt eregione Beth-horon,ad Meridiem: ſuntq; exitus eius ad Ciriath-baal (ipſa eſt Ciriath-iearim) vrbe filiorum Iehudah,hoc eſt latus Maris.*

15 *Latus autem ad Meridiem,ab extremo Ciriath-iearim: Itaq; exit terminus ad Mare, exit inquam ad fontē aquarum Nephthoah.*

16 *Et deſcendit terminus ad extremum montis qui eſt eregione vallis Ben-hinnom , quiq; eſt in valle Rephraim ad Aquilonem, deſcenditq; ad vallem Hinnom ad latus Iebuſæi ad Meridiem, & illinc deſcendit ad En-rogel.*

Vulgat. Editio.

17 Tranſiens ad Aquilonem, & egrediens ad Enſemes, id eſt fontem Solis:

18 Et pertranſit vſque ad tumulos, qui ſunt è regione Aſcenſus Adommim: deſcenditque ad Abenboen, id eſt, lapidem Boen filij Ruben: & pertranſit ex latere Aquilonis ad campeſtria: deſcenditque in planitiem,

19 Et prætergreditur contra Aquilonem Beth-hagla: ſuntque exitus eius contra linguam Maris ſalſiſſimi ab Aquilone in fine Iordanis ad Auſtralem plagam:

20 Qui eſt terminus illius ab Oriente: hæc eſt poſſeſſio filiorum Beniamin per terminos ſuos in circuitu, & familias ſuas.

21 Fueruntque ciuitates eius, Iericho & Beth-hagla & vallis Caſis,

22 Beth Araba & Samaraim & Bethel.

23 Et Auim & Aphara & Ophera,

24 Villa Emona & Ophni & Gabee: ciuitates duodecim, & villæ earum.

25 Gabaon & Rama & Beroth,

26 Et Meſphe & Caphara, & Amoſa,

27 Et Recem, Iarephel, & Tharela.

28 Et Sela, Eleph, & Iebus, quæ eſt Ieruſalem, Gabaath & Cariath: ciuitates quatuordecim, & villæ earum. Hæc eſt poſſeſſio filiorum Beniamin iuxta familias ſuas.

CAP. XIX.

1 ET egreſſa eſt ſors ſecunda filiorum Simeon per cognationes ſuas: fuitque hæreditas eorum

2 In medio poſſeſſionis filiorum Iuda: Berſabee & Sabee & Molada.

3 Et Haſerſual, Bala & Aſem.

4 Et Eltholad, Bethul & Harma.

5 Et Siceleg & Bethmarchaboth & Haſerſuſa.

6 Et Bethlebaoth & Sarohen: ciuitates tredecim, & villæ earum.

7 Ain & Remmon & Athar & Aſan: ciuitates quatuor, & villæ earum:

8 Omnes viculi per circuitum vrbium iſtarum vſque ad Baalath Beer Ramath contra Auſtralem plagam. Hæc eſt hæreditas filiorum Simeon iuxta cognationes ſuas,

9 In poſſeſſione & funiculo filiorum Iuda: quia maior erat: & idcirco filij Simeon poſſederunt in medio hæreditatis eorum.

10 CecIditque ſors tertia filiorum Zabulon per cognationes ſuas: & factus eſt terminus poſſeſſionis eorum vſque Sarid.

11 Aſcenditque de Mari & Merala, & peruenit in Debbaſeth, vſque ad torrentem qui eſt contra Ieconam.

12 Et reuertitur de Sared contra Orientem in fines Ceſeleththabor: & egreditur ad Dabereth, aſcenditque contra Iaphie.

13 Et inde pertranſit vſque ad Orientalem plagam Gethhephet & Thacaſin: & egredietur in Remmon, Amthar & Noa.

14 Et circuit ad Aquilonem Hanathon: ſuntque egreſſus eius vallis Iephtahel,

15 Et Careth & Naalol & Semeron & Ierala & Bethlehem: ciuitates duodecim, & villæ earum.

16 Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Zabulon per cognationes ſuas, vrbes & viculi earum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Et deſignata eſt ab Aquilone, & exiuit ad Henſemes,*

18 *Et exiuit ad Ghelileth, qui ſunt contra aſcenſum Adummim, & deſcendit ad Ebenbohan filij Reuben: & pertranſit ad latus contra planiciem ad Aquilonem, & deſcendit in Harabah.*

19 *Et pertranſiuit terminus ad latus Bethchoglah ad Aquilonem fuerunt exitus termini ad limitem Maris ſalis, ad Aquilonem ad extremum Iarden ad Meridiem: iſte eſt terminus Auſtri.*

20 *Et Iarden terminabit eum ad latus Orientis: iſta eſt hereditas filiorum Biniamin per terminos eius in circuitu per familias ſuas.*

21 *Fueruntq; ciuitates tribui filiorum Binniamim per familias ſuas Iericho, & Bethchoglah & vallis Cheſis.*

22 *Et Bethharabah & Samaraim, & Bethel.*

23 *Et Hauuim, & Parah, & Hophrah.*

24 *Et villa Hahamonai, & Hophni, & Gabah, ciuitates duodecim, & villæ earum.*

25 *Ghibhon, & Ramah, & Beeroth.*

26 *Et Miſpeh, & Chephirah, & Moſah:*

27 *Et Rechem, & Irpeel & Tarelah.*

28 *Et Selah, Eleph, & Iebuzi, ipſa eſt Ieruſalaim, Ghibhath, Chiriath, ciuitates quatuordecim, & villæ earũ. Iſta eſt hereditas filiorum Biniamin per familias ſuas.*

CAP. XIX.

1 *EGreſſa eſt autem ſors ſecunda ipſi Simhon tribui filiorum Simhon per familias ſuas & fuit hereditas eorum*

2 *In medio hereditatis filiorum Iehudah: fuitq; eis in hereditate eorum Beerſebah, & Sebah, & Moladah.*

3 *Et Chaſarſuhal, & Balah, & Haſem.*

4 *Et Eltholad, & Bethul, & Chormah.*

5 *Et Siclagh, & Bethhamerchaboth, & Chaſarſuſah,*

6 *Et Bethlebaoth, & Saruchen, ciuitates tredecim, & villæ earum.*

7 *Hain Rimmon, & Hether, & Haſan, ciuitates quattuor, & villæ earum.*

8 *Et omnes villæ quæ erant per circuitum vrbium iſtarum vſq; ad Bahalathbeer Ramath ad Auſtrum. Iſta eſt hereditas tribus filiorum Simhon per familias ſuas.*

9 *De portione filiorum Iehudah fuit hereditas filiorum Simhon: erat enim portio filiorum Iehudah maior ipſis, & hereditatem acceperunt filij Simhon in medio hereditatis eorum.*

10 *Aſcendit autem ſors tertia filijs Zebulun per familias ſuas: & fuit terminus hereditatis eorum vſq; ad Sarid.*

11 *Aſcendetq; terminus eorum ad Mare & Marhalah, & pertinget ad Dabbaſeth & pertinget ad flumen, quod eſt è regione Iocneham.*

12 *Et reuertetur à Sarid ad Orientem ad ortum ſolis contra terminum Chiſloth Tabor, & egredietur ad Dabrath, & aſcendet in Iaphiah.*

13 *Et inde tranſiuit ad Orientem ad ortum Gittah, Chepher, ad Hittah, Caſin & exibit in Rimmon, quæ girat ad Nehah.*

14 *Et girat ei terminus ab Aquilone ad Ahanathon, & erunt egreſſus eius ad vallem Iphthachel.*

15 *Et Chatthath, & Nahalal, & Simron, & Idhalah, & Bethlachem, ciuitates duodecim, & villæ earum.*

16 *Hæc eſt Hereditas filiorum Zebulun per familias ſuas, vrbes iſtæ & villæ earum.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et tranſibunt ad fontem Bethſamys:

Et præteribunt in Galiloth, quæ eſt è regione ad aſcenſum Aethamim: & deſcendent ad lapidem Bæon filiorum Ruben.

Et tranſibunt ſuper dorſum Betharaba ab Aquilone, & deſcendent ad fines ad dorſum Mare ab Aquilone: & erit exitus finiũ ad extremitatẽ Maris ſalis ad Aquilonẽ in partẽ Iordanis ab Africo.

Hi fines ſunt ab Africo: & Iordanis terminabit à parte Orientis: hæc eſt hæreditas filiorum Beniamin, fines eius in circuitu ſecundum populos.

Et factæ ſunt ciuitates filiorum Beniamin ſecundum populos eorum, Hiericho, & Bethegæo, & Amecaſis,

Et Bethabara, & Sara, & Beſana,

Et Acin, & Phara, & Ephrata,

Et Carapha, & Cephira, & Moni, & Gabaa, ciuitates duodecim, & pagi earum:

Gabaon, & Rama, & Beerotha,

Et Maſſema, & Miron, & Amoce, & Phira & Caphan, & Nacan, & Selecan, & Thareela, & Iebus (hæc eſt Hieruſalem) & Gabaoth, Iarim, ciuitates tredecim, & pagi earum: hæc eſt hæreditas filiorum Beniamin ſecundum populos eorum.

CAP. XIX.

ET exiit ſecunda ſors filiorum Symeon: & facta eſt hæreditas eorum inter ſortes filiorum Iuda: & facta eſt ſors eorum

Berſabee, & Samaa, & Cadadam,

Et Arſola, & Bola, & Iaſon,

Et Erthula, & Bula, & Herma,

Et Sicelac, & Bæthmachereb, & Sarſuſin,

Et Batharoth, & agri earum, ciuitates tredecim, & pagi earum.

Eremmon, & Thalcha, & Iether, & Aſan, ciuitates quatuor, & pagi earum.

In circuitu ciuitatum earum vſque Balec euntibus Bameth ad Africum: hæc eſt hæreditas tribus filiorum Symeon ſecundum populos eorum.

De ſorte Iuda hæreditas tribus filiorum Symeon: quoniam fuit pars filiorum Iuda maior ea, quæ ipſorum, & hæreditauerunt filij Symeon in medio ſortis eorum.

Et exiit ſors tertia ipſi Zabulon ſecundum populos eorum.

Eſedec Gola fines eorũ Mare, & Magelda, & contingent ad Betharaba in valle, quæ eſt ad faciem Iemman.

Et reuerterunt à Sadduc ex aduerſo ab Oriente Bethſamys ad fines Chaſelothæth, & tranſibunt in Dabiroth & aſcendent in Phangæ.

Et inde circuibunt ex aduerſo ad Orientem in Gebere ad ciuitatem Cataſem, & pertranſibunt in Remmonaa Macharaoza.

Et circuibunt fines ad Aquilonem ad Amoth: & erit exitus eorum ad Gæphael,

Et Catanath, & Nabaal, & Symoon, & Hiericho, & Bæthman.

Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Zabulon ſecundum populos eorum, ciuitates, & pagi earum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

17 *Et circuit ab Aquilone, & exit ad Enſemes, atque egreditur ad Geliloth, quæ eſt eregione aſcenſus Adummim: & deſcendit Eben Bohan filij Reuben.*

18 *Illinc pertranſit ad latus quod eſt eregione planitiei ad Aquilonem, & deſcendit in Ambah.*

19 *Inde pertranſit terminus ad latus Bethhoglah ad Aquilonem: ſuntq́ exitus termini ad limitem Maris ſalis ad Aquilonem, ad extremum Iarden ad Meridiem. iſte eſt terminus Auſtri.*

20 *Et Iarden terminat eum ad latus Orientis. Iſta eſt hæreditas filiorum Biniamin per terminos ſuos in circuitu per familias ſuas.*

21 *Fueruntq́ vrbes iſtæ tribus filiorum Biniamin per familias ſuas, Ieriho, & Beth-hoglah, & vallis Ceſis,*

22 *Et Beth-arabah, & Semaraim & Bethel,*

23 *Et Auim, & Parah, & Ophrah,*

24 *Et villa Haamonai, & Ophni, & Gaba: ciuitates duodecim, & villæ earum.*

25 *Gibon, & Ramah, & Beeroth,*

26 *Et Miſpeh, & Chephirah, & Moſah,*

27 *Et Recem, & Irpeel, & Tharalah,*

28 *Et Sela, Eleph, & Iebuſi (ipſa eſt Ieruſalaim,) Gibath, Ciriath, ciuitates quatuordecim, & villæ earum. iſta eſt hæreditas filiorum Biniamin per familias ſuas.*

CAP. XIX.

1 *EGreſſa eſt autem ſors ſecunda ipſi Simon, tribui filiorum Simeon per familias ſuas: & fuit hæreditas eorum in medio hæreditatis filiorum Iehudah.*

2 *Fuitque eis in hæreditate eorum Beerſeba, & Seba, & Moladah,*

3 *Et Haſar-ſual, & Balah, & Aſem,*

4 *Et Eltholad, & Bethul, & Hormah,*

5 *Et Siclag, & Beth-marchaboth, & Haſar-ſuſah,*

6 *Et Beth-lebaoth, & Saruhen: ciuitates tredecim, & villæ earum.*

7 *Ain, Rimmon, & Ether, & Aſan: ciuitates quatuor, & villæ earum.*

8 *Et omnes villæ quæ erant per circuitus vrbium iſtarum vſque ad Baalath-beer, Ramath Auſtralem. Iſta eſt hæreditas tribus filiorum Simon per familias ſuas.*

9 *De portione filiorum Iehudah facta fuit hæreditas filiorum Simon: erat enim portio filiorum Iehudah maior ipſis, itaque hæreditatem acceperunt filij Simon in medio hæreditatis eorum.*

10 *Aſcendit autem ſors tertia filiis Zebulun per familias ſuas: & fuit terminus hæreditatis eorum vſque ad Sarid.*

11 *Aſcenditque terminus eorum ad Mare, & Maralah, & pertingit ad Dabbaeth: peruenitque ad flumen quod eſt eregione Iocneam.*

12 *Reuertiturq́ à Sarid ad Orientem, id eſt, ad ortum ſolis ad terminum Chiſloth Thabor, & illinc egreditur ad Dobrath, & aſcendit in Iaphia.*

13 *Inde præterea tranſit ad Orientem, ad ortum, ad Githah Hepher, & ad Ithah-caſin: & illinc exit in Rimmon, quæ gyrat ad Neah:*

14 *Gyrat item idem terminus ab Aquilone ad Hannathon: ſuntq́ egreſſus eius ad vallem Iphtha-el,*

15 *Et Cattath, & Nahalal, & Simron, & Idalah, & Bethlechem: vrbes duodecim, & villæ earum.*

16 *Hæc eſt hæreditas filiorum Zebulun per familias ſuas: vrbes iſtæ & villæ earum.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Iſſachar egreſſa eſt ſors quarta per cognationes ſuas.	17	*Iſaſcar egreſſa eſt ſors quarta filiis Iſaſcar per familias ſuas.*
Fuitque eius hæreditas Iezrael & Caſaloth & Sunen.	18	*Et fuit terminus eorum Izrehelah, & Cheſuloth, & Sunem.*
Et Hapharaim & Seon, & Anaharath.	19	*Et Chapharaim, & Sion, & Anacharath,*
Et Rabboth & Ceſion, Abes,	20	*Et Rabbith, & Chiſion & Abes.*
Et Rameth, & Engannim, & Enhadda & Bethpheſes.	21	*Et Remeth, & Henganni, & Henchaddah, & Bethpaſſes.*
Et peruenit terminus eius vſque Thabor & Seheſima & Bethſames: eruntque exitus eius Iordanis: ciuitates ſedecim, & villæ earum.	22	*Et perueniet terminus in Tabor, & Sachaſimah, & Bethſemes, & erunt exitus termini eorum ad Iarden, ciuitates ſexdecim, & villa earum.*
Hæc eſt poſſeſſio filiorum Iſſachar per cognationes ſuas, vrbes, & viculi earum.	23	*Hæc eſt hæreditas, tribus filiorum Iſaſchar per familias ſuas, vrbes & villæ earum.*
Ceciditque ſors quinta tribui filiorum Aſer per cognationes ſuas:	24	*Egreſſa eſt autem ſors quinta tribui filiorum Aſer per familias ſuas.*
Fuitque terminus eorum Halcath, & Chali, & Beten, & Axaph	25	*Fuitque terminus eorum Chelcath, & Chali, & Bethen, & Achſaph.*
Et Elmelech, & Amaad, et Meſſal: et peruenit vſque ad Carmelum Maris, et Sihor, et Labanath.	26	*Et Alamelech, & Hambad, & Miſal, & perueniet in Charmel ad Mare, & in Sichor Libnath.*
Ac reuertitur contra Orientem Bethdagon: et pertranſit vſque Zabulon et vallem Iephthael contra Aquilonem in Bethemec et Nehiel. Egrediturque ad læuam Cabul,	27	*Et reuertetur ab ortu ſolis Bethdagon, & perueniet in Zebulun & filij Iphthahel ad Aquilonem Bethhaemec, & Nehiel, & exibit ad Chabul à ſiniſtra.*
Et Abran, et Rohob, et Hamon, et Cana, vſque ad Sidonem magnam.	28	*Et Hebron, & Rechob, & Chammon, & Canah vſque ad Sidon magnam.*
Reuerti turque in Horma vſq; ad ciuitatem munitiſſimam Tyrum, et vſque Hoſa: eruntque exitus eius in Mare de funiculo Achziba:	29	*Et reuertetur terminus in Ramah, vſque ad ciuitatem munitam Sor, & reuertetur terminus in Choſah eruntque exitus eius ad Mare à funiculo ad Achzib.*
Et Amma et Aphec et Rohob: ciuitates viginti duæ, et villæ earum.	30	*Et Hummah, & Aphec, & Rechob, ciuitates viginti, & duæ, & villæ earum.*
Hæc eſt poſſeſſio filiorum Aſer per cognationes ſuas, vrbeſque et viculi earum.	31	*Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Aſer per familias ſuas, ciuitates iſtæ & villæ earum.*
Filiorum Nephthali ſexta ſors cecidit per familias ſuas:	32	*Filiis Naphthali exiuit ſors ſexta filiis Naphthali per familias ſuas.*
Et cœpit terminus de Heleph & Elon in Saananim, & Adami, quæ eſt Neceb, & Iebnael vſque Lecum: & egreſſus eorum vſque ad Iordanem:	33	*Et fuit terminus eorum à Cheleph, ab Elon in Sahanannim, & Adami ipſius Necbeb, & Iabnael vſque ad Iacbum: & fuit exitus eius vſque ad Iarden.*
Reuertiturque terminus contra Occidentem in Azanothabor, atque inde egreditur in Hucuca, & pertranſit in Zabulon contra Meridiem, & in Aſer contra Occidentem, & in Iuda ad Iordanem contra ortum ſolis.	34	*Et reuertetur terminus ad Mare ad Aznothabor, & egredietur inde in Cuchoch, & perueniet in Zebulun à Meridie, & in Aſer peruenit ab Occidente, & in Iehudah ad Iarden ad ortum ſolis.*
Ciuitates munitiſſimæ, Aſſedim, Ser, & Emath, & Reccath & Cenereth,	35	*Et ciuitates munitæ Siddimſer, Chammath, Raccath & Chinnereth.*
Et Edema & Arama, Aſor.	36	*Et Adomah, Ramah, & Chaſor.*
Et Cedes & Edrai, Enhaſor,	37	*Et Chedes & Edrehi & Henchaſor.*
Et Ieron & Magdalel, Horem & Bethanath & Bethſames: ciuitates decem & nouem, & villæ earum.	38	*Et Iron, & Migdalel, Chorem, & Bethhanath, & Bethſemes, ciuitates nouem & decem, & villæ earum.*
Hæc eſt poſſeſſio tribus filiorum Nephthali per cognationes ſuas, vrbes & viculi earum.	39	*Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Naphthali per familias ſuas, vrbes, & villæ earum.*
Tribui filiorum Dan per familias ſuas egreſſa eſt ſors ſeptima:	40	*Tribui filiorum Dan per familias ſuas, exiuit ſors ſeptima.*
Et fuit terminus poſſeſſionis eius Sara & Eſthaol, & Hirſemes, id eſt, ciuitas ſolis.	41	*Et fuit terminus hæreditatis eorum Sorhah, & Eſthaol, & Hirſemes.*
Selebin & Aialon & Iethela,	42	*Et Sahalabbim, Adialon, Ithlah.*
Elon & Themna & Acron,	43	*Et Elon, & Timatah, & Hecron.*
Elthece, Gebbethon & Balaath,	44	*Et Eltecheh, & Ghibbethon, & Bahalath.*
Et Iud & Bane & Barach & Gethremmon:	45	*Iehud, & Beneberach, & Gathrimmon.*
Et Meiarcon & Arecon, cum termino qui reſpicit Ioppen,	46	*Et Mehaiarchon, & Raccon cum termino contra Iapho.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et ipſi Iſſachar exiit ſors quarta:	17	*Ipſi Iſſachar egreſſa eſt ſors quarta, filiis inquam Iſſachar per familias ſuas.*
Et facti ſunt fines eorum Iazel, & Chaſaloth, & Sunam, & Agim, & Siona, & Reeroth, & Anachereth, & Dabiron, & Ciſon, & Rebes, & Remmas, & Ieon.	18	*Et fuit terminus eorum, Izreelah, & Cheſuloth, & Sunem.*
	19	*Et Hapharaim, & Sion, & Anaharath,*
	20	*Et Rabbith, & Ciſion, & Abes,*
Et Tomman, & Aemarec, & Berſaphes.	21	*Et Remeth, & En-gannim, & En-haddah, & Beth-paſſeh:*
Et contingent fines ad Gæth Bor, & ad Salim ad Mare, & Bæthſamys: & erit eius exitus finium Iordanis.	22	*Et peruenit terminus in Thabor, & Sahaſimah, & Bethſemes: eruntque exitus termini eorum ad Iarden: vrbes ſedecim, & villæ earum.*
Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Iſſachar ſecundum populos eorum, ciuitates, & pagi earum.	23	*Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Iſſachar per familias ſuas: vrbes & villæ earum.*
Et exiit ſors quinta Aſer ſecundum populos eorum.	24	*Egreſſa eſt autem ſors quinta tribui filiorum Aſer per familias ſuas.*
Et facti ſunt fines eorum Exeleceth, & Aleph, & Bethoc, & Ceaph,	25	*Fuitque terminus eorum Helcath, & Hali, & Beten, & Achſaph,*
Et Elimelech, & Amiel, & Maaſa: & contingent Carmelum ad Mare, & Sion, & Labanath.	26	*Et Alamelech, & Amad: & Miſal, & peruenit in Charmel ad Mare, & in Sihor Libnath.*
Et reuertent ab ortu ſolis, & Bæthegeneth, & contingent Zabulon & Engai, & Phthael ad Aquilonem, & ingredientur fines Saphthæ Bæthme, & Inael, & tranſibunt in Choba Maſomel,	27	*Et reuertitur ad ortum ſolis in Bethdagon, & peruenit in Zebulun & in vallem Iphthah-el ad Aquilonem, & in Beth-emec, & Neiel: & exit ad Chabul à ſiniſtra,*
Et Elbon, & Raab, & Ememaon, & Canthan vſq; Sidonem magnam.	28	*Et Ebron, & Rehob, & Hammon, & Canah, vſque ad Sidon magnam:*
Et reuertent fines in Rama, & vſque ad fontem Maſphaſat, & Tyrios: & reuertent fines ad Iaſiph, & erit exitus eius Mare, & Apoleb, & Echozob,	29	*Reuertiturque terminus in Ramah, vſque ad vrbem munitam petræ: inde reuertitur terminus in Hoſah: ſuntque exitus eius ad Mare à funiculo ad Achzib,*
Et Archob, & Aphec, & Raay.	30	*Et Vmmah, & Aphec, & Rehob: vrbes viginti duæ, & villæ earum.*
Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Aſer ſecundum populos eorum, ciuitates & pagi earum.	31	*Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Aſer per familias ſuas: vrbes iſtæ, & villæ earum.*
Et Nephtali exiit ſors ſexta.	32	*Filiis Nephthali exiuit ſors ſexta filiis inquam Nephthali per familias ſuas.*
Et facti ſunt fines eorum Moolam & Mola, & Beſemiin, & Arme, & Naboc, & Ieptame vſque Dodam: & facti ſunt exitus eius Iordanes.	33	*Fuitque terminus eorum ab Heleph, & ab Elon in Saanannim, & Adami Neceb, & Iabneel vſque ad Lacum: ſuntque exitus eius ad Iarden.*
Et reuertent fines ad Mare in Atthabor, & tranſibunt inde Iacana, & contingent Zabulon ab Auſtro, & Aſer contingent ad Mare, & Iordanes ab ortu ſolis.	34	*Poſtea reuertitur terminus ad Mare ad Aznoth thabor: & progreditur illinc Huccoc, & peruenit ad Zebulun à Meridie, & ad Aſer peruenit ab Occidente, & ad Iehudah in Iarden, ad Ortum ſolis.*
Et ciuitates muratæ Tyriorum, Cyrus, & Omothadaceth, & Cenereth, & Armeth, & Arael, & Aſor, & Cades & Aſſari, & fons Aſor, & Ceroe, & Megalaarim, & Betthame, & Theſſamys.	35	*Et vrbes munitæ, Siddim, Ser & Hammath, Raccath, & Chinnereth,*
	36	*Et Adamah, & Ramah, & Haſor.*
	37	*Et Cedes, & Edrei, & En, Haſor.*
	38	*Et Ion, & Migdal-el, Horem, & Beth-anath, & Bethſemes: vrbes nouendecim & villæ earum.*
Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Nephtali.	39	*Hæc eſt hæreditas tribus filiorum Naphthali per familias ſuas, vrbes iſtæ & villæ earum.*
Et Dan exiit ſors ſeptima.	40	*Tribui filiorum Dan per familias ſuas exiuit ſors ſeptima.*
Et facti ſunt fines eorũ Sarath, & Aſa, & ciuitates Sammays, & Salamin, & Ammon, & Silatha, & Alon, & Thamnatha, & Accaron, & Alcatha, & Begethon. & Gebeelan, & Azor, & Banæbacat, & Geth Remmon: & à Mari Hierachon terminus prope Ioppen.	41	*Fuitque terminus hæreditatis eorum, Sorah, & Eſthaol, & Ir-ſemes,*
	42	*Et Saalabbin, & Aialon, & Ithlah.*
	43	*Et Elon, & Timnathah, & Ecron,*
	44	*Et Elthece, & Gibbethon, & Baalath,*
	45	*Et Iehud, & Bene-berac, & Gath-rimmon,*
	46	*Et Mehaiarcon, & Raccon cum termino contra Iapho.*

Et nomina & ordo in referendis his vrbibus adeo varius eſt, vt ſingulis numeris reſpondētibus, illa notare ne quiuerimus.

Vulgat. Editio.

Et ipſo fine concluditur. Aſcenderuntque filij 47
Dan,& pugnauerunt contra Leſem , ceperuntque
eam:& percuſſerunt eam in ore gladij , & poſſede-
runt,& habitauerunt in ea, vocantes nomen eius
Leſem Dan,ex nomine Dan patris ſui.

Hæc eſt poſſeſſio tribus filiorum Dan,per cogna- 48
tiones ſuas vrbes, & viculi earum.

Cumque compleſſet ſorte diuidere terram ſin- 49
gulis per tribus ſuas dederunt filii Iſrael poſſeſſio-
nem Ioſue filio Nun in medio ſui,

Iuxta præceptum Domini, vrbem quam poſtu- 50
lauit, Thamnath Saraa in monte Ephraim:& ædi-
ficauit ciuitatem, habitauitque in ea.
Hæ ſunt poſſeſſiones , quas ſorte diuiſerũt Elea- 51
zar ſacerdos & Ioſue filius Nun,& princeps fami-
liarum, ac tribuum filiorum Iſrael in Silo , coram
Domino ad oſtium tabernaculi teſtimonij,partiti-
que ſunt terram.

CAP. XX.

ET locutus eſt Dominus ad Ioſue, dicens: Lo- 1
quere filiis Iſrael,& dic eis:
Separate vrbes fugitiuorum, * de quibus locutus 2
ſum ad vos per manum Moyſi,
Vt confugiat ad eas quicumque animam percuſ- 3
ſerit neſcius : & poſſit euadere iram proximi , qui
vltor eſt ſanguinis:
Cum ad vnam harum confugerit ciuitatum, ſta- 4
bit ante portam ciuitatis , & loquetur ſenioribus
vrbis illius ea , quæ ſe comprobent innocentem:
ſicque ſuſcipient eum,& dabunt ei locum ad ha-
bitandum.
Cumque vltor ſanguinis eum fuerit perſecutus, 5
non tradent in manus eius:quia ignorans percuſſit
proximum eius , nec ante biduum , triduumve,
eius probatur inimicus.
Et habitabit in ciuitate illa , donec ſtet ante iu- 6
dicium cauſam reddens facti ſui , & moriatur ſa-
cerdos magnus,qui fuerit in illo tempore:tunc re
uertetur homicida , & ingredietur ciuitatem &
domum ſuam de qua fugerat.
Decreueruntque Cedes in Galilæa montis Neph- 7
thali,& Sichem in monte Ephraim , & Cariathar-
be,ipſa eſt Hebron in monte Iuda.

Et trans Iordanem contra Orientalem plagam 8
Iericho, * ſtatuerunt Boſor,quæ ſita eſt in campe-
ſtri ſolitudine de tribu Ruben , & Ramoth in Ga-
laad de tribu Gad , & Gaulon in Baſan de tribu
Manaſſe.
Hæ ciuitates conſtitutæ ſunt cunctis filiis Iſrael, 9
& aduenis,qui habitabant inter eos:vt fugeret ad
eas qui animam neſcius percuſſiſſet , & non more-
retur in manu proximi,effuſum ſanguinem vin-
dicare cupientis,donec ſtaret ante populum expo-
ſiturus cauſam ſuam.

CAP. XXI.

ACceſſeruntque principes familiarum Leui ad 1
Eleazarum ſacerdotem,& Ioſue filium Nun,ad
duces cognationum per ſingulas tribus filiorum
Iſrael.

* Numer. 35.9. Deut. 19.2.
* Deut. 4.4.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

Et exibit terminus filiorum Dan ab eis. Aſcenderuntq́;
filij Dan,& pugnauerunt cum Leſem , ceperuntque eam,
& percuſſerunt eam acie gladij,& hereditate acceperunt
eam,& habitauerunt in ea , & vocauerunt Leſem Dan
ſecundum nomen Dan patris ſui.

Hæc eſt hereditas tribus filiorum Dan per familias ſuas,
ciuitates iſtæ,& villæ earum.

Compleuerunt autem in hereditatem diuidere terram
per terminos ſuos , dederuntque filijs Iſrael hereditatem
Iehoſuah filio Nun in medio ſui.

Iuxta ſermonem Domini dederunt ei vrbem quam po-
ſtulauit Timnath ſerach in monte Ephraim , & ædifica-
uit ciuitatem,& habitauit in ea.
Iſtæ ſunt hereditates quas hereditare fecerunt Elha-
zar ſacerdos,& Iehoſuah filius Nun,& principes patrum
tribus filiorum Iſrael per ſortem in Silo coram Domino
ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, & finierunt diuidere ter-
ram.

CAP. XX.

LOcutus eſt autem Dominus ad Iehoſuah , dicendo:
Loquere ad filios Iſrael, dicendo:
Date ciuitates refugij , quas locutus ſum ad vos per
manum Moſeh.
Vt fugiat illuc homicida percutiens animam per erro-
rem abſque ſcientia, eruntque vobis in refugium à pro-
pinquo ſanguinis.
Et fugiet ad vnam ex ciuitatibus iſtis ſtabitq́; ad oſtium
portæ ciuitatis, ac loquetur in auribus Seniorum vrbis
ipſius verba ſua: & recolligent eum in vrbem ad ſe , da-
buntque ei locum, & habitabit cum eis.

Et ſi ſecutus fuerit propinquus ſanguinis poſt eum, non
tradent homicidam in manu eius : quia abſque ſcientia
percuſſit proximum ſuum, & non odio habuerat eum ab
heri, & nudiuſtertius.
Et habitabit in ciuitate ipſa, donec ſteterit ante cœ-
tum ad iudicium, donec moriatur ſacerdos magnus, qui
erit in diebus illis : tunc reuertetur homicida , & veniet
ad ciuitatem ſuam , & ad domum ſuam , ad ciuitatem
vnde fugerat.
Et parauerunt Chedes in Ghalil in monte Naphthali,
& Sechem in monte Ephraim , & Chiriatharbah (ipſa
eſt Chebron) in monte Iehudah.

De trans Iarden autem Iericho ad Orientem dederunt
Beſer in deſerto in planicie de tribu Reuben , & Ramoth
in Ghilhad de tribu Ghad, & Gholan in Baſan de tribu
Menaſſeh.

Iſtæ fuerunt ciuitates congregationis omnibus filiis Iſ-
rael, & peregrino qui peregrinatur in medio eorum , vt
fugiat illuc omnis percutiens animam per errorem,& non
moriatur per manum propinqui ſanguinis ; donec ſtete-
rit coram cœtu.

CAP. XXI.

ACceſſerunt autem principes patrum Leuitarum ad
Elhazar ſacerdotem , & ad Iehoſuah filium Nun,
& ad principes patrum tribuum filiorum Iſrael.

Tranſl. ex Septuag.

Quæ nu. 48. notantur præponuntur notatis numero 47. quia ſic continentur in tráſlatione ex Sept. Romana. notantur autem numeris illis, vt Vulgatæ edit. reſpondeant.

48 Hæc hæreditas tribus filiorum Dan ſecundum populos eorum, ciuitates eorum, & pagi earum: & non extriuerunt filii Dan Amorræum vexantem eos in monte: & non ſinebant eos Amorræi deſcendere in conuallem: & vexauerunt à ſe terminum portionis eorum.

47 Et iuerunt filii Dan, & oppugnauerunt Lachis, & ceperunt eam, & percuſſerunt eam in ore gladij: & habitauerunt eam, & vocauerunt nomen eius Laſendan: & Amorræus permanſit habitare in Elom, & in Salamin: & grauata eſt manus Ephræm ſuper eos, & facti ſunt illis tributarij:

49 Et iuerunt adire terram ſecundum terminum ipſorum: & dederunt filii Iſrael ſortem Ieſu filio Naue inter ipſos per præceptum Dei:

50 Et dederunt ei ciuitatem, quam petiit, Thamnaſarach, quæ eſt in monte Ephræm: & ædificauit ciuitatem, & habitabat in ea.

51 Hæ ſunt diuiſiones, quas in hæreditatem dedit Eleazar ſacerdos & Ieſus Naue, & principes familiarum in tribubus Iſrael ſecundum ſortes in Selo ante Dominum apud ianuas tabernaculi teſtimonij: & iuerunt adire terram.

C A P. X X.

1 ET locutus eſt Dominus Ieſu, dicens: Loquere filiis Iſrael, dicens:

2 Date ciuitates refugiorum, quas dixi ad vos per Moyſen:

3 Refugium homicidæ, qui percuſſit animam non ſponte: & erunt vobis ciuitates refugium, & non morietur homicida à perſequente ſanguinem:

4 Quoadusque conſtiterit coram Synagoga in iudicium.

Quæ deberēt correſpōdere nu. 5. & 6. deſūt ab hac tranſlatione ex Sept. Rom. & ab ipſis Sep. Interp. deeſſe ex commentariis græcis notat Interpres huius tráſlat. in edit. Romana.

7 Et diſtinxit Cades in Galilæa in monte ipſi Nephthali, & Sychem in monte ipſi Ephræm, & ciuitatem Arboc (hæc eſt Chebron) in monte ipſi Iuda.

8 Et trans Iordanem dedit Boſor in deſerto in campo de tribu Ruben, & Aremoth in Galaad de tribu Gad, & Gaylon in Baſanitide de tribu Manaſſe.

9 Hæ ſunt ciuitates celebres filiis Iſrael, & proſelyto appoſito in eis, ad confugiendum illuc, omni percutienti animam non ſponte, vt non moriatur in manu perſequentis ſanguinem: donec conſtiterit coram Synagoga in iudicium.

C A P. X X I.

1 ET acceſſerunt principes familiarum filiorum Leui ad Eleazarum ſacerdotem, & ad Ieſum filium Naue, & ad principes tribuum familiarum ex tribubus Iſrael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

48 *Et exiuit terminus filiorum Dan ab eis: aſcenderuntq́; filij Dan, & pugnauerunt cum Leſem, ceperuntque eam, ac percuſſerunt eam acie gladij, & hereditate acceperunt eam, habitaueruntque in ea: & vocauerunt Leſem Dan ſecundum nomen Dan patris ſui.*

47 *Hæc eſt hereditas tribus filiorum Dan per familias ſuas, ciuitates iſtæ & villæ earum.*

49 *Quum autem finem feciſſent partiendi terram vt poſſiderent ſinguli terminos ſuos, dederunt filij Iſrael hereditatem ipſi Iehoſua filio Nun in medio ſui.*

50 *Iuxta ſermonem Iehouæ dederunt ei vrbem quam petiuit, Thimnath ſerah in monte Ephraim: & ædificauit vrbem, habitauitque in ea.*

51 *Iſtæ ſunt hereditates quas tradiderunt poſſidendas Elazar ſacerdos, & Iehoſua filius Nun, & principes patrum tribuum filiorum Iſrael per ſortem in Siloh coram Iehoua ad oſtium tabernaculi eccleſiæ, & finem fecerunt diuidendi terram.*

C A P. X X.

1 *LOquutus eſt autem Iehouah ad Iehoſua, dicendo,*

2 *Alloquere filios Iſrael, his verbis, Date vrbes refugij, quas loquutus ſum ad vos per manum Moſcis:*

3 *Vt fugiat illuc homicida percutiens animam per errorem, abſque ſcientia: eruntque vobis in refugium à propinquo ſanguinis.*

4 *Et fugiet ad vnam ex ciuitatibus iſtis, ſtabitq́; ad oſtium portæ vrbis, ac loquetur in auribus Seniorum vrbis ipſius verba ſua, & recolligent eum in vrbem ad ſe, dabuntque ei locum, & habitabit apud eos.*

5 *Quum autem perſequutus fuerit eum propinquus ſanguinis, non tradent homicidam in manu eius: quia abſque ſcientia percuſſit proximum ſuum, neque odio habuerat eum ab heri & nudius tertius.*

6 *Et habitabit in ciuitate ea donec ſtet ante cœtum ad iudicium, aut donec moriatur Sacerdos magnus qui erit in diebus illis: tunc enim reuertetur homicida, venietque ad ciuitatem ſuam, & ad domum ſuam, ad ciuitatem vnde fugerat.*

7 *Et parauerunt Cedes in Galil in monte Naphthali, & Sechem in monte Ephraim, & Ciriatharba (ipſa eſt Hebron) in monte Iehudah.*

8 *De trans Iarden autem Ieriho, ad Orientem dederunt Beſer in deſerto in planitie, de tribu Reuben: & Ramoth in Gilad, de tribu Gad: & Golan in Baſan, de tribu Menaſſeh.*

9 *Iſtæ fuerunt ciuitates conuentionis omnibus filiis Iſrael, & peregrino qui peregrinatur in medio eorum: vt fugeret illuc quicunque interfeciſſet aliquem per errorem, & non moreretur manu propinqui ſanguinis, donec ſtetiſſet coram cœtu.*

C A P. X X I.

1 *ACceſſerunt autem principes patrum Leuitarum ad Elazar ſacerdotem, & ad Iehoſua filium Nun, & ad principes patrum tribuum filiorum Iſrael.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Locutique ſunt ad eos in Silo terræ Chanaan, atque dixerunt * Dominus præcepit per manum Moyſi, vt darentur nobis vrbes ad habitandum, & ſuburbana earum ad alenda iumenta. [* Nu. 35 1.]	2	*Locutique ſunt ad eos in Siloh in terra Chenahan dicendo: Dominus præcepit per manum Moſcheh vt darent nobis ciuitates ad habitandum, & ſuburbana earum pro animalibus noſtris.*
Dederuntque filii Iſrael de poſſeſſionibus ſuis iuxta imperium Domini, ciuitates & ſuburbana earum.	3	*Dederuntque filij Iſrael Leuitis de hæreditate ſua iuxta ſermonem Domini vrbes illas, & ſuburbana earum.*
Egreſſaque eſt ſors in familiam Caath filiorum Aaron ſacerdotis de tribubus Iuda, & Simeon, & Beniamin, ciuitates tredecim:	4	*Egreſſa eſt autem ſors per familias Chehathitarum, fuitque filiis Aharon ſacerdotis de Leuitis de tribu Iehudah, & de tribu Simhon, & de tribu Biniamin per ſortem ciuitates tredecim.*
Et reliquis filiorum Caath, id eſt Leuitis, qui ſuperfuerant de tribubus Ephriam, & Dan, & dimidia tribu Manaſſe, ciuitates decem.	5	*Filiis autem Chehath, qui reſidui erant de familiis tribus Ephraim, & de tribu Dan, & de dimidia tribu Menaſſeh per ſortem ciuitates decem.*
Porro filiis Gerſon egreſſa eſt ſors, vt acciperent de tribubus Iſſachar & Aſer & Nephthali, dimidiaque tribu Manaſſe in Baſan ciuitates numero tredecim.	6	*Filiis vero Gherſon de familiis tribus Iſaſchar, & de tribu Aſer, & de tribu Naphtali, & de dimidia tribu Menaſſeh in Baſan per ſortem ciuitates tredecim.*
Et filiis Merari per cognationes ſuas de tribubus Ruben & Gad & Zabulon vrbes duodecim.	7	*Filiis Merari per familias ſuas, de tribu Reuben, & de tribu Gad, & de tribu Zebulun ciuitates duodecim.*
Dederuntque filii Iſrael Leuitis ciuitates & ſuburbana earum, ſicut præcepit Dominus per manum Moyſi, ſingulis ſorte tribuentes,	8	*Dederuntque filij Iſrael Leuitis ciuitates has, & ſuburbana earum ſicut præcepit Dominus per manus Moſcheh per ſortem.*
De tribubus filiorum Iuda & Simeon dedit Ioſue ciuitates: * quarum iſta ſunt nomina, [* 1. Par. 6. 2.]	9	*Et dederunt de tribu filiorum Iehudah, & de tribu filiorum Simhon ciuitates illas quas vocauit nomine.*
Filiis Aaron per familias Caath Leuitici generis (prima enim ſors illis egreſſa eſt)	10	*Et fuit filiis Aharon de familiis Chehathi, de filiis Leui: eis enim erat ſors prima.*
Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur Hebron, in monte Iuda, & ſuburbana eius per circuitum.	11	*Dederuntque eis Chiriatharbah patris Hanoch (ipſa eſt Chebron) in monte Iehudah & ſuburbana eius per circuitum eius.*
* Agros vero, & villas eius dederat Caleb filio Iephone ad poſſidendum. [* Sup. 14. 14.]	12	*Agrum vero ciuitatis, & villas eius dederunt Chaleb filio Iephunneh in poſſeſſionem eius.*
Dedit ergo filiis Aaron ſacerdotis Hebron confugii ciuitatem, ac ſuburbana eius: & Lobnam cum ſuburbanis ſuis:	13	*Filiis autem Aharon ſacerdotis dederunt ciuitatem refugij homicidæ Chebron, & ſuburbana eius, & Libnah, & ſuburbana eius.*
Et Iether, & Eſtemo,	14	*Et Iathir, & ſuburbana eius, & Eſthemoah, & ſuburbana eius.*
Et Holon, & Dabir,	15	*Et Cholon, & ſuburbana eius, & Debir, & ſuburbana eius.*
Et Ain, & Ieta, & Bethſames, cum ſuburbanis ſuis: ciuitates nouem de tribubus, vt dictum eſt, duabus.	16	*Et Hain, & ſuburbana eius, & Iuttah, & ſuburbana eius, & Bethſemes, & ſuburbana eius, ciuitates nouem de duabus tribubus iſtis.*
De tribu autem filiorum Beniamin, Gabaon, & Gabae.	17	*De tribu vero Biniamin Ghibhon, & ſuburbana eius & Ghebah, & ſuburbana eius.*
Et Anathoth & Almon, cum ſuburbanis ſuis: ciuitates quattuor.	18	*Hanathoth, & ſuburbana eius, Halmon, & ſuburbana, ciuitates quattuor.*
Omnes ſimul ciuitates filiorum Aaron ſacerdotis, tredecim, cum ſuburbanis ſuis.	19	*Omnes ciuitates filiorum Aharon ſacerdotum tredecim ciuitates, & ſuburbana earum.*
Reliquis vero per familias filiorum Caath Leuitici generis hæc eſt data poſſeſſio.	20	*Familiis vero filiorum Chehath Leuitarum qui reſidui erant de filiis Chehath: & fuerunt ciuitates ſortis eorum de tribu Ephraim.*
De tribu Ephraim vrbes confugii, Sichem cum ſuburbanis ſuis in monte Ephraim, & Gazer,	21	*Dederat eis ciuitatem refugij homicidæ Sechem, & ſuburbana eius in monte Ephraim, & Ghezer, & ſuburbana eius.*
Et Cibſaim & Beth-horon, cum ſuburbanis ſuis ciuitates quattuor.	22	*Et Chibſaim, & ſuburbana eius, & Bethchoron, & ſuburbana eius ciuitates quattuor.*
De tribu quoque Dan, Eltheco & Gabathon.	23	*De tribu vero Dan Elthече, & ſuburbana eius, & Ghibbeton, & ſuburbana eius.*
Et Aialon & Gethremmon, cum ſuburbanis ſuis, ciuitates quattuor.	24	*Et Aialon, & ſuburbana eius, & Ghathrimmon, & ſuburbana eius, vrbes quattuor.*
Porro de dimidia tribu Manaſſe, Thanach & Gethremmon, cum ſuburbanis ſuis ciuitates duæ.	25	*De dimidia vero tribu Menaſſeh Tahanah, & ſuburbana eius Ghathrimmon, & ſuburbana eius ciuitates duæ.*
Omnes ciuitates decem, & ſuburbana earum, datæ ſunt filiis Caath inferioris gradus.	26	*Omnes ciuitates decem, & ſuburbana earum familiis filiorum Chehat reſiduis.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dixerunt ad eos in Selo in¡ terra Chanaan, dicentes: mandauit Dominus in manu Moyſi dare nobis ad habitandum, & ſuburbana pecoribus noſtris.

Et dederunt filii Iſrael Leuitis in adeunda hæreditate per præceptum Domini ciuitates, & ſuburbana earum.

Et exiit ſors populo Caath: & factæ ſunt filiis Aaron ſacerdotibus Leuitis de tribu Iuda, & de tribu Symeon, & de tribu Beniamin per ſortem ciuitates tredecim.

Et filiis Caath reliquis, de tribu Ephræm, & de tribu Dan, & de dimidio tribus Manaſſe per ſortem ciuitates decem.

Et filiis Gedſon de tribu Iſſachar, & de tribu Aſer, & de tribu Nephthali, & de dimidio tribus Manaſſe in Baſan ciuitates tredecim.

Et filiis Merari ſecundum populos eorum, de tribu Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabulon per ſortem ciuitates duodecim.

Et dederunt filii Iſrael Leuitis ciuitates & ſuburbana earum, quemadmodum mandauerat Dominus Moyſi, per ſortem.

Et dedit tribus filiorum Iuda, & tribus filiorum Symeon, & de tribu filiorum Beniamin ciuitates has:

Et vocatæ ſunt filiis Aaron de populo Caath filiorum Leui, quoniam his fuit ſors.

Et dedit eis Cariath Arboc metropolim Enach (hæc eſt Chebron) in monte Iuda.

Varia ſunt nomina & ordo in vrbes has numerando in hac tranſl. ex Sep. Rom.

Suburbana autem in circuitu & agros ciuitatis, & pagos eius dedit Ieſus filiis Caleb filii Iephone in poſſeſſionem.

Et filiis Aaron dedit ciuitatem, refugium homicidæ, ipſam Chebron, & ſegregata, quæ cum ea, & Lemna, & ſegregata, quæ ad eam, Ælon, & ſegregata ei, & Tema, & ſegregata ei,

Et Gella, & ſegregata ei, & Dabir, & ſegregata ei,

Et Aſa, & ſegregata ei, & Tany, & ſegregata ei, & Bethſamys, & ſegregata ei, ciuitates nouem à duabus tribubus his

Et à tribu Beniamin, Gabaon, & ſegregata ei, & Gadeth, & ſegregata ei,

Et Anathoth, & ſegregata ei, & Gamala, & ſegregata ei: ciuitates quattuor.

Omnes ciuitates filiorum Aaron ſacerdotum, tredecim.

Et populis filiis Caath Leuitis reliquis de filiis Caath, & facta eſt ciuitas ſacerdotum eorum, de tribu Ephræm.

Et dederunt eis ciuitatem refugii homicidæ, Sichem, & ſegregata ei, & Gazara, & quæ ad eam:

Et ſegregata ei & Bæthoron, & ſegregata ei: ciuitates quattuor.

Et de tribu Dan, Helcothæm, & ſegregata ei, & Gethoda, & ſegregata ei,

Et Ælon & ſegregata ei, & Getheremmon, & ſegregata ei: ciuitates quattuor.

Et de dimidio tribus Manaſſe Tanach, & ſegregata ei, & Iebatha, & ſegregata ei: ciuitates duas.

Omnes ciuitates decem, & ſegregata ipſi, quæ ad eas, populis filiorum Caath reliquis.

Et fi-

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

2 *Loquutique ſunt ad eos in Siloh in terra Chenaan, dicendo, Iehouah præcepit per manum Moſeh vt daretis nobis vrbes ad habitandum, & ſuburbana earum pro animalibus noſtris.*

3 *Dederunt ergo filij Iſrael Leuitis de hæreditate ſua iuxta ſermonem Iehouæ, vrbes iſtas & ſuburbana earum.*

4 *Egreſſa eſt autem ſors per familias Cehathitarum: fueruntque filiis Aharon ſacerdotis de Leuitis de tribu Iehudah, & de tribu Simon, & de tribu Biniamin per ſortem, ciuitates tredecim.*

5 *Filiis autem Cehath reliquis, de familiis tribus Ephraim, & de tribu Dan, & de dimidia tribu Menaſſeh, per ſortem, ciuitates decem.*

6 *Filiis vero Gerſon de familiis tribus Iſſachar, & de tribu Aſer, & de tribu Naphthali, & de dimidia tribu Menaſſeh in Baſan, per ſortem, ciuitates tredecim.*

7 *Filiis Merari per familias ſuas, de tribu Reuben, & de tribu Gad, & de tribu Zebulun, ciuitates duodecim.*

8 *Dederunt inquam filij Iſrael Leuitis ciuitates has, & ſuburbana earum, ſicut præceperat Dominus per manum Moſeh, per ſortem.*

9 *Dederunt ergo de tribu filiorum Iehudah, & de tribu filiorum Simon ciuitates iſtas quas vocauit nomine,*

10 *Fueruntque filiis Aharon de familiis Cehati, de filiis Leui: illis enim fuit ſors prima.*

11 *Dederuntque eis Ciriath-arbah patris Anoc (ipſa eſt Hebron) in monte Iehudah, & ſuburbana eius per circuitum eius.*

12 *Agrum vero eius ciuitatis & villas eius dederunt Chaleb filio Iephunneh in poſſeſſionem eius.*

13 *Filiis inquam Aharon ſacerdotis dederunt ciuitatem refugij homicidæ, Hebron, & ſuburbana eius: & Libnah, & ſuburbana eius:*

14 *Et Iathir, & ſuburbana eius: & Eſthemoa & ſuburbana eius:*

15 *Holon, & ſuburbana eius: & Debir, & ſuburbana eius:*

16 *Et Ain, & ſuburbana eius: & Iuttah, & ſuburbana eius: & Bethſemes, & ſuburbana eius: ciuitates nouem de duabus tribubus iſtis.*

17 *De tribu vero Biniamin, Gibon, & ſuburbana eius: & Geba, & ſuburbana eius:*

18 *Anathoth, & ſuburbana eius: Almon, & ſuburbana eius: ciuitates quattuor.*

19 *Omnes ciuitates filiorum Aharon ſacerdotum, tredecim ciuitates, & ſuburbana earum.*

20 *Familiis vero filiorum Cehath Leuitarum qui reſidui erant de filiis Cehath (fuerunt autem ciuitates ſortis eorum, de tribu Ephraim)*

21 *Dederunt inquam illis ciuitatem refugij homicidæ, Sechem, & ſuburbana eius in monte Ephraim: & Gezer, & ſuburbana eius.*

22 *Et Cibſaim, & ſuburbana eius: & Beth-horon, & ſuburbana eius: ciuitates quattuor.*

23 *De tribu vero Dan, Elthece, & ſuburbana eius: & Gibbethon, & ſuburbana eius:*

24 *Et Aialon, & ſuburbana eius: & Gath-rimmon, & ſuburbana eius: vrbes quattuor.*

25 *De dimidia vero tribu Menaſſeh Thaanach, & ſuburbana eius: Gath-rimmon, & ſuburbana eius: ciuitates duæ.*

26 *Omnes ciuitates decem, & ſuburbana earum, familiis filiorum Cehath reſiduis.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

27 Filiis quoque Gerſon Leuitici generis dedit de dimidia tribu Manaſſe confugii ciuitates, Gaulon in Baſan, & Boſram, cum ſuburbanis ſuis, ciuitates duas.

28 Porro de tribu Iſſachar, Ceſion, & Dabereth,

29 Et Iaramoth, & Engannim, cum ſuburbanis ſuis, ciuitates quattuor.

30 De tribu autem Aſer, Maſal & Abdon,

31 Et Helcath, & Rohob, cum ſuburbanis ſuis, ciuitates quattuor.

32 De tribu quoque Nephthali ciuitates confugii, Cedes in Galilæa, & Hammoth Dor, & Carthan, cum ſuburbanis ſuis, ciuitates tres.

33 Omnes vrbes familiarum Gerſon tredecim, cum ſuburbanis ſuis.

34 Filiis autem Merari Leuitis inferioris gradus per familias ſuas data eſt de tribu Zabulon, Iecnam & Cartha

35 Et Damna & Naalol, ciuitates quattuor cum ſuburbanis ſuis.

36 De tribu Ruben vltra Iordanem contra Iericho ciuitates refugii, Boſor in ſolitudine, Miſor & Iaſer & Iethſon & Mephaath, ciuitates quattuor cum ſuburbanis ſuis.

37 De tribu Gad ciuitates confugii, Ramoth in Galaad, & Manaim & Heſebon & Iazer, ciuitates quattuor cum ſuburbanis ſuis.

38 Omnes vrbes filiorum Merari per familias & cognationes ſuas, duodecim.

39 Itaque ciuitates vniuerſæ Leuitarum in medio poſſeſſionis filiorum Iſrael fuerunt quadraginta octo.

40 Cum ſuburbanis ſuis, ſingulæ per familias diſtributæ.

41 Deditque Dominus Deus Iſraeli omnem terram, quam traditurum ſe patribus eorum iurauerat: & poſſederunt illam, atque habitauerunt in ea.

42 Dataque eſt ab eo pax in omnes per circuitum nationes: nulluſque eis hoſtium reſiſtere auſus eſt, ſed cuncti in eorum ditionem redacti ſunt.

43 Ne vnum quidem verbum, quod illis præſtiturum ſe eſſe promiſerat, irritum fuit, ſed rebus expleta ſunt omnia.

CAP. XXII.

1 EOdem tempore vocauit Ioſue Rubenitas, & Gaditas, & dimidiam tribum Manaſſe,

2 Dixitque ad eos: Feciſtis omnia quæ præcepit vobis Moyſes famulus Domini: mihi quoque in omnibus obediſtis,

Nec

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

27 *Filiis Gherſon de familiis Leuitarum, de dimidia tribu Menaſſeh ciuitatem refugij homicidæ Golan in Baſan, & ſuburbana eius, & Heſhterah, & ſuburbana eius, ciuitates duæ.*

28 *De tribu Iſaſchar Chiſion, & ſuburbana eius, Pahrath, & ſuburbana eius.*

29 *Iarmuth, & ſuburbana eius, & Hen Gannim, & ſuburbana eius, ciuitates quattuor.*

30 *De tribu autem Aſer Miſal, & ſuburbana eius: Habdon, & ſuburbana eius.*

31 *Chelcath, & ſuburbana eius, & Rechob, & ſuburbana eius ciuitates quattuor.*

32 *De tribu vero Naphthali ciuitatem refugij homicidæ Chedes in Ghalil, & ſuburbana eius, & Chamathdor, & ſuburbana eius, & Gharthan, & ſuburbana eius ciuitates tres.*

33 *Omnes ciuitates Gherſum per familias ſuas, tredecim ciuitates, & ſuburbana earum.*

34 *Familiis autem filiorum Merari Leuitarum reſiduorum de tribu Zebulun Iocnehan, & ſuburbana eius, & Cartah, & ſuburbana eius,*

35 *Dimnah, & ſuburbana eius, Nahalal, & ſuburbana eius ciuitates quattuor.*

36 *De tribu vero Reuben, Beſer, & ſuburbana eius, & Iahaſah, & ſuburbana eius, & Chedemoth, & ſuburbana eius, & Mephahath, & ſuburbana eius ciuitates quattuor.*

37 *Et de tribu Ghad ciuitatem refugij homicidæ, Ramoth in Ghilhad, & ſuburbana eius, Machanaim, & ſuburbana eius, Chesbon, & ſuburbana eius, Iahazer, & ſuburbana eius: Omnes ciuitates quattuor.*

38 *Omnes ciuitates filiorum Merari per familias ſuas qui reſidui erant de familiis Leuitarum, & fuit ſors eorum, ciuitates duodecim.*

39 *Omnes ciuitates Leuitarum in medio poſſeſſionis filiorum Iſrael ciuitates quadraginta, & octo, & ſuburbana earum.*

40 *Fuerunt ciuitates iſtæ ſingulæ ciuitates, & ſuburbana earum per circuitum eius, ſic omnibus ciuitatibus iſtis.*

41 *Dedit autem Dominus ipſi Iſrael omnem terram quam iurauit dare patribus eorum, & poſſederunt eam, & habitauerunt in ea.*

42 *Et requiem dedit Dominus eis in circuitu iuxta omnia ſuper quibus iurauit Dominus patribus eorum: & non ſtetit vir in conſpectu eorum ex omnibus inimicis eorum. Omnes inimicos eorum dedit Dominus in manu eorum.*

43 *Non cecidit verbum, ex omni verbo bono, quod locutus eſt Dominus ad domum Iſrael: omne venit.*

CAP. XXII.

1 *TVnc vocauit Iehoſuah Reubenitas, & Gadditas, & dimidiam tribum Manaſſeh.*

2 *Dixitque ad eos: Vos cuſtodiſtis omnia, quæ præcepit vobis Moſeh ſeruus Domini, & obediſtis voci meæ in cunctis quæ præcepi vobis.*

Non

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et filijs Gedſon Leuitis de dimidio tribus Manaſſe ciuitates ſegregatas homicidis, Gaulon in Baſanitide, & ſegregata, & Boſoran, & ſegregata ei, ciuitates duas,

Et de tribu Iſſachar Ciſon, & ſegregata ei, & Debba, & ſegregata ei:

Et Rhemmach, & ſegregata ei: Fontem litterarum, & ſegregata ei, ciuitates quattuor.

Et de tribu Aſer Baſellam, & ſegregata ei, & Dabbon, & ſegregata ei:

Et Chelcat, & ſegregata ei, & Raab, & ſegregata ei, ciuitates quattuor.

Et de tribu Nephthali ciuitatem ſegregatam homicidæ, Cades in Galilæa, & ſegregata ei, & Nemmath, & ſegregata ei, & Themon, & ſegregata ei, ciuitates tres:

Omnes ciuitates ipſius Gedſon, ſecundum populos eorum, ciuitates tredecim.

Et populo filiorum Merari Leuitis reliquis, de tribu Zabulon Maan, & ſuburbana eius:

Et Cades, & ſuburbana eius, & Sella, & ſuburbana eius, ciuitates tres:

Et trans Iordanem qua contra Hiericho, de tribu Ruben ciuitatem, refugium homicidæ, Boſor in deſerto: Miſo, & ſuburbana eius, & Iazer, & ſuburbana eius, & Beemon, & ſuburbana eius, & Mapha, & ſuburbana eius, ciuitates quattuor.

Et de tribu Gad ciuitatem, refugium homicidæ, & Rhamoth in Galaad. & ſuburbana eius, Camin, & ſuburbana eius, & Eſbon, & ſuburbana eius, & Iazer, & ſuburbana eius, omnes ciuitates quattuor.

Omnes ciuitates filijs Merari ſecundum populos eorum reſiduorum de tribu Leui.

Et factæ ſunt fines ciuitates duodecim omnes ciuitates Leuitarum in medio poſſeſſionis filiorũ Iſrael, quadraginta octo ciuitates & ſuburbana earum in circuitu ciuitatum iſtarum:

Ciuitas, & ſuburbana in circuitu ciuitatis omnibus ciuitatibus iſtis. * & conſummauit Ieſus diuidens terrã in finibus eorũ & dederũt filij Iſrael portionem Ieſu per cõſtitutionem Dñi dederũt ei ciuitatem, quam petiit: Thamnaſachar dederunt ei in monte Ephræm: & ædificauit Ieſus ciuitatem, & habitauit in ea: & accepit Ieſus cultros petrinos, in quibus circumciderat filios Iſrael, qui nati fuerant in via in deſerto, & poſuit eos in Thannaſachar.

Quod aſteriſco notatur vſq; ad nu. 41. maiori ex parte repetita vidẽtur ex his quę ponuntur ca. 19. nu. 49. & 50. & quę hic ponuntur reſpondẽt loco illo noſtræ vulgatę edit.

Et dedit Dominus ipſi Iſrael omnem terram, quam iurauerat dare patribus eorum, & hæreditauerunt eam, & habitauerunt in ea.

Et requiem dedit illis Dominus in circuitu, ſicut iurauerat patribus eorum: non reſtitit quiſquã ante faciem eorum ab omnibus inimicis eorum, oẽs inimicos eorum tradidit Dñs in manus eorum.

Non decidit ex omnibus verbis bonis, quæ locutus eſt Dominus filijs Iſrael: omnia aduenerunt.

CAP. XXII.

Tunc conuocauit Ieſus filios Ruben, & filios Gad, & dimidium tribus Manaſſe:

Et dixit eis: Vos audiſtis omnia, quæcumque mandauit vobis Moyſes puer Dñi, & obediſtis voci meæ ſecundũ omnia, quæcũque mandauit vobis:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

27 *Porro filiis Gerſon de familiis Leuitarum, de dimidia tribu Menaſſeh ciuitatem refugij homicidæ, Golan in Baſan, & ſuburbana eius: Beeſtherah, & ſuburbana eius: ciuitates duæ.*

28 *De tribu Iſſachar, Ciſion, & ſuburbana eius: Dabrath, & ſuburbana eius:*

29 *Iarmuth, & ſuburbana eius: Engannim, & ſuburbana eius, ciuitates quatuor.*

30 *De tribu autem Aſer, Miſal, & ſuburbana eius: Abdon, & ſuburbana eius:*

31 *Helcath, & ſuburbana eius: & Rehob, & ſuburbana eius: ciuitates quatuor.*

32 *De tribu vero Naphthali ciuitatem refugij homicidæ Cedes in Galil, & ſuburbana eius: & Hamoth-dor, & ſuburbana eius: & Carthan, & ſuburbana eius: ciuitates tres.*

33 *Omnes ciuitates Gerſunitarum per familias ſuas, tredecim ciuitates, & ſuburbana earum.*

34 *Familiis autem filiorum Merari Leuitarum reſiduorum, de tribu Zebulun, Iocneam, & ſuburbana eius: Carthah, & ſuburbana eius:*

35 *Dimnah, & ſuburbana eius: Nahalal, & ſuburbana eius, ciuitates quatuor.*

36 *De tribu vero Reuben, Beſer, & ſuburbana eius: & Iahaſah, & ſuburbana eius:*

37 *Cedemoth, & ſuburbana eius: Mephaath, & ſuburbana eius: ciuitates quatuor.*

38 *Et de tribu Gad, ciuitatem refugij homicidæ, Ramoth in Gilad, & ſuburbana eius: & Mahanaim, & ſuburbana eius:*

39 *Heſbon, & ſuburbana eius: Iaazer, & ſuburbana eius: ciuitates quatuor.*

40 *Omnes ciuitates filiorum Merari per familias ſuas qui reſidui erant de familiis Leuitarum: fuitque ſors eorum, ciuitates duodecim.*

41 *Omnes vrbes Leuitarum in medio poſſeſſionis filiorum Iſrael, ciuitates quadraginta octo, & ſuburbana earum.*

42 *Fuerunt ciuitates iſtæ ſingulæ, & ſuburbana earum per circuitum ipſarum: ſic omnibus ciuitatibus iſtis.*

43 *Dedit itaque Iehouah ipſi Iſrael vniuerſam terram de qua iurauerat ſe daturum eam Patribus eorum: & poſſederunt eam, habitaueruntque in ea.*

44 *Requiem quoque dedit Iehouah eis in circuitu prorſus vt iurauerat Iehouah Patribus eorum: neque fuit quiſquam qui reſiſteret illis ex omnibus inimicis eorum: omnes inimicos eorum tradidit Iehouah in manum eorum.*

45 *Non cecidit vllum verbum ex omni verbo bono quod loquutus fuerat Iehouah ad domũ Iſrael, omnia euenerunt.*

CAP. XXII.

1 *Tunc accerſiuit Iehoſua Rubenitas & Gadditas ac dimidiam tribum Menaſſeh,*

2 *Dixitque ad eos, Vos cuſtodiſtis omnia quæ præcepit vobis Moſeh ſeruus Iehouæ, & obediſtis voci meæ in cunctis quæ præcepi vobis.*

Vulgat. Editio.

3 Nec reliquiſtis fratres veſtros longo tempore, vſque in præſentem diem, cuſtodientes imperium Domini Dei veſtri.

4 Quia igitur dedit Dñs Deus veſter fratribus veſtris quietem & pacem, ſicut pollicitus eſt: reuertimini, & ite in tabernacula veſtra, & in terram poſſeſſionis, * quam tradidit vobis Moyſes famulus Domini trans Iordanem:

*Num. 32.31. Sup. 13.8.

5 Ita dumtaxat, vt cuſtodiatis attente, & opere compleatis mandatum & legem quam præcepit vobis Moyſes famulus Domini, vt diligatis Dominum Deum veſtrum, & ambuletis in omnibus viis eius, & obſeruetis mandata illius, adhæreatiſque ei, ac ſeruiatis in omni corde, & in omni anima veſtra.

6 Benedixitque eis Ioſue, & dimiſit eos. Qui reuerſi ſunt in tabernacula ſua.

7 Dimidiæ autem tribui Manaſſe poſſeſſionem Moyſes dederat in Baſan: idcirco mediæ, quæ ſuperfuit dedit Ioſue ſortem inter cæteros fratres ſuos trans Iordanem ad Occidentalem plagam. Cumque dimitteret eos in tabernacula ſua, & benedixiſſet eis,

8 Dixit ad eos: In multa ſubſtantia atque diuitiis reuertimini ad ſedes veſtras, cum argento, & auro, ære ac ferro, & veſte multiplici: diuidite prædam hoſtium cum fratribus veſtris.

9 Reuerſique ſunt & abierunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidia tribus Manaſſe à filiis Iſrael de Silo, quæ ſita eſt in Chanaan, vt intrarent Galaad terram poſſeſſionis ſuæ, quam obtinuerant iuxta imperium Domini in manu Moyſi.

10 Cumque veniſſent ad tumulos Iordanis in terram Chanaan, ædificauerunt iuxta Iordanem, altare infinitæ magnitudinis.

11 Quod cum audiſſent filii Iſrael, & ad eos certi nuntij detuliſſent ædificaſſe filios Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe altare in terra Chanaan, ſuper Iordanis tumulos contra filios Iſrael:

12 Conuenerunt omnes in Silo, vt aſcenderent, & dimicarent contra eos.

13 Et interim miſerunt ad illos in terram Galaad Phinees filium Eleazari ſacerdotis:

14 Et decem principes cum eo, ſingulos de ſingulis tribubus.

15 Qui venerunt ad filios Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe in terram Galaad, dixeruntque ad eos:

16 Hæc mandat omnis populus Domini: Quæ eſt iſta tranſgreſſio? Cur reliquiſtis Dominum Deum Iſrael, ædificantes altare ſacrilegum, & à cultu illius recedentes?

17 An parum vobis eſt * quod peccaſtis in Beelphegor, & vſq; in præſentem diem macula huius ſceleris in nobis permanet? multique de populo corruerunt.

*Num. 25.4. Deut. 4.3.

18 Et vos hodie reliquiſtis Dominum, & cras in vniuerſum Iſrael ira eius deſæuiet.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Non reliquiſtis fratres veſtros iam diebus multis vſq; ad diem hanc, & ſeruaſtis cuſtodiam præcepti Domini Dei veſtri.

Et nunc requieſcere fecit Dominus Deus veſter fratres veſtros, quemadmodum locutus eſt eis: & nunc reuertimini, & proficiſcimini ad tabernacula veſtra, ad terram poſſeſſionis veſtræ, quam dedit vobis Moſeh ſeruus Domini trans Iarden.

Tantum cuſtodite valde, vt faciatis præceptum, & legem quam præcepit vobis Moſeh ſeruus Domini, vt diligatis Dominum Deum veſtrum, & ambuletis in omnibus viis eius, & ſeruetis præcepta eius, & adhæreatis ei, & ſeruiatis ei toto corde veſtro, & tota anima veſtra.

Benedixitque eis Iehoſuah, & dimiſit eos. Abieruntque in tabernacula ſua.

Dimidiæ autem tribui Menaſſeh dedit Moſeh in Baſan: dimidio vero eius dedit Iehoſuah cum fratribus ſuis trans Iarden ad Occidentem: & etiam cum dimitteret eos Iehoſuah in tabernacula ſua, & benediceret eis.

Dixit ad eos dicendo: Cum diuitiis multis reuertimini ad tabernacula veſtra, & cum poſſeſſione multa valde, cum argento, & auro, & ære, & ferro, & veſtibus multis valde: diuidite ſpolia inimicorum veſtrorum cum fratribus veſtris.

Reuerſi ſunt autem, & abierunt filij Ruben, & filij Ghad, & dimidia tribus Menaſſeh à filiis Iſrael de Siloh, quæ eſt in terra Chenahan vt irent ad terram Ghilhad, ad terram poſſeſſionis ſuæ, in qua poſſeſſionem acceperant, iuxta ſermonem Domini per manum Moſeh.

Et venerunt ad limites Iarden, qui erant in terra Chenahan, & ædificauerunt filij Reuben, & filij Ghad, & dimidia tribus Menaſſeh ibi altare iuxta Iarden, altare magnum viſu.

Audierunt autem filij Iſrael dicere, ecce ædificauerunt filij Reuben, & filij Ghad, & dimidia tribus Menaſſeh altare contra terram Chenahan in confinibus Iarden in tranſitu filiorum Iſrael:

Audieruntq; filij Iſrael, & conuenerunt omnis cœtus filiorum Iſrael in Siloh, vt aſcenderent contra eos ad pugnam.

Miſerunt autem filij Iſrael ad filios Reuben, & ad filios Ghad, & ad dimidiam tribum Menaſſeh, ad terram Ghilhad Pinchas filium Elhazar ſacerdotis:

Et decem principes cum eo, principem vnum principem vnum per domum patris ex omnibus tribubus Iſrael: & quiſque caput domus patrum ſuorum erant in millibus Iſrael.

Et venerunt ad filios Reuben, & ad filios Ghad, & ad dimidiam tribum Menaſſeh, ad terram Ghilhad, & locuti ſunt cum eis, dicendo:

Sic dixerunt omnis cœtus Iſrael: Quæ eſt præuaricatio iſta? Quam præuaricati eſtis contra Deum Iſrael, vt auertamini hodie ne eatis poſt Dominum, cum ædificetis vobis altare, vt rebelletis hodie contra Dominum?

An paruum nobis eſt cum iniquitate Pehor à qua non ſumus mundati vſque ad diem hanc? & fuit plaga in cœtu Domini.

Et vos auertimini hodie ne eatis poſt Dominum, & erit, vos rebellabitis hodie contra Dominum, & cras in totum cœtum Iſrael iraſcetur.

Tranſl. ex Septuag.

3 Non dereliquiſtis fratres veſtros his diebus pluribus: vſque ad hodiernam diem ſeruaſtis mandatum Domini Dei veſtri.

4 Nunc autem requiem dedit Dominus Deus noſter fratribus noſtris: quemadmodum dixerat eis: Nunc igitur reuertentes redite ad domos veſtras, & ad terram poſſeſſionis veſtræ, quam dedit vobis Moyſes trans Iordanem.

5 Sed cuſtodite valde facere mandata, & legem, quam mandauit nobis facere Moyſes puer Domini: diligere Dominum Deum noſtrum, ambulare in omnibus viis eius, ſeruare mandata eius, & adhærere ei, & ſeruire ei ex tota mente veſtra, & ex tota anima veſtra.

6 Et benedixit eos Ieſus, & dimiſit eos: & iuerunt ad domos ſuas.

7 Et dimidiæ tribui Manaſſē dedit Moyſes in Baſanitide, & dimidiæ dedit Ieſus cum fratribus eius trans Iordanem iuxta Mare: & vbi dimiſit eos Ieſus in domos ſuas, & benedixit eis:

8 Et in diuitiis multis abierunt in domos ſuas, & pecora multa valde, & argentum, & aurum, & ferrum, & veſtem multam diuiſerunt, prædam inimicorum cum fratribus ſuis.

9 Et iuerunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidium tribus Manaſſe à filiis Iſrael in Selo in terra Chanaan ad abeundum in terram Galaad, in terram poſſeſſionis eorum, quam hæreditauerunt eam per conſtitutionem Dominum in manu Moyſi.

10 Et venerunt in Galaad Iordanis quæ eſt in terra Chanaan, & ædificauerunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidia tribus Manaſſe illic aram ſuper Iordanem, aram magnam videre.

11 Et audierunt filii Iſrael dicentium, ecce ædificauerunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidia tribus Manaſſe aram ſuper fines terræ Chanaan ſuper Galaad Iordanis in tranſitu filiorum Iſrael:

12 Et congregati ſunt omnes filii Iſrael in Selo, vt aſcendentes debellarent eos.

13 Et miſerunt filii Iſrael ad filios Ruben, & ad filios Gad, & ad filios dimidiæ tribus Manaſſe in terram Galaad Phinees filium Eleazari, filii Aaron principis ſacerdotum:

14 Et decem ex principibus cum eo, princeps vnus de domo familię ex omnibus tribubus Iſrael, principes domorum familiarum ſunt Chiliarchi Iſrael.

15 Et aduenerunt ad filios Ruben, & ad filios Gad, & ad dimidios tribus Manaſſe in terram Galaad, & locuti ſunt ad eos, dicentes:

16 Hæc dicit vniuerſa ſynagoga Domini: Quod eſt delictum hoc? Quod deliquiſtis ante Deum Iſrael, auerti hodie à Domino, ædificantes vobis ipſis aram, apoſtatas vos fieri à Domino?

17 Nunquid paruum vobis peccatum Phogor, quod non ſumus mundati ab eo vſque in diem hanc? & facta eſt plaga in ſynagoga Domini

18 Et vos auerſi eſtis hodie à Domino, & erit ſi receſſeritis hodie à Domino; & cras, ſuper omnem Iſrael erit ira.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

3 *Non deſeruiſtis fratres veſtros iam diebus multis vſq; ad diem hanc, ſed cuſtodiſtis cuſtodiam præcepti Iehouæ Dei veſtri.*

4 *Nunc autem requiem dedit Iehouah Deus veſter fratribus veſtris, quemadmodum dixerat eis: nunc igitur reuertimini, & proficiſcimini ad tabernacula veſtra: ad terram poſſeſſionis veſtræ, quam dedit vobis Moſeh ſeruus Iehouæ cis Iarden.*

5 *Tantum obſeruate diligenter vt faciatis præceptum & Legem quam præcepit vobis Moſeh ſeruus Iehouæ, vt diligatis Iehouam Deum veſtrum, & ambuletis in omnibus viis eius, ſeruetiſque præcepta eius, & adhæreatis ei: atque ſeruiatis ei toto corde veſtro, & tota anima veſtra.*

6 *Benedixitque eis Iehoſua, ac dimiſit eos, abieruntque in tabernacula ſua.*

7 *Dimidiæ autem tribui Menaſſeh dederat Moſeh in Baſan: alteri autem eius parti dedit Iehoſua cum fratribus ſuis trans Iarden ad Occidentem. Et etiam quum dimitteret eos Iehoſua in tabernacula ſua, & benedixiſſet eis,*

8 *Tunc dixit ad eos, dicendo, Cum diuitiis multis reuertimini ad tabernacula veſtra, & cum poſſeſſione multa valde, cum argento, & auro, & ære, & ferro, & veſtibus multis valde: diuidite ſpolia inimicorum veſtrorum cum fratribus veſtris.*

9 *Reuerſi ſunt itaque, & abierunt filij Reuben, & filij Gad, & dimidia tribus Menaſſeh à filiis Iſrael de Siloh quæ eſt in terra Chenaan vt irent ad terram Gilad ad terram poſſeſſionis ſuæ, in qua poſſeſſionem acceperat iuxta ſermonem Iehouæ per manum Moſeh.*

10 *Deuenerunt autem ad limites Iarden qui erant in terra Chenaan, & ædificauerunt filij Reuben, & filij Gad, & dimidia tribus Menaſſeh ibi altare iuxta Iarden, altare magnum viſu.*

11 *Audierunt autem filij Iſrael dicere, Ecce ædificauerunt filij Reuben, & filij Gad, & dimidia tribus Menaſſeh altare e regione terræ Chenaan in confinibus Iarden in tranſitu filiorum Iſrael.*

12 *Audierunt inquam filij Iſrael, & conuenerunt vniuerſus cœtus filiorum Iſrael in Siloh, vt aſcenderent contra eos ad pugnam.*

13 *Miſerunt autem filij Iſrael ad filios Reuben, & ad filios Gad, & ad dimidiam tribum Menaſſeh, ad terram Gilad, Pinhas filium Elazar ſacerdotis,*

14 *Et decem principes cum eo, ſingulos principes per ſingulas domos auitas ex omnibus tribubus Iſrael: ſinguli nanque principes familiarum patrum ſuorum erant in millibus Iſrael.*

15 *Venerunt ergo ad filios Reuben, & ad filios Gad, & ad dimidiam tribum Menaſſeh, ad terram Gilad, loquutiq; ſunt cum eis, dicendo,*

16 *Sic dixerunt vniuerſus cœtus Iehouæ, Quæ eſt præuaricatio iſta quam præuaricati eſtis contra Deum Iſrael, vt auertamini hodie ne eatis poſt Iehouam, ædificando vobis altare, vt rebelletis hodie contra Iehouam?*

17 *An parum nobis eſt cum iniquitate Peor, à qua necdum ſumus mundati etiam hodie, & tamen fuit plaga in cœtu Iehouæ?*

18 *Vos autem auertimini hodie ne eatis poſt Iehouam: & erit, vos rebellabitis hodie contra Iehouam, & cras in totum cœtum Iſrael iraſcetur.*

Vulgat. Editio.

Quod ſi putatis immundam eſſe terram poſſeſſionis veſtræ,tranſite ad terram,in qua tabernaculum Domini eſt, & habitate inter nos:tantum vt à Domino,& à noſtro conſortio non recedatis, ædificato altari præter altare Domini Dei noſtri.

* Sup. 7.1. ★ Nonne Achan filius Zare præteriit mandatum Domini,& ſuper omnem populum Iſrael ira eius incubuit? Et ille erat vnus homo, atque vtinam ſolus periiſſet in ſcelere ſuo.

Reſponderuntque filii Ruben, & Gad, & dimidia tribus Manaſſe principibus legationis Iſrael:

Fortiſſimus Deus Dominus, Fortiſſimus Deus Dominus,ipſe nouit,& Iſrael ſimul intelliget: ſi præuaricationis animo,hoc altare conſtruximus, non cuſtodiat nos,ſed puniat nos in præſenti:

Et ſi ea mente fecimus, vt holocauſta, & ſacrificium, & pacificas victimas ſuper eo imponeremus,ipſe quærat,& iudicet:

Et non ea magis cogitatione, atque tractatu, vt diceremus: Cras dicent filii veſtri filiis noſtris: Quid vobis,& Domino Deo Iſrael?

Terminum poſuit Dominus inter nos, & vos,ô filij Ruben,& filii Gad, Iordanem fluuium: & idcirco partem non habetis in Domino. Et per hanc occaſionem auertent filii veſtri filios noſtros à timore Domini. Putauimus itaque melius:

* Et diximus:Extruamus nobis altare,non in holocauſta,neque ad victimas offerendas:

Sed in teſtimonium inter nos, & vos, & ſobolem noſtram veſtramque progeniem, vt ſeruiamus Domino, & iuris noſtri ſit offerre, & holocauſta, & victimas, & pacificas hoſtias: & nequaquam dicant cras filii veſtri filiis noſtris: Non eſt vobis pars in Domino.

Quod ſi voluerint dicere,reſpondebunt eis:Ecce altare Domini,quod fecerunt patres noſtri,non in holocauſta, neque in ſacrificium, ſed in teſtimonium noſtrum,ac veſtrum.

Abſit à nobis hoc ſcelus, vt recedamus à Domino,& eius veſtigia relinquamus extructo altari ad holocauſta,& ſacrificia,& victimas offerendas,prçter altare Domini Dei noſtri, quod extructum eſt ante tabernaculum eius.

Quibus auditis, Phinees ſacerdos, & principes legationis Iſrael,qui erant cum eo,placati ſunt: & verba filiorum Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe, libentiſſime ſuſceperunt.

Dixitque Phinees filius Eleazari ſacerdos ad eos. Nunc ſcimus, quod nobiſcum ſit Dominus, quoniam alieni eſtis à præuaricatione hac, & liberaſtis filios Iſrael de manu Domini.

Reuerſuſque eſt cum principibus à filiis Ruben, & Gad de terra Galaad, finium Chanaan ad filios Iſrael, & retulit eis.

Placuitque ſermo cunctis audientibus. Et laudauerunt Deum filij Iſrael, & nequaquam vltra dixerunt,vt aſcenderent contra eos, atque pugnarent,& delerent terram poſſeſſionis eorum.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

19 *Et quidem ſi immunda eſt terra poſſeſſionis veſtra,*
tranſite ad terram poſſeſſionis Domini, in qua habitat ta-
bernaculum Domini, & poſſeſſiones accipite in medio no-
ſtrum: & contra Dominum ne rebelletis,& à nobis ne re-
cedatis ædificando vobis altare præter altare Domini Dei
noſtri.
20 *Nonne Hachan filius Zerach præuaricatus eſt præuari-*
cationem in anathemate, & contra omnem cœtum Iſrael
fuit ira? Et ipſe vir vnus non obiit tantum propter ini-
quitatem ſuam.
21 *Reſponderunt autem filij Reuben, & filij Ghad, & di-*
midia tribus Menaſſeh, locutique ſunt ad principes mil-
lium Iſrael:
22 *Fortis deorum Dominus, Fortis deorum Dominus, ipſe*
cognoſcit,& Iſrael cognoſcet, ſi propter rebellionem: &
ſi propter præuaricationem in Dominum, ne ſeruet nos die
hac, ædificauimus nobis altare, vt auertamur ne eamus
poſt Dominum:
23 *Et ſi ad immolandum ſuper illud holocauſtum, & ſa-*
crificium, & ſi ad faciendum ſuper illud ſacrificia pacifi-
corum Dominus ipſe requirat:
24 *Et ſi non timore huius rei fecimus hoc, dicendo:Cras*
dicent filij veſtri filiis noſtris, dicendo: Quid vobis, &
Domino Deo Iſrael?
25 *Et terminum dedit Dominus inter nos,& vos filij Reu-*
ben, & filij Ghad Iarden: non eſt vobis pars in Domino.
Et ceſſare facient filij veſtri filios noſtros. Vt non timeant
Dominum:
26 *Et diximus: Faciamus nunc nobis ædificando altare,*
non pro holocauſto, nec pro ſacrificio:
27 *Sed vt teſtis ſit inter nos,& vos,& inter generationem*
noſtram poſt nos, vt ſeruiamus ſeruitutem Domini coram
eo in holocauſtis noſtris,& in ſacrificiis noſtris, & pacifi-
cis noſtris: & non dicant filij veſtri cras filiis noſtris: Non
eſt vobis pars in Domino.
28 *Et diximus: Et erit, ſi dixerint nobis, & generationi-*
bus noſtris cras, dicemus: Videte ſimilitudinem altaris
Domini,quod fecerunt patres noſtri, non pro holocauſto,
neque pro ſacrificio, ſed vt teſtis ſit inter nos,& vos.
29 *Abſit nobis à nobis, vt rebellemus contra Dominum,&*
auertamur hodie, ne eamus poſt Dominum ædificando al-
tare pro holocauſto, pro oblatione, & pro ſacrificio, præter
altare Domini Dei noſtri, quod eſt ante tabernaculum
eius.
30 *Audierunt autem Pinchas ſacerdos, & principes cœ-*
tus, & capita millium Iſrael,qui ſecum erant:verba quæ
locuti ſunt filij Reuben, & filij Ghad, & filij Menaſſeh,&
placuit in oculis eorum.
31 *Dixitque Pinchas filius Elhazar ſacerdotis ad filios*
Reuben,& ad filios Ghad,& ad filios Menaſſeh:Hodie no-
uimus, quod in medio noſtri ſit Dominus,quod non præ-
uaricati eſtis contra Dominum, præuaricationem iſtam,
tunc liberaſtis filios Iſrael de manu Domini.
32 *Reuerſus eſt autem Pinchas filius Elhazar ſacerdotis,*
& principes à filiis Reuben, & à filiis Ghad, de terra
Ghilhad ad terram Chenahan ad filios Iſrael, & retu-
lerunt eis rem.
33 *Et placuit res in oculis filiorum Iſrael, & benedixe-*
runt Deo filij Iſrael, & non dixerunt, vt aſcenderent
contra eos ad pugnam, vt diſperderent terram, in qua fi-
lij Reuben, & filij Ghad habitant.

Tranſl.ex Septuag.

19 Et nunc ſi parua terra veſtra poſſeſſionis veſtræ, tranſite ad terram poſſeſſionis Domini, vbi habitat illic tabernaculum Domini, & poſſidebitis in nobis: & nolite a Deo fieri apoſtatæ, & vos, & nolite recedere à Domino, eo quod ædificetis vos aram extra altare Domini Dei noſtri.

20 Nonne ecce Achar filius Zara delicto deliquit ab anathemate, & ſuper vniuerſam ſynagogam Iſrael facta eſt ira? Et vnus hic ipſe mortuus eſt in ſuo ipſius peccato.

21 Et reſponderunt filii Ruben, & filii Gad, & dimidium tribus Manaſſe, & locuti ſunt Chiliarchis Iſrael, dicentes:

22 Deus Deus Dominus eſt, & Deus Deus ipſe nouit, & Iſrael ipſe cognoſce: ſi in apoſtaſia deliquimus ante Dominum, non eximat nos in die hac.

23 Et ſi ædificauimus nobis ipſis aram, vt recedamus à Domino Deo noſtro, vt aſcendere faciamus ſuper eam ſacrificium holocauſtomatum, vt faciamus ſuper eam ſalutarium, Dominus exquiret:

24 Sed propter cautelam verbi fecimus hoc, dicentes: Vt non dicant cras filii veſtri filiis noſtris: Quid vobis, & Domino Deo Iſrael?

25 Et fines poſuit Dominus inter nos, & vos Iordanem: & non eſt vobis pars Domini, & abalienabunt filii veſtri filios noſtros. Vt non venerentur Dominum:

26 Et diximus facere ſic: Ædificare aram hanc, non propter oblationes, neque propter ſacrificia:

27 Sed vt ſit hoc teſtimonium inter nos, & vos, & inter progenies noſtras poſt nos, ſeruire ſeruitutem Domini, coram eo in oblationibus noſtris, & in ſacrificiis noſtris, & in ſacrificiis ſalutarium noſtrorum: & non dicent filii veſtri filiis noſtris cras: Non eſt vobis pars Domini.

28 Et diximus: Si quando factum fuerit, & locuti fuerint ad nos, vel generationibus noſtris cras, & dicent: Videte ſimulacrum altaris Domini, quod fecerunt patres noſtri, non propter oblationes, neque propter ſacrificia, ſed teſtimonium eſt inter vos & inter nos, & inter filios noſtros.

29 Abſit igitur nos auerti à Domino in hodierna die, recedere à Domino, ædificando nos altare oblationibus, & ſacrificiis Salamin, & ſacrificio ſalutaris, præter altare Domini, quod eſt ante tabernaculum eius.

Et audiens Phinees ſacerdos, & omnes principes ſynagogæ Iſrael, qui erant cum eo: verba quæ locuti ſunt filij Ruben, & filij Gad, & dimidium tribus Manaſſe, & placuit eis.

31 Et dixit Phinees ſacerdos filiis Ruben, & filiis Gad, & dimidiæ tribui Manaſſe: Hodie cognouimus, quia nobiſcum Dominus, eo quod non deliquiſtis ante Dominum delictum, & quia eruiſtis filios Iſrael de manu Domini.

32 Et reuertit Phinees ſacerdos, & principes à filiis Ruben, & à filiis Gad, & à dimidia tribu Manaſſe de Galaad in terra Chanaan ad filios Iſrael, & reſponderunt eis verba.

33 Et placuit filijs Iſrael. Et locuti ſunt ad filios Iſrael, & benedixerunt Deum filiorum Iſrael, & dixerunt non vltra aſcendere ad eos in bellum ad exterminandam terram filiorum Ruben, & filiorum Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe, & habitauerunt ſuper eam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

19 *Et quidem ſi immunda eſt terra poſſeſſionis veſtræ transſite ad terram poſſeſſionis Iehouæ, in qua habitat tabernaculum Iehouæ, & poſſeſſiones accipite in medio noſtrum, & contra Iehouam ne rebelletis: neque à nobis deficiatis, ædificando vobis altare præter altare Iehouæ Dei noſtri.*

20 *Nonne Achan filius Zerah præuaricatus eſt præuaricationem in anathemate, & contra omnem cœtum Iſrael fuit ira? & ille vir vnus non obiit propter iniquitatem ſuam.*

21 *Reſponderunt autem filij Reuben, & filij Gad, & dimidia tribus Menaſſeh, loquutique ſunt cum principibus millium Iſrael,*

22 *Deus deorum Iehouah, Deus deorum Iehouah ipſe nouit, & Iſrael cognoſcet, ſi per rebellionem, & ſi per præuaricationem in Iehouam, ne ſerues nos die hac.*

23 *Si cogitauimus ædificare nobis altare vt auertamur ne iremus poſt Iehouam, & ſi ad immolandum ſuper illud holocauſta & ſacrificium, & ſi ad faciendum ſuper illud ſacrificia pacificorum, Iehouah ipſe inquirat:*

24 *Et ſi non potius timore huiuſce rei fecimus hoc, dicendo, Cras dicent filij veſtri filiis noſtris dicendo: Quid vobis & Iehouæ Deo Iſrael?*

25 *Præterea terminum poſuit Iehouah inter nos & vos filij Reuben & filij Gad, Iarden: non eſt vobis portio in Iehoua: & ceſſare facient filij veſtri filios noſtros vt non timeant Iehouam.*

26 *Et diximus, Demus nunc operam vt ædificemus altare, non pro holocauſto, nec pro ſacrificio:*

27 *Sed vt teſtis ſit inter nos & vos, & inter generationes noſtras poſt nos, vt ſeruiamus ſeruitutem Iehouæ coram eo in holocauſtis noſtris, & in ſacrificiis noſtris, & pacificis noſtris: & ne dicant filij veſtri cras filiis noſtris, Non eſt vobis pars in Iehouah.*

28 *Diximus præterea, Et erit, ſi dixerint nobis aut generationibus noſtris cras: tum dicemus, Videte ſimilitudinem altaris Iehouæ quod fecerunt Patres noſtri, non pro holocauſto, neque pro ſacrificio: ſed vt teſtis ſit inter nos & vos.*

29 *Abſit à nobis vt rebellemus contra Iehouam, & auertamur hodie ne eamus poſt Iehouam, ædificando altare pro holocauſto, pro oblatione, & pro ſacrificio, vltra altare Iehouæ Dei noſtri quod eſt ante tabernaculum eius.*

Audiens vero Pinhas ſacerdos, & principes cœtus, capitaque millium Iſrael qui cum eo erant, verba quæ loquuti fuerant filij Reuben, & filij Gad, & filij Menaſſeh, placuit in oculis eorum.

31 *Dixitque Pinhas filius Elazar ſacerdotis filiis Reuben, & filiis Gad, & filiis Menaſſeh, Hodie nouimus quod in medio noſtri ſit Iehouah, quod non præuaricati ſitis contra Iehouam præuaricationem iſtam: tunc liberaſtis filios Iſrael de manu Iehouæ.*

32 *Reuerſus eſt igitur Pinhas filius Elazar ſacerdotis, & principes illi à filiis Reuben, & à filiis Gad, de terra Gilad ad terram Chenaan ad reliquos filios Iſrael, & retulerunt eis rem.*

33 *Placuitque res in oculis filiorum Iſrael, atque benedixerunt Deo filij Iſrael: neque dixerunt quod aſcenderent contra eos ad pugnam, vt diſperderent terram in qua filij Reuben & filij Gad habitabant.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Vocauerũtq; filij Ruben, & filij Gad altare, quod extruxerant, teſtimonium noſtrum, quod Dominus ipſe ſit Deus.

CAP. XXIII.

EVoluto autem multo tempore, poſtquam pacem dederat Dominus Iſraeli, ſubiectis in gyro nationibus vniuerſis, & Ioſue iam longæuo, & perſenilis ætatis:

Vocauit Ioſue omnem Iſraelem, maioreſque natu, & principes, ac duces, & magiſtros, dixitque ad eos: Ego ſenui, & progreſsioris ætatis ſum:

Voſque cernitis omnia, quæ fecerit Dominus Deus veſter cunctis per circuitum nationibus, quomodo pro vobis ipſe pugnauerit:

Et nunc quia vobis ſorte diuiſit omnem terram, ab Orientali parte Iordanis vſque ad mare magnum, multæque adhuc ſuperſunt nationes:

Dominus Deus veſter diſperdet eas, & auferet à facie veſtra, & poſsidebitis terram, ſicut vobis pollicitus eſt.

Tantum confortamini, & eſtote ſoliciti, vt cuſtodiatis cuncta, quæ ſcripta ſunt in volumine legis Moyſi. & non declinetis ab eis, neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram:

Ne poſtquam intraueritis ad Gentes, quæ inter vos futuræ ſunt, iuretis in nomine deorum earum, & ſeruiatis eis, & adoretis illos:

Sed adhæreatis Domino Deo veſtro: quod feciſtis vſque in diem hanc.

Et tunc auferet Dominus Deus in conſpectu veſtro gentes magnas, & robuſtiſsimas, & nullus vobis reſiſtere poterit.

Vnus è vobis perſequetur hoſtium mille viros: quia Dominus Deus veſter pro vobis ipſe pugnabit, ſicut pollicitus eſt.

Hoc tantum diligentiſſimè præcauete, vt diligatis Dominum Deum veſtrum.

Quod ſi volueritis gentium harum, quæ inter vos habitant, erroribus adhærere, & cum eis miſcere connubia, atque amicitias copulare:

Iam nunc ſcitote, quod Dominus Deus veſter non eas deleat ante faciem veſtram, ſed ſint vobis in foueam, ac laqueum, & offendiculum ex latere veſtro, & ſudes in oculis veſtris, donec vos auferat, atque diſperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis.

3. Reg. 2. 2. * En ego hodie ingredior viam vniuerſæ terræ, & toto animo cognoſcetis, quod de omnibus verbis, quæ ſe Dominus præſtiturum vobis eſſe pollicitus eſt, vnum non prætererit incaſſum.

Sicut ergo impleuit opere, quod promiſit, & proſpera cuncta venerunt: ſic adducet ſuper vos quidquid malorum comminatus eſt, donec vos auferat, atque diſperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis:

Eo quod præterieritis pactum Domini Dei veſtri, quod pepigit vobiſcum, & ſeruieritis diis alienis, & adoraueritis eos: cito atque velociter conſurget in vos furor Domini, & auferemini ab hac terra optima, quam tradidit vobis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

34 *Et vocauerunt filij Reuben, & filij Ghad altare Hed, quia teſtis eſt inter nos, quod Dominus eſt Deus.*

CAP. XXIII.

1 *ET fuit poſt dies multos, poſtquam requieſcere fecit Dominus Iſrael ab omnibus inimicis ſuis in circuitu, Iehoſuah ſenuit, venit in dies:*

2 *Vocauitque Iehoſuah omnem Iſrael, ſeniores eius, & capita eius, & iudices eius, & principes eius, dixitque ad eos: Ego ſenui, veni in dies:*

3 *Voſque vidiſtis omnia, quæ fecit Dominus Deus veſter omnibus gentibus iſtis in conſpectu veſtro, quia Dominus Deus veſter pugnauit pro vobis:*

4 *Videte, cadere feci vobis gentes reſiduas iſtas in hæreditatem tribubus veſtris à Iarden, & omnes gentes, quas diſperdere feci, vſque ad mare magnum ab Occaſu ſolis:*

5 *Et Dominus Deus veſter ipſe propulſauit eas à facie veſtra, & expulit eas à facie veſtra, & poſſediſtis terram earum, quemadmodum locutus eſt Dominus Deus veſter vobis.*

6 *Et confortati eſtis valdè, vt cuſtodiatis, & faciatis omne quod ſcriptum eſt in libro legis Moſeh: & non recedatis ab ea ad dexteram, & ad ſiniſtram:*

7 *Vt non ingrediamini inter Gentes iſtas, quæ remanent vobiſcum, & nomen Dei earum non commemoretis, & non iuretis, neque ſeruiatis eis, neque incuruetis vos eis:*

8 *Sed Domino Deo veſtro adhæreatis: ſicut feciſtis vſque ad diem hanc.*

9 *Et expellet Dominus à facie veſtra gentes magnas, & fortes, & non ſtetit quiſquam in conſpectu veſtro vſque ad diem hanc.*

10 *Vir vnus ex vobis perſequetur mille: quia Dominus Deus veſter ipſe pugnat pro vobis, ſicut locutus eſt vobis.*

11 *Et cuſtodite valdè propter animas veſtras, vt diligatis Dominum Deum veſtrum.*

12 *Quia ſi auertendo auerſi fueritis, & adhæſeritis reſiduis gentibus iſtis, quæ ſunt vobiſcum, & affinitatem contraxeritis cum eis, & ingreſſi fueritis cum eis, & ipſæ vobiſcum:*

13 *Sciendo ſcitote, quod non addet Dominus Deus veſter, vt expellat omnes gentes iſtas à facie veſtra, ſed erunt vobis laqueus, & offendiculum, & flagellum in lateribus veſtris, & ſpinæ in oculis veſtris, donec diſperdat vos è terra optima iſta, quam dedit vobis Dominus Deus veſter.*

14 *Et ecce ego vado hodie per viam vniuerſæ terræ, & cognoſcetis toto corde veſtro, & tota anima veſtra, quod non cecidit verbum vnum ex omnibus verbis optimis, quæ locutus eſt Dominus Deus veſter ſuper vos, omnia venerunt vobis, non cecidit ex eis verbum vnum.*

15 *Et erit, ſicuti venit ſuper vos omne verbum bonum, quod locutus eſt Dominus Deus veſter vobis: ſic adducet Dominus ſuper vos omne verbum malum, donec diſperdat vos è terra optima iſta, quam dedit vobis Dominus Deus veſter.*

16 *Cum tranſgreſſi fueritis pactum Domini Dei veſtri, quod præcepit vobis, & ambulaueritis, & ſeruieritis diis alienis, & incuruaueritis vos eis: iraſcetur furor Domini contra vos, & peribitis cito è terra optima, quam dedit vobis.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

34 Et cognominauit Ieſus aram ipſorum Ruben,&
ipſorum Gad,& dimidię tribus Manaſſe, & dixit:
Quoniam teſtimonium eſt inter eos, quia Domi-
nus Deus eorum eſt.

C A P. XXIII.

1 ET factum eſt poſt dies plures, poſtquam Do-
minus quieſcere fecit Iſrael ab omnibus
inimicis eius in circuitu, & Ieſus ſenior,prouectus
diebus:
2 Et conuocauit Ieſus omnes filios Iſrael,& ſenio-
res eorum,& principes eorum,& iudices eorum,&
ſcribas eorum,& dixit ad eos:Ego ſenui,& proue-
ctus ſum diebus:
3 Vos autem vidiſtis,quæcumque fecit Dominus
Deus noſter omnibus gentibus his à facie veſtra,
quoniã Dominus Deus veſter,qui debellauit vobis:
4 Videtis,quia feci cadere vobis gentes reſiduas
vobis has in ſortibus in tribus veſtras, à Iordane
omnes gentes, & exterminaui, & à mari magno
terminabit ad Occaſum ſolis:
5 Dominus autem Deus noſter hic exterminabit
eos à facie noſtra, donec pereant, & mittet eis be-
ſtias agreſtes, quoaduſque exterminauerit eos, &
reges eorum à facie veſtra,& hæreditabitis terram
eorum, ſicut locutus eſt Dñs Deus noſter vobis.
6 Confortamini igitur valde ad cuſtodiendum,
& faciendũ omnia, quæ ſcripta ſunt in libro legis
Moyſi:vt non declinetis in dextra, vel ſiniſtra:
7 Vt non intretis in gentes reſiduas iſtas,& nomi-
na deorum eorum non nominabuntur in vobis,
neque ſeruietis,neque adorabitis eos:
8 Sed Domino Deo noſtro adhęrebitis:ſicut feciſtis
vſque in diem hanc.
9 Et exterminabit eos Dominus à facie veſtra gen-
tes magnas, & fortes, & nemo reſtitit coram no-
bis vſque in diem hanc.
10 Vnus è vobis perſequutus eſt mille, quoniam
Dominus Deus noſter, hic debellabat vobis, ſicut
dixit nobis.
11 Et obſeruate valde diligere Dominum Deum
noſtrum.
12 Si enim auerſi fueritis, & appoſiti fueritis reſi-
duis gentibus iſtis, quæ vobiſcum,& connubia fe-
ceritis ad eos, & commiſti fueritis eis, & ipſi vo-
bis:
13 Noſcite,quia non adijciet Dominus extermina-
re gentes iſtas à facie veſtra, & erunt vobis in la-
queos,& in ſcandala, & in clauos in calcaneis ve-
ſtris,& in iacula in oculis veſtris, donec diſperda-
mini de terra bona hac,quam dedit vobis Domi-
nus Deus veſter.
14 Ego autem recurro viam,ſicut & omnes,qui ſunt
ſuper terram,& cognoſcetis corde veſtro,& anima
veſtra, quoniam non cecidit vnum verbum de
omnibus verbis, quæ dixit Dominus Deus noſter
ad omnia pertinentia nobis, non diſſonuit ex eis.
15 Et erit, quemadmodum veniunt ad nos omnia
verba bona, quæ locutus eſt Dominus ſuper vos.
ita inducet Dominus Deus ſuper vos omnia ver-
ba mala, quoaduſque exterminauerit vos de terra
bona hac,quam dedit Dominus vobis:
16 In tranſgrediendo vos teſtamentum Domini
Dei noſtri,quod mandauit nobis, & ambulantes
ſeruieritis diis aliis,&adorauerítis eos.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

34 *Vocauerunt autem filij Reuben, & filij Gad altare Ed*
dicendo, Quia teſtis erit inter nos quod Iehouah eſt Deus.

C A P. XXIII.

1 *FVit autem poſt dies multos poſtquam requiem dedit*
Iehouah Iſraeli ab omnibus inimicis eorum in circui-
tu, Iehoſua ſenuit & venit in dies:
2 *Tunc vocauit Iehoſua omnem Iſrael, ſeniores eius, &*
capita eius, & iudices eius, & præfectos eius,dixitque ad
eos, Ego ſenui & veni in dies:
3 *Voſq; vidiſtis omnia quæ fecerit Iehouah Deus veſter*
omnibus gentibus iſtis in conſpectu veſtro, quod Iehouah
Deus veſter pugnauerit pro vobis.
4 *Videte, ſorte diſtribui vobis gentes reſiduas iſtas in hæ-*
reditatem per tribus veſtras, à Iarden, atque omnes gen-
tes quas diſperdidi vſque ad Mare magnum ab Occaſu
ſolis.
5 *Iehouah autem Deus veſter ipſe propulſabit eas à facie*
veſtra, & expellet eas à conſpectu veſtro, & iure hæredi-
tario poſſidebitis terram earum, quemadmodum loquutus
eſt Iehouah Deus veſter vobis.
6 *Roborate igitur vos valde, vt cuſtodiatis, & faciatis*
quicquid ſcriptum eſt in libro Legis Moſeh, vt non receda-
tis ab eo neque ad dexteram,neque ad ſiniſtram.
7 *Neque commiſceamini inter gentes iſtas quæ remanent*
vobiſcum, & nomen deorum earum ne commemoretis,nec
adiuretis,neque ſeruiatis eis, neque incuruetis vos eis.
8 *Sed Iehouæ Deo veſtro adhæreatis, ſicut feciſtis vſque*
ad diem hanc.
9 *Propterea expulit à facie veſtra gentes magnas & for-*
tes, nec ſtetit quiſquam in conſpectu veſtro vſque ad diem
hanc.
10 *Vir vnus ex vobis perſequutus eſt mille, quia Iehouah*
Deus veſter eſt qui pugnat pro vobis, ſicut loquutus fue-
rat vobis.
11 *Præcauete ergo diligentiſſimè vobis, vt diligatis Ieho-*
uam Deum veſtrum:
12 *Quia ſi auertendo auerſi fueritis, & adhæſeritis reſi-*
duis Gentibus iſtis, reſiduis inquam iſtis quæ ſunt vobiſ-
cum: & affinitatem contraxeritis cum eis, & miſceatis
vos cum eis, & ipſæ vobiſcum:
13 *Iam nunc ſcitote quod poſthac Iehouah Deus veſter non*
exp[illegible]s gentes iſtas à facie veſtra: ſed potius erunt
vobis in [illegible]eum, & offendiculum, & flagellum in lateri-
bus veſtris, & in ſpinas in oculis veſtris, donec pereatis è
terra optima iſta quam dedit vobis Iehouah Deus veſter.
14 *En autem ego vado hodie per viam vniuerſæ terræ:cog-*
noſcite ergo toto corde veſtro, & tota anima veſtra quod
non cecidit verbum vnum ex omnibus verbis optimis quæ
loquutus eſt Iehouah Deus veſter ſuper vos, omnia euene-
runt vobis,non cecidit ex eis verbum vnum.
15 *Sicut ergo euenit vobis omne verbum bonum quod lo-*
quutus eſt Iehouah Deus veſter ad vos: ſic adducet Ieho-
uah ſuper vos omne verbum malum, donec diſperdat vos
è terra optima iſta quam dedit vobis Iehouah Deus veſter.
16 *Quum tranſgreſſi fueritis pactum Iehouæ Dei veſtri*
quod præcepit vobis, & abieritis & ſeruieritis diis alienis,
incuruaueritiſq; vos eis, iraſcetur furor Iehouæ contra
vos, & peribitis cito è terra optima quam dedit vobis.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XXIV.

Congregauitque Ioſue omnes tribus Iſrael in
Sichem, & vocauit maiores natu, ac principes,
& iudices, & magiſtros: ſteteruntque in conſpectu
Domini.

Et ad populum ſic locutus eſt: Hæc dicit Domi-
nus Deus Iſrael: Trans fluuium habitauerunt pa-
tres veſtri ab initio, Thare pater Abraham, & Na-
chor: ſeruieruntque diis alienis.

* Gen. 11. 26. * Tuli ergo patrem veſtrum Abraham de Meſo-
potamiæ finibus: & adduxi eum in terram Cha-
naan: multiplicauique ſemen eius:

*Gen. 21. 2. *Gen. 25. 26. * Gen. 36. 8. * Gen. 46. 6. * Et dedi ei Iſaac: * Illique rurſum dedi Iacob, &
Eſau. * E quibus, Eſau dedi montem Seir ad poſ-
ſidendum: * Iacob vero, & filij eius deſcenderunt
in Ægyptum.

*Exod. 3. 10. & 12. 37. * Miſique Moyſen, & Aaron, & percuſſi Ægyptum
multis ſignis, atque portentis.

Eduxique vos, & patres veſtros de Ægypto, &
veniſtis ad mare, perſecutique ſunt Ægyptij patres
veſtros cum curribus, & equitatu, vſque ad Mare
rubrum.

*Exod. 14. 9. Clamauerũt autem ad Dominũ filii Iſrael: * qui
poſuit tenebras inter vos, & Ægyptios, & adduxit
ſuper eos mare, & operuit eos. Viderunt oculi ve-
ſtri cuncta, quæ in Ægypto fecerim, & habitaſtis
in ſolitudine multo tempore:

* Nu. 21. 29. Et introduxi vos in terram Amorrhæi, qui ha-
bitabat trans Iordanem. * Cumque pugnarent
contra vos, tradidi eos in manus veſtras, & poſſe-
diſtis terram eorum, atque interfeciſtis eos.

* Nu. 22. 5. * Surrexit autem Balac filius Sephor rex Moab, &
pugnauit contra Iſraelem. Miſitque & vocauit Ba-
laam filium Beor, vt malediceret vobis:

Et ego nolui audire eum, ſed è contrario per
illum benedixi vobis, & liberaui vos de manu
eius.

*Sup. 3. 14. & 6. 1. & 11. 3. * Tranſiſtiſque Iordanem, & veniſtis ad Iericho.
Pugnaueruntque contra vos viri ciuitatis eius,
Amorrhæus, & Pherezæus, & Chananæus, & He-
thæus, & Gergeſæus, & Heuæus, & Iebuſæus: &
tradidi illos in manus veſtras.

* Sup. 11. 20. Exod. 23. 28. Deut. 7. 20. * Miſique ante vos crabones: & eieci eos de locis
ſuis, duos reges Amorrhæorum, non in gladio, nec
in arcu tuo.

Dedique vobis terram, in qua non laboraſtis, &
vrbes quas non ædificaſtis, vt habitaretis in eis: vi-
neas, & olіueta, quæ non plantaſtis.

*1. Re. 7. 3. Tob. 14. 10. * Nunc ergo timete Dominum, & ſeruite ei per-
fecto corde, atque veriſſimo: & auferte deos, quibus
ſeruiunt patres veſtri in Meſopotamia, & in Ae-
gypto, ac ſeruite Domino.

Sin autem malum vobis videtur, vt Domino
ſeruiatis, optio vobis datur: eligite hodie quod
placet, cui ſeruire potiſſimum debeatis, vtrum
diis, quibus ſeruierunt patres veſtri in Meſopota-
mia, an diis Amorrhæorum, in quorum terra ha-
bitatis: ego autem & domus mea ſeruiemus Do-
mino.

Reſponditque populus, & ait: Abſit à nobis, vt
relinquamus Dominum, & ſeruiamus diis alie-
nis.

Domi-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXIV.

1 *Congregauit autem Iehoſuah omnes tribus Iſrael in
Sechem, vocauitque ſeniores Iſrael, & capita eius,
iudiceſque eius, ac principes eius: ſteteruntque coram
Deo:*

2 *Dixitque Iehoſuah ad omnem populum: Sic dicit Do-
minus Deus Iſrael: Trans flumen habitauerunt patres ve-
ſtri à ſeculo Terach pater Abraham, & pater Nachor:
ſeruieruntque diis alienis.*

3 *Et tuli patrem veſtrum Abraham è loco, qui erat trans
flumen: & ambulare feci in omnem terram Chenahan:
multiplicauique ſemen eius, & dedi ei Iſchac:*

4 *Et dedi ipſi Iſchac, Iahacob, & Heſau. Tradidique ipſi
Heſau montem Sehir, vt poſſideret eum: Iahacob autem
& filij eius deſcenderunt in Ægyptum.*

5 *Miſique Moſeh, & Aharon, & percuſſi Ægyptum,
quemadmodum feci in medio eius.*

6 *Et poſtea eduxi vos, & eduxi patres veſtros ex Ægypto,
& veniſtis ad mare: & perſecuti ſunt Ægyptij patres ve-
ſtros cum curribus, & equitibus ad Mare rubrum.*

7 *Et clamauerunt ad Dominum: & poſuit caliginem in-
ter vos, & Ægyptios, & adduxit ſuper eum mare, & ope-
ruit eum. Et viderunt oculi veſtri, quæ feci in Ægypto, &
habitaſtis in ſolitudine diebus multis.*

8 *Et adduxi vos ad terram Emorræi habitantis trans
Iarden. Pugnaueruntque vobiſcum, & tradidi eos in ma-
nu veſtra, & poſſediſtis terram eorum, & deleui eos à fa-
cie veſtra.*

9 *Surrexit autem Balach filius Sippor rex Moab, &
pugnauit cum Iſrael. Miſitque & vocauit Bilham filium
Behor, vt malediceret vobis:*

10 *Et nolui audire Bilham, ſed benedixi benedicendo vo-
bis, & liberaui vos è manu eius.*

11 *Tranſiſtiſque Iarden, & veniſtis ad Iericho. Et pugna-
uerunt contra vos viri Iericho, Emorræus, & Perizæus, &
Chenahanæus, & Chittæus, & Ghirghaſæus, Chiuuæus,
& Iebuſæus: tradidique eos in manu veſtra.*

12 *Et miſi ante vos crabronem: & expulit eos à facie ve-
ſtra, duos reges Emorræi, non gladio tuo, nec arcu tuo.*

13 *Dedique vobis terram in qua non laboraſtis, & vrbes
quas non ædificaſtis, & habitaſtis in eis: vineas, & oliue-
ta, quæ non plantaſtis, comeditis.*

14 *Et nunc timete Dominum, & ſeruite ei in ſimplicita-
te, & veritate: & remouete deos, quibus ſeruierunt pa-
tres veſtri trans flumen, & in Ægypto, & ſeruite Domino.*

15 *Et ſi malum eſt in oculis veſtris ſeruire Domino: eligi-
te vobis hodie cui ſeruiatis, ſiue deos, quibus ſeruierunt
patres veſtri, qui fuerunt trans flumen, ſiue deos Emor-
ræi, in quorum habitatis terra: & ego, & domus mea ſer-
uiemus Domino.*

16 *Et reſpondit populus, & dixit: Abſit nobis, vt dereli-
quamus Dominum ſeruiendo diis alienis.*

Domi-

Tranſl. ex Septuag.

C A P. XXIV.

ET congregauit Ieſus omnes tribus Iſrael in Selo,& conuocauit ſeniores eorum , & ſcribas eorum,& iudices eorum:& ſtatuit eos ante Deum:

Et dixit Ieſus ad omnem populum : Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Trans flumen inhabitarunt patres veſtri ab initio,Thara pater Abraam , & pater Nachor:& ſeruierunt diis alienis.

Et aſſumpſi patrem veſtrum Abraam de transflumine & deduxi eum in omnem terram:& multiplicaui eius ſemen:

Et dedi ei Iſaac : Et ipſi Iſaac, Iacob, & Eſau. Et dedi Eſau montem Seir ad hæreditandum ei : Et Iacob, & filii eius deſcenderunt in Ægyptum , & facti ſunt ibi in gentem magnam , & multam , & validam,& afflixerunt eos Ægyptii.

Et percuſſi Ægyptum in ſignis,quæ feci in eis.

Et poſt hæc eduxit patres noſtros de Ægypto, & intraſtis in mare rubrum : & perſecuti ſunt Ægyptij poſt patres noſtros in curribus, & in equis in Mare rubrum.

Et exclamauimus ad Dominum , & dedit nubem,& caliginem inter nos,& inter Ægyptios , & induxit ſuper eos mare, & operuit illos. Et viderunt oculi veſtri , quæcumque fecit Dominus in terra Aegypto,& fuiſtis in deſerto dies plures:

Et duxit nos in terram Amorrhæorum habitantium trans Iordanem. Et tradidit eos Dominus in manus noſtras , & hæreditaſtis terram eorum, & exterminaſtis eos à facie veſtra.

Et ſurrexit Balac filius Sephor rex Moab , & inſtruxit exercitum contra Iſrael. Et mittens vocauit Balaam ad maledicendum vos:

Et noluit Dominus Deus tuus perdere te, & benedictionibus benedixit nos,& eripuit vos de manibus eorum,& tradidit eos.

Et tranſiſtis Iordanem , & adueniſtis in Hiericho. Et bellauerunt aduerſus nos , qui habitabant Hiericho, Amorrhæus , & Chananæus , & Pherezæus,& Euæus,& Iebuſæus,& Chettæus,& Gergeſæus:& tradidit eos Dominus in manus noſtras.

Et miſit ante vos veſpas:& emiſit eos à facie noſtra,duodecim reges Amorrhęorum,non in gladio tuo, neque in arcu tuo.

Et dedit vobis terram, ſuper quam non laboraſtis ſuper eam,& ciuitates, quas non ædificaſtis, & habitaſtis in eis:& vineas,& oliueta,quæ non plantaſtis,vos comeditis.

Et nunc timete Dominum,& ſeruite ei in rectitudine,& in iuſtitia:& circumauferte deos alienos, quibus ſeruierunt patres noſtri transflumen, & in Aegypto,& ſeruite Domino.

Si autem non placet vobis ſeruire Domino : eligite vobis ipſis hodie , cui ſeruiatis , ſiue diis patrum veſtrorum , iis qui in transfluuiali , ſiue diis Amorrhæorum,in quibus vos habitatis ſuper terram eorum:ego autem , & domus mea ſeruiemus Domino,quia ſanctus eſt.

Et reſpondens populus dixit:Abſit à nobis derelinquere Dominum,vt ſeruiamus diis aliis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

C A P. XXIV.

1 COngregauit autem Iehoſua omnes tribus Iſrael in
Sechem, vocauitq́; Seniores Iſrael , & capita eius,
iudiceſq́; eius, ac præfectos eius: ſteteruntq́; coram Deo.

2 Dixitq́; Iehoſua ad vniuerſum populum , Sic dicit Iehouah Deus Iſrael,Trans flumen habitauerunt Patres veſtri à ſeculo, vt Therah pater Abraham, & pater Nahor, ſeruieruntq́; diis alienis.

3 Et tuli patrem veſtrum Abraham è loco qui erat trans Flumen , & deduxi per vniuerſam terram Chenaan: multiplicauique ſemen eius,& dedi ei Iſhac.

4 Et dedi ipſi Iſhac Iaacob & Eſau : tradidiq́; ipſi Eſau montem Seir, vt poſſideret eum: Iaacob autem & filij eius deſcenderunt in Ægyptum.

5 Miſique Moſeh & Aharon , & percuſſi Ægyptum,
quemadmodum feci in medio eius,& poſtea eduxi vos.
6 Et eduxi Patres veſtros ex Ægypto,deueniſtiſq́; ad Mare,& perſequuti ſunt Ægyptij Patres veſtros cum curribus & equitibus vſque ad Mare rubrum.

7 Tum clamauerunt ad Iehouam , & poſuit caliginem inter vos & Ægyptios : induxitque ſuper eum Mare , ac operuit eum: & viderunt oculi veſtri quæ feci in Ægypto, & habitaſtis in ſolitudine diebus multis.

8 Poſtea adduxi vos ad terram Emorai habitantis citra Iarden: præliatiq́; ſunt vobiſcum, & tradidi eos in manum veſtram: poſſediſtiſq́; terram eorum, ac deleui eos à facie veſtra.
9 Surrexit autem Balac filius Sippor Rex Moab, & præliatus eſt cum Iſrael : miſitq́; , & vocauit Bilam filium Behor, vt malediceret vobis:

10 Et nolui audire Bilam , ſed benedixit benedicendo vobis,& liberaui vos è manu eius:

11 Tranſiiſtiſq́; Iarden , & veniſtis ad Ieriho : pugnaueruntq́; contra vos viri Ieriho, Emoræus, & Perizæus , & Chenanæus, & Hitthæus, & Girgaſæus, & Hiuæus, & Iebuſæus: tradidiq́; eos in manum veſtram.

12 Et miſi ante vos crabrones, qui expulerunt eos à facie veſtra, duos Reges Emorai, non gladio tuo, nec arcu tuo.

13 Dediq́; vobis terram in qua non laboraſtis , & vrbes quas non ædificaſtis,& habitaſtis in eis: vineas & oliueta quæ non plantaſtis,comediſtis.

14 Nunc ergo timete Iehouam, & ſeruite ei in perfectione & veritate,& auferte deos quibus ſeruierunt patres veſtri trans Flumen & in Ægypto,& ſeruite Iehouæ.

15 Quod ſi molestum eſt vobis ſeruire Iehouæ, eligite vobis hodie quos colatis: ſiue deos quibus ſeruierunt Patres veſtri qui fuerunt trans Flumen: ſiue deos Emorai , in quorum habitatis terra: ego vero & domus mea colemus Iehouam.

16 Cui reſpondit populus, dicens, Abſit à nobis vt derelinquamus Iehouam, ſeruiendo diis alienis.

Vulgat. Editio.

Dominus Deus noſter,ipſe eduxit nos,& patres 17
noſtros de terra Ægypti,de domo ſeruitutis: fecit-
que videntibus nobis ſigna ingentia,& cuſtodiuit
nos in omni via, per quam ambulauimus, & in
cunctis populis,per quos tranſiuimus.
Et eiecit vniuerſas gentes, Amorrhæum habita- 18
torem terræ, quam nos intrauimus. Seruiemus
igitur Domino,quia ipſe eſt Deus noſter.
Dixitque Ioſue ad populum: Non poteritis ſer- 19
uire Domino:Deus enim ſanctus, & fortis æmu-
lator eſt,nec ignoſcet ſceleribus veſtris, atque pec-
catis.
Si dimiſeritis Dominum, & ſeruieritis diis alie- 20
nis,conuertet ſe, & affliget vos, atque ſubuertet
poſtquam vobis præſtiterit bona.
Dixitque populus ad Ioſue: Nequaquam ita vt 21
loqueris,erit,ſed Domino ſeruiemus.
Et Ioſue ad populum: Teſtes,inquit, vos eſtis, 22
quia ipſi elegeritis vobis Dominum, vt ſeruiatis
ei. Reſponderuntque:Teſtes.
Nunc ergo, ait, auferte deos alienos de medio 23
veſtri, & inclinate corda veſtra ad Dominum
Deum Iſrael.
Dixitque populus ad Ioſue: Domino Deo no- 24
ſtro ſeruiemus, & obedientes erimus præceptis
eius.
Percuſſit ergo Ioſue in die illo fœdus, & propo- 25
ſuit populo præcepta,atque iudicia in Sichem.
Scripſit quoque omnia verba hæc in volumine
legis Domini:& tulit lapidem pergrandem, poſuit- 26
que eum ſubter quercum, quæ erat in Sanctuario
Domini:
Et dixit ad omnem populum: En lapis iſte erit 27
vobis in teſtimonium, quod audierit omnia verba
Domini,quæ locutus eſt vobis: ne forte poſtea ne-
gare velitis,& mentiri Domino Deo veſtro.
Dimiſitque populum, ſingulos in poſſeſſionem 28
ſuam.
Et poſt hæc mortuus eſt Ioſue filius Nun ſeruus 29
Domini,centum & decem annorum:
Sepelieruntque eum in finibus poſſeſſionis ſuæ 30
in Thamnathſare,quæ eſt ſita in monte Ephraim,
à Septentrionali parte montis Gaas.
Seruiuitq; Iſrael Domino cunctis diebus Ioſue,& 31
ſeniorum,qui longo vixerunt tempore poſt Ioſue,
& qui nouerunt omnia opera Domini, quæ fecerat
in Iſrael.
* Gen. 50.25. Exo.13.19. ★ Oſſa quoque Ioſeph,quæ tulerant filii Iſrael de 32
Aegypto, ſepelierunt in Sichem, in parte agri,
* Gen. 33.19. ★quem emerat Iacob à filiis Hemor patris Sichem,
centum nouellis ouibus,& fuit in poſſeſſionem fi-
liorum Ioſeph.
Eleazar quoque filius Aaron mortuus eſt: & ſe- 33
pelierunt eum in Gabaath Phinees filii eius, quæ
data eſt ei in monte Ephraim.

Tranſl.ex Heb.Sanct. Pagn.

Dominus enim Deus noſter, ipſe aſcendere fecit nos,& patres noſtros è terra Ægypti è domo ſeruorum: & qui fecit in oculis noſtris ſigna magna illa, & cuſtodiuit nos in omni via, per quam ambulauimus, & in omnibus populis, per quorum tranſiuimus medium.

Expuliťq; Dominus omnes populos, & Emorræum habitatorem terræ à facie noſtra. Etiam nos ſeruiemus Domino, quia ipſe eſt Deus noſter.

Dixitque Iehoſuah ad populum, Non poteritis ſeruire Domino: quia Deus ſanctus eſt, Deus æmulator eſt, non parcet ſceleribus veſtris, atque peccatis veſtris.

Si dimiſeritis Dominum, & ſeruieritis deo alieno conuertet ſe & malefaciet vobis, & conſumet vos, poſtquam benefecerit vobis.

Dixitque populus ad Iehoſuah: Nequaquam, ſed Domino ſeruiemus.

Dixitque Iehoſuah ad populum, Teſtes eſtis contra vos, quia elegiſtis vobis Dominum, vt ſeruiatis ei. Et dixerunt: Teſtes.

Et nunc remouete deos alienos, qui ſunt in medio veſtri,& inclinate cor veſtrum ad Dominum Deum Iſrael.

Dixeruntque populus ad Iehoſuah: Domino Deo noſtro ſeruiemus, & voci eius obediemus.

Percuſſitq; Iehoſuah fœdus cum populo in die illa, & propoſuit ei præceptum, & iudicium in Sechem.

Scripſitque Iehoſuah verba iſta in libro legis Dei: & tulit lapidem magnum, & ſtatuit eum ibi ſubter quercum, quæ erat in Sanctuario Domini:

Dixitque Iehoſuah ad omnem populum: Ecce lapis iſte erit vobis in teſtimonium, quia ipſe audiuit omnia eloquia Domini, quæ locutus eſt nobiſcum, & erit contra vos in teſtimonium: ne fortè negetis contra Deum veſtrum.

Dimiſitque Iehoſuah populum quemlibet in hæreditatem ſuam.

Et fuit poſt hæc mortuus eſt Iehoſuah filius Nun ſeruus Domini centum & decem annorum:

Sepelieruntque eum in termino hæreditatis eius in Timnathſerach, quæ eſt in monte Ephraim ab Aquilone monti Ghahas.

Seruiuitq; Iſrael Domino omnibus diebus Iehoſuah, & omnibus diebus ſeniorum, & qui prolongauerunt dies poſt Iehoſuah, & qui cognouerunt omne opus Domini, quod fecerat ipſi Iſrael.

Et oſſa Ioſeph, quæ aſcendere fecerunt filij Iſrael ex Ægypto, ſepelierunt in Sechem in parte agri, quam acquiſierat Iahacob à filiis Chamor patris Sechem centum nummis, & fuerunt filiis Ioſeph in hæreditatem.

Et Elhazar filius Aharon mortuus eſt: & ſepelierunt eum in colle Pinchas filij eius, quæ data fuit ei in monte Ephraim.

FINIS LIBRI IOSVE.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Dominus Deus noſter, ipſe Deus eſt: ipſe eduxit nos, & patres noſtros de Ægypto, & cuſtodiuit nos in omni via, qua iuimus in ea, & in omnibus gentibus, quas tranſiuimus per eas.	17	*Iehoua enim Deus noſter ipſe eſt qui eduxit nos & Patres noſtros è terra Ægypti, è domo ſeruorum, & qui fecit in oculis noſtris ſigna magna iſta: ſeruauitque nos in omni via per quam ambulauimus, & in omnibus populis per quorum tranſiuimus medium.*
Et eiecit Dominus Amorrhæum, & omnes gentes inhabitantes terram, à facie noſtra. Sed & nos ſeruiemus Domino, hic enim Deus noſter eſt.	18	*Expulitq́; Iehouah omnes populos, præſertim Emoræum habitatorem terræ à facie noſtra: etiam nos ſeruiemus Iehouæ, quia ipſe eſt Deus noſter.*
Et dixit Ieſus ad populum: Non poteritis ſeruire Domino: quoniam Deus ſanctus eſt, & zelans ipſe, non dimittet peccata veſtra, & iniquitates veſtras.	19	*Dixitque Iehoſua ad populum, Non poteritis ſeruire Iehouæ, quia Deus ſanctus eſt, Deus æmulator eſt: non parcet ſceleribus veſtris atque peccatis veſtris.*
Quandocumque dereliqueritis Dominum, & ſeruieritis diis aliis, & inuadens affliget vos, & delebit vos pro iis, quæ benefecit vobis.	20	*Si dereliqueritis Iehouam & ſeruieritis deo alieno, conuertet ſe, & malefaciet vobis, conſumetq́; vos, poſtquam benefecerit vobis.*
Et dixit populus ad Ieſum: Nequaquam, ſed Domino ſeruiemus.	21	*Cui reſpondit populus, Nequaquam: ſed Iehouæ ſeruiemus.*
Et dixit Ieſus ad populum: Teſtes vos contra vos, quia vos elegiſtis Domino ſeruire ei.	22	*Dixitque Iehoſua ad populum, Teſtes eſtis contra vos quod vos elegeritis vobis Iehouam vt illi ſeruiatis. Et dixerunt, Teſtes.*
Et nunc circumauferte deos alienos, qui in vobis, & dirigite cor veſtrum ad Dominum Deum Iſrael.	23	*Nunc ergo auferte deos alienos qui ſunt in medio veſtri, & inclinate cor veſtrum ad Iehouam Deum Iſrael.*
Et dixit populus ad Ieſum: Domino ſeruiemus, & vocem eius audiemus.	24	*Cui reſpondit populus, Iehouæ Deo noſtro ſeruiemus, & voci eius obediemus.*
Et diſpoſuit Ieſus teſtamentum ad populum in illa die, & dedit illi legem, & iudicium in Selo coram tabernaculo Dei Iſrael.	25	*Percuſſit itaque Iehoſua fœdus cum populo in die illa: & propoſuit ei præceptum & iudicium in Sechem.*
Et ſcripſit verba hæc in libro legum Dei: & accepit lapidem magnum, & ſtatuit illum Ieſus ſub terebintho ante Dominum:	26	*Scripſitque Iehoſua verba iſta in libro Legis Dei: tulit quoque lapidem magnum, ſtatuitque eum ibi ſubter quercum quæ erat in ſanctuario Iehouæ.*
Et dixit Ieſus ad populum: Ecce lapis iſte erit in vobis in teſtimonium, quia hic audiuit omnia, quæ dicta ſunt ei à Domino, quicquid locutus eſt ad vos hodie, & hic erit in vobis in teſtimonium in nouiſſimis diebus: cum mentiti fueritis Domino Deo meo.	27	** Dixitque Iehoſua ad vniuerſum populum, En lapis iſte erit nobis in teſtimonium: ipſe enim audiuit omnia verba Iehouæ quæ loquutus eſt nobiſcum, eritque contra vos in teſtimonium, ne fortè mentiamini contra Deum veſtrum.*
Et miſit Ieſus populum, & iuerunt vnuſquiſq; ad locum ſuum. *	28	*Remiſitque Iehoſua populum, quemlibet in hereditatem ſuam.*
Et factum eſt poſt illa: & mortuus eſt Ieſus filius Naue ſeruus Domini, centum decem annorum:	29	*His autem geſtis, mortuus eſt Iehoſua filius Nun ſeruus Iehouæ centum & decem annorum.*
Et ſepelierunt eum ad fines ſortis eius in Thamnaſachar in monte, qui Ephrem ab Aquilone mōtis, qui Galaad. Ibi poſuerunt cum eo in monumento, in quo ſepelierunt eum, ibi cultros petrinos, in quibus circumcidit filios Iſrael in Galgalis, cum eduxit eos de Aegypto, ſicut conſtituit eis Dominus & ibi ſunt vſque in hodiernam diem.	30	*Sepelieruntque eum in termino hereditatis eius in Timnath ſerah, quæ eſt in monte Ephraim ad Aquilonem montis Gaas.*
Et ſeruiuit Iſrael Domino omnes dies Ieſu, & omnes dies ſeniorum, quicumque traduxerant tempus cum Ieſu, & quicumque viderant omnia opera Domini, quæ fecerat ipſi Iſrael.	31	*Seruiuitq́; Iſrael Iehouæ cunctis diebus Iehoſua, cunctiſq́; diebus Seniorum qui diu vixerunt poſt Iehoſua, quique nouerant omne opus Iehouæ quod fecerat ipſi Iſrael.*
Et oſſa Ioſeph extulerunt filii Iſrael de Aegypto, & defoderunt in Sicimis, in parte agri, quem acquiſiuit Iacob ab Amorrhæis habitantibus in Sicimis, agnabus centum, & dedit eam Ioſeph in parte.	32	*Oſſa autem Ioſeph quæ detulerant filij Iſrael ex Ægypto, ſepelierunt in Sechem, in parte agri quam acquiſierat Iaacob à filiis Hamor patris Sechem centum nummis, & fuerunt filiis Ioſeph in poſſeſſione ſua.*
Et factum eſt poſt hæc, & Eleazar filius Aaron princeps ſacerdotum defunctus eſt: & ſepultus eſt in Gabaar Phinees filii ſui, quam dedit ei in monte qui Ephræm, in illa die ſumentes filii Iſrael arcam Dei circumtulerunt in ſeipſis, & Phinees functus eſt ſacerdotio pro Eleazaro patre ſuo, quoadusq; mortuus eſt, defoſſus eſt in Gabaar, quæ ipſius, filii autem Iſrael abierunt vnuſquiſque ad locum ſuum, & ad ſuam ciuitatem & coluerūt filii Iſrael Aſtarten & Aſtaroth, & deos gentium, quæ in circuitu ipſorum, & tradidit eos Dominus in manus Eglom regi Moab, & dominatus eſt eorum annos decem octo.	33	*Porro Elazar filius Aharon mortuus eſt, & ſepelierunt eum in Gibath Pinhas filij eius: qui datus fuit illi in monte Ephraim.*

* Quæ infra numero 31 notâtur in Bibl. ex Sept. Rom. habentur hic poſt numerum 28. loco notato aſteriſco coniuncta, quæ tamē nos ibi trāſtulimus, vt diſpoſitionem vulgatę ſequeremur.

FINIS LIBRI IOSVE.

Digitized by Google

LIBRI IVDICVM

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

POſt mortem Ioſue conſuluerunt filij Iſrael Dominum, dicentes: Quis aſcendet ante nos contra Chananæum, & erit dux belli?

Dixitque Dominus: Iudas aſcendet: ecce tradidi terram in manus eius.

Et ait Iudas Symeoni fratri ſuo: Aſcende mecum in ſortem meam, & pugna contra Chananæum, vt & ego pergam tecum in ſortem tuam. Et abiit cum eo Simeon.

Aſcenditque Iudas, & tradidit Dominus Chananæum, ac Pherezæum in manus eorum: & percuſſerunt in Bezec, decem millia virorum.

Inueneruntque Adonibezec in Bezec, & pugnauerunt contra eum, ac percuſſerunt Chananæum, & Pherezæum.

Fugit autem Adonibezec: quem perſecuti comprehenderunt, cæſis ſummitatibus manuum eius, ac pedum.

Dixitque Adonibezec: Septuaginta reges amputatis manuum, ac pedum ſummitatibus colligebant ſub menſa mea ciborum reliquias: ſicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Ieruſalem, & ibi mortuus eſt.

Oppugnantes ergo filij Iuda Ieruſalem, ceperunt eam, & percuſſerunt in ore gladij, tradentes cunctam incendio ciuitatem.

Et poſtea deſcendentes pugnauerunt contra Chananæum, qui habitabat in montanis, & ad Meridiem, & in campeſtribus.

* Ioſ. 15.13. * Pergenſque Iudas contra Chananæum, qui habitabat in Hebron, (cuius nomen fuit antiquitus Cariath Arbe) percuſſit Seſai, & Ahiman, & Tholmai:

Atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir, cuius nomen vetus erat Cariat Sepher, id eſt, ciuitas litterarum.

Dixitq; Caleb: Qui percuſſerit Cariath Sepher, & vaſtauerit eam, dabo ei Axam filiam meam vxorem.

Cumque cepiſſet eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam ſuam coniugem.

Quam pergentem in itinere monuit vir ſuus, vt peteret à patre ſuo agrum. Quæ cum ſuſpiraſſet ſedens in aſino, dixit ei Caleb: Quid habes?

At illa reſpondit: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dediſti mihi: da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum ſuperius, & irriguum inferius.

LIBRI SOPHTIM

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

1 *FVit poſt mortem Iehoſuah, interrogauerunt filij Iſrael Dominum, dicendo: Quis aſcendet ad Chenabanæum in principio ad pugnandum cum eo?*

2 *Dixitque Dominus: Iehudah aſcendet: & ecce dedi terram in manu eius.*

3 *Dixitque Iehudah ad Simhon fratrem ſuum, Aſcende mecum in ſortem meam, & pugnabimus contra Chenabanæum, & ibo etiam ego tecum in ſortem tuam. Et perrexit cum eo Simhon.*

4 *Aſcenditque Iehudah, & tradidit Dominus Chenabanæum, & Perizæum in manu eorum: percuſſerunt eos in Bezec decem millia viros.*

5 *Et inuenerunt Adonibezec in Bezec, & pugnauerunt cum eo, & percuſſerunt Chenabanæum & Perizæum.*

6 *Fugitque Adonibezec: & perſecuti ſunt eum, apprehenderuntq; eum, & abſciderunt pollices manuum eius, & pedum eius.*

7 *Dixitq; Adonibezec: Septuaginta reges pollicibus manuum eorum, ac pedum abſciſis colligebant ſub menſa mea: ſicut feci, ſic reddidit mihi Deus. Et adduxerunt eum in Ieruſalaim, & mortuus eſt ibi.*

8 *Pugnaueruntque filij Iehudah etiam contra Ieruſalaim, & ceperunt eam, & percuſſerunt eam acie gladij, & ciuitatem miſerunt in ignem.*

9 *Et poſtea deſcenderunt filij Iehudah ad pugnandum contra Chenabanæum habitantem in monte, & Meridie, & planitie,*

10 *Et perrexit Iehudah ad Chenabanæum, qui habitabat in Chebron (nomen autem Chebron antea fuit Chiriatharbah) & percuſſerunt Seſai, & Achiman, & Talmai:*

11 *Et perrexit inde ad habitatores Debir (nomen vero Debir antea fuit Chiriath-ſepher.)*

12 *Dixitque Chaleb: Qui percuſſerit Chiriath-Sepher, & ceperit eam, dabo ei Hachſah filiam meam in vxorem.*

13 *Et cepit eam Hothniel filius Chenaz fratris Chaleb, qui minor eo erat, deditque ei Hachſah filiam ſuam in vxorem.*

14 *Et fuit, cum pergeret ipſa inſtigauit eam, vt peteret à patre ſuo agrum. Et deſcendit de aſino, dixitque ei Chaleb: Quid eſt tibi?*

15 *Dixitque ei: Da mihi benedictionem, quia terram aridam dediſti mihi: & da mihi fontes aquarum. Et dedit ei Chaleb fontes ſuperiores, & fontes inferiores.*

Digitized by Google

LIBRI IVDICVM

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 ET factum eſt, poſtquam defunctus eſt Ieſus, & interrogabant filij Iſrael per Dominum, dicentes: Quis aſcendet nobis ad Chananæos dux ad bellandum aduerſus eos?

2 Et dixit Dominus: Iudas aſcendet: ecce dedi terram in manu eius.

3 Et dixit Iudas ad Symeon fratrem ſuum: Aſcende mecum in ſortem meam, & inſtruamus exercitum aduerſus Chananæos, & ibo etiam ego tecum in ſortem tuam. Et iuit cum eo Symeon.

4 Et aſcendit Iudas, & tradidit Dominus Chananæum, & Pherezæum in manus eorum: & conciderunt eos in Beſec, ad decem millia virorum.

5 Et aſſecuti ſunt Adonibezec in Beſec, & ſtruxerunt aciem aduerſus eum, & conciderunt Chananæum, & Pherezæum.

6 Et fugit Adonibezec: & cucurrerunt poſt eum, & ceperunt eum, & præciderunt ſummitates manuum eius, & ſummitates pedum eius.

7 Et dixit Adonibezec: Septuaginta reges ſummitates manuum ſuarum, & ſummitates pedum ſuorum abſciſi, erant colligentes, quæ ſub menſa mea: ſicut igitur feci, ſic retribuit mihi Deus. Et ducunt eum in Hieruſalem, & mortuus eſt ibi.

8 Et oppugnabant filij Iuda Hieruſalem, & ceperunt eam, & percuſſerunt eam in ore gladij, & ciuitatem incenderunt in igni.

9 Et poſt hæc deſcenderunt filij Iuda bellare in Chananæum inhabitantem montanam, & Auſtrum, & campeſtrem.

10 Et iuit Iudas ad Chananæum habitantem in Chebron, & exiit Chebron ex aduerſo, & nomen erat Chebron, antea Cariath Arboc Sepher, & percuſſerunt Seſsi, & Achiman, & Tholmi, genimina ipſius Enac:

11 Et aſcenderunt inde ad habitantes Dabir, nomen autem Dabir erat antea Cariath Sepher, ciuitas litterarum.

12 Et dixit Chaleb: Quicumq; percuſſerit ciuitatem litterarum, & præoccupauerit eam, dabo ei Aſcha filiam meam in vxorem.

13 Et præoccupauit eam Gothoniel filius Cenez fratris Chaleb, qui iunior, & dedit ei Chaleb Aſcha filiam ſuam in vxorem.

14 Et factum eſt in ingreſſu eius, & incitauit eam Gothoniel ad petendum à patre ſuo agrum. Et murmurauit, & clamauit de ſubiugali, in terram Auſtri tradidiſti me, & dixit ei Chaleb: Quid eſt tibi?

15 Et dixit ei Aſcha: Da nunc mihi benedictionem, quoniam in terram Auſtri tradidiſti me: & dabis mihi redemptionem aquæ. Et dedit ei Chaleb, ſecundum cor eius redemptionem excelſorum, & redemptionem humilium.

LIBRI SOPHTIM

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAPVT PRIMVM.

1 *FVit autem poſt mortem Iehoſua, interrogauerunt filij Iſrael Iehouam, dicentes, Quis aſcendet ad Chenaanæum in principio ad pugnandum cum eo?*

2 *Dixitque Dominus, Iehudah aſcendet: ecce dedi terram in manum eius.*

3 *Dixitque Iehudah ad Simon fratrem ſuum, Aſcende mecum in ſortem meam, vt pugnemus contra Chenaanæum: & ibo etiam ego tecum in ſortem tuam. Et perrexit cum eo Simon.*

4 *Aſcenditque Iehudah, & tradidit Iehouah Chenaanæum & Perizæum in manum eorum, percuſſeruntque eos in Bezec, decem millia virorum.*

5 *Et inuenerunt Adoni-bezec in Bezec, & pugnauerunt contra eum, percuſſeruntque Chenaanæum & Perizæum.*

6 *Fugit itaque Adoni-bezec, & perſequuti ſunt eum, comprehenderuntq; eum, & abſciderunt pollices manuum eius & pedum eius.*

7 *Dixitq; Adoni-bezec, Septuaginta Reges, pollicibus manuum eorum ac pedum abſciſſis, colligebant ſub menſa mea: ſicut feci, ſic reddidit mihi Deus. Et deduxerunt eum in Ieruſalaim, & mortuus eſt ibi.*

8 *Pugnauerant autem filij Iehudah contra Ieruſalaim, & ceperant eam, percuſſerantq; eam acie gladij, & ciuitatem miſerant in ignem.*

9 *Et poſtea deſcenderunt filij Iehudah ad pugnandum contra Chenaanæum habitantem in monte & Meridie & planitie.*

10 *Perrexit quoque Iehudah ad Chenaanæum qui habitabat in Hebron (nomen autem Hebron antea fuit Ciriath-arba) & percuſſerunt Seſai & Ahiman & Thalmai.*

11 *Perrexit præterea inde ad habitatores Debir (nomen vero Debir antea fuit Ciriath-ſepher.)*

12 *Dixitque Chaleb, Qui percuſſerit Ciriath-ſepher, & ceperit eam, dabo ei Achſah filiam meam in vxorem.*

13 *Cepit autem eam Othniel filius Cenaz fratris Chaleb, qui minor eo erat: deditque ei Achſah filiam ſuam in vxorem.*

14 *Fuit autem, quum pergeret ipſa, inſtigauit eum vt peteret à patre ſuo agrum: & deſcendit de aſino, dixitque ei Chaleb, Quid eſt tibi?*

15 *Dixitque ei, Da mihi benedictionem: quia terram aridam dediſti mihi, da mihi fontes aquarum. Et dedit ei Chaleb fontes ſuperiores & fontes inferiores.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Filii autem Cinæi cognati Moyſi aſcenderunt de ciuitate palmarum, cum filiis Iuda in deſertum ſortis eius, quod eſt ad Meridiem Arad, & habitauerunt cum eo.	16	*Filij autem Cheni ſoceri Moſeh aſcenderunt de ciuitate palmarum cum filiis Iehudah in deſertum Iehudah, quod eſt in Meridie Harad, & perrexit, & habitauit cum populo.*
Abiit autem Iudas cum Simeone fratre ſuo, & percuſſerunt ſimul Chananæum, qui habitabat in Sephaath, & interfecerunt eum. Vocatumque eſt nomen vrbis, Horma, id eſt, anathema.	17	*Et iuit Iehudah cum Simhon fratre ſuo, & percuſſerunt Chenahanæum habitatorem Sephath, & interfecerunt eos. Et vocauit nomen ciuitatis Chormah.*
Cepitque Iudas Gazam cum finibus ſuis, & Aſcalonem, atque Accaron cum terminis ſuis.	18	*Cepitq́; Iehudah Hazzah, & terminum eius, & Aſchelon, & terminum eius, & Hecron, & terminum eius.*
Fuitque Dominus cum Iuda, & montana poſſedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundabant.	19	*Fuitq́; Dominus cum Iehudah, & poſſedit montem: non enim poterat expellere habitatores vallis, quia currus ferrei erant eis.*
Dederuntq; Caleb Hebron,* ſicut dixerat Moyſes, qui deleuit ex ea tres filios Enac. (* Nu. 14. 24. Ioſ. 15. 14.)	20	*Dederuntq́; ipſi Chaleb Chebron, ſicut locutus eſt Moſeh, & expulit inde tres filios Hanac.*
Iebuſæum autem habitatorem Ieruſalem non deleuerunt filii Beniamin: habitauitque Iebuſæus cum filiis Beniamin in Ieruſalem, vſque in præſentem diem.	21	*Iebuſæum autem habitatorem Ieruſalaim non expulerunt filij Biniamin: & habitauit Iebuſæus cum filiis Biniamin in Ieruſalaim vſque ad diem hanc.*
Domus quoque Ioſeph aſcendit in Bethel, fuitque Dominus cum eis.	22	*Et aſcenderunt domus Ioſeph, & ipſi in Bethel, & Dominus fuit cum eis.*
Nam cum obſiderent vrbem, quæ prius Luza vocabatur:	23	*Et explorare fecerunt domus Ioſeph, Bethel, & nomen vrbis antea fuit Luz:*
Viderunt hominem egredientem de ciuitate, dixeruntque ad eum: Oſtende nobis introitum ciuitatis, & faciemus tecum miſericordiam.	24	*Videruntq́; cuſtodes virum egredientem ex vrbe, dixeruntque ei: Oſtende nobis quæſo introitum vrbis, & faciemus tecum miſericordiam.*
Qui cum oſtendiſſet eis, percuſſerunt vrbem in ore gladij: hominem autem illum, & omnem cognationem eius dimiſerunt.	25	*Et oſtendit eis introitum vrbis, percuſſeruntq́; vrbem acie gladij: virum autem & omnem familiam eius, dimiſerunt.*
Qui dimiſſus abiit in terram Hetthim, & ædificauit ibi ciuitatem, vocauitque eam Luzam: quæ ita appellatur vſque in præſentem diem.	26	*Et perrexit vir in terram Chittim, & ædificauit vrbem & vocauit nomen eius Luz: hoc eſt nomen eius vſque ad diem hanc.*
Manaſſes quoque non deleuit Bethſan, & Thanac cum viculis ſuis, & habitatores Dor, & Ieblaam, Mageddo cum viculis ſuis, cœpitque Chananæus habitare cum eis.	27	*Et non expulit Menaſſeh Bethſeam, & oppida eius, Tahanach, & oppida eius, & habitatores Dor, & oppida eius, habitatores Ibleham, & oppida eius, & habitatores Meghiddo, & oppida eius, cœpitq́; Chenahanæus habitare in terra ipſa.*
Poſtquam autem confortatus eſt Iſrael, fecit eos tributarios, & delere noluit.	28	*Et fuit cum roboratus eſſet Iſrael, poſuit Chenahanæum tributarium, ſed expellendo non expulit eum.*
Ephraim etiam non interfecit Chananæum, qui habitabat in Gazer, ſed habitauit cum eo.	29	*Ephraim autem non expulit Chenahanæum habitantem in Ghazer, ſed habitauit Chenahanæus in medio eius in Ghazer.*
Zabulon non deleuit habitatores Cetron, & Naalol: ſed habitauit Chananæus in medio eius, factuſque eſt ei tributarius.	30	*Zebulun non expulit habitatores Chitron, & habitatores Nahalol: ſed habitauit Chenahanæus in medio eius, fueruntque ei tributarij.*
Aſer quoque non deleuit habitatores Accho, & Sidonis, Ahalab, & Achazib, & Helba, & Aphec, & Rohob:	31	*Aſer non expulit habitatores Hacho, & habitatores Sidon, & Achlab, & Achzib, & Chelbah, & Aphic, & Recob:*
Habitauitque in medio Chananæi habitatoris illius terræ, nec interfecit eum.	32	*Sed habitauit Aſer ita in medio Chenahanæi, habitatoris terræ, non enim expulit eum.*
Nephthali quoq; non deleuit habitatores Bethſames, & Bethanath: & habitauit inter Chananæum, habitatorem terræ, fueruntque ei Bethſamitæ, & Bethanitæ tributarij.	33	*Naphthali non expulit habitatores Bethſemes, & habitatores Bethhanath, ſed habitauit in medio Chenahanæorum habitatorum terræ, & habitatores Bethſemes, & Bethhanath erant eis tributarij.*

Arcta- *Et*

Tranſl. ex Septuag.

16 Et filii Iothor affinis Moyſi aſcenderunt de ciuitate palmarum cum filiis Iuda in deſertum, quod eſt in Auſtro Iuda, quod eſt ſuper deſcenſum Arad, & habitauerunt cum populo.

17 Et iuit Iudas cum Symeon fratre ſuo, & concidit Chananæum habitantem Sephet, & exterminauerunt eos. Et vocauit nomen ciuitatis, anathema.

18 Et non hæreditauit Iudas Gazam, neque fines eius, neque Aſcalonem, neque fines eius, & Accaron, neque fines eius, Azotum, neque adiacentia eius.

19 Et erat Dominus cum Iuda, & hæreditauit montem: quoniam non potuerunt exterminare inhabitantes in valle, quoniam Rechab obſtitit eis

20 Et dederunt ipſi Chaleb Chebron, ſicut locutus eſt Moyſes, & hæreditauit inde tres ciuitates filiorum Enac.

21 Et Iebuſæum habitantem in Hieruſalem non hæreditauerunt filii Beniamin: & habitauit Iebuſæus cum filiis Beniamin in Hieruſalem vſque in diem hanc.

22 Et aſcenderunt filii Ioſeph, & vtique ipſi in Bethel, & Dominus fuit cum eis.

23 Et caſtrametati ſunt, & explorauerunt Bæthel, nomen autem ciuitatis erat antea Luza:

24 Et viderunt, qui obſeruabant, & ecce vir egrediebatur è ciuitate, & ceperunt eum, & dixerunt ei: Oſtende nobis ciuitatis ingreſſum, & faciemus tecum miſericordiam.

25 Et oſtendit eis ingreſſum ciuitatis, & percuſſerunt ciuitatem in ore gladij: virum autem, & cognationem eius dimiſerunt.

26 Et iuit vir in terram Chettin, & ædificauit ibi ciuitatem, & vocauit nomen eius Luza: hoc eſt nomen eius vſque in diem hanc.

27 Et non abſtulit Manaſſes Bæthſan, quæ eſt Scytharum ciuitas, neq; filias eius, neq; adiacentia eius, neque Thanac, neque filias eius, neque habitantes Dor, neq; filias eius, neq; habitantem Balac, neque adiacentia eius, neq; filias eius, neq; habitantes Magedo, neque adiacentia eius, & filias eius, neque habitantes Ieblaam, neque adiacentia eius, neque filias eius, & cæpit Chananæus habitare in terra hac.

28 Et factum eſt, quando præualuit Iſrael, & fecit Chananeum in tributum, & auferens non abſtulit eum.

29 Et Ephræm non abſtulit Chananæum habitantem in Gazer, & habitauit Chananæus in medio eius in Gazer, & factus eſt in tributum.

30 Et Zabulon non abſtulit habitantes Cedron, neque habitantes Domana: & habitauit Chananæus in medio eorum, & factus eſt ei in tributum.

31 Et Aſer non abſtulit habitantes Ancho, & factus eſt ei in tributum, & habitantes Dor, & habitantes Sidona, & habitantes Dalaph, Aſchazi, & Chebda, & Nai, & Ereo:

32 Et habitauit Aſer in medio Chananæi habitantis terram, quoniam non potuit auferre eum.

33 Et Nephthali non abſtulit habitantes Bæthſamys, & habitantes Bæthanac: & habitauit Nephthali in medio Chananæi habitantis terram, habitantes autem Bæthſamys, & Bætheneth facti ſunt eis in tributum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

16 *Filij autem Ceni ſoceri Moſeh aſcenderunt de ciuitate palmarum cum filiis Iehudah in deſertum Iehudah quod eſt in Meridie Aarad, & perrexit, & habitauit cum populo.*

17 *Et abiit Iehudah cum Simon fratre ſuo, percuſſeruntque Chenaanæum habitatorem Sephath, & vaſtauerunt eam, vocauitq́; nomen ciuitatis Hormah.*

18 *Cepitq́; Iehudah Azzah, & terminum eius, & Aſcelon, & terminum eius: & Ecron, & terminum eius.*

19 *Fuitq́; Iehouah cum Iehudah, & poſſedit montem: non enim poterat expellere habitatores vallis, quia currus ferrei erant eis.*

20 *Dederuntq́; ipſi Chaleb Hebron, ſicut loquutus fuerat Moſeh, & expulit inde tres filios Anac.*

21 *Iebuſæum autem habitatorem Ieruſalaim non expulerunt filij Biniamin: propterea habitauit Iebuſæus cum filiis Biniamin, in Ieruſalaim vſque ad diem hanc.*

22 *Aſcenderunt quoque domus Ioſeph & ipſi in Beth-el, & Iehouah fuit cum eis.*

23 *Et explorari fecerunt domus Ioſeph, Beth-el: cuius nomen antea fuit Luz.*

24 *Videruntq́; cuſtodes virum egredientem ex vrbe, dixeruntque ei, Oſtende nobis quæſo ingreſſum vrbis, & faciemus tecum miſericordiam.*

25 *Qui oſtendit eis introitum vrbis, percuſſeruntq́; vrbem acie gladij: virum autem & omnem familiam eius, dimiſerunt.*

26 *Perrexit ergo vir in terram Hitthim, & ædificauit vrbem, vocauitq́; nomen eius Luz. hoc eſt nomen eius vſque ad diem hanc.*

27 *Non expulit autem Menaſſeh Beth-ſean, & oppida eius: & Thaanach, & oppida eius: & habitatores Dor, & oppida eius: & habitatores Ibleam, & oppida eius: & habitatores Megiddo, & oppida eius: cæpitq́; Chenaanæus habitare in terra ipſa.*

28 *Et fuit, quum roboratus eſſet Iſrael, poſuit Chenaanæum tributarium, nec expellendo expulit eum.*

29 *Ephraim quoque non expulit Chenaanæum habitantem in Gazer: idcirco habitauit Chenaanæus in medio eius in Gazer.*

30 *Zebulun non expulit habitatores Citron, & habitatores Nahalol: propterea habitauit Chenaanæus in medio eius, fueruntque ei tributarij.*

31 *Aſer non expulit habitatores Acho, & habitatores Sidon, & Ahlab, & Achzib, & Helbah, & Aphic, & Rehob:*

32 *Et habitauit Aſer in medio Chenaanæi habitatoris terræ: non enim expulit eum.*

33 *Naphtali quoque non expulit habitatores Beth-ſemes, & habitatores Beth-anath: proinde habitauit in medio Chenaanæorum habitatorum terræ: & habitatores Beth-ſemes & Beth-anath erant eis tributarij.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Arctauitque Amorrhæus filios Dan in monte, nec dedit eis locum, vt ad planiora deſcenderent:

Habitauitque in monte Hares, quod interpretatur teſtaceo, in Aialon, & Salebim. Et aggrauata eſt manus domus Ioſeph, factuſque eſt ei tributarius.

Fuit autem terminus Amorrhæi ab Aſcenſu Scorpionis, petra, & ſuperiora loca.

CAP. II.

AScenditque Angelus Domini de Galgalis ad Locum flentium, & ait: Eduxi vos de Ægypto, & introduxi in terram, pro qua iuraui patribus veſtris: & pollicitus ſum, vt non facerem irritum pactum meum vobiſcum in ſempiternum.

Ita dumtaxat vt non feriretis fœdus cum habitatoribus terræ huius, ſed aras eorum ſubuerteretis: & noluiſtis audire vocem meam: cur hoc feciſtis?

Quam ob rem nolui delere eos à facie veſtra: vt habeatis hoſtes, & dii eorum ſint vobis in ruinam.

Cumque loqueretur Angelus Domini hæc verba ad omnes filios Iſrael: eleuauerunt ipſi vocem ſuam, & fleuerunt.

Et vocatum eſt nomen loci illius: Locus flentium, ſiue lachrymarum: immolaueruntque ibi hoſtias Domino.

* Ioſ. 24. 28.

* Dimiſit ergo Ioſue populum, & abierunt filij Iſrael vnuſquiſque in poſſeſſionem ſuam, vt obtinerent eam:

Seruieruntque Domino cunctis diebus eius, & ſeniorum, qui longo poſt eum vixerunt tempore, & nouerant omnia opera Domini, quæ fecerat cum Iſrael.

Mortuus eſt autem Ioſue filius Nun famulus Domini, centum & decem annorum:

Et ſepelierunt eum in finibus poſſeſſionis ſuæ in Thamnathſare in monte Ephraim, à Septentrionali plaga montis Gaas.

Omniſque illa generatio congregata eſt ad patres ſuos: & ſurrexerunt alii qui non nouerant Dominum, & opera, quæ fecerat cum Iſrael.

Feceruntque filii Iſrael malum in conſpectu Domini, & ſeruierunt Baalim.

Ac dimiſerunt Dominum Deum patrum ſuorum, qui eduxerat eos de terra Ægypti: & ſecuti ſunt deos alienos, deoſque populorum, qui habitabant in circuitu eorum, & adorauerunt eos: & ad iracundiam concitauerunt Dominum:

Dimittentes eum; & ſeruientes Baal, & Aſtaroth.

Iratuſque Dominus contra Iſrael, tradidit eos in manus diripientium: qui ceperunt eos, & vendiderunt hoſtibus, qui habitabant per gyrum: nec potuerunt reſiſtere aduerſariis ſuis:

Sed quocumque pergere voluiſſent, manus Domini ſuper eos erat, ſicut locutus eſt, & iurauit eis: & vehementer afflicti ſunt.

Suſci-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

34 *Et compulerunt Emorræi filios Dan ad montem, non enim permiſerant eis, vt deſcenderent in vallem:*

35 *Cœpitq; Emorræus habitare in monte Cheres in Aialon, & in Sahalbim. Et aggrauata eſt manus domus Ioſeph, & fuerunt tributarij.*

36 *Terminus autem Emorræi erat ab Aſcenſu Scorpionum à petra, & ſupra.*

CAP. II.

1 *AScendit autem Angelus Domini de Ghilghal ad Bochim, & dixit: Aſcendere feci vos ex Ægypto, & introduxi vos in terram, ſuper quam iuraui patribus veſtris, & dixi: Non irritum faciam pactum meum vobiſcum in æternum:*

2 *Et vos non ferietis pactum cum habitatoribus terræ huius, altaria eorum diruetis: & non obediſtis voci meæ: cur hoc feciſtis?*

3 *Et etiam dixi: Non expellam eos à facie eorum: ſed erunt vobis in lateribus, & dij eorum erunt vobis laqueus.*

4 *Et fuit, cum loqueretur Angelus Domini verba hæc ad omnes filios Iſrael, leuauerunt populus vocem ſuam, & fleuerunt.*

5 *Vocaueruntque nomen loci ipſius: Bochim, & immolauerunt ibi Domino.*

6 *Dimiſit autem Iehoſuah populum, & abierunt filij Iſrael vnuſquiſque ad hæreditatem ſuam: ad poſſidendum terram:*

7 *Seruieruntque populus Domino omnibus diebus Iehoſuah, & omnibus diebus ſeniorum, qui prolongauerunt dies poſt Iehoſuah, & qui viderunt omne opus Domini magnum, quod fecit Iſraeli.*

8 *Mortuus eſt autem Iehoſuah filius Nun ſeruus Domini, centum & decem annorum:*

9 *Sepelieruntque eum in termino hæreditatis eius in Timnathcheres, in monte Ephraim ab Aquilone montis Ghahas.*

10 *Et etiam omnis generatio illa congregata eſt ad patres ſuos: ſurrexitque generatio alia poſt eos, quæ non nouerunt Dominum, & etiam opus, quod fecit Iſraeli.*

11 *Feceruntque filij Iſrael malum in oculis Domini, ſeruieruntque Behalim.*

12 *Et dereliquerunt Dominum Deum patrum ſuorum, qui eduxerat eos è terra Ægypti: & iuerunt poſt deos alienos, ex diis populorum, qui erant in circuitu eorum: & incuruauerunt ſe eis, & irritauerunt Dominum:*

13 *Dereliquerunt Dominum, & ſeruierunt Bahal, & Aſtaroth.*

14 *Et iratus eſt furor Domini contra Iſrael, & tradidit eos in manu diripientium: & diripuerunt eos, & vendiderunt eos in manu inimicorum eorum in circuitu: & non potuerunt vltra ſtare coram inimicis ſuis:*

15 *Quocumque egrediebantur, manus Domini erat contra eos in malum, ſicuti locutus eſt Dominus, & ſicut iurauit Dominus eis, & anguſtiis affecti ſunt valdè.*

Suſci-

Tranſl.ex Septuag.

34 Et contribulauit Amorrhæus filios Dan in mon-
te,quoniam non permiſerunt eum deſcendere in
vallem:
35 Et cæpit Amorrhæus habitare in monte teſta-
ceo(in quo vrſi,& in quo vulpes)in Myrſinoni, &
in Thalabin. Et grauata eſt manus domus Ioſeph
ſuper Amorrhæum,& factus eſt eis in tributum.,
36 Et terminus Amorrhæi ab Aſcenſu Acrabin à
petra,& ſupra.

C A P. II.

1 ET aſcendit Angelus Domini ſuper Clauthmo-
na,& ſuper Bæthel,& ſuper domū Iſrael,& dixit
ad eos: Hæc dicit Dominus:Aſcendere vos feci de
Ægypto,& induxi vos in terram,quam iuraui pa-
tribus veſtris,& dixi:Non diſſipabo teſtamentum
meum,quod vobiſcum,in ſæculum:
2 Et vos non diſponetis teſtamentum iis,qui inſi-
dent in terra hac, neque deos eorum adorabitis,
ſed ſculptilia eorum contereris,altaria eorum de-
ſtruetis:& non exaudiſtis vocem meam: quoniam
hæc feciſtis?
3 Et ego dixi:Non auferam eos à facie veſtra:& erunt
vobis in anguſtias,& dij eorum erūt vobis in ſcan-
dalum.
4 Et factum eſt, poſtquam locutus eſt Angelus
Domini verba hæc ad omnes filios Iſrael: & eleua-
uerunt populus vocem ſuam,& plorauerunt.
5 Et cognominauerunt nomen loci illius:Clauth-
mones, id eſt, plorationes: & ſacrificauerunt ibi
Domino.
6 Et dimiſit Ieſus populum,& venit vir ad hære-
ditatem ſuam hæreditare terram:
7 Et ſeruiuit populus Domino omnes dies Ieſu,
& omnes dies ſeniorum,qui prolongauerunt dies
cum Ieſu, quicumque cognouerunt omne opus
Domini magnum, quæcumque fecit in Iſrael.
8 Et mortuus eſt Ieſus filius Naue ſeruus Domini
filius centum decem annorum:
9 Et ſepelierunt eum in termino hæreditatis eius
in Thamnathares in monte Ephraim ab Aquilone
montis Gaas.
10 Et omnis generatio illa appoſiti ſunt ad patres
ſuos:& ſurrexit generatio altera poſt eos, qui non
ſcierunt Dominū,& opus, quod fecerat in Iſrael.
11 Et fecerunt filij Iſrael malignum coram Domi-
no,& ſeruierunt Baalim.
12 Et dereliquerunt Dominum Deum patrum
ſuorum, qui eduxit eos de terra Ægypti: & am-
bulauerunt poſt deos alios de diis gentium, quæ
in circuitu eorum, & adorauerunt eos: & exacer-
barunt Dominum:
13 Et dereliquerunt eum,& ſeruierunt Baal, &
Aſtartibus.
14 Et iratus eſt furore Dominus in Iſrael, & tradi-
dit eos in manus prædantium, & deprædati ſunt
eos:& vendidit eos in manibus inimicorum ſuo-
rum in circuitu: & non potuerunt vltra reſiſtere
ad faciem inimicorum ſuorum:
15 In omnibus,in quibus ibant,& manus Domini
erat ſuper eos in mala, ſicut locutus eſt Dominus,
& ſicut iurauit Dominus eis: & contribulauit eos
valde.

Noua ex Heb. Tralat.Fr.Vatabli.

Et compulerunt Emorei filios Dan ad montem: non
enim permittebant eis vt deſcenderent in vallem.

Cœpitq́; Emoreus habitare in monte Heres, in Aialon,
& in Saalbim: & aggrauata eſt manus domus Ioſeph, &
fuerunt tributarij.

Terminus autem Emorei erat ab Aſcenſu ſcorpionum
à Petra,& ſuprà.

C A P. I I.

AScendit autem Angelus Iehoua de Gilgal ad Bo-
chim, & dixit, Eduxi vos ex Ægypto, & introduxi
vos in terram pro qua iuraueram Patribus veſtris, &
dixi, Non irritum faciam pactum meum vobiſcum in
æternum:

Modo vos non feriatis pactum cum habitatoribus terræ
huius, altaria eorum diruatis: & non obediſtis voci meæ.
cur hoc feciſtis?

Et etiam dixi, Non expellam eos à facie veſtra, ſed e-
runt vobis in lateribus, & dij eorum erunt vobis in la-
queum.
Et fuit, quum loqueretur Angelus Iehoua verba hæc
ad omnes filios Iſrael,leuauerunt populus vocem ſuam,&
fleuerunt:
Vocaueruntq́; nomen loci ipſius Bochim: immolaue-
runtq́; ibi Iehoua.

Dimiſerat autem Iehoſua populum, & abierant filij
Iſrael vnuſquiſque ad hæreditatem ſuam,ad poſſidendum
terram.

Seruieruntq́; populus Iehoua cunctis diebus Iehoſua, &
omnibus diebus Seniorum qui prolongauerunt dies poſt Ie-
hoſua, qui viderant omne opus Iehoua magnum quod fe-
cit Iſraeli.

Mortuus eſt autem Iehoſua filius Nun ſeruus Iehoua
quum eſſet centum & decem annorum.
Sepelieruntque eum in termino hæreditatis eius in
Thimnath-heres, in monte Ephraim ab Aquilone monti
Gaas.
Et etiam omnis generatio illa aggregata eſt ad patres
ſuos: ſurrexitq́; generatio alia poſt eos, qui non nouerant
Iehouam, & etiam opus quod fecit Iſraeli.
Feceruntque filij Iſrael malum in oculis Iehoua, ſer-
uieruntque Bealim.
Et dereliquerunt Iehouam Deum Patrum ſuorum, qui
eduxerat eos è terra Ægypti, & iuerunt poſt deos alienos
qui erant è diis populorum qui erant in circuitu eorum,
& incuruauerunt ſe eis: proinde irritauerunt Iehouam,

Dereliquerunt inquam Iehouam, & ſeruierunt ipſi
Baal,& Aſtharoth.
Et iratus eſt furor Iehoua contra Iſrael, & tradidit
eos in manum diripientium, diripueruntque eos, & ven-
didit eos in manum inimicorum eorum in circuitu,nec po-
tuerunt vltra conſiſtere coram inimicis ſuis.

Quocunque egrediebantur, manus Iehoua erat contra
eos in malum, ſicuti loquutus fuerat Iehouah, & ſicut
iurauerat Iehouah eis, & anguſtiis affecti ſunt vehe-
menter.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

16 Suſcitauitque Dominus iudices, qui liberarent eos de vaſtantium manibus:ſed nec eos audire voluerunt:

17 Fornicantes cum diis alienis, & adorantes eos. Cito deſeruerunt viam,per quam ingreſſi fuerant patres eorum: & audientes mandata Domini, omnia fecere contraria.

18 Cumque Dominus iudices ſuſcitaret, in diebus eorum flectebatur miſericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & liberabat eos de cæde vaſtantium.

19 Poſtquam autem mortuus eſt iudex, reuertebantur,& multo faciebant peiora, quàm fecerant patres eorum, ſequentes deos alienos, ſeruientes eis,& adorantes illos. Non dimiſerunt adinuentiones ſuas,& viam duriſſimam,per quam ambulare conſueuerunt.

20 Iratuſque eſt furor Domini in Iſrael,& ait:Quia irritum fecit gens iſta pactum meum, quod pepigeram cum patribus eorum, & vocem meam audire contempſit:

21 Et ego non delebo gentes,quas dimiſit Ioſue, & mortuus eſt:

22 Vt in ipſis experiar Iſrael, vtrum cuſtodiant viam Domini, & ambulent in ea, ſicut cuſtodierunt patres eorum,an non.

23 Dimiſit ergo Dominus omnes nationes has, & cito ſubuertere noluit, nec tradidit in manus Ioſue.

CAP. III.

1 HÆ ſunt gentes,quas Dominus dereliquit, vt erudiret in eis Iſraelem, & omnes, qui non nouerant bella Chananæorum:

2 Vt poſtea diſcerent filii eorum certare cum hoſtibus,& habere conſuetudinem præliandi:

3 Quinque ſatrapas Philiſtinorum, omnemque Chananæum,& Sidonium, atque Heuæum, qui habitabat in monte Libano, de monte Baal Hermon vſque ad introitum Emath.

4 Dimiſitque eos,vt in ipſis experiretur Iſraelem, vtrum audiret mandata Domini, quæ præceperat patribus eorum per manum Moyſi,an non.

5 Itaque filii Iſrael habitauerunt in medio Chananæi,& Hethæi,& Amorrhæi,& Pherezæi,& Heuæi,& Iebuſæi:

6 Et duxerunt vxores filias eorum, ipſique filias ſuas filiis eorum tradiderunt, & ſeruierunt diis eorum.

7 Feceruntque malum in conſpectu Domini, & obliti ſunt Dei ſui,ſeruientes Baalim,& Aſtaroth.

8 Iratuſque contra Iſrael Dominus,tradidit eos in manus Chuſan Raſathaim regis Meſopotamiæ, ſeruieruntque ei octo annis.

9 Et clamauerunt ad Dominum:qui ſuſcitauit eis ſaluatorem,& liberauit eos, Othoniel videlicet filium Cenez,fratrem Caleb minorem:

10 Fuitque in eo ſpiritus Domini, & iudicauit Iſrael. Egreſſuſque eſt ad pugnam, & tradidit Dominus in manus eius Chuſan Raſathaim regem Syriæ,& oppreſſit eum.

11 Quieuitque terra quadraginta annis,& mortuus eſt Othoniel filius Cenez.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Suſcitauit autem Dominus iudices, & ſeruauerunt eos è manu diripientium eos: & etiam iudices ſuos non audierunt:

Sed fornicati ſunt poſt deos alienos, & incuruauerunt ſe eis. Receſſerunt cito de via per quam ambulauerant patres eorum,vt audirent præcepta Domini, non fecerunt ſic.

Et cum ſuſcitaret Dominus eis iudices, erat Dominus cum iudice, & ſeruabat eos è manu inimicorum eorum omnibus diebus iudicis, miſerebatur enim Dominus gemitus eorum propter oppreſſores eorum, & coarctatores eorum.

Et erat mortuo iudice,reuertebantur, & corrumpebantur magis, quam patres eorum, vt irent poſt deos alienos, ſeruiendo eis, & incuruando ſe eis. Non cadere faciebant de actibus ſuis, & de via ſua dura.

Et iratus eſt furor Domini contra Iſrael, & dixit: Pro eo quod tranſgreſſi ſunt gens iſta pactum meum,quod præcepi patribus eorum, & non obedierunt voci meæ:

Ego non addam expellere quemquam à facie eorum de gentibus quas dimiſit Iehoſuah, & mortuus eſt:

Vt tentem per eas Iſrael, vtrum cuſtodiant viam Domini, & ambulent per eam, ſicut ſeruauerunt patres eorum, an non.

Et dimiſit Dominus gentes iſtas, vt non expelleret eas cito,& non tradidit eas in manu Iehoſuah.

CAP. III.

ISta autem ſunt gentes,quas dimiſit Dominus, vt tentaret per eas Iſrael, omnes qui non nouerant omnia bella Chenahan:

Tantum vt ſcirent generationes filiorum Iſrael docere eos bellum, tantum qui antea non cognouerant ea:

Quinque ſatrapas Peliſtim, omnemq; Chenahanæum, & Sidonium, & Chiuuæum habitantem in monte Libano, à monte Bahal Chermon vſque ad introitum Chamath.

Fueruntq; vt tentaret per eas Iſrael, vt ſciret vtrum audirent præcepta Domini, quæ præcepit patribus eorum per manum Moſeh.

Et filij Iſrael habitauerunt in medio Chenahanæi, Chittæi,& Emorræi, & Perizæi, & Chiuuæi, & Iebuſæi:

Acceperuntq; filias eorum ſibi in vxores, & filias ſuas dederunt filiis eorum, ſeruieruntq; dijs eorum.

Fecerunt autem filij Iſrael malum in oculis Domini, oblitique ſunt Domini Dei ſui,& ſeruierunt Behalim,& Lucis.

Et iratus eſt furor Domini contra Iſrael, & vendidit eos in manu Chuſcan Riſhathaim regis Aram Naharaim, ſeruieruntq; filij Iſrael Chuſcan Riſhathaim octo annos

Et clamauerut filij Iſrael ad Dominum: ſuſcitauitque Dominus ſeruatorem filiis Iſrael, & ſeruauit eos Hothniel filius Chenaz fratris Chaleb minoris illo:

Et fuit ſuper eum ſpiritus Domini, & iudicauit Iſrael. Egreſſuſque eſt ad bellum, tradiditq; Dominus in manu eius Chuſcan Riſhathaim regem Aram, & roborata eſt manus eius ſuper Chuſcan Riſhathaim.

Quieuitque terra quadraginta annis, & mortuus eſt Hothniel filius Chenaz.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

16 Et ſuſcitauit Dominus iudices, & ſaluauit eos Dominus de manu deprædantium eos: ac ne iudicibus quidem obedierunt:

17 Quoniam exfornicati ſunt poſt deos alios, & adorauerunt eos. Et declinauerunt cito de via, qua ambulauerunt patres eorum ad exaudiendum verba Domini: non fecerunt ita.

18 Et quia ſuſcitabat Dominus eis Iudices, & fuit Dominus cum iudice, & ſaluauit eos de manu inimicorum eorum omnes dies iudicis, quoniam flectebatur Dominus à gemitu eorum à facie obſidentium eos, & contribulantium eos.

19 Et factum eſt, poſtquam mortuus eſt iudex, & reuerterunt & iterum corruperunt ſuper patres ſuos eundo poſt deos alios, ad ſeruiendum illis, & adorandum illos. Non abiecerunt ſtudia ſua, & vias ſuas duras.

20 Et iratus eſt furore Dñs in Iſrael, & dixit: Pro iis, quanta dereliquerunt gens hæc teſtamentum meum, quod mandaui patribus eorum, & non obedierunt voci meæ:

21 Et ego non apponam auferre virum à facie ipſorum de gentibus, quos reliquit Ieſus filius Naue:

22 Et dimiſit ad tentandum in eis Iſrael, ſi obſeruarent viam Domini ire in ea, quemadmodum cuſtodierunt patres eorum, an non.

23 Et dimittet Dominus gentes has, vt non auferat illas celeriter, & non tradidit eas in manus Ieſu.

CAP. III.

1 ET hæ gentes, quas reliquit Dominus eas, vt tentaret in eis Iſrael, omnes, qui neſcierunt bella Chanaan:

2 Tantum propter generationes filiorum Iſrael, vt doceret illos bellum, verum, qui ante illos, neſcierunt illas:

3 Quinque ſatrapas alienigenarum, & omnem Chananæum & Sidonium, & Euæum inhabitantem Libanum à monte Ærmon vſque Laboemath.

4 Et factum eſt, vt tentaret in ipſis Iſrael ad ſciendum, ſi audirent mandata Domini quæ mandauit patribus eorum in manu Moyſi.

5 Et filii Iſrael habitauerunt in medio Chananæi & Chettæi, & Amorrhæi, & Pherezæi, & Euæi, & Iebuſæi:

6 Et acceperunt filias eorum ſibiipſis in vxores, & filias ſuas dederunt filiis eorum, & ſeruierunt diis eorum.

7 Et fecerunt filii Iſrael malum ante Dominum, & obliti ſunt Domini Dei ſui, & ſeruierũt Baalim, & Lucis.

8 Et iratus eſt furore Dominus in Iſrael, & vendidit eos in manu Cuſarſathæm regis Syriæ fluminum, & ſeruierunt filii Iſrael Cuſarſathæm annos octo.

9 Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum: & excitauit Dominus ſaluatorem Iſrael, & ſaluauit eos, Gothoniel filium Cenez fratris Chaleb minorem ſuper ipſum:

10 Et factus eſt ſuper eum ſpiritus Domini, & iudicauit Iſrael. Et exiit ad bellum aduerſus Cuſarſathæm, & tradidit Dominus in manu eius Cuſarſathæm, regem Syriæ fluminum, & præualuit manus eius ſuper Cuſarſathæm.

11 Et quieuit terra annos quadraginta, & mortuus eſt Gothoniel filius Cenez.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Suſcitauit autem Iehouah Iudices, qui eriperent eos è manu diripientium eos.

Et ne Iudices quidem ſuos audierunt, ſed fornicati ſunt poſt deos alienos, & incuruauerunt ſe eis, receſſerunt cito de via per quam ambulauerant patres eorum vt audirent præcepta Iehouæ, non fecerunt ſic.

Quum autem ſuſcitaſſet Iehouah eis Iudices, erat Iehouah cum Iudice & ſeruabat eos è manu inimicorum ipſorum omnibus diebus Iudicis: (pœnitebat enim Iehouam ad gemitum eorum propter oppreſſores eorum & coartatores eorum.)

Tandem mortuo Iudice, reuertebantur & corrumpebantur magis quàm patres eorum, ambulando poſt deos alienos, ſeruiendo eis, & incuruando ſe eis: non remittebant de actibus illorum & de via illorum dura.

Propterea iratus eſt furor Iehouæ contra Iſraelem, & dixit, Eò quod tranſgreſſa eſt gens iſta pactum meum quod præcepi Patribus eorum, nec obedierunt voci meæ:

Etiam ego poſthac non expellam quenquam à facie eorum de Gentibus quas reliquit Iehoſua & mortuus eſt:

Vt per eas tentem Iſraelem, ſintne ſeruaturi viam Iehouæ, ambulando per eam, ſicut ſeruauerunt Patres eorum, an non.

Itaque reliquit Iehouah Gentes iſtas, non expellendo eas cito, nec tradidit eas in manum Iehoſua.

C A P. I I I.

ISta autem ſunt Gentes quas reliquit Iehouah vt per eas tentaret Iſraelem, omnes qui non nouerant omnia bella Chenaan:

Tantum vt ſcirent generationes filiorum Iſrael, & vt doceret eos bellum: tantum qui antea non cognouerant ea:

Quinque ſatrapæ Peliſthim, omneſque Chenaanæi, & Sidonij & Hiuæi habitantes in monte Lebanon: à monte Baal-Hermon vſque ad introitum Hamath.

Fuerunt inquam vt tentaret per eas Iſraelem, vt ſciret an parerent præceptis Iehouæ quæ præcepit patribus eorum per manum Moſch.

Habitauerunt ergo filij Iſrael in medio Chenaanæi, Hittæi, & Emoræi, & Perizæi, & Hiuæi, & Iebuſæi.

Acceperuntque filias eorum ſibi in vxores, & filias ſuas dederunt filiis eorum, ſeruieruntq́ diis eorum.

Fecerunt igitur filij Iſrael malum in oculis Iehouæ, oblitique ſunt Iehouæ Dei ſui, & ſeruierunt Bealim & lucis.

Itaque iratus eſt furor Iehouæ contra Iſrael, & vendidit eos in manum Chuſan-riſathaim regis Aram-naharaim: ſeruieruntque filij Iſrael Chuſan-riſathaim octo annos

Clamauerunt autem filij Iſrael ad Iehouam, ſuſcitauitque Iehouah ſeruatorem filiis Iſrael, & ſeruauit eos, Othnielem filium Cenaz fratrem Chaleb minorem illo.

Et fuit ſuper eum Spiritus Iehouæ, iudicauitq́ Iſraelem: egreſſus autem ad bellum, tradidit Iehouah in manum eius Chuſan-riſathaim regem Aram: & roborata eſt manus eius ſuper Chuſan riſathaim.

Quieuitque terra quadraginta annis: & mortuus eſt Othniel filius Cenaz.

Et

Rur-

Vulgat. Editio.

12 Addiderunt autem filii Iſrael facere malum in
conſpectu Domini: qui confortauit aduerſum eos
Eglon regem Moab: quia fecerunt malum in con-
ſpectu eius.
13 Et copulauit ei filios Ammon, & Amalec: abiit-
que & percuſſit Iſrael, atque poſſedit Vrbem pal-
marum.
14 Seruieruntque filii Iſrael Eglon regi Moab de-
cem & octo annis:
15 Et poſtea clamauerunt ad Dominum: qui ſuſci-
tauit eis ſaluatorem vocabulo Aod, filium Gera, fi-
lii Iemini, qui vtraque manu pro dextera vteba-
tur. Miſeruntque filij Iſrael per illum munera E
glon regi Moab.
16 Qui fecit ſibi gladium ancipitem, habentem in
medio capulum longitudinis palmæ manus, & ac-
cinctus eſt eo ſubter ſagum in dextro femore.
17 Obtulitque munera Eglon regi Moab. Erat au-
tem Eglon craſſus nimis.
18 Cumque obtuliſſet ei munera, proſecutus eſt ſo-
cios, qui cum eo venerant.
19 Et reuerſus de Galgalis, vbi erant idola, dixit ad
Regem: Verbum ſecretum habeo ad te ô Rex. Et
ille imperauit ſilentium: egreſſiſque omnibus, qui
circa eum erant:
20 Ingreſſus eſt Aod ad eum: ſedebat autem in æſti-
uo cœnaculo ſolus, dixitque: Verbum Dei habeo ad
te. Qui ſtatim ſurrexit de throno.
21 Extenditque Aod ſiniſtram manum, & tulit ſi-
cam de dextero femore ſuo, infixitque eam in ven-
tre eius.
22 Tam valide, vt capulus ſequeretur ferrum in
vulnere, ac pinguiſſimo adipe ſtringeretur. Nec
eduxit gladium, ſed ita vt percuſſerat, reliquit in
corpore: ſtatimque per ſecreta naturæ alui ſtercora
proruperunt.
23 Aod autem clauſis diligentiſſime oſtiis cœnacu-
li, & obfirmatis ſera:
24 Per poſticum egreſſus eſt. Seruique regis ingreſſi
viderunt clauſas fores cœnaculi, atque dixerunt:
Forſitan purgat aluum in æſtiuo cubiculo.
25 Expectanteſque diu donec erubeſcerent, & vi-
dentes, quod nullus aperiret, tulerunt clauem:
& aperientes inuenerunt Dominum ſuum in terra
iacentem mortuum.
26 Aod autem, dum illi turbarentur, effugit, & per-
tranſiit Locum idolorum, vnde reuerſus fuerat.
Venitque in Seirath:
27 Et ſtatim inſonuit buccina in monte Ephraim:
deſcenderuntque cum eo filii Iſrael: ipſo in fronte
gradiente.
28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: tradidit enim
Dominus inimicos noſtros Moabitas in manus no-
ſtras. Deſcenderuntque poſt eum, & occupauerunt
vada Iordanis, quæ tranſmittunt in Moab: & non
dimiſerunt tranſire quemquam:
29 Sed percuſſerunt Moabitas in tempore illo, cir-
citer decem millia, omnes robuſtos, & fortes viros,
nullus eorum euadere potuit.
30 Humiliatuſque eſt Moab in die illo ſub manu
Iſrael: & quieuit terra octoginta annis.
31 Poſt hunc fuit Samgar filius Anath, qui percuſſit
de Philiſthijm ſexcentos viros vomere: & ipſe
quoque defendit Iſrael.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Et addiderunt filij Iſrael, vt facerent malum in ocu-
lis Domini: & confortauit Dominus Heglon regem Moab
contra Iſrael: propterea quod fecerant malum in oculis
Domini.*
13 *Et congregauit ad ſe filios Hammon, & Hamalec: &
iuit, & percuſſit Iſrael, & poſſederunt Vrbem palmarum.*
14 *Seruieruntque filij Iſrael Heglon regi Moab octo, &
decem annos:*
15 *Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum: ſuſcitauit-
que Dominus eis ſeruatorem Ehud filium Ghera filij Ie-
mini, virum qui dextera manu nihil efficiebat, ſed ſini-
ſtra. Miſeruntque filij Iſrael munus per manum eius He
glon regi Moab.*
16 *Et fecit ſibi Ehud gladium, & ei erant duæ acies cubi-
tus longitudo eius, & accinxit ſe eo ſub veſte ſua ſuper
femur dextrum ſuum.*
17 *Obtulitque mūnus Heglon regi Moab, Heglon autem
erat vir craſſus valdè.*
18 *Et fuit, oblato munere, dimiſit populum qui detulerat
munus.*
19 *Ipſe autem reuerſus eſt à Lapidicinis, quæ erant in
Ghilghad, & dixit: Verbum ſecretum eſt mihi ad te, ô
Rex. Et dixit: Sile, & egreſſi ſunt ab eo omnes, qui ſtabant
iuxta eum:*
20 *Et Ehud ingreſſus eſt ad eum: ipſe autem ſedebat in
cœnaculo æſtiuo, quod erat ei ſoli, dixitque Ehud, Verbum
Dei mihi eſt ad te. Et ſurrexit de ſolio.*
21 *Miſitque Ehud manum ſiniſtram ſuam, & tulit gla-
dium à femore dextro ſuo, & infixit eum in ventrem eius.*
22 *Et ingreſſus eſt etiam capulus poſt ferrum, & clauſit
ſe adeps propter ferrum. Non enim exierat gladius è ven-
tre eius, & exiuit ſtercus.*
23 *Et egreſſus eſt Ehud per veſtibulum, & clauſit fores
cœnaculi pro ſe, & oſſirmauit ſera:*
24 *Ipſe autem egreſſus eſt. Et ſerui eius ingreſſi ſunt, &
viderunt, & ecce fores cœnaculi obſerata, & dixerunt:
Certè ventris deponit onus in cœnaculo æſtiuo.*
25 *Et expectauerunt, donec tardaret: & ecce non aperie-
bat fores cœnaculi, tuleruntque clauem: & aperuerunt,
& ecce Dominus eorum ceciderat in terram mortuus.*
26 *Ehud autem euaſit, dum tardarent illi, & tranſiuit
Lapidicinas. Et euaſit in Sehirath:*
27 *Et fuit, dum ingrederetur clanxit tuba in monte
Ephraim: deſcenderuntque cum eo filij Iſrael de monte: &
ipſe ante eos.*
28 *Dixitque ad eos: Sequimini me: tradidit enim Domi-
nus inimicos veſtros Moab in manu veſtra. Et deſcende-
runt poſt eum, & ceperunt vada Iarden ipſi Moab: & non
permiſerunt quemquam tranſire:*
29 *Percuſſeruntque Moab in tempore illo circiter decem
millia virorum, virum omnem pinguem, & omnem vi-
rum fortem, & non euaſit quiſquam.*
30 *Humiliatuſque eſt Moab in die illa ſub manu Iſrael:
& quieuit terra octoginta annis.*
31 *Poſt ipſum autem fuit Samgar filius Hanath, & per-
cuſſit Peliſtim ſexcentos viros ſtimulo bouis, & ſeruauit:
& ipſe Iſrael.*

CAP. CAP.

Tranſl. ex Septuag.

12 Et adiecerunt filii Iſrael facere malum in conſpectu Domini : & confortauit Dominus Eglom regem Moab ſuper Iſrael:eo quod ipſi fecerant malum ante Dominum.

13 Et congregauit ad ſe omnes filios Ammon, & Amalec : & iuit, & percuſſit Iſrael, & hæreditauit ciuitatem palmarum.

14 Et ſeruierunt filii Iſrael Eglon regi Moab annos decem octo:

15 Et clamauerunt filii Iſrael ad Dominum : & ſuſcitauit eis ſaluatorem Aod, filium Gera, filium Iemeni virum ambidexterum. Et miſerũt filij Iſrael munera in manu eius Eglom regi Moab.

16 Et fecit ſibi Aod gladium habentem duo ora, palmi longitudo eius, & accinctus eſt eo ſub ſago ſuper femur ſuum dextrum.

17 Et iuit, & attulit munera Eglom regi Moab. Et Eglom vir vrbanus valde.

18 Et factum eſt, poſtquam conſummauit Aod offerens munera, & dimiſit ferentes munera.

19 Et ipſe reuerſus eſt à ſculptilibus, quæ cum Galgal, & dixit Aod: Verbum occultum mihi eſt ad te Rex. Et dixit Eglom ad eum : Tace, & dimiſit à ſe omnes, qui aſtabant ſuper eum:

20 Et Aod intrauit ad eum : & ipſe ſedebat in cœnaculo æſtiuo ſuo prorſus ſolus, & dixit Aod : Verbum Dei mihi ad te Rex. Et exurrexit Eglom de throno prope eum.

21 Et factum eſt ſimul, dum ille ſurgeret, & extendit Aod manum ſiniſtram ſuam, & ſumpſit gladium deſuper femore ſuo dextro, & infixit illum in ventre eius.

22 Et ſuperimmiſit etiam capulum poſt flammam, & concludit adeps ſuper flammam. Quoniam non extraxit gladium è ventre eius.

23 Et exiit Aod veſtibulum, & tranſiit obſeruantes, & clauſit ianuas cœnaculi ſuper ſe, & coarctauit:

24 Et ipſe exiit. Et pueri eius ſuperuenerunt, & ecce ianuæ cœnaculi coarctatæ, & dixerunt : Numquid forte euacuat pedes ſuos in conclaui æſtiuo.

25 Et ſuſtinuerunt, quoadusque erubuerunt, & ecce non eſt, qui aperiat ianuas cœnaculi, & ſumpſerunt clauim : & aperuerunt, & ecce Dominus eorum prolapſus in terram mortuus.

26 Et Aod ſaluus euaſit, dum turbabantur, & non erat, qui attenderet ei, & ipſe tranſiit ſculptilia, & euaſit ſaluus in Setirotha. Et factum eſt, poſtquam venit Aod in terram Iſrael.

27 Et cecinit in cornea in monte Ephræm : & deſcenderũt cũ eo filii Iſrael de mõte, & ipſe ante eos.

28 Et dixit ad eos : Deſcendite poſt me: quia tradidit Dominus Deus inimicos noſtros, ipſam Moab in manu noſtra. Et deſcenderunt poſt eum, & præoccuparunt tranſitus Iordanis ipſius Moab: & non permiſit virum tranſire:

29 Et percuſſerunt ipſam Moab die illa, circiter decem millia virorum, omnem pinguem, & omnem virum virtutis, & non euaſit ſaluus vir.

30 Et confuſa eſt Moab in die illa ſub manu Iſrael : & quieuit terra octuaginta annos.

31 Et iudicauit eos Aod, quoadusque mortuus eſt, & poſt eum ſurrexit Samegar filius Dinach, & percuſſit alienigenas in ſexcentos viros in vomere boum, & ſaluauit : & ipſe Iſrael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

12 *Rurſum fecerunt filij Iſrael malum in oculis Iehoua: & roborauit Iehouah Eglon regem Moab contra Iſraelem, propterea quod fecerant malum in oculis Iehoua.*

13 *Qui congregauit ad ſe filios Ammon, & Aamalec: & & profectus percuſſit Iſraelem, & poſſederunt Vrbem palmarum.*

14 *Seruieruntque filij Iſrael Eglon regi Moab octodecim annos.*

15 *Clamauerunt autem filij Iſrael ad Iehouam, ſuſcitauitque Iehouah eis ſeruatorem Ehud filium Gera filij Iemini, virum captum manu dextera ſua: miſeruntque filij Iſrael per manum eius munus ipſi Eglon regi Moab.*

16 *Fecit autem ſibi Ehud gladium habentem duas acies: cubitus longitudo eius: accinxitque ſe eo ſub veſtibus ſuis ſuper femur dextrum ſuum.*

17 *Obtulit itaque munus Eglon regi Moab : Eglon autem erat vir pinguis valdè.*

18 *Quum autem obtuliſſet munus, proſequutus eſt populum qui detulerat munus.*

19 *Ipſe autem reuerſus eſt à lapidicinis quæ erant in Gilgad, & dixit, Verbum ſecreti eſt mihi ad te, ô Rex. Cui reſpondit, Sile. Et egreſſi ſunt ab eo omnes qui ſtabant iuxta eum.*

20 *Tum Ehud ingreſſus eſt ad eum : is autem ſedebat in cœnaculo æſtiuo ſolus: dixitque Ehud, Verbum Dei mihi eſt ad te. Et ſurrexit de ſolio.*

21 *Tunc miſit Ehud manum ſiniſtram ſuam, tulitque gladium à femore dextero ſuo, ac infixit eum in ventrem eius.*

22 *Et ingreſſus eſt etiam capulus poſt ferrum, & clauſit adeps poſt ferrum, non enim poterat educere gladium è ventre illius: & exiuit ſtercus.*

23 *Egreſſus eſt autem Ehud per veſtibulum, & clauſit fores cœnaculi ſuper illum, & obfirmauit ſera.*

24 *Quum autem egreſſus fuiſſet, ſerui eius ingreſſi ſunt, & viderunt, & ecce fores cœnaculi obſerata : tum dixerunt, Certè tegit pedes ſuos in cœnaculo æſtiuo.*

25 *Et expectauerunt donec tardaret: & ecce non aperiebat fores cœnaculi : tulerunt igitur clauem, & aperuerunt: & ecce Dominus eorum ceciderat in terram mortuus.*

26 *Ehud autem euaſerat, dum tardarent illi, & tranſierat lapidicinas, euaſeratque in Seirath.*

27 *Quum autem perueniſſet ad ſuos clanxit tuba in monte Ephraim, deſcenderuntque cum eo filij Iſrael de monte, & ipſe ante eos.*

28 *Dixitque ad eos, Sequimini me: tradidit enim Iehouah inimicos veſtros, Moab in manum veſtram. Deſcenderunt itaque poſt eum, & occupauerunt vada Iarden ipſi Moab, neque permiſerunt quemquam tranſire.*

29 *Percuſſeruntque Moab tempore illo circiter decem millia virorum, omnem pinguem, & omnem virum fortem, nec euaſit quiſquam.*

30 *Humiliatuſque eſt Moab in die illa ſub manu Iſrael, & quieuit terra octoginta annis.*

31 *Poſt ipſum autem fuit Samgar filius Anath, & percuſſit ex Peliſthim ſexcentos viros ſtimulo bouis, ſeruauitque etiam ipſe Iſraelem.*

Vulgat. Editio.

CAP. IV.

1 ADdideruntque filij Iſrael facere malum in
conſpectu Domini poſt mortem Aod:
1. Re. 2 * Et tradidit illos Dominus in manus Iabin regis
..9. Chanaan,qui regnauit in Aſor: habuitque ducem
exercitus ſui nomine Siſaram, ipſe autem habi-
tabat in Haroſeth gentium.
3 Clamaueruntque filii Iſrael ad Dominum: non-
gentos enim habebat falcatos currus, & per vigin-
ti annos vehementer oppreſſerat eos.
4 Erat autem Debbora prophetis vxor Lapidoth,
quæ iudicabat populum in illo tempore.
5 Et ſedebat ſub palma,quæ nomine illius voca-
batur,inter Rama, & Bethel in monte Ephraim:
aſcendebantque ad eam filii Iſrael in omne iudi-
cium.
6 Quæ miſit, & vocauit Barac filium Abinoem de
Cedes Nephthali: dixitque ad eum: Præcepit tibi
Dominus Deus Iſrael, vade, & duc exercitum in
montem Thabor, tolleſque tecum decem millia
pugnatorum de filiis Nephthali, & de filiis Zabu-
lon:
7 Ego autem adducam ad te in loco torrentis Ci-
ſon,Siſaram principem exercitus Iabin, & currus
eius atque omnem multitudinem, & tradam eos
in manu tua.
8 Dixitque ad eam Barac:Si venis mecum, vadam:
ſi nolueris venire mecum, non pergam.
9 Quæ dixit ad eum: Ibo quidem tecum, ſed in
hac vice victoria non reputabitur tibi,quia in ma-
nu mulieris tradetur Siſara. Surrexit itaque Deb-
bora,& perrexit cum Barac in Cedes.
10 Qui accitis Zabulon,& Nephthali,aſcendit cum
decem millibus pugnatorum, habens Debboram
in comitatu ſuo.
11 Haber autem Cinæus receſſerat quondam à cæ-
teris Cinæis fratribus ſuis filiis Hobab, cognati
Moyſi:& tetenderat tabernacula vſque ad vallem,
quæ vocatur Sennim, & erat iuxta Cedes.
12 Nunciatumque eſt Siſaræ,quod aſcendiſſet Ba-
rac filius Abinoem,in montem Thabor:
13 Et congregauit nongentos falcatos currus, &
omnem exercitum de Haroſeth gentium ad tor-
rentem Ciſon.
14 Dixitque Debbora ad Barac:Surge, hæc eſt enim
dies, in qua tradidit Dominus Siſaram in manus
tuas:en ipſe ductor eſt tuus.Deſcendit itaque Barac
de monte Thabor, & decem millia pugnatorum
cum eo.
* Pſal. 15 * Perterruitque Dominus Siſaram,& omnes cur-
82.10. rus eius,vniuerſamque multitudinem in ore gla-
dii ad conſpectum Barac: in tantum, vt Siſara de
curru deſiliens,pedibus fugeret:
16 Et Barac perſequeretur fugientes currus, &
exercitum vſque ad Haroſeth gentium, & omnis
hoſtium multitudo vſque ad internecionem
caderet.
17 Siſara autem fugiens peruenit ad tentorium Ia-
hel vxoris Haber Cinæi.Erat enim pax inter Iabin
regem Azor,& domum Haber Cinæi.
18 Egreſſa igitur Iahel in occurſum Siſaræ,dixit ad
eum: Intra ad me Domine mi: intra, ne timeas.
Qui ingreſſus tabernaculum eius, & opertus ab
ea pallio.

Tranſl.ex Heb.Sanct. Pagn.

CAP. IV.

1 *ADdiderunt autem filij Iſrael, vt faceret malum
in oculis Domini.& Ehud mortuus erat:*
2 *Et tradidit eos Dominus in manu Iabin regis Chena-
han, qui regnauit in Chaſor: & princeps exercitus eius
erat Siſera, ipſe autem habitabat in Charoſeth gentium.*
3 *Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum: quia non-
genti currus ferrei erant ei, & ipſe oppreſſit Iſrael for-
titer viginti annis.*
4 *Deborah autem mulier prophetes vxor Lappidoth iudi-
cabat Iſrael in tempore illo.*
5 *Et ſedebat ſub palma Deborah inter Ramah, & Bethel
in monte Ephraim: & aſcendebant filij Iſrael ad eam ad
iudicium.*
6 *Miſitque & vocauit Barac filium Abinoham de Che-
des Naphtali: dixitque ad eum: Nonne præcepit Dominus
Deus Iſrael, vade, & trahe in montem Thabor, & tolle
tecum decem millia virorum de filiis Naphthali, & è fi-
liis Zebulun:*
7 *Et traham ad te ad torrentem Chiſon Siſera princi-
pem exercitus Iabin, & currus eius, & multitudinem e-
ius,& tradam eum in manu tua.*
8 *Dixitque ad eam Barac: Si veneris mecum ibo: ſi au-
tem non veneris mecum non ibo.*
9 *Et dixit: Eundo ibo tecum,verumtamen non erit gloria
tua in via per quam tu ambulas, quia in manu mulieris
trad[illegible] Dominus Siſera. Surrexitque Deborah,& perrexit
cum Barac in Chedes.*
10 *Et congregauit Barac Zebulun, & Naptali in Chedes,
& aſcendit pedibus ſuis cum decem millibus virorum,
aſcenditq; cum eo Deborah.*
11 *Cheber autem Chenæus ſeparauit ſe à Chain de filiis
Chobab ſocer Moſeh: & tetendit tabernaculum ſuum
vſque ad quercum in Sahananim,quæ eſt in Chedes.*
12 *Et nunciauerunt ipſi Siſera, quod aſcendiſſet Barac fi-
lius Abinoham in montem Tabor:*
13 *Et congregauit Siſera omnem currum ſuum, nongentos
currus ferreos, & omnem populum, qui erat ſecum de
Charoſeth gentium ad torrentem Chiſon.*
14 *Dixitque Deborah ad Barac: Surge, hæc enim eſt dies
in qua tradidit Dominus Siſera in manu tua: nonne Do-
minus egreſſus eſt ante te? Et deſcendit Barac de monte
Thabor, & decem millia virorum poſt eum.*
15 *Et contriuit Dominus Siſera, & omnem currum, &
omnia caſtra acie gladij ante Barac, deſcenditque Siſera
de curru,& fugit pedibus ſuis:*
16 *Barac autem perſecutus eſt currus, & caſtra vſque
Charoſeth gentium, & ceciderunt omnia caſtra Siſera
acie gladij, non remanſit vſque ad vnum.*
17 *Siſera autem fugit pedibus ſuis ad tabernaculum Ia-
hel vxoris Cheber Chenæi. Pax enim erat inter Iabin re-
gem Chaſor, & familiam Cheber Chenæi.*
18 *Et egreſſa eſt Iahel in occurſum Siſera, dixitque ad
eum: Declina Domine mi: declina ad me,ne timeas. Et de-
clinauit ad eam in tabernaculum, & operuit eum te-
gumento.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

CAP. IV.

ET adiecerunt filij Iſrael facere malum in conſpectu Domini,& Aod mortuus eſt:

Et vendidit filios Iſrael Dominus in manu Iabin regis Chanaan, qui regnauit in Aſor: & princeps virtutis eius Siſara, & ipſe habitabat in Aſiroth gentium.

Et clamauerunt filii Iſrael ad Dominum: quoniam nongenti currus ferrei erant ei,& ipſe vexauit Iſrael imperioſe viginti annos.

Et Debbora mulier prophetiſſa vxor Laphidoth, ipſa iudicabat Iſrael in tempore illo.

Et ipſa ſedebat ſub palma Debbora inter Rhama, & inter Bæthel in monte Ephræm: & aſcendebant ad eam filii Iſrael ad iudicium.

Et miſit Debbora, & vocauit Barac filium Abineem è Cades Nephthali:& dixit ad eum Nonne præcepit Dominus Deus Iſrael tibi,& perges ad montem Thabor,& accipies tecum decem millia virorum ex filiis Nephthali, & ex filiis Zabulon:

Et inducam ad te torrentem Ciſon ſuper Siſaram principem virtutis Iabin, & currus eius, & multitudinem eius, & tradam eum in manus tuas.

Et dixit ad eam Barac:Si ieris mecum,ibo: & ſi non ieris,non ibo,quoniam neſcio diem, in qua proſperat Dominus Angelum mecum.

Et dixit Pergens pergam tecum, verum cognoſce,quia non erit primatus tuus ſuper viam,quam tu ambulas, quoniam in manu mulieris ven[illegible] Dominus Siſaram. Et ſurrexit Debbora,& iuit cum Barac è Cades.

Et Barac conclamauit Zabulon, & Nephthali, è Cades,& aſcenderunt iuxta pedes eius decem millia virorum,& aſcendit Debbora cum eo.

Et Chaber Cinæus ſeceſſerat à Cainâ de filiis Iobab affinis Moyſi:& fixerat tabernaculum ſuum vſque ad quercum rapacium,quæ eſt iuxta Cedes.

Et nunciatum eſt Siſaræ,quia aſcendit Barac filius Abineem,in montem Thabor:

Et vocauit Siſara omnes currus ſuos,nongentos currus ferreos, & omnem populum, qui ſecum ab Ariſoth gentium ad torrentem Ciſon.

Et dixit Debbora ad Barac:Surge, quoniam hæc eſt dies, in qua tradidit Dominus Siſaram in manu tua:quoniam Dominus egredietur ante te. Et deſcendit Barac de monte Thabor, & decem millia virorum poſt eum.

Et pauefecit Dominus Siſaram,& omnes currus eius,& omnia caſtra eius in ore gladii in conſpectu Barac: & deſcendit Siſara deſuper curru ſuo,& fugit pedibus ſuis:

Et Barac perſequens poſt currus, & poſt caſtra vſque Ariſoth gentium, & ceciderunt omnia caſtra Siſaræ in ore gladii, non remanſit vſque ad vnum.

Et Siſara fugit pedibus ſuis ad tabernaculum Iael vxoris Chaber ſodalis Cinæi. Quoniam pax erat inter Iabin regem Aſor,& inter domum Chaber Cinæi.

Et exiit Iael in occurſum Siſaræ,& dixit ei: Declina Domine mi:declina ad me, ne timeas. Et declinauit ad eam in tabernaculum, & circumuoluit eum indumento.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. IV.

1 *ADdiderunt autem filij Iſrael facere malum in oculis Iehouæ, Ehud mortuo.*

2 *Et vendidit eos Iehouah in manum Iabin regis Chenaan, qui regnauerat in Haſor. & princeps exercitus eius erat Siſera: ipſe autem habitabat in Haroſeth gentium.*

3 *Et clamauerunt filij Iſrael ad Iehouam, quia nongenti currus ferrei erant ei: & ipſe oppreſſerat Iſraelem fortiter viginti annis.*

4 *Deborah autem mulier prophetis vxor Lappidoth iudicabat Iſraelem tempore illo.*

5 *Ea autem habitauit ſub palma Deborah, inter Ramah & Beth-el in monte Ephraim: & aſcendebant ad eam filij Iſrael ad iudicium.*

6 *Miſitque, & vocauit Barac filium Abinoam de Cedes Naphthali: dixitque ad eum: Nonne præcepit Iehouah Deus Iſrael, Vade, & pertrahe in montem Thabor, & tolle tecum decem millia virorum de filiis Naphthali & de filiis Zebulun?*

7 *Et pertraham ad te ad torrentem Ciſon Siſera principem exercitus Iabin, & currus eius, & multitudinem eius, & tradam eum in manum tuam.*

8 *Dixitque ad eam Barac: Si veneris mecum, ibo: ſi autem non veneris mecum, non ibo.*

9 *Quæ reſpondit: Ibo quidem tecum, verum in hoc non erit gloria tua in via per quam tu ambulas: quia in manum mulieris tradet Iehouah Siſera. Surrexit itaque Deborah, & perrexit cum Barac in Cedes.*

10 *Congregauit itaque Barac Zebulun & Naphthali in Cedes, & aſcendit in pedibus ſuis, & decem millia virorum: aſcendit quoque cum eo Deborah.*

11 *Heber autem Cenæus ſeparauerat ſe à Cain à filiis Hobab ſoceri Moſeh, & tetenderat tabernaculum ſuum vſque ad Elon in Saanannim quæ eſt in Cedes.*

12 *Renunciauerunt autem ipſi Siſera quod aſcendiſſet Barac filius Abinoam in montem Thabor.*

13 *Congregauit igitur Siſera omnes currus ſuos, nongentos currus ferreos, & omnem populum qui erat ſecum de Haroſeth gentium ad torrentem Ciſon.*

14 *Dixitque Deborah ad Barac, Surge: hæc enim eſt dies in qua tradidit Iehouah Siſera in manum tuam: nonne Iehouah egreſſus eſt ante te? Et deſcendit Barac de monte Thabor, & decem millia virorum poſt eum.*

15 *Et contriuit Iehouah Siſera, & omnes currus, ac omnia caſtra acie gladij ante Barac: deſcenditque Siſera de curru, & fugit pedibus ſuis.*

16 *Barac autem perſequutus eſt currus & caſtra vſque Haroſeth gentium, & ceciderunt omnia caſtra Siſeræ acie gladij, non remanſit ne vnus quidem.*

17 *Siſera autem fugit pedibus ſuis ad tabernaculum Iael vxoris Heber Cenæi, pax enim erat inter Iabin regem Haſor, & familiam Heber Cenæi.*

18 *Et egreſſa eſt Iael in occurſum Siſeræ, dixitque ad eum, Declina Domine mi, declina ad me, ne timeas. Et declinauit ad eam in tabernaculum, & operuit eum tegumento.*

Et

Dixit-

Vulgat. Editio.

19 Dixit ad eam: Da mihi, obſecro, paululum aquæ,
quia ſitio valde. Quæ aperuit vtrem lactis, & dedit
ei bibere, & operuit illum.
20 Dixitque Siſara ad eam: Sta ante oſtiũm taber-
naculi: & cum venerit aliquis interrogans te, &
& dicens: Nunquid hic eſt aliquis? Reſpondebis
Nullus eſt.
21 Tulit itaque Iahel vxor Haber clauum taberna
culi, aſſumens pariter & malleum: & ingreſſa abſ-
conditè, & cum ſilentio poſuit ſupra tempus ca-
pitis eius clauum, percuſſumque malleo defixit in
cerebrum vſque ad terram: qui ſoporem morti
conſocians defecit, & mortuus eſt.
22 Et ecce Barac ſequens Siſaram veniebat: egreſſa-
que Iahel in occurſum eius, dixit ei: Veni, & oſten-
dam tibi virum, quem quæris. Qui cum intraſſet
ad eam, vidit Siſaram iacentem mortuum, &
clauum infixum in tempore eius.
23 Humiliauit ergo Deus in die illo Iabim regem
Chanaan coram filiis Iſrael:
24 Qui creſcebant quotidie, & forti manu oppri-
mebant Iabin regem Chanaan, donec delerent
eum.

CAP. V.

1 CEcineruntque Debbora, & Barac filius Abi-
noem in illo die, dicentes:
2 Qui ſponte obtuliſtis de Iſrael animas veſtras
ad periculum, benedicite Domino.
3 Audite reges, auribus percipite principes: Ego
ſum, ego ſum, quæ Domino canam, pſallam Do-
mino Deo Iſrael.
4 Domine cum exires de Seir, & tranſires per re-
giones Edom, terra mota eſt, cœlique ac nubes di-
ſtillauerunt aquis.
5 Montes fluxerunt à facie Domini, & Sinai à fa-
cie Domini Dei Iſrael.
6 In diebus Samgar filii Anath, diebus Iahel quie-
uerunt ſemitæ: & qui ingrediebantur per eas, am-
bulauerunt per calles deuios.
7 Ceſſauerunt fortes in Iſrael, & quieuerunt: do-
nec ſurgeret Debbora, ſurgeret mater in Iſrael.
8 Noua bella elegit Dominus, & portas hoſtium
ipſe ſubuertit: clypeus, & haſta ſi apparuerint in
quadraginta millibus Iſrael.
9 Cor meum diligit principes Iſrael: qui propria
voluntate obtuliſtis vos diſcrimini, benedicite
Domino.
10 Qui aſcenditis ſuper nitentes aſinos, & ſedetis in
iudicio, & ambulatis in via, loquimini.
11 Vbi colliſi ſunt currus, & hoſtium ſuffocatus eſt
exercitus, ibi narrentur iuſtitiæ Domini, & cle-
mentia in fortes Iſrael: tunc deſcendit populus Do-
mini ad portas, & obtinuit principatum.
12 Surge, ſurge Debbora, ſurge, ſurge, & loquere
canticum: ſurge Barac, & apprehende captiuos
tuos fili Abinoem.
13 Saluatæ ſunt reliquiæ populi, Dominus in forti-
bus dimicauit.
14 Ex Ephraim deleuit eos in Amalec, & poſt eum
ex Beniamin in populos tuos ô Amalec: de Machir
principes deſcenderunt, & de Zabulon, qui exerci-
tum ducerent ad bellandum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Dixitque ad eam: Da bibere mihi, quæſo paululum
aquæ, quia ſitini. Et aperuit vtrem lactis, potumq; dedit
ei, & operuit eum.*
20 *Dixitq; ad eam: Sta ad oſtium tabernaculi: & erit
ſi quiſpiam ingreſſus fuerit, & interrogauerit te, & dixe-
rit: Eſtne hic quiſquam? Dices: Non.*
21 *Et tulit Iahel vxor Cheber clauum tabernaculi, & po-
ſuit malleum in manu ſua: & ingreſſa eſt ad eum clam,
& infixit clauum in tempus eius, & deſcendit in terram:
ipſe autem ſoporatus eſt, & laſſus eſt, & mortuus eſt.*
22 *Et ecce Barac perſequens Siſera: & egreſſa eſt Iahel
in occurſum eius, dixitq; ei: Veni & oſtendam tibi virum,
quem quæris. Et ingreſſus eſt ad eam, & ecce Siſera ceci-
derat mortuus, & clauus in tempore ipſius.*
23 *Humiliauitq; Deus in die ipſo Iabin regem Chenahan
coram filiis Iſrael:*
24 *Et ibat manus filiorum Iſrael eundo, & dura erat
contra Iabin regem Chenahan, donec exciderent Iabin re-
gem Chenahan.*

CAP. V.

1 *CEcinit autem Deborah, & Barac filius Abinoham in
die illa, dicendo:*
2 *Dum vlciſcitur vltiones in Iſrael, dum ſpontè ſe offert
populus, benedicite Dominum.*
3 *Audite reges, auribus percipite principes: Ego Domino,
ego canam, pſallam Domino Deo Iſrael.*
4 *Domine cum exires è Sehir, dum incederes ex agro
Edom, terra concuſſa eſt, etiam cœli ſtillauerunt, etiam
nubes ſtillauerunt aquas.*
5 *Montes fluxerunt à facie Domini, iſte Sinai tremuit à
facie Domini Dei Iſrael.*
6 *In diebus Samghar filij Hanath, in diebus Iahel ceſſa-
uerunt ſemitæ: & ambulantes per ſemitas, ambulabunt
per ſemitas tortuoſas.*
7 *Ceſſauerunt villæ abſque muro, & munitione in Iſrael
ceſſauerunt: donec ſurrexi Deborah, donec ſurrexi ma-
ter in Iſrael.*
8 *Quum elegit deos nouos, tunc fuit bellum in portis:
clypeus ſi conſpectus eſt, & lancea in quadraginta milli-
bus in Iſrael.*
9 *Cor meum ad legiſlatores Iſrael: qui voluntarij eſtis in
populo benedicite Domino.*
10 *Equitantes aſinas candidas habitantes iuxta Middin,
& ambulantes in via, loquimini.*
11 *Propter ſonitum iaculantium ſagittas inter loca vbi
hauritur aqua ibi doceant iuſtitias Domini, iuſtitias vil-
larum eius in Iſrael: tunc deſcenderunt ad portas populus
Domini.*
12 *Exurge, exurge Deborah, exurge, exurge, loquere can-
ticum: ſurge Barac, & apprehende prædam tuam fili Abi-
noham.*
13 *Tunc dominatus eſt euaſor fortibus populi, Dominus
dominatus eſt fortibus.*
14 *De Ephraim radix eorum contra Hamalec, poſt te
Biniamin in populis tuis: de Machir deſcenderunt legiſla-
tores, & de Zebulun trahentes ſtilo ſcribæ.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit Siſara ad eam: Pota me nunc puſilla 19
aqua, quoniam ſitiui. Et aperuit vtrem lactis, &
potauit eum, & operuit eum.
Et dixit ad eam Siſara: Sta nunc ad portam ta- 20
bernaculi: & erit, ſi vir venerit ad te, & interroga-
uerit te, & dixerit: Si eſt hic vir? & dices: Non eſt.

Et ſumpſit Iael vxor Chaber paxillum taber- 21
naculi, & poſuit malleum in manu ſua: & intrauit
ad eum in occulto, & fixit paxillum in tempore e-
ius, & prolapſus eſt in terram: & ipſe ſoporatus ob-
tenebratus eſt, & periit.

Et ecce Barac perſequens Siſaram: & exiit Iael 22
in occurſum ei, & dixit ei: Veni, & oſtendam tibi
virum, quem tu quæris. Et intrauit ad eam, & ec-
ce Siſara proiectus mortuus, & paxillus in tempo-
re eius.
Et fugauit Deus Iabin regem Chanaan in die il- 23
la ante filios Iſrael:
Et pergebat manus filiorum Iſrael pergens, & in- 24
durata ſuper Iabin regem Chanaan, quoadusque
exterminauerunt Iabin regem Chanaan.

C A P. V.

ET cecinerunt Debbora, & Barac filius Abineem 1
in die illa, dicentes:
Reuelata eſt reuelatio in Iſrael, dum ſpontè ſe 2
offerret populus, benedicite Dominum.
Audite reges, & auribus percipite Satrapæ: Ca- 3
nam ego quidem Domino, ego quidem pſallam
Domino Deo Iſrael.
Domine in exitu tuo in Seir, dum promòueres 4
tu ex agro Edom, terra commota eſt, & cœlum ſtil-
lauit rores, & nubes ſtillarunt aquam.
Montes commoti ſunt à facie Domini Heloi, iſte 5
Sina à facie Domini Dei Iſrael.
In diebus Samegar filij Anath in diebus Iael reli- 6
querunt vias: & ambulauerunt diuerticula, ambu-
lauerunt vias diſtortas.
Defecerunt potentes in Iſrael, defecerunt: quo- 7
adusque ſurrexit Debbora, quoadusque ſurrexit
mater in Iſrael.
Elegerunt deos nouos, tunc expugnauerunt ci- 8
uitates principum: clypeus ſi apparuerit, & lancea
in quadraginta millibus in Iſrael.
Cor meum ad ea, quæ diſpoſita ſunt huic Iſrael: 9
qui ſpontè agitis in populo, benedicite Dominum.

Qui aſcendiſtis ſuper aſinam fæmellam meridie 10
ſedentes ſuper tribunal, & ambulantes ſuper vias
confeſſorum ſuper viam narrate.
A voce agitantium in medio haurientium aquã, 11
ibi dabunt iuſtitias Domine iuſtitias auge in Iſrael:
tunc deſcendit ad ciuitates populus Domini.

Expergiſcere, expergiſcere Debbora, expergiſce- 12
re, expergiſcere, loquere canticum: exurge Barac,
& captiua captiuitatem tuam filius Abinoem.

Tunc deſcendit reſiduum fortibus, populus Do- 13
mini deſcendit ei in potentibus ex me.
Ephræm eradicauit eos in Amalec, poſt te Ben- 14
iamin in populis tuis: in me Machir deſcenderunt
perſcrutantes, & de Zabulon trahentes in virga
narrationis ſcribæ.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Dixitq́ ad eam, Da quaſo mihi bibere paululum aquæ,
quia ſitio. Et aperuit vtrem lactis, potumq́ dedit ei, atque
operuit eum.
Dixit præterea ad eam, Sta ad oſtium tabernaculi: vt
ſiquis ingreſſus fuerit, & interrogauerit te, ac dixerit,
Eſtne hic quiſquam dicas, Non.

Et tulit Iael vxor Heber clauum tabernaculi, & po-
ſuit malleum in manu ſua: ingreſſaq́ eſt ad eum clam, in-
fixitq́ clauum in tempus eius, atque infixus eſt in terram
(ille autem ſoporatus erat & laſſus) & ita mortuus eſt.

Ecce autem Barac perſequebatur Siſera: & egreſſa eſt
Iael in occurſum eius, dixitq́ ei, Veni, & oſtendam tibi
virum quem quæris. Qui ingreſſus eſt ad eam, & ecce
Siſera erat proſtratus humi mortuus, & clauus in tempo-
re ipſius.
Humiliauit itaque Deus die illo Iabin regem Chenaan
coram filiis Iſrael.
Et promouit fortitudo filiorum Iſrael, fuitque durior
contra Iabin regem Chenaan, donec exciderint ipſum Ia-
bin regem Chenaan.

C A P. V.

CEcinit autem Deborah & Barac filius Abinoam die
illa, dicendo,
Dum vleiſcitur vltiones in Iſrael, dum ſponte ſe offert
populus, benedicite Iehoua.
Audite Reges, auribus percipite Principes: ego Iehoua,
ego inquam canam, pſallam Iehoua Deo Iſrael.

Iehouah quum egreſſus es è Seir, dum receſſiſti ex agro
Edom, terra concuſſa eſt, etiam cæli ſtillauerunt, etiam
nubes ſtillauerunt aquas:
Montes fluxerunt à facie Iehoua, iſte Sinai tremuit à
facie Iehoua Dei Iſrael.
In diebus Samgar filij Anath, in diebus Iael ceſſauerũt
ſemitæ: & ambulantes per ſemitas, ambulauerunt per ſe-
mitas tortuoſas.
Ceſſauerunt villæ in Iſrael, ceſſauerũt inquam, donec
ſurrexi ego Deborah, donec inquam ſurrexi mater in Iſ-
rael.
Quum elegit deos nouos, tunc fuit bellum in portis:
clypeus ſi conſpectus eſt, & lancea in quadraginta millibus
in Iſrael.
Cor meum ad principes Iſrael, qui voluntarij fuerunt
in populo: benedicite Iehoua.

Qui aſcenditis aſinas candidas, qui habitatis iuxta
Middin, & qui inceditis in via, loquimini.

Propter ſonitum iaculantium ſagittas in locis vbi hau-
ritur aqua, illic narrent iuſtitias Iehoua, & iuſtitias
villarum eius in Iſrael: tunc deſcenderunt ad portas po-
pulus Iehoua.
Exurge, Deborah: exurge exurge exurge, loquere can-
ticum: ſurge Barac, & captiuam duc captiuitatem tuam
fili Abinoam.

Tunc dominatus eſt euaſor fortibus populi: Iehouah
dominari fecit me fortibus.
De Ephraim radix eorum contra Amalec; poſt te Bin-
iamin contra populos tuos: de Machir deſcenderunt prin-
cipes, & de Zebulun trahentes ſtylo ſcribæ.

Vulgat. Editio.

15 Duces Iſſachar fuere cum Debbora, & Barac veſtigia ſunt ſecuti, qui quaſi in præceps, ac Barathrũ ſe diſcrimini dedit: diuiſo cõtra ſe Ruben, magnanimorum reperta eſt contentio.

16 Quare habitas inter duos terminos, vt audias ſibilos gregum? diuiſo contra ſe Ruben magnanimorum reperta eſt contentio.

17 Galaad trans Iordanem quieſcebat, & Dan vacabat nauibus: Aſer habitabat in littore maris, & in portubus morabatur.

18 Zabulon vero & Nephthali obtulerunt animas ſuas morti in regione Merome.

19 Venerunt reges, & pugnauerũt, pugnauerunt reges Chanaan in Thanach iuxta aquas Mageddo, & tamen nihil tulere prædantes.

20 De cœlo dimicatum eſt contra eos: ſtellæ manẽtes in ordine, & curſu ſuo, aduerſus Siſaram pugnauerunt.

21 Torrens Ciſon traxit cadauera eorum, torrens Cadumim, torrens Ciſon: conculca anima mea robuſtos.

22 Vngulæ equorum ceciderunt, fugientibus impetu, & per præceps ruentibus fortiſſimis hoſtium.

23 Maledicite terræ Meroz, dixit Angelus Domini: maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium fortiſſimorũ eius.

24 Benedicta inter mulieres Iahel vxor Haber Cinæi, & benedicatur in tabernaculo ſuo.

25 Aquam petenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum.

26 Siniſtram manum miſit ad clauum, & dexteram ad fabrorum malleos, percuſſitque Siſaram quærens in capite vulneri locum, & tempus valide perforans.

27 Inter pedes eius ruit: defecit, & mortuus eſt: voluebatur ante pedes eius, & iacebat exanimis & miſerabilis.

28 Per feneſtram reſpiciens, vlulabat mater eius: & de cęnaculo loquebatur: Cur moratur regredi currus eius? quare tardauerunt pedes quadrigarum illius?

29 Vna ſapientior ceteris vxoribus eius, hæc ſocrui verba reſpondit:

30 Forſitan nunc diuidit ſpolia, & pulcherrima fœminarum eligitur ei: veſtes diuerſorum colorum Siſaræ traduntur in prædam & ſupellex varia ad ornanda colla congeritur.

31 Sic pereant omnes inimici tui Domine: qui autem diligunt te, ſicut Sol in ortu ſuo ſplendet, ita rutilent.

32 Quieuitque terra per quadraginta annos.

CAP. VI.

1 Fecerunt autem filij Iſrael malum in conſpectu Domini: qui tradidit illos in manu Madian ſeptem annis,

2 Et oppreſſi ſunt valde ab eis. Feceruntque ſibi antra & ſpeluncas in montibus, & munitiſſima ad repugnandum loca.

3 Cumque ſeuiſſet Iſrael, aſcendebat Madian & Amalec, ceterique Orientalium nationum:

4 Et apud eos figentes tentoria, ſicut erant in herbis cuncta vaſtabant vſque ad introitum Gazæ: nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Iſrael, non oues, non boues, non aſinos.

5 Ipſi enim & vniuerſi greges eorum veniebant cũ tabernaculis ſuis, & inſtar locuſtarum vniuerſa complebant, innumera multitudo hominum, & camelorum, quidquid tetigerant deuaſtantes.

Hu-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et principes in Iſaſchar cum Deborah, & Iſaſchar, ſic Barac in vallem miſſus eſt pedibus ſuis: in diuiſionibus Reuben, magni erant cogitabundi corde.

Vt quid ſediſti inter duas caulas, vt audires ſibilos gregum? in diuiſionibus Reuben maiores ſcrutatores cordis.

Ghilhad trans Iarden manſit, & Dan vt quid habitauit in nauibus: Aſer ſedit in portu marium, & in fracturis eius habitabit.

Zebulun populus probris affecit animam ſuam ad moriendum, & Naphthali ſuper altitudinem agri.

Venerunt reges pugnauerunt, tunc pugnauerunt reges Chenahan in Tahanach, iuxta aquas Meghiddo, vtile argentum non acceperunt.

De cœlo pugnauerunt ſtellæ, de gradibus ſuis pugnauerunt cum Siſera.

Torrens Chiſon ſcopauit eos, torrens Chedumim, torrens Chiſon: conculcabit anima mea robuſtum.

Tunc quaſſatæ ſunt plantæ equi à ſono pedum, ſono pedum fortium eius.

Maledicite Meroz, dixit Angelus Domini: maledicite maledicendo habitatores eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, ad auxilium Domini cum fortibus.

Benedicetur præ mulieribus Iahel vxor Cheber Chenai, præ mulieribus in tabernaculo benedicetur.

Aquam poſtulauit lac dedit, in phiala fortium obtulit butyrum.

Manum ſuam ad clauum miſit & dexteram ſuam ad malleum laborantium, & conquaſſauit Siſra: abſcidit caput eius, & perfodit, & incidit tempus eius.

Inter pedes eius incuruatus eſt, cecidit, dormiuit, inter pedes eius curuauit ſe, cecidit vbi curuauit ſe, ibi cecidit vaſtatus.

Per feneſtram reſpexit, & vlulauit mater Siſra: per cancellum: Cur moratur inquit currus eius, vt veniat, cur tardauerunt pedes quadrigarum eius?

Sapientes dominæ eius reſponderunt ei, etiam ipſa reſpondit verba ſua.

Nonne inuenient, diuident ſpolia, puellā, duæ puellæ capiti viri ſpolia diſcolorium ipſi Siſra. ſpolia diſcoloriū, polymitum, diſcolor, duo polymita collo ſpolij?

Sic pereant omnes inimici tui Domine: diligentes autē eum erunt ſecundum exitum Solis in fortitudine ſua.

Quieuit autem terra quadraginta annis.

C A P. V I.

Fecerunt autem filij Iſrael malum in oculis Domini, & tradidit eos Dominus in manu Midian ſeptem annis.

Et inualuit manus Midian ſuper Iſrael: A facie Midian fecerunt ſibi filij Iſrael antra quæ eſſent in montibus & ſpeluncas, & munitiones.

Et erat, ſi ſerebat Iſrael aſcendebat Midian, & Hamalec, & filij Chedem aſcendebant aduerſus eum.

Et caſtrametabantur aduerſus eos, & vaſtabant fructum terræ, donec venias in Hazzah: & non relinquebāt victum in Iſrael, & pecudes, & boues, & aſinos.

Quia ipſi, & greges eorum aſcendebant, & tabernacula eorum, veniebantq; tamquam locuſtæ in multitudine, & ipſorum, & camelorum eorum, non erat numerus, & veniebant in terram ad deuaſtandum eam.

Et

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et principes in Iſſachar cum Debbora, & Barac, ſic Barac in vallibus miſit in pedibus ſuis: in portionibus Ruben, magni; penetrantes corde.	15	*Principes quoque in Iſſachar cum Deborah, & Iſſachar: ſic Barac in vallem miſſus eſt pedibus ſuis: in diuiſionibus Reuben, magnæ erant cogitationes cordis,*
Ad quid ſederunt inter medium digomiæ, ad audiendum ſibilum gregum? in diuiſionibus Ruben magnæ perſcrutationes cordis.	16	*Cur ſediſti inter duas caulas, vt audires ſibilos gregum? in diuiſionibus Reuben magnæ erãt inueſtigationes cordis.*
Galaad trans Iordanem, vbi habitauit, & Dan ad quid incolit nauibus: Aſer ſedit ad litus marium, & ſuper exitus eius habitabit.	17	*Gilad trans Iarden manſit: ſed Dan vt quid habitauit in nauibus? Aſer ſedit in portu marium, & in fracturis ſuis habitauit.*
Zabulon populus improperauit animam ſuã in mortẽ, & Nephthali venerũt ad altitudines agri ſui.	18	*Zebulun eſt populus qui expoſuit animam ſuam ad moriendum: & Naphthali ſuper altitudines agri.*
Reges pugnauerunt, tunc pugnauerunt reges Chanaan in Thanac ſuper aquam Mageddo, munus argenti non acceperunt.	19	*Venerunt reges, pugnauerunt: tunc pugnauerunt reges Chenaan in Thaanach, & iuxta aquas Megiddo: deſiderabile argentum non acceperunt.*
De cœlo pugnauerunt ſtellæ: è ſemitis ſuis pugnauerunt cum Siſara.	20	*De cœlo pugnauerunt, ſtellæ de viis ſuis pugnauerunt cum Siſera.*
Torrens Ciſon deuoluit eos, torrens antiquitatum, torrens Ciſon: conculcabit eum anima mea potens.	21	*Torrens Ciſon ſcopauit eos, torrens antiquitatum torrens Ciſon, calcaſti ò anima mea in fortitudine.*
Quando impediti ſunt calcanei equi, feſtinatione feſtinauerunt fortes eius.	22	*Tunc quaſſata ſunt calces equi à ſono pedum, ſono pedum fortium eius.*
Maledicite Meroz, dixit Angelus Domini, maledicite: maledictus omnis inhabitans eam, quoniam non venerunt in auxilium Domini, in auxilium in potentibus.	23	*Maledicite Meroz, dixit Angelus Iehoua: maledicite maledicendo habitatoribus eius: quia non adfuerunt ad auxilium Iehouæ, ad auxilium inquam Iehouæ contra fortes.*
Benedicatur in mulieribus Iael vxor Chaber Cinæi, à mulieribus in tabernaculis benedicatur.	24	*Benedicatur præ mulieribus Iael vxor Heber Cinæi, præ mulieribus quæ in tabernaculo benedicatur.*
Aquam petiit, lac dedit in phiala, præſtantium attulit butyrum.	25	*Aquam poſtulauit, lac dedit: in phiala fortium obtulit butyrum.*
Manum ſuam ſiniſtram ad paxillum extendit, & dextram ſuam in malleum laborantium, & malleo terebrauit Siſaram, perforauit caput eius, & percuſſit, perforauit tempus eius:	26	*Manum ſuam ad clauum miſit, & dexteram ſuam ad malleum laborantium, concaſſauitq́ Siſera: abſcidit caput eius, & perfodit, & perforauit tempus eius.*
Inter pedes ipſius deuolutus eſt, cecidit, & dormiuit inter pedes eius: Procumbens cecidit, ſicut procubuit, ibi cecidit expirans.	27	*Inter pedes eius incuruatus eſt, cecidit, dormiuit inter pedes eius: incuruauit inquam ſeſe, cecidit vbi incuruauit ſeſe, ibi cecidit vaſtatus.*
Per feneſtram reſpexit mater Siſaræ, extra feneſtellam: cur erubuit currus eius? Cur tardauerunt pedes curruum eius?	28	*Per feneſtram reſpexit, & vlulauit mater Siſera, per cancellos inquam, dicens, Cur moratur currus eius venire? cur tardauerunt pedes quadrigarum eius?*
Sapientes principes eius reſponderunt ad eam & ipſa conuertit ſermones ſuos ſibi.	29	*Sapientiores principum eius reſponderunt, ipſa quoq; ſeipſam ſolabatur his verbis,*
Nonne inuenient eum diuidentem ſpolia? miſericors miſerebitur, in caput viri: ſpolia tincturarũ ipſi Siſaræ, ſpolia tincturarum varietatis, ſpolia variatorum ipſa, capiti eius ſpolia.	30	*Annon inuenerunt, & diuidunt ſpolia? puella vna, aut duæ puellæ capiti viri: ſpolia diſcolorium ipſi Siſeræ, ſpolia inquam diſcolorium acupicta: diſcolor, ex vtraq; parte acupicta in collum ſpolij.*
Sic pereant omnes inimici tui Domine, & qui diligunt eum, ſicut exitus ſolis in virtute ſua.	31	*Sic pereant omnes inimici tui Iehouah: diligentes autẽ te ſint ſicut oritur ſol in fortitudine ſua.*
Et quieuit terra quadraginta annis.	32	*Quieuit autem terra quadraginta annis.*
CAP. VI.		CAP. VI.
ET fecerunt filij Iſrael malum in conſpectu Domini, & tradidit eos Dominus in manu Madiam ſeptem annos:	1	*FEcerunt autem filij Iſrael malum in oculis Iehouæ: tradiditq́ eos Iehouah in manum Midian ſeptem annis.*
Et inualuit manus Madiam ſuper Iſrael: & fecerunt ſibi filij Iſrael à facie Madiam antra, quæ in montibus, & ſpeluncas; & penſilia.	2	*Proinde præualuit manus Midian ſuper Iſrael: à facie Midian fecerunt ſibi filij Iſrael antra illa quæ ſunt in montibus & ſpeluncas, & munitiones.*
Et factum eſt, ſi ſeminauerunt filij Iſrael, & aſcẽdebant Madiam, & Amalec, & filij Orientis ſimul aſcendebant cum eis.	3	*Quum enim ſeuerat Iſrael, aſcendebat Midian, & Amalec, & filij Cedem aſcendebant aduerſus eum.*
Et caſtrametabantur aduerſus eos, & corrumpebant fructus eorum, donec venias in Gaza: & non relinquebant ſubſtantiam vitæ in terra Iſrael, neq; in gregibus, taurum, & aſinum.	4	*Qui caſtrametabantur aduerſus eos, & vaſtabant fructum terræ, donec venias in Azzah, neque relinquebãt victum in Iſrael, nec pecudes, nec boues, nec aſinos:*
Quoniam ipſi, & poſſeſſiones eorũ aſcendebant, & tabernacula eorũ aduenıebant, tamquam locuſta in multitudine, & eis, & camelis eorũ non erat numerus: & veniebãt in terrã Iſrael, & corrumpebant eã.	5	*Nam ipſi gregesq́ eorum aſcendebant, & tabernacula eorum: veniebantq́ inſtar locuſtarum præ multitudine, neque ipſorum camelorumq́ eorum erat numerus: veniebant inquam in terram ad deuaſtandum eam.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

6 Humiliatuſque eſt Iſrael valde in conſpectu Ma-
dian.
7 Et clamauit ad Dominum poſtulans auxilium
contra Madianitas.
8 Qui miſit ad eos virum prophetam, & locutus
eſt: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ego vos feci
conſcendere de Aegypto, & eduxi vos de domo
ſeruitutis,
9 Et liberaui de manu Aegyptiorum, & omnium
inimicorum, qui affligebant vos: eiecique eos ad
introitum veſtrum, & tradidi vobis terram eo-
rum.
10 Et dixi: Ego Dominus Deus veſter, ne timeatis
deos Amorrhæorum, in quorum terra habitatis.
Et noluiſtis audire vocem meam.
11 Venit autẽ Angelus Domini, & ſedit ſub querc-
cu, quæ erat in Ephra,& pertinebat ad Ioas patrem
familiæ Ezri. Cumque Gedeon filius eius excuteret
atque purgaret frumenta in torculari, vt fugeret
Madian,
12 Apparuit ei Angelus Domini, & ait: Dominus
tecum virorum fortiſſime.
13 Dixitque ei Gedeon: Obſecro mi Domine, ſi Do-
minus nobiſcum eſt, cur apprehenderunt nos hæc
omnia? vbi ſunt mirabilia eius, quæ narrauerunt
patres noſtri, atque dixerunt: De Aegypto eduxit
nos Dominus? Nunc autem dereliquit nos Domi-
nus, & tradidit in manu Madian.
14 Reſpexitque ad eum Dominus, & ait: * Vade in
hac fortitudine tua, & liberabis Iſrael de manu
Madian: ſcito quod miſerim te.

*1. Reg. 12.11.

15 Qui reſpondens ait: Obſecro, mi Domine, in quo
liberabo Iſrael? ecce familia mea infima eſt in Ma-
naſſe, & ego minimus in domo patris mei.
16 Dixitque ei Dominus: Ego ero tecum: & percu-
ties Madian quaſi vnum virum.
17 Et ille, Si inueni, inquit, gratiam coram te, da
mihi ſignum quod tu ſis qui loqueris ad me.
18 Nec recedas hinc, donec reuertar ad te, portans
ſacrificium, & offerens tibi. Qui reſpondit: Ego
præſtolabor aduentum tuum.
19 Ingreſſus eſt itaque Gedeon, & coxit hœdum, &
de farinæ modio azymos panes: carneſque ponens
in caniſtro, & ius carnium mittens in ollam, tulit
omnia ſub quercu, & obtulit ei.
20 Cui dixit Angelus Domini: Tolle carnes & azy-
mos panes, & pone ſupra petram illam, & ius deſu-
per funde. Cumque feciſſet ita,
21 Extendit Angelus Domini ſummitatem virgæ,
quam tenebat in manu, & tetigit carnes & panes
azymos: aſcenditque ignis de petra, & carnes, azy-
moſque panes conſumpſit: Angelus autem Domi-
ni euanuit ex oculis eius.
22 Videnſque Gedeon quod eſſet Angelus Domini,
ait: Heu mi Domine Deus: quia vidi Angelum Do-
mini facie ad faciem.
23 Dixitque ei Dominus: Pax tecum: ne timeas,
non morieris.
24 Aedificauit ergo ibi Gedeon altare Domino, vo-
cauitque illud, Domini pax, vſque in præſentem
diem. Cumque adhuc eſſet in Ephra, quæ eſt fami-
liæ Ezri,
25 Nocte illa dixit Dominus ad eum: Tolle taurum
patris tui, & alterum taurum annorum ſeptem,
deſtrueſque aram Baal, quæ eſt patris tui: & nemus,
quod circa aram eſt, ſuccide:

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et attenuatus eſt Iſrael valde, & clamauerunt filij Iſrael ad Dominum.

Et fuit, cum clamaſſent filij Iſrael ad Dominum propter Midian.

Miſit Dominus virum prophetam ad filios Iſrael, dixitque ad eos: Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Ego aſcendere feci vos ex Ægypto, & eduxi vos è domo ſeruorum.

Et erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omniũ opprimentium vos, & expuli eos à facie veſtra, dedique vobis terram eorum.

Ac dixi vobis: Ego Dominus Deus veſter: non timeatis deos Emorræorum quorum vos habitatis in terra, & non obtemperaſtis voci meæ.

Venit autem Angelus Domini, & manſit ſub quercu quæ erat in Ophrah, quæ erat ipſi Ioas patris Hezri: Ghidhon autem filius eius excutiebat frumenta in torculari, vt fugeret à facie Midian.

Et conſpectus eſt ei Angelus Domini, ac dixit ei: Dominus tecum vir fortis.

Dixitque ad eum Ghidhon: Obſecro Domine mi, & eſt Dominus nobiſcum? Et nunc quid inuenit nos totum hoc? Et vbi ſunt omnia mirabilia eius, quæ narrauerunt nobis patres noſtri dicendo: Nonne de Ægypto aſcendere fecit nos Dominus? Et nunc dereliquit nos Dominus tradiditq́; nos in manu Midian.

Reſpexit autem ad eum Dominus & ait: Vade in fortitudine tua hac & ſaluum facies Iſrael de manu Midian: nonne miſi te?

Dixitq́; ad eum: Obſecro Domine mi in quo ſaluum faciam Iſrael? Ecce pater meus pauper eſt in Menaſſeh, & ego minimus in domo patris mei.

Dixitq́; ad eum Dominus: Quia ero tecum, percutieſque Midian tamquam virum vnum.

Dixitq́; ad eum: ſi quæſo inueni gratiam in oculis tuis, fac mihi ſignum quod tu loquaris mecum.

Ne quæſo recedas hinc, donec veniam ad te, & educam ſacrificium meum, & ponam coram te, & dixit: Manebo, donec reuertaris.

Ghidhon autem ingreſſus eſt, & parauit hædum caprarum, & modium farinæ infermentata carnem poſuit in caniſtro, & ius carnium poſuit in olla, & eduxit ad eum ſub quercu, & acceſſit,

Dixitq́; Angelus Dei ad eum: Tolle carnem, & infermentata, & pone in petra illa, & ius carnium effunde, & fecit ſic.

Et extendit Angelus Domini ſummitatem baculi qui erat in manu ſua, tetigitq́; carnem, & infermentata, & aſcendit ignis de petra, & conſumpſit carnem, & infermentata: Angelus autem Domini receſſit ab oculis eius.

Et vidit Ghidhon quod Angelus Domini eſſet, & dixit Ghidhon: Heu Domine Deus, quia idcirco vidi Angelum Domini facie ad faciem.

Dixitque ei Dominus: Pax tibi, ne timeas, non morieris.

Et ædificauit ibi Ghidhon altare Domino, & vocauit illud Adonai Salon vſque ad diem hanc. Adhuc eſt in Hophrath patris Hezri.

Et fuit, in nocte ipſa dixit ei Dominus: Tolle iuuencũ bouis, qui eſt patri tuo, & iuuencum ſecundum ſeptennẽ: deſtrueſque altare Bahal, quod eſt patri tuo: & lucum qui eſt iuxta illud ſuccides.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

6 Et mendicauit Iſrael valde à facie Madiam.

7 Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum à facie Madiam.

8 Et miſit Dominus virum prophetam ad filios Iſrael,& dixit eis: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ego ſum, qui eduxi vos de terra Aegypti, & eduxi vos de domo ſeruitutis veſtræ:

9 Et liberaui vos de manu Aegypti, & de manu omnium tribulantium vos, & eieci eos à facie veſtra, & dedi vobis terram eorum.

10 Et dixi vobis: Ego Dominus Deus veſter: non timebitis deos Amorræi, in quibus ſedetis in terra eorum, & non exaudiſtis vocem meam..

11 Et venit Angelus Domini, & ſedit ſub terebintho, quæ in Ephrata in terra Ioas patris Eſdri: Et Gedeon filius eius excutiens frumentum in torculari ad effugiendum à facie ipſius Madiam.

12 Et apparuit ei Angelus Domini,& dixit ad eum: Dominus tecum, fortis virtutum.

13 Et dixit ad eum Gedeon: In me Domine mi,& ſi eſt Dominus nobiſcum, ad quid inuenerunt nos mala hæc? Et vbi ſunt omnia mirabilia eius, quæ narrauerunt nobis patres noſtri, dicentes: Nonne ex Aegypto eduxit nos Dominus?& nunc proiecit nos, & dedit nos in manu Madiam.

14 Et reſpexit ad eum Angelus Domini, & dixit: Vade in fortitudine tua hac, & ſaluabis Iſrael de manu Madiam. Ecce miſi te.

15 Et dixit ad eum Gedeon: In me Domine mi, in quo ſaluabo Iſrael? ecce chilias mea infirmata eſt in Manaſſe,& ego ſum minor in domo patris mei.

16 Et dixit ad eum Angelus Domini: Dominus erit tecum, & percuties ipſam Madiam tamquam virũ vnum.

17 Et dixit ad eum Gedeon: Si nunc inueni miſericordiam in oculis tuis, & facies mihi hodie omne, quicquid locutus es mecum:

18 Ne ſecedas hinc, quoadusque ego veniam ad te, & proferam ſacrificium & ſacrificabo coram te: & dixit: Ego quidem ſedebo, donec tu reuerteris.

19 Et Gedeon intrauit, & fecit hœdum caprarum, & œphi farinæ, azyma, & carnes impoſuit in cophino, & ius iniecit in ollam,& protulit ea ad eum ſub terebintho, & appropinquauit.

20 Et dixit ad eum Angelus Dei: Accipe carnes, & azyma,& pone ad petram illam,& ius iuxta effunde, & fecit ſic.

21 Et extendit Angelus Domini ſummum virgæ, quæ in manu ſua, & tetigit carnes, & azymos, & aſcendit ignis de petra, & comedit carnes, & azymos, & Angelus Domini iuit ab oculis eius.

22 Et vidit Gedeon, quoniam Angelus Domini hic eſt: & dixit Gedeon: Ah, ah Domine mi Domine: quia vidi Angelum Domini, faciem ad faciem.

23 Et dixit ei Dominus: Pax tibi, ne timeas: non morieris.

24 Et ædificauit ibi Gedeon altare Domino, & vocauit ei, pax Domini vſque in diem hanc, adhuc illo exiſtente in Ephrata patris Eſdri.

25 Et factum eſt in nocte illa, & dixit ei Dominus: Accipe vitulum, taurum, qui eſt patri tuo, & vitulum ſecundum ſeptem annorum: & deſtrues altare ipſius Baal, quod eſt patri tuo, & lucum, qui eſt ſuper illud, exterminabis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Attenuatus eſt igitur Iſrael valde à facie Midian: & clamauerunt filij Iſrael ad Iehouam.

Quum autem clamaſſent filij Iſrael ad Iehouam propter Midian,

Miſit Iehouah virum prophetam ad filios Iſrael, dixitque ad eos, Sic dixit Iehouah Deus Iſrael, Ego eduxi vos ex Ægypto, eduxi inquam vos è domo ſeruorum.

Atque erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium opprimentium vos: quos expuli à facie veſtra, dedique vobis terram eorum.

Ac dixi vobis, Ego Iehouah Deus veſter: ne timeatis deos Emorræorum in quorum terra vos habitatis, & non obtemperaſtis voci meæ.

Venit autem Angelus Iehouæ, & manſit ſub quercu quæ erat in Ophrah, quæ erat ipſi Ioas Abiezeritæ: Gidon autem filius eius excutiebat frumenta in torculari, vt fugere faceret à facie Midian.

Et conſpectus eſt illi Angelus Iehouæ, ac dixit ei, Iehouah tecum vir fortis.

Reſponditque illi Gidon, Obſecro domine mi, eſtne Iehouah nobiſcum? & vtquid inuenit nos totum hoc? & vbinam ſunt omnia mirabilia eius quæ narrauerunt nobis patres noſtri, dicendo, Nonne de Ægypto eduxit nos Iehouah? & nunc dereliquit nos Iehouah, tradiditq́; nos in manum Midian.

Reſpexit autem ad eum Iehouah, & ait, Vade in fortitudine tua hac, & ſaluum facies Iſraelem de manu Midian: nonne miſi te?

Dixitq́; ad eum, O Domine mi, in quo ſaluum faciam Iſraelem? ecce pater meus pauper eſt in Menaſſeh, & ego minimus in domo patris mei.

Tum dixit ad eum Iehouah, Quia ero tecum, percutieſque Midian tamquam virum vnum.

Tunc ait illi, Si quæſo inueni gratiam in oculis tuis, fac mihi ſignum quod tu loquaris mecum.

Ne quæſo recedas hinc, donec veniam ad te, & educam ſacrificium meum, & ponam coram te. Ille reſpondit, Ego manebo, donec reuertaris.

Gidon autem ingreſſus eſt, & apparauit hœdum caprarum, & de modio farinæ infermentatos panes: carnes poſuit in caniſtro, & ius carnium poſuit in olla, & eduxit ad eum qui erat ſub quercu illa, & obtulit.

Dixitq́; ad eum Angelus Dei, Tolle carnes illas, & panes illos infermentatos, ac pone in rupe iſta, & ius carniũ effunde. Qui fecit ſic.

Poſtea extendit Angelus Iehouæ ſummitatem baculi qui erat in manu ſua, tetigitq́; carnes, & infermentata, aſcenditq́; ignis de rupe illa, & conſumpſit carnes & infermentata: Angelus autem Iehouæ receſſit ab oculis eius.

Videns verò Gidon quod Angelus Iehouæ eſſet, dixit, Heu Domine Iehouah nam propterea quòd vidi Angelum Iehouæ facie ad faciem,

Dixitque ei Iehouah, Pax tibi, ne timeas, non morieris.

Et ædificauit ibi Gidon altare Iehouæ, vocauitq́; illud, Iehouah Salom vſque ad hanc diem: adhuc eſt in Ophrath Abiezeritæ.

Fuit autem, nocte ipſa dixit ei Iehouah, Tolle iuuencũ bouis, qui eſt patris tui, & iuuencum ſecundum ſeptennẽ: deſtrueſque altare Baal, quod eſt patris tui, lucum quoq; qui eſt iuxta illud, ſuccides.

Digitized by Google

	Vulgat. Editio.	Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
26	Et ædificabis altare Domino Deo tuo in ſummitate petræ huius, ſuper quam ante ſacrificium poſuiſti: tolleſque taurum ſecundum, & offeres holocauſtum ſuper ſtruem lignorum, quæ de nemore ſuccideris.	*Et ædificabis altare Domino Deo tuo ſuper verticem arcis ordinata, & tolles iuuencum ſecundum & aſcendere facies holocauſtum cum lignis luci quæ ſuccides.*
27	Aſſumptis ergo Gedeon decem viris de ſeruis ſuis, fecit ſicut præceperat ei Dominus. Timens autem domum patris ſui, & homines illius ciuitatis, per diem noluit id facere, ſed omnia nocte compleuit.	*Tulitq́; Ghidhon decem viros de ſeruis ſuis, & fecit quemadmodum locutus eſt ad eum Dominus: & fuit, quia timebat familiam patris ſui, & viros ciuitatis vt faceret in die, fecit in nocte.*
28	Cumque ſurrexiſſent viri oppidi eius mane, viderunt deſtructam aram Baal, lucumque ſucciſum, & taurum alterum impoſitum ſuper altare, quod tunc ædificatum erat.	*Et ſurrexerunt viri ciuitatis mane, & ecce deſtructū erat altare Bahal, & lucus qui erat iuxta illud ſucciſus erat & iuuencum ſecundum oblatum ſuper altare ædificatum.*
29	Dixeruntque ad inuicem: Quis hoc fecit? Cumque perquirerent auctorem facti, dictum eſt: Gedeon filius Ioas fecit hæc omnia.	*Dixeruntq́; vnuſquiſque ad proximum ſuum: Quis fecit hoc? Et quæſierunt, & inueſtigauerunt: & dixerũt: Ghidhon filius Ioas fecit hoc.*
30	Et dixerunt ad Ioas: Produc filium tuum huc, vt moriatur: quia deſtruxit aram Baal, & ſuccidit nemus.	*Dixeruntq́; viri ciuitatis ad Ioas: Educ filium tuum, & moriatur quia diruit aram Bahal, & quia ſuccidit lucum, qui erat iuxta illam.*
31	Quibus ille reſpondit: Numquid vltores eſtis Baal, vt pugnetis pro eo? qui aduerſarius eſt eius, moriatur antequam lux craſtina veniat: ſi Deus eſt, vindicet ſe de eo, qui ſuffodit aram eius.	*Dixitq́; Ioas omnibus qui ſtabant aduerſum ſe: Numquid litigabitis pro Bahal: num ſaluum facietis eum? Qui litigauerit pro eo moriatur vſque mane: ſi Deus eſt, iudicium faciat ſibi quia diruit aram eius.*
32	Ex illo die vocatus eſt Gedeon, Ierobaal, eo quod dixiſſet Ioas: Vlciſcatur ſe de eo Baal, qui ſuffodit aram eius.	*Et vocauit eum in die ipſa Ierubbahal dicendo: Litiget cum eo Bahal, quia diruit aram eius.*
33	Igitur omnis Madian, & Amalec, & Orientales populi congregati ſimul: & tranſeuntes Iordanem, caſtrametati ſunt in valle Iezrael.	*Omnis autem Midian, & Hamelech, & filij Chedem congregati ſunt pariter, & tranſierunt, & caſtrametati ſunt in valle Izrehel.*
34	Spiritus autem Domini induit Gedeon, qui clãgens buccina conuocauit domum Abiezer, vt ſequeretur ſe.	*Spiritus autem Domini induit Ghidhon, & clanxit tuba, & congregatus eſt Abiehezer poſt eum.*
35	Miſitque nuncios in vniuerſum Manaſſen, qui & ipſe ſecutus eſt eum: & alios nuncios in Aſer & Zabulon & Nephthali, qui occurrerunt ei.	*Nunciosq́; miſit in omnem Menaſſeh, & congregatus eſt etiam ipſe poſt eum, & nuncios miſit in Aſer, & in Zebulun & in Naphthali, & aſcenderunt in occurſum eorum.*
36	Dixitque Gedeon ad Deum: Si ſaluum facis per manum meam Iſrael, ſicut locutus es,	*Dixitq́; Ghidhon ad Deum: Si ſaluas per manum meã Iſrael, quemadmodum locutus es.*
37	Ponam hoc vellus lanæ in area: ſi ros in ſolo vellere fuerit, & in omni terra ſiccitas, ſciam quod per manum meam, ſicut locutus es, liberabis Iſrael.	*Ecce ego ſtatuo vellus lanæ in area ſi ros fuerit ſuper vellus tantum, & ſuper totam terram fuerit ſiccitas, ſciam quod ſaluum facies per manum meam Iſrael, quẽadmodum locutus es.*
38	Factumque eſt ita. Et de nocte conſurgens expreſſo vellere, concham rore impleuit.	*Et fuit ita: & ſurrexit in craſtino, & conſtrinxit vellus, & expreſſit rorem de vellere, plenam phialam aqua.*
39	Dixitque rurſus ad Deum: Ne iraſcatur furor tuus contra me ſi adhuc ſemel tentauero, ſignum quærens in vellere. Oro vt ſolum vellus ſiccum ſit, & omnis terra rore madens.	*Dixitq́; Ghidhon ad Deum: Ne iraſcatur furor tuus contra me, & loquar tantum ſemel, tentabo nunc tantũ ſemel in vellere: ſit quæſo ſiccitas, ſuper vellus tantum, & ſuper totam terram ſit ros*
40	Fecitque Deus nocte illa vt poſtulauerat: & fuit ſiccitas in ſolo vellere, & ros in omni terra.	*Fecitq́; Deus ſic in nocte ipſa, & fuit ſiccitas ſuper vellus tantum, & ſuper totam terram fuit ros.*
	CAP. VII.	***CAP. VII.***
1	IGitur Ierobaal qui & Gedeon, de nocte conſurgens, & omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Harad: erant autem caſtra Madian in valle ad Septentrionalem plagam collis excelſi.	*SVrrexit autem Ierubahal (ipſe eſt Ghidhon) & omnis populus, qui erat cum eo, & caſtrametati ſunt iuxta fontem Charod: caſtra autem Midian erant ſibi ab Aquilone à colle Hammoreh in valle.*
2	Dixitque Dominus ad Gedeon: Multus tecum eſt populus, nec tradetur Madian in manus eius: ne glorietur contra me Iſrael, & dicat: Meis viribus liberatus ſum.	*Dixitque Dominus ad Ghidhon: Multus eſt populus qui eſt tecum, vt non tradam Midian in manu eorum, ne forte glorietur contra me Iſrael, dicendo: Manus mea ſalutem fecit mihi.*

Lo- Et

Tranſl. ex Septuag.

26 Et ædificabis altare Domino Deo tuo ſuper ca-
cumen Maozi huius in ordine: & ſumes vitulum
ſecundum, & offeres holocauſtomata in lignis lu-
cus, quem exterminaſti.

27 Et ſumpſit Gedeon decem viros ex ſeruis ſuis,&
fecit, quemadmodum locutus eſt ad eum Domi-
nus: & factum eſt, ſicut timuit domum patris ſui,
& viros ciuitatis faciendo in die, & fecit nocte.

28 Et diluculo ſurrexerunt viri ciuitatis mane, &
ecce deſtructum erat altare ipſius Baal,& lucus,qui
ſuper illud, erat exterminatus: & viderunt vitulũ
ſecundum, quem obtulerat ſuper altare ædifica-
tum.

29 Et dixit vir ad proximum ſuum:Quis fecit ver-
bum hoc?Et inquiſierũt, & inueſtigarũt,& cogno-
uerunt,quia Gedeon filius Ioas fecit verbum hoc.

30 Et dixerunt viri ciuitatis ad Ioas: Profer filium
tuum, & moriatur,quoniam deſtruxit altare Baal,
& quoniam exterminauit lucum,qui ſuper illud.

31 Et dixit Gedeon filius Ioas viris omnibus, qui
inſurrexerant ei: numquid vos nunc iudicium fa-
citis pro Baal? Aut vos ſaluatis eum? Quicumque
iudicium fecerit ei, morti detur vſque mane: ſi
Deus eſt, iudicium faciat ſibi, quoniam deſtruxit
altare eius.

32 Et vocauit eum in die illa Ierobaal,dicens: Iudi-
cet in eum Baal, quia diruit altare eius.

33 Et vniuerſa Madiam, & Amalec, & filij Orientis
congregati ſunt in idipſum,& caſtrametati ſunt in
valle Iezrael.

34 Et ſpiritus Domini induit Gedeon: & cecinit in
cornea: & clamauit Abiezer poſt ſe.

35 Et nuncios miſit in omnem Manaſſe, & in Aſer,
& in Zabulon, & in Nephthali: & aſcendit in oc-
curſum eorum.

36 Et dixit Gedeon ad Deum: ſi tu ſaluas in manu
mea Iſrael, ſicut locutus es;

37 Ecce ego pono vellus lanæ in area: ſi ros factus
fuerit ſuper vellus ſolum, & ſuper vniuerſam ter-
ram ſiccitas, cognoſcam, quia ſaluabis in manu
mea Iſrael, ſicut locutus es.

38 Et factum eſt ſic: & ſurrexit diluculo die craſti-
na, & expreſſit vellus, & ſtillauit ros de vellere,
plena lagæna aquæ.

39 Et dixit Gedeon ad Deum: Ne iraſcatur nunc
furor tuus in me, & loquar adhuc ſemel, tentabo
nunc & quidem adhuc ſemel in vellere,& fiat ſicci-
tas ſuper vellus ſolum, & ſuper vniuerſam terram
fiat ros.

40 Et fecit Deus ſic in nocte illa: & facta eſt ſiccitas
ſuper vellus ſolum, & ſuper vniuerſam terram fa-
ctus eſt ros.

CAP. VII.

1 ET diluculo ſurrexit Ierobaal (ipſe eſt Gedeon)
& omnis populus cum eo, & caſtrametati ſunt
ſuper fontem Arad, & caſtra Madiam erant ei ab
Aquilone à Gabaathmoræ in conualle.

2 Et dixit Dominus ad Gedeon: Multus eſt popu-
lus, qui tecum, ita vt non ego traditurus ſim Ma-
diam in manu eorum, ne quando glorietur Iſrael
ſuper me, dicens: Manus mea ſaluauit me.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

26 *Et ædificabis altare Iehoua Deo tuo ſuper verticem ar-
cis huius, in planicie, tolleſq́; iuuencum ſecundum, &
aſcendere facies holocauſtum cum lignis luci quæ ſuccide-
ris.*

27 *Tulit igitur Gidon decem viros de ſeruis ſuis, & fecit
quemadmodum dixerat illi Iehouah: quumque timeret
familiam patris ſui,& viros ciuitatis ne faceret interdiu,
fecit noctu.*

28 *Quum autem ſurrexiſſent viri ciuitatis mane, vide-
runt deſtructum altare Baal, & lucus qui erat iuxta il-
lud, ſucciſus erat, & iuuencum ſecundum oblatum ſu-
per altare ædificatum.*

29 *Dixeruntq́; alter ad alterum, Quis fecit hoc? & re-
quiſierunt, ac inueſtigauerunt, atque dixerunt:Gidon fi-
lius Ioas fecit hoc.*

30 *Tum dixerunt viri ciuitatis ad Ioas, Educ filium tuũ,
& moriatur: quia diruit aram Baal, & quia ſuccidit
lucum qui erat iuxta illam.*

31 *Reſpondit Ioas omnibus qui ſtabant iuxta ſe: Vóſne li-
tigabitis pro Baal? num ſaluum facietis eum? qui liti-
gauerit pro eo, interficiatur vſque mane. ſi Deus eſt, liti-
get ſibi quod diruerit aram eius.*

32 *Et vocauit eum in die ipſa Ierubbaal, dicendo, Litiget
cum eo Baal, quia diruit aram eius.*

33 *Omnis autem Midian, & Amalec, & filij Cedem con-
gregati ſunt pariter, & tranſierunt, caſtrametatiq́; ſunt
in valle Izreel.*

34 *Spiritus autem Iehoua induit Gidon, & clanxit tu-
ba, congregatuſq́; eſt Abiezer poſt eum.*

35 *Nuntioſq́; miſit in omnem Menaſſeh, ac congregatus eſt
etiam ipſe poſt eum, nuntios quoq; miſit in Aſer, & in Ze-
bulun, & in Naphthali, aſcenderuntq́; in occurſum eorũ.*

36 *Dixitq́; Gidon ad Deum, Si ſaluas per manum meam
Iſraelem, quemadmodum loquutus es,*

37 *Ecce ego ſtatuam vellus lanæ in area: ſi ros fuerit ſu-
per vellus tantum, & ſuper totam terram fuerit ſicci-
tas, tunc certò ſciam quod ſaluum facies per manum meã
Iſraelem, quemadmodum loquutus es.*

38 *Et fuit ita: ſurrexit namque in craſtino, & conſtrinxit
vellus, expreſſitq́; rorem de vellere, plenam phialam aquæ.*

39 *Dixit præterea Gidon ad Deum, Ne iraſcatur furor
tuus contra me, & loquar tantum ſemel, tentem quæſo
tantùm ſemel in vellere. Sit quæſo ſiccitas ſuper vellus
tantum, & ſuper totam terram ſit ros.*

40 *Fecitq́; Deus ſic nocte ipſa, & fuit ſiccitas ſuper vellus
tantum, & ſuper totam terram fuit ros.*

CAP. VII.

1 *SVrrexit autem ſummo mane Ierubbaal (ipſe eſt Gidon)
& omnis populus qui erat cum eo, caſtrametatiq́; ſunt
iuxta fontem Harod: caſtra autem Midian erant ei ab A-
quilone citra collem Hammoreh in valle.*

2 *Dixitque Iehouah ad Gidon, Maior eſt populus qui
tecum eſt, quam vt tradam Midian in manum eorum: ne
forte glorietur contra me Iſrael, dicendo, Manus mea
ſalutem fecit mihi.*

Vulgat. Editio.

Loquere ad populum, & cunctis audientibus 3
* Deu. 20. 8. prædica: * Qui formidoloſus & timidus eſt, reuer-
1. Mach 3. 58. tatur. Receſſeruntque de monte Galaad, & reuerſi
ſunt de populo vigintiduo millia virorum, & tan-
tum decem millia remanſerunt.
Dixitque Dominus ad Gedeon: Adhuc populus 4
multus eſt, duc eos ad aquas, & ibi probabo illos:
& de quo dixero tibi vt tecum vadat, ipſe pergat:
quem ire prohibuero, reuertatur.
Cumque deſcendiſſet populus ad aquas, dixit 5
Dominus ad Gedeō: Qui lingua lambuerint aquas,
ſicut ſolent canes lambere, ſeparabis eos ſeorſum:
qui autem curuatis genibus biberint, in altera par-
te erunt.
Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os pro- 6
jiciente, lambuerant aquas, trecenti viri: omnis
autem reliqua multitudo flexo poplite biberat.
Et ait Dominus ad Gedeon: In trecentis viris qui 7
lambuerunt aquas, liberabo vos, & tradam in ma-
nu tua Madian: omnis autem reliqua multitudo
reuertatur in locum ſuum.
Sumptis itaque pro numero cibariis & tubis om- 8
nem reliquam multitudinem abire pręcepit ad ta-
bernacula ſua: & ipſe cum trecentis viris ſe certa-
mini dedit. Caſtra autem Madian erant ſubter in
valle.
Eadem nocte dixit Dominus ad eum: Surge, & 9
deſcende in caſtra: quia tradidi eos in manu tua.
Sin autem ſolus ire formidas, deſcendat tecum 10
Phara puer tuus.
Et cum audieris quid loquantur, tunc confor- 11
tabuntur manus tuæ, & ſecurior ad hoſtium caſtra
deſcendes. Deſcendit ergo ipſe & Phara puer eius
in partem caſtrorum, vbi erant armatorum vi-
giliæ.
Madian autem & Amalec, & omnes Orientales 12
populi fuſi iacebant in valle, vt locuſtarum multi-
tudo: cameli quoque innumerabiles erant, ſicut
arena quæ iacet in littore maris.
Cumque veniſſet Gedeon, narrabat aliquis ſom- 13
nium proximo ſuo: & in hunc modum referebat
quod viderat: Vidi ſomnium, & videbatur mihi
quaſi ſubcinericius panis ex hordeo volui, & in ca-
ſtra Madian deſcendere: cumque perueniſſet ad ta-
bernaculum, percuſſit illud, atque ſubuertit, & ter-
ræ funditus coæquauit.
Reſpondit is, cui loquebatur: Non eſt hoc aliud, 14
niſi gladius Gedeonis filij Ioas viri Iſraelitæ: tradi-
dit enim Dominus in manu eius Madian, & omnia
caſtra eius.
Cumque audiſſet Gedeon ſomnium, & interpre- 15
tationem eius, adorauit: & reuerſus eſt ad caſtra
Iſrael, & ait: Surgite, tradidit enim Dominus in
manus noſtras caſtra Madian.
Diuiſitque trecentos viros in tres partes, & dedit 16
tubas in manibus eorum, lagenaſque vacuas ac lā-
pades in medio lagenarum.
Et dixit ad eos: Quod me facere videritis, hoc 17
facite: ingrediar partem caſtrorum, & quod fecero
ſectamini.
Quādo perſonuerit tuba in manu mea, vos quo- 18
que per caſtrorum circuitum clangite, & concla-
mate Domino & Gedeoni.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 Et nunc clama nunc in auribus populi, dicendo: Quis
eſt formidoloſus, & pauidus? Reuertatur: & ſurrexit è
monte Ghilhad. & reuerſi ſunt de populo viginti, & duo
millia, & decem millia remanſerunt.
4 Dixitq; Dominus ad Ghidhon: Adhuc populus multus
eſt: Fac deſcendere eos ad aquas, & probabo eum tibi ibi:
& erit, quem dixero tibi iſte vadat tecum, ipſe perget te-
cum: & omnis quem dixero tibi, iſte non vadet tecum, ip-
ſe non ibit.
5 Et deſcendere fecit populum ad aquas: Dixitq; Domi-
nus ad Ghidhon omnem qui lambuerit lingua ſua de a-
qua, quemadmodum lambit canis, ſtare facies ſeorſum:
& omnem qui curuauerit ſe ſuper genua ſua ad bibendū.
6 Et fuit numerus lambentium manu ſua ad os ſuum
trecenti viri: totum autem reliquum populi incuruaue-
runt ſe ſuper genua ſua ad bibendum aquam.
7 Dixitq; Dominus ad Ghidhon: In trecentis viris, qui
lambuerunt, ſaluabo vos, tradamque Midian in manu
tua: omnis autem populus vadant quiſque in locum ſuū.
8 Et tulerunt eſcam populi in manu ſua, & tubas ſuas,
& omnem virum Iſrael dimiſit quemque in tabernacula
ſua, & trecentos viros retinuit: Caſtra autem Midian
erant ei ſubter in valle.
9 Et fuit, in nocte ipſa dixit ad eum Dominus: Surge,
deſcende in caſtra, quia tradidi ea in manu tua.
10 Et ſi times deſcendere, deſcende tu, & Purah puer tuus
ad caſtra.
11 Et audies quid loquantur, & poſtea confortabuntur
manus tuæ, deſcendeſque in caſtra: & deſcendit ipſe, &
Purah puer eius ad extremum armatorum, qui erant in
caſtris.
12 Midian autem, & Hamalech, & omnes filij Chedem
iacebant in valle tamquam locuſta in multitudine, & ca-
melorum eorum non erat numerus tamquam arena quæ
eſt iuxta littus Maris in multitudine.
13 Venitq; Ghidhon, & ecce vir narrabat proximo ſuo
ſomnium, & dicebat: Ecce ſomnium ſomniaui, & ecce
torta panis hordeacei voluebat ſe in caſtra Midian, &
venit vſque ad tabernaculum, & percuſſit illud, & cade-
re fecit, & ſubuertit illud deſuper, & cecidit tabernacu-
lum.
14 Et reſpondit proximus eius, & ait: Non eſt hoc niſi gla-
dius Ghidhon filij Ioas viri Iſrael, dedit Deus in manu e-
ius Midian, & omnia caſtra.
15 Et fuit cum audiſſet Ghidhon narrationem ſomnij, &
interpretationem eius, adorauit: & reuerſus eſt ad caſtra
Iſrael, & ait: Surgite, tradidit enim Dominus in manu
veſtra caſtra Midian.
16 Diuiſitq; trecentos viros in tria capita, & dedit tubas
in manu omnium eorum, hydriaſque vacuas & lampades
in medio hydriarum.
17 Dixitq; ad eos: Ex me videbitis, & ſic facietis: & ecce
ingredior extremum caſtrorum, & erit, quemadmodum
faciam, ſic facietis.
18 Clangamque tuba, & omnis qui erit mecum, & clan-
getis tubis etiam vos per circuitus omnium caſtrorum:
dicetiſque Domino, & Ghidhon.

Tranſl. ex Septuag.

3 Et nunc loquere vtique in auribus populi, dicés: Quis eſt timens, & formidoloſus? reuertatur, & recedat à monte Galaad: & reuerterunt de populo viginti, & duo millia, & remanſerunt decem millia.

4 Et dixit Dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus eſt: fac eos deſcendere ad aquam, & emundabo tibi eum illic, & erit quemcumque dixero ad te, hic ibit tecum, ipſe ibit tecum: & omnis, quemcumque dixero ad te, hic non ibit tecum, ipſe non ibit tecum:

5 Et deſcendere fecit populum ad aquam: & dixit Dominus ad Gedeon: Omnis, quicumque lambuerit lingua ſua de aqua, tamquam ſi lamberet canis, ſtatues eum ſeorſum, & omnis, quicumque inclinauerit ſuper genua ſua ad bibendum.

6 Et factus eſt numerus eorum, qui lambuerunt in manu ſua ad os ſuum, trecenti viri: & omne reſiduum populi procubuerunt ſuper genua ſua ad bibendam aquam.

7 Et dixit Dominus ad Gedeon: In trecentis viris lambentibus ſaluabo vos, & dabo Madian in manu tua, & omnis populus ibunt, vir ad locum ſuum.

8 Et ſumpſerunt cibaria populi in manu ſua, & corneas ſuas, & omnem virum Iſrael dimiſit, virũ in tabernaculum eius, & trecentos viros confortauit: & caſtra Madiam erant de ſubter eius in conualle.

9 Et factum eſt in nocte illa, & dixit ad eum Dominus: Exurge, deſcende in caſtra, quoniam tradidi ea in manu tua.

10 Et ſi times tu deſcendere, deſcende tu, & Phara puer tuus in caſtra:

11 Et audies, quid loquentur: & poſt hoc inualeſcẽt manus tuæ, & deſcendes in caſtra, & deſcendit ipſe, & Phara puer eius ad principium ipſorũ quinquaginta, qui erant in caſtris.

12 Et Madiam, & Amalec, & omnes filij Orientis iacentes in valle, ſicut locuſta in multitudine, & camelis eorum non erat numerus, ſed erant velut arena, quæ eſt ad labium Maris, in multitudine.

13 Et venit Gedeon, & ecce vir narrans proximo ſuo ſomnium, & dixit: Ecce ſomniaui ſomnium, & ecce menſa panis hordeacei voluens ſe in caſtra Madiam & venit vſque ad tabernaculum, & percuſſit illud, & cecidit, & ſubuertit illud deſuper, & cecidit tabernaculum.

14 Et reſpondit proximus eius, & dixit: Non eſt hæc, niſi gladius Gedeon filij Ioas, viri Iſrael: tradidit Deus in manu eius Madiam, & vniuerſa caſtra.

15 Et factum eſt, poſtquam audiuit Gedeon narrationem ſomnij, & interpretationem eius, & adorauit Dominum, & reuertit in caſtra Iſrael, & dixit: Surgite, quoniam tradidit Dominus in manu noſtra caſtra Madiam.

16 Et diuiſit trecentos viros in tria principia, & dedit corneas in manu omnium, & hydrias vacuas, & lampades in hydriis, & dixit ad eos:

17 Ex me videbitis, & ſic facietis, & ecce ego ingredior in principium caſtrorum, & erit ſicut vtique fecero, ſic facietis.

18 Et canam in cornea ego, & omnes mecum canetis in corneis in circuitu omnium caſtrorum, & dicetis, Domino, & ipſi Gedeon.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

3 *Nunc igitur proclama modò in auribus populi, dicendo, Quis eſt formidoloſus & pauidus? reuertatur, & mane facto diſcedat è monte Gilad. & reuerſa ſunt de populo viginti & duo millia, & decem millia tantum remanſerũt.*

4 *Dixitq́; Iehouah ad Gidon, Adhuc populus multus eſt: deduc eos ad aquas, & probabo eum tibi illic: erit nanque, de quo dixero tibi, Iſte vadat tecum: ipſe perget tecum. & de quocunque dixero tibi, Ille ne eat tecum: ipſe non ibit.*

5 *Et deduxit populum ad aquas: dixitq́; Iehouah ad Gidon, Omnem qui lambuerit lingua ſua de aqua, quemadmodum lambit canis, ſtare facies ſeorſum: atque omnem qui curuauerit ſe ſuper genua ſua ad bibendum.*

6 *Fuitq́; numerus eorum qui è manu ſua lambendo, ore ſuo trahebant aquam, trecenti viri: totum autem reliquum populi curuauerunt ſeſe ſuper genua ſua ad bibendum aquam.*

7 *Dixitq́; Iehouah ad Gidon, In trecentis viris qui lambuerunt ſaluabo vos, tradamq́; Midian in manum tuam: vniuerſus autem reliquus populus eant ſinguli in locum ſuum.*

8 *Tulerunt itaque eſcam populus in manu ſua, & tubas ſuas: omnes alios viros Iſrael dimiſit quemque in tabernacula ſua, & trecentos tantùm viros retinuit: caſtra verò Midian erant ei ſubter in valle.*

9 *Fuit autem, nocte ipſa dixit ad eum Iehouah, Surge, deſcende in caſtra. quia tradidi ea in manum tuam.*

10 *Quod ſi times deſcendere, deſcende tu & Purah puer tuus ad caſtra:*

11 *Et audies quid loquantur, & poſtea confortabuntur manus tuæ, deſcendesq́; in caſtra. Deſcendit igitur ipſe & Purah puer eius ad extremum armatorum qui erant in caſtris.*

12 *Midian autem & Amalec, & omnes filij Cedem iacebant fuſi in valle tanquam locuſta præ multitudine, neq́; camelorum eorum erat numerus, ſicut neque arena quæ eſt ad littus maris, præ multitudine.*

13 *Venit inquam Gidon, & ecce quidam narrabat proximo ſuo ſomnium, & dicebat, En ſomnium ſomniaui, ecce nanque torta panis hordeacei deuoluentis ſeſe in caſtra Midian, & peruenit vſque ad tabernaculum, percuſſitq́; illud, & corruit: euertit inquam illud deſuper, & corruit tabernaculum.*

14 *Cui reſpondit proximus eius, & ait, Non eſt hoc niſi gladius Gidon filij Ioas viri Iſrael: dedit Deus in manum eius Midian, & omnia caſtra.*

15 *Fuit autem, quum audiſſet Gidon narrationem ſomnij, & interpretationem eius, adorauit: reuerſusq́; eſt ad caſtra Iſrael, & ait, Surgite: tradidit enim Iehouah in manum veſtram caſtra Midian.*

16 *Diuiſit ergo trecentos viros in tria capita, & dedit tubas in manum omnium eorum, hydriasq́; vacuas, & lampades in medio hydriarum.*

17 *Dixitq́; ad eos, Ex me videbitis, & ſic facietis: ecce enim ego ingreſſurus ſum extremum caſtrorum: & tunc quemadmodum faciam, ſic facietis.*

18 *Clangam nanque tuba ego & omnes qui ſunt mecum, tunc clangetis tubis etiam vos per circuitum omnium caſtrorum, dicetisq́;, Iehoua, & Gidon.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

19 Ingreſſuſque eſt Gedeon, & trecenti viri qui erãt cum eo in partem caſtrorum, incipientibus vigiliis noctis mediæ, & cuſtodibus ſuſcitatis, cœperunt buccinis clangere, & complodere inter ſe lagenas.

20 Cumque per gyrum caſtrorum in tribus perſonarent locis, & hydrias confregiſſent, tenuerunt ſiniſtris manibus lampades, & dextris ſonantes tubas, clamaueruntque Gladius Domini, & Gedeonis:

21 Stantes ſinguli in loco ſuo per circuitum caſtrorum hoſtilium. Omnia itaque caſtra turbata ſunt: & vociferantes, vlulanteſque fugerunt:

22 Et nihilominus inſiſtebant trecẽti viri buccinis perſonantes. * Immiſitque Dominus gladium in omnibus caſtris, & mutua ſe cœde truncabant,

* Pſal. ...2. 13.

23 Fugientes vſque ad Bethſetta, & crepidinem Abelmehula in Tebbath. Conclamantes autem viri Iſrael de Nephthali, & Aſer, & omni Manaſſe perſequebantur Madian.

24 Miſitque Gedeon nuncios in omnem montem Ephraim, dicens: Deſcendite in occurſum Madian, & occupate aquas vſq; Bethbera atque Iordanem. Clamauitque omnis Ephraim, & præoccupauit aquas atque Iordanem vſque Bethbera.

25 * Apprehenſoſque duos viros Madian, Oreb, & Zeb, interfecit Oreb in Petra Oreb, Zeb vero in Torculari Zeb. Et perſecuti ſunt Madian, capita Oreb, & Zeb portantes ad Gedeon trans fluenta Iordanis.

* Pſal. ...2. 10. Iſa. 10. ...6.

CAP. VIII.

1 Dixeruntque ad eum viri Ephraim: Quid eſt hoc quod facere voluiſti, vt nos non vocares, cum ad pugnam pergeres contra Madian? iurgantes fortiter, & prope vim inferentes.

2 Quibus ille reſpondit. Quid enim tale facere potui, quale vos feciſtis? nonne melior eſt racemus Ephraim, vindemiis Abiezer?

3 In manus veſtras Dominus tradidit principes Madian, Oreb, & Zeb. quid tale facere potui, quale vos feciſtis? Quod cum locutus eſſet, requieuit ſpiritus eorum, quo tumebant contra eum.

4 Cumque veniſſet Gedeon ad Iordanem, tranſiuit eum cum trecentis viris, qui ſecum erant: & præ laſſitudine, fugientes perſequi non poterant.

5 Dixitque ad viros Soccoth: Date, obſecro, panes populo, qui mecum eſt, quia valde defecerunt: vt poſſimus perſequi Zebee, & Salmana reges Madian.

6 Reſponderunt principes Soccoth: Forſitan palmæ manuum Zebee & Salmana in manu tua ſunt, & idcirco poſtulas vt demus exercitui tuo panes.

7 Quibus ille ait: Cum ergo tradiderit Dominus Zebee & Salmana in manus meas, conteram carnes veſtras cum ſpinis, tribuliſque deſerti.

8 Et inde conſcendens, venit in Phanuel: locutuſque eſt ad viros loci illius ſimilia. Cui & illi reſpõderunt, ſicut reſponderant viri Soccoth.

9 Dixit itaque & eis: Cum reuerſus fuero victor in pace, deſtruam turrim hanc.

10 Zebee autem & Salmana requieſcebant cum omni exercitu ſuo. Quindecim enim millia viri remanſerant ex omnibus turmis Orientalium populorum, cæſis centum viginti millibus bellatorũ educentium gladium.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Et ingreſſus eſt Ghidhon, & centum viri, qui erant ſecum in extremũ caſtrorũ, in caput vigiliæ mediæ, tantũ ſuſcitando ſuſcitauerunt cuſtodes, & clanxerunt tubis, & collidendo hydrias quæ erant in manibus eorum.*

20 *Et clanxerunt tria capita tubis, & fregerunt hydrias: tenueruntq́ manu ſiniſtra ſua lampades, manu verò dextera ſua tubas ad clangendum: clamaueruntque, gladius Domino, & Ghidhon.*

21 *Steteruntq́ quiſque in loco ſuo per circuitum caſtrorum, & confracta ſunt omnia caſtra, & vociferati ſunt, fugeruntq́.*

22 *Clanxeruntque trecenti tubis: & poſuit Dominus gladium vniuſcuiuſque in proximum ſuum, & in omnia caſtra.*

23 *Fugeruntque omnia caſtra vſque ad Bethhaſittah in Seredath vſque ad limitem Abelmecholah ad Seroratbah, & congregatus eſt vir Iſrael de Naphthali, & de Aſer, & de omni Menaſſeh, & perſecuti ſunt Midian.*

24 *Nunciosq́ miſit Ghidhon in omnem montem Ephraim, dicendo: Deſcendite in occurſum Midian, & capite eis aquas vſque ad Bethbarah, & Iarden, & congregatus eſt omnis vir Ephraim, & ceperunt aquas vſque ad Bethbarah, & Iarden.*

25 *Et comprehenderunt duos principes Midian Horeb & Zeeb, & interfecerunt Horeb in Petra Horeb, & Zeeb occiderunt in torculari Zeeb, & perſecuti ſunt Midian: caput autem Horeb & Zeeb attulerunt ad Ghidhon trans Iarden.*

CAP. VIII.

1 *Dixerunt autem ad eum viri Ephraim: Cur hoc feciſti nobis, vt non vocares nos, cum pergeres ad pugnandum contra Midian? & iurgauerunt ſecum fortiter.*

2 *Dixitque ad eos: Quid feci nunc ſicut vos? nonne melior eſt racemus Ephraim vindemia Abiezer?*

3 *In manu veſtra tradidit Deus principes Midian Horeb & Zeeb, & quid potui facere ſicut vos? tunc leuiuit ſe ſpiritus eorum ab eo, quando locutus eſt verbum hoc.*

4 *Et venit Ghidhon ad Iarden tranſiens ipſe & trecenti viri qui erant ſecum laſſi, & perſequentes.*

5 *Dixitq́ viris Succoth: Date obſecro tortas panis populo qui eſt cum pedibus meis, quia laſſi ſunt: Ego autem perſequor Zebach, & Salmunnah reges Midian.*

6 *Dixeruntq́ principes Succoth, Num palma Zebach, & Salmunnah nunc eſt in manu tua, vt demus exercitui tuo panem?*

7 *Dixitq́ Ghidhon, Idcirco cum tradiderit Dominus Zebach, & Salmunnah in manu mea, triturabo carnem veſtram ſpinis deſerti, & tribulis.*

8 *Et aſcendit inde in Penuel, & locutus eſt ad eos ſecundum hoc: & reſponderunt ei homines Penuel ſicuti reſponderunt viri Succoth.*

9 *Dixitq́ etiam hominibus Penuel, Cum reuerſus fuero in pace, diruam turrim hanc.*

10 *Zebach autem & Salmunnah erant in Charchar, & caſtra eorum cum eis fermè quindecim millia, omnes qui remanſerant ex omnibus caſtris filiorum Chedem, & qui ceciderant fuerunt centum, & viginti millia virorum educentium gladium.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et intrauit Gedeon, & centum viri, qui cum eo 19
in principium caſtrorum, in principio cuſtodiæ
mediæ, & excitantes excitarunt cuſtodes, & ceci-
nerunt in corneis, & excuſſerunt hydrias, quæ in
manibus eorum:

Et cecinerunt tria principia in corneis,&contri- 20
uerunt hydrias, & tenuerunt in manibus ſiniſtris
ſuis lampades, & in manibus dextris ſuis corneas
ad clangendum, & exclamauerunt,Gladius Domi-
no, & ipſi Gedeon.

Et ſtetit vir ſuper ſe in circuitu caſtrorum, & 21
cucurrerunt vniuerſa caſtra, & ſignificauerunt, &
fugerunt.

Et cecinerunt in trecentis corneis:& poſuit Do- 22
minus gladium viri in proximum eius in vniuer-
ſis caſtris

Et fugerunt caſtra vſque Bethſeed Tagaragatha 23
Abelmeula ſuper Thabath: & clamauerunt viri Iſ-
rael ex Nephthali, & ex Aſer, & ex omni Manaſſe,
& perſecuti ſunt poſt Madiam.

Et nũcios miſit Gedeon in omnem montem E- 24
phræm, dicens: Deſcendite in occurſum Madiam,
& occupate eis aquam vſq; Bæthæra, & Iordanem:
& clamauit omnis vir Ephræm, & præoccuparunt
aquam vſque Bæthæra, & Iordanem.

Et comprehenderunt principes Madiam,& Oreb 25
& Zeb, & interfecerunt Oreb in Sur Oreb, & Zeb
interfecerunt in Hiacephzeph: & perſequuti ſunt
Madiam, & caput Oreb, & Zeb attulerunt ad Ge-
deon de trans Iordanem.

CAP. VIII.

Et dixerunt ad Gedeon vir Ephræm:Quid,ver- 1
bum hoc feciſti nobis,vt non vocares nos,quã-
do iuiſti pugnare in Madiam?& iurgabãt aduerſus
eum fortiter.

Et dixit ad eos: Quid feci nunc, ſicut vos? non- 2
ne melior racemus Ephræm,quam vindemia Abie-
zer?

In manu veſtra tradidit Dominus principes Ma- 3
diam, Oreb, & Zeb: & quid potui facere,ſicut vos?
tunc remiſit ſe ſpiritus eorum ab eo, dum ille lo-
queretur ſermonem hunc.

Et venit Gedeon ad Iordanem, & tranſiit ipſe,& 4
trecenti viri, qui cum eo, eſurientes,& perſequen-
tes.

Et dixit viris Socchot: Date nunc panes in ali- 5
mentum populo huic, qui in pedibus meis, quo-
niam deficiunt, & ecce ego ſum perſequens poſt
Zebee, & Salmana reges Madiam.

Et dixerunt principes Socchoth: Numquid ma- 6
nus Zebee,& Salmana nũc in manu tua,quia dabi-
mus virtuti tuæ panes?

Et dixit Gedeon· Propter hoc in dãdo Dominus 7
Zebee, & Salmana in manu mea & ego triturabo
carnes veſtras in ſpinis deſerti, & in Barcenim.

Et aſcendit inde in Phanuel,& locutus eſt ad eos 8
ſimiliter, & reſponderunt ei viri Phanuel, quem-
admodum reſponderant viri Socchoth.

Et dixit Gedeon ad viros Phanuel:In reditu meo 9
cum pace, demoliar turrim hanc.

Et Zebee, & Salmana in Carcar, & caſtra eorum 10
cum eis circiter quindecim millia,omnes,qui reſi-
dui fuerant de vniuerſis caſtris alienigenarum, &
qui ceciderant,cẽtum viginti millia virorum edu-
centium gladium.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Ingreſſus eſt itaque Gidon, & centum viri qui cum eo erant, extremum caſtrorum, in capite vigiliæ mediæ, ſed excitando ſuſcitauerunt cuſtodes: & clanxerunt tubis, confregeruntq́ hydrias quas habebant in manibus ſuis.

Clanxerunt inquam tria capita tubis, quum rupiſſent hydrias, arripueruntq́ manu ſiniſtra ſua lampades, manu verò dextera ſua tubas vt clangerent: clamaueruntque, Gladius Iehouæ & Gidon.

Subſtiteruntq́ ſimul in loco ſuo per circuitum caſtrorum: & confracta ſunt vniuerſa caſtra, & vociferati ſunt, ac fugerunt.

Quum ergo clangerent trecenti illi tubis, poſuit Iehouah gladium cuiuſque in proximum eius, & in omnia caſtra: fugit itaque exercitus vſque ad Beth-haſittah in Sererath, & vſq; ad limitẽ Abelmeholah iuxta Tabbath.

Congregati ſunt autem viri Iſrael de Naphthali, & de Aſer, & de tota tribu Menaſſeh, & perſequuti ſunt Midian.

Nuntioſq́ miſit Gidon in omnem montem Ephraim, dicendo, Deſcendite in occurſum Midian, & præoccupate eis aquas vſque ad Beth-barah & Iarden. Congregati itaq; ſunt omnes viri Ephraim, & occupauerunt aquas vſque ad Beth-barah & Iarden.

Et comprehenderunt duos principes Midian, Oreb & Zeeb: interfeceruntq́ Oreb in rupe Oreb, & Zeeb occiderunt in torculari Zeeb, & perſequuti ſunt Midian caput autem Oreb & Zeeb attulerunt ad Gidon trans Iarden.

CAP. VIII.

Dixerunt autem ad eum viri Ephraim, Cur hoc feciſti nobis, quòd non vocaueris nos quum pergeres ad pugnandum contra Midian? & iurgauerunt cum illo fortiter.

Quibus reſpondit, Quid feci nunc ſicut vos? nonne melior eſt racematio Ephraim vindemia Abiezer?

In manum veſtram tradidit Deus principes Midian, Oreb & Zeeb: & quid potui facere ſicut vos? tunc leniuit ſe ſpiritus eorum ab eo, quum loquutus eſt verbum hoc.

Peruenit ergo Gidon ad Iarden: erat autem tranſiturus ipſe & trecenti viri qui cum eo erant, laſſi & perſequentes.

Dixitq́ viris Suchoth, Date obſecro tortas panis populo qui eſt in pedibus meis, quia laſſi ſunt: ego autem perſequor Zebah & Salmunna reges Midian.

Dixitq́ vnus ex principibus Suchoth, Numquid palma Zebah & Salmunna nunc eſt in manu tua, vt demus exercitui tuo panem?

Dixitq́ Gidon, Idcirco quum tradiderit Iehouah Zebah & Salmunna in manum meam, tunc triturabo carnem veſtram ſpinis deſerti ac tribulis.

Aſcendit autem illinc in Penuel, loquutuſq́ eſt ad eos ſimile: & reſponderunt ei ciues Penuel ſicuti reſponderant viri Suchoth.

Dixitq́ etiam ciuibus Penuel, Quum reuerſus fuero in pace, diruam turrim iſtam.

Zebah autem & Salmunna erant in Carcor, vna cum caſtris ſuis fermè quĩdecim millia, omnes qui reliqui fuerant ex vniuerſis caſtris filiorum Cedem. qui autem ceciderant, fuerunt centum & viginti millia virorum educentium gladium.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.
* Oſee 10. 14 * Aſcendenſque Gedeon per viam eorum, qui in tabernaculis morabantur, ad Orientalem partem Nobe, & Iegbaa, percuſſit caſtra hoſtium, qui ſecuri erant, & nihil aduerſi ſuſpicabantur.	11	*Et aſcendit Ghidhon per viam habitantium in tabernaculis ab Oriente ipſius Nobach, & Iogbehah, & percuſſit caſtra: caſtra autem erant fiducialiter.*
Fugeruntque Zebee & Salmana, quos perſequẽs Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorum.	12	*Fugeruntq́, Zebach, & Salmunnah, & perſecutus eſt eos, cepitq́, duos Reges Midian Zebach, & Salmunnah, & omnia caſtra perterruit.*
Reuertenſque de bello ante ſolis ortum,	13	*Et reuerſus eſt Ghidhon filius Ioas de bello deſuper exiſtente ſole.*
Apprehendit puerum de viris Soccoth: & interrogauit eum nomina principum, & ſeniorum Soccoth & deſcripſit ſeptuaginta ſeptem viros.	14	*Cepitq́, puerum de viris Succoth, & interrogauit eum, & ſcripſit ſibi principes Succoth, & ſeniores eius ſeptuaginta & ſeptem viros.*
Venitque ad Soccoth, & dixit eis: En Zebee, & Salmana ſuper quibus exprobraſtis mihi, dicentes: Fortitan manus Zebee & Salmana in manibus tuis ſunt, & idcirco poſtulas vt demus viris qui laſſi ſunt, & defecerunt panes.	15	*Venitq́, ad viros Succoth, & dixit: Ecce Zebach, & Salmũnah de quibus exprobaſtis mihi, dicendo: Num manus Zebach & Salmunnah nunc in manu tua eſt, quia dabimus viris tuis laſſis panem.*
Tulit ergo ſeniores ciuitatis & ſpinas deſerti ac tribulos, & contriuit cum eis, atque comminuit viros Soccoth.	16	*Et tulit ſeniores ciuitates, ſpinaſq́, deſerti ac tribulos, & confregit cum eis viros Succoth.*
Turrim quoque Phanuel ſubuertit, occiſis habitatoribus ciuitatis.	17	*Et turrim Penuel diruit, & interfecit viros ciuitatis.*
Dixitque ad Zebee & Salmana: Quales fuerunt viri, quos occidiſtis in Thabor? Qui reſponderunt: Similes tui, & vnus ex eis quaſi filius regis.	18	*Dixitq́, ad Zebach, & Salmunnah: Quales erant viri quos interfeciſtis in Thabor, & dixerunt: Qualis tu, tales & ipſi, vnus ſecundum formam filiorum regis erat.*
Quibus ille reſpondit: Fratres mei fuerunt, filij Matris meæ: viuit Dominus, quia ſi ſeruaſſetis eos, non vos occiderem.	19	*Et ait: Fratres mei, filij matris meæ erant: viuit Dominus, ſi viuere feciſſetis eos, non occiderem vos.*
Dixitque Iether primogenito ſuo: Surge, & interfice eos. Qui non eduxit gladium: timebat enim, quia adhuc puer erat.	20	*Dixitq́, Iether primogenito ſuo: Surge, interfice eos, & non eduxit puer gladium ſuum: timebat enim, quia adhuc erat puer.*
Dixeruntque Zebee & Salmana: Tu ſurge, & irrue in nos: quia iuxta ætatem robur eſt hominis. * Pſal. 82. 12. Surrexit Gedeon, * & interfecit Zebee & Salmana: & tulit ornamenta ac bullas, quibus colla regalium camelorum decorari ſolent.	21	*Dixitq́, Zebach, & Salmunnah: Surge tu, & occide nos, quia ſicut vir fortitudo eius: ſurrexitque Ghidhon & interfecit Zebach & Salmunnah: tulitq́, lunulas quæ erant in collibus camelorum eorum.*
Dixeruntque omnes viri Iſrael ad Gedeon: Dominare noſtri tu, & filius tuus, & filius filij tui, quia liberaſti nos de Madian	22	*Dixitq́, vir Iſrael ad Ghidhon: Dominare nobis etiam tu, etiam filius tuus, etiam filius filij tui: quia ſaluaſti nos de manu Midian.*
Quibus ille ait: Non dominabor veſtri, nec dominabitur in vos filius meus, ſed dominabitur vobis Dominus.	23	*Et dixit ad eos Ghidhon: Non dominabor vobis, nec dominabitur filius meus vobis, Dominus dominabitur vobis.*
Dixitque ad eos: Vnam petitionem poſtulo à vobis: Date mihi inaures ex præda veſtra. Inaures enim aureas Iſmaelitæ habere conſueuerant.	24	*Dixitq́, ad eos Ghidhon: Poſtulabo à vobis poſtulationem, & date mihi vnuſquiſque inaurem ſpoliorum ſuorum: inaures enim aureæ erant eis, quia Iſmehelitæ erãt.*
Qui reſponderunt: Libentiſſime dabimus. Expandenteſque ſuper terram pallium, proiecerunt in eo inaures de præda:	25	*Et dixerunt, Dando dabimus, & extenderunt veſtimẽtum, & proiecerunt ibi quiſque inaurem ſpoliorum ſuorum.*
Et fuit pondus poſtulatarum inaurium, mille ſeptingenti ſicli, abſque ornamentis, & monilibus, & veſte purpurea, quibus reges Madian vti ſoliti erant, & præter torques aureas camelorum.	26	*Fuit autem pondus inaurium aurearum quas poſtulauerat, mille, & ſeptingentorum aureorum præter lunulas, & monilia, & veſtes purpureas, quæ erant ſuper reges Midian, & præter torques, quæ erant in collibus camelorum eorum.*
Fecitque ex eo Gedeon Ephod, & poſuit illud in ciuitate ſua Ephra. Fornicatuſque eſt omnis Iſrael in eo, & factum eſt Gedeoni & omni domui eius in ruinam.	27	*Et fecit ex eo Ghidhon Ephod, & poſuit illud in ciuitate ſua in Hophrah, & fornicati ſunt omnis Iſrael poſt eum ibi, fuitq́, Ghidhon, & domus eius in offendiculum.*
Humiliatus eſt autem Madian coram filiis Iſrael, nec potuerunt vltra ceruices eleuare: ſed quieuit terra per quadraginta annos, quibus Gedeon præfuit.	28	*Et humiliatus eſt Midian coram filiis Iſrael, & non addiderunt vt eleuarent caput ſuum, quieuitq́, terra quadraginta annis in diebus Ghidhon.*
Abiit itaque Ierobaal filius Ioas, & habitauit in domo ſua:	29	*Abiit autem Ierubabal filius Ioas, & manſit in domo ſua.*
Habuitque ſeptuaginta filios, qui egreſſi ſunt de femore eius: eo quod plures haberet vxores.	30	*Et ipſi Ghidhon fuerunt ſeptuaginta filij qui egreſſi ſunt de femore ſuo: vxores enim plures fuerunt ei.*

Con- Con-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

11 Et aſcendit Gedeon viam habitantium in tabernaculis ab Oriente, ipſius Nabæ, & Iegebal, & percuſſit caſtra, & caſtra erant confidentia.

Et aſcendens Gidon per viam habitantium in tabernaculis ab Oriente ipſius Nobab & Iogbehab, percuſſit caſtra: caſtra autem erant cum fiducia.

12 Et fugerunt Zebee, & Salmana, & perſequutus eſt poſt eos, & tenuit ambos reges Madiam Zebee, & Salmana, & vniuerſa caſtra pauefecit.

Quum autem fugerent Zebah & Salmunna, inſequutus eſt eos, cepitq́ duos illos Reges Midian, Zebah & Salmunna, & vniuerſa caſtra perterruit.

13 Et reuertit Gedeon filius Ioas à prælio deſuper acie Ares.

Atque reuerſus eſt Gidon filius Ioas è prælio ante aſcẽſum ſolis.

14 Et cepit puerum de viris Socchoth, & interrogauit eum, & ſcripſit apud ſe nomina principum Socchoth, & ſeniorum eorum ſeptuaginta, & ſeptem viros.

Cepitq́ puerum de viris Suchoth, & interrogauit eum: & ſcripſit ei principes Suchoth, & ſeniores eius ſeptuaginta ſeptem viros.

15 Et aduenit Gedeon ad principes Socchoth, & dixit: Ecce Zebee, & Salmana, in quibus exprobraſtis me dicentes, numquid manus Zebee & Salmana nunc in manu tua, quia dabimus viris tuis deficientibus panes?

Veniens autem ad viros Suchoth, dixit, En Zebah & Salmunna, ſuper quibus exprobraſtis mihi, dicendo, Num manus Zebah & Salmunna nunc in manu tua ſunt, quòd poſtulas vt demus viris tuis laſſis panem?

16 Et apprehendit ſeniores ciuitatis in ſpinis deſerti, & Barcenim, & triturauit in eis viros ciuitatis.

Tulit itaque ſeniores ciuitatis, ſpinaſq́ deſerti ac tribulos, & confregit cum eis viros Suchoth.

17 Et turrim Phanuel euertit, & interfecit viros ciuitatis.

Et turrim Penuel diruit, & interfecit viros ciuitatis.

18 Et dixit ad Zebee, & Salmana: Vbi viri, quos interfeciſtis in Thabor? & dixerunt: Sicut tu, ſicut ipſi in ſimulachrum filij regis.

Dixit autem ad Zebah & Salmunna, Quales erant viri illi quos interfeciſtis in Thabor? Illi reſponderunt, Qualis tu, tales & ipſi: vnus ſecundum formam filiorũ Regis erat.

19 Et dixit Gedeon: Fratres mei, & filij matris meæ erant: viuit Dominus, ſi viuificaſſetis eos, non interfeciſſem vos.

Et ait, Fratres mei, filij matris meæ erant: viuit Iehouah, ſi viuos ſeruaſſetis eos, non occiderem vos.

20 Et dixit ad Iether primogenitum ſuum, interfice eos, & non eduxit puer gladium ſuum, quia timuit, quoniam adhuc iunior erat.

Dixit ergo ad Iether primogenitum ſuum, Surge, interfice eos. Non eduxit autem puer gladium ſuum: timebat enim, quia adhuc erat puer.

21 Et dixit Zebee, & Salmana: Surge tu, & occurre nobis, quoniam tamquam viri eſt virtus tua, & ſurrexit Gedeon, & interfecit Zebee, & Salmana, & ſumpſit lunulas, & quæ in ceruicibus camelorũ eorum.

Et ait Zebah & Salmũna, Surge tu, & irrue in nos: quia ſicut vir, eſt fortitudo eius. Surgens itaque Gidon, interfecit Zebah & Salmunna: tulitq́ lunulas quæ erant in collis camelorum eorum.

22 Et dixerunt vir Iſrael ad Gedeon: Domine principare noſtri, & tu, & filius tuus & filius filij tui, quoniam tu ſaluaſti nos de manu Madian.

Dixeruntq́ viri Iſrael ad Gidon, Dominare nobis etiam tu, etiam filius tuus, etiam filius filij tui: quia ſaluaſti nos de manu Midian.

23 Et dixit ad eos Gedeon: Non principabor ego, & non principabitur filius meus in vobis: Dominus principabitur veſtri.

Gidon autem reſpondit illis, Non dominabor ego vobis, nec dominabitur filius meus vobis, ſed Iehouah dominabitur vobis.

24 Et dixit ad eos Gedeon: Petam à vobis petitionem, & date mihi vir aurem de ſpoliis ſuis: quoniam inaures aureæ illis, quia erant Iſmaelitæ.

Dixit præterea ad eos Gidon, Poſtulabo à vobis poſtulationem vt detis mihi quiſque inaurem ſpoliorum ſuorum. Inaures enim aureæ erant eis: quia Iſmeelitæ erant.

25 Et dixerunt: Dantes dabimus, & expandit veſtimentum ſuum, & miſit in eo vir inaurem ſpoliorum ſuorum.

Et dixerunt, Dando dabimus. Et expandentes veſtimẽtum, proiecerunt illuc quiſque inaurem ſpoliorum ſuorũ.

26 Et factum eſt pondus inaurium aurearum, quas petiit, mille & ſeptingenti aurei præter lunulas, & monilia, & veſtimenta, & purpurea, quæ ſuper reges Madiam, & præter torques, quæ erant in ceruicibus camelorum ipſorum.

Fuit autem pondus inaurium aurearum quas poſtulauerat, mille & ſeptingentorum aureorum, præter lunulas, & monilia, & veſtes purpureas quæ erant ſuper Reges Midian, & præter torques quæ erant in collis camelorum eorum.

27 Et fecit illud Gedeon in Ephod, & ſtatuit illud in ciuitate ſua in Ephrata, & fornicatus eſt omnis Iſrael poſt illud: & factum eſt Gedeon, & domui eius in ſcandalum.

Et fecit ex eo Gidon Ephod, poſuitq́ illud in ciuitate ſua, in Ophrah. & fornicati ſunt vniuerſus Iſrael poſt eum ibi, fuitq́ Gidon ipſi & domui eius in offendiculum.

28 Et compreſſus eſt Madiam coram filiis Iſrael, & non adiecerunt leuare caput ſuum, & quieuit terra quadraginta annos in diebus Gedeon.

Humiliatus eſt itaque Midian coram filiis Iſrael, neq́ poſtea eleuauerunt caput ſuum: quieuitq́ terra quadraginta annis in diebus Gidon.

29 Et iuit Ierobaal filius Ioas, & ſedit in domo ſua.

Abiitq́ Ierubbaal filius Ioas, & manſit in domo ſua.

30 Et ipſi Gedeon fuerunt filij ſeptuaginta exeuntes è femoribus eius, quoniam vxores multæ fuerunt ei.

Ipſi autem Gidon fuerunt ſeptuaginta filij qui egreſſi erant de femore eius: vxores enim plures fuerant ei.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

31 Concubina autẽ illius, quam habebat in Sichem, genuit ei filium nomine Abimelech.

32 Mortuuſque eſt Gedeon filius Ioas in ſenectute bona, & ſepultus eſt in ſepulchro Ioas patris ſui in Ephra de familia Ezri.

33 Poſtquam autẽ mortuus eſt Gedeon, auerſi ſunt filij Iſrael, & fornicati ſunt cum Baalim. Percuſſeruntque cum Baal fœdus, vt eſſet eis in deum:

34 Ne recordati ſunt Domini Dei ſui, qui eruit eos de manibus inimicorum ſuorum omnium per circuitum:

35 Nec fecerũt miſericordiam cum domo Ierobaal Gedeon iuxta omnia bona, quæ fecerat Iſraeli.

CAP. IX.

1 ABiit autẽ Abimelech filius Ierobaal in Sichem ad fratres matris ſuæ, & locutus eſt ad eos, & ad omnem cognationem domus patris matris ſuæ, dicens:

2 Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis eſt melius, vt dominentur veſtri ſeptuaginta viri omnes filij Ierobaal, an vt dominetur vnus vir? ſimulque conſiderate, quod os veſtrum, & caro veſtra ſum.

3 Locutiq; ſunt fratres matris eius de eo ad omnes viros Sichem vniuerſos ſermones iſtos, & inclinauerunt cor eorum poſt Abimelech, dicentes: Frater noſter eſt.

4 Dederuntque illi ſeptuaginta pondo argenti de fano Baalberit. Qui conduxit ſibi ex eo viros inopes & vagos, ſecutique ſunt eum.

5 Et venit in domum patris ſui in Ephra, & occidit fratres ſuos filios Ierobaal ſeptuaginta viros, ſuper lapidem vnum: remanſitque Ioatham filius Ierobaal minimus, & abſconditus eſt.

6 Congregati ſunt autem omnes viri Sichem, & vniuerſæ familiæ vrbis Mello: abieruntque & conſtituerunt regem Abimelec iuxta quercum, quæ ſtabat in Sichem.

7 Quod cum nunciatum eſſet Ioatham, iuit, & ſtetit in vertice montis Garizim: eleuataque voce, clamauit, & dixit: Audite me viri Sichem, ita audiat vos Deus.

8 Ierunt ligna, vt vngerent ſuper ſe regem: dixeruntque oliuæ: Impera nobis.

9 Quæ reſpondit: Numquid poſſum deſerere pinguedinem meam, qua & dij vtuntur, & homines, & venire vt inter ligna promouear?

10 Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, & ſuper nos regnum accipe.

11 Quæ reſpondit eis: Numquid poſſum deſerere dulcedinem meam, fructuſque ſuauiſſimos, & ire vt inter cetera ligna promouear?

12 Locutaque ſunt ligna ad vitem: Veni, & impera nobis.

13 Quæ reſpondit eis: Numquid poſſum deſerere vinum meum, quod lætificat Deum & homines, & inter ligna cetera promoueri?

14 Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni, & impera ſuper nos.

15 Quæ reſpondit eis: Si vere me regem vobis conſtituitis, venite, & ſub vmbra mea requieſcite: ſi autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, & deuoret cedros Libani.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

31 *Concubina autem eius quæ erat in Sechem, peperit etiam ipſa filium, & poſuit nomen eius Abimelech.*

32 *Mortuus eſt autem Ghidhon filius Ioas in ſenectute bona, ſepultuſq; eſt in ſepulchro Ioas patris ſui in Hophrah Habezri.*

33 *Et fuit cum mortuus eſſet Ghidhon reuerſi ſunt filij Iſrael, & fornicati ſunt poſt Bahalim, & poſuerunt ſibi Bahalberith pro deo.*

34 *Et non ſunt recordati filij Iſrael Domini Dei ſui, qui eruit eos de manu omnium inimicorum ſuorum in circuitu.*

35 *Nec fecerunt miſericordiam cum domo Ierubahal, iuxta omne bonum quod fecerat cum Iſrael.*

CAP. IX.

1 *PErrexit autem Abimelech filius Ierubahal in Sechem ad fratres matris ſuæ, loquutuſq; eſt ad eos & ad omnem familiam domus patris matris ſuæ, dicendo:*

2 *Loquimini obſecro in auribus omnium dominorum Sechem: Quid melius vobis eſt vt dominentur vobis ſeptuaginta viri omnes filij Ierubahal, an vt dominetur vobis vir vnus: mementote quòd os veſtrum & caro veſtra ſum.*

3 *Et locuti ſunt fratres matris eius de eo in auribus omnium dominorum Sechem omnia verba iſta, & inclinauit ſe cor eorum poſt Abimelech, dixerunt enim, Frater noſter eſt.*

4 *Et dederunt ei ſeptuaginta argenteos è domo Bahalberith, & mercede conduxit cum eis Abimelech viros vacuos, & vagos, & ierunt poſt eum.*

5 *Et venit in domum patris ſui in Hophrah, & interfecit fratres ſuos filios Ierubahal ſeptuaginta viros ſuper lapidem vnum: remanſit autem Iotham filius Ierubahal paruus, quia abſcondit ſe.*

6 *Congregati ſunt autem omnes viri Sechem, & omnis domus Mello, & ierunt, & regnare fecerunt Abimelech regem, iuxta quercum ſtatuæ, quæ erat in Sechem.*

7 *Et nunciauerunt ipſi Iotham: & perrexit, & ſtetit in vertice montis Gherizim, & leuauit vocem ſuam, clamauitq;, & dixit eis: Audite me Domini Sechem, & audiat vos Deus.*

8 *Eundo ierunt ligna ad vngendum ſuper ſe regem, dixeruntq; oliuæ, Regna ſuper nos.*

9 *Dixitq; eis oliua: Numquid derelinquam pinguedinem meam, qua per me honorificant deos & homines, & vadam, vt promouear ſuper ligna?*

10 *Dixeruntq; ligna ad ficum: Veni tu, regna ſuper nos.*

11 *Et dixit eis ficus: Num derelinquam dulcedinem meam, & fructum meum optimum, & vadam vt promouear ſuper ligna?*

12 *Dixeruntq; ligna ad Vitem: Veni, regna ſuper nos.*

13 *Et dixit eis vitis: Num derelinquam muſtum meum, quod lætificat Deum, & homines, & ibo, vt promouear ſuper ligna?*

14 *Dixerunt autem omnia ligna ad Rhamnum, Veni tu, regna ſuper nos.*

15 *Et dixit Rhamnus ad ligna: Si in veritate vos vngitis me in regem ſuper vos, venite, ſperate in vmbra mea, & ſi non, egrediatur ignis de Rhamno, & deuoret cedros Lebanon.*

Tranſl. ex Septuag.

Et concubina ipſius fuit in Sychem,& peperit ei 31
etiam ipſa filium, & poſuit nomen Abimelech.
Et mortuus eſt Gedeon filius Ioas in ciuitate ſua, 32
& ſepultus eſt in ſepulchro Ioas patris ſui in Ephra-
ta Abi Eſdri.
Et factum eſt, poſtquam mortuus eſt Gedeon, & 33
reuerterunt filij Iſrael, & fornicati ſunt poſt Baa-
lim, & poſuerunt ſibi, ipſi Baal teſtamentum, vt
eſſet eis ipſe in Deum.
Et non ſunt recordati filij Iſrael Domini Dei,qui 34
eruerat eos de manu omnium tribulantium eos in
circuitu.
Et non fecerunt miſericordiam cum domo Ie- 35
robaal (ipſe eſt Gedeon) ſecundum omnia bona,
quæ fecerat cum Iſrael.

CAP. IX.

ET iuit Abimelech filius Ierobaal in Sychem ad 1
fratres matris ſuæ, & locutus eſt ad eos, & ad
vniuerſam cognationem domus patris matris ſuę,
dicens:
Loquimini in auribus omniũ virorum Sychem: 2
Quid bonum vobis, dominari vobis ſeptuaginta
viros omnes filios Ierobaal, an dominari vobis vi-
rum vnum? Et recordamini, quia os veſtrum, &
caro veſtra ſum.
Et locuti ſunt de eo fratres matris eius in auri- 3
bus omnium virorum Sychem, omnia verba hæc,
& inclinauit cor eorum poſt Abimelech,quia dixe-
runt, frater noſter eſt.
Et dederunt ei ſeptuaginta argẽti de domo Baal- 4
berith, & conduxit ſibi Abimelech viros inanes,&
miſeros, & iuerunt poſt eum.
Et intrauit in domum patris ſui in Ephrata, & 5
interfecit fratres ſuos filios Ierobaal, ſeptuaginta
viros ſuper lapidem vnum,& remanſit Ioatham fi-
lius Ierobaal iunior, quoniam abſcondit ſe.
Et congregati ſunt omnes viri Sicimorum,& v- 6
niuerſa domus Bethmaalo, & iuerunt, & fecerunt
regem Abimelech iuxta quercum inuentam ſtatio-
nis, quæ in Sicimis.
Et nunciatum eſt ipſi Ioatham, & iuit, & ſtetit 7
ſuper cacumen montis Garizin, & eleuauit vocem
ſuam, & plorauit,& dixit eis: Audite me viri Sici-
morum, & audiet vos Deus.
Euntia iuerunt ligna ad vngendum ſuper ſe re- 8
gem, & dixerunt ipſi oliuæ: Regna ſuper nos.
Et dixit eis oliua: Numquid derelinquens pin- 9
guedinem meam, in qua glorificabunt Deum viri,
ibo vt promouear ſuper ligna?
Et dixerunt ligna ficui: Veni regna ſuper nos. 10
Et dixit eis ficus: Numquid derelinquens ego 11
dulcedinem meam, & genimina mea bona, ibo, vt
promouear ſuper ligna?
Et dixerunt ligna ad vitem: Veni, regna ſuper 12
nos.
Et dixit eis vitis:Numquid derelinquens vinum 13
meum, quod lætificat Deum & homines, ibo pro-
moueri ſuper ligna?
Et dixerunt omnia ligna rhamno:Veni tu,regna 14
ſuper nos.
Et dixit rhamnus ad ligna: Si in veritate vngitis 15
me vos regnare ſuper vos, venite, ſubſiſtite in vm-
bra mea, & ſi non: exeat ignis à me,& comedat ce-
dros Libani.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Concubina autem eius quæ erat in Sechem pepererat ei etiam ipſa filium, & impoſuit illi nomen Abimelech.

Mortuus eſt autem Gidon filius Ioas in ſenectute bona, ſepultuſq́; eſt in ſepulchro Ioas patris ſui in Ophrah Abiezerai.

Fuit autem quum mortuus eſſet Gidon, reuerſi ſunt filij Iſrael, & fornicati ſunt poſt Bealim, poſueruntque ſibi Baal-berith pro deo.

Neque recordati ſunt filij Iſrael amplius Iehoua Dei ſui, qui eruit eos de manu omnium inimicorum ipſorum per circuitum

Nec fecerunt miſericordiam cum domo Ierubbaal Gidon, iuxta omnia bona quæ fecerat in Iſrael.

CAP. IX.

ABiit autem Abimelech filius Ierubbaal in Sechem ad fratres matris ſuæ, loquutuſque eſt ad eos & ad omnem familiam domus patris matris ſuæ, dicendo,

Loquimini obſecro in auribus omniũ virorum Sechem, Vtrum melius vobis eſt, vt dominentur vobis ſeptuaginta viri, omnes filij Ierubbaal, an vt dominetur vobis vir vnus? interim mementote quòd os veſtrum & caro veſtra ſum.

Et loquuti ſunt fratres matris eius de eo in auribus omnium virorum Sechem omnia verba iſta, & inclinauit ſe cor eorum poſt Abimelech: dixerunt enim, Frater noſter eſt.

Et dederunt ei ſeptuaginta argenteos è domo Baal-berith, & illis conduxit Abimelech viros vacuos & vagos qui irent poſt ſe.

Et venit in domum patris ſui in Ophrah, interfecitq́; fratres ſuos filios Ierubbaal ſeptuaginta viros ſuper lapidem vnum: remanſit autem Iotham filius Ierubbaal paruus, quod abdidiſſet ſeſe.

Congregauerunt autem ſeſe omnes viri Sechem, totaq́; domus Millo, & ierunt, ac conſtituerunt Abimelech regem, iuxta planitiem ſtatuæ quæ erat in Sechem.

Nuntiauerunt autem ipſi Iotham: qui perrexit, & ſtetit in vertice montis Gerizim: & ſublata voce ſua clamauit, ac dixit eis, Audite me viri Sechem, & audiat vos Deus.

Eundo iuerunt arbores ad vngendum ſuper ſe Regem: dixeruntq́; oleæ, Regna ſuper nos.

Quibus reſpondit olea, Deſeramne pinguedinem meã, quæ per me honorificant deos & homines: & vadam vt promouear ſuper arbores?

Dixerunt prætereà arbores ad ficum, Veni tu, regna ſuper nos.

Quibus reſpondit ficus, Num derelinquam dulcedinem meam, & fructum meum optimum, & vadam vt promouear ſuper arbores?

Dixerunt inſuper arbores ad vitem, Veni tu, regna ſuper nos.

Quibus reſpondit vitis, Num derelinquam muſtum meum quod lætificat Deum & homines, & ibo vt promouear ſuper arbores?

Dixerunt poſtremò omnes arbores ad rhamnum, Veni tu, regna ſuper nos.

Reſpondit autem rhamnus arboribus, Si in veritate vos vngitis me in Regem ſuper vos, venite ſperate in vmbra mea: & ſi non, egrediatur ignis de rhamno, deuoretq́; cedros Lebanon.

Vulgat. Editio.

31 Concubina autẽ illius,quam habebat in Sichem,
genuit ei filium nomine Abimelech.
32 Mortuuſque eſt Gedeon filius Ioas in ſenectute
bona, & ſepultus eſt in ſepulchro Ioas patris ſui in
Ephra de familia Ezri.
33 Poſtquam autẽ mortuus eſt Gedeon, auerſi ſunt
filij Iſrael, & fornicati ſunt cum Baalim. Percuſſe-
runtque cum Baal fœdus, vt eſſet eis in deum:
34 Ne recordati ſunt Domini Dei ſui, qui eruit eos
de manibus inimicorum ſuorum omnium per cir-
cuitum:
35 Nec fecerũt miſericordiam cum domo Ierobaal
Gedeon iuxta omnia bona, quæ fecerat Iſraeli.

CAP. IX.

1 Abiit autẽ Abimelech filius Ierobaal in Sichem
ad fratres matris ſuæ, & locutus eſt ad eos, &
ad omnem cognationem domus patris matris ſuæ,
dicens:
2 Loquimini ad omnes viros Sichem: Quid vobis
eſt melius, Vt dominentur veſtri ſeptuaginta viri
omnes filij Ierobaal, an vt dominetur vnus vir? ſi-
mulque conſiderate, quod os veſtrum, & caro ve-
ſtra ſum.
3 Locutiq; ſunt fratres matris eius de eo ad omnes
viros Sichem vniuerſos ſermones iſtos, & inclina-
uerunt cor eorum poſt Abimelech,dicentes: Frater
noſter eſt.
4 Dederuntque illi ſeptuaginta pondo argenti de
fano Baalberit. Qui conduxit ſibi ex eo viros ino-
pes & vagos, ſecutique ſunt eum.
5 Et venit in domum patris ſui in Ephra,& occidit
fratres ſuos filios Ierobaal ſeptuaginta viros, ſuper
lapidem vnum: remanſitque Ioatham filius Iero-
baal minimus, & abſconditus eſt.
6 Congregati ſunt autem omnes viri Sichem, &
vniuerſæ familiæ vrbis Mello: abieruntque & con-
ſtituerunt regem Abimelec iuxta quercum, quæ
ſtabat in Sichem.
7 Quod cum nunciatum eſſet Ioatham, iuit,& ſte-
tit in vertice montis Garizim: eleuataque voce,
clamauit, & dixit: Audite me viri Sichem, ita au-
diat vos Deus.
8 Ierunt ligna, vt vngerent ſuper ſe regem: dixe-
runtque oliuæ: Impera nobis.
9 Quæ reſpondit: Numquid poſſum deſerere pin-
guedinem meam, qua & dij vtuntur, & homines,
& venire vt inter ligna promouear?
10 Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, &
ſuper nos regnum accipe.
11 Quæ reſpondit eis: Numquid poſſum deſerere
dulcedinem meam, fructuſque ſuauiſſimos, & ire
vt inter cetera ligna promouear?
12 Locutaque ſunt ligna ad vitem: Veni, & impera
nobis.
13 Quæ reſpondit eis: Numquid poſſum deſerere
vinum meum, quod lætificat Deum & homines,&
inter ligna cetera promoueri?
14 Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni,&
impera ſuper nos.
15 Quæ reſpondit eis: Si vere me regem vobis con-
ſtituitis, venite,& ſub vmbra mea requieſcite:ſi au-
tem non vultis, egrediatur ignis de rhamno,& de-
uoret cedros Libani.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Concubina autem eius quæ erat in Sechem, peperit e-
etiam ipſa filium, & poſuit nomen eius Abimelech.
Mortuus eſt autem Ghidhon filius Ioas in ſenectute bo-
na, ſepultuſq; eſt in ſepulchro Ioas patris ſui in Hophrah
Habezri.
Et fuit cum mortuus eſſet Ghidhon reuerſi ſunt fil-
Iſrael, & fornicati ſunt poſt Bahalim, & poſuerunt ſibi
Bahalberith pro deo.
Et non ſunt recordati filij Iſrael Domini Dei ſui, qui
eruit eos de manu omnium inimicorum ſuorum in cir-
cuitu.
Nec fecerunt miſericordiam cum domo Ierubahal,iux-
ta omne bonum quod fecerat cum Iſrael.*

CAP. IX.

*Perrexit autem Abimelech filius Ierubahal in Sechem
ad fratres matris ſuæ,loquutuſq; eſt ad eos & ad om-
nem familiam domus patris matris ſuæ, dicendo:
Loquimini obſecro in auribus omnium dominorum Se-
chem: Quid melius vobis eſt vt dominentur vobis ſeptua-
ginta viri omnes filij Ierubahal, an vt dominetur vobis
vir vnus: mementote quòd os veſtrum & caro veſtra
ſum.
Et locuti ſunt fratres matris eius de eo in auribus
omnium dominorum Sechem omnia verba iſta,& inclina-
uit ſe cor eorum poſt Abimelech, dixerunt enim, Frater
noſter eſt.
Et dederunt ei ſeptuaginta argenteos è domo Bahalbe-
rith, & mercede conduxit cum eis Abimelech viros va-
cuos, & vagos, & ierunt poſt eum.
Et venit in domum patris ſui in Hophrah, & interfe-
cit fratres ſuos filios Ierubahal ſeptuaginta viros ſuper
lapidem vnum: remanſit autem Iotham filius Ierubahal
paruus, quia abſcondit ſe.
Congregati ſunt autem omnes viri Sechem, & omnis
domus Millo, & ierunt, & regnare fecerunt Abimelech
regem, iuxta quercum ſtatuæ, quæ erat in Sechem.
Et nunciauerunt ipſi Iotham: & perrexit, & ſtetit in
vertice montis Gherizim, & leuauit vocem ſuam, cla-
mauitq;, & dixit eis: Audite me Domini Sechem, &
audiat vos Deus.
Eundo ierunt ligna ad vngendum ſuper ſe regem,dixe-
runtq; oliuæ, Regna ſuper nos.
Dixitq; eis oliua: Numquid derelinquam pinguedinem
meam, qua per me honorificant deos & homines, & va-
dam, vt promouear ſuper ligna?
Dixeruntq; ligna ad ficum: Veni tu, regna ſuper nos.
Et dixit eis ficus: Num derelinquam dulcedinem meam,
& fructum meum optimum, & vadam vt promouear ſu-
per ligna?
Dixeruntq; ligna ad Vitem: Veni, regna ſuper nos.
Et dixit eis vitis: Num derelinquam muſtum meum,
quod lætificat Deum, & homines, & ibo, vt promouear
ſuper ligna?
Dixerunt autem omnia ligna ad Rhamnum, Veni tu,
regna ſuper nos.
Et dixit Rhamnus ad ligna: Si in veritate vos vngitis
me in regem ſuper vos, venite, ſperate in vmbra mea, &
ſi non, egrediatur ignis de Rhamno, & deuoret cedros Le-
banon.*

Tranſl. ex Septuag.

31 Et concubina ipſius fuit in Sychem,& peperit ei
etiam ipſa filium, & poſuit nomen Abimelech.
32 Et mortuus eſt Gedeon filius Ioas in ciuitate ſua,
& ſepultus eſt in ſepulchro Ioas patris ſui in Ephra-
ta Abi Eſdri.
33 Et factum eſt, poſtquam mortuus eſt Gedeon, &
reuerterunt filij Iſrael, & fornicati ſunt poſt Baa-
lim, & poſuerunt ſibi, ipſi Baal teſtamentum, vt
eſſet eis ipſe in Deum.
34 Et non ſunt recordati filij Iſrael Domini Dei,qui
eruerat eos de manu omnium tribulantium eos in
circuitu.
35 Et non fecerunt miſericordiam cum domo Ie-
robaal (ipſe eſt Gedeon) ſecundum omnia bona,
quæ fecerat cum Iſrael.

CAP. IX.

1 ET iuit Abimelech filius Ierobaal in Sychem ad
fratres matris ſuæ, & locutus eſt ad eos, & ad
vniuerſam cognationem domus patris matris ſuę,
dicens:
2 Loquimini in auribus omniũ virorum Sychem:
Quid bonum vobis, dominari vobis ſeptuaginta
viros omnes filios Ierobaal, an dominari vobis vi-
rum vnum? Et recordamini, quia os veſtrum, &
caro veſtra ſum.
3 Et locuti ſunt de eo fratres matris eius in auri-
bus omnium virorum Sychem, omnia verba hæc,
& inclinauit cor eorum poſt Abimelech,quia dixe-
runt, frater noſter eſt.
4 Et dederunt ei ſeptuaginta argẽti de domo Baal-
berith, & conduxit ſibi Abimelech viros inanes,&
miſeros, & iuerunt poſt eum.
5 Et intrauit in domum patris ſui in Ephrata, &
interfecit fratres ſuos filios Ierobaal, ſeptuaginta
viros ſuper lapidem vnum,& remanſit Ioatham fi-
lius Ierobaal iunior, quoniam abſcondit ſe.
6 Et congregati ſunt omnes viri Sicimorum,& v-
niuerſa domus Bethmaalo, & iuerunt, & fecerunt
regem Abimelech iuxta quercum inuentam ſtatio-
nis, quæ in Sicimis.
7 Et nunciatum eſt ipſi Ioatham, & iuit, & ſtetit
ſuper cacumen montis Garizin, & eleuauit vocem
ſuam, & plorauit,& dixit eis: Audite me viri Sici-
morum, & audiet vos Deus.
8 Euntia iuerunt ligna ad vngendum ſuper ſe re-
gem, & dixerunt ipſi oliuæ: Regna ſuper nos.
9 Et dixit eis oliua: Numquid derelinquens pin-
guedinem meam, in qua glorificabunt Deum viri,
ibo vt promouear ſuper ligna?
10 Et dixerunt ligna ficui: Veni regna ſuper nos.
11 Et dixit eis ficus: Numquid derelinquens ego
dulcedinem meam, & genimina mea bona, ibo, vt
promouear ſuper ligna?
12 Et dixerunt ligna ad vitem: Veni, regna ſuper
nos.
13 Et dixit eis vitis:Numquid derelinquens vinum
meum, quod lætificat Deum & homines, ibo pro-
moueri ſuper ligna?
14 Et dixerunt omnia ligna rhamno: Veni tu,regna
ſuper nos.
15 Et dixit rhamnus ad ligna: Si in veritate vngitis
me vos regnare ſuper vos, venite, ſubſiſtite in vm-
bra mea, & ſi non: exeat ignis à me,& comedat ce-
dros Libani.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

31 *Concubina autem eius quæ erat in Sechem pepererat ei
etiam ipſa filium, & impoſuit illi nomen Abimelech.*
32 *Mortuus eſt autem Gidon filius Ioas in ſenectute bona,
ſepultuſq́ eſt in ſepulchro Ioas patris ſui in Ophrah Abie-
zarai.*
33 *Fuit autem quum mortuus eſſet Gidon, reuerſi ſunt
filij Iſrael, & fornicati ſunt poſt Bealim, poſueruntque
ſibi Baal-berith pro deo.*
34 *Neque recordati ſunt filij Iſrael amplius Iehouæ Dei
ſui, qui eruit eos de manu omnium inimicorum ipſorum
per circuitum*
35 *Nec fecerunt miſericordiam cum domo Ierubbaal Gi-
don, iuxta omnia bona quæ fecerat in Iſrael.*

CAP. IX.

1 *ABiit autem Abimelech filius Ierubbaal in Sechem ad
fratres matris ſuæ, loquutuſque eſt ad eos & ad om-
nem familiam domus patris matris ſuæ, dicendo,*
2 *Loquimini obſecro in auribus omniũ virorum Sechem,
Vtrum melius vobis eſt, vt dominentur vobis ſeptuaginta
viri, omnes filij Ierubbaal, an vt dominetur vobis vir v-
nus? interim mementote quòd os veſtrum & caro veſtra
ſum.*
3 *Et loquuti ſunt fratres matris eius de eo in auribus
omnium virorum Sechem omnia verba iſta, & inclinauit
ſe cor eorum poſt Abimelech: dixerunt enim, Frater no-
ſter eſt.*
4 *Et dederunt ei ſeptuaginta argenteos è domo Baal-be-
rith, & illis conduxit Abimelech viros vacuos & vagos
qui irent poſt ſe.*
5 *Et venit in domum patris ſui in Ophrah, interfecitq́
fratres ſuos filios Ierubbaal ſeptuaginta viros ſuper lapi-
dem vnum: remanſit autem Iotham filius Ierubbaal par-
uus, quod abdidiſſet ſeſe.*
6 *Congregauerunt autem ſeſe omnes viri Sechem, totaq́
domus Millo, & ierunt, ac conſtituerunt Abimelech Re-
gem, iuxta planitiem ſtatuæ quæ erat in Sechem.*
7 *Nuntiauerunt autem ipſi Iotham: qui perrexit,& ſte-
tit in vertice montis Gerizim: & ſublata voce ſua cla-
mauit, ac dixit eis, Audite me viri Sechem, & audiat
vos Deus.*
8 *Eundo iuerunt arbores ad vngendum ſuper ſe Regem:
dixeruntq́ oleæ, Regna ſuper nos.*
9 *Quibus reſpondit olea, Deſerámne pinguedinem meã,
quæ per me honorificant deos & homines: & vadam vt
promouear ſuper arbores?*
10 *Dixerunt præterea arbores ad ficum, Veni tu, regna
ſuper nos.*
11 *Quibus reſpondit ficus, Num derelinquam dulcedinem
meam, & fructum meum optimum, & vadam vt promo-
uear ſuper arbores?*
12 *Dixerunt inſuper arbores ad vitem, Veni tu,regna ſu-
per nos.*
13 *Quibus reſpondit vitis, Num derelinquam muſtum
meum quod lætificat Deum & homines, & ibo vt promo-
uear ſuper arbores?*
14 *Dixerunt poſtremò omnes arbores ad rhamnum, Veni
tu, regna ſuper nos.*
15 *Reſpondit autem rhamnus arboribus, Si in veritate
vos vngitis me in Regem ſuper vos, venite ſperate in vm-
bra mea: & ſi non, egrediatur ignis de rhamno,deuoretq́
cedros Lebanon.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Nunc igitur, ſi recte, & abſque peccato conſti- 16
tuiſtis ſuper vos regem Abimelech, & bene egiſtis
cum Ierobaal, & cum domo eius, & reddidiſtis vi-
cem beneficiis eius, qui pugnauit pro vobis,

Et animam ſuam dedit periculis, vt erueret vos 17
de manu Madian,

Qui nunc ſurrexiſtis contra domum patris mei, 18
& interfeciſtis filios eius ſeptuaginta viros ſuper v-
num lapidem, & conſtituiſtis regem Abimelech fi-
liū ancillæ eius ſuper habitatores Sichem, eo quod
frater veſter ſit:

Si ergo recte, & abſque vitio egiſtis cum Ierobaal, 19
& domo eius, hodie lætamini in Abimelech, & ille
lætetur in vobis.

Sin autem peruerſe: egrediatur ignis ex eo, & cō- 20
ſumat habitatores Sichem, & oppidum Mello: egre-
diaturq; ignis de viris Sichem, & de oppido Mello,
& deuoret Abimelech.

Quæ cum dixiſſet, fugit, & abiit in Bera: habi- 21
tauitque ibi ob metum Abimelech fratris ſui.

Regnauit itaque Abimelech ſuper Iſrael tribus 22
annis.

Miſitque Dominus ſpiritum peſſimum inter A- 23
bimelech & habitatores Sichem: qui cœperūt eum
deteſtari.

Et ſcelus interfectionis ſeptuaginta filiorum Ie- 24
robaal, & effuſionem ſanguinis eorum conferre in
Abimelech fratrem ſuum, & in ceteros Sichimorū
principes, qui eum adiuuerant.

Poſueruntque inſidias aduerſus eum in ſummi- 25
tate montium: & dum illius præſtolabantur aduē-
tum, exercebant latrocinia, agentes prædas de præ-
tereuntibus: nunciatumque eſt Abimelech.

Venit autem Gaal filius Obed cum fratribus ſuis, 26
& tranſiuit in Sichimam. Ad cuius aduentum ere-
cti habitatores Sichem,

Egreſſi ſunt in agros vaſtantes vineas, vuaſque 27
calcantes: & factis cantantium choris, ingreſſi ſunt
fanum dei ſui, & inter epulas & pocula maledice-
bant Abimelech,

Clamante Gaal filio Obed: Quis eſt Abimelech, 28
& quæ eſt Sichem, vt ſeruiamus ei? numquid non
eſt filius Ierobaal, & conſtituit principem Zebul
ſeruum ſuum ſuper viros Emor patris Sichem?
Cur ergo ſeruiemus ei?

Vtinam daret aliquis populum iſtum ſub manu 29
mea vt auferrem de med o Abimelech. Dictumque
eſt Abimelech: Congrega exercitus multitudinem,
& veni.

Zebul enim princeps ciuitatis auditis ſermoni- 30
bus Gaal filij Obed, iratus eſt valde,

Et miſit clam ad Abimelech nuncios dicens: Ec- 31
ce, Gaal filius Obed venit in Sichimam cum fra-
tribus ſuis, & oppugnat aduerſum te ciuitatem.

Surge itaque nocte cum populo, qui tecum eſt, 32
& latita in agro:

Et primo mane oriente ſole, irrue ſuper ciuita- 33
tem: illo autem egrediente aduerſum te cum po-
pulo ſuo fac ei quod potueris.

Surrexit itaque Abimelech cum omni exercitu 34
ſuo nocte, & tetendit inſidias iuxta Sichimam in
quattuor locis.

Egreſſuſque eſt Gaal filius Obed, & ſtetit in in- 35
troitu portæ ciuitatis. Surrexit autem Abimelech,
& omnis exercitus cum eo de inſidiarum loco.

Cum-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et nunc ſi in veritate, & ſimplicitate feciſtis, & regna-
re feciſtis Abimelech, & ſi bonum feciſtis cum Ierubabal,
& cum domo eius, & ſi ſecundum retributionem manus
eius feciſtis ei, quia pugnauit pater meus pro vobis,*

*Et proiecit animam ſuam à longe, & eruit vos è manu
Midian.*

*Et vos ſurrexiſtis contra domum patris mei hodie, &
interfeciſtis filios eius, ſeptuaginta viros ſuper lapidem
vnum, & regnare feciſtis Abimelech filium ancillæ eius
ſuper dominos Sechem, quia frater veſter eſt.*

*Et ſi in veritate, & ſimplicitate feciſtis cum Ieruba-
bal, & cum domo eius die hac, lætemini in Abimelech, &
lætetur etiam ipſe in vobis.*

*Et ſi non: egrediatur ignis de Abimelech, & deuoret
dominos Sechem, & domum Millo, & egrediatur ignis à
dominis Sechem, & de domo Millo & deuoret Abimelech.*

*Et fugit Iotham, & fugit, & abiit in Beer, & manſit
ibi à facie Abimelech fratris ſui.*

Imperauit autem Abimelech ſuper Iſrael tribus annis.

*Miſitq; Deus ſpiritum malum inter Abimelech, & vi-
ros Sechem, & præuaricati ſunt domini Sechem in Abi-
melech.*

*Vt veniret iniuria ſeptuaginta filiorum Ierubabal, &
ſanguis eorum, vt poneret ſuper Abimelech fratrem eorū,
quia interfecit eos, & ſuper dominos Sechem, quia robo-
rauerunt manus eius, vt occideret fratres ſuos.*

*Poſueruntq; ei viri Sechem inſidias ſuper cacumina
montium, & prædabantur omnem, qui tranſibat iuxta
ea per viam: & nunciatum eſt ipſi Abimelech.*

*Venit autem Ghabal filius Hebed, & fratres eius, &
tranſierunt in Sechem ſperaueruntq; in domini Sechem.*

*Et egreſſi ſunt in agrum, & inciderunt vineas eorum,
& calcauerunt, & fecerunt lætitias, & egreſſi ſunt in
domum dei ſui, & comederunt, & biberunt, & maledi-
xerunt Abimelech.*

*Dixit autem Ghabal filius Hebed: Quis eſt Abime-
lech, & quæ eſt Sechem, quod ſeruiamus ei? Nonne filius
Ierubabal, & Zebul præpoſitus eius? ſeruite viris Chamor
patris Sechem, & cur ſeruiemus ei nos?*

*Et quis det populum hunc in manu mea, & remouebo
Abimelech? & dixit quiſpiam ipſi Abimelech: Auge exer-
citum tuum, & egredere.*

*Audiuit autem Zebul princeps ciuitatis verba Ghabal
filij Hebed, & iratus eſt furor eius.*

*Miſitque nuncios ad Abimelech in dolo dicendo: Ecce
Ghabal filius Hebed, & fratres eius veniunt in Sechem,
& ecce obſident ciuitatem contra te.*

*Et nunc ſurge in nocte, tu & populus qui eſt tecum, &
inſidiare in agro.*

*Et erit, mane quando orietur ſol, ſurges, & graſſabe-
ris contra ciuitatem, & ſi ipſe, & populus qui eſt ſecum
egredietur ad te, facies ei ſecundum quod inueneris ma-
nus tua.*

*Surrexit autem Abimelech, & omnis populus qui erat
ſecum noctu, & inſidiati ſunt contra Sechem quattuor
duces.*

*Et egreſſus eſt Ghabal filius Hebed, ſtetitq; ad oſtium
portæ ciuitatis, & ſurrexit Abimelech, & populus qui e-
rat ſecum de inſidiis.*

Vidit

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et nunc ſi in veritate, & perfectione feciſtis, & regem conſtituiſtis Abimelech, & ſi bonitatem feciſtis cum Ierobaal, & cum domo eius, & ſi, prout retributio manus eius, feciſtis ei, ſicut præliatus eſt pater meus pro vobis,	16	*Nunc ergo ſi in veritate & integritate egiſtis, quum conſtituiſtis regem Abimelech, & ſi rectè egiſtis cum Ierubbaal, & cum domo eius, ſi præterea ſecundum retributionem manuum eius feciſtis ei.*
Et proiecit animam ſuam ex aduerſo, & eruit vos de manu Madiam.	17	*(Quia pugnauit pater meus pro vobis, ac proiecit animam ſuam alongè, vt eriperet vos è manu Midian:*
Et vos inſurrexiſtis ſuper domum patris mei hodie, & interfeciſtis filios eius ſeptuaginta viros ſuper lapidem vnum, & feciſtis regem Abimelech filium ancillæ eius ſuper viros Sicimorum, quoniam frater veſter eſt.	18	*Vos autem inſurrexiſtis contra domum patris mei hodie, & interfeciſtis filios eius, ſeptuaginta viros ſuper lapidem vnum, & conſtituiſtis regem Abimelech filium ancillæ eius ſuper viros Sechem quia frater veſter eſt)*
Et ſi in veritate, & perfectione feciſtis cum Ierobaal, & cum domo eius in die hac, lætamini in Abimelech, & lætetur etiam ipſe in vobis.	19	*Si inquam in veritate & integritate egiſtis cum Ierubbaal, & cum domo eius hodie, lætemini de Abimelech, & lætetur etiam ipſe de vobis.*
Si autem non, exeat ignis ab Abimelech, & comedat viros Sicimorum, & domum Bethmaalo, & exeat ignis à viris Sicimorum, & de domo Bethmaalo, & comedat ipſum Abimelech.	20	*Quòd ſi non, egrediatur ignis de Abimelech, & deuoret viros Sechem, & domum Millo: egrediatur quoque ignis à viris Sechem & de domo Millo, & deuoret Abimelech.*
Et fugit Ioathan, & ſeceſſit, & iuit vſque Bæer, & habitauit ibi à facie Abimelech fratris ſui.	21	*Fugitq́ Iotham, fugit inquam, atque abiit in Beer: & manſit illic à facie Abimelech fratris ſui.*
Et dominatus eſt Abimelech ſuper Iſrael tres annos.	22	*Imperauit autem Abimelech ſuper Iſraelem tribus annis.*
Et emiſit Deus ſpiritum malignum inter Abimelech, & inter viros Sicimorum, & ſpreuerunt viri Sicimorum in domo Abimelech,	23	*Immiſitq́ Deus ſpiritum malum inter Abimelech & viros Sechem, præuaricatiq́ ſunt viri Sechem in Abimelech.*
Ad inducendam iniuſtitiam ſeptuaginta filiorum Ierobaal, & ſanguines eorum ad ponendum ſuper Abimelech fratrem eorum, qui interfecit eos, & ſuper viros Sicimorum, quoniam confortauerunt manus eius ad interficiendos fratres ſuos.	24	*Vt veniret iniuria ſeptuaginta filiorum Ierubbaal, & vt ſanguinem eorum poneret ſuper Abimelech fratrem eorum qui interfecerat eos, & ſuper viros Sechem quia roborauerant manus eius vt occideret fratres ſuos.*
Et poſuerunt ei viri Sicimorum, inſidiantes ſuper capita montium, & diripiebant omnem, qui præteribat ſuper eos in via, & nunciatum eſt regi Abimelech.	25	*Poſueruntq́ aduerſus illum viri Sechem inſidias ſuper cacumina montium, prædabanturq́ omnem qui tranſibat iuxta illa per viam: quod renunciatum eſt ipſi Abimelech.*
Et venit Gaal filius Iobel, & fratres eius, & tranſierunt in Sicima, & ſperauerunt in eo viri Sicimorum.	26	*Præterea venit Gaal filius Ebed, & fratres eius, & tranſierunt in Sechem, ac ſpem ſuam poſuerunt in eo viri Sechem.*
Et egreſſi ſunt in agrum, & vindemiauerunt vineas ſuas, & calcauerunt, & fecerunt Ellulim, & intulerunt in domum dei ſui, & comederunt, & biberunt, & maledixerunt Abimelec.	27	*Vnde egreſſi in agrum, vindemiauerunt vineas ſuas, & calcauerunt, & lætati ſunt: ingreſſiq́ ſunt domum dei ſui, ac comederunt & biberunt, & maledixerunt ipſi Abimelech.*
Et dixit Gaal filius Iobel: Quis eſt Abimelech? & quis eſt filius Sychem, quia ſeruiemus ei? nonne filius Ierobaal? & Zebul viſitator eius, ſeruus eius cum viris Emmor patris Sychem? & quid, quod ſeruiemus ei nos?	28	*Dixit autem Gaal filius Ebed. Quis eſt Abimelech, & quis eſt Sechem, vt ſeruiamus ei? nonne filius eſt Ierubbaal, & Zebul præpoſitus eius? ſeruite potius viris Hamor patris Sechem. ſed quare ſeruiemus ei nos?*
Et quis det populum hunc in manu mea? & amouebo Abimelech, & dicam ad eum: Multiplica virtutem tuam, & egredere.	29	*Et quis det populum hunc in manu mea, & auferam Abimelech? Et dixit ipſi Abimelech, Auge exercitum tuũ, & egredere.*
Et audiuit Zebul princeps ciuitatis verba Gaal filij Iobel, & iratus eſt furore ipſe.	30	*Audiens autem Zebul princeps ciuitatis verba Gaal filij Ebed, iratus eſt vehementer.*
Et miſit nuncios ad Abimelech clam, dicens: Ecce Gaal filius Iobel, & fratres eius adueniunt in Sychem, & ecce ipſi obſident ciuitatem ſuper te.	31	*Miſitq́ nuntios ad Abimelech in dolo, dicendo, Ecce Gaal filius Ebed & fratres eius veniunt in Sechem, & ecce obſident ciuitatem contra te.*
Et nunc ſurge nocte, & populus, qui tecum, & inſidiare in agro.	32	*Nunc igitur ſurge noctu, tu & populus qui eſt tecum, & inſidiare in agro.*
Et erit, mane ſimul vt oritur ſol, ſurges diluculo, & tendes ſuper ciuitatem, & ecce ipſe, & populus, qui cum eo, egrediuntur ad te, & facies ei, quæcumque inuenerit manus tua.	33	*Et primo mane ad exortum ſolis ſurgens inuades vrbẽ. quumq́ ipſe & populus qui eſt cum eo, egredietur ad te, facies ei ſecundum quod inuenerit manus tua.*
Et ſurrexit Abimelech, & omnis populus cum eo nocte, & inſidiati ſunt ſuper Sychem quattuor principijs.	34	*Surrexit autem Abimelech, & vniuerſus populus qui erat cum eo, noctu, & inſidiati ſunt ipſi Sechem quatuor cunei.*
Et egreſſus eſt Gaal filius Iobel, & ſtetit ad oſtiũ portæ ciuitatis, & ſurrexit Abimelech, & populus qui cum eo, ex inſidiis.	35	*Et egreſſus eſt Gaal filius Ebed, ſtetitq́ in introitu portæ ciuitatis: ſurrexit autem Abimelech & populus qui erat cum eo de inſidiis.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Cumque vidiſſet populum Gaal, dixit ad Zeb: 36
Ecce de montibus multitudo deſcendit. Cui ille
reſpondit: Vmbras montium vides quaſi capita
hominum, & hoc errore deciperis.
Rurſumque Gaal ait: Ecce populus de vmbilico 37
terræ deſcendit, & vnus cuneus venit per viam,
quæ reſpicit quercum.
Cui dixit Zebul: Vbi eſt nunc os tuum, quo lo- 38
quebaris? Quis eſt Abimelech vt ſeruiamus ei?
Nonne hic populus eſt, quem deſpiciebas? Egrede-
re, & pugna contra eum.
Abiit ergo Gaal, ſpectante Sichimorum populo, 39
& pugnauit contra Abimelech,
Qui perſecutus eſt eum fugientem, & in vrbem 40
compulit: cecideruntque ex parte eius plurimi, vſ-
que ad portam ciuitatis:
Et Abimelech ſedit in Ruma: Zebul autem, Gaal, 41
& ſocios eius expulit de vrbe, nec in ea paſſus eſt
commorari.
Sequenti ergo die egreſſus eſt populus in campũ. 42
Quod cum nunciatum eſſet Abimelech,
Tulit exercitum ſuum, & diuiſit in tres turmas, 43
tendens inſidias in agris. Videnſque quod egrede-
retur populus de ciuitate, ſurrexit, & irruit in eos
Cum cuneo ſuo, oppugnans, & obſidens ciuita- 44
tem: duæ autem turmæ palantes per campum ad-
uerſarios perſequebantur.
Porro Abimelech omni die illo oppugnabat vr- 45
bem, quam cepit, interfectis habitatoribus eius,
ipſaque deſtructa, ita vt ſal in ea diſpergeret.
Quod cum audiſſent qui habitabant in turre Si- 46
chimorum, ingreſſi ſunt fanum dei ſui Berith, vbi
fœdus cum eo pepigerant, & ex eo locus nomen
acceperat, qui erat munitus valde.
Abimelech quoque audiens viros turris Sichi- 47
morum pariter conglobatos,
Aſcendit in montem Selmon cum omni populo 48
ſuo: & arrepta ſecuri, præcidit arboris ramum, im-
poſitumque ferens humero, dixit ad ſocios: Quod
me videtis facere, cito facite.
Igitur certatim ramos de arboribus præcidẽtes, 49
ſequebantur ducem. Qui circumdantes præſidium
ſuccenderunt: atque ita factum eſt, vt fumo & igne
mille homines necarentur, viri pariter & mulie-
res, habitatorum turris Sichem.
Abimelech autem inde proficiſcens venit ad op- 50
pidum Thebes, quod circumdans obſidebat exer-
citu.
Erat autem turris excelſa in media ciuitate, ad 51
quam cõfugerant ſimul viri ac mulieres, & omnes
principes ciuitatis, clauſa firmiſſime ianua, & ſuper
turris tectum ſtantes per propugnacula.
Accedenſque Abimelech iuxta turrim, pugna- 52
bat fortiter: & appropinquans oſtio, ignem ſuppo-
nere nitebatur:
*2. Reg. 11. 21. * Et ecce vna mulier fragmen molæ deſuper ia- 53
ciens, illiſit capiti Abimelech, & confregit cerebrũ
eius,
*1. Reg. 31. 4. 1. Par. 10. 4. * Qui vocauit cito armigerum ſuum, & ait ad 54
eum: Euagina gladium tuum, & percute me: ne
forte dicatur quod à fœmina interfectus ſim. Qui
iuſſa perficiens, interfecit eum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Vidit autem Ghabal populum, & ait ad Zebul: Ecce populus deſcendit de cacuminibus montium, & ait ad eũ Zebul: Vmbram montium vides quaſi homines.

Et addidit adhuc Ghabal vt loqueretur, & dixit: Ecce populus deſcendunt de vmbilico terræ, & dux vnus venit de via quercus Mehonenim.

Dixit autem ad eum Zebul: Vbi nunc eſt os tuum quod dicebas: Quis eſt Abimelech, quod ſeruiamus ei? Nonne iſte eſt populus, quem ſpreuiſti? Egredere obſecro nunc, & pugna cum eo.

Et egreſſus eſt Ghabal coram viris Sechem, pugnauitq́ cum Abimelech.

Et perſecutus eſt eum Abimelech, & fugit à facie eius, & ceciderunt vulnerati multi vſque ad oſtium portæ.

Manſit autem Abimelech in Arumah: & expulit Zebul ipſum Ghabal, & fratres eius ne maneret in Sechem.

Et fuit, in craſtino egreſſus eſt populus in agrum, & nunciauerunt ipſi Abimelech.

Et tulit populum, & diuiſit eos in tria capita, & inſidiatus eſt in agro, & vidit, & ecce populus egrediebatur de ciuitate, & ſurrexit aduerſus eos, & percuſſit eos.

Et Abimelech, & capita quæ erant ſecum graſſati ſunt, & ſteterunt ad oſtium portæ ciuitatis: duo autem capita graſſati ſunt aduerſus omnes qui erant in agro, & percuſſerunt eos.

At Abimelech pugnauit contra ciuitatem tota die illa, & cepit vrbem, ac populum qui erat in ea interfecit, diruit vrbem, & ſeminauit in ea ſal.

Audierunt autem omnes viri turris Sechem, & venerunt ad arcem Bethelberith.

Nunciatumq́ eſt ipſi Abimelech, quod congregati eſſent omnes viri turris Sechem:

Et deſcendit Abimelech in monte Salmon, ipſe & omnis populus qui erat ſecum, & tulit Abimelech ſecures, & præcidit ramum arboris, & portauit eum, & poſuit ſuper humerum ſuum, dixitq́ ad populum qui erat ſecum: Quod vidiſtis feci: feſtinate, facite ſicut ego.

Et præciderunt etiam omnis populus vnuſquiſque ramum ſuum, & ierunt poſt Abimelech, & poſuerunt iuxta arcem, & combuſſerunt cum eis arcem igni, & mortui ſunt etiam omnes viri turris Sechem ferè mille viri, & mulieres.

Iuit autem Abimelech ad Thebes, & caſtrametatus eſt contra Thebes, & cepit eam.

Turris autem fortis erat in medio ciuitatis, & fugerunt illuc omnes viri, & mulieres, & omnes Domini ciuitatis, & clauſerunt ſe ſuper ſe, & aſcenderunt ſuper tectum turris.

Et venit Abimelech vſque ad turrim, & pugnabat cõtra eam, & appropinquauit vſque ad oſtium turris, vt combureret illud igni.

Et proiecit mulier vna fragmen molæ ſuper caput Abimelech, & confregit ceruicem eius.

Et vocauit cito puerum portantem arma ſua, & dixit ei: Euagina gladium tuum, & interfice me, ne forte dicant de me: mulier interfecit eum, & perfodit eum puer eius, & mortuus eſt.

Illo- Vide-

Tranſl. ex Septuag.

36 Et vidit Gaal filius Iobel populum, & dixit ad
Zebul: Ecce populus deſcendit de capitibus mon-
tium, & dixit ad eum Zebul: Vmbram montium
tu vides, tamquam viros.
37 Et adiecit adhuc Gaal loqui, & dixit: Ecce popu-
lus deſcendens iuxta Mare de contiguo vmbilico
terræ, & principium aliud venit per viam Helon
Maonenim:
38 Et dixit ad Zebul: Et vbi eſt os tuum ſicut locu-
tus es, quis eſt Abimelech, quia ſeruiemus ei? nō
ne hic eſt populus, quem ſpreuiſti. Exi vtique nūc,
& congredere cum eo.
39 Et exiuit Gaal in conſpectu virorum Sychem, &
congreſſus eſt cum Abimelech.
40 Et perſecutus eſt eum Abimelech, & fugit à fa-
cie eius, & ceciderunt cæſi multi vſque ad oſtium
portæ.
41 Et intrauit Abimelech in Arema, & Zebul eiecit
Gaal, & fratres eius, vt non habitarent in Sichem.
42 Et factum eſt in craſtina, & exiit populus in a-
grum, & annunciauit ipſi Abimelech.
43 Et accepit populum, & diuiſit eos in tria princi-
pia, & inſidiatus eſt in agro, & vidit, & ecce popu-
lus exiuit è ciuitate, & ſurrexit ſuper eos, & per-
cuſſit eos.
44 Et Abimelech, & principes, qui cum eo, extende-
runt, & ſteterunt apud oſtium portæ ciuitatis, &
duo principia tetenderunt ſuper omnes, qui in a-
gro, & percuſſerunt eos.
45 Et Abimelech pugnauit in vrbem tota die illa, &
cepit ciuitatem, & populum, qui in ea, interfecit,
& ciuitatem deſtruxit, & ſeminauit eam ſale.
46 Et audierunt omnes viri turris Sychem, & ve-
nerunt in conuentum Bæthel Berith.
47 Et nunciatum eſt Abimelech, quia congregati
ſunt omnes viri turris Sychem.
48 Et aſcendit Abimelech in montem Selmun, &
omnis populus, qui cum eo, & ſumpſit Abimelech
ſecures in manu ſua, & ſuccidit ramum ligni, &
tulit, & poſuit ſuper humeros ſuos, & dixit popu-
lo, qui ſecum: quod vidiſtis me facientem, cito fa-
cite, ſicut ego.
49 Et ſucciderunt etiam vir ramum, omnis vir, &
iuerunt poſt Abimelech, & impoſuerunt ſuper cō-
uentum, & incenderunt ſuper eos conuentum in
igni, & mortui ſunt etiam omnes viri turris Sici-
morum, circiter mille viri, & mulieres.
50 Et iuit Abimelech de Bæthel Berith, & caſtrame-
tatus eſt in Thebes, & cepit eam.
51 Et turris fortis erat in medio ciuitatis, & fuge-
runt illuc omnes viri, & mulieres ciuitatis, & clau-
ſerunt deforis ſe, & aſcenderunt ſuper tectum tur-
ris.
52 Et venit Abimelech vſque ad turrim, & pugna-
uerunt cum eo, & appropinquauit Abimelech vſq;
ad oſtium turris ad incendendam eam in igni.
53 Et proiecit mulier vna fragmentum ſupermo-
lare ſuper caput Abimelech, & fregit cranium eius.
54 Et clamauit cito ad puerum, qui ferebat vaſa e-
ius, & dixit ei: Educ gladium meum, & interfice
me, ne quando dicant, mulier occidit eum, & trāſ-
fodit eum puer eius, & mortuus eſt.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Videns autem Gaal populum, ait ad Zebul: Ecce po-
pulus deſcendit de cacuminibus montium. Cui reſpondit
Zebul, Vmbram montium vides quaſi homines.
Tunc adiecit Gaal, ac dixit, Ecce populus deſcendunt
de vmbilico terræ, & dux vnus venit per viam planitiei
Meonenim.
Dixit autem ad eum Zebul, Vbi nunc eſt os tuum quo
dicebas, Quis eſt Abimelech, vt ſeruiamus ei? nonne
ille eſt populus quem ſpreuiſti? egredere obſecro nunc, &
pugna contra eum.
Et egreſſus eſt Gaal coram viris Sechem, pugnauitq́;
contra Abimelech.
Et perſequutus eſt eum Abimelech, poſteaquam fugere
cœperat à facie eius, cecideruntq́; vulnerati multi vſque
ad introitum portæ.
Remanſit autem Abimelech in Arumah, & expulit Ze-
bul ipſum Gaal & fratres eius, ne manerent in Sechem.
Poſtridie autem egreſſus eſt populus in agros, & re-
nuntiauerunt ipſi Abimelech.
Tulit igitur populum, & partitus eſt eos in tria capita,
inſidiaſque poſuit in agro: videnſque populum egredien-
tem de ciuitate, inſurrexit in eos, ac percuſſit eos.
Ipſe itaque Abimelech & capita quæ erant cum eo, graſ-
ſati ſunt, & conſtiterunt ad introitum portæ ciuitatis:
duo autem alia capita graſſata ſunt aduerſus omnes qui
erant in agro, & percuſſerunt eos.
Abimelech præterea oppugnauit vrbem toto die illo, &
expugnauit eam, ac populum qui erat in ea interfecit: di-
ruitque vrbem, & ſeminauit in ea ſal.
Audientes autem omnes viri turris Sechem, venerunt
ad arcem Beth-el-berith.
Renuntiatum verò eſt ipſi Abimelech, quod illic congre-
gati eſſent omnes viri turris Sechem:
Et aſcendit Abimelech in monte Salmon, ipſe & totus
populus qui erat cum eo: tulitq́; Abimelech ſecures, &
præcidit ramos arborum, quos ſuſtulit, ac poſuit ſuper
humerum ſuum, dixitq́; ad populum qui erat ſecum,
Quod vidiſtis, feci: feſtinate, facite ſicut ego.
Præciderunt itaque etiam vniuerſus populus quiſque
ramum ſuum, & iuerunt poſt Abimelech, depoſueruntque
ad arcem, & ſuccenderunt ſuper illos arcem igni: mor-
tuique ſunt etiam omnes viri turris Sechem, ferè mille
viri & mulieres.
Abiit deinde Abimelech ad Thebes, & caſtrametatus eſt
iuxta Thebes, cepitque eam.
Turris autem fortis erat in medio ciuitatis, & fuge-
runt illuc omnes viri, & mulieres, & omnes viri ciuita-
tis, & clauſerunt ſuper ſe, & aſcenderunt ſuper tectum
turris.
Venit ergo Abimelech vſque ad turrim, & oppugnauit
eam: acceſſitque ad oſtium turris, vt combureret illud
igni.
Tum deiecit mulier quædam fragmen molæ ſuper caput
Abimelech, confregitque illi caluariam.
Qui mox accerſito puero portante arma ſua, dixit ei,
Euagina gladium tuum, & interfice me: ne forte dicant
de me, mulier interfecit eum. perfodit itaque eum puer
eius, & mortuus eſt.

	Vulgat. Editio.	Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
55	Illoque mortuo, omnes qui cum eo erant de Iſrael, reuerſi ſunt in ſedes ſuas:	*Viderunt autem viri Iſrael quod mortuus eſſet Abimelech, & abierunt vnuſquiſque in locum ſuum.*
	Et reddidit Deus malum, quod fecerat Abimelech contra patrem ſuum, interfectis ſeptuaginta fratribus ſuis.	*Redditítq́; Deus malum Abimelech, quod fecerat patri ſuo, interficiendo ſeptuaginta fratres ſuos.*
57	Sichimitis quoque quod operati erant, retributum eſt, & venit ſuper eos maledictio Ioatham filij Ierobaal.	*Et omne malum virorum Sechem reddidit Deus in caput eorum, & venit ad eos maledictio Iotham filij Ierubbahal.*
	CAP. X.	**CAP. X.**
1	POſt Abimelech ſurrexit dux in Iſrael Thola filius Phua patrui Abimelech: vir de Iſſachar, qui habitauit in Samir montis Ephraim:	*SVrrexit autem poſt Abimelech, vt ſaluum faceret Iſrael Tolah filius Puah filij Dodo vir de Iſaſchar, & ipſe habitabat in Samir, in monte Ephraim.*
2	Iudicauit Iſraelem viginti & tribus annis, mortuuſque eſt, ac ſepultus in Samir.	*Iudicauitq́; Iſrael viginti, & tribus annis, & mortuus eſt, & ſepultus eſt in Samir.*
3	Huic ſucceſſit Iair Galaadites, qui iudicauit Iſraelem per viginti & duos annos,	*Surrexit autem poſt eum Iair Ghilhadites, iudicauitq́; Iſrael viginti, & duobus annis:*
4	Habens triginta filios ſedentes ſuper triginta pullos aſinarum, & principes triginta ciuitatum, quæ ex nomine eius ſunt appellatæ Hauoth Iair, id eſt, oppida Iair, vſque in præſentem diem in terra Galaad.	*Et fuerunt ei triginta filii equitantes ſuper triginta pullos & triginta vrbes eis quas vocabant Chauuoth Iair, vſque ad diem hanc, quæ erant in terra Ghilhad.*
5	Mortuuſque eſt Iair, ac ſepultus in loco, cui eſt vocabulum Camon.	*Mortuuſq́; Iair, & ſepultus eſt in Chamon.*
6	Filij autem Iſrael peccatis veteribus iungentes noua fecerunt malum in conſpectu Domini, & ſeruierunt idolis, Baalim & Aſtaroth, & diis Syriæ ac Sidonis, & Moab, & filiorum Ammon, & Philiſthiim: dimiſeruntque Dominum, & non coluerunt eum.	*Addiderunt autem filij Iſrael vt facerent malum in oculis Domini, ſeruieruntq́; Behalim, & Haſtaroth, & diis Aram, diiſq́; Sidon, & diis Moab, ac diis filiorum Hammon, diiſq́; Peliſtim: dereliquerunt autem Dominũ, & non ſeruierunt ei.*
7	Contra quos Dominus iratus, tradidit eos in manus Philiſthiim & filiorum Ammon.	*Iratuſq́; eſt furor Domini contra Iſrael, & tradidit eos in manu Peliſtim, & in manu filiorum Hammon.*
8	Afflictique ſunt, & vehementer oppreſſi per annos decem & octo, omnes qui habitabant trans Iordanem in terra Amorrhæi, qui eſt in Galaad:	*Et detriuerunt, & oppreſſerunt filios Iſrael in anno ipſo, octo, & decem annis, omnes filios Iſrael, qui erant trans Iarden in terra Emorræi, quæ eſt in Ghilhad.*
9	In tantum, vt filij Ammon Iordane tranſmiſſo, vaſtarent Iudam & Beniamin & Ephraim: afflictuſque eſt Iſrael nimis.	*Tranſieruntq́; filij Hammon Iarden ad pugnandum & cum Iehudah, & cum Biniamin, etiam cum domo Ephraim, & anguſtia affectus eſt Iſrael valde.*
10	Et clamantes ad Dominum, dixerunt: Peccauimus tibi, quia dereliquimus Dominum Deum noſtrum, & ſeruiuimus Baalim.	*Clamaueruntq́; filij Iſrael ad Dominum dicendo: Peccauimus tibi, & quia dereliquimus Deum noſtrum, & ſeruiuimus Behalim.*
11	Quibus locutus eſt Dominus: Numquid non Aegyptij & Amorrhæi, filiique Ammon & Philiſthiim,	*Dixitq́; Dominus ad filios Iſrael: Nonne ab Ægyptiis, & Emorræo, & filiis Hammon, & Peliſtim?*
12	Sidonij quoque & Amalec & Chanaan oppreſſerunt vos, & clamaſtis ad me, & erui vos de manu eorum?	*Et Sidonim, & Hamalec, & Mahon qui oppreſſerunt vos: & clamaſtis ad me, ſaluoſque feci vos de manu eorum.*
13	Et tamen reliquiſtis me, & coluiſtis deos alienos: idcirco non addam vt vltra vos liberem.	*Vos autem dereliquiſtis me, & ſeruiſtis diis alienis: idcirco non addam vt ſaluos faciam vos.*
14	Ite, & inuocate deos quos elegiſtis: ipſi vos liberent in tempore anguſtiæ.	*Ite, & clamate ad deos, quos elegiſtis: ipſi ſaluent vos in tempore anguſtiæ veſtræ.*
15	Dixeruntque filij Iſrael ad Dominum. Peccauimus: redde tu nobis quidquid tibi placet: tantum nunc libera nos.	*Dixeruntq́; filij Iſrael ad Dominum: Peccauimus: fac tu nobis ſecundum quod bonum eſt in oculis tuis, tantum libera nos quæſumus die hac.*
16	Quæ dicentes: omnia de finibus ſuis alienorum deorum idola proiecerunt, & ſeruierunt Domino Deo qui doluit ſuper miſeriis eorum.	*Et remouerunt deos alienos de medio ſui, ſeruieruntq́; Domino: & anguſtiis affecta eſt anima eius propter laborem Iſrael.*
17	Itaque filij Ammon conclamantes in Galaad fixere tentoria: contra quos congregati filij Iſrael, in Maſpha caſtrametati ſunt:	*Et conuenerunt filij Hammon, & caſtrametati ſunt in Ghilhad, & congregati ſunt filij Iſrael, & caſtrametati ſunt in Miſpah.*
18	Dixeruntque principes Galaad ſinguli ad proximos ſuos: Qui primus ex nobis contra filios Ammon cœperit dimicare, erit dux populi Galaad.	*Dixeruntq́; populus: Principes Ghilhad, quilibet ad proximum ſuum: Quicumque cœperit pugnare contra filios Hammon erit dux omnibus habitatoribus Ghilhad.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

55 Et vidit vir Iſrael, quia mortuus eſt Abimelech,
& iuerunt, vir ad locum ſuum.
56 Et retulit Deus malignitatem Abimelech, quam
fecerat patri ſuo, interficiendo ſeptuaginta fratres
ſuos.
57 Et omnem malignitatem virorum Sychem re-
tulit Deus in caput eorum, & ſuperuenit ſuper eos
maledictio Ioatham filij Ierobaal.

C A P. X.

1 ET ſurrexit poſt Abimelech, qui ſaluum faceret
Iſrael, Thola filius Phua patrui eius, vir de Iſſa-
char, & ipſe habitabat in Samir in monte Ephræm.
2 Et iudicauit Iſrael viginti tres annos, & mortuus
eſt, & ſepultus eſt in Samir.
3 Et ſurrexit poſt eum Iair, qui de Galaad, & iudi-
cauit Iſrael viginti duos annos.
4 Et erant ei triginta, & duo filij inſcendentes ſu-
per triginta duos pullos, & triginta duæ ciuitates
eis, & vocabant eas oppida Iair vſque in diem hanc
in terra Galaad,
5 Et mortuus eſt Iair, & ſepultus eſt in Rhamnon.
6 Et addiderunt filij Iſrael facere malum in con-
ſpectu Domini, & ſeruierunt ipſis Baalim, & Aſta-
roth, & diis Aram, & diis Sidonis, & diis Moab, &
diis filiorum Ammon, & diis Phyliſtiim, & dereli-
querunt Dominum, & non ſeruierunt ei.
7 Et iratus eſt furore Dominus in Iſrael, & vendi-
dit eos in manu Phyliſtum, & in manu filiorum
Ammon.
8 Et tribulauerunt, & fregerunt filios Iſrael in tē-
pore illo, octo & decem annis omnes filios Iſrael,
qui trans Iordanem, in terra ipſius Amorrhæi, qui
in Galaad.
9 Et tranſierunt filij Ammon Iordanem ad pugnā-
dum aduerſus Iudam, & Beniamin, & aduerſus E-
phræm, & vexati ſunt filij Iſrael valde.
10 Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum, dicen-
tes: Peccauimus tibi, quia dereliquimus Deum, &
ſeruiuimus ipſi Baalim.
11 Et dixit Dominus ad filios Iſrael: Nonne ab Ae-
gypto, & ab Amorræo & à filiis Ammon, & à Phy-
liſtiim,
12 Et Sidoniis, & Amalec, & Madian, ij qui tribula-
uerunt vos? & clamaſtis ad me, & ſaluaui vos de
manu eorum:
13 Et vos dereliquiſtis me, & ſeruiuiſtis diis aliis:
propter hoc non apponam ſaluare vos.
14 Ite, & clamate ad Deos, quos elegiſtis vobis ipſis,
& ipſi ſaluent vos in tempore tribulationis veſtræ.
15 Et dixerũt filij Iſrael ad Dominum: Peccauimus:
fac tu nobis iuxta omne, quod bonum in oculis
tuis: verumtamen erue nos in die hac.
16 Et remouerunt deos alienos de medio ſui, & ſer-
uierunt Domino ſoli, & diminuta eſt anima eius
in labore Iſrael.
17 Et aſcenderunt filij Ammon, & caſtrametati ſunt
in Galaad, & congregati ſunt filij Iſrael, & caſtra-
metati ſunt in ſpecula.
18 Et dixerunt populus, ipſi principes Galaad, vir
ad proximum ſuum: Quis eſt vir, qui incipiet pu-
gnare aduerſus filios Ammon, & erit in principem
omnibus inhabitantibus Galaad?

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Viderunt autem viri Iſrael, quod mortuus eſſet Abime-
lech, abierunt quiſque in locum ſuum.*
*Reddidit itaque Deus malum Abimelech quod fecerat
patri ſuo, interficiendo ſeptuaginta fratres ſuos.*
*Sed & omne malum virorum Sechem reddidit Deus in
caput eorum: & euenit eis maledictio Iotham filij Ierub-
baal.*

C A P. X.

*SVrrexit autem poſt Abimelech, vt ſaluum faceret Iſ-
rael, Thola filius Puah filij Dodo, vir de tribu Iſſachar:
ipſe autem habitabat in Samir, in monte Ephraim.*
*Iudicauitq́; Iſraelē viginti & tribus annis: & mortuus
eſt, ac ſepultus in Samir.*
*Poſt hunc ſurrexit Iair Giladites, iudicauitq́; Iſraelē
viginti, & duobus annis.*
*Fuerunt autem ei triginta filij equitantes ſuper tri-
ginta pullos: quibus & triginta erant vrbes quas vocabant
Hauoth Iair vſque ad diem hac, quæ ſunt in terra Gilad.*
Mortuus vero eſt Iair, & ſepultus eſt in Camon.
*Rurſum autem filij Iſrael fecerunt malum in oculis
Iehoua, ſeruieruntq́; Bealim, & Aſtharoth, & diis A-
ram, diiſq́; Sidon, & diis Moab, ac diis filiorum Am-
mon, diis deniq́; Pelitthim, dereliqueruntq́; Iehouam, &
non ſeruierunt ei.*
*Propterea iratus eſt furor Iehoua contra Iſraelem, &
tradidit eos in manum Pelitthim, & in manum filiorum
Ammon.*
*Qui attriuerunt, & confregerunt filios Iſrael anno ip-
ſo, octodecim annis cunctos filios Iſrael, qui erant trans
Iarden in terra Emoræi, quæ eſt in Gilad.*
*Tranſieruntq́; filij Ammon Iarden, vt præliarentur et-
iam cum Iehudah & Biniamin, etiam cum domo E-
phraim, & anguſtia affectus eſt Iſrael valde.*
*Clamaueruntq́; filij Iſrael ad Iehouam, dicendo, Pec-
cauimus tibi, & quia dereliquimus Deum noſtrum, &
quia ſeruiuimus Bealim.*
*Dixit autem Iehouah ad filios Iſrael, Nonne ab Ægy-
ptiis, & Emoræo, & filiis Ammon, & Peliſthim,*
*Præterea Sidonij & Amalec, & Maonitæ oppreſſerunt
vos, & clamaſtis ad me, ſaluoſque feci vos de manu eo-
rum.*
*Vos autem dereliquiſtis me, & ſeruiuiſtis diis alienis:
iccirco non liberabo vos vltra.*
*Ite, & clamate ad deos quos elegiſtis: ipſi ſaluent vos
tempore anguſtiæ veſtræ.*
*Reſponderunt autem filij Iſrael Iehouæ, Peccauimus: fac
tu nobis ſecundum quod bonum eſt in oculis tuis: tantum
libera nos quæſumus, die hac.*
*Et abſtulerunt deos alienos de medio ſui, ſeruieruntq́;
Iehouæ: & anguſtiis affecta eſt anima eius propter labo-
rem Iſrael.*
*Congregati ſunt autem filij Ammon, & caſtrametati
ſunt in Gilad: congregati ſunt quoque filij Iſrael, & ca-
ſtrametati ſunt in Miſpah.*
*Dixeruntq́; populus & principes Gilad quilibet ad pro-
ximum ſuum, Quicunque cœperit pugnare contra filios
Ammon, erit dux omnibus habitatoribus Gilad.*

Vulgat. Editio.

CAP. XI.

1 FVit illo tempore Iephte Galaadites vir fortiſſimus atque pugnator, filius mulieris meretricis, qui natus eſt de Galaad.

2 Habuit autem Galaad vxorem, de qua ſuſcepit filios: qui poſtquam creuerant, eiecerunt Iephte, dicentes: Heres in domo patris noſtri eſſe non poteris, quia de altera matre natus es.

3 Quos ille fugiens, atque deuitans, habitauit in Terra Tob: congregatique ſunt ad eum viri inopes, & latrocinantes, & quaſi principem ſequebantur.

4 In illis diebus pugnabant filij Ammon contra Iſrael.

5 Quibus acriter inſtantibus perrexerunt maiores natu de Galaad, vt tollerent in auxilium ſui Iephte de Terra Tob:

6 Dixeruntque ad eum: Veni & eſto princeps noſter, & pugna contra filios Ammon.

7 Quibus ille reſpondit: * Nonne vos eſtis, qui odiſtis me, & eieciſtis de domo patris mei, & nunc veniſtis ad me neceſſitate compulſi?

*Gen. 6 27.

8 Dixeruntque principes Galaad ad Iephte. Ob hanc igitur cauſam nunc ad te venimus, vt proficiſcaris nobiſcum, & pugnes contra filios Ammon, ſisque dux omnium qui habitant in Galaad.

9 Iephte quoque dixit eis: Si vere veniſtis ad me, vt pugnem pro vobis contra filios Ammon, tradideritque eos Dominus in manus meas, ego ero veſter princeps?

10 Qui reſponderunt ei: Dominus, qui hæc audit, ipſe mediator ac teſtis eſt quod noſtra promiſſa faciemus.

11 Abiit itaque Iephte cum principibus Galaad, fecitque eum omnis populus principem ſui. Locutuſque eſt Iephte omnes ſermones ſuos coram Domino in Maſpha.

12 Et miſit nuncios ad regem filiorum Ammon, qui ex perſona ſua dicerent: Quid mihi & tibi eſt, quia veniſti contra me, vt vaſtares terram meam?

13 Quibus ille reſpondit: * Quia tulit Iſrael terram meam quando aſcendit de Aegypto à finibus Arnō vſque Iaboc atque Iordanem: nunc ergo cum pace redde mihi eam.

*Num. 21. 13.

14 Per quos rurſum mandauit Iephte, & imperauit eis vt dicerent regi Ammon:

15 Hæc dicit Iephte: non tulit Iſrael terram Moab, nec terram filiorum Ammon:

16 Sed quando de Aegypto conſcenderunt, ambulauit per ſolitudinem vſque ad Mare rubrum, & venit in Cades.

17 * Miſitque nuncios ad regem Edom, dicens: Dimitte me vt tranſeam per terram tuam. Qui noluit acquieſcere precibus eius. Miſit quoque ad regem Moab, qui & ipſe tranſitum præbere contempſit. Manſit itaque in Cades,

*Num. 20. 14.

18 Et circuiuit ex latere terrā Edom, & terram Moab: venitque contra Orientalem plagam terræ Moab & caſtrametatus eſt trans Arnon: nec voluit intrare terminos Moab: Arnon quippe confinium eſt terræ Moab.

Miſit

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XI.

1 *IPhtach autem Ghilbadites erat potens viribus, eratq; filius mulieris meretricis, genueratq; Ghilbad ipſum Iphtach.*

2 *Peperit autem vxor Ghilbad ſibi filios: creueruntque filij vxoris, & expulerunt Iphtach, dixeruntq; ei: Non hæreditatem accipies in domo patris noſtri, quia filius mulieris altera es*

3 *Fugitq; Iphtach à facie fratrum ſuorum, & manſit in terra Thob: & collecti ſunt ad Iphtach homines vacui, & egreſſi ſunt cum eo.*

4 *Et fuit poſt aliquot dies pugnauerunt filij Hammon cū Iſrael.*

5 *Et fuit cum pugnarent filij Hammon cum Iſrael perrexerunt ſeniores Ghilbad, vt tollerent Iphtach de terra Thob.*

6 *Dixeruntq; ad Iphtach: Veni, & eſto nobis in principē, & pugna cum filiis Hammon.*

7 *Dixitq; Iphtach ſenioribus Ghilbad: Nonne odio habuiſtis me, & expuliſtis è domo patris mei? & cur veniſtis ad me, quando anguſtia eſt vobis?*

8 *Dixeruntq; ſeniores Ghilbad ad Iphtach: Iccirco nunc reuerſi ſumus ad te, & venies nobiſcum, pugnabiſque cū filiis Hammon, & eris nobis dux, omnibus habitatoribus Ghilbad.*

9 *Dixitq; Iphtach ad ſeniores: Si reuerti facitis me ad pugnandum cum filiis Hammon, tradideritq; Dominus eos coram me, ero vobis dux?*

10 *Dixeruntq; ſeniores Ghilbad ad Iphtach: Dominus audiat inter nos, niſi ſecundum verbum tuum, ſic faciemus.*

11 *Et iuit Iphtach, cum ſenioribus Ghilbad, & poſuerunt populus eum ſuper ſe ducem & principem: locutuſq; Iphtach omnia verba ſua coram Domino in Miſpah.*

12 *Miſit autem Iphtach nuncios ad regem filiorum Hammon dicendo: Quid mihi & tibi, quia veniſti ad me, vt pugnes contra terram meam?*

13 *Dixitq; rex filiorum Hammon ad nuncios Iphtach: Quia tulit Iſrael terram meam, quando aſcendit ex Ægypto, ab Arnon vſque ad Iabboc, & vſque ad Iarden, & nunc reddes eas cum pace.*

14 *Addidit autem adhuc Iphtach, & miſit nuncios ad regem filiorum Hammon.*

15 *Dixitq; ei: Sic dicit Iphtach: Non tulit Iſrael terram Moab, & filiorum Hammon.*

16 *Sed cum aſcenderent ex Ægypto, ambulauit Iſrael per deſertum vſque ad Mare Suph, & venit in Cades.*

17 *Miſitq; Iſrael nuncios ad regem Edom dicendo: Tranſibo per terram tuam, & non audiuit rex Edom & etiam ad regem Moab miſit, & noluit. Manſitque Iſrael in Cades.*

18 *Et ambulauit per deſertū, & circuiuit terram Edom, & terram Moab: venitque ab ortu ſolis terræ Moab, & caſtrametati ſunt trans Arnon: nec intrauerunt terminum Moab: Arnon enim eſt terminus Moab.*

Mi-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XI.

1 ET Iephthæ Galaaditides eleuatus virtute,& ip
ſe filius mulieris meretricis, quæ genuit ipſi
Galaad ipſum Iephthæ.
2 Et peperit vxor Galaad ei filios,& creuerunt filij
vxoris, & eiecerunt Iephthæ, & dixerunt ei: Non
hæreditabis in domo patris noſtri, quoniam filius
mulieris fornicariæ es.
3 Et fugit Iephthæ à facie fratrum ſuorum, & ha-
bitauit in terra Tob: & conglobati ſunt ad Iephthę
viri manes, & egreſſi ſunt cum eo.
4 Et factum eſt, quando pugnarunt filij Ammon
cum Iſraël:
5 Et iuerunt ſeniores Galaad aſſumere Iephthæ de
terra Tob:
6 Et dixerunt Iephthæ: Veni, & eris nobis in prin-
cipem,& pugnabimus aduerſus filios Ammon.
7 Et dixit Iephthæ ſenioribus Galaad: Nonne vos
odio habuiſtis me, & eieciſtis me de domo patris
mei, & emiſiſtis me à vobis? & propter quid veni-
ſtis ad me nunc quando egetis?
8 Et dixerunt ſeniores Galaad ad Iephthæ: Propter
hoc nunc reuertimus ad te,& ibis nobiſcum,& pu-
gnabis aduerſus filios Ammon; & eris nobis in
principem omnibus inhabitantibus Galaad.
9 Et dixit Iephthæ ad ſeniores Galaad: Si reducitis
me vos ad pugnandum in filios Ammon, & tradi-
derit eos Dominus coram me, & ego vobis ero in
principem.
10 Et dixerunt ſeniores Galaad ad Iephthæ: Domi-
nus ſit audiens inter nos, ſi non iuxta verbum tuū
ſic faciemus:
11 Et iuit Iephthæ cum ſenioribus Galaad, & po
ſuerunt eum populus ſuper ſe in caput, & in prin-
cipem: & locutus eſt Iephthæ omnia verba ſua co-
ram Domino in Maſſepha.
12 Et miſit Iephthæ nuncios ad regem filiorum Am-
mon, dicens: Quid mihi & tibi,quia veniſti ad me
ad pugnandum in terra mea?
13 Et dixit rex filiorū Ammon, ad nūcios Iephthæ:
quoniam cepit Iſrael terram meam,dum ipſe aſcē-
deret ex Aegypto ab Arnon vſque Iaboc, & vſque
ad Iordanem, & nunc reſtitue eas in pace, & ibo.
14 Et appoſuit adhuc Iephthæ, & miſit nuncios ad
regem filiorum Ammon, & dixit ei:
15 Sic dicit Iephthæ: Non cepit Iſrael terram Moab,
& terram filiorum Ammon:
16 Quoniam cum aſcenderent ipſi ex Aegypto, iuit
Iſrael in deſerto vſque ad Mare Suph; & venit in
Cades.
17 Et miſit Iſrael nūcios ad regem Edom dicens:
Prætcribo nunc in terra tua, & non audiuit rex E-
dom. Atque etiam ad regem Moab miſit,& non be-
ne ſenſit, & ſedit Iſraël in Cades:
18 Et iuit in deſerto,& circuiuit terrā Edom,& ter-
ram Moab, & venit ab ortu ſolis terræ Moab,& ca-
ſtrametatus eſt trans Arnon: & non intrauit in fi-
nes Moab, quoniam Arnon eſt terminus Moab.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XI.

1 *IPhthah autem Giladites erat potens viribus, eratq; fi-
lius mulieris meretricis, genueratq; Gilad ipſum
Iphthah.*
2 *Peperit autem vxor Gilad ipſi filios: creueruntque fi-
lij vxoris, & expulerunt Iphthah; dixeruntq; ei, Non
accipies hereditatem in domo patris noſtri: quia filius
mulieris alterius es.*
3 *Fugit itaque Iphthah à facie fratrum ſuorum, & mā-
ſit in terra Tob: collectiq; ſunt ad Iphthah homines vacui,
& egreſſi ſunt cum eo.*
4 *Fuit autem poſt aliquot dies pugnauerunt filij Ammon
cum Iſraël.*
5 *Quum ergo oppugnare cœpiſſent illos Ammonitæ, per-
rexerunt ſeniores Gilad vt reducerent Iphthah de terra
Tob.*
6 *Dixeruntq; ad Iphthah. Veni, & eſto nobis in principē,
vt pugnemus contra filios Ammon.*
7 *Reſpondit Iphthah ſenioribus Gilad, Nonne odio ha-
buiſtis me, & expuliſtis me è domo patris mei? & cur ve-
niſtis ad me nunc quando anguſtia eſt vobis?*
8 *Dixeruntq; ſeniores Gilad ad Iphthah, Idcirco nunc
reuerſi ſumus ad te, vt venias nobiſcum, pugneſque con-
tra filios Ammon, & ſis nobis dux, omnibus habitatoribus
Gilad.*
9 *Tunc reſpondit Iphthah ſenioribus Gilad, Si reduca-
tis me vos ad pugnandum contra filios Ammon, tradide-
ritq; eos Iehouah coram me: erone vobis dux?*
10 *Tum dixerunt ſeniores Gilad ad Iphthah, Iehouah
audiet inter nos, ſi non ſecundum verbum tuum feceri-
mus.*
11 *Perrexit itaque Iphthah cum ſenioribus Gilad, præpo-
ſueruntq; populus eum ſupra ſe in ducem & principem:
loquutuſq; eſt Iphthah omnia verba ſua coram Iehoua in
Miſpah.*
12 *Miſit itaque Iphthah legatos ad regem filiorum Am-
mon hiſce mandatis, Quid mihi & tibi, quod veniſti co-
ram me vt pugnes contra terram meam?*
13 *Dixitque rex filiorum Ammon ad legatos Iphthah,
Quia tulit Iſrael terram meam quando aſcendit ex Æ-
gypto ab Arnon vſque ad Iabboc, & vſque ad Iarden,
nunc ergo redde eas cum pace.*
14 *Rurſum autem Iphthah miſit legatos ad Regem filiorū
Ammon.*
15 *Dixitq; ei, Sic dixit Iphthah, Non cepit Iſrael terram
Moab, neque terram filiorum Ammon.*
16 *Sed quum aſcenderent ex Ægypto, perambulauit Iſrael
per deſertum vſque ad Mare Suph, & peruenit in Cades.*
17 *Miſitq; Iſrael legatos ad regem Edom, dicendo: Tranſeā
obſecro per terram tuam. Et non audiuit rex Edom. mi-
ſit quoque ad regem Moab legatos: & noluit. manſit ita-
que Iſrael in Cades.*
18 *Quumq; proficiſceretur per deſertū, circuiuit terram
Edom & terram Moab: deueniſque ab Ortu ſolis terræ
Moab, & caſtrametati ſunt citra Arnon: nec intraue-
runt terminum Moab: Arnon enim eſt terminus Moab.*

Vulgat. Editio.

Nu. 21. 19 Miſit itaque Iſrael nuncios ad Sehon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Heſebon, & dixerunt ei: Dimitte vt tranſeam per terram tuam vſque ad fluuium.

20 Qui & ipſe Iſrael verba deſpiciens, non dimiſit eum tranſire per terminos ſuos: ſed infinita multitudine congregata egreſſus eſt contra eum in Iaſa, & fortiter reſiſtebat.

21 Tradiditque eum Dominus in manus Iſrael cũ omni exercitu ſuo, qui percuſſit eum, & poſſedit omnem terram Amorrhæi habitatoris regionis illius,

22 Et vniuerſos fines eius de Arnon vſque Iaboc, & de ſolitudine vſque ad Iordanem.

23 Dominus ergo Deus Iſrael ſubuertit Amorrhæũ, pugnante contra illum populo ſuo Iſrael, & tu nunc vis poſſidere terram eius?

24 Nonne ea quæ poſſidet Chamos Deus tuus, tibi iure debentur? Quæ autem Dominus Deus noſter victor obtinuit, in noſtram cedent poſſeſſionem.

*Num. 22. 2 25 * Niſi forte melior es Balaac filio Sephor rege Moab: aut docere potes, quod iurgatus ſit contra Iſrael & pugnauerit contra eum,

26 Quando habitauit in Heſebon, & viculis eius, & in Aroer, & villis illius, vel in cunctis ciuitatibus iuxta Iordanem, per trecentos annos. Quare tanto tempore nihil ſuper hac repetitione tentaſtis?

27 Igitur non ego pecco in te, ſed tu contra me male agis, indicens mihi bella non iuſta. Iudicet Dominus arbiter huius diei inter Iſrael, & inter filios Ammon.

28 Noluitque acquieſcere rex filiorum Ammon verbis Iephte, quæ per nuncios mandauerat.

29 Factus eſt ergo ſuper Iephte Spiritus Domini, & circuiens Galaad, & Manaſſe, Maſpha quoque Galaad, & inde tranſiens ad filios Ammon,

30 Votum vouit Domino dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas,

31 Quicumque primus fuerit egreſſus de foribus domus meæ, mihique occurrerit reuertenti cum pace à filiis Ammon, eum holocauſtum offeram Domino.

32 Tranſiuitque Iephte ad filios Ammon, vt pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus in manus eius.

33 Percuſſitque ab Aroer vſque dum venias in Mennith, viginti ciuitates, & vſque ad Abel, quæ eſt vineis conſita, plaga magna nimis: humiliatique ſunt filij Ammon à filiis Iſrael.

34 Reuertente autem Iephte in Maſpha domum ſuam, occurrit ei [illegible] cum tympanis & choris: non enim [illegible] liberos.

35 [illegible] heu me [illegible] aperui os meum ad Dominum, & aliud facere non potero.

36 [illegible] victoria [illegible]

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 [illegible] terram tuam vſque ad [illegible] meum.

20 [illegible] ſed congregauit [illegible] caſtrametati ſunt in Iahas, & pugnauit [contra] eum Iſrael.

21 [illegible] Dominus Deus Iſrael [illegible] populum eius in manu Iſrael, & percuſſerunt eos, & poſ[ſedit] Iſrael omnem terram Emorræi habitatoris terræ ipſi[us].

22 Et poſſederunt omnem terminum Emorræi ab A[rnon] [illegible]

23 [illegible] Dominus Deus Iſrael [illegible] populi ſui Iſrael, & tu poſſidebis eum?

24 Nonne quod poſſidere faciet te Chemos Deus tuus [illegible] poſſidebis? & quicquid poſſidere fecit Dominus Deus n[oſter] [illegible]

25 [illegible] num iurgando iurgatus eſt populus Iſrael, [illegible] pugnauit contra eos?

26 Quando manſit Iſrael in Cheſbon [illegible] in Haroher, & villis eius, & in omnibus [illegible] ſunt iuxta terminos Arnon per trecentos annos? [illegible] non eruiſtis in tempore ille?

27 [Eg]o autem non peccaui [illegible] Dominus iudex [illegible]

28 [illegible] rex filiorum Hammon [illegible] ad eum.

29 Fuit autem ſuper Iphtach ſpiritus Domini & [illegible] Ghilhad, & Menaſſeh, & [illegible] Ghilhad, & de Miſpeh Ghilhad, tranſiuit ad [illegible] mon.

30 [Vouit]q; Iphtach votum Domino, & [illegible] tradideris [illegible] Hammon in manu [illegible]

31 [illegible] meæ in occurſum meum [illegible] filiis Hammon, erit Domino, & [illegible] ſtum.

32 Tranſiuit autem Iphtach [illegible] Hammon ad pugnandum cum eis, tradiditq; [illegible] eius.

33 Et percuſſit eos ab Haroher [illegible] Iſrael.

34 [Ven]it autem Iphtach [illegible]

35 [illegible]

36 [illegible]

Tranſl. ex Septuag.

19 Et miſit Iſrael nuncios ad Seon regem ipſius Amorræi, regem Eſebon, & dixit ei Iſrael: Prætereamus nunc in terra tua vſque ad locum noſtrum.

20 Et Seon non credidit Iſraeli tranſire in termino ſuo, & congregauit Seon omnem populum ſuum, & caſtrametati ſunt in Iaſa, & pugnauit aduerſus Iſrael.

21 Et tradidit Dominus Deus Iſrael Seon, & vniuerſum populum eius in manu Iſrael, & percuſſit eum, & hæreditauit Iſrael omnem terram Amorræi inhabitantis terram illam

22 Ab Arnon, & vſque Iaboc, & à deſerto vſque ad Iordanem.

23 Et nunc Dominus Deus Iſrael abſtulit Amorræum à facie populi ſui Iſrael: & tu hæreditabis eum?

24 Nonne quæcumq; hæreditabit te Chamos Deus tuus hæc hæreditabis? & omnes, quos abſtulit Dominus Deus noſter à facie veſtra, eos hæreditabimus?

25 Et nunc num [illegible] in bono melior tu ſuper Balac filium Sephor regis Moab? Numquid pugnans pugnauit cum Iſrael, aut bellans bello [illegible] eum

26 Cum habitaret in Eſebon & in finibus eius, & in [illegible] Aroer [illegible] in finibus eius, & in omnibus [illegible] ciuitatibus, quæ [illegible] Iordanem, trecentos annos? & cur non eruiſti eos in tempore illo?

27 Et nunc ego quidem non peccaui tibi, & tu facis mecum malignitatem, pugnando in me: iudicet Dominus, qui iudicat, hodie inter filios Iſrael, & inter filios Ammon.

28 Et non audiuit rex filiorum Ammon verba Iephthæ, quæ miſit ad eum,

29 Et factus eſt ſuper Iephthæ ſpiritus Domini, & præterit Galaad & Manaſſe, & præterit ſpeculam Galaad trans filios Ammon.

30 Et vouit Iephthæ votum Domino & dixit: Si dãs dederis mihi filios Ammon in manu mea:

31 Et erit, exiens, quicumque exierit de ianua domus meæ in obuiam mihi in reuertendo me in pace à filiis Ammon, & erit Domino, offeram eum holocauſtoma.

32 Et tranſiit Iephthæ ad filios Ammon, pugnare aduerſus eos, & tradidit eos Dominus in manu eius.

33 Et percuſſit eos ab Aroer, donec venias vſque Arnon, in numero viginti ciuitates, & vſque Ebel Charmim, plagam magnam valde, & humiliati ſunt filij Ammon à facie filiorum Iſrael.

34 Et venit Iephthæ in Maſſepha in domum ſuam, & ecce filia eius egrediebatur in occurſum in tympanis, & choris, & hæc erat vnigenita ei, non erat ei alius filius, vel filia.

35 Et factum eſt, vt vidit eam ipſe, diſcidit veſtimenta ſua, & dixit: Ah, ah filia mea, perturbatione perturbaſti me, & tu fuiſti in turbamẽtum meum, & ego ipſe aperui contra te os meum ad Dominum, & non potero reuocare.

36 Illa vero dixit ad eum: Pater aperuiſti os tuum ad Dominum? Fac mihi, quemadmodum exiit ex ore tuo, dum faceret tibi Dominus vindictam inimicorum tuorum de filiis Ammon.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

19 *Propterea miſit Iſrael legatos ad Sihon regem Emoræi, regem Heſbon: & dixit ei Iſrael, Tranſeam obſecro per terram tuam vſque ad locum noſtrum.*

20 *Et non fidit Sihon Iſraeli vt tranſiret per terminum ſuum, ſed congregauit Sihon vniuerſum populum ſuum & caſtrametati ſunt in Iahas, & pugnauit contra Iſraelem.*

21 *Tradiditq; Iehouah Deus Iſrael Sihon & vniuerſum populum eius in manu Iſrael, & percuſſerunt* [illegible] *Iſrael totam terram Emoræi habitatoris terræ* [illegible]

22 *Poſſederunt inſuper omnem terminum Emoræi* [illegible] *vſque ad Iaboc, & a deſerto vſque ad Iarden.*

23 [illegible] *Iehouah Deus* [illegible] *populo* [illegible] *Iſrael, & tu poſſidebis eum?*

24 *Nonne* [illegible] *poſſidendum dederit tibi Chemos deus tuus,* [illegible] *expulerit Iehouah Deus noſter* [illegible]

25 [illegible] *melior es Balac* [illegible] *iurgatus* [illegible] *pugnauit contra* [illegible]

26 [illegible] *Iſrael in Heſbon* [illegible] *tempore illo?*

27 *Ego autem non peccaui in te, & tu facis mihi malum,* [illegible] *contra me: iudicet Iehouah iudex hodie inter* [illegible] *Iſrael &* [illegible] *Ammon.*

28 [illegible] *verba Iphthah quæ* [illegible] *ad eum.*

29 *Fuit autem ſuper Iphthah Spiritus Iehouæ, & tranſiuit Gilad & Menaſſe,* [illegible] *item Miſpeh Gilad, & de Miſpeh Gilad tranſiuit ad filios Ammon.*

30 *Vouitq; Iphthah votum Iehouæ, & ait, Si tradendo tradideris filios Ammon in manum meam,*

31 *Egre*[illegible] *quod* [illegible] *ianuis domus meæ in occurſum meum,* [illegible] *in pace a filiis Ammon, erit Iehouæ, aut offeram illud in holocauſtum.*

32 *Tranſiuit itaque Iphthah* [illegible] *ut præliaretur* [illegible] *in manum eius.*

33 [illegible] *venias in Minnith,* [illegible]

34 [illegible]

35 [illegible]

36 [illegible]

Vulgat. Editio.

37 Dixitque ad patrem: Hoc ſolum mihi præſta quod deprecor: Dimitte me vt duobus menſibus circumeam montes, & plangam virginitatem meã cum ſodalibus meis.

38 Cui ille reſpondit: Vade. Et dimiſit eam duobus menſibus. Cumque abiiſſet cum ſociis, ac ſodalibus ſuis, flebat virginitatem ſuam in montibus.

39 Expletiſque duobus menſibus, reuerſa eſt ad patrem ſuum, & fecit ei, ſicut vouerat, quæ ignorabat virum. Exinde mos increbuit in Iſrael, & conſuetudo ſeruata eſt:

40 Vt poſt anni circulum conueniant in vnum filiæ Iſrael, & plangant filiam Iephte Galaaditæ diebus quattuor.

CAP. XII.

1 ECce autem in Ephraim orta eſt ſeditio, nam tranſeuntes contra Aquilonem, dixerunt ad Iephte: Quare vadens ad pugnam contra filios Ammon, vocare nos noluiſti, vt pergeremus tecum? Igitur incendemus domum tuam.

2 Quibus ille reſpondit: Diſceptatio erat mihi & populo meo contra filios Ammon vehemens: vocauique vos, vt præberetis mihi auxilium, & facere noluiſtis.

3 Quod cernens poſui animam meam in manibus meis, tranſiuique ad filios Ammon, & tradidit eos Dominus in manus meas. Quid commerui, vt aduerſum me conſurgatis in prælium?

4 Vocatis itaque ad ſe cunctis viris Galaad, pugnabat contra Ephraim: percuſſeruntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat: Fugitiuus eſt Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim, & Manaſſe.

5 Occupaueruntque Galaaditæ vada Iordanis, per quæ Ephraim reuerſus erat. Cumque veniſſet ad ea de Ephraim numero, fugiens, atque dixiſſet: Obſecro, vt me tranſire permittatis: dicebant ei Galaaditæ: Numquid Ephrathæus es? quo dicente: Non ſum:

6 Interrogabant eum: Dic ergo Scibboleth, quod interpretatur Spica. Qui reſpondebat, Sibboleth: eadem littera ſpicam exprimere non valens. Statimque apprehenſum iugulabant in ipſo Iordanis tranſitu. Et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia.

7 Iudicauit itaque Iephte Galaadites Iſrael ſex annis: & mortuus eſt, ac ſepultus in ciuitate ſua Galaad.

8 Poſt hunc iudicauit Iſrael Abeſan de Bethlehem:

9 Qui habuit triginta filios, & totidem filias, quas emittens foras, maritis dedit, & eiuſdem numeri filiis ſuis accepit vxores, introducens in domum ſuam. Qui ſeptem annis iudicauit Iſrael.

10 Mortuuſque eſt, ac ſepultus in Bethlehem.

11 Cui ſucceſſit Ahialon Zabulonites, & iudicauit Iſrael decem annis:

12 Mortuuſque eſt ac ſepultus in Zabulon.

13 Poſt hunc iudicauit Iſrael Abdon, filius Illel Pharathonites:

14 Qui habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes, aſcendentes ſuper ſeptuaginta pullos aſinarum, & iudicauit Iſrael octo annis:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

37 *Dixitq; pater ſuo, [illegible] menſibus, & [illegible] deſcendam [illegible] per virginitatem meam [illegible]*

38 *Et ait, Vade. Dimiſitq; eam [illegible] ipſa, & amica eius, & fleuit ſuper [illegible] per montes.*

39 *Et fuit circa finem duorum men[illegible] trem ſuum, & fecit de ea votum ſuum [illegible] [illegible] virum. [illegible]*

40 *Annuatim [illegible] Iſrael [illegible] Iphtach Ghilhadit[illegible]*

[illegible]

1 *CONuenit autem vir Ephraim, & [illegible] lonem, dixerunt [illegible] ad Iphtach: [illegible] pugnandum cum filiis Ammon, [illegible] geremus tecum? Domum tuam [illegible]*

2 *Dixitq; Iphtach ad eos: [illegible] & populus meus, [illegible] Ammon valde, [illegible] & non ſer naſti me [illegible] manu eorum.*

3 *Et vidi, quòd non ſeruareris, [illegible] animam meam in manu mea, & tranſiui ad filios Ammon, & tradidit eos Dominus in manu mea. Et vt quid [illegible] ad me die hac ad pugnandum contra me?*

4 *Congregauit autem Iphtach omnes viros Ghilhad, & pugnauit cum Ephraim: & percuſſerunt [illegible] Ghilhad Ephraim, quia dixerunt: Abiecti [illegible] Ghil[illegible] in medio Ephraim, & in medio Men[illegible]*

5 *Et cepit Ghilhad vada Iarden [illegible]. Et fuit, [illegible] Ephraim, [illegible] & dicebant ei viri Ghilhad: Num [illegible] & dicebat: Non:*

6 *Dicebantq; ei: Dic nunc [illegible] & dicebat Sibboleth, & non valebat loqui ſic. Et apprehend[illegible] eum, & iugulabant eum in vadis Iarden. Et ceciderunt in tempore illo de Ephraim quadraginta, & duo [illegible]*

7 *Iudicauit autem Iphtach Iſrael ſex [illegible] tuus eſt Iphtach Ghilhadites, ac ſepultus [illegible] tatibus Ghilhad.*

8 *Iudicauit autem poſt eum Iſrael, Ebẽ[illegible] lehem.*

9 *Et fuerunt ei triginta filii, [illegible] & triginta [illegible] Iſrael ſeptem annis.*

10 *[illegible]*

11 *Iudicauit autem [illegible] Iſrael [illegible]*

12 *[illegible]*

13 *[illegible] filius Hil[illegible]*

14 *[illegible]*

Tranſl. ex Septuag.

37 Atque ipſa dixit ad patrem ſuum: Faciat nunc
pater meus verbum hoc, permitte me duos menſes,
& ibo, & deſcendam ſuper montes, & plorabo ſu-
per virginalibus meis, ego ipſa, & ſodales meæ.
38 Et dixit: Vade. Et dimiſit eam duos menſes. Et
iuit ipſa, & ſodales eius, & plorauit ſuper virgina-
libus ſuis ſuper montes.
39 Et factum eſt in fine duorum menſium, & reuer-
tit ad patrem ſuum, & fecit in ea votum ſuũ, quod
vouerat, & ipſa non cognouerat virum. Et factum
eſt in præceptum in Iſrael.
40 Ex diebus in dies ibant filiæ Iſrael lamentari fi-
liam Iephthæ Galaaditidis ad quattuor dies in an-
no.

C A P. XII.

1 ET clamauit vir Ephræm, & transierunt ad A-
quilonem, & dixerunt ad Iephthæ: Propter
quid tranſiſti pugnare in filios Ammon, & nos non
vocaſti ire tecum? Domum tuam incendemus ſu-
per te in igni.
2 Et dixit ad eos Iephthæ: Vir pugnator eram ego,
& populus meus, & filij Ammon valdè: & clamaui
vos, & non ſaluaſtis me de manu eorum.
3 Et vidi, quia non es ſaluator, & poſui animam
meam in manu mea, & tranſij ad filios Ammon, &
dedit eos Dominus in manu mea. Et ad quid aſcē-
diſtis ſuper me in die hac, ad pugnandum in me?
4 Et conglobauit Iephthæ omnes viros Galaad, &
conflixit cum Ephræm: & percuſſerunt viri Galaad
ipſum Ephræm, quia dixerunt: Euaſores ipſius E-
phræm vos Galaad, in medio ipſius Ephræm, & in
medio ipſius Manaſſe.
5 Et præoccupauit Galaad tranſitus Iordanis ipſius
Ephræm: & dicebant eis ij, qui euaſerant de E-
phræm, tranſeamus: & dixerunt eis viri Galaad:
Numquid Ephratites es? & dixit: Non:
6 Et dixerunt ei: Dic nunc Spica. Et non dirigebat
loqui ſic. Et apprehendebant eum, & immolabant
eum ad tranſitus Iordanis. Et ceciderunt in tem-
pore illo de Ephræm duo & quadraginta millia.
7 Et iudicauit Iephthę Iſrael ſex annis: & mortuus
eſt Iephthæ Galaadites, & ſepultus eſt in ciuitate
ſua Galaad.
8 Et poſt eum iudicauit Iſrael Abæſſam de Beth-
leem:
9 Et erant ei triginta filij, & triginta filiæ, quas e-
miſit foras, & triginta filias introduxit filiis ſuis
deforis. Et iudicauit Iſrael ſeptem annis.
10 Et mortuus eſt Abæſſan, & ſepultus eſt in Beth-
leem.
11 Et iudicauit poſt eum Iſrael Aelom Zabulonites
decem annis:
12 Et mortuus eſt Aelom Zabulonites, & ſepultus
eſt in Aelom in terra Zabulon.
13 Et iudicauit poſt eum Iſrael Abdon filius Ellel
Pharathonites:
14 Et erant ei quadraginta filij, & triginta filiorum
filij inſcendentes ſuper ſeptuaginta pullos, & iudi-
cauit Iſrael octo annis:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Dixit præterea patri ſuo, Fiat mihi hoc: dimitte me duobus menſibus, vt eam, & deſcendam ſuper montes, ac fleam ſuper virginitate mea ego & amicæ meæ.

Ille ait, Vade. Dimiſitq́ eam duobus menſibus: abiit ergo ipſa, & amicæ eius, & fleuit ſuper virginitate ſua ſuper montes.

Circa finem autem duorum menſium reuerſa eſt ad patrem ſuum, & fecit de ea votum ſuum quod vouerat: itaque ea non cognouerat virum. & fuit in conſuetudinem in Iſrael,

Annuatim ibant filiæ Iſrael vt alloquerentur filiam Iphthah Giladitæ quatuor diebus in anno.

C A P. XII.

CONgregati ſunt autem viri Ephraim, & tranſierunt ad Aquilonem, dixeruntq́ ad Iphthah, Quare trāſiſti ad pugnandum contra filios Ammon, & non vocaſti nos vt pergeremus tecum? domum tuam & te comburemus igni.

Et dixit Iphthah ad eos, Vir rixæ fui ego ac populus meus, & filij Ammon valde: vocauiq́ vos, & non ſeruaſtis me è manu eorum.

Videns verò quòd non ſeruaretis, poſui animam meam in manu mea, ac tranſiui ad filios Ammon, & tradidit eos Iehouah in manum meam: ſed vt quid aſcendiſtis ad me die hac ad pugnandum contra me?

Congregauit itaque Iphthah omnes viros Gilad & pugnauit cum Ephraim: & percuſſerunt viri Gilad ipſum Ephraim, quod dixiſſent abiecti Ephraim, Eſtis Gilad in medio Ephraim & in medio Menaſſeh.

Et cepit Gilad vada Iarden ipſi Ephraim. & fuit, quādo dicebant fugitiui Ephraim, Tranſeam: dicebant ei viri Gilad, Num Ephrateus eſt? Si dicebat, Non:

Tum dicebant ei, Dic nunc Siboleth. ille autem dicebat, Siboleth: nec rectè poterat loqui ſic. tum apprehenſo eo iugulabant eum in vadis Iarden. & ceciderunt tempore illo de Ephraim quadraginta duo millia.

Iudicauit autem Iphthah Iſraelem ſex annis, & mortuus eſt Iphthah Giladites, ac ſepultus eſt in vna ex ciuitatibus Gilad.

Iudicauit autem poſt eum Iſraelem Ibſan de Beth-lehem.

Et fuerunt ei triginta filij: & triginta filias miſit foras: ac triginta filias introduxit filiis ſuis deforis: iudicauitq́ Iſraelem ſeptem annis.

Mortuus eſt autē Ibſan, ac ſepultus eſt in Beth-lehem.

Et iudicauit poſt eum Iſraelem Elon Zabulonites: iudicauitq́ Iſraelem decem annis.

Et mortuus eſt Elon Zabulonites, ac ſepultus eſt in Aialon in terra Zebulun.

Et iudicauit poſt eum Iſrael Abdon, filius Hillel Pirathonites.

Hic habuit quadraginta filios, & triginta filios filiorū equitantium ſuper ſeptuaginta pullos: iudicauitq́ Iſraelem octo annis.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

15 Mortuuſque eſt, ac ſepultus in Pharathon terræ Ephraim, in monte Amalec.

CAP. XIII.

* Sup. 10.6.

1 Rurſumque * filij Iſrael fecerunt malum in cōſpectu Domini: qui tradidit eos in manus Philiſthinorum quadraginta annis.

2 Erat autē quidam vir de Saraa, & de ſtirpe Dan, nomine Manue, habens vxorem ſterilem.

*1. Reg 1.20. Gen 16 11. Luc.1. 31. Nu.6. 34.

3 Cui apparuit Angelus Domini, & dixit ad eam: Sterilis es, & abſque liberis: * ſed concipies, & paries filium:

4 Caue ergo ne bibas vinum, ac ſiceram, nec immundum quidquam comedas:

5 Quia concipies, & paries filium, cuius non tanget caput nouacula: erit enim nazaræus Dei ab infantia ſua, & ex matris vtero, & ipſe incipiet liberare Iſrael de manu Philiſthinorum.

6 Quæ cum veniſſet ad maritum ſuum, dixit ei: Vir Dei venit ad me, habens vultum angelicum, terribilis nimis. Quem cum interrogaſſem, quis eſſet, & vnde veniſſet, & quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere:

7 Sed hoc reſpondit: Ecce concipies, & paries filium: caue ne vinum bibas, nec ſiceram, & ne aliquo veſcaris immundo: erit enim puer nazaræus Dei ab infantia ſua, ex vtero maris ſuæ vſque ad diem mortis ſuæ.

8 Orauit itaque Manue Dominum, & ait: Obſecro Domine, vt vir Dei, quem miſiſti, veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere de puero, qui naſciturus eſt.

9 Exaudiuitque Dominus deprecantem Manue, & apparuit rurſum Angelus Dei vxori eius ſedenti in agro. Manue autem maritus eius non erat cum ea. Quæ cum vidiſſet Angelum:

10 Feſtinauit, & cucurrit ad virum ſuum: nunciauitque ei dicens: Ecce apparuit mihi vir, quem ante videram.

11 Qui ſurrexit: & ſecutus eſt vxorem ſuam: veniensque ad virum, dixit ei: Tu es qui locutus es mulieri? Et ille reſpondit: Ego ſum.

12 Cui Manue: Quando, inquit, ſermo tuus fuerit expletus, quid vis, vt faciat puer? aut à quo ſe obſeruare debebit?

13 Dixitque Angelus Domini ad Manue: Ab omnibus, quæ locutus ſum vxori tuæ, abſtineat ſe:

14 Et quidquid ex vinea naſcitur, non comedat: vinum, & ſiceram non bibat, nullo veſcatur immundo: & quod ei præcepi, impleat, atque cuſtodiat.

15 Dixitque Manue ad Angelum Domini: Obſecro te, vt acquieſcas precibus meis, & faciamus tibi hœdum de capris.

16 Cui reſpondit Angelus: Si me cogis, non comedam panes tuos: ſi autem vis holocauſtum facere, offer illud Domino. Et neſciebat Manue, quod Angelus Domini eſſet.

17 Dixitque ad eum: Quod eſt tibi nomen, vt, ſi ſermo tuus fuerit expletus, honoremus te?

Tranſl.ex Heb. Sanct. Pagn.

15 *Et mortuus eſt Habdon filius Hillel Pirhatonites, ac ſepultus eſt in Pirhaton, in terra Ephraim, in monte Hamalechitarum.*

CAP. XIII.

1 *ADdiderunt autem filij Iſrael, vt facerent malum in oculis Domini: tradiditq́ eos Dominus in manu Peliſtinorum quadraginta annis.*

2 *Fuit autem vir vnus de Sorhah, de familia Danitarum, & nomen eius Manoach, & vxor eius ſterilis, & non peperit.*

3 *Conſpectusq́ eſt Angelus Domini mulieri, & dixit ei: Ecce nunc es ſterilis, & non peperiſti: concipies autem, & paries filium:*

4 *Et nunc caue, ne bibas vinum, & Sechar, & ne comedas omne immundum:*

5 *Quia ecce es prægnans, & paries filium, & nouacula non aſcendet ſuper caput eius: quia neziræus Dei erit puer ab vtero, & ipſe incipiet ſeruare Iſrael de manu Peliſtinorum.*

6 *Venitq́ mulier, & dixit viro ſuo, dicendo: Vir Dei venit ad me, & aſpectus eius tanquam aſpectus Angeli Dei, terribilis valde. Et non interrogaui eum vbi, vnde eſſet, & nomen ſuum non indicauit mihi.*

7 *Dixitq́ mihi: Ecce es prægnans, & paries filium: & nūc ne bibas vinum, & ſechar, & ne comedas omne immundum: quia neziræus Dei erit puer ab vtero, vſque ad diē mortis ſuæ.*

8 *Orauit autem Manoach ad Dominum, & ait: Obſecro Domine mi, vir Dei quem miſiſti, veniat quæſo iterum ad nos, doceatq́ nos, quid faciamus puero naſcituro.*

9 *Audiuit autem Deus vocem Manoach: conſpectusque eſt Angelus Dei iterum vxori eius, & ipſa ſedebat in agro. Manoach autem vir eius, non erat cum ea:*

10 *Feſtinauit autem mulier, & cucurrit, & nunciauit viro ſuo: & ait ei: Ecce conſpectus eſt mihi vir qui venit in die illa ad me.*

11 *Surrexitq́, & iuit Manoach poſt vxorem ſuam: & venit ad virum, & dixit ei: Num tu es vir, qui locutus es mulieri? Et ait: Sum.*

12 *Dixitq́ Manoach: Nunc veniet ſermo tuus, quid erit iudicium pueri? & opus eius?*

13 *Et dixit Angelus Domini ad Manoach: Ab omnibus, quæ dixi mulieri, caueat:*

14 *De omni quod egreditur de vite vini, ne comedat, & Sechar ne bibat, & omne immundum ne comedat: omne quod præcepi ei, cuſtodiat.*

15 *Dixitq́ Manoach ad Angelum Domini: Retardemus quæſo te, & præparabimus coram te hœdum caprarum.*

16 *Dixitq́ Angelus Domini ad Manoach: Si retardaueris me non comedam de pane tuo: ſi vero feceris holocauſtum, Domino offeres illud. Non enim ſciebat Manoach, quod Angelus Domini eſſet.*

17 *Dixitq́ Manoach ad Angelum Domini: Quod eſt nomen tuum, cum venerit verbum tuum, honore perſequemur te?*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

15 Et mortuus eſt Abdon filius Ellel Pharathonites,
& ſepultus eſt in Pharathon in terra Ephræm in
monte ipſius Amalec.

C A P. XIII.

1 ET addiderunt adhuc filij Iſrael facere malum
in conſpectu Domini: & tradidit eos Dominus
in manu Phyliſthiim quadraginta annos.

2 Et erat vir vnus de Saraa, de populo cognationis
Dani, & nomen ei Manoe, & vxor eius ſterilis, &
non pariebat.

3 Et apparuit Angelus Domini ad vxorem & dixit
ad eam: Ecce tu ſterilis, & non peperiſti: & conci-
pies filium:

4 Et nunc obſerua nunc, & non bibas vinum, &
inebriamentum, & non manduces omne immun-
dum:

5 Quoniam ecce tu in vtero habes, & paries filiũ,
& ferrum ſuper caput eius non aſcendet: quoniam
nazir Dei erit puerulus à ventre, & ipſe incipiet
ſaluarę Iſrael de manu Phyliſtiim.

6 Et intrauit mulier, & dixit viro ſuo, dicens: Ho-
mo Dei venit ad me, & ſpecies eius, ſicut ſpecies
Angeli Dei, terribilis valde. Et non interrogaui cũ,
vnde eſt, & nomen ſuum non annunciauit mihi:

7 Et dixit mihi: Ecce tu in vtero habes, & paries
filium: & nunc ne bibas vinum, & inebriamentum,
& non manduces omne immundum: quoniam
Dei ſanctus erit puer à ventre vſque ad diem mor-
tis ſuæ.

8 Et deprecatus eſt Manoe ad Dominum, & dixit:
In me Domine Adonaie, hominem Dei quem mi-
ſiſti, veniat nũc adhuc ad nos, & inſtruat nos, quid
facturi ſumus puero naſcenti.

9 Et exaudiuit Deus vocem Manoe, & venit Ange-
lus Dei adhuc ad mulierem, & ipſa ſedebat in agro.
Et Manoe vir eius non erat cum ea.

10 Et feſtinauit mulier, & cucurrit, & annunciauit
viro ſuo: & dixit ad eum: Ecce apparuit ad me vir,
qui venit in die ad me.

11 Et ſurrexit, & iuit Manoe poſt vxorem ſuam: &
venit ad virum, & dixit ei: Si tu es vir, qui locutus
es ad mulierem? Et dixit Angelus: Ego.

12 Et ait Manoe: Nunc veniet verbum, quod erit
iudicium pueri? & opera eius?

13 Et dixit Angelus Domini ad Manoe: Ab omni-
bus, quæ dixi ad mulierem, cuſtodietur:

14 Ab omni, quod egreditur de vite vini, non com-
edet: & vinum, & inebriamentum non bibat, &
omne immundum non manducet: omnia quæcũ-
que mandaui ei, obſeruabit.

15 Et dixit Manoe ad Angelum Domini: Retinea-
mus nunc te, & faciamus in conſpectu tuo hœdum
caprarum.

16 Et dixit Angelus Domini ad Manoe: Si retinue-
ris, non manducabo de panibus tuis: & ſi feceris
holocauſtũ, Domino offeres illud. Quoniam igno
rauit Manoe, quia Angelus Dei ipſe:

17 Et dixit Manoe ad Angelum Domini: Quod no-
men tibi, quoniam veniat verbum tuum, & glori-
ficabimus te?

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

15 *Mortuus eſt autem Abdon filius Hillel Pirathonites, ac
ſepultus eſt in Pirathon, in terra Ephraim, in monte A-
malecitarum.*

C A P. XIII.

1 *ADdiderunt preterea filij Iſrael facere malum in ocu-
lis Iehouæ, tradiditq́; eos Iehouah in manum Peli-
ſthinorum quadraginta annis.*

2 *Fuit autem vir quidam vnus de Sorah, de familia Da-
nitarum, nomine Manoah: cuius vxor erat ſterilis, nec
pepererat.*

3 *Apparuitq́; Angelus Iehouæ mulieri, & dixit ei, Ecce
nunc es ſterilis, nec peperiſti: concipies autem, & paries
filium.*

4 *Nunc igitur caue bibas vinum, aut Sechar, & ne com-
edas vllum immundum:*

5 *Quia ecce prægnans eris, pariesq́; filium: & nouacu-
la non aſcendet ſuper caput eius, quia nezireus Dei erit
puer ab vtero: & ipſe incipiet ſeruare Iſraelem de manu
Peliſthinorum.*

6 *Venitq́; mulier, & dixit hæc viro ſuo, his verbis, Vir
quidam Dei venit ad me, cuius aſpectus erat tanquam
aſpectus Angeli Dei, terribilis valde: & non interrogaui
eum vndenam eſſet, neque nomen ſuum indicauit mihi.*

7 *Dixitq́; mihi. Ecce prægnans eris, & paries filium: nunc
ergo ne bibas vinum aut ſechar, neque comedas vllum im-
mundum: quia nezireus Dei erit puer ab vtero, vſque ad
diem mortis ſuæ.*

8 *Orauit itaq; Manoah Iehouam, & ait, Obſecro Domi-
ne mi, vir Dei quem miſiſti, veniat quæſo iterum ad nos,
doceatq́; nos quid faciamus puero naſcituro.*

9 *Exaudiuit autem Deus vocem Manoah: venit nanque
Angelus Dei iterum ad mulierem illam, & ipſa ſedebat
in agro: Manoah autem vir eius non erat cum ea.*

10 *Feſtinans itaque mulier, cucurrit, & nuntiauit viro
ſuo, dicens ei, Ecce viſus eſt mihi vir ille qui venerat ho-
die ad me.*

11 *Surgens verò Manoah, venit poſt vxorem ſuam: & ac-
cedens ad virum, ait illi, Túne es vir ille qui loquutus e-
ras mulieri? Et ait, Sum.*

12 *Dixitq́; Manoah, Nunc veniat ſermo tuus, ſed quodnã
erit iudicium pueri, & opus eius?*

13 *Reſpondit Angelus Iehouæ ipſi Manoah, ab omnibus
quæ dixi mulieri, caueat,*

14 *De vllo quod egreditur de vite vini, ne comedat, id eſt
vinum aut ſechar, ne bibat, neque vllum immundum
comedat: quicquid præcepi ei, cuſtodiat.*

15 *Dixitq́; Manoah ad Angelum Iehouæ, Remoremur quæ-
ſo te, & præparabimus coram te hœdum caprarum.*

16 *Reſpondit autem Angelus Iehouæ ipſi Manoah, Etiamſi
moratus fueris me, non tamen comedam de pane tuo: ſi
vero feceris holocauſtum, Iehouæ offeras illud. Non enim
ſciebat Manoah quod Angelus Iehouæ eſſet.*

17 *Dixit ergo Manoah ad Angelum Iehouæ, Quod eſt no-
men tuum, vt quum euenerit verbum tuum, honore pro-
ſequamur te?*

Cui

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Gen. 2.29.
18 Cui ille reſpondit : * Cur quæris nomen meum,
quod eſt mirabile?
19 Tulit itaque Manue hœdum de capris, & liba-
menta, & poſuit ſuper petram, offerens Domino,
qui facit mirabilia: ipſe autem & vxor eius intue-
bantur.
20 Cumque aſcenderet flamma altaris in cœlum,
Angelus Domini pariter in flamma aſcendit. Quod
cum vidiſſent Manue, & vxor eius, proni ceciderũt
in terram.
21 Et vltra eis non apparuit Angelus Domini. Sta-
timque intellexit Manue, Angelum Domini eſſe:
22 Et dixit ad vxorem ſuam: Morte moriemur,
quia vidimus Deum.
23 Cui reſpondit mulier: Si Dominus nos vellet oc-
cidere, de manibus noſtris holocauſtum, & liba-
menta non ſuſcepiſſet, nec oſtendiſſet nobis hæc
omnia, neque ea, quæ ſunt ventura, dixiſſet.
24 Peperit itaque filium, & vocauit nomen eius
Samſon. Creuitque puer, & benedixit ei Dominus.
25 Cœpitque Spiritus Domini eſſe cum eo in Ca-
ſtris Dan inter Saraa, & Eſthaol.

CAP. XIV.

1 DEſcendit ergo Samſon in Thamnatha, videnſ-
que ibi mulierem de filiabus Philiſthiim:
2 Aſcendit, & nunciauit patri ſuo, & matri ſuæ,
dicens: Vidi mulierem in Thamnatha de filiabus
Philiſthinorum: quam quæſo, vt mihi accipiatis
vxorem.
3 Cui dixerunt pater, & mater ſua: Numquid non
eſt mulier in filiabus fratrum tuorum, & in omni
populo meo, quia vis accipere vxorem de Phili-
ſthiim, qui incircumciſi ſunt? Dixitque Samſon
ad patrem ſuum: Hanc mihi accipe: quia placuit
oculis meis.
4 Parentes autem eius neſciebant, quod res à Do-
mino fieret, & quæreret occaſionem contra Phili-
ſthiim, eo enim tempore Philiſthiim dominaban-
tur Iſraeli.
5 Deſcendit itaque Samſon cum patre ſuo, & ma-
tre in Thamnatha. Cumque veniſſent ad vineas
oppidi, apparuit catulus leonis ſæuus, & rugiens,
& occurrit ei.
6 Irruit autem Spiritus Domini in Samſon, & di-
lacerauit leonem, quaſi hœdum in fruſta diſcerpẽs,
nihil omnino habens in manu: & hoc patri, & ma-
tri noluit indicare.
7 Deſcenditque & locutus eſt mulieri, quæ pla-
cuerat oculis eius.
8 Et poſt aliquot dies reuertens, vt acciperet eam,
declinauit, vt videret cadauer leonis, & ecce exa-
men apum in ore leonis erat, ac fauus mellis.
9 Quem cum ſumpſiſſet in manibus, comedebat
in via: veniẽſque ad patrem ſuum, & matrem, de-
dit eis partem, qui & ipſi comederunt: nec tamen
eis voluit indicare, quod mel de corpore leonis aſ-
ſumpſerat.
10 Deſcendit itaque pater eius ad mulierem, & fe-
cit filio ſuo Samſon conuiuium. Sic enim iuuenes
facere conſueuerant.
11 Cum ergo ciues loci illius vidiſſent eum, dederũt
ei ſodales triginta, vt eſſent cum eo.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Dixitque ei Angelus Domini : Vt quid hoc interrogas
de nomine meo, quod eſt occultum?*
*Tulit autem Manoach hædum caprarum, & oblationẽ,
& obtulit ſuper petram Domino, & miraculum fecit ad
faciendum : Manoach autem, & vxor eius intuebantur.*
*Et fuit, cum aſcenderet flamma ſuper altare in cœlum
aſcẽdit Angelus Domini in flamma altaris: Manoach au-
tem, & vxor eius intuebantur, & ceciderunt ſuper faciẽ
ſuam in terram.*
*Et non addidit vltra Angelus Domini, vt conſpicere-
tur Manoach, & vxori eius. Tunc cognouit Manoach,
quòd Angelus Domini eſſet.*
*Dixitq́; Manoach ad vxorem ſuam, Moriẽdo moriemur,
quia Deum vidimus.*
*Dixitque ei vxor ſua : Si voluiſſet Dominus occidere
nos, non ſuſcepiſſet de manu noſtra holocauſtum, & obla-
tionem, nec oſtendiſſet nobis omnia hæc, & ſecundum tem-
pus non audire feciſſet nos talia.*
*Peperit autem mulier filium, vocauitq́; nomen eius
Simſon. Creuitq́; puer, & benedixit ei Dominus.*
*Cœpitq́; Spiritus Domini roborare eum in Caſtris Dan,
inter Sorhah, & inter Eſthaol.*

CAP. XIV.

*DEſcendit autem Simſon in Timnath, viditq́; mu-
lierem in Timnath de filiabus Peliſtinorum:*
*Et aſcendit nunciauitq́; patri ſuo, ac matri ſuæ, & ait:
Mulierem vidi in Timnath de filiabus Peliſtinorum : &
nunc accipite eam mihi in vxorem.*
*Dixitq́; ei pater ſuus & mater ſua: An non eſt inter fi-
lias fratrum tuorum, & in omni populo meo mulier, quia
tu vadis, vt accipias vxorem de Peliſtinis incircumciſis?
Dixitque Simſon patri ſuo : Eam accipe mihi, quia pla-
cuit in oculis meis.*
*Pater verò ſuus, & mater ſua neſciebant, quod à Do-
mino eſſet, quia occaſionem quærebat à Peliſtæis, & in tẽ-
pore illo dominabantur Peliſtæi in Iſrael.*
*Deſcendit autem Simſon, & pater eius & mater eius
in Timnath. Et venerunt ad vineas Timnath, & ecce ca-
tulus leonum rugiens in occurſum eius.*
*Et tranſiuit ſuper eum Spiritus Domini, & diuiſit eum,
vt diuiditur hœdus, & quicquam non erat in manu eius:
& non indicauit patri ſuo, & matri ſuæ, quod fecerat.*
*Et deſcendit, & locutus eſt mulieri, & placuit in ocu-
lis Simſon.*
*Et reuerſus eſt poſt dies aliquot, vt acciperet eam, & de-
clinauit, vt videret cadauer leonis, & ecce examen apum
erat in corpore leonis, & mel.*
*Et tulit illud ad manus ſuas, & iuit eundo, & come-
dendo : & iuit ad patrem ſuum, & matrem ſuam, dedit-
que eis, & comederunt: ſed non indicauit eis, quod de ca-
dauere leonis tuliſſet mel.*
*Et deſcendit pater eius ad mulierem, fecitq́; ibi Simſon
conuiuium. Sic enim faciebant iuuenes.*
*Et fuit, cum vidiſſent eum, acceperunt triginta ſocios,
& fuerunt cum eo.*

Tranſl. ex Septuag.

18 Et dixit ei Angelus Domini: Ad quid hoc interrogas nomen meum, & ipſum eſt admirabile?

19 Et ſumpſit Manoe hœdum caprarum, & ſacrificium, & obtulit ſuper petram Domino, & diſceſſit ad faciendum: & Manoe, & vxor eius aſpicientes.

20 Et factum eſt, dum aſcenderet flamma deſuper altari vſque ad cœlum, & aſcēdit Angelus Domini in flamma, Et Manoe, & vxor eius aſpicientes, & ceciderunt ſuper faciem ſuam ſuper terram:

21 Et non appoſuit vltra Angelus Domini apparere ad Manoe, & ad vxorem eius. Tunc cognouit Manoe, quoniam Angelus Domini hic:

22 Et dixit Manoe ad vxorem ſuam: Morte moriemur, quoniam Deum vidimus.

23 Et dixit ei vxor eius: Si vellet Dominus mortificare nos, non accepiſſet de manu noſtra holocauſtoma, & ſacrificium, & non oſtendiſſet nobis hæc omnia & ſicut tempus, non audire feciſſet nos hæc.

24 Et peperit mulier filium, & vocauit nomen eius Sampſon. Et creuit puer, & benedixit eum Dominus.

25 Et cepit Spiritus Domini ſimul egredi cum eo in caſtra Dan, & inter Saraa, & inter Eſthaol.

CAP. XIV.

1 ET aſcendit Sampſon in Thamnata, & vidit mulierem in Thamnata de filiabus alienigenarum:

2 Et aſcendit, & nunciauit patri ſuo, & matri ſuæ, & dixit: Mulierem vidi in Thamnata de filiabus Phyliſthiim, & nūc accipite eam mihi in vxorem.

3 Et dixit ei pater eius, & mater eius: Nonne ſunt filiæ fratrum tuorum, & de omni populo meo mulier, quia tu vadis accipere vxorem de alienigenis incircumciſis? Et dixit Sampſon ad patrem ſuum: Hanc accipe mihi, quoniam hæc recta in oculis meis.

4 Et pater eius, & mater eius ignorabant, quia à Domino eſt, quoniam vindictam ipſe quærit de alienigenis, & in tempore illo alienigenæ dominantes in Iſrael.

5 Et deſcendit Sampſon, & pater eius, & mater eius in Thamnatha. Et venit vſque ad vineam Thamnatha, & ecce catulus leonis rugiens in occurſum eius.

6 Et inſiliit in eum Spiritus Domini, & contriuit eum, ſicut contereret hœdum caprarum, & nihil erat in manibus eius: & non annunciauit patri ſuo, & matri ſuæ, quod fecerat.

7 Et deſcenderunt, & locuti ſunt mulieri, & direxit in oculis Sampſon.

8 Et reuertit poſt dies accipere eam, & declinauit ad videndum cadauer leonis, & ecce congregatio apum in ore leonis, & mel.

9 Et abſtulit illud in manus ſuas, & perrexit pergens, & comedens: & iuit ad patrem ſuum & ad matrem ſuam, & dedit eis, & comederunt: & non annunciauit eis, quia de ore leonis abſtulit mel.

10 Et deſcendit pater eius ad mulierem, & fecit ibi Sampſon conuiuium dies ſeptem. Quia ſic faciūt iuuenes.

11 Et factum eſt, quando viderunt eum, & acceperunt triginta vocatos, & fuerunt cum eo.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

18 *Cui reſpondit Angelus Iehoua, Vtquid interrogas de nomine meo quum ſit occultum?*

19 *Tulit itaq; Manoah hœdum caprarum, & oblationem, & obtulit ſuper petram Iehoua: & miraculum fecit, Manoah & vxore eius intuentibus.*

20 *Quum autem aſcenderet flamma de altari in cælum, aſcendit Angelus Iehoua in flamma altaris: Manoah autem & vxor eius intuebantur, & ceciderunt ſuper faciē ſuam in terram.*

21 *Et vltra non apparuit Angelus Iehoua ipſi Manoah & vxori eius: tunc cognouit Manoah quòd Angelus Iehoua eſſet.*

22 *Dixitq́; Manoah ad vxorem ſuam, Moriēdo moriemur, quia Deum vidimus.*

23 *Cui reſpondit vxor ſua, Si voluiſſet Iehouah occidere nos, non ſuſcepiſſet de manu noſtra holocauſtum & oblationem, nec oſtendiſſet nobis omnia hæc, neque hoc tempore dixiſſet nobis talia.*

24 *Peperit itaq; mulier filium, & vocauit nomen eius Simſon: creuitq́; puer, & benedixit ei Iehouah.*

25 *Cœpitq́; Spiritus Iehoua roborare eum in caſtris Dan, inter Sorah & Eſthaol.*

CAP. XIV.

1 *DEſcendit autem Simſon in Thimnath, viditq; mulierem in Thimnath de filiabus Peliſthinorum:*

2 *Et aſcendit, nuntiauitq́; patri ſuo ac matri ſuæ, & ait, Mulierem quandam vidi in Thimnath de filiabus Peliſthinorum: nunc ergo accipite eam mihi in vxorem.*

3 *Dixitq́; ei pater ſuus & mater ſua, Annon eſt inter filias fratrum tuorum, & in omni populo meo mulier quòd tu vadis vt accipias vxorem de Peliſthinis incircumciſis? Reſpondit Simſon patri ſuo, Eam accipite mihi: quia placuit in oculis meis.*

4 *Pater verò eius & mater eius neſciebant quod à Iehoua eſſet, quòd occaſionem quæreret à Peliſthæis: nam tempore illo dominabantur Peliſthæi in Iſrael.*

5 *Deſcendit itaq; Simſon & pater eius & mater eius in Timnath, veneruntq́; ad vineas Timnath, & ecce catulus leonum rugiens in occurſum eius.*

6 *Et irruit in eum Spiritus Iehoua, & diuiſit eum ſicut diuiditur hœdus, nec quicquam erat in manu eius: & non indicauit patri ſuo & matri ſuæ quod fecerat.*

7 *Deſcendit inquam, & loquutus eſt mulieri quæ placuerat in oculis Simſon.*

8 *Reuerſus autem poſt dies aliquot, vt acciperet eam, declinauit vt videret cadauer leonis, & ecce examen apum erat in cadauere leonis, & mel.*

9 *Sumpſitq́; illud in manus ſuas, & perrexit pergendo ac comedendo: qui perueniens ad patrem ſuum & matrem ſuam, dedit eis, & comederunt: ſed non indicauit eis quod de cadauere leonis ſumpſiſſet mel.*

10 *Deſcenditq́; pater eius ad mulierem: fecitq; ibi Simſon conuiuium: ſic enim faciebant iuuenes.*

11 *Quum autem vidiſſent eum, acceperunt triginta ſocios, & fuerunt cum eo.*

Di-

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Quibus locutus eſt Samſon: Proponam vobis problema: quod ſi ſolueritis mihi intra ſeptẽ dies conuiuij, dabo vobis triginta ſindones, & totidem tunicas:	12	*Dixitq; eis Simſon: Ænigmaticè loquar nunc vobis ænigma. ſi indicando indicaueritis illud mihi ſeptem diebus conuiuij, & inueneritis, dabo vobis triginta linteamina, & triginta mutatorias veſtes:*
Sin autem non potueritis ſoluere, vos dabitis mihi triginta ſindones, & eiuſdem numeri tunicas. Qui reſponderunt ei: Propone problema, vt audiamus.	13	*Si vero non potueritis indicare mihi, dabitis vos mihi triginta linteamina, & triginta mutatorias veſtes. Et dixerunt ei: Ænigmaticè loquere ænigma tuum, & audiemus illud.*
Dixitque eis: De comedente exiuit cibus, & de forti egreſſa eſt dulcedo. Nec potuerunt per tres dies propoſitionem ſoluere.	14	*Dixitq; eis: De comedente exiuit cibus, & de forti egreſſa eſt dulcedo. Et non potuerunt indicare ænigma tribus diebus.*
Cumque adeſſet dies ſeptimus, dixerunt ad vxorem Samſon: Blandire viro tuo, & ſuade ei, vt indicet tibi quid ſignificet problema: quod ſi facere nolueris, incendemus te, & domum patris tui. An idcirco vocaſtis nos ad nuptias, vt ſpoliaretis?	15	*Et fuit, die ſeptima, dixerunt vxori Simſon: Suade viro tuo, vt indicet nobis ænigma: ne fortè comburamus te, & domum patris tui igni. Num vt poſſideret nos vocaſti nos, numquid non?*
Quæ fundebat apud Samſon lachrymas, & querebatur dicens: Odiſti me, & non diligis: idcirco problema, quod propoſuiſti filiis populi mei, non vis mihi exponere. At ille reſpondit: Patri meo, & matri nolui dicere: & tibi indicare potero?	16	*Fleuitq; vxor Simſon ſuper eum, & ait: Profectò odiſti me, & non dilexiſti me: ænigma ænigmaticè locutus es filiis populi mei, & mihi non indicaſti. Dixitq; ei: Ecce patri meo, & matri meæ non indicaui: & tibi indicabo?*
Septem igitur diebus conuiuij flebat ante eum: tandemque die ſeptimo cum ei eſſet moleſta, expoſuit. Quæ ſtatim indicauit ciuibus ſuis.	17	*Et fleuit ſuper eum ſeptem diebus quibus fuit eis conuiuium: & fuit, die ſeptima indicauit ei, quia coarctabat eum. Et indicauit ænigma filiis populi ſui.*
Et illi dixerunt ei die ſeptimo ante ſolis occubitum: Quid dulcius melle, & quid fortius leone? Qui ait ad eos: Si non araſſetis in vitula mea, non inueniſſetis propoſitionem meam.	18	*Dixeruntq; ei viri ciuitatis die ſeptima, antequam occumberet ſol: Quid dulcius melle, & quid fortius leone? Dixitq; eis: Niſi araſſetis in vitula mea, non inueniſſetis ænigma meum.*
Irruit itaque in eum Spiritus Domini, deſcenditque Aſcalonem, & percuſſit ibi triginta viros, quorum ablatas veſtes dedit iis, qui problema ſoluerant. Iratuſque nimis aſcendit in domo patris ſui:	19	*Et venit ſuper eum Spiritus Domini, & deſcendit in Aſchelon, & percuſſit ex eis triginta viros: & tulit exuuias eorum, & dedit mutatorias, iis qui indicauerant ænigma. Et iratus eſt furor eius, & aſcendit in domum patris ſui:*
Vxor autem eius accepit maritum vnum de amicis eius, & pronubis.	20	*Fuit autem vxor Simſon ſodali ſuo, qui ſocietatem fecerat ei.*
CAP. XV.		***CAP. XV.***
POſt aliquantulum autem temporis, cum dies triticeæ meſſis inſtaret, venit Samſon, inuiſere volens vxorem ſuam, & attulit ei hœdum de capris. Cumque cubiculum eius ſolito vellet intrare, prohibuit eum pater illius, dicens:	1	*ET fuit poſt dies aliquot in diebus meſſis triticeæ, viſitauit Simſon vxorem ſuam cum hœdo caprarum. Dixitq; ingrediar ad vxorem meam in cubiculum, & non permiſit eum pater eius, vt intraret, dixitq; pater eius, dicendo:*
Putaui, quod odiſſes eam, & ideo tradidi illam amico tuo: ſed habet ſororem, quæ iunior, & pulchrior illa eſt, ſit tibi pro ea vxor.	2	*Dixi, quòd odiendo odio haberes eam, & tradidi eam ſodali tuo: an non eſt ſoror eius minor, pulchrior illa, ſit nunc tibi pro illa.*
Cui Samſon reſpondit: Ab hac die non erit culpa in me contra Philiſthæos: faciam enim vobis mala.	3	*Dixitq; eis Simſon: Innocens ſum ſemel à Peliſtæis: ſi fecero cum eis malum.*
Perrexitque & cepit trecentas vulpes, caudaſque earum iunxit ad caudas, & faces ligauit in medio:	4	*Iuit autem Simſon, & cepit trecentas vulpes. & accepit faces, & vertit caudam ad caudam, & poſuit facem vnam inter duas caudas in medio:*
Quas igne ſuccendens, dimiſit, vt huc illucque diſcurrerent. Quæ ſtatim perrexerunt in ſegetes Philiſthinorum. Quibus ſuccenſis, & comportatæ iam fruges, & adhuc ſtantes in ſtipula, concrematæ ſunt, in tantum, vt vineas quoque & olueta flamma conſumeret.	5	*Et ſuccendit ignem in facibus, & miſit in ſegetes Peliſtinorum, & ſuccendit ab aceruo vſque ad ſegetem, vſque ad vineas, & oleas.*
Dixeruntque Philiſthiim: Quis fecit hanc rem? Quibus dictum eſt: Samſon gener Thamnathæi: quia tulit vxorem eius, & alteri tradidit, hæc operatus eſt. Aſcenderuntque Philiſthiim: & combuſſerunt tam mulierem, quàm patrem eius.	6	*Dixeruntq; Peliſtæi: Quis fecit hoc? & dixerunt Simſon gener Timni: quia tulit vxorem eius, & tradidit eam ſodali eius. Aſcenderunt autem Peliſtæi, & combuſſerunt eam, & patrem eius igni.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

12 Et dixit eis Sampſon : Problema vobis propono:
& ſi indicantes indicaueritis mihi illud in ſeptem
his diebus conuiuij, & inueneritis, dabo vobis tri-
ginta ſindones, & triginta ſtolas veſtimentorum.
13 Et, ſi non potueritis indicare mihi, dabitis vos
mihi triginta lintea, & triginta mutatorias ſtolas
veſtimentorum. Et dixerunt ei:Propone problema
tuum,& audiemus illud.
14 Et dixit eis : Manducabile quid exijt de mandu-
cante, & de forti dulce. Et non potuerunt indicare
problema per tres dies.
15 Et factum eſt in die quarta, & dixerunt vxori
Sampſon : Decipe nunc virum tuum,& annunciet
tibi problema : ne forte incendamus te, & domum
patris tui in igni. Numquid ad extorquendum nos
vocaſtis?
16 Et plorauit vxor Sampſon ad eum, & dixit : Ve-
rumtamen odio habuiſti me, & non dilexiſti me:
quoniam problema, quod propoſuiſti filijs populi
mei, non indicaſti mihi illud. Et dixit ei Sampſon:
Si patri meo,& matri meæ non indicaui,& tibi in-
dicabo?
17 Et plorauit ad eum per ſeptem dies,quos fuit eis
conuiuium:& factum eſt in die ſeptima, & indica-
uit ei, quoniam perturbauerat eum. Et ipſa indi-
cauit filijs populi ſui.
18 Et dixerunt ei viri ciuitatis in die ſeptima,ante-
quam oriretur ſol:Quid dulcius melle,& quid for-
tius leone?Et dixit eis Sampſon : Si non araſſetis in
vitula mea, non intellexiſſetis problema meum.
19 Et inſilijt in eum Spiritus Domini, & deſcendit
in Aſcalonem, & percuſſit ex eis triginta viros : &
cepit veſtimenta eorum, & dedit ſtolas ijs, qui in-
dicauerant problema. Et iratus eſt indignatione
Sampſon,& aſcendit in domum patris ſui:
20 Et facta eſt vxor Sampſon vni amicorum eius,
quos dilexit.

CAP. XV.

1 ET factum eſt poſt dies,in diebus meſſis tritici, &
viſitauit Sampſon vxorem ſuam in hœdo ca-
prarum, & dixit : Intrabo ad vxorem meam, & in
cubiculum, & non dedit eum pater eius intrare, &
dixit pater eius,dicens:
2 Dixi, quia odio habens odiſti eam, & dedi eam
vni ex amicis tuis : nonne ſoror eius iunior melior
ſuper eam, ſit nunc tibi pro ea.
3 Et dixit eis Sampſon:Innocens factus ſum etiam
ſemel ab alienigenis, quia facio ego cum eis ma-
lum.
4 Et iuit Sampſon, & comprehendit triginta vul-
pes, & cepit lampadas & conuertit caudam ad cau-
dam & poſuit lampadem vnam inter duas caudas,
& ligauit.
5 Et accendit ignem in lampadibus,& emiſit in ſpi-
cas alienigenarum. Et arſerunt ab area,& vſque ad
ſpicas rectas,& vſque ad vineam, & oliuetum.

6 Et dixerunt alienigenæ:Quis fecit hæc? Et dixe-
runt:Sampſon gener ipſius Thamni:quoniàm tulit
vxorem eius, & dedit eam vni ex amicis eius. Et
aſcenderunt alienigenæ, & combuſſerunt eam, &
domum patris eius in igni.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

12 *Dixitq́ eis Simſon, Proponam nunc vobis ænigma: ſi in-*
dicando indicaueritis illud mihi ſeptem diebus conuiuij, &
inueneritis, dabo vobis triginta linteamina, & triginta
mutatorias veſtes:
13 *Si vero non potueritis indicare mihi, dabitis vos mihi*
triginta linteamina, & triginta mutatorias veſtes. Qui
reſponderunt ei, Propone ænigma tuum, & audiemus illud.
14 *Dixitq́ eis, De comedente exiuit cibus, & de forti egreſſa*
eſt dulcedo. Et non potuerunt indicare ænigma tribus die-
bus.
15 *Fuit igitur, die ſeptima dixerunt vxori Simſon, Perſuade*
viro tuo vt indicet nobis ænigma, ne forte comburamus te,
& domum patris tui igni. an vt poſſideret nos, vocaſtis
nos? annon ſic eſt?
16 *Fleuitq́ vxor Simſon apud eum, & ait, Profecto odiſti*
me, & non diligis me: ænigma propoſuiſti filijs populi mei,
& tamen mihi non indicaſti. Qui ait illi, Ecce patri meo
& matri meæ non indicaui, & tibi indicabo?
17 *Fleuit itaq́ apud eum ſeptem diebus quibus fuit eis con-*
uiuium : fuit autem vt die ſeptima indicauerit ei, quia
coartabat eum: quæ indicauit ænigma filijs populi ſui.
18 *Dixerunt ergo ei viri ciuitatis die ſeptima, antequam*
occumberet ſol, Quid dulcius melle & quid fortius leone?
Qui dixit eis, Niſi araſſetis in vitula mea, non inueniſſetis
ænigma meum.
19 *Et irruit in eum Spiritus Iehoue, & deſcendit in Aſce-*
lon, & percuſſit ex eis triginta viros: exuuiaſq́ eorum tol-
lens, dedit mutatorias ijs qui indicauerant ænigma: & ira-
tus eſt furor eius, aſcenditq́ in domum patris ſui.
20 *Et fuit vxor Simſon ſodali ſuo, quem aſſociauerat ſibi.*

CAP. XV.

1 *FVit autem poſt dies aliquot, in diebus meſſis triticeæ,*
viſitauit Simſon vxorem ſuam, cum hœdo caprarum,
dixitq́, Ingrediar ad vxorem meam in cubiculum. Et non
permiſit illi pater eius vt ingrederetur.
2 *Dixitq́ pater eius, Putaui quod odiſſes eam, propterea*
tradidi eam ſodali tuo: annõ eſt ſoror eius minor pulchrior
illa? ſit nunc tibi pro illa.
3 *Dixitq́ eis Simſon, Innocens ero vice hac à Peliſthæis,*
quum fecero ego illis malum.
4 *Abiens ergo Simſon, cepit trecentas vulpes : acceptiſq́*
facibus, conuertit caudam ad caudam, & poſuit facem
vnam inter duas caudas in medio.
5 *Poſtea ſuccendit ignem in facibus, & emiſit in ſegetes*
Peliſthinorum, & ſuccendit ab acerno vſq́ ad ſegetem, &
vſq́ ad vineas & oleas.
6 *Dixeruntq́ Peliſthæi, Quis fecit hoc? Et dixerunt, Sim-*
ſon gener Thimnæi: quod abſtulerit vxorem eius, & tradi-
derit eam ſodali eius. Aſcenderunt itaq́ Peliſthæi, & com-
buſſerunt eam & patrem eius igni.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Quibus ait Samſon Licet hæc feceritis, tamen adhuc ex vobis expetam vltionem, & tunc quieſcam.	7	*Dixitq, eis Simſon : Numquid facitis, ſicut hoc, vere vindicabo me de vobis, & poſtea ceſſabo.*
Percuſſitque eos ingenti plaga, ita vt ſtupentes ſuram femori imponerent. Et deſcendens habitauit in ſpelunca petræ Etam.	8	*Et percuſſit eos coxa ſuper femur plaga magna. Et deſcendit, & manſit in cacumine petra Hetam.*
Igitur aſcendentes Philiſthijm in terram Iuda caſtrametati ſunt in loco, qui poſtea vocatus eſt Lehi, id eſt, maxilla, vbi eorum effuſus eſt exercitus.	9	*Aſcenderunt autem Peliſtim, & caſtrametati ſunt in Iehudah, & extenderunt ſe in Lechi.*
Dixeruntque ad eos de tribu Iuda: Cur aſcendiſtis aduerſum nos? Qui reſponderunt: Vt ligemus Samſon, venimus, & reddamus ei, quæ in nos operatus eſt.	10	*Dixeruntq, viri Iehudah : Vt quid aſcendiſtis aduerſus nos? Et dixerunt: Vt ligemus Simſon aſcendimus, vt faciamus ei, quemadmodum fecit nobis.*
Deſcenderunt ergo tria millia virorum de Iuda, ad ſpecum ſilicis Etam, dixeruntque ad Samſon: Neſcis quòd Philiſthijm imperent nobis? quare hoc facere voluiſti? Quibus ille ait: Sicut fecerunt mihi, ſic feci eis.	11	*Et deſcenderunt tria millia virorum de Iehudah ad ſummitatem petra Hetam, dixeruntq, ad Simſon : Nonne noſti, quòd dominantur nobis Peliſtim? & cur hoc feciſti nobis? Dixitq, eis : Quemadmodum fecerunt mihi, ſic feci eis.*
Ligare, inquiunt, te venimus, & tradere in manus Philiſthinorum. Quibus Samſon, Iurate, ait, & ſpondete mihi, quòd non occidatis me.	12	*Dixeruntq, ei : Ad ligandum te deſcendimus, vt demus te in manu Peliſtinorum. Dixitq, eis Simſon: Iurate mihi, ne forte contingatis me vos.*
Dixerunt: Non te occidemus, ſed vinctum trademus. Ligaueruntque eum duobus nouis funibus, & tulerunt eum de petra Etam.	13	*Dixeruntq, ei, dicendo: Non, ſed ligando ligabimus te, trademuſq, te in manu eorum, ſed occidendo non occidemus te. Et ligauerunt eum duobus funibus nouis, & aſcendere fecerunt eum de petra.*
Qui cum veniſſent ad locum Maxillæ, & Philiſthijm vociferantes occurriſſent ei, irruit Spiritus Domini in eum: & ſicut ſolent ad odorem ignis lina conſumi, ita vincula quibus ligatus erat, diſſipata ſunt, & ſoluta.	14	*Ipſe venit vſq, ad Lechi: Peliſtim autem vociferati ſunt in occurſum eius, & venit ſuper eum Spiritus Domini : & fuerunt funes qui erant in brachijs eius, tanquam lina, quæ combuſta ſunt igni, & ſoluta ſunt vincula eius de manibus eius.*
Inuentamque maxillam, id eſt, mandibulam aſini, quę iacebat, arripiens, interfecit in ea mille viros:	15	*Inuenitq, maxillam aſini recentem, miſitq, manum ſuam, & accepit eam, & percuſſit ea mille viros :*
Et ait: In maxilla aſini, in mandibula pulli aſinarum deleui eos, & percuſſi mille viros.	16	*Dixitq, Simſon : Maxilla aſini aceruum aceruorum, maxilla aſini percuſſi mille viros.*
Cumque hæc verba canens compleſſet, proiecit mandibulam de manu, & vocauit nomẽ loci illius Ramathlechi, quod interpretatur eleuatio maxillę.	17	*Et fuit, cum compleuiſſet loqui proiecit maxillam è manu ſua, & vocauit locum ipſum Ramath Lechi (id eſt protectio maxillæ.)*
Sitienſque valdè, clamauit ad Dominum, & ait: Tu dediſti in manu ſerui tui ſalutem hanc maximam, atque victoriam: en ſiti morior, incidamque in manus incircumciſorum.	18	*Sitiuit autem valdè, & clamauit ad Dominum, & ait: Tu dediſti per manum ſerui tui ſalutem magnam hanc: & nunc moriar ſiti, & cadam in manu incircumciſorum.*
Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla aſini, & egreſſæ ſunt ex eo aquæ. Quibus hauſtis, refocillauit ſpiritum, & vires recepit. Idcirco appellatum eſt nomen loci illius, Fons inuocantis de maxilla, vſque in præſentem diem.	19	*Et rupit Deus molarem dentem, qui erat in maxilla, & egreſſæ ſunt ex eo aquæ, & bibit. Et reuerſus eſt ſpiritus eius, & reuixit. Idcirco vocauit nomen eius Henhaccore Aſer Hallechi, vſq, ad diem hanc.* (Fõtem inuocantis, qui eſt in Lechi.)
Iudicauitque Iſrael in diebus Philiſthijm viginti annis.	20	*Iudicauitque Iſrael in diebus Peleſtinorum viginti annis.*
CAP. XVI.		***CAP. XVI.***
ABijt quoque in Gazam, & vidit ibi mulierem meretricem, ingreſſuſque eſt ad eam.	1	*PErrexit autem Simſon in Hazzah, viditque ibi mulierem meretricem, & ingreſſus eſt ad eam.*
Quod cum audiſſent Philiſthijm, & percrebuiſſet apud eos, intraſſe vrbem Samſon, circumdederunt eum, poſitis in porta ciuitatis cuſtodibus: & ibi tota nocte cum ſilentio præſtolantes, vt facto mane exeuntem occiderent.	2	*Hazzitis dictum fuit, dicendo: Venit Simſon huc, & circumdederunt, & inſidiati ſunt ei tota nocte in porta vrbis: tacueruntque tota nocte dicendo vſque ad lucem matutinam, & occidemus eum.*
Dormiuit autem Samſon vſque ad medium noctis: & inde conſurgens apprehendit ambas portæ fores cum poſtibus ſuis, & ſera, impoſitaſque humeris ſuis portauit ad verticem montis, qui reſpicit Hebron.	3	*Dormiuit autem Simſon vſque ad dimidium noctis : & ſurrexit media nocte, apprehenditque fores portæ vrbis, & duos poſtes, & profectus eſt cum eis cum vecte, poſuitque ſuper humeros ſuos, & aſcendit cum eis in verticem montis, qui erat contra faciem Chebron.*
Poſt hæc amauit mulierem, quæ habitabat in Valle Sorec, & vocabatur Dalila.	4	*Et fuit poſt hæc, dilexit mulierem in torrente Sorech, & nomen eius erat Delilah.*

Tranſl. ex Septuag.

7 Et dixit eis Sampſon: Si feceritis ſic hanc, quin-
immo vleiſcar in vobis, & tandem quieſcam.

8 Et percuſſit eos tibiam ſuper femur plagam mag-
nam. Et deſcendit & ſedit in ſpelunca petræ Etam.

9 Et aſcenderunt alienigenæ, & caſtrametati ſunt
in Iuda, & diſperſi ſunt in Lechi.

10 Et dixerunt viri Iuda: Ad quid aſcendiſtis ſuper
nos? Et dixerunt alienigenę: Ligare Sampſon aſcen-
dimus, & facere ei, quemadmodum fecit nobis.

11 Et deſcenderunt ter mille viri de Iuda in ſpelun-
cam petræ Etam, & dixerunt ad Sampſon: Nonne
noſti, quia alienigenæ dominantur noſtri? Et quid
hoc feciſti nobis? Et dixit eis Sampſon: Quemad-
modum fecerunt mihi, ſic, feci eis, & dixerunt ei:
12 Ligare te deſcendimus, vt demus te in manu alie-
nigenarum. Et dixit eis Sampſon: Iurate mihi, ne
fortè occurratis in me vos.
13 Et dixerunt ei, dicentes: Non, quia tantum vin-
culo vinciemus te, & trademus te in manu eorum,
& morte non mortificabimus te. Et ligauerũt eum
in duobus funibus nouis, & eduxerunt eum de pe-
tra illa, & venerunt vſque ad maxillam.
14 Et alienigenæ vociferati ſunt, & cucurrerunt in
occurſum eius, & inſilijt in eum Spiritus Domini:
& facti ſunt funes, qui ſuper brachijs eius, tanquam
ſtuppa, quæ ſuccenſa eſt in igni, & reſoluta ſunt
vincula eius de manibus eius.
15 Et inuenit maxillam aſini proiectam, & extendit
manum ſuam, & accepit eam, & percuſſit in ea
mille viros:
16 Et dixit Sampſon: In maxilla aſini delens deleui
eos, quia in maxilla aſini percuſſi mille viros.
17 Et factum eſt, vt ceſſauit loquens, & proiecit
maxillam de manu ſua, & vocauit locum illum,
eleuatio maxillæ.
18 Et ſitiuit valdè, & plorauit ad Dominum, & dixit:
Tu benedixiſti in manu ſerui tui ſalutẽ magnam
hanc. & nunc moriar ſiti, & incidam in manum in-
circumciſorum.
19 Et rupit Deus lacum, qui in maxilla, & exijt ex
eo aqua, & bibit. Et reuertit ſpiritus eius, & vixit.
Propter hoc vocatum eſt nomen eius, Fons inuo-
cantis, qui eſt in maxilla vſque in diem hanc.

20 Et iudicauit Iſrael in diebus alienigenarum vi-
ginti annos.

CAP. XVI.

1 ET iuit Sampſon in Gazam, & vidit ibi mulie-
rem meretricem, & intrauit ad eam.
2 Et nunciatum eſt Gazæis, dicentes: Venit Samp-
ſon huc, & circũdederunt, & inſidiati ſunt in eum
tota nocte, in porta ciuitatis: & mutiuerunt tota
nocte, dicentes: Donec illuxerit manè, & interficie-
mus eum.
3 Et dormiuit Sampſon vſque ad mediam noctem:
& ſurrexit in dimidio noctis, & apprehendit ianuas
portæ ciuitatis cum ambabus poſtibus, & ſuſtulit
eas cum vecte, & poſuit ſuper humeros ſuos, & ad-
ſcendit in cacumen montis, qui eſt ſuper faciem
Chebron, & poſuit ea ibi.
4 Et factum eſt poſt hoc, & amauit mulierem in
Alſorech, & nomen ei Dalida.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

7 *Quibus dixit Simſon, Si feciſſetis ſicut hoc: ſed vindi-
cabo me de vobis, & poſtea ceſſabo.*

8 *Itaq; percuſſit eos in coxa vna cum femore plaga mag-
na: & deſcendens manſit in cacumine petræ Etam.*

9 *Aſcenderunt autem Peliſthim, & caſtrametati ſunt in
Iehudah, extenderuntq; ſe in Lehi.*

10 *Dixeruntq; viri Iehudah, Vtquid aſcendiſtis aduerſum
nos? Reſponderunt, Vt ligemus Simſon aſcendimus, vt fa-
ciamus ei quemadmodum fecit nobis.*

11 *Deſcenderunt ergo tria millia virorum de Iehudah ad
ſummitatem petræ Etam, dixeruntq; ad Simſon, Annon
noſti quod dominantur nobis Peliſthim? cur igitur hoc fe-
ciſti nobis? Reſpondit illis, Quemadmodum fecerunt mihi,
ſic feci eis.*
12 *Dixerunt præterea ei, Ad ligandum te deſcendimus, vt
tradamus te in manum Peliſthinorum. Reſpondit quoq; eis
Simſon, Iurate mihi quod non irruetis in me vos.*
13 *Tum dixerunt ei his verbis, Non, ſed ligando ligabimus
te, trademuſq; te in manum eorum: at occidendo non occi-
demus te. ligauerunt itaq; eum duobus funibus nouis, &
abduxerunt eum de Petra.*

14 *Qui quum perueniſſet vſq; ad Lehi, Peliſthim vocife-
rati ſunt in occurſum eius: irruit autem in eum Spiritus
Iehouæ, & fuerunt funes qui erant in brachijs eius, tan-
quam lina quæ combuſta ſunt igni, & diſſoluta ſunt vin-
cula eius de manibus eius.*
15 *Inuenitq; maxillam aſini recentem, miſſaq; manu ſua
ſuſtulit illam, & percuſſit cum ea mille viros.*

16 *Dixitq; Simſon, Cum maxilla aſini aceruus, duo acerui:
cum maxilla aſini percuſſi mille viros.*
17 *Quumq; finem feciſſet loquendi, proiecit maxillam è
manu ſua, & vocauit locum ipſum Ramath Lehi.*

18 *Sitiuit autem vehementer, & clamauit ad Iehouam,
atq; ait, Tu dediſti per manum ſerui tui ſalutem magnam
hanc: nunc autem moriar ſiti, & cadam in manum incir-
cumciſorum.*
19 *Tum rupit Deus molarem dentem qui erat in maxilla,
& egreſſæ ſunt ex eo aquæ, & bibit: reuerſuſq; eſt ſpiritus
eius, ac reuixit: idcirco vocauit nomen eius En-haccore,
qui eſt in Lehi vſq; ad diem hanc.*

20 *Iudicauitq; Iſraelem in diebus Peliſthinorum viginti
annis.*

CAP. XVI.

1 *PErrexit autem Simſon in Azzah, viditq; illic mulie-
rem meretricem, & ingreſſus eſt ad eam.*
2 *Azzitis dictum fuit dicendo, Venit Simſon huc. Et cir-
cumdederunt, & inſidiati ſunt ei tota nocte in porta vrbis:
tacueruntq; tota nocte, dicendo, Vſq; ad lucem matutinam
expectemus, & occidemus eum.*

3 *Dormiuit autem Simſon vſq; ad dimidium noctis, media
autem nocte ſurrexit: apprehendenſq; fores portæ vrbis cum
duobus poſtibus, profectus eſt cum eis vna cum vecte, quum
impoſuiſſet humeris ſuis: aſcenditq; cum eis in verticem
montis, qui erat contra faciem Hebron.*

4 *Poſtea autem deamauit mulierem in torrente Sorec, cu-
ius nomen erat Delilah.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Veneruntque ad eam principes Philiſthinorum, atque dixerunt: Decipe eum, & diſce ab illo, in quo habeat tantam fortitudinem, & quomodo eum ſuperare valeamus, & vinctum affligere. Quod ſi feceris, dabimus tibi ſinguli mille & centum argenteos.	5	*Aſcenderunt autem ad eam ſatrapæ Peliſtinorum, dixeruntq; ei: Decipe eum, & vide in quo ſit fortitudo eius magna, & in quo præualeamus ei, ligabimuſq; eum, vt affligamus eum. Et nos dabimus tibi ſinguli mille, & centum argenteos.*
Locuta eſt ergo Dalila ad Samſon: Dic mihi, obſecro, in quo ſit tua maxima fortitudo, & quid ſit quo ligatus erumpere nequeas?	6	*Dixitq; Delilah ad Simſon: Indica quæſo mihi, in quo eſt fortitudo tua magna, & quo ligeris ad affligendum te?*
Cui reſpondit Samſon: Si ſeptem neruiceis funibus necdum ſiccis, & adhuc humentibus ligatus fuero, infirmus ero, vt cæteri homines.	7	*Dixitq; ei Simſon: Si ligauerint me ſeptem virgis viridibus, quæ non ſint ſiccæ, debilis ero, & ero ſicut vnus ex hominibus.*
Attuleruntque ad eam ſatrapæ Philiſthinorum ſeptem funes, vt dixerat: quibus vinxit eum:	8	*Aſcendere fecerunt ad eam ſatrapæ Peliſtinorum ſeptem virgas virides, quæ non erant ſiccæ, & ligauit eum illis.*
Latentibus apud ſe inſidijs, & in cubiculo finem rei expectantibus, clamauitque ad eum: Philiſthijm ſuper te Samſon. Qui rupit vincula, quomodo ſi rumpat quis filum de ſtuppæ tortum putamine, cum odorem ignis acceperit: & non eſt cognitum in quo eſſet fortitudo eius.	9	*Inſidiæ autem manebant apud illam in cubiculo, dixitq; ad eum: Peliſtim ſuper te Simſon. Et rupit virgas quemadmodum rumpitur filum ſtupæ, quando odorat ipſum ignis, & non eſt agnita fortitudo eius.*
Dixitque ad eum Dalila: Ecce illuſiſti mihi, & falſum locutus es: ſaltem nunc indica mihi quo ligari debeas.	10	*Dixitque Delilah ad Simſon: Ecce deluſiſti me, locutuſque es ad me mendacia: nunc indica quæſo mihi quo ligeris.*
Cui ille reſpondit: Si ligatus fuero nouis funibus, qui numquam fuerunt in opere, infirmus ero, & aliorum hominum ſimilis.	11	*Dixitque ad eam: Si ligando ligauerint me funibus nouis, quibus non eſt factum opus, debilis ero, & ero ſicut vnus ex hominibus.*
Quibus rurſum Dalila vinxit eum, & clamauit: Philiſthijm ſuper te Samſon, in cubiculo inſidijs præparatis. Qui ita rupit vincula quaſi fila telarum.	12	*Tulitque Delilah funes nouos, & ligauit eum illis, dixitque ad eum: Peliſtim ſuper te Simſon, inſidiæ autem manebant in cubiculo. Et rupit eos à brachijs ſuis, ſicut filum.*
Dixitque Dalila rurſum ad eum: Vſquequo decipis me, & falſum loqueris? oſtende quo vinciri debeas. Cui reſpondit Samſon: Si ſeptem crines capitis mei cum licio plexueris, & clauum his circumligatum terræ fixeris, infirmus ero.	13	*Dixitque Delilah ad Simſon: Vſquequo deluſiſti me, & locutus es mihi mendacia? indica mihi quo ligeris. Dixitque ad eam: Si texueris ſeptem cincinnos capitis mei licio, & fixeris clauo.*
Quod cum feciſſet Dalila, dixit ad eum: Philiſthijm ſuper te Samſon. Qui conſurgens de ſomno extraxit clauum cum crinibus, & licio.	14	*Dixitque ad eum: Peliſtim ſuper te Simſon. Et expergefactus eſt de ſomno ſuo, & profectus eſt cum clauo texturæ, & cum licio.*
Dixitque ad eum Dalila: Quomodo dicis, quòd amas me, cum animus tuus non ſit mecum? Per tres vices mentitus es mihi, & noluiſti dicere in quo ſit maxima fortitudo tua.	15	*Dixitque ei: Quomodo dicis dilexi te, & cor tuum non eſt mecum? Iam tribus vicibus deluſiſti me, & non indicaſti mihi in quo ſit fortitudo tua magna.*
Cumque moleſta eſſet ei, & per multos dies iugiter adhæreret, ſpatium ad quietem non tribuens, defecit anima eius, & ad mortem vſque laſſata eſt.	16	*Et fuit cum coarctaret eum verbis ſuis omnibus diebus, & moleſtaret eum, anguſtijs affecta eſt anima eius, vt moreretur.*
Tunc aperiens veritatem rei, dixit ad eam: Ferrum numquam aſcendit ſuper caput meum, quia Nazaręus, id eſt, conſecratus Deo ſum de vtero matris meæ: ſi raſum fuerit caput meum, recedet à me fortitudo mea, & deficiam, eroque ſicut cæteri homines.	17	*Et indicauit ei totum cor ſuum, dixitque ei: Nouacula non aſcendit ſuper caput meum, quia nazaræus Dei ſum ab vtero matris meæ: ſi raſus fuero, recedet à me fortitudo mea, & debilis ero, & ero ſicut omnes homines.*
Videnſque illa, quòd confeſſus ei eſſet omnem animum ſuum, miſit ad principes Philiſthinorum, ac mandauit: Aſcendite adhuc ſemel, quia nunc mihi aperuit cor ſuum. Qui aſcenderunt aſſumpta pecunia, quam promiſerant.	18	*Et vidit Delilah, quòd indicaſſet ſibi totum cor ſuum, & miſit, & vocauit principes Peliſtinorum, dicendo: Adſcendite ſemel, quia indicauit mihi totum cor ſuum. Et adſcenderunt ad eam principes Peliſtinorum, & detulerunt argentum in manibus ſuis.*
At illa dormire eum fecit ſuper genua ſua, & in ſinu ſuo reclinare caput. Vocauitque tonſorem, & raſit ſeptem crines eius, & cœpit abigere eum, & à ſe repellere: ſtatim enim ab eo fortitudo diſceſſit:	19	*Et dormire fecit eum ſuper genua. Vocauitque virum, & radi fecit ſeptem cincinnos capitis eius, & cœpit affligere eum, & receſſit fortitudo eius ab eo.*
Dixitque: Philiſthijm ſuper te Samſon. Qui de ſomno conſurgens, dixit in animo ſuo: Egrediar ſicut ante feci, & me excutiam, neſciens, quòd receſſiſſet ab eo Dominus.	20	*Dixitque: Peliſtim ſuper te Simſon. Et expergefactus eſt à ſomno ſuo, & dixit: Egrediar ſicut vice altera, & excutiam me, & neſciebat, quòd Dominus receſſerat ab eo.*

Tranſl. ex Septuag.

5 Et aſcenderunt ad eam principes alienigenarum,
& dixerunt ei: Decipe eum, & vide, in quo fortitu-
do eius magna, & in quo præualebimus ei, & liga-
bimus eum ad humiliandum eum. Et nos dabimus
tibi vir mille, & centum argenti.

6 Et ait Dalida ad Sampſon: Annuncia nunc mihi,
in quo fortitudo tua magna, & in quo ligaberis ad
humiliandum te?

7 Et dixit ad eam Sampſon: Si ligauerint me in ſep-
tem neruis humidis nondum ſiccatis, & infirma-
bor, & ero ſicut vnus hominum.

8 Et attuleruut ad eam principes alienigenarum
ſeptem neruos humidos nondum ſiccatos, & liga-
uit eum in illis.

9 Et inſidiæ ei ſedebãt in cubiculo, & dixit ad eum:
Alienigenæ ſuper te Sampſon. Et diſrupit neruos,
ac ſi quis rumperet globum ſtuppæ, dum ea olfece-
rit ignem: & non eſt cognita fortitudo eius.

10 Et dixit Dalida ad Sampſon: Ecce decepiſti me, &
locutus es ad me falſa: nunc igitur annuncia mihi,
in quo ligaberis.

11 Et dixit ad eam: Si ligantes ligauerint me in fu-
niculis nouis, quibus non eſt factum in eis opus, &
infirmabor, & ero, ſicut vnus hominum.

12 Et ſumpſit Dalida funiculos nouos, & ligauit eum
in illis, & inſidiæ exierunt de cubiculo, & dixit:
Alienigenæ ſuper te Sampſon. Et diſrupit eas à bra-
chijs ſuis tanquam filum.

13 Et dixit Dalida ad Sampſon: Ecce decepiſti me, &
locutus es ad me falſa: annuncia nunc mihi, in quo
ligaberis. Et dixit ad eam: Si intexueris ſeptem cin-
cinnos capitis mei cum licio, & infixeris paxillo in
parietem, & ero, tanquam vnus hominum, infir-
mus.

14 Et factum eſt, cũ ille dormiret, & ſumpſit Dalida
ſeptem cincinnos capitis eius, & intexuit in licio,
& infixit paxillo in parietem, & dixit: Alienigenæ
ſuper te Sãpſon. Et expergefactus eſt è ſomno ſuo,
& abſtulit paxillum texturæ de pariete.

15 Et dixit ad eum Dalida: Quomodo dicis, amaui
te, & cor tuum non eſt mecum? Hoc tertium feſel-
liſti me, & non annunciaſti mihi, in quo fortitudo
tua magna.

16 Et factum eſt, quando vexauit eum in verbis ſuis
omnes dies, & anguſtiauit eum, & defecit animo
vſque ad moriendum.

17 Et annunciauit ei omne cor ſuum, & dixit ad
eam: Ferrum non aſcendit ſuper caput meum, quo-
niam ſanctus Dei ego ſum à ventre matris meæ: ſi
igitur raſus fuero, diſcedet à me fortitudo mea, &
infirmabor, & ero ſicut omnes homines.

18 Et intellexit Dalida, quia annunciauerat ei omne
cor ſuum, & miſit, & vocauit principes alienigena-
rum, dicens: Aſcendite adhuc vice hac, quoniam
annunciauit mihi omne cor ſuum. Et aſcenderunt
ad eam principes alienigenarum, & attulerunt ar-
gentum in manibus ſuis.

19 Et dormire fecit Dalida Sampſon ſuper genua
ſua. Et vocauit virum, & raſit ſeptem cincinnos
capitis eius, & cœpit humiliare eum: & diſceſſit for-
titudo eius ab eo.

20 Et dixit Dalida: Alienigenæ ſuper te Sampſon. Et
expergefactus eſt è ſomno ſuo, & dixit: Exibo, vt ſe-
mel & ſemel, & excutiam me, & ipſe non intellexe-
rat, quia Dominus receſſerat deſuper eo.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Aſcenderunt autem ad eam ſatrapæ Peliſthinorum, dixe-
runtq; ei, Decipe eum, & vide in quo ſit fortitudo eius
magna, & qua re præualeamus illi, vt ligatum affligamus
ipſum: & nos dabimus tibi ſinguli mille & centum argen-
teos.*

*Dixit ergo Delilah ad Simſon: Indica quæſo mihi in quo
ſit fortitudo tua magna, & quo ligatus affligi poſſis.*

*Reſpondit ei Simſon, Si ligauerint me ſeptem virgis viri-
dibus quæ necdum aruerint: tunc infirmus reddar, & ero
ſicut vnus ex cæteris hominibus.*

*Attulerunt ergo ad eam ſatrapæ Peliſthinorum ſeptem
virgas virides quæ necdum aruerant, & ligauit eum illis.*

*Porro inſidiæ erant diſpoſitæ apud illam in cubiculo: di-
xitq; ad eum, Peliſthim ſuper te Simſon. Et rupit virgas
quemadmodum rumpitur filum ſtupæ quum olfacit ignem,
& non eſt agnita fortitudo eius.*

*Dixitq; Delilah ad Simſon, Ecce deluſiſti me, loquutuſq;
es mihi mendacia: nunc indica quæſo mihi quo ligeris.*

*Qui reſpondit ad eam, Si ligando ligauerint me funibus
nouis, quibus non factum ſit aliquid operis, tunc infirmus
reddar, & ero ſicut vnus ex cæteris hominibus.*

*Tulit igitur Delilah funes nouos, & ligauit eum illis,
dixitq; ad eum, Peliſthim ſuper te Simſon (inſidiæ autem
erant diſpoſitæ in cubiculo.) Et rupit eos à brachijs ſuis
tanquam filum.*

*Dixitq; Delilah ad Simſon, Hactenus deluſiſti me, & lo-
quutus es mihi mendacia: indica mihi quo ligeris. Reſpon-
dit illi, Si attexueris ſeptem cincinnos capitis mei licio.*

*Et fixit clauo: dixitq; ad eum, Peliſthim ſuper te Simſon.
Et expergefactus ſomno ſuo, profectus eſt cum clauo textu-
ra & licio.*

*Illa rurſum dixit ei, Quomodo dicis, Diligo te, & cor
tuum non eſt mecum? iam tribus vicibus deluſiſti me, nec
indicaſti mihi in quo ſit fortitudo tua magna.*

*Fuit itaq; quum coartaret eum verbis ſuis ſingulis die-
bus, & moleſtaret eum, anguſtijs affecta eſt anima eius, ita
vt moreretur.*

*Quapropter indicauit ei totum cor ſuum, dixitq; ei, No-
uacula non aſcendit ſuper caput meum, quia nazaræus
Dei ſum ab vtero matris meæ: ſi raſus fuero, recedet à me
fortitudo mea, & infirmus reddar, & ero ſicut omnes ho-
mines.*

*Videns autem Delilah quod indicaſſet ei totum cor ſuum,
miſit accerſitum principes Peliſthinorum, his verbis, Aſ-
cendite hac vice, quia indicauit mihi totum cor ſuum.
Aſcenderunt igitur ad eam principes Peliſthinorum, defe-
rentes argentum in manibus ſuis.*

*Et dormire fecit eum ſuper genua ſua, vocauitq; virum,
& radi fecit ſeptem cincinnos capitis eius, cœpitq; affligere
eum, & receſſit fortitudo eius ab eo.*

*Dixitq;, Peliſthim ſuper te Simſon. Expergefactus autem
ſomno ſuo, dixit, Egrediar ſicut ſemel & iterum, & excu-
tiam me. Et neſciebat quod Iehouah receſſiſſet à ſe.*

Vulgat. Editio.

21 Quem cum apprehendiſſent Philiſthijm, ſtatim eruerunt oculos eius,& duxerunt Gazam vinctum catenis,& clauſum in carcere molere fecerunt.

22 Iamque capilli eius renaſci cœperant:

23 Et principes Philiſthinorum conuenerunt in vnum vt immolarēt hoſtias magnificas Dagon deo ſuo,& epularentur,dicentes: Tradidit Deus noſter inimicum noſtrum Samſon in manus noſtras.

24 Quod etiam populus videns, laudabat deum ſuum, eademque dicebat:Tradidit Deus noſter aduerſarium noſtrum in manus noſtras, qui deleuit terram noſtram, & occidit plurimos.

25 Lætantesque per conuiuia, ſumptis iam epulis, præceperunt vt vocaretur Samſon, & ante eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos,feceruntque eum ſtare inter duas columnas.

26 Qui dixit puero regenti greſſus ſuos:Dimitte me, vt tāgam colūnas, quibus omnis imminet domus, & recliner ſuper eas, & paululum requieſcam.

27 Domus autem erat plena virorum,ac mulierum, & erant ibi omnes principes Philiſthinorum, ac de tecto, & ſolario circiter tria millia vtriuſque ſexus ſpectantes ludentem Samſon:

28 At ille inuocato Domino,ait:Domine Deus, memento mei, & redde mihi nunc fortitudinem priſtinā Deus meus, vt vlciſcar me de hoſtibus meis, & pro amiſſione duorum luminum vnam vltionem recipiam.

29 Et apprehendens ambas columnas, quibus innitebatur domus,alteramque earum dextera, & alteram læua tenens:

30 Ait: Moriatur anima mea cum Philiſthijm, concuſſiſque fortiter columnis, cecidit domus ſuper omnes principes, & cæteram multitudinem, quæ ibi erat:multoque plures interfecit moriens,quàm ante viuus occiderat.

31 Deſcendentes autem fratres eius,& vniuerſa cognatio tulerunt corpus eius, & ſepelierunt inter Saraa,& Eſthaol in ſepulchro patris ſui Manue: iudicauitque Iſrael viginti annis.

CAP. XVII.

1 FVit eo tempore vir quidam de monte Ephraim nomine Michas:

2 Qui dixit matri ſuæ:Mille, & centum argenteos, quos ſeparaueras tibi,& ſuper quibus me audiente iuraueras,ecce ego habeo,& apud me ſunt. Cui illa reſpondit:Benedictus filius meus Domino.

3 Reddidit ergo eos matri ſuæ,quæ dixerat ei:Conſecraui, & voui hoc argentum Domino, vt de manu mea ſuſcipiat filius meus, & faciat ſculptile, atque conflatile:& nunc trado illud tibi.

4 Reddidit igitur eos matri ſuæ:quæ tulit ducentos argenteos, & dedit eos argentario, vt faceret ex eis ſculptile, atque conflatile, quod fuit in domo Michæ.

5 Qui ædiculam quoque in ea Deo ſeparauit,& fecit ephod, & theraphim, id eſt, veſtem ſacerdotalem, & idola: impleuitque vnius filiorum ſuorum manum, & factus eſt ei ſacerdos.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

21 *Et apprehenderunt eum Peliſtim, & effoderunt oculos eius, & deſcendere fecerunt eum in Hazzah, & ligauerunt eum compedibus,& molebat in domo vinctorum.*

22 *Et cœpit pilus capitis eius germinare poſt quam raſus eſt:*

23 *Satrapæ autem Peliſtinorum congregati ſunt,vt ſacrificarēt ſacrificium magnum Dagon deo ſuo,& ad lætitiam, & dixerunt: Tradidit nobis Deus noſter in manu noſtra Simſon inimicum noſtrum.*

24 *Videruntq; eum populus, laudaueruntque Deum ſuum, quia dixerunt: Tradidit Deus noſter in manibus noſtris inimicum noſtrum, & deuaſtantem terram noſtram, & qui multiplicauit occiſos noſtros.*

25 *Et fuit cum iucundum eſſet cor eorum,dixerunt:Vocate Simſon,& ludat coram nobis. Vocaueruntq; Simſon de domo vinctorum,& luſit ante eos, & ſtare fecerunt eum inter columnas.*

26 *Dixitq; Simſon ad puerum, qui tenebat manum eius: Duc me,& fac palpare me columnas ſuper quas domus firmatur,& innitar eis.*

27 *Domus autem plena erat virorum, & mulierum,& ibi omnes ſatrapæ Peliſtim,& ſuper tectum circiter tria millia virorum, & mulierum, qui ſpectabant dum luderet Simſon:*

28 *Clamauitq; Simſon ad Dominum, & ait:Domine Deus memento mei obſecro,& fortifica me obſecro tantum vice hac Deus, & vlciſcar vltione vna de duobus oculis meis de Peliſtinis.*

29 *Et complexus eſt Simſon ambas columnas medias ſuper quas domus firma erat,& innixus eſt eis, vna erat à dextera eius,& altera à ſiniſtra eius:*

30 *Dixitq; Simſon:Moriatur anima mea cum Peliſtæis,& inclinauit ſe fortiter,ceciditq; domus ſuper ſatrapas,& ſuper omnem populum,qui erat in ea:fueruntq; mortui,quos mori fecit cum moreretur ipſe plures, quam quos mori fecit,dum viueret ipſe.*

31 *Deſcenderunt autem fratres eius,& omnis domus patris eius,& tulerunt eum, & aſcenderunt, & ſepelierunt eum inter Sorhah,& inter Eſthaol in ſepulchro Manoach patris ſui:ipſe autem iudicauit Iſrael viginti annis.*

CAP. XVII.

1 *FVit autem vir de monte Ephraim, & nomen eius Michaiehu:*

2 *Dixitq; matri ſuæ: Mille,& centum argentei,qui ablati fuerunt à te,& tu maledixiſti,& dixiſti in auribus meis, ecce argentum mecum eſt, ego accepi illud. Et dixit mater eius:Benedictus fili mi à Domino.*

3 *Et reddidit mille, & centum argenteos matri ſuæ. dixeratq; mater eius: Sanctificando ſanctificaui argentum Domino de manu mea filio meo ad faciendum ſculptile, & conflatile: & nunc reſtituam illud tibi.*

4 *Et reddidit argentum matri ſuæ:tulitq; mater eius ducentos argenteos, & dedit eos argentario, & fecit ex eis ſculptile,& conflatile,& fuit in domo Michaiehu.*

5 *Viro autem Michah fuit domus Dei, fecitq; ephod, & teraphim, & conſecrauit manum vnius de filijs ſuis: & fuit ei ſacerdos.*

Tranſl. ex Septuag.

21 Et tenuerunt eum alienigenæ, & exciderunt ocu-
los eius, & depoſuerunt eum in Gazam, & ligaue-
runt eum in compedibus æneis, & erat molens in
domo carceris.
22 Et cœpit capillus capitis eius germinare, ſicut ra-
ſus fuerat:
23 Et principes alienigenarum congregati ſunt ad
ſacrificandum ſacrificium magnum Dagon deo
ſuo, & lætandum, & dixerunt: Dedit Deus in manu
noſtra Sampſon inimicum noſtrum.
24 Et viderunt eum populus, & hymnis celebrarunt
Deum ſuum. Quia tradidit Deus noſter inimicum
noſtrum in manu noſtra, qui vaſtabat terram no-
ſtram, & qui multiplicabat caſos noſtros.
25 Et quando bonum fuit cor eorum, & dixerunt:
Vocate Sampſon è domo cuſtodiæ, & ludat coram
nobis. Et vocauerunt Sampſon è domo carceris, &
ludebat coram eis, & alapis percutiebant eum, &
ſtatuerunt eum inter columnas.
26 Et dixit Sampſon ad puerum, qui tenebat manũ
eius: Dimitte me, & palpabo columnas, ſuper quas
domus ſuper eas, & innitar ſuper eas.
27 Et domus plena virorum, & mulierum, & ibi om-
nes principes alienigenarum, & in ſolario circiter
ter mille viri, & mulieres ſpectantes ad ludos
Sampſon:
28 Et plorauit Sampſon ad Dominum, & dixit: Ado-
naie Domine memento nunc mei, & conforta me
adhuc vice hac Deo, & retribuam retributionem
vnam alienigenis pro duobus oculis meis.
29 Et apprehendit Sampſon ambas colũnas domus,
ſuper quas domus ſtabat, & innixus eſt ſuper illas,
& tenuit vnam dextra ſua, & vnam ſiniſtra ſua:
30 Et dixit Sampſon: Moriatur anima mea cum alie-
nigenis, & ſuſtulit in fortitudine, & cecidit domus
ſuper principes, & ſuper omnem populum, qui in
ea: & fuerunt mortui, quos mortificauit Sampſon
in morte ſua, plures quam quos mortificauit in
vita ſua.
31 Et deſcenderunt fratres eius, & domus patris
eius, & tulerunt eum, & aſcenderunt, & ſepelierunt
eum inter Saraa, & inter Eſthaol in ſepulchro Ma-
noe patris eius: & ipſe iudicauit Iſrael viginti an-
nis.

CAP. XVII.

1 ET fuit vir de monte Ephræm, & nomen ei Mi-
chæas:
2 Et dixit matri ſuæ: Mille, & centum, quos acce-
piſti argenti tibi ipſi, & me maledictis adiuraſti, &
etiam dixiſti in auribus meis, ecce argentum apud
me, ego accepi illud. Et dixit mater eius: Benedictus
filius meus Domino.
3 Et reddidit mille, & centum argenti matri ſuæ,
& dixit mater eius: Sanctificans ſanctificaui argen-
tum Domino de manu mea filio meo ad faciẽdum
ſculptile, & fuſile & nunc reddam illud tibi.
4 Et reddidit argentum matri ſuæ & ſumpſit ma-
ter eius ducentos argenti, & dedit illud argentario,
& fecit ipſum ſculptile, & fuſile, & fuit in domo
Michææ.
5 Et domus Michææ, ipſi domus Dei, & fecit ephod,
& theraphim: & impleuit manum vnius de filijs
ſuis, & factus eſt ei in ſacerdotem.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Apprehendentes igitur eum Peliſthim, effoderunt oculos eius, & deſcendere fecerunt eum in Azzah, & ligauerunt eum compedibus, & molebat in domo vinctorum.

Cœpit autem pilus capitis eius germinare poſteaquam raſus fuit.

Satrapæ autem Peliſthinorum congregati ſunt vt ſacrificarent ſacrificium magnum Dagon deo ſuo, & vt lætarentur: & dixerunt, Tradidit nobis Deus noſter in manum noſtram Simſon inimicum noſtrum.

Quumq; vidiſſent eum populus, laudauerunt deum ſuum: dicebant enim, Tradidit deus noſter in manus noſtras inimicum noſtrum, & eum qui deuaſtabat terram noſtram, quiq; multiplicauit occiſos noſtros.

Fuit autem, quum exhilaratum eſſet cor eorum, dixerunt, Vocate Simſon & ludat coram nobis. Vocauerunt ergo Simſon, de domo vinctorum, & luſit ante eos: collocaueruntq; eum inter columnas.

Et ait Simſon ad puerum qui tenebat manum eius, Dimitte me, & fac palpare me columnas ſuper quas domus firmatur, vt innitar eis.

Porro domus ipſa plena erat virorum & mulierum, ibiq; erant omnes ſatrapæ Peliſthim, & ſuper tectum, circiter tria millia virorum & mulierum, qui ſpectabant dum luderet Simſon.

Clamauit autem Simſon ad Iehouam, & ait, Domine Iehouah memento mei obſecro, & fortifica me obſecro, tantum vice hac ô Deus, & ſumam vltionem vnam e duobus oculis meis de Peliſthinis.

Complexus eſt autem Simſon ambas columnas medias, quibus domus ipſa nitebatur, & innixus eſt illis: vna erat à dextera eius, & altera à ſiniſtra eius.

Simulq; dixit Simſon, Moriatur anima mea cum Peliſthæis, & inclinauit ſe fortiter, cecidítq; domus ſuper ſatrapas, ſuperq; vniuerſum populum qui erat in ea: fueruntq; mortui quos interfecit quum moreretur ipſe plures, quam quos mori fecit dum viueret ipſe.

Deſcenderunt autem fratres eius, & tota domus patris eius, tuleruntq; eum, & aſcenderunt, ſepelieruntq; eum inter Sorah & Eſthaol in ſepulchro Manoah patris ſui: ipſe autem iudicauit Iſraelem viginti annis.

CAP. XVII.

FVit autem vir quidam de monte Ephraim cuius nomen Michaiehu.

Dixitq; matri ſuæ, Mille & centum argentei qui ablati fuerunt tibi, propter quos maledixiſti, me audiente, ecce argentum illud apud me eſt, ego accepi illud. Et dixit mater eius, Benedictus fili mi à Iehouah.

Reddidit itaq; mille & centum argenteos matri ſuæ: dixitq; mater eius, Sanctificando ſanctificaueram argentum illud Iehouæ de manu mea filio meo ad faciendum ſculptile & conflatile: quapropter nunc reddam illud tibi.

Qui reddidit argentum matri ſuæ: tulitq; mater eius ducentos argenteos, quos dedit argentario, & fecit ex eis ſculptile & conflatile, & fuit in domo Michaiehu.

Viro autem Michah erat domus Dei, fecitq; ephod & theraphim, & conſecrauit manum vnius è filijs ſuis, & fuit ei ſacerdos.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
In diebus illis non erat rex in Iſrael, ſed vnuſquiſque quod ſibi rectum videbatur, hoc faciebat.	6	*In diebus illis non erat rex in Iſrael, vnuſquiſque quod rectum erat in oculis ſuis, faciebat,*
Fuit quoque alter adoleſcens de Bethlehem Iuda, ex cognatione eius: eratque ipſe Leuites,& habitabat ibi.	7	*Fuit autem puer de Bethlechem Iehudah, de familia Iehudah, & ipſe Leuita, & ipſe peregrinabatur ibi.*
Egreſſuſque de ciuit. te Bethlehem, peregrinari voluit vbicumque ſibi cõmodum reperiſſet. Cumque veniſſet in montem Ephraim, iter faciens, & declinaſſet parumper in domum Michæ:	8	*Abijt autem vir de ciuitate Bethlechem Iehudah, ad peregrinandum vbicumque inueniſſet. Venitque in montem Ephraim vſque ad domum Michah, ad faciendum iter ſuum:*
Interrogatus eſt ab eo vnde veniſſet. Qui reſpondit: Leuita ſum de Bethlehem Iuda,& vado vt habitem vbi potuero, & vtile mihi eſſe perſpexero.	9	*Dixitque ei Michah: Vnde venis. Dixitque ei Leuita: Ego ſum de Bethlechem Iehudah, & vado ad peregrinandum vbicumque inuenero.*
Dixitque Michas: Mane apud me,& eſto mihi parens, ac ſacerdos: daboque tibi per annos ſingulos decem argenteos, ac veſtem duplicem, & quæ ad victum ſunt neceſſaria.	10	*Dixitque ei Michah: Mane apud me, & eſto mihi pro patre, & pro ſacerdote: & dabo tibi decem argenteos annuatim, & ordinem veſtimentorum, & victum tuum, & perrexit Leuita.*
Acquieuit,& manſit apud hominem, fuitque illi quaſi vnus de filijs.	11	*Et voluit Leuita manere cum viro,& fuit adoleſcens ei tanquam vnus de filijs ſuis,*
Impleuitque Michas manum eius,& habuit puerum ſacerdotem apud ſe.	12	*Et conſecrauit Michah manum Leuitæ,& fuit ſibi adoleſcens pro ſacerdote,& fuit in domo Michah.*
Nunc ſcio, dicens, quòd benefaciet mihi Deus habenti Leuitici generis ſacerdotem.	13	*Dixitque Michah: Nunc cognoui, quòd benefaciet Dominus mihi, quia eſt mihi Leuita pro ſacerdote.*
CAP. XVIII.		***CAP. XVIII.***
IN diebus illis nõ erat rex in Iſrael, & tribus Dan quęrebat poſſeſſionem ſibi, vt habitaret in ea: vſque ad illum enim diem inter cæteras tribus ſortem non acceperat.	1	*IN diebus illis non erat rex in Iſrael, & in diebus illis tribus Danitæ quærebat ſibi hæreditatem ad habitandum: non enim ceciderat ſibi vſque ad diem ipſum in medio tribuum Iſrael hæreditas.*
Miſerunt ergo filij Dan, ſtirpis & familiæ ſuæ quinque viros fortiſſimos de Saraa, & Eſthaol, vt explorarent terram, & diligenter inſpicerent: dixeruntque eis: Ite,& cõſiderate terram. Qui cum pergentes veniſſent in montem Ephraim,& intraſſent domum Michæ, requieuerunt ibi:	2	*Miſeruntque filij Dan de familia ſua quinque viros de partibus ſuis viros fortes, de Sorhah, & de Eſthaol ad explorandum terram,& inueſtigandum eam: dixeruntque ad eos: Ite, conſiderate terram. Et venerunt in montem Ephraim vſque ad domum Michah, manſeruntque ibi:*
Et agnoſcentes vocem adoleſcentis Leuitæ, vtenteſque illius diuerſorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adduxit? quid hic agis? quam ob cauſam huc venire voluiſti?	3	*Ipſis exiſtentibus apud domum Michah, agnouerunt vocem adoleſcentis Leuitæ, & declinauerunt illuc, dixeruntque ei: Quis adduxit te?*
Qui reſpondit eis: Hæc,& hæc præſtitit mihi Michas,& me mercede conduxit, vt ſim ei ſacerdos.	4	*Dixitque ad eos: Talia,& talia fecit mihi Michah,& mercede conduxit me, & ſui illi pro ſacerdote.*
Rogauerunt autẽ eum, vt conſuleret Dominum, vt ſcire poſſent, an proſpero itinere pergerent, & res haberet effectum.	5	*Dixeruntque ei: Conſule obſecro Deum, vt ſciamus, an ſecundas viam noſtram per quam ambulamus.*
Qui reſpondit eis: Ite in pace: Dominus reſpicit viam veſtram, & iter quo pergitis.	6	*Dixitque illis ſacerdos: Ite in pace: Ante Dominum eſt via veſtra, per quam ambulabitis.*
Euntes igitur quinque viri venerunt Lais: videruntque populum habitantem in ea abſque vllo timore, iuxta conſuetudinem Sidoniorum, ſecurum, & quietum, nullo ei penitus reſiſtente, magnarumque opum, & procul à Sidone, atque à cunctis hominibus ſeparatum.	7	*Et abierunt quinque viri,& venerunt in Lais, videruntque populum, qui erat in medio eius, habitantem confidenter, iuxta conſuetudinem Sidoniorum, quieſcentem,& confidentem, & non confundentem eos in aliquo in terra non poſſidentem regnum, & diſtantem à Sidonijs, & commercium non erat eis cum homine.*
Reuerſique ad fratres ſuos in Saraa,& Eſthaol, & quid egiſſent ſciſcitantibus reſponderunt:	8	*Et venerunt ad fratres ſuos in Sorhah,& Eſthaol, dixeruntque eis fratres eorum: Quid vos:*
Surgite, aſcendamus ad eos: vidimus enim terram valdè opulentam,& vberem: nolite negligere, nolite ceſſare. Eamus, & poſſideamus eam, nullus erit labor.	9	*Et dixerunt: Surgite,& aſcẽdamus ad eos: vidimus enim terram,& ecce bona valdè, & eſtis tacentes. Ne ſitis pigri ad eundum, vt ingrediamini ad poſſidendum terram.*
Intrabimus ad ſecuros, in regionem latiſſimam, tradetque nobis Dominus locum, in quo nullius rei eſt penuria eorum, quæ gignuntur in terra.	10	*Quando intrabitis, intrabitis ad populum confidentem, & terra lata locis eſt, quia tradidit eam Deus in manu veſtra, locum in quo non eſt defectus omnis rei, quæ eſt in terra.*
Profecti igitur ſunt de cognatione Dan, id eſt, de Saraa, & Eſthaol ſexcenti viri accincti armis bellicis:	11	*Profecti ſunt autem inde de familia Danitæ de Sorhah, & de Eſthaol ſexcenti viri accincti inſtrumentis bellicis:*
Aſcendenteſque manſerunt in Cariathiarim Iudæ: qui locus ex eo tempore Caſtrorum Dan, nomen accepit,& eſt poſt tergum Cariathiarim.	12	*Et aſcenderunt,& caſtrametati ſunt in Chiriathieharim in Iehudah: idcirco vocauerunt locum ipſum Machaneh Dan vſque ad diem hanc, ecce eſt poſt Chiriathieharim.* Caſtra Dan.

Tranſl. ex Septuag.

6 In diebus autem illis non erat rex in Iſrael, vir,
quod rectum in oculis ſuis, faciebat.
7 Et fuit adoleſcens de Bethleem de populo Iuda,
& ipſe Leuita:& hic incolebat ibi.
8 Et iuit vir de Bethleem ciuitate Iuda ad incolen-
dum, in quocũque inueniſſet loco. Et venit vſque
ad montem Ephræm, & vſque ad domum Micheæ
ad faciendum iter ſuum:
9 Et dixit ei Michæas: Vnde venis. Et dixit ad eum:
Læuita ſum de Bethleem Iuda,& ego vado ad inco-
lendum, in quocumque loco inuenero.
10 Et dixit ei Michæas: Sede mecum,& ſis mecum in
patrem, & in ſacerdotem: & ego dabo tibi decem
argenti in diem, & ſtolam veſtimentorum, & ea,
quæ ad vitam tuam.
11 Et iuit Leuita, & cœpit incolere apud virum, &
factus eſt adoleſcens ei,ſicut vnus de filijs eius.
12 Et impleuit Michæas manum Leuitæ,& factus eſt
ei in ſacerdotem,& fuit in domo Micheæ.
13 Et dixit Michæas: Nunc cognoui,quia benefaciet
mihi Dominus, quoniam factus eſt mihi Leuita in
ſacerdotem.

C A P. XVIII.

1 IN diebus illis non erat rex in Iſrael, & in diebus
illis tribus Dan quærebat ſibi hæreditatem ad ha-
bitandum:quia non ceciderat ei vſque in diem illã
in medio tribuum filiorum Iſrael hæreditas.
2 Et miſerunt filij Dan de populis ſuis quinque vi-
ros filios virtutis, de Saraa, & de Eſthaol ad conſi-
derandam terram, & inueſtigandam eam: & dixe-
runt ad eos: Ite,& inueſtigate terram. Et venerunt
vſque ad montem Ephræm, vſque ad domum Mi-
cheæ, & manſerunt ipſi illic in domo Micheæ:
3 Et ipſi agnouerunt vocem adoleſcentis Leuitæ,&
declinauerunt illuc,& dixerunt ei: Quis attulit te
huc?& tu quid facis in loco hoc?& quid tibi hic?
4 Et dixit ad eos: Sic, & ſic fecit mihi Michæas, &
mercede conduxit me, & factus ſum ei in ſacerdo-
tem.
5 Et dixerunt ei: Interroga nunc in Deo,& cognoſ-
cemus,ſi proſperabitur via noſtra,in qua nos imus
in ea.
6 Et dixit eis ſacerdos: Ite in pace: Coram Domino
via veſtra, in qua pergitis in ea.
7 Et perrexerunt quinque viri,& venerunt in Lai-
ſa:& viderunt populum, qui in medio eius, ſeden-
tem in ſpe, ſicut eſt iudicium Sidoniorum, quieſ-
cens, & non eſt deterrens, vel confundens verbum
in terra, poſſeſſor exprimens theſauros, & procul
ſunt à Sidonijs,& non habẽt verbum ad hominem.
8 Et venerunt quinque viri ad ſuos in Saraa, &
Eſthaol,& dixerunt fratribus ſuis: Quid vos ſede-
tis,& dixerunt:
9 Surgite,& aſcendamus ſuper eos:quoniam vidi-
mus terrã, & ecce bona valde, & vos quieſcitis. Ne
torpeatis ire, & intrare ad hæreditandam terram.
10 Et quandocumque venietis, intrabitis ad popu-
lum in ſpe, & terra lata, quoniam dedit eam Deus
in manu veſtra locus, vbi non eſt ibi inopia omnis
verbi eorum, quæ in terra.
11 Et promouerunt inde de populis Dan à Saraa, &
ab Eſthaol ſexcenti viri accincti vaſis belli:
12 Et aſcenderunt,& caſtrametati ſunt in Cariathia-
rim in Iuda: propter hoc vocatum eſt in loco illo,
Caſtra Dan vſque in diem hanc, ecce poſt Caria-
thiarim.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

6 *In diebus illis non erat Rex in Iſrael,quiſq; quod rectum
erat in oculis ſuis, faciebat.*
7 *Fuit autem puer de Beth-lehem Iehudah, de familia
Iehudah, qui erat Leuita, peregrinabaturq; ibi.*
8 *Abijt autem vir ille de ciuitate,de Beth-lehem Iehudah,
ad peregrinandum vbicunq; inueniſſet: venitq; in montem
Ephraim vſq; ad domum Michah, ad faciẽdum iter ſuum.*
9 *Dixitq; ei Michah,Vndenam venis? Reſpondit ei Leuita,
Ego venio de Beth-lehem Iehudah, & ego pergo ad pere-
grinandum vbicunq; inuenero.*
10 *Dixitq; ei Michah, Mane apud me, & eſto mihi pro pa-
tre & pro ſacerdote: ego vero dabo tibi decem argenteos
annuatim,atq; ordinem veſtimentorum, & victum tuum.
Et perrexit Leuita.*
11 *Placuitq; Leuitæ manere cum viro: fuitq; ei adoleſcens
ille tanquam vnus ex filijs ſuis.*
12 *Et conſecrauit Michah manum Leuitæ,fuitq; ei adoleſcẽs
ille pro ſacerdote:itaq; habitauit in domo Michah.*
13 *Dixit autem Michah, Nunc ſcio quod benefaciet mihi
Iehouah, quod ſit mihi Leuita pro ſacerdote.*

C A P. XVIII.

1 *IN diebus illis non erat Rex in Iſrael, & in diebus illis
tribus Danitica quærebat ſibi hæreditatem ad habitan-
dum:non enim ceciderat ei ſors vſq; ad diem ipſum in me-
dio tribuum Iſrael,in hæreditatem.*
2 *Miſerunt ergo filij Dan de familia ſua quinq; viros de
finibus ſuis viros fortes de Sorah & de Eſthaol, vt explo-
rarent terram, & diligenter inſpicerent eam:dixeruntque
illis,Ite,explorate terram. Qui quum veniſſent in montem
Ephraim vſque ad domum Michah, pernoctauerunt ibi.*
3 *Quum autem eſſent iuxta domum Michah,agnouerunt
vocem adoleſcentis Leuitæ: & declinauerunt illuc, dixe-
runtque ei, Quis adduxit te huc? & quid tu facis hic? &
quid tibi negotij hic?*
4 *Reſpondit eis,Talia & talia fecit mihi Michah:merce-
deque conduxit me, vt eſſem illi pro ſacerdote.*
5 *Dixeruntque ei, Conſule obſecro Deum, vt ſciamus an
ſecundet viam noſtram per quam ambulamus.*
6 *Et reſpondit illis ſacerdos,Ite in pace: coram Iehoua eſt
via veſtra per quam ambulatis.*
7 *Itaque abierunt quinque viri illi, & venerunt in Lais,
videruntque populum qui erat in ea,habitantem confiden-
ter,iuxta conſuetudinem Sidoniorum, quieſcentem & cõfi-
dẽtẽ & quod non eſſet qui pudore ſuffunderet eos in aliquo
in terra,nec qui hæreditate acciperet regnũ,& quod diſta-
rent à Sidonijs,nec commercium haberent cum quoquam.*
8 *Reuerſis autem ad fratres ſuos in Sorah & Eſthaol,dixe-
runt fratres eorum, Quid vos?*
9 *Et dixerunt, Surgite, & aſcendamus ad eos: vidimus enim
terram & ecce bona valde: & vos ſiletis? ne ſitis pigri ad
proficiſcendum,vt ingrediamini ad poſſidendum terram.*
10 *(Quando intrabitis,intrabitis ad populum confidentem,
præterea lata locis eſt) quia tradidit eam Deus in manum
veſtram, locum in quo non eſt penuria vllius rei quæ naſ-
catur in terra.*
11 *Profecti ſunt itaque inde de familia Danitica,de Sorah
& Eſthaol ſexcenti viri accincti inſtrumentis bellicis.*
12 *Et aſcenderunt,caſtrametatique ſunt in Ciriath-iearim
in Iehudah, idcirco vocauerunt locum ipſum Mahaneh
Dan,vſque ad diem hanc: ecce eſt poſt Ciriath-iearim.*

Vulgat. Editio.

13 Inde tranſierunt in montem Ephraim. Cumque veniſſent ad domum Michæ:

14 Dixerunt quinque viri, qui prius miſſi fuerant ad conſiderandam terram Lais, cæteris fratribus ſuis: Noſtis, quòd in domibus iſtis ſit ephod, & theraphim, & ſculptile, atque conflatile: videte quid vobis placeat.

15 Et cum paululum declinaſſent, ingreſſi ſunt domum adoleſcentis Leuitę, qui erat in domo Michę: ſalutaueruntque eum verbis pacificis.

16 Sexcenti autem viri ita vt erant armati, ſtabant ante oſtium.

17 At illi, qui ingreſſi fuerãt domum iuuenis, ſculptile, & ephod, & theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, & ſacerdos ſtabat ante oſtium, ſexcentis viris fortiſſimis haud procul expectantibus.

18 Tulerunt igitur qui intrauerant, ſculptile, ephod, & idola, atque conflatile. Quibus dixit ſacerdos: Quid facitis?

19 Cui reſponderunt: Tace, & pone digitum ſuper os tuum: veníque nobiſcum, vt habeamus te patrem, ac ſacerdotem. Quid tibi melius eſt, vt ſis ſacerdos in domo vnius viri, an in vna tribu, & familia in Iſrael?

20 Quod cum audiſſet, acquieuit ſermonibus eorum, & tulit ephod, & idola, ac ſculptile, & profectus eſt cum eis.

21 Qui cum pergerent, & ante ſe ire feciſſent paruulos, ac iumenta, & omne quod erat pretioſum:

22 Et iam à domo Michæ eſſent procul, viri qui habitabant in ædibus Michæ conclamantes ſecuti ſunt:

23 Et poſt tergum clamare cœperunt. Qui cum reſpexiſſent, dixerunt ad Micham: Quid tibi vis? cur clamas?

24 Qui reſpondit: Deos meos, quos mihi feci, tuliſtis, & ſacerdotem, & omnia, quæ habeo, & dicitis: Quid tibi eſt?

25 Dixeruntque ei filij Dan: Caue ne vltra loquaris ad nos, & veniant ad te viri animo concitati, & ipſe cum omni domo tua pereas.

26 Et ſic cœpto itinere perrexerunt. Videns autem Michas, quòd fortiores ſe eſſent, reuerſus eſt in domum ſuam.

27 Sexcenti autem viri tulerunt ſacerdotem, & quę ſupra diximus: veneruntque in Lais ad populum quieſcentem, atque ſecurum, & percuſſerunt eos in ore gladij: vrbemque incendio tradiderunt:

28 Nullo penitus ferente præſidium, eo quòd procul habitarent à Sidone, & cum nullo hominum haberent quidquam ſocietatis, ac negotij. Erat autem ciuitas ſita in regione Rohob: quam rurſum extruentes habitauerunt in ea:

29 Vocato nomine ciuitatis Dan iuxta vocabulum patris ſui, quem genuerat Iſrael, quæ prius Lais dicebatur.

30 Poſueruntque ſibi ſculptile, & Ionathan filium Gerſan filij Moyſi, ac filios eius ſacerdotes in tribu Dan, vſque ad diem captiuitatis ſuæ.

31 Manſitque apud eos idolum Michæ omni tempore, quo fuit domus Dei in Silo, in diebus illis non erat rex in Iſrael.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et tranſierunt inde in montem Ephraim. Veneruntque vſque ad domum Michah:*

14 *Locutique ſunt quinque viri, qui perrexerant ad explorandum terram Lais, dixeruntque fratribus ſuis: Num noſtis, quod eſt in domibus iſtis Ephod, & Teraphim, & ſculptile, & conflatile: & nunc ſcitote quid faciatis.*

15 *Et declinauerunt illuc, veneruntque ad domum adoleſcentis Leuitæ, ad domum Michah: & ſalutauerunt eum pacifice.*

16 *Sexcenti autem viri accincti armis bellicis ſuis ſtabant ad oſtium portæ, qui erant de filijs Dan.*

17 *Aſcenderunt autem quinque viri, qui perrexerant ad explorandum terram, & ingreſſi ſunt illuc, tulerunt ſculptile, & ephod, & teraphim, & conflatile, ſacerdos autem ſtabat ad oſtium portæ, & ſexcenti viri accincti armis bellicis.*

18 *Et iſti ingreſſi ſunt domum Michah, & tulerunt ſculptile, ephod, & teraphim, & conflatile. Dixitque ad eos ſacerdos: Quid facitis?*

19 *Dixeruntque ei: Tace, pone manum tuam ſuper os tuum: & veni nobiſcum, & eſto nobis pro patre, & ſacerdote. Quid melius eſt eſſe te ſacerdotem domus viri vnius, aut eſſe te ſacerdotem tribui, & familiæ in Iſrael?*

20 *Et iucundum fuit cor ſacerdotis, tulitque ephod, & teraphim, & ſculptile, & ingreſſus eſt medium populi.*

21 *Et verterunt ſe, & abierunt, poſueruntque paruulos, & iumenta, & precioſa ante ſe:*

22 *Ipſi longè erant à domo Michah, & viri, qui erant in domibus, qui erant apud domum Michah congregati ſunt, & perſecuti ſunt filios Dan:*

23 *Et clamauerunt ad filios Dan. Et verterunt facies ſuas, dixeruntque ad Michah: Quid tibi, quia congregatus es?*

24 *Et dixit: Deos meos, quos feci, tuliſtis, & ſacerdotem, & abijſtis, & quid mihi vltra, & cur hoc dicitis mihi: Quid tibi?*

25 *Dixeruntque ad eum filij Dan; Ne audire facias vocem tuam nobiſcum, ne fortè attingant vos viri amari animo, & perdas animam tuam, & animam domus tuæ.*

26 *Et abierunt viri Dan in viam ſuam. Vidit autem Michah, quòd fortiores eſſent ſe, & vertit ſe, & reuerſus eſt in domum ſuam.*

27 *Ipſi autem acceperant, quod fecerat Michah, & ſacerdotem, qui fuerat ei: veneruntque ad Lais, ad populum quieſcentem, & confidentem, & percuſſerunt eos acie gladij, vrbemque ſuccenderunt igni.*

28 *Et non fuit liberator, quia longinqua erat à Sidon, & commercium non erat eis cum homine. Ipſa autem erat in valle, quæ erat ipſi Bethrehob: & ædificauerunt vrbem, & manſerunt in ea:*

29 *Vocaueruntque nomen vrbis Dan, ſecundum nomen Dan patris ſui, qui natus eſt ipſi Iſrael, & quidem Lais nomen erat vrbi prius.*

30 *Et ſtatuerunt ſibi filij Dan ſculptile. Iehonathan autem filius Gerſom filij Menaſſeh ipſe, & filij eius fuerunt ſacerdotes tribui Danitæ vſque ad diem captiuitatis terræ.*

31 *Et poſuerunt ſibi ſculptile ipſius Michah, quod fecerat omnibus diebus, quibus fuit domus Dei in Siloh, ⋆ & fuit, in diebus ipſis rex non erat in Iſrael. ⋆*

⋆ Quæ duobus aſteriſcis clauduntur in Bib. Sanct. Pagnini ſunt in ipſo ſtatim initio capituli ſequentis.

Tranſl. ex Septuag.

13 Et præterierunt inde montem Ephræm. Et venerunt vſque ad domum Micheæ:

14 Et reſponderunt quinque viri euntes conſiderare terram Laiſa,& dixerunt ad fratres: Noſtis, quia eſt in domo hac ephod, & theraphim, & ſculptile, & fuſile:& nunc intelligite, quid facietis.

15 Et declinauerunt inde,& intrauerunt in domum adoleſcentis Leuitę,in domum Micheæ:& interrogauerunt eum in pace.

16 Et ſexcenti viri,qui erant accincti vaſis belli ſuis, ſtantes apud ianuas portæ, qui erant de filiꝭs Dan.

17 Et aſcenderunt quinque viri, qui iuerant conſiderare terram,& intrauerunt illuc in domum Micheæ,& ſacerdos ſtans.

18 Et ſumpſerunt ſculptile,& ephod,& teraphin, & fuſile. Et dixit ad eos ſacerdos: Quid vos facitis?

19 Et dixerunt ei: Tace,impone manum tuam ſuper os tuum:& veni nobiſcum,& eſto nobis in patrem, & in ſacerdotem. Numquid eſt bonum eſſe te ſacerdotem domus viri vnius,an fieri te ſacerdotem tribus,& domus in populo Iſrael?

20 Et factum eſt bonum cor ſacerdotis, & ſumpſit ephod,& theraphin,& ſculptile,& fuſile,& venit in medio populi.

21 Et reuerterunt,& abierunt,& poſuerunt filios,& poſſeſſionem,& quod precioſum,ante ſe:

22 Ipſi elõgauerant à domo Micheæ,& ecce Micheas, & viri,qui in domibus,quæ cum domo Micheæ:

23 Clamauerunt,& aſſequuti ſunt filios Dan.Et conuerterũt filiꝭ Dan faciem ſuam, & dixerũt Micheæ: Quid eſt tibi?quia clamaſti?

24 Et dixit Micheas: Quoniam ſculptile meum,quod feci, tuliſtis, & ſacerdotem, & iuiſtis, & quid mihi vltra,& quid hoc dicitis ad me: Quid clamas?

25 Et dixerunt ad eum filiꝭ Dan: Non audiatur nunc vox tua nobiſcum, ne fortè occurrant vobis viri amari animo, & aponẽt animam tuam,& animam domus tuæ.

26 Et iuerunt filiꝭ Dan in viam ſuam. Et vidit Michæas,quia potentiores ſunt ſuper ipſum,& reuertit in domum ſuam.

27 Et filiꝭ Dan tulerunt,quod fecerat Michæas,& ſacerdotem,qui erat ei:& venerunt ſuper Laiſa,ſuper populum quieſcentem, & confidentem in ſpe, & percuſſerunt eos in ore gladiꝭ: & ciuitatem incenderunt in igni:

28 Et non fuit, qui erueret, quoniam longè eſt à Sidoniꝭs, & verbum non eſt eis cum homine, & ipſa in valle domus Rhaab:& ædificauerunt ciuitatem, & habitarunt in ea:

29 Et vocauerunt nomen ciuitatis Dan, in nomine Dan patris eorum, qui natus eſt ipſi Iſrael, & erat Vlamais nomen ciuitatis antea.

30 Et ſtatuerunt ſibi filiꝭ Dan ſculptile & Ionathan filius Gerſon filius Manaſſe, ipſe, & filiꝭ eius erant ſacerdotes tribui Dan vſque in diem tranſmigrationis terræ.

31 Et poſuerunt ſibi ſculptile,quod fecerat Michæas, omnibus diebus, quibus fuit domus Dei in Selom, & factum eſt in diebus illis,non erat rex in Iſrael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et illinc tranſeuntes in monte Ephraim, venerunt vſq; ad domum Michah.

Loquutiq; ſunt quinq; viri qui perrexerant ad explorandum terram Lais: dixeruntq; fratribus ſuis, Annon noſtis quod eſt in ædibus iſtis ephod, & theraphim, & ſculptile, & conflatile? nunc igitur ſcitote quid faciatis.

Et declinauerunt illuc, veneruntq; domum adoleſcentis Leuitæ, qui erat in domo Michah, & ſalutauerunt eum pacifice.

Sexcenti autem viri accincti armis bellicis ſuis conſiſtebant ad oſtium portæ qui erant de filiꝭs Dan.

Et aſcendentes quinq; viri qui iuerant ad explorandum terram,ingreſſi illuc,tulerunt ſculptile,& ephod,& theraphim,& conflatile: (ſacerdos autem ſtabat ad oſtium portæ,cum ſexcentis viris accinctis armis bellicis)

Iſti inquam ingreſſi domum Michah,tulerunt ſculptile, ephod & theraphim,& conflatile, dixitq; ad eos ſacerdos, Quid facitis?

Qui reſponderunt, Tace, pone manum tuam ſuper os tuum,& veni nobiſcum, & eſto nobis pro patre, & ſacerdote. vtrum melius eſt, eſſe te ſacerdotẽ domus viri vnius, an eſſe te ſacerdotem tribus & familiæ in Iſrael?

Et lætatum eſt cor ſacerdotis, tulitq; ephod; & theraphim,& ſculptile,& ingreſſus eſt medium populi.

Et conuerſi abierunt,poſueruntq; paruulos,& iumenta, & pretioſa ante ſe.

Quum autem procul eſſent à domo Michah, viri qui erant in domibus quæ erant iuxta domum Michah, congregati ſunt, perſequutiq; ſunt filios Dan:

Ac clamauerunt ad filios Dan: qui vertentes facies ſuas, dixerunt ad Michah, Quid tibi,quod congregatus es?

Reſpondit, Deos meos quos feci,tuliſtis,& ſacerdotem,& abiiſtis:& quid mihi vltra?& cur hoc dicitis mihi, Quid tibi?

Cui reſponderunt filiꝭ Dan, Ne audire facias vocẽ tuam nobiſcum, ne forte irruant in vos viri amari animo, & perdas animam tuam & animam domus tuæ.

Et pergebant viri Dan in viam ſuam: videns autem Michah quod fortiores ſe eſſent,conuerſus eſt,ac rediit domum ſuam.

Ipſi ergo acceperunt quod fecerat Michah, & ſacerdotem quem habebat,veneruntq; ad Lais, ad populum quieſcentem, & confidentem, percuſſeruntq; eos acie gladiꝭ, ac vrbem ſuccenderunt igni.

Et non fuit liberator, quia longinqua erat à Sidon, nec commercium erat eis cum quouis homine: ea autem ſita erat in valle quæ erat ipſi Beth-rehob: inſtaurauerunt autem vrbem,& manſerunt in ea.

Vocaueruntq; nomen vrbis Dan de nomine Dan patris ſui, qui natus fuerat ipſi Iſrael: & quidem Lais nomen erat vrbi prius.

Erexerunt autem ſibi filiꝭ Dan ſculptile: Iehonathan autem filius Gerſom filiꝭ Menaſſeh, ipſe & filiꝭ eius fuerunt ſacerdotes tribui Danitæ vſq; ad diem captiuitatis terræ.

Erexerunt inquam ſibi ſculptile ipſius Michah quod fecerat, cunctis diebus quibus fuit domus Dei in Siloh.

Vulgat. Editio.

CAP. XIX.

FVit quidam vir Leuites habitans in latere mon-
tis Ephraim, qui accepit vxorem de Bethlehem
Iuda:

Quæ reliquit eum,& reuerſa eſt in domum patris
ſui in Bethlehem, manſitque apud eum quattuor
menſibus.

Secutuſque eſt eam vir ſuus, volens reconciliari
ei,atque blandiri,& ſecum reducere, habens in co-
mitatu puerum, & duos aſinos: quæ ſuſcepit eum,
& introduxit in domum patris ſui. Quod cum au-
diſſet ſocer eius,eumque vidiſſet, occurrit ei lætus:

Et amplexatus eſt hominem. Manſitque gener in
domo ſoceri tribus diebus, comedens cum eo, &
bibens familiariter.

Die autem quarto de nocte conſurgens,proficiſci
voluit. Quem tenuit ſocer, & ait ad eum: Guſta
prius pauxillum panis, & conforta ſtomachum, &
ſic proficiſceris.

Sederuntque ſimul, ac comederunt, & biberunt.
Dixitque pater puellæ ad generum ſuum: Quæſo
te,vt hodie hic maneas, pariterque lætemur.

At ille conſurgens, cœpit velle proficiſci. Et ni-
hilominus obnixe eum ſocer tenuit, & apud ſe fe-
cit manere.

Mane autem facto,parabat Leuites iter.Cui ſocer
rurſum: Oro te,inquit,vt paululum cibi capias, &
aſſumptis viribus,donec increſcat dies, poſtea pro-
ficiſcaris. Comederunt ergo ſimul.

Surrexitque adoleſcens, vt pergeret cum vxore
ſua,& puero. Cui rurſum locutus eſt ſocer: Conſi-
dera,quòd dies ad occaſum decliuior ſit,& propin-
quat ad veſperum: mane apud me etiam hodie, &
duc lætum diem, & cras proficiſceris, vt vadas in
domum tuam.

Noluit gener acquieſcere ſermonibus eius:ſed ſta-
tim perrexit, & venit contra Iebus, quæ altero no-
mine vocatur Ieruſalem, & ducens ſecum duos
aſinos onuſtos,& concubinam.

Iamque erant iuxta Iebus, & dies mutabatur in
noctem: dixitque puer ad dominum ſuum: Veni,
obſecro,declinemus ad vrbem Iebuſæorum,& ma-
neamus in ea.

Cui reſpondit dominus:Non ingrediar oppidum
gentis alienæ,quæ non eſt de filijs Iſrael, ſed tranſi-
bo vſque Gabaa:

Et cum illuc peruenero, manebimus in ea, aut
certè in vrbe Rama.

Tranſierunt ergo Iebus, & cœptum carpebant
iter,occubuitque eis ſol iuxta Gabaa,quæ eſt in tri-
bu Beniamin:

Diuerteruntque ad eam, vt manerent ibi. Quo
cum intraſſent,ſedebant in platea ciuitatis, & nul-
lus eos recipere voluit hoſpitio.

Et ecce,apparuit homo ſenex, reuertens de agro,
& de opere ſuo veſperi, qui & ipſe de monte erat
Ephraim,& peregrinus habitabat in Gabaa. Homi-
nes autem regionis illius erant filij Iemini.

Eleuatiſque oculis, vidit ſenex ſedentem homi-
nem cum ſarcinulis ſuis in platea ciuitatis:& dixit
ad eum: Vnde venis?& quò vadis?

Qui reſpondit ei: Profecti ſumus de Bethlehem
Iuda, & pergimus ad locum noſtrum, qui eſt in la-
tere montis Ephraim,vnde ieramus in Bethlehem:
& nunc vadimus ad domum Dei, nulluſque ſub
tectum ſuum nos vult recipere:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XIX.

1 *ET fuit, vir Leuita peregrinans in lateribus montis
Ephraim,accepit ſibi vxorem concubinam de Bethle-
chem Iehudah.*

2 *Et fornicata eſt apud eum concubina eius. & receſſit ab
eo ad domum patris ſui in Bethlechem Iehudah, fuitq; ibi
dierum quattuor menſibus.*

3 *Surrexitque vir eius,& perrexit poſt eam,vt loqueretur
ad cor eius,vt reduceret eam,& puer eius erat ſecum, &
par aſinorum:& introduxit eum in domum patris ſui.Et
vidit eum pater puellæ, & lætatus eſt in occurſum eius:*

4 *Et amplexatus eſt eum ſocer eius pater puellæ.Manſitque
ſecum tribus diebus, comederuntque, ac biberunt, manſe-
runtque ibi.*

5 *Et fuit,die quarta ſurrexerunt mane. Surrexitque, vt
iret. Dixitque pater puellæ ad generum ſuum: Fulci cor
tuum buccella panis, & poſtea ibitis.*

6 *Sederuntque ac comederunt ambo pariter, & biberunt.
Dixitque pater puellæ ad virum: Quæſo & mane, & iu-
cundetur cor tuum.*

7 *Surrexitque vir,vt pergeret. Et compulit eum ſocer ſuus,
& reuerſus eſt,& manſit ibi.*

8 *Surrexitque mane die quinta,vt pergeret.Et dixit ei pa-
ter puellæ:Fulci quæſo cor tuum.& retardauit eum, donec
inclinaret dies. Comederuntque ambo.*

9 *Et ſurrexit vir, vt iret ipſe, & concubina eius, & puer
eius. Dixitque ei ſocer eius pater puellæ: Ecce nunc debili-
tata eſt dies ad occidendum, manete quæſo ecce manſionem
diei:mane hic,& iucundetur cor tuum. & ſurgetis cras in
viam veſtram, pergeſque in tabernaculum tuum.*

10 *Et noluit vir manere, ſed ſurrexit, & abijt, & venit è
regione Iebus (ipſa eſt Ieruſalaim,) & cum eo par aſino-
rum onuſtorum, & concubina eius ſecum.*

11 *Ipſis exiſtentibus iuxta Iebus, dies deſcenderat valdè:
dixitque puer domino ſuo: Veni obſecro, & declinemus ad
vrbem Iebuſæi hanc,& maneamus in ea.*

12 *Dixitque ad eum dominus eius:Non declinemus ad vr-
bem alienorum, quæ non de filijs Iſrael eſt, ſed tranſeamus
vſque Ghibbah:*

13 *Dixitque puero ſuo:Vade,& appropinquabimus ad vnum
è locis,& manebimus in Ghibbah,vel Ramah.*

14 *Tranſieruntque & abierunt, & occubuit eis ſol iuxta
Ghibbah,quæ eſt Biniamin:*

15 *Et declinauerunt illuc, vt ingrederentur ad manendum
in Ghibbah. Et intrauit, ſeditque in platea ciuitatis, &
non fuit vir recolligens eos in domum ad manendum.*

16 *Et ecce vir ſenex venit ab opera ſua ex agro in veſpera,
& vir erat de monte Ephraim, & peregrinabatur in Ghi-
bbah. Viri autem loci erant filij Iemini.*

17 *Leuauitque oculos ſuos, & vidit virum deambulantem
per plateam ciuitatis:dixitque vir ſenex: Quo vadis? &
vnde venis?*

18 *Dixitque ad eum: Tranſimus de Bethlechem Iehudah
vſque ad latera montis Ephraim vnde ſum, & perrexi
vſque Bethlechem Iehudah: & ad domum Domini vado.
& non eſt vir colligens me in domum:*

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XIX.

1 ET fuit vir Leuita incolens in femoribus mon-
tis Ephręm,& accepit ſibi vxorem concubinam
de Bethleem Iuda:
2 Et iuit ab eo concubina eius, & abijt ab eo in do-
mum patris ſui in Bethleem Iuda, & fuit ibi die-
bus menſium quattuor.
3 Et ſurrexit vir eius, & iuit poſt eam ad loquen-
dum ad cor eius, ad reuocandam eam ſibi, & puer
eius cum eo, & par aſinorum : illa vero introduxit
eum in domum patris ſui. Et vidit eum pater ado-
leſcentulæ, & lætatus eſt in occurſum eius:
4 Et retinuit eum ſocer eius, pater adoleſcentulæ,
& ſedit cum eo ad tres menſes,& comederunt, &
biberunt,& manſerunt ibi.
5 Et factum eſt die quarta,& ſurrexerunt mane,&
ſurrexit ad eundum. Et dixit pater adoleſcentulæ
ad generum ſuum:Firma cor tuum buccella panis,
& poſt hoc ibitis.
6 Et ſederunt,& comederunt ambo in idipſum,&
biberunt. Et dixit pater adoleſcentulæ ad virum:
Age nunc,maneas, & bonum fiet cor tuum.
7 Et ſurrexit vir ad eundum. Et coegit eum ſocer
eius,& ſedit,& manſit ibi.
8 Et ſurrexit mane die quinta ad eundum.Et dixit
pater adoleſcentulæ : Firma nunc cor tuum, & in-
ſtrue,donec inclinet dies. Et comederunt ambo.
9 Et ſurrexit vir ad eundum, ipſe, & concubina
eius, & puer eius. Et dixit ei ſocer eius pater ado-
leſcentulę:Ecce iam infirmata eſt dies in veſperam:
maneto hic, & bonum fiet cor tuum, & diluculo
ſurgetis cras ad viam veſtram, & ibis ad taberna-
culum tuum.
10 Et non probauit vir manere:& ſurrexit, & abijt,
& venit vſque contra Iebus (hæc eſt Hieruſalem)
& cum eo par aſinorum ſuperſtratorum, & concu-
bina eius cum eo.
11 Et venerunt vſque Iebus,& dies proceſſerat val-
dè:& dixit puer ad dominum ſuum : Veni nunc,&
declinemus ad ciuitatem Iebuſi hanc, & manea-
mus in ea.
12 Et dixit ad eum dominus eius : Non declinabi-
mus ad ciuitatem alienam, in qua non eſt de filijs
Iſrael iſtic, & tranſibimus vſque Gabaa:
13 Et dixit puero ſuo:Veni,& appropinquemus vni
locorum,& manebimus in Gabaa,vel in Rhama.
14 Et præterierunt,& ierunt & occidit eis ſol iux-
ta Gabaa,quæ eſt in Beniamin:
15 Et declinarunt illuc,vt intrarent ad manendum
in Gabaa. Et intrarunt,& ſederunt in platea ciuita-
tis, & non erat vir conducens eos in domum ad
manendum.
16 Et ecce vir ſenex veniebat ab operibus ſuis ex
agro ad veſperam,& vir erat de monte Ephræm,&
ipſe incolebat in Gabaa. Et viri loci,filij Beniamin.
17 Et leuauit oculos ſuos,& vidit virum iter facien-
tem in platea ciuitatis : & dixit vir ſenex:Quò va-
dis? & vnde venis?
18 Et dixit ad eum:Tranſimus nos à Bethleem Iuda
vſque ad femora montis Ephræm,inde ego ſum,&
iui vſque Bethleem Iuda : & ad domum meam ego
vado, & non eſt vir conducens me in domum:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XIX.

*FVit præterea diebus illis quibus Rex non erat in Iſrael,
vir quidam Leuita vt peregrinus habitans in lateri-
bus montis Ephraim, accepit ſibi vxorem concubinam de
Beth-lehem Iehudah,*
*Fornicata eſt autem apud eum concubina illa, & receſſit
ab eo ad domum patris ſui in Beth-lehem Iehudah: fuitq;
ibi dies aliqu[illegible] nempe quatuor menſes.*
*Surgens autem vir eius, perrexit poſt eam, vt loqueretur
ad cor eius, ad reducendam eam : habens ſecum puerum
ſuum, & par aſinorum: ea verò introduxit eum in domum
patris ſui : quem quum vidiſſet pater puellæ, lætatus eſt in
occurſum eius.*
*Et amplexatus eſt eum ſocer eius pater puellæ, manſitq;
cum eo tribus diebus : comederuntq; ac biberunt, pernocta-
ueruntq; illic.*
*Fuit vero die quarta quum ſummo mane ſurrexiſſent,
ſurrexit & ille vt abiret. Tum dixit pater puellæ ad gene-
rum ſuum, Fulci cor tuum buccella panis, & poſtea abibi-
tis.*
*Sederunt ergo, ac comederunt ambo pariter, & biberunt:
poſtea dixit pater puellæ ad virum, Acquieſce quæſo vt per-
noctes, & iucundetur cor tuum.*
*Quum vero ſurrexiſſet vir ille vt pergeret, compulit
eum ſocer eius: reuerſus itaq; eſt, & pernoctauit ibi.*
*Surrexit poſtea ſummo mane die quinta, vt pergeret: &
dixit pater puellæ, Fulci quæſo cor tuum. Tardauerunt ita-
q; eum, donec inclinaretur dies, comederuntq; ambo.*
*Tandem ſurrexit vir ille vt abiret ipſe & concubina
eius & puer eius : tum dixit ei ſocer eius pater puellæ, En
iam remiſſior facta eſt dies vt occidat, propterea pernoctate
quæſo, ecce manſio eſt diei: pernocta ergo hic, & iucundetur
cor tuum, & ſummo mane ſurgetis cras in viam veſtram,
pergeſq; in tabernaculum tuum.*
*Noluit autem ille pernoctare, ſed ſurgens abijt, venitq;
e regione Iebus (ipſa eſt Ieruſalaim) & cum eo par aſino-
rum onuſtorum, & concubina eius,*
*Quum autem eſſent iuxta Iebus, dies deſcenderat valde:
dixitq; puer domino ſuo, Veni obſecro, diuertamus ad vrbem
Iebuſæorum hanc, vt pernoctemus in ea.*
*Cui reſpondit dominus eius, Ne diuertamus ad vllam
vrbem alienigenarum quæ non eſt de filijs Iſrael, ſed tranſ-
eamus vſq; ad Gibah.*
*Dixit præterea puero ſuo, Age accedamus ad alterum
locorum vt pernoctemus in Gibah, vel Ramah.*
*Tranſeuntes igitur abierunt : & occubuit eis ſol iuxta
Gibah, quæ eſt Biniamin.*
*Diuerterunt itaq; illuc, vt ingrederentur ad pernoctandũ
in Gibah : & ingreſſus ſedit in platea ciuitatis, nec fuit
quiſquam qui colligeret eos in domum ad pernoctandum.*
*Ecce autem vir ſenex veniebat ab opere ſuo ex agro veſ-
peri, qui erat de monte Ephraim, & peregrinabatur in Gi-
bah: at viri loci illius erant filij Iemini.*
*Quumq; leuaſſet oculos ſuos, vidit virum iſtum deam-
bulantem per plateam ciuitatis: dixitq; vir ille ſenex, Quo
vadis, & vnde venis?*
*Cui reſpondit, Tranſimus nos de Beth-lehem Iehudah
vſq; ad latera montis Ephraim vnde ſum: perrexi nanque
vſq; ad Beth-lehem Iehudah, & ad domum Iehouæ vado,
& non eſt quiſquam qui colligat me in domum:*

Vulgat. Editio.

19 Habentes paléas,& fœnum in aſinorum pabulum, & panem,ac vinum in meos,& ancillæ tuæ vſus,& pueri,qui mecum eſt : nulla re indigemus niſi hoſpitio.

20 Cui reſpondit ſenex:Pax tecum ſit, ego præbebo omnia, quæ neceſſaria ſunt : tantum, quæſo, ne in platea maneas.

21 Introduxitque eum in domum ſuam,& pabulum aſinis præbuit : ac poſtquam lauerunt pedes ſuos, recepit eos in conuiuium.

22 Illis epulantibus,& poſt laborem itineris, cibo & potu reficientibus corpora, venerunt viri ciuitatis illius,filij Belial,(id eſt,abſque iugo) & circumdantes domum ſenis, fores pulſare cœperunt, clamantes ad Dominum domus, atque dicentes : * Educ virum, qui ingreſſus eſt domum tuam, vt abutamur eo.

* Gen. 19. 5.

23 Egreſſuſque eſt ad eos ſenex,& ait:Nolite fratres, nolite facere malum hoc : quia ingreſſus eſt homo hoſpitium meum, & ceſſate ab hac ſtultitia:

24 Habeo filiam virginem, & hic homo habet concubinam, educam eas ad vos, vt humilietis eas, & veſtram libidinem compleatis: tantum,obſecro, ne ſcelus hoc contra naturam operemini in virum.

25 Nolebant acquieſcere ſermonibus illius. Quod cernens homo,eduxit ad eos concubinam ſuam, & eis tradidit illudendam : qua cum tota nocte abuſi eſſent, dimiſerunt eam mane.

26 At mulier,recedentibus tenebris,venit ad oſtium domus,vbi manebat dominus ſuus, & ibi corruit:

27 Mane facto,ſurrexit homo,& aperuit oſtium, vt cœptam expleret viam:& ecce concubina eius iacebat ante oſtium ſparſis in limine manibus.

28 Cui ille,putans eam quieſcere,loquebatur:Surge, & ambulemus. Qua nihil reſpondente,intelligens, quòd erat mortua; tulit eam,& impoſuit aſino, reuerſuſque eſt in domum ſuam.

29 Quam cum eſſet ingreſſus, arripuit gladium, & cadauer vxoris cum oſſibus ſuis in duodecim partes, ac fruſta concidens, miſit in omnes terminos Iſrael.

30 Quod cum vidiſſent ſinguli,conclamabant:Numquam res talis facta eſt in Iſrael ex eo die, quo aſcenderunt patres noſtri de AEgypto,vſque in preſens tempus : ferte ſententiam,& in commune decernite quid facto opus ſit.

CAP. XX.

1 EGreſſi itaque ſunt omnes filij Iſrael, & pariter congregati,quaſi vir vnus,* de Dan,vſque Berſabee,& terra Galaad ad Dominum in Maſpha.

* Oſee 9. 9.

2 Omneſque anguli populorum, & cunctæ tribus Iſrael in eccleſiam populi Dei conuenerunt quadringenta millia peditum pugnatorum.

3 (Nec latuit filios Beniamin, quòd aſcendiſſent filij Iſrael in Maſpha.) Interrogatuſque Leuita,maritus mulieris interfectæ, quomodo tantum ſcelus perpetratum eſſet :

4 Reſpondit : Veni in Gabaa Beniamin cum vxore mea, illicque diuerti:

5 Et ecce homines ciuitatis illius circumdederunt nocte domum,in qua manebam,volentes me occidere, & vxorem meam incredibili furore libidinis vexantes, denique mortua eſt.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Et etiam palea,& fœnum eſt aſinis noſtris,& etiam panis,& vinum eſt mihi, & ancillæ tuæ, & puero cum ſeruo tuo : non eſt defectus omnis rei.*

20 *Dixitq; vir ſenex:Pax tibi,tantum omnis defectus tuus ſit ſuper me:tantum in platea ne maneas.*

21 *Introduxitq; eum in domum ſuam,& pabulum præbuit aſinis:& lauerunt pedes ſuos, comederuntq; ac biberunt.*

22 *Ipſis iucunditate afficientibus cor ſuum, ecce viri ciuitatis viri impij girauerunt iuxta domum pulſantes ad oſtium,dixeruntque ad virum dominum domus ſenem, dicendo : Educ virum, qui ingreſſus eſt in domum tuam, vt cognoſcamus eum.*

23 *Egreſſus eſt autem ad eos vir dominus domus,dixitque eis : Ne fratres mei,ne malefaciatis obſecro : poſtquam ingreſſus eſt vir iſte in domum meam,ne faciatis nephas hoc:*

24 *Ecce filia mea virgo,& concubina eius,educam nunc eas, & affligite eas, & facite eis, quod bonum eſt in oculis veſtris : viro autem huic ne faciatis rem ignominioſam.*

25 *Et noluerunt viri audire eum. Tenuitque vir concubinam ſuam,& eduxit ad eos foras, & cognouerunt eam,& abuſi ſunt ea tota nocte vſque manè : dimiſeruntque eam, cum aſcenderet aurora.*

26 *Et venit mulier dũ reſpiceret manè,ceciditque ad oſtium domus viri, qui erat dominus ſuus ibi vſque ad lucem:*

27 *Surrexitque dominus eius manè,& aperuit oſtia domus, & egreſſus eſt,vt iret in viam ſuam : & ecce mulier concubina ſua ceciderat ad oſtium domus,& manus eius erãt ſuper limen.*

28 *Dixitque ad eam:Surge,& eamus. Et non reſpondebat; & tulit eam ſuper aſinum,& ſurrexit vir, & abijt in locum ſuum.*

29 *Et venit ad domum ſuam,& accepit gladium,& apprehendit concubinam ſuam, & in fruſta concidit eam cum oſſibus ſuis in duodecim fruſta, & miſit in omnem terminum Iſrael.*

30 *Et fuit,omnis qui videbat,dicebat:Non factum fuit,nec viſum fuit ſimile à die quo aſcenderunt filij Iſrael è terra Ægypti,vſque ad diem hanc : conſiderate illud, conſulite, & loquimini.*

CAP. XX.

1 *EGreſſi ſunt autem omnes filij Iſrael, & congregatus eſt cœtus tanquam vir vnus à Dan,vſque Beerſebah, & terram Ghilhad,ad Dominum in Miſpah.*

2 *Steteruntque anguli omnis populi, omnes tribus Iſrael in eccleſia populi Dei quadringenta millia virorum peditum educentium gladium.*

3 *Audierunt autem filij Biniamin, quod aſcenderent filij Iſrael in Miſpah. Dixeruntque filij Iſrael,loquimini quomodo fuit malum hoc.*

4 *Et reſpondit vir Leuita, maritus mulieris occiſæ,& ait: In Ghibhah, quæ eſt ipſi Biniamin, veni, & concubina mea ad hoſpitandum:*

5 *Surrexeruntque aduerſum me viri Ghibhah, & circumdederunt aduerſum me domum noctu,me cogitauerunt occidere,& concubinam meam afflixerunt,& mortua eſt.*

Tranſl. ex Septuag.

19 Et quidem paleæ,& pabula ſunt aſinis noſtris, & panis,& vinum eſt mihi, & ancillæ, & adoleſcenti, cum pueris tuis:non eſt defectus vllius rei.

20 Et dixit vir ſenex : Pax tibi,tantum omnis defectus tuus ſuper me:tantum in platea non manebis.

21 Et introduxit eum in domum ſuam,& locum fecit aſinis:& ipſi lauerunt pedes ſuos, & comederũt, & biberunt.

22 Ipſi autem bonum reddentes cor ſuum , & ecce viri ciuitatis filij iniquorum circuierunt domum, pulſantes ad oſtium , & dixerunt ad virum dominum domus ſenem, dicentes : Produc virum, qui intrauit in domum tuam, vt cognoſcamus eum.

23 Et exijt ad eos vir dominus domus,& dixit:Non fratres, non malefaciatis nunc : poſtquam intrauit hic vir in domum meam, non faciatis imprudentiam hanc:

24 Ecce filia mea virgo, & concubina eius, educam eas, & humiliate eas, & facite eis , quod bonum in oculis veſtris : & viro huic ne faciatis verbum imprudentiæ huius.

25 Et non probauerunt viri audire eum . Et apprehendit vir concubinam eius, & eduxit eam ad eos foras : & cognouerunt eam , & illuſerunt in ea totam noctem vſque manè , & dimiſerunt eam , vt aſcendit ipſum manè.

26 Et venit mulier diluculum verſus , & cecidit ad oſtium domus , vbi erat ibi ſuus vir, quoaduſque illuxit.

27 Et ſurrexit vir eius manè, & aperuit ianuas domus,& exijt ad eundum viam ſuam:& ecce mulier eius concubina iacens apud ianuas domus , & manus eius ſuper limen.

28 Et dixit ad eam : Surge, & abeamus. Et non reſpondit , quoniam erat mortua; & tulit eam ſuper aſinum, & iuit ad locum ſuum.

29 Et ſumpſit gladium,& tenuit concubinam ſuam, & partitus eſt eam in duodecim membra , & miſit ea in omnem terminum Iſrael.

30 Et factum eſt omnis aſpiciens, dicebat:Non fuit, neque viſa eſt à die aſcenſionis filiorum Iſrael de terra AEgypti vſque in diem hanc,ſicut hęc:ponite vobis ipſis conſilium ſuper eam, & loquimini.

C A P. X X.

1 ET exierunt omnes filij Iſrael , & euocata eſt ſynagoga,tanquam vir vnus à Dan,& vſque Berſabee, & terram Galaad ad Dominum in Maſſepha.

2 Et ſteterunt ad faciem Domini omnes tribus Iſrael in eccleſia populi Dei, quadringenta millia virorum peditum trahentium gladium.

3 Et audierunt filij Beniamin,quia aſcenderant filij Iſrael in Maſſepha. Et venientes dixerũt filij Iſrael, loquimini,vbi facta eſt malignitas hæc:

4 Et reſpondit vir Leuita, vir mulieris occiſæ , & dixit : In Gabaa Beniamin veni ego , & concubina mea ad manendum:

5 Et ſurrexerũt ſuper me viri Gabaa,& circũdederũt ſuper me domum nocte,me voluerunt occidere, & concubinam meam humiliauerunt, & mortua eſt.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

19 *Quum & palea,etiam & fænum ſit pro aſinis noſtris, & etiam panis, præterea & vinũ eſt mihi & ancillæ tuæ, & puero qui eſt cum ſeruo tuo:non eſt penuria vllius rei.*

20 *Dixitque vir ille ſenex,Pax tibi:veruntamen omnis penuria tua ſit ſuper me, tantum in platea ne manſeris.*

21 *Introduxit igitur eum in domum ſuam,pabulumq; præbuit aſinis : poſtea lauerunt pedes ſuos, comederuntque ac biberunt.*

22 *Quumque ipſi exhilararent cor ſuum,ecce viri ciuitatis,viri impij,gyrauerunt iuxta domum,pulſantes oſtium: dixeruntque viro illi domino domus,ſeni illi,dicendo, Educ virum qui ingreſſus eſt domum tuam,vt cognoſcamus eum.*

23 *Egreſſus eſt autem ad eos vir ille dominus domus,dixitque eis,Ne fratres mei,ne malefaciatis obſecro:poſteaquam ingreſſus eſt vir iſte domum meam, ne faciatis nefas hoc.*

24 *En filia mea virgo,& concubina eius,educam nunc eas, & affligite illas , ac facite illis quod bonum eſt in oculis veſtris:viro autem huic ne faciatis rẽ ignominioſam iſtam.*

25 *Noluerunt autem viri illi audire eum:apprehendit ergo vir ille concubinam ſuam,& eduxit ad eos foras,& cognouerunt eam,abuſique ſunt ea tota nocte vſque mane:poſtea remiſerunt eam quum aſcenderet aurora.*

26 *Et venit mulier ſub auroram ipſam,corruitq; ad oſtium domus viri vbi erat dominus eius, vſque ad lucem.*

27 *Surgens vero dominus eius mane, & aperiens oſtia domus,egreſſus eſt vt iret in viam ſuam,& en mulier concubina eius corruerat ad oſtium domus,& manus eius erant ſuper limen.*

28 *Dixitque ad eam,Surge,& eamus. Et non reſpondebat: tollens igitur eam ſuper aſinum, ſurrexit vir ille,& abijt in locum ſuum.*

29 *Qui quum veniſſet domum ſuam, accepit gladium, & arrepta concubina ſua, in fruſta concidit eam cum oſſibus illius in duodecim fruſta , & miſit eam in omnem terminum Iſrael.*

30 *Fuit autem,quicunque videbat,dicebat,Non fuit factum nec viſum ſimile à die quo aſcenderunt filij Iſrael è terra Ægypti vſque in hunc diem:ponite cor veſtrum ſuper eam, conſulite,& loquimini.*

C A P. X X.

1 *EGreſſi autem omnes filij Iſrael, congregatus eſt cœtus tanquam vir vnus,à Dan vſque Beerſeba,& à terra Gilad, ad Iehouam in Miſpah.*

2 *Aſtiteruntque anguli totius populi, & omnes tribus Iſrael in eccleſia populi Dei quadringenta millia virorum peditum educentium gladium.*

3 *(Audierunt autem filij Biniamin quod aſcendiſſent filij Iſrael in Miſpah) dixeruntque filij Iſrael, Dicite quo modo admiſſum eſt ſcelus hoc?*

4 *Et reſpondit vir Leuita,maritus mulieris occiſæ,& ait, In Gibah quæ eſt ipſius Biniamin, veneram & concubina mea,ad pernoctandum.*

5 *Surrexeruntque aduerſum me viri Gibah,& circumdederunt aduerſum me domum noctu:me cogitauerant occidere,at concubinam meam affixerunt,& mortua eſt.*

	Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
	Quam arreptam, in fruſta concidi, miſique partes in omnes terminos poſſeſſionis veſtræ: quia numquam tantum nefas, & tam grande piaculum factum eſt in Iſrael.	6	*Et apprehendi concubinam meam, & in fruſta concidi eam, & miſi eam in omnem regionem hæreditatis Iſrael: fecerunt enim abominationem, & fœditatem in Iſrael.*
	Adeſtis omnes filij Iſrael, decernite quid facere debeatis.	7	*Ecce omnes vos filij Iſrael, date vobis verbum, & conſilium hic.*
	Stanſque omnis populus, quaſi vnius hominis ſermone reſpondit: Non recedemus in tabernacula noſtra, nec ſuam quiſquam intrabit domum:	8	*Surrexitq; omnis populus tanquam vir vnus, dicendo: Non ibimus quiſq; in tabernaculum ſuum, & non declinabimus vnuſquiſq; in domum ſuam:*
	Sed hoc contra Gabaa in commune faciamus.	9	*Et nunc hoc eſt, quod faciemus ipſi Ghibhah contra eam per ſortem.*
	Decem viri eligantur è centum ex omnibus tribubus Iſrael, & centum de mille, & mille de decem millibus, vt comportent exercitui cibaria, & poſſimus pugnare contra Gabaa Beniamin, & reddere ei pro ſcelere, quod meretur.	10	*Accipiamus decem viros è centum de omni tribu Iſrael, & centum ex mille, & mille ex decem millibus, vt afferant cibum populo, vt faciant venire eos in Ghibhah Biniamin ſecundum omnem fœditatem, quam fecit in Iſrael.*
	Conuenitque vniuerſus Iſrael ad ciuitatem, quaſi homo vnus eadem mente, vnoque conſilio.	11	*Et conuenit omnis vir Iſrael in ciuitatem tanquam vir vnus ſocij.*
	Et miſerunt nuncios ad omnem tribum Beniamin, qui dicerent: Cur tantum nefas in vobis repertum eſt?	12	*Miſerunt autem tribus Iſrael viros in omnes tribus filiorum Biniamin, dicendo: Quod malum hoc, quod factum eſt in vobis?*
	Tradite homines de Gabaa, qui hoc flagitium perpetrarunt, vt moriantur, & auferatur malum de Iſrael. Qui noluerunt fratrum ſuorum filiorum Iſrael audire mandatum:	13	*Et nunc date viros filios impios, qui ſunt in Ghibhah, vt occidamus, & auferemus malum ex Iſrael. Et noluerũt Biniamin audire vocem fratrum ſuorum filios Iſrael:*
	Sed ex cunctis vrbibus, quæ ſortis ſuæ erant, conuenerunt in Gabaa, vt illis ferrent auxilium, & contra vniuerſum populum Iſrael dimicarent.	14	*Sed congregati ſunt filij Biniamin è ciuitatibus in Ghibhah, vt exirent ad bellum contra filios Iſrael.*
	Inuentique ſunt viginti quinque millia de Beniamin educentium gladium, præter habitatores Gabaa.	15	*Et numerati ſunt filij Biniamin in die illa de ciuitatibus viginti, & ſex millia virorum educentium gladium præter habitatores Ghibhah numerati fuerunt ſexcenti viri electi.*
	Qui ſeptingenti erant viri fortiſſimi, ita ſiniſtra vt dextra prælantes: & ſic fundis lapides ad certum iacientes, vt capillum quoque poſſent percutere, & nequaquam in alteram partem ictus lapidis deferretur.	16	*Ex omni populo iſto ſeptingenti viri electi non vtentes manu dextera ſua, ſed ſiniſtra: omnes iſti funda iaciebant lapides ad capillum, neq; lapides peccare faciebant.*
	Virorum quoque Iſrael, abſque filijs Beniamin, inuenta ſunt quadraginta millia educentium gladios, & paratorum ad pugnam.	17	*Viri autem Iſrael numerati ſunt præter Biniamin quadringenta millia virorum euaginantium gladium, omnes iſti viri bellatores.*
	Qui ſurgentes venerunt in domum Dei, hoc eſt, in Silo: conſuluerũtque Deum, atque dixerũt: Quis erit in exercitu noſtro princeps certaminis contra filios Beniamin? Quibus reſpondit Dominus: Iudas ſit dux veſter.	18	*Surrexerunt autem & aſcenderunt in Bethel, & interrogauerunt Deum, & dixerunt filij Iſrael: Quis aſcendet pro nobis in primis ad bellum contra filios Biniamin? Dixitq; Dominus, Iehudah ſit in primis.*
	Statimque filij Iſrael ſurgentes mane, caſtrametati ſunt iuxta Gabaa:	19	*Et ſurrexerunt filij Iſrael mane, & caſtrametati ſunt contra Ghibhah.*
	Et inde procedentes ad pugnam contra Beniamin, vrbem oppugnare cœperunt.	20	*Et egreſſi ſunt viri Iſrael ad bellum contra filios Biniamin, & diſpoſuerunt contra eos viri Iſrael bellum, contra Ghibhah.*
	Egreſſique filij Beniamin de Gabaa, occiderunt de filijs Iſrael die illo viginti duo millia virorum.	21	*Egreſſi ſunt autem filij Biniamin de Ghibhah, & perdiderunt de Iſrael in die illa duo, & viginti millia virorum ad terram.*
	Rurſum filij Iſrael & fortitudine & numero confidentes, in eodem loco, in quo prius certauerant, aciem direxerunt:	22	*Et confortatus eſt populus virorum Iſrael, & addiderunt, vt diſponerent bellum in loco, in quo diſpoſuerant die prima.*
	Ita tamen vt prius aſcenderent & flerent coram Domino vſque ad noctem: conſulerentque eum, & dicerent: Debeo vltra procedere ad dimicandum contra filios Beniamin fratres meos, an non? Quibus ille reſpondit: Aſcendite ad eos, & inite certamen.	23	*Et aſcenderunt filij Iſrael, & fleuerunt ante Dominum vſq; ad veſperam, & interrogauerunt Dominum dicendo: Num addam accedere ad bellum contra filios Biniamin fratris mei? Dixitq; Dominus: Aſcendite ad eum.*
	Cumque filij Iſrael altera die contra filios Beniamin ad prælium proceſſiſſent,	24	*Acceſſerunt autem filij Iſrael ad filios Biniamin die ſecunda.*
	Eruperunt filij Beniamin de portis Gabaa: & occurrentes eis tanta in illos cœde bacchati ſunt, vt decem & octo millia virorum educẽtium gladium proſternerent.	25	*Et egreſſus eſt Biniamin in occurſum eorum de Ghibhah die ſecunda, & perdiderunt de filijs Iſrael adhuc octo, & decem millia virorum ad terram: Omnes ij euaginatores gladij.*

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et tenui concubinam meam,& diuiſi eam membratim, & emiſi in omnem terminum hæreditatis filiorum Iſrael: quia fecerunt feruorem,& ruinam in Iſrael.	6	*Arripui itaq; concubinam meam, & in fruſta concidi eam, ac miſi eam in totam regionem hæreditatis Iſrael: fecerunt enim abominationem & fœditatem in Iſrael.*
Ecce omnes vos filij Iſrael, date vobis verbum,& conſilium illic.	7	*Ecce omnes vos filij Iſrael, date verbum & conſilium hic.*
Et ſurrexit omnis populus, tanquam vir vnus, dicentes: Nõ abibimus vir ad tabernaculum ſuum, & non reuertemus vir in domum ſuam:	8	*Surrexitq; vniuerſus populus tanquam vir vnus, dicendo, Non ibimus quiſq; in tabernaculum ſuum, neq; diſcedemus quiſq; in domum ſuam.*
Et nunc hoc eſt verbum, quod fiet ipſi Gabaa.	9	*Nunc ergo hoc eſt quod faciemus ipſi Gibah, contra eam per ſortem:*
Aſcendemus ſuper eam in ſorte, tantum ſumemus decem viros è centum in omnibus tribubus Iſrael,& centum è mille, & mille è decem millibus ad accipienda cibaria, ad faciendum venire eos in Gabaa Beniamin, ad faciendum ei, ſecundum omnem ruinam, quam fecit in Iſrael.	10	*Accipiemus decem viros è centum de omni tribu Iſrael, & centum ex mille, & mille ex decem millibus, vt afferant cibum populo, vt faciat quum peruenerit in Gibah Biniamin, iuxta omnem fœditatem quam fecit in Iſrael.*
Et congregatus eſt omnis vir Iſrael in ciuitatem, tanquam vir vnus.	11	*Congregatus eſt itaq; omnis vir Iſrael in ciuitatem tanquam vir vnus, ſocij.*
Et miſerunt tribus Iſrael viros in omnem tribum Beniamin, dicentes: Quæ eſt malignitas hæc, quæ facta eſt in vobis?	12	*Miſerunt autem tribus Iſrael viros in omnes tribus filiorum Biniamin, dicendo, Quod malum eſt hoc quod factum eſt in vobis?*
Et nunc date viros filios iniquorũ, qui in Gabaa, & morti trademus eos, & expurgabimus malignitatem ab Iſrael. Et non probauerunt filij Beniamin audire vocem fratrum ſuorum filiorum Iſrael:	13	*Nunc igitur date viros impios qui ſunt in Gibah, vt occidamus eos, & auferamus malum ex Iſrael. Et noluerunt filij Biniamin audire vocem fratrum ſuorum filios Iſrael.*
Et congregati ſunt filij Beniamin de ciuitatibus ſuis in Gabaa ad exeundum in bellum aduerſus filios Iſrael.	14	*Sed congregati ſunt filij Biniamin ex vrbibus in Gibah, vt exirent ad bellum contra filios Iſrael.*
Et recenſiti ſunt filij Beniamin in die illa de ciuitatibus viginti tria millia vir trahens gladium, præter habitantes Gabaa:	15	*Numerati ſunt autem filij Biniamin in die illa de vrbibus, viginti ſex millia virorum educentium gladium: præter habitatores Gibah, qui numerati fuerunt ſeptingenti viri electi.*
Qui recenſiti ſunt ſeptingenti viri electi de omni populo ambidexteri: omnis hi Funditores in lapidibus ad capillum,& non aberrantes.	16	*Ex toto populo iſto ſeptingenti viri electi qui erant clauſa manu dextera ſua, qui omnes funda iaciebant lapidem ad capillum, neq; aberrabant.*
Et vir Iſrael recenſiti ſunt prẹter Beniamin quadringenta millia virorum trahentium gladium: omnes hi viri belli.	17	*Viri autem Iſrael numerati ſunt, præter Biniamin quadringenta millia virorum euaginantium gladium: omnes iſti, viri bellatores.*
Et ſurrexerunt,& aſcenderunt in Bæthel, & interrogauerunt in Deo:& dixerunt filij Iſrael: Quis aſcendet nobis in principio ad bellum aduerſus filios Beniamin? & dixit Dominus: Iudas in principio aſcendet dux.	18	*Surrexerunt autem & aſcenderunt in domum Dei, & interrogauerunt Deum, ac dixerunt filij Iſrael, Quis aſcendet nobis in principio ad bellum contra filios Biniamin? Dixitq; Iehouah, Iehudah in principio.*
Et ſurrexerunt filij Iſrael mane, & caſtrametati ſunt ſuper Gabaa:	19	*Surrexerunt itaq; filij Iſrael mane, & caſtrametati ſunt contra Gibah.*
Et exierunt omnis vir Iſrael ad bellum aduerſus Beniamin,& congreſſi ſunt eis ſuper Gabaa.	20	*Egreſſi ſunt inquam viri Iſrael ad bellum contra Biniamin, & diſpoſuerunt contra eos viri Iſrael bellum, contra Gibah.*
Et exierunt filij Beniamin de Gabaa, & corruperunt in Iſrael in die illa duo & viginti millia virorum ſuper terram.	21	*Egreſſi ſunt autem filij Biniamin de Gibah, & perdiderunt de Iſrael die illa duo & viginti millia virorum ad terram.*
Et confortauerunt ſe vir Iſrael, & adiecerunt conſerere prælium in loco, vbi conſeruerant in die prima.	22	*Et confortatus eſt populus vir Iſrael, & rurſum diſpoſuerunt bellum in loco in quo diſpoſuerant die prima.*
Et aſcenderunt filij Iſrael, & plorauerunt coram Domino vſque ad veſperam,& interrogauerunt in Domino, dicentes: Si adijciamus appropinquare in prælium aduerſus filios Beniamin fratres noſtros? Et dixit Dominus: Aſcendite aduerſus eos.	23	*Aſcenderant autem filij Iſrael, & fleuerant ante Iehouam vſq; ad veſperam, & interrogauerunt Iehouam hiſce verbis, Num addam accedere ad bellum cõtra filios Biniamin fratris mei? Dixeratq; Iehouah, Aſcendite contra eum.*
Et acceſſerunt filij Iſrael aduerſus filios Beniamin in die ſecunda.	24	*Congreſſi ſunt igitur filij Iſrael cum filijs Biniamin poſtero die.*
Et exierunt filij Beniamin in occurſum eis de Gabaa in die ſecunda, & corruperunt de filijs Iſrael adhuc octo & decem millia virorum ſuper terram: Omnes hi trahentes gladium.	25	*Et egreſſus eſt Biniamin in occurſum eorum de Gibah poſtero die, & perdiderunt de filijs Iſrael adhuc decem & octo millia virorum, ad terram: omnes ij diſtringere gladium nouerant.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

26 Quamobrem omnes filij Iſrael venerunt in do-
mum Dei,& ſedentes flebant coram Domino:ieiu-
nauerūtque die illo vſque ad veſperam, & obtu-
lerunt ei holocauſta, atque pacificas victimas,
27 Et ſuper ſtatu ſuo interrogauerunt. Eo tempore
ibi erat arca fœderis Dei.
28 Et Phinees filius Eleazari filij Aaron præpoſitus
domus. Conſuluerunt igitur Dominum,atque di-
xerunt.Exire vltra debemus ad pugnam contra fi-
lios Beniamin fratres noſtros, an quieſcere? Qui-
bus ait Dominus: Aſcendite,cras enim tradam eos
in manus veſtras.
29 Poſueruntque filij Iſrael inſidias per circuitum
vrbis Gabaa:
30 Et tertia vice,ſicut ſemel & bis,contra Beniamin
exercitum produxerunt.
31 Sed & filij Beniamin audacter eruperunt de ciui-
tate,& fugientes aduerſarios lōgius perſecuti ſunt,
ita vt vulnerarent ex eis ſicut primo die & ſecundo
& cœderent per duas ſemitas vertentes terga, qua-
rum vna ferebatur in Bethel,& altera in Gabaa,at-
que proſternerent triginta circiter viros:
32 Putauerunt enim ſolito eos more cœdere. Qui fu-
gam arte ſimulantes inierunt conſilium vt abſtra-
herent eos de ciuitate, & quaſi fugientes ad ſupra-
dictas ſemitas perducerent.
33 Omnes itaque filij Iſrael ſurgentes de ſedibus ſuis,
tetenderunt aciem in loco, qui vocatur Baaltha-
mar. Inſidiæ quoque,quæ circa vrbem erant, pau-
latim ſe aperire cœperunt,
34 Et ab Occidentali vrbis parte procedere. Sed &
alia decem millia virorum de vniuerſo Iſrael ha-
bitatores vrbis ad certamina prouocabant. Ingra-
uatumque eſt bellum contra filios Beniamin: &
non intellexerunt quod ex omni parte illis inſtaret
interitus.
35 Percuſſitque eos Dominus in conſpectu filiorum
Iſrael, & interfecerunt ex eis in illo die viginti
quinque millia,& centum viros, omnes bellatores
& educentes gladium.
36 Filij autem Beniamin cum ſe inferiores eſſe vi-
diſſent, cœperunt fugere. Quod cernentes filij Iſ-
rael,dederunt eis ad fugiendum locum, vt ad præ-
paratas inſidias deuenirent, quas iuxta vrbem po-
ſuerant.
37 Qui cum repente de latibulis ſurrexiſſent,& Ben-
iamin terga cœdentibus daret,ingreſſi ſunt ciuita-
tem & percuſſerunt eam in ore gladij.
38 Signum autem dederant filij Iſrael his, quos in
inſidijs collocauerant, vt poſtquam vrbem cepiſ-
ſent, ignem accenderent: vt aſcendente in altum
fumo, captam vrbem demonſtrarent.
39 Quod cum cernerent filij Iſrael in ipſo certami-
ne poſiti (putauerunt enim filij Beniamin eos fu-
gere, & inſtantius perſequebantur, cœſis de exerci-
tu eorum triginta viris.)
40 Et viderunt quaſi columnam fumi de ciuitate
conſcendere. Beniamin quoque aſpiciens retro
cum captam cerneret ciuitatem, & flammas in ſu-
blime ferri:
41 Qui prius ſimulauerant fugam, verſa facie for-
tius reſiſtebant. Quod cum vidiſſent filij Beniamin
in fugam verſi ſunt,
42 Et ad viam deſerti ire cœperunt,illuc quoque eos
aduerſarijs perſequentibus: ſed & hi, qui vrbem
ſuccenderant, occurrerunt eis.

Atque

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

26 *Aſcenderuntq; omnes filij Iſrael, & omnis populus, &*
venerunt in Bethel.fleueruntq; ac manſerunt ibi corā Do-
mino,ieiunaueruntq; die illa vſq; ad veſperam, & obtule-
runt holocauſta,& pacifica coram Domino.
27 *Interrogauerunt autem filij Iſrael Dominum (& ibi*
erat arca fœderis Dei in diebus illis.
28 *Et Pinchas filius Elhazar filij Aharon ſtabat ante eam*
in diebus illis) dicendo: Num addam vltra egredi ad bel-
lum contra filios Biniamin fratris mei. an ceſſabo? Dixitq;
Dominus: Aſcendite quia cras dabo eum in manu tua.
29 *Et poſuit Iſrael inſidias contra Ghibhah per circuitum.*
30 *Aſcenderuntq; filij Iſrael ad filios Biniamin die tertia,*
& diſpoſuerunt contra Ghibhah ſicut ſemel,& iterum.
31 *Egreſſi ſunt autem filij Biniamin in occurſum populi,*
euulſi ſunt è ciuitate & cęperunt percutere de populo vul-
nerato ſicut ſemel,& iterum per ſemitas, quarum vna ad-
ſcēdebat in Bethel, & altera in Ghibhah in agro ferè tri-
ginta viros de Iſrael.
32 *Dixeruntq; filij Biniamin, cæſi ſunt coram nobis ſicut*
prius: filij autem Iſrael dixerunt: Fugiamus, & euellamus
eum ex vrbe ad ſemitas.
33 *Omneſq; viri Iſrael ſurrexerunt è loco ſuo, & diſpoſue-*
runt in Bahaltamar: inſidiæ autem Iſrael exibant è loco
ſuo è gramineto Ghabah.
34 *Et venerunt contra Ghibhah decem millia virorum ele-*
ctorum de Iſrael, & prælium aggrauatum eſt: illi autem
neſciebant quod attingeret eos malum.
35 *Percuſſitq; Dominus Biniamin coram Iſrael, & perdi-*
derunt filij Iſrael de Biniamin in die illa viginti & quinq;
millia,& centum virorum: omnes ij euaginabant gladium.
36 *Viderunt autem filij Biniamin quod percuterentur, &*
dederunt viri Iſrael locum ipſi Biniamin, vt tuto accede-
rent ad inſidias, quas poſuerant contra Ghibhah.
37 *Inſidiæ autem feſtinauerunt, & impetum fecerunt con-*
tra Ghibhah,& pertraxerunt buccinæ ſonitum *inſidiæ*
& percuſſerunt vniuerſos vrbis habitatores acie gladij.
38 *Tempus autem conſtitutum erat viro Iſrael cum inſidijs,*
vt aſcendere facerent combuſtionem fumi è ciuitate.
39 *Et vertit ſe vir Iſrael in prælium, & Biniamin cæpit*
percutere vulneratos ex viris Iſrael fere triginta viros, di-
xerunt enim: Equidem percutiendo percuſſus eſt coram no-
bis ſicut in prælio primo.
40 *Combuſtio autem cæpit aſcendere è ciuitate vt columna*
fumi: Reſpexit autem Biniamin poſt ſe & ecce aſcendebat
combuſtio ciuitatis ad cœlum.
41 *Et vir Iſrael vertit ſe,& feſtinauit vir Biniamin: quia*
vidit quod attingeret ſe malum.
42 *Reſpexeruntq; ante viros Iſrael ad viam deſerti,& bel-*
lum contingebat eum,& qui de ciuitatibus perdebant eum
in medio eius.

Circumdederunt

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et aſcenderunt omnes filij Iſrael, & omnis populus, & venerunt in Bæthel, & plorauerunt, & ſederunt ibi coram Domino, & ieiunarunt in die illa vſque ad veſperam, & obtulerunt holocauſtoſes, & conſummatas in conſpectu Domini.	26	*Propterea aſcenderunt omnes filij Iſrael, atq; vniuerſus populus, & venerunt in domum Dei, flentes vniq;, ac manſerunt illic coram Iehoua: ieiunauerunt quoq; die illa vſq; ad veſperam, & obtulerunt holocauſta atq; pacifica coram Iehoua.*
Quoniam illic arca teſtamenti Domini Dei in diebus illis.	27	*Interrogaueruntq; filij Iſrael Iehouam, ibi enim erat arca fœderis Dei in diebus illis:*
Et Phinees filius Eleazari filij Aaron aſſiſtens coram ea in diebus illis, & interrogauerunt filij Iſrael in Domino, dicentes: Si adjciamus vltra exire in prælium aduerſus filios Beniamin fratres noſtros, & dixit Dominus: Aſcendite, cras dabo eos in manus veſtras.	28	*Et Pinhas filius Elazar filij Aharon ſtabat ante eam (etiam in diebus illis) dicendo, Num addam vltra egredi ad bellum contra filios Biniamin fratris mei, an deſiſtam? Reſpondit Iehouah, Aſcendite: quia cras dabo eum in manum tuam.*
Et poſuerunt filij Iſrael inſidias Gabaa in circuitu.	29	*Poſuit itaq; Iſrael inſidias contra Gibah per circuitum.*
Et aſcenderunt filij Iſrael ad filios Beniamin in die tertia, & congreſſi ſunt ad Gabaa, ſicut ſemel & ſemel.	30	*Aſcendenteſq; filij Iſrael contra filios Biniamin die tertia, diſpoſuerunt contra Gibah ſicut ſemel & iterum.*
Et exierunt filij Beniamin in occurſum populi, & euacuati ſunt de ciuitate, & cæperunt percutere de populo cœſos, ſicut ſemel, & ſemel, in vijs, quæ eſt vna aſcendens in Bæthel, & vna in Gabaa in agro, circiter triginta viros in Iſrael.	31	*Egreſſi autem filij Biniamin in occurſum populi, auulſi ſunt è ciuitate, & cœperunt percutere de populo vulneratos ſicut ſemel & iterum per ſemitas (quarum vna aſcendebat in domum Dei, & altera in Gibah) in agro, fere triginta viros de Iſrael.*
Et dixerunt filij Beniamin: Cadunt coram nobis, vt antea, & filij Iſrael dixerunt: Fugiamus, & euacuemus eos de ciuitate in vias, & fecerunt ſic.	32	*Dixeruntq; filij Biniamin, Caſi ſunt coram nobis ſicut prius. Filij autem Iſrael dixerunt, Fugiamus, & auellamus eum ab vrbe vſq; ad ſemitas.*
Et omnis vir ſurrexit de loco ſuo, & congreſſi ſunt in Baal Thamar, & inſidiæ Iſrael aduenìebant de loco ſuo, à Maraagabe.	33	*Quum autem omnes viri Iſrael ſurrexiſſent è loco ſuo, diſpoſuerunt in Baal-thamar: interim inſidiæ Iſraelis exibant è loco ſuo, è gramineto Geba.*
Et venerunt ex aduerſo Gabaa decem millia virorum electorum ex omni Iſrael, & prælium erat graue, & ipſi non nouerant, quia aduenit ſuper ipſos malum.	34	*Itaq; venerunt contra Gibah decem millia virorum electorum ex toto Iſraele, & prælium aggrauatum eſt: illi autem neſciebant quod attingeret eos malum.*
Et percuſſit Dominus Beniamin corã filijs Iſrael, & corruperunt filij Iſrael de Beniamin in die illa viginti & quinque millia, & centum viros: Omnes hi trahebant gladium.	35	*Percuſſitq; Iehouah Biniamin coram Iſraele, & perdiderunt filij Iſrael de Biniamin die illa viginti quinq; millia & centum viros: omnes euaginabant gladium.*
Et viderunt filij Beniamin, quia percuſſi ſunt, & dedit vir Iſrael ipſi Beniamin locum, quoniam ſperauerunt ad inſidias, quas poſuerant ſuper Gabaa.	36	*Viderunt vero filij Biniamin quod percuterentur: dederant autem viri Iſrael locum ipſi Biniamin, confidebant enim in inſidijs quas collocauerant contra Gibah.*
Et dum ipſi ſecederent, & inſidiæ mouerunt ſe, & extenderunt ſuper Gabaa, & effuderunt ſe inſidiæ, & percuſſerunt ciuitatem in ore gladij.	37	*Inſidiæ autem feſtinauerunt, & impetum fecerunt contra Gibah, & protraxerunt buccina ſonitum inſidiæ, & percuſſerunt vniuerſos vrbis habitatores acie gladij.*
Et ſignum erat filijs Iſrael cum inſidijs pugnæ, vt extollerent ſignificationem fumi à ciuitate.	38	*Tempus autem conſtitutum erat viro Iſrael cum inſidijs. quod magna diligentia aſcendere facerent incendium fumi è ciuitate.*
Et viderunt filij Iſrael, quia præoccupauerant inſidiæ Gabaa, & ſteterunt in prælio, & Beniamin cœpit percutere vulneratos in viris Iſrael circiter triginta viros, quoniam dixerunt: Rurſus caſu cadũt coram nobis, ſicut prælium primum.	39	*Verterant autem ſeſe viri Iſrael in prælio, & Biniamin cœperat percutere vulneratos ex viris Iſrael fere triginta viros: dicebant enim, Equidem percutiendo percuſſus eſt coram nobis ſicut priore conflictu.*
Et ſignificatio aſcendit in plus ſuper ciuitatem, tanquam columna fumi, & reſpexit Beniamin poſt ſe, & ecce aſcendit conſummatio ciuitatis vſque ad cœlum.	40	*Incendium autem cœperat aſcendere è ciuitate vt columna fumi. reſpexit autem Biniamin poſt ſe, & ecce iam aſcenderat incendium vrbis ad cælum.*
Et vir Iſrael reuertit, & feſtinauerunt viri Beniamin, quoniam viderunt, quia occurrit ſuper eos malum:	41	*Viri autem Iſrael verterunt ſeſe: itaq; territi ſunt viri Biniamin, quod viderent ſibi inſtare interitum:*
Et reſpexerunt coram filijs Iſrael ad viam deſerti, & fugerunt, & acies aduenit ſuper eos, & de ciuitatibus corruperunt eos in medio ſui.	42	*Verterantq; ſeſe ante viros Iſrael ad viam deſerti, & prælium aſſequutum eſt eos: & qui de vrbibus, trucidabant eos in medio ſui.*

Vulgat. Editio.

Atque ita factum eſt, vt ex vtraque parte ab ho-
ſtibus cœderentur, nec erat vlla requies morien-
tium. Ceciderunt, atque proſtrati ſunt ad Orienta-
lem plagam vrbis Gabaa.
Fuerunt autem qui in eodem loco interfecti ſunt,
decem & octo millia virorum, omnes robuſtiſſimi
pugnatores.
Quod cum vidiſſent, qui remanſerant de Benia-
min, fugerunt in ſolitudinem: & pergebant ad pe-
tram, cuius vocabulum eſt Remmon. In illa quoq;
fuga palantes, & in diuerſa tendentes, occiderunt
quinque millia virorum. Et cum vltra tenderent,
perſecuti ſunt eos, & interfecerunt etiam alia duo
millia.
Et ſic factum eſt, vt omnes qui ceciderant de
Beniamin in diuerſis locis, eſſent viginti quinque
millia, pugnatores ad bella promptiſſimi.
Remanſerunt itaque de omni numero Beniamin,
qui euadere, & fugere in ſolitudinem potuerunt,
ſexcenti viri: ſederuntque in petra Remmon men-
ſibus quattuor.
Regreſſi autem filij Iſrael, omnes reliquias ciuita-
tis à viris vſque ad iumenta gladio percuſſerunt,
cunctaſque vrbes & viculos Beniamin vorax flam-
ma conſumpſit.

CAP. XXI.

IVrauerunt quoque filij Iſrael in Maſpha & dixe-
runt: Nullus noſtrum dabit filijs Beniamin de fi-
liabus ſuis vxorem.
Veneruntque omnes ad domum Dei in Silo, & in
conſpectu eius ſedentes vſque ad veſperam, leuaue-
runt vocem, & magno vlulatu cœperunt flere, di-
centes.
Quare Domine Deus Iſrael factum eſt hoc ma-
lum in populo tuo, vt hodie vna tribus auferretur
ex nobis?
Altera autem die diluculo conſurgentes, extruxe-
runt altare: obtuleruntque ibi holocauſta, & pacifi-
cas victimas, & dixerunt:
Quis non aſcendit in exercitu Domini de vni-
uerſis tribubus Iſrael? Grandi enim iuramento ſe
conſtrinxerant, cum eſſent in Maſpha, interfici eos
qui defuiſſent.
Ductique pœnitentia filij Iſrael ſuper fratre ſuo
Beniamin, cœperunt dicere: Ablata eſt tribus vna
de Iſrael,
Vnde vxores accipient? omnes enim in commu-
ne iurauimus, non daturos nos his filias noſtras.
Idcirco dixerunt: Quis eſt de vniuerſis tribubus
Iſrael, qui non aſcendit ad Dominum in Maſpha?
Et ecce inuenti ſunt habitatores Iabes Galaad in il-
lo exercitu non fuiſſe:
(Eo quoque tempore cum eſſent in Silo, nullus
ex eis ibi repertus eſt.)
Miſerunt itaque decem millia viros robuſtiſſi-
mos, & præceperunt eis: Ite, & percutite habitatores
Iabes Galaad in ore gladij, tam vxores quam par-
uulos eorum.
Et hoc erit quod obſeruare debebitis: * Omne
generis maſculini, & mulieres, quæ cognouerunt
viros, interficite, virgines autem reſeruate.
Inuentæque ſunt de Iabes Galaad quadringentæ
virgines, quæ neſcierunt viri thorum, & adduxe-
runt eas ad caſtra in Silo, in terram Chanaan.

* Nu. 31. 17.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

43 *Circumdederunt Biniamin, perſequi fecerunt eum ne*
eſſet requies, conculcare fecerunt eum vſq; contra Ghibhah
ab ortu ſolis.
44 *Et ceciderunt de Biniamin octo, & decem millia viro-*
rum, & omnes ij erant viri fortes.
45 *Et reuerterunt ſe: & fugerunt ad deſertum ad petram*
Rimmon, & occiderunt, non dimittentes racemum ex eo,
& in ſemitis quinq; millia virorum & perſecuti ſunt eum
vſq; ad Ghidhon, & percuſſerunt ex eo duo millia viro-
rum.
46 *Et fuerunt omnes qui ceciderunt de Biniamin viginti*
& quinq; millia virorum euaginantium gladium in die
illa: Omnes ij viri fortes.
47 *Et conuerſi ſunt, & fugerunt in deſertum ad petram*
Rimmon ſexcenti viri, & manſerunt in petra Rimmon
quattuor menſibus.
48 *Et viri Iſrael reuerſi ſunt ad filios Biniamin & percuſ-*
ſerunt eos acie gladij de ciuitate viros, vſq; ad iumentum,
vſq; ad omne, quod inueniebatur, & omnes vrbes, quæ in-
ueniebantur, miſerunt in ignem.

CAP. XXI.

1 *VIr autem Iſrael iurauit in Miſpah dicendo: Vir ex no-*
bis non dabit filiam ſuam ipſi Biniamin in vxorem.
2 *Et venit populus in Bethel, & manſerunt ibi vſq; ad*
veſperam coram Deo: leuaueruntque vocem ſuam, & fle-
uerunt fletu magno.
3 *Ac dixerunt: Vt quid Domine Deus Iſrael fuit hoc in*
Iſrael, vt deficeret hodie tribus vna ex Iſrael?
4 *Et fuit in craſtino ſurrexerunt populus, & ædificauerunt*
ibi altare: obtuleruntque holocauſta, & pacifica, dixerunt
autem filij Iſrael.
5 *Quis eſt qui non aſcendit in cœtum ex omnibus tribu-*
bus Iſrael ad Dominum? iuramentum enim grande fuit ei,
qui non aſcendit ad Dominum in Miſpah dicendo: Morien-
do morietur.
6 *Et pœnituit filios Iſrael Biniamin fratris ſui, ac dixe-*
runt: Exciſa eſt hodie tribus vna ex Iſrael.
7 *Quid faciemus eis qui remanſerunt pro vxoribus cum*
nos iurauerimus per Dominum, non dare eis de filiabus no-
ſtris in vxores?
8 *Et dixerunt: Quis vnus de tribubus Iſrael eſt, qui non*
aſcendit ad Dominum in Miſpah, & ecce non venerat vir
ad caſtra de Iabes Ghilhad ad congregationem.
9 *Et numeratus eſt populus, & ecce non erat ibi quiſquam*
de habitatoribus Iabes Ghilhad.
10 *Miſeruntque illuc congregationem duodecim millium*
virorum de filijs fortibus, & præceperunt eis dicendo: Ite
& percutite habitatores Iabes Ghilhad acie gladij & mu-
lieres, & paruulos.
11 *Et hoc eſt quod facietis: Omnem maſculum, & omnem*
mulierem quæ cognouit concubitum maſculi, interficietis.
12 *Et inuenerunt de habitatoribus Iabes Ghilhad quadrin-*
gentas puellas virgines, quæ non cognouerant virum in
concubitu maſculi, & adduxerunt eas ad caſtra in Siloh
quæ eſt in terra Chenahan.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

43 Et conciderunt Beniamin, & perſequuti ſunt eum à Nua iuxta pedem eius vſque contra Gabaa ad ortum ſolis.

44 Et ceciderunt è Beniamin octo, & decem millia virorum: Omnes iſti viri virtutis.

45 Et reſpexerunt reliqui, & fugerunt in deſertum ad petram ipſius Rhemmon, & racemarunt ex eis filij Iſrael quinquies mille viros, & deſcenderunt poſt eos filij Iſrael vſque Gedan, & percuſſerunt ex eis bis mille viros.

46 Et fuerunt omnes, qui ceciderunt de Beniamin, viginti quinque millia virorum trahentium gladium in die illa: Omnes hi viri virtutis.

47 Et reſpexerunt reliqui, & fugerunt in deſertum ad petram Rhemmon ſexcenti viri, & ſederunt in Petra Rhemmon quattuor menſes.

48 Et filij Iſrael reuerterunt ad filios Beniamin, & percuſſerunt eos in ore gladij à ciuitate Methla, & vſque ad pecus, & vſque ad omnem inuentum in omnibus ciuitatibus, & ciuitates inuentas incenderunt in igni.

CAP. XXI.

1 ET filij Iſrael iurauerunt in Maſſepha dicentes: Vir è nobis non dabit filiam ſuam ipſi Beniamin in vxorem.

2 Et venit populus in Bæthel, & ſederunt ibi vſque ad veſperam coram Deo, & eleuauerũt vocẽ ſuam, & plorauerunt plorationem magnam, & dixerunt:

3 Ad quid Domine Dee Iſrael facta eſt hæc, vt requiretur hodie de Iſrael tribus vna?

4 Et factũ eſt craſtina, & diluculo ſurrexit populus, & ædificauerunt ibi altare, & obtulerunt holocauſtoſes & conſummatas: & dixerunt filij Iſrael:

5 Quis non aſcendit in eccleſiam de omnibus tribubus Iſrael ad Dominum? Quoniam iuramẽtum magnum erat ijs, qui non aſcẽdiſſent ad Dominum in Maſſepha, dicentes: Morte mortificetur.

6 Et pœnituit filios Iſrael erga Beniamin fratrem ſuum, & dixerunt: Exciſa eſt hodie tribus vna de Iſrael.

7 Quid faciemus ſuperſtitibus ijs, qui reſidui ſunt ad vxores? Et nos iurauimus in Domino non dare eis de filiabus noſtris in vxores.

8 Et dixerunt: Quis vnus de tribubus Iſrael, qui non aſcendit ad Dominum in Maſſepha? Et ecce non venerat vir in caſtra de Iabis Galaad ad eccleſiam.

9 Et recognitus eſt populus, & non fuit ibi vir de habitantibus Iabis Galaad.

10 Et miſit illuc Synagoga duodecim millia virorum de filijs virtutis, & mandauerunt eis, dicentes: Ite, & percutite habitantes Iabis Galaad in ore gladij:

11 Et hoc facietis: Omne maſculinum, & omnem mulierem, quæ nouit cubile maſculi, anathemabitis, virgines autem conſeruabitis, & fecerunt ſic.

12 Et inuenerunt de habitantibus Iabis Galaad quadringentas adoleſcentulas virgines, quæ non nouerant virum in cubili maſculi, & attulerunt eas in caſtra in Sylo, quæ in terra Chanaan.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

43 *Circundederunt Biniamin, perſequi fecerunt eos, diligenter conculcauerunt eos vſq; eregione Gibah ad ortum ſolis:*

44 *Ceciderunt ergo de Biniamin octodecim millia virorum: atq; omnes ij, viri fortes.*

45 *Qui vertentes ſeſe, fugerunt ad deſertum ad Petram Rimmon, & racemauerunt eos in ſemitis, quinq; millia virorum: & perſequuti ſunt eos vſq; ad Gidom, ac percuſſerunt ex eis duo millia virorum.*

46 *Fuerunt autem omnes qui ceciderunt de Biniamin, viginti quinq; millia virorum euaginantium gladium in die illa: omnes ij, viri fortes.*

47 *Conuerſi itaq; fugerunt verſus deſertum ad Petram Rimmon ſexcenti viri, & manſerunt in Petra Rimmon quatuor menſibus.*

48 *Porro viri Iſrael reuerſi ſunt ad filios Biniamin, & percuſſerunt eos acie gladij, de vrbibus viros, in agris autem vſq; ad iumentum, vſq; ad omne quod inueniebatur: etiam omnes vrbes quæ inueniebantur, miſerunt in ignem.*

CAP. XXI.

1 *PORRO viri Iſrael iurauerunt in Miſpah, his verbis, Vir ex nobis non dabit filiam ſuam ipſi Biniamin in vxorem.*

2 *Et venit populus in domum Dei, manſeruntque ibi vſque ad veſperam coram Deo, leuaueruntque vocem ſuam, ac fleuerunt fletu magno,*

3 *Atque dixerunt, Vtquid Iehouah Deus Iſrael factum eſt hoc in Iſrael vt deficeret hodie ex Iſrael tribus vna?*

4 *Poſtridie autem mane ſurrexit populus, & ædificauerunt ibi altare, obtuleruntque holocauſta & pacifica.*

5 *Dixerunt autem filij Iſrael, Quis eſt qui non aſcendit in cœtum ex omnibus tribubus Iſrael ad Iehouam? Iuramentum enim grande fuerat pro eo qui non aſcendiſſet ad Iehouam in Miſpah, dicendo, Moriendo morietur.*

6 *Et pœnituit filios Iſrael Biniamin fratris ſui, ac dixerunt, Exciſa eſt hodie tribus vna ex Iſrael.*

7 *Quid faciemus eis qui remanſerunt pro vxoribus, quum nos iurauerimus per Iehouam, nos non daturos eis de filiabus noſtris in vxores?*

8 *Dixerunt inquam, Quis vnus de tribubus Iſrael eſt qui non aſcendit ad Iehouam in Miſpah? & ecce non venerat quiſquam ad caſtra de Iabes Gilad ad congregationem.*

9 *Numeratus enim fuerat populus, & ecce non erat ibi quiſquam de habitatoribus Iabes Gilad.*

10 *Miſerunt ergo illuc congregatio duodecim millia virorum de viris fortibus: præceperuntque eis dicendo, Ite, & percutite habitatores Iabes Gilad acie gladij, & mulieres & paruulos.*

11 *Hoc eſt autem quod facietis, Omnem maſculum, & omnem mulierem quæ experta eſt concubitum virilem, interficietis.*

12 *Inuenerunt igitur de habitatoribus Iabes Gilad quadringentas puellas virgines quæ non cognouerant virum concubitu virili, quas adduxerunt ad caſtra in Siloh, quæ erant in terra Chenaan.*

Vulgat. Editio.

13 Miſeruntque nuncios ad filios Beniamin, qui
erant in petra Remmon,& præceperunt eis, vt eos
ſuſciperent in pace.

14 Veneruntque filij Beniamin in illo tempore, &
datæ ſunt eis vxores de filiabus Iabes Galaad, alias
autem nō repererunt, quas ſimili modo traderent.

15 Vniuerſuſque Iſrael valde doluit,& egit pœniten-
tiam ſuper interfectione vnius tribus ex Iſrael.

16 Dixeruntque maiores natu: Quid facimus reli-
quis,qui non acceperunt vxores? omnes in Binia-
min fœminæ conciderunt,

17 Et magna nobis cura, ingentique ſtudio proui-
dendum eſt,ne vna tribus deleatur ex Iſrael.

18 Filias enim noſtras eis dare non poſſumus, con-
ſtricti iuramento & maledictione, qua diximus:
Maledictus qui dederit de filiabus ſuis vxorem
Beniamin.

19 Ceperuntque conſilium, atque dixerunt: Ecce
ſollemnitas Domini eſt in Silo anniuerſaria, quæ
ſita eſt ad Septentrionem vrbis Bethel,& ad Orien-
talem plagam viæ, quæ de Bethel tendit ad Sichi-
mam, & ad Meridiem oppidi Lebona.

20 Præceperuntque filij Beniamin, atque dixerunt:
Ite,& latitate in vineis.

21 Cumque videritis filias Silo ad ducendos choros
ex more procedere,exite repente de vineis, & rapi-
te ex eis ſinguli vxores ſingulas, & pergite in terra
Beniamin.

22 Cumque venerint patres earum ac fratres,& ad-
uerſum vos queri cœperint,atque iurgari,dicemus
eis:Miſeremini eorum non enim rapuerunt eas iu-
re bellantium atque victorum, ſed rogantibus vt
acciperent,non dediſtis,& à veſtra parte peccatum
eſt.

23 Feceruntque filij Beniamin, vt ſibi fuerat impe-
ratum:& iuxta numerum ſuum rapuerunt ſibi de
his, quæ ducebant choros, vxores, ſingulas: abie-
runtque in poſſeſſionem ſuam, ædificantes vrbes,
& habitantes in eis.

24 Filij quoque Iſrael reuerſi ſunt per tribus, & fa-
milias in tabernacula ſua. In diebus illis non erat
rex in Iſrael:ſed vnuſquiſque quod ſibi rectum vi-
debatur, hoc faciebat.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Miſeruntq; omnis congregatio, & locuti ſunt ad filios
Biniamin qui erant in petra Rimmon & vocauerunt eos
cum pace.*

14 *Et reuerſus eſt Biniamin in tempore illo,& dederunt eis
vxores,quas viuificauerant ex mulieribus Iabes Ghilhad,
& non ſuffecerunt eis ſic.*

15 *Populum autem pœnituit Biniamin,quia fecit Dominus
fracturam in tribubus Iſrael?*

16 *Dixeruntq; ſeniores cœtus: Quid faciemus relictis pro
vxoribus, deleta eſt enim de Biniamin mulier.*

17 *Et dixerunt:Opus eſt vt ſit hæreditas ijs qui euaſerunt
de Biniamin,vt non deleatur tribus de Iſrael.*

18 *Nos autem non poſſumus dare eis vxores de filiabus no-
ſtris,iurauerunt enim filij Iſrael dicendo: Maledictus qui
dederit vxorem ipſi Biniamin.*

19 *Et dixerunt:Ecce ſollemnitas Domini in Siloh annualis,
qui eſt ab Aquilone ipſi Bethel ab ortu ſolis ad viam quæ
aſcendit è Bethel ad Sechem,& à Meridie ipſi Lebonah.*

20 *Et preceperunt filijs Biniamin dicendo: Ite, & inſidia-
mini in vineis.*

21 *Et videte,& ecce ſi egreſſæ fuerint filiæ Siloh ad ſaltan-
dum in choris, exite ex vineis, & rapite vobis vnuſquiſq;
vxorem ſuam de filiabus Siloh, & ite in terram Binia-
min.*

22 *Et erit,cum venerint patres earum,vel fratres earum ad
iurgandum ante nos,dicemus eis: Miſeremini eorum,quia
non accepimus vnuſquiſq; mulierem ſuam in bello: quia
non dediſtis eis tempore hoc ne delinqueretis, ſed ipſi acce-
perunt ſibi vxores.*

23 *Feceruntq; ita filij Biniamin:Tuleruntq; vxores ſecun-
dum numerum ſuum de ſaltantibus, quas rapuerunt, &
abierunt, & reuerſi ſunt ad hæreditatem ſuam, & ædifi-
cauerunt vrbes, & habitauerunt in eis.*

24 *Et abierunt inde filij Iſrael in tempore ſuo,vnuſquiſq; ad
tribum ſuam, & familiam ſuam, & egreſſi ſunt inde
vnuſquiſq; ad hæreditatem ſuam. In diebus illis non erat
rex in Iſrael, vnuſquiſq; quod rectum erat in oculis ſuis,
faciebat.*

FINIS LIBRI IVDICVM.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag. | Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 Et miſit vniuerſa Synagoga, & locuti ſunt ad fi-
lios Beniamin in petra Rhemmon, & vocauerunt
eos in pace, & reuertit Beniamin ad filios Iſrael in
tempore illo.

*Miſerunt itaq; tota congregatio, & loquuti ſunt ad fi-
lios Biniamin qui erant in Petra Rimmon, & vocauerunt
eos cum pace.*

14 Et dederunt eis filÿs Iſrael mulieres, quas viuifi-
cauerant de filiabus Iabis Galaad, & placuit eis ſic.

*Itaq; reuerſus eſt Biniamin tempore illo, & dederunt eis
vxores quas ſeruauerant viuas ex mulieribus Iabes Gilad,
neq; ſuffecerunt eis ſic.*

15 Et pœnituit populum ſuper Beniamin, quoniam
fecerat Dominus ſciſſuram in tribubus Iſrael.

*Populum autem pœnituit ipſius Biniamin, quod feciſſet
Iehouah fracturam in tribubus Iſrael.*

16 Et dixerunt ſeniores Synagogæ: Quid faciemus
reſiduis in vxoribus? quoniam deleta eſt de Benia-
min mulier?

*Dixerunt ergo ſeniores cœtus, Quid faciemus reliquis,
pro vxoribus? deleta eſt enim de Biniamin mulier.*

17 Et dixerunt: Hæreditas ſuperſtitum de Beniamin,
& non delebitur tribus de Iſrael:

*Dixerunt præterea, Hæreditas euaſionis ſit Biniamin, vt
non deleatur tribus de Iſrael.*

18 Quoniam nos non poterimus dare eis vxores de
filiabus noſtris, quoniam iurauimus in filÿs Iſrael,
dicentes: Maledictus qui dederit vxorem ipſi Ben-
iamin.

*Nos enim non poſſumus dare eis vxores de filiabus no-
ſtris. Iurauerant namq; filÿ Iſrael, dicendo, Maledictus
qui dederit vxorem ipſi Biniamin.*

19 Et dixerunt: Ecce nunc ſollemnitas Domini in
Selo ex diebus in dies, quæ eſt ab Aquilone ipſius
Bæthel, ab ortu ſolis ſuper viam aſcendentem à
Bæthel in Sychem, & ab Auſtro ipſius Lebona.

*Dixerunt inſuper, Ecce ſolemnitas Iehouæ celebratur in
Siloh quotannis, in loco qui eſt ad Aquilonem domus Dei
ad exortum ſolis viæ quæ aſcendit è domo Dei ad Sechem,
& à Meridie ipſi Lebonah.*

20 Et mandauerunt filÿs Beniamin, dicentes: Ite, &
inſidiamini in vineis, & aſpicietis:

*Præceperunt ergo filÿs Biniamin, dicendo, Ite, & inſidia-
mini in vineis.*

21 Et ecce, ſi exierint filiæ habitantium Selo ducere
choræas in choris, & exitote è vineis, & rapite vo-
bis ipſis, vir mulierem de filiabus Selo, & ite in ter-
ram Beniamin.

*Ac videte: ecce namq; ſi egreſſæ fuerint filiæ Siloh ad
ſaltandum in choris, tunc exite è vineis, & rapite vobis
quiſq; vxorem ſuam de filiabus Siloh, & ite in terram
Biniamin.*

22 Et erit, quando venerint patres earum, vel fratres
earum contendere in iudicio ad nos, & dicemus
eis: Miſericordiam facite nobis eas, quoniam non
cepimus vir vxorem ſuam in bello, quia non vos
dediſtis eis, ſicut ſors, deliquiſtis.

*Quum autem venerint patres earum, vel fratres earum,
ad iurgandum ante nos, tunc dicemus eis, Miſeremini no-
ſtri pro illis: quia non accepimus vnicuiq; mulierem ſuam
in bello illo: & quia non dediſtis illis: ita vt tempore hoc,
deliqueritis.*

23 Et fecerunt ſic filÿ Beniamin, & ceperunt mulie-
res ad numerum ſuum de choræas agentibus, quas
rapuerunt, & ierunt, & reuerterunt ad hæredita-
tem ſuam, & ædificauerunt ciuitates, & ſederunt
in eis.

*Fecerunt ergo ita filÿ Biniamin, tuleruntq; vxores ſe-
cundum numerum ſuum de ſaltantibus, quas rapuerunt,
itq; abierunt: reuerſiq; ſunt ad hæreditatem ſuam, & in-
ſtaurantes vrbes, habitauerunt in eis.*

24 Et obambulauerunt in die filÿ Iſrael in tempore
illo, vir ad tribum ſuam, & ad cognationem ſuam,
& exierunt inde vir ad hæreditatem ſuam. In die-
bus autem illis non erat rex in Iſrael, vir, quod re-
ctum coram ſe, faciebat.

*Itaq; abierunt illinc filÿ Iſrael eo tempore, quiſq; ad tri-
bum ſuam, & familiam ſuam, egreſſi inquam ſunt inde
ſinguli ad hæreditatem ſuam.*

25 *In diebus illis non erat Rex in Iſrael: quiſq; quod rectum
erat in oculis ſuis faciebat.*

FINIS LIBRI IVDICVM.

Digitized by Google

LIBRI RVTH.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

IN diebus vnius iudicis, quando iudices præerãt,
facta eſt fames in terra. Abijtque homo de Beth-
lehem Iuda, vt peregrinaretur in regione Moa-
bitide cum vxore ſua, ac duobus liberis.

Ipſe vocabatur Elimelech, & vxor eius Noemi: &
duo filij, alter Mahalon, & alter Chelion, Ephrathæi
de Bethlehem Iuda. Ingreſſique regionem Moabi-
tidem, morabantur ibi.
Et mortuus eſt Elimelech maritus Noemi: re-
manſitque ipſa cum filijs.
Qui acceperunt vxores Moabitidas, quarum vna
vocabatur Orpha, altera vero Ruth. Manſeruntque
ibi decem annis,
Et ambo mortui ſunt, Mahalon videlicet & Che-
lion: remanſitque mulier orbata duobus liberis, ac
marito.
Et ſurrexit vt in patriam pergeret cum vtraque
nuru ſua de regione Moabitide: audierat enim
quod reſpexiſſet Dominus populum ſuum, & de-
diſſet eis eſcas.
Egreſſa eſt itaque de loco peregrinationis ſuę, cum
vtraque nuru: & iam in via reuertendi poſita in
terram Iuda,
Dixit ad eas: Ite in domum matris veſtræ, faciat
vobiſcum Dominus miſericordiam, ſicut feciſtis
cum mortuis & mecum.

Det vobis inuenire requiem in domibus viro-
rum, quos ſortituræ eſtis. Et oſculata eſt eas. Quæ
eleuata voce flere cœperunt,

Et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum.

Quibus illa reſpondit: Reuertimini filiæ meæ, cur
venitis mecum? num vltra habeo filios in vtero
meo vt viros ex me ſperare poſſitis?
Reuertimini filiæ meæ, & abite: iam enim ſenectu-
te confecta ſum, nec apta vinculo coniugali: etiam
ſi poſſem hac nocte concipere, & parere filios,

Si eos expectare velitis donec creſcant, & annos
pubertatis impleant, ante eritis vetulæ quam nu-
batis. Nolite, quæſo, filiæ meæ: quia veſtra anguſtia
magis me premit, & egreſſa eſt manus Domini
contra me.
Eleuata igitur voce, rurſum flere cœperunt, Or-
pha oſculata eſt ſocrum, ac reuerſa eſt: Ruth adhęſit
ſocrui ſuæ.
Cui dixit Noemi: En reuerſa eſt cognata tua ad
populum ſuum, & ad deos ſuos, vade cum ea.

Quæ reſpondit: Ne aduerſeris mihi, vt relinquam
te & abeam: quocumque enim perrexeris, pergam:
& vbi morata fueris, & ego pariter morabor. Popu-
lus tuus populus meus, & Deus tuus Deus meus.

LIBRI RVTH.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

1 *ET fuit in diebus, quando iudicabant iudices, fuit fa-*
mes in terræ. Abijtq; vir de Bethlechem Iehudah,
vt peregrinaretur in regione Moab, ipſe & vxor
eius, & duo liberi eius.

2 *Nomen autem viri Elimelech, & nomen vxoris eius Na-*
homi: nomen vero duorum filiorum eius Machlon, & Chi-
lion, Ephrathei de Bethlechem Iehudah, ingreſſiq; ſunt re-
gionem Moab, & fuerunt ibi.
3 *Mortuuſq; Elimelech vir Nahomi, & remanſit ipſa, &*
duo filij eius.
4 *Acceperunt autem ſibi vxores Moabitidas: nomen vnius*
Horpah, & nomen alterius Ruth. Manſeruntq; ibi ferme
decem annis.
5 *Et mortui ſunt etiam ambo ipſi Machlon, & Chilion:*
& remanſit mulier orbata duobus filijs, & marito ſuo.

6 *Surrexitq; ipſa & nurus eius, & reuerſa eſt ex regione*
Moab: audierat enim in regione Moab, quod viſitaſſet Do-
minus populum ſuum dando eis panem.

7 *Et egreſſa eſt è loco in quo erat, & duæ nurus eius ſecum,*
& abierunt per viam redeundo ad terram Iehudah.

8 *Dixitq; Nahomi duabus nuribus ſuis: Ite redite vna-*
quæq; in domum matris ſuæ, faciat Dominus vobiſcum
miſericordiam, quemadmodum feciſtis cum mortuis, &
mecum.
9 *Det Dominus vobis vt inueniat requiem vnaquæq; in*
domo viri ſui. Et oſculata eſt eas. Et leuauerunt vocem
ſuam, & fleuerunt.

10 *Dixeruntq; ei: Quia tecum reuertemur ad populum*
tuum.
11 *Dixitq; Nahomi: Reuertimini filiæ meæ: vt quid pergitis*
mecum? numquid vltra filij erunt in vtero meo, vt ſint vo-
bis viri?
12 *Reuertimini filiæ meæ, ite, ſenui enim, vt non apta ſim*
viro: ſi etiam dicerem, eſt mihi ſpes, etiam ſi eſſem nocte
hac cum viro, & etiam parerem filios.

13 *Numquid eos expectabitis, donec creſcant? numquid mo-*
rabimini, vt non ſitis viro? ne filiæ meæ, quia amaritudo
foret mihi valde pluſquam vobis quia egreſſa eſt in me
percuſſio Domini.

14 *Et leuauerunt vocem ſuam, & fleuerunt adhuc, & oſcu-*
lata eſt Horpah ſoceram ſuam: Ruth vero adhæſit ei.

15 *Et ait: Ecce reuerſa eſt cognata tua ad populum ſuum,*
& ad deos ſuos: Reuertere poſt cognatam tuam.

16 *Et dixit Ruth: Ne roges me, vt relinquam te, vt recedam*
à te: quocumq; enim perrexeris pergam, & vbi morata
fueris, morabor. Populus tuus populus meus: & Deus tuus,
Deus meus.

LIBRI RVTH.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 ET factum eſt,cum iudices iudicarent, & facta eſt fames in terra.Et iuit vir de Bethleem Iuda ad incolendum in agro Moab,ipſe & vxor eius, & duo filij eius.

2 Et nomen viro Elimelech, & nomen vxori eius Noemin , & nomen duobus filijs eius Maalon , & Chelæon Ephrathæi de Bethleem Iuda,& venerunt in agrum Moab, & fuerunt ibi.

3 Et mortuus eſt Elimelech vir ipſius Noemin , & remanſit ipſa,& duo filij eius.

4 Et ſumpſerunt ſibi vxores Moabitidas , nomen vni Orpha, & nomen ſecundæ Ruth : & habitauerunt ibi circiter decem annos.

5 Et mortui quidem ſunt vtrique,Maalon,& Chelæon,& relicta eſt mulier à viro ſuo,& à duobus filijs ſuis.

6 Et ſurrexit ipſa,& duæ nurus eius,& reuerterunt ex agro Moab,quoniam audiuit in agro Moab,quia viſitauit Dominus populum ſuum , dando eis panes.

7 Et exijt è loco , vbi fuerat ibi, & duæ nurus eius cum eo, & ibant in via ad reuertendum in terram Iuda.

8 Et dixit Noemin duabus nuribus ſuis:Ite nunc, reuertimini vnaquæque in domum matris ſuæ.

9 Faciat Dominus vobiſcum miſericordiam, ſicut feciſtis cum mortuis, & mecum:det Dominus vobis,& inueniatis requiem vnaquæque in domo viri ſui,& oſculata eſt eas,& eleuauerunt vocē ſuam, & plorauerunt,

10 Et dixerunt ei : Tecum reuertimur ad populum tuum.

11 Et dixit Noemin:Reuertimini nunc filiæ meæ,& vt quid itis mecum ? Numquid vltra mihi filij in vtero meo, & erunt vobis in viros?

12 Reuertimini nunc filiæ meæ, quoniam ſenui, vt non ſim viro,quia dixi,quia eſt mihi ſubſtantia,vt ego fiam viro, & pariam liberos:

13 Numquid ipſos expectabitis,donec adoleuerint? aut ipſis detinebimini,vt nō ſitis viro?nequaquam nunc filię meæ,nam amaritudo eſt mihi ſuper vos, quoniam exijt in me manus Domini.

14 Et eleuauerunt vocem ſuam, & plorauerunt adhuc,& oſculata eſt Orpha ſocrum ſuam,& reuertit ad populum ſuum:Ruth autem ſequuta eſt eam.

15 Et dixit Noemin ad Ruth:Ecce redijt cognata tua ad populum ſuum, & ad Deos ſuos:reuertere nunc & tu poſt cognatam tuam.

16 Dixit autem Ruth:Ne occurrat mihi,vt derelinquam te, aut auertar à poſt te, quoniam quocumque tu ieris,ibo,& vbicumque manſeris,manebo. Populus tuus, populus meus : & Deus tuus , Deus meus.

Et

LIBRI RVTH.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAPVT PRIMVM.

FVit in diebus quando iudicabant Iudices illi , fuit fames in terra: & profectus eſt vir quidam de Bethlehem Iehudah , vt peregrinaretur in terra Moab vna cum vxore ſua ac duobus liberis ſuis.

Nomen autem viri illius Elimelech , & nomen vxoris eius Naomi:nomen vero duorum filiorum eius,Mahlon & Hilion, Ephrathæi de Beth-lehem Iehudah : ingreſſiq; regionem Moab,habitauerunt illic.

Mortuus eſt autem Elimelech maritus Naomi : & remanſit ipſa,& duo filij eius.

Acceperunt autem ſibi vxores Moabitidas:nomen vnius Orpah : & nomen alterius,Ruth : manſeruntq; ibi ferme decem annis.

Mortui ſunt etiam ambo ipſi, Mahlon & Hilion:& remanſit mulier illa orbata è duobus filijs ac marito ſuo.

Surrexit igitur ipſa & nurus ſuæ, & reuerſa eſt ex regione Moab:audierat enim in regione Moab quod viſitaſſet Iehouah populum ſuum,dando eis panem.

Egreſſa eſt itaq; è loco in quo erat , & duæ nurus eius cum ipſa, & commiſerunt ſeſe itineri, vt reuerterentur ad terram Iehudah.

Dixit autem Naomi ambabus nuribus ſuis, Ite, redite quæq; in domum matris ſuæ:faciat Iehouah vobiſcum miſericordiam , quemadmodum feciſtis cum mortuis & mecum :

Det Iehouah vobis vt inueniatis requiem vnaquæq; in domo viri ſui. Et oſculata eſt eas : & illæ ſublata voce ſua fleuerunt.

Dixeruntq; ei,Certe tecum reuertemur ad populū tuum.

Et ait Naomi,Reuertimini filiæ meæ : vt quid iretis mecum ? an vltra mihi ſunt filij in vtero meo , vt ſint vobis viri?

Reuertimini inquam filiæ meæ,& abite:ſenior enim ſum quam vt nubam : quinetiam ſi dicerem , Eſt adhuc mihi ſpes : etiamſi nocte hac nuberem viro, atq; etiam parerem filios :

Nunquid eos expectabitis,donec adoleſcant?nunquid retardabimini vt non ſitis viro?Ne, filiæ meæ:quia amaritudo eſt mihi valde pluſquam vobis:quoniam egreſſa eſt contra me manus Iehouæ.

At illæ rurſum ſublata voce fleuerunt : & oſculata eſt Orpah ſocrum ſuam, Ruth vero adhæſit ei.

Cui ait ſocrus, Ecce reuerſa eſt cognata tua ad populum ſuum,& ad deos ſuos:reuertere poſt eam.

Et dixit Ruth, Ne roges me, vt relinquam te, aut recedam à te : quocunq; enim perrexeris, pergam,& vbicunq; morata fueris, morabor : populus tuus, populus meus : ac Deus tuus,Deus meus:

Vbi

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Quæ te terra morientem ſuſceperit, in ea mo-
riar: ibique locum accipiam ſepulturæ. Hæc mihi
faciat Dominus, & hæc addat, ſi non ſola mors me
& te ſeparauerit.
18 Videns ergo Noemi, quod obſtinato animo Ruth
decreuiſſet ſecum pergere aduerſari noluit, nec ad
ſuos vltra reditum perſuadere:
19 Profectæque ſunt ſimul, & venerunt in Bethle-
hem. Quibus vrbem ingreſſis, velox apud cunctos
fama percrebuit: dicebantque mulieres: Hæc eſt illa
Noemi.
20 Quibus ait: Ne vocetis me Noemi (id eſt, pul-
chram) ſed vocate me Mara (id eſt, amaram) quia
amaritudine valde repleuit me Omnipotens.
21 Egreſſa ſum plena, & vacuam reduxit me Domi-
nus. Cur ergo vocatis me Noemi, quam Dominus
humiliauit, & afflixit Omnipotens?
22 Venit ergo Noemi cum Ruth Moabitide nuru
ſua, de terra peregrinationis ſuæ: ac reuerſa eſt in
Bethlehem, quando primum hordea metebantur.

CAP. II.

1 ERat autem viro Elimelech conſanguineus, ho-
mo potens, & magnarum opum, nomine Booz.
2 Dixitque Ruth Moabitis ad ſocrum ſuam: Si iu-
bes, vadam in agrum, & colligam ſpicas, quæ fuge-
rint manus metentium, vbicumque clementis in
me patris familias repperero gratiam. Cui illa reſ-
pondit: Vade filia mea.
3 Abijt itaque & colligebat ſpicas poſt terga meten-
tium. Accidit autem vt ager ille haberet dominum
nomine Booz, qui erat de cognatione Elimelech.
4 Et ecce: ipſe veniebat, de Bethlehem, dixitque
meſſoribus: Dominus vobiſcum. Qui reſponderũt
ei: Benedicat tibi Dominus.
5 Dixitque Booz iuueni, qui meſſoribus præerat:
Cuius eſt hęc puella?
6 Cui reſpondit: Hæc eſt Moabitis, quæ venit cum
Noemi, de regione Moabitide,
7 Et rogauit vt ſpicas colligeret remanentes, ſe-
quens meſſorum veſtigia: & de mane vſque nunc
ſtat in agro, & ne ad momentum quidem domum
reuerſa eſt.
8 Et ait Booz ad Ruth: Audi filia, ne vadas in alte-
rum agrum ad colligendum, nec recedas ab hoc lo-
co: ſed iungere puellis meis:
9 Et vbi meſſuerint, ſequere. Mandaui enim pueris
meis, vt nemo moleſtus ſit tibi: ſed etiam ſi ſitieris,
vade ad ſarcinulas, & bibe aquas, de quibus &
pueri bibunt.
10 Quæ cadens in faciem ſuam & adorans ſuper ter-
ram, dixit ad eum: Vnde mihi hoc, vt inuenirem
gratiam ante oculos tuos, & noſſe me dignareris
peregrinam mulierem?
11 Cui ille reſpondit: Nunciata ſunt mihi omnia,
quæ feceris ſocrui tuæ poſt mortẽ viri tui: & quod
reliqueris parentes tuos, & terram in qua nata es,
& veneris ad populum, quem antea neſciebas.
12 Reddat tibi Dominus pro opere tuo, & plenam
mercedem recipias à Domino Deo Iſrael, ad quem
veniſti, & ſub cuius confugiſti alas.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Vbi mortua fueris, moriar, & ibi ſepeliar: ſic faciat Do-
minus mihi, & ſic addat niſi mors diuiſionem faciat inter
me, & te.*
18 *Et vidit quod indurata eſſet ad eundum ſecum, & ceſ-
ſauit loqui ad eam.*
19 *Et perrexerunt ambæ, donec venirent Bethlechẽ, & fuit,
quando ingreſſæ ſunt Bethlechem commota eſt tota ciuitas
ſuper eis, & dixerunt: Num hæc eſt Nahomi?*
20 *Et dixit ad eos: Ne vocetis me Nahomi, vocate me Ma-
ra, quia amaritudine affecit Omnipotens me valde.*
21 *Ego plena abij, & vacuam reduxit me Dominus: vt quid
vocatis me Nahomi, & Dominus teſtificatus eſt contra me,
& Omnipotens male fecit mihi.*
22 *Et reuerſa eſt Nahomi, & Ruth Moabitis nurus eius
cum ea: reuerſa eſt ex regione Moab, & venerunt Bethle-
chem in principio meſſis hordeaceæ.*

CAP. II.

1 *IPſius autem Nahomi conſanguineus viro erat, vir potẽs
diuitijs è familia Elimelech, & nomen eius Bohaz.*
2 *Dixitq; Ruth Moabitis ad Nahomi: Ibo nunc in agrum,
& colligam ſpicas in agro illius, in cuius oculis inuenero
gratiam, & dixit ei: Vade filia mea.*
3 *Et abijt, & venit, & collegit in agro poſt meſſores, &
accidit accidens vt pars agri eſſet ipſius Bohaz qui erat
de familia Elimelech.*
4 *Et ecce Bohaz venit de Bethlechem, dixitq; meſſoribus:
Dominus vobiſcum, & dixerunt ei: Benedicat tibi Domi-
nus.*
5 *Dixitq; Bohaz puero ſuo qui ſtabat ſuper meſſores: Cu-
ius eſt puella hæc?*
6 *Et reſpondit puer qui ſtabat ſuper meſſores, & ait:
Puella Moabitidis eſt, quæ reuerſa eſt cum Nahomi de re-
gione Moab.*
7 *Et dixit: Colligam obſecro, & congregabo manipulos poſt
meſſores: & venit, & ſtetit à mane vſq; nunc: hæc manſio
eius in domo fuit paululum.*
8 *Dixitq; Bohaz ad Ruth: Nonne audiſti filia mea? ne va-
das ad colligendum in agrum alterum, & etiam non trãſ-
eas hinc: ſed hic adhærebis puellis meis.*
9 *Oculi tui erunt in agro in quo meſſuerint, pergeſq; poſt
eas: an non præcepi pueris, vt non tangant te? & ſi ſitieris
perge ad vaſa, & bibe de his quæ hauſerint pueri.*
10 *Et cecidit in faciem ſuam, & incuruauit ſe in terram
dixitq; ei: Quare inueni gratiam in oculis tuis, vt agnoſ-
ceres me quæ ſum alienigena?*
11 *Reſponditq; Bohaz, & dixit ei: Nunciando nunciatum
eſt mihi omne quod feciſti ſocrui tuæ, poſtquam mortuus
eſt vir tuus, & reliquiſti patrem tuum, & matrem tuam,
& terram natiuitatis tuæ, & perrexiſtis ad populum,
quem non noſti ab heri & nudiuſtertius.*
12 *Reddat tibi Dominus opus tuum, & ſit merces tua per-
fecta à Domino Deo Iſrael cuius veniſti ad ſperandum
ſub alis.*

Tranſl. ex Septuag.

17 Et vbicumque morieris, moriar, & ibi ſepeliar:
hęc vero faciat mihi Dominus,& hęc adijciat,quia
mors diuidet inter me, & te.

18 Videns autem Noemin,quia illa perdurat ad eun-
dum ſecum, ceſſauit loqui ad eam vltra.

19 Iuerunt autem ambæ, quoaduſque ipſæ adueni-
rent in Bethleem,& factum eſt,dum ipſæ venirent
in Bethleem & ſonuit vniuerſa ciuitas ſuper eas,&
dixerunt:Si hæc eſt Noemin?

20 Et dixit ad eas: Nequaquam nunc vocate me
Noemin, vocate me amaram, quoniam inamaruit
in me Omnipotens valde.

21 Ego plena iui, & inanem reduxit me Dominus,
& vt quid vocatis me Noemin?& Dominus humi-
liauit me, & Omnipotens afflixit me?

22 Et redijt Noemin, & Ruth Moabites nurus eius,
redeuntes ex agro Moab: hæ vero aduenerunt in
Bethleem in principio meſſis hordeorum.

CAP. II.

1 ET ipſi Noemin erat vir notus viro eius: vir au-
tem potens fortitudine ex cognatione Elime-
lech,& nomen ei Booz.

2 Et dixit Ruth Moabites ad Noemin: Vadam nunc
in agrum,& colligam in ſpicis à tergo, cuiuſcũque
inuenero gratiam in oculis eius:dixit autem ei: Va-
de filia.

3 Et iuit,& veniens collegit in agro à tergo meten-
tium,& euenit euentu ad partem agri Booz,qui ex
cognatione Elimelech.

4 Et ecce Booz venit de Bethleem, & dixit meſſo-
ribus:Dominus vobiſcum, & dixerunt ei: Benedi-
cat te Dominus.

5 Et dixit Booz puero ſuo,qui aſſiſtebat ſuper meſ-
ſores:cuius eſt adoleſcentula hæc?

6 Et reſpondit puer aſſiſtens ſuper meſſores, & di-
xit: Puella Moabites eſt,quæ reuertit cum Noemin
ex agro Moab:

7 Et dixit:Colligam nunc,& congregabo in mani-
pulis poſt meſſores, & venit, & ſtetit à mane, & vſ-
que ad veſperam non ceſſauit in agro puſillum.

8 Et dixit Booz ad Ruth: Nonne audiſti filia? ne
ieris colligere in agro altero,& tu ne eas hinc, hic
adhære cum puellis meis.

9 Oculi tui ad agrum quemcumque meſſuerint,&
ibis poſt eas,ecce mandaui pueris, ne tangant te, &
quando ſities,& ibis ad vaſa, & bibes vndecumque
hauſerint pueri.

10 Et cecidit ſuper faciem ſuam & adorauit ſuper
terram, & dixit ad eum: Quid, quod inueni gra-
tiam in oculis tuis, vt agnoſceres me, & ego ſum
peregrina?

11 Et reſpondit Booz,& dixit ei:Renunciatione re-
nunciata ſunt mihi,quæcumque feciſti cum ſocru
tua, poſtquam mortuus eſt vir tuus, & quomodo
reliquiſti patrem tuum, & matrem tuam & ad ter-
ram generationis tuæ, & iuiſti ad populum, quem
non noueras heri, & nudiuſtertius.

12 Rependat Dominus operationem tuam:fiat mer-
ces tua plena à Domino Deo Iſrael, ad quem veni-
ſti ad confidendum ſub alis eius.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Vbi mortua fueris,moriar, ibiq; ſepeliar:ſic faciat Ieho-
uah mihi,& ſic addat, niſi ſola mors ſeparauerit me à te.*

*Videns itaq; quod obſirmato eſſet animo vt pergeret ſe-
cum,deſtitit loqui ad eam.*

*Perrexerunt ergo ambæ illæ,donec venirent Beth-lehem:
& fuit,quum ingreſſæ eſſent Beth-lehem, commota eſt to-
ta ciuitas ſuper eis,ac dicebant,Num hæc eſt Naomi?*

*Quæ reſpondit eis,Ne vocetis me Naomi:quin potius vo-
cate me Mara, quia amaritudine affecit me Omnipotens
valde.*

*Ego plena abieram,at vacuam reduxit me Iehouah:cur
ergo vocaretis me Naomi,quum Iehouah afflixerit me, &
Omnipotens male fecerit mihi?*

*Reuerſa quoq; eſt Naomi vna cum Ruth Moabitide nuru
ſua quæ antea reuerſa erat è regione Moab: & ipſæ vene-
runt Beth-lehem in principio meſſis hordeaceæ.*

CAP. II.

*PORRO Naomi habebat conſanguineum ex marito,virum
ſtrenuum è familia Elimelech,cuius nomen erat Boaz.*

*Dixit autem Ruth Moabitis illa ad Naomi,Vadam quæſo
in agrum,vt colligam ſpicas poſt eum in cuius oculis inue-
nero gratiam. Et dixit ei, Vade filia mea.*

*Abijt igitur, & ingreſſa collegit ſpicas in agro poſt meſ-
ſores. contigit autem forte vt incideret in eam partem quæ
pertinebat ad Boaz,qui erat de familia Elimelech.*

*Interim ecce Boaz venit de Beth-lehem, dixitq; ipſis
meſſoribus,Dominus vobiſcum. Qui dixerunt ei, Benedi-
cat tibi Iehouah.*

*Dixitq; Boaz famulo ſuo qui conſtitutus erat ſuper meſ-
ſores ipſos.Cuius eſt hæc puella?*

*Reſpondit famulus ille qui conſtitutus erat ſuper meſſo-
res,& ait,Puella Moabitis eſt,quæ reuerſa eſt cum Naomi
de regione Moab:*

*Quæ dixit, Colligam quæſo, ac congregem ſpicas inter
manipulos poſt meſſores,& ingreſſa perſtitit à ſummo ma-
ne vſq; nunc:iam manſio eius in domo, paululum eſt.*

*Et ait Boaz ad Ruth, Audiſne filia mea? ne vadas ad
colligendum in agro alio, neq; etiam tranſeas hinc; ſed hic
adhærebis puellis meis.*

*Oculi tui ſint ad agrum illum quem meſſuerint, & ſe-
quere eas:an non præcepi famulis ne tangant te?& ſi ſitie-
ris, perge ad vaſa,& bibe de eo quod hauſerint famuli illi.*

*Tunc illa cecidit in faciem ſuam,& incuruauit ſe in ter-
ram,dixitq; ei, Quare inueni gratiam in oculis tuis, vt
me agnoſcas quum ſim alienigena?*

*Reſpondens Boaz, dixit, Prorſus nuntiatum eſt mihi
quicquid feciſti ſocrui tuæ poſtquam mortuus eſt vir tuus:
& quod relictis patre tuo & matre tua,ac terra natiuita-
tis tuæ, perrexeris ad populum antea tibi incognitum.*

*Reddat tibi Iehouah opus tuum, ſitq; merces tua perfe-
cta à Iehouah Deo Iſrael, quæ veniſti ad ſperandum ſub
alis eius.*

Illa
Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Quæ ait:Inueni gratiam apud oculos tuos domine mi, qui conſolatus es me, & locutus es ad cor ancillæ tuæ,quæ non ſum ſimilis vnius puellarum tuarum.

Dixitque ad eam Booz: Quando hora veſcendi fuerit,veni huc, & comede panem, & intinge buccellam tuam in aceto. Sedit itaque ad meſſorum latus,& congeſſit polentam ſibi, comeditque & ſaturata eſt, & tulit reliquias.

Atque inde ſurrexit,vt ſpicas ex more colligeret. Præcepit autem Booz pueris ſuis, dicens: Etiamſi vobiſcum metere voluerit, ne prohibeatis eam:

Et de veſtris quoque manipulis proijcite de induſtria,& remanere permittite, vt abſque rubore colligat, & colligentem nemo corripiat.

Collegit ergo in agro vſque ad veſperam:& quæ collegerat virga cœdens,& excutiens, inuenit hordei quaſi ephi menſuram, id eſt,tres modios.

Quos portans reuerſa eſt in ciuitatem,& oſtendit ſocrui ſuæ: inſuper protulit,& dedit ei de reliquijs cibi ſui,quo ſaturata fuerat.

Dixitque ei ſocrus ſua:Vbi hodie collegiſti,& vbi feciſti opus? ſit benedictus qui miſertus eſt tui. Indicauitque ei apud quem fuiſſet operata:& nomen dixit viri, quod Booz vocaretur.

Cui reſpondit Noemi: Benedictus ſit à Domino: quoniam eandem gratiam, quam præbuerat viuis, ſeruauit & mortuis. Rurſumque ait: Propinquus noſter eſt homo.

Et Ruth:Hoc quoque, inquit,præcepit mihi, vt tamdiu meſſoribus eius iungerer, donec omnes ſegetes meterentur.

Cui dixit ſocrus:Melius eſt,filia mea,vt cum puellis eius exeas ad metendum,ne in alieno agro quiſpiam reſiſtat tibi.

Iuncta eſt itaque puellis Booz,& tamdiu cum eis meſſuit, donec hordea & triticum in horreis conderentur.

CAP. III.

POſtquam autem reuerſa eſt ad ſocrum ſuam, audiuit ab ea: Filia mea,quæram tibi requiem, & prouidebo vt bene ſit tibi.

Booz iſte,cuius puellis in agro iuncta es, propinquus noſter eſt,& hac nocte aream hordei ventilat,

Lauare igitur, & vngere, & induere cultioribus veſtimentis, & deſcende in aream: non te videat homo,donec eſum,potumque finierit.

Quando autem ierit ad dormiendum, nota locum in quo dormiat: venieſque & diſcooperies pallium, quo operitur à parte pedum, & proijcies te,& ibi iacebis:ipſe autem dicet tibi quid agere debeas.

Quæ reſpondit:Quidquid præceperis, faciam.

Deſcenditque in aream, & fecit omnia, quæ ſibi imperauerat ſocrus.

Cumque comediſſet Booz, & bibiſſet, & factus eſſet hilarior, iſſetque ad dormiendum iuxta aceruum manipulorum, venit abſconditè, & diſcooperto pallio,à pedibus eius ſe proiecit.

Et ecce, nocte iam media expauit homo, & conturbatus eſt:viditque mulierem iacentem ad pedes ſuos,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et dixit: Inueniam gratiam in oculis tuis Domine mi quia conſolatus es me, & quia locutus es ad cor ancillæ tuæ,& ego non ſum ſicut vna ex ancillis tuis.*

14 *Dixitq; ei Bohaz:Tempore cibi accede huc,& comede de pane,& intinge buccellam tuam in aceto,& ſedit ex latere meſſorum, & porrexit ei polentam,& comedit,& ſaturata eſt, & ſuperfuit.*

15 *Surrexitq; ad colligendum,& præcepit Bohaz pueris ſuis dicendo: Etiam inter manipulos colligat,& non pudore afficiatis eam.*

16 *Et etiam dimittendo dimittite ei de manipulis,& relinquetis,& colligat, & non increpetis eam.*

17 *Et collegit in agro vſq; ad veſperam, & excuſſit, quod collegerat,& fuit fere modius hordei.*

18 *Et portauit, & ingreſſa eſt vrbem, & vidit ſocrus eius quod collegerat: & protulit,& dedit ei quod superfuerat ſibi de ſaturitate ſua.*

19 *Dixitq; ei ſocrus ſua: Vbi collegiſti hodie,& vbi feciſti? ſit qui cognouit te benedictus. Et indicauit ſocrui ſuæ cum quo fecerat, & ait:Nomen viri cum quo feci hodie eſt Bohaz.*

20 *Dixitq; Nahomi nurui ſuæ:Benedictus ſit à Domino qui non reliquit miſericordiam ſuam cum viuentibus,nec cum mortuis,& ait ei Nahomi:Propinquus nobis eſt vir,de propinquis noſtris eſt.*

21 *Dixitq; ei Ruth Moabitis:Etiam dixit mihi:Pueris qui ſunt mihi adhærebis, donec compleuerint totam meſſem, quæ eſt mihi.*

22 *Et ait Nahomi ad Ruth nurum ſuam: Bonum eſt filia mea quod exeas cum puellis eius, & non obuiabunt tibi in agro alio.*

23 *Et iunxit ſe puellis Bohaz ad colligendum, donec finiretur meſſis hordeorum, & meſſis frumentorum, & reuerſa eſt ad ſocrum ſuam.*

CAP. III.

1 *DIxitq; ei Nahomi ſocrus ſua:Filia mea,nonne quæram tibi requiem,vt bene ſit tibi?*

2 *Et nunc nonne Bohaz de conſanguinitate noſtra eſt,cuius fuiſti cum puellis?ecce ventilat aream hordeorum.*

3 *Laua te,& vnge te,ac pone veſtimenta tua ſuper te, & deſcendes ad aream, non cognoſcaris viro, donec finierit comedere,& bibere.*

4 *Et erit cum dormierit,nota locum in quo dormierit: & venies,& diſcooperies à parte pedum eius,& accumbes,& ipſe indicabit tibi,quid facias.*

5 *Dixitq; ad eam:omnia quæ dixeris mihi faciam.*

6 *Et deſcendit in aream, & fecit iuxta omnia quæ præceperat ſibi ſocrus ſua.*

7 *Et comedit Bohaz, & bibit, & iucundum erat ſibi cor eius,& venit ad dormiendum in ſummitate acerui:venitq; abſcondite; & diſcooperuit à parte pedum, & accubuit.*

8 *Et fuit,media nocte expauit vir, & inclinauit ſe & ecce mulier dormiebat à parte pedum eius,*

Tranſl. ex Septuag.

13 Illa vero dixit : Inueniam gratiam in oculis
tuis Domine, quia conſolatus es me, & quia locu-
tus es ad cor ſeruæ tuæ, & ecce ego ero tamquam
vna ancillarum tuarum.
14 Et dixit ei Booz:Iam hora comedendi:accede huc,
& comedes panes,& tinges buccellã tuam in aceto,
& ſedit Ruth à latere meſſorum,& porrexit ei Booz
polentam,& comedit,& ſaturata eſt,& reliquit:
15 Et ſurrexit ad colligendum, & mandauit Booz
pueris ſuis, dicens: Et quidem inter manipulos
colligat, & ne confundatis eam:
16 Et portantes portate ei & quidem proijcientes
proijcite ei ex congeſtis, & comedet, & colliget, &
non increpabitis eam.
17 Et collegit in agro vſque ad veſperam, & virga
excuſſit, quæ collegerat, & fuit circiter Oephi or-
deorum.
18 Et tulit,& intrauit in ciuitatem, & vidit ſocrus
eius,quę collegerat,& proferens Ruth dedit ei,quæ
reliquerat ex ijs, quibus ſaturata fuerat.
19 Et dixit ei ſocrus eius:vbi collegiſti hodie,& vbi
feciſti ? Sit,qui agnouit te,benedictus,& nunciauit
Ruth ſocrui ſuæ,vbi feciſſet,& dixit : Nomen viri,
cum quo feci hodie, Booz.
20 Dixit autem Noemin nurui ſuæ : Benedictus eſt
Domino, quoniam non dereliquit miſericordiam
ſuam cum viuentibus, & cum mortuis, & dixit ei
Noemin : Propinquus eſt nobis vir,de redemptori-
bus eſt nobis.
21 Et dixit Ruth ad ſocrum ſuam:Et quidem, quia
dixit ad me,cum puellis meis adhære,quoaduſque
conſummauerint totam meſſem, quæ eſt mihi.
22 Et dixit Noemin ad Ruth nurum ſuam : Bonum
filia, quia exiſti cum puellis eius, & non occurrent
tibi in agro alio.
23 Et adhæſit Ruth puellis Booz colligendo,quoad-
uſque conſummaretur meſſis ordeorum, & triti-
corum.

C A P. III.

1 ET ſedit cum ſocru ſua : Dixit autem ei Noemin
ſocrus eius:Filia, nonne quæram tibi requiem,
vt bene ſit tibi?
2 Et nunc nonne Booz notus noſter, cuius fuiſti
cum puellis eius ? Ecce ipſe ventilat aream ordeo-
rum hac nocte.
3 Tu autem lauaberis, & vngeris, & circumpones
veſtimentum tuum ſuper te, & aſcendes ad aream:
ne innoteſcas viro,quoaduſque ipſe conſummaue-
rit edere & bibere.
4 Et erit,cum ipſe dormierit, & noſces locum,vbi
dormit illic,& venies,& diſcooperies,quę ad pedes
eius,& dormies,& ipſe indicabit tibi,quæ facies.
5 Dixit autem Ruth ad eam : Omnia,quæcumque
dixeris,faciam.
6 Et deſcendit ad aream,& fecit iuxta omnia,quę-
cumque mandauit ei ſocrus eius.
7 Et comedit Booz, & bibit, & bonum factum eſt
cor eius, & venit ad dormiendum in parte aceruí,
illa autem venit in occulto,& diſcooperuit, quæ ad
pedes eius.
8 Factum eſt autẽ in media nocte,& expauit vir,&
turbatus eſt, & ecce mulier dormit ad pedes eius.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Illa vero ait, Inueniam gratiam in oculis tuis domine mi, quod conſolatus ſis me, & loquutus ſis ad cor ancillæ tuæ:quum tamen ego non ſim ſicut vna ex ancillis tuis.

Cui dixit Boaz,Tempore cibi accede huc,& comede de pane ipſo,ac intinge buccellam tuam in acetum.Sedit itaq; illa à latere meſſorum:& porrexit ei polentam:qua comedit ad ſaturitatem,& reliquum fecit:

Surrexitq; vt colligeret : præcepit autem Boaz famulis ſuis, dicens, Etiam inter ipſos manipulos colligat, neq; pudore afficiatis eam.

Quin & dimittendo dimittite ei de manipulis, & relinquite vt colligat, neq; increpetis eam.

Collegit igitur in eo agro vſq; ad veſperam,& excuſſit quod collegerat, fuitq; fere modius hordei.

Et ferens ingreſſa eſt vrbem:viditq; ſocrus eius quod collegerat, protulit quoq;, ac dedit illi quod reliquerat de ſaturitate ſua.

Cui ait ſocrus ſua,Vbi collegiſti hodie,& vbi operata es? ſit qui te agnouit, benedictus. Tunc indicauit ſocrui ſuæ apud quem eſſet operata, dicens, Nomen viri apud quem ſum operata hodie,eſt Boaz.

Et dixit Naomi nurui ſuæ,Benedictus eſt à Iehouah qui non dereliquit miſericordiam ſuam cum viuentibus & cum mortuis. Addiditq; Naomi. Propinquus noſter eſt vir ille,ac de cognatis noſtris eſt.

Ait ergo Ruth Moabitis illi, Etiam certe dixit mihi, Pueris ipſis qui mei ſunt,adhærebis,donec compleuerint totam hanc meſſem meam.

Dixitq; Naomi ad Ruth nurum ſuam, Bonum eſt filia mea quod egrederis cum puellis eius, ne occurrant tibi in agro alio.

Iunxit ſe igitur puellis Boaz colligendo ſpicas donec perficeretur meſſis hordeorum, & meſſis frumentorum,& reuerſa eſt ad ſocrum ſuam.

C A P. III.

DIxit autem illi Naomi ſocrus eius, Filia mea nonne quæram tibi requiem,vt bene ſit tibi?

Nunc ergo nonne Boaz de conſanguinitate noſtra eſt,cum cuius puellis fuiſti?en ventilat aream hordeorum nocte.

Laua igitur te,ac inunge te,veſtimenta quoq; tua indue te,& deſcendes ad aream:ne te notam facias viro ipſi, donec finem fecerit comedendi & bibendi.

Quumq; ille ierit cubitum, ſcito locum ipſum in quo dormiet,& ingreſſa diſcooperies à parte pedum eius, illicq; accubabis:ipſe autem indicabit tibi quid factura ſis.

Cui ait Ruth, Quæcunq; dixeris mihi, faciam.

Deſcendit itaq; in aream illam, & fecit iuxta omnia quæ præceperat ei ſocrus ſua.

Quum autẽ comediſſet Boaz ac bibiſſet,exhilaratumq; eſſet cor eius, venit vt dormiret in extrema parte aceruí: venit & illa ſecreto, quæ quum diſcooperuiſſet à parte pedum, accubuit.

Accidit autem vt media nocte expaueſceret vir,atq; inclinaret ſeſe:& en mulier dormiebat à parte pedum eius.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et ait illi : Quæ es ? Illaque reſpondit : Ego ſum Ruth ancilla tua:expande pallium tuum ſuper famulam tuam,quia propinquus es.	9	*Et dixit: Quæ es tu? & dixit: Ego ſum Ruth ancilla tua: expande pallium tuum ſuper ancillam tuam, quia propinquus es.*
Et ille, Benedicta,inquit,es à Domino filia,& priorem miſericordiam poſteriore ſuperaſti : quia non es ſecuta iuuenes pauperes, ſiue diuites.	10	*Dixitq; : Benedicta es tu à Domino filia mi: Meliorem feciſti miſericordiam tuam poſteriorem, quam primam, vt non ambulares poſt iuuenes, tum pauperem, tumq; diuitem.*
Noli ergo metuere, ſed quidquid dixeris mihi, faciam tibi : Scit enim omnis populus, qui habitat intra portas vrbis meæ, mulierem te eſſe virtutis.	11	*Et nunc filia mea, ne timeas: omnia quæ dixeris faciam tibi: ſcit enim tota ciuitas populi mei, quia mulier virtutis es.*
Nec abnuo me propinquum,ſed eſt alius me propinquior.	12	*Et nunc quia vere propinquus ſum, & etiam eſt propinquus propinquior me.*
Quieſce hac nocte : & facto mane, ſi te voluerit propinquitatis iure retinere, bene res acta eſt : ſin autem ille noluerit, ego te abſque vlla dubitatione ſuſcipiam,viuit Dominus:dormi vſque mane.	13	*Pernocta nocte : & erit mane, ſi propinquus tuus eſſe voluerit, bene, propinquus ſit : ſi vero non voluerit propinquus tuus eſſe propinquus, ero tibi ego, viuit Dominus: dormi vſq; mane.*
Dormiuit itaque ad pedes eius, vſque ad noctis abſceſſum. Surrexit itaque antequam homines ſe cognoſcerent mutuo, & dixit Booz : Caue ne quis nouerit quod huc veneris.	14	*Et dormiuit à parte pedum eius vſq; mane, & ſurrexit antequam cognoſceret vir proximum ſuum, & dixit : Non ſciatur quod venerit mulier ad aream.*
Et rurſum : Expande,inquit pallium tuum,quo operiris,& tene vtraque manu. Qua extendente,& tenente, menſus eſt ſex modios hordei, & poſuit ſuper eam. Quæ portans ingreſſa eſt ciuitatem,	15	*Et dixit: Affer lintheum quod eſt ſuper te, & tene illud: & tenuit illud, & menſus eſt ſex hordei menſuras, & poſuit ſuper eam, & ingreſſa eſt ciuitatem.*
Et venit ad ſocrum ſuam. Quæ dixit ei : Quid egiſti filia ? Narrauitque ei omnia, quæ ſibi feciſſet homo.	16	*Et venit ad ſocrum ſuam, & dixit: Quæ es tu filia mea? enarrauit ei omnia quæ fecit ſibi vir.*
Et ait:Ecce ſex modios hordei dedit mihi, & ait: Nolo vacuam te reuerti ad ſocrum tuam.	17	*Et ait: Sex hordei menſuras has dedit mihi, dixit enim: Non ingredieris vacua ad ſocrum tuam.*
Dixitque Noemi : Expecta filia donec videamus quem res exitum habeat : neque enim ceſſabit homo niſi compleuerit quod locutus eſt.	18	*Et dixit: Mane filia mea, donec cognoſcas quomodo cadat res, non enim quieſcet vir, niſi compleuerit rem hodie.*
CAP. IV.		***CAP. IV.***
Aſcendit ergo Booz ad portam, & ſedit ibi. Cumque vidiſſet propinquum præterire, de quo prius ſermo habitus eſt,dixit ad eum : Declina paulisper,& ſede hic,vocans eum nomine ſuo.Qui diuertit,& ſedit.	1	*Bohaz autem aſcendit ad portam, & ſedit ibi, & ecce propinquus tranſibat de quo locutus fuerat Bohaz, & dixit : Declina, ſede hic tu talis, & talis & declinauit, & ſedit.*
Tollens autem Booz decem viros de ſenioribus ciuitatis, dixit ad eos:Sedete hic.	2	*Et tulit decem viros de ſenioribus ciuitatis , & dixit : Sedete hic.*
Quibus ſedentibus, locutus eſt ad propinquum. Partem agri fratris noſtri Elimelech vendet Noemi,quæ reuerſa eſt de regione Moabitide :	3	*Et ſederunt: Dixitq; propinquo : Partem agri, quæ erat fratris noſtri Elimelech vendidit Nahomi quæ reuerſa eſt è regione Moab.*
Quod audire te volui, & tibi dicere coram cunctis ſedentibus, & maioribus natu de populo meo. Si vis poſſidere iure propinquitatis:eme,& poſſide, ſin autem diſplicet tibi, hoc ipſum indica mihi, vt ſciam quid facere debeam,nullus enim eſt propinquus, excepto te qui prior es : & me, qui ſecundus ſum. At ille reſpondit:Ego agrum emam.	4	*Ego autem dixi: Reuelabo aurem tuam dicendo: Acquire coram habitatoribus, & coram ſenioribus populi mei , ſi propinquus eſſe vis, propinquus eſſendo , & ſi non propinquus eſſe vis indica mihi, vt ſciam, quod non eſt præter te, vt ſit propinquus, & ego ſum poſt te, & dixit : Ego propinquus ero.*
Cui dixit Booz:Quando emeris agrum de manu mulieris,Ruth quoque Moabitidem,quæ vxor defuncti fuit,debes accipere : vt ſuſcites nomen propinqui tui in hæreditate ſua:	5	*Et dixit Bohaz : In die qua acquiſieris agrum de manu Nahomi, & Ruth Moabitidem uxorem defuncti acquires ad ſuſcitandum nomen defuncti in hereditate eius.*
Qui reſpondit : Cedo iuri propinquitatis:neque enim poſteritatem familiæ meæ delere debeo : tu meo vtere priuilegio, quo me libenter carere profiteor.	6	*Dixitq; propinquus: Non poſſum propinquus eſſe, ne forte deleam hereditatem meam: ſis tu propinquus propinquitate mea, quia non poſſum eſſe propinquus.*
Deu. 7. * Hic autem erat mos antiquitus in Iſrael inter propinquos, vt ſi quando alter alteri ſuo iuri cedebat:vt eſſet firma conceſſio, ſoluebat homo calceamentum ſuum,& dabat proximo ſuo : hoc erat teſtimonium ceſſionis in Iſrael.	7	*Hoc autem* erat *ante in Iſrael ſuper propinquitate , & ſuper permutatione ad confirmandum omnem rem : ſoluebat vir calceamentum ſuum, & dabat proximo ſuo, & hoc erat teſtimonium in Iſrael.*
Dixit ergo propinquo ſuo Booz:Tolle calceamentum tuum. Quod ſtatim ſoluit de pede ſuo.	8	*Dixitq; propinquus ad Bohaz : Acquire tibi, & ſoluit calceamentum ſuum.*

Tranſl. ex Septuag.

9 Dixit autem : Quis es tu? At illa dixit : Ego ſum
Ruth ſerua tua,& circumpones alas tuas ſuper ſer-
uam tuam, quoniam redemptor es tu.
10 Et dixit Booz , Benedicta tu Domino Deo filia,
quoniam bonam feciſti miſericordiam tuam po-
ſtremam ſuper primam , non eundo poſt iuuenes,
ſiue inops,ſiue diues.
11 Et nunc filia ne timeas:omnia quæcumque dixe-
ris,faciam tibi : nouit enim vniuerſa tribus populi
mei, quia mulier virtutis tu es.
12 Et nunc vere redemptor ego ſum, & quidem eſt
redemptor propinquus ſuper me.
13 Maneto nocte , & erit mane : ſi redemerit te, bo-
num,redimat : ſi autem noluerit redimere te,redi-
mam te ego:viuit Dominus,dormi vſque mane.

14 Et dormiuit ad pedes eius vſque mane : illa vero
ſurrexit,antequã agnoſceret vir proximum ſuum,
& dixit Booz : Ne innoteſcat,quia venit mulier ad
aream.
15 Et dixit ei : Da pallium, quod ſuper te, & tenuit
illud, & menſus eſt ſex ordeorum, & impoſuit ſu-
per eam,& intrauit in ciuitatem.

16 Et Ruth intrauit ad ſocrum ſuam. At illa dixit ei:
Filia, & dixit ei omnia, quæcumque fecerat ei vir.

17 Et dixit ei : Sex ordeorum hæc dedit mihi, quo-
niam dixit ad me, ne intres vacua ad ſocrũ tuam.
18 At illa dixit:Sede filia,quoadusque tu cognoſcas,
quomodo non cadet verbum : non enim quieſcet
vir, quoadusque conſummauerit verbum hodie.

CAP. IV.

1 ET Booz aſcendit ad portam, & ſedit ibi, & ecce
redemptor prętergrediebatur,quem locutus eſt
Booz,& dixit ad eum Booz:Declinans ſede hic abſ-
condite, & declinauit, & ſedit.

2 Et ſumpſit Booz decem viros de ſenioribus ciui-
tatis, & dixit:Sedete hic.
3 Et ſederunt , & dixit Booz redemptori : Partem
agri, quæ eſt fratris noſtri Elimelech, quæ data eſt
ipſi Noemin reuerſæ ex agro Moab:

4 Et ego dixi : Diſcooperiam aurem tuam, dicens:
Acquire coram ſedentibus , & coram ſenioribus
populi mei : ſi redimis, redime, ſi autem non redi-
mis , annuncia mihi,& cognoſcam , quia non eſt
præter te ad redimendum,& ego ſum poſt te. At il-
le dixit:Ego ſum, redimam.

5 Et dixit Booz:In die acquirendi te agrum de ma-
nu Noemin,& à Ruth Moabitide vxore defuncti,&
ipſam te acquirere oportet, vt ſuſcites nomẽ mor-
tui ſuper hæreditatem eius.
6 Et dixit redemptor : Non potero redimere mihi,
ne forte corrumpam hæreditatem meam : redime
tibi redemptionem meam , quoniam non potero
redimere.
7 Et hæc iuſtificatio erat antea in Iſrael ſuper re-
demptione , & ſuper permutatione ad firmandum
omne verbum,& ſoluebat vir calceamẽtum ſuum,
& dabat proximo ſuo redimenti redemptionem
ſuam,& hoc erat teſtimonium in Iſrael.

8 Et dixit redẽptor ad Booz:Acquire tibi redemp-
tionem meam , & ſoluit calceamentum ſuum , &
dedit, ei.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

9 *Et ait, Quænam es tu? Illa reſpondit:Ego ſum Ruth an-
cilla tua : expande oram pallij tui ſuper ancillam tuam,
quia propinquus es.*
10 *Ait ille, Benedicta es tu à Iehouah filia mea:præſtantio-
rem reddidiſti pietatem tuam hanc poſteriorem illa priore,
quod non ambulaueris poſt iuuenes, ſiue pauperes, ſiue di-
uites.*
11 *Nunc ergo filia mea ne metuas:quæcunq; dixeris faciam
tibi. ſcit enim vniuerſa vrbs populi mei quod mulier pro-
ba ſis.*
12 *Iam igitur fateor verum eſſe quod cognatus ſum:eſt ta-
men alius cognatus propinquior me.*
13 *Pernocta hic nocte:facto autem mane ſi ille ius tibi cog-
nationis præſtare voluerit, bene eſt, propinquus ſit : ſi vero
noluerit id tibi præſtare, ego ius illud cognationis tibi præ-
ſtabo, viuit Iehouah:dormi ergo vſq; mane.*
14 *Dormiuit itaq; à parte pedum eius vſq; mane : poſt hæc
ſurrexit antequam cognoſcere quis poſſet proximum ſuum:
ille autem præcepit , Ne notum ſit veniſſe mulierem illam
ad aream.*
15 *Dixitq; ad eam, Affer linteum quod eſt ſuper te, & tene
illud. Et ipſa tenuit illud , & menſus eſt ſex hordeorum
menſuras, poſuitq; ſuper eam, & ingreſſa eſt vrbem.*

16 *Venit itaq; illa ad ſocrum ſuam : quæ ait, Quænam es,
filia mea? Narrauitq; ei quæcunq; feciſſet ſibi vir ille :*

17 *Et ait, Sex hordei menſuras has dedit mihi : dixit enim
ad me, Non reuerteris vacua ad ſocrum tuam.*
18 *Ait itaq; Naomi, Mane filia mea, donec cognoſcas quo-
modo cadat res : non enim conquieſcet vir ille, niſi comple-
uerit rem hodie.*

CAP. IV.

1 *BOaz autem aſcendens ad portam, conſedit illic: & ecce
cognatus ille tranſibat, de quo ipſe loquutus fuerat, &
dixit, Declina, ſede hic tu talis. Et declinauit, atq; ſedit.*

2 *Et aſſumptis decem viris è Senioribus eius vrbis, dixit,
Conſidete hic. Qui conſederunt.*
3 *Dixitq; cognato illi, Partem agri quæ erat fratris noſtri,
Elimelech, vendere decreuit Naomi , quæ reuerſa eſt è re-
gione Moab.*

4 *Ego autem dixi, Reuelabo aurem tuam, dicendo, Acquire
agrum illum coram ſedentibus ipſis & coram Senioribus
populi mei, ſi vis redimere, redime:& ſi non vis redimere,
indica mihi:ſcio autem quod non eſt præter te ad redimen-
dum, & ego ſum poſt te. Tum ille ait, Ego redimam.*

5 *Addiditque Boaz, Quo die acquiſieris agrum de manu
Naomi, & à Ruth Moabitide vxore defuncti acquires: vt
ſuſcites nomen defuncti in hæreditate eius.*

6 *Reſpondit cognatus ille, Non poſſum redimere mihi, ne
forte deleam hæreditatem meam:redime tibi tu ius propin-
quitatis meæ, quia non poſſum redimere.*

7 *Hic autem erat mos antiquitus in Iſrael in redemptione
& commutatione , ad confirmandum quoduis negotium,
Detrahebat aliquis calceamentum ſuum, & dabat proxi-
mo ſuo:& hoc erat teſtimonium ceſſionis in Iſrael.*

8 *Dixit ergo cognatus ad Boaz, Acquire tibi. Simulque
detraxit calceamentum ſuum.*

Vulgat. Editio.

At ille maioribus natu,& vniuerſo populo, Teſtes vos,inquit,eſtis hodie,quod poſſederim omnia quę fuerunt Elimelech,& Chelion & Mahalon,tradente Noemi:

Et Ruth Moabitidem,vxorem Mahalon, in coniugium ſumpſerim, vt ſuſcitem nomen defuncti in hæreditate ſua, ne vocabulum eius de familia ſua ac fratribus, & populo deleatur. Vos, inquam, huius rei teſtes eſtis.

Reſpondit omnis populus, qui erat in porta, & maiores natu: Nos teſtes ſumus: faciat Dominus hác mulierem, quæ ingreditur domum tuam,ſicut Rachel,& Liam, quæ ædificauerunt domum Iſrael: vt ſit exemplum virtutis in Ephratha, & habeat celebre nomen in Bethlehem.

* Gen. 38. 29.

Fiatque domus tua,ſicut domus Phares, * quem Thamar peperit Iudæ,de ſemine quod tibi dederit Dominus ex hac puella.

Tulit itaque Booz Ruth,& accepit vxorem: ingreſſuſque eſt ad eam, & dedit illi Dominus vt conciperet,& pareret filium.

Dixeruntque mulieres ad Noemi.Benedictus Dominus, qui non eſt paſſus vt deficeret ſucceſſor familiæ tuæ,& vocaretur nomen eius in Iſrael.

Et habeas qui conſoletur animam tuam, & enutriat ſenectutem: de nuru enim tua natus eſt, quæ te diligit: & multo tibi melior eſt, quam ſi ſeptem haberes filios.

Suſceptumque Noemi puerum poſuit in ſinu ſuo, & nutricis ac gerulæ fungebatur officio.

Vicinæ autem mulieres congratulantes ei, & dicentes:Natus eſt filius Noemi: vocauerunt nomen eius Obed:hic eſt pater Iſai,patris Dauid.

* 1. Par. 2. 4. & 4. 1. Matt. 1. 3.

Hæ ſunt generationes Phares: * Phares genuit Eſron,

Eſron genuit Aram, Aram genuit Aminadab,

Aminadab genuit Nahaſſon, Nahaſſon genuit Salmon,

Salmon genuit Booz,Booz genuit Obed,

Obed genuit Iſai, Iſai genuit Dauid.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Dixitq; Bohaz ad ſeniores, & omnem populum: Teſte eſtis hodie quod acquiſiui omnia quæ erant Elimelech, & omnia quæ erant Chilion,& Machalon de manu Nahomi.*

10 *Et etiam Ruth Moabitidem vxorem Machalon acquiſiui mihi in vxorem, ad ſuſcitandum nomen defuncti in hæreditate ſua, & non excidatur nomen defuncti à fratribus ſuis, & à porta loci ſui: teſtes eſtis hodie.*

11 *Et dixerunt omnis populus qui erat in porta,& ſeniores teſtes ſumus: det Dominus mulierem quæ ingreditur domum tuam ſicut Rachel,& ſicut Leah, quæ ædificauerunt domum Iſrael,& faciat virtutem in Ephrathah, & celebre nomen in Bethlechem.*

12 *Et ſit domus tua ſicut domus Peres quem peperit Tamar ipſi Iehudah de ſemine quem dederit Dominus tibi de puella hac.*

13 *Et tulit Bohaz Ruth, & fuit ſibi vxor, & ingreſſus eſt ad eam,& dedit Dominus ei conceptum,& peperit filium.*

14 *Dixeruntq; mulieres ad Nahomi: Benedictus Dominus qui non ceſſare fecit ſibi propinquum hodie, vt vocetur nomen eius in Iſrael.*

15 *Et erit tibi ad quieſcere faciendum animam,& ad alendum ſenectutem tuam, quia nurus tua, quæ diligit te, peperit eum qui eſt melior tibi quam ſeptem filij.*

16 *Et tulit Nahomi infantem,& poſuit eum in ſinu ſuo,& fuit ei vt nutrix.*

17 *Et vocauerunt eum vicinæ nomen dicendo:Natus eſt filius ipſi Nahomi,& vocauerunt nomen eius Hobed:ipſe eſt pater Iſai patris Dauid.*

18 *Iſtæ ſunt generationes Peres,Peres genuit Chefron.*

19 *Chefron autem genuit Ram, Ram autem genuit Hamminadab.*

20 *Hamminadab autem genuit Nachſon, Nachſon autem genuit Salmah.*

21 *Salmah autem genuit Bohaz,Bohaz autem genuit Hobed.*

22 *Hobed autem genuit Iſai,Iſai autem genuit Dauid.*

FINIS LIBRI RVTH.

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et dixit Booz ſenioribus, & vniuerſo populo: Teſtes vos hodie, quia acquiſiui omnia, quæ ipſius Elimelech, & omnia, quæcumque ſunt ipſi Chelæon, & ipſi Maalon, de manu Noemin.	9	*Et ait Boaz Senioribus illis ac vniuerſo populo, Teſtes eſtis hodie quod acquiſiuerim omnia quæ fuerant ipſius Elimelech, & omnia quæ fuerant Chilion & Mahlon de manu Naomi.*
Et etiam Ruth Moabitidem vxorem Maalon acquiſiui mihi in vxorem, ad ſuſcitandum nomen mortui ſuper hæreditatem eius, & non exterminabitur nomen mortui de fratribus ſuis, & de tribu populi ſui. Teſtes vos hodie.	10	*Sed, & Ruth Moabitidem vxorem Mahlon acquiſiui mihi vxorem, ad ſuſcitandum nomen defuncti in hæreditate ſua, ne excidatur nomen ipſius defuncti de fratribus ſuis, & de porta loci ſui: teſtes inquam eſtis hodie.*
Et dixerunt vniuerſus populus, qui in porta: Teſtes, & ſeniores dixerunt: Det Dominus vxorem tuam intrantem in domum tuam, ſicut Rhachel, & ſicut Liam, quæ ædificauerunt vtræque domum Iſrael, & fecerunt virtutem in Ephratha, & erit nomen in Bethleem.	11	*Et dixit omnis populus qui erat in porta, & Seniores, Teſtes ſumus: reddat Iehouah mulierem quæ ingreditur domum tuam, ſicut Rahel & ſicut Leah, quæ ambæ ædificauerunt domum Iſrael, & facias virtutem in Ephratha, & compares tibi nomen in Beth-lehem.*
Et fiat domus tua, ſicut domus Phares, quem peperit Thamar ipſi Iuda ex ſemine, quod dabit Dominus tibi ex ancilla hac.	12	*Sitq; domus tua ſicut domus Peres (quem pepererit Thamar ipſi Iehudah) de ſemine illo quod dederit tibi Iehouah de puella hac.*
Et accepit Booz Ruth, & facta eſt ei in vxorem, & intrauit ad eam, & dedit ei Dominus conceptionem, & peperit filium.	13	*Boaz itaq; duxit Ruth, fuitq; ei vxor. & ingreſſus eſt ad eam, & dedit Iehouah illi conceptum, & peperit filium.*
Et dixerunt mulieres ad Noemin: Benedictus Dominus, qui non fecit deeſſe tibi hodie redēptorem, & vocet nomen tuum in Iſrael.	14	*Dixeruntq; mulieres ad Naomi: Benedictus Iehouah qui non permiſit vt deeſſet tibi cognatus hodie, & vocabitur nomen eius in Iſrael.*
Et erit tibi in reuocantem animam & ad nutriendum caniciem tuam, quoniam nurus, quæ dilexit te, peperit eum, quę eſt bona tibi ſuper ſeptem filias.	15	*Animum quoq; tuum recreaturus eſt, atq; alet ſenectutem tuam: quia nurus tua, quæ diligit te, peperit eum, quæ tibi melior eſt quam ſeptem filij.*
Et ſumpſit Noemin puerum, & poſuit in ſinu ſuo, & facta eſt ei in nutricem.	16	*Accipiens itaq; Naomi infantem, poſuit eum in gremium ſuum, fuitq; ei in nutricem.*
Et vocauerunt eius vicinæ nomen eius Obed. Hic pater Ieſſe patris Dauid.	17	*Porro vicinæ ipſæ indiderunt ei nomen, quæ dicebant, Natus eſt filius ipſi Naomi: indiderunt inquam ei nomen Obed: ipſe eſt pater Iſai patris ipſius Dauid.*
Et hæ generationes Phares, Phares genuit Eſrom.	18	*Iſtæ ſunt generationes Peres: Peres genuit Heſron,*
Eſrom genuit Aram, & Aram genuit Aminadab.	19	*Heſron autem genuit Ram, Ram autem genuit Aminadab,*
Et Aminadab genuit Naaſſon, & Naaſſon genuit Salmon.	20	*Aminadab autem genuit Nahſon, Nahſon autem genuit Salmah,*
Et Salmon genuit Booz, & Booz genuit Obed.	21	*Salmah autem genuit Boaz, Boaz autem genuit Obed,*
Et Obed genuit Ieſſe, & Ieſſe genuit Dauid.	22	*Obed autem genuit Iſai, Iſai autem genuit Dauid.*

FINIS LIBRI RVTH.

Digitized by Google

LIBRI PRIMI

REGVM.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

FVit vir vnus de Ramathaimſophim, de mon-
te Ephraim, & nomen eius Elcana, filius Ie-
roham, filij Eliu, filij Thohu, filij Suph, Ephra-
thæus.
Et habuit duas vxores, nomen vni Anna, & no-
men ſecundæ Phenenna. Fueruntque Phenennæ
filij: Annæ autem non erant liberi.
Et aſcendebat vir ille de ciuitate ſua ſtatutis die-
bus vt adoraret & ſacrificaret Domino exercituum
in Silo. Erant autem ibi duo filij Heli, Ophni &
Phinees, ſacerdotes Domini.
Venit ergo dies, & immolauit Elcana, deditque
Phenennæ vxori ſuæ, & cunctis filijs eius, & filiabus
partes:
Annæ autem dedit partem vnam triſtis, quia
Annam diligebat. Dominus autem concluſerat
vuluam eius.
Affligebat quoque eam æmula eius, & vehemen-
ter angebat, in tãtum, vt exprobraret quod Domi-
nus concluſiſſet vuluam eius:
Sicque faciebat per ſingulos annos, cum redeun-
te tempore aſcenderent ad templum Domini: &
ſic prouocabat eam: porro illa flebat, & non capie-
bat cibum.
Dixit ergo ei Elcana vir ſuus: Anna, cur fles? &
quare non comedis? & quam ob rem affligitur cor
tuum? numquid non ego melior tibi ſum, quam
decem filij?
Surrexit autem Anna poſtquam comederat, &
biberat in Silo. Et Heli ſacerdote ſedente ſuper
ſellam ante poſtes templi Domini,
Cum eſſet Anna amaro animo, orauit ad Domi-
num, flens largiter,
Et votum vouit, dicens: Domine exercituum, ſi
reſpiciens videris afflictionem famulæ tuæ, & re-
cordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dede-
riſque ſeruæ tuæ ſexum virilem: dabo eum Domi-
no omnibus diebus vitæ eius, & nouacula non aſ-
cendet ſuper caput eius.
Factum eſt autem, cum illa multiplicaret preces
coram Domino, vt Heli obſeruaret os eius.
Porro Anna loquebatur in corde ſuo, tantumque
labia illius mouebantur, & vox penitus non audie-
batur. Æſtimauit ergo eam Heli temulentam,
Dixitque ei: Vſquequo ebria eris? digere paulu-
per vinum, quo mades.
Reſpondens Anna: Nequaquam, inquit, domine
mi: nam mulier infelix nimis ego ſum, vinumque
& omne quod inebriare poteſt, non bibi, ſed effudi
animam meam in conſpectu Domini.

LIBRI PRIMI

SEMVEL.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

1 *ET fuit vir vnus de Ramathaim Sophim de monte*
Ephraim, & nomen eius Elcanah filius Ierocham
filij Elihu, filij Tochu, filij Zuph Ephrathai.
2 *Et ei fuerunt duæ vxores, nomen vnius Channah, &*
nomen alterius Peninnah: & fuerunt ipſi Peninnah nati,
ſed Channah non fuerunt nati.
3 *Aſcendebat autem vir ipſe è ciuitate ſua annuatim ad*
adorandum, & immolãdum Domino exercituum in Siloh,
& ibi erant duo filij Heli, Chophni, & Pinchas ſacerdotes
Domino.
4 *Et fuit dies, & immolauit Elcanah, deditq; Peninnah*
vxori ſuæ, & omnibus filijs eius, & filiabus eius partes.
5 *Ipſi vero Channah dedit partem vnam honorabilem,*
quoniam Channah diligebat: Dominus autem concluſerat
vuluam eius.
6 *Et irritabat eam inimica eius etiam ira, propterea quod*
improperaret ei quod concluſerat Dominus vuluam eius.
7 *Et ſic faciebat annuatim à tempore quo aſcendebat ipſa*
in domum Domini, ſic irritabat eam: flebat autem, & non
comedebat.
8 *Dixitq; ei Elcanah vir ſuus, Channah vt quid fles &*
vt quid non comedis, & vt quid male ſe habet cor tuum?
Nonne melior ſum tibi, quam decem filij?
9 *Surrexitq; Channah poſtquam comederant in Siloh, &*
biberant. Heli autem ſacerdos ſedebat ſuper ſolium, iuxta
poſtem templi Domini.
10 *Et ipſa erat amaro animo, orauitq; ad Dominum, &*
flendo fleuit.
11 *Et vouit votum, & ait: Domine exercituum ſi videndo*
videris afflictionem ancillæ tuæ, & recordatus fueris mei,
& non fueris oblitus ancillæ tuæ dederiſq; famulæ tuæ ſe-
men virile, dabo illud Domino omnibus diebus vitæ eius, &
nouacula non aſcendet ſuper caput illius.
12 *Et fuit, cum diu oraret coram Domino, Heli obſeruabat*
os eius.
13 *Channah autem loquebatur in corde ſuo, tantum labia*
eius mouebantur, ſed vox eius non audiebatur, & æſtima-
uit eam Heli tamquam ebriam.
14 *Dixitq; ad eam Heli: Vſquequo ebria eris? remoue vinum*
tuum à te.
15 *Reſpondit Channah & ait, Non Domine mi ſum ebria,*
ſed mulier dura ſpiritus ſum, & vinum & Sechar non bi-
bi, ſed effudi animam meam coram Domino.

Digitized by Google

LIBRI PRIMI REGNORVM.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 HOmo fuit de Armathæm Sipha, de monte Ephræm, & nomẽ ei Elcana filius Ieremeel filij Thoce in Naſib Ephræm.

2 Et huic duæ vxores, nomen vni Anna, & nomen ſecundæ Phennana, & erant Phennanæ filij, & Annæ non erat filius.

3 Et aſcendebat homo ex diebus in dies de ciuitate ſua de Armathæm adorare, & ſacrificare Domino Deo Sabaoth in Selom, & ibi Heli, & duo filij eius Ophni, & Phinees ſacerdotes Domini.

4 Et facta eſt dies, & ſacrificauit Elcana, & dedit Phennanæ vxori ſuæ, & filijs eius partes:

5 Et Annæ dedit partem vnam, quia non erat ei filius, verumtamen Annam diligebat Elcana ſuper hanc, & Dominus cõcluſerat, quæ circa vuluã eius:

6 Quia non dederat ei Dominus filium, ſecundum tribulationem eius, & ſecundum triſtitiam tribulationis eius, & triſtabatur propter hoc, quoniam concluſerat Dominus, quæ circa vuluam eius, non dando ei filium.

7 Sic faciebat annum per annum in aſcendendo ipſam in domum Domini, & triſtabatur, & plorabat, & non comedebat.

8 Et dixit ei Elcana vir eius: Anna, & dixit ei: Ecce ego domine, & dixit ad eam: Quid eſt tibi, quia ploras? & vt quid nõ comedis? & vt quid verberat cor tuum? nonne bonus ego tibi ſuper decem filios?

9 Et ſurrexit Anna, poſtquam ipſi comederant in Selom, & ſtetit coram Domino, & Heli ſacerdos ſuper ſellam ſuper limina templi Domini.

10 Et ipſa mœſta animo, & orauit ad Dominum, & plorans plorauit:

11 Et vouit votum Domino, dicens: Adonai Domine Eloe Sabaoth, ſi reſpiciens reſpexeris ſuper humiliationem ſeruæ tuæ, & recordatus fueris mei, & dederis ſeruę tuæ ſemen virorum, & dabo eum coram te datum vſque ad diem mortis eius, & vinũ, & inebriamentum non bibet, & ferrum non aſcendet ſuper caput eius.

12 Et factum eſt, quando multiplicabat orans coram Domino, & Heli ſacerdos obſeruabat os eius.

13 Et ipſa loquebatur in corde ſuo, & labia eius mouebantur, & vox eius non audiebatur, & reputauit eam Heli in ebriam.

14 Et dixit ei puer Heli: Quouſque eris ebria? aufer vinum tuum, & vade à facie Domini.

15 Et reſpondit Anna, & dixit: Nequaquam Domine. Mulier dura dies ego ſum, & vinum, & inebriamentum non bibi, & effundo animam meam coram Domino.

LIBRI PRIMI SEMVEL.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAPVT PRIMVM.

1 *FVit vir quidam de Ramathaim Sophim, de monte Ephraim, cuius nomen erat Elcanah, filius Ierobam filij Elihu, filij Thohu, filij Suph Ephrathæi.*

2 *Is autem habuit duas vxores: nomen vnius, Hannah: & nomen alterius, Peninnah: & fuerunt ipſi Peninnah nati, at ipſi Hannah non fuerunt nati.*

3 *Aſcendebat autem vir ille ab vrbe ſua annuatim ad adorandum & immolandum Iehouæ exercituum in Silo: vbi erant duo filij Eli, Hophni & Pinhas ſacerdotes Iehouæ.*

4 *Venit autem dies, & immolauit Elcanah: deditq; Peninnah vxori ſuæ & omnibus filijs eius atq; filiabus eius partes:*

5 *Ipſi verò Hannah dedit partem vnam duntaxat honorabilem, quoniam ipſam Hannah diligebat: Iehouah autem concluſerat vuluam eius.*

6 *Irritabat autem eam inimica eius etiam ira, propterea quod ad iram prouocaret eam, quod concluſiſſet Iehouah vuluam eius.*

7 *(Et ſic faciebat annuatim) & ex quo aſcenderat ipſa in domum Iehouæ, ſic irritabat eam. flebat autem, nec comedebat.*

8 *Dixitq; ei Elcanah vir ſuus, Hannah, quare fles? & vt quid non comedis, & vt quid male habet cor tuum? nonne melior ſum tibi quam decem filij?*

9 *Surrexit itaq; Hannah poſtquam comederant in Siloh & biberant. Eli autem ſacerdos ſedebat ſuper ſolium iuxta poſtem templi Iehouæ.*

10 *Ipſa vero quum eſſet amaro animo, orauit Iehouam, abundèq; fleuit.*

11 *Vouit deinde votum, dicens, Iehouah exercituum ſi reſpexeris afflictionem ancillæ tuæ, recordatuſq; fueris mei, neq; fueris oblitus ancillæ tuæ, ſed dederis famulæ tuæ ſemen virile: tum dabo illud Iehouæ omnibus diebus vitæ eius, & nouacula non aſcendet ſuper caput illius.*

12 *Quum autem multiplicaret orare coram Iehoua, Eli obſeruabat os eius.*

13 *Hannah autem loquebatur in corde ſuo, tantum labia eius mouebantur, vox autem eius non audiebatur: & exiſtimauit eam Eli ebriam.*

14 *Dixit ergo ad eam Eli: Vſquequo præ te feres ebrietatem? aufer vinum tuum à te.*

15 *Reſpondit Hannah, & ait, Non, domine mi, ſed mulier dura ſpiritu ſum: neq; vinum, neq; ſechar bibi, ſed effudi animam meam coram Iehoua.*

Vulgat. Editio.

16 Ne repures ancillam tuam quaſi vnam de filiabus
Belial:quia ex multitudine doloris,& mœroris mei
locuta ſum vſque in preſens.

17 Tunc Heli ait ei : Vade in pace:& Deus Iſrael det
tibi petitionem tuam,quam rogaſti eum.

18 Et illa dixit:Vtinam inueniat ancilla tua gratiam
in oculis tuis. Et abijt mulier in viã ſuam, & comedit
, vultuſque illius non ſunt amplius in diuerſa
mutati.

19 Et ſurrexerunt mane,& adorauerunt coram Domino
: reuerſique ſunt,& venerunt in domũ ſuam
Ramatha. Cognouit autem Elcana Annam vxorem
ſuam:& recordatus eſt eius Dominus.

20 Et factum eſt poſt circulum dierum, concepit
Anna,& peperit filium,vocauitque nomen eius Samuel:eo
quod à Domino poſtulaſſet eum.

21 Aſcendit autem vir eius Elcana,& omnis domus
eius, vt immolaret Domino hoſtiam ſollemnem,
votum ſuum,

22 Et Anna non aſcendit:dixit enim viro ſuo : Non
vadam,donec ablactetur infans, & ducam eum, vt
appareat ante conſpectum Domini, & maneat ibi
iugiter.

23 Et ait ei Elcana vir ſuus : Fac quod bonum tibi
videtur, & mane donec ablactes eum:precorque vt
impleat Dominus verbum ſuum.Manſit ergo mulier,
& lactauit filium ſuum, donec amoueret eum
à lacte.

24 Et adduxit eum ſecum,poſtquam ablactauerat,in
vitulis tribus,& tribus modijs farinæ, & Amphora
vini, & adduxit eum ad domum Domini in Silo.
Puer autem erat adhuc infantulus:

25 Et immolauerunt vitulum, & obtulerunt puerum
Heli.

26 Et ait Anna:Obſecro mi domine,viuit anima tua
domine : ego ſum illa mulier, quæ ſteti coram te
hic orans Dominum.

27 Pro puero iſto oraui, & dedit mihi Dominus petitionem
meam, quam poſtulaui eum.

28 Idcirco & ego commodaui eum Domino cunctis
diebus, quibus fuerit commodatus Domino. Et
adorauerunt ibi Dominum. Et orauit Anna,& ait:

CAP. II.

1 EXultauit cor meum in Domino, & exaltatum
eſt cornu meum in Deo meo : dilatatum eſt os
meum ſuper inimicos meos quia lætata ſum in ſalutari
tuo.

2 Non eſt ſanctus,vt eſt Dominus : neque enim eſt
alius extra te, & non eſt fortis ſicut Deus noſter.

3 Nolite multiplicare loqui ſublimia,glorianteſ:recedant
vetera de ore veſtro:quia Deus ſcientiarum,
Dominus eſt:& ipſi præparantur cogitationes.

4 Arcus fortium ſuperatus eſt, & infirmi accincti
ſunt robore.

5 Repleti prius,pro panibus ſe locauerunt:& famelici
ſaturati ſunt,donec ſterilis peperit plurimos:&
quæ multos habebat filios, infirmata eſt.

6 * Dominus mortificat & viuificat, deducit ad
inferos & reducit.

7 Dominus pauperem facit & ditat, humiliat &
ſubleuat.

* Deu. 32.39. Tob. 13.2. Sapien. 16.13.

Suſcitat

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Ne repures, quod ancilla tua ſtet coram Domino tamquam filia impia : quia ex multitudine eloquij mei, & indignationis meæ locuta ſum hactenus.

Et reſpondit Heli,ac dixit:Vade in pace, & Deus Iſrael det petitionem tuam, quam petiſti ab eo.

Et dixit:Inueniat ancilla tua gratiam in oculis tuis, & abijt mulier in viam ſuam, & comedit : iraq; illius non fuit ei vltra.

Et ſurrexerunt mane, & adorauerunt coram Domino: reuerſiq; ſunt, & venerunt in domum ſuam in Ramah. Cognouit autem Elcanah Channah vxorem ſuam, & recordatus eſt eius Dominus.

Et fuit,in reuolutione dierum concepit Channah,& peperit filium,vocauitq; nomen eius Semuel,quod à Domino petiuiſſet eum.

Aſcendit autem vir Elcanah, & omnis familia eius ad immolandum Domino hoſtiam anniuerſariam, & votum ſuum.

Channan autem non aſcendit:dixit enim viro ſuo : Non aſcendam donec ablactetur infans, & adducam eum vt cõſpiciatur coram Domino,& maneat ibi vſq; in ſæculum.

Dixitq; ei Elcanah vir ſuus:Fac quod bonum eſt in oculis tuis:mane donec ablactes eum:verumtamen confirmet Dominus verbum ſuum. Manſitq; mulier, & lactauit filium ſuum, donec ablactaret eum.

Aſcendereq; fecit eum ſecum,cum ablactauit eum iuuencis tribus,& modio vno farinæ, & vtre vini, & adduxit eum ad domum Domini in Siloh, & puer erat valde puer.

Et iugulauerunt iuuencum, & adduxerunt puerum ad Heli.

Et dixit : Obſecro domine mi,viuit anima tua domine mi:ego ſum mulier,quæ ſteti tecum hic ad orandum coram Domino.

Pro puero hoc oraui, & dedit Dominus mihi petitionem meam, quam petij ab eo.

*Et etiam ego commodaui eum Domino omnibus diebus, quibus eſt commodatus Domino, & incuruauit ſe ibi Domino : * Orauit autem Channah,& dixit : **

CAP. II.

EXultauit cor meum in Domino, exaltatum eſt cornu meum in Domino:dilatatum eſt os meum ſuper inimicos meos, quia lætata ſum in ſalute tua.

Non eſt ſanctus ſicut Dominus : quia non eſt præter te, & non eſt fortis ſicut Deus noſter :

Ne multiplicetis, vt loquamini valde ſublime verbum, egrediatur vetus verbum ex ore veſtro, quia Deus ſcientiarum Dominus, & ipſi directa ſunt opera.

Arcus,& fortes confracti ſunt,& debiles accincti ſunt robore.

Hi qui ſaturati prius fuerant pro pane ſe locauerunt,& qui fuerunt famelici deſierunt fameſcere donec ſterilis peperit ſeptem,& quæ multiplicabat filios infirmata eſt.

Dominus mortificat, & viuificat, deſcendere facit ad inferos & aſcendere facit.

Dominus pauperem facit,& ditat,humiliat,& exaltat

* Quæ duobus clauduntur alteris in Tranſl. Sancti Pagn. ex hebræo habentur in ipſomet principio cap. ſequẽtis.

Suſcitat

Tranſl. ex Septuag.

16 Ne dederis ſeruam tuam in filiam peſtilentem, quoniam, ex multitudine meditationis meæ extendi vſque nunc.

17 Et reſpondit Heli, & dixit ei: Vade in pace: Deus Iſrael det tibi omnem petitionem tuam, quam petiiſti ab eo.

18 Et dixit: Inuenit ſerua tua gratiam in oculis tuis, & iuit mulier in viam ſuam, & intrauit in diuerſorium ſuum, & comedit cum viro ſuo, & bibit, & facies eius non concidit vltra.

19 Et ſurgunt mane, & adorant Dominũ, & vadunt viam ſuam, & intrauit Elcana in domum ſuam Armathæm, & cognouit Annam vxorem ſuam, & recordatus eſt eius Dominus, & concepit.

20 Et factum eſt tempore dierum, & peperit filium, & vocauit nomen eius Samuel, & dixit: Quoniam à Domino Deo Sabaoth petij eum.

21 Et aſcendit homo Elcana, & vniuerſa domus eius ſacrificare in Selom ſacrificium dierum, & vota ſua, & omnes decimas terræ ſuæ.

22 Et Anna non aſcendit cum eo, quoniam dixit viro ſuo, donec aſcendat puer: ſi ablactauero eum, & apparebit faciei Domini, & ſedebit vſque in ſæculum ibi.

23 Et dixit ei Elcana vir eius: Fac, quod bonum in oculis tuis, ſede, quoadusque ablactaueris eum, ſed firmet Dominus, quod exijt ex ore tuo, & ſedit mulier, & lactauit filium ſuum, donec ablactaſſet eum.

24 Et aſcendit cum eo in Selom in vitulo trienni, & panibus, & Oephi ſimilaginis, & Nebel vini, & intrauit in domum Domini in Selom, & puer cum eis.

25 Et adduxerunt coram Domino, & mactauit pater eius ſacrificium, quod faciebat à diebus in dies Domino, & adduxit Anna mater pueri ad Heli,

26 Et dixit: In me Domine viuit anima tua, ego illa mulier, quæ ſteti coram te tecum, cum orarem ad Dominum:

27 Pro puero hoc oraui, & dedit mihi Dominus petitionem meam, quam petij ab eo.

28 Et ego commodo eum Domino omnes dies, quos ipſe viuit, commodationem Domino, & dixit:

CAP. II.

1 Confirmatum eſt cor meum in Domino, exaltatum eſt cornu meum in Deo meo: dilatatum eſt ſuper inimicos meos os meum, lætata ſum in ſalute tua.

2 Quoniam non eſt ſanctus, ſicut Dominus, & non eſt iuſtus ſicut Deus noſter, nō eſt ſanctus præter te.

3 Nolite gloriari, & nolite loqui excelſa, non procedat magniloquentia de ore veſtro, quoniam Deus ſcientiarum Dominus, & Deus præparans adinuentiones ſuas.

4 Arcus potentium infirmatus eſt, & infirmi accincti ſunt virtute.

5 Pleni panibus minorati ſunt, tranſierunt terram, quoniam ſterilis peperit ſeptem, & multa in filijs infirmata eſt.

6 Dominus mortificat, & viuificat, deducit ad inferos, & reducit.

7 Dominus pauperem facit, & ditat, humiliat, & exaltat.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

16 *Ne ponas ancillam tuam coram filia impia: quia præ multitudine eloquij mei & indignationis meæ loquuta ſum hactenus.*

17 *Cui reſpondit Eli, ac dixit, Vade in pace: & Deus Iſrael det petitionem tuam quam petijſti ab eo.*

18 *Illa dixit, Inueniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abijt mulier in viam ſuam, & comedit, itaq; illius non fuit ei vltra.*

19 *Et ſurrexerunt ſummo mane, adorauerunt q; coram Iehoua: poſtea reuerſi ſunt, & venerunt in domum ſuam in Ramah. cognouit autem Elcanah Hannah uxorem ſuam, & recordatus eſt eius Iehouah.*

20 *Nam factum eſt in reuolutionibus dierum poſtenquam concepiſſet Hannah, peperit filium: vocauitq; nomen eius Semuel, Quod à Iehoua petiui eum.*

21 *Aſcendit autem vir ille Elcanah cum tota familia ſua, vt offerret Iehoua hoſtiam anniuerſariam, & votum ſuum.*

22 *Hannah autem non aſcendit: dixit enim viro ſuo, Non aſcendam donec ablactetur infans: tum deducam eum mecum, vt conſpiciatur coram Iehoua, & maneat ibi vſq; in ſæculum.*

23 *Dixitq; ei Elcanah vir ſuus, Fac quod bonum eſt in oculis tuis, mane donec ablactaueris eum: veruntamen confirmet Iehouah verbum ſuum. Manſit ergo mulier, & lactauit filium ſuum donec ablactauiſſet eum.*

24 *Deduxitq; illum ſecum poſteaquam ablactauit eum, cum iuuēcis tribus, & modio vno farinæ, atq; vtre vini adduxit eum ad domum Iehoua in Siloh: puer autem erat puer.*

25 *Mactauerunt itaq; iuuencum, & adduxerunt puerum ad Eli.*

26 *Ipſaq; dixit, Obſecro domine mi, viuit anima tua domine mi, ego ſum mulier illa quæ ſteti tecum hic vt orarem Iehouam.*

27 *Pro puero iſto oraui, & dedit Iehouah mihi petitionem meam quam petij ab eo.*

28 *Et ego quoq; commodaui eum Iehoua omnibus diebus quibus erit cōmodatus Iehoua. Et incuruauit ſe ibi Iehoua.*

CAP. II.

1 *Orauit autem Hannah, & dixit, Exultauit cor meum in Iehoua, exaltatum eſt cornu meum Iehoua: dilatatum eſt os meum ſuper inimicos meos, quia lætata ſum in ſalute tua.*

2 *Non eſt ſanctus ſicut Iehouah: quia non eſt præter te, nec eſt fortis ſicut Deus noſter.*

3 *Ne ergo poſthac loquamini verba ſuperba, neq; egrediatur verbum arrogans ex ore veſtro: quia Deus ſcientiarum Iehouah, & ipſi præparantur opera.*

4 *Arcus & fortes confracti ſunt, & debiles accincti ſunt robore.*

5 *Saturi pro pane ſe locauerunt: & famelici ceſſarunt, adeo vt ſterilis pepererit ſeptē, & quæ multiplicabat liberos, infirmata ſit.*

6 *Iehouah mortificat & viuificat, deſcendere facit ad inferos, & aſcendere facit.*

7 *Iehouah pauperem facit & ditat, humiliat & exaltat.*

Vulgat. Editio.

8 Suſcitat de puluere egenum,& de ſtercore eleuat
pauperem : vt ſedeat cum principibus , & ſolium
gloriæ teneat. Domini enim ſunt cardines terræ,&
poſuit ſuper eos orbem.
9 Pedes ſanctorum ſuorum ſeruabit,& impij in te-
nebris conticeſcent : quia non in fortitudine ſua
roborabitur vir.

10 Dominum formidabunt aduerſarij eius:& ſuper
ipſos in cœlis tonabit:Dominus iudicabit fines ter-
ræ,& dabit imperium regi ſuo,& ſublimabit cornu
Chriſti ſui.
11 Et abijt Elcana Ramatha,in domum ſuam, puer
autem erat miniſter in conſpectu Domini ante fa-
ciem Heli ſacerdotis.
12 Porro filij Heli,filij Belial, neſcientes Dominum.
13 Neque officium ſacerdotum ad populum:ſed qui-
cumque immolaſſet victimam , veniebat puer ſa-
cerdotis, dum coquerentur carnes & habebat fuſ-
cinulam tridentem in manu ſua,
14 Et mittebat eam in lebetem,vel in caldariam,aut
in ollam, ſiue in cacabum : & omne, quod leuabat
fuſcinula, tollebat ſacerdos ſibi : ſic faciebant vni-
uerſo Iſraeli venientium in Silo.
15 Etiam antequã adolerent adipem, veniebat puer
ſacerdotis,& dicebat immolanti:Da mihi carnem,
vt coquam ſacerdoti : non enim accipiam à te car-
nem coctam,ſed crudam.
16 Dicebatque illi immolans : Incendatur primum
iuxta morem hodie adeps , & tolle tibi quantum-
cumque deſiderat anima tua. Qui reſpondens aie-
bat ei:Nequaquam : nunc enim dabis,alioquin tol-
lam vi.
17 Erat ergo peccatum puerorum grande nimis co-
ram Domino : quia retrahebant homines à ſacrifi-
cio Domini.
18 Samuel autem miniſtrabat ante faciem Domini,
puer,accinctus ephod lineo.
19 Et tunicam paruam faciebat ei mater ſua quam
afferebat ſtatutis diebus , aſcendens cum viro ſuo,
vt immolaret hoſtiam ſollemnem.
20 Et benedixit Heli Elcanæ & vxori eius:dixitque
ei:Reddat tibi Dominus ſemen de muliere hac,pro
fœnore quod commodaſti Domino. Et abierunt in
locum ſuum.
21 Viſitauit ergo Dominus Annam, & concepit, &
peperit tres filios, & duas filias : & magnificatus eſt
puer Samuel apud Dominum.
22 Heli autem erat ſenex valdè , & audiuit omnia,
quæ faciebant filij ſui vniuerſo Iſraeli:& quomodo
dormiebant cum mulieribus, quæ obſeruabant ad
oſtium tabernaculi :
23 Et dixit eis:Quare facitis res huiuſcemodi, quas
ego audio,res peſſimas,ab omni populo?
24 Nolite filij mei:non enim eſt bona fama, quã ego
audio,vt transgredi faciatis populum Domini.
25 Si peccauerit vir in virum placari ei poteſt Deus:
ſi autem in Dominum peccauerit vir , quis orabit
pro eo? Et non audierunt vocem patris ſui : quia
voluit Dominus occidere eos.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

8 *Suſcitat è puluere pauperem, è ſtercore eleuabit mendi-
cum,vt ſedere faciat cum principibus,& ſolium gloriæ for-
tiri faciat eos: Domini enim ſunt cardines terræ,& poſuit
ſuper eos orbem.*
9 *Pedes piorum ſuorum ſeruabit, & impij in tenebris con-
ticeſcent, quia non in fortitudine roborabitur vir.*

10 *Domine conterantur rixæ eius , ſuper ipſum è cœlis to-
nabit : Dominus iudicabit fines terræ, & dabit fortitudi-
nem regi ſuo,& ſublimabit cornu Chriſti ſui.*
11 *Abijt autem Elchanah in Ramah in domum ſuam, puer
autem miniſtrabat Domino coram Heli ſacerdote.*
12 *Filij autem Heli filij erant impij nec cognoſcebant Do-
minum.*
13 *Et conſuetudo ſacerdotum cum populo erat , quod omni
viro ſacrificante ſacrificium, veniebat puer, quando coque-
batur caro,& fuſcinula tridens erat in manu eius.*
14 *Et percutiebat in concha,vel in ahenum,vel in lebetem,
vel in ollam:omne quod aſcendere faciebat fuſcinula,acci-
piebat ſacerdos ſibi:ſic faciebant vniuerſo Iſraeli venienti-
bus illuc in Siloh.*
15 *Etiam antequam ſuffire facerent adipem, veniebat puer
ſacerdotis,& dicebat viro immolanti, da carnem, vt aſſem
ſacerdoti,& non accipiet à te carnem coctam, ſed crudam:*
16 *Dicebatq́ ad eum vir, ſuffiendo ſuffire faciant hac die
adipem,& tolle tibi ſicuti deſiderat anima tua,& dicebat:
Nequaquam ſed nunc dabis, & ſi non dederis accipiam vi.*
17 *Eratque peccatum puerorum magnum valde coram Do-
mino, quia contemnebant viri ſacrificium Domini.*
18 *Semuel autem miniſtrabat coram Domino puer accin-
ctus Ephod lineo.*
19 *Et tunicam paruam faciebat ei mater ſua,& afferebat
ſibi annuatim, quando aſcendebat cum viro ſuo ad immo-
landum hoſtiam anniuerſariam.*
20 *Benedixit autem Heli Elcanah,& vxori eius, & dixit:
Ponat Dominus tibi ſemen de muliere hac pro commodato
quem commodauit Domino, & abierunt in locum ſuum.*
21 *Viſitauit enim Dominus Channah,& concepit,& peperit
tres filios,& duas filias:creuitq́ puer Semuel apud Domi-
num.*
22 *Heli autem erat ſenex valdè, & audiuit vniuerſa, quæ
faciebant filij eius vniuerſo Iſrael:& quod dormirent cum
mulieribus, quæ congregabantur ad oſtium tabernaculi ec-
cleſiæ:*
23 *Dixitq́ ad eos : Vt quid facitis ſecundum hæc quæ audio
veſtra mala ab omni populo iſto ?*
24 *Ne filij mei ita faciatis : non enim eſt bona fama, quam
audio facientes tranſgredi populum Domini.*
25 *Si peccauerit vir in virum iudicabit ipſum Deus:ſi au-
tem in Dominum peccauerit quiſpiam, quis orabit pro eo?
Et non audierunt vocem patris ſui : quia voluit Dominus
occidere eos.*

	Tranſl. ex Septuag.	Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
8	Suſcitat à terra pauperem, & de ſtercore erigit inopem, vt ſedere faciat cum potentibus populi, & ſedem gloriæ hæreditatem dans eis.	*Suſcitat è puluere pauperem, è ſtercore eleuabit mendicum, vt ſedere faciat cum principibus, & ſolium gloriæ ſortiri faciat eos. Iehouæ enim ſunt cardines terræ, & poſuit ſuper eos orbem.*
9	Dans votum vouenti, & benedixit annos iuſti, quoniam non in virtute potens eſt vir, Dominus infirmum faciet aduerſarium ſuum, Dominus ſanctus, & non glorietur prudens in prudentia ſua, & non glorietur potens in potentia ſua, & non glorietur diues in diuitijs ſuis: ſed in hoc glorietur, qui gloriatur, intelligere, & ſcire Dominum, & facere iudicium, & iuſtitiam in medio terræ.	*Pedes piorum ſuorum ſeruabit, ac impij in tenebris conticeſcent: quia non in fortitudine roborabitur vir.*
10	Dominus aſcendit in cœlos, & tonuit, ipſe iudicabit extrema terræ, & dat virtutem regibus noſtris, & exaltabit cornu Chriſti ſui.	*Iehouah conterantur litigantes cum eo, ſuper ipſum è cælis tonabit: Iehouah iudicabit fines terræ, & dabit fortitudinem Regi ſuo & exaltabit cornu Chriſti ſui.*
11	Et reliquit eum ibi ante Dominum, & abiit in Armathæm, & puer erat miniſtrans faciei Domini coram Heli ſacerdote.	*Abijt autem Elchanah in Ramah in domum ſuam, puer vero miniſtrabat Iehouæ coram Eli ſacerdote.*
12	Et filii Heli ſacerdotis, filii peſtilentes, non ſcientes Dominum.	*Filij autem Eli, filij erant Beliiaal: nec agnoſcebant Iehouam:*
13	Et iuſtificatio ſacerdotis ab vniuerſo populo ſacrificante, & veniebat puer ſacerdotis, dum coqueretur caro, & fuſcinula tridens in manu eius:	*Nam conſuetudo ſacerdotum cum populo erat talis, Quicunq; ſacrificante ſacrificium, veniebat puer ſacerdotis quando coquebatur caro, cum fuſcinula tridente in manu ſua:*
14	Et percutiebat in lebetem magnum, vel in caldariam, vel in ollam, & omne, quodcumque aſcenderat in fuſcinula, ſumebat ſibi ſacerdos: Iuxta hæc faciebant vniuerſo Iſrael, venientibus ſacrificare Domino in Selom.	*Et percutiebat in concha, vel in aheno, vel in lebete, vel in olla: quicquid educebat fuſcinula, accipiebat ſacerdos ſibi: ſic faciebant vniuerſo Iſraeli venientibus illuc in Siloh.*
15	Et antequam adoleretur adeps: veniebat puer ſacerdotis, & dicebat viro ſacrificanti: da carnem ad aſſandum ſacerdoti, & non accipiam à te carnem coctam de lebete.	*Etiam antequam adoleuiſſent adipem, veniebat famulus ſacerdotis, & dicebat viro immolanti, Da carnem, vt aſſem ſacerdoti: nõ enim accipiet à te carnem coctam, ſed crudam.*
16	Et dicebat vir ſacrificans: adoleatur primum, ſicut decet, adeps, & ſume tibi de omnibus, quæ concupiſcit anima tua, & dicebat: Nequaquam, quia nũc dabis, & ſi non, ſumam violenti.	*Cui reſpondebat vir ille, Adolendo adoleant hodie adipem, poſtea tolle tibi ſicuti deſiderat anima tua. Ille dicebat, Nequaquam, ſed nunc dabis: & ſi non dederis, accipiam vi.*
17	Et erat peccatum coram Domino, puerorum, magnum valde, quoniam contemnebant ſacrificium Domini.	*Eratq; peccatum puerorum magnum valde coram Iehoua, quia contemnebant viri ſacrificium Iehouæ.*
18	Et Samuel erat miniſtrans coram Domino, puer accinctus Ephod Bad.	*Semuel autem miniſtrabat coram Iehoua puer accinctus ephod lineo.*
19	Et diploidem paruam fecit ei mater eius, & afferebat ei ex diebus in dies, in aſcendẽdo ipſam cum viro ſuo ad ſacrificandum ſacrificium dierum.	*Et tunicam paruam fecerat ei mater ſua: & afferebat ad eum annuatim quando aſcendebat ipſa cum viro ſuo ad immolandum hoſtiam anniuerſariam.*
20	Et benedixit Heli Elcana, & vxorem eius, dicens: Retribuat tibi Dominus ſemen ex muliere hac pro commodato, quod commodaſti Domino, & abiit homo ad locum ſuum.	*Benedixit autem Eli Elcanah & vxori eius, & dixit, ponat Iehouah tibi ſemen de muliere hac pro commodato quod commodauit Iehouæ. Et abierunt in locum ſuum.*
21	Et viſitauit Dominus Annam, & peperit adhuc tres filios, & duas filias: & magnificatus eſt puer Samuel coram Domino.	*Viſitauit autem Iehouah Hannah, quæ concepit, & peperit tres filios, & duas filias: creuitq; puer Semuel apud Iehouam.*
22	Et Heli ſenex valdè, & audiuit, quæ faciebant filii ſui filiis Iſrael:	*Eli autem erat ſenex valde, & audiuit vniuerſa quæ faciebant filij ſui vniuerſo Iſraeli, & quomodo dormirent cum mulieribus quæ congregabantur ad oſtium tabernaculi eccleſiæ.*
23	Et dixit eis: Vt quid facitis iuxta verbum hoc, quod ego audio ex ore vniuerſi populi Domini?	*Dixitq; illis, Vtquid facitis res tales? audio enim ego geſta veſtra mala ab vniuerſo populo iſto.*
24	Non filii: quoniam non bona auditio, quam ego audio, nolite facere ita, quoniam non bonę auditiones, quas ego audio, vt faciatis non ſeruire populum Deo.	*Ne filij mei ita faciatis: non enim eſt bona fama quam ego audio, facientes tranſgredi populum Iehouæ.*
25	Si peccans peccauerit vir in virum, & orabunt pro eo ad Dominum: &, ſi Domino peccauerit, quis orabit pro eo? Et non audiebant vocem patris ſui: quoniam volens volebat Dominus diſperdere illos.	*Si peccauerit vir in virum, iudicabit ipſum Iudex: ſi autem in Iehouam peccauerit quiſpiam, quis iudicabit pro eo? Et non audierunt vocem patris ſui: quia volebat Iehouah occidere eos.*

Vulgat. Editio.

26 Puer autem Samuel proficiebat, atque creſcebat,
& placebat tam Domino, quam hominibus.
27 Venit autem vir Dei ad Heli,& ait ad eum : Hæc
dicit Dominus : Numquid non apertè reuelatus
ſum domui patris tui , cum eſſent in AEgypto in
domo Pharaonis?
28 Et elegi eum ex omnibus tribubus Iſrael mihi in
ſacerdotem,vt aſcenderet ad altare meum, & ado-
leret mihi incenſum, & portaret ephod coram me:
& dedi domui patris tui omnia de ſacrificijs filio-
rum Iſrael.
29 Quare calce abieciſtis victimam meam,& mune-
ra mea,quæ pręcepi,vt offerrētur in templo:& ma-
gis honoraſti filios tuos, quàm me, vt comederetis
primitias omnis ſacrificij Iſrael populi mei?

* 3. Reg. 2. 27.

30 Propterea ait Dominus Deus Iſrael : * Loquens
locutus ſum , vt domus tua , & domus patris tui
miniſtraret in conſpectu meo , vſque in ſempiter-
num. Nunc autem dicit Dominus:Abſit hoc à me:
ſed quicumque glorificauerit me, glorificabo eum:
qui autem contemnunt me,erunt ignobiles.
31 Ecce dies veniunt:& pręcidam brachium tuum,
& brachium domus patris tui , vt non ſit ſenex in
domo tua.
32 Et videbis æmulum tuum in templo,in vniuer-
ſis proſperis Iſrael : & non erit ſenex in domo tua
omnibus diebus.
33 Verumtamen non auferam penitus virum ex te
ab altari meo : ſed vt deficiant oculi tui,& tabeſcat
anima tua : & pars magna domus tuæ morietur cū
ad virilem ætatem venerit.
34 Hoc autem erit tibi ſignum, quod venturum eſt
duobus filijs tuis,Ophni,& Phinees:In die vno mo-
rientur ambo.
35 Et ſuſcitabo mihi ſacerdotem fidelem,qui iuxta
cor meum, & animam meam faciet:& ædificabo ei
domum fidelem, & ambulabit coram Chriſto meo
cunctis diebus.
36 Futurum eſt autem,vt quicumque remanſerit in
domo tua,veniat vt oretur pro eo, & offerat num-
mum argenteum,& tortam panis,dicatque:Dimit-
te me obſecro ad vnam partem ſacerdotalem , vt
comedam buccellam panis.

CAP. III.

1 PVer autem Samuel miniſtrabat Domino coram
Heli, & ſermo Domini erat pretioſus:in diebus
illis, non erat viſio manifeſta.
2 Factum eſt ergo in die quadam , Heli iacebat in
loco ſuo, & oculi eius caligauerant, nec poterat vi-
dere:
3 Lucerna Dei antequam extingueretur , Samuel
dormiebat in templo Domini,vbi erat arca Dei.
4 Et vocauit Dominus Samuel . Qui reſpondens,
ait:Ecce ego.
5 Et cucurrit ad Heli , & dixit : Ecce ego : vocaſti
enim me. Qui dixit:Non vocaui:reuertere, & dor-
mi. Et abijt, & dormiuit.
6 Et adiecit Dominus rurſum vocare Samuelem.
Conſurgenſque Samuel,abijt ad Heli,& dixit:Ecce
ego:quia vocaſti me.Qui reſpondit : Non vocaui te
fili mi:reuertere,& dormi.
7 Porro Samuel necdum ſciebat Dominum,neque
reuelatus fuerat ei ſermo Domini.
8 Et adiecit Dominus,& vocauit adhuc Samuelem
tertio. Qui conſurgens abijt ad Heli :

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

26 *Puer autem Semuel ambulabat, & creſcebat, placebatq́;
tam Domino, quam hominibus.*
27 *Venit autem vir Dei ad Heli, dixitq́; ei: Sic dicit Domi
nus : Nonne manifeſtando manifeſtaui me domui patris
tui, cum eſſent in Ægypto in domo Parhoh?*
28 *Et elegi eum ex omnibus tribubus Iſrael mihi in ſacer-
dotem, vt offerret ſuper altare meum, vt ſuffiret thymia-
ma, vt portaret ſuperhumerale coram me : & dedi domui
patris tui omnes oblationes filiorum Iſrael.*
29 *Et cur calcitraſtis in ſacrificium meum , & in oblatio-
nem meam, quam præcepi in tabernaculo, & honoraſti fi-
lios tuos magis quam me, vt impinguaretis vos, de primitijs
omnis oblationis Iſrael populi mei?*
30 *Idcirco dixit Dominus Deus Iſrael, dicendo dixi: Domus
tua, & domus patris tui ambulabunt coram me vſq; in ſe-
culum. Et nunc dicit Dominus: Abſit mihi: quia honoran-
tes me, honorabo, contemnentes autem me contemnentur.*
31 *Ecce dies veniunt: & præcidam brachium tuum, & bra-
chium domus patris tui, ne ſit ſenex in domo tua.*
32 *Et videbis inimicum habitaculi in habitaculo in cunctis
quibus benefaciet ipſi Iſrael: & non erit ſenex in domo tua
omnibus diebus.*
33 *Et virum non excidam ab altari meo: vt conſumam ocu-
los tuos, & dolore afficiam animam tuam, & omnis mul
titudo domus tuæ morientur iuuenes.*
34 *Et hoc tibi ſignū, quod veniet duobus filijs tuis Chophni,
& Pinchas: die eadem morientur ambo.*
35 *Et ſuſcitabo mihi ſacerdotem fidelem, quemadmodum eſt
in corde meo, & in animo meo faciet: & ædificabo ei domū
fidelem, & ambulabit coram Chriſto meo omnibus diebus.*
36 *Et erit, omnis qui relictus fuerit in domo tua, veniet, vt
incuruet ſe ei pro nummo argenteo , & buccella panis, &
dicet : Iunge me quæſo vni parti ſacerdotali, vt comedam
buccellam panis.*

CAP. III.

1 *PVer autem Semuel miniſtrabat Domino coram Heli, &
ſermo Domini erat pretioſus : in diebus illis, non erat
viſio aperta.*
2 *Et fuit in die illa , Heli dormiebat in loco ſuo, & oculi
eius inceperant caligare, non poterat videre:*
3 *Et lucerna Dei antequam extingueretur, & Semuel dor-
miebat in templo Domini in quo erat arca Dei.*
4 *Vocauitq́; Dominus Semuel. Et dixit: Ecce adſum.*
5 *Et cucurrit ad Heli, & dixit: Ecce adſum : quia vocaſti
me. Et dixit : Non vocaui : reuertere dormi. Et abijt , &
dormiuit.*
6 *Addiditq́; Dominus, vt vocaret adhuc Semuel. Et ſur-
rexit Semuel, & abijt ad Heli, & dixit: Ecce adſum : quia
vocaſti me. Et dixit: Non vocaui fili mi: reuertere, dormi.*
7 *Et Semuel antequam cognoſceret Dominum , & ante-
quam reuelatus fuiſſet ei ſermo Domini.*
8 *Addiditq́; Dominus , vt vocaret Semuel tertio. Et ſur-
rexit, & abijt ad Heli:*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

26 Et puer Samuel ibat,& erat bonus cum Domino,
& cum hominibus.
27 Et venit homo Dei ad Heli, & dixit: Hæc dicit
Dominus: Reuelans reuelatus ſum ad domum pa-
tris tui,cum eſſent in terra AEgypto ſerui in domo
Pharaonis?
28 Et elegi domum patris tui ex omnibus ſcepteris
Iſrael,mihi ſacerdotio fungi, vt aſcenderent ad al-
tare meum, & incenderent incenſum, & portarent
ephod: & dedi domui patris tui omnia, quæ ſunt
ignis filiorum Iſrael in eſcam.
29 Et vt quid reſpexiſti in incenſum meum, & in
ſacrificium meum impudenti oculo: & glorificaſti
filios tuos ſuper me, benedicere de primordio om-
nis ſacrificij Iſrael in conſpectu meo.

30 Propter hoc hæc dicit Dominus Deus Iſrael:Dixi,
domus tua, & domus patris tui tranſibunt coram
me vſque in æternum.Et nunc dicit Dominus:Ne-
quaquam mihi:quoniam tantum glorificantes me
glorificabo: & qui ſpernit me,honore priuabitur.

31 Ecce dies veniunt:& exterminabo ſemen tuum,
& ſemen domus patris tui.

32 Et non erit tibi ſenex in domo mea omnibus
diebus.

33 Et virum non exterminabo tibi ab altari meo:
vt deficiant oculi eius,& defluat anima eius:& om-
nis, qui ſupererit domus tuæ, decident in gladio
virorum.
34 Et hoc tibi ſignum,quod veniet ſuper duos filios
tuos,Ophi,& Phinees:Vna die morientur ambo.

35 Et ſuſcitabo mihi ſacerdotem fidelem, qui om-
nia,quæ in corde meo, & quæ in anima mea:faciet
& ædificabo ei domum fidelem, & tranſit coram
Chriſto meo omnibus diebus.
36 Et erit,qui ſupererit in domo tua,veniet adorare
eum obolo argenti, dicens:Iacta me ad vnam ſacer-
dotiorum tuorum,manducare panem.

CAP. III.

1 ET puer Samuel erat miniſtrans Domino coram
Heli ſacerdote, & verbum Domini erat pretio-
ſum in diebus illis, non erat viſio diſtinguens.
2 Et factum eſt in die illa, & Heli dormiebat in lo-
co ſuo,& oculi eius cœperant grauari, & non pote-
rant videre:
3 Et lucerna Dei antequam eſſet inſtructa, & Sa-
muel dormiebat in templo, vbi arca Dei.
4 Et vocauit Dominus: Samuel, Samuel. Et dixit:
Ecce ego.
5 Et cucurrit ad Heli,& dixit:Ecce ego: quoniam
vocaſti me. Et dixit:Non vocaui te:reuerte, dormi.

6 Et adiecit Dominus,& vocauit:Samuel, Samuel.
Et iuit ad Heli ſecundo,& dixit:Ecce ego:quoniam
vocaſti me. Et dixit:Non vocaui te:reuerte,dormi.

7 Et Samuel, antequam cognoſceret Deum, & re-
uelaretur ei verbum Domini.
8 Et adiecit Dominus vocare Samuel in tertio. Et
ſurrexit, & iuit ad Heli:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

26 *Puer autem Semuel ambulabat & creſcebat, & bonus
erat tam apud Iehouam quam apud homines.*
27 *Venit autem vir Dei ad Eli,dixitq; ei,Sic dicit Iehouah,
An non manifeſtando manifeſtaui me domui patris tui,
quum eſſent in Ægypto in domo Paroh?*

28 *Et elegi eum ex omnibus tribubus Iſrael mihi in ſacer-
dotem, vt offerret ſuper altare meum, vt ſuffiret thymia-
ma, vt geſtaret ephod coram me. & dedi domui patris tui
omnes oblationes filiorum Iſrael.*

29 *Cur calcitraſtis in ſacrificium meum, & in oblationem
meam quam præcepi in tabernaculo? & maiore honore affe-
ciſti filios tuos quam me,vt impinguaretis vos de primitijs
omnium oblationum Iſrael populi mei.*

30 *Idcirco dixit Iehouah Deus Iſrael,Dicendo dixerã quod
domus tua & domus patris tui ambularent coram me vſq;
in ſeculum:nũc autem dicit Iehouah,Abſit hoc à me:quia
honorantes me honorabo, contemnentes autem me contem-
nentur.*

31 *Ecce dies veniunt,& præcidam brachium tuum & bra-
chium domus patris tui, ne ſit ſenex in domo tua.*

32 *Et aſpicies inimicum in habitaculo in cunctis quibus
benefaciet ipſi Iſrael:neq; erit ſenex in domo tua omnibus
diebus.*
33 *Et virum non excidam tibi ab altari meo,vt conſumam
oculos tuos, & dolore afficiam animam tuam, & omnis
multitudo domus tuæ morientur viri.*

34 *Et hoc tibi ſignum quod eueniet duobus filijs tuis Hophni
& Pinhas:die eadem morientur ambo.*

35 *Suſcitaboq; mihi ſacerdotem fidelem,qui vt fuerit in cor-
de meo & in animo meo faciet:& ædificabo ei domum ſta-
bilem, ambulabitq; coram Chriſto meo omnibus diebus.*

36 *Et erit,quicunq; reſiduus manſerit in domo tua,veniet,
vt incuruet ſe ei pro nummo argenteo & buccella panis:&
dicet, Adiunge me quæſo vni parti ſacerdotiorum,vt come-
dam buccellam panis.*

CAP. III.

1 *PVer autem Semuel miniſtrabat Iehouæ coram Eli: &
ſermo Iehouæ erat pretioſus in diebus illis,non erat vi-
ſio aperta.*
2 *Fuit autem in die illa,Eli dormiebat in loco ſuo:& oculi
eius cœperant caligare,nec poterat cernere.*

3 *Et lucerna Dei antequam extingueretur, & Semuel
dormiebat in templo Iehouæ in quo erat arca Dei.*
4 *Tunc vocauit Iehouah Semuelem:qui reſpondit, En ego.*

5 *Et cucurrit ad Eli,& dixit,Ecce ego,quia vocaſti me.Et
ait,Non vocaui:reuertere,dormi.Abijt ille,& dormiuit.*

6 *Rurſum autem Iehouah vocauit Semuelem. & ſurrexit
Semuel,abijtq; ad Eli,ac dixit,Ecce ego: quia vocaſti me.
Et ait,Non vocaui, fili mi: reuertere,dormi.*

7 *Semuel autem necdum cognoſcebat Iehouam,& nondum
reuelatus fuerat ei ſermo Iehouæ.*
8 *Addidit præterea Iehouah vocare Semuelem tertio, &
ſurrexit, atq; abijt ad Eli, dixitq;, Ecce ego: quia vocaſti
me.Tum intellexit Eli quod Iehouah vocaret puerum.*

Vulgat. Editio.

9 Et ait:Ecce ego : quia vocaſti me. Intellexit ergo Heli,quia Dominus vocaret puerum : & ait ad Samuelem:Vade,& dormi:& ſi deinceps vocauerit te, dices : Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Abijt ergo Samuel,& dormiuit in loco ſuo.

10 Et venit Dominus,& ſtetit : & vocauit,ſicut vocauerat ſecundo, Samuel, Samuel. Et ait Samuel: Loquere Domine,quia audit ſeruus tuus.

11 Et dixit Dominus ad Samuelem : Ecce ego facio verbum in Iſrael : quod quicumque audierit, tinnient ambæ aures eius.

12 In die illa ſuſcitabo aduerſum Heli omnia, quæ locutus ſum ſuper domum eius:incipiam, & complebo.

13 Prędixi enim ei,quòd iudicaturus eſſem domum eius in æternum,propter iniquitatem,eo quòd nouerat indignè agere filios ſuos, & non corripuerit eos.

14 Idcirco iuraui domui Heli, quod non expietur iniquitas domus eius victimis, & muneribus vſq; in æternum.

15 Dormiuit autem Samuel vſque mane, aperuitq; oſtia domus Domini. Et Samuel timebat indicare viſionem Heli.

16 Vocauit ergo Heli Samuelem,& dixit:Samuel fili mi? Qui reſpondens, ait:Præſto ſum.

17 Et interrogauit eum:Quis eſt ſermo,quem locutus eſt Dominus ad te? oro te ne celaueris me: hæc faciat tibi Deus, & hæc addat, ſi abſconderis à me ſermonem ex omnibus verbis,quæ dicta ſunt tibi.

18 Indicauit itaque ei Samuel vniuerſos ſermones, & non abſcondit ab eo. Et ille reſpondit:Dominus eſt:quod bonum eſt in oculis ſuis faciat.

19 Creuit autem Samuel, & Dominus erat cum eo, & non cecidit ex omnibus verbis eius in terram.

20 Et cognouit vniuerſus Iſrael à Dan,vſque Berſabee, quòd fidelis Samuel propheta eſſet Domini.

21 Et addidit Dominus, vt appareret in Silo, quoniam reuelatus fuerat Dominus Samueli in Silo, iuxta verbum Domini. Et euenit ſermo Samuelis vniuerſo Iſrael.

CAP. IV.

1 ET factum eſt in diebus illis, conuenerunt Philiſthijm in pugnam:& egreſſus eſt Iſrael obuiam Philiſthijm in prælium, & caſtrametatus eſt iuxta Lapidem adiutorij. Porro Philiſthijm venerunt in Aphec:

2 Et inſtruxerunt aciem contra Iſrael. Inito autem certamine, terga vertit Philiſthæis: & cæſa ſunt in illo certamine paſſim per agros, quaſi quattuor millia virorum.

3 Et reuerſus eſt populus ad caſtra: dixeruntque maiores natu de Iſrael:Quare percuſſit nos Dominus hodie coram Philiſthijm? Afferamus ad nos de Silo arcam fœderis Domini, & veniat in medium noſtri, vt ſaluet nos de manu inimicorum noſtrorum.

4 Miſit ergo populus in Silo,& tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum ſedentis ſuper Cherubim : erantque duo filij Heli cum arca fœderis Dei, Ophni,& Phinees.

5 Cumque veniſſet arca fœderis Domini in caſtra, vociferatus eſt omnis Iſrael clamore grandi,& perſonuit terra.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Et dixit: Ecce adſum, quia vocaſti me. Et intellexit Heli, quòd Dominus vocaret puerū : dixitq; Heli ad Semuel: Vade, & dormi: & erit ſi vocauerit te, dices : Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Et abijt Semuel, & dormiuit in loco ſuo.*

10 *Venitq; Dominus, & ſtetit : & vocauit, vt vice altera: & dixit: Semuel, Semuel. Dixitq; Semuel : Loquere, quia audit ſeruus tuus.*

11 *Dixitq; Dominus ad Semuel : Ecce facio rem in Iſrael: quam omnis, qui audierit, tinnient ambæ aures eius.*

12 *In die illa ſuſcitabo ſuper Heli omnia, quæ locutus ſum ſuper domum eius: incipiendo, & finiendo.*

13 *Et indicabo ei: quòd iudico domum ſuam vſq; in ſeculum propter iniquitatem quam cognouit, quia contemnebant ſeipſos filij eius, & non prohibuit eos.*

14 *Et idcirco iuraui domui Heli, ſi expiabitur iniquitas domus Heli ſacrificio, & oblatione vſq; in ſeculum.*

15 *Dormiuit autem Semuel vſq; manè & aperuit oſtia domus Domini. Et Semuel timebat indicare viſionem ipſi Heli.*

16 *Vocauitq; Heli Semuel, & dixit: Semuel fili mi? Et ait: Ecce adſum.*

17 *Et dixit: Quod eſt verbum, quod locutus eſt ad te? ne quæſo cæles à me: ſic faciat tibi Deus, & ſic addat, ſi abſcōderis à me verbum ex omni verbo, quod locutus eſt ad te.*

18 *Et indicauit ei Semuel omnia verba, & non abſcondit ab eo. Et ait : Dominus eſt : quod bonum eſt in oculis ſuis faciat.*

19 *Creuit autem Semuel, & Dominus erat cum eo, & non cecidit ex omnibus verbis eius in terram.*

20 *Et cognouit omnis Iſrael à Dan vſq; Beerſebah, quòd fidelis Semuel propheta eſſet Domini.*

21 ** Et addidit Dominus, vt conſpiceretur in Siloh, quoniam manifeſtauerat ſe Dominus Semueli in Siloh in verbo Domini. Et fuit verbum Semuel omni Iſrael. **

* Quæ duobus aſteris clauduntur in Biblia Sanct. Pagn. habentur in principio cap. ſequētis.

CAP. IV.

1 *EGreſſus eſt autem Iſrael in occurſum Peliſtim in bellum : & caſtrametati ſunt iuxta Lapidem adiutorij. Peliſtim autem caſtrametati ſunt in Aphec:*

2 *Et ordinauerunt ſe Peliſtim in occurſum Iſrael. Et extendit prælium, & caſus eſt Iſrael coram Peliſtim: & percuſſerunt acie in agro fermè quattuor millia virorum.*

3 *Et venit populus ad caſtra: dixeruntq; ſeniores Iſrael: Vt quid percuſſit nos Dominus hodie coram Peliſtim? Accipiamus ad nos è Siloh arcam fœderis Domini, & veniat in medium noſtrum, ſeruetq; nos è manu inimicorum noſtrorum.*

4 *Et miſit populus in Siloh, & tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum ſedentis ſuper Cherubim: & erant ibi duo filij Heli cum arca fœderis Domini, Chophni, & Pinchas.*

5 *Et fuit, cum veniſſet arca fœderis Domini in caſtra vociferati ſunt omnis Iſrael vociferatione magna, & perſonuit terra.*

Et

Tranſl. ex Septuag.

9 Et dixit: Ecce ego: quoniam vocaſti me. Et intellexit Heli, quia Dominus vocauit puerũ: & dixit: Reuerte, dormi fili: & erit, ſi vocauerit te, & dices: Loquere, quoniam audit ſeruus tuus. Et iuit Samuel, & dormiuit in loco ſuo.

10 Et venit Dominus, & ſtetit: & vocauit eum, ſicut ſemel, & ſemel. Et dixit Samuel: Loquere, quoniam audit ſeruus tuus.

11 Et dixit Dominus ad Samuel: Ecce ego facio verba mea in Iſrael: omnis audientis ea tinnient ambæ aures eius.

12 In die illa ſuſcitabo ſuper Heli omnia, quæcumque locutus ſum in domum eius: incipiam, & conſummabo.

13 Et annunciaui eis, quia vlciſcar ego domum eius vſque in æternum in iniuſtitijs filiorum eius, quoniam maledicentes Deum filij eius, & non monebat eos.

14 Et neque ſic, iuraui domui Heli, ſi propitiabitur iniuſtitia domus Heli in incenſo, & in ſacrificijs vſque in æternum.

15 Et dormiuit Samuel vſque manè, & ſurrexit manè, & aperuit ianuas domus Domini. Et Samuel timebat annunciare viſionem.

16 Et dixit Heli ad Samuel, Samuel fili mi? Et dixit: Ecce ego.

17 Et dixit: Quod eſt verbum, quod dictum eſt ad te? noli nunc occultare à me. Hæc faciat tibi Deus, & hæc adijciat, ſi occultaueris à me verbum ex omnibus ſermonibus, qui dicti ſunt tibi in auribus tuis.

18 Et annunciauit Samuel omnia verba, & non occultauit ab eo. Et dixit Heli: Dominus ipſe: quod bonum in conſpectu ſuo, faciet.

19 Et magnificatus eſt Samuel, & erat Dominus cum eo, & non cecidit de omnibus verbis eius ſuper terram.

20 Et cognouerunt omnis Iſrael à Dan, & vſque Berſabee, quia fidelis Samuel in prophetam Domino.

21 Et adiecit Dominus manifeſtari in Selom, quoniam reuelatus eſt Dominus ad Samuel. Et creditus eſt Samuel propheta eſſe Domino in omnem Iſrael ab extremis terræ, & vſque ad extrema, & Heli ſenex valdè, & filij eius euntes ibant, & maligna via eorum in conſpectu Domini.

C A P. IV.

1 ET factum eſt in diebus illis, & congregantur alienigenæ aduerſus Iſrael ad bellum: & exijt Iſrael in occurſum eis in bellum, & caſtrametantur ſuper Abenezer. Et alienigenæ caſtrametantur in Aphec:

2 Et aciem inſtruunt alienigenæ in prælium ſuper Iſrael. Et inclinauit prælium, & cecidit vir Iſrael coram alienigenis: & percuſſi ſunt in acie in agro quattuor millia virorum.

3 Et venit populus in caſtra: & dixerunt ſeniores Iſrael: Ad quid deficere nos fecit Dominus hodie coram alienigenis? Sumamus arcam Dei noſtri de Selom, & egrediatur è medio noſtri, & ſaluabit nos de manu inimicorum noſtrorum.

4 Et miſit populus in Selom, & tollunt inde arcam Domini inſidẽtis Cherubim: & ambo filij Heli cum arca, Ophi, & Phinees.

5 Et factum eſt, vt venit arca Domini in caſtra, & exclamauit vniuerſus Iſrael voce magna, & ſonuit terra.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

9 *Dixitq́, Eli ad Semuelem, Vade, dormi: & ſi vocauerit te, dices, Loquere Iehouah: quia audit ſeruus tuus. Abijt ergo Semuel, & dormiuit in loco ſuo.*

10 *Venit inſuper Iehouah, & ſtetit, vocauitq́, vt ſemel & iterum, & dixit, Semuel Semuel. Reſpondit Semuel, Loquere: quia audit ſeruus tuus.*

11 *Dixitq́, Iehouah ad Semuelem. Ecce facturus ſum rem quandam in Iſraele, quam quicunq́, audierit, tinnient illi ambæ aures eius.*

12 *In die illa ſuſcitabo contra Eli omnia quæ loquutus ſum aduerſus domum eius: incipiam & perficiam.*

13 *Et indicabo illi quod iudico ego domum ſuam vſq́, in ſeculum, propter iniquitatem quam nouit: quia contemnebant ſeipſos filij eius, & non prohibuit eos.*

14 *Et idcirco iuraui domui Eli, Si expiabitur iniquitas domus Eli ſacrificio & minha vſq́, in ſeculum.*

15 *Dormiuit autẽ Semuel vſq́, mane, aperuitq́, oſtia domus Iehouæ: & timebat indicare viſionem ipſi Eli.*

16 *Vocauit itaq́, Eli Semuelem, & dixit, Semuel fili mi. Qui reſpondit, En ego.*

17 *Et dixit, Quod eſt verbum quod loquutus eſt tibi? ne quæſo celes me: ſic faciat tibi Deus, & ſic addat, ſi abſconderis à me verbum vllum ex omnibus verbis quæ loquutus eſt tibi.*

18 *Indicauit igitur ei Semuel omnia verba, nec abſcondit ab eo. Tunc ait, Iehouah eſt: quod bonum eſt in oculis ſuis, faciat.*

19 *Creuit autem Semuel, & Iehouah erat cum eo: & non fecit cadere ex omnibus verbis eius in terram.*

20 *Et cognouit vniuerſus Iſrael à Dan vſq́, Beer-ſeba quod fidelis eſſet Semuel Propheta Iehouæ.*

21 *Rurſumq́, apparuit Iehouah in Siloh: quoniam manifeſtauerat ſe Iehouah Semueli in Siloh in verbo Iehouæ.*

C A P. IV.

1 *ET fuit verbum Semuelis vniuerſo Iſraeli. Egreſſus eſt autem Iſrael in occurſum Peliſthim in bellum, & caſtrametati ſunt iuxta Eben-haezer: Peliſthim autem caſtrametati ſunt in Aphec.*

2 *Itaq́, aciem inſtruxerunt Peliſthim in occurſum Iſraelis, & expandit ſeſe prælium, caſuſq́, eſt Iſrael corã Peliſthim: & percuſſerunt in acie in agro ferme quatuor millia virorum.*

3 *Et venit populus ad caſtra: dixeruntq́, Seniores Iſraelis, Vtquid percuſſit nos Iehouah hodie coram Peliſthim? accipiamus ad nos è Siloh arcam fœderis Iehouæ, & veniat in medium noſtri, ſeruetq́, nos è manu inimicorũ noſtrorum.*

4 *Miſit itaq́, populus in Siloh, & tulerunt inde arcam fœderis Iehouæ exercituum, ſedentis ſuper Cherubim: erant quoq́, ibi duo filij Eli cum arca fœderis Dei Hophni & Pinehas.*

5 *Fuit autem, quum veniſſet arca fœderis Iehouæ in caſtra, vociferati ſunt vniuerſus Iſrael vociferatione magna, & perſonuit terra.*

Vulgat. Editio.

6 Et audierunt Philiſthijm vocem clamoris, dixeruntque: Quænam eſt hæc vox clamoris magni in caſtris Hebræorum? Et cognouerunt quod arca Domini veniſſet in caſtra.

7 Timueruntque Philiſthijm, dicentes: Venit Deus in caſtra. Et ingemuerunt, dicentes:

8 Væ nobis: non enim fuit tanta exultatio heri, & nudiuſtertius: vę nobis. Quis nos ſaluabit de manu deorum ſublimium iſtorum? hi ſunt Dij, qui percuſſerunt AEgyptum omni plaga, in deſerto.

9 Confortamini, & eſtote viri, Philiſthijm: ne ſeruiatis Hebræis, ſicut & illi ſeruierunt vobis: confortamini, & bellate.

10 Pugnauerunt ergo Philiſthijm, & cęſus eſt Iſrael, & fugit vnuſquiſque in tabernaculum ſuum: & facta eſt plaga magna nimis: & ceciderunt de Iſrael triginta millia peditum.

11 Et arca Dei capta eſt: duo quoque filij Heli mortui ſunt, Ophni, & Phinees.

12 Currens autem vir de Beniamin ex acie, venit in Silo in die illa, ſciſſa veſte, & conſperſus puluere caput.

13 Cumque ille veniſſet, Heli ſedebat ſuper ſellam contra viam ſpectans. Erat enim cor eius pauens pro arca Dei. Vir autem ille poſtquam ingreſſus eſt nunciauit vrbi: & vlulauit omnis ciuitas.

14 Et audiuit Heli ſonitum clamoris, dixitque: Quis eſt hic ſonitus tumultus huius? At ille feſtinauit, & venit, & nunciauit Heli.

15 Heli autem erat nonaginta, & octo annorum, & oculi eius caligauerant, & videre non poterat.

16 Et dixit ad Heli: Ego ſum qui veni de prælio, & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid factum eſt fili mi?

17 Reſpondens autem ille, qui nunciabat: Fugit, inquit, Iſrael coram Philiſthijm, & ruina magna facta eſt in populo: inſuper & duo filij tui mortui ſunt, Ophni, & Phinees: & arca Dei capta eſt.

18 Cumque ille nominaſſet arcam Dei, cecidit de ſella retrorſum iuxta oſtium, & fractis ceruicibus mortuus eſt. Senex enim erat vir, & grandæuus: & ipſe iudicauit Iſrael quadraginta annis.

19 Nurus autem eius, vxor Phinees, prægnans erat, vicinaque partui: & audito nuncio, quòd capta eſſet arca Dei, & mortuus eſſet ſocer ſuus, & vir ſuus, incuruauit ſe, & peperit: irruerant enim in eam dolores ſubiti.

20 In ipſo autem momento mortis eius, dixerunt ei, quæ ſtabant circa eam: Ne timeas, quia filium peperiſti. Quæ non reſpondit eis, neque animaduertit.

21 Et vocauit puerum, Ichabod, dicens: Tranſlata eſt gloria de Iſrael, quia capta eſt arca Dei, & pro ſocero ſuo, & pro viro ſuo:

22 Et ait: Tranſlata eſt gloria ab Iſrael, eo quòd capta eſſet arca Dei.

CAP. V.

1 PHiliſthijm autem tulerunt arcam Dei, & aſportauerunt eam à Lapide adiutorij in Azotum.

2 Tuleruntque Philiſthijm arcam Dei, & intulerunt eam in templum Dagon, & ſtatuerunt eam iuxta Dagon.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Et audierunt Peliſtim vocem vociferationis, & dixerunt: Quæ eſt vox vociferationis magnæ huius in caſtris Hebræorum? & cognouerunt, quòd arca Domini veniſſet in caſtra.*

7 *Timueruntq; Peliſtim, dixerunt enim: Venit Deus in caſtra, & dixerunt:*

8 *Væ nobis: non enim fuit ſimile heri, & nudiuſtertius: væ nobis. Quis liberabit nos è manu deorum fortium iſtorum? hi ſunt dij qui percuſſerunt Ægyptum omni plaga in deſerto.*

9 *Confortamini, & eſtote viri Peliſtim: ne fortè ſeruiatis Hebræis, quemadmodum ſeruierunt nobis: & eſtote viri, & bellate.*

10 *Et pugnauerunt Peliſtim, & cæſus eſt Iſrael, fugeruntq; vnuſquiſq; in tabernaculum ſuum: & fuit plaga magna valdè: & ceciderunt de Iſrael triginta millia peditum.*

11 *Et arca Dei capta eſt: & duo filij Heli mortui ſunt, Chophni & Pinchas.*

12 *Et cucurrit vir de Biniamin ex acie, & venit in Siloh in die illa, & veſtes eius ſciſſæ erant, & terra ſuper caput eius.*

13 *Et venit, & ecce Heli ſedebat ſuper thronum ad latus viæ ſpeculans. Erat enim cor eius pauens, propter arcam Dei. Et vir venit ad nunciandum in ciuitate, & clamauit omnis ciuitas.*

14 *Audiuit autem Heli vocem clamoris, & dixit: Quæ eſt vox tumultus huius? Vir autem feſtinauit, & venit, & nunciauit ipſi Heli.*

15 *Heli autem erat nonaginta, & octo annorum, & oculi eius caligauerant, & non poterant videre.*

16 *Dixitq; vir ad Heli: Ego venio ex acie, & ex acie fugi hodie. Et dixit: Quod fuit fili mi?*

17 *Et reſpondit nuncians, & dixit: Fugit Iſrael coram Peliſtim, & etiam plaga magna fuit in populo: & etiam duo filij tui mortui ſunt Chophni, & Pinchas, & arca Dei capta eſt.*

18 *Et fuit, cum memoraſſet ille arcam Dei, cecidit de throno retrorſum, iuxta locum portæ, & confractum eſt occiput eius, & mortuus eſt. Senex enim erat vir, & grandæuus: & ipſe iudicauit Iſrael quadraginta annis.*

19 *Nurus autem eius vxor Pinchas, prægnans ad pariendum audiuit famam, quòd capta eſſet arca Dei, & mortuus eſſet ſocer ſuus, & vir ſuus, & incuruauit ſe, & peperit: quia verſæ erant ſuper eam anguſtiæ eius.*

20 *Tempore autem quo moriebatur, locutæ ſunt, quæ ſtabant iuxta eam: Ne timeas, quia filium peperiſti. Et non reſpondit, neq; poſuit cor ſuum.*

21 *Et vocauit puerum Ichabod, dicendo: Tranſlata eſt gloria ex Iſrael, quòd capta eſſet arca Dei, & mortuus eſſet ſocer ſuus, & vir ſuus:*

22 *Dixit tranſlata eſt gloria ex Iſrael, quia capta eſt arca Dei.*

CAP. V.

1 *PEliſtim autem tulerunt arcam Dei, & abduxerunt eam à Lapide adiutorij in Aſdod.*

2 *Tuleruntq; Peliſtim arcam Dei, & introduxerunt eam in domum Daghon, & ſtatuerunt eam apud Daghon.*

Tranſl. ex Septuag.

6 Et audiuerunt alienigenæ clamorem,& dixerunt alienigenæ:Quis clamor magnus hic in caſtris Hebræorum? Et cognouerunt,quia arca Domini venit in caſtra.

7 Et timuerunt alienigenæ & dixerunt:Hi Dij venerunt ad eos in caſtra.

8 Veh nobis:erue nos Domine hodie,quoniam non eſt facta talis heri,& nudiuſtertius:veh nobis. Quis eruet nos de manu Deorum firmorum horum? hi ſunt Dij,qui percuſſerunt AEgyptum in omni plaga, & in deſerto.

9 Inualeſcite, & eſtote in viros alienigenæ: vt non ſeruiatis Hebræis, ſicut ſeruierunt nobis: & eſtote in viros, & impugnate eos.

10 Et impugnarunt eos, & cadit vir Iſrael, & fugit vnuſquiſque ad tabernaculum ſuum: & facta eſt plaga magna valdè:& ceciderunt de Iſrael triginta millia ordinum.

11 Et arca Dei capta eſt:& vterique filij Heli mortui ſunt,Ophni, & Phinees.

12 Et cucurrit vir Iemineus è prælio,& venit in Selom in die illa,& veſtimenta ipſius diſciſſa, & terra ſuper caput eius.

13 Et venit, & ecce Heli ſuper ſellam apud oſtium ſpeculans viam. Quoniam erat cor eius pauens pro arca Dei.Et homo intrauit in ciuitatem ad annunciandum,& exclamauit ciuitas.

14 Et audiuit Heli vocem clamoris, & dixit: Quæ vox clamoris huius?Et homo feſtinans intrauit,& annunciauit Heli.

15 Et Heli erat filius nonaginta annorum, & oculi eius ſteterant, & non perſpiciebat, & dixit Heli viris aſſiſtentibus ſibi:Quæ vox ſoni huius.

16 Et vir feſtinans acceſſit ad Heli, & dixit ei: Ego ſum qui veni è caſtris,& ego fugi è prœlio hodie.Et dixit Heli: Quodnam verbum, quod factum eſt, fili?

17 Et reſpondit puer,& dixit:Fugit vir Iſrael à facie alienigenarum, & facta eſt plaga magna in populo: & ambo filij tui mortui ſunt,& arca Dei capta eſt.

18 Et factum eſt, vt meminit arcæ Dei,& cecidit de ſella retrorſum iuxta portam,& contribulatum eſt dorſũ eius,& mortuus eſt. Quoniam ſenex erat homo,& grauis:& ipſe iudicabat Iſrael viginti annos.

19 Et nurus eius vxor Phinees cum concepiſſet ad pariendum:& audiuit nuncium,quia capta eſt arca Dei, & quia mortuus eſt ſocer ſuus, & vir ſuus, & plorauit,& peperit: quoniam irruerant in eam dolores ſui.

20 Et in tempore ſuo moritur,& dicebant ei mulieres aſſiſtentes ei:Ne timeas,quoniam filium peperiſti. Et non reſpondit,& non cogitauit cor eius.

21 Et vocauit puerum Væbarchaboth pro arca Dei, & pro ſocero ſuo,& pro viro ſuo.

22 Et dixerunt: Transmigrauit gloria Iſrael, in eo, quod capta eſt arca Domini.

CAP. V.

1 ET alienigenę ceperunt arcam Dei,& intulerunt illam ex Abenezer in Azotum.

2 Et ceperunt alienigenæ arcam Domini, & intulerunt eam in domum Dagon,& collocauerunt illam iuxta Dagon.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

6 *Audientes autem Peliſthim vocem vociferationis, dixerunt, Quæ eſt vox vociferationis magnæ huius in caſtris Ebræorum? & cognouerunt quod arca Iehouæ veniſſet in caſtra.*

7 *Timueruntq́ Peliſthim:retulerunt enim, Venit Deus in caſtra,atq́ dixerunt, Væ nobis: non enim fuit ſimile heri, & nudiuſtertius.*

8 *Væ nobis: quis liberabit nos è manu Deorum fortium iſtorum? hi ſunt Dij qui percuſſerunt Ægyptum omni plaga in deſerto.*

9 *Confortamini,& eſtote viri, Peliſthim:ne forte ſeruiatis Ebræis quemadmodum ſeruierunt vobis, eſtote inquam viri,& pugnate.*

10 *Pugnauerunt itaq́ Peliſthim, & cæſus eſt Iſrael, fugeruntq́ ſinguli in tabernacula ſua: & fuit plaga magna valde:ceciderunt namq́ de Iſraele triginta millia peditum.*

11 *Et arca Dei capta fuit, & duo filij Eli mortui ſunt, Hophni & Pinehas.*

12 *Currens autem quidam ex Biniamin de acie, venit in Siloh die ipſa veſtibus ſuis ſciſſis,& terra ſuper caput eius.*

13 *Venit inquam, & ecce Eli ſedebat ſuper thronum ad latus viæ ſpeculans:erat enim cor eius pauens propter arcam Dei. vbi autem venit vir ille vt renunciaret in ciuitate, & vociferata eſt vniuerſa ciuitas.*

14 *Et audiens Eli vocem clamoris, dixit, Quæ eſt vox tumultus huius? Vir autem ille feſtinanter venit,& renunciauit ipſi Eli.*

15 *Eli autem erat nonaginta & octo annorum,oculiq́ eius caligauerant,nec poterat videre.*

16 *Dixitq́ ille vir ad Eli,Ego venio ex acie,ex acie inquam fugi hodie. Et ait ille, Quid rei fuit, fili mi?*

17 *Reſpondit nuntius ille,& dixit, Fugit Iſrael coram Peliſthim & etiam plaga magna facta eſt in populo: ſed & duo filij tui mortui ſunt, Hophni & Pinehas, & arca Dei capta eſt.*

18 *Quumq́ ille memoraſſet arcam Dei, cecidit de throno retrorſum, iuxta locum portæ, & confractum eſt occiput eius, mortuuſq́ eſt:erat enim vir ſenex,& grauis, iudicaueratq́ Iſraelem quadraginta annis.*

19 *Porro nurus eius, vxor Pinehas erat prægnans ad pariendum,& audiuit famam quod capta eſſet arca Dei,& mortuus eſſet ſocer ſuus,ac vir ſuus,incuruauit ſeſe,& peperit: quia effuſæ erant ſuper eam anguſtiæ eius.*

20 *Tempore autem quo ipſa moriebatur, dixerunt mulieres quæ aſtabant ei, Ne timeas:quia filium peperiſti. Quæ non reſpondit, neq́ poſuit cor ſuum.*

21 *Et illa vocauit puerum I-chabod,dicendo, Tranſlata eſt gloria ex Iſraele (quod capta eſſet arca Dei, & mortuus eſſet ſocer ſuus,& vir ſuus)*

22 *Dixit inquam,Tranſlata eſt gloria ex Iſraele,quia capta eſt arca Dei.*

CAP. V.

1 *PEliſthim autem tulerunt arcam Dei, & abduxerunt eam ab Eben-haezer in Aſdod.*

2 *Tulerunt inquam Peliſthim arcam Dei, & introduxerunt eam in domum Dagon, ſtatueruntq́ eam iuxta Dagon.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio. — Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 Cumque ſurrexiſſent diluculo Azotij altera die, ecce Dagon iacebat pronus in terra ante arcam Domini: & tulerunt Dagon, & reſtituerunt eum in locum ſuum.

3 *Et ſurrexerunt Aſdodij in craſtino, & ecce Daghon ceciderat ſuper faciem ſuam in terram coram arca Domini: & tulerunt Daghon, & reſtituerunt eum in locum ſuum.*

4 Rurſumque mane die altera conſurgentes, inuenerunt Dagon iacentem ſuper faciem ſuam in terra coram arca Domini: caput autem Dagon, & duæ palmæ manuum eius abſciſſæ erant ſuper limen:

4 *Et mane die craſtino, & ecce Daghon ceciderat ſuper faciem ſuam in terram coram arca Domini: caput autem Daghon, & duæ palmæ manuum eius abſciſæ erant in limine:*

5 Porro Dagon ſolus truncus remanſerat in loco ſuo. Propter hanc cauſam non calcant ſacerdotes Dagon, & omnes, qui ingrediuntur templum eius, ſuper limen Dagon in Azoto, vſque in hodiernum diem.

5 *Tantum Daghon remanſerat iuxta eam. Ideo non calcãt ſacerdotes Daghon, & omnes, qui ingrediuntur in domum Daghon ſuper limen Daghon in Aſdod vſq; ad diem hanc.*

6 Aggrauata eſt autem manus Domini ſuper Azotios, & demolitus eſt eos: * & percuſſit in ſecretiori parte natium Azotũ, & fines eius. Et ebullierũt villæ, & agri in medio regionis illius, & nati ſunt mures, & facta eſt confuſio mortis magnæ in ciuitate.

* Pſ. 77. 66.

6 *Aggrauata eſt autem manus Domini in Aſdodios, & deſolatus eſt eos: & percuſſit eos mariſcis Aſdod, & omnes fines eius.*

7 Videntes autem viri Azotij huiuſcemodi plagam, dixerunt: Non maneat arca Dei Iſrael apud nos: quoniam dura eſt manus eius ſuper nos, & ſuper Dagon Deum noſtrum.

7 *Et viderunt viri Aſdod, quòd ſic eſſent percuſſi, & dixerunt: Non maneat arca Dei Iſrael nobiſcum: quia dura eſt manus eius contra nos, & contra Daghon Deum noſtrum.*

8 Et mittentes cõgregauerunt omnes ſatrapas Philiſthinorum ad ſe, & dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Iſrael? Responderuntque Gethæi: Circumducatur arca Dei Iſrael. Et circumduxerunt arcam Dei Iſrael.

8 *Miſeruntq;, & congregauerunt omnes ſatrapas Peliſtinorum ad ſe, & dixerunt: Quid faciemus arcæ Dei Iſrael? Et dixerunt ad Ghath: Circumducatur arca Dei Iſrael. Et circumduxerunt arcam Dei Iſrael.*

9 Illis autem circumducentibus eam, fiebat manus Domini per ſingulas ciuitates interfectionis magnæ nimis: & percutiebat viros vniuſcuiuſq; vrbis, à paruo vſque ad maiorem, & computreſcebant prominentes extales eorum. Inieruntque Gethæi conſilium, & fecerunt ſibi ſedes pelliceas.

9 *Et fuit, poſtquàm circumduxerunt eam fuit manus Domini contra ciuitatem cõtritione magna nimis: & percuſſit viros ciuitatis à paruo & vſq; ad magnum. Et antea incognita erant eis mariſca.*

10 Miſerunt ergo arcam Dei in Accaron. Cumque veniſſet arca Dei in Accaron, exclamauerunt Accaronitæ, dicentes: Adduxerunt ad nos arcam Dei Iſrael, vt interficiat nos, & populum noſtrum.

10 *Et miſerunt arcam Dei in Hecron. Et fuit, cum veniſſet arca Dei in Hecron, exclamauerunt Hecronitæ, dicendo: Circumduxerunt ad me arcam Dei Iſrael, vt interficiant me, & populum meum.*

11 Miſerunt itaque & congregauerunt omnes ſatrapas Philiſthinorum qui dixerunt: Dimittite arcam Dei Iſrael, & reuertatur in locum ſuum, & non interficiat nos cum populo noſtro.

11 *Miſeruntq;, & congregauerunt omnes ſatrapas Peliſtinorum: dixeruntq;: Dimittite arcam Dei Iſrael, & reuertatur in locum ſuum, & non interficiat me & populum meum.*

12 Fiebat enim pauor mortis in ſingulis vrbibus, & grauiſſima valdè manus Dei, viri quoque, qui mortui non fuerant, percutiebantur in ſecretiori parte natium: & aſcendebat vlulatus vniuſcuiuſque ciuitatis in cœlum.

12 *Erat enim contritio mortis in omni ciuitate, grauis erat valdè manus Dei ibi: viri autem qui non fuerant mortui, percuſſi ſunt mariſcis: aſcẽditq; clamor ciuitatis in cœlum.*

CAP. VI.

1 FVit ergo arca Domini in regione Philiſthinorum ſeptem menſibus.

1 *FVit autem arca Domini in agro Peliſtinorum ſeptem menſibus.*

2 Et vocauerunt Philiſthijm ſacerdotes, & diuinos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis quomodo remittamus eam in locum ſuum. Qui dixerunt:

2 *Vocaueruntq; Peliſtim ſacerdotes, & diuinos; dicendo: Quid faciemus arcæ Domini? indicate nobis; in quo dimittamus eam in locum ſuum. Et dixerunt:*

3 Si remittitis arcam Dei Iſrael, nolite dimittere eam vacuam, ſed quod debetis, reddite ei pro peccato, & tunc curabimini: & ſcietis quare non recedat manus eius à vobis.

3 *Si dimittitis arcam Dei Iſrael, ne dimittatis eam vacuam, ſed reſtituendo reſtituetis ei hoſtiam pro delicto, tunc curabimini: & notum erit vobis cur non receſſerit manus eius à vobis.*

4 Qui dixerunt: Quid eſt quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi:

4 *Et dixerunt: Quæ eſt hoſtia pro delicto, quam reſtituemus ei? Et dixerunt:*

Tranſl. ex Septuag.

3 Et mane vigilauerunt Azotij, & intrauerunt in domum Dagon, & viderunt, & ecce Dagon cecidit in faciem ſuam ante arcam Dei: & erexerunt Dagon, & ſtatuerunt in locum ſuum, & grauata eſt manus Domini ſuper Azotios, & cruciauit illos, & percuſſit illos in ſedibus eorum, Azotum, & regiones eius.

4 Et factum eſt, cum mane vigilaſſent, & ecce Dagon ceciderat in faciem ſuam ante arcam teſtaméti Domini: & caput Dagon, & ambo veſtigia manuum eius ſuper anteriora Amapheth ſinguli, & ambo articuli manuum eius ceciderant in limen:

5 Tantummodo truncus Dagon remanſerat. Propter hoc non incedunt ſacerdotes Dagon, & omnis intrans in domum Dagon, ſuper limen domus Dagon in Azoto vſque in diem hanc, quoniam tranſſcendentes tranſcendunt.

6 Et grauata eſt manus Domini ſuper Azotum: & induxit eis, & efferbuit eis in natibus, & medium regionis eius expullularunt mures, & facta eſt confuſio mortis magna in ciuitate.

7 Et viderunt viri Azotij, quoniam ſic, & dicunt: Quoniam non ſedebit arca Dei Iſrael nobiſcum: quoniam dura eſt manus illius ſuper nos, & ſuper Dagon Deum noſtrum.

8 Et mittunt, & congregant ſatrapas alienigenarum ad ſe, & dicũt: Quid faciemus arcæ Dei Iſrael? Et dicũt Gethæi: Tranſeat arca Dei ad nos. Et trãſijt arca Dei Iſrael in Geth.

9 Et factum eſt, poſtquam ipſa tranſijt, & fit manus Domini ciuitati, turbatio magna valdè: & percuſſit viros ciuitatis à paruo vſque ad magnum, & percuſſit eos in ſedibus eorum. Et fecerunt ſibi Gethęi ſedes.

10 Et emittunt arcam Dei in Aſcalonem. Et factum eſt, vt intrauit arca Dei in Aſcalonem, & clamauerunt Aſcalonitæ, dicentes: Quid conuertiſtis arcam Dei Iſrael ad nos, ad mortificandum nos, & populum noſtrum?

11 Et mittunt, & congregant ſatrapas alienigenarum: & dixerunt: Emittite arcam Dei Iſrael, & reſideat in loco ſuo, & non morti dabit nos, & populum noſtrum.

12 Quia facta eſt confuſio in ciuitate tota, grauis valdè, vt intrauit arca Dei Iſrael illuc: & qui viuebant, & non ſunt mortui; percuſſi ſunt in ſedibus, & aſcendit clamor ciuitatis ad cœlum.

CAP. VI.

1 ET fuit arca in agro alienigenarum ſeptem menſes, & efferbuit terra eorum mures.

2 Et alienigenæ vocant ſacerdotes, & vates, & incantatores ſuos, dicentes: Quid faciemus arcæ Domini? notum facite nobis, in quo mittemus eam ad locum ſuum. Et dixerunt:

3 Si dimittite vos arcam teſtamenti Dñi Dei Iſrael, ne dimittatis eam inanem, ſed reddentes reddite ei pro cruciatu, & tũc curabimini: & depropitiabitur vobis, numquid non recedet manus eius à vobis.

4 Et dicunt: Quid eſt, quod pro cruciatu reddemus ei? Et dixerunt:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Quumq; ſurrexiſſent Adodij in craſtino, ecce Dagon ceciderat in faciem ſuam in terram coram arca Iehouæ: tollenteſq; Dagon, reſtituerunt eum in locum ſuum.

Et quum mane poſtridie iterum ſurrexiſſent, ecce Dagon denuo ceciderat in faciem ſuam in terram coram arca Iehoua: caput autem Dagon & ambe palmæ manuum eius abſciſſæ erant in limine: tantum Dagon remanſerat in eo.

Ideo non calcant ſacerdotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur domum Dagon, ſuper limen Dagon in Aſdod vſq; ad diem hanc.

Aggrauata eſt autem manus Iehouæ in Adodios, & deſolauit eos, & percuſſit eos mariſcis, Adod & fines eius.

Videntes vero viri Aſdod quod ſic eſſet, dixerunt, Ne maneat arca Dei Iſrael apud nos, quia dura eſt manus eius contra nos, & contra Dagon deum noſtrum.

Miſerunt itaq;, & congregauerunt omnes ſatrapas Peliſthinorum ad ſe, ac dixerunt, Quid faciemus arcæ Dei Iſraelis? Reſponderunt, Ad Gath circunducatur arca Dei Iſraelis. Et circunduxerunt arcam Dei Iſrael.

Fuit autem, poſteaquam circunduxerunt eam, fuit manus Iehouæ contra ciuitatem contritione magna valde: & percuſſit viros ciuitatis à paruo vſq; ad magnum, & in locis occultis enata ſunt eis mariſca.

Miſerunt ergo arcam Dei in Ecron: quumq; veniſſet arca Dei in Ecron, exclamauerunt Ecronitæ, dicendo, Circunduxerunt ad me arcam Dei Iſrael, vt interficiant me & populum meum.

Proinde mittentes congregauerunt omnes ſatrapas Peliſthinorum, dixeruntq;, Dimittite arcam Dei Iſraelis, vt reuertatur in locum ſuum, & non interficiat me & populum meum. Erat enim contritio mortis in tota ea vrbe, grauis erat valde manus Dei ibi.

Viri autem qui non fuerant mortui, percuſſi ſunt mariſcis: aſcenditq; clamor ciuitatis in cælum.

CAP. VI.

FVit autem arca Iehouæ in agro Peliſthinorum ſeptem menſibus.

Vocantes autem Peliſthini ſacerdotes & diuinos, dixerunt, Quid faciemus de arca Iehouæ? indicate nobis in quo remittamus eam in locum ſuum.

Reſponderunt, Si remiſſuri eſtis arcam Dei Iſrael, ne remittatis eam vacuam: ſed reddendo reddetis ei hoſtiam pro peccato: tunc curabimini, & notum erit vobis cur non receſſerit manus eius à vobis.

Et dixerunt, Quæ erit hoſtia pro peccato quam reddemus ei? Reſponderunt, Secundum numerum principum Peliſthinorum quinq; ani aurei, & quinq; mures aurei: quia plaga vna eſt omnibus, & principibus veſtris.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Iuxta numerum prouinciarum Philiſthinorum quinque anos aureos facietis, & quinque mures aureos: quia plaga vna fuit omnibus vobis, & ſatrapis veſtris. Facietiſque ſimilitudines anorum veſtrorum, & ſimilitudines murium, qui demoliti ſunt terram, & dabitis Deo Iſrael gloriam: ſi fortè releuet manum ſuam à vobis, & à dijs veſtris, & à terra veſtra.	5	*Secundum numerum principum Peliſtinorum quinq; ani aurei, & quinq; mures aurei: quia plaga vna eſt omnibus illis, & principibus veſtris. Facietiſq; imagines anorum veſtrorum, & imagines murium veſtrorum, qui deuaſtauerunt terram, dabitiſq; Deo Iſrael gloriam: ſi fortè alleuietur manus eius à vobis, & dijs veſtris, & à terra veſtra.*
Quare aggrauatis corda veſtra, ſicut aggrauauit AEgyptus, & Pharao cor ſuum? * nonne poſtquam percuſſus eſt, tunc dimiſit eos, & abierunt? (* Exo. 12. 31.)	6	*Et vt quid aggrauatis cor veſtrum quemadmodum aggrauauerunt Ægyptij, & Parhoh cor ſuum? nonne quando operatus eſt in eos, dimiſerunt eos, & abierunt?*
Nunc ergo arripite, & facite plauſtrum nouum vnum: & duas vaccas fœtas, quibus non eſt impoſitum iugum, iungite in plauſtro, & recludite vitulos earum domi.	7	*Et nunc tollite, & facite plauſtrum nouum vnum: & duas vaccas lactantes ſuper quas non aſcendit iugum, & ligate vaccas in plauſtro, & reducite filios earum, qui ſunt poſt eas, ad domum.*
Tolletiſque arcam Domini, & ponetis in plauſtro, & vaſa aurea, quæ exoluiſtis ei pro delicto, ponetis in capſellam ad latus eius: & dimittite eam, vt vadat.	8	*Tolliteq; arcam Domini, & ponite eam in plauſtro, & vaſa aurea, quæ reddidiſtis ei pro delicto, ponetis in capſa à latere eius: & dimittite eam, & vadat.*
Et aſpicietis: & ſi quidem per viam finium ſuorũ aſcenderit contra Bethſames, ipſe fecit nobis hoc malum grande: ſin autẽ, minimè: ſciemus, quia nequaquam manus eius tetigit nos, ſed caſu accidit.	9	*Et aſpicite: ſi viam confinis ſui aſcendat in Bethſemes, ipſa fecit nobis omne malum grande hoc: ſin vero ſciemus: quòd non manus eius tetigit nos, ſed accidens fuit nobis.*
Fecerunt ergo illi hoc modo: & tollentes duas vaccas, quæ lactabant vitulos, iunxerunt ad plauſtrum, vituloſque earum concluſerunt domi.	10	*Feceruntq; viri ſic: & tulerunt duas vaccas lactantes, & ligauerunt in plauſtro, & filios earum duxerũt in domum.*
Et poſuerunt arcam Dei ſuper plauſtrum, & capſellam, quæ habebat mures aureos, & ſimilitudines anorum.	11	*Poſueruntq; arcam Domini in plauſtro, & capſam, & mures aureos, & imagines anorum ſuorum.*
Ibant autem in directum vaccę per viam, quę ducit Bethſames, & itinere vno gradiebantur, pergentes, & mugientes: & non declinabãt, neque ad dextram, neque ad ſiniſtram: ſed & ſatrapæ Philiſthijm ſequebantur vſque ad terminos Bethſames.	12	*Et direxerunt ſe vaccæ per viam iuxta viam Bethſemes via eadem perrexerunt pergendo, & mugiendo: & non declinauerunt ad dexteram, & ad ſiniſtram: ſatrapæ vero Peliſtinorum ibant poſt eas vſq; ad terminum Bethſemes.*
Porro Bethſamitæ metebant triticum in valle, & eleuantes oculos ſuos, viderunt arcam, & gauiſi ſunt cum vidiſſent.	13	*Viri autem Bethſemes metebant meſſem frumentariam in valle: & leuauerunt oculos ſuos, & viderunt arcam, & lætati ſunt, cum vidiſſent.*
Et plauſtrum venit in agrum Ioſue Bethſamitæ, & ſtetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus, & conciderunt ligna plauſtri, vaccaſque impoſuerunt ſuper ea holocauſtum Domino.	14	*Plauſtrum autem venit in agrum Iehoſuah Bethſemeſita, & ſtetit ibi. Ibi autem erat lapis magnus, & ceciderunt ligna plauſtri, & vaccas immolauerunt in holocauſtum Domino.*
Leuitæ autem depoſuerunt arcam Dei, & capſellam, quæ erat iuxta eam, in qua erant vaſa aurea, & poſuerunt ſuper lapidem grandem. Viri autem Bethſamitæ obtulerunt holocauſta, & immolauerunt victimas in die illa Domino.	15	*Leuitæ autem depoſuerunt arcam Domini, & capſam, quæ erat ſecum, in qua erant vaſa aurea, & poſuerunt in lapide magno. Viri autem Bethſemes obtulerunt holocauſta, & immolauerunt victimas in die ipſa Domino.*
Et quinque ſatrapæ Philiſthinorum viderunt, & reuerſi ſunt in Accaron in die illa.	16	*Et quinq; ſatrapæ Peliſtinorum viderunt, & reuerſi ſunt in Hecbron in die illa.*
Hi ſunt autem ani aurei, quos reddiderunt Philiſthijm pro delicto, Domino: Azotus vnum, Gaza vnum, Aſcalon vnum, Geth vnum, Accarõ vnum:	17	*Iſti autem ſunt ani aurei quos reddiderunt Peliſtim, propter delictũ Domino: pro Aſdod vnus pro Hazzah vnus, pro Aſchelon vnus, pro Gath vnus, pro Hecron vnus:*
Et mures aureos, ſecundum numerum vrbium Philiſthijm, quinque prouinciarum, ab vrbe murata, vſque ad villam, quæ erat abſque muro, & vſque ad Abelmagnum, ſuper quem poſuerunt arcam Domini, quę erat vſque in illum diem in agro Ioſue Bethſamitis.	18	*Mures vero aurei, ſecundum numerum omnium vrbium Peliſtinorum quinq; ſatrapis ab vrbe munita vſq; ad villam abſq; muro, vſq; ad Abelmagnum, ſuper quem poſuerunt arcam Domini, vſq; ad diem hanc in agro Iehoſuah Bethſemeſita.*
Percuſſit autem de viris Bethſamitibus, eo quòd vidiſſent arcam Domini: & percuſſit de populo ſeptuaginta viros, & quinquaginta millia plebis. Luxitque populus, eo quòd Dominus percuſſiſſet plebem plaga magna.	19	*Percuſſit autem aliquot ex viris Bethſemes, quia aſpexerunt, quæ erant in arca Domini: & percuſſit è populo ſeptuaginta viros, & quinquaginta millia virorũ. Luxeruntq; populus, quia percuſſit Dominus populum plaga magna.*
Et dixerunt viri Bethſamitæ: Quis poterit ſtare in conſpectu Domini Dei ſancti huius? & ad quem aſcendet à nobis?	20	*Dixeruntq; viri Bethſemes: Quis poterit ſtare coram Domino Deo ſancto iſto? & ad quem aſcendet à nobis?*
Miſeruntque nuncios ad habitatores Cariathiarim, dicentes: Reduxerunt Philiſthijm arcam Domini, deſcendite, & reducite eam ad vos.	21	*Miſeruntq; nuncios ad habitatores Chiriathiebarim, dicendo: Reduxerunt Peliſtim arcam Domini, deſcendite, facite aſcendere eam ad vos.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

5 Iuxta numerum ſatraparum alienigenarum quinque ſedes aureas: quoniam delictum in vobis, & principibus veſtris, & populo, & mures aureos ſimilitudinem murium veſtrorum corrumpentium terram: & dabitis Domino gloriam: vt alleuet manum ſuam à vobis, & à diis veſtris, & à terra veſtra.

6 Et vt quid aggrauatis corda veſtra, ſicut aggrauauit Ægyptus, & Pharao cor ſuum? nonne quando illuſit eis, dimiſerunt eos & abierunt?

7 Et nunc ſumite, & facite plauſtrum nouum: & duas vaccas primo enixas ſine filiis, & iungite vaccas in plauſtro, & abducite filios à poſt eas in domum.

8 Et ſumetis arcam, & ponetis eam ſuper plauſtrum, & vaſa aurea reddetis ei pro cruciatu, & ponetis in capſula Berſechthan, à parte eius: & dimittetis eam, & expelletis eam.

9 Et abibitis, & videbitis: ſi viam finium ſuorum ibit poſt Bethſamys, ipſe fecit nobis malum magnum hoc: & ſi non; & cognoſcemus, quia non manus eius tetigit nos, ſed accidens hoc euenit nobis.

10 Et fecerunt alienigenæ ſic: & ſumpſerunt duas vaccas primo enixas, & iunxerunt eas in plauſtro, & filios earum abſtraxerunt in domum.

11 Et poſuerunt arcam Domini ſuper plauſtrum, & capſulam Ergab, & mures aureos.

12 Et direxerunt vaccæ in via ad viã Bethſamys, in ſemita vna ibant, & laborabant: & non declinauerunt à dextra, neque à ſiniſtra: & ſatrapæ alienigenarum ibant poſt eam vſque ad fines Bethſamys.

13 Et qui in Bethſamys, metebant meſſem frumentorum in valle: & eleuauerunt oculos ſuos, & viderunt arcam Domini, & lætati ſunt in occurſum eius.

14 Et plauſtrum intrauit in agrum Oſee, qui in Bethſamys. Et ſtatuerunt ibi apud eam lapidem magnum, & ſcindunt ligna plauſtri, & vaccas attulerunt in holocauſtoſim Domino.

15 Et Leuitæ attulerunt arcam Domini, & capſulam Ergab cum ea, & quæ ſuper eam vaſa aurea, & poſuerunt ſuper lapidem magnum. Et viri Bethſamys attulerunt holocauſtoſes, & ſacrificia in die illa Domino.

16 Et quinque ſatrapæ alienigenarum videbant, & reuerterunt in Aſcalonem die illa.

17 Et hæ ſunt ſedes aureæ, quas reddiderunt alienigenæ pro cruciatu Domino: Azoti vnam, Gazæ vnam, Aſcalonis vnam, Geth vnam, Acaron vnam:

18 Et mures aurei iuxta numerum omnium ciuitatum alienigenarum quinque ſatraparum à ciuitate confirmata, & vſque ad pagum Pherezæi, & vſque ad lapidem magnum, in quo impoſuerunt ſuper eum arcam teſtamenti Domini, quæ erat in agro Oſee Bethſamytæ.

19 Et non ſunt delectati filij Iechoniæ in viris Bethſamys, quia viderant arcam Domini: & percuſſit in eis ſeptuaginta viros, & quinquaginta millia virorum. Et luxit populus, quia percuſſerat Dominus in populo plagam magnam valde.

20 Et dixerunt viri, qui de Bethſamys: Quis poterit tranſire coram Domino Deo ſancto iſto? & ad quem aſcendet arca Domini à nobis?

21 Et mittunt nuncios ad inhabitantes Cariathiarim, dicentes: Redire fecerunt alienigenæ arcam Dñi, deſcendite, & adducite eam ad vos ipſos.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

5 *Facietiſque imagines anorum veſtrorum, & imagines murium veſtrorum: qui deuaſtauerunt terram, & ita dabitis Deo Iſrael gloriam: fortè alleuiabitur manus eius à vobis, & diis veſtris, & à terra veſtra.*

6 *Sed quare aggrauabitis cor veſtrum quemadmodum aggrauauerunt Ægyptij & Paroh cor ſuum? nonne quando mira operatus eſt in eos, dimiſerunt eos, & abierunt?*

7 *Nunc ergo capite, & facite plauſtrum nouum vnum, & duas vaccas lactantes, ſuper quas non aſcenderit iugum, & alligate vaccas plauſtro, & reducite filios earum qui ſunt poſt eas, ad domum.*

8 *Tolliteq́; arcam Iehoua, & imponite eam plauſtro: & vaſa aurea quæ reddidiſtis ei pro expiatione peccati, ponetis in capſa ad latus eius, & dimittite eam, & abeat.*

9 *Et aſpicite: ſi via termini ſui aſcendat in Beth-ſemes, ipſa fecit nobis omne malum grande hoc: ſin minus, ſciemus quod nequaquam manus eius tetigit nos, ſed accidens eſt quod fuit nobis.*

10 *Fecerunt ergo viri illi ſic: tulerunt enim duas vaccas lactantes, quas alligauerunt plauſtro, & filios earum recluſerunt domi.*

11 *Impoſueruntq́; arcam Iehoua plauſtro, & capſam, & mures aureos, & imagines anorum ſuorum.*

12 *Et direxerunt ſe vaccæ per viam, per viam inquam Beth-ſemes, via eadem perrexerunt pergendo & mugiendo: nec declinauerunt ad dexteram aut ad ſiniſtram. ſatrapæ vero Peliſthinorum ſequebantur eas vſque ad terminum Beth-ſemes.*

13 *Viri autem Beth-ſemes metebant meſſem triticeam in valle: & leuantes oculos ſuos, viderunt arcam, lætatiq́; ſunt quum vidiſſent.*

14 *Plauſtrum autem venit in agrum Iehoſua Beth-haſimſita, & ſubſtitit ibi. illic autem erat lapis magnus: & conciderunt ligna plauſtri, & vaccas immolauerunt in holocauſtum Iehoua.*

15 *Porro Leuitæ depoſuerant arcam Iehouæ, & capſam quæ erat cum ea, in qua erant vaſa aurea, & poſuerant ſuper lapidem illum magnum: viri autem Beth-ſemes obtulerunt holocauſta, & immolauerunt victimas die ipſa Iehoua.*

16 *Quod vbi vidiſſent ſatrapæ Peliſthinorum, reuerſi ſunt in Ecron in die illa.*

17 *Iſti autem ſunt ani aurei quos reddiderunt Peliſthim in oblationem pro peccato Iehoua, pro Aſdod vnus, pro Azzah vnus, pro Aſcelon vnus, pro Gath vnus, pro Ecron vnus.*

18 *Mures vero aurei ſecundum numerum omnium vrbium Peliſthinorum pro quinque ſatrapis, & ab vrbe munita vſque ab villam abſque muro, & vſque ad planitiem magnam ſuper quam repoſuerant arcam Iehoua, vſque ad diem hanc in agro Iehoſua Beth-haſimſita.*

19 *Percuſſit autem aliquot ex viris Beth-ſemes, quia introſpexiſſent in arca Iehoua: percuſſit inquam è populo ſeptuaginta viros & quinquaginta millia virorum: luxitque populus, quod percuſſiſſet Iehouah populum plaga magna.*

20 *Dixerunt ergo viri Beth-ſemes, Quis poterit ſtare coram Iehoua Deo ſancto iſto? & ad quem aſcendet à nobis?*

21 *Miſeruntq́; nuntios ad habitatores Ciriath-iearim, his verbis, Reduxerunt Peliſthim arcam Iehoua, deſcendite, & abducite eam ad vos.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. VII.

VEnerunt ergo viri Cariathiarim, & reduxe-
runt arcam Domini, & intulerunt eam in do-
mum Abinadab in Gabaa: Eleazarum autem fi-
lium eius ſanctificauerunt, vt cuſtodiret arcam
Domini.
Et factum eſt, ex qua die manſit arca Domini in
Cariathiarim, multiplicati ſunt dies (erat quippe
iam annus vigeſimus) & requieuit omnis domus
Iſrael poſt Dominum.
Ait autem Samuel ad vniuerſam domum Iſrael,
dicens: * Si in toto corde veſtro reuertimini ad
Dominum, auferte deos alienos de medio veſtri,
Baalim, & Aſtaroth: & præparate corda veſtra Do-
mino, & ſeruite ei ſoli, & eruet vos de manu Phili-
ſthijm.
Abſtulerunt ergo filij Iſrael Baalim, & Aſtaroth,
& ſeruierunt Domino ſoli.
Dixit autem Samuel: Congregate vniuerſum Iſ-
rael in Maſphath, vt orem pro vobis Dominum.
Et conuenerunt in Maſphath: hauſeruntque a-
quam, & effuderunt in conſpectu Domini, & ieiu-
nauerunt in die illa, atque dixerunt ibi. Peccaui-
mus Domino. Iudicauitque Samuel filios Iſrael in
Maſphath.
Et audierunt Philiſthijm, quod congregati eſſent
filij Iſrael in maſphat, & aſcenderunt ſatrapæ Phi
liſthinorum ad Iſrael. Quod cum audiſſent filij Iſ-
rael, timuerunt à facie Philiſthinorum.
Dixeruntque ad Samuelem: Ne ceſſes pro nobis
clamare ad Dominum Deum noſtrum, vt ſaluet
nos de manu Philiſthinorum.
Tulit autem Samuel agnum lactentem vnum, &
obtulit illum holocauſtum integrum Domino: &
clamauit Samuel ad Dominum pro Iſrael, & exau-
diuit eum Dominus.
Factum eſt autem, cum Samuel offerret holocau-
ſtum, Philiſthijm inire prælium contra Iſrael: in-
tonuit autem Dominus fragore magno in die illa
ſuper Philiſthijm, & exterruit eos, & cæſi ſunt à fa-
cie Iſrael.
* Egreſſique viri Iſrael de Maſphath perſecuti
ſunt Philiſthæos, & percuſſerunt eos vſque ad lo-
cum, qui erat ſubter Bethchar.
Tulit autem Samuel lapidem vnum, & poſuit
eum inter Maſphath & inter Sen: & vocauit nomẽ
loci illius, Lapis adiutorij. Dixitque: Hucuſque
auxiliatus eſt nobis Dominus.
Et humiliati ſunt Philiſthijm, nec appoſuerunt
vltra, vt venirent in terminos Iſrael. Facta eſt ita-
que manus Domini ſuper Philiſthæos, cunctis die-
bus Samuelis.
Et redditæ ſunt vrbes, quas tulerant Philiſthijm
ab Iſrael, Iſraeli, ab Accaron vſque Geth, & termi-
nos ſuos: liberauitque Iſrael de manu Philiſthino-
rum, eratque pax inter Iſrael, & Amorrhæum.
Iudicabat quoq; Samuel Iſraelem cunctis diebus
vitæ ſuæ:
Et ibat per ſingulos annos circuiens Bethel, &
Galgala, & Maſphath, & iudicabat Iſraelem in ſu-
pradictis locis.
Reuertebaturque in Ramatha: ibi enim erat do-
mus eius, & ibi iudicabat Iſraelem: ædificauit et-
iam ibi altare Domino.

Deut. 13. Iatt. 11.

* Eccl. 46. 24.

CAP.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. VII.

1 *VEnerunt autem viri Chiriathieharim, & aſcende-*
re fecerunt arcam Domini, & intulerunt eam in do-
mum Abinadab, quæ erat in Ghibhah: & Elhazar filium
eius ſanctificauerunt, vt cuſtodiret arcam Domini.
2 *Et fuit à die qua manſit arca in Chiriathiebarim mul-*
tiplicati ſunt dies, & fuerunt viginti anni, & luxerunt
omnis domus Iſrael, & ſecuti ſunt Dominum.
3 *Dixit autem Semuel ad vniuerſam domum Iſrael, di-*
cendo: Si toto corde veſtro reuertimini ad Dominum, au-
ferte deos alienos de medio veſtri, & Aſtharoth: & præ-
parate cor veſtrum Domino, & ſeruite ſoli ei, & libera-
bit vos de manu Peliſtinorum.
4 *Et remouerunt filij Iſrael Behalim, & Aſtharoth, &*
ſeruierunt Domino ſoli.
5 *Dixitq́; Semuel: Congregate vniuerſum Iſrael in*
Miſpah, & orabo pro vobis ad Dominum.
6 *Et congregati ſunt in Miſpah hauſeruntq́; aquam, &*
effuderunt coram Domino, & ieiunauerunt die illa, atque
dixerunt ibi: Peccauimus Domino. Iudicauitq́; Semuel fi-
lios Iſrael in Miſpah.
7 *Audierunt autem Peliſtim, quod congregati eſſent filij*
Iſrael in Miſpah, & aſcenderunt ſatrapæ Peliſtim ad
Iſrael. Et audierunt filij Iſrael, & timuerunt à facie
Peliſtim.
8 *Dixeruntq́; filij Iſrael ad Semuel: Ne ſileas pro nobis*
clamando ad Dominum Deum noſtrum, vt ſeruet nos de
manu Peliſtim.
9 *Tulit autem Semuel agnum lacteum vnum, & obtu-*
lit illum holocauſtum totum Domino: & clamauit Se-
muel ad Dominum pro Iſrael, & exaudiuit eum Domi-
nus.
10 *Et fuit Semuel offerente holocauſtum Peliſtæi acceſſe-*
runt ad prælium contra Iſrael: intonuit autem Dominus
voce grandi in die illa contra Peliſtæos, & contriuit
eos, & cæſi ſunt coram Iſrael.
11 *Et egreſſi ſunt viri Iſrael de Miſpah, & perſecuti ſunt*
Peliſtim, & percuſſit eos vſque ad locum, qui eſt ſub-
ter Bethchar.
12 *Et tulit Semuel lapidem vnum, & poſuit inter Miſpah,*
*& inter Sen: & vocauit nomen eius Ebenhahezer. * Et*
dixit: Hucuſque auxiliatus eſt nobis Dominus,
13 *Et humiliauerunt ſe Peliſtim, & non addiderunt vl-*
tra, vt venirent in terminum Iſrael. Et fuit manus Do-
mini contra Peliſtim omnibus diebus Semuel.
14 *Et redierunt vrbes quas tulerant Peliſtim ab Iſrael,*
ad Iſrael, ab Hecron vſque ad Ghath, & terminum
ſuum: liberauit Iſrael de manu Peliſtim, fuitq́; pax in-
ter Iſrael, & inter Emorræum.
15 *Et iudicauit Semuel Iſrael omnibus diebus vitæ ſuæ:*
16 *Et ibat, & circuibat Bethel, & Ghilghal, & Miſpah,*
& iudicabat Iſrael in omnibus locis illis.
17 *Et reuertebatur in Ramah: ibi enim erat domus eius:*
& ibi iudicauit Iſrael, & ædificauit ibi altare Domino.

* Lapis adiutorij.

CAP.

Tranſl. ex Septuag.

CAP. VII.

1 ET veniunt viri Cariathiarim, & reducunt arcam teſtamenti Domini, & introducunt eam in domum Aminadab, quæ in colle: & Eleazarum filium eius ſanctificauerunt ad cuſtodiendam arcam teſtamenti Domini.

2 Et factum eſt, ex qua die fuit arca in Cariathiarim, multiplicati ſunt dies, & fuerunt viginti anni, & reſpexit omnis domus Iſrael poſt Dominum.

3 Et dixit Samuel ad vniuerſam domum Iſrael, dicens: Si in toto corde veſtro vos reuertitis ad Dominum, circumauferte deos alienos de medio veſtri, & lucos: & præparate corda veſtra erga Dominum, & ſeruite illi ſoli, & eruet vos de manu alienigenarum.

4 Et circumabſtulerunt filij Iſrael Baalim, & lucos Aſtharoth, & ſeruierunt Domino ſoli.

5 Et dixit Samuel: Congregate vniuerſum Iſrael in Maſſephat, & orabo pro vobis ad Dominum.

6 Et conuenerunt in Maſſephat: & hauriũt aquam, & effundebant coram Domino ſuper terram, & ieiunarunt in die illa, & dixerunt: Peccauimus coram Domino. Et iudicabat Samuel vniuerſum Iſrael in Maſſephat.

7 Et audierunt alienigenæ, quia congregati ſunt omnes filij Iſrael in Maſſephat, & aſcenderunt ſatrapæ alienigenarum ſuper Iſrael. Et audiunt filij Iſrael, & timuerunt à facie alienigenarum.

8 Et dixerunt filij Iſrael ad Samuel: Ne taceas à nobis, vt non clames ad Dominum Deum tuum, & ſaluabit nos de manu alienigenarum.

9 Et ſumpſit Samuel agnum lactentem vnum, & attulit eum holocauſtoſim cum vniuerſo populo Domino: & clamauit Samuel ad Dominum pro Iſrael, & exaudiuit eum Dominus.

10 Et erat Samuel offerens holocauſtoſim, & alienigenæ acceſſerunt in prælium ſuper Iſrael: & tonuit Dominus in voce magna in die illa ſuper alienigenas, & confuſi ſunt, & ceciderunt coram Iſrael.

11 Et exierunt viri Iſrael è Maſſephat, & perſecuti ſunt alienigenas, & percuſſerunt eos vſque ſub Bethchor.

12 Et ſumpſit Samuel lapidem vnum, & ſtatuit illum inter Maſſephat, & inter vererem: & vocauit nomen eius Abenezer, Lapis adiutoris. Et dixit: Vſque huc adiuuit nos Dominus.

13 Et humiliauit Dominus alienigenas, & non adiecerunt vltra accedere ad terminum Iſrael. Et facta eſt manus Domini ſuper alienigenas omnibus diebus Samuel.

14 Et redditæ ſunt ciuitates, quas ceperant alienigenæ de filijs Iſrael, & reddiderunt ſe ipſi Iſrael ab Aſcalone vſque Azob, & terminum Iſrael abſtulerunt de manu alienigenarum: & fuit pax inter Iſrael, & inter Amorrhæum.

15 Et iudicabat Samuel Iſrael omnibus diebus vitæ ſuæ, & ibat per annum.

16 Et circuibat Bæthel, & Galgala, & Maſſephat, & iudicabat Iſrael in omnibus ſanctificatis his.

17 Reuerſio autem eius erat in Armathæm: quoniam ibi erat domus eius, & iudicabat ibi Iſrael: & ædificauit ibi altare Domino.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. VII.

1 *VEnerunt ergo viri Ciriath-iearim, & abduxerunt arcam Iehoua, & intulerunt eam in domum Abinadab qui habitabat in ipſo colle: & Elazar filium eius ſanctificauerunt, vt cuſtodiret arcam Iehoua.*

2 *(Fuit autem, à die qua manſit arca in Ciriath-iearim, multi elapſi ſunt dies, viginti nempe anni) & lamentata eſt vniuerſa domus Iſrael, ſequutaq́ eſt Iehouam.*

3 *Dixitque Semuel ad vniuerſam domum Iſrael hiſce verbis, Si toto corde veſtro reuertimini ad Iehouam, auferte deos alienos de medio veſtri, & Aſtharoth, & præparate cor veſtrum Iehoua, & ſeruite ei ſoli: tum liberabit vos de manu Peliſthinorum.*

4 *Abſtulerunt ergo filij Iſrael Bealim & Aſtharoth, & ſeruierunt Iehoua ſoli.*

5 *Dixit vero Semuel, Congregate vniuerſum Iſraelem in Miſpah, & orabo pro vobis ad Iehouam.*

6 *Congregati ergo in Miſpah, hauſerunt aquam, & effuderunt coram Iehoua, ieiunaueruntq́ die illa, atque dixerunt ibi, Peccauimus Iehoua. Iudicauitq́ Semuel filios Iſrael in Miſpah.*

7 *Audientes autem Peliſthim quod congregati eſſent filij Iſrael in Miſpah, aſcenderunt ſatrapæ Peliſthim contra Iſraelem: quod quum audiſſent filij Iſrael, timuerunt à facie Peliſthim.*

8 *Dixeruntq́ filij Iſrael ad Semuelem, Ne ſileas pro nobis clamando ad Iehouam Deum noſtrum, vt eripiat nos de manu Peliſthim.*

9 *Tulit ergo Semuel agnum lactis vnum, & obtulit illum in holocauſtum totum Iehoua: clamauitq́ Semuel ad Iehouam pro Iſraele, & exaudiuit eum Iehouah.*

10 *Fuitq́, Semuele offerente holocauſtum, Peliſthæi acceſſerunt protinus ad prælium contra Iſraelem: intonuit autem Iehouah voce grandi illa die ſuper Peliſthæos, & contriuit eos, cæſiq́ ſunt coram Iſraele.*

11 *Egreſſi autem viri Iſrael de Miſpah, perſequuti ſunt Peliſthim, & percuſſerunt eos vſque ad locum qui eſt ſubter Beth-char.*

12 *Tulit vero Semuel lapidem vnum, & poſuit inter Miſpah & Sen, vocauitq́ nomen eius Eben-haezer, & dixit, Hucuſque auxiliatus eſt nobis Iehoua.*

13 *Itaque humiliati ſunt Peliſthim, nec venerunt vltra in terminum Iſraelis: & fuit manus Iehoua contra Peliſthim omnibus diebus Semuelis.*

14 *Et reſtitutæ ſunt vrbes quas tulerant Peliſthim ab Iſraele, Iſraeli, ab Ecron vſque ad Gath, & terminum earum liberauit Iſrael de manu Peliſthim: fuitq́ pax inter Iſraelem & Emoræum.*

15 *Iudicauit autem Semuel Iſraelem omnibus diebus vitæ ſuæ.*

16 *Ibat vero ſingulis annis, & circuibat Beth-el & Gilgal & Miſpah; iudicabatq́ Iſraelem in cunctis hiſce locis.*

17 *Poſtea reuertebatur in Ramah: ibi enim erat domus eius, & ibi quoque iudicabat Iſraelem, ibiq́ ædificauerat altare Iehoua.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. VIII.

1 FActum eſt autem cum ſenuiſſet Samuel, poſuit
filios ſuos iudices Iſrael.
2 Fuitque nomen filij eius primogeniti Ioel: & nomen
ſecundi Abia, iudicum in Berſabee.
3 Et non ambulauerunt filij illius in vijs eius: ſed
declinauerunt poſt auaritiam, acceperuntque munera,
& peruerterunt iudicium.
4 Congregati ergo vniuerſi maiores natu Iſrael,
venerunt ad Samuelem in Ramatha.
5 Dixeruntque ei: Ecce tu ſenuiſti, & filij tui non
ambulant in vijs tuis: * conſtitue nobis regem, vt
iudicet nos, ſicut & vniuerſæ habent nationes.

* Oſe 13.10. Act. 13. 21.

6 Diſplicuit ſermo in oculis Samuelis, eo quod
dixiſſent: Da nobis regem, vt iudicet nos. Et orauit
Samuel ad Dominum.
7 Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem
populi in omnibus, quæ loquuntur tibi, non
enim te abiecerunt, ſed me, ne regnem ſuper eos.
8 Iuxta omnia opera ſua, quæ fecerunt à die qua
eduxi eos de Ægypto vſque ad diem hanc: ſicut
dereliquerunt me, & ſeruierunt diis alienis, ſic faciunt
etiam tibi.
9 Nunc ergo vocem eorum audi: verumtamen
conteſtare eos, & prædic eis ius regis, qui regnaturus
eſt ſuper eos.
10 Dixit itaque Samuel omnia verba Domini ad
populum, qui petierat à ſe regem:
11 Et ait: Hoc erit ius regis, qui imperaturus eſt vobis:
Filios veſtros tollet, & ponet in curribus ſuis,
facietque ſibi equites, & præcurſores quadrigarum
ſuarum.
12 Et conſtituet ſibi tribunos, & centuriones, & aratores
agrorum ſuorum, & meſſores ſegetum, & fabros
armorum, & curruum ſuorum.
13 Filias quoque veſtras faciet ſibi vnguentarias, &
focarias, & panificas.
14 Agros quoque veſtros, & vineas, & olиueta optima
tollet, & dabit ſeruis ſuis.
15 Sed & ſegetes veſtras, & vinearum reditus addecimabit,
vt det eunuchis & famulis ſuis.
16 Seruos etiã veſtros, & ancillas, & iuuenes optimos,
& aſinos auferet, & ponet in opere ſuo.
17 Greges quoque veſtros addecimabit, voſque eritis
ei ſerui.
18 Et clamabitis in die illa à facie regis veſtri; quẽ
elegiſtis vobis: & non exaudiet vos Dominus in
die illa, quia petiſtis vobis regem.
19 Noluit autem populus audire vocem Samuelis,
ſed dixerunt: Nequaquam: rex enim erit ſuper
nos.
20 Et erimus nos quoque ſicut omnes gentes: & iudicabit
nos rex noſter, & egredietur ante nos, &
pugnabit bella noſtra pro nobis.
21 Et audiuit Samuel omnia verba populi, & locutus
eſt ea in auribus Domini.
22 Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem
eorum, & conſtitue ſuper eos regem. Et ait
Samuel ad viros Iſrael: Vadat vnuſquiſque in
ciuitatem ſuam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. VIII.

ET fuit, cum ſenuiſſet Semuel, poſuit filios ſuos iudices Iſraeli.
Et fuit nomen filij eius primogeniti Ioel: & nomen ſecundi eius Abiiah iudices in Beerſebah.
Et non ambulauerunt filij eius in viis illius: ſed declinauerunt poſt auaritiam, acceperuntq́; munera, & peruerterunt iudicium.
Congregati ſunt autem omnes ſeniores Iſrael, & venerunt ad Semuel in Ramah.
Et dixerunt ei: Ecce tu ſenuiſti, & filij tui non ambulant in viis tuis: nunc conſtitue nobis regem ad iudicandum nos, ſicut omnes gentes.
Et diſplicuit verbum in oculis Semuel, quando dixerunt: Da nobis regem, vt iudicet nos. Et orauit Semuel ad Dominum.
Dixitq́; Dominus ad Semuel: Audi vocem populi, in omnibus, quæ dicent ad te, non enim te ſpreuerunt, ſed me ſpreuerunt, vt non regnem ſuper eos.
Iuxta omnia opera quæ fecerunt à die, qua aſcendere feci eos ex Ægypto vſque ad diem hanc: dereliquerunt me, & ſeruierunt diis alienis, ſic ipſi faciunt etiam tibi.
Et nunc audi vocem eorum: verumtamen vt conteſtando conteſtatus fueris contra eos indicabis eis legem regis, qui regnaturus eſt ſuper eos.
Dixitq́; Semuel omnia verba Domini ad populum, qui petebant ab eo regem:
Et dixit: Hæc erit lex regis, qui regnaturus eſt ſuper vos: Filios veſtros tollet, & ponet ſibi in curribus ſuis, & equitibus ſuis, & current ante currum eius:
Et ponet ſibi tribunos, & quinquagenarios, & ad arandum arationem ſuam, & ad metendum meſſem ſuam, & ad faciendum vaſa bellica ſua, & arma curruum ſuorum.
Filiasq́; veſtras tollet pro vnguentariis, & coquinariis, & paniſicis.
Et agros veſtros, & vineas veſtras, & oliueta veſtra optima accipiet, dabitq́; ſeruis ſuis.
Et de ſeminibus veſtris, & vineis veſtris capiet decimas, & dabit eunuchis ſuis, atque ſeruis ſuis.
Seruoſque veſtros, & ancillas veſtras iuueneſque veſtros optimos, & aſinos veſtros tollet, & faciet in opere ſuo.
De pecoribus veſtris decimam capiet, & eritis ei ſerui.
Et clamabitis in die illa à facie regis veſtri, quem elegiſtis vobis: & non exaudiet Dominus vos in die illa.
Et renuit populus audire vocem Semuel, ſed dixerunt: Nequaquam: ſed rex erit ſuper nos:
Et erimus etiam nos, ſicut omnes gentes: iudicabitque nos rex noſter, & egredietur ante nos, & pugnabit bella noſtra.
Audiuitq́; Semuel omnia verba populi: & locutus eſt ea in auribus Domini.
Dixitq́; Dominus ad Semuel: Audi vocem eorum, & regnare facies eis regem. Dixitq́; Semuel ad viros Iſrael: Ite vnuſquiſque in ciuitatem ſuam.

CAP.

CAP.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

CAP. VIII.

1 ET factum eſt, vt ſenuit Samuel, & conſtituit fi-
lios ſuos iudices ipſi Iſrael.
2 Et hæc nomina filiorum eius, primogenitus Io-
el:& nomen ſecundi Abia, iudices in Berſabee.
3 Et non ambulauerunt filij eius in via eius:& de-
clinauerunt poſt conſummationem,& accipiebant
dona,& peruertebant iuſtificationes.
4 Et congregantur viri Iſrael, & veniunt in Ar-
mathæm ad Samuel.
5 Et dixerunt ei: Ecce tu ſenuiſti, & filij tui non
ambulant in via tua: & nunc conſtitue ſuper nos
regem ad iudicandum nos, ſicut & cæteræ gen-
tes.
6 Et malum fuit verbum in oculis Samuel, quia
dixerunt:Da nobis regem ad iudicandum nos. Et
orauit Samuel ad Dominum.
7 Et dixit Dominus ad Samuel: Audi vocem po-
puli iuxta quæcumque loquuntur tibi, quoniam
non te ſpreuerunt, ſed me ſpreuerunt, vt non re-
gnem ſuper eos.
8 Secundum omnia facta, quæ fecerunt mihi, ex
qua die eduxi eos ex Ægypto vſque in diem hanc:
& dereliquerunt me,& ſeruiebant dijs alijs, ſic ipſi
faciunt & tibi.
9 Et nunc audi vocem eorum:tantummodo con-
teſtans conteſtaberis eis, & annunciabis eis iuſtifi-
cationem regis, qui regnabit ſuper eos.
10 Et dixit Samuel omne verbum Domini ad po-
pulum petentes ab eo regem.
11 Et dixit:Hæc erit iuſtificatio regis, qui regnabit
ſuper vos:Filios veſtros capiet,& ponet eos in cur-
ribus ſuis,& in equitibus ſuis, & præcurſores cur-
ruum ſuorum.
12 Et ad ponendum eos ſibi centuriones, & Chili-
archos, & ad metendum meſſem ipſius, & vinde-
miandam vindemiam ipſius,& ad faciendum vaſa
bellica ipſius,& vaſa curruum ſuorum.
13 Et filias veſtras capiet in vnguentarias, & in co-
quinarias, & in panificas.
14 Et agros veſtros,& vineas veſtras, & oliueta ve-
ſtra bona capiet, & dabit ſeruis ſuis.
15 Et ſemina veſtra, & vineas veſtras decimabit, &
dabit eunuchis ſuis & ſeruis ſuis.
16 Et ſeruos veſtros, & ſeruas veſtras, & armenta
boum, veſtra bona,& aſinos veſtros capiet, & deci-
mabit ad opera ſua.
17 Et greges veſtros decimabit, & vos eritis ei ſer-
ui.
18 Et clamabitis in die illa à facie regis veſtri,quem
elegeritis vobis: & non exaudiet Dominus vos in
diebus illis, quoniam vos elegiſtis vobis ipſis re-
gem.
19 Et noluit populus audire Samuel,& dixerunt ei:
Nequaquam: ſed rex erit ſuper nos.
20 Et erimus etiam nos, ſicut omnes gentes:& iudi-
cabit nos rex noſter,& egredietur ante nos, & bel-
labit bellum noſtrum.
21 Et audiuit Samuel omnia verba populi, & locu-
tus eſt eos in aures Domini.
22 Et dixit Dominus ad Samuel: Audi vocem eo-
rum,& regnare fac eis regem. Et dixit Samuel ad
viros Iſrael: Recurrat vnuſquiſque ad ciuitatem
ſuam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. VIII.

1 *QVum autem ſenuiſſet Semuel, poſuit filios ſuos Iudi-
ces Iſraeli.*
2 *Fuitq́; nomen filij eius primogeniti, Ioel: & nomen ſe-
cundi eius, Abiiah, Iudices in Beer-ſeba.*
3 *Non ambulauerunt autem filij eius in viis illius, ſed
declinauerunt poſt auaritiam, acceperuntq́; munera, &
peruerterunt iudicium.*
4 *Congregati ſunt ergo omnes Seniores Iſrael, & vene-
runt ad Semuelem in Ramah.*
5 *Ac dixerunt ei, Ecce tu ſenuiſti, & filij tui non am-
bulant in viis tuis: nunc igitur conſtitue nobis Regem ad
iudicandum nos, ſicut omnes Gentes.*
6 *Diſplicuit autem ſermo iſte in oculis Semuelis, quod
dixiſſent, Da nobis Regem, vt iudicet nos: & orauit Se-
muel Iehouam.*
7 *Dixitq́; Iehouah ad Semuelem, Audi vocem populi in
omnibus quæ dicent tibi: non enim te ſpreuerunt, ſed me
ſpreuerunt, ne regnem ſuper eos.*
8 *Iuxta omnia opera quæ fecerunt à die qua eduxi eos
ex Ægypto vſque ad diem hanc (dereliquerunt autem me,
& ſeruierunt diis alienis) ſic ipſi faciunt etiam tibi.*
9 *Nunc ergo audi vocem eorum: veruntamen quando
conteſtando conteſtatus fueris contra eos, & indicaueris
eis ius Regis qui regnaturus eſt ſuper eos.*
10 *Dixitq́; Semuel omnes ſermones Iehouæ ad populum
qui petebant ab ipſo Regem:*
11 *Dixit inquam, Hoc erit ius Regis qui regnaturus eſt
ſuper vos, Filios veſtros tollet, & ponet eos ſibi in curri-
bus ſuis, & equitibus ſuis, & current ante currum eius.*
12 *Ponet quoque ſibi tribunos & quinquagenarios, & ad
arandum arationem ſuam, & ad metendum meſſem
ſuam, & ad faciendum vaſa bellica ſua, & inſtrumenta
curruum ſuorum.*
13 *Filias præterea veſtras tollet pro vnguentariis, & co-
quinariis & panificis.*
14 *Agros inſuper veſtros, & vineas veſtras, & oliueta ve-
ſtra optima accipiet, dabitq́; ſeruis ſuis.*
15 *Et de ſeminibus veſtris & vineis veſtris capiet decimas,
& dabit eunuchis ſuis atque ſeruis ſuis.*
16 *Seruoſque veſtros & ancillas veſtras, iuueneſque veſtros
optimos; & aſinos veſtros tollet, vt faciat per illos opus
ſuum.*
17 *De pecoribus veſtris decimam capiet, & eritis ei ſerui.*
18 *Et clamabitis die illa à conſpectu Regis veſtri quem ele-
geritis vobis: & non exaudiet Iehouah vos die illa.*
19 *Renuit vero populus audire vocem Semuelis: ſed dixe-
runt, Nequaquam, ſed Rex erit ſuper nos.*
20 *Et erimus nos quoque ſicut vniuerſæ Gentes, iudicabit-
que nos Rex noſter, & egredietur ante nos, pugnabitque
bella noſtra.*
21 *Audiuit itaque Semuel omnia verba populi, & dixit
ea in auribus Iehouæ.*
22 *Et ait Iehouah ad Semuelem, Audi vocem eorum, &
conſtitue eis Regem. Dixit itaque Semuel ad viros Iſrael,
Ite quiſque in vrbem ſuam.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP IX.

1 ET erat vir de Beniamin nomine Cis, filius Abi-
el, filij Seror, filii Bechorath, filii Aphia, filii viri
Iemini, fortis robore.
2 Et erat ei filius vocabulo Saul, electus, & bonus:
& non erat vir de filiis Iſrael melior illo. Ab hume-
ro, & ſurſum eminebat ſuper omnem populum.
3 Perierant autem aſinæ Cis patris Saul: & dixit
Cis ad Saul filium ſuum: Tolle tecum vnum de
pueris, & conſurgens vade, & quære aſinas. Qui
cum tranſiſſent per montem Ephraim:
4 Et per terram Saliſa, & non inueniſſent, tranſie-
runt etiam per terram Salim, & non erant: ſed &
per terram Iemini, & minime repererunt.
5 Cum autem veniſſent in terram Suph, dixit Saul
ad puerum, qui erat cum eo: Veni & reuertamur
ne forte dimiſerit pater meus aſinas, & ſolicitus ſit
pro nobis.
6 Qui ait ei: Ecce vir Dei eſt in ciuitate hac, vir
nobilis: omne, quod loquitur, ſine ambiguitate
venit. Nunc ergo eamus illuc, ſi forte indicet nobis
de via noſtra, propter quam venimus.
7 Dixitque Saul ad puerum ſuum: Ecce ibimus:
quid feremus ad virum Dei? panis defecit in ſitar-
ciis noſtris: & ſportulam non habemus, vt demus
homini Dei, nec quidquam aliud.
8 Rurſum puer reſpondit Sauli, & ait: Ecce inuen-
ta eſt in manu mea quarta pars ſtateris argenti,
demus homini Dei, vt indicet nobis viam no-
ſtram.
9 (Olim in Iſrael ſic loquebatur vnuſquiſque va-
dens conſulere Deum: Venite, & eamus ad Viden-
tem. Qui enim Propheta dicitur hodie, vocabatur
olim Videns.)
10 Et dixit Saul ad puerum ſuum: Optimus ſermo
tuus: Veni, eamus. Et ierunt in ciuitatem, in qua
erat vir Dei.
11 Cumque aſcenderent cliuum ciuitatis, inuene-
runt puellas egredientes ad hauriendam aquam, &
dixerunt eis: Num hic eſt Videns?
12 Quæ reſpondentes, dixerunt illis: Hic eſt: ecce an-
te te, feſtina nunc: hodie enim venit in ciuitatem,
quia ſacrificium eſt hodie populi in excelſo.
13 Ingredientes vrbem, ſtatim inuenietis eum ante-
quam aſcendat excelſum ad veſcendum. Neque
enim comeſurus eſt populus donec ille veniat: quia
ipſe benedicit hoſtiæ, & deinceps comedunt, qui
vocati ſunt: Nunc ergo conſcendite, quia hodie re-
perietis eum.
14 Et aſcenderunt in ciuitatem. Cumque illi am-
bularent in medio vrbis apparuit Samuel egredi-
ens obuiam eis, vt aſcenderet in excelſum.
15 * Dominus autem reuelauerat auriculam Sa-
muelis ante vnam diem, quam veniret Saul, di-
cens.
16 Hac ipſa hora, quæ nunc eſt, cras mittam virum
ad te de terra Beniamin, & vnges eum ducem ſu-
per populum meum Iſrael: & ſaluabit populum
meum de manu Philiſthinorum: quia reſpexi po-
pulum meum, venit enim clamor eorum ad me.

★ Act. 13.21.

Cum-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. IX.

*ET fuit vir de Biniamin, & nomen eius Chis, filius
Abiel, filij Seror, filij Bechorath, filij Aphiach, filij
viri Iemini fortis robore.*
*Et ei erat filius, & nomen eius Saul electus, & bonus:
& non erat vir de filiis Iſrael pulchrior illo. Ab humero
ſuo, & ſurſum altior erat omni populo.*
*Perierant autem aſinæ Chis patri Saul: dixitque Chis
ad Saul filium ſuum: Tolle quæſo tecum vnum de pueris,
& ſurge, vade, quære aſinas. Et tranſiuit per montem
Ephraim:*
*Et tranſiuit per terram Saliſah, & non inuenerunt,
& tranſierunt per terram Sahalim, & non erant: &
tranſiuit per terram Iemini, & non inuenerunt.*
*Ipſi venerunt in terram Suph, & Saul dixit puero ſuo,
qui erat ſecum: Veni, & reuertamur, ne fortè ceſſauerit
pater meus ab aſinis, & timeat nobis.*
*Dixitque ei: Ecce nunc vir Dei eſt in ciuitate iſta, &
vir honorabilis: omne quod loquetur veniendo veniet.
Nunc eamus illuc ſi fortè indicet nobis viam noſtram per
quam ambulemus.*
*Dixitq; Saul puero ſuo: Ecce ibimus: & quid af-
feremus viro? panis enim abiit de vaſis noſtris: & munus
non eſt, vt afferamus viro Dei, & quid eſt nobiſcum.*
*Et rurſus puer reſpondit ad Saul, & dixit: Ecce inue-
nitur in manu mea quarta pars ſecli argentei, & dabo
viro Dei, & indicabit nobis viam noſtram.*
*Olim in Iſrael ſic dicebat vir, quando ibat ad inqui-
rendum Deum: Venite, & eamus vſque ad Videntem.
Quia Propheta hodie, vocabatur olim Videns.*
*Dixitq; Saul puero ſuo: Bonum eſt verbum tuum: Veni
eamus. Et ierunt in ciuitatem, in qua erat vir Dei.*
*Ipſis aſcendentibus cliuum ciuitatis inuenerunt puellas
egredientes ad hauriendam aquam, & dixerunt eis: Num
eſt hic Videns?*
*Et reſponderunt eis, & dixerunt: Eſt: ecce ante te,
feſtina nunc: hodie enim venit in ciuitatem, quia ſacrifi-
cium hodie eſt populo in Bamah.*
*Cum ingreſſi fueritis vrbem ſic inuenietis eum, ante-
quam aſcendat in Bamah ad veſcendum. Non enim com-
edet populus donec veniat: ipſe enim benedicet ſacrificio,
& poſtea comedent, qui inuitati ſunt. Et nunc aſcendite,
quia eum hac hora inuenietis.*
*Et aſcenderunt in ciuitatem. Ipſis ingredientibus per
medium ciuitatis, ecce Semuel egrediebatur in occurſum
eorum, vt aſcenderet in Bamah.*
*Dominus autem reuelauerat aurem Semuel die vna
antequam veniret Saul, dicendo:*
*Hoc tempore cras mittam ad te virum de terra Binia-
min, & vnges eum in ducem ſuper populum meum Iſ-
rael: & ſaluum faciet populum meum de manu Peliſtim:
reſpexi enim populum meum, quia venit clamor eius ad
me.*

Semuel

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

C A P IX.

1 ET vir de filijs Beniamin, & nomen ei Cis, filius Abiel, filij Iared, filij Bachir, filij Aphec, filij viri Ieminæi, vir potens.

2 Et huic filius, & nomen ei Saul, procerus, vir bonus: & non erat in filijs Iſrael bonus ſuper eum, ab humero, & ſupra, excelſus ſuper omnem terram.

3 Et perierunt aſinæ Cis patris Saul: & dixit Cis ad Saul filium ſuum: Sume tecum vnum puerorum. & ſurgite, & ite, & quærite aſinas. Et tranſierunt per montem Ephræm.

4 Et tranſierunt per terram Selcha, & non inuenerunt, & tranſierunt per terram Segalim, & non erant: & tranſierunt per terram Iamin, & non inuenerunt.

5 Ipſis autem venientibus in Siph, & Saul dixit puero ſuo, qui ſecum: Veni, & reuertamus, ne omittens pater meus aſinas, ſolicitus ſit quę de nobis.

6 Et dixit ei puer: Ecce nunc homo Dei in ciuitate hac, & homo honoratus: omne quodcumque locutus fuerit, eueniens aderit. Et nunc eamus, vt annunciet nobis viam noſtram, ſuper quam ibimus ſuper eam.

7 Et dixit Saul puero ſuo, qui ſecum: Et ecce ibimus: & quid feremus homini Dei? quoniam panes defecerunt de vaſis noſtris: & plus non eſt nobiſcum ad afferendum homini Dei, quod eſt nobis.

8 Et adiecit puer reſpondere Sauli, & dixit: Ecce inuenta eſt in manu mea quarta pars ſicli argenti, & dabis homini Dei, & annunciabit nobis viam noſtram.

9 Et antea in Iſrael hæc dicebat vnuſquiſque in eundo ad interrogandum Deum: Veni, & eamus ad Videntem. Quoniam Prophetam vocabat populus antea, Videns.

10 Et dixit Saul ad puerum ſuum: Bonum eſt verbum: Veni, & eamus. Et iuerunt in ciuitatem, vbi erat ibi homo Dei.

11 Ipſis aſcendentibus aſcenſionem ciuitatis, & ipſi inueniunt puellas exeuntes ad hauriẽdam aquam, & dicunt eis: Si eſt hic Videns?

12 Et reſponderunt puellæ eis, & dicunt eis: Eſt: ecce ad faciem veſtram: nunc per diem venit in ciuitatem, quoniam ſacrificium hodie populo in Bama.

13 Cum ingreſſi fueritis in ciuitatem, ſic inuenietis eum in ciuitate, priuſquam ipſe aſcendat in Bama ad manducandum, quoniam non manducabit populus, quoadusque ipſe ingrediatur: quoniam hic benedicit ſacrificium, & poſt hæc comedunt hoſpites. Et nunc aſcendite, quia per diem inuenietis eum.

14 Et aſcendunt ciuitatem. Ipſis ingredientibus in medium ciuitatis, & ecce Samuel exit in occurſum eorum ad aſcendendum in Bama.

15 Et Dominus reuelauerat autem Samuel die vna, antequam veniret ad eum Saul, dicens.

16 Sicut tempus, cras mittam ad te virum de terra Beniamin, & vnges eum in principem ſuper populum meum Iſrael: & ſaluabit populum meum de manu alienigenarum: quoniam reſpexi ſuper humiliationem populi mei, quia venit clamor eorum ad me.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

C A P. I X.

1 *FVit autem vir de Biniamin, cuius nomen erat Cis, filius Abiel, filij Seror, filij Becorath, filij Aphiah, filij viri Iemini, fortis robore.*

2 *Huic erat filius nomine Saul, electus & pulcher, & non erat quiſquam de filiis Iſrael pulchrior illo: ab humero ſuo, & ſurſum altior erat toto populo.*

3 *Perierant autem aſinæ Cis patri Saul, dixitque Cis ad Saul filium ſuum, Aſſume nunc tecum vnum è pueris, & ſurge, vade, quære aſinas.*

4 *Tranſiuit itaque per montem Ephraim. Tranſiuit deinde in terram Saliſah, & non inuenerunt: tranſierunt præterea per terram Saalim, & non erant: tranſiuit inſuper in terram Iemini, & non inuenerunt.*

5 *Quum autem deueniſſent in terram Suph, Saul dixit puero ſuo qui erat cum eo, Veni, & reuertamur: ne fortè ceſſauerit pater meus ab aſinis, & timeat nobis.*

6 *Dixitque ei, En nunc Vir Dei eſt in iſta ciuitate, & vir ille honorabilis: quicquid loquitur, eueniendo euenit. nunc igitur eamus illuc, ſi fortè indicet viam noſtram per quam ambulemus.*

7 *Reſpondit Saul puero ſuo, Ecce ibimus. quid vero feremus viro? panis enim abiit de vaſis noſtris, neque munus eſt quod feramus viro Dei, ſed quid eſt apud nos?*

8 *Iterum autem puer loquutus eſt Sauli, & dixit, Ecce inuenitur in manu mea quarta pars ſecli argentei, quam dabo viro Dei vt indicet nobis viam noſtram.*

9 *Olim in Iſraele ſic dicebat quiſque quando ibat ad inquirendum Deum, Venite, & eamus vſque ad Videntem. quia qui Propheta hodie, vocabatur olim Videns.*

10 *Dixit ergo Saul puero ſuo, Bonum eſt verbum tuum: veni eamus. Abierunt igitur in ciuitatem in qua erat vir Dei.*

11 *Quum autem aſcenderent cliuum vrbis, inuenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam, & dixerunt eis, Eſtne hic Videns?*

12 *Quæ reſponderunt eis, ac dixerunt, Eſt, ecce ante te, feſtina nunc: hodie enim venit in ciuitatem, quia ſacrificium hodie eſt populo in excelſo.*

13 *Quum primum ingreſſi fueritis vrbem, ſic inuenietis eum, antequam aſcendat in excelſum ad veſcendum: non enim comedet populus donec venerit: nam ipſe benedicturus eſt ſacrificio, poſtea comedent qui inuitati ſunt. nunc igitur aſcendite: quia eum hac ipſa hora inuenietis.*

14 *Aſcenderunt itaque in ciuitatem: ipſis autem ingredientibus in medium ciuitatis, ecce Semuel egrediebatur in occurſum eorum, vt aſcenderet in excelſum.*

15 *Iehouah autem reuelauerat aurem Semuelis diẽ vnam antequam veniret Saul, dicendo,*

16 *Hoc ipſo tempore cras mittam ad te virum de terra Biniamin, quem vnges in ducem ſuper populum meum Iſraelem: & ſaluum facies populum meum de manu Peliſthim. reſpexi enim populum meum quia venit clamor eius ad me.*

Vulgat. Editio.

Cumque aſpexiſſet Samuel Saulem, Dominus dixit ei: Ecce vir, quem dixeram tibi, iſte dominabitur populo meo.

Acceſſit autem Saul ad Samuelem in medio porta, & ait: Indica, oro, mihi, vbi eſt domus Videntis.

Et reſpondit Samuel Sauli, dicens: Ego ſum Videns, aſcende ante me in excelſum, vt comedatis mecum hodie, & dimittam te mane: & omnia, quæ ſunt in corde tuo, indicabo tibi.

Et de aſinis, quas nudiuſtertius perdidiſti, ne ſolicitus ſis, quia inuentæ ſunt. Et cuius erunt optima quæque Iſrael? nonne tibi, & omni domui patris tui?

Reſpondens autem Saul, ait: Numquid non filius Iemini ego ſum de minima tribu Iſrael, & cognatio mea nouiſſima inter omnes familias de tribu Beniamin? quare ergo locutus es mihi ſermonem iſtum?

Aſſumens itaque Samuel Saulem, & puerum eius, introduxit eos in triclinium, & dedit eis locum in capite eorum, qui fuerant inuitati, erát enim quaſi triginta viri.

Dixitque Samuel coco: Da partem, quam dedi tibi, & præcepi, vt reponeres ſeorſum apud te.

Leuauit autem cocus armum, & poſuit ante Saul. Dixitque Samuel: Ecce quod remanſit, pone ante te, & comede: quia de induſtria ſeruatum eſt tibi, quando populum vocaui. Et comedit Saul cum Samuele in die illa.

Et deſcenderunt de excelſo in oppidum, & locutus eſt cum Saule in ſolario: ſtrauitque Saul in ſolario, & dormiuit.

Cumque mane ſurrexiſſet, & iam eluceſceret, vocauit Samuel Saulem in ſolario, dicens: Surge, & dimittam te. Et ſurrexit Saul: egreſſique ſunt ambo, ipſe videlicet, & Samuel.

Cumque deſcenderent in extrema parte ciuitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic puero, vt antecedat nos, & tranſeat: tu autem ſubſiſte paulisper, vt indicem tibi verbum Domini.

CAP. X.

* Act. 13.21.

TVlit * autem Samuel lenticulam olei, & effudit ſuper caput eius, & deoſculatus eſt eum, & ait: Ecce, vnxit te Dominus ſuper hæreditatem ſuam in principem, & liberabis populum ſuum de manibus inimicorum eius, qui in circuitu eius ſunt. Et hoc tibi ſignum, quia vnxit te Deus in principem.

Cum abieris hodie à me, inuenies duos viros iuxta ſepulchrum Rachel in finibus Beniamin, in Meridie, dicentque tibi: Inuentę ſunt aſinę, ad quas ieras perquirendas: & intermiſſis pater tuus aſinis, ſolicitus eſt pro vobis, & dicit: Quid faciam de filio meo?

Cumque abieris inde, & vltra tranſieris, & veneris ad quercum Thabor, inuenient te ibi tres viri aſcendentes ad Deum in Bethel, vnus portans tres hœdos, & alius tres tortas panis, & alius portans lagenam vini.

Cumque te ſalutauerint, dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Semuel reſpexit Saul, & Dominus allocutus eſt eum: Ecce vir, quem dixi tibi, iſte dominabitur populo meo.*

18 *Acceſſit autem Saul ad Semuel in medio porta, & dixit: Indica quæſo mihi, vbi qualis eſt domus Videntis.*

19 *Et reſpondit Semuel ad Saul: Ego ſum Videns: aſcende ante me in Bamah, & comedetis mecum hodie, & dimittam te manè: & omne quod eſt in corde tuo annunciabo tibi.*

20 *Et pro aſinabus, quæ pereunt tibi, hodie tres dies ſunt, ne ponas cor tuum, quia inuentæ ſunt. Et cui omne deſiderabile Iſrael? nonne tibi, & omni domui patris tui?*

21 *Et reſpondit Saul, & dixit: Nonne filius Iemini ſum de minoribus tribubus Iſrael, & familia mea minor omnibus familiis tribus Biniamin? & vt quid locutus es mihi, ſecundum verbum hoc?*

22 *Aſſumpſit autem Semuel ipſum Saul, & puerum eius, & introduxit eos in cœnaculum, & dedit eis locum in capite inuitatorum, qui erant ferme triginta viri.*

23 *Dixitq́; Semuel coquo: Da partem, quam dedi tibi, quam dixi tibi, pone eam tecum.*

24 *Et leuauit coquus armum, & quod erat ſuper eum, & poſuit ante Saul. Et dixit: Ecce quod remanſit, pone ante te, comede: quia pro hoc tempore ſeruatum eſt tibi, dicendo, populum inuitaui. Comeditq́; Saul cum Semuel in die illa.*

25 *Deſcenderuntq́; de Bamah in ciuitatem, & locutus eſt cum Saul ſuper tectum.*

26 *Et ſurrexerunt manè, & fuit, cum aſcenderet aurora, vocauit Semuel Saul ad tectum, dicendo: Surge, & dimittam te. Et ſurrexit Saul: & egreſſi ſunt ambo ipſe, & Semuel foras.*

27 *Ipſis deſcendentibus in extremum vrbis Semuel, dixit ad Saul: Dic puero, vt tranſeat ante nos, & tranſiuit: tu autem ſta hac hora, & audire faciam te verbum Dei.*

CAP. X.

1 *TVlit autem Semuel lenticulam olei, & effudit ſuper caput eius, & oſculatus eſt eum, ac dixit: Nonne quia vnxit te Dominus ſuper hæreditatem ſuam in ducem.*

2 *Cum ambulaueris hodie à me, inuenies duos homines iuxta ſepulchrum Rachel in termino Biniamin in Selſach, dicentq́; tibi: Inuentæ ſunt aſinæ quas ieras ad quærendum: & ecce dimiſit pater tuus negotium aſinarum, & timet vobis, dicendo: Quid faciam pro filio meo?*

3 *Et præteribis inde, & vltra, & venies vſque ad Elon Thabor, & reperient te ibi tres viri aſcendentes ad Deum in Bethel, vnus portans tres hœdos, & alius portans tres tortas panis, & alius portans vtrem vini.*

4 *Et ſalutabunt te cum pace, & dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum.*

Tranſl.ex Septuag.

Et Samuel vidit Saul, & Dominus reſpondit ei
Ecce homo, quem dixi tibi, hic principabitur in
populo meo.

Et acceſſit Saul ad Samuel in medium ciuitatis,
& dixit: Annuncia nunc, qualis eſt domus Viden
tis.

Et reſpondit Samuel Sauli,& dixit:Ego ſum ip-
ſe:Aſcende ante me in Bama, & manduca mecum
hodie,& dimittam te mane:& omnia,quæ in cor-
de tuo,annunciabo tibi.

Et de aſinabus tuis, quæ perierunt, hodie tres
dies,ne ponas cor tuum eis,quoniam inuentę ſunt.
Et cui ſpecioſa Iſrael? nonne tibi, & domui patris
tui?

Et reſpondit Saul, & dixit: Nonne viri filius Ie-
minæi ego ſum puſilli ſceptri tribus Iſrael, & tri-
bus minimæ ex toto ſceptro Beniamin? & vt quid
locutus es ad me iuxta verbum hoc?

Et ſumpſit Samuel Saulem, & puerum eius, &
introduxit eos in diuerſorium,& poſuit eis ibi lo-
cum in primis vocatorum circiter ſeptuaginta vi-
rorum.

Et dixit Samuel coquo:Da mihi partem, quam
dedi tibi,quam dixi tibi, vt poneres eam apud te.

Et coxerat coquus armum,& appoſuit illud co-
ram Saul. Et dixit Samuel Sauli:Ecce quod reman-
ſit,appone illud coram te,& manduca:quoniam in
teſtimonium eſt poſitum tibi præter alios, Carpe.
Et comedit Saul cum Samuel in die illa.

Et deſcendit de Bama in ciuitatem:& ſtrauerunt
Sauli ſuper ſolarium,& dormiuit.

Et factum eſt,vt aſcendit diluculum,& vocauit
Samuel Saulem in ſolario,dicens:Surge, & dimit-
tam te.Et ſurrexit Saul,& exijt ipſe, & Samuel vſ-
que foras.

Ipſis deſcendentibus ad partem ciuitatis, & Sa-
muel dixit Sauli: Dic puero,& tranſeat ante nos:&
tu ſta,vt hodie,& audi verbum Dei.

C A P. X.

ET ſumpſit Samuel lenticulam olei, & infudit
ſuper caput eius, & oſculatus eſt eum, & dixit
ei: Nonne vnxit te Dominus in principem ſuper
populum ſuum,ſuper Iſrael, & tu principaberis in
populo Domini, & tu ſaluabis eum de manu ini-
micorum eius. Et hoc tibi ſignum, quia vnxit te
Dominus ſuper hæreditatem ſuam in principem.

Poſtquam abieris hodie à me, & inuenies duos
viros ad ſepulchra Rachel in monte Beniamin, ſa-
lientes granditer,& dicent tibi: Inuentæ ſunt aſi-
næ,quas ibatis quærere: & ecce pater tuus dimiſit
verbum aſinarum,& profundebat propter vos, di-
cens:Quid faciam pro filio meo?

Et abibis inde,& vlterius venies vſque ad quer-
cum Thabor,& inuenies ibi tres viros aſcendentes
ad Deum in Bæthel,vnum portantem tres hœdos,
& vnum portantem tria vaſa panum, & vnum
portantem vtrem vini.

Et interrogabunt te quæ ad pacem,& dabunt ti-
bi duas primitias panum, & ſumes de manu eo-
rum.

Noua ex Heb. Tralat.Fr.Vatabli.

17 *Semuel autem reſpexit Saulem, & Iehouah alloquutus
eſt eum, Ecce vir ille de quo dixi tibi, iſte dominabitur
populo meo.*

18 *Acceſſit autem Saul ad Semuelem in medio portæ, &
dixit, Indica quæſo mihi vbi hic eſt domus Videntis?*

19 *Et reſpondit Semuel ad Saulem, Ego ſum Videns:
aſcende ante me in excelſum, & comedetis mecum hodie.
poſtea dimittam te mane: & quicquid eſt in corde tuo an-
nuntiabo tibi.*

20 *Et aſinis quæ perierunt tibi, hodie tres dies ſunt, ne ap-
ponas cor tuum: quia inuentæ ſunt, ſed cuius eſt omne de-
ſiderabile Iſraelis? nonne tuum, & vniuerſæ familiæ pa-
tris tui?*

21 *Reſpondit autem Saul, & dixit, Nonne filius Iemini
ſum, de minoribus tribubus Iſrael, & familia mea minor
omnibus familiis tribus Biniamin? vt quid igitur loqu-
tus es mihi ſecundum verbum hoc?*

22 *Apprehendens itaque Semuel Saulem & puerum eius,
introduxit eos in cœnaculum, & dedit eis locum in capite
inuitatorum, qui erant fermè triginta viri.*

23 *Dixitq́ue Semuel coquo, Da pàrtem illam quam dedi ti-
bi, de qua dixi tibi, Pone eam apud te.*

24 *Suſtollens itaque coquus armum & quod erat ſuper
eum, appoſuit Sauli, & ait, Ecce quod remanſerat, pone
ante te, comede: quia in hoc ipſum tempus reſeruatum
erat tibi, dicendo, Populum inuitaui. Comedit itaq; Saul
cum Semuele die illa.*

25 *Et quum deſcenderent de excelſo in ciuitatem,loqu-
tus eſt cum Saule ſuper tectum.*

26 *Poſthæc ſurrexerunt ſummo mane: fuitque, quum
aſcenderet aurora, vocauitq́ue Semuel Saulem in tectum,
dicendo, Surge, & dimittam te. Et ſurrexit Saul,egreſſiq́ue
ſunt ambo, ipſe & Semuel foras.*

27 *Ipſis deſcendentibus in extremum vrbis, Semuel dixit
ad Saulem, Dic puero vt tranſeat ante nos (& tranſiuit)
tu autem conſiſte hoc ipſo die, vt indicem tibi verbum
Dei.*

C A P. X.

1 *TVlit autem Semuel lenticulam olei, & effudit ſuper
caput eius, oſculatuſq́ue eſt eum,ac dixit, Nonne quod
vnxit te Iehouah ſuper hæreditatem ſuam in ducem?*

2 *Quum abieris hodie à me, inuenies duos viros iuxta
ſepulchrum Rahel, in termino Biniamin in Selſah, qui
dicent tibi, Inuentæ ſunt aſinæ quas ieras ad quærendum:
& ecce omiſerat pater tuus negotium aſinarum, & time-
bat de vobis, dicendo, Quid faciam de filio meo?*

3 *Illinc progreſſus porro, venies vſque ad planitiem Tha-
bor, & reperient te ibi tres viri aſcendentes ad Deum in
Beth-el, vnus portans tres hœdos, & alter portans tres
tortas panis, & tertius portans vtrem vini.*

4 *Et ſalutabunt te cum pace, dabuntq́ue tibi duos panes,
quos accipies de manu eorum.*

Vulgat. Editio.

5 Poſt hæc venies in collem Dei, vbi eſt ſtatio Philiſthinorum: & cum ingreſſus fueris ibi vrbem, obuium habebis gregem prophetarum deſcendentium de excelſo, & ante eos pſalterium, & tympanum, & tibiam, & citharam, ipſoſque prophetãtes.

6 Et inſiliet in te Spiritus Domini, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alium.

7 Quando ergo euenerint ſigna hæc omnia tibi, fac quæcumque inuenerit manus tua, quia Dominus tecum eſt.

8 Et deſcendes ante me in Galgala, (ego quippe deſcendam ad te) vt offeras oblationem, & immoles victimas pacificas: ſeptem diebus expectabis, donec veniam ad te, & oſtendam tibi quid facias.

9 Itaque cum auertiſſet humerum ſuum, vt abiret à Samuele, immutauit ei Deus cor aliud, & venerunt omnia ſigna hæc in die illa.

10 Veneruntque ad prædictum collem, & ecce cuneus prophetarum obuius ei: & inſiluit ſuper eum Spiritus Domini, & prophetauit in medio eorum.

11 Videntes autem omnes, qui nouerant eum heri, & nudiuſtertius, quod eſſet cum prophetis, & prophetaret, dixerunt ad inuicem: Quænam res accidit filio Cis? num & Saul inter prophetas?

12 Reſponditque alius ad alterum, dicens: Et quis pater eorum? propterea verſum eſt in prouerbium: * Num & Saul inter prophetas?

* Inf. 19.24.

13 Ceſſauit autem prophetare, & venit ad excelſum.

14 Dixitque patruus Saul ad eum, & ad puerum eius: Quo abiiſtis? Qui reſponderunt: Quærere aſinas: quas cum non reperiſſemus, venimus ad Samuelem.

15 Et dixit ei patruus ſuus: Indica mihi quid dixerit tibi Samuel.

16 Et ait Saul ad patruum ſuum: Indicauit nobis, quia inuentæ eſſent aſinæ. De ſermone autem regni non indicauit ei quem locutus fuerat ei Samuel.

17 Et conuocauit Samuel populum ad Dominum in Maſpha.

18 Et ait ad filios Iſrael: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ego eduxi Iſrael de Ægypto, & erui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium regum, qui affligebant vos.

19 Vos autem hodie proieciſtis Deum veſtrum, qui ſolus ſaluauit vos de vniuerſis malis, & tribulationibus veſtris: & dixiſtis: * Nequaquam: ſed regem conſtitue ſuper nos. Nunc ergo ſtate coram Domino per tribus veſtras, & per familias.

* Sup. 8.19.

20 Et applicuit Samuel omnes tribus Iſrael, & cecidit ſors tribus Beniamin.

21 Et applicuit tribum Beniamin, & cognationes eius, & cecidit cognatio Metri, & peruenit vſque ad Saul filium Cis. Quæſierunt ergo eum, & non eſt inuentus.

22 Et conſuluerunt poſt hæc Dominum vtrumnam venturus eſſet illuc. Reſponditque Dominus: Ecce abſconditus eſt domi.

Cucur-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Poſtea venies ad collem Dei, in quo ſunt præſides Peliſtim: & erit quando ingredieris illuc vrbem, obuium habebis cœtum prophetarum deſcendentium de Bamah, & ante eos erunt lyra, tympanum, tibia, & cithara, & ipſi prophetantes.

Et requieſcet ſuper te Spiritus Domini, & prophetabis cum eis, & efficieris vir alter.

Et erit, cum venerint ſigna iſta tibi, fac tibi quod inuenerit manus tua, quia Deus tecum eſt.

Et deſcendes ante me in Ghilghal, & ecce ego deſcendo ad te ad offerendum holocauſta, & ad ſacrificandum ſacrificia pacificorum: ſeptem diebus expectabis, donec veniam ad te, & oſtendam tibi, quæ facias.

Et fuit, cum vertiſſet humerum ſuum, vt abiret à Semuel, vertit ei Deus cor alterum, & venerunt omnia ſigna hæc in die illa.

Veneruntq́; illuc ad collem, & ecce cuneus prophetarum in occurſum eius, & requieuit ſuper eum Spiritus Dei, & prophetauit in medio eorum.

Et fuit omnis, qui nouerat eum ab heri, & nudiuſtertius, viderunt & ecce cum prophetis prophetabat, dixitq́; populus vnuſquiſque ad proximum ſuum: Quid hoc fuit filio Chis? num etiam Saul inter prophetas?

Et reſpondit vir inde & dixit: Et quis pater eorum? propterea verſum eſt in parabolam: Num etiam Saul inter prophetas?

Et ceſſauit prophetare, & venit in Bamah.

Dixit autem patruus Saul ad eum, & ad puerum eius: Quo abiiſtis? Et dixit: Ad quærendum aſinas: & vidimus quod non eſſent, & venimus ad Semuel,

Et dixit patruus Saul: Indica quæſo mihi, quid dixit vobis Semuel.

Dixitq́; Saul ad patruum ſuum: Indicando indicauit nobis, quod inuentæ eſſent aſinæ. Verbum autem regni non indicauit ei, vt dixerat Semuel.

Conuocauit autem Semuel populum ad Dominum in Miſpah:

Dixitq́; ad filios Iſrael: Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Ego aſcendere feci Iſrael ex Ægypto, & liberaui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium regnorum, ac eorum qui opprimebant vos.

Vos autem hodie abieciſtis Deum veſtrum, qui ſeruat vos ab omnibus malis veſtris, & anguſtiis veſtris: dixiſtiſque ei: Sed regem pones ſuper nos. Et nunc ſtate coram Domino per tribus veſtras, & per millia veſtra.

Et applicuit Semuel omnes tribus Iſrael, & capta eſt tribus Biniamin.

Et applicuit tribum Biniamin per familias ſuas, & capta eſt familia Mathri, & captus eſt Saul filius Chis. Quæſieruntque eum, & non eſt inuentus.

Et conſuluerunt Dominum an venturus eſſet adhuc illuc vir. Dixitque Dominus: Ecce abſcondit ſe inter vaſa.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

5 Et poſt hæc ingredieris in collem Dei, vbi eſt ibi ſtatio alienigenarum, ibi Naſib alienigena. Et erit, poſtquam intraueritis illuc in ciuitatem, & occurres choro prophetarum deſcendentium de Bama,& ante eos Nabla,& tympanum,& tibia, & cithara,& ipſi prophetantes.

6 Et inſiliet ſuper te Spiritus Domini,& prophetabis cum eis,& verteris in virum alium.

7 Et erit, quando venient ſigna hæc ſuper te, fac omnia,quæcumque inuenerit manus tua,quoniam Deus tecum.

8 Et deſcendes ante Galgal, & ecce deſcendo ad te ad offerendum holocauſtum, & ſacrificia pacifica: ſeptem diebus differes,donec ego veniam ad te, & oſtendam tibi, quæ facies.

9 Et factum eſt,vt conuertit ſe humero ſuo ad abeundum à Samuel, mutauit ei Deus cor aliud, & venerunt omnia ſigna in die illa.

10 Et pergit inde in collem, & ecce chorus prophetarum ex aduerſo ipſius:& inſilijt in eum Spiritus Dei, & prophetauit in medio eorum, & fuerunt omnes,qui nouerunt eum heri,& nudiuſtertius,& viderunt,& ecce ipſe in medio prophetarum.

11 Et dixit populus vnuſquiſque ad proximum ſuum:Quid eſt hoc, quod euenit filio Cis? Numquid & Saul in prophetis?

12 Et reſpondit quiſpiam eorum, & dixit:Et quis pater eius?& propter hoc factum eſt in parabolam: Numquid & Saul in prophetis?

13 Et conſummauit prophetans, & venit in collem.

14 Et dixit propinquus eius ad eum, & ad puerum eius:Quo iuiſtis? Et dixerunt: Ad quærendas aſinas:& vidimus,quia non ſunt, & intrauimus ad Samuel.

15 Et dixit propinquus ad Saul: Annuncia nunc mihi,quid dixit tibi Samuel.

16 Et dixit Saul ad propinquum ſuum:Annuncians annunciauit mihi, quia inuentæ ſunt aſinæ: verbum autem regni non annunciauit ei.

17 Et condixit Samuel vniuerſo populo ad Dominum in Maſſephat.

18 Et dixit ad filios Iſrael: Hæc dixit Dominus Deus Iſrael, dicẽs:Ego eduxi filios Iſrael ex Ægypto, & erui vos de manu Pharaonis regis AEgypti, & ex omnibus regnis tribulantibus vos.

19 Et vos hodie ſpreuiſtis Deum,qui ipſe eſt ſaluator veſter ex omnibus malis veſtris, & tribulationibus veſtris:& dixiſtis: Nequaquam: ſed quia regem conſtitues ſuper nos.Et nunc ſtate coram Domino ſecundum ſceptra veſtra, & ſecundum tribus veſtras.

20 Et applicuit Samuel omnia ſceptra Iſrael,& ſorte capitur ſceptrum Beniamin.

21 Et applicat ſceptrum Beniamin in tribus,& ſorte capitur tribus Mattari,& applicant tribum Mattari in viros, & ſorte capitur Saul filius Cis. Et quærebant eum, & non inueniebatur.

22 Et interrogauit Samuel adhuc in Domino, ſi venit vir huc. Et dixit Dominus:Ecce ipſe abſconditus eſt in vaſis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Poſtea deuenies in collem Dei, in quo ſunt præfecti Peliſthim: quum autem ingreſſus fueris illuc, in vrbem, obuium habebis cœtum Prophetarum deſcendentium de excelſo, & ante eos erunt lyra, tympanum, & tibia, & cithara, & ipſi prophetantes.

Et requieſcet ſuper te Spiritus Iehoua, & prophetabis cum eis, efficierisq; vir alter.

Quum autem venerint ſigna iſta tibi, fac quod inuenerit manus tua, quia Deus tecum eſt.

Deſcendes quoque ante me in Gilgal, & ecce ego deſcendam ad te ad offerendum holocauſta, ad ſacrificandum ſacrificia pacificorum: ſeptem diebus expectabis, donec venero ad te, & oſtendam tibi quæ facturus ſis.

Fuit itaque, quum vertiſſet humerum ſuum, vt diſcederet à Semuele, immutauit ei Deus cor in aliud, & euenerunt omnia ſigna hæc die illa.

Veneruntq; illuc ad collem, & ecce cœtus Prophetarum in occurſum eius, & requieuit ſuper eum Spiritus Dei, & prophetauit in medio eorum.

Fuit autem, omnis qui nouerat eum ab heri & nudiuſtertius, viderunt, & ecce cum Prophetis prophetabat: dixitq; populus alter ad alterum, Quidnam accidit filio Cis? nunquid etiam Saul inter Prophetas?

Et reſpondit vir inde, ac dixit, Et quis pater eorum? Propterea, iſtud verſum eſt in parabolam: Num etiam Saul inter Prophetas?

Et ceſſauit prophetare, venitque in excelſum.

Dixit autem patruus Saulis ad eum, & ad puerum eius, Quonam abieratis? Reſpondit, Ad quærendum aſinas: quum autem videremus quod non inuenirentur, venimus ad Semuelem,

Et dixit patruus Saulis, Indica quæſo mihi quid dixerit vobis Semuel.

Reſpondit Saul patruo ſuo, Indicando indicauit nobis quod inuentæ eſſent aſinæ. Negotium vero regni non indicauit ei, quod dixerat Semuel.

Conuocauit autem Semuel populum ad Iehouam in Miſpah:

Dixitq; ad filios Iſraelis, Sic dixit Iehouah Deus Iſraelis, Ego eduxi Iſraelem ex Ægypto, & liberaui vos de manu Ægyptiorum, imò de manu omnium aliorum regnorum opprimentium vos.

Vos autem hodie abieciſtis Deum veſtrum qui ſeruat vos ab omnibus malis veſtris & anguſtiis veſtris: dixiſtiſque ei, Sed Regem pones ſuper nos. Nunc ergo ſtate coram Iehoua per tribus veſtras, & per millia veſtra.

Et quum applicaſſet Semuel omnes tribus Iſrael, capta eſt tribus Biniamin.

Applicuit præterea tribum Biniamin per familias ſuas, & capta eſt familia [illegible], & captus eſt Saul filius Cis: requiſieruntque eum, & non eſt inuentus.

Conſuluerunt itaque Iehouam an venturus eſſet adhuc illuc vir: & reſpondit Iehouah, Ecce abſcondit ſe inter vaſa.

Vulgat. Editio.

23 Cucurrerunt itaque & tulerunt eum inde:ſtetitque in medio populi,& altior fuit vniuerſo populo ab humero,& ſurſum.

24 Et ait Samuel ad omnem populum:Certe videtis quem elegit Dominus, quoniam non ſit ſimilis illi in omni populo.Et clamauit omnis populus, & ait:Viuat rex.

25 Locutus eſt autem Samuel ad populum legem regni,& ſcripſit in libro,& repoſuit coram Domino:& dimiſit Samuel omnem populum,ſingulos in domum ſuam.

26 Sed & Saul abijt in domum ſuam in Gabaa: & abijt cum eo pars exercitus,quorum tetigerat Deus corda.

27 Filij vero Belial,dixerunt: Num ſaluare nos poterit iſte? Et deſpexerunt eum,& non attulerunt ei munera:ille vero diſſimulabat ſe audire.

CAP. XI.

1 ET factum eſt quaſi poſt menſem, aſcendit Naas Ammonites & pugnare cœpit aduerſum Iabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas: Habeto nos fœderatos, & ſeruiemus tibi.

2 Et reſpondit ad eos Naas Ammonites:In hoc feriam vobiſcum fœdus, vt eruam omnium veſtrum oculos dextros,ponamque vos opprobrium in vniuerſo Iſrael.

3 Et dixerunt ad eum ſeniores Iabes:Concede nobis ſeptem dies,vt mittamus nuncios ad vniuerſos terminos Iſrael:& ſi non fuerit, qui defendat nos, egrediemur ad te.

4 Venerunt ergo nuncij in Gabaa Saulis: & locuti ſunt verba hæc,audiente populo: & leuauit omnis populus vocem ſuam, & fleuit.

5 Et ecce Saul veniebat,ſequens boues de agro, & ait:Quid habet populus, quod plorat?Et narrauerunt ei verba virorum Iabes.

6 Et inſiliuit Spiritus Domini in Saul,cum audiſſet verba hæc,& iratus eſt furor eius nimis.

7 Et aſſumens vtrumque bouem, concidit in fruſta, miſitque in omnes terminos Iſrael per manum nunciorum,dicens:Quicumque non exierit, & ſecutus fuerit Saul,& Samuel,ſic fiet bobus eius.Inuaſit ergo timor Domini populum, & egreſſi ſunt quaſi vir vnus.

8 Et recenſuit eos in Bezech:fueruntque filiorum Iſrael trecenta millia:virorum autem Iuda triginta millia.

9 Et dixerunt nuncijs,qui venerant:Sic dicetis viris, qui ſunt in Iabes Galaad:Cras erit vobis ſalus, cum incaluerit ſol. Venerunt ergo nuncij, & annunciauerunt viris Iabes: qui lætati ſunt.

10 Et dixerunt: Manè exibimus ad vos: & facietis nobis omne,quod placuerit vobis.

11 Et factum eſt, cum dies craſtinus veniſſet, conſtituit Saul populum in tres partes: & ingreſſus eſt media caſtra in vigilia matutina, & percuſſit Ammon vſque dum incaleſceret dies: reliqui autem diſperſi ſunt, ita vt non relinquerentur in eis duo pariter.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

23 *Et cucurrerunt, tuleruntq́; eum inde: & ſtetit in medio populi, & altior fuit omni populo ab humero ſuo, & ſupra.*

24 *Dixitque Semuel ad omnem populum: Num vidiſtis quem elegerit Dominus, quia non eſt ſimilis illi in omni populo. Et clamauerunt omnis populus, ac dixerunt: Viuat rex.*

25 *Et locutus eſt Semuel ad populum legem regni, & ſcripſit in libro, & repoſuit coram Domino: & dimiſit Semuel omnem populum, quemlibet in domum ſuam.*

26 *Et etiam Saul iuit in domum ſuam in Ghibbah: & ierunt cum eo exercitus, quorum tetigerat Deus cor.*

27 *Filij autem impij dixerunt: Quid, ſaluabit nos iſte? Et deſpexerunt eum, & non attulerunt ei munera: & fuit veluti ſurdus.*

CAP. XI.

1 *AScendit autem Nachas Hammonites, & caſtrametatus eſt contra Iabes, Ghilhad. Et dixerunt omnes viri Iabes ad Nachas: Percute nobiſcum fœdus, & ſeruiemus tibi.*

2 *Dixitq́; ad eos Nachas Hammonites: In hoc percutiam fœdus vobiſcum, in effodiendo vobis omnem oculum dextri lateris, ponamq́; illud opprobrium in omni Iſrael.*

3 *Dixeruntq́; ad eum ſeniores Iabes: Concede nobis ſeptem dies, & mittemus nuncios in omnem terminum Iſrael: & ſi non fuerit, qui ſeruet nos, egrediemur ad te.*

4 *Veneruntq́; nuncij in Ghibbah Saul: & locuti ſunt verba in auribus populi: & leuauerunt omnis populus vocem ſuam, & fleuerunt.*

5 *Et ecce Saul veniebat poſt boues ex agro, & dixit Saul: Quid eſt populo, quia flent? Et narrauerunt ei verba virorum Iabes.*

6 *Et tranſiuit Spiritus Dei ſuper Saul, cum audiſſet verba hæc, & iratus eſt furor eius valdè.*

7 *Tulitq́; par boum, & in fruſta concidit illud, & miſit in omnem terminum Iſrael per manum nunciorum, dicendo: Qui non exierit poſt Saul, & poſt Semuel, ſic fiet bobus eius. Et cecidit pauor Domini in populum, & egreſſi ſunt tanquam vir vnus.*

8 *Et recenſuit eos in Bezech: & fuerunt filij Iſrael trecenta millia: & viri Iehudah triginta millia.*

9 *Dixeruntq́; nunciis, qui venerant: Sic dicetis viris Iabes Ghilhad: Cras erit vobis ſalus, cum incaluerit ſol. Et venerunt nuncij, & nunciauerunt viris Iabes, lætatique ſunt.*

10 *Et dixerunt viri Iabes: Manè exibimus ad vos: & facietis nobis iuxta omne quod bonum eſt in oculis veſtris.*

11 *Et fuit, in craſtino diſpoſuit Saul populum in tria capita: & ingreſſi ſunt in medium caſtrorum in vigilia matutina, & percuſſerunt Hammon vſque dum incaleſceret dies: & fuit, qui remanſerant diſperſi ſunt, & non remanſerunt ex eis duo pariter.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

23 Et cucurrit, & ſumit eum inde: & conſtituit in medio populi, & exaltatus eſt ſuper omnem populum ab humero,& ſupra.

24 Et dixit Samuel ad vniuerſum populum: Si vidiſtis,quem elegit ſibi Dominus,quia non eſt ſimilis ei omnibus vobis. Et cognouerunt vniuerſus populus, & dixerunt: Viuat rex.

25 Et dixit Samuel ad populum iuſtificationem regis,& ſcripſit in libro, & poſuit coram Domino:& dimiſit Samuel vniuerſum populum, & abijt vnuſquiſque ad locum ſuum.

26 Et Saul abijt in domum ſuam in Gabaa: & iuerunt filij virtutum,quorum tetigit Dominus corda eorum cum Saul.

27 Et filij peſtilentes dixerunt: Quis ſaluabit nos iſte? Et contempſerunt eum: & non attulerunt ei munera.

CAP. XI.

1 ET factum eſt quaſi poſt menſem, & aſcendit Naas Ammanites, & caſtrametatur ſuper Iabis Galaad. Et dixerunt omnes viri Iabis ad Naas Ammanitem: Diſpone nobis teſtamentum, & ſeruiemus tibi.

2 Et dixit ad eos Naas Ammanites: In hoc diſponam teſtamentum vobis, in effodiendo vobis omnem oculum dextrum, & ponam opprobrium ſuper Iſrael.

3 Et dicunt ei viri Iabis: Permitte nobis ſeptem dies, & mittemus nuncios in omnem terminum Iſrael: ſi non fuerit, qui ſaluet nos, exibimus ad vos.

4 Et veniunt nuncij in Gabaa ad Saul:& loquuntur verba in aures populi: & eleuauerunt vniuerſus populus vocem ſuam,& plorauerunt.

5 Et ecce Saul veniebat poſt mane ex agro,& dixit Saul: Quid eſt,quia plorat populus? Et narrant ei verba virorum Iabis.

6 Et inſilijt Spiritus Domini ſuper Saul,vt audiuit verba hæc,& indignatus eſt ſuper eos ira ſua valde.

7 Et ſumpſit duas vaccas, & membratim diuiſit eas, & miſit in omnem terminum Iſrael in manu nunciorum, dicens: Qui non eſt egrediens poſt Saul,& poſt Samuel, ſecundum hæc facient bobus eius. Et ſuperuenit ecſtaſis Domini ſuper populum Iſrael,& clamauerunt tanquam vir vnus.

8 Et recenſet eos in Bezec in Bama, omnem virum Iſrael ſexcenta millia,& viros Iuda ſeptuaginta millia.

9 Et dixit nuncijs,qui venerant: Hæc dicetis viris Iabis: Cras vobis ſalus,cum incaluerit ſol. Et venerunt nuncij in ciuitatem,& nunciant viris Iabis:& lætati ſunt.

10 Et dixerunt viri Iabis ad Naas Ammanitem: Cras egrediemur ad vos: & facietis nobis, quod bonum in conſpectu veſtro.

11 Et factum eſt poſt cras, & poſuit Saul populum in tria principia: & ingrediuntur medium caſtrorum in cuſtodia matutina, & percutiebant filios Ammon,quoadusque incaluit dies:& factum eſt,& reſidui diſperſi ſunt, & non remanſerunt in eis duo ſecundum idipſum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

23 *Currentes igitur, tulerunt eum inde, & conſtitit in medio populi, & altior erat toto populo ab humero ſuo & ſupra.*

24 *Dixitque Semuel ad vniuerſum populum, Videtiſne quem elegerit Iehouah, quod non ſit ſimilis illi in toto populo? Et exclamauerunt vniuerſus populus, ac dixerunt, Viuat Rex.*

25 *Et loquutus eſt Semuel ad populum ius regni, ſcripſitq́ in libro, & repoſuit coram Iehoua, dimiſitq́ Semuel vniuerſum populum, quemque ad domum ſuam.*

26 *Sed & Saul abiit in domum ſuam in Gibah, & abierunt cum eo exercitus quorum tetigerat Deus cor.*

27 *Filij autem impij dixerunt, Quid ſaluabit nos iſte? Et deſpexerunt eum, nec attulerunt ei munus vllum: ipſe vero erat veluti ſurdus.*

CAP. XI.

1 *AScendit autem Nahas Ammonites, & caſtrametatus eſt contra Iabes Gilad: & dixerunt omnes viri Iabes ad Nahas, Percute nobiſcum fœdus, & ſeruiemus tibi.*

2 *Dixitq́ ad eos Nahas Ammonites, In hoc percutiam fœdus vobiſcum, effodiendo vobis omnem oculum dextri lateris, ponamq́ illud opprobrium ſuper totum Iſraelem.*

3 *Ad quem dixerunt Seniores Iabes, Concede nobis ſeptem dies, vt mittamus nuntios per omnem terminum Iſrael: & ſi nullus ſit qui ſeruet nos, egrediemur ad te.*

4 *Perueneruntq́ nuntij in Gibah Saulis, & loquuti ſunt verba in auribus populi: & ſuſtulerunt vniuerſus populus vocem ſuam, ac fleuerunt.*

5 *Interea Saul veniebat poſt boues ex agro, & dixit Saul, Quid accidit populo, quod flent? Et narrauerunt ei verba virorum Iabes.*

6 *Tunc tranſiuit Spiritus Dei ſuper Saulem, quum audiſſet verba hæc, iratusq́ eſt furor eius valdè.*

7 *Et tulit par boum, & in fruſta concidit illud, ac miſit in omnem terminum Iſraelis per manum nuntiorum, dicendo, Qui non exierit poſt Saulem & poſt Semuelem, ſic fiet de bobus eius. Et cecidit pauor Iehouæ in populum, & egreſſi ſunt tanquam vir vnus.*

8 *Recenſuit itaque eos in Bezec: & fuerunt filij Iſrael trecenta millia: & viri Iehudah triginta millia.*

9 *Dixeruntq́ nuntiis qui venerant, ſic dicetis viris Iabes Gilad, Cras erit vobis ſalus, quum incalueris ſol. Et venerunt nuntij, renuntiaueruntq́ viris Iabes, & gauiſi ſunt.*

10 *Dixerunt igitur viri Iabes, Mane egrediemur ad vos, vt faciatis nobis quicquid bonum erit in oculis veſtris.*

11 *Poſtridie autem diſpoſuit Saul populum in tria capita, & inuaſerunt medium caſtrorum in vigilia matutina, & percuſſerunt Ammon vſque dum incaluit dies: qui autem ſuperfuerunt, diſperſi ſunt, nec remanſerunt ex eis duo pariter.*

Vulgat. Editio.

Et ait populus ad Samuelem: * Quis eſt iſte qui
dixit: Saul num regnabit ſuper nos? Date viros, &
interficiemus eos.
Et ait Saul: Non occidetur quiſquam in die hac,
quia hodie fecit Dominus ſalutem in Iſrael.

Dixit autem Samuel ad populum: Venite, & ea-
mus in Galgala, & innouemus ibi regnum.
Et perrexit omnis populus in Galgala, & fece-
runt ibi regem Saul coram Domino in Galgala, &
immolauerunt ibi victimas pacificas coram Do-
mino. Et lætatus eſt ibi Saul, & cuncti viri Iſrael
nimis.

CAP. XII.

DIxit autem Samuel ad vniuerſum Iſrael: Ecce
audiui vocem veſtram iuxta omnia, quæ lo-
cuti eſtis ad me, & conſtitui ſuper vos regem.

Et nunc rex graditur ante vos: ego autem ſenui,
& incanui: porro filij mei vobiſcum ſunt: itaque
conuerſatus coram vobis ab adoleſcentia mea vſ-
que ad hanc diem, ecce præſto ſum.

* Loquimini de me coram Domino, & coram
Chriſto eius, vtrum bouem cuiuſquam tulerim,
aut aſinum: ſi quempiam calumniatus ſum, ſi op-
preſſi aliquem, ſi de manu cuiuſquam munus ac-
cepi: & contemnam illud hodie, reſtituamq; vobis.

Et dixerunt: Non es calumniatus nos, neque op-
preſſiſti, neque tuliſti de manu alicuius quip-
piam.

Dixitque ad eos: Teſtis eſt Dominus aduerſum
vos, & teſtis Chriſtus eius in die hac, quia non in-
ueneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt: Te-
ſtis.
Et ait Samuel ad populum. Dominus, qui fecit
Moyſen, & Aaron, & eduxit patres noſtros de terra
Ægypti.
Nunc ergo ſtate, vt iudicio contendam aduer-
ſum vos coram Domino de omnibus miſericor-
dijs Domini, quas fecit vobiſcum, & cum patribus
veſtris.
* Quomodo Iacob ingreſſus eſt in Ægyptum, &
clamauerunt patres veſtri ad Dominum: & miſit
Dominus Moyſen, & Aaron, & eduxit patres ve-
ſtros de Ægypto. & collocauit eos in loco hoc.

Qui obliti ſunt Domini Dei ſui, * & tradidit eos
in manu Siſaræ magiſtri militiæ Haſor. & in manu
Philiſthinorum, & in manu regis Moab, & pugna-
uerunt aduerſum eos.

Poſtea autem clamauerunt ad Dominum, &
dixerunt: Peccauimus, quia dereliquimus Domi-
num, & ſeruiuimus Baalim & Aſtaroth: nunc ergo
erue nos de manu inimicorum noſtrorum & ſer-
uiemus tibi.
* Et miſit Dominus Ierobaal, & Badan, & Iephte,
& Samuel, & eruit vos de manu inimicorum ve-
ſtrorum per circuitum, & habitaſtis confiden-
ter.
Videntes autem quod Naas rex filiorum Am-
mon veniſſet aduerſum vos, dixiſtis mihi: * Ne-
quaquam. ſed rex imperabit nobis: cum Dominus
Deus veſter regnaret in vobis.

* Sup. 10.27.
* Eccl. 46.22.
* Gen. 46.5.
* Iudi. 4.1.
* Iud. 6.14.
* Sup. 8.19. & 10.19.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Dixitq́ populus ad Semuel: Quis eſt, qui dicit, num*
Saul regnabit ſuper nos? Date viros, & mori faciemus
eos.
13 *Dixitq́ Saul: Non morietur quiſquam die hac, quia*
hodie fecit Dominus ſalutem in Iſrael.

14 *Dixitq́ Semuel ad populum: Venite, & eamus in Ghil-*
ghal, & innouemus ibi regnum.
15 *Et abierunt omnis populus in Ghilghal, & regnare fe-*
cerunt Saul coram Domino in Ghilghal, & ſacrificaue-
runt ibi victimas pacificas coram Domino. Et lætatus eſt
ibi Saul, & omnes viri Iſrael vſque valdè.

CAP. XII.

1 *DIxit autem Semuel ad vniuerſum Iſrael: Ecce au-*
diui vocem veſtram in omnibus, quæ dixiſtis mihi,
& regnare feci ſuper vos regem.

2 *Et nunc ecce rex graditur coram vobis: ego autem ſe-*
nui. & incanui, & filij mei ecce ſunt vobiſcum: & ego
ambulaui coram vobis ab adoleſcentia mea vſque ad diem
hanc, ecce adſum.

3 *Teſtificamini contra me coram Domino, & coram Chri-*
ſto eius vtrum bouem cuiquam tulerim; & aſinum cui-
quam acceperim, & cuiquam vim intulerim, & quem-
quam contriuerim, & de manu cuiquam tulerim precium,
& occultauerim oculos meos ab eo, & reſtituam eis.

4 *Dixeruntq́: Non vim intuliſti, nec contriuiſti nos, ne-*
que tuliſti de manu cuiquam quippiam.

5 *Dixitq́ ad eos: Teſtis eſt Dominus aduerſum vos, &*
teſtis Chriſtus eius die hac, quod non inueneritis in manu
mea quippiam. Et dixit: Teſtis.

6 *Dixitq́ Semuel ad populum: Dominus, qui magnifica-*
uit Moſeh, & Aharon, & qui aſcendere fecit patres ve-
ſtros ex Ægypto.
7 *Et nunc ſtate, vt dijudicer vobiſcum coram Domino de*
omnibus iuſtitiis Domini quas fecit vobiſcum, & cum pa-
tribus veſtris:

8 *Quum ingreſſus eſſet Iahacob in Ægyptum clamaue-*
runt patres veſtri ad Dominum: miſitq́ Moſeh, & Aha-
ron, & eduxerunt patres veſtros ex Ægypto: & habitare
fecerunt eos in loco illo.

9 *Et obliti ſunt Domini Dei veſtri, & tradidit eos in*
manu Siſeræ principis militiæ Chaſor, & in manu Pe-
liſtim, & in manu regis Moab, & pugnauerunt cum eis,

10 *Clamaueruntq́ ad Dominum, ac dixerunt: Peccaui-*
mus quia dereliquimus Dominum, & ſeruiuimus Beha-
lim, & Haſtharoth, & nunc libera nos de manu inimico-
rum noſtrorum, & ſeruiemus tibi.

11 *Miſitq́ Dominus Ierubahal, & Bedan, & Iphtach, &*
Semuel, eruitq́ vos de manu inimicorum veſtrorum vn-
dique, & habitaſtis confidenter.

12 *Et vidiſtis quod Nachas rex filiorum Hammon venit*
contra vos, & dixiſtis mihi: Nequaquam, ſed rex regna-
bit ſuper nos, & Dominus Deus veſter, rex veſter erat.

Tranſl.ex Septuag.

12 Et dixit populus ad Samuel: Quis eſt qui dixit: quia Saul non regnabit ſuper nos? Trade viros, & mortificabimus eos.

13 Et dixit Saul: Non morietur vllus in die hac, quoniam hodie fecit Dominus ſalutem in Iſrael.

14 Et dixit Samuel ad populum dicens: Eamus in Galgala, & innouemus ibi regnum.

15 Et iuit omnis populus in Galgala, & vnxit Samuel ibi Saul in regem coram Domino in Galgalis, & ſacrificauit ibi ſacrificia, & pacificas coram Domino. Et lætatus eſt Samuel, & vniuerſus Iſrael quamplurimum.

C A P. XII.

1 ET dixit Samuel ad vniuerſum Iſrael: Ecce audiui vocem veſtram in omnibus, quæcumque dixiſtis mihi, & feci regnare ſuper vos regem.

2 Et nunc ecce rex graditur ante vos: & ego ſenui, & ſedebo: & filij mei ecce in vobis: & ego ecce ambulaui coram vobis à iuuentute, & vſque ad diem hanc ecce ego.

3 Reſpondete contra me coram Domino, & coram Chriſto eius, bouem cuius cepi, aut aſinum cuius cepi, aut quem oppreſſi veſtrum, aut quem expreſſi, aut de manu cuius cepi propitiationem, vel calceamentum: reſpondete contra me, & reddam vobis.

4 Et dixerunt ad Samuel: Non feciſti iniuriam nobis, neque oppreſſiſti nos, neque contriuiſti nos, & non cepiſti de manu cuiuſquam quicquam.

5 Et dixit Samuel ad populum: Teſtis Dominus in vos, & teſtis Chriſtus eius hodie in hac die, quia non inueniſtis in manu mea quicquam. Et dixerunt: Teſtis.

6 Et dixit Samuel ad populum, dicens: Teſtis Dominus, qui fecit Moyſen, & Aaron, qui eduxit patres noſtros ex Ægypto.

7 Et nunc ſtate, & iudicabo vos coram Domino, & annunciabo vobis omnem iuſtitiam Domini, quæ fecit in vobis, & in patribus veſtris.

8 Poſtquam intrauit Iacob, & filij eius in AEgyptum, & humiliauit eos Ægyptus. & clamauerunt patres noſtri ad Dominum: & miſit Dominus Moyſen, & Aaron, & eduxerunt patres veſtros ex AEgypto: & habitare fecit eos in loco hoc.

9 Et obliti ſunt Domini Dei ſui, & vendidit eos in manus Siſaræ magiſtro militiæ Iabis regis Aſor, & in manus alienigenarum, & in manus regis Moab, & pugnauit in eos.

10 Et clamauerunt ad Dominum, & dicebant: Peccauimus, quoniam dereliquimus Dominum, & ſeruiuimus Baalim, & Lucis, & nunc erue nos de manu inimicorum noſtrorum, & ſeruiemus tibi.

11 Et miſit Ierobaal, & Barac, & Iephtæ, & Samuel, & eripuit nos de manu inimicorum noſtrorum, qui in circuitu & habitaſtis confidentes.

12 Et vidiſtis, quia Naas rex filiorum Ammon venit ſuper vos, & dixiſtis: Nequaquam, ſed quia rex regnabit ſuper nos, & Dominus Deus noſter, rex noſter.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Dixitq́ue populus ad Semuelem: Quis eſt qui dicebat. Nunquid Saul regnabit ſuper nos? date viros, & mori faciemus eos.

Dixitq́ue Saul, Non interficietur quiſquam die hac: quia hodie fecit Iehouah ſalutem in Iſraele.

Dixitq́ue Semuel ad populum, Venite, & eamus in Gilgal, vt innouemus ibi regnum.

Abiit ergo vniuerſus populus in Gilgal, & conſtituerunt Regem ibi Saulem coram Iehoua in Gilgal, ibique ſacrificauerunt victimas pacificas coram Iehoua: & lætatus eſt ibi Saul & omnes viri Iſrael mirum in modum.

C A P. X I I.

DIxit autem Semuel ad vniuerſum Iſraelem, Ecce audiui vocem veſtram in omnibus quæ dixiſtis mihi, & conſtitui ſuper vos Regem:

Et nunc ecce Rex graditur ante vos: ego autem ſenui, & incanui, & filij mei ecce ſunt vobiſcum: ego autem ambulaui coram vobis ab adoleſcentia mea vſque ad diem hanc.

En ego, teſtificamini contra me coram Iehoua & coram vncto eius an bouem cuiuſquam tulerim, & aſinum cuiuſquam acceperim, & cui vim intulerim, & quem contriuerim, & de manu cuius tulerim pretium, & occultauerim oculos meos ab eo: & reſtituam vobis.

Reſponderunt, Non vim intuliſti nobis, nec attriuiſti nos, neque tuliſti de manu cuiuſquam quidpiam.

Et dixit ad eos, Teſtis eſt Iehouah contra vos, & teſtis chriſtus eius die hac quod non inueneritis in manu mea quidpiam. Et dixit, Teſtis.

Dixitq́ue Semuel ad populum, Iehouah qui fecit Moſeh & Aharon, & qui eduxit patres veſtros ex Ægypto.

Nunc igitur ſtate, vt diſceptem vobiſcum coram Iehoua de omnibus iuſtitiis Iehoua quas fecit vobiſcum & cum patribus veſtris.

Quum ingreſſus eſſet Iaacob in Ægyptum, clamauerunt patres veſtri ad Iehouam, miſitq́ue Moſeh & Aharonem, qui eduxerunt patres veſtros ex Ægypto, & habitare fecerunt eos in loco iſto.

Et obliti ſunt Iehoua Dei ſui, tradiditq́ue eos in manum Siſera principis exercitus Haſor, & in manum Peliſthim, & in manum Regis Moab, qui præliati ſunt contra eos.

Clamaueruntq́ue ad Iehouam, ac dixerunt, Peccauimus: quia dereliquimus Iehouam, & ſeruiuimus Baalim & Aſtharoth. nunc ergo libera nos de manu inimicorum noſtrorum, & ſeruiemus tibi.

Proinde miſit Iehouah Ierubbaal, & Bedan, & Iphthah, & Semuelem, eruitq́ue vos de manu inimicorum veſtrorum vndique, & habitaſtis confidenter.

Et vidiſtis quod Nahas rex filiorum Ammon venit contra vos, & dixiſtis mihi, Nequaquam, ſed Rex regnabit ſuper nos: quum Iehoua Deus veſter, Rex veſter eſſet.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Nunc ergo, præſto eſt rex veſter, quem elegiſtis, & petiſtis: ecce dedit vobis Dominus regem.	13	*Et nunc ecce rex quem elegiſtis, & petiſtis, & ecce poſuit Dominus ſuper vos regem.*
Si timueritis Dominum, & ſeruieritis ei, & audieritis vocem eius, & non exaſperaueritis os Domini: eritis & vos, & rex qui imperat vobis, ſequentes Dominum Deum veſtrum.	14	*Si timueritis Dominum, & ſeruieritis ei, atque audieritis voci eius, & non exaſperaueritis os Domini: ambulabitis, tum vos, tum rex qui regnabit ſuper vos poſt Dominum Deum veſtrum.*
Si autem non audieritis vocem Domini, ſed exaſperaueritis ſermones eius, erit manus Domini ſuper vos, & ſuper patres veſtros.	15	*Si autem non audieritis voci Domini, ſed exaſperaueritis os Domini, erit manus Domini contra vos, & contra patres veſtros.*
Sed & nunc ſtate, & videte rem iſtam grandem quam facturus eſt Dominus in conſpectu veſtro.	16	*Etiam nunc ſtate, & videte rem grandem hanc quam Dominus facit in oculis veſtris.*
Numquid non meſſis tritici eſt hodie? inuocabo Dominum, & dabit voces & pluuias: & ſcietis, & videbitis quia grande malum feceritis vobis in conſpectu Domini, petentes ſuper vos regem.	17	*Nonne meſſis frumentacea eſt hodie? Inuocabo Dominum, & dabit tonitrua, & pluuiam: & ſcitote, & videte quod malum veſtrum multum eſt quod feciſtis in oculis Domini, petendo vobis regem.*
Et clamauit Samuel ad Dominum, & dedit Dominus voces & pluuias in illa die.	18	*Clamauit autem Semuel ad Dominum, deditq́; Dominus tonitrua, & pluuiam in die illa.*
Et timuit omnis populus nimis Dominum & Samuelem, & dixit vniuerſus populus ad Samuelem: Ora pro ſeruis tuis ad Dominum Deum tuũ, vt non moriamur: addidimus enim vniuerſis peccatis noſtris malum, vt peteremus nobis regem.	19	*Et timuit omnis populus Dominum valde, & Semuel. Dixeruntque omnis populus ad Semuel: Ora pro ſeruis tuis ad Dominum Deum tuum vt non moriamur: Addidimus enim omnibus peccatis noſtris malum, vt peteremus nobis regem.*
Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos feciſtis vniuerſum malum hoc: verumtamen nolite recedere à tergo Domini, ſed ſeruite Domino in omni corde veſtro.	20	*Dixitque Semuel ad populum: Ne timeatis, vos feciſtis omne malum hoc, verumtamen ne recedatis à tergo Domini, ſed ſeruite Domino toto corde veſtro.*
Et nolite declinare poſt vana, quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana ſunt.	21	*Et non declinetis, poſt idola que non proderunt, nec ernent, quia idola ſunt.*
Et non derelinquet Dominus populum ſuum propter nomen ſuum magnum: quia iurauit Dominus facere vos ſibi populum.	22	*Non enim derelinquet Dominus populum ſuum propter nomen ſuum magnum, quia iurauit Dominus facere vos ſibi populum.*
Abſit autem à me hoc peccatum in Dominum, vt ceſſem orare pro vobis, & docebo vos viam bonam & rectam.	23	*Etiam ego* non derelinquam vos. *Abſit mihi, vt peccem Domino, vt ceſſem orare pro vobis: doceboque vos viam bonam, & rectam.*
Igitur timete Dominum, & ſeruite ei in veritate, & ex toto corde veſtro: vidiſtis enim magnifica quæ in vobis geſſerit.	24	*Verumtamen timete Dominum, & ſeruite ei in veritate in toto corde veſtro: videte enim quod magnifice fecit vobiſcum.*
Quod ſi perſeueraueritis in malitia: & vos & rex veſter pariter peribitis.	25	*Si autem malefaciendo malefeceritis, etiam vos, etiam rex veſter peribitis.*

CAP. XIII.		*CAP. XIII.*
Filius vnius anni erat Saul cum regnare cœpiſſet, duobus autem annis regnauit ſuper Iſrael.	1	VEluti *filius anni* erat innocens *Saul, quando regnauit, & duobus annis regnauit ſuper Iſrael.*
Et elegit ſibi Saul tria millia de Iſrael: & erant cum Saul duo millia in Machmas, & in monte Bethel: mille autem cum Ionatha in Gabaa Beniamin: porro ceterum populum remiſit vnumquemque in tabernacula ſua.	2	*Elegit autem ſibi Saul tria millia ex Iſrael, & fuerunt cum Saul duo millia in Michmas, & in monte Bethel, mille vero fuerunt cum Iehonathan in Ghibbah Biniamin: reſiduum vero populi dimiſit vnumquemque in tabernacula ſua.*
Et percuſſit Ionathas ſtationem Philiſthinorum, quæ erat in Gabaa. Quod cũ audiſſent Philiſthiim, Saul cecinit buccina in omni terra, dicens: Audiant Hebræi.	3	*Percuſſit autem Iehonathan præſidem Peliſtim, qui erat in Ghebah. Et audierunt Peliſtim: Saul autem clanxit tuba per totam terram dicendo: Audiant Hebræi.*
Et vniuerſus Iſrael audiuit huiuſcemodi famam: Percuſſit Saul ſtationem Philiſthinorum: & erexit ſe Iſrael aduerſus Philiſthiim. Clamauit ergo populus poſt Saul in Galgala.	4	*Et omnis Iſrael audierunt dicendo: Percuſſit Saul præſidem Peliſtim & etiam abominatus eſt Iſrael Peliſtim, & congregati ſunt populus poſt Saul in Ghilghal.*

Et Peli-

Tranſl. ex Septuag.

13 Et nunc ecce rex, quem elegiſtis, & ecce dedit Dominus ſuper vos regem.

14 Si timueritis Dominum, & ſeruieritis ei, & audieritis vocem eius, & non repugnaueritis ori Domini, & eritis & vos, & rex regnans ſuper vos poſt Dominum ambulantes.

15 Si autem non audieritis vocem Domini & repugnaueritis ori Domini, & erit manus Domini ſuper vos, & ſuper regem veſtrum.

16 Et nunc ſtate, & videte verbum magnum hoc, quod Dominus faciet in oculis veſtris.

17 Nonne meſſis frumentorum hodie? Inuocabo Dominum, & dabit voces, & pluuia, & cognoſcite, & videte, quia maleficium veſtrum eſt magnum, quod feciſtis in conſpectu Domini, petentes vobiſ ipſis regem.

18 Et inuocauit Samuel Dominum & dedit Dominus voces, & pluuiam in die illa.

19 Et timuerunt omnis populus Dominum valde, & Samuel, & dixerunt omnis populus ad Samuel: Ora pro ſeruis tuis ad Dominum Deum tuum, & non moriamur; quoniam addidimus ad omnia peccata noſtra maleficium, petentes nobis ipſis regem.

20 Et dixit Samuel ad populum: Ne timeatis, vos feciſtis omne maleficium hoc: verumtamen ne declinetis à poſt Dominum, & ſeruite Domino in toto corde veſtro.

21 Et non tranſgrediamini poſt eos, qui nihil ſunt, qui non perficient quicquam, & qui non eruent, quia nihil ſunt.

22 Quoniam non abijciet Dominus populũ ſuum propter nomen ſuum magnum, quoniam admodum Dominus ſuſcipit vos ſibi in populum.

23 Et mihi nequaquam, vt peccem Domino, ommittendo orare pro vobis, & ſeruiam Domino, & oſtendam vobis viam bonam & rectam.

24 Tantummodo timete Dominum, & ſeruite ei in veritate, & in toto corde veſtro, quoniam videtis, quæ magnificauit vobiſcum.

25 Et ſi maleficio malefeceritis, & vos, & rex veſter apponemini.

CAP. XIII.

2 ET elegit ſibi Saul tria millia virorum ex viris Iſrael, & fuerant cum Saul bis mille, qui in Machmas, in monte Bæthel, & mille fuerunt cum Ionathan in Gabaa Beniamin, & reſiduum populi dimiſit, vnũmquemque in tabernaculum eius.

Quæ deberẽt correſpondere num. 1. desũt ab hac tranſl. Bibl. Septua. Rom. edit.

3 Et percuſſit Ionathan Naſib alienigenam; qui in colle, & audiunt alienigenæ, & Saul tuba clangit in omnem terram, dicens: Spreuerunt ſerui.

4 Et omnis Iſrael audiuit dicentes: Percuſſit Saul Naſib alienigenam, & puduit Iſrael in alienigenas, & aſcenderunt filij Iſrael poſt Saul in Galgala.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 *Nunc igitur ecce Rex quem elegiſtis, quem poſtulaſtis: & en poſuit eum Iehouah ſuper vos Regem.*

14 *Si timueritis Iehouam, & ſerueritis ei, atque obedieritis voci eius, neque exaſperaueritis os Iehouæ, eritis tum vos, tum Rex qui regnat ſuper vos, poſt Iehouam Deum veſtrum.*

15 *Si autem non audieritis vocem Iehouæ, ſed exaſperaueritis os Iehouæ, erit manus Iehouæ contra vos, vt contra patres veſtros.*

16 *Etiam nunc ſtate, & videte rem grandem hanc quam Iehouah facit in oculis veſtris.*

17 *Nonne meſſis triticeæ tempus eſt hodie? inuocabo Iehouam, & dabit tonitrua, & pluuiam: & ſcitote & videte quod malum veſtrum magnum eſt quod feciſtis in oculis Iehouæ, petendo vobis Regem.*

18 *Clamauit ergo Semuel ad Iehouam, deditq; Iehouah tonitrua & pluuiam in die illa: & timuit vniuerſus populus vehementer Iehouam & Semuelem.*

19 *Dixeruntque vniuerſus populus ad Semuelem, Ora pro ſeruis tuis ad Iehouam Deum tuum, vt non moriamur: addidimus enim omnibus peccatis noſtris malum hoc vt peteremus nobis Regem.*

20 *Dixitque Semuel ad populum, Ne timeatis (vos quidem feciſtis omne malum hoc: veruntamen ne recedatis à tergo Iehouæ, ſed ſeruite Iehouæ toto corde veſtro:*

21 *Neque declinetis poſt idola, quæ non proderunt, nec eruent, quia idola ſunt.)*

22 *Non enim derelinquet Iehouah populum ſuum propter nomen ſuum magnum: quia voluit Iehouah facere vos ſibi populum.*

23 *A me quoque abſit vt peccem Iehouæ, ceſſando orare pro vobis, docebóque vos viam bonam & rectam.*

24 *Veruntamen timete Iehouam, & ſeruite ei in veritate, id eſt, toto corde veſtro: videte enim quod magnifice fecit vobiſcum.*

25 *Si autem malefaciendo malefeceritis: etiam vos, etiam Rex veſter peribitis.*

CAP.. XIII.

1 F*ilius anni vnius erat Saul quando regnauit ipſe (duobus autem annis regnauit ſuper Iſraelem.)*

2 *Elegit autem ſibi Saul tria millia ex Iſraele, & fuerunt cum Saule duo millia in Michmas, & in monte Beth-el: mille vero fuerunt cum Ionathan in Gibah Biniamin: reſiduum vero populi remiſit, quenque in tabernacula ſua.*

3 *Percuſſit autem Ionathan præſidium Peliſthim quod erat in colle, audieruntq; Peliſthim: tum Saul clanxit tuba per totam terram, dicendo, Audiant Ebræi.*

4 *Et vniuerſus Iſrael audierunt quod diceretur, Percuſſit Saul præſidium Peliſthim: & etiam fœtuit Iſrael inter Peliſthim. Congregati ſunt ergo populus poſt Saul in Gilgal.*

Vulgat. Editio.

Et Philiſthijm congregati ſunt ad p[illegible] 5
contra Iſrael, triginta millia curruum, [illegible]
equitum, & reliquum vulgus, ſicut are[illegible]
in littore maris plurima. Et aſcendente[illegible]
tati ſunt in Machmas ad Orientem Bet[illegible].

Quod cum vidiſſent viri Iſrael ſe in [illegible]
tos, [illegible]
in ſpeluncis, & in abditis, in petris quoque [illegible]
[illegible]

Hebræi autem tranſierunt Iordanem [illegible]
Gad & Galaad. Cumque adhuc eſſet Saul [illegible]
la, vniuerſus populus per[illegible]
tur eum,

Et expectauit ſeptem diebus iuxta pl[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible] 10
Samuel [illegible]
ſalutare[illegible]

[illegible] 11
[illegible]
[illegible]
[illegible] in Machm[illegible]

Dixi: Nunc deſcendent Philiſthijm [illegible] 12
Galgala, & faciem Domini non placaui. [illegible]
compulſus [illegible] holocauſtum.

Dixitque Samuel ad Saul: Stulte egiſti, [illegible] 13
diſti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit [illegible]
Quod ſi non feciſſes, iam nunc præparaſſet Do[illegible]
nus regnum tuum ſuper Iſrael in ſempiternum.

Sed nequaquam regnum tuum v[illegible] 14
* Quæſiuit Dominus ſibi virum iuxta cor [illegible]
præcepit ei Dominus vt eſſet dux ſuper [illegible]
ſuum, eo quod non ſeruaueris quæ [illegible] Do-
minus.

* Act. 13. 22.

Surrexit autem Samuel, & aſcen[illegible] 15
in Gabaa Beniamin. Et reliqui popu[illegible]
poſt Saul [illegible]
nientes de G[illegible] in G[illegible] Beniamin. Et
recenſuit Saul populum, [illegible]
eo, quaſi [illegible]

Et Saul [illegible]
inuentus [illegible]
porro Philiſt[illegible] in Machmas.

Et egreſſi [illegible] ad prædandum [illegible] Phi- 17
liſthinorum [illegible]
[illegible]

Porro [illegible]
[illegible]
tis [illegible]

Porro [illegible] 19
terra [illegible] Philiſthijm [illegible]
cerent [illegible]

De[illegible] omnis Iſrael ad Philiſthijm [illegible] 20
[illegible]
[illegible]

Retuſa itaque erant [illegible] 21
& tridentum [illegible]
rigendum.

Tranſl. ex Hebr. Sanct. Pagn.

[illegible]

[illegible]

[illegible] Dixitque Samuel ad Saul: Stulte egiſti, [illegible]

[illegible]

[illegible] ad Peliſtim, vt acueret [illegible] & ligonem ſuum [illegible]

[illegible]

Tranſl. ex Septuag.

Et alienigenæ congregantur in prælium ſuper Iſrael,& aſcendunt ſuper Iſrael triginta millia curruum,& ſex millia equitum,& populus tamquam arena,quæ iuxta Mare,multitudine, & aſcendunt, & caſtrametantur in Machmas ex aduerſo Bæthoron contra Auſtrum.

Et vir Iſrael vidit,quia anguſte ſibi,ne ipſe accedat,& occultauit ſe populus in ſpeluncis, & in abditis,& in petris,& in foueis,& in ciſternis.

Et tranſitores tranſierunt Iordanem in terram Gad, & Galaad, & Saul adhuc erat in Galgalis , & vniuerſus populus expauit poſt eum.

Et diſtulit ſeptem dies teſtimonio, ſicut dixerat Samuel, & non adueniebat Samuel in Galgala , & diſperſus eſt populus eius ab eo.

Et dixit Saul:Adducite vt faciam holocauſtoſim, & pacifica,& obtulit holocauſtoſim.

Et factum eſt , vt conſummauit offerens holocauſtoſim, & Samuel aduenit, & exijt Saul in occurſum ei ad benedicendum eum.

Et dixit Samuel: Quid feciſti? Et dixit Saul: Quoniam vidi, quia diſperſus erat populus à me, & tu non adueniebas,ſicut conſtitueras in teſtimonio dierum , & alienigenæ congregati erant in Machmas.

Et dixi : Nunc deſcendent alienigenæ ad me in Galgala,& faciem Domini non ſum deprecatus, & vim feci,& obtuli holocauſtoſim.

Et dixit Samuel ad Saul : Stulte actum eſt tibi, quoniam non cuſtodiſti mandatum meum, quod mandauit tibi Dominus, quia nunc præparauerat Dominus regnum tuum ſuper Iſrael vſque in ſæculum.

Et nunc regnum tuum non ſtabit tibi,& quæret ſibi Dominus hominem ſecundum cor ſuum , & mandabit Dominus in principem ſuper populum ſuum,quoniam non cuſtodiſti, quæcumque mandauit tibi Dominus.

Et ſurrexit Samuel , & abijt de Galgalis , & reſiduum populi aſcendit poſt Saul in occurſum poſt populum bellatorem : ipſis aduenientibus è Galgalis in Gabaa Beniamin,& recenſuit Saul populum, qui inuentus erat cum eo circiter ſexcentos viros.

Et Saul,& Ionathan filius eius, & populus , qui inuenti ſunt cum eis , ſederunt in Gabaa Beniamin,& plorabant, & alienigenæ caſtrametati erant in Machmas.

Et egreſſus eſt vaſtator ex agro alienigenarum tribus principijs,principium vnum ſpectans viam Gophera ad terram Sogal:

Et principium vnum ſpectans viam Bæthoron, & principium vnum ſpectans viam Gabae vergentem ad Gæ Sabim.

Et faber ferri non inueniebatur in vniuerſa terra Iſrael,quoniam dixerunt alienigenæ, ne faciant Hebræi gladium,& lanceam.

Et deſcendebant vniuerſus Iſrael ad terram alienigenarum, fabricari vnuſquiſq; meſſoriũ ſuum, & vas ſuum , & vnuſquiſque ſecurim ſuam , & marram ſuam.

Et erat vindemia parata ad metendum: vaſa autem erant, tres ſicli in dentem, & ſecuri , & falci ſubſtantia erat eadem.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

5 *Peliſthim verò congregati ſunt vt pugnarent cum Iſ-*
raele triginta millia curruum, & ſex millia equitum, &
populus erat ſicut arena quæ eſt ad litus maris præ multi-
tudine: & aſcenderunt, caſtrametatiq́; ſunt in Michmas
ad Orientem Beth-auen.

6 *Viri autem Iſrael videntes quod anguſtia eſſet ſibi (co-*
artatus enim erat populus) abſconderunt ſeſe populus in
ſpeluncis, & in munitionibus, & in petris , & in turri-
bus, & in ciſternis.

7 *Ebræi præterea aliquot tranſierunt Iarden in terram*
Gad & Gilad: Saul autem adhuc erat in Gilgal, vniuer-
ſusq́; populus commoti ſunt poſt eum.

8 *Et expectauit ſeptem dies ſecundum tempus quod dixe-*
rat Semuel: quum autem non veniret Semuel in Gilgal,
diſperſus eſt populus ab eo.

9 *Tunc dixit Saul, Afferte ad me holocauſtum, & hoſtias*
pacificas. Qui obtulit holocauſtum.

10 *Quumque finem feciſſet offerendi holocauſtum, ecce Se-*
muel venit, & egreſſus eſt Saul in occurſum eius vt ſalu-
taret eum.

11 *Dixitq́; Semuel, Quid feciſti? Reſpondent Saul, Quia*
vidi quod diſpergebatur populus à me, & quod tu non ve-
nires ad tempus dierum: Peliſthim autem congregauerant
ſeſe in Michmas.

12 *Dixique, Nunc deſcendẽt Peliſthim ad me in Gilgal, &*
faciem Iehoua non oraui, roboraui itaque me , & obtuli
holocauſtum.

13 *Et ait Semuel, Stulte egiſti, non ſeruaſti præceptum Ie-*
houa Dei tui quod præcepit tibi: quia nunc ſtabilierat Ie-
houah regnum tuum ſuper Iſraelem vſque in ſeculum.

14 *Nunc autem regnum tuum non ſtabit , quæſiuit Ieho-*
uah ſibi virum ſecundum cor ſuum, cui præcepit Iehouah
vt ſit dux ſuper populum ſuum , quia non ſeruaſti quod
præcepit Iehouah.

15 *Surrexit autem Semuel, & aſcendit de Gilgal in Gibah*
Biniamin , & recenſuit Saul populum qui inueniebatur
cum eo, fermè ſexcentos viros.

16 *Saul igitur & Ionathan filius eius, & populus qui in-*
uentus eſt cum eis, manebant in Geba Biniamin: Peliſthim
verò caſtrametati erant in Michmas.

17 *Et egreſſus eſt vaſtator è caſtris Peliſthim in tribus ca-*
pitibus: caput vnum reſpiciebat ad viam Ophrah ad ter-
ram Sual:

18 *Et caput alterum reſpiciebat ad viam Beth-horon: ca-*
put vero tertium reſpiciebat ad viam termini qui reſpi-
cit contra vallem Seboim verſus deſertum.

19 *Porro faber non inueniebatur in tota terra Iſrael: di-*
cebant enim Peliſthim, Ne fortè faciant Ebræi gladium
aut lanceam.

20 *Deſcendebantq́; vniuerſus Iſrael ad Peliſthim , vt a-*
cueret quiſque vomerem ſuum, & ligonem ſuum, & ſe-
curim ſuam, & ſarculum ſuum.

21 *Erat autem lima vomeribus & ligonibus , & triden-*
tibus, & ſecuribus, & ad acuendum ſtimulum.

Vulgat. Editio.

Cumque veniſſet dies prælij, non eſt inuentus
enſis & lancea in manu totius populi, qui erat cum
Saule & Ionatha, excepto Saul & Ionatha filio eius.

Egreſſa eſt autem ſtatio Philiſthijm, vt tranſcende-
ret in Machmas.

CAP. XIV.

ET accidit quadam die vt diceret Ionathas filius
Saul ad adoleſcentem armigerum ſuum: Veni,
& tranſeamus ad ſtationem Philiſthinorum, quæ
eſt trans locum illum. Patri autem ſuo hoc ipſum
non indicauit.

Porro Saul morabatur in extrema parte Gabaa
ſub malogranato, quæ erat in Magron: & erat po-
pulus cum eo quaſi ſexcentorum virorum.

Et Achias filius Achitob fratris Ichabod filij
Phinees,* qui ortus fuerat ex Heli ſacerdote Domi-
ni in Silo, portabat ephod. Sed & populus ignora-
bat quo iſſet Ionathas.

* Sup. 4. 11.

Erant autem inter aſcenſus, per quos nitebatur
Ionathas tranſire ad ſtationem Philiſthinorum,
eminentes petræ ex vtraque parte, & quaſi in mo-
dum dentium ſcopuli hinc & inde prærupti, no-
men vni Boſes, & nomen alteri Sene:

Vnus ſcopulus prominens ad Aquilonem ex ad-
uerſo Machmas, & alter ad Meridiem contra Ga-
baa.

Dixit autem Ionathas ad adoleſcentem armige-
rum ſuum: Veni, tranſeamus ad ſtationem incir-
cumciſorum horum, ſi forte faciat Dominus pro
nobis: quia non eſt Domino difficile ſaluare vel in
multis, vel in paucis.

Dixitque ei armiger ſuus: Fac omnia, quæ pla-
cent animo tuo: perge quo cupis, & ero tecum vbi-
cumque volueris.

Et ait Ionathas: Ecce nos tranſimus ad viros
iſtos. Cumque apparuerimus eis,
Si taliter locuti fuerint ad nos, manete donec
veniamus ad vos: ſtemus in loco noſtro, nec aſcen-
damus ad eos.

Si autem dixerint: Aſcendite ad nos: aſcenda-
mus, quia tradidit eos Dominus in manibus no-
ſtris, hoc erit nobis ſignum.

Apparuit igitur vterque ſtationi Philiſthinorum
dixeruntque Philiſthijm: En Hebræi egrediuntur
de cauernis, in quibus abſconditi fuerant.

Et locuti ſunt viri de ſtatione ad Ionatham, &
ad armigerum eius, dixeruntque: Aſcendite ad
nos, & oſtendemus vobis rem. Et ait Ionathas ad
armigerum ſuum: Aſcendamus, ſequere me:* tra-
didit enim Dominus eos in manus Iſrael.

* 1 Mac. 4. 30.

Aſcendit autem Ionathas manibus & pedibus
reptans, & armiger eius poſt eum. Itaque alij cade-
bant ante Ionatham, alios armiger eius interficie-
bat ſequens eum.

Et facta eſt plaga prima, qua percuſſit Ionathas,
& armiger eius, quaſi viginti virorum in media
parte iugeri, quam par boum in die arare conſue-
uit.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

22 *Et fuit in die prælij, non eſt repertus gladius & lancea*
in manu omnis populi qui erat cum Saul, & cum Iona-
than, & repertus eſt ipſi Saul, & Ionathan filio eius.

23 *Et egreſſus eſt præfectus Peliſtim ad tranſitum Mich-*
mas.

CAP. XIV.

1 *FVitq́ dies, & dixit Ionathan filius Saul ad puerum*
armigerum ſuum: Veni, & tranſeamus ad præfectum
Peliſtim, qui eſt trans locum illum: Patriq́ ſuo non in
dicauit.

2 *Saul vero manebat in extremo Ghibhah ſub malo gra-*
nato quod eſt in Mighron: Populus autem qui erat ſecum,
erant ferme ſexcenti viri.

3 *Achiiah autem filius Achithub fratris Ichabod filij*
Pinchas filij Heli ſacerdotis Domini in Siloh portabat
Ephod: populus autem neſciebat quod abiiſſet Iehonathan.

4 *Et inter tranſitus per quos quærebat Ionathan tranſire*
ad præfectum Peliſtim erat dens petra in tranſitu hinc,
& dens petra in tranſitu inde: nomen vnius Boſes, & no-
men alterius Sennah.

5 *Dens vnus ſtabat ab Aquilone contra Michmas &*
alter à Meridie contra Gebah.

6 *Dixitq́ Ionathan ad puerum armigerum: Veni, &*
tranſeamus ad præfectum incircumciſorum iſtorum fortè
faciet ſalutem Dominus per nos, quia non eſt Domino pro-
hibitio ſeruandi cum multis, vel paucis.

7 *Dixitq́ armiger eius: Fac omne quod eſt in corde tuo:*
diuerte, ecce ſum tecum ſecundum cor tuum.

8 *Dixitq́ Ionathan: Ecce nos tranſimus ad viros, & ape-*
riemus nos eis.
9 *Si ita dixerint nobis, expectate donec attingamus vos,*
ſtemus in loco noſtro, & non aſcendamus ad eos.

10 *Si vero ſic dixerint: Aſcendite ad nos: aſcendamus,*
quia tradidit eos Dominus in manu noſtra, & hoc nobis
ſignum.
11 *Apparuerunt autem ambo præfecto Peliſtim, dixerunt-*
que Peliſtim: Ecce Hebræi egrediuntur de foraminibus, in
quibus ſe abſconderant.
12 *Et locuti ſunt viri præfecti ad Ionathan, & armige-*
rum eius. & dixerunt: Aſcendite ad nos, & ſcire facie-
mus vos rem: Dixitq́ Ionathan ad armigerum ſuum:
Aſcende poſt me: tradidit enim eos Dominus in manu
Iſrael.

13 *Et aſcendit Ionathan manibus ſuis, & pedibus ſuis, &*
armiger eius poſt eum, & ceciderunt coram Ionathan, &
armigero eius interficiente poſt eum.

14 *Et fuit plaga prima, quà percuſſit Ionathan, & ar-*
miger eius fere viginti virorum, fere in medio iugeris in
agro.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

22 Et factum eſt in diebus prælij Machmas, & non eſt inuentus gladius, & lancea in manu vniuerſi populi, qui cum Saul, & cum Ionathan, & inuentus eſt Sauli, & Ionathan filio eius.

23 Et exijt de ſtatione alienigenarum trans Machmas.

CAP. XIV.

1 ET fit dies, & dixit Ionathan filius Saul puero portanti vaſa ipſius: Veni, & tranſeamus ad Meſſab alienigenarum, quæ trans locum illum: & patri ſuo non annunciauit.

2 Et Saul ſedebat ſuper ſummitatem collis, ſub malo granato, quod in Magdon, & erant cum eo quaſi ſexcenti viri.

3 Et Achia filius Achitob fratris Iochabed filij Phinees, filij Heli ſacerdotis Dei in Selon, portans Ephud, & populus non ſciebat, quia iuit Ionathan.

4 Et inter tranſitum, vbi quærebat Ionathan tranſire ad ſtationem alienigenarum, & dens petræ hinc, & dens petræ hinc: Nomen vni Baſes, & nomen alteri Senna.

5 Via vna ab Aquilone venienti Machmas, & via altera ab Auſtro venienti Gabae.

6 Et dixit Ionathan ad puerum portantem vaſa ipſius: veni, tranſeamus ad Meſſab incircumciſorum, horum: ſiquid faciat Dominus nobis, quoniam non eſt Domino reſtrictum ſaluare in multis, vel in paucis.

7 Et dixit ei ille, qui portabat vaſa eius: fac omne, quodcumque cor tuum inclinauerit, ecce ego tecum, ſicut cor tuum, cor meum.

8 Et dixit Ionathan: Ecce nos tranſimus ad viros, & deuoluemur ad eos.

9 Si hæc dixerint ad nos, recedite illuc, donec annunciemus vobis, & ſtabimus ſuper nos ipſos, & non aſcendemus ad eos.

10 Si autem dixerint ad nos, aſcendite ad nos, & adſcendemus, quoniam tradidit eos Dominus in manus noſtras: hoc nobis ſignum.

11 Et intrarunt vtrique in Meſſab alienigenarum, & dicunt alienigenæ: Ecce Hebræi egrediuntur è cauernis ſuis, vbi aſconditi erant illic.

12 Et reſponderunt viri Meſſab ad Ionathan, & ad eum, qui portabat vaſa eius, & dicunt: Aſcendite ad nos. & notum faciemus vobis verbum, & dixit Ionathan ad portantem vaſa ipſius: Aſcende poſt me. quoniam tradidit eos Dominus in manus Iſrael.

13 Et aſcendit Ionathan ſuper manus ſuas, & ſuper pedes ſuos, & portans vaſa eius cum eo, & inſpexerunt ad faciem Ionathan, & percuſſit eos, & portans vaſa eius procedebat poſt eum.

14 Et fuit plaga prima, quam percuſſit Ionathan, & portans vaſa eius, circiter viginti viri, in iaculis, & lapidum iactu, & ſilicibus campi.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Die igitur pugna non reperiebatur gladius nec lancea in manu totius populi qui erat cum Saule & cum Ionathan: & tantum Saul & Ionathan filius eius habebant.*

23 *Egreſſum eſt autem præſidium Peliſthim in tranſitum Micmas.*

CAP. XIV.

1 *ACcidit autem die quadam vt diceret Ionathan filius Saulis ad puerum armigerum ſuum, Age, tranſeamus ad præſidium Peliſthim quod eſt trans locum illum: patri autem ſuo non indicauit.*

2 *Saul vero manebat in extremo Gibah ſub malo granato quod erat in Migron: populus autem qui erat cum eo, erant circiter ſexcenti viri.*

3 *Ahiiah autem filius Ahitub fratris Ichabod filij Pinehas filij Eli ſacerdotis Iehouæ in Siloh geſtabat Ephod: populus autem neſciebat quod abiiſſet Ionathan.*

4 *Et inter tranſitus per quos quærebat Ionathan tranſire ad præſidium Peliſthim erat dens petræ in tranſitu hinc, & dens petræ in tranſitu inde: nomen vnius, Boſes. & nomen alterius, Seneh:*

5 *Dens vnus ſtabat ad Àquilonem contra Michmas, & alter ad Meridiem contra Geba.*

6 *Dixitq́ Ionathan ad puerum armigerum ſuum, Age, tranſeamus ad præſidium incircuncíſorum iſtorum: fortè faciet ſalutem Iehouah per nos: quia non eſt Iehouæ prohibitio ſeruandi cum multis, vel paucis.*

7 *Reſpondit armiger eius, Fac quicquid eſt in corde tuo: diuerte, ecce ſum tecum ſecundùm cor tuum.*

8 *Dixitq́ Ionathan, Ecce nos tranſimus ad viros, & aperiemus nos eis.*

9 *Si ſic dixerint nobis, Expectate, donec pertingamus ad vos: ſtemus in loco noſtro, & ne aſcendamus ad eos.*

10 *Si vero ſic dixerint, Aſcendite ad nos: aſcendamus, quia tradidit eos Iehouah in manum noſtram: & hoc erit nobis ſignum.*

11 *Oſtenderunt ergo ſeſe ambo præſidio Peliſthim, dixeruntq́ Peliſthim, En Ebræi egrediuntur de antris in quibus ſeſe abdiderant.*

12 *Et loquuti ſunt viri præſidij ad Ionathan & armigerum eius, ac dixerunt, Aſcendite ad nos, & indicabimus vobis aliquid. Tum ait Ionathan ad armigerum ſuum, Aſcende poſt me: tradidit enim eos Iehouah in manum Iſraelis.*

13 *Aſcendit itaque Ionathan manibus ſuis & pedibus ſuis, & armiger eius poſt eum. & ceciderunt coram Ionathan: & armiger eius interficiebat poſt eum.*

14 *Et fuit hæc plaga prima, qua percuſſit Ionathan & armiger eius, ferè viginti virorum quaſi in medio iugeri paris boum in agro.*

Vulgat. Editio.

15 Et factum eſt miraculum in caſtris, per agros: ſed & omnis populus ſtationis eorum, qui ierant ad prædandum, obſtupuit, & conturbata eſt terra: & accidit quaſi miraculum à Deo.

16 Et reſpexerunt ſpeculatores Saül, qui erant in Gabaa Beniamin, & ecce multitudo proſtrata, & huc illucque diffugiens.

17 Et ait Saul populo, qui erat cum eo: Requirite, & videte quis abierit ex nobis. Cumque requiſiſſent, repertum eſt non adeſſe Ionatham, & armigerum eius.

18 Et ait Saul ad Achiam: Applica arcam Dei. (Erat enim ibi arca Dei in die illa cum filijs Iſrael.)

19 Cumque loqueretur Saul ad ſacerdotem, tumultus magnus exortus eſt in caſtris Philiſthinorum: creſcebatque paulatim, & clarius reſonabat. Et ait Saul ad ſacerdotem: Contrahe manum tuam.

20 Conclamauit ergo Saul, & omnis populus, qui erat cum eo, & venerunt vſque ad locum certaminis: & ecce verſus fuerat gladius vniuſcuiuſque ad proximum ſuum, & cædes magna nimis.

21 Sed & Hebræi qui fuerant cum Philiſthijm heri & nudiuſtertius, aſcenderantque cum eis in caſtris, reuerſi ſunt vt eſſent cum Iſrael, qui erant cum Saul & Ionatha.

22 Omnes quoque Iſraelitę, qui ſe abſconderant in monte Ephraim, audientes quod fugiſſent Philiſthæi, ſociauerunt ſe cum ſuis in prælio. Et erant cum Saul, quaſi decem millia virorum.

23 Et ſaluauit Dominus in die illa Iſrael: pugna autem peruenit vſque ad Bethauen.

24 Et viri Iſrael ſociati ſunt ſibi in die illa: adiurauit autem Saul populum, dicens: Maledictus vir, qui comederit panem vſque ad veſperam, donec vlciſcar de inimicis meis. Et non manducauit vniuerſus populus panem:

25 Omneque terræ vulgus venit in ſaltum, in quo erat mel ſuper faciem agri.

26 Ingreſſus eſt itaque populus ſaltum, & apparuit fluens mel, nulluſque applicuit manum ad os ſuum: timebat enim populus iuramentum.

27 Porro Ionathas non audierat cum adiuraret pater eius populum: extenditque ſummitatem virgę, quam habebat in manu, & intinxit in fauum mellis: & conuertit manum ſuam ad os ſuum, & illuminati ſunt oculi eius.

28 Reſpondenſque vnus de populo, ait: Iureiurando conſtrinxit pater tuus populum, dicens: Maledictus vir, qui comederit panem hodie. (defecerat autem populus.)

29 Dixitque Ionathas: Turbauit pater meus terram: vidiſtis ipſi quia illuminati ſunt oculi mei, eo quod guſtauerim paululum de melle iſto:

30 Quanto magis ſi comediſſet populus de præda inimicorum ſuorum, quam reperit? nonne maior plaga facta fuiſſet in Philiſthijm?

31 Percuſſerunt ergo in die illa Philiſthæos à Machmis vſque in Aialon. Defatigatus eſt autem populus nimis:

32 Et verſus ad prædam tulit oues, & boues, & vitulos: & mactauerunt in terra: comeditque populus cum ſanguine.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

15 *Et fuit pauor in caſtris, & in agro, & in omni populo, præfectus & vaſtator expauerunt etiam ipſi, & commota eſt terra, & fuit in pauore grandi.*

16 *Et reſpexerunt ſpeculatores Saul in Ghibhah Biniamin, & ecce multitudo diſſoluebatur, & abibat, & frangebatur.*

17 *Dixitq́ Saul ad populum qui erat ſecum: Numerate nunc, & videte, quis ierit ex nobis, & recenſuerunt, & ecce non erat Ionathan, & armiger eius.*

18 *Dixitque Saul ad Achiiah: Applica arcam Dei, erat enim arca Dei in die illa cum filiis Iſrael.*

19 *Et fuit adhuc loquente Saul ad ſacerdotem, multitudo quæ erat in caſtris Peliſtim ibat eundo, & multiplicabatur: Dixitq́ Saul ad ſacerdotem: Recollige manum tuam.*

20 *Et congregatus eſt Saul, & omnis populus qui erat ſecum, & venerunt vſque ad prælium, & ecce erat gladius vniuſcuiuſque in proximum ſuum, contritio magna valde.*

21 *Et Hebræi, qui fuerant cum Peliſtæis ſicut heri & nudiuſtertius, qui aſcenderant cum eis in caſtra per circuitum, etiam ipſi reuerſi ſunt vt eſſent cum Iſrael, qui erant cum Saul, & Ionathan.*

22 *Et omnes viri Iſrael, qui abſconderant ſe in monte Ephraim, audierunt quod fugerent Peliſtim, & perſecuti ſunt etiam ipſi illos in prælio.*

23 *Et ſeruauit Dominus in die illa Iſrael: Bellatores autem tranſierunt Bethauen.*

24 *Et Iſrael coarctatus erat in die illa, & adiurauerat Saul populum dicendo: Maledictus vir qui comederit panem vſque ad veſperam, vt vlciſcar de inimicis meis, & non guſtauit omnis populus panem.*

25 *Omnis autem populus terræ venerunt in ſiluam, eratque mel in ſuperficie agri.*

26 *Et ingreſſus eſt populus in ſiluam, & ecce decurrebat mel, & non attingere fecit manum ſuam ad os ſuum: Timebat enim populus iuramentum.*

27 *Ionathan autem non audierat, quando adiurauit pater ſuus populum, miſitque extremitatem virgæ quæ erat in manu ſua, & intinxit illam in fauum mellis, & conuertit manum ſuam ad os ſuum, & illuminati ſunt oculi eius.*

28 *Et reſpondit vir de populo, & dixit: Adiurando adiurauit pater tuus populum dicendo: Maledictus vir qui comederit panem hodie, & defecit populus.*

29 *Dixitq́ Ionathan: Turbauit pater meus populum terræ, videte nunc quod illuminati ſunt oculi mei, quia guſtaui paululum mellis huius.*

30 *Quanto magis ſi comedendo comediſſet hodie populus de ſpoliis inimicorum ſuorum quæ reperit nunc, nonne creuiſſet plaga in Peliſtim?*

31 *Et percuſſerunt in die illa Peliſtim à Michmas vſque ad Aialon, & fatigatus eſt populus valde*

32 *Et diuertit populus ad ſpolia, & tulerunt oues, & boues, & filios bouis, & mactauerunt in terra, comeditque populus cum ſanguine.*

Tranſl. ex Septuag.	Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

15 Et factus eſt pauor in caſtris, & in agro, & vniuerſus populus, qui in Meſſab, & qui vaſtabant, obſtupuerunt, & ipſi nolebant facere, & obſtupuit terra, & factus eſt pauor à Domino.

Fuit itaque pauor in caſtris, & in agro, & in omni populo: præſidium & vaſtator expauerunt etiam ipſi, commotaq́ eſt terra, ac fuit in pauore Dei.

16 Et viderunt ſpeculatores Saulis in Gabaa Beniamin, & ecce caſtra perturbata hinc, & hinc.

Et viderunt ſpeculatores Saulis in Gibah Biniamin: & ecce multitudo ipſa diſſoluebatur, promouebatq́, & atterebatur.

17 Et dixit Saul populo, qui cum ipſo. Recognoſcite nunc, & videte, quis iuit ex vobis, & recognouerunt, & ecce non inueniebatur Ionathan, & portans vaſa eius.

Dixit vero Saul ad populum qui cum eo erat, Recenſete nunc, & videte quis abierit ex nobis. Quumq́ recenſuiſſent, ecce aberat Ionathan, & armiger eius.

18 Et dixit Saul ad Achia: Applica Ephud, quoniam ipſe tulit Ephud in die illa coram Iſrael.

Aitq́ Saul ad Ahiiah, Admoue arcam Dei. (Erat enim arca Dei die illo cum filiis Iſrael.)

19 Et factum eſt, vt loquitur Saul ad ſacerdotem, & ſonus in caſtris alienigenarum pergebat pergens, & multiplicabatur, & dixit Saul ad ſacerdotem: Collige manus tuas.

Et fuit, adhuc loquente Saule ad ſacerdotem, tumultus qui erat in caſtris Peliſthim ibat eundo, & creſcebat: propterea dixit Saul ad ſacerdotem, Recollige manum tuam.

20 Et aſcendit Saul, & omnis populus, qui cum eo, & veniunt vſque in prælium, & ecce factus eſt gladius viri ſuper proximum ſuum, confuſio magna valde.

Itaque congregatus eſt Saul, & vniuerſus populus qui cum eo erat, veneruntque vſque in prælium, & ecce conuerſus erat gladius cuiuſque in proximum ſuum, contritio magna valde.

21 Et ſerui, qui erant heri, & nudiuſtertius cum alienigenis, qui aſcenderant in caſtra, reuerterunt & ipſi eſſe cum Iſrael iis, qui cum Saul, & Ionathan.

Ebræi autem qui fuerant cum Peliſthæis ſicut heri & nudiuſtertius, & qui aſcenderant cum eis in caſtra, erant per circuitum, & etiam ipſi conuerſi ſunt vt eſſent cum Iſraele, qui erat cum Saule & Ionathan.

22 Et omnis Iſrael, qui ſe abſconderant in monte Ephræm, & audierunt, quia fugerunt alienigenæ, & adhærent etiam ipſi poſt eos in prælium.

Omnes inſuper viri Iſrael qui abdiderant ſe in monte Ephraim, quum audiſſent quod fugerent Peliſthim, perſequuti ſunt etiam ipſi illos in prælio.

23 Et ſaluauit Dominus in die illa Iſrael, & prælium tranſijt ipſam Bamoth.

Et ſeruauit Iehouah in die illa Iſraelem, bellatores autem tranſierunt Beth-auen.

24 * Et omnis populus erat cum Saul, circiter decem millia virorum. * Et erat prælium diſperſum in totam ciuitatem in monte Ephræm, & Saul ignorauit ignorantiam magnam in die illa, & maledicto obſtringit populum, dicens: Maledictus homo, qui comedit panem vſque ad veſperam, & vlciſcar inimicum meum, & non guſtauit omnis populus panem, & vniuerſa terra prandebat.

* Hæc quæ clauduntur aſteriſ reſpondent ſimilibus verbis quę habentur in noſtra vulgata partim ſupra nu. 22.

Et vir Iſrael coartatus erat die illa: adiurauerat enim Saul populum, dicendo, Maledictus vir qui comederit panem vſque ad veſperam, donec vlciſcar me de inimicis meis. Itaque non guſtauit vniuerſus populus panem.

25 Et Iaal Sylua erat apiarij ad faciem agri.

Vniuerſus autem ille populus terræ venerunt in ſyluam, eratque mel in ſuperficie agri.

26 Et intrauit populus in apiarium, & ecce ibat dicens: Et ecce non fuit conuertens manum ſuam ad os ſuum, quoniam timuit populus iuramentum Domini.

Ingreſſus eſt autem populus in ſyluam, & ecce decurrebat mel, & nemo fuit qui admoueret ori ſuo manum ſuam: timebat enim populus iuramentum.

27 Et Ionathan non audierat, cum adiuraret pater eius populum, & extendit ſummitatem ſceptri ſui, quod in manu ſua, & tinxit illam in fauo mellis, & conuertit manum ſuam ad os ſuum, & ſuſpexerunt oculi eius.

Ionathan autem non audierat quando adiurauit pater eius populum, extenditque extremitatem virgæ quæ erat in manu ſua, & intinxit illam in fauum mellis, conuertitque manum ſuam ad os ſuum, & illuminati ſunt oculi eius.

28 Et reſpondit vnus de populo, & dixit: Adiurans adiurauit populum pater tuus, dicens: Maledictus homo, qui comedet panem hodie, & defecit populus.

Reſpondit autem quidam è populo, & dixit, Adiurando adiurauit pater tuus populum, dicendo, Maledictus vir qui comederit panem hodie. & defecit populus.

29 Et cognouit Ionathan, & dixit: Perturbauit pater meus terram, vide, quia viderunt oculi mei, quoniam guſtaui breue quid de melle hoc.

Et dixit Ionathan, Turbauit pater meus populum terræ: videte quæſo vt illuminati ſunt oculi mei, quia guſtaui paululum mellis huius:

30 Vtinam comediſſet comedens hodie populus de ſpolijs inimicorum ſuorum, quę inuenit, quoniam nunc maior fuiſſet plaga in alienigenis.

Quanto magis ſi comedendo comediſſet hodie populus de ſpoliis inimicorum ſuorum quæ inuenit? nunc enim nonne creuiſſet plaga in Peliſthim?

31 Et percuſſit in die illa de alienigenis in Machmas, & laborauit populus valde.

Percuſſerunt itaque die illo Peliſthim à Michmas vſque ad Aialon, defatigatuſque eſt populus vehementer.

32 Et diuertit populus ad ſpolia, & cepit populus greges, & armenta boum, & filios boum, & iugulauit ſuper terram, & comedit populus cum ſanguine.

Et diuertit populus ad prædam, & acceperunt oues, & boues, & vitulos, mactaueruntque humi, ac comedit populus cum ſanguine.

Digitized by Google

	Vulgat. Editio.	Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
33	Nunciauerunt autem Sauli dicentes quod populus peccaſſet Domino comedens cum ſanguine. Qui ait: Præuaricati eſtis: voluite ad me iam nunc ſaxum grande.	*Et nunciauerunt Saul dicendo: Ecce populus peccant Domino comedendo cum ſanguine, & dixit: Præuaricati eſtis, voluite ad me hodie lapidem magnum.*
34	Et dixit Saul: Diſpergimini in vulgus, & dicite eis vt adducat ad me vnuſquiſque bouem ſuum & arietem, & occidite ſuper iſtud, & veſcimini, & non peccabitis Domino comedentes cum ſanguine. Adduxit itaque omnis populus vnuſquiſque bouem in manu ſua vſque ad noctem: & occiderunt ibi.	*Dixitq́; Saul: Diſpergimini in populum, & dicetis eis: Afferte ad me vnuſquiſque pecus ſuum, & mactabitis hic, & veſcemini, & non peccabitis Domino comedendo cum ſanguine, & attulerunt omnis populus vnuſquiſque bouem ſuum in manu ſua in nocte, & mactauerunt ibi.*
35	Ædificauit autem Saul altare Domino; tuncque primum cœpit ædificare altare Domino.	*Et ædificauit Saul altare Domino, illud cœpit ædificare altare Domino.*
36	Et dixit Saul: Irruamus ſuper Philiſthæos nocte, & vaſtemus eos vſquedum illuceſcat mane, nec relinquamus ex eis virum. Dixitque populus: Omne quod bonum videtur in oculis tuis, fac. Et ait ſacerdos: Accedamus huc ad Deum.	*Dixitq́; Saul: Deſcendamus poſt Peliſtim in nocte & deprædemur eos, donec illuceſcat mane, & non relinquamus ex eis virum, & dixerunt: Omne quod bonum eſt in oculis tuis fac: Dixitque ſacerdos: Accedamus hic ad Deum.*
37	Et conſuluit Saul Dominum: Num perſequar Philiſthijm? ſi trades eos in manus Iſrael? Et non reſpondit ei in die illa.	*Et conſuluit Saul Deum: num deſcendam poſt Peliſthim? num trades eos in manu Iſrael? & non reſpondit ei in die illa.*
38	Dixitque Saul: Applicate huc vniuerſos angulos populi: & ſcitote, & videte per quem acciderit peccatum hoc hodie.	*Dixitq́; Saul: Accedite huc omnes anguli populi, & ſcitote, & videte in quo ſit peccatum hoc hodie.*
39	Viuit Dominus ſaluator Iſrael, quia ſi per Ionatham filium meum factum eſt, abſque retractatione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo.	*Viuit enim Dominus qui ſaluat Iſrael, quia ſi fuerit illud in Ionathan filio meo, quia moriendo morietur, & non reſpondit ei quiſpiam ex omni populo.*
40	Et ait ad vniuerſum Iſrael: Separamini vos in partem vnam, & ego cum Ionatha filio meo ero in parte altera. Reſponditque populus ad Saul: Quod bonum videtur in oculis tuis, fac.	*Dixitq́; ad vniuerſum Iſrael: Vos eritis in latere vno, ego autem, & Ionathan filius meus erimus in latere altero, dixeruntq́; populus ad Saul: Quod bonum eſt in oculis tuis fac.*
41	Et dixit Saul ad Dominum Deum Iſrael: Domine Deus Iſrael da indicium: quid eſt quod non reſponderis ſeruo tuo hodie? Si in me, aut in Ionatha filio meo eſt iniquitas hæc, da oſtenſionem: aut ſi hæc iniquitas eſt in populo tuo, da ſanctitatem. Et deprehenſus eſt Ionathas & Saul: populus autem exiuit.	*Dixit autem Saul ad Dominum Deum Iſrael: Da perfectionem, & deprehenſus eſt Ionathan, & Saul: Populus autem egreſſi ſunt.*
42	Et ait Saul: Mittite ſortem inter me, & inter Ionatham filium meum. Et captus eſt Ionathas.	*Dixitq́; Saul: Cadere facite inter me, & Ionathan filium meum, & deprehenſus eſt Ionathan.*
43	Dixit autem Saul ad Ionatham: Indica mihi quid feceris. Et indicauit ei Ionathas, & ait: Guſtans guſtaui in ſummitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce ego morior.	*Dixitq́; Saul ad Ionathan, indica mihi quid feceris, & indicauit ei Ionathan, & ait: Guſtando guſtaui cum ſummitate virgæ, quæ erat in manu mea paululum mellis, ecce ego moriar?*
44	Et ait Saul: Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, quia morte morieris Ionatha.	*Dixitq́; Saul: Sic faciat mihi Deus, & ſic addat, quia moriendo morieris Ionathan.*
45	Dixitque populus ad Saul: Ergone Ionathas morietur, qui fecit ſalutem hanc magnam in Iſrael? hoc nefas eſt: viuit Dominus, ſi ceciderit capillus de capite eius in terram, quia cum Deo operatus eſt hodie. Liberauit ergo populus Ionatham, vt non moreretur.	*Dixitq́; populus ad Saul: Numquid Ionathan morietur, qui fecit ſalutem magnam hanc in Iſrael? Abſit. Viuit Dominus ſi ceciderit de capillo capitis eius in terram, quia cum Deo fecit die hac: & redemerunt populus Ionathan, & non eſt mortuus.*
46	Receſſitque Saul, nec perſecutus eſt Philiſthijm: porro Philiſthijm abierunt in loca ſua.	*Et aſcendit Saul à Peliſtim: Peliſtim autem abierunt in locum ſuum.*
47	Et Saul, confirmato regno ſuper Iſrael, pugnabat per circuitum aduerſum omnes inimicos eius, contra Moab, & filios Ammon, & Edom, & reges Soba, & Philiſthæos: & quocumque ſe verterat, ſuperabat.	*Saul autem cepit regnum ſuper Iſrael, & pugnauit per circuitum contra omnes inimicos ſuos contra Moab, & contra filios Hammon, & contra Edom, & contra reges Sobah, & contra Peliſtim, & in omnibus ad quæ ſe vertebat viriliter agebat.*
48	Congregatoque exercitu, percuſſit Amalec, & eruit Iſrael de manu vaſtatorum eius.	*Et congregauit exercitum, & percuſſit Hamalech, & eruit Iſrael de manu diripientis eum.*

Fuerunt

Fuerunt

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

33 Et annunciatum eſt Sauli, dicentes: Peccauit populus Domino, comedens cum ſanguine, & dixit Saul De Getthæm, voluite mihi lapidem huc magnum.

Et nuntiauerunt ipſi Saul, his verbis. Ecce populus peccat Iehouæ comedendo cum ſanguine. Qui ait, Præuaricati eſtis: voluite ad me hodie lapidem magnum.

34 Et dixit Saul: Diſpergimini in populum, & dicite eis, vt adducat huc vnuſquiſque vitulum ſuum, & vnuſquiſque ouem ſuam, & iugulet ſuper hunc, & non peccetis Domino, comedendo cum ſanguine, & adduxit populus, vnuſquiſque, quod in manu ſua & iugularunt ibi.

Rurſum dixit Saul, Diſpergimini in populum, & dicite eis, Afferte ad me quiſque bouem ſuum, & quiſque pecus ſuum, & mactate hic, & veſcimini, neque peccabitis Iehouæ comedendo cum ſanguine. Et adduxerunt vniuerſus populus quiſque bouem ſuum in manu ſua noctu, & mactauerunt ibi.

35 Et ædificauit ibi Saul altare Domino: iſtud cœpit Saul ædificare altare Domino.

Extruxit quoque Saul altare Iehouæ: illud cœpit ædificare altare Iehouæ.

36 Et dixit Saul: Deſcendemus poſt alienigenas nocte, & deprędemur in eis, donec illuceſcat dies, & non relinquamus in eis viuum. & dixerunt: Omne, quod bonum coram te, fac, & dixit ſacerdos: Accedamus huc ad Deum:

Et ait Saul, Deſcendamus poſt Peliſthim noctu, & deprædemur eos, donec illuxerit mane, nec relinquamus ex eis virum. Qui dixerunt, Quicquid bonum eſt in oculis tuis fac. Dixit præterea ſacerdos, Accedamus huc ad Deum.

37 Et interrogauit Saul Deum, ſi deſcendero poſt alienigenas, ſi trades eos in manus Iſrael? & non reſpondit ei in die illa.

Conſuluit itaque Saul Deum, Num deſcendam poſt Peliſthim? tradeſne eos in manum Iſrael? Et non reſpondit ei die illa.

38 Et dixit Saul: Adducite huc omnes angulos Iſrael, & cognoſcite, & videte, in quo factum eſt peccatum hoc hodie.

Dixit ergo Saul, Accedite huc omnes anguli populi, & ſcitote, ac videte in quo ſit peccatum hoc hodie.

39 Quoniam viuit Dominus, qui ſaluauit Iſrael, quia ſi reſponderit contra Ionathan filium meum, morte morietur, & non erat reſpondens de omni populo.

Viuit enim Iehouah qui ſaluat Iſraelem, quod ſi fuerit illud in Ionathan filio meo, quod moriendo morietur. Et non reſpondit ei quiſpiam ex toto populo.

40 Et dixit omni viro Iſrael: Vos eritis in ſeruitutem, & ego & Ionathan filius meus erimus in ſeruitutem. & dixit populus ad Saul: Quod bonum coram te, fac.

Dixit præterea ad vniuerſum Iſraelem, Vos eritis in latere vno, ego autem & Ionathan filius meus erimus in latere altero. Reſponderunt populus ad Saulem, Quod bonum eſt in oculis tuis, fac.

41 Et dixit Saul: Domine Deus Iſrael, quid, quod non reſpondiſti ſeruo tuo hodie? Si in me, vel in Ionathan filio meo iniuſtitia, Domine Deus Iſrael da manifeſtationes, & ſi hæc dixerit, da nunc populo tuo Iſrael, da nunc ſanctitatem, & ſorte capitur Ionathan, & Saul, & populus egreſſus eſt.

Dixit autem Saul ad Iehouam Deum Iſraelis. Da perfectionem. Et deprehenſus eſt Ionathan & Saul: populus vero egreſſi ſunt.

42 Et dixit Saul: Iacite inter me, & inter Ionathan filium meum, quemcumque ſorte ceperit Dominus: moriatur, & dixit populus ad Saul: Non eſt verbum hoc, & præualuit Saul populo, & iaciunt inter eum & inter Ionathan filium eius, & ſorte capitur Ionathan.

Dixitq́ Saul, Proiicite ſortem inter me & Ionathan filium meum. Et deprehenſus eſt Ionathan.

43 Et dixit Saul ad Ionathan: Annuncia mihi, quid feciſti, & annunciauit ei Ionathan, & dixit: Guſtans guſtaui in ſummo ſceptro, quod in manu mea, breue mel, & ecce ego morior.

Dixitq́ Saul ad Ionathan, Indica mihi quid feceris. Et indicauit ei Ionathan, & ait, Guſtando guſtaui cum ſummitate virgæ quæ erat in manu mea paululum mellis, & en ego moriar?

44 Et dixit ei Saul: Hæc faciat mihi Deus, & hæc adijciat, quia morte morietur hodie.

Reſpondit Saul, Sic faciat mihi Deus, & ſic addat, quod moriendo morieris Ionathan.

45 Et dixit populus ad Saul: Si hodie morti tradetur, qui fecit ſalutem magnam hanc in Iſrael? viuit Dominus, ſi cadet capillus de capite eius ſuper terram, quoniam populus Dei fecit diem hanc, & orauit populus pro Ionathan in die illa, & non eſt mortuus.

Et ait populus ad Saulem, Nunquid Ionathan morietur, qui fecit ſalutem magnam hanc in Iſraele? abſit, viuit Iehouah ſi ceciderit de capillo capitis eius in terram: nam cum Deo fecit hodie. Et redemit populus Ionathan, & non eſt mortuus.

46 Et aſcendit Saul à poſt alienigenas, & alienigenæ abierunt ad locum ſuum.

Aſcendit ergo Saul à Peliſthim: Peliſthim autem abierunt in locum ſuum.

47 Et Saul ſorte cepit regnare, ſorte capit opus ſuper Iſrael, & oppugnabat in circuitu omnes inimicos ſuos in Moab, & in filios Ammon, & in filios Edom, & in Betheor, & in regem Suba, & in alienigenas, quocumque ſe vertebat, ſaluabatur.

Saul itaque cepit regnum ſuper Iſraelem, & pugnauit per circuitum contra omnes inimicos ſuos, contra Moab, & contra filios Ammon, & contra Edom, & contra reges Sobah, & contra Peliſthim: & quocunque ſe verteret, viriliter agebat.

48 Et fecit virtutem, & percuſſit Amalec, & eruit Iſrael de manu conculcantium eum.

Congregauit quoque exercitum, & percuſſit Amalec, & eruit Iſraelem de manu diripientis ipſum.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

49 Fuerunt autem filij Saul, Ionathas & Ieſſui, &
Melchiſua:& nomina duarum filiarum eius, no-
men primogenitæ Merob, & nomen minoris Mi-
chol.
50 *Et nomen vxoris Saul, Achinoam filia Achi-
maas:& nomen principis militiæ eius Abner, filius
Ner, patruelis Saul.
51 Porro Cis fuit pater Saul,& Ner pater Abner, fi-
lius Abiel.
52 Erat autem bellum potens aduerſum Phili-
ſthæos omnibus diebus Saul. Nam quemcumque
viderat Saul virum fortem, & aptum ad prælium,
ſociabat eum ſibi.

CAP. XV.

1 ET dixit Samuel ad Saul:Me miſit Dominus, vt
vngerem te in regem ſuper populum eius Iſra-
el:nunc ergo audi vocem Domini:
2 Hæc dicit Dominus exercituum:Recenſui quæ-
cumque fecit Amalec Iſraeli * quomodo reſtitit ei
in via cum aſcenderet de Ægypto.

* Exo. 17. 8.

3 Nunc ergo vade,& percute Amalec, & demolire
vniuerſa eius:non parcas ei, & non concupiſcas ex
rebus ipſius aliquid: ſed interfice à viro vſque ad
mulierem,& paruulum atque lactentem,bouem &
ouem,camelum & aſinum.
4 Præcepit itaque Saul populo, & recenſuit eos
quaſi agnos ducenta millia peditum,& decem mil-
lia virorum Iuda.
5 Cumque veniſſet Saul vſque ad ciuitatem Ama-
lec,tetendit inſidias in torrente.
6 Dixitque Saul Cinæo:Abite, recedite, atque de-
ſcendite ab Amalec:ne forte inuoluam te cum eo:
tu enim feciſti miſericordiam cum omnibus filijs
Iſrael,cum aſcenderent de Ægypto. Et receſſit Ci-
næus de medio Amalec.
7 Percuſſitque Saul Amalec ab Heuila, donec ve-
nias ad Sur,quæ eſt è regione Ægypti.
8 Et apprehendit Agag regem Amalec viuum: om-
ne autem vulgus interfecit in ore gladij.
9 Et pepercit Saul, & populus Agag, & optimis
gregibus ouium: & armentorum, & veſtibus &
arietibus, & vniuerſis,quæ pulchra erant, nec vo-
luerunt diſperdere ea: quidquid vero vile fuit &
reprobum,hoc demoliti ſunt.
10 Factum eſt autem verbum Domini ad Samuel,
dicens:
11 Pœnitet me quod conſtituerim Saul regem:quia
dereliquit me, & verba mea opere non impleuit.
Contriſtatuſque eſt Samuel, & clamauit ad Domi-
num tota nocte.
12 Cumque de nocte ſurrexiſſet Samuel, vt iret ad
Saul mane,nunciatum eſt Samueli eo quod veniſ
ſet Saul in Carmelum, & erexiſſet ſibi fornicem
triumphalem. & reuerſus tranſiſſet, deſcendiſſet-
que in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul, & Saul
offerebat holocauſtum Domino de initijs præda-
rum,quæ attulerat ex Amalec.
13 Et cum veniſſet Samuel ad Saul, dixit ei Saul:
Benedictus tu Domino, impleui verbum Domi-
ni.
14 Dixitque Samuel: Et quæ eſt hæc vox gregum,
quæ reſonat in auribus meis, & armentorum,
quam ego audio?

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

49 *Fuerunt autem filij Saul Ionathan, & Iſui, & Mal-*
chiſuah: nomen autem duarum filiarum eius, primogeni-
ta quidem Merab, nomen autem minoris Michal.
50 *Nomen vero vxoris Saul Achinohan filia Achimahas.*
nomen autem principis militia eius Abiner filius Ner pa-
trui Saul.
51 *Chis autem pater Saul, & Ner pater Abner filius erat*
Abiel.
52 *Fuit autem bellum forte contra Peliſtim omnibus die-*
bus Saul, & vidit Saul omnem virum potentem, & om-
nem filiam robuſtum, & aggregauit eum ſibi.

CAP. XV.

1 *DIxit autem Semuel ad Saul: Me miſit Dominus vt*
vngerem te regem ſuper populum ſuum ſuper Iſrael,
& nunc audi vocem verborum Domini.
2 *Sic dicit Dominus exercituum: Recordatus ſum eorum*
quæ fecit Hamalec ipſi Iſrael, inſidiarum quas illi poſuit
in via, quando aſcendebat ex Ægypto.
3 *Nunc vade, & percute Hamalec, & perdetis omnia quæ*
ſunt ei, & non parces ei, ſed interficies à viro vſque ad
mulierem, à paruulo vſque ad lactentem, & à boue vſque
ad agnum, à camelo vſque ad aſinum.
4 *Et congregauit Saul populum, & numerauit eos in*
Thelaim ducenta millia peditum, & decem millia viro-
rum Iehudah.
5 *Et venit Saul vſque ad ciuitatem Hamalec, & certauit*
in valle.
6 *Dixitq; Saul ad Chineum: Ite, recedite, deſcendite de*
medio Hamalechitarum, ne forte diſperdam te cum eo. &
tu feciſti miſericordiam cum omnibus filijs Iſrael, quando
aſcenderunt ex Ægypto, & receſſit Chinæus de medio Ha-
malec.
7 *Et percuſſit Saul Hamalec à Chauilah veniente te in*
Sur quæ eſt contra faciem Ægypti.
8 *Cepitq; Aghag regem Hamalec viuum, & omnem po-*
pulum interfecit acie gladij.
9 *Et pepercit Saul, & populus ipſi Agag, & bonis peco-*
ribus, & bobus, & pinguibus, & agnis, & omne quod bo-
num erat, & noluerunt perdere ea: quicquid autem erat
contemptibile & diſſolutum illud perdiderunt.
10 *Fuit autem verbum Domini ad Semuel, dicendo:*
11 *Pœnitet me quod conſtituerim Saul regem, quia auer-*
ſus eſt à me, & verba mea non confirmauit, & iratus eſt
contra Semuel, & clamauit ad Dominum tota nocte.
12 *Et ſurrexit Semuel in occurſum Saul mane: nuncia-*
tumq; fuit ipſi Semuel dicendo: Venit Saul in Carmel, &
ecce conſtituit ſibi locum & circuiuit, & tranſiuit, de-
ſcenditq; in Ghilghal.
13 *Venitque Semuel ad Saul, & dixit ei Saul: Benedictus*
tu à Domino: ſtatui verbum Domini.
14 *Dixitque Semuel: Et qui eſt balatus pecorum horum in*
auribus meis, & mugitus boum quem ego audio?

Tranſl. ex Septuag.

49 Et fuerunt filij Saulis Ionathan, & Ieſſiu, & Melchiſa, & nomina duarum filiarum eius, nomen primogenitæ Merob, & nomen ſecundæ Melchol.

50 Et nomen vxori eius Achinoom filia Achimaas, & nomen principis militiæ eius Abenner filius Ner, filij propinqui Saul.

51 Et Cis pater Saul, & Ner pater Abenner filius Iamin filij Abiel.

52 Et fuit bellum validum ſuper alienigenas omnibus diebus Saul, & videns Saul omnem virum potentem, & omnem virum filium virtutis, & colligebat eos ad ſe.

CAP. XV.

1 ET dixit Samuel ad Saul: Me miſit Dominus vngere te in regem ſuper Iſrael, & nunc audi vocem Domini.

2 Hæc dixit Dominus Sabaoth: Nunc vlciſcar, quę fecit Amalec Iſraeli, vt occurrit ei in via aſcendente eo ex Ægypto.

3 Et nunc vade, & percuties Amalec, & Hierim, & omnia, quæ eius, & non reſeruabis ex eo, & exterminabis eum, & anathemabis, & omnia quæ eius, & non parces ab eo, & interfices à viro, & vſque ad mulierem, & ab infante vſque ad lactentem, & à vitulo vſque ad ouem, & à camelo vſque ad aſinum.

4 Et condixit Saul populo: & recenſet eos in Galgalis quadringenta millia ordinum, & Iudam triginta millia ordinum.

5 Et venit Saul vſque ad ciuitates Amalec, & tetendit inſidias in torrente.

6 Et dixit Saul ad Cinæum: Abi, & declina de medio Amalecitæ, ne addam te cum eo, & tu feciſti miſericordiam cum filijs Iſrael in aſcendendo ipſos ex Ægypto, & declinauit Cinæus de medio Amalec.

7 Et percuſſit Saul Amalec ab Euilat vſque Sur ſuper faciem Ægypti.

8 Et cepit Agag regem Amalec viuum, & omnem populum, & Hierim interfecit in ore gladij:

9 Et reſeruauit Saul, & omnis populus ipſum Agag viuum, & optima gregum, & armentorum, & ferculorum, & vinearum, & omnium bonorum, & noluerunt exterminare ea, & omne opus vile, & contemptum exterminarunt.

10 Et factum eſt verbum Domini ad Samuel dicens:

11 Reuocaui me, quia regnare feci Saul in regem, quoniam auertit ſe à poſt me, & verba mea non ſeruauit, & triſtatus eſt Samuel, & clamauit ad Dominum totam noctem.

12 Et diluculo ſurrexit Samuel, & iuit in occurſum Iſrael mane, & annunciatum eſt ipſi Saul dicentes: Venit Samuel in Carmelum, & conſtituit ſibi manum, & conuertit currum, & deſcendit in Galgala ad Saul, & ecce ipſe offerebat holocauſtoſim Domino, prima ſpoliorum, quæ tulit ex Amalec.

13 Et aduenit Samuel ad Saul, & dixit ei Saul: Benedictus tu Domino, firmaui omnia, quæcumque locutus eſt Dominus.

14 Et dixit Samuel: Et quæ eſt vox gregis huius in auribus meis, & vox boum, quam ego audio?

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

49 *Fuerunt autem filij Saulis, Ionathan, & Iſui, & Malchiſua: nomen autem duarum filiarum eius, nomen primogenitæ, Merab: nomen autem minoris Michal.*

50 *Nomen vero vxoris Saulis Ahinoam filia Ahimaas: nomen autem principis militiæ eius, Abner filius Ner patrui Saulis.*

51 *Cis autem pater Saulis: & Ner pater Abner, filius erat Abiel.*

52 *Fuit autem bellum forte contra Peliſthim omnibus diebus Saulis: & quemcunque videbat Saul virum fortem, quemcunque item robuſtum, adiungebat eum ſibi.*

CAP. XV.

1 *DIxit autem Semuel ad Saulem, Me miſit Iehouah vt ungerem te Regem ſuper populum ſuum, ſuper Iſraelem: nunc ergo audi vocem verborum Iehouæ.*

2 *Sic dicit Iehouah exercituum, Recordor eorum quæ fecit Amalec Iſraeli, quod poſuerit illi inſidias in via quando aſcendebat ex Ægypto.*

3 *Nunc ergo vade, & percute Amalec: & perdite quæcunque ſunt ei, nec parcas ei, ſed interfice à viro vſque ad mulierem, à paruulo vſque ad lactantem, à boue quoque vſque ad pecudem, à camelo vſque ad aſinum.*

4 *Et congregauit Saul populum, numerauitq́; eos in Telaim, ducenta millia peditum, & decem millia virorum Iehudah.*

5 *Venit itaque Saul vſque ad ciuitatem Amalec, & certauit in valle.*

6 *Dixitq́; Saul ad Cinæum, Ite, recedite, deſcendite de medio Amalecitarum, ne forte diſperdam te cum eo: tu enim feciſti miſericordiam cum omnibus filijs Iſrael quando aſcenderunt ipſi ex Ægypto. Receſſit itaque Cinæus de medio Amalec.*

7 *Et percuſſit Saul Amalec ab Hauilah, veniente te in Sur, quæ eſt e regione Ægypti.*

8 *Cepitq́; Agag regem Amalec viuum, & omnem populum interfecit acie gladij.*

9 *Et pepercit Saul & populus ipſi Agag, & optimæ parti ouium, & bobus, & pinguibus, & ſaginatis, & omni quod bonum erat, nec voluerunt perdere ea: quicquid autem erat contemptibile & diſſolutum, illud perdiderunt.*

10 *Fuit autem verbum Iehouæ ad Semuelem, his verbis,*

11 *Pœnitet me quod conſtituerim Saulem regem: quia auerſus eſt à me, & verba mea non confirmauit. Et iratus eſt vehementer Semuel, clamauitq́; ad Iehouam tota nocte.*

12 *Et ſurrexit Semuel in occurſum Saul mane: nuntiatum autem fuit Semueli, dicendo, Venit Saul in Charmel, & ecce conſtituit ſibi locum, & vertit ſeſe, tranſiuitq́; ac deſcendit in Gilgal.*

13 *Venitque Semuel ad Saulem, & dixit ei Saul, Benedictus tu à Iehoua: ſtatui verbum Iehouæ.*

14 *Semuel vero ait, Et quis eſt balatus pecorum iſtorum in auribus meis, & mugitus boum quem ego audio?*

Vulgat. Editio. | Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

15 Et ait Saul: De Amalec adduxerunt ea: pepercit enim populus melioribus ouibus & armentis vt immolarentur Domino Deo tuo, reliqua vero occidimus.

Dixitq́; Saul: Ex Hamalechitis adduxerunt ea, quia pepercit populus bonis pecoribus, & bobus, vt ſacrificaret Domino Deo tuo: reſiduum vero perdidimus.

16 Ait autem Samuel ad Saul: Sine me, & indicabo tibi quæ locutus ſit Dominus ad me nocte. Dixitque ei: Loquere.

Dixitq́; Semuel ad Saul: Permitte, & indicabo tibi quæ locutus eſt Dominus mihi nocte. Dixitq́; ei: Loquere.

17 Et ait Samuel: Nonne cum paruulus eſſes in oculis tuis, caput in tribubus Iſrael factus es? vnxitque te Dominus in regem ſuper Iſrael.

Dixitq́; Semuel: Nonne quum paruulus eſſes in oculis tuis, caput tribuum Iſrael fuiſti, vnxitq́; te Dominus in regem ſuper Iſrael?

18 Et miſit te Dominus in viam, & ait: Vade, & interfice peccatores Amalec, & pugnabis contra eos vſque ad internecionem eorum.

Et miſit te Dominus per viam, dixitq́; tibi: Perde peccatores, Hamalec, & pugna contra eum, donec conſumant ipſi eos.

19 Quare ergo non audiſti vocem Domini: ſed verſus ad prædam es, & feciſti malum in oculis Domini?

Et vt quid non paruiſti voci Domini, ſed diuertiſti ad ſpolia, & feciſti malum in oculis Domini?

20 Et ait Saul ad Samuelem: Immo audiui vocem Domini, & ambulaui in via per quam miſit me Dominus, & adduxi Agag regem Amalec, & Amalec interfeci.

Dixitq́; Saul ad Semuel: immo obtemperaui voci Domini, & ambulaui per viam per quam miſit me Dominus, & adduxi Agag regem Hamalec, & Hamalec perdidi.

21 Tulit autem de præda populus oues, & boues, primitias eorum quæ cæſa ſunt, vt immolet Domino Deo ſuo in Galgalis.

Tulit autem populus de ſpoliis pecorum, & boum, de optimis eorum quæ perdenda erant ad immolandum Domino Deo tuo in Ghilghal.

22 Et ait Samuel: * Numquid vult Dominus holocauſta & victimas, & non potius vt obediatur voci Domini? MELIOR eſt enim obedientia quam victimæ: & auſcultare magis quam offerre adipem arietum.

* Eccl. 4.17. Oſee 6. 6. Matt. 9.13. & 12.7.

Dixit autem Semuel: Numquid voluntas Domini eſt in holocauſtis, & victimis, vt in obtemperando voci Domini? ECCE parere quam ſacrificium melius eſt, auſcultare, quam adeps arietum.

23 Quoniam quaſi peccatum ariolandi eſt, repugnare: & quaſi ſcelus idololatriæ, nolle acquieſcere. Pro eo ergo quod abieciſti ſermonem Domini, abiecit te Dominus ne ſis rex.

Quia peccatum diuinationis eſt rebellio, & idolum, & Teraphim tranſgredi: pro eo quod contempſiſti verbum Domini, abiecit te ne ſis rex.

24 Dixitque Saul ad Samuelem: Peccaui, quia præuaricatus ſum ſermonem Domini, & verba tua, timens populum, & obediens voci eorum.

Dixitq́; Saul ad Semuel: Peccaui, quia tranſgreſſus ſum ſermonem Domini, & verbum tuum: nam timui populum, & parui voci eorum.

25 Sed nunc porta, quæſo, peccatum meum, & reuertere mecum, vt adorem Dominum.

Et nunc parce obſecro peccato meo? & reuertere mecum, & incuruabo me Domino.

26 Et ait Samuel ad Saul: Non reuertar tecum, quia proieciſti ſermonem Domini, & proiecit te Dominus ne ſis rex ſuper Iſrael.

Dixitq́; Semuel ad Saul: Non reuertar tecum: quia proieciſti verbum Domini, proiecit te Dominus, ne ſis rex ſuper Iſrael.

27 Et conuerſus eſt Samuel vt abiret: ille autem apprehendit ſummitatem pallij eius, quæ & ſciſſa eſt.

Et vertit ſe Semuel, vt iret, & tenuit oram pallij eius, & ſcidit ſe.

28 Et ait ad eum Samuel: * Scidit Dominus regnum Iſrael à te hodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te.

* Inf. 28.17.

Dixitq́; ad eum Semuel: Scidit Dominus regnum Iſrael à te hodie, & tradidit proximo tuo meliori te.

29 Porro Triumphator in Iſrael non parcet, & pœnitudine non flectetur: neque enim homo eſt vt agat pœnitentiam.

Et etiam Fortitudo Iſrael non mentietur, nec pœnitebit: non enim homo eſt, vt pœniteat.

30 At ille ait: Peccaui: ſed nunc honora me coram ſenioribus populi mei, & coram Iſrael, & reuertere mecum, vt adorem Dominum Deum tuum.

Et dixit: Peccaui: nunc honora me coram ſenioribus populi mei, & coram Iſrael, & reuertere mecum, & incuruabo me Domino Deo tuo.

31 Reuerſus ergo Samuel ſecutus eſt Saulem: & adorauit Saul Dominum.

Et reuerſus eſt Semuel poſt Saul, & incuruauit ſe Saul Domino.

32 Dixitque Samuel: Adducite ad me Agag regem Amalec. Et oblatus eſt ei Agag pinguiſſimus, & tremens. Et dixit Agag: Siccine ſeparat amara mors?

Dixit autem Semuel: Facite appropinquare mihi Aghagh regem Hamalec, & iuit ad eum Aghagh delicatè: Dixitq́; Aghagh: Vere venit amaritudo mortis.

33 Et ait Samuel: Sicut fecit abſque liberis mulieres gladius tuus, ſic abſque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in fruſta concidit eum Samuel coram Domino in Galgalis.

Dixitque Semuel: Quemadmodum orbauit mulieres gladius tuus, ſic orbabitur præ mulieribus mater tua, & ſcindere fecit Semuel Aghagh coram Domino in Ghilghal.

34 Abijt autem Samuel in Ramatha: Saul vero aſcendit in domum ſuam in Gabaa.

Abiit autem Semuel in Ramah: Saul vero aſcendit in domum ſuam in Ghibhah Saul.

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit Saul:Ex Amalec tuli ea, quæ reſeruauit
populus optima gregis, & boum, vt ſacrificentur
Domino Deo tuo, & reliqua exterminaui.

Et dixit Samuel ad Saul:Permitte, & annuncia-
bo tibi, quæ locutus eſt Dominus ad me noctu, &
dixit ei:Loquere.

Et dixit Samuel ad Saul:Nonne paruus es tu co-
ram te ipſo dux ſceptri tribus Iſrael? & vnxit te
Dominus in regem ſuper Iſrael.

Et miſit te in viam,& dixit tibi:Vade, & exter-
mina,deſtrues peccantes in me, ipſum Amalec, &
oppugnabis eos,donec conſummaueris eos.

Et quid non audiſti vocem Domini, ſed irruiſti
ad ponendum ſuper ſpolia,& feciſti malum coram
Domino?

Et dixit Saul ad Samuel:Propterea quod ego au-
diui vocem populi, & iui via,qua miſit me Domi-
nus.& adduxi Agag regem Amalec,& ipſum Ama-
lec exterminaui.

Et ſumpſit populus de ſpolijs greges, & armenta
prima exterminationis, ad ſacrificandum coram
Domino Deo noſtro in Galgalis.

Et dixit Samuel: Si volitum Domino holocau-
ſtomata, & ſacrificia,ſicut audire vocem Domini?
ECCE auditio ſuper ſacrificium bonum, & obe-
dientia ſuper adipem arietum:

Quoniam peccatum augurium eſt, dolorem, &
labores Theraphin inducunt: quia ſpreuiſti ver
bum Domini,& ſpernet te Dominus,ne ſis rex ſu-
per Iſrael.

Et dixit Saul ad Samuel: Peccaui, quoniam
transgreſſus ſum verbum Domini, & verbum
tuum,quoniam timui populum, & audiui vocem
eorum.

Et nunc tolle,quæſo,peccatum meum, & reuer-
te mecum,& adorabo Dominum Deum tuum.

Et dixit Samuel ad Saul: Non reuertor tecum,
qui ſpreuiſti verbum Domini,& ſpernet te Domi-
nus,ne ſis rex ſuper Iſrael.

Et conuertit Samuel faciem ſuam, vt abiret, &
tenuit Saul pinnulam diploidis eius, & dirupit
eam.

Et dixit ad eum Samuel: Dirupit Dominus re-
gnum tuum ab Iſrael de manu tua hodie, & dabit
illud proximo tuo bono ſuper te.

Et diuidetur Iſrael in duo,& non auertet,neque
pœnitebit eum, quoniam non eſt, ſicut homo, vt
pœniteat eum.

Et dixit Saul Peccaui:ſed glorifica me nunc co-
ram ſenioribus Iſrael,& coram populo meo, & re-
uerte mecum,& adorabo Dominum Deum tuum.

Et reuertit Samuel poſt Saul, & adorauit Domi-
num.

Et dixit Samuel: Adducite mihi Agag regem
Amalec,& aduenit ad eum Agag tremens, & dixit
Agag:ſi ſic amara mors.

Et dixit Samuel ad Agag: Sicut liberis orbauit
mulieres gladius tuus, ſic filijs orbabitur ex mu-
lieribus mater tua, & iugulauit Samuel Agag co-
ram Domino in Galgal.

Et abijt Samuel in Armathæm, & Saul aſcendit
in domum ſuam in Gabaa.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

15 *Reſpondit Saul, Ex Amalecitis adduxerunt ea: peper-
cit enim populus optimæ parti ouium, & bobus, vt ſacrifi-
caret Iehouæ Deo tuo, reſiduum vero perdidimus.*

16 *Dixitq́; Semuel ad Saulem Permitte, & indicabo tibi
quæ loquutus eſt Iehouah mihi nocte. Ille ait ei, Loquere.*

17 *Dixit ergo Semuel, Nonne quum paruulus eſſes in ocu-
lis tuis, caput tribuum Iſraelis fuiſti, vnxitq́; te Iehouah
in Regem ſuper Iſraelem?*

18 *Et miſit te Iehouah per viam, dixitq́; tibi, Vade, perde
peccatores, nempe Amalec, & pugna contra eum, donec
conſumpſerint ipſi eos.*

19 *Et vt quid non paruiſti voci Iehouæ, ſed diuertiſti ad
ſpolia, ac ita feciſti malum in oculis Iehouæ?*

20 *Reſpondit Saul Semueli, Imo obtemperaui voci Ieho-
uæ, & ambulaui per viam per quam miſit me Iehouah,
& adduxi Agag regem Amalec, & Amalecitas per-
didi.*

21 *Tulit autem populus de ſpoliis pecorum & boum præ-
cipua anathematis ad immolandum Iehouæ Deo tuo in
Gilgal.*

22 *Dixit autem Semuel, Nunquid voluntas Iehouæ eſt in
holocauſtis & victimis, vt in optemperando voci Iehouæ?
ecce parere quam ſacrificium, melius eſt: auſcultare, quam
adeps arietum.*

23 *Quia ſicut peccatum diuinationis eſt rebellio, & ido-
lum, & teraphim transgredi: eo quod contempſiſti ver-
bum Iehouæ, abiecit te ne ſis Rex.*

24 *Tunc dixit Saul ad Semuelem, Peccaui, quia tranſ-
greſſus ſum ſermonem Iehouæ: & verba tua: nam timui
populum, & parui voci eorum.*

25 *Nunc ergo parce obſecro peccato meo, & reuertere me-
cum & adorabo Iehouam.*

26 *Dixitq́; Semuel ad Saulem, Non reuertar tecum: quia
proieciſti verbum Iehouæ, te quoque proiecit Iehouah ne
ſis Rex ſuper Iſraelem.*

27 *Quumq́; conuertiſſet ſe Semuel, vt abiret, arripuit
oram pallij eius, & ſciſſa eſt.*

28 *Tum dixit ad eum Semuel, Scidit Iehouah regnum
Iſrael à te hodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te.*

29 *Et etiam Fortitudo Iſraelis non mentietur, nec pœnitu-
dine ducetur: non enim homo eſt, vt pœniteat illum.*

30 *Ait ille, Peccaui: nunc honora me quæſo coram ſenio-
ribus populi mei, & coram Iſraele, & reuertere mecum,
vt adorem Iehouam Deum tuum.*

31 *Reuerſus itaque Semuel; ſequutus eſt Saulem, & ado-
rauit Saul Iehouam.*

32 *Dixit autem Semuel, Adducite ad me Agag regem
Amalec. Et iuit ad eum Agag cum deliciis. dixitq́; Agag,
Vere venit amaritudo mortis.*

33 *Et ait Semuel, Quemadmodum orbauit mulieres gla-
dius tuus, ſic orbabitur præ mulieribus mater tua. Et in
fruſta concidit Semuel Agag coram Iehouæ in Gilgal.*

34 *Abiit vero Semuel in Ramah: Saul vero aſcendit in
domum ſuam in Gibah Saulis.*

Vulgat. Editio.

Et non vidit Samuel vltra Saul vſque ad diem
mortis ſuæ: verumtamen lugebat Samuel Saulem,
quoniam Dominum pœnitebat quod conſtituiſſet
eum regem ſuper Iſrael.

CAP. XVI.

Dixitque Dominus ad Samuelem: Vſquequo tu
luges Saul, cum ego proiecerim eum ne regnet
ſuper Iſrael? imple cornu tuum oleo, & veni, vt
mittam te ad Iſai Bethlehemitem: prouidi enim in
filijs eius mihi regem.

Et ait Samuel: Quo modo vadam? audiet enim
Saul, & interficiet me. Et ait Dominus: Vitulum de
armento tolles in manu tua, & dices: Ad immolan-
dum Domino veni.

Et vocabis Iſai ad victimam, & ego oſtendam ti-
bi quid facias, & vnges quemcumque monſtraue-
ro tibi.

Fecit ergo Samuel, ſicut locutus eſt ei Dominus.
Venitque in Bethlehem, & admirati ſunt ſeniores
ciuitatis, occurrentes ei, dixeruntque: Pacificusne
eſt ingreſſus tuus?

Et ait: Pacificus: ad immolandum Domino veni,
ſanctificamini, & venite mecum vt immolem. San-
ctificauit ergo Iſai & filios eius, & vocauit eos ad
ſacrificium.

Cumque ingreſſi eſſent, vidit Eliab, & ait: Num
coram Domino eſt Chriſtus eius?

Et dixit Dominus ad Samuelem: Ne reſpicias
vultum eius, neque altitudinem ſtaturæ eius: quo-
niam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego
iudico: homo enim videt ea quæ parent, * Domi-
nus autem intuetur cor.

* Pſ. 7. 10.

Et vocauit Iſai Abinadab, & adduxit eum co-
ram Samuele. Qui dixit: Nec hunc elegit Domi-
nus.

Adduxit autem Iſai Samma, de quo ait: Etiam
hunc non elegit Dominus.

Adduxit itaque Iſai ſeptem filios ſuos coram Sa-
muele: & ait Samuel ad Iſai: Non elegit Dominus
ex iſtis.

Dixitque Samuel ad Iſai: Numquid iam com-
pleti ſunt filij? Qui reſpondit: Adhuc reliquus eſt
paruulus, & paſcit oues. Et ait Samuel ad Iſai: Mit-
te, & adduc eum: nec enim diſcumbemus prius
quam huc ille veniat.

Miſit ergo, & adduxit eum. Erat autem rufus, &
pulcher aſpectu, decoraque facie: & ait Dominus:
Surge, vnge eum, ipſe eſt enim.

Tulit ergo Samuel cornu olei, & vnxit eum in
medio fratrum eius: & * directus eſt Spiritus Do-
mini à die illa in Dauid, & deinceps: ſurgenſque
Samuel abijt in Ramatha.

* 2. Re. 7. 8. Pſa. 77. 76. 81. 21. Act. 7. 46. 13. 36.

Spiritus autem Domini receſſit à Saul & exagi-
tabat eum ſpiritus nequam, à Domino.

Dixeruntque ſerui Saul ad eum: Ecce ſpiritus
Dei malus exagitat te.

Iubeat dominus noſter, & ſerui tui, qui coram te
ſunt, quærent hominem ſcientem pſallere cithara,
vt quando arripuerit te ſpiritus Domini malus,
pſallat manu ſua, & leuius feras.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

35 *Et non addidit Semuel, vt videret Saul vſque ad diem
quo mortuus eſt: ſed luxit Semuel ſuper Saul: Dominum
autem pœnituit, quod regnare feciſſet Saul ſuper Iſrael.*

CAP. XVI.

1 *Dixit autem Dominus ad Semuel: Vſquequo tu luges
ſuper Saul, & ego reprobaui eum, ne regnet ſuper
Iſrael? Imple cornu tuum oleo, & veni, mittam te ad
Iſai Bethlamitam: prouidi enim de filiis eius mihi regem.*

2 *Dixitq́ Semuel: Quomodo vadam? Audiet Saul, &
interficiet me: dixitq́ Dominus: Vitulam boum tolles in
manu tua, diceſq́: Ad immolandum Domino veni.*

3 *Et inuitabis Iſai ad victimam, & ego ſcire faciam te
quid facturus ſis: vngeſq́ mihi, quem dixero tibi.*

4 *Fecitq́ Semuel quod locutus eſt Dominus, & venit in
Bethlechem: & mouerunt ſe ſeniores ciuitatis in occur-
ſum eius, & dixerunt: Pacificusne eſt ingreſſus tuus?*

5 *Et dixit: Pacificus: Ad immolandum Domino veni,
ſanctificate vos, & venite mecum ad victimam: & ſan-
ctificauit Iſai, & filios eius, inuitauitque eos ad victi-
mam.*

6 *Et fuit, cum veniſſent vidit Eliab, & dixit: Certe co-
ram Domino eſt Chriſtus eius,*

7 *Dixit autem Dominus ad Semuel: Ne reſpicias ad aſpe-
ctum eius, & ad altitudinem ſtaturæ eius, quia reprobaui
eum: quia non quod videt homo: homo enim videt quæ
ſunt præ oculis, & Dominus videt quæ ſunt in corde.*

8 *Et vocauit Iſai Abinadab, & tranſire fecit eum coram
Semuel, & dixit: Etiam hunc non elegit Dominus.*

9 *Et tranſire fecit Iſai Sammah, & dixit: Etiam hunc
non elegit Dominus.*

10 *Et tranſire fecit Iſai ſeptem filios ſuos coram Semuel:
dixitq́ Semuel ad Iſai: Non elegit Dominus hos.*

11 *Dixitq́ Semuel ad Iſai: Suntne finiti pueri? & dixit:
Adhuc remanſit minor, & ecce paſcit pecudes, & dixit
Semuel ad Iſai: Mitte, & tolle eum: non enim diſcumbe-
mus, donec veniat huc.*

12 *Miſitq́, & venire fecit eum: ipſe autem erat rubeus,
& pulcher oculis, & decorus viſu: dixit autem Domi-
nus: Surge, vnge eum, quia hic eſt.*

13 *Tulitq́ Semuel cornu olei, & vnxit eum in medio fra-
trum ſuorum, & manſit ſpiritus Domini ſuper Dauid à
die illa, & ſupra: ſurrexitq́ Semuel, & abiit in Ramah.*

14 *Spiritus autem Domini receſſit à Saul, & terruit eum
ſpiritus malus à Domino.*

15 *Dixerunt autem ſerui Saul ad eum: ecce nunc ſpiritus
Dei malus terret te.*

16 *Dicat quæſo Dominus noſter, & ſerui tui qui ſunt co-
ram te quærent virum ſcientem pſallere in cithara, &
erit, cum fuerit ſuper te ſpiritus Dei malus, pſallet manu
ſua, & bene erit tibi.*

Digitized by Google

Tr[illegible] ex Septuag. | [illegible] Hebr. Tralat. Fr. Vatabli.

[illegible]

[illegible] Domino C[illegible]

[illegible] Ne reſpexeris in [illegible]

[illegible] transſit ad [illegible] Samuel [illegible]

9 [illegible] in hoc [illegible]

10 Et [illegible] ſeptem [illegible] coram Samuel, [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible] & vnge [illegible]

13 [illegible] & vnxit eum in [illegible] ſpiritus Domini [illegible] Et ſurrexit Samuel, [illegible]

14 [illegible] Domini diſceſsit a Saul, & ſuffo[illegible] ſpiritus malignus a Domino.

15 [illegible] Saul [illegible] ſpiritus Domini malignus [illegible] te.

16 [illegible] ſerui tui coram te, & quærant [illegible] virum ſcientem pſallere in cithara [illegible] in cithara ſua, & bonum tibi erit, & requi[illegible]

[illegible]

Vulgat. Editio.

17 Et ait Saul ad ſeruos ſuos: Prouidete ergo mi-
hi aliquem bene pſallentem, & adducite eum ad
me.
18 Et reſpondens vnus de pueris, ait: Ecce vidi fi-
lium Iſai Bethlehemitem ſcientem pſallere, & for-
tiſſimum robore, & virum bellicoſum, & pruden-
tem in verbis, & virum pulchrum: & Dominus eſt
cum eo.
19 Miſit ergo Saul nuncios ad Iſai, dicens: Mitte ad
me Dauid filium tuum, qui eſt in paſcuis.
20 Tulit itaque Iſai aſinum plenum panibus, & la-
genam vini, & hœdum de capris vnum, & miſit
per manum Dauid filij ſui Sauli.
21 Et venit Dauid ad Saul, & ſtetit coram eo: at ille
dilexit eum nimis, & factus eſt eius armiger.
22 Miſitque Saul ad Iſai, dicens: Stet Dauid in con-
ſpectu meo: inuenit enim gratiam in oculis meis.
23 Igitur quandocumque ſpiritus Domini malus
arripiebat Saul, Dauid tollebat citharam, & percu-
tiebat manu ſua, & refocillabatur Saul, & leuius
habebat; recedebat enim ab eo ſpiritus malus.

CAP. XVII.

1 CONgregantes autem Philiſthijm agmina ſua
in prælium, conuenerunt in Socho Iudæ: & ca-
ſtrametati ſunt inter Socho, & Azeca in finibus
Dommim.
2 Porro Saul & filij Iſrael congregati venerunt in
Vallem terebinthi, & direxerunt aciem ad pugnan-
dum contra Philiſthijm.
3 Et Philiſthijm ſtabant ſuper montem ex parte
hac, & Iſrael ſtabat ſupra montem ex altera parte:
valliſque erat inter eos.
4 Et egreſſus eſt vir ſpurius de caſtris Philiſthino-
rum nomine Goliath, de Geth, altitudinis ſex cu-
bitorum & palmi.
5 Et caſſis ærea ſuper caput eius, & lorica ſquama-
ta induebatur: porro pondus loricæ eius, quinque
millia ſiclorum æris erat:
6 Et ocreas æreas habebat in cruribus: & clypeus
æreus tegebat humeros eius.
7 Haſtile autem haſtæ eius erat quaſi liciatorium
texentium: ipſum autem ferrum haſtæ eius ſex-
centos ſiclos habebat ferri: & armiger eius antece-
debat eum.
8 Stanſque clamabat aduerſum phalangas Iſrael, &
dicebat eis: Quare veniſtis parati ad prælium?
Numquid ego non ſum Philiſthæus, & vos ſerui
Saul? Eligite ex vobis virum, & deſcendat ad ſin-
gulare certamen.
9 Si quiuerit pugnare mecum, & percuſſerit me,
erimus vobis ſerui: ſi autem ego præualuero, & per-
cuſſero eum, vos ſerui eritis, & ſeruietis no-
bis.
10 Et aiebat Philiſthæus: Ego exprobraui agminibus
Iſrael hodie: Date mihi virum: & ineat mecum ſin-
gulare certamen.
11 Audiens autem Saul, & omnes Iſraelitæ ſermo-
nes Philiſthæi huiuſmodi, ſtupebant, & metuebant
nimis.
12 Dauid autem erat filius viri Ephratæi, de quo
* ſupra dictum eſt, de Bethlehem Iuda, cui nomen
erat Iſai, qui habebat octo filios, & erat vir in die
bus Saul ſenex, & grandæuus inter viros.

* Sup. 16. 1.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Dixit autem Saul ſeruis ſuis: Prouidete quæſo mihi vi-
rum bene ſcientem pſallere, & adducite mihi.*
18 *Et reſpondit vnus è ſeruis, & dixit: Ecce vidi filium
ipſi Iſai Bethlachmitæ, ſcientem pſallere, & potentem ro-
bore, virumq; bellicoſum & prudentem, & virum for-
moſum, & Dominus eſt cum eo.*
19 *Miſitq; Saul nuncios ad Iſai, & dixit: Mitte ad me
Dauid filium tuum qui eſt cum pecoribus.*
20 *Tulitq; Iſai aſinum ferentem panem, & vtrem vini, &
hedum caprarum vnum, & miſit per manum Dauid filij
ſui ad Saul.*
21 *Venitq; Dauid ad Saul, & ſtetit coram eo: & dilexit
eum valde, fuitq; ei armiger.*
22 *Miſit autem Saul ad Iſai dicendo: Stet obſecro Dauid
coram me, quia inuenit gratiam in oculis meis.*
23 *Et fuit, cum eſſet ſpiritus Dei ſuper Saul, tollebat Da-
uid citharam, & pſallebat manu ſua. & refrigerium erat
ipſi Saul, & bene erat ei, recedebatq; ab eo ſpiritus ma-
lus.*

CAP. XVII.

1 *COngregauerunt autem Peliſtim caſtra ſua ad præ-
lium, & congregati in Sochoh quæ erat in Iehudah:
& caſtrametati ſunt inter Sochoh & Azecah in termino
Dammim.*
2 *Saul autem, & viri Iſrael congregati ſunt in valle
Elah, & diſpoſuerunt bellum in occurſum Peliſtim.*
3 *Peliſtim autem ſtabant ſuper monte hinc, & Iſrael ſta-
bant ſuper monte inde: vallis autem erat inter eos.*
4 *Et egreſſus eſt vir ſtans inter duas acies de caſtris Pe-
liſtim Ghollath nomen eius de Ghath: Altitudo eius ſex
cubitorum & palmi.*
5 *Et galea ærea ſuper caput eius, & loricam ſquamoſam
induebatur, pondus autem loricæ quinque millium ſiclo-
rum æris erat.*
6 *Et lamina ærea in pedibus, & clypeus æreus inter hu-
meros eius.*
7 *Haſtile autem lanceæ eius tamquam liciatorium texen-
tium, & ferrum lanceæ eius erat ſexcentorum ſiclorum
ferri: ferens autem ſcutum pergebat ante eum.*
8 *Et ſtetit, & clamauit ad acies Iſrael: dixitq; eis: Vt
quid egreſſi eſtis ad parandum prælium? nonne ego Peli-
ſtæus ſum, & vos ſerui Saul? eligite vobis virum, &
deſcendat ad me.*
9 *Si quiuerit pugnare mecum, & percuſſerit me, erimus
vobis ſerui: ſi autem ego quiuero in eum, & percuſſero
eum, eritis nobis ſerui, & ſeruietis nobis.*
10 *Dixit autem Peliſtæus: Ego exprobraui acies Iſrael die
hac: date mihi virum & pugnemus pariter.*
11 *Et audiuit Saul & omnis Iſrael verba Peliſtæi hæc, &
territi ſunt, & timuerunt valde.*
12 *Dauid autem filius viri Ephratæi de Bethlechem Ie-
hudah, & nomen eius Iſai, & ei erant octo filij, & vir e-
rat in diebus Saul ſenex, veniens inter homines.*

Abie-

Abie-

Tranſl.ex Septuag.

17 Et dixit Saul ad pueros ſuos: Videte nunc mihi
virum recte pſallentem,& introducite eum ad me.

18 Et reſpondit vnus puerorum eius, & dixit: Ecce
vidi filium Ieſſæ Bethleemitem,& ipſum ſcientem
pſalmum,& vir intelligens, & bellator, & ſapiens
ſermone, & vir bonus ſpecie,& Dominus cum eo.

19 Et miſit Saul nuncios ad Ieſſæ, dicens: Mitte ad
me filium tuum Dauid qui in grege tuo.

20 Et ſumpſit Ieſſæ Gomor panum & vtrem vini,
& hœdum caprarum vnum, & miſit in manu Da-
uid filij ſui ad Saul.

21 Et intrauit Dauid ad Saul,& aſſiſtebat coram eo,
& dilexit eum valde, & factus eſt ei portans vaſa
eius.

22 Et miſit Saul ad Ieſſę,dicens: Aſſiſtat nunc Dauid
coram me, quoniam inuenit gratiam in oculis
meis.

23 Et factum eſt, cum eſſet ſpiritus malignus ſuper
Saul, & ſumebat Dauid citharam, & pſallebat in
manu ſua, & refrigerabat Saul, & bonum ei, &
diſcedebat ab eo ſpiritus malignus.

CAP. XVII.

1 ET congregant alienigenæ caſtra ſua in bellum,
& congregantur in Socchoth Iudææ, & caſtra-
metantur inter Socchoth, & inter Azeca Epher-
men.

2 Et Saul,& viri Iſrael congregantur, & caſtrame-
tantur in valle ipſi, & inſtruuntur in prælium ex
aduerſo alienigenarum.

3 Et alienigenæ ſtant ſuper montem hinc,& Iſrael
ſtat ſuper montem hinc,& vallis inter eos.

4 Et exijt vir potens,ex acie alienigenarum, Goli-
ath nomen ei è Geth, altitudo eius quattuor cubi-
torum,& palmi:

5 Et caſſis ſuper caput eius,& thoracem hamatum
ipſe indutus,& pondus thoracis eius,quinque mil-
lia ſiclorum æris,& ferri.

6 Et ocreæ æneæ ſuper crura eius,& clypeus ęneus
inter humeros eius:

7 Et haſtile haſtæ eius, ſicut liciatorium texen-
tium, & lancea eius ſexcentorum ſiclorum ferri:&
portans arma eius antecedebat eum.

8 Et ſtetit, & exclamauit in aciem Iſrael, & dixit
eis: Quid egredimini congredi prælio aduerſum
nos? Nonne ego ſum alienigena, & vos Hebræi ip-
ſius Saul? Eligite vobis ipſis virum, & deſcendat
ad me.

9 Et ſi potuerit pugnare aduerſus me, & ſi percuſ-
ſerit me, & erimus vobis in ſeruos: ſi autem ego
potuero,& percuſſero eum, eritis nobis in ſeruos,
& ſeruietis nobis.

10 Et dixit alienigena: Ecce ego exprobraui aciem
Iſrael hodie in die hac: Date mihi virum, & ſingu-
lariter pugnabimus vtrique.

11 Et audiuit Saul, & vniuerſus Iſrael verba alie-
nigenæ hæc,& expauerunt,& timuerunt valde.

12 *Et erat Dauid filius hominis Ephrathai, hic ex Beth-
leem Iuda,& nomen ei Ieſſæ, & ei octo filij,& vir in die-
bus Saul ſenior, veniens inter homines.*

Hęc quę ponuntur à nu. 12. vſq; ad 32. di-

Noua ex Heb. Tralat.Fr.Vatabli.

Dixit itaque Saul ſeruis ſuis, Prouidete quæſo mihi virum bene ſcientem pſallere, & adducite mihi.

Et reſpondit vnus è ſeruis, ac dixit, Ecce vidi filium ipſi Iſai Bethalahmitæ, ſcientem pſallere, & potentem robore, ac bellicoſum, & prudentem, & formoſum, & Iehouah eſt cum eo.

Miſit itaque Saul nuntios ad Iſai, his verbis, Mitte ad me Dauidem filium tuum qui eſt cum pecoribus.

Tulitq́; Iſai aſinum ferentem panem,& vtrem vini,& hœdum caprarum vnum, miſitq́; per manum Dauidis filij ſui ad Saulem.

Quum autem veniſſet Dauid ad Saulem, ſtetit coram eo: & dilexit eum plurimum, fuitq́; ei armiger.

Miſit autem Saul ad Iſai qui dicerent, Stet obſecro Dauid coram me: quia inuenit gratiam in oculis meis.

Fuit autem, quum eſſet ſpiritus Dei ſuper Saulem, tum ſumebat Dauid citharam, & pſallebat manu ſua: & refrigerium erat Sauli, & bene erat illi, ac recedebat ab eo ſpiritus ille malus.

CAP. XVII.

COngregauerunt autem Peliſthim copias ſuas ad prælium, & congregati ſunt iuxta Sochoh quæ eſt in Iehudah: caſtrametatiq́; ſunt inter Sochoh & Azecah in termino Dammim.

Saul autem & viri Iſrael congregati, caſtrametati ſunt in valle Elah, & inſtruxerunt aciem in occurſum Peliſthim.

Peliſthim vero ſtabant ſuper montem hinc, & Iſraelitæ ſtabant ſuper montem inde: & vallis erat inter eos.

Et egreſſus eſt vir intermedius de caſtris Peliſthim, Goliath nomen eius, de Gath: altitudo eius erat ſex cubitorum & palmi.

Et galea ærea ſuper caput eius, lorica quoque ſquamata induebatur: pondus autem loricæ erat quinque millium ſiclorum æris.

Præterea lamina ærea erat ſuper pedes eius,& clypeus æreus inter humeros eius.

Et haſtile lanceæ eius tanquam iugum liciatorium texentium: ferrum vero lanceæ eius erat ſexcentorum ſiclorum ferri: porro qui ferebat ſcutum, pergebat ante eum.

Et conſtitit, clamauitq́; ad acies Iſraelis, ac dixit eis, Vt quid egreſſi eſtis ad inſtruendam aciem? nonne ego Peliſthæus ſum,& vos ſerui Saulis? eligite ex vobis virum, & deſcendat ad me.

Si quiuerit pugnare mecum, & percuſſerit me, tum erimus vobis ſerui: ſi autem ego præualuero illi, & percuſſero eum, eritis nobis ſerui, & ſeruietis nobis.

Aiebat præterea Peliſthæus, Ego probris affeci acies Iſraelis die hac, Date mihi virum,& pugnemus pariter.

Quum autem audiſſet Saul & omnis Iſrael verba Peliſthæi hæc, territi ſunt, & timuerunt valde.

Dauid vero erat filius viri Ephrathæi iſtius, de Bethlehem Iehudah, nomine Iſai, cui erant octo filij: is autem erat in diebus Saulis ſenex veniens inter homines,

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Abierunt autem tres filij eius maiores poſt Saul in prælium: & nomina trium filiorum eius, qui perrexerunt ad bellum, Eliab primogenitus, & ſecundus Abinadab, tertiuſque Samma.	13	*Abieruntq́, tres filij Iſai maiores, abierunt poſt Saul ad bellum: nomen autem trium filiorum, qui perrexerunt ad bellum Eliab primogenitus, & ſecundus eius Abinadab, tertius vero Sammah.*
Dauid autem erat minimus. Tribus ergo maioribus ſecutis Saulem,	14	*Dauid autem erat minor: tres autem maiores abierunt poſt Saul.*
Abijt Dauid, & reuerſus eſt à Saul, vt paſceret gregem patris ſui in Bethlehem.	15	*Dauid vero ibat, & reuertebatur à Saul, ad paſcendum pecora patris ſui in Bethlechem.*
Procedebat vero Philiſthæus mane & veſpere, & ſtabat quadraginta diebus.	16	*Acceſſit autem Peliſtæus ſurgendo mane, & veſperi, & ſtetit quadraginta diebus.*
Dixit autem Iſai ad Dauid filium ſuum: Accipe fratribus tuis ephi polentæ, & decem panes iſtos, & curre in caſtra ad fratres tuos.	17	*Dixit autem Iſai ad Dauid filium ſuum, Tolle nunc fratribus tuis modium polentæ huius, & decem panes hos, & curre in caſtra ad fratres tuos.*
Et decem formellas caſei has deferes ad tribunum: & fratres tuos viſitabis, ſi recte agant: & cum quibus ordinati ſunt, diſce.	18	*Et decem caſeos lacteos hos deferes tribuno, & fratres tuos viſitabis cum ſalutatione, & pignus eorum tolles.*
Saul autem, & illi, & omnes filij Iſrael, in Valle terebinthi pugnabant aduerſum Philiſthijm.	19	*Saul autem & ipſi, & omnes viri Iſrael erant in valle Elah pugnantes cum Peliſtim.*
Surrexit itaque Dauid mane, & commendauit gregem cuſtodi: & onuſtus abijt, ſicut præceperat ei Iſai. Et venit ad locum Magala, & ad exercitum, qui egreſſus ad pugnam vociferatus erat in certamine.	20	*Et ſurrexit Dauid mane, & reliquit pecora cuſtodi, & onerauit ſe, & abiit quemadmodum præcepit ei Iſai, & venit ad vallum, & exercitus egreſſus fuerat ad aciem, & vociferati erant in prælio.*
Direxerat enim aciem Iſrael, ſed & Philiſthijm ex aduerſo fuerant præparati.	21	*Et ordinauerat Iſrael, & Peliſtim aciem in occurſum aciei.*
Derelinquens ergo Dauid vaſa, quæ attulerat, ſub manu cuſtodis ad ſarcinas, cucurrit ad locum certaminis, & interrogabat ſi omnia recte agerentur erga fratres ſuos.	22	*Et dereliquit Dauid vaſa quæ erant ſuper ſe ad manum cuſtodis ſupellectilium, & cucurrit in aciem, & venit & ſalutauit fratres ſuos pacificè.*
Cumque adhuc ille loqueretur eis, apparuit vir ille ſpurius aſcendens, Goliath nomine, Philiſthæus, de Geth, de caſtris Philiſthinorum: & loquente eo hæc eadem verba audiuit Dauid.	23	*Et ipſo loquente cum eis, ecce vir ſtans inter duas acies aſcendebat Gholiath Peliſtæus nomen eius de Ghath, de aciebus Peliſtinorum, & loquebatur iuxta verba hæc: & audiuit Dauid.*
Omnes autem Iſraelitæ, cum vidiſſent virum, fugerunt à facie eius, timentes eum valde.	24	*Omnes autem viri Iſrael, quando viderunt virum fugerunt à facie eius, & timuerunt valde.*
Et dixit vnus quiſpiam de Iſrael: Num vidiſtis virum hunc, qui aſcendit? ad exprobrandum enim Iſraeli aſcendit. Virum ergo, qui percuſſerit eum, ditabit rex diuitijs magnis, filiam ſuam dabit ei, & domum patris eius faciet abſque tributo in Iſrael.	25	*Et dixit vir Iſrael: Num vidiſtis virum qui aſcendit hunc? Ad exprobrandum enim Iſrael aſcendit: & erit: Virum qui percuſſerit eum ditabit rex diuitiis magnis, & filiam ſuam dabit ei, & domum patris eius faciet liberam in Iſrael.*
Et ait Dauid ad viros, qui ſtabant ſecum, dicens: Quid dabitur viro, qui percuſſerit Philiſthæum hunc, & tulerit opprobrium de Iſrael? quis enim eſt hic Philiſthæus incircumciſus, qui exprobrauit acies Dei viuentis?	26	*Dixitque Dauid ad viros ſtantes ſecum dicendo: Quid fiet viro qui percuſſerit Peliſtæum hunc, & remouerit opprobrium ab Iſrael? Quis eſt enim Peliſtæus incircumciſus hic, quia exprobrauit acies Dei viuentis?*
Referebat autem ei populus eundem ſermonem, dicens: Hæc dabuntur viro, qui percuſſerit eum.	27	*Dixitque ei populus ſecundum verbum hoc dicendo: Sic fiet viro qui percuſſerit eum.*
Quod cum audiſſet Eliab frater eius maior, loquente eo cum alijs, iratus eſt contra Dauid, & ait: Quare veniſti, & quare dereliquiſti pauculas oues illas in deſerto? ego noui ſuperbiam tuam, & nequitiam cordis tui: quia vt videres prælium, deſcendiſti.	28	*Et audiuit Eliab frater eius maior, quando loquebatur ad viros, & iratus eſt furor Eliab contra Dauid, & dixit: Vt quid deſcendiſti, & cui reliquiſti paucas pecudes in deſerto? Ego noui ſuperbiam tuam, & malitiam cordis tui, quia vt videres prælium deſcendiſti.*
Et dixit Dauid: Quid feci? numquid non verbum eſt?	29	*Dixitq́, Dauid: Quid feci nunc? An non verbum eſt?*
Et declinauit paululum ab eo ad alium: dixitque eundem ſermonem. Et reſpondit ei populus verbum ſicut prius.	30	*Et vertit ſe ab illo ad alium, & dixit ſecundum verbum hoc. Et reſponderunt ei populus verbum iuxta verbum primum.*
Audita ſunt autem verba, quę locutus eſt Dauid, & annunciata in conſpectu Saul.	31	*Et audita ſunt verba quæ locutus eſt Dauid, & narrauerunt coram Saul:*

uerſo caractere in trāſ. ex Sept. Rom. quā hic ponimus nō hñr in contextu, ſed poſt c. vbi notantur variæ lectiones, & ibi notatur iſta deeſſe ab emēdationibus libris à quibus textus ſecūdū Sept. deſũptus eſt: quia autem in alijs hñt & vñr agnoſci à S. Aug. ſer. 197. & in lib quinquag. ho. ho. 31. & à S. Ioan. Chryſ. ho. 1. de Dauid & Saul, idcirco ab interprete huius tranſl. rejiciũtur à contextu, & ponuntur poſt cap. inter varias lectiōn. nos autem illa hic poſuimus diuerſo caractere, quia hic poſita reſpōdēt vulgatæ, & de cōtextu Sept. nō ſũt.

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et iuerunt tres filij Ieſſa maiores poſt Saul ad bellum. Heliab primogenitus eius, & ſecundus Aminadab, & tertius Sama.	13	*Abierantq́ue tres filij Iſai maiores, abierant inquam poſt Saulem ad bellum: nomen autem trium filiorum eius, qui perrexerant ad bellum, Eliab primogenitus, & ſecundus ab illo Abinadab, tertius vero Sammah:*
Dauid autem ipſe, minor: & tres ipſi maiores iuerunt poſt Saul.	14	*Dauid vero erat minor. tres itaque maiores natu abierant poſt Saulem:*
Et Dauid abiit, & reuertit à Saul, paſcens oues patris ſui in Bethleem.	15	*Dauid vero ibat & reuertebatur à Saule ad paſcendum pecora patris ſui in Beth-lehem.*
Et adueniebat alienigena ſurgens mane, & veſpere, & ſtetit coram Iſrael quadraginta dies.	16	*Acceſſit autem Peliſthæus veniendo mane atque veſperi, & ſtetit quadraginta diebus.*
Et dixit Ieſſe ad Dauid filium ſuum: Sume nunc fratribus tuis Oephi farinæ, & decem panes hos; & percurre in caſtra, & da fratribus tuis:	17	*Dixit autem Iſai ad Dauidem filium ſuum, Tolle nunc fratribus tuis ephi polentæ huius, ac decem panes hos, & curre ad caſtra ad fratres tuos.*
Et decem formellas lactis huius afferes Chiliarcho, & fratres tuos viſita in pace, & omnia, quibuſcumque opus habuerint, cognoſces, & ſabbatum facies mecum.	18	*Decem autem caſeos lacteos iſtos perferes tribuno, & fratres tuos viſitabis in pace, & pignus eorum tolles.*
Saul autem ipſe, & vniuerſus populus in valle quercus bellantes cum alienigenis.	19	*Saul autem & ipſi, omneſq́ue viri Iſrael erant in valle Elah pugnantes aduerſus Peliſthim.*
Et diluculo ſurrexit Dauid mane, & dimiſit oues cuſtodi, & ſumpſit, & abiit, ſicut mandauerat ei Ieſſe: & venit ad rotunditatem, & virtutem exeuntem in aciem, & vociferati ſunt in prælio.	20	*Surgens igitur Dauid ſummo mane, ac relicto grege cuſtodi, onerauit ſeſe, atque abiit quemadmodum præceperat ei Iſai: & peruenit ad vallum: exercitus autem egreſſus fuerat ad aciem, & vociferabantur in prælio.*
Et inſtruxerunt Iſrael, & alienigenæ aciem ex aduerſo aciei.	21	*Ordinaueratq́ue Iſrael & Peliſthim aciem contra aciem.*
Deponens autem Dauid vaſa ſua à ſe ſuper manum cuſtodis, cucurrit ad aciem, & venit, & interrogauit fratres ſuos in pace.	22	*Derelicta itaque Dauid ſarcina quam à ſe depoſuerat, in manu cuſtodis impedimentorum, cucurrit in aciem: quumq́ue veniſſet, ſalutauit fratres ſuos pacificè.*
Et ipſo loquente cum eis, ecce vir Ameſſæus aſcendebat, Goliath Philiſtæus nomen ei è Geth ex aciebus alienigenarum, & locutus eſt ſecundum verba iſta: & audiuit Dauid.	23	*Eo autem loquente cum eis, ecce vir intermedius aſcendebat (Goliath Peliſthæus nomen eius, de Gath) de aciebus Peliſthinorum, & loquebatur eiuſmodi verba: & audiuit Dauid.*
Et omnis vir Iſrael, dum ipſi viderent virum, & fugerunt à facie eius, & timuerunt valde.	24	*Omnes autem viri Iſrael quum vidiſſent virum illum, fugerunt à facie eius, & timuerunt vehementer.*
Et dixit vir Iſrael: Si vidiſtis virum aſcendentem hunc, quia ad exprobrandum Iſrael aſcendit? & erit, vir quicumque percuſſerit eum, ditabit eum rex diuitiis magnis, & filiam ſuam dabit ei, & domum patris eius faciet liberam in Iſrael.	25	*Dixeruntq́ue Iſraelitæ inter ſe, Num vidiſtis virum hunc qui aſcendit? nam vt probris afficiat Iſraelem aſcendit, qui autem percuſſerit ipſum, ditabit eum Rex diuitiis magnis, & filiam ſuam dabit ei, & domum patris eius faciet liberam in Iſraele.*
Et dixit Dauid ad viros, qui ſtabant ſimul cum eo, dicens: Quid fiet viro, qui percuſſerit alienigenam illum, & abſtulerit opprobrium ab Iſrael? Quoniam quis eſt alienigena incircunciſus iſte, quia exprobrauit aciem Dei viuentis?	26	*Et dixit Dauid ad viros qui ſtabant iuxta ipſum, his verbis, Quid fiet viro qui percuſſerit Peliſthæum iſtum, & abſtulerit opprobrium ab Iſraele? quis eſt enim Peliſthæus incircunciſus iſte, quod probris afficiat acies Dei viuentis?*
Et dixit ei populus iuxta verbum hoc, dicens: Sic fiet viro, qui percuſſerit eum.	27	*Reſpondit ei populus eundem ſermonem, dicendo, Sic fiet viro qui percuſſerit eum.*
Et audiuit Heliab frater eius maior, cum ipſe loqueretur ad viros, & iratus eſt indignatione Heliab in Dauid, & dixit: Vt quid hoc aſcendiſti? & ſuper quem dimiſiſti puſillas oues illas in deſerto? Ego noui ſuperbiam tuam, & improbitatem cordis tui, quoniam cauſa videndi prælium deſcendiſti.	28	*Audiens autem Eliab frater eius maior natu illum loquentem cum viris illis, iratus eſt furor eius in Dauidem, & dixit, Cur huc deſcendiſti, & apud quem reliquiſti paucillas oues illas in deſerto? ego noui ſuperbiam tuam, & nequitiam cordis tui, quod vt videres prælium, deſcendiſti.*
Et dixit Dauid: Quid feci? Nonne verbum eſt?	29	*Et dixit Dauid, Quid feci nunc? annon verbum eſt?*
Et auertit ſe ab eo ad contra alterum: & dixit iuxta verbum iſtud: & reſpondit ei populus iuxta verbum primi.	30	*Et diuertit ab illo verſus alium, cui loquutus eſt vt antea. & reſponderunt ei populus iuxta priorem ſermonem.*
Et audita ſunt verba, quæ locutus eſt Dauid, & annunciata ſunt coram Saul: & aſſumpſerunt eum, & introduxerunt eum ad Saul.	31	*Audita ſunt ergo verba quæ dixerat Dauid, & renuntiauerunt coram Saule: qui aſſumpſit eum.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Ad quem cum fuiſſet adductus, locutus eſt ei: Non concidat cor cuiuſquam in eo: ego ſeruus tuus vadam, & pugnabo aduerſus Philiſthæum.	32	*Et tulit eum: Dixitque Dauid ad Saul: Ne concidat cor hominis propter eum, ſeruus tuus ibit, & pugnabit cum Peliſtæo iſto.*
Et ait Saul ad Dauid: Non vales reſiſtere Philiſthæo iſti, nec pugnare aduerſus eum: quia puer es, hic autem vir bellator eſt ab adoleſcentia ſua.	33	*Dixitq́ Saul ad Dauid: Non poteris ire ad Peliſtæum iſtum, vt pugnes cum eo, quia puer es, & ipſe eſt vir bellator ab adoleſcentia ſua.*
Eccl. 7. Dixitque Dauid ad Saul: * Paſcebat ſeruus tuus patris ſui gregem, & veniebat leo, vel vrſus, & tollebat arietem de medio gregis:	34	*Dixit autem Dauid ad Saul: Paſtor erat ſeruus tuus patri ſuo in pecoribus, & veniebat leo, & vrſus, & tollebat agnum de grege.*
Et perſequebar eos & percutiebam, eruebamque de ore eorum: & illi conſurgebant aduerſum me, & apprehendebam mentum eorum, & ſuffocabam, interficiebamque eos.	35	*Et egrediebar poſt eum, & percutiebam eum, & eruebam ex ore eius, & conſurgebat aduerſum me, & apprehendebam barbam eius, & percutiebam eum, & mori faciebam eum.*
Nam & leonem, & vrſum interfeci ego ſeruus tuus, erit igitur & Philiſthæus hic incircumciſus, quaſi vnus ex eis. Nunc vadam, & auferam opprobrium populi: quoniam quis eſt iſte Philiſthęus incircumciſus, qui auſus eſt maledicere exercitui Dei viuentis?	36	*Et leonem, etiam vrſum percuſſit ſeruus tuus, & erit Peliſtæus incircumciſus iſte tamquam vnus ex eis, quia probris affecit acies Dei viuentis.*
Et ait Dauid: Dominus qui eripuit me de manu leonis, & de manu vrſi, ipſe me liberabit de manu Philiſthæi huius. Dixit autem Saul ad Dauid: Vade, & Dominus tecum ſit.	37	*Dixit autem Dauid: Dominus qui eruit me de manu leonis, & de manu vrſi, ipſe eruet me de manu Peliſtæi huius: Dixitque Saul ad Dauid: Vade, & Dominus ſit tecum.*
Et induit Saul Dauid veſtimentis ſuis, & impoſuit galeam æream ſuper caput eius, & veſtiuit eum lorica.	38	*Et induit Saul Dauid veſtibus ſuis, & poſuit galeam æream ſuper caput eius, & induit eum lorica.*
Accinctus ergo Dauid gladio eius ſuper veſtem ſuam, cœpit tentare ſi armatus poſſet incedere: non enim habebat conſuetudinem. Dixitque Dauid ad Saul: Non poſſum ſic incedere, quia non vſum habeo. Et depoſuit ea.	39	*Et accinxit Dauid gladium ſuum ſuper veſtes ſuas, & voluit ire: Non enim periculum fecerat: Dixitq́ Dauid ad Saul: Non poſſum ire cum iſtis, quia non periculum feci. Et remouit ea Dauid à ſe.*
Et tulit baculum ſuum, quem ſemper habebat in manibus: & elegit ſibi quinque limpidiſſimos lapides de torrente, & miſit eos in peram paſtoralem, quam habebat ſecum, & fundam manu tulit: & proceſſit aduerſum Philiſthæum.	40	*Tulitq́ baculum ſuum in manu ſua, & elegit ſibi quinque leues lapides de torrente, & poſuit eos in vaſe paſtorali, quod erat ſibi, & in pera, & funda ſua erat in manu ſua: & appropinquauit ad Peliſtæum.*
Ibat autem Philiſthæus incedens, & appropinquans aduerſum Dauid, & armiger eius ante eum.	41	*Et ibat Peliſtæus eundo, & appropinquando ad Dauid, & ferebat ſcutum ante eum.*
Cumque inſpexiſſet Philiſthæus, & vidiſſet Dauid, deſpexit eum. Erat enim adoleſcens: rufus, & pulcher aſpectu.	42	*Et aſpexit Peliſtæus, & vidit Dauid, & deſpexit eum, quia erat puer, & rubicundus, & pulcher aſpectu.*
Et dixit Philiſthæus ad Dauid: Numquid ego canis ſum, quod tu venis ad me cum baculo? Et maledixit Philiſthæus Dauid in dijs ſuis.	43	*Dixitque Peliſtæus ad Dauid: Numquid canis ſum, quia venis ad me cum baculis? & maledixit Peliſtæus Dauid per deos ſuos.*
Dixitque ad Dauid: Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus cœli & beſtijs terræ.	44	*Dixitq́ Peliſtæus ad Dauid: Veni ad me, & dabo carnem tuam volatilibus cæli & animalibus agreſtibus.*
Dixit autem Dauid ad Philiſthęum: Tu venis ad me cum gladio, & haſta, & clypeo: ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum, Dei agminum Iſrael, quibus exprobraſti	45	*Dixit autem Dauid ad Peliſtæum: Tu venis ad me cum gladio & lancea, & clypeo, & ego venio ad te in nomine Domini exercituum Dei acierum Iſrael quem probris affeciſti.*
Hodie, & dabit te Dominus in manu mea, & percutiam te, & auferam caput tuum à te: & dabo cadauera caſtrorum Philiſthijm hodie volatilibus cœli, & beſtijs terræ: vt ſciat omnis terra quia eſt Deus in Iſrael.	46	*Die hac tradet te Dominus in manu mea, & percutiam te, & auferam caput tuum à te, & dabo cadauera caſtrorum Peliſtim die hac volatilibus cœli, & beſtiis terræ, & ſcient omnes habitatores terræ quod eſt Deus Iſraeli.*
Et nouerit vniuerſa eccleſia hæc, quia non in gladio nec in haſta ſaluat Dominus: ipſius enim eſt bellum, & tradet vos in manus noſtras.	47	*Et ſcient omnis congregatio iſta, quod non gladio, & lancea ſaluum facit Dominus: Domini enim eſt bellum, & tradet vos in manu noſtra.*
Cum ergo ſurrexiſſet Philiſthæus, & veniret, & appropinquaret contra Dauid, feſtinauit Dauid, & cucurrit ad pugnam ex aduerſo Philiſthæi,	48	*Et fuit, cum ſurgeret Peliſtæus, & veniret, & appropinquaret in occurſum Dauid, feſtinauit Dauid, & cucurrit in aciem in occurſum Peliſtæo.*

Et Et

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

49 Et miſit manum ſuam in peram, tulitque vnum lapidem, & funda iecit, & circumducens percuſſ: Philiſthæum in fronte: & infixus eſt lapis in fronte eius, & cecidit in faciem ſuam ſuper terram.

50 * Præualuitque Dauid aduerſum Philiſthæum in funda & lapide, percuſſumque Philiſthæum interfecit. Cumque gladium non haberet in manu Dauid,

* Eccli. 4. 4. 1 Mac. 4. 10.

51 Cucurrit, & ſtetit ſuper Philiſthæum, & tulit gladium eius, & eduxit eum de vagina ſua: & interfecit eum, præciditque caput eius. Videntes autem Philiſthijm, quod mortuus eſſet fortiſſimus eorum, fugerunt.

52 Et conſurgentes viri Iſrael & Iuda vociferati ſunt, & perſecuti ſunt Philiſthæos vſque dum venirent in vallem, & vſque ad portas Accaron, cecideruntque vulnerati de Philiſthijm in via Saraim, & vſque ad Geth, & vſque ad Accaron.

53 Et reuertentes filij Iſrael poſtquam perſecuti fuerant Philiſthæos, inuaſerunt caſtra eorum.

54 Aſſumens autem Dauid caput Philiſthæi, attulit illud in Ieruſalem: arma vero eius poſuit in tabernaculo ſuo.

55 Eo autem tempore, quo viderat Saul Dauid egredientem contra Philiſthæum, ait ad Abner principem militię: De qua ſtirpe deſcendit hic adoleſcens, Abner? Dixitque Abner: Viuit anima tua, rex, ſi noui.

56 Et ait rex: Interroga tu, cuius filius ſit iſte puer.

57 Cumque regreſſus eſſet Dauid, percuſſo Philiſthæo, tulit eum Abner, & introduxit coram Saule, caput Philiſthæi habentem in manu.

58 Et ait ad eum Saul: De qua progenie es ô adoleſcens? Dixitque Dauid: Filius ſerui tui Iſai Bethlehemitæ ego ſum.

CAP. XVIII.

1 ET factum eſt cum compleſſet loqui ad Saul: anima Ionathę conglutinata eſt animę Dauid, & dilexit eum Ionathas quaſi animam ſuam.

2 Tulitque eum Saul in die illa & non conceſſit ei vt reuerteretur in domum patris ſui.

3 Inierunt autem Dauid & Ionathas fœdus: diligebat enim eum quaſi animam ſuam.

4 Nam expoliauit ſe Ionathas tunica, qua erat indutus, & dedit eam Dauid, & reliqua veſtimenta ſua vſque ad gladium & arcum ſuum, & vſque ad balteum.

5 Egrediebatur quoque Dauid ad omnia quęcumque miſiſſet eum Saul, & prudenter ſe agebat: poſuitque eum Saul ſuper viros belli, & acceptus erat in oculis vniuerſi populi, maximeque in conſpectu famulorum Saul.

6 Porro cum reuerteretur percuſſo Philiſthæo Dauid, egreſſæ ſunt mulieres de vniuerſis vrbibus Iſrael, cantantes, choroſque ducentes in occurſum Saul regis, in tympanis lætitiæ, & in ſiſtris.

7 Et præcinebant mulieres ludentes, atque dicentes: * Percuſſit Saul mille, & Dauid decem millia.

* Eccl. 47. 7.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

49 *Et miſit Dauid manum ſuam ad vas, & tulit inde lapidem, & funda iecit, & percuſſit Peliſtæum in fronte eius, & infixus eſt lapis in fronte eius, & cecidit ſuper faciem ſuam in terram.*

50 *Et robuſtior fuit Dauid Peliſtæo in funda, & lapide, & percuſſit Peliſtæum & interfecit eum: Gladius autem non erat in manu Dauid.*

51 *Et cucurrit Dauid & ſtetit ſuper Peliſtæo, & tulit gladium eius, & euaginauit eum è vagina ſua, & interfecit eum, & præcidit cum eo caput eius: viderunt autem Peliſtæi quod mortuus eſſet fortis eorum & fugerunt.*

52 *Surrexeruntq; viri Iſrael, & Iehudah, & vociferati ſunt, & perſecuti ſunt Peliſtim vſquequo venias ad vallem & vſque ad portas Hecron, & ceciderunt vulnerati Peliſtim in via Sahaaraim vſque ad Gath, & vſque ad Hecron.*

53 *Et reuerſi ſunt filij Iſrael à perſequendo Peliſtim, & diripuerunt caſtra eorum.*

54 *Tulitq; Dauid caput Peliſtæi, & adduxit illud in Ieruſalaim, & arma eius poſuit in tabernaculo ſuo.*

55 *Quando autem vidit Saul ipſum Dauid egredientem in occurſum Peliſtæi, dixit ad Abner principem militiæ: Filius cuius eſt ille puer Abner? dixitq; Abner: Viuit anima tua rex ſi noui.*

56 *Et dixit rex: Interroga filius cuius ſit adoleſcens.*

57 *Quando autem reuerſus eſt Dauid à percutiendo Peliſtæum, tulit eum Abner, & adduxit eum ante Saul, & caput Peliſtæi erat in manu ſua.*

58 *Dixitq; ad eum Saul: Filius cuius es puer? et dixit Dauid: Filius ſerui tui Iſai Bethlehemitæ.*

CAP. XVIII.

1 *ET fuit, cum perfeciſſet loqui ad Saul, anima Ionathan ligata eſt cum anima Dauid, & dilexit eum Ionathan ſicut animam ſuam.*

2 *Et tulit eum Saul in die illa, et non permiſit ei vt rediret in domum patris ſui.*

3 *Et percuſſit Ionathan, & Dauid fœdus, cum diligeret eum ſecundum animam ſuam.*

4 *Et exuit ſe Ionathan pallio, quod erat ſuper ſe, & dedit illud Dauid, et veſtes ſuas, et vſque ad gladium ſuum, & vſque ad arcum ſuum, & vſque ad cingulum ſuum.*

5 *Et egreſſus eſt Dauid in omnibus ad quæ mittebat eum Saul, & prudenter ſe gerebat. poſuitq; eum Saul ſuper viros bellatores: placuitq; in oculis omnis populi et etiam in oculis ſeruorum Saul.*

6 *Et fuit, dum venirent ipſi, dum reuerteretur Dauid à percutiendo Peliſtæum egreſſæ ſunt mulieres de cunctis ciuitatibus Iſrael cantando, & chori mulierum ibant in occurſum Saul regis cum tympanis cum lætitia & canticis.*

7 *Cantabant mulieres ludentes, et dicebant: Percuſſit Saul mille ſuos, & Dauid decem millia ſua.*

Tranſl. ex Septuag.

49 Et extendit Dauid manum ſuam in peram, & ſumpſit inde lapidem vnum, & funda iecit, & percuſſit alienigenam ad frontem eius, & infixus eſt lapis per caſſidem in frontem eius, & cecidit in faciem ſuam ſuper terram.

Quæ deberet correſpondere nu. 50. deſunt ab hac tranſl. Rom.

51 Et cucurrit Dauid, & aſcendit ſuper eum, & ſumpſit gladium eius & morti tradidit eum, & abſtulit caput eius, & viderunt alienigenæ, quia mortuus eſt potens ipſorum, & fugerunt.

52 Et exurgũt viri Iſrael, & Iuda, & vociferati ſunt, & perſequuti ſunt poſt eos vſque ad introitum Geth, & vſque ad portam Aſcalonis, & ceciderunt vulnerati alienigenarum in via portarum, & vſque Geth, & vſque Accaron.

53 Et reuerterunt viri Iſrael declinantes poſt alienigenas, & conculcarunt caſtra eorum.

54 Et cepit Dauid caput alienigenæ, & tulit illud in Hieruſalem, & vaſa eius poſuit in tabernaculo ſuo.

Hæc quæ ponuntur diuerſo caractere, à nu. 55. vſque ad fin. huius capit. & à princ. ſequentis c. vſque ad n. 6. deſũt à cõtextu Sep. Rom. hũc tñ ad ſ c vbi variæ lectiones adnotantur, & in aliquibus codicibus haberi affirmatur ibidem, nec non etiam agnoſci a Theodoreto q. 43. & ſeq. quod intelliges quotieſcũque ſimilia reperies in his libris.

55 *Et vt vidit Saul Dauid egredientem in occurſum alienigenæ, dixit ad Abenner principem virtutis: Filius cuius adoleſcens iſte, Abenner? & dixit Abenner: Viuit anima tua rex, ſi noui.*

56 *Et dixit rex: Interroga tu, filius cuius adoleſcens iſte.*

57 *Et vt reuertit Dauid à percutiendo alienigenam, & aſſumpſit eum Abenner, & introduxit eum coram Saul, & caput alienigenæ in manu eius.*

58 *Et dixit ad eum Saul: Filius cuius eſt puer? & dixit Dauid: Filius ſerui tui Ieſſa Bethleemita.*

CAP. XVIII.

1 *ET factum eſt, vt conſummauit loquens ad Saul, & anima Ionathan conglutinata eſt animæ Dauid, & dilexit eum Ionathan iuxta animam ſuam.*

2 *Et aſſumpſit eum Saul in die illa, & non dedit eum reuerti in domum patris ſui.*

3 *Et diſpoſuit Ionathan, & Dauid teſtamentum in diligendo illum iuxta animam ſuam,*

4 *Et exuit Ionathan pallium, quod ſuper ſe, & dedit illud Dauid, & mantellum ſuum, & vſque ad gladium ſuum, & vſque ad arcum ſuum, & vſque ad balteum ſuum.*

5 *Et egrediebatur Dauid in omnibus, ad quæ mittebat eum Saul, intelligens, & conſtituit eum Saul ſuper viros belli: & placuit in oculis vniuerſi populi, & etiam in oculis ſeruorum Saul.*

6 *Et factum eſt in ingrediendo eos, in reuertendo Dauid à percutiendo alienigenam, & egreſſæ ſunt choros ducentes in occurſum Dauid ex omnibus ciuitatibus Iſrael in tympanis, & in lætitia, & in cymbalis.*

7 Et exibant mulieres, & dicebant: Percuſſit Saul in millibus ſuis, & Dauid in decem millibus ſuis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

49 *Et mittens Dauid manum ſuam ad inſtrumentum illud, tulit inde lapidem vnum quem funda iecit, percuſſitque Peliſthæum in frontem eius, & infixus eſt lapis in fronte eius, ceciditq́ue ſuper faciem ſuam in terram.*

50 *Robuſtior itaque fuit Dauid Peliſthæo funda & lapide: percuſſitq́ue Peliſthæum, & interfecit eum: gladius autem nullus erat in manu Dauidis.*

51 *Accurrit autem Dauid, & ſtetit ſupra Peliſthæum: tulit deinde gladium eius, & euaginauit eum è vagina ſua: interfecitq́ue eum, ac præcidit eo caput eius. Quum autem vidiſſent Peliſthæi quod mortuus eſſet fortis eorum, fugerunt.*

52 *Surgentes itaque viri Iſrael & Iehudah, vociferati ſunt, ac perſequuti ſunt Peliſthim vſquequo venias ad vallem, & vſque ad portas Ecron: cecideruntq́ue vulnerati Peliſthim in via Saaraim vſque ad Gath, & vſque ad Ecron.*

53 *Et reuerſi filij Iſrael à perſequendo Peliſthim, diripuerunt caſtra eorum.*

54 *Tollens itaque Dauid caput Peliſthæi, intulit illud in Ieruſalaim, & arma eius poſuit in tabernaculo ſuo.*

55 *Quumq́ue vidiſſet Saul Dauidem egredientem in occurſum Peliſthæi, dixerat ad Abner principem militiæ, Filius cuius eſt iſte puer, Abner? Reſpondit Abner, Viuit anima tua Rex, ſi noui.*

56 *Et dixit Rex, Interroga tu, filius cuius ſit adoleſcens.*

57 *Quum autem reuerteretur Dauid à cædendo Peliſthæo, tulit eum Abner, & adduxit eum ante conſpectum Saulis, habentem caput Peliſthæi in manu ſua.*

58 *Dixitq́ue ad eum Saul, Filius cuius es, puer? Reſpondit Dauid, Filius ſerui tui Iſai Beth-halahmita.*

CAP. XVIII.

1 *POſteaquam vero finem loquendi feciſſet ad Saulem, anima Iehonathan alligata eſt cum anima Dauidis, & dilexit eum Iehonathan ſicut animam ſuam.*

2 *Aſſumpſit ergo eum Saul eodem die, neque permiſit ei redire domum patris ſui.*

3 *Percuſſerunt autem Iehonathan & Dauid fœdus, quod diligeret eum ſecundùm animam ſuam.*

4 *Et exuit ſe Iehonathan pallio quo erat indutus, & dedit illud Dauidi, veſtes quoque ſuas alias, vſque ad gladium ſuum, & vſque ad arcum ſuum, & vſque ad balteum ſuum.*

5 *Egrediebatur autem Dauid ad omnia ad quæ mittebat eum Saul, & prudenter ſe gerebat: præfecitq́ue eum Saul militibus, placuitq́ue in oculis totius populi, ſimulq́ue in oculis ſeruorum Saulis.*

6 *Fuit autem, dum venirent ipſi, reuertente Dauide à percutiendo Peliſthæo, egreſſæ ſunt mulieres de cunctis vrbibus Iſrael cantando: & chori mulierum ibant in occurſum Saulis regis, cum tympanis, cum inſtrumentis lætitiæ, & canticis.*

7 *Alternis autem canebant mulieres illæ ludentes; ac dicebant, Percuſſit Saul mille ſuos, & Dauid decem millia ſua.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Iratus eſt autem Saul nimis,& diſplicuit in oculis eius ſermo iſte: dixitque: Dederunt Dauid decem millia,& mihi mille dederunt:quid ei ſupereſt,niſi ſolum regnum?	8	*Et iratus eſt Saul valdè,& diſplicuit in oculis ſuis verbum iſtud: & dixit: Dederunt Dauid decem millia, mihi autem dederunt mille: & vltra quid dare poſſunt ei niſi regnum?*
Non rectis ergo oculis Saul aſpiciebat Dauid à die illa,& deinceps.	9	*Et Saul torue aſpiciebat Dauid à die illa,& vltra.*
Poſt diem autem alteram, inuaſit Spiritus Dei malus Saul, & prophetabat in medio domus ſuæ: Dauid autem pſallebat manu ſua, ſicut per ſingulos dies. Tenebatque Saul lanceam.	10	*Et fuit, in craſtino requieuit Spiritus Dei malus in Saul, & prophetabat in medio domus,& Dauid pſallebat manu ſua, ſicut conſueuerat per ſingulos dies. Lancea autem erat in manu Saul:*
Et miſit eam, putans, quod configere poſſet Dauid cum pariete: & declinauit Dauid à facie eius ſecundo.	11	*Et iaculatus eſt Saul lanceam, & dixit: Percutiam Dauid, & parietem: & auertit ſe Dauid à facie eius duabus vicibus.*
Et timuit Saul Dauid, eo quod Dominus eſſet cum eo,& à ſe receſſiſſet.	12	*Et timuit Saul à facie Dauid,quia erat Dominus cum eo, & à Saul receſſerat.*
Amouit ergo eum Saul à ſe, & fecit eum tribunum ſuper mille viros:& egrediebatur, & intrabat in conſpectu populi.	13	*Et recedere fecit eum Saul à ſe, & poſuit eum ſibi tribunum, & egrediebatur, & ingrediebantur ante populum.*
In omnibus quoque vijs ſuis Dauid prudenter agebat,& Dominus erat cum eo.	14	*Et Dauid in omnibus viis ſuis prudenter ſe gerebat, & Dominus erat cum eo.*
Vidit itaque Saul, quod prudens eſſet nimis, & cœpit cauere eum.	15	*Et vidit Saul, quod prudenter ſe gereret valdè, & timuit à facie eius.*
Omnis autem Iſrael, & Iuda diligebat Dauid: ipſe enim ingrediebatur,& egrediebatur ante eos.	16	*Omnis autem Iſrael, & Iehudah diligebat Dauid: quia egrediebatur, & ingrediebatur ante eos.*
Dixitque Saul ad Dauid: Ecce filia mea maior Merob,ipſam dabo tibi vxorem:tantummodo eſto vir fortis,& præliare bella Domini. Saul autem reputabat,dicens:Non ſit manus mea in eum, ſed ſit ſuper eum manus Philiſthinorum.	17	*Dixit autem Saul ad Dauid: Ecce filiam meam maiorem Merab dabo tibi in vxorem: tantummodo eſto mihi filius fortis & præliare bella Domini.Saul autem dicebat: Ne ſit manus mea in eum, ſed ſit in eo manus Peliſtim.*
Ait autem Dauid ad Saul:Quis ego ſum,aut quæ eſt vita mea, aut cognatio patris mei in Iſrael, vt fiam gener regis?	18	*Dixit autem Dauid ad Saul: Quis ego ſum,& quæ vita mea, familia patris mei in Iſrael, quod ſim gener regis?*
Factum eſt autem tempus cum deberet dari Merob filia Saul Dauid, data eſt Hadrieli Molathitæ vxor.	19	*Et fuit, tempore quo danda erat Merab filia Saul ipſi Dauid,data eſt Hadrieli Mecholatita in vxorem.*
Dilexit autem Dauid Michol filia Saul altera. Et nunciatum eſt Saul,& placuit ei.	20	*Dilexit autem Michal filia Saul ipſum Dauid. Et nunciauerunt ipſi Saul,& placuit verbum in oculis eius.*
Dixitque Saul:Dabo eam illi, vt fiat ei in ſcandalum, & ſit ſuper eum manus Philiſthinorum. Dixitque Saul ad Dauid:In duabus rebus gener meus eris hodie.	21	*Dixitq́; Saul: Dabo eam ſibi, vt ſit ei laqueus,& ſit in eo manus Peliſtinorum. Dixitque Saul ad Dauid: In duabus affinitatem contrahes mecum hodie.*
Et mandauit Saul ſeruis ſuis:Loquimini ad Dauid clam me, dicentes:Ecce places regi, & omnes ſerui eius diligunt te. Nunc ergo eſto gener regis.	22	*Præcepit autem Saul ſeruis ſuis: Loquimini ad Dauid clam, dicendo:Ecce complacuit in te rex, & omnes ſerui eius dilexerunt te.Et nunc affinitatem contrahe cum rege.*
Et locuti ſunt ſerui Saul in auribus Dauid omnia verba hæc.Et ait Dauid: num parum videtur vobis,generum eſſe regis? Ego autem ſum vir pauper, & tenuis.	23	*Et locuti ſunt ſerui Saul in auribus Dauid verba hæc. Dixitque Dauid: Num leue eſt in oculis veſtris affinitatem contrahere cum rege? Et ego ſum vir pauper, & deſpectus,*
Et renunciauerunt ſerui Saul,dicentes:Huiuſcemodi verba locutus eſt Dauid.	24	*Et nunciauerunt ſerui Saul ei, dicendo:Secundum verba hæc locutus eſt Dauid.*
Dixit autem Saul: Sic loquimini ad Dauid:Non habet rex ſponſalia neceſſe, niſi tantum centum præputia Philiſthinorum, vt fiat vltio de inimicis regis. Porro Saul cogitabat tradere Dauid in manus Philiſthinorum.	25	*Dixit autem Saul: Sic dicetis ad Dauid: Non eſt voluntas regi in dote,ſed in centum præputijs Peliſtim,vt vlciſcatur de inimicis regis.Saul autem cogitabat, vt mori faceret Dauid per manum Peliſtim.*
Cumque renunciaſſent ſerui eius Dauid verba, quæ dixerat Saul,placuit ſermo in oculis Dauid,vt fieret gener regis.	26	*Nunciaueruntque ſerui eius ipſi Dauid verba hæc, & placuit verbum in oculis Dauid, vt affinitatem contraheret cum rege,*
Et poſt paucos dies ſurgens Dauid,abijt cum viris,qui ſub eo erant. Et percuſſit ex Philiſthijm ducentos viros,& attulit eorum præputia,& annumerauit ea regi,vt eſſet gener eius. Dedit itaque Saul ei Michol filiam ſuam vxorem.	27	*Et non completi erant dies, & ſurrexit Dauid, & iuit ipſe, & viri eius.Et percuſſit ex Peliſtim ducentos viros, & attulit Dauid præputia eorum, & plene tradiderunt ea regi, vt affinitatem contraheret cum rege. Et dedit ei Saul Michal filiam ſuam in vxorem.*
Et vidit Saul, & intellexit, quod Dominus eſſet cum Dauid.Michol autem filia Saul diligebat eum.	28	*Vidit autem Saul, & cognouit, quod Dominus eſſet cum Dauid. Et Michal filia Saul diligebat eum.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

8 Et malum viſum eſt verbum in oculis Saul de ſermone iſto & dixit: Dauidi dederunt decem millia: & mihi dederunt millia,* *et quid ei, niſi regnum?*

9 *Et fuit Saul inuidens Dauid à die illa, & deinceps.*

10 *Et factum eſt à craſtina, & cecidit Spiritus Dei malus ſuper Saul, & prophetauit in medio domus ſuæ: Et Dauid pſallebat manu ſua, ſicut per vnamquamq; diem. Et haſta in manu Saul.*

11 *Et eleuauit Saul haſtam, & dixit: Percutiam in Dauid, & in parietem: & declinauit Dauid à facie eius bis.*

12 Et timuit Saul à facie Dauid.

13 Et remouit eum à ſe, & conſtituit eum ſibi Chiliarchum: & egrediebatur, & ingrediebatur ante populum.

14 Et erat Dauid iu omnibus vijs ſuis intelligens, & Dominus erat cum eo.

15 Et vidit Saul, quia ipſe intelligit valde, & cauebat à facie eius.

16 Et vniuerſus Iſrael, & Iudas diligebat Dauid: quoniam ipſe ingrediebatur, & egrediebatur ante faciem populi.

17 *Et dixit Saul ad Dauid: Ecce filia mea maior Merob, eam tibi dabo in vxorem: tantummodo eſto mihi in filium virtutis, & præliare prælia Domini. Et Saul dixit: Non ſit manus mea ſuper eum, & erit ſuper eum manus alienigenarum.*

18 *Et dixit Dauid ad Saul: Quis ego ſum, & vita cognationis patris mei in Iſrael, quia ero gener regis?*

19 *Et factum eſt in tempore dandi Merob filiam Saul ipſi Dauid, & hæc data eſt ipſi Edriel Molathitæ in vxorem.*

20 Et dilexit Melchol filia Saul Dauid. Et annunciatum eſt Sauli, & rectum fuit in oculis eius.

21 Et dixit Saul: Dabo eam ei, & erit illi in ſcandalum, & fuit ſuper Saul manus alienigenarum.

22 Et mandauit Saul pueris ſuis dicens: Loquimini vos clanculum ipſi Dauid, dicentes: Ecce vult in te rex, & omnes pueri eius diligunt te. Et tu eſto gener regi.

23 Et locuti ſunt pueri Saul in aures Dauid verba iſta. Et dixit Dauid: Si leue in oculis veſtris fieri generum regi? Et ego vir humilis, & non honoratus.

24 Et annunciauerunt pueri Saul ei iuxta verba iſta, quæ locutus eſt Dauid.

25 Et dixit Saul: Hæc dicetis ipſi Dauid: Non vult rex in dono, ſed in centum præputijs alienigenarum, ad vleiſcendum inimicos regis. Et Saul cogitabat inijcere eum in manus alienigenarum.

26 Et annunciant pueri Saul ipſi Dauid verba hæc, & rectum fuit verbum in oculis Dauid, generum fieri regi.

27 Et ſurrexit Dauid, & iuit ipſe, & viri eius. Et percuſſit in alienigenis centum viros, & attulit præputia eorum, & fit gener regi. Et dat ei Melchol filiam ſuam ei in vxorem.

28 Et vidit Saul, quia Dominus cum Dauid, & vniuerſus Iſrael diligebat eum, & adiecit cauere à Dauid amplius.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

8 *Et iratus eſt Saul valde, diſplicuitq; in oculis eius verbum iſtud, ac dixit, Tribuerunt Dauidi decem millia, mihi autem tribuerunt mille: & vltra quid dare poſſunt ei niſi regnum?*

9 *Saul ergo torue aſpiciebat Dauidem à die illa, & vltrà.*

10 *Fuit autem, poſtero die requieuit ſpiritus Dei malus in Saulem, & prophetabat in medio domus, Dauid autem pſallebat manu ſua, ſicut conſueuerat per ſingulos dies: lancea autem erat in manu Saulis:*

11 *Et iaculatus eſt Saul lanceam, dicens, Percutiam Dauidem & parietem. At auertit ſe Dauid à facie eius duabus vicibus.*

12 *Et timuit ſibi Saul à Dauide, quod eſſet Iehouah cum eo, & à Saule receſſiſſet.*

13 *Et amouit eum Saul à ſe, & poſuit eum ſibi tribunum, & egrediebatur atque ingrediebatur ante populum.*

14 *Porro Dauid in omnibus viis ſuis prudenter ſe gerebat, & Iehouah erat cum eo.*

15 *Quumq; vidiſſet Saul quod prudenter ſe gereret valde, timuit à facie eius.*

16 *Vniuerſus nanque Iſrael & Iehudah diligebat Dauidem, quia egrediebatur & ingrediebatur ante eos.*

17 *Dixit igitur Saul ad Dauidem, Ecce filiam meam maiorem Merab dabo tibi in vxorem: tantum eſto mihi filius fortis, & geras bella Iehouæ: Saul autem dicebat, Ne ſit manus mea in eum, ſed ſit in eum manus Peliſthim.*

18 *Dixit vero Dauid ad Saulem: Quis ego ſum, & quæ vita mea, & familia patris mei in Iſraele, vt ſim gener Regi?*

19 *Fuit itaque, quo tempore danda erat Merab filia Saulis Dauidi, data eſt Adrieli Meholathitæ in vxorem.*

20 *Amauit autem Michal filia Saulis Dauidem: quod nunciatum fuit Sauli, & placuit ea res in oculis eius.*

21 *Dixit ergo Saul, Dabo eam illi, vt ſit ei laqueus, & ſit in eum manus Peliſthinorum. Idcirco dixit Saul ad Dauidem, In altera duarum eris mihi gener hodie.*

22 *Præcepit autem Saul ſeruis ſuis, Loquimini Dauidi clam, dicendo, Ecce complacuit ſibi in te Rex, & omnes ſerui eius diligunt te: nunc igitur gener eſto Regis.*

23 *Et loquuti ſunt ſerui Saulis in auribus Dauidis verba hæc. Reſpondit Dauid, Num leue eſt in oculis veſtris generum eſſe Regis, quum ego ſim vir pauper & deſpectus?*

24 *Renuntiauerunt ergo ſerui Saulis ei, dicendo, Talia loquutus eſt Dauid.*

25 *Dixit autem Saul, ſic dicetis Dauidi, Non eſt voluntas Regi in dote, ſed in centum præputiis Peliſthim, vt vltio ſumatur de inimicis Regis. Saul autem cogitabat tradere Dauidem in manum Peliſthim.*

26 *Renuntiauerunt autem ſerui eius Dauidi verba hæc: & placuit ea res in oculis Dauidis, generum eſſe Regis: nondum autem completi erant dies.*

27 *Surrexit ergo Dauid, & abiit ipſe & viri eius, & percuſſit ex Peliſthim ducentos viros, quorum præputia attulit Dauid, & plenè tradiderunt ea Regi, vt gener Regis fieret: & dedit ei Saul Michal filiam ſuam in vxorem.*

28 *Videns autem Saul, animaduertenſq; quod Iehouah eſſet cum Dauide: quodq; Michal filia ſua diligeret eum:*

Vulgat. Editio.

29 Et Saul magis cœpit timere Dauid: factuſque eſt Saul inimicus Dauid cunctis diebus.

30 Et egreſſi ſunt principes Philiſthinorum. A principio autem egreſſionis eorum, prudentius ſe gerebat Dauid, quam omnes ſerui Saul, & celebre factum eſt nomen eius nimis.

CAP. XIX.

1 Locutus eſt autem Saul ad Ionathan filium ſuum, & ad omnes ſeruos ſuos, vt occiderent Dauid. Porro Ionathas filius Saul diligebat Dauid valde.

2 Et indicauit Ionathas Dauid, dicens: Quęrit Saul pater meus occidere te: quapropter obſerua te, quęſo, mane, & manebis clam, & abſconderis.

3 Ego autem egrediens ſtabo iuxta patrem meum, in agro vbicumque fueris: & ego loquar de te ad patrem meum: & quodcumque videro, nunciabo tibi.

4 Locutus eſt ergo Ionathas de Dauid bona ad Saul patrem ſuum: dixitque ad eum: Ne pecces rex in ſeruum tuum Dauid, quia non peccauit tibi, & opera eius bona ſunt tibi valde.

5 Et poſuit animam ſuam in manu ſua, & percuſſit Philiſthæum, & fecit Dominus ſalutẽ magnam vniuerſo Iſraeli: vidiſti, & lætatus es. Quare ergo peccas in ſanguine innoxio, interficiens Dauid, qui eſt abſque culpa?

6 Quod cum audiſſet Saul, placatus voce Ionathę, iurauit: Viuit Dominus, quia non occidetur.

7 Vocauit itaque Ionathas Dauid, & indicauit ei omnia verba hæc & introduxit Ionathas Dauid ad Saul. & fuit ante eum, ſicut fuerat heri, & nudiuſtertius.

8 Motum eſt autem rurſum bellum: & egreſſus Dauid, pugnauit aduerſum Philiſthĳm: percuſſitque eos plaga magna, & fugerunt à facie eius.

9 Et factus eſt Spiritus Domini malus in Saul, ſedebat autem in domo ſua, & tenebat lanceam: porro Dauid pſallebat manu ſua.

10 Niſuſque eſt Saul configere Dauid lancea in pariete, & declinauit Dauid à facie Saul: lancea autem caſſo vulnere perlata eſt in parietem, & Dauid fugit, & ſaluatus eſt nocte illa.

11 Miſit ergo Saul ſatellites ſuos in domum Dauid, vt cuſtodirent eum, & interficeretur mane. Quod cum annunciaſſet Dauid Michol vxor ſua, dicens: Niſi ſaluaueris te nocte hac, cras morieris:

12 Depoſuit eum per feneſtram, porro ille abĳt, & aufugit, atque ſaluatus eſt.

13 Tulit autem Michol ſtatuam, & poſuit eam ſuper lectum, & pellem piloſam caprarum poſuit ad caput eius, & operuit eam veſtimentis.

14 Miſit autem Saul apparitores, qui raperent Dauid: & reſponſum eſt, quod ægrotaret.

15 Rurſumque miſit Saul nuncios, vt viderent Dauid, dicens: Afferte eum ad me in lecto, vt occidatur.

16 Cumque veniſſent nuncĳ, inuentum eſt ſimulacrum ſuper lectum, & pellis caprarum ad caput eius.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et addidit Saul timere à facie Dauid amplius: & fuit Saul inimicans Dauid omnibus diebus.

Egreſſi ſunt autem principes Peliſtim. Et fuit à tempore quo egreſſi ſunt, prudenter ſe geſſit Dauid præ omnibus ſeruis Saul, & magnificatum eſt nomen eius valdè.

CAP. XIX.

Locutus eſt autem Saul ad Ionathan filium ſuum, & ad omnes ſeruos ſuos, vt occideret Dauid. Et Ionathan filius Saul complacuit in Dauid valdè.

Et nunciauit Ionathan ipſi Dauid, dicendo: Quærit Saul pater meus interficere te: & nunc caue tibi obſecro manè, & manebis in occulto, & abſcondes te.

Ego autem egrediar, & ſtabo ad manum patris mei in agro in quo eris: ego autem loquar de te ad patrem meum: & videbo quid reſpondeat, & nunciabo tibi.

Locutus eſt autem Ionathan de Dauid bonum ad Saul patrem ſuum: dixitq́ ad eum: Ne peccet rex contra ſeruum ſuum contra Dauid, quia non peccauit tibi, & quia opus eius bonum eſt tibi valdè.

Et poſuit animam ſuam in manu ſua, & percuſſit Peliſtæum, fecitq́ Dominus ſalutem magnam vniuerſo Iſraeli: vidiſti, & lætatus es. Et vt quid peccabis contra ſanguinem innocentem, vt interficias Dauid gratis?

Audiuitq́ Saul voci Ionathan, & iurauit Saul: Viuit Dominus, ſi morietur.

Et vocauit Ionathan Dauid, & nunciauit ei Ionathan omnia verba hæc, & adduxit Ionathan Dauid ad Saul, & fuit ante eum ſicut heri, & nudiuſtertius.

Additum eſt autem bellum eſſe, & egreſſus eſt Dauid, & pugnauit cum Peliſtim: percuſſitq́ eos plaga magna, & fugerunt à facie eius.

Fuit autem Spiritus Domini malus ſuper Saul, eratq́ in domo ſua ſedens, & lancea eius erat in manu ſua, Dauid autem pſallebat manu.

Et quæſiuit Saul percutere lancea Dauid, & parietem, & declinauit à facie Saul: & percuſſit lancea parietem, & Dauid fugit, & euaſit nocte illa.

Miſit autem Saul nuncios ad domum Dauid, vt cuſtodirent eum, & occiderent eum manè. Et indicauit ipſi Dauid Michal vxor eius, dicendo: Niſi ſerues animam tuam nocte cras interficieris:

Et deſcendere fecit Michal Dauid per feneſtram, & abiit, & fugit, & ſeruatus eſt.

Tulitq́ Michal ſimulachrum, & poſuit in lecto, & puluinar è pilis caprarum poſuit ſub capite eius, & operuit veſte.

Miſitque Saul nuncios, vt tolleret Dauid: & dixit: Ægrotat.

Miſitq́ Saul nuncios, vt viderent Dauid, dicendo: Aſcendere facite eum in lecto ad me, vt occidere faciam eum.

Et venerunt nuncĳ, & ecce ſimulachrum ſuper lectum, & puluinar è pilis caprarum ſub capite eius.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Dixitque Saul ad Michol: Quare ſic illuſiſti mihi, & dimiſiſti inimicum meum, vt fugeret? Et reſpondit Michol ad Saul: Quia ipſe locutus eſt mihi: Dimitte me, alioquin interficiam te.

18 Dauid autem fugiens, ſaluatus eſt, & venit ad Samuel in Ramatha, & nunciauit ei omnia, quę fecerat ſibi Saul: & abierunt ipſe & Samuel, & morati ſunt in Naioth.

19 Nunciatum eſt autem Sauli à dicentibus: Ecce Dauid in Naioth in Ramatha.

20 Miſit ergo Saul lictores, vt raperent Dauid: qui cum vidiſſent cuneum prophetarum vaticinantium, & Samuelem ſtantem ſuper eos, factus eſt etiam Spiritus Domini in illis, & prophetare cœperunt etiam ipſi.

21 Quod cum nunciatum eſſet Sauli, miſit, & alios nuncios: prophetauerunt autem & illi. Et rurſum miſit Saul tertios nuncios: qui & ipſi prophetauerunt. Et iratus iracundia Saul,

22 Abijt etiam ipſe in Ramatha, & venit vſque ad ciſternam magnam, quæ eſt in Socho, & interrogauit, & dixit: In quo loco ſunt Samuel & Dauid? Dictumque eſt ei: Ecce in Naioth ſunt in Ramatha.

23 Et abijt in Naioth in Ramatha, & factus eſt etiam ſuper eum Spiritus Domini, & ambulabat ingrediens, & prophetabat vſque dum veniret in Naioth in Ramatha.

24 Et expoliauit etiam ipſe ſe veſtimentis ſuis, & prophetauit cum cæteris coram Samuele, & cecidit nudus tota die illa, & nocte. Vnde & exiuit prouerbium: * Num & Saul inter prophetas?

* Sup. 10. 12.

CAP. XX.

1 FVgit autem Dauid de Naioth, quæ eſt in Ramatha, veniensque locutus eſt coram Ionatha: Quid feci? quę eſt iniquitas mea, & quod peccatum meum in patrem tuum, quia quærit animam meam?

2 Qui dixit ei: Abſit, non morieris: neque enim faciet pater meus quidquam grande, vel paruum, niſi prius indicauerit mihi: hunc ergo celauit me pater meus ſermonem tantummodo? nequaquam erit iſtud.

3 Et iurauit rurſum Dauidi. Et ille ait: Scit profecto pater tuus, quia inueni gratiam in oculis tuis, & dicet: Neſciat hoc Ionathas, ne forte triſtetur. Quinimmo viuit Dominus, & viuit anima tua, quia vno tantum (vt ita dicam) gradu, ego morſque diuidimur.

4 Et ait Ionathas ad Dauid: Quodcumque dixerit mihi anima tua, faciam tibi.

5 Dixit autem Dauid ad Ionathan: Ecce calendæ ſunt craſtino, & ego ex more ſedere ſoleo iuxta regem ad veſcendum: dimitte ergo me, vt abſcondar in agro vſque ad veſperam diei tertiæ.

6 Si reſpiciens requiſierit me pater tuus: reſpondebis ei: Rogauit me Dauid, vt iret celeriter in Bethlehem ciuitatem ſuam: quia victimæ ſollemnes ibi ſunt vniuerſis contribulibus ſuis.

7 Si dixerit: Bene, pax erit ſeruo tuo. Si autem fuerit iratus, ſcito quia completa eſt malitia eius.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Dixitque Saul ad Michal: Vt quid ſic decepiſti me, & dimiſiſti inimicum meum, & ſaluatus eſt? Et dixit Michal ad Saul: Ipſe dixit mihi: Dimitte me, alioquin interficiam te.*

18 *Dauid autem fugit, & euaſit, & venit ad Semuel, in Ramah, & indicauit ei omnia, quæ fecit ſibi Saul: & abiit ipſe, & Semuel, & morati ſunt in Naioth.*

19 *Et nunciatum eſt Saul, dicendo: Ecce Dauid in Naioth quæ eſt in Ramah.*

20 *Miſitque Saul nuncios ad tollendum Dauid: & viderunt cuneum prophetarum prophetantium, & Semuel ſtantem [illegible] eos. & fuit ſuper nuncios Saul Spiritus Dei, & prophetabant etiam ipſi.*

21 *Et nunciauerunt Saul, & miſit nuncios alios: & prophetauerunt etiam ipſi. Et addidit Saul, & miſit nuncios tertios: & prophetauerunt etiam ipſi.*

22 *Et abiit etiam ipſe in Ramah & venit vſque ad ciſternam magnam, quæ eſt in Secho & interrogauit, & dixit: Vbi eſt Semuel & Dauid? Et dixit: Ecce in Naioth, quæ eſt in Ramah.*

23 *Et abiit illuc in Naioth in Ramah, & fuit ſuper eum etiam Spiritus [illegible] eundo, & prophetauit vſquequo veniret in Naioth in Ramah.*

24 *Et expoliauit ſe etiam ipſe [illegible] ſuis, & prophetauit etiam ipſe coram Semuel, [illegible] tota die illa, & nocte. Idcirco dicunt: Num etiam Saul inter prophetas?*

CAP. XX.

1 *F[illegible] autem Dauid de Naioth, quæ eſt [in] Ramah, & venit, & dixit coram Ionathan: Quid feci? [illegible] iniquitas mea, & quod peccatum meum [illegible] patre tuo, quia quærit animam meam?*

2 *Dixitque ei: Abſit, non morieris: Ecce non faciet pater meus [illegible] vel [illegible] nisi [illegible] patet meus à me [illegible] non eſt [illegible].*

3 *Et iurauit adhuc Dauid. [illegible]*

4 *[illegible] Ionathan ad Dauid: Quid dixerit anima tua, faciam tibi.*

5 *Dixit autem Dauid ad Ionathan: Ecce [illegible] cras, [illegible] ſedeo apud regem ad [illegible] & dimittes me, & abſcondam me in agro [illegible] diei tertiæ.*

6 *Si recordando [illegible] fuerit me pater tuus, [illegible] Bethlehem ciuitatem [illegible] toti familiæ.*

7 *Si ſic dixerit: Bene: pax ſeruo tuo. Si autem [illegible] ira fuerit ei, ſcito quia completa eſt malitia [illegible].*

Tranſl. ex Septuag. | Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

17 Et dixit Saul ad Melchol: Vt quid ſic decepiſti me,& emiſiſti inimicum meum,& ſaluatus eſt? Et dixit Melchol ad Saul: Ipſe dixit,emitte me: Si autem non,interficiam te.

Dixitque Saul ad Michal, Vt quid ſic decepiſti me, & dimiſiſti inimicum meum, & euaſit? Reſpondit Michal Sauli, Ipſe dixit mihi, Dimitte me, vt quid interficiam te.

18 Et Dauid fugit,& ſaluatus eſt, & aduenit ad Samuel in Armathæm,& annunciat ei omnia, quæcumque fecit ſibi Saul:& iuit Samuel,& Dauid, & ſederunt in Nauath in Rhama.

Dauid igitur fugiens euaſit, & venit ad Semuelem in Ramah, indicauitq́ ei omnia quæ fecerat illi Saul: & abiit ipſe & Semuel,& morati ſunt in Naioth.

19 Et annunciatum eſt Saul, dicentes: Ecce Dauid in Nauath in Rhama.

Renuntiatum eſt autem Sauli,hiſce verbis,Ecce Dauid eſt in Naioth quæ eſt in Ramah.

20 Et miſit Saul nuncios ad capiendum Dauid: & viderunt eccleſiam prophetarum,& Samuel ſtabat aſſiſtens ſuper eos, & factus eſt ſuper nuncios Saul Spiritus Dei,& prophetant.

Miſitque Saul nuncios ad tollendum Dauidem, & viderunt cœtum Prophetarum prophetantium, & Semuelem ſtantem, conſtitutum ſuper eos: & fuit ſuper nuntios Saulis Spiritus Dei, & prophetabant etiam ipſi.

21 Et annunciatum eſt Saul, & miſit nuncios alios: & prophetauerunt etiam ipſi.Et adiecit Saul mittere nuncios tertios:& prophetauerunt etiam ipſi.Et indignatus eſt ira Saul:

Renuntiauerunt autem hoc Sauli: qui miſit nuntios alios,& prophetauerunt etiam ipſi: rurſusq́ & Saul miſit nuntios tertios, & prophetauerunt etiam ipſi.

22 Et iuit etiam ipſe in Armathæm, & venit vſque ad puteum areę, quæ in Sephi, & interrogauit, & dixit:Vbi Samuel, & Dauid? Et dixerunt: Ecce in Nauath in Rhama.

Abiens ergo & ipſe in Ramah, venit vſque ad ciſternam magnam quæ eſt in Sechu: & interrogans ait, Vbi ſunt Semuel & Dauid?Et dixit quidam,Ecce eſt in Naioth quæ eſt in Ramah.

23 Et iuit inde in Nauath in Rhama,& factus eſt etiam ſuper eum Spiritus Dei, & ibat prophetans, quoadusque ipſe veniret in Nauath in Rhama.

Et abiit illuc in Naioth in Ramah: & fuit ſuper eum etiam Spiritus Dei, atque inter eundum prophetabat vſquequo veniret in Naioth quæ eſt in Ramah.

24 Et exuit veſtimenta ſua, & prophetauit coram eis, & cecidit nudus totam diem illam, & totam noctem. Propter hoc dicebant: Si & Saul in prophetis?

Et exuit etiam ipſe veſtes ſuas, ac prophetauit etiam ipſe coram Semuele, ceciditq́ nudus tota die illa, & tota nocte: Idcirco dicunt, Num etiam Saul inter prophetas?

CAP. XX. | CAP. XX.

1 ET fugit Dauid de Nauath in Rhama, & venit coram Ionathan, & dixit: Quid feci? & quæ iniuſtitia mea, & quid peccaui coram patre tuo, quia inquirit animam meam?

FVgiens autem Dauid de Naioth quæ eſt in Ramah, venit, & dixit coram Iehonathan, Quid feci? quæ eſt iniquitas mea, & quod peccatum meum coram patre tuo, quod quærit animam meam?

2 Et dixit ei Ionathan:Nequaquam tibi, non morieris:ecce non faciet pater meus verbũ magnum, aut paruum,& non reuelabit auriculam meam: & quid, quia abſcondet pater meus à me verbum hoc?non eſt iſtud.

Qui dixit ei, Abſit, non morieris: ecce non facit pater meus rem grandem vel rem paruam quin reuelet aurem meam: quare ergo celaret me pater meus rem hanc? non hoc faciet.

3 Et reſpondit Dauid ipſi Ionathan. Et dixit:Cognoſcens nouit pater tuus, quia inueni gratiam in oculis tuis,& dixit: Non cognoſcat hoc Ionathan, ne minime velit.Sed viuit Dominus, & viuit anima tua, quia ſicut dixi impletum eſt inter me, & mortem.

Et iurauit adhuc Dauid, ac dixit, Certo nouit pater tuus quod inueni gratiam in oculis tuis, & dicet, Ne cognoſcat hoc Iehonathan: ne fortè dolore afficiatur. verum viuit Iehouah, & viuit anima tua quod quaſi paſſus vnus eſt inter me & mortem.

4 Et dixit Ionathan ad Dauid: Quid concupiſcit anima tua,& quid faciam tibi?

Reſpondit Iehonathan Dauidi, Quid dicit anima tua, & faciam tibi?

5 Et dixit Dauid ad Ionathan:Ecce nunc Neomenia cras, & ego ſedens non ſedebo manducare: & dimittes me, & abſcondar in campo vſque ad veſperam.

Dixit autem Dauid ad Iehonathan, Ecce Calendæ ſunt cras, & ſedendo ſedere ſoleo apud Regem ad veſcendum, dimittas ergo me, & abſcondam me in agro vſque ad veſperam diei tertiæ.

6 Et ſi recenſens recenſuerit me pater tuus, & dices: Deprecans deprecatus eſt à me Dauid currere vſque in Bethleem ciuitatem ſuam: quoniam ſacrificium dierum ibi vniuerſæ tribui.

Si recordando recordatus fuerit mei pater tuus, dices, Poſtulando poſtulauit à me Dauid vt curreret in Bethlehem vrbem ſuam: quod ſacrificium annuum ſit ibi toti familiæ.

7 Si hæc dixerit:Bene,pax ſeruo tuo. Et ſi dure reſponderit tibi, ſcito quia conſummata eſt malitia ab eo.

Si ſic dixerit, Bene, pax eſt ſeruo tuo: ſi autem indignetur, ſcito quod completa ſit malitia eius.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Fac ergo miſericordiam in ſeruum tuum: qui fœdus Domini me famulum tuum tecum inire feciſti. Si autem eſt iniquitas aliqua in me, tu me interfice, & ad patrem tuum ne introducas me.	8	*Et facies miſericordiam cum ſeruo tuo, quia in fœdus Domini adduxiſti ſeruum tuum tecum. Et ſi eſt in me iniquitas, interfice me tu, & vſque ad patrem tuum, vt quid introduces me.*
Et ait Ionathas: Abſit hoc à te: neque enim fieri poteſt, vt ſi certe cognouero completam eſſe patris mei malitiam contra te, non annunciem tibi.	9	*Dixitque Ionathan: Abſit tibi: vt ſi cognoſcendo cognouero quod completa ſit malitia cum patre meo, vt veniat contra te, non illud annunciem tibi.*
Reſponditque Dauid ad Ionathan: Quis renunciabit mihi, ſi quid forte reſponderit tibi pater tuus dure de me?	10	*Dixitque Dauid ad Ionathan: Quis renunciabit mihi ſi quid boni, vel ſi quid reſponderit tibi pater tuus durè?*
Et ait Ionathas ad Dauid: Veni, & egrediamur foras in agrum. Cumque exiſſent ambo in agrum:	11	*Dixitque Ionathan ad Dauid: Veni, & egrediamur in agrum. Et egreſſi ſunt ambo in agrum:*
Ait Ionathas ad Dauid: Domine Deus Iſrael, ſi inueſtigauero ſententiam patris mei craſtino, vel perendie: & aliquid boni fuerit ſuper Dauid, & non ſtatim miſero ad te, & notum tibi fecero:	12	*Dixit autem Ionathan ad Dauid: Domine Deus Iſrael, ſi inueſtigauero patrem meum iuxta tempus cras diei tertia: & ecce bonum fuerit ſuper Dauid, & non tunc miſero ad te, & aperuero aurem tuam:*
Hæc faciat Dominus Ionathæ, & hæc addat. Si autem perſeuerauerit patris mei malitia aduerſum te, reuelabo aurem tuam, & dimittam te, vt vadas in pace, & ſit Dominus tecum, ſicut fuit cum patre meo.	13	*Sic faciat Dominus Ionatha, & ſic addat. Si placuerit patri meo, vt adducat malum ſuper te, aperiam aurem tuam, & dimittam te, & ibis in pace, & ſit Dominus tecum, quemadmodum fuit cum patre meo.*
Et ſi vixero, facies mihi miſericordiam Domini: ſi vero mortuus fuero:	14	*Et non tantum adhuc me viuente facies mecum miſericordiam Domini: & non moriar.*
Non auferes miſericordiam tuam à domo mea vſque in ſempiternum, quando eradicauerit Dominus inimicos Dauid, vnumquemque de terra: auferat Ionathan de domo ſua, & requirat Dominus de manu inimicorum Dauid.	15	*Sed etiam non abſcides miſericordiam tuam à domo mea vſque in ſeculum, nec cum abſciderit Dominus inimicos Dauid vnumquemque è ſuperficie terra.*
Pepigit ergo Ionathas fœdus cum domo Dauid: & requiſiuit Dominus de manu inimicorum Dauid.	16	*Et pepigit fœdus Ionathan cum domo Dauid: et requirat Dominus de manu inimicorum Dauid.*
Et addidit Ionathas deierare Dauid, eo quod diligeret illum: ſicut enim animam ſuam, ita diligebat eum.	17	*Et addidit Ionathan, vt iuraret ipſi Dauid, propterea quod diligeret ipſum: quia ſecundum dilectionem anima ſua, diligebat eum.*
Dixitque ad eum Ionathas: Cras Calendę ſunt, & requireris:	18	*Dixit autem ei Ionathan: Cras ſunt Kalenda, & memoraberis:*
Requiretur enim ſeſſio tua vſque perendie. Deſcendes ergo feſtinus, & venies in locum vbi celandus es in die qua operari licet, & ſedebis iuxta lapidem, cui nomen eſt Ezel.	19	*Deficiet enim ceſſio tua. Et manebis tribus diebus deſcendes valde, & venies ad locum in quo abſcondes te in die operis, manebis apud lapidem viatorium.*
Et ego tres ſagittas mittam iuxta eum, & iaciam quaſi exercens me ad ſignum.	20	*Ego autem tres ſagittas ad latus eius iaciam mittendo ad ſignum.*
Mittam quoque & puerum, dicens ei: Vade, & affer mihi ſagittas.	21	*Et ecce mittam puerum, dicens ei: Vade inueni ſagittas.*
Si dixero puero: Ecce ſagittæ intra te ſunt, tolle eas: tu veni ad me, quia pax tibi eſt, & nihil eſt mali, viuit Dominus. Si autem ſic locutus fuero puero: Ecce ſagittæ vltra te ſunt: vade in pace, quia dimiſit te Dominus.	22	*Si dicendo dixero puero: Ecce ſagitta à te, & infra cape eam: & veni, quia pax tibi, & non eſt quicquam mali viuit Dominus. Si vero ſic dixero puero: Ecce ſagitta à te, & vltra: vade, quia dimiſit te Dominus.*
De verbo autem, quod locuti ſumus ego & tu, ſit Dominus inter me, & te vſque in ſempiternum.	23	*Verbum autem, quod locuti ſumus ego & tu ecce Dominus inter me, & te, vſque in ſeculum.*
Abſconditus eſt ergo Dauid in agro, & venerunt Calendæ, & ſedit rex ad comedendum panem.	24	*Abſcondit autem ſe Dauid in agro, & fuerunt Kalenda, & ſedit rex, panem ad veſcendum.*
Cumque ſediſſet rex ſuper cathedram ſuam (ſecundum conſuetudinem) quę erat iuxta parietem, ſurrexit Ionathas, & ſedit Abner ex latere Saul, vacuuſque apparuit locus Dauid.	25	*Seditq́; rex ſuper cathedram ſuam ſicut conſueuerat alias in cathedra iuxta parietem, & ſurrexit Ionathan, seditq́; Abner ex latere Saul, & carebat ſedente locus Dauid.*
Et non eſt locutus Saul quidquam in die illa: cogitabat enim quod forte eueniſſet ei, vt non eſſet mundus, nec purificatus.	26	*Et non eſt locutus Saul quicquam in die illa: dixit enim: Accidens eſt non quod non ſit mundus, vel quia non eſt mundus.*
Cumque illuxiſſet dies ſecunda poſt Calendas, rurſus apparuit vacuus locus Dauid. Dixitque Saul ad Ionathan filium ſuum: Cur non venit filius Iſai, nec heri, nec hodie ad veſcendum?	27	*Et fuit in craſtino Kalendarum ſecundo caruit ſedente locus Dauid. Dixitq́; Saul ad Ionathan filium ſuum: Quare non venit filius Iſai etiam heri, etiam hodie ad panem?*

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et facies miſericordiam cum ſeruo tuo: quoniam induxiſti in teſtamentum Domini ſeruum tuum cum te ipſo. Et, ſi eſt iniuſtitia in ſeruo tuo, interfice me tu, & vſque ad patrem tuum, vt quid ita introducis me.	8	*Facias ergo miſericordiam cum ſeruo tuo, quia in fœdus Iehouę adduxiſti ſeruum tuum tecum: & ſi eſt in me iniquitas, interfice me tu: & vſque ad patrem tuum quare adduceres me?*
Et dixit Ionathan: Nequaquam tibi: quoniam ſi cognoſcens cognouero, quia conſummata eſt malitia à patre meo ad veniendum ſuper te, etſi non fuerit in ciuitatibus tuis, ego annunciabo tibi.	9	*Dixit vero Iehonathan, Abſit tibi, quod ſi certo ſciuero completam eſſe malitiam cum patre meo, vt veniat contra te, non illud annuntiem tibi.*
Et dixit Dauid ad Ionathan: Quis annunciabit mihi, ſi reſponderit pater tuus dure?	10	*Dauid præterea ait ad Ionathan: Quis renuntiabit mihi bonum, aut quid reſponderit tibi pater tuus durè?*
Et dixit Ionathan ad Dauid: Vade, & maneto in campo. Et egrediuntur vtrique in campum:	11	*Reſpondit Iehonathan Dauidi, Age egrediamur in agrum. Et egreſſi ſunt ambo in agrum.*
Et dixit Ionathan ad Dauid: Dominus Deus Iſrael nouit, quia interrogauero patrē meum, prout tempus, ter, & ecce bonum fuerit de Dauid, & non miſero ad te in campum:	12	*Tum dixit Ionathan Dauidi, Iehouah Deus Iſrael, ſi inueſtigauero patrem meum hoc fere tempore cras aut perendie, & ecce ſi bonum fuerit ſuper Dauidem, & non tunc miſero ad te, reuelaueroq́ aurem tuam:*
Hæc faciat Deus ipſi Ionathan, & hæc adijciat. Quoniam deferam mala ſuper te, & reuelabo auriculam tuam, & dimittam te, & abibis in pace, & erit Dominus tecum, ſicut fuit cum patre meo.	13	*Sic faciat Iehouah Iehonathan, & ſic addat: quod ſi placuerit patri meo adducere malum ſuper te, etiam reuelabo aurem tuam, ac dimittam te, ibiq́ in pace, & ſit Iehouah tecum, quemadmodum fuit cum patre meo.*
Et ſiquidem adhuc me viuente, & facies miſericordiam mecum & ſi morte mortuus fuero:	14	*Et non peto à te, ſi fuero adhuc viuens: non enim vereor quin facturus ſis mecum miſericordiam Iehouę, & non moriar.*
Non auferes miſericordiam tuam à domo mea vſque in ſæculum, &, ſi non, in auferendo Dominum inimicos Dauid, vnumquemque à facie terræ: inueniatur nomen Ionathan à domo Dauid, & requirat Dominus inimicos Dauid.	15	*Sed peto non reſcindas miſericordiam tuam à domo mea vſque in ſeculum, ne tum quidem quum ſuccidet Iehouah inimicos Dauidis vnumquenque è ſuperficie terræ.*
Quę deberent correſpōdere nu. 16. deſunt ab hac tranſl. ex Sept. Rom.	16	*Pepigit itaque fœdus Iehonathan cum domo Dauidis, dicens, Requirat Iehouah de manu inimicorum Dauidis.*
Et adiecit adhuc Ionathan iurare ipſi Dauid: quoniam amauit animo amantis ſe.	17	*Et addidit Iehonathan iurare ipſi Dauidi, propterea quod diligeret ipſum: nam iuxta amorem animæ ſuæ amabat eum.*
Et dixit Ionathan: Cras Neomenia, & viſitaberis:	18	*Dixit autem ei Iehonathan, Cras ſunt Calendæ: itaque memoraberis: vacabit enim ſeſſio tua.*
Quia viſitabitur ſedes tua. Et tertiabis, & ſpeculaberis, & venies ad locum tuum, vbi abſcondes te in die operaria, & ſedebis apud Ergab illud.	19	*Tribus igitur diebus deliteſces, & deſcendes valde, veniesq́ ad locum in quo delitueras die operis, & manebis apud lapidem viatorium.*
Et ego tertiabo ſagittis iaculans, emittens in Amattari.	20	*Ego autem tres ſagittas ad latus eius iaciam, mittendo illas ad ſcopum,*
Et ecce mitto puerum, dicens: Veni, reperias mihi ſagittam.	21	*Poſtea autē mittā puerū, dicens ei, Vade, inueni ſagittas. Si dicēdo dixero puero, Ecce ſagittæ à te & citra: cape eā, et veni, quia pax tibi, nec eſt quicquā mali, viuit Iehouah.*
Si dixero dicens puero, hic ſagitta à te, & hic, cape eam accede, quoniam pax tibi, & non eſt verbum, viuit Dominus. Si autem hæc dixero adoleſcenti, hic ſagitta à te, & vltra: vade, quoniam dimiſit te Dominus.	22	*Si vero ſic dixero puero, Ecce ſagittæ ſunt à te & vltra: vade, quia dimiſit te Iehouah.*
Et verbum, quod locuti ſumus ego, & tu, ecce Dominus teſtis inter me, & te vſque in ſæculum.	23	*Verbi autem quod loquuti ſumus ego & tu, ecce Iehouah teſtis inter me & te vſque in ſeculum.*
Et abſcondit ſe Dauid in agro, & aduenit menſis, & venit rex ad menſam ad comedendum.	24	*Abſcondit ergo ſe Dauid in agro. fuerunt itaque Calendæ, & accubuit menſæ Rex ad veſcendum:*
Et ſedit ſuper cathedram ſuam, ſicut ſemel, & ſemel, ſuper cathedram apud parietem, & præuenit ipſum Ionathan, & ſedit Abenner à latere Saul & viſitatus eſt locus Dauid.	25	*Seditq́ Rex in ſede ſua ſicut ſemel & iterum, in ſede inquam iuxta parietem: aſſurrexitq́ Iehonathan, ſeditq́ Abner ad latus Saulis: vacabat vero locus Dauidis.*
Et non locutus eſt Saul in die illa: quoniam dixit: Accidens videtur, vt non ſit purus, quoniam mundatus eſt.	26	*Non eſt tamen loquutus Saul quicquam die illa: dicebat enim, Accidens eſt præterquam quod eſt mundus, vel quia non eſt mundus.*
Et factum eſt craſtina menſis die ſecunda, & viſitatus eſt locus Dauid. Et dixit Saul ad Ionathan filium ſuum: Quid, quod non aduenit filius Ieſſę, & heri, & hodie ad menſam?	27	*Fuit præterea poſtridie Calendarum, ſecundo, vacauit locus Dauidis: & dixit Saul ad Iehonathan filium ſuum, Quare non venit filius Iſai neque heri, neque hodie ad veſcendum?*

Vulgat. Editio.

Reſponditque Ionathas Sauli: Rogauit me ob-
nixe, vt iret in Bethlehem:

Et ait: Dimitte me, quoniam ſacrificium ſollem-
ne eſt in ciuitate, vnus de fratribus meis accerſiuit
me: nunc ergo ſi inueni gratiam in oculis tuis, va-
dam cito, & videbo fratres meos. Ob hanc cauſam
non venit ad menſam regis.

Iratus autem Saul aduerſum Ionathan, dixit ei:
Fili mulieris virum vltro rapientis, numquid ig-
noro, quia diligis filium Iſai in confuſionem tuam,
& in confuſionem ignominioſæ matris tuæ?

Omnibus enim diebus quibus filius Iſai vixerit
ſuper terram, non ſtabilieris tu, neque regnum
tuum. Itaque iam nunc mitte, & adduc eum ad
me: quia filius mortis eſt.

Reſpondens autem Ionathas Sauli patri ſuo, ait:
Quare morietur? quid fecit?

Et arripuit Saul lanceam, vt percuteret eum. Et
intellexit Ionathas, quod definitum eſſet à patre
ſuo, vt interficeret Dauid.

Surrexit ergo Ionathas à menſa in ira furoris, &
non comedit in die Calendarum ſecunda panem.
Contriſtatus eſt enim ſuper Dauid, eo quod confu-
diſſet eum pater ſuus.

Cumque illuxiſſet mane, venit Ionathas in a-
grum iuxta placitum Dauid, & puer paruulus
cum eo:

Et ait ad puerum ſuum: Vade, & affer mihi ſa-
gittas, quas ego iacio. Cumque puer cucurriſſet, ie-
cit aliam ſagittam trans puerum.

Venit itaque puer ad locum iaculi, quod miſe-
rat Ionathas: & clamauit Ionathas poſt tergum pue-
ri, & ait: Ecce ibi eſt ſagitta porro vltra te.

Clamauitque iterum Ionathas poſt tergum pue-
ri, dicens: Feſtina velociter, ne ſteteris. Collegit au-
tem puer Ionathæ ſagittas, & attulit ad dominum
ſuum:

Et quid ageretur, penitus ignorabat: tantummo-
do enim Ionathas, & Dauid rem nouerant.

Dedit ergo Ionathas arma ſua puero, & dixit ei:
Vade, & defer in ciuitatem.

Cumque abiiſſet puer, ſurrexit Dauid de loco,
qui vergebat ad Auſtrum, & cadens pronus in ter-
ram, adorauit tertio: & oſculantes ſe alterutrum,
fleuerunt pariter, Dauid autem amplius.

Dixit ergo Ionathas ad Dauid: Vade in pace:
quæcumque iurauimus ambo in nomine Domini,
dicentes: Dominus ſit inter me, & te, & inter ſe-
men meum, & ſemen tuum vſque in ſempiter-
num.

Et ſurrexit Dauid, & abiit: ſed & Ionathas in-
greſſus eſt ciuitatem.

CAP. XXI.

VEnit autem Dauid in Nobe ad Achimelech ſa-
cerdotem: & obſtupuit Achimelech, eo quod
veniſſet Dauid. Et dixit ei: Quare tu ſolus, & nul-
lus eſt tecum?

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

28 *Reſponditq́; Ionathan ad Saul: Poſtulando poſtulauit*
Dauid à me, vt iret vſque Bethlechem.

29 *Et dixit: Dimitte me obſecro, quia victima eſt familiæ*
noſtra in ciuitate, & ipſe præcepit mihi frater meus, vt
illuc me conferam: & nunc ſi inueni gratiam in oculis
tuis conferam me illuc, & videbo fratres meos. Idcirco non
venit ad menſam regis.

30 *Et iratus eſt furor Saul in Ionathan, & dixit ei: Fili*
matris peruerſæ rebellionis, an non noui, quod eligis filium
Iſai in confuſionem tuam, & in confuſionem ignominiæ
matris tuæ?

31 *Omnibus enim diebus quibus filius Iſai vixerit ſuper*
terram, non ſtabilieris tu, neque regnum tuum. Et nunc
mitte, & tolle eum ad me, quia obnoxius morti eſt.

32 *Reſpondit autem Ionathan ad Saul patrem ſuum, &*
dixit ei: Vt quid morietur? quid fecit?

33 *Et iaculatus eſt lanceam contra eum, vt percuteret*
eum. Et cognouit Ionathan, quod decreuerat pater ſuus
interficere Dauid.

34 *Surrexitq́; Ionathan è menſa in ira furoris, & non*
comedit in die Kalendarum ſecunda panem. Dolore enim
affectus eſt propter Dauid, quia ignominia affecit eum pa-
ter ſuus.

35 *Et fuit, manè egreſſus eſt Ionathan in agrum ad tem-*
pus conſtitutum Dauidi, & puer paruus cum eo:

36 *Dixitq́; ad puerum ſuum: Curre inueni nunc ſagittas*
quas iacio. Et puer cucurrit, & iecit ſagittas trans illum.

37 *Et venit puer vſque ad locum ſagittæ, quam iecerat*
Ionathan: clamauitq́; Ionathan poſt puerum, & dixit:
Nonne ſagitta à te, & vltra.

38 *Clamauitq́; Ionathan poſt puerum: Accelera, feſtina,*
ne ſteteris. Et collegit puer Ionathan ſagittas, & venit ad
dominum ſuum.

39 *Puer autem neſciebat quicquam; ſed Ionathan, & Da-*
uid ſciebant rem.

40 *Deditq́; Ionathan arma ſua puero, qui erat ei, dixitq́;*
ei: Vade defer in ciuitatem.

41 *Puer ingreſſus eſt, & Dauid ſurrexit à loco, qui ver-*
gebat ad Auſtrum, & cecidit in faciem ſuam in terram,
& incuruauit ſe tribus vicibus: & oſculati ſunt vnuſ-
quiſque alter alterum, & fleuerunt vnuſquiſque alter
cum altero, ſed Dauid magis fleuit.

42 *Dixitq́; Ionathan ad Dauid: Vade in pace: quod iura-*
uimus ambo per nomen Domini, dicendo: Dominus ſit in-
ter me, & te, & inter ſemen meum, & ſemen tuum vſque
in ſæculum.

43 *Et ſurrexit, & abiit: & Ionathan ingreſſus eſt ciuita-*
tem.

CAP. XXI.

1 *VEnit autem Dauid in Nob ad Achimelech ſacerdo-*
tem: & timuit Achimelech, & venit in occurſum
Dauid. Dixitq́; ei: Quare es ſolus, & vir non eſt tecum?

Tranſl. ex Septuag.

28 Et reſpondit Ionathan ad Saul:& dixit ei:Deprecatus eſt à me Dauid vſque in Bethleem ciuitatem ſuam ire:

29 Et dixit:Dimitte nunc me,quoniam ſacrificium ipſius tribus, nobis in ciuitate,& mandauerunt ad me fratres mei : & nunc, ſi inueni gratiam in oculis tuis, tranſibo iam, & videbo fratres meos. Propter hoc non aduenit ad menſam regis.

30 Et indignatus eſt ira Saul ſuper Ionathan valdè, & dixit ei : Fili puellarum vltro venientium, non enim noui, quia particeps es tu filio Ieſſæ in confuſionem tuam, & in confuſionem reuelationis matris tuæ?

31 Quoniam omnibus diebus, quibus filius Ieſſæ vixerit ſuper terram, non parabitur regnum tuũ. Nunc igitur mittens cape adoleſcentem: quia filius mortis iſte.

32 Et reſpondit Ionathan ad Saul: Vt quid moritur? quid fecit?

33 Et eleuauit Saul haſtam ſuper Ionathan ad interficiendum eum. Et cognouit Ionathan, quia conſummata eſt malitia hæc à patre ſuo, interficiendi Dauid.

34 Et reſiliit Ionathan à menſa in indignatione iræ, & non comedit in ſecunda menſis panem. Quoniã ſauciatus eſt ſuper Dauid,quoniam conſummauerat ſuper eum pater ſuus.

35 Et factum eſt manè,& exiit Ionathan in campũ, ſicut conſtituerat in teſtimonium Dauid, & puer paruulus cum eo:

36 Et dixit puero: Curre inuenito mihi ſagittas, in quibus ego iaculor. Et puer cucurrit, & ipſe iaculatus eſt ſagittam, & tranſire fecit eam.

37 Et venit puer vſque ad locum ſagittæ,quo iaculatus fuerat Ionathan:& exclamauit Ionathan poſt puerum, & dixit: Illic ſagitta à te, & vltra.

38 Et exclamauit Ionathan poſt puerum ſuum, dicens: Feſtinans propera,& non ſtes.Et collegit puer Ionathan ſagittas, & attulit ſagittas ad dominum ſuum:

39 Et puer non cognouit quicquam : tantum Ionathan, & Dauid.

40 Et Ionathan dedit vaſa ſua ſuper puerum ſuum, & dixit puero ſuo: Vade, intra in ciuitatem.

41 Et vt intrauit puer, & Dauid ſurrexit ab Argab, & cecidit ſuper faciem ſuam, & adorauit eum ter: & deoſculatus eſt vnuſquiſque proximum ſuum, & plorauit vnuſquiſque proximum ſuum, vſque ad conſummationem magnam.

42 Et dixit Ionathan ipſi Dauid: Vade in pace: & ſicut iurauimus nos vtrique in nomine Domini, dicentes: Dominus erit teſtis inter me, & te, & inter ſemen meum,& inter ſemen tuum vſque in ſeculum.

43 Et ſurrexit Dauid,& abiit:& Ionathan ingreſſus eſt in ciuitatem.

CAP. XXI.

1 ET venit Dauid in Nomba ad Abimelech ſacerdotem: & obſtupuit Abimelech occurſu eius.Et dixit ei: Quid, quia tu ſolus, & nemo tecum?

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

28 *Reſpondit Iehonathan Sauli, Obnixè poſtulauit Dauid à me vt iret vſque Beth-lehem :*

29 *Dicens Dimitte me obſecro , quia victima eſt familiæ nobis in vrbe, & ipſe præcepit mihi frater meus: nunc ergo ſi inueni gratiam in oculis tuis , conferam me illuc, vt videam fratres meos. idcirco non venit ad menſam Regis.*

30 *Et iratus eſt furor Saulis in Iehonathan , ac dixit ei, Fili matris peruerſæ rebellione,nonne ſcio quod elegeris filium Iſai in confuſionem tuam & in confuſionem ignominiæ matris tuæ?*

31 *Omnibus enim diebus quibus filius Iſai vixerit ſuper terram, non ſtabilieris tu, neque regnum tuum. nunc ergo mitte, & tolle eum ad me, quia filius mortis eſt.*

32 *Reſpondit autem Iehonathan Sauli patri ſuo , & dixit ei, Quare morietur? quid fecit?*

33 *Et contorſit lanceam contra eum , vt percuteret eum: tum animaduertit Iehonathan quòd decretum eſſet à patre ſuo interficere Dauidem.*

34 *Surrexit itaque Iehonathan à menſa in ira furoris, neque comedit altera die Calẽdarum panem: dolore enim affectus erat propter Dauidem , & quòd ignominia affeciſſet eum pater ſuus.*

35 *Proinde mane egreſſus eſt Iehonathan in agrum ad tẽpus conſtitutum Dauidi, & puer paruus cum eo.*

36 *Dixitq́; ad puerum ſuum, Curre,inueni nunc ſagittas quas ego iacio. Puer cucurrit , & ille iaculatus eſt vltra illum.*

37 *Quum autem veniſſet puer vſque ad locum ſagittæ quam iaculatus fuerat Iehonathan,clamauit Iehonathan poſt puerum, & dixit, Nonne ſagitta à te & vltrà eſt?*

38 *Rurſum clamauit Iehonathan poſt puerum , Accelera, feſtina , ne ſteteris. Colligens itaque puer Iehonathan ſagittas venit ad dominum ſuum.*

39 *Puer autem neſciebat quicquam, duntaxat Iehonathã & Dauid ſciebant rem.*

40 *Tradidit igitur Iehonathan arma ſua puero ſuo: dixitque ei, Vade, defer in ciuitatem.*

41 *Quum autem abiiſſet puer , ſurrexit Dauid de latere Auſtrali, & procidens in faciem ſuam in terram , incuruauit ſe tribus vicibus : & oſculantes ſeſe mutuò, fleuerunt alter cum altero, ſed Dauid abundè.*

42 *Dixit ergo Iehonathan ad Dauidem , Vade in pace : & eſto memor eiuſce rei quam iurauimus ambo nos ipſi per nomen Iehouæ hiſce verbis, Iehouah ſit inter me & te, & inter ſemen meum & ſemen tuum vſque in ſeculum.*

43 *Surrexit igitur Dauid, & abiit : Iehonathan verò regreſſus eſt in vrbem.*

CAP. XXI.

1 *PEruenit autem Dauid in Nob ad Abimelech ſacerdotem: & tremens Ahimelech, venit in occurſum Dauidi, dixitq́; ei, Quare venis ſolus, & nemo eſt tecum?*

Vulgat. Editio.

Et ait Dauid ad Achimelech ſacerdotē: Rex pręcepit mihi ſermonem, & dixit: Nemo ſciat rem, propter quam miſſus es à me, & cuiuſmodi præcepta tibi dederim: nam & pueris condixi in illum, & illum locum.

Nunc ergo ſi quid habes ad manum, vel quinque panes, da mihi, aut quidquid inueneris.

Et reſpondens ſacerdos ad Dauid, ait illi: Non habeo laicos panes ad manum, ſed tantum panem ſanctum: ſi mundi ſunt pueri, maximè à mulieribus?

Et reſpondit Dauid ſacerdoti, & dixit ei: Equidē, ſi de mulieribus agitur: continuimus nos ab heri, & nudiuſtertius, quando egrediebamur, & fuerūt vaſa puerorum ſancta, porro via hæc polluta eſt, ſed & ipſa hodie ſanctificabitur in vaſis.

Lat. 3. * Dedit ergo ei ſacerdos ſanctificatum panem. Neque enim erat ibi panis, niſi tantum panes propoſitionis, qui ſublati fuerant à facie Domini, vt ponerentur panes calidi.

Erat autem ibi vir quidam de ſeruis Saul, in die illa, intus in tabernaculo Domini: & nomen eius Doeg Idumæus, potentiſſimus paſtorum Saul.

Dixit autem Dauid ad Achimelech: Si habes hic ad manum haſtam, aut gladium? quia gladium meum, & arma mea non tuli mecum, ſermo enim regis vrgebat.

Et dixit ſacerdos: Ecce hic gladius Goliath Philiſthæi, quem percuſſiſti in Valle terebinthi, eſt inuolutus pallio poſt ephod: ſi iſtum vis tollere, tolle, neque enim hic eſt alius abſque eo. Et ait Dauid: Non eſt huic alter ſimilis, da mihi eum.

Surrexit itaque Dauid, & fugit in die illa à facie Saul: & venit ad Achis regem Geth:

Dixeruntque ſerui Achis ad eum cum vidiſſent Dauid: Numquid non iſte eſt Dauid rex terræ? nonne huic cantabant per choros, dicentes: * Percuſſit Saul mille, & Dauid decem millia? up. 7. cli. 7.

Poſuit autem Dauid ſermones iſtos in corde ſuo, & extimuit valdè à facie Achis regis Geth.

Et immutauit os ſuum coram eis, & collabebatur inter manus eorum: & impingebat in oſtia portæ, defluebantque ſaliuæ eius in barbam.

Et ait Achis ad ſeruos ſuos: Vidiſtis hominem inſanum: quare adduxiſtis eum ad me?

An deſunt nobis furioſi, quod introduxiſtis iſtū, vt fureret me præſente? hiccine ingredietur domū meam?

CAP. XXII.

ABiit ergo Dauid inde, & fugit in ſpeluncam Odollam. Quod cum audiſſent fratres eius, & omnis domus patris eius, deſcenderunt ad eum illuc.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

2 *Dixitq́; Dauid ad Achimelech ſacerdotem: Rex præcepit mihi aliquid; dixitq́; mihi: Vir non ſciat quicquam rem propter quam mitto te, & quæ præcepi tibi: pueros autem ſcire feci locum cuiuſdam, & locum ignotum talis.*

3 *Et nunc quod eſt ſub manu tua, quinque panes da in manu mea, vel quod inuenitur.*

4 *Et reſpondit ſacerdos ad Dauid, & dixit: Non eſt panis prophanus ſub manu mea, ſed panis ſanctus: num puer ſeruauit ſe, vel à muliere?*

5 *Et reſpondit Dauid ſacerdoti, & dixit ei: Vere mulier prohibita eſt à nobis, ſicut heri, & nudiuſtertius quum egreſſus ſum, & fuerunt vaſa puerorum ſanctitas, & ipſa via prophanationis, & etiam quia hodie ſanctificabitur in vaſe.*

6 *Et dedit ei ſacerdos panem ſanctum. Non enim erant ibi panes, niſi panes facierum, qui remoti erant à facie Domini ad ponendum panes calidos in die qua ſublati ſunt.*

7 *Et ibi vir de ſeruis Saul in die illa demorabatur coram Domino, & nomen eius Doegh Edomæus potentiſſimus paſtorum, qui erant ipſi Saul.*

8 *Dixitq́; Dauid ad Achimelech, & non eſt hic ſub manu tua lancea, vel gladius? quia etiam gladium meum, & etiam arma mea non tuli in manu mea, quia verbum regis vrgebat.*

9 *Dixit autem ſacerdos: Gladius Gholiath Peliſtæi, quem percuſſiſti in valle quercus, ecce eſt inuolutus panno poſt ephod: ſi iſtum vis tollere tibi, tolle, quia non eſt alius præter ipſum hic. Dixitq́; Dauid: Si non eſt ſimilis illi da eum mihi.*

10 *Et ſurrexit Dauid, & fugit à facie Saul: & venit ad Achis regem Ghath:*

11 *Dixeruntq́; ſerui Achis ad eum: Nonne iſte eſt Dauid rex terræ? nonne huic cantabant per choros, dicendo: Percuſſit Saul mille ſuos, & Dauid decem millia ſuos?*

12 *Et poſuit Dauid verba hæc in corde ſuo, & timuit valdè à facie Achis regis Ghath.*

13 *Et mutauit ipſe ſermonem ſuum in oculis eorum, & inſanum ſe oſtendebat in manibus eorum: & deſignabat in oſtiis portæ, & deſcendere faciebat ſaliuam ſuam in barbam ſuam.*

14 *Dixitq́; Achis ſeruis ſuis: Ecce vidiſtis hominem furentem, vt quid adduxiſtis eum ad me?*

15 *Deficio inſanis ego, quia adduxiſtis hunc ad inſaniendum coram me? num iſte ingredietur in domum meam?*

CAP. XXII.

1 *ABiit autem Dauid inde & ſeruauit ſe in ſpelunca Hadullam. Et audierunt fratres eius, & omnis domus patris eius, & deſcenderunt ad eum illuc.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

2 Et dixit Dauid ſacerdoti: Rex mandauit mihi verbum hodie, & dixit mihi: Nemo ſciat verbum, de quo ego mitto te, & pro quo ego mandaui tibi. & pueris condixi in loco dicto, Dei fides, Phelani, Maemoni.

3 Et nunc, ſi ſunt ſub manu tua quinque panes, da in manum meam, quod inuentum fuerit.

4 Et reſpondit ſacerdos ipſi Dauid, & dixit: Non ſunt panes prophani ſub manum meam, quia niſi panes ſancti ſunt: ſi cuſtodierunt ſe pueri tantum à muliere, & comedent?

5 Et reſpondit Dauid ſacerdoti, & dixit ei: Sed à muliere abſtinuimus heri, & nudiuſtertius, in exeundo me in viam, omnes pueri fuerunt purificati, & hæc via prophana: quoniam ſanctificabitur hodie per vaſa mea.

6 Et dedit ei Abimelech ſacerdos panes propoſitionis. Quoniam ibi non erant panes, niſi panes faciei, qui ablati fuerant à facie Domini, ad apponendum panem calidum, qua die cepit eos.

7 Et ibi erat vnus puerorum Saul in die illa, detentus Nees Saran coram Domino: & nomen ei Doec Syrus paſcens mulas Saul.

8 Et dixit Dauid ad Abimelech: Vide, ſi eſt hic ſub manum tuam haſta, vel gladius? quoniam gladium meum, & vaſa non ſumpſi in manu mea, quoniam fuit verbum regis, ſecundum feſtinationem.

9 Et dixit ſacerdos: Ecce gladius Goliath alienigenæ, quem percuſſiſti in valle Ela, & hic inuolutus fuit in veſtimento: ſi hunc ſumpſeris, tibi ſume, quoniam non eſt alius præter hunc hic. Et dixit Dauid: Ecce non eſt, ſicut hic, da mihi illum, & dedit illum ei.

10 Et ſurrexit Dauid, & fugit in die illa à facie Saul: & venit Dauid ad Anchus regem Geth:

11 Et dixerunt pueri Anchus ad eum: Nonne hic Dauid rex terræ? nonne huic præcinebant ea, quæ choros ducebant, dicentes: Percuſſit Saul in millibus ſuis, & Dauid in decem millibus ſuis?

12 Et poſuit Dauid verba in corde ſuo, & timuit valde à facie Anchus regis Geth.

13 Et mutauit faciem ſuam coram eo, & affectabat in die illa, & tympanizabat ad oſtia ciuitatis, & collabebatur in manibus ſuis: & cadebat ad portas ciuitatis, & ſaliuæ eius defluebant in barbam eius.

14 Et dixit Anchus ad pueros ſuos: Ecce vidiſtis virum arreptitium correptum: vt quid introduxiſtis eum ad me?

15 Num indigens furentibus ego, quoniam introduxiſtis eum furere ad me? hic non ingreditur in domum?

CAP. XXII.

1 ET abiit inde Dauid, & ſaluatus eſt, & venit in ſpeluncam Odollam. Et audiunt fratres eius, & domus patris eius, & deſcendunt ad eum illuc.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Reſpondit Dauid ipſi Abimelech ſacerdoti, Rex præcepit mihi quiddam, dixitq́; mihi, Nemo ſciat quicquam, rem propter quam mitto te, & quam præcepi tibi: pueris autem condixi locum talem & talem.

Nunc igitur quid eſt ſub manu tua, quinque panes da in manu mea, aut quod inuenitur.

Reſpondit ſacerdos Dauidi, & dixit, Non eſt panis profanus ſub manu mea, ſed panis ſanctus: ſi modo pueri ſeruauerint ſe, maximè à muliere.

Reſpondit Dauid ſacerdoti, & dixit, Certè mulier prohibita fuit à nobis ſicut heri & nudiuſtertius quum egreſſus ſum. ſed & fuerunt vaſa puerorum ſanctitas: & ipſe panis eſt more profani: quanto magis hodie ſanctificabitur in vaſe?

Dedit ergo ei ſacerdos panem ſanctitatis: non enim erant ibi panes, niſi panes facierum, qui remoti erant à facie Iehouæ, vt ponerentur panes calidi die qua ſublati erant illi.

Ibi autem erat quidam de ſeruis Saulis eo die, qui detinebatur coram Iehoua, cuius nomen erat Doeg Edomæus potentiſſimus paſtorum, qui erant ipſi Sauli.

Dixitq́; Dauid ad Abimelech, Sed éſtne hic ſub manu tua lancea, vel gladius? quia neque gladium meum, neque arma mea tuli in manum meam, quod verbum Regis vrgeret.

Dixit autem ſacerdos, Gladius quidem Goliath Peliſthæi, quem percuſſiſti in valle Ela ecce eſt inuolutus panno poſt ephod: ſi iſtum vis tollere tibi, tolle: quia non eſt alius præter ipſum hic. Tum dixit Dauid: Non eſt ſimilis huic, da illum mihi.

Surrexit ergo Dauid, & fugit die illa à facie Saulis: venitq́; ad Achis regem Gath.

Dixeruntq́; ſerui Achis ad eum, Nonne iſte eſt Dauid rex terræ? nonne huic cantabant per choros, dicendo, Percuſſit Saul mille ſuos, & Dauid decem millia ſua?

Et repòſuit Dauid ſermones iſtos in corde ſuo, ac timuit valdè à facie Achis regis Gath.

Et immutauit ipſe ſermonem ſuum in oculis eorum, & inſanum ſe oſtendebat in manibus eorum, & deſcribebat ſuper fores portæ, & demittebat ſaliuam ſuam in barbam ſuam.

Dixit propterea Achis ſeruis ſuis, Ecce vidiſtis hominē furentem, vt quid introduxiſtis eum ad me?

Careóne inſanis ego, quod introduxeritis hunc vt inſanum ageret coram me? num iſte ingredietur domum meā?

CAP. XXII.

PRofectus ergo illinc Dauid, ſeruauit ſe in ſpelunca Adullam: quod quum audiſſent fratres eius, & vniuerſa domus patris eius, deſcenderunt ad eum illuc.

Vulgat. Editio.

Et conuenerunt ad eum omnes, qui erant in an- 2
guſtia conſtituti, & oppreſſi ære alieno, & amaro a-
nimo: & factus eſt eorum princeps, fueruntque cũ
eo quaſi quadringenti viri.
Et profectus eſt Dauid inde in Maſpha, quæ eſt 3
Moab: & dixit ad regem Moab: Maneat, oro, pater
meus, & mater mea vobiſcum, donec ſciam quid
faciat mihi Deus.
Et reliquit eos ante faciem regis Moab: manſe- 4
runtque apud eum cunctis diebus, quibus Dauid
fuit in præſidio.
Dixitque Gad propheta ad Dauid: Noli manere 5
in præſidio, proficiſcere, & vade in terram Iuda.
Et profectus eſt Dauid, & venit in ſaltum Haret.
Et audiuit Saul, quod apparuiſſet Dauid, & viri 6
qui erant cum eo. Saul autem cum maneret in Ga-
baa, & eſſet in nemore, quod eſt in Rama, haſtam
manu tenens, cunctique ſerui eius circumſtarent
eum:
Ait ad ſeruos ſuos: qui aſſiſtebant ei: Audite nũc 7
filij Iemini: numquid omnibus vobis dabit filius
Iſai agros, & vineas, & vniuerſos vos faciet tribu-
nos, & centuriones:
Quoniam coniuraſtis omnes aduerſum me, & 8
non eſt qui mihi renunciet, maxime cum & filius
meus fœdus inierit cum filio Iſai? Non eſt qui vi
cem meam doleat ex vobis, nec qui annunciet mi-
hi: eo quod ſuſcitauerit filius meus ſeruum meum
aduerſum me, inſidiantem mihi vſque hodie.
Reſpondens autem Doeg Idumæus, qui aſſiſte- 9
bat, & erat primus inter ſeruos Saul: Vidi, inquit
filium Iſai in Nobe apud Achimelech filium Achi-
tob ſacerdotem.
Qui conſuluit pro eo Dominum, & cibaria de- 10
dit ei: ſed & gladium Goliath Philiſthæi dedit illi.
Miſit ergo rex ad accerſendum Achimelech ſa- 11
cerdotem filium Achitob, & omnem domum pa-
tris eius, ſacerdotum, qui erant in Nobe, qui vni-
uerſi venerunt ad regem.
Et ait Saul ad Achimelech: Audi fili Achitob. 12
Qui reſpondit: Præſto ſum Domine.
Dixitque ad eum Saul. Quare coniuraſtis aduer- 13
ſum me, tu & filius Iſai, & dediſti ei panes, & gla-
dium, & conſuluiſti pro eo Deum, vt conſurgeret
aduerſum me, inſidiator vſque hodie permanens?
Reſpondenſque Achimelech regi, ait: Et quis in 14
omnibus ſeruis tuis, ſicut Dauid fidelis, & gener
regis, & pergens ad imperium tuum, & glorioſus
in domo tua?
Num hodie cœpi pro eo conſulere Deum? abſit 15
hoc à me: ne ſuſpicetur rex aduerſum ſeruum ſuum
rem huiuſcemodi, in vniuerſa domo patris mei:
non enim ſciuit ſeruus tuus quidquam ſuper hoc
negotio, vel modicum, vel grande.
Dixitque rex: Morte morieris Achimelech, tu & 16
omnis domus patris tui.
Et ait rex emiſſariis, qui circumſtabant eum: 17
Conuertimini, & interficite ſacerdotes Domini:
nam manus eorum cum Dauid eſt: ſcientes, quod
fugiſſet, & non indicauerunt mihi. Noluerunt au-
tem ſerui regis extendere manus ſuas in ſacerdo-
tes Domini.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

2 *Et congregati ſunt ad eum omnis vir anguſtiũ affectus,*
& omnis vir cui erat creditor, & omnis vir amarus ani-
mo: fuitq́, eis in principem, & fuerunt cum eo fermè qua-
dringenti viri.
3 *Et abiit Dauid inde in Miſpeha Moab: dixitq́, ad regem*
Moab: Egrediatur quæſo pater meus, & mater mea, &
maneant vobiſcum, donec ſciam quid faciat mihi Deus.
4 *Et adduxit eos ante regem Moab: & manſerunt cum*
eo omnibus diebus, quibus fuit Dauid in arce.
5 *Dixitq́, Ghad propheta ad Dauid: Ne maneas in arce,*
vade & ingredere terram Iehudah. Et abiit Dauid, &
venit in ſaltum Chareth.
6 *Audiuit autem Saul, quòd ſcirentur Dauid, & viri*
qui erant cum eo: Saul autem manebat in Ghibhah ſub
arbore in Ramah, & lancea eius erat in manu eius, &
omnes ſerui eius ſtabant iuxta eum:
7 *Dixitq́, Saul ſeruis ſuis, qui ſtabant iuxta eum: Au-*
dite quæſo filij Iemini: etiam omnibus vobis dabit filius
Iſai agros, & vineas, omnes vos ponet tribunos, & cen-
turiones:
8 *Quia coniuraſtis aduerſum me & non eſt qui aperiat*
ex vobis aurem meam, cum fœdus inierit filius meus cum
filio Iſai? Et non eſt qui doleat ſuper me, & qui reuelet
aurem meam: quia ſuſcitauit filius meus ſeruum meum
aduerſum me ad inſidias ſecundum diem hanc.
9 *Reſpondit autem Doegh Edomeus, qui conſtitutus erat*
ſuper ſeruos Saul, & dixit: Vidi filium Iſai venientem in
Nob ad Achimelech filium Achithub.
10 *Et conſuluit pro eo Dominum, & eſcam dedit ei: &*
gladium Gholiath Peliſthæi dedit ei.
11 *Et miſit rex ad vocandum Achimelech filium Achithub*
ſacerdotem, & omnem familiam patris eius, ſacerdotes
qui erant in Nob, & venerunt omnes ad regem.
12 *Dixit autem Saul: Audi nunc fili Achithub. Et dixit:*
Ecce adſum Domine mi.
13 *Dixitq́, ad eum Saul: Vt quid coniuraſtis aduerſum me*
tu, & filius Iſai, vt dares ei panem, & gladium, & con-
ſuleres pro eo Deum, vt conſurgeret contra me ad inſidias
ſecundum diem hanc?
14 *Et reſpondit Achimelech regi, & ait: Et quis inter om-*
nes ſeruos tuos, ſicut Dauid fidelis, & gener regis, & qui
pergit ad obedientiam tuam: & glorioſus in domo tua?
15 *Num hodie cœpi conſulere pro eo Deum? abſit mihi: ne*
imponat rex ſeruo ſuo quippiam omni domui patris mei:
quia non nouit ſeruus tuus de omnibus his paruum, vel
magnum.
16 *Dixitq́, rex: Moriendo morieris Achimelech tu, & om-*
nis familia patris tui.
17 *Dixitq́, rex curſoribus, qui ſtabant iuxta eum: Con-*
uertimini, & interficite ſacerdotes Domini: quia etiam
manus eorum eſt cum Dauid: & quia cognouerunt, quod
fugeret, & non aperuerunt aurem meam. Et noluerunt
ſerui regis mittere manum ſuam, vt interficerent ſacer-
dotes Domini.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

2 Et conuenerunt ad eum omnis in neceſſitate, & omnis debitor, & omnis triſtis animo: & fuit ſuper eos dux, & fuerunt cum eo circiter quadringenti viri.

3 Et abiit Dauid inde in Maſſephat ipſius Moab: & dixit ad regem Moab: Sint nunc pater meus, & mater mea apud te, quoadusque cognouero, quid faciet mihi Deus.

4 Et deprecatus eſt faciem regis Moab: & habitauerunt cum eo omnes dies, dum eſſet Dauid in preſidio.

5 Et dixit Gad propheta ad Dauid: Ne ſedeas in præſidio, vade, & venias ad terram Iuda. Et iuit Dauid, & venit, & ſedit in ciuitate Saric.

6 Et audiuit Saul, quia cognitus eſt Dauid, & viri, qui cum eo. Et Saul ſedebat in colle ſub arboreto, quod in Rhama, & haſta in manu eius, & omnes pueri eius aſſiſtebant ei:

7 Et dixit Saul ad pueros ſuos: qui aſſiſtebant ei: Audite nunc filij Beniamin: ſi verè omnibus vobis dabit filius Ieſſæ agros, & vineas, & omnes vos ſtatuet centuriones, & Chiliarchos:

8 Quia compoſiti eſtis omnes vos ſuper me, & non eſt, qui reuelet auriculam meam, cum diſpoſuerit filius meus teſtamentum cum filio Ieſſæ? Et non eſt qui laboret pro me ex vobis, & reuelans auriculam meam: quoniam ſuſcitauit filius meus ſeruum meum ſuper me in inimicum, ſicut dies hæc.

9 Et reſpondet Doec Syrus, qui præſidebat ſuper mulas Saul, & dixit: Vidi filium Ieſſæ aduenientem in Nomba ad Abimelech filium Achitob ſacerdotem.

10 Et interrogauit ei per Deum, & cibaria dedit ei: & gladium Goliath alienigenæ dedit ei.

11 Et miſit rex vocare Abimelec filium Achitob, & omnes filios patris eius, ſacerdotes, qui in Nomba, & aduenerunt omnes ad regem.

12 Et dixit Saul: Audi nunc fili Achitob. Et dixit: Ecce ego, loquere Domine.

13 Et dixit ei Saul: vt quid compoſitus es contra me tu, & filius Ieſſæ, ad dandum te ei panem, & gladium, & interrogandum ei per Deum, ad ponendum eum ſuper me in inimicum, ſicut dies hæc?

14 Et reſpondit regi, & dixit: Et quis in omnibus ſeruis tuis, ſicut Dauid, fidelis, & gener regis, & princeps omnis præcepti tui, & honoratus in domo tua?

15 Nunquid hodie cepi interrogare ei per Deum? Nequaquam: ne det rex contra ſeruum ſuum verbum, & ſuper totam domum patris mei: quoniam ignorauit ſeruus tuus in omnibus his verbum paruum, vel magnum.

16 Et dixit rex Saul: Morte morieris Abimelech tu, & vniuerſa domus patris tui.

17 Et dixit rex emiſſariis, qui aſſiſtebant apud eum: Adducite, & interficite ſacerdotes Domini: quoniã manus eorum cum Dauid: & quoniam cognouerunt, quia fugit ipſe, & non reuelauerunt auriculã meam. Et non voluerunt pueri regis inferre manus ſuas ad occurrendum in ſacerdotes Domini.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

2 *Congregatiq́ ſunt ad eum quicunque erat in anguſtiis conſtitutus, & quicunque erat creditor, quicumque item erat amarus animo: fuitq́ eis in principem: fuerunt autẽ cum eo fermè quadringenti viri.*

3 *Abiit verò Dauid inde in Miſpeh Moab: dixitq́ ad regem Moab, Egrediatur quæſo pater meus, & mater mea, & habitent vobiſcum, donec cognoſcam quid faciat mihi Deus.*

4 *Adduxit ergo eos ante regem Moab, & habitauerunt cum eo omnibus diebus quibus fuit Dauid in arce illa.*

5 *Dixit autem Gad propheta Dauidi, Ne maneas poſthac in arce iſta: age, proficiſcere in terram Iehudah. Abiit ergo Dauid, & venit in ſaltum Hareth.*

6 *Audiuit autem Saul, quòd notus eſſet Dauid & viri qui erant cum eo: Saul verò manebat in Gibah ſub arbore in Ramah, habens lanceam ſuam in manu ſua, omnesq́ ſerui eius aſtabant illi.*

7 *Dixit itaque Saul ſeruis ſuis, qui aſtabant illi, Audite quæſo filij Iemini, omnibúſne vobis dabit filius Iſai agros & vineas vt omnes vos conſtituat tribunos & centuriones:*

8 *Quòd coniuraſtis omnes vos aduerſum me, nec eſt qui reuelet aurem meam? quum fœdus inierit filius meus cum filio Iſai, non eſt tamen ex vobis qui doleat ſuper me. & qui reuelet aurem meam, quod ſuſcitauit filius meus ſeruum meum aduerſum me ad inſidias, vt hodie res habet.*

9 *Reſpondit autem Doeg Edomæus qui conſtitutus erat ſuper ſeruos Saulis, & dixit, Vidi filium Iſai venientem in Nob ad Abimelech filium Abitub.*

10 *Qui conſuluit pro eo Iehouam, atque viaticum dedit ei: gladium quoque Goliath Pelistbæi dedit ei.*

11 *Proinde miſit rex ad vocandum Abimelech filium Abitub ſacerdotem, & omnem familiam patris eius, id eſt ſacerdotes qui erant in Nob: qui venerunt omnes ad regẽ.*

12 *Tunc dixit Saul, Audi nunc fili Abithub. Et dixit, En ego domine mi.*

13 *Tum ait ad eum Saul, Vtquid coniuraſtis aduerſum me tu & filius Iſai, quum dediſti ei panem, & gladium, & conſuluiſti pro eo Deum, vt inſurgeret contra me in inſidiis, vt hodie res habet?*

14 *Reſpondit Abimelech regi, & ait, Et quis ex omnibus ſeruis tuis ſicut Dauid fidelis, qui & gener regis eſt, & qui pergit ad obedientiam ſuam, clarusq́ eſt in domo tua?*

15 *Hodiéne primum cœpi conſulere pro eo Deum? abſit hoc à me: ne imputet rex ſeruo ſuo quidpiã & toti familiæ patris mei: non enim agnoſcit ſeruus tuus de omnibus his rem paruam vel magnam.*

16 *Et ait rex, Moriendo morieris Abimelech, tu, & tota familia patris tui.*

17 *Dixit inſuper rex curſoribus ſibi aſtantibus, Conuertimini, & irruite in ſacerdotes Iehouæ: quia etiam manus eorum eſt cum Dauide, & quia quum cognoſcerent quòd fugeret, non reuelarunt aurem meam. At renuerunt ſerui regis extendere manum ſuam vt irruerent in ſacerdotes Iehouæ.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

18 Et ait rex ad Doeg: Conuertere tu,& irrue in ſa-
cerdotes. Conuerſuſque Doeg Idumæus, irruit in
ſacerdotes, & trucidauit in die illa octogintaquin-
que viros veſtitos ephod lineo.

19 Nobe autem ciuitatem ſacerdotum percuſſit in
ore gladij, viros & mulieres, & paruulos, & lacten-
tes, bouemque & aſinum, & ouem in ore gladij.

20 Euadens autem vnus filius Achimelech, filij A-
chitob,cuius nomen erat Abiathar,fugit ad Dauid.

21 Et annunciauit ei, quod occidiſſet Saul ſacerdo-
tes Domini.
22 Et ait Dauid ad Abiathar: Sciebam in die illa,
quod cum ibi eſſet Doeg Idumæus, proculdubio
annunciaret Sauli: ego ſum reus omnium anima-
rum patris tui,
23 Mane mecum, ne timeas: ſi quis quæſierit ani-
mam meam, quæret & animam tuam,mecumque
ſeruaberis.

CAP. XXIII.

1 ET annunciauerunt Dauid, dicentes: Ecce Phi-
liſthiim oppugnant Ceilam, & diripiunt areas.

2 Conſuluit ergo Dauid Dominum, dicens: Num
vadam, & percutiam Philiſthæos iſtos? Et ait Do-
minus ad Dauid: Vade, & percuties Philiſthæos,&
Ceilam ſaluabis.
3 Et dixerunt viri, qui erant cum Dauid,ad eum:
Ecce nos hic in Iudæa conſiſtentes timemus:quãto
magis ſi ierimus in Ceilam aduerſum agmina Phi-
liſthinorum?
4 Rurſum ergo Dauid conſuluit Dominum. Qui
reſpondens, ait ei: Surge, & vade in Ceilam: ego
enim tradam Philiſthæos in manu tua.

5 Abiit ergo Dauid, & viri eius in Ceilam, & pu-
gnauit aduerſum Philiſthæos, & abegit iumenta
eorum, & percuſſit eos plaga magna: & ſaluauit
Dauid habitatores Ceilæ.
6 Porro eo tempore, quo fugiebat Abiathar filius
Achimelech ad Dauid in Ceilam,ephod ſecum ha-
bens deſcenderat.
7 Nunciatum eſt autem Sauli,quod veniſſet Dauid
in Ceilam: & ait Saul: Tradidit eum Deus in ma-
nus meas, concluſuſque eſt introgreſſus vrbem, in
qua portæ, & ſeræ ſunt.
8 Et præcepit Saul omni populo, vt ad pugnam
deſcenderet in Ceilam: & obſideret Dauid,& viros
eius.
9 Quod cum Dauid reſciſſet, quia præpararet ei
Saul clam malum, dixit ad Abiathar ſacerdotem:
Applica ephod.
10 Et ait Dauid: Domine Deus Iſrael, audiuit famã
ſeruus tuus,quod diſponat Saul venire in Ceilam,
vt euertat vrbem propter me:
11 Si tradent me viri Ceilæ in manus eius? & ſi de-
ſcendet Saul, ſicut audiuit ſeruus tuus? Domine
Deus Iſrael indica ſeruo tuo. Et ait Dominus: De-
ſcendet.
12 Dixitque Dauid: Si tradent me viri Ceilæ,& vi-
ros, qui ſunt mecum, in manus Saul? Et dixit Do-
minus: Tradent.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Dixit autem rex ad Doegh: Conuertere tu, & interfice
ſacerdotes. Et conuerſus eſt Doegh Edomæus, & interfe-
cit ſacerdotes, & interfecit in die illa octoginta, & quin-
que viros portantes ephod lineum.*

19 *Et Nob ciuitatem ſacerdotum percuſſit acie gladij à vi-
ro vſque ad mulierem, à paruulo vſque ad lactentem, &
boues, & aſinos, & pecudes acie gladij.*

20 *Et euaſit filius vnus Achimelech filij Achitub, & no-
men eius Ebiathar, & fugit poſt Dauid:*

21 *Et nunciauit Ebiathar ipſi Dauid, quod occidiſſet Saul
ſacerdotes Domini.*
22 *Et dixit Dauid ad Ebiathar: Noui in die illa, quòd ibi
erat Doegh Edomæus,& quod nunciando nunciaret Saul:
ego cauſam præbui,quod interficeretur omnis homo fami-
liæ patris tui.*
23 *Manè apud me: ne timeas, quoniam qui quæſierit ani-
mam meam, quæret animam tuam, quia cuſtoditus eris
penes me.*

CAP. XXIII.

1 *ANnunciauerunt autem Dauid, dicendo: Ecce Peli-
ſtæi pugnant cum Chehilah, & diripiunt areas.*

2 *Et interrogauit Dauid Dominum, dicendo: Num va-
dam, & percutiam Peliſtæos iſtos? Dixitq; Dominus ad
Dauid: Vade,& percuties Peliſtæos,& ſeruabis Chehilah:*

3 *Dixeruntq; viri Dauid ad eum: Ecce hic in Iehudah
timemus: quanto magis cum perrexerimus in Chehilah ad
acies Peliſtim?*

4 *Et addidit Dauid adhuc, vt interrogaret Dominum.
Et reſpondit ei Dominus, & dixit: Surge, deſcende in
Chehilah, quia do Peliſtæos in manu tua.*

5 *Et abiit Dauid, & viri eius in Chehilah, & pugnauit
cum Peliſtæis, & duxit pecudes eorum,percuſſitq; eos pla-
ga magna: & ſeruauit Dauid habitatores Chehilah.*

6 *Et fuit cum fugeret Ebiathar filius Achimelech ad Da-
uid in Chehilah, cum ephod deſcendit in manu ſua.*

7 *Et nunciatum fuit Saul, quòd veniſſet Dauid in Che-
hilah: dixitq; Saul: Concluſit eum Deus in manu mea,
quia clauſus eſt ingrediendo in vrbem portarum,& vectis.*

8 *Et congregauit Saul omnem populum in prælium, vt
deſcenderet in Chehilah, vt obſideret Dauid, & viros
eius.*
9 *Et cognouit Dauid, quòd contra ſe Saul tacitè cogita-
ret malum, & dixit ad Ebiathar ſacerdotem: Applica
ephod.*
10 *Dixitq; Dauid: Domine Deus Iſrael, audiendo audi-
uit ſeruus tuus, quòd quærit Saul venire in Chehilah,vt
diſperdat ciuitatem propter me.*
11 *Nunquid tradent me maiores Chehilah in manu eius?
nunquid deſcendet Saul, quemadmodum audiuit ſeruus
tuus? Domine Iſrael, indica quæſo ſeruo tuo. Dixitq; Do-
minus: Deſcendet.*
12 *Dixitq; Dauid: Nunquid tradent maiores Chehilah
me,& viros meos in manu Saul? Et dixit Dominus:Tra-
dent.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit rex ipſi Doec: Conuertere tu, & occurre in ſacerdotes. Et conuertit ſe Doec Syrus, & interfecit ſacerdotes Domini in die illa, trecentos, & quinque viros, omnes portantes ephud.

Et ipſam Nomba ciuitatem ſacerdotum percuſſit in ore gladij à viro vſque ad mulierem, ab infante vſque ad lactentem, & vitulum, & aſinum, & oué.

Et ſaluatur filius vnus ipſi Abimelech filio Achitob, & nomen ei Abiathar, & fugit poſt Dauid:

Et annunciauit Abiathar ipſi Dauid, quia interfecit Saul omnes ſacerdotes Domini.

Et dixit Dauid ad Abiathar: Noui, quia in die illa, quia Doec Syrus, quia annuncians annunciabit ipſi Saul: ego fui cauſa animarum domus patris tui.

Sede mecum: ne timeas, quoniam, vbicumque quæſiero animæ meæ locum, quæram & animæ tuæ, quoniam cuſtoditus es tu apud me.

C A P. XXIII.

ET nunciatum eſt ipſi Dauid, dicentes: Ecce alienigenæ pugnant in Ceila, & ipſi diripiunt, conculcant areas.

Et interrogauit Dauid per Dominum, dicens: Si ibo, & percutiam alienigenas hos? Et dixit Dominus: Vade, & percuties in alienigenis his, & ſaluabis Ceila.

Et dixerunt viri Dauid ad eum: Ecce nos hic in Iudæa timemus: & quomodo erit ſi iuerimus in Ceila, in ſpolia alienigenarum ingrediemur?

Et adiecit adhuc Dauid interrogare per Dominum. Et reſpondit ei Dominus, & dixit ei: Surge, & deſcende in Ceila: quoniam ego trado alienigenas in manus tuas.

Et iuit Dauid, & viri, qui cum eo, in Ceila, & bellum fecit alienigenis, & fugerunt à facie eius, & abduxit pecora eorum, & percuſſit in eis plagam magnam: & ſaluauit Dauid habitantes Ceila.

Et factum eſt in fugiendo Abiathar filium Achimelech ad Dauid, & ipſe cum Dauid in Ceila deſcendit habens ephud in manu ſua.

Et nunciatum eſt ipſi Saul, quia venit Dauid in Ceila: & dixit Saul: Vendidit eum Deus in manus meas, quoniam concluſus eſt, ingreſſus in ciuitatem portarum, & ſerarum.

Et præcepit Saul vniuerſo populo deſcendere in bellum in Ceila ad comprehendendum Dauid, & viros eius.

Et cognouit Dauid, quia non tacet Saul de eo malitiam, & dixit Dauid ad Abiathar ſacerdotem: Applica ephud Domini.

Et dixit Dauid: Domine Deus Iſrael, audiens audiuit ſeruus tuus, quia quærit Saul venire ſuper Ceila ad corrumpendam ciuitatem propter me.

Nunquid concludetur? & nunc, nunquid deſcẽdet Saul, ſicut audiuit ſeruus tuus? Domine Deus Iſrael, annuncia ſeruo tuo. Et dixit Dominus: Cõcludetur.

12. Et dixit Dauid: Nũquid tradent ij, qui de Ceila me, & viros meos in manus Saul? Et dixit Dominus: Tradẽt. Hęc notata nu. 12. quæ reſpondent noſtræ vulgatæ nõ habẽtur in trãſl. ex Sept. Romana, videntur tamẽ agnoſci à Theodoreto q. 54.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

18 *Tunc dixit rex ad Doeg, Conuertere tu, & interfice ſacerdotes. Conuerſus itaque Doeg Edomæus, irruit in ſacerdotes: interfecitq́ue die illa octoginta & quinque viros ferentes ephod lineum.*

19 *Ipſam quoque Nob ciuitatem ſacerdotum percuſſit acie gladij, à viro vſque ad mulierem, à paruulo vſque ad lactentem, boues, & aſinos, & pecudes acie gladij.*

20 *Euaſit autem filius vnicus ipſi Abimelech filio Abitub, cui nomen erat Ebiathar, & fugit poſt Dauidem:*

21 *Renunciauitq́ue Ebiathar Dauidi quod occidiſſet Saul ſacerdotes Iehouæ.*

22 *Et dixit Dauid ad Ebiathar, Sciebam ea die quia ibi erat Doeg Edomæus, quod renuntiando renuntiaret Sauli: ego cauſam præbui in omnem animam domus patris tui.*

23 *Mane apud me, ne timeas: quoniam qui quæſierit animam meam, quæret animam tuam: quia cuſtoditus eris penes me.*

C A P. XXIII.

1 *REnuntiauerunt autem Dauidi, his verbis, Ecce Peliſthæi pugnant cum Ceilah, & diripiunt areas.*

2 *Et interrogauit Dauid Iehouam, dicendo, Vadámne & percutiam Peliſthæos iſtos? Reſpondit autem Iehouah Dauidi, Vade, & percuties Peliſthæos, liberabiſq́ue Ceilah.*

3 *Et dixerunt viri Dauidis ad eum, Ecce nos hic in Iehudah timemus, quanto magis quum perrexerimus in Ceilah ad acies Peliſthim?*

4 *Itaque rurſum Dauid interrogauit Iehouam. cui reſpondit Iehouah, & dixit, Surge, deſcende in Ceilah, quia do Peliſthæos in manum tuam.*

5 *Abiit ergo Dauid, & viri eius in Ceilah, & pugnauit cum Peliſthæis, & abduxit pecora eorum: percuſſitq́ue eos plaga magna, & ſeruauit Dauid habitatores Ceilah.*

6 *Fuit autem quum fugeret Ebiathar filius Abimelech ad Dauidem in Ceilah, ephod inciderat in manum eius.*

7 *Renunciatum autem fuit Sauli quòd veniſſet Dauid in Ceilah, dixitq́ue Saul, Concluſit eum Deus in manum meã: quia concluſus eſt ingrediendo vrbem portarum & vectis.*

8 *Congregauit itaque Saul omnem populum in prælium, vt deſcenderet in Ceilah, vt obſideret Dauidem & viros eius.*

9 *Animaduertens verò Dauid quòd contra ſe Saul tacitè cogitaret malum, dixit ad Ebiathar ſacerdotem, Applica ephod.*

10 *Dixitq́ue Dauid, Iehouah Deus Iſrael, audiendo audiuit ſeruus tuus quòd quærit Saul venire in Ceilah, vt diſperdat ciuitatem propter me:*

11 *An tradent me viri Ceilah in manum eius? an deſcendet Saul, quemadmodum audiuit ſeruus tuus? Iehouah Deus Iſrael, indica quæſo ſeruo tuo. Reſpondit Iehouah, Deſcendet.*

12 *Dixit præterea Dauid, An tradent me viri Ceilah, & viros meos in manum Saulis? Reſpondit Iehouah, Tradent.*

Vulgat. Editio.

13 Surrexit ergo Dauid, & viri eius quaſi ſexcenti, & egreſſi de Ceila, huc atque illuc vagabantur incerti: nunciatumque eſt Sauli, quod fugiſſet Dauid de Ceila, & ſaluatus eſſet. quam ob rem diſſimulauit exire.

14 Morabatur autem Dauid in deſerto in locis firmiſſimis, manſitque in monte ſolitudinis Ziph, in monte Opaco: quærebat eum tamen Saul cunctis diebus: & non tradidit eum Deus in manus eius.

15 Et vidit Dauid, quod egreſſus eſſet Saul, vt quæreret animam eius. Porro Dauid erat in deſerto Ziph in ſilua.

16 Et ſurrexit Ionathas filius Saul, & abiit ad Dauid in ſiluam, & confortauit manus eius in Deo: dixitque ei:

17 Ne timeas: neque enim inueniet te manus Saul patris mei, & tu regnabis ſuper Iſrael, & ego ero tibi ſecundus, ſed & Saul pater meus ſcit hoc.

18 Percuſſit ergo vterque fœdus coram Domino: manſitque Dauid in ſilua: Ionathas autem reuerſus eſt in domum ſuam.

*Inf. 26 1.

19 * Aſcenderunt autem Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes: Nonne ecce Dauid latitat apud nos in locis tutiſſimis ſiluæ, in Colle Hachila, quæ eſt ad dexteram deſerti?

20 Nunc ergo, ſicut deſiderauit anima tua, vt deſcenderes, deſcende: noſtrum autem erit, vt tradamus eum in manus regis.

21 Dixitque Saul: Benedicti vos à Domino, quia doluiſtis vicem meam.

22 Abite ergo, oro, & diligentius præparate, & curioſius agite, & conſiderate locum vbi ſit pes eius, vel quis viderit eum ibi, recogitat enim de me, quod callidè inſidier ei.

23 Conſiderate, & videte omnia latibula eius, in quibus abſconditur: & reuertimini ad me ad rem certam, vt vadam vobiſcum. Quod ſi etiam in terram ſe abſtruſerit, perſcrutabor eum in cunctis millibus Iuda.

24 At illi ſurgentes abierunt in Ziph ante Saul: Dauid autem, & viri eius erant in deſerto Maon, in campeſtribus ad dexteram Ieſimon.

25 Iuit ergo Saul, & ſocij eius ad quærendum eum: & nunciatum eſt Dauid, ſtatimque deſcendit ad petram, & verſabatur in deſerto Maon. Quod cum audiſſet Saul, perſecutus eſt Dauid in deſerto Maon.

26 Et ibat Saul ad latus montis ex parte vna: Dauid autem, & viri eius erant in latere montis ex parte altera: porro Dauid deſperabat ſe poſſe euadere à facie Saul: itaque Saul, & viri eius in modum coronæ cingebant Dauid, & viros eius, vt caperent eos.

27 Et nuncius venit ad Saul, dicens: Feſtina, & veni, quoniam infuderunt ſe Philiſthiim ſuper terram.

28 Reuerſus eſt ergo Saul deſiſtens perſequi Dauid & perrexit in occurſum Philiſthinorum. Propter hoc vocauerunt locum illum, Petram diuidentem.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Surrexit autem Dauid, & viri eius fermè ſexcenti viri, & egreſſi ſunt è Chehilah, & ambulauerunt quo ambulauerunt: Sauli autem nunciatum fuit, quòd euaſiſſet Dauid è Chehilah, & ceſſauit exire.

Et manſit Dauid in deſerto in munitionibus, manſitq́; in monte in deſerto Ziph: quæſiuit autem eum Saul omnibus diebus: & non tradidit eum Deus in manu eius.

Et cognouit Dauid, quòd egreſſus eſſet Saul ad quærendum animam ſuam. Et Dauid erat in deſerto Ziph in ſilua.

Surrexit autem Ionathan filius Saul, & iuit ad Dauid in ſiluam, & confortauit manum eius in Deo: dixitq́; ad eum:

Ne timeas: quia non inueniet te manus Saul patris mei, & tu regnabis ſuper Iſrael, & ego ero tibi ſecundus, & etiam Saul pater meus ſcit ita.

Et pepigerunt ambo fœdus coram Domino: & manſit Dauid in ſilua: Ionathan autem abiit in domum ſuam.

Aſcenderunt autem Ziphæi ad Saul in Ghibbah, dicentes: Nonne Dauid latitat nobiſcum in præſidiis, in ſilua, in Colle Chachilah, quæ eſt à dextris Ieſcimon?

Et nunc ad omne deſiderium animæ tuæ rex deſcendendo deſcende: & noſtrum erit tradere eum in manu regis.

Dixitq́; Saul: Benedicti vos à Domino, quia miſerti eſtis mei.

Ite quæſo, & parate adhuc, & ſcitote, & videte locum eius in quo ſit pes eius quis viderit eum ibi, dixitque enim mihi nuncius, quòd callendo callidus eſt.

Et videte, & ſcitote omnia latibula in quibus abſcondit ſe: & reuertimini ad me cum re certa, & ibo vobiſcum. Et erit, ſi fuerit in terra ſcrutabor eum in omnibus millibus Iehudah.

Surrexerunt autem, & abierunt in Ziph ante Saul: Dauid vero, & viri eius erant in deſerto Mahon in campeſtribus ad dexteram Ieſimon.

Et iuerunt Saul, & viri eius ad quærendum: & nunciauerunt nuncij Dauidi, & deſcendit ad petram & manſit in deſerto Mahon. Et audiuit Saul, & perſecutus eſt Dauid in deſertum Mahon.

Et iuit Saul ex latere montis hinc, & Dauid, & viri eius ex latere montis inde: & Dauid feſtinauit ire à facie Saul: Saul autem, & viri eius circumdabant Dauid, & viros eius, vt caperent eos.

Nuncius autem venit ad Saul, dicens: Accelera, & veni, quoniam impetum fecerunt Peliſtim ſuper terram.

*Et reuerſus eſt Saul à perſequendo Dauid, & iuit in occurſum Peliſtim. Ideo vocauerunt locum illum * Selah Hammachlecoth.*

* Petrã diuiſionum.

Tranſl. ex Septuag.

13 Et ſurrexit Dauid, & viri qui cum eo, circiter
quadringenti: & exierunt è Ceila, & ibant quo
ibant: & annunciatum eſt Saul, quia euaſit Dauid
è Ceila: & omiſit exire.

14 Et ſedit in Maſerem in deſerto in anguſtiis, &
ſedit in deſerto in monte Ziph, in terra æſtuoſa: &
quærebat eum Saul omnibus diebus: & non tradi-
dit eum Dominus in manus eius.

15 Et vidit Dauid, quia egreditur Saul ad quæren-
dum Dauid, & Dauid erat in monte æſtuoſo in Cæ-
ne Ziph.

16 Et ſurrexit Ionathan filius Saul, & iuit ad Dauid
in Cæne, & confirmauit manus eius in Domino: &
dixit ad eum:

17 Ne timeas: quoniam non inueniet te manus Saul
patris mei, & tu regnabis ſuper Iſrael, & ego ero
tibi in ſecundum, & Saul pater meus nouit ita.

18 Et diſpoſuerunt vtrique teſtamentum coram
Domino: & ſedit Dauid in Cæne: & Ionathan abiit
in domum ſuam.

19 Et aſcenderunt Ziphæi de æſtuoſa ad Saul in
Collem, dicentes: Nonne ecce Dauid abſconditus
eſt apud nos in Meſſera in anguſtis, in Cæne, in
Colle ipſius Echela, qui à dextris Ieſſemu?

20 Et nunc omne, quod eſt ad animam regis, in de-
ſcenſum deſcendat ad nos: concluſerunt eum in
manus regis.

21 Et dixit ei Saul: Benedicti vos Domino, quia la-
boraſtis pro me.

22 Ite nunc, & parate adhuc, & noſcite locum eius,
vbi erit pes eius cito ibi, vbi dixiſtis, ne fortè ver-
ſute agat.

23 Et videte, & noſcite & ibo vobiſcum. Et erit, ſi
eſt ſuper terram, & inueſtigabo eum in omnibus
millibus Iuda.

24 Et ſurrexerunt Ziphæi, & ierunt ante Saul: &
Dauid, & viri eius in deſerto Maon, ad Occiden-
tem à dextris Ieſſemu.

25 Et iuit Saul, & viri eius, ad quærendum eum: &
annunciauerunt ipſi Dauid, & deſcendit ad petrā,
quæ in deſerto Maon Et audiuit Saul, & perſequu-
tus eſt poſt Dauid in deſertum Maon.

26 Et eunt Saul, & viri eius à parte montis ab hac:
& erat Dauid, & viri eius à parte montis ab hac: &
fuit Dauid tegens ſe in eundo à facie Saul: & Saul,
& viri eius caſtrametati ſunt ſuper Dauid, & viros
eius, ad comprehendendum eos.

Et ad Saul venit nuncius, dicens: Feſtina, & ve-
27 ni, quoniam alienigenæ incurſionem fecerunt ſu-
per terram.

Et reuerſus eſt Saul non perſequendo poſt Dauid,
28 & iuit in occurſum alienigenarum. Propter hoc
cognominatus eſt locus ille, petra diuiſa.

CAP.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 *Surrexit ergo Dauid, & viri eius fermè ſexcenti viri,*
egreſſiq́ ſunt è Ceilah. & pergebant quò pergebant: Sauli
autem renuntiatum fuit quòd euaſiſſet Dauid è Ceilah,
& deſtitit exire.

14 *Manſit autem Dauid in deſerto in munitionibus, man-*
ſit inquam in monte in deſerto Ziph: quæſiuit porrò eum
Saul omnibus diebus, nec tradidit eum Deus in manum
eius.

15 *Quum intellexiſſet ergo Dauid, quòd egreſſus eſſet Saul*
ad quærendum animam ſuam, tum continuit ſe in deſer-
to Ziph in ſylua.

16 *Surrexit autem Iehonathan filius Saul, & profectus eſt*
ad Dauidem in ſyluam, & confortauit manum eius in
Deo.

17 *Dixitq́ ei, Ne timeas, quia non inueniet te manus Sau-*
lis patris mei: ſed tu regnabis ſuper Iſraelem, & ego ero
tibi ſecundus: & etiam Saul pater meus ſcit ita.

18 *Pepigeruntq́ ambo fœdus coram Iehoua: & remanſit*
Dauid in ſylua, Iehonathan autem abiit in domum ſuam.

19 *Aſcenderunt autem Ziphæi ad Saulem in Gibah, dicen-*
tes, Nonne Dauid latitat nobiſcum in munitionibus in
ſylua in Gibah Hachilah, quæ eſt ad dexteram deſerti Ie-
ſimon?

20 *Nunc igitur iuxta omne deſiderium animæ tuæ, ò Rex,*
deſcendendo deſcende, & noſtrum erit tradere eum in
manum Regis.

21 *Et dixit Saul, Benedicti vos à Iehoua, quia miſerti*
eſtis mei:

22 *Ite quæſo, & parate adhuc, & ſcitote, & videte locum*
eius in quo ſit pes eius, & quis viderit eum ibi, dixit enim
mihi quod calidiſſimus eſt.

23 *Proinde conſiderate & cognoſcite omnia latibula in*
quibus deliteſcere ſolent, & reuertimini ad me cum re
certa, & ibo vobiſcum: quod ſi fuerit in terra, ſcrutabor
eum in omnibus millibus Iehudah.

24 *Surrexerunt igitur, & abierunt in Ziph ante Saulem:*
Dauid verò & viri eius erant in deſerto Maon in campe-
ſtribus ad dexteram Ieſimon.

25 *Saul verò & viri eius profecti ſunt ad quærendum: quod*
nuntiauerunt Dauidi, deſcenditq́ ad Petram, & manſit
in deſerto Maon. audiens hoc Saul, perſequutus eſt Daui-
dem in deſertum Maon.

26 *Pergebat igitur Saul ex latere montis hinc, Dauid ve-*
rò & viri eius ex latere montis illinc: feſtinabatq́ Dauid
abire à facie Saulis: Saul autem & viri eius circunda-
bant Dauidem & viros eius, vt apprehenderet eos.

Nuntius autem venit ad Saulem, dicens, Accelera, &
27 *veni: quoniam impetum fecerunt Peliſthim ſuper ter-*
ram.

Reuerſus igitur Saul à perſequendo Dauide, iuit in oc-
28 *curſum Peliſthim: Ideo vocauerunt locum illum Selah-*
hammahlecoth.

CAP.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
CAP. XXIV.		CAP. XXIV.
ASCendit ergo Dauid inde: & habitauit in locis tutiſſimis Engaddi.	1	*AScendit autem Dauid inde: & manſit in munitionibus Henghedi.*
Cumque reuerſus eſſet Saul, poſtquam perſecutus eſt Philiſthæos, nunciauerunt ei, dicentes: Ecce Dauid in deſerto eſt Engaddi.	2	*Et fuit quando reuerſus eſt Saul à Peliſtim, nunciauerunt ei, dicendo: Ecce Dauid eſt in deſerto Henghedi.*
Aſſumens ergo Saul tria millia electorum virorũ ex omni Iſrael, perrexit ad inueſtigandum Dauid, & viros eius, etiam ſuper abruptiſſimas petras, quę ſolis ibicibus peruiæ ſunt.	3	*Tulitque Saul tria millia virorum electorum ex omni Iſrael, & iuit ad quærendum Dauid, & viros eius ſuper faciem petrarum arietum ſylueſtrium.*
Et venit ad caulas ouium, quæ ſe offerebant viãti. Eratque ibi ſpelunca, quam ingreſſus eſt Saul, vt purgaret ventrem: porro Dauid, & viri eius in interiore parte ſpeluncæ latebant.	4	*Et venit ad caulas ouium iuxta viam, vbi erat ſpelunca, & ingreſſus eſt Saul ad purgandum ventrẽ: Dauid autem, & viri eius in lateribus ſpeluncæ manebant.*
Et dixerunt ſerui Dauid ad eum: Ecce dies, de qua locutus eſt Dominus ad te: Ego tradam tibi inimicum tuum, vt facias ei, ſicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo Dauid, & præcidit oram chlamydis Saul ſilenter.	5	*Dixeruntq́; viri Dauid ad eum: Ecce dies, quam dixit Dominus tibi: Ecce do inimicum tuum in manu tua, & facies ei, quemadmodum placuerit in oculis tuis. Et ſurrexit Dauid, & abſcidit oram pallij, quod erat ipſi Saul clam.*
Poſt hæc percuſſit cor ſuum Dauid, eo quod abſſcidiſſet oram chlamydis Saul.	6	*Et fuit poſt hoc percuſſit cor Dauid eum, propterea quòd abſciderat oram, quæ erat ipſi Saul.*
Dixitque ad viros ſuos: Propitius ſit mihi Dominus, ne faciam hanc rem domino meo, Chriſto Domini, vt mittam manum meam in eum, quia Chriſtus Domini eſt.	7	*Dixitq́; viris ſuis: Abſit mihi à Domino, ſi faciam hoc domino meo, Chriſto Domini, vt mittam manum meam in eum, quia Chriſtus Domini eſt.*
Et confregit Dauid viros ſuos ſermonibus, & non permiſit eos, vt conſurgerent in Saul: porro Saul exurgens de ſpelunca, pergebat cœpto itinere.	8	*Et confregit Dauid viros ſuos verbis, & nõ permiſit eos conſurgere in Saul: Saul autem ſurrexit de ſpelunca, & iuit per viam.*
Surrexit autem, & Dauid poſt eum: & egreſſus de ſpelunca, clamauit poſt tergum Saul, dicens: Domine mi rex. Et reſpexit Saul poſt ſe: & inclinans ſe Dauid pronus in terram, adorauit:	9	*Surrexit autem Dauid poſt hæc: & egreſſus eſt de ſpelunca, & clamauit poſt Saul, dicendo: Domine mi rex. Et reſpexit Saul poſt ſe: & incuruauit ſe Dauid in faciem in terram, & incuruauit ſe.*
Dixitque ad Saul: Quare audis verba hominum loquentium, Dauid quærit malum aduerſum te?	10	*Dixitq́; Dauid ad Saul: Vt quid audis verba hominum, dicendo: Ecce Dauid quærit malum tuum?*
Ecce hodie viderunt oculi tui, quod tradiderit te Dominus in manus meas in ſpelunca: & cogitaui, vt occiderem te, ſed pepercit tibi oculus meus, dixi enim: Non extendam manum meam in dominum meum, quia Chriſtus Domini eſt.	11	*Ecce die hac viderunt oculi tui, quòd tradiderit te Dominus hodie in manu mea in ſpelunca: & dixit quiſpiam, vt occiderem te, & peperci tibi, & dixi: Non extendam manum meam in dominum meum, quia Chriſtus Domini eſt.*
Quin potius pater mi, vide, & cognoſce oram chlamydis tuæ in manu mea: quoniam cum præſcinderem ſummitatem chlamydis tuæ, nolui extendere manum meam in te. Animaduerte, & vide, quoniam non eſt in manu mea malum, neque iniquitas, neque peccaui in te: tu autem inſidiaris animæ meæ, vt auferas eam.	12	*Et pater mi vide, etiam vide oram pallij tui in manu mea: quia dum abſcinderem oram pallij tui non interfeci te. Scito, & vide quia non eſt in manu mea malum, & præuaricatio, neque peccaui tibi: tu autem inſidiaris animæ meæ, vt auferas eam.*
Iudicet Dominus inter me, & te, & vlciſcatur me Dominus ex te: manus autem mea non ſit in te.	13	*Iudicet Dominus inter me, & te, & vlciſcatur me Dominus de te, & manus mea non ſit in te.*
Sicut & in prouerbio antiquo dicitur: AB IMPIIS egredietur impietas: manus ergo mea non ſit in te.	14	*Quemadmodum dicit prouerbium antiquorum: AB IMPIIS egredietur impietas: & manus mea non ſit in te.*
Quem perſequeris, rex Iſrael? quem perſequeris? canem mortuum perſequeris, & pulicem vnũ.	15	*Poſt quem egreſſus eſt rex Iſrael? quem perſequeris? poſt canem mortuum, poſt pulicem vnum.*
Sit Dominus iudex, & iudicet inter me, & te: & videat, & iudicet cauſam meam, & eruat me de manu tua.	16	*Et ſit Dominus in iudicem, & iudicet inter me & te: & videat, & iudicet animam meam, & iudicet me de manu tua.*
Cum autem compleſſet Dauid loquens ſermones huiuſcemodi ad Saul, dixit Saul: Numquid vox hæc tua eſt fili mi Dauid? Et leuauit Saul vocem ſuam, & fleuit:	17	*Et fuit cum cõpleuiſſet Dauid loqui verba hæc ad Saul, dixit Saul: Num eſt vox tua hæc fili mi Dauid? Et leuauit Saul vocem ſuam, & fleuit:*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

C A P. XXIV.

1 ET ſurrexit Dauid inde:& ſedit in anguſtiis En-
gaddi.
2 Et factum eſt,vt reuertit Saul à poſt alienigenas,
& annunciatum eſt ei,dicentibus:Quoniam Dauid
in deſerto Engaddi.
3 Et ſumpſit ſecum tria millia virorum electorum
ex omni Iſrael, & iuit quærere Dauid,& viros eius
ſuper faciem Saddæem.

4 Et venit ad greges pecorum, quæ ſuper viam, &
erat ibi ſpelunca, & Saul intrauit ad prouocādum:
& Dauid, & viri eius in inferioribus ſpeluncæ ſe-
debant.
5 Et dixerunt viri Dauid ad eum: Ecce dies hæc,
quam dixit Dominus ad te:Tradere inimicum tuū
in manus tuas, & facies ei, ſicut bonum in oculis
tuis.Et exurrexit Dauid,& dempſit pinnam diploi-
dis Saul occultè.
6 Et factum eſt poſt hæc,& percuſſit cor eum,quia
dempſerat pinnam diploidis eius.
7 Et dixit Dauid ad viros ſuos: Nequaquam mihi
à Domino, ſi faciam verbum hoc domino meo
Chriſto Domini, vt inferam manum meam ſuper
eum, quoniam Chriſtus Domini eſt hic.
8 Et ſuaſit Dauid viros ſuos in verbis,& non dedit
eis,vt ſurgentes immolarent Saul: & ſurrexit Saul,
& deſcendit viam.

9 Et ſurrexit Dauid poſt eum de ſpelunca, & cla-
mauit Dauid poſt Saul, dicens: Domine rex. Et re-
ſpexit Saul poſt ſe: & inclinauit ſe Dauid in faciem
ſuam ſuper terram, & adorauit eum:
10 Et dixit Dauid ad Saul: Quare audis verba po-
puli dicentium, ecce Dauid quærit animam tuam?

11 Ecce in die hac viderunt oculi tui, quia tradidit
te Dominus hodie in manus meas in ſpelunca: &
nolui te occidere, & peperci tibi, & dixi: Non inji-
ciam manum meam in dominum meum,quoniam
Chriſtus Domini hic eſt.
12 Et ecce pinna diploidis tuæ in manu mea: ego
abſtuli pinnam, & non occidi te. Et cognoſce, &
vide hodie, quoniam nō eſt malitia in manu mea,
neque impietas, & contemptus, & non peccaui in
te: & tu ligas animam meam ad capiendum eam.

13 Iudicet Dominus inter me, & te,& vindicet tibi
de te: & manus mea non erit in te.

14 Sicut dicitur parabola antiqua: Ex INIQVIS
exibit delictum: & manus mea non erit in te.

15 Et nunc poſt quem tu egrederis rex Iſrael? poſt
quem perſequeris tu?poſt canem mortuum,& poſt
pulicem vnum.
16 Fiat Dominus in iudicem,& vindicem inter me,
& inter te: videat Dominus, & iudicet iudicium
meum, & vindicet me de manu tua.
17 Et factum eſt, cum conſummaſſet Dauid verba
hæc loquens ad Saul,& dixit Saul: Vox tua hæc,fili
Dauid? Et eleuauit Saul vocem ſuam,& plorauit.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

C A P. XXIV.

*ASCENDIT autem Dauid illinc, & manſit in munitio-
nibus En-gedi.*
*Fuit autem quum reuerſus eſſet Saul à Peliſthim,nun-
tiauerunt ei his verbis,Ecce Dauid eſt in deſerto En-gedi.*

*Aſſumpſit itaque Saul tria millia virorum electorum
ex vniuerſo Iſraele, & abiit vt quæreret Dauidem, &
viros eius in ſuperficie rupium hircorum ſylueſtrium.*

*Et peruenit ad Caulas ouium qui erant iuxta viam:
vbi erat ſpelunca: quam ingreſſus eſt Saul ad tegendum
pedes ſuos: Dauid autem & viri eius,in lateribus ſpelun-
cæ ſedebant.*
*Dixeruntq́; viri Dauidis ad eum Ecce dies de qua dixe-
rat Iehouah tibi, Ecce do inimicum tuum in manum tuā,
& facies ei quemadmodum placuerit in oculis tuis. Sur-
rexit itaque Dauid, & abſcidit oram pallij quod erat
Sauli, clam.*
*Fuit verò, poſt hoc percuſſit cor Dauidis ipſum quòd
abſcidiſſet oram pallij quòd erat Sauli.*
*Dixitq́; viris ſuis, Abſit hoc mihi à Iehoua, ſi faciam
hoc domino meo, chriſto Iehouæ,vt mittam manum meam
in eum: quia chriſtus Iehouæ eſt.*

*Et confregit Dauid viros ſuos verbis, nec permiſit eos
conſurgere in Saulem: Saul autem ſurrexit de ſpelunca,
& abiit per viam.*

*Surrexit & Dauid poſtea, egreſſusq́; eſt de ſpelunca, &
clamauit poſt Saulem, dicens, Domine mi Rex. Reſpexit
autem Saul poſt ſe, tum inclinauit ſe Dauid in faciem in
terram, & adorauit:*
*Aitq́; Dauid ad Saulem, Vtquid audis verba hominum
dicentium, Ecce Dauid quærit malum tuum?*

*Ecce hodie viderunt oculi tui quòd tradiderit te Ieho-
uah hodie in manum meam in ſpelunca. & dixit quiſpiā
vt occiderem te, at peperci tibi, & dixi, Non extendam
manum meam in dominum meum, quia chriſtus Iehouæ
eſt.*
*Itaque pater mi vide,etiam vide oram pallij tui in ma-
nu mea: quia dum abſcinderem oram pallij tui,non inter-
feci te: ſcito & vide quòd non eſt in manu mea malum,
neque præuaricatio: neque peccaui in te; tu autem vena-
ris animam meam, vt auferas eam.*

*Iudicet Iehouah inter me & te, & vlciſcatur me Ie-
houah de te, at manus mea non erit in te.*

*Quemadmodum dicit prouerbium antiqui hominis,
AB IMPIIS egredietur impietas:& manus mea non
erit in te.*
*Poſt quem egreſſus eſt Rex Iſraelis? quem perſequeris?
canem mortuum, pulicem vnum.*

*Sit ergo Iehouah in iudicem,& iudicet inter me & te,
videatq́; ac diſceptet cauſam meam, & iudicet me de ma-
nu tua.*
*Fuit autem,quum compleuiſſet Dauid loqui verba hæc
ad Saulem, dixit Saul, Eſtne vox tua hæc, fili mi Dauid?
Et ſublata voce ſua Saul fleuit.*

Di-

Vulgat. Editio.

Dixitque ad Dauid: Iuſtior tu es, quam ego: tu
enim tribuiſti mihi bona: ego autem reddidi tibi
mala.

Et tu indicaſti hodie, quæ feceris mihi bona:
quomodo tradiderit me Dominus in manum tuá,
& non occideris me.

Quis enim cum inuenerit inimicum ſuum, di-
mittet eum in via bona? Sed Dominus reddat tibi
viciſſitudinem hanc pro eo, quod hodie operatus
es in me.

Et nunc, quia ſcio, quod certiſſimè regnaturus
ſis, & habiturus in manu tua regnum Iſrael:

Iura mihi in Domino, ne deleas ſemen meũ poſt
me, neque auferas nomen meum de domo patris
mei.

Et iurauit Dauid Sauli. Abiit ergo Saul in domũ
ſuam: & Dauid, & viri eius aſcenderunt ad tutiora
loca.

CAP. XXV.

* Eccli. 46. 23. Inf. 28. 3.

MOrtuus * eſt autem Samuel, & congregatus
eſt vniuerſus Iſrael, & planxerunt eum, & ſe-
pelierunt eum in domo ſua in Ramatha. Conſur-
genſque Dauid deſcendit in deſertum Pharan.

Erat autem vir quiſpiam in ſolitudine Maon, &
poſſeſſio eius in Carmelo, & homo ille magnus ni-
mis: erantque ei oues tria millia, & mille capræ: &
accidit vt tonderetur grex eius in Carmelo.

Nomen autem viri illius erat Nabal: & nomen
vxoris eius Abigail. Eratque mulier illa prudentiſ-
ſima, & ſpecioſa: porro vir eius durus, & peſſimus,
& malitioſus: erat autem de genere Caleb.

Cum ergo audiſſet Dauid in deſerto, quod ton-
deret Nabal gregem ſuum:

Miſit decem iuuenes, & dixit eis: Aſcendite in
Carmelum, & venietis ad Nabal, & ſalutabitis eum
ex nomine meo pacificè.

Et dicetis: Sit fratribus meis, & tibi pax, & do-
mui tuæ pax, & omnibus, quæcumque habes, ſit
pax.

Audiui, quod tonderent paſtores tui, qui erant
nobiſcum in deſerto: nũquam eis moleſti fuimus,
nec aliquando defuit quidquam eis de grege, omni
tempore quo fuerunt nobiſcum in Carmelo.

Interroga pueros tuos, & indicabunt tibi. Nunc
ergo inueniant pueri tui gratiam in oculis tuis: in
die enim bona venimus. Quodcumque inuenerit
manus tua, da ſeruis tuis, & filio tuo Dauid.

Cumque veniſſent pueri Dauid, locuti ſunt ad
Nabal omnia verba hæc ex nomine Dauid: & ſilue-
runt.

Reſpondens autem Nabal pueris Dauid, ait: Quis
eſt Dauid? & quis eſt filius Iſai? hodie increuerunt
ſerui, qui fugiunt dominos ſuos.

Tollam ergo panes meos, & aquas meas, & car-
nes pecorum, quæ occidi tonſoribus meis, & dabo
viris quos neſcio vnde ſint?

Regreſſi ſunt itaque pueri Dauid per viam ſuam,
& reuerſi venerunt, & nunciauerunt ei omnia ver-
ba, quæ dixerat.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Dixitq́; ad Dauid: Iuſtior es me: tu enim retribuiſti*
mihi bonum, ego autem retribui tibi malum.

19 *Et tu indicaſti hodie, quòd feciſti mecum bonum: quia*
tradidit me Dominus in manu tua, & non occidiſti me.

20 *Et ſi inuenerit quiſpiam inimicum ſuum, num dimittet*
eum in via bona? Dominus autem reddat tibi bonum pro
die hac, quam feciſti mihi.

21 *Et nunc ecce cognoui quòd regnando regnabis, &*
ſtabit in manu tua regnum Iſrael:

22 *Et nunc iura mihi per Dominum, ſi abſcideris ſemen*
meum poſt me, & ſi diſperdideris nomen meum de domo
patris mei.

23 *Et iurauit Dauid ipſi Saul. Et abiit Saul in domum*
ſuam, & Dauid, & viri eius aſcenderunt in præſidium.

CAP. XXV.

1 *MOrtuus eſt Semuel, & congregati ſunt omnis Iſ-*
rael, & planxerunt eum, & ſepelierunt eum in
domo ſua in Ramah. Et ſurrexit Dauid, & deſcendit in
deſertum Paran.

2 *Vir autem erat in Mahon, & pecudes eius in Charmel,*
& erat vir magnus valde, & ei erant oues tria millia:
& mille capræ: & erat dum tonderet pecudes ſuas in
Charmel.

3 *Et nomen viri Nabal: nomen verò vxoris eius erat*
Abighail. Et erat mulier bona intellectu, & pulchra for-
ma: vir autem erat durus, & malus operibus, & erat Cal-
libita.

4 *Audiuit Dauid in deſerto, quòd tonderet Nabal pecora*
ſua:

5 *Et miſit Dauid decem pueros, dixitq́; Dauid pueris:*
Aſcendite in Charmel, & ite ad Nabal, & ſalutate eum
nomine meo pacificè.

6 *Et dicite ſic: Ad vitam meam, & tu pacificus, & do-*
mus tua pacifica, & omne, quod eſt tibi erit pacificum.

7 *Et nunc audiui, quòd tondentes ſunt tibi, nunc paſto-*
res, qui ſunt tibi, fuerunt nobiſcum: non ignominia af-
fecimus eos, nec defuit eis quicquam omnibus diebus qui-
bus fuerunt in Charmel.

8 *Interroga pueros tuos, & annunciabũt tibi. Inueniant-*
que pueri gratiam in oculis tuis: in die enim bona veni-
mus. Da obſecro, quod inuenerit manus tua ſeruis tuis, &
filio tuo Dauid.

9 *Et venerunt pueri Dauid, & locuti ſunt ad Nabal*
iuxta omnia verba hæc nomine Dauid, & quieuerunt.

10 *Et reſpondit Nabal ſeruis Dauid, & dixit: Quis eſt*
Dauid? & quis filius Iſai? hodie multiplicati ſunt ſerui,
qui diuidunt ſe vnuſquiſque à facie dominorum ſuorum.

11 *Et tollam panem meum, & aquam meam, & victimam*
meam, quam occidi tonſoribus meis, & dabo viris quos
non noui vnde ſint?

12 *Et reuerſi ſunt pueri Dauid ad viam ſuam, & reuerſi*
ſunt, & venerunt, & annunciauerunt ei ſecundum om-
nia verba hæc.

Tunc

I.-

Tranſl. ex Septuag.

18 Et dixit Saul ad Dauid: Iuſtus tu ſuper me: quo-
niam tu reddidiſti mihi bona: ego autem retribui
tibi mala.
19 Et tu renunciaſti mihi hodie, quæ feciſti mihi
bona: ſicut concluſit me Dominus in manibus tuis
hodie, & non occidiſti me:
20 Et ſicut ſi inueniat quis inimicum ſuum in tri-
bulatione, & emittat eum in viam bonam? & Do-
minus reddet ei bona, ſicut feciſti hodie.
21 Et nunc ecce ego cognoſco quoniam regnans
regnabis, & conſtituetur in manu tua regnum Iſ-
rael:
22 Et nunc iura mihi in Domino, quia non exter-
minabis ſemen meum poſt me, non delebis nomen
meum de domo patris mei.
23 Et iurauit Dauid ipſi Saul. Et abiit Saul ad locũ
ſuum: & Dauid, & viri eius aſcenderunt in Meſſe-
ra anguſtam.

C A P. XXV.

1 ET mortuus eſt Samuel, & congregantur vniuer-
ſus Iſrael, & plangunt eum, & ſepeliunt eum in
domo ſua in Armathæm. Et ſurrexit Dauid, &
deſcendit in deſertum Maon.
2 Et erat homo in Maon, & greges eius in Carme-
lo, & homo magnus valdè: & huic greges ter mille,
& capræ mille: & factum eſt in tondendo gregem
ſuum in Carmelo.
3 Et nomen homini Nabal: & nomen vxori eius
Abigæa. Et vxor eius bona intellectu, & bona ſpe-
cie valde: & homo durus, & malignus in ſtudiis, &
homo caninus.
4 Et audiuit Dauid in deſerto, quia tondet Naban
Carmelus gregem ſuum:
5 Et miſit Dauid decem pueros, & dixit pueris:
Aſcendite in Carmelum, & abite ad Nabal, & in-
terrogate eum in nomine meo in pacem.
6 Et dicetis hæc: In horas, & tu ſaluus, & domus
tua, & omnia tua ſalua.
7 Et nunc ecce audiui, quia tondent tibi nunc pa-
ſtores tui, qui erant nobiſcum in deſerto: & non
prohibuimus eos, & non imperauimus eis quic-
quam omnibus diebus, cum ipſi eſſent in Carmelo.
8 Interroga pueros tuos, & annunciabunt tibi. Et
inueniẽt pueri tui gratiam in oculis tuis: quoniam
ſuper diem bonam venimus. Da nunc, quodcum-
que inuenerit manus tua, filio tuo Dauid.
9 Et veniunt pueri, & loquuntur ſermones hos ad
Nabal iuxta omnia verba hæc in nomine Dauid.
10 Et reſiliit, & reſpondit Nabal pueris Dauid, &
dixit: Quis eſt Dauid? & quis filius Ieſſæ? hodie
multiplicati ſunt ſerui recedentes vnuſquiſque à
facie domini ſui.
11 Et capiant panes meos, & vinum meum, & victi-
mas meas, quas immolaui, tondentibus pecora
mea, & dabo ea viris, quos non noui, vnde ſunt?
12 Et reuerſi ſunt pueri Dauid ad viam ſuam, & re-
uerterunt, & venerunt, & annunciauerunt Dauid,
ſecundum verba hæc.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Dixitq́; Dauidi, Iuſtior es me: tu enim retribuiſti mihi bonum, ego autem retribui tibi malum.

Tu quidem indicaſti hodie quantum feceris mecum bonum: quoniam quum tradiderit me Iehouah in manum tuam, non tamen occideris me.

Nunquid inueniet quiſpiam inimicum ſuum, & dimittet eum per viam bonam? proinde Iehouah retribuat tibi bonum pro eo quod hodie feciſti mihi.

Nunc ergo (noui enim quòd regnando regnabis, & ſtabit in manu tua regnum Iſraelis)

Nunc inquam iura mihi per Iehouam quòd non abſcindes ſemen meum poſt me, neque diſperdas nomen meum de domo patris mei.

Iurauit itaque Dauid Sauli, & abiit Saul in domum ſuam: Dauid verò & viri eius aſcenderunt in præſidium.

C A P. XXV.

MOrtuus eſt autem Samuel, congregatiq́; ſunt omnes Iſraelitæ, & planxerunt eum, ac ſepelierunt eum in domo ſua in Râmah. Surrexit autem Dauid & deſcendit in deſertum Paran.

Et vir quidam habitabat in Maon, cuius opes erant in Charmel, eratq́; vir ille magnus valde, qui habebat ouiũ tria millia, & mille capras. fuit autem vt tonderet oues ſuas in Charmel.

Porrò nomen viri erat Nabal: nomen verò vxoris eius, erat Abigail eratq́; mulier illa prudens & pulchra forma: vir autem ille erat durus, & malus operibus, atque Chalibbita.

Audiuit itaque Dauid in deſerto quòd tonderet Nabal oues ſuas.

Miſit ergo Dauid decem pueros, dixitq́; Dauid pueris, Aſcendite in Charmel, & ite ad Nabal, ipſumq́; ſalutate nomine meo pacificè.

Et dicite, Sic viuenti: & tu ſaluus, domusq́; tua ſalua, ac omne quod eſt tibi ſit ſaluum.

Nunc autem audiui quòd tondentes ſunt tibi: iam paſtores qui ſunt tibi, fuerunt nobiſcum, non affecimus eos ignominia, nec defuit eis quicquam omnibus diebus quibus fuerunt in Charmel:

Interroga pueros tuos, & renuntiabunt tibi. inueniant ergo pueri gratiam in oculis tuis: in die enim bono venimus: da obſecro quod inuenerit manus tua ſeruis tuis & filio tuo Dauidi.

Venerunt ergo pueri Dauidis, & alloquuti ſunt Nabal iuxta omnia verba hæc, nomine Dauidis: & quieuerunt.

Reſpondit autem Nabal ſeruis Dauidis, & dixit, Quis eſt Dauid, & quis filius Iſai? hodie multi ſunt ſerui qui ſeparant ſe ſinguli à facie dominorum ſuorum.

Et tollam panem meum & aquam meam, & victimam meam quam occidi tonſoribus meis, vt dem viris quos nõ noui vndenam ſint?

Itaque conuerterunt ſeſe pueri Dauidis in viam ſuam, & reuerſi ſunt. quum veniſſent autem, annuntiauerunt ei ſecundum omnia verba hæc.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

13 Tunc ait Dauid pueris ſuis: Accingatur vnuſ-
quiſque gladio ſuo. Et accincti ſunt ſinguli gladiis
ſuis, accinctuſque eſt, & Dauid enſe ſuo: & ſecuti
ſunt Dauid quaſi quadringenti viri: porro ducen-
ti remanſerunt ad ſarcinas.

14 Abigail autem vxori Nabal nunciauit vnus de
pueris ſuis, dicens: Ecce Dauid miſit nuncios de
deſerto, vt benedicerent domino noſtro: & auerſa-
tus eſt eos.

15 Homines iſti, boni ſatis fuerunt nobis, & non
moleſti: nec quidquam aliquãdo periit omni tem-
pore, quo fuimus conuerſati cum eis in deſerto:

16 Pro muro erant nobis, tam in nocte, quam in die,
omnibus diebus quibus pauimus apud eos greges.

17 Quam ob rem conſidera, & recogita quid facias:
quoniam completa eſt malitia aduerſum virum
tuum, & aduerſum domum tuam, & ipſe eſt filius
Belial, ita vt nemo poſſit ei loqui.

18 Feſtinauit igitur Abigail, & tulit ducẽtos panes,
& duos vtres vini, & quinq; arietes coctos, & quin-
que ſata polentæ, & centum ligaturas vuæ paſſæ,
& ducentas maſſas caricarum, & poſuit ſuper aſi-
nos:

19 Dixitque pueris ſuis: Præcedite me: ecce, ego poſt
tergum ſequar vos: viro autem ſuo Nabal non in-
dicauit.

20 Cum ergo aſcendiſſet aſinum, & deſcenderet ad
radices montis, Dauid & viri eius deſcendebant in
occurſum eius: quibus & illa occurrit.

21 Et ait Dauid: Vere fruſtra ſeruaui omnia, quæ
huius erant in deſerto, & non periit quidquam de
cunctis, quæ ad eum pertinebant: & reddidit mihi
malum pro bono.

22 Hæc faciat Deus inimicis Dauid, & hæc addat, ſi
reliquero de omnibus, quæ ad ipſum pertinent vſ-
que manè, mingentem ad parietem.

23 Cum autem vidiſſet Abigail Dauid, feſtinauit, &
deſcendit de aſino, & procidit coram Dauid ſuper
faciem ſuam, & adorauit ſuper terram:

24 Et cecidit ad pedes eius, & dixit: In me ſit, domi-
ne mi, hæc iniquitas: loquatur, obſecro, ancilla
tua in auribus tuis: & audi verba famulæ tuæ.

25 Ne ponat, oro, dominus meus rex cor ſuum ſu-
per virum iſtum iniquum Nabal: quoniam ſecun-
dum nomen ſuum ſtultus eſt, & ſtultitia eſt cum
eo: ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos,
domine mi, quos miſiſti.

26 Nunc ergo domine mi, viuit Dominus, & viuit
anima tua, qui prohibuit te ne venires in ſangui-
nem, & ſaluauit manum tuam tibi: & nunc fiant,
ſicut Nabal inimici tui, & qui quærunt domino
meo malum.

27 Quapropter ſuſcipe benedictionem hanc, quam
attulit ancilla tua tibi domino meo: & da pueris,
qui ſequuntur te dominum meum.

28 Aufer iniquitatem famulæ tuæ: faciens enim
faciet Dominus tibi Domino meo domum fidelem,
quia prælia Domini, domine mi, tu prælíaris: mali-
tia ergo non inueniatur in te omnibus diebus vitæ
tuæ.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Dixitq; Dauid viris ſuis: Accingite vos vnuſquiſque
gladium ſuum. Et accinxerunt ſe vnuſquiſque gladium
ſuum, & accinxit ſe etiam Dauid gladium ſuum, & aſ-
ſcenderunt poſt Dauid fermè quadringenti viri: ducenti
autem manſerunt ad ſupellectilia.*

14 *Abighail autem vxori Nabal annunciauit puer vnus è
pueris, dicendo: Ecce miſit Dauid nuncios è deſerto ad ſa-
lutandum dominum noſtrum: & inuectus eſt in eos.*

15 *Viri autem boni fuerunt nobis valdè, & non fuimus
ignominia affecti: nec defuit nobis quicquam omnibus die-
bus quibus ambulauimus cum eis, dum eſſemus in agro:*

16 *Murus fuerunt nobis tum nocte, tum die omnibus die-
bus quibus cum eis pauimus pecora.*

17 *Et nunc ſcito, & vide quid facias: quia completa eſt
malitia contra dominum noſtrum, & contra omnem do-
mum eius, & ipſe eſt filius impius, vt nemo poſſit loqui ad
eum.*

18 *Et feſtinauit Abighail, & tulit ducentos panes, &
duos vtres vini, & quinque oues paratas, & quinque ſa-
ta polentæ, & centum ligaturas vuarum ſiccarum, &
ducentas carycas, & poſuit ſuper aſinos:*

19 *Dixitq; pueris ſuis: Tranſite ante me: ecce poſt vos
venio: & viro ſuo Nabal non indicauit.*

20 *Et fuit, illa equitante ſuper aſinum, & deſcendente
per abſconditum montis, ecce Dauid, & viri eius deſcen-
debant in occurſum eius, & occurrit eis.*

21 *Et Dauid dixit: Certè ſeruaui omnia, quæ erant huic
in deſerto, & non defuit ex omnibus, quæ erant ſibi,
quicquam: & reddidit mihi malum pro bono.*

22 *Sic faciat Deus inimicis Dauid, & ſic addat, ſi reli-
quero ex omnibus, quæ ſunt ei vſque mane, mingentem in
parietem.*

23 *Et vidit Abighail Dauid, & feſtinauit, & deſcendit de
aſino, & proſtrauit ſe in faciem Dauid ſuper faciem ſuã,
& incuruauit ſe in terra:*

24 *Et proſtrauit ſe ad pedes eius, & dixit: Obſecro, ego
domine mi, ſit obnoxia pœna iniquitatis: & loquatur ob-
ſecro ancilla tua in auribus tuis, & audi verba ancillæ
tuæ.*

25 *Ne quæſo ponat dominus meus cor ſuum ſuper virum
impium hunc ſuper Nabal, quia ſecundum nomen ſuum
ſic eſt Nabal nomen eius, & ſtultitia cum eo: ego autem
ancilla tua non vidi pueros domini mei, quos miſiſti.*

26 *Et nunc domine mi, viuit Dominus, & viuit anima
tua, qui prohibuit te Dominus, vt non venires in ſangui-
nibus, & ſeruaret manum tuam tibi: & nunc ſint, ſicut
Nabal inimici tui, & quærentes domino meo malum.*

27 *Et nunc benedictio hæc, quam attulit ancilla tua do-
mino meo, detur pueris, qui ambulant ad pedes domini
mei.*

28 *Parce obſecro præuaricationi ancillæ tuæ: quia fa-
ciendo faciet Dominus domino meo domum ſtabilem, quia
prælia Domini, dominus meus præliatus eſt: & malitia
non inuenta eſt in te à diebus tuis.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

13 Et dixit Dauid viris ſuis: Cingimini vnuſquiſ-
que gladium ſuum. Et aſcenderunt poſt Dauid cir-
citer quadringenti viri: & ducenti ſederunt cum
vaſis.

14 Et Abigææ vxori Nabal nunciauit vnus puero-
rum, dicens: Ecce Dauid miſit nuncios è deſerto
ad benedicendum dominum noſtrum: & declina-
uit ab eis.

15 Et viri boni nobis valdè, & non prohibuerunt
nos: neque imperarunt nobis quicquam omnibus
diebus, quibus fuimus apud eos, & dum eſſemus
nos in agro:

16 Tamquam murus erãt circa nos, & nocte, & die,
omnibus diebus, quibus fuimus apud eos paſcen-
tes gregem.

17 Et nunc cognoſce, & vide tu, quid facies: quo-
niam conſummata eſt malitia in dominum noſtrũ,
& in domum eius, & hic eſt filius peſtilentis, & non
eſt loqui ad eum.

18 Et feſtinauit Abigæa, & ſumpſit ducentos panes,
& duo vaſa vini, & quinque oues factas, & quinque
œphi farinæ, & gomor vnum vuæ paſſæ, & ducen-
tas palathas, & poſuit ſuper aſinos:

19 Et dixit pueris ſuis: Præcedite ante me: & ecce
ego poſt vos aduenio: & viro ſuo non annunciauit.

20 Et factum eſt, cum ipſa inſcendiſſet ſuper aſinũ,
& deſcenderet in tegmine montis, & ecce Dauid,
& viri eius deſcendebant in occurſum eius: & ob-
uiam iuit eis.

21 Et Dauid dixit: Vtique immerito cuſtodiui om
nia eius in deſerto, & non imperauimus capere ex
omnibus eius quicquam: & retribuit mihi mala
pro bonis.

22 Hæc faciat Deus ipſi Dauid, & hæc adjiciat, ſi re-
linquam ex omnibus qui ſunt ipſius Nabal vſque
manè, mingentem ad parietem.

23 Et vidit Abigæa Dauid, & feſtinauit, & deſcen-
dit ab aſino, & cecidit coram Dauid in faciem ſuã,
& adorauit eum ſuper terram:

24 Ad pedes eius, & dixit: In me domine mi iniuſti-
tia mea: loquatur nunc ſerua tua in aures tuas, &
audi ſermones ſeruæ tuæ.

25 Ne nunc ponat dominus meus cor ſuum ſuper
hominem peſtilentem hunc: quia iuxta nomen
ſuum hic eſt Nabal nomen ei, & inſipientia cum eo:
& ego ſerua tua non vidi pueros domini mei, quos
miſiſti.

26 Et nunc domine mi, viuit Dominus, & viuit a-
nima tua, ſicut prohibuit te Dominus, ne venires
in ſanguinem innoxium, & ſeruares manum tuam
tibi: & nunc fiant tanquam Nabal, inimici tui, &
qui quærunt domino meo mala.

27 Et nunc accipe benedictionem hanc, quam attu-
lit ſerua tua domino meo: & da pueris, qui aſſiſtũt
domino meo.

28 Tolle nunc iniquitatem ancillæ tuæ: quia faciẽs
faciet Dominus Domino meo domum fidelem,
quia prælium Domini mei Dominus præliatur: &
malitia non inuenietur in te vnquam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 *Et ait Dauid viris ſuis, Accingat ſeſe quiſque gladio
ſuo. Et accinxerunt ſe ſinguli gladio ſuo: ſed & Dauid
accinxit ſe gladio ſuo: aſcenderuntq́; poſt Dauidem fermè
quadringenti viri: ducenti autem remanſerunt apud ſu-
pellectilem.*

14 *Abigail autem vxori Nabal retulit puer vnus è pueris,
dicendo, En miſit Dauid nuntios è deſerto ad ſalutandum
dominum noſtrum: qui inuectus eſt in eos.*

15 *Et tamen viri boni fuerunt erga nos mirum in modum,
neque fuimus ignominia affecti, nec defuit nobis quicquã
cunctis diebus quibus ambulauimus cum eis dum eſſemus
in agro.*

16 *Murus fuerunt nobis tum noctu, tum interdiu, cunctis
diebus quibus cum eis pauimus pecora.*

17 *Nunc igitur ſcito, & vide quid ſis factura: nam com-
pletum eſt malum contra dominum noſtrum, & contra
vniuerſam domum eius: quum ipſe ſit improbior quàm vt
poſſit quiſquam eum alloqui.*

18 *Feſtinauit itaque Abigail, & tulit ducentos panes &
duos vtres vini, & quinque oues paratas, & quinque ſa-
ta polentæ, & centum ligaturas vuarum ſiccarum, &
ducentas maſſas carycarum: & impoſuit illa aſinis:*

19 *Dixitq́; pueris ſuis, Tranſite ante me, en ego poſt vos
venio. At viro ſuo Nabal non indicauit.*

20 *Fuit vero illa equitante ſuper aſinum, & deſcendente
per abditum montis, ecce Dauid & viri eius deſcendebãt
in occurſum eius, & occurrit eis.*

21 *Porrò Dauid dixerat, Certè fruſtra ſeruaui omnia quæ
habet ille in deſerto, vt nihil defuerit ex omnibus quæ
habet: & tamen reddidit mihi malum pro bono.*

22 *Sic faciat Deus inimicis Dauidis, & ſic addat, ſi reli-
quero ex omnibus quæ habet vſque mane, mingentem ad
parietem.*

23 *Quum vidiſſet autem Abigail Dauidem, feſtinauit &
deſcendit de aſino, & corruit coram Dauide ſuper faciem
ſuam, & incuruauit ſeſe in terram.*

24 *Corruit inquam ad pedes eius, & dixit, In me (ego
peccaui domine mi) iniquitas: propterea loquatur obſecro
ancilla tua in auribus tuis, & audi verba ancillæ tuæ.*

25 *Ne quæſo apponat dominus meus cor ſuum ſuper virum
impium hunc, ſuper Nabal: quia ſecundum nomen ſuum
ſic eſt: Nabal nomen eius, & ſtultitia eſt cum eo. ego verò
ancilla tua non videram pueros domini mei quos miſeras.*

26 *Nunc autem domine mi, viuit Iehouah, & viuit ani-
ma tua, qui prohibuit te Iehouah ne venires in ſanguines,
& ne ſeruaret manus tua te: nunc autem ſint ſicut Nabal
inimici tui, & qui quærunt domino meo malum.*

27 *Nunc igitur benedictio hæc quam attulit ancilla tua
domino meo, detur pueris qui ambulant ad pedes domini
mei.*

28 *Parce obſecro præuaricationi ancillæ tuæ, quia certò
facturus eſt Iehouah domino meo domum ſtabilem, quia
prælia Iehouæ dominus meus præliatus eſt, & malitia non
inuenta fuit in te à diebus tuis.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Si enim ſurrexerit aliquãdo homo perſequens te, & quærens animam tuam, erit anima domini mei cuſtodita quaſi in faſciculo viuentium, apud Dominum Deum tuum: porro inimicorum tuorum anima rotabitur, quaſi in impetu, & circulo fundę.

Cum ergo fecerit Dominus tibi domino meo omnia, quæ locutus eſt bona de te, & conſtituerit te ducem ſuper Iſrael:

Non erit tibi hoc in ſingultum, & in ſcrupulum cordis domino meo, quod effuderis ſanguinem innoxium, aut ipſe te vltus fueris: & cum benefecerit Dominus domino meo, recordaberis ancillæ tuæ.

Et ait Dauid ad Abigail: Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui miſit hodie te in occurſum meum, & benedictum eloquium tuum:

Et benedicta tu, quæ prohibuiſti me hodie ne irẽ ad ſanguinem, & vlciſcerer me manu mea.

Alioquin viuit Dominus Deus Iſrael, qui prohibuit me ne malum facerem tibi: niſi cito veniſſes in occurſum mihi, non remanſiſſet Nabal vſque ad lucem matutinam mingens ad parietem.

Suſcepit ergo Dauid de manu eius omnia quæ attulerat ei, dixitque ei: Vade pacifice in domum tuam, ecce audiui vocem tuam, & honoraui faciem tuam.

Venit autem Abigail ad Nabal: & ecce erat ei cõuiuium in domo eius, quaſi conuiuium regis, & cor Nabal iucundum: erat enim ebrius nimis: & non indicauit ei verbum puſillum aut grande vſq; mane.

Diluculo autem cum digeſſiſſet vinum Nabal, indicauit ei vxor ſua verba hæc, & emortuum eſt cor eius intrinſecus, & factus eſt quaſi lapis.

Cumque pertranſiſſent decem dies, percuſſit Dominus Nabal, & mortuus eſt.

Quod cum audiſſet Dauid mortuum Nabal, ait: Benedictus Dominus, qui iudicauit cauſam opprobrij mei de manu Nabal, & ſeruum ſuum cuſtodiuit à malo, & malitiam Nabal reddidit Dominus in caput eius. Miſit ergo Dauid, & locutus eſt ad Abigail, vt ſumeret eam ſibi in vxorem.

Et venerunt pueri Dauid ad Abigail in Carmelum & locuti ſunt ad eam, dicentes: Dauid miſit nos ad te, vt accipiat te ſibi in vxorem.

Quæ conſurgens adorauit prona in terram, & ait: Ecce famula tua ſit in ancillam, vt lauet pedes ſeruorum domini mei.

Et feſtinauit, & ſurrexit Abigail, & aſcendit ſuper aſinum, & quinque puellæ ierunt cum ea, pediſſequę eius, & ſecuta eſt nuncios Dauid: & facta eſt illi vxor.

Sed & Achinoam accepit Dauid de Iezrael: & fuit vtraque vxor eius.

Saul autem dedit Michol filiam ſuam vxorem Dauid, Phalti, filio Lais, qui erat de Gallim.

CAP. XXVI.

Sup. 23. 19. ET * venerunt Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes: Ecce, Dauid abſconditus eſt in colle Hachila, quæ eſt ex aduerſo ſolitudinis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

29 *Et ſurrexit homo ad perſequendum te, & ad quærendum animam tuam, & erit anima domini mei colligata in faſciculo vitæ cum Domino Deo tuo: & anima inimicorum tuorum funda iaculabitur in medio ſedis fundæ.*

30 *Et erit cum fecerit Dominus domino meo, ſecundum omne, quod locutus eſt bonum ſuper te, & præceperit tibi vt ſis dux ſuper Iſrael:*

31 *Non erit hoc tibi offenſio, & offendiculum cordis domino meo, & ad effundendum ſanguinem gratis, & ad faciendum ſalutem Dominus meus ſibi, & benefecerit Dominus domino meo, recordaberis ancillæ tuæ.*

32 *Dixitq́; Dauid ad Abighail: Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui miſit te die hac in occurſum mei, & benedictũ eloquium tuum:*

33 *Et benedicta tu, quæ prohibuiſti me die hac, ne venirem in ſanguinibus ad ſeruandum manum meam mihi.*

34 *Et quidem viuit Dominus Deus Iſrael, qui prohibuit me, ne malefacerem tibi: quia niſi feſtinaſſes, & veniſſes in occurſum mei, non reman, ſiſſet ipſi Nabal vſque ad lucem matutinam, mingens ad parietem.*

35 *Et tulit Dauid è manu eius, quod adduxerat ſibi, & ei dixit: Aſcende in pace in domum tuam: vide audiui vocem tuam, & ſuſcepi faciem tuam.*

36 *Et venit Abighail ad Nabal, & ecce erat ei conuiuium in domo ſua ſicut conuiuium regium & cor Nabal iocundum, & ipſe erat ebrius valde, & non indicauit ei rem paruam, & magnam, vſque ad lucem matutinam.*

37 *Et fuit, mane cum egreſſum eſſet vinum à Nabal, indicauit ei vxor eius verba iſta, & mortuum eſt cor eius in medio eius, & fuit vt lapis.*

38 *Et fuerunt fere decem dies & percuſſit Dominus Nabal, & mortuus eſt.*

39 *Et audiuit Dauid quod mortuus eſſet Nabal, & dixit: Benedictus Dominus qui iudicauit iudicium opprobrij mei de manu Nabal & ſeruum ſuum retinuit à malo, & malum Nabal reddidit Dominus in caput eius: Miſitq́; Dauid, & locutus eſt ad Abighail, vt ſumeret eam ſibi vxorem.*

40 *Et venerunt ſerui Dauid ad Abighail in Charmel, & locuti ſunt ad eam dicendo: Dauid miſit nos ad te, vt ſumat te ſibi vxorem.*

41 *Et ſurrexit & incuruauit ſe in faciem ſuper terram & dixit: Ecce ancilla tua pro ancilla ad lauandum pedes ſeruorum Domini mei.*

42 *Et feſtinauit, & ſurrexit Abighail, & inſidit ſuper aſinum, & quinque puellæ eius ambulabant ad pedes eius, & iuit poſt nuncios Dauid, & fuit ei vxor.*

43 *Et Achinoham tulit Dauid de Izrehel, & fuerunt etiam ambæ ſibi vxores.*

44 *Saul autem dedit Michal filiam ſuam vxorem Dauid: Palti filio Lais, qui erat de Gallim.*

CAP. XXVI.

1 *VEnerunt autem Ziphei ad Saul in Ghibhah, dicendo: Nonne Dauid latet in Ghibhah Chachilah quæ eſt contra faciem Ieſimon.*

Tranſl. ex Septuag.

29 Et ſurget homo perſequens te, & quærens ani-
mam tuam, & erit anima domini mei illigata in
vinculo vitæ apud Dominum Deum: & animam
inimicorum tuorum rotabis in medio fundæ.

30 Et erit, cum fecerit Dominus domino meo om-
nia, quæcumque locutus eſt bona ſuper te, & man-
dabit tibi in ducem ſuper Iſrael:
31 Et non erit tibi hoc abominatio, & ſcandalum
domino meo, effundere ſanguinem innoxium gra-
tis, & ſeruare manum domino meo ſibi: & benefa-
ciat Dominus domino meo, & recorderis ancillæ
tuæ ad benefaciendum ei.
32 Et dixit Dauid Abigææ: Benedictus Dominus
Deus Iſrael, qui miſit te hodie in hac in occurſum
mihi & benedictus modus tuus:
33 Et benedicta tu, quę prohibuiſti me hodie in hac,
ne venirem ad ſanguines, & ſeruando manum
meam mihi.
34 Verumtamen viuit Dominus Deus Iſrael, qui
prohibuit me hodie malefacere tibi: quia niſi feſti-
nabas, atque adueniebas in occurſum mihi, tunc
dixeram, ſi remanebit ipſi Nabal vſque ad lucem
matutinam mingens ad parietem.
35 Et accepit Dauid de manu eius omnia, quæ fere-
bat ei, & dixit ad eam: Aſcende in pace in domum
tuam, vide, audiui vocem tuam, & ſuſcepi faciem
tuam.
36 Et aduenit Abigæa ad Nabal, & ecce ei conuiuiũ
in domo ſua, ſicut conuiuium regis, & cor Nabal
bonum in eo, & ipſe ebrius vſque valde, & non
annunciauit ei verbum paruum, vel magnum vſ-
que ad lucem matutinam.
37 Et factum eſt mane, vt reſipuit à vino Nabal, an-
nunciauit vxor eius verba, & hæc immortuum eſt
cor eius in eo, & ipſe fit tamquam lapis.
38 Et facti ſunt circiter decem dies, & percuſſit Do-
minus Nabal, & mortuus eſt.
39 Et audiuit Dauid, & dixit: Benedictus Dominus,
qui iudicauit iudiciũ opprobrij mei de manu Na-
bal, & ſeruum ſuum reſeruauit de manu malorũ,
& malitiam Nabal conuertit Dominus in caput e-
ius, & miſit Dauid, & locutus eſt de Abigæa, ad ac-
cipiendum eam ſibi in vxorem.

40 Et venerunt pueri Dauid ad Abigæam in Carme-
lum, & locuti ſunt ei, dicentes: Dauid miſit nos ad
te ad accipiendum te ſibi in vxorem.
41 Et ſurrexit, & adorauit ſuper terram in faciem,
& dixit: Ecce ſerua tua in ancillam ad lauandum
pedes puerorum tuorum.
42 Et ſurrexit Abigæa, & inſcendit ſuper aſinum, &
quinque puellæ ſequutæ ſunt eam, & iuit poſt pue-
ros Dauid, & fit ei in vxorem.

43 Et Achinaam ſumpſit Dauid de Iezrael, & vtræ-
que fuerunt ei vxores.
44 Et Saul dedit Melchol filiam ſuam, quæ erat vxor
Dauid, Phalti filio Amis, qui de Rhomma.

CAP. XXVI.

1 ET veniunt Ziphæi ab æſtuoſa ad Saul in collem,
dicentes: Ecce Dauid tegitur nobiſcum in colle
Echela ad faciem Ieſſemu.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et tamen ſurrexit homo ad perſequendum te, & ad quærendum animam tuam: ſed erit anima domini mei ligata in faſciculo vitæ cum Iehoua Deo tuo: at animam inimicorum tuorum funda iaculabitur Deus in medio ſedis fundæ.

Quum autem fecerit Iehouah domino meo bonum iuxta omnia quæ loquutus eſt de te, & præceperit tibi vt ſis dux ſuper Iſraelem,

Tunc non erit hoc tibi in offendiculum & offenſionem cordis, domino meo, & quòd effuderit ſanguinem ſine cauſa, aut quòd fecerit ſalutem dominus meus ſibi: & quum benefecerit Iehouah domino meo, recordaberis ancillæ tuæ.

Et ait Dauid ad Abigail, Benedictus Iehouah Deus Iſraelis, qui miſit te hodie in occurſum mei.

Et benedictum eloquium tuum, & benedicta tu quæ prohibuiſti me hodie ne venirem in ſanguines, & ne ſeruaret manus mea me.

Et certè viuit Iehouah Deus Iſraelis, qui prohibuit me ne malefacerem tibi: quòd niſi feſtinaſſes, veniſſeſq; in occurſum mihi, non remanſiſſet ipſi Nabal vſque ad lucem matutinam, mingens ad parietem.

Accepit ergo Dauid è manu eius quod illa attulerat ei, & dixit illi, Aſcende in pace in domum tuam, vide, audiui vocem tuam, & ſuſcepi faciem tuam.

Venit itaque Abigail ad Nabal, & en erat ei conuiuiũ in domo ſua quaſi conuiuium regium, & cor Nabal iucundum erat in eo, ipſeq; erat ebrius valde: ipſa autem non indicauit ei quicquam nec paruum nec magnum, vſque ad lucem matutinam.

Poſtera autem die quum digeſſiſſet vinum Nabal, indicauit ei vxor eius verba iſta, & emortuum eſt cor eius in medio eius, & fuit in lapidem.

Quum autem tranſiſſent ferè decem dies, percuſſit Iehouah Nabal, & mortuus eſt.

Audiens Dauid quòd mortuus eſſet Nabal, dixit, Benedictus Iehouah qui iudicauit iudicium opprobrij mei de manu Nabal, & ſeruum ſuum prohibuit à malo, & malum Nabal reuerti fecit Iehouah in caput eius. Miſit inſuper Dauid, & loquutus eſt ad Abigail, vt acciperet eã ſibi vxorem.

Venerunt itaque ſerui Dauidis ab Abigail in Charmel, loquutiq; ſunt cum ea, dicendo, Dauid miſit nos ad te, vt accipiat te ſibi vxorem.

Quæ ſurgens incuruauit ſe in faciem in terram, & dixit, Ecce ancilla tua in ancillam ad lauandum pedes ſeruorum domini mei.

Feſtinans ergo ſurrexit Abigail, & inſedit aſino, & quinque puellæ eius, quæ ambulabant ad pedes eius, atque abiit poſt nuntios Dauidis, & fuit ei vxor.

Sed & Abinoam accepit Dauid de Izreel, fueruntque etiam ambæ vxores.

Saul autem dedit Michal filiam ſuam vxorem Dauidis, ipſi Palti filio Lais qui erat de Gallim.

CAP. XXVI.

VEnerunt præterea Ziphæi ad Saulem in Gibah, dicendo. Nonne Dauid latitat in Gibah Hachilah quæ eſt è regione Ieſimon?

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et ſurrexit Saul, & deſcendit in deſertum Ziph, 2
& cum eo tria millia virorum de electis Iſrael, vt
quæreret Dauid in deſerto Ziph.
Et caſtrametatus eſt Saul in Gabaa Hachila, quæ 3
erat ex aduerſo ſolitudinis in via: Dauid autem ha-
bitabat in deſerto. Videns autem quod veniſſet
Saul poſt ſe in deſertum,
Miſit exploratores, & didicit quod illuc veniſſet 4
certiſſime.
Et ſurrexit Dauid clam, & venit ad locum vbi 5
erat Saul: cumque vidiſſet locum, in quo dormie-
bat Saul, & Abner filius Ner, princeps militiæ eius,
& Saulem dormientem in tentorio, & reliquum
vulgus per circuitum eius,
Ait Dauid ad Achimelech Hethæum, & Abiſai 6
filium Saruiæ, fratrem Ioab, dicens: Quis deſcen-
det mecum ad Saul in caſtra? Dixitque Abiſai: Ego
deſcendam tecum.

Venerunt ergo Dauid, & Abiſai ad populum no- 7
cte, & inuenerunt Saul iacentem & dormientem
in tentorio, & haſtam fixam in terra ad caput eius:
Abner autem & populum dormientes in circuitu
eius.
Dixitque Abiſai ad Dauid: Concluſit Deus ini- 8
micum tuum hodie in manus tuas: nunc ergo per-
fodiam eum lancea in terra, ſemel, & ſecundo opus
non erit.
Et dixit Dauid ad Abiſai: Ne interficias eũ: quis 9
enim extendet manum ſuam in Chriſtum Domi-
ni, & innocens erit?
Et dixit Dauid: Viuit Dominus, quia niſi Do- 10
minus percuſſerit eum, aut dies eius venerit vt
moriatur, aut in prælium deſcendens perierit:

Propitius ſit mihi Dominus ne extendam manũ 11
meam in Chriſtum Domini: nunc igitur tolle ha-
ſtam, quæ eſt ad caput eius, & ſcyphum aquæ, &
abeamus.
Tulit igitur Dauid haſtam, & ſcyphum aquæ, 12
qui erat ad caput Saul, & abierunt: & non erat quiſ-
quam, qui videret, & intelligeret, & euigilaret, ſed
omnes dormiebant, quia ſopor Domini irruerat
ſuper eos.
Cumque tranſiſſet Dauid ex aduerſo, & ſtetiſſet 13
in vertice montis de longe, & eſſet grande inter-
uallum inter eos,
Clamauit Dauid ad populum, & ad Abner filium 14
Ner, dicens: Nonne reſpondebit Abner? Et reſpon-
dens Abner, ait: Quis es tu, qui clamas, & inquie-
tas regem?
Et ait Dauid ad Abner: Numquid non vir tu es? 15
& quis alius ſimilis tui in Iſrael? quare ergo non
cuſtodiſti dominum tuum regem? ingreſſus eſt e-
nim vnus de turba vt interficeret regem, dominũ
tuum.
Non eſt bonum hoc, quod feciſti: viuit Domi- 16
nus, quoniam filij mortis eſtis vos, qui non cuſto-
diſtis Dominum veſtrum, Chriſtum Domini: nunc
ergo vide vbi ſit haſta regis, & vbi ſit ſcyphus a-
quæ, qui erat ad caput eius.

Cognouit autem Saul vocem Dauid & dixit: 17
Numquid vox hæc tua, fili mi Dauid? Et ait Da-
uid: Vox mea, domine mi rex.
Et ait: Quam ob cauſam dominus meus perſe- 18
quitur ſeruum ſuum? Quid feci? aut quod eſt ma-
lum in manu mea?

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Surrexitque Saul, & deſcendit in deſertum Ziph, &
cum eo erant tria milia virorum electorum Iſrael, vt
quæreret Dauid in deſerto Ziph.
Et caſtrametatus eſt Saul in Ghibhah Chachilah, quæ
eſt contra faciem Ieſimon iuxta viam: Dauid autem
manebat in deſerto: & cognouit quòd veniſſet Saul poſt ſe
in deſertum.
Et miſit Dauid exploratores, & cognouit quòd veniſſet
Saul pro certo.
Et ſurrexit Dauid, & venit ad locum in quo caſtra-
metatus erat Saul, & vidit Dauid locum vbi iacebat
Saul, & Abner filius Ner princeps militiæ eius: Saul au-
tem iacebat in loco caſtrorum, & populus caſtrametati
erant per circuitum eius.
Et reſpondit Dauid, & dixit Achimelech Chittæum
& ad Abiſai filium Seruiah fratrem Ioab dicendo: Quis
deſcendet mecum ad Saul in caſtra? & dixit Abiſai: Ego
deſcendam tecum.

Et venit Dauid & Abiſai ad populum nocte, & ecce
Saul iacens dormiebat in loco caſtrorum, & lancea eius
fixa erat in terra ad caput eius, & Abner, & populus ia-
cebant per circuitum eius.
Dixit autem Abiſai ad Dauid: Concluſit Deus hodie
inimicum tuum in manu tua, & nunc percutiam eum
nunc lancea, & in terra vice vna, & non iterabo ei.
Dixitq; Dauid ad Abiſai: Ne diſperdas eum: quis
enim extendet manum ſuam in Chriſtum Domini, & in-
nocens erit?
Dixitq; Dauid: Viuit Dominus, niſi Dominus per-
cuſſerit eum, vel dies eius venerit, & moriatur, vel in
prælium deſcenderit, & perierit.
Abſit mihi à Domino, ne mittam manum meam in
Chriſtum Domini, & nunc tolle obſecro lanceam quæ eſt
ad caput eius, & ſcyphum aquæ & ibimus.
Et tulit Dauid lanceam, & ſcyphum aquæ qui erat ad
caput Saul, & abierunt, & non fuit qui videret, nec cog-
noſceret, nec vigilaret, ſed omnes dormiebant: Sopor enim
vehemens ceciderat ſuper eos.
Et tranſiuit Dauid in aduerſum, & ſtetit ſuper verti-
cem montis à longe, multus locus erat inter eos.
Et clamauit Dauid ad populum, & ad Abner filium
Ner dicendo: Nonne reſpondebis Abner, & reſpondit Ab-
ner, & dixit: Quis es tu qui clamaſti ad Regem?
Dixit autem Dauid ad Abner: Nónne vir es tu? &
quis ſicut tu in Iſrael? & vt quid non cuſtodiſti Dominũ
tuum regem? venit enim vnus è populo ad perdendum re-
gem dominum tuum.
Non eſt bonum hoc quod feciſti: viuit Dominus quia ob-
noxij mortis eſtis, qui non cuſtodiſtis Dominum veſtrum
Chriſtum Domini: & nunc vide vbi ſit lancea regia, &
ſcyphus aquæ qui erat ad caput eius.

Et cognouit Saul vocem Dauid, & dixit: Num eſt
vox tua hæc fili mi Dauid? & dixit Dauid, Vox mea
eſt domine mi Rex.
Et dixit: Vtquid dominus meus perſequitur ſeruum
ſuum? quid enim feci? & quod in manu mea malum?

	Tranſl. ex Septuag.	Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
2	Et ſurrexit Saul, & deſcendit in deſertum Ziph, & cum eo tria millia virorum, electi ex Iſrael, ad quęrendum Dauid in deſerto Ziph.	*Surrexit itaque Saul, & deſcendit in deſertum Ziph, & cum eo erant tria millia virorum electorum ex Iſraele, vt quęreret Dauidem in deſerto Ziph.*
3	Et caſtrametatus eſt Saul in colle Echela, qui ſuper faciem Ieſſemu ſuper viam, & Dauid ſedit in deſerto, & vidit Dauid, quia venit Saul poſt ſe in deſertum:	*Caſtrametatus eſt autem Saul in Gibah Hachilah, quę eſt eregione Ieſimon iuxta viam: Dauid autem manebat in deſerto, & vidit quòd veniſſet Saul poſt ſe in deſertũ:*
4	Et miſit Dauid exploratores, & cognouit, quia venit Saul paratus de Ceila.	*Miſitq́ Dauid exploratores, & cognouit quòd veniſſet Saul pro certo.*
5	Et ſurrexit Dauid clam, & ingreditur in locum, vbi dormiebat illic Saul, & ibi Abenner filius Ner princeps militiæ eius, & Saul dormiebat in lampene, & populus caſtrametatus circa eum.	*Surrexit ergo Dauid, & venit iuxta locum in quo caſtra poſuerat Saul: viditq́ Dauid locum vbi dormiret Saul, atque Abner filius Ner princeps militię eius: Saul autem dormiebat in vallo, populus verò in caſtris manebat per circuitum eius.*
6	Et reſpondit Dauid, & dixit ad Abimelech Chettæum, & ad Abeſſa filium Saruiæ, fratrem Ioab, dicens: Quis introibit mecum ad Saul in caſtra? & dixit Abeſſa: Ego introibo tecum.	*Et loquutus eſt Dauid, dixitq́ ad Abimelech Hitthæũ & ad Abiſai filium Seruiah fratrem Ioab, his verbis, Quis deſcendet mecum ad Saulem in caſtra? Reſpondit Abiſai, Ego deſcendam tecum.*
7	Et intrat Dauid, & Abeſſa ad populum nocte, & ecce Saul dormiens ſomno in lampene, & lancea eius fixa in terram ad caput eius, & Abenner, & populus eius dormiebat circa eum.	*Venit ergo Dauid & Abiſai ad populum noctu, & ecce Saul iacens dormiebat in vallo, & lancea eius fixa erat humi ad caput eius: Abner verò & populus dormiebant per circuitum eius.*
8	Et dixit Abeſſa ad Dauid: Concluſit Dominus hodie inimicum tuum in manus tuas, & nunc percutiam eum lancea in terram ſemel, & non repetam ei.	*Dixit autem Abiſai ad Dauidem, Concluſit Deus hodie inimicum tuum in manum tuam: nunc ergo percutiã eum obſecro lancea in terram vice vna, & non iterabo illi.*
9	Et dixit Dauid ad Abeſſa: Ne humilies illum, quoniam quis injiciet manum ſuam in Chriſtum Domini, & purus erit?	*Dixit autem Dauid ad Abiſai, Ne perdas eum: quis enim extendet manum ſuam in chriſtum Iehouę, & innocens erit?*
10	Et dixit Dauid: Viuit Dominus, niſi Dominus percuſſerit illum, aut hora illius venerit, & moriatur, vel in pugnam deſcenderit, & apponatur;	*Dixit præterea Dauid, Viuit Iehouah, ſed Iehouah percutiet eum, aut dies eius veniet, & morietur: vel in prælium deſcendet, & peribit.*
11	Nequaquam mihi à Domino injicere manum meam in Chriſtum Domini, & nunc accipe, quæſo, lanceam à ceruicali eius, & lentem aquæ, & abeamus nos per nos ipſi.	*Abſit mihi à Iehoua vt mittam manum meam in chriſtum Iehouę: ſed nunc tolle obſecro lanceam quę eſt ad caput eius, & ſcyphum aquę, & eamus.*
12	Et accepit Dauid lanceam, & lentem aquæ à ceruicali eius, & abierunt per ſe ipſi, & non erat, qui videret, & non erat qui cognoſceret, & non erat qui vigilaret, omnes ſomno ſopiti, quoniam ſtupor Domini irruerat ſuper illos.	*Tulit itaque Dauid lanceam, & ſcyphum aquę qui erat ad caput Saulis, & abierunt: & nemo vidit, nec cognouit, nec euigilauit, ſed omnes dormiebant: ſopor enim Iehouę ceciderat ſuper eos.*
13	Et tranſiuit Dauid vltra, & ſtetit in cacumine montis longe, & multa via inter eos.	*Et tranſiuit Dauid in latus oppoſitum, & ſtetit in vertice montis à longe: multus locus erat inter eos.*
14	Et aduocauit Dauid populum, & ad Abenner locutus eſt, dicens: Non reſpondebis Abenner? & reſpondit Abenner, & dixit: Quis es tu, qui vocas?	*Tum clamauit Dauid ad populum & ad Abner filium Ner, dicendo, Reſpondebiſne Abner? Et reſpondit Abner, & dixit, Quis es tu qui clamas ad Regem?*
15	Et dixit Dauid ad Abenner: Nonne vir tu? & quis, ſicut tu, in Iſrael? & quare non cuſtodis dominum tuum regem? quoniam intrauit vnus de populo diſperdere dominum tuum regem.	*Dixit autem Dauid ad Abner, Nónne tu vir es? & quis ſicut tu in Iſraele? ſed quare non cuſtodiſti dominum tuum Regem? venit enim vnus è populo vt perderet Regem dominum tuum.*
16	Et non eſt bonum verbum hoc, quod feciſti: viuit Dominus, quoniam filij mortificationis vos eſtis, qui non cuſtoditis regem dominum veſtrum Chriſtum Domini, & nunc vide, quæſo, lanceam regis, & lenticula aquæ vbi eſt, quæ ad caput eius.	*Non eſt bonum hoc quod feciſti: viuit Iehouah quia filij mortis eſtis, qui non cuſtodiſtis dominum veſtrum chriſtũ Iehouę: nunc autem vide vbi ſit lancea regia, & ſcyphus aquę qui erat ad caput eius.*
17	Et cognouit Saul vocem Dauid, & dixit: Vox tua hæc fili Dauid? Et dixit Dauid: Seruus tuus domine rex.	*Agnouit autem Saul vocem Dauidis, & dixit, Num vox tua iſta, fili mi Dauid? Reſpondit Dauid, Vox mea eſt, domine mi Rex.*
18	Et dixit: Vt quid hoc perſequitur dominus poſt ſeruum ſuum? quoniam quid peccaui? & quæ inuenta eſt in me iniuſtitia?	*Dixit præterea, Vtquid dominus meus perſequitur ſeruum ſuum? quid enim feci? & quod in manu mea malum?*

Vulgat. Editio.

19 Nunc ergo audi, oro, domine mi rex verba ſerui tui: Si Dominus incitat te aduerſum me, odoretur ſacrificium: ſi autem filij hominum, maledicti ſunt in conſpectu Domini: qui eiecerunt me hodie, vt non habitem in hæreditate Domini dicẽtes: Vade, ſerui diis alienis:

20 Et nunc non effundatur ſanguis meus in terram coram Domino: quia egreſſus eſt rex Iſrael vt quærat pulicem vnum, ſicut perſequitur perdix in montibus.

21 Et ait Saul: Peccaui, reuertere fili mi Dauid: nequaquam enim vltra tibi malefaciam, eo quod precioſa fuerit anima mea in oculis tuis hodie: apparet enim quod ſtulte egerim, & ignorauerim multa nimis.

22 Et reſpondens Dauid, ait: Ecce haſta regis: tranſeat vnus de pueris regis, & tollat eam.

23 Dominus autem retribuet vnicuique ſecundum iuſtitiam ſuam, & fidem: tradidit enim te Dominus hodie in manum meam, & nolui extendere manum meam in Chriſtum Domini.

24 Et ſicut magnificata eſt anima tua hodie in oculis meis, ſic magnificetur anima mea in oculis Domini, & liberet me de omni anguſtia.

25 Ait ergo Saul ad Dauid: Benedictus tu fili mi Dauid: & quidem faciens facies, & potens poteris. Abiit autem Dauid in viam ſuam, & Saul reuerſus eſt in locum ſuum.

CAP. XXVII.

1 ET ait Dauid in corde ſuo: Aliquando incidam vna die in manus Saul: nonne melius eſt vt fugiam, & ſaluer in terra Philiſthinorum, vt deſperet Saul, ceſſetque me quærere in cunctis finibus Iſrael? fugiam ergo manus eius.

2 Et ſurrexit Dauid, & abiit ipſe, & ſexcenti viri cum eo, ad Achis filium Maoch regem Geth.

3 Et habitauit Dauid cum Achis in Geth, ipſe & viri eius; vir & domus eius; & Dauid, & duæ vxores eius, Achinoam Iezrahelitis, & Abigail vxor Nabal Carmeli.

4 Et nunciatum eſt Sauli quod fugiſſet Dauid in Geth, & non addidit vltra quærere eum.

5 Dixit autem Dauid ad Achis: Si inueni gratiam in oculis tuis, detur mihi locus in vna vrbium regionis huius, vt habitem ibi: cur enim manet ſeruus tuus in ciuitate regis tecum?

6 Dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg: propter quam cauſam facta eſt Siceleg regum Iuda, vſque in diem hanc.

7 Fuit autem numerus dierum, quibus habitauit Dauid in regione Philiſthinorum, quattuor menſium.

8 Et aſcendit Dauid, & viri eius, & agebant prædas de Geſſuri, & de Gerzi, & de Amalecitis: hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus, euntibus Sur vſque ad terram Aegypti.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Et nunc audiat quaſo dominus meus Rex verba ſerui ſui: ſi Dominus incitauit te contra me, odoret ſacrificium: ſi verò filij hominum maledicti ſunt coram Domino quia expulerunt me hodie, ne habitem in hæreditate Domini dicendo: Vade ſerui diis alienis.*

20 *Et nunc ne cadat ſanguis meus in terram coram facie Domini quia egreſſus eſt rex Iſrael ad quærendum pulicem vnum, quemadmodum perſequitur quiſpiam perdicem in montibus.*

21 *Dixitq́; Saul: Peccaui: Reuertere fili mi Dauid: non enim malefaciam tibi amplius, eo quod precioſa fuit anima mea in oculis tuis die hac: ecce ſtultè egi, & erraui multum valde.*

22 *Et reſpondit Dauid, & dixit: Ecce lancea Regis, tranſeat vnus è pueris, & tollat eam.*

23 *Dominus autem reddat vnicuique iuſtitiam ſuam, & fidem ſuam, quia tradidit te hodie in manu mea, & nolui mittere manum meam in Chriſtum Domini.*

24 *Et ecce ſicut magnificata eſt anima tua die hac in oculis meis, ſic magnificetur anima mea in oculis Domini, & eruat me ex omni anguſtia.*

25 *Dixitq́; Saul ad Dauid: Benedictus tu fili mi Dauid, etiam faciendo facies, & valendo valebis, & iuit Dauid in viam ſuam, & Saul reuerſus eſt in locum ſuum.*

CAP. XXVII.

1 *DIxit autem Dauid in corde ſuo: Nunc conſumar die vna per manum Saul: nonne eſt bonum quod eruendo eruam me in terra Peleſtim, & deſperet de me Saul, & non quærat me amplius in omni termino Iſrael, & eruam me de manu eius?*

2 *Et ſurrexit Dauid, & tranſiuit ipſe, & ſexcenti viri qui erant ſecum ad Achis filium Mahoch regem Ghath.*

3 *Et habitauit Dauid cum Achis in Ghath ipſe, & viri eius ſingulus cum familia ſua, Dauid, & duæ vxores eius: Achinoham Izrehelitis, & Abighail vxor Nabal Chatmelitis.*

4 *Et nunciatum eſt Sauli quòd fugiſſet Dauid in Ghath, & non addidit vltra vt quæreret eum.*

5 *Dixit autem Dauid ad Achis: Si quæſo inueni gratiam in oculis tuis, dent mihi locum in vna ex vrbibus regionis, & manebo ibi: & vt quid manet ſeruus tuus in ciuitate regia tecum?*

6 *Et dedit ei Achis in die illa Siclagh: ideo fuit Siclag regibus Iehudah vſque ad diem hanc.*

7 *Fuit autem numerus dierum quibus manſit Dauid in regione Peleſtim annus, & quattuor menſes.*

8 *Et aſcendit Dauid, & viri eius, & impetum fecerunt in Gheſuritam, & Ghirzitam, & Hamalecitam: hi enim inhabitabant terram quæ fuit à ſæculo, ingredienti e Sur vſque ad terram Aegypti.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et nunc audiat Dominus meus rex verbum ſer- 19
ui ſui: ſi Deus incutit te in me, olfiat ſacrificium
tuum, quod ſi filij hominum, maledicti hi in con-
ſpectu Domini, quoniam eiecerunt me hodie non
confirmatum eſſe in hæreditate Domini, dicentes:
Vade, ſerui dijs alienis.
Et nunc non cadat ſanguis meus in terram ante 20
conſpectum Domini, quoniam exiit rex Iſrael quę-
rere animam meam, ſicut perſequitur nycticorax
in montibus.
Et dixit Saul: Peccaui: reuerte fili Dauid, quo- 21
niam non malefaciam tibi, ideo quoniam precioſa
anima mea in oculis tuis & in hodierna: ſtulte egi
& ignoraui multa valde.

Et reſpondit Dauid, & dixit: Ecce lancea regis, 22
tranſeat vnus ex pueris, & accipiat eam,

Et Dominus reſtituet vnicuique ſecundum iu- 23
ſtitias eius, & ſecundum fidem eius, ſicut tradidit
te Dominus hodie in manus meas, & nolui injicere
manum meam in Chriſtum Domini.

Et ecce, ſicut magnificata eſt anima tua hodie in 24
hac in oculis meis, ſic magnificetur anima mea in
conſpectu Domini, & tegat me, & eruat me ex om-
ni tribulatione.
Et dixit Saul ad Dauid: Benedictus tu fili, & fa- 25
ciens facies & potens poteris, & abiit Dauid ad viã
ſuam, & Saul reuertit ad locum ſuum.

CAP. XXVII.

ET dixit Dauid in corde ſuo dicens: Nunc ap- 1
ponar in die vna in manus Saul, & non eſt mi-
hi bonum, niſi ſaluatus fuero in terram alienige-
narum, & ceſſet à me Saul, à quærendo me in om-
nem terminum Iſrael, & ſaluabor de manu eius.

Et ſurrexit Dauid, & ſexcenti viri, qui cum eo, 2
& iuit ad Anchus filium Ammach, regem Geth.

Et ſedit Dauid cum Anchus, ipſe, & viri eius, 3
vnuſquiſque, & domus eius, & Dauid, & ambæ
vxores eius, Achinaam Iezraelites, & Abigæa vxor
Nabal Carmeli.
Et annunciatum eſt ipſi Saul, quia fugit Dauid 4
in Geth, & non adiecit vltra quærere eum.

Et dixit Dauid ad Anchus: Si nunc inuenit ſer- 5
uus tuus gratiam in oculis tuis, dent nunc mihi lo-
cum in vna ciuitatum, quæ per agrum, & ſedebo
illic, & vt quid ſedet ſeruus tuus in ciuitate regia
tecum?
Et dedit ei in die illa ipſam Sicelac: propter hoc 6
facta eſt Sicelac regi Iudææ vſque in diem hanc.

Et factus eſt numerus dierum, quibus ſedit Da- 7
uid in agro alienigenarum quattuor menſes.

Et aſcendit Dauid, & viri eius, & incurſiones 8
faciebant in omnem Geſiri, & in Amalecitem,
& ecce terra habitabatur ad aduenientibus, quæ
à Gelampſur murata, & vſque ad terrem Aegy-
pti.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Nunc ergo audiat quæſo dominus meus Rex verba ſerui
ſui: ſi Iehouah incitauit te contra me, odoretur ſacrifi-
cium: ſi verò filij hominum, maledicti ſunt coram Iehoua,
qui expellunt me hodie ne adhæream hæreditati Iehouæ,
dicendo, Vade, ſerui dijs alienis.

Nunc autem ne cadat ſanguis meus in terram à con-
ſpectu Iehouæ: quia egreſſus eſt Rex Iſraelis ad quærendũ
pulicem vnum, quemadmodum perſequitur quiſpiam per-
dicem in montibus.
Dixitq́ Saul, Peccaui: reuertere fili mi Dauid: non
enim malefaciam tibi amplius, quòd pretioſa fuerit ani-
ma mea in oculis tuis die hac: ecce ſtultè egi, & erraui
multum valde.

Et reſpondens Dauid, dixit, Ecce lancea Regis, tranſeat
huc vnus è pueris, & tollat eam.

Iehouah autem reddat viro iuſtitiam ſuam, & fidem
ſuam: tradidit enim te Iehouah hodie in manum, ſed no-
lui mittere manum meam in chriſtum Iehouæ.

Et ecce vt magnificata eſt anima tua die hac in oculis
meis, ſic magnificetur anima mea in oculis Iehouæ, & e-
ruat me ex omni anguſtia.

Dixit autem Saul ad Dauidem, Benedictus tu fili mi
Dauid: & faciendo facies, & valendo valebis. Poſt hæc
Dauid abiit in viam ſuam, & Saul reuerſus eſt in locum
ſuum.

CAP. XXVII.

DIcebat verò Dauid in corde ſuo, Tandem abſumar
die vna per manum Saulis, non eſt mihi bonum: ſi
eruendo eruam me in terram Peliſthim, tum deſperabit de
me Saul, vt non quærat me vlterà in omni termino Iſrae-
lis atque ita eruam me de manu eius.

Surgens itaque Dauid, tranſiit ipſe, & ſexcenti viri
qui erant cum eo ad Achis filium Maoch regem Gath.

Et habitauit Dauid cum Achis in Gath, ipſe & viri
eius ſinguli cum familia ſua: Dauid & duæ vxores eius,
Ahinoam Izreelitis, & Abigail vxor Nabal Charmelitis.

Nuntiatum eſt autem Sauli quòd fugiſſet Dauid in
Gath, nec addidit vltra quærere eum.

Dixit autem Dauid ad Achis, Si quæſo inueni gratiam
in oculis tuis, dent mihi locum in vna vrbium regionis,
vt maneam ibi: & vtquid manet ſeruus tuus in ciuitate
regia tecum?

Et dedit ei Achis in die illa Siclag: ideo fuit Siclag re-
gibus Iehudah vſque ad diem hanc.

Fuit autem numerus dierum quibus manſit Dauid in
regione Peliſthim dies aliquot & quatuor menſes.

Aſcenderat autem Dauid & viri eius, & impetum fa-
ciebant in Geſuritam, & Girzitam, & Amalecitam: hi
enim inhabitabant terram quæ fuerat à ſeculo, ingre-
diente te Sur vſque ad terram Aegypti.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

9 Et percutiebat Dauid omnem terram, nec relinquebat viuentem virum & mulierem: tollenſque oues, & boues, & aſinos, & camelos, & veſtes, reuertebatur, & veniebat ad Achis.

10 Dicebat autem ei Achis: In quem irruiſti hodie? Reſpondebat Dauid: Contra Meridiem Iudæ, & contra Meridiem Ierameel, & contra Meridiem Ceni.

11 Virum & mulierem non viuificabat Dauid, nec adducebat in Geth, dicens: Ne forte loquantur aduerſum nos: Hæc fecit Dauid: & hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitauit in regione Philiſthinorum.

12 Credidit ergo Achis Dauid, dicens: Multa mala operatus eſt contra populum ſuum Iſrael: erit igitur mihi ſeruus ſempiternus.

CAP. XXVIII.

1 FActum eſt autem in diebus illis, congregauerunt Philiſthiim agmina ſua, vt præpararentur ad bellum contra Iſrael: dixitque Achis ad Dauid: Sciens nunc ſcito, quoniam mecum egredieris in caſtris tu, & viri tui.

2 Dixitque Dauid ad Achis. Nunc ſcies quæ facturus eſt ſeruus tuus. Et ait Achis ad Dauid: Et ego cuſtodem capitis mei ponam te cunctis diebus.

3 * Samuel autem mortuus eſt, planxitque eum omnis Iſrael, & ſepelierunt eum in Ramatha vrbe ſua. Et Saul abſtulit magos, & hariolos de terra.

* Sup. 25. 1. Ecc. 46. 23.

4 Congregatique ſunt Philiſthiim, & venerunt, & caſtrametati ſunt in Sunam: congregauit autem, & Saul vniuerſum Iſrael, & venit in Gelboe.

5 Et vidit Saul caſtra Philiſthiim, & timuit, & expauit cor eius nimis.

6 Conſuluitque Dominum, & non reſpondit ei neque per ſomnia, neque per ſacerdotes, neque per prophetas.

7 Dixitque Saul ſeruis ſuis: Quærite mihi mulierem habentem * pythonem, & vadam ad eam, & ſciſcitabor per illam. Et dixerunt ſerui eius ad eũ: Eſt mulier pythonem habens in Endor.

* Leu. 20. 27. Deut. 18. 11. Act. 16. 16.

8 Mutauit ergo habitum ſuum: veſtituſque eſt alijs veſtimentis, & abiit ipſe, & duo viri cum eo, veneruntque ad mulierem nocte, & ait illi: Diuina mihi in pythone, & ſuſcita mihi quem dixero tibi.

9 Et ait mulier ad eum: Ecce, tu noſti quanta fecerit Saul, & quomodo eraſerit magos & hariolos de terra: quare ergo inſidiaris animæ meæ, vt occidar?

10 Et iurauit ei Saul in Domino, dicens: Viuit Dominus, quia non eueniet tibi quidquam mali propter hanc rem.

11 Dixitque ei mulier: Quem ſuſcitabo tibi? Qui ait: Samuelem mihi ſuſcita.

12 Cum autem vidiſſet mulier Samuelem, exclamauit voce magna, & dixit ad Saul: Quare impoſuiſti mihi? Tu es enim Saul.

13 Dixitque ei rex: Noli timere: quid vidiſti? Et ait mulier ad Saul: Deos vidi aſcendentes de terra.

Di-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et percuſſit Dauid terram, nec viuum reliquit virum & mulierem, & tulit oues, & boues, & aſinos & camelos ac veſtes, & reuerſus eſt, & venit ad Achis.

Dixitq́; Achis: Quò iniſtis ad prædam hodie? & dixit Dauid: Contra Meridiem Iehudah, & contra Meridiem Ierachmeeli, & contra Meridiem Cheni.

Et virum, & mulierem non relinquebat viuum Dauid, vt adduceret in Ghath dicendo: Ne fortè nuncient contra nos dicendo: Sic fecit Dauid: & ſic fuit conſuetudo eius omnibus diebus quibus manſit in regione Peliſtim.

Et credidit Achis Dauid dicendo: Abominando abominatus eſt populum ſuum Iſrael, & erit mihi ſeruus in ſæculum.

CAP. XXVIII.

ET fuit, in diebus illis congregarunt Peliſtim caſtra ſua in pugnam, vt pugnarent cum Iſrael. dixitq́; Achis ad Dauid: Sciendo ſcies quòd mecum egredieris in caſtra tu, & viri tui.

Dixit Dauid ad Achis: Profectò ſcies quæ faciet ſeruus tuus: dixitq́; Achis ad Dauid: Profecto cuſtodem capitis mei ponam te omnibus diebus.

Semuel autem mortuus erat, & planxerant eum omnis Iſrael, & ſepelierunt eum in Ramah, & in vrbe ſua: Saul autem remouit pythones, & magos de terra.

Et congregati ſunt Peliſthim, & venerunt, & caſtrametati ſunt in Sunem, & congregauit Saul omnem Iſrael, & caſtrametati ſunt in Ghilboah.

Et vidit Saul caſtra Peliſtim, & timuit, & expauit cor eius valde.

Et conſuluit Saul Dominum, & non reſpondit ei Dominus nec per ſomnia nec per Vrim, nec per prophetas.

Dixit autem Saul ſeruis ſuis, Quærite mihi mulierem habentem pythonem, & ibo ad eam, & inquiram per eam: Dixeruntq́; ſerui eius ad eum: Ecce mulier habens pythonem in Hendor.

Et mutauit ſe Saul, & induit ſe veſtimentis aliis, & abiit ipſe, & duo viri cum eo, veneruntq́; ad mulierem nocte, & dixit: Diuina quæſo mihi per pythonem, & fac aſcendere ad me quem dixero tibi.

Dixitq́; mulier ad eum: Ecce tu noſti quæ fecit Saul, qui abſcidit pythones, & magos è terra, & vt quid tu offendiculum ponis animæ meæ, vt mori facias me?

Et iurauit ei Saul per Dominum dicendo: Viuit Dominus ſi euenerit tibi punitio propter hoc.

Dixitque mulier: Quem aſcendere faciam tibi? & dixit: Semuel: Fac aſcendere mihi.

Viditq́; mulier Semuelem, & clamauit voce magna, & dixit mulier ad Saul dicendo: Vtquid decepiſti me, & tu es Saul?

Dixitq́; ei Rex: Ne timeas, quid enim vidiſti? & dixit mulier ad Saul: Deum vidi aſcendentem è terra.

Di-

Tranſl. ex Septuag.

9 Et percutiebat terram,& non viuificabat virum,
vel mulierem, & capiebant greges,& armenta boũ,
& aſinos, & camelos, & veſtem, & reuertebant, &
veniebant ad Anchus.
10 Et dixit Anchus ad Dauid: Super quem irruiſtis
hodie? & dixit Dauid ad Anchus: Ad Auſtrum
Iudææ, & ad Auſtrum Ieſmega, & ad Auſtrum
Genezi.
11 Et virum, & mulierem non viuificaui ad addu-
cendum in Geth, dicens: Ne annunciet in Geth
contra nos, dicentes: Hæc Dauid facit: & hæc au-
tem fuit iuſtificatio eius, omnibus diebus, quibus
ſedit Dauid in agro alienigenarum.
12 Et fidem ſibi conciliauit Dauid in Anchus valde,
dicens: Abominans abominatus eſt in populo ſuo,
in Iſrael, & erit mihi ſeruus in ſæculum.

CAP. XXVIII.

1 ET factum eſt in diebus illis, & congregantur
alienigenæ in caſtris ſuis, ad exeundum pu-
gnare cum Iſrael, & dixit Anchus ad Dauid: Cog-
noſcens cognoſces, quia mecum exibis in bellum,
tu, & viri tui.
2 Et dixit Dauid ad Anchus: Ita nunc cognoſces,
quæ faciet ſeruus tuus, & dixit Anchus ad Dauid,
Sic principem cuſtodiæ corporis ponam te omni-
bus diebus.
3 Et Samuel mortuus eſt, & planxerunt eum vni-
uerſus Iſrael, & ſepeliunt eum in Armathæm, in
ciuitate eius, & Saul circumabſtulit ventriloquos,
& Gnoſtas de terra.
4 Et congregantur alienigenæ, & veniunt, & ca-
ſtrametantur in Sonam, & congregat Saul omnem
virum Iſrael, & caſtrametantur in Gelbue.
5 Et vidit Saul caſtra alienigenarum, & timuit, &
expauit cor eius valde.
6 Et interrogauit Saul per Dominum, & non re-
ſpondit ei Dominus in ſomniis,& in manifeſtatio-
nibus, & in prophetis.
7 Et dixit Saul pueris ſuis: Quærite mihi mulierẽ
ventriloquam, & ibo ad eam, & quæram in ea, &
dixerunt pueri eius ad eum: Ecce mulier ventrilo-
qua in Aendor.
8 Et cooperuit ſe Saul,& induit veſtimenta alia,&
vadit ipſe, & duo viri cum eo, & veniunt ad mu-
lierem nocte,& dixit ad eam: Vaticinare nunc mi-
hi in ventriloquo, & reduc mihi quemcumque
dixero:
9 Et dixit ei mulier: Ecce nunc tu noſti,quæcum-
que fecit Saul, quomodo exterminauit ventrilo-
quos, & Gnoſtas à terra, & vt quid tu illaqueas a-
nimam meam ad mortificandam eam?
10 Et iurauit ei Saul, dicens: Viuit Dominus, ſi oc-
curret tibi iniuſtitia in verbo hoc.
11 Et dixit mulier: Quem reducam tibi? & dixit:
Ipſum Samuel reduc mihi.
12 Et vidit mulier ipſum Samuel, & exclamauit
voce magna, & dixit mulier ad Saul: Vt quid de-
cepiſti me, & tu es Saul?
13 Et dixit ei rex: Ne timeas, dicito quem vi-
diſti, & dixit ei mulier: Deos vidi aſcendentes è
terra:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et percuſſit Dauid terram, nec viuum reliquit virum & mulierem, abſtulit quoque oues, & boues, & aſinos, & camelos, ac veſtes: poſt hæc reuerſus eſt, & venit ad Achis.

Dixitq́ Achis, Quò irruiſtis hodie? Reſpondit Dauid, Contra Meridiem Iehudah, & contra Meridiem Ierahmeeli, & contra Meridiem Ceni.

Virum autem & mulierem non relinquebat viuum Dauid, vt introduceret in Gath, dicendo, Ne fortè renũtient contra nos. Sic fecit Dauid: & ſic fuit conſuetudo eius omnibus diebus quibus manſit in regione Peliſthim.

Et credidit Achis Dauidi, dicens, Abominando abominatus eſt populum ſuum Iſraelem: proinde erit mihi ſeruus in ſeculum.

CAP. XXVIII.

EO autem tempore congregarunt Peliſthim caſtra ſua in pugnam, vt pugnarent cum Iſraele: dixitq́ Achis ad Dauidem, Sciendo ſcito quòd mecum venies ad caſtra tu & viri tui.

Reſpondit Dauid ad Achis, Profectò ſcies quæ faciet ſeruus tuus. Dixit ergo Achis ad Dauidem, Certè cuſtodem capiti meo ponam te omnibus diebus.

Semuel autem mortuus erat, & planxerant eum vniuerſus Iſrael, & ſepelierant eum in Ramah, id eſt in vrbe ſua. Saul autem abſtulerat pythones & magos è terra.

Congregati itaque Peliſthim venerant, & caſtrametati ſunt in Sunem: congregauit & Saul vniuerſum Iſraelem, & caſtrametati ſunt in Gilboa.

Videns vero Saul caſtra Peliſthim, timuit, & expauit cor eius valde.

Conſuluit itaque Saul Iehouam, & non reſpondit ei Iehouah nec per ſomnia, neque per Vrim, neque per Prophetas.

Dixit ergo Saul ſeruis ſuis, Quærite mihi mulierem habentem pythonem, & ibo ad eam, atque inquiram per eam. Et dixerunt ſerui eius ad eum, Ecce mulier habens pythonem in En-dor.

Mutauit ergo ſeſe Saul, & induit ſe veſtimentis aliis, abiitq́ ipſe, & duo viri cum eo, veneruntq́ ad mulierem noctu, ac dixit, Diuina quæſo mihi per pythonem, & fac aſcendere ad me quem dixero tibi.

Et ait mulier ad eum, Ecce tu noſti quid fecerit Saul, qui abſcidit pythones & magos è terra: cur ergo tu offendiculum ponis animæ meæ, vt mori facias me?

Iurauit autem ei Saul per Iehouam, dicendo, Viuit Iehouah ſi euenerit tibi pœna propter hoc.

Dixit itaque mulier, Quem aſcendere faciam tibi? Ille dixit, Semuelem fac aſcendere mihi.

Vidensq́ mulier Semuelem, exclamauit voce magna: dixitq́ mulier ad Saulem in hæc verba, Vtquid decepiſti me? tu enim es Saul.

Et dixit ei Rex, Ne timeas: quid enim vidiſti? Reſpondit mulier Sauli, deos vidi aſcendentes è terra.

Vulgat. Editio. — Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 Dixitque ei: Qualis eſt forma eius? Quæ ait: Vir ſenex aſcendit, & ipſe amictus eſt pallio. Et intellexit Saul quod Samuel eſſet, & inclinauit ſe ſuper faciem ſuam in terra, & adorauit.

Dixitq́; ei: Qualis forma eius? & ait: vir ſenex aſcẽdit, & ipſe amictus pallio, & cognouit Saul quod Semuel eſſet, & incuruauit ſe in faciem ſuper terram, & adorauit.

15 Dixit autem Samuel ad Saul: * Quare inquietaſti me vt ſuſcitarer? Et ait Saul: Coarctor nimis: ſiquidem Philiſthiim pugnant aduerſum me, & Deus receſſit à me, & exaudire me noluit neque in manu prophetarum: neque per ſomnia: vocaui ergo te, vt oſtenderes mihi quid faciam.

Dixitq́; Semuel ad Saul: Vt quid commouiſti me, vt faceres aſcendere me? dixitq́; Saul: Anguſtiis afficior valde, & Peliſiim pugnant contra me, & Deus receſſit à me, & non reſpondit mihi vltra, neque per manum prophetarũ, neque per ſomnia, & vocaui te, vt ſcire me faceres, quid faciam.

16 Et ait Samuel: Quid interrogas me, cum Dominus receſſerit à te, & tranſierit ad æmulum tuum?

Dixitq́; Semuel: & vt quid interrogas me & Dominus receſſit à te, & eſt cum inimico tuo?

17 Faciet enim tibi Dominus ſicut locutus eſt in manu mea, & ſcindet regnum tuum de manu tua, & dabit illud proximo tuo Dauid:

Et fecit Dominus ei, quemadmodum locutus eſt per manum meam, & ſcidit Dominus regnum de manu tua, & dedit illud ſocio tuo Dauid.

18 Quia non obediſti voci Domini, neque feciſti iram furoris eius in Amalec: idcirco quod pateris, fecit tibi Dominus hodie.

Propterea quod non audiſti voci Domini, nec feciſti irã furoris eius contra Hamalech: ideo hoc fecit tibi Dominus die hac.

19 Et dabit Dominus etiam Iſrael tecum in manus Philiſthiim: cras autem tu & filij tui mecum eritis: ſed & caſtra Iſrael tradet Dominus in manus Philiſthiim.

Et dabit Dominus etiam Iſrael tecum in manu Peliſtim, & cras eris tu, & filij tui mecum, etiam caſtra Iſrael dabit Dominus in manu Peliſtim.

20 Statimque Saul cecidit porrectus in terra: extimuerat enim verba Samuelis, & robur non erat in eo, quia non comederat panem tota die illa.

Et feſtinauit Saul, & cecidit plenitudo ſtaturæ eius in terram, & timuit valde propter verba Semuel, etiam vires non erant in eo, quia non comederat panem tota die, & tota nocte.

21 Ingreſſa eſt itaque mulier illa ad Saul, (conturbatus enim erat valde) dixitque ad eum: Ecce obediuit ancilla tua voci tuæ, & poſui animam meam in manu mea: & audiui ſermones tuos, quos locutus es ad me.

Et venit mulier ad Saul, & vidit quod territus eſſet valde, & dixit ei: Ecce obtemperauit ancilla tua voci tuæ, & poſui animam meam in manu mea, & parui verbis tuis, quæ locutus es ad me.

22 Nunc igitur audi & tu vocem ancillæ tuæ, & ponam coram te buccellam panis, vt comedens conualeſcas, & poſſis iter agere.

Et nunc obtempera quæſo etiam voci ancillæ tuæ, & ponam ante te buccellam panis, & comede, & erunt in te vires, vt vadas per viam.

23 Qui renuit, & ait: Non comedam. Coegerunt autem eum ſerui ſui & mulier, & tandem audita voce eorum ſurrexit de terra, & ſedit ſuper lectum.

Et renuit, & dixit: Non comedam, & coegerunt eum ſerui eius, & etiam mulier, & audiuit voci eorum, ſurrexitq́; è terra, & ſedit ſuper lectum.

24 Mulier autem illa habebat vitulum paſcualem in domo, & feſtinauit, & occidit eum: tollenſque farinam, miſcuit eam, & coxit azyma,

Mulieri autem erat vitulus pinguis in domo, & feſtinauit, & iugulauit eum, & tulit farinam, & miſcuit, & coxit ex ea infermentata.

25 Et poſuit ante Saul & ante ſeruos eius. Qui cum comediſſent, ſurrexerunt, & ambulauerunt per totam noctem illam.

Et attulit ante Saul, & ante ſeruos eius, & comederunt, & ſurrexerunt, & abierunt nocte ipſa.

CAP. XXIX.

1 Congregata ſunt ergo Philiſthiim vniuerſa agmina in Aphec: ſed & Iſrael caſtrametatus eſt ſuper fontem, qui erat in Iezrahel.

Et congregauerunt Peliſtim omnia caſtra ſua in Aphec, & Iſrael caſtrametati erant in fonte qui erat in Izrehel.

2 Et ſatrapæ quidem Philiſthiim incedebant in centuriis & millibus: Dauid autem & viri eius erãt in nouiſſimo agmine cum Achis.

Principes autem Peliſtim tranſibant centeni, & milleni: Dauid autem, & viri eius tranſibant in nouiſſimo cum Achis.

3 Dixeruntque principes Philiſthiim ad Achis: Quid ſibi volunt Hebræi iſti? Et ait Achis ad principes Philiſthiim: Num ignoratis Dauid, qui fuit ſeruus Saul regis Iſrael, & eſt apud me multis diebus, vel annis, & non inueni in eo quidquam ex die qua transfugit ad me, vſque ad diem hanc?

Dixeruntq́; principes Peliſtim: Quid hic agunt Hebræi iſti? dixitq́; Achis ad principes Peliſtim: nonne iſte eſt Dauid ſeruus Saul regis Iſrael, qui fuit mecum iam diebus, vel iam annis, & non inueni in eo quicquam à die qua habitauit vſque ad diem hanc?

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

24 Et dixit ad eam: Quid cognouiſti? & dixit ei: Virum erectum aſcendentem è terra, & hic diploidem indutus, & nouit Saul, quia hic Samuel, & procubuit in faciem ſuam ſuper terram, & adorauit eum.

25 Et dixit Samuel: Vt quid perturbaſti me, faciendo me aſcendere? & dixit Saul: Tribulor valde, & alienigenæ bellant in me, & Deus diſceſſit à me, & non exaudiuit me vltra etiam in manu prophetarum, & in ſomniis, & nunc vocaui te ad notificandum mihi, quid faciam.

26 Et dixit Samuel: Vt quid interrogas me, & Dominus diſceſſit à te, & factus eſt cum proximo tuo?

17 Et fecit Dominus tibi, ſicut locutus eſt Dominus in manu mea, & abſcindet Dominus regnum tuum de manu tua, & dabit illud proximo tuo ipſi Dauid:

18 Propterea quod non audiſti vocem Domini, & non feciſti indignationem iræ ſuæ in Amalec: Propter hoc verbum fecit Dominus tibi in die hac.

19 Et tradet Dominus ipſum Iſrael tecum in manus alienigenarum, & cras tu & filij tui tecum cadent, & caſtra Iſrael dabit Dominus in manus alienigenarum.

20 Et feſtinauit Saul, & cecidit porrectus ſuper terram, & timuit valde à ſermonibus Samuel, & in eo non fuit fortitudo vltra, non enim comederat panem tota die & tota nocte illa.

21 Et intrauit mulier ad Saul, & vidit quia feſtinabat valde, & dixit ad eum: Ecce nunc audiuit ſerua tua vocem tuam, & poſui animam meam in manu mea, & audiui verba, quæ locutus es mihi.

22 Et nunc audi, quæſo, vocem ancillæ tuæ, & apponam coram te buccellam panis, & comede, & erit tibi fortitudo, quoniam vadis in via.

23 Et noluit comedere, & coegerunt eum pueri eius, & mulier, & audiuit vocem eorum, & ſurrexit de terra, & ſedit ſuper ſellam.

24 Et mulieri erat vitula paſcualis in domo, & feſtinauit, & immolauit eam, & ſumpſit farinas, & conſperſit, & coxit azyma,

25 Et attulit coram Saul, & coram pueris eius, & comederunt, & ſurrexerunt, & abierunt nocte illa.

C A P. XXIX.

1 ET congregant alienigenæ omnia caſtra ſua in Aphec, & Iſrael caſtrametatus eſt in Aendor, quæ in Iezrael.

2 Et ſatrapæ alienigenarum tranſibant ad centurias, & ad millia, & Dauid, & viri eius tranſibant in nouiſſimis cum Anchus.

3 Et dixerunt alienigenæ: Quinam iſti pertranſeuntes? & dixit Anchus ad duces alienigenarum: Nonne hic Dauid ſeruus Saul regis Iſrael? fuit nobiſcum dies, hunc ſecundum annum, & non inueni in eo quicquam, ex qua die incidit ad me, & vſque in diem hanc.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

24 *Dixitq́; ei, Qualis eſt forma eius? illa ait, Vir quidam ſenex aſcendit, & ipſe amictus eſt pallio. Et cognouit Saul quòd Semuel eſſet, & incuruauit ſe in faciem ſuper terram, atque adorauit.*

25 *Dixit autem Semuel ad Saulem, Vtquid cõmouiſti me, faciendo aſcendere me? Reſpondit Saul, Anguſtiis afficior valde, quum Peliſthim pugnent contra me, & Deus receſſerit à me, nec reſpondet mihi vltra neque per manum Prophetarum, neque per ſomnia: itaque vocaui te vt indicares mihi quid facturus ſim.*

26 *Et ait Semuel. Et vtquid interrogas me, quum Iehouah receſſerit à te, & ſit cum inimico tuo?*

17 *Et fecit Iehouah illi quemadmodum loquutus eſt per manum meam: & ſcidit Iehouah regnum de manu tua, & dedit illud ſocio tuo Dauidi.*

18 *Quemadmodum non obediſti voci Iehouæ, nec feciſti iram furoris eius contra Amalec, ita hoc fecit tibi Iehouah hodie.*

19 *Tradet autem Iehouah etiam Iſraelem tecum in manum Peliſthim, & cras eris tu & filij tui mecum: etiam inquam caſtra Iſraelis tradet Iehouah in manum Peliſthim.*

20 *Statim autem Saul corruit quantus quantus erat in terram: extimuerat enim vehementer propter verba Semuelis: etiam vires non erant in eo, quia non comederat panem tota die & tota nocte.*

21 *Ingreſſa verò mulier ad Saulem, vidit quod territus eſſet valde, & dixit ei, Ecce obtemperauit ancilla tua voci tuæ, & poſui animam meam in manu mea, & parui verbis tuis quæ dixiſti mihi.*

22 *Nunc ergo obtempera quæſo etiam voci ancillæ tuæ, & ponam ante te buccellam panis, vt comedas, & ſint in te vires vt vadas per viam.*

23 *Qui renuit, ac dixit, Non comedam. Et coegerunt eũ ſerui eius, & etiam mulier, obediuitq́; voci eorum: ſurrexit nanque è terra, & ſedit ſuper lectum.*

24 *Porrò mulieri erat vitulus saginarij in domo, & feſtinauit, & immolauit eum: poſtea tulit farinam, & miſcuit, coxitq́; ex ea infermentata.*

25 *Et attulit ante Saulem, atque ante ſeruos eius: qui comederunt, poſtea ſurrexerunt, & abierunt nocte ipſa.*

C A P. XXIX.

1 *COngregauerant autem Peliſthim omnes copias ſuas in Aphec: Iſrael verò caſtrametati erant in fonte qui erat in Izrael.*

2 *Porrò principes Peliſthim tranſibant centeni & milleni: Dauid autem & viri eius tranſibant in extremo cum Achis.*

3 *Dixerunt autem principes Peliſthim, Quid ſibi volunt Ebræi iſti? Reſpondit Achis principibus Peliſthim, Nonne iſte eſt Dauid ſeruus Saulis regis Iſraelis, qui fuit mecum iam diebus, imo iam annis, & non deprehendi in eo quicquam à die qua habitauit mecum, vſque ad diem hanc?*

Vulgat. Editio.

*1. Par. 12. 19.

* Irati ſunt autem aduerſus eum principes Phi-
liſthiim,& dixerunt ei:Reuertatur vir iſte,& ſedeat
in loco ſuo,in quo conſtituiſti eum,& non deſcen-
dat nobiſcum in prælium, ne fiat nobis aduerſa-
rius,cum præliari cœperimus: quomodo enim ali-
ter poterit placare dominum ſuum, niſi in capiti-
bus noſtris?

Nonne iſte eſt Dauid, cui cantabant in choris,
dicentes: Percuſſit Saul in millibus ſuis, & Dauid
in decem millibus ſuis?

Vocauit ergo Achis Dauid,& ait ei:Viuit Domi-
nus, quia rectus es tu, & bonus in conſpectu meo:
& exitus tuus, & introitus tuus mecum eſt in ca-
ſtris:& non inueni in te quidquam mali ex die qua
veniſti ad me,vſque in diem hanc: ſed ſatrapis non
places.

Reuertere ergo, & vade in pace, & non offendas
oculos ſatraparum Philiſthiim.

Dixitque Dauid ad Achis: Quid enim feci, &
quid inueniſti in me ſeruo tuo à die qua fui in cõ-
ſpectu tuo vſque in diem hanc, vt non veniam, &
pugnem contra inimicos domini mei regis?

Reſpondens autem Achis,locutus eſt Dauid.Scio
quia bonus es tu in oculis meis, ſicut Angelus Dei:
ſed principes Philiſthinorum dixerunt:Non aſcen-
det nobiſcum in prælium.

Igitur conſurge mane tu,& ſerui domini tui,qui
venerunt tecum: & cum de nocte ſurrexeritis, &
cœperit diluceſcere, & pergite.

Surrexit itaque de nocte Dauid ipſe & viri eius,
vt proficiſcerentur mane, & reuerterentur ad ter-
ram Philiſthiim: Philiſthiim autem aſcenderunt
in Iezrahel.

CAP. XXX.

*1. Par. 12. 20.

CVmque * veniſſent Dauid & viri eius in Sice-
leg die tertia,Amalecitæ impetum fecerant ex
parte Auſtrali in Siceleg, & percuſſerant Siceleg, &
ſuccenderant eam igni.

Et captiuas duxerant mulieres ex ea, à minimo
vſque ad magnum:& non interfecerant quemquã,
ſed ſecum duxerant, & pergebant itinere ſuo.

Cum ergo veniſſent Dauid & viri eius ad ciuita-
tem, & inueniſſent eam ſuccenſam igni, & vxores
ſuas, & filios ſuos, & filias ductas eſſe captiuas,

Leuauerunt Dauid & populus qui erat cum eo
voces ſuas, & planxerunt donec deficerent in eis
lachrymæ.

Siquidem & duæ vxores Dauid captiuæ ductæ
fuerãt,Achinoam Iezrahelites,& Abigail vxor Na-
bal Carmeli.

Et contriſtatus eſt Dauid valde: volebat enim
eum populus lapidare, quia amara erat anima v-
niuſcuiuſque viri ſuper filiis ſuis, & filiabus: con-
fortatus eſt autem Dauid in Domino Deo ſuo.

Et ait ad Abiathar ſacerdotem filium Achime-
lech: Applica ad me ephod. Et applicauit Abiathar
ephod ad Dauid,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *Et irati ſunt aduerſus eum principes Peliſtim, dixe-
runtq́; ei principes Peliſtim: Fac redire virum, & reuer-
tatur ad locum ſuum in quo conſtituiſti eum, & non
deſcendat nobiſcum in prælium, & non ſit nobis aduerſa-
rius in prælio, & in quo placebit hic domino ſuo? Nonne
in capitibus virorum horum?*

5 *Nonne hic eſt David, cui canebant in choris dicendo:
Percuſſit Saul mille ſuos, David decem millia ſuos.*

6 *Vocauit autem Achis David, & dixit ei: Viuit Domi-
nus quia rectus es, & bonus in oculis meis, egrediente te,
& ingrediente te in caſtra: non enim inueni in te malum
à die quo ingreſſus es ad me vſque ad diem hanc, ſed in o-
culis principum non es bonus.*

7 *Et nunc reuertere, & vade in pace & non facies ma-
lum in oculis principum Peliſtim.*

8 *Dixitq́; David ad Achis: Quid enim feci, & quid in-
ueniſti in ſeruo tuo à die qua fui coram te vſque ad diem
hanc, quod non veniam, & pugnem contra inimicos do-
mini mei regis?*

9 *Et reſpondit Achis: Dixitq́; ad David: Noui quod bo-
nus es in oculis meis, ſicut Angelus Dei: ſed principes Pe-
liſtim dixerunt: Non aſcendat nobiſcum in prælium.*

10 *Et nunc ſurge mane, & ſerui Domini tui qui venerũt
tecum, & ſurgite mane, & illuceſcet vobis, & ite.*

11 *Et ſurrexit David, & viri eius, vt iret mane, vt re-
uerteretur ad terram Peliſtim: Peliſtim vero aſcenderunt
in Izrehel.*

CAP. XXX.

1 *ET fuit, cum veniſſet David & viri eius in Siclag die
tertia: Hamalechitæ inuaſerant ad prædam verſus Me-
ridiem, & Siclag, & diruerant Siclagh & combuſſerant
eam igni.*

2 *Et captiuas duxerant mulieres quæ erant in ea à paruo
vſque ad magnum, non interfecerunt quemquam, ſed du-
xerunt, & abierunt in viam ſuam,*

3 *Et venit David, & viri eius ad ciuitatem, & ecce
combuſta erat igni, & vxores eorum & filij eorum, & fi-
liæ eorum captiui ducti erant.*

4 *Et leuauit David, & populus qui erat cum eo vocem
ſuam & fleuerunt donec non eſſent in eis vires ad flen-
dum.*

5 *Et duæ vxores David captiuæ ductæ erant Achinoham
Izrehelita, & Abighail vxor Nabal Charmelitæ.*

6 *Et anguſtiis affectus eſt David valde: dixerunt enim
populus quod lapidaret eum, quod amaritudine affecta eſ-
ſet anima omnis populi vnuſquiſque ſuper filiis, & ſuper
filiabus ſuis, & roborauit ſe David in Domino Deo ſuo.*

7 *Dixit autem David ad Ebiathar ſacerdotem filium
Achimelech: Applica quæſo mihi Ephod, & applicauit E-
biathar Ephod ad David.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et contriſtati ſunt ſuper eum duces alienigenarum, & dicunt ei: Fac reuerti virum,& reuertatur ad locum ſuum,vbi collocaſti eum illic,& non veniat nobiſcum ad bellum,& non fiat inſidiator caſtrorum, & in quo conciliabitur hic domino ſuo? Nonne in capitibus virorum iſtorum?

Nonne iſte Dauid cui præcinebant in choris, dicentes: Percuſſit Saul in millibus ſuis, & Dauid in decem millibus ſuis?

Et vocauit Anchus Dauid, & dixit ei: Viuit Dominus, quia rectus tu, & bonus in oculis meis, & exitus tuus, & introitus tuus mecum in caſtris, & quia non inueni de te malum ex qua die venis ad me vſque in hodiernam diem,& in oculis ſatraparum non bonus tu.

Et nunc reuerte, & vade in pace, & non facies malum in oculis ſatraparum alienigenarum.

Et dixit Dauid ad Anchus:Quid feci tibi? & quid inueniſti in ſeruo tuo, ex qua die fui coram te, & vſque ad diem hanc, vt non veniam impugnans inimicos domini mei regis?

Et reſpondit Anchus ad Dauid: Noui, quia bonus tu in oculis meis: ſed ſatrapæ alienigenarum dicunt: Non veniet nobiſcum ad bellum.

Et nunc diluculo ſurge mane, tu,& pueri domini tui, qui venerunt tecum,& ite ad locum, vbi collocaui vos illic, & verbum peſtilens ne poſueris in corde tuo, quoniam bonus tu coram me, & diluculo ſurgite in viam, & illuceſcat vobis,& ite.

Et diluculo ſurrexit Dauid, ipſe, & viri eius ad abeundum, & cuſtodiendum terram alienigenarum: & alienigenæ aſcenderunt ad bellandum in Iezrael.

CAP. XXX.

ET factum eſt, intrante Dauid, & viris eius in Secelag die tertia, & Amalec incurſionem fecit ad Auſtrum, & ad Secelac, & percuſſit ipſam Secelac, & incenderunt eam in igni:

Et mulieres, & omnia, quæ in ea, à paruo vſque ad magnum non mortificauerunt virum, & mulierem,ſed captiuarunt,& abierunt ad viam ſuam.

Et venit Dauid, & viri eius in ciuitatem,& ecce incenſa eſt in igni, vxores autem ipſorum, & filij ipſorum, & filiæ ipſorum captiuatæ.

Et eleuauit Dauid, & viri eius vocem ſuam, & plorauerunt,quoadvſque non fuit in eis vltra fortitudo ad plorandum.

Et ambæ vxores Dauid captiuatæ fuerant, Achinaam Iezraelites, & Abigæa vxor Nabal Carmelij.

Et tribulatus eſt Dauid valde,quoniam dixit populus lapidare eum, quoniam amara anima vniuerſi populi, cuiuſque ſuper filios ſuos, & ſuper filias ſuas, & confortatus eſt Dauid in Domino Deo ſuo.

Et dixit Dauid ad Abiathar ſacerdotem filium Achimelech: Applica Ephud.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

4 *Et irati ſunt aduerſus eum principes Peliſthim, dixeruntq́; ei principes illi Peliſthim, Remitte virum, & reuertatur ad locum ſuum cui præfeciſti eum, neque deſcendat nobiſcum in prælium, ne ſit nobis aduerſarius in prælio. in quo enim placebit hic domino ſuo? annon in capitibus virorum iſtorum?*

5 *Nonne hic eſt Dauid cui canebant in choris, dicendo, Percuſſit Saul mille ſuos, & Dauid decem millia ſua?*

6 *Vocauit itaque Achis Dauidem, & dixit ei, Viuit Iehouah quod rectus es, & bonus in oculis meis eſt egreſſus tuus & ingreſſus tuus mecum in caſtra: non enim inueni in te malum vllum à die qua ingreſſus es ad me,vſque ad diem hanc: ſed in oculis principum tu non es gratus.*

7 *Nunc ergo reuertere, & abi in pace, & ne committas rem ingratam principibus Peliſthim.*

8 *Dixitq́; Dauid ad Achis, Quid enim feci, & quid inueniſti in ſeruo tuo à die qua fui coram te,vſque ad diem hanc, vt non eam, & pugnem contra inimicos domini mei regis?*

9 *Reſpondens Achis, dixit Dauidi, Noui quod bonus es in oculis meis ſicut Angelus Dei: ſed principes Peliſthim dixerunt, Ne aſcendat nobiſcum in prælium.*

10 *Nunc igitur ſurge ſummo mane, & ſerui domini tui qui venerunt tecum, & ſurgite ſummo mane ſtatim vt illuxerit vobis, & ite.*

11 *Surrexit itaq; Dauid ipſe & viri eius,vt abiret ſummo mane,vt reuerteretur ad terram Peliſthim: Peliſthim vero aſcenderunt in Izrehel.*

CAP. XXX.

1 *FVit autem, quum veniſſet Dauid & viri eius in Siclag die tertia, Amalecitæ graſſati fuerant verſus Meridiem & Siclag, & percuſſerant Siclag, combuſſerantq́; eam igni:*

2 *Et captiuas duxerant mulieres quæ erant in ea:à paruo vſque ad magnum non interfecerant quenquam, ſed abduxerant, & abierant in viam ſuam.*

3 *Quum veniſſet ergo Dauid & viri eius ad ciuitatem, ecce combuſta erat igni: & vxores eorum & filij eorum, & filiæ eorum captiui ducti erant.*

4 *Et extollens Dauid & populus qui erat cum eo vocem ſuam, fleuerunt donec non eſſent in eis vires ad flendum.*

5 *Duæ quoque vxores Dauidis captiuæ ductæ erant, Abinoam Izreelitis, & Abigail vxor Nabal Charmelitæ.*

6 *Itaque anguſtiis affectus eſt Dauid valde; dixerant enim populus ſe lapidaturos illum,quod amaritudine plena eſſet anima vniuerſi populi, quiſque propter filios ſuos & propter filias ſuas: & roborauit ſeſe Dauid in Iehouah Deo ſuo.*

7 *Dixit autem Dauid ad Ebiathar ſacerdotem filium Abimelech, Applica quæſo mihi ephod. Et applicauit Ebiathar ephod Dauidi.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et conſuluit Dauid Dominum, dicens: Perſequar latrunculos hos, & comprehendam eos, an non? Dixitque ei Dominus: Perſequere: abſque dubio enim comprehendes eos, & excuties prædam.

Abiit ergo Dauid ipſe, & ſexcenti viri qui erant cum eo, & venerunt vſque ad torrentem Beſor: & laſſi quidam ſubſtiterunt.

Perſecutus eſt autem Dauid ipſe, & quadringenti viri: ſubſtiterant enim ducenti, qui laſſi tranſire non poterant torrentem Beſor.

Et inuenerunt virum Aegyptium in agro, & adduxerunt eum ad Dauid: dederuntque ei panem vt comederet & biberet aquam,

Sed & fragmen maſſæ caricarum, & duas ligaturas vuæ paſſæ. Quæ cum comediſſet, reuerſus eſt ſpiritus eius, & refocillatus eſt: non enim comederat panem, neque biberat aquam, tribus diebus & tribus noctibus.

Dixit itaque ei Dauid: Cuius es tu? vel vnde? & quo pergis? Qui ait: Puer Aegyptius ego ſum, ſeruus viri Amalecitæ: dereliquit autem me dominus meus, quia ægrotare cœpi nudiuſtertius.

Siquidem nos erupimus ad Auſtralem plagam Cerethi, & contra Iudam, & ad Meridiem Caleb, & Siceleg ſuccendimus igni.

Dixitque ei Dauid: Potes me ducere ad cuneum iſtum? Qui ait: Iura mihi per Deum, quod non occidas me, & non tradas me in manus domini mei & ego ducam te ad cuneum iſtum. Et iurauit ei Dauid.

Qui cum duxiſſet eum, ecce illi diſcumbebant ſuper faciem vniuerſæ terræ comedentes & bibentes, & quaſi feſtum celebrantes diem, pro cuncta prędа, & ſpoliis quæ ceperant de terra Philiſthiim, & de terra Iuda.

Et percuſſit eos Dauid à veſpere vſque ad veſperam alterius diei, & non euaſit ex eis quiſquam, niſi quadringenti viri adoleſcentes, qui aſcenderant camelos, & fugerant.

Eruit ergo Dauid omnia, quæ tulerant Amalecitæ, & duas vxores ſuas eruit.

Nec defuit quidquam à paruo vſque ad magnũ, tam de filiis quam de filiabus, & de ſpoliis, & quæcumque rapuerant omnia reduxit Dauid.

Et tulit vniuerſos greges & armenta, & minauit ante faciem ſuam: dixeruntque: Hæc eſt præda Dauid.

Venit autem Dauid ad ducentos viros, qui laſſi ſubſtiterant, nec ſequi potuerant Dauid, & reſidere eos iuſſerat in torrente Beſor: qui egreſſi ſunt obuiam Dauid, & populo qui erat cum eo. Accedens autem Dauid ad populum, ſalutauit eos pacifice.

Reſpondenſque omnis vir peſſimus, & iniquus de viris, qui ierant cum Dauid, dixit: Quia non venerunt nobiſcum, non dabimus eis quidquam de præda, quam eruimus: ſed ſufficiat vnicuique vxor ſua & filij: quos cum acceperint, recedant.

Dixit autem Dauid: Non ſic facietis fratres mei de his, quæ tradidit nobis Dominus, & cuſtodiuit nos, & dedit latrunculos, qui eruperant aduerſum nos, in manus noſtras:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

8 *Et interrogauit Dauid Dominum dicendo: Num perſequar exercitum hunc? Num attingam eum? & dixit ei: Perſequere, quia comprehendendo comprehendes, & eruendoerues.*

9 *Et abiit Dauid ipſe, & ſexcenti viri qui erant ſecum & venerunt vſque ad torrentem Beſor: reliqui vero ſubſtiterunt.*

10 *Et perſecutus eſt eos Dauid ipſe, & quadringenti viri, & ſubſtiterunt ducenti viri qui laſſi fuerant, ne tranſirent torrentem Beſor.*

11 *Inueneruntq́; virum Ægyptium in agro & attulerunt eum ad Dauid, & dederunt ei panem, & comedit, & propinauerunt ei aquas.*

12 *Et dederunt ei fragmen caryce, & duas ligaturas vuarum paſſearum, & comedit, & reuerſus eſt ſpiritus eius in eo: non enim comederat panem, nec biberat aquam tribus diebus, & tribus noctibus.*

13 *Dixitq́; ei Dauid: Cuius es tu, & vnde es? dixitque puer Ægyptius: Ego ſum ſeruus viri Hamalechitæ, & dereliquit me Dominus meus quia ægrotaui hodie tres ſunt dies.*

14 *Nos iuimus ad prædam, ad Meridiem Cherethi, & ad id quod eſt Iehudah, & ad Meridiem Chaleb, & Siclagh combuſſimus igni.*

15 *Dixitq́; ad eum Dauid: Num deſcendere facies me ad exercitum illum? Et dixit: Iura mihi per Deum quod non occides me, neque trades me in manum domini mei, & aſcendere faciam te ad exercitum illum.*

16 *Et deſcendere fecit eum, & ecce diffuſi erant in ſuperficie omnis terræ comedentes, & bibentes & tripudiantes propter omnia ſpolia magna quæ tulerãt è terra Peliſtim, & è terra Iehudah.*

17 *Et percuſſit eos Dauid à crepuſculo vſque ad veſperam in craſtinum, & non euaſit ex eis quiſquam, præter quadringentos viros adoleſcentes qui equitauerunt ſuper camelos, & fugerunt.*

18 *Et eruit Dauid omnia quæ tulerũt Hamalech, & duas vxores ſuas eruit Dauid.*

19 *Et non defuit eis à paruo vſque ad magnum vſque ad filios, & filias, & à ſpoliis vſque ad omnia quæ tulerunt ſibi omnia reduxit Dauid.*

20 *Et tulit Dauid omnes pecudes, & boues duxerunt ante gregem ipſum, & dixerunt: Hæc eſt præda Dauid.*

21 *Venitq́; Dauid ad ducentos viros qui laſſi fuerant, vt non poſſent ire poſt Dauid, & reſidere fecerunt eos in torrente Beſor: egreſſi ſunt in occurſum Dauid, & in occurſum populi qui erat ſecum, & acceſſit Dauid ad populum, & ſalutauit eos pacifice.*

22 *Reſpondit autem omnis vir malus, & impius, ex viris qui iuerunt cum Dauid, & dixerunt: Pro eo quod non venerunt nobiſcum, non dabimus eis de ſpoliis quæ eruimus, ſed vnuſquiſque vxorem ſuam, & filios ſuos ducẽt, & ibunt.*

23 *Dixit autem Dauid: Non facietis ſic fratres mei, quæ dedit Dominus nobis, & cuſtodiuit nos, & dedit exercitum qui venit contra nos in manu noſtra.*

Tranſl. ex Septuag.

Et interrogauit Dauid per Dominum dicens: Si 8
perſequar poſt Geddur iſtud, ſi aſſequar eos? & di-
xit ei: Perſequere, quoniam aſſequens aſſequeris
eos, & eruens erues.

Et iuit Dauid, & ſexcenti viri cum eo, & veniũt 9
vſque ad torrentem Boſor, & reſidui ſubſtiterunt.

Et perſequutus eſt in quadringentis viris: ſubſti- 10
terunt autem ducenti viri, qui quidem ſederant
trans torrentem Boſor.

Et inueniunt virum Aegyptium in agro, & ca- 11
piunt eum, & adducunt eum ad Dauid, & dant ei
panem & manducauit, & potauerunt eum aqua:

Et dant ei fragmentum palathæ, & manducauit, 12
& reſtitutus eſt ſpiritus eius in eo, quoniam non
comederat panem, & non biberat aquam tribus
diebus, & tribus noctibus.

Et dixit ei Dauid: Cuius tu es, & vnde es? & di- 13
xit puer Aegyptius: Ego ſum ſeruus viri Amaleci-
tæ, & dereliquit me dominus meus, quia turbatus
ſum ego hodie tertianus.

Et nos incurſionem fecimus ad Auſtrum ipſius 14
Cheleti, & ſuper partes Iudææ, & ad Auſtrum Che-
lub, & ipſam Sicelac incendimus in igni.

Et dixit ei Dauid: Si deduces me de Geddur iſtud? 15
& dixit: Iura nunc mihi per Deum non morti tra-
dere me, neque tradere me in manus domini mei,
& deducam te ad Geddur hoc.

Et deduxit eum illuc, & ecce iſti profuſi ſuper 16
faciem vniuerſæ terræ, comedentes, & bibentes, &
feſtum celebrantes in omnibus ſpoliis illis magnis,
quæ ceperant de terra alienigenarum, & de terra
Iuda.

Et venit ſuper eos Dauid, & percuſſit eos à Luci- 17
fero vſque ad veſperam, & in craſtina & non euaſit
ſaluus ex eis vir: quia tantum quadringenti viri,
qui inſcenderunt ſuper camelos & fugerunt.

Et eripuit Dauid omnia quæ ceperant Amaleci- 18
tæ, & vtraſque vxores ſuas eripuit:

Et non diſſonuit eis à paruo vſque ad magnum, 19
& de ſpoliis, & vſque ad filios, & filias, & vſque ad
omnia, quæ ceperant ipſorum & omnia redire fe-
cit Dauid.

Et cepit omnes greges, & armenta boum, & ab- 20
duxit ante ſpolia, & ſpoliis illis dicebatur: hæc ſpo-
lia Dauid.

Et aduenit Dauid ad ducentos viros, qui reman- 21
ſerant ab eundo poſt Dauid, & reſidere fecerat eos
in torrente ipſius Boſor, & exierunt in occurſum
Dauid, & in occurſum populi, qui cum eo, & ac-
ceſſit Dauid vſque ad populum, & interrogauerunt
eum, quæ ad pacem.

Et reſpondit omnis vir peſtilens, & malignus de 22
viris bellatoribus, qui fuerant cum Dauid, & dixe-
runt, quoniam non ſunt perſequuti nobiſcum, nó
dabimus eis de ſpoliis, quæ eripuimus, quia tantũ
vnuſquiſque vxorem ſuam, & filios ſuos abducãt,
& reuertantur.

Et dixit Dauid: Non facietis ſic, poſtquam tra- 23
didit Dominus nobis, & cuſtodiuit nos, & tradidit
Dominus Geddur, qui irruerat ſuper nos in manus
noſtras.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et interrogauit Dauid Iehouã dicendo, Num perſequar
exercitum iſtum? num apprehendam eum? Et dixit ei,
Perſequere: quia comprehendendo comprehendes, & eruẽ-
do erues.

Abiit itaque Dauid ipſe & ſexcenti viri qui erant cum
eo, & venerunt vſque ad torrentem Beſor: reliqui vero
ſubſtiterunt.

Et perſequutus eſt eos Dauid ipſe & quadringenti viri,
& ſubſtiterunt ducenti viri qui laſſi fuerant, ne tranſi-
rent torrentem Beſor.

Inueneruntq́; virum Ægyptium in agro, quem addu-
xerunt ad Dauidem, & dederunt ei panem, & comedit,
propinauerunt ei & aquam.

Dederunt ei preterea fragmen maſſæ carycarum, &
duas ligaturas vuarum paſſarum: qui comedit, reuer-
ſusq́; eſt ſpiritus eius in eum, non enim comederat panem,
nec biberat aquam tribus diebus & tribus noctibus.

Poſt hæc dixit ei Dauid, Cuius es tu, & vnde es? Re-
ſpondit, Puer Ægyptius ſum, ſeruus viri Amalecitæ, &
dereliquit me dominus meus, quod ægrotarem, hodie tres
ſunt dies.

Nos graſſati ſumus ad Meridiem Cherethi, & in id
quod eſt Iehudah, & ad Meridiem Chaleb, & Siklag
combuſſimus igni.

Dixit autem ei Dauid, Num deduces me ad exercitum
illum? Qui dixit, Iura mihi per Deum quod non interfi-
cies me, neque trades me in manum domini mei, & de-
ducam te ad exercitum illum.

Deduxit ergo eum, & ecce diffuſi erant in ſuperficie to-
tius terræ comedentes & bibentes, & tripudiantes propter
omnia ſpolia & ea magna quæ tulerãt è terra Peliſtiim,
& è terra Iehudah.

Et percuſſit eos Dauid à crepuſculo vſque ad veſperam,
& vſque in craſtinum illarum: nec euaſit ex eis quiſquã,
præter quadringentos viros adoleſcentes, qui inſiderunt
camelis, & aufugerunt.

Et eruit Dauid omnia quæ tulerant Amalecitæ: duas
quoque vxores ſuas eruit Dauid.

Et non defuit eis neque paruum neque magnum, tam
de filiis quam de filiabus, neque de præda, atque omnibus
his quæ abſtulerant ſibi, omnia reduxit Dauid.

Et tulit Dauid omnes greges & armenta: & ducebant
illa ante pecus: & dixerunt, Hæc eſt præda Dauidis.

Venit autem Dauid ad ducentos viros qui laſſi erant,
ita vt non poſſent ſequi Dauidem, & reſidere fecerat eos
in torrente Beſor: qui egreſſi ſunt in occurſum Dauidis
& in occurſum populi qui erat cum eo: & acceſſit Dauid
ad populum, & ſalutauit eos pacifice.

Dixit autem omnis vir malus & impius ex his viris
qui fuerunt cum Dauide, hunc in modum, Propterea
quod non venerunt nobiſcum, non dabimus eis de ſpoliis
quæ eruimus, niſi vnicuique vxorem ſuam & filios ſuos,
& ducent, & abibunt.

Dixit autem Dauid, Non facietis ſic fratres mei, de
his quæ dedit Iehouah nobis, & qui cuſtodiuit nos, de-
ditq́; exercitum qui venerat contra nos, in manum no-
ſtram.

Et

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

24 Nec audiet vos quiſquam ſuper ſermone hoc:
æqua enim pars erit deſcendentis ad prælium, &
remanentis ad ſarcinas, & ſimiliter diuident.

25 Et factum eſt hoc ex die illa, & deinceps conſti-
tutum & præfinitum, & quaſi lex in Iſrael vſque
in diem hanc.

26 Venit ergo Dauid in Siceleg, & miſit dona de
præda ſenioribus Iuda proximis ſuis, dicens: Ac-
cipite benedictionem de præda hoſtium Domini:

27 His, qui erant in Bethel, & qui in Ramoth ad
Meridiem, & qui in Iether,

28 Et qui in Aroer, & qui in Sephamoth, & qui in
Eſthamo,

29 Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Ierameel, &
qui in vrbibus Ceni,

30 Et qui in Arama, & qui in lacu Aſan, & qui in
Athach,

31 Et qui in Hebron, & reliquis qui erant in his lo-
cis, in quibus commoratus fuerat Dauid ipſe, &
viri eius.

CAP. XXXI.

1 PHiliſthiim autem pugnabant aduerſum Iſrael:
& fugerunt viri Iſrael ante faciem Philiſthiim,
& ceciderunt interfecti in monte Gelboe.

*1 Paral 10. 3.

2 * Irrueruntque Philiſthiim in Saul, & in filios
eius, & percuſſerunt Ionathan, & Abinadab, & Mel-
chiſua filios Saul,

3 Totumque pondus prælij verſum eſt in Saul: &
conſecuti ſunt eum viri ſagittarij, & vulneratus eſt
vehementer à ſagittariis.

*1. Para 10. 4.

4 * Dixitque Saul ad armigerum ſuum: Euagina
gladium tuum, & percute me: ne forte veniant in-
circuncisi iſti, & interficiant me, illudentes mihi.
Et noluit armiger eius: fuerat enim nimio terrore
perterritus: arripuit itaque Saul gladium, & irruit
ſuper eum.

5 Quod cum vidiſſet armiger eius, videlicet quod
mortuus eſſet Saul, irruit etiam ipſe ſuper gladium
ſuum, & mortuus eſt cum eo.

6 Mortuus eſt ergo Saul, & tres filij eius, & armi-
ger illius, & vniuerſi viri eius in die illa pariter.

7 Videntes autem viri Iſrael, qui erant trans val-
lem, & trans Iordanem, quod fugiſſent viri Iſraeli-
tæ, & quod mortuus eſſet Saul, & filij eius, relique-
runt ciuitates ſuas, & fugerunt: veneruntque Phi-
liſthiim, & habitauerunt ibi.

8 Facta autem die altera, venerunt Philiſthiim, vt
ſpoliarent interfectos, & inuenerunt Saul & tres
filios eius iacentes in monte Gelboe.

9 Et præciderunt caput Saul, & ſpoliauerunt eum
armis: & miſerunt in terram Philiſthinorum per
circuitum, vt annunciaretur in templo idolorum,
& in populis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et quis audiet vobis in re hac? ſed ſicut portio deſcen-
dentis ad prælium erit portio manentis ad ſarcinas, pari-
ter diuidentur.*

*Et fuit à die illa & ſupra, poſitum eſt hoc in legem, &
in ius in Iſrael vſque ad diem hanc.*

*Et venit Dauid in Siclagh, & miſit de præda ſeniori-
bus Iehudah amicis ſuis dicendo: Ecce vobis benedictio de
ſpoliis inimicorum Domini.*

*Iis qui erant in Bethel, & qui in Ramoth ad Meridiẽ,
& qui in Iatther.*

*Et qui in Haroher, & qui in Siphmoth, & qui in Eſte-
mohah,*

*Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Ierachmeli, & qui
in vrbibus Cheni.*

*Et qui in Chormah, & qui in Borhaſan, & qui in
Hathah,*

*Et qui in Chebron, & omnibus locis in quibus ambula-
uerat Dauid ipſe, & viri eius.*

CAP. XXXI.

*PEliſtim autem pugnabant cum Iſrael, & fugerunt
viri Iſrael à facie Peliſtim, & ceciderunt vulnerati
in monte Ghilboah.*

*Et perſecuti ſunt Peliſtim Saul, & filios eius: percuſſe-
runtq́; Peliſtim Ionathan, & Abinadab, & Malchiſuah
filios Saul.*

*Et aggrauatum eſt prælium contra Saul, & inuene-
runt eum iaculatores viri cum arcu, & timuit valde à
iaculatoribus.*

*Dixitq́; Saul armigero ſuo: Euagina gladium tuum &
perfode me illo, ne forte veniant incircumciſi iſti, & per-
fodiant me, & illuſiones fiant in me, & noluit armiger
eius: timebat enim valde, & tulit Saul gladium, & ir-
ruit ſuper eum.*

*Viditq́; armiger eius quod mortuus eſſet Saul, & irruit
etiam ipſe ſuper gladium ſuum, & mortuus eſt cum eo.*

*Mortuusq́; eſt Saul, & tres filij eius, & armiger eius,
& etiam omnes viri eius in die illa pariter.*

*Et viderunt viri Iſrael qui erant in tranſitu vallis, &
qui erat in tranſitu Iarden quod fugiſſent viri Iſrael, &
quod mortui eſſent Saul, & filij eius, & reliquerunt ciui-
tates, & fugerunt: veneruntq́; Peliſtim, & habitaue-
runt in eis.*

*Et fuit, in craſtino venerunt Peliſtim ad expoliandum
interfectos, & inuenerunt Saul, & tres filios eius iacen-
tes in monte Ghilboah.*

*Et abſciderunt caput eius, & ſpoliauerunt arma eius,
& miſerunt in terra Peliſtim per circuitum ad annun-
ciandum in templo idolorum ſuorum, & in populo.*

Tranſl. ex Septuag.

Et quis exaudiet veſtros ſermones iſtos? Quoniam non minoris nobis ſunt, quia ſecundum portionem deſcendentis in prælium, ſic erit portio ſedentis ſuper vaſa, iuxta idem diuidentur.

Et factum eſt à die illa, & vltra, & factum eſt in conſtitutionem, & in iuſtificationem ipſi Iſrael vſque in hodiernam.

Et venit Dauid in Sicelac, & miſit ſenioribus Iuda de ſpoliis, & proximis ſuis, dicens: Ecce de ſpoliis inimicorum Domini,

Qui in Bethſur, & qui in Rhama Auſtri, & quæ in Gethor,

Et qui in Aroer, & qui in Ammadi, & qui in Saphi, & qui in Eſtie, & qui in Geth, & qui in Cimath, & qui in Saphec, & qui in Themath, & qui in Carmelo, & qui in ciuitatibus ipſius Hieremeel, & qui in ciuitatibus ipſius Cenezi, & qui in Hierimuth, & qui in Berſabee, & qui in Nombe, & qui in Chebron, & omnia loca, quo tranſierat Dauid illuc, ipſe, & viri eius.

Tanta eſt varietas huius Tranſl. ex Sept. cũ noſtra vulgata & alijs, vt hęc loca ſuis numeris adaptare nequiuerimus.

CAP. XXXI.

ET alienigenæ pugnabant in Iſrael, & fugerunt viri Iſrael à facie alienigenarum, & cadunt vulnerati in monte Gelbue.

Et congrediuntur alienigenæ cum Saul, & filiis eius, & percutiunt alienigenæ Ionathan, & Aminadab, & Melchiſa filium Saul.

Et aggrauatur prælium ſuper Saul, & inueniunt eum iaculatores viri ſagittarij & vulneratus eſt in hypochondria.

Et dixit Saul ad eum, qui portabat vaſa ipſius: Educ gladium tuum, & confige me in eo, ne veniãt incircumciſi iſti, & configant me, & illudant mihi, & noluit, qui portabat vaſa eius, quoniam timuit valde, & ſumpſit Saul gladium, & incubuit ſuper eum.

Et vidit portans vaſa eius, quia mortuus eſt Saul, & incubuit etiam ipſe ſuper gladiũ ſuum, & mortuus eſt cum eo.

Et mortuus eſt Saul, & tres filij eius, & portans vaſa eius in die illa in idipſum.

Et viderent viri Iſrael, qui trans vallem, & qui trans Iordanem, quia fugerunt viri Iſrael, & quia mortuus eſt Saul, & filij eius, & derelinquunt ciuitates ſuas, & fugiunt, & veniunt alienigenæ, & habitant in eis.

Et factum eſt, craſtina veniunt alienigenæ ad ſpoliandos mortuos, & inueniunt Saul, & tres filios eius iacentes in montibus Gelbue:

Et conuertunt eum, & ſpoliauerunt vaſa eius, & mittunt ea ad terram alienigenarum in circuitu euangelizantes idolis ſuis, & populo.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

24 *Et quis obediet vobis in re hac? ſed qualis eſt portio de-*
ſcendentis ad prælium, talis erit & portio manẽtis ad ſar-
cinas: pariter diuidentur.

25 *Fueratq́ id ab eo die & ſupra: & poſuit illud in ſtatu-*
tum & conſuetudinem in Iſraele vſque ad diem hanc.

26 *Venit ergo Dauid in Siclag, & miſit de ea præda ſenio-*
ribus Iehudah amicis ſuis, dicendo, En vobis benedictio de
ſpoliis inimicorum Iehouæ:

27 *Iis qui erant in Beth-el, & qui in Ramoth ad Meri-*
diem, & qui in Iatthir,

28 *Et qui in Aroer, & qui in Siphmoth, & qui in Eſthe-*
moa,

29 *Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Ierahmeelitarum,*
& qui in vrbibus Cenitarum,

30 *Et qui in Hormah, & qui in Chor-aſan, & qui in*
Athach,

31 *Et qui in Hebron, & omnibus locis in quibus verſatus*
fuerat Dauid ipſe, & viri eius.

CAP. XXXI.

1 *PEliſthim inquam pugnabant cum Iſraele: & fuge-*
runt viri Iſraelis à facie Peliſthim, cecideruntq́
vulnerati in monte Gilboa.

2 *Et aſſequuti ſunt Peliſthim Saulem & filios eius: per-*
cuſſeruntq́ Iehonathan, & Abinadab, & Malchiſua fi-
lios Saulis.

3 *Et aggrauatum eſt prælium contra Saulem: quem*
quum inueniſſent iaculatores, viri cum arcu, timuit ſi-
bi valde à iaculatoribus.

4 *Dixitq́ Saul armigero ſuo, Euagina gladium tuum, &*
confode me illo: ne forte veniant incircumciſi iſti, & con-
fodiant me, illudantq́ mihi. Noluit autem armiger eius:
quòd timeret valde: tulit ergo Saul gladium, & irruit
ſuper eum.

5 *Videns verò armiger eius quod mortuus eſſet Saul, irruit*
etiam ipſe ſuper gladium ſuum, & mortuus eſt cum eo.

6 *Mortuusq́ eſt Saul, & tres filij eius, & armiger eius,*
atque etiam omnes viri eius in die illa pariter.

7 *Quum autem vidiſſent viri Iſrael alij qui habitabant*
citra vallem, & qui habitabant vltra Iarden, quod fu-
giſſent viri Iſrael, quodq́ mortui eſſent Saul & filij eius,
relictis vrbibus fugerunt: veneruntq́ Peliſthim, & ha-
bitauerunt in eis.

8 *Poſtridie verò venerunt Peliſthim ad expoliandum in-*
terfectos, & inuenerunt Saulem, & tres filios eius iacen-
tes in monte Gilboa.

9 *Et præciderunt caput eius, detraxeruntq́ arma eius,*
& miſerunt illa in terram Peliſthim per circuitum, ad
annuntiandum in templo idolorum ſuorum, & populo.

Et Et

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et poſuerunt arma eius in templo Aſtaroth, corpus vero eius ſuſpenderunt in muro Bethſan.	10	*Et poſuerunt arma eius in templo Haſtaroth, corpus vero eius fixerunt in muro Bethſan.*
*2. Reg. 2. 4. * Quod cum audiſſent habitatores Iabes Galaad, quæcumque fecerant Philiſthiim Saul,	11	*Et audierunt de eo habitatores Iabes Ghilhad, quæ fecerunt Peliſtim ipſi Saul.*
Surrexerunt omnes viri fortiſſimi, & ambulauerunt tota nocte, & tulerunt cadauer Saul, & cadauera filiorum eius de muro Bethſan: veneruntque Iabes Galaad, & combuſſerunt ea ibi:	12	*Et ſurrexerunt omnis vir fortis, & ambulauerunt tota nocte, tuleruntq́; corpus Saul & corpora filiorum eius de muro Bethſan, & venerunt in Iabes, & combuſſerunt ea ibi.*
Et tulerunt oſſa eorum, & ſepelierunt in nemore Iabes, & ieiunauerunt ſeptem diebus.	13	*Et tulerunt oſſa eorum, & ſepelierunt ſub arbore Iabes, & ieiunauerunt ſeptem diebus.*

FINIS LIBRI PRIMI REGVM.

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et repoſuerunt vaſa eius in Aſtartio, & corpus eius defixerunt in muro Bæthſan.	10	*Et collocauerunt arma eius in templo Aſtharoth: corpus vero eius affixerunt muro Beth-ſan.*
Et audiunt inhabitantes Iabis Galaaditis, quæ fecerant alienigenæ ipſi Saul.	11	*Audientes autem de eo habitatores Iabes Gilad quæ fecerant Peliſthim de Saule:*
Et ſurrexerunt omnis vir virtutis, & iuerunt totam noctem, & ſumpſerunt corpus Saul, & corpus Ionathan filij eius de muro Bæthſan, & fuerunt eos in Iabis, & comburunt eos illic.	12	*Surrexerunt omnes viri fortes, & perrexerunt tota illa nocte, tuleruntq́; corpus Saulis & corpora filiorum eius de muro Bethſan: & quum veniſſent in Iabes, combuſſerunt ea ibi.*
Et ſumunt oſſa eorum, & ſepeliunt ſub arboreto, quod in Iabis, & ieiunant ſeptem dies.	13	*Accipienteſq́; oſſa eorum, ſepelierunt illa ſub arbore quæ erat in Iabes, & ieiunauerunt ſeptem diebus.*

FINIS LIBRI PRIMI REGVM.

LIBRI SECVNDI REGVM.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

1 FActum eſt autem, poſtquam mortuus eſt Saul, vt Dauid reuerteretur à cœde Amalec, & maneret in Siceleg duos dies.

2 In die autem tertia apparuit homo veniens de caſtris Saul veſte conſciſſa, & puluere conſperſus caput: & vt venit ad Dauid, cecidit ſuper faciem ſuam & adorauit.

3 Dixitque ad eum Dauid: Vnde venis? Qui ait ad eum: De caſtris Iſrael fugi.

4 Et dixit ad eum Dauid: Quod eſt verbum quod factum eſt? indica mihi. Qui ait: Fugit populus ex prælio, & multi corruentes è populo mortui ſunt: ſed & Saul & Ionathas filius eius interierunt.

5 Dixitque Dauid ad adoleſcentem, qui nunciabat ei: Vnde ſcis quia mortuus eſt Saul, & Ionathas filius eius?

6 Et ait adoleſcens, qui nunciabat ei: Caſu veni in montem Gelboe, & Saul incumbebat ſuper haſtam ſuam: porro currus & equites appropinquabant ei:

7 Et conuerſus poſt tergum ſuum, videnſque me vocauit. Cui cum reſpondiſſem: Adſum:

8 Dixit mihi: Quiſnam es tu? Et aio ad eum: Amalecites ego ſum.

9 Et locutus eſt mihi: Sta ſuper me, & interfice me: quoniam tenent me anguſtiæ, & adhuc tota anima mea in me eſt.

10 Stanſque ſuper eum, occidi illum: ſciebam enim quod viuere non poterat poſt ruinam: & tuli diadema quod erat in capite eius, & armillam de brachio illius, & attuli ad te dominum meum huc.

11 Apprehendens autem Dauid veſtimenta ſua ſcidit, omneſque viri, qui erant cum eo,

12 Et planxerunt, & fleuerunt, & ieiunauerunt vſque ad veſperam ſuper Saul, & ſuper Ionathan filium eius, & ſuper populum Domini, & ſuper domum Iſrael, eo quod corruiſſent gladio.

13 Dixitque Dauid ad iuuenem qui nunciauerat ei: Vnde es tu? Qui reſpondit: Filius hominis aduenæ Amalecitæ ego ſum.

104 14 Et ait ad eum Dauid: * Quare non timuiſti mittere manum tuam vt occideres Chriſtum Domini?

15 Vocanſque Dauid vnum de pueris ſuis, ait: Accedens irrue in eum. Qui percuſſit illum, & mortuus eſt.

Et

LIBRI SECVNDI SEMVEL.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

ET fuit poſt mortem Saul, & Dauid reuerſus erat à cœdendo Hamalech, & manſerat Dauid in Siclagh diebus duobus.

Et fuit, die tertio, ecce vir venit è caſtris Saul, & veſtes eius ſciſſæ erant, & terra ſuper caput eius, & fuit, cum veniſſet ad Dauid, cecidit in terram, & incuruauit ſe.

Dixitq́; ei Dauid: Vnde venis? dixitq́; ad eum, è caſtris Iſrael erui me.

Dixitq́; ad eum Dauid: Quid euenerit nuncia quæſo mihi: Et dixit: Fugit populus de prælio, & etiam multitudo cecidit è populo, & mortui ſunt, & etiam Saul, & Ionathan filius eius mortui ſunt.

Dixitq́; Dauid ad puerum qui nunciabat ſibi: quomodo noſti quod mortuus ſit Saul & Ionathan filius eius?

Dixitq́; puer, qui nunciabat ei: Puer accidens veniendo per accidens veni in montem Ghilboah, & ecce Saul innixus erat lanceæ ſuæ, & ecce currus & equites perſequebantur eum.

Et reſpexit poſt ſe, & vidit me, vocauitq́; me, & dixi ei: Ecce adſum.

Dixitque mihi: Quis es tu? Et dixi ad eum Hamalechites ſum.

Dixitq́; mihi: Sta quæſo ſuper me, & interfice me, quia tenet me anguſtia, quia omnis adhuc anima mea eſt in me.

Et ſteti ſuper eum, & interfeci eum: ſciebam enim quod non poſſet viuere: mortuo illo, tuli diadema quod erat ſuper caput eius, & armillam quæ erat in brachio eius, & adduxi ea ad dominum meum huc.

Et apprehendit Dauid veſtimenta ſua, & ſcidit ea, & etiam omnes viri qui erant ſecum,

Et planxerunt, & fleuerunt, & ieiunauerunt vſque ad veſperam ſuper Saul, & ſuper Ionathan filium eius & ſuper populum Domini, & ſuper domum Iſrael qui mortui erant gladio.

Dixit autem Dauid ad puerum qui nunciabat ſibi: vnde es tu? & dixit, filius viri peregrini Hamalechita ſum.

Dixitq́; ad eum Dauid: Quomodo non timuiſti mittere manum tuam ad perdendum Chriſtum Domini.

Vocauitq́; Dauid vnum è pueris, & dixit: Accede, occide eum, & percuſſit eum, & mortuus eſt.

Di-

Digitized by Google

LIBRI

SECVNDI

REGNORVM.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 ET factum eſt, poſtquam mortuus eſt Saul, & Dauid reuertit percutiens Amalec, & ſedit Dauid in Secelac dies duos.

2 Et factum eſt die tertia, & ecce vir venit è caſtris de populo Saul, & veſtes eius diſciſſæ, & terra ſuper caput eius: & factum eſt in intrando ipſum ad Dauid, & cecidit ſuper terram, & adorauit eum.

3 Et dixit ei Dauid: vnde tu aduenis? & dixit ad eum: De caſtris Iſrael ego ſaluus euaſi.

4 Et dixit ei Dauid: Quod verbum hoc? annuncia mihi, & dixit, quia fugit populus ex prælio, & ceciderunt multi de populo, & mortui ſunt, & Saul, & Ionathan filius eius mortuus eſt.

5 Et dixit Dauid puero, qui annunciabat ei: quomodo noſti, quia mortuus eſt Saul, & Ionathan filius eius?

6 Et dixit puer qui annunciabat ei: euentu aduen in montem in Gelbue, & ecce Saul innixus erat ſuper lanceam ſuam, & ecce currus, & præfecti equitum attingebant eum.

7 Et reſpexit in poſteriora ſua, & vidit me, & vocauit me: & dixi: Ecce ego.

8 Et dixit mihi: Quis es tu? & dixi: Amalecites ego ſum.

9 Et dixit ad me: Sta nunc ſuper me, & interfice me, quoniam occupauerunt me tenebræ graues, quia omnis anima mea in me.

10 Et inſurrexi ſuper eum, & interfeci eum, quia ſciebam quod non viuet, poſtquam ipſe ceciderat, & ſumpſi regale quod ſuper caput eius, & armillã, quæ ſuper brachium eius, & attuli ea domino meo huc.

11 Et apprehendit Dauid veſtimenta ſua, & diſcidit ea, & omnes viri, qui cum eo, diſciderunt veſtimenta ſua.

12 Et planxerunt, & plorauerunt, & ieiunarunt vſque ad veſperam ſuper Saul, & ſuper Ionathan filium eius, & ſuper populum Iuda, & ſuper domum Iſrael, quoniam percuſſi fuerant in gladio.

13 Et dixit Dauid puero, qui annunciarat ei: vnde es tu? & dixit: Filius hominis incolæ Amalecitæ ego ſum.

14 Et dixit ei Dauid: Quomodo non timuiſti inijcere manũ tuam ad diſperdendum Chriſtum Domini?

15 Et vocauit Dauid vnum ex pueris ſuis, & dixit: Accedens occurre ei, & percuſſit eum, & mortuus eſt.

LIBRI

SECVNDI

SEMVEL.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAPVT PRIMVM.

1 *FVit autem poſteaquam mortuus eſt Saul, & Dauid reuerſus eſſet à cadendo Amalec, manſit Dauid in Siclag duobus diebus.*

2 *Die autem tertio ecce quidam venit è caſtris in quibus egerat cum Saule, & veſtes illius ſciſſæ erant, terraq́ ſuper caput eius: qui quum veniſſet ad Dauidem, corruit in terram, & incuruauit ſe.*

3 *Dixit autem ei Dauid: Vndenam venis? Cui reſpondit, E caſtris Iſraelis eripui me.*

4 *Dixit ei Dauid, Quid euenerit nuntia quæſo mihi. Reſpondit ille, Fugit populus de prælio, & etiam multitudo cecidit è populo, & mortui ſunt: ſed & Saul & Iehonathan filius eius mortui ſunt.*

5 *Dixit præterea Dauid ad puerum qui nunciebat ei, Quomodo ſcis quod mortuus ſit Saul & Iehonathan filius eius?*

6 *Reſpondit puer qui nuntiabat ei, Accidit vt venirem in montem Gilboa, & ecce Saul innixus erat lanceæ ſuæ: ecce præterea currus & equites perſequebantur eum.*

7 *Reſpiciens autem poſt ſe, vidit me, ac vocauit: & dixi ei, En ego.*

8 *Dixit verò mihi, Quis es? Reſpondi illi, Amalecites ſum.*

9 *Tum dixit mihi, Sta quæſo ſuper me, & interfice me: quia tenet me anguſtia: nam tota adhuc anima mea eſt in me.*

10 *Itaque ſtans ſuper eum, interfeci illum. ſciebam enim quod non poſſet viuere poſt caſum ſuum: & tuli diadema quod erat ſuper caput eius, & armillam quæ erat in brachio eius, attuliq́ ea ad dominum meum huc.*

11 *Tunc apprehendit Dauid veſtimenta ſua, & ſcidit ea, atque etiam omnes viri qui erant cum eo.*

12 *Et planxerunt, fleueruntq́, ac ieiunauerunt vſque ad veſperam ſuper Saulem & ſuper Iehonathan filium eius, ac ſuper populum Iehouæ, & ſuper domum Iſraelis, quòd cecidiſſent gladio.*

13 *Dixit autem Dauid ad puerum qui nuntiabat ei: vndénam es tu? Reſpondit, Filius viri peregrini Amalecitæ ſum.*

14 *Rurſum dixit illi Dauid, Quomodo non timuiſti mittere manum tuam ad perdendum chriſtum Iehouæ?*

15 *Vocauitq́ Dauid vnum è pueris, cui dixit, Accede, & occide eum. Qui percuſſit eum, & mortuus eſt.*

Vulgat. Editio.

16 Et ait ad eum Dauid: Sanguis tuus ſuper caput
tuum: os enim tuum locutum eſt aduerſum te, di-
cens: Ego interfeci Chriſtum Domini.
17 Planxit autem Dauid planctum huiuſcemodi
ſuper Saul, & ſuper Ionathan filium eius,
18 (Et præcepit vt docerent filios Iuda arcum, ſicut
ſcriptum eſt in Libro iuſtorum.) Et ait: Conſidera
Iſrael pro his, qui mortui ſunt ſuper excelſa tua
vulnerati.
19 Inclyti, Iſrael, ſuper montes tuos interfecti ſunt:
quomodo ceciderunt fortes?
20 Nolite annunciare in Geth, neq; annuncietis in
compitis Aſcalonis: ne forte lætentur filiæ Phili-
ſthiim, ne exultent filiæ incircumciſorum.
21 Montes Gelboe, nec ros, nec pluuia veniant ſu-
per vos, neque ſint agri primitiarum: quia ibi ab-
iectus eſt clypeus fortium, clypeus Saul, quaſi non
eſſet vnctus oleo.
22 A ſanguine interfectorum, ab adipe fortium, ſa-
gitta Ionathæ numquam rediit retrorſum, & gla-
dius Saul non eſt reuerſus inanis.
23 Saul & Ionathas amabiles, & decori in vita ſua,
in morte quoque non ſunt diuiſi: aquilis velocio-
res, leonibus fortiores.
24 Filiæ Iſrael ſuper Saul flete, qui veſtiebat vos coc-
cino in deliciis, qui præbebat ornamenta aurea cul-
tui veſtro.
25 Quomodo ceciderunt fortes in prælio? Ionathas
in excelſis tuis occiſus eſt?
26 Doleo ſuper te frater mi Ionatha decore nimis,
& amabilis ſuper amorem mulierum. Sicut mater
vnicum amat filium ſuum, ita ego te diligebam.
27 Quomodo ceciderunt robuſti, & perierunt ar-
ma bellica?

CAP. II.

1 Igitur poſt hæc conſuluit Dauid Dominum, di-
cens: Num aſcendam in vnam de ciuitatibus
Iuda? Et ait Dominus ad eum: Aſcende. Dixitque
Dauid: Quo aſcendam? Et reſpondit ei: in Hebron.
2 Aſcendit ergo Dauid, & duæ vxores eius, Achi-
noam Iezraelites, & Abigail vxor Nabal Carmeli:
3 Sed & viros, qui erant cum eo, duxit Dauid ſin-
gulos cum domo ſua: & manſerunt in oppidis He-
bron.
Ma. b. 2.
4 * Veneruntque viri Iuda, & vnxerunt ibi Dauid,
vt regnaret ſuper domum Iuda. Et nunciatum eſt
Dauid, quod viri Iabes Galaad ſepeliſſent Saul.
5 Miſit ergo Dauid nuncios ad viros Iabes Galaad,
dixitque ad eos: Benedicti vos Domino, qui feciſtis
miſericordiam hanc cum domino veſtro Saul, &
ſepeliſtis eum.
6 Et nunc retribuet vobis quidem Dominus mi-
ſericordiam & veritatem: ſed & ego reddam gra-
tiam, eo quod feciſtis verbum iſtud.
7 Confortentur manus veſtræ, & eſtote filij forti-
tudinis: licet enim mortuus ſit dominus veſter
Saul, tamen me vnxit domus Iuda in regem ſibi.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Dixitq́; ad eum Dauid: Sanguis tuus ſuper caput tuũ:
os enim tuum teſtificatum eſt contra te dicendo: Ego occi-
di Chriſtum Domini.*
17 *Et lamentatus eſt Dauid lamentationem hanc ſuper
Saul & ſuper Ionathan filium eius.*
18 *Dixitq; vt docerent filios Iehudah iaculari arcu: Ecce
ſcriptum eſt in libro Iaſar: & ô terra Iſrael in excelſis
tuis vulneratus eſt.*
19 *Quomodo ceciderunt potentes.*
20 *Ne annuncietis in Ghath, & ne annuncietis in plateis
Aſchelon, ne forte lætentur filiæ Peliſtim, ne forte exul-
tent filiæ incircumciſorum.*
21 *Montes Ghilboah nec ros, neque pluuia deſcendat ſu-
per vos neque ſint agri oblationum, quia ibi proiectus eſt
clypeus fortium, clypeus Saul ac ſi non eſſet vnctus oleo.*
22 *A ſanguine interfectorum ab adipe fortium: ſagitta
arcus Ionathan non redijt retrorſum, & gladius Saul
non eſt reuerſus inanis.*
23 *Saul, & Ionathan amabiles, & decori in vita ſua &
in morte ſua non ſunt ſeparati: aquilis leuiores, leonibus
fortiores fuerunt.*
24 *Filiæ Iſrael ſuper Saul flete, qui veſtiebat vos coccino
cum delitiis, qui aſcendere faciebat ornamentum aureũ
ſuper veſtem veſtram.*
25 *Quomodo ceciderunt fortes in medio belli: Ionathan
in excelſis tuis occiſus eſt.*
26 *Anguſtiis afficior ſuper te frater mi Ionathan: dul-
ciſti mihi valde: mirabilior fuit amor tuus mihi amore
mulierum.*
27 *Quomodo ceciderunt fortes, & perierunt arma bellica.*

CAP. II.

1 *Et fuit, poſt hæc interrogauit Dauid Dominum, di-
cendo: Num aſcendam in vnam ex vrbibus Iehudah?
dixitq́; Dominus ad eum: Aſcende, dixit Dauid: Quo ad-
ſcendam? & dixit in Chebron.*
2 *Et aſcendit illuc Dauid, & etiam duæ vxores eius A-
chinoham Izrehelitis, & Abighail vxor Nabal Carme-
lita.*
3 *Et viros ſuos qui erant ſecum, aſcendere fecit Dauid,
vnumquemque cum familia ſua, & manſerunt in vrbi-
bus Chebron.*
4 *Et venerunt viri Iehudah, & vnxerunt ibi Dauid in
regem ſuper domum Iehudah, & nunciauerunt Dauid
dicendo: Viri Iabes Ghilhad ſepelierunt Saul.*
5 *Et miſit Dauid nuncios ad viros Iabes Ghilhad, & di-
xit ad eos: Benedicti vos à Domino qui feciſtis miſericor-
diam hanc cum domino veſtro cum Saul, & ſepeliſtis
eum.*
6 *Et nunc faciat Dominus vobiſcum miſericordiam, &
veritatem, & ego etiam faciam vobiſcum bonum hoc,
quia feciſtis rem hanc.*
7 *Et nunc confortentur manus veſtræ, & eſtote filij for-
tes, quia mortuus eſt dominus veſter Saul, & etiam me
vnxerunt domus Iehudah in regem ſuper eos.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

16 Et dixit ad eum Dauid : Sanguis tuus ſuper ca-
put tuum , quoniam os tuum reſpondit contra te,
dicens: Quia ego interfeci Chriſtum Domini.

17 Et lamentatus eſt Dauid lamentationem hanc
ſuper Saul, & ſuper Ionathan filium eius:

18 Et dixit ad docendum filios Iuda, ecce ſcriptum
eſt in libro recti : Sta Iſrael ſuper mortuos in excel-
ſis tuis vulneratos:

19 Quomodo ceciderunt potentes.

20 Ne annuncietis in Geth , & non euangelizetis in
exitibus Aſcalonis, ne forte lætentur filiæ alienige-
narum, ne quãdo exultent filiæ incircumciſorum.

21 Montes qui in Gelbue,non deſcendat ros,& non
pluuia ſuper vos , & agri primitiarum , quoniam
ibi proiectus eſt clypeus potentium , clypeus Saul
non eſt vnctus in oleo,

22 A ſanguine vulneratorum , & ab adipe poten-
tium , arcus Ionathan non eſt reuerſus vacuus in
poſteriora, & gladius Saul non ſe reflexit vacuus.

23 Saul,& Ionathan dilecti,& ſpecioſi,non ſeparati,
decori in vita ſua,& in morte ſua nõ ſunt ſeparati:
leues ſuper aquilas,& ſuper leones valuerunt.

24 Filiæ Iſrael ſuper Saul plorate , qui induebat vos
coccino cum ornatu veſtro,qui afferebat ornatum
aureum ſuper indumenta veſtra.

25 Quomodo ceciderunt potentes in medio belli,
Ionathan in excelſis tuis, occiſi?

26 Doleo ſuper te frater mi Ionathan:Specioſus fui-
ſti mihi valde , mirificata eſt dilectio tua mihi ſu-
per dilectionem mulierum.

27 Quomodo ceciderunt potentes, & perierunt va-
ſa bellica?

CAP. II.

1 ET factum eſt poſt hæc & interrogauit Dauid in
Domino, dicens : Si aſcendam in vnam ciuita-
tum Iuda ? & dixit Dominus ad eum : Aſcende : &
dixit Dauid : Quo aſcendam ? & dixit : in Che-
bron,

2 Et aſcendit illuc Dauid in Chebron, & ambæ v-
xores eius , Achinaam Iezraelites , & Abigæa vxor
Nabal Carmelij.

3 Et viri, qui cum eo , vnuſquiſque , & domus e-
ius, & habitabant in ciuitatibus Chebron.

4 Et veniunt viri Iudææ, & vngunt Dauid ibi ad
regnandum ſuper domum Iuda, & annunciauerũt
Dauid dicentes : Quia viri Iabis Galaaditidis ſepe-
lierunt Saul.

5 Et miſit Dauid nuncios ad duces Iabis Galadi-
tidis,& dixit ad eos Dauid: Benedicti vos Domino,
quoniam feciſtis miſericordiam hanc ſuper domi-
num veſtrum, ſuper Saul Chriſtum Domini,& ſe-
peliſtis eum, & Ionathan filium eius.

6 Et nunc faciat Dominus vobiſcum miſericor-
diam, & veritatem, & quidem ego faciam vobiſcũ
bonum hoc, quoniam feciſtis verbum iſtud.

7 ª Et nunc confortentur manus veſtræ, & eſtote in
filios potentes , quoniam mortuus eſt dominus ve-
ſter Saul,& quidem me vnxit domus Iuda ſuper ſe
in regem.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Dixitq; ad eum Dauid, Sanguis tuus ſuper caput tuũ:
os enim tuum teſtificatum eſt contra te, dicendo, Ego occi-
di chriſtum Iehouæ.*

*Et lamentatus eſt Dauid lamentationem hanc ſuper
Saulem & ſuper Iehonathan filium eius.*

*(Dixerat autem vt docerent filios Iehudah iaculari ar-
cu: ecce ſcriptum eſt in libro Iaſar.)*

*O decus Iſraelis , in excelſis tuis vulneratus eſt : quo-
modo ceciderunt potentes?*

*Ne renuntietis in Gath , néve annuntietis in plateis
Aſcelon , ne forte lætentur filiæ Peliſthim , ne forte exul-
tent filiæ incircumciſorum.*

*Montes Gilboa nec ros nec pluuia deſcendat ſuper vos,
neque ſint agri oblationum : quia illic proiectus eſt cly-
peus fortium, clypeus Saulis, ac ſi non eſſet vnctus oleo.*

*A ſanguine interfectorum , ab adipe fortium ſagitta
arcus Ionathan non redit retrorſum , & gladius Saulis
non eſt reuerſus inanis.*

*Saul & Iehonathan amabiles , & chari in vita ſua, in
morte quoque ſua non ſunt ſeparati: aquilis leuiores fue-
runt, leonibus fortiores fuerunt.*

*Filiæ Iſraelis ſuper Saulem flete, qui veſtiebat vos coc-
cino cum deliciis , qui inducebat ornamenta aurea veſti-
mentis veſtris.*

*Quomodo ceciderunt fortes in medio prælij ! Iehona-
than in excelſis tuis occiſus es.*

*Anguſtiis afficior propter te frater mi Iehonathan: dul-
cis fuiſti mihi valde , mirabilior fuit amor tuus mihi a-
more mulierum.*

Quomodo ceciderunt fortes, & perierunt arma bellica?

CAP. II.

*HIs autem geſtis interrogauit Dauid Iehouam, di-
cendo, Num aſcendam ad vnam ex vrbibus Iehudah?
Cui reſpondit Iehouah , Aſcende. Et dixit Dauid , Quo
aſcendam? Reſpondit, In Hebron.*

*Aſcendit ergo illuc Dauid , atque etiam duæ vxores
eius, Ahinoham Izreelitis, & Abigail vxor Nabal Char-
melita.*

*Viros ſuos præterea qui erant ſecum , aſcendere fecit
Dauid , vnumquenque cum familia ſua , & manſerunt
in oppidis Hebron.*

*Venerunt autem viri Iehudah, & vnxerunt ibi Daui-
dem in regem ſuper domum Iehudah : tum renuntiaue-
runt Dauidi dicendo , Viri Iabes Gilad ſunt qui ſepelie-
runt Saulem.*

*Miſit ergo Dauid nuntios ad viros Iabes Gilad , & di-
xit eis , Benedicti vos à Iehoua, qui feciſtis miſericordiam
hanc cum domino veſtro cum Saule , & ſepeliſtis eum.*

*Propterea nunc faciat Iehouah vobiſcum miſericor-
diam & veritatem : ſed & ego faciam vobiſcum bonum
hoc, quod feceritis iſtud.*

*Nunc ergo confortentur manus veſtræ, & eſtote filij for-
tes : quia mortuus eſt dominus veſter Saul , & etiam me
vnxerunt domus Iehudah in regem ſuper ſe.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Abner autem filius Ner princeps exercitus Saul tulit Isboſeth filium Saul, & circumduxit eum per caſtra,	8	*Abner autem filius Ner princeps militiæ, qui erat ipſi Saul tulit Iſboſeth filium Saul, & tranſire fecit eum in caſtra.*
Regemque conſtituit ſuper Galaad & ſuper Geſſuri, & ſuper Iezrael, & ſuper Ephraim, & ſuper Beniamin, & ſuper Iſrael vniuerſum.	9	*Et regnare fecit eum ſuper Ghilhad, & ſuper Aſſuri, & ſuper Izrehel, & ſuper Ephraim, & ſuper Biniamin, & ſuper Iſrael vniuerſum.*
Quadraginta annorum erat Isboſeth filius Saul cum regnare cœpiſſet ſuper Iſrael, & duobus annis regnauit: ſola autem domus Iuda ſequebatur Dauid.	10	*Quadragenarius erat Iſboſeth filius Saul, quando regnauit ſuper Iſrael, & duobus annis regnauit: tantum domus Iehudah, fuerunt poſt Dauid.*
Et fuit numerus dierum, quos commoratus eſt Dauid, imperans in Hebron ſuper domum Iuda, ſeptem annorum, & ſex menſium.	11	*Et fuit numerus dierum quibus fuit Dauid rex in Chebron ſuper domum Iehudah, ſeptem anni, & ſex menſes.*
Egreſſuſque eſt Abner filius Ner, & pueri Isboſeth filij Saul de caſtris in Gabaon.	12	*Et egreſſus eſt Abner filius Ner, & ſerui Iſboſeth filij Saul de caſtris in Ghibhon.*
Porro Ioab filius Saruiæ, & pueri Dauid egreſſi ſunt & occurrerunt eis iuxta piſcinam Gabaon. Et cum in vnum conueniſſent, è regione ſederunt: hi ex vna parte piſcinæ, & illi ex altera.	13	*Ioab filius Seruiah, & ſerui Dauid egreſſi ſunt, & occurrerunt eis iuxta piſcinam Ghibhon pariter, & manſerunt ij iuxta piſcinam hinc, & illi iuxta piſcinam inde.*
Dixitque Abner ad Ioab: Surgant pueri, & ludãt coram nobis. Et reſpondit Ioab: Surgant.	14	*Dixitq́; Abner ad Ioab: Surgant nunc pueri, & ludãt ante nos, dixitq́; Ioab: Surgant.*
Surrexerunt ergo, & tranſierunt numero duodecim de Beniamin, ex parte Isboſeth filij Saul, & duodecim de pueris Dauid.	15	*Et ſurrexerunt, & tranſierunt in numero duodecim ex Biniamin, & Iſboſeth filio Saul, & duodecim ex ſeruis Dauid.*
Apprehenſoque vnuſquiſque capite comparis ſui, defixit gladium in latus contrarij, & ceciderũt ſimul: vocatumque eſt nomen loci illius: Ager robuſtorum, in Gabaon.	16	*Et apprehenderunt vnuſquiſque caput proximi ſui, & gladium ſuum in latus proximi ſui, & ceciderunt pariter, & vocauit locum ipſum * Chelcath haſſurim, qui eſt in Ghibhon.* (* Ager fortiũ.)
Et ortum eſt bellum durum ſatis in die illa: fugatuſque eſt Abner, & viri Iſrael à pueris Dauid.	17	*Et fuit prælium durum vſque valde in die illa, & cæſus eſt Abner, & viri Iſrael coram ſeruis Dauid.*
Erant autem ibi tres filij Saruiæ, Ioab, & Abiſai, & Aſael: porro Aſael curſor velociſſimus fuit, quaſi vnus de capreis, quæ morantur in ſiluis.	18	*Erant autem ibi tres filij, Seruiah, Ioab, & Abiſai, & Haſael: Haſael autem leuis erat pedibus ſuis ſicut vnus è capreis qui ſunt in agro.*
Perſequebatur autem Aſael Abner, & non declinauit ad dexteram neque ad ſiniſtram omittens perſequi Abner.	19	*Et perſecutus eſt Haſael Abner, & non declinauit in eundo ad dexteram, nec ad ſiniſtram poſt Abner.*
Reſpexit itaque Abner poſt tergum ſuum, & ait: Tune es Aſael? Qui reſpondit: Ego ſum.	20	*Et reſpexit Abner poſt ſe, & ait: Tune es Haſael? Et dixit: Sum.*
Dixitque ei Abner: Vade ad dexteram, ſiue ad ſiniſtram, & apprehende vnum de adoleſcentibus, & tolle tibi ſpolia eius. Noluit autem Aſael omittere quin vrgeret eum.	21	*Dixitq́; Abner declina ad dexteram tuam, vel ad ſiniſtram tuam, & apprehende vnum è pueris; & tolle tibi exuuias eius, & noluit Haſael declinare ab eo.*
Rurſumque locutus eſt Abner ad Aſael: recede, noli me ſequi, ne compellar confodere te in terram & leuare non potero faciem meam ad Ioab fratrem tuum.	22	*Addidit autem adhuc Abner dicere ad Haſahel: Recede à me: vt quid percutiam te in terram, & ſi percuſſero te quomodo leuabo faciem meam ad Ioab fratrem tuum?*
Qui audire contempſit, & noluit declinare: percuſſit ergo eum Abner auerſa haſta in inguine, & transfodit, & mortuus eſt in eodem loco: omneſque qui tranſibant per locum illum, in quo ceciderat Aſael, & mortuus erat, ſubſiſtebant.	23	*Et renuit recedere, & percuſſit eum Abner cuſpide lanceæ in quinta coſta, & egreſſa eſt lancea poſt eum & cecidit ibi, & mortuus eſt in loco ipſo, & fuit, omnis qui veniebat ad locum in quo ceciderat Haſahel, & mortuus fuerat, ſubſiſtebat.*
Perſequentibus autem Ioab, & Abiſai fugientem Abner, ſol occubuit: & venerunt vſque ad Collem aquæductus, qui eſt ex aduerſo vallis itineris deſerti in Gabaon.	24	*Et perſecuti ſunt Ioab, & Abiſai Abner, & ſol occubuit, ipſi autem venerunt vſque ad Ghibhah, quæ eſt cõtra faciem Ghiach per viam deſerti Ghibhon:*
Congregatique ſunt filij Beniamin ad Abner: & conglobati in vnum cuneum, ſteterunt in ſummitate tumuli vnius.	25	*Et congregati ſunt filij Biniamin poſt Abner, & fuerunt cœtus vnus, & ſteterunt in ſummitate collis vnius.*
Et exclamauit Abner ad Ioab, & ait: Num vſque ad internecionem tuus mucro deſæuiet? an ignoras quod periculoſa ſit deſperatio? vſquequo non dicis populo vt omittat perſequi fratres ſuos?	26	*Et clamauit Abner ad Ioab, & ait: Num in ſæculum deuorabit gladius? Nonne noſti quod amaritudo ſit in nouiſſimo? & vſquequo non dices populo, vt auertatur à fratribus ſuis?*

Et   Di-

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et abenner filius Ner princeps militiæ Saul ſumpſit Ieboſthe filium Saul & aſcēdere fecit eum è caſtris in Manaem,	8	*Porrò Abner filius Ner princeps militiæ, qui erat ipſi Sauli, tulit Iſboſeth filium Saulis, & tranſire fecit eum in Mahanaim.*
Et fecit eum regnare in Galaaditide,& in Thaſiri, & in Iezrael, & in Ephræm, & in Beniamin, & ſuper omnem Iſrael.	9	*Et regnare fecit eum ſuper Gilad, & ſuper Aſuri, & ſuper Izreel, & ſuper Ephraim, & ſuper Biniamin, & ſuper Iſraelem vniuerſum.*
Quadraginta annorum erat Ieboſthe filius Saul, quando regnauit ſuper Iſrael,& duos annos regnauit præter domum Iuda, qui erant poſt Dauid.	10	*Quadragenarius erat Iſboſeth filius Saulis, quando regnare cœpit ſuper Iſraelem, & duobus annis regnauit: tantum domus Iehudah, ſequuti ſunt Dauidem.*
Et facti ſunt dies,quibus Dauid regnauit in Chebron ſuper domum Iuda, ſeptem anni, & menſes ſex.	11	*Fuit autem numerus dierum quibus fuit Dauid rex in Hebron ſuper domum Iehudah, ſeptem anni,& ſex menſes.*
Et exiuit Abenner filius Ner, & pueri Ieboſthe filij Saul de Manaem in Gabaon.	12	*Porrò egreſſus eſt Abner filius Ner, & ſerui Iſboſeth filij Saulis de Mahanaim in Gibon.*
Et Ioab filius Saruia, & pueri Dauid exierunt de Chebron, & occurrunt eis ſuper fontem Gabaon in idipſum,& ſederunt hi ſuper fontem hinc,& hi ſuper fontem hinc.	13	*Ioab autem filius Seruiah,& ſerui Dauidis egreſſi ſunt, occurreruntq; eis iuxta piſcinam Gibon pariter: & manſerunt hi iuxta piſcinam hinc, illi verò iuxta piſcinam inde.*
Et dixit Abenner ad Ioab: Surgant nunc pueri, & ludant coram nobis, & dixit Ioab: Surgant.	14	*Tum dixit Abner ad Ioab, Surgant nunc iuuenes, & ludant ante nos. Et ait Ioab, Surgant.*
Et ſurrexerunt, & trāſierunt in numero de pueris Beniamin duodecim ex iis, qui erant Ieboſthe filij Saul, & duodecim de pueris Dauid.	15	*Surrexerunt ergo, & tranſierunt in numero: duodecim ex Biniamin & Iſboſeth filij Saulis, & duodecim ex ſeruis Dauidis.*
Et apprehenderunt vnuſquiſque manu caput proximi ſui, & gladius eius in coſtam proximi ſui, & cadunt pariter,& vocatum eſt nomen loci illius, portio irruentium, quæ eſt in Gabaon.	16	*Et apprehenderunt quiſque caput proximi ſui, & gladius cuiuſque in latus proximi ſui, cecideruntq; pariter: & vocauit locum ipſum Helcathhaſſurim, qui eſt in Gibon.*
Et factum eſt prælium durum, vt cum maxime, in die illa, & cecidit Abenner, & viri Iſrael coram pueris Dauid.	17	*Et fuit prælium durum admodum eo die: cæſuſq; fuit Abner, & viri Iſraelis coram ſeruis Dauidis.*
Et fuerunt ibi tres filij Saruia, Ioab, & Abeſſa, & Aſael: & Aſael leuis pedibus ſuis, tamquam vna capræa in campo.	18	*Erant autem ibi tres filij Seruiah, Ioab, & Abiſai, & Aſael: Aſael autem leuis erat pedibus ſuis, ſicut vna è capreis quæ degunt in agro.*
Et perſequutus eſt Aſael poſt Abenner, & non declinauit eundo in dextra neque in ſiniſtra poſt Abenner.	19	*Aſael autem perſequutus eſt Abner nec declinabat eundo ad dexteram, aut ad ſiniſtram à tergo poſt Abner.*
Et inſpexit Abenner in poſteriora ſua, & dixit: Si tu es ipſe Aſael? Et dixit: Ego ſum.	20	*Reſpiciens autem Abner à tergo ſuo, ait, Tune es Aſael? Reſpondit, Sum.*
Et dixit ei Abenner: Declina tu in dextra, aut in ſiniſtra, & apprehende tibi vnum puerorum,& ſume tibi armaturam eius, & noluit Aſael declinare à poſt ipſum.	21	*Et dixit illi Abner, Declina ad dexteram tuam vel ad ſiniſtram tuam, & apprehende vnum è pueris, & tolle tibi exuuias eius. Et noluit Aſael declinare à tergo illius.*
Et adiecit adhuc Abenner dicens ipſi Aſael: Recede à me, vt non percutiam te in terram, & quomodo leuabo faciem meam erga Ioab? & vbi ſunt hæc? reuerte ad Ioab fratrem tuum.	22	*Rurſum autem Abner dixit ad Aſaelem, Recede à tergo meo: vtquid percutiam te in terram? & ſi percuſſero te, quomodo leuabo faciem meam ad Ioab fratrem tuum?*
Et noluit recedere, & percutit eum Abenner in poſteriore parte lanceæ in inguinem,& tranſiit lancea ex poſterioribus eius, & cadit ibi, & moritur ſub ſe, & factum eſt, omnis, qui veniebat ad locum, vbi ceciderat ibi Aſael, & mortuus erat, & ſubſiſtebat.	23	*Quum autem renuiſſet cedere, percuſſit eum Abner poſteriore parte lanceæ in quinta coſta: & egreſſa eſt lancea à tergo illius, ceciditq; ibi in loco ſuo in quo mortuus eſt. porrò quicunque veniebat ad locum in quo ceciderat Aſael, & mortuus fuerat, ſubſiſtebat.*
Et perſequutus eſt Ioab & Abeſſa poſt Abenner, & ſol occidebat, & ipſi intrauerunt vſque ad collem Amman, qui eſt ſuper faciem Gai, viam deſertum Gabaon.	24	*Et perſequuti ſunt Ioab & Abiſai ipſum Abner: ſol autē occubuerat quum ipſi peruenerunt ad Gibath amma quæ eſt eregione Giah iuxta viam deſerti Gibon.*
Et congregantur filij Beniamin, qui poſt Abenner, & facti ſunt in cōcurſum vnum, & ſteterunt ſuper caput collis vnius.	25	*Tum congregati ſunt filij Biniamin poſt Abner, fueruntq; cœtus vnus,& ſteterunt in ſummitate collis vnius.*
Et vocauit Abenner Ioab, & dixit: Numquid ad victoriam comedet gladius? Nonne ſcis quia amara erunt in nouiſſimis? & vſquequo non dices populo reuerti à poſt fratres noſtros?	26	*Et clamauit Abner ad Ioab, & ait, Num in perpetuū deuorabit gladius? annon noſti quod amaritudo ſit in nouiſſimo? quouſque ergo non dices populo vt reuertatur à tergo fratrum ſuorum?*

Vulgat. Editio.		Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.
Et ait Ioab: Viuit Dominus, ſi locutus fuiſſes, mane receſſiſſet populus perſequẽs fratrem ſuum.	27	*Dixitq́; Ioab: Viuit Deus, quia niſi locutus fuiſſes, tunc mane aſcendiſſet populus vnuſquiſque à fratribus ſuis.*
Inſonuit ergo Ioab buccina, & ſtetit omnis exercitus, nec perſecuti ſunt vltra Iſrael, neque iniere certamen.	28	*Et clanxit Ioab buccina, & ſtetit omnis populus, & non ſunt perſecuti vltra Iſrael, nec addiderunt vltra pugnare.*
Abner autem & viri eius abierunt per campeſtria, tota nocte illa: & tranſierunt Iordanem, & luſtrata omni Beth horon, venerunt ad caſtra.	29	*Abner autem, & viri eius abierunt per campeſtria tota nocte illa, & tranſierunt Iarden, & perambulauerunt totam Bithron, & venerunt ad caſtra.*
Porro Ioab reuerſus, omiſſo Abner, congregauit omnem populum: & defuerunt de pueris Dauid decem & nouem viri excepto Aſaele.	30	*Ioab autem reuerſus eſt ab Abner, & congregauit omnem populum, & defuerunt è ſeruis Dauid nouem, & decem viri & Haſahel.*
Serui autem Dauid percuſſerunt de Beniamin, & de viris, qui erant cum Abner trecentos ſexaginta, qui mortui ſunt.	31	*Serui autem Dauid percuſſerunt de Biniamin, & de viris Abner trecenti, & ſexaginta viri mortui ſunt.*
Tuleruntque Aſael, & ſepelierunt eum in ſepulchro patris ſui in Bethlehem: & ambulauerunt tota nocte Ioab & viri qui erant cum eo, & in ipſo crepuſculo peruenerunt in Hebron.	32	*Tuleruntq́; Haſahel, & ſepelierunt eum in ſepulchro patris ſui quod erat in Bethlechem, & ambulauerunt tota nocte Ioab, & viri eius, & illuxit eis in Chebron.*
CAP. III.		*CAP. III.*
FActa eſt ergo longa concertatio inter domum Saul, & inter domum Dauid: Dauid proficiens & ſemper ſeipſo robuſtior, domus autem Saul decreſcens quotidie.	1	*FVit autem bellum longum inter domum Saul, & domum Dauid, & Dauid ibat, & confortabatur, domus autem Saul ibat, & attenuabatur.*
Par. * Natique ſunt filij Dauid in Hebron: fuitque primogenitus eius Amnon de Achinoam Iezrahelitide.	2	*Nati ſunt autem Dauid filij in Chebron, & fuit primogenitus eius Amnon ex Achinoham Izrahelitide.*
Et poſt eum Cheleab de Abigail vxore Nabal Carmeli: porro tertius Abſalon filius Maacha filiæ Tholmai regis Geſſur.	3	*Secundus vero eius Chilab ex Abighail vxore Nabal Charmelitæ, & tertius Abſalom filius Mahachah filia Talmai regis Gheſur.*
Quartus autem Adonias, filius Haggith: & quintus Saphathia, filius Abital.	4	*Et quartus Adoniiah filius Chaggith, & quintus Sophathiah filius Abithal.*
Sextus quoque Iethraam de Egla vxore Dauid: hi nati ſunt Dauid in Hebron.	5	*Et ſextus Ithhreham ex Heglah vxore Dauid: iſti nati ſunt Dauid in Chebron.*
Cum ergo eſſet prælium inter domum Saul & domum Dauid, Abner filius Ner regebat domum Saul.	6	*Et fuit, cum eſſet bellum inter domum Saul, & domum Dauid, Abner tenebat ſe pro domo Saul.*
Fuerat autem Sauli concubina nomine Reſpha, filia Aia. Dixitque Isboſeth ad Abner:	7	*Sauli autem fuerat concubina, & nomen ei Riſpah filia Aiah. Dixitq́; Iſboſeth ad Abner:*
Quare ingreſſus es ad concubinam patris mei? Qui iratus nimis propter verba Isboſeth, ait: Numquid caput canis ego ſum aduerſus Iudam hodie, qui fecerim miſericordiam ſuper domum Saul patris tui, & ſuper fratres & proximos eius, & non tradidi te in manus Dauid, & tu requiſiſti in me quod argueres pro muliere hodie?	8	*Quare ingreſſus es ad concubinam patris mei? Et iratus eſt Abner valde propter verba Iſboſeth, & dixit: Numquid caput canis ego ſum, vt contra Iehudah, hodie faciam miſericordiam cum domo Saul patris tui, fratribus eius, & proximis eius? & non tradidi te in manu Dauid, & viſitaſti ſuper me iniquitatem mulieris hodie.*
Hæc faciat Deus Abner, & hæc addat ei, niſi quomodo iurauit Dominus Dauid, ſic faciam cum eo,	9	*Sic faciat Dominus Abner, & ſic addat ei, quia ſicut iurauit Dominus Dauid, ſic faciam ei.*
Vt transferatur regnum de domo Saul, & eleuetur thronus Dauid ſuper Iſrael, & ſuper Iudam, à Dan vſque Berſabee.	10	*Tranſire faciendo regnum à domo Saul, & erigendo ſolium Dauid ſuper Iſrael, & ſuper Iehudah à Dan vſque Beerſebah.*
Et non potuit reſpondere ei quidquam, quia metuebat illum.	11	*Et non potuit amplius reſpondere Abner quicquam, eo quod timeret eum.*
Miſit ergo Abner nuncios ad Dauid pro ſe dicentes: Cuius eſt terra? Et vt loquerentur: Fac mecum amicitias, & erit manus mea tecum, & reducam ad te vniuerſum Iſrael.	12	*Miſit autem Abner nuncios ad Dauid loco ſui dicendo: Cui eſt terra? dicendo: Pange pactum tuum mecum, & ecce manus mea erit tecum, vt vertam ad te vniuerſum Iſrael.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit Ioab: Viuit Dominus, quia niſi locutus 27
eſſes, quia tunc à mane aſcendiſſet populus, vnuſ-
quiſque poſt fratrem ſuum.
Et clanxit Ioab tuba,& receſſerunt omnis popu- 28
lus, & non ſunt perſequuti poſt Iſrael, & non ad-
iecerunt vltra pugnare.
Et Abenner & viri eius abierunt in Occiden- 29
tem tota nocte illa, & tranſierunt Iordanem,
& iuerunt totam porrectam, & veniunt in ca-
ſtra.
Et Ioab reuertit à ſequendo poſt Abenner, & 30
congregauit vniuerſum populum, & viſitati ſunt
de pueris Dauid nouem & decem viri, & A-
ſael:
Et pueri Dauid percuſſerunt de filiis Beniamin 31
de viris Abenner trecentos ſexaginta viros ab eo.

Et tollunt Aſael, & ſepeliunt eum in ſepulchro 32
patris ſui in Bethleem, & iuit Ioab, & viri qui
cum eo, totam noctem, & illuxit eis in Che-
bron.

C A P. III.

E T fuit bellum ad multum inter domum Saul, 1
& inter domum Dauid, & domus Dauid ibat,
& conualeſcebat, & domus Saul ibat, & infirma-
batur.
Et nati ſunt ipſi Dauid filij in Chebron, & fuit 2
primogenitus eius Ammon ipſius Achinoam Iez-
raelitidis:
Et ſecundus eius Daluia ipſius Abigææ Carme- 3
litæ, & tertius Abeſſalom filius Maacha filiæ Thol-
mi regis Geſſur:

Et quartus Ornia filius Angith, & quintus Sa- 4
phatia ipſius Abital:

Et ſextus Ietharaam filius Ægal vxoris Dauid: 5
hi nati ſunt ipſi Dauid in Chebron.
Et factum eſt, dum eſſet bellum inter domum 6
Saul, & inter domum Dauid, & Abenner erat te-
nens domum Saul.
Et ipſi Saul fuit concubina Rheſpha filia Iol, & 7
dixit Ieboſte filius Saul ad Abenner.

Quid, quod intraſti ad concubinam patris 8
mei? & indignatus eſt valde Abenner de ver-
bo hoc ipſi Ieboſte, & dixit Abenner ad eum:
Numquid caput canis ego ſum? feci hodie mi-
ſericordiam cum domo Saul patris tui, & pro
fratribus, & pro notis, & non defeci ad domum
Dauid, & inquiris ſuper me tu pro iniuria mu-
lieris hodie?
Hæc faciat Deus ipſi Abenner, & hæc adjiciat ei, 9
quia ſicut iurauit Dominus ipſi Dauid, quia ſic fa-
ciam in die hac,
Auferendo regnum à domo Saul, & erigendo 10
thronum Dauid ſuper Iſrael,& ſuper Iudam à Dan
vſque Berſabee.
Et non potuit vltra Ieboſte reſpondere ipſi Abē- 11
ner verbum, à timendo eum.
Et miſit Abenner nuncios ad Dauid in Thælam, 12
vbi erat, ſubito, dicens: Diſpone teſtamentum tuū
mecum, & ecce manus mea tecum ad conuerten-
dum ad te vniuerſam domum Iſrael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et dixit Ioab. Viuit Deus quòd niſi loquutus fuiſſes quod
nunquam iam inde à mane aſcendiſſet populus, quiſque à
tergo fratrum ſuorum.
Clanxit ergo Ioab buccina, & conſtitit vniuerſus po-
pulus, nec ſunt perſequuti vltrà Iſraelem, neque addide-
runt vltrà pugnare.
Porrò Abner & viri eius perrexerunt per campeſtria
tota nocte illa, traieceruntq́; Iarden, & perambulauerūt
totam Bithron, veneruntq́; ad Mahanaim.

Ioab verò reuerſus à perſequendo Abner, congregauit
cunctum populum, & defuerunt è ſeruis Dauidis nouen-
decim viri & Aſael.

Serui autem Dauidis percuſſerant de Biniamin & de
viris Abner: trecenti & ſexaginta viri mortui ſunt.

Et tollentes Aſaelem, ſepelierunt eum in ſepulchro pa-
tris ſui quod erat in Beth-lehem, & iter fecerunt tota
nocte Ioab & viri eius, & deluxit eis in Hebron.

C A P. III.

F Vit autem bellum longum inter domum Saulis & do-
mum Dauidis: porrò Dauid ibat & confortabatur:
domus verò Saulis ibat & attenuabatur.

Nati ſunt autem Dauidi filij in Hebron, quorum pri-
mogenitus eius fuit Amnon ex Ahinoam Izreelitide.

Secundus verò eius Chilab ex Abigail vxore Nabal
Charmelitæ: & tertius, Abſalom filius Maachah filiæ
Thalmai regis Geſur:

Et quartus, Adoniiah filius Haggith: & quintus, Se-
phatiah filius Abital:

Et ſextus, Ithream ex Eglah vxore Dauidis. iſti nati
ſunt Dauidi in Hebron.
Fuit autem, quum eſſet bellum inter domum Saulis &
domum Dauidis, Abner viriliter agebat pro domo Saulis.

Saul autem fuerat cōcubina, cuius nomen erat Riſpah
filia Aiah: dixitq́; Iſboſeth ad Abner, Quare ingreſſus es
ad concubinam patris mei?
Iratus itaque Abner valde propter verba Iſboſeth, di-
xit, Nunquid caput canis ego ſum qui ad tribum Iehu-
dah? hodie feci miſericordiam cum domo Saulis patris tui,
fratribus eius, & proximis eius, neque tradidi te in ma-
num Dauidis: & tamen viſitas ſuper me iniquitatem
mulieris hodie.

Sic faciat Deus ipſi Abner, & ſic addat ei, quòd ſicut
iurauit Iehouah Dauidi, ſic faciam ei.

Vt transferam regnum à domo Saulis, & ſtabiliam ſo-
lium Dauidis ſuper Iſraelem: & ſuper Iehudah, à Dan
vſque Beer-ſeba.
Et non potuit vltrà amplius reſpondere ipſi Abner quic-
quam, quòd timeret eum.
Miſit itaque Abner nuntios ad Dauidem loco ſui, his
verbis, Cuius eſt terra? & qui dicerent, Feri fœdus tuum
mecum, & ecce manus mea erit tecum, ad reducendum
ad te vniuerſum Iſraelem.

Vulgat. Editio.

13 Qui ait: Optime: ego faciam tecum amicitias:
ſed vnam rem peto à te, dicens: Non videbis faciem
meam antequam adduxeris Michol filiam Saul: &
ſic venies, & videbis me.

14 Miſit autem Dauid nuncios ad Isboſeth filium
Saul, dicens: * Redde vxorem meam Michol, quam
deſpondi mihi centum præputiis Philiſthiim.

*1. Reg 18, 27.

15 Miſit ergo Isboſeth, & tulit eam à viro ſuo Phal-
tiel, filio Lais.

16 Sequebaturque eam vir ſuus, plorans vſque Ba-
hurim: & dixit ad eum Abner: Vade, & reuertere.
Qui reuerſus eſt.

17 Sermonem quoque intulit Abner ad ſeniores Iſ-
rael dicens: Tam heri quàm nudiuſtertius quære-
batis Dauid vt regnaret ſuper vos.

18 Nunc ergo facite: quoniam Dominus locutus eſt
ad Dauid, dicens: In manu ſerui mei Dauid ſalua
bo populum meum Iſrael de manu Philiſthiim, &
omnium inimicorum eius.

19 Locutus eſt autem Abner etiam ad Beniamin.
Et abiit vt loqueretur ad Dauid in Hebron omnia
quæ placuerant Iſraeli, & vniuerſo Beniamin.

20 Venitque ad Dauid in Hebron cum viginti vi-
ris: & fecit Dauid Abner, & viris eius qui venerãt
cum eo, conuiuium.

21 Et dixit Abner ad Dauid: Surgam, vt congre-
gem ad te dominum meum regem omnem Iſrael,
& ineam tecum fœdus, & imperes omnibus, ſicut
deſiderat anima tua. Cum ergo deduxiſſet Dauid
Abner, & ille iſſet in pace,

22 Statim pueri Dauid, & Ioab venerunt, cœſis la-
tronibus, cum præda magna nimis: Abner autem
non erat cum Dauid in Hebron, quia iam dimiſe-
rat eum, & profectus fuerat in pace.

23 Et Ioab, & omnis exercitus, qui erat cum eo,
poſtea venerunt: nunciatum eſt itaque Ioab à nar-
rantibus: * Venit Abner filius Ner ad regem, & di-
miſit eum, & abiit in pace.

*3. Reg 2, 5.

24 Et ingreſſus eſt Ioab ad regem, & ait: Quid feci-
ſti? Ecce venit Abner ad te: quare dimiſiſti eum, &
abiit, & receſſit.

25 Ignoras Abner filium Ner, quoniam ad hoc ve-
nit ad te, vt deciperet te, & ſciret exitum tuum,
& introitum tuum, & noſſet omnia, quæ agis?

26 Egreſſus itaque Ioab à Dauid, miſit nuncios poſt
Abner, & reduxit eum à ciſterna Sira, ignorante
Dauid.

27 Cumque rediiſſet Abner in Hebron, ſeorſum
adduxit eum Ioab ad medium portæ, vt loque-
retur ei in dolo: & percuſſit illum ibi in ingui-
ne, & mortuus eſt in vltionem ſanguinis Aſael fra-
tris eius.

28 Quod cum audiſſet Dauid rem iam geſtam,
ait: Mundus ego ſum, & regnum meum apud
Dominum vſque in ſempiternum à ſanguine Ab-
ner filij Ner:

29 Et veniat ſuper caput Ioab, & ſuper omnem do-
mum patris eius: nec deficiat de domo Ioab fluxum
ſeminis ſuſtinens, & leproſus, & tenens fuſum, &
cadens gladio, & indigens pane.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et dixit: Bene pangam tecum fœdus: verumtamen
vnum poſtulo à te dicendo: Non videbis faciem meam, niſi
prius adduxeris Michal filiam Saul, quando venies ad vi-
dendum faciem meam.*

14 *Miſit autem Dauid nuncios ad Iſboſeth filium Saul
dicendo: Da vxorem meam Michal, quam deſpondi mihi
centum preputiis Peliſtim.*

15 *Et miſit Iſboſeth, & tulit eam à viro à Paltiel filio
Lais.*

16 *Et abiit ſecum vir eius, eundo & flendo poſt eam vſ-
que ad Bachurim, dixitq́; ad eum Abner: Vade, reuerte-
re, & reuerſus eſt.*

17 *Et verbum Abner fuit cum ſenioribus Iſrael dicendo:
Tum heri, tum nudiuſtertius quæſiuiſtis Dauid vt eſſet
Rex ſuper vos.*

18 *Et nunc facite. Dominus enim dixit ad Dauid, dicen-
do: Per manum ſerui mei Dauid ſeruabo populum meum
Iſrael, de manu Peliſtim, & de manu omnium inimico-
rum eorum.*

19 *Et locutus eſt etiam Abner in auribus Biniamin: Ab-
iitq́; etiam Abner ad loquendum in auribus Dauid in
Chebron omne quod bonum erat in oculis Iſrael, & in
oculis omnis domus Biniamin.*

20 *Et venit Abner ad Dauid in Chebron, & cum eo erant
viginti viri, & fecit Dauid Abner, & viris qui erant
ſecum conuiuium.*

21 *Dixitq́; Abner ad Dauid: Surgam, & ibo, & congre-
gabo ad dominum meum Regem vniuerſum Iſrael &
percutient tecum fœdus &, regnabis ſecũdum omne quod
deſiderabit anima tua, & dimiſit Dauid Abner, & abiit
in pace.*

22 *Et ecce ſerui Dauid & Ioab veniebant è caſtris, & præ-
dam multam ſecum adducebant: Abner autem non erat
cum Dauid in Chebron, quia dimiſerat eum, & abierat
in pace.*

23 *Et Ioab, & omnis exercitus qui erat ſecum, venerunt,
& nunciauerunt Ioab dicendo: Venit Abner filius Ner ad
Regem, & dimiſit eum, & abiit in pace.*

24 *Et venit Ioab ad Regem, & dixit: Quid feciſti? ecce
venit Abner ad te: propter quid dimiſiſti eum, & abiit
eundo?*

25 *Noſti Abner filium Ner, quia vt deciperet te, venit; &
vt ſciret exitum tuum & introitum tuum, & vt ſciret
omne, quod facis?*

26 *Et egreſſus eſt Ioab à Dauid, & miſit nuncios poſt Ab-
ner, & reduxerunt eum à ciſterna Sirah, & Dauid ne-
ſciebat.*

27 *Et reuerſus eſt Abner in Chebron, & diuertere fecit
eum ad medium portæ, vt loqueretur ei in dolo: & per-
cuſſit eum ibi in quinta coſta, & mortuus eſt propter ſan-
guinem Haſahel fratris ſui.*

28 *Et audiuit Dauid poſtea, & dixit: Innocens ego &
regnum meum cum Domino vſque in ſeculum à ſangui-
ne Abner filij Ner:*

29 *Cadant ſuper caput Ioab, & ſuper omnem domum
patris eius: & non deficiat de domo Ioab fluens, & lepro-
ſus, & tenens Scipionem, & cadens gladio, & carens pa-
ne.*

Tranſl. ex Septuag.

13 Et dixit Dauid: Recte ego diſponam erga te teſta-
mentum: tantummodo verbum vnum ego peto à
te, dicens: Non videbis faciem meam, ſi non ad-
duxeris Melchol filiam Saul, adueniente te videre
faciem meam.
14 Et miſit Dauid ad Ieboſte filium Saul nuncios,
dicens: Redde mihi vxorem meam Melchol: quam
accepi in centum præputiis alienigenarum.
15 Et miſit Ieboſte, & tulit eam à viro eius, à Phal-
tiel filio Selles.
16 Et ibat vir eius cum ea plorans poſt eam vſque
Baracim, & dixit ad eum Abenner: Vade, reuerte,
& reuertit.
17 Et dixit Abenner ad ſeniores Iſrael, dicens: He-
ri, & nudiuſtertius quærebatis Dauid regnare ſu-
per vos:
18 Et nunc facite, quoniam Dominus locutus eſt
de Dauid, dicens: In manu ſerui mei Dauid ſalua-
bo Iſrael de manu alienigenarum, & de manu om-
nium inimicorum eorum.
19 Et locutus eſt Abenner in auribus Beniamin, &
iuit Abenner ad loquendum in aures Dauid in
Chebron omnia, quæcumque placebant in oculis
Iſrael, & in oculis domus Beniamin.
20 Et venit Abenner ad Dauid in Chebron, & cum
eo viginti viri, & fecit Dauid ipſi Abenner, & viris
qui cum eo, conuiuium.
21 Et dixit Abenner ad Dauid: Surgam nunc, &
ibo, & congregabo ad dominum meum regem v-
niuerſum Iſrael, & diſponam cum eo teſtamentũ,
& regnabis in omnibus, quæ deſiderat anima tua,
& miſit Dauid Abenner, & iuit in pace.
22 Et ecce pueri Dauid, & Ioab adueniebant ab ex-
curſione, & ſpolia multa ferebant ſecum, & Aben-
ner non erat cum Dauid in Chebron, quoniam di-
miſerat eum, & Abierat in pace.
23 Et Ioab, & vniuerſus exercitus eius venerunt, &
nunciatum eſt ipſi Ioab, dicentes: Venit Abenner
filius Ner ad Dauid, & dimiſit eum, & abiit in pa-
ce.
24 Et intrauit Ioab ad regem, & dixit: Quid hoc fe-
ciſti? ecce venit Abenner ad te, & vt quid dimiſiſti
eum, & abiit in pace?
25 Nonne noſti malitiam Abenner filij Ner, quia ad
decipiendum te aduenit, & cognoſcendum exitum
tuum, & introitum tuum, & cognoſcendum om-
nia, quæcumque tu facis?
26 Et reuertit Ioab à Dauid, & miſit nuncios ad
Abenner retro, & redire faciunt eum à fonte Sei-
ran, & Dauid neſciuit.
27 Et redire fecit ipſum Abenner in Chebron, &
diuertere eum fecit Ioab à latere portæ ad loquen-
dum cum eo, inſidians: & percuſſit eum ibi in in-
guine, & mortuus eſt in ſanguine Aſael fratris Ioab.
28 Et audiuit Dauid poſt hæc, & dixit: Innocens
ſum ego, & regnum meum à Domino, & vſque in
ſæculum, à ſanguinibus Abenner filij Ner:
29 Incurrant ſuper caput Ioab, & ſuper vniuerſam
domum patris eius: & non deficiat de domo Ioab
ſeminifluus, & leproſus, & tenens ſcytalam, & ca-
dens in gladio, & egens panibus.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Cui reſpondit, Bene, ego feriam tecum fœdus: verun-
tamen vnum peto à te, nempe ne videas faciem meam niſi
prius adduxeris Michal filiam Saulis, quum voles venire,
vt videas faciem meam.*

*Miſitq́ Dauid nuntios ad Iſboſeth filium Saulis, qui
dicerent, Da vxorem meam Michal, quam deſpondi mihi
centum præputiis Peliſthim.*

*Miſit ergo Iſboſeth, & tulit eam à viro Paltiel filio
Lais.*

*Abiit autem cum ea vir ſuus, eundo & flendo poſt eã,
vſque Bahurim: tum dixit ad eum Abner, Vade, reuerte-
re. Et reuerſus eſt.*

*Porrò Abner ſermonem habuit cum Senioribus Iſrae-
lis, in hanc ſententiam, Et heri, & nudiuſtertius quæſi-
uiſtis Dauidem vt eſſet Rex ſuper vos:*

*Nunc igitur facite: Iehouah enim loquutus eſt ad Da-
uidem, dicendo, Per manum Dauidis ſerui mei ſeruabo
populum meum Iſraelem de manu Peliſthim, & de manu
omnium inimicorum eius.*

*Præterea loquutus eſt etiam Abner in auribus Binia-
min: ſed & abiit Abner vt loqueretur in auribus Daui-
dis in Hebron quicquid bonum erat in oculis Iſraelis &
in oculis totius domus Biniamin.*

*Quum ergo deueniſſet Abner ad Dauidem in Hebron,
& cum eo viginti viri: fecit Dauid ipſi Abner & viris
qui erant cum eo, conuiuium.*

*Poſt hæc dixit Abner ad Dauidem, Surgam, & ibo, vt
congregem ad dominum meum Regem vniuerſum Iſrae-
lem, qui percutient tecum fœdus, regnabisq́ in omnibus
quæ deſiderabit anima tua. Et remiſit Dauid ipſum Ab-
ner, qui receſſit in pace.*

*Et ecce ſerui Dauidis & Ioab veniebant è caſtris, præ-
dam multam ſecum adducentes: Abner autem non erat
cum Dauide in Hebron, nam remiſerat eum, receſſeratq́
in pace.*

*Ioab inquam & vniuerſus exercitus qui erat ſecum, eò
venerunt: nuntiauerunt autem Ioab, dicendo, Venit Ab-
ner filius Ner ad Regem, & remiſit eum, illeq́ receſſit in
pace.*

*Venit itaque Ioab ad Regem, & dixit, Quid feciſti?
ecce venit Abner ad te, quare demiſiſti eum, & abiit
eundo?*

*Noſti Abner filium Ner, quòd vt deciperet te, venerit,
& vt sciret exitum tuum & introitum tuum, & vt ſci-
ret omnia quæ tu facis.*

*Et egreſſus Ioab à Dauide, miſit nuntios poſt Abner:
qui reduxerunt eum à ciſterna Sirah: quod Dauid neſcie-
bat.*

*Reuerſus eſt itaque Abner in Hebron: & diuertere fe-
cit eum Ioab in medium portæ vt loqueretur ei pacificè:
& percuſſit eum ibi in quinta coſta, mortuusq́ eſt propter
ſanguinem Aſael fratris eius.*

*Quòd quum poſtea reſciſſet Dauid, dixit, Innocens e-
go, & regnum meum coram Iehoua vſque in ſeculum à
ſanguine Abner filij Ner.*

*Cadat ſuper caput Ioab, & ſuper vniuerſam domum
patris eius, nec deficiat de domo Ioab fluens & leproſus, &
tenens ſcipionem, & cadens gladio, & carens pane.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio. | Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

30 Igitur Ioab, & Abiſai frater eius interfecerunt Abner, eo quod occidiſſet Aſael fratrem eorum in Gabaon in prælio.

Ioab autem, & Abiſai frater eius interfecerunt Abner, eò quòd occiderat Haſael fratrem eorum in Ghibhon in prælio.

31 Dixit autem Dauid ad Ioab, & ad omnem populum, qui erat cum eo: Scindite veſtimenta veſtra, & accingimini ſaccis, & plangite ante exequias Abner. Porro rex Dauid ſequebatur feretrum.

Dixit autem Dauid ad Ioab, & ad omnem populum, qui erat ſecum: Scindite veſtimenta veſtra, & accingite vos ſaccis, & plangite ante Abner. Et rex Dauid ibat poſt feretrum.

32 Cumque ſepeliſſent Abner in Hebron, leuauit rex Dauid vocem ſuam, & fleuit ſuper tumulum Abner: fleuit autem & omnis populus.

Et ſepelierunt Abner in Chebron, & leuauit Rex vocem ſuam, & fleuit ſuper ſepulchrum Abner: & fleuerunt omnis populus.

33 Plangenſque rex & lugens Abner, ait: Nequaquam vt mori ſolent ignaui, mortuus eſt Abner.

Et planxit Rex ſuper Abner, & dixit: Num ſicut moritur ſtultus mortuus eſt Abner.

34 Manus tuæ ligatæ non ſunt, & pedes tui non ſunt compedibus aggrauati: ſed ſicut ſolent cadere coram filiis iniquitatis, ſic corruiſti. Congeminanſque omnis populus fleuit ſuper eum.

Manus tuæ non fuerunt ligatæ, & pedes tui non in compedibus æreis appropinquare facti ſunt: ſicut corruit quiſpiam coram filiis iniquis, corruiſti. Et addiderunt omnis populus flere ſuper eum.

35 Cumque veniſſet vniuerſa multitudo cibum capere cum Dauid, clara adhuc die iurauit Dauid, dicens: Hæc faciat mihi Deus, & hæc addat, ſi ante occaſum ſolis guſtauero panem, vel aliud quidquam.

Et venit omnis populus, vt comedere faceret ipſum Dauid panem cum adhuc eſſet dies, & iurauit Dauid, dicendo: Sic faciat mihi Deus, & ſic addat, ſi antequam occumbat ſol, guſtauero panem, vel omne quantulumcumque.

36 Omniſque populus audiuit, & placuerunt eis cuncta, quæ fecit rex in conſpectu totius populi.

Et omnis populus cognouerunt, & placuit in oculis eorum, quicquid fecit Rex, in oculis totius populi placuit.

37 Et cognouit omne vulgus, & vniuerſus Iſrael in die illa, quoniam non actum fuiſſet à rege, vt occideretur Abner filius Ner.

Et cognouerunt omnis populus, & omnis Iſrael in die illa, quòd non fuit à Rege, vt mori faceret Abner filium Ner.

38 Dixit quoque rex ad ſeruos ſuos: Num ignoratis, quoniam princeps, & maximus cecidit hodie in Iſrael?

Dixit autem Rex ſeruis ſuis: Nonne ſcitis quòd princeps & magnus cecidit die hac in Iſrael?

39 Ego autem adhuc delicatus, & vnctus rex: porro viri iſti filij Saruiæ duri ſunt mihi: retribuat Dominus facienti malum iuxta malitiam ſuam.

Et ego hodie tener, & vnctus Rex: viri autem iſti filij Seruiah fortiores ſunt me: reddat Dominus facienti malum, iuxta malitiam ſuam.

CAP. IV.

1 AVdiuit autem Isboſeth filius Saul, quod cecidiſſet Abner in Hebron: & diſſolutæ ſunt manus eius, omniſque Iſrael perturbatus eſt.

AVdiuit autem filius Saul, quòd mortuus eſſet Abner in Chebron: & debilitatæ ſunt manus eius, & omnis Iſrael territi ſunt.

2 Duo autem viri principes latronum erant filio Saul, nomen vni Baana, & nomen alteri Rechab, filij Remmon Berothitæ de filiis Beniamin: ſiquidem & Beroth reputata eſt in Beniamin.

Duo autem viri principes turmarum erant filio Saul, nomen vnius Bahanah, & nomen alterius Rechab, filij Rimmon Beerothitæ de filiis Biniamin, quia etiam Beeroth reputabatur in Biniamin.

3 Et fugerunt Berothitæ in Gethaim, fueruntque ibi aduenæ vſque ad tempus illud.

Fugeruntq́; Beerothitæ in Ghithaim, & fuerunt ibi aduenæ vſque ad diem hanc.

4 Erat autem Ionathæ filio Saul filius debilis pedibus: quinquennis enim fuit, quando venit nuncius de Saul, & Ionatha ex Iezrahel, tollens itaque eum nutrix ſua, fugit: cumque feſtinaret, vt fugeret, cecidit, & claudus effectus eſt: habuitque vocabulum Miphiboſeth.

Ionathan autem filio Saul erat filius claudus pedibus: quinquennis erat, quando venit rumor Saul, & Ionathan de Izrehel, & tulit eum nutrix eius, & fugit: & fuit cum feſtinaret fugere, cecidit, & claudus effectus eſt, & nomen eius Mephiboſeth.

5 Venientes igitur filij Remmon Berothitæ, Rechab, & Baana, ingreſſi ſunt feruente die domum Isboſeth: qui dormiebat ſuper ſtratum ſuum meridie. Et oſtiaria domus purgans triticum, obdormiuit.

Et abierunt filij Rimmon Beerothitæ Rechab, & Bahanah, & venerunt cum incaleſceret dies in domum Isboſeth: ipſe autem dormiebat in cubiculo meridiano.

Tranſl. ex Septuag.

30 Ioab autem & Abeſſa frater eius captabant Abenner, pro eo, quod interfecerat Aſael fratrem ſuum in Gabaon in prælio.

31 Et dixit Dauid ad Ioab, & ad vniuerſum populum, qui ſecum: Diſcindite veſtimenta veſtra, & accingimini ſaccis, & plangite coram Abenner. Et rex Dauid ibat poſt lectum.

32 Et ſepeliunt Abenner in Chebron, & eleuauit rex vocem ſuam, & plorauit ſuper ſepulchrum eius, & plorauit vniuerſus populus ſuper Abenner.

33 Et lamentatus eſt rex ſuper Abenner, & dixit: Si iuxta mortem Nabal morietur Abenner.

34 Manus tuæ non erant ligatæ, pedes tui non in compedibus: non acceſſit, vt Nabal, coram filiis iniuſtitiæ cecidiſti.

35 Et conuenit omnis populus ad plorandum eum, & venit omnis populus ad cibandum Dauid panibus, cum adhuc eſſet dies, & iurauit Dauid, dicens: Hæc faciat mihi Deus, & hæc adjiciat, quia, niſi occiderit Sol, non guſtabo panem, aut de quopiam vllo.

36 Et cognouit omnis populus, & placuerũt coram eis omnia, quæcunque fecerat rex in conſpectu populi.

37 Et cognouit omnis populus, & omnis Iſrael in die illa, quia non fuit à rege interficere Abenner filium Ner.

38 Et dixit rex ad pueros ſuos: non nouiſtis, quia dux magnus cecidit in die hac in Iſrael?

39 Et quia ego ſum propinquus hodie, & conſtitutus à rege: viri autem hi filij Saruiæ duriores me ſunt: reddat Dominus facienti mala ſecundum malitiam eius.

CAP. IV.

1 ET audiuit Ieboste filius Saul, quia mortuus eſt Abẽner filius Ner in Chebron: & diſſolutæ ſunt manus eius, & omnes viri Iſrael remiſerunt ſe.

2 Et duo viri duces agminum erant ipſi Iebosthe filio Saul, nomen vni Baana, & nomen ſecundo Rechab, filij Rhemmon Berothæi de filius Beniamin: quoniam Beroth computabatur filiis Beniamin.

3 Et aufugerunt Berothæi in Gethæm, & fuerunt ibi incolentes vſque in diem hanc.

4 Et ipſi Ionathan filio Saul erat filius percuſſus pedes: filius annorum quinque, & hic inueniendo nuncium Saul, & Ionathan filij eius ex Iezrael, & tulit eum nutrix eius, & fugit: & factum eſt in feſtinando ipſum, & ſecedendo, & cecidit, & claudus factus eſt: & nomen huic Memphiboſte.

5 Et iuerunt filij Rhemmon Berothæi, Rhechab, & Baana, & intrauerunt in æſtu diei in domum Iebosthe, & ipſe dormiebat in cubili meridiei. Et ecce oſtiaria domus purgabat frumenta, & dormitabat, & dormiebat.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

30 *Ioab igitur & Abiſai frater eius interfecerunt Abner, eò quòd interfecerat Aſaelem fratrem eorum in Gibon in prælio.*

31 *Dixit autem Dauid ad Ioab & ad vniuerſum populum qui erat ſecum, Scindite veſtimenta veſtra, & accingite vos ſaccis, & plangite ante Abner. Rex autem Dauid ibat poſt feretrum.*

32 *Et ſepelierunt Abner in Hebron: tum extulit Rex vocem ſuam, ac fleuit ſuper ſepulchrum Abner, fleuerunt & totus populus.*

33 *Poſt hæc planxit Rex ipſum Abner, & dixit, Num ſicut moritur ſtultus, mortuus eſt Abner?*

34 *Manus tuæ non erant ligatæ, & pedes tui non erant admoti cõpedibus æreis: ſed ſicut corruit quiſpiam coram filiis iniquis, corruiſti. Et rurſum vniuerſus populus fleuit ſuper eum.*

35 *Venit autem vniuerſus populus vt cibaret Danidem pane quum adhuc eſſet dies: & iurauit Dauid dicendo, Sic faciat mihi Deus, & ſic addat ſi antequam occubuerit ſol, guſtauero panem, aut quicquam quantulumcunque fuerit.*

36 *Cognouerunt igitur vniuerſus populus, placuitque in oculis eorum: vt omnia quæ faciebat Rex, ita hoc quoque in oculis totius populi placuit.*

37 *Cognouerunt inquam vniuerſus populus, totuſq; Iſrael die illa quòd non fuiſſet à Rege vt interficerent Abner filium Ner.*

38 *Dixit autem Rex ſeruis ſuis, Annon ſcitis quòd princeps & quidem magnus cecidit hodie in Iſraele?*

39 *Et ego hodie tenellus & vnctus Rex: viri autem iſti filij Seruiah duriores ſunt me: reddat Iehouah facienti malum, iuxta malitiam ſuam.*

CAP. IV.

1 *AVdiens autem filius Saulis quòd mortuus eſſet Abner in Hebron, debilitatæ ſunt manus eius, imo & vniuerſus Iſrael perterriti ſunt.*

2 *Duo autem viri principes turmarum erant filio Saulis: nomen vnius Baanah, & nomen alterius Rechab, filij Rimmon Beerothitæ de filiis Biniamin, quia etiam Beeroth reputatur in Biniamin.*

3 *Fugerunt autem Beerothitæ in Githaim, & fuerunt ibi aduenæ vſque ad diem hanc.*

4 *Ipſi vero Iehonathan filio Saulis erat filius claudus pedibus: quinquennis erat quando venit rumor mortis Saulis & Iehonathan de Iezreel: & tulit eum nutrix eius, ac fugit: fuit autem quum feſtinaret ipſa fugere, ille cecidit, & claudus factus eſt, & nomen eius Mephiboſeth.*

5 *Abierunt ergo filij Rimmon Beerothitæ, Rechab & Baanah, & ingreſſi ſunt quum incaluiſſet dies in domum Iſboſeth: ipſe autem dormiebat in cubiculo meridiano.*

Vulgat. Editio.

6 Ingreſſi ſunt autem domum latenter aſſumentes ſpicas tritici, & percuſſerunt eum in inguine Rechab, & Baana frater eius, & fugerunt.

7 Cum autem ingreſſi fuiſſent domum, ille dormiebat ſuper lectum ſuum in conclaui, & percutientes interfecerunt eum: ſublatoque capite eius, abierunt per viam deſerti tota nocte:

8 Et attulerũt caput Isboſeth ad Dauid in Hebron: dixeruntque ad regem: Ecce caput Isboſeth filij Saul inimici tui, qui quærebat animam tuam: & dedit Dominus domino meo regi vltionem hodie de Saul, & de ſemine eius.

9 Reſpondens autem Dauid Rechab, & Baana fratri eius, filiis Remmon Berothitæ, dixit ad eos: Viuit Dominus, qui eruit animam meam de omni anguſtia:

2p.1

10 * Quoniam eum, qui annunciauerat mihi, & dixerat: Mortuus eſt Saul: qui putabat ſe proſpera nunciare, tenui, & occidi eum in Siceleg, cui oportebat mercedem dare pro nuncio.

11 Quanto magis nunc cum homines impij interfecerunt virum innoxium in domo ſua, ſuper lectum ſuum, non quæram ſanguinem eius de manu veſtra, & auferam vos de terra?

12 Præcepit itaque Dauid pueris ſuis, & interfecerunt eos: præcidenteſque manus, & pedes eorum, ſuſpenderunt eos ſuper piſcinam in Hebron: caput autem Isboſeth tulerunt, & ſepelierunt in ſepulchro Abner in Hebron.

CAP. V.

Par.

1 ET venerunt vniuerſæ tribus Iſrael ad Dauid in Hebron, dicentes: * Ecce nos, os tuum, & caro tua ſumus.

2 Sed & heri, & nudiuſtertius cum eſſet Saul rex ſuper nos, tu eras educens, & reducens Iſrael: dixit autem Dominus ad te: Tu paſces populum meum Iſrael, & tu eris dux ſuper Iſrael.

3 Venerunt quoque & ſeniores Iſrael ad regem in Hebron, & percuſſit cum eis rex Dauid fœdus in Hebron coram Domino: vnxeruntque Dauid in regem ſuper Iſrael.

4 Filius triginta annorum erat Dauid, cum regnare cœpiſſet, * & quadraginta annis regnauit.

Reg

5 In Hebron regnauit ſuper Iudam ſeptem annis, & ſex menſibus: In Ieruſalem autem regnauit triginta tribus annis ſuper omnem Iſrael, & Iudam.

6 Et abiit rex, & omnes viri, qui erant cum eo, in Ieruſalem, ad Iebuſæum habitatorem terræ: dictumque eſt Dauid ab eis: Non ingredieris huc, niſi abſtuleris cæcos, & claudos dicentes: Non ingredietur Dauid huc.

7 Cepit autem Dauid arcem Sion, hæc eſt ciuitas Dauid.

8 Propoſuerat enim Dauid in die illa præmium, qui percuſſiſſet Iebuſæum, & tetigiſſet domatum fiſtulas; & abſtuliſſet cæcos, & claudos odientes animam Dauid, idcirco dicitur in prouerbio: Cęcus, & claudus non intrabunt in templum.

9 Habitauit autem Dauid in arce, & vocauit eam, ciuitatem Dauid: & ædificauit per gyrum à Mello, & intrinſecus.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Et ecce ingreſſi ſunt in medium domus tollentium frumenta, & percuſſerũt eum in quinta coſta, & Rechab, & Bahanah frater eius euaſerunt.*

7 *Et ingreſſi ſunt domum, ipſe autem dormiebat ſuper lectum ſuum in cubiculo lecti ſui, & percuſſerunt eum, & interfecerunt eum, & remouerunt caput eius: tuleruntq́; caput eius, & abierunt per viam campeſtrem tota nocte:*

8 *Et adduxerunt caput Iſboſeth ad Dauid in Chebron: dixeruntq́; ad regem: Ecce caput Iſboſeth filij Saul inimici tui, qui quæſiuit animam tuam: & dedit Dominus domino meo Regi vltiones die hac de Saul, & ſemine eius.*

9 *Reſpondit autem Dauid ad Rechab, & Bahanah fratrem eius filios Rimmon Beerothitæ, & dixit eis: Viuit Dominus, qui redemit animam meam ex omni anguſtia.*

10 *Quòd qui nunciauit mihi, dicendo: Ecce mortuus eſt Saul: (& ipſe erat veluti euangelizans in oculis ſuis.) tenui eum, & occidi eum in Siclagh, qui putabat, quòd darem ei præmium nuncij:*

11 *Quanto magis homines impios, qui interfecerunt virũ iuſtum in domo ſua ſuper lectum ſuum, & nunc nonne requiram ſanguinem eius de manu veſtra, & auferam vos è terra?*

12 *Et præcepit Dauid pueris, & interfecerunt eos: & præciderunt manus eorum, & pedes eorum, & ſuſpenderunt ſuper piſcinam in Chebron: caput verò Iſboſeth tulerunt, & ſepelierunt in ſepulchro Abner in Chebron.*

CAP. V.

1 *VEnerunt autem omnes tribus Iſrael ad Dauid in Chebron, atque dixerunt dicendo: Ecce nos os tuum, & caro tua ſumus.*

2 *Tum heri, tum nudiuſtertius, cum eſſet Saul Rex ſuper nos educebas, & introducebas Iſrael: dixitq́; Dominus tibi: Tu paſces populum meum Iſrael, & tu eris dux ſuper Iſrael.*

3 *Veneruntq́; omnes ſeniores Iſrael ad Regem in Chebron, & percuſſit cum eis rex Dauid fœdus in Chebron coram Domino: & vnxerunt Dauid in Regem ſuper Iſrael.*

4 *Triginta annorum erat Dauid quando regnauit, & quadraginta annis regnauit.*

5 *In Chebron regnauit ſuper Iehudah ſeptem annis & ſex menſibus: & in Ieruſalaim regnauit triginta, & tribus annis ſuper Iſrael & Iehudah.*

6 *Et abiit Rex, & viri eius in Ieruſalaim ad Iebuſæum habitatorem terræ: dixitq́; ad Dauid, dicendo: Non ingredieris huc niſi remoueris cæcos & claudos, dicendo: Non ingredietur Dauid huc.*

7 *Et cepit Dauid arcem Siion, ipſa eſt ciuitas Dauid.*

8 *Dixitque Dauid in die illa, omnis qui percuſſerit Iebuſæum attinget catharactam, & claudos, & cæcos odio habitos ab anima Dauid, ideò dicebant: Cæcus, & claudus non intrabit domum.*

9 *Et habitauit Dauid in ea arce, vocauitq́; eam Ciuitatem Dauid: & ædificauit Dauid per circuitum à Millo, & intrinſecus.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

6 Et Rhechab, & Baana fratres delituerunt, & intrarunt in domum, & Iebosſte dormiebat ſuper lectum ſuum in cubiculo ſuo. Et percutiunt eum, & interficiunt eum, & auferunt caput eius: & tulerũt

7 caput eius, & abierunt viam, quæ ad Occidentem tota nocte:

8 Et attulerunt caput Ieboſte ipſi Dauid in Chebron: & dixerunt ad regem: Ecce caput Ieboſte filij Saul inimici tui, qui quærebat animam tuam: & dedit Dominus domino regi vindictam inimicorũ eius, ſicut dies hæc, de Saul inimico tuo, & de ſemine eius.

9 Et reſpondit Dauid ipſi Rhecab, & ipſi Baana fratri eius, filiis Rhemmon Berothæi, & dixit eis Viuit Dominus, qui redemit animam meam ex omni tribulatione.

10 Quia, qui nunciauit mihi: Quod mortuus erat Saul: & ipſe fuit tamquam euãgelizans coram me, & tenui eum, & interfeci eum in Secelac, cui oportebat me dare euangelia.

11 Et nunc viri mali interfecerunt hominem iuſtum in domo eius ſuper cubile eius, & nunc requiram ſanguinem eius de manu veſtra, & exterminabo vos de terra?

12 Et mandauit Dauid pueris ſuis, & interficiunt eos: & truncant manus eorum, & pedes eorum, & ſuſpenderunt eos ſuper fontem in Chebron: & caput Ieboſte ſepelierunt in ſepulchro Abenner filij Ner.

CAP. V.

1 ET aduenjunt omnes tribus Iſrael ad Dauid in Chebron, & dixerunt ei: Ecce oſſa tua, & carnes tuæ nos.

2 Et heri, & nudiuſtertius, cum eſſet Saul rex ſuper nos, tu eras educens, & introducens Iſrael: & dixit Dominus ad te: Tu paſces populum meum Iſrael, & tu eris in ducem ſuper populum meum Iſrael.

3 Et veniunt omnes ſeniores Iſrael ad regem in Chebron, & diſpoſuit eis rex Dauid teſtamentum in Chebron coram Domino: & vngunt Dauid in regem ſuper omnem Iſrael.

4 Filius triginta annorum erat Dauid, cum ipſe regnauit, & quadraginta annos regnauit.

5 Septem annos, & menſes ſex regnauit in Chebron ſuper Iudam: & triginta tres annos regnauit ſuper vniuerſum Iſrael, & Iudam in Hieruſalem.

6 Et abiit Dauid & viri eius in Hieruſalem ad Iebuſæum habitantem terram: & dictum eſt ipſi Dauid: Non ingredieris huc, quia aduerſati ſunt cæci & claudi, dicentes: Quia non ingredietur Dauid huc.

7 Et præoccupauit Dauid munitionem Sion, hæc eſt ciuitas Dauid.

8 Et dixit Dauid die illa: omnis percutiens Iebuſæum, tangat in pugione, & claudos, & cæcos, & odio habentes animam Dauid, propter hoc dicent: Cæci, & claudi non ingredientur in ciuitatem Domini.

9 Et ſedit Dauid in munitione, & vocata eſt hæc ciuitas Dauid: & ædificauit ipſam ciuitatem in circuitu à ſummo, & domum ſuam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

6 *Ecce inquam ingreſſi ſunt vſque in medium domus tãquam emptores frumẽtorum, & percuſſerũt eum in quinta coſta: ipſe autẽ Rechab & Baanah frater eius euaſerũt.*

7 *Ingreſſi ſunt inquam domum (ipſe autem dormiebat ſuper lectum ſuum in cubiculo lecti ſui) & percutientes eum, interfecerunt eum, & abſtulerunt caput eius, tuleruntq́ illud, & abierunt per viam campeſtrem tota nocte.*

8 *Attuleruntq́ caput Iſboſeth ad Dauidem in Hebron: dixeruntq́ Regi, Ecce caput Iſboſeth filij Saulis inimici tui qui quærebat animam tuam, & dedit Iehouah domino meo Regi vltiones hodie de Saule & ſemine eius.*

9 *Reſpondens autem Dauid ipſi Rechab & Baanah fratri eius filiis Rimmon Beerothita, dixit eis, Viuit Iehouah qui redemit animam meam ex omni anguſtia,*

10 *Quòd eum qui renuntiauit mihi dicendo, Ecce mortuus eſt Saul, (is autem erat veluti euangelizans in oculis ſuis) arripui & occidi eum in Siclag, qui putabat quòd darem ei præmium nuntij:*

11 *Quanto magis homines impios qui interfecerunt virũ iuſtum in domo ſua ſuper lectum ſuum? & nunc nonne requiram ſanguinem eius de manu veſtra, & auferam vos è terra?*

12 *Præcepit itaque Dauid pueris, & interfecerunt eos, præcideruntq́ manus eorum, ac pedes eorum, & ſuſpenderunt ad piſcinam in agro Hebron: caput verò Iſboſeth tulerunt, ac ſepelierunt in ſepulchro Abner in Hebron.*

CAP. V.

1 *VEnerunt autem omnes tribus Iſraelis ad Dauidem in Hebron, atque dixerunt hoc modo, Ecce, nos os tuum & caro tua ſumus.*

2 *Et heri & nudiuſtertius quum eſſet Saul Rex ſuper nos, tu educebas & introducebas Iſraelem. Dixitq́ Iehouah tibi, Tu paſces populum meum Iſraelem, & tu eris dux ſuper Iſraelem.*

3 *Venerunt autem omnes Seniores Iſraelis ad Regem in Hebron, & percuſſit cum eis rex Dauid fœdus in Hebron coram Iehoua, & vnxerunt Dauidem in Regem ſuper Iſraelem.*

4 *Filius triginta annorum erat Dauid quando regnauit, & quadraginta annis regnauit.*

5 *In Hebron regnauit ſuper Iehudah ſeptem annis & ſex menſibus: & in Ieruſalaim regnauit triginta & tribus annis ſuper omnem Iſraelem & Iehudah.*

6 *Abiit autem Rex & viri eius in Ieruſalaim ad Iebuſæum habitatorem terræ, dixitq́ Dauidi hoc modo, Non ingredieris huc niſi remoueris cæcos & claudos. tanquam dicerent, Non ingredietur Dauid huc.*

7 *Cepit tamen Dauid arcem Siion: ipſa eſt ciuitas Dauidis.*

8 *Dixit nanque Dauid die illa, Quiſquis percuſſerit Iebuſæum, & attigerit canales, & percuſſerit claudos cæcoſq́ odio habitos ab anima Dauidis, conſtituam illum ducem. ideò dixerunt, Cæcus & claudus non intrabit domum.*

9 *Et habitauit Dauid in ea arce, vocauitq́ eam Ciuitatem Dauidis: & ædificauit Dauid per circuitum à Millo, & introrſum.*

Vulgat. Editio.

10 Et ingrediebatur proficiens, atque ſuccreſcens,
& Dominus Deus exercituum erat cum eo.

*1 Par. 14. 1.
11 * Miſit quoque Hiram rex Tyri nuncios ad Da-
uid, & ligna cedrina, & artifices lignorum, artifi-
ceſque lapidum ad parietes: & ædificauerunt do-
mum Dauid.
12 Et cognouit Dauid, quoniam confirmaſſet eum
Dominus regem ſuper Iſrael, & quoniam exaltaſſet
regnum eius ſuper populum ſuum Iſrael.

*1 Par. 3. 1.
13 * Accepit ergo Dauid adhuc concubinas, & vxo-
res de Ieruſalem, poſtquam venerat de Hebron: na-
tique ſunt Dauid, & alij filij, & filiæ:

14 Et hæc nomina eorum, qui nati ſunt ei in Ieru-
ſalem, Samua, & Sobab, & Nathan, & Salomon:

15 Et Iebahar, & Eliſua, & Nepheg:
16 Et Iaphia, & Eliſama, & Elioda, & Eliphaleth.

17 Audierunt ergo Philiſthiim, quod vnxiſſent Da-
uid in regem ſuper Iſrael: & aſcenderunt vniuerſi,
vt quærerent Dauid: quod cum audiſſet Dauid, de-
ſcendit in præſidium.

*1. Par. 14. 10.
18 * Philiſthiim autem venientes diffuſi ſunt in
Valle Raphaim.
19 Et conſulit Dauid Dominum, dicens: Si aſcen-
dam ad Philiſthiim? & ſi dabis eos in manu mea?
Et dixit Dominus ad Dauid: Aſcende, quia tradens
dabo Philiſthiim in manu tua.

*Iſ. 28. 21.
20 * Venit ergo Dauid in Baal Pharaſim, & percuſ-
ſit eos ibi, & dixit: Diuiſit Dominus inimicos meos
coram me, ſicut diuiduntur aquæ. Propterea vo-
catum eſt nomen loci illius, Baal Pharaſim.

21 Et reliquerunt ibi ſculptilia ſua: quæ tulit Da-
uid, & viri eius.
22 Et addiderunt adhuc Philiſthiim, vt aſcenderēt,
& diffuſi ſunt in Valle Raphaim.
23 Conſuluit autem Dauid Dominum: Si aſcēdam
contra Philiſthæos, & tradas eos in manus meas?
Qui reſpondit: Non aſcendas contra eos, ſed gyra
poſt tergum eorum, & venies ad eos ex aduerſo
pyrorum.
24 Et cum audieris ſonitum gradientis in cacumi-
ne pyrorum, tunc inibis prælium: quia tunc egre-
dietur Dominus ante faciem tuam, vt percutiat
caſtra Philiſthiim.
25 Fecit itaque Dauid, ſicut præceperat ei Domi-
nus, & percuſſit Philiſthiim de Gabaa, vſque dum
venias Gezer.

CAP. VI.

1 CONgregauit autem rurſum Dauid omnes ele-
ctos ex Iſrael triginta millia.

*1. Par. 13. 5.
2 * Surrexitque Dauid, & abiit: & vniuerſus
populus, qui erat cum eo de viris Iuda, vt ad-
ducerent arcam Dei, ſuper quam inuocatum eſt
nomen Domini exercituum, ſedentis in Cherubim
ſuper eam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

10 *Et abiit Dauid eundo, & creſcendo, & Dominus Deus
exercituum erat cum eo.*

11 *Miſit autem Chiram rex Tyri nuncios ad Dauid, &
ligna cedrina, & fabros lignarios, lapicidaſq; pro pariete:
& ædificauerunt domum Dauid.*

12 *Et cognouit Dauid, quòd confirmaſſet eum Dominus
regem ſuper Iſrael, & quòd eleuatum eſſet regnum eius
propter populum ſuum Iſrael.*

13 *Accepit autem Dauid adhuc concubinas, & vxores de
Ieruſalaim poſtquam venit de Chebron: & nati ſunt ad-
huc Dauid filij, & filiæ:*

14 *Et hæc ſunt nomina natorum ei in Ieruſalaim, Sam-
muah, Sobab, & Nathan, & Selomoh:*

15 *Et Ibchar, & Eliſuah, & Nephech:*
16 *Et Iaphiah, & Eliſamah, & Eliadah, & Elipheleth.*

17 *Et audierunt Peliſtim, quòd vnxiſſent Dauid in regem
ſuper Iſrael: & aſcenderunt omnes Peliſtim ad quærendũ
Dauid: & audiuit Dauid, & deſcendit in arcem.*

18 *Peliſtim autem venerunt, & diffuderunt ſe in Valle
Rephaim.*
19 *Et interrogauit Dauid Dominum, dicendo: Num ad-
ſcendam ad Peliſtim? num trades eos in manu mea? Di-
xitq; Dominus ad Dauid: Aſcende, quia tradendo tra-
dam Peliſtim in manu tua.*

20 *Et venit Dauid in Bahal peraſim, & percuſſit eos ibi
Dauid, & dixit: Diuiſit Dominus inimicos meos coram
me ſecundum diuiſionem aquarum. Idcirco vocauit no-
men loci ipſius, Bahal peraſim.*

21 *Et reliquerunt ibi ſculptilia ſua: & combuſſit ea Da-
uid, & viri eius.*
22 *Et appoſuerunt adhuc Peliſtim aſcendere, & diffude-
runt ſe in Valle Rephaim.*
23 *Et interrogauit Dominum, & dixit: Non aſcendes, gy-
ra poſt eos, & venies ad eos ex aduerſo mororum.*

24 *Et erit cum audieris ſonitum greſſus in cacuminibus
mororum, tunc mouebis te: tunc enim egredietur Domi-
nus ante te, ad percutiendum caſtra Peliſtim.*
25 *Et fecit Dauid ita quemadmodum præcepit ei Domi-
nus, & percuſſit Peliſtim à Ghebah vſquequo venias
in Ghazer.*

CAP. VI.

1 *COllegit autem adhuc Dauid omne electum in Iſrael
triginta millia.*
2 *Et ſurrexit, & abiit Dauid: & omnis populus, qui erat
ſecum de viris Iehudah, vt aſcendere facerent arcam Dei
ſuper quam inuocatum eſt nomen Domini exercituum ſe-
dentis ſuper Cherubim.*

Tranſl. ex Septuag.

10 Et tranſibat Dauid vadens, & magnificatus: & Dominus omnipotens cum eo.

11 Et miſit Chiram rex Tyri nuncios ad Dauid, & ligna cedrina, & fabros lignorum, & fabros lapidum: & ædificauerunt domum ipſi Dauid.

12 Et cognouit Dauid, quia parauit eum Dominus in regem ſuper Iſrael, & quia exaltatũ eſt regnum ſuum propter populum eius Iſrael.

13 Et accepit Dauid adhuc vxores, & concubinas ex Hieruſalem, poſtquam ipſe venit de Chebron: & facti ſunt ipſi Dauid adhuc filij, & filiæ:

14 Et hęc nomina eorum, qui nati ſunt ei in Hieruſalem, Sammas, & Sobab, & Nathan, & Salomon:

15 Et Ebear, & Eliſue, & Naphec:
16 Et Iephies, & Eliſama, & Elidae, & Eliphalath, Samæe, Ieſſibath, Nathan, Galamaan, Iebaar, Theeſus, Eliphalath, Naged, Naphec, Ianathan, Leaſamys, Baalimath, Eliphalath.
17 Et audierunt alienigenæ, quia vnctus eſt Dauid rex ſuper Iſrael: & aſcenderunt omnes alienigenæ, ad quęrendum Dauid: & audiuit Dauid, & deſcendit in munitionem.
18 Et alienigenæ adueniunt, & concurrerunt in Vallem Titanum.

19 Et interrogauit Dauid per Dominum, dicens: Si deſcendero ad alienigenas? & trades eos in manus meas? Et dixit Dominus ad Dauid: Aſcende, quoniam tradens tradam alienigenas in manus tuas.

20 Et venit Dauid de ſuperioribus rupturis, & concidit alienigenas ibi, & dixit Dauid: Diſrupit Dominus inimicos alienigenas coram me, ſicut diſrumpuntur aquę. Propter hoc vocatum eſt nomen loci illius, deſuper rupturis.
21 Et derelinquunt ibi Deos ſuos: & ceperunt eos Dauid, & viri, qui cum eo.
22 Et adiecerunt adhuc alienigenæ aſcendere, & concurrerunt in vallem Titanum.

23 Et interrogauit Dauid per Dominum, & dixit Dominus: Non aſcendes in occurſum eorum, reuerte ab eis, & accedes ad eos prope plorationem.

24 Et erit in audiendo te vocem conſtrictionis à nemore plorationis, tunc deſcendes ad eos: quoniam tunc egredietur Dominus ante te ad cædendum in bello alienigenarum.
25 Et fecit Dauid, ſicut mandauit ei Dominus, & percuſſit alienigenas à Gabaon vſque ad terram Gazera.

C A P. VI.

1 ET congregauit adhuc Dauid omnem adoleſcentem ex Iſrael, circiter ſeptuaginta millia.

2 Et ſurrexit & iuit Dauid: & omnis populus, qui cum eo, & de principibus Iuda in aſcenſione ad reducendum inde arcam Dei, ſuper quam inuocatum eſt nomen Domini virtutum ſedentis ſuper Cherubim ſuper eam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

10 *Et ibat Dauid eundo & creſcendo, & Iehouah Deus exercituum erat cum eo.*

11 *Miſit autem Hiram rex Tyri legatos ad Dauidem, & ligna cedrina, & fabros lignarios, artificesq́ lapidis parietis: & ædificauerunt domum Dauidi.*

12 *Et cognouit Dauid quod confirmaſſet eum Iehouah Regem ſuper Iſraelem, & quod exaltaſſet regnum eius propter populum ſuum Iſraelem.*

13 *Accepit autem Dauid adhuc concubinas & vxores de Ieruſalaim, poſtquam venit de Hebron, natiq́ ſunt adhuc Dauid filij & filiæ.*

14 *Et hæc ſunt nomina eorum qui nati ſunt in Ieruſalaim, Samua, & Sobab, & Nathan, & Selomoh,*

15 *Et Ibhar, & Eliſua, & Nepheg, & Iaphia,*
16 *Et Eliſama, & Eliada, & Eliphelet.*

17 *Audientes autem Peliſthim quod vnxiſſent Dauidem in Regem ſuper Iſraelem, aſcenderunt cuncti Peliſthim ad quærendum Dauidem: quod vbi audiuit Dauid, deſcendit in arcem.*
18 *Peliſthim autem venerunt, & diffuderunt ſe in valle Rephaim.*

19 *Interrogauit igitur Dauid Iehouam his verbis, Aſcendamne contra Peliſthim? tradeſne eos in manum meam? Reſpondit Iehouah Dauidi, Aſcende, quia tradendo tradam Peliſthim in manum tuam.*

20 *Venit itaque Dauid in Baal-peraſim, & percuſſit eos ibi Dauid, dixitq́, Diuiſit Iehouah inimicos meos coram me iuxta diuiſionem aquarum. Idcirco vocauit nomen loci illius Baal-peraſim.*

21 *Et reliquerunt ibi ſculptilia ſua, quæ combuſſit Dauid & viri eius.*
22 *Rurſum autem aſcenderunt Peliſthim, & diffuderunt ſe in valle Rephaim.*

23 *Interrogauit ergo Dauid Iehouam: qui reſpondit, Non aſcendes nunc, ſed gyra poſt eos, & venias ad eos ex aduerſo mororum.*

24 *Quumq́ audieris ſonitum inceſſus in cacuminibus mororum, tunc mouebis te: tunc enim egredietur Iehouah ante te, vt percutiat caſtra Peliſthim.*

25 *Et fecit Dauid ita, quemadmodum præceperat ei Iehouah: & percuſſit Peliſthim à Geba, vſque dum venias in Gazer.*

C A P. V I.

1 *COllegit autem adhuc Dauid omnem electum in Iſraele, nempe triginta millia.*

2 *Qui ſurrexit, & abiit, vniuerſusq́ populus qui erat cum eo, de Baala Iehudah, vt abducerent inde arcam Dei ſuper quam inuocatur nomen, nomen inquam Iehouæ exercituum ſedentis inter Cherubim qui ſunt ſuper eam.*

Vulgat. Editio.

3 Et impoſuerunt arcam Dei ſuper plauſtrum
nouum:tuleruntque eam de domo Abinadab, qui
erat in Gabaa:Oza autem, & Ahio filij Abinadab,
minabant plauſtrum nouum.

*1. Re. 7. 2.

4 *Cumque tuliſſent eam de domo Abinadab, qui
erat in Gabaa, cuſtodiens arcam Dei Ahio præce-
debat arcam.

5 Dauid autem & omnis Iſrael ludebant coram
Domino in omnibus lignis fabrefactis, & citharis,
& lyris,& tympanis,& ſiſtris,& cymbalis.

6 Poſtquam autem venerunt ad Aream Nachon,
extendit Oza manum ad arcam Dei,& tenuit eam:
quoniam calcitrabant boues, & declinauerunt
eam.

7 Iratuſque eſt indignatione Dominus contra
Ozam,& percuſſit eum ſuper temeritate:qui mor-
tuus eſt ibi iuxta arcam Dei.

*1. Par. 13. 11.

8 * Contriſtatus eſt autem Dauid,eo quod percuſ-
ſiſſet Dominus Ozam, & vocatum eſt nomen loci
illius:Percuſſio Ozæ vſque in diem hanc.

9 Et extimuit Dauid Dominum in die illa,dicens:
Quo modo ingredietur ad me arca Domini?

10 Et noluit diuertere ad ſe arcam Domini in ciui-
tatem Dauid:ſed diuertit eam in domum Obede-
dom Gethæi.

11 Et habitauit arca Domini in domo Obededom
Gethæi tribus menſibus: & benedixit Dominus
Obededom,& omnem domum eius.

*1. Par. 15. 25.

12 * Nunciatumq; eſt regi Dauid, quod benedixiſ-
ſet Dominus Obededom, & omnia eius propter
arcam Dei. Abijt ergo Dauid,& adduxit arcam Dei
de domo Obededom in ciuitatem Dauid cum gau-
dio:& erant cum Dauid ſeptem chori, & victima
vituli.

*1. Par. 15. 26.

13 * Cumque tranſcendiſſent,qui portabant arcam
Domini ſex paſſus, immolabat bouem,& arietem:

14 Et Dauid ſaltabat totis viribus ante Dominum,
porro Dauid erat accinctus ephod lineo.

15 Et Dauid, & omnis domus Iſrael ducebant ar-
cam teſtamenti Domini, in iubilo, & in clangore
buccinæ.

16 Cumque intraſſet arca Domini in ciuitatem Da-
uid, Michol filia Saul proſpiciens per feneſtram,vi-
dit regem Dauid ſubſilientem,atque ſaltantem co-
ram Domino:& deſpexit eum in corde ſuo,

17 Et introduxerunt arcam Domini, & impoſue-
runt eam in loco ſuo in medio tabernaculi, quod
tetenderat ei Dauid.& obtulit Dauid holocauſta,&
pacifica coram Domino.

18 Cumque compleſſet offerens holocauſta,& paci-
fica, benedixit populo in nomine Domini exerci-
tuum.

19 Et partitus eſt vniuerſæ multitudine Iſrael, tam
viro, quam mulieri ſingulis collyridã panis vnam,
& aſſaturam bubulæ carnis vnam, & ſimilam fri-
xam oleo: & abijt omnis populus, vnuſquiſque in
domum ſuam.

20 Reuerſuſque eſt Dauid, vt benediceret domui
ſuæ: & egreſſa Michol filia Saul in occurſum Da-
uid, ait: Quam glorioſus fuit hodie rex Iſrael diſ-
cooperiens ſe ante ancillas ſeruorum ſuorum, &
nudatus eſt,quaſi ſi nudetur vnus de ſcurris.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Et inſidere fecerunt arcam Dei ſuper plauſtrum no-
uum: & tulerunt eam è domo Abinadab, quæ erat in
Ghibhah: Huzza autem & Achio filij Abinadab duce-
bant plauſtrum nouum.*

4 *Et tulerunt eam è domo Abinadab, quæ erat in Ghibhah
cum arca Dei, & Achio ibat ante arcam.*

5 *Dauid vero, & omnis Iſrael ludebant coram Domino
in omnibus lignis abiegnis, & cytharis, & nablis, & tym-
panis, & ſiſtris, & in cymbalis.*

6 *Et venerunt ad Aream Nachon, & extendit manum
ſuam Huzza ad arcam Dei, & tenuit: quoniam decli-
nabant boues.*

7 *Et iratus eſt furor Domini contra Huzza, & percuſſit
eum ibi Deus propter temeritatem: & mortuus eſt ibi
apud arcam Dei.*

8 *Et iratus eſt Dauid eo quod diuiſit Dominus diuiſio-
nem in Huzzah, & vocauit nomen loci ipſius, * Peres
Huzzah vſque ad diem hanc.*

* Diuiſio.

9 *Et timuit Dauid Dominum in die illa, & dixit: Quo
modo ingredietur ad me arca Domini?*

10 *Et noluit Dauid diuertere ad ſe arcam Domini in ci-
uitatem Dauid: ſed diuertere fecit eam Dauid in domum
Hobededom Ghittæi.*

11 *Et manſit arca Domini in domo Hobededom Ghittæi
tribus menſibus: & benedixit Dominus Hobededom, &
omni domui eius.*

12 *Nunciatumq́ eſt regi Dauid, dicendo: Benedixit Do-
minus domui Hobededom, & omnibus, quæ erant ei pro-
pter arcam Dei. Et abiit Dauid, & aſcendere fecit arcam
Dei è domo Hobededom in ciuitatem Dauid cum lætitia.*

13 *Et erat cum incederent portantes arcam Domini ſex
paſſus, immolabat bouem, & bubulum.*

14 *Dauid autem ſaltabat tota virtute coram Domino, &
Dauid accinctus erat ephod lineo.*

15 *Et Dauid, & omnis domus Iſrael aſcendere faciebant
arcam Domini cum taratantara, & ſonitu buccinæ.*

16 *Et fuit, arca Domini ingrediente ciuitatem Dauid,
Michal filia Saul proſpexit de feneſtra, & vidit regem
Dauid viriliter agentem, & ſaltantem coram Domino, &
deſpexit eum in corde ſuo.*

17 *Et adduxerunt arcam Domini, & collocauerunt eam
in loco ſuo in medio tabernaculi, quod tetenderat ei Da-
uid: & obtulit Dauid holocauſta coram Domino, & pa-
cifica.*

18 *Et compleuit Dauid offerre holocauſta, & pacifica, &
benedixit populo in nomine Domini exercituum.*

19 *Et partitus eſt vniuerſo populo toti multitudini Iſrael
à viro vſque ad mulierem, vnicuique placentam panis
vnam, & partem pulchram carnis vnam, & lagenam
vnam: & abiit omnis populus vnuſquiſque in domum
ſuam.*

20 *Et reuerſus eſt Dauid ad ſalutandum domum ſuam:
egreſſa eſt autem Michal filia Saul in occurſum Dauid, &
dixit: Quàm glorioſus fuit hodie rex Iſrael, qui diſcoo-
peruit ſe hodie in oculis ancillarum ſeruorum ſuorum ſe-
cundum quod diſcooperit ſe vnus è fatuis.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

3 Et aſcendere fecerunt arcam Domini ſuper plauſtrum nouum: & tulerunt eam de domo Aminadab, quæ in colle: & Oza, & fratres eius, filij Aminadab ducebant plauſtrum cum arca.

4 Et fratres eius ibant ante arcam.

5 Et Dauid, & filij Iſrael ludentes coram Domino in organis modulatis in fortitudine, & in canticis, & in citharis, & in nablis, & in tympanis, & in cymbalis, & in tibijs.

6 Et adueniunt vſque ad Aream Nachor, & extendit Oza manum ſuam ad arcam Dei, ad retinendum eam, & tenuit eam: quoniam circumflectebat eam vitulus.

7 Et indignatus eſt ira Dominus ipſi Ozæ, & percuſſit eum ibi Deus: & mortuus eſt ibi apud arcam Domini coram Deo.

8 Et triſtatus eſt Dauid, pro eo quod ruperat Dominus rupturam in Ozam, & vocatus eſt locus ille: Ruptura Ozæ vſque in diem hanc.

9 Et timuit Dauid Dominum in die illa, dicens: Quomodo introibit ad me arca Domini?

10 Et noluit Dauid diuertere ad ſe arcam teſtamenti Domini in ciuitatem Dauid.

11 Et diuertere fecit eam Dauid in domum Abeddara Getthæi menſes tres: & benedixit Dominus vniuerſam domum Abeddara, & omnia eius.

12 Et annunciatum eſt regi Dauid dicentes: Benedixit Dominus domum Abeddara, & omnia eius propter arcam Dei. Et iuit Dauid, & adduxit arcam Domini de domo Abeddara in ciuitatem Dauid in lætitia.

13 Et erant cum eo portantes arcam ſeptem chori, & victima, vitulus, & agni.

14 Et Dauid pulſabat in organis modulatis coram Domino, & Dauid indutus ſtolam eximiam.

15 Et Dauid, & vniuerſa domus Iſrael adduxerunt arcam domini cum iubilo, & cum voce tubæ.

16 Et factum eſt arca adueniente in ciuitatem Dauid, & Melchol filia Saul proſpiciebat per feneſtrã, & vidit regem Dauid ſaltantem, & pulſantem coram Domino: & ſpreuit eum in corde ſuo.

17 Et ferunt arcam Domini, & repoſuerunt eam in locum ſuum, in medium tabernaculi, quod fixerat ei Dauid: & obtulit Dauid holocauſtomata coram Domino, pacificas.

18 Et conſummauit Dauid ſimul offerens holocauſtoſes, & pacificas, & benedixit populum in nomine Domini virtutum.

19 Et diſtribuit vniuerſo populo in omnem virtutem Iſrael à Dan vſque Berſabee, & à viro vſque ad mulierem, vnicuique collyridam panis, & aſſaturam vnam, & laganum de ſartagine: & abijt vniuerſus populus, vnuſquiſque in domum ſuam.

20 Et reuertit Dauid ad benedicendum domum ſuam: & exijt Melchol filia Saul in occurſum Dauid, & benedixit eum, & dixit: Quam glorificatus eſt hodie rex Iſrael, qui diſcooperuit ſe hodie in oculis ancillarum ſeruorum ſuorum, ſicut diſcooperit ſe diſcoopertus vnus ſaltantium.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

3 *Impoſueruntq́ arcam Dei plauſtro nouo: & tulerunt eam è domo Abinadab quæ erat in Gibah: Vzza autem & Ahio filij Abinadab deducebant plauſtrum illud nouum.*

4 *Tulerunt inquam eam è domo Abinadab, quæ erat in Gibah, arcam Dei: Ahio autem ibat ante arcam.*

5 *Dauid vero & vniuerſus Iſrael ludebant coram Iehoua in omnibus inſtrumentis muſicis, & citharis, & nablis, & tympanis, & ſiſtris, & cymbalis.*

6 *Et venerunt ad aream Nachon, extendit autem manum ſuam Vzza ad arcam Dei, & retinuit eam, quoniam declinabant boues.*

7 *Propterea iratus eſt furor Iehouæ contra Vzza, & percuſſit eum ibi Deus propter temeritatem, mortuusq́ eſt ibi iuxta arcam Dei.*

8 *Iratus eſt autem Dauid, eo quod rupiſſet Iehouah rupturam in Vzza: & vocauit locum ipſum Peres Vzza, vſque in hunc diem.*

9 *Extimuit itaque Dauid Iehouam in die illa, & dixit, Quomodo ingredietur ad me arca Iehouæ?*

10 *Et noluit Dauid abducere ad ſe arcam Iehouæ in ciuitatem Dauidis, ſed diuertere fecit eam Dauid in domum Obed-edom Gitthæi.*

11 *Et manſit arca Iehouæ in domo Obed-edom Gitthæi tribus menſibus: & benedixit Iehouah Obed-edom & vniuerſæ domui eius.*

12 *Renuntiatumq́ eſt regi Dauidi in hæc verba, Benedixit Iehouah domui Obed-edom, & omnibus quæ habet, propter arcam Dei. Et abiens Dauid, adduxit arcam Dei è domo Obed-edom in Ciuitatem Dauidis cum lætitia.*

13 *Quum autem progreſſi eſſent illi qui portabant arcam Iehouæ ſex paſſus, immolabat bouem & bubalum.*

14 *Dauid autem ſaltabat totis viribus coram Iehoua, eratque Dauid accinctus ephod lineo.*

15 *Dauid igitur, & vniuerſa domus Iſraelis deducebant arcam Iehouæ cum iubilo & ſonitu buccinæ.*

16 *Fuit autem, arca Iehouæ ingrediente Ciuitatem Dauidis, Michal filia Saulis proſpexit de feneſtra, & videns regem Dauidem ſubſilientem & ſaltantem coram Iehoua, deſpexit eum in corde ſuo.*

17 *Quum autem adduxiſſent arcam Iehouæ, collocauerunt eam in loco ſuo in medio tabernaculi quod tetenderat ei Dauid, & obtulit Dauid holocauſta coram Iehoua, & pacifica.*

18 *Quum autem finem feciſſet Dauid offerendi holocauſta & pacifica, benedixit populo in nomine Iehouæ exercituum.*

19 *Et diſtribuit vniuerſo populo, vniuerſæq́ multitudini Iſraelis à viro vſque ad mulierem, vnicuique placentam panis vnam, & fruſtum carnis vnum, & lagenam vnam: & abiit omnis populus vnuſquiſque in domum ſuam.*

20 *Poſt hæc reuerſus eſt Dauid vt benediceret domui ſuæ: egreſſa eſt autem Michal filia Saulis in occurſum Dauidi: & ait, Quàm glorioſus fuit hodie Rex Iſrael! qui diſcooperuit ſe hodie in oculis ancillarum ſeruorum ſuorum, vt ſolet ſe diſcooperire vnus è fatuis.*

Vulgat. Editio.

Dixitque Dauid ad Michol: Ante Dominum,
qui elegit me potius quam patrem tuum, & quam
omnem domum eius, & præcepit mihi, vt eſſem
dux ſuper populum Domini in Iſrael:

Et ludam, & vilior fiam plus quam factus ſum:
& ero humilis in oculis meis: & cum ancillis, de
quibus locuta es, glorioſior apparebo.

Igitur Michol filiæ Saul non eſt natus filius vſ-
que in diem mortis ſuæ.

CAP. VII.

FActum eſt autem cum ſediſſet rex in domo ſua,
& Dominus dediſſet ei requiem vndique ab
vniuerſis inimicis ſuis:
Dixit ad Nathan prophetam: * videſne quod
ego habitem in domo cedrina, & arca Dei poſita ſit
in medio pellium?

*1. Par. 17. 1.

Dixitque Nathan ad regem: Omne quod eſt in
corde tuo, vade fac: quia Dominus tecum eſt.

Factum eſt autem in illa nocte: & ecce ſermo Do-
mini ad Nathan, dicens:
Vade, & loquere ad ſeruum meum Dauid: Hæc
dicit Dominus: Numquid tu ædificabis mihi do-
mum ad habitandum?
Neque enim habitaui in domo ex die illa, qua e-
duxi filios Iſrael de terra Ægypti, vſque in diem
hanc: ſed ambulabam in tabernaculo, & in ten-
torio.
Per cuncta loca, quæ tranſiui cum omnibus filijs
Iſrael, numquid loquens locutus ſum ad vnam de
tribubus Iſrael, cui præcepi, vt paſceret populum
meum Iſrael, dicens: Quare non ædificaſtis mihi
domum cedrinam?
Et nunc hæc dices ſeruo meo Dauid: Hæc dicit
Dominus exercituum: *Ego tuli te de paſcuis ſe-
quentem greges, vt eſſes dux ſuper populum
meum Iſrael:

* Sup. 1. Reg. 11. Pſa. 77. 76.

Et fui tecum in omnibus vbicumque ambulaſti,
& interfeci vniuerſos inimicos tuos à facie tua fe-
cique tibi nomen grande iuxta nomen magno-
rum, qui ſunt in terra.
Et ponam locum populo meo Iſrael, & plantabo
eum, & habitabit ſub eo, & non turbabitur am-
plius nec addent filij iniquitatis, vt affligant eum,
ſicut prius:
Ex die qua conſtitui iudices ſuper populũ meum
Iſrael: & requiem dabo tibi ab omnibus inimicis
tuis, prædicitque tibi Dominus, quod domum fa-
ciat tibi Dominus.
* Cumque completi fuerint dies tui, & dormie-
ris cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemen tuum poſt
te quod egredietur de vtero tuo, & firmabo re-
gnum eius.

*3. Re. 8. 19.

* Ipſe ædificabit domum nomini meo, & ſtabi-
liam thronum regni eius vſque in ſempiternum.

*3. Re. 5. 5.

* Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in fi
lium: qui ſi inique aliquid geſſerit, arguam eum in
virga virorum, & in plagis filiorum hominum.

*1. Par. 22. 10.

* Miſericordiam autem meam non auferam ab
eo, ſicut abſtuli à Saul, quem amoui à facie mea.

* Pſal. 88. 3. 33.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

21 *Dixitq́; Dauid ad Michal: Coram Domino, qui elegit*
me potius quam patrem tuum, & quam omne domum
eius, præcipiendo mihi, vt eſſem dux ſuper populum Do-
mini, ſuper Iſrael:

22 *Et ludam coram Domino, & vilior fiam amplius quam*
hoc: & ero humilis in oculis meis: & cum ancillis, de
quibus dixiſti, glorificabor.

23 *Et Michal filiæ Saul non fuit natus, vſque ad diem*
quo mortua eſt.

CAP. VII.

1 *ET fuit, cum ſediſſet rex in domo ſua, & Dominus*
requieſcere feciſſet eum in circuitu ab omnibus ini-
micis ſuis:
2 *Dixitq́; rex ad Nathan Prophetam: Vide nunc ego ha-*
bito in domo cedrina, & arca Dei habitat in medio cor-
tinæ?

3 *Dixitq́; Nathan ad regem: Omne quod eſt in corde*
tuo, vade: fac, quia Dominus tecum eſt.

4 *Et fuit in nocte illa: fuit verbum Domini ad Nathan,*
dicendo:
5 *Vade; & dic ad ſeruum meum Dauid: Sic dixit Do-*
minus: Numquid tu ædificabis domum, vt habitem?

6 *Non enim habitaui in domo à die qua aſcendere feci*
filios Iſrael ex Ægypto vſque ad diem hanc: ſed ambulaui
in tentorio, & tabernaculo.

7 *In omni loco per quem ambulaui cum omnibus filiis*
Iſrael, numquid verbum locutus ſum cum aliqua è tri-
bubus Iſrael, cui præcepi, vt paſceret populum meum Iſ-
rael, dicendo: Vt quid non ædificaſtis mihi domum cedri-
nam?
8 *Et nunc ſic dices ſeruo meo Dauid: Sic dixit Dominus*
exercituum: Ego tuli te è tugurio euntem poſt oues, vt
eſſes dux ſuper populum meum ſuper Iſrael:

9 *Et fui tecum in omni loco quo ambulaſti, & excidi om-*
nes inimicos tuos à facie tua: & feci tibi nomen ma-
gnum, iuxta nomen magnorum, qui ſunt in terra.

10 *Et ponam locum populo meo Iſrael, & plantabo eum,*
& habitabit in loco ſuo, & non mouebitur amplius: ne-
que addent filij iniqui, vt affligant eum, ſicut prius:

11 *Ex die qua præcepi, vt eſſent iudices ſuper populum*
meum Iſrael: & requiem dabo tibi ab omnibus inimicis
tuis, & annunciat tibi Dominus, quod domum tibi faciet
Dominus.
12 *Cum completi fuerint dies tui, & dormieris cum patri-*
bus tuis ſtatuam ſemen tuum poſt te, quod egredietur è
ventre tuo, & firmabo regnum ſuum.

13 *Ipſe ædificabit domum nomini meo, & firmabo ſolium*
regni eius vſque in ſæculum.

14 *Ego ero illi in patrem, & ipſe erit mihi in filium: cum*
iniquè geſſerit arguam eum virga virorum, & plagis fi-
liorum hominum.

15 *Miſericordia autem mea non recedet ab eo, quemad-*
modum recedere feci à Saul, quem recedere feci à facie
tua.

Firma

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit Dauid ad Melchol: Coram Domino ſal- 21
tabo, benedictus Dominus, qui elegit me ſuper pa-
trem tuum, & ſuper vniuerſam domum eius, con
ſtituendo me in ducem ſuper populum ſuum, ſu-
per Iſrael:
Et Iudam: & ſaltabo coram Domino, & diſcoo 22
periar vltra ſic: & ero inutilis in oculis tuis: & cum
ancillis, de quibus dixiſti, me non eſſe glorifi-
catum.
Et ipſi Melchol filię Saul non fuit filius vſque ad 23
diem, in quo mortua eſt ipſa.

CAP. VII.

ET factum eſt, quando ſedit rex in domo ſua, & 1
Dominus hæreditare fecit eum in circuitu ab
omnibus inimicis eius, qui in circuitu:
Et dixit rex ad Nathan prophetam: Ecce nunc 2
ego habito in domo cedrina, & arca Dei ſedet in
medio tabernaculi?
Et dixit Nathan ad regem: Omnia, quæcumque 3
in corde tuo, vade, & fac: quoniam Dominus te-
cum.
Et factum eſt nocte illa: & factum eſt verbum 4
Domini ad Nathan, dicens:
Vade, & dic ad ſeruum meum Dauid: Hæc dicit 5
Dominus: Non tu ædificabis mihi domum ad ha-
bitandum me?
Quoniam non habitaui in domo, ex qua die 6
eduxi filios Iſrael de Ægypto vſque in diem hanc:
& fui inambulans in tentorio, & in tabernaculo.
In omnibus, per quę tranſij in omni Iſrael, num- 7
quid loquens locutus ſum ad vnam tribum Iſrael,
cui mandaui paſcere populum meum Iſrael, di-
cens: Vt quid non ædificaſtis mihi domum cedri-
nam?
Et nunc hæc dices ſeruo mĕo Dauid: Hæc dicit 8
Dominus omnipotens: Aſſumpſi te ex mandra
ouium, vt eſſes tu in ducem ſuper populum meum
ſuper Iſrael:
Et fui tecum in omnibus, in quibus ibas, & ex- 9
terminaui omnes inimicos tuos à facie tua: & feci
te nominatum iuxta nomen magnorum, qui ſu-
per terram.
Et ponam locum populo meo Iſrael, & plantabo 10
eum, & habitabit per ſe, & non erit ſollicitus vltra:
& non adijciet filius iniuſtitię humiliare eum, ſicut
à principio:
A diebus quibus conſtitui iudices ſuper popu- 11
lum meum Iſrael: & requieſcere faciam te ab om-
nibus inimicis tuis, & annunciabit tibi Dominus,
quia domum ædificabis ei.
Et erit, ſi impleti fuerint dies tui, & dormieris 12
cum patribus tuis, & ſuſcitabo ſemen tuum poſt
te, qui erit ex ventre tuo, & parabo regnum eius.
Ipſe ędificabit mihi domum nomini meo, & eri- 13
gam thronum eius vſque in ſæculum.
Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in filium: 14
& ſi venerit iniuſtitia eius, & arguam eum in vir-
ga virorum, & in tactibus filiorum hominum.
Miſericordiam autem meam non remouebo ab 15
eo, ſicut remoui ab ijs, quos remoui à facie mea.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et ait Dauid ad Michal, Coram Iehoua qui elegit me potius quam patrem tuum, & quam vniuerſam domum eius, præcipiendo mihi vt eſſem dux ſuper populum Iehouæ, ſuper Iſraelem: & Iudam coram Iehoua.

Et vilior fiam amplius quam hoc, & ero humilis in oculis meis, & apud ancillas illas de quibus loquuta es, glorificabor.

Proinde ipſi Michal filiæ Saulis non fuit natus vſque ad diem quo mortua eſt.

CAP. VII.

FVit autem, quum ſediſſet Rex in regia ſua, & Iehouah requiem dediſſet ei vndique ab omnibus inimicis eius,

Dixit Rex ad Nathan Prophetam, Vide quæſo, ego habito in regia cedrina, arca autem Dei habitat in medio cortinæ.

Nathan vero ait ad Regem, Quicquid eſt in corde tuo, vade, fac, quia Iehouah tecum eſt.

Porro ea nocte fuit verbum Iehouæ ad Nathan, dicendo,

Vade, & dic ſeruo meo Dauidi, Sic dixit Iehouah, Nunquid tu ædificabis mihi domum, vt habitem?

Non enim habitaui in domo vlla à die quo adduxi filios Iſrael de Ægypto, vſque in hunc diem, ſed ambulaui in tentorio & tabernaculo.

In omni loco in quo ambulaui cum omnibus filiis Iſrael, num verbum vllum feci cum aliqua è tribubus Iſraelis, cui præceperim vt paſceret populum meum Iſraelem, dicendo, Vt quid non ædificaſtis mihi domum cedrinam?

Et nunc ſic dices ſeruo meo Dauidi, Sic dixit Iehouah exercituum, Ego tuli te è tugurio euntem poſt oues, vt eſſes dux ſuper populum meum, ſuper Iſraelem.

Fuiq́ tecum in omni loco quo perrexiſti: excidi inſuper omnes inimicos tuos à facie tua, feciq́ tibi nomen magnum iuxta nomen magnorum qui ſunt in terra.

Conſtituam quoque locum populo meo Iſraeli, & plantabo eum illic, habitabitq́ in loco ſuo, nec mouebitur loco amplius, neque addent filij iniqui affligere eum vt prius,

Et ex die quo præcepi vt eſſent Iudices ſuper populum meum Iſraelem: ſed requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis. præterea annuntiat tibi Iehouah quod domum tibi faciet ipſe.

Quum exacti fuerint dies tui, dormierisq́ cum patribus tuis, ſtatuam ſemen tuum poſt te, quod egredietur è ventre tuo, & firmabo regnum eius.

Ipſe ædificabit domum nomini meo, & firmabo ſolium regni eius vſque in ſeculum.

Ego ero illi in patrem, & ipſe erit mihi in filium: qui quum iniquè egerit, arguam eum virga hominum, & plagis filiorum hominum.

Miſericordia autem mea non recedet ab eo, quemadmodum abſtuli à Saule, quem ſuſtuli à facie tua.

Vulgat. Editio.

16 Et fidelis erit domus tua, & regnum tuum vſ-
que in æternum ante faciem tuam, & * thronus
tuus erit firmus iugiter.

* Heb. 1.5.

17 Secundum omnia verba hæc, & iuxta vniuerſam
viſionem iſtam, ſic locutus eſt Nathan ad Dauid.

18 Ingreſſus eſt autem rex Dauid, & ſedit coram
Domino, & dixit: Quis ego ſum Domine Deus, &
quæ domus mea, quia adduxiſti me hucuſque?

19 Sed & hoc parum viſum eſt in conſpectu tuo
Domine Deus, niſi loquereris etiam de domo ſer-
ui tui in longinquum: iſta eſt enim lex Adam, Do-
mine Deus.

20 Quid ergo addere poterit adhuc Dauid, vt lo-
quatur ad te? tu enim ſcis ſeruum tuum Domine
Deus.

21 Propter verbum tuum, & ſecundum cor tuum
feciſti omnia magnalia hæc, ita vt notum faceres
ſeruo tuo.

22 Idcirco magnificatus es Domine Deus, quia non
eſt ſimilis tui, neque eſt Deus extra te, in omnibus,
quæ audiuimus auribus noſtris.

23 Quæ eſt autem, vt populus tuus Iſrael, gens in
terra, propter quam iuit Deus, vt redimeret eam
ſibi in populum, & poneret ſibi nomen, faceretque
eis magnalia & horribilia ſuper terram, à facie po-
puli tui, quem redemiſti tibi ex Ægypto, gentem,
& deum eius.

24 Firmaſti enim tibi populum tuum Iſrael in po-
pulum ſempiternum: & tu Domine Deus factus es
eis in Deum.

25 Nunc ergo Domine Deus verbum, quod locutus
es ſuper ſeruum tuum, & ſuper domum eius, ſuſci-
ta in ſempiternum: & fac ſicut locutus es:

26 Vt magnificetur nomen tuum vſque in ſempi-
ternum, atque dicatur: Dominus exercituum, Deus
ſuper Iſrael. Et domus ſerui tui Dauid erit ſtabili-
ta coram Domino:

27 Quia tu Domine exercituum Deus Iſrael reue-
laſti aurem ſerui tui, dicens: Domum ædificabo ti-
bi: propterea inuenit ſeruus tuus cor ſuum, vt ora-
ret te oratione hac.

28 Nunc ergo Domine Deus, tu es Deus, & verba
tua erunt vera: locutus es enim ad ſeruum tuum
bona hæc.

29 Incipe ergo, & benedic domui ſerui tui, vt ſit in
ſempiternum coram te: quia tu Domine Deus lo-
cutus es, & benedictione tua benedicetur domus
ſerui tui in ſempiternum.

CAP. VIII.

1 FActum eſt autem poſt hæc percuſſit Dauid Phi-
liſthijm, & humiliauit eos, * & tulit Dauid Fre-
num tributi de manu Philiſthijm.

* 1. Par. 18.1.

2 Et percuſſit Moab, & menſus eſt eos funiculo,
coæquans terræ: menſus eſt autem duos funiculos,
vnum ad occidendum & vnum ad viuificandum:
factuſque eſt Moab Dauid ſeruiens ſub tributo.

3 Et percuſſit Dauid Adarezer filium Rohob re-
gem Soba, quando profectus eſt, vt dominaretur
ſuper flumen Euphratem.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Firma erit domus tua, & regnum tuum vſque in ſe-
culum coram te thronus tuus erit firmus vſque in ſe-
culum.*

17 *Secundum omnia verba hæc, & ſecundum vniuerſam
viſionem hanc, ſic locutus eſt Nathan ad Dauid.*

18 *Ingreſſus eſt autem rex Dauid, & ſedit coram Domi-
no, & ait: Quis ego ſum Domine Deus, & quæ eſt domus
mea, quia adduxiſti me vſque huc?*

19 *Et parum fuit hoc in oculis tuis Domine Deus, & lo-
cutus es etiam ſuper domum ſerui tui in longinquum: &
& iſta eſt lex Adam Domine Deus.*

20 *Et quid addet vltra Dauid, vt loquatur ad te? & tu
noſti ſeruum tuum Domine Deus.*

21 *Propter verbum tuum, & ſecundum cor tuum feciſti
omnem magnitudinem hanc, vt ſcire faceres ſeruum
tuum.*

22 *Ideo magnificatus es Domine Deus, non eſt enim ſicut
tu, & non eſt Deus præter te, ſecundum omnia, quæ au-
diuimus auribus noſtris.*

23 *Et quis ſicut populus tuus, ſicut Iſrael, gens vna in
terra, propter quam iuit Deus, vt redimeret ſibi populum,
& poneret ſibi nomen, & faceret vobis magnitudinem,
& terribilia terræ tuæ, à facie populi tui, quem redemiſti
tibi ex Ægypto gentibus, & diis eius.*

24 *Et firmaſti tibi populum tuum Iſrael, tibi populum vſ-
que in ſæculum: & tu Domine fuiſti eis Deus.*

25 *Et nunc Domine Deus, verbum quod locutus es ſuper
ſeruum tuum, & ſuper domum eius, ſuſcita vſque in ſe-
culum: & fac ſecundum quod locutus es.*

26 *Et magnificetur nomen tuum vſque in ſeculum, dicen-
do: Dominus exercituum Deus ſuper Iſrael. Et domus ſer-
ui tui Dauid erit ſtabilita coram te:*

27 *Quia tu Domine exercituum Deus Iſrael reuelaſti
aurem ſerui tui, dicendo: Domum ædificabo tibi: ideo in-
uenit ſeruus tuus cor ſuum, vt oraret ad te orationem
hanc.*

28 *Et nunc Domine Deus, tu es Deus, & verba tua erunt
veritas: & locutus es ad ſeruum tuum bonum hoc,*

29 *Et nunc incipe, & benedic domui ſerui tui, vt ſit in
ſeculum coram te: quia tu Domine Deus locutus es, &
benedictione tua benedicetur domus ſerui tui in ſecu-
lum.*

CAP. VIII.

1 *ET fuit, poſt hæc percuſſit Dauid Peliſtim, & humi-
liauit eos, tulitq; Dauid frænum aquæductus de ma-
nu Peliſtim.*

2 *Et percuſſit Moab, & menſus eſt eos funiculo, coæ-
quando terræ: & menſus eſt duos funiculos ad mortifi-
candum, & plenum funiculum ad viuificandum: & fue-
runt Moabitæ ipſi Dauid ſerui, portantes munus.*

3 *Et percuſſit Dauid Hadarhezer filium Rechob regem
Sobah, quando proficiſcebatur ad conſtituendum termi-
num ſuum in flumine Perath.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

16 Et fidelis erit domus eius, & regnum eius vſque in ſæculum coram me,& thronus eius erit erectus in ſæculum.

17 Iuxta omnia verba hæc, & iuxta omnem viſionem hanc, ſic locutus eſt Nathan ad Dauid.

18 Et intrauit rex Dauid, & ſedit coram Domino, & dixit: Quis ſum ego Domine mi Domine,& quæ domus mea, quia dilexiſti me vſque ad hæc?

19 Et factus ſum paruus parum coram te Domine mi Domine, & locutus es pro domo ſerui tui in longinquum: hæc autem lex hominis Domine mi Domine.

20 Et quid adijciet vltra Dauid loqui ad te? & nunc noſti ſeruum tuum Domine mi Domine.

21 Et propter ſeruum tuum feciſti, & ſecundum cor tuum feciſti omnem magnificentiam hanc ad notum faciendum ſeruo tuo.

22 Ideo vt magnificares te Domine mi, quoniam non eſt, ſicut tu, & non eſt Deus præter te in omnibus, quæ audiuimus in auribus noſtris.

23 Et quis ſicut populus tuus Iſrael, gens alia in terra, quomodo duxit ſe Deus ad redimendum ſibi populum, ad ponendum te nomen, ad faciendum magnificentiam, & claritatem, ad eijciendum te à facie populi tui, quos redemiſti tibi ex Ægypto, gentes, & tabernacula.

24 Et paraſti tibi populum tuum Iſrael in populum vſque in ſæculum: & tu Domine factus es eis in Deum.

25 Et nunc Domine mi, verbum quod locutus es de ſeruo tuo, & domo eius, fidele fac vſque in ſæculum Domine omnipotens, Dee Iſrael: & nunc, ſicut locutus es:

26 Magnificetur nomen tuum vſque in ſæculum.

27 Domine omnipotens Deus Iſrael, reuelaſti auriculam ſerui tui, dicens: Domum ædificabo tibi: propter hoc inuenit ſeruus tuus cor ſuum, vt oraret ad te orationem hanc.

28 Et nunc Domine mi Domine, tu es Deus, & verba tua erunt veracia: & locutus es de ſeruo tuo bona hæc.

29 Et nunc incipe, & benedic domum ſerui tui, vt ſit in ſæculum coram te: quoniam tu Domine mi Domine locutus es, & à benedictione tua benedicetur domus ſerui tui, vt ſit in ſæculum.

CAP. VIII.

1 ET factum eſt poſt hæc, & percuſſit Dauid alienigenas, & fugauit eos, & accepit Dauid ſegregatam de manu alienigenarum.

2 Et percuſſit Dauid Moab, & menſus eſt eos in funibus, ſternens eos ſuper terram: & fuerunt duo funiculi ad occidendum, & duos funiculos viuificauit: & fuit Moab ipſi Dauid in ſeruos, ferentes xenia.

3 Et percuſſit Dauid Adraazar filium Raab regem Suba, eunte eo ad imponendam manum ſuam ſuper flumen Euphratem.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et firma erit domus tua, & regnum tuum vſque in ſeculum coram te: thronus tuus erit firmus vſque in ſeculum.

Iuxta omnia verba hæc & iuxta omnem viſionem hanc, ſic loquutus eſt Nathan ad Dauidem.

Ingreſſus itaque Rex Dauid, ſedit coram Iehoua, & ait, Quis ego ſum Domine Iehoua, & quæ eſt domus mea, quod adduxiſti me huc vſque?

Et parum adhuc fuit hoc in oculis tuis Domine Iehoua, & loquutus es etiam ſuper domum ſerui tui in longinquum: at iſta eſt lex hominis Domine Iehoua,

Et quid addet Dauid vltra loqui ad te? & tu noſti ſeruum tuum Domine Iehoua.

Propter verbum tuum, & ſecundum cor tuum feciſti omnem magnitudinem hanc, vt notam faceres ſeruo tuo.

Ideo magnificatus es Iehoua Deus: quia non eſt ſicut tu, nec eſt Deus præter te iuxta omnia quæ audiuimus auribus noſtris.

Et quis ſicut populus tuus, ſicut Iſrael, gens vna in terra, propter quam iuit Deus vt redimeret ſibi in populum, & poneret ſibi nomen, faceretq́ vobis magnitudinem, & terribilia terræ tuæ à facie populi tui quem redemiſti tibi ex Ægypto, ex Gentibus, & diis eius

Et confirmaſti tibi populum tuum Iſraelem, tibi populum vſque in ſeculum: & tu Iehoua fuiſti eis Deus.

Nunc igitur Iehoua Deus, verbum quod loquutus es de ſeruo tuo & de domo eius ſuſcita vſque in ſeculum, & fac ſecundum quod loquutus es:

Et magnificetur nomen tuum vſque in ſeculum, dicendo, Iehouah exercituum eſt Deus ſuper Iſraelem: & domus ſerui tui Dauidis erit firma coram te.

Tu enim Iehouah exercituum Deus Iſraelis reuelaſti aurem ſerui tui, dicendo, Domum ædificabo tibi: ideo inuenit ſeruus tuus cor ſuum vt oraret te oratione hac.

Nunc itaque Iehoua Deus (tu enim es Deus, & verba tua erunt veritas, & loquutus es de ſeruo tuo bonum hoc)

Nunc inquam velis, & benedic domui ſerui tui, vt ſit in ſeculum coram te, quia tu Domine Iehoua loquutus es, & benedictione tua benedicatur domus ſerui tui in ſeculum.

CAP VIII.

POſt hæc autem percuſſit Dauid Peliſthim, & humiliauit eos: tuliq́ Dauid Metheg-ammah de manu Peliſthim.

Et percuſſit Moab, & menſus eſt eos funiculo, iacere faciendo eos ſuper terram: & menſus eſt duos funiculos ad interficiendum, & plenum funiculum ad donandum vita: fueruntq́ Moabitæ Dauidi in ſeruos, portantes munus.

Ad hæc percuſſit Dauid Hadadezer filium Rehob Regem Sobah dum proficiſceretur vt conſtitueret terminum ſuum in flumine Perath.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et captis Dauid ex parte eius mille ſeptingentis 4
equitibus, & viginti millibus peditum, ſubnerua-
uit omnes iugales curruum: dereliquit autem ex
eis centum currus.
Venit quoque Syria Damaſci, vt præſidium fer- 5
ret Adarezer regi Soba: & percuſſit Dauid de Syria
viginti duo millia virorum.
Et poſuit Dauid preſidium in Syria Damaſci: fa- 6
ctaque eſt Syria Dauid ſeruiens ſub tributo: ſerua-
uitque Dominus Dauid in omnibus ad quæcum-
que profectus eſt.
Et tulit Dauid arma aurea quæ habebant ſerui 7
Adarezer, & detulit ea in Ieruſalem.

Et de Bete, & de Beroth ciuitatibus Adarezer tu- 8
lit rex Dauid æs multum nimis.

Audiuit autem Thou, rex Emath, quod percuſ- 9
ſiſſet Dauid omne robur Adarezer:
Et miſit Thou Ioram filium ſuum ad regem Da- 10
uid, vt ſalutaret eum congratulans, & gratias age-
ret. eo quod expugnaſſet Adarezer, & percuſſiſſet
eum. Hoſtis quippe erat Thou Adarezer, & in
manu eius erant vaſa aurea, & vaſa argentea, &
vaſa ærea:
Quæ & ipſa ſanctificauit rex Dauid Domino 11
cum argento, & auro, quæ ſanctificauerat de vni-
uerſis gentibus, quas ſubegerat.

De Syria, & Moab, & filijs Ammõ, & Philiſthijm, 12
& Amalec, & de manubijs Adarezer filij Rohob re-
gis Soba.
Fecit quoque ſibi Dauid nomen cum reuertere- 13
tur capta Syria in Valle Salinarum, cæſis decem &
octo millibus.
Et poſuit in Idumæa cuſtodes ſtatuitque præſi- 14
dium: & facta eſt vniuerſa Idumæa ſeruiens Da-
uid, & ſeruauit Dominus Dauid in omnibus ad
quæcumque profectus eſt.
Et regnauit Dauid ſuper omnem Iſrael: faciebat 15
quoque Dauid iudicium, & iuſtitiam omni popu-
lo ſuo.
Ioab autem filius Saruiæ erat ſuper exercitum: 16
porro Ioſaphat filius Ahilud erat à commentarijs:

Et Sadoc filius Achitob, & Achimelech filius 17
Abiathar, erant ſacerdotes: & Saraias, ſcriba:

Banaias autem filius Ioiadæ ſuper Cerethi, & 18
Pheleti: filij autem Dauid ſacerdotes erant.

CAP. IX.

ET dixit Dauid: Putaſne eſt aliquis qui reman- 1
ſerit de domo Saul, vt faciam cum eo miſeri-
cordiam propter Ionathan?
Erat autem de domo Saul, ſeruus nomine Siba: 2
quem cum vocaſſet rex ad ſe, dixit ei: Tune es Siba?
Et ille reſpondit: Ego ſum ſeruus tuus.

Et ait rex: Numquid ſupereſt aliquis de domo 3
Saul, vt faciam cum eo miſericordiam Dei? Dixit-
que Siba regi: Supereſt filius Ionathæ, debilis pedi-
bus.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et cepit Dauid ex eis mille, & ſeptingentos equites, &
viginti millia virorum peditum, & ſubneruauit Dauid
omnem currum: & ſeruauit ex eis centum currus.

Et venit Aram Dammeſech ad auxiliandum Hadar-
hezer regi Sobah: & percuſſit Dauid de Aram viginti, &
duo millia virorum.
Et poſuit Dauid præſides in Aram Dammeſech: & fue-
runt Aramæi ipſi Dauid ſerui portantes munus: & ſerua-
uit Dominus Dauid in omni loco quo perrexit.

Tulitq́; Dauid ſcuta aurea, quæ erant ſuper ſeruis Ha-
darhezer, & adduxit ea in Ieruſalaim.

Et de Bethach, & de Berothai ciuitatibus Hadarhezer
tulit rex Dauid æs multum valdè.

Audiuit autem Toi rex Chamath, quod percuſſit Da-
uid omnem exercitum Hadarhezer.
Miſitq́; Toi Ioram filium ſuum ad regem Dauid, vt ſa-
lutaret eum pacificè, & benediceret ei, quod pugnaſſet cum
Hadarhezer, & percuſſiſſet eum. Gerebat enim bella cum
Toi Hadarhezer, & in manu eius erant vaſa argentea, &
vaſa aurea, & vaſa ærea:

Etiam ea ſanctificauit rex Dauid Domino cum argen-
to, & auro, quæ ſanctificauerat de vniuerſis gentibus, quas
ſubegerat.

De Aram, & de Moab, & de filiis Hammon, & de Pe-
liſtim, & de Hamalech, & de ſpoliis Hadarhezer filij Re-
chob regis Sobah.
Et fecit Dauid nomen cum reuerteret à cadendo Aram
in Valle ſalis octo, & decem millia.

Et poſuit in Edom præſides: in omni Edom poſuit præ-
ſides: & fuerunt Edomæi ſerui Dauid, & ſeruauit Do-
minus Dauid in omni loco quo ambulauit.

Regnauitq́; Dauid ſuper omnem Iſrael, & Dauid fa-
ciebat iudicium, & iuſtitiam omni populo ſuo.

Ioab autem filius Seruiah erat ſuper exercitum: Ieho-
ſaphath vero filius Ahilud erat à commentariis:

Et Sadoc filius Achithub, & Achimelech filius Ebia-
thar ſacerdotes: & Seraiah, ſcriba:

Benaiahu autem filius Iehoiadah, & Hacerethi, &
Hapheleth: & filij Dauid principes erant.

CAP. IX.

DIxit autem Dauid: Num eſt adhuc qui remanſerit
è domo Saul, vt faciam cum eo miſericordiam pro-
pter Ionathan?
Et domui Saul erat ſeruus, & nomen eius Sibah: &
vocauerunt eum ad Dauid, dixitq́; rex ad eum: Tune es
Sibah? Et dixit: Seruus tuus ſum.

Dixitq́; rex: Num eſt adhuc vir è domo Saul, vt fa-
ciam cum eo miſericordiam Dei? Dixitq́; Sibah ad regem:
Adhuc ſupereſt filius Ionathan claudus pedibus.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

4 Et cepit Dauid de rebus eius mille currus, & ſeptem millia equitum,& viginti millia virorum peditum,& diſſoluit Dauid omnes currus:& reliquit ſibi ipſi centum currus.

5 Et aduenit Syria Damaſci ad auxiliandum Adraazar regi Suba: & percuſſit Dauid in Syro viginti duo millia virorum.

6 Et poſuit Dauid præſidium in Syria,quę ad Damaſcum:& factus eſt Syrus ipſi Dauid in ſeruos ferentes xenia:& ſaluauit Dominus Dauid in omnibus, ad quæ ibat.

7 Et cepit Dauid armillas aureas, quæ erant ſuper pueros Adraazar,regis Suba, & attulit ea in Hieruſalem,& cepit ea Suſacim rex Ægypti,in aſcendendo ipſum in Hieruſalem in diebus Roboam filij Salomonis.

8 Et de Meſebac,& de electis ciuitatibus Adraazar cepit rex Dauid æs multum valde. In eo fecit Salomon mare æneum,& columnas,& labra, & omnia vaſa.

9 Et audiuit Thou rex Hemath,quia percuſſit Dauid omnem virtutem Adraazar:

10 Et miſit Thou Iedduram filium ſuum ad regem Dauid,interrogare eum quæ ad pacem, & benedicere eum pro eo, quod impugnauit Adraazar, & percuſſit eum: quoniã aduerſarius erat ipſi Adraazar. Et in manibus eius erant vaſa argentea,& vaſa aurea, & vaſa ænea.

11 Et hæc ſanctificauit rex Dauid Domino cum argento,& auro,quod ſanctificauit de omnibus ciuitatibus,quas ſubegerat.

12 Ex Idumæa, & ex Moab, & ex filijs Ammon, & ex alienigenis,& ex Amalec, & de ſpolijs Adraazar filij Raab regis Suba.

13 Et fecit Dauid nomen, & cum ipſe reflecteret, percuſſit Idumæam in Gebelem ad octo, & decem millia.

14 Et poſuit in Idumæa præſidium, in omni Idumæa:& facti ſunt omnes Idumæi ſerui regis,& ſaluauit Dominus Dauid in omnibus,ad quæ ibat.

15 Et regnauit Dauid ſuper omnem Iſrael : & erat Dauid faciens iudicium,& iuſtitiam ſuper omnem populum ſuum.

16 Et Ioab filius Saruię ſuper exercitum:& Ioſaphat filius Achilud ſuper commentarios:

17 Et Sadoc filius Achitob, & Achimelech filius Abiathar ſacerdotes:& Saxa ſcriba:

18 Et Banæas filius Iodae conſiliarius , & ipſe Chelethi, & ipſe Pheleti ; & filij Dauid erant principes aulæ.

CAP. IX.

1 ET dixit Dauid: Si eſt adhuc ſuperſtes in domo Saul,& faciam cum eo miſericordiam propter Ionathan?

2 Et de domo Saul erat puer, & nomen ei Siba: & vocant eum ad Dauid, & dixit ad eum rex : Tu es Siba? Et dixit:Ego ſeruus tuus.

3 Et dixit rex:Si reſiduus eſt de domo Saul adhuc vir,& faciam cum eo miſericordiam Dei? Et dixit Siba ad regem : Adhuc eſt filius ipſi Ionathan percuſſus pedes.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

4 *Cepit autem Dauid ex eis mille & ſeptingentos equites, & viginti millia virorum peditum, & ſubneruauit Dauid omnem currum, & reliquit ex eis centum currus.*

5 *Venit autem Aram Dammeſec vt opem ferret Hadadezer regi Sobah, & percuſſit Dauid de Aram viginti & duo millia virorum.*

6 *Et conſtituit Dauid præfectos in Aram Dammeſec, fueruntq́; Aramæi Dauidi in ſeruos portantes munus: & ſeruauit Iehouah Dauidem in omni loco ad quem perrexit.*

7 *Tulit quoque Dauid clypeos aureos qui erant ſuper ſeruos Hadadezer, & detulit eos in Ieruſalaim.*

8 *De Betah vero & Berothai vrbibus Hadadezer tulit rex Dauid æs multum valde.*

9 *Audiens autem Thoi rex Hamath quod percuſſiſſet Dauid omnem exercitum Hadadezer:*

10 *Miſit Thoi ille Ioram filium ſuum ad regem Dauidem, vt ſalutaret eum pacificè,& benediceret ei quod pugnaſſet cum Hadadezer, ac percuſſiſſet eum: (gerebat enim bella cum Thoi Hadadezer) & in manu eius erant vaſa argentea,& vaſa aurea, & vaſa ærea.*

11 *Quæ etiam ſanctificauit rex Dauid Iehouæ cum argento & auro, quæ ſanctificauerat de vniuerſis Gentibus quas ſubegerat.*

12 *De Aram, & de Moab, & de filiis Ammon, & de Peliſthim,& de Amalec, & de ſpoliis Hadadezer filij Rehob regis Sobah.*

13 *Fecit itaque Dauid ſibi nomen quum reuerteretur à cædendo Aram in Valle ſalis, cæſis octodecim millibus.*

14 *Conſtituit denique in Edom præfectos, in tota inquam Edom conſtituit præfectos: fueruntq́; omnes Edomæi ſerui Dauidis: & ſeruauit Iehouah Dauidem in omni loco ad quem perrexit.*

15 *Regnauit igitur Dauid ſuper vniuerſum Iſraelem: faciebatq́; Dauid iudicium & iuſtitiam vniuerſo populo ſuo.*

16 *Ioab autem filius Seruiah erat ſuper exercitum: Ieboſaphat vero filius Ahilud erat à commentariis.*

17 *Sadoc vero filius Ahitub,& Ahimelech filius Ebiathar erant ſacerdotes, & Seraiah ſcriba.*

18 *Benaiahu autem filius Iehoiada, & Cherethi,& Pelethi, & filij Dauidis principes erant.*

CAP. IX.

1 *DIxit autem Dauid, Eſtne adhuc aliquis qui ſuperſit è domo Saulis, vt faciam cum eo miſericordiam propter Iehonathan?*

2 *Erat vero de domo Saulis ſeruus, cuius nomen erat Siba, quem vocauerunt vt veniret ad Dauidem: & ait Rex ad eum, Tune es Siba? Reſpondit, Seruus tuus ſum.*

3 *Dixit item Rex, Eſtne adhuc aliquis è domo Saulis vt faciam cum eo miſericordiam Dei? Reſpondit Siba Regi, Supereſt adhuc filius Iehonathan claudus pedibus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

4 Vbi, inquit, eſt? Et Siba ad regem: Ecce, ait in do-
mo eſt Machir filij Ammiel in Lodabar.

5 Miſit ergo rex Dauid, & tulit eum de domo Ma-
chir filij Ammiel de Lodabar.

6 Cum autem veniſſet Miphiboſeth filius Ionathæ
filij Saul ad Dauid, corruit in faciem ſuam, & ado-
rauit. Dixitque Dauid: Miphiboſeth? Qui reſpon-
dit: Adſum ſeruus tuus.

7 At ait ei Dauid: Ne timeas, quia faciens faciam in
te miſericordiam propter Ionathan patrem tuum,
& reſtituam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu
comedes panem in menſa mea ſemper.

8 Qui adorans eum, dixit, Quis ego ſum ſeruus
tuus, quoniam reſpexiſti ſuper canem mortuum
ſimilem mei?
9 Vocauit itaque rex Sibam puerum Saul, & dixit
ei: Omnia quæcumque fuerunt Saul, & vniuerſam
domum eius, dedi filio domini tui.

10 Operare igitur ei terram tu, & filij tui, & ſerui
tui: & inferes filio domini tui cibos, vt alatur: Mi-
phiboſeth autem filius domini tui comedet ſem-
per panem ſuper menſam meam. Erant autem Si-
bæ quindecim filij, & viginti ſerui.

11 Dixitque Siba ad regem: Sicut iuſſiſti Domine
mi rex ſeruo tuo, ſic faciet ſeruus tuus, & Miphi-
boſeth comedet ſuper menſam meam, quaſi vnus
de filijs regis.

12 Habebat autem Miphiboſeth filium paruulum
nomine Micha: omnis vero cognatio domus Sibæ
ſeruiebat Miphiboſeth.

13 Porro Miphiboſeth habitabat in Ieruſalem: quia
de menſa regis iugiter veſcebatur: & erat claudus
vtroque pede.

CAP. X.

1 FActum eſt autem poſt hæc, vt moreretur rex fi-
liorum Ammon, & regnauit Hanon filius eius
pro eo.
2 Dixitque Dauid: * Faciam miſericordiam cum
Hanon filio Naas, ſicut fecit pater eius mecum mi-
ſericordiam. Miſit ergo Dauid, conſolans eum per
ſeruos ſuos ſuper patris interitu. Cum autem ve-
niſſent ſerui Dauid in terram filiorum Ammon.

* 1. Paral. 19. a.

3 Dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon
dominum ſuum: Putas quod propter honorem pa-
tris tui miſerit Dauid ad te conſolatores, & non
ideo vt inueſtigaret, & exploraret ciuitatem, &
euerteret eam, miſit Dauid ſeruos ſuos ad te?

4 Tulit itaque Hanon ſeruos Dauid, raſitque di-
midiam partem barbæ eorum, & præſcidit veſtes
eorum medias vſque ad nates, & dimiſit eos.

5 Quod cum nunciatum eſſet Dauid, miſit in oc-
curſū eorū: erant enim viri confuſi turpiter valde,
& mandauit eis Dauid: Manete in Iericho, donec
creſcat barba veſtra, & tunc reuertimini.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *Dixitq; rex: Vbi eſt? Et dixit Sibah ad regem: Ecce eſt
in domo Machir filij Hammiel de Lodebar.*

5 *Miſitq; rex Dauid, & tulit eum è domo Machir filij
Hammiel de Lodebar.*

6 *Et venit Miphiboſeth filius Ionathan filij Saul ad Da-
uid, & proſtrauit ſe ſuper faciem ſuam, & incuruauit ſe.
Dixitq; Dauid: Miphiboſeth? Et dixit: Ecce ſeruus tuus.*

7 *Dixitq; ei Dauid: Ne timeas, quia faciendo faciam te-
cum miſericordiam propter Ionathan patrem tuum, &
reddere faciam tibi omnem agrum Saul patris tui, & tu
comedes panem ſuper menſam meam ſemper.*

8 *Et incuruauit ſe, & dixit: Quid eſt ſeruus tuus, quia
reſpexiſti ſuper canem mortuum, qui eſt ſicut ego?*

9 *Et vocauit rex Sibah puerum Saul, & dixit ad eum:
Omne quod erat Sauli, & omni domui eius dedi filio do-
mini tui.*

10 *Coles autem ei terram tu, & filij tui, & ſerui tui, &
afferes, & erit filio domini tui panis, & comedet ipſe;
Miphiboſeth autem filius domini tui comedet ſemper pa-
nem ſuper menſam meam. Sibah vero erant quindecim
filij, & viginti ſerui.*

11 *Dixitq; Sibah ad regem: Iuxta omnia, quæ præcepit
Dominus meus rex ſeruo ſuo, ſic faciet ſeruus tuus: &
Miphiboſeth comedet ſuper menſam meam veluti vnus de
filiis regis.*

12 *Miphiboſeth autem erat filius paruus, & nomen eius
Michah: & omnis habitatio domus Sibah ſerui erant Mi-
phiboſeth.*

13 *Miphiboſeth autem manebat in Ieruſalaim: quia ſu-
per menſam regis ſemper comedebat: ipſe claudicabat duo-
bus pedibus ſuis.*

CAP. X.

1 *ET fuit, poſt hæc mortuus eſt rex filiorum Hammon, &
regnauit Chanon filius eius pro eo.*

2 *Dixitq; Dauid: Faciam miſericordiam cum Chanon
filio Nachas, quemadmodum fecit pater eius mecum miſe-
ricordiam, & miſit Dauid ad conſolandum eum per ma-
num ſeruorum ſuorum ſuper patre ſuo, & venerunt ſerui
Dauid in terram filiorum Hammon.*

3 *Dixeruntq; principes filiorum Hammon ad Chanon
dominum ſuum: num honorat Dauid patrem tuum in
oculis tuis, quia miſit ad te conſolatores? nonne vt inue-
ſtigaret ciuitatem, & exploraret eam, & vt euertat eam
miſit Dauid ſeruos ſuos ad te?*

4 *Et tulit Chanon ſeruos Dauid, & raſit dimidium bar-
bæ eorum, & præcidit veſtes eorum per medium vſque ad
nates eorum, & dimiſit eos.*

5 *Et nunciauerunt Dauid, & miſit in occurſum eorum:
erant enim viri confuſi valde, dixitq; rex: Manete in Ie-
richo vſquequo germinet barba veſtra, & reuertemini.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

4 Et dixit rex: Vbi iſte? Et dixit Siba ad regem: Ecce in domo Machir filij Amiel de ipſa Lodabar.

5 Et miſit rex Dauid, & ſumpſit eum de domo Machir filij Amiel de Lodabar.

6 Et aduenit Memphiboſte filius Ionathan filij Saul ad regem Dauid, & cecidit in faciem ſuam, & adorauit eum. Et dixit ei Dauid: Memphiboſte? Et dixit: Ecce ſeruus tuus.

7 Et dixit ei Dauid: Ne timeas, quoniam faciens faciam tecum miſericordiam propter Ionathan patrem tuum, & reſtituam tibi omnem agrum Saul patris patris tui, & tu manducabis panem ſuper menſam meam ſemper.

8 Et Memphiboſte adorauit, & dixit: Quis ſum ſeruus tuus, quia reſpexiſti ſuper canem mortuum ſimilem mihi?

9 Et vocauit rex Siba puerum Saul, & dixit ad eum: Omnia, quęcumque ſunt ipſi Saul, & vniuerſæ domui eius, dedi filio domini tui.

10 Et operare ei terram, tu, & filij tui, & ſerui tui: & introferes filio domini tui panes, & comedet panes: & Memphiboſte filius domini tui manducabit perpetuo panem ſuper menſam meam. Et Siba erant quinque & decem filij, & viginti ſerui.

11 Et dixit Siba ad regem: Iuxta omnia, quæcumque mandauit dominus meus rex ſeruo ſuo, ſic faciet ſeruus tuus: & Memphiboſte comedebat ſuper menſam Dauid, ſicut vnus filiorum ipſius regis.

12 Et ipſi Memphiboſte filius paruus erat, & nomen ei Micha: & omnis habitatio domus Siba, ſerui Memphiboſte.

13 Et memphiboſte habitabat in Hieruſalem: quoniam ſuper menſam regis ipſe ſemper comedebat: & ipſe erat claudus ambobus pedibus ſuis.

CAP. X.

1 ET factum eſt poſt hæc, & mortuus eſt rex filiorum Ammon, & regnauit pro eo Annon filius eius.

2 Et dixit Dauid: Faciam miſericordiam cum Annon filio Naas, quemadmodum fecit pater eius mecum miſericordiam, & miſit Dauid ad conſolandum eum in manu ſeruorum ſuorum de patre eius, & aduenerunt pueri Dauid in terram filiorum Ammon.

3 Et dixerunt principes filiorum Ammon ad Annon dominum ſuum: Numquid eo quod Dauid glorificet patrem tuum coram te, quia miſit tibi conſolatores? Sed nonne vt ſcrutentur ciuitatem, & ſpeculentur eam, & ad conſiderandum eam miſit Dauid pueros ſuos ad te?

4 Et cepit Annon filios Dauid, & raſit barbas eorum, & præcidit mantella eorum in dimidio, vſque ad nates eorum, & dimiſit eos.

5 Et annunciauerunt Dauid de viris, & miſit in obuiam eorum, quoniam erant viri inhonorati valde, & dixit rex: Sedete in Hierico, quoadusque pullulent barbæ veſtræ, & reuertemini.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

4 *Dixitq́; ei Rex, Vbinam eſt? Et dixit Siba ad Regem En eſt in domo Machir filij Hammiel de Lo-debar.*

5 *Tunc miſit Rex Dauid, & tulit eum è domo Machir filij Ammiel de Lo-debar.*

6 *Veniens autem Mephiboſeth filius Iehonathan filij Saulis ad Dauidem, procidit in faciem ſuam, & adorauit: dixitq́; Dauid, Mephiboſeth? Qui reſpondit, En ſeruus tuus.*

7 *Ait ad eum Dauid, Ne timeas: quia faciendo faciam tecum miſericordiam propter Iehonathan patrem tuum, reſtituamq́; tibi vniuerſum agrum Saulis patris tui, & tu comedes panem ad menſam meam ſemper.*

8 *Tunc incuruauit ſe, & dixit, Quid eſt ſeruus tuus quod reſpexiſti ad canem mortuum qui eſt ſicut ego?*

9 *Vocauit poſt hæc Rex Siba puerum Saulis, & dixit ei Quicquid erat Sauli, & vniuerſæ familiæ eius, dedi filio domini tui.*

10 *Coles autem ei terram tu & filij tui & ſerui tui, & afferes, vt ſit filio domini tui panis quem ipſe comedat: Mephiboſeth autem filius domini tui comedet ſemper panem ad menſam meam. Erant vero ipſi Siba quindecim filij & viginti ſerui.*

11 *Reſpondit Siba Regi, Iuxta omnia quæ præcepit dominus meus Rex ſeruo ſuo, ſic faciet ſeruus tuus: quanquam Mephiboſeth comederet ſuper menſam meam veluti vnus de filiis Regis.*

12 *Porro ipſi Mephiboſeth erat filius paruus, cui nomen erat Micha: vniuerſa autem habitatio domus Siba, ſerui erant Mephiboſeth.*

13 *Mephiboſeth igitur manebat in Ieruſalaim, quod ſuper menſam Regis ſemper comederet: ipſe autem claudicabat ambobus pedibus ſuis.*

CAP. X.

1 *FVit autem poſt hæc, mortuus eſt Rex filiorum Ammon, & regnauit Hanun filius eius pro eo.*

2 *Dixitq́; Dauid, Faciam miſericordiam cum Hanun filio Nahas, quemadmodum fecit pater eius mecum miſericordiam. Et miſit Dauid vt conſolaretur eum per manum ſeruorum ſuorum ſuper patre ſuo: venerunt itaque ſerui Dauidis in terram filiorum Ammon.*

3 *Dixeruntq́; principes filiorum Ammon ad Hanun dominum ſuum, Num honorat Dauid patrem tuum in oculis tuis, quia miſit ad te conſolatores? nonne vt inueſtigaret vrbem, & exploraret eam, atque ſcrutaretur eam, miſit Dauid ſeruos ſuos ad te?*

4 *Tulit itaque Hanun ſeruos Dauidis, & raſit dimidium barbæ eorum, atque veſtes eorum præſcidit ad medium, id eſt, vſque ad nates eorum, & dimiſit eos.*

5 *Renuntiauerunt autem Dauidi, qui miſit in occurſum eorum (erant enim viri confuſi valde) dixitq́; Rex, Manete in Ieriho, donec germinauerit barba veſtra, & reuertemini.*

Vulgat. Editio.

6 Videntes autem filij Ammon quod iniuriam feciſſent Dauid, miſerunt, & conduxerunt mercede Syrum Rohob,& Syrum Soba,viginti millia peditum,& à rege Maacha mille viros, & ab Iſtob duodecim millia virorum.

7 Quod cum audiſſet Dauid,miſit Ioab & omnem exercitum bellatorum.

8 Egreſſi ſunt ergo filij Ammon, & direxerunt aciem ante ipſum introitum portæ: Syrus autem Soba,& Rohob,& Iſtob, & Maacha ſeorſum erant in campo.

9 Videns igitur Ioab quod præparatum eſſet aduerſum ſe prælium, & ex aduerſo & poſt tergum, elegit ex omnibus electis Iſrael, & inſtruxit aciem contra Syrum:

10 Reliquam autem partem populi tradidit Abiſai fratri ſuo, qui direxit aciem aduerſus filios Ammon.

11 Et ait Ioab: Si præualuerint aduerſum me Syri, eris mihi in adiutorium: ſi autem filij Ammon præualuerint aduerſum te,auxiliabor tibi.

12 Eſto vir fortis, & pugnemus pro populo noſtro, & ciuitate Dei noſtri: Dominus autem faciet quod bonum eſt in conſpectu ſuo.

13 Inijt itaque Ioab & populus qui erat cum eo, certamen contra Syros:qui ſtatim fugerunt a facie eius.

14 Filij autem Ammon videntes quia fugiſſent Syri,fugerunt & ipſi à facie Abiſai,& ingreſſi ſunt ciuitatem: reuerſuſque eſt Ioab à filijs Ammon, & venit Ieruſalem.

15 Videntes igitur Syri quoniam corruiſſent coram Iſrael,congregati ſunt pariter.

16 Miſitque Adarezer, & eduxit Syros, qui erant trans fluuium, & adduxit eorum exercitum: Sobach autem,magiſter militiæ Adarezer, erat princeps eorum.

17 Quod cum nunciatum eſſet Dauid, contraxit omnem Iſraelem,& tranſiuit Iordanem, venitque in Helam:& direxerunt aciem Syri ex aduerſo Dauid,& pugnauerunt contra eum.

18 Fugeruntque Syri à facie Iſrael & occidit Dauid de Syris ſeptingentos currus, & quadraginta millia equitum:& Sobach principem militię percuſſit: qui ſtatim mortuus eſt.

19 Videntes autem vniuerſi reges,qui erant in pręſidio Adarezer, ſe victos eſſe ab Iſrael,expauerunt & fugerunt quinquaginta & octo millia coram Iſrael. Et fecerunt pacem cum Iſrael: & ſeruierunt eis, timueruntque Syri auxilium præbere vltra filijs Ammon.

CAP. XI.

* 1. Pa. 20 1.

1 FActum eſt autem, * vertente anno, eo tempore quo ſolent reges ad bella procedere, miſit Dauid Ioab,& ſeruos ſuos cum eo, & vniuerſum Iſrael, & vaſtauerunt filios Ammon, & obſederunt Rabba:Dauid autem remanſit in Ieruſalem.

2 Dum hæc agerentur, accidit vt ſurgeret Dauid de ſtrato ſuo poſt Meridiem,& deambularet in ſolario domus regiæ: viditque mulierem ſe lauantem,ex aduerſo ſuper ſolarium ſuum: erat autem mulier pulchra valde.

Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.

6 *Viderunt autem filij Hammon quod abominationem fecerant Dauid, & miſerunt filij Hammon, & mercede conduxerunt Aram Bethrechob, & Aram Sobah viginti millia peditum, & à rege Mahachah mille viros, & ab Iſtob duodecim millia virorum.*

7 *Et audiuit Dauid, & miſit Ioab, & omnem exercitum robuſtorum.*

8 *Egreſſi ſunt autem filij Hammon, & diſpoſuerunt bellum ad oſtium portæ: è regione Aram Sobah, & Rechob, & Iſtob, & Mahachah ſeorſum in agro.*

9 *Et vidit Ioab quod eſſet contra ſe facies belli ante, & retro, & elegit ex omnibus electis in Iſrael, & ordinauit ſe in occurſum Aram.*

10 *Reſiduum vero populi tradidit in manu Abiſai fratris ſui, & diſpoſuit ſe in occurſum filiorum Hammon.*

11 *Dixitq́ꝫ: Si robuſtior fuerit Aram me, eris mihi in ſalutem, ſi vero filij Hammon robuſtiores fuerint te, veniam ad ſeruandum te.*

12 *Robora te, & eſto robuſtus pro populo noſtro, & pro ciuitatibus Dei noſtri: Dominus autem faciat quod bonum eſt in oculis ſuis.*

13 *Et appropinquauit Ioab, & populus qui erat ſecum ad prælium contra Aram, & fugerunt à facie eius.*

14 *Et filij Hammon viderunt quod fugeret Aram, & fugerunt a facie Abiſai, & ingreſſi ſunt ciuitatem: reuerſusq́ꝫ eſt Ioab à filiis Hammon, & venit in Ieruſalaim.*

15 *Viditq́ꝫ Aram quod cæſus eſſet coram Iſrael, & congregati ſunt pariter.*

16 *Et miſit Hadarhezer, & eduxit Aram qui erat trans flumen, & venerunt ad exercitum eorum: & Sobach princeps militiæ Hadarhezer erat ante eos.*

17 *Et nunciatum eſt Dauid, & congregauit omnem Iſrael, tranſiuitq́ꝫ Iarden, & venerunt ad exercitum eorum, & ordinauerunt ſe Aram in occurſum Dauid, & pugnauerunt cum eo.*

18 *Et fugit Aram à facie Iſrael, & interfecit Dauid de Aram ſeptingentos currus, & quadraginta millia equitum, & Sobach principem exercitus eius percuſſit, & mortuus eſt ibi.*

19 *Et viderunt omnes reges ſerui Hadarheſer qui cæſi eſſent coram Iſrael, & fecerunt pacem Iſrael. Et ſeruierunt eis, timueruntq́ꝫ Aramai venire ad ſeruandum vltra filios Hammon.*

CAP. XI.

1 *ET fuit, in reuerſione anni, tempore quo egrediuntur reges, miſit Dauid Ioab, et ſeruos ſuos cum eo, et omnem Iſrael, et vaſtauerunt filios Hammon, et obſederunt Rabbah: Dauid autem manebat in Ieruſalaim.*

2 *Et fuit, tempore veſpertino ſurrexit Dauid de ſtratu ſuo, et deambulabat ſuper tectum domus regiæ, et vidit mulierem lauantem ſe è tecto, (et mulier erat decora aſpectu valde.)*

Tranſl. ex Septuag.

6 Et viderunt filij Ammon, quia ignominia affecti ſunt populus Dauid, & miſerunt filij Ammon, & mercede conduxerunt Syriam Bethraam, & Syriam Suba, & Rhoob, viginti millia peditum, & regem Amalec mille viros, & Iſtob duodecim millia virorum.

7 Et audiuit Dauid & miſit Ioab, & omnem virtutem, ipſos potentes.

8 Et exierunt filij Ammon, & inſtruxerunt bellum apud oſtium portæ, Syria Suba, & Roob, & Iſtob, & Amalec ſoli in agro.

9 Et vidit Ioab, quia erat ad ſe contraria facies prælij è loco ad faciem, ex aduerſo, & à tergo, & elegit ex omnibus adoleſcentibus Iſrael & ſtruxerunt aciem ex aduerſo Syriæ.

10 Et reſiduum populi dedit in manu Abeſſa fratris ſui, & ſtruxerunt aciem ex aduerſo filiorum Ammon:

11 Et dixit: Si inualuerit Syria ſuper me, & eritis mihi in ſalutem, & ſi inualuerint filij Ammon ſuper te, & erimus ad ſaluandum te.

12 Viriliter age, & inualeſcamus pro populo noſtro, & pro ciuitatibus Dei noſtri: & Dominus faciet, quod bonum in oculis ſuis.

13 Et aduenit Ioab, & populus eius cum eo in prælium erga Syriam, & fugerunt à facie eius.

14 Et filij Ammon viderunt quia fugit Syria, & fugerunt à facie Abeſſa, & intrarunt in ciuitatem, & reuertit Ioab à filijs Ammon, & aduenit in Hieruſalem.

15 Et vidit Syria, quia cecidit ante Iſrael, & congregati ſunt in idipſum.

16 Et miſit Adraazar, & congregauit Syriam, quæ de trans flumine Chalamac, & aduenerunt in Ælam, & Sobac princeps virtutis Adraazar ante eos.

17 Et nunciatum eſt Dauid, & congregauit vniuerſum Iſrael, & tranſiuit Iordanem, & aduenit in Ælam, & aciem ſtruxit Syria ex aduerſo Dauid, & pugnauerunt cum eo.

18 Et fugit Syria à facie Iſrael. & ſuſtulit Dauid de Syria ſeptingentos currus, & quadraginta millia equitum, & Sobac principem virtutis eius percuſſit, & mortuus eſt ibi.

19 Et viderunt omnes reges ſerui Adraazar, quia ceciderunt ante Iſrael & confugerunt ad Iſrael, & ſeruierunt eis, & timuit Syria ſaluare vltra filios Ammon.

CAP. XI.

1 ET factum eſt reuertente anno ad tempus egreſſionis regum, & miſit Dauid Ioab, & pueros ſuos cum eo, & omnem Iſrael, & diſperdiderunt filios Ammon, & obſederunt ſuper Rhabbath, & Dauid ſedit in Hieruſalem.

2 Et factum eſt ad veſperam, & ſurrexit Dauid de cubili ſuo, & ambulabat ſuper ſolarium domus regis, & vidit mulierem lauantem ſe de ſolario, & mulier pulchra ſpecie valde.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

6 *Videntes autem filij Ammon quod rem fœdam feciſſent Dauidi, miſerunt, & conduxerunt de Aram Beth-rehob, & Aram Soba viginti millia peditum, & à Rege Maachah mille viros, & ab Iſ-tob duodecim millia virorum.*

7 *Quod audiens Dauid, miſit Ioab, & omnem exercitum robuſtorum.*

8 *Egreſſi ſunt autem filij Ammon, & diſpoſuerunt bellum ad oſtium portæ: Aram vero Sobah, & Rehob, & Iſ-tob, & Maachah, ſeorſum in agro.*

9 *Videns vero Ioab quod eſſet contra ſe facies belli antè & retrò, elegit aliquot ex omnibus electis Iſraelis, & ordinauit aciem in occurſum Aram.*

10 *Reſiduum vero populi tradidit in manum Abiſai fratris ſui, & ordinauit aciem in occurſum filiorum Ammon.*

11 *Dixitque, Si robuſtior fuerit Aram me, eris mihi in ſalutem: ſi vero filij Ammon robuſtiores fuerint te, ibo ad ſeruandum te.*

12 *Robora te, & eſto robuſtus pro populo noſtro & pro ciuitatibus Dei noſtri: Iehouah autem faciat quod bonum eſt in oculis ſuis.*

13 *Appropinquauit igitur Ioab, & populus qui cum eo erat, ad prælium contra Aram, & fugerunt à facie eius.*

14 *Filij autem Ammon videntes quod fugeret Aram, fugerunt & ipſi à facie Abiſai, ingreſſique ſunt ciuitatem: reuerſuſque eſt Ioab à filiis Ammon, & venit in Ieruſalaim.*

15 *Quum autem vidiſſet Aram quod cæſus eſſet coram Iſraele, congregauerunt ſeſe pariter.*

16 *Miſitque Hadarezer, & eduxit Aram qui erat vltra Flumen, & venerunt ad Helam: & Sobach princeps militiæ Hadarezer, erat ante eos.*

17 *Nuntiatum eſt autem Dauidi: qui congregauit vniuerſum Iſraelem, tranſiuitque Iarden, ac venerunt ad Helam: ordinauerunt vero aciem Aramæi in occurſum Dauidis, & præliati ſunt contra eum.*

18 *Fugit autem Aram à facie Iſraelis, & interfecit Dauid de Aram ſeptingentos currus & quadraginta millia equitum, Sobach quoque principem exercitus illius percuſſit, & mortuus eſt illic.*

19 *Quum autem vidiſſent omnes Reges ſerui Hadarezer quod cæſi eſſent coram Iſraele, fecerunt pacem cum Iſraele, ac ſeruierunt eis, timueruntque Aramæi venire ad ſeruandum vltra filios Ammon.*

CAP. XI.

1 *FVit autem, reuertente anno, tempore quo egrediuntur Reges, miſit Dauid Ioab atque ſeruos ſuos cum eo, vniuerſum quoque Iſraelem, et vaſtauerunt filios Ammon, atque obſederunt Rabbah: Dauid autem manebat in Ieruſalaim.*

2 *Fuit vero ſub tempus veſpertinum quum ſurrexiſſet Dauid de ſtratu ſuo, et deambularet ſuper tectum domus regiæ, vidit mulierem lauantem ſe, è tecto: eratque mulier decora aſpectu valde.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Miſit ergo rex, & requiſiuit quæ eſſet mulier.
Nunciatumque eſt ei quod ipſa eſſet Bethſabee fi-
lia Eliam, vxor Vriæ Hethæi.
Miſſis itaque Dauid nuncijs, tulit eam: quæ cum
ingreſſa eſſet ad illum dormiuit cum ea: * ſtatim-
que ſanctificata eſt ab immunditia ſua:

* Leu. 15. 18.

Et reuerſa eſt in domum ſuam concepto fœtu.
Mittenſque nunciauit Dauid, & ait: Concepi.

Miſit autem Dauid ad Ioab, dicens: Mitte ad me
Vriam Hethæum. Miſitque Ioab Vriam ad Dauid.

Et venit Vrias ad Dauid. Quæſiuitque Dauid
quam recte ageret Ioab, & populus, & quomodo
adminiſtraretur bellum.
Et dixit Dauid ad Vriam: Vade in domum
tuam, & laua pedes tuos. Et egreſſus eſt Vrias de
domo regis, ſecutuſque eſt eum cibus regius.

Dormiuit autem Vrias ante portam domus re-
giæ cum alijs ſeruis domini ſui, & non deſcendit
ad domum ſuam.
Nunciatumque eſt Dauid à dicentibus: Non iuit
Vrias in domum ſuam. Et ait Dauid ad Vriam:
Numquid non de via veniſti? quare non deſcendi-
ſti in domum tuam?
Et ait Vrias ad Dauid: Arca Dei, & Iſrael, & Iuda
habitant in papilionibus, & dominus meus Ioab, &
ſerui domini mei ſuper faciem terræ manent: &
ego ingrediar domum meam, vt comedam & bi-
bam, & dormiam cum vxore mea? per ſalutem
tuam, & per ſalutem animæ tuæ non faciam rem
hanc.
Ait ergo Dauid ad Vriam: Mane hic etiam hodie,
& cras dimittam te. Manſit Vrias in Ieruſalem in
die illa & altera:
Et vocauit eum Dauid vt comederet coram ſe &
biberet, & inebriauit eum: qui egreſſus veſpere,
dormiuit in ſtrato ſuo cum ſeruis domini ſui, &
in domum ſuam non deſcendit.

Factum eſt ergo mane, & ſcripſit Dauid epiſto-
lam ad Ioab: miſitque per manum Vriæ.

Scribens in epiſtola: Ponite Vriam ex aduerſo
belli, vbi fortiſſimum eſt prælium: & derelinquite
eum vt percuſſus intereat.
Igitur cum Ioab obſideret vrbem, poſuit Vriam
in loco vbi ſciebat viros eſſe fortiſſimos.

Egreſſique viri de ciuitate, bellabant aduerſum
Ioab, & ceciderunt de populo ſeruorum Dauid, &
mortuus eſt etiam Vrias Hetthæus.

Miſit itaque Ioab, & nunciauit Dauid omnia
verba prælij:
Præcepitque nuncio dicens: Cum compleueris
vniuerſos ſermones belli ad regem.

Si eum videris indignari, & dixerit: Quare ac-
ceſſiſtis ad murum, vt præliaremini? an ignoraba-
tis quod multa deſuper ex muro tela mittantur?

Quis percuſſit Abimelech filium Ierobaal? * non-
ne mulier miſit ſuper eum fragmen molæ de mu-
ro, & interfecit eum in Thebes? quare iuxta mu-
rum acceſſiſtis? dices: Etiam ſeruus tuus Vrias Het-
thæus occubuit.

* Iud. 9. 21.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Miſitq́; Dauid, & requiſiuit de muliere, & dixit qui-*
dam: Nonne hæc eſt Bathſebah filia Eliam vxor Vrijah
Chittai.
4 *Et miſit Dauid nuncios, & tulit eam, & ingreſſa eſt ad*
eum, & rem habuit cum ea, & ipſa purgabat ſe ab im-
munditia ſua,

5 *Et reuerſa eſt in domum ſuam, & concepit mulier. Et*
miſit, & nunciauit Dauid, & dixit: Prægnans ſum.

6 *Et miſit Dauid ad Ioab: Mitte ad me Vrijah Chittæum,*
& miſit Ioab Vrijah ad Dauid.

7 *Et venit Vrijah ad eum, & interrogauit Dauid de pace*
Ioab, & de pace populi, & de pace belli.

8 *Dixitq́; Dauid ad Vrijah: Deſcende in domum tuam,*
& laua pedes tuos. Et egreſſus eſt Vrijah è domo regis, &
egreſſus eſt poſt eum donum regium.

9 *Et dormiuit Vrijah ad oſtium domus regis cum omni-*
bus ſeruis domini ſui, & non deſcendit in domum ſuam.

10 *Et nunciauerant Dauid, dicendo: Non deſcendit Vrijah*
in domum ſuam: Dixitq́; Dauid ad Vrijah: Nonne de via
tu venis? quare non deſcendiſti in domum tuam?

11 *Dixitq́; Vrijah ad Dauid: Arca, & Iſrael, & Iehudah*
manet in tabernaculis, & dominus meus Ioab, & ſerui
domini mei in ſuperficie agri manent, & ego ingrediar
domum meam, vt comedam, & bibam, & dormiam cum
vxore mea? per vitam tuam & vitam animæ tuæ non fa-
ciam hoc.

12 *Dixitq́; Dauid ad Vrijah: Mane hic etiam hodie, &*
cras dimittam te, & manſit Vrijah in Ieruſalaim die il-
la, & ſequenti.
13 *Et vocauit eum Dauid, & comedere fecit ante ſe, &*
bibere, & inebriauit eum, & egreſſus eſt veſperi ad dor-
miendum in ſtratu ſuo cum ſeruis domini ſui, & in do-
mum ſuam non deſcendit.

14 *Et fuit, mane ſcripſit Dauid litteras ad Ioab, & miſit*
per manum Vrijah.

15 *Et ſcripſit in litteris dicendo: Ponite Vrijah è regione*
prælij fortis, & reuertimini ab eo, & percutiatur, & mo-
riatur.
16 *Et fuit, cum obſeruaret Ioab ciuitatem, poſuit Vrijah*
in loco in quo cognouit quod eſſent viri fortes.

17 *Et egreſſi ſunt viri ciuitatis, & pugnauerunt cum*
Ioab, & mortui ſunt de populo, de ſeruis Dauid, & mor-
tuus eſt etiam Vrijah Chittæus.

18 *Miſitq́; Ioab, & nunciauit Dauid omnia verba prælij.*

19 *Et præcepit nuncio dicendo: Cum compleueris vniuerſa*
verba prælij loqui ad regem.

20 *Erit, ſi aſcenderit furor regis, & dixerit tibi: quare ac-*
ceſſiſtis ad ciuitatem vt præliaremini, nonne ſcitis quod
proijciunt è muro.

21 *Quis percuſſit Abimelech filium Ierubbeſeth, nonne*
mulier proiecit ſuper eum fragmen molæ è muro, & mor-
tuus eſt in Tebes: vt quid acceſſiſtis ad murum? dices:
etiam ſeruus tuus Vrijah Chittæus mortuus eſt.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et miſit Dauid, & quæſiuit mulierem, & dixit: Nonne hæc Berſabee filia Eliab, vxor Vriæ Chettæi?	3	*Et miſit Dauid, ac inquiſiuit de muliere, & dixit quidam, Nonne hæc eſt Bath-ſeba filia Eliam uxor Vrijah Hittæi?*
Et miſit Dauid nuncios, & ſumpſit eam, & intrauit ad eam, & dormiuit cum ea, & hæc ſanctificata ab immunditia ſua.	4	*Tum miſit Dauid nuntios, & tulit eam: quæ ingreſſa eſt ad eum, & rem habuit cum ea. (ipſa autem purgauerat ſe ab immunditia ſua) reuerſaq́; eſt in domum ſuam.*
Et reuertit in domum ſuam, & in vtero cepit mulier, & mittens annunciauit Dauid, & dixit: Ego quidem in ventre habeo.	5	*Mulier concepiſſe ſe ſentiens, miſit, & renuntiauit Dauid, his verbis, Prægnans ſum.*
Et miſit Dauid ad Ioab, dicens: Mitte ad me Vriam Chettæum, & miſit Ioab Vriam ad Dauid.	6	*Miſit itaque Dauid ad Ioab hiſce mandatis, Mitte ad me Vrijah Hittæum. Et miſit Ioab Vrijah ad Dauidem.*
Et aduenit Vrias, & intrauit ad eum, & interrogauit Dauid ad pacem Ioab, & ad pacem populi, & ad pacem belli.	7	*Quum veniſſet Vrijah ad eum, interrogauit eum de pace Ioab, & de pace populi, & de pace belli.*
Et dixit Dauid Vriæ: Deſcende in domum tuam, & laua pedes tuos, & exiuit Vrias è domo regis, & exiuit poſt eum demenſum regis.	8	*Dixit præterea Dauid ad Vrijah, Deſcende in domum tuam, & laua pedes tuos. Egreſſum autem Vrijah è domo Regis, egreſſum eſt & poſt eum donum regium.*
Et dormiuit Vrias apud oſtium regis cum ſeruis domini ſui, & non deſcendit in domum ſuam.	9	*At dormiuit Vrijah ad oſtium domus regiæ cum omnibus ſeruis domini ſui, neque deſcendit in domum ſuam.*
Et annunciauerunt Dauid dicentes: Quia non deſcendit Vrias in domum ſuam, & dixit Dauid ad Vriam: Nonne ex itinere tu venis? quid, quod non deſcendiſti in domum tuam?	10	*Quod renuntiauerunt Dauidi, dicendo, Non deſcendit Vrijah in domum ſuam. Tum dixit Dauid ad Vrijah, Nonne de via tu venis? quare ergo non deſcendiſti in domum tuam?*
Et dixit Vrias ad Dauid: Arca, & Iſrael, & Iudas habitant in tabernaculis, & dominus meus Ioab, & ſerui domini mei ſuper faciem agri caſtrametantur, & ego intrabo in domum meam ad manducandum, & bibendum, & dormiendum cum vxore mea? quomodo? viuit anima tua, ſi faciam verbum hoc.	11	*Reſpondit Vrijah Dauidi, Arca, & Iſrael, & Iehudah manent in tabernaculis, præterea dominus meus Ioab & ſerui domini mei in ſuperficie agri manent, & ego ingrediar domum meam, vt comedam, & bibam, dormiamq́; cum vxore mea? per vitam tuam & vitam animæ tuæ ſi faciam hoc.*
Et dixit Dauid ad Vriam: Sede hic etiam hodie, & cras dimittam te, & ſedit Vrias in Hieruſalem in die illa, & craſtina.	12	*Dixit itaque Dauid ad Vrijah, Mane hic etiam hodie, & cras dimittam te. Manſit ergo Vrijah in Ieruſalaim die illa, & in craſtino.*
Et vocauit eum Dauid, & manducauit coram eo, & bibit, & inebriauit eum, & egreſſus eſt veſpere ad dormiendum ſuper cubile ſuum cum ſeruis domini ſui, & in domum ſuam non deſcendit.	13	*Poſt hæc vocauit eum Dauid, & comedit ante illum, & bibit, & inebriauit eum: & egreſſus eſt veſperi ad dormiendum in ſtratu ſuo cum ſeruis domini ſui, in domum verò ſuam non deſcendit.*
Et factum eſt mane, & ſcripſit Dauid libellum ad Ioab, & miſit in manu Vriæ.	14	*Mane autem facto ſcripſit Dauid litteras ad Ioab, quas miſit per manum Vrijah:*
Et ſcripſit in libello, dicens: Induc Vriam ex aduerſo prælij validi, & reuertemini à tergo eius, & percutietur, & morietur.	15	*Scripſit autem in litteris hunc in modum. Ponite Vrijah e regione prælij fortis, poſtea reuertimini à tergo eius, vt percutiatur, & moriatur.*
Et factum eſt in obſeruando Ioab ſuper ciuitatem, & poſuit Vriam in locum, vbi ſciebat, quia viri virtutis illic.	16	*Fuit igitur quum obſideret Ioab ciuitatem, poſuit Vrijah in loco vbi ſciebat viros eſſe fortiſſimos.*
Et exierunt viri ciuitatis, & pugnabant cum Ioab & ceciderunt de populo, de ſeruis Dauid, & mortuus eſt etiam Vrias Chettæus.	17	*Egreſſi ergo ciues ciuitatis pugnauerunt cum Ioab: cecideruntq́; aliquot de populo, de ſeruis Dauidis: ſed & mortuus eſt Vrijah Hittæus.*
Et miſit Ioab, & annunciauit Dauid omnia verba prælij ad loquendum ad regem.	18	*Miſitq́; Ioab, & renuntiauit Dauidi omnia geſta prælij:*
Et mandauit nuncio dicens: In conſummando omnia verba prælij loqui ad regem.	19	*Ac præcepit nuntio, dicendo, Quum finem feceris narrandi ad Regem vniuerſa geſta prælij,*
Et erit ſi aſcenderit furor regis, & dixerit tibi: Quid, quod appropinquaſtis ad ciuitatem pugnare? Nonne ſciebatis, quia ſagittabũt deſuper muro?	20	*Sic facies, ſi excitetur furor Regis, & dixerit tibi, Quare acceſſiſtis propius ad vrbem vt præliaremini? nonne ſciebatis quod proijcerent è muro?*
Quis percuſſit Abimelech filium Ierobaal filij Ner? Nonne mulier proiecit fragmentum molæ ſuper eum deſuper muro, & mortuus eſt in Thamaſi? vt quid acceſſiſtis ad murum? & dices: Etiam ſeruus tuus Vrias Chettæus mortuus eſt.	21	*Quis percuſſit Abimelech filium Ierubbeſeth? nonne mulier proiecit ſuper eum fragmen molæ è muro, & mortuus eſt in Thebes? quare inquam acceſſiſtis ad murum? tum dices, Etiam ſeruus tuus Vrijah Hitthæus mortuus eſt.*

Vulgat. Editio.

22 Abijt ergo nuncius, & venit, & narrauit Dauid
omnia, quæ ei præceperat Ioab.

23 Et dixit nuncius ad Dauid: Præualuerunt aduer-
ſum nos viri, & egreſſi ſunt ad nos in agrum: nos
autem facto impetu perſecuti eos ſumus vſque ad
portam ciuitatis.

24 Et direxerunt iacula ſagittarij ad ſeruos tuos ex
muro deſuper: mortuique ſunt de ſeruis regis,
quinetiam ſeruus tuus Vrias Hethęus mortuus eſt.

25 Et dixit Dauid ad nuncium: Hęc dices Ioab: Non
te frangat iſta res: varius enim euentus eſt belli,
nunc hunc, & nunc illum conſumit gladius: con-
forta bellatores tuos aduerſus vrbem, vt deſtruas
eam, & exhortare eos.

26 Audiuit autem vxor Vriæ, quod mortuus eſſet
Vrias vir ſuus, & planxit eum.

27 Transfacto autem luctu miſit Dauid, & intro-
duxit eam in domum ſuam, & facta eſt ei vxor,
peperitque ei filium: & diſplicuit verbum hoc,
quod fecerat Dauid, coram Domino.

*CAP. XII.

1 Miſit ergo Dominus Nathan ad Dauid: qui
cum veniſſet ad eum, dixit ei: Duo viri erant
in ciuitate vna, vnus diues, & alter pauper.

2 Diues habebat oues, & boues plurimos valde.

3 Pauper autem nihil habebat omnino, præter
ouem vnam paruulam, quam emerat, & nutrierat,
& quæ creuerat apud eum cum filijs eius ſimul, de
pane illius comedens, & de calice eius bibens, & in
ſinu illius dormiens: eratque illi ſicut filia.

4 Cum autem peregrinus quidam veniſſet ad diui-
tem, parcens ille ſumere de ouibus, & de bobus
ſuis, vt exhiberet conuiuium peregrino illi, qui ve-
nerat ad ſe, tulit ouem viri pauperis, & præparauit
cibos homini qui venerat ad ſe.

5 Iratus autem indignatione Dauid aduerſus ho-
minem illum nimis, dixit ad Nathan: Viuit Domi-
nus, quoniam filius mortis eſt vir qui fecit hoc.

6 * Ouem reddet in quadruplum, eo quod fecerit
verbum iſtud, & non pepercerit.

* Exo. 22. 2.

7 Dixit autem Nathan ad Dauid: Tu es ille vir.
Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ego vnxi te in re-
gem ſuper Iſrael, & ego erui te de manu Saul:

8 Et dedi tibi domum domini tui, & vxores do-
mini tui in ſinu tuo, dedique tibi domum Iſrael, &
Iuda: & ſi parua ſunt iſta, adijciam tibi multo ma-
iora.

Quare

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

22 *Et abiit nuncius, & venit, & nunciauit Dauid omnia*
pro quibus miſerat eum Ioab.

23 *Et dixit nuncius ad Dauid: Præualuerunt aduerſum*
nos viri, & egreſſi ſunt aduerſum nos in agrum & fui-
mus contra eos vſque ad oſtium portæ.

24 *Et iecerunt iaculatores in ſeruos tuos è muro: &*
mortui ſunt è ſeruis regis, & etiam ſeruus tuus Vrijah
Chittæus mortuus eſt.

25 *Dixitq́; Dauid ad nuncium: Sic dices ad Ioab: Ne*
diſpliceat in oculis tuis hoc, quia hunc ſicut illum conſu-
mit gladius: robora bellum tuum contra vrbem, & deſtrue
eam, & conforta eum.

26 *Et audiuit vxor Vrijah, quod mortuus eſt Vrijah vir*
ſuus, & planxit ſuper virum ſuum.

27 *Tranſiuitq́; luctus, & miſit Dauid, & collegit eam in*
domum ſuam, & fuit ei vxor. & peperit ei filium: diſpli-
cuitq́; quod fecit Dauid in oculis Domini.

CAP. XII.

1 *Miſit autem Dominus Nathan ad Dauid: & venit*
ad eum: dixitq́; ei: Duo viri erant in ciuitate
vna, vnus diues, & alter pauper.

2 *Diuiti erant oues, & boues multi valdè.*

3 *Pauperi vero non erat quicquam, præter agnam vnam*
paruam, quam emerat, & victum præbuerat ei, & creue-
rat ſecum, & cum filiis ſuis pariter de buccella eius com-
edebat, & de calice eius bibebat, & in ſinu eius dormie-
bat, eratq́; illi ſicut filia.

4 *Et venit viator ad virum diuitem, & pepercit ſumere*
de pecudibus ſuis, & de bobus ſuis ad parandum viatori,
qui venerant ad eum, & tulit agnam viri pauperis, &
parauit eam viro, qui venerat ad eum.

5 *Et iratus eſt furor Dauid in virum valde, dixitq́; ad*
Nathan: Viuit Dominus, quia obnoxius morti eſt vir, qui
fecit hoc.

6 *Et agnam reſtituet bis quadruplicatam pro eo, quod*
fecit hoc, & ei non pepercit.

7 *Dixitq́; Nathan ad Dauid: Tu es vir. Sic dicit Domi-*
nus Deus Iſrael: Ego vnxi te, vt eſſes rex ſuper Iſraël, &
erui te de manu Saul.

8 *Dediq́; tibi domum domini tui, & vxores domini tui*
in ſinu tuo, & tradidi tibi domum Iſrael, & Iehudah,
& ſi parum eſt, adiiciam tibi ſimilia, & ſimilia.

Quare

Tranſl. ex Septuag.

Et iuit nuncius Ioab ad regem in Hieruſalem, 22
& aduenit,& annunciauit Dauid omnia,quæcum-
que annunciarat ei Ioab,omnia verba prælij,& in
dignatus eſt Dauid in Ioab , & dixit ad nuncium:
Vt quid acceſſiſtis ad ciuitatem præliando? Nonne
ſciebatis, quia percutiemini è muro? Quis percuſ-
ſit Abimelech filium Ierobaal? Nonne mulier pro
iecit ſuper eum fragmentum molæ è muro , &
mortuus eſt in Tamaſi? Vt quid acceſſiſtis ad mu-
rum.
Et dixit nuncius ad Dauid: Quia inualuerunt ſu- 23
per nos viri,& exierunt ſuper nos in agrum,& fui-
mus ſuper eos vſque ad oſtium portæ.

Et ſagittauerunt ſagittantes in ſeruos tuos de- 24
ſuper muro: & mortui ſunt de pueris regis , & et-
iam ſeruus tuus Vrias Chettæus mortuus eſt.

Et dixit Dauid ad nuncium: Hæc dices ad Ioab: 25
Ne malum ſit in oculis tuis verbum hoc: quoniam
interdum quidem ſic, & interdum ſic comedet
gladius: fac inualeſcere prælium tuum in ciuita-
tem,& deſtrue eam,& conforta eam.

Et audiuit mulier Vriæ, quia mortuus eſt Vrias 26
vir ſuus,& planxit virum ſuum.

Et tranſiit luctus , & miſit Dauid , & conduxit 27
eam in domum ſuam, & facta eſt ei in vxorem , &
peperit ei filium : & malum apparuit verbum in
oculis Domini.

CAP. XII.

ET miſit Dominus Nathan prophetam ad Da- 1
uid:& intrauit ad eum , & dixit ei : Duo erant
viri in ciuitate vna, vnus diues,& vnus pauper.

Et diuiti erant greges , & armenta boum multa 2
valde.
Et pauperi nihil, niſi agna vna parua, quam ac- 3
quiſiuerat,& reſeruauerat, & educauerat eam, &
creuerat cum eo, & cum filijs eius in idipſum, de
pane eius edebat, & de poculo eius bibebat , & in
ſinu eius dormiebat,& erat ei tanquam filia.

Et venit viator viro diuiti , & pepercit ſumere 4
de gregibus ſuis,& de armentis ſuis ad faciendum
hoſpiti viatori,qui venerat ad ipſum, & cepit ag-
nam pauperis,& fecit eam viro,qui venerat ad ſe.

Et indignatus eſt ira Dauid valde viro , & dixit 5
Dauid ad Nathan: Viuit Dominus,quia filius mor-
tis vir,qui fecit hoc.

Et agnam reddet in ſeptuplum pro eo, quod fe- 6
cit verbum illud , & pro eo, quod non pepercit.

Et dixit Nathan ad Dauid: Tu es vir, qui feciſti 7
hoc. Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ego ſum,qui
vnxi te in regem ſuper Iſrael , & ego quidem erui
te de manu Saul:
Et dedi tibi domum domini tui,& mulieres do- 8
mini tui in ſinu tuo,& dedi tibi domum Iſrael, &
Iuda: & ſi parum eſt, adijciam tibi ſecundum hæc.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Abiit ergo nuntius: qui quum acceſſiſſet , renuntiauit*
Dauidi omnia pro quibus miſerat eum Ioab.

23 *Dixit præterea nuntius Dauidi , Præualuerunt aduer-*
ſum nos viri , & egreſſi ſunt aduerſum nos in agrum:
perſequuti autem ſumus eos vſque ad oſtium portæ.

24 *At iaculati ſunt iaculatores in ſeruos tuos è muro, &*
mortui ſunt aliquot è ſeruis Regis , & etiam ſeruus
tuus Vrijah Hittæus mortuus eſt.

25 *Dixit itaque Dauid nuntio , Sic dices ad Ioab , Ne*
diſpliceat in oculis tuis hoc: quia hunc ſicut illum conſu-
mit gladius: corrobora prælium tuum contra vrbem, &
deſtrue eam: conforta quoque illum.

26 *Audiuit autem vxor Vrijah quod mortuus eſſet Vrijah*
vir ſuus, & planxit eum.

27 *Tranſactoq́ tempore luctus, miſit Dauid, & recepit eam*
in domum ſuam ſuitq́ ei vxor: & peperit ei filium: diſpli-
cuit autem id quod fecerat Dauid in oculis Iehouæ.

CAP. XII.

1 *MIſit autem Iehouah Nathan ad Dauidem : qui ve-*
niens ad eum, dixit ei, Duo viri erant in ciuitate
vna, vnus diues, & alter pauper.

2 *Diuiti erant oues & boues multi valdè.*

3 *Pauperi vero non erat quicquam, præter agnam vnam*
paruam quam emerat, quamq́ nutrierat, creueratq́ cum
eo & cum liberis ſuis pariter de buccella eius comedebat,
& de calice eius bibebat, & in ſinu eius dormiebat, eratq́
illi tanquam filia.

4 *Quum autem veniſſet viator ad virum diuitem , pe-*
percit accipere de ouibus & de bobus ſuis vt pararet ci-
bum viatori qui venerat ad ſe: & tulit agnam viri pau-
peris , & parauit eam viro qui venerat ad ſe.

5 *Tum iratus eſt furor Dauidis in virum valde, dixitq́*
ad Nathan , Viuit Iehouah quod filius mortis eſt vir qui
fecit hoc:

6 *Et agnam reſtituet bis quadruplicatam, eo quod fece-*
rit hoc, & ei non pepercerit.

7 *Dixitq́ Nathan Dauidi , Tu es vir ille : ſic dicit Ieho-*
uah Deus Iſraelis , Ego vnxi te vt eſſes Rex ſuper Iſrae-
lem, & erui te de manu Saulis.

8 *Dediq́ tibi domum domini tui & vxores domini tui*
in ſinum tuum: præterea tradidi tibi domum Iſraelis &
Iehudah : & ſi parum , adiecturus eram tibi talia &
talia.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

9 Quare ergo contempſiſti verbum Domini, vt faceres malum in conſpectu meo? Vriam Hethæum percuſſiſti gladio, & vxorem illius accepiſti in vxorem tibi, & interfeciſti eum gladio filiorum Ammon.

10 Quam ob rem non recedet gladius de domo tua vſque in ſempiternum, eo quod deſpexeris me, & tuleris vxorem Vriæ Hethæi, vt eſſet vxor tua.

11 Itaque hæc dicit Dominus: Ecce, ego ſuſcitabo ſuper te malum de domo tua, & tollam vxores tuas in oculis tuis, & * dabo proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis in oculis Solis huius.

* Inf. 16.21.

12 Tu enim feciſti abſcondite: ego autem faciam verbum iſtud in conſpectu omnis Iſrael, & in conſpectu Solis.

13 Et dixit Dauid ad Nathan: Peccaui Domino. Dixitque Nathan ad Dauid: * Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum: non morieris.

* Eccl. 47.13.

14 Verumtamen, quoniam blaſphemare feciſti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius qui natus eſt tibi morte morietur.

15 Et reuerſus eſt Nathan in domum ſuam. Percuſſit quoque Dominus paruulum, quem pepererat vxor Vriæ Dauid, & deſperatus eſt.

16 Deprecatuſque eſt Dauid Dominum pro paruulo: & ieiunauit Dauid ieiunio, & ingreſſus ſeorſum, iacuit ſuper terram.

17 Venerunt autem ſeniores domus eius, cogentes eum, vt ſurgeret de terra: qui noluit, nec comedit cum eis cibum.

18 Accidit autem die ſeptima, vt moreretur infans: timueruntque ſerui Dauid nunciare ei, quod mortuus eſſet paruulus, dixerunt enim: Ecce cum paruulus adhuc viueret, loquebamur ad eum, & non audiebat vocem noſtram: quanto magis ſi dixerimus: Mortuus eſt puer, ſe affliget?

19 Cum ergo Dauid vidiſſet ſeruos ſuos muſſitantes, intellexit quod mortuus eſſet infantulus: dixitque ad ſeruos ſuos: Num mortuus eſt puer? Qui reſponderunt ei: Mortuus eſt.

20 Surrexit ergo Dauid de terra: & lotus vnctuſque eſt: cumque mutaſſet veſtem, ingreſſus eſt domum Domini: & adorauit. & venit in domum ſuam, petiuitque vt ponerent ei panem, & comedit.

21 Dixerunt autem ei ſerui ſui: Quis eſt ſermo, quem feciſti? propter infantem, cum adhuc viueret, ieiunaſti, & flebas: mortuo autem puero, ſurrexiſti, & comediſti panem.

22 Qui ait: Propter infantem dum adhuc viueret, ieiunaui, & fleui: dicebã enim: Quis ſcit ſi forte donet eum mihi Dominus, & viuat infans?

23 Nunc autem, quia mortuus eſt, quare ieiunem? Numquid potero reuocare eum amplius? ego vadam magis ad eum: ille vero non reuertetur ad me.

24 Et conſolatus eſt Dauid Bethſabee vxorem ſuam, ingreſſuſque ad eam, dormiuit cum ea: quæ genuit filium, & vocauit nomen eius Salomon, & Dominus dilexit eum.

25 Miſitque in manu Nathan prophetæ, & vocauit nomen eius, Amabilis Domino, eo quod diligeret eum Dominus.

26 * Igitur pugnabat Ioab contra Rabbath filiorum Ammon, & expugnabat vrbem regiam.

* 1. Par. 20.1.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Quare contempſiſti verbum Domini faciendo, quod malum eſt in oculis eius? Vriah Chittæum percuſſiſti gladio, & vxorem eius accepiſti tibi vxorem, ipſum vero occidiſti gladio filiorum Hammon.*

10 *Et nunc non recedet gladius de domo tua vſque in ſæculum, eo quod contempſiſti me, & tuliſti vxorem Vriah Chittai, vt eſſet tibi vxor.*

11 *Sic dicit Dominus: Ecce ego conſurgere facio aduerſum te malum de domo tua, & tollam vxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis in oculis Solis huius.*

12 *Tu enim feciſti abſcondité, & ego faciam hoc coram omni Iſrael, & coram Sole.*

13 *Dixit autem Dauid ad Nathan: Peccaui Domino. Dixitq; Nathan ad Dauid: Etiam Dominus tranſire fecit peccatum tuum, & non morieris.*

14 *Verumtamen, quia contemnendo contemnere feciſti inimicos Domini, propter hoc, etiam filius, qui natus eſt tibi moriendo morietur.*

15 *Et abiit Nathan in domum ſuam. Percuſſit autem Dominus puerum quem pepererat vxor Vriah Dauid, et doluit.*

16 *Et rogauit Dauid Deum pro puero: & ieiunauit Dauid ieiunium, & venit, & pernoctauit, & iacuit ſupra terram.*

17 *Surrexerunt autem ſeniores domus eius ad eum, vt ſurgere facerent eum de terra: & noluit, & non comedit cum eis panem.*

18 *Et fuit, die ſeptima mortuus eſt infans: timueruntq; ſerui Dauid nunciare ei, quod mortuus eſſet infans, quia dixerunt: Ecce cum eſſet infans viuus, locuti ſumus ad eum, & non audiuit vocem noſtram: & quomodo dicemus ei: Mortuus eſt infans, vt faciat malum?*

19 *Et vidit Dauid, quod ſerui ſui muſſitarent, & intellexit Dauid, quod mortuus eſſet infans: dixitq; Dauid ſeruis ſuis: Num mortuus eſt infans? Et dixerunt: Mortuus eſt.*

20 *Surrexitq; Dauid è terra: & lauit ſe, vnxitq; ſe: & mutauit veſtes ſuas, ingreſſusq; domum Domini: et adorauit, & venit in domum ſuam, & petiuit, et poſuerunt ſibi panem, & comedit.*

21 *Dixeruntq; ſerui eius ad eum: Quid eſt hoc, quod feciſti? pro puero viuo ieiunaſti, & fleuiſti: quando autem mortuus eſt infans ſurrexiſti, & comediſti panem.*

22 *Dixitq;: Propter infantem viuum ieiunaui, & fleui: dixi enim: Quis ſcit ſi miſerebitur mei Dominus, & viuet infans?*

23 *Nunc autem mortuus eſt, vt quid iam ieiuno? Num potero reducere eum amplius? ego vado ad eum: & ipſe non reuertetur ad me.*

24 *Et conſolatus eſt Dauid Bathſebah vxorem ſuam, & ingreſſus eſt ad eam, & rem habuit cum ea: & peperit filium, & vocauit nomen eius Selomoh, & Dominus dilexit eum.*

25 *Miſit per manum Nathan prophetæ, & vocauit nomen eius Iedidiah propter Dominum.*

26 *Pugnauit autem Ioab cum Rabbah filiorum Hammon, & cepit vrbem regiam.*

Tranſl. ex Septuag.

9 Quid, quod vilipendiſti verbum Domini, faciendo malum in oculis eius? Vriam Chettæum percuſſiſti in gladio, & vxorem eius cepiſti tibi in vxorem, & ipſum interfeciſti in gladio filiorum Ammon.

10 Et nunc non recedet gladius de domo tua vſque in ſæculum, pro eo, quod ſpreuiſti me, & ſumpſiſti vxorem Vriæ Chettæi, vt ſit tibi in vxorem.

11 Hæc dicit Dominus: Ecce ego ſuſcito ſuper te mala è domo tua, & capiam vxores tuas ante oculos tuos, & dabo proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis coram Sole hoc.

12 Quoniam tu feciſti in occulto: & ego faciam verbum hoc coram vniuerſo Iſrael, & coram Sole hoc.

13 Et dixit Dauid ad Nathan: Peccaui Domino. Et dixit Nathan ad Dauid: Et Dominus tranſire fecit peccatum tuum, non morieris.

14 Verumtamen, quia prouocans prouocaſti ad iram inimicos Domini in verbo hoc, filius quidem tuus natus tibi, morietur.

15 Et abijt Nathan in domum ſuam, Et percuſſit Dominus paruulum, quem pepererat vxor Vriæ Chettæi ipſi Dauid, & ægrotauit.

16 Et quæſiuit Dauid Deum pro paruulo: & ieiunauit Dauid ieiunium, & intrauit, & manſit ſuper terram.

17 Et ſurrexerunt ſuper eum ſeniores domus eius ad ſuſcitandum eum de terra: & noluit, & non manducauit cum eis panem.

18 Et factũ eſt in die ſeptima, & mortuus eſt paruulus: & timuerint ſerui Dauid annunciare ei, quia mortuus eſt paruulus, quoniam dixerunt: Ecce, dum viueret adhuc paruulus, locuti ſumus ad eum, & non exaudiuit vocem noſtram: & quomodo dicemus ad eum, quia mortuus eſt paruulus, & faciat mala?

19 Et intellexit Dauid, quia pueri ſui muſſitant, & cogitauit Dauid, quia mortuus eſt paruulus: & dixit Dauid ad pueros ſuos: Si mortuus eſt paruulus? Et dixerunt: Mortuus eſt.

20 Et ſurrexit Dauid de terra: & lauit ſe, & vnxit ſe: & mutauit veſtimenta ſua, & intrauit in domum Dei, & adorauit eum, & intrauit in domum ſuam, & petijt panem ad manducandum, & appoſuerunt ei panem, & manducauit.

21 Et dixerunt pueri eius ad eum: Quod eſt verbum hoc quod feciſti? propter paruulum, cum adhuc viueret, ieiunabas, & plorabas, & vigilabas: & quando mortuus eſt paruulus, ſurrexiſti, & manducaſti panem, & bibiſti.

22 Et dixit Dauid: Dum viueret adhuc paruulus: ieiunaui, & ploraui: quoniam dixi: Quis nouit, ſi miſerebitur mei Dominus, & viuet paruulus?

23 Et nunc mortuus eſt, vt quid hoc ego ieiuno? Numquid potero facere ipſum reuerti vltra? ego ibo ad eum: & ipſe non reuertet ad me.

24 Et conſolatus eſt Dauid Berſabee vxorem ſuam, & intrauit ad eam, & dormiuit cum ea: & concepit, & peperit filium, & vocauit nomen eius Salomon: & Dominus dilexit eum.

25 Et miſit in manu Nathan prophetæ, & vocauit nomen eius Ieddedi propter Dominum.

26 Et bellauit Ioab in Rabbath filiorum Ammon, & cepit ciuitatem regni.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

9 *Quare contempſiſti verbum Iehouæ faciendo quod malum eſt in oculis eius? Vriah Hitthæum percuſſiſti gladio, & vxorem eius accepiſti tibi in vxorem, ipſum vero occidiſti gladio filiorum Ammon.*

10 *Nunc igitur non recedet gladius de domo tua vſque in ſeculum, eo quod contempſiſti me, ac tuliſti vxorem Vriah Hitthæi, vt eſſet tibi vxor.*

11 *Sic dixit Iehouah, En ego ſuſcitaturus ſum aduerſum te malum de domo tua, tollamq́; vxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, dormietq́; cum vxoribus tuis in oculis ſolis huius.*

12 *Tu enim feciſti abſcondite, ego vero faciam hoc coram toto Iſraele & coram ſole.*

13 *Dixit autem Dauid ad Nathan, Peccaui Iehouæ. Et ait Nathan Dauidi, Etiam Iehouah tranſtulit peccatum tuum, non morieris.*

14 *Veruntamen quia blaſphemando blaſphemare feciſti inimicos Iehouæ in hoc negotio, etiam filius qui natus eſt tibi, moriendo morietur.*

15 *Poſthac abiit Nathan in domum ſuam: percuſſit autem Iehouah puerum quem pepererat vxor Vriah Dauidi, et ægrotauit.*

16 *Et rogauit Dauid Deum pro puero, & ieiunauit Dauid ieiunium, & ingreſſus pernoctauit, & iacuit ſuper terram.*

17 *Surrexerunt autem Seniores domus eius ad eum vt erigerent eum è terra, ſed noluit, neque comedit cum eis panem.*

18 *Die autem ſeptima mortuus eſt infans: timueruntq́; ſerui Dauidis nuntiare ei quod mortuus eſſet infans: dicebant enim, Ecce quum eſſet infans viuus, loquuti ſumus ad eum, & non audiuit vocem noſtram: quomodo ergo dicemus ei, Mortuus eſt infans, vt faciat malum ſibi?*

19 *Videns autem Dauid quod ſerui ſui muſſitarent, intellexit quod mortuus eſſet infans: dixitq́; Dauid ſeruis ſuis, Eſtne mortuus infans? Qui dixerunt, Mortuus eſt.*

20 *Surgens ergo Dauid è terra, lauit ſe, atque vnxit ſe, ac mutauit veſtes ſuas: ingreſſusq́; eſt domum Iehouæ, et adorauit: venit deinde in domum ſuam, tum petiuit, et appoſuerunt ei panem, & comedit.*

21 *Tunc dixerunt ſerui eius ad eum, Quid eſt hoc quod feciſti? pro puero viuo ieiunaſti & fleuiſti: quando autem mortuus eſt infans, ſurrexiſti, & comediſti panem.*

22 *Qui ait, Adhuc infante viuente, ieiunaui & fleui: dixi enim, Quis ſcit ſi miſereatur mei Iehouah, & viuat infans?*

23 *Nunc autem quum ſit mortuus, vt quid iam ieiunarem? num potero reuocare eum vltra? ego vado ad eum, at ille non reuertetur ad me.*

24 *Et conſolatus eſt Dauid Beth-ſeba vxorem ſuam, ingreſſuſque ad eam, concubuit cum ea: & peperit filium, vocauitque nomen eius Selomoh, & Iehouah dilexit eum.*

25 *Miſerat enim per manum Nathan prophetæ, & vocauit nomen eius Iedidiah, propter Iehouam.*

26 *Pugnauit autem Ioab contra Rabbah filiorum Ammon, & cepit vrbem regiam.*

Vulgat. Editio.

Miſitque Ioab nuncios ad Dauid, dicens: Dimicaui aduerſum Rabbath, & capienda eſt vrbs aquarum.

Nunc igitur congrega reliquam partem populi, & obſide ciuitatem, & cape eam: ne, cum à me vaſtata fuerit vrbs, nomini meo aſcribatur victoria.

Congregauit itaque Dauid omnem populum, & profectus eſt aduerſum Rabbath: cumque dimicaſſet, cepit eam.

Et tulit diadema regis eorum de capite eius, pondo auri talentum, habens gemmas pretioſiſſimas, & impoſitum eſt ſuper caput Dauid. Sed & prędam ciuitatis aſportauit multam valde:

Populum quoque eius adducens ſerrauit, & circumegit ſuper eos ferrata carpenta: diuiſitque cultris, & traduxit in typo laterum: ſic fecit vniuerſis ciuitatibus filiorum Ammon: & reuerſus eſt Dauid, & omnis exercitus in Ieruſalem.

CAP. XIII.

FActum eſt autem poſt hæc, vt Abſalom filij Dauid ſororem ſpecioſiſſimam, vocabulo Thamar, adamaret Amnon filius Dauid.

Et deperiret eam valde, ita vt propter amorem eius ægrotaret: quia cum eſſet virgo, difficile ei videbatur, vt quippiam inhoneſte ageret cum ea.

Erat autem Amnon amicus, nomine Ionadab filius Semmaa fratris Dauid, vir prudens valde.

Qui dixit ad eum: Quare ſic attenuaris macie fili regis per ſingulos dies? cur non indicas mihi? Dixitque ei Amnon: Thamar ſororem fratris mei Abſalom amo.

Cui reſpondit Ionadab: Cuba ſuper lectum tuum, & languorem ſimula: cumque venerit pater tuus vt viſitet te, dic ei: Veniat, oro, Thamar ſoror mea, vt det mihi cibum, & faciat pulmentum, vt comedam de manu eius.

Accubuit itaque Amnon, & quaſi ægrotare cœpit: cumque veniſſet rex ad viſitandum eum, ait Amnon ad regem: Veniat, obſecro, Thamar ſoror mea, vt faciat in oculis meis duas ſorbitiunculas, & cibum capiam de manu eius.

Miſit ergo Dauid ad Thamar domum, dicens: Veni in domum Amnon fratris tui, & fac ei pulmentum.

Venitque Thamar in domum Amnon fratris ſui: ille autem iacebat: quæ tollens farinam commiſcuit: & liquefaciens, in oculis eius coxit ſorbitiunculas.

Tollenſque quod coxerat effudit, & poſuit coram eo, & noluit comedere: dixitque Amnon: Eijcite vniuerſos à me. Cumque eiecissent omnes,

Dixit Amnon ad Thamar: Infer cibum in conclaue, vt veſcar de manu tua. Tulit ergo Thamar ſorbitiunculas, quas fecerat, & intulit ad Amnon fratrem ſuum in conclaue.

Cumque obtuliſſet ei cibum, apprehendit eam, & ait: Veni, cuba mecum ſoror mea.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

27 *Miſitq; Ioab nuncios ad Dauid, dixitq; ad Dauid: Dimicaui contra Rabbah, & etiam cepi Vrbem aquarum.*

28 *Et nunc congrega reſiduum populi, & caſtrametare contra ciuitatem, & cape eam: ne fortè capiam ciuitatem, & vocetur nomen meum ſuper eam.*

29 *Et congregauit Dauid omnem populum, & abiit in Rabbah: & pugnauit contra eam, cepitq; eam.*

30 *Et tulit diadema regis eorum è capite eius (& pondus eius erat talentum auri, & lapis pretioſus erat in eo) & fuit ſupra caput Dauid. Et prædam vrbis eduxit multam valde.*

31 *Et populum, qui erat in ea eduxit, & poſuit in ſerra, & in trahis ferreis, & in ſecuribus ferreis, & tranſire fecit eos per fornacem: & ſic fecit omnibus ciuitatibus filiorum Hammon: & reuerſus eſt Dauid, & omnis populus in Ieruſalaim.*

CAP. XIII.

1 *ET fuit poſthæc Abſalom filio Dauid erat ſoror pulchra, & nomen eius Tamar, & adamauit eam Amnon filius Dauid.*

2 *Et anguſtiis affectus eſt Amnon adeo vt ægrotaret propter Tamar ſororem ſuam: virgo enim erat, & difficile erat in oculis Amnon facere ei quicquam.*

3 *Et ipſi Amnon erat amicus, & nomen eius Ionadab filius Simhah fratris Dauid (Ionadab autem erat vir ſapiens valde.)*

4 *Dixitque ei: Quare es ſic infirmus fili regis ſingulo mane? cur non indicas mihi? Dixitq; ei Amnon: Tamar ſororem Abſalom fratris mei adamo.*

5 *Dixitq; ei Ionadab: Cuba ſuper lectum tuum. Et ægrotare ſimula, & veniet pater tuus ad videndum te, & dices ad eum: Veniat obſecro Tamar ſoror mea, & comedere faciat me panem, & faciat in oculis meis pulmentum vt videam, & comedam de manu eius.*

6 *Et accubuit Amnon, & ægrotare ſimulauit, & venit rex ad videndum eum: dixitq; Amnon ad regem: Veniat obſecro Tamar ſoror mea, & faciat laganam in oculis meis, duo lagana, & comedam de manu eius.*

7 *Miſitq; Dauid ad Tamar ad domum dicendo, Veni obſecro in domum Amnon fratris tui, & fac ei pulmentum.*

8 *Et iuit Tamar in domum Amnon fratris ſui. (Ipſe autem iacebat.) Et tulit farinam, & miſcuit, fecit lagana in oculis eius, & coxit lagana.*

9 *Et tulit ſartaginem & effudit coram eo, & renuit comedere: dixitque Amnon: Educite omnem virum à me, & eduxerunt omnem virum ab eo.*

10 *Dixitq; Amnon ad Tamar: Affer pulmentum in cubiculum, & comedam de manu tua: tulitque Tamar lagana quæ parauerat, & attulit ad Amnon fratrem ſuum in cubiculum.*

11 *Et obtulit ei, vt comederet, & apprehendit eam, dixitque ei: Veni, cuba mecum ſoror mea.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

27 Et miſit Ioab nuncios ad Dauid,& dixit: Bellaui in Rabbath,& cepi ciuitatem aquarum.

28 Et nunc congrega reſiduum populi,& caſtrametare ſuper ciuitatem, & cape eam, vt non capiam ego ciuitatem, & vocetur nomen meum ſuper eam.

29 Et congregauit Dauid vniuerſum populum, & iuit in Rabbath,& pugnauit in eam,& cepit eam.

30 Et cepit coronam Molchom regis eorum de capite eius, & pondus eius talentum auri, & lapides precioſi, & fuit ſuper caput Dauid. Et ſpolia ciuitatis exportauit multa valde:

31 Et populum, qui erat in ea, eduxit, & poſuit in ſerra,& in tribolis ferreis,& in ſecuribus ferreis,& tranſire fecit eos per fornacem:& ſic fecit omnibus ciuitatibus filiorum Ammon: & reuerſus eſt Dauid,& vniuerſus populus in Hieruſalem.

CAP. XIII.

1 ET factum eſt poſt hęc,& ipſi Abeſſalom filio Dauid ſoror pulchra ſpecie valde, & nomen ei Themar, & dilexit eam Amnon filius Dauid.

2 Et tribulabatur Amnon,ita vt ęgrotaret propter Themar ſororem ſuam,quoniam virgo erat hæc,& difficile in oculis Amnon facere quicquam ei.

3 Et erat ipſi Amnon amicus, & nomen ei Ionadab, filius Samaa fratris Dauid, & Ionadab vir ſapiens valde.

4 Et dixit ei: Quid tibi, quia tu ſic infirmus fili regis mane, mane? nonne annuncias mihi? & dixit ei Amnon: Themar ſororem Abeſſalom fratris mei amo.

5 Et dixit ei Ionadab: Cuba ſuper cubile tuum, & langueſce, & ingredietur pater tuus ad videndum te, & dices ad eum: Veniat nunc Themar ſoror mea,& cibet me,& faciat ante oculos meos cibum, vt videam & comedam de manu eius.

6 Et cubuit Amnon,& ægrotauit,& intrauit videre eum, & dixit Amnon ad regem: Veniat nunc Themar ſoror mea ad me, & collyrizet in oculis meis duas collyridas,& comedam de manu eius.

7 Et miſit Dauid ad Themar in domum, dicens: Vade nunc in domum fratris tui,& fac ei cibum.

8 Et iuit Themar in domum Amnon fratris ſui,& ipſe cubans,& ſumpſit paſtam,& conſperſit,& fecit collyridas ante oculos eius,& coxit collyridas:

9 Et ſumpſit ſartaginem, & effudit coram eo, & noluit comedere:& dixit Amnon: Educite omnem virum deſuper me, & eduxerunt omnem virum deſuper eo.

10 Et dixit Amnon ad Themar: Infer cibum in cubiculum, & comedam de manu tua, & ſumpſit Themar collyridas, quas fecerat, & introtulit ad Amnon fratrem ſuum in cubiculum:

11 Et obtulit ei ad comedendum,& prehendit eam, & dixit ei: Veni, cuba mecum ſoror mea.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

27 *Miſitq́ Ioab nuntios ad Danidem in hac verba, Pugnaui contra Rabbah, etiam cepi Vrbem aquarum.*

28 *Nunc igitur congrega reſiduum populi, & caſtrametare contra ciuitatem, & cape eam: ne fortè capiam ego ciuitatem, & vocetur nomen meum ſuper eam.*

29 *Congregauit itaque Dauid vniuerſum populum, profectuſq́ eſt contra Rabbah, & pugnauit contra eam, cepitq́ eam.*

30 *Tulit autem diadema Regis eorum de capite eius (cuius pondus erat talentum auri, & lapis pretioſus erat in eo) & fuit ſuper caput Dauidis, & prædam vrbis eduxit multam valde.*

31 *Populum vero qui erat in ea eduxit & poſuit ſub ſerra, & ſub trahis ferreis, & ſub ſecuribus ferreis, tranſireq́ fecit eos per fornacem: atque ita faciebat omnibus ciuitatibus filiorum Ammon. reuerſus eſt itaque Dauid & omnis populus in Ieruſalaim.*

CAP XIII.

1 *FActum eſt autem poſtea, quum Abſalom filio Dauidis eſſet ſoror pulchra, cuius nomen erat Thamar, vt adamaret eam Amnon filius Dauidis.*

2 *Anguſtiis autem afficiebatur Amnon adeo vt in morbum incideret propter Thamar ſororem ſuam: virgo enim erat, & difficile erat in oculis Amnon facere ei quicquam.*

3 *Porro ipſi Amnon erat amicus, cuius nomen erat Ionadab filius Simah fratris Dauid: Ionadab autem erat vir prudens valde.*

4 *Qui dixit ei, Quare ſic es macer fili Regis ſingulis diebus? annon indicabis mihi? Dixitq́ ei Amnon, Thamar ſororem Abſalom fratris mei adamo.*

5 *Et dixit ei Ionadab, Cuba ſuper lectum tuum, & ægrotum te ſimula: tum veniet pater tuus ad videndum te, & dices illi, Veniat obſecro, Thamar ſoror mea, vt porrigat mihi eſcam, atque paret me ſpectante pulmentum, vt videam, & cibum capiam de manu eius.*

6 *Accubuit ergo Amnon, & ægrotum ſe ſimulauit. tum venit Rex ad videndum eum: dixitq́ Amnon Regi, Veniat obſecro Thamar ſoror mea, vt faciat me ſpectante duo lagana, & cibum capiam de manu eius.*

7 *Miſit igitur Dauid ad Thamar domum, dicendo, Veni nunc in domum Amnon fratris tui, & fac ei pulmentum.*

8 *Venitque Thamar in domum Amnon fratris ſui (ipſe autem iacebat) quæ tollens farinam commiſcuit; fecitque lagana in oculis eius, & coxit lagana:*

9 *Tulit poſtea ſartaginem, & effudit coram eo: ipſe vero renuit comedere: dixitque Amnon, Educite omnes viros à me. Et egreſſi ſunt omnes viri ab eo,*

10 *Tum dixit Amnon ad Thamar, Affer pulmentum in cubiculum, vt comedam de manu tua. Tulit ergo Thamar lagana quæ parauerat, & attulit ad Amnon fratrem ſuum in cubiculum:*

11 *Et obtulit ei vt comederet: qui apprehendit eam, dixitque ei, Veni, cuba mecum ſoror mea.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Quæ reſpondit ei: Noli frater mi, noli opprimere me, neque enim hoc fas eſt in Iſrael: noli facere ſtultitiam hanc.	12	*Dixitq́; ei: Ne frater mi, ne opprimas me: non enim fit ſic in Iſrael: ne facias ſtultitiam hanc.*
Ego enim ferre non potero opprobrium meum, & tu eris quaſi vnus de inſipientibus in Iſrael: quin potius loquere ad regem, & non negabit me tibi.	13	*Et ego quo pergere faciam probrum meum? & tu eris veluti vnus è ſtultis in Iſrael, & nunc loquere obſecro ad regem, quia non prohibebit me à te.*
Noluit autem acquieſcere precibus eius, ſed præualens viribus oppreſſit eam, & cubauit cum ea.	14	*Et noluit audire vocem eius, ſed præualuit ei, & oppreſſit eam, & rem habuit cum ea.*
Et exoſam eam habuit Amnon odio magno nimis: ita vt maius eſſet odium, quo oderat eam, amore quo ante dilexerat. Dixitque ei Amnon: Surge, & vade.	15	*Et odio habuit eam Amnon odio magno valde: maius enim fuit odium quo odio habuit eam: amore quo dilexerat eam: Dixitq́; ei Amnon: Surge, vade.*
Quæ reſpondit ei: Maius eſt hoc malum, quod nunc agis aduerſum me, quam quod ante feciſti, expellens me. Et noluit audire eam:	16	*Dixitq́; ei: Ob hanc cauſam malum maius eſt hoc, quam aliud quod feciſti mecum, emittendo me, & noluit audire eam.*
Sed vocato puero, qui miniſtrabat ei, dixit: Eijce hanc à me foras, & claude oſtium poſt eam.	17	*Et vocauit puerum ſuum miniſtrum ſuum, & dixit: Emitte nunc iſtam à me foras, & obſera oſtium poſt eam.*
Quę induta erat talari tunica: huiuſcemodi enim filiæ regis virgines veſtibus vtebantur. Eiecit itaque eam miniſter illius foras: clauſitque fores poſt eam.	18	*Et ſuper eam erat tunica polymita: ſic enim induebantur filiæ regis virgines tunicis, Et eduxit eam miniſter illius foras, & obſerauit oſtium poſt eam.*
Quæ aſpergens cinerem capiti ſuo, ſciſſa talari tunica, impoſitiſque manibus ſuper caput ſuum, ibat ingrediens, & clamans.	19	*Et tulit Tamar cinerem ſuper caput ſuum & tunicam polymitam quæ erat ſuper ſe ſcidit & poſuit manum ſuam ſuper caput ſuum, & ibat eundo, & clamabat.*
Dixit autem ei Abſalom frater ſuus: Numquid Amnon frater tuus concubuit tecum? ſed nunc ſoror tace, frater tuus eſt: neque affligas cor tuum pro hac re: Manſit itaque Thamar contabeſcens in domo Abſalom fratris ſui.	20	*Dixitque ad eam Abſalom frater ſuus: Num Amnon frater tuus fuit tecum? & nunc ſoror mea tace: frater tuus eſt: ne ponas cor tuum ad hoc, & manſit Tamar deſolata in domo Abſalom fratris ſui.*
Cum autem audiſſet rex Dauid verba hæc, contriſtatus eſt valde, & noluit contriſtare ſpiritum Amnon filij ſui, quoniam diligebat eum, quia primogenitus erat ei.	21	*Rex Dauid audiuit omnia hæc, & iratus eſt valde.*
Porro non eſt locutus Abſalom ad Amnon nec malum, nec bonum: oderat enim Abſalom Amnon, eo quod violaſſet Thamar ſororem ſuam.	22	*Non eſt autem locutus Abſalom cum Amnon à malo vſque ad bonum: odio habebat enim Abſalom Amnon, eo quod oppreſſerat Tamar ſororem ſuam.*
Factum eſt autem poſt tempus biennij, vt tonderentur oues Abſalom in Baalhaſor, quæ eſt iuxta Ephraim: & vocauit Abſalom omnes filios regis,	23	*Et fuit poſt duos annos dierum tondebant pecudes ipſi Abſalom in Babalchaſor, quæ erat iuxta Ephraim, & vocauit Abſalom omnes filios regis.*
Venitque ad regem, & ait ad eum: Ecce tondentur oues ſerui tui: veniat, oro, rex cum ſeruis ſuis ad ſeruum ſuum.	24	*Et venit Abſalom ad regem, & dixit: Ecce nunc tondent pecudes ſeruo tuo: veniat obſecro rex & ſerui eius cum ſeruo tuo.*
Dixitque rex ad Abſalom: Noli fili mi, noli rogare vt veniamus omnes, & grauemus te. Cum autem cogeret eum, & noluiſſet ire, benedixit ei.	25	*Et dixit rex ad Abſalom: Ne fili mi, ne quæſo veniamus omnes nos, ne grauemus te, & cogebat eum, & noluit ire, ſed benedixit ei.*
Et ait Abſalom: Si non vis venire, veniat obſecro, nobiſcum ſaltem Amnon frater meus. Dixitque ad eum rex: Non eſt neceſſe vt vadat tecum.	26	*Dixitq́; Abſalom: Et non veniet obſecro nobiſcum Amnon frater meus? Dixitq́; ei rex: Ad quid veniet tecum?*
Coegit itaque Abſalom eum, & dimiſit cum eo Amnon & vniuerſos filios regis. Feceratque Abſalom conuiuium quaſi conuiuium regis.	27	*Et coegit eum Abſalom, & miſit ſecum Amnon, & omnes filios regis.*
Præceperat autem Abſalom pueris ſuis, dicens: Obſeruate cũ temulẽtus fuerit Amnon vino, & dixero vobis: Percutite eum, & interficite, nolite timere: ego enim ſum qui præcipio vobis: roboramini, & eſtote viri fortes.	28	*Præcepit autem Abſalom pueris ſuis, dicendo: Videte obſecro, cum iocundum fuerit cor Amnon vino, & dixero vobis, percutite Amnon, interimite eum, ne timeatis: nonne quia ego præcepi vobis? confortamini, & eſtote filij fortes.*
Fecerunt ergo pueri Abſalom aduerſum Amnon, ſicut præceperat eis Abſalom: Surgenteſque omnes filij regis aſcenderunt ſinguli mulas ſuas, & fugerunt.	29	*Et fecerunt pueri Abſalom ipſi Amnon, quemadmodum præceperat Abſalom: ſurrexeruntque omnes filij regis, & equitauerunt quiſque ſuper mulum ſuum, & fugerunt.*

Tranſl. ex Septuag.

12 Et dixit ei:Nequaquam frater mi, nequaquam humilies me, quoniam non fiet ſic in Iſrael:Ne facias ſtultitiam hanc.

13 Et ego, quo auferam opprobrium meum? & tu eris tamquam vnus inſipientium in Iſrael,& nunc loquere,quæſo,ad regem,quoniam non prohibebit me à te.

14 Et noluit Amnon audire vocem eius,& inualuit ſuper eam,& humiliauit eam, & cubuit cum ea.

15 Et odiuit eam Amnon odio magno valde, quoniam magnum fuit odium, quo odiuit eam, ſuper amorem,quo amauerat eam. quoniam maius malum vltimum,quam primum, & dixit ei Amnon: Surge,& vade.

16 Et dixit ei Themar: Pro malo magno hoc ſuper alterum quod feciſti mecum,emittendo me,& noluit Amnon audire vocem eius:

17 Et vocauit puerum ſuum præfectum domus, & dixit ei: Emitte nunc iſtam à me foras, & claude oſtium poſt eam.

18 Et ſuper eam erat tunica intexta fructibus,quia ſic induebantur filiæ regis virgines ſuper indumenta ſua, & eduxit eam miniſter eius foras, & clauſit oſtium poſt eam.

19 Et ſumpſit Themar cinerem, & impoſuit ſuper caput ſuum, & tunicam intextam fructibus, quæ ſuper ipſam, diſcidit, & impoſuit manus ſuas ſuper caput ſuum, & perrexit pergens, & clamans.

20 Et dixit ad eam Abeſſalom frater eius:Numquid Amnon frater tuus fuit tecum?& nunc ſoror mea obmuteſce quoniam frater tuus eſt: ne poſueris cor tuum ad loquendum verbum hoc, & ſedit Themar viduata agẽs in domo Abeſſalõ fratris ſui.

21 Et audiuit rex Dauid omnia verba hæc & indignatus eſt valde, & non contriſtauit ſpiritum Amnon filij ſui,quoniam diligebat eum, quoniam primogenitus ſuus erat.

22 Et non eſt locutus Abeſſalom cum Amnon à malo vſque ad bonum, quoniam odio habebat Abeſſalom Amnon ſuper verbo, quod humiliauerat Themar ſororem ſuam:

23 Et factum eſt in biennium dierum,& erant tondentes ipſi Abeſſalom in Belaſor cõtigua Ephræm: & vocauit Abeſſalom omnes filios regis.

24 Et venit Abeſſalom ad regem,& dixit: Ecce nunc tondent ſeruo tuo: Eat quæſo rex, & pueri eius cum ſeruo tuo.

25 Et dixit rex ad Abeſſalom: Nequaquam nunc fili mi, non eamus omnes nos, & non ingraueſcamus ſuper te: & coegit eum, & noluit ire,& benedixit eum.

26 Et dixit Abeſſalom ad eum, & ſi non: eat quæſo nobiſcum Amnon frater meus, & dixit ei rex: Vt quid eat tecum?

27 Et coegit eum Abeſſalom, & miſit cum eo Amnon, & omnes filios regis, & fecit Abeſſalom conuiuium iuxta conuiuium regis.

28 Et mandauit Abeſſalom pueris ſuis, dicens: Videte,cum bonum factum fuerit cor Amnon in vino,& dixero ad vos: Percutite Amnon & interficite eum: ne timeatis, quoniam nonne ego ſum, qui mando vobis? viriliter agite, & ſitis in filios virtutis.

29 Et fecerunt pueri Abeſſalom ipſi Amnon, ſicut mandauit eis Abeſſalom, & ſurrexerunt omnes filij regis, & inſederunt, vir ſuper mulam ſuam, & fugerunt.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

12 Illa vero dixit ei, Ne frater mi, ne opprimas me: non enim ſic ſit in Iſraele, ne facias ſtultitiam hanc.

13 Nam ego quò depellam probrum meum? tu vero eris veluti vnus è ſtultis in Iſraele. nunc ergo alloquere obſecro Regem: non enim denegabit me tibi.

14 Noluit autem audire vocem eius, ſed præualuit illi, oppreſſitq́ eam, & concubuit cum ea.

15 Et odio habuit eam Amnon odio magno valde: maius enim fuit odium quo odio habuit eam, amore quo dilexerat eam. dixitq́ ei Amnon, Surge, vade.

16 Quæ reſpondit ei, Ob hanc cauſam malum maius eſt hoc, quam aliud quod feciſti mecum, emittendo me. At ille noluit audire eam:

17 Sed accerſito puero ſuo qui miniſtrabat illi, dixit, Emitte nunc iſtam à me foras, & obſera oſtium poſt eam.

18 Super eam vero erat tunica polymita: ſic enim induebantur filiæ Regis virgines tunicis. Eduxit itaque eam miniſter eius foras, & obſerauit oſtium poſt eam.

19 Tulit autem Thamar cinerem ſuper caput ſuum, & tunicam polymitam quæ erat ſuper ſe ſcidit, poſuitq́ manum ſuam ſuper caput ſuum, & ibat eundo, & clamabat.

20 Dixitque ad eam Abſalom frater ſuus, Annon Amnon frater tuus fuit tecum? nunc autem ſoror mea tace, frater tuus eſt: ne apponas cor tuum ad hoc. Manſit itaque Thamar deſolata in domo Abſalom fratris ſui.

21 Rex vero Dauid audiens omnia hæc, iratus eſt vehementer.

22 Non eſt autem loquutus Abſalom cum Amnon à malo vſque ad bonum: odio enim habebat Abſalom ipſum Amnon, propterea quod compreſſiſſet Thamar ſororem ſuam.

23 Et fuit, poſt duos annos dierum, tondebant pecudes ipſi Abſalom in Baal-haſor, quæ erat iuxta Ephraim, & vocauit Abſalom omnes filios Regis.

24 Ingreſſus eſt etiam Abſalom ad Regem, & dixit, Ecce nunc tondent pecudes ſeruo tuo: veniat obſecro Rex & ſerui eius cum ſeruo tuo.

25 Cui dixit Rex, Ne fili mi, ne nunc veniamus omnes, ne grauemus te. Et cogebat eum: noluit tamen ire, ſed benedixit ei.

26 Dixit autem Abſalom, Et non veniet quæſo nobiſcum Amnon frater meus? Reſpondit ei Rex, Ad quid iret tecum?

27 Quum autem cogeret eum Abſalom, miſit cum eo Amnon, & omnes filios Regis.

28 Præcepit autem Abſalom pueris ſuis, dicendo, Obſeruate quæſo quum iucundum fuerit cor Amnon vino, & dixero vobis, Percutite Amnon: tum interimite eum, ne metuatis: nonne quia ego præcepi vobis? confortamini, & eſtote fortes.

29 Fecerunt igitur pueri Abſalom ipſi Amnon quemadmodum præceperat Abſalom: ſurrexeruntque omnes filij Regis, & conſcenderunt quiſque mulum ſuum, ac fugerunt.

Vulgat. Editio.

30 Cumque adhuc pergerent in itinere, fama per-
uenit ad Dauid, dicens:Percuſſit Abſalom omnes
filios regis,& non remanſit ex eis ſaltem vnus.

31 Surrexit itaque rex, & ſcidit veſtimenta ſua: &
cecidit ſuper terram,& omnes ſerui illius,qui aſſi-
ſtebant ei,ſciderunt veſtimenta ſua.

32 Reſpondens autem Ionadab filius Samaa fratris
Dauid,dixit:Ne æſtimet dominus meus rex, quod
omnes pueri filij regis occiſi ſint: Amnon ſolus
mortuus eſt,quoniam in ore Abſalom erat poſitus
ex die qua oppreſſit Thamar ſororem eius.

33 Nunc ergo ne ponat dominus meus rex ſuper
cor ſuum verbum iſtud, dicens: Omnes filij regis
occiſi ſunt:quoniam Amnon ſolus mortuus eſt.

34 Fugit autem Abſalom:& eleuauit puer ſpecula-
tor oculos ſuos, & aſpexit:& ecce populus multus
veniebat per iter deuium ex latere montis.

35 Dixit autem Ionadab ad regem:Ecce filij regis ad-
ſunt:iuxta verbum ſerui tui ſic factum eſt.

36 Cumque ceſſaſſet loqui,apparuerunt & filij regis:
& intrantes leuauerunt vocem ſuam,& fleuerunt:
ſed & rex & omnes ſerui eius fleuerunt ploratu
magno nimis.

37 Porro Abſalom fugiens,abijt ad Tholomai filium
Ammiud regem Geſſur. Luxit ergo Dauid filium
ſuum cunctis diebus.

38 Abſalom autem cum fugiſſet,& veniſſet in Geſ-
ſur,fuit ibi tribus annis.

39 Ceſſauitque rex Dauid perſequi Abſalom, eo
quod conſolatus eſſet ſuper Amnon interitu,

CAP. XIV.

1 INtelligens autem Ioab filius Saruiæ, quod cor
regis verſum eſſet ad Abſalom,

2 Miſit Thecuam, & tulit inde mulierem ſapien-
tem:dixitque ad eam:Lugere te ſimula, & induere
veſte lugubri,& ne vngaris oleo,vt ſis quaſi mulier
iam plurimo tempore lugens mortuum:

3 Et ingredieris ad regem, & loqueris ad eum ſer-
mones huiuſcemodi. Poſuit autem Ioab verba in
ore eius.

4 Itaque cum ingreſſa fuiſſet mulier Thecuitis ad
regem,cecidit coram eo ſuper terram, & adorauit,
& dixit:Serua me rex.

5 Et ait ad eam rex: Quid cauſæ habes? Quæ re-
ſpondit: Heu, mulier vidua ego ſum: mortuus eſt
enim vir meus.

6 Et ancillæ tuæ erant duo filij:qui rixati ſunt ad-
uerſum ſe in agro, nulluſque erat,qui eos prohibe-
re poſſet: & percuſſit alter alterum, & interfecit
eum.

7 Et ecce conſurgens vniuerſa cognatio aduerſum
ancillam tuam,dicit:Trade eum, qui percuſſit fra-
trem ſuum, vt occidamus eum pro anima fratris
ſui,quem interfecit,& deleamus heredem: & quæ-
runt extinguere ſcintillam meam, quæ relicta eſt,
vt non ſuperſit viro meo nomen,& reliquiæ ſuper
terram.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

30 *Et fuit ipſis exiſtentibus in via, fama venit Dauid di-
cendo: Percuſſit Abſalom omnes filios regis, & non re-
manſit ex eis vnus.*

31 *Surrexit autem rex, & ſcidit veſtimenta ſua, & ia-
cuit in terra, & omnes ſerui eius aſſiſtebant ſciſſis veſti-
bus.*

32 *Et reſpondit Ionadab filius Simhah fratris Dauid, &
dixit: Ne dicat dominus meus, omnes pueros filios regis
interemerunt, quia Amnon tantum mortuus eſt, quo-
niam in ore Abſalom erat poſitum à die qua oppreſſit Ta-
mar ſororem ſuam.*

33 *Et nunc ne ponat dominus meus rex ſuper cor ſuum
verbum dicendo: Omnes filij regis mortui ſunt, quia
Amnon ſolus mortuus eſt.*

34 *Fugit autem Abſalom, & eleuauit puer ſpeculator ocu-
los ſuos, & vidit & ecce populus multus veniebat de via
poſt montem ex latere montis.*

35 *Dixitq; Ionadab ad regem: Ecce filij regis veniunt, iux-
ta verbum ſerui tui, ſic fuit.*

36 *Et fuit, cum compleuiſſet loqui, ecce filij regis vene-
runt, & leuauerunt vocem ſuam, & fleuerunt, & etiam
rex & omnes ſerui eius fleuerunt fletu magno valde.*

37 *Abſalom vero fugit, & abiit ad Talmai filium Ham-
michud regem Gheſur, & luxit Dauid ſuper filium ſuum
omnibus diebus.*

38 *Abſalom vero fugit, & abiit in Gheſur, & fuit ibi
tribus annis.*

39 *Et deſiderauit anima Dauid regis egredi propter Ab-
ſalom, quia conſolatus fuerat ſuper Amnon quod mor-
tuus eſſet.*

CAP. XIV.

1 *COgnouit autem Ioab filius Seruiah quod cor regis
eſſet ab Abſalom.*

2 *Et miſit Ioab in Tecohah, & tulit inde mulierem ſa-
pientem, & dixit ad eam: Præfer luctum obſecro, & in-
due te quæſo veſtimentis lugubribus, & ne vngas te oleo,
& ſis veluti mulier iam diebus multis lugens ſuper mor-
tuum.*

3 *Et ingredieris ad regem, & loqueris ad eum iuxta ver-
bum hoc, & poſuit Ioab verba in ore eius.*

4 *Et dixit mulier Tecohitis ad regem, & cecidit ſuper
faciem ſuam in terram, & incuruauit ſe, & dixit: Serua
rex.*

5 *Dixitq; ei rex: Quid eſt tibi? & dixit: Profecto mu-
lier vidua ſum, & mortuus eſt vir meus.*

6 *Et ancillæ tuæ erant duo filij, & rixati ſunt ambo in
agro, & non erat qui erueret inter eos, & percuſſit vnus
alterum, & occidit eum.*

7 *Et ecce ſurrexit tota familia contra ancillam tuam,
& dixerunt: Da percuſſorem fratris ſui, vt interficiamus
eum propter animam fratris ſui, quem occidit, & diſper-
damus etiam heredem, & extinguent prunam meam quæ
relicta eſt, vt non ponam viro meo nomen, & reſiduum
ſuper faciem terræ.*

Tranſl. ex Septuag.

30 Et factum eſt, dum ipſi eſſent in via, & fama venit ad Dauid, dicens: Percuſſit Abeſſalom omnes filios regis, & non remanſit de eis vllus.

31 Et ſurrexit rex, & diſcidit veſtimenta ſua, & cubuit ſuper terram, & omnes pueri eius aſſiſtentes ei diſciderunt veſtimenta ſua.

32 Et reſpondit Ionadab filius Samaa fratris Dauid, & dixit: Non dicat dominus meus rex, quia omnes paruulos filios regis interfecit, quoniam Amnon prorſus ſolus mortuus eſt, quoniam ſuper os Abeſſalom erat poſitus à die, qua humiliauit Themar ſororem eius.

33 Et nunc non ponat dominus meus rex ſuper cor ſuum, verbum, dicens: Omnes filij regis mortui ſunt, quoniam tantum Amnon ſolus mortuus eſt.

34 Et aufugit Abeſſalom, & eleuauit puer ſpeculator oculos ſuos, & vidit, & ecce populus multus pergens in via poſt eum à latere montis in deſcenſu, & aduenit ſpeculator, & annunciauit regi, & dixit: Viros vidi de via Oronim, è parte montis.

35 Et dixit Ionadab ad regem: Ecce filij regis adſunt, iuxta verbum ſerui tui, ſic factum eſt.

36 Et factum eſt, poſtquam conſummauit loquens, & ecce filij regis venerunt, & eleuauerunt vocem ſuam, & plorauerunt, & etiam rex, & omnes pueri eius plorauerunt plorationem magnam valde.

37 Et Abeſſalom fugit, & iuit ad Tholmi filium Emiud regem Gedſur in terram Chamaachad, & luxit rex Dauid ſuper filium ſuum omnibus diebus.

38 Et Abeſſalom aufugit, & iuit in Gedſur, & fuit ibi annos tres.

39 Et ceſſauit rex Dauid exire ad Abeſſalom, quoniam conſolatus eſt ſe ſuper Amnon, quia mortuus erat.

CAP. XIV.

1 ET intellexit Ioab filius Saruiæ, quia cor regis ſuper Abeſſalom.

2 Et miſit Ioab in Thecoe, & ſumpſit inde mulierem ſapientem, & dixit ad eam: Luge nunc, & indue veſtimenta lugubria, & non vngaris oleo, & eris tanquam mulier lugens ſuper mortuum iam diebus multis.

3 Et venies ad regem & loqueris ad eum iuxta verbum hoc. & poſuit Ioab verba in ore eius.

4 Et intrauit mulier Thecoites ad regem, & cecidit ſuper faciem ſuam in terram, & adorauit eum, & dixit: Salua rex, ſalua.

5 Et dixit ad eam rex: Quid eſt tibi? At illa dixit: Et valde, vidua mulier ego ſum, & mortuus eſt vir meus.

6 Et etiam ancillæ tuæ erant duo filij, & pugnarunt vtrique in agro, & non fuit, qui eximeret inter eos, & percuſſit vnus vnum fratrem ſuum, & interfecit eum.

7 Et ecce inſurrexit tota cognatio erga ancillam tuam, & dixerunt: Da eum qui percuſſit fratrem ſuum, & interficiemus eum pro anima fratris ſui, quem occidit, & tollemus etiam hæredem veſtrũ, & extinguent prunam meam reſiduam ita vt non ponatur viro meo reſiduum, & nomen ſuper faciem terræ.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

30 *Quum autem adhuc eſſent in via, fama venit ad Dauidem, dicendo, Percuſſit Abſalom omnes filios Regis, & ne vnus quidem ex eis remanſit.*

31 *Surrexit itaque Rex, & ſcidit veſtimenta ſua, iacuitq́ in terra, omnes quoque ſerui eius aſſiſtebant illi ſciſſis veſtibus.*

32 *Loquutus eſt autem Ionadab filius Simah fratris Dauidis, & dixit, Ne dicat dominus meus, Omnes pueros filios Regis interemerunt: quia Amnon tantum mortuus eſt, quoniam in ore Abſalom poſita erat cædes à die qua oppreſſit Thamar ſororem ſuam.*

33 *Nunc ergo ne apponat dominus meus Rex ſuper cor ſuum verbum, dicendo, Omnes filij Regis mortui ſunt: quia Amnon ſolus mortuus eſt.*

34 *Fugit autem Abſalom: & eleuans puer ſpeculator oculos ſuos, vidit, & ecce populus multus veniebat de via quæ erat poſt montem ex latere ipſius.*

35 *Dixitq́ Ionadab ad Regem, Ecce filij Regis veniunt: iuxta verbum ſerui tui ſic fuit.*

36 *Quum autem finem feciſſet loquendi, ecce filij Regis venerunt & ſublata voce ſua fleuerunt, atque etiam Rex & omnes ſerui eius fleuerunt fletu magno admodum.*

37 *Porro Abſalom fugit, & abiit ad Thalmai filium Ammihur regem Geſur: & luxit Dauid propter filium ſuum omnibus diebus,*

38 *Abſalom inquam fugiens abiit in Geſur, fuitq́ ibi tres annos.*

39 *Poſt hæc deſiderauit anima Dauidis regis egredi propter Abſalom quia conſolationem acceperat ſuper Amnon quod mortuus eſſet.*

CAP. XIV.

1 *ANimaduertens autem Ioab filius Seruiah quod cor Regis eſſet ad Abſalom:*

2 *Miſit in Thecoah, & tulit inde mulierem ſapientem, dixitq́ ad eam, Præ te fer luctum obſecro, atque indue te quæſo veſtibus lugubribus, nec vngas te oleo, ſisq́ veluti mulier iam diebus multis lugens ſuper mortuum.*

3 *Ingredieris autem ad Regem, & loqueris ei iuxta verbum hoc. poſuit enim Ioab verba in ore eius.*

4 *Loquuta eſt itaque mulier illa Thecoitis Regi, poſtquam ceciderat ſuper faciem ſuam in terram, & adorauerat, dixit inquam, Serua, ó Rex.*

5 *Dixitq́ ei Rex, Quid eſt tibi? Reſpondit illa, Profecto mulier vidua ſum, & mortuus eſt vir meus.*

6 *Ancillæ autem tuæ duo erant filij, qui rixati ſunt ambo in agro, & non erat qui erueret eos, percuſſitq́ alter alterum, & occidit eum.*

7 *En autem inſurrexit tota familia contra ancillam tuam, & dixerunt, Da percuſſorem fratris ſui, vt interficiamus eum propter animam fratris ſui quem occidit, & diſperdamus etiam hæredem. & extinguent prunam meam quæ relicta eſt, vt non ponant viro meo nomen, & reſiduum ſuper faciem terræ.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

8 Et ait rex ad mulierem: Vade in domum tuam,
& ego iubebo pro te.
9 Dixitque mulier Thecuitis ad regem: In me, domine mi rex, ſit iniquitas, & in domum patris mei:
rex autem & thronus eius ſit innocens.
10 Et ait rex: Qui contradixerit tibi, adduc eum ad
me, & vltra non addet vt tangat te.
11 Quæ ait: Recordetur rex Domini Dei ſui, vt non
multiplicentur proximi ſanguinis ad vlciſcendum,
& nequaquam interficiant filium meum. Qui ait:
Viuit Dominus, quia non cadet de capillis filij tui
ſuper terram.
12 Dixit ergo mulier: Loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et ait: Loquere.
13 Dixitque mulier: Quare cogitaſti huiuſcemodi
rem contra populum Dei, & locutus eſt rex verbum iſtud, vt peccet, & non reducat eiectum
ſuum?
14 Omnes morimur, & quaſi aquæ dilabimur in
terram, quę non reuertũtur * nec vult Deus perire
animam, ſed retractat cogitans ne penitus pereat
qui abiectus eſt.

*Ezec. 18. 32. & 33. 11.

15 Nunc igitur veni, vt loquar ad dominum meum
regem verbum hoc, præſente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar ad regem, ſi quo modo faciat rex
verbum ancillæ ſuæ.
16 Et audiuit rex, vt liberaret ancillam ſuam de
manu omnium, qui volebant de hæreditate Dei
delere me, & filium meum ſimul.
17 Dicat ergo ancilla tua, vt fiat verbum domini
mei regis ſicut ſacrificium. Sicut enim Angelus
Dei, ſic eſt Dominus meus rex, vt nec benedictione,
nec maledictione moueatur: vnde & Dominus
Deus tuus eſt tecum.
18 Et reſpondens rex, dixit ad mulierem: Ne abſcondas à me verbum, quod te interrogo. Dixitque
ei mulier: Loquere Domine mi rex.
19 Et ait rex: Numquid manus Ioab tecum eſt in
omnibus iſtis? Reſpondit mulier, & ait: Per ſalutem animæ tuæ, domine mi rex, nec ad ſiniſtram,
nec ad dexteram eſt ex omnibus his, quæ locutus
eſt dominus meus rex: ſeruus enim tuus Ioab, ipſe
præcepit mihi, & ipſe poſuit in os ancillæ tuæ omnia verba hæc.
20 Vt verterem figuram ſermonis huius, ſeruus tuus
Ioab præcepit iſtud: tu autem domine mi rex, ſapiens es, ſicut habet ſapientiam Angelus Dei, vt intelligas omnia ſuper terram.
21 Et ait rex ad Ioab: Ecce placatus feci verbum
tuum: Vade ergo, & reuoca puerum Abſalom.
22 Cadenſque Ioab ſuper faciem ſuam in terram,
adorauit, & benedixit regi: & dixit Ioab: Hodie intellexit ſeruus tuus, quia inueni gratiam in oculis
tuis, domine mi rex: feciſti enim ſermonem ſerui
tui.
23 Surrexit ergo Ioab & abijt in Geſſur, & adduxit
Abſalom in Ieruſalem.
24 Dixit autem rex: Reuertatur in domum ſuam,
& faciem meam non videat. Reuerſus eſt itaque
Abſalom in domum ſuam, & faciem regis non vidit.
25 Porro ſicut Abſalom, vir non erat pulcher in
omni Iſrael, & decorus nimis: à veſtigio pedis vſque ad verticem non erat in eo vlla macula.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

8 *Dixit autem rex ad mulierem: Vade in domum tuam,
& ego iubebo pro te.*
9 *Dixitq́ mulier Tecohitis ad regem: Super me domine
mi rex ſit pœnam iniquitatis, & ſuper domum patris mei:
rex autem, & thronus eius ſit innocens.*
10 *Dixitq́ rex: Loquentem contra te adduc ad me, & non
addet vltra vt tangat te.*
11 *Dixitque: Recordetur obſecro rex Domini Dei ſui ne
multiplicari faciat propinquos ſanguinis ad perdendum,
& non diſperdant filium meum, & dixit: Viuit Dominus
ſi ceciderit de capillo filij tui in terram.*
12 *Dixitq́ mulier: Loquatur obſecro ancilla tua ad dominum meum regem verbum, dixitq́: Loquere.*
13 *Et ait mulier: Et quare cogitaſti ſimile contra populum
Dei? & ne loquatur rex verbum hoc tamquam delinquens, vt non reducat rex expulſum ſuum.*
14 *Moriendo enim morimur, & veluti aquæ quæ defluunt
in terram, qui non congregantur, & non accipiet Deus
animam: ſed cogitabit cogitationes, vt non expellat ad ſe
expulſum.*
15 *Et nunc quod venerim vt loquerer ad regem dominum
meum verbum hoc cauſa eſt, quia terruerunt me populus, & dixit ancilla tua: loquar nunc ad regem, forſitan
faciet rex verbum ancillæ ſuæ.*
16 *Audiet enim rex vt liberet ancillam ſuam de manu
viri volentis perdere me, & filium meum pariter de hæreditate Dei.*
17 *Et dixit ancilla tua: Sit obſecro verbum domini mei
regis ad requiem: Sicut enim Angelus Dei, ſic eſt dominus
meus rex, vt audiat quod bonum eſt, & quod malum, &
Dominus Deus tuus ſit tecum.*
18 *Et reſpondit rex, & dixit ad mulierem: Ne quæſo
abſcondas à me verbum quod ego interrogo te. Dixitq́
mulier: Loquatur obſecro dominus meus rex.*
19 *Dixitq́ rex: Num conſilium Ioab tecum eſt in omni
hoc? Et reſpondit mulier, & dixit: Per vitam animæ tuæ
domine mi rex, non eſt qui poſſit declinare ad dexteram,
vel ſiniſtram ab his quæ locutus eſt dominus meus rex:
ſeruus enim tuus Ioab ipſe præcepit mihi, & ipſe poſuit
in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc.*
20 *Vt verterem faciem verbi fecit ſeruus tuus Ioab verbum hoc: Dominus autem meus ſapiens eſt ſecundum ſapientiam Angeli Dei, vt cognoſcat omnia quæ ſunt in
terra.*
21 *Dixit autem rex ad Ioab: Ecce nunc feci verbum hoc,
vade reduc puerum Abſalom.*
22 *Et proſtrauit ſe Ioab ſuper faciem ſuam ſuper terram,
& incuruauit ſe, & benedixit regi: dixitq́ Ioab: Hodie
cognouit ſeruus tuus quod inueni gratiam in oculis tuis
domine mi rex: Fecit enim rex verbum ſerui ſui.*
23 *Surrexit autem Ioab, & abiit in Gheſur, & adduxit
Abſalom in Ieruſalaim.*
24 *Dixitque rex: Reuertatur ad domum ſuam, & faciem meam non videat, & reuerſus eſt Abſalom in domum ſuam, & faciem regis non vidit.*
25 *Et ſicut Abſalom non erat vir pulcher in vniuerſo Iſrael, ita vt ſplendidus eſſet: ſplenderet valde à planta pedis eius, vſque ad verticem eius, non erat in eo macula.*

Et

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et dixit rex ad mulierem : Vadens vade in domum tuam, & ego mandabo pro te.	8	*Dixit autem Rex ad mulierem, Vade in domum tuam & ego iubebo pro te.*
Et dixit mulier Thecoites ad regem : Super me domine mi rex iniquitas , & ſuper domum patris mei,& rex & thronus eius innocens.	9	*Reſpondit vero mulier Thecoitis Regi, Super me domine mi Rex ſit iniquitas, & ſuper domum patris mei : Rex autem, & thronus eius ſit innocens.*
Et dixit rex:Quiſquis eſt qui loquitur ad te, & duces eum ad me, & non adijciet vltra tangere eum.	10	*Dixit praterea Rex , Loquentem contra te adduc eum ad me,& non continget te vltra.*
Et dixit : Recordetur nunc rex Domini Dei ſui, multiplicando redemptorem ſanguinis ad diſperdendum, & non tollant filium meum, & dixit: Viuit Dominus, ſi cadet de capillo filij tui ſuper terram.	11	*Tum illa dixit,Recordetur obſecro Rex Iehoua Dei tui, ne multiplices propinquos ſanguinis ad perdendum, neve diſperdant filium meum. Reſpondit , Viuit Iehouah ſi ceciderit pilus de coma filij tui in terram.*
Et dixit mulier: Loquatur nunc ancilla tua ad dominum meum regem verbum , & dixit : Loquere.	12	*Dixitq́ mulier, Loquatur obſecro ancilla tua ad dominum meum Regem verbum vnum.Et ait ille, Loquere.*
Et dixit mulier:Vt quid cogitaſti tale ſuper populum Dei? nunquid ex ore regis verbum hoc, tamquam delictum , vt non redire faciat rex eiectum ſuum?	13	*Tum mulier dixit,Et quare cogitaſti ſimile contra populum Dei? loquitur enim Rex verbum hoc ſicut imprudens, eo quod non reuocet Rex expulſum ſuum.*
Quoniam morte moriemur & tamquam aqua delabens ſuper terram,quæ non colligetur, & accipiet Deus animam , & cogitans expellere à ſe expulſum?	14	*Moriendo nanque morimur, & ſumus veluti aqua quæ defluunt in terram , quæ non congregantur : neque ſuſcipiet Deus animam, ſed cogitauit cogitationes vt expulſum non expellat à ſe.*
Et nunc, quod veneram loqui ad regem dominum meum verbum hoc , quia aſpiciet me populus, & dicet ancilla tua , loquatur nunc ad dominum meum regem,ſi quomodo faciat rex verbum ancillæ ſuæ:	15	*Nunc autem quod veni vt loquerer ad Regem dominum meum verbum hoc, cauſa eſt , quia terruit me populus: & dixit ancilla tua, Loquar nunc ad Regem , forſitan faciet Rex verbum ancillæ ſuæ.*
Quoniam audiet rex , eruat ancillam ſuam de manu viri quærentis tollere me , & filium meum ab hæreditate Dei.	16	*Audiet enim Rex vt liberet ancillam ſuam de manu viri volentis perdere me, & filium meum pariter de hereditate Dei.*
Et dixit mulier:Si iam ſermo domini mei regis in ſacrificia,quoniam ſicut Angelus Dei, ſic dominus meus rex ad audiendum bonum,& malum, & Dominus Deus tuus erit tecum.	17	*Dixit preterea ancilla tua , Sit obſecro verbum domini mei Regis ad requiem : ſicut enim Angelus Dei , ſic eſt dominus meus Rex , vt audiat quod bonum eſt , & quod malum, & Iehouah Deus tuus ſit tecum.*
Et reſpondit rex, & dixit ad mulierem:Ne nunc occultaueris à me verbum quod ego interrogo te, & dixit mulier:Loquatur nunc dominus meus rex.	18	*Et reſpondit Rex , dixitq́ ad mulierem , Ne queſo abſcondas à me verbum quod ego interrogo te . Dixitq́ mulier, Loquatur obſecro dominus meus Rex.*
Et dixit rex:Numquid manus Ioab in omni hoc tecum ? & dixit mulier regi:Viuit anima tua domine mi rex,ſi eſt in dextera,vel in ſiniſtra de omnibus,quę locutus eſt dominus meus rex,quoniam ſeruus tuus Ioab ipſe mandauit mihi,& ipſe poſuit in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc:	19	*Et ait Rex : Num manus Ioab tecum eſt in omni hoc? Reſpondit mulier, & ait, Per vitam animæ tuæ domine mi Rex, non eſt quiſpiam qui poſſit declinare ad dexteram vel ſiniſtram ab omnibus quæ dixit dominus meus Rex: ſeruus enim tuus Ioab ipſe præcepit mihi , ipſeq́ poſuit in os ancillæ tuæ omnia verba hæc:*
Vt verterem faciem verbi huius,quod fecit ſeruus tuus Ioab verbum hoc, & dominus meus ſapiens, ſicut ſapientia Angeli Dei ad cognoſcendum omnia,quę in terra.	20	*Vt verterem faciem ſermonis , fecit ſeruus tuus Ioab rem hanc, dominus autem meus ſapiens eſt iuxta ſapientiam Angeli Dei , vt cognoſcat omnia quæ ſunt in terra.*
Et dixit rex ad Ioab : Ecce nunc feci tibi iuxta verbum tuum hoc vade, reduc puerum Abeſſalom.	21	*Dixit autem Rex ad Ioab,Ecce nunc feci verbum hoc: vade, reduc puerum Abſalom.*
Et cecidit Ioab ſuper faciem ſuam in terram, & adorauit, & benedixit regem, & dixit Ioab : Hodie cognouit ſeruus tuus,quia inueni gratiam in oculis tuis domine mi rex , quoniam fecit dominus meus rex verbum ſerui ſui.	22	*Et corruit Ioab ſuper faciem ſuam in terram, adorauitq́ & benedixit Regi: dixitq́ Ioab, Hodie cognouit ſeruus tuus quod inueni gratiam in oculis tuis domine mi Rex: fecit enim Rex verbum ſerui ſui.*
Et ſurrexit Ioab,& iuit in Gedſur,& duxit Abeſſalom in Hieruſalem.	23	*Surrexit ergo Ioab, & abiit in Geſur,& adduxit Abſalom in Ieruſalaim.*
Et dixit rex:Reuertatur in domum ſuam , & faciem meam non videat , & reuertit Abeſſalom in domum ſuam,& faciem regis non vidit.	24	*Dixitque Rex, Deflectat in domum ſuam , & faciem meam ne videat. Deflexit itaque Abſalom in domum ſuam, & faciem Regis non vidit.*
Et ſicut Abeſſalom, non erat vir in omni Iſrael, laudabilis valde,à veſtigio pedis eius , & vſque ad verticem eius non erat in eo macula.	25	*Sicut Abſalom autem non erat vir ita pulcher in vniuerſo Iſraele ad laudandum eum valde : à planta pedis eius, vſque ad verticem eius, non erat in eo macula.*

Vulgat. Editio.

26 Et quando tondebat capillum (ſemel autem in anno tondebatur, quia grauabat eum cæſaries) ponderabat capillos capitis ſui ducentis ſiclis pondere publico.

27 Nati ſunt autem Abſalom filij tres: & filia vna nomine Thamar, elegantis formæ.

28 Manſitque Abſalom in Ieruſalem duobus annis, & faciem regis non vidit.

29 Miſit itaque ad Ioab, vt mitteret eum ad regem: qui noluit venire ad eum. Cumque ſecundo miſiſſet, & ille noluiſſet venire ad eum,

30 Dixit ſeruis ſuis: Scitis agrum Ioab iuxta agrum meum, habentem meſſem hordei: ite igitur, & ſuccendite eum igni. Succenderunt ergo ſerui Abſalom ſegetem igni. Et venientes ſerui Ioab, ſciſſis veſtibus ſuis, dixerunt: Succenderunt ſerui Abſalom partem agri igni.

31 Surrexitque Ioab, & venit ad Abſalom in domum eius, & dixit: Quare ſuccenderunt ſerui tui ſegetem meam igni?

32 Et reſpondit Abſalom ad Ioab: Miſi ad te obſecrans vt venires ad me, & mitterem te ad regem, & diceres ei: Quare veni de Geſſur? melius mihi erat ibi eſſe: obſecro ergo vt videam faciem regis: quod ſi memor eſt iniquitatis meæ, interficiat me.

33 Ingreſſus itaque Ioab ad regem, nunciauit ei omnia: vocatuſque eſt Abſalom, & intrauit ad regem, & adorauit ſuper faciem terræ coram eo: oſculatuſque eſt rex Abſalom.

CAP. XV.

1 IGitur poſt hęc fecit ſibi Abſalom currus, & equites, & quinquaginta viros, qui præcederent eum.

2 Et mane conſurgens Abſalom, ſtabat iuxta introitum portæ, & omnem virum, qui habebat negotium vt veniret ad regis iudicium, vocabat Abſalom ad ſe, & dicebat: De qua ciuitate es tu? Qui reſpondens aiebat: Ex vna tribu Iſrael ego ſum ſeruus tuus.

3 Reſpondebatque ei Abſalom: Videntur mihi ſermones tui boni & iuſti. Sed non eſt qui te audiat conſtitutus à rege: dicebatque Abſalom:

4 Quis me conſtituat iudicem ſuper terram, vt ad me veniant omnes, qui habent negotium, & iuſte iudicem?

5 Sed & cum accederet ad eum homo vt ſalutaret illum, extendebat manum ſuam, & apprehendens, oſculabatur eum.

6 Faciebatque hoc omni Iſrael venienti ad iudicium, vt audiretur à rege, & ſolicitabat corda virorum Iſrael.

7 Poſt quadraginta autem annos, dixit Abſalom ad regem Dauid: Vadam, & reddam vota mea quæ voui Domino in Hebron.

8 Vouens enim vouit ſeruus tuus, cum eſſet in Geſſur Syriæ, dicens: Si reduxerit me Dominus in Ieruſalem, ſacrificabo Domino.

Dixit-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

26 Et quando tondebat caput ſuum, erat autem à fine anni ad annum quo tondebat, quia graue erat ei, & tondebat illud, ponderabat capillos capitis ſui ducentis ſeclis pondere regio.

27 Nati ſunt autem Abſalom tres filij, & filia vna, et nomen eius Thamar, ipſa erat mulier pulchra aſpectu.

28 Manſitque Abſalom in Ieruſalaim duobus annis dierum, & faciem regis non vidit.

29 Miſit autem Abſalom ad Ioab vt mitteret eum ad regem: & noluit venire ad eum. Et miſit adhuc ſecundo, & noluit venire.

30 Dixitque ſeruis ſuis: Videte poſſeſſionem Ioab iuxta locum meum, & ei ſunt ibi hordea, ite & comburite ipſam igni, & ſuccenderunt ſerui Abſalom poſſeſſionem igni.

31 Surrexitque Ioab, & venit ad Abſalom in domum: dixitque Ioab ad eum: Vt quid ſuccenderunt ſerui tui poſſeſſionem, quæ eſt mihi igni?

32 Dixitque Abſalom ad Ioab: Ecce miſi ad te dicendo, veni huc, & mittam te ad regem dicendo: Vt quid veni de Gheſur: melius mihi erat quod adhuc eſſem ibi, & nunc videam faciem regis, & ſi eſt in me iniquitas, interficere me faciat.

33 Et venit Ioab ad regem, & indicauit ei, & vocauit Abſalom, & venit ad regem, & incuruauit ſe ei ſuper faciem ſuam in terra coram rege, & oſculatus eſt rex Abſalom.

CAP. XV.

1 ET fuit, poſt hæc fecit ſibi Abſalom currus & equos, & quinquaginta viros currentes ante ſe.

2 Et mane conſurgebat Abſalom, & ſtabat iuxta locum viæ portæ, & erat, omnem virum cui eſſet cauſa, vt veniret ad regem pro iudicio, vocabat Abſalom & dicebat: Ex qua ciuitate es tu? & dicebat: Ex vna tribuum Iſrael ſeruus tuus eſt.

3 Dicebatque ad eum Abſalom: Vide ſermones tui boni ſunt, & recti, & qui te audiat non eſt tibi à rege: dicebatq; Abſalom:

4 Quis ponat me iudicem in terra, & ad me veniat omnis vir cui ſit cauſa, & iudicium, & iuſtitiam faciam ei?

5 Et erat cum appropinquabat quiſpiam, & incuruabat ſe ei, extendebat manum ſuam, & apprehendebat eum, & oſculabatur eum.

6 Et faciebat Abſalom hoc pacto vniuerſo Iſrael, qui veniebant pro iudicio ad regem, & furabatur Abſalom cor virorum Iſrael.

7 Et fuit, in fine quadraginta annorum, dixit Abſalom ad regem: Ibo obſecro, & reddam votum meum quod voui Domino in Chebron.

8 Votum enim vouit ſeruus tuus cum manerem in Gheſur in Aram, dicendo: Si reducendo reduxerit me Dominus in Ieruſalaim, ſeruiam Domino.

Dixit-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

26 Et cum tonderetur ipſe caput ſuum (& erat à principio dierum in dies, quando tondebatur, quoniam aggrauabatur ſuper eum) & tonſus ponderauit capillum capitis ſui ducentos ſiclos in ſiclo regio.
27 Et nati ſunt ipſi Abeſſalom tres filij & filia vna, & nomen ei Thomar. Hæc fuit mulier pulcra valde, & fit vxor Roboam filio Salomon, & pariter ei Abia.
28 Et ſedit Abeſſalom in Hieruſalem duos annos dierum, & faciem regis non vidit.
29 Et miſit Abeſſalom ad Ioab ad mittendum eum ad regem, & noluit venire ad eum, & miſit ſecundo ad eum, & noluit aduenire.

30 Et dixit Abeſſalom ad pueros ſuos: Videte, portio in agro ipſius Moab eſt contigua mihi, & ei illic hordea: Ite & ſuccendite eam in igni, & incenderunt pueri Abeſſalom portionem & adueniunt ſerui Ioab ad eum, diſciſſis veſtimenta ſua & dixerunt: Incenderunt ſerui Abeſſalom portionem in igni.
31 Et ſurrexit Ioab, & venit ad Abeſſalom in domum, & dixit ad eum: Vt quid incenderunt pueri tui portionem meam in igni?
32 Et dixit Abeſſalom ad Ioab: Ecce miſi ad te, dicens: Veni huc, & mittam te ad regem, dicens: Vt quid veni de Geſſur? Bonum mihi erat eſſe ibi, & nunc ecce faciem regis non vidi: Si autem eſt in me iniuſtitia, & interfice me.

33 Et intrauit Ioab ad regem, & annunciauit ei, & vocauit Abeſſalom, & intrauit ad regem, & adorauit eum, & cecidit ſuper faciem ſuam in terram, & ad faciem regis, & deoſculatus eſt rex ipſum Abeſſalom.

CAP. XV.

1 ET factum eſt poſt hæc, & fecit ſibi Abeſſalom currus, & equos, & quinquaginta viros ad currendum ante ſe.
2 Et diluculo ſurgebat Abeſſalom, & ſtabat ſuper manum viæ portæ, & factum eſt, omnis vir, cui erat iudicium, veniebat ad regem in iudicium, & clamabat ad eum Abeſſalom, & dicebat ei: Ex quali ciuitate tu es? & dixit: Ex vna tribuum Iſrael ſeruus tuus.
3 Et dixit ad eum Abeſſalom: Ecce verba tua bona, & facilia, & qui audiat, non eſt tibi à rege, & dixit Abeſſalom:
4 Quis me conſtituat iudicem in terra, & ſuper me veniet omnis vir, cuicumque fuerit controuerſia, & iudicium, & iuſtificabo eum?

5 Et factum eſt, cum appropinquaret vir ad adorandum eum, & extendebat manum ſuam, & apprehendebat eum, & deoſculabatur eum.
6 Et fecit Abeſſalom iuxta verbum hoc omni Iſrael, iis, qui adueniebant in iudicium ad regem, & Abeſſalom ſuum faciebat cor virorum Iſrael.
7 Et factum eſt à fine quadraginta annorum, & dixit Abeſſalom ad patrem ſuum: Ibo nunc, & reddam vota mea, quæ voui Domino in Chebron:

8 Quoniam votum vouit ſeruus tuus, cum ego habitarē in Geſſur in Syria, dicens: Si reducens reduxerit me Dñs in Hieruſalē, & ſeruiam Domino.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et quando tondebat caput ſuum (ſolebat autem quotannis tondere illam: quia graue erat ei, ideo tondebat illud) ponderabat comam capitis ſui ducentis ſiclis pondere regio.

Nati ſunt autem ipſi Abſalom tres filij, & filia vna, cuius nomen erat Thamar: ea fuit mulier pulchra aſpectu.

Manſitque Abſalom in Ieruſalaim duobus annis dierum, & faciem Regis non vidit.
Miſit ergo Abſalom ad Ioab, vt mitteret eum ad regem, qui noluit venire ad eum: & miſit adhuc ſecundo, & noluit venire.

Dixit itaque ſeruis ſuis: Conſiderate poſſeſſionem Ioab iuxta locum meum, ibique habet hordea: ite, & comburite ipſam igni. Et ſuccenderunt ſerui Abſalom poſſeſſionem igni.

Surrexit igitur Ioab, & venit ad Abſalom in domum, dixitque ei, Vt quid ſuccenderunt ſerui tui poſſeſſionem quæ eſt mihi, igni?
Reſpondit Abſalom ipſi Ioab, Ecce miſi ad te, dicendo, Veni huc, & mittam te ad Regem, vt dicas, Quare veni de Geſur? melius mihi eſſet adhuc illic eſſe. & nunc fac vt videam faciem Regis: & ſi ſit in me iniquitas, interficere me faciat.

Venit igitur Ioab ad Regem, & indicauit ei: tum vocauit Rex Abſalom, & venit ad Regem, & adorauit eum ſuper faciem ſuam ſuper terram coram Rege: & oſculatus eſt Rex Abſalom.

CAP. XV.

FVit autem poſt hæc, fecit ſibi Abſalom currus & equos, & quinquaginta viros currentes ante ſe.

Mane vero ſurgens Abſalom, ſtabat iuxta locum viæ portæ: & omnem virum cui erat cauſa vt veniret ad Regem pro iudicio, vocabat Abſalom, & dicebat, Ex quanam ciuitate es tu? Quumque is reſponderet, Ex vna tribuum Iſraelis eſt ſeruus tuus.

Dicebat ad eum Abſalom, Vide, ſermones tui boni ſunt, & recti: at qui te audiat non eſt tibi à Rege conſtitutus.
Dicebat præterea Abſalom, Quis ponat me iudicem in terra, & ad me veniat omnis vir cui ſit cauſa & iudicium, & iuſtitiam faciam ei?

Sed & quum accederet quiſpiam, & incuruaret ſe ei, extendebat manum ſuam, atque apprehendebat eum, & oſculabatur eum.
Faciebat autem Abſalom hoc pacto vniuerſo Iſraeli qui veniebant pro iudicio ad Regem, & furabatur Abſalom cor virorum Iſraelis.
Fuit præterea, in fine quadraginta annorum dixit Abſalom Regi, Vadam quæſo, & reddam votum meum quod voui Iehouæ in Hebron.

Votum enim vouit ſeruus tuus quum manerem in Geſur quæ eſt in Aram, dicendo, Si reducendo reduxerit me Iehouah in Ieruſalaim, ſeruiam Iehouæ.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

9 Dixitque ei rex Dauid: Vade in pace. Et ſurrexit, & abiit in Hebron.

10 Miſit autem Abſalom exploratores in vniuerſas tribus Iſrael, dicens: Statim vt audieritis clangorem buccinæ, dicite: Regnauit Abſalom in Hebron.

11 Porro cum Abſalom ierunt ducenti viri de Ieruſalem vocati, euntes ſimplici corde, & cauſam penitus ignorantes,

12 Accerſiuit quoque Abſalom Achitophel Gilonitem conſiliarium Dauid, de ciuitate ſua Gilo. Cumque immolaret victimas, facta eſt coniuratio valida, populuſque concurrens augebatur cum Abſalom.

13 Venit igitur nuncius ad Dauid, dicens: Toto corde vniuerſus Iſrael ſequitur Abſalom.

14 Et ait Dauid ſeruis ſuis, qui erant cum eo in Ieruſalem: Surgite, fugiamus: neque enim erit nobis effugium à facie Abſalom: feſtinate egredi, ne forte veniens occupet nos, & impellat ſuper nos ruinam, & percutiat ciuitatem in ore gladij.

15 Dixeruntq; ſerui regis ad eum: omnia quæcumque præceperit Dominus noſter rex libenter exequemur ſerui tui.

16 Egreſſus eſt ergo rex, & vniuerſa domus eius pedibus ſuis: & dereliquit rex decem mulieres concubinas ad cuſtodiendam domum.

17 Egreſſuſque rex & omnis Iſrael pedibus ſuis, ſtetit procul à domo:

18 Et vniuerſi ſerui eius ambulabant iuxta eum, & legiones Cerethi, & Phelethi, & omnes Gethæi, pugnatores validi, ſexcenti viri, qui ſecuti eum fuerant de Geth pedites, præcedebant regem.

19 Dixit autem rex ad Ethai Gethæum: Cur venis nobiſcum? reuertere, & habita cum rege, quia peregrinus es, & egreſſus es de loco tuo.

20 Heri veniſti, & hodie compelleris nobiſcum egredi? ego autem vadam quo iturus ſum: reuertere, & reduc tecum fratres tuos, & Dominus faciet tecum miſericordiam, & veritatem, quia oſtendiſti gratiam & fidem.

21 Et reſpondit Ethai regi, dicens: Viuit Dominus, & viuit Dominus meus rex: quoniã in quocumque loco fueris domine mi rex, ſiue in morte, ſiue in vita, ibi erit ſeruus tuus.

22 Et ait Dauid Ethai: Veni, & tranſi: Et tranſiuit Ethai Gethæus, & omnes viri, qui cum eo erant, & reliqua multitudo.

23 Omneſque flebant voce magna, & vniuerſus populus tranſibat: rex quoque tranſgrediebatur torrentem Cedron, & cunctus populus incedebat contra viam, quæ reſpicit ad deſertum.

24 Venit autem & Sadoc ſacerdos, & vniuerſi Leuitæ cum eo, portantes arcam fœderis Dei, & depoſuerunt arcam Dei: & aſcendit Abiathar, donec expletus eſſet omnis populus, qui egreſſus fuerat de ciuitate.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Dixitq́; ei rex: Vade in pace, & ſurrexit, & abiit in Chebron.*

10 *Miſit autem Abſalom exploratores in vniuerſas tribus Iſrael dicendo: Cum audieritis ſonitum buccinæ dicite: Regnauit Abſalom in Chebron.*

11 *Cum Abſalom autem ierunt ducenti viri de Ieruſalaim inuitati, & ibant in ſimplicitate ſua, nec ſciebant quicquam.*

12 *Miſitq́; Abſalom ad Achithophel Chilonitam conſiliarium Dauid de ciuitate ſua de Ghiloh, dum immolaret victimas, & fuit coniuratio valida, & populus ibat, & augebatur cum Abſalom.*

13 *Et venit nuncius ad Dauid dicendo: Fuit cor viri Iſrael poſt Abſalom.*

14 *Dixitq́; Dauid omnibus ſeruis ſuis qui erant ſecum in Ieruſalaim: Surgite, & fugiamus, quia non erit nobis euaſio à facie Abſalom: Feſtinate ire, ne forte acceleret, & apprehendat nos, & impellat ſuper nos malum, & percutiat ciuitatem acie gladij.*

15 *Dixeruntq́; ſerui regis ad regem: ſecundum omne quod elegerit dominus meus rex ecce ſerui tui.*

16 *Et egreſſus eſt rex, & omnis familia eius pedibus ſuis: & reliquit rex decem mulieres concubinas, vt cuſtodirent domum.*

17 *Et egreſſus eſt rex, & omnis populus pedibus ſuis, & ſteterunt in loco longinquo.*

18 *Et vniuerſi ſerui eius ambulabant iuxta manum eius, & omnes Cherethi, & omnes Pelethi, & omnes Chitthæi ſexcenti viri, qui venerant pede ſuo de Ghath, tranſibant ante faciem regis.*

19 *Dixit autem rex ad Itthai Chitthæum: Vt quid venis etiam tu nobiſcum? reuertere, & mane cum rege, quia alienigena es, & etiam vagus es ad locum tuum.*

20 *Heri venire tuum fuit, & hodie mouere faciam te nobiſcum ad eundum? ego autem vado, quo vado: reuertere & reduc fratres tuos, tecum ſit miſericordia, & veritas.*

21 *Et reſpondit Itthai ad regem, & dixit: Viuit Dominus, & viuat dominus meus rex: niſi in loco in quo fuerit dominus meus rex, tam in morte quam in vita, ibi fuerit ſeruus tuus.*

22 *Dixitq́; Dauid ad Itthai: Veni, & tranſi: Et tranſiuit Itthai Chitthæus & omnes viri eius, & omnis paruulus qui erat ſecum.*

23 *Et omnis terra flebat voce magna, & omnis populus tranſibat: rex autem tranſibat per torrentem Chidron, & omnis populus tranſibat contra faciem viæ ad deſertum.*

24 *Et ecce etiam Sadoc, & omnes Leuitæ ſecum portantes arcam fœderis Dei, & ſtatuerunt arcam Dei: & aſcendit Ebiathar, donec finiret omnis populus tranſire de ciuitate.*

Tranſl. ex Septuag.

9 Et dixit ei rex: Vade in pace. Et ſurgens iuit in Chebron.

10 Et miſit Abeſſalom exploratores in omnes tribus Iſrael, dicens: In audiendo vos vocem corneæ & dicetis: Regnauit rex Abeſſalom in Chebron.

11 Et poſt Abeſſalom iuerunt ducenti viri ex Hieruſalem vocati, & euntes ſimplicitate ſua, & non nouerunt omne verbum.

12 Et miſit Abeſſalom ad Achitophel Theconi conſiliarium Dauid de ciuitate eius, de Gola, dum ille ſacrificaret: & facta eſt coitio fortis & populus pergens, & multus cum Abeſſalom.

13 Et aduenit adnuncians ad Dauid, dicens: Factum eſt cor virorum Iſrael poſt Abeſſalom.

14 Et dixit Dauid omnibus pueris ſuis, qui ſecum, qui in Hieruſalem: Surgite, & fugiamus, quoniam non eſt nobis ſalus à facie Abeſſalom: Feſtinate ad eundum, vt non feſtinet, & apprehendat nos, & proijciat ſuper nos malum, & percutiat ciuitatem in ore gladij.

15 Et dixerunt pueri regis ad regem: iuxta omnia quæcumque elegit dominus noſter rex ecce pueri tui.

16 Et egreſſus eſt rex, & vniuerſa domus eius pedibus ſuis, & dimiſit rex decem mulieres de concubinis ſuis ad cuſtodiendam domum.

17 Et egreſſus eſt rex, & omnes pueri eius pedibus, & ſteterunt in domo, quæ longe.

18 Et omnes pueri eius ſuper manum eius tranſibant, & vniuerſus Chelethi, & vniuerſus Pelethi: & ſteterunt ſuper oleam in deſerto, & omnis populus prætergrediebatur iuxta eum, & omnes qui circa eum, & omnes robuſti, & omnes bellatores ſexcenti viri, & tranſierunt ſuper manum eius, & vniuerſus Chelethi, & vniuerſus Phelethi, & omnes Getthæi ſexcenti viri, qui venerāt pedibus ſuis è Geth, & euntes ad faciem regis.

19 Et dixit rex ad Ethi Getthæum: Vt quid vadis & tu nobiſcum? Reuerte, & habita cum rege, quoniam peregrinus es tu, & quoniam tranſmigraſti tu de loco tuo.

20 Si heri adueniſti, & hodie mouebo te nobiſcum, & etiam mutabis rurſus locum tuum: heri exitus tuus, & hodie tranſmouebo te nobiſcum ad eundum, & ego ibo, quocumque iuero: reuertere, & reduc fratres tuos tecum, & Dominus faciet tecum miſericordiam, & veritatem.

21 Et Ethi reſpondit regi, & dixit: Viuit dominus, & viuit dominus meus rex, quod in loco, vbicumque fueris dominus meus, etſi ad mortem, etſi ad vitam, quia ibi erit ſeruus tuus.

22 Et dixit rex ad Ethi: Veni, & tranſcende mecum, & tranſiuit Ethi Getthæus, & rex, & omnes pueri eius, & omnis turba, quæ cum eo.

23 Et vniuerſa terra plorabat voce magna, & vniuerſus populus præteribant in torrente Cedron: & rex tranſcendit torrentem Cedron, & vniuerſus populus & rex præteribant ad faciem viæ, quæ deſertum.

24 Et ecce etiam Sadoc, & omnes Leuitæ cum eo leuantes arcam teſtamenti Domini de Bæthar, & ſtatuerunt arcam Dei, & aſcendit Abiathar, quoadusque ceſſauit vniuerſus populus tranſire de ciuitate.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

9 *Dixitq́ ei Rex: Vade in pace. Qui ſurgens profectus eſt in Hebron.*

10 *Miſit autem Abſalom exploratores in vniuerſas tribus Iſraelis, vt dicerent, Quum audieritis ſonitum buccinæ, dicite, Regnauit Abſalom in Hebron.*

11 *Cum Abſalom autem abierant ducenti viri de Ieruſalaim inuitati, qui abierant in ſimplicitate ſua, nec ſciebant quicquam.*

12 *Miſit quoque Abſalom ad Ahithophel Gilonitam conſiliarium Dauidis, qui egreſſus eſt de ciuitate ſua, de Giloh, dum immolaret victimas: factaq́ eſt coniuratio valida: populus namque ibat, & augebatur cum Abſalom.*

13 *Et venit nuntius ad Dauidem, dicendo, Eſt cor viri Iſraelis poſt Abſalom.*

14 *Tum dixit Dauid omnibus ſeruis ſuis qui erant cum eo in Ieruſalaim, Surgite, & fugiamus: quia non erit nobis euaſio à facie Abſalom: feſtinate abire, ne forte acceleret, & apprehendat nos, & impellat ſuper nos malum, ac percutiat ciuitatem acie gladij.*

15 *Dixerunt autem ſerui regis ad Regem, Quicquid elegerit dominus meus Rex, ecce ſerui tui.*

16 *Egreſſus eſt ergo Rex, & tota eius familia in pedibus eius, & reliquit Rex decem mulieres concubinas vt cuſtodirent domum.*

17 *Egreſſus inquam eſt Rex, & vniuerſus populus in pedibus eius, qui ſubſtiterunt in loco longinquo.*

18 *Cuncti autem ſerui eius tranſibant ad manum eius: omnes quoque Cherethi, & omnes Pelethi, atque omnes Githei, ſexcenti viri qui venerant in pede eius de Gath, tranſibant ante faciem Regis.*

19 *Dixit autem Rex ad Itthai Gitthæum, Vt quid venis etiam tu nobiſcum? reuertere (& mane cum Rege: quia alienigena es, & etiam profugus) ad locum tuum.*

20 *Heri aduentus tuus fuit, & hodie mouebo te loco vt venias nobiſcum? ego autem vado quo vado: reuertere, & reduc fratres tuos: tecum erit miſericordia, & veritas.*

21 *Reſpondit vero Itthai Regi, ac dixit, Viuit Iehouah, & per vitam domini mei Regis, quod in quocunque loco fuerit dominus meus Rex, tam in morte quam in vita, quod inquam ibi erit ſeruus tuus.*

22 *Dixit ergo Dauid ad Itthai, Veni, & tranſi. Et tranſiuit Itthai Gitthæus & omnes viri eius, & omnes paruuli qui erant cum eo.*

23 *Et tota terra flebat voce magna, vniuerſusq́ populus tranſibat: Rex autem tranſibat per torrentem Cidron, & vniuerſus populus tranſibat contra faciem viæ ad deſertum.*

24 *Ecce præterea etiam Sadoc, & omnes Leuitæ cum eo portantes arcam fœderis Dei, & ſtatuerunt arcam Dei, aſcenditq́ Ebiathar, donec finiret vniuerſus populus tranſire de ciuitate.*

Vulgat. Editio.

Et dixit rex ad Sadoc:Reporta arcam Dei in vr- 25
bem:ſi inuenero gratiam in oculis Domini, redu-
cet me, & oſtendet mihi eam, & tabernaculum
ſuum.
Si autem dixerit mihi: Non places: præſto ſum, 26
faciat quod bonum eſt coram ſe.

Et dixit rex ad Sadoc ſacerdotem:O videns re- 27
uertere in ciuitatem in pace: & Achimaas filius
tuus, & Ionathas filius Abiathar duo filij veſtri,
ſint vobiſcum.

Ecce ego abſcondar in campeſtribus deſerti, do- 28
nec veniat ſermo à vobis indicans mihi.

Reportauerunt ergo Sadoc, & Abiathar arcam 29
Dei in Ieruſalem:& manſerunt ibi.
Porro Dauid aſcendebat Cliuum oliuarum, 30
ſcandens & flens, nudis pedibus incedens, & oper-
to capite, ſed & omnis populus, qui erat cum eo,
operto capite aſcendebat plorans.

Nunciatum eſt autem Dauid quod & Achito- 31
phel eſſet in coniuratione cum Abſalom, dixitque
Dauid:Infatua, quæſo, Domine conſilium Achito-
phel.

Cumque aſcenderet Dauid ſummitatem mon- 32
tis, in quo adoraturus erat Dominum, ecce occur-
rit ei Chuſai Arachites, ſciſſa veſte, & terra pleno
capite.
Et dixit ei Dauid:Si veneris mecum, eris mihi 33
oneri:
Si autem in ciuitatem reuertaris, & dixeris Ab- 34
ſalom:Seruus tuus ſum, rex:ſicut fui ſeruus patris
tui, ſic ero ſeruus tuus: diſſipabis conſilium Achi-
tophel.

Habes autem tecum Sadoc, & Abiathar ſacerdo- 35
tes:& omne verbum quodcumque audieris de do-
mo regis, indicabis Sadoc, & Abiathar ſacerdoti-
bus.
Sunt autem cum eis duo filij eorum Achimaas 36
filius Sadoc, & Ionathas filius Abiathar & mittetis
per eos ad me omne verbum quod audieritis.

Veniente ergo Chuſai amico Dauid in ciuita- 37
tem, Abſalom quoque ingreſſus eſt Ieruſalem.

CAP. XVI.

CVmque Dauid tranſiſſet paululum montis ver- 1
ticem, apparuit Siba puer Miphiboſeth in oc-
curſum eius cum duobus aſinis, qui onerati erant
ducentis panibus, & centum alligaturis vuæ paſſæ,
& centum maſſis palatharum, & vtre vini.

Et dixit rex Sibæ:Quid ſibi volunt hęc? Reſpon- 2
ditque Siba: Aſini, domeſticis regis vt ſedeant: pa-
nes & palathæ ad veſcendum pueris tuis: vinum
autem vt bibat, ſi quis defecerit in deſerto.

Et ait rex:Vbi eſt filius domini tui?* Reſpondit 3
que Siba regi: Remanſit in Ieruſalem, dicens:Ho-
die reſtituet mihi domus Iſrael regnum patris mei.

* Inf. 19.17.

Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.

25 *Dixitq́; rex ad Sadoc: Reduc arcam Dei in vrbem: ſi*
inuenero gratiam in oculis Domini reducet me, & oſten-
det mihi eam, & tabernaculum eius.

26 *Si autem ſic dixerit, non complacui in te, ecce ego, fa-*
ciat mihi quod bonum eſt in oculis ſuis.

27 *Dixitq́; rex ad Sadoc ſacerdotem: Nonne videns es? re-*
uertere in ciuitatem in pace, & Achimahas filius tuus,
& Ionathan filius Ebiathar duo filij veſtri ſint vobiſcum.

28 *Et videte, ego morior in campeſtribus deſerti, donec*
veniat verbum à vobis, vt nuncietis mihi.

29 *Et reduxit Sadoc, & Ebiathar arcam Dei in Ieruſa-*
laim, & manſerunt ibi.
30 *Dauid autem aſcendebat per aſcenſum oliuarum,*
aſcendens, & flens, & caput ei opertum erat, & incede-
bat diſcalciatus: & omnis populus qui erat ſecum ope-
ruerunt vnuſquiſque caput ſuum, & aſcendebant aſcen-
dendo, & flendo.
31 *Et Dauidi nunciauit quiſpiam dicendo: Achithophel eſt*
in coniurationibus cum Abſalom, dixitque Dauid: In-
fatua obſecro conſilium Achithophel Domine.

32 *Et fuit, Dauid venit vſque ad verticem, vt incurua-*
ret ſe ibi Deo, & ecce in occurſum eius Chuſai Archites
ſciſſus tunica ſua, & terra ſuper caput eius.

33 *Dixitque ei Dauid: Si tranſieris mecum, eris mihi*
oneri.
34 *Si autem in ciuitatem reuertaris, & dixeris ad Ab-*
ſalom, ſeruus tuus ſum rex, fui ſeruus patris tui ex eo
tempore, nunc ero ſeruus tuus, diſſipabis mihi conſilium
Achithophel.

35 *Et an non tecum eſt ibi Sadoc, & Ebiathar ſacerdo-*
tes: & erit, omne verbum quod audieris de domo regis, in
dicabis Sadoc, & Ebiathar ſacerdotibus.

36 *Ecce ibi ſunt cum eis duo filij eorum Achimahas ipſi*
Sadoc, & Ionathan ipſi Ebiathar, & mittetis per manum
eorum ad me omne verbum quod audieritis.

37 *Et venit Chuſai amicus Dauid in ciuitatem, & Ab-*
ſalom ingreſſus eſt in Ieruſalaim.

CAP. XVI.

1 *DAuid autem tranſierat paululum de vertice mon-*
tis, & ecce Siba puer Miphiboſeth in occurſum eius,
& par aſinorum ſtrati, & ſuper eos erant ducenti
panes, & centum ligaturæ vuæ paſſæ, & centum ficus, &
vter vini.

2 *Dixitq́; rex ad Siba: Quid iſta? Dixitq́; Siba: Aſini*
pro familia regis ad equitandum, & panis, & ficus, vt
comedant pueri: & vinum, vt bibat qui laſſus fuerit in
deſerto.

3 *Dixitq́; rex: Et vbi eſt filius domini tui? Et dixit Siba*
ad regem: Ecce manet in Ieruſalaim: Dixit enim: Hodie
reſtituet mihi domus Iſrael, regnum patris mei.

Tranſl. ex Septuag.

25 Et dixit rex ad Sadoc: Reduc arcam Dei in ciuitatem: ſi inuenero gratiam in oculis Domini, & reducet me, & oſtendet mihi eam, & decorem eius:

26 Et ſi dixerit ſic: Non volui in te, ecce ego ſum, faciat mihi iuxta id, quod bonum in oculis ſuis.

27 Et dixit rex ad Sadoc ſacerdotem: Videte, tu reuertis in ciuitatem in pace, & Achimaas filius tuus, & Ionathan filius Abiathar, duo filij veſtri vobiſcum.

28 Videte, ego quidem caſtra facio in Araboth deſerti, quoadusque veniat verbum à vobis ad annunciandum mihi.

29 Et reduxit Sadoc, & Abiathar arcam Dei in Hieruſalem, & ſedit ibi.

30 Et Dauid aſcendit in aſcenſione oliuarum, aſcendens, & plorans, & caput adopertus, & ipſe ibat diſcalceatus, & vniuerſus populus, qui cum eo, adoperuit vir caput ſuum, & aſcenderunt aſcendentes, & plorantes.

31 Et annunciatum eſt Dauid, dicentes Et Achitophel in ijs, qui conglobantur cum Abeſſalom, & dixit Dauid: Diſſipa nunc conſilium Achitophel Domine Deus mi.

32 Et fuit Dauid pergens vſque Rhos, vbi adorauit illic Deum: & ecce in obuiam ei Chuſi princeps amicus Dauid diſciſſus tunicam ſuam, & terra ſuper caput eius.

33 Et dixit ei Dauid: Siquidem tranſcenderis mecum, & eris ſuper me in onus.

34 Et ſi reuerteris in ciuitatem, & dices ad Abeſſalom: tranſierunt fratres tui, & rex de poſt me tranſijt pater tuus, & nunc puer tuus ſum ô rex, permitte me viuere, puer patris tui eram tunc, & nuper, & nunc ego ſeruus tuus, & diſſipabis mihi conſilium Achitophel.

35 Et ecce ibi tecum Sadoc, & Abiathar ſacerdotes, & erit, omne verbum, quodcumque audieris è domo regis, & annunciabis Sadoc, & Abiathar ſacerdotibus.

36 Ecce ibi cum eis duo filij eorum, Achimaas filius Sadoc, & Ionathan filius Abiathar: & mittetis in manu eorum omne verbum, quodcumque audieritis.

37 Et intrauit Chuſi amicus Dauid in ciuitatem: & Abeſſalom iam ingrediebatur in Hieruſalem.

CAP. XVI.

1 ET Dauid tranſijt breue quid à Rhos, & ecce Siba puer Memphiboſthe in occurſum eius, & par aſinorum conſtratorum, & ſuper eos ducenti panes, & centum botri paſſi, & centum palmæ, & Nebel vini.

2 Et dixit rex ad Siba: Quid hæc tibi? Et dixit Siba: Subiugalia domui regis ad inſidendum, & panes, & palmulæ in eſcam pueris, & vinum ad bibendum ijs, qui laſſati ſunt in deſerto.

3 Et dixit rex: Et vbi filius domini tui? Et dixit Siba ad regem: Ecce ſedet in Hieruſalem, quoniam dixit: Hodie redire facient ad me domus Iſrael regnum patris mei.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et ait Rex ad Sadoc, Reduc arcam Dei in vrbem: ſi inuenero gratiam in oculis Iehoua, reducet me, atque oſtendet mihi illam, & tabernaculum eius.

Si vero ſic dixerit, Non beneplacitum eſt mihi in te: ecce ego, faciat mihi quod bonum eſt in oculis ſuis.

Dixit præterea Rex ad Sadoc ſacerdotem, Nonne videns es? reuertere in ciuitatem in pace: Abimaas autem filius tuus, & Ionathan filius Ebiathar, duo filij veſtri, ſint vobiſcum.

Videte, ego moror in campeſtribus deſerti, donec veniat verbum à vobis vt nuncietis mihi.

Reduxit ergo Sadoc & Ebiathar arcam Dei in Ieruſalaim, & manſerunt ibi.

Porro Dauid aſcendebat per aſcenſum oliuarum, aſcendens, & flens operto eius capite, & nudis pedibus, vniuerſusq́ populus qui erat cum eo operuerunt quiſque caput ſuum, & aſcendebant aſcendendo, & flendo.

Nuntiauit autem Dauidi quiſpiam, dicendo, Abithophel eſt in coniuratoribus cum Abſalom. Dixitque Dauid, infatua obſecro conſilium Abithophel, ô Iehoua.

Peruenit autem Dauid vſque ad verticem vt adoraret illic Deum, & ecce in occurſum eius Huſai Archites ſciſſam habens tunicam ſuam, & terra ſuper caput eius.

Dixitque ei Dauid, Si tranſieris mecum, eris mihi oneri.

Si autem in ciuitatem reuertaris, & dixeris ad Abſalom, ſeruus tuus ero ô Rex: fui ſeruus patris tui extunc: nunc vero ero ſeruus tuus: diſſipabis mihi conſilium Abithophel.

Et annon tecum erit ibi Sadoc & Ebiathar ſacerdotes? porro quicquid audieris de domo Regis, indicabis ipſis Sadoc & Ebiathar ſacerdotibus.

Ecce ibi ſunt cum eis duo filij eorum, Abimaas ipſius Sadoc, & Iehonathan ipſius Ebiathar, per quorum manus mittetis ad me quicquid audieritis.

Venit itaque Huſai amicus Dauidis in ciuitatem, & Abſalom ingreſſus eſt in Ieruſalaim.

CAP. XVI.

QVum autem Dauid tranſiſſet paululum de vertice montis, ecce Siba puer Mephiboſeth in occurſum eius, cum pari aſinorum ſtratorum, ſuper quos erant ducenti panes, & centum ligaturæ vuæ paſſæ, & centum maſſæ carycarum, & vter vini.

Dixitq́ Rex ad Siba, Quid iſta tibi? Reſpondit Siba, Aſini erunt pro familia Regis ad equitandum: panis vero & carycæ, vt comedant pueri: & vinum, vt bibat qui laſſus fuerit in deſerto.

Dixitq́ Rex, Et vbi eſt filius domini tui? Reſpondit Siba Regi, Ecce remanſit in Ieruſalaim: dixit enim, Hodie reſtituet mihi domus Iſraelis regnum patris mei.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et ait rex Sibæ: Tua ſint omnia quæ fuerunt Miphiboſeth. Dixitque Siba: Oro vt inueniam gratiam coram te domine mi rex.	4	*Dixitq́; rex ad Siba: Ecce tibi omnia quæ ſunt Miphiboſeth: & dixit Siba: Incuruaui me, inueniam gratiam in oculis tuis domine mi rex.*
Venit ergo rex Dauid vſque Bahurim: & ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul, nomine Semei, filius Gera, procedebatque egrediens, & * maledicebat, (* 3 Reg. 2. 8.)	5	*Venit autem rex Dauid vſque ad Bachurim, & ecce inde vir egrediebatur è familia domus Saul, & nomen eius Simhi filius Ghera: Egrediebatur egrediendo, & maledicebat.*
Mittebatque lapides contra Dauid, & contra vniuerſos ſeruos regis Dauid: omnis autem populus, & vniuerſi bellatores à dextro, & à ſiniſtro latere regis incedebant.	6	*Et lapidabat lapidibus Dauid, & omnes ſeruos regis Dauid, & omnis populus, & omnes potentes erant à dextera eius, & à ſiniſtra eius.*
Ita autem loquebatur Semei cum malediceret regi: Egredere, egredere vir ſanguinum, & vir Belial.	7	*Sic autem dicebat Simhi dum malediceret illi: Egredere vir ſanguinum, & vir impie.*
Reddidit tibi Dominus vniuerſum ſanguinem domus Saul: quoniam inuaſiſti regnum pro eo: & dedit Dominus regnum in manu Abſalom filij tui, & ecce premunt te mala tua, quoniam vir ſanguinum es.	8	*Reddidit tibi Dominus omnem ſanguinem domus Saul pro quo regnaſti. Deditq́; Dominus regnum in manu Abſalom filij tui, & ecce es in malo tuo, quoniam vir ſanguinum es.*
Dixit autem Abiſai filius Saruiæ regi: Quare maledicit canis hic mortuus domino meo regi? vadam & amputabo caput eius.	9	*Dixitq́; Abiſai filius Seruiah ad regem: Vt quid maledicit canis mortuus hic domino meo regi? Tranſeam obſecro, & remouebo caput eius.*
Et ait rex: Quid mihi & vobis eſt filij Saruiæ? dimittite eum, vt maledicat: Dominus enim præcepit ei vt malediceret Dauid: & quis eſt qui audeat dicere, quare ſic fecerit?	10	*Dixitq́; rex: Quid mihi, & vobis filij Seruiah ſi maledicat, & ſi Dominus, dixit ei: Maledic Dauid, & quis dicet, cur feciſti ſic?*
Et ait rex Abiſai, & vniuerſis ſeruis ſuis. Ecce filius meus, qui egreſſus eſt de vtero meo, quærit animam meam: quanto magis nunc filius Iemini? dimittite eum vt maledicat iuxta præceptum Domini:	11	*Et dixit Dauid ad Abiſai, & ad omnes ſeruos ſuos: Ecce filius meus qui egreſſus eſt de vtero meo quærit animam meam, quanto magis nunc filius Iemini? ſinite illum, & maledicat, quia dixit ei Dominus.*
Si forte reſpiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna.	12	*Forſitan reſpiciet Dominus ad afflictionem meam, & reddet Dominus mihi bonum pro maledictione eius die hac.*
Ambulabat itaque Dauid & ſocij eius per viam cum eo. Semei autem per iugum montis ex latere, contra illum gradiebatur, maledicens, & mittens lapides aduerſum eum, terramque ſpargens.	13	*Et ibat Dauid, & viri eius per viam: Simhi autem ibat per latus montis ex aduerſo ipſius, & iactabat puluerem.*
Venit itaque rex, & vniuerſus populus cum eo laſſus & refocillati ſunt ibi.	14	*Et venit rex, & omnis populus qui erat cum eo laſſi: & requieuit ibi.*
Abſalom autem & omnis populus eius ingreſſi ſunt Ieruſalem, ſed & Achitophel cum eo.	15	*Abſalom autem, & omnis populus virorum Iſrael venerunt in Ieruſalaim, & Achithophel cum eo.*
Cum autem veniſſet Chuſai Arachites amicus Dauid ad Abſalom, locutus eſt ad eum: Salue rex, ſalue rex.	16	*Et fuit, quando venit Chuſai Archites amicus Dauid ad Abſalom: Dixit Chuſai ad Abſalom: Viuat rex, viuat rex:*
Ad quem Abſalom: Hæc eſt, inquit, gratia tua ad amicum tuum? quare non iuiſti cum amico tuo?	17	*Dixitq́; Abſalom ad Chuſai: Iſta eſt miſericordia tua ad amicum tuum? Vt quid non iuiſti cum amico tuo?*
Reſponditque Chuſai ad Abſalom: Nequaquam: quia illius ero, quem elegit Dominus, & omnis hic populus, & vniuerſus Iſrael, & cum eo manebo:	18	*Dixitq́; Chuſai ad Abſalom: Non, ſed eius ero quem elegerit Dominus, & populus iſte, & omnes viri Iſrael, & cum eo manebo.*
Sed vt & hoc inferam, cui ego ſeruiturus ſum? nonne filio regis? ſicut parui patri tuo, ita parebo & tibi.	19	*Et ſecundo cui ego ſeruiturus ſum? Nonne coram filio eius? Quemadmodum ſeruiui coram patre tuo, ſic ero coram te.*
Dixit autem Abſalom ad Achitophel: Inite conſilium quid agere debeamus.	20	*Dixit autem Abſalom ad Achithophel: Date conſilium, quid faciamus.*
Et ait Achitophel ad Abſalom: Ingredere ad concubinas patris tui, quas dimiſit ad cuſtodiendam domum: vt cum audierit omnis Iſrael quod fœdaueris patrem tuum, roborentur tecum manus eorum.	21	*Dixitq́; Achithophel ad Abſalom: Ingredere ad concubinas patris tui quas dimiſit ad cuſtodiendam domum, & audiet omnis Iſrael quod abominationem feceris in patrem tuum, & roborabunt manus omnium qui ſunt tecum.*
(* Sup. 12. 11.) * Tetenderunt ergo Abſalom tabernaculum in ſolario, ingreſſuſque eſt ad concubinas patris ſui coram vniuerſo Iſrael.	22	*Et extenderunt ipſi Abſalom tabernaculum ſuper tectum, & ingreſſus eſt Abſalom ad concubinas patris ſui in oculis omnis Iſrael.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

4 Et dixit rex ad Siba: Ecce tibi omnia, quæcum-
que ſunt Memphiboſthe, & dixit Siba adorans: In-
ueniam gratiam in oculis tuis domine mi rex.

5 Et venit rex Dauid vſque Baurim, & ecce inde
vir egrediebatur de cognatione domus Saul & no-
men ei Semei filius Gera egrediebatur egrediens,
& maledicens:
6 Et lapidans in lapidibus Dauid, & omnes pueros
regis Dauid, & omnis populus erat, & omnes po-
tentes à dextris, & à ſiniſtris regis.

7 Et ſic dicebat Semei in maledicendo eum: Egre-
dere, egredere vir ſanguinum, & vir qui iniquus.

8 Redire fecit ſuper te Dominus omnes ſanguines
domus Saul, quoniam regnaſti pro eo, & dedit Do-
minus regnum in manu Abeſſalom filij tui: & ecce
tu in malo tuo, quoniam vir ſanguinum tu.

9 Et dixit Abeſſa filius Saruiæ ad regem: Vt quid
maledicit canis mortuus hic dominum meum re-
gem? Tranſcendam nunc, & auferam caput eius.

10 Et dixit rex. Quid mihi, & vobis filij Saruiæ? Et
permittite eum, & ſic maledicat, quoniã Dominus
dixit ei maledicere Dauid, & quis dicet, vt quid fe-
ciſti ſic?

11 Et dixit Dauid ad Abeſſa, & ad omnes pueros
ſuos: Ecce filius meus, qui egreſſus eſt è ventre meo,
quærit animam meam, & multo magis nunc filius
Iemini. Permitte eum maledicere, quoniam dixit
ei Dominus.
12 Si forte inſpiciat Dominus in humiliationem
meam, & redire faciet mihi bona pro maledictione
illius in die hac.
13 Et iuit Dauid, & omnes viri eius in via: & Semei
ibat à latere montis iuxta eum vadens, & maledi-
cens, & lapidans in lapidibus ex obliquo eius, &
puluere aſpergens.

14 Et venit rex, & omnis populus cum eo laſſati, &
reſpirarunt ibi.
15 Et Abeſſalom, & omnis vir Iſrael intrarunt in
Hieruſalem, & Achitophel cum eo.
16 Et factum eſt quando venit Chuſi princeps ami-
cus Dauid ad Abeſſalom, & dixit Chuſi ad Abeſſa-
lom: Viuat rex.
17 Et dixit Abeſſalom ad Chuſi: Hæc eſt miſericor-
dia tua cum amico tuo? Vt quid non abijſti cum
amico tuo?
18 Et dixit Chuſi ad Abeſſalom: Nequaquam: ſed
poſt eum, quem elegit Dominus, & populus hic, &
omnis vir Iſrael, ei ero, & cum eo ſedebo.

19 Et ſecundo, cui ego ſeruiam? nonne coram filio
eius? Sicut ſeruiui coram patre tuo, ſic ero coram
te?
20 Et dixit Abeſſalom ad Achitophel. Ferte vobis
conſilium, quid facturi ſimus.
21 Et dixit Achitophel ad Abeſſalom: Intra ad con-
cubinas patris tui, quas reliquit cuſtodire domum
eius, & audiet omnis Iſrael, quia confudiſti patrem
tuum, & inualeſcent manus omnium, qui tecum.

22 Et fixerunt tabernaculum ipſi Abeſſalom ſuper
ſolarium, & intrauit Abeſſalom ad concubinas
patris ſui ante oculos vniuerſi Iſrael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Et dixit Rex ad Siba, Ecce tua ſunt omnia quæ habet
Mephiboſeth. Tunc ait Siba, Supplex oro inueniam gra-
tiam in oculis tuis, domine mi Rex.*

*Venit itaque Rex Dauid vſque ad Bahurim, & ecce in-
de vir egrediebatur è familia domus Saulis, cuius nomen
erat Simi filius Gera, egrediebatur inquam egrediendo, &
maledicebat.*
*Et proiiciebat lapides in Dauidem atque omnes ſeruos
Regis Dauidis: & omnis populus & omnes potentes erant
à dextra eius, & à ſiniſtra eius.*

*Sic autem dicebat Simi dum malediceret illi, Egredere,
egredere vir ſanguinum & vir impie.*

*Reddidit tibi, Iehouah omnem ſanguinem domus Sau-
lis, pro quo regnaſti: tradiditq́ Iehouah regnum in manu
Abſalom filij tui: & ecce es in malo tuo, quoniam vir
ſanguinum es.*

*Dixitq́ Abiſai filius Seruiah ad Regem, Vt quid male-
dicet canis mortuus hic domino meo Regi? tranſibo nunc,
& amputabo caput eius.*

*Ait vero Rex, Quid mihi & vobis, filij Seruiah, ſi ma-
ledicat? nam Iehouah dixit ei, Maledic Dauid: & quis di-
cet, Cur feciſti ſic?*

*Et dixit Dauid ad Abiſai, & ad omnes ſeruos ſuos, Ec-
ce filius meus qui egreſſus eſt de vtero meo, quærit ani-
mam meam, quanto magis nunc filius Iemini? ſinite illum
vt maledicat: quia dixit ei Iehouah.*

*Forſitan reſpiciet Iehouah ad afflictionem meam, &
reddet Iehouah mihi bonum pro maledictione eius hodie.*

*Et ibat Dauid & viri eius per viam: Simi autem ibat
per latus montis e regione eius, eundo, & maledicebat, &
proiiciebat lapides e regione illius, & iactabat puluerem.*

*Peruenit itaque Rex & vniuerſus populus qui erat
cum eo, laſſi, & requieuit illic.*
*Abſalom autem & vniuerſus populus viri Iſrael vene-
runt in Ieruſalaim, & Abithophel cum eo.*
*Quum autem ingreſſus eſſet Huſai Arachites amicus
Dauidis ad Abſalom, dixit Huſai ad Abſalom, Viuat Rex,
viuat Rex.*
*Dixitq́ Abſalom ad Huſai, Iſta eſt miſericordia tua
erga amicum tuum? quare non iuiſti cum amico tuo?*

*Reſpondit Huſai ipſi Abſalom, Nequaquam: ſed eius
ero quem elegit Iehouah & populus iſte, & omnes viri
Iſrael, illius ero, & cum eo manebo.*

*Et ſecundo, cui ego ſeruiturus ſum? nonne filio eius?
quemadmodum ſeruiui patri tuo, ſic ero coram te.*

*Dixit autem Abſalom ad Abithophel, Date conſilium
quid faciamus.*
*Reſpondit Abithophel ad Abſalom, Ingredere ad concu-
binas patris tui quas dimiſit ad cuſtodiendam domum:
audietq́ vniuerſus Iſrael quod abominationem feceris in
patrem tuum, & roborabuntur manus omnium qui te-
cum ſunt.*
*Tetenderunt ergo ipſi Abſalom tabernaculum ſuper
tectum, & ingreſſus eſt Abſalom ad concubinas patris ſui
in oculis totius Iſraelis.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

23 Conſilium autem Achitophel, quod dabat in diebus illis, quaſi ſi quis conſuleret Deum: ſic erat omne conſilium Achitophel,& cum eſſet cum Dauid,& cum eſſet cum Abſalom.

CAP. XVII.

1 DIxit ergo Achitophel ad Abſalom: Eligam mihi duodecim millia virorum, & conſurgens perſequar Dauid hac nocte.

2 Et irruens ſuper eum (quippe qui laſſus eſt,& ſolutis manibus) percutiam eum: cumque fugerit omnis populus, qui cum eo eſt, percutiam regem deſolatum.

3 Et reducam vniuerſum populum, quomodo vnus homo reuerti ſolet: vnum enim virum tu quæris: & omnis populus erit in pace.

4 Placuitque ſermo eius Abſalom, & cunctis maioribus natu Iſrael.

5 Ait autem Abſalom: Vocate Chuſai Arachiten,& audiamus quid etiam ipſe dicat.

6 Cumque veniſſet Chuſai ad Abſalom, ait Abſalom ad eum: Huiuſcemodi ſermonem locutus eſt Achitophel: facere debemus annon? quod das conſilium?

7 Et dixit Chuſai ad Abſalom: Non eſt bonum conſilium, quod dedit Achitophel hac vice,

8 Et rurſum intulit Chuſai: Tu noſti patrem tuum,& viros, qui cum eo ſunt, eſſe fortiſſimos & amaro animo, veluti ſi vrſa raptis catulis in ſaltu ſæuiat: ſed & pater tuus vir bellator eſt, nec morabitur cum populo.

9 Forſitan nunc latitat in foueis, aut in vno, quo voluerit, loco: & cum ceciderit vnus quilibet in principio, audiet quicumque audierit, & dicet: Facta eſt plaga in populo qui ſequebatur Abſalom.

10 Et fortiſſimus quiſque, cuius cor eſt quaſi leonis pauore ſoluetur: ſcit enim omnis populus Iſrael fortem eſſe patrem tuum,& robuſtos omnes qui cum eo ſunt.

11 Sed hoc mihi videtur rectum eſſe conſilium: Congregetur ad te vniuerſus Iſrael, à Dan vſque Berſabee, quaſi arena Maris innumerabilis: & tu eris in medio eorum.

12 Et irruemus ſuper eum in quocumque loco inuentus fuerit & operiemus eum, ſicut cadere ſolet ros ſuper terram: & non relinquemus de viris, qui cum eo ſunt, ne vnum quidem.

13 Quod ſi vrbem aliquam fuerit ingreſſus, circumdabit omnis Iſrael ciuitati illi funes, & trahemus eam in torrentem, vt non reperiatur ne calculus quidem ex ea.

14 Dixitque Abſalom, & omnes viri Iſrael: Melius eſt conſilium Chuſai Arachitæ, conſilio Achitophel: Domini autem nutu diſſipatum eſt conſilium Achitophel vtile, vt induceret Dominus ſuper Abſalom malum.

15 Et ait Chuſai Sadoc, & Abiathar ſacerdotibus: Hoc & hoc modo conſilium dedit Achitophel Abſalom, & ſenioribus Iſrael: & ego tale & tale dedi conſilium.

Nunc

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Conſilium autem Achithophel quod conſulebat in diebus illis, erat quemadmodum interrogaret quiſpiam verbum Dei: Sic erat omne conſilium Achithophel, etiam Dauidi etiam ipſi Abſalom.

CAP. XVII.

DIxit autem Achithophel ad Abſalom: Eligam nunc duodecim millia virorum, & conſurgam, & perſequar Dauid nocte:

Et veniam ſuper eum: ipſe autem eſt laborans, & debilis manibus, & terrebo eum, & fugiet omnis populus qui eſt ſecum, & percutiam regem ſolum.

Et reducam omnem populum ad te, ſicut redit omnis vir, quem tu quæris: omnis populus erit pacificus.

Et rectum fuit verbum in oculis Abſalom, & in oculis omnium ſeniorum Iſrael.

Dixitq́; Abſalom: Voca obſecro etiam Chuſai Architam, & audiamus quid ore ſuo etiam ipſe loquatur.

Et venit Chuſai ad Abſalom, & dixit Abſalom ad eum dicendo: Secundum verbum hoc locutus eſt Achithophel: Numquid faciemus verbum eius, an non tu loquere.

Dixitq́; Chuſai ad Abſalom: Non eſt bonum conſilium quod conſuluit Achithophel vice hac.

Dixitq́; Chuſai: Tu noſti patrem tuum, & viros eius quod fortes ſunt, & amari animo ſunt, ſicut vrſus orbatus in agro, & pater tuus eſt vir bellicoſus, & non pernoctabit cum populo.

Ecce nunc abſcondit ſe in vna è foueis, vel in vno è locis, & erit cum ceciderit ex eis in principio, & audierit audiens, dicet: Fuit plaga in populo qui erat poſt Abſalom.

Et ipſe etiam vir fortis, cuius cor eſt ſicut cor leonis, liqueſiendo liqueſiet: Scit enim omnis Iſrael quod fortis eſt pater tuus, & filij fortes qui ſunt cum eo.

Sed conſulo: vt congregando congregetur ad te omnis Iſrael à Dan vſque Berſebah, tamquam arena quæ eſt iuxta Mare in multitudine, & facies tua vadat in bellum.

Et veniemus ad eum in vnum è locis in quo inuenietur, & caſtrametabimur aduerſum eum, quemadmodum cadit ros ſuper terram, & non relinquetur ex eo, & ex omnibus viris qui ſunt ſecum, etiam vnus.

Et ſi in ciuitatem collegerit ſe, portabunt omnis Iſrael ad ciuitatem funes, & trahemus eam vſque in torrentem, vſquequo non inueniatur ibi etiam lapis.

Dixitq́; Abſalom, & omnis vir Iſrael: Melius eſt conſilium Chuſai Architæ conſilio Achithophel: Dominus autem præceperat, vt deſtrueret conſilium Achithophel quod bonum erat, vt induceret Dominus ſuper Abſalom malum.

Dixit autem Chuſai ad Sadoc, & Ebiathar ſacerdotes: Sic, & ſic conſuluit Achithophel Abſalom, & ſenioribus Iſrael: & ſic, & ſic conſului ego.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

23 Et erat conſilium Achitophel, quod conſulendo
dabat in diebus primis, quemadmodum interro-
get quis in verbo Dei: ſic omne conſilium ipſius
Achitophel, etiam ipſi Dauid, etiam ipſi Abeſſalom.

CAP. XVII.

1 ET dixit Achitophel ad Abeſſalom: Eligam nunc
mihi duodecim millia virorum, & ſurgam, &
perſequar poſt Dauid nocte.
2 Et ſuperueniam ſuper eum, & ipſe laborans, &
reſolutus manibus, & pauefaciam eum, & fugiet
omnis populus, qui cum eo, & percutiam regem
prorſus ſolum,
3 Et reuerti faciam omnem populum ad te, quem-
admodum redit ſponſa ad virum ſuum: tantum-
modo animam viri vnius tu quæris, & vniuerſo
populo erit pax.
4 Et rectum fuit verbum in oculis Abeſſalom, &
in oculis omnium ſeniorum Iſrael.
5 Et dixit Abeſſalom: Vocate nunc etiam Chuſi
Arachi, & audiamus quid in ore eius, etiam ip-
ſius.
6 Et intrauit Chusi ad Abeſſalom: Et dixit Abeſſa-
lom ad eum dicens: Iuxta verbum hoc locutus eſt
Achitophel: Faciemus iuxta verbum eius? Si au-
tem non, tu loquere.
7 Et dixit Chuſi ad Abeſſalom: Non bonum hoc
conſilium, quod conſulendo dedit Achitophel vi-
ce hac.
8 Et dixit Chuſi: Tu noſti patrem tuum, & viros
eius quia potentes ſunt valde, & amari animo ſuo,
tamquam vrſa orbata filijs, & tamquam ſus aſpera
in campo: & pater tuus vir bellator, & non diſſoluet
populum.
9 Ecce enim ipſe nunc abſconditus eſt in vno col-
lium, vel in vno locorum, & erit in incidendo eis
in principio, & audiet audiens, & dicet: Facta eſt
percuſſio in populo, qui poſt Abeſſalom:
10 Et etiam ipſe filius virtutis, cuius cor, ſicut cor
leonis, liqueſcens liqueſcet, quoniam nouit omnis
Iſrael, quia potens pater tuus, & filij virtutis, qui
cum eo.
11 Quoniam ſic conſulens ego conſului, & congre-
gatus congregabitur ad te vniuerſus Iſrael à Dan,
& vſque Berſabee, tamquam arena, quæ ſuper Ma-
re, in multitudine, & facies tua pergens in medio
eorum.
12 Et veniemus ad eum in vnum locorum, vbi-
cumque inuenerimus eum illic, & caſtrametabi-
mur ſuper eum, ſicut cadit ros ſuper terram, & non
relinquemus in eo, & viris eius, qui cum eo, etiam
vnum.
13 Et ſi in ciuitatem ſe collegerit, & ſumet omnis
Iſrael erga ciuitatem illam funes, & pertrahemus
eam vſque in torrentem, vt non relinquatur ibi
neque lapis.
14 Et dixit Abeſſalom, & omnis vir Iſrael: Bonum
conſilium Chuſi Arachi ſuper conſilium Achito-
phel: & Dominus mandauit diſſipare conſilium
Achitophel bonum, vt induceret Dominus ſuper
Abeſſalom mala omnia.
15 Et dixit Chuſi, qui Arachi, ad Sadoc, & Abia-
thar ſacerdotes: Sic, & ſic conſilium dedit Achito
phel ipſi Abeſſalom, & ſenioribus Iſrael, & ſic & ſic
conſilium dedi ego.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

23 *Conſilium autem Abithophel quod conſulebat in die-*
bus illis, erat quaſi quis interrogaſſet verbum Dei: ſic erat
omne conſilium Abithophel, etiam Dauidi, etiam ipſi Ab-
ſalom.

CAP. XVII.

1 *DIxit autem Abithophel ad Abſalom, Deligam nunc*
duodecim millia virorum, & conſurgam, & perſe-
quar Dauidem nocte:
2 *Et irruam in eum: is enim eſt fatigatus, & remiſſis*
manibus: terrebo eum, & fugiet vniuerſus populus qui eſt
cum eo, & percutiam Regem ſolum:
3 *Atque reducam vniuerſum populum ad te: & quum*
reuerſi fuerint omnes, & interfeceris virum quem tu quæ-
ris, vniuerſus populus erit in pace.
4 *Et rectum fuit verbum in oculis Abſalom & in oculis*
omnium Seniorum Iſraelis.
5 *Dixitq́. Abſalom, Voca obſecro & Huſai Architam, &*
audiamus quid in ore eius etiam fuerit.
6 *Et quum veniſſet Huſai ad Abſalom, dixit illi Abſa-*
lom dicendo, Secundum verbum hoc loquutus eſt Abitho-
phel: nunquid faciemus verbum eius, an non tu loquere.
7 *Tum dixit Huſai ad Abſalom, Non eſt bonum conſi-*
lium quod conſuluit Abithophel vice hac.
8 *Addiditq́; Huſai, Tu noſti patrem tuum & viros eius,*
quod fortes ſint, ad hæc amari animo ſunt ſicut vrſus or-
batus in agro: præterea pater tuus eſt vir bellicoſus, nec
pernoctabit cum populo.
9 *En nunc deliteſcit in quadam fouea, vel in quodam*
alio loco: & erit quum inciderint in illos initio, & audie-
rit qui audiet, dicet, Fuit plaga in populo qui erat poſt
Abſalom:
10 *Hinc fiet vt etiam vir fortis, cuius cor ſit ſicut cor leo-*
nis, liqueſcendo liqueſcat: ſcit enim vniuerſus Iſrael quod
fortis eſt pater tuus, & fortiſſimi qui ſunt cum eo.
11 *Sed conſulo vt congregando congregetur ad te vniuer-*
ſus Iſrael à Dan vſque Beer-ſeba, tanquam arena quæ
eſt ad mare in multitudine, & facies tua vadat in bel-
lum.
12 *Tum veniemus ad eum ad quendam locum in quo in-*
ueniri poterit, & irruemus in eum quemadmodum cadit
ros ſuper terram, & non relinquetur ex eo nec ex omnibus
viris qui ſunt cum eo, etiam vnus.
13 *Quod ſi in vrbem aliquam collegerit ſeſe, portabunt*
vniuerſus Iſrael ad ciuitatem funes, trahemuſq́; eam vſ-
que in torrentem, donec ne lapillus quidem inueniatur
ibi.
14 *Dixitq́; Abſalom & omnis vir Iſrael, Melius eſt con-*
ſilium Huſai Architæ conſilio Abithophel. Iehouah autem
præceperat deſtruere conſilium Abithophel quod bonum
erat, vt induceret Iehouah ſuper Abſalom malum.
15 *Dixit autem Huſai ad Sadoc & Ebiathar ſacerdotes,*
Sic & ſic conſuluit Abithophel ipſi Abſalom & Senioribus
Iſrael: & ſic & ſic conſului ego.

Nunc

Vulgat. Editio.

Nunc ergo mittite cito, & nunciate Dauid, di- 16
centes: Ne moreris nocte hac in campeſtribus de-
ſerti, ſed abſque dilatione tranſgredere: ne forte
abſorbeatur rex, & omnis populus qui cum eo eſt.

Ionathas autem & Achimaas ſtabant iuxta Fon- 17
tem rogel: abijt ancilla & nunciauit eis: & illi pro-
fecti ſunt, vt referrent ad regem Dauid nuncium:
non enim poterant videri, aut introire ciuitatem.

Vidit autem eos quidam puer, & indicauit Ab- 18
ſalom: illi vero concito gradu ingreſſi ſunt domum
cuiuſdam viri in Bahurim, qui habebat puteum in
veſtibulo ſuo, & deſcenderunt in eum.

Tulit autem mulier, & expandit velamen ſuper 19
os putei, quaſi ſiccans ptiſanas: & ſic latuit res.

Cumque veniſſent ſerui Abſalom in domum, ad 20
mulierem dixerunt: Vbi eſt Achimaas & Ionathas?
Et reſpondit eis mulier: Tranſierunt feſtinanter,
guſtata paululum aqua. At hi qui quærebant, cum
non reperiſſent, reuerſi ſunt in Ieruſalem.

Cumque abijſſent, aſcenderunt illi de puteo, & 21
pergentes nunciauerunt regi Dauid, & dixerunt:
Surgite, & tranſite cito fluuium: quoniam huiuſce-
modi dedit conſilium contra vos Achitophel.

Surrexit ergo Dauid, & omnis populus qui cum 22
eo erat, & tranſierunt Iordanem, donec diluceſce-
ret: & ne vnus quidem reſiduus fuit, qui non tranſ-
iſſet fluuium.

Porro Achitophel videns quod non fuiſſet fa- 23
ctum conſilium ſuum, ſtrauit aſinum ſuum, ſur-
rexitque & abijt in domum ſuam & in ciuitatem
ſuam: & diſpoſita domo ſua, ſuſpendio interijt, &
ſepultus eſt in ſepulchro patris ſui.

Dauid autem venit in caſtra, & Abſalom tranſi- 24
uit Iordanem, ipſe & omnes viri Iſrael cum eo.

Amaſam vero conſtituit Abſalom pro Ioab ſu- 25
per exercitum: Amaſa autem erat filius viri, qui
vocabatur Ietra de Ieſraeli, qui ingreſſus eſt ad Abi-
gail filiam Naas, ſororem Saruiæ, quæ fuit mater
Ioab.

Et caſtrametatus eſt Iſrael cum Abſalom in terra 26
Galaad.

Cumque veniſſet Dauid in Caſtra, Sobi filius 27
Naas de Rabbath filiorum Ammon, & Machir fi-
lius Ammihel de Lodabar, & Berzellai Galaadites
de Rogelim,

Obtulerunt ei ſtratoria, & tapetia, & vaſa fictilia: 28
frumentum, & hordeum, & farinam, & polentam,
& fabam, & lentem, & frixum cicer,

Et mel, & butyrum, oues, & pingues vitulos: de- 29
deruntque Dauid, & populo, qui cum eo erat, ad ve-
ſcendum: ſuſpicati enim ſunt, populum fame, & ſi-
ti fatigari in deſerto.

CAP. XVIII.

IGitur conſiderato Dauid populo ſuo conſtituit 1
ſuper eos tribunos & centuriones,

Et dedit populi tertiam partem ſub manu Ioab, 2
& tertiam partem ſub manu Abiſai filij Saruię fra-
tris Ioab, & tertiam partem ſub manu Ethai, qui
erat de Geth, dixitque rex ad populum: Egrediar &
ego vobiſcum.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Et nunc mittite feſtinanter, & nunciate Dauid di-*
cendo: Ne moreris nocte in campeſtribus deſerti, ſed etiam
tranſeundo tranſibis, ne fortè deglutiatur rex, & omnis
populus qui eſt cum eo.

17 *Ionathan autem, & Achimahas ſtabant in fonte Ro-*
ghel, & abiit ancilla, & nunciauit eis: & ipſi abierunt,
& nunciauerunt regi Dauid: non enim poterant videri
ingredi vrbem:

18 *Et vidit eos puer, & nunciauit Abſalom: & abierunt*
ambo feſtinanter, & venerunt ad domum viri in Bachu-
rim, & ei erat puteus in atrio ſuo, & deſcenderunt illuc.

19 *Et tulit mulier, & expandit velamen in ſuperficie pu-*
tei, & expandit ſuper eum frumenta contuſa: & non eſt
agnita res.

20 *Et venerunt ſerui Abſalom ad mulierem in domum, &*
dixerunt: Vbi eſt Achimahas, & Ionathan? Dixitq; eis
mulier: Tranſierunt vadum aquæ, & quæſierunt, & non
inuenerunt, & reuerſi ſunt in Ieruſalaim.

21 *Et fuit, poſtquam abierunt illi, aſcenderunt de puteo,*
& abierunt, & nunciauerunt regi Dauid: Dixeruntq;
ad Dauid: Surgite, & tranſite feſtinanter aquam: ſic
enim conſuluit contra vos Achithophel.

22 *Et ſurrexit Dauid, & omnis populus qui erat cum eo,*
& tranſierunt Iarden, donec illuceſceret mane vſque ad
vnum: non defuit qui non tranſiret Iarden.

23 *Achithophel autem vidit quod non eſſet factum conſi-*
lium ſuum, & ſtrauit aſinum & ſurrexit, & abiit in do-
mum ſuam, & in ciuitatem ſuam, & præcepta dedit fa-
miliæ ſuæ, & ſtrangulauit ſe, & mortuus eſt, & ſepul-
tus eſt in ſepulchro patris ſui.

24 *Dauid autem venit in Machanaim, & Abſalom tranſ-*
iuit Iarden ipſe, & omnes viri Iſrael cum eo.

25 *Et Hamaſa poſuit Abſalom pro Ioab ſuper exercitum:*
Hamaſa autem filius erat viri, & nomen eius Ithra Iſre-
helita, qui ingreſſus eſt ad Abighail filiam Nachas ſoro-
rem Seruiah matrem Ioab.

26 *Et caſtrametatus eſt Iſrael, & Abſalom in terra Ghil-*
had.

27 *Et fuit, cum veniſſet Dauid in Machanaim Subi fi-*
lius Nachas de Rabbah filiorum Hammon, & Machir fi-
lius Hammiel de Lodebar, & Barzilai Ghilhadites de
Roghelim,

28 *Lectum, & crateres & vaſa figulina, & frumenta, &*
hordea, & farinam, & polentam, & fabas, & lentes, &
polentam.

29 *Et mel & butyrum, & pecudes, & caſeos vaccinos: ob-*
tulerunt Dauid, & populo qui erat cum eo ad veſcen-
dum: dixerunt enim populus famelicus, & laſſus, & ſi-
tiens eſt in deſerto.

CAP XVIII.

1 *NVmerauit autem Dauid populum qui erat ſecum,*
& poſuit ſuper eos tribunos, & centuriones.
2 *Et miſit Dauid populum, tertiam partem in manu*
Ioab, & tertiam partem in manu Abiſai filij Seruiah
fratris Ioab, & tertiam partem in manu Ithai Ghitthæi:
dixitq; rex ad populum: Egrediendo egrediar etiam ego
vobiſcum.

Dixit-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et nunc mittite cito, & annunciate Dauid, di- 16
centes: Ne maneas nocte in Araboth deſerti, etiam
tranſiens feſtina, ne forte abſorbeat regem, & om-
nem populum, qui cum eo.

Et Ionathan, & Achimaas ſteterant in fonte 17
Rhogel, & iuit ancilla, & nunciauit eis, & ipſi va-
dunt, & annunciant regi Dauid, quia non poterant
videri ingredi in ciuitatem.

Et vidit eos puer, & annunciauit Abeſſalom, & 18
iuerunt ambo velociter, & intrarunt in domum
viri in Baurim, & ei ciſterna in atrio, & deſcende-
runt illuc.

Et ſumpſit mulier, & expandit velum ſuper fa- 19
ciem ciſternæ, & ſiccauit ſuper illud Araphoth, &
non eſt agnitum verbum.

Et venerunt pueri Abeſſalom ad mulierem in 20
domum & dixerunt: Vbi Achimaas, & Ionathan?
& dixit eis mulier. Prætererunt puſillum aquæ, &
quæſierunt, & non inuenerunt, & reuerterunt in
Hieruſalem.

Factum eſt autem, poſtquam ipſi abierunt, & ad- 21
ſcenderunt è ciſterna, & iuerunt, & annunciaue-
runt regi Dauid, & dixerunt ad Dauid: Surgite, &
tranſite velociter aquam, quoniam ſic conſilium
dedit de vobis Achitophel.

Et ſurrexit Dauid, & omnis populus, qui cum 22
eo, & tranſierunt Iordanem, vſque ad lucem matu-
tinam, vſque ad vnum non latuit, qui non tranſie-
rit Iordanem.

Et Achitophel vidit, quia non eſt factum conſi- 23
lium ſuum, & inſtrauit aſinum ſuum, & ſurrexit,
& abijt in ciuitatem ſuam, & mandauit domui ſuę,
& ſuffocauit ſe, & mortuus eſt, & ſepultus eſt in ſe-
pulchro patris ſui.

Et Dauid tranſijt in Manaem: & Abeſſalom tranſ- 24
ijt Iordanem ipſe, & omnis vir Iſrael cum eo.

Et ipſum Ameſſai conſtituit Abeſſalom pro Ioab 25
ſuper virtutem: & Ameſſai filius viri, & nomen
eius Iether Iezraelites: Hic intrauit ad Abigæam fi-
liam Naas, ſororem Saruiæ matris Ioab.

Et caſtrametatus eſt omnis Iſrael, & Abeſſalom 26
in terra Galaad.

Et factum eſt, quando venit Dauid in Manaim, 27
& Veſbi filius Naas de Rhabaath filiorum Ammon,
& Machir filius Amiel de Lodabar, & Berzelli Ga-
laadites de Rhogellim.

Attulerunt cubilia, tapetia, & lebetes decem & 28
vaſa figuli, & frumenta, & hordeum, & farinam, po-
lentam, & fabam, & lentem,

Et mel, & butyrum, & oues, & ſaphoth boum, & 29
attulerunt Dauid, & populo, qui cum eo, ad come-
dendum, quoniam dixit: Populus eſuriens, & laſſa-
tus, & ſitiens in deſerto.

CAP. XVIII.

ET recognouit Dauid populum, qui cum eo, & 1
ſuper eos cõſtituit Chiliarchos, & centuriones.

Et Miſit Dauid populum, tertiam partem in 2
manu Ioab, & tertiam in manu Abeſſa filij Saruiæ,
fratris Ioab, & tertiam in manu Ethi Getthæi: &
dixit Dauid ad populum: Exiens exibo etiam ego
vobiſcum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Nunc ergo mittite feſtinanter, & renuntiate Dauidi, 16
dicendo, Ne moreris nocte in campeſtribus deſerti, ſed et-
iam mox tranſi: ne fortè deglutiatur Rex & vniuerſus
populus qui eſt cum eo.

Iehonathan autem & Ahimaas ſtabant in fonte Rogel 17
quò iuit ancilla, & nuntiauit eis: ipſi vero ituri erant &
renuntiaturi regi Dauidi: non enim poterant oſtendere ſe-
ſe ingrediendo vrbem:

Vidit tamen eos puer, & renuntiauit ipſi Abſalom. abie- 18
runt itaque ambo feſtinanter, & venerunt ad domum vi-
ri in Bahurim cui erat puteus in atrio ſuo, & deſcende-
runt illuc.

Tulit verò mulier, & expandit operimentum in ſuper- 19
ficie putei, & expandit ſuper illud grana contuſa: & non
eſt agnita res.

Venerunt autem ſerui Abſalom ad mulierem in domum, 20
ac dixerunt, Vbi eſt Ahimaas & Iehonathan? Reſpondit
eis mulier, Tranſierunt vadum aquæ. Et quæſierunt: non
inuenientes autem, reuerſi ſunt in Ieruſalem.

Quum autem abiiſſent illi, aſcenderunt de puteo, at- 21
que iuerunt, nuntiaueruntq; regi Dauidi, ac dixerunt
ipſi Dauidi, Surgite, & tranſite feſtinanter aquam: ſic
enim conſuluit contra vos Ahithophel.

Et ſurrexit Dauid, atque omnis populus qui erat cum 22
eo, tranſieruntq; Iarden donec illuceſceret mane: vſque
ad vnum non defuit qui non tranſiret Iarden.

Ahithophel autem videns quod non eſſet factum conſi- 23
lium ſuum ſtrauit aſinum, & ſurrexit, abiitq; domum
ſuam in ciuitatem ſuam, & præcepta dedit familiæ ſuæ,
poſteà ſtrangulauit ſeſe, & mortuus eſt, ac ſepultus in ſe-
pulchro patris ſui.

Dauid autem venit in Mahanaim, & Abſalom tranſ- 24
iit Iarden, ipſe & omnes viri Iſraelis cum eo.

Et poſuit Abſalom Amaſa pro Ioab ſuper exercitum: 25
Amaſa autem filius erat viri cuius nomen Ithra, Iſraeli-
ta, qui ingreſſus fuerat ad Abigal filiam Nahas ſororem
Seruiah matrem Ioab.

Et caſtrametatus eſt Iſrael & Abſalom in terra Gilad. 26

Fuit autem quum perueniſſet Dauid in Mahanaim, 27
Sobi filius Nahas de Rabbah filiorum Ammon, & Machir
filius Ammiel de Lo-debar, & Barzillai Giladites de Ro-
gelim,

Lectum, & crateres, & vaſa figulina, & frumentum, 28
& hordeum, & farinam, & polentam, & fabas, & len-
tes, & polentam,

Et mel, & butyrum, & pecudes, & caſeos vaccinos ob- 29
tulerunt Dauidi & populo qui cum eo erat, ad veſcen-
dum. dixerunt enim, Populus ille famelicus eſt, & laſſus,
& ſitiens eſt in deſerto.

CAP XVIII.

REcenſuit autem Dauid populum quem habebat ſecum, 1
& poſuit ſuper eos tribunos & centuriones.

Et miſit Dauid populum, tertiam partem ſub manu 2
Ioab, & tertiam partem ſub manu Abiſai filij Seruiah,
fratris Ioab, & tertiam partem ſub manu Itthai Gitthæi:
dixitq; Rex ad populum, Egrediendo egrediar etiam ego
vobiſcum.

Vulgat. Editio.

Et reſpondit populus:Non exibis:ſiue enim fu- 3
gerimus, non magnopere ad eos de nobis pertine-
bit:ſiue media pars ceciderit è nobis, non ſatis cu-
rabunt:quia tu vnus pro decem millibus compu-
taris:melius eſt igitur vt ſis nobis in vrbe præſidio.

Ad quos rex ait: Quod vobis videtur rectum, 4
hoc faciam. Stetit ergo rex iuxta portam:egredie-
baturque populus per turmas ſuas centeni, & mil-
leni.

Et præcepit rex Ioab,& Abiſai, & Ethai, dicens: 5
Seruate mihi puerum Abſalom. Et omnis populus
audiebat præcipientem regem cunctis principibus
pro Abſalom.

Itaque egreſſus eſt populus in campum contra 6
Iſrael,& factum eſt prælium in ſaltu Ephraim.

Et cœſus eſt ibi populus Iſrael ab exercitu Da- 7
uid, ſactaque eſt plaga magna in die illa, viginti
millium.

Fuit autem ibi prælium diſperſum ſuper faciem 8
omnis terrę,& multo plureserant,quos ſaltus con-
ſumpſerat de populo,quam hi,quos vorauerat gla-
dius in die illa.

Accidit autem vt occurreret Abſalom ſeruis Da- 9
uid ſedens mulo: cumque ingreſſus fuiſſet mulus
ſubter condenſam quercum & magnam, adhæſit
caput eius quercui: & illo ſuſpenſo inter cœlum &
terram,mulus,cui inſederat,pertranſiuit.

Vidit autem hoc quiſpiam, & nunciauit Ioab, 10
dicens: Vidi Abſalom pendere de quercu.

Et ait Ioab viro, qui nunciauerat ei: Si vidiſti, 11
quare non confodiſti eum cum terra, & ego dediſ-
ſem tibi decem argenti ſiclos,& vnum balteum?

Qui dixit ad Ioab: Si appenderes in manibus 12
meis mille argenteos, nequaquam mitterem ma-
num meam in filium regis:audientibus enim no-
bis præcepit rex tibi, & Abiſai, & Ethai, dicens:
Cuſtodite mihi puerum Abſalom.

Sed & ſi feciſſem contra animam meam auda- 13
cter,nequaquam hoc regem latere potuiſſet, & tu
ſtares ex aduerſo?

Et ait Ioab:Non ſicut tu vis, ſed aggrediar eum 14
coram te.Tulit ergo tres lanceasin manu ſua,& in-
fixit eas in corde Abſalom:cumque adhuc palpita-
ret hærens in quercu,

Cucurrerunt decem iuuenes armigeri Ioab, & 15
percutientes interfecerunt eum.

Cecinit autem Ioab buccina, & retinuit popu- 16
lum, ne perſequeretur fugientem Iſrael, volens
parcere multitudini.

Et tulerunt Abſalom,& proiecerunt eum in ſal- 17
tu,in foueam grandem, & comportauerunt ſuper
eum aceruum lapidum magnum nimis:omnis au-
tem Iſrael fugit in tabernacula ſua.

Porro Abſalom erexerat ſibi,cum adhuc viueret, 18
titulum qui eſt in valle regis: dixerat enim: Non
habeo filium, & hoc erit monimentum nominis
mei. Vocauitque titulum nomine ſuo,& appellatur
Manus Abſalom,vſque ad hanc diem.

Achimaas autem filius Sadoc, ait: Curram, & 19
nunciabo regi, quia iudicium fecerit ei Dominus
de manu inimicorum eius.

Ad

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Dixitq́; populus: Non egredieris, ſi enim fugiendo fugerimus, non ponent ſuper nos cor: & ſi mortua fuerit medietas noſtrum non ponent ſuper nos cor: nunc enim tu es ſicut nos decem millia, & nunc bonum eſt, quod ſis nobis in ciuitate ad auxiliandum.

Dixitq́; ad eos rex: Quod bonum eſt in oculis veſtris faciam, & ſtetit rex in loco portæ, & omnis populus egrediebantur centeni, & milleni.

Præcepit autem rex Ioab, & Abiſai, & Itthai dicendo: Leniter ambulate propter me erga Abſalom, & omnis populus audierunt quando præcepit rex omnibus principibus propter Abſalom.

Et egreſſus eſt populus in campum in occurſum Iſrael, & fuit prælium in ſaltu Ephraim.

Et cæſi ſunt ibi populus Iſrael coram ſeruis Dauid, & fuit ibi plaga magna in die illa viginti millium.

Et fuit ibi prælium diſperſum in ſuperficie omnis terræ, & plures ſilua conſumpſit de populo, quam gladius in die illa.

Et accidit vt occurreret Abſalom ante ſeruos Dauid & Abſalom equitabat ſuper mulo: & ingreſſus eſt mulus ſubter denſitatem quercus magnæ, & tenuit ſe caput eius in quercu, & poſitus eſt inter cœlum, & terram: mulus autem qui erat ſub eo, tranſiuit.

Et vidit vir quiſpiam, & nunciauit Ioab, & dixit: Ecce vidi Abſalom ſuſpenſum in quercu.

Dixit Ioab viro nuncians ſibi: Et ecce vidiſti, & cur non percuſſiſti eum ibi in terra, & mea interfuiſſet dare tibi decem argenteos, & balteum vnum.

Dixitq́; vir ad Ioab: Et ſi appenderes ſuper manus meas mille argenteos huius rei gratia mihi exhibitos, non mitterem manum meam in filium regis, quia in auribus noſtris præcepit rex tibi, & Abiſai, & Itthai dicendo: Cauete ne quis puerum tangat Abſalom.

Vel feciſſem in animam meam mendacium, & omne verbum non abſconditum eſſet à rege, & tu ſtares ex aduerſo.

Dixitq́; Ioab: Non eſt bonum quod ſic expectem coram te: & tulit tria tela in manu ſua, & infixit ea in corde Abſalom adhuc ipſo viuente in medio quercus.

Et verterunt ſe decem iuuenes armigeri Ioab, & percuſſerunt Abſalom, & occiderunt eum.

Et clanxit Ioab buccina, & ſtetit populus ne perſequeretur Iſrael, quia prohibuit Ioab populum.

Et tulerunt Abſalom, & proiecerunt eum in ſaltum, in foueam grandem, & ſtatuerunt ſuper eum aceruum lapidum magnum valde, & omnis Iſrael fugerunt vnuſquiſque in tabernacula ſua.

Abſalom autem tulerat, & erexerat ſibi in vita ſua monumentum, quod erat in valle regia: dixit enim: Non eſt mihi filius faciam hoc vt memorare faciam nomen meum: & vocauit monumentum nomine ſuo: & vocatum eſt illud locus Abſalom vſque ad diem hanc.

Achimahas autem filius Sadoc dixit: Curram nunc, et nunciabo regi quod iudicauerit eum Dominus de manu inimicorum ſuorum.

Dixit-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dixerunt: Non exibis, quoniam ſi fuga fugerimus, non ponent ſuper nos cor, & ſi mortui fuerimus dimidium noſtri, non ponent ſuper nos cor, quia tu, ſicut nos decem millia, & nunc bonum, quod ſis nobis in ciuitate auxilium ad auxiliandum.

Et dixit ad eos rex: Quodcumque placuerit in oculis veſtris faciam, & ſtetit rex ad manum portę & omnis populus egrediebatur in centurijs & in millibus.

Et mandauit rex ipſi Ioab, & Abeſſa, & Ethi, dicens: Parcite, mihi, puero Abeſſalom, & vniuerſus populus audiuit mandantem regem omnibus principibus pro Abeſſalom.

Et exijt vniuerſus populus in ſyluam ex aduerſo Iſrael, & factum eſt prælium in ſylua Ephræm.

Et cecidit ibi populus Iſrael coram pueris Dauid, & facta eſt plaga magna in die illa, viginti millia virorum.

Et factum eſt ibi prælium diſperſum ſuper faciem vniuerſæ terræ: & multiplicauit ſylua deuorare è populo, ſuper eos, quos deuorauerat in populo gladius die illa.

Et occurrit Abeſſalom coram pueris Dauid: & Abeſſalom inſcenderat ſuper mulam ſuam, & intrauit mula ſubter denſitatem quercus magnæ, & circumplicatum eſt caput eius in quercu, & pependit inter cœlum, & inter terram, & mula ſubter eum præterijt.

Et vidit vir vnus, & adnunciauit ipſi Ioab, & dixit: Ecce vidi Abeſſalom pendentem in quercu.

Et dixit Ioab viro annuncianti ſibi: Et ecce vidiſti: Quid, quod non percuſſiſti eum illic in terram, & ego dediſſem tibi decem argenti, & baltheum vnum?

Dixit autem vir ad Ioab: Et ego quidem appendo in manibus meis mille ſiclos argenti, non inijciam manum meam ſuper filium regis, quoniam in auribus noſtris mandauit rex tibi, & Abeſſa, & Ethi, dicens: Cuſtodite mihi puerum Abeſſalom,

Non faciendo in animam eius iniuriam & omne verbum non latebit à rege, & tu ſtares ex aduerſo.

Et dixit Ioab: Hoc ego aggrediar, non ſic manebo coram te: & ſumpſit Ioab tria ſpicula in manu ſua, & infixit ea in corde Abeſſalom, adhuc illo viuente in corde quercus.

Et circuiuerunt decem pueri portantes vaſa Ioab, & percuſſerunt Abeſſalom, & interfecerunt eum.

Et cecinit Ioab in cornea, & reuertit populus non perſequendo poſt Iſrael, quoniam pepercit Ioab populo.

Et ſumpſit Abeſſalom, & proiecit eum in hiatum magnum in ſylua, in foueam magnam, & ſtatuit ſuper eum, aceruum lapidum magnum valde: & omnis Iſrael fugit vir in tabernaculum ſuum.

Et Abeſſalom adhuc viuens tulerat, & ſtatuerat ſibi titulum (in quo aſſumptus eſt, & ſtatuerat illum, capere titulum) qui in valle regis, quoniam dixit: Quia non eſt ei filius, vt memoretur nomen eius: & vocauit titulum Manus Abeſſalom vſque in diem hanc.

Et Achimaas filius Sadoc dixit: Curram nunc, & euangelizabo regi, quoniam iudicauit Dominus de manu inimicorum eius.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

3 *Dixit vero populus, Non egredieris: ſi enim fugiendo fugerimus, non ponent ſuper nos cor: & ſi mortua fuerit media pars noſtrum, non ponent ſuper nos cor. nunc autem es ſicut nos decem millia: nunc igitur melius eſt quod ſis nobis ex ciuitate auxilio.*

4 *Et dixit ad eos Rex, Quod bonum eſt in oculis veſtris, faciam. Subſtitit itaque Rex in loco portæ, & vniuerſus populus egrediebantur centeni & milleni.*

5 *Præcepit autem Rex ipſi Ioab & Abiſai & Itthai, dicendo, Leniter propter me tractate puerum Abſalom. Vniuerſus autem populus audiuit quum præcepta daret Rex omnibus principibus propter Abſalom.*

6 *Egreſſus eſt itaque populus in campum in occurſum Iſraelis: (& fuit prælium in ſaltu Ephraim)*

7 *Et cæſi ſunt ibi populus Iſraelis coram ſeruis Dauidis, fuitq́; ibi plaga magna die illa, viginti millium.*

8 *Ibique prælium diſperſum fuit in ſuperficie vniuerſæ terræ: & plures ſylua conſumpſit è populo, quam gladius die illa.*

9 *Occurrit autem Abſalom in ſeruos Dauidis: Abſalom vero equitabat ſuper mulo, & ingreſſus eſt mulus ſubter denſitatem quercus magnæ, & adhæſit caput eius quercui, poſitusq́; eſt inter cælum & terram: mulus autem qui erat ſub eo, tranſierat.*

10 *Quod quum vidiſſet quiſpiam, nuntiauit ipſi Ioab, & dixit, Ecce vidi Abſalom ſuſpenſum in quercu.*

11 *Dixit autem Ioab viro nuntianti ſibi, En vero vidiſti, & cur non percuſſiſti eum ibi in terram, & mea interfuiſſet dare tibi decem argenteos & balteum vnum?*

12 *Reſpondit vir ad Ioab, iam ſi appenderes ſuper manus meas mille argenteos, non mitterem manum meam in filium Regis: quia in auribus noſtris præcepit Rex tibi & Abiſai & Itthai, dicendo, Cauete ne quis tangat puerum Abſalom.*

13 *Aut feciſſem in animam meam mendacium: nihil enim eſt abſconditum Regi, & tu ſtetiſſes ex aduerſo.*

14 *Dixitq́; Ioab, Non ſic expectabo coram te. Tulit igitur tria tela in manu ſua, & infixit ea in cor Abſalom adhuc ipſo viuente in medio quercus.*

15 *Circuierunt quoque decem iuuenes armigeri Ioab, & percuſſerunt Abſalom, & occiderunt eum.*

16 *Cecinitq́; Ioab buccina, & reuerſus eſt populus à perſequendo Iſraele, quia prohibuit Ioab populum.*

17 *Et tulerunt Abſalom, proieceruntq́; eum in ſaltum, in foueam grandem, & ſtatuerunt ſuper eum aceruum lapidum magnum valde: porro vniuerſus Iſrael fugerunt ſinguli in tabernacula ſua.*

18 *Abſalom autem ceperat hoc conſilium, & erexerat ſibi in vita ſua monumentum quod erat in valle regia: dixerat enim, Non eſt mihi filius: qui memorari faciat nomen meum. vocauitq́; monumentum nomine ſuo: vocatum enim fuit illud, Locus Abſalom, vſque ad diem hanc.*

19 *Ahimaas autem filius Sadoc dixit, Curram nunc, & nuntiabo Regi quod iudicauerit eum Iehouah de manu inimicorum ſuorum.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Ad quem Ioab dixit: Non eris nuncius in hac 20
die, ſed nunciabis in alia: hodie nolo te nunciare, fi-
lius enim regis eſt mortuus.

Et ait Ioab Chuſi: Vade, & nuncia regi quæ vidi- 21
ſti. Adorauit Chuſi Ioab, & cucurrit.

Rurſus autem Achimaas filius Sadoc dixit ad Io- 22
ab: Quid impedit ſi etiam ego curram poſt Chuſi?
Dixitque ei Ioab: Quid vis currere fili mi? non eris
boni nuncij baiulus.

Qui reſpondit: Quid enim ſi cucurrero? Et ait ei: 23
Curre. Currens ergo Achimaas per viam compen-
dij, tranſiuit Chuſi.
David autem ſedebat inter duas portas: ſpecula- 24
tor vero, qui erat in faſtigio portæ ſuper murum,
eleuans oculos, vidit hominem currentem ſolum.

Et exclamans indicauit regi: dixitque rex: Si ſo- 25
lus eſt, bonus eſt nuncius in ore eius. Properante
autem illo, & accedente propius,

Vidit ſpeculator hominem alterum currentem, 26
& vociferans in culmine, ait: Apparet mihi alter
homo currens ſolus. Dixitque rex: Et iſte bonus eſt
nuncius.
Speculator autem, Contemplor, ait, curſum prio- 27
ris quaſi curſum Achimaas filij Sadoc. Et ait rex:
Vir bonus eſt: & nuncium portans bonum, venit.

Clamans autem Achimaas, dixit ad regem: Salue 28
rex. Et adorans regem coram eo pronus in terram,
ait: Benedictus Dominus Deus tuus, qui concluſit
homines qui leuauerunt manus ſuas contra do-
minum meum regem.

Et ait rex: Eſtne pax puero Abſalom? Dixitque 29
Achimaas: Vidi tumultum magnum, cum mitte-
ret Ioab ſeruus tuus, ô rex, me ſeruum tuum: ne-
ſcio aliud.
Ad quem rex: Tranſi, ait, & ſta hic. Cumque ille 30
tranſiſſet, & ſtaret,
Apparuit Chuſi: & veniens ait: Bonum apporto 31
nuncium, domine mi rex: iudicauit enim pro te
Dominus hodie de manu omnium qui ſurrexe-
runt contra te.
Dixit autem rex ad Chuſi: Eſtne pax puero Abſa- 32
lom? Cui reſpondens Chuſi: Fiant, inquit, ſicut
puer, inimici domini mei regis, & vniuerſi qui
conſurgunt aduerſus eum in malum.

Contriſtatus itaque rex, aſcendit cœnaculum 33
portæ, & fleuit. Et ſic loquebatur, vadens: * Fili mi
Abſalom, Abſalom fili mi: quis mihi tribuat vt ego
moriar pro te, Abſalom fili mi, fili mi Abſalom?

* Inf. 19. 4.

CAP. XIX.

NVnciatum eſt autem Ioab quod rex fleret & 1
lugeret filium ſuum:
Et verſa eſt victoria in luctum in die illa omni 2
populo: audiuit enim populus in die illa dici: Do-
let rex ſuper filio ſuo.
Et declinauit populus in die illa ingredi ciuita- 3
tem, quomodo declinare ſolet populus verſus &
fugiens de prælio.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Dixitq́; ei Ioab: Non vir præmij eris die hac ſed nun-
ciabis die altera: Die hac non nunciabis, eo quod filius
regis mortuus eſt.*

*Dixitq́; Ioab ad Chuſi: Vade nuncia regi quod vidiſti,
& incuruauit ſe Chuſi ipſi Ioab, & cucurrit.*

*Et addidit adhuc Achimahas filius Sadoc, & dixit ad
Ioab: Et ſit quicquid ſit: Curram nunc etiam ego poſt
Chuſi: Dixitq́; Ioab: Vt quid tu curris fili mi cum tibi
merces non præparatur?*

*Et ſit quicquid ſit, curram: Dixitq́; ei: Curre. & cu-
currit Achimahas per viam planiciei, & tranſiuit
Chuſi.*
*David autem ſedebat inter duas portas, & iuit ſpecu-
lator ſuper tectum portæ, ſuper murum, & eleuauit ocu-
los ſuos & vidit, & ecce vir currebat ſolus.*

*Et clamauit ſpeculator, & nunciauit regi: dixitq́; rex:
Si ſolus eſt, nuncius eſt in ore eius. Et ibat eundo, & ap-
propinquabat.*

*Et vidit ſpeculator virum alterum currentem, & cla-
mauit ſpeculator ad ianitorem, & dixit: Ecce vir currens
ſolus: dixitq́; rex: Etiam iſte nunciat.*

*Dixitq́; ſpeculator: Video curſum prioris veluti curſum
Achimahas filij Sadoc: Dixitq́; rex: Vir bonus eſt hic, &
cum nuncio bono venit.*

*Et clamauit Achimahas, & dixit ad regem pax: Et
incuruauit ſe regi in faciem ſuam ſuper terram, & ait:
Benedictus Dominus Deus tuus qui tradidit viros, qui le-
uauerunt manus ſuas contra dominum meum regem.*

*Dixit autem rex: Paxne eſt puero Abſalom? dixitq́;
Achimahas: Vidi tumultum magnum dum mitteret ſer-
uum regium Ioab, & me ſeruum tuum, & non noui ali-
quid.*
Dixitq́; rex: Verte te ſta hic, & vertit, & ſtetit.

*Et ecce Chuſi venit: & ait Chuſi: Nunciatur domino
meo regi, quod iudicauit te Dominus hodie de manu om-
nium inſurgentium contra te.*

*Dixit autem rex ad Chuſi: Num eſt pax puero Abſa-
lom? dixitq́; Chuſi: Sint ſicut puer inimici domini mei re-
gis, & vniuerſi qui inſurgunt contra te in malum.*

*Et conturbatus eſt rex, & aſcendit ſuper thalamum
portæ, & fleuit. Et ſic dicebat, dum iret: Fili mi Abſalom,
fili mi, fili mi Abſalom: Vtinam mortuus eſſem pro te Ab-
ſalom fili mi, fili mi.*

CAP. XIX.

*NVnciatum eſt autem Ioab: Ecce rex flet, & luget ſu-
per Abſalom.*
*Et fuit ſalus in die illa in luctum omni populo: audi-
uit enim populus in die illa dicendo: Dolet rex ſuper filio
ſuo.*
*Et inſtar furis ſe habuit populus in die illo ingredien-
do vrbem, quemadmodum inſtar furis ſe habet populus
qui erubeſcunt, dum fugiunt è prælio.*

Tranſl.ex Septuag.

20 Et dixit Ioab: Non vir euangelij tui in die hac,&
euágelizabis in die alia, in die autem hac non euan-
gelizabis, propterea quod filius regis mortuus eſt:

21 Et dixit Ioab ad Chuſi: Ambulans annuncia re-
gi, quocumque vidiſti: & adorauit Chuſi Ioab, &
exijt.

22 Et adiecit adhuc Achimaas filius Sadoc, & dixit
ad Ioab: & eſto, quia curram etiam ego poſt Chuſi.
& dixit Ioab: Vt quid tu hoc curris fili mi? Veni:
non eſt tibi euangelium, ad vtilitatem eunti.

23 Et dixit: Quid enim ſi cucurrero? & dixit ei Ioab:
Curre: & cucurrit Achimaas, viam quæ Cechar, &
prætergreſſus eſt Chuſi.

24 Et Dauid ſedebat inter duas portas: & iuit ſpe-
culator in ſolarium portæ ad murum, & eleuauit
oculos ſuos, & vidit, & ecce vir currens ſolus in
conſpectu eius.

25 Et exclamauit ſpeculator, & annunciauit regi, &
dixit rex: Si ſolus eſt, euangelia in ore eius, & per-
gebat pergens, & appropinquans.

26 Et vidit ſpeculator virum alium currentem, &
exclamauit ſpeculator ad portam, & dixit: Et ecce
vir alius currens ſolus, & dixit rex: Etiam iſte
euangelizans.

27 Et dixit ſpeculator: Ego video curſum primi,
tamquam curſum Achimaas filij Sadoc: & dixit
rex: Vir bonus iſte, etiam ad Euangelium bonum
veniet.

28 Et clamauit Achimaas, & dixit ad regem: Pax: Et
adorauit regem ſuper faciem ſuam in terram, &
dixit: Benedictus Dominus Deus tuus, qui conclu-
ſit viros, qui extulerant manum ſuam in domi-
num meum regem.

29 Et dixit rex: Pax puero Abeſſalom? & dixit Achi-
maas: Vidi multitudinem magnam in mittendo
ſeruum regis Ioab, & ſeruum tuum, & non noui,
quid illic.

30 Et dixit rex: Conuerte te, ſta hic: & conuertit ſe,
& ſtetit.

31 Et ecce Chuſi aduenit, & dixit regi: Euangelize-
tur dominus meus rex, quoniam iudicauit tibi
Dominus hodie de manu omnium inſurgentium
ſuper te.

32 Et dixit rex ad Chuſi: Si pax puero Abeſſalom? &
dixit Chuſi: Fiant, ſicut puer inimici domini mei
regis, & omnes quicumque inſurrexerunt ſuper
eum in mala.

33 Et turbatus eſt rex, & aſcendit in cœnaculum
portæ, & plorauit, & ſic dixit: dum ipſe iret: Fili mi
Abeſſalom, fili mi, fili mi Abeſſalom, quis dederit
mortem meam pro tua? ego pro te Abeſſalom, fili
mi, fili mi.

CAP. XIX.

1 ET annunciatum eſt Ioab, dicentes: Ecce rex plo-
rat, & luget ſuper Abeſſalom.

2 Et facta eſt ſalus in die illa in luctum omni po-
pulo, quoniam audiuit populus in die illa, dicens:
Quia triſtatur rex ſuper filium ſuum.

3 Et ſuffuratus eſt ſe populus in die illa ab intran-
do in ciuitatem, ſicut ſuffuratus ſe populus, qui cō-
funduntur in fugiendo ipſos in prælio.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Dixitq́; ei Ioab, Non vir nuntij eris hodie, ſed nun-
tiabis die altera: hodie non nuntiabis, eo quod filius Re-
gis mortuus eſt.*

*Dixit præterea Ioab ad Chuſi, Vade, nuntia Regi quod
vidiſti. Et incuruauit ſe Chuſi ipſi Ioab, & cucurrit.*

*Et addidit adhuc Akimaas filius Sadoc, & dixit ad
Ioab, Quicquid ſit, curram quæſo etiam ego poſt Chuſi.
Ait Ioab, Vt quid tu curris fili mi, quum tibi nullum
nuntium ſe offerat?*

*Et quicquid ſit, curram. Ait ei, Curre. Cucurrit igitur
Ahimaas per viam planitiei, & anteuertit ipſum Chuſi.*

*Dauid autem ſedebat inter duas portas: & ierat ſpecu-
lator ſuper tectum portæ, ſuper murum: ſublatis autem
oculis ſuis aſpexit, & ecce vir currebat ſolus.*

*Clamauit ergo ſpeculator, & renuntiauit Regi: dixitq́;
Rex, Si ſolus eſt, nuntium eſt in ore eius. Et ibat eundo,
& appropinquabat.*

*Vidit autem ſpeculator virum currentem: & clamauit
ſpeculator ad ianitorem, dixitq́;, Ecce vir quidam currens
ſolus. Tum dixit rex, Etiam iſte nunciat.*

*Dixit præterea ſpeculator, Video curſum prioris veluti
curſum Ahimaas filij Sadoc. Et ait Rex, Vir bonus eſt iſte,
& cum nuntio bono venit.*

*Clamans itaque Ahimaas dixit Regi, Pax. Et incurua-
uit ſe Regi in faciem ſuam ſuper terram, & ait, Benedi-
ctus Iehouah Deus tuus qui tradidit viros illos qui leua-
uerunt manus ſuas contra dominum meum Regem.*

*Dixit autem Rex, Paxne eſt puero Abſalom? Reſpon-
dit Ahimaas, Vidi tumultum magnum dum mitteret
ſeruum Regis Ioab, & me ſeruum tuum, ſed non noui
quid.*

Dixitq́; Rex: Diuerte, ſta hic. Diuertit ergo, & ſtetit.

*Et ecce Chuſi acceſſit, & ait, Nuntiatur domino meo
Regi quod iudicauit te Iehouah hodie de manu omnium
inſurgentium contra te.*

*Dixit autem Rex ad Chuſi, Num eſt pax puero Abſa-
lom? Reſpondit Chuſi, Sint ſicut puer, inimici domini mei
regis, & vniuerſi qui inſurgunt contra te in malum.*

*Et conturbatus eſt rex, & aſcendit in cœnaculum
portæ, & fleuit: ſicq́; dicebat dum iret, Fili mi Abſalom,
fili mi, fili mi Abſalom: vtinam mortuus eſſem pro te Ab-
ſalom fili mi, fili mi.*

CAP. XIX.

*NVnciatum eſt autem Ioab, Ecce rex flet, & luget ſu-
per Abſalom.*

*Itaque verſa eſt ſalus die illa in luctum toti populo:
audiuit enim populus die illa quod diceretur, Dolet rex
propter filium ſuum.*

*Et furatus eſt ſeſe populus die illo vt ingrederetur vr-
bem, quemadmodum furantur ſe populus qui erubeſcunt
dum fugiunt è prælio.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.
Porro rex operuit caput ſuum,& clamabat voce magna:Fili mi Abſalom, Abſalom fili mi,fili mi.	4	*Rex autem operuit faciem ſuam, & clamauit rex voce magna: Fili mi Abſalom, Abſalom fili mi, fili mi.*
Ingreſſus ergo Ioab ad regem in domum , dixit: Confudiſti hodie vultus omnium ſeruorum tuorum, qui ſaluam fecerunt animam tuam , & animam filiorum tuorum,& filiarum tuarum,& animam vxorum tuarum,& animam concubinarum tuarum.	5	*Et ingreſſus eſt Ioab ad regem in domum, & dixit: pudore affeciſti hodie vultus omnium ſeruorum tuorum, qui eruerunt animam tuam hodie, & animam filiorum tuorum, & filiarum tuarum, & animam vxorum tuarum & animam concubinarum tuarum.*
Diligis odientes te, & odio habes diligentes te:& oſtendiſti hodie quia non curas de ducibus tuis,& de ſeruis tuis:& vere cognoui modo, quia ſi Abſalom viueret , & omnes nos occubuiſſemus , tunc placeret tibi.	6	*Eo quod diligis odio habentes te, & odio habes diligentes te : indicaſti enim hodie quod non ſunt tibi principes & ſerui: noui enim hodie quod ſi Abſalom viueret, & omnes nos hodie mortui eſſemus, quod tunc rectum fuiſſet in oculis tuis.*
Nunc igitur ſurge,& procede,& alloquens ſatiſfac ſeruis tuis:iuro enim tibi per Dominum, quod ſi non exieris, ne vnus quidem remanſurus ſit tecum nocte hac:& peius erit hoc tibi, quam omnia mala , quæ venerunt ſuper te ab adoleſcentia tua vſque in præſens.	7	*Et nunc ſurge egredere , & loquere ad cor ſeruorum tuorum : per Dominum enim iuraui , quod ſi non egreſſus fueris, non manebit quiſquam tecum nocte , & peius erit tibi hoc omni malo quod venit ſuper te ab adoleſcentia tua, vſque ad hoc tempus.*
Surrexit ergo rex & ſedit in porta : & omni populo nunciatum eſt quod rex ſederet in porta : venitque vniuerſa multitudo coram rege : Iſrael autem fugit in tabernacula ſua.	8	*Surrexitq́; rex, & ſedit in porta, & omni populo nunciauerunt dicendo: Ecce rex ſedet in porta, & venit omnis populus coram rege : & Iſrael fugit vnuſquiſque in tabernacula ſua.*
Omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus Iſrael,dicens:Rex liberauit nos de manu inimicorum noſtrorum , ipſe ſaluauit nos de manu Philiſthinorum:& nunc fugit de terra propter Abſalom .	9	*Et fuit, omnis populus certabat omnibus tribubus Iſrael dicendo: Rex eruit nos de manu inimicorum noſtrorum, & ipſe eripuit nos de manu Peliſtim, & nunc fugit de terra propter Abſalom.*
Abſalom autem , quem vnximus ſuper nos, mortuus eſt in bello, vſquequo ſiletis, & non reducitis regem?	10	*Abſalom autem quem vnximus ſuper nos mortuus eſt in prælio: & nunc, vt quid ſiletis in reducendo regem.*
Rex vero Dauid miſit ad Sadoc, & Abiathar ſacerdotes,dicens:Loquimini ad maiores natu Iuda, dicentes:Cur venitis nouiſſimi ad reducendum regem in domum ſuam?(Sermo autem omnis Iſrael peruenerat ad regem in domo eius.)	11	*Rex autem Dauid miſit ad Sadoc, & Ebiathar ſacerdotes, dicendo: Loquimini ad ſeniores Iehudah, dicendo : Vt quid eritis vltimi ad reducendum regem in domum ſuam? verbum autem omnis Iſrael venit ad regem in domum eius.*
Fratres mei vos,os meum,& caro mea vos,quare nouiſſimi reducitis regem?	12	*Fratres mei eſtis, os meum , & caro mea eſtis , & vt quid eritis nouiſſimi ad reducendum regem?*
Et Amaſæ dicite : Nonne os meum, & caro mea es? Hæc faciat mihi Deus. & hæc addat, ſi non magiſter militiæ fueris coram me omni tempore pro Ioab.	13	*Et ad Hamaſam dicetis : Numquid non os meum, & caro mea es? Sic faciat mihi Deus , & ſic addat niſi princeps fueris exercitus coram me, omnibus diebus pro Ioab.*
Et inclinauit cor omnium virorum Iuda, quaſi viri vnius:miſeruntque ad regem,dicentes:Reuertere tu,& omnes ſerui tui.	14	*Et inclinauit cor omnis viri Iehudah veluti viri vnius, & miſerunt ad regem: Reuertere tu, & omnes ſerui tui.*
Et reuerſus eſt rex:& venit vſque ad Iordanem, & omnis Iuda venit vſque in Galgalam vt occurreret regi,& traduceret eum Iordanem .	15	*Et reuerſus eſt rex, & venit vſque ad Iarden, & Iehudah venit in Ghilghal, vt pergeret in occurſum regis, vt tranſire faceret regem Iarden.*
* 3. Re. 2. 8. * Feſtinauit autem Semei filius Gera filij Iemini de Bahurim,& deſcendit cum viris Iuda in occurſum regis Dauid	16	*Et feſtinauit Simhi filius Ghera filij Iemini , qui erat de Bachurim, & deſcendit cum viro Iehudah, in occurſum regis Dauid.*
Cum mille viris de Beniamin, & Siba puer de domo Saul & quindecim filij eius, ac viginti ſerui erant cum eo:& irrumpentes Iordanem , ante regem,	17	*Et mille viri erant cum eo de Biniamin, & Siba ſeruus domus Saul: & quindecim filij eius, & viginti ſerui eius ſecum: & irruperunt Iarden ante regem.*
Tranſierunt vada,vt traducerent domum regis, & facerent iuxta iuſſionem eius : Semei autem filius Gera proſtratus coram rege,cum iam tranſiſſet Iordanem:	18	*Et tranſiuit ſcapha, vt traducerent familiam regiam, & facerent quod bonum eſt in oculis eius : Simhi autem filius Ghera procidit ante regem, dum tranſiret per Iarden:*
Dixit ad eum : Ne reputes mihi domine mi iniquitatem, neque memineris iniuriarum ſerui tui in die qua egreſſus es domine mi rex de Ieruſalem, neque ponas rex in corde tuo.	19	*Et dixit ad regem: Ne reputet mihi Dominus meus iniquitatem, ne memineris, quod inique egit ſeruus tuus in die qua egreſſus eſt dominus meus rex de Ieruſalaim, vt ponat rex ſuper cor ſuum.*

Tranſl. ex Septuag.

4 Et rex abſcondit faciem ſuam,& vociferatus eſt rex voce magna, dicens:Fili mi Abeſſalom,Abeſſalom fili mi.

5 Et intrauit Ioab ad regem in domum, & dixit: Confudiſti hodie facies omnium ſeruorum tuorum,qui eripuerunt te hodie, & animam filiorum tuorum, & filiarum tuarum, & animam vxorum tuarum,& concubinarum tuarum:

6 Diligendo eos, qui oderunt te, & odiendo eos, qui diligunt te,& annunciaſti hodie,quia non ſunt principes tui, neque pueri: quoniam noui hodie, quia ſi Abeſſalom viueret, omnes nos hodie mortui,quia tunc rectum erat in oculis tuis:

7 Et nunc ſurgens egredere, & loquere ad cor ſeruorum tuorum,quoniam in Domino iuraui, quia niſi egrediaris hodie, ſi manebit vir tecum nocte hac, & ſcito tibi, & malum tibi hoc ſuper omne malum, quod ſuperuenit tibi à iuuentute tua vſque nunc.

8 Et ſurrexit rex,& ſedit in porta,& vniuerſus populus annunciauerunt, dicentes:Ecce rex ſedet in porta,& intrauit vniuerſus populus ad faciem regis ad portam: & Iſrael fugit, vir ad tabernacula ſua.

9 Et erat omnis populus concertans in omnibus tribubus Iſrael,dicentes: Rex Dauid eripuit nos ab omnibus inimicis noſtris, & ipſe eripuit nos de manu alienigenarum: & nunc fugit de terra, & de regno ſuo,& ab Abeſſalom.

10 Et Abeſſalom,quem vnxeramus ſuper nos,mortuus eſt in prælio,& nunc vt quid vos ſiletis ad reuocandum regem?& verbum vniuerſi Iſrael venit ad regem.

11 Et rex Dauid miſit ad Sadoc, & ad Abiathar ſacerdotes, dicens:Loquimini ad ſeniores Iuda, dicentes:Vt quid eſtis vltimi ad reducendum regem in domum ſuam? & verbum vniuerſi Iſrael venit ad regem in domum eius.

12 Fratres mei vos,oſſa mea & carnes meæ vos: Vt quid eſtis vltimi ad reducēdum regem in domum ſuam?

13 Et ad Ameſſai dicetis:Nonne os meum, & caro mea tu?& nunc hæc faciat mihi Deus,& hæc adijciat,ſi non princeps virtutis fueris coram me omnibus diebus pro Ioab.

14 Et inclinauit cor omnis viri Iuda, tanquam viri vnius, & miſerunt ad regem, dicentes: Reuertere tu, & omnes ſerui tui.

15 Et reuertit rex, & venit vſque ad Iordanem, & viri Iuda venerunt in Galgala ad eundum in occurſum regis,ad traducendum regem Iordanem.

16 Et feſtinauit Semei filius Gera filij Iemini de Baurim, & deſcendit cum viro Iuda in occurſum regis Dauid.

17 Et mille viri cum eo de Beniamin, & Siba puer domus Saul:& quindecim filij eius cum eo, & viginti ſerui eius cum eo: & direxerunt Iordanem ante regem.

18 Et miniſtrarunt miniſterium ad traducendum regem, & tranſiit tranſitus ad erigendam domum regis,& ad faciendum, quod rectum in oculis eius: & Semei filius Gera cecidit ſuper faciem ſuam coram rege, tranſeunte illo Iordanem.

19 Et dixit ad regem: Ne nunc imputet dominus meus iniquitatem, & ne recorderis, quæcumque iniuſte fecit puer tuus in die, qua dominus meus egrediebatur è Hieruſalem,ita vt ponat rex in corde ſuo,

Quo-

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Rex autem operuerat faciem ſuam, & clamabat voce magna, Fili mi Abſalom, Abſalom fili mi, fili mi.

Ingreſſus eſt autem Ioab ad Regem in domum,& dixit, Pudore affeciſti hodie vultus omnium ſeruorum tuorum qui eripuerunt animam tuam hodie.& animam filiorum tuorum & filiarum tuarum, & animam vxorum tuarum & animam concubinarum tuarum,

Diligendo eos qui te odio habent, & odiendo eos qui te diligunt. etenim indicaſti hodie quod non ſint tibi curæ principes & ſerui:deprehendi nanque hodie quod ſi modo Abſalom viueret, & omnes nos hodie mortui eſſemus, quod inquam tunc rectum eſſet in oculis tuis.

Nunc ergo ſurge, egredere, & loquere ad cor ſeruorum tuorum: per Iehouam enim iuro,quod ſi non egreſſus fueris, non manebit quiſquam tecum hac nocte: atque iſtud tibi peius erit omni malo quod euenit tibi ab adoleſcentia tua vſque nunc.

Surrexit itaque Rex, & ſedit in porta: poſtea vniuerſo populo renuntiauerunt his verbis, Ecce Rex ſedet in porta: tunc venit vniuerſus populus in conſpectum Regis: Iſrael autem fugerat,ſinguli in tabernacula ſua.

Vniuerſus autem populus certabat in omnibus tribubus Iſraelis dicentes, Rex eruit nos de manu inimicorum noſtrorum,idemq́; eripuit nos de manu Peliſthim: nuper vero fugit de terra illa propter Abſalom:

Abſalom autem quem vnxeramus ſuper nos, mortuus eſt in prælio: nunc itaque vt quid ſiletis in reducendo Regẽ?

Rex autem Dauid miſit ad Sadoc & Ebiathar ſacerdotes, his verbis, Loquimini ad Seniores Iehudah, dicentes, Vt quid eritis vltimi in reducendo Rege in domum ſuam? (verbum autem vniuerſi Iſraelis venit ad Regem in domum eius)

Fratres mei eſtis, os meum & caro mea eſtis: vt quid igitur eritis nouiſſimi in reducendo Regẽ?

Et ad Amaſa dicetis, Annon tu quoque os meum & caro mea es? hæc faciat mihi Deus & hæc addat, ſi non princeps fueris exercitus coram me omnibus diebus pro Ioab.

Et inclinauit cor omnium virorum Iehudah veluti viri vnius, vt mitterent in hæc verba ad Regem, Reuertere tu,& omnes ſerui tui.

Reuerſus eſt itaque Rex, & peruenit vſque ad Iarden: Iehudah autem venerat in Gilgal, vt iret in occurſum Regis,traduceretq́; Regem Iarden.

Feſtinauit quoque Simi filius Gera filij Iemini qui erat de Bahurim, & deſcendit cum viris Iehudah in occurſum Regi Dauidi.

Et mille viri erant cum eo de Biniamin: Siba præterea ſeruus domus Saulis, ac quindecim filij eius, & viginti ſerui eius cum eo,tranſierunt Iarden ante Regem.

Tranſiuit inſuper ſcapha vt traducerent familiam regiam, ac facerent quod bonum eſſet in oculis eius: Simi autem filius Gera procidit ante Regem, dum tranſiret Iarden.

Dixitq́; Regi, Ne imputet mihi dominus meus iniquitatem,neque memineris eius quod iniquè egit ſeruus tuus, quo die egreſſus eſt dominus meus Rex de Ieruſalaim, vt ponat Rex ſuper cor ſuum.

Agnoſcit

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Agnoſco enim ſeruus tuus peccatum meum: & idcirco hodie primus veni de omni domo Ioſeph, deſcendique in occurſum domini mei regis.	20	*Nouit enim ſeruus tuus ſe peccaſſe: & ecce veni hodie primus de omni familia Ioſeph, vt deſcenderem in occurſum domini mei regis.*
Reſpondens vero Abiſai filius Saruiæ, dixit: Numquid pro his verbis non occidetur Semei, quia maledixit Chriſto Domini?	21	*Et reſpondit Abiſai filius Seruiah, & dixit: Numquid propter hoc non morietur Simhi, qui maledixit Chriſto Domini?*
Et ait Dauid: Quid mihi, & vobis filij Saruiæ? cur efficimini mihi hodie in ſatan? ergone hodie interficietur vir in Iſrael? an ignoro hodie me factum regem ſuper Iſrael?	22	*Dixit autem Dauid: Quid mihi, & vobis filij Seruiah? quia eſtis mihi hodie aduerſarij? num hodie morietur vir in Iſrael? nonne noui, quod hodie ſum rex ſuper Iſrael?*
Et ait rex Semei: Non morieris. Iurauitque ei.	23	*Dixitq́ rex ad Simhi: Non morieris. Iurauitq́ ei rex.*
Miphiboſeth quoque filius Saul deſcendit in occurſum regis illotis pedibus, & intonſa barba: veſteſque ſuas non lauerat à die qua egreſſus fuerat rex, vſque ad diem reuerſionis eius in pace.	24	*Miphiboſeth autem filius Saul deſcendit in occurſum regis, & non aptauerat pedes ſuos, nec aptauerat labrum ſuum: & veſtes ſuas non lauerat à die qua abierat rex, vſque ad diem qua venit in pace.*
Cumq; in Ieruſalem occurriſſet regi, dixit ei rex: Quare non veniſti mecum Miphiboſeth?	25	*Et fuit cum venit Ieruſalaim in occurſum regis, dixit ei rex: Vt quid non veniſti mecum Miphiboſeth?*
Et reſpondens ait: Domine mi rex, ſeruus meus contempſit me: dixique ei ego famulus tuus, vt ſterneret mihi aſinum, & aſcendens abirem cum rege: claudus enim ſum ſeruus tuus.	26	*Dixitq́;: Domine mi rex, ſeruus meus decepit me, dixit enim ſeruus tuus, ſternam mihi aſinam, & equitabo ſuper eam, & ibo ad regem: claudus enim ſum, ego ſeruus tuus.*
(* Sup. 16.3.) * Inſuper & accuſauit me ſeruum tuum ad te dominum meum regem: tu autem domine mi rex, ſicut Angelus Dei es, fac quod placitum eſt tibi.	27	*Et accuſauit me ſeruum tuum apud te dominum meum regem: Dominus autem meus rex eſt, ſicut Angelus Dei, fac quod bonum eſt in oculis tuis.*
Neque enim fuit domus patris mei, niſi morti obnoxia domino meo regi: tu autem poſuiſti me ſeruum tuum inter conuiuas menſæ tuæ: quid ergo habeo iuſtæ querelæ? aut quid poſſum vltra vociferari ad regem?	28	*Non enim fuit omnis familia patris mei, niſi obnoxia morti domino meo regi: & poſuiſti ſeruum tuum inter conuiuas menſæ tuæ: & qualis eſt mihi vltra iuſtitia, vt clamem vltra ad regem?*
Ait ergo ei rex: Quid vltra loqueris? fixum eſt quod locutus ſum: tu, & Siba diuidite poſſeſſiones.	29	*Dixitq́ rex: Vt quid loqueris vltra verba tua? Dixi: Tu & Siba diuidite agros.*
Reſponditque Miphiboſeth regi: Etiam cuncta accipiat, poſtquam reuerſus eſt dominus meus rex pacifice in domum ſuam.	30	*Dixitq́ Miphiboſeth ad regem: Etiam omnia tollat, poſtquam venit dominus meus rex in pace in domum ſuam.*
Berzellai quoque Galaadites deſcendens de Rogelim, traduxit regem Iordanem, paratus etiam vltra fluuium proſequi eum.	31	*Barzillai autem Ghilhadites deſcendit de Roghlim, vt tranſiret cum rege Iarden, vt tranſmitteret eum vltra Iarden.*
(*3. Reg. 2.7.) * Erat autem Berzellai Galaadites ſenex valde, id eſt octogenarius, & ipſe præbuit alimenta regi, cum moraretur in Caſtris: fuit quippe vir diues nimis.	32	*Et Barzillai ſenex erat valde octoginta, ſcilicet annorum, & ipſe pauit regem dum manſit in Machanaim: quia vir magnus erat valdè.*
Dixit itaque rex ad Berzellai: Veni mecum, vt requieſcas ſecurus mecum in Ieruſalem.	33	*Dixitq́ rex ad Barzillai: Tranſi mecum, & alam te mecum in Ieruſalaim.*
Et ait Berzellai ad regem: Quot ſunt dies annorum vitæ meæ, vt aſcendam cum rege in Ieruſalem?	34	*Dixitq́ Barzillai ad regem: Quot ſunt dies annorum vitæ meæ, vt aſcendam cum rege in Ieruſalaim?*
(* Sup. 17. 27.) * Octogenarius ſum hodie: numquid vigent ſenſus mei ad diſcernendum ſuaue, aut amarum? aut delectare poteſt ſeruum tuum cibus, & potus? vel audire poſſum vltra vocem cantorum, atque cantatricum? quare ſeruus tuus fit oneri domino meo regi?	35	*Octoginta annorum ſum hodie: num diſcernam inter bonum, & malum? an guſtabit ſeruus tuus, quod comedam, & quod bibam? num audiam vltra vocem cantorum, & cantatricum? & vt quid erit ſeruus tuus adhuc oneri domino meo regi?*
Paululum procedam famulus tuus ab Iordane tecum: non indigeo hac viciſſitudine:	36	*Paululum tranſibit ſeruus tuus Iarden cum rege: & vt quid retribuet mihi rex retributionem iſtam:*
Sed obſecro, vt reuertar ſeruus tuus, & moriar in ciuitate mea, & ſepeliar iuxta ſepulchrum patris mei, & matris meæ. Eſt autem ſeruus tuus Chamaam, ipſe vadat tecum, domine mi rex, & fac ei quidquid tibi bonum videtur.	37	*Reuertatur obſecro ſeruus tuus, & moriar in ciuitate mea in ſepulchro patris mei, & matris meæ. Et ecce ſeruus tuus Chimham tranſibit cum domino meo rege, fac ei quod bonum eſt in oculis tuis.*

Tranſl. ex Septuag.

20 Quoniam cognouit ſeruus tuus, quia ego pecca-
ui, & ecce ego veni hodie prior vniuerſo Iſrael, è
domo Ioſeph, vt deſcenderem in occurſum domi-
ni mei regis.
21 Et reſpondit Abeſſae filius Saruiæ, & dixit: Num
quid pro hoc non interficietur Semei, quia male-
dixit Chriſtum Domini?
22 Et dixit Dauid: Quid mihi, & vobis filij Saruiæ?
quia eſtis mihi hodie in aduerſarium: hodie non
tradetur morti vllus vir de Iſrael? quoniam nonne
noui, ſi hodie regno ego ſuper Iſrael?
23 Et dixit rex ad Semei: Non morieris. Et iurauit
ei rex.
24 Et Memphiboſte filius filij Saul, deſcendit in oc-
curſum regis, & non curauerat pedes ſuos, neque
fecerat vngues, neque fecerat labrum ſuum, & ve-
ſtimenta ſua non lauerat à die, qua abijt rex, vſque
ad diem, qua ipſe aduenit in pace.
25 Et factum eſt, quando intrauit in Hieruſalem in
occurſum regis, & dixit ei rex: Quid, quod non
iuiſti mecum Memphiboſthe?
26 Et dixit ad eum Memphiboſthe: Domine mi rex,
ſeruus meus decepit me, quoniam dixit puer tuus
ei, inſterne mihi aſinam, & aſcendam ſuper eam, &
ibo cum rege: quoniam claudus ſeruus tuus.
27 Et fallaciter egit in ſeruo tuo ad dominum meum
regem: & dominus meus rex, ſicut Angelus Dei, &
fac, quod bonum in oculis tuis.
28 Quoniam non erat vniuerſa domus patris mei,
niſi viri mortis domino meo regi: & poſuiſti ſer-
uum tuum in ijs, qui comedunt menſam tuam: &
quæ eſt mihi vltra iuſtificatio, & vt ego vociferer
vltra ad regem?
29 Et dixit ei rex: Vt quid loqueris vltra ſermones
tuos? Dixi: Tu, & Siba diuidite agrum.
30 Et dixit Memphiboſthe ad regem. Etiam omnia
accipiat, poſtquam aduenit dominus meus rex in
pace in domum ſuam.
31 Et Berzelli Galaadites deſcenderat de Rhogel-
lim, & tranſierat cum rege Iordanem, ad tranſmit-
tendum eum Iordanem.
32 Et Berzelli vir ſenior valde filius octoginta an
norum, & ipſe aluerat regem, cum ille habitaret in
Manaim: quoniam vir magnus erat valde.
33 Et dixit rex ad Berzelli: Tu tranſibis mecum, &
nutriam ſenectutem tuam mecum in Hieruſalem.
34 Et dixit Berzelli ad regem: Quot dies annorum
vitæ meæ, quia aſcendam cum rege in Hieruſalem.
35 Filius Octoginta annorum ego ſum hodie: num-
quid cognoſcam inter bonum, & malum? num-
quid guſtabit ſeruus tuus vltra, quid comedam,
aut bibam? aut audiam vltra vocem cantorum, &
cantatricum? & vt quid erit vltra ſeruus tuus in
onus ſuper dominum meum regem?
36 Perparum tranſibit ſeruus tuus Iordanem cum
rege: & vt quid retribuit mihi rex retributionem
hanc:
37 Sedeat nunc ſeruus tuus, & moriar in ciuitate
mea apud ſepulchrum patris mei, & matris meæ.
Et ecce ſeruus tuus Chamaam tranſibit cum do
mino meo rege, & fac ei, quod bonum in oculis
tuis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Agnoſcit enim ſeruus tuus ſe peccaſſe, & ecce veni ho-
die primus totius familiæ Ioſeph, vt deſcenderem in oc-
curſum domini mei Regis.*

*Et reſpondit Abiſai filius Seruiah, ac dixit, Nunquid
propter hoc non interficies Simi, qui maledixit chriſto
Iehouæ?*

*Dixit autem Dauid, Quid mihi & vobis filij Seruiah,
quod ſitis mihi hodie aduerſarij? num hodie interficietur
vir in Iſraël? annon enim noui quod hodie ſim Rex ſuper
Iſraelem?*

Dixitq́ Rex ad Simi, Non morieris. iurauitq́ ei Rex.

*Mephiboſeth preterea filius Saulis deſcendit in occur-
ſum Regis: non aptauerat autem pedes ſuos, nec aptauerat
labrum ſuum, & veſtes ſuas non lauerat à die qua abie-
rat Rex, vſque ad diem qua rediit in pace.*

*Fuit autem quum veniſſet in Ieruſalaim in occurſum
Regis, dixit ei Rex, Vt quid non veniſti mecum Mephi-
boſeth?*

*Reſpondit, Domine mi Rex, ſeruus meus decepit me, di-
cebat enim ſeruus tuus, Sterne mihi aſinam, & equitabo
ſuper eam, iboq́ ad Regem: claudus enim eſt ſeruus tuus.*

*Et accuſauit me ſeruum tuum apud te dominum meum
Regem: dominus autem meus Rex eſt ſicut Angelus Dei:
fac igitur quod bonum eſt in oculis tuis.*

*Non enim fuit vniuerſa familia patris mei niſi viri
mortis domino meo Regi, & tamen poſuiſti ſeruum tuum
inter conuiuas menſæ tuæ: ſed quid eſt mihi vltra iuſti-
tiæ, vt clamem vltra ad Regem?*

*Tum dixit ei Rex, Vt quid loqueris vltra verba tua?
dixi: tu & Siba diuidite agros.*

*Et ait Mephiboſeth Regi, Etiam omnia tollat poſtquam
rediit dominus meus Rex in pace in domum ſuam.*

*Sed & Barzillai Giladites deſcendit de Roglim, tranſi-
uitq́ cum Rege Iarden, vt tranſmitteret eum vltra
Iarden.*

*Porro Barzillai ſenex erat valde, octoginta ſcilicet an-
norum, & ipſe pauerat Regem dum moraretur in Ma-
hanaim: quia vir magnus erat valde.*

*Dixit autem Rex ad Barzillai, Tranſi mecum, & alam
te mecum in Ieruſalaim.*

*Barzillai vero ait ad Regem, Quot ſunt dies anno-
rum vitæ meæ, vt aſcendam cum Rege in Ieruſalaim?*

*Octoginta annorum ſum hodie: num diſcernam inter
bonum & malum? an guſtu diſcernet ſeruus tuus quod
comedam & quod libam? num audiam vltra vocem can-
torum & cantatricum? & vt quid erit ſeruus tuus adhuc
oneri domino meo Regi?*

*Paululum tranſibit ſeruus tuus Iarden cum Rege: &
vt quid retribueret mihi Rex retributionem iſtam?*

*Reuertar obſecro ſeruus tuus, & moriar in ciuitate
mea, in ſepulchro patris mei & matris meæ: ecce autem
ſeruus tuus Chimham tranſibit cum domino meo Rege,
fac ei quod bonum eſt in oculis tuis.*

Vulgat. Editio.

38 Dixit itaque ei rex: Mecum tranſeat Chamaam, & ego faciam ei quidquid tibi placuerit, & omne, quod petieris à me, impetrabis.

39 Cumque tranſiſſet vniuerſus populus, & rex Iordanem, oſculatus eſt rex Berzellai, & benedixit ei: & ille reuerſus eſt in locum ſuum.

40 Tranſiuit ergo rex in Galgalam, & Chamaam cum eo. Omnis autem populus Iuda traduxerat regem, & media tantum pars affuerat de populo Iſrael.

41 Itaque omnes viri Iſrael concurrentes ad regem dixerunt ei: Quare te furati ſunt fratres noſtri viri Iuda, & traduxerunt regem, & domum eius Iordanem, omneſque viros Dauid cum eo?

42 Et reſpondit omnis vir Iuda ad viros Iſrael: Quia mihi propior eſt rex: cur iraſceris ſuper hac re? numquid comedimus aliquid ex rege, aut munera nobis data ſunt?

43 Et reſpondit vir Iſrael ad viros Iuda, & ait: Decem partibus maior ego ſum apud regem, magiſque ad me pertinet Dauid, quam ad te: cur feciſti mihi iniuriam, & non mihi nunciatum eſt priori, vt reducerem regem meum? Durius autem reſponderunt viri Iuda viris Iſrael.

CAP. XX.

1 ACcidit quoque vt ibi eſſet vir Belial, nomine Seba, filius Bochri, vir Iemineus: & cecinit buccina, & ait: Non eſt nobis pars in Dauid, neque hæreditas in filio Iſai: reuertere in tabernacula tua Iſrael.

2 Et ſeparatus eſt omnis Iſrael à Dauid, ſecutuſq; eſt Seba filium Bochri: viri autem Iuda adhęſerunt regi ſuo à Iordane vſque Ieruſalem.

3 Cumque veniſſet rex in domum ſuam in Ieruſalem, tulit decem mulieres concubinas, quas dereliquerat ad cuſtodiendam domum, & tradidit eas in cuſtodiam, alimenta eis præbens: & non eſt ingreſſus ad eas, ſed erant clauſæ vſque in diem mortis ſuæ in viduitate viuentes.

4 Dixit autem rex Amaſæ: Conuoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium, & tu adeſto præſens.

5 Abiit ergo Amaſa, vt conuocaret Iudam, & moratus eſt extra placitum, quod ei conſtituerat rex.

6 Ait autem Dauid ad Abiſai: Nunc magis afflicturus eſt nos Seba filius Bochri, quam Abſalom: tolle igitur ſeruos domini tui, & perſequere eum, ne fortè inueniat ciuitates munitas, & effugiat nos.

7 Egreſſi ſunt ergo cum eo viri Ioab; Cerethi quoque & Phelethi: & omnes robuſti exierunt de Ieruſalem ad perſequendum Seba filium Bochri.

8 Cumque illi eſſent iuxta lapidem grandem, qui eſt in Gabaon, Amaſa veniens occurrit eis. Porro Ioab veſtitus erat tunica ſtricta ad menſuram habitus ſui, * & deſuper accinctus gladio dependente vſque ad ilia, in vagina, qui fabricatus leui motu egredi poterat, & percutere.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

38 *Dixitq́; rex: Mecum tranſeat Chimham, & faciam ei, quod bonum eſt in oculis tuis, & quicquid volueris à me, faciam tibi.*

39 *Et tranſiuit omnis populus Iarden, & rex tranſiuit, & oſculatus eſt rex Barzillai, & benedixit ei: & reuerſus eſt in locum ſuum.*

40 *Tranſiuit autem rex in Ghilghal. & Chimham tranſiuit cum eo. Et omnis populus Iehudah tranſire fecerunt regem, & etiam dimidium populi Iſrael.*

41 *Et ecce omnis vir Iſrael veniens ad regem, dixit: Cur furati ſunt te fratres noſtri viri Iehudah, & tranſire fecerunt regem, & familiam eius Iarden, & omnes viros Dauid cum eo?*

42 *Et reſpondit omnis vir Iehudah viro Iſrael: Quia propinquus eſt rex mihi: & cur iraſceris propter hoc? numquid comedendo comedimus aliquid ex rege, num donatiuum donauit nobis?*

43 *Reſpondit vir Iſrael viro Iehudah, & dixit: Decem partes ſunt mihi in rege, & etiam in Dauid complaceo pluſquam te: & cur floccifeciſti me, & non fuit verbum meum primum mihi, vt reducerem regem meum? Et durius fuit verbum viri Iehudah verbo viri Iſrael.*

CAP. XX.

1 *IBi autem caſu erat vir impius, & nomen eius Sebah filius Bichri vir Iemini, & clanxit buccina, & dixit: Non eſt nobis pars in Dauid, neque hæreditas nobis in filio Iſai: vnuſquiſque reuertatur ad tabernacula ſua Iſrael.*

2 *Et aſcendit omnis vir Iſrael à Dauid, poſt Sebah filium Bichri: viri autem Iehudah adhæſerunt regi ſuo à Iarden, vſque ad Ieruſalaim.*

3 *Et venit Dauid in domum ſuam in Ieruſalaim, & tulit rex decem mulieres concubinas, quas dimiſerat ad cuſtodiendam domum, & poſuit eas in domo cuſtodiæ, & pauit eas: & ad eas non eſt ingreſſus, & fuerunt cuſtoditæ vſque ad diem mortis ſuæ in viduitate vitæ.*

4 *Dixit autem rex ad Hamaſa: Congrega mihi viros Iehudah in tribus diebus, & tu hic ſta.*

5 *Et abiit Hamaſa ad conuocandum Iehudad, & moratus eſt vltra tempus, quod conſtituerat ei.*

6 *Dixitq́; Dauid ad Abiſai: Nunc peius faciet nobis Sebah filius Bichri, quam Abſalom: tolle ſeruos domini tui, & perſequere eum, ne fortè inueniat ſibi ciuitates munitas, & effugiat ex oculis noſtris.*

7 *Et egreſſi ſunt poſt eum viri Ioab, & Cherethi, & Pelethi: & omnes fortes, & egreſſi ſunt de Ieruſalaim ad perſequendum Sebah filium Bichri.*

8 *Ipſis exiſtentibus apud lapidem magnum, qui erat in Ghibhon, Hamaſa venit ante eos. Ioab autem erat accinctus tunica veſtimenti ſui, & ſuper eam cingulum gladij coniuncti lumbis eius in vagina ſua, & Ioab egreſſus eſt, & cecidit gladius.*

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit rex: Mecum tranſeat Chamaam & ego
faciam ei, quod bonum in oculis meis, & omnia,
quæcumque elegerit in me, faciam ei.

Et tranſiuit vniuerſus populus Iordanem,& rex
tranſiuit,& deoſculatus eſt rex ipſum Berzelli, &
benedixit eum:& reuertit in locum ſuum.

Et tranſiuit rex in Galgala, & Chamaam tranſi-
uit cum eo. Et vniuerſus populus Iuda tranſeun-
tes cum rege, atque etiam dimidium populi Iſrael.

Et ecce omnis vir Iſrael aduenerunt ad regem,
& dixit ad regem: Quid, quod furati ſunt te fratres
noſtri, viri Iuda, & tranſmiſerunt regem, & do-
mum eius Iordanem,& omnes viri Dauid cum eo?

Et reſpondit omnis vir Iuda ad virum Iſrael &
dixerunt: Eo quod appropinquat ad me rex: & vt
quid ita indignatus es de verbo hoc? nũquid com-
eſtione comedimus ex rege, aut munus dedit, aut
tributum ſuſtulit nobis?
Et reſpondit vir Iſrael viro Iuda, & dixit: De-
cem manus mihi in rege, & primogenitus ego,
quam tu, etiam in ipſo Dauid ſum ſuper te: & vt
quid hoc iniuriam intuliſti mihi, & non eſt repu-
tatum verbum meum primum mihi à Iuda ad re-
ducendum regem mihi? Et durum fuit verbum
viri Iuda ſuper verbum viri Iſrael.

CAP. XX.

ET ibi aduocatus, filius iniquus, & nomen ei Sa-
bee filius Bochori, vir Iemini: & clanxit cornea,
& dixit: Non eſt nobis pars in Dauid, neque hære-
ditas nobis in filio Ieſſæ: vir ad tabernacula tua Iſ-
rael.
Et aſcendit omnis vir Iſrael à poſt Dauid poſt
Sabee filium Bochori: & vir Iuda adhæſit regi ſuo,
à Iordane, & vſque Hieruſalem.

Et intrauit Dauid in domum ſuam in Hieruſa-
lem, & ſumpſit rex decem illas mulieres concubi-
nas, quas reliquerat cuſtodire domum, & dedit eas
in domo cuſtodiæ, & nutriuit eas, & ad eas non in-
trauit: & fuerunt detentæ vſque ad diem mortis
ſuæ, viduæ viuentes.
Et dixit rex ad Ameſſai: Clama mihi virum Iu-
da tribus diebus, tu autem hic ſta.

Et iuit Ameſſai ad clamandnm Iudam, & tarda-
uit à tempore, quo conſtituerat ei Dauid.

Et dixit Dauid ad Ameſſai: Nunc malefaciet no-
bis Sabee filius Bochori: & nunc tu ſume tecum
pueros domini tui, & perſequere poſt eum, ne forte
inueniat ſibi ciuitates munitas, & teget oculos no-
ſtros.
Et exierunt poſt eum Abeſſai, & viri Ioab, & Che-
rethi, & Phelethi: & omnes potentes, & exierunt è
Hieruſalem ad perſequendum poſt Sabee filium
Bochori.
Et ipſe apud lapidem magnum, qui in Gabaon,
& Ameſſai intrauit ante eos. Et Ioab indutus man-
tellum, veſtimentum ſuum, & ſuper illud accin-
ctus gladio coniuncto ſuper lumbum ſuum in va-
gina eius, & gladius exiuit, & ipſe exiuit, & irruit.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

38 *Dixitq́; Rex, Mecum tranſeat Chimham, & faciam
ei quod bonum fuerit in oculis tuis, & quicquid volueris
à me, faciam tibi.*

39 *Quum autem tranſiſſet vniuerſus populus Iarden, Rex
quoque tranſiuit: & oſculatus eſt Rex ipſum Barzillai, ac
benedixit ei, reuerſusq́; eſt in locum ſuum.*

40 *Tranſiuit vero Rex in Gilgal, & Chimham cum eo:
vniuerſus autem populus Iehudah traduxerunt Regem,
atque etiam dimidium populi Iſraelis.*

41 *Ecce præterea omnes viri Iſraelis venientes ad Regem,
dixerunt, Cur furati ſunt te fratres noſtri viri Iehudah,
& traduxerunt Regem ac familiam eius Iarden, & om-
nes viros Dauidis cum eo?*

42 *Reſpondit autem omnis vir Iehudah viro Iſraelis, Tra-
duximus, quia propinquus eſt Rex mihi: & cur iraſceris
propter hoc? num comedendo comedimus aliquid à Rege?
num donatiuum donauit nobis?*

43 *Reſpondit autem vir Iſrael viro Iehudah, & dixit De-
cem partes ſunt mihi in Rege, & etiam in Dauide plus-
quam tu: & cur flocci feciſti me? & annon fuit verbum
meum prius mihi vt reducerem Regem meum? at durius
fuit verbum viri Iehudah verbo viri Iſraelis.*

CAP. XX.

1 *IBi autem caſu erat quidam vir beliiaal, cuius nomen
erat Seba filius Bichri viri Iemini: is clanxit buccina,
& dixit, Non eſt nobis pars in Dauide, neque hæreditas
nobis in filio Iſai: quiſque reuertatur ad tabernacula ſua,
ô Iſrael.*
2 *Aſcendit ergo omnis vir Iſrael à Dauide, poſt Seba fi-
lium Bichri: viri autem Iehudah adhæſerunt Regi ſuo à
Iarden vſque ad Ieruſalaim.*

3 *Venit autem Dauid in domum ſuam in Ieruſalaim: &
tulit Rex decem mulieres concubinas, quas reliquerat vt
cuſtodirent domum, & poſuit eas in domo cuſtodiæ, &
aluit eas, ſed ad eas non eſt ingreſſus: fueruntq́; vinctæ
vſque ad diem mortis ſuæ, in viduitate vitæ.*

4 *Dixit autem Rex ad Amaſa, Congrega mihi viros Ie-
hudah intra triduum, & tu hic eſto præſens.*

5 *Abiit igitur Amaſa vt congregaret Iehudah, moratusq́;
eſt vltra tempus quod conſtituerat ei.*

6 *Tum dixit Dauid ad Abiſai: Nunc peius faciet nobis
Seba filius Bichri, quam Abſalom: tolle igitur ſeruos do-
mini tui, & perſequere eum, ne fortè inueniat ſibi ciui-
tates munitas, & effugiat ex oculis noſtris.*

7 *Egreſſi ſunt itaque poſt eum viri Ioab, & Cherethai
& Pelethai: atque omnes fortes: egreſſi ſunt quoque de Ie
ruſalaim ad perſequendum Seba filium Bichri.*

8 *Quum autem eſſent iuxta illud ſaxum ingens quod
viſitur in Gibon, Amaſa venit ante eos: Ioab autem erat
accinctus tunica veſtimenti ſui, & ſuper eam cingulum
gladij adhærentis lumbis eius in vagina ſua: quumq́; Ioab
egreſſus eſſet, tum cecidit gladius.*

Vulgat. Editio.

Dixit itaque Ioab ad Amaſam : Salue mi frater.
3. Re. 2. 5. * Et tenuit manu dextera mentum Amaſæ , quaſi
oſculans eum.

Porro Amaſa non obſeruauit gladium , quem
habebat Ioab, qui percuſſit eum in latere, & effudit
inteſtina eius in terram, nec ſecundum vulnus appoſuit,
& mortuus eſt. Ioab autem, & Abiſai frater
eius perſecuti ſunt Seba filium Bochri.

Interea quidam viri, cum ſtetiſſent iuxta cadauer
Amaſæ, de ſocijs Ioab, dixerunt : Ecce qui eſſe
voluit pro Ioab comes Dauid.

Amaſa autem conſperſus ſanguine iacebat in
media via. Vidit hoc quidam vir, quod ſubſiſteret
omnis populus ad videndum eum, & amouit
Amaſam de via in agrum , operuitque eum veſtimento,
ne ſubſiſterent tranſeuntes propter eum.

Amoto ergo illo de via , tranſibat omnis vir ſequens
Ioab ad perſequendum Seba filium Bochri.

Porro ille tranſierat per omnes tribus Iſrael in
Abelam, & Bethmaacha: omneſque viri electi congregati
fuerant ad eum.

Venerunt itaque & oppugnabant eum in Abela,
& in Bethmaacha, & circumdederunt munitionibus
ciuitatem , & obſeſſa eſt vrbs : omnis autem
turba , quæ erat cum Ioab , moliebatur deſtruere
muros.

Et exclamauit mulier ſapiens de ciuitate: Audite,
audite, dicite Ioab: Appropinqua huc, & loquar
tecum.

Qui cum acceſſiſſet ad eam, ait illi: Tu es Ioab? Et
ille reſpondit : Ego. Ad quem ſic locuta eſt : Audi
ſermones ancillæ tuæ. Qui reſpondit: Audio.

Rurſumque illa: Sermo, inquit, dicebatur in veteri
prouerbio : Qui interrogant, interrogent in
Abela: & ſic perficiebant.

Nonne ego ſum, quæ reſpondeo veritatem in Iſrael,
& tu quæris ſubuertere ciuitatem, & euertere
matrem in Iſrael ? Quare præcipitas hæreditatem
Domini?

Reſpondenſque Ioab, ait : Abſit, abſit hoc à me:
non præcipito, neque demolior.

Non ſic ſe habet res, ſed homo de mõte Ephraim
Seba , filius Bochri cognomine , leuauit manum
ſuam contra regem Dauid: tradite illum ſolum, &
recedemus à ciuitate . Et ait mulier ad Ioab : Ecce
caput eius mittetur ad te per murum.

Ingreſſa eſt ergo ad omnem populum , & locuta
eſt eis ſapienter: qui abſciſſum caput Seba filij Bochri
proiecerunt ad Ioab. Et ille cecinit tuba, & receſſerunt
ab vrbe, vnuſquiſque in tabernacula ſua:
Ioab autem reuerſus eſt Ieruſalem ad regem.

*Sup. 8. 16. * Fuit ergo Ioab ſuper omnem exercitum Iſrael:
Banaias autem filius Ioiadæ ſuper Cerethæos, &
Phelethæos.

Aduram vero ſuper tributa : porro Ioſaphat filius
Ahilud, à commentarijs.

Siua autem, ſcriba: Sadoc vero & Abiathar, ſacerdotes.

Ira autem Iairites erat ſacerdos Dauid.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Dixitq́; Ioab ad Hamaſa: Num ſaluus es frater mi. Et*
tenuit manus dextra Ioab barbam Hamaſæ, vt oſcularetur eum.

10 *Hamaſa autem non obſeruauit ſe à gladio, qui erat in*
manu Ioab, et percuſſit eum illo in quinta coſta, et effudit
inteſtina eius in terram , & non iterauit ei , et mortuus
est. Ioab autem, et Abiſai frater eius, perſecutus eſt
Sebah filium Bichri.

11 *Et vir ſtetit iuxta Hamaſa è pueris Ioab, et dixit:*
Qualis eſt qui voluit eſſe pro Ioab , et qualis qui voluit
eſſe Dauidi poſt Ioab.

12 *Hamaſa autem inuolutus ſanguine erat in medio viæ.*
Et vidit vir, quod ſubſiſteret omnis populus , & diuertit
Hamaſa de via in agrum , et proiecit ſuper eum veſtimentum
, quum vidit quod omnis, qui veniebat ad eum,
ſubſiſteret.

13 *Quando autem amotus fuit tranſiuit omnis vir poſt*
Ioab ad perſequendum Sebah filium Bichri.

14 *Et tranſiuit per omnes tribus Iſrael in Abel , & in*
Bethmahachah: & omnia loca Berim, & congregati ſunt,
& venerunt etiam poſt Ioab.

15 *Et venerunt , & obſederunt eum in Abelah Bethmahachah*
, & effuderunt aggerem iuxta ciuitatem, & ſteterunt
viri ciuitatis in antemurali: & omnis populus qui
erat cum Ioab diſſipabant, vt ruere facerent murum.

16 *Et clamauit mulier ſapiens de ciuitate: Audite, audite,*
dicite obſecro ad Ioab : Appropinqua huc , & loquar
ad te.

17 *Et acceſſit ad eam , & dixit mulier : Num tu es Ioab?*
Et dixit: Sum. Et dixit ei: Audi verba ancillæ tuæ. Et dixit:
Audio.

18 *Dixitq́; dicendo : Loquendo loquebantur olim, dicendo:*
Interrogando interrogent in Abel: & ſic perfecta ſunt.

19 *Ego Abelah ſum inter pacificas, & fideles Iſrael , tu*
quæris interficere ciuitatem , & metropolim in Iſrael?
Quare diſſipas hæreditatem Domini?

20 *Et reſpondit Ioab, & dixit: Abſit, abſit mihi , vt ſubuertam,*
& diſperdam.

21 *Non ita ſe habet res , ſed vir de monte Ephraim Sebah*
filius Bichri nomen eius, leuauit manum ſuam contra
regem Dauid: tradite illum ſolum, & recedam à ciuitate.
Dixitq́; mulier : Ecce caput eius proiicitur ad te
per murum.

22 *Et venit mulier ad omnem populum ſapientia ſua: &*
abſciderunt caput Sebah filij Bichri , & proiecerunt ad
Ioab. Et clanxit buccina, & diſperſi ſunt ab vrbe vnuſquiſque
in tabernacula ſua : Ioab autem reuerſus eſt Ieruſalaim
ad regem.

23 *Ioab autem erat ſuper omnem exercitum Iſrael:*
Benaiah vero filius Iehoiadah ſuper Cherethi, & Pelethi.

24 *Et Adoram ſuper tributum : & Iehoſaphath filius*
Achilud à commentariis.

25 *Et Seia ſcriba: & Sadoc, & Ebiathar ſacerdotes.*

26 *Et etiam Hira Iairites erat princeps ipſi Dauid.*

CAP. CAP.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et dixit Ioab ad Ameſſai: Si vales tu frater. Et tenuit manus dextera Ioab barbam Ameſſai ad oſculandum illum.	9	*Dixitq́; Ioab ad Amaſa, Num ſaluus es frater mi? et arripuit manus dextera Ioab barbam Amaſa vt oſcularetur eum.*
Et Ameſſai non obſeruarat gladium, qui in manu Ioab, & percuſſit illum in ipſo Ioab in inguinem, & effuſus eſt venter eius in terram, & non iterauit ei, & mortuus eſt. Et Ioab, & Abeſſai frater eius perſequutus eſt poſt Sabee filium Bochori.	10	*Amaſa autem non cauebat ſibi à gladio qui erat in manu Ioab: et percuſſit eum illo in quinta coſta, et effudit inteſtina eius in terram, nec iterauit ei, et mortuus eſt: Ioab autem et Abiſai frater eius perſequutus eſt Seba filium Bichri.*
Et vir ſtetit ſuper eum de pueris Ioab, & dixit: Quis volens Ioab, & quis ipſius Dauid poſt Ioab.	11	*Quidam autem conſtitit iuxta ipſum Amaſa è pueris Ioab, et dixit, Quis eſt qui voluit eſſe pro Ioab, et quis voluit eſſe Dauidi poſt Ioab?*
Et Ameſſai conſperſus in ſanguine in medio ſemitæ. Et vidit vir, quia ſubſiſtebat omnis populus, & tranſtulit Ameſſai è ſemita in agrum, & iniecit ſuper eum veſtem, ſecundum quod viderat omnem, qui veniebat ſuper eum, ſubſiſtere.	12	*Amaſa autem volutauerat ſeſe in ſanguine in medio viæ: videns autem quidam quod ſubſiſteret vniuerſus populus, auertit ipſum de via in agrum, et coniecit ſuper eum veſtimentum, quum videret quod quicunque veniebat iuxta eum, ſubſiſtebat.*
Poſtquam autem declinauit de via, pręterijt omnis vir Iſrael poſt Ioab ad perſequendum poſt Sabee filium Bochori.	13	*Quando autem amotus fuit de via, tranſiuit quiſque poſt Ioab vt perſequerentur Seba filium Bichri.*
Et tranſijt in omnibus tribubus Iſrael in Abel, & in Bethmaca, & omnes in Chairi: & congregati ſunt, & venerunt poſt eum.	14	*Et pertranſiuit omnes tribus Iſrael, Abel, & Bethmaachah, & omnia loca Berim: congregatiq́; ſunt, ac venerunt etiam poſt ipſum.*
Et aduenerunt, & obſederunt ſuper eum in Abel, & in Phermacha, & effuderunt aggerem erga ciuitatem: & ſtetit in antemurali, & omnis populus, qui cum Ioab, cogitauerunt deijcere murum.	15	*Quum veniſſent autem, obſederunt eum in Abelah quæ erat iuxta Beth-maachah, & effuderunt aggerem contra vrbem: & ſtetit in ante murali: vniuerſus autem populus qui erat cum Ioab, moliebantur ſubruere murum.*
Et clamauit mulier ſapiens de muro, & dixit: Audite, audite, dicite nunc ad Ioab: Appropinqua vſque huc, & loquar ad eum.	16	*Et clamauit mulier quædam ſapiens de vrbe, Audite, audite, dicite obſecro ad Ioab, Appropinqua huc, & loquar ad te.*
Et appropinquauit ad eam, & dixit mulier: Si tu es Ioab? At ille dixit: Ego. Dixit autem ad eum: Audi verba ſeruæ tuæ. Et dixit Ioab: Audio equidem.	17	*Qui quum acceſſiſſet ad eam, dixit mulier, Tune es Ioab? Reſpondit, Sum. Quæ ait ei, Audi verba ancillæ tuæ. Reſpondit, Audio ego.*
Et dixit dicens: Verbum locuti ſunt in primis, dicentes: Interrogando interrogatus eſt in Abel, & in Dan, ſi defecerũt, quæ poſuerũt fideles Iſrael, interrogãtes interrogabũt in Abel, & ita, ſi defecerũt.	18	*Tum illa dixit hoc modo, Loquendo loquebantur olim, dicendo, Interrogando interrogent in Abel: & ſic perficiebant.*
Ego ſum pacifica de firmamentis Iſrael, tu autem quæris mortificare ciuitatem, & Metropolim in Iſrael? Vt quid demergis hæreditatem Domini?	19	*Ego ſum inter pacificos & fideles Iſraelis: & tu quæris interficere vrbem & matrem in Iſraele? quare diſſipas hæreditatem Iehouæ?*
Et reſpondit Ioab, & dixit: Propitius mihi, propitius mihi, ſi demergam, & ſi corrumpam.	20	*Tunc reſpondit Ioab, ac dixit, Abſit, abſit hoc à me vt ſubuertam, & diſperdam:*
Non ſic verbum, quia vir de monte Ephræm, Sabee filius Bochori nomen eius, & eleuauit manum ſuam ſuper regem Dauid: date eum mihi ſolum, & abibo deſuper ciuitate. Et dixit mulier ad Ioab: Ecce caput eius iacietur ad te per murum.	21	*Non ita habet res, ſed vir quidam de monte Ephraim, Seba filius Bichri nomen eius, leuauit manum ſuam contra Regem, in Dauidem: tradite illum ſolum, & recedam ab vrbe. Dixitq́; mulier ad Ioab, Ecce caput eius proiicitur ad te per murum.*
Et intrauit mulier ad vniuerſum populum, & locuta eſt ad vniuerſam ciuitatem in ſapientia ſua: & abſtulit caput Sabee filij Bochori, & abſtulit, & iecit ad Ioab. Et clanxit in cornea, & diſperſi ſunt à ciuitate ab eo vir in tabernacula ſua: & Ioab reuertit in Hieruſalem ad regem.	22	*Venit itaque mulier ad vniuerſum populum cum ſapientia ſua, & abſciderunt caput Seba filij Bichri, proieceruntq́; ad Ioab: & clanxit buccina, & diſperſi ſunt ab vrbe vnuſquiſque in tabernacula ſua: Ioab autem reuerſus eſt Ieruſalaim ad Regem.*
Et Ioab ad omnem virtutem Iſrael. Et Banæas filius Iodae ſuper Cherethi, & ſuper Phelethi.	23	*Porro Ioab erat ſuper vniuerſum exercitum Iſraelis: Benaiah vero filius Iehoiada ſuper Cherethi & Pelethi.*
Et Adoniram ſuper tributum: & Ioſaphat filius Achiluth commonefaciens.	24	*Adoram ſuper tributum, & Iehoſaphat filius Ahilud à commentariis.*
Et Suſa ſcriba: & Sadoc, & Abiathar ſacerdotes.	25	*Et Seia, ſcriba: & Sadoc & Ebiathar, ſacerdotes.*
Et etiam Iras, qui Iarin, erat ſacerdos ipſi Dauid.	26	*Et etiam Ira Iairites erat princeps Dauidis.*

Vulgat. Editio.

CAP. XXI.

1 FActa eſt quoque fames in diebus Dauid tribus
annis iugiter:& conſuluit Dauid oraculum Do-
mini. Dixitque Dominus. Propter Saul,& domum
eius ſanguinum, quia occidit Gabaonitas.

2 Vocatis ergo Gabaonitis rex, dixit ad eos (Porro
Gabaonitæ non erant de filijs Iſrael, ſed reliquiæ
Ioſ. 16. Amorrhæorum : * filij quippe Iſrael iurauerant
eis,& voluit Saul percutere eos zelo, quaſi pro filijs
Iſrael, & Iuda.)
3 Dixit ergo Dauid ad Gabaonitas : Quid faciam
vobis?& quod erit veſtri piaculum, vt benedicatis
hæreditati Domini?
4 Dixeruntque ei Gabaonitæ: Non eſt nobis ſuper
argento & auro quæſtio, ſed contra Saul, & contra
domum eius. neque volumus, vt interficiatur ho-
mo de Iſrael. Ad quos rex ait: Quid ergo vultis, vt
faciam vobis?
5 Qui dixerunt regi : Virum, qui attriuit nos, &
oppreſſit inique, ita delere debemus , vt ne vnus
quidem reſiduus ſit de ſtirpe eius in cunctis fini-
bus Iſrael.
6 Dentur nobis ſeptem viri de filijs eius, vt cruci-
figamus eos Domino in Gabaa Saul, quondam ele-
cti Domini. Et ait rex: Ego dabo.

7 1. Re. 8. 3. * Pepercitque rex Miphiboſeth filio Ionathę filij
Saul , propter iuſiurandum Domini quod fuerat
inter Dauid,& inter Ionathan filium Saul.

8 Tulit itaque rex duos filios Reſpha filię Aia, quos
peperit Sauli, Armoni, & Miphiboſeth:& quinque
filios Michol filię Saul, quos genuerat Hadrieli filio
Berzellai, qui fuit de Molathi,
9 Et dedit eos in manus Gabaonitarum: qui cruci-
fixerunt eos in monte coram Domino : & cecide-
runt hi ſeptem ſimul occiſi in diebus meſſis pri-
mis, incipiente meſſione hordei.

10 Tollens autem Reſpha filia Aia, cilicium ſubſtra-
uit ſibi ſupra petram ab initio meſſis, donec ſtilla-
ret aqua ſuper eos de cœlo : & non dimiſit aues la-
cerare eos per diem, neque beſtias per noctem.

11 Et nunciata ſunt Dauid, quæ fecerat Reſpha, filia
Aia, concubina Saul.

12 Et abijt Dauid,& tulit oſſa Saul, & oſſa Ionathæ
1. Re. 31. 19. filij eius à viris Iabes Galaad, * qui furati fuerant ea
de platea Bethſan, in qua ſuſpenderant eos Phili-
ſthijm cum interfeciſſent Saul in Gelboe:

13 Et aſportauit inde oſſa Saul, & oſſa Ionathæ filij
eius:& colligentes oſſa eorum, qui affixi fuerant:

14 Sepelierunt ea cum oſſibus Saul, & Ionathæ filij
eius in terra Beniamin, in latere, in ſepulchro Cis
patris eius : feceruntque omnia , quæ præceperat
rex,& repropitiatus eſt Deus terræ poſt hæc.

15 Factum eſt autem rurſum prælium Philiſthino-
rum aduerſum Iſrael, & deſcendit Dauid, & ſerui
eius cum eo,& pugnabant contra Philiſthijm. De-
ficiente autem Dauid:

Ieſbi-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXI.

1 *ET fuit fames in diebus Dauid tribus annis anno poſt
annum: & requiſiuit Dauid faciem Domini. Et di-
xit Dominus: Propter Saul, & propter familiam ſangui-
nariam, eo quod interfecit Gibbonitas.*

2 *Et vocauit Rex Gibbonitas , & dixit eis : Gibbonitæ
autem non de filiis Iſrael erant , ſed de reſiduis Emor-
reorum. & filij Iſrael iurauerunt eis , & quæſiuit Saul
percutere eos, quando zelatus eſt pro filiis Iſrael, & Iehu-
dah.*
3 *Dixitq́; Dauid ad Ghibbonitas : Quid faciam vobis?
& quo expiabo peccatum , vt benedicatis hæreditati Do-
mini?*
4 *Dixeruntq́; ei Ghibbonitæ: Non eſt nobis quæſtio ſuper
argento, & auro cum Saul. & cum familia eius : & non
eſt nobis voluntas quemquam interficiendi in Iſrael. Et
dixit: Quicquid dixeritis faciam vobis.*

5 *Dixeruntq́; ad Regem : Virum qui conſumpſit nos, &
qui imputauit nobis diſperdemus, vt non ſtet in omni ter-
mino Iſrael.*

6 *Dentur nobis ſeptem viri è filiis eius. & affigemus Do-
mino in Ghibbah Saul electi Domini. Dixitq́; rex : Ego
dabo.*

7 *Et pepercit rex Miphiboſeth filio Ionathan filij Saul
propter iuſiurandum Domini , quod fuit inter Dauid, &
Ionathan filium Saul.*

8 *Et tulit rex duos filios Riſpah filiæ Aiah , quos peperit
ipſi Saul Armoni, & Miphiboſeth: & quinque filios Mi-
chal filiæ Saul quos peperit ipſi Hadriel filio Barzillai Me-
holatitæ:*
9 *Et dedit eos in manu Ghibbonitarum : & ſuſpende-
runt eos in monte coram Domino: & mortui ſunt ſeptem
hi pariter, & occiſi fuerunt in diebus meſſis , in primis
diebus, in principio meſſis hordeaceæ.*

10 *Et tulit Riſpah filia Aiah ſaccum, & extendit eum ſi-
bi ſuper petram à principio meſſis , donec ſtillaret aqua
ſuper eos è cælo: & non permiſit aues cæli requieſcere ſu-
per eos in die, nec beſtiam agri in nocte.*

11 *Et nuntiatum eſt Dauid, quod fecerat Riſpah filia Aiah
concubina Saul.*

12 *Et abiit Dauid, & tulit oſſa Saul, & oſſa Ionathan fi-
lij eius à maioribus Iabes Ghilhad , qui furati fuerant
ea de platea Bethſan , in qua ſuſpenderant eos Peliſtim,
in die qua percuſſerunt Peliſtim Saul in Ghilboah:*

13 *Et aſcendere fecit inde oſſa Saul, & oſſa Ionathan filij
eius: & collegerunt oſſa affixorum.*

14 *Et ſepelierunt oſſa Saul , & Ionathan filij eius in
terra Biniamin in Selah in ſepulchro Chis patris eius: &
fecerunt omnia , quæ præceperat Rex , & propitiatus eſt
Deus terræ poſt hæc.*

15 *Et fuit adhuc bellum Peliſtinis cum Iſrael, & deſcen-
dit Dauid, & ſerui eius cum eo, et pugnauerunt cum Pe-
liſthinis . Et defecit Dauid:*

Et

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXI.

1 ET facta eſt fames in diebus Dauid tres annos, & annus contiguus anno: & quæſiuit Dauid faciem Domini. Et dixit Dominus: Super Saul, & ſuper domum eius iniuſtitia in morte ſanguinum eius, pro eo, quod morti tradidit Gabaonitas.

2 Et vocauit rex Dauid Gabaonitas, & dixit ad eos: (Et Gabaonitæ non filij Iſrael ſunt, quia tantum ex reliquijs Amorrhæi: & filij Iſrael iurauerant eis, & quæſiuit Saul percutere eos, cum ipſe zelaret filios Iſrael, & Iuda.)

3 Et dixit Dauid ad Gabaonitas: Quid faciam vobis, & in quo depropitiabor, & benedicetis hæreditatem Domini?

4 Et dixerunt ei Gabaonitæ: Non eſt nobis argentum, vel aurum cum Saul, & cum domo eius: & non eſt nobis vir ad interficiendum in Iſrael. Et dixit: Quid vos dicitis, & faciam vobis?

5 Et dixerunt ad regem: Vir, qui conſummauit ſuper nos, & perſequutus eſt nos, qui male cogitauit exterminare nos, deleamus eum, vt non ſtet ipſe in omni termino Iſrael.

6 Det nobis ſeptem viros de filijs eius & Soli exponamus eos Domino in Gabaon Saul electos Domini. Et dixit rex: Ego dabo.

7 Et pepercit rex ſuper Memphiboſthe filium Ionathan filij Saul propter iuramentum Domini, quod inter eos, & inter Dauid, & inter Ionathan filium Saul.

8 Et cepit rex duos filios Reſphæ filiæ Aia, quos peperit ipſi Saul, Hermoni, & Memphiboſthe, & quinque filios Michol filiæ Saul, quos peperit ipſi Eſdriel filio Berzelli Moulatitæ.

9 Et dedit eos in manu Gabaonitarum: & Soli expoſuerunt eos in monte ante Dominum: & ceciderunt ſeptem iſti in idipſum, ipſi vero interfecti ſunt in diebus meſſis, in primis, in principio meſſis hordeorum.

10 Et ſumpſit Rheſpha filia Aia ſaccum, & defixit ſibi ad petram, in principio meſſis hordeorum, quoadúſque ſtillauit ſuper eos aqua de cœlo, & non dedit volatilia cœli requieſcere ſuper eos die, & beſtias agri nocte.

11 Et nunciatum eſt Dauid, quæcumque fecit Rheſpha filia Aia concubina Saul, & reſoluti ſunt, & cepit eos Dan filius Ioa ex pronepotibus Gigantū.

12 Et iuit Dauid, & ſumpſit oſſa Saul, & oſſa Ionathan filij eius à viris filijs Iabis Galaad, qui furati erant eos è platea Bæthſan, quia ſtatuerant eos ibi alienigenę in die, qua percuſſerunt alienigenæ Saul in Gelbue:

13 Et aſportauit inde oſſa Saul, & oſſa Ionathan filij eius: & oſſa expoſitorum Soli.

14 Et ſepelierunt oſſa Saul, & oſſa Ionathan filij eius, & oſſa Soli expoſitorum, in terra Beniamin in latere, in ſepulchro Cis patris eius: & fecerunt omnia, quæcumque mandauit rex, & exaudiuit Deus terram poſt hæc.

15 Et fuit adhuc bellum alienigenis cum Iſrael, & deſcendit Dauid, & pueri eius cum eo, & pugnauerunt cum alienigenis. Et iuit Dauid.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XXI.

1 *FVit autem fames in diebus Dauidis tribus annis, anno poſt annum: & requiſiuit Dauid faciem Iehouæ: & dixit Iehouah, Propter Saulem, & propter familiam ſanguinariam, eo quod interfecit Gibonitas.*

2 *Accerſiuit itaque Rex Gibonitas, & dixit eis (Gibonitæ autem non de filiis Iſrael erant, ſed de reliquiis Emoræorum, quibus filÿ Iſrael iurauerant: quæſierat autem Saul percutere eos, dum zelaret pro filiis Iſrael & Iehudah)*

3 *Dixit inquam Dauid ad Gibonitas, Quid faciam vobis, & quo expiabo vt benedicatis hæreditati Iehouæ?*

4 *Reſponderunt ei Gibonitæ, Non eſt nobis quæſtio ſuper argento & auro cum Saule & cum familia eius, neque eſt nobis voluntas quenquam interficiendi in Iſraele. Et dixit, Quicquid dixeritis, faciam vobis.*

5 *Tum dixerunt Regi, Vir ille eſt qui conſumpſit nos, & qui cogitauit aduerſum nos: & deleti ſumus vt non ſubſiſtamus in vllo termino Iſrael.*

6 *Dentur nobis ſeptem viri è filiis eius, & affigemus eos Iehouæ in Gibah Saulis electi Iehouæ. Dixitq; Rex, Ego dabo.*

7 *Et pepercit Rex Mephiboſeth filio Iehonathan filÿ Saulis, propter iuſiurandum Iehouæ, quod fuit inter eos, Dauidem & Iehonathan filium Saulis.*

8 *Tulit ergo Rex duos filios Riſpah filiæ Aiah, quos pepererat Sauli, Armoni & Mephiboſeth, & quinque filios Michal filiæ Saulis, quos pepererat Adrieli filio Barzillai Meholathitæ:*

9 *Et dedit eos in manu Gibonitarum, & ſuſpenderunt eos in monte coram Iehoua: & mortui ſunt ſeptem illi ſimul, & occiſi fuerunt in diebus meſſis, in primis diebus, in principio meſſis hordeaceæ.*

10 *Tollens autem Riſpah filia Aiah ſaccum, extendit eum ſibi ſuper rupem à principio meſſis, donec ſtillaret aqua ſuper eos è cælo, & non permittebat aues cæli requieſcere ſuper eos interdiu, nec beſtiam agri noctu.*

11 *Renuntiatum autem fuit Dauidi quod fecerat Riſpah filia Aiah concubina Saulis.*

12 *Et abiit Dauid, & tulit oſſa Saulis atque oſſa Iehonathan filÿ eius à maioribus Iabes Gilad, qui furati fuerant eos de platea Beth ſan, in qua ſuſpenderant eos Peliſthim, die qua percuſſerant Peliſthim Saulem in Gilboa.*

13 *Tulit inquam inde oſſa Saulis & oſſa Iehonathan filÿ eius, & collegerunt oſſa affixorum.*

14 *Et ſepelierunt oſſa Saulis & Iehonathan filÿ eius in terra Biniamin in Sela, in ſepulchro Cis patris eius: & fecerunt iuxta omnia quæ præceperat Rex, & placatus eſt Deus terræ poſt hæc.*

15 *Fuit inſuper bellum Peliſthim cum Iſraele, & deſcendit Dauid, ac ſerui eius cum eo, atque præliati ſunt contra Peliſthinos: & defecit Dauid.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

* 1. Re. 17.7.
16 Ieſbibenob, qui fuit de genere Arapha, * cuius
ferrum haſtæ trecentas vncias appendebat, & ac-
cinctus erat enſe nouo, niſus eſt percutere Dauid.

17 Præſidioq; ei fuit Abiſai filius Saruiæ, & percuſ-
ſum Philiſthæum interfecit. Tunc iurauerunt viri
Dauid, dicentes: Iam non egredieris nobiſcum in
bellum, ne extinguas lucernam Iſrael.

* 1. Par 20.4.
18 * Secundum quoque bellum fuit in Gob contra
Philiſthæos: tunc percuſſit Sobochai de Huſati,
Saph de ſtirpe Arapha de genere gigantum.

19 Tertium quoque fuit bellum in Gob contra Phi-
liſthæos, in quo percuſſit Adeodatus filius Saltus
polymitarius Bethlehemites Goliath Gethæum,
cuius haſtile haſtæ erat quaſi liciatorium texen-
tium.
20 Quartum bellum fuit in Geth: in quo vir fuit ex-
celſus, qui ſenos in manibus pedibuſque habebat
digitos, id eſt viginti quatuor, & erat de origine A-
rapha.
21 Et blaſphemauit Iſrael: percuſſit autem eum Io-
nathan filius Samaa fratris Dauid.
22 Hi quatuor nati ſunt de Arapha in Geth, & ceci-
derunt in manu Dauid, & ſeruorum eius.

CAP. XXII.

1 LOcutus eſt autem Dauid domino verba carmi-
nis huius, in die qua liberauit eum Dominus
de manu omnium inimicorum ſuorum, & de ma-
nu Saul. * & ait:

* Pſal 17.8.
2 * Dominus petra mea, & robur meum, & ſalua-
tor meus.
3 Deus fortis meus ſperabo in eum: ſcutum meum,
& cornu ſalutis meæ: eleuator meus, & refugium
meum: ſaluator meus, de iniquitate liberabis me.

* Pſal. 17.3.
4 * Laudabilem inuocabo Dominum: & ab inimi-
cis meis ſaluus ero.
5 Quia circumdederunt me contritiones mortis:
torrentes Belial terruerunt me.
6 Funes inferni circumdederunt me: præuenerunt
me laqnei mortis.
7 In tribulatione mea inuocabo Dominum, & ad
Deum meum clamabo: & exaudiet de templo ſuo
vocem meam, & clamor meus veniet ad aures
eius.
8 Commota eſt, & contremuit terra: fundamenta
montium concuſſa ſunt, & conquaſſata, quoniam
iratus eſt eis.
9 Aſcendit fumus de naribus eius, & ignis de ore
eius vorabit: carbones ſuccenſi ſunt ab eo.
10 Inclinauit cœlos, & deſcendit: & caligo ſub pe-
dibus eius:
11 Et aſcendit ſuper Cherubim, & volauit: & lapſus
eſt ſuper pennas venti.
12 Poſuit tenebras in circuitu ſuo latibulum: cri-
brans aquas de nubibus cœlorum.

13 Præ fulgore in conſpectu eius, ſuccenſi ſunt car-
bones ignis.
14 Tonabit de cœlo Dominus: & excelſus dabit vo-
cem ſuam.
15 Miſit ſagittas, & diſſipauit eos: fulgur, & con-
ſumpſit eos.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Et Iſbibenob, qui erat de filiis Haraphah, (pondus au-
tem ferri haſtæ eius erat trecentorum ſiclorum ponderis
æris, & ipſe erat accinctus enſe nouo) cogitauit percutere
Dauid.*
17 *Et auxiliatus eſt ei Abiſai filius Seruiah, & percuſſit
Peliſtæum, & interfecit eum. Tunc iurauerunt viri Da-
uid ei, dicendo: Non egredieris vltra nobiſcum in prælium,
vt non extinguas lucernam Iſrael.*

18 *Et fuit, poſt hæc fuit adhuc bellum in Gbob cum Pe-
liſtim: tunc percuſſit Sibbechai Chuſathites Saph, qui
erat de filiis Haraphah:*

19 *Et fuit adhuc bellum in Gbob cum Peliſtim, & percuſſit
Elchanan filius Iahare Bethhalachmites Gholiath Ghit-
tæum, & lignum haſtæ eius erat tanquam liciatorium
texentium.*

20 *Et fuit adhuc bellum in Gath, & fuit ibi vir magnæ
menſuræ, digiti autem manuum eius, & digiti pedum
eius ſex, & ſex, viginti, & quattuor numero, & etiam
erat natus de Haraphah.*
21 *Et probris affecit Iſrael, & percuſſit eum Ionathan,
filius Simhah fratris Dauid.*
22 *Quattuor ij nati ſunt ipſi Haraphah in Ghath, &
mortui ſunt per manum Dauid, & per manum ſeruorum
eius.*

CAP. XXII.

1 *LOcutus eſt autem Dauid Domino verba cantici hu-
ius in die qua liberauit Dominus eum de manu om-
nium inimicorum ſuorum, & de manu Saul.* & dixit.*

2 *Dominus petra mea, & arx mea, & liberator meus
mihi.*
3 *Deus fortitudo mea, ſperabo in eo: ſcutum meum, &
cornu ſalutis meæ: eleuator meus, & refugium meum:
ſaluator meus à rapina ſaluum feciſti me.*

4 *Laudabilem inuocabo Dominum: & ab inimicis meis
ſaluus ero.*
5 *Circumdederunt me contritiones mortis: torrentes im-
pij terruerunt me.*
6 *Dolores inferni circumdederunt me: præuenerunt me
laquei mortis.*
7 *In tribulatione mea inuocaui Dominum, & ad Deum
meum clamaui: & exaudiuit de templo ſuo vocem meam,
& clamor meus in aures eius.*

8 *Et commota eſt, & contremuit terra: fundamenta
cœli commota ſunt, & commota ſunt, quoniam iratus
eſt ei.*
9 *Aſcendit fumus in ira eius, & ignis de ore eius deuo-
rabit: carbones ſuccenſi ſunt ab eo.*
10 *Et inclinauit cœlos, & deſcendit: & caligo ſub pedibus
eius.*
11 *Et equitauit ſuper Cherub, & volauit: & apparuit ſu-
per pennas venti.*
12 *Et poſuit tenebras in circuitu ſuo tabernacula: colli-
gantiam aquarum nubes cœlorum.*

13 *Præ fulgore in conſpectu eius, ſuccenſi ſunt carbones
ignis.*
14 *Tonauit de cœlis Dominus: & altiſſimus dedit vocem
ſuam.*
15 *Et miſit ſagittas, & diſperſit eos: fulgur, et con-
triuit eos.*

Et

d by Google

Tranſl. ex Septuag.

16 Et Ieſbi, qui erat in nepotibus ipſius Rapha, &
pondus lanceæ eius, trecentorum ſiclorum ponde-
re æris, & ipſe accinctus claua, & ſtuduit percutere
Dauid.
17 Et auxiliatus eſt ei Abeſſa filius Saruię, & percuſ-
ſit alienigenam, & interfecit eum. Tunc iurarunt
viri Dauid, dicentes: Non egredieris vltra nobiſ-
cum ad bellum, & non extingues lucernam Iſrael.
18 Et fuit poſt hæc adhuc prælium in Geth cum
alienigenis: tunc percuſſit Sebochà Aſtatothi ipſum
Seph in nepotibus Rhapha.
19 Et fuit prælium in Rhom cum alienigenis, &
percuſſit Eleanan filius Ariorgim Bethleemites ip-
ſum Goliath Gethæum, & lignum lanceę eius, tan-
quam liciatorium texentium.
20 Et factum eſt adhuc prælium in Geth: & fuit vir
Madon, & digiti manuũ eius, & digiti pedum eius
ſex, & ſex, viginti quattuor numero, etiam ipſe na-
tus erat ipſi Rhapha.
21 Et exprobrauit Iſrael, & percuſſit eum Ionathan
filius Semei fratris Dauid.
22 Quattuor hi nati ſunt pronepotes gigantum in
Geth, ipſi Rapha domus, & ceciderunt in manu
Dauid, & in manu ſeruorum eius.

CAP. XXII.

1 ET locutus eſt Dauid Domino verba cantici hu-
ius, in qua die eripuit eum Dominus de manu
omnium inimicorum eius, & de manu Saul.
2 Et dixit: CANTICVM. * Domine petra mea, &
munitio mea, & eruens me mihi.
3 Deus meus, cuſtos meus erit mihi, confidens ero
in eo: Protector meus, & cornu ſalutis meæ: ſuſce-
ptor meus, & refugium meum ſalutis meæ, de ini-
quo ſaluabis me.
4 Laudabilem inuocabo Dominum: & de inimicis
meis ſaluabor.
5 Quia circumdederunt me contritiones mortis:
torrentes iniquitatis exterruerunt me.
6 Dolores mortis circumdederunt me: præuene-
runt me aſperitates mortis.
7 Dum ego tribulor inuocabo Dominum, & ad
Deum meum clamabo: & exaudiet de templo ſuo
vocem meam, & vociferatio mea in auribus eius.
8 Et turbata eſt, & concuſſa eſt terra: & fundamen-
ta cœli conturbata ſunt, & quaſſata ſunt, quoniam
indignatus eſt Dominus eis.
9 Aſcendit fumus in ira eius, & ignis de ore eius
vorabit: carbones ſuccenſi ſunt ab eo.
10 Et inclinauit cœlos, & deſcendit: & caligo ſub
pedibus eius.
11 Et inſedit ſuper Cherubim, & volauit: & conſpe-
ctus eſt ſuper pennas venti.
12 Et poſuit tenebras latibulum ſuum in circuitu
ſuo tabernaculum ſuum: tenebras aquarum con-
denſauit in nubibus aeris.
13 A fulgore in conſpectu eius, ſuccenſi ſunt carbo-
nes ignis.
14 Intonuit è cœlo Dominus: & altiſſimus dedit
vocem ſuam.
15 Et miſit ſagittas, & diſſipauit eos: & coruſcauit
coruſcationem, & exterruit eos.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

16 *Tum Iſbi-benob, qui erat de filiis Gigantis (pondus au-
tem ferri haſtæ eius erat trecentorum ſiclorum ponde-
ris, & ipſe erat accinctus enſe nouo) cogitauit percutere
Dauidem.*
17 *Et auxiliatus eſt ei Abiſai filius Seruiah, percuſſitque
Peliſthæum, atque interfecit eum. tunc iurauerunt viri
Dauidis ei, dicendo, Non egredieris vltra nobiſcum in præ-
lium, ne extinguas lucernam Iſraelis.*
18 *Poſthac etiam extitit bellum in Gob cum Peliſthim:
tunc percuſſit Sibbechai Huſathites ipſum Saph, qui erat
de filiis Gigantis.*
19 *Factum deinde & aliud bellum in Gob cum Peliſthim,
vbi percuſſit Elhanan filius Iaare Oregim Bethlalahmi-
tes alterum Goliath Gitthæum, cuius haſtæ lignum erat
tanquam iugum liciatorium texentium.*
20 *Fuit inſuper adhuc bellum in Gath: erat autem ibi
vir magnæ menſuræ: cuius digiti manuum & digiti pe-
dum erant ſeni, viginti quatuor numero, qui etiam erat
natus ex Gigante.*
21 *Hic probris affecit Iſraelem, & percuſſit eum Iehona-
than filius Simah fratris Dauidis.*
22 *Quatuor ij nati ſunt ipſi Giganti in Gath: & inter-
fecti ſunt manu Dauidis & manu ſeruorum eius.*

CAP. XXII.

1 *LOquutus eſt ergo Dauid Iehouæ verba cantici huius
die qua liberauit Iehouah eum de manu omnium ini-
micorum ſuorum, & de manu Saulis.*
2 *Et dixit, Iehouah petra mea, & arx mea, & liberator
meus mihi.*
3 *Deus fortitudo mea, ſperabo in eo, ſcutum meum, &
cornu ſalutis meæ, eleuatio mea, & refugium meum, ſal-
uator meus, ab iniuria ſaluum feciſti me.*
4 *Laudatum inuocabo Iehouam, & ab inimicis meis ſal-
uus ero.*
5 *Circundederant enim me contritiones mortis, torrentes
impietatis terruerant me:*
6 *Dolores ſepulchri circundederant me, præuenerant me
laquei mortis:*
7 *In tribulatione itaque mea inuocaui Iehouam, & ad
Deum meum clamaui: & exaudiuit de templo ſuo vocem
meam, & clamor meus in aures eius peruenit.*
8 *Tum commota eſt & contremuit terra, fundamenta
cæli commota ſunt, & intremuerunt, quoniam iratus
erat.*
9 *Aſcendit fumus in ira eius, & ignis de ore eius deuo-
rat, carbones ſuccenſi ſunt ab eo.*
10 *Et inclinauit cælos, & deſcendit, & caligo ſub pedibus
eius.*
11 *Et equitauit ſuper Cherub, & volauit, & auolauit ſu-
per pennas venti.*
12 *Poſuit quoque tenebras in circuitu ſuo tanquam taber-
nacula, colligationem aquarum nubes cælorum.*
13 *Præ fulgore in conſpectu eius ſuccenſi ſunt carbones
ignis.*
14 *Tonauit è cælo Iehouah, & altiſſimus dedit vocem
ſuam.*
15 *Et miſit ſagittas, & diſperſit eos fulgur, et con-
triuit eos.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et apparuerunt effuſiones maris, & reuelata ſunt fundamenta orbis ab increpatione Domini, ab inſpiratione ſpiritus furoris eius.	16	*Et apparuerunt effuſiones maris, reuelata ſunt fundamenta orbis, propter increpationem Domini ab inſpiratione ſpiritus iræ eius.*
Miſit de excelſo, & aſſumpſit me: & extraxit me de aquis multis.	17	*Miſit de ſummo, aſſumpſit me: traxit me de aquis multis.*
Liberauit me ab inimico meo potentiſſimo, & ab his, qui oderant me: quoniam robuſtiores me erant.	18	*Et liberauit me ab inimico meo forti, ab odio habentibus me: quoniam robuſtiores erant me.*
Præuenit me in die afflictionis meæ, & factus eſt Dominus firmamentum meum.	19	*Præuenerunt me in die afflictionis meæ, & fuit Dominus baculus mihi.*
Et eduxit me in latitudinem: liberauit me, quia complacui ei.	20	*Et eduxit ad latitudinem me: & liberauit me, quoniam complacuit in me.*
Retribuet mihi Dominus ſecundum iuſtitiam meam, & ſecundum munditiam manuum mearum reddet mihi.	21	*Retribuet mihi Dominus ſecundum iuſtitiam meam ſecundum munditiam manuum mearum reddet mihi.*
Quia cuſtodiui vias Domini, & non egi impie, à Deo meo.	22	*Quia cuſtodiui vias Domini, & non impiè egi à Deo meo.*
Omnia enim iudicia eius in conſpectu meo: & præcepta eius non amoui à me.	23	*Quia omnia iudicia eius in conſpectu meo, & ſtatuta eius, non recedam ab eo.*
Et ero perfectus cum eo: & cuſtodiam me ab iniquitate mea.	24	*Et ero perfectus ei: & cuſtodiam me ab iniquitate mea.*
Et reſtituet mihi Dominus ſecundum iuſtitiam meam: & ſecundum munditiam manuum mearum, in conſpectu oculorum ſuorum.	25	*Et reſtituit Dominus mihi ſecundum iuſtitiam meam: ſecundum munditiam meam in conſpectu oculorum eius.*
Cum ſancto ſanctus eris: & cum robuſto perfectus.	26	*Cum pio eris pius: cum viro perfecto perfectus eris.*
Cum electo electus eris: & cum peruerſo peruerteris.	27	*Cum mundo mundus eris: & cum peruerſo peruerſus eris.*
Et populum pauperem ſaluum facies: oculiſque tuis excelſos humiliabis.	28	*Et populum pauperem ſaluum facies: & oculos tuos pones ſuper excelſos, humiliabis eos.*
Quia tu lucerna mea Domine: & tu Domine illuminabis tenebras meas.	29	*Quia tu es lucerna mea Domine: & Dominus illuminabit tenebras meas.*
In te enim curram accinctus: in Deo meo tranſiliam murum.	30	*In te enim conteram exercitum: in Deo meo tranſiliam murum.*
Deus, immaculata via eius, eloquium Domini igne examinatum: ſcutum eſt omnium ſperantium in ſe.	31	*Deus perfecta via eius, eloquium Domini ſublimatum: ſcutum eſt omnibus ſperantibus in ſe.*
Quis eſt Deus præter Dominum, & quis fortis præter Deum noſtrum?	32	*Quoniam quis eſt Deus præter Dominum, & quis fortis præter Deum noſtrum?*
Deus qui accinxit me fortitudine: & complanauit perfectam viam meam.	33	*Deus fortitudo mea in exercitu: ſoluit perfectam viam meam.*
Coæquans pedes meos ceruis, & ſuper excelſa mea ſtatuens me.	34	*Ponens pedes meos tanquam ceruarum, & ſuper excelſa mea ſtatuet me.*
⁎ Docens manus meas ad prælium, & componens quaſi arcum æreum brachia mea.	35	*Docens manus meas ad bellum, & contritus eſt arcus æreus brachiis meis.*
Dediſti mihi clypeum ſalutis tuæ: & manſuetudo tua multiplicauit me.	36	*Et dediſti mihi ſcutum ſalutis tuæ: & in manſuetudine tua multiplicaſti me.*
Dilatabis greſſus meos ſubtus me: & non deficient tali mei.	37	*Dilataſti paſſum meum ſubter me, & non declinauerunt tali mei.*
Perſequar inimicos meos, & conteram: & non conuertar donec conſumam eos.	38	*Perſequar inimicos meos, & diſperdam eos: & non reuertar, donec conſumam eos.*
Conſumam eos, & confringam, vt non conſurgant: cadent ſub pedibus meis.	39	*Et conſumam eos, & perfodiam eos, & non ſurgent: & cadent ſub pedibus meis.*
Accinxiſti me fortitudine ad prælium: incuruaſti reſiſtentes mihi ſubtus me.	40	*Et accinxiſti me fortitudine ad prælium: incuruaſti inſurgentes mihi ſubtus me.*
Inimicos meos dediſti mihi dorſum: odientes me, & diſperdam eos.	41	*Et inimicos meos dediſti mihi ceruicem: & odio habentes me excidi.*
Clamabunt, & non erit qui ſaluet, ad Dominum, & non exaudiet eos.	42	*Aſpicient, & non erit ſeruator, ad Dominum, & non exaudiuit eos.*
Delebo eos, vt puluerem terræ: quaſi lutum platearum comminuam eos, atque confringam.	43	*Et contundam eos, ſicut puluerem terræ: ſicut lutum platearum comminuam eos, diſtendam eos.*
Saluabis me à contradictionibus populi mei: cuſtodies me in caput Gentium: populus quem ignoro, ſeruiet mihi.	44	*Et eruiſti me à contradictionibus populorum: cuſtodies me in caput Gentium, populus, quem non noui ſeruiet mihi.*
Filij alieni reſiſtent mihi, auditu auris obedient mihi.	45	*Filij alieni mentiti ſunt mihi, ad auditum auris audient mihi.*
Filij alieni defluxerunt, & contrahentur in anguſtijs ſuis.	46	*Filij alieni defluent & contremiſcent à clauſuris ſuis.*

Tranſl. ex Septuag.

16 Et apparuerunt emiſſiones maris, & reuelata ſunt fundamenta orbis in increpatione Domini, à ſpiratione ſpiritus furoris eius.

17 Miſit de excelſo, & aſſumpſit me: traxit me de aquis multis.

18 Eripuit me de inimicis meis fortitudinis, de iis, qui oderunt me: quoniam confortati fuerant ſuper me.

19 Præuenerunt me dies tribulationis meæ, & factus eſt Dominus firmamentum meum.

20 Et eduxit me in latitudinem, & eripuit me: quoniam bene ſenſit in me.

21 Et retribuit mihi Dominus ſecundum iuſtitiam meam, & ſecundum puritatem manuum mearum retribuit mihi.

22 Quoniam cuſtodiui vias Domini, neque impiè egi à Deo meo.

23 Quoniam omnia iudicia eius in conſpectu meo, & iuſtificationes eius, non diſceſſi ab eis.

24 Et ero immaculatus ei & præcauebo ab iniquitate mea.

25 Et reddet mihi Dominus ſecundum iuſtitiam meam: & ſecundum puritatem manuum mearum in conſpectu oculorum eius.

26 Cum ſancto ſanctificaberis: & cum viro perfecto perfectus eris.

27 Et cum electo electus eris: & cum peruerſo peruerteris.

28 Et populum inopem ſaluabis: & oculos ſuper excelſos humiliabis.

29 Quoniam tu lucerna mea Domine: & Dominus illuminabit mihi tenebras meas.

30 Quoniam in te curram accinctus: & in Deo meo tranſgrediar murum.

31 Fortis immaculata via eius, Verbum Domini potens, igni examinatum, protector eſt omnibus confidentibus ſuper eum.

32 Quis fortis præter Dominum, & quis creator erit præter Deum noſtrum?

33 Fortis, confortans me virtute, & explanauit immaculatam viam meam.

34 Ponens pedes meos, tanquam ceruorum, & ſuper excelſa ſtatuens me.

35 Docens manus meas ad prælium, & confringens arcum æneum in brachio meo.

36 Et dediſti mihi protectionem ſalutis meæ: & placabilitas tua multiplicauit me.

37 In latitudinem in greſſibus meis ſubtus me: & non vacillarunt crura mea.

38 Perſequar inimicos meos, & delebo eos: & non reuertam.

39 Donec conſummauero eos, & confringam eos, & non reſurgent: & cadent ſubtus pedes meos.

40 Et confortabis me virtute ad prælium: curuabis eos, qui inſurgunt mihi, ſubtus me.

41 Et inimicos meos dediſti mihi dorſum, eos, qui odio habent me, & morti tradidiſti eos.

42 Clamabunt, & non eſt adiutor ad Dominum, & non exaudiuit eos.

43 Et contriui eos, tanquam puluerem terræ: tanquam lutum viarum comminui eos.

44 Et erues me de pugna populorum: cuſtodies me in caput Gentium: populus, quem non nouit, ſeruierunt mihi.

45 Filij alieni mentiti ſunt mihi, in auditu auris audierunt me.

46 Filij alieni abijcientur, & contremiſcent è clauſuris ſuis.

Viuit

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Atque apparuerunt effuſiones maris, reuelata ſunt fundamenta orbis, propter increpationem Iehouæ, ab expiratione ſpiritus iræ eius.

Miſit de ſummo, aſſumpſit me, extraxit me de aquis multis:

Et liberauit me ab inimico meo forti, ab odio habentibus me, quoniam robuſtiores erant me.

Præuenerant me in die afflictionis meæ: at fuit Iehouah baculus mihi.

Et eduxit in latitudinem me: liberauit me, quoniam complacuit ſibi in me.

Retribuit mihi Iehouah ſecundum iuſtitiam meam, ſecundum munditiam manuum mearum reddidit mihi.

Quia cuſtodiui vias Iehouæ, nec impiè egi à Deo meo.

Quoniam omnia iudicia eius in conſpectu meo ſunt, & ſtatuta eius, non recedam ab eo.

Et fui perfectus cum eo, & ſeruaui me ab iniquitate mea.

Et reſtituit Iehouah mihi ſecundum iuſtitiam meam, ſecundum munditiam meam in conſpectu oculorum eius.

Cum miſericorde miſericors eris: cum viro perfecto perfectus eris:

Cum mundo mundus eris, & cum peruerſo peruerſe ages.

Et populum pauperem ſaluum facies: at oculos tuos pones ſuper excelſos, humiliabis eos.

Quia tu es lucerna mea, ô Iehoua, & Iehouah illuminabit tenebras meas.

In te enim contriui exercitum, in Deo meo tranſilivi murum.

Dei perfecta eſt via, eloquium Iehouæ purgatum, ſcutum eſt omnibus ſperantibus in eo.

Quoniam quis Deus præter Iehouam, & quis fortis præter Deum noſtrum?

Deus, fortitudo mea in exercitu: & ſoluit perfectam viam meam,

Ponens pedes meos tanquam ceruarum, & ſuper excelſa mea ſtatuit me.

Docet manus meas ad bellum, & contritus eſt arcus æreus brachiis meis.

Et dediſti mihi ſcutum ſalutis tuæ, & in manſuetudine tua multiplicaſti me.

Dilataſti greſſum meum ſubtus me, & non declinauerunt tali mei.

Perſequutus ſum inimicos meos, & diſperdidi eos, nec reuerſus ſum conſumpſi eos:

Et conſumpſi eos, & confodi eos, nec ſurgent, cecideruntq; ſubtus pedes meos.

Et accinxiſti me fortitudine ad prælium, incuruaſti inſurgentes in me ſubtus me.

Et inimicorum meorum dediſti mihi ceruicem, & odio habentium me, & excidi eos.

Aſpexerunt, & non fuit ſeruator: ad Iehouam, & non exaudiuit eos.

Et contudi eos ſicut puluerem terræ, ſicut lutum platearum comminui eos, & diſtendi eos.

Et eruiſti me à contradictionibus populorum, cuſtodiſti me in caput Gentium: populus quem non noueram, ſeruiunt mihi.

Filij alieni mentiti ſunt mihi, ad auditum auris obedierunt mihi.

Filij alieni defluxerunt, & contremuerunt è clauſuris ſuis.

Viuit

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

47 Viuit Dominus, & benedictus Deus meus:& e-
xaltabitur Deus fortis ſalutis meæ.
48 Deus qui das vindictas mihi, & deijcis populos
ſub me.
49 Qui educis me ab inimicis meis,& à reſiſtentibus
mihi eleuas me:* à viro iniquo liberabis me:

*Pſ.17 52.

*Ro. 15.9.

50 *Propterea confitebor tibi Domine in gentibus:
& nomini tuo cantabo.
51 Magnificans ſalutes regis ſui, & faciens miſeri-
cordiam Chriſto ſuo Dauid, & ſemini eius in ſem-
piternum.

CAP. XXIII.

1 HÆc autem ſunt verba Dauid nouiſſima. Dixit
Dauid filius Iſai: Dixit vir, cui conſtitutum
eſt de Chriſto Dei Iacob,egregius pſaltes Iſrael:
2 Spiritus Domini locutus eſt per me, & ſermo
eius per linguam meam.
3 Dixit Deus Iſrael mihi, locutus eſt Fortis Iſrael,
Dominator hominum,iuſtus dominator in timo-
re Dei:
4 Sicut lux auroræ, Oriente ſole mane abſque nu-
bibus rutilat, & ſicut pluuijs germinat herba de
terra.
5 Nec tanta eſt domus mea apud Deum,vt pactum
æternum iniret mecum,firmum in omnibus,atque
munitum. Cuncta enim ſalus mea, & omnis vo-
luntas:nec eſt quidquam ex ea, quod non germi-
net.
6 Præuaricatores autem quaſi ſpinæ euellentur
vniuerſi: quæ non tolluntur manibus.
7 Et ſi quis tangere voluerit eas, armabitur ferro,
& ligno lanceato,igneque ſuccenſæ comburentur,
vſque ad nihilum.

*1.Par. 11.b.10

8 *Hæc nomina fortium Dauid. Sedens in cathe-
dra ſapientiſſimus princeps inter tres,ipſe eſt quaſi
tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos in-
terfecit impetu vno.
9 Poſt hunc,Eleazar filius patrui eius Ahohites in-
ter tres fortes, qui erant cum Dauid quando ex-
probrauerunt Philiſthijm & congregati ſunt illuc
in prælium.
10 Cumque aſcendiſſent viri Iſrael,ipſe ſtetit & per-
cuſſit Philiſthæos donec deficeret manus eius, &
obrigeſceret cum gladio: fecitque Dominus ſalu-
tem magnam in die illa:& populus,qui fugerat,re-
uerſus eſt ad cæſorum ſpolia detrahenda.
11 Et poſt hunc Semma filius Age de Arari:& con-
gregati ſunt Philiſthijm in ſtatione: erat quippe
ibi ager lentæ plenus. Cumque fugiſſet populus à
facie Philiſthijm,
12 Stetit ille in medio agri, & tuitus eſt eum, per-
cuſſitque Philiſthæos, & fecit Dominus ſalutem
magnam.
13 Necnon & ante deſcenderant tres, qui erant
principes inter triginta,& venerant tempore meſ-
ſis ad Dauid in ſpeluncam Odollam: caſtra autem
Philiſthinorum erant poſita in Valle gigantum.
14 Et Dauid erat in præſidio:porro ſtatio Philiſthi-
norum tunc erat in Bethlehem.
15 Deſiderauit ergo Dauid,& ait:O ſi quis mihi da-
ret potum aquæ de ciſterna, quæ eſt in Bethlehem
iuxta portam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Viuit Dominus, & benedictus fortitudo mea, & exalte-
tur Deus fortitudo ſalutis meæ.*
*Deus dans vindictas mihi, & deiiciens populos ſub
me.*
*Et educens me ab inimicis meis, & ab inſurgentibus in
me eleuabis me: à viro iniquo liberabis me.*
*Propterea confitebor tibi in gentibus, & nomini tuo
pſallam.*
*Magnificans ſalutes regis ſui,& faciens miſericordiam
Chriſto ſuo Dauid,& ſemini eius vſque in ſæculum.*

CAP. XXIII.

*HÆc autem ſunt verba Dauid nouiſſima. Dixit Da-
uid filius Iſai: & dixit vir, qui conſtitutus eſt ex-
celſus,Chriſtus Dei Iahacob, & dulcis carminibus Iſrael:*
*Spiritus Domini locutus eſt per me, & ſermo eius fuit
ſuper lingua mea.*
*Dixit Deus Iſrael mihi, locutus eſt Fortis Iſrael, Do-
minator in hominibus, iuſtus dominator timoris Dei:*
*Et ſicut lux matutina orietur ſol, manè abſque nubi-
bus à ſplendore,& à pluuia herba de terra.*
*Non enim ſic domus mea cum Deo, quia pactum ater-
num poſuit mihi diſpoſitum in omnibus, & cuſtoditum.
Cuncta enim ſalus mea,& omnis voluntas: quia non ger-
minare faciet.*
*Impij autem tanquam ſpinæ mouentur vniuerſi: quia
non manu capient.*
*Et vir qui tetigerit eas replebitur ferro, & ligno lan-
cea, & igne comburendo comburentur in habitaculo.*
*Iſta ſunt nomina fortium qui erant ipſi Dauid. Sedens
in cathedra ſapiens caput magnorum, ipſe Hadino Heſni-
ta qui occidit octingentos viros vice vna.*
*Et poſt eum Elhazar filius Dodo, filij Achochi inter
tres fortes cum Dauid quando in Peliſtæos qui congregati
erant illic in prælium,*
*Et aſcenderunt viri Iſrael, ipſe ſurrexit & percuſſit
Peliſtim, donec deficeret manus eius, & adhæreret manus
eius gladio. Et fecit Dominus ſalutem magnam in die il-
la, & populus reuerſus eſt poſt eum tantum ad ſpolian-
dum.*
*Et poſt eum Samma filius Aghe Hararites: & congre-
gati ſunt Peliſtim in villa, & erat ibi poſſeſſio campi ple-
na lentis, & populus fugerat à facie Peliſtim.*
*Et ſtetit in medio poſſeſſionis, & liberauit eum, & per-
cuſſit Peliſtim, fecitq; Dominus ſalutem magnam.*
*Et deſcenderunt tres ex triginta principibus, & vene-
runt in meſſe ad Dauid ad ſpeluncam Hadullam, & ca-
ſtra Peliſtim caſtrametata erant in valle Rephaim.*
*Dauid autem tunc erat in præſidio,& præſides Peliſtim
tunc erant in Bethlechem.*
*Et deſiderauit Dauid,& ait: Vtinam quiſpiam propi-
naret mihi aquam de ciſterna Bethlechem, quæ eſt in
porta.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

47 Viuit Dominus,& benedictus cuſtos meus:& ex
altabitur Deus meus cuſtos ſalutis meæ.
48 Fortis Dominus,dans vindictas mihi, caſtigans
populos ſub me.
49 Et educens me ex inimicis meis,& de inſurgen-
tibus mihi exaltabis me:à viro iniquitatum eripies
me.
50 Propter hoc confitebor tibi Domine in genti-
bus:& in nomine tuo pſallam.
51 Magnificans ſalutes regis ſui, & faciens miſeri-
cordiam Chriſto ſuo Dauid, & ſemini eius vſque
in ſæculum.

CAP. XXIII.

1 ET hæc verba Dauid vltima. Fidelis Dauid filius
Ieſſæ:& fidelis vir, quem ſuſcitauit Dominus
in Chriſtum Dei Iacob,& decori pſalmi Iſrael:
2 Spiritus Domini locutus eſt in me, & verbum
eius ſuper linguam meam.
3 Dicit Deus Iſrael, mihi locutus eſt cuſtos ex Iſ-
rael parabolam,dixi in homine, quomodo tenebi-
tis timorem Chriſti:
4 Et in luce Dei matutina,exoriatur Sol mane,non
Dominus tranſijt à ſplendore, & tanquam ex plu-
uia viroris à terra.
5 Non enim ſic domus mea cum forti, teſtamen-
tum enim æternum poſuit mihi paratum in omni
tempore cuſtoditum. Quoniam vniuerſa ſalus
mea,& omnis voluntas:quoniam non germinabit
iniquus.
6 Sicut ſpina eiecta omnes hi:quoniam non manu
ſumentur, & vir non laborabit in eis.
7 Et pleni ferro,& lignum lanceæ,& in igni com-
buret,& comburentur confuſionem eorum.
8 Hæc nomina potentium Dauid. Ieboſthe Cha-
nanæus princeps tertij eſt, Adinon Aſonæus: hic
eduxit gladium ſuum ſuper octingentos milites
vice vna.
9 Et cum eis Eleanan filius patrui eius, filius Du-
di,qui in tribus potentibus cum Dauid:& cum ip-
ſe exprobraret in alienigenas; congregati ſunt illuc
in prælium:
10 Et aſcendit vir Iſrael:ipſe ſurrexit,& percuſſit in
alienigenis:quoadusque defatigata eſt manus eius,
& adhæſit manus eius ad gladium: Et fecit Domi-
nus ſalutem magnam in die illa: & populus ſedit
poſt eum tantum ad ſpoliandum.
11 Et poſt eum Samaia filius Aſa Aruchæus. Et con-
gregati ſunt alienigenæ in Theria. Et erat ibi pars
agri plena lentis. Et populus fugit à facie alienige-
narum.
12 Et ſtetit in medio partis:& eripuit eam, & per-
cuſſit alienigenas. Et fecit Dominus ſalutem ma-
gnam.
13 Et deſcenderunt tres è triginta,& deſcenderunt
in Caſon ad Dauid in ſpeluncam Odollam. Et ordo
alienigenarum, & caſtrametati ſunt in valle Rha-
phaim.
14 Et Dauid tunc in præſidio: & ſtatio alienigena-
rum tunc in Bethleem.
15 Et concupiuit Dauid,& dixit: Quis potabit me
aqua de ciſterna, quæ in Bethleem. quæ in porta?
Statio autem alienigenarum tunc in Bethleem.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

47 *Viuit Iehouah, & benedictus eſt fortitudo mea, & exal*
tetur Deus fortitudo ſalutis mea:
48 *Deus eſt qui dat vindictas mihi, & deiicit populos*
ſub me.
49 *Et educis me ab inimicis meis, & ab inſurgentibus in*
me exaltaſti me, à viro iniquo liberaſti me:
50 *Propterea confitebor tibi Iehouah in Gentibus, & no-*
mini tuo pſallam.
51 *Arx ſalutum Regis ſui, & faciens miſericordiam chri-*
ſto ſuo Dauidi, & ſemini eius vſque in ſeculum.

CAP. XXIII.

1 *HÆc autem ſunt verba Dauidis nouiſſima: dixit Da-*
uid filius Iſai, dixit inquam vir qui conſtitutus eſt
excelſus, vnctus Dei Iacob, & dulcis in carminibus Iſ-
raelis,
2 *Spiritus Iehouæ loquutus eſt per me, & ſermo eius fa-*
ctus eſt per linguam meam.
3 *Dixit Deus Iſraelis mihi, loquutus eſt fortis Iſraelis,*
Dominator erit in hominibus, iuſtus & dominator in ti-
more Dei:
4 *Et ſicut lux mane quum exortus eſt ſol, manè inquam*
abſque nubibus à ſplendore & à pluuia, herba de terra.
5 *Non enim ſic domus mea cum Deo, quia pactum æter-*
num iniit mecum, ordinatum per omnia, & cuſtoditum:
quandoquidem tota ſalus mea, & omnis voluntas quod
non germinare faciet.
6 *Impij autem erunt tanquam ſpinæ quæ propelluntur,*
vniuerſi: quia non manu capient:
7 *Et quicunque volet tangere eas, replebitur ferro, aut*
haſtili lanceæ, & igne comburendo comburentur in loco
ſuo.
8 *Iſta ſunt nomina fortium qui erant Dauidi. Sedens in*
cathedra, ſapiens, caput magnorum, erat Adino Eſnita
qui fuit ſuper octingentos vulneratos vice vna.
9 *Et poſt eum Elazar filius Dodo filij Abohi inter tres*
fortes qui erant cum Dauide quando probris affecerunt
Peliſthæos qui congregati erant illic in prælium, quum
iam aſcendiſſent viri Iſrael.
10 *Is exurgens percuſſit Peliſthim, donec deficeret manus*
eius, & adhæreret manus eius gladio: & fecit Iehouah ſa-
lutem magnam in die illa, atque populus reuerſus eſt
poſt eum, tantum ad ſpoliandum.
11 *Poſt eum autem fuit Sammah filius Age Hararites:*
congregati ſunt nanque Peliſthim in villa, ibiq; erat poſ-
ſeſſio agri plena lentis, populus vero fugerat à facie Pe-
liſthim:
12 *Tum conſtitit in medio poſſeſſionis, & liberauit eam,*
atque percuſſit Peliſthim, fecitq; Iehouah ſalutem ma-
gnam.
13 *Deſcenderunt præterea tres ex triginta principibus, &*
venerunt in meſſe ad Dauidem in ſpeluncam Adullam:
caſtra autem Peliſthim poſita erant in valle Rephaim.
14 *Dauid vero tunc erat in præſidio, & præſidium Peliſthim*
tunc erat in Beth-lehem.
15 *Deſiderauit autem Dauid, & ait, Quis potabit me*
aqua de ciſterna Beth-lehem quæ eſt ad portam?

Vulgat. Editio.

16 Irruperunt ergo tres fortes caſtra Philiſthino-
rum, & hauſerunt aquam de ciſterna Bethlehem,
quæ erat iuxta portam,& attulerunt ad Dauid: at
ille noluit bibere,ſed libauit eam Domino,

17 Dicens. Propitius ſit mihi Dominus, ne faciam
hoc:num ſanguinem hominum iſtorum, qui pro-
fecti ſunt,& animarum periculum bibam? Noluit
ergo bibere Hæc fecerunt tres robuſtiſſimi.

18 Abiſai quoque frater Ioab filius Saruiæ,princeps
erat de tribus: ipſe eſt qui leuauit haſtam ſuam
contra trecentos, quos interfecit, nominatus in
tribus,
19 Et inter tres nobilior, eratque eorum princeps,
ſed vſque ad tres primos non peruenerat.

20 Et Banaias filius Ioiadæ viri fortiſſimi, magno-
rum operum,de Cabſeel ipſe percuſſit duos leones
Moab,& ipſe deſcendit,& percuſſit leonem in me-
dia ciſterna in diebus niuis.
21 Ipſe quoque interfecit virum Ægyptium, virum
dignum ſpectaculo,habentem in manu haſtam:ita-
que cum deſcendiſſet ad eum in virga, vi extorſit
haſtam de manu Ægyptij, & interfecit eum haſta
ſua.
22 Hæc fecit Banaias filius Ioiadæ.
23 Et ipſe nominatus inter tres robuſtos,qui erant
inter triginta nobiliores: veruntamen vſque ad
tres non peruenerat:fecitque eum ſibi Dauid auri-
cularium,à ſecreto.
24 Aſael,frater Ioab inter triginta,Elchanam filius
patrui eius de Bethlehem,
25 Semma de Harodi,Elica de Harodi,
26 Heles de Phalti,Hira filius Acces de Thecua,
27 Abiezer de Anathoth,Mobonnai de Huſati,
28 Selmon Ahohites,Maharai Netophathites,
29 Heled filius Baana, & ipſe Netophathites, Ithai
filius Ribai de Gabaath filiorum Beniamin.
30 Banaia Pharathonites,Heddai de torrente Gaas,
31 Abialbon Arbathites,Azmaueth de Beromi,
32 Eliaba de Saloboni.Filij Iaſſen, Ionatham,
33 Semma de Orori,Aiam filius Sarar Arorites,
34 Eliphelet filius Aasbai filij Machati,Eliam filius
Achithophel Gelonites,
35 Heſrai de Carmelo, Pharai de Arbi,
36 Igaal filius Nathan de Soba,Bonni de Gadi,
37 Selec de Ammoni, Naharai Berothites armiger
Ioab filij Saruiæ,
38 Ira Iethrites Gareb, & ipſe Iethrites,
39 Vrias Hethæus.Omnes triginta ſeptem.

CAP. XXIV.

* 1. Par. 21. 1.

1 ET * addidit furor Domini iraſci contra Iſrael,
commouitque Dauid in eis dicentem: Vade,
numera Iſrael & Iudam.
2 Dixitque rex ad Ioab principem exercitus ſui:
Perambula omnes tribus à Dan vſque Berſabee,&
numerate populum,vt ſciam numerum eius.
3 Dixitque Ioab regi: Adaugeat Dominus Deus
tuus ad populum tuum,quantus nunc eſt, iterum-
que centuplicet in conſpectu domini mei regis:ſed
quid ſibi dominus meus rex vult in re huiuſce-
modi?

Obtinuit

Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.

*Et irruperunt tres fortes in caſtra Peliſtim, & hauſe-
runt aquam de ciſterna Bethlechem, quæ erat in porta,
& portauerunt,& attulerunt ad Dauid, & noluit bibere
eam, ſed libauit eam Domino.*

*Et dixit. Abſit mihi domine,vt faciam hoc. Num bi-
bam ſanguinem virorum qui abierunt contra animas
ſuas? Et noluit bibere eam. Hæc fecerunt tres fortes.*

*Abiſai autem frater Ioab filius Seruiah erat princeps
trium, & ipſe ſuſcitauit lanceam ſuam contra trecentos
quos occidit. Et ei erat nomen inter tres.*
*Tribus nonne glorioſior erat? Et erat eis princeps, ſed
vſque ad tres non peruenit.*

*Et Benaiahu filius Iehoiadah, filius viri fortis, ma-
gnus operibus,de Cabſeel. Ipſe percuſſit duos fortes vt leo-
nes Moab,& ipſe deſcendit & percuſſit leonem in medio
ciſterna in die niuis.*
*Et ipſe percuſſit virum Ægyptium virum aſpectus, &
in manu Ægyptij erat lancea, & deſcendit ad eum in
virga, & rapuit lanceam de manu Ægyptij, & interfecit
eum lancea ſua.*
Hæc fecit Benaiah filius Iehoiadah.
*Et ei erat nomen inter tres fortes, ipſis triginta glorio-
ſior, ſed ad tres non peruenit, & poſuit eum Dauid ad
auditum ſuum.*
*Haſahel frater Ioab inter triginta. Elchanan filius
Dodo de Bethlechem.*
Samma Charodites,Elica Charadites.
Cheles Paltites,Hira filius Hicches Tecohites.
Abiezer Hannethothites,Mebunnai Chuſathites.
Salmon Achochites,Maharai Nethophathites.
*Cheled filius Bahanah Nethophathites, Ithai filius
Ribai de Ghibhath filiorum Biniamin,*
Benaiahu Pirhathonites, Hiddai de torrente Ghahas.
Abihalbon Harbathites,Hazmaueth Barchumites.
Eliachba Sahalbonites, filij Iaſen Iehonatham.
Sammah Hararites, Achiam filius Sarar Ararites.
*Elipheleth filius Achasbai filius Mahachathi, Elibam
filius Achithophel Ghilonites.*
Cheſrai Charmelites, Paharai Arbites.
Ighal filius Nathan de Sobah, Bani Gadites.
*Selec Hammonites,Nacharai Beerothites armiger Ioab
filij Seruiah.*
Hira Ithrites, Ghareb Ithrites.
Vrijah Chittæus: Omnes triginta, & ſeptem.

CAP. XXIV.

ET *addidit furor Domini iraſci contra Iſrael,& con-
citauit Dauid in eis dicendo: Vade,numera Iſrael, &
Iehudah.*
*Dixitque rex ad Ioab principem exercitus qui erat ſe-
cum. Diſcurre obſecro per omnes tribus Iſrael à Dan
vſque Beerſebah, & numerate populum, vt ſciam nume-
rum populum.*
*Dixitq; Ioab ad regem: Addat Dominus Deus tuus po-
pulo ſicut ſunt, & ſicut ſunt centum vicibus, & oculi
Domini mei regis videant. Sed Dominus meus rex,vt quid
vult hoc?*

Præua-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et irruperunt tres illi potentes in caſtra alienigenarum,& aquati ſunt aquam de ciſterna, quæ in Bethleem, quæ in porta. Et tulerunt, & venerunt ad Dauid. Et noluit bibere eam:& libauit eam Domino,	16	*Tum irruperunt tres fortes in caſtra Peliſthim, & hauſerunt aquam de ciſterna Beth-lehem, quæ erat ad portam, quam apportauerunt, atque attulerunt ad Dauidem, & noluit bibere de ea, ſed effudit eam Iehouæ,*
Et dixit:Propitius mihi Domine à faciendo hoc, ſi ſanguinem virorum, qui fuerunt in animabus ſuis, bibam? Et noluit bibere eam. Hæc fecerunt tres illi potentes.	17	*Ac dixit, Abſit mihi, ô Iehoua, vt faciam hoc: num bibam ſanguinem virorum qui abierunt cum periculo vitæ ſuæ? Et noluit bibere eam. hæc fecerunt tres illi fortes.*
Et Abeſſa frater Ioab filius Saruiæ ipſe princeps in tribus: & ipſe ſuſcitauit lanceam ſuam ſuper trecentos cæſos,& ei nomen in ipſis tribus,	18	*Porro Abiſai frater Ioab filius Seruiah erat princeps trium, & idem excitauit lanceam ſuam contra trecentos occiſos: & ei erat nomen inter illos tres.*
Ex tribus illis glorioſus:& factus eſt eis in principem:& vſque ad tres non venit.	19	*Trium nonne glorioſiſſimus erat? & erat eis princeps, ſed vſque ad tres non peruenit.*
Et Banæas filius Iodae vir ipſe multus operibus è Cabeſeel; & ipſe percuſſit duos filios Ariel ipſius Moab:& ipſe deſcendit,& percuſſit leonem in medio ciſternæ in die niuis:	20	*Et Benaiahu filius Iehoiada, filius viri fortis, magnus operibus, de Chabſeel: ipſe percuſſit duos fortes Moab: idem quoque deſcendit, & percuſſit leonem in medio ciſternæ in die niuis.*
Ipſe percuſſit virum Ægyptium, virum ſpectabilem:in manu autem Ægyptij lancea, tanquam lignum ſcalæ nauticæ:& deſcendit ad eum in virga,& rapuit lanceam de manu Ægyptij,& occidit eum in lancea eius.	21	*Ipſe præterea percuſſit virum Ægyptium virum formoſum, & in manu Ægyptij erat lancea: deſcendit autem ad eum cum baculo, & rapuit lanceam de manu Ægyptij, ac interfecit eum lancea ipſius.*
Hæc fecit Banæas filius Iodae:	22	*Hæc fecit Banaiah filius Iehoiada, & ei erat nomen inter tres illos fortes.*
Et ei nomen in tribus potentibus, ex tribus glorioſus:& ad tres non venit. Et conſtituit eum Dauid ad auditiones ſuas. Et hæc nomina potentium Dauid regis:	23	*Iſtorum triginta erat glorioſiſſimus, ſed tamen ad tres non peruenit: & poſuit eum Dauid ad auditum ſuum.*
Aſael frater Ioab, hic in triginta: Eleanam filius Dudi patrui eius in Bethleem:	24	*Aſael frater Ioab fuit inter triginta: Elhanan filius Dodo de Beth-lehem.*
Sæma Rhudæus:	25	*Sammah Harodites, Elica Harodites.*
Selles Celothi:Iras filius Iſca Thecoites:	26	*Heles Paltites, Ira filius Icces Thecoites.*
Achiezer Anothites, ex filijs Anothitæ:	27	*Abiezer Annethothites, Mebunnai Huſathites.*
Ellon Aoites: Noere Netophatites: Elthai filius	28	*Salmon Ahohites, Maharai Nethophatites.*
Rhiba de Gabaeth filius Beniamin Ephrathæi: Aſmoth Bardiamites:Emaſu Salabonites:filij Aſan,	29	*Heleb filius Baanah Netophathites, Itthai filius Ribbai de Gibath filiorum Biniamin.*
Ionathan, Samnan Arodites:Amnan filius Arai Saraurites:Aliphaleth filius Asbitæ, filius Machachi:	30	*Benaiahu Pirathonites, Hiddai de torrente Gaas.*
Eliab filius Achitophel Gelonitæ:Aſarai Carmelius	31	*Abi-albon Arbathites, Azmaueth Barhumites.*
ipſius Vræoerchi: Gaal filius Nathana: Polydyna-	32	*Eliahba Saalbonites: filij Iaſen Iehonathan.*
meus filius Galaaddi: Elie Ammanites: Hadri de	33	*Samah Hararites, Ahiam filius Sarar Ararites.*
torrentibus:Gadabiel filius Arabothæi: Gelore Bethoræus portans vaſa Ioab filius Saruiæ:	34	*Eliphelet filius Ahasbai filius Maachathi, Eliam filius Ahithophel Gillonites.*
	35	*Heſrai Charmelites, Paarai Arbites.*
	36	*Igal filius Nathan de Sobah, Bani Gadites.*
	37	*Selec Ammonites, Naharai Beerothites, armiger Ioab filij Seruiah.*
Iras Ethiræus:Gerab Ethenæus:	38	*Ira Ithrites, Gareb Ithrites.*
Vrias Chettæus, omnes triginta, & ſeptem.	39	*Vrijah Hitthæus. omnes, triginta & ſeptem.*
C A P. XXIV.		**C A P XXIV.**
ET addidit iram Dominus accendere in Iſrael. Et commouit ipſum Dauid in eis, dicens: Vade, numera Iſrael,& Iudam.	1	*ET addidit furor Iehouæ iraſci contra Iſraelem, & concitauit Dauidem in eos, dicendo, Vade, numera Iſraelem & Iehudah.*
Et dixit rex ad Ioab principem virtutis, qui cum eo: Tranſi nunc omnes tribus Iſrael,& Iuda, à Dan, & vſque Berſabee:& recognoſce populum,& ſciam numerum populi.	2	*Dixit ergo Rex ad Ioab principem exercitus quem habebat ſecum, Diſcurre nunc per omnes tribus Iſraelis à Dan vſque Beerſeba, & numerate populum, vt ſciam numerum populi.*
Et dixit Ioab ad regem: Et adijciat Dominus Deus ad populum, ſicut eos,& ſicut eos, centuplum: & oculi domini mei regis videntes. Et dominus meus rex vt quid vult in verbo hoc?	3	*Dixitq; Ioab ad Regem, Addat Iehoua Deus tuus ad populum ſicut ſunt & ſicut ſunt centum vicibus, & oculi domini mei Regis videant: ſed dominus meus Rex vt quid vult hoc?*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Obtinuit autem ſermo regis verba Ioab, & principum exercitus: egreſſuſque eſt Ioab, & principes militum à facie regis, vt numerarent populum Iſrael.	4	*Prævaluit autem verbum regis ſuper Ioab, & ſuper principes exercitus: Egreſſusq́; eſt Ioab, & principes exercitus à facie regis, vt numerarent populum Iſrael.*
Cumque pertranſiſſet Iordanem, venerunt in Aroer ad dexteram vrbis, quæ eſt in Valle Gad:	5	*Et tranſierunt Iarden, & caſtrametati ſunt in Haroë her ad dexteram vrbis quæ eſt in medio torrentis Ghad,*
Et per Iazer tranſierunt in Galaad, & in terram inferiorem Hodſi, & venerunt in Dan ſilueſtria. Circumeunteſque iuxta Sidonem,	6	*Et ad Iahazer, & venerunt in Ghilhad, & in terram Tachtejm Chodſi, & venerunt in Dan Iahan, & circa Sidon.*
Tranſierunt prope mœnia Tyri, & omnem terram Hæuei, & Chananæi, veneruntque ad meridiem Iuda in Berſabee:	7	*Et venerunt ad munitionem Tyri, & omnes vrbes Chiuuæi, & Chenahanæi, & egreſſi ſunt ad meridiem Iehudah in Beerſebah.*
Et luſtrata vniuerſa terra, aſſuerunt poſt nouem menſes, & viginti dies in Ieruſalem.	8	*Et circuierunt omnem terram, & venerunt in fine nouem menſium, & viginti dierum in Ieruſalaim.*
Dedit ergo Ioab numerum deſcriptionis populi regi, & inuenta ſunt de Iſrael octingenta millia virorum fortium, qui educerent gladium: & de Iuda quingenta millia pugnatorum.	9	*Deditq́; Ioab numerum numerationis populi regi, & fuit Iſrael octingenta millia virorum fortium euaginantium gladium: & viri Iehudah quingenta millia virorum.*
Percuſſit autem cor Dauid eum, poſtquam numeratus eſt populus: & dixit Dauid ad Dominum: Peccaui valde in hoc facto: ſed precor Domine, vt transferas iniquitatem ſerui tui, quia ſtulte egi nimis.	10	*Percuſſit autem cor Dauid eum poſtquam numerauit populum: dixitq́; Dauid ad Dominum: Peccaui valdè in eo quod feci: & nunc Domine fac tranſire quæſo iniquitatem ſerui tui, quia ſtultè egi valdè.*
Surrexit itaque Dauid mane, & ſermo Domini factus eſt ad Gad prophetam, & Videntem Dauid, dicens:	11	*Et ſurrexit Dauid manè, & verbum Domini fuit ad Ghad prophetam Videntem, Dauid, dicendo:*
Vade & loquere ad Dauid: Hæc dicit Dominus: Trium tibi datur optio, elige vnum quod volueris ex his, vt faciam tibi.	12	*Vade & loquere ad Dauid: Sic dixit Dominus: Tria offero tibi, elige tibi vnum ex his, & faciam tibi.*
Cumque veniſſet Gad ad Dauid, nunciauit ei, dicens: Aut ſeptem annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus menſibus fugies aduerſarios tuos, & illi te perſequentur: aut certe tribus diebus erit peſtilentia in terra tua. Nunc ergo delibera, & vide quem reſpondeam ei, qui me miſit, ſermonem.	13	*Et venit Ghad ad Dauid, & nunciauit ei, dixitq́; illi: Num vis, vt veniant tibi ſeptem anni famis in terra tua: aut tribus menſibus fugere coram hoſtibus tuis, & ipſe hoſtis perſequatur te: aut quod ſit tribus diebus peſtis in terra tua. Nunc cognoſce, & vide quale reſpondeam mittenti me verbum.*
1.Par. 21.13. Dan. 3.23. Dixit autem Dauid ad Gad: Coarctor nimis: * ſed melius eſt, vt incidam in manus Domini (multæ enim miſericordiæ eius ſunt) quam in manus hominum.	14	*Dixitq́; Dauid ad Ghad: Anguſtiis afficior valdè: incidamus obſecro in manum Domini, quia multæ miſerationes eius, et in manum hominum ne incidam.*
Immiſitque Dominus peſtilentiam in Iſrael, de mane vſque ad tempus conſtitutum, & mortui ſunt ex populo à Dan vſque ad Berſabee ſeptuaginta millia virorum.	15	*Et dedit Dominus peſtem in Iſrael à manè vſque ad tempus conſtitutum et mortui ſunt de populo à Dan vſq; ad Beerſebah ſeptuaginta millia virorum.*
Cumque extendiſſet manum ſuam Angelus Domini ſuper Ieruſalem, vt diſperderet eam, miſertus eſt Dominus ſuper afflictione, & ait Angelo percutienti populum: Sufficit: nunc contine manum tuam. Erat autem Angelus Domini iuxta aream Areuna Iebuſæi.	16	*Et miſit manum ſuam Angelus ad Ieruſalaim, vt diſperderet eam, et pœnituit Dominum ſuper malo, dixitq́; Angelo diſperdenti populum: Sufficit: nunc quieſcere fac manum tuam. Angelus autem Domini erat iuxta aream Araunah Iebuſæi.*
Dixitque Dauid ad Dominum cum vidiſſet Angelum cædentem populum: Ego ſum, qui peccaui, ego inique egi: iſti qui oues ſunt, quid fecerunt? vertatur, obſecro, manus tua contra me, & contra domum patris mei.	17	*Dixitq́; Dauid ad Dominum cum vidiſſet Angelum cædentem populum, et dixit: Ecce ego peccaui, et ego iniquè egi: iſti autem qui oues ſunt, quid fecerunt? veniat, obſecro, manus tua contra me, et contra domum patris mei.*
Venit autem Gad ad Dauid in die illa, & dixit ei: Aſcende, & conſtitue altare Domino in area Areuna Iebuſæi.	18	*Venit autem Ghad ad Dauid in die illa, et dixit ei: Aſcende, erige Domino altare in area Araunah Iebuſæi.*
Et aſcendit Dauid iuxta ſermonem Gad, quem præceperat ei Dominus.	19	*Et aſcendit Dauid iuxta verbum Ghad, quemadmodum præceperat Dominus.*
Conſpicienſque Areuna, animaduertit regem, & ſeruos eius tranſire ad ſe:	20	*Et reſpexit Araunah, & vidit regem, & ſeruos eius tranſeuntes ad ſe:*
Et egreſſus adorauit regem prono vultu in terram, & ait: Quid cauſę eſt, vt veniat dominus meus rex ad ſeruum ſuum? Cui Dauid ait: Vt emam à te aream, & ædificem altare Domino, & ceſſet interfectio, quæ graſſatur in populo.	21	*Et egreſſus eſt Araunah, & incuruauit ſe regi ſuper faciem ſuam ſuper terram, dixitq́; Araunah: Cur venit dominus meus rex ad ſeruum ſuum? Dixitq́; Dauid: Vt emam à te aream, vt ædificem altare Domino, & reſtringatur plaga à populo.*

Et

Dixit-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

4 Et præualuit verbum regis ad Ioab,& ad principes virtutis. Et egreſſus eſt Ioab,& principes virtutis in conſpectu regis, ad recognoſcendum populum Iſrael.

5 Et tranſierunt Iordanem,& caſtrametati ſunt in Aroer à dextris ciuitatis, quæ in medio conuallis Gad,

6 Et Eliezer. Et venerunt in Galaad, & in terram Thabaſon, quæ eſt Adaſæ:& aduenerunt in Danidan,& Vdan,& circumierunt Sidona.

7 Et venerunt in Mapſar Tyri,& in omnes ciuitates Euæi,& Chananæi,& venerunt ad Auſtrum Iuda in Berſabee:

8 Et circumierunt in omni terra, & aduenerunt à fine nouem menſium, & viginti dierum in Hieruſalem.

9 Et dedit Ioab numerum recognitionis populi ad regem,& fuit Iſrael octingenta millia virorum virtutis trahentium gladium: & vir Iuda quingenta millia virorum bellatorum.

10 Et cor Dauid percuſſit eum, poſtquam numerauerat populum: & dixit Dauid ad Dominum: Peccaui valde, quod feci nunc Domine: transfer nunc iniquitatem ſerui tui, quoniam deſipui valde.

11 Et ſurrexit Dauid mane,& verbum Domini factum eſt ad Gad prophetam, Videntem, dicens:

12 Vade,& loquere ad Dauid, dicens: Hæc dicit Dominus: Tria ego porto ſuper te, & elige tibi vnum ex eis,& faciam tibi,

13 Et intrauit Gad ad Dauid,& annunciauit,& dixit ei: Elige tibi fieri, ſi veniat tibi tres annos fames, vel tres menſes fugere te ante inimicos tuos, & erunt perſequentes te: vel fieri tribus diebus mortem in terra tua. Nunc igitur ſcito & vide, quod reſpondeam ei, qui miſit me, verbum.

14 Et dixit Dauid ad Gad: Anguſta mihi vndique valde ſunt: incidam nunc in manus Domini, quoniam multę miſerationes eius valde, in manus autem hominis non incidam, & elegit ſibi Dauid mortem,& erant dies meſſis frumentorum.

15 Et dedit Dominus mortem in Iſrael à mane vſque ad horam prandij, & cepit quaſſatio in populo,& perierunt de populo à Dan & vſque Berſabee ſeptuaginta millia virorum.

16 Et extendit Angelus Dei manum ſuam in Hieruſalem ad corrumpendam eam, & reuocauit ſe Dominus ſuper malo,& dixit Angelo corrumpenti in populo: Multum nunc: remitte manum tuam. Et Angelus Domini erat apud aream Orna Iebuſæi.

17 Et dixit Dauid ad Dominum, dum ipſe videret Angelum percutientem in populo, & dixit: Ecce ego ipſe iniuſte egi, & hi oues quid fecerunt? fiat nunc manus tua in me,& in domo patris mei.

18 Et venit Gad ad Dauid in die illa,& dixit ei: Adſcende & ſtatue Domino altare in area Orna Iebuſæi.

19 Et aſcendit Dauid iuxta verbum Gad, quemadmodum mandauit ei Dominus.

20 Et proſpexit Orna,& vidit regem,& pueros eius accedentes deſuper ſe:

21 Et egreſſus eſt Orna,& adorauit regem ſuper faciem ſuam in terram,& dixit Orna: Quid, quod venit dominus meus rex ad ſeruum ſuum? Et dixit Dauid: Acquirere à te aream, ad ædificandum altare Dño,& cohibebitur quaſſatio deſuper populo.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

4 *Præualuit autem verbum Regis ſuper Ioab, & ſuper principes exercitus: egreſſus eſt itaque Ioab & principes exercitus à facie Regis vt numorarent populum, nempe Iſraelem.*

5 *Et tranſierunt Iarden, & caſtrametati ſunt in Aroer ad dexteram eius, in loco qui erat in medio torrentis Gady et ad Iaezer.*

6 *Poſtea venerunt in Gilad, & in terram Thahtim Hodſi; inde venerunt in Dan Iaan & circa Sidon.*

7 *Veneruntq́, ad munitionem Tyri, & ad omnes vrbes Hiuæorum & Chenaanæorum: vnde egreſſi ſunt ad Meridiem Iehudah in Beer-ſiba:*

8 *Quumq́, obambulaſſent vniuerſam terram, venerunt in fine nouem menſium & viginti dierum in Ieruſalaim.*

9 *Deditq́, Ioab numerum numerationis populi Regi: fuit autem Iſrael, octingenta millia virorum fortium euaginantium gladium: & viri Iehudah fuerunt quingenta millia virorum.*

10 *Poſt hæc percuſſit cor Dauidis ipſum, poſtquam numerauit populum: dixitq́, Dauid ad Iehouam, Peccaui grauiter in eo quod feci: nunc ergo, ô Iehouah, transfer quæſo iniquitatem ſerui tui, quia ſtultè egi valdè.*

11 *Quumq́, ſurrexiſſet Dauid manè, verbum Iehouæ fuit ad Gad prophetam videntem Dauidis, dicens ei,*

12 *Vade, & loquere Dauidi. Sic dixit Iehouah, Tria ego offero tibi, elige tibi vnum ex his, vt faciam tibi.*

13 *Venit itaque Gad ad Dauidem, & nuntiauit ei, dixitq́, illi, Viſne vt veniant tibi ſeptem anni famis in terra tua: an vt tribus menſibus fugias coram hoſtibus tuis, & ipſe hoſtis perſequatur te: an vt ſit tribus diebus peſtis in terra tua? nunc cognoſce, & conſidera quale verbum reſpondeam mittenti me.*

14 *Dixitq́, Dauid ad Gad, Anguſtiis afficior ſupra modum: incidam obſecro in manum Iehouæ, quia multæ ſunt miſerationes eius, et in manum hominum ne incidam.*

15 *Immiſit itaque Iehouah peſtem in Iſraelem à manè vſque ad tempus conſtitutum: et mortui ſunt de populo à Dan vſq; ad Beer-ſeba ſeptuaginta millia virorum.*

16 *Quumq́, extendiſſet manum ſuam Angelus ad Ieruſalaim vt diſperderet eam, pœnituit Iehouam mali, dixitq́, Angelo diſperdenti populum, Sufficit nunc: quieſcere fac manum tuam. Angelus autem Iehouæ erat iuxta aream Araunah Iebuſæi.*

17 *Dixitq́, Dauid ad Iehouam quum vidiſſet Angelum cædentem populum, et ait, Ecce ego peccaui, et ego iniquè egi: iſti autem ſunt oues, quid fecerunt? ſit obſecro manus tua contra me et contra domum patris mei.*

18 *Venit autem Gad ad Dauidem eo die, et dixit ei, Aſcende, erige Iehouæ altare in area Araunah Iebuſæi.*

19 *Et aſcendit Dauid iuxta verbum Gad, quemadmodum præceperat Iehouah.*

20 *Reſpiciensq́, Araunah, vidit Regem & ſeruos eius tranſeuntes ad ſe: & egreſſus Araunah, incuruauit ſe Regi ſuper faciem ſuam ſuper terram.*

21 *Dixitq́, Araunah, Cur venit dominus meus Rex ad ſeruum ſuum? Reſpondit Dauid, Vt emam à te aream iſtam, vt ædificem altare Iehouæ, & reſtringatur plaga à populo.*

Vulgat. Editio.

22 Et ait Areuna ad Dauid: Accipiat, & offerat dominus meus rex, ſicut placet ei: habes boues in holocauſtum, & plauſtrum, & iuga boum in vſum lignorum.

23 Omnia dedit Areuna rex regi: dixitque Areuna ad regem: Dominus Deus tuus ſuſcipiat votum tuum.

24 Cui reſpondens rex ait: Nequaquam vt vis, ſed emam pretio à te, & non offeram Domino Deo meo holocauſta gratuita. Emit ergo Dauid aream, & boues argenti ſiclis quinquaginta.

25 Et ædificauit ibi Dauid altare Domino, & obtulit holocauſta, & pacifica: & propitiatus eſt Dominus terræ, & cohibita eſt plaga ab Iſrael.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

22 *Dixitq́; Araunah ad Dauid: Accipiat, & offerat dominus meus rex, quod bonum eſt in oculis ſuis: vide boues pro holocauſto, & plauſtra, & inſtrumenta boum pro lignis.*

23 *Omnia dedit Araunah regi: dixitq́; Araunah ad regem: Dominus Deus tuus complaceat tibi.*

24 *Dixitq́; rex ad Araunah: Nequaquam, ſed emendo emam eam, emam à te pretio, & non offeram Domino Domino meo holocauſta gratis. Et emit Dauid aream, & boues argento Sechelim quinquaginta.*

25 *Et ædificauit Dauid ibi altare Domino, & obtulit holocauſta, & pacifica: & propitiatus eſt Dominus terra, & reſtricta eſt plaga ab Iſrael.*

FINIS LIBRI SECVNDI REGVM.

Tranſl. ex Septuag.

22 Et dixit Orna ad Dauid: Accipiat, & offerat dominus meus rex Domino quod bonum in oculis ipſius: ecce boues in holocauſtoma, & rotæ, & vaſa boum in ligna.

23 Omnia dedit Orna regi: & dixit Orna ad regem: Dominus Deus tuus benedicat te.

24 Et dixit rex ad Orna: Nequaquam: quoniam tantum acquirens acquiram à te in permutatione, & non offeram Domino meo Deo holocauſtoma gratis. Et acquiſiuit Dauid aream, & boues in argento ſiclorum quinquaginta.

25 Et ædificauit ibi Dauid altare Domino, & obtulit holocauſtoſes, & pacificas: & addidit Salomon ad altare in nouiſſimo, quoniam paruum erat in primis, & exaudiuit Dominus terram, & cohibita eſt quaſſatio deſuper Iſrael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Dixitq́; Araunah Dauidi, Accipiat, & offerat dominus meus Rex quod bonum eſt in oculis ſuis: vide boues pro holocauſto, & plauſtra, & inſtrumenta boum pro lignis.*

23 *Omnia dedit Araunah Rex Regi: dixitq́; Araunah Regi, Iehouah Deus tuus complaceat ſibi in te.*

24 *Dixit vero Rex ad Araunah, Nequaquam, ſed emendo emam à te pretio, nec offeram Iehouæ Deo meo holocauſta gratis. Emit itaque Dauid aream, & boues argento ſeckelim quinquaginta.*

25 *Et ædificauit Dauid ibi altare Iehouæ, obtulitq́; holocauſta & pacifica: & placatus eſt Iehouah terræ, & cohibita eſt plaga ab Iſraele.*

FINIS LIBRI SECVNDI REGVM.

LIBRI TERTII REGVM.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

ET rex Dauid ſenuerat, habebatque ætatis
plurimos dies: cumque operiretur veſtibus,
non calefiebat.

Dixerunt ergo ei ſerui ſui: Quæramus domino
noſtro regi adoleſcentulam virginem, & ſtet co-
ram rege, & foueat eum, dormiatque in ſinu ſuo, &
calefaciat dominum noſtrum regem.
Quæſierunt igitur adoleſcentulam ſpecioſam in
omnibus finibus Iſrael, & inuenerunt Abiſag Su-
namitidem, & adduxerunt eam ad regem.

Erat autem puella pulchra nimis, dormiebatque
cum rege, & miniſtrabat ei, rex vero non cognouit
eam.
Adonias autem filius Haggith eleuabatur, di-
cens: Ego regnabo. Fecitque ſibi currus, & equites,
& quinquaginta viros, qui currerent ante eum.

Nec corripuit eum pater ſuus aliquando, di-
cens: Quare hoc feciſti? Erat autem & ipſe pulcher
valde, ſecundus natu poſt Abſalom.

Et ſermo ei cum Ioab filio Saruiæ, & cum Abia-
thar ſacerdote, qui adiuuabant partes Adoniæ.

Sadoc vero ſacerdos, & Banaias filius Ioiadæ, &
Nathan propheta, & Semei, & Rei, & robur exerci-
tus Dauid non erat cum Adonia.

Immolatis ergo Adonias arietibus, & vitulis, &
vniuerſis pinguibus iuxta Lapidem zoheleth, qui
erat vicinus Fonti rogel, vocauit vniuerſos fratres
ſuos filios regis, & omnes viros Iuda ſeruos regis.

Nathan autem prophetam, & Banaiam, & robu-
ſtos quoſque, & Salomonem fratrem ſuum non
vocauit.
Dixit itaque Nathan ad Bethſabee matrem Sa-
lomonis: Num audiſti, quod regnauerit Adonias
filius Haggith, & dominus noſter Dauid hoc igno-
rat?
Nunc ergo veni, accipe conſilium à me, & ſalua
animam tuam, filijque tui Salomonis.

Vade, & ingredere ad regem Dauid, & dic ei: Non-
ne tu domine mi rex iuraſti mihi ancillæ tuæ, di-
cens: Salomon filius tuus regnabit poſt me, & ipſe
ſedebit in ſolio meo? quare ergo regnat Adonias?

Et adhuc ibi te loquente cum rege, ego veniam
poſt te, & complebo ſermones tuos.

Ingreſſa eſt itaque Bethſabee ad regem in cubi-
culum: rex autem ſenuerat nimis, & Abiſag Suna-
mitis miniſtrabat ei.
Inclinauit ſe Bethſabee, & adorauit regem. Ad
quam rex: Quid tibi, inquit, vis?

LIBRI PRIMI MELACHIM.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

1 *REx autem Dauid ſenuerat, venerat in dies: &
operiebant eum veſtibus, & non erat calor
ei.*

2 *Dixerunt ei ſerui eius: Quærant domino meo regi
puellam virginem, & ſtet coram rege, & eum foueat,
& dormiat in ſinu tuo, & calefaciat dominum meum
regem.*
3 *Et quæſierunt puellam pulchram in omni termino Iſ-
rael, & inuenerunt Abiſagh Sunamitem, & adduxerunt
eam ad regem.*

4 *Puella autem erat pulchra valde, & regem fouebat, &
miniſtrabat ei, rex autem non cognouit eam.*

5 *Adoniiah autem filius Chagith eleuabatur, dicendo:
Ego regnabo. Et fecit ſibi currus, & equites, & quinqua-
ginta viros currentes ante ſe.*

6 *Et non dolore affecit eum pater ſuus à diebus eius, di-
cendo: Cur ſic feciſti? Et etiam iſte decorus erat forma
valde, & ipſum pepererat Mahachah poſt Abſalom.*

7 *Et fuerunt verba eius cum Ioab filio Seruiah, & cum
Ebiathar ſacerdote, & adiuuabant Adoniiah.*

8 *Sadoc vero ſacerdos, & Benaiahu filius Iehoiadah, &
Nathan propheta, & Simhi, & Rehi, & fortes qui erant
Dauidi, non erant cum Adoniiahu.*

9 *Et immolauit Adoniiahu oues, & boues, & pinguia
iuxta Lapidem Zocheleth, qui erat apud Fontem ro-
ghel, & inuitauit omnes fratres ſuos filios regis, & om
nes viros Iehudah ſeruos regis.*

10 *Et Nathan prophetam, & Benaiahu, & fortes, & Selo-
moh fratrem ſuum non inuitauit.*

11 *Dixitque Nathan ad Bathſebah matrem Selomoh, di-
cendo: Nonne audis, quod regnet Adoniiahu filius Chagith,
& dominus noſter Dauid neſcit?*

12 *Et nunc veni, conſulam tibi obſecro conſilium, & erue
animam tuam, & animam filij tui Selomoh.*

13 *Vade, & ingredere ad regem Dauid, & dices ei: Nonne
tu nunc mi rex iuraſti ancillæ tuæ, dicendo: Selomoh filius
tuus regnaturus eſt poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium
meum? & cur regnauit Adoniiahu?*

14 *Ecce adhuc te loquente ibi cum rege, veniam poſt te,
& complebo ſermones tuos.*

15 *Et ingreſſa eſt Bathſebah ad regem in cubiculum: rex
autem ſenuerat valde, & Abiſagh Sunamitis miniſtra-
bat regi.*
16 *Et inclinauit ſe Bathſebah, & incuruauit ſe regi. Di-
xitque rex: Quid eſt tibi?*

Quæ

Dixit-

LIBRI TERTII REGNORVM.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 ET rex Dauid erat ſenior, prouectus diebus:&
operiebant eum veſtibus,& non calefiebat.

2 Et dixerunt pueri eius: Quærant regi virginem
adoleſcentulam,& aſſiſtet regi, & erit eum fouens,
& cubabit cum eo,& calefiet dominus meus rex.

3 Et quęſierunt adoleſcentulam pulchram ex om-
ni termino Iſrael, & inuenerunt Abiſag Somani-
tem, & adduxerunt eam ad regem.

4 Et adoleſcentula pulchra vſque valde,& erat fo-
uens regem,& miniſtrabat ei, & rex non cognouit
eam.

5 Et Adonias filius Aggith eleuabatur, dicens:Ego
regnabo. Et fecit ſibi currus,& equites,& quinqua-
ginta viros ad currendum ante ſe.

6 Et non prohibuit eum pater eius vnquam, di-
cens:Propter quid tu feciſti? Et etiam ipſe ſpecio-
ſus aſpectu valde,& eum pepererat poſt Abeſſalom.

7 Et fuerunt verba eius cum Ioab filio Saruiæ, &
cum Abiathar ſacerdote, & adiuuabant poſt Ado-
niam.

8 Et Sadoc ſacerdos,& Banæas filius Iodae, & Na-
than propheta, & Semei,& Rheſi, & filij potentes
Dauid non erant poſt Adoniam.

9 Et ſacrificauit Adonias oues,& vitulos, & agnos
cum Æthe ipſius Zoelethi, qui erat iuxta Rhogel,
& vocauit omnes fratres ſuos, & omnes robuſtos
Iuda pueros regis.

10 Et Nathan prophetam,& Banęam,& potentes,&
Salomon fratrem ſuum non vocauit.

11 Et dixit Nathan ad Berſabee matrem Salomon,
dicens:Nonne audiſti,quia regnauit Adonias filius
Aggith,& dominus noſter Dauid non nouit?

12 Et nunc veni,conſulam tibi quæſo conſilium,&
erue animam tuam,& animam filij tui Salomon.

13 Vade,ingredere ad regem Dauid,& dices ad eum,
dicens: Nonne tu domine mi rex iuraſti ancillæ
tuæ, dicens: Quia filius tuus Salomon regnabit
poſt me, & ipſe ſedebit ſuper thronum meum? &,
quid, quod regnauit Adonias?

14 Et ecce adhuc loquente te illic cum rege, & ego
ingrediar poſt te,& complebo ſermones tuos.

15 Et intrauit Berſabee ad regem in cubiculum: &
rex ſenex valde, & Abiſag Somanites erat mini-
ſtrans regi.

16 Et inclinauit ſe Berſabee, & adorauit regem. Et
dixit rex:Quid eſt tibi?

LIBRI PRIMI MELACHIM.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAPVT PRIMVM.

1 REx autem Dauid ſenuerat, & venerat in dies,
cooperiebantq́ eum veſtibus, & non calefiebat
ei caro.

2 Dixeruntq́ ei ſerui eius, Quærant Domino meo Regi
puellam virginem, quæ ſtet coram Rege, & eum foueat,
dormiatq́ in ſinu tuo, calefiatq́ caro domini mei Regis.

3 Quæſierunt itaque puellam pulchram in omni termino
Iſraelis, inueneruntq́ Abiſag Sunamithidem, quam ad-
duxerunt ad Regem.

4 Puella autem erat pulchra admodum, & Regem foue-
bat, & miniſtrabat ei: Rex vero non cognouit eam.

5 Porro Adoniiah filius Haggith efferebat ſeſe, dicendo,
Ego regnabo. Et fecit ſibi currus & equites, & quinqua-
ginta viros currentes ante ſe.

6 Et non contriſtauit eum pater ſuus à diebus eius, di-
cendo, Cur ita feciſti? erat autem & iſte decorus forma
valde: & ipſum pepererat Haggith poſt Abſalom.

7 Et loquutus eſt cum Ioab filio Seruiah, & cum Ebia-
thar ſacerdote: qui adiuuerunt euntes poſt Adoniiah:

8 Sadoc vero ſacerdos & Benaiahu filius Iehoiada, &
Nathan propheta, & Simi, & Rei, & fortes qui erant Da-
uidi, non erant cum Adoniiahu.

9 Immolauit autem Adoniiahu oues, & boues, & pin-
guia iuxta lapidem Zoheleth, qui erat apud fontem Ro-
gel, & inuitauit omnes fratres ſuos filios Regis, omneſq́
viros Iehudah ſeruos Regis:

10 At Nathan prophetam, & Benaiahu, & fortes illos, &
Selomoh fratrem ſuum non inuitauit.

11 Dixitq́ Nathan ad Bath-ſeba matrem Selomoh in
hunc modum, Nonne audiſti quod regnet Adoniiahu filius
Haggith, & dominus noſter Dauid neſcit?

12 Nunc igitur veni, & dabo tibi nunc conſilium, & erue
animam tuam, atque animam filij tui Selomoh.

13 Vade, & ingredere ad Regem Dauidem, & dicas ei, Non-
ne tu domine mi Rex, iuraſti ancillæ tuæ, his verbis, Selo-
moh filius tuus regnaturus eſt poſt me, ipſeq́ ſedebit ſuper
ſolium meum? cur ergo regnat Adoniiahu?

14 Ecce, adhuc te loquente ibi cum Rege, veniam poſt te,
& complebo ſermones tuos.

15 Ingreſſa eſt itaque Bath-ſeba ad Regem in conclaue:
Rex autem ſenuerat valde, & Abiſag Sunamithis mini-
ſtrabat Regi.

16 Inclinauit ergo ſe Bath-ſeba, & adorauit Regem: di-
xitq́ Rex, Quid eſt tibi?

Vulgat. Editio.

17 Quæ reſpondens, ait: Domine mi, tu iuraſti per
Dominum Deum tuum ancillæ tuæ, Salomon fi-
lius tuus regnabit poſt me, & ipſe ſedebit in ſolio
meo.
18 Et ecce nunc Adonias regnat, te, Domine mi rex,
ignorante.
19 Mactauit boues, & pinguia quæque, & arietes
plurimos, & vocauit omnes filios regis, Abiathar
quoque ſacerdotem, & Ioab principem militię: Sa-
lomonem autem ſeruum tuum non vocauit.
20 Verumtamen domine mi rex, in te oculi reſpi-
ciunt totius Iſrael, vt indices eis, quis ſedere debeat
in ſolio tuo domine mi rex poſt te.
21 Eritque cum dormierit dominus meus rex cum
patribus ſuis, erimus ego & filius meus Salomon
peccatores.
22 Adhuc illa loquente cum rege, Nathan propheta
venit.
23 Et nunciauerunt regi, dicentes: Adeſt Nathan
propheta. Cumque introiſſet in conſpectu regis, &
adoraſſet eum pronus in terram:
24 Dixit Nathan: Domine mi rex, tu dixiſti: Ado-
nias regnet poſt me, & ipſe ſedeat ſuper thronum
meum?
25 Quia deſcendit hodie, & immolauit boues, &
pinguia, & arietes plurimos, & vocauit vniuerſos
filios regis, & principes exercitus, Abiathar quoque
ſacerdotem: illiſque veſcentibus, & bibentibus co-
ram eo, & dicentibus: viuat rex Adonias:
26 Me ſeruum tuum, & Sadoc ſacerdotem, & Ba-
naiam filium Ioiadæ, & Salomonem famulum
tuum non vocauit.
27 Numquid à domino meo rege exiuit hoc ver-
bum, & mihi non indicaſti ſeruo tuo quis ſeſſurus
eſſet ſuper thronum domini mei regis poſt eum?
28 Et reſpondit rex Dauid, dicens: Vocate ad me
Bethſabee. Quæ cum fuiſſet ingreſſa coram rege, &
ſteriſſet ante eum:
29 Iurauit rex, & ait: Viuit Dominus, qui eruit ani-
mam meam de omni anguſtia:
30 Quia ſicut iuraui tibi per Dominum Deum Iſ-
rael, dicens: Salomon filius tuus regnabit poſt me,
& ipſe ſedebit ſuper ſolium meum pro me: ſic fa-
ciam hodie.
31 Summiſſoque Bethſabee in terram vultu, adora-
uit regem, dicens: Viuat dominus meus Dauid in
æternum.
32 Dixit quoque rex Dauid: Vocate mihi Sadoc ſa-
cerdotem, & Nathan prophetam, & Banaiam filium
Ioiadæ: Qui cum ingreſſi fuiſſent coram rege:
33 Dixit ad eos: Tollite vobiſcum ſeruos domini
veſtri, & imponite Salomonem filium meum ſuper
mulam meam: & ducite eum in Gihon.
34 Et vngat eum ibi Sadoc ſacerdos, & Nathan pro-
pheta in regem ſuper Iſrael: & canetis buccina, at-
que dicetis: Viuat rex Salomon.
35 Et aſcendetis poſt eum, & veniet, & ſedebit ſu-
per ſolium meum, & ipſe regnabit pro me: illique
præcipiam, vt ſit dux ſuper Iſrael, & ſuper Iudam.
36 Et reſpondit Banaias filius Ioiadæ, regi, dicens:
Amen: ſic loquatur Dominus domini mei regis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Dixitque ei: Domine mi, tu iuraſti per Dominum Deum tuum ancillæ tuæ, Selomoh filius tuus regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium meum.

Et nunc ecce Adoniiah regnauit, & nunc domine mi rex neſciſti.

Et immolauit boues, & pinguia, & pecudes in multitudinem, & inuitauit omnes filios regis, Ebiathar ſacerdotem, & Ioab principem exercitus: Selomoh autem ſeruum tuum non inuitauit.

Et tu noſti domine mi rex, quod oculi omnis Iſrael ſuper te ſunt, vt indices eis, quis ſeſſurus ſit ſuper ſolium domini mei regis poſt eum.

Et erit, cum dormierit dominus meus rex cum patribus ſuis, ero ego & filius meus Selomoh peccatores.

Et ecce adhuc ea loquente cum rege Nathan propheta venit.

Et nunciauerunt regi, dicendo: Ecce Nathan propheta. Et introiuit ante regem, & incuruauit ſe ſuper faciem ſuam ſuper terram.

Dixitq; Nathan: Domine mi rex, tune dixiſti: Adoniiahu regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolio meo?

Deſcendit enim hodie, & immolauit boues, & pinguia, & pecudes in multitudinem, inuitauitq; omnes filios regis, & principes exercitus, & Ebiathar ſacerdotem: & ecce ipſi comedunt, & bibunt coram eo, atque dixerunt: viuat rex Adoniiahu.

Me autem qui ſum ſeruus tuus, & Sadoc ſacerdotem, & Benaiahu filium Iehoiadah, & Selomoh ſeruum tuum non inuitauit.

Num à domino meo rege factum eſt verbum hoc, & non ſcire feciſti ſeruos tuos quis ſeſſurus eſſet ſuper ſolium domini mei regis poſt ſe?

Et reſpondit rex Dauid, & dixit: Vocate ad me Bathſebah. Et ingreſſa eſt ante regem, & ſtetit coram Rege:

Et iurauit rex, & dixit: Viuit Dominus, qui redemit animam meam de omni anguſtia:

Quia quemadmodum iuraui tibi per Dominum Deum Iſrael, dicendo: Quod filius tuus Selomoh regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium meum pro me: ſic faciam die hac.

Et inclinauit ſe Bathſebah ſuper faciem ſuper terram, & incuruauit ſe regi, & dixit: Viuat dominus meus rex Dauid in æternum.

Dixit autem rex Dauid: Vocate ad me Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Benaiahu filium Iehoiadah. Et ingreſſi ſunt ante regem:

Dixitq; rex eis: Tollite vobiſcum ſeruos domini veſtri, & equitare facite Selomoh filium meum ſuper mulam, quæ eſt mihi: & deſcendere facietis eum in Ghichon:

Et vnget eum ibi Sadoc ſacerdos & Nathan propheta regem ſuper Iſrael: & clangetis buccina, atque dicetis: Viuat rex Selomoh.

Et aſcendetis poſt eum, & veniet, & ſedebit ſuper ſolium meum, & regnabit pro me: & ipſi præcipiam, vt ſit dux ſuper Iſrael & ſuper Iehudah.

Reſpondit autem Benaiahu filius Iehoiada ad regem, & dixit: Amen: ſic dicat Dominus Deus domini mei regis.

Quo- Quem-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
At illa dixit: Domine tu iuraſti in Domino Deo tuo ancillæ tuæ, dicens. Quia filius tuus Salomon regnabit poſt me, & ſedebit ſuper thronum meum.	17	*Illa reſpondit, Domine mi, tu iuraſti per Iehouam Deum tuum ancillæ tuæ, Selomoh filius tuus regnabit poſt me, ipſeq; ſedebit ſuper ſolium meum.*
Et nunc ecce Adonias regnauit, & tu domine mi rex non noſti.	18	*Et nunc en Adoniiah regnat, tu vero nunc domine mi Rex ignoras.*
Et ſacrificauit vitulos, & agnos, & oues in multitudine, & vocauit omnes filios regis, & Abiathar ſacerdotem, & Ioab principem virtutis: & Salomon ſeruum tuum non vocauit.	19	*Immolauit enim boues & pinguia, & pecudes in multitudine, inuitauitq; omnes filios Regis, & Ebiathar ſacerdotem, ac Ioab principem exercitus: Selomoh autem ſeruum tuum non inuitauit.*
Et tu domine mi rex, oculi omnis Iſrael ad te, annuncia eis, quis ſedebit ſuper thronum domini mei regis poſt eum.	20	*Tu autem domine mi Rex, noſti quod oculi totius Iſraelis ſuper te ſunt, vt indices eis quis ſeſſurus ſit ſuper ſolium domini mei Regis poſt ipſum:*
Et erit poſtquam dormierit dominus meus rex cum patribus ſuis, & ero ego, & Salomon filius meus peccatores.	21	*Alioqui futurum eſt, quum dormierit dominus meus Rex cum patribus ſuis, vt & ego & filius meus Selomoh ſimus peccatores.*
Et ecce adhuc ea loquente cum rege, & Nathan propheta venit.	22	*Ecce autem adhuc ea loquente cum Rege, Nathan propheta venit.*
Et annunciatum eſt regi, ecce Nathan propheta. Et intrauit ad faciem regis, & adorauit regem ſuper faciem ſuam ſuper terram.	23	*Et nuntiauerunt Regi, dicendo. Ecce Nathan propheta. Et ingreſſus ante Regem, incuruauit ſe Regi ſuper faciem ſuam ſuper terram.*
Et dixit Nathan: Domine mi rex, tu dixiſti: Adonias regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper thronum meum?	24	*Aitq; Nathan, Domine mi Rex, tune dixiſti, Adoniiahu regnabit poſt me, ipſeq; ſedebit ſuper ſolium meum?*
Quoniam deſcendit hodie, & ſacrificauit vitulos, & agnos, & oues in multitudine, & vocauit omnes filios regis, & principes virtutis, & Abiathar ſacerdotem: & ecce ſunt comedentes, & bibentes coram eo, & dixerunt: Viuat rex Adonias.	25	*Deſcendit enim hodie, & immolauit boues, & pinguia, & pecudes in multitudine: inuitauitq; omnes filios Regis, ac principes exercitus, atque Ebiathar ſacerdotem: & ecce ipſi comedunt & bibunt coram eo, iamq; dixerunt, Viuat Rex Adoniiahu.*
Et meipſum ſeruum tuum, & Sadoc ſacerdotem, & Banæam filium Iodae, & Salomon ſeruum tuum non vocauit.	26	*Me autem qui ſum ſeruus tuus, & Sadoc ſacerdotem, & Benaiahu filium Iehoiadah, & Selomoh ſeruum tuum non inuitauit.*
Si per dominum meum regem factum eſt verbum hoc, & non feciſti notum ſeruo tuo, quis ſedebit ſuper thronum domini mei regis poſt eum?	27	*An à domino meo Rege facta eſſet res iſta, & non indicaſſes ſeruo tuo quis ſeſſurus eſſet ſuper ſolium domini mei Regis poſt eum?*
Et reſpondit rex Dauid, & dixit: Vocate mihi Berſabee, Et intrauit coram rege, & ſtetit coram eo.	28	*Et reſpondens rex Dauid, ait, Vocate mihi Bath-ſeba. Quæ ingreſſa in conſpectum Regis, ſtetit coram Rege.*
Et iurauit rex, & dixit: Viuit Dominus, qui redemit animam meam ex omni tribulatione:	29	*Et iurauit Rex, dicens, Viuit Iehouah qui redemit animam meam de omni anguſtia,*
Quia ſicut iuraui tibi in Domino Deo Iſrael, dicens: Quia Salomon filius tuus regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper thronum meum pro me: quia ſic faciam die hac.	30	*Quod quemadmodum iuraui tibi per Iehouam Deum Iſraelis, dicendo quod Selomoh filius tuus regnaturus eſſet poſt me, ita ipſe ſedebit ſuper ſolium meum pro me, quod inquam ſic faciam hodie.*
Et inclinauit ſe Berſabee ſuper faciem ſuper terram, & adorauit regem, & dixit: Viuat dominus meus rex Dauid in ſæculum.	31	*Et inclinauit ſe Bath-ſeba in faciem ſuper terram, incuruauitq; ſe Regi, ac dixit, Viuat dominus meus Rex Dauid in æternum.*
Et dixit rex Dauid: Vocate mihi Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Banęam filium Iodae. Et intrarunt coram rege.	32	*Dixit autem Dauid, Vocate ad me Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Benaiahu filium Iehoiada. Qui ingreſſi ſunt ante Regem.*
Et dixit rex eis: Sumite ſeruos domini veſtri vobiſcum, & facite aſcendere filium meum Salomon ſuper mulam meam: & deducite eum in ipſam Gion.	33	*Et dixit eis Rex, Capite vobiſcum ſeruos domini veſtri, & ſedere facite Selomoh filium meum ſuper mulam quæ eſt mihi, & deducite eum in Gihon:*
Et vngat eum ibi Sadoc ſacerdos, & Nathan propheta in regem ſuper Iſrael: & clangite cornea, & dicetis: Viuat rex Salomon.	34	*Et vnget eum ibi Sadoc ſacerdos & Nathan propheta in Regem ſuper Iſraelem: poſt hæc clangetis buccina, atque dicetis, Viuat rex Selomoh.*
Et ſedebit ſuper thronum meum, & regnabit pro me: & ego mandaui eſſe in Ducem ſuper Iſrael, & Iudam.	35	*Atque aſcendetis illinc poſt eum, & veniens ſedebit ſuper ſolium meum, ipſeq; regnabit pro me: nam illi iam præcepi vt ſit dux ſuper Iſraelem & ſuper Iehudah.*
Et reſpondit Banæas filius Iodae regi & dixit: Fiat: ſic confirmet Dominus Deus domini mei regis.	36	*Reſpondit autem Benaiahu filius Iehoiada Regi, & dixit, Amen: ſic dicat Iehouah Deus domini mei Regis.*

Vulgat. Editio. | Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

37 Quomodo fuit Dominus cum domino meo rege, ſic ſit cum Salomone, & ſublimius faciat ſolium eius à ſolio domini mei regis Dauid.

Quemadmodum fuit Dominus cum domino meo rege ita ſit cum Selomoh, & magnificet ſolium eius, pluſquam ſolium domini mei regis Dauid.

38 Deſcendit ergo Sadoc ſacerdos, & Nathan propheta, & Banaias filius Ioiadæ, & Cerethi, & Phelethi: & impoſuerunt Salomonem ſuper mulam regis Dauid, & adduxerunt eum in Gihon.

Et deſcendit Sadoc ſacerdos, & Nathan propheta, & Banaiahu filius Iehoiadah, & Cherethi, & Pelethi: & equitare fecerunt Selomoh ſuper mulam regis Dauid, & ire fecerunt eum in Ghichon.

39 Sumpſitque Sadoc ſacerdos cornu olei de tabernaculo, & vnxit Salomonem: & cecinerunt buccina, & dixit omnis populus: Viuat rex Salomon.

Tulitq́; Sadoc ſacerdos cornu olei de tabernaculo, & vnxit Selomoh: & clanxerunt buccina, dixeruntque omnis populus: Viuat rex Selomoh.

40 Et aſcendit vniuerſa multitudo poſt eum, & populus canentium tibijs, & lætantium gaudio magno, & inſonuit terra à clamore eorum.

Et aſcenderunt omnis populus poſt eum, & populus canebat tibiis, & lætabatur lætitia magna, & ſcindebatur terra à voce eorum.

41 Audiuit autem Adonias, & omnes, qui inuitati fuerant ab eo, iamque conuiuium finitum erat: ſed & Ioab, audita voce tubæ, ait: Quid ſibi vult clamor ciuitatis tumultuantis?

Audiuit autem Adoniiahu, & omnes inuitati, qui erant ſecum, ipſi autem finierant comedere: & audiuit Ioab ſonitum buccinæ, & dixit: Cur vox ciuitatis tumultuantis?

42 Adhuc illo loquente, Ionathas filius Abiathar ſacerdotis venit: cui dixit Adonias: Ingredere, quia vir fortis es, & bona nuncians.

Adhuc eo loquente: ecce Ionathan filius Ebiathar ſacerdotis venit: dixitq́; Adoniiahu: Ingredere, quia vir fortis es, & bonum nunciabis.

43 Reſponditque Ionathas Adoniæ: Nequaquam: Dominus enim noſter rex Dauid regem conſtituit Salomonem:

Reſponditq́; Ionathan, & dixit ad Adoniiahu: Profecto dominus noſter rex Dauid regnare fecit Selomoh.

44 Miſitque cum eo Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Banaiam filium Ioiadæ, & Cerethi, & Phelethi, & impoſuerunt eum ſuper mulam regis.

Et miſit ſecum rex Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Benaiahu filium Ioiadah, & Cherethi & Peleti, & equitare fecerunt eum ſuper mulam regiam.

45 Vnxeruntque eum Sadoc ſacerdos, & Nathan propheta regem in Gihon: & aſcenderunt inde lætantes, & inſonuit ciuitas: hæc eſt vox, quam audiſtis.

Et vnxerunt eum Sadoc ſacerdos, & Nathan propheta in Regem in Ghichon, & aſcenderunt inde lætantes, & tumultuauit ciuitas: hic eſt ſonitus quem audiſtis.

46 Sed & Salomon ſedet ſuper ſolium regni.

Et etiam ſedit Selomoh ſuper ſolium regni.

47 Et ingreſſi ſerui regis benedixerunt domino noſtro regi Dauid, dicentes: Amplificet Deus nomen Salomonis ſuper nomen tuum, & magnificet thronum eius ſuper thronum tuum. Et adorauit rex in lectulo ſuo:

Et etiam venerunt ſerui Regis ad benedicendum domino noſtro regi Dauid, dicendo: Benefaciat Deus nomini Selomoh magis quam nomini tuo, & magnificet ſolium eius, magis quam ſolium tuum, & incuruauit ſe rex ſuper lectum.

48 Et locutus eſt: Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui dedit hodie ſedentem in ſolio meo, videntibus oculis meis.

Et etiam ſic dixit Rex, Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui dedit hodie ſedentem ſuper thronum meum, & oculi mei vident.

49 Territi ſunt ergo, & ſurrexerunt omnes, qui inuitati fuerant ab Adonia, & iuit vnuſquiſque in viam ſuam.

Et territi ſunt, & ſurrexere omnis inuitati, qui erant cum Adoniiahu, & abierunt vnuſquiſque in viam ſuam.

50 Adonias autem timens Salomonem, ſurrexit, & abijt, tenuitque cornu altaris.

Adoniiahu autem timens à facie Selomoh, ſurrexit, & abiit, & tenuit cornua altaris.

51 Et nunciauerunt Salomoni, dicentes: Ecce Adonias timens regem Salomonem, tenuit cornu altaris dicens: Iuret mihi rex Salomon hodie, quod non interficiat ſeruum ſuum gladio.

Et nunciatum eſt Selomoh, dicendo: Ecce Adoniiahu timens regem Selomoh, apprehendit cornu altaris, dicendo: Iuret mihi hac die rex Selomoh quod non interficiet ſeruum ſuum gladio.

52 Dixitque Salomon: Si fuerit vir bonus, non cadet ne vnus quidem capillus eius in terram: ſin autem malum inuentum fuerit in eo, morietur.

Dixitq́; Selomoh: Si fuerit filius virtuoſus, non cadet de capillis eius ſuper terram: ſi vero malum inuentum fuerit in eo, morietur.

53 Miſit ergo rex Salomon, & eduxit eum ab altari: & ingreſſus adorauit regem Salomonem: dixitque ei Salomon: Vade in domum tuam.

Et miſit Rex Selomoh, & deſcendere fecerunt eum ab altari: & venit, & incuruauit ſe Regi Selomoh: dixitq́; Selomoh: Vade in domum tuam.

CAP. II.

1 APpropinquauerunt autem dies Dauid, vt moreretur, præcepitque Salomoni filio ſuo, dicens:

APpropinquauerunt autem dies Dauid, vt moreretur, præcepitq́; Selomoh filio ſuo, dicendo:

Tranſl. ex Septuag.

37 Sicut fuit Dominus cum domino meo rege, ita
ſit cum Salomon, & magnificet thronum eius ſu-
per thronum domini mei regis Dauid.

38 Et deſcendit Sadoc ſacerdos, & Nathan prophe-
ta,& Banæas filius Iodae, & Cherethi,& Phelethi:
& inſidere fecerunt Salomon ſuper mulam regis
Dauid,& adduxerunt eum ad Gion.

39 Et ſumpſit Sadoc ſacerdos cornu olei de taber-
naculo,& vnxit Salomon, & clanxit cornea, & di-
xit omnis populus: Viuat rex Salomon.

40 Et aſcendit omnis populus poſt eum,& choræas
ducebant in choris, & lætabantur lætitiam ma-
gnam,& ſcindebatur terra in voce eorum.

41 Et audiuit Adonias, & omnes inuitati eius, &
ipſi conſummauerant manducare: & audiuit Ioab
vocem corneæ, & dixit: Quænam vox ciuitatis
ſonantis?

42 Adhuc eo loquente, & ecce Ionathan filius Abi-
athar ſacerdotis intrauit:& dixit Adonias: Ingre-
dere,quia vir virtutis es tu,& bona euangeliza.

43 Et reſpondit Ionathan, & dixit:Et quidem Do-
minus noſter rex Dauid regem fecit Salomon,

44 Et miſit rex cum eo Sadoc ſacerdotem,& Nathan
prophetam,& Banæam filium Iodae,& Cherethi,&
Phelethi, & ſedere eum fecerunt ſuper mulam re-
gis:

45 Et vnxerunt eum Sadoc ſacerdos, & Nathan
propheta in ipſa Gion, & aſcenderunt inde lætan-
tes,& ſonuit ciuitas:Hæc eſt vox,quam audiſtis.

46 Et ſedit Salomon ſuper thronum regni,

47 Et intrarunt ſerui regis ad benedicendum do
minum noſtrum regem Dauid dicentes: Bonum
faciat Deus nomen Salomon ſuper nomen tuum,
&magnificet thronum eius ſuper thronum tuum,
& adorauit rex ſuper cubile:

48 Et etiam ſic dixit rex:Benedictus Dominus Deus
Iſrael,qui dedit hodie de ſemine meo ſedentem ſu-
per thronum meum,& oculi mei aſpiciunt.

49 Et exterriti ſunt omnes inuitati Adoniæ, & iue
runt vir in viam ſuam.

50 Et Adonias timuit à facie Salomon,& ſurrexit,&
abijt, & apprehendit cornua altaris.

51 Et nunciatum eſt Salomon, dicentes:Ecce Ado-
nias timuit regem Salomon, & tenet cornua alta-
ris,dicens:Iuret mihi hodie Salomon,ſi non inter-
ficiet ſeruum ſuum in gladio.

52 Et dixit Salomon:Si fuerit in virum virtutis, ſi
cadet de capillis eius ſuper terram,& ſi malum in
uentum fuerit in eo,interficietur.

53 Et miſit rex Salomon,& deduxerunt eum deſu-
per altari, & intrauit, & adorauit regem Salomon:
& dixit ei Salomon: Vade in domum tuam.

CAP. II.

1 ET appropinquarunt dies Dauid, vt ipſe more-
retur,& reſpondit Salomon filio ſuo,dicens:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

37 *Quemadmodum fuit Iehouah cum domino meo Rege,
ita ſit cum Selomoh, magnificetq́; ſolium eius pluſquam
ſolium domini mei regis Dauidis.*

38 *Deſcendit ergo Sadoc ſacerdos, & Nathan propheta,&
Benaiahu filius Iehoiada, Cherethai quoque & Pelethei:
& ſedere fecerunt Selomoh ſuper mulam regis Dauidis,
deduxeruntq́; eum in Gihon.*

39 *Tulit inſuper Sadoc ſacerdos cornu olei de tabernaculo,
& vnxit Selomoh poſt hæc clanxerunt buccina,dixerunt-
que vniuerſus populus, Viuat rex Selomoh.*

40 *Et aſcendit vniuerſus populus poſt eum, atque is po-
pulus canebat tibiis, ac lætabatur gaudio magno, ita vt
rumperetur terra à voce eorum.*

41 *Audiens autem Adoniiahu, & omnes inuitati qui e-
rant cum eo, (ipſi autem finierant comedere) audiens item
Ioab ſonitum buccinæ,dixit, Cur vox ſit ciuitatis tumul-
tuantis.*

42 *Adhuc eo loquente, ecce Ionathan filius Ebiathar ſa-
cerdotis venit: cui dixit Adoniiahu, Ingredere, quia vir
fortis es,& bonum renuntiabis.*

43 *Reſpondens autem Ionathan, dixit ad Adoniiahu, Pro-
fecto dominus noſter rex Dauid conſtituit regem Selomoh.*

44 *Miſitq́; cum eo Rex ipſum Sadoc ſacerdotem, & Na-
than prophetam,& Benaiahu filium Iehoiada,ſed & Che-
rethæos & Pelethæos, & ſedere fecerunt eum ſuper mu-
lam regiam.*

45 *Præterea vnxerunt eum Sadoc ſacerdos & Nathan pro-
pheta in Regem in Gihon: & aſcenderunt illinc lætan-
tes,& tumultuauit ciuitas: iſte eſt ſonitus quem audi-
ſtis.*

46 *Atque etiam ſedit Selomoh ſuper ſolium regni.*

47 *Quinetiam venerunt ſerui Regis ad benedicendum do-
mino noſtro regi Dauid, dicentes, Benefaciat Deus nomi-
ni Selomoh plus quam nomini tuo, & magnificet ſolium
eius plus quam ſolium tuum. Et incuruauit ſe Rex ſu-
per lectum.*

48 *Et etiam ſic dixit Rex,Benedictus Iehouah Deus Iſrae-
lis qui dedit hodie ſedentem ſuper thronum meum, me
vidente.*

49 *Illi vero territi ſunt,& ſurrexerunt omnes inuitati qui
erant cum Adoniiahu, atque abierunt ſinguli in viam
ſuam.*

50 *Porro Adoniiahu timens ſibi à facie Selomoh,ſurrexit,
& abiit, tenuitq́; cornua altaris.*

51 *Nuntiatum eſt autem Selomoh his verbis, Ecce Ado-
niiahu timens regem Selomoh, ecce inquam apprehendit
cornua altaris,dicens,Iuret mihi hodie rex Selomoh quod
non interficiet ſeruum ſuum gladio.*

52 *Et dixit Selomoh, Si fuerit filius virtutis, non cadet
de capillis eius ſuper terram: ſi vero malum deprehenſum
fuerit in eo, morietur.*

53 *Miſit itaque Rex Selomoh, & abduxerunt eum ab al-
tari: & veniens incuruauit ſe Regi Selomoh: dixitq́; ei
Selomoh, Vade in domum tuam.*

CAP. II.

1 A*Ppropinquauerunt autem dies Dauidis vt morere-
tur, præcepitq́; ipſi Selomoh filio ſuo,dicendo,*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Ego ingredior viam vniuerſæ terræ:confortare,
& eſto vir.
Et obſerua cuſtodias Domini Dei tui,vt ambules
in vijs eius,vt cuſtodias ceremonias eius , & præ-
★ Deu 17.16. cepta eius,& iudicia,& teſtimonia,* ſicut ſcriptum
eſt in lege Moyſi:vt intelligas vniuerſa quæ facis,&
quocumque te verteris:
Vt confirmet Dominus ſermones ſuos,quos lo-
cutus eſt de me, dicens:ſi cuſtodierint filij tui vias
ſuas , & ambulauerint coram me in veritate , in
omni corde ſuo,& in omni anima ſua,non auferre-
tur tibi vir de ſolio Iſrael.
Tu quoque noſti quę fecerit mihi Ioab filius Sar-
uiæ, quæ fecerit duobus principibus exercitus Iſ-
★ 2 Reg 3.27. rael ★ Abner filio Ner,& ★ Amaſæ filio Iether:quos
★ 2Reg 20.10. occidit,& effudit ſanguinem belli in pace,& poſuit
cruorem prælij in balteo ſuo , qui erat circa lum-
bos eius,& in calceamento ſuo, quod erat in pedi-
bus eius.
Facies ergo iuxta ſapientiam tuam , & non de-
duces canitiem eius pacifice ad inferos.
Sed & filijs Berzellai Galaaditis reddes gratiam,
★ 2 Reg 19.31. eruntque comedentes in menſa tua:★ occurrerunt
enim mihi quando fugiebam à facie Abſalom fra-
tris tui.
★ 2. Reg 16.5. & 19.19. ★ Habes quoque apud te Semei filium Gera filij
Iemini de Bahurim , qui maledixit mihi maledi-
ctione peſſima,quando ibam ad Caſtra:ſed quia de-
ſcendit mihi in occurſum cum tranſirem Iorda-
nem,& iuraui ei per dominum,dicens : Non te in-
terficiam gladio:
Tu noli pati eum eſſe innoxium . Vir autem ſa-
piens es, vt ſcias quæ facies ei , deduceſque canos
eius cum ſanguine ad inferos.
★ Act. 2 29. 1. Par. 29.23. * Dormiuit igitur Dauid cum patribus ſuis , &
ſepultus eſt in ciuitate Dauid.
Dies autem, quibus regnauit Dauid ſuper Iſra-
el, quadraginta anni ſunt : in Hebron regnauit ſe-
ptem annis:in Ieruſalem, triginta tribus.
Salomon autem ſedit ſuper thronum Dauid pa-
tris ſui,& firmatum eſt regnum eius nimis:
Et ingreſſus eſt Adonias filius Haggith ad Beth-
ſabee matrem Salomonis.Quæ dixit ei:Pacificuſne
eſt ingreſſus tuus?Qui reſpondit Pacificus.
Addiditque:Sermo mihi eſt ad te.Cui ait:Loque-
re.Et ille.
Tu,inquit,noſti,quia meum erat regnum,& me
præpoſuerat omnis Iſrael ſibi in regem:ſed tranſla-
tum eſt regnum,& factum eſt fratris mei:à Domi-
no enim conſtitutum eſt ei.
Nunc ergo petitionem vnam precor à te:ne con-
fundas faciem meam.Quæ dixit ad eum:Loquere.
Et ille ait:Precor vt dicas Salomoni regi (neque
enim negare tibi quidquam poteſt) vt det mihi A-
biſah Sunamitidem vxorem.
Et ait Bethſabee : Bene , ego loquar pro te re-
gi.
Venit ergo Bethſabee ad regem Salomonem, vt
loqueretur ei pro Adonia:& ſurrexit rex in occur
ſum eius,adorauitque eam,& ſedit ſuper thronum
ſuum:poſituſque eſt thronus matri regis,quæ ſedit
ad dexteram eius.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

2 *Ego vado per viam omnis terræ: conforta te , & eſto*
vir.
3 *Et cuſtodi cuſtodiam Domini Dei tui , vt ambules in*
viis eius , vt cuſtodias decreta eius , & precepta eius , &
iudicia eius , & teſtimonia eius ſicut ſcriptum eſt in lege
Moſeh , vt ſecundes omnia quæ feceris , & omnia ad quæ
te verteris.
4 *Vt confirmet Dominus verbum ſuum, quod locutus eſt*
mihi dicendo: Si cuſtodierint filij tui viam ſuam , & am-
bulauerint coram me in veritate , in toto corde ſuo , &
in tota anima ſua, dicendo: Non abſcidetur tibi vir de ſo-
lio Iſrael.
5 *Et etiam noſti, quæ fecerit mihi Ioab filius Seruiah, &*
quæ fecerit duobus principibus exercituum Iſrael, Abner
filio Ner, & Hamaſa filio Iether, quos occidit , & poſuit
ſanguines belli in pace , & dedit ſanguines belli in bal-
theo ſuo qui erat in lumbis ſuis, & in calciamento ſuo,
quod erat in pedibus ſuis.
6 *Facieſque iuxta ſapientiam tuam, & non deſcendere fa-*
cies caniciem eius pacifice ad ſepulchrum.
7 *Filiis autem Barzillai Ghilhadita facies miſericor-*
diam, & erunt inter conuiuas menſæ tuæ; quia ſic acceſ-
ſerunt ad me dum fugerem à facie Abſalom fratris tui.
8 *Et ecce tecum eſt Simhi filius Ghera filij Iemini de*
Bachurim qui maledixit mihi maledictione vehementi in
die qua pergebam ad Machanam, & ipſe deſcendit in oc-
curſum meum de Iarden, & iuraui ei per Dominum, di-
cendo: Non mori faciam te gladio.
9 *Et nunc ne innocentem dimittas, quia vir ſapiens es,*
& noſti quæ facias ei , & deſcendere facies caniciem eius
cum ſanguine ad ſepulchrum.
10 *Et dormiuit Dauid cum patribus ſuis , & ſepultus eſt*
in ciuitate Dauid.
11 *Dies autem quibus regnauit ſuper Iſrael fuere qua-*
draginta anni : in Chebron regnauit ſeptem annis, & Ie-
ruſalaim regnauit triginta & tribus annis.
12 *Selomoh autem ſedit ſuper ſolium Dauid patris ſui, &*
firmatum eſt regnum eius valde.
13 *Venit autem Adoniiahu filius Chagith ad Bathſebah*
matrem Selomoh, & dixit Bathſebah : Num pacificus eſt
ingreſſus tuus? Dixitque: Pacificus.
14 *Et ait : Verbum mihi eſt ad te : Et dixit: Loquere. Et*
dixit:
15 *Tu noſti quia meum erat regnum, & ſuper me poſue-*
runt omnis Iſrael facies ſuas, vt regnarem, & verſum eſt
regnum, & fuit fratri meo: à Domino enim fuerat ei.
16 *Et nunc petitionem vnam poſtulo à te : ne auertere*
facias faciem meam: Et dixit ad eum: Loquere.
17 *Et dixit: Dic obſecro Selomoh regi: (non enim auertere*
faciet faciem tuam) vt det mihi Abiſagh Sunamitem
vxorem.
18 *Dixitque Bathſebah: Bene, ego loquar pro te ad regem.*
19 *Et venit Bathſebah ad regem Selomoh , vt loqueretur*
ei pro Adoniiahu : & ſurrexit rex in occurſum eius , &
incuruauit ſe ei , & ſedit ſuper ſolium ſuum , & poſuit
ſolium matri regis, & ſedit ad dexteram eius.

Tranſl. ex Septuag.

2 Ego quidem vado in via vniuerſæ terræ,& confortaberis, & eris in virum:

3 Et cuſtodies cuſtodiam Domini Dei tui, ad ambulandum in vijs eius, cuſtodiendo mandata eius, & iuſtificationes, & iudicia,quæ ſcripta ſunt in lege Moyſi,vt intelligas,quæ facies ſecundum omnia quæcumque mandauero tibi:

4 Vt ſtabiliat Dominus verbum ſuum,quod locutus eſt,dicens:Si cuſtodierint filij tui viam ſuam ad ambulandum coram me in veritate, in toto corde ſuo, dicens : Non exterminabitur tibi vir deſuper throno Iſrael.

5 Et etiam tu noſti , quæcumque fecit mihi Ioab filius Saruiæ,quæcumque fecit duobus principibus virtutum Iſrael,Abenner filio Ner. & Ameſſai filio Iether,& interfecit eos,& poſuit ſanguines belli in pace,& dedit ſanguinem innocentem in zona ſua, quæ in lumbo ſuo,& in calceamento ſuo. quod in pede ſuo.

6 Et facies ſecundum ſapientiam tuam,& non deduces canitiem eius in pace ad infernum.

7 Et filijs Berzelli Galaaditę facies miſericordiam, & erunt in comedentibus menſam tuam,quoniam ſic appropinquarunt mihi in fugiendo me à facie Abeſſalom fratris tui.

8 Et ecce tecum Semei filius Gera filius Iemeni è Baurim,& ipſe maledixit me maledictionem acerbam die,qua ibam in caſtra:& ipſe deſcendit in occurſum meum in Iordanem, & iuraui ei in Domino,dicens : Si interficiam te in gladio.

9 Et non iuſtificabis eum, quoniam vir ſapiens es tu, & cognoſces , quæ facies ei , & deduces canitiem eius in ſanguine ad infernum.

10 Et dormiuit Dauid cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in ciuitate Dauid.

11 Et dies,quibus regnauit Dauid ſuper Iſrael,quadraginta anni, in Chebron regnauit ſeptem annos, & in Hieruſalem triginta tres annos.

12 Et Salomon ſedit ſuper thronum Dauid patris ſui, & paratum fuit regnum eius valde.

13 Et intrauit Adonias filius Aggith ad Berſabee matrem Salomon,&adorauit eam.At illa dixit:Pax introitus tuus?Et dixit:Pax.

14 Verbum mihi ad te,& dixit ei: Loquere Et dixit ad eam:

15 Tu noſti , quia mihi erat regnum , & ſuper me poſuerat omnis Iſrael faciem ſuam in regem , & verſum fuit regnum,& factum eſt fratri meo,quoniam à Domino factum eſt ei.

16 Et nunc petitionem vnam peto à te , ne auertas faciem tuam,& dixit ei Berſabee:Loquere. Et dixit ad eam:

17 Dic nunc ad Salomon regem , quia non auertet faciem tuam à te & dabit mihi Abiſag Somanitem in vxorem.

18 Et dixit Berſabee:Recte. Ego loquar pro te regi.

19 Et intrauit Berſabee ad regem Salomon ad loquendum ei pro Adonia , & exurrexit rex in obuiam ei , & oſculatus eſt eam , & ſedit ſuper thronum,& poſitus eſt thronus matri regis , & ſedit à dextris eius.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

2 *Ego abeo per viam vniuerſæ terræ: confortare, & eſto vir.*

3 *Et cuſtodi cuſtodiam Iehouæ Dei tui , vt ambules in viis eius, vt cuſtodias decreta eius, præcepta eius, & iudicia eius, atque teſtimonia eius, ſicut ſcriptum eſt in Lege Moſeh, vt proſpera reddas quæcunque feceris & omnia ad quæ te verteris:*

4 *Vt confirmet Iehouah verbum ſuum quod loquutus eſt mihi, dicendo, Si cuſtodierint filij tui viam ſuam, ambulando coram me in veritate, in toto corde ſuo , & in tota anima ſua, dicendo inquam, Non abſcindetur tibi vir de ſolio Iſrael.*

5 *Et etiam tu noſti quæ fecit mihi Ioab filius Seruiah, id eſt,quæ fecit duobus principibus exercituum Iſrael, Abner filio Ner , & Amaſa filio Iether , quos occidit , & poſuit ſanguines belli in pace: poſuit inquam ſanguines belli in balteo ſuo qui erat in lumbis ſuis, & in calceamento ſuo quod erat in pedibus ſuis.*

6 *Facies ergo iuxta ſapientiam tuam, & non deduces canitiem eius pacificè ad ſepulchrum.*

7 *Filiis autem Barzillai Giladitæ facies miſericordiam, & ſint inter conuiuas menſæ tuæ: quia ſic acceſſerunt ad me dum fugerem à facie Abſalom fratris tui.*

8 *Ecce præterea tecum eſt Simi filius Gera filij Iemini de Bahurim, & ipſe maledixit mihi maledictione vehementi eo die quo ibam in Mahanaim: at ipſe tamen deſcendit in occurſum mei ad Iarden & iuraui ei per Iehouam, dicendo, Non te interficiam gladio.*

9 *Nunc autem ne innocentem dimittas eum: & quum ſis vir prudens, noſti quæ facturus ſis ei,vt deducas canitiem eius cum ſanguine ad ſepulchrum.*

10 *Dormiuit itaque Dauid cum patribus ſuis,& ſepultus eſt in Ciuitate Dauidis.*

11 *Dies autem quibus regnauit Dauid ſuper Iſraelem, fuere quadraginta anni : in Hebron regnauit ſeptem annis, & in Ieruſalaim regnauit triginta tribus annis.*

12 *Selomoh igitur ſedit ſuper ſolium Dauidis patris ſui, & firmatum eſt regnum eius valde.*

13 *Venit autem Adoniiahu filius Haggith ad Bath-ſeba matrem Selomoh: & illa dixit , Pacificuſne eſt ingreſſus tuus? Qui reſpondit, Pacificus.*

14 *Præterea ait , Verbum mihi eſt ad te. Ipſa dixit , Loquere.*

15 *Tum dixit ille, Tu noſti quod meum erat regnum , & ſuper me poſuerat vniuerſus Iſrael faciem ſuam, vt regnarem : ſed tralatum eſt regnum, fuitque fratris mei : à Iehoua enim fuit ipſius.*

16 *Nunc autem petitionem vnam ego poſtulo abs te , ne reuerti facias faciem meam. Illa dixit ei, Loquere.*

17 *Et ille ait, Dic obſecro Selomoh regi (non enim reuerti faciet faciem tuam) vt det mihi Abiſag Sunamithidem in vxorem.*

18 *Reſpondit Bath-ſeba , Bene ego loquar pro te ad Regem.*

19 *Venit itaque Bath-ſeba ad regem Selomoh vt loqueretur ei pro Adoniiahu: & aſſurrexit rex in occurſum eius: qui quum incuruaſſet ſe illi, ſedit ſuper ſolium ſuum,& poſuit ſolium matri ſuæ: quæ ſedit ad dexteram eius.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Dixitque ei:Petitionem vnam paruulam ego deprecor à te, ne confundas faciem meam. Et dixit ei rex:Pete mater mea:neque enim fas eſt vt auertam faciem tuam.

Quæ ait:Detur Abiſag Sunamitis Adoniæ fratri tuo vxor.

Reſponditque rex Salomon, & dixit matri ſuæ; Quare poſtulas Abiſag Sunamitidem Adoniæ? poſtula ei & regnum:ipſe eſt enim frater meus maior me, & habet Abiathar ſacerdotem, & Ioab filium Saruiæ.

Iurauit itaque rex Salomon per Dominum, dicens:Hæc faciat mihi Deus,& hęc addat,quia contra animam ſuam locutus eſt Adonias verbum hoc.

Et nunc viuit Dominus,qui firmauit me,& collocauit me ſuper ſolium Dauid patris mei, & qui fecit mihi domum,ſicut locutus eſt,quia hodie occidetur Adonias.

Miſitque rex Salomon per manum Banaiæ filij Ioiadæ,qui interfecit eum,& mortuus eſt.

Abiathar quoque ſacerdoti dixit rex: Vade in Anathoth ad agrum tuum,equidem vir mortis es: ſed hodie te non interficiam, quia portaſti arcam Domini Dei coram Dauid patre meo,& ſuſtinuiſti laborem in omnibus, in quibus laborauit pater meus.

1.Re.2.31. Eiecit ergo Salomon Abiathar, vt non eſſet ſacerdos Domini, ⋆ vt impleretur ſermo Domini, quem locutus eſt ſuper domum Heli in Silo.

Venit autem nuncius ad Ioab, quod Ioab declinaſſet poſt Adoniam, & poſt Salomonem non declinaſſet: fugit ergo Ioab in tabernaculum Domini,& apprehendit cornu altaris.

Nunciatumque eſt regi Salomoni, quod fugiſſet Ioab in tabernaculum Domini, & eſſet iuxta altare:miſitque Salomon Banaiam filium Ioiodæ, dicens:Vade,interfice eum.

Et venit Banaias ad tabernaculum Domini, & dixit ei:Hæc dicit rex:Egredere. Qui ait:Non egrediar,ſed hic moriar. Renunciauit Banaias regi ſermonem,dicens:Hęc locutus eſt Ioab,& hęc reſpondit mihi.

Dixitque ei rex:Fac ſicut locutus eſt?& interfice eum, & ſepeli, & amouebis ſanguinem innocentem,qui effuſus eſt à Ioab, à me, & à domo patris mei.

2.Re.3.27. *2.Re.20.9.* Et reddet Dominus ſanguinem eius ſuper caput eius quia interfecit duos viros iuſtos, melioreſque ſe:& occidit eos gladio, patre meo Dauid ignorante,⋆ Abner filium Ner principem militiæ Iſrael, & ⋆ Amaſam filium Iether principem exercitus Iuda:

Et reuertetur ſanguis illorum in caput Ioab, & in caput ſeminis eius in ſempiternum. Dauid autem & ſemini eius, & domui, & throno illius ſit pax vſque in æternum à Domino.

Aſcendit itaque Banaias filius Ioiadæ, & aggreſſus eum interfecit: ſepultuſque eſt in domo ſua in deſerto.

Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.

20 *Et ait: Petitionem vnam paruam ego peto à te, ne auertere facias faciem meam: Dixitque rex: Pete mater mea: non enim auertere faciam faciem tuam.*

21 *Et ait: Detur Abiſagh Sunamitis Adoniiahu fratri tuo vxor.*

22 *Et reſpondit Rex Selomoh, & dixit matri ſuæ: Et quare tu poſtulas Abiſagh Sunamitem, pro Adoniiahu? pete pro eo regnum: ipſe enim frater meus maior eſt, & ei eſt Abiathar ſacerdos, & Ioab filius Seruiah.*

23 *Et iurauit rex Selomoh per Dominum, dicendo: Sic faciat mihi Deus, & ſic addat, quia contra animam ſuam locutus eſt Adoniiahu verbum hoc.*

24 *Et nunc viuit Dominus qui firmauit me, & ſedere fecit me ſuper thronum Dauid patris mei, & qui fecit mihi domum, ſicut locutus eſt, quia hodie morietur Adoniiahu.*

25 *Et miſit rex Selomoh per manum Benaiahu filij Iehoiadah, & interfecit eum, & mortuus eſt.*

26 *Et ad Ebiathar ſacerdotem dixit rex: In Hanathoh vade ad agrum tuum, quia vir obnoxius morti es, & in die hac non interficiam te, quia portaſti arcam Domini Dei ante Dauid patrem meum, & quia afflictus fuiſti in omnibus in quibus afflictus fuit pater meus.*

27 *Et eiecit Selomoh Ebiathar, ne eſſet ſacerdos Domini, vt impleretur verbum Domini, quod locutus fuerat ſuper domum Heli in Siloh.*

28 *Et fama venit vſque ad Ioab, quia Ioab declinauerat poſt Adoniiahu, & poſt Abſalom non declinauerat, & fugit Ioab ad tabernaculum Domini, & apprehendit cornua altaris.*

29 *Et nunciatum eſt regi Selomoh, quod fugiſſet Ioab ad tabernaculum Domini, & ecce eſt apud altare: miſitque Selomoh Benaiahu filium Ioiadah dicendo: Vade interfice eum.*

30 *Et venit Benaiahu ad tabernaculum Domini, dixitque ad eum: Sic dixit rex: Egredere. Et dixit: Nequaquam, ſed hic moriar, & retulit Benaiahu regi verbum, dicendo: Sic locutus eſt Ioab, & ſic reſpondit mihi.*

31 *Dixitque ei rex: Fac ſicut locutus eſt, & interfice eum, & ſepelies eum, & remouebis ſanguines gratis quos effudit Ioab à me, & à domo patris mei.*

32 *Et reddet Dominus ſanguinem eius ſuper caput eius, quia aggreſſus eſt duos viros iuſtiores, & meliores ſe: & occidit eos gladio, & pater meus Dauid neſciuit; Abner videlicet filium Ner principem exercitus Iſrael, & Hamaſa filium Iether principem militiæ Iehudah.*

33 *Et reuertentur ſanguines eorum in caput Ioab, & in caput ſeminis eius in æternum: Dauid autem & ſemini eius, & domui eius, & throno eius ſit pax vſque in ſeculum à Domino.*

34 *Et aſcendit Benaiahu filius Ioiadah, & aggreſſus eſt eum, & interfecit eum: ſepultuſque eſt in domo ſua in deſerto.*

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit ei:Petitionem vnam paruam ego peto à te,ne auferas faciem meam,& dixit ei rex:Pete mater mea,& non auertam te.

Et dixit:Detur,quęſo,Abiſag Somanites Adonię fratri tuo in vxorem,

Et reſpondit rex Salomon, & dixit matri ſuæ:Et vt quid tu petijſti Abiſag Adoniæ? Et pete ei regnum, quoniam hic frater meus magnus ſuper me, & ei Abiathar ſacerdos, & ei Ioab filius Saruiæ princeps militiæ amicus.

Et iurauit rex Salomon per dominum, dicens: Hæc vero faciat mihi Deus,& hæc adijciat, quoniam contra animam ſuam locutus eſt Adonias verbum hoc:

Et nunc viuit Dominus,qui parauit me, & poſuit me ſuper thronum Dauid patris mei, & ipſe fecit mihi domum,ſicut locutus eſt Dominus,quia hodie occidetur Adonias.

Et miſit rex Salomon in manu Banææ filij Iodae,& ſuſtulit illum,& mortuus eſt Adonias in die illa.

Et Abiathar ſacerdoti dixit rex;Recurre in Anathoth in agrum tuum, quoniam vir mortis es tu in die hac, & non interficiam te, quia portaſti arcam teſtamenti Domini coram patre meo, quia afflictus fuiſti omnibus in quibus afflictus eſt pater meus.

Et eiecit Salomon Abiathar, ne eſſet ſacerdos Domini,ad implendum verbum Domini,quod locutus eſt ſuper domum Heli in Selom.

Et rumor venit vſque ad Ioab filium Saruiæ, quoniam fuerat inclinans poſt Adoniam, & poſt Salomon non inclinauerat, & fugit Ioab in tabernaculum Domini,& tenuit cornua altaris.

Et nunciatum eſt Salomon, dicentes:Quia fugit Ioab in tabernaculum Domini, & ecce tenet cornua altaris,& miſit Salomon rex ad Ioab, dicens: Quid factum eſt,tibi,quia fugiſti ad altare?& dixit Ioab,Quoniam timui à facie tua,& fugi ad Dominum,& miſit Salomon ipſum Banęu filium Iodae, dicens:Vade,& tolle eum, & ſepeli eum.

Et venit Banæas filius Iodae ad Ioab in tabernaculum teſtimonij, & dixit ei:Hæc dicit rex: Egredere.Et dixit Ioab Non egrediar,quoniam hic moriar, & reuertit Banæas filius Iodae, & dixit regi, dicens:Hæc locutus eſt Ioab,& hęc reſpondit mihi.

Et dixit ei rex:Vade,& fac ei ſicut dixit, & tolle eum, & ſepelies eum, & amouebis hodie ſanguinem, quem gratis effudit, à me, & à domo patris mei.

Et reuerti fecit Dominus ſanguinem iniuſtitiæ eius in caput eius, quia occurrit duobus hominibus iuſtis, & bonis ſuper eum, & interfecit eos in gladio, (& pater meus ignorauit ſanguinem eorum.)Abenner filium Ner ducem militiæ Iſrael, & Ameſſa filium Iether ducem militiæ Iuda.

Et reuerſi ſunt ſanguines eorum in caput eius, & in caput ſeminis tui in ſæculum,& Dauid,& ſemini eius, & domui eius & throno eius fiat pax vſque in ſæculum à Domino.

Et aſcendit Banæas filius Iodae,& occurrit ei,& interfecit eum, & ſepeliuit eum in domo eius in deſerto.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

20 *Illa ait, Petitionem vnam paruam ego peto à te, ne reuerti facias faciem meam. Dixitque ei Rex, Pete mater mea: non enim reuerti faciam faciem tuam.*

21 *Quæ dixit, Detur Abiſag Sunamithis ipſi Adoniiahu fratri tuo in vxorem.*

22 *Tunc reſpondit Rex Selomoh, ac dixit matri ſuæ, ſed quare tu poſtulas Abiſag Sunamithidem pro Adoniiahu? poſtula pro eo regnum. ipſe enim frater meus maior natu me eſt, & illi eſt Ebiathar ſacerdos & Ioab filius Seruiah.*

23 *Et iurauit Rex Selomoh per Iehouam, dicendo, Sic faciat mihi Deus, & ſic addat, quod contra animam ſuam loquutus eſt Adoniiahu verbum hoc.*

24 *Nunc igitur viuit Iehouah qui confirmauit me, atque ſedere fecit me ſuper thronum Dauidis patris mei, & qui fecit mihi domum ſicut dixerat, quod hodie interficietur Adoniiahu.*

25 *Miſit ergo rex Selomoh per manum Benaiahu filij Iehoiadah, & irruit in eum, mortuuſq; eſt.*

26 *Et ad Ebiathar ſacerdotem dixit Rex, in Anathoth vade ad agros tuos, quia vir mortis es: verum hodie non interficiam te, quia portaſti arcam Domini Iehouæ ante Dauidem patrem meum: deinde quia afflictus fuiſti in omnibus in quibus afflictus fuit pater meus.*

27 *Et eiecit Selomoh Ebiathar ne eſſet ſacerdos Iehouæ: vt adimpleret verbum Iehouæ quod loquutus fuerat ſuper domum Eli in Siloh.*

28 *Peruenit autem fama vſque ad Ioab (qui Ioab declinauerat poſt Adoniiah, & poſt Abſalom non declinauerat) & fugit Ioab ad tabernaculum Iehouæ, & apprehendit cornua altaris.*

29 *Renuntiatum vero eſt regi Selomoh quod fugiſſet Ioab ad tabernaculum Iehouæ.Et ecce, inquiunt,eſt apud altare. miſitque Selomoh Benaiahu filium Iehoiadah,dicendo, Vade, irrue in eum.*

30 *Et venit Benaiahu ad tabernaculum Iehouæ, dixitque ei, Sic dixit Rex, Egredere. Cui reſpondit, Nequaquam, ſed hic potius moriar. Et pertulit Benaiahu Regi verbum dicendo, Sic loquutus eſt Ioab, & ſic reſpondit mihi.*

31 *Dixitque ei Rex, Fac ſicut loquutus eſt, & irrue in eum, & ſepeli eum: & auferas ſanguinem gratis effuſum,quem effudit Ioab, à me & à domo patris mei.*

32 *Et reddet Iehouah ſanguinem eius ſuper caput eius: quia aggreſſus eſt duos viros iuſtiores & meliores ſe, occiditq; eos gladio, & pater meus Dauid neſciebat, Abner videlicet filium Ner principem exercitus Iſraelis, & Amaſa filium Iether principem militiæ Iehudah.*

33 *Reuertetur itaque ſanguis eorum in caput Ioab.& in caput ſeminis eius in æternum: Dauidi autem & ſemini eius, & domui eius, & throno eius ſit pax vſque in ſeculum à Iehoua.*

34 *Aſcendit itaque Benaiahu filius Ioboiada, & irruit in eum, & interfecit eum, ſepultuſque eſt in domo ſua in deſerto.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

35 Et conſtituit rex Banaiam filium Ioiadæ pro eo ſuper exercitum, & Sadoc ſacerdotem poſuit pro Abiathar.

36 Miſit quoque rex, & vocauit Semei, dixitque ei: Ædifica tibi domum in Ieruſalem, & habita ibi: & non egredieris inde huc, atque illuc.

37 Quacumque autem die egreſſus fueris, & tranſieris torrentem Cedron, ſcito te interficiendum: ſanguis tuus erit ſuper caput tuum.

38 Dixitque Semei regi: Bonus ſermo, ſicut locutus eſt dominus meus rex, ſic faciet ſeruus tuus. Habitauit itaque Semei in Ieruſalem diebus multis.

39 Factum eſt autem poſt annos tres vt fugerent ſerui Semei ad Achis filium Maacha regem Geth: nunciatumque eſt Semei quod ſerui eius iſſent in Geth.

40 Et ſurrexit Semei, & ſtrauit aſinum ſuum iuitque ad Achis in Geth ad requirendum ſeruos ſuos, & adduxit eos de Geth.

41 Nunciatum eſt autem Salomoni quod iſſet Semei in Geth de Ieruſalem, & rediſſet.

42 Et mittens vocauit eum, dixitque illi: Nonne teſtificatus ſum tibi per Dominum, & prædixi tibi: Quacumque die egreſſus, ieris huc & illud, ſcito te eſſe moriturum? Et reſpondiſti mihi: Bonus ſermo, quem audiui:

43 Quare ergo non cuſtodiſti iuſiurandum Domini, & præceptum quod præceperam tibi?

44 Dixitque rex ad Semei: Tu noſti omne malum, cuius tibi conſcium eſt cor tuum, quod feciſti Dauid patri meo: reddidit Dominus malitiam tuam in caput tuum.

45 Et rex Salomon benedictus, & thronus Dauid erit ſtabilis coram Domino vſque in ſempiternum.

46 Iuſſit itaque rex Banaiæ filio Ioiadæ: qui egreſſus, percuſſit eum, & mortuus eſt.

CAP. III.

2. Par. 1. 1.

1 Confirmatum eſt igitur regnum in manu Salomonis, & affinitate coniunctus eſt Pharaoni regi Ægypti: accepit namque filiam eius, & adduxit in ciuitatem Dauid, donec compleret ædificans domum ſuam, & domum Domini, & murum Ieruſalem per circuitum.

2 Attamen populus immolabat in excelſis: non enim ædificatum erat templum nomini Domini vſque in diem illum.

3 Dilexit autem Salomon Dominum, ambulans in præceptis Dauid patris ſui, excepto quod in excelſis immolabat, & accendebat thymiama.

4 a Abijt itaque in Gabaon, vt immolaret ibi: illud quippe erat excelſum maximum: mille hoſtias in holocauſtum obtulit Salomon ſuper altare illud in Gabaon.

5 Apparuit autem Dominus Salomoni per ſomnium nocte, dicens: Poſtula quod vis vt dem tibi.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

35 *Et poſuit rex Benaiahu filium Ioiadah pro eo ſuper exercitum, & Sadoc ſacerdotem poſuit rex pro Ebiathar.*

36 *Et miſit rex, & vocauit Simhi: Dixitq́; ei: Ædifica tibi domum in Ieruſalaim & habitabis ibi: & non egredieris inde huc, & illuc.*

37 *Et erit in die qua egreſſus fueris, & tranſieris torrentem Chidron, ſciendo ſcias quod moriendo morieris: ſanguis tuus erit in caput tuum.*

38 *Dixitq́; Simhi ad regem: Bonum eſt verbum, ſicut locutus eſt dominus meus rex, ſic faciet ſeruus tuus: Et manſit Simhi in Ieruſalaim diebus multis.*

39 *Et fuit, in fine trium annorum fugerunt duo ſerui Simhi ad Achis filium Mahachah regem Ghath, & nunciauerunt Simhi dicendo: Ecce ſerui tui ſunt in Ghath.*

40 *Et ſurrexit Simhi, & ſtrauit aſinum ſuum, & abiit in Ghath ad Achis, vt quæreret ſeruos ſuos, & abiit Simhi, & adduxit ſeruos ſuos de Ghath.*

41 *Nunciatum eſt autem Selomoh quod iuiſſet Simhi de Ieruſalaim in Ghath, & reuerſus eſſet.*

42 *Et miſit rex, & vocauit Simhi, dixitque ad eum: Nonne iuraui tibi per Dominum, & teſtificatus ſum tibi dicendo, in die qua egreſſus fueris, & abieris huc, & illuc, ſciendo ſcias quod moriendo morieris: Et dixiſti mihi bonum eſt verbum quod audiui?*

43 *Et quare non cuſtodiſti iuſiurandum Domini, & præceptum quod præcepi tibi?*

44 *Dixitque rex ad Simhi: Tu noſti omne malum, quod nouit cor tuum, quod feciſti Dauid patri meo: Reddidit autem Dominus malum tuum in caput tuum.*

45 *Et rex Selomoh benedictus, & thronus Dauid ſit ſtabilis coram Domino vſque in ſæculum.*

46 *Et præcepit rex Benaiahu filio Ioiadah, & egreſſus eſt, & interfecit eum, & mortuus eſt.*

CAP. III.

1 **ET regnum confirmatum* eſt in manu Selomoh, * & affinitate coniunctus Selomoh Parhoh regi Ægypti, & accepit filiam Parhoh, & adduxit eam in ciuitatem Dauid, donec finiret ædificare domum ſuam, & domum Domini, & murum Ieruſalaim per circuitum.*

* Quæ duobus aſteris clauduntur, in tranſl. Sanct. Pagn. habentur in fin. ſuperioris cap.

2 *Attamen populus immolabat in excelſis, quia non erat ædificata domus nomini Domini vſque ad dies illos.*

3 *Dilexit autem Selomoh Dominum, ambulando in præceptis Dauid patris ſui, tantum in excelſis immolabat, & ſuffiebat.*

4 *Et iuit rex in Ghibhon, vt immolaret ibi, quia ipſum erat excelſum magnum: mille holocauſta obtulit Selomoh ſuper altare illud.*

5 *In Ghibhon viſus eſt Dominus Selomoh in ſomnis noctis: dixitque Deus: Poſtula quicquid vis, & dabo tibi.*

Dixit-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

35 Et dedit rex ipſum Banæu filium Iodae pro eo ſuper exercitum, & regnum dirigebatur in Hieruſalem, & Sadoc ſacerdotem dedit eum rex in ſacerdotem primum pro Abiathar.

* Hæc quæ hic ponuntur à n. 36. vſq; ad fin. cap. in Bibl. Septua. Rom. habentur c. ſequ. poſt n. notato aſteriſco.

36 * Et vocauit rex Semei, & dixit ei: Ædifica tibi domum in Hieruſalem, & ſede ibi, & non egredieris inde vſque.

37 Et erit in die exitus tui, & tranſieris torrentem Cedron, cognoſcens cognoſces, quia morte morieris: ſanguis tuus erit ſuper caput tuum, & adiurauit eum rex in die illa.

38 Et dixit Semei ad regem: Bonum eſt verbum quod locutus es domine mi rex, ſic faciet ſeruus tuus, & ſedit Semei in Hieruſalem tres annos.

39 Et factum eſt poſt tres annos, & aufugerunt duo ſerui Semei ad Anchus filium Maacha regem Geth, & annunciatum eſt Semei dicentes: Ecce ſerui tui in Geth.

40 Et ſurrexit Semei, & inſtrauit aſinum ſuum, & iuit in Geth ad Anchus ad exquirendum ſeruos ſuos, & iuit Semei, & duxit ſeruos ſuos è Geth.

41 Et nunciatum eſt Salomon dicentes: Quia iuit Semei de Hieruſalem in Geth, & reduxit ſeruos ſuos.

42 Et miſit rex, & vocauit Semei, & dixit ad eum: Nonne adiuraui te per Dominum, & conteſtatus ſum tibi dicens: In quacumque die exieris de Hieruſalem, & ieris in dextra, vel ſiniſtra cognoſcens cognoſces, quia morte morieris.

43 Et quid non cuſtodiſti iuramentum Domini, & mandatum, quod mandaui contra te?

44 Et dixit rex ad Semei: Tu noſti omne malum tuum, quod nouit cor tuum quæ feciſti Dauid patri meo, & retribuit Dominus malum tuum in caput tuum.

45 Et rex Salomon benedictus, & thronus Dauid erit paratus coram Domino in ſæculum.

46 Et mandauit rex Salomon Banææ filio Iodæ & egreſſus eſt, & ſuſtulit illum.

CAP. III.

* Hæc quæ in princ. ca. aſteris clauduntur & vir quodã modo ridere noſtræ vulgatę in trãſ. ex Sept. Rom. hīc c. ſuperiori poſt n. 35. loco notato aſteriſco, & in hoc c. repetuntur hic.

1 * ET Salomon filius Dauid regnauit ſuper Iſrael, & Iuda in Hieruſalem, * & accepit filiam Pharaonis, & introduxit eam in ciuitatem Dauid, quoaduſque ipſe conſummaſſet ædificare domum ſuam, & domum Domini in primis, & murum Hieruſalem in circuitu.

2 Verumtamen populus erant adolentes in excelſis, quoniam non erat ędificata domus Domino vſque nunc.

3 Et dilexit Salomon Dominum, eundo in præceptis Dauid patris ſui: Tantummodo in excelſis ſacrificabat, & adolebat.

4 Et ſurrexit, & iuit in Gabaon ad ſacrificandum ibi, quoniam ipſum erat excelſiſſimũ, & magnum: Millenariam holocauſtoſim obtulit Salomon ſuper altare in Gabaon.

5 Et apparuit Dominns ipſi Salomon in ſomno nocte, & dixit Dominus ad Salomon: Pete aliquam petitionem tibi.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

35 *Poſuit vero Rex ipſum Benaiahu filium Iehoiadæ pro eo ſuper exercitum, & Sadoc ſacerdotem poſuit Rex pro Ebiathar.*

36 *Poſt hæc miſit Rex, & accerſiuit Simi, dixitq́; ei, Ædifica tibi domum in Ieruſalaim, & habita ibi, nec egrediaris inde huc aut illuc.*

37 *Erit nanque, die quo egreſſus fueris, & tranſieris torrentem Cidron, certo ſcias te moriturum: ſanguis tuus erit in caput tuum.*

38 *Et ait Simi ad regem, Bonum eſt verbum: ſicut loquutus eſt dominus meus Rex, ſic faciet ſeruus tuus. Et manſit Simi in Ieruſalaim diebus multis.*

39 *Fuit autem, in fine trium annorum aufugerunt duo ſerui Simi ad Achis filium Maachah regem Gath: & renuntiauerunt quidam ipſi Simi dicendo, En ſerui tui ſunt in Gath.*

40 *Et ſurgens Simi, ſtrauit aſinum ſuum, & abiit in Gath ad Achis, vt requireret ſeruos ſuos: abiit inquam Simi, & reduxit ſeruos ſuos de Gath.*

41 *Nuntiatum eſt autem ipſi Selomoh quod abiiſſet Simi de Ieruſalaim in Gath, & reuerſus eſſet.*

42 *Tum miſit Rex, & accerſiuit Simi, dixitque illi, Nonne adiuraui te per Iehouam, & proteſtatus ſum tibi, dicendo, In die qua egreſſus fueris, & abieris huc aut illuc, certo ſcias quod moriendo morieris? Et dixiſti mihi, Bonum eſt verbum. audiui.*

43 *Quare ergo non cuſtodiſti iuſiurandum Iehouæ, & præceptum quod præcepi tibi?*

44 *Dixit præterea Rex ad Simi, Tu noſti omne malum cuius conſcium eſt cor tuum, quod feciſti Dauidi patri meo: reuerti autem facit Iehouah malum tuum in caput tuum:*

45 *Rex autem Selomoh benedictus, & thronus Dauidis ſit ſtabilis coram Iehoua vſque in ſæculum.*

46 *Præcepit itaque rex ipſi Benaiahu filio Iehoiada: qui egreſſus eſt, & irruit in eum, ac mortuus eſt: & regnum confirmatum fuit in manu Selomoh.*

CAP. III.

1 *AFfinitate autem coniunctus eſt Selomoh ipſi Paroh regi Ægypti, & accepit filiam Paroh, adduxitq́; eam in Ciuitatem Dauidis, donec compleret ædificare domum ſuam, & domum Iehouæ, murumq́; Ieruſalaim per circuitum.*

2 *Tantummòdo populus immolabat in excelſis, quia non erat ædificata domus nomini Iehouæ vſque ad dies illos.*

3 *Dilexit autem Selomoh Iehouam ambulando in præceptis Dauidis patris ſui: tantum in excelſis immolabat, & ſuffiebat.*

4 *Ibat autem Rex in Gibon, vt immolaret illic, quia ipſum erat excelſum maximum: mille holocauſta obtulit Selomoh ſuper altare illud.*

5 *In Gibon viſus eſt Iehouah ipſi Selomoh in ſomniis nocte, dixitque Deus, Poſtula quod vis vt dem tibi.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Et ait Salomon: Tu feciſti cum ſeruo tuo Dauid patre meo miſericordiam magnam, ſicut ambulauit in conſpectu tuo in veritate, & iuſtitia, & recto corde tecum: cuſtodiſti ei miſericordiam tuam grandem, & dediſti ei filium ſedentem ſuper thronum eius, ſicut eſt hodie.	6	*Dixitq́; Selomoh: Tu feciſti cum ſeruo tuo Dauid patre meo miſericordiam magnam, ſicut ambulauit coram te in veritate, & in iuſtitia, & in rectitudine cordis tecum, & cuſtodiſti miſericordiam magnam iſtam: & dediſti ei filium ſedentem ſuper thronum eius ſecundum diem hanc.*
Et nunc Domine Deus, tu regnare feciſti ſeruum tuum pro Dauid patre meo: ego autem ſum puer paruulus, & ignorans egreſſum, & introitum meum.	7	*Et nunc Domine Deus tu regnare feciſti me ſeruum tuum pro Dauid patre meo: ego autem ſum puer paruus, non ſcio egredi, & ingredi.*
Et ſeruus tuus in medio eſt populi, quem elegiſti, populi infiniti, qui numerari & ſupputari non poteſt præ multitudine.	8	*Et ſeruus tuus eſt in medio populi tui, quem elegiſti, populi multi, qui non numerabitur nec ſupputabitur præ multitudine.*
* Dabis ergo ſeruo tuo cor docile, vt populum tuum iudicare poſſit, & diſcernere inter bonum & malum, quis enim poterit iudicare populum iſtum, populum tuum hunc multum? (2. Par. 10.)	9	*Dabiſq́; ſeruo tuo cor intelligens vt iudicet populum tuum, vt diſcernat inter bonum & malum: quis enim poterit iudicare populum tuum grauem iſtum?*
Placuit ergo ſermo coram Domino, quod Salomon poſtulaſſet huiuſcemodi rem.	10	*Et placuit verbum in oculis Domini, quod poſtulauerit Selomoh hoc.*
Et dixit Dominus Salomoni: Quia poſtulaſti verbum hoc, & non petiſti tibi dies multos, nec diuitias, aut animas inimicorum tuorum, ſed poſtulaſti tibi ſapientiam ad diſcernendum iudicium:	11	*Dixitque Deus ad eum. Pro eo quod poſtulaſti hoc, & non poſtulaſti tibi dies multos, nec poſtulaſti tibi diuitias, neque poſtulaſti animam inimicorum tuorum, ſed poſtulaſti tibi intelligentiam ad audiendum iudicium.*
Ecce feci tibi ſecundum ſermones tuos, & dedi tibi cor ſapiens, & intelligens, in tantum vt nullus ante te ſimilis tui fuerit, nec poſt te ſurrecturus ſit.	12	*Ecce feci iuxta verba tua, ecce dedi tibi cor ſapiens, & intelligens vt ſimilis tibi non fuerit ante te nec poſt te ſurrecturus ſit ſimilis tibi.*
* Sed & hęc, quę non poſtulaſti, dedi tibi: diuitias ſcilicet, & gloriam, vt nemo fuerit ſimilis tui in regibus cunctis retro diebus. (Sap. 7.11. Mat. 6. 9.)	13	*Et etiam quod non poſtulaſti dedi tibi, etiam diuitias, etiam gloriam vt non fuerit ſimilis tibi quiſquam inter reges omnibus diebus tuis.*
Si autem ambulaueris in vijs meis, & cuſtodieris præcepta mea, & mandata mea, ſicut ambulauit pater tuus: longos faciam dies tuos.	14	*Et ſi ambulaueris in viis meis, vt cuſtodias decreta mea, & præcepta mea, ſicut ambulauit Dauid pater tuus, longos faciam dies tuos.*
Igitur euigilauit Salomon, & intellexit quod eſſet ſomnium: cumque veniſſet Ieruſalem, ſtetit coram arca fœderis Domini, & obtulit holocauſta, & fecit victimas pacificas, & grande conuiuium vniuerſis famulis ſuis.	15	*Et euigilauit Selomoh, & ecce ſomnium: & venit in Ieruſalaim, & ſtetit coram arca fœderis Domini, & obtulit holocauſta, fecitq́; pacifica, & fecit conuiuium vniuerſis famulis ſuis.*
Tunc venerunt duæ mulieres meretrices ad regem, ſteteruntque coram eo,	16	*Tunc venerunt duæ mulieres meretrices ad regem, & ſteterunt coram eo.*
Quarum vna ait: Obſecro mi Domine: ego & mulier hæc habitabamus in domo vna, & peperi apud eam in cubiculo:	17	*Dixitq́; mulier vna, Obſecro domine mi: Ego & mulier iſta habitabamus in domo vna, & peperi apud eam in domo.*
Tertia autem die poſtquam ego peperi, peperit & hæc, & eramus ſimul, nulluſque alius nobiſcum in domo, exceptis nobis duabus.	18	*Et fuit, die tertia qua peperi, peperit etiam mulier hæc, & eramus pariter: non erat alienus nobiſcum in domo præter nos duas in domo.*
Mortuus eſt autem filius mulieris huius nocte: dormiens quippe oppreſſit eum.	19	*Mortuus eſt autem filius mulieris huius nocte: quia dormiebat ſuper eum.*
Et conſurgens intempeſtæ noctis ſilentio, tulit filium meum de latere meo ancillæ tuæ dormientis, & collocauit in ſinu ſuo: ſuum autem filium, qui erat mortuus, poſuit in ſinu meo.	20	*Et ſurrexit media nocte, & tulit filium meum, qui erat apud me. (Ancilla autem tua dormiebat,) & requieſcere fecit eum in ſinu ſuo.*
Cumque ſurrexiſſem mane vt darem lac filio meo, apparuit mortuus: quem diligentius intuens clara luce, deprehendi non eſſe meum quem genueram.	21	*Et ſurrexi mane, vt darem lac filio meo, & ecce mortuus erat. Et conſideraui eum mane, & ecce non erat filius meus, quem pepereram.*
Reſponditque altera mulier: Non eſt ita vt dicis, ſed filius tuus mortuus eſt, meus autem viuit. E contrario illa dicebat: Mentiris: filius quippe meus viuit, & filius tuus mortuus eſt. Atque in hunc modum contendebant coram rege.	22	*Dixitq́; mulier altera. Nequaquam, ſed filius meus viuit, & filius tuus mortuus eſt. Hæc autem dicebat: Non, ſed filius tuus mortuus eſt, & filius meus viuit. Et loquebantur coram rege.*
Tunc rex ait: Hæc dicit, Filius meus viuit, & filius tuus mortuus eſt. Et iſta reſpondit: Non, ſed filius tuus mortuus eſt, meus autem viuit.	23	*Dixitq́; rex: Hæc dicit: Hic eſt filius meus qui viuit, & filius tuus mortuus. Et hæc dicit: Nequaquam, ſed filius tuus mortuus eſt, & filius meus viuus.*
Dixit ergo rex: Afferte mihi gladium. Cumque attuliſſent gladium coram rege,	24	*Dixitq́; rex: Afferte gladium. Et attulerunt gladium coram rege.*

Di- *Dixit-*

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit Salomon: Tu feciſti cum ſeruo tuo Dauid patre meo miſericordiam magnã, ſicut tranſiuit coram te in veritate, & in iuſtitia, & in rectitudine cordis tecum, & cuſtodiſti ei miſericordiam magnam hanc, dare filium eius ſuper thronum eius, ſicut dies hæc.

Et nunc Domine Deus meus tu dediſti ſeruum tuum pro Dauid patre meo, & ego ſum puer paruus, & non noui exitum meum, & introitum meum.

Seruus autem tuus in medio populi tui, quem elegiſti populum multum, qui non numerabitur.

Et dabis ſeruo tuo cor ad audiendum, & dijudicandum populum tuum in iuſtitia, & ad intelligendum inter bonum, & malum, quoniam quis poterit iudicare populum tuum grauem hunc?

Et placuit coram Domino, quia petierat Salomon verbum hoc.

Et dixit Dominus ad eum: Pro eo, quod petijſti à me verbum hoc, & non petijſti tibi dies multos, & non petiiſti diuitias, neque petijſti animas inimicorum tuorum, ſed petijſti tibi intelligere ad exaudiendum iudicium;

Ecce feci iuxta verbum tuum. Ecce dedi tibi cor prudens: & ſapiens: ſicut tu, non fuit ante te: & poſt te non exurget ſimilis tibi.

Et quæ non petijſti, dedi tibi, & diuitias, & gloriam; ita vt non fuerit vir ſimilis tibi in regibus.

Et, ſi ambulaueris in via mea cuſtodiendo mandata mea, & præcepta mea, ſicut ambulauit Dauid pater tuus: & multiplicabo dies tuos.

Et expergefactus eſt Salomon: & ecce ſomnium. Et ſurrexit, & aduenit in Hieruſalem: & ſtetit ad faciem altaris quod ad faciem arcæ teſtamenti Domini in Sion: & obtulit holocauſtoſes, & fecit pacificas: & fecit conuiuium magnum ſibi, & omnibus pueris ſuis.

Tunc apparuerunt duæ mulieres meretrices regi, & ſteterunt coram eo.

Et dixit mulier vna: In me Domine. Ego, & mulier hæc habitabamus in domo vna: & peperimus in domo.

Et factum eſt in die tertia, cum ego peperiſſem, peperit & mulier hæc. Et nos ſimul: & non eſt vllus nobiſcum præter ambas nos in domo.

Et mortuus eſt filius mulieris huius nocte, quia incubuit ſuper eum.

Et ſurrexit media nocte, & ſumpſit filium meum ex vlnis meis: & collocauit eum in ſinu ſuo, & filium ſuum mortuum collocauit in ſinu meo.

Et ſurrexi mane ad lactandum filium meum: & ille erat mortuus. Et ecce conſideraui eum mane & ecce non erat filius meus, quem peperi.

Et dixit mulier altera: Nequaquam: ſed filius meus eſt, qui viuit: filius autem tuus, qui mortuus. Et loquutæ ſunt coram rege.

Et dixit rex eis: Tu dicis, hic filius meus, qui viuit, & filius huius eſt, qui mortuus. Et tu dicis: nequaquam, ſed filius meus eſt, qui viuit; & filius tuus, qui mortuus.

Et dixit rex: Sumite gladium. Et attulerunt gladium coram rege.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

6 *Et ait Selomoh, Tu feciſti cum ſeruo tuo Dauide patre meo miſericordiam magnam, ſicut ambulauit coram te in veritate & iuſtitia & rectitudine cordis tecum & ſeruaſti illi miſericordiam magnam iſtam, quod dederis ei filium ſedentem ſuper thronum eius ſecundum diem hanc.*

7 *Et nunc, ô Iehoua Deus meus tu conſtituiſti Regem me ſeruum tuum pro Dauide patre meo: ego vero puer ſum paruus, & neſcio egredi & ingredi.*

8 *Et ſeruus tuus eſt in medio populi tui quem elegiſti, populi multi, qui nec numerari, nec ſupputari poteſt præ multitudine.*

9 *Des ergo ſeruo tuo cor intelligens vt iudicet populum tuum, vt diſcernat inter bonum & malum. quis enim poterit iudicare populum tuum grauem iſtum?*

10 *Et placuit verbum in oculis Domini quod poſtulaſſet Selomoh hanc rem.*

11 *Dixit ergo Deus ad eum, Eo quod poſtulaſti hoc, & non poſtulaſti tibi dies multos, neque poſtulaſti tibi diuitias, neque poſtulaſti animam inimicorum tuorum, ſed poſtulaſti tibi intelligentiam ad audiendum iudicium:*

12 *Ecce feci iuxta verba tua, en dedi tibi cor ſapiens & intelligens, ita vt ſimilis tui non fuerit ante te, nec poſt te ſurrecturus ſit ſimilis tui.*

13 *Et etiam quod non poſtulaſti, dedi tibi, nempe diuitias atque gloriam, ita vt non fuerit ſimilis tui quiſquam inter Reges cunctis diebus tuis.*

14 *Et ſi ambulaueris in viis meis cuſtodiendo decreta mea & præcepta mea, ſicut ambulauit Dauid pater tuus, longos faciam dies tuos.*

15 *Quumq́ euigilaſſet Selomoh, & en ſomnium: & venit in Ieruſalaim, ac ſtetit coram arca fœderis Iehouæ, & obtulit holocauſta, fecitq́ pacifica: fecit præterea conuiuium cunctis famulis ſuis.*

16 *Tunc venerunt duæ mulieres meretrices ad Regem, & ſteterunt coram eo.*

17 *Dixitq́ mulier vna, Obſecro domine mi ego & mulier iſta habitabamus in eadem domo, & peperi apud eam in ipſa domo.*

18 *Fuit vero, die tertia qua peperi, peperit etiam mulier iſta, & eramus ſimul: non erat externus nobiſcum in ipſa domo, præter nos duas in ea domo.*

19 *Mortuus eſt autem filius mulieris huius nocte, quia incubuit ſuper eum.*

20 *Et ſurrexit media nocte, tulitq́ filium meum qui erat apud me, (ancilla autem tua dormiebat.) & requieſcere fecit eum in ſinu ſuo, & filium ſuum mortuum requieſcere fecit in ſinu meo.*

21 *Quum autem ſurrexiſſem mane vt darem lac filio meo, en mortuus erat: & conſideraui eum mane, & ecce non erat filius meus quem pepereram.*

22 *Poſtea dixit mulier altera, Nequaquam, ſed filius meus viuit, & filius tuus eſt is qui mortuus eſt. Illa vero dicebat, Non, ſed filius tuus eſt is qui mortuus eſt, & filius meus eſt is qui viuit. Et loquebantur coram rege.*

23 *Dixit itaque rex, Hæc dicit, Iſte eſt filius meus is qui viuit, & filius tuus eſt is qui mortuus eſt: & iſta dixit, Nequaquam, ſed filius tuus eſt is qui mortuus eſt, & filius meus eſt is qui viuit.*

24 *Dixit præterea rex, Afferte mihi gladium. Et attulerunt gladium coram rege:*

Et

Tum

Vulgat. Editio.

25 Diuidite, inquit, infantem viuum in duas partes, & date dimidiam partem vni, & dimidiam partem alteri.

26 Dixit autem mulier, cuius filius erat viuus, ad regem (commota ſunt quippe viſcera eius ſuper filio ſuo) Obſecro domine date illi infantē viuum, & nolite interficere eum. E contrario illa dicebat: Nec mihi, nec tibi ſit, ſed diuidatur.

27 Reſpondit rex, & ait: Date huic infantem viuum, & non occidatur: hæc eſt enim mater eius.

28 Audiuit itaque omnis Iſrael iudicium quod iudicaſſet rex, & timuerunt regem, videntes ſapientiam Dei eſſe in eo ad faciendum iudicium.

CAP. IV.

1 ERat autem rex Salomon regnans ſuper omnem Iſrael:
2 Et hi principes quos habebat: Azarias filius Sadoc ſacerdotis:
3 Elioreph, & Ahia filij Siſa ſcribæ: Ioſaphat filius Ahilud à commentarijs:
4 Banaias filius Ioiadæ ſuper exercitum: Sadoc autem, & Abiathar ſacerdotes.
5 Azarias filius Nathan ſuper eos qui aſſiſtebant regi: Zabud filius Nathan ſacerdos, amicus regis:
6 Et Ahiſar præpoſitus domus: & Adoniram filius Abda ſuper tributa.
7 Habebat autem Salomon duodecim præfectos ſuper omnem Iſrael, qui præbebant annonam regi & domui eius: per ſingulos enim menſes in anno, ſinguli neceſſaria miniſtrabant.
8 Et hæc nomina eorum: Benhur, in monte Ephraim.
9 Bendecar, in Macces, & in Salebim, & in Bethſames & in Elon, & in Bethanan.
10 Benheſed in Aruboth: ipſius erat Socho, & omnis terra Epher.
11 Benabinadab, cuius omnis Nephathdor, Tapheth filiam Salomonis habebat vxorem.
12 Bana filius Ahilud regebat Thanac & Mageddo, & vniuerſam Bethſan, quæ eſt iuxta Sarthana ſubter Iezrahel, à Bethſan vſque Abelmehula è regione Iecmaan.
13 Bengaber in Ramoth Galaad habebat Auothiair filij Manaſſe in Galaad, ipſe præerat in omni regione Argob, quæ eſt in Baſan, ſexaginta ciuitatibus magnis atque muratis, quæ habebant ſeras æreas.
14 Ahinadab filius Addo præerat in Manaim.
15 Achimaas in Nephthali: ſed & ipſe habebat Baſemath filiam Salomonis in coniugio.
16 Baana filius Huſi, in Aſer, & in Baloth.
17 Ioſaphat filius Pharue, in Iſſachar.
18 Semei filius Ela, in Beniamin.
19 Gaber filius Vri, in terra Galaad, in terra Sehon regis Amorrhæi & Og regis Baſan, ſuper omnia quæ erant in illa terra.
20 Iuda & Iſrael innumerabiles, ſicut arena Maris in multitudine: comedentes, & bibentes, atque lætantes.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

25 *Dixitq́; rex: Diuidite infantem viuum in duas partes, & date dimidium vni, & dimidium alteri.*

26 *Dixitq́; mulier cuius filius viuus erat ad regem: (commota enim ſunt viſcera eius ſuper filio ſuo) & dixit: Obſecro domine mi, date ei infantem viuum, & interficiendo, ne interficiatis eum. Illa autem dicebat: Etiam mihi, etiam tibi non ſit, diuidite.*

27 *Et reſpondit rex, & dixit: Date ei infantem viuum, & interficiendo non interficietis eum: hæc eſt mater eius.*

28 *Et audierunt omnis Iſrael iudicium, quod iudicauit rex, & timuerunt à facie regis, quia viderunt quod ſapientia Dei eſſet in corde eius ad faciendum iudicium.*

CAP. IV.

1 *ET fuit rex Selomoh, rex ſuper omnem Iſrael.*
2 *Et iſti principes qui erant ei: Hazariahu filius Sadoc ſacerdotis.*
3 *Elichoreph, & Achijah, & filij Siſa ſcribæ, & Iehoſaphath filius Achilud à commentariis,*
4 *Et Benaiahu filius Ioiadah ſuper exercitum, & Sadoc, & Ebiathar ſacerdotes.*
5 *Et Hazariahu filius Nathan ſuper præfectos, & Zabud filius Nathan ſacerdos amicus regis.*
6 *Et Achiſar ſuper domum, & Adoniram filius Habdah ſuper tributum.*
7 *Et ipſi Selomoh erant duodecim præfecti ſuper omnem Iſrael, & alebant regem, & domum eius per menſem in anno intererat vnumquemque ex eis alere.*
8 *Et hæc nomina eorum filius Chur in monte Ephraim.*
9 *Filius Decher in Machas, & in Sahalbim, & in Bethſemes, & Elon de Bethchanan.*
10 *Filius Cheſed in Arubboth: ei erat Sochoh, & omnis terra Chepher.*
11 *Filius Abinadab omnis terminus Dor, Taphath filia Selomoh erat ei vxor.*
12 *Bahanah filius Achilud Tahanach, & Meghiddo, & omnis Bethſean, quæ erat iuxta Sarthan ſubter Izrehel à Bethſean vſque ad Abel Mecholah vſque trans Iocbmeham.*
13 *Filius Gheber in Ramoth Ghilhad: ei erant villæ Iair filij Menaſſeh quæ erant in Ghilhad, ei erat regio Arghob, quæ erat in Baſan ſexaginta vrbes magnæ muratæ, & vectibus æreis munitæ.*
14 *Achinadab filius Hiddo in Machanaim.*
15 *Achimahas in Naphtali: etiam ipſe accepit Boſmath filiam Selomoh vxorem:*
16 *Bahana filius Chuſai in Aſer, & in Haloth.*
17 *Ieoſaphath filius Paruach in Iſaſchar,*
18 *Simhi filius Elah in Biniamin.*
19 *Et Heber filius Vrim in terra Ghilhad, terra Sichon regis Emorræi, & Hog regis Baſan, & præfectus vnus qui erat in terra.*
20 *Iehudah, & Iſrael multi ſicut arena, quæ eſt iuxta Mare in multitudinem comedentes, & bibentes, & lætantes.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

25 Et dixit rex: Diuidite puerum viuentem lactentem in duo, & date dimidium eius huic, & dimidium eius huic.
26 Et reſpondit mulier, cuius erat filius viuens, & dixit ad regem, quoniam turbatus eſt vterus eius ſuper filio ſuo, & dixit: In me domine, date ei puerum, & morte non mortificetis eum, & hæc dixit: Neque mihi, neque tibi ſit, diuidite.
27 Et reſpondit rex, & dixit: Date puerum ei, quæ dixit, date huic eum, & morte ne mortificetis eum, hæc mater eius.
28 Et audierunt omnis Iſrael iudicium hoc, quod iudicauerat rex, & timuerũt à facie regis, quoniam viderunt, quia prudentia Dei in eo ad faciendum iuſtificationem.

CAP. IV.

1 ET erat rex Salomon regnans ſuper Iſrael.
2 Et hi principes, qui erant ei, Azarias filius Sadoc,
3 Eliaph, & Achia filius Sebà ſcribæ, & Ioſaphat filius Achilud commonefaciens,
4 Et Banæas filius Iordae ſuper virtutem, & Sadoc, & Abiathar ſacerdotes:
5 Et Ornia filius Nathan ſuper aſſiſtentes, & Zabuth filius Nathan amicus regis:
6 Et Achiſar erat œconomus, & Eliac œconomus, & Eliab filius Saph ſuper familiam, & Adoniram filius Aydon ſuper tributa.
7 Et Salomoni duodecim præfecti ſuper omnem Iſrael ad præbendum regi, & domui eius, menſem in anno erat ſuper vnum præbere.
8 Et hæc nomina eorum: Bene filius Or in monte Ephræm, vnus:
9 Filius Dacar in Maies, & in Salabin, & Bæthſamys, & Elom vſque Bethanan, vnus:
10 Filius Eſdi in Araboth, ipſius Socho, & vniuerſa terra Opher:
11 Filij Aminadab vniuerſa Nephthador (Thephat filia Salomon erat ei in vxorem) vnus:
12 Banà filius Achiluth ipſam Ithanaach, & Mageddo, & vniuerſa domus San, quæ apud Seſathan, ſub Eſrac, & de Bæthſan vſque Abelmaula, vſque Maeber Lucam, vnus:
13 Filius Naber in Rhaboth Galaad (huic funiculus Ergab in Baſan ſexaginta ciuitates magnæ muratæ, & vectes ænei) vnus:
14 Achinadab filius Saddò Maanaim:
15 Achimaas in Nephthalin: (& hic accepit Baſemoth filiam Salomon in vxorem) vnus:
16 Baana filius Chuſi in Aſer, & in Baaloth, vnus:
17 ⋆ Ioſaphat filius Phuaſud in Iſſachar:
18 Semei filius Elà in Beniamin:
19 Gaber filius Adai in terra Gad Seon regis Eſebon, & Og regis Baſan, & Naſeph vnus in terra Iuda: ⋆
20 Et fuit rex Salomon prudens valde & ſapiens, & Iuda, & Iſrael multi valde tamquam arena quæ ſuper Mare in multitudine comedentes & bibentes, & gaudentes.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

25 *Tum dixit Rex, Diuidite infantem illum viuum in duas partes, & date dimidiam partem vni, & dimidiam partem alteri.*
26 *Dixit autem mulier cuius filius erat is qui viuebat, ad Regem, (commota enim ſunt viſcera eius ſuper filio ſuo) dixit inquam, Obſecro domine mi, date ei infantem illum viuum, & interficiendo ne interficiatis eum. Altera autem dicebat, Nec mihi nec tibi ſit, diuidite.*
27 *Tunc reſpondit Rex, ac dixit, Date illi infantem illum viuum, & interficiendo ne interficiatis eum: hæc eſt mater eius.*
28 *Audientes autem vniuerſus Iſrael iudicium illud quod iudicauerat Rex timuerunt à facie Regis, quia viderunt quod ſapientia Dei eſſet in corde eius ad faciendum iudicium.*

CAP. IV.

1 *ET fuit Rex Selomoh, Rex ſuper vniuerſum Iſraelem.*
2 *Iſti autem ſunt principes quos habebat: Azariahu filius Sadoc ſacerdotis.*
3 *Elihoreph & Ahiiah filij Siſa, ſcribæ: Iehoſaphat filius Ahilud à commentarijs.*
4 *Benaiahu autem filius Iehoiada, ſuper exercitum: Sadoc vero & Ebiathar, ſacerdotes.*
5 *Et Azariahu filius Nathan ſuper præfectos, & Zabud filius Nathan ſacerdos amicus Regis.*
6 *Et Ahiſar ſuper domum, Adoniram vero filius Abda ſuper tributum.*
7 *Erant autem ipſi Selomoh duodecim præfecti ſuper vniuerſum Iſraelem, qui alebant Regem & domum eius: menſe in anno intererat vnicuiq; eorum alere.*
8 *Et hæc ſunt nomina eorum: filius Hur in monte Ephraim.*
9 *Filius Decer in Macheas & in Saalbim, atq; in Beth-ſemes, & Elon Beth-hanan.*
10 *Filius Heſed in Arubboth: ipſius erat Socheh, & tota terra Hepher.*
11 *Filius Abinadab eius erat vniuerſus terminus Dor, Taphath filia Selomoh erat ei vxor.*
12 *Baana filius Ahilud eius erat Thaanach, & Megiddo, & tota Beth-ſean, quæ erat iuxta Sartanah, ſubter Izreel, à Beth-ſean vſq; ad Abel Meholah & vſq; trans Iocmeam.*
13 *Filius Geber in Ramoth Gilad: eius erant villæ Iair filij Menaſſeh quæ erant in Gilad: eius erat regio Argob quæ erat in Baſan: ſexaginta vrbes magnæ muro & vecte æreo munitæ.*
14 *Abinadab filius Iddo in Mahanaim.*
15 *Ahimaas in Naphthali. & is quoq; accepit Boſmath filiam Selomoh in vxorem.*
16 *Baana filius Huſai, in Aſer & in Aloth.*
17 *Iehoſaphat filius Paruah, in Iſſachar.*
18 *Simi filius Ela in Biniamin.*
19 *Geber filius Vri, in terra Gilad, terra Sihõ regis Emorai, & Og regis Baſan: & præfectus vnicus erat qui præerat illi terræ.*
20 *Iehudah & Iſrael erant multi tamquam arena quæ eſt ad mare in multitudine, comedentes, & bibentes, & lætantes.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

* Eccl. 47. 16.
21 ★ Salomon autem erat in ditione ſua,habens om-
nia regna à flumine terræ Philiſthijm vſque ad ter-
minum AEgypti : offerentium ſibi munera, & ſer-
uientium ei cunctis diebus vitæ eius.
22 Erat autem cibus Salomonis per dies ſingulos
triginta cori ſimilæ,& ſexaginta cori farinæ,
23 Decem boues pingues,& viginti boues paſcuales,
& centum arietes,excepta venatione ceruorum,ca-
prearum,atque bubalorum,& auium altilium.
24 Ipſe enim obtinebat omnem regionem, quæ erat
trans flumen à Thaphſa vſque ad Gazan , & cun-
ctos reges illarum regionum : & habebat pacem ex
omni parte in circuitu.
25 Habitabatque Iuda, & Iſrael abſque timore vllo,
vnuſquiſque ſub vite ſua,& ſub ficu ſua,à Dan vſ-
que Berſabee cunctis diebus Salomonis.

* 2. Par. 9. 25.
26 ★ Et habebat Salomon quadraginta millia præ-
ſepia equorum currilium , & duodecim millia
equeſtrium.
27 Nutriebantque eos ſupradicti regis præfecti : ſed
& neceſſaria menſæ regis Salomonis cum ingenti
cura præbebant in tempore ſuo.
28 Hordeum quoque,& paleas equorum,& iumen-
torum deferebant in locum vbi erat rex, iuxta
conſtitutum ſibi.
29 Dedit quoque Deus ſapientiam Salomoni,& pru-
dẽtiam multam nimis, & latitudinem cordis quaſi
arenam, quæ eſt in littore Maris.
30 Et præcedebat ſapientia Salomonis ſapientiam
omnium Orientalium & AEgyptiorum,

* Eccl. 47. 16.
31 ★ Et erat ſapientior cunctis hominibus : ſapien-
tior Ethan Ezrahita,& Heman, & Chalcol, & Dor-
da filijs Mahol & erat nominatus in vniuerſis gen-
tibus per circuitum.
32 Locutus eſt quoque Salomon tria millia parabo-
las : & fuerunt carmina eius quinque & mille.
33 Et diſputauit ſuper lignis à cedro, quæ eſt in Li-
bano, vſque ad hyſſopum, quæ egreditur de parie-
te:& diſſeruit de iumentis,& volucribus, & reptili-
bus,& piſcibus.
34 Et veniebant de cunctis populis ad audiendam
ſapientiam Salomonis, & ab vniuerſis regibus ter-
ræ,qui audiebant ſapientiam eius.

CAP. V.

1 MIſit quoque Hiram rex Tyri ſeruos ſuos ad
Salomonem : audiuit enim quod ipſum vn-
xiſſent regem pro patre eius : quia amicus fuerat
Hiram Dauid omni tempore.
2 Miſit autem Salomon ad Hiram, dicens:
3 Tu ſcis voluntatẽ Dauid patris mei, & quia non
potuerit ędificare domum nomini Domini Dei ſui
propter bella imminentia per circuitum,donec da-
ret Dominus eos ſub veſtigio pedum eius.
4 Nunc autem requiem dedit Dominus Deus meus
mihi per circuitum : & non eſt ſatan,neque occur-
ſus malus.

* 2. Reg. 7. 12. 1. Par. 22. 10.
5 ★ Quamobrem cogito ædificare templum nomini
Domini Dei mei, ſicut locutus eſt Dominus Dauid
patri meo,dicens:Filius tuus quem dabo pro te ſu-
per ſolium tuum , ipſe ædificabit domum nomini
meo.
6 Præcipe igitur vt præcidant mihi ſerui tui ce-
dros de Libano , & ſerui mei ſint cum ſeruis tuis:
mercedem autem ſeruorum tuorum dabo tibi
quamcumque petieris:ſcis enim quomodo non eſt
in populo meo vir qui nouerit ligna cœdere ſicut
Sidonij:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

21 *Selomoh autem dominabatur omnibus regnis à flumine*
terræ Peliſtim vſq; ad terminum Ægypti offerentes mune-
ra, & ſeruientes Selomoh omnibus diebus vitæ eius.
22 *Erat autem cibus Selomoh per ſingulos dies , triginta*
chori ſimilæ & ſexaginta chori farinæ.
23 *Decem boues pingues, & viginti boues paſcuales, & cen-*
tum pecudes, præter ceruos, & capreas, & bubalos & gal-
linaceos impinguatos.
24 *Ipſe enim dominabatur omni loco trans flumen à Tiph-*
ſach vſq; ad Hazzah omnibus regibus qui erant trans flu-
men, & pax erat ei ex omnibus lateribus eius in circuitu.
25 *Et habitauit Iehudah, & Iſrael confidenter, vnuſquiſq;*
ſub vite ſua, & ſub ficu ſua à Dan, vſq; Beerſebah omnibus
diebus Selomoh.
26 *Et fuerunt quadraginta millia præſepia equorum pro*
curribus eius, & duodecim millia equites.
27 *Et alebant præfecti iſti regem Selomoh , & omnem qui*
appropinquabat ad menſam regis Selomoh vnuſquiſq; in
menſe ſuo,non deficiebant in aliquo.
28 *Et hordea, & paleas pro equis, & mulis deferebant ad*
locum vbi erat vnuſquiſq; ſecundum regulam ſuam.
29 *Dedit autem Deus ſapientiam Selomoh , & intelligen-*
tiam multam valde . & latitudinem cordis ſecundum
arenam quæ eſt iuxta littus Maris.
30 *Et amplior fuit ſapientia Selomoh, ſapientia omnium fi-*
liorum Orientalium, & omni ſapientia Ægyptiorum.
31 *Et ſapientior fuit omni homine , Ethan Ezrachita , &*
Heman, & Chalcbol, & Dardah filijs Machol, & fuit no-
men eius in omnibus gentibus per circuitum.
32 *Et locutus eſt tria millia parabolas, & fuerunt cantica*
eius quinq; millia.
33 *Et locutus eſt ſuper arboribus à cedro quæ eſt in Lebanon*
vſq; ad hyſſopum, quæ egreditur de pariete : & locutus eſt
ſuper animalibus, & ſuper volatilibus & ſuper reptilibus,
& ſuper piſcibus.
34 *Et veniebant ex omnibus populis ad audiendam ſapien-*
tiam Selomoh , de vniuerſis regibus terræ qui audierunt
ſapientiam eius.

CAP. V.

1 *MIſit autem Chiram rex Tyri ſeruos ſuos ad Selomoh:*
Audierat enim quod ipſum vnxiſſent in regem pro
patre ſuo : quia dilexerat Chiram ipſum Dauid omnibus
diebus.
2 *Miſitq; Selomoh ad Chiram, dicendo:*
3 *Tu noſti Dauid patrem meum non potuiſſe ædificare do-*
mum nomini Domini Dei ſui propter bella quæ circumde-
derunt eum, donec poſuit Dominus eos ſub plantis pedũ eius.
4 *Nunc autem requiem dedit Dominus Deus mihi in cir-*
cuitu:non eſt aduerſarius, & non eſt occurſus malus.
5 *Et ecce cogito ædificare domum nomini Dei mei , ſicut*
locutus eſt Dominus ad Dauid patrem meum, dicendo: Fi-
lius tuus quem dabo pro te ſuper ſolium tuum, ipſe ædifica-
bit domum nomini meo.
6 *Et nunc præcipe, vt præcidant mihi cedros de Lebanon.*
& ſerui mei ſint cum ſeruis tuis:mercedem autem ſeruorũ
tuorum dabo tibi ſecundum omnia quæ dixeris : Tu enim
noſti quod non eſt inter nos vir ſciens cœdere ligna ſicut
Sidonij.

Cum *Et*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

21 Et Salomon erat princeps in omnibus regnis, & erant offerentes dona, & ſeruiebant Salomon omnes dies vitæ eius.

22 ★ Et hæc erant neceſſaria Salomon in die vna, triginta cori ſimilæ, & ſexaginta cori farinæ ſubactæ,

23 Et decem vituli electi, & viginti boues paſcuales, & centum oues, præter ceruos, & capreas electas, ſaginata.

24 Quoniam erat princeps trans flumen, & erat ei pax ex omnibus partibus in circuitu.

25 Et habitabat Iuda & Iſrael confidentes vnuſquiſque ſub vite ſua, & ſub ficu ſua comedentes & bibentes, & feſtiuitatem celebrantes à Dan, & vſque Berſabee omnibus diebus Salomon.

26 Et erant Salomon quadraginta mille fœtæ equæ in currus, & duodecim millia equorum.

27 Et præbebant præfecti ſic regi Salomon, & omnia mandata ad menſam regis vnuſquiſque menſem ſuum, non mutant verbum.

28 Et hordea, & paleam equis & currubus ferebant ad locum vbicumque eſſet rex iuxta ordinē ſuum.

29 Et dedit Dominus prudentiam ipſi Salomon, & ſapientiam multam valde & latitudinem cordis, velut arena, quæ iuxta Mare.

30 ★ Et abundauit Salomon valde ſuper prudentiam omnium antiquorum hominum, & ſuper omnes prudentes AEgypti.

31 ★ Et ſapuit ſuper omnes homines, & ſapuit ſuper Gæthan Zarttem, & AEnam, & Calcad, & Darala filios Mal.

32 Et locutus eſt Salomon ter mille parabolas, & fuerunt cantica eius quinque mille.

33 Et locutus eſt de lignis à cedro, quæ in Libano, & vſque ad hyſſopum egredientem per parietem, & locutus eſt de pecoribus, & de volatilibus, & de reptilibus, & de piſcibus.

34 Et adueniebant omnes populi audire ſapientiam Salomon, & ab omnibus regibus terræ, quicumque audiebant ſapientiam eius. ★

* Hæc quæ ha[illegible] 21. 22. & 23. no[illegible] [illegible] repetuntur in hac tranſl. c. 5.

* Et multiplicata eſt prudentia Salomon valde ſuper prudentiam omnium filiorum, &c. Hæc videntur repetita ex his quæ habentur n. 30. & habentur in princ. c. 5. * Hæc verba [illegible] habentur.

CAP. V.

1 ET miſit Chiram rex Tyri pueros ſuos ad vngendum Salomonem pro Dauid patre eius, quoniam Chiram fuerat diligens Dauid omnibus diebus.

2 Et miſit Salomon ad Chiram, dicens:

3 Tu noſti patrem meum Dauid, quia non poterat ædificare domum Domini Dei mei à facie bellorum, quæ circumdederunt eum, quoadusque Dominus daret eos ſub veſtigijs pedum eius.

4 Et nunc requiem dedit Dominus Deus meus mihi in circuitu, & non eſt aduerſarius, & non eſt peccatum malum.

5 Et ecce ego dico ædificare domum nomini Dei mei, ſicut locutus eſt Dominus Deus ad Dauid patrem meum, dicens: Filius tuus, quem dabo pro te ſuper thronum tuum, hic ædificabit domum nomini meo.

6 Et nunc manda, & cœdant mihi ligna de Libano: & ecce ſerui mei cum ſeruis tuis, & mercedem ſeruitij tui dabo tibi ſecundum omnia, quæcumque dixeris: quoniam tu noſti, quia non eſt nobis ſciens ligna cœdere, ſicut Sidonij.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Selomoh autem dominabatur omnibus regnis à Flumine vſq. ad terram Peliſthim, & vſq. ad terminum Ægypti: & offerebant munera, atq. ſeruiebant Selomoh omnibus diebus vitæ eius.

Erat autem cibus Selomoh in ſingulos dies, triginta cori ſimilæ, & ſexaginta cori farinæ.

Decem boues pingues, & viginti boues paſcuales, centumq. oues, præter ceruos, & capreas, & bubalos, & gallinaceos ſaginatos.

Ipſe enim dominabatur omni loco trans Flumen, à Thiphſah vſq. ad Azzah, id eſt omnibus Regibus qui erant trans Flumen, & pax erat ei ex omnibus lateribus eius in circuitu.

Et habitabat Iehudah & Iſrael confidenter, quiſq. ſub vite ſua & ſub ficu ſua, à Dan vſq. Beer-ſeba omnibus diebus Selomoh.

Fuerunt autem ipſi Selomoh quadraginta millia equorum in equilibus equorum pro curribus ſuis, & duodecim millia equitum.

Porro alebant præfecti iſti regem Selomoh, atq. homines qui accedebant ad menſam regis Selomoh, ſinguli in menſe ſuo, non ſinebant deeſſe quicquam.

Hordeum præterea & paleas pro equis & mulis deferebant ad locum in quo erat, ſinguli iuxta conſtitutum ſibi.

Dedit autem Deus ſapientiam ipſi Selomoh, & intelligentiam multam valde, & latitudinem cordis ſecundum arenam quæ eſt iuxta litus maris.

Et amplior fuit ſapientia Selomoh, ſapientia omnium filiorum Orientalium, & omni ſapientia Ægyptiorum.

Sapientior item fuit omni homine, atq. adeo ipſo Ethan Ezrahite, & Heman, & Chalchol, & Darda filijs Mahol: fuitq. nomen eius in omnibus gentibus per circuitum.

Loquutus quoq. eſt tria millia parabolarum: & fuerunt cantica eius quinq. & mille.

Loquutus eſt præterea de arboribus, à cedro quæ eſt in Lebanon, ad hyſſopum quæ egreditur de pariete. Loquutus eſt inſuper de animalibus, & de volatilibus, & de reptilibus, & de piſcibus.

Et veniebant ex omnibus populis ad audiendam ſapientiam Selomoh ab vniuerſis Regibus terræ qui audierant ſapientiam eius.

CAP. V.

MIſit autem Hiram rex Tyri ſeruos ſuos ad Selomoh: (audierat enim quod ipſum vnxiſſent in Regem pro patre ſuo) quia dilexerat Hiram Dauidem omnibus diebus.

Miſitq. Selomoh ad Hiram, dicendo,

Tu noſti Dauidem patrem meum non potuiſſe ædificare domum nomini Iehouæ Dei ſui propter bella quæ circundederant eum, donec Iehouah poſuit eos ſub plantis pedū eius.

Nunc vero requiem dedit Iehouah Deus meus mihi in circuitu: ita vt nullus ſit aduerſarius, neq. eſt occurſus malus.

Et ecce ego cogito ædificare domum nomini Iehouæ Dei mei: ſicut loquutus eſt Iehouah Dauidi patri meo hiſce verbis, Filius tuus quem dabo pro te ſuper ſolium tuum, ipſe ædificabit domum illam nomini meo.

Nunc ergo præcipe vt ſuccidant mihi cedros de Lebanon: erunt autem ſerui mei cum ſeruis tuis: mercedemq. ſeruorū tuorum dabo tibi, quicquid dixeris. tu enim ſcis quod non eſt inter nos, vir ſciens cædere ligna ſicut Sidonij.

Vulgat. Editio.

7 Cum ergo audiſſet Hiram verba Salomonis, lætatus eſt valde, & ait: Benedictus Dominus Deus hodie: qui dedit Dauid filium ſapientiſſimum ſuper populum hunc plurimum.

8 Et miſit Hiram ad Salomonem, dicens: Audiui quæcumque mandaſti mihi: ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis & abiegnis.

9 Serui mei deponent ea de Libano ad Mare: & ego componam ea in ratibus in Mari vſque ad locum, quem ſignificaueris mihi, & applicabo ea ibi, & tu tolles ea: præbebiſque neceſſaria mihi, vt detur cibus domui meæ.

10 Itaque Hiram dabat Salomoni ligna cedrina, & ligna abiegna, iuxta omnem voluntatem eius.

11 Salomon autem præbebat Hiram choros tritici, viginti millia, in cibum domui eius, & viginti choros puriſſimi olei: hæc tribuebat Salomon Hiram per ſingulos annos.

* Sup. 3. 12.

12 ★ Dedit quoque Dominus ſapientiam Salomoni, ſicut locutus eſt ei: & erat pax inter Hiram & Salomonem, & percuſſerunt ambo fœdus.

13 Elegitque rex Salomon operarios de omni Iſrael, & erat indictio triginta millia virorum.

14 Mittebatque eos in Libanum, decem millia per menſes ſingulos viciſſim, ita vt duobus menſibus eſſent in domibus ſuis: & Adoniram erat ſuper huiuſcemodi indictione.

15 Fueruntque Salomoni ſeptuaginta millia eorum qui onera portabant, & octoginta millia latomorum in monte:

16 Abſque præpoſitis qui præerant ſingulis operibus, numero trium millium, & trecentorum præcipientium populo & his qui faciebant opus.

17 Præcepitque rex, vt tollerent lapides grandes, lapides pretioſos in fundamentum templi, & quadrarent eos:

18 Quos dolauerunt cæmentarij Salomonis, & cæmentarij Hiram: porro Giblij præparauerunt ligna & lapides ad ædificandam domum.

CAP. VI.

1 Factum eſt ergo quadringenteſimo, & octogeſimo anno egreſſionis filiorum Iſrael de terra Ægypti, in anno quarto, menſe Zio, (ipſe eſt menſis ſecundus) regni Salomonis ſuper Iſrael, ædificari cœpit domus Domino.

2 Domus autem, quam ædificabat rex Salomon Domino, habebat ſexaginta cubitos in longitudine, & viginti cubitos in latitudine, & triginta cubitos in altitudine.

3 Et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis, iuxta menſuram latitudinis templi: & habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi.

4 Fecitque in templo feneſtras obliquas.

5 Et ædificauit ſuper parietem templi tabulata per gyrum in parietibus domus per circuitum templi, & oraculi, & fecit latera in circuitu.

6 Tabulatum, quod ſubter erat, quinque cubitos habebat latitudinis, & medium tabulatum ſex cubitorum latitudinis, & tertium tabulatum ſeptem habens cubitos latitudinis. Trabes autem poſuit in domo per circuitum forinſecus, vt non hærerent muris templi.

7 Domus autem cum ædificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis ædificata eſt: & malleus, & ſecuris, & omne ferramentum non ſunt audita in domo cum ædificaretur.

Oſtium

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

7 *Et fuit, cum audiſſet Chiram verba Selomoh, lætatus eſt valde, & ait: Benedictus Dominus hodie qui dedit Dauid filium ſapientem ſuper populum multum hunc.*

8 *Et miſit Chiram ad Selomoh, dicendo: Audiui quæ miſiſti ad me, ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis, & lignis abiegnis:*

9 *Serui mei deponent de Lebanon ad Mare: ego autem ponam ea in ratibus in Mari vſque ad locum, quem miſeris ad me, & diſſoluere faciam ea ibi, & tu tolles, & facies voluntatem meam præbendo cibum domui meæ.*

10 *Et Chiram dedit Selomoh ligna cedrina, & ligna abiegna iuxta omnem voluntatem eius.*

11 *Selomoh autem præbuit Chiram viginti millia choros triticorum in cibum domui eius, & viginti choros olei compreſſi: ſic dedit Selomoh ipſi Chiram per ſingulos annos.*

12 *Dominus autem dedit ſapientiam Selomoh, ſicut locutus eſt ei: & fuit pax inter Chiram & Selomoh, & percuſſerunt fœdus ambo.*

13 *Et aſcendere fecit rex Selomoh tributum ex omni Iſrael, & fuit tributum triginta millia virorum.*

14 *Et miſit ex eis in Lebanon decem millia per menſem, viciſſim per menſem erant in Lebanon, duobus menſibus in domo ſua: & Adoniram erat ſuper tributum.*

15 *Et fuerunt Selomoh ſeptuaginta millia portantes onus, & octoginta millia cædentes ligna in monte*

16 *Præter principes qui aſſiſtebant ipſi Selomoh qui erant ſuper opus tria millia, & trecenti, qui præerant populo, qui faciebat opus.*

17 *Et præcepit rex, & proficiſci fecerunt lapides grandes, lapides pretioſos ad fundandum domum, lapides dolatos.*

18 *Et dolauerunt cæmentarij Selomoh, & cæmentarij Chiram, & Ghiblim, & præparauerunt ligna, & lapides ad ædificandam domum.*

CAP. VI.

1 *Et fuit, octogeſimo anno, & quadringenteſimo anno, quo egreſſi ſunt filij Iſrael è terra Ægypti, anno quarto menſe Aprili. (Ipſe eſt menſis ſecundus) quo regnauit Selomoh ſuper Iſrael, cœpit ædificare domum Domino.*

2 *Domus autem quam cœpit ædificare rex Selomoh Domino, ſexaginta cubitorum erat longitudo eius, & viginti latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius.*

3 *Et veſtibulum erat ante templum domus viginti cubitorum longitudo eius ante latitudinem domus decem cubitorum latitudo eius ante domum.*

4 *Et fecit domui feneſtras latas extrinſecus, anguſtas intrinſecus.*

5 *Et ædificauit iuxta parietem domus thalamum per circuitum iuxta parietes domus per circuitum templi, & oraculi, & fecit thalamos per circuitum.*

6 *Thalami inferioris quinque cubitorum erat latitudo, & medij ſex cubitorum latitudo, & tertij ſeptem cubitorum latitudo quia interſtitia in muro reſtricto vbi capita ponerentur trabium erant domus per circuitum extra parietes domus.*

7 *Domus autem cum ædificaretur lapide perfecto, & proficiſci facto è monte, ædificata eſt & malleus, & ſecuris omne inſtrumentum ferreum, non fuit auditum in domo, quando ædificabatur.*

Oſtium

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

7 Et factum eſt, vt audiuit Chiram verba Salomon,
gauiſus eſt valde, & dixit: Benedictus Deus hodie,
qui dedit ipſi Dauid filium prudentem ſuper po-
pulum multum iſtum.
8 Et miſit ad Salomon, dicens: Audiui de omnibus,
de quibus miſiſti ad me, ego faciam omnem vo-
luntatem tuam.
9 Ligna cedrina, & abiegna ſerui mei deducent ea
de Libano ad Mare: ego ponam ea rates vſque ad
locum, quocumque miſeris ad me, & excutiam ea
ibi, & tu tolles: & facies voluntatem meam, dando
panes domui meæ.
10 Et fuit Chiram dans Salomon cedros, & abietes,
& omnem voluntatem eius.
11 Et Salomon dedit Chiram viginti mille choros
frumenti, & Machir domui eius, & viginti millia
Beth olei contuſi: Iuxta hoc dabat Salomon ipſi
Chiram per annum.
12 Et Dominus dedit ſapientiam Salomon, ſicut lo-
cutus eſt ei, & fuit pax inter Chiram, & inter Salo-
mon, & diſpoſuerunt teſtamentum inter ſe.
13 Et retulit rex tributum ex omni Iſrael, & fuit
tributum triginta millia virorum.
14 Et miſit eos in Libanum, decem mille in menſe
mutantes ſe, menſem erãt in Libano, & duos men-
ſes in domo ſua, & Adoniram ſuper tributum.

15 ⋆ Et erant Salomon ſeptuaginta mille portantes
onus, & octuaginta millia lapicidarum in monte

16 Abſque principibus, qui præſidebant ſuper opera
Salomon, ter mille, & ſexcenti præfecti, facientes
opera. ⋆
17 Et mandauit rex vt tollant lapides magnos pre
tioſos in fundamentum domus & lapides non do-
latos.
18 Et dolauerunt filij Salomon, & filij Chiram, & ie-
cerunt eos. ⋆ Et parauerunt lapides & ligna tribus
annis.

*Hæc eadem in hac Tranſl. Roma. habentur cap. 5. paulo poſt initium.

*Notata num. 17. & 18. in hac tranſl. habentur in initio cap. ſequentis vbi aſte riſco.

CAP. VI.

1 ET factum eſt in quadrageſimo, & quadringente-
ſimo anno exitus filiorum Iſrael de AEgypto,
anno quarto in menſe ſecundo regnante rege Sa-
lomon ſuper Iſrael: ⋆

*Hæc habentur ſupra in 5. cap. num. 16. vbi aſte riſco.

2 Et domus quam ędificauit rex Domino, quadra-
ginta in cubito longitudo eius, & viginti in cubito
latitudo eius, & quinque & viginti in cubito alti-
tudo eius.
3 Et ipſum AElam ſecundum faciem templi, vigin-
ti in cubito longitudo eius, in latitudinem domus
ſecundum faciem domus, & ædificauit domum, &
conſummauit eam.
4 Et fecit domui feneſtras oblique proſpicientes
occultas.
5 Et dedit ſuper parietem domus Melathra per cir-
cuitum templo, & ipſi Dabir.

6 Latus quod ſubter, quinque cubitorum in cubito
latitudo eius, & medium ſex, & tertium ſeptem in
cubito latitudo eius: quoniam interuallum dedit
domui in circuitu ab extra ipſius domus, vt non
hærerent muris domus.

7 Et domus, cum ipſa ædificaretur, lapidibus ex
rupe exciſis illaboratis ædificata eſt: & malleus, &
ſecuris, & omne vas ferreum non eſt auditum in
domo, dum ipſa ædificaretur.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

7 *Fuit itaq; quum audiſſet Hiram verba Selomoh, vehe-
menter gauiſus eſt, & ait, Benedictus Iehouah hodie, qui
dedit Dauidi filium ſapientem ſuper populum multũ hunc.*

8 *Miſitq; Hiram ad Selomoh, dicendo, Audiui quæ miſiſti
ad me, ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis ce-
drinis, & lignis abiegnis.*
9 *Serui mei deducent ligna de Lebanon ad mare: ego autem
ponam ea per rates in mare vſq; ad locum quem manda-
ueris mihi, & diſſoluam ea ib, tuq; tolles: facies autem
voluntatem meam, prabendo cibum domui meæ.*

10 *Dedit ergo Hiram ipſi Selomoh ligna cedrina & ligna
abiegna iuxta omnem voluntatem eius.*
11 *Selomoh autem prabuit Hiram viginti millia cororum
tritici in cibum domui eius, & viginti coros olei contuſi: ſic
dedit Selomoh ipſi Hiram per ſingulos annos.*

12 *Iehouah itaq; dedit ſapientiam Selomoh vt dixerat ei:
fuitq; pax inter Hiram & Selomoh, ac percuſſerunt fœdus
ambo.*
13 *Indixit vero rex Selomoh tributum omni Iſraeli, &
fuit tributum triginta millia virorum.*
14 *Quos miſit in Lebanon, decem millia per ſingulos men-
ſes, viciſſim: menſe vno erant in Lebanon, & duobus menſi-
bus in domo ſua: Adoniram autem erat ſuper tributum.*

15 *Fuerunt vero ipſi Selomoh ſeptuaginta millia portantium
onus, & octoginta millia excidentium in monte:*

16 *Præter principes & præfectos Selomoh qui erant ſuper
opus, tria millia & trecenti, qui præerant populo qui facie-
bat opus.*
17 *Præcepitq; Rex vt aduehrent lapides grandes, lapides
inquam pretioſos, ad fundandam domum, & lapides dola-
tos.*
18 *Dolauerunt itaq; cæmentarij Selomoh & cæmentarij
Hiram, & Giblim, atq; præparauerunt ligna & lapides ad
ædificandam domum.*

CAP. VI.

1 *PORRO quadringenteſimo octogeſimo anno poſteaquam
egreſſi ſunt filij Iſrael è terra Ægypti, anno quarto,
menſe Aprili (ipſe eſt menſis ſecundus, quo regnare cœpit
Selomoh ſuper Iſraelem) ædificauit domum Iehouæ.*

2 *Domus autem quam ædificauit rex Selomoh Iehouæ,
ſexaginta cubitorum erat longitudo eius, & viginti lati-
tudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius.*

3 *Veſtibulum autem erat ante Templum domus: viginti
cubitorum longitudo eius ante latitudinem domus: decem
autem cubitorum latitudo eius ante domum.*

4 *Fecit inſuper domui feneſtras latas intrinſecus, anguſtas
extrinſecus.*
5 *Ædificauit deinde iuxta murum domus, thalamum per
circuitum, iuxta murum domus per circuitum Templo &
Oraculo: fecit inquam thalamum per circuitum.*
6 *Thalami inferioris quinq; cubitorum erat latitudo: &
medij, ſex cubitorum latitudo: & tertij, ſeptem cubitorum
latitudo: ſiquidem retractiones poſuerat in domo per cir-
cuitum parte externa, ne apprehenderent muros domus.*

7 *Domus enim quum ædificaretur, lapide perfecto aduecto
è monte ædificata eſt: & mallei, & ſecuris, atq; omne in-
ſtrumentum ferreum non fuit auditum in domo quum
ædificaretur.*

Vulgat. Editio.

Oſtium lateris medij in parte erat domus dextræ:
& per cochleam aſcendebant in medium cœnacu-
lum, & à medio in tertium.
Et ædificauit domum, & conſummauit eam: texit
quoque domum laquearibus cedrinis.
Et ædificauit tabulatum ſuper omnem domum
quinque cubitis altitudinis, & operuit domum
lignis cedrinis.
Et factus eſt ſermo Domini ad Salomonem, di-
cens:
Domus hæc, quam ædificas, ſi ambulaueris in
præceptis meis, & iudicia mea feceris, & cuſtodieris
omnia mandata mea, gradiens per ea: firmabo ſer-
monem meum tibi, * quem locutus ſum ad Dauid
patrem tuum.
* Et habitabo in medio filiorum Iſrael, & non
derelinquam populum meum Iſrael.
Igitur ædificauit Salomon domum, & conſum-
mauit eam.
Et ædificauit parietes domus intrinſecus, tabu-
latis cedrinis, à pauimento domus vſque ad ſum-
mitatem parietum, & vſque ad laquearia, operuit
lignis cedrinis intrinſecus: & texit pauimentum
domus tabulis abiegnis.
Ædificauitque viginti cubitorum ad poſterio-
rem partem templi tabulata cedrina, à pauimento
vſque ad ſuperiora: & fecit interiorem domum
oraculi in Sanctum ſanctorum.
Porro quadraginta cubitorum erat ipſum tem-
plum pro foribus oraculi.
Et cedro omnis domus intrinſecus veſtiebatur,
habens tornaturas, & iuncturas ſuas fabrefactas &
cœlaturas eminentes: omnia cedrinis tabulis ve-
ſtiebantur: nec omnino lapis apparere poterat in
pariete.
Oraculum autem in medio domus, in interiori
parte fecerat, vt poneret ibi arcam fœderis Domini.
Porro oraculum habebat viginti cubitos longi-
tudinis, & viginti cubitos latitudinis, viginti cubi-
tos altitudinis: & operuit illud atque veſtiuit auro
puriſſimo: ſed & altare veſtiuit cedro.
Domum quoque ante oraculum operuit auro
puriſſimo, & affixit laminas clauis aureis.
Nihilque erat in templo quod non auro tegere-
tur: ſed & totum altare oraculi texit auro.
Et fecit in oraculo duos cherubim de lignis oli-
uarum, decem cubitorum altitudinis.
Quinque cubitorum ala cherub vna, & quinque
cubitorum ala cherub altera: id eſt, decem cubitos
habentes à ſummitate alæ vnius vſque ad alæ alte-
rius ſummitatem.
Decem quoque cubitorum erat cherub ſecundus;
in menſura pari, & opus vnum erat in duobus che-
rubim,
Id eſt, altitudinem habebat vnus cherub decem
cubitorum, & ſimiliter cherub ſecundus.
Poſuitque cherubim in medio templi interioris:
extendebant autem alas ſuas cherubim, & tangebat
ala vna parietem, & ala cherub ſecundi tangebat
parietem alterum: alæ autem alteræ in media parte
templi ſe inuicem contingebant.
Texit quoque cherubim auro.
Et omnes parietes templi per circuitum ſculpſit
varijs cœlaturis & torno: & fecit in eis cherubim,
& palmas, & picturas varias, quaſi prominentes de
pariete, & egredientes.

* 2. Reg 7. 12.
* 1. Par. 22. 9.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

8 *Oſtium thalami medij erat in latere domus dextra, & per cochleas aſcendebant ad medium, & de medio ad tertium.*

9 *Et ædificauit domum, & perfecit eam, & texit domum tignis excauatis inſtar foſſarum trabibus cedrinis.*

10 *Et ædificauit thalamum cum omni domo: quinq; cubitorum erat altitudo eius, & apprehendebat domum cum lignis cedrinis.*

11 *Fuit autem verbum Domini ad Selomoh, dicendo:*

12 *Domus iſta, quam tu ædificas, ſi ambulaueris in decretis meis, & iudicia mea feceris, & ſeruaueris omnia mandata mea ambulando in eis, ſtatuam verbum meum tecum, quod locutus ſum ad Dauid patrem tuum.*

13 *Et habitabo in medio filiorum Iſrael, & non derelinquam populum meum Iſrael.*

14 *Et ædificauit Selomoh domum, & perfecit eam.*

15 *Et ædificauit parietes domus intrinſecus tabulis cedrinis à pauimento domus, vſq; ad parietes contignationis operuit ligno intrinſecus, & obduxit pauimentum domus tabulis abiegnis.*

16 *Et ædificauit viginti cubitos à lateribus domus tabulis cedrinis à pauimento vſq; ad parietes: & ædificauit ei quod erat intra oraculum, vt eſſet Sanctitas ſanctitatum.*

17 *Et quadraginta cubitorum erat domus: ipſa eſt templum exterius quod eſt ante oraculum.*

18 *Et tabulæ cedrinæ quibus tegebatur domus intrinſecus depictæ erant picturis inſtar funda, & colocyntidarum, & cælaturis inſtar florum: omnia tabulis cedrinis tegebãtur, nec lapis apparebat.*

19 *Oraculum autem in medio domus intrinſecus parare fecit, vt poneret ibi arcam fœderis Domini.*

20 *Et quod texerat auro de oraculo viginti cubitorum erat longitudo, & viginti cubitorum latitudo, & viginti cubitorum altitudo eius, & operuit illud auro puriſſimo: operuit autem altare cedrinis tabulis.*

21 *Et texit Selomoh domum intrinſecus auro mundo, & clauſit peſſulis aureis parietem, qui erat ante oraculum, & texit illum auro.*

22 *Et omnem domum operuit auro donec perficeretur tota domus: & totum altare quod erat in pariete exteriori oraculi texit auro.*

23 *Fecit autem in oraculo duos cherubim è lignis pineis, decem cubitorum altitudo eius.*

24 *Et quinq; cubitorum erat ala Cherub vna, & quinq; cubitorum ala cherub altera, decem cubiti erant à ſummitatibus alæ vnius, vſque ad ſummitates alæ alterius.*

25 *Et decem cubitorum erat Cherub ſecundus: menſura eadem, & inciſio eadem erat duobus cherubim.*

26 *Altitudo Cherub vnius decem cubitorum, & ſimiliter Cherub ſecundus.*

27 *Et poſuit cherubim in medio domus interioris, & extendebant alas cherubim, & tangebat ala vna parietem, & ala cherub ſecundi tangebat parietem ſecundum, & alæ eorum in medio domus tangebant ſe inuicem.*

28 *Texitque Cherubim auro.*

29 *Et omnes parietes domus per circuitum texit picturis inſtar fundarum, cælaturis inſtar fundarum, picturis cherubim, & palmarum, & cælaturis florum intrinſecus, & extrinſecus.*

Sed

Et

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et oſtium lateris quod ſubtus, ſub humero domus dextro, & cochlearis aſcenſus ad medium, & à medio ad tertia conclauia.	8	*Oſtium thalami medij erat in latere domus dextero: & per cochleas aſcendebant ad medium, & de medio ad tertium.*
Et ædificauit domum, & conſummauit eam, & laquearibus texit eam cedris.	9	*Ædificauit ergo domum illam & perfecit eam: & texit domum trabibus incuruatis & tabulatis cedrinis.*
Et ædificauit ligamenta per totam domum, quinque cubitorum altitudo eius, & concluſit colligaturam in lignis cedrinis.	10	*Ædificauit & thalamum illum cum tota domo: quinq; cubitorum erat altitudo eius, & apprehendebat domum per trabes cedrinas.*
Et factum eſt verbum Domini ad Salomonem dicens:	11	*Fuit autem verbum Iehouæ ad Selomoh, dicendo,*
Domus hæc quam tu ædificas ſi ambulaueris in decretis, & iudicia mea feceris, & cuſtodieris omnia mandata mea conuerſando in eis firmabo verbum meum tecum quod locutus ſum ad Dauid patrem tuum:	12	*Domus iſta quam tu ædificas, ſi ambulaueris in decretis meis, & iudicia mea feceris, ſeruaueriſq; omnia mandata mea ambulando in eis: tum ſtatuam verbum meum tecum quod loquutus ſum ad Dauidem patrem tuum:*
Et inhabitabo in medio filiorum Iſrael, & non derelinquam populum meum Iſrael.	13	*Habitaboq; in medio filiorum Iſraelis, neq; deſeram populum meum Iſraelem.*
	14	*Ædificauit itaq; Selomoh domum illam, & perfecit eam.*
Et ædificauit parietes domus ab intus per ligna cedrina à pauimento domus, & vſque ad parietes, & vſque ad trabes, laquearibus texit coniunctæ lignis ab intus, & circumdedit internum domus in coſtis abiegnis.	15	*Et ædificauit parietes domus intrinſecus tabulis cedrinis: id eſt à pauimento domus vſq; ad parietes contignationis, operuit ligno intrinſecus: obduxit quoq; pauimentum ipſum domus tabulis abiegnis.*
Et ædificauit viginti cubitos à ſummo muri latus vnum à pauimento vſque ad trabes: & fecit è Dabir in Sanctum Sanctorum.	16	*Ædificauit etiam viginti cubitos à lateribus domus tabulis cedrinis à pauimeto vſq; ad parietes: ædificauit quoq; ſibi in domo Oraculum, vt eſſet ſanctitas ſanctitatum.*
(Et quadraginta cubitorum fuit templum ad faciem ipſius Dabir)	17	*At quadraginta cubitorum erat domus: ipſa eſt templum oppoſitum Oraculo.*
	18	*Porro tabulæ cedrinæ quibus tegebatur domus intrinſecus depictæ inſtar cucurbitarum agreſtium, & cælaturis inſtar florum: omnia tabulis cedrinis tegebantur, nec lapis apparebat.*
In medio domus ab intus ad dandam ibi arcam teſtamenti Domini:	19	*Oraculum autem in medio domus intrinſecus præparauit, vt poneret ibi arcam fœderis Iehouæ.*
Viginti cubiti longitudo, & viginti cubiti latitudo, & viginti cubiti altitudo eius, & circumdedit illud auro concluſo: & fecit altare ad faciem Dabir, & circumdedit illud auro.	20	*Intrinſecus autem erat Oraculum: viginti cubitorum erat longitudo eius, & viginti cubitorum latitudo, & viginti cubitorum altitudo eius: & operuit illud auro puriſſimo: altare autem operuit cedrinis tabulis.*
Et totam domum operuit auro vſque ad conſummationem vniuerſæ domus.	21	*Texit igitur Selomoh domum intrinſecus auro puriſſimo: & occluſit catenis aureis Oraculum: & texit illum auro.*
	22	*Totamq; domum texit auro, donec perficeretur tota domus: totumq; altare quod erat ante Oraculum, texit auro.*
Et fecit in Dabir duo cherubim, decem cubitorum magnitudo menſurata:	23	*Fecit autem in ipſo Oraculo duos Cherubim è lignis pineis: decem cubitorum altitudo eius.*
Et quinque cubitorum ala cherubim vnius, & quinque cubitorum ala eius ſecunda in cubito, decem à parte alæ eius ad partem alæ eius.	24	*Quinque autem cubitorum erat ala Cherub vna, & quinque cubitorum ala Cherub altera: decem cubiti erant ab extremitatibus alæ vnius, vſque ad extremitates alæ alterius.*
Sic cherubim ſecundo, in menſura vna conſummatio vna vtriſque:	25	*Decem præterea cubitorum erat Cherub ſecundus: menſura eadem, & inciſio eadem erat ambobus Cherubim.*
Et altitudo cherubim vnius, decem in cubito, & ſic cherubim ſecundo.	26	*Altitudo Cherub vnius erat decem cubitorum, & ſimiliter Cherub ſecundi.*
Et vtraque cherubim in medio domus intimæ, & expandit alas eorum, & tangebat ala vna parietem, & ala cherubim ſecundi tangebat parietem ſecundum, & alæ eorum in medio domus tangebant ala alam.	27	*Collocauit autem ipſos Cherubim in medio domus interioris: expandebantque alas ſuas, tangebatque ala vnius parietem, & ala Cherub alterius tangebat parietem alterum: alæ autem eorum quæ erant in medio domus, contingebant ſe inuicem.*
Et operuit cherubim auro.	28	*Texitque ipſos Cherubim auro.*
Omnes parietes domus in circuitu celatos ſcripſit ſcriptura cherubim, & palmas interiore, & exteriore.	29	*Omnes autem parietes domus per circuitum ſculpſit cælaturis ſculpturarum Cherubim & palmarum, & cælaturis florum intrinſecus & extrinſecus.*

Quæ po-nuntur ... [illegible] ... tranſ. Ro.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Sed & pauimentum domus texit auro intrinſecus & extrinſecus.	30	*Et pauimentum domus texit auro intrinſecus, & extrinſecus.*
Et in ingreſſu oraculi fecit oſtiola de lignis oliuarum, poſteſque angulorum quinque.	31	*Et ianuæ oraculi fecit oſtia è lignis pineis ſuperliminare, & poſtes erant quinq; laterum.*
Et duo oſtia de lignis oliuarum: & ſculpſit in eis picturam cherubim, & palmarũ ſpecies, & anaglypha valde prominentia: & texit ea auro: & operuit tam cherubim quam palmas, & cætera, auro.	32	*Et duo oſtia è lignis pineis, & cœlauit in eis cœlaturas inſtar fundarum, cherubim, & palmarum & cœlaturas in eis florum, & texit auro, & extendit ſuper cherubim, & ſuper palmas aurum.*
Fecitque in introitu templi poſtes de lignis oliuarum quadrangulatos:	33	*Et ſic fecit portæ templi poſtes è lignis pineis quadrilateros,*
Et duo oſtia de lignis abiegnis altrinſecus: & vtrumque oſtium duplex erat, & ſe inuicem tenẽs aperiebatur.	34	*Et duo oſtia è lignis abiegnis, & duo latera oſtij vnius rotunda, & duo latera oſtij ſecundi rotunda.*
Et ſculpſit cherubim, & palmas, & cœlaturas valde eminentes: operuitque omnia laminis aureis opere quadro ad regulam.	35	*Et cœlauit cœlaturas inſtar fundarum, & cherubim & palmarum, & cœlaturas florum: operuitq; directo quæ erant ſculpta.*
Et ædificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum, & vno ordine lignorum cedri.	36	*Et ædificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum dolatorum, & ordine trabium cedrinarum.*
Anno quarto fundata eſt domus Domini in menſe Zio:	37	*Anno quarto fundata eſt domus Domini menſe Aprili.*
Et in anno vndecimo, menſe Bul (ipſe eſt menſis octauus) perfecta eſt domus in omni opere ſuo, & in vniuerſis vtenſilibus ſuis: ędificauitque eam annis ſeptem.	38	*Et anno vndecimo in menſe Octobri (ipſe eſt menſis octauus) completa eſt domus ſecundum omnia ad eam pertinentia, & ſecundum omnes regulas ſuas: ædificauit eam annis ſeptem.*

CAP. VII.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
DOmum autem ſuam ędificauit Salomon * tredecim annis, & ad perfectum vſque perduxit. (* Inf. 9. 10.)	1	*DOmum autem ſuam ædificauit Selomoh tredecim annis, & compleuit omnem domum ſuam.*
AEdificauit quoque domum ſaltus Libani centũ cubitorum longitudinis, & quinquaginta cubitorũ latitudinis, & triginta cubitorum altitudinis: & quattuor deambulachra inter columnas cedrinas: ligna quippe cedrina exciderat in columnas.	2	*Et ædificauit domum ſaltus Lebanon, centum cubitorum erat longitudo eius, & quinquaginta cubitorum latitudo eius. & triginta cubitorum altitudo eius: ſuper quattuor ordines columnarum cedrinarum ædificauit eam, trabes autem cedrinæ erant ſuper columnas.*
Et tabulatis cedrinis veſtiuit totam cameram, quæ quadraginta quinque columnis ſuſtẽtabatur. Vnus autem ordo habebat columnas quindecim	3	*Et tecta eſt tabulis cedrinis deſuper trabes quæ erant ſuper columnas quadraginta, & quinq; quindecim per ordinem ſingulum.*
Contra ſe inuicem poſitas,	4	*Et feneſtræ erant tres ordines, & feneſtra erat contra feneſtram in tribus parietibus.*
Et è regione ſe reſpicientes, æquali ſpatio inter columnas, & ſuper columnas quadrangulata ligna in cunctis æqualia.	5	*Et omnia oſtia, & poſtes quadrati erant, & ſic feneſtella quæ erat ſupra portam, & feneſtra erat contra feneſtram, in tribus parietibus.*
Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis, & triginta cubitorum latitudinis: & alterã porticum in facie maioris porticus: & columnas, & epiſtylia ſuper columnas.	6	*Porticum autem columnarum fecit, quinquaginta cubitorum erat longitudo eius, & triginta cubitorum latitudo eius: & porticus erat ante columnas, & columnæ aliæ, & trabs ante eas.*
Porticum quoque ſolij, in qua tribunal eſt, fecit: & texit lignis cedrinis à pauimento vſque ad ſummitatem.	7	*Et porticum ſolij in qua iudicaret, hoc eſt porticum iudicij fecit: & tecta eſt cedrinis tabulis à pauimento vſq; ad pauimentum.*
Et domuncula, in qua ſedebatur ad iudicandum, erat in media porticu, ſimili opere. Domum quoque fecit filiæ Pharaonis (* quam vxorem duxerat Salomon) tali opere, quali & hanc porticum. (* Sup. 3. 1)	8	*Et domui ſuæ in qua manebat atrium aliud intra porticum, ſecundũ opus iſtud erat: & domum fecit filiæ Parhoh quam acceperat Selomoh ſecundum porticum hanc.*
Omnia lapidibus pretioſis, qui ad normam quandam atque menſuram tam intrinſecus quam extrinſecus ſerrati erant: à fundamento vſq; ad ſummitatem parietum, & extrinſecus vſque ad atrium maius.	9	*Omnia hæc erant ex lapidibus precioſis ſecundum menſuras è lapidibus dolatis, ſerratis ſera intrinſecus, & extrinſecus: & à fundamento vſq; ad lapides ſuper quos capita ponebantur trabium qui erant ad menſuram palmi, & extrinſecus vſq; ad atrium maius.*
Fundamenta autem de lapidibus pretioſis, lapidibus magnis decem ſiue octo cubitorum.	10	*Et fundatum lapidibus precioſis, lapidibus magnis, lapidibus decem cubitorum, & lapidibus octo cubitorum.*
Et deſuper lapides pretioſi æqualis menſuræ ſecti erant, ſimiliterque de cedro.	11	*Et ſupra à fundamento erant lapides precioſi ſecundum menſuras lapidum dolatorum, & cedrinæ tabulæ.*
Et atrium maius rotundum trium ordinum de lapidibus ſectis, & vnius ordinis de dolata cedro: nec non & in atrio domus Domini interiori, & in porticu domus.	12	*Et atrio maiori per circuitum erant tres ordines è petris dolatis, & ordo trabium cedrinarum & atrio domũs Domini interioris, & porticus domus.*

Tranſl. ex Septuag.

30 Et pauimentum domus operuit auro, intimæ, & extimæ.

31 Et oſtio ipſius Dabir fecit ianuas ex lignis iuniperinis, porticus quadrupliciter, in vtriſque ianuis ligna abiegna:

32 Duæ plicæ ianua vna, & cardines earum, & duæ plicæ ianua ſecũda, volubilia inſculpta cherubim, & palmæ, & expanſæ laminæ, & operta auro deducto ſuper ſculpturam.

Quæ hic tria reſpondent noſtræ vulgatæ, in tranſl. Sep. Rom. habentur ſupra in hoc c. poſt [illegible] commata his quæ aſteriſco ſinuantur c. 5 a 18

Quæ deſunt [illegible] ab hac tranſl. ex Septuag. Rom.

36 Et ædificauit atrium intimum, tres ordines non dolatorum, & ordinem fabrefactæ cedri in circuitu, & ędificauit velamen atrij ipſius AElam domus, quæ ad faciem templi.

37 In anno quarto fundauit domum Domini in menſe Zin, & ſecundo menſe.

38 In vndecimo anno in menſe Baal (hic eſt menſis octauus) conſummata eſt domus in omni ratione eius, & in omni conſtitutione eius ⋆ in ſeptem annis fecit & conſummauit. ⋆

Quæ duo hic aſteriſcis clauduntur habentur ſup. cap. 5 poſt [illegible] vbi obeliſcis.

CAP. VII.

1 ET domum ædificauit ſibi Salomon tribus & decem annis.

2 Et ædificauit domum ſyluæ Libani, centum cubiti longitudo eius, & quinquaginta cubiti latitudo eius, & triginta cubitorũ altitudo eius, & trium ordinum columnarum cedrinarum, & humeri cedrini columnis.

3 Et texuit domum deſuper ſuper latera columnarum, & numerus colũnarum, quadraginta & quinque, ordo, & Melathra tria,

4 Et capacitas ſuper capacitatem tripliciter.

5 Et omnia oſtia, & capacitates quadrangulæ melathris inſtructæ, & ab oſtio ad oſtium tripliciter.

6 Et AElam columnarum, quinquaginta longitudo, & quinquaginta in latitudine, iuncta AElam ſuper faciem earum, & columnæ, & craſsities ſuper faciem eius ipſis AElamini.

7 Et AElam thronorum, vbi iudicabit ibi: AElam tribunalis.

8 Et domus eorum, in qua ſedebitur illuc, atrium vnum circumuolutum his iuxta opus hoc, & domum filiæ Pharaonis, quam accepit Salomon, iuxta hoc AElam.

9 Omnia hæc ex lapidibus precioſis, ſculpta ex interuallo ab intus, & à fundamento vſque ad ſummitates parietum, & ab extra ad atrium magnum

10 Fundatum in precioſis lapidibus magnis, lapidibus decem cubitorum, & octo cubitorum,

11 Et deſuper, precioſis ſecundum menſuram non dolatorum, & cedris.

12 Atrij magni in circuitu tres ordines non dolatorum, & ordo ſculptæ cedri, & conſummauit Salomon totam domum ſuam.

Quæ hic ponuntur a verſ. 1 vſque ad 12 in hac tranſlat. ex Sep. Rom. habentur in 8 c. conſtituta [illegible] quæ ponuntur [illegible] 53.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

30 *Quin & pauimentum domus texit auro intrinſecus & extrinſecus.*

31 *Et oſtio Oraculi fecit valuas è lignis pineis: ſuperliminare, & poſtes erant quinq́ laterum.*

32 *Duas inquam valuas fecit è lignis pineis, & cælauit in eis cælaturas Cherubim palmarumq́, ac cælaturas florum, texitq́ auro: & extendit ſuper Cherubim & ſuper palmas aurum.*

33 *Sic quoq́ fecit oſtio templi, nempe poſtes è lignis pineis quadrilateros.*

34 *Porro ambæ valuæ erant è lignis abiegnis, & duo latera valuæ vnius rotunda, & duo latera alterius valuæ rotunda.*

35 *Et ſculpſit in illis Cherubim, & palmas, & cælaturas florum: texitq́ auro directo illud quod erat inſculptum.*

36 *Poſt hæc ædificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum dolatorum, & ordine vno trabium cedrinarum.*

37 *Anno quarto fundata fuit domus Iehouæ, menſe Aprili.*

38 *Et anno vndecimo menſe Octobri (is eſt menſis octauus) completa fuit domus cum omnibus vtenſilibus ſuis, atq́ omnibus ijs quæ ad illam pertinebant, & ædificauit eam annis ſeptem.*

CAP. VII.

1 *DOmum autem ſuam ædificauit Selomoh tredecim annis, & compleuit totam domum ſuam.*

2 *Ædificauit quoq́ domum ſaltus Lebanon: centum cubitorum erat longitudo eius, & quinquaginta cubitorum latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius. ſuper quatuor ordines columnarum cedrinarum ædificauit eam, trabes autem cedrinæ erant ſuper columnas.*

3 *Et tecta erat tabulis cedrinis ſurſum ſuper trabes quæ erant ſuper columnas quadraginta & quinq́, quindecim per ordines ſingulos.*

4 *Et feneſtrarum erant tres ordines, feneſtraq́ erat contra feneſtram tribus vicibus.*

5 *Et omnia oſtia & poſtes quadrata erant, vna cum feneſtris: eregione autem feneſtra erat contra feneſtram, tribus vicibus.*

6 *Porticum autem columnarum fecit: quinquaginta cubitorum erat longitudo eius: & triginta cubitorum latitudo eius: eratq́ ea porticus ante faciem illarum, columnæq́ & trabes ante faciem illarum.*

7 *Porticum quoq́ ſolij in qua iudicaret, nempe porticum iudicij fecit: quæ tecta erat cedro à pauimento vſq́ ad pauimentum.*

8 *Domui autem ſuæ in qua manebat, fecit atrium alterum intra porticum illam, ſecundum opus iſtud erat. domum præterea fecit filiæ Pa͛roh (quam acceperat Selomoh) ſecundum porticum hanc.*

9 *Omnia illa erant ex lapidibus pretioſis, ſecundum menſuras lapidum dolatorum, ſerratorum ſerra, intrinſecus & extrinſecus: & à fundamento vſq́ ad lapides mẽſuræ quatuor digitorum, & extrinſecus, vſq́ ad atrium maius.*

10 *Fundatum autem erat lapidibus pretioſis, lapidibus magnis, lapidibus decem cubitorum, & lapidibus octo cubitorũ.*

11 *Supra vero erant lapides pretioſi ſecundum menſuras lapidum dolatorum, & cedrinæ tabulæ.*

12 *Porro atrio maiori per circuitum erant tres ordines è lapidibus dolatis, & ordo vnus trabium cedrinarũ. & atrio illi domus Iehouæ interiori, & porticui eius domus.*

Vulgat. Editio.

Miſit quoque rex Salomon, & tulit Hiram de
Tyro,
Filium mulieris viduæ de tribu Nephthali, patre
Tyrio, artificem ærarium, & plenum ſapientia, &
intelligentia, & doctrina ad faciendum omne opus
ex ære. Qui cum veniſſet ad regem Salomonem,
fecit omne opus eius.
Et finxit duas columnas æreas, decem & octo cu-
bitorum altitudinis columnam vnam: * & linea
duodecim cubitorum ambiebat colũnam vtram-
que.

* Ier. 52. 21.

Duo quoque capitella fecit, quæ ponerentur ſu-
per capita columnarum, fuſilia ex ære: quinque cu-
bitorum altitudinis capitellum vnum, & quinque
cubitorum altitudinis capitellum alterum:
Et quaſi in modum retis, & catenarum ſibi inui-
cem miro opere contextarum. Vtrumque capitel-
lum columnarum fuſile erat: ſeptena verſuum re-
tiacula in capitello vno, & ſeptena retiacula in ca-
pitello altero.

Et perfecit columnas, & duos ordines per circui-
tum retiaculorum ſingulorum, vt tegerent capitel-
la, quę erant ſuper ſummitatem malogranatorum:
eodem modo fecit & capitello ſecundo.
Capitella autem, quæ erant ſuper capita colum-
narum, quaſi opere lilij fabricata erant in porticu
quattuor cubitorum.
Et rurſum alia capitella in ſummitate columna-
rum deſuper iuxta menſuram columnę contra re-
tiacula: malogranatorum autem ducenti ordines
erant in circuitu capitelli ſecundi.
Et ſtatuit duas columnas in porticu templi: cum-
que ſtatuiſſet columnam dexteram, vocauit eam
nomine Iachin: ſimiliter erexit columnam ſecun-
dam: & vocauit nomen eius Booz.
Et ſuper capita columnarum opus in modum li-
lij poſuit: perfectumque eſt opus columnarum.

* 2. Par. 4. 2.

* Fecit quoque mare fuſile decem cubitorum à
labio vſque ad labium, rotũdum in circuitu: quin-
que cubitorum altitudo eius, & reſticula triginta
cubitorum cingebat illud per circuitum.
Et ſculptura ſubter labium circuibat illud decem
cubitis ambiens mare: duo ordines ſculpturarum
ſtriatarum erant fuſiles.

Et ſtabat ſuper duodecim boues, è quibus tres reſ-
piciebant ad Aquilonem, & tres ad Occidentem, &
tres ad Meridiem, & tres ad Orientem, & mare ſu-
per eos deſuper erat: quorum poſteriora vniuerſa
intrinſecus latitabant.
Groſſitudo autem luteris, trium vnciarum erat:
labiumque eius, quaſi labium calicis, & folium re-
pandi lilij: duo millia batos capiebat.
Et fecit decem baſes æneas, quattuor cubitorum
lõgitudinis baſes ſingulas, & quattuor cubitorum
latitudinis, & trium cubitorum altitudinis.
Et ipſum opus baſium, interraſile erat: & ſculptu-
ræ inter iuncturas.
Et inter coronulas & plectas, leones & boues &
cherubim: & in iuncturis ſimiliter deſuper: & ſub-
ter leones, & boues quaſi lora ex ære dependentia.

Et quattuor rotæ per baſes ſingulas, & axes ærei:
& per quattuor partes quaſi humeruli ſubter lute-
rem fuſiles, contra ſe inuicem reſpectantes.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et miſit rex Selomoh, & tulit Chiram de Tyro,*

14 *Filius mulieris viduæ erat de tribu Naphtali, pater ve*
ro eius vir, prius faber ærarius, plenuſq; erat ſapientia, &
intelligentia, & ſcientia ad faciendum omnem opus in ære,
& venit ad regem Selomoh, & fecit omne opus eius.

15 *Et finxit duas columnas æreas, octo, & decem cubitorum*
erat altitudo columnæ vnius, & filum duodecim cubitorũ
circumdabat columnam ſecundam.

16 *Et duo capitella fecit, vt poneret ſuper capita columna-*
rum fuſa ex ære: quinq; cubitorum erat altitudo capitelli
vnius, & quinq; cubitorum altitudo capitelli ſecundi.

17 *Retiacula opere retiaculi cohærentia opere catenarum*
capitellis quæ erant ſuper caput columnarum: ſeptem erant
capitello vno, & ſeptem capitello ſecundo.

18 *Et fecit columnas, & duos ordines per circuitum ſuper*
retiaculum vnum, vt tegerent capitella quæ erant ſuper
caput malogranatorum, & ſic fecit capitello ſecundo.

19 *Capitella autem quæ erant ſuper caput columnarum,*
erat opus lilij in porticu, quattuor cubitorum.

20 *Et capitella ſuper duas columnas etiam deſuper è regio-*
ne loci medij, qui erat trans retiaculum: malogranatorum
autem ducenti erant ordines per circuitum ſuper capitel-
lum ſecundum.
21 *Et ſtatuit columnas in porticu templi, & ſtatuit colum-*
nam dexteram, & vocauit nomen eius Iachin: & ſtatuit
columnam ſiniſtram, & vocauit nomen eius Bohaz.

22 *Et ſuper caput columnarum opus lilij, & perfectum eſt*
opus columnarum.

23 *Fecit autem mare fuſum decem cubitorum à labro eius*
vſq; ad labrum eius rotundum in circuitu, & quinq; cubi-
torum erat altitudo eius, & filum triginta cubitorum
ambiebat illud per circuitum.
24 *Et tubercula inſtar colocyntidarum ſubter labium eius*
per circuitum circumdantia illud decem cubitis, ambientia
mare per circuitum: duo ordines tuberculorum fuſorum
erant in fuſione eius.
25 *Stabat mare ſuper duodecim boues: tres reſpiciebant ad*
Aquilonem, & tres reſpiciebant ad Occidentem, & tres
reſpiciebant ad Meridiem, & tres reſpiciebant ad Orien-
tem, & mare ſuper eos deſuper erat, & omnia poſteriora
eorum intrinſecus erant.
26 *Denſitas eius erat palmus, & labium eius erat ſecundũ*
opus labij calicis, flos lilij, duo millia batos comprehende-
bat.
27 *Et fecit baſes decem æreas, quattuor cubitorum longitu-*
do baſis vnius, & quattuor cubitorum latitudo eius, &
trium cubitorum altitudo eius.
28 *Et hoc opus baſis: clauſuræ erant ipſis, & clauſuræ inter*
vectes, qui erant vt ſcalarum gradus.
29 *Et ſuper clauſuras quæ erant inter vectes erant leones,*
boues, & cherubim, & ſuper vectes baſis deſuper, & ſubter
leones, & boues, copulationes opere extenſo.

30 *Et quattuor rotæ æreæ erant baſi ſingulæ, & tabulæ æreæ*
& quattuor angulis eius humeri erant, & ſubter concam
humeri fuſi erant ex latere cuiuſlibet copulationum.

Tranſl. ex Septuag.

* Hic incipit c. 7. in hac translat. ex sept. quæ autem p. ſ[illegible] in princ. habentur ibi in ſ. cap.

★ Et miſit Salomon,& acciuit Chiram è Tyro

Filium mulieris viduæ,& hic de tribu Nephtha-
lim,& pater eius vir Tyrius, faber æris,& plenus
arte,& intelligentia,& ſcientia faciendi omne opus
in ære,& introductus eſt ad regem Salomon,& fe-
cit omnia opera.

Et fudit duas columnas ipſi AElam domus, octo
& decem cubiti altitudo columnæ,& perimetrum,
quattuordecim cubiti, circumdabant eam, craſſi-
tiem columnæ,quattuor digitorum cauitates,& ſic
columna ſecunda.

Et duo additamenta fecit, ad dandum ſuper ca-
pita columnarum fuſilia, quinque cubiti altitudo
additamenti vnius,& quinque cubiti altitudo ad-
ditamenti ſecundi.

Et fecit duo retia ad cooperiendum additamen-
ta columnarum, & rete additamento vni, & rete
additamento ſecundo,& opus penſile, duo ordines
malogranatorum æneorum, reticulati, opus penſi-
le,ordo ſuper ordinem,& ſic fecit additamento ſe-
cundo.

Et ſtatuit columnas ipſius AElam templi.

Quæ deberent reſpondere 19. & 20. deſũt ab hac tranſlat. ex ſeptu. Rom.

Et ſtatuit columnam vnam, & vocauit nomen
eius Iachum, & ſtatuit columnam ſecundam, &
vocauit nomen eius Boloz.

Et ſuper capita columnarum opus lilij ſecundum
AElam quattuor cubitorum, & Melathrum ſuper
vtraſque columnas, & deſuper latera additamen-
tum, & Melathrum craſſitiei.

Et fecit mare,decem in cubito à labio eius vſque
ad labium eius, rotundum in circuitu ipſum,
quinque in cubito altitudo eius,& reſticula tres,&
triginta in cubito.

Et fulcimenta ſub labio eius in circuitu circum-
dabant illud,decem in cubito in circuitu. ★

Et duodecim boues ſubter mare, tres ſpectantes
Aquilonem,& tres ſpectantes Mare,& tres ſpectan-
tes Auſtrum,& tres ſpectantes Orientem,& omnia
poſteriora ad domum,& mare ſuper eos deſuper.

* Hæc quæ hic poſita reſpondẽt vulgatæ in hac tranſl. ex ſeptu. Rom. habentur poſt v. 24. vbi aſteriſcus.

★ Et labium eius tamquam opus labij calicis ger-
men lilij,& craſſities eius palmus.

Et fecit decem Mechonoth æneas,quinque cubiti
longitudo Mechonoth vnius, & quattuor cubiti
latitudo eius,& ſex in cubito altitudo eius.

Et hoc opus ipſarum Mechonoth,concluſum eis,
& concluſum inter iuncturas.

Et ſuper clauſuras earum inter iuncturas leones,
& boues,& Cherubim,& ſuper iuncturas:Sic & de-
ſuper,& ſubter leones,& boues, regiones, opus de-
ſcenſionis.

Et quattuor rotæ æneæ Mechonoth vni,& exce-
dentia ænea, & quattuor partes earum, humeruli
ſubter luteres, & manus in rotis in ipſa Mecho-
noth:

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 *Mittens autem rex Selomoh, tulit Hiram de Tyro:*

14 *Filius mulieris viduæ erat de tribu Naphthali:pater ve-
ro eius vir Tyrius faber ærarius: eratq́ repletus ſapientia
& intelligentia, & ſcientia vt faceret omne opus ex ære:
qui venit ad regem Selomoh, & fecit omne opus eius.*

15 *Finxit & duas columnas æreas: octodecim cubitorum
erat altitudo columnæ vnius: & filum duodecim cubitorũ
circundabat columnam ſecundam.*

16 *Et duo capitella fecit quæ ponerentur ſuper capita co-
lumnarum, fuſa ex ære: quinq́ cubitorum erat altitudo
capitelli vnius, & quinq́ cubitorum altitudo capitelli al-
terius.*

17 *Reticula opere retis, funes factos opere catenarum ca-
pitellis quæ erant ſuper caput columnarum: ſeptem erant
capitello vni, & ſeptem capitello ſecundo.*

18 *Fecit ergo columnas: & duos ordines in circuitu in re-
ticulo vno, vt tegerent capitella quæ erant ſuper caput,
malogranatis: & ſic fecit capitello ſecundo.*

19 *Capitella autem illa quæ erant ſuper caput columnarum,
erat opus lilij in porticu,quatuor cubitis.*

20 *Capitella inquam illa quæ erant ſuper duas columnas,
etiam deſuper eregione capitelli, qui erat vltra reticulum,
habebant malogranata: nam malogranata erant in ordi-
nibus duobus per circuitum ſuper capitellum ſecundum.*

21 *Statuit deinde columnas illas in porticu templi: & ſtatuit
columnam dexteram, vocauitq́ nomen eius Iachin: ſtatuit
& columnam ſiniſtram, vocauitq́ nomen eius Boaz.*

22 *Et ſuper caput columnarum opus lilij: abſolutum eſt itaq́
opus columnarum.*

23 *Fecit quoq́ mare fuſum decem cubitorum à labro eius
vſq́ ad labrum eius,rotundum in circuitu: & quinq́ cubi-
torum erat altitudo eius, filumq́ triginta cubitorum am-
biebat illud per circuitum.*

24 *Tubercula autem inſtar colocynthidum ſubter labium
eius per circuitum, circundabant illud: decem in cubito,
ambiebant mare per circuitum: duo ordines tuberculorum
fuſorum erant in fuſione illius.*

25 *Stabat mare ſuper duodecim boues: tres reſpiciebant ad
Aquilonem, & tres reſpiciebant ad Occidentem, & tres
reſpiciebant ad Meridiem, & tres reſpiciebant Orien-
tem: & mare ſuper eos ſuperne erat, & omnia poſteriora
eorum intrinſecus erant.*

26 *Denſitas autem eius erat palmus: & labium eius erat
ſecundum opus labij calicis & floris lilij: duo millia bato-
rum capiebat.*

27 *Fecit præterea baſes decem æreas: quatuor cubitorum
erat longitudo baſis vnius,& quatuor cubitorum latitudo
eius, & trium cubitorum altitudo eius.*

28 *Hoc autem eſt opus baſis. cinctura erant in ipſis, quæ
cinctura erant inter prominentias.*

29 *Et ſuper cincturas illas quæ erant inter prominentias
erant leones, boues, & Cherubim: & ſuper prominentias
erat baſis deſuper: & ſubter leones & boues,additamenta
quædam opere extenſo.*

30 *Quatuor autem rotæ æreæ erant baſibus ſingulis, & ta-
bulæ æreæ: & in quatuor angulis eius humeruli erant: &
ſubter concham humeruli fuſi erant ex latere ſingulorum
additamentorum.*

Os

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Os quoque luteris intrinſecus erat in capitis ſummitate: & quod forinſecus apparebat, vnius cubiti erat totum rotundum, pariterque habebat vnum cubitum & dimidium: in angulis autem columnarum variæ cœlaturæ erant: & media intercolumnia, quadrata non rotunda.

Quattuor quoque rotæ, quæ per quattuor angulos baſis erant, cohærebant ſibi ſubter baſim: vna rota habebat altitudinis cubitum & ſemis.

Tales autem rotæ erant quales ſolent in curru fieri: & axes earum, & radij, & canthi, & modioli, omnia fuſilia.

Nam & humeruli illi quattuor per ſingulos angulos baſis vnius, ex ipſa baſi fuſiles & coniuncti erant.

In ſummitate autem baſis erat quædam rotunditas dimidij cubiti, ita fabrefacta, vt luter deſuper poſſet imponi, habens cœlaturas ſuas variaſque ſculpturas ex ſemetipſa.

Sculpſit quoque in tabulatis illis, quæ erant ex ære, & in angulis cherubim, & leones, & palmas, quaſi in ſimilitudinem hominis ſtantis, vt non cœlata, ſed appoſita per circuitum viderentur.

In hunc modum fecit decem baſes, fuſura vna, & menſura, ſculpturaque conſimili.

Fecit quoque decem luteres æneos: quadraginta batos capiebat luter vnus, eratque quattuor cubitorum: ſingulos quoque luteres per ſingulos, id eſt, decem baſes, poſuit.

Et conſtituit decem baſes, quinque ad dexteram partem templi, & quinque ad ſiniſtram: Mare autem poſuit ad dexteram partem templi contra Orientem ad Meridiem.

Fecit ergo Hiram lebetes, & ſcutras, & hamulas, & perfecit omne opus regis Salomonis in templo Domini.

Columnas duas, & funiculos capitellorum ſuper capitella columnarum duos: & retiacula duo, vt operirent duos funiculos, qui erant ſuper capita columnarum.

Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis: duos verſus malogranatorum in retiaculis ſingulis, ad operiendos funiculos capitellorum, qui erant ſuper capita columnarum.

Et baſes decem, & luteres decem ſuper baſes.

Et mare vnum, & boues duodecim ſubter mare.

Et lebetes, & ſcutras, & hamulas: omnia vaſa, quę fecit Hiram regi Salomoni in domo Domini, de aurichalco erant.

In campeſtri regione Iordanis fudit ea rex in argilloſa terra, inter Sochoth, & Sarthan.

Et poſuit Salomon omnia vaſa: propter multitudinem autem nimiam non erat pondus ęris.

Fecitque Salomon omnia vaſa in domo Domini: altare aureum, & menſam, ſuper quam ponerentur panes propoſitionis, auream:

Et candelabra aurea, quinque ad dexteram, & quinque ad ſiniſtram contra oraculum ex auro puro: & quaſi lilij flores, & lucernas deſuper aureas: & forcipes aureos:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

31 *Et os eius intra capitellum erat, & ſuperius in cubito: & os eius erat rotundum opere baſis cubitus, & dimidium cubiti, & etiam ſuper os eius erant cœlaturæ, & clauſuræ earum quadratæ non rotundæ.*

32 *Et quattuor rotæ erant ſubter clauſuras, & cardines rotarum in baſi: altitudo rotæ vnius erat cubitus, & dimidium cubiti*

33 *Opus autem rotarum erat, ſicut opus rotæ currus, & cardines earum, & radij earum & canthi earum, & ligamina earum omnia erant fuſa.*

34 *Et quattuor humeri ſuper quattuor angulos baſis vnius ex baſe erant humeri eius.*

35 *Et in ſummitate baſis dimidium cubiti altitudo rotunda per circuitum, & ſuper verticem baſis erant axes eius, & clauſura eius ex ea.*

36 *Et cœlauit ſuper tabulis cardinum eius, & ſuper clauſuris eius cherubim, leones, & palmas ex latere vniuſcuiuſq; per circuitum.*

37 *Secundum hoc fecit decem baſes, fuſura vna, menſura vna, inciſio vna erat cunctis ipſis.*

38 *Et fecit decem conchas æreas: quadraginta batos capiebat concha vna: quattuor cubitorum erant ſingulæ conchæ ſuper baſim vnam decem baſibus.*

39 *Et poſuit baſes quinq; ad latus domus à dextera, & quinq; ad latus domus à ſiniſtra eius: & Mare poſuit à latere domus dextera ad Orientem contra Meridiem.*

40 *Fecit autem Chiram conchas, & ſcopas, & pelues, & compleuit Chiram facere omne opus, quod fecit regi Selomoh in domo Domini.*

41 *Et columnas duas, & vaſa rotunda inſtar craterarum capitellorum quæ erant ſuper caput columnarum duarum, & retiacula duo, vt operirent duo illa vaſa rotunda, quæ erant ſuper caput columnarum.*

42 *Et malogranata quadringenta duobus retiaculis: duo ordines malogranatorum erant retiaculo vno, ad operiendum duo illa vaſa capitellorum quæ erant ſuper faciem columnarum.*

43 *Et baſes decem, & conchas decem ſuper baſes.*

44 *Et mare vnum, & boues duodecim ſubter mare.*

45 *Et lebetes, & ſcopas, & crateras, & omnia vaſa hæc quæ fecit Chiram regi Selomoh in domo Domini erant ex ære limato.*

46 *In planicie Iarden fudit ea rex in argilla terræ inter Succoth & inter Sarthan.*

47 *Et noluit vt ponderarentur Selomoh omnia vaſa: propter multitudinem nimiam non eſt exploratum pondus æris.*

48 *Et fecit Selomoh omnia vaſa, quæ erant in domo Domini, altare aureum, & menſam ſuper quam erant panes facierum, auream.*

49 *Et candelabra quinq; à dextera, & quinq; à ſiniſtra ante oraculum ex auro puriſſimo, & flores, & lucernas, & forcipes ex auro.*

Tranſl. ex Septuag.

Deſunt quæ deberent reſpõdere nu. 31.

32 Et altitudo rotæ vnius, cubiti ac dimidij.

33 Et opus rotarum, opus rotarum currus: manus earum, & dorſa earum, & tractatio earum, omnia fuſilia:

34 Quattuor humeruli ſuper quattuor angulos Mechonoth vnius, ex ipſa Mechonoth humeri eius.

35 Et ſuper caput ipſius Mechonoth dimidium cubiti magnitudo eius rotunda in circuitu ſuper caput ipſius Mechonoth, & principium manuum eius, & clauſuræ eius.

36 Et aperiebatur ſuper principia manuum ſuarum, & clauſuræ eius Cherubim, & leones, & palmæ, ſtantia, cohærens vnumquodque ad faciem intus, & quæ in circuitu.

37 Secundum hanc fecit omnes decem Mechonoth, ordinem vnum, & menſuram in omnibus.

38 Et fecit decem Chytrocaulos æneos, quadraginta Choas capientem vnum Chytrocaulum menſura quattuor cubitorum: Chytrocaulus vnus ſuper Mechonoth vnam, decem ipſis Mechonoth.

39 Et poſuit quinque Mechonoth ab humero domus à dextris, & quinque ab humero domus à ſiniſtris, & mare ab humero domus à dextris ad Orientem à latere Auſtri.

40 Et fecit Chiram lebetes, & calfactoria, & phialas, & conſummauit Chiram faciens omnia opera, quæ fecit regi Salomon in domo Domini:

41 Columnas duas, & vertibilia columnarum ſuper capita columnarum duo, & retia duo ad operiendum vtraque vertibilia ſculpturarum exiſtentia ſuper columnas:

42 Malogranata quadringenta vtriſque retibus, duo ordines malogranatorum reti vni ad cooperiendũ vtraque exiſtentia vertibilia ipſius Mechonoth, ſuper vtraſque columnas.

43 Et Mechonoth decem, & chytrocaulos decem ſuper Mechonoth.

44 Et mare vnum, & boues duodecim ſubtus mare,

45 Et lebetes, & calfactoria, & phialas, & omnia vaſa, quæ fecit Chiram regi Salomon, domo domini, & columnæ quadraginta, & octo domus regis, & domus Domini omnia opera regis, quæ fecit Chiram, ænea abundanter. *

46 In vicinia Iordanis fudit ea in craſſitie terræ inter Socchoth, & inter Sira.

47 Et accepit rex Salomon vaſa: quæ fecerat in domo Domini, * Non erat pondus æris, quo fecit omnia opera hæc præ multitudine valdè, non erat terminus ponderum æris. *

*Quæ hic poſita reſpondent noſtræ vulgatæ, & clauduntur duobus aſteriſcis, habentur paulo ſupra, poſt nu. 45 ubi [illegible].

48 Altare aureum, & menſam, ſuper quam panes oblationis, auream:

49 Et candelabra quinque à ſiniſtris, & quinque à dextris ſecundum faciem Dabir, aurea concluſa, & lampadas, & lucernas:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

31 *Os vero eius intra capitellum erat & ſuperne, in cubito (os autem eius erat rotundum opere baſis) cubitus & dimidium cubiti. & etiam ſuper os ipſum erant cælaturæ, cum cincturis ſuis, quadratæ, non rotundæ.*

32 *Quatuor item rotæ illæ erant intra cincturas & axes rotarum, in baſi ipſa, & altitudo rotæ vnius erat cubitus & dimidium cubiti.*

33 *Opus preterea rotarum erat ſicut opus rotæ currus: axes earum, & modioli earum, & cāthi earum, & radij earum, omnia erant fuſa.*

34 *Quatuor ergo humeruli erant ſuper quatuor angulos baſis vnius: ex baſi ipſa erant humeruli eius.*

35 *Et in ſummitate baſis erat dimidium cubiti in altitudine rotunda per circuitū: & in ſummitate illius baſis erant prominentiæ eius, & cincturæ eius ex ipſa.*

36 *Et fecit cælaturas in tabulis prominentiarum eius, & in cincturis eius, cherubim leones, & palmas ex latere cuiuſq; additamentorum per circuitum.*

37 *Ad hunc modum fecit decem baſes: fuſura eadem, menſura eadem, inciſio eadem erat cunctis ipſis.*

38 *Fecit & decem conchas æreas: quadraginta batos capiebat concha vna: quatuor cubitorum erant ſingulæ conchæ, concha vna ſuper baſim vnam, decem baſibus.*

39 *Et poſuit baſes quinq; ad latus domus à dextera: & quinq; ad latus domus à ſiniſtra eius: mare quoq; poſuit à latere domus dextro ad Orientem contra Meridiem.*

40 *Fecit preterea Hiram conchas, & ſcopas, & pelues: compleuitq; Hiram facere vniuerſum opus quod fecit Regi Selomoh in domo Iehouæ:*

41 *Columnas duas & vaſa rotunda capitellorum quæ erant ſuper caput columnarum duarum. & reticula duo vt operirent duo illa vaſa rotunda capitellorum quæ erant ſuper caput columnarum.*

42 *Et malogranata quadringenta in duobus reticulis, nempe duo ordines malogranatorum erant reticulo vno ad operiendum duo illa vaſa rotunda capitellorum quæ erant in ſuperficie columnarum:*

43 *Et baſes decem, atq; conchas decem ſuper baſes:*

44 *Et mare vnum, & boues duodecim ſubter mare:*

45 *Et lebetes, & ſcopas, & pelues: & omnia vaſa hæc quæ fecit Hiram regi Selomoh in domo Iehouæ, erant ex ære polito.*

46 *In planitie Iarden fudit ea Rex in denſitate terræ inter Succhoth & Sarthan.*

47 *Et omiſit Selomoh omnia vaſa: propter multitudinem nimiam non eſt exploratum pondus æris.*

48 *Fecit inſuper Selomoh omnia vaſa alia quæ erant pro domo Iehouæ, altare aureum, & menſam ſuper quam erāt panes facierum, auream:*

49 *Et candelabra, quinq; à dextera, & quinq; à ſiniſtra ante Oraculum, ex auro puriſſimo, & flores, & lucernas, & forcipes ex auro,*

Vulgat. Editio.

50 Et hydrias,& fuſcinulas,& phialas,& mortario-
la,& thuribula,de auro puriſſimo:& cardines oſtio-
rum domus interioris Sancti ſanctorum,& oſtiorũ
domus templi, ex auro erant.

* 2. Par. 5. 3.

51 ⋆ Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon
in domo Domini, & intulit, quæ ſanctificauerat
Dauid pater ſuus, argentum,& aurum, & vaſa, re-
poſuitque in theſauris domus Domini.

CAP. VIII.

* 2. Par. 5. 2.

1 TVnc ⋆ congregati ſunt omnes maiores natu Iſ-
rael cum principibus tribuum, & duces fami-
liarum filiorum Iſrael ad regem Salomonem in Ie-
ruſalem:vt deferrent arcam fœderis Domini,de ci-
uitate Dauid,id eſt, de Sion.
2 Conuenitque ad regem Salomonem vniuerſus
Iſrael in menſe Ethanim, in ſollemni die, ipſe eſt
menſis ſeptimus.
3 Veneruntque cuncti ſenes de Iſrael, & tulerunt
arcam ſacerdotes:
4 Et portauerunt arcam Domini,& tabernaculum
fœderis, & omnia vaſa Sanctuarij, quæ erant in ta-
bernaculo: & ferebant ea ſacerdotes,& Leuitæ.
5 Rex autem Salomon, & omnis multitudo Iſrael,
quę conuenerat ad eum,gradiebatur cum illo ante
arcam, & immolabant oues, & boues abſque æſti-
matione,& numero.
6 Et intulerunt ſacerdotes arcam fœderis Domini
in locum ſuum, in oraculum templi, in Sanctum
ſanctorum ſubter alas Cherubim.
7 Si quidem Cherubim expandebant alas ſuper
locum arcæ, & protegebant arcam, & vectes eius
deſuper.
8 Cumque eminerent vectes, & apparerent ſum-
mitates eorum foris Sanctuarium ante oraculum,
non apparebant vltra extrinſecus, qui & fuerunt
ibi vſque in præſentem diem.

* Exo. 34. 27. Heb. 9. 4.

9 In arca autem non erat aliud ⋆ niſi duæ tabulæ
lapideæ, quas poſuerat in ea Moyſes in Horeb,
quando pepigit Dominus fœdus cum filijs Iſrael,
cum egrederentur de terra AEgypti.
10 Factum eſt autem, cum exiſſent ſacerdotes de
Sanctuario,nebula impleuit domum Domini:
11 Et non poterant ſacerdotes ſtare, & miniſtrare
propter nebulam: impleuerat enim gloria Domini
domum Domini.

* 2. Par. 6. 1.

12 Tunc ait Salomon: ⋆ Dominus dixit,vt habita-
ret in nebula.
13 AEdificans ædificaui domum in habitaculum
tuum, firmiſſimum ſolium tuum in ſempiternum.
14 Conuertitque rex faciem ſuam,& benedixit om-
ni eccleſiæ Iſrael:omnis enim eccleſia Iſrael ſtabat.
15 Et ait Salomon:Benedictus Dominus Deus Iſrael,
qui locutus eſt ore ſuo ad Dauid patrem meum, &
in manibus eius perfecit,dicens:
16 A die,qua eduxi populum meum Iſrael de AEgy-
pto, non elegi ciuitatem de vniuerſis tribubus Iſ-
rael, vt ædificaretur domus, & eſſet nomen meum
ibi: ſed elegi Dauid, vt eſſet ſuper populum meum
Iſrael.

* 2. Reg. 7. 5.

17 ⋆ Voluitque Dauid pater meus ædificare domum
nomini Domini Dei Iſrael:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

50 *Et hydrias,& pſalteria,& pelues,& cochlearia,& acer-
ras ex auro puro, & cardines oſtijs domus interioris San-
ctitatis ſanctitatum, oſtijs domus templo,aurei.*

51 *Et perfectum eſt omne opus quod fecit rex Selomoh in
domo Domini,& intulit Selomoh ſanctitates Dauid patris
ſui argentum, & aurum, & vaſa poſuit in theſauris do-
mus Domini.*

CAP. VIII.

1 *TVnc congregauit Selomoh ſeniores Iſrael omnes princi-
pes tribuum, principes patrum filiorum Iſrael ad re-
gem Selomoh in Ieruſalaim: vt aſcendere facerent arcam
fœderis Domini de ciuitate Dauid: ipſa eſt Syon.*
2 *Et conuenerunt ad regem Selomoh omnis viri Iſrael in
menſe ſeptembri in ſollemnitate:ipſe eſt menſis ſeptimus.*
3 *Et venerunt omnes ſeniores Iſrael, & tulerunt ſacerdo-
tes arcam,*
4 *Et aſcendere fecerunt arcam Domini, & tabernaculum
eccleſiæ,& omnia vaſa ſanctitatis, & aſcendere fecerunt
ea ſacerdotes,& Leuitæ,*
5 *Rex autem Selomoh & omnis congregatio Iſrael, quæ
conuenerant ad eum erant ſecum ante arcam immolantes
oues,& boues quæ non enumerabantur, nec ſupputabantur
præ multitudine.*
6 *Et adduxerunt ſacerdotes arcam fœderis Domini ad lo-
cum ſuum, ad oraculum domus, ad Sanctitatem ſanctita-
tum ſub alas Cherubim.*
7 *Quia Cherubim expandebant alas ſuper locum arcæ &
operiebant Cherubim arcam, & vectes eius deſuper.*
8 *Et elongare fecerunt vectes, & apparebant capita ve-
ctium è Sanctitate coram oraculo, & non apparebant ex-
trinſecus, fueruntq; ibi vſq; ad diem hanc.*
9 *Non erant in arca niſi duæ tabulæ lapideæ,quas repoſue-
rat ibi Moſeh in Choreb, quando pepigit fœdus cum filijs
Iſrael,quando egreſſi ſunt è terra Ægypti.*
10 *Et fuit cum exirent ſacerdotes è Sanctitate nubes reple-
uit domum Domini:*
11 *Et non potuerunt ſacerdotes ſtare ad miniſtrandum prop-
ter nubem:repleuerat enim gloria Domini domum Domini.*
12 *Tunc dixit Selomoh:Dominus dixit,vt habitaret in ca-
ligine.*
13 *Ædificando ædificaui domum habitaculi tibi, habitacu-
lum,vt habitares in ſæcula.*
14 *Et vertit rex faciem ſuam, & benedixit omni congre-
gationi Iſrael:omnis autem congregatio Iſrael ſtabat.*
15 *Et ait: Benedictus Dominus Deus Iſrael,qui locutus eſt
ore ſuo ad Dauid patrem meum,& potentia ſua impleuit,
dicendo:*
16 *A die, qua eduxi populum meum Iſrael ex Ægypto, non
elegi ciuitatem ex vniuerſis tribubus Iſrael ad ædifican-
dum domum,vt eſſet nomen meum ibi:ſed elegi Dauid,vt
eſſet ſuper populum meum Iſrael.*
17 *Et fuit in corde Dauid patris mei,vt ædificaret domum
nomini Dei Iſrael:*

Tranſl. ex Septuag.

50 Et eparyſtres aureas,& veſtibula,& claui,& phialæ,patellæ,& mortariola aurea, concluſa : & cardines oſtiorum domus intimæ Sancti ſanctorum, & oſtia templi aurea.

51 Et completum eſt opus, quod fecit Salomon domus Domini, & intulit Salomon ſancta Dauid patris ſui,& omnia ſancta Salomon,argentum,& aurum, & vaſa dedit in theſauros domus Domini.

CAP. VIII.

1 ET factum eſt,poſtquam conſummauit Salomon ædificare domum Domini , & domum ſuam poſt viginti annos , tunc conuocauit rex Salomon omnes ſeniores Iſrael in Sion ad ferendum arcam teſtamenti Domini è ciuitate Dauid (hæc eſt Sion)

2 in menſe Athanin.

3 Et tulerunt ſacerdotes arcam.

4 Et tabernaculum teſtimonij, & vaſa ſancta, quæ in tabernaculo teſtimonij.

5 Et rex, & omnis Iſrael ante arcam , immolantes oues,& boues ſine numero.

6 Et inferunt ſacerdotes arcam in locum eius , in Dabir domus,in Sancta ſanctorum ſub alas Cherubim.

7 Quoniam Cherubim expanſa alis ſuper locum arcæ, & cooperiebant Cherubim ſuper arcam , & ſuper ſancta eius deſuper.

8 Et eminere faciebant ſanctificata,& inſpiciebantur capita ſanctificatorum è ſanctis ad faciem Dabir,& non videbantur extra.

9 Non erat in arca,niſi duæ tabulæ lapideæ,tabulæ teſtamenti , quas poſuit Moyſes in Choreb , quas diſpoſuit Dominus cum filijs Iſrael in egrediendo eos è terra AEgypti.

10 Et factum eſt,quando exierunt ſacerdotes è Sancto,& nubes impleuit domum:

11 Et non potuerunt ſacerdotes ſtare ad miniſtrandum à facie nubis:quoniam impleuerat gloria Domini domum.

12 Tunc loquutus eſt Salomon pro domo,poſtquam conſummauit ædificare eam : Solem fecit notū in cœlo : Dominus dixit habitare in caligine.

Hæc cum [illegible]

13 AEdifica domum meam domum decoram tibi ad inhabitandum ſuper nouitatem : Nonne ecce hæc ſcripta eſt in libro cantici.

14 Et conuertit rex faciem ſuam , & benedixit rex omnem Iſrael:& omnis eccleſia Iſrael ſtabat.

15 Et dixit:Benedictus Dominus Deus Iſrael hodie, qui loquutus eſt in ore ſuo de Dauid patre meo, & in manibus ſuis impleuit,dicens :

16 Ex qua die eduxi populum meum Iſrael de AEgypto , non elegi in ciuitate in vno ſceptro Iſrael ad ædificandam domum, vt eſſet nomen meum ibi:& elegi in Hieruſalem eſſe nomen meum ibi : & elegi Dauid, vt eſſet ſuper populum meum Iſrael.

17 Et fuit ſuper cor patris mei ædificare domum nomini Domini Dei Iſrael:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

50 *Et hydrias,& pſalteria,& pelues,& cochlearia, & acerras,ex auro puro : & cardines valuis domus interioris, id eſt ſanctitas ſanctitatum,& valuis domus,id eſt templi, aurei.*

51 *Abſolutum eſt itaq; vniuerſum opus quod fecit rex Selomoh pro domo Iehouæ. & intulit Selomoh ſanctitates Dauidis patris ſui,argentum & aurum & vaſa,& repoſuit ea in theſauris domus Iehouæ.*

CAP. VIII.

1 *TVnc conuocauit Selomoh ſeniores Iſraelis,& omnia capita tribuum, principes patrum filiorum Iſrael,ad ſe in Ieruſalaim, vt transferrent arcam fœderis Iehouæ de Ciuitate Dauidis, ipſa eſt Sijon.*

2 *Conuenerunt itaq; ad regem Selomoh omnes viri Iſraelis in menſe Septembri in ſolennitate:is eſt menſis ſeptimus.*

3 *Quum autem veniſſent omnes Seniores Iſraelis,tulerunt ſacerdotes arcam,*

4 *Et tranſtulerunt arcam Iehouæ,& tabernaculum eccleſiæ,& omnia vaſa ſancta quæ erant in tabernaculo:tranſtulerunt inquam ea ſacerdotes & Leuitæ.*

5 *Rex autem Selomoh & vniuerſa congregatio Iſraelis quæ conuenerat ad eum , erat cum eo ante arcam immolantes oues & boues,quæ neq; numerari,neq; ſupputari poterant præ multitudine.*

6 *Et intulerunt ſacerdotes arcam fœderis Iehouæ in locum ſuum , in Oraculum domus , in Sanctitatem ſanctitatum ſubter alas Cherubim :*

7 *Nam Cherubim expandebant alas ſupra locum arcæ, operiebantq; Cherubim arcam,& vectes eius deſuper.*

8 *Et extraxerunt vectes , apparebantq; capita vectium è Sanctitate coram Oraculo,& non apparebant extrinſecus, fueruntq; illic vſq; ad diem hanc.*

9 *Non erant in ea arca niſi duæ tabulæ lapideæ, quas illic repoſuerat Moſeh in Horeb,quando pepigit Iehouah fœdus cum filijs Iſraelis,quando egreſſi ſunt è terra Ægypti.*

10 *Fuit autem,quum exirent ſacerdotes è Sanctitate,nubes repleuit domum Iehouæ.*

11 *Neq; poterant ſacerdotes ſubſiſtere ad miniſtrandum propter nubem : repleuerat enim gloria Iehouæ domum Iehouæ.*

12 *Tunc dixit Selomoh , Iehouah dixit quod habitaret in ipſa caligine.*

13 *Ædificando ædificaui domum habitationis tibi , locum vt habites ibi in ſecula.*

14 *Conuertit autem faciem ſuam , & benedixit vniuerſæ congregationi Iſraelis:tota autem congregatio Iſraelis ſtabat.*

15 *Dixitq;,Benedictus ſit Iehouah Deus Iſraelis,qui loquutus eſt ore ſuo Dauidi patri meo,& manu ſua adimpleuit, dicendo ,*

16 *A die qua eduxi populum meum Iſraelem ex Ægypto,non elegi ciuitatem ex vniuerſis tribubus Iſraelis ad ædificandam domum,vt eſſet nomen meum ibi : ſed elegi Dauidem vt eſſet ſuper populum meum Iſraelem.*

17 *Fuit autem in corde Dauidis patris mei ædificare domum nomini Iehouæ Dei Iſraelis:*

Vulgat. Editio.

18 Et ait Dominus ad Dauid patrem meum: Quod cogitaſti in corde tuo ædificare domum nomini meo, bene feciſti, hoc ipſum mente tractans.

19 Verumtamen tu non ædificabis mihi domum, ſed filius tuus, qui egredietur de renibus tuis, ipſe ædificabit domum nomini meo.

20 Confirmauit Dominus ſermonem ſuum, quem locutus eſt: ſtetique pro Dauid patre meo, & ſedi ſuper thronum Iſrael, ſicut locutus eſt Dominus: & ædificaui domum nomini Domini Dei Iſrael.

21 Et conſtitui ibi locum arcæ, in qua fœdus Domini eſt, quod percuſſit cum patribus noſtris, quando egreſſi ſunt de terra Ægypti.

22 Stetit autem Salomon ante altare Domini in conſpectu eccleſiæ Iſrael, & expandit manus ſuas in cælum:

23 Et ait: Domine Deus Iſrael, non eſt ſimilis tui Deus in cælo deſuper, & ſuper terram deorſum: qui cuſtodis pactum, & miſericordiam ſeruis tuis, qui ambulabant coram te in toto corde ſuo.

24 Qui cuſtodiſti ſeruo tuo Dauid patri meo, quæ locutus es ei: ore locutus es, & manibus perfeciſti, vt hæc dies probat.

25 Nunc igitur Domine Deus Iſrael, conſerua famulo tuo Dauid patri meo, quæ locutus es ei, dicens: * Non auferetur de te vir coram me, qui ſedeat ſuper thronum Iſrael: ita tamen ſi cuſtodierint filij tui viam ſuam, vt ambulent coram me ſicut tu ambulaſti in conſpectu meo.

* 2. Reg. 7. 12.

26 Et nunc Domine Deus Iſrael firmentur verba tua, quę locutus es ſeruo tuo Dauid patri meo.

27 Ergone putandum eſt, quod vere Deus habitet ſuper terram? ſi enim cœlum, & cœli cœlorum te capere non poſſunt, quãto magis domus hęc, quam ædificaui?

28 Sed reſpice ad orationem ſerui tui, & ad preces eius Domine Deus meus: audi hymnum, & orationem, quam ſeruus tuus orat coram te hodie:

29 Vt ſint oculi tui aperti ſuper domum hanc nocte, ac die, ſuper domum, de qua dixiſti: * Erit nomen meum ibi: vt exaudias orationem, quam orat in loco iſto ad te ſeruus tuus.

* Deut. 12. 11.

30 Vt exaudias deprecationem ſerui tui, & populi tui Iſrael, quodcumque orauerint in loco iſto, & exaudies in loco habitaculi tui in cœlo, & cum exaudieris, propitius eris.

31 Si peccauerit homo in proximum ſuum, & habuerit aliquod iuramẽtum, quo teneatur aſtrictus; & venerit propter iuramentum coram altari tuo in domum tuam:

32 Tu exaudies in cœlo: & facies, & iudicabis ſeruos tuos, condemnans impium, & reddens viam ſuam ſuper caput eius, iuſtificãſque iuſtum, & retribuens ei ſecundum iuſtitiam ſuam.

33 Si fugerit populus tuus Iſrael inimicos ſuos (quia peccaturus eſt tibi) & agentes pœnitentiam, & confitentes nomini tuo, venerint, & orauerint, & deprecati te fuerint in domo hac;

34 Exaudi in cœlo, & dimitte peccatum populi tui Iſrael, & reduces eos in terram quam dediſti patribus eorum.

35 Si clauſum fuerit cœlum, & non pluerit propter peccata eorum, & orantes in loco iſto, pœnitentiam egerint nomini tuo, & à peccatis ſuis conuerſi fuerint propter afflictionem ſuam:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Dixit autem Dominus ad Dauid patrem meum: Pro eo, quod fuit in corde tuo, vt ædificares domum nomini meo benefeciſti, quia fuit in corde tuo.

Verumtamen tu non ædificabis domum, ſed filius tuus, qui egreſſus eſt de lumbis tuis, ipſe ædificabit domum nomini meo.

Firmauitq; Dominus verbum ſuum, quod locutus eſt: & ſurrexi pro Dauid patre meo, & ſedi ſuper thronum Iſrael, quemadmodum locutus eſt Dominus: & ædificaui domum nomini Domini Dei Iſrael.

Et poſui ibi locum arcæ: in qua eſt fœdus Domini, quod pepigit cum patribus noſtris, quando eduxit eos è terra Ægypti.

Stetit autem Selomoh ante altare Domini coram omni congregatione Iſrael, & extendit palmas ſuas ad cælum.

Et dixit: Domine Deus Iſrael, non eſt ſimilis tibi Deus in cælo deſuper, nec ſuper terram deorſum: cuſtodiens pactum, & miſericordiam ſeruis tuis, qui ambulant coram te toto corde ſuo.

Qui ſeruaſti ſeruo tuo Dauid patri meo, quæ locutus es ei: & locutus es ore tuo, & potentia tua impleſti ſecundum diem hanc.

Et nunc Domine Deus Iſrael cuſtodi ſeruo tuo Dauid patri meo, quæ locutus es ei dicendo. Non excidetur tibi vir à facie mea ſedens ſuper thronum Iſrael: verumtamen ſi cuſtodierint filij tui viam ſuam, vt ambulent coram me, ſicut ambulaſti coram me.

Et nunc Deus Iſrael ſtabiliatur obſecro verbum tuum, quod locutus es ſeruo tuo Dauid patri meo.

Num verè habitabit Deus ſuper terram? ecce cæli, & cæli cælorum non continent te, quanto magis domus hæc, quam ædificaui?

Sed reſpice ad orationem ſerui tui, & ad deprecationem eius Domine Deus mi: vt audias clamorem, & orationem quam ſeruus tuus orat coram te hodie:

Vt ſint oculi tui aperti ſuper domum iſtam die, ac nocte: in loco, de quo dixiſti: Erit nomen meum ibi: vt audias orationem, quam orat ſeruus tuus in loco iſto.

Et exaudi deprecationem ſerui tui, & populi tui Iſrael, qui orauerint in loco iſto, & exaudies de loco habitationis tuæ de cælis, & exaudies, & parces.

Cum peccauerit vir in proximum ſuum, & exegerit ab eo iuramentum, vt faciat iurare eum, & venerit iuramentum ante altare tuum in domo hac.

Tu exaudies in cælo: & facies, & iudicabis ſeruos tuos, vt condemnes impium, dando viam eius in caput eius, & iuſtifices iuſtum, dando ei ſecundum iuſtitiam eius.

Cum caſus fuerit populus tuus Iſrael coram inimico ſi peccauerint tibi, & reuerſi fuerint ad te, & confeſſi fuerint nomen tuum, & orauerint, & deprecati fuerint te in domo hac;

Tu exaudies in cælo, & parces peccato populi tui Iſrael, & reduces eos in terram, quam dediſti patribus eorum.

Cum clauſum fuerit cælum, & non fuerit pluuia, ſi peccauerint tibi, & orauerint in loco iſto, & confeſſi fuerint nomen tuum, & à peccato ſuo auerſi fuerint quum afflixeris eos:

Tranſl. ex Septuag.

18 Et dixit Dominus ad Dauid patrem meum: Pro
eo quod venit in cor tuum, ædificare domum no-
mini meo, rectè feciſti, quia factum eſt ſuper cor
tuum.
19 Verumtamen tu non ædificabis domum, ſed fi-
lius tuus egreſſus è lateribus tuis, hic ædificabit
domum nomini meo.
20 Et ſuſcitauit Dominus verbum ſuum, quod lo-
cutus eſt: & ſurrexi pro Dauid patre meo, & ſedi
ſuper thronum Iſrael, ſicut locutus eſt Dominus: &
ædificaui domum nomini Domini Dei Iſrael.
21 Et poſui ibi locum arcæ, in qua eſt ibi teſtamen-
tum Domini, quod diſpoſuit Dominus cũ patribus
noſtris, cum ipſe educeret eos de terra AEgypti.
22 Et ſurrexit Salomon ad faciem altaris Domini
coram omni Eccleſia Iſrael, & expandit manus ſuas
ad cœlum:
23 Et dixit: Domine Deus Iſrael, non eſt, ſicut tu,
Deus in cœlo ſurſum, & ſuper terram deorſum:
cuſtodiens teſtamentum, & miſericordiam ſeruo
tuo ambulanti coram te in toto corde ſuo.
24 Quę cuſtodiſti ſeruo tuo Dauid patri meo, etenim
locutus es in ore tuo: & in manibus tuis impleuiſti,
ſicut dies hæc.
25 Et nunc Domine Deus Iſrael cuſtodi ſeruo tuo
Dauid patri meo, quę locutus es ei, dicens: Non au-
feretur à te vir à facie mea ſedens ſuper thronum
Iſrael: dummodo cuſtodiant filij tui vias ſuas, am-
bulando coram me, ſicut ambulaſti coram me.
26 Et nunc Domine Deus Iſrael, fidele ſit, obſecro,
verbum tuum Dauid patri meo.
27 Quoniam ſi verè habitabit Deus cum hominibus
ſuper terram? ſi cœlum, & cœlum cœli non ſuffi-
ciunt tibi, tantum etiam domus hæc, quam ædifi-
caui nomini tuo?
28 Et reſpicies ſuper orationẽ meam Domine Deus
Iſrael: audiendo deprecationem, quam ſeruus tuus
deprecatur coram te ad te hodie:
29 Vt ſint oculi tui aperti in domum hanc die, &
nocte: ad locum, quem dixiſti: Erit nomen meum
ibi: vt exaudias deprecationem, quam deprecatur
ſeruus tuus, ad locum hunc die, & nocte.
30 Et exaudies orationem ſerui tui, & populi tui
Iſrael, quæcumque deprecati fuerint in loco hoc, &
tu exaudies in loco habitationis tuæ in cœlo, & fa-
cies, & propitius eris.
31 Quęcumque peccauerit vnuſquiſque proximo
ſuo, & ſi acceperit in eum maledictionem ad male-
dicendum eum, & venerit, & confeſſus fuerit ad
faciem altaris tui in domo hac:
32 Et tu exaudies de cœlo: & facies, & iudicabis po-
pulum tuum Iſrael, iniquitatis condemnando ini-
quum, & dando viam eius in caput eius, & ad iuſti-
ficandum iuſtum, dando ei ſecundũ iuſtitiam eius.
33 In cadendo populum tuum Iſrael coram inimi-
cis, quoniam peccabunt tibi, & reuertent, & confi-
tebuntur nomini tuo, & deprecabũtur, & orabunt
in domo hac;
34 Et tu exaudies de cœlo, & propitius eris peccatis
populi tui Iſrael, & reduces eos in terram, quam
dediſti patribus eorum.
35 Cum cohibitum fuerit cœlum, & non fuerit fa-
cta pluuia, quoniam peccabunt tibi, & deprecabun-
tur in loco hoc, & confitebuntur nomini tuo, & à
peccatis ſuis auertent ſe, cum humiliaueris eos:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*At Iehouah dixit patri meo, Eo quod fuerit in corde tuo
ædificare domum nomini meo, bene feciſti quod fuerit in
corde tuo.*

*Veruntamen tu non ædificabis domum, ſed filius tuus
qui egreſſurus eſt de lumbis tuis, ipſe ædificabit domum
nomini meo.*

*Confirmauit itaq; Iehouah verbum ſuum quod loquutus
eſt, & ſurrexi pro Dauide patre meo, & ſedi ſuper thronum
Iſraelis, quemadmodum loquutus eſt Iehouah, & ædificaui
domum nomini Iehouæ Dei Iſraelis:*

*Poſuiq; ibi locum ipſi arcæ, in qua eſt fœdus Iehouæ quod
pepigit cum patribus noſtris quum eduxit eos è terra Ægy-
pti.*

*Conſtitit autem Selomoh ante altare Iehouæ coram
vniuerſa congregatione Iſraelis, & expandit palmas ſuas
ad cælum,*

*Ac dixit Iehoua Deus Iſrael, non eſt ſimilis tibi Deus
nec in cælo deſuper, nec ſuper terram deorſum, cuſtodiens
pactum & miſericordiam ſeruis tuis qui ambulant coram
te toto corde ſuo.*

*Qui ſeruaſti ſeruo tuo Dauidi patri meo quæ loquutus
es ei: loquutus nanq; es ore tuo, & manu tua impleſti, ſe-
cundum diem hanc.*

*Nunc igitur ô Iehoua Deus Iſraelis, cuſtodi ſeruo tuo
Dauidi patri meo quæ loquutus es ei, dicendo, Non excide-
tur tibi vir à facie mea ſedens ſuper thronum Iſraelis: ſi
modo cuſtodierint filij tui viam ſuam quæ eſt vt ambulent
coram me, ſicut ambulaſti coram me.*

*Nunc inquam ô Deus Iſrael, ſtabiliatur obſecro verbum
tuum quod loquutus es ſeruo tuo Dauidi patri meo.*

*Verumne eſt quod habitabit Deus ſuper terram? ecce,
cælum & cæli cælorum te non continent: quanto minus do-
mus iſta quam ædificaui!*

*At tu reſpice ad orationẽ ſerui tui, & ad deprecationem
eius ô Iehoua Deus mi, exaudiendo clamorem & orationem
quam ſeruus tuus orat coram te hodie:*

*Vt ſint oculi tui aperti ſuper domum iſtam nocte ac die
in loco de quo dixiſti, Erit nomen meum ibi: & vt audias
orationem quam orabit ſeruus tuus in loco iſto.*

*Exaudias inquam deprecationem ſerui tui & populi tui
Iſraelis qui orauerit in loco iſto: tu quidem exaudias de lo-
co habitationis tuæ, id eſt de cælis, exaudias & parcas.*

*Quum peccauerit vir in proximum ſuum, & detulerit
in eum iuramentum, ita vt cogat eum iurare, & venerit
iuramentum ante altare tuum in domo hac:*

*Tu exaudias in cælo, & facias, & iudices ſeruos tuos, con-
demnando impium, vt des viam eius in caput eius: & iuſti-
ficando iuſtum, dando ei ſecundum iuſtitiam eius.*

*Quando caſus fuerit populus tuus Iſrael coram inimico,
quod peccauerint tibi, & reuerſi fuerint ad te, & confeſſi
fuerint nomen tuum, & orauerint, deprecatiq; fuerint te
in domo hac:*

*Tu exaudias in cælo, & parcas peccato populi tui Iſraelis,
& reducas eos in terram quam dediſti Patribus eorum.*

*Quando clauſum fuerit cælum, & non fuerit pluuia,
quod peccauerint tibi: & orauerint in loco iſto, confeſſiq;
fuerint nomini tuo, & à peccato ſuo auerſi fuerint quando
afflixeris eos:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Exaudi eos in cœlo,& dimitte peccata ſeruorum
tuorum, & populi tui Iſrael: & oſtende eis viam
bonam per quam ambulent, & da pluuiam ſuper
terram tuam,quam dediſti populo tuo in poſſeſſio-
nem.
Fames ſi oborta fuerit in terra,aut peſtilentia,aut
corruptus aer,aut ærugo,aut locuſta, vel rubigo,&
afflixerit eum inimicus eius portas obſidens, om-
nis plaga, vniuerſa infirmitas:
Cuncta deuoratio, & imprecatio, quæ acciderit
omni homini de populo tuo Iſrael:ſi quis cognoue-
rit plagam cordis ſui, & expanderit manus ſuas in
domo hac:
Tu exaudies in cœlo in loco habitationis tuæ, &
repropitiaberis,& facies,vt des vnicuique ſecundũ
omnes vias ſuas,ſicut videris cor eius(quia tu noſti
ſolus cor omnium filiorum hominum)
Vt timeant te cunctis diebus, quibus viuunt ſu-
per faciem terræ,quam dediſti patribus noſtris.
Inſuper & alienigena, qui non eſt de populo tuo
Iſrael,cum venerit de terra longinqua propter no-
men tuum (audietur enim nomẽ tuum magnum,
& manus tua fortis, & brachium tuum
Extentum vbique) cum venerit ergo,& orauerit
in hoc loco:
Tu exaudies in cœlo, in firmamento habitaculi
tui,& facies omnia,pro quibus inuocauerit te alie-
nigena: vt diſcant vniuerſi populi terrarum nomẽ
tuum timere,ſicut populus tuus Iſrael, & probent,
quia nomen tuum inuocatum eſt ſuper domum
hanc,quam ædificaui.
Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum contra
inimicos ſuos, per viam, quocumque miſeris eos,
orabunt te contra viam ciuitatis, quam elegiſti, &
contra domum,quam ædificaui nomini tuo.
Et exaudies in cœlo orationes eorum, & preces
eorum, & facies iudicium eorum.
Quòd ſi peccauerint tibi (* non eſt enim homo,
qui non peccet) & iratus tradideris eos inimicis
ſuis,& captiui ducti fuerint in terram inimicorum
longè,vel propè:

* 2. Par. 6. 36. 1. Io. 1. 8. Eccl. 7. 21.

Et egerint pœnitentiam in corde ſuo in loco cap-
tiuitatis,& conuerſi deprecati te fuerint in captiui-
tate ſua,dicentes: Peccauimus,iniquè egimus, im-
piè geſſimus:
Et reuerſi fuerint ad te in vniuerſo corde ſuo, &
tota anima ſua in terra inimicorum ſuorum, ad
quam captiui ducti fuerint,& orauerint te contra
viam terræ ſuæ, quam dediſti patribus eorum, &
ciuitatis, quam elegiſti, & templi, quod ædificaui
nomini tuo:
Exaudies in cœlo,in firmamento ſolij tui oratio-
nes eorum,& preces eorum, & facies iudicium eo-
rum:
Et propitiaberis populo tuo,qui peccauit tibi, &
omnibus iniquitatibus eorum,quibus præuaricati
ſunt in te: & dabis miſericordiam coram eis, qui
eos captiuos habuerint,vt miſereantur eis.
Populus enim tuus eſt,& hęreditas tua,quos edu-
xiſti de terra Aegypti, de medio fornacis ferreæ.
Vt ſint oculi tui aperti ad deprecationem ſerui
tui,& populi tui Iſrael, & exaudias eos in vniuerſis
pro quibus inuocauerint te.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

36 *Tu exaudies in cœlo,& parces peccato ſeruorum tuorum,*
& populi tui Iſrael:docebis enim eos viam bonam per quam
ambulent, & dabis pluuiam ſuper terram tuam, quam
dediſti populo tuo in hæreditate.
37 *Fames ſi fuerit in terra, peſtis ſi fuerit, ariditas, ærugo*
locuſta, bruchus cum fuerit, ſi obſederit eum inimicus eius
in terra portarum ſuarum,omnis plaga,omnis infirmitas:
38 *Omnis oratio,omnis deprecatio quæ fuerit omni homini,*
omni populo tuo Iſrael: ſi cognouerint vnuſquiſq; plagam
cordis ſui,& expanderit manus ſuas in domo hac:
39 *Tu exaudies de cœlo,de loco habitationis tuæ,& parces,*
ac facies, dabiſq; vnicuiq; ſecundum omnes vias ſuas cuius
cognouiſti cor, tu enim noſti ſolus cor omnium filiorum ho-
minum.
40 *Vt timeant te omnibus diebus, quibus viuunt in ſuperfi-*
cie terræ,quam dediſti patribus noſtris.
41 *Et etiam de alienigenis,qui non de populo tuo Iſrael ſunt,*
& venerint de terra longinqua. ſi audierint nomen tuum
magnum,& potentiam tuam validam,& brachium tuum
42 *Extentum,& venerint,& orauerint in domo hac:*
43 *Tu exaudies de cœlo, de loco reſidentiæ tuæ, facieſq;*
iuxta omnia pro quibus inuocauerint te alienigenæ, vt
ſciant omnes populi terræ nomen tuum vt timeant te, ſicut
populus tuus Iſrael & cognoſcant,quòd nomen tuum inuo-
catum eſt ſuper domum hanc, quam ædificaui.
44 *Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum contra inimi-*
cum ſuum per viam, per quam miſeris eos,& orauerint ad
Dominum in via ciuitatis,quam elegiſti,& domum quam
ædificaui nomini tuo.
45 *Exaudies de cœlo orationem eorum, & deprecationem*
eorum, & facies iudicium eorum.
46 *Si peccauerint tibi (non eſt enim homo,qui non peccet,)&*
iratus fueris contra eos,tradideriſq; eos coram inimico, &
captiuos duxerint ipſos captiuos ducentes eos in terram ini-
mici longinquam,vel propinquam:
47 *Et reuerſi fuerint ad cor ſuum in terra, in qua captiui*
ducti fuerunt,& reuerſi fuerint,& deprecati fuerint te in
terra illorum, qui captiuos eos duxerunt,dicendo:Peccaui-
mus,& inique egimus, impiè egimus:
48 *Et reuerſi fuerint ad te toto corde ſuo,& tota anima ſua*
in terra inimicorum ſuorum,qui captiuos duxerunt eos:&
orauerint ad te contra viam terræ ſuæ,quã dediſti patribus
eorum ciuitatis, quam elegiſti, & domus quam ædificaui
nomini tuo:
49 *Exaudies de cœlo,de loco reſidentiæ tuæ orationem eorum,*
& deprecationem eorum,& facies iudicium eorum:
50 *Parceſq; populo tuo,qui peccauerunt tibi,& omnibus præ-*
uaricationibus eorum, quibus præuaricati ſunt contra te:
& dabis eos in miſericordias coram eis, qui captiuos duxe-
runt eos,& miſerebuntur eorum.
51 *Populus enim tuus, & hereditas tua ſunt quos eduxiſti*
ex Aegypto è medio fornacis ferreæ.
52 *Vt ſint oculi tui aperti ad deprecationem ſerui tui,& ad*
deprecationem populi tui Iſrael, vt exaudias eos omni
tempore quo inuocauerint te.

Tu Tu

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et exaudies de cælo, & propitius eris peccatis ſerui tui, & populi tui Iſrael: quoniam manifeſtabis eis viam bonam ad ambulandum in ea, & dabis pluuiam ſuper terram, quam dediſti populo tuo in hæreditate.	36	*Tu exaudias in cælo, & parcas peccato ſeruorum tuorum, & populi tui Iſraelis, quum docueris eos viam bonam per quam ambulent, & dabis pluuiam ſuper terrã tuam quam dediſti populo tuo in hæreditatem.*
Fames ſi facta fuerit, mors ſi facta fuerit, quia erit incendium, bruchus, ærugo ſi fuerit, & ſi tribulauerit eum inimicus eius in vna ciuitatum eius, omnem occurſum.	37	*Fames ſi fuerit in terra, aut peſtis quum fuerit, aut ariditas & robigo, locuſta, bruchus quum fuerit: aut quum obſederit eum inimicus eius in terra portarum ſuarum, quæcunq; plaga, quæcunq; infirmitas,*
Omnem laborem, omnem deprecationem, omnem orationem, ſi acciderit omni homini, poſtquã cognouerint vnuſquiſque tactum cordis ſui, & expanderit manus ſuas in loco hoc:	38	*Quæcunq; oratio, aut quæcunq; deprecatio ſuſcepta fuerit à quouis, aut ab vniuerſo populo Iſraele, quum cognoſcet quiſq; plagam cordis ſui, & expanderit manus ſuas in domo hac:*
Et tu exaudies de cælo, ex parato habitaculo tuo, & propitius eris, & facies, & dabis viro iuxta vias eius, ſicut cognoueris vias eius: quoniam tu prorſus ſolus nouiſti cor omnium filiorum hominum.	39	*Tu exaudias de cælo, de loco habitationis tuæ: & parcas, ac facias, desq; vnicuiq; ſecundum omnes vias ſuas, cuius cognouiſti cor (tu enim noſti ſolus cor omnium filiorum hominum)*
Vt timeant te omnibus diebus, quibus vixerint ſuper terram, quam dediſti patribus noſtris.	40	*Vt timeant te omnibus diebus quibus vixerint in ſuperficie terræ quam dediſti Patribus noſtris.*
Etiam alieno, qui non eſt de populo tuo hic.	41	*Quinetiam de alienigenis qui non ſunt de populo tuo Iſraele, qui venerint de terra longinqua propter nomen tuum:*
Et venient, & deprecabuntur in loco hoc:	42	*(Si audierint nomen tuum magnum, & manum tuam validam, & brachium tuum extentum) venerint inquam, & orauerint in domo hac:*
Et tu exaudies de cælo de præparato habitaculo tuo, & facies iuxta omnia, quæcumque inuocauerit te alienus: vt cognoſcant omnes populi nomen tuum, & timeant te, ſicut populus tuus Iſrael, & cognoſcant, quia nomen tuum inuocatum eſt ſuper domum hanc, quam ædificaui.	43	*Tu exaudias de cælo, de loco habitationis tuæ, faciasq; iuxta omnia pro quibus inuocauerint te alienigenæ: vt ſciant omnes populi terræ nomen tuum, vt timeant te ſicut populus tuus Iſrael, & cognoſcant quod nomen tuum inuocatum ſit ſuper domum hanc quam ædificaui.*
Quia egredietur populus tuus in bellum ſuper inimicos ſuos in via, qua conuertes eos, & deprecabuntur in nomine Domini viam ciuitatis, quam elegiſti in ea, & domus, quam ędificaui nomini tuo.	44	*Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicum ſuum per viam per quam miſeris eos, & orauerint Iehouam contra viam ciuitatis quam elegiſti, & domum quam ædificaui nomini tuo:*
Et tu exaudies de cælo orationem eorum, & deprecationem eorum, & facies iuſtificationem eis.	45	*Exaudias de cælo orationem eorum, & deprecationem eorum, & facias iudicium eorum.*
Quia peccabunt tibi (quoniam non eſt homo, qui non peccabit) & induces eos, & trades eos coram inimicis, & captiuantes captiuabunt in terram longè, vel propè, & conuertent corda ſua in terra, quo tranſlati fuerint illuc:	46	*Si peccauerint tibi (non eſt enim homo qui non peccet) & iratus fueris contra eos, tradiderisq; eos coram inimico, & captiuos duxerint eos qui ceperint eos, in terram inimici longinquam vel propinquam:*
Et conuerterint ſe in terra tranſmigrationis ſuę, & orauerint te, dicentes: Peccauimus, iniuſtè egimus, iniquitatem fecimus:	47	*Et reuerſi fuerint ad cor ſuum in terra in quam captiui ducti fuerint: atq; conuerſi, deprecati fuerint te in terra illorum qui captiuos eos abduxerint, dicendo, Peccauimus, & iniq; egimus, impie egimus:*
Et reuerterint ad te in toto corde ſuo, & in tota anima ſua, in terra inimicorum ſuorum, quo tranſtuleris eos, & deprecabuntur ad te viam terræ ſuę, quam dediſti patribus eorum, & ciuitatis, quam elegiſti, & domus, quam ædificaui nomini tuo:	48	*Conuerſi inquam fuerint ad te toto corde ſuo, & tota anima ſua in terra inimicorum ſuorum qui captiuos abduxerint eos, & orauerint ad te contra viam terræ ſuæ quã dediſti patribus eorum, ciuitatem quam elegiſti, & domum quam ædificaui nomini tuo:*
Et exaudies de cœlo, de pręparato habitaculo tuo:	49	*Exaudias de cælo, de loco habitationis tuæ orationem eorum & deprecationem eorum, & facias iudicium eorum:*
Et propitius eris iniuſtitijs eorum, quibus peccauerint tibi, & iuxta omnes pręuaricationes eorum, quas præuaricati fuerint tibi, & dabis eos in miſericordias coram ijs, qui captiuauerunt eos, & miſerebuntur in eos.	50	*Parcasq; populo tuo qui peccauerint tibi, & omnibus præuaricationibus eorum quibus præuaricati fuerint contra te: & des eos in miſericordias coram illis qui captiuos abduxerint eos, & miſereantur eorum.*
Quoniam populus tuus, & hæreditas tua, quos eduxiſti de terra AEgypti, è medio fornacis ferri.	51	*Populus enim tuus & hæreditas tua ſunt, quos eduxiſti ex Ægypto, è medio fornacis ferreæ.*
Et ſtent oculi tui, & aures tuæ apertæ ad orationem ſerui tui, & ad orationem populi tui Iſrael, ad exaudiendum eos in omnibus, quæcumque inuocauerint te.	52	*Vt ſint oculi tui aperti ad deprecationem ſerui tui, & ad deprecationem populi tui Iſraelis, exaudiendo eos omni tempore quo inuocauerint te.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Tu enim ſeparaſti eos tibi in hæreditatem de
vniuerſis populis terræ, ſicut locutus es per Moy-
ſen ſeruum tuum, quando eduxiſti patres noſtros
de AEgypto Domine Deus.
Factum eſt autem, cum compleſſet Salomon orans
Dominum omnem orationem, & deprecationem
hanc: ſurrexit de conſpectu altaris Domini: vtrum-
que enim genu in terram fixerat, & manus expan-
derat in cœlum.
Stetit ergo, & benedixit omni eccleſiæ Iſrael vo-
ce magna, dicens:
Benedictus Dominus, qui dedit requiem populo
ſuo Iſrael, iuxta omnia, quæ locutus eſt: non ceci-
dit ne vnus quidem ſermo ex omnibus bonis, quæ
locutus eſt per Moyſen ſeruum ſuum.
Sit Dominus Deus noſter nobiſcum, ſicut fuit
cum patribus noſtris, non derelinquens nos, neque
proijciens.
Sed inclinet corda noſtra ad ſe, vt ambulemus in
vniuerſis vijs eius, & cuſtodiamus mandata eius, &
ceremonias eius, & iudicia quæcumque mandauit
patribus noſtris.
Et ſint ſermones mei iſti, quibus deprecatus ſum
coram Domino, appropinquantes Domino Deo
noſtro die, ac nocte, vt faciat iudicium ſeruo ſuo, &
populo ſuo Iſrael per ſingulos dies:
Vt ſciant omnes populi terræ, quia Dominus ip-
ſe eſt Deus, & non eſt vltra abſque eo.
Sit quoque cor noſtrum perfectum cum Domi-
no Deo noſtro, vt ambulemus in decretis eius, &
cuſtodiamus mandata eius, ſicut & hodie.
Igitur rex, & omnis Iſrael cum eo, immolabant
victimas coram Domino.
Mactauitque Salomon hoſtias pacificas, quas im-
molauit Domino, boum viginti duo millia, &
ouium centum viginti millia: & dedicauerunt
templum Domini rex, & filij Iſrael.
In die illa ſanctificauit rex medium atrij, quod
erat ante domum Domini: fecit quippe holocau-
ſtum ibi, & ſacrificium, & adipem pacificorum:
quoniam altare æreum, quod erat coram Domino,
minus erat, & capere non poterat holocauſtum, &
ſacrificium, & adipem pacificorum.
Fecit ergo Salomon in tempore illo feſtiuitatem
celebrem, & omnis Iſrael cum eo, multitudo mag-
na ab introitu Emath vſque ad Riuum AEgypti,
coram Domino Deo noſtro, ſeptem diebus, & ſep-
tem diebus, id eſt, quattuordecim diebus.
Et in die octaua dimiſit populos: qui benedicen-
tes regi, profecti ſunt in tabernacula ſua lætantes,
& alacri corde ſuper omnibus bonis, quæ fecerat
Dominus Dauid ſeruo ſuo, & Iſrael populo ſuo.

CAP. IX.

FActum eſt autem cum perfeciſſet Salomon ædi-
ficium domus Domini, & ædificium regis, &
omne quod optauerat, & voluerat facere:
Apparuit ei Dominus ſecundo, * ſicut apparue-
rat ei in Gabaon.
Dixitque Dominus ad eum: Exaudiui orationem
tuam, & deprecationem tuam, quam deprecatus es
coram me: ſanctificaui domum hanc, quam ædifi-
caſti, vt ponerem nomen meum ibi in ſempiter-
num, & erunt oculi mei, & cor meum ibi cunctis
diebus.

1. Par. 18.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

53 *Tu enim ſeparaſti eos tibi in hæreditatem de vniuerſis po-*
pulis terræ, ſicut locutus es per manum Moſeh ſerui tui,
quando eduxiſti patres noſtros ex Ægypto Domine Deus.
54 *Et fuit, cum compleuiſſet Selomoh orare ad Dominum*
omni oratione, & deprecatione hac: ſurrexit à facie altaris
Domini: à genuflectendo ſuper genua ſua, & manibus ſuis,
expanſis ad cœlum,
55 *Et ſtetit, & benedixit omni congregationi Iſrael voce*
magna, dicendo:
56 *Benedictus Dominus, qui dedit requiem populo ſuo Iſrael,*
iuxta omnia, quæ locutus eſt: non cecidit verbum vnum
ex omni verbo eius bono, quod locutus eſt per manum
Moſeh ſerui ſui.
57 *Sit Dominus Deus noſter nobiſcum, ſicut fuit cum patri-*
bus noſtris, ne derelinquat nos, & ne deſerat nos.
58 *Vt inclinare faciat cor noſtrum ad eum, vt ambulemus*
in vniuerſis vijs eius, & cuſtodiamus præcepta eius, & de-
creta eius, & iudicia eius, quæ præcepit patribus noſtris.
59 *Et ſint verba mea hæc, quibus deprecatus ſum coram*
Domino, propinqua Domino Deo noſtro per diem, & noctẽ,
vt faciat iudicium ſerui ſui, & iudicium populi ſui Iſrael
per ſingulos dies:
60 *Vt cognoſcãt omnes populi terræ, quòd Dominus eſt Deus,*
nec eſt vltra.
61 *Et ſit cor eorum perfectum cum Domino Deo noſtro, vt*
ambulent in decretis eius, & cuſtodiant præcepta eius,
ſecundum diem hanc.
62 *Rex autem, & omnis Iſrael cum eo ſacrificabant ſacrifi-*
cium coram Domino:
63 *Et ſacrificauit Selomoh ſacrificium pacificorum, quod ſa-*
crificauit Domino: boues viginti, & duo millia, & oues
centum viginti millia: & dedicauerunt domum Domini
rex, & omnes filij Iſrael.
64 *In die illa ſanctificauit rex medium atrij; quod erat an-*
te domum Domini: fecit quippe ibi holocauſtum, & ſacrifi-
cium, & adipes pacificorum: quia altare æreum, quod erat
coram Domino, erat paruum, vt non comprehenderet holo-
cauſtum, & ſacrificium, & adipes pacificorum.
65 *Fecitq; Selomoh in tempore illo feſtiuitatem; & omnis*
Iſrael cum eo congregatione magna ab ingredi Chamath
vſq; ad torrẽtem Ægypti coram Domino Deo noſtro ſeptem
diebus, & ſeptem diebus quattuordecim diebus.
66 *Die autem octauo dimiſit populum: & benedixerunt re-*
gi, & abierunt in tabernacula ſua, lætantes, & iucundi
corde ſuper omne bonũ, quod fecerat Dominus Dauid ſeruo
ſuo, & Iſrael populo ſuo.

CAP. IX.

1 *ET fuit, cum compleuiſſet Selomoh ædificare domum*
Domini, & domum regiam, & omne deſiderium Selo-
moh, quod voluit facere.
2 *Apparuit Dominus Selomoh ſecundo, ſicut apparuerat*
ei in Ghibhon.
3 *Dixitq; Dominus ei: Exaudiui orationem tuam, & de-*
precationem tuam, quam deprecatus es coram me: ſanctifi-
caui domum hanc, quam ædificaſti, vt ponerẽ nomen meum
ibi vſq; in ſæculum, & erunt oculi mei, & cor meum ibi
omnibus diebus.

Tranſl. ex Septuag.

53 Quoniam tu diſtinxiſti eos tibi in hæreditatem ex omnibus populis terræ, ſicut locutus es in manu ſerui tui Moyſi, in educendo te patres noſtros è terra AEgypti, Domine, Domine. *

54 Et factum eſt, poſtquam conſummauit Salomon deprecans ad Dominum deprecationem, & orationem hanc, & ſurrexit à facie altaris Domini: cum curuaſſet ſe ſuper genua ſua, & manus eius expanſę ad cœlum.

55 Et ſtetit, & benedixit omnem eccleſiam Iſrael voce magna, dicens:

56 Benedictus Dominus hodie, qui dedit requiem populo ſuo Iſrael, iuxta omnia, quæcũque locutus eſt: non diſſonuit verbum vnum in omnibus verbis eius bonis, quę locutus eſt in manu ſerui ſui Moyſi.

57 Sit Dominus Deus noſter nobiſcum, ſicut fuit cum patribus noſtris, ne derelinquat nos, neque auertat nos.

58 Inclinando corda noſtra ad ipſum, vt eamus in omnibus vijs eius, & cuſtodiamus omnia mandata eius, & præcepta eius, quæ mandauit patribus noſtris.

59 Et ſint verba hæc, ſicut oraui coram Domino Deo noſtro, appropinquantia ad Dominum Deum noſtrum die, ac nocte, ad faciendum iuſtificationem ſerui tui, & iuſtificationem populi Iſrael, verbum diei in die anni:

60 Vt cognoſcant omnes populi terræ, quia Dominus Deus, ipſe eſt Deus, & non eſt vltra.

61 Et ſint corda noſtra perfecta erga Dominum Deum noſtrum, & ſanctè ambulando in præceptis eius, & cuſtodiendo mandata eius, ſicut dies hęc.

62 Et rex, & omnes filij Iſrael ſacrificauerunt ſacrificium coram Domino.

63 Et ſacrificauit rex Salomon ſacrificia pacificorũ, quę ſacrificauit Domino, boum duo, & viginti millia, ouium centum, & viginti millia: & dedicauit domum Domini rex, & omnes filij Iſrael.

64 Die illa ſanctificauit rex medium atrij, quod ad faciem domus Domini: quoniam fecit ibi holocauſtoſim, & ſacrificia, & adipes pacificorum: quoniam altare æreum, quod coram Domino, paruum erat, ita vt non poſſet holocauſtoſim, & ſacrificia pacificorum ſufferre.

65 Et fecit Salomon feſtiuitatem in die illa, & omnis Iſrael cum eo, eccleſia magna ab introitu Hemath vſque ad flumen AEgypti coram Domino Deo noſtro in domo, quam ædificauit, comedens, & bibens, & lætans coram Domino Deo noſtro ſeptem dies.

66 Et in die octaua dimiſit populũ: & benedixerunt regem, & abijt vnuſquiſque ad tabernacula ſua lætantes, & bonum fuit cor ſuper bonis, quæ fecerat Dominus Dauid ſeruo ſuo, & Iſrael populo ſuo.

CAP. IX.

1 ET factum eſt, poſtquam conſummauit Salomon ædificare domum Domini, & domum regis, & omne opus Salomon, quæcumque voluit facere:

2 Et apparuit Dominus ipſi Salomon ſecundo, ſicut apparuerat in Gabaon.

3 Et dixit ad eum Dominus: Audiui vocem deprecationis tuæ, & orationis tuæ, quam oraſti coram me, feci tibi ſecũdum omnem deprecationẽ tuam: ſanctificaui domum hanc, quam ædificaſti ad ponendum nomen meum ibi in ſæculum, & erunt oculi mei illuc, & cor meum omnibus diebus.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

53 *Tu enim ſeparaſti eos tibi in hæreditatem de vniuerſis populis terræ, ſicut dixeras per Moſeh ſeruum tuum, quando eduxiſti Patres noſtros ex Ægypto, Domine Iehoua.*

54 *Fuit autem, quum finem feciſſet Selomoh orandi Iehouam vniuerſa oratione & deprecatione iſta, ſurrexit à conſpectu altaris Iehoua, ac deſiit genua flectere: & manibus ſuis expanſis ad cælum,*

55 *Ac ſtans, benedixit vniuerſæ congregationi Iſraelis, voce magna, dicendo,*

56 *Benedictus Iehouah qui dedit requiem populo ſuo Iſraeli iuxta omnia quæ loquutus eſt: non cecidit verbum vnum ex omni verbo eius bono quod loquutus eſt per manum Moſeh ſerui ſui.*

57 *Sit Iehouah Deus noſter nobiſcum, ſicut fuit cum Patribus noſtris: ne derelinquat nos, neq; deſerat nos:*

58 *Vt inclinare faciat cor noſtrum ad ſe, vt ambulemus in vniuerſis vijs eius, & cuſtodiamus præcepta eius, & decreta eius, & iudicia eius quæ præcepit Patribus noſtris.*

59 *Sintq; verba mea hæc, quibus deprecatus ſum coram Iehoua, propinqua Iehouæ Deo noſtro die ac nocte, ita vt faciat iudicium ſerui ſui, & iudicium populi ſui Iſraelis per ſingulos dies.*

60 *Vt cognoſcant omnes populi terræ quod Iehouah eſt Deus, nec eſt vltra eum.*

61 *Et ſit cor veſtrum perfectum cum Iehoua Deo noſtro, ambulando in decretis eius, & cuſtodiendo præcepta eius, ſecundum diem hanc.*

62 *Rex autem & vniuerſus Iſrael cum eo ſacrificabant ſacrificium coram Iehoua.*

63 *Sacrificauitq; Selomoh ſacrificium pacificorum quod ſacrificauit Iehouæ, boum duo & viginti millia, & ouium centum viginti millia, & dedicauerunt domum Iehouæ Rex atq; omnes filij Iſraelis.*

64 *Eodem die ſanctificauit Rex medium atrij quod erat ante domum Iehoua: fecit quippe ibi holocauſtum & oblationes, & adipes pacificorum: ſiquidẽ altare æreum quod erat coram Iehoua, erat paruum, ita vt non comprehenderet holocauſtum & oblationem & adipes pacificorum.*

65 *Fecitq; Selomoh tempore illo feſtiuitatem & vniuerſus Iſrael cum eo, congregatio magna, ab introitu Hamath vſq; ad torrentem Ægypti coram Iehoua Deo noſtro ſeptem diebus, & ſeptem diebus, quatuordecim diebus.*

66 *Die autem octauo dimiſit populum, & benedixerunt Regi, atq; abierunt in tabernacula ſua, læti, & hilares corde propter omnia bona quæ fecerat Iehouah Dauidi ſeruo ſuo & Iſraeli populo ſuo.*

CAP. IX.

1 *FVit autem, quum compleuiſſet Selomoh ædificare domũ Iehouæ, & domum regiam, vniuerſumq; deſiderium ſuum quod voluit facere:*

2 *Apparuit Iehouah ipſi Selomoh ſecundo, ſicut apparuerat ei in Gibon.*

3 *Dixitq; illi Iehouah, Exaudiui orationem tuam & deprecationem tuam quam deprecatus es coram me: ſanctificaui domum iſtam quam ædificaſti, ponendo nomen meum ibi vſq; in ſeculum: eruntq; oculi mei & cor meum ibi omnibus diebus.*

Vulgat. Editio.

Tu quoque ſi ambulaueris coram me, ſicut ambulauit pater tuus, in ſimplicitate cordis, & in æquitate: & feceris omnia, quæ præcepi tibi, & legitima mea, & iudicia mea ſeruaueris:

* 2. Reg. 7. 12. 16. ⋆ Ponam thronum regni tui ſuper Iſrael in ſempiternum, ſicut locutus ſum Dauid patri tuo, dicens: Non auferetur vir de genere tuo de ſolio Iſrael.

Si autem auerſione auerſi fueritis vos, & filij veſtri, non ſequentes me, nec cuſtodientes mandata mea, & ceremonias meas, quas propoſui vobis, ſed abieritis, & colueritis deos alienos, & adoraueritis eos:

Auferam Iſrael de ſuperficie terræ, quam dedi eis: & templum, quod ſanctificaui nomini meo, proijciam à conſpectu meo, eritque Iſrael in prouerbium, & in fabulam cunctis populis.

Et domus hæc erit in exemplum: omnis, qui tranſierit per eam, ſtupebit, & ſibilabit, & dicet: ⋆ Quare fecit Dominus ſic terræ huic, & domui huic?

* Deu. 29. 24. Ier. 22. 8

Et reſpondebunt: Quia dereliquerunt Dominum Deum ſuum, qui eduxit patres eorum de terra AEgypti, & ſecuti ſunt deos alienos, & adorauerunt eos, & coluerunt eos: idcirco induxit Dominus ſuper eos omne malum hoc.

* 2. Par. 8. 1. ⋆ Expletis autem annis viginti poſtquam ædificauerat Salomon duas domos, id eſt domum Domini, & domum regis:

(Hiram rege Tyri præbente Salomoni ligna cedrina, & abiegna, & aurum iuxta omne, quod opus habuerat) tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in terra Galilææ.

Et egreſſus eſt Hiram de Tyro, vt videret oppida, quæ dederat ei Salomon, & non placuerunt ei:

Et ait: Hæccine ſunt ciuitates, quas dediſti mihi, frater? Et appellauit eas terram Chabul, vſque in diem hanc.

Miſit quoque Hiram ad regem Salomonem centum viginti talenta auri.

Hæc eſt ſumma expenſarum, quam obtulit rex Salomon ad ædificandam domum Domini, & domum ſuam, & Mello, & murum Ieruſalem, & Heſer, & Mageddo, & Gazer.

Pharao rex AEgypti aſcendit, & cepit Gazer, ſuccenditque eam igni: & Chananæum, qui habitabat in ciuitate, interfecit, & dedit eam in dotem filiæ ſuæ vxori Salomonis.

AEdificauit ergo Salomon Gazer, & Bethoron inferiorem:

Et Baalath & Palmiram in terra ſolitudinis.

Et omnes vicos, qui ad ſe pertinebant, & erant abſque muro, muniuit, & ciuitates curruum, & ciuitates equitum, & quodcumque ei placuit, vt ædificaret in Ieruſalem, & in Libano, & in omni terra poteſtatis ſuæ.

Vniuerſum populum, qui remanſerat de Amorrhæis, & Hethæis, & Pherezæis, & Heuæis, & Iebuſæis, qui non ſunt de filijs Iſrael:

Horum filios, qui remanſerant in terra, quos ſcilicet non potuerant filij Iſrael exterminare: fecit Salomon tributarios, vſque in diem hanc.

De filijs autem Iſrael non conſtituit Salomon ſeruire quemquam, ſed erant viri bellatores, & miniſtri eius, & principes, & duces, & præfecti curruum, & equorum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *Tu autem ſi ambulaueris coram me, ſicut ambulauit Dauid pater tuus in perfectione cordis, & rectitudine, vt facias ſecundum omnia, quæ præcepi tibi, decreta mea, & iudicia mea ſeruaueris:*

5 *Firmabo thronum regni tui ſuper Iſrael in ſæculum, ſicut locutus ſum ad Dauid patrem tuum, dicendo: Non abſcindetur tibi vir à throno Iſrael.*

6 *Si auertendo auerſi fueritis vos, & filij veſtri à me, & non cuſtodieritis præcepta mea, & decreta mea, quæ dedi coram vobis, ſed abieritis, & ſeruieritis dijs alienis.*

7 *Excidam Dauid è ſuperficie terræ, quam dedi eis: & domum, quam ſanctificaui nomini meo, dimittam à facie mea, & erit Iſrael in parabolam, & in fabulam in omnibus populis.*

8 *Et domus iſta, quæ eſt altiſſima: omnis qui tranſierit iuxta eam, obſtupeſcet, & ſibilabit, & dicet: Propter quid fecit Dominus ſic terræ huic, & domui huic?*

9 *Et dicent: Eo quod dereliquerunt Dominum ſuum, qui eduxit patres eorum è terra Ægypti, & apprehenderunt deos alienos, adorauerunt q́; eos, & ſeruierunt eis: idcirco induxit Dominus ſuper eos omne malum hoc.*

10 *Et fuit, in fine viginti annorum quibus ædificauit Selomoh duas domos, domum Domini, & domum regiam:*

11 *Chiram rex Tyri donauerat Selomoh ligna cedrina, & abiegna, & aurum ſecundum omnem voluntatem eius, tunc dedit rex Selomoh ipſi Chiram viginti vrbes in terra Ghalil.*

12 *Et egreſſus eſt Chiram, è Tyro, vt videret vrbes quas tradiderat ei Selomoh, & non placuerunt in oculis eius:*

13 *Et dixit: Quales ſunt vrbes iſtæ, quas dediſti mihi frater mi? Et appellauit eas terram Chabul vſq; ad diem hanc.*

14 *Miſit autem Chiram ad regem centum, & viginti talenta auri.*

15 *Et hæc eſt res, quam aſcendere fecit rex Selomoh ad ædificandum domum Domini, & domum ſuam, & Millo, & murum Ieruſalaim, & Chaſor, & Meghiddo, & Ghezer.*

16 *Parhoh rex Ægypti aſcendit, & cepit Ghezer, & ſuccendit eam igni, & Chenahanæum, qui habitabat in ciuitate interfecit, & tradidit eam pro muneribus filiæ ſuæ vxori Selomoh.*

17 *Et ædificauit Selomoh Ghezer, & Bethchoron inferiorem:*

18 *Et Bahalath, & Tamor in deſerto in terra.*

19 *Et omnes vrbes theſaurorum, quæ erant ipſi Selomoh, & ciuitates curruum, & ciuitates equitum, & deſiderium Selomoh, quod deſiderauit ædificare in Ieruſalaim, & in Lebanon, & in omni terra Domini ſui.*

20 *Omnem populum, qui remanſerat de Emorræo, Chittæo, Perizæo, Chiuuæo, & Iebuſæo, qui non de filijs Iſrael erant:*

21 *Filios eorum, qui remanſerant poſt eos in terra, quos non potuerunt filij Iſrael occidere: fecit Selomoh tributarios vſq; ad diem hanc.*

22 *De filijs vero Iſrael non dedit Selomoh ſeruum, ſed erant viri bellatores, & ſerui eius, & principes eius, & duces eius, & principes curruum eius, & equitum eius.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag. | **Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.**

4 Et tu ſi ambulaueris coram me, ſicut ambulauit
Dauid pater tuus in ſanctitate cordis, & rectitudi-
ne, & faciendo iuxta omnia, quæ mandaui ei, &
præcepta mea, & mandata mea cuſtodieris:

Et tu ſi ambulaueris coram me, ſicut ambulauit Dauid pater tuus in perfectione cordis & rectitudine, faciendo ſecundum omnia quæ præcepi tibi, decreta mea & iudicia mea ſeruaueris:

5 Et faciam ſurgere thronum regni tui in Iſrael
in ſæculum, ſicut locutus ſum Dauid patri tuo, di-
cens: Non auferetur tibi vir Dux in Iſrael.

Firmabo thronum regni tui ſuper Iſraelem in ſeculum, ſicut loquutus ſum Dauidi patri tuo, dicendo, Non abſcindetur tibi vir à throno Iſraelis.

6 Si autem auerſi auertemini vos, & filij veſtri à me,
& non cuſtodieritis mandata mea, & pręcepta mea,
quæ dedit Moyſes coram vobis & iueritis, & ſer-
uieritis dijs alijs, & adoraueritis eos:

Quod ſi auertendo auerſi fueritis vos & filij veſtri à me, & non cuſtodieritis præcepta mea, & decreta mea quæ dedi coram vobis: ſed abieritis, & ſeruieritis dijs alienis, & incuruaueritis vos illis:

7 Et tollam Iſrael de terra, quam dedi eis: & domũ
hanc, quam ſanctificaui nomini meo, abijciam à fa-
cie mea, & erit Iſrael in perditionem, & in ſermo-
nem in omnibus populis.

Excidam Iſraelem è ſuperficie terræ quam dedi eis: & domum quam ſanctificaui nomini meo, dimittam à facie mea, & erit Iſrael in parabolam & in fabulam in omnibus populis,

8 Et domus iſta erit excelſa: omnis tranſiens per
eam ſtupebit, & ſibilabit, & dicent: Propter quid fe-
cit Dominus ſic terræ huic, & domui huic?

Atq; domus iſta quæ futura eſt altiſſima, ita vt quicunq; tranſierit per eam, obſtupeſcat, & ſibilet, ac dicat, Quamobrem fecit Iehouah ſic terræ huic, & domo huic?

9 Et dicent: Pro eo, quod dereliquerunt Dominum
Deum ſuum, qui eduxit patres eorum ex AEgypto,
è domo ſeruitutis, & ſuſceperunt deos alienos, &
adorauerunt eos, & ſeruierunt eis, propter hoc in-
duxit Dominus ſuper eos malum hoc.

Reſpondebuntq;, Eo quod dereliquerunt Iehouam Deum ſuum, qui eduxit patres eorum è terra Ægypti: & apprehenderunt deos alienos, adorauerũtq; eos, & ſeruierũt eis: idcirco inquam induxit Iehouah ſuper eos omne malũ hoc.

10 Viginti annis, in quibus ędificauit Salomon am-
bas domos, domum Domini, & domum regis:

Fuit præterea in fine viginti annorum quibus ædificauit Selomoh duas domos, nempe domum Iehouæ & domum regiam,

11 Chiram rex Tyri adiuuit Salomon in lignis ce-
drinis, & in lignis abiegnis, & in auro, & in omni
voluntate eius, tunc dedit rex ipſi Chiram viginti
ciuitates in terra Galilæa.

(Hiram autem Rex Tyri donauerat ipſi Selomoh ligna cedrina & abiegna, & aurum ſecundum omnem voluntatem eius) tun[...] Rex Selomoh ipſi Hiram viginti vrbes in terra Ga[...]

12 Et exiuit Chiram è Tyro, & iuit in Galilæam ad
videndum ciuitates, quas dederat ei Salomon, &
non placuerunt ei:

Et egreſſu[...]um è T[...]o vt videret vrbes quas tradiderat ei Selomoh, & non placuerunt ei.

13 Et dixit: Quid ciuitates hæ, quas dediſti mihi fra-
ter? Et vocauit eas terminum vſque in diem hanc.

Dixitq;, Quid ſunt vrbes iſtæ, quas dediſti mihi, frater mi? & appellauit eas terram Chabul, vſq; ad diem hanc.

14 Et attulit Chiram Salomoni centum, & viginti
talenta auri.

Miſerat autem Hiram ad Regem centum & viginti talenta auri.

15 ⋆ Hæc fuit ſumma diſtributionis, quam obtulit
rex Salomon ad ædificandam domum Domini, &
domum regis, & murum Ieruſalem, & arcem, ad
circumſepiendum ſepem ciuitatis Dauid, & Aſſur,
& Magdal, & Gazer.

(Et hæc eſt ratio tributi propter quam exegit Rex Selomoh, ad ædificandum domum Iehouæ, & domum ſuam, & Millo, & murum Ieruſalaim, & Haſor, & Megiddo, & Gezer.

16 ⋆ Tunc aſcendit Pharao rex AEgypti, & cepit
Gazer, & incendit eam, & Chananitem habitantem
in Mergab, & dedit eas Pharao miſſiones filiæ ſuæ
vxori Salomon.

Paroh rex Ægypti aſcendit, & cepit Gezer, ſuccenditq; eam igni: Chenaanæum quoq; qui habitabat in ciuitate, interfecit, ac tradidit eam pro muneribus filiæ ſuæ vxoris Selomoh.

17 Et Salomon ædificauit Gazer, ⋆ & Bethoron ſu-
periorem.

Ædificauit autem Selomoh Gezer, & Beth-horon inferiorem.

18 Et Ballath, & ipſe ædificauit Thermæ in deſerto.

Et Baalath, & Thamor in deſerto in terra,

19 ⋆ Et omnes ciuitates curruum, & omnes ciuita-
tes equitum, & negociationem Salomon, quam ne-
gociatus eſt, ædificando in Hieruſalem, & in omni
terra.

Et omnes vrbes theſaurorum quæ erant ipſi Selomoh, & vrbes curruum, & vrbes equitum, & deſiderium Selomoh quod deſiderauit ædificare in Ieruſalaim & in Lebanon, & in omni terra dominij ſui.)

20 Vt non opprimeret eum, omnem populum reſi-
duum de Chettæo, & Amorrhæo, & Pherezæo, &
Chananæo, & Heuæo, & Iebuſæo, & Gergeſæo de ijs,
qui non erant ex filijs Iſrael:

Omnem populum qui remanſerat de Emoræo, Hitthæo, Perizæo, Hiuæo, & Iebuſæo qui non erant de filijs Iſraelis,

21 Filiorum eorum reſiduos cum eo in terra, quos
non potuerant filij Iſrael exterminare eos, & addu-
xit eos Salomon in tributum vſque in diem hanc.

Id eſt filios eorum qui remanſerant poſt eos in terra, quos non potuerant filij Iſraelis occidere: fecit Selomoh tributarios vſq; ad diem hanc.

22 Et de filijs Iſrael non dedit Salomon moleſtiam,
quoniam ipſi erant viri bellatores, & pueri eius, &
principes, & tertiarij eius, & principes curruum
eius, & equites eius. ⋆

De filijs vero Iſraelis non fecit Selomoh ſeruum vllum: ſed erant viri bellatores, & ſerui eius, & principes eius, & duces eius, & principes curruum eius, & equitum eius.

* Hæc habentur in hac tranſlat. tum. 12. ęq coniunctá his quæ à nobis notantur nu. 22. * Ab hoc nu. vſque ad nu. 23. hæc in tranſlat. hac Roman. habentur cap. 10. poſt ea quæ notantur nu. 22. ſed coniuncta his, quæ hic notata fuere nu. 15. * Hæc quæ notantur nu. 17 18. & parum infra 23 24. obſeruato, & intra nec non quæ habentur, nu. 25. omnia deſumpta ſunt ex cap. 4. tranſlat. huius Romanæ, licet ibi non habeantur hoc ordine quo nos vſi ſumus vt hanc vulgatæ adiungeremus.

Vulgat. Editio.

Erant autem principes ſuper omnia opera Salo-
monis præpoſiti quingenti quinquaginta, qui ha-
bebant ſubiectum populum, & ſtatutis operibus
imperabant.
* 2. Par. 8. 18. ★ Filia autem Pharaonis aſcendit de ciuitate Da-
uid in domum ſuam, quam ædificauerat ei Salo-
mon: tunc ædificauit Mello.

Offerebat quoque Salomon tribus vicibus per
annos ſingulos holocauſta, & pacificas victimas ſu-
per altare, quod ædificauerat Domino, & adolebat
thymiama coram Domino: perfectumque eſt tem-
plum.
Claſſem quoque fecit rex Salomon in Aſionga-
ber, quæ eſt iuxta Ailath in littore Maris rubri, in
terra Idumææ.
Miſitque Hiram in claſſe illa ſeruos ſuos viros
nauticos, & gnaros maris, cum ſeruis Salomonis.

Qui cum veniſſent in Ophir, ſumptum inde au-
rum quadringentorum viginti talentorum, detu-
lerunt ad regem Salomonem.

CAP. X.

* 2. Par. 9. 1. Mat. 12. 42. Luc. 11. 31. SEd ★ & Regina Saba, audita fama Salomonis in
nomine Domini, venit tentare eum in ænigma-
tibus.
Et ingreſſa Ieruſalem multo cum comitatu, &
diuitijs, camelis portantibus aromata, & aurum in-
finitum nimis, & gēmas precioſas, venit ad regem
Salomonem, & locuta eſt ei vniuerſa quæ habebat
in corde ſuo.
Et docuit eam Salomon omnia verba, quæ pro-
poſuerat: non fuit ſermo, qui regem poſſet latere, &
non reſponderet ei.
Videns autem regina Saba omnem ſapientiam
Salomonis, & domum, quam ædificauerat:
Et cibos menſæ eius, & habitacula ſeruorum, &
ordines miniſtrantium, veſteſque eorum, & pin-
cernas, & holocauſta, quę offerebat in domo Domi-
ni: non habebat vltra ſpiritum.
Dixitque ad regem: Verus eſt ſermo, quem audi-
ui in terra mea.
Super ſermonibus tuis, & ſuper ſapientia tua: &
non credebam narrantibus mihi, donec ipſa veni,
& vidi oculis meis, & probaui, quòd media pars
mihi nunciata non fuerit: maior eſt ſapientia, &
opera tua, quàm rumor, quem audiui.
Beati viri tui, & beati ſerui tui, qui ſtant coram
te ſemper, & audiunt ſapientiam tuam.

Sit Dominus Deus tuus benedictus, cui compla-
cuiſti, & poſuit te ſuper thronum Iſrael, eo quòd
dilexerit Dominus Iſrael in ſempiternum, & con-
ſtituit te regem, vt faceres iudicium, & iuſtitiam.

Dedit ergo regi centum viginti talenta auri, &
aromata multa nimis, & gemmas precioſas: non
ſunt allata vltra aromata tam multa, quàm ea, quæ
dedit regina Saba regi Salomoni.
* 2. Par. 9. 10. (Sed & ★ claſſis Hiram, quæ portabat aurum de
Ophir, attulit ex Ophir ligna thyina multa nimis,
& gemmas precioſas.
Fecitque rex de lignis thyinis fulcra domus Do-
mini, & domus regiæ, & citharas lyraſque cantori-
bus: non ſunt allata huiuſcemodi ligna thyina, ne-
que viſa vſque in præſentem diem.)

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Iſti ſunt principes præfectorum, qui erant ſuper opus Se-*
lomoh, quinquaginta, & quingenti, qui præerant populo,
qui faciebat opus.

24 *Sed filia Parhoh deſcendit de ciuitate Dauid in domum*
ſuam, quam ædificauerat ſibi: tunc ædificauit Millo.

25 *Obtulit autem Selomoh tribus vicibus in anno holocau-*
ſta, & pacifica ſuper altare, quod ædificauerat Domino, &
adoleuit ſuper illud, quod erat coram Domino: & perfecit
domum.

26 *Et nauem fecit rex Selomoh in Heſiongheber, quæ erat*
iuxta Eloth, iuxta ripam Maris Suph in terra Edom.

27 *Miſitq; Chiram in naui ſeruos ſuos viros nautas, gnaros*
maris cum ſeruis Selomoh.

28 *Et venerunt in Ophir, & tulerunt inde aurum, quadra-*
ginta, & viginti talenta, & adduxerunt ad regem Selo-
moh.

CAP. X.

1 *REgina autem Seba audiens famam Selomoh in nomi-*
ne Domini venit, vt tentaret eum in ænigmatibus.

2 *Et ingreſſa eſt Ieruſalaim cum exercitu graui valdè, ca-*
melis portantibus aromata, & aurum multum valdè, &
lapides precioſos, venitq; ad regem Selomoh, & locuta eſt
ad eum omne, quod erat in corde ſuo.

3 *Et indicauit ei Selomoh omnia verba eius: non fuit ver-*
bum abſconditum à rege, quod non indicauerit ei.

4 *Et vidit regina Seba omnem ſapientiam Selomoh, & do-*
mum, quam ædificauerat.
5 *Et cibos menſæ eius, & habitacula ſeruorum eius, & aſ-*
ſiſtentiam miniſtrorum eius, & veſtimenta eorum, & pin-
cernas eius, & gradus eius, quibus aſcendebant in domum
Domini: & non erat in ea vltra ſpiritus.
6 *Dixitq; ad regem: Verum fuit verbum, quod audiui in*
terra mea.
7 *Super verbis tuis, & ſapientia tua: & non credidi ver-*
bis, donec veni, & viderunt oculi mei, & ecce non fuit
nūciatum mihi dimidium: addidiſti ſapientiam, & bonum
ſuper famam, quam audiui.

8 *Beati viri tui ſerui tui, ij qui ſtant coram te ſemper au-*
dientes ſapientiam tuam.

9 *Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui complacuit in te,*
vt poneret te ſuper ſolium Iſrael, cum dilexerit Dominus
Iſrael in ſæculum, & poſuit te regem, vt faceres iudicium,
& iuſtitiam.

10 *Deditq; regi centum, & viginti talenta auri, & aroma-*
ta multa valdè, & lapides precioſos: non venerunt talia
aromata vltra in multitudine, quæ dedit regina Seba regi
Selomoh.
11 *Et etiam nauis Chiram, quæ portabat aurum ex Ophir,*
detulit ex Ophir coralia multa valdè, & lapides precioſos.

12 *Fecitq; rex è coralijs fulcimenta domus Domini, & do-*
mus regis, & cytharas, & lyras cantoribus: non venerunt
talia coralia, nec viſa ſunt vſq; ad diem hanc.

Tranſl. ex Septuag.

23 Et hi ſunt principes, qui erant præpoſiti ſuper
opera ipſius Salomon ter mille, & ſexcenti præſides
populi facientium opera.

24 Tunc adduxit Salomon filiam Pharaonis è ciui-
tate Dauid in domum ſuam, quam ædificauerat ſi-
bi in diebus illis * ſic filia Pharao aſcendit de ciui-
tate Dauid in domum ſuam, quam ædificauerat ei:
tunc ædificauit arcem.
25 Et Salomon offerebat tres in anno holocauſtoſes,
& pacificas ſuper altare, quod ædificauerat Domi-
no, & adolebat coram Domino: & cõſummauit do-
mum.

26 Et nauem pro ea re fecit rex Salomon in Gaſion
Gaber, quæ eſt iuxta AElath ſuper labium vltimi
maris in terra Edom.
27 Et miſit Chiram in naui puerorum ſuorum viros
nauticos impellere ſcientes mare cum pueris Salo-
mon.
28 Et venerunt in Sophirà, & ſumpſerunt inde auri
centum, & viginti talenta, & attulerunt regi Salo-
mon.

C A P. X.

1 ET regina Saba audiuit nomen Salomon, & no-
men Domini, & venit tentare eum in ænigma-
tibus.
2 Et venit in Hieruſalem in virtute graui valdè, &
cameli portantes ſuauitates, & aurum multum
valdè, & lapidem precioſum, & ingreſſa eſt ad Salo-
mon, & locuta eſt ei omnia, quæcumque erant in
corde ſuo.
3 Et indicauit ei Salomon omnia verba eius: non
fuit verbum deſpectum à rege, quod non indicauit
ei.
4 Et vidit regina Saba omnem prudentiam Salo-
mon, & domum, quam ædificauerat:
5 Et cibos Salomon, & cathedram puerorum eius,
& ſtationem miniſtrorum eius, & veſtem eius, &
pincernas eius, & holocauſtoſim eius, quam offere-
bat in domo Domini: & extra ſe facta eſt.
6 Et dixit ad regẽ Salomon: Verus eſt ſermo, quem
audiui in terra mea.
7 De ſermone tuo, & de prudentia tua: & non cre-
didi ijs, qui dicebant mihi, donec veni, & viderunt
oculi mei, & ecce nõ ſunt dimidium, ſicut annun-
ciarant mihi: appoſuiſti bona ad ea, ſuper omnem
auditionem, quam audiui in terra mea.
8 Beatæ mulieres tuæ, beati pueri tui, qui aſſiſtunt
coram te ſemper, qui audiunt omnem prudentiam
tuam.
9 Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui voluit in
te, ad dandum te ſuper thronum Iſrael, eo quod
Dominus diligat Iſrael ad ſtatuendum in ſęculum,
& poſuit te regem ſuper eos ad faciẽdum iudicium
in iuſtitia, & in iudicijs eorum.
10 Et dedit Salomoni centum viginti talenta auri,
& ſuauitates multas valdè, & lapidem precioſum:
non venit iuxta ſuauitates illas vltra in multitu-
dine, quas dedit regina Sabà regi Salomon.
11 Et nauis Chiram portans aurum de Suphir, attu-
lit ligna dolata multa valdè, & lapidem precioſum.

12 Et fecit rex ligna dolata, fulcimenta domus Do-
mini, & domus regis & nablas, & citharas cantori-
bus: non venerunt huiuſmodi ligna non dolata ſu-
per terram, neque viſa sũt vſquam vſque in diem
hanc.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

23 *Iſti ſunt principes præfectorum qui erant ſuper opus ipſi*
Selomoh quingenti & quinquaginta qui praerant populo
qui faciebant opus.

24 *Cæterum filia Paroh aſcendit de Ciuitate Dauidis in*
domum ſuam quam ædificauerat ſibi: tunc ædificauit Millo.

25 *Offerebat autem Selomoh tribus vicibus ſingulis annis*
holocauſta & pacifica ſuper altare quod ædificauerat Ieho-
ua, & adolebat ſuper illud quod erat coram Iehoua, &
perfecit domum.

26 *Et claſſem fecit rex Selomoh in Eſion-geber quæ erat*
iuxta Eloth, iuxta ripam maris Suph in terra Edom.

27 *Miſitq́; Hiram cum claſſe ſeruos ſuos viros nauticos &*
gnaros maris, cum ſeruis Selomoh:

28 *Qui deuenerunt in Ophir, ac tulerunt inde aurum, qua-*
dringenta & viginti talenta, & adduxerunt ad regem
Selomoh.

C A P. X.

1 *REgina autem Seba audiens famam Selomoh in nomine*
Iehouæ, venit vt tentaret eum in ænigmatibus.

2 *Et ingreſſa eſt Ieruſalaim cum exercitu graui valde, &*
camelis portantibus aromata, & aurum multum valde,
& lapides pretioſos: venitq́; ad ipſum Selomoh, atq́; loqu-
ta eſt ad eum quæcunq́; habebat in animo ſuo.

3 *Indicauit autem ei Selomoh omnia verba eius. non fuit*
verbum vllum abſconditum à Rege quod non indicauerit
ei.
4 *Et vidit Regina Seba omnem ſapientiam Selomoh, &*
domum quam ædificauerat,
5 *Ac cibos menſæ eius, & ſeſſionem ſeruorum eius, & ſta-*
tum miniſtrorum eius, & veſtimenta eorum, & pincernas
eius, & holocauſtum eius quod offerebat in domo Iehouæ:
& non erat in ea vltra ſpiritus.
6 *Dixitq́; ad Regem, Verum erat verbum quod audiui in*
terra mea ſuper rebus tuis & ſapientia tua.
7 *Et non credidi verbis ipſis, donec ipſa veni, & viderunt*
oculi mei: ecce autem non fuit nuntiatum mihi dimidium:
addidiſti ſapientiam & bonum ſuper famam quam audiui.

8 *Beati viri tui, beati ſerui tui iſti qui ſtant coram te,*
ſemper audientes ſapientiam tuam.

9 *Sit Iehouah Deus tuus benedictus qui complacuit ſibi in*
te, ita vt poſuerit te ſuper ſolium Iſraelis, eo quod dilexerit
Iehouah Iſraelem in ſeculum, & poſuerit te Regem, vt fa-
ceres iudicium & iuſtitiam.

10 *Deditq́; illa Regi centum & viginti talenta auri, &*
aromata multa valde, & lapillos pretioſos: non venerunt
talia aromata vltra in tanta multitudine, quæ dedit Regi-
na Seba regi Selomoh.
11 *Quinetiam nauis Hiram quæ portabat aurũ ex Ophir,*
adnexit ex Ophir coralia multa valde & lapillos pretioſos.

12 *Fecitq́; Rex è coralijs fulcra domus Iehouæ & domus*
Regis, & citharas, & lyras cantoribus: non venerunt talia
coralia, nec viſa ſunt vſq́; ad diem hanc.

Vulgat. Editio.

Rex autem Salomon dedit reginæ Saba omnia,
quæ voluit,& petiuit ab eo:exceptis his, quæ vltro
obtulerat ei munere regio. Quæ reuerſa eſt,& abijt
in terram ſuam cum ſeruis ſuis.

Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salo-
moni per annos ſingulos , ſexcentorum ſexaginta
ſex talentorum auri:
Excepto eo,quod afferebant viri,qui ſuper vecti-
galia erãt,& negociatores, vniuerſique ſcruta ven-
dentes,& omnes reges Arabiæ duceſque terræ.
Fecit quoque rex Salomon ducenta ſcuta de au-
rò puriſſimo,ſexcentos auri ſiclos dedit in laminas
ſcuti vnius.
Et trecentas peltas ex auro probato:trecentæ mi-
næ auri vnam peltam veſtiebant:poſuitque eas rex
in domo ſaltus Libani.
Fecit etiam rex Salomon thronum de ebore
grandem : & veſtiuit eum auro fuluo nimis:
Qui habebat ſex gradus:& ſummitas throni ro-
tunda erat in parte poſteriori:& duæ manus hinc,
atque inde tenentes ſedile: & duo leones ſtabant
iuxta manus ſingulas.
Et duodecim leunculi ſtantes ſuper ſex gradus
hinc, atque inde : non eſt factum tale opus in vni-
uerſis regnis.
Sed & omnia vaſa, quibus potabat rex Salomon,
erant aurea : & vniuerſa ſupellex domus ſaltus Li-
bani de auro puriſſimo:non erat argentum,nec ali-
cuius pretij putabatur in diebus Salomonis :
Quia claſſis regis per mare cum claſſe Hiram ſe-
mel per tres annos ibat in Tharſis , deferens inde
aurum,& argentum,& dentes elephantorum, & ſi-
mias, & pauos.
Magnificatus eſt ergo rex Salomon ſuper omnes
reges terræ diuitijs, & ſapientia.
Et vniuerſa terra deſiderabat vultum Salomonis,
vt audiret ſapientiam eius , quam dederat Deus in
corde eius.
Et ſinguli deferebant ei munera, vaſa argentea,&
aurea, veſtes, & arma bellica, aromata quoque , &
equos, & mulos per annos ſingulos.
* 1. Par. 1. 14. ★ Congregauitque Salomon currus, & equites,
& facti ſunt ei mille quadringenti currus , & duo-
decim millia equitum : & diſpoſuit eos per ciuita-
tes munitas, & cum rege in Ieruſalem.

Fecitque vt tanta eſſet abundantia argenti in Ie-
ruſalem, quanta & lapidum : & cedrorum præbuit
multitudinem quaſi ſycomoros,quæ naſcuntur in
campeſtribus.
Et educebantur equi Salomoni de AEgypto,& de
Coa. Negociatores enim regis emebant de Coa , &
ſtatuto pretio perducebant.
Egrediebatur autem quadriga ex AEgypto ſex-
centis ſiclis argenti,& equus centum quinquagin-
ta. Atque in hunc modum cuncti reges Hethæo-
rum,& Syriæ equos venundabant.

CAP. XI.

* Deut. 17. 17. Eccl. 47. 21. REx autem Salomon ★ adamauit mulieres alie-
nigenas multas, filiam quoque Pharaonis, &
Moabitidas,& Ammonitidas,Idumęas,& Sidonias,
& Hethæas:
De gentibus, ſuper quibus dixit Dominus filijs
Iſrael : ★ Non ingredienini ad eas , neque de illis * Exo. 34. 16.
ingredientur ad veſtras : certiſſimè enim auertent
corda veſtra,vt ſequamini deos earum. His itaque
copulatus eſt Salomon ardentiſſimo amore.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Rex autem Selomoh dedit regina Seba omnem volunta*
tem ſuam,quam petiuit, præter ea, quæ dedit ei manu re-
gia Selomoh. Et vertit ſe,& abijt in terram ſuam ipſa, &
ſerui eius.

14 *Erat autem pondus auri, quod veniebat ad Selomoh per*
annos ſingulos ſexcentorum, & ſexagintorum , & ſex ta-
lentorum auri.
15 *Præter viros mercatores, & negociationem aromatario-*
rum,& omnes reges Harabia, & duces terræ.

16 *Fecit autem rex Selomoh ducenta ſcuta ex auro tracto,*
ſexcentos aureos tradidit pro ſcutis ſingulis.

17 *Et trecentos clypeos ex auro tracto:tres minas auri tra-*
didit pro ſingulis clypeis : & poſuit eos rex in domo ſaltus
Lebanon.
18 *Fecit autem rex ſolium eburneum grande : & operuit*
illud auro obrizo.
19 *Sex gradus erant ſolio:& ſummitas rotunda erat ſolio à*
parte poſteriori:& loca hinc, & inde ſuper locum ſeſſionis,
& duo leones ſtabant apud loca.

20 *Et duodecim leones ſtabant ibi ſuper ſex gradus hinc, &*
inde:non fuit factum tale in omnibus regnis.

21 *Et omnia vaſa potus regis Selomoh erant aurea:& om-*
nia vaſa domus ſaltus Libani ex auro mundo:non erat ar-
gentum, non reputabatur in diebus Selomoh quicquam.

22 *Quia nauis Tharſis erat regi per mare cum naui Chi-*
ram, ſemel in tribus annis veniebat nauis Tharſis,& por-
tabat aurum,& argentum,dentes elephantum,& ſimias,
& pauos.
23 *Et magnificatus eſt rex Selomoh præ omnibus regibus*
terræ in diuitijs,& ſapientia.
24 *Et omnes habitatores terræ quærebant faciem Selomoh,*
vt audirent ſapientiam eius, quam poſuerat Deus in corde
eius.
25 *Et afferebant vnuſquiſq; munus ſuum, vaſa argentea,*
& vaſa aurea,& veſtes, & arma, & aromata, & equos,
& mulos per ſingulos annos.
26 *Et congregauit Selomoh currus, & equites:& fuerunt*
ei mille,& quadringenti currus, & duodecim millia equi-
tes , & poſuit eos in ciuitatibus curruum, & cum rege in
Ieruſalaim.

27 *Et dedit rex argentum in Ieruſalaim, tanquam lapides:*
& cedros dedit tanquam ſycomoros, quæ ſunt in campeſtri
in multitudine.

28 *Et exitus equorum ipſi Selomoh erat ex Ægypto,& con-*
gregatio. Negociatorum regis accipiebant netum in pre-
cium.
29 *Et aſcendebat, & egrediebatur quadriga ex Ægypto pro*
ſexcentis argenteis, equus vero pro quinquaginta, & cen-
tum : & ſic omnes reges Chittæorum, & reges Aram per
manum eorum educebant,

CAP. XI.

1 *REx autem Selomoh adamauit mulieres alienigenas*
multas,& filiam Parhoh,Moabitidas,Hammonitidas,
Edomæas,Sidonias,& Chittæas :

2 *De gentibus quas dixit Dominus filijs Iſrael:Non ingre-*
diemini ad eas,& ipſi non ingredientur ad veſtras : ſiqui-
dem declinare facient cor veſtrum poſt deos earum.Eis ad-
hæſit Selomoh amando.

Tranſl. ex Septuag.

13 Et rex Salomon dedit reginæ Saba omnia, quæcumque voluit, quæcumque petijt, præter ea, quæ dederat ei per manum regis Salomon. Et reuertit,& venit in terram ſuam, ipſa, & omnes pueri eius.

14 Et erat pondus auri, quod veniebat ad Salomon in anno vno, ſexcenta,& ſexaginta ſex talenta auri:

15 Abſque tributis ſubditorum, & mercatorum, & omnium regum regionis vlterioris, & ſatraparum terræ.

16 Et fecit Salomon trecentas lanceas aureas ductiles (trecenti aurei inerant in lancea vna)

17 Et trecenta ſcuta aurea ductilia, & tres minæ inerant auri in ſcuto vno: & dedit ea rex in domum ſyluæ Libani.

18 Et fecit rex thronum elephantinum magnum;& circumaurauit illum auro probato.

19 Sex gradus throno, & prominentiæ vitulorum ipſi throno ex poſterioribus eius:& manus hinc, & hinc ſuper locum cathedræ: & duo leones ſtantes iuxta manus.

20 Et duodecim leones ſtantes ibi ſuper ſex gradus, hinc, & hinc:non factum eſt ſic omni regno.

21 Et omnia vaſa,quæ à Salomon facta,aurea,& luteres aurei:& omnia vaſa domus ſyluæ Libani auro concluſa:non fuit argentum, quoniam non erat reputatum in diebus Salomon:

22 Quia nauis Tharſis erat regi Salomon in mari cum nauibus Chiram,vna per tres annos veniebat regi nauis è Tharſis auri,& argenti,& lapidum tornatorum, & dolatorum.

23 Et magnificatus eſt Salomon ſuper omnes reges terræ diuitijs, & prudentia.

24 Et omnes reges terræ quærebant faciem Salomon, ad audiendam prudentiam eius,quam dederat Dominus cordi eius.

25 Et ipſi ferebant vnuſquiſque dona vaſa aurea,& veſtem, ſtacten, & ſuauitates, & equos, & mulos, quod per annum, anno.

26 Et fuerunt Salomon quattuor mille fœminæ equæ ad currus, & duodecim millia equitum: & poſuit ea in ciuitatibus curruum, & cum rege in Hieruſalem, & fuit Dux omnium regum à flumine, & vſque ad terram alienigenarum, & vſque ad terminos AEgypti.

27 Et dedit rex aurum,& argentum in Hieruſalem, tanquam lapides: & cedros dedit, tanquam ſycomoros,quæ in campeſtri, in multitudine.

28 Et exitus Salomon equitum,& in AEgypto,& ex Thecue, mercatores regis, & accipiebant è Thecue in permutationem.

29 Et aſcendebat exitus ex AEgypto,currus pro centum argenti,& equus pro quinquaginta argenti. Et ſic omnibus regibus Chettijn, & regibus Syriæ per mare egrediebantur.

CAP. XI.

1 ET rex Salomon erat amator mulierum, * & accepit vxores alienas, & filiam Pharao, Moabitidas, Ammonitidas, Syras, & Idumæas, Chettæas, & Amorrhæas:

* Hic habentur in translat. ex Sept. quæ infra ponuntur num. 3.

2 Ex gentibus,quibus interdixit Dominus filijs Iſrael:Non intrabitis ad eos, & ipſi non intrabunt ad vos,ne inclinent corda veſtra poſt idola ſua, ad eos adhæſit Salomon, amando.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 *Rex autem Selomoh dedit Reginæ Seba omnem voluntatem ſuam quam petiuit, præter ea quæ dedit illi manu Regia Selomoh: poſthæc vertit ſe, & abijt in terram ſuam ipſa & ſerui eius.*

14 *Erat autem pondus auri quod obueniebat ipſi Selomoh per annos ſingulos, ſexcentorum & ſexaginta ſex talentorum auri:*

15 *Præter viros mercatores, & negotiationem aromatariorum, & omnes Reges Arabiæ, & duces terræ.*

16 *Fecit autem Rex Selomoh ducenta ſcuta ex auro tracto: ſexcentos aureos inſumpſit in ſingula ſcuta.*

17 *Et trecentos clypeos ex auro tracto: tres minas auri inſumpſit in ſingulos clypeos, & poſuit eos Rex in domo ſaltus Lebanon.*

18 *Fecit præterea Rex ſolium eburneum magnum, & operuit illud auro obrizo.*

19 *Sex gradus erant ſolio, & ſummitas rotunda erat in ſolio à parte eius poſteriore, & fulcra hinc & inde in loco ſeſſionis, & duo leones ſtabant ad fulcra ipſa.*

20 *Duodecim leones ſtabant illic ſuper ſex gradus hinc & inde: non fuit factum tale in vniuerſis regnis.*

21 *Omnia inſuper vaſa potoria regis Selomoh erant aurea, omnia item vaſa domus ſaltus Lebanon ex auro puro: non erat argentum, non reputabatur in diebus Selomoh quicquam:*

22 *Quia claſſis Tharſis erat Regi per mare, cum claſſe Hiram, ſemel in tribus annis veniebat claſſis Tharſis, quæ referebat aurum & argentum, dentes elephãtum, & ſimias, & pauones.*

23 *Et magnificatus eſt Rex Selomoh præ omnibus regibus terræ in diuitijs & ſapientia.*

24 *Omneſq; habitatores terræ quærebant faciem Selomoh, vt audirent ſapientiam eius quam poſuerat Deus in corde eius.*

25 *Et afferebant quiſq; munus ſuum, vaſa argentea, & vaſa aurea, & veſtes, & arma, & aromata, equos, & mulos: idq; per ſingulos annos.*

26 *Congregauit itaq; Selomoh currus & equites: & fuerũt ei mille & quadringenti currus, & duodecim millia equitum, quos collocauit in vrbibus curruum, & cum Rege in Ieruſalaim.*

27 *Et poſuit Rex argentum in Ieruſalaim tanquam lapides, & cedros poſuit tanquam ſycomoros quæ creſcunt in campeſtribus præ multitudine.*

28 *Et egreſſus equorum qui erat ipſius Selomoh, erat ex Ægypto: nam congregatio mercatorum Regis accipiebant congregationem equorum pretio.*

29 *Cæterum aſcendebat & egrediebatur quadriga ex Ægypto cum ſexcentis argenteis equus vero cum centum & quinquaginta: & ſic omnes Reges Hitthæorum & Reges Aram per manum eorum educebant.*

CAP. XI.

1 *REx autem Selomoh adamauit mulieres alienigenas multas, & filiam Paroh, Moabitidas, Ammonitidas, Edomæas: Sidonias, & Hitthæas;*

2 *De gentibus ſcilicet quas dixerat Iehouah filijs Iſraelis, Non ingrediemini ad eas, & ipſæ non ingredientur ad vos: ſiquidem inclinare facient cor veſtrum poſt deos ſuos: ijs inquam adhæſit Selomoh amore.*

	Vulgat. Editio.		Tranſl. èx Heb. Sanct. Pagn.
	Fueruntque ei vxores quaſi reginæ ſeptingentæ, & concubinæ trecentæ:& auerterunt mulieres cor eius.	3	*Et fuerunt ei vxores regina ſeptingenta, & concubina trecenta: & declinare fecerunt mulieres eius cor eius.*
	Cumque iam eſſet ſenex, deprauatum eſt cor eius per mulieres, vt ſequeretur deos alienos: nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut Dauid patris eius.	4	*Et fuit tempore ſenectutis Selomoh vxores eius inclinauerunt cor eius poſt deos alienos: & non erat cor eius perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut cor Dauid patris ſui.*
	Sed colebat Salomon Aſtarthen deam Sidoniorum, & Moloch idolum Ammonitarum.	5	*Et iuit Selomoh poſt Haſtoreth deum Sidoniorum, & poſt Milchom abominationem Hammonitarum.*
	Fecitque Salomon, quod non placuerat coram Domino, & non adimpleuit: vt ſequeretur Dominum, ſicut Dauid pater eius.	6	*Et fecit Selomoh malum in oculis Domini, & non adimpleuit: vt iret poſt Dominum ſicut Dauid pater eius.*
	Tunc ædificauit Salomon fanum Chamos, idolo Moab, in monte qui eſt cõtra Ieruſalem, & Moloch idolo filiorum Ammon.	7	*Tunc ædificauit Selomoh excelſum ipſi Chemos abominationi Moab, in monte qui eſt è regione Ieruſalaim, & Molech abominationi filiorum Hammon.*
	Atque in hunc modum fecit vniuerſis vxoribus ſuis alienigenis, quæ adolebant thura, & immolabant dijs ſuis.	8	*Et ſic fecit omnibus vxoribus ſuis alienigenis, quæ ſuffiebant, & immolabant dijs ſuis.*
* 3. Reg. 8.	Igitur iratus eſt Dominus Salomoni, quòd auerſa eſſet mens eius à Domino Deo Iſrael, qui * apparuerat ei ſecundo:	9	*Et iratus eſt Dominus contra Selomoh, quia declinauerunt cor eius à Domino Deo Iſrael, qui conſpectus fuerat ei duabus vicibus.*
	Et præceperat de verbo hoc, ne ſequeretur deos alienos, & non cuſtodiuit quæ mandauit ei Dominus.	10	*Et præceperat ei ſuper verbo hoc, vt non iret poſt deos alienos, & non cuſtodiuit quod præcepit Dominus.*
	Dixit itaque Dominus Salomoni: Quia habuiſti hoc apud te, & non cuſtodiſti pactum meum, & præcepta mea, quæ mandaui tibi, diſrumpens ſcindam regnum tuum, & dabo illud ſeruo tuo.	11	*Dixit autem Dominus ad Selomoh: Pro eo quòd fuit hoc apud te, & non cuſtodiſti pactum meum, & decreta mea quæ præcepi tibi, ſcindendo ſcindam regnum à te, & dabo illud ſeruo tuo.*
* Inf. 12. 13.	* Verumtamen in diebus tuis non faciam propter Dauid patrem tuum: de manu filij tui ſcindam illud.	12	*Verumtamen in diebus tuis non faciam hoc propter Dauid patrem tuum: de manu filij tui ſcindam illud.*
	Nec totum regnum auferam, ſed tribum vnam dabo filio tuo propter Dauid ſeruum meum, & Ieruſalem quam elegi.	13	*Verumtamen totum regnum non ſcindam, tribum vnam dabo filio tuo propter Dauid ſeruum meum, & propter Ieruſalaim quam elegi.*
	Suſcitauit autem Dominus aduerſarium Salomoni Adad Idumæum de ſemine regio, qui erat in Edom.	14	*Suſcitauit autem Dominus aduerſarium ipſi Selomoh Hadad Edomæum, de ſemine regio erat in Edom.*
* Sup. 9. v. 14.	* Cum enim eſſet Dauid in Idumæa, & aſcendiſſet Ioab princeps militiæ ad ſepeliendum eos, qui fuerant interfecti, & occidiſſet omne maſculinum in Idumæa.	15	*Et fuit cum eſſet Dauid in Edom, quando aſcendit Ioab princeps militiæ ad ſepeliendum interfectos, & percuſſiſſet omnem maſculum in Edom.*
	(Sex enim menſibus ibi moratus eſt Ioab, & omnis Iſrael, donec interimeret omne maſculinum in Idumæa)	16	*Sex enim menſibus manſit ibi Ioab, & omnis Iſrael, donec exterminaret omnem maſculum in Edom.*
	Fugit Adad ipſe, & viri Idumæi de ſeruis patris eius cum eo, vt ingrederetur Ægyptum: erat autem Adad puer paruulus.	17	*Fugit Hadad ipſe, & viri Edomæi de ſeruis patris ſui ſecum, vt ingrederentur Ægyptum: Hadad autem erat puer paruulus.*
	Cumque ſurrexiſſent de Madian, venerunt in Pharan, tuleruntque ſecum viros de Pharan, & introierunt Ægyptum ad Pharaonem regem Ægypti: qui dedit ei domum, & cibos conſtituit, & terram delegauit.	18	*Et ſurrexerunt de Midian, & venerunt in Pharan, & tulerunt viros ſecum de Pharan, & ingreſſi ſunt Ægyptum ad Parhoh regem Ægypti: & dedit ei domum, & cibum iuſſit vt subminiſtrarent ei, & terram dedit ei.*
	Et inuenit Adad gratiam coram Pharaone valdè, in tantum, vt daret ei vxorem, ſororem vxoris ſuæ germanam Taphnes reginæ.	19	*Et inuenit Hadad gratiam in oculis Parhoh valdè, & dedit ei vxorem ſororem vxoris ſuæ ſororem Tachpenes reginæ.*
	Genuitque ei ſoror Taphnes Genubath filium, & nutriuit eum Taphnes in domo Pharaonis: eratque Genubath habitans apud Pharaonem cum filijs eius.	20	*Et peperit ei ſoror Tachpenes Ghenubath filium eius, & ablactauit eum Tachpenes in medio domus Parhoh: & fuit Ghenubath in domo Parhoh in medio filiorum Parhoh:*
	Cumque audiſſet Adad in Ægypto, dormiſſe Dauid cum patribus ſuis, & mortuum eſſe Ioab principem militiæ, dixit Pharaoni: Dimitte me, vt vadam in terram meam.	21	*Et Hadad audiuit in Ægypto, quòd dormiſſet Dauid cum patribus ſuis, & quòd mortuus eſſet Ioab princeps militiæ. & dixit Hadad ad Parhoh: Dimitte me, & ibo ad terram meam.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et fuerunt ei vxores principes ſeptingentæ, & concubinæ trecentæ: * & declinare potuerunt mulieres alienæ cor eius poſt deos ſuos.

Et factum eſt in tempore ſenectutis Salomon, & non fuit cor eius perfectum cum DominoDeo ſuo, ſicut cor Dauid patris eius.

* Et fecit Salomon malum in conſpectu Domini, non ambulauit poſt Dominum, ſicut pater eius.

Tunc ędificauit Salomon excelſum ipſi Chamos idolo Moab, & regi eorum idolo filiorum Ammon, & Aſtarte abominationi Sidoniorum.

Et ſic fecit omnibus vxoribus ſuis alienis, quæ adolebant,& ſacrificabant idolis ſuis.

Et iratus eſt Dominus in Salomon,quoniam declinare fecit cor ſuum à Domino Deo Iſrael, qui apparuerat ei bis:

Et mandauerat ei ſuper verbo hoc, omnino, vt non iret poſt deos alios, & cuſtodiret facere, quæ mandauerat ei Dominus Deus, neque erat cor eius perfectum cum Domino, iuxta cor Dauid patris eius.

Et dixit Dominus ad Salomon:Pro eo,quod facta ſunt hæc tecum,& non cuſtodiſti mandata mea, & pręcepta mea,quæ mandaui tibi,diſcindens diſcindam regnum tuum de manu tua,& dabo illud ſeruo tuo.

Verumtamen in diebus tuis non faciam ea propter Dauid patrem tuum, de manu filij tui tollam illud.

Verumtamen totum regnum non tollam, ſceptrum vnum dabo filio tuo propter Dauid ſeruum meum, & propter Hieruſalem ciuitatem, quam elegi.

Et ſuſcitauit Dominus Satan Salomoni Ader Idumæum, * & Ader Idumæus de ſemine regni in Idumæa.

Et factum fuerat,cũ exterminaret Dauid Edom, in eundo Ioab principem militiæ ad ſepeliendum cæſos, & exciderũt omne maſculinum in Idumæa.

Quoniam ſex menſes obſedit ibi Ioab,& vniuerſus Iſrael in Idumæa: quoadusque exterminauit omne maſculinum in Idumæa.

Et aufugit Ader ipſe, & omnes viri Idumæi de ſeruis patris eius cum eo, & intrarunt in AEgyptum:& Ader puerulus paruus.

Et exurgunt viri de ciuitate Madian, & veniunt in Pharan,& aſſumunt viros ſecum, & veniunt ad Pharao regem AEgypti:& intrauit Ader ad Pharao, & dedit ei domum, & panes conſtituit ei.

Et inuenit Ader gratiam in conſpectu Pharaonis valdè, & dedit ei vxorem, ſororem vxoris ſuæ, ſororem Theceminæ maiorem.

Et peperit ei ſoror Theceminæ, ipſi Ader Ganebath filium ſuum,& enutriuit eum Thecemina in medio filiorum Pharaonis:& fuit Ganebath in medio filiorum Pharaonis.

Et Ader audiuit in AEgypto, quia dormiuit Dauid cum patribus ſuis, & quia mortuus eſt Ioab princeps militiæ,& dixit Ader ad Pharao: Dimitte me,& reuertar in terram meam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

3 *Fuerunt ei præterea vxores reginæ ſeptingentæ, & concubinæ trecentæ: & declinare fecerunt mulieres eius cor eius.*

4 *Et fuit, tempore ſenectutis Selomoh, vxores eius inclinauerunt cor eius poſt deos alienos, nec fuit cor eius perfectum cum Iehoua Deo ſuo, ſicut fuerat cor Dauidis patris ſui.*

5 *Sed abijt ipſe poſt Aſthoreth deum Sidoniorum, & poſt Milchom abominationem Ammonitarum.*

6 *Fecit itaq; Selomoh malum in oculis Iehouæ, & non adimpleuit vt iret poſt Iehouam ſicut Dauid pater eius.*

7 *Tunc ædificauit Selomoh excelſum ipſi Chemos abominationi Moab in monte qui eſt eregione Ieruſalaim, & Molech abominationi filiorum Ammon.*

8 *Et ſic fecit omnibus vxoribus ſuis alienigenis, quæ ſuffiebant & immolabant dijs ſuis.*

9 *Iratus eſt ergo Iehouah contra Selomoh, quod declinaſſet cor eius à Iehoua Deo Iſraelis, qui apparuerat ei duabus vicibus.*

10 *Et præceperat ei ſuper hac re, ne abiret poſt deos alienos: & tamen non cuſtodierat quod præceperat Iehouah.*

11 *Dixit itaq; Iehouah ad Selomoh, Propterea quod fuit hoc apud te, nec cuſtodiſti pactum meum, & decreta mea quæ præceperam tibi, ſcindendo ſcindam regnum à te, & dabo illud ſeruo tuo.*

12 *Verumtamen in diebus tuis non faciam hoc, propter Dauidem patrem tuum: at de manu filij tui ſcindam illud.*

13 *Attamen totum regnum non ſcindam, ſed tribum vnam dabo filio tuo, propter Dauidem ſeruum meum, & propter Ieruſalaim quam elegi.*

14 *Suſcitauit igitur Iehouah aduerſarium ipſi Selomoh, Hadad Edomæum, de ſemine regio, qui erat in Edom.*

15 *Fuit enim, quum eſſet Dauid in Edom, & aſcendiſſet Ioab princeps militiæ ad ſepeliendum interfectos, & percuſſiſſet omnem maſculum in Edom:*

16 *(Nam ſex menſibus manſit ibi Ioab, & vniuerſus Iſrael, donec exterminaret omnem maſculum in Edom)*

17 *Tunc aufugerat Hadad ipſe, & viri Edomæi de ſeruis patris ſui cum eo, vt irent in Ægyptum: Hadad autem erat puer paruulus.*

18 *Qui ſurgentes de Midian, venerunt in Paran, & aſſumpſerunt viros aliquot ſecum de Paran, & ingreſſi ſunt Ægyptum ad Paroh regem Ægypti, qui dedit ei domum, & cibum iuſſit vt ſubminiſtrarent ei, terram quoq; dedit ei.*

19 *Inuenit ergo Hadad gratiam in oculis Paroh valde, adeo vt dederit ei vxorem ſororem vxoris ſuæ, ſororem Thahpenes principis.*

20 *Peperit autem ei ſoror Thahpenes, Genubath filium eius, ablactauitq; eum Thahpenes in medio domus Paroh, & fuit Genubath in domo Paroh in medio filiorum Paroh.*

21 *Quum autem Hadad audiſſet in Ægypto quod dormiſſet Dauid cum patribus ſuis, quodq; mortuus eſſet Ioab princeps militiæ: tum dixit ad Paroh, Dimitte me, vt abeam ad terram meam.*

Vulgat. Editio.

Dixitque ei Pharao: Qua enim re apud me indiges, vt quæras ire ad terram tuam? At ille reſpondit: Nulla: ſed obſecro te, vt dimittas me.

Suſcitauit quoque ei Deus aduerſarium Razon filium Eliada, qui fugerat Adarezer regem Soba Dominum ſuum:

Et congregauit contra eum viros, & factus eſt princeps latronum cum interficeret eos Dauid: abieruntque Damaſcum, & habitauerunt ibi, & conſtituerunt eum regem in Damaſco:

Eratque aduerſarius Iſraeli cunctis diebus Salomonis: & hoc eſt malum Adad, & odium contra Iſrael, regnauitque in Syria.

Infr. 6. Ieroboam quoque filius Nabath, Ephrathæus, de Sareda, ſeruus Salomonis, cuius mater erat nomine Sarua, mulier vidua: leuauit manum contra regem.

Et hæc eſt cauſa rebellionis aduerſus eum, quia Salomon ædificauit Mello, & coæquauit voraginem ciuitatis Dauid patris ſui.

Erat autem Ieroboam vir fortis, & potens: videnſque Salomon adoleſcentem bonæ indolis, & induſtrium, conſtituerat eum præfectum ſuper tributa vniuerſæ domus Ioſeph.

Par. 15. ✶ Factum eſt igitur in tempore illo, vt Ieroboam egrederetur de Ieruſalem, & inueniret eum Ahias Silonites propheta in via, opertus pallio nouo: erant autem duo tantum in agro.

Apprehendenſque Ahias pallium ſuum nouum, quo coopertus erat, ſcidit in duodecim partes.

Et ait ad Ieroboam: Tolle tibi decem ſciſſuras: hæc enim dicit Dominus Deus Iſrael. Ecce ego ſcindam regnum de manu Salomonis, & dabo tibi decem tribus.

Porro vna tribus remanebit ei propter ſeruum meum Dauid, & Ieruſalem ciuitatem, quam elegi ex omnibus tribubus Iſrael.

Eo quod dereliquerit me, & adorauerit Aſtarthen deam Sidoniorum, & Chamos deum Moab, & Moloc deum filiorum Ammon: & non ambulauerit in vijs meis, vt faceret iuſtitiam coram me, & præcepta mea, & iudicia ſicut Dauid pater eius.

Nec auferam omne regnum de manu eius, ſed ducem ponam eum cunctis diebus vitæ ſuæ, propter Dauid ſeruum meum, quem elegi, qui cuſtodiuit mandata mea, & præcepta mea.

Auferam autem regnum de manu filij eius, & dabo tibi decem tribus:

Filio autem eius dabo tribum vnam, vt remaneat lucerna Dauid ſeruo meo cunctis diebus coram me in Ieruſalem ciuitate, quam elegi, vt eſſet nomen meum ibi.

Te autem aſſumam, & regnabis ſuper omnia, quæ deſiderat anima tua, eriſque rex ſuper Iſrael.

Si igitur audieris omnia, quæ præcepero tibi, & ambulaueris in vijs meis, & feceris, quod rectum eſt coram me, cuſtodiens mandata mea, & præcepta mea, ſicut fecit Dauid ſeruus meus: ero tecum, & ædificabo tibi domum fidelem, quomodo ędificaui Dauid domum, & tradam tibi Iſrael:

Et affligam ſemen Dauid ſuper hoc, verumtamen non cunctis diebus.

Voluit ergo Salomon interficere Ieroboam: qui ſurrexit, & aufugit in AEgyptum ad Seſac regem AEgypti, & fuit in AEgypto vſque ad mortem Salomonis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

22 *Dixitq; ad Parhoh: Quo enim indiges mecum, vt quæras ire ad terram tuam? Et dixit: Nullo: ſed dimittendo dimitte me.*

23 *Et ſuſcitauit Deus ei aduerſarium Rezon filium Eliadah, qui fugerat ab Hadarhezer regem Sobah domino ſuo:*

24 *Et congregauit aduerſus eum viros, & fuit princeps exercitus, cum interficeret Dauid eos: abieruntq; Dammeſec, & habitauerunt in ea, & regnauerunt in Dammeſec:*

25 *Eratq; aduerſarius Iſraeli omnibus diebus Selomoh: & cum malo, quod fecit Hadad, & deteſtatus eſt Iſrael, regnauitq; ſuper Syriam.*

26 *Iarobham filius Nebath Ephratæi de Seradah (& nomen matris eius Seruhah mulier vidua,) ſeruus ipſi Selomoh, leuauit manum contra regem.*

27 *Et hanc ob rem leuauit manum contra regem, Selomoh: ædificauit Millo, clauſit diruptionem ciuitatis Dauid patris ſui.*

28 *Vir autem Iarobham erat potens robore, & vidit Selomoh puerum, quòd ad faciendum opera eſſet idoneus, & præfecit eum omnibus oneribus domus Ioſeph.*

29 *Et fuit in tempore illo Iarobham egreſſus eſt de Ieruſalaim, & inuenit eum Achijah Silonites propheta in via, & erat opertus veſte noua, & erant ambo ſoli in agro.*

30 *Et apprehendit Achijah veſtem nouam, quæ erat ſuper ſe, & ſcidit illam in duodecim ſciſſiones.*

31 *Dixitq; ad Iarobham: Tolle tibi decem ſciſſiones: ſic enim dixit Dominus Deus Iſrael. Ecce ego ſcindo regnum de manu Selomoh, & dabo tibi decem tribus.*

32 *Et tribus vna erit ei propter ſeruum meum Dauid, & propter Ieruſalaim ciuitatem, quam elegi ex omnibus tribubus Iſrael.*

33 *Eo quòd dereliquerunt me, & adorauerunt Haſthoreth deum Sidoniorum, Chemos deum Moab, & Milchom deum filiorum Hammon: & non ambulauerunt in vijs meis, vt facerent quòd rectum eſt in oculis meis, & decreta mea, & iudicia mea, ſicut Dauid pater eius.*

34 *Et non tollam omne regnum de manu eius, ſed ducem ponam eum omnibus diebus vitæ eius, propter Dauid ſeruum meum, quem elegi, quia cuſtodiuit præcepta mea, & decreta mea.*

35 *Et tollam regnum de manu filij eius, & dabo ex illo tibi decem tribus:*

36 *Filio autem eius dabo tribum vnam, vt ſit lucerna Dauid ſeruo meo omnibus diebus coram me in Ieruſalaim ciuitate, quam elegi, vt ponerem nomen meum ibi.*

37 *Te autem aſſumam, & regnabis in omnibus, quæ deſiderabit anima tua, eriſq; rex ſuper Iſrael.*

38 *Et erit, ſi audieris omnia, quæ præcepero tibi, & ambulaueris in vijs meis, & feceris, quod rectum eſt in oculis meis, vt cuſtodias decreta mea, & præcepta mea, ſicut fecit Dauid ſeruus meus: ero tecum, & ædificabo tibi domum firmam, ſicut ædificaui Dauid, & dabo tibi Iſrael.*

39 *Et affligam ſemen Dauid propter hoc, verumtamen non omnibus diebus.*

40 *Quæſiuit autem Selomoh interficere Iarobham: & ſurrexit Iarobham, & fugit in Ægyptum ad Siſach regem Ægypti, fuitq; in Ægypto, donec moreretur Selomoh.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit Pharao ad Ader: Quia tu eges mecum, & ecce tu quæris abire in terram tuam? Et dixit ei Ader: Quia dimittens dimittes me, & reuertit Ader in terram ſuam.

★ Et Eſrom filium Eliadæ, qui in Rhaemma Adadezer regem Suba dominum ſuum:

Et congregati ſunt ſuper eum viri, & fuit princeps congregationis, & præoccupauit Damaſce.

Et fuerunt Satan Iſraeli omnibus diebus Salomon. ★ Hoc eſt malum, quod fecit Ader, & grauiter affecit Iſrael, & regnauit in terra Edom.

Et Hieroboam filius Nabath Ephrathi è Sarirà, filius mulieris viduæ, ſeruus Salomonis.

Et hæc res, quia eleuauit manum ſuper regem Salomon, & rex Salomon ædificauit arcem, concluſit ſeptem ciuitatis Dauid patris ſui.

Et homo Hieroboam fortis virtute: & vidit Salomon paruulum, quia vir operum eſt, & conſtituit eum ſuper onera domus Ioſeph.

Et factum eſt in tempore illo, & Hieroboam exiuit è Hieruſalem, & inuenit eum Achia Selonites propheta in via, & remouit eum de via, & Achia indutus veſtiméto nouo: & vtrique ſoli in campo.

Et apprehēdit Achiam veſtimētū ſuum nouum, quod ſuper ſe, & diſcidit illud duodecim ſciſſuras.

Et dixit ad Hieroboam: Sume tibi decem ſciſſuras: quoniam hæc dicit Dominus Deus Iſrael. Ecce ego ſcindo regnum de manu Salomonis, & dabo tibi decem ſceptra.

Et duo ſceptra erunt ei propter ſeruum meum Dauid, & propter Hieruſalem, ciuitatem, quam elegi in ea ex omnibus tribubus Iſrael.

Pro eo, quod dereliquit me, & fecit Aſtareæ abominationi Sidoniorum, & Chamos, & idolis Moab, & regi eorum offendiculo filiorum Ammon: & non ambulauit in vijs meis, ad faciendū rectum coram me, ſicut Dauid pater eius.

Et non tollam regnum totum de manu eius, ſed propugnans propugnabo ei omnes dies vitæ eius, propter Dauid ſeruum meum, quem elegi eum.

Et tollam regnum de manu filij eius, & dabo tibi decem ſceptra:

Filio autem eius dabo duo ſceptra, vt ſit ſedes ſeruo meo Dauid omnibus diebus coram me in Hieruſalem ciuitate, quam elegi mihi ad ponēdum nomen meum ibi.

Et te aſſumam, & regnabis, in quibus concupiſcit anima tua, & tu eris rex ſuper Iſrael.

Et erit, ſi cuſtodieris omnia, quęcumque mandauero tibi, & ambulaueris in vijs meis, & feceris rectum coram me, cuſtodiēdo præcepta mea, & mandata mea, ſicut fecit Dauid ſeruus meus: & ero tecum, & ædificabo tibi domum fidelem, ſicut ædificaui ipſi Dauid.

Et quæſiuit Salomon interficere Hieroboam: & ſurrexit, & aufugit in AEgyptum ad Suſacim regē AEgypti, & fuit in AEgypto, quoadusque mortuus eſt Salomon.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Cui reſpondit Paroh, Quo enim indiges apud me, vt quæras ire ad terram tuam? Et dixit, Non, ſed dimittendo dimitte me.*

23 *Suſcitauit quoq; Deus illi aduerſarium Rezon filium Eliada, qui fugerat ab Hadadezer rege Sobah domino ſuo:*

24 *Congregaueratq; ad ſe viros, & fuerat princeps exercitus quum interfeciſſet eos Dauid: abieruntq; Dammeſec, & habitauerunt in ea, regnaueruntq; in Dammeſec.*

25 *Fuitq; aduerſarius Iſraeli omnibus diebus Selomoh, & cum malo quod fecit Hadad: & deteſtatus eſt Iſraelem, regnauitq; ſuper Syriam.*

26 *Iarobam autem filius Nebat Ephrathæi de Seredah (nomen vero matris eius Seruah mulier vidua) ſeruus ipſi Selomoh, leuauit manum contra Regem.*

27 *Et hæc eſt res propter quam leuauit manum contra Regem, Selomoh ædificauit Millo, & obſtruxit diruptionem ciuitatis Dauidis patris ſui.*

28 *Vir autem Iarobam erat potens robore: & videns Selomoh puerum quod faciens opus erat, & præfecit eum vniuerſo oneri domus Ioſeph.*

29 *Eo autem tempore quum Iarobam egreſſus eſſet de Ieruſalaim inuenit eum Ahijah Silonites propheta, in via, ipſeq; erat opertus veſte noua, erantq; ambo ſoli in agro.*

30 *Tunc apprehendit Ahijah veſtem illam nouam, quæ erat ſuper ſe, & ſcidit illam in duodecim ſciſſiones.*

31 *Dixitq; ad Iarobam, Tolle tibi decem ſciſſiones: ſic enim dixit Iehouah Deus Iſraelis, Ecce ego ſcindo regnum de manu Selomoh: & dabo tibi decem tribus.*

32 *Tribus autē vna erit ei propter ſeruum meum Dauidem, & propter Ieruſalaim ciuitatem quam elegi ex omnibus tribubus Iſraelis:*

33 *Eo quod dereliquerunt me, & adorauerunt Aſthoreth deum Sidoniorum, Chemos deum Moab, & Milchom deum filiorum Ammon, nec ambulauerunt in vijs meis, faciendo quod rectum eſt in oculis meis, & decreta mea, & iudicia mea, ſicut Dauid pater eius.*

34 *Non tamen tollam quicquam regni de manu eius, ſed ducem ponam eum cunctis diebus vitæ ſuæ, propter Dauidem ſeruum meum quem elegi: quia cuſtodiuit præcepta mea & decreta mea:*

35 *Sed tollam regnum de manu filij eius, & dabo illud tibi, decem ſcilicet tribus:*

36 *Filio vero eius dabo tribum vnam, vt ſit lucerna Dauidi ſeruo meo omnibus diebus coram me in Ieruſalaim ciuitate quam elegi mihi vt ponerem nomen meum ibi.*

37 *Te autem aſſumam, & regnabis in omnibus quæ deſiderabit anima tua, erisq; Rex ſuper Iſraelem.*

38 *Erit præterea, ſi audieris omnia quæ præcepero tibi, & ambulaueris in vijs meis, & feceris quod rectum eſt in oculis meis, cuſtodiendo decreta mea & præcepta mea, ſicut fecit Dauid ſeruus meus, ero tecū: & ædificabo tibi domum firmam, ſicut ædificaui Dauidi, & dabo tibi Iſraelem.*

39 *Et affligam ſemen Dauidis propter hoc: veruntamen non omnibus diebus.*

40 *Quæſiuit autem Selomoh interficere Iarobam: propterea ſurgens Iarobam fugit in Ægyptum ad Siſac regē Ægypti: fuitq; in Ægypto, donec mortuus eſſet Selomoh.*

Vulgat. Editio.

Reliquum autem verborum Salomonis, & om-
nia,quę fecit,& ſapientia eius:ecce vniuerſa ſcripta
ſunt in Libro verborum dierum Salomonis.

Dies autem,quos regnauit Salomon in Ieruſalem
ſuper omnem Iſrael,quadraginta anni ſunt.

Dormiuitque Salomon cum patribus ſuis, & ſe-
pultus eſt in ciuitate Dauid patris ſui, regnauitque
Roboam filius eius pro eo.

CAP. XII.

2. Par. 10. 1. VEnit autem Roboam in Sichem: illuc enim
congregatus erat omnis Iſrael ad conſtituen-
dum eum regem.

At vero Ieroboam filius Nabat,cum adhuc eſſet in
AEgypto profugus à facie regis Salomonis, audita
morte eius, reuerſus eſt de AEgypto.

Miſeruntque & vocauerunt eum: venit ergo Ie-
roboam, & omnis multitudo Iſrael, & locuti ſunt
ad Roboam,dicentes:

Pater tuus duriſſimum iugum impoſuit nobis:tu
itaque nunc imminue paululum de imperio patris
tui duriſſimo, & de iugo grauiſſimo, quod impo-
ſuit nobis,& ſeruiemus tibi.

Qui ait eis: Ite vſque ad tertium diem,& reuer-
timini ad me. Cumque abiſſet populus:

Iniit conſilium rex Roboam cum ſenioribus,qui
aſſiſtebant coram Salomone patre eius, cum adhuc
viueret,& ait: Quod datis mihi conſilium, vt reſ-
pondeam populo huic?

Qui dixerunt ei:Si hodie obedieris populo huic,
& ſeruieris, & petitioni eorum ceſſeris, locutuſque
fueris ad eos verba lenia, erunt tibi ſerui cunctis
diebus.

Qui dereliquit conſilium ſenum,quod dederant
ei,& adhibuit adoleſcentes, qui nutriti fuerāt cum
eo,& aſſiſtebant illi:

Dixitque ad eos: Quod mihi datis conſilium,vt
reſpondeam populo huic, qui dixerūt mihi:Leuius
fac iugum,quod impoſuit pater tuus ſuper nos?

Et dixerunt ei iuuenes, qui nutriti fuerant cum
eo: Sic loqueris populo huic, qui locuti ſunt ad te,
dicentes:Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum, tu
releua nos. Sic loqueris ad eos: Minimus digitus
meus groſſior eſt dorſo patris mei.

Et nunc pater meus poſuit ſuper vos iugum gra-
ue, ego autem addam ſuper iugum veſtrum: pater
meus cecidit vos flagellis, ego autem cædam vos
ſcorpionibus.

Venit ergo Ieroboam, & omnis populus ad Ro-
boam die tertia, ſicut locutus fuerat rex, dicens:
Reuertimini ad me die tertia.

Reſponditque rex populo dura,derelicto conſilio
ſeniorum,quod ei dederant:

Et locutus eſt eis ſecundum conſilium iuuenum,
dicens:Pater meus aggrauauit iugum veſtrum, ego
autem addam iugo veſtro: pater meus cecidit vos
flagellis, ego autem cædam vos ſcorpionibus.

Et non acquieuit rex populo:quoniam auerſatus
fuerat eum Dominus,vt ſuſcitaret verbum ſuum,
* Sup. 11. 31. * quod locutus fuerat in manu Ahiæ Silonitæ, ad
Ieroboam filium Nabat.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

41 *Reliqua acta Selomoh,& omnia,quæ fecit, & ſapientia*
eius: nonne ſcripta ſunt in Libro verborum Selomoh.

42 *Dies autem quibus regnauit Selomoh in Ieruſalaim ſu-*
per omnem Iſrael fuerunt quadraginta anni.

43 *Dormiuitq; Selomoh cum patribus ſuis, & ſepultus eſt*
in ciuitate Dauid patris ſui, regnauitq; Rechabham filius
eius pro eo.

CAP. XII.

1 *ABiit autem Rechabham in Sechem: in Sechem enim*
venerat omnis Iſrael, vt regem conſtituerent eum.

2 *Et fuit, cum audiſſet Iarobham filius Nebath (& ipſe*
adhuc erat in Ægypto,quia fugerat à facie regis Selomoh,
& habitauerat Iarobham in Ægypto.

3 *Miſerantq; & vocauerant eum:) & venerunt Iarobhā,*
& omnis cōgregatio Iſrael,& locuti ſunt ad Rechabham,
dicendo:

4 *Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum, ſed tu nunc al-*
leuia de ſeruitute patris tui dura, & de iugo eius graui,
quod poſuit ſuper nos, & ſeruiemus tibi.

5 *Dixitq; ad eos: Ite vſq; ad tres dies, & reuertimini ad*
me. Et abiit populus:

6 *Et conſiliatus eſt rex Rechabham cum ſenioribus, qui*
ſteterant coram Selomoh patre eius, adhuc eo viuente, di-
cendo: Quomodo conſulitis, vt reſpondeam populo huic
verbum?

7 *Locuti ſunt ad eum,dicendo:Si hodie fueris ſeruus popu-*
lo huic, ſeruierisq; eis, & reſponderis eis, locutuſq; fueris
ad eos verba bona,erunt tibi ſerui omnibus diebus.

8 *Et dereliquit conſilium ſeniorum, quod conſuluerant ei,*
& conſuluit iuuenes, qui creuerant cum eo, qui ſtabant
coram eo:

9 *Dixitq; ad eos: Quid conſulitis,vt reſpondeamus populo*
huic, qui locuti ſunt ad me,dicendo: Alleuia iugum, quod
poſuit pater tuus ſuper nos?

10 *Et locuti ſunt ad eum iuuenes,qui creuerant cum eo,di-*
cendo: Sic dices populo huic,qui locuti ſunt ad te,dicendo:
Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum,tu autem alleuia à
nobis. Sic loqueris ad eos: Minor digitus meus groſſior eſt
lumbis patris mei.

11 *Et nunc pater meus onus impoſuit vobis iugum graue,*
ego autem addam iugo veſtro:pater meus corripuit vos fla-
gellis,ego autem corripiam vos ſcorpionibus.

12 *Venitq; Iarobham, & omnis populus ad Rechabham die*
tertio ſicut locutus fuerat rex, dicendo:Reuertimini ad me
die tertio.

13 *Reſponditq; rex populo dura,& reliquit conſilium ſenio-*
rum,quod conſuluerant ei:

14 *Et locutus eſt ad eos ſecundum conſilium iuuenum, di-*
cendo: Pater meus aggrauauit iugum veſtrum,ego autem
addam iugo veſtro: pater meus corripuit vos flagellis, ego
autem corripiam vos ſcorpionibus.

15 *Et non exaudiuit rex populum: fuit enim cauſa à Do-*
mino,vt firmaret verbum ſuum, quod locutus fuerat Do-
minus per manum Achiiah Silonitæ ad Iarobham filium
Nebath.

Tranſl. ex Septuag.

41 Et reliqua verborum Salomon, & omnia, quæcumque fecit, & omnem prudentiam eius: nonne ecce hæc ſcripta ſunt in Libro verborũ Salomonis.

42 Et dies, quibus regnabat Salomon in Hieruſalem ſuper omnem Iſrael, quadraginta anni.

43 Et dormiuit Salomon cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid patris eius,* & rex Salomon dormiuit cum patribus ſuis, & regnauit Roboam filius eius pro eo.

* Quæ ſeq. capi. nobis poſita ſunt n. 2 in hac tranſlat. hum locant verò.

CAP. XII.

1 ET vadit rex Roboam in Sicima: quoniam in Sicima veniebant omnis Iſrael ad faciendum regem eum.

2 Et factum eſt, poſtquam audiuit Hieroboam filius Nabat, & cum adhuc ipſe eſſet in AEgypto, vt fugerat à facie Salomonis, & ſederat in AEgypto, dirigit ſe, & venit in ciuitatem ſuam Sarirà, quæ in monte Ephræm.

3 Et locutus eſt populus ad regem Roboam, dicentes:

4 Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum: & tu nunc alleua de ſeruitute patris tui dura, & de iugo eius graui, quod dedit ſuper nos, & ſeruiemus tibi.

5 Et dixit ad eos: Abite vſque ad dies tres, & reuertite ad me. Et abierunt.

6 Et annunciauit rex ſenioribus, qui fuerant aſſiſtentes coram Salomone patre eius adhuc viuente eo, dicens: Quomodo vos conſilium datis, & reſpondebo populo huic verbum?

7 Et locuti ſunt ad eum, dicentes: Si in die hac eris ſeruus populo tuo, & ſeruies eis, & loqueris ad eos verba bona, & erunt tibi ſerui omnibus diebus.

8 Et dereliquit conſilium ſeniorum, ea, quæ conſuluerant ei, & iniȷt conſilium vna cum pueris, qui enutriti fuerant cum eo, qui aſſiſtebant ante faciem eius.

9 Et dixit eis: Quod vos conſilium datis, & quid reſpondebo populo huic, ijs, qui dicunt ad me, dicẽdo: Alleua de iugo, quod dedit pater tuus ſuper nos?

10 Et locuti ſunt ad eum pueri enutriti cum eo, qui aſſiſtebant ante faciem eius, dicentes: Hæc loqueris populo huic, ijs, qui locuti ſunt ad te, dicentes: Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum, & tu nunc alleua à nobis. Hęc loqueris ad eos: Paruitas mea craſſior lumbo patris mei.

11 Et nunc pater meus ſtrauit vos iugo graui, & ego adijciam ſuper iugum veſtrum: pater meus caſtigauit vos in flagellis, ego autem caſtigabo vos in ſcorpionibus.

12 Et aduenerunt omnis Iſrael ad regem Roboam in die tertia, ſicut locutus erat eis rex, dicens: Reuertimini ad me die tertia.

13 Et reſpondit rex ad populum dura & dereliquit Roboam conſilium ſeniorum, ea, quę conſuluerant ei.

14 Et locutus eſt ad eos iuxta conſilium puerorum, dicens: Pater meus aggrauauit iugum veſtrum: & ego addam ſuper iugum veſtrum, pater meus caſtigauit vos in flagellis, & ego caſtigabo vos in ſcorpionibus.

15 Et non audiuit rex populum: quoniam erat euerſio à Domino, vt firmaret verbum ſuum, quod locutus erat in manu Achià Selonitæ die Hieroboam filio Nabat.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

41 *Reliqua vero acta Selomoh, & quæcunq; geſſit, & ſapientia eius nonne ſcripta ſunt in libro actorum Selomoh?*

42 *Dies autem quibus regnauit Selomoh in Ieruſalaim ſuper vniuerſum Iſraelem, fuerunt quadraginta anni.*

43 *Dormiuitq; Selomoh cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Ciuitate Dauidis patris ſui: regnauitq; Rehabam filius eius pro eo.*

CAP. XII.

1 *ABijt autem Rehabam in Sechem: in Sechem nanq; venerat vniuerſus Iſrael vt Regem conſtituerẽt eum.*

2 *Fuit vero, quum audiſſet Iarobam filius Nebat (qui adhuc erat in Ægypto, quo fugerat à facie regis Selomoh) tum reuerſus eſt Iarobam ex Ægypto.*

3 *Miſeruntq;, & vocauerũt eum: venerunt autem Iarobam & vniuerſa congregatio Iſraelis, & loquuti ſunt ad Rehabam, dicendo,*

4 *Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum, ſed tu nunc alleuia de ſeruitute patris tui dura, & de iugo eius graui quod poſuit ſuper nos, & ſeruiemus tibi.*

5 *Dixitq; ad eos, Abite vſq; ad tres dies, & reuertimini ad me. Abijt ergo populus.*

6 *Et conſilium iniȷt Rex Rehabam cum ſenioribus qui ſteterant coram Selomoh patre ſuo, adhuc eo viuente dicendo. Quomodo conſulitis vos, vt reſpondeam populo huic verbum?*

7 *Et loquuti ſunt illi, dicendo. Si hodie fueris ſeruus populo huic, ſeruierisq; eis, & reſponderis eis, loquutuſq; fueris eis verba bona, erunt tibi ſerui omnibus diebus.*

8 *Dereliquit autem conſilium ſeniorum quod conſuluerant ei, & conſilium iniȷt cum iuuenibus qui adoleuerant cum eo, qui ſtabant coram eo:*

9 *Dixitq; ad eos, Quid conſulitis vos, vt reſpondeamus verbum populo huic, qui loquuti ſunt mihi dicendo, Alleuia de iugo quod poſuit pater tuus ſuper nos?*

10 *Dixerunt autem ei iuuenes qui adoleuerant cum eo, dicendo, Sic loqueris populo huic, qui loquuti ſunt tibi, dicendo, Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum, tu autem alleuia à nobis: ſic inquam loqueris ad eos, Minimus digitus meus craſſior eſt lumbis patris mei.*

11 *Nunc ergo pater meus onus impoſuit vobis iugum graue, ego autem addam iugo veſtro: pater meus corripuit vos flagellis, ego autem corripiam vos ſcorpionibus.*

12 *Venit itaq; Iarobam & vniuerſus populus ad Rehabam die tertio, ſicut loquutus fuerat Rex, dicendo, Reuertimini ad me die tertio.*

13 *Reſponditq; Rex populo dura, relicto conſilio ſeniorum quod conſuluerant ei:*

14 *Loquutus eſt autem ad eos ſecundum conſilium iuuenum, dicendo, Pater meus aggrauauit iugum veſtrum, ego vero addam iugo veſtro: pater meus corripuit vos flagellis, ego vero corripiam vos ſcorpionibus.*

15 *Et non exaudiuit Rex populũ: fuit enim cauſa à Iehoua, vt confirmaret verbum ſuum quod loquutus fuerat ipſe per manum Ahijah Silonita ad Iarobam filium Nebat.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

16 Videns itaque populus, quod noluiſſet eos audire
rex, reſpondit ei, dicens: Quæ nobis pars in Dauid?
vel quæ hæreditas in filio Iſai? Vade in tabernacula
tua Iſrael, nunc vide domum tuam Dauid. Et abijt
Iſrael in tabernacula ſua.
17 Super filios autem Iſrael, quicumque habitabant
in ciuitatibus Iuda, regnauit Roboam.
18 Miſit ergo rex Roboam Aduram, qui erat ſuper
tributa: & lapidauit eum omnis Iſrael, & mortuus
eſt. Porro rex Roboam feſtinus aſcendit currum, &
fugit in Ieruſalem:
19 Receſſitque Iſrael à domo Dauid, vſque in præ-
ſentem diem.
20 Factum eſt autem cum audiſſet omnis Iſrael, quod
reuerſus eſſet Ieroboam, miſerunt, & vocauerunt
eum congregato cœtu, & cõſtituerunt eum regem
ſuper omnem Iſrael, nec ſecutus eſt quiſquam do-
mum Dauid præter tribum Iuda ſolam.
21 Venit autem Roboam Ieruſalem, & congregauit
vniuerſam domum Iuda, & tribum Beniamin, cen-
tum octoginta millia electorum virorum bellato-
rum, vt pugnarent contra domum Iſrael, & redu-
cerent regnum Roboam filio Salomonis.
22 * Factus eſt autem ſermo Domini ad Semeiam
virum Dei, dicens:
23 Loquere ad Roboam filium Salomonis regem
Iuda, & ad omnem domum Iuda, & Beniamin, &
reliquos de populo, dicens:
24 Hæc dicit Dominus: Non aſcendetis, neque bella-
bitis contra fratres veſtros filios Iſrael: reuertatur
vir in domum ſuam, à me enim factum eſt ver-
bum hoc. Audierunt ſermonem Domini, & reuerſi
ſunt de itinere, ſicut eis præceperat Dominus.
25 AEdificauit autem Ieroboam Sichem in monte
Ephraim, & habitauit ibi: & egreſſus inde ędificauit
Phanuel.
26 Dixitque Ieroboam in corde ſuo: Nunc reuerte-
tur regnum ad domum Dauid:
27 Si aſcenderit populus iſte, vt faciat ſacrificia in
domo Domini in Ieruſalem: & conuertetur cor po-
puli huius ad dominum ſuum Roboam regem Iu-
da, interficientque me, & reuertentur ad eum.
28 * Et excogitato conſilio fecit duos vitulos au-
reos, & dixit eis: Nolite vltra aſcendere in Ieruſa-
lem: * Ecce dij tui Iſrael, qui te eduxerunt de ter-
ra AEgypti.
29 Poſuitque vnum in Bethel, & alterum in Dan:
30 Et factum eſt verbũ hoc in peccatum: ibat enim
populus ad adorandum vitulum vſque in Dan.
31 Et fecit fana in excelſis, & * ſacerdotes de extre-
mis populi, qui non erant de filijs Leui.
32 Conſtituitque diem ſollemnem in menſe octauo,
quintadecima die menſis, in ſimilitudinem ſollem-
nitatis, quæ celebrabatur in Iuda. Et aſcendens alta-
re, ſimiliter fecit in Bethel, vt immolaret vitulis,
quos fabricatus fuerat: conſtituitque in Bethel ſa-
cerdotes excelſorum, quæ fecerat.
33 Et aſcendit ſuper altare, quod extruxerat in Be-
thel, quintadecima die menſis octaui, quem finxe-
rat de corde ſuo: & fecit ſollemnitatem filijs Iſrael,
& aſcendit ſuper altare, vt adoleret incenſum.

* 2. Par. 11. 2.
* Tob. 1. 5.
* Exo. 32. 8.
* 2. Par. 11. 15.

CAP. XIII.

1 ET ecce vir Dei venit de Iuda in ſermone Domi-
ni in Bethel, Ieroboam ſtante ſuper altare, &
thus iaciente.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Et vidit omnis Iſrael, quòd non exaudiuit rex eos, & reſ-
ponderunt populus ad regem verbum, dicendo: Quæ nobis
pars in Dauid? & hereditas in filio Iſai? Vade in taberna-
cula tua Iſrael, nunc vide domum tuam Dauid. Et abijt
Iſrael in tabernacula ſua.*
17 *Super filios autem Iſrael, qui habitabant in vrbibus Ie-
hudah, regnauit Rechabham.*
18 *Miſit autem rex Adoram, qui erat ſuper tributum: &
lapidauerunt eum omnis Iſrael lapide, & mortuus eſt. Rex
autem Rechabham roborauit ſe, vt aſcenderet currum vt
fugeret in Ieruſalaim:*
19 *Et præuaricati ſunt Iſrael in domum Dauid, vſque ad
diem hanc.*
20 *Et fuit, cum audiſſet omnis Iſrael, quòd reuerſus eſſet
Iarobham miſerunt, & vocauerunt eum ad congregatio-
nem, & regem conſtituerunt eum ſuper omnem Iſrael, non
fuit poſt domum Dauid niſi tribus Iehudah ſola.*
21 *Et venit Rechabham in Ieruſalaim, & congregauit om-
nem domum Iehudah, & tribum Biniamin centum, &
octoginta millia electorum facientium bellum, vt pugnaret
cum domo Iſrael, vt reduceret regnum ad Rechabham fi-
lium Selomoh.*
22 *Fuit autem verbum Dei ad Semahiah virum Dei, di-
cendo:*
23 *Dic ad Rechabham filium Selomoh regem Iehudah, &
ad omnem domum Iehudah, & Biniamin, & reſiduum po-
puli, dicendo:*
24 *Sic dicit Dominus: Ne aſcendatis, & ne pugnetis cum
fratribus veſtris filijs Iſrael: reuertimini vnuſquiſque in do-
mum ſuam, quia à me factum eſt verbum hoc. Et audie-
runt verbum Domini, & reuerſi ſunt, vt irent iuxta ver-
bum Domini.*
25 *Ædificauit autem Iarobham Sechem in monte Ephraim,
& habitauit in ea: & egreſſus eſt inde, & ædificauit Pe-
nuel.*
26 *Dixitque Iarobham in corde ſuo: Nunc reuertetur regnum
ad domum Dauid:*
27 *Si aſcenderit populus iſte ad faciendum ſacrificia in domo
Domini in Ieruſalaim, conuertetur cor populi huius ad
dominum ſuum Rechabham regem Iehudah, & interficient
me, & conuertentur ad Rechabham regem Iehudah.*
28 *Et conſiliatus eſt rex, & fecit duos vitulos aureos, dixitque
ad eos: Nimis eſt vobis, vt aſcendatis in Ieruſalaim: Ecce
dij tui Iſrael, qui aſcendere fecerunt te è terra Ægypti.*
29 *Et poſuit vnum in Bethel, & alterum poſuit in Dan:*
30 *Et fuit verbum hoc in peccatum: & abierunt populus
coram vno vſque ad Dan.*
31 *Et fecit domum excelſorum, & fecit ſacerdotes quoſdam
de populo, qui non erant de filijs Leui.*
32 *Et fecit Iarobham ſollemnitatem menſe octauo, quinta-
decima die menſis ſecundum ſollemnitatem, quæ erat in Ie-
hudah, & obtulit ſuper altare: Similiter fecit in Bethel
immolando vitulis quos fecerat, & conſtituit in Bethel ſa-
cerdotes excelſorum, quæ fecerat.*
33 *Et obtulit ſuper altare, quod fecerat in Bethel, quinta-
decima die menſis octaui, menſis quem eduxerat de corde
ſuo: & fecit ſollemnitatem filijs Iſrael, & aſcendit ſuper
altare, vt ſuffiret.*

CAP. XIII.

1 *ECce autem vir Dei venit de Iehudah in verbo Domini
in Bethel Iarobham autem ſtabat iuxta altare, vt
ſuffiret.*

Et Et

Tranſl. ex Septuag.

16 Et viderunt omnis Iſrael, quia non audiuit rex eos, & reſpondit populus regi, dicens: Quæ nobis pars in Dauid? & non eſt nobis hæreditas in filio Ieſſæ? Recurre Iſrael ad tabernacula tua, nunc paſce domum tuam Dauid. Et abierunt Iſrael ad tabernacula ſua.

17

18 Et miſit rex Adoniram, qui ſuper tributum: & lapidauerunt eum in lapidibus, & mortuus eſt. Et rex Roboam anticipauit aſcendere, ad fugiendum in Hieruſalem.

19 Et rebellis fuit Iſrael in domum Dauid vſque in diem hanc.

20 Et factum eſt, poſtquam audiuit omnis Iſrael, quia reuertit Hieroboam ex AEgypto, & miſerunt, & vocauerunt eum in ſynagogam, & regem fecerunt eum ſuper Iſrael, & non fuit poſt domum Dauid, niſi de ſceptro Iuda, & Beniamin ſoli.

21 Et Roboam intrauit in Hieruſalem, & euocauit ſynagogam Iuda, & ſceptrum Beniamin, centum & viginti millia adoleſcẽtium facientium bellum, ad bellãdum aduerſus domum Iſrael, ad reſtituendum regnum Roboam filio Salomon.

22 Et factum eſt verbum Domini ad Samæam hominem Dei, dicens:

23 Dic Roboam filio Salomon regi Iuda, & ad vniuerſam domum Iuda, & Beniamin, & reſiduo populi, dicens:

24 Hęc dicit Dominus: Non aſcendetis, neque bellabitis cum fratribus veſtris filiorum Iſrael: reuertatur vnuſquiſque in domum ſuam, quoniam à me factum eſt verbum hoc. Et audierunt verbum Domini, & quieuerũt ab eundo iuxta verbũ Domini.

25 Et ædificauit Hieroboam Sicima, quæ in monte Ephræm, & habitabat in ea: & egreſſus eſt inde, & ædificauit Phanuel.

26 Et dixit Hieroboam in corde ſuo: Ecce nunc reuertetur regnum ad domum Dauid:

27 Si aſcenderit populus hic ſacrificium offerre in domo Domini in Hieruſalem: & conuertetur cor populi ad Dominum, & dominum ſuum, ad Roboam regem Iuda, & occident me.

28 Et conſilium cepit rex, & iuit, & fecit duas vitulas aureas, & dixit ad populum: Sufficiat vobis adſcendere in Hieruſalem: Ecce dij tui Iſrael, qui reduxerunt te de terra AEgypti.

29 Et poſuit vnam in Bæthel, & vnam dedit in Dan.

30 Et factum eſt verbum hoc in peccatum: & ibat populus ante faciem vnius vſque Dan, & dimiſerunt domum Domini.

31 Et fecit domos ſuper excelſa, & fecit ſacerdotes partem quandam de populo, qui non erant ex filijs Leui.

32 Et fecit Hieroboam feſtiuitatem in menſe octauo in quintadecima die menſis ſecundum feſtiuitatem, quæ in terra Iuda. Et aſcendit ſuper altare, quod fecit in Bęthel, vt ſacrificaret vitulabus, quas fecit, & cõſtituit in Bæthel ſacerdotes excelſorum, quæ fecerat.

33 Et aſcendit ſuper altare, quod fecit, quinta & decima die in mẽſe octauo in feſtiuitate, quam finxit è corde ſuo: & fecit feſtiuitatem filijs Iſrael, & adſcendit ſuper altare ad ſacrificandum.

CAP. XIII.

1 ET ecce homo Dei de Iuda aduenit in verbo Domini in Bæthel, & Hieroboam ſtabat ad altare ad adolendum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

16 *Quum autem vidiſſet vniuerſus Iſrael quod non exaudiſſet eos Rex, reſponderunt Regi in hunc modum, Quæ nobis portio in Dauide? neq; hæreditas eſt nobis in filio Iſai. Vade in tabernacula tua ô Iſrael: nunc vide domum tuam ô Dauid. Abijt itaq; Iſrael in tabernacula ſua.*

17 *Super filios autem Iſrael qui habitabant in vrbibus Iehudah, regnauit Rehabam.*

18 *Miſit vero rex Rehabam ipſum Adoram qui erat ſuper tributum, & lapidauerunt eum vniuerſus Iſrael lapidibus, ac mortuus eſt: rex autem Rehabam roborauit ſeipſum vt aſcenderet currum vt fugeret in Ieruſalaim.*

19 *Et præuaricati ſunt Iſraelitæ in domum Dauidis vſq; hodie.*

20 *Fuit itaq; quum audiſſet vniuerſus Iſrael quod reuerſus eſſet Iarobbam, miſerunt, ac vocauerunt eum ad congregationem, & regem conſtituerũt eum ſuper vniuerſum Iſraelem: nõ fuit poſt domum Dauidis niſi tribus Iehudah ſola.*

21 *Venit ergo Rehabam in Ieruſalaim, & congregauit vniuerſam domum Iehudah, & tribum Biniamin, centum ſcilicet & octoginta millia electorum facientium bellum, vt pugnaret cum domo Iſraelis, vt reduceret regnum ad ſe filium Selomoh.*

22 *Fuit autem verbum Dei ad Semaiah virum Dei, dicendo,*

23 *Dic ad Rehabam filium Selomoh regem Iehudah, & ad vniuerſam domum Iehudah & Biniamin, & reſiduo populi, his verbis,*

24 *Sic dixit Iehouah, Ne aſcendatis, neq; pugnetis contra fratres veſtros filios Iſraelis: reuertimini quiſq; in domum ſuam, quia à me facta eſt res iſta. Et paruerunt verbo Iehouæ, reuerſiq; ſunt vt abirent iuxta verbum Iehouæ.*

25 *Ædificauit autem Iarobam Sechem in monte Ephraim, habitauitq; in ea: & egreſſus inde, ædificauit Penuel.*

26 *Dixit autem Iarobam in corde ſuo, Nunc reuertetur regnum ad domum Dauidis.*

27 *Si aſcenderit populus iſte ad faciendum ſacrificia in domo Iehouæ in Ieruſalaim, conuertetur cor populi huius ad dominum ſuum Rehabam regem Iehudah, & me interfecto, reuertentur ad Rehabam regem Iehudah.*

28 *Conſilio itaq; inito Rex fecit duos vitulos aureos, dixitq; ad eos, Sufficiat vobis aſcendiſſe hactenus in Ieruſalaim: ecce dij tui ô Iſrael, qui eduxerunt te è terra Ægypti.*

29 *Et poſuit vnum in Beth-el, & alterum poſuit in Dan.*

30 *Fuitq; res iſta in peccatum, ita vt iret populus coram vno vſq; in Dan.*

31 *Fecit præterea domum excelſorum, & conſtituit ſacerdotes quoſdam de populo qui non erant de filijs Leui.*

32 *Fecit inſuper Iarobam ſolennitatem menſe octauo, quintadecima die menſis, ſecundum ſolennitatem quæ erat in Iehudah: & obtulit ſuper altare: ſimiliter fecit in Beth-el, immolando vitulis quos fecerat: & conſtituit in Beth-el ſacerdotes excelſorum quæ fecerat.*

33 *Obtulit quoq; ſuper altare quod fecerat in Beth-el quintadecima die, menſe octauo, menſe inquam quem eduxerat de corde ſuo: & conſtituit ſolennitatem filijs Iſraelis, & aſcendit ad altare vt ſuffiret.*

CAP. XIII.

1 *ECce autem, vir Dei venit de Iehudah in verbo Iehouæ in Beth-el: Iarobam autem ſtabat iuxta altare vt ſuffiret.*

Vulgat. Editio.

Et exclamauit contra altare in ſermone Domini, 2
* 4. Reg. 23. 17. & ait: Altare, altare, hęc dicit Dominus: * Ecce filius
naſcetur domui Dauid, Ioſias nomine, & immola-
bit ſuper te ſacerdotes excelſorum, qui nunc in te
thura ſuccendunt, & oſſa hominum ſuper te in-
cendet.
Deditque in illa die ſignum, dicens: Hoc erit ſig- 3
num, quod locutus eſt Dominus: Ecce altare ſcin-
detur, & effundetur cinis, qui in eo eſt.
Cumque audiſſet rex ſermonem hominis Dei, 4
quem inclamauerat contra altare in Bethel, exten-
dit manum ſuam de altari, dicens: Apprehendite
eum. Et exaruit manus eius, quam extenderat
contra eum: nec valuit retrahere eam ad ſe.
Altare quoque ſciſſum eſt, & effuſus eſt cinis de 5
altari, iuxta ſignum, quod prædixerat vir Dei in
ſermone Domini.
Et ait rex ad virum Dei: Deprecare faciem Do- 6
mini Dei tui, & ora pro me, vt reſtituatur manus
mea mihi. Orauitque vir Dei faciem Domini, &
reuerſa eſt manus regis ad eum, & facta eſt, ſicut
prius fuerat.
Locutus eſt autem rex ad virum Dei: Veni me- 7
cum domum, vt prandeas, & dabo tibi munera.
Reſponditque vir Dei ad regem: Si dederis mihi 8
mediam partem domus tuæ, non veniam tecũ, nec
comedam panem, neque bibam aquam in loco iſto:
Sic enim mandatum eſt mihi in ſermone Domini 9
præcipientis: Non comedes panem, neque bibes
aquam, nec reuerteris per viam, qua veniſti.
Abijt ergo per aliam viam, & non eſt reuerſus per 10
iter, quo venerat in Bethel.
Propheres autem quidam ſenex habitabat in Be- 11
thel, ad quem venerunt filij ſui, & narrauerunt ei
omnia opera, quæ fecerat vir Dei illa die in Bethel:
& verba, quę locutus fuerat ad regem, narrauerunt
patri ſuo.
Et dixit eis pater eorum: Per quam viam abijt? 12
Oſtenderunt ei filij ſui viam, per quam abierat vir
Dei, qui venerat de Iuda.
Et ait filijs ſuis: Sternite mihi aſinum. Qui cum 13
ſtrauiſſent, aſcendit:
Et abijt poſt virum Dei, & inuenit eum ſedentem 14
ſubtus terebinthum: & ait illi: Tune es vir Dei, qui
veniſti de Iuda? Reſpondit ille: Ego ſum.
Dixitque ad eum: Veni mecum domum, vt com- 15
edas panem.
Qui ait: Non poſſum reuerti, neque venire te- 16
cum, nec comedam panem, neque bibam aquam in
loco iſto:
Quia locutus eſt Dominus ad me in ſermone do- 17
mini, dicens: Non comedes panem, & non bibes
aquam ibi, nec reuerteris per viam, qua ieris.
Qui ait illi: Et ego propheta ſum ſimilis tui: & 18
Angelus locutus eſt mihi in ſermone Domini, di-
cens: Reduc eum tecum in domum tuam, vt com-
edat panem, & bibat aquam. Fefellit eum:
Et reduxit ſecum: comedit ergo panem in domo 19
eius, & bibit aquam.
Cumque ſederent ad menſam, factus eſt ſermo 20
Domini ad prophetam, qui reduxerat eum.
Et exclamauit ad virum Dei, qui venerat de Iu- 21
da, dicens: Hæc dicit Dominus: Quia non obediens
fuiſti ori Domini, & non cuſtodiſti mandatum,
quod præcepit tibi Dominus Deus tuus:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et clamauit contra altare iuxta verbum Domini, & dixit: Altare, altare, ſic dixit Dominus: Ecce filius natus domui Dauid Ioſiahu nomen eius, & immolabit ſuper te ſacerdotes excelſorum, qui ſuffiunt ſuper te, & oſſa hominum comburent ſuper te.

Et dedit in die illa portentum, dicendo: Hoc eſt portentum, quod locutus eſt Dominus: Ecce altare ſcindetur, & effundetur cinis, qui eſt ſuper eum.

Et fuit, cum audiſſet rex verbum viri Dei, quod clamauerat contra altare in Bethel, extendit Iarobham manum ſuam de altari, dicendo: Apprehendite eum. Et exaruit manus eius, quam extenderat contra eum: & non potuit retrahere ad ſe.

Altare autem ſciſſum eſt, & effuſus eſt cinis de altari, ſecundum portentum, quod dederat vir Dei in verbo Domini.

Et reſpondit rex, & dixit ad virum Dei, ora quæſo faciem Domini Dei tui, & ora pro me, vt reuertatur manus mea ad me. Et orauit vir Dei faciem Domini, & reuerſa eſt manus regis ad eum, fuitq; ſicut prius.

Et locutus eſt rex ad virum Dei: Ingredere mecum domum, & conuiuare, & dabo tibi donum.

Dixitq; vir Dei ad regem: Si dederis mihi dimidium domus tuæ, non veniam tecum, & non comedam panem, & non bibam aquam in loco iſto:

Sic enim præcepit mihi in verbo Domini, dicendo: Non comedes panẽ, neq; bibes aquam, neq; reuerteris per viam, per quam veniſti.

Et abijt per viam aliam, & non eſt reuerſus per viam per quam venerat in Bethel.

Propheta autem vnus ſenex habitabat in Bethel: venit filius eius, & narrauit ei omne opus, quod fecerat vir Dei hodie in Bethel, verba quæ locutus fuerat ad regem, & narrauerunt ea patri ſuo.

Locutuſq; eſt ad eos pater eorum: Per quam viam abijt? Et oſtenderunt filij eius viam per quam ambulauerat vir Dei, qui venerat de Iehudah.

Dixitq; filijs ſuis: Sternite mihi aſinum. Et ſtrauerunt ei aſinum, & equitauit ſuper eum.

Et abijt poſt virum Dei, & inuenit eum ſubter quercum, dixitq; ad eum: Tune es vir Dei, qui veniſti de Iehudah? Et dixit: Sum.

Dixitq; ad eum: Veni mecum domum, & comede panem.

Dixitq;: Non poſſum reuerti tecum, & venire tecum, & non comedam panem, neq; bibam tecum aquam in loco iſto.

Verbum enim ad me fuit in verbo Domini: Non comedes panem, neq; bibes ibi aquam, non reuerteris, vt vadas per viam per quam veniſti.

Dixitque ei: Etiam ego propheta ſum ſicut tu, & Angelus locutus eſt ad me in verbo Domini, dicendo: Reduc eum tecum in domum tuam, & comedat panẽ, & bibat aquam. Mentitus eſt ei.

Et reduxit eum: & comedit panem in domo eius, & bibit aquam.

Et fuit, ipſis ſedentibus ad menſam fuit verbum Domini ad prophetam, qui reduxerat eum.

Et clamauit ad virum Dei, qui venerat de Iehudah, dicendo: Sic dicit Dominus: Pro eo quòd rebellis fuiſti ori Domini, & non ſeruaſti præceptum, quod præcepit tibi Dominus Deus tuus.

Et

Sed

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et inuocauit aduerſus altare, in verbo Domini, & dixit: Altare, altare, hæc dicit Dominus: Ecce filius naſcitur domui Dauid, Ioſias nomen eius, & ſacrificabit ſuper te ſacerdotes excelſorum adolentium ſuper te, & oſſa hominum comburet ſuper te.

Et dabit in die illa prodigium, dicens: Hoc verbum, quod locutus eſt Dominus, dicens: Ecce altare rũpitur, & effundetur pinguedo, quæ ſuper ipſum.

Et factum eſt, vt audiuit rex Hieroboam verba hominis Dei inuocantis ſuper altare, quod in Bæthel, & extendit rex manum ſuam ab altari, dicens: Comprehendite eum. Et ecce exaruit manus eius, quam extenderat in illum: & non potuit reducere illam ad ſe.

Et altare ruptum eſt, & effuſa eſt pinguedo de altari iuxta prodigium quod dedit homo Dei in verbo Domini.

Et dixit rex Hieroboam homini Dei, ora faciem Domini Dei tui, & reuertatur manus mea ad me. Et orauit homo Dei faciem Domini Dei ſui, & reduxit manum regis ad eum, & facta eſt, ſicut antea.

Et locutus eſt rex ad hominem Dei: Intra mecũ in domum, & prande, & dabo tibi donum.

Et dixit homo Dei ad regem: Si dederis mihi dimidium domus tuæ, non intrabo tecum, neque mãducabo panem, neq; bibam aquam in loco hoc.

Quoniam ſic mandauit mihi Dominus in verbo, dicens: Ne comedas panem, neque bibas aquam, neque reuertaris in via, qua iuiſti in ea.

Et abijt in via alia, & non reuertit in via, qua venerat in ea in Bæthel.

Et propheta vnus ſenex habitabat in Bæthel, & veniunt filij eius, & narrauerunt ei omnia opera, quæ fecerat homo Dei in die illa in Bæthel: & verba, quæ locutus fuerat regi, & auerterunt faciem patris ſui.

Et locutus eſt ad eos pater eorum, dicens: Quali via iuit? Et oſtendunt ei filij eius viam, in qua abijt homo Dei, qui venerat ex Iuda.

Et dixit filijs ſuis: Sternite mihi aſinum. Et ſtrauerunt ei aſinum.

Et aſcendit ſuper eum, & iuit poſt hominem Dei, & inuenit illum ſedentem ſub quercu, & dixit ei: Si tu es homo Dei, qui veniſti è Iuda? Et dixit ei: Ego.

Et dixit ei: Veni mecum, & manduca panem.

Et dixit: Non potero reuerti tecum, neque manducabo panem, neque bibam aquam in loco hoc:

Quoniam ſic mandauit mihi in verbo Dominus, dicens: Ne manducaueris panem ibi, neque biberis aquam, neq; reuerteris illic in via, qua iuiſti in ea.

Et dixit ad eum: Et ego propheta ſum, ſicut tu: & Angelus locutus eſt ad me in verbo Domini, dicens: Reduc eum ad te in domum tuam, & manducet panem, & bibat aquam. Et mentitus eſt ei:

Et reduxit eum, & manducauit panem, & bibit aquam in domo eius.

Et factum eſt, ſedentibus illis ad menſam, & factum eſt verbum Domini ad prophetam, qui reduxerat eum.

Et dixit ad hominem Dei, qui venerat ex Iuda, dicens: Hęc dicit Dominus: Propterea quod exacerbaſti verbum Domini, & non cuſtodiſti mãdatum, quod mandauerat tibi Dominus Deus tuus.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

2 *Et inclamauit contra altare in verbo Iehoua, & dixit, Altare altare, ſic dixit Iehouah, ecce filius naſcetur domui Dauidis, cuius nomen Ioſiiahu, qui immolabit ſuper te, ſacerdotes excelſorum qui ſuffiunt ſuper te, & oſſa hominum comburent ſuper te.*

3 *Et dedit eodem die portentum, dicendo, Hoc eſt portentum quod loquutus eſt Iehouah, Ecce, altare ſcindetur, & effundetur cinis qui eſt ſuper illud.*

4 *Fuit autem, quum audiſſet Rex verbum viri Dei quod inclamauerat contra altare in Beth-el, tunc extendit ipſe Iarobam manum ſuam ab altari, dicendo, Apprehendite eum, & exaruit manus eius quam extenderat in eum, & non potuit retrahere eam ad ſe.*

5 *Altare inſuper ſciſſum eſt, & effuſus eſt cinis de altari, iuxta portentum quod dederat vir Dei in verbo Iehoua.*

6 *Loquutus eſt ergo Rex, & dixit viro Dei, Precare quæſo faciem Iehoua Dei tui, & ora pro me, vt reuertatur manus mea ad me. Precatus eſt itaq; vir Dei faciem Iehoua, & reuerſa eſt manus Regis ad eum, fuitq; ſicut prius.*

7 *Tunc loquutus eſt Rex ad virum Dei, Veni mecum domum, & corrobora te, daboq; tibi donum.*

8 *Et dixit vir Dei ad Regem, Si dares mihi dimidium domus tuæ, non irem tecum, nec comederem panem, neq; biberem aquam in loco iſto:*

9 *Sic enim præcepit mihi in verbo Iehoua, dicendo, Non comedes panem, neq; bibes aquam, neq; reuerteris per viam per quam iueris.*

10 *Abijt itaq; per viam aliam, nec eſt reuerſus via qua venerat in Beth-el.*

11 *Propheta autem vnus ſenex habitabat in Beth-el, cuius filius venit, & narrauit ei omne opus quod fecerat vir Dei eo die in Beth-el, & verba quæ dixerat Regi, narraueruntq; ea patri ſuo.*

12 *Tunc dixit illis pater ipſorum, Quanam via abijt? Et viderunt filij eius viam qua abierat vir Dei qui venerat de Iehudah.*

13 *Dixit præterea filijs ſuis, Sternite mihi aſinum. Qui ſtrauerunt ei aſinum: & ſedit ſuper eum,*

14 *Atq; abijt poſt virum Dei: quem inuenit ſedentem ſuper quercum, dixitq; ad eum, Tune es vir ille Dei qui veniſti de Iehudah? Et ait ille, Sum.*

15 *Tum ait ei, Veni mecum domum, & comede panem.*

16 *Ille reſpondit, Non poſſum reuerti tecum, & ingredi tecum: nec comedam panem, neq; bibam tecum aquam in loco iſto.*

17 *Verbum enim fuit ad me in verbo Iehoua, Non comedes panem, neq; bibes ibi aquam: non reuerteris vt eas per viam per quam veniſti.*

18 *Reſpondit ei, Etiam ego propheta ſum ſicut tu: Angeluſq; loquutus eſt mihi in verbo Iehoua, dicendo, Reduc eum tecum in domum tuam, vt comedat panem, & bibat aquam. Et mentitus eſt ei.*

19 *Reuerſus eſt itaq; cum illo, & comedit panem in domo eius, & bibit aquam.*

20 *Fuit vero, quum ipſi aſſiderent menſæ, factum eſt verbũ Iehoua ad prophetam qui reduxerat eum:*

21 *Et clamauit ad virum Dei qui venerat de Iehudah, dicendo, Sic dicit Iehouah, Propterea quod rebellis fuiſti ori Iehoua, nec ſeruaſti præceptum quod præceperat tibi Iehouah Deus tuus:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio. | **Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.**

22 Et reuerſus es, & comediſti panem,&bibiſti aquã in loco in quo præcepit tibi ne comederes panem, neque biberes aquam,non inferetur cadauer tuum in ſepulchrum patrum tuorum.

Sed reuerſus es, & comediſti panem , & bibiſti aquam in loco de quo locutus eſt ad te, ne comedas panem , & ne bibas aquam, nõ ingredietur cadauer tuum in ſepulchrum patrum tuorum.

23 Cumque comediſſet, & bibiſſet, ſtrauit aſinum ſuum prophetæ,quem reduxerat.

Et fuit, poſtquam comedit panem , & bibit , ſternere iuſſit ei aſinum, hoc eſt prophetæ quem reduxerat.

24 Qui cum abiiſſet,inuenit eum leo in via,& occidit,& erat cadauer eius proiectum in itinere:aſinus autem ſtabat iuxta illum , & leo ſtabat iuxta cadauer.

Et abiit, & inuenit eum leo in via, & occidit eum : & fuit, cadauer eius proiectum erat in via:& aſinus ſtabat iuxta eum, & leo ſtabat iuxta cadauer.

25 Et ecce,viri tranſeuntes viderunt cadauer proiectum in via , & leonem ſtantem iuxta cadauer. Et venerunt & diuulgauerunt in ciuitatem, in qua prophetes ille ſenex habitabat.

Et ecce viri tranſeuntes viderunt cadauer proiectum in via , & leonem ſtantem iuxta cadauer , & venerunt, & locuti ſunt in ciuitate in qua propheta ſenex manebat.

26 Quod cum audiſſet propheta ille, qui reduxerat eum de via,ait : Vir Dei eſt,qui inobediens fuit ori Domini , & tradidit eum,& occidit iuxta verbum Domini,quod locutus eſt ei.

Et audiuit propheta qui reduxerat eum de via , & dixit: Vir Dei eſt, qui rebellis fuit ori Domini , & tradidit eum Dominus leoni , & confregit eum , & occidit eum iuxta verbum Domini,quod locutus fuerat ei.

27 Dixitque ad filios ſuos:Sternite mihi aſinum. Qui cum ſtrauiſſent,

Locutuſque eſt ad filios ſuos, dicendo: Sternite mihi aſinum. Et ſtrauerunt.

28 Et ille abiiſſet,inuenit cadauer eius proiectum in via,& aſinum & leonem ſtantes iuxta cadauer:non comedit leo de cadauere,nec læſit aſinum.

Et abiit,& inuenit cadauer eius proiectum in via , & aſinum & leonem ſtantes iuxta cadauer : non comedit leo cadauer,neque confregit aſinum.

29 Tulit ergo prophetes cadauer viri Dei, & poſuit illud ſuper aſinum,& reuerſus intulit in ciuitatem prophetæ ſenis vt plangeret eum.

Et tulit propheta cadauer viri Dei , & poſuit illud ſuper aſinum,& reduxit illud,& venit ad ciuitatem prophetæ ſenioris,vt plangeret & ſepeliret eum.

30 Et poſuit cadauer eius in ſepulchro ſuo : & planxerunt eum:Heu heu mi frater.

Et poſuit cadauer eius in ſepulchro ſuo , & planxerunt ſuper eum : Heu frater mi.

31 Cumque planxiſſent eum, dixit ad filios ſuos: Cum mortuus fuero, ſepelite me in ſepulchro, in quo vir Dei ſepultus eſt : iuxta oſſa eius ponite oſſa mea.

Et fuit poſtquam ſepeliuit eum, dixit ad filios ſuos dicendo : Cum mortuus fuero, ſepelite me in ſepulchro in quo vir Dei eſt ſepultus, & apud oſſa eius ponite oſſa mea.

32 Profecto enim veniet ſermo, quem prædixit in ſermone Domini contra altare quod eſt in Bethel, & contra omnia fana excelſorum, quæ ſunt in vrbibus Samariæ.

Quia ens erit verbum quod exclamauit in verbo Domini contra altare quod eſt in Bethel, & contra omnes domos excelſorum, quæ ſunt in vrbibus Somron.

33 Poſt verba hæc non eſt reuerſus Ieroboam de via ſua peſſima, ſed è contrario fecit de nouiſſimis populi ſacerdotes excelſorum : quicumque volebat, implebat manum ſuam, & fiebat ſacerdos excelſorum.

Poſt verbum hoc non eſt reuerſus Iarobham à via ſua mala, ſed reuerſus eſt, fecit aliquos è populo ſacerdotes excelſorum: Qui volebat conſecrabat manum ſuam, & erat ſacerdos excelſorum.

34 Et propter hanc cauſam peccauit domus Ieroboam & euerſa eſt,& deleta de ſuperficie terræ.

Et fuit propter hoc in peccatum domus Iarobham,& ad extirpandum,& ad delendum è ſuperficie terræ.

CAP. XIV.

1 IN tempore illo ægrotauit Abia filius Ieroboam.

IN tempore illo ægrotauit Achijah filij Iarobham.

2 Dixitque Ieroboã vxori ſuæ:Surge, & commuta habitum , ne cognoſcaris quod ſis vxor Ieroboam: & vade in Silo,vbi eſt Ahias propheta , ⋆ qui locutus eſt mihi , quod regnaturus eſſem ſuper populum hunc.

Sup. 11. 1.

Dixitq; Iarobham ad vxorem ſuam:Surge nunc & muta te,& non cognoſcant, quod ſis vxor Iarobham, & vade in Siloh:Ecce ibi eſt Achijah propheta:ipſe locutus eſt ſuper me quod eſſem rex ſuper populum hunc.

3 Tolle quoque in manu tua decem panes, & cruſtulam,& vas mellis,& vade ad illum:ipſe enim indicabit tibi quid euenturum ſit puero huic.

Et tolles in manu tua decem panes,& cruſtulas,& œnophorum mellis , & vade ad eum : ipſe indicabit tibi quid futurum ſit puero.

4 Fecit vt dixerat , vxor Ieroboam: & conſurgens abiit in Silo , & venit in domum Ahiæ : at ille non poterat videre , quia caligauerant oculi eius præ ſenectute.

Et fecit ſic vxor Iarobham & ſurrexit,& abijt in Siloh, & venit in domum Achijah : Achijah autem non poterat videre, quia caligauerant oculi eius præ ſenectute eius.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et reuertiſti, & manducaſti panem, & bibiſti aquam in loco hoc, de quo locutus eſt ad te, dicens: Non manducabis panem, neque bibes aquam, non intrabit corpus tuum in ſepulchrum patrum tuorum.

Et factum eſt, poſtquam manducauit ipſe panem, & bibit aquam, & ſtrauit ei aſinum, & reuertit, & abiit.

Et inuenit eum leo in via, & occidit eum, & erat corpus eius proiectum in viam: & aſinus ſtabat apud ipſum, & leo ſtabat iuxta corpus.

Et ecce viri prætereuntes, & viderunt morticinum proiectum in via, & leo ſtabat iuxta morticinum, & ingreſſi ſunt, & locuti ſunt in ciuitate, vbi propheta ſenex habitabat in ea.

Et audiuit qui reduxerat eum de via, & dixit: Homo Dei hic eſt, qui exacerbauit verbum Domini.

Et iuit, & inuenit corpus eius proiectum in via, & aſinus, & leo ſtabant apud corpus, & non comedit leo corpus hominis Dei, & non contriuit aſinum.

Et leuauit propheta corpus hominis Dei, & impoſuit illud ſuper aſinam.

Et reduxit eum in ciuitatem propheta ad ſepeliendum eum in ſepulchro ſuo.

Et plãxerunt eum, veh frater, & factum eſt, poſtquam planxerunt eum, & dixit filiis ſuis, dicens: Si mortuus fuero, ſepelite me in ſepulchro hoc, vbi homo Dei ſepultus eſt in eo, apud oſſa eius ponite me, vt ſaluentur oſſa mea cum oſſibus eius:

Quoniam euenturum erit verbum, quod locutus eſt in ſermone Domini ſuper altare in Bæthel, & ſuper domos excelſas, quæ in Samaria.

Et poſt verbum hoc non reuertit Hieroboam à malitia ſua, & reuertit, & fecit de parte populi ſacerdotes excelſorum: qui volebat, implebat manum ſuam, & fiebat ſacerdos in excelſis.

Et factum eſt verbum hoc in peccatum domui Hieroboam, & in perditionem, & in exterminium à facie terræ.

CAP. XIV.

In tempore illo ægrotauit Abia filius Hieroboam.

Et vxori ſuæ dixit Hieroboam: Surge, & mutaberis, & non cognoſcent, quia tu vxor Roboam, & ibis in Selo: ecce ibi Achia propheta, ipſe loquutus eſt ad me de regnando ſuper populum hunc.

Et ſume in manu tua (homini Dei) panes, & collyria (filiis eius, & vuas) & vas mellis, & venies ad eum. ipſe annunciabit tibi, quid erit puero.

Et fecit ſic vxor Hieroboam, & ſurrexit, & iuit in Selo, & intrauit in domum Achia, & homo ſenior ad videndum & caligabant oculi eius præ ſenectute eius.

Hæc quæ hic ponuntur [illegible]

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Sed reuerſus es, & comediſti panem, atq; bibiſti aquam in loco de quo dixerat tibi, Non comedes panem, neq; bibes aquam: non ingredietur cadauer tuum in ſepulchrum patrum tuorum.*

23 *Poſtquam ergo comediſſet panem, & bibiſſet, ſtrauit ei aſinum, nempe propheta quem reduxerat.*

24 *Quum itaq; abiiſſet, inuenit eum leo in via, qui occidit eum: & erat cadauer eius iacens in via, aſinuſq; ſtabat iuxta illud, leo quoq; ſtabat iuxta cadauer.*

25 *Et ecce viri tranſeuntes viderunt cadauer illud iacens in via, & leonem ſtantem iuxta illud: qui venientes dixerunt in vrbe in qua propheta ſenex manebat.*

26 *Quod quum audiſſet propheta ille qui reduxerat eum de via, dixit, Vir Dei eſt qui rebellis fuit ori Iehouæ: ideo tradidit eum Iehouah leoni, & confregit, occiditq; eum iuxta verbum Iehouæ quod loquutus fuerat ei.*

27 *Loquutus eſt inſuper ad filios ſuos, dicendo, Sternite mihi aſinum. Et strauerunt.*

28 *Qui quum abiiſſet, inuenit cadauer eius iacens in via, atq; aſinum & leonem ſtantes iuxta cadauer: non comedit leo cadauer, neq; confregit aſinum.*

29 *Et tulit propheta cadauer viri Dei, poſuitq; illud ſuper aſinum, ac reduxit illud: & venit in vrbem ſuam, vt plangeret & ſepeliret eum.*

30 *Poſuit autem cadauer eius in ſepulchro ſuo, & planxerunt eum, Heu frater mi.*

31 *Poſtquam autem ſepeliuit eum, dixit filijs ſuis hoc modo, Quum mortuus fuero, ſepelite me in ſepulchro in quo vir Dei eſt ſepultus, iuxta oſſa eius ponite oſſa mea.*

32 *Eueniet enim id quod exclamauit in verbo Iehouæ contra altare quod eſt in Beth-el, & contra omnes domos excelſorum quæ ſunt in vrbibus Someron.*

33 *His geſtis non eſt reuerſus Iarobam à via ſua mala: ſed rurſum fecit quoſdam è populo ſacerdotes excelſorum: qui volebat, implebat manum ſuam, & erat de ſacerdotibus excelſorum.*

34 *Et fuit hæc res in peccatum domus Iarobam, & vt extirparetur, atq; deleretur è ſuperficie terræ.*

CAP. XIV.

1 *In illo tempore ægrotauit Abijah filius Iarobam.*

2 *Dixitq; Iarobam ad vxorem ſuam, Surge nunc, & muta teipſam, ne cognoſcant quod ſis vxor Iarobam: & vade in Siloh, ecce ibi eſt Abijah propheta, qui loquutus fuerat de me quod futurus eſſem Rex ſuper populum hunc.*

3 *Cape autem in manu tua decem panes, & cruſtula, & vaſculum mellis, & vade ad eum: ipſe indicabit tibi quid euenturum ſit puero.*

4 *Et fecit ſic vxor Iarobam: ſurgens nanq; abiit in Siloh, & venit in domum Abijah: Abijah autem non poterat videre, quia caligauerant oculi eius præ ſenectute eius.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 Dixit autem Dominus ad Ahiam: Ecce vxor Ieroboam ingreditur vt conſulat te ſuper filio ſuo qui ægrotat: hæc & hæc loqueris ei. Cum ergo illa intraret, & diſſimularet ſe eſſe quæ erat,

Dominus autem dixit ad Achijah: Ecce vxor Iarobham venit, vt quærat verbum à te, ſuper filio ſuo qui ægrotat: talia & talia loqueris ad eam, & fuit, cum intraret (ipſa aliam ſe præferebat.)

6 Audiuit Ahias ſonitum pedum eius introeuntis per oſtium, & ait: Ingredere vxor Ieroboam: quare aliam te eſſe ſimulas? ego autem miſſus ſum ad te durus nuncius.

Et fuit, cum audiſſet Achijah ſonitum pedum eius venientis ad oſtium, dixit: Ingredere vxor Iarobham: cur aliam te præfers? ego autem miſſus ſum ad te durus nuncius.

7 Vade, & dic Ieroboam: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Quia exaltaui te de medio populi, & dedi te ducem ſuper populum meum Iſrael:

Vade dic ad Iarobham: Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Pro eo quod exaltaui te è medio populi, & poſui te ducem ſuper populum meum Iſrael.

8 Et ſcidi regnum domus Dauid, & dedi illud tibi, & non fuiſti ſicut ſeruus meus Dauid, qui cuſtodiuit mandata mea, & ſecutus eſt me in toto corde ſuo, faciens quod placitum eſſet in conſpectu meo:

Et ſcidi regnum à domo Dauid, & dedi illud tibi, & non fuiſti ſicut ſeruus meus Dauid, qui cuſtodiuit præcepta mea, & qui ambulauit poſt me toto corde ſuo, vt faceret tantum quod rectum erat in oculis meis.

9 Sed operatus es mala ſuper omnes, qui fuerunt ante te, & feciſti tibi deos alienos & conflatiles, vt me ad iracundiam prouocares, me autem proieciſti poſt corpus tuum:

Sed malefeciſti faciendo præ omnibus qui fuerunt ante te. & iuiſti, & feciſti tibi deos alienos, & conflatiles, ad irritandum me: me autem proieciſti poſt corpus tuum.

10 Idcirco ecce ego inducam mala ſuper domum Ieroboam, & * percutiam de Ieroboam mingentem ad parietem, & clauſum, & nouiſſimum in Iſrael: & mundabo reliquias domus Ieroboam, ſicut mundari ſolet fimus vſque ad purum.

* Inf. 15. 29.

Idcirco ego adduco malum ſuper domum Iarobham & excidam de Iarobham mingentem ad parietem, & clauſum, & derelictum in Iſrael, & ſuccidam poſteros domus Iarobham, ſicut ſuccidiur ſterquilinium, donec conſumetur.

11 Qui mortui fuerint de Ieroboã in ciuitate, comedent eos canes: qui autem mortui fuerint in agro, vorabunt eos aues cœli: quia Dominus locutus eſt.

Eum qui mortuus fuerit de Iarobham in ciuitate, comedent canes: eum vero qui mortuus fuerit in agro comedent volucres cœli: Dominus enim locutus eſt.

12 Tu igitur ſurge, & vade in domum tuam: & in ipſo introitu pedum tuorum in vrbem, morietur puer.

Tu autem ſurge, vade in domum tuam: quando ingredientur pedes tui vrbem morietur puer.

13 Et planget eum omnis Iſrael, & ſepeliet: iſte enim ſolus inferetur de Ieroboam in ſepulchrum, quia inuentus eſt ſuper eo ſermo bonus à Domino Deo Iſrael, in domo Ieroboam.

Et plangent eum omnis Iſrael, & ſepelient eum: iſte enim ſolus ingredietur de Iarobham in ſepulchrum, quia inuentum eſt verbum bonum in eo à Domino Deo Iſrael in domo Iarobham.

14 Conſtituet autem ſibi Dominus regem ſuper Iſrael, qui percutiet domum Ieroboam in hac die, & in hoc tempore:

Et ſtatuet Dominus ſibi regem Iſrael, qui excidet domum Iarobham illa die: & quid eſt hoc etiam nunc.

15 Et percutiet Dominus Deus Iſrael, ſicut moueri ſolet arundo in aqua: & euellet Iſrael de terra bona hac, quam dedit patribus eorum, & ventilabit eos trans flumen: quia fecerunt ſibi lucos, vt irritarent Dominum.

Et percutiet Dominus Iſrael, ſicut mouetur arundo in aqua, euellet Iſrael è terra bona iſta, quam dedit patribus eorum, & diſperget eos trans flumen, eo quod fecerunt lucos ſuos irritantes Dominum.

16 Et tradet Dominus Iſrael propter peccata Ieroboam, qui peccauit, & peccare fecit Iſrael.

Et tradet Iſrael propter peccata Iarobham, qui peccauit, & peccare fecit Iſrael.

17 Surrexit itaque vxor Ieroboam, & abiit, & venit in Therſa: cumque illa ingrederetur limen domus, puer mortuus eſt.

Et ſurrexit vxor Iarobham, & abiit, & venit in Tirſah: ipſa ingrediente limen domus mortuus eſt puer.

18 Et ſepelierunt eum: Et planxit eum omnis Iſrael iuxta ſermonem Domini, quem locutus eſt in manu ſerui ſui Ahiæ prophetæ.

Et ſepelierunt eum: Et planxerunt eum omnis Iſrael iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per manum ſerui Domini Achijahu Prophetæ.

19 Reliqua autem verborum Ieroboam, quomodo pugnauerit, & quomodo regnauerit, ecce ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael.

Reſidua autem verborum Iarobham, quibus pugnauit, & quibus regnauit, ecce ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael.

20 Dies autem, quibus regnauit Ieroboam viginti duo anni ſunt: & dormiuit cum patribus ſuis: regnauitque Nadab filius eius pro eo.

Dies autem quibus regnauit Iarobham, viginti & duo anni fuere: dormiuitque cum patribus ſuis: & regnauit Nadab filius eius pro eo.

21 * Porro Roboam filius Salomonis regnauit in Iuda. Quadraginta & vnius anni erat Roboam, cum regnare cœpiſſet: decem & ſeptem annos regnauit in Ieruſalem ciuitate, quam elegit Dominus, vt poneret nomen ſuum ibi, ex omnibus tribubus Iſrael. Nomen autem matris eius Naama Ammanitis.

* 2 Par. 12. 13.

Rechabham autem filius Selomoh regnauit in Iehudah. Quadraginta & vnius annorum erat Rechabham quando regnauit, & ſeptem, & decem annis regnauit in Ieruſalaim ciuitate, quam elegit Dominus, vt poneret nomen ſuum ibi ex omnibus tribubus Iſrael. Nomen autem matris eius Nahamah Hammonitis.

22 Et fecit Iudas malum coram Domino, & irritauerunt eum ſuper omnibus, quæ fecerant patres eorum in peccatis ſuis, qui peccauerunt.

Fecitque Iehudah malum in oculis Domini, & æmulari fecerunt eum præ omnibus, quæ fecerunt patres eorum in peccatis ſuis, quæ peccauerunt.

Tranſl. ex Septuag.

5 *Et dixit Dominus ad Achia: Ecce vxor Hieroboam ingredietur ad exquirendum verbum à te ſuper filio ſuo, quoniam infirmus eſt: Iuxta hoc, & iuxta hoc loqueris ad eam: & factum eſt in ingrediendo eam, & ipſa aliam ſe faciebat.*

6 *Et factum eſt, vt audiuit Achia vocem pedum eius, ingrediente ea in oſtium, & dixit: Ingredere vxor Hieroboam: Vt quid hoc tu te aliam facis? Et ego ſum legatus ad te durus:*

7 *Vadens dicito ad Hieroboam: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Pro eo, quod exaltaui de medio populi, & dedi te Ducem ſuper populum Iſrael,*

8 *Et ſcidit regnum à domo Dauid, & dedi illud tibi, & non fuiſti, vt ſeruus meus Dauid, qui cuſtodiuit mandata mea, & qui ambulauit poſt me in omni corde ſuo, ad faciendum rectum in oculis meis,*

9 *Et malefeciſti faciendo vltra omnes quicunq; fuerunt ad faciem tuam, & iuiſti, & feciſti tibi Deos alios, & fuſilia, ad irritandum me, & me proieciſti poſt te,*

10 *Propter hoc ecce ego adduco malum ad domum Hieroboam, & exterminabo Hieroboam mingentem ad parietem, detentum, & derelictum Iſrael, & colligam ſuper domum Hieroboam, ſicut colligitur fimus, donec ipſe conſummatus fuerit.*

11 *Mortuum ipſius Hieroboam in ciuitate comedent canes, & mortuum in agro comedent volatilia: quoniam Dominus loquutus eſt.*

12 *Et tu ſurge, vade in domum tuam, in ingredienda pedes tuos ciuitatem, morietur puer.*

13 *Et plangent eum omnis Iſrael, & ſepelient eum, quoniam hic ſolus ingredietur ipſi Hieroboam in ſepulchrum, quoniam inuentum eſt in eo verbum bonum de Domino Deo Iſrael in domo Hieroboam.*

14 *Et ſuſcitabit Dominus ſibi regem ſuper Iſrael, qui percutiet domum Hieroboam hac die, & vltra etiam nunc.*

15 *Et percutiet Dominus Iſrael, ſicut mouetur calamus in aqua, & euellet Iſrael deſuper terram bonam hanc, quam dedit patribus eorum, & ventilabit eos à tranſitu fluminis, pro eo quantum fecerunt lucos ſuos, irritantes Dominum.*

16 *Et dabit Dominus Iſrael gratia peccatorum Hieroboam, qui peccauit, & qui peccare fecit Iſrael.*

17 *Et ſurrexit vxor Hieroboam, & iuit in Sarirà: Et factum eſt, vt intrauit in veſtibulum domus, & puer mortuus eſt.*

18 *Et ſepelierunt eum, & planxerunt eum omnis Iſrael iuxta verbum Domini, quod loquutus eſt in manu ſerui ſui Achià prophetæ.*

19 *Et reſiduum verborum Hieroboam, quæcunq; bellauit, & quæcunq; regnauit, ecce hæc ſcripta ſunt ſuper librum verborum dierum regum Iſrael.*

20 *Et dies, quibus regnauit Hieroboam, viginti, & duo anni, & dormiuit cum patribus ſuis, & regnauit Adab.*

21 Et Roboam filius Salomonis regnauit ſuper Iudam: Filius quadraginta, & vnius annorum Roboam, cum ipſe iniit regnum, & ſeptem & decem annos regnauit in Hieruſalem ciuitate, quam elegit Dominus ad ponendum nomen ſuum ibi ex omnibus tribubus Iſrael, & nomen matris eius Naama Ammonites.

22 Et fecit Roboam malum in conſpectu Domini, & ad zelum prouocauit eum in omnibus, quę fecerant patres ſui in peccatis ſuis, quæ peccauerunt.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

5 *Iehouah autem dixit ad Abyah, ecce vxor Iarobam venit vt quærat aliquid à te de filio ſuo, quia ægrotat: talia & talia loqueris ei: & erit, quum illa veniet, aliam præ ſe feret.*

6 *Quum ergo audiſſet Abijahu ſonitum pedum eius venientis ad oſtium, dixit, Ingredere vxor Iarobam, cur aliam præ te fers? ego autem miſſus ſum ad te cum dura viſione.*

7 *Vade, dic ad Iarobam, Sic dixit Iehouah Deus Iſraelis, Propterea quod exaltaui te è medio populi, & poſui te ducem ſuper populum meum Iſraelem,*

8 *Ac ſcidi regnum à domo Dauidis, & dedi illud tibi: tu vero non fuiſti ſicut ſeruus meus Dauid, qui cuſtodiuit præcepta mea, & qui ambulauit poſt me toto corde ſuo, faciendo tantum quod rectum eſt in oculis meis:*

9 *Sed malefeciſti faciendo præ omnibus qui fuerunt ante te: abyſti enim, & feciſti tibi deos alienos, & conflatilia, vt irritares me, me autem proieciſti poſt corpus tuum:*

10 *Idcirco ego adduco malum ſuper domum Iarobam, & excidam de Iarobam mingentem ad parietem, clauſum & derelictum in Iſraele, & remouebo domum Iarobam, ſicut remouet quis ſtercu ilinium, donec finiatur.*

11 *Eum qui mortuus fuerit de Iarobam in vrbe comedent canes: eum vero qui mortuus fuerit in agro, comedent volucres cœli: Iehouah enim loquutus eſt.*

12 *Tu autem ſurge, vade in domum tuam: quando ingredientur pedes tui vrbem, morietur puer,*

13 *Plangentq; eum vniuerſus Iſrael, ac ſepelient eum: iſte enim ſolus ingredietur de Iarobam in ſepulchrum, quod inuenta ſit in eo res grata Iehouæ Deo Iſraelis in domo Iarobam.*

14 *Et conſurgere faciet Iehouah ſibi Regem ſuper Iſraelem qui excidet domum Iarobam hoc die: & quid eſt hoc etiam nunc?*

15 *Percutietq; Iehouah Iſraelem, ſicut mouetur arundo in aqua, & auellet ipſum Iſraelem è terra bona iſta quam dedit patribus eorum, & diſperget eos trans Flumen, eo quod fecerunt lucos ſuos, irritantes Iehouam.*

16 *Tradetq; Iſraelem propter peccata Iarobam qui peccauit & peccare fecit Iſraelem.*

17 *Surrexit itaq; vxor Iarobam, & abijt, peruenitq; in Tirſah: ipſa autem ingrediente limen domus, mortuus eſt puer.*

18 *Et ſepelierunt eum, planxeruntq; eum vniuerſus Iſrael, iuxta verbum Iehouæ quod loquutus fuerat per manum ſerui ſui Abijahu prophetæ.*

19 *Reliquum autem verborum Iarobam, quomodo pugnauerit, & quomodo regnauerit, en ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſraelis.*

20 *Dies autem quibus regnauit Iarobam, duo & viginti anni fuere: dormiuitq; cum patribus ſuis, & regnauit Nadab filius eius pro eo.*

21 *Rehabam autem filius Selomoh regnauit in Iehudah. vnius & quadraginta annorum erat Rehabam quando regnare cœpit, & ſeptemdecim annis regnauit in Ieruſalaim, ciuitate quam elegit Iehouah, vt poneret nomen ſuum ibi ex omnibus tribubus Iſraelis: nomen autem matris eius fuit Naamah Ammonithis.*

22 *Fecitq; Iehudah malum in oculis Iehouæ, & ad iracundiam prouocauerunt eum magis quam omnia quæ fecerant patres eorum peccatis ſuis quæ peccauerant.*

Vulgat. Editio.

23 AEdificauerunt enim & ipſi ſibi aras,& ſtatuas,& lucos ſuper omnem collem excelſum, & ſubter omnem arborem frondoſam:
24 Sed & effeminati fuerunt in terra, feceruntque omnes abominationes gentium, quas attriuit Dominus ante faciem filiorum Iſrael.
25 In quinto autem anno regni Roboam, aſcendit Seſac rex AEgypti in Ieruſalem,
26 Et tulit theſauros domus Domini, & theſauros regios, & vniuerſa diripuit: ſcuta quoque aurea, quæ fecerat Salomon:

27 Pro quibus fecit rex Roboam ſcuta ærea, & tradidit ea in manum ducum ſcutariorum,& eorum qui excubabant ante oſtium domus regis.
28 Cumque ingrederetur rex in domum Domini, portabant ea qui præeundi habebant officium: & poſtea reportabant ad armamentarium ſcutariorum.
29 Reliqua autem ſermonum Roboam, & omnia quæ fecit, ecce ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iuda.
30 Fuitque bellum inter Roboam & Ieroboam cunctis diebus.
31 Dormiuitque Roboam cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in ciuitate Dauid: nomen autem matris eius Naama Ammanitis: & regnauit Abiam filius eius pro eo.

CAP. XV.

1 IGitur in octauo decimo anno regni Ieroboam filij Nabat, regnauit Abiam ſuper Iudam.
2 Tribus annis regnauit in Ieruſalem: * nomen matris eius Maacha filia Abſalom.
3 Ambulauitque in omnibus peccatis patris ſui, quæ fecerat ante eum: nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut cor Dauid patris eius.
4 Sed propter Dauid dedit ei Dominus Deus ſuus lucernam in Ieruſalem, vt ſuſcitaret filium eius poſt eum, & ſtatueret Ieruſalem:
5 Eo quòd feciſſet Dauid rectum in oculis Domini, & non declinaſſet ab omnibus, quæ præceperat ei cunctis diebus vitæ ſuæ, * excepto ſermone Vriæ Hethæi.
6 Attamen bellum fuit inter Roboam, & Ieroboam omni tempore vitæ eius.
7 Reliqua autem ſermonum Abiam, & omnia quæ fecit, nonne hæc * ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iuda? Fuitque prælium inter Abiam & inter Ieroboam.
8 Et dormiuit Abiam cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid: * regnauitque Aſa filius eius pro eo.
9 In anno ergo vigeſimo Ieroboam regis Iſrael regnauit Aſa rex Iuda,
10 Et quadraginta & vno anno regnauit in Ieruſalem. Nomen matris eius Maacha, filia Abſalom.
11 Et fecit Aſa rectum ante cõſpectum Domini, ſicut Dauid pater eius.
12 Et abſtulit effœminatos de terra, purgauitq; vniuerſas ſordes idolorum, quæ fecerant patres eius.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Et ædificauerunt etiam ipſi ſibi excelſa, & ſtatuas, & lucos ſuper omnem collem excelſum, ſubter omne lignum viride.*
24 *Et etiam ſcortator erat in terra, fecerunt ſecundum omnes abominationes gentium, quas eiecit Dominus à facie filiorum Iſrael.*
25 *Et fuit anno quinto regis Rechabham, aſcendit Siſa rex Ægypti contra Ieruſalaim,*
26 *Et tulit theſauros domus Domini, & theſauros domus regiæ, & omnia tulit: & tulit omnia ſcuta aurea, quæ fecerat Selomoh.*

27 *Et fecit rex Rechabham pro eis ſcuta ærea, & conſtituit in manu principum curſorum, qui obſeruabant oſtium domus regiæ.*
28 *Et fuit, tempore quo ingrediebatur rex domum Domini, portabant ea curſores, & reportabant ea ad thalamum curſorum.*
29 *Reſidua autem verborum Rechabham, & omnia quæ fecit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iehudah.*
30 *Et bellum fuit inter Rechabham, & Iarobham omnibus diebus.*
31 *Dormiuitq; Rechabham cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid, & nomen matris eius Nahamah Hammonitis, & regnauit Abijam filius eius pro eo.*

CAP. XV.

1 *ET anno octauo decimo regis Iarobham filij Nebath regnauit Abijam ſuper Iehudah.*
2 *Tribus annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius fuit Mahachah filia Abiſalom.*
3 *Et ambulauit in omnibus peccatis patris ſui, quæ fecerat ante eum: & non fuit cor eius perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut cor Dauid patris ſui.*
4 *Quia propter Dauid dedit Dominus Deus eius ei lucernam in Ieruſalaim, vt ſuſcitaret filium eius poſt eum, & ſtare faceret Ieruſalaim.*
5 *Quia fecit Dauid, quod rectum erat in oculis Domini, & non declinauit ab omnibus quæ præcepit ei omnibus diebus vitæ ſuæ, præter rem Vryah Chittæi.*
6 *Et bellum fuerat inter Rechabham, & Iarobham omnibus diebus eius.*
7 *Reſidua autem verborum Abijam, & omnia quæ fecit, nonne ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iehudah? Et bellum fuit inter Abijam, & Iarobham.*
8 *Et dormiuit Abijam cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid, & regnauit Aſa filius eius pro eo.*
9 *Anno autem vigeſimo Iarobham regis Iſrael regnauit Aſa ſuper Iehudah.*
10 *Et quadraginta, & vno annis regnauit in Ieruſalaim. Nomen matris eius Mahachah filia Abiſalom.*
11 *Fecitq; Aſa quod rectum erat in oculis Domini, ſicut Dauid pater eius.*
12 *Et tranſire fecit ſcorta maſcula de terra, & abſtulit vniuerſa idola quæ fecerant patres eius.*

Tranſl. ex Septuag.

23 Et ædificauerunt ſibi excelſa,& titulos , & lucos
ſuper omnem collem excelſum, & ſubter omnem
arborem vmbroſam.
24 Et colligatio facta eſt in terra,& fecerunt de om-
nibus abominationibus gẽtium , quas abſtulit Do-
minus à facie filiorum Iſrael.
25 Et factum eſt in anno quinto regnante Roboam,
aſcendit Suſacim rex AEgypti ſuper Hieruſalem:
26 Et cepit omnes theſauros domus Domini , &
theſauros domus regis,& lanceas aureas,quas tule-
rat Dauid de manu puerorum Adrazaar regis Su-
ba,& intulerat ea in Hieruſalem,omnia , quæ tule-
rat,ſcuta aurea quæcunque fecerat Salomon,&abſ-
tulit ea in AEgyptum.
27 Et fecit Roboam rex ſcuta ænea pro eis , & præ-
poſiti ſunt ſuper ea duces præcurſorum,qui cuſto-
diebant oſtium domus regis.
28 Et factum eſt , quando ingrediebatur rex in do-
mum Domini,& portabant ea præcurſores , & ſta-
tuebant ea in Thee præcurſorum.
29 Et reliqua verborum Roboam , & omnia , quæ
fecit , nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborum
dierum regibus Iuda?
30 Et bellum fuit inter Roboam, & inter Hieroboã
omnibus diebus.
31 Et dormiuit Roboam cũ patribus ſuis, & ſepeli-
tur cum patribus ſuis in ciuitate Dauid: Et regna-
uit Abiu filius eius pro eo.

CAP. XV.

1 ET in anno octauo & decimo , regnante Hiero-
boam filio Nabat , regnat Abiu filius Roboam
ſuper Iudam:
2 Et tribus annis regnauit in Hieruſalem , & no-
men matris eius Maacha filia Abeſſalom.
3 Et ambulauit in peccatis patris ſui , quæ fecit in
conſpectu eius,& non fuit cor eius perfectum cum
Domino Deo ſuo,ſicut cor patris eius.
4 Quoniam propter Dauid dedit ei Dominus reli-
quias,vt ſtatuat filios eius poſt eum,& ſtatuat Hie-
ruſalem:
5 Quia fecit Dauid rectum coram Domino , non
declinauit ab omnibus , quæ mandauit ei omnibus
diebus vitæ ſuæ. *

* In hac tranſl. ho. quæ ponimus num. 7. hic habentur.

6 Et bellum fuit inter Abiu,& inter Hieroboam.
7 Et reliqua verborum Abiu , & omnia,quæ fecit,
nonne ecce hęc ſcripta in Libro verborum dierum
regum Iuda?
8 Et dormiuit Abiu cum patribus ſuis in ciuitate
Dauid:& regnauit Aſa filius eius pro eo.
9 In anno quarto & vigeſimo Hieroboam regis
Iſrael,regnat Aſa ſuper Iudam:
10 Et quadraginta & vnum annum regnauit in
Hieruſalem : & nomen matris eius Anà filia Abeſ-
ſalom.
11 Et fecit Aſa rectum in conſpectu Domini ſicut
Dauid pater eius,
12 Et abſtulit teletas de terra , & dimiſit omnes ad-
inuentiones,quas fecerant patres ſui.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

23 *Nam ædificauerunt etiam ipſi ſibi excelſa,& ſtatuas,&*
lucos ſuper omnem collem excelſum , & ſubter omnem ar-
borem viridem.
24 *Fuerunt etiam ſcorta maſcula in terra, fecerunt ſecun-*
dum omnes abominationes Gentium quas eiecit Iehouah à
facie filiorum Iſraelis.
25 *Fuit autem , anno quinto regis Rehabam aſcendit Siſac*
rex Ægypti contra Ieruſalaim:
26 *Et tulit theſauros domus Iehouæ ac theſauros domus*
regiæ,omnia inquam tulit:tulit & omnia ſcuta aurea quæ
fecerat Selomoh.
27 *Fecitq; Rex Rehabam pro eis ſcuta ærea , & depoſuit in*
manu principum curſorum qui cuſtodiebant oſtium domus
regiæ.
28 *Fuit autem quo tempore ibat Rex domum Iehouæ, defe-*
rebant ea curſores , & referebant ea ad thalamum curſo-
rum.
29 *Reliquum autem verborum Rehabam,& omnia quæ fe-*
cit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum Re-
gum Iehudah ?
30 *Fuit vero bellum inter Rehabam & Iarobam cunctis*
diebus.
31 *Dormiuitq; Rehabam cum patribus ſuis, ac ſepultus eſt*
cum illis in Ciuitate Dauidis:& nomen matris eius Naa-
mah Ammonithis . Et regnauit Abijah filius eius pro eo.

CAP. XV.

1 *POrro anno decimo octauo Regis Iarobam filij Nebat*
regnauit Abijam ſuper Iehudah,
2 *Tribus annis regnauit in Ieruſalaim:nomen autem ma-*
tris eius fuit Maachah filia Abiſalom.
3 *Et ambulauit in omnibus peccatis patris ſui quæ fecerat*
ante eum, nec fuit cor eius perfectum cum Iehoua Deo ſuo
ſicut cor Dauidis patris ſui.
4 *Attamen propter Dauidem dedit Iehouah Deus eius ipſi*
lucernam in Ieruſalaim , ſuſcitando filium eius poſt eum,
& ſtabiliendo Ieruſalaim:
5 *Quod feciſſet Dauid quod rectum erat in oculis Iehouæ,*
neq; declinaſſet ab vllo eorum quæ præceperat ei cunctis
diebus vitæ ſuæ, præterquam in re Vrijah Hitthæi.
6 *Bellum autem fuerat inter Rehabam & Iarobam cun-*
ctis diebus vitæ illius.
7 *Reliquum autem verborum Abijam,& omnia quæ fecit,*
nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iehu-
dah?fuit inquam bellum inter Abijam & Iarobam.
8 *Dormiuit autem Abijam cum patribus ſuis,& ſepelierũt*
eum in Ciuitate Dauidis:regnauitq; Aſa filius eius pro eo.
9 *Anno itaq; viceſimo ipſius Iarobam regis Iſraelis regna-*
uit Aſa ſuper Iehudah.
10 *Et quadraginta vno anno regnauit in Ieruſalaim : no-*
menq; matris eius Maachah filia Abiſalom.
11 *Fecit autem Aſa quod rectum erat in oculis Iehouæ, ſicut*
Dauid pater eius.
12 *Suſtulit enim ſcorta maſcula de terra : & abſtulit vni-*
uerſa idola quæ fecerant patres eius.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Inſuper & Maacham matrem ſuam amouit, ne eſſet princeps in ſacris Priapi,& in luco eius, quem conſecrauerat:ſubuertitque ſpecum eius,& confregit ſimulachrum turpiſſimum,& combuſſit in torrente Cedron:

Excelſa autem non abſtulit. Verumtamen cor Aſa perfectum erat cum Domino cunctis diebus ſuis.

Et intulit ea, quæ ſanctificauerat pater ſuus, & vouerat,in domum Domini, argentum & aurum, & vaſa.

Bellum autem erat inter Aſa, & Baaſa regem Iſrael cunctis diebus eorum.

* 2. Par. 16. 1.

★ Aſcendit quoque Baaſa rex Iſrael in Iudam,& ædificauit Rama,vt non poſſet quiſpiam egredi,vel ingredi de parte Aſa regis Iuda.

Tollens itaque omne argentum,& aurum, quod remanſerat in theſauris domus regię,& dedit illud in manus ſeruorum ſuorum: & miſit ad Benadad filium Tabremon filij Hezion,regem Syriæ,qui habitabat in Damaſco,dicens:

Fœdus eſt inter me & te, & inter patrem meum & patrem tuũ: ideo miſi tibi munera argentum & aurum: & peto vt venias, & irritum facias fœdus, quod habes cum Baaſa rege Iſrael, & recedat à me.

Acquieſcens Benadad regi Aſa, miſit principes exercitus ſui in ciuitates Iſrael, & percuſſerunt Ahion,& Dan,& Abeldomum Maacha, & vniuerſã Cenneroth, omnem ſcilicet terram Nephthali.

Quod cum audiſſet Baaſa, intermiſit ædificare Rama,& reuerſus eſt in Therſa.

Rex autem Aſa nuncium miſit in omnem Iudam dicens: Nemo ſit excuſatus: & tulerunt lapides de Rama, & ligna eius, quibus ædificauerat Baaſa, & extruxit de eis rex Aſa Gabaa Bẽiamin, & Maſpha.

Reliqua autem omnium ſermonum Aſa,& vniuerſæ fortitudines eius,& cuncta quæ fecit,& ciuitates, quas extruxit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iuda? Verumtamen in tempore ſenectutis ſuæ doluit pedes.

* 2. Par. 17. 1.

Et dormiuit cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in ciuitate Dauid patris ſui. ★ Regnauitque Ioſaphat filius eius pro eo.

Nadab vero filius Ieroboam regnauit ſuper Iſrael anno ſecundo Aſa regis Iuda: regnauitque ſuper Iſrael duobus annis.

Et fecit quod malum eſt in conſpectu Domini, & ambulauit in vijs patris ſui, & in peccatis eius, quibus peccare fecit Iſrael.

Inſidiatus eſt autem ei Baaſa filius Ahiæ de domo Iſſachar, & percuſſit eum in Gebbethon, quæ eſt vrbs Philiſthinorum:ſiquidem Nadab & omnis Iſrael obſidebant Gebbethon.

Interfecit ergo illum Baaſa in anno tertio Aſa regis Iuda, & regnauit pro eo.

* Inf. 21. 22.
* Sup. 14. 10.

Cumque regnaſſet, ★ percuſſit omnem domum Ieroboam: non dimiſit ne vnam quidem animam de ſemine eius, donec deleret eum iuxta verbum Domini, ★ quod locutus fuerat in manu ſerui ſui Ahiæ Silonitis,

Propter peccata Ieroboam, quæ peccauerat, & quibus peccare fecerat Iſrael: & propter delictum, quo irritauerat Dominum Deum Iſrael.

Reliqua autem ſermonum Nadab,& omnia quæ operatus eſt, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et etiam Mahachah matrem ſuam amouit, ne eſſet regina,quæ fecerat idolum luco & ſuccidit Aſa idolum eius, & combuſſit in torrente Chidron.*

14 *Excelſa autem non abſtulerunt: Verumtamen cor Aſa erat perfectum cum Domino omnibus diebus ſuis.*

15 *Et intulit ſanctificationes patris ſui, & ſanctificationes domus Domini,argentum, & aurum, & vaſa.*

16 *Bellum autem erat inter Aſa, & Bahaſa regem Iſrael omnibus diebus eorum.*

17 *Et aſcendit Bahaſa rex Iſrael aduerſum Iehudah, & ædificauit Ramah, vt non permitteret egredientem & ingredientem Aſa regi Iehudah.*

18 *Et tulit Aſa omne argentum, & aurum quæ remanſerant in theſauris domus Domini, & theſauris domus regiæ, & dedit ea in manu ſeruorum ſuorum, miſitq; ea rex Aſa ad Benhadad filium Tabrimmon filij Chezion regẽ Aram, qui habitabat in Dammeſech, dicendo:*

19 *Fœdus fuit inter me, & te, & inter patrem meum, & patrem tuum: Ecce miſi tibi munus argentum, & aurum: vade irrita pactum tuum cum Bahaſa rege Iſrael, & recedat à me.*

20 *Et audiuit Benhadad regem Aſa, & miſit principes exercitus qui erant ſibi contra vrbes Iſrael, & percuſſit Hijon, & Dan, & Abelbethmahachah, & vniuerſam Chineroth cum omni terra Naphtali.*

21 *Et fuit,cum audiſſet Bahaſa, deſtitit ædificare Ramah, & manſit in Tirſah.*

22 *Rex autem Aſa congregare fecit omnem Iehudah: Non fuit exemptus: & tulerunt lapides Ramah, & ligna eius quæ ædificauerat Bahaſa, & extruxit ex eis rex Aſa Ghebah Biniamin, & Miſpah.*

23 *Reſidua autem omnium verborum Aſa, & omne robur eius, & omne quod fecit, & vrbes quas extruxit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regumq; Iehudah? Verumtamen tempore ſenectutis ſuæ ægrotauit pedibus ſuis.*

24 *Dormiuitq; Aſa cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid patris ſui, regnauitq; Iehoſaphath filius eius pro eo.*

25 *Nadab autem filius Iarobham regnauit ſuper Iſrael anno ſecundo Aſa regis Iehudah, & regnauit ſuper Iſrael duobus annis.*

26 *Fecitq; malum in oculis Domini, & ambulauit in via patris ſui, & in peccatis eius quibus peccare fecit Iſrael.*

27 *Et conſpirauit aduerſus eum Bahaſa filius Achiah de domo Iſachar, & percuſſit eum Bahaſa in Ghibbethon, quæ fuerat Peliſthæis: Nadab autem, & omnis Iſrael obſidebant Ghibbethon.*

28 *Interfecitq; eum Bahaſa anno tertio Aſa regis Iehudah, & regnauit pro eo.*

29 *Et fuit, cum regnaſſet, percuſſit omnem domũ Iarobham: non reliquit omnem animam ipſi Iarobham, donec diſperderet eum iuxta verbum Domini quod locutus fuerat per manum ſerui ſui Achijah Silonitæ.*

30 *Propter peccata Iarobham qui peccauit, & peccare fecit Iſrael, propter irritationem eius, qua irritauit Dominum Deum Iſrael.*

31 *Reſidua autem verborum Nadab, & omnia quæ fecit nonne ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et ipſam Ana matrem ſuam amouit, ne eſſet hera, ſicut fecerat conuentum in luco ſuo: & excidit Aſa luſtra eius, & combuſſit igni in torrente Cedron:	13	*Et etiam Maachah matrem ſuam amouit ne eſſet princeps, quæ fecerat idolum in luco, & ſuccidit Aſa idolum eius, & combuſſit in torrente Cedron.*
Excelſa autem non abſtulit: Verumtamen cor Aſa fuit perfectum cum Domino omnibus diebus eius.	14	*Excelſa autem non ſuſtulerunt: attamen cor Abſa erat perfectum cum Iehoua omnibus diebus ſuis.*
Et intulit columnas patris ſui, & columnas eius intulit in domum Domini argenteas, & aureas, & vaſa.	15	*Et intulit ſanctificationes patris ſui, & ſanctificationes ſuas in domum Iehouæ, argentum, & aurum, & vaſa.*
Et bellum fuit inter Aſa, & inter Baaſa regem Iſrael omnibus diebus eorum.	16	*Bellum autem fuit inter Aſa & Baaſa regem Iſraelis omnibus diebus eorum.*
Et aſcendit Baaſa rex Iſrael ſuper Iudam, & ædificauit Rama, vt non eſſet egrediens, & ingrediens ipſi Aſa regi Iuda.	17	*Aſcendit nanq; Baaſa rex Iſraelis aduerſum Iehudah, & ædificauit Ramah, ne permitteret egredientem & ingredientem ad Aſa regem Iehudah.*
Et ſumpſit Aſa omne argentum, & aurum inuentum in theſauris domus Domini, & in theſauris domus regis, & dedit ea in manus puerorum ſuorum, & miſit eos rex Aſa ad filium Ader filium Taberemà filij Azin regis Syriæ, habitantis in Damaſco, dicens:	18	*Et tollens Aſa omne argentum & aurum quæ reliqua erant in theſauris domus Iehouæ & theſauris domus regiæ, dedit ea in manu ſuorum ſeruorum, miſitq; ea rex Aſa ad Ben-hadad filium Tabrimmon filij Hezion regem Aram qui habitabat in Dammeſec, dicendo,*
Diſpone teſtamentum inter me, & inter te, & inter patrem meum, & patrem tuum: Ecce miſi tibi dona argentum, & aurum: Vade, diſſipa teſtamentum tuum, quod erga Baaſa regem Iſrael, & aſcendet à me.	19	*Fœdus eſt inter me & te, & inter patrem meum & patrem tuum: ecce mitto ad te munus, argentum & aurum: vade, irritum fac pactum tuum cum Baaſa rege Iſraelis, vt recedat à me.*
Et audiuit filius Ader regem Aſa, & miſit principes virtutum ſuarum ciuitatibus Iſrael, & percuſſerunt Ain, Dan, & Abel domus Maacha, & omnem Chennereth vſque ad omnem terram Nephthali.	20	*Morem itaq; geſſit Ben-hadad regi Aſa, & miſit principes exercitus quos habuit contra vrbes Iſraelis, & percuſſit Iion & Dan, atq; Abel-beth-maachah, & vniuerſam Cinneroth cum vniuerſa terra Naphthali.*
Et factum eſt, vt audiuit Baaſa, & omiſit ædificare Rama, & reuertit in Therſa.	21	*Fuit autem, quum audiſſet Baaſa, deſtitit ædificare Ramah, manſitq; in Thirſah.*
Et rex Aſa condixit omni Iuda in Enacim, & tollunt lapides ipſius Rama, & ligna eius, quæ ædificauerat Baaſa, & ædificauit eis rex Aſa omnem collem Beniamin, & ſpeculam.	22	*Tunc rex Aſa congregauit vniuerſum Iehudah, nemo fuit exemptus: & tulerunt lapides Ramah & ligna eius quæ ædificauerat Baaſa, & extruxit ex eis rex Aſa, Geba Biniamin, & Mipah.*
Et reliqua verborum Aſa, & omnis potentatus eius, quem fecit, & omnes ciuitates, quas ędificauit, nonne ecce hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iuda? Tantum in tempore ſenectutis ſuæ laborauit pedibus ſuis.	23	*Reliquum autem omnium verborum Aſa, & omne robur eius, & quidquid fecit, & vrbes quas extruxit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iehudah? veruntamen tempore ſenectutis ſuæ ægrotauit pedibus ſuis.*
Et dormiuit Aſa cum patribus ſuis, & ſepelitur cum patribus ſuis in ciuitate Dauid patris ſui: & regnat Ioſaphat filius eius pro eo.	24	*Dormiuitq; Aſa cum patribus ſuis, ac ſepultus eſt cum illis in ciuitate Dauidis patris ſui: regnauitq; Iehoſaphat filius eius pro eo.*
Et Nabath filius Hieroboam regnat ſuper Iſrael in anno ſecundo ipſius Aſa regis Iuda, & regnauit in Iſrael annos duos:	25	*Nadab autem filius Iarobam regnare cœpit ſuper Iſraelem anno ſecundo Aſa regis Iehudah, & regnauit ſuper Iſraelem duobus annis.*
Et fecit malum in conſpectu Domini, & ambulauit in via patris ſui, & in peccatis eius, quibus peccare fecit Iſrael.	26	*Fecitq; malum in oculis Iehouæ, & ambulauit in via patris ſui, & in peccatis eius quibus peccare fecerat Iſraelem.*
Et inſidiatus eſt ei Baaſa filius Achia ſuper domum Belaan filij Achia, & ſecauit eum in Gabathon alienigenarum: Et Nabat, & omnis Iſrael obſidebat ſuper Gabathon.	27	*Conſpirauit autem aduerſus eum Baaſa filius Abijah de domo Iſſachar, percuſſitq; eum Baaſa in Gibbethon, quæ erat Peliſthæis (Nadab autem & vniuerſus Iſrael obſidebant Gibbethon.)*
Et interfecit eum Baaſa in anno tertio ipſius Aſa filij Aſa regis Iuda, & regnauit pro eo.	28	*Interfecitq; eum Baaſa anno tertio Aſa regis Iehudah, & regnauit pro eo.*
Et factum eſt, vt regnauit, & percuſſit totam domum Hieroboam, & nō reliquit omne ſpiraculum ipſius Hieroboam, donec exterminaret eum iuxta verbum Domini, quod locutus eſt in manu ſerui ſui Achia Selonitæ	29	*Et fuit, quum regnare cœpiſſet, percuſſit vniuerſam domum Iarobam, non reliquit vllam animam ipſi Iarobam, donec diſperdidit eum, iuxta verbum Iehouæ quod loquutus fuerat per manum ſerui ſui Abijah Silonitæ.*
De peccatis Hieroboam, qui peccare fecit Iſrael, & in irritatione ſua qua irritauit Dominum Deum Iſrael.	30	*Propter peccata Iarobam quæ peccauit, & peccare fecit Iſraelem, propter irritationem eius qua irritauit Iehouam Deum Iſraelis.*
Et reliqua verborum Nabat, & omnia, quæ fecit, nonne ecce hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?	31	*Reliquum autem verborum Nadab, & omnia quæ fecit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſraelis?*

Et — *Bellum*

Vulgat. Editio.

32 Fuitque bellum inter Aſa, & Baaſa regem Iſrael cunctis diebus eorum.

33 Anno tertio Aſa regis Iuda regnauit Baaſa filius Ahiæ, ſuper omnem Iſrael in Therſa vigintiquattuor annis.

34 Et fecit malum coram Domino, ambulauitque in via Ieroboam,& in peccatis eius, quibus peccare fecit Iſrael.

CAP. XVI.

1 Factus eſt autem ſermo Domini ad Iehu filium Hanani contra Baaſa, dicens:

2 Pro eo quòd exaltaui te de puluere,& poſui te ducem ſuper populum meum Iſrael, tu autem ambulaſti in via Ieroboam, & peccare feciſti populum meum Iſrael,vt me irritares in peccatis eorum:

3 Ecce,ego demetam poſteriora Baaſa,& poſteriora domus eius:& faciam domum tuam ſicut domum Ieroboam filij Nabat.

4 * Qui mortuus fuerit de Baaſa in ciuitate,comedent eum canes:& qui mortuus fuerit ex eo in regione,comedent eum volucres cœli.

* Sup. 15. 29.

5 * Reliqua autem ſermonum Baaſa, & quæcumque fecit,& prælia eius, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?

* 2. Par. 16. 2.

6 Dormiuit ergo Baaſa cum patribus ſuis, ſepultuſque eſt in Therſa:& regnauit Ela filius eius pro eo.

7 Cum autem in manu Iehu filij Hanani prophetæ verbum Domini factum eſſet contra Baaſa, & contra domum eius, & contra omne malum, quod fecerat coram Domino,ad irritandum eum in operibus manuum ſuarum, vt fieret ſicut domus Ieroboam : ob hanc cauſam occidit eum, hoc eſt, Iehu filium Hanani,prophetam.

8 Anno vigeſimo ſexto Aſa regis Iuda, regnauit Ela filius Baaſa ſuper Iſrael in Therſa duobus annis.

9 Et rebellauit contra eum ſeruus ſuus Zambri, dux mediæ partis equitum : erat autem Ela in Therſa bibens, & temulentus in domo Arſa præfecti Therſa.

10 * Irruens ergo Zambri, percuſſit, & occidit eum anno vigeſimo ſeptimo Aſa regis Iuda, & regnauit pro eo.

* 4. Reg. 9. 31.

11 Cumque regnaſſet, & ſediſſet ſuper ſolium eius, percuſſit omnem domum Baaſa, & non dereliquit ex ea mingentem ad parietem, & propinquos, & amicos eius.

12 Deleuitque Zambri omnem domum Baaſa,iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat ad Baaſa in manu Iehu prophetæ,

13 Propter vniuerſa peccata Baaſa, & peccata Ela filij eius, qui peccauerunt, & peccare fecerunt Iſrael prouocantes Dominum Deum Iſrael in vanitatibus ſuis.

14 Reliqua autem ſermonum Ela,& omnia quæ fecit,nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?

15 Anno vigeſimo ſeptimo Aſa regis Iuda, regnauit Zambri ſeptem diebus in Therſa. porro exercitus obſidebat Gebbethon vrbem Philiſthinorum:

16 Cumque audiſſet rebellaſſe Zambri, & occidiſſe regem, fecit ſibi regem omnis Iſrael Amri,qui erat princeps militiæ ſuper Iſrael in die illa in caſtris.

17 Aſcendit ergo Amri, & omnis Iſrael cum eo de Gebbethon, & obſidebant Therſa.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

32 *Et bellum fuit inter Aſa,& Bahaſa regem Iſrael,omnibus diebus eorum.*

33 *Anno tertio Aſa regis Iehudah regnauit Bahaſa filius Achijah ſuper omnem Iſrael in Tirſah viginti, & quattuor annis.*

34 *Fecitq; malum in oculis Domini, & ambulauit in via Iarobham, & in peccato eius,quæ peccare fecit Iſrael.*

CAP. XVI.

1 *Fvit autem verbum Domini ad Iehu filium Chanani contra Bahaſa,dicendo:*

2 *Pro eo quod exaltaui te de puluere,& poſui te ducem ſuper populum meum Iſrael,ambulaſti in via Iarobham, & peccare feciſti populum meum Iſrael, vt irritares me pacto eorum.*

3 *Ecce ego remoueo poſteros Bahaſa,& poſteros domus eius, & dabo domum tuam ſicut domum Iarobham filij Nebath.*

4 *Eum qui mortuus fuerit ex Bahaſa in ciuitate,comedent canes: qui vero mortuus fuerit ex eo in agro comedent aues cœli.*

5 *Reſidua autem verborum Bahaſa, & quæ fecit, & fortitudo eius, nonne ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

6 *Et dormiuit Bahaſa cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Tirſah,& regnauit Elah filius eius pro eo.*

7 *Et etiam per manum Iehu filij Chanani prophetæ,verbum Domini fuit ſuper Bahaſa, & ſuper domum eius, & ſuper omne malum quod fecit in oculis Domini irritando eum opere manuum ſuarum vt eſſet ſicut domus Iarobham, & pro eo quod percuſſit eum.*

8 *Anno vigeſimo,& ſexto anno Aſa regis Iehudah,regnauit Elah filius Bahaſa ſuper Iſrael in Tirſah duobus annis.*

9 *Et coniurauit aduerſus eum ſeruus eius Zimri princeps mediæ partis curruum : & ipſo in Tirſah bibente, & ebrio exiſtente in domo Arſa, qui erat ſuper domum in Tirſah.*

10 *Venit Zimri, & percuſſit eum, & occidit eum anno vigeſimo,& ſeptimo Aſa regis Iehudah,& regnauit pro eo.*

11 *Et fuit,cum regnaret, & ſederet ſuper ſolium eius, percuſſit omnem domum Bahaſa, non reliquit ex ea mingentem ad parietem,& propinquos eius,& amicos eius.*

12 *Et perdidit Zimri omnem domum Bahaſa iuxta verbum Domini quod locutus fuerat ſuper Bahaſa per manum Iehu prophetæ,*

13 *Propter omnia peccata Bahaſa,& peccata Elah filij eius qui peccauerunt, & peccare fecerunt Iſrael irritando Dominum Deum Iſrael, in vanitatibus ſuis.*

14 *Reſidua autem verborum Elah, & omnia quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

15 *Anno vigeſimo,& ſeptimo Aſa regis Iehudah, regnauit Zimri ſeptem diebus in Tirſah:populus autem caſtrametati fuerant contra Ghibethon quæ fuerat Peleſthinis.*

16 *Audiuitq; populus qui caſtrametati erant,dicendo:Coniurauit Zimri, & etiam percuſſit regem : & regem conſtituerunt omnis Iſrael Hombri principem exercitus ſuper Iſrael in die illa in caſtris.*

17 *Aſcenditq; Hombri, & omnis Iſrael cum eo de Ghibbethon, & obſederunt Tirſah.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et in anno tertio ipſius Aſa regis Iuda regnat Baaſa filius Achia ſuper Iſrael in Therſa viginti,& quattuor annos.

Et fecit malum in conſpectu Domini, & ambulauit in via Hieroboam filij Nabat, & in peccatis eius; quomodo peccare fecit Iſrael.

CAP. XVI.

ET factum eſt verbum Domini in manu Ihu filij Anani ad Baaſa:

Pro eo, quod exaltaui te de terra, & dedi te ducem ſuper populum meum Iſrael, & ambulaſti in via Hieroboam, & peccare feciſti populum meum Iſrael, ad irritandum me in vanitatibus ſuis;

Ecce ego ſuſcito poſt Baaſa, & poſt domum eius, & dabo domum tuam, ſicut domum Hieroboam filij Nabat.

Mortuum ipſius Baaſa in ciuitate comedent eum canes, & mortuum eius in campo comedent eum volatilia cœli.

Et reliqua verborum Baaſa, & omnia quæ fecit, & potentatus eius,nonne ecce hæc ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?

Et dormiuit Baaſa cum patribus ſuis,& ſepelitur in Therſa, & regnat Ela filius eius pro eo.

Et in manu Ihu filij Anani locutus eſt Dominus ſuper Baaſa, & ſuper domum eius, omne malum, quod fecit in conſpectu Domini ad irritandũ eum in operibus manuum ſuarum, vt eſſet ſecundum domum Hieroboam, & propterea quod percuſſit eum.

Et Ela filius Baaſa regnauit ſuper Iſrael duobus annis in Therſa.

Et conuertit ſe ſuper eum Zambri princeps dimidij equitatus,& ipſe erat in Therſa bibens temulentus in domo Oſa œconomi in Therſa.

Et intrauit Zambri,& percuſſit eum,& interfecit eum,& regnauit pro eo.

Et factum eſt in regnando ipſum, in ſedendo ipſum ſuper thronum eius,

Et percuſſit totam domum Baaſa,iuxta verbum, quod locutus eſt Dominus ſuper domum Baaſa, & ad Ihu prophetam

De omnibus peccatis Baaſa, & Ela filij eius, quomodo peccare fecit Iſrael, irritando Dominum Deum Iſrael in vanitatibus eorum.

Et reliqua verborum Ela, quæ fecit, nonne ecce hæc ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?

Et Zambri regnauit in Therſa dies ſeptem,& caſtra Iſrael erant ſuper Gabathon alienigenarum.

Et audiuit populus in caſtris,dicentes:Conuertit ſe Zambri,& percuſſit regem : & regem fecerunt in Iſrael Ambri ducem militiæ ſuper Iſrael in die illa in caſtris.

Et aſcendit Ambri, & omnis Iſrael cum eo de Gabathon,& obſederunt ſuper Therſa.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

32 *Bellum vero fuit inter Aſa & Baaſa regem Iſraelis omnibus diebus eorum.*

33 *Anno tertio Aſa regis Iehudah regnauit Baaſa filius Abijah ſuper vniuerſum Iſraelem in Thirſah,viginti quatuor annis.*

34 *Fecitq; malum in oculis Iehouæ,ambulauitq; in via Iarobam,& in peccato eius quo peccare fecit Iſraelem.*

CAP. XVI.

1 *FVit autem verbum Iehouæ ad Iehu filium Hanani contra Baaſa,dicendo,*

2 *Propterea quod exaltaui te de puluere ipſo , poſui nanq; te ducem ſuper populum meum Iſraelis, & tamen ambulaſti in via Iarobam, & peccare feciſti populum meum Iſraelem,irritando me peccatis eorum:*

3 *En ego remoueo poſteros Baaſa , & poſteros domus eius: daboq; domum tuam ſicut domum Iarobam filij Nebat.*

4 *Eum qui mortuus fuerit ex Baaſa in ciuitate,comedent canes:eum vero qui mortuus fuerit ex eo in agro,comedent aues cœli.*

5 *Reliquum autem verborum Baaſa , & quæ fecit, atq; fortitudo eius,nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſraelis ?*

6 *Quum autem dormiſſet Baaſa cum patribus ſuis, ſepultus eſt in Thirſah,& regnauit Elah filius eius pro eo.*

7 *Et etiam per manum Iehu filij Hanani prophetæ verbum Iehouæ fuerat ſuper Baaſa & ſuper domum eius, & ſuper omne malum quod fecit in oculis Iehouæ , irritando eum opere manuum ſuarum, quod futura eſſet ſicut domus Iarobam,& propterea quod percuſſiſſet eum.*

8 *Anno viceſimo ſexto Aſa regis Iehudah , regnauit Elah filius Baaſa ſuper Iſraelem in Thirſah duobus annis.*

9 *Coniurauit autem aduerſus eum ſeruus eius Zamri princeps mediæ partis curruum : eratq; in Thirſah bibens & ebrius in domo Arſa, qui erat ſuper domum Thirſah.*

10 *Et veniens Zimri,percuſſit eum,& occidit eum anno viceſimoſeptimo Aſa regis Iehudah, & regnauit pro eo.*

11 *Fuit autem quum ipſe regnaret , ſederetq; ſuper ſolium ſuum , percuſſit omnem domum Baaſa (non reliquit ex ea mingẽtem ad parietem) & propinquos eius & amicos eius.*

12 *Deleuitq; Zimri vniuerſam domum Baaſa iuxta verbum Iehouæ quod loquutus fuerat ſuper Baaſa in manu Iehu Prophetæ,*

13 *Propter vniuerſa peccata Baaſa , & peccata Elah filij eius,qui peccauerunt,& peccare fecerunt Iſraelem,ita vt irritarent Iehouam Deum Iſraelis in vanitatibus ſuis.*

14 *Reliquum autem verborum Elah, & omnia quæ fecit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſraelis?*

15 *Anno viceſimo ſeptimo Aſa regis Iehudah,regnauit Zimri ſeptem diebus in Thirſah:populus autem caſtrametabantur contra Gibbethon quæ erat Peliſthinis.*

16 *Audiens autem populus qui erat in caſtris , huiuſmodi verba, Coniurauit Zimri, & etiam percuſſit Regem : tunc Regem conſtituerunt vniuerſus Iſrael Omri principem exercitus ſuper Iſraelem die illa,in caſtris.*

17 *Aſcenditq; Omri, & vniuerſus Iſrael cum eo de Gibbethon,& obſederunt Thirſah.*

Vulgat. Editio.

18 Videns autem Zambri quòd expugnanda eſſet
ciuitas, ingreſſus eſt palatium, & ſuccendit ſe cum
domo regia:& mortuus eſt
19 In peccatis ſuis, quæ peccauerat faciens malum
coram Domino, & ambulans in via Ieroboam, &
in peccato eius,quo fecit peccare Iſrael.
20 Reliqua autem ſermonum Zambri,& inſidiarum
eius,& tyrannidis,nonne hæc ſcripta ſunt in Libro
verborum dierum regum Iſrael?
21 Tunc diuiſus eſt populus Iſrael in duas partes:
media pars populi ſequebatur Thebni filium Gi-
neth, vt conſtitueret eum regem: & media pars
Amri.
22 Præualuit autem populus qui erat cum Amri,
populo qui ſequebatur Thebni filium Gineth:
mortuuſque eſt Thebni, & regnauit Amri.
23 Anno trigeſimo primo Aſa regis Iuda regnauit
Amri ſuper Iſrael, duodecim annis: in Therſa reg-
nauit ſex annis.
24 Emitque montem Samariæ à Somer duobus ta-
lentis argenti:& ædificauit eum, & vocauit nomen
ciuitatis,quam extruxerat, nomine Semer Domini
montis Samariam.
25 Fecit autem Amri malum in conſpectu Domini,
& operatus eſt nequiter ſuper omnes, qui fuerunt
ante eum.
26 Ambulauitque in omni via Ieroboam filij Nabat,
& in peccatis eius quibus peccare fecerat Iſrael: vt
irritaret Dominum Deum Iſrael in vanitatibus
ſuis.
27 Reliqua autem ſermonum Amri, & prælia eius,
quæ geſſit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verbo-
rum dierum regum Iſrael?
28 Dormiuitque Amri cum patribus ſuis, & ſepul-
tus eſt in Samaria: regnauitque Achab filius eius
pro eo.
29 Achab vero filius Amri regnauit ſuper Iſrael an-
no trigeſimo octauo Aſa regis Iuda. Et regnauit
Achab filius Amri ſuper Iſrael in Samaria viginti
& duobus annis.
30 Et fecit Achab filius Amri malum in conſpectu
Domini ſuper omnes, qui fuerunt ante eum.
31 Nec ſuffecit ei vt ambularet in peccatis Ieroboam
filij Nabat: inſuper duxit vxorem Iezabel filiam
Ethbaal regis Sidoniorum. Et abijt, & ſeruiuit
Baal,& adorauit eum.
32 Et poſuit aram Baal in templo Baal, quod ædifi-
cauerat in Samaria.
33 Et plantauit lucum: & addidit Achab in opere
ſuo, irritans Dominum Deum Iſrael ſuper omnes
reges Iſrael, qui fuerunt ante eum.
34 * In diebus eius ædificauit Hiel de Bethel, Ieri-
cho:in Abiram primitiuo ſuo fundauit eam, & in
Segub nouiſſimo ſuo poſuit portas eius:iuxta ver-
bum Domini, quod locutus fuerat in manu Ioſue
filij Nun.

* Ioſ. 6. 26.

CAP. XVII.

1 ET dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad
ad Achab: Viuit Dominus Deus Iſrael, in cuius
conſpectu ſto, ſi erit annis his ros, & pluuia, niſi
iuxta oris mei verba.
2 Et factum eſt verbum Domini ad eum,dicens:

Eccl. 48. 1. Iac. 5. 17.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et fuit, cum vidiſſet Zimri quod capta eſſet ciuitas ve-
nit ad palatium domus regis, & combuſſit ſuper ſe domum
regiam igni, & mortuus eſt.*
19 *Propter peccata ſua quibus peccauit, faciendo quod ma-
lum eſt in oculis Domini, ambulando in via Iarobham, &
in peccatis eius,quæ fecit; peccare faciendo Iſrael.*
20 *Reſidua autem verborum Zimri, & coniuratio eius qua
coniurauit, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum
regum Iſrael?*
21 *Tunc diuiſus eſt populus Iſrael in duas partes: media
pars populi erat poſt Tibni filium Ghinath, vt regnare fa-
cerent eum, & altera media pars erat poſt Homri.*
22 *Præualuit populus qui erat poſt Homri populo qui erat
poſt Tibni filium Ghinath, & regnauit Homri.*
23 *Anno trigeſimo, & vno anno Aſa regis Iehudah regna-
uit Homri ſuper Iſrael duodecim annis: in Tirſah regnauit
ſex annis.*
24 *Emitq; montem Somron à Semer duobus talentis argen-
ti, & ædificauit montem, vocauitq; nomen ciuitatis, quam
ædificauit nomine Semer Domini montis Somron.*
25 *Et fecit Homri malum in oculis Domini, & peius fecit
omnibus qui fuerunt ante eum.*
26 *Ambulauitq; in omni via Iarobham filij Nebath, & in
peccato eius qui peccare fecit Iſrael irritando Dominum
Deum Iſrael in vanitatibus ſuis.*
27 *Reſidua autem verborum Homri, & omnia quæ fecit, &
fortitudo eius quam fecit, nonne ſunt ſcripta in libro ver-
borum dierum regum Iſrael.*
28 *Dormiuitq; Homri cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in
Somron, & regnauit Achab filius eius pro eo.*
29 *Achab autem filius Homri regnauit ſuper Iſrael anno
trigeſimo & octauo Aſa regis Iehudah. Regnauitq; Achab
filius Homri ſuper Iſrael in Somron viginti, & duobus an-
nis.*
30 *Fecitq; Achab filius Homri peius in oculis Domini om-
nibus qui fuerunt ante ſe.*
31 *Et fuit, ſibi leue vt ambularet in peccatis Iarobham fi-
lij Nebath? Et tulit vxorem Izebel filiam Ethbahal regis
Sidoniorum, & abijt, & ſeruiuit Bahal, incuruauitq; ſe ei.*
32 *Et ſtatuit altare ipſi Bahal in domo Bahal quod ædifi-
cauerat in Somron.*
33 *Fecitq; Achab lucum: addiditq; Achab facere ad irri-
tandum Dominum Deum Iſrael præ omnibus regibus Iſ-
rael, qui fuerunt ante eum.*
34 *In diebus ſuis ædificauit Chiel Bethhaelita Ierichoh. In
Abiram primogenito ſuo fundauit eam, & in Seghub mini-
mo ſuo ſtatuit portas eius iuxta verbum Domini quod lo-
cutus fuerat per manum Iehoſuah filij Nun.*

CAP. XVII.

1 *DIxit autem Elijahu Tiſbites de aduenis Ghilhad ad
Achab. Viuit Dominus Deus Iſrael, cuius ſteti in
conſpectu, ſi erit annis his ros, & pluuia, niſi ſecundum
verbum meum.*
2 *Fuitq; verbum Domini ad eum, dicendo:*

Tranſl. ex Septuag.

18 Et factum eſt, vt vidit Zambri, quod capta eſt ip-
ſius ciuitas, & vadit in antrum domus regis, & in-
cendit ſuper ſe domum regis, & mortuus eſt.
19 Pro peccatis ſuis, quæ fecit, faciendo malum co
ram Domino ambulando in via Hieroboam filij
Nabat, & in peccatis eius quomodo peccare fecit
Iſrael.
20 Et reliqua verborum Zambri, & coniurationes
eius, quas coniurauit, nonne ecce hæc ſcripta in Li-
bro verborum dierum regum Iſrael?
21 Tunc diuiditur populus Iſrael, dimidium popu-
li fit poſt Thamni filium Gonath ad faciendum
eum regem, & dimidium populi fit poſt Ambri.
22 Populus qui erat poſt Ambri, præualuit populo,
qui poſt Thamni filium Gonath, & mortuus eſt
Thamni, & Ioram frater eius in tempore illo, &
regnauit Ambri poſt Thamni.
23 In anno trigeſimo & primo regis Aſà regnat Am-
bri ſuper Iſrael duodecim annos: in Therſa regnat
ſex annos.
24 Et acquiſiuit Ambri montem Semeron à Semer
domino montis in duobus talentis argenti. Et ædi-
ficauit montem, & inuocauerunt nomen montis,
quem ædificauit, in nomine Semer domini montis
Semeron.
25 Et fecit Ambri malum in conſpectu Domini, &
malefecit ſuper omnes, qui fuerant ante eum.
26 Et ambulauit in omni via Hieroboam filij Na-
bath, & in peccatis eius, quibus peccare fecit Iſrael,
ad irritandum Dominum Deum Iſrael in vanita-
tibus eorum.
27 Et reliqua verborum Ambri, & omnia, quæ fe-
cit, & omnis potentatus eius, nonne ecce hæc ſcri-
pta in libro verborum dierum regum Iſrael?
28 Et dormiuit Ambri cum patribus ſuis: & ſepeli-
tur in Samaria: & regnat Achaab filius eius pro eo. *

[illegible]

29 In anno ſecundo Ioſaphat regis Iuda, Achaab fi-
lius Ambri regnauit ſuper Iſrael in Samaria viginti
& duos annos.
30 Et fecit Achaab malum in conſpectu Domini, &
malefecit ſuper omnes, qui ante eum.
31 Et non fuit ei ſatis ire in peccatis Hieroboam fi-
lij Nabath, & accepit vxorem Iezabel filiam Iethe-
baal regis Sidoniorum. Et iuit, & ſeruiuit Baal, &
adorauit eum.
32 Et ſtatuit altare in domo offendiculorum eius,
quam ædificauit in Samaria.
33 Et fecit Achaab lucum. Et adiecit Achaab facere
irritationes, ad irritandum Dominum Deum Iſ-
rael, & ad perdendum animam ſuam: malefecit ſu-
per omnes reges Iſrael, qui fuerant ante eum.
34 Et in diebus eius ædificauit Achiel Bæthelita ip-
ſam Hiericho: in Abiron primogenito ſuo funda-
uit eam: & Segub iuniore ſuo impoſuit portas eius,
iuxta verbum Domini, quod locutus eſt in manu
Ieſu filij Naue.

CAP. XVII.

1 ET dixit Eliu propheta Thesbites, qui de Thes-
bon Galaad ad Achaab: Viuit Dominus Deus
virtutum Deus Iſrael, cui adſtiti coram eo; ſi erit
annis his ros, & pluuia, niſi per os verbi mei.
2 Et factum eſt verbum Domini ad Eliu:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

18 *Quumq; videret Zimri captam eſſe ciuitatem, ingreſſus
palatium domus regiæ, combuſſit ſuper ſe domum regiam
igni, ac mortuus eſt.*
19 *Propter peccata ſua quibus peccauit, faciendo quod ma
lum eſt in oculis Iehouæ, ambulando in via Iarobam, & in
peccatis eius quæ fecerat, peccare faciendo Iſraelem.*
20 *Reliquum autem verborum Zimri, & coniuratio eius
quæ coniurauit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum die-
rum Regum Iſraelis?*
21 *Tunc diuiſus eſt populus Iſraelis in duas partes: dimidia
pars populi ſequebatur Thibni filium Ginath, vt conſtitue
ret eum Regem, & altera dimidia pars ſequebatur Omri.*
22 *Præualuit autem populus qui ſequebatur Omri populo
qui ſequebatur Thibni filium Ginath, & mortuus eſt
Thibni, regnauit vero Omri.*
23 *Anno triceſimo primo Aſa regis Iehudah regnauit Omri
ſuper Iſraelem duodecim annis: in Thirſah regnauit ſex
annis.*
24 *Emitq; montem Someron à quodam Semer duobus ta-
lentis argenti, & ædificauit montem: vocauitq; nomen ci-
uitatis quam ædificauit, de nomine Semer domini illius
montis, Someron.*
25 *Fecit autem Omri malum in oculis Iehouæ, & peius fe-
cit omnibus qui fuerunt ante ſe.*
26 *Ambulauitq; in omni via Iarobam filij Nebat, & in
peccato eius quo peccare fecit Iſraelem, irritando Iehouam
Deum Iſraelis in vanitatibus ſuis.*
27 *Reliquum autem verborum Omri, & omnia quæ fecit,
& fortitudo eius quam fecit, nonne ſcripta ſunt in libro
verborum dierum Regum Iſraelis?*
28 *Dormiuitq; Omri cum patribus ſuis, ac ſepultus eſt in
Someron, regnauitq; Ahab filius eius pro eo.*
29 *Ahab autem filius Omri regnauit ſuper Iſraelem anno
triceſimo octauo Aſa regis Iehudah: regnauit inquã Ahab
filius Omri ſuper Iſraelem in Somerõ viginti duobus annis.*
30 *Fecitq; Ahab filius Omri peius in oculis Iehouæ omnibus
qui fuerunt ante ſe.*
31 *Fuit autem (nonne leue fuit ei ambulare in peccatis
Iarobam filij Nebat?) vt acciperet vxorem Izebel filiam
Eth-baal regis Sidoniorum, & abijt & ſeruiuit Baal, in-
curuauitq; ſe ei.*
32 *Et erexit altare ipſi Baal in domo Baal quam ædificaue-
rat in Someron.*
33 *Fecitq; Ahab lucum, addiditq; ipſe Ahab facere ad irri-
tandum Iehouam Deum Iſraelis præ cæteris Regibus Iſ-
raelis qui fuerunt ante ſe.*
34 *In diebus eius ædificauit Hiel Beth-elita Ierihoh: in
Abiram primogenito ſuo fundauit eam, & in Segub mini-
mo ſuo ſtatuit portas eius, iuxta verbum Iehouæ quod lo-
quutus fuerat per manum Iehoſua filij Nun.*

CAP. XVII.

1 *DIxit autem Eliahu Thiſbites de aduenis Gilad, ad
Ahab, Viuit Iehouah Deus Iſraelis, in cuius conſpectu
ſto, ſi erit annis his ros & pluuia niſi ſecundum verbum
meum.*
2 *Fuitq; verbum Iehouæ ad eum, dicendo,*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

3 Recede hinc,& vade contra Orientem,& abſcondere in torrente Carith,qui eſt contra Iordanem,

4 Et ibi de torrente bibes:coruiſque præcepi vt paſcant te ibi.

5 Abiit ergo,& fecit iuxta verbum Domini: cumque abiiſſet,ſedit in torrente Carith, qui eſt contra Iordanem.

6 Corui quoque deferebant ei panem & carnes mane,ſimiliter panem & carnes veſperi, & bibebat de torrente.

7 Poſt dies autem ſiccatus eſt torrens: non enim pluerat ſuper terram.

8 Factus eſt ergo ſermo Domini ad eum,dicens:

9 Surge & vade in Sarephta Sidoniorum,& manebis ibi:præcepi enim ibi mulieri viduæ vt paſcat te.

* Luc. 4. 26.

10 * Surrexit,& abiit in Sarephta. Cumque veniſſet ad portam ciuitatis,apparuit ei mulier vidua colligens ligna, & vocauit eam, dixitque ei: Da mihi paululum aquæ in vaſe,vt bibam.

11 Cumque illa pergeret, vt afferret, clamauit poſt tergum eius,dicens:Affer mihi,obſecro, & buccellam panis in manu tua.

12 Quæ reſpondit:Viuit Dominus Deus tuus, quia non habeo panem, niſi quantum pugillus capere poteſt farinæ in hydria,& paululum olei in lecytho: en colligo duo ligna vt ingrediar & faciam illum mihi & filio meo vt comedamus,& moriamur.

13 Ad quam Elias ait:Noli timere,ſed vade,& fac ſicut dixiſti:veruntamen mihi primum fac ipſa farina ſubcineritium panem paruulum,& affer ad me: tibi autem & filio tuo facies poſtea.

14 Hæc autem dicit Dominus Deus Iſrael: Hydria farinæ non deficiet,nec lecythus olei minuetur vſque ad diem,in qua Dominus daturus eſt pluuiam ſuper faciem terræ.

15 Quæ abiit,& fecit iuxta verbum Eliæ:& comedit ipſe,& illa,& domus eius:& ex illa die.

16 Hydria farinę non defecit,& lecythus olei non eſt imminutus, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Eliæ.

17 Factum eſt autem poſt hæc, ægrotauit filius mulieris matris familias, & erat languor fortiſſimus; ita vt non remaneret in eo halitus.

18 Dixit ergo ad Eliam: Quid mihi & tibi vir Dei? ingreſſus es ad me, vt rememorarentur iniquitates meæ,& interficeres filium meum?

19 Et ait ad eam Elias:Da mihi filium tuum. Tulitque eum de ſinu eius, & portauit in cœnaculum vbi ipſe manebat,& poſuit ſuper lectulum ſuum.

20 Et clamauit ad Dominum,& dixit:Domine Deus meus,etiam ne viduam,apud quam ego vtcumque ſuſtentor,afflixiſti vt interficeres filium eius.

21 Et expandit ſe, atque menſus eſt ſuper puerum tribus vicibus, & clamauit ad Dominum, & ait: Domine Deus meus,reuertatur obſecro anima pueri huius in viſcera eius.

22 Et exaudiuit Dominus vocem Eliæ:& reuerſa eſt anima pueri intra eum,& reuixit.

23 Tulitque Elias puerum, & depoſuit eum de cœnaculo in inferiorem domum, & tradidit matri ſuæ,& ait illi:En viuit filius tuus.

24 Dixitque mulier ad Eliam:Nunc,in iſto cognoui quoniam vir Dei es tu, & verbum Domini in ore tuo verum eſt.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Vade hinc,& verte te ad Orientem,& abſconde te in torrente Cherith qui eſt contra Iarden.*

4 *Et erit, de torrente bibes, & coruis præcepi vt paſcant te ibi.*

5 *Et abijt, fecitque iuxta verbum Domini,& abijt:Seditque in torrente Cherith qui erat contra Iarden.*

6 *Et corui afferebant ei panem,& carnem mane,& panem, & carnem veſperi, & de torrente bibebat.*

7 *Et fuit,in fine dierum ſiccatus eſt torrens:non enim fuerat pluuia in terra.*

8 *Fuitq; verbum Domini ad eum,dicendo:*

9 *Surge, vade in Sarphath quæ eſt ipſi Sidon, & manebis ibi:Ecce præcepi ibi mulieri viduæ,vt paſcat te.*

10 *Surrexitq;,& abijt in Sarphath,& venit ad portam ciuitatis,& ecce ibi mulier vidua colligens ligna, & vocauit eam,& dixit: Affer obſecro mihi paululum aquæ in vaſe, vt bibam.*

11 *Et abijt,vt tolleret,& vocauit eam, & dixit:Tolle obſecro buccellam panis in manu tua.*

12 *Et ait:Viuit Dominus Deus tuus, ſi eſt mihi panis ſubcineritius, præter plenam volam farinæ in hydria & modicum olei in lenticula, & ecce colligo duo ligna, vt ingrediar & faciam illam mihi,& filio meo, & comedamus illam,& moriamur.*

13 *Dixitq; ad eam Elijahu:Ne timeas. Vade fac ſecundum verbum tuum: Veruntamen fac mihi inde ſubcineritium panem paruum prius, & affer mihi: Tibi autem, & filio tuo facies poſtea.*

14 *Sic enim dixit Dominus Deus Iſrael:Hydria farinæ non conſumetur, & lenticulæ oleum non deficiet vſq; ad diem quo dabit Dominus pluuiam ſuper faciem terræ.*

15 *Et iuit,& fecit ſecundum verbum Elijahu,& comedit ipſa,& ipſe,& familia eius per dies.*

16 *Hydria farinæ non defecit, & lenticulæ oleum non defecit, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per manum Elijahu.*

17 *Et fuit, poſt hæc ægrotauit filius mulieris dominæ domus: fuitq; infirmitas eius fortis valde, donec non remaneret in eo halitus.*

18 *Dixitque ad Elijahu: Quid mihi & tibi vir Dei? Veniſti ad me vt memorare faceres iniquitatem meam; & mori faceres filium meum?*

19 *Et dixit ad eam: Da mihi filium tuum. Et tulit eum de ſinu illius, & aſcendere fecit eum in cœnaculum in quo manebat, & iacere fecit eum ſuper lectum ſuum.*

20 *Et clamauit ad Dominum,& dixit:Domine Deus.Num etiam vidua cum qua habito malefeciſti, vt interficeres filium eius?*

21 *Et menſus eſt ſe ſuper puerum tribus vicibus,& clamauit ad Dominum,& dixit: Domine Deus meus reuertatur obſecro anima pueri huius ad interiora eius.*

22 *Et exaudiuit Dominus vocem Elijahu,& reuerſa eſt anima pueri ad interiora eius, & reuixit.*

23 *Tulitque Elijahu puerum, & depoſuit eum de cœnaculo in domum,& dedit illum matri ſuæ:Dixitque Elijahu:Vide viuit filius tuus.*

24 *Dixitque mulier ad Elijahu: Nunc iam noui quod vir Dei es,& verbum Domini in ore tuo eſt veritas.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

3 Vade hic ad Orientem,& abſcondere in torrente Chorrath,qui ſuper faciem Iordanis.

4 Et erit,de torrente bibes aquam , & coruis mandabo nutrire te illic.

5 Et fecit Eliu iuxta verbum Domini , & ſedit in torrente Chorrath ſuper faciem Iordanis.

6 Et corui ferebant ei panes mane,& carnes veſperi,& de torrente bibebat aquam.

7 Et factum eſt poſt dies , & exaruit torrens , quia non fuerat pluuia ſuper terram.

8 Et factum eſt verbum Domini ad Eliu:

9 Surge,& vade in Sarepta Sidoniæ: Ecce mandaui ibi mulieri viduæ de nutriendo te.

10 Et ſurrexit,& iuit in Sarepta , & venit ad oſtium ciuitatis , & ecce ibi mulier vidua colligebat ligna, & clamauit poſt eam Eliu , & dixit ad eam : Cape nunc mihi puſillam aquam in vaſe,& bibam.

11 Et iuit capere,& clamauit poſt eam Eliu,& dixit: Cape nũc mihi buccellam panis, qui in manu tua.

12 Et dixit mulier:Viuit Dominus Deus tuus , ſi eſt mihi ſubcineritius,niſi quantum pugillum farinæ in hydria,& paucum oleum in lecytho,& ecce ego colligam duo lignicula , & ingrediar , & faciam illum mihi , & filiis meis , & comedemus, & moriemur.

13 Et dixit ad eam Eliu : Confide,intra , & fac iuxta verbum tuum : Sed fac mihi inde ſubcineritium paruum,& afferes mihi in primis , tibi autem & filiis tuis facies in vltimo.

14 Quoniam hæc dicit Dominus:Hydria farinæ non deficiet & lecythus olei non minuetur vſque ad diem,quo dabit Dominus pluuiam ſuper terram.

15 Et iuit mulier,& fecit,& comedit ipſa,& ipſe , & filij eius.

16 Et hydria farinę non defecit,& lecythus olei non eſt imminutus iuxta verbum Domini , quod locutus eſt in manu Eliu.

17 Et factum eſt poſt hæc, & ægrotauit filius mulieris dominæ domus , & erat infirmitas eius valida valde,donec non remanſit in eo ſpiritus.

18 Et dixit ad Eliu : Quid mihi , & tibi homo Dei? Intraſti ad me ad rememorãdum iniuſtitias meas, & interficiendum filium meum.

19 Et dixit Eliu ad mulierem:Da mihi filium tuum. Et ſumpſit illum de ſinu eius, & attulit eum in cœnaculum,in quo ipſe ſedebat ibi , & cubare eum fecit ſuper lectum.

20 Et exclamauit Eliu , & dixit : Hei mihi Domine, teſtis viduæ,qua cum ego habito cum ea, tu afflixiſti interficiendo filium eius?

21 Et inſufflauit puerulo ter,& inuocauit Dominum, & dixit : Domine Deus meus, reuertatur nunc anima puerili eius in ipſum.

22 Et factum eſt ſic,& exclamauit puerulus.

23 Et deduxit eum de cœnaculo in domum,& dedit eum matri eius : & dixit Eliu : Aſpice, viuit filius tuus.

24 Et dixit mulier ad Eliu:Ecce cognoui,quia tu homo Dei,& verbum Domini in ore tuo verum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Abi hinc, & verte te ad Orientem, & abſconde te in torrente Cherith qui eſt eregione Iarden.

Et erit, de torrente bibes, coruis autem præcepi vt paſcant te ibi.

Qui abijt, & fecit iuxta verbum Iehouæ: abijt inquam, & ſedit in torrente Cherith qui erat e regione Iarden.

Corui autem afferebant ei panem & carnes mane, panem quoq; & carnes veſperi: & de torrente bibebat.

Poſt dies vero aliquot aruit torrens ille: non enim fuerat pluuia in terra.

Fuit itaq; verbum Iehouæ ad eum, dicendo,

Surge, vade in Sarphath quæ eſt ipſius Sidon, & mane ibi: ecce præcepi ibi mulieri viduæ vt paſcat te.

Qui ſurgens abijt in Sarphath , & deuenit ad portam ciuitatis. ecce autem ibi erat mulier vidua colligens ligna: & vocauit eam , ac dixit , Affer obſecro mihi paululum aquæ in vaſe, vt bibam.

Quæ abijt vt tolleret : reuocauit autem eam, & dixit, Tolle obſecro mihi etiam buccellam panis in manu tua.

Illa ait, Viuit Iehouah Deus tuus, ſi eſt mihi panis ſubcineritius præter plenam volam farinæ in hydria, & paululum olei in lenticula : & en ego colligo duo ligna, vt vadam, & præparem illud mihi & filio meo , comedamuſq; illud, ac moriamur.

Dixit vero ad eam Elijahu, Ne timeas, vade, fac ſecundum verbum tuum: veruntamen fac mihi inde ſubcineritium panem paruum prius, & affer mihi: tibi autem & filio tuo facies poſtea.

Sic enim dixit Iehouah Deus Iſrael, Hydria farinæ non conſumetur, & lenticula olei non deficiet vſq; in diem quo dabit Iehouah pluuiam ſuper faciem terræ.

Abijt ergo, & fecit ſecundum verbum Elijahu: & comedit ipſa & ipſe, & familia eius per dies.

Hydria farinæ non defecit, & lenticula olei non defecit iuxta verbum Iehouæ quod loquutus fuerat per manum Elijahu.

Fuit autem , poſt hæc ægrotauit filius mulieris dominæ domus : eratq; ægritudo eius vehemens valde, adeo vt non remaneret in eo halitus.

Dixit ergo ad Elijahu, Quid mihi & tibi vir Dei? veniſti ad me vt in memoriam reduceres iniquitatem meam, & mori faceres filium meum?

Dixitque ad eam, Da mihi filium tuum. Et ipſe tulit eum de ſinu illius , portauitque eum in cœnaculum in quo manebat, & poſuit eum ſuper lectum ſuum:

Tunc clamauit ad Iehouam, ac dixit, Iehoua Deus mi, etiamne viduam apud quam habito, afflixiſti, interficiendo filium eius?

Et admenſus eſt ſeſe ſuper puerum tribus vicibus, clamauitque ad Iehouam, & dixit, Iehoua Deus mi, reuertatur obſecro anima pueri huius in interiora eius.

Et exaudiuit Iehouah vocem Elijahu, reuerſaque eſt anima pueri in interiora eius, & reuixit.

Tulitque Elijahu puerum, & deduxit eum de cœnaculo in domum, ac dedit illum matri ſuæ: dixitque Elijahu, Vide, viuit filius tuus.

Et ait mulier ad Elijahu, Nunc iam noui quod vir Dei es, & verbum Iehouæ quod eſt in ore tuo, veritas eſt.

Vulgat. Editio.

CAP. XVIII.

1 POſt dies multo factum eſt verbum Domini ad
Eliam,in anno tertio dicens : Vade,& oſtende te
Achab,vt dem pluuiam ſuper faciem terræ.
2 Iuit ergo Elias,vt oſtenderet ſe Achab:erat autem
fames vehemens in Samaria.
3 Vocauitque Achab Abdiam diſpenſatorem do-
mus ſuæ : Abdias autem timebat Dominum valde.
4 Nam cum interficeret Iezabel prophetas Domi-
ni , tulit ille centum prophetas , & abſcondit eos
quinquagenos,& quinquagenos in ſpeluncis,& pa-
uit eos pane & aqua.
5 Dixit ergo Achab ad Abdiam:Vade in terram ad
vniuerſos fontes aquarum, & in cunctas valles , ſi
forte poſſimus inuenire herbam,& ſaluare equos &
mulos,& non penitus iumenta intereant.
6 Diuiſeruntque ſibi regiones , vt circuirent eas:
Achab ibat per viam vnam, & Abdias per viam al-
teram ſeorſum.
7 Cumque eſſet Abdias in via,Elias occurrit ei:qui
cum cognouiſſet eum , cecidit ſuper faciem ſuam,
& ait:Num tu es,domine mi,Elias?
8 Cui ille reſpondit:Ego. Vade,& dic domino tuo:
Adeſt Elias.
9 Et ille:Quid peccaui,inquit, quoniam tradis me
ſeruum tuum in manu Achab,vt interficiat me?
10 Viuit Dominus Deus tuus,quia non eſt gens aut
regnum, quò non miſerit dominus meus te requi-
rens:& reſpondentibus cunctis:Non eſt hic:adiura-
uit regna ſingula & gentes , eo quòd minime repe-
rireris.
11 Et nunc tu dicis mihi : Vade,& dic domino tuo:
Adeſt Elias.
12 Cumque receſſero a te,Spiritus Domini aſporta-
bit te in locum,quem ego ignoro:& ingreſſus nun-
ciabo Achab, & non inueniens te , interficiet me:
ſeruus autem tuus timet Dominum ab infantia
ſua.
13 Numquid non indicatum eſt tibi domino meo,
quid fecerim cum interficeret Iezabel prophetas
Domini , quod abſconderim de prophetis Domini
centum viros , quinquagenos & quinquagenos in
ſpeluncis,& pauerim eos pane & aqua?
14 Et nunc tu dicis:Vade,& dic domino tuo : Adeſt
Elias:vt interficiat me?
15 Et dixit Elias:Viuit Dominus exercituum , ante
cuius vultum ſto,quia hodie apparebo ei.
16 Abiit ergo Abdias in occurſum Achab,& indica-
uit ei:venitque Achab in occurſum Eliæ.
17 Et cum vidiſſet eum,ait:Tune es ille,qui contur-
bas Iſrael?
18 Et ille ait : Non ego turbaui Iſrael , ſed tu,& do-
mus patris tui, qui dereliquiſtis mandata Domini,
& ſecuti eſtis Baalim.
19 · Verumtamen nunc mitte,& congrega ad me vni-
uerſum Iſrael in monte Carmeli,& prophetas Baal
quadringentos quinquaginta , prophetaſque lu-
corum quadringentos , qui comedunt de menſa
Iezabel.
20 Miſit Achab ad omnes filios Iſrael,& congregauit
prophetas in monte Carmeli.
21 Accedens autem Elias ad omnem populum , ait:
Vſquequo claudicatis in duas partes ? ſi Dominus
eſt Deus , ſequimini eum : ſi autem Baal,ſequimini
illum.Et non reſpondit ei populus verbum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XVIII.

ET fuerunt dies multi , & verbum Domini fuit ad Elijahu anno tertio dicendo:Vade,oſtēde te ipſi Achab, & dabo pluuiam ſuper faciem terra.

Et abijt Elijahu , vt oſtenderet ſe Achab : fames autem valida erat in Somron.

Et vocauit Achab Hobadiahu qui erat ſuper domum (Hobadiahu autem erat timens Dominum valde.)

Et fuit, cum occidere faceret Izebel prophetas Domini, tulit Hobadiahu centum prophetas, & abſcondit eos quinquagenos ſingulos in ſpelunca,& pauit eos pane,& aqua.

Dixitq; Achab ad Hobadiahu : Vade in terram ad vniuerſos fontes aquarum, & ad omnes torrentes, ſi forte inueniamus herbam,& viuos reſeruemus equos & mulos,& non excidere faciamus iumenta.

Diuiſeruntq; ſibi terram, vt pertranſirent eam : Achab abijt per viam vnam ſolus, & Hobadiahu abijt per viam alteram ſolus.

Et fuit,Hobadiahu exiſtente in via, ecce Elijahu venit in occurſum eius : & agnouit eum,& cecidit ſuper faciem ſuam,& dixit:Numquid tu es dominus meus Elijahu?

Dixitq; ei: Sum. Vade,dic domino tuo,Ecce Elijahu.

Et dixit : Quid peccaui quod tradis ſeruum tuum in manum Achab, vt interficiat me?

Viuit Dominus Deus tuus, ſi eſt gens, & regnum ad quod nō miſerit Dominus meus, vt quæreret te: & dixerunt,non eſt: & adiurauit regnum, & gentem, quia non inuenit te.

Et nunc dicis : Vade,dic Domino tuo. Ecce Elijahu.

Et erit,ego ibo à te,& ſpiritus Domini tollet te ad locum, quem nō cognoſcam:& veniam vt nuntiem Achab,& non inueniet te , & interficiet me : ſeruus autem tuus timet Dominum ab adoleſcentia ſua.

Nonne indicatum fuit Domino meo quod feci,cum occideret Izebel prophetas Domini? Abſcondi ex prophetis Domini centum viros, quinquagenos, & quinquagenos viros in ſpelunca,& paui eos pane, & aqua.

Et nunc dicis,vade,dic Domino tuo.Ecce Elijahu,& interficiet me.

Dixitq; Elijahu. Viuit Dominus exercituum, cuius ſteti in conſpectu, quia hodie oſtendam me ei.

Et abijt Hobadiahu in occurſum Achab, & nunciauit ei. Et iuit Achab in occurſum Elijahu.

Et fuit,cum vidit Achab Elijahu.Dixit Achab ad eum: nunquid tu es ille qui conturbas Iſrael?

Et dixit:Non turbaui Iſrael, ſed tu & domus patris tui, cum reliqueritis mandata Domini, & ambulaueritis poſt Behalim.

Et nunc mitte,congrega ad me vniuerſum Iſrael ad montem Charmel,& prophetas Bahal quadringentos,& quinquaginta , & prophetas luci quadringentos comedentes in menſa Izebel.

Miſit autem Achab ad omnes filios Iſrael,& congregauit prophetas in monte Charmel.

Et acceſſit Elijahu ad vniuerſum populum, & dixit. Vſquequo claudicatis in duas cogitationes . Si Dominus eſt Deus,ite poſt eum:& ſi Bahal,ite poſt eum.Et non reſpondit populus ei verbum.

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XVIII.

1 ET factum eſt poſt dies multos,& verbum Domi-
ni factum eſt ad Eliu in anno tertio, dicens:Va-
de,& appare Achaab,& dabo pluuiam ſuper faciem
terræ.
2 Et iuit Eliu apparere Achaab : & fames valida in
Samaria.
3 Et vocauit Achaab Abdiu œconomum:& Abdiu
erat timens Dominum valde.
4 Et factum eſt in percutiendo Iezabel prophetas
Domini,& ſumpſit Abdiu centum viros prophetas,
& occultauit eos ad quinquaginta in ſpelunca , &
enutriuit eos in aqua,& pane.
5 Et dixit Achaab ad Abdiu : Heus,& tranſeamus
ſuper terram,& ad fontes aquarum,& ad torrentes,
ſi quomodo inueniamus herbam & conſeruemus
equos,& mulos:& non exterminabuntur de taber-
naculis.
6 Et diuiſerunt ſibi viam ad tranſeundum eam.
Achaab iuit in via vna , & Abdiu iuit in via alia
ſolus.
7 Et erat Abdiu in via ſolus:& venit Eliu in occur-
ſum eius ſolus,& Abdiu feſtinauit, & cecidit ſuper
faciem ſuam , & dixit : Si tu es ipſe , Domine mi
Eliu?
8 Et dixit Eliu ei:Ego. Vade,dic domino tuo : Ecce
Eliu.
9 Et dixit Abdiu : Quid peccaui, quia das ſeruum
tuum in manum Achaab ad interficiendum me ?
10 Viuit Dominus Deus tuus,ſi eſt gẽs,aut regnum;
quo non miſit Dominus meus quærere te. Et ſi di-
xerunt , non eſt ; & incendit regnum , & regiones
eius quia non inuenit te.
11 Et nunc tu dicis , Vade , annuncia domino tuo,
Ecce Eliu.
12 Et erit,ſi ego abiero a te ; & ſpiritus Domini tol-
let te in terram , quam non noui : & ingrediar an-
nunciare Achaab:& non inueniet te:& occidet me.
Et ſeruus tuus eſt timens Dominum à iuuentute
ſua.
13 Nunquid non annunciatum eſt tibi domino
meo; qualia feci in occidendo Iezabel prophetas
Domini, & occultaui de prophetis Domini cẽtum
viros,ſingulos quinquaginta in ſpelunca, & nutri-
ui in panibus,& aqua?
14 Et nunc tu dicis mihi,vade,dic domino tuo,Ec-
ce Eliu:Et interficiet me.
15 Et dixit Eliu:Viuit Dominus virtutum,cui aſti-
ti in conſpectu eius;quia hodie apparebo ei.
16 Et iuit Abdiu in occurſum Achaab:& annuncia-
uit ei. Et cucurrit Achaab,& iuit in occursũ Eliu.
17 Et factũ eſt,vt vidit Achaab Eliu,& dixit Achaab
ad Eliu:Si tu es ipſe,qui euertis Iſrael?
18 Et dixit Eliu:Non euerto Iſrael:Sed quinimo tu,
&domus patris tui:dum relinquitis vos Dominum
Deum veſtrum,& iuiſti poſt Baalim.
19 Et nunc mitte,congrega ad me omnem Iſrael in
montem Carmeli , & prophetas confuſionis qua-
dringentos & quinquaginta,& prophetas lucorum
quadringentos manducantes menſam Iezabel.
20 Et miſit Achaab in omnem Iſrael,& collegit om-
nes prophetas in montem Carmeli.
21 Et acceſſit Eliu ad omnes : & dixit eis Eliu : Vſ-
quequo vos claudicabitis in ambobus poplitibus?
Si Deus eſt Dominus ; ite poſt eum : Si autem Baal;
ite poſt eum.Et non reſpondit populus verbum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XVIII.

*ELapſis autem diebus multis , verbum Iehouæ fuit ad
Elijahu anno tertio,dicendo,Vade,oſtende te ipſi Abab,
& dabo pluuiam ſuper faciem terra.*
*Abijt ergo Elijahu vt oſtenderet ſe ipſi Abab : fames au-
tem valida erat in Someron.*
*Vocauit igitur Abab Obadiahu qui erat ſuper domum
(Obadiahu autem erat timens Iehouam valde.*
*Nam quum exterminaret Izebel Prophetas Iehouæ, tu-
lit Obadiahu centum Prophetas, & abſcondit eos quinqua-
genos in ſpelunca, pauitq; eos pane & aqua.)*
*Dixitq; Abab ad Obadiahu , Vade per terram ad vni-
uerſos fontes aquarum, & ad omnes torrentes, ſi forte in-
ueniamus herbam, vt viuos conſeruemus equos & mulos,
neq; priuemus vrbem iumentis.*
*Partiti ſunt ergo ſibi terram per quam tranſirent: Abab
ibat per viam vnam ſolus,& Obadiahu ibat per viam al-
teram ſolus.*
*Quumq; Obadiahu eſſet in itinere, ecce Elijahu venit
in occurſum eius : & quum agnouiſſet eum, procidit ſuper
faciem ſuam,& dixit,Annon tu es dominus meus Elijahu?*
Reſpondit ei,Sum:vade,dic domino tuo,En Elijahu adeſt.
*Et dixit , Quid peccaui quod tradis ſeruum tuum in
manum Abab,vt interficiat me?*
*Viuit Iehouah Deus tuus ſi eſt gens & regnum ad quod
nõ miſerit dominus meus vt requireret te: & dixerũt, Non
eſt. tunc adiurauit regnum & gentem quod non inueniſſet
te.*
Et nunc tu dicis,Vade,dic domino tuo,En Elijahu adeſt.
*Eritq;,quum à te receſſero,tum Spiritus Iehouæ aſporta-
bit te ad locum quem non cognoſcam : veniam autem vt
nuntiem ipſi Abab,& quum ille te nõ inuenerit,interficiet
me:ſeruus autem tuus timet Iehouam ab adoleſcentia ſua.*
*Nonne renuntiatum fuit domino meo quod feci , quum
occideret Izebel Prophetas Iehouæ ? quod abſconderim ex
Prophetis Iehouæ centum viros,quinquaginta & quinqua-
ginta viros in ſpelunca, & paui eos pane & aqua?*
*Et nunc tu dicis,Vade,dic domino tuo,En Elijahu:& in-
terficiet me.*
*Reſpondit Elijahu , Viuit Iehouah exercituum in cuius
conſpectu ſto,quod hodie oſtendam me ei.*
*Abijt ergo Obadiahu in occurſum Abab, & renuntiauit
ei: venitq; Abab in occurſum Elijahu.*
*Quumq; vidiſſet Abab Elijahu , dixit Abab ad eum,
Nonne tu es ille qui conturbas Iſraelem?*
*Qui reſpondit,Non conturbaui Iſraelem, ſed tu & do-
mus patris tui , quum dereliqueris mandata Iehouæ , &
ambulaueris poſt Bealim.*
*Nunc igitur mitte,& congrega ad me vniuerſum Iſrae-
lem ad montem Charmel, & prophetas Baal quadringen-
tos & quinquaginta , prophetas quoq; lucorum quadrin-
gentos comedentes in menſa Izebel.*
*Miſit itaq; Abab ad omnes filios Iſraelis,& congregauit
prophetas in monte Charmel.*
*Et accedens Elijahu ad vniuerſum populum, ait, Quo-
uſque tandem claudicatis in duas cogitationes? ſi Iehouah
eſt Deus, ite poſt eum : ſi vero Baal, ite poſt ipſum. Et non
reſpondit populus ei verbum.*

Vulgat. Editio.

Et ait rurſus Elias ad populum: Ego remanſi propheta Domini ſolus: prophetę autem Baal quadringenti, & quinquaginta viri ſunt.

Dentur nobis boues, & illi eligant ſibi bouem vnum, & in fruſtra cædentes ponant ſuper ligna, ignem autem non ſupponant: & ego faciam bouem alterum, & imponam ſuper ligna, ignem autem non ſupponam.

Inuocate nomina deorum veſtrorum, & ego inuocabo nomen Domini mei: & Deus qui exaudierit per ignem, ipſe ſit Deus: Reſpondens omnis populus ait: Optima propoſitio.

Dixit ergo Elias prophetis Baal: Eligite vobis bouem vnum, & facite primi, quia vos plures eſtis: & inuocate nomina deorum veſtrorum, ignemque non ſupponatis.

Qui cum tuliſſent bouem, quem dederat eis, fecerunt: & inuocabant nomen Baal de mane, vſque ad Meridiem, dicentes: Baal exaudi nos. Et non erat vox, nec qui reſponderet: tranſiliebantque altare quod fecerant.

Cumque eſſet iam Meridies, illudebat illis Elias, dicens: Clamate voce maiore: Deus enim eſt, & forſitan loquitur, aut in diuerſorio eſt, aut in itinere, aut certe dormit, vt excitetur.

Clamabant ergo voce magna, & incidebant ſe iuxta ritum ſuum cultris & lanceolis, donec perfunderentur ſanguine.

Poſtquam autem tranſiit Meridies, & illis prophetantibus venerat tempus, quo ſacrificium offerri ſolet, nec audiebatur vox, nec aliquis reſpondebat, nec attendebat orantes:

Dixit Elias omni populo: Venite ad me. Et accedente ad ſe populo, curauit altare Domini, quod deſtructum fuerat.

Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob, ad quem factus eſt ſermo Domini, dicens: * Iſrael erit nomen tuum.

* Gen. 32.28.

Et ædificauit de lapidibus altare in nomine Domini: fecitque aquæductum, quaſi per duas aratiũculas in circuitu altaris,

Et compoſuit ligna: diuiſitque per membra bouem, & poſuit ſuper ligna,

Et ait: Implete quatuor hydrias aqua, & fundite ſuper holocauſtum, & ſuper ligna. Rurſumque dixit: Etiam ſecundò hoc facite. Qui cum feciſſent ſecundò, ait: Etiam tertiò, idipſum facite. Feceruntque tertiò,

Et currebant aquæ circum altare, & foſſa aquæductus repleta eſt.

Cumque iam tempus eſſet vt offerretur holocauſtum, accedens Elias propheta, ait: Domine Deus Abraham, & Iſaac, & Iſrael, oſtende hodie quia tu es Deus Iſrael, & ego ſeruus tuus, & iuxta præceptum tuum feci omnia verba hæc.

Exaudi me Domine, exaudi me: vt diſcat populus iſte, quia tu es Dominus Deus, & tu conuertiſti cor eorum iterum:

Cecidit autem ignis Domini, & vorauit holocauſtum, & ligna, & lapides, puluerem quoque, & aquam, quæ erat in aquæductu lambens.

Quod cum vidiſſet omnis populus, cecidit in faciem ſuam, & ait: Dominus ipſe eſt Deus, Dominus ipſe eſt Deus.

Dixitq;

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

22 *Dixitque Elijahu ad populum. Ego remanſi propheta Domini ſolus. Propheta autem Bahal ſunt quadringenti, & quinquaginta viri.*

23 *Denturq; nobis duo iuuenci & eligant ſibi iuuencum vnum, & in fruſta concidant eum, & ponant ſuper ligna, ignem autem non ſupponant: & ego faciam iuuencum alterum, & ponam ſuper ligna, & ignem non ſupponam.*

24 *Inuocate autem nomen deorum veſtrorum, & ego inuocabo nomen Domini, & erit, Deus qui exaudierit per ignẽ, ipſe ſit Deus: Reſponditque omnis populus, & dixit: Bonum eſt verbum.*

25 *Dixitque Elijahu ad prophetas Bahal: Eligite vobis iuuencum vnum, & facite primum, quia plures eſtis: & inuocate nomen deorum veſtrorum, & ignem ne ſupponatis.*

26 *Et tulerunt iuuencum, quem dederat eis, & fecerunt, & inuocauerunt nomen Bahal à mane vſq; ad Meridiem dicendo: Bahal exaudi nos: & non erat vox, nec erat reſpondens: Tranſiliebantque ſuper altare, quod fecerant.*

27 *Et fuit in Meridie illudebat eis Elijahu atq; dicebat: Clamate voce magna: ſi Deo ipſo eſſet ſermo cum quopiam, vel ſi eſſet ei apprehenſio inimicorum, aut ſi eſſet iter ei, forſitan dormit ipſe, & excitabitur.*

28 *Clamabantq; voce magna, & incidebant ſe iuxta morem ſuum cultris, & lanceolis, vſquequo effunderetur ſanguis ſuper eos.*

29 *Et fuit, cum tranſiſſet Meridies, prophetabant vſquequo offerrent ſacrificium, & non erat vox, neq; reſpondens, nec attensio.*

30 *Dixitq; Elijahu ad omnem populum: Accedite ad me: & acceſſerunt omnis populus ad eum, & curauit altare Domini dirutum.*

31 *Tulitq; Elijahu duodecim filiorum Iahacob, ad quem fuit verbum Domini, dicendo: Iſrael erit nomen tuum.*

32 *Et ædificauit ex lapidibus altare in nomine Domini: fecitq; aquaductum ſecundum locum duorum ſatorum ſementu in circuitu altaris.*

33 *Et parauit ligna, & in fruſta concidit iuuencum, & poſuit ſuper ligna,*

34 *Et dixit: Implete quattuor hydrias aqua, & fundite ſuper holocauſtum, & ſuper ligna, & dixit: Iterate: & iterauerunt: & dixit: Tertio facite: Et tertio fecerunt.*

35 *Et ibant aqua per circuitum altaris, & etiam aquaductum impleuit aqua.*

36 *Et fuit, cum offerret ſacrificium, acceſſit Elijahu propheta, & dixit: Domine Deus Abraham, Iſchac & Iſrael, hodie cognoſcatur quod tu es Deus in Iſrael, & ego ſeruus tuus, & quod in verbo tuo feci omnia hæc.*

37 *Exaudi me Domine, exaudi me, & cognoſcat populus hic quod tu es Dominus Deus, & tu conuertiſti cor eorum retrorſum.*

38 *Et cecidit ignis Domini, & conſumpſit holocauſtum, & ligna, & lapides, & puluerẽ, & aquam, quæ erat in aquæductu linxit.*

39 *Viditq; omnis populus, & cecidit in facies ſuas, & dixit: Dominus eſt Deus, & Dominus eſt Deus.*

Dixitq;

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

22 Et dixit Eliu ad populum. Ego remanſi propheta Domini ſolus:& prophetæ Baal quadringenti & quinquaginta viri,& prophetæ lucus quadringenti.

23 Dent nobis duos boues : & eligant ſibi vnum, & demembrent, & imponant ſuper ligna, & ignem non apponant. Et ego faciam bouem alterum, & ignem non apponam.

24 Et clamate in nomine deorum veſtrorum,& ego inuocabo in nomine Domini Dei mei,& erit,Deus quicumque exaudierit in igne,hic Deus.Et reſponderunt omnis populus,& dixerunt:Bonum eſt verbum,quod locutus es.

25 Et dixit Eliu ad prophetas confuſionis: Eligite vobis vitulum vnum, & facite primi, quoniam multi vos eſtis,& inuocate in nomine Dei veſtri,& ignem ne apponatis.

26 Et acceperunt vitulum, & fecerunt, & inuocabant in nomine Baal à mane vſque ad Meridiem, & dicebant: Exaudi nos Baal exaudi nos: & non fuit vox,& non fuit auditio,& tranſiliebant ſuper altare,quod fecerant.

27 Et facta eſt Meridies, & ſubſannauit eos Eliu Thesbites,& dixit: Inuocate in voce magna, quia Deus eſt,quia fabulatio ei eſt, & ſimul,ne forte reſponſa det ipſe,vel ne forte dormiat ipſe, & ſuſcitabitur.

28 Et inuocabant in voce magna, & ſecabant ſe ſecundum conſuetudinem ſuam in gladiis, & ſyromaſtibus vſque ad effuſionem ſanguinis ſuper ſe.

29 Et prophetabant vſque dum tranſiret veſpera:Et factum eſt, quando fuit tempus vt aſcenderet ſacrificiũ, & locutus eſt Eliu Thesbites ad prophetas offendiculorum,dicens:Diſcedite amodo & ego faciam holocauſtoma meum:& diſceſſerunt,& abierunt.

30 Et dixit Eliu ad populum:Accedite ad me:Et acceſſit omnis populus ad eum.

31 Et accepit Eliu duodecim lapides ſecundum numerum tribuum Iſrael, ſicut locutus eſt Dominus ad eum,dicens:Iſrael erit nomen tuum.

32 Et ædificauit lapides in nomine Domini, & curuauit altare dirutum, & fecit Mare, quod caperet duas metretas ſeminis in gyro altaris:

33 Et conſtipauit ſchizas ſuper altare,quod fecit, & demembrauit holocauſtoma, & impoſuit ſuper ſchizas,& ſtipauit ſuper altare,

34 Et dixit:Accipite mihi quatuor hydrias aquæ,& effundite ſuper holocauſtum, & ſuper ſchizas, & fecerunt ſic:& dixit:Iterate. Et iterauerunt. Et dixit:Repetite tertio.Et tertio repetierunt.

35 Et mandabat aqua in circuitu altaris, & Mare impleuerunt aqua.

36 Et exclamauit Eliu in cœlum, & dixit: Domine Deus Abraam,& Iſaac,& Iſrael,exaudi me Domine, exaudi me hodie in igne, & ſciant omnis populus hic, quoniam tu es Dominus Deus Iſrael, & ego ſeruus tuus,& per te feci opera hæc.

37 Exaudi me domine, exaudi me:& cognoſcat populus hic, quia tu es Dominus Deus, & tu vertiſti cor populi huius retro.

38 Et cecidit ignis à Domino de cœlo, & comedit holocauſta,& ſchizas,& aquam,quæ in Mari: & lapides,& terram linxit ignis.

39 Et cecidit omnis populus ſuper faciem ſuam,& dixerunt:Vere Dominus Deus ipſe eſt Deus.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Rurſum dixit Elijahu ad populum,Ego remanſi Propheta Iehouæ ſolus : propheta autem Baal ſunt quadringenti & quinquaginta viri.*

23 *Dent itaq; nobis duos iuuencos & eligant ſibi iuuencum vnum,quem in fruſta concidant,ac ponant ſuper ligna, ignem autem non ſupponant : ego vero parabo iuuencum alterum quem ponam ſuper ligna, nec ignem ſupponam.*

24 *Tum inuocate nomen deorum veſtrorum,& ego inuocabo nomen Iehouæ:erit vero Deus qui exaudierit per ignem ipſe ſit Deus. Et reſpondit vniuerſus populus, dicens, Bonum eſt verbum.*

25 *Dixit præterea Elijahu ad prophetas Baal,Eligite vobis iuuencum vnum,& parate primum, quia plures eſtis : & inuocate nomen deorum veſtrorum,at ignem ne ſupponatis.*

26 *Tulerunt ergo iuuencum quem dederat eis, & parauerunt, atq; inuocauerunt nomen Baal à mane vſq; ad meridiem,dicendo, Baal exaudi nos. ſed non erat vox,nec qui reſponderet: & tranſiliebant ſuper altare quod fecerant.*

27 *Quum autem eſſet meridies, illudebat eis Elijahu, atq; dicebat, Clamate voce magna, quia Deus eſt, aut quoniam illi forte eſt ſermo aut quoniam inſequutio eſt illi:aut quoniam via eſt illi,vel dormit ipſe, & excitabitur.*

28 *Clamauerunt itaq; voce magna, & incidebant ſe iuxta morem ſuum cultris & lanceolis, donec perfunderent ſe ſanguine.*

29 *Fuit autem,quum tranſiſſet meridies, & prophetaſſent vſq; quo offerrent ſacrificium:nulla erat vox, neq; qui reſponderet, aut qui auſcultaret.*

30 *Tum dixit Elijahu ad vniuerſum populum, Accedite ad me. Et acceſſerunt vniuerſus populus ad eum : curauitq; altare Iehouæ quod fuerat dirutum.*

31 *Tulitq; Elijahu duodecim lapides, iuxta numerum tribuum filiorum Iaacob, ad quem verbum Iehouæ factum fuerat,dicendo, Iſrael erit nomen tuum.*

32 *Et ædificauit ex lapidibus altare in nomine Iehouæ : fecitq; aquæ ductum ſecundum locum duorum ſatorum ſeminis in circuitu altaris.*

33 *Parauit deinde ligna, & in fruſta concidit iuuencum, poſuitque ſuper ligna.*

34 *Et dixit, Implete quatuor hydrias aqua, & effundite ſuper holocauſtum & ſuper ligna. dixit præterea, Iterate. Et iterauerunt. Ait inſuper,Tertio hoc facite.Et tertio fecerunt:*

35 *Ita vt fluerent aquæ per circuitum altaris, atque etiam aquæ ductum impleret aqua.*

36 *Fuit autem, quum offerri ſolebat ſacrificium acceſſit Elijahu propheta,& dixit, Iehoua Deus Abraham, Iſhac, & Iſraelis,hodie cognoſcatur quod tu es Deus in Iſraele & quod ego ſim ſeruus tuus, quodque in verbo tuo fecerim omnia hæc.*

37 *Exaudi me Iehoua, exaudi me, & cognoſcat populus hic quod tu es Iehouah Deus, & quod tu conuerteris cor eorum retrorſum.*

38 *Tunc cecidit ignis Iehouæ,ac conſumpſit holocauſtum, & ligna,& lapides,& puluerem,& aquam quæ erat in aquæ ductu,linxit.*

39 *Hoc quum vidiſſet vniuerſus populus, procidit in facies ſuas,ac dixit, Iehouah eſt Deus, Iehouah eſt Deus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

40 Dixitque Elias ad eos: Apprehendite prophetas Baal, & ne vnus quidem effugiat ex eis. Quos cum apprehendiſſent, duxit eos Elias ad torrentem Ciſon, & interfecit eos ibi.

41 Et ait Elias ad Achab: Aſcende, comede, & bibe: quia ſonus multæ pluuiæ eſt.

42 Aſcendit Achab vt comederet & biberet: Elias autem aſcendit in verticem Carmeli, & pronus in terram poſuit faciem ſuam inter genua ſua,

43 Et dixit ad puerum ſuum: Aſcende, & proſpice contra Mare. Qui cum aſcendiſſet, & contemplatus eſſet, ait: Non eſt quidquam. Et rurſum ait illi: Reuertere ſeptem vicibus.

44 In ſeptima autem vice: Ecce nubecula parua quaſi veſtigium hominis aſcendebat de Mari. Qui ait: Aſcende, & dic Achab: Iunge currum tuum & deſcende, ne occupet te pluuia.

45 Cumque ſe verteret huc atque illuc, ecce cœli contenebrati ſunt, & nubes, & ventus, & facta eſt pluuia grandis. Aſcendens itaque Achab abiit in Iezrahel:

46 Et manus Domini facta eſt ſuper Eliam, accinctiſque lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Iezrahel.

CAP. XIX.

1 NVnciauit autem Achab Iezabel, omnia quæ fecerat Elias, & quo modo occidiſſet vniuerſos prophetas gladio.

2 Miſitque Iezabel nuncium ad Eliam, dicens: Hæc mihi faciant dij, & hæc addant, niſi hac hora cras poſuero animam tuam ſicut animam vnius ex illis.

3 Timuit ergo Elias, & ſurgens abiit quocumque eum ferebat voluntas: venitque in Berſabee Iuda, & dimiſit ibi puerum ſuum.

4 Et perrexit in deſertum, viam vnius diei. Cumque veniſſet, & ſederet ſubter vnam iuniperum, petiuit animæ ſuæ vt moreretur, & ait: Sufficit mihi Domine, tolle animam meam: neque enim melior ſum, quam patres mei.

5 Proiecitque ſe, & obdormiuit in vmbra iuniperi: & ecce Angelus Domini tetigit eum, & dixit illi: Surge, & comede.

6 Reſpexit, & ecce ad caput ſuum ſubcinericius panis, & vas aquæ: comedit ergo, & bibit, & rurſum obdormiuit.

7 Reuerſuſque eſt Angelus Domini ſecundò, & tetigit eum, dixitque illi: Surge, comede: grandis enim tibi reſtat via.

8 Qui cum ſurrexiſſet, comedit & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, vſque ad montem Dei Horeb.

9 Cumque veniſſet illuc, manſit in ſpelunca: & ecce ſermo Domini ad eum, dixitque illi: Quid hic agis Elia?

10 At ille reſpondit: Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filij Iſrael: altaria tua deſtruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus ſum ego ſolus, & quærunt animam meam vt auferant eam.

11 Et ait ei: Egredere, & ſta in monte coram Domino: & ecce Dominus tranſit, & ſpiritus grandis, & fortis ſubuertens montes, & conterens petras ante Dominum: non in ſpiritu Dominus, & poſt ſpiritum commotio, non in commotione Dominus.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

40 *Dixitq; Elijahu ad eos: Apprehendite prophetas Bahal: Nemo euadat ex eis, & apprehenderunt eos, & deſcendere fecit eos Elijahu ad torrentem Chiſon, & iugulauit eos ibi.*

41 *Dixitque Elijahu ad Achab: Aſcende, comede, & bibe: quia ſonus eſt multitudinis pluuiæ.*

42 *Aſcenditque Achab, vt comederet, & biberet: Elijahu vero aſcendit in verticem Charmel, & proſtrauit ſe in terram, & poſuit faciem ſuam inter genua ſua.*

43 *Et dixit ad puerum ſuum: Aſcende nunc, & reſpice ad viam Maris. Et aſcendit, & reſpexit, & ait: Non eſt quicquam. Et dixit: Reuertere ſeptem vicibus.*

44 *Et fuit, in ſeptima dixit: Ecce nubes parua ſicut vola viri aſcendit è Mari. Et dixit: Aſcende, dic Achab: Liga currum & deſcende, ne remoretur te pluuia.*

45 *Et fuit, vſq; huc & vſq; illuc, & cœli contenebrati ſunt nubibus, & vento, & fuit pluuia magna. Et equitauit Achab, & abijt in Izreel.*

46 *Manus autem Domini fuit ad Elijahu, & accinxit lumbos ſuos, & currebat ante Achab, donec veniat in Izreel.*

CAP. XIX.

1 *NVnciauit autem Achab Izebel omnia, quæ fecerat Elijahu, & omnes quos occiderat, omnes prophetas gladio.*

2 *Miſitq; Izebel nuncium ad Elijahu dicendo: Sic faciant dij, & ſic addant: niſi hoc tempore cras poſuero animam tuam, ſicut animam vnius ex illis.*

3 *Viditq;, & ſurrexit, & abijt ſecundum animum ſuum, & venit in Beerſebah, quæ erat ipſi Iehudah, & dimiſit puerum ſuum ibi.*

4 *Ipſe autem perrexit in deſertum itinere diei. Et venit, & ſedit ſubtus geniſtam vnam, & petiuit animæ ſuæ, vt moreretur, & dixit: Sufficit nunc Domine, tolle animam meam: non enim melior ſum patribus meis.*

5 *Et accubuit, dormiuitq; ſubtus geniſtam vnam: & ecce tempore illo Angelus tetigit eum, & dixit ei: Surge, comede.*

6 *Et reſpexit: ecce ad caput ſuum panis inter prunas coctus, & ſcyphus aquæ, & comedit, & bibit, & reuerſus eſt, & accubuit.*

7 *Reuerſus eſt autem Angelus Domini ſecundo, & tetigit eum, & dixit: Surge, comede, quia longe à te eſt via.*

8 *Surrexitq; & comedit, & bibit, & abijt in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, vſq; ad montem Dei Choreb.*

9 *Et ingreſſus eſt illuc ſpeluncam & manſit ibi: & ecce verbum Domini ad eum, dixitq; ei: Quid tibi hic Elijahu?*

10 *Et dixit: Zelando zelatus ſum pro Domino Deo exercituum: dereliquerunt enim pactum tuum filij Iſrael, altaria tua deſtruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & remanſi ego ſolus, & quærunt animam meam, vt auferant eam.*

11 *Et ait: Egredere, & ſta in monte coram Domino: & ecce Dominus tranſit, & ſpiritus grandis, & fortis ſubuertens montes, & confringens petras coram Domino: non in ſpiritu Dominus: & poſt ſpiritum commotio: non in commotione Dominus.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

40 Et dixit Eliu ad populum: Comprehendite pro-
phetas Baal,nemo ſit ſaluus ex illis:& comprehen-
dit illos ,& deduxit illos Eliu ad torrentem Ciſſon,
& iugulauit eos ibi.
41 Et dixit Eliu ad Achaab:Aſcende,& manduca, &
bibe,quoniam vox eſt pedum pluuiæ.
42 Et aſcendit Achaab ad manducandum , & biben-
dum:& Eliu aſcendit in Carmelium , & inclinauit
ſe in terram,& poſuit faciem ſuam inter genua ſua,
& dixit puero ſuo:
43 Aſcende,& proſpice viam Maris·Et reſpexit puer,
& dixit : Non eſt quicquam.Et dixit Eliu:Et tu re-
uerte ſepties.Et reuertit puer ſepties.

44 Et factum eſt in ſeptimo , & ecce nubes puſilla
quaſi veſtigium hominis adducẽs aquam : Et dixit:
Aſcende,& dic ad Achaab:Iunge currum tuum , &
deſcende,ne comprehendat te pluuia.
45 Et factum eſt vſque huc,& illuc , & cœlum con-
tenebrauit nubibus , & vento , & facta eſt pluuia
magna.Et plorabat,& ibat Achaab vſque Iezrael.

46 Et manus Domini ſuper Eliu,& conſtrinxit lum-
bum ſuum,& currebat ante Achaab in Iezrael.

CAP. XIX.

1 ET annunciauit Achaab Iezabel vxori ſuæ om-
nia , quæ fecerat Eliu , & quomodo interfecit
prophetas in gladio.
2 Et miſit Iezabel ad Eliu, & dixit : Si tu es Eliu;&
ego Iezabel. Hæc mihi faciat Deus & hæc adiiciat,
quia hac hora cras ponam animam tuam,quemad-
modum animam vnius ex illis.
3 Et timuit Eliu , & ſurrexit , & abiit ſecundum
animam ſuam.Et venit in Berſabee terram Iuda:&
dimiſit puerum ſuum ibi.
4 Et ipſe iuit in deſerto viam diei:& venit, & ſedit
ſub Rathmon:& petiuit animam ſuam mori:& di-
xit : Sufficiat nunc. Tolle quæſo animam meam à
me Domine : quoniam non melior ego ſum ſuper
patres meos.
5 Et dormiuit, & ſoporatus eſt ibi ſubtus plantã.Et
ecce quidam tetigit eum,& dixit ei:Surge,& come-
de.
6 Et Eliu reſpexit : & ecce ad caput eius ſubcineri-
tius ſiligineus , & lecythus aquæ : Et ſurrexit , &
manducauit,& bibit,& reuertens dormiuit:
7 Et reuertit Angelus Domini ſecundo , & tetigit
eum,& dixit ei:Surge,comede:quia multa à te via.

8 Et ſurrexit,& manducauit,& bibit:& iuit in for-
titudine cibi illius quadraginta dies, & quadragin-
ta noctes vſque ad montem Choreb.

9 Et intrauit illic in ſpeluncam , & manſit ibi. Et
ecce verbum Domini ad eum,& dixit : Quid tu hic
Eliu?
10 Et dixit Eliu:Zelans zelaui Domino omnipoten-
ti ; quia dereliquerunt te filij Iſrael Altaria tua di-
ruerunt,& prophetas tuos occiderunt in gladio. Et
relictus ſum ego ſolus : & quærunt animam meam
ad tollendam eam.
11 Et dixit:Egredieris cras, & ſtabis coram Domino
in monte. Ecce tranſibunt Dominus , & ecce ſpiri-
tus magnus validus diſſoluens montes , & conte-
rens petras coram Domino. Non in ſpiritu Domi-
nus.Et poſt ſpiritum concuſſio. Non in concuſſio-
ne Dominus.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

40 *Et ait Elijahu ad eos, Apprehendite prophetas Baal, ne-
mo euadat ex eis. Et apprehenderunt eos , & deduxit eos
Elijahu ad torrentem Ciſon,& interfecit eos ibi.*

41 *Tunc dixit Elijahu ad Ahab, Aſcende, comede & bibe:
quia ſonus multitudinis pluuiæ.*
42 *Aſcenditq; Ahab vt comederet & biberet : Elijahu vero
aſcendit in verticem Charmel, & proſtrauit ſe in terram,
poſuitq; faciem ſuam inter genua ſua:*

43 *Et dixit ad puerum ſuum, Aſcende nunc, & proſpice ad
viam Maris. Aſcendit itaque,& proſpexit,atque ait, Non
eſt quicquam. Dixit præterea, Reuertere ſeptem vicibus.*

44 *Fuitque,in ſeptima dixit, Ecce nubes paruula ſicut vola
hominis aſcendit è Mari.Tunc dixit, Aſcẽde,dic ad Ahab,
Liga currum,& deſcende, ne remoretur te pluuia.*

45 *Et fuit, vſque huc & vſque huc cæli contenebrati ſunt
nubibus & vento,fuitque pluuia magna:conſcendit itaque
Ahab,& abijt in Izreel.*

46 *Manus autem Iehoua fuit ſuper Elijahu , & accinxit
lumbos ſuos , & cucurrit ante Ahab , donec venias tu in
Izreel.*

CAP. XIX.

1 *REnuntiauit autem Ahab Izebel omnia quæ fecerat
Elijahu , & prorſus quod occidiſſet omnes Prophetas
gladio.*
2 *Miſit itaque Izebel nuntium ad Elijahu , dicendo, Sic
faciant dij & ſic addant,niſi hoc tempore cras poſuero ani-
mam tuam ſicut animam vnius ex illis.*

3 *Quum autem vidiſſet, ſurrexit,& abijt ſecundum ani-
mam ſuam,& venit in Beer-ſeba,quæ erat in Iehudah,&
dimiſit puerum ſuum illic.*
4 *Ipſe autem perrexit per deſertum itinere diei:& veniens
ſedit ſubter geniſtam vnam,& petiuit animæ ſuæ mori, ac
dixit,Sufficit nunc, ô Iehoua:tolle animam meam:nõ enim
melior ſum patribus meis.*

5 *Et recubuit ac dormiuit ſubter geniſtam vnam:& ecce,
illo ipſo tempore Angelus tetigit eum, ac dixit ei, Surge,
comede.*
6 *Quumque circumſpexiſſet, ecce ad caput eius panis in-
ter prunas coctus,& ſcyphus aquæ:comedit itaque,ac bibit,
& rurſum recubuit.*
7 *Reuerſus eſt autem Angelus Iehoua ſecundo, & tetigit
eum,ac dixit,Surge,comede,quia longior à te eſt via.*

8 *Surgens ergo comedit,& bibit, profectuſque eſt in forti-
tudine cibi illius, quadraginta diebus & quadraginta no-
ctibus, vſque ad montem Dei Horeb.*

9 *Et illic ſubijt in ſpeluncam,& pernoctauit ibi : & ecce
verbum Iehoua ad eum,dixitq; ei, Quid tibi hic Elijahu?*

10 *Qui dixit,Zelando zelatus ſum pro Iehoua Deo exerci-
tuum:dereliquerunt enim pactum tuum filij Iſrael,altaria
tua deſtruxerunt,& Prophetas tuos occiderunt gladio : &
remanſi ego ſolus, quæruntque animam meam vt auferant
eam.*
11 *Et ait, Egredere,& ſta in monte coram Iehoua:ecce enim
Iehouah tranſit, & ventus grandis, & fortis, ſubuertens
montes, & confringens petras coram Iehoua, non in vento
Iehouah : & poſt ventum commotio, non in commotione
Iehouah:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

12 Et poſt commotionem ignis: non in igne Dominus:& poſt ignem ſibilus auræ tenuis.

13 Quod cum audiſſet Elias, operuit vultum ſuum pallio:& egreſſus ſtetit in oſtio ſpeluncæ,& ecce vox ad eum dicens: Quid hic agis Elia?

14 Et ille reſpondit: Zelo zelatus ſum pro Domino Deo exercituum:* quia dereliquerunt pactũ tuum filij Iſrael: altaria tua deſtruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus ſum ego ſolus,& quærunt animam meam vt auferant eam.

* Ro.11.3

15 Et ait Dominus ad eum: Vade, & reuertere in viam tuam per deſertum in Damaſcum: cumque perueneris illuc, vnges Hazael regẽ ſuper Syriam,

16 Et Iehu filium Namſi vnges regem ſuper Iſrael: Eliſeum autem filium Saphat, qui eſt de Abelmeula, vnges prophetam pro te.

17 * Et erit, quicumque fugerit gladium Hazael, occidet eum Iehu:& quicumque fugerit gladium Iehu, interficiet eum Eliſeus.

* 4. Reg. 9.1.

18 * Et derelinquam mihi in Iſrael ſeptem millia virorum, quorum genua non ſunt incuruata ante Baal,& omne os, quod non adorauit eum oſculans manus.

* Ro.11.4.

19 Profectus ergo inde Elias, reperit Eliſeum filium Saphat, arantem in duodecim iugis boum: & ipſe in duodecim iugis boum arantibus vnus erat: cumque veniſſet Elias ad eum, miſit pallium ſuum ſuper illum.

20 Qui ſtatim relictis bobus cucurrit poſt Eliam,& ait: Oſculer, oro, patrem meum, & matrem meam, & ſic ſequar te. Dixitque ei: Vade,& reuertere: quod enim meum erat, feci tibi.

21 Reuerſus autem ab eo, tulit par boum,& mactauit illud, & in aratro boum coxit carnes, & dedit populo,& comederunt: conſurgenſque abiit,& ſecutus eſt Eliam,& miniſtrabat ei.

CAP. XX.

1 POrro Benadad rex Syriæ, congregauit omnem exercitum ſuum, & triginta duos reges ſecum, & equos, & currus: & aſcendens pugnabat contra Samariam,& obſidebat eam.

2 Mittenſque nuncios ad Achab regem Iſrael in ciuitatem,

3 Ait: Hæc dicit Benadad: Argentum tuum, & aurum tuum meum eſt:& vxores tuæ,& filij tui optimi, mei ſunt.

4 Reſponditque rex Iſrael: Iuxta verbum tuum, domine mi rex, tuus ſum ego,& omnia mea.

5 Reuertẽteſque nuncij, dixerunt: Hæc dicit Benadad, qui miſit nos ad te: Argentum tuum,& aurum tuum,& vxores tuas,& filios tuos dabis mihi.

6 Cras igitur hac eadem hora mittam ſeruos meos ad te, & ſcrutabuntur domum tuam, & domum ſeruorum tuorum:& omne, quod eis placuerit, ponent in manibus ſuis,& auferent.

7 Vocauit autem rex Iſrael omnes ſeniores terræ;& ait: Animaduertite, & videte quoniam inſidietur nobis: miſit enim ad me pro vxoribus meis,& filiis, & pro argento & auro:& non abnui.

8 Dixeruntque omnes maiores natu, & vniuerſus populus ad eum: Non audias, neque acquieſcas illi

Reſpon-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Et poſt commotionem ignis: non in igne Dominus: & poſt ignem vox tenuis.*

13 *Et fuit, cum audiſſet Elyahu, operuit faciem ſuam pallio ſuo. Et egreſſus eſt, & ſtetit ad oſtium ſpeluncæ, & ecce ad eum vox, & dixit: Quid tibi hic Elyahu?*

14 *Et dixit: Zelando zelatus ſum pro Domino Deo exercituum: quia dereliquerunt pactum tuum filij Iſrael. Altaria tua deſtruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & remanſi ego ſolus, & quærunt animam meam vt auferant eam.*

15 *Dixitq; Dominus ad eum: Vade, reuertere in viam tuam in deſertum Dammeſech, & venies, & vnges Chazael regem ſuper Aram.*

16 *Et Iehu filium Nimſi vnges regem ſuper Iſrael, & Eliſah filium Saphath de Abelmecholah vnges prophetam pro te.*

17 *Et erit eum qui euaſerit à gladio Chazael, interficiet Iehu, & qui euaſerit à gladio Iehu interficiet Eliſah.*

18 *Et remanere faciam in Iſrael ſeptem millia: omnia genua, quæ non curuauerunt ſe ipſi Bahal, & omne os quod non oſculatum eſt eum.*

19 *Et abiit inde, & reperit Eliſah filium Saphath: ipſe autem arabat: duodecim paria ante ſe, & ipſe inter duodecim: & tranſiuit Elyahu ad eum, & proiecit pallium ſuum ſuper eum.*

20 *Et reliquit boues, & cucurrit poſt Elyahu, & dixit: Oſculer obſecro patrem meum, & matrem meam, & veniam poſt te: Et dixit ei: Vade, reuertere: Quid enim feci tibi?*

21 *Et reuerſus eſt ab eo, & tulit par boum, & mactauit illud, & inſtrumento boum coxit eis carnem, & dedit populo, & comederunt: Surrexitq;, & abiit poſt Elyahu, & miniſtrabat ei.*

CAP. XX.

1 *BEnadad autem rex Aram congregauit omnem exercitum ſuum, & triginta, & duo reges erant ſecum, & equi & currus, & aſcendit, obſedit Somron, & pugnauit cum ea.*

2 *Miſitq; nuncios ad Achab regem Iſrael in ciuitatem.*

3 *Dixitq; ei: Sic dicit Benhadad: Argentum tuum meum eſt, & aurum tuum meum eſt: & vxores tuæ, & filij tui optimi mei ſunt.*

4 *Et reſpondit rex Iſrael, & dixit: Secundum verbũ tuum domine mi rex, tuus ſum, & omnia quæ ſunt mihi.*

5 *Et reuerſi ſunt nuncij, atq; dixerunt: Sic dixit Benhadad dicendo: Cum miſero ad te dicendo: Argentum tuum & aurum tuum, & vxores tuas, & filios tuos mihi dabis.*

6 *Niſi hoc tempore cras mittam ſeruos meos ad te, & ſcrutabuntur domum tuam, & domos ſeruorum tuorum: & erit, omne concupiſcibile oculorum tuorum ponent in manibus ſuis, & tollent.*

7 *Vocauit autem rex Iſrael omnes ſeniores terræ, & ait: Cognoſcite obſecro, & videte quoniam malum iſte quærit: miſit enim ad me pro vxoribus meis, & pro filijs meis, & pro argento meo, & pro auro meo, & non prohibui ei.*

8 *Dixeruntq; ad eum omnes ſeniores, & omnis populus: Ne audias, neq; acquieſcas.*

Dixitq;

Tranſl. ex Septuag.

Et poſt cõcuſſionem ignis. Non in igne Dominus. 12
Et poſt ignem vox auræ tenuis.

Et factum eſt, vt audiuit Eliu; & cooperuit faciem 13
ſuam in melote ſua: & exiit, & ſtetit ſub ſpelunca. Et
ecce ad eum vox, & dixit: Quid tibi hic Eliu? Et di-
xit Eliu:

Zelans zelaui Domino omnipotenti, quia dereli- 14
querunt teſtamentum tuum filij Iſrael: & altaria tua
deſtruxerunt, & prophetas tuos occiderunt in gla-
dio. Et relictus ſum ego ſolus: & quærunt animam
meam ad tollendam eam.

Et dixit ad eum Dominus: Vade, reuertere in viã 15
tuam, & venies in viam deſerti Damaſci, & venies,
& vnges Azael in regem Syriæ:

Et Ihũ filium Nameſſi vnges in regem ſuper Iſ- 16
rael, & Eliſæe filium Saphat vnges in prophetam
pro te.

Et erit, euadentem è gladio Azael interficiet Ihũ, 17
& euadentem è gladio Ihũ interficiet Eliſæe.

Et relinques in Iſrael ſeptem millia virorum, 18
omnia genua, quæ non flexerunt genu ipſi Baal, &
omne os, quod non adorauit eum.

Et abiit inde, & inuenit Eliſæe filium Saphat, & 19
ipſe arabat in bobus, duodecim iuga coram eo, &
ipſe in his duodecim, & abiit ad eum, & proiecit
melotem ſuam ſuper eum.

Et dereliquit Eliſæe boues, & cucurrit poſt Eliu, 20
& dixit: Deoſculabor patrem meum, & ſequar poſt
te: & dixit Eliu: Reuertere, quoniam feci tibi.

Et reuertit à poſt eum, & cepit iuga boum, & im- 21
molauit, & coxit ea in vaſis boum, & dedit populo,
& comederunt, & ſurrexit, & iuit poſt Eliu, & mini-
ſtrabat ei.

CAP. XX.

In Tranſlat. hoc ex Septuag. nom. hoc c. 21. locum ſibi vendicat, quod autē infra poſt hunc ponitur locum 20. ſibi vendicat.

ET congregauit filius Ader omnem virtutem 1
ſuam, & aſcendit, & obſedit ſuper Samariam, &
triginta duo reges cum eo, & omnis equus, & cur-
rus, & aſcenderunt, & obſederunt ſuper Samariam,
& pugnauerunt ſuper eam.

Et miſit ad Achaab regem Iſrael in ciuitatem, 2

Et dixit ad eum: Hæc dicit filius Ader: Argentum 3
tuum, & aurum tuum, meum eſt, & vxores tuæ, &
filij tui, mei ſunt.

Et reſpondit rex Iſrael, & dixit: Sicut locutus es 4
domine mi rex, tuus ego ſum, & omnia mea.

Et reuerterunt nuncij, & dixerunt: Hæc dicit fi- 5
lius Ader: Ego miſi ad te, dicens: Argentum tuum, &
aurum tuum, & vxores, & filios tuos dabis mihi.

Quoniam hac hora cras mittam pueros meos ad 6
te, & ſcrutabuntur domum tuam, & domos puero-
rum tuorum: & erit, omnia deſideria oculorum
ſuorum, ſuper quæcumque iniicient manus ſuas,
& tollent.

Et vocauit rex Iſrael omnes ſeniores terræ, & di- 7
xit: Cognoſcite nunc, & videte, quia malum iſte
quærit, quoniam miſit ad me pro vxoribus meis, &
pro filiis meis, & pro filiabus meis: Argẽtum meum,
& aurum meum non prohibui ab eo.

Et dixerunt ei ſeniores, & omnis populus: Non 8
audias, & non velis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et poſt commotionem ignis, non in igne Iehouah: & poſt ignem vox tacita, tenuis.

Quum autem audire cœpiſſet Elijahu, operuit faciem ſuam pallio ſuo, & egreſſus ſtetit ad oſtium ſpeluncæ: & ecce ad eum vox quæ dixit, Quid tibi hic Elijahu?

Qui reſpondit, Zelando zelatus ſum pro Iehoua Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filij Iſraelis, altaria tua deſtruxerunt, & Prophetas tuos occiderunt gladio: & remanſi ego ſolus, quæruntq́ animam meam vt auferant eam.

Dixitq́ Iehouah ad eum, Vade, reuertere in viam tuam, in deſertum Dammeſec: quum eo perueneris, vnges Hazael in Regem ſuper Aram:

Iehu vero filium Nimſi vnges in Regem ſuper Iſraelem: & Eliſa filium Saphat de Abel-meholah vnges in prophetam pro te.

Erit autem, eum qui ſe eruerit à gladio Hazael, interficiet Iehu: & qui ſe eruerit à gladio Iehu, interficiet Eliſa.

Reſeruabo autem in Iſraele ſeptem millia: omnia genua quæ non curuauerunt ſeſe ipſi Baal, & omne os quod non oſculatum eſt eum.

Abiens itaq́ inde, reperit Eliſa filium Saphat: is autem arabat, & duodecim paria erant ante eum, ipſeque erat in duodecimo: & tranſiuit Elijahu ad eum, proiecitque pallium ſuum ſuper eum.

Qui relictis bobus cucurrit poſt Elijahu, ac dixit, Oſculer obſecro patrem meum, & matrem meam, & ibo poſt te. Cui dixit, Vade, reuertere: quid enim feci tibi?

Et reuerſus eſt ab eo: poſt hæc tulit par boum, & mactauit illud, & inſtrumento boum coxit eis carnes, deditque populo, & comederunt: ſurrexitq́, & abijt poſt Elijahu, & miniſtrauit ei.

CAP. XX.

BEn-hadad autem rex Aram congregauit vniuerſum exercitum ſuum, & triginta duo Reges erant cum eo, equi quoque, ac currus: aſcendit autem, & obſedit Someron, & oppugnauit eam.

Miſitq́ legatos ad Ahab regem Iſraelis in eam vrbem.

Dixitq́ ei, Sic dixit Ben-hadad, Argentum tuum meum eſt, vxores quoque tuæ, & filij tui elegantes, mei ſunt.

Et reſpondit Rex Iſraelis, ac dixit, Iuxta verbum tuum domine mi rex, tuus ſum, & omnia quæ ſunt mihi.

Reuerſi autem legati dixerunt, Sic dixit Ben-hadad, dicendo, Mitto ad te, dicendo, Argentum tuum & aurum tuum, & vxores tuas, & filios tuos mihi dabis.

Niſi hoc tempore cras mittam ſeruos meos ad te, & ſcrutabuntur domum tuam, domoſque ſeruorum tuorum: atq́ ij omne concupiſcibile oculorum tuorum ponent in manibus ſuis, ac tollent.

Vocauit itaque Rex Iſraelis omnes ſeniores terræ, & ait, Cognoſcite obſecro & videte quod malum iſte quærat: miſit enim ad me pro vxoribus meis & pro filijs meis, & pro argento meo & pro auro meo: & non denegaui ei.

Dixeruntq́ ad eum omnes ſeniores illi, & vniuerſus ille populus, Ne pareas, neq́ acquieſcas.

Et Dixit

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Reſpondit itaque nunciis Benadad:Dicite Domino meo regi:Omnia propter quæ miſiſti ad me ſeruum tuum in initio,faciam:hanc autem rem facere non poſſum.	9	*Dixitq; nuncijs Benhadad:Dicite Domino meo regi:Omnia pro quibus miſiſti ad ſeruum tuum in initio faciam, rem autem hanc non poſſum facere,*
Reuerſique nuncij retulerunt ei. Qui remiſit, & ait: Hæc faciant mihi dij, & hæc addant,ſi ſuffecerit puluis Samarię pugillis omnis populi,qui ſequitur me.	10	*Et abierunt nuncij, & retulerunt ei rem,miſitq; ad eum Benhadad, & ait: Sic faciant mihi dij, & ſic addant, ſi ſuffecerit puluis Somron pugillis omnis populi, qui eſt cum pedibus meis.*
Et reſpondens rex Iſrael,ait: Dicite ei:Ne glorietur accinctus æque vt diſcinctus.	11	*Et reſpondit rex Iſrael, & dixit: Loquimini:Ne ſe laudet accinctus, ſicut diſcinctus.*
Factum eſt autem, cum audiſſet Benadad verbum iſtud, bibebat ipſe & reges in vmbraculis, & ait ſeruis ſuis:Circumdate ciuitatem.Et circumdederunt eam.	12	*Et fuit, cum audiſſet verbum hoc (biberat autem ipſe, & reges in tabernaculis) dixit ſeruis: Ponite inſtrumenta bellica:Et poſuerunt contra ciuitatem.*
Et ecce propheta vnus accedens ad Achab regem Iſrael,ait ei:Hæc dicit Dominus: Certe vidiſti omnem multitudinem hanc nimiam? ecce, ego tradam eam in manu tua hodie:vt ſcias,quia ego ſum Dominus.	13	*Et ecce propheta vnus acceſſit ad Achab regem Iſrael, & dixit:Sic dixit Dominus: Nonne vidiſti omnem multitudinem magnam hanc? ecce ego trado eam in manu tua hodie, & ſcies, quod ſum Dominus.*
Et ait Achab: Per quem? Dixitque ei:Hæc dicit Dominus: Per pediſſequos principum prouinciarum. Et ait: Quis incipiet præliari? Et ille dixit:Tu.	14	*Dixitq; Achab:Per quem?Et ait:Sic dixit Dominus:Per pueros principum prouinciarum:Et dixit: Quis incipiet bellum?Et dixit:Tu.*
Recẽſuit ergo pueros principum prouinciarum, & reperit numerum ducẽtorum triginta duorum: & recenſuit poſt eos populum, omnes filios Iſrael, ſeptem millia.	15	*Et recenſuit pueros principum prouinciarum, & fuerunt ducenti duo, & triginta: & poſt eos recenſuit omnem populum omnium filiorum Iſrael ſeptem millia.*
Et egreſſi ſunt Meridie. Benadad autem bibebat temulentus in vmbraculo ſuo, & reges triginta duo cum eo,qui ad auxilium eius venerant.	16	*Et egreſſi ſunt Meridie. Benhadad autem bibebat ebrius in tabernaculis, ipſe & reges triginta, & duo reges auxiliantes ei.*
Egreſſi ſunt autem pueri principum prouinciarum in prima fronte. Miſit itaque Benadad. Qui nunciauerunt ei, dicentes: Viri egreſſi ſunt de Samaria.	17	*Et egreſſi ſunt pueri principum prouinciarum in initio, & miſit Benhadad, & nunciauerunt ei, dicendo:Viri egreſſi ſunt de Somron.*
Et ille ait: Siue pro pace veniunt, apprehendite eos viuos:ſiue vt prælientur,viuos eos capite.	18	*Et ait:Siue pro pace egreſſi fuerunt,capite eos viuos,ſiue ad bellum egreſſi fuerint viuos capite eos.*
Egreſſi ſunt ergo pueri principum prouinciarum,ac reliquus exercitus ſequebatur:	19	*Et ij egreſſi ſunt de vrbe:pueri principum prouinciarum, & exercitus qui erat poſt eos.*
Et percuſſit vnuſquiſque virum, qui contra ſe veniebat: fugeruntque Syri, & perſecutus eſt eos Iſrael. Fugit quoque Benadad rex Syriæ in equo cum equitibus ſuis.	20	*Et percuſſerunt vnuſquiſq; virum contra ſe venientem, & fugerunt Aram, & perſecutus eſt eos Iſrael, & euaſit Benhadad rex Aram ſuper equo & equites itidem euaſerunt.*
Necnon egreſſus rex Iſrael percuſſit equos,& currus,& percuſſit Syriam plaga magna.	21	*Egreſſus eſt autem rex Iſrael, & percuſſit equos, & currus, & percuſſit Aram plaga magna.*
(Accedens autem propheta ad regem Iſrael, dixit ei:Vade,& confortare, & ſcito, & vide quid facias: ſequenti enim anno rex Syriæ aſcendet contra te.)	22	*Et acceſſit propheta ad regem Iſrael, & dixit ei: Vade, confortare, & ſcito, & vide, quod facias:in reuerſione enim anni rex Aram aſcendit contra te.*
Serui vero regis Syriæ dixerunt ei:Dij montium ſunt dij eorum, ideo ſuperauerunt nos: ſed melius eſt,vt pugnemus contra eos in campeſtribus,& obtinebimus eos.	23	*Serui autem regis Aram,dixerunt ad eum: Dij montium ſunt dij eorum, idcirco praualuerunt nobis: verumtamen pugnemus contra eos in campeſtri, & videbis, quòd praualebimus eis.*
Tu ergo verbum hoc fac: Amoue reges ſingulos ab exercitu tuo,& pone principes pro eis:	24	*Et verbum hoc fac: Fac recedere reges vnumquemq; è loco ſuo, & pone duces pro eis:*
Et inſtaura numerum militum, qui ceciderunt de tuis,& equos ſecundum equos priſtinos, & currus ſecundum currus, quos ante habuiſti: & pugnabimus contra eos in campeſtribus, & videbis, quòd obtinebimus eos.Credidit conſilio eorum,& fecit ita.	25	*Tu autem numerabis tibi exercitum ſecundum exercitum,qui cecidit à te, & equos, ſicut equos, & currus, ſicut currus, & pugnabimus cum eis in campeſtribus, & videbis,quòd praualebimus eis. Et audiuit vocem eorum, & fecit ſic.*
Igitur poſtquam annus tranſierat, recenſuit Benadad Syros,& aſcendit in Aphec,vt pugnaret contra Iſrael.	26	*Et fuit in reuerſione anni, recenſuit Benhadad Aram, & aſcendit in Aphech ad bellum cum Iſrael.*
Porro filij Iſrael recenſiti ſunt,& acceptis cibariis profecti ex aduerſo, caſtraque metati ſunt contra eos, quaſi duo parui greges caprarum: Syri autem repleuerunt terram.	27	*Filij autem Iſrael numerati ſunt, & fuerunt omnes. & abierunt in occurſum eorum, & caſtrametati ſunt filij Iſrael contra eos, tanquam duo parui greges: Aramai autem repleuerunt terram.*

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit nunciis filij Ader:Dicite domino veſtro:
Omnia, quæcumque miſiſti ad ſeruum tuum in
primis,faciam, verbum autem hoc non potero fa-
cere.
Et abierunt viri,& retulerunt ei verbum, & mi-
ſit ad eum filius Ader,dicens:Hęc faciat mihi Deus,
& hæc adiiciat,ſi ſufficiet puluis Samarię vulpibus,
omni populo,peditibus meis.
Et reſpondit rex Iſrael,& dixit:Satis ſit.Non glo-
rietur gibboſus,vt rectus:
Et factum eſt,quando reſpondit ei verbum hoc,
bibens erat ipſe, & omnes reges, qui cum eo in ta-
bernaculis, & dixit pueris ſuis:Ædificate vallum.
Et poſuerunt vallum ſuper ciuitatem.
Et ecce propheta vnus aduenit Achaab regi Iſrael,
& dixit:Hæc dicit Dominus:Si vidiſti turbam mag-
nam hanc? Ecce ego do eam hodie in manus tuas,
& cognoſces,quia ego Dominus.
Et dixit Achaab:in quo? Et dixit: Hæc dicit Do-
minus:In pueris principum regionum: & dixit
Achaab:Quis committet pugnam?Et dixit:Tu.
En recognouit Achaab principes pueros regio-
num,& fuerunt ducenti triginta:& poſt hæc recog-
nouit populum, omnem filium virtutis, ſeptem
millia.
Et egreſſus eſt Meridie. Et filius Ader bibens te-
mulentus in Socchoth,ipſe,& reges,triginta & duo
reges coadiutores eius.
Et egreſſi ſunt principes,pueri regionum inpri-
mis:Et mittunt,& annunciant regi Syriæ,dicentes:
Viri exiuerunt de Samaria.
Et dixit eis, ſi ad pacem egrediuntur, compre-
hendere eos viuos, & ſi ad bellum, viuos compre-
hendere eos,& non exeant è ciuitate,
Principes pueri regionum,& virtus poſt eos,
Percuſſit vnuſquiſque eum,qui iuxta ſe,& itera-
uit vnuſquiſque eum, qui iuxta ſe:Et fugit Syria.
Et perſecutus eſt eos Iſrael, & ſaluatur filius Ader
rex Syriæ ſuper equum equitis.
Et egreſſus eſt rex Iſrael,& cepit omnes equos, &
currus,& percuſſit plagam magnam in Syria.
Et acceſſit propheta ad regem Iſrael, & dixit:Cō-
fortare, & cognoſce, & vide,quid facies: quoniam
reuertente anno filius Ader rex Syriæ aſcendit ſu-
per te.
Et pueri regis Syrię,& dixerunt:Deus montium,
Deus Iſrael, & non Deus Vallium,propter hoc va-
luit ſuper nos: ſi autem impugnemus eos per pla-
num,profecto valebimus ſuper eos.
Et verbum hoc fac:Amoue reges,vnumquemque
in locum ſuum,& pone pro eis ſatrapas.
Et inſtaurabimus tibi virtutem ſecundum vir-
tutem,quæ cecidit,& equum iuxta equum,& cur-
rus iuxta currus: & pugnabimus aduerſus eos per
planum,& valebimus ſuper eos. Et audiuit vocem
eius,& fecit ſic.
Et factum eſt reuertente anno, & recognouit fi-
lius Ader Syriam, & aſcendit in Apheca ad bellum
ſuper Iſrael.
Et filij Iſrael recogniti ſunt,& aduenerunt in oc-
curſum eorum, & caſtrametatus eſt Iſrael ex ad-
uerſo eorum,tanquam duo greges caprarum:& Sy-
ria impleuit terram.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

9 *Dixit ergo legatus Ben-hadad, dicite domino meo Regi.*
Omnia pro quibus miſiſti ad ſeruum tuum initio, faciam:
rem autem hanc non poſſum facere. Itaq; abierunt nuntij,
& retulerunt ei reſponſum.
10 *Miſit igitur ad eum Ben-hadad & ait, Sic faciant mihi*
dij & ſic addant, ſi ſuffecerit puluis Someron pugillis vni-
uerſi populi qui eſt in pedibus meis.
11 *Et reſpondit Rex Iſraelis, ac dixit, Dicite, Ne glorietur*
accinctus ſicut diſcinctus.
12 *Quum autem audiſſet verbum hoc (bibebat enim ipſe*
& Reges in tabernaculis) dixit ſeruis ſuis, Admouete in-
ſtrumenta bellica. Et admouerunt contra ciuitatem.
13 *Et ecce Propheta quidam acceſſit ad Ahab regem Iſraelis,*
qui dixit, Sic dixit Iehouah, Nonne vidiſti vniuerſam mul-
titudinem magnam hanc? en ego trado eam in manu tua
hodie: vt ſcias quod ego Iehouah.
14 *Dixit vero Ahab, Per quem? Ille reſpondit, Sic dixit Ie-*
houah, Per pueros principum prouinciarum. Tunc dixit,
Quis incipiet bellum? Reſpondit, Tu.
15 *Recenſuit itaq; pueros principum prouinciarum, qui fue-*
runt ducenti & triginta duo: poſt quos recenſuit & vni-
uerſum populum omnium filiorum Iſraelis, ſeptem millia:
16 *Egreſſi ſunt itaq; in meridie: Ben-hadad vero bibebat*
ebrius in tabernaculis, ipſe & Reges: nam triginta duo Re-
ges auxiliabantur ei.
17 *Egreſſi ſunt inquam pueri principum prouinciarum ini-*
tio: & miſit Ben-hadad, & renuntiauerunt ei, dicendo, Viri
egreſſi ſunt de Someron.
18 *Tunc ait, Siue pro pace egreſſi fuerint, capite eos viuos:*
ſiue ad bellum egreſſi fuerint, capite eos viuos.
19 *Illi ergo egreſſi ſunt de vrbe, nempe pueri principum pro-*
uinciarum, & exercitus qui ſequebatur eos:
20 *Et percuſſerunt quiſq; virum ſuum, & fugerunt Aram*
perſequutuſq; eſt eos Iſrael, & eripuit ſeſe Ben-hadad rex
Aram ſuper equum & equites aliquot.
21 *Egreſſus eſt præterea Rex Iſraelis, & percuſſit equos &*
currus, percuſſitq; Aram plaga magna.
22 *(Acceſſerat nanq; Propheta ad Regem Iſraelis, ac dixerat*
ei, Vade, eſto robuſtus, & ſcito ac vide quid facias: in reuer-
ſione enim anni Rex Aram aſcenſurus eſt contra te)
23 *Serui autem Regis Aram dixerunt ad eum, Deus mon-*
tium ſunt Deus eorum, idcirco præualuerunt nobis: verun-
tamen pugnemus contra eos in loco campeſtri, & videbis
annon præualebimus eis.
24 *Et hoc fac, Amoue Reges, quemq; è loco ſuo, & pone du-*
ces pro eis.
25 *Tu præterea numerabis tibi exercitum iuxta exercitum*
qui cecidit à te, & equos iuxta equos, & currus iuxta cur-
rus, & pugnabimus contra eos in campeſtribus, & videbis
annon præualebimus eis. Et audiuit vocē eorum, ac fecit ſic.
26 *In reuerſione igitur anni recenſuit Ben-hadad Aramæos,*
& aſcendit in Aphec ad bellum contra Iſraelem.
27 *Filij autem Iſraelis recenſiti fuerunt, & inuenti ſunt*
omnes, & abierunt in occurſum eorum: caſtrametati ſunt
autem filij Iſrael e regione illorum tanquam duo parui gre-
ges caprarum, Aramæi autem replebant terram.

Vulgat. Editio.

28 (Et accedens vnus vir Dei,dixit ad regem Iſrael: Hæc dicit Dominus:Quia dixerunt Syri:Deus mõtium eſt Dominus , & non eſt Deus Vallium : dabo omnem multitudinem hanc grãdem in manu tua, & ſcietis,quia ego ſum Dominus.)

29 Dirigebantque ſeptem diebus ex aduerſo hi , atq; illi acies,ſeptima autem die commiſſum eſt bellum: percuſſeruntque filij Iſrael de Syris centum millia peditum in die vna.

30 Fugerunt autem,qui remanſerant in Aphec,in ciuitatem:& cicidit murus ſuper viginti ſeptem millia hominum,qui remanſerant. Porro Benadad fugiens ingreſſus eſt ciuitatem , in cubiculum , quod erat intra cubiculum.

31 Dixeruntque ei ſerui ſui:Ecce,audiuimus , quòd reges domus Iſrael clementes ſint : ponamus itaque ſaccos in lumbis noſtris , & funiculos in capitibus noſtris,& egrediamur ad regem Iſrael : forſitan ſaluabit animas noſtras.

32 Accinxerunt ſaccis lumbos ſuos , & poſuerunt funiculos in capitibus ſuis , veneruntque ad regem Iſrael,& dixerunt ei:Seruus tuus Benadad,dicit:Viuat,oro te,anima mea.Et ille ait:Si adhuc viuit,frater meus eſt.

33 Quod acceperunt viri pro omine : & feſtinantes rapuerunt verbum ex ore eius,atque dixerunt:Frater tuus Benadad.Et dixit eis : Ite, & adducite eum ad me.Egreſſus eſt ergo ad eum Benadad , & leuauit eum in currum ſuum.

34 Qui dixit ei : Ciuitates , quas tulit pater meus à patre tuo , reddam : & plateas fac tibi in Damaſco, ſicut fecit pater meus in Samaria,& ego fœderatus recedam à te.Pepigit ergo fœdus,& dimiſit eum.

35 Tunc vir quidam de filiis prophetarum dixit ad ſocium ſuum in ſermone Domini:Percute me. At ille noluit percutere.

36 Cui ait:Quia noluiſti audire vocem Domini, ecce recedes à me,& percutiet te leo. Cumque paululum receſſiſſet ab eo , inuenit eum leo , atque percuſſit.

37 Sed & alterum inueniens virum , dixit ad eum: Percute me. Qui percuſſit eum,& vulnerauit.

38 Abiit ergo propheta,& occurrit regi in via,& mutauit aſperſione pulueris os,& oculos ſuos.

39 Cumque rex tranſiſſet,clamauit ad regem, & ait: Seruus tuus egreſſus eſt ad prœliandum cominus: cumque fugiſſet vir vnus,adduxit eum quidam ad me,& ait:Cuſtodi virum iſtum:qui ſi lapſus fuerit, erit anima tua pro anima eius,aut talentum argenti appendes.

40 Dum autem ego turbatus huc illucque me verterem, ſubito non comparuit. Et ait rex Iſrael ad eum:Hoc eſt iudicium tuum, quod ipſe decreuiſti.

41 At ille ſtatim abſterſit puluerem de facie ſua, & cognouit eum rex Iſrael,quòd eſſet de prophetis.

42 Qui ait ad eum : Hæc dicit Dominus: * quia dimiſiſti virum dignum morte de manu tua , erit anima tua pro anima eius , & populus tuus pro populo eius.

* [illegible]

43 Reuerſus eſt igitur rex Iſrael in domum ſuam, audire contemnens,& furibundus venit in Samariam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

28 *Et acceſſit vir Dei,& ait ad regem Iſrael , & ait : Sic dixit Dominus:Pro eo quod dixerunt Aramei:Deus montium Dominus,& non Deus Vallium ipſe eſt : dabo omnem multitudinem magnam hanc in manu tua,& ſcietis, quòd ſum Dominus.*

29 *Et caſtrametati ſunt iſti contra illos ſeptem diebus , & fuit, die ſeptima appropinquauit prælium:& percuſſerunt filij Iſrael de Aram centum millia peditum die vna.*

30 *Et fugerunt reſidui in Aphech in ciuitatem:& cecidit murus ſuper viginti,& ſeptem millia virorum,qui remanſerant. Benhadad autem fugit, & venit in ciuitatem de cubiculo in cubiculum.*

31 *Dixeruntq; ei ſerui ſui:Ecce obſecro audiuimus,quòd reges domus Iſrael reges miſericordes ſunt : ponamus obſecro ſaccos in lumbis noſtris, & funes in capite noſtro, & egrediamur ad regem Iſrael:forſitã viuificabit animam tuam.*

32 *Et accinxerunt ſaccos in lumbis ſuis, & funes in capitibus ſuis,& venerunt ad regem Iſrael,atq; dixerunt : Seruus tuus Benhadad,dixit : Viuat, obſecro anima mea. Et dixit:Si adhuc viuit, frater meus eſt.*

33 *Et viri augurati ſunt:& feſtinauerunt, & accelerauerunt ab eo,& dixerunt:Frater tuus Benhadad. Et dixit: Venite,& tollite eum. Et egreſſus eſt ad eum Benhadad,& aſcendere fecit eum ſuper currum.*

34 *Dixitq; ad eum : Ciuitates,quas tulit pater meus à patre tuo reſtituam:plateas pones tibi in Dammeſech, ſicut poſuit pater meus in Somron, & ego cum fœdere dimittam te. Et pepigit cum eo pactum, & dimiſit eum.*

35 *Vir autem vnus de filijs prophetarum dixit ad proximum ſuum in verbo Domini : Percute me quæſo . Et renuit vir percutere eum.*

36 *Dixitq; ei: Pro eo quòd non audiſti vocem Domini,ecce recedis à me, & percutiet te leo. Et abijt ab eo & inuenit eum leo, & percuſſit eum.*

37 *Et inuenit virum alterum,& dixit:Percute me obſecro. Et percuſſit eum vir percutiendo,& vulnerando.*

38 *Et abijt propheta,& ſtetit in occurſum regi iuxta viam, & mutauit ſe cum pileo ſuper oculos ſuos.*

39 *Et fuit,rege tranſeunte clamauit ad regem, & ait:Seruus tuus ingreſſus eſt in medium prælij:& ecce vir receſſit, & adduxit ad me virum,& dixit : Cuſtodi virum iſtum, ſi deficiendo defecerit,erit anima tua pro anima ipſius, vel talentum argenti appendes.*

40 *Et fuit, ſeruo tuo agente huc,& illuc ipſe non fuit. Dixitq; ad eum rex Iſrael : Sic eſt iudicium tuum, tu definiſti.*

41 *Et feſtinauit, & amouit pileum ab oculis ſuis, & agnouit eum rex Iſrael,quòd de prophetis eſſet.*

42 *Et dixit ad eum:Sic dixit Dominus.quia dimiſiſti virum obnoxium morti de manu , erit anima tua pro anima ipſius,& populus tuus pro populo ipſius.*

43 *Et abijt rex Iſrael in domum ſuam triſtis , & furibundus, & venit in Somron.*

CAP.

Tranſl. ex Septuag.

Et acceſſit homo Dei,& dixit regi Iſrael: Hæc di- 28
cit Dominus: Pro eo,quod dixit Syria, Deus mon-
tium Dominus, Deus Iſrael, & non Deus vallium
ipſe, & dabo virtutem magnam hanc in manum
tuam,& cognoſces,quia ego Dominus.

Et caſtrametantur hi è regione horum ſeptem 29
dies,& factum eſt in die ſeptima,& appropinquauit
prælium: & percuſſit Iſrael Syriam centum millia
peditum vna die.

Et fugerunt reliqui in Apheca in ciuitatem:& ce- 30
cidit murus ſuper viginti, & ſeptem millia viro-
rum,qui remanſerant. Et filius Ader fugit,& intra-
uit in domum,cubiculo in thalamum.

Et dixit pueris ſuis:Noui,quia reges Iſrael, reges 31
miſericordiæ ſunt: imponamus nunc ſaccos ſuper
lumbos noſtros,& funiculos ſuper capita noſtra, &
exeamus ad regem Iſrael,ſi fortè viuificabit animas
noſtras.

Et induti ſunt ſaccis ſuper lumbos ſuos, & po- 32
ſuerunt funiculos ſuper capita ſua, & dixerunt re-
gi Iſrael:Seruus tuus filius Ader,dicit:Viuat,quæſo,
anima noſtra.

Et dixit:Si adhuc viuit,frater meus eſt:& viri pro 33
omine acceperunt,&pro fœdere,& rapuerunt ver-
bum de ore eius, & dixerunt: Frater tuus filius
Ader. Et dixit: Ingredimini, & aſſumite eum. Et
egreſſus eſt ad eum filius Ader,& faciunt aſcendere
eum ad eum ſuper currum.

Et dixit ad eum:Ciuitates,quas cepit pater meus 34
à patre tuo,reddam tibi:& exitus pones tibi in Da-
maſco,ſicut poſuit pater meus in Samaria,& ego in
teſtamento dimittam te. Et diſpoſuit ei teſtamen-
tum,& dimiſit eum.

Et homo vnus de filiis prophetarum dixit ad 35
proximum ſuum in verbo Domini: Percute nunc
me.Et noluit homo percutere eum.

Et dixit ad eum:Pro eo,quod non audiſti vocem 36
Domini,& ecce tu recedis à me, & percutiet te leo.
Et abiit ab eo,& inuenit eum leo, & percuſſit eum.

Et inuenit hominem alium,& dixit: Percute me 37
nunc. Et percuſſit eum homo percutiens, & con-
triuit.

Et iuit propheta,& aſtitit regi Iſrael ſuper viam, 38
& obligauit in vitta oculos ſuos.

Et factum eſt, vt præteribat rex, & hic clamabat 39
ad regem, & dixit: Seruus tuus exiit ad militiam
belli:& ecce vir introduxit ad me virum, & dixit
ad me: Cuſtodi hunc virum:ſi autem exiliens exi-
lierit, & erit anima tua pro anima eius, vel talen-
tum argenti appendes.

Et factum eſt, circumſpexit ſeruus tuus huc, & 40
huc,& hic non erat.Et dixit ad eum rex Iſrael:Ecce
& inſidiæ apud me,occidiſti.

Et feſtinauit,& abſtulit vittam ab oculis ſuis, & 41
agnouit eum rex Iſrael,quia ex prophetis hic.

Et dixit ad eum:Hæc dicit Dominus: Propterea, 42
quod emiſiſti tu virum perniciosum de manu tua,
& erit anima tua pro anima eius, & populus tuus
pro populo eius.

Et abiit rex Iſrael confuſus, & triſtis,& venit in 43
Samariam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

28 *Acceſſerat vero vir Dei, & dixerat Regi Iſraelis, his
verbis, Sic dixit Iehouah, Propterea quod dixerunt Ara-
mei, Deus montium eſt Iehouah,& non Deus vallium eſt:
dabo vniuerſam multitudinem magnam hanc in manum
tuam: vt ſciatis quod ego Iehouah.*

29 *Caſtrametati ſunt ergo iſti e regione illorum ſeptem die-
bus: fuitque, die ſeptima commiſſum eſt prælium, & per-
cuſſerunt filij Iſraelis de Aram centum millia peditum die
vna.*

30 *Reliqui vero fugerunt in Aphec, in vrbem, & corruit
murus ſuper viginti ſeptem millia virorum qui remanſe-
rant: Ben-hadad autem fugiens venit in vrbem in cubi-
culum quod erat intra cubiculum.*

31 *Dixerunt vero ei ſerui eius, Ecce nunc audiuimus quod
Reges domus Iſraelis miſericordes ſint: ponamus obſecro
ſaccos in lumbis noſtris,& funes in capite noſtro, atq; egre-
diamur ad Regem Iſraelis, forſitan viuam ſeruabit ani-
mam tuam.*

32 *Cinxerunt igitur ſaccos in lumbis ſuis, ac funes in capi-
tibus ſuis,& venerunt ad Regem Iſraelis, atq; dixerunt,
Seruus tuus Ben-hadad dicit, Viuat obſecro anima mea. Il-
le ait, Viuitne adhuc? frater meus eſt.*

33 *Viri autem illi more augurum diligenter obſeruabant
num ab eo:& feſtinantes accelerauerunt, dixerũtque, Fra-
ter tuus Ben-hadad. Et dixit, Ite, tollite eum. Egreſſus eſt
ergo ad eum Ben-hadad,& aſcendere fecit eum ſuper cur-
rum.*

34 *Dixitq; ad eum, Vrbes quas tulit pater meus à patre
tuo, reſtituam, plateaſque pones tibi in Dammeſec, ſicut
poſuit pater meus in Someron. Et ego cum hoc fœdere di-
mittam te. Pepigit ergo cum eo fœdus,& dimiſit eum.*

35 *Vir autem quidam de filijs Prophetarum dixit ad proxi-
mum ſuum in verbo Iehoua, Percute me quæſo. Et renuit
vir ille percutere eum.*

36 *Tum dixit ei, Propterea quod non audiſti vocem Iehouæ,
ecce recedis à me, & percutiet te leo. Abijt itaq; ab eo, &
inuenit eum leo, qui percuſſit eum.*

37 *Inuenit præterea virum alterum, cui dixit, Percute me
obſecro. Et percuſſit eum vir percutiendo, ac vulnerando.*

38 *Et abijt Propheta ille, ac ſtetit in occurſum Regi iuxta
viam,& mutauit ſeſe cum velamine ſuper oculos ſuos.*

39 *Quum autẽ Rex tranſiret, exclamauit ad Regẽ, & ait,
Seruus tuus egreſſus eſt in medium prælij, & en vir receſ-
ſit,& adduxit ad me virum, ac dixit, Cuſtodi virum iſtũ:
ſi deſiderando deſiderabitur, erit anima tua pro anima ip-
ſius, vel talentum argenti appendes.*

40 *Quumque ſeruus tuus ageret hic & illic, ipſe non fuit.
Dixitq; ad eum Rex Iſraelis, Sic eſt iudicium tuum, tu de-
finiuiſti.*

41 *Et confeſtim amouit velamen ab oculis ſuis, & agnouit
eum Rex Iſraelis quod de Prophetis eſſet:*

42 *Dixitque illi, Sic dixit Iehouah, quia dimiſiſti virum
occiſionis meæ de manu, erit anima tua pro anima ipſius,
& populus tuus pro populo ipſius.*

43 *Et abijt Rex Iſraelis in domum ſuam triſtis & furibun-
dus, & venit in Someron.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XXI.

POſt verba autem hæc, tempore illo vinea erat 1
Naboth Iezrahelitæ, qui erat in Iezrahel, iuxta
palatium Achab regis Samariæ.
Locutus eſt ergo Achab ad Naboth, dicens: Da 2
mihi vineam tuam, vt faciam mihi hortum ole-
rum, quia vicina eſt, & prope domum meam, dabo-
que tibi pro ea vineam meliorem: aut ſi commo-
dius tibi putas, argenti pretium, quanto digna eſt.
Cui reſpondit Naboth: Propitius ſit mihi Domi- 3
nus, ne dem hæreditatem patrum meorum tibi.
Venit ergo Achab in domum ſuam indignans, & 4
frendens ſuper verbo, quod locutus fuerat ad eum
Naboth Iezrahelites, dicens: Non dabo tibi hæredi-
tatem patrum meorum. Et proiiciens ſe in lectu-
lum ſuum, auertit faciem ſuam ad parietem, & non
comedit panem.
Ingreſſa eſt autem ad eum Iezabel vxor ſua, di- 5
xitque ei: Quid eſt hoc, vnde anima tua contriſta-
ta eſt? & quare non comedis panem?
Qui reſpondit ei: Locutus ſum Naboth Iezrahe- 6
litæ, & dixi ei: Da mihi vineam tuam, accepta pecu-
nia: aut, ſi tibi placet, dabo tibi vineam meliorem
pro ea. Et ille ait: Non dabo tibi vineam meam.
Dixit ergo ad eum Iezabel vxor eius: Grandis 7
auctoritatis es, & bene regis regnum Iſrael. Surge, &
comede panem, & æquo animo eſto, ego dabo tibi
vineam Naboth Iezrahelitæ.
Scripſit itaque litteras ex nomine Achab, & ſig- 8
nauit eas annulo eius, & miſit ad maiores natu, &
optimates, qui erant in ciuitate eius, & habitabant
cum Naboth.
Litterarum autem hæc erat ſententia: Prædicate 9
ieiunium, & ſedere facite Naboth inter primos po-
puli:
Et ſubmittite duos viros filios Belial contra 10
eum, & falſum teſtimonium dicant: Benedixit
Deum, & regem: & educite eum, & lapidate, ſicque
moriatur.
Fecerunt ergo ciues eius maiores natu, & opti- 11
mates, qui habitabant cum eo in vrbe, ſicut præce-
perat eis Iezabel, & ſicut ſcriptum erat in litteris
quas miſerat ad eos.
Prædicauerunt ieiunium, & ſedere fecerunt Na- 12
both inter primos populi.
Et adductis duobus viris filiis diaboli, fecerunt 13
eos ſedere contra eum: at illi, ſcilicet, vt viri diabo-
lici, dixerunt contra eum teſtimonium coram
multitudine: Benedixit Naboth Deum, & regem:
quam ob rem eduxerunt eum extra ciuitatem, &
lapidibus interfecerunt.
Miſeruntque ad Iezabel, dicentes: Lapidatus eſt 14
Naboth, & mortuus eſt.
Factum eſt autem, cũ audiſſet Iezabel lapidatum 15
Naboth, & mortuum, locuta eſt ad Achab: Surge, &
poſſide vineam Naboth Iezrahelitæ, qui noluit tibi
acquieſcere, & dare eam accepta pecunia: non enim
viuit Naboth, ſed mortuus eſt.
Quod cum audiſſet Achab, mortuum videlicet 16
Naboth, ſurrexit, & deſcendebat in vineam Naboth
Iezrahelitæ, vt poſſideret eam.
Factus eſt igitur ſermo Domini ad Eliam Theſ- 17
biten, dicens:

Surge,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXI.

1 *ET fuit, poſt hęc vinea erat Naboth Izrehelitę, quę erat*
in Izrehel apud ędem Achab regis Somron.
2 *Et locutus eſt Achab ad Naboth, dicendo: Da mihi vi-*
neam tuam, & erit mihi in hortum oleris: eſt enim propin-
qua domui meę, & dabo tibi pro ea vineam meliorem illa:
ſi placuerit in oculis tuis, dabo tibi argentum precij ipſius.
3 *Dixitq́; Naboth ad Achab: Abſit mihi à Domino, vt dem*
hęreditatem patrum meorum tibi.
4 *Venitq́; Achab in domum ſuam triſtis, & furibundus*
propter verbum, quod locutus fuerat ſibi Naboth Izrahe-
lita, & dixit: Non dabo tibi hęreditatem patrum meorum.
Et recubuit ſuper lectum ſuum, vertitq́; faciem ſuam, &
non comedit panem.
5 *Et venit ad eum Izebel vxor eius, & locuta eſt ad eum:*
Vt quid ſpiritus tuus triſtis eſt? & non comedis panem?
6 *Et locutus eſt ad eam: Quia locutus ſum ad Naboth*
Izrahelitam, dixiq́; ei: Da mihi vineam tuam pecunia:
vel ſi complacueris dabo tibi vineam pro ea. Et dixit: Non
dabo tibi vineam meam.
7 *Dixitq́; ei Izebel vxor eius: Tu nunc facies regnum ſu-*
per Iſrael. Surge, comede panem, & iucundetur cor tuum,
ego dabo tibi vineam Naboth Izrehelitę.
8 *Scripſitq́; litteras nomine Achab, & ſignauit eas annu-*
lo eius, & miſit litteras ad ſeniores, & optimates, qui erant
in ciuitate ipſius, qui habitabant cum Naboth.
9 *Et ſcripſit in litteris, dicendo: Prędicate ieiunium, & ſe-*
dere facite Naboth in capite populi:
10 *Et ſtare facite duos viros impios contra eum, & teſtifi-*
cabuntur contra eum, dicendo: Benedixiſti Deo, & regi: &
educite eum, & lapidate eum, & moriatur.
11 *Feceruntq́; viri ciuitatis ipſius ſeniores, & optimates,*
qui habitabant in ciuitate ipſius, ſecundum quod miſerat
ad eum Izebel, ſecundum quod ſcriptum erat in litteris
quas miſerat ad eos:
12 *Prędicauerunt ieiunium, & ſedere fecerunt Naboth in*
capite populi:
13 *Veneruntque duo viri impij, & ſederunt contra eum, &*
teſtificati ſunt contra eum viri impij, videlicet contra Na-
both, coram populo, dicendo: Benedixit Naboth Deum, &
regi: & deduxerunt eum extra ciuitatem, & lapidauerunt
eum lapidibus, & mortuus eſt.
14 *Miſeruntque ad Izebel, dicendo: Lapidatus eſt Naboth,*
& mortuus eſt.
15 *Et fuit, cum audiſſet Izebel, quòd lapidatus eſſet Naboth,*
& mortuus eſſet, dixit Izebel ad Achab: Surge, poſſide vi-
neam Naboth Izrehelitę, qui renuit dare tibi pecunia: non
enim Naboth viuit, ſed mortuus eſt.
16 *Et fuit, cum audiſſet Achab, quòd mortuus eſſet Naboth:*
ſurrexit Achab, vt poſſideret vineam Naboth Izrehelitę,
vt poſſideret eam.
17 *Et fuit verbum Domini ad Elijahu Tiſbiten, dicendo:*

Surge.

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXI.

Caput hoc 20. locum ibi vendicat in tranſlat. Sept. Rom.

1 ET vinea vna erat Nabuthæ Iezraelitæ iuxta a-
ream Achaab regis Samariæ.

2 Et locutus eſt Achaab ad Nabuthæ,dicens:Da mi-
hi vineam tuam , & erit mihi in hortum olerum,
quoniam propinquat hæc domui meæ,& dabo tibi
vineam aliam bonam ſuper eam:ſi vero placet co-
ram te,dabo tibi argentum, permutationem vineæ
tuæ illius,& erit mihi in hortum olerum.
3 Et dixit Nabuthæ ad Achaab:Non fiat mihi à Deo
meo,vt dem hæreditatem patrum meorum tibi.
4 Et turbatus eſt ſpiritus Achaab , & dormiuit in
lecto ſuo,& velauit faciem ſuam,& non manduca-
uit panem.

5 Et intrauit Iezabel vxor eius ad eum , & locuta
eſt ad eum : Quid ſpiritus tuus turbatus, & non es
tu manducans panem?
6 Et dixit ad eam : Quia locutus ſum ad Nabuthæ
Iezraelitam,dicens : Da mihi vineam tuam argẽto,
ſi autem velis , dabo tibi vineam aliam pro ea . Et
dixit:Nõ dabo tibi hæreditatem patrum meorum.

7 Et dixit ad eum Iezabel vxor eius : Tu nunc ſic
facis regem ſuper Iſrael.Surge,& manduca panem,
& eſto tui ipſius, ego vero dabo tibi vineam Nabu-
thæ Iezraelitæ.
8 Et ſcripſit librum in nomine Achaab,& ſignauit
anulo illius, & miſit librum ad ſeniores, & liberos
eos, qui habitabant cum Nabuthæ.

9 Et erat ſcriptum in libris, dicens : Ieiunate ieiu-
nium,& ſedere facite Nabuthę in principio populi:

10 Et collocate duos viros filios iniquorum ex ad-
uerſo eius,& teſtentur contra eum, dicentes:Bene-
dixit Deum,& regem:& producant eum, & lapidẽt
eum,& moriatur.
11 Et fecerunt viri ciuitatis illius, ipſi ſeniores , &
liberi,qui habitabant in ciuitate eius,ſicut miſit ad
eos Iezabel , & ſicut ſcriptum erat in libris , quos
miſerat ad eos.
12 Et vocauerunt ieiunium, & ſedere fecerunt Na-
buthæ in principio populi.
13 Et intrauerunt duo viri filij iniquorum, & ſede-
runt ex aduerſo eius,& teſtati ſunt contra eum,di-
centes:Benedixiſti Deum,& regem:& produxerunt
eum extra ciuitatem, & lapidauerunt eum in lapi-
dibus,& mortuus eſt.

14 Et miſerunt ad Iezabel , dicentes : Lapidatus eſt
Nabuthæ, & mortuus eſt.
15 Et factũ eſt,vt audiuit Iezabel,& dixit ad Achaab:
Surge, hæredita vineam Nabuthæ Iezraelitæ , qui
non dederat tibi,argento : quoniam non eſt Nabu-
thæ viuens,quia mortuus eſt.

16 Et factum eſt, vt audiuit Achaab, quia mortuus
eſt Nabuthę Iezraelita,& conſcidit veſtimenta ſua,
& cooperuit ſe cilicio,& factum eſt poſt hæc & ſur-
rexit , & deſcendit Achaab ad vineam Nabuthæ
Iezraelitæ poſſidere eam.
17 Et dixit Dominus ad Eliu Thesbitem, dicens:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XXI.

*FVit autem poſt hæc, vinea erat Naboth Izreelitæ , quæ
erat in Izreel, iuxta ædes Ahab regis Someron.*

*Et loquutus eſt ad Naboth, dicendo , Da mihi vineam
tuam, & erit mihi in hortũ olerũ:eſt enim prope & iuxta
domum meam, daboq; tibi pro ea vineam meliorem illa : ſi
placuerit in oculis tuis, dabo tibi argentum pretium illius.*

*Reſpondit Naboth ad Ahab, Abſit mihi à Iehoua vt dem
hæreditatem patrum meorum tibi.*
*Tum venit Ahab in domum ſuam triſtis & furibundus
propter verbum quod loquutus fuerat ei Naboth Izreelita,
dicendo , Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum. &
decubuit ſuper lectum ſuum, auertitque faciem ſuam, ne-
que comedit panem.*

*Veniens autem ad eum Izebel vxor eius,dixit ei,Curnã
ſpiritus tuus triſtis eſt, & non comedis panem?*

*Qui dixit ad eam, Quia loquutus ſũ ad Naboth Izree-
litam,dixique ei, Da mihi vineam tuam pecunia:aut ſi tu
mauis, dabo tibi vineam aliam pro ea. is vero reſpondit,
Non dabo tibi vineam meam.*

*Dixitque ei Izebel vxor eius,Tune nunc faceres regnum
ſuper Iſraelem? ſurge, comede panem , & iucundetur cor
tuum:ego dabo tibi vineam Naboth Izreelitæ.*

*Scripſitque literas nomine Ahab, quas ſignauit annulo
eius,& miſit literas illas ad ſeniores & optimates qui erãt
in vrbe eius, habitantes cum Naboth.*

*Scripſit autem in literis talia, Indicite ieiunium, & ſe-
dere facite Naboth in capite populi:*

*Et ſtatuite duos viros Belijaal aduerſus eum,qui teſtiſi-
centur contra eum,dicendo,Benedixiſti Deo & Regi.Poſtea
educite eum,atque lapidate eum, vt moriatur.*

*Fecerunt ergo viri vrbis ipſius ſeniores & optimates qui
habitabant in vrbe ipſius,vt miſerat ad eos Izebel, quem-
admodum ſcriptum erat in literis illis quas miſerat ad eos.*

*Indixerunt ieiunium, & ſedere fecerunt Naboth in ca-
pite populi.*
*Venerunt poſtea duo viri belijaal, & federunt e regione
ipſius, ac teſtificati ſunt contra eum viri illi belijaal, nem-
pe contra Naboth,coram populo,dicendo,Benedixit Naboth
Deo & Regi. Eduxerunt ergo eum extra vrbem , & lapi-
dauerunt eum lapidibus,ac mortuus eſt.*

*Poſt hæc miſerunt ad Izebel,dicendo, Lapidatus eſt Na-
both, ac mortuus eſt.*
*Fuit autem, quum audiſſet Izebel quod lapidatus eſſet
Naboth,ac mortuus eſſet,dixit illa ad Ahab,Surge, poſſide
vineam Naboth Izreelitæ , quam renuit dare tibi pro pe-
cunia:non enim Naboth viuit, ſed mortuus eſt.*

*Audiens itaque Ahab quod mortuus eſſet Naboth, ſur-
rexit ipſe, vt deſcenderet in vineam Naboth Izreelitæ, vt
poſſideret illam.*

Tunc fuit verbum Iehouæ ad Elijahu Thiſbiten,dicendo,

Vulgat. Editio.

CAP. XXI.

POſt verba autem hæc, tempore illo vinea erat 1
Naboth Iezrahelitæ,qui erat in Iezrahel, iuxta
palatium Achab regis Samariæ.
Locutus eſt ergo Achab ad Naboth, dicens: Da 2
mihi vineam tuam, vt faciam mihi hortum ole-
rum,quia vicina eſt,& prope domum meam,dabo-
que tibi pro ea vineam meliorem: aut ſi commo-
dius tibi putas, argenti pretium,quanto digna eſt.
Cui reſpondit Naboth:Propitius ſit mihi Domi- 3
nus,ne dem hæreditatem patrum meorum tibi.
Venit ergo Achab in domum ſuam indignans,& 4
frendens ſuper verbo,quod locutus fuerat ad eum
Naboth Iezrahelites,dicens:Non dabo tibi hæredi-
tatem patrum meorum. Et proiiciens ſe in lectu-
lum ſuum,auertit faciem ſuam ad parietem,& non
comedit panem.
Ingreſſa eſt autem ad eum Iezabel vxor ſua, di- 5
xitque ei: Quid eſt hoc,vnde anima tua contriſta-
ta eſt?& quare non comedis panem?
Qui reſpondit ei:Locutus ſum Naboth Iezrahe- 6
litæ,& dixi ei:Da mihi vineam tuam,accepta pecu-
nia:aut, ſi tibi placet, dabo tibi vineam meliorem
pro ea.Et ille ait:Non dabo tibi vineam meam.
Dixit ergo ad eum Iezabel vxor eius: Grandis 7
auctoritatis es,& bene regis regnum Iſrael.Surge,&
comede panem,& æquo animo eſto, ego dabo tibi
vineam Naboth Iezrahelitæ.
Scripſit itaque litteras ex nomine Achab, & ſig- 8
nauit eas annulo eius, & miſit ad maiores natu, &
optimates,qui erant in ciuitate eius, & habitabant
cum Naboth.
Litterarum autem hæc erat ſententia:Prædicate 9
ieiunium,& ſedere facite Naboth inter primos po-
puli:
Et ſubmittite duos viros filios Belial contra 10
eum, & falſum teſtimonium dicant: Benedixit
Deum,& regem:& educite eum,& lapidate, ſicque
moriatur.
Fecerunt ergo ciues eius maiores natu, & opti- 11
mates, qui habitabant cum eo in vrbe,ſicut præce-
perat eis Iezabel, & ſicut ſcriptum erat in litteris
quas miſerat ad eos.
Prædicauerunt ieiunium,& ſedere fecerunt Na- 12
both inter primos populi.
Et adductis duobus viris filiis diaboli, fecerunt 13
eos ſedere contra eum:at illi,ſcilicet,vt viri diabo-
lici, dixerunt contra eum teſtimonium coram
multitudine: Benedixit Naboth Deum, & regem:
quam ob rem eduxerunt eum extra ciuitatem, &
lapidibus interfecerunt.
Miſeruntque ad Iezabel, dicentes: Lapidatus eſt 14
Naboth,& mortuus eſt.
Factum eſt autem, cũ audiſſet Iezabel lapidatum 15
Naboth,& mortuum, locuta eſt ad Achab:Surge,&
poſſide vineam Naboth Iezrahelitæ,qui noluit tibi
acquieſcere,& dare eam accepta pecunia:non enim
viuit Naboth,ſed mortuus eſt.
Quod cum audiſſet Achab, mortuum videlicet 16
Naboth,ſurrexit,& deſcendebat in vineam Naboth
Iezrahelitæ,vt poſſideret eam.
Factus eſt igitur ſermo Domini ad Eliam Theſ- 17
biten,dicens:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXI.

ET fuit, poſt hæc vinea erat Naboth Izrebelitæ,quæ erat in Izrebel apud ædem Achab regis Somron.

Et locutus eſt Achab ad Naboth, dicendo: Da mihi vineam tuam,& erit mihi in hortum oleris: eſt enim propinqua domui meæ,& dabo tibi pro ea vineam meliorem illa: ſi placuerit in oculis tuis,dabo tibi argentum precij ipſius.

Dixitq; Naboth ad Achab: Abſit mihi à Domino,vt dem hæreditatem patrum meorum tibi.

Venitq; Achab in domum ſuam triſtis, & furibundus propter verbum, quod locutus fuerat ſibi Naboth Izrahelita, & dixit:Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum. Et recubuit ſuper lectum ſuum, vertitq; faciem ſuam, & non comedit panem.

Et venit ad eum Izebel vxor eius,& locuta eſt ad eum: Vt quid ſpiritus tuus triſtis eſt? & non comedis panem?

Et locutus eſt ad eam: Quia locutus ſum ad Naboth Izrahelitam, dixiq; ei: Da mihi vineam tuam pecunia: vel ſi complacueris dabo tibi vineam pro ea.Et dixit: Non dabo tibi vineam meam.

Dixitq; ei Izebel vxor eius:Tu nunc facies regnum ſuper Iſrael. Surge,comede panem, & iucundetur cor tuum, ego dabo tibi vineam Naboth Izrebelitæ.

Scripſitq; litteras nomine Achab, & ſignauit eas annulo eius,& miſit litteras ad ſeniores,& optimates,qui erant in ciuitate ipſius,qui habitabant cum Naboth.

Et ſcripſit in litteris,dicendo:Prædicate ieiunium,& ſedere facite Naboth in capite populi:

Et ſtare facite duos viros impios contra eum, & teſtificabuntur contra eum,dicendo:Benedixiſti Deo, & regi:& educite eum,& lapidate eum, & moriatur.

Feceruntq; viri ciuitatis ipſius ſeniores, & optimates, qui habitabant in ciuitate ipſius, ſecundum quod miſerat ad eum Izebel, ſecundum quod ſcriptum erat in litteris quas miſerat ad eos:

Prædicauerunt ieiunium, & ſedere fecerunt Naboth in capite populi:

Veneruntque duo viri impij,& ſederunt contra eum, & teſtificati ſunt contra eum viri impij: videlicet contra Naboth,coram populo,dicendo: Benedixit Naboth Deum, & regi:& deduxerunt eum extra ciuitatem,& lapidauerunt eum lapidibus, & mortuus eſt.

Miſeruntque ad Izebel, dicendo:Lapidatus eſt Naboth, & mortuus eſt.

Et fuit,cum audiſſet Izebel,quòd lapidatus eſſet Naboth, & mortuus eſſet,dixit Izebel ad Achab:Surge, poſſide vineam Naboth Izrebelitæ,qui renuit dare tibi pecunia:non enim Naboth viuit, ſed mortuus eſt.

Et fuit,cum audiſſet Achab,quòd mortuus eſſet Naboth: ſurrexit Achab, vt poſſideret vineam Naboth Izrebelitæ, vt poſſideret eam.

Et fuit verbum Domini ad Elijahu Tiſbiten, dicendo:

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXI.

Caput hoc in locum ſibi vendicat in tranſlat. ex Sept. Rom.

1 ET vinea vna erat Nabuthæ Iezraelitæ iuxta aream Achaab regis Samariæ.

2 Et locutus eſt Achaab ad Nabuthæ, dicens: Da mihi vineam tuam, & erit mihi in hortum olerum, quoniam propinquat hæc domui meæ, & dabo tibi vineam aliam bonam ſuper eam: ſi vero placet coram te, dabo tibi argentum, permutationem vineæ tuæ iſtius, & erit mihi in hortum olerum.

3 Et dixit Nabuthæ ad Achaab: Non fiat mihi à Deo meo, vt dem hæreditatem patrum meorum tibi.

4 Et turbatus eſt ſpiritus Achaab, & dormiuit in lecto ſuo, & velauit faciem ſuam, & non manducauit panem.

5 Et intrauit Iezabel vxor eius ad eum, & locuta eſt ad eum: Quid ſpiritus tuus turbatus, & non es tu manducans panem?

6 Et dixit ad eam: Quia locutus ſum ad Nabuthæ Iezraelitam, dicens: Da mihi vineam tuam argēto, ſi autem velis, dabo tibi vineam aliam pro ea. Et dixit: Nō dabo tibi hæreditatem patrum meorum.

7 Et dixit ad eum Iezabel vxor eius: Tu nunc ſic facis regem ſuper Iſrael. Surge, & manduca panem, & eſto tui ipſius, ego vero dabo tibi vineam Nabuthæ Iezraelitæ.

8 Et ſcripſit librum in nomine Achaab, & ſignauit anulo illius, & miſit librum ad ſeniores, & liberos eos, qui habitabant cum Nabuthæ.

9 Et erat ſcriptum in libris, dicens: Ieiunate ieiunium, & ſedere facite Nabuthę in principio populi:

10 Et collocate duos viros filios iniquorum ex aduerſo eius, & teſtentur contra eum, dicentes: Benedixit Deum, & regem: & producant eum, & lapidēt eum, & moriatur.

11 Et fecerunt viri ciuitatis illius, ipſi ſeniores, & liberi, qui habitabant in ciuitate eius, ſicut miſit ad eos Iezabel, & ſicut ſcriptum erat in libris, quos miſerat ad eos.

12 Et vocauerunt ieiunium, & ſedere fecerunt Nabuthæ in principio populi.

13 Et intrauerunt duo viri filij iniquorum, & ſederunt ex aduerſo eius, & teſtati ſunt contra eum, dicentes: Benedixiſti Deum, & regem: & produxerunt eum extra ciuitatem, & lapidauerunt eum in lapidibus, & mortuus eſt.

14 Et miſerunt ad Iezabel, dicentes: Lapidatus eſt Nabuthæ, & mortuus eſt.

15 Et factū eſt, vt audiuit Iezabel, & dixit ad Achaab: Surge, hæredita vineam Nabuthæ Iezraelitæ, qui non dederat tibi, argento: quoniam non eſt Nabuthæ viuens, quia mortuus eſt.

16 Et factum eſt, vt audiuit Achaab, quia mortuus eſt Nabuthę Iezraelita, & conſcidit veſtimenta ſua, & cooperuit ſe cilicio, & factum eſt poſt hæc & ſurrexit, & deſcendit Achaab ad vineam Nabuthæ Iezraelitæ poſſidere eam.

17 Et dixit Dominus ad Eliu Thesbitem, dicens:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XXI.

1 *FVit autem poſt hęc, vinea erat Naboth Izreelitæ, quę erat in Izreel, iuxta ædes Ahab regis Someron.*

2 *Et loquutus eſt ad Naboth, dicendo, Da mihi vineam tuam, & erit mihi in hortū olerū: eſt enim prope & iuxta domum meam, daboq́ tibi pro ea vineam meliorem illa: ſi placuerit in oculis tuis, dabo tibi argentum pretium illius.*

3 *Reſpondit Naboth ad Ahab, Abſit mihi à Iehoua vt dem hæreditatem patrum meorum tibi.*

4 *Tum venit Ahab in domum ſuam triſtis & furibundus propter verbum quod loquutus fuerat ei Naboth Izreelita, dicendo, Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum. & decubuit ſuper lectum ſuum, auertitque faciem ſuam, neque comedit panem.*

5 *Veniens autem ad eum Izebel vxor eius, dixit ei, Curnā ſpiritus tuus triſtis eſt, & non comedis panem?*

6 *Qui dixit ad eam, Quia loquutus ſū ad Naboth Izreelitam, dixique ei, Da mihi vineam tuam pecunia: aut ſi tu mauis, dabo tibi vineam aliam pro ea. is vero reſpondit, Non dabo tibi vineam meam.*

7 *Dixitque ei Izebel vxor eius, Tune nunc faceres regnum ſuper Iſraelem? ſurge, comede panem, & iucundetur cor tuum: ego dabo tibi vineam Naboth Izreelitæ.*

8 *Scripſitque literas nomine Ahab, quas ſignauit annulo eius, & miſit literas illas ad ſeniores & optimates qui erāt in vrbe eius, habitantes cum Naboth.*

9 *Scripſit autem in literis talia, Indicite ieiunium, & ſedere facite Naboth in capite populi:*

10 *Et ſtatuite duos viros Belijaal aduerſus eum, qui teſtificentur contra eum, dicendo, Benedixiſti Deo & Regi. Poſtea educite eum, atque lapidate eum, vt moriatur.*

11 *Fecerunt ergo viri vrbis ipſius ſeniores & optimates qui habitabant in vrbe ipſius, vt miſerat ad eos Izebel, quemadmodum ſcriptum erat in literis illis quas miſerat ad eos.*

12 *Indixerunt ieiunium, & ſedere fecerunt Naboth in capite populi.*

13 *Venerunt poſtea duo viri belijaal, & ſederunt eregione ipſius, ac teſtificati ſunt contra eum viri illi belijaal, nempe contra Naboth, coram populo, dicendo, Benedixit Naboth Deo & Regi. Eduxerunt ergo eum extra vrbem, & lapidauerunt eum lapidibus, ac mortuus eſt.*

14 *Poſt hæc miſerunt ad Izebel, dicendo, Lapidatus eſt Naboth, ac mortuus eſt.*

15 *Fuit autem, quum audiſſet Izebel quod lapidatus eſſet Naboth, ac mortuus eſſet, dixit illa ad Ahab, Surge, poſſide vineam Naboth Izreelitæ, quam renuit dare tibi pro pecunia: non enim Naboth viuit, ſed mortuus eſt.*

16 *Audiens itaque Ahab quod mortuus eſſet Naboth, ſurrexit ipſe, vt deſcenderet in vineam Naboth Izreelitæ, vt poſſideret illam.*

17 *Tunc fuit verbum Iehouæ ad Elijahu Thiſbiten, dicendo,*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

18 Surge, & deſcende in occurſum Achab regis Iſ-
rael, qui eſt in Samaria: ecce ad vineam Naboth
deſcendit, vt poſſideat eam:
19 Et loqueris ad eum, dicens: Hæc dicit Dominus:
Occidiſti, inſuper & poſſediſti. Et poſt hæc addes:
Hæc dicit Dominus: * In loco hoc, in quo linxe- (* Infra 22. 38.)
runt canes ſanguinem Naboth, lambent quoque
ſanguinem tuum.

20 Et ait Achab ad Eliam: Num inueniſti me inimi-
cum tibi? Qui dixit: Inueni, eo quòd venundatus
ſis, vt faceres malum in conſpectu Domini.

21 * Ecce ego inducam ſuper te malum, & demetam (* 4. Reg. 9. 8.)
poſteriora tua, & interficiam de Achab mingentem
ad parietem, & clauſum, & vltimum in Iſrael.

22 Et dabo domum tuam, ſicut * domum Ieroboam (* Sup. 15. 29.)
filij Nabat, & ſicut domum * Baaſa filij Ahia: quia (* Sup. 16. 3.)
egiſti, vt me ad iracundiam prouocares, & peccare
feciſti Iſrael.
23 * Sed & de Iezabel locutus eſt Dominus, dicens: (* 4. Reg. 9. 36.)
Canes comedent Iezabel in agro Iezrahel.

24 Si mortuus fuerit Achab in ciuitate, comedent
eum canes: ſi autem mortuus fuerit in agro, come-
dent eum volucres cœli.
25 Igitur non fuit alter talis, ſicut Achab, qui venun-
datus eſt, vt faceret malum in conſpectu Domini:
concitauit enim eum Iezabel vxor ſua:
26 Et abominabilis factus eſt, in tantum, vt ſeque-
retur idola, quæ fecerant Amorrhæi, quos con-
ſumpſit Dominus à facie filiorum Iſrael.

27 Itaque cum audiſſet Achab ſermones iſtos, ſcidit
veſtimenta ſua, & operuit cilicio carnem ſuam, ie-
iunauitque & dormiuit in ſacco, & ambulauit de-
miſſo capite.

28 Et factus eſt ſermo Domini ad Eliam Theſbiten,
dicens:
29 Nonne vidiſti humiliatum Achab coram me?
quia igitur humiliatus eſt mei cauſa, non inducam
malum in diebus eius, ſed * in diebus filij ſui infe- (* 4. Reg. 9. 26.)
ram malum domui eius.

CAP. XXII.

1 TRanſierunt igitur tres anni abſque bello inter (2. Par. 18. 1.)
Syriam, & Iſrael.
2 In anno autem tertio, deſcendit Ioſaphat rex Iu-
da ad regem Iſrael.
3 (Dixitq; rex Iſrael ad ſeruos ſuos: Ignoratis, quòd
noſtra ſit Ramoth Galaad, & negligimus tollere
eam de manu regis Syriæ?)
4 Et ait ad Ioſaphat: Venieſne mecum ad prælian-
dum in Ramoth Galaad?

5 Dixitque Ioſaphat ad regem Iſrael: Sicut ego ſum,
ita & tu: populus meus, & populus tuus vnum ſūt:
& equites mei, equites tui. Dixitque Ioſaphat ad
regem Iſrael: Quære, oro te, hodie ſermonem Do-
mini.
6 Congregauit ergo rex Iſrael prophetas, quadrin-
gentos circiter viros, & ait ad eos: Ire debeo in Ra-
moth Galaad ad bellandum, an quieſcere? Qui reſ-
ponderunt: Aſcende, & dabit eam Dominus in ma-
nu regis.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Surge, deſcende in occurſum Achab regis Iſrael, qui eſt
in Somron: ecce in vinea Naboth eſt, ad quam deſcendit, vt
poſſideat eam.*
19 *Et loqueris ad eum, dicendo: Sic dixit Dominus: Nonne
occidiſti, & etiam poſſediſti. Loquerisq; ad eum, dicendo:
Sic dixit Dominus: In loco, in quo linxerunt canes ſangui-
nem Naboth, lingent canes ſanguinem tuum; etiam tuum.*

20 *Dixit autem Achab ad Elijahu: Num inueniſti me ini-
micum tuum? Et dixit: Inueni, quia tradidiſti teipſum ad fa-
ciendum malum in oculis Domini.*

21 *Ecce ego adduco ſuper te malum, & auferam poſteros
tuos, & ſuccidam de Achab mingentem ad parietem, &
clauſum, & derelictum in Iſrael.*

22 *Et dabo domum tuam, ſicut domum Iarobham filij Ne-
bath, & ſicut domum Bahaſa filij Achijah: propter irrita-
tionem qua irritaſti, & peccare feciſti Iſrael.*

23 *Et etiam ſuper Izebel locutus eſt Dominus, dicendo: Ca-
nes comedent Izebel intra ante murale Izrahel.*

24 *Eum, qui mortuus fuerit de Achab in ciuitate, comedent
canes: & qui mortuus in agro comedent volucres cœli.*

25 *Verumtamen non fuit, ſicut Achab, qui tradiderit ſeip-
ſum ad faciendum malum in oculis Domini: quia incitauit
eum Izebel vxor eius:*
26 *Et abominationes fecit valdè, vt iret poſt idola, iuxta
omnia quæ fecerunt Emorrai, quos expulit Dominus à fa-
cie filiorum Iſrael.*

27 *Et fuit, cum audiſſet Achab verba hæc, ſcidit veſtimen-
ta ſua, & poſuit ſaccum ſuper carnem ſuam, & ieiunauit,
& dormiuit in ſacco, & ambulauit ſenſim.*

28 *Fuit autē verbum Domini ad Elijahu Tiſbitem, dicendo:*

29 *Num vidiſti, quod humiliauit ſe Achab à facie mea? pro
eo quod humiliauit ſe à facie mea, non inducam malum in
diebus eius; in diebus filij eius inducam malum ſuper do-
mum eius.*

CAP. XXII.

1 M*Anſerunt autem tres anni abſq; bello inter Aram, &
Iſrael.*
2 *Et fuit, anno tertio deſcendit Iehoſaphath rex Iehudah
ad regem Iſrael.*
3 *Dixitq; rex Iſrael ſeruis ſuis: Nonne noſtis, quòd noſtra
fuit Ramoth Ghilhad, & tacemus ab accipiendo eam de
manu regis Aram?*
4 *Dixitq; ad Iehoſaphath: Venieſne mecum ad prælium
in Ramoth Ghilhad?*

5 *Dixitq; Iehoſaphath ad regem Iſrael: Sicut ego, ſic tu:
ſicut populus meus, ſic populus tuus: ſicut equi mei, ſic
equi tui. Dixitq; Iehoſaphath ad regem Iſrael: Quære, ob-
ſecro hac die verbum Domini.*

6 *Et congregauit rex Iſrael prophetas fermè quadringen-
tos viros, dixitq; ad eos: Num ire debeo in Ramoth Ghilhad
ad prælium, an quieſcere? Et dixerunt: Aſcende, & dabit
Dominus in manu regis.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

18 Surge,& deſcende in obuiam Achaab regis Iſrael, qui eſt in Samaria:quia hic in vinea Nabuthæ,quia deſcendit illuc poſſidere eam.

19 Et loqueris ad eum,dicens : Hæc dicit Dominus: Quomodo occidiſti , & poſſediſti. Propter hoc hæc dicit Dominus : In omni loco in quo linxerunt ſues, & canes ſanguinem Nabuthæ, ibi lingent canes ſanguinem tuum , & meretrices lauabunt in ſanguine tuo.

20 Et dixit Achaab ad Eliu:Si inueniſti me inimicus meus ? Et dixit : Inueni,quoniam fruſtra venditus es ad faciendum malum in conſpectu Domini , ad exacerbandum eum.

21 Ecce ego induco ſuper te mala,& ſuccendam poſt te , & diſperdam de Achaab mingentem ad parietem, & clauſum, & derelictum in Iſrael.

22 Et dabo domum tuam,ſicut domum Hieroboam filij Nabat , & ſicut domum Baaſa filij Achia , pro exacerbationibus quibus exacerbaſti,& peccare feciſti Iſrael.

23 Et ad Iezabel loquutus eſt Dominus,dicens : Canes manducabunt eam in antemurali Iezrael.

24 Mortuum de Achaab in ciuitate comedent canes: & mortuum eius in campo comedent volatilia cœli.

25 Veruntamen fruſtra Achaab , qui venundatus eſt facere malum in conſpectu Domini : ſicut euertit eum Iezabel vxor eius.

26 Et factus eſt abominabilis valdè,eundo poſt abominationes ſecundum omnia, quæ fecerat Amorrhæus , quem exterminauit Dominus à facie filiorum Iſrael.

27 Et pro verbo,quomodo compunctus eſt Achaab, & ibat plorans, & conſcidit tunicam ſuam, & accinxit ſaccum ſuper corpus ſuum, & ieiunauit, & indutus eſt ſaccum in die, qua percuſſit Nabuthæ Iezraelitem,& iuit.

28 Et factum eſt verbum Domini in manu ſerui ſui Eliu de Achaab, & dixit Dominus:

29 Vidiſti,quemadmodum compunctus eſt Achaab à facie mea ? non inducam malum in diebus eius, ſed in diebus filij eius inducam malum.

C A P. XXII.

1 ET ſedit tribus annis , & non fuit bellum inter Syriam, & inter Iſrael.

2 Et factum eſt in anno tertio,& deſcendit Ioſaphat rex Iuda ad regem Iſrael.

3 Et dixit rex Iſrael ad pueros ſuos : Si noſtis, quia nobis Rhemmath Galaad , & nos tacemus capere eam de manu regis Syriæ?

4 Et dixit rex Iſrael ad Ioſaphat:Aſcendes mecum in Rhemmath Galaad ad bellum?

5 Et dixit Ioſaphat:Sicut ego,& tu ſic:ſicut populus meus,populus tuus : ſicut equi mei,equi tui. Et dixit Ioſaphat rex Iuda ad regem Iſrael : Interrogate, quæſo,hodie Dominum.

6 Et congregauit rex Iſrael omnes prophetas,circiter quadringentos viros,& dixit eis rex : Si vadam in Rhemmath Galaad ad bellum,an ceſſem ? Et dixerunt : Deſcende , & dans dabit Dominus in manus regis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Surge & deſcende in occurſum Ahab Regis Iſraelis qui eſt in Someron:ecce eſt in vinea Naboth, ad quam deſcendit vt poſſideat eam.

Et loqueris ad eum hiſce verbis,Sic dixit Iehouah, Nonne occidiſti, & etiam poſſediſti ? Dices preterea illi hoc modo, Sic dixit Iehouah, In loco in quo linxerunt canes ſanguinem Naboth,lingent canes ſanguinem tuum, etiam tuum.

Et ait Ahab ad Elijahu,Num deprehendiſti me, inimice mi ? Ille reſpondit, Deprehendi,quia vendidiſti teipſum ad faciendum malum in oculis Iehouæ.

Ecce ego adduco ſuper te malum,& auferam poſt te, & ſuccidam de Ahab mingentem ad parietem,& clauſum,ac derelictum in Iſraele.

Dabo quoq; domum tuam ſicut domum Iarobam filij Nabat, & ſicut domum Baaſa filij Abijah, propter irritationem qua irritaſti, & quod peccare feciſti Iſraelem.

Et etiam ſuper Izebel loquutus eſt Iehouah,dicendo,Canes comedent Izebel intra antemurale Izreel.

Eum qui mortuus fuerit de domo Ahab in vrbe, comedent canes:& eum qui mortuus fuerit in agro, comedent volucres cæli.

Veruntamen non fuit ſicut Ahab qui vendiderit ſeipſum ad faciendum malum in oculis Iehouæ, & quem incitauit Izebel vxor eius.

Rem enim fecit abominabilem valde , eundo poſt idola iuxta omnia quæ fecerunt Emoræi quos expulit Iehouah à facie filiorum Iſraelis.

Fuit autem, quum audiſſet Ahab verba hæc, ſcidit veſtimenta ſua,& poſuit ſaccum ſuper carnem ſuam, ieiunauitq;,ac dormiuit in ſacco, & ambulauit ſenſim.

Fuit autem verbum Iehouæ ad Elijahu Thiſbiten,dicẽdo,

Vidiſtine quod humiliauerit ſe Ahab à facie mea ? propterea quod humiliauerit ſe à facie mea,non inducam malum in diebus eius:in diebus filij eius inducam malum ſuper domum eius.

C A P. XXII.

HAbitauerunt autem tres annos abſq; bello inter Aram & Iſraelem.

Fuit autem, anno tertio deſcendit Iehoſaphat rex Iehudah ad regem Iſraelis.

(Tum dixit Rex Iſraelis ſeruis ſuis,Scitiſne quod noſtra ſuit Ramoth Gilad, & nos tacemus à recipiendo eam de manu Regis Aram?)

Et ait ad Iehoſaphat,Veniesne mecum ad prælium contra Ramoth Gilad?Reſpondit Iehoſaphat Regi Iſraelis, Sicut ego, ſic tu:ſicut populus meus, ſic populus tuus : ſicut equi mei, ſic equi tui.

Dixit preterea Iehoſaphat Regi Iſraelis,Require obſecro hodie verbum Iehouæ.

Congregauit itaq; Rex Iſraelis prophetas, fere quadringentos viros, dixitq; ad eos, Irene debeo in Ramoth Gilad ad prælium,an quieſcam?Et dixerunt, Aſcende : nam tradet eam Dominus in manum Regis.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Dixit autem Ioſaphat : Non eſt hic propheta Domini quiſpiam, vt interrogemus per eum?	7	*Dixitq; Iehoſaphath:Numquid non eſt hic propheta Domini vltra,vt inquiramus ab eo?*
Et ait rex Iſrael ad Ioſaphat:Remanſit vir vnus, per quem poſſumus interrogare Dominum : ſed ego odi eum,quia non prophetat mihi bonum, ſed malum, Michæas filius Iemla. Cui Ioſaphat ait : Ne loquaris ita rex.	8	*Dixitq; rex Iſrael ad Iehoſaphath: Adhuc eſt vir vnus, vt inquiramus Dominum ab eo : ſed ego odi eum,quia non vaticinatur mihi bonum , ſed malum, Michaiehu filius Imla.Dixitq; Iehoſaphath:Ne dicat rex ita.*
Vocauit ergo rex Iſrael eunuchum quendam, & dixit ei:Feſtina adducere Michæam filium Iemla.	9	*Vocauit autem rex Iſrael eunuchum vnum , & dixit: Feſtinare fac Michaiehu filium Imla.*
Rex autem Iſrael, & Ioſaphat rex Iuda ſedebant vnuſquiſq; in ſolio ſuo veſtiti cultu regio, in area iuxta oſtium portæ Samariæ, & vniuerſi prophetæ prophetabant in conſpectu eorum.	10	*Rex autem Iſrael,& Iehoſaphath rex Iehudah ſedebant vnuſquiſq; ſuper ſolium ſuum induti veſtibus in area ad oſtium portæ Somron,& omnes vates vaticinabantur ante eos.*
Fecit quoque ſibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, & ait:Hæc dicit Dominus : His ventilabis Syriam, donec deleas eam.	11	*Fecitq; ſibi Sidchijah filius Chenahanah cornua ferrea, & dixit:Sic dixit Dominus : His cornupetes Aramæos,donec conſumas eos.*
Omneſque prophetæ ſimiliter prophetabant, dicentes:Aſcende in Ramoth Galaad,& vade proſpere,& tradet Dominus in manus regis.	12	*Et omnes vates vaticinabantur, ſic dicendo:Aſcende in Ramoth Ghilhad, & proſperaberis, & tradet Dominus in manu regis.*
Nuncius vero, qui ierat, vt vocaret Michæam, locutus eſt ad eum,dicens : Ecce ſermones prophetarum ore vno regi bona prædicant:ſit ergo ſermo tuus ſimilis eorum,& loquere bona.	13	*Nuncius autem, qui ierat ad vocandum Michaiehu locutus eſt ad eum,dicendo : Ecce obſecro verba prophetarum ore vno bonum annunciant regi:ſit obſecro verbum tuum, ſicut verbum vnius ex eis,& loquere bonum.*
Cui Michæas ait:Viuit Dominus,quia quodcumque dixerit mihi Dominus, hoc loquar.	14	*Dixitq; Michaiehu : Viuit Dominus,quia quod dixerit Dominus mihi illud loquar.*
Venit itaque ad regem,& ait illi rex:Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad prœliandum , an ceſſare?Cui ille reſpondit:Aſcende, & vade proſpere, & tradet eam Dominus in manus regis.	15	*Et venit ad regem,dixitq; rex ad eum Michaiehu:Num ire debemus in Ramoth Ghilhad ad bellum , an deſiſteret Dixitq; ad eum : Aſcende,& proſperaberis, & tradet Dominus in manu regis.*
Dixit autem rex ad eum : Iterum atque iterum adiuro te , vt non loquaris mihi niſi quod verum eſt,in nomine Domini.	16	*Dixitq; ad eum rex : Vſq; ad tot vices,ego adiuro te,vt non loquaris mihi niſi veritatem in nomine Domini.*
Et ille ait:Vidi cunctum Iſrael diſperſum in montibus,quaſi oues non habentes paſtorem, & ait Dominus:Non habẽt iſti Dominum:reuertatur vnuſquiſque in domum ſuam in pace.	17	*Et ait : Vidi vniuerſum Iſrael diſperſum ſuper montes, ſicut oues,quibus non erat paſtor, dixitq; Dominus:Non eſt Dominus iſtis : reuertatur vnuſquiſq; in domum ſuam in pace.*
(Dixit ergo rex Iſrael ad Ioſaphat:Numquid non dixi tibi , quia non prophetat mihi bonum , ſed ſemper malum?)	18	*Dixitq; rex Iſrael ad Iehoſaphath:Nonne dixi tibi,quòd non vaticinaretur mihi bonum, ſed malum?*
Ille vero addens, ait : Propterea audi ſermonem Domini : Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium ſuum , & omnem exercitum cœli aſſiſtentem ei à dextris, & à ſiniſtris:	19	*Et ait:Idcirco audi verbum Domini:Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium ſuum,& omnem exercitum cœli ſtantem iuxta eum à dextera eius, & à ſiniſtra eius:*
Et ait Dominus : Quis decipiet Achab regem Iſrael,vt aſcendat,& cadat in Ramoth Galaad?Et dixit vnus verba huiuſcemodi,& alius aliter.	20	*Dixitq; Dominus: Quis decipiet Achab,vt aſcendat,& cadat in Ramoth Ghilhad ? Et dixit,hic ſic, & alter dicebat ſic.*
Egreſſus eſt autem ſpiritus , & ſtetit coram Domino , & ait : Ego decipiam illum. Cui locutus eſt Dominus:In quo?	21	*Et egreſſus eſt ſpiritus, & ſtetit coram Domino, & ait: Ego decipiam eum. Dixitq; Dominus ad eum: In quo?*
Et ille ait:Egrediar,& ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum eius.Et dixit Dominus:Decipies,& præualebis:egredere,& fac ita.	22	*Et ait:Egrediar, & ero ſpiritus mendax in ore omnium vatum eius. Et dixit : Decipies, & etiam præualebis:egredere, & fac ita.*
Nunc igitur ecce dedit Dominus ſpiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum , qui hic ſunt, & Dominus locutus eſt contra te malum.	23	*Et nunc ecce dedit Dominus ſpiritum mendacem in ore omnium vatum iſtorum tuorum , & locutus eſt Dominus ſuper te malum.*
Acceſſit autem Sedecias filius Chanaana, & percuſſit Michæam in maxillam , & dixit : Mene ergo dimiſit Spiritus Domini,& locutus eſt tibi ?	24	*Et acceſſit Sidchijahu filius Chenahanah, & percuſſit Michaiehu in maxillam,& dixit : Quando tranſiuit ſpiritus Domini à me,vt alloqueretur te?*
Et ait Michæas:Viſurus es in die illa, quando ingredieris cubiculum, intra cubiculum, vt abſcondaris.	25	*Dixitq; Michaiehu:Ecce videbis in die illa, qua ingrederis de cubiculo in cubiculum, vt abſcondas te.*
Et ait rex Iſrael:Tollite Michæam,& maneat apud Amon principem ciuitatis, & apud Ioas filium Amelech:	26	*Dixitq; rex Iſrael : Tolle Michaiehu, & redire fac eum ad Amon principem ciuitatis, & ad Ioas filium regis.*
Et dicite eis:Hæc dicit rex:Mittite virum iſtum in carcerem, & ſuſtentate eum pane tribulationis,& aqua anguſtiæ,donec reuertar in pace.	27	*Et dices:Sic dicit rex:Ponite hunc in domo carceris, & comedere facies eum panem arctum , & aquam arctam, donec veniam in pace.*

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et dixit Ioſaphat ad regem Iſrael:Non eſt hic propheta Domini, & interrogabimus Dominum per eum?	7	Dixitq; Iehoſaphat, Eſtne hic Propheta Iehouæ vltra, vt inquiramus ex eo?
Et dixit rex Iſrael ad Ioſaphat:Vnus eſt vir ad interrogandum Dominum per eum:& ego odi eum, quoniam non loquitur de me bona, ſed mala, Michæas filius Iemblaa. Et dixit Ioſaphat rex Iuda: Non dicat rex ſic.	8	Et ait Rex Iſraelis ad Iehoſaphat, Adhuc eſt vir vnus, vt inquiramus Iehouam ab eo: ſed ego odi eum, quia non vaticinatur mihi bonum, ſed malum, Michaiehu filius Imla. Dixitq; Iehoſaphat, Ne dicat Rex ita.
Et vocauit rex Iſrael eunuchum vnum,& dixit: Cito Michæam filium Iemblaa.	9	Vocauit itaq; Rex Iſraelis eunuchum quendam, & dixit, Feſtinare fac Michaiehu filium Imla.
Et rex Iſrael, & Ioſaphat rex Iuda ſedebant, vir ſuper thronum ſuum, armati in portis Samariæ, & omnes prophetæ prophetabant coram eis.	10	Cæterum Rex Iſraelis, & Iehoſaphat Rex Iehudah ſedebant, vterq; ſuper ſolium ſuum, induti veſtibus in area ad oſtium portæ Someron, vniuerſiq; prophetæ prophetabant ante eos.
Et fecit ſibi Sedecias filius Chanaan cornua ferrea, & dixit:Hæc dicit Dominus:In his cornupetes Syriam, quoadusque conſummata fuerit.	11	Fecerat autem ſibi Sidcijah filius Chenaanah cornua ferrea, ac dixit, Sic dixit Iehouah, His feries Aramæos, donec conſumas eos.
Et omnes prophetæ prophetabant ſic, dicentes: Aſcende in Rhemmath Galaad, & proſperabit, & dabit Dominus in manus tuas,& regem Syriæ.	12	Omnes quoq; prophetæ prophetabant ſimiliter, dicendo, Aſcende in Ramoth Gilad, & proſpere ages: nam tradet eam Iehouah in manum Regis.
Et nuncius, qui iuerat ad vocandum Michæam, locutus eſt ei, dicens: Ecce nunc loquuntur omnes prophetæ in ore vno bona de rege: eſto, quæſo, & tu in verbis tuis iuxta verbum vnius eorum, & loquere bona.	13	Porro nuntius qui iuerat ad vocandum Michaiehu, loquutus eſt ad eum, dicendo, En nunc verba prophetarum ore vno bonum annuntiant Regi: ſit quæſo verbum tuum ſicut verbum vnius ex eis, & loquere bonum.
Et dixit Michæas:Viuit Dominus, quia quæcumque dixerit Dominus ad me, hæc loquar.	14	Tum dixit Michaiehu, Viuit Iehouah, quod quicquid dixerit Iehouah mihi, illud loquar.
Et venit ad regem, & dixit ei rex: Michæa, ſi adſcendam in Rhemmath Galaad ad bellum, an ceſſem? Et dixit:Aſcende, & proſperabit Dominus in manu regis.	15	Quum ergo veniſſet ad Regem, tunc dixit Rex ad eum, Michaiehu, irene debemus in Ramoth Gilad ad bellum, an deſiſtere? Is vero dixit ad eum, Aſcende, & proſpere ages: nam tradet eam Iehouah in manum Regis.
Et dixit ei rex: Toties ego adiuro te, vt loquaris ad me veritatem in nomine Domini.	16	Dixitq; ad eum Rex, Vſq; ad quot vices ego adiuro te ne loquaris mihi niſi veritatem in nomine Iehouæ?
Et dixit: Non ſic, vidi vniuerſum Iſrael diſperſum in montibus, tanquam gregem, cui non eſt paſtor,& dixit Dominus: Non Dominus his Deus: vnuſquiſque ad domum ſuam in pace reuertatur.	17	Tunc ait, Vidi vniuerſum Iſraelẽ diſperſum ſuper montes, velut oues quibus non erat paſtor: dixitq; Iehouah, Non sũt domini iſtis: reuertatur quiſq; domum ſuam in pace.
Et dixit rex Iſrael ad Ioſaphat regem Iuda:Nonne dixi ad te, quia non prophetat hic mihi bona, quia tantum malum?	18	(Et ait Rex Iſraelis ad Iehoſaphat, Annon dixeram tibi quod non vaticinaretur mihi bonum, ſed malum?)
Et dixit Michæas:Non ſic, non ego, audi verbum Domini:Non ſic:Vidi Deum Iſrael ſedentem ſuper thronum ſuum, & omnis militia cœli ſtabat circa eum à dextris eius, & à ſiniſtris eius.	19	Rurſum ait, Idcirco audi verbum Iehouæ, Vidi Iehouam ſedentem ſuper ſolium ſuum, atq; vniuerſum exercitum cæli aſſiſtentem illi à dextera eius & à ſiniſtra eius.
Et dixit Dominus: Quis decipiet Achaab regem Iſrael, & aſcendet, & cadet in Rhemmath Galaad? Et dixit hic ita,& hic ita.	20	Dixitq; Iehouah, Quis decipiet Ahab vt aſcendat, & cadat in Ramoth Gilad? Et dixit iſte ſic, & alter dicebat ſic.
Et egreſſus eſt ſpiritus, & ſtetit coram Domino, & dixit: Ego decipiam eum. Et dixit ad eum Dominus:In quo?	21	Tunc egreſſus eſt ſpiritus, qui ſtetit coram Iehouæ, Et ait, Ego decipiam eum. Iehouah vero ait ad eum, In quo?
Et dixit: Egrediar,& ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit: Decipies, & etiam præualebis:egredere,& fac ſic.	22	Reſpondit, Egrediar, eroq; ſpiritus mendacij in ore omnium prophetarum eius. Dixit ergo, Decipies, & etiam præualebis: egredere, & fac ita.
Et nunc ecce dedit Dominus ſpiritum mendacẽ in os omnium prophetarum tuorum iſtorum, & Dominus locutus eſt ſuper te mala.	23	Nunc ergo, en dedit Iehouah ſpiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum iſtorum, & Iehouah loquutus eſt ſuper te malum.
Et acceſſit Sedecias filius Chanaan, & percuſſit Michæam ſuper maxillam, & dixit:Qualis ſpiritus Domini, qui locutus eſt in te?	24	Tunc acceſſit Sidcijahu filius Chenaanah, & percuſſit Michaiehu in maxillam, ac dixit, Quando tranſiuit Spiritus Iehouæ à me, vt alloqueretur te?
Et dixit Michæas:Ecce tu videbis die illa, quia intrabis cubiculum cubiculo ad latendum illic.	25	Reſpondit Michaiehu, Ecce, videbis die illo quo ingredieris de cubiculo in cubiculum vt abſcondas te.
Et dixit rex Iſrael: Capite Michæam, & reducite eum ad Semer regem ciuitatis, & ad Ioas filium regis.	26	Ait itaq; Rex Iſraelis, Tolle Michaiehu, & reducito eum ad Amon principem vrbis, & ad Ioas filium Regis,
Dicito, vt ponat eum in cuſtodia,& ipſe comedat panem tribulationis, & aquam tribulationis, quoadusque reuertero ego in pace.	27	Diceſq;, Sic dixit Rex, Ponite hunc in domo carceris, & cibate eum pane arcto, & aqua arcta, donec veniam in pace.

Vulgat. Editio.

Dixitque Michæas: Si reuerſus fueris in pace, non
eſt locutus in me Dominus. Et ait: Audite populi
omnes.
Aſcendit itaque rex Iſrael, & Ioſaphat rex Iuda
in Ramoth Galaad.
Dixit itaque rex Iſrael ad Ioſaphat: Sume arma,
& ingredere prælium, & induere veſtibus tuis. Por-
ro rex Iſrael mutauit habitum ſuum, & ingreſſus
eſt bellum.
Rex autem Syriæ præceperat principibus cur-
ruum triginta duobus, dicens: Non pugnabitis con-
tra minorem, & maiorem quempiam, niſi contra
regem Iſrael, ſolum.
Cum ergo vidiſſent principes curruum Ioſaphat,
ſuſpicati ſunt, quòd ipſe eſſet rex Iſrael, & impetu
facto pugnabant contra eum: & exclamauit Ioſa-
phat.
Intellexeruntque principes curruum, quòd non
eſſet rex Iſrael, & ceſſauerunt ab eo.
Vir autem quidam tetendit arcum, in incertum
ſagittam dirigens, & caſu percuſſit regem Iſrael in-
ter pulmonem, & ſtomachum. At ille dixit aurigæ
ſuo: Verte manum tuam, & eiice me de exercitu,
quia grauiter vulneratus ſum.
Commiſſum eſt ergo prælium in die illa, & rex
Iſrael ſtabat in curru ſuo contra Syros, & mortuus
eſt veſpere: fluebat autem ſanguis plagæ in ſinum
currus:

Et præco inſonuit in vniuerſo exercitu ante-
quam ſol occumberet, dicens: Vnuſquiſque reuer-
tatur in ciuitatem, & in terram ſuam.
Mortuus eſt autem rex, & perlatus eſt in Sama-
riam: ſepelieruntque regem in Samaria:
Et * lauerunt currum eius in piſcina Samariæ, & (* Sup. 21. 19.)
linxerunt canes ſanguinem eius, & habenas laue-
runt, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat.

Reliqua autem ſermonum Achab, & vniuerſa,
quæ fecit, & domus eburnea, quam ædificauit, cun-
ctarumq; vrbium, quas extruxit, nonne hęc ſcripta
ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

Dormiuit ergo Achab cum patribus ſuis, & reg-
nauit Ochozias filius eius pro eo.
Ioſaphat vero filius Aſa regnare cœperat ſuper
Iudam anno quarto Achab regis Iſrael.
Triginta quinque annorum erat cum regnare
cœpiſſet, & vigintiquinque annis regnauit in Ieru-
ſalem: nomen matris eius Azuba filia Salai.

Et ambulauit in omni via Aſa patris ſui, & non
declinauit ex ea: fecitque quod rectum erat in con-
ſpectu Domini.
Verumtamen excelſa non abſtulit: adhuc enim
populus ſacrificabat, & adolebat incenſum in ex-
celſis.
Pacemque habuit Ioſaphat cum rege Iſrael.
Reliqua autem verborũ Ioſaphat, & opera eius,
quæ geſſit, & prælia, nonne hæc ſcripta ſunt in Li-
bro verborum dierum regum Iuda?
Sed & reliquias effœminatorum, qui remanſerant
in diebus Aſa patris eius, abſtulit de terra.
Nec erat tunc rex conſtitutus in Edom.
Rex vero Ioſaphat fecerat claſſes in mari, quæ
nauigarent in Ophir propter aurum: & ire non po-
tuerunt, quia confractæ ſunt in Aſiongaber.
Tunc ait Ochozias filius Achab ad Ioſaphat: Va-
dant ſerui mei cum ſeruis tuis in nauibus. Et no-
luit Ioſaphat.

Dormiuitque

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

28 *Dixitq; Michaiehu: Si reuertendo reuerſus fueris in pa-*
ce, non eſt locutus Dominus per me. Et ait: Audite populi
omnes.
29 *Aſcendit autem rex Iſrael, & Iehoſaphath rex Iehudah*
in Ramoth Ghilhad.
30 *Dixitq; rex Iſrael ad Iehoſaphath: Mutabo me, & in-*
grediar bellum, tu autem indue te veſtibus tuis. Et muta-
uit ſe rex Iſrael, & ingreſſus eſt bellum.
31 *Rex autem Aram præcepit principibus curruum qui erãt*
ſibi triginta, & duobus, dicendo: Nõ pugnabitis cum paruo,
vel magno, niſi cum rege Iſrael ſolum.
32 *Et fuit, cum vidiſſent principes curruum Iehoſaphath,*
dixerunt: Certè rex Iſrael, & declinauerunt contra eum
ad pugnandum: & exclamauit Iehoſaphath.
33 *Et fuit, cum vidiſſent principes curruum, quòd non eſſet*
rex Iſrael ipſe, auerſi ſunt ab eo.
34 *Vir autem iaculatus eſt arcu in ſimplicitate ſua, & per-*
cuſſit regem Iſrael inter coniuncturas, & loricam. Dixitq;
aurigæ ſuo: Verte manum tuam, & educ me de caſtris, quia
vulneratus ſum.
35 *Et aſcendit prælium in die illa, rex autem Iſrael ſtabat*
in curru contra Aramæos, & mortuus eſt veſpere: & ef-
fluebat ſanguis plagæ in ſinu currus:
36 *Et tranſiuit præco per caſtra occumbente ſole, dicendo:*
Vnuſquiſq; eat in ciuitatem ſuam, & vnuſquiſq; in ter-
ram ſuam.
37 *Mortuus eſt autem rex, & venit in Somron: & ſepelie-*
runt regem in Somron:
38 *Lauitq; lauans currum in piſcina Somron & linxerunt*
canes ſanguinem eius, & arma lauerunt, iuxta verbum
Domini, quod locutus fuerat.
39 *Reſidua autem Achab, & omnia, quæ fecit, & domus*
eburnea quam ædificauit, & omnes vrbes quas ædificauit,
nõne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?
40 *Et dormiuit Achab cum patribus ſuis, & regnauit Acha-*
ziahu filius eius pro eo.
41 *Iehoſaphath autem filius Aſa regnauit ſuper Iehudah*
anno quarto Achab regis Iſrael.
42 *Iehoſaphath vero triginta, & quinq; annorum erat,*
quãdo regnauit, & viginti, & quinq; annis regnauit in Ie-
ruſalaim: nomen autem matris eius Hazubah filia Silchi.
43 *Et ambulauit in omni via Aſa patris ſui, & non decli-*
nauit ab ea: faciendo quod rectum eſt in oculis Domini.
44 *Verumtamen excelſa non remouerunt: adhuc populo im-*
molante, & ſuffiente in excelſis.
45 *Et pacem fecit Iehoſaphath cum rege Iſrael.*
46 *Reſidua autem Iehoſaphath, & robur eius, quod fecit,*
& quo pugnauit, nonne ſcripta ſunt in Libro verborum
dierum regum Iehudah?
47 *Et reſidua ſcorta, quæ remanſerant in diebus Aſa patris*
ſui, tulit è terra.
48 *Et rex non erat in Edom, præfectus erat rex.*
49 *Et Iehoſaphath fecit naues Tharſis, vt irẽt in Ophir pro*
auro: & non iuerunt, quia confractæ ſunt naues in Heſion-
ghaber.
50 *Tunc dixit Achaziahu filius Achab ad Iehoſaphath: Va-*
dant ſerui mei cum ſeruis tuis in nauibus. Et noluit Ieho-
ſaphath.

Dormiuitq;

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

28 * Et dixit Michęas: Si reuertens reuerteris in pace, non eſt locutus Dominus in me.

29 Et aſcendit rex Iſrael, & Ioſaphat rex Iuda cum eo ad Rhemmath Galaad.

30 Et dixit rex Iſrael ad Ioſaphat regem Iuda: Cooperiar, & ingrediar in prælium, & tu induere veſtimentum meum. Et cooperuit ſe rex Iſrael, & intrauit in prælium.

31 Et rex Syriæ mandauerat principibus curruum ſuorum triginta, & duobus, dicens: Non impugnetis paruum, & magnum, ſed regem Iſrael ſolum.

32 Et factum eſt, vt viderunt principes curruum Ioſaphat regem Iuda, & ipſi dixerunt: Videtur rex Iſrael hic, & circumdederunt eum ad impugnandum: & exclamauit Ioſaphat.

33 Et factum eſt, vt viderunt principes curruum, quia non eſt rex Iſrael hic, & reuerterunt ab eo.

34 Et intendit vnus arcum bene collimans, & percuſſit regem Iſrael inter pulmonem, & inter thoracem. Et dixit aurigæ ſuo: Conuerte manus tuas, & educ me de prælio, quoniam vulneratus ſum.

35 Et profligatum eſt prælium in die illa, & rex erat ſtans ſuper currum ex aduerſo Syrię à mane vſque ad veſperam: & effundebat ſanguinem è plaga in ſinum currus, & mortuus eſt veſperi, & egrediebatur ſanguis ſtragis vſque ad ſinum currus.

36 Et ſtetit præco exercitus occidente Sole, dicens: Vnuſquiſque ad ſuam ciuitatē, & ad ſuam terram.

37 Quoniam mortuus eſt rex, & venerunt in Samariam: & ſepelierunt regem in Samaria.

38 Et abluerunt ſanguinem ſuper fontem Samariæ, & linxerunt ſues, & canes ſanguinem, & meretrices lauerunt ſe in ſanguine, iuxta verbum Domini, quod locutus eſt.

39 Et reliqua verborum Achaab, & omnia, quæ fecit, & domum eburneam, quam ædificauit, & omnes ciuitates, quas fecit, nonne ecce hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?

40 Et dormiuit Achaab cum patribus ſuis, & regnauit Ochozias filius eius pro eo.

41 Et Ioſaphat filius Aſa regnauit ſuper Iudam, in anno quarto Achaab regis Iſrael regnauit Ioſaphat.

42 Filius triginta, & quinque annorum in regnando ipſum & viginti & quinque annos regnauit in Hieruſalem: & nomen matris eius Azuba filia Salat.

43 Et ambulauit in omni via Aſa patris ſui, non declinauit ab ea, faciendo rectum in oculis Domini.

44 Verumtamen excelſa non abſtulit: adhuc populus ſacrificabat, & adolebat in excelſis.

45 Et pacem habuit Ioſaphat cum rege Iſrael.

46 Et reliqua verborum Ioſaphat, & potentatus eius, quæcumque fecit, nonne ecce hæc ſcripta in Libro verborum dierum regum Iuda?

47 ★ Et reliqua complicationum, quas impoſuerant in diebus Aſa patris ſui ſuſtulit de terra.

48 Et rex non erat in Syria Naſib.

49 Et rex Ioſaphat fecit nauem in Tharſis ad eundum in Sophir ad aurum: & non iuit, quoniam contrita eſt nauis in Gaſion Gaber.

50 Tunc dixit rex Iſrael ad Ioſaphat: Mittam pueros meos, & puerulos meos in naui, & noluit Ioſaphat.

* Hæc quæ ver. 47. 48. 49 & ſe[illegible] in hac translat. Rom. habemus [illegible]

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

28 *Dixit autem Michaiehu, Si reuertendo reuerſus fueris in pace, non eſt loquutus Iehouah per me. Præterea dixit, Audite populi omnes.*

29 *Aſcendit itaq; Rex Iſraelis, & Iehoſaphat rex Iehudah in Ramot Gilad.*

30 *Dixitq; Rex Iſraelis ad Iehoſaphat, Mutabo meipſum, & ingrediar bellum, tu vero indue te veſtibus tuis. Et mutauit ſeſe Rex Iſraelis, ingreſſuſq; eſt bellum.*

31 *Rex autem Aram præcepit principibus curruum qui erāt ſibi, triginta duobus, dicendo, Ne pugnetis, neq; cum paruo, neq; cum magno, præterquam cum ſolo Rege Iſraelis.*

32 *Fuit autem, quum vidiſſent principes curruum Iehoſaphat, dixerunt, Certe Rex Iſraelis eſt. Et declinauerunt contra eum vt pugnarent: tum exclamauit Iehoſaphat.*

33 *Quum vero vidiſſent principes curruum quod non eſſet Rex Iſraelis, reuerſi ſunt ab eo.*

34 *Quidam autem iaculatus eſt arcu in ſimplicitate ſua, & percuſſit Regem Iſraelis inter iuncturas, & loricam: dixitq; aurigæ ſuo, Verte manum tuam, & educ me de caſtris, quia vulneratus ſum.*

35 *(Incaluerat autem prælium die illa: Rex autem conſiſtebat in curru eregione Aramæorum,) & mortuus eſt veſperi, defluebatq; ſanguis plagæ in ſinum currus.*

36 *Et tranſiuit vox præconis per caſtra quum occubuit ſol, dicendo, quiſq; reuertatur in vrbem ſuam, & quiſq; in terram ſuam.*

37 *Mortuus eſt inquam Rex, & deportatus in Someron, ſepelieruntq; Regem in Someron.*

38 *Quidam autem lauit currum in piſcina Someron, & linxerunt canes ſanguinem eius, & arma lauerunt, iuxta verbum Iehouæ quod loquutus fuerat.*

39 *Reliquum autem verborum Ahab, & quæcunq; fecit, domus quoq; eburnea quam ædificauit, & omnes vrbes quas ædificauit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſraelis?*

40 *Dormiuit itaq; Ahab cum patribus ſuis, & regnauit Ahaziahu filius eius pro eo.*

41 *Porro Iehoſaphat filius Aſa regnauit ſuper Iehudah anno quarto Ahab Regis Iſraelis.*

42 *Iehoſaphat vero triginta quinq; annorum erat quando regnare cœpit, & viginti quinq; annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius erat Azubah filia Silhi.*

43 *Ambulauit autem in omni via Aſa patris ſui, nec declinauit ab ea, faciendo quod rectum erat in oculis Iehouæ.*

44 *Veruntamen excelſa non remouerunt, adhuc populo immolante & ſuffiente in illis excelſis.*

45 *Pacem quoq; fecit Iehoſaphat cum Rege Iſraelis.*

46 *Reliquum autem verborum Iehoſaphat, & robur eius quod fecit, & quo pugnauit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iehudah?*

47 *Et reliqua ſcorta maſcula, quæ remanſerant in diebus Aſa patris ſui, expulit è terra.*

48 *Porro Rex nullus erat in Edom, præfectus erat Rex.*

49 *Iehoſaphat fecit naues Tharſis, vt irēt in Ophir pro auro, & non iuerūt, quia cōfractæ ſunt naues in Eſion gaber.*

50 *Tunc dixit Ahaziahu filius Ahab ad Iehoſaphat, Vadant ſerui mei cum ſeruis tuis in nauibus. Et noluit Iehoſaphat.*

Vulgat. Editio.

51 Dormiuitque Ioſaphat cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in ciuitate Dauid patris ſui: regnauitque Ioram filius eius pro eo.

52 Ochozias autem filius Achab regnare cœperat ſuper Iſrael in Samaria, anno ſeptimodecimo Ioſaphat regis Iuda, regnauitque ſuper Iſrael duobus annis.

53 Et fecit malum in conſpectu Domini, & ambulauit in via patris ſui, & matris ſuæ, & in via Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

54 Seruiuit quoque Baal, & adorauit eum, & irritauit Dominum Deum Iſrael, iuxta omnia, quę fecerat pater eius.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

51 *Dormiuitq; Iehoſaphath cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid patris ſui: & regnauit Iehoram filius eius pro eo.*

52 *Achazíahu filius Achab regnauit ſuper Iſrael in Somron anno ſeptimo decimo Iehoſaphath regis Iehudah, & regnauit ſuper Iſrael duobus annis.*

53 *Fecitq; malum in oculis Domini, ambulauitq; in via patris ſui, & in via matris ſuæ, & in via Iarobham filij Nebath, qui peccare fecit Iſrael.*

54 *Seruiuitq; Bahal, & incuruauit ſe ei, & irritauit Dominum Deum Iſrael, ſecundum omnia, quæ fecerat pater eius.*

FINIS LIBRI TERTII REGVM.

Tranſl. ex Septuag.

51 Et dormiuit Ioſaphat cum patribus ſuis, & ſepultus eſt apud patres ſuos in ciuitate Dauid patris ſui:& regnauit Ioram filius eius pro eo.

52 Et Ochozias filius Achaab regnauit ſuper Iſrael in Samaria, in anno ſeptimo & decimo Ioſaphat régis Iuda Ochozias filius Achaab regnauit in Iſrael in Samaria duos annos.

53 Et fecit malum ante Dominum, & ambulauit in via Achaab patris ſui, & in via Iezabel matris ſuæ, & in peccatis domus Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

54 Et ſeruiuit Baalim, & adorauit eos, & exacerbauit Dominum Deum Iſrael, ſecundum omnia, quæ facta fuerant ante eum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatab[illegible]

Dormiuitq; Iehoſaphat cum patribus ſuis, ſepult[illegible] cum patribus ſuis in Ciuitate Dauidis patris ſui, [illegible] nauit Ieboram filius eius pro eo.

Ahaziahu filius Ahab cœpit regnare ſuper Iſrael[illegible] Someron anno decimo ſeptimo Iehoſaphat regis Iehu[illegible] & regnauit ſuper Iſraelem duobus annis.

Fecitq; malum in oculis Iehouæ, ambulauitq; in vi[illegible] tris ſui, & in via matris ſuæ, atq; in via Iaroboam fil[illegible] bat, qui peccare fecit Iſraelem.

Seruiuitq; Baal, & adorauit illum, atq; ad iracund[illegible] prouocauit Iehouam Deum Iſraelis, iuxta omnia qu[illegible] cerat pater eius.

FINIS LIBRI TERTII REGVM.

Digitized by Google

LIBRI QVARTI REGVM.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

1 PRæuaricatus eſt autem Moab in Iſrael, poſt-
quam mortuus eſt Achab.

2 Cecidítque Ochozias per cancellos cœnaculi ſui,
quod habebat in Samaria, & ægrotauit: miſitque
nuncios, dicens ad eos: Ite, conſulite Beelzebub
deum Accaron, vtrum viuere queam de infirmita-
te mea hac.

3 Angelus autem Domini locutus eſt ad Eliam
Thesbiten, dicens: Surge, & aſcende in occurſum
nũciorum regis Samariæ,& dices ad eos:Numquid
non eſt Deus in Iſrael, vt eatis ad conſulendum
Beelzebub deum Accaron?

4 Quam ob rem hæc dicit Dominus:De lectulo,ſu-
per quem aſcendiſti,non deſcendes, ſed morte mo-
rieris. Et abijt Elias.

5 Reuerſique ſunt nuncij ad Ochoziam. Qui dixit
eis:Quare reuerſi eſtis?

6 At illi reſponderunt ei:Vir occurrit nobis,& dixit
ad nos: Ite,& reuertimini ad regem,qui miſit vos,
& dicetis ei: Hæc dicit Dominus: Numquid, quia
non erat Deus in Iſrael, mittis,vt conſulatur Beel-
zebub deus Accarõ?Idcirco de lectulo, ſuper quem
aſcendiſti,non deſcendes,ſed morte morieris.

7 Cui dixit eis:Cuius figuræ,& habitus eſt vir ille,
qui occurrit vobis,& locutus eſt verba hæc?

8 At illi dixerunt: Vir piloſus, & zona pellicea ac-
cinctus renibus. Qui ait:Elias Thesbites eſt.

9 Miſitque ad eum quinquagenarium principem,
& quinquaginta, qui erant ſub eo. Qui aſcendit ad
eum:ſedentique in vertice montis,ait: Homo Dei,
rex præcepit,vt deſcendas.

10 Reſpondenſque Elias, dixit quinquagenario: Si
homo Dei ſum,deſcendat ignis de cœlo, & deuoret
te,& quinquaginta tuos. Deſcendit itaque ignis de
cœlo,& deuorauit eum,& quinquaginta,qui erant
cum eo.

11 Rurſumque miſit ad eum principem quinqua-
genarium alterum, & quinquaginta cum eo. Qui
locutus eſt illi:Homo Dei,hæc dicit rex:Feſtina,de-
ſcende.

12 Reſpondens Elias ait: Si homo Dei ego ſum, de-
ſcendat ignis de cœlo,& deuoret te,& quinquagin-
ta tuos. Deſcendit ergo ignis de cœlo, & deuorauit
illum, & quinquaginta eius.

LIBRI SECVNDI MELACHIM.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

DEfecit autem Moab contra Iſrael mortuo Achab.

*Cecidit autem Achaziahu de cancello in cœnaculum
ſuum,quod erat in Somron, & ægrotauit:miſitq; nuncios,
& dixit ad eos: Ite inquirite per Bahalzebub deum He-
cron, ſi viuam de infirmitate hac.*

*Angelus autem Domini locutus eſt ad Elijahu Tiſbiten:
Surge,aſcende in occurſum nunciorum regis Somron,& lo-
quere ad eos: Numquid non eſt Deus in Iſrael, vt eatis ad
inquirendum per Bahalzebub deum Hechron?*

*Et idcirco ſic dicit Dominus:De lecto ſuper quem aſcen
diſti,non deſcendes, ſed moriendo morieris. Et abijt Elyah.*

*Et reuerſi ſunt nuncij ad eum. Dixitq; ad eos: Vt quid
reuerſi eſtis?*

*Dixeruntq; ad eum: Vir aſcendit in occurſum noſtrum,
dixitq; nobis: Ite reuertimini ad regem,qui miſit vos, &
loquimini ad eum: Sic dixit Dominus: Numquid non eſt
Deus in Iſrael,vt mittas ad inquirendum per Bahalzebub
deum Hechron? Idcirco de lecto ſuper quem aſcendiſti, non
deſcendes, ſed moriendo morieris.*

*Dixitq; ad eos: Qualis diſpoſitio eſt viri,qui aſcendit in
occurſum veſtrum,& locutus eſt vobis ſermones iſtos?*

*Dixeruntq; ad eum: Vir piloſus, & cingulo pelliceo ac-
cinctus renes ſuos. Et ait:Elyah Thiſbites eſt.*

*Miſitq; ad eum principem quinquagenarium, & quin-
quaginta eius. Et aſcendit ad eum:Et ecce ſedebat in ver-
tice montis, locutuſq; ad eum:Vir Dei, rex locutus eſt. De-
ſcende.*

*Et reſpondit Elijahu, locutuſq; eſt ad principem quin-
quagenarium:Et ſi vir Dei ſum,deſcendat ignis è cœlo, &
conſumat te, & quinquaginta tuos. Et deſcendit ignis è
cœlo,& conſumpſit eum, & quinquaginta eius.*

*Et reuerſus eſt, miſitq; ad eum principem quinquagena-
rium alium,& quinquaginta eius.Et reſpondit,& locutus
eſt ad eum:Vir Dei, ſic dixit rex:Feſtina, deſcende.*

*Et reſpondit Elijahu, dixitq; ad eos:Si vir Dei ſum, de-
ſcendat ignis è cœlo,& conſumat te,& quinquaginta tuos.
Et deſcendit ignis Dei è cœlo, & conſumpſit eum, & quin-
quaginta eius.*

Digitized by Google

LIBRI QVARTI REGNORVM.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

1 ET præuaricatus eſt Moab in Iſrael, poſtquam mortuus eſt Achaab.

2 Et cecidit Ochozias per cancellum, qui in cœnaculo ſuo in Samaria, & ægrotauit: & miſit nuncios, & dixit ad eos: Ite, & inquirite in Baal muſcam deum Accaron, ſi viuam ex infirmitate mea hac, & ierunt interrogare per eum.

3 Et Angelus Domini vocauit Eliu Theſbitem, dicens: Surgens, vade in obuiam nūciorum Ochoziæ regis Samariæ, & loqueris ad eos: Si propterea quod non ſit Deus in Iſrael, vos itis inquirere in Baal muſcam deum Accaron?

4 Et non ita, quoniam hæc dicit Dominus: Lectus, ſuper quem aſcendiſti illuc, non deſcendes ab eo, quia morte morieris. Et iuit Eliu, & dixit ad eos.

5 Et reuerſi ſunt nuncij ad eum. Et dixit ad eos: Quid, quod reuertiſtis?

6 Et dixerunt ad eum: Vir aſcendit in occurſum noſtrum, & dixit ad nos: Ite, reuertite ad regem, qui miſit vos, & loquimini ad eum: Hæc dicit Dominus: Si propterea quod non ſit Deus in Iſrael, tu vadis inquirere in Baal muſcam deum Accaron: Non ita, lectus, ſuper quem aſcendiſti illuc, non deſcendes ab eo, quia morte morieris. Et reuerſi annunciauerunt regi ſecundum quæ locutus fuerat Eliu.

7 Et locutus eſt ad eos: Quodnam iudicium viri, qui aſcendit in obuiam vobis, & locutus eſt ad vos verba hæc?

8 Et dixerunt ad eum: Vir piloſus, & zona pellicea accinctus lumbum ſuum. Et dixit: Eliu Theſbites hic eſt.

9 Et miſit ad eum principem quinquagenarium, & ipſos quinquaginta illius. Et aſcendit ad eum: Et ecce Eliu ſedebat ſuper cacumen montis, & locutus eſt princeps quinquagenarius ad eum, & dixit: Homo Dei, rex vocauit te, Deſcende.

10 Et reſpondit Eliu, & dixit ad principem quinquagenarium: Et, ſi homo Dei ego, deſcendet ignis de cœlo, & deuorabit te, & quinquaginta tuos. Et deſcendit ignis de cœlo, & deuorauit eum, & quinquaginta eius.

11 Et adiecit rex, & miſit ad eum alium principem quinquagenarium, & ipſos quinquaginta illius. Et locutus eſt princeps quinquagenarius ad eum, & dixit: Homo Dei, hæc dicit rex: Cito deſcende.

12 Et reſpondit Eliu, & locutus eſt ad eum, & dixit: Si homo Dei ego, deſcendet ignis de cœlo, & deuorabit te, & quinquaginta tuos. Et deſcendit ignis de cœlo, & deuorauit eum, & quinquaginta eius.

LIBRI SECVNDI MELACHIM.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAPVT PRIMVM.

1 *DEfecit autem Moab ab Iſraele, mortuo Ahab.*

2 *Cecidit vero Ahaziah per cancellos in cœnaculum ſuum quod erat in Someron, atq; ægrotauit: tum miſit nuntios quibus dixit; Ite, conſulite Baalzebub deum Ecron, ſi viuam de infirmitate hac.*

3 *Angelus autem Iehouæ loquutus eſt ad Eliiah Thiſbiten, Surge, Aſcende in occurſum nuntiorum Regis Someron, & loquere ad eos, Nonne quia non eſt Deus in Iſraele proficiſcimini vt conſulatis Baalzebub deum Ecron?*

4 *Idcirco ſic dicit Iehouah, De lecto ſuper quem aſcendiſti, non deſcendes, ſed moriendo morieris. Simulq; abijt Eliiah.*

5 *Quumq; reuerſi eſſent nuntij ad eum, dixit ad eos, Quamobrem reuerſi eſtis?*

6 *Reſponderunt ei, Vir quidam aſcendit in occurſum noſtrū, dixitq; nobis, Ite, reuertimini ad Regem qui miſit vos, & dicite ei, Sic dixit Iehouah, Nonne quia non eſt Deus in Iſraele, tu mittis conſulturus Baalzebub deum Ecron? idcirco de lecto ſuper quem aſcendiſti, non deſcendes, ſed moriendo morieris.*

7 *Dixit autem ad eos, Qualis forma eſt viri qui aſcendit in occurſum veſtrum, & loquutus eſt vobis ſermones iſtos?*

8 *Et reſponderunt ei, Vir piloſus, & cingulo pelliceo accinctus renes ſuos. Tum ait, Eliiah Thiſbites eſt.*

9 *Miſitq; ad eum, principem quinquagenarium, & quinquaginta eius: qui aſcendens ad eum (ecce autem ſedebat in vertice montis) dixit illi, Vir Dei, Rex dixit, deſcende.*

10 *Reſpondens Eliiahu dixit principi quinquagenario, Et vir Dei ſum, deſcendat ignis è cælo, & conſumat te atque quinquaginta tuos. Tum deſcendit ignis è cælo, & conſumpſit eum & quinquaginta eius.*

11 *Rurſum autem miſit ad eum principem quinquagenarium alium & quinquaginta eius. qui loquutus eſt, & dixit ei, Vir Dei ſic dixit Rex, Feſtina, & deſcende.*

12 *Et reſpondit Eliiah, dixitq; eis, Si vir Dei ſum, deſcendat ignis è cælo, & conſumat te, atq; quinquaginta tuos. Tum deſcendit ignis Dei è cælo, & conſumpſit eum atq; quinquaginta eius.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

13 Iterum miſit principem quinquagenarium ter-
tium,& quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum
veniſſet, curuauit genua contra Eliam, & precatus
eſt eum, & ait : Homo Dei, noli deſpicere animam
meam, & animas ſeruornm tuorum , qui mecum
ſunt.
14 Ecce deſcendit ignis de cœlo, & deuorauit duos
principes quinquagenarios primos, & quinquage-
nos, qui cum eis erant : ſed nunc obſecro,vt miſe-
rearis animæ meæ.
15 Locutus eſt autem Angelus Domini ad Eliam,
dicens : Deſcende cum eo, ne timeas. Surrexit igi-
tur,& deſcendit cum eo ad regem :
16 Et locutus eſt ei:Hæc dicit Dominus:Quia miſi-
ſti nuncios ad conſulendum Beelzebub deum Ac-
caron , quaſi non eſſet Deus in Iſrael, à quo poſſes
interrogare ſermonem,ideo de lectulo,ſuper quem
aſcendiſti,non deſcendes, ſed morte morieris.
17 Mortuus eſt ergo iuxta ſermonem Domini,quem
locutus eſt Elias, & regnauit Ioram frater eius pro
eo , anno ſecundo Ioram filij Ioſaphat regis Iudæ:
non enim habebat filium.
18 Reliqua autem verborum Ochoziæ, quæ opera-
tus eſt,nonne hęc ſcripta ſunt in Libro ſermonum
dierum regum Iſrael?

CAP. II.

1 FActum eſt autem , cum leuare vellet Dominus
Eliam per turbinem in cœlum, ibant Elias , &
Eliſeus de Galgalis.
2 Dixitque Elias ad Eliſeum:Sede hic,quia Domi-
nus miſit me vſque in Bethel.Cui ait Eliſeus:Viuit
Dominus , & viuit anima tua , quia non derelin-
quam te. Cumque deſcendiſſent Bethel:
3 Egreſſi ſunt filij prophetarum , qui erant in Be-
thel, ad Eliſeum , & dixerunt ei : Numquid noſti,
quia hodie Dominus tollet dominum tuum à te?
Qui reſpondit:Et ego noui:ſilete.
4 Dixit autem Elias ad Eliſeum:Sede hic,quia Do-
minus miſit me in Iericho. Et ille ait: Viuit Domi-
nus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te.
Cumque veniſſent Iericho :
5 Acceſſerunt filij prophetarum, qui erant in Ieri-
cho, ad Eliſeum , & dixerunt ei : Numquid noſti,
quia Dominus hodie tollet dominum tuum à te?
Et ait:Et ego noui:ſilete.
6 Dixit autem ei Elias:Sede hic,quia Dominus mi-
ſit me vſque ad Iordanem . Qui ait : Viuit Domi-
nus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te.
Ierunt igitur ambo pariter:
7 Et quinquaginta viri de filijs prophetarum ſecuti
ſunt eos,qui & ſteterunt è contra,longè : illi autem
ambo ſtabant ſuper Iordanem.
8 Tulitque Elias pallium ſuum , & inuoluit illud,
& percuſſit aquas , quæ diuiſæ ſunt in vtramque
partem, & tranſierunt ambo per ſiccum.

Cumque

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et reuerſus eſt , & miſit principem quinquagenarium tertium,& quinquaginta eius. Et aſcendit,& venit princeps quinquagenarius tertius,& incuruauit ſe ſuper genua ſua contra Elijahu , & precatus eſt eum, locutuſq; eſt ad eum : Vir Dei precioſa ſit quæſo anima mea,& anima ſeruorum tuorum,horum quinquaginta in oculis tuis.

Ecce deſcendit ignis è cœlo,& conſumpſit duos principes quinquagenarios primos,& quinquaginta eorum, & nunc precioſa ſit anima mea in oculis tuis.

Locutus eſt autem Angelus Domini ad Elijahu:Deſcende cum eo, ne timeas à facie eius. Et ſurrexit, deſcenditq; cum eo ad regem:

Et locutus eſt ad eum:Sic dixit Dominus : Pro eo quod miſiſti nuncios ad inquirendum Bahalzebub deum Hechron , (numquid non eſt Deus in Iſrael ad quærendum per verbum eius ,) idcirco de lecto ſuper quem aſcendiſti, non deſcendes,ſed moriendo morieris.

Et mortuus eſt iuxta verbum Domini,quod locutus fuerat Elijahu,& regnauit Iehoram pro eo, anno ſecundo Iehoram filij Iehoſaphath regis Iehudah, quia non fuerat ei filius.

Reſidua autem Achaziah, quæ fecit, nonne ipſa ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?

CAP. II.

ET fuit , cum aſcendere faceret Dominus Elijahu per turbinem in cœlum,abijt Elijahu,& Eliſaah,de Ghilghal.

Dixitq; Elijahu ad Eliſaah : Sede obſecro hic, quia Dominus miſit me vſq; in Bethel. Dixitq; Eliſaah:Viuit Dominus,& viuit anima tua, ſi dereliquero te. Et deſcenderunt in Bethel:

Et egreſſi ſunt filij prophetarum,qui erant in Bethel, ad Eliſaah,atq; dixerunt : Numquid noſti,quod hodie Dominus tollit dominum tuum à capite tuo?Dixitq;:Etiam noui:tacete.

Dixitq; ei Elijahu Eliſaah:ſede obſecro hic, quia Dominus miſit me in Iericho. Et dixit:Viuit Dominus, & viuit anima tua, ſi dimiſero te. Et venerunt in Iericho:

Et acceſſerunt filij prophetarum,qui erant in Iericho ad Eliſaah,dixeruntq; ad eum:Num noſti, quòd hodie Dominus tollit dominum tuum à capite tuo? Et ait:Etiam noui: ſilete.

Dixitq; ei Elijahu:Sede obſecro hic,quia Dominus miſit me ad Iarden. Et ait:Viuit Dominus,& viuit anima tua, ſi dereliquero te. Et abierunt ambo:

Quinquaginta autem viri de filijs prophetarum abierunt, ſteteruntq; è regione à longè:& ambo ſteterunt iuxta Iarden.

Tulitq; Elijahu pallium ſuum,& inuoluit,& percuſſit aquas,& dimiſerunt ſe huc, & illuc, & tranſierunt ambo per ſiccum.

Quum

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et adiecit adhuc rex mittere Ducem, & quin- 13
quaginta eius. Et venit princeps quinquagenarius
tertius,& curuauit ſe ſuper genua ſua ante Eliu, &
orauit eum, & locutus eſt ad eum, & dixit: Homo
Dei precioſa ſit anima mea, & anima ſeruorum
tuorum,horum quinquaginta in oculis tuis.

Ecce deſcendit ignis de cœlo, & deuorauit duos 14
principes quinquagenarios primos, & nunc pre-
cioſa ſit,quæſo, anima mea in oculis tuis.

Et locutus eſt Angelus Domini ad Eliu, & dixit: 15
Deſcende cum eo,ne timeas à facie eorum. Et ſur-
rexit Eliu,& deſcendit cum eo ad regem.

Et locutus eſt ad eum, & dixit Eliu: Hæc dicit 16
Dominus:Quid,quod miſiſti nuncios exquirere in
Baal muſcam deum Accaron,non ſic. Lectus,ſuper
quem aſcendiſti illuc, non deſcendes ab eo, quia
morte morieris.

Et mortuus eſt iuxta verbum Domini, quod lo- 17
cutus eſt Eliu.

Et reliqua verborum Ochoziæ,quæ fecit, nonne 18
ecce hæc ſcripta in Libro verborum dierum regi-
bus Iſrael? * Et Ioram filius Achaab regnat ſuper
Iſrael in Samaria annos duodecim, in anno octauo
& decimo Ioſaphat regis Iuda. Et fecit malum in
conſpectu Domini. Verumtamen,non ſicut fratres
eius,neque ſicut mater eius:& amouit titulos Baal,
quos fecerat pater eius, & contriuit eos. Verumta-
men in peccatis domus Hieroboam,qui peccare fe-
cit Iſrael,adhæſit, non receſſit ab eis. Et indignatus
eſt ira Dominus in domum Achaab.

* Hæc omnia reperiuntur in hac eadem tranſlat. cap. 3. vbi & in noſtra vulgata habẽtur.

C A P. II.

ET factum eſt, cum eleuaret Dominus in con- 1
cuſſione ipſum Eliu tanquam in cœlum,& iuit
Eliu,& Eliſæe de Galgalis.

Et dixit Eliu ad Eliſæe:Sede,quæſo,hic,quia Deus 2
miſit me vſque Bæthel. Et dixit Eliſæe: Viuit Do-
minus,& viuit anima tua,ſi derelinquam te.Et ve-
nerunt in Bæthel.

Et venerunt filij prophetarum, qui in Bæthel, ad 3
Eliſæe, & dixerunt ad eum:Si noſti,quia Dominus
hodie tollit dominum tuum deſuper capite tuo?
Et dixit:Et ego noui:ſilete.

Et dixit Eliu ad Eliſæe:Sede,queſo,hic,quoniam 4
Dominus miſit me vſque Hierico. Et dixit: Viuit
Dominus,& viuit anima tua,ſi derelinquam te. Et
venerunt in Hierico.

Et acceſſerunt filij prophetarum, qui in Hierico, 5
ad Eliſæe,& dixerunt ad eum: Si noſti, quia hodie
tollit Dominus dominum tuum deſuper caput
tuum?Et dixit:Etiam ego noui:ſilete.

Et dixit ei Eliu:Sede,queſo hic,quoniam Domi- 6
nus miſit me vſque ad Iordanem. Et dixit Eliſæe:
Viuit Dominus,& viuit anima tua,ſi derelinquam
te. Et fuerunt ambo.

Et quinquaginta viri filij prophetarum, & ſtete- 7
runt ex aduerſo longè:& ambo ſteterunt ſuper Ior-
danem.

Et ſumpſit Eliu melotem ſuam, & conuoluit, & 8
percuſſit aquam,& diuiſa eſt aqua hinc, & hinc, &
tranſierunt vtrique in deſerto.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Iterum vero miſit principem quinquagenarium tertium & quinquaginta eius. aſcendit ergo,& venit princeps ille quinquagenarius tertius, atq; incuruauit ſe ſuper genua ſua coram Elijahu, & rogauit eum, dixitq; illi, Vir Dei, pretioſa ſit quæſo anima mea & anima ſeruorum tuorum iſtorum quinquaginta,in oculis tuis.

Ecce deſcendit ignis è cælo, & conſumpſit duos principes quinquagenarios priores,& quinquaginta eorum:nunc ergo pretioſa ſit anima mea in oculis tuis.

Loquutus eſt autem Angelus Iehoua ad Elijahu,Deſcende cum eo,ne timeas à facie eius, Qui conſurgens,deſcendit cum eo ad Regem.

Loquutuſq; eſt ad eum,Sic dixit Iehouah,Propterea quod miſiſti nuntios ad conſulendum Baal-zebub deum Ecron, (& quidem quod non eſſet Deus in Iſraele vt conſuleres verbum eius) idcirco inquam de lecto ſuper quem aſcendiſti,non deſcendes, ſed moriendo morieris.

Mortuus eſt itaq; iuxta verbum Iehoua quod loquutus fuerat Elijahu: & regnauit Iehoram pro eo, anno ſecundo Iehoram filij Iehoſaphat Regis Iehudah, quia non fuerat ei filius.

Reliquum autem verborum Ahaziah quæ fecit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſrael?

C A P. II.

ET fuit, quum ſublaturus eſſet Iehouah Elijahu per turbinem in cælum, abijt Elijahu & Eliſa de Gilgal.

Tum dixit Elijahu ad Eliſa, Sede obſecro hic,quia Iehouah miſit me vſq; in Beth-el.Dixit vero Eliſa,Viuit Iehouah, & viuit anima tua, non derelinquam te. Deſcenderunt itaq; in Beth-el.

Tunc egreſſi ſunt filij Prophetarum qui erant in Beth-el, ad Eliſa, atq; dixerunt, An non noſti quod hodie Iehouah tollit dominum tuum à capite tuo?Et ait, Etiam ego noui, tacete.

Dixit ei rurſus Elijahu,Eliſa ſede obſecro hic,quia Iehouah miſit me in Ieriho. Qui reſpondit,Viuit Iehouah, & viuit anima tua, ſi dereliquero te.Venerũt itaq; in Ieriho.

Et acceſſerunt filij Prophetarum qui erant in Ieriho ad Eliſa,dixerũtq; illi, An non noſti quod hodie Iehouah tollit dominum tuum à capite tuo?Et ait,Etiam ego noui,tacete.

Dixit præterea illi Elijahu,Sede obſecro hic,quia Iehouah miſit me ad Iarden. Qui reſpõdit,Viuit Iehouah,& viuit anima tua,ſi dereliquero te. Abierunt igitur ambo.

Quinquaginta autem viri de filijs Prophetarum ierunt, ſteteruntq; e regione à longe:duo autem illi ſubſtiterunt iuxta Iarden.

Tulitq; Elijahu pallium ſuum,& conuoluit, ac percuſſit aquas.& diuiſerunt ſe huc & illuc:tunc tranſierunt ambo per ſiccum.

Et   *Quum*

Vulgat. Editio.

Cumque tranſiſſent, Elias dixit ad Eliſeum: Po- 9
ſtula, quod vis, vt faciam tibi, antequam tollar à te.
Dixitque Eliſeus: Obſecro vt fiat in me duplex ſpi-
ritus tuus.
Qui reſpondit: Rem difficilem poſtulaſti: attamen 10
ſi videris me, quando tollar à te, erit tibi, quod pe-
tiſti, ſi autem non videris, non erit.
Cumque pergerent, & incedentes ſermocina- 11
Ecc. 48 3. rentur, ecce currus igneus, & equi ignei diuiſerunt
vtrumque: & * aſcendit Elias per turbinem in cœ-
lum:
Eliſeus autem videbat, & clamabat: Pater mi, pa- 12
ter mi, currus Iſrael, & auriga eius. Et non vidit
eum amplius: apprehenditque veſtimenta ſua, &
ſcidit illa in duas partes.
Et leuauit pallium Eliæ, quod ceciderat ei: reuer- 13
ſuſque ſtetit ſuper ripam Iordanis.
Et pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percuſſit aquas, 14
& non ſunt diuiſæ, & dixit: Vbi eſt Deus Eliæ etiam
nunc? Percuſſitque aquas, & diuiſæ ſunt huc, atque
illuc, & tranſijt Eliſeus.
Videntes autem filij prophetarum, qui erant in 15
Iericho è contra, dixerunt: Requieuit ſpiritus Eliæ
ſuper Eliſeum. Et venientes in occurſum eius,
adorauerunt eum proni in terram:
Dixeruntque illi: Ecce, cum ſeruis tuis ſunt quin- 16
quaginta viri fortes, qui poſſunt ire, & quærere do-
minum tuum, ne fortè tulerit eum Spiritus Do-
mini, & proiecerit eum in vnum montium, aut in
vnam vallium. Qui ait: Nolite mittere.
Coegeruntque eum, donec acquieſceret, & dice- 17
ret: Mittite. Et miſerunt quinquaginta viros: qui
cum quæſiſſent tribus diebus, non inuenerunt.
Et reuerſi ſunt ad eum: at ille habitabat in Ieri- 18
cho, & dixit eis: Numquid non dixi vobis: Nolite
mittere?
Dixerunt quoque viri ciuitatis ad Eliſeum: Ecce 19
habitatio ciuitatis huius optima eſt, ſicut tu ipſe
domine perſpicis: ſed aquæ peſſimæ ſunt, & terra
ſterilis.
At ille ait: Afferte mihi vas nouum, & mittite in 20
illud ſal. Quod cum attuliſſent:
Egreſſus ad fontem aquarum, miſit in illum ſal, & 21
ait: Hæc dicit Dominus: Sanaui aquas has, & non
erit vltra in eis mors, neque ſterilitas.
Sanatæ ſunt ergo aquæ vſque in diem hanc, iuxta 22
verbum Eliſei, quod locutus eſt.
Aſcendit autem inde in Bethel: cumque aſcende- 23
ret per viam: pueri parui egreſſi ſunt de ciuitate, &
illudebant ei, dicẽtes: Aſcende calue, aſcende calue.
Qui cum reſpexiſſet, vidit eos, & maledixit eis in 24
nomine Domini: egreſſique ſunt duo vrſi de ſaltu,
& lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros.
Abijt autem inde in montem Carmeli, & inde 25
reuerſus eſt in Samariam.

CAP. III.

IOram vero filius Achab regnauit ſuper Iſrael in 1
Samaria anno decimo octauo Ioſaphat regis Iu-
dæ. Regnauitque duodecim annis.
Et fecit malum coram Domino, ſed non ſicut pa- 2
ter ſuus, & mater: tulit enim ſtatuas Baal, quas fe-
cerat pater eius.

Verumtamen

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Quum autem tranſiſſent Elijahu, dixit ad Eliſaah: Poſtula, quòd faciam tibi antequam tollar à te. Dixitq; Eliſaah: Et ſit obſecro menſura duarum partium de ſpiritu tuo ſuper me.

Et ait: Difficilem rem poſtulaſti: ſi videris me ablatum à te, erit tibi ſic, ſin autem, non erit.

Et fuit ipſis pergentibus pergendo, & loquendo, ecce currus igneus, & equi ignei, diuiſerunt vtrumq;: & aſcendit Elijahu per turbinem in cœlum:

Eliſaah autem videbat, & clamabat: Pater mi, pater mi, currus Iſrael, & equites eius. Et non vidit eum amplius, & apprehendit veſtimenta ſua, & ſcidit ea in duas ſciſſiones.

Et eleuauit pallium Elijahu, quod occiderat ab eo: & reuerſus eſt, & ſtetit iuxta ripam Iarden.

Tulitq; pallium Elijahu, quòd ceciderat ab eo, & percuſſit aquas, & dixit: Vbi eſt Dominus Deus Elijahu, etiam ipſe? Et percuſſit aquas, & diuiſerunt ſe huc, & illuc, & tranſiuit Eliſaah.

Et viderunt eum filij prophetarum qui erant in Iericho è regione, atq; dixerunt: Requieuit ſpiritus Elijahu ſuper Eliſaah. Et venerunt in occurſum eius, & incuruauerunt ſe ei ſuper terram:

Et dixerunt ei: Ecce obſecro ſunt cum ſeruis tuis quinquaginta viri robuſti. eant nunc, & quærant dominum tuum, ne fortè tulerit eum Spiritus Domini, & proiecerit eum in vnum è montibus aut in vnam è vallibus. Et dixit: Ne mittatis.

Et coegerunt eum quamdiu tardauit, & dixit: Mittite, & miſerunt quinquaginta viros, quæſieruntq; tribus diebus. & non inuenerunt eum.

Et reuerſi ſunt ad eum: ipſe autem habitabat in Iericho, dixit ad eos: Nonne dixi vobis: Ne eatis?

Dixerunt autem viri ciuitatis ad Eliſaah: Ecce obſecro habitatio ciuitatis bona eſt, ſicut dominus meus videt, & aquæ malæ, & terra habitatores orbant.

Et dixit: Tollite mihi phialam nouam, & ponite in ea ſal. Et attulerunt ei:

Et egreſſus eſt ad exitum aquarum, & proiecit illuc ſal, & dixit: Sic dixit Dominus: Sanaui aquas iſtas, non erit inde vltra mors, & orbans.

Et ſanatæ ſunt aquæ vſq; ad diem hanc, iuxta verbum Eliſaah, quod locutus fuerat.

Et aſcendit inde in Bethel: & ipſo aſcendente per viam, pueri parui egreſſi ſunt ex vrbe, & illudebant ei, dixeruntq; ei: Aſcende calue, aſcende calue.

Et reſpexit poſt ſe, & vidit eos, maledixitq; eis in nomine Domini: & egreſſæ ſunt duæ vrſæ è ſylua, & lacerauerunt ex eis quadraginta, & duos pueros.

Et abijt inde in montem Charmel, & inde reuerſus eſt in Somron.

CAP. III.

IEhoram autem filius Achab regnauit ſuper Iſrael in Somron anno octauo decimo Iehoſaphath regis Iehudah. Regnauitq; duodecim annis.

Fecitq; quod malum eſt in oculis Domini, verumtamen non ſicut pater ſuus, & ſicut mater ſua: & remouit ſtatuam Bahal, quam fecerat pater ſuus.

Verumtamen

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Et factum eſt in tranſeundo ipſos, & Eliu dixit ad Eliſæe: Pete, quid faciam tibi, antequam ego aſſumar à te. Et dixit Eliſæe: Fiant, quæſo, duplicia in ſpiritu tuo ſuper me.

10 Et dixit Eliu: Dure egiſti petendo: ſi videris me, dum aſſumor à te, & erit tibi ſic, & ſi non, non fiet.

11 Et factum eſt ipſis euntibus, ibant, & loquebantur, & ecce currus ignis, & equi ignis, & diuiſerunt inter vtroſque: & aſſumptus eſt Eliu in concuſſione tanquam in cœlum.

12 Et Eliſæe videbat, & clamabat: Pater, pater, currus Iſrael, & eques eius. Et non vidit eum vltra: & apprehendit veſtimenta ſua, & diſcidit ea in duas ſciſſuras.

13 Et eleuauit melotem Eliu, quę ceciderat deſuper Eliſæe: & reuertit Eliſæe, & ſtetit ſuper labium Iordanis.

14 Et ſumpſit melotem Eliu, quæ ceciderat deſuper eo, & percuſſit aquam, & dixit: Vbi Deus Eliu Appho? Et percuſſit aquas, & diſciſſæ ſunt hinc, & hinc, & tranſiuit Eliſæe.

15 Et viderunt eum filij prophetarum, qui in Hiericho ex aduerſo, & dixerũt: Requieuit ſpiritus Eliu ſuper Eliſæe. Et venerunt in occurſum eius, & adorauerunt eum in terram.

16 Et dixerunt ad eum: Ecce nunc cum pueris tuis quinquaginta viri, filij virtutis, euntes nunc quærant dominum tuum, ne fortè tulerit eum Spiritus Domini, & proiecerit eum in Iordanem, vel ſuper vnum montium, vel ſuper vnum collium. Et dixit Eliſæe: Non mittetis.

17 Et coegerunt eum, quoaduſque erubuit, & dixit: Mittite. Et miſerunt quinquaginta viros, & quæſierunt tribus diebus, & non inuenerunt eum.

18 Et reuerſi ſunt ad eum: & ipſe ſedebat in Hiericho, & dixit Eliſæe: Nonne dixi ad vos: Nolite ire?

19 Et dixerunt viri ciuitatis ad Eliſæe: Ecce habitatio ciuitatis bona, ſicut dominus videt, & aquæ malæ, & terra ſterilis.

20 Et dixit Eliſæe: Sumite mihi hydriolam nouam, & ponite ibi ſal. Et ſumpſerunt, & attulerunt ad eum.

21 Et exiuit Eliſęe ad tranſitum aquarum, & proiecit illuc ſal, & dixit: Hæc dicit Dominus: Sanaui aquas has, non erit vltra inde mors, & ſterilis.

22 Et ſanatæ ſunt aquæ vſque in diem hanc iuxta verbum Eliſæe, quod locutus eſt.

23 Et aſcendit inde in Bæthel: & aſcendente eo in via, & pueruli parui exierunt de ciuitate, & illudebant eum, & dixerunt ei: Aſcende calue, aſcende.

24 Et reſpexit poſt eos, & vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini: & ecce exiuerunt duo vrſi de ſylua, & diſcerpſerunt de eis quadraginta, & duos pueros.

25 Et iuit inde ad montem Carmelum, & inde reuertit in Samariam.

CAP. III.

1 ET Ioram filius Achaab regnauit in Iſrael in anno octauo, & decimo Ioſaphat regis Iuda. Et regnauit duodecim annos.

2 Et fecit malum in oculis Domini, veruntamen non, ſicut pater eius, & nõ ſicut mater eius: & amouit titulos Baal, quos fecerat pater eius.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

9 *Quum autem tranſiſſent, Elijahu dixit ad Eliſa, Poſtula quod faciam tibi antequam tollar à te. Et ait Eliſa, ſit obſecro menſura duorum ſpiritus tui ſuper me.*

10 *Ille ait, Rem difficilem poſtulaſti: ſi videris me quum tollar à te, erit tibi ſic: ſin autem minus, non erit.*

11 *Fuit itaq; ipſis euntibus, eundo ac colloquendo, ecce currus igneus atq; equi ignei diuiſerunt vtrunq;, & aſcendit Elijahu per turbinem in cælum.*

12 *Eliſa autem videns id, clamabat, Pater mi, pater mi, currus Iſraelis & equites eius. Et non vidit eum amplius: poſt hæc apprehendit veſtimenta ſua, & ſcidit ea in duas ſciſſiones.*

13 *Suſtulitque pallium Elijahu quod ceciderat ab eo, ac reuerſus eſt, & ſtetit iuxta ripam Iarden.*

14 *Accepitq; pallium Elijahu quod ceciderat ab eo, & percuſſit aquas, dixitque, Vbi eſt Iehouah Deus Elijahu, etiam ipſe? Et percuſſit aquas, & diuiſerunt ſeſe huc & illuc: & tranſiuit Eliſa.*

15 *Videntes autem eum filij Prophetarum qui erant in Ieriho eregione, dixerunt, Requieuit ſpiritus Elijahu ſuper Eliſa. & venerunt in occurſum eius, inclinaueruntq; ſe ei in terram.*

16 *Atque dixerunt ei, Ecce nunc ſunt cum ſeruis tuis quinquaginta viri robuſti: eant quæſo, & requirant dominum tuum: ne forte tulerit eum Spiritus Iehouæ, & proiecerit eum in vnum è mõtibus, aut in vnam è vallibus. Qui ait, Ne mittatis.*

17 *Et coegerunt eum vſque adeo vt tardauerit: tandem dixit, Mittite. & miſerunt quinquaginta viros, quæſieruntq; tribus diebus, & non inuenerunt eum.*

18 *Quumque reuerſi eſſent ad eum: (ipſe autem habitabat in Ieriho) dixit ad illos, An non dixeram vobis, Ne eatis?*

19 *Porro viri ciuitatis dixerunt ad Eliſa, Ecce nunc habitatio ciuitatis bona eſt, vt domine mi vides: at aquæ malæ ſunt, & terra habitatores orbat.*

20 *Tum dixit, Afferte mihi phialam nouam, & ponite in ea ſal. Et attulerunt ei.*

21 *Egreſſus autem ad exitum aquarum, coniecit illuc ſal, ac dixit, Sic dixit Iehouah, Sanaui aquas iſtas, non erit illinc vltra mors, & terra orbans.*

22 *Et ſanatæ ſunt aquæ illæ vſq; in diem hanc, iuxta verbum Eliſa quod loquutus fuerat.*

23 *Aſcendit præterea inde in Beth-el: ipſo autem aſcendente per viam pueri parui egreſſi ſunt ex vrbe, qui illudebant ei, atq; dicebant ei, Aſcende calue, aſcende calue.*

24 *Et reſpiciens poſt ſe, ac videns eos, maledixit eis in nomine Iehouæ & egreſſæ duæ vrſæ è ſylua, lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros.*

25 *Et abiit inde in montem Charmel, & inde reuerſus eſt in Someron.*

CAP. III.

1 *IEhoram autem filius Ahab regnare cœpit ſuper Iſraelem in Someron anno decimo octauo Iehoſaphat regis Iehudah: regnauitq; duodecim annis.*

2 *Fecitq; quod malum eſt in oculis Iehouæ: verum non ſicut pater ſuus & ſicut mater ſua: nam abſtulit ſtatuas Baal quas fecerat pater ſuus.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Verumtamen in peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael, adhæſit, nec receſſit ab eis.	3	*Verumtamen in peccatis Iarobham filij Hebath, qui peccare fecit Iſrael, adhæſit, non receſſit ab eis.*
Porro Meſa rex Moab, nutriebat pecora multa, & ſoluebat regi Iſrael centum millia agnorum, & centum millia arietum cum velleribus ſuis.	4	*Meſab autem rex Moab habebat greges, & reddebat regi Iſrael centum millia agnos & centum millia arietes cum lana.*
Cumque mortuus fuiſſet Achab, præuaricatus eſt fœdus, quod habebat cum rege Iſrael.	5	*Et fuit, cum mortuus eſſet Achab, defecit rex Moab contra regem Iſrael.*
Egreſſus eſt igitur rex Ioram in die illa de Samaria, & recenſuit vniuerſum Iſrael.	6	*Et egreſſus eſt rex Iehoram die illa de Somron, & recenſuit vniuerſum Iſrael.*
Miſitque ad Ioſaphat regem Iuda, dicens: Rex Moab receſſit à me, veni mecum contra eum ad prælium. Qui reſpondit: Aſcendam, qui meus eſt, tuus eſt: populus meus, populus tuus: & equi mei, equi tui.	7	*Et abijt, & miſit ad Iehoſaphath regem Iehudah, dicendo: Rex Moab defecit contra me, num venies mecum contra Moab in prælium. Et dixit ei: Aſcendam: ſicut ego, ſic tu, ſicut populus meus, ſic populus tuus: ſicut equi mei, ſic equi tui.*
Dixitque: Per quam viam aſcendemus? At ille reſpondit: Per deſertum Idumææ.	8	*Et dixit: Per quam viam aſcendemus? Et dixit: Per viam deſerti Edom.*
Perrexerunt igitur rex Iſrael, & rex Iuda, & rex Edom, & circuierunt per viam ſeptem dierum, nec erat aqua exercitui, & iumentis, quæ ſequebantur eos.	9	*Et abijt rex Iſrael, & rex Iehudah, & rex Edom, & circuierunt per viam ſeptem diebus, & non erat aqua caſtris, nec iumentis, quæ erant ad pedes eorum.*
Dixitque rex Iſrael: Heu heu heu, congregauit nos Dominus tres reges, vt traderet in manus Moab.	10	*Dixitq; rex Iſrael: Ahah, vocauit Dominus tres reges iſtos, vt traderet eos in manu Moab.*
Et ait Ioſaphat: Eſtne hic propheta Domini, vt deprecemur Dominum per eum? Et reſpōdit vnus de ſeruis regis Iſrael: Eſt hic Eliſeus filius Saphat, qui fundebat aquam ſuper manus Eliæ.	11	*Dixitq; Iehoſaphath: Annon eſt hic propheta Domini, vt inquiramus Dominum ab eo? Reſponditq; vnus è ſeruis regis Iſrael, & dixit: Hic eſt Eliſaah filius Saphath, qui fundebat aquam ſuper manum Elijahu.*
Et ait Ioſaphat: Eſt apud eum ſermo Domini. Deſcenditque ad eum rex Iſrael, & Ioſaphat rex Iuda & rex Edom.	12	*Dixitq; Iehoſaphath: Eſtne ſecum verbum Domini. Et deſcenderunt ad eum rex Iſrael, & Iehoſaphath, & rex Edom.*
Dixit autem Eliſeus ad regem Iſrael: Quid mihi & tibi eſt? vade ad prophetas patris tui, & matris tuæ. Et ait illi rex Iſrael: Quare congregauit Dominus tres reges hos, vt traderet eos in manus Moab?	13	*Dixitq; Eliſaah ad regem Iſrael: Quid mihi, & tibi? vade ad prophetas patris tui, & ad prophetas matris tuæ. Dixitq; rex Iſrael: Nequaquam, quia conuocauit Dominus tres reges iſtos, vt traderet eos in manu Moab?*
Dixitque ad eum Eliſeus: Viuit Dominus exercituum, in cuius conſpectu ſto, quòd ſi non vultum Ioſaphat regis Iudæ erubeſcerem, non attendiſſem quidem te, nec reſpexiſſem.	14	*Dixitq; Eliſaah: Viuit Dominus exercituum, cuius ſteti in conſpectu, quia niſi faciem Iehoſaphath regis Iehudah honorarem, ſi reſpexiſſem ad te, & ſi vidiſſem te.*
Nunc autem adducite mihi pſaltem. Cumque caneret pſaltes, facta eſt ſuper eum manus Domini, & ait:	15	*Et nunc tollite mihi pulſatorem, & fuit cum pulſando pulſaret, fuit ſuper eum prophetia Domini, & ait:*
Hæc dicit Dominus: Facite alueum torrentis huius foſſas, & foſſas.	16	*Sic dixit Dominus: Fac torrentem hunc foſſas, foſſas.*
Hæc enim dicit Dominus: Non videbitis vētum, neque pluuiam: & alueus iſte replebitur aquis, & bibetis vos, & familiæ veſtræ, & iumenta veſtra.	17	*Sic enim dixit Dominus: Non videbitis ventum, neq; videbitis pluuiam: & torrens ipſe implebitur aqua, & bibetis vos, & greges veſtri, & iumenta veſtra.*
Parumque eſt hoc in conſpectu Domini: inſuper tradet etiam Moab in manus veſtras.	18	*Et leue eſt hoc in oculis Domini: dabitq; Moab in manu veſtra.*
Et percutietis omnem ciuitatem munitam, & omnem vrbem electam, & vniuerſum lignum fructiferum ſuccidetis, cunctoque fontes aquarum obturabitis, & omnem agrum egregium operietis lapidibus.	19	*Et percutietis omnem ciuitatem munitam, & omnem ciuitatem electam, & omnem arborem bonam cadere facietis, cunctoſq; fontes aquarum obturabitis, & omnem agrum bonum operietis lapidibus.*
Factum eſt igitur manè, quando ſacrificium offerri ſolet, & ecce, aquæ veniebant per viam Edom, & repleta eſt terra aquis.	20	*Et fuit manè, quando offertur ſacrificium, ecce aquæ veniebant è via Edom, & repleta eſt terra aquis.*
Vniuerſi autem Moabitæ audientes, quòd aſcendiſſent reges, vt pugnarent aduerſum eos, conuocarunt omnes, qui accincti erant balteo deſuper, & ſteterunt in terminis.	21	*Vniuerſus autem Moab audierunt, quòd aſcendiſſent reges ad pugnandum aduerſus eos, & congregauerunt ſe ab omni accincto cingulo, & ſupra, & ſteterunt ſuper terminum.*
Primoque manè ſurgentes, & orto iam ſole ex aduerſo aquarum, viderūt Moabitæ è contra aquas rubras quaſi ſanguinem:	22	*Et ſurrexerunt manè, & ſol ortus erat ſuper aquas, videruntq; Moab è regione, aquas rubras, ſicut ſanguis:*
Dixeruntque: Sanguis gladij eſt: pugnauerunt reges contra ſe, & cæſi ſunt mutuo: nunc perge ad prædam Moab.	23	*Et dixerunt: Sanguis eſt, digladiando gladiati ſunt reges, & percuſſerunt vnuſquiſq; proximum ſuum: & nunc ad ſpolia Moab.*

Perrexeruntque *Veneruntq;*

Tranſl. ex Septuag.

3 Tantummodo in peccato Hieroboam filij Nabat qui peccare fecit Iſrael, adhæſit, non receſſit ab eo.

4 Et Moſa rex Moab erat Noced, & reddebat regi Iſrael in rebellione centum millia agnorum, & centum millia arietum in velleribus.

5 Et factum eſt, poſtquam mortuus eſt Achaab, & præuaricatus eſt rex Moab in regem Iſrael.

6 Et egreſſus eſt rex Ioram in die illa è Samaria, & recenſuit Iſrael.

7 Et iuit, & miſit ad Ioſaphat regem Iuda, dicens: Rex Moab præuaricatus eſt in me, ſi ibis mecum in Moab ad bellum. Et dixit: Aſcendam: ſimilis mihi, ſimilis tibi: ſicut populus meus, populus tuus: ſicut equi mei, equi tui.

8 Et dixit: Quali via aſcendam? Et dixit: Viam deſertum Edom.

9 Et iuit rex Iſrael, & rex Iuda, & rex Edom, & circumierunt viam ſeptem dierum, & non erat aqua in caſtris, & pecoribus, quæ in pedibus eorum.

10 Et dixit rex Iſrael: Heu, quia vocauit Dominus tres reges aduenieñtes ad dandũ eos in manu Moab.

11 Et dixit Ioſaphat: Non eſt hic propheta Domini, & inquiramus Dominum ab eo? Et reſpondit vnus puerorum regis Iſrael, & dixit: Hic Eliſæe filius Saphat, qui effundebat aquam ſuper manus Eliu.

12 Et dixit Ioſaphat: Eſt ei verbum Domini. Et deſcendit ad eum rex Iſrael, & Ioſaphat rex Iuda, & rex Edom.

13 Et dixit Eliſæe ad regem Iſrael: Quid mihi, & tibi? vade ad prophetas patris tui, & prophetas matris tuæ. Et dixit ei rex Iſrael: Numquid vocauit Dominus tres ipſos reges ad tradendum eos in manus Moab?

14 Et dixit Eliſæe: Viuit Dominus virtutum, cui adſtiti corã eo, quia niſi faciem Ioſaphat regis Iuda ego ſumerem, ſi reſpexiſſem ad te, & vidiſſem te.

15 Et nunc accipe mihi pſallentem. Et factum eſt, vt pſallebat pſallens, & facta eſt ſuper eum manus Domini, & dixit:

16 Hæc dicit Dominus: Facite torrentem hunc foſſas foſſas.

17 Quoniam hæc dicit Dominus: Non videbitis ſpiritum, & non videbitis pluuiam: & torrens hic implebitur aqua, & bibetis vos, & poſſeſſiones veſtræ, & pecora veſtra.

18 Et leuis hæc in oculis Domini: & tradam Moab in manu veſtra.

19 Et percutietis omnem ciuitatem munitam, & omne lignum bonum deijcietis, & omnes fontes aquæ obſtruetis, & omnem portionem bonam inutilem reddetis in lapidibus.

20 Et factum eſt manè aſcendente ſacrificio, & ecce aquæ veniebant è via Edom, & terra impleta eſt aqua.

21 Et vniuerſa Moab audierunt, quia aſcenderant tres reges impugnare eos, & exclamauerunt ex omni, accincti zona, & dixerunt: Hem, & ſteterunt ſuper terminum.

22 Et diluculo ſurrexerunt manè, & Sol exortus eſt ſuper aquas, & vidit Moab ex aduerſo aquas rubras tanquam ſanguinem.

23 Et dixerunt: Sanguis hic gladij: & pugnauerunt reges, & percuſſit vir proximum ſuum: & nunc ad ſpolia Moab.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

3 *Veruntamen peccatu Iarobam filij Nebat qui peccare fecit Iſraelem, adhæſit, nec receſſit ab eis.*

4 *Porro Meſa rex Moab habebat greges: & reddebat Regi Iſraelis centum millia agnorum, & centum millia arietum cum lana.*

5 *Fuit autem, quum mortuus eſſet Ahab, defecit Rex Moab à Rege Iſraelis.*

6 *Egreſſus eſt itaq; Rex Iehoram die illa de Someron, & recenſuit vniuerſum Iſraelem:*

7 *Atq; abijt, miſitque ad Iehoſaphat regem Iehudah, qui dicerent, Rex Moab defecit à me, venieſne mecum contra Moab ad bellum? Reſpondit, Aſcendam: ſicut ego, ſic tu: ſicut populus meus, ſic populus tuus: ſicut equi mei, ſic equi tui.*

8 *Et dixit, Quanam via aſcendemus? Reſpondit, Via deſerti Edom.*

9 *Profectus eſt itaque Rex Iſraelis, & Rex Iehudah, atque Rex Edom. quumque circuiſſent per viam ſeptem diebus, defuit aqua caſtris, atque iumentis quæ erant ad pedes eorum.*

10 *Dixitq; Rex Iſraelis, Ahah, vocauit enim Iehouah tres Reges iſtos, vt traderet eos in manum Moab.*

11 *Dixitq; Iehoſaphat, Eſtne hic Propheta Iehouæ, vt conſulamus Iehouam per eum? Reſpondit quidam è ſeruis Regis Iſraelis, & ait, Eſt hic Eliſa filius Saphat, qui fundebat aquam ſuper manus Elijahu.*

12 *Dixitq; Iehoſaphat, Eſt cum eo verbum Iehouæ. Deſcenderunt ergo ad eum Rex Iſrael, & Iehoſaphat, atq; Rex Edom.*

13 *Et ait Eliſa ad Regem Iſraelis, Quid mihi & tibi? vade ad prophetas patris tui, & ad prophetas matris tuæ. Dixitq; ei Rex Iſraelis, Nequaquam: quia conuocauit Iehouah tres Reges iſtos, vt traderet eos in manum Moab.*

14 *Dixit vero Eliſa, Viuit Iehouah, exercituum, in cuius conſpectu ſto, quod niſi faciem Iehoſaphat regis Iehudah ſuſciperem, non intuerer te, neq; te aſpicerem.*

15 *Nunc ergo tollite mihi pſaltem. Quumq; pſalleret pſaltes, fuit ſuper eum manus Iehouæ:*

16 *Et ait, Sic dixit Iehouah, Fac in torrente iſto crebras foſſas:*

17 *Sic enim dixit Iehouah, Non videbitis ventum vllum, neq; videbitis pluuiam, & tamen torrens iſte implebitur aqua, vnde bibetis vos, & greges veſtri, & iumenta veſtra.*

18 *Leue autem eſt hoc in oculis Iehouæ: dabit quoq; Moab in manum veſtram:*

19 *Percutietiſque omnem vrbem munitam, & omnem vrbem electam, atque vniuerſas arbores bonas deijcietis, cunctoſq; fontes aquarum obturabitis, & omne agrum bonum operietis lapidibus.*

20 *Fuit igitur mane, quando offertur ſacrificium, ecce aquæ veniebant è via Edom, & repleta eſt terra aquis.*

21 *Vniuerſus autem Moab audiens quod aſcendiſſent reges ad pugnandum aduerſus eos, congregauerunt ſeſe, ab omni accingente ſe cingulo & ſupra, ſteteruntque in termino:*

22 *Et ſurrexerunt mane, quum ſol ortus eſſet ſuper aquas: videruntq; Moabitæ è regione aquas illas rubras tanquam ſanguinem,*

23 *Ac dixerunt, Sanguis eſt: digladiando digladiati ſunt reges, & percuſſerunt quiſq; proximum ſuum: & nunc curre ad ſpolia ô Moab.*

Vulgat. Editio.

24 Perrexeruntque in caſtra Iſrael: porro conſurgens
Iſrael, percuſſit Moab: at illi fugerunt coram eis.
Venerūt igitur qui vicerant, & percuſſerunt Moab.

25 Et ciuitates deſtruxerunt: & omnem agrum op-
timum, mittentes ſinguli lapides, repleuerunt: &
vniuerſos fontes aquarum obturauerunt: & omnia
ligna fructifera ſucciderunt, ita vt muri tantum
fictiles remanerent: & circumdata eſt ciuitas à fun-
dibularijs, & magna ex parte percuſſa.

26 Quod cum vidiſſet rex Moab, præualuiſſe ſcilicet
hoſtes, tulit ſecum ſeptingentos viros educentes
gladium, vt irrumperent ad regem Edom: & non
potuerunt.
27 Arripienſque filium ſuum primogenitum, qui
regnaturus erat pro eo, obtulit holocauſtum ſuper
murum: & facta eſt indignatio magna in Iſrael, ſta-
timque receſſerunt ab eo, & reuerſi ſunt in terram
ſuam.

CAP. IV.

1 MVlier autem quædam de vxoribus propheta-
rum clamabat ad Eliſeum, dicēs: Seruus tuus
vir meus mortuus eſt, & tu noſti, quia ſeruus tuus
fuit timens Dominum: & ecce creditor venit, vt
tollat duos filios meos ad ſeruiendum ſibi.
2 Cui dixit Eliſeus: Quid vis, vt faciam tibi? Dic
mihi, quid habes in domo tua? At illa reſpondit:
Non habeo ancilla tua quidquam in domo mea,
niſi parum olei, quo vngar.
3 Cui ait: Vade, pete mutuo ab omnibus vicinis
tuis vaſa vacua non pauca.
4 Et ingredere, & claude oſtium tuum, cum intrin-
ſecus fueris tu, & filij tui: & mitte inde in omnia
vaſa hæc: & cum plena fuerint, tolles.
5 Iuit itaque mulier, & clauſit oſtium ſuper ſe, &
ſuper filios ſuos: illi offerebant vaſa, & illa infun-
debat.
6 Cumque plena fuiſſent vaſa, dixit ad filium ſuum:
Affer mihi adhuc vas. Et ille reſpondit: Non habeo.
Stetitque oleum.
7 Venit autem illa, & indicauit homini Dei. Et ille:
Vade, inquit, vende oleum, & redde creditori tuo:
tu autem, & filij tui viuite de reliquo.
8 Facta eſt autem quędam dies, & tranſibat Eliſeus
per Sunam: erat autem ibi mulier magna, quæ te-
nuit eum, vt comederet panem: cumque frequen-
ter inde tranſiret, diuertebat ad eam, vt comederet
panem.
9 Quæ dixit ad virum ſuum: animaduerto, quòd
vir Dei ſanctus eſt iſte, qui tranſit per nos frequen-
ter.
10 Faciamus ergo ei cœnaculum paruum, & pona-
mus ei in eo lectulum, & menſam, & ſellam, & can-
delabrum, vt cum venerit ad nos, maneat ibi.
11 Facta eſt ergo dies quædam, & veniens diuertit
in cœnaculum, & requieuit ibi.
12 Dixitque ad Giezi puerum ſuum: Voca Sunami-
tidem iſtam. Qui cum vocaſſet eam, & illa ſtetiſſet
coram eo:
13 Dixit ad puerum ſuum: Loquere ad eam: Ecce,
ſedule in omnibus miniſtraſti nobis, quid vis, vt
faciam tibi? numquid habes negotium, & vis, vt
loquar regi, ſiue principi militiæ? Quæ reſpondit: In
medio populi mei habito.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Veneruntq; ad caſtra Iſrael: & ſurrexerunt Iſrael, & percuſſerunt Moabitas: fugeruntq; à facie eorum, & percuſſerunt eos, & percutiendo Moabitas.

Et vrbes deſtruxerunt: & in omnem agrum optimum proiecerunt vnuſquiſq; lapidem ſuum: & repleuerunt illum, & omnem fontem aquarum obturauerunt, & omnem arborem bonam cadere fecerunt, donec dimitterent lapides eius in pariete Chareſeth: & circumdederunt fundibularij, & percuſſerunt eum.

Et vidit rex Moab, quod preualeret ſibi bellum, & tulit ſecum ſeptingentos viros euaginantes gladium, vt irrumperet ad regem Edom: & non potuerunt.

Et tulit filium ſuum primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, & obtulit illum holocauſtum ſuper murum: & fuit ira magna ſuper Iſrael, & profecti ſunt ab eo, & reuerſi ſunt in terram.

CAP. IV.

MVlier autem vna de vxoribus filiorum prophetarum clamauit ad Eliſaah, dicendo: Seruus tuus vir meus mortuus eſt, & tu noſti, quòd ſeruus tuus timebat Dominum: creditor autem venit, vt tollat duos natos meos ſibi in ſeruos.

Dixitq; ad eam Eliſaah: Quid faciam tibi? Indica mihi, quid eſt tibi in domo? Et ait: Non eſt ancillæ tuæ quicquam, niſi vas olei.

Et dixit: Vade, pete vaſa ab ijs, qui ſunt extra, ab omnibus vicinis tuis vaſa vacua, non pauca petes.

Et ingredieris, & claudes oſtium ſuper te, & ſuper filios tuos: & fundes ſuper omnia vaſa hæc: & quod plenum fuerit remouere facies.

Iuitq; ab eo, & clauſit oſtium ſuper ſe, & ſuper filios ſuos: ipſi afferebant ad eam, & ipſa infundebat.

Et fuit, cum impleuiſſet vaſa, dixit ad filium ſuum: Affer mihi adhuc vas. Dixitq; ad eam: Non eſt vltra vas. Et ſtetit oleum.

Venitq; & indicauit viro Dei. Et ait: Vade, vende oleum, & redde creditori tuo: tu autem, & filius tuus viues de reſiduo.

Et fuit dies, & tranſibat Eliſaah in Sunem: & ibi erat mulier magna, & vim fecit ei, vt comederet panē: & fuit, quando tranſibat declinabat illuc, vt comederet panem.

Dixitq; viro ſuo: Ecce nunc noui, quòd vir Dei ſanctus eſt, tranſiens per nos iugiter.

Faciamus nunc cœnaculum habentem parietem paruum, ponamuſq; ei ibi lectum, & menſam, & ſellam, & candelabrum, & erit, quum venerit ad nos, declinabit illuc.

Fuitq; dies, & venit illuc, & declinauit in cœnaculum, & requieuit ibi.

Dixitq; ad Ghechazi puerum ſuum: Voca Sunamitem hanc. Et vocauit eam, & ſtetit ante eum.

Dixitq; ei: Dic ad eam: Ecce ſollicita fuiſti pro nobis ſollicitudine iſta quid vis, vt faciam tibi? Nunquid eſt loquendum tibi ad regem, vel ad principem exercitus? Et dixit: In medio populi mei habito.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

24 Et intrauerunt in caſtra Iſrael:& Iſrael ſurrexerunt, & percuſſerunt ipſam Moab:& fugerunt à facie eorum. Et intrauerunt ingredientes, & percutientes ipſam Moab.

25 Et ciuitates deſtruxerunt:& omnem portionem bonam, proiecerunt vir lapidem, & impleuerunt eam:& omnem fontem obſtruxerunt:& omne lignum bonum deiecerunt vſque ad relinquendum lapides muri deſtructos:& circumierunt fundibularij,& percuſſerunt eam.

26 Et vidit rex Moab,quia inualuit ſuper eum pugna, & ſumpſit ſecum ſeptingentos viros educentes gladium ad irrumpendum aduerſus regem Edom: & non potuerunt.

27 Et ſumpſit filium ſuum primogenitum,quem regem fecerat pro ſe, & obtulit eum holocauſtoma ſuper murum:& facta eſt pœnitentia magna ſuper Iſrael,& receſſerunt ab eo,& reuerterunt in terram.

CAP. IV.

1 ET mulier vna de filijs prophetarum clamabat ad Eliſæe,dicens:Seruus tuus vir meus mortuus eſt,& tu noſti,quia ſeruus tuus erat timens Dominum:& creditor venit tollere ambos filios meos ſibi in ſeruos.

2 Et dixit Eliſæe:Quid faciam tibi?Annuncia mihi,quid eſt tibi in domo? At illa dixit: Non eſt ancillæ tuæ quicquã in domo,niſi,quo vngar,oleum.

3 Et dixit ad eam: Vade, pete tibi vaſa de foris ab omnibus vicinis,vaſa vacua, non parcas.

4 Et intrabis, & claudes oſtium ſuper te, & ſuper filios tuos, & effundes in vaſa iſta, & quod impletum fuerit, tolles.

5 Et abijt ab eo, & clauſit oſtium ſuper ſe, & ſuper filios ſuos:ipſi afferebãt ad eam, & ipſa infundebat.

6 Donec impleta ſunt vaſa. Et dixit ad filios ſuos: Afferte adhuc ad me vas.Et dixerunt ei:Non eſt vltra vas. Et ſtetit oleum.

7 Et venit, & annunciauit homini Dei. Et dixit Eliſæe:Vade,& vende oleum,& reddes fœnora tua: & tu,& filij tui viuetis in reſiduo oleo.

8 Et facta eſt dies, & tranſiuit Eliſæe in Soman: & ibi mulier magna, & tenuit eum ad manducãdum panem:& factum eſt ex multo ingreſſu eius, diuertebat ad manducandum illic.

9 Et dixit mulier ad virum ſuum:Ecce nunc noui, quia homo Dei ſanctus hic tranſit per nos frequenter.

10 Faciamus,quæſo,ei cœnaculum,locum paruum, & ponamus ei ibi lectum, & menſam, & ſellam, & candelabrum,& erit, in ingrediendo ad nos diuertet illuc.

11 Et facta eſt dies, & intrauit illuc, & diuertit in cœnaculum,& dormiuit ibi.

12 Et dixit ad Giezi puerum ſuum: Voca mihi Somanitem hanc. Et vocauit eam, & ſtetit coram eo.

13 Et dixit ad eum:Dic nunc ad eam:Ecce trepidaſti nobis omnem trepidationem hanc, quid oportet facere tibi?ſi eſt verbum tibi ad regem,vel ad principem virtutis? At illa dixit: In medio populi ego quidem habito.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Quumq; veniſſent ad caſtra Iſraelis, conſurrexerunt Iſraelitæ,& percuſſerunt Moabitas:fugeruntq; à facie eorum,& percuſſerunt eum, percuſſerunt inquam Moab.

Atq; vrbes deſtruxerunt, & in optimum quenq; agrum proiecerunt quiſq; lapidem ſuum, ac repleuerunt illum, & omnes fontes aquarum obturauerunt, atq; omnes arbores bonas deiecerunt, ita vt ſolum reliquerint lapides eius in Cir-Hareſeth:circundederunt vero eam, & percuſſerunt eam.

Videns autem Rex Moab quod præualeret ſibi bellum, tulit ſecum ſeptingentos viros euaginantes gladium, vt irrumperet ad regem Edom, & non potuerunt.

Tulit itaq; filium ſuum primogenitum qui regnaturus erat pro eo, & obtulit illum holocauſtum ſuper murum: fuitq; indignatio magna ſuper Iſraelem, propterea diſceſſerunt ab eo, & reuerſi ſunt in terram.

CAP. IV.

MVlier autem vna de vxoribus filiorum Prophetarum clamauit ad Eliſa, dicendo, Seruus tuus vir meus mortuus eſt, tu vero noſti quod ſeruus tuus timebat Iehouam:creditor autem venit vt tolleret duos pueros meos ſibi in ſeruos.

Ad quam dixit Eliſa, Quid faciam tibi? indica mihi, quid eſt tibi in domo? Illa ait, Non eſt ancillæ tuæ quicquam in domo niſi vas olei.

Tum dixit,Vade,pete tibi vaſa ijs qui ſunt extra,id eſt ab omnibus vicinis tuis,vaſa inquã vacua,& ne pauca petas:

Et ingrediaris,atq; claudas oſtium ſuper te & ſuper filios tuos,& fundas in omnia vaſa hæc:& quod impletum fuerit,amouere facies.

Abijt itaq; ab eo,& clauſit oſtium ſuper ſe & ſuper filios ſuos:ipſi afferebant ad eam, & ipſa infundebat.

Fuit autem quum impleuiſſet vaſa illa, dixit ad filium ſuum, Affer mihi adhuc vas aliquod. Qui reſpondit, Non eſt vltra vas. Et ſubſtitit oleum.

Tunc illa venit,& indicauit viro Dei:ille vero ait,Vade, vende oleum,& redde creditori tuo: tu autem, & filij tui viues de reliquo.

Fuit preterea,quadam die quum tranſiſſet Eliſa in Sunem. ibi aderat mulier magna, quæ vi retinuit eum vt comederet panem. fuit itaq; dum tranſiret ipſe, declinabat illuc vt comederet panem.

Dixitq; illa viro ſuo, Ecce nunc noui quod vir Dei ſanctus eſt iſte qui tranſit per nos iugiter.

Faciamus quæſo cœnaculum parietis paruum,ponamuſq; ei ibi lectum,& menſam,& ſellam,& candelabrum.quum autem venerit ad nos declinabit illuc.

Quadam igitur die venit illuc, & declinauit in cœnaculum,ac requieuit ibi.

Dixitq; ad Gehazi puerum ſuum, Voca Sunamithidem hanc. Vocauit ergo illam.Et illa ſtetit coram eo.

Dixit preterea, Age,dic ad eam,Ecce ſolicita es pro nobis omni ſolicitudine iſta:quid vis vt faciam tibi?eſtne conueniendus tibi Rex aut princeps exercitus? Illa dixit, In medio populi mei habito.

Et

Vulgat. Editio.

14 Et ait:Quid ergo vult,vt faciam ei?Dixitque Gie
zi:Ne quæras:filium enim non habet,& vir eius ſe-
nex eſt.
15 Præcepit itaque vt vocaret eam:quæ cum vocata
fuiſſet,& ſtetiſſet ante oſtium:
16 Dixit ad eam : In tempore iſto , & in hac eadem
hora, ſi vita comes fuerit, habebis in vtero filium.
At illa reſpondit : Noli quæſo domine mi, vir Dei,
noli mentiri ancillæ tuæ.
17 Et concepit mulier,& peperit filium in tempore,
& in hora eadem, qua dixerat Eliſæus.
18 Creuit autem puer.Et cum eſſet quædam dies,&
egreſſus iſſet ad patrem ſuum,ad meſſores :
19 Ait patri ſuo : Caput meum doleo, caput meum
doleo. At ille dixit puero:Tolle, & duc eum ad ma-
trem ſuam.
20 Qui cum tuliſſet, & duxiſſet eum ad matrem
ſuam , poſuit eum illa ſuper genua ſua vſque ad
meridiem,& mortuus eſt.
21 Aſcendit autem , & collocauit eum ſuper lectu-
lum hominis Dei,& clauſit oſtium:& egreſſa,
22 Vocauit virum ſuum,& ait:Mitte mecum, obſe-
cro,vnum de pueris,& aſinam,vt excurram vſque
ad hominem Dei, & reuertar.
23 Qui ait illi:Quam ob cauſam vadis ad eum?ho-
die non ſunt Calendæ, neque Sabbatum. Quæ reſ-
pondit:Vadam :
24 Strauitque aſinam, & præcepit puero : Mina , &
propera , ne mihi moram facias in eundo : & hoc
age,quod præcipio tibi.
25 Profecta eſt igitur,& venit ad virum Dei in mon-
tem Carmeli:cumque vidiſſet eam vir Dei è cõtra,
ait ad Giezi puerum ſuum:Ecce Sunamitis illa.
26 Vade ergo in occurſum eius, & dic ei:Rectene a-
gitur circa te, & circa virum tuum, & circa filium
tuum?Quæ reſpondit:Rectè.
27 Cumque veniſſet ad virum Dei in montem, ap-
prehendit pedes eius:& acceſſit Giezi, vt amoueret
eam.Et ait homo Dei : Dimitte illam :anima enim
eius in amaritudine eſt , & Dominus celauit à me,
& non indicauit mihi.
28 Quæ dixit illi:Numquid petiui filium à domino
meo?numquid non dixi tibi:Ne illudas me?
29 Et ille ait ad Giezi:Accinge lumbos tuos, & tolle
baculum meum in manu tua,& vade.Si occurrerit
tibi homo , non ſalutes eum : & ſi ſalutauerit te
quiſpiam , non reſpondeas illi : & pones baculum
meum ſuper faciem pueri.
30 Porro mater pueri ait:Viuit Dominus,& viuit a-
nima tua, non dimittam te. Surrexit ergo, & ſecu-
tus eſt eam.
31 Giezi autem præceſſerat ante eos, & poſuerat ba-
culum ſuper faciem pueri, & non erat vox, neque
ſenſus : reuerſuſque eſt in occurſum eius, & nun-
ciauit ei,dicens:Non ſurrexit puer.
32 Ingreſſus eſt ergo Eliſeus domum , & ecce puer
mortuus iacebat in lectulo eius.
33 Ingreſſuſque clauſit oſtium ſuper ſe,& ſuper pue-
rum:& orauit ad Dominum.
34 Et aſcendit,& incubuit ſuper puerum:poſuitque
os ſuum ſuper os eius , & oculos ſuos ſuper oculos
eius,& manus ſuas ſuper manus eius:& incuruauit
ſe ſuper eum, & calefacta eſt caro pueri.
35 At ille reuerſus,deambulauit in domo,ſemel huc
atque illuc : & aſcendit, & incubuit ſuper eum : &
oſcitauit puer ſepties,aperuitque oculos.

At

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 *Et dixit : Et quid vis,vt faciam ei? Et dixit Ghechazi:*
Equidem filius non eſt ei,& vir eius ſenex eſt.
15 *Et ait:Voca eam : & vocauit eam,& ſtetit ad oſtium:*
16 *Et dixit:In tempore iſto viuēte te, amplexaberis filium.*
Et ait : Ne domine mi vir Dei,ne mentiaris ancillæ tuæ.
17 *Et concepit mulier , & peperit filium ad tempus ipſum*
iuxta tempus vitæ, quod locutus fuerat ei Eliſaah.
18 *Et creuit puer. Et fuit,in die qua egreſſus eſt ad patrem*
ſuum,ad meſſores:
19 *Dixit patri ſuo : Caput meum,caput meum. Dixitq; ad*
puerum : Tolle eum ad matrem ſuam.
20 *Tulitq; eum,& adduxit eum ad matrem ſuam, & ſedit*
ſuper genua eius vſq; ad meridiem, & mortuus eſt.
21 *Et aſcendit,& accumbere fecit ſuper lectum viri Dei,&*
oſtium clauſit ſuper eum:& egreſſa eſt :
22 *Vocauitq; virum ſuum,& ait: Mitte obſecro mihi vnum*
è pueris, & vnam aſinam, & curram vſq; ad virum Dei,
& reuertar.
23 *Et dixit : Cur vadis ad eum ? hodie non ſunt Kalendæ,*
nec Sabbatum. Et dixit:Pax:
24 *Et ſtrauit aſinam,dixitque puero : Duc,& vade,ne mo-*
reris equitando, niſi dixero tibi.
25 *Et iuit, & venit ad virum Dei in montem Charmel:&*
fuit,cum vidiſſet vir Dei illam è contra,dixit ad Ghecha-
zi puerum ſuum:Ecce Sunamitis illa.
26 *Nunc curre obſecro in occurſum eius, & dic ei:Nunquid*
eſt pax tibi. Num eſt pax viro tuo:Num eſt pax puero ? Et
dixit:Pax.
27 *Et venit ad virum Dei in montem,& apprehendit pedes*
eius:& acceſſit Ghechazi, vt expelleret eam. Dixitque vir
Dei:Dimitte eam,quia anima eius amara eſt ei, & Domi-
nus celauit à me,& non indicauit mihi.
28 *Et ait:Numquid petiui filium à domino meo ? numquid*
non dixi tibi:Ne errare facias me?
29 *Dixitque ad Ghechazi: Accinge lumbos tuos,& tolle ba-*
culum meum in manu tua, & vade. Si inueneris virum,
ne ſalutes eum:& ſi ſalutauerit te vir, non reſpondebis ei:
& pones baculum meum ſuper faciem pueri.
30 *Dixit autem mater pueri:Viuit Dominus, & viuit ani-*
ma tua, ſi dimiſero te. Et ſurrexit,& iuit poſt eam.
31 *Ghechazi autem tranſiuit ante eos, & poſuit baculum*
ſuper faciem pueri,& non erat vox,nec attentio:& reuer-
ſus eſt in occurſum eius,& nunciauit ei, dicendo:Non ſur-
rexit puer.
32 *Ingreſſuſque eſt Eliſaah in domum & ecce puer mortuus,*
iacebat ſuper lectum eius.
33 *Et ingreſſus eſt,& clauſit oſtium ſuper vtrumque : ora-*
uitque ad Dominum.
34 *Et aſcendit,& incubuit ſuper puerum: poſuitq; os ſuum*
ſuper os eius , & oculos ſuos ſuper oculos eius , & manus
ſuas ſuper manus eius : & incuruauit ſe ſuper eum,& ca-
lefacta eſt caro pueri.
35 *Et reuerſus eſt , & deambulauit in domo ſemel huc, &*
ſemel illuc.& aſcendit,incuruauit ſe ſuper eum:& ſternu-
tauit puer vſque ad ſeptem vices , & aperuit puer oculos
ſuos.

Vocauitque

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit ad Giezi: Quid oportet facere ei? Et dixit Giezi puer eius: Et profectò filius non eſt ei, & vir eius ſenex.

Et vocauit eam, & ſtetit apud oſtium.

Et dixit Eliſæe ad eam: In tempore hoc, ſicut hora, viuens tu, habens in vtero filium. At illa dixit: Non domine, non fallas ancillam tuam.

Et in vtero concepit mulier, & peperit filium in tempore iſto, ſicut hora, viuens, quemadmodum locutus erat ad eam Eliſæe.

Et creuit puer. Et factum eſt, quando egreſſus eſt ad patrem ſuum, ad metentes:

Et dixit ad patrem ſuum: Caput meum, caput meum. Et dixit puero: Tolle illum ad matrē ſuam.

Et tulit eum ad matrem eius, & cubuit ſuper genua eius vſque ad meridiem, & mortuus eſt.

Et extulit eum, & cubare fecit eum ſuper lectum hominis Dei, & clauſit ſuper eum: & egreſſa eſt.

Et vocauit virum ſuum, & dixit: Mitte, quæſo, mihi vnum puerorum, & vnam aſinarum, & curram vſque ad hominem Dei, & reuertar.

Et dixit: Quid, quod tu vadis ad eum? hodie non Neomenia, neque Sabbatum. Ipſa autem dixit: Pax.

Et inſtrauit aſinam, & dixit ad puerū ſuum: Age, vade, ne ceſſaris mihi ad inſcendendum, quocumque dixero tibi: Heus, & ibis, & venies ad hominem Dei in montem Carmelium.

Et iuit, & venit vſque ad hominem Dei in montem: & factum eſt, vt vidit Eliſæe venientem eam, & dixit ad Giezi puerum ſuum: Ecce nunc Somanites illa.

Nunc curre in occurſum eius, & dices: Pax tibi, vel pax viro tuo, vel pax puerulo? At illa dixit: Pax.

Et venit ad Eliſæe in montem, & apprehendit pedes eius: & acceſſit Giezi ad remouendam eam. Et dixit Eliſæe: Dimitte eam, quoniam anima eius triſtis amara ei, & Dominus abſcondit à me, & non annunciauit mihi.

At illa dixit: Numquid poſtulaui filium à domino meo? quia nonne dixi, non decipies mecum?

Et dixit Eliſæe ad Giezi: Accinge lumbum tuum, & ſume baculum meum in manu tua, & vade. Quemcumque inueneris virum, non benedices eum: &, ſi benedixerit vir, non reſpondebis ei: & impones baculum meum ſuper faciem pueri.

Et dixit mater pueri: Viuit Dominus, & viuit anima tua, ſi derelinquam te. Et ſurrexit Eliſæe, & iuit poſt eam.

Et Giezi tranſiuit ante eam, & poſuit baculum ſuper faciem pueri, & non fuit vox, & nō fuit auſcultatio: & reuertit in occurſum eius, & annunciauit ei, dicens: Non eſt expergefactus puer.

Et intrauit Eliſæe in domum, & ecce puer mortuus cubans ſuper lectum eius.

Et intrauit Eliſæe in domum, & clauſit oſtium ſuper ambos ſe: & deprecatus eſt ad Dominum.

Et aſcendit, & cubuit ſuper puerum: & poſuit os ſuum ſuper os eius, & oculos ſuos ſuper oculos eius, & manus ſuas ſuper manus eius: & inflexit ſe ſuper eum, & calefacta eſt caro pueri.

Et conuertit ſe, & ambulauit in domo hinc, & hinc. Et aſcendit: curuauit ſe ſuper puerum vſque ſepties. Et aperuit puer oculos ſuos.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

14 *Et ait, Et quid vis vt faciam ei? Reſpondit Gehazi, Equidem filius non eſt ei, & vir eius ſenex eſt.*

15 *Tū ait: Voca eam. Et vocauit eam: & illa ſtetit ad oſtium.*

16 *Poſt hæc dixit. In tempore iſto ſecundum tempus vitæ amplexaberis filium. Et illa ait, Ne domine mi vir Dei, ne mentiaris ancillæ tuæ.*

17 *Concepit itaq; mulier, & peperit filium in tempore iſto ſecundum tempus vitæ quod dixerat ei Eliſa.*

18 *Et creuit puer: quadam autem die quum egreſſus eſſet ad patrem ſuum, ad meſſores,*

19 *Dixit patri ſuo, Caput meum, caput meum. Et ait ad puerum quendam, Tolle eum ad matrem ſuam.*

20 *Qui quum tuliſſet eum, attulit ad matrem ſuam: & ſedit ſuper genua eius vſq; ad meridiem, & mortuus eſt.*

21 *Tum illa aſcendit, & poſuit eum ſuper lectum viri Dei, & oſtium clauſit ſuper eum, atq; egreſſa eſt.*

22 *Vocauitq; virum ſuum, & ait, Mitte obſecro mihi vnum è pueris, & vnam aſinam, vt curram vſq; ad virum Dei: mox reuertar.*

23 *Et ille dixit, Quare itura es ad eum? hodie non ſunt Calendæ, nec ſabbathum. Reſpondit illa, Pax.*

24 *Strauit itaq; illa aſinam, dixitq; puero, Duc & vade, ne remoreris propter me vt conſcendam, niſi dixero tibi.*

25 *Profecta igitur venit ad virum Dei in monte Charmel: quumq; vidiſſet vir Dei illam procul, dixit ad Gehazi puerum ſuum, Ecce Sunamithis illa:*

26 *Nunc age, curre ei obuiam, & dic ei, Eſtne pax tibi? eſtne pax viro tuo? eſtne pax puero? Illa dixit, Pax.*

27 *Venit autem ad virum Dei in montem, & apprehendit pedes eius: acceſſitq; Gehazi vt depelleret eam. Et dixit vir Dei, Sine eam, quia anima eius amara eſt ei: & Iehouah celauit me, nec indicauit mihi.*

28 *At illa dixit, Nunquid petiui filium à domino meo? annon dixi, Ne fallas me?*

29 *Et dixit ad Gehazi, Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, & vade: ſi inueneris quempiam, ne ſalutes eum: & ſi ſalutauerit te quiſpiam, ne reſponderis ei: & pone baculum meum ſuper faciem pueri.*

30 *Dixit autem mater pueri, Viuit Iehouah, & viuit anima tua, ſi dimiſero te. Surrexit ergo, & ſequutus eſt eam.*

31 *Gehazi autem tranſierat ante eos, & poſuerat baculum ſuper faciem pueri, & non erat vox, neq; attentio: idcirco reuerſus eſt in occurſum eius, & nuntiauit ei, dicendo, Non ſurrexit puer.*

32 *Ingreſſus vero eſt Eliſa in domum, & ecce puer erat mortuus, & iacebat ſuper lectum eius.*

33 *Quumq; ingreſſus eſſet, clauſit oſtium ſuper vtrunq;, orauitq; ad Iehouam.*

34 *Et conſcendens incubuit ſuper puerum, poſuitq; os ſuum ſuper os eius, & oculos ſuos ſuper oculos eius, & manus ſuas ſuper manus eius, & expandit ſe ſuper eum, calefactaq; eſt caro pueri:*

35 *Et auerſus deambulabat in domo modo huc, & modo illuc, poſtea aſcendit, expanditq; ſeſe ſuper eum: & ſternutauit puer vſque ad ſeptem vices, & aperuit puer ille oculos ſuos.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

36 At ille vocauit Giezi, & dixit ei: Voca Sunamitidem hanc. Quæ vocata, ingreſſa eſt ad eum. Qui ait: Tolle filium tuum.

37 Venit illa, & corruit ad pedes eius, & adorauit ſuper terram: tulitque filium ſuum, & egreſſa eſt.

38 Et Eliſeus reuerſus eſt in Galgala. Erat autem fames in terra, & filij prophetarum habitabāt coram eo: dixitque vni de pueris ſuis: Pone ollam grandē, & coque pulmentum filijs prophetarum.

39 Et egreſſus eſt vnus in agrum vt colligeret herbas agreſtes: inuenitque quaſi vitem ſilueſtrem, & collegit ex ea colocynthidas agri, & impleuit pallium ſuum, & reuerſus concidit in ollam pulmenti: neſciebat enim quid eſſet.

40 Infuderunt ergo ſocijs, vt comederent: cumque guſtaſſent de coctione, clamauerunt, dicentes: Mors in olla vir Dei. Et non potuerunt comedere.

41 At ille, Afferte, inquit, farinam. Cumque tuliſſent, miſit in ollam, & ait: Infunde turbæ, vt comedant. Et non fuit amplius quidquam amaritudinis in olla.

42 Vir autem quidam venit de Baalſaliſa deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos, & frumētum nouum in pera ſua. At ille dixit: Da populo, vt comedat.

43 Reſponditque ei miniſter eius: Quantum eſt hoc, vt apponam centum viris? Rurſum ille ait: Da populo, vt comedat: hæc enim dicit Dominus: Comedent, & ſupererit.

44 Poſuit itaque coram eis: qui comederunt, & ſuperfuit iuxta verbum domini.

CAP. V.

1 NAaman princeps militiæ regis Syriæ, erat vir magnus apud dominum ſuum, & honoratus: per illum enim dedit Dominus ſalutem Syriæ: erat autem vir fortis & diues, ſed leproſus.

2 Porro de Syria egreſſi fuerant latrunculi, & captiuam duxerant de Terra Iſrael puellam paruulam, quæ erat in obſequio vxoris Naaman.

3 Quæ ait ad dominam ſuam: Vtinam fuiſſet dominus meus ad prophetam, qui eſt in Samaria: profecto curaſſet eum à lepra, quam habet.

4 Ingreſſus eſt itaque Naaman ad dominum ſuum, & nunciauit ei, dicens: Sic & ſic locuta eſt puella de terra Iſrael.

5 Dixitque ei rex Syrię: Vade, & mittam litteras ad regem Iſrael: Qui cum profectus eſſet, & tuliſſet ſecum decem talenta argenti, & ſex millia aureos, & decem mutatoria veſtimentorum,

6 Detulit litteras ad regem Iſrael, in hæc verba: Cum acceperis epiſtolam hanc, ſcito quòd miſerim ad te Naaman ſeruum meum, vt cures eum à lepra ſua.

7 Cumque legiſſet rex Iſrael litteras, ſcidit veſtimenta ſua, & ait: Numquid Deus ego ſum, vt occidere poſſim, & viuificare, quia iſte miſit ad me, vt curem hominem à lepra ſua? animaduertite, & videte quod occaſiones quærat aduerſum me.

8 Quod cum audiſſet Eliſeus vir Dei, ſcidiſſe videlicet regem Iſrael veſtimenta ſua, miſit ad eum, dicens: Quare ſcidiſti veſtimenta tua? veniat ad me, & ſciat eſſe prophetam in Iſrael.

9 Venit ergo Naaman cum equis, & curribus & ſtetit ad oſtium domus Eliſei:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

36 *Vocauitq́, Ghechazi, & dixit: Voca Sunamitem hanc. Et vocauit. Venitq́, ad eum. Tolle filium tuum.*

37 *Et venit, & proſtrauit ſe ad pedes eius, & incuruauit ſe ſuper terram. Tulitq́, filium ſuum, & egreſſa eſt.*

38 *Eliſaah autem reuerſus eſt in Ghilghal. Fames autem erat in terra, & filij prophetarum habitabant coram eo: dixitq́, puero ſuo: Pone ollam grandē, & coque pulmentum filijs prophetarum.*

39 *Et egreſſus eſt vnus in agrum, vt colligeret olera, & inuenit vitem ſylueſtrem, collegit ex ea colocynthidas ſylueſtres plenum veſtimentum ſuum, & venit, & concidit in ollam pulmenti: non enim cognouerant.*

40 *Fuderunt autem viris, ut comederent. Et fuit, edentibus illis de pulmento, clamauerunt, atq́, dixerunt: Mors in olla vir Dei. Et non potuerunt comedere.*

41 *Et dixit. Tollite farinam: Et proiecit in ollam, & dixit Funde populo. Et comederunt, & non fuit quicquam mali in olla.*

42 *Vir autem venit de valle Saliſah, & detulit ad virum Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos, & ſpicas plenas virides in veſte ſua, Et dixit, Da populo, vt comedant.*

43 *Et dixit miniſter eius: Quomodo dabo hoc coram centum viris? Et dixit. Da populo, & comedent. Sic enim dixit Dominus: Comedent, & ſupererit.*

44 *Et dedit coram eis: Et comederunt & ſuperfuerunt iuxta verbum Domini.*

CAP. V.

1 *NAhaman autem princeps militiæ regis Aram: erat vir magnus coram Domino ſuo, & honorata perſona. Per illum enim dedit Dominus ſalutem Aram. Vir autem erat potens robore leproſus.*

2 *Et de Aram egreſſi fuerant exercitus, & captiuam duxerant è terra Iſrael puellam paruam, & erat ante vxorem Nahaman.*

3 *Dixitq́, ad dominam ſuam: Vtinam dominus meus eſſet coram propheta, qui eſt in Somron: tunc curaſſet eum à lepra ſua.*

4 *Et venit, & nunciauit domino ſuo, dicendo: Sic & ſic locuta eſt puella quæ eſt è terra Iſrael.*

5 *Dixitq́, rex Aram: Vade, ingredere, & mittam litteras ad regem Iſrael: Et abijt, & tulit in manu ſua decem talenta argenti, & ſex millia aureos, & decem mutatoria veſtimenta.*

6 *Et detulit litteras ad regem Iſrael, dicendo: Et nunc cum venerit epiſtola hæc ad te, ecce miſi ad te Nahaman ſeruum meum, & curabis eum à lepra ſua.*

7 *Et fuit, cum legiſſet rex Iſrael epiſtolam, ſcidit veſtimenta ſua, & ait: Num Deus ego ſum, vt mortificem, & viuificem, quia iſte mittit ad me, vt curem virum à lepra ſua? Verumtamen ſcitote nunc, & videte quod occaſionem quærat contra me.*

8 *Et fuit, cum audiſſet vir Dei quod ſcidiſſet rex Iſrael veſtimenta ſua, miſit ad regem, dicendo: Vt quid ſcidiſti veſtimenta tua? veniat nunc ad me, & ſciat quod eſt propheta in Iſrael.*

9 *Venitq́, Nahaman in equo ſuo, & in curru ſuo, & ſtetit ad oſtium domus Eliſaah.*

Tranſl. ex Septuag.

36 Et exclamauit Eliſæe ad Giezi, & dixit: Voca Sonamitem iſtam. Et vocauit, & intrauit ad eum. Et dixit Eliſæe: Accipe filium tuum.

37 Et intrauit mulier, & cecidit ſuper pedes eius, & adorauit in terram. Et ſuſtulit filium ſuum, & exijt.

38 Et Eliſæe reuertit in Galgala. Et fames in terra: & filij prophetarum ſedebant coram eo. Et dixit Eliſæe puero ſuo: Appone lebetem magnum, & coque coctionem filijs prophetarum.

39 Et exijt in agrum ad colligendum Arioth: & inuenit vitem in agro: & collegit de ea colocynthidã agreſtem, plenum veſtimentum ſuum: & iniecit in lebetem coctionis; quoniam non nouerant.

40 Et effudit viris ad comedendum. Et factum eſt in comedendo eos de coctione, & ecce exclamauerunt, & dixerunt: Mors in lebete homo Dei. Et non poterant comedere.

41 Et dixit: Sumite farinam, & iniicite in lebetem. Et dixit Eliſæe ad Giezi puerum: Effunde populo, & comedant. Et non fuit illic vltra verbum malum in lebete.

42 Et vir tranſiuit de Bæthariſa & attulit ad hominem Dei de primitijs viginti panes hordeaceos, & palathas. Et dixit: Date populo & comedant.

43 Et dixit miniſter eius: Quid dem hoc coram centum viris? Et dixit: Da populo, & comedant: Quoniam hæc dicit Dominus: Comedent, & relinquent.

44 Et comederunt, & reliquerunt iuxta verbum Domini.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

36 *Tunc vocauit Gebazi, ac dixit, Voca Sunamithidẽ iſtam. Et vocauit eam: venitq; ad eum, & ait, Tolle filium tuum.*

37 *Quæ accedens quum ingreſſa eſſet, corruit ad pedes eius, & incuruauit ſe ſuper terram: tulitq; filium ſuum, & egreſſa eſt.*

38 *Poſthæc Eliſa reuerſus eſt in Gilgal: fames autem erat in terra, & filij Prophetarum habitabant coram eo: dixitq; puero ſuo: Diſpone ollam grandem, & coque pulmentum filijs Prophetarum.*

39 *Egreſſus eſt itaq; vnus in agrum vt colligeret olera, & offendit vitem agreſtem, & collegit ex ea colocynthides agreſtes plenum veſtimentum ſuum: dein venit, & conſcidit in ollam pulmenti: non enim ſciebant.*

40 *Fuderunt autem viris, vt comederent. fuit vero, edentibus illis de pulmento illo, exclamauerunt, atq; dixerunt, Mors eſt in olla, vir Dei. Et non poterant comedere.*

41 *Dixit autem, Tollite farinam. Et proiecit in ollam, ac dixit, Funde populo. Et comederunt, nec fuit quicquam mali in olla.*

42 *Porro quidam veniebat de Baal Saliſah, & ferebat ad virum Dei panes primitiarum, nempe viginti panes hordeaceos, & ſpicas plenas virides cum tunicis ſuis: dixitq;, Da populo, vt comedant.*

43 *Reſpondit miniſter eius, Quid dabo iſtud coram centum viris? Rurſum ait, Da populo, vt comedant: ſic enim ait Iehouah, Comedent, & ſupererit.*

44 *Poſuit itaq; coram eis: & comederunt, & reliquerunt, iuxta verbum Iehoua.*

C A P. V.

1 ET Næman princeps virtutis Syriæ erat vir magnus in conſpectu domini ſui, & acceptus facie, quia in eo dederat Dominus ſalutem Syriæ: & vir erat potens fortitudine leproſus.

2 Et Syria exierunt accincti, & captiuam duxerũt de terra Iſrael adoleſcentulam paruam: & erat in conſpectu vxoris Næman.

3 Hæc vero dixit dominæ ſuæ: Vtinam dominus meus in conſpectu prophetæ Dei, qui in Samaria. Tunc curabit eum à lepra eius.

4 Et intrauit, & annunciauit domino ſuo, & dixit: Sic, & ſic locuta eſt adoleſcẽtula quæ de terra Iſrael.

5 Et dixit rex Syriæ ad Næman: Veni, intra, & mittam librum ad regem Iſrael: & iuit, & ſumpſit in manu ſua decem talenta argẽti, & ſex mille aureos, & decem mutatorias ſtolas.

6 Et attulit librum ad regem Iſrael, dicens: Et nunc, cum venerit liber hic ad te, ecce miſi ad te Næman ſeruum meum, & curabis eum à lepra eius.

7 Et factũ eſt, vt agnouit rex Iſrael librum, diſcidit veſtimenta ſua, & dixit: Deus ego ad mortificandũ, & viuificandum, quoniam hic mittit ad me curare virum à lepra eius? Verumtamẽ cognoſcite, quæſo, & videte, quia occaſionem quærit iſte mihi.

8 Et factum eſt, vt audiuit Eliſæe, quia diſcidit rex Iſrael veſtimenta ſua, & miſit ad regẽ Iſrael, dicens: Vt quid diſcidiſti veſtimenta tua? Veniat nunc ad me Næman, & cognoſcat, quia eſt propheta in Iſrael.

9 Et venit Næman in equo & curru, & ſtetit ſuper oſtium domus Eliſæe.

C A P. V.

1 *NAaman autem quidam princeps militiæ regis Aram erat, vir magnus coram domino ſuo, & honoratus facie: per illum enim dederat Iehouah ſalutem ipſi Aram. erat vero vir potens robore, ſed leproſus.*

2 *De Aram autem egreſſi erant exercitus, qui captiuam duxerant è terra Iſraelis puellam paruulam, quæ inſeruiebat vxori Naaman.*

3 *Dixitq; ad dominam ſuam, Vtinam dominus meus eſſet coram Propheta qui eſt in Someron, tunc curaret eum à lepra ſua.*

4 *Ille venit, & renuntiauit domino ſuo, dicendo, Sic & ſic loquuta eſt puella quæ eſt è terra Iſraelis.*

5 *Tum dixit rex Aram, Vade, proficiſcere, & mittam litteras ad Regem Iſraelis. Abijt itaq;, & tulit in manu ſua, & decem talenta argenti, & ſex millia aureorum, decem inſuper mutatoria veſtimenta.*

6 *Detulitq; literas ad Regem Iſraelis, in hæc verba, Nunc ergo quum venerit epiſtola hæc ad te, ecce miſi ad te Naaman ſeruum meum, vt cures eum à lepra ſua.*

7 *Fuit vero, quum legiſſet Rex Iſraelis epiſtolam, ſcidit veſtimenta ſua, & ait, Sumne ego Deus, vt mortificem & viuificem, quod iſte mittit ad me vt curem virum à lepra ſua? enimuero aduertite quæſo, & videte quod occaſionem quærat ipſe contra me.*

8 *Quum vero audiſſet Eliſa vir Dei quod ſcidiſſet Rex Iſraelis veſtimenta ſua, miſit ad Regem, huiuſmodi verbis, Vtquid ſcidiſti veſtimenta tua? veniat nunc ad me, & ſciat quod eſt Propheta in Iſraele.*

9 *Venit itaq; Naaman in equo ſuo, & in curru ſuo, & ſtetit ad oſtium domus Eliſa.*

Vulgat. Editio.

10 Miſitque ad eum Eliſeus nuncium, dicens: Vade
& lauare ſepties in Iordane, & recipiet ſanitatem
caro tua, atque mundaberis.
11 Iratus Naaman recedebat, dicens: Putabam quod
egrederetur ad me, & ſtans inuocaret nomen Do-
mini Dei ſui, & tangeret manu ſua locum lepræ, &
curaret me.
12 Numquid non meliores ſunt Abana, & Pharphar
fluuij Damaſci omnibus aquis Iſrael, vt lauer in
eis, & munder? Cum ergo vertiſſet ſe, & abiret in-
dignans,
13 Acceſſerunt ad eum ſerui ſui, & locuti ſunt ei:
Pater, & ſi rem grandem dixiſſet tibi propheta, cer-
te facere debueras: quantò magis quia nunc dixit
tibi: Lauare, & mundaberis.
14 * Deſcendit, & lauit in Iordane ſepties iuxta ſer-
monem viri Dei, & reſtituta eſt caro eius, ſicut caro
pueri paruuli, & mundatus eſt.

* Luc. 4. 27.

15 Reuerſuſque ad virum Dei cum vniuerſo comi-
tatu ſuo, venit, & ſtetit coram eo, & ait: Vere ſcio,
quod non ſit alius Deus in vniuerſa terra, niſi tan-
tum in Iſrael. Obſecro itaque vt accipias benedi-
ctionem à ſeruo tuo.
16 At ille reſpondit: Viuit Dominus ante quem ſto,
quia non accipiam. Cumque vim faceret, penitus
non acquieuit.
17 Dixitque Naaman: Vt vis: ſed, obſecro, concede
mihi ſeruo tuo vt tollam onus duorum burdonũ
de terra: non enim faciet vltra ſeruus tuus holo-
cauſtum, aut victimam dijs alienis, niſi domino.
18 Hoc autem ſolum eſt, de quo depreceris Domi-
num pro ſeruo tuo, quando ingredietur dominus
meus templum Remmon, vt adoret: & illo inni-
tente ſuper manum meam, ſi adorauero in templo
Remmon, adorante eo in eodem loco, vt ignoſcat
mihi Dominus ſeruo tuo pro hac re.
19 Qui dixit ei: Vade in pace. Abijt ergo ab eo electo
terræ tempore.
20 Dixitque Giezi puer viri Dei: Pepercit dominus
meus Naaman Syro iſti, vt non acciperet ab eo quę
attulit: viuit Dominus, quia curram poſt eum, &
accipiam ab eo aliquid.
21 Et ſecutus eſt Giezi poſt tergum Naaman: quem
cum vidiſſet ille currentem ad ſe, deſilijt de curru
in occurſum eius, & ait: Rectene ſunt omnia?
22 Et ille ait: Recte: dominus meus miſit me ad te,
dicens: Modo venerunt ad me duo adoleſcentes de
monte Ephraim, ex filijs prophetarum: da eis talen-
tum argenti, & veſtes mutatorias duplices.
23 Dixitque Naaman: Melius eſt vt accipias duo ta-
lenta. Et coegit eum, ligauitque duo talenta argen-
ti in duobus ſaccis, & duplicia veſtimenta, & im-
poſuit duobus pueris ſuis, qui & portauerunt co-
ram eo.
24 Cumque veniſſet iam veſperi, tulit de manu eo-
rum & repoſuit in domo, dimiſitque viros, & abie-
runt.
25 Ipſe autem ingreſſus, ſtetit coram domino ſuo.
Et dixit Eliſeus: Vnde venis Giezi? Qui reſpondit:
Non iuit ſeruus tuus quoquam.
26 At ille ait: Nonne cor meum in præſenti erat,
quando reuerſus eſt homo de curru ſuo in occur-
ſum tui? Nunc igitur accepiſti argentum, & accepi-
ſti veſtes vt emas oliueta, & vineas, & oues, & bo-
ues, & ſeruos, & ancillas.
27 Sed & lepra Naaman adhærebit tibi, & ſemini
tuo, vſque in ſempiternum. Et egreſſus eſt ab eo le-
proſus quaſi nix.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Miſitq; ad eum Eliſaah nuncium, dicendo: Vade, & laua
te ſeptem vicibus in Iarden, & reuertetur caro tua tibi, &
mundabitur.*
*Et iratus eſt Nahaman, & abibat, & dixit: Ecce cogita-
ui in me, egredietur egrediendo, & ſtabit & inuocabit no
men Domini Dei ſui, & eleuabit manum ſuam ad locum
& mundabit leproſum.*
*Nonne meliores ſunt Amanah, & Parpar fluuij Dam-
meſech omnibus aquis Iſrael? An non lauabo me, & mun-
dabo me? Et vertit ſe, & ibat cum ira.*
*Et acceſſerunt ſerui eius, & locuti ſunt ad eum, atq; di-
xerunt: Pater mi, ſi rem grandem vates locutus fuiſſet ti-
bi, nonne feciſſes? Et quanto magis cum dixerit tibi: Laua
te, & mundus eris?*
*Et deſcendit, & abluit ſe in Iarden ſeptem vicibus, iux-
ta verbum viri Dei, & reuerſa eſt caro eius ſicut caro
pueri, & mundatus eſt.*
*Et reuerſus eſt ad virum Dei ipſe, & omnis turma eius,
& venit, ſtetitq; ante eum, & dixit: Ecce nunc noui quod
non eſt Deus in omni terra, niſi in Iſrael. Et nunc tolle ob-
ſecro benedictionem à ſeruo tuo.*
*Et dixit: Viuit dominus, cuius ſteti in conſpectu, ſi acce-
pero. Et cogebat eum, vt tolleret, & renuit.*
*Dixitque Nahaman: Et non dabit nunc onus paris mu-
lorum de terra? Non enim faciet vltra ſeruus tuus holo-
cauſtum, & ſacrificium dijs alienis, niſi domino.*
*Pro re hac parcat Dominus ſeruo tuo, quando ingredie-
tur dominus meus in domum Rimmon, vt adoret ibi, &
ipſe innixus fuerit ſuper manum meam, & adorauero in
domo Rimmon: in adoratione mea, in domo Rimmon, ignoſ-
cat dominus ſeruo tuo in re hac.*
*Dixitque ei; Vade in pace. Et abijt ab eo per miliare ter-
ra.*
*Dixit autem Ghechazi puer Eliſaah viri Dei: Ecce pro-
hibuit dominus meus Nahaman Aramæum hunc: vt non
acciperet de manu eius quæ attulit: Viuit dominus niſi cur-
rero poſt eum, & accepero ab eo aliquid.*
*Et ſecutus eſt Ghechazi Nahaman: Viditque Nahaman
currentem poſt ſe, & deſilijt de curru in occurſum eius, &
dixit: Numquid eſt pax?*
*Et dixit: Pax. Dominus meus miſit me, dicendo: Ecce
tempore hoc venerunt ad me duo pueri de monte Ephraim
de filijs prophetarum: da obſecro eis talentum argenti, &
duo mutatoria veſtimenta.*
*Dixitq; Nahaman: Complace, & tolle duo talenta: &
coegit eum: & ligauit duo talenta argenti in duobus ſac-
culis, & duo mutatoria veſtimenta, & poſuit ſuper duos
pueros ſuos, & portauerunt ante eum.*
*Et venit ad munitionem, & tulit de manu eorum, &
depoſuit in domo, & dimiſit viros, & abierunt.*
*Ipſe autem ingreſſus eſt, & ſtetit ante dominum ſuum:
Dixitque ei Eliſaah: Vnde Ghechazi? Et dixit: Non iuit
ſeruus tuus huc, & illuc.*
*Dixitque ad eum: Nonne cor meum iuit tecum, cum ver-
tit ſe vir de curru ſuo in occurſum tui? An non noui tempus
quo ibas ad accipiendum, & ad accipiendum veſtes vt
emeres olineta, & vineas, & pecudes, & boues, & ſeruos,
& ancillas.*
*Et lepra Nahaman adhærebit tibi, & ſemini tuo in ſæ-
culum. Et egreſſus eſt à facie eius leproſus ſicut nix.*

Tranſl. ex Septuag.

10 Et miſit Eliſæe nuncium ad eum,dicens:Vadens
laua ſepties in Iordane, & reuertet caro tua tibi, &
mundaberis.
11 Et indignatus eſt Næman,& abijt, & dixit : Ecce
dixi,ad me omnino egredietur,& ſtabit,& inuoca-
bit in nomine Dei ſui , & imponet manum ſuam
ſuper locum, & curabit lepram.
12 Nonne bonus Abana,& Pharphar fluuij Damaſci,
ſuper omnes aquas Iſrael ? Nonne vadens lauabor
in eis,& mundabor?Et declinauit,& abijt in furore.

13 Et acceſſerunt pueri eius, & locuti ſunt ad eum:
Magnum verbum locutus eſt propheta ad te, non-
ne facies?Etiam quia dixit ad te:Lauare,& munda-
bere?
14 Et deſcendit Næman,& merſit ſe in Iordane ſep-
ties iuxta verbum Eliſæe:& reuertit caro eius,ſicut
caro pueri parui, & mundatus eſt.
15 Et reuertit ad Eliſæe,ipſe,& vniuerſa caſtra eius,
& venit,& ſtetit coram eo,& dixit:Ecce noui, quia
non eſt Deus in omni terra , niſi in Iſrael. Et nunc
accipe benedictionem à ſeruo tuo.

16 Et dixit Eliſæe:Viuit Dominus, cui aſtiti coram
eo,ſi accipiam,& vrgebat eum accipere, & recuſa-
uit.
17 Et dixit Næman:Et ſi non,detur,quæſo,ſeruo tuo
onus,par mulorum, quoniam non faciet vltra ſer-
uus tuus holocauſtoma,& ſacrificium dijs alijs, ſed
Domino verbo hoc.
18 Et propitiabitur Dominus ſeruo tuo : In ingre-
diendo dominum meum in domum Rhemman ad
adorandum ibi , & ipſe requieſcet ſuper manum
meam, & adorabo in domo Rhemman , dum ipſe
adorat in domo Rhemman, & propiciabitur nunc
Dominus ſeruo tuo in verbo hoc.
19 Et dixit Eliſæe ad Næman : Vade in pace.Et abijt
ab eo in Debrathà terræ.
20 Et dixit Giezi puer Eliſæe : Ecce pepercit Domi-
nus meus ipſi Næman Syro huic , non accipiendo
de manu eius, quæ attulit . Viuit Dominus , niſi
curram poſt eum, & accipiam ab eo aliquid.
21 Et perſequutus eſt Giezi poſt Næman . Et vidit
eum Næman,currentem poſt ſe,& conuerſus eſt de
curru in occurſum eius.
22 Et dixit Pax:Dominus meus miſit me,dicens:Ec-
ce nunc venerũt ad me duo pueri è mõte Ephræm
de filijs prophetarum : Da, quæſo, eis talentum ar-
genti, & duas mutatorias ſtolas.
23 Et dixit:Accipe duplex talentum argenti,& acce-
pit duo talenta argẽti in duobus marſupijs, & duas
mutatorias ſtolas, & dedit ſuper duos pueros ſuos,
& tulerunt ante eum.

24 Et venit tenebroſum,& ſumpſit de manu eorum,
& depoſuit in domo, & dimiſit viros.

25 Et ipſe intrauit, & aſtitit apud dominum ſuum,
& dixit ad eum Eliſæe:Vnde Giezi ? Et dixit Giezi:
Non iuit ſeruus tuus huc,& huc.
26 Et dixit ad eum Eliſæe:Nonne cor meum iuit te-
cum,quando conuerſus eſt vir de curru in obuiam
tibi ? Et nunc accepiſti argentum,& nunc accepiſti
veſtimenta,& oliueta,& vineta,& oues,& boues,&
pueros,& ancillas :
27 Et lepra Næman adhęrebit in te,& in ſemine tuo
in ſæculum . Et egreſſus eſt à facie eius leproſus
tamquam nix.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Miſit autem ad eum Eliſa nuntium , dicendo, Vade, & laua te ſeptem vicibus in Iarden , & reuertetur caro tua tibi,ac mundabitur.

Et iratus Naaman abibat,dicebatq́,En cogitabam apud me,Egredietur egrediendo, & ſtans inuocabit nomen Iehoua Dei ſui,eleuabitq́ manum ſuam ad locum, & curabit leproſum.

Nonne meliores ſunt Amanah , & Parpar fluuij Dammeſec omnibus aquis Iſraelis ? annon ſi lauero me in illis, mundus ero ? Et conuerſus ibat cum ira.

Acceſſerunt autem ſerui eius , ac loquuti ſunt ad eum, atq́ dixerunt,Pater mi,ſi rem grandem Propheta loquutus fuiſſet tibi, nonne feciſſes?& quanto magis quum dixerit tibi,Laua te,& mundus eris ?

Deſcendit ergo,& lauit ſe in Iarden ſeptem vicibus,iuxta verbum viri Dei ; & reuerſa eſt caro eius ſicut caro pueri parui:& mundatus eſt.

Poſt hæc reuerſus eſt ad virum Dei ipſe & tota turma eius,ingreſſusq́ ſtetit ante eum,ac dixit,En nũc noui quod non eſt Deus in tota terra,niſi in Iſraele:nunc igitur tolle obſecro benedictionem à ſeruo tuo.

Ille autem dixit,Viuit Iehouah in cuius conſpectu ſto, ſi accepero. cogebat autem eum vt tolleret,at ille renuit.

Dixitq́ Naaman,Et non:detur quæſo ſeruo tuo onus paris mulorum de terra. non enim faciet vltra ſeruus tuus holocauſtum aut ſacrificium dijs alienis, niſi Iehouæ.

Hac in re parcat Iehouah ſeruo tuo,quando ingredietur dominus meus ædem Rimmon,vt adoret ibi,& ipſe innixus fuerit ſuper manum meam , & incuruauero me in æde Rimmon,in hac incuruatione mea in æde Rimmon;ignoſcat quæſo Iehouah ſeruo tuo hac in re.

Et ait illi , Vade in pace . Et abijt ab eo quaſi milliare terræ.

Dixit autem Gehazi puer Eliſæ viri Dei,Ecce pepercit dominus meus rebus Naaman Aramæi iſtius, vt non acciperet de manu eius quæ attulit : viuit Iehouah ſi non cucurrero poſt ipſum, & accepero ab eo aliquid.

Sequutus eſt ergo Gehazi poſt Naaman. videns vero Naaman illum currentem poſt ſe,deſilijt de curru in occurſum eius,ac dixit,Annon eſt pax?

Reſpondit ille, Pax. dominus meus miſit me vt dicerem, Ecce nunc tempore hoc venerunt ad me duo pueri de monte Ephraim, de filijs Prophetarum : da obſecro illis talentum argenti, & duo mutatoria veſtimenta.

Dixitq́ Naaman,Velis capere duo talenta. Coegitq́ eum, & colligauit duo talenta argenti in duobus ſacculis,duoq́ mutatoria veſtimenta , quæ poſuit ſuper duos pueros ſuos, & portabant ante ipſum.

Veniens autem ad munitionem,tulit ea de manu eorum, & depoſuit in domo,ac dimiſit viros,& abierunt.

Ipſe autem ingreſſus ſtetit coram domino ſuo : dixitq́ ei Eliſa, Vndenam Gehazi ? Reſpondit, Non iuit ſeruus tuus huc aut illuc.

Ille vero dixit ei, Nonne cor meum iuit tecum , quando conuertit ſe vir de curru ſuo in occurſum tui ? an tempus eſt vt acciperes argentum,& vt acciperes veſtes, & oliueta,& vineas,& pecudes,& boues,& ſeruos,& ancillas?

Lepra igitur Naaman adhærebit tibi & ſemini tuo in ſeculum. Et egreſſus eſt à conſpectu eius leproſus ſicut nix.

Vulgat. Editio.

CAP. VI.

1 DIxerunt autem filij prophetarum ad Eliſeum:
Ecce locus, in quo habitamus coram te, angu-
ſtus eſt nobis.
2 Eamus vſque ad Iordanem, & tollant ſinguli de
ſilua materias ſingulas, vt ædificemus nobis ibi lo-
cum ad habitandum. Qui dixit: Ite.
3 Et ait vnus ex illis: Veni ergo & tu cum ſeruis
tuis. Reſpondit: Ego veniam.
4 Et abijt cum eis. Cumque veniſſent ad Iordanem,
cædebant ligna.
5 Accidit autem, vt cum vnus materiam ſuccidiſ-
ſet, caderet ferrum ſecuris in aquam: exclamauit-
que ille, & ait: Heu heu heu Domine mi, & hoc ip-
ſum mutuo acceperam.
6 Dixit autem homo Dei: Vbi cecidit? At ille mon-
ſtrauit ei locum: præcidit ergo lignum, & miſit il-
luc: natauitque ferrum.
7 Et ait: Tolle. Qui extendit manum, & tulit illud.
8 Rex autem Syriæ pugnabat contra Iſrael, conſi-
liumque init cum ſeruis ſuis, dicens: In loco illo, &
illo ponamus inſidias.
9 Miſit itaque vir Dei ad regem Iſrael, dicens: Caue
ne tranſeas in locum illum quia ibi Syri in inſidijs
ſunt.
10 Miſit itaque rex Iſrael ad locum, quem dixerat
ei vir Dei, & præoccupauit eum, & obſeruauit ſe
ibi non ſemel neque bis.
11 Conturbatumque eſt cor regis Syriæ pro hac re:
& conuocatis ſeruis ſuis, ait: Quare non indicatis
mihi quis proditor mei ſit apud regem Iſrael?
12 Dixitque vnus ſeruorum eius: Nequaquam do-
mine mi rex, ſed Eliſeus propheta, qui eſt in Iſrael,
indicat regi Iſrael omnia verba quæcumque locu-
tus fueris in conclaui tuo.
13 Dixitque eis: Ite: & videte vbi ſit: vt mittam, &
capiam eum. Annunciaueruntque ei, dicentes: Ecce
in Dothan.
14 Miſit ergo illuc equos & currus, & robur exerci-
tus: qui cum veniſſent nocte, circumdederunt ciui-
tatem.
15 Conſurgens autem diluculo miniſter viri Dei,
egreſſus, vidit exercitum in circuitu ciuitatis, &
equos & currus: nunciauitque ei, dicens: Heu heu
heu domine mi, quid faciemus?
16 At ille reſpondit: Noli timere: plures enim nobiſ-
cum ſunt, quam cum illis.
17 Cumque oraret Eliſeus, ait: Domine aperi oculos
huius, vt videat. Et aperuit Dominus oculos pueri,
& vidit: & ecce mons plenus equorum, & curruum
igneorum, in circuitu Eliſei.
18 Hoſtes vero deſcenderunt ad eum: porro Eliſeus
orauit ad Dominum, dicens: Percute, obſecro, gen-
tem hanc cœcitate. Percuſſitque eos Dominus, ne
viderent, iuxta verbum Eliſei.
19 Dixit autem ad eos Eliſæus: Non eſt hæc via, ne-
que iſta eſt ciuitas: ſequimini me, & oſtendam vo-
bis virum, quem quæritis. Duxit ergo eos in Sama-
riam:
20 Cumque ingreſſi fuiſſent in Samariam, dixit
Eliſæus: Domine aperi oculos iſtorum, vt videant.
Aperuitque Dominus oculos eorum, & viderunt ſe
eſſe in medio Samariæ.
21 Dixitque rex Iſrael ad Eliſæum, cum vidiſſet eos:
Numquid percutiam eos, pater mi?

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. VI.

1 *DIxerunt autem filij prophetarũ ad Eliſaah: Ecce nunc
locus in quo habitamus coram te, anguſtus eſt nobis.*
2 *Ibimus nunc vſq; ad Iarden, & tollemus inde vnuſquiſq;
tignum vnum, & faciemus nobis ibi locum ad habitãdum
ibi. Et dixit: Ite.*
3 *Dixitque vnus: Complace obſecro, & veni cum ſeruis
tuis. Et dixit: Ego veniam.*
4 *Et abijt cum eis: Veneruntq; ad Iarden, & cædebãt ligna.*
5 *Et fuit, vno cadere faciente tignum, ferrum cecidit in
aquam & clamauit, & dixit Ahah Domine mi. Et ipſum
erat commodatum.*
6 *Dixitq; vir Dei: Vbi cecidit, & oſtendit ei locum: Præci-
ditq; lignum, & proiecit illuc, & ſupernatare fecit ferrum.*
7 *Et dixit. Tolle, & extendit manum ſuam, & tulit illud.*
8 *Rex autem Aram pugnabat cum Iſrael: Et conciliatus
eſt cum ſeruis ſuis dicendo: In loco tali & tali erit manſio
mea.*
9 *Miſit autem vir Dei ad regem Iſrael, dicendo: Caue ne
tranſeas ad locum illum: Illuc enim Aramæi deſcendunt.*
10 *Et miſit rex Iſrael ad locum quem dixerat ei vir Dei, &
monuerat eum, & obſeruauit ſe ibi non ſemel, nec ſecundo.*
11 *Et conturbatum eſt cor regis Aram propter hoc, & vo-
cauit ſeruos ſuos, & ait eis: Vt quid non indicatis mihi
quis è nobis eſt regis Iſrael?*
12 *Dixitq; vnus è ſeruis eius: Non Domine mi rex, ſed Eli-
ſaah propheta, qui eſt in Iſrael indicat regi Iſrael verba
quæ loqueris in penetrali cubilis tui.*
13 *Dixitque. Ite, & videte vbi ſit, & mittam & tollam
eum: Nunciaueruntque ei dicendo: Ecce eſt in Dothan.*
14 *Miſitq; illuc equos, & currus, & exercitum grauem, &
venerunt nocte, & circumdederunt ciuitatem.*
15 *Surrexit autem mane miniſter viri Dei, vt ſurgeret, &
egreſſus eſt, & ecce exercitus circumdans ciuitatem, &
equi, & currus: Dixitq; puer eius ad eum. Ahah Domine
mi, quidnam faciemus?*
16 *Et dixit. Ne timeas, quia plures ſunt qui nobiſcum quam
qui cum eis.*
17 *Orauit autem Eliſaah, & ait: Domine aperi obſecro ocu-
los eius, & videat: Et aperuit Dominus oculos pueri, &
vidit, & ecce mons plenus equis, & currus igneus in cir-
cuitu Eliſaah.*
18 *Et deſcenderunt ad eum: Orauitq; Eliſa ad Dominum,
& ait: Percute obſecro gentem iſtam cæcitatibus, & per-
cuſſit eos cæcitatibus, iuxta verbum Eliſaah.*
19 *Dixitq; ad eos Eliſaah: Non eſt hæc via, nec eſt hæc ciui-
tas: venite poſt me, & ducam vos ad virum quem quæritis.
Et duxit eos in Somron.*
20 *Et fuit, cum ingreſſi eſſent Somron, dixit Eliſaah: Domi-
ne aperi oculos iſtorum, & videant: Et aperuit Dominus
oculos eorum, & viderunt, & ecce in medio Somron.*
21 *Dixit autem rex Iſrael ad Eliſaah, cum vidiſſet eos:
Num percutiam percutiam pater mi?*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

CAP. VI.

ET dixerunt filij prophetarum ad Eliſæ: Ecce nunc locus, in quo nos habitamus coram te, anguſtus à nobis:

Eamus nunc vſque ad Iordanem,& capiamus inde, vir vnus trabem vnam, & faciamus nobis ipſis ibi ad habitandum ibi. Et dixit: Vadite.

Et dixit vnus leniter: Veni cum ſeruis tuis. Et dixit: Ego ibo.

Et iuit cum eis: & venerunt ad Iordanem,& cædebant ligna.

Et ecce vnus deijciens trabem: & ferrum cecidit in aquam. Et clamauit, Heu domine & hoc abſconditum.

Et dixit homo Dei: Vbi cecidit? Et oſtendit ei locum. Et amputauit lignum,& proiecit illuc:& enatauit ferrum.

Et dixit: Eleua tibi. Et extendit manum, & cepit illud.

Et rex Syriæ erat bellans in Iſrael:& conſultabat apud pueros ſuos, dicens: In loco iſto quodam Elmoni caſtrametabor.

Et miſit Eliſæ ad regem Iſrael, dicens: Obſerua non tráſire in locum iſtum: quoniam ibi Syria abſcondita eſt.

Et miſit rex Iſrael ad locum, quem dixerat ei Eliſæ:& obſeruauit ſe inde non ſemel, neque bis.

Et emota eſt anima regis Syriæ de verbo hoc. Et vocauit pueros ſuos, & dixit. Non annunciabitis mihi, quis prodit me regi Iſrael?

Et dixit vnus puerorum eius: Nequaquam domine mi rex: quoniam Eliſæ propheta, qui in Iſrael, annunciat regi Iſrael omnia verba, quæcumque locutus fueris in thalamo cubiculi tui.

Et dixit: Vadite, videte, vbi iſte:& mittens capiam eum. Et annunciauerunt ei, dicentes: Ecce in Dothaim.

Et miſit illuc equum,& currum,& virtutem grauem:& venerunt nocte, & circumdederunt ciuitatem.

Et euigilauit miniſter Eliſæ ad ſurgendum, & egreſſus eſt: & ecce virtus circundans ciuitatem,& equus, & currus. Et dixit puer ad eum: Heu Domine, quomodo faciemus?

Et dixit Eliſæ: Ne timeas: quoniam plures, qui nobiſcum; ſuper eos, qui cum illis.

Et deprecatus eſt Eliſæ,& dixit: Domine aperi, quæſo, oculos pueri,& videat. Et aperuit Dominus oculos eius,& vidit:& ecce mons plenus equorum, & currus ignis circa Eliſæ.

Et deſcenderunt ad eum: Et deprecatus eſt ad Dominum, & dixit: Percute nunc gentem hanc cœcitate,& percuſſit eos cœcitate iuxta verbum Eliſæ.

Et dixit ad eos Eliſæ: Nonne hæc ciuitas,& hæc via? Venite poſt me,& ducam vos ad virum, quem quæritis. Et abduxit eos ad Samariam.

Et factum eſt, vt intrauit in Samariam, & dixit Eliſæ: Aperi, quæſo, Domine oculos eorum, & videant, & aperuit Dominus oculos eorum, & viderunt,& ecce erant in medio Samariæ.

Et dixit rex Iſrael ad Eliſæ, vt vidit eos: Si percutiens percutiam pater?

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. VI.

1 *DIxerunt autem filij Prophetarum ad Eliſa. En quaſi locus in quo habitamus coram te, anguſtior eſt nobis*

2 *Eamus obſecro vſq; ad Iarden, vt tollamus inde ſinguli tignum vnum, & faciamus nobis ibi locum ad habitãdum illic. Quibus dixit, Ite.*

3 *Et ait quidam, Velis obſecro venire cum ſeruis tuis. Ille dixit, Ego vadam.*

4 *Et abijt cum eis: veneruntq; ad Iarden, & cædebãt ligna.*

5 *Fuit autem, quum quidam deijceret aliquod tignum, ferrum decidit in aquam: tum exclamauit, ac dixit, Ahah domine mi, & ipſum erat commodato acceptum.*

6 *Dixitq; Vir Dei, Quo decidit? Et oſtendit ei locum: præciditq; lignũ, & proiecit illuc, & ſupernatare fecit ferrum.*

7 *Et dixit, Tolle tibi. Et extendit manum ſuam, & tulit illud.*

8 *Rex autem Aram pugnabat cum Iſraele: & conſilium iniit cum ſeruis ſuis, dicendo, In loco tali & tali erunt caſtra mea.*

9 *Propterea miſit Vir Dei ad Regem Iſraelis, dicendo, Caue ne tranſeas per locum illum: illuc enim Aramæi deſcendunt.*

10 *Miſit ergo Rex Iſraelis ad locum quem dixerat ei Vir Dei, & admonuerat eum, & cauit ſibi illinc, non ſemel atq; iterum.*

11 *Conturbatum autem fuit cor Regis Aram propter hoc: & conuocatis ſeruis ſuis ait illis, Quare non indicabitis mihi quis è nobis eſt Regis Iſraelis?*

12 *Tum dixit vnus è ſeruis eius, Non, domine mi Rex, ſed Eliſa propheta qui eſt in Iſraele, indicat Regi Iſraelis verba quæ loqueris in penetrali cubiculi tui.*

13 *Qui ait, Ite, & videte vbinam ſit, vt mittam & tollam eum. Renũtiatum eſt autem ei his verbis, En eſt in Dothan.*

14 *Miſitq; illuc equos, & currus, & exercitum grauem: qui venerunt nocte, & circunſederunt ciuitatem.*

15 *Surgens autẽ ſummo mane miniſter Viri Dei, atq; egreſſus, videt exercitum circundantem vrbem, & equos & currus: dixitq; puer eius ad eum, Ahah domine mi, quomodo faciemus?*

16 *Qui reſpondit, Ne metuas: quia plures ſunt qui nobiſcum ſunt, quam qui cum illis.*

17 *Orauitq; Eliſa, & ait, ô Iehoua, aperi obſecro oculos eius vt videat. Et aperuit Iehouah oculos pueri, viditq;: & ecce mós plenus erat equis, & currus igneus in circuitibus Eliſa.*

18 *Quumq; deſcenderent ad eum, orauit Eliſa ad Iehouam, & ait, Percute obſecro gentem iſtam cæcitatibus. Et percuſſit eos cæcitatibus, iuxta verbum Eliſa.*

19 *Dixit ergo ad eos Eliſa, Non eſt hæc via, nec eſt hæc vrbs: venite poſt me, & ducam vos ad virum quem quæritis. Duxit autem eos in Someron.*

20 *Fuitq;, quum ingreſſi eſſent in Someron, dixit Eliſa, ô Iehoua aperi oculos iſtorum vt videant. Et aperuit Iehouah oculos eorum, ac viderunt, & ecce erant in medio Someron.*

21 *Dixit autem Rex Iſraelis ad Eliſa quum vidiſſet eos, Nunquid percutiendo percutiam pater mi?*

Vulgat. Editio.

At ille ait: Non percuties: neque enim cepiſti eos gladio,& arcu tuo,vt percutias:ſed pone panem, & aquam coram eis,vt comedant, & bibant & vadãt ad dominum ſuum.

Appoſitaque eſt eis ciborum magna præparatio, & comederunt,& biberũt, & dimiſit eos, abieruntque ad dominum ſuum, & vltra non venerunt latrones Syriæ in terram Iſrael.

Factum eſt autem poſt hęc,congregauit Benadad rex Syriæ,vniuerſum exercitum ſuum, & aſcẽdit, & obſidebat Samariam.

Factaque eſt fames magna in Samaria: & tandiu obſeſſa eſt, donec venundaretur caput aſini octoginta argẽteis, & quarta pars cabi ſtercoris columbarum quinque argenteis.

Cumque rex Iſrael tranſiret per murum,mulier quædam exclamauit ad eum,dicens: Salua me domine mi rex.

Qui ait: Non te ſaluat Dominus: vnde te poſſum ſaluare? de area, vel de torculari? Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis? Quæ reſpondit:

Mulier iſta dixit mihi: Da filium tuum,vt comedamus eum hodie, & filium meum comedemus cras.

Coximus ergo filium meum, & comedimus. Dixitque ei die altera: Da filium tuum,vt comedamus eum. Quæ abſcondit filium ſuum.

Quod cum audiſſet rex,ſcidit veſtimenta ſua,& tranſibat per murum. Viditque omnis populus cilicium,quo veſtitus erat ad carnem intrinſecus.

Et ait rex. Hæc mihi faciat Deus,& hæc addat, ſi ſteterit caput Eliſæi filij Saphat ſuper ipſum hodie.

Eliſæus autem ſedebat in domo ſua,& ſenes ſedebant cum eo. Præmiſit itaque virum:& antequam veniret nũcius ille,dixit ad ſenes: Numquid ſcitis quod miſerit filius homicidæ hic, vt præcidatur caput meum? videte ergo, cum venerit nuncius, claudite oſtium, & non ſinatis eum introire: ecce enim ſonitus pedum domini eius poſt eum eſt.

Adhuc illo loquente eis, apparuit nuncius, qui veniebat ad eum. Et ait: Ecce,tantum malum à Domino eſt: quid amplius expectabo à Domino?

CAP. VII.

Dixit autem Eliſæus: Audite verbum Domini: Hęc dicit Dominus: In tempore hoc cras modius ſimilæ vno ſtatere erit, & duo modij hordei ſtatere vno,in porta Samariæ.

Reſpondens vnus de ducibus, ſuper cuius manum rex incumbebat,homini Dei, ait: Si Dominus fecerit etiam cataractas in cœlo, numquid poterit eſſe quod loqueris? Qui ait: Videbis oculis tuis, & inde non comedes.

Quattuor ergo viri erant leproſi iuxta introitum portæ: qui dixerunt ad inuicem: Quid hic eſſe volumus donec moriamur?

Siue ingredi voluerimus ciuitatem,fame moriemur: ſiue manſerimus hic, moriendum nobis eſt: venite ergo,& transfugiamus ad caſtra Syriæ,ſi pepercerint nobis, viuemus: ſi autem occidere voluerint,nihilominus moriemur.

Surrexerunt ergo veſperi, vt venirent ad caſtra Syrię. Cumque veniſſent ad principium caſtrorum Syriæ, nullum ibidem repererunt.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

22 *Et ait: Non percuties: Num quos cœpiſti gladio tuo, & arcu tuo tu percutis? Pone panem & aquam ante eos, & comedant, & bibant, & vadant ad dominum ſuum.*

23 *Et preparauit eis apparatum magnum, & comederũt, & biberunt, & dimiſit eos, & abierunt ad dominum ſuum, & non addiderunt vltra exercitus Aram, vt venirent in terram Iſrael.*

24 *Et fuit poſt hæc, congregauit Benhadad rex Aram omnia caſtra ſua, & aſcendit, & obſedit Somron.*

25 *Fuitq; fames magna in Somron: & ecce obſidebant eam, donec eſſet caput aſini octoginta argenteis & quartum cab ſtercoris columbarum quinq; argenteis.*

26 *Et fuit, rege Iſrael tranſeunte ſuper murum, mulier clamauit ad eum, dicendo: Saluam me fac domine mi rex.*

27 *Et dixit: Non te ſaluam faciat dominus: vnde ſaluam faciam te? Num de area, vel de torculari? Dixitq; ei rex: Quid eſt tibi? Et ait:*

28 *Mulier hæc dixit mihi: Da filium tuum, & comedamus eum hodie, filium autem meum comedemus cras.*

29 *Et coximus filium meum, & comedimus eum. Dixitq; ad eam die altera: Da filium tuum, & comedemus eum, & abſcondit filium ſuum.*

30 *Et fuit, cum audiſſet rex verba mulieris, ſcidit veſtimenta ſua, & eo tranſeunte ſuper murum, vidit populus, & ecce ſaccus erat ſuper carnem eius intrinſecus.*

31 *Et ait: Sic faciat mihi Deus, & ſic addat, ſi ſteterit caput Eliſaah filij Saphath ſuper eum hodie.*

32 *Eliſaah autem ſedebat in domo ſua, & ſeniores ſedebant ſecum. Miſitq; rex virum à facie ſua. Antequam veniret nuncius ad eum, dixit ad ſeniores: Num vidiſtis quod miſerit filius homicidæ huius, vt auferre faciat caput meum? videte, cum venerit nuncius, claudite oſtium, & opprimite eum in oſtio: nonne ſonitus pedum domini eius poſt eum eſt?*

33 *Adhuc eo loquente cum eis, ecce nuncius deſcendebat ad eum, & ait: Ecce hoc malum à Domino eſt: Quid expectabo Dominum amplius?*

CAP. VII.

1 *Dixit autem Eliſaah: Audite verbum Domini: Sic dixit Dominus: Iuxta tempus cras ſatum ſimilæ ſeclo, & duo ſata ordei ſeclo in portu Somron.*

2 *Et reſpondit dux, cuius rex innitebatur ſuper manum ad virum Dei, & ait: Si Dominus faceret feneſtras in cœlo, numquid erit hoc? Et dixit: Ecce videbis oculis tuis, ſed inde non comedes.*

3 *Quattuor autem viri erant leproſi ad oſtium portæ: dixeruntq; vnuſquiſq; ad proximum ſuum: Quid manemus hic, donec moriamur?*

4 *Si dixerimus, ingrediamur ciuitatem, fames eſt in ciuitate, & moriemur ibi, & ſi manſerimus hic, moriemur: & nunc venite, & transfugiamus ad caſtra Aram, ſi viuificauerint nos viuemus, & ſi mortificauerint nos moriemur.*

5 *Et ſurrexerunt in crepuſculo, vt venirẽt ad caſtra Aram. Veneruntq; vſq; ad extremum caſtrorum Aram, & ecce non erat ibi quiſquam.*

Tranſl.* ex Septuag.

22 Et dixit:Non percuties:Numquid quos captiuaſti
in gladio tuo, & arcu tuo,tu percuties? Appone pa-
nes,& aquam coram eis,& comedant, & bibant, &
abeant ad dominum ſuum.
23 Et appoſuit eis appoſitionem magnam,& come-
derunt,& biberunt : & miſit eos,& abierunt ad do-
minum ſuum. Et non adiecerunt vltra accincti
Syriæ venire in terram Iſrael.
24 Et factum eſt poſt hæc,& congregauit filius Ader
rex Syriæ omnia caſtra ſua, & aſcendit, & obſedit
ſuper Samariam.
25 Et facta eſt fames magna in Samaria, & ecce ob-
ſederunt ſuper eam, donec factum eſt caput aſini
quinquaginta argenti, & quarta pars cabi ſtercoris
columbarum quinque argenti.
26 Et fuit rex Iſrael obambulans ſuper murum. Et
mulier clamauit ad eum, dicens:Salua domine rex.
27 Et dixit ei:Non te ſaluet Dominus,vnde ſaluabo
te,numquid ab area,aut à torculari?Et dixit ei rex:
Quid eſt tibi?Et dixit :
28 Mulier hæc dixit ad me:Da filium tuum,& come-
demus eum hodie, & filium meum comedemus
eum cras.
29 Et coximus filium meum,& mãducauimus eum.
Et dixit ad eam die ſecunda : Da filium tuum, &
comedamus eum,& occultauit filium ſuum.
30 Et factum eſt, vt audiuit rex Iſrael verba mulie-
ris, conſcidit veſtimenta ſua, & ipſe obambulabat
ſuper murum, & vidit populus ſaccum ſuper car-
nem eius ab intus.
31 Et dixit:Hæc faciat mihi Deus, & hæc adijciat:ſi
ſtabit caput Eliſæe ſuper ipſum hodie.
32 Et Eliſæe ſedebat in domo ſua, & ſeniores ſede-
bant cum eo. Et miſit virum ante faciem ſuam.
Antequam veniret nuncius ad ſe, & ipſe dixit ad
ſeniores : Si vidiſtis quia miſit filius homicidæ hic
auferre caput meum? Videte cum venerit nuncius,
claudite oſtium, & opprimite eum in oſtio. Nonne
vox pedum domini eius poſt eum?
33 Adhuc ipſo loquente cum eis, & ecce nuncius
deſcendit ad eum, & dixit : Ecce hoc malum à Do-
mino. Quid expectabo à Domino vltra?

CAP. VII.

1 ET dixit Eliſæe:Audi verbum Domini:Hæc dicit
Dominus:Sicut hora hæc,cras menſura ſimila-
ginis ſiclo,& duæ menſuræ ordeorum ſiclo in por-
tis Samariæ.
2 Et reſpondit Triſtata,ſuper quem rex innitebatur
ſuper manum eius, ad Eliſæe, & dixit : Ecce faciet
Dominus cataractas in cęlo,numquid erit verbum
hoc?Et Eliſæe dixit : Ecce tu videbis oculis tuis, &
inde non comedes.
3 Et quattuor viri erant leproſi apud oſtium ciui-
tatis, & dixit vir ad proximum ſuum : Quid nos
ſedemus hic, donec moriamur?
4 Si dixerimus,ingrediamur in ciuitatem,& fames
in ciuitate,& moriemur ibi. Et ſi ſederimus hic, &
moriemur, & nunc venite, & incidamus in caſtra
Syriæ,ſi viuificauerint nos,& viuemus,& ſi morti-
ficauerint nos,& moriemur.
5 Et ſurrexerunt in tenebris ad intrandum in ca-
ſtra Syriæ,& venerunt in partem caſtrorum Syriæ,
& ecce non eſt vir ibi.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et ait, Non percuties. num quos cepiſti gladio tuo & arcu tuo, percutis? quin appone eis panem & aquam, vt comedant & bibant, abeantq; ad dominum ſuum.

Apparauit itaq; eis apparatum magnum, comederũtq;, ac biberunt, & dimiſit eos : illi vero abierunt ad dominum ſuum, nec addiderunt vltra exercitus Aram venire in terram Iſraelis.

Fuit autem poſt hæc, congregauit Ben-hadad Rex Aram omnia caſtra ſua, & aſcendit, atq; obſedit Someron.

Fuitq; fames magna in Someron: ecce nanq; obſederunt eam, donec eſſet caput aſini octoginta argenteis, & quarta pars cab ſtercoris columbarum, quinq; argenteis.

Accidit autem, quum Rex Iſraelis tranſiret ſuper murum, vt mulier exclamaret ad eum, dicendo, Saluam me fac domine mi Rex.

Qui dixit, Ne ſeruet te Iehouah, vnde ſaluam faciam te? num de area, vel de torculari?

Dixit præterea ei Rex, Quid eſt tibi? Illa ait, Mulier hæc dixit mihi, Da filium tuum, vt comedamus eum hodie : filium autem meum comedemus cras.

Coximus igitur filium meum, & comedimus eum: poſtero vero die dixi ad eam, Da filium tuum, vt cõedamus eum. & illa abſcondit filium ſuum.

Quum ergo audiſſet Rex verba mulieris, ſcidit veſtimentá ſua : (tranſeunte autem illo ſuper murum, vidit populus, & ecce ſaccus erat ſuper carnem eius interne)

Dixitq;, Sic faciat mihi Deus, & ſic addat, ſi ſteterit caput Eliſa filij Saphat ſuper eum hodie.

(Eliſa autem ſedebat in domo ſua, & ſeniores ſedebant cum ipſo:) miſitq; virum quendam à facie ſua : antequam vero nuntius veniret ad eum, dixit ad ſeniores, An non vidiſtis quod miſerit filius homicidæ huc, vt auferat caput meum? videte, quum venerit nuntius, claudite oſtium, & reprimite eum in oſtio. nonne ſtrepitus pedum domini eius poſt eum eſt?

Adhuc eo loquente cum illis, ecce nuntius deſcendebat ad eum, & dixit, Ecce, hoc malum à Iehoua eſt: quid expectabo Iehouam amplius?

CAP. VII.

DIxit autem Eliſa, Audite verbum Iehouæ, Sic dixit Iehouah, Hoc tempore cras ſatum ſimilæ ſeclo emetur, & duo ſata hordei vno ſeclo in porta Someron.

Et reſpondit dux ſuper cuius manum Rex innitebatur, ad virum Dei, & ait, Si Iehouah faceret feneſtras in cælo, num eſſet hoc? Et dixit, En videbis oculis tuis, ſed ex eo non comedes.

Quatuor autem viri erant leproſi ad introitum portæ: qui dixerunt quiſq; ad proximum ſuum, Cur manemus hic donec moriamur?

Si dixerimus, Ingrediamur vrbem, fames eſt in vrbe, & moriemur ibi: ſi vero manſerimus hic, moriemur etiã: nunc igitur venite, & transfugiamus ad caſtra Aram: ſi ſinant nos viuere, viuemus : & ſi mori fecerint nos, moriemur.

Surrexerunt ergo in crepuſculo vt irent ad caſtra Aram: veneruntq; vſq; ad extremum caſtrorum Aram, & ecce non erat ibi quiſquam.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Si quidem Dominus ſonitum audiri fecerat in
caſtris Syriæ, curruum, & equorum, & exercitus
plurimi: dixeruntque ad inuicem: Ecce mercede
conduxit aduerſum nos rex Iſrael reges Hethæo-
rum, & AEgyptiorum, & venerunt ſuper nos.

Surrexerunt ergo, & fugerunt in tenebris, & de-
reliquerunt tentoria ſua, & equos & aſinos in ca-
ſtris, fugeruntque animas tantum ſuas ſaluare cu-
pientes.

Igitur cum veniſſent leproſi illi ad principium
caſtrorum, ingreſſi ſunt vnum tabernaculum, &
comederunt & biberunt: tuleruntque inde argen-
tum, & aurum, & veſtes, & abierunt, & abſconde-
runt: & rurſum reuerſi ſunt ad aliud tabernaculũ,
& inde ſimiliter auferentes abſconderunt.

Dixeruntque ad inuicem: Non recte facimus: hæc
enim dies boni nuncij eſt. Si tacuerimus, & nolue-
rimus nunciare vſque mane, ſceleris arguemur: ve-
nite, eamus, & nunciemus in aula regis.

Cumque veniſſent ad portam ciuitatis, narraue-
runt eis, dicentes: Iuimus ad caſtra Syriç, & nullum
ibidem reperimus hominem, niſi equos, & aſinos
alligatos, & fixa tentoria.

Ierunt ergo portarij, & nunciauerunt in palatio
regis intrinſecus.

Qui ſurrexit nocte, & ait ad ſeruos ſuos: Dico vo-
bis quid fecerint nobis Syri: Sciunt quia fame la-
boremus, & idcirco egreſſi ſunt de caſtris, & latitãt
in agris, dicentes: Cum egreſſi fuerint de ciuitate,
capiemus eos viuos, & tunc ciuitatem ingredi po-
terimus.

Reſpondit autem vnus ſeruorum eius: Tollamus
quinque equos, qui remanſerunt in vrbe (quia ipſi
tantum ſunt in vniuerſa multitudine Iſrael, alij
enim conſumpti ſunt) & mittentes, explorare po-
terimus.

Adduxerunt ergo duos equos, miſitque rex in
caſtra Syrorum, dicens: Ite, & videte.

Qui abierunt poſt eos vſque ad Iordanem: ecce
autem omnis via plena erat veſtibus, & vaſis, quæ
proiecerant Syri cum turbarentur: reuerſique
nuncij indicauerunt regi.

Et egreſſus populus diripuit caſtra Syriæ: factuſ-
que eſt modius ſimilæ ſtatere vno, & duo modij
hordei ſtatere vno, iuxta verbum Domini.

Porro rex ducem illum, in cuius manu incumbe-
bat, conſtituit ad portam: quem conculcauit turba
in introitu portæ, & mortuus eſt, iuxta quod locu-
tus fuerat vir Dei, quando deſcenderat rex ad eum.

Factumque eſt ſecundum ſermonem viri Dei,
quem dixerat regi, quando ait: Duo modij hordei
ſtatere vno erunt, & modius ſimilæ ſtatere vno, hoc
eodem tempore cras in porta Samariæ.

Quando reſponderat dux ille viro Dei & dixe-
rat: Etiamſi Dominus fecerit cataractas in cælo,
numquid poterit fieri quod loqueris? Et dixit ei:
Videbis oculis tuis, & inde non comedes.

Euenit ergo ei ſicut prædictum fuerat, & concul-
cauit eum populus in porta, & mortuus eſt.

CAP.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Dominus autem audiri fecerat caſtra Aram ſonitum
curruum, & ſonitum equorum, ſonitum exercitus magni:
Dixeruntq; vnuſquiſque ad fratrem ſuum: Ecce mercede
conduxit aduerſum nos rex Iſrael reges Chittæorum, &
reges Ægyptiorum, vt veniant contra nos.*

7 *Et ſurrexerunt, & fugerunt in crepuſculo, & reliquerunt
tentoria ſua, & equos ſuos, & aſinos ſuos caſtra ſe-
cundum quod erant, & fugerunt pro anima ſua.*

8 *Et venerunt leproſi ij vſq; ad extremum caſtrorum, &
venerunt ad tentorium vnum, & comederunt, & biberũt:
tuleruntq; inde argentum, & aurum, & veſtes, & abie-
runt, & abſconderunt, & reuerſi ſunt, & venerunt ad
tentorium aliud, & tulerunt inde, & abierunt, & abſcon-
derunt.*

9 *Dixeruntq; vnuſquiſque ad proximum ſuum: Non recte
facimus: dies hæc dies boni nuncij eſt. Et nos tacemus, & ſi
expectauerimus vſq; ad lucem matutinam, inueniet nos
punitio, & nunc venite, & eamus, & nunciemus in domo
regis.*

10 *Et venerunt, & clamauerunt ad portarium ciuitatis, &
nunciauerunt eis, dicendo: Venimus ad caſtra Aram, & ec-
ce non eſt ibi quiſquam, nec vox hominis, niſi equi ligati,
& aſini ligati, & tentoria ſecundum quod erant.*

11 *Et clamauerunt portarij, & nunciauerunt in domo regis
intrinſecus.*

12 *Surrexitq; rex nocte, & dixit ſeruis ſuis: Indicabo nunc
vobis quod fecerunt nobis Aramæi: Sciuerunt quòd famelici
ſumus, & egreſſi ſunt è caſtris, vt latitent in agro, dicendo:
Cum egreſſi fuerint è ciuitate, capiemus eos viuos, & vr-
bem ingrediemur.*

13 *Et reſpondit vnus è ſeruis eius, & dixit: Tollantur nunc
quinq; ex equis reſiduis, qui remanſerunt in ea: ecce ipſi
ſunt in vniuerſa multitudine Iſrael, qui remanſerunt in
ea: ecce* inquã *ipſi in vniuerſa multitudine Iſrael, qui con-
ſumpti erant, & mittamus, & videamus.*

14 *Et tulerunt duos currus equorum, & miſit rex poſt ca-
ſtra Aram, dicendo: Ite, & videte.*

15 *Et abierunt poſt eos vſq; ad Iarden: & ecce omnis via
plena erat veſtibus, & vaſis quæ proiecerunt Aramæi dum
feſtinarent: & reuerſi ſunt nuncij, & indicauerunt regi.*

16 *Et egreſſus eſt populus, & diripuit caſtra Aram: & fuit
ſatum ſimilæ ſeclo, & duo ſata hordei ſeclo, iuxta verbum
Domini.*

17 *Rex autem conſtituit ducem cuius innitebatur ſuper ma-
num, ſuper portam, & conculcauit eum populus in porta,
& mortuus eſt, ſicut locutus fuerat vir Dei, qui locutus
eſt, quando deſcendit rex ad eum.*

18 *Et fuit, ſecundum quod locutus eſt vir Dei ad regem,
dicendo: Duo ſata hordei ſeclo, & ſatum ſimilæ ſeclo erit
ſecundum tempus iſtud cras in porta Somron.*

19 *Et reſpondit dux ad virum Dei, & ait: Et ſi faceret
Dominus feneſtras in cælo, numquid erit hoc? Et dixit: Ec-
ce tu videbis oculis tuis, ſed inde non comedes.*

20 *Et fuit ei ſic, & conculcauerunt eum populus in porta, &
mortuus eſt.*

CAP.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et Dominus audientia fecerat caſtra Syriæ vocem currus,& vocem equi,vocem virtutis magnę. Et dixit vir ad fratrem ſuum:Nunc mercede conduxit ſuper nos rex Iſrael reges Chettæorum, & reges AEgypti ad veniendum ſuper nos.

Et ſurrexerunt, & aufugerunt in tenebris, & reliquerunt tabernacula ſua, & equos ſuos, & aſinos ſuos in caſtris, ſicut ſunt, & fugerunt ad animam ſuam.

Et intrauerunt leproſi hi vſque ad partem caſtrorum,& intrauerunt in tabernaculum vnum,& comederunt,& biberunt,& tulerunt inde argentū, & aurum,& veſtem. Et ierunt,& conuerterunt ſe inde,& intrauerunt in tabernaculum aliud,& ſūpſerunt inde,& ierunt,& abſconderunt.

Et dixit vir ad proximum ſuum:Non ſic nos facimus. Dies hæc, dies boni nuncij eſt: & nos tacemus, & manemus vſque ad lucem matutinam, & inueniemus iniquitatem. Et nunc agite, & intremus, & annunciemus in domum regis.

Et intrarunt, & clamauerunt ad portam ciuitatis,& annunciauerunt eis,dicentes: Intrauimus in caſtra Syriæ:& ecce non eſt ibi vir,& vox hominis: quoniam niſi equus ligatus,& aſinus,& tabernacula eorum,ſicut ſunt.

Et clamauerunt ianitores, & annunciauerunt in domum regis intus.

Et ſurrexit rex nocte,& dixit ad pueros ſuos:Annunciabo nunc vobis,quæ fecit nobis Syria.Nouerunt, quia eſurimus nos: & exierunt de caſtris, & abſconderunt ſe in agro, dicentes: Quoniam egredientur de ciuitate, & comprehendemus eos viuentes,& in ciuitatem intrabimus.

Et reſpondit vnus puerorū eius,& dixit:Sumant nunc quinque de equis reſiduis, qui remanſerunt hic (ecce ſunt ad omnem multitudinem Iſrael, quod defecit) & mittemus illuc,& videbimus.

Et ſumpſerunt duos aſcenſores equorum:Et miſit rex Iſrael poſt regem Syriæ,dicens:Ite,& videte.

Et ierunt poſt eos vſque ad Iordanem. Et ecce omnis via plena veſtimentorum,& vaſorum, quæ proiecerat Syria,dum ipſi pauerent.Et reuerterunt nuncij,& annunciauerunt regi.

Et exiuit populus:& diripuerunt caſtra Syriæ. Et facta eſt menſura ſimilaginis ſiclo iuxta verbum Domini,& duæ menſuræ hordeorum ſiclo.

Et rex ſtatuit Triſtatam,ſuper quem rex innitebatur manu ſua,ſuper portam.Et conculcauit eum populus in porta: & mortuus eſt, ſicut locutus eſt homo Dei,qui locutus eſt in aſcendendo nuncium ad eum.

Et factum eſt, ſicut locutus eſt Eliſæe ad regem, dicens:Duæ menſuræ hordei ſiclo:& erit, ſicut hora,cras in porta Samariæ:

Et reſpondit Triſtata ad Eliſæe, & dixit: Ecce Dominus facit cataractas in cælo; nunquid erit verbum hoc? Et dixit Eliſæe: Ecce videbis oculis tuis, & inde non comedes.

Et factum eſt ita. Et conculcauerunt eum populus in porta:& mortuus eſt.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

6 *Dominus enim effecerat vt audiret exercitus Aram ſonitum curruum, & ſtrepitum equorum, id eſt ſtrepitum exercitus magni: dixeruntq́; alter ad alterum, Ecce mercede conduxit aduerſum nos Rex Iſraelis Reges Hitthæorum & Reges Ægyptiorum, vt veniant contra nos:*

7 *Et ſurgentes fugerunt in crepuſculo, & reliquerunt tentoria ſua, & equos ſuos, & aſinos ſuos (caſtra erant vt fuerant) & fugerunt pro anima ſua.*

8 *Quum inquam veniſſent leproſi illi vſq; ad extremum caſtrorum, ingreſſi tentorium vnum, comederunt & biberunt: tuleruntq́; inde argentum & aurum & veſtes, & abeuntes abſconderunt: & reuerſi ingreſſi ſunt tentorium aliud, atq; tulerunt inde, & abeuntes abſconderunt.*

9 *Dixerunt autem alter ad alterum, Non recte facimus: dies hæc, dies boni nuntij eſt, & nos tacemus? quod ſi ipſi expectauerimus vſq; ad lucem matutinam, inueniet nos iniquitas: nunc igitur venite, ingrediamur, & annuntiemus in domo Regis.*

10 *Venerunt itaq; & clamauerunt ad ianitorem vrbis, renuntiaueruntq́; eis, dicendo, Venimus ad caſtra Aram, & ecce non erat ibi quiſquam, neq; vox hominis, niſi equi ligati, & aſini ligati, & tentoria vt fuerant.*

11 *Clamauerunt ergo ianitores, & renuntiauerunt in domo Regis intrinſecus.*

12 *Surrexitq́; Rex nocte & dixit ſeruis ſuis, Indicabo nunc vobis quid fecerint nobis Aramæi. Sciunt quod famelici ſimus, propterea egreſſi ſunt è caſtris, vt latitent in agro, dicendo, Quum egreſſi fuerint è ciuitate, capiemus eos viuos, & vrbem ingrediemur.*

13 *Tunc reſpondit vnus è ſeruis eius, ac dixit, Tollant quæſo quinq; ex equis reſiduis qui remanſerunt in ea. (ſiquidem illi ſunt ſicut vniuerſa multitudo Iſraelis quæ remanſit in ea, illi inquam profecto ſunt ſicut vniuerſa multitudo Iſraelis quæ iam conſumpta eſt) & mittamus, atq; videamus.*

14 *Tulerunt igitur duos currus equorum, quos miſit Rex poſt caſtra Aram, dicendo, Ite, & videte.*

15 *Et abeuntes illi ſequuti ſunt eos vſq; ad Iarden, & ecce, tota via plena erat veſtibus, & vaſis quæ proiecerant Aramæi dum feſtinarēt: reuerſi vero nuntij indicauerunt Regi.*

16 *Et egreſſus populus diripuit caſtra Aram: & fuit ſatum ſimilæ ſiclo, & duo ſata hordei ſiclo, iuxta verbum Iehouæ.*

17 *Porro Rex præfecit ducem illum, ſuper cuius manum innitebatur portæ. conculcauitq́; eum populus in porta, & mortuus eſt ſicut loquutus fuerat Vir Dei, qui id dixerat fore quum deſcenderet Rex ad eum:*

18 *Fuit inquam quemadmodum loquutus fuerat Vir Dei ad Regem, dicendo, Duo ſata hordei ſiclo emētur, & ſatum ſimilæ ſiclo erit hoc tempore cras in porta Someron.*

19 *Et reſponderat dux ad Virum Dei, & dixerat, Etiamſi faceret Iehouah feneſtras in cælo, num eſſet hoc? Dixeratq́; ille, En tu videbis oculis tuis, ſed ex eo non comedes.*

20 *Et fuit ſic: conculcaueruntq́; eum populus in porta, ac mortuus eſt.*

Vulgat. Editio.

CAP. VIII.

* Sup. 4. 35.

1 ELiſæus autem locutus eſt ad mulierem, ⁎ cuius
viuere fecerat filium, dicens: Surge, vade tu &
domus tua, & peregrinare vbicumque repereris:
vocauit enim Dominus famem, & veniet ſuper
terram ſeptem annis.
2 Quæ ſurrexit, & fecit iuxta verbum hominis
Dei: & vadens cum domo ſua, peregrinata eſt in
terra Philiſthijm diebus multis.
3 Cumque finiti eſſent anni ſeptem, reuerſa eſt mu-
lier de terra Philiſthijm: & egreſſa eſt vt interpella-
ret regem pro domo ſua, & pro agris ſuis.
4 Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei,
dicens: Narra mihi omnia magnalia quæ fecit Eli-
ſæus.
5 Cumque ille narraret regi quomodo mortuum
ſuſcitaſſet, apparuit mulier, cuius viuificauerat fi-
lium, clamans ad regem pro domo ſua, & pro agris
ſuis. Dixitque Giezi: Domine mi rex, hæc eſt mu-
lier, & hic eſt filius eius, quem ſuſcitauit Eliſæus.
6 Et interrogauit rex mulierem: quæ narrauit ei.
Deditque ei rex eunuchum vnum, dicens: Reſtitue
ei omnia quæ ſua ſunt, & vniuerſos reditus agro-
rum à die, qua reliquit terram vſque ad præſens.
7 Venit quoque Eliſæus Damaſcum, & Benadad
rex Syriæ ægrotabat: nunciaueruntque ei, dicentes:
Venit vir Dei huc.
8 Et ait rex ad Hazael: Tolle tecum munera, & va-
de in occurſum viri Dei, & conſule Dominum per
eum, dicens: Si euadere potero de infirmitate mea
hac?
9 Iuit igitur Hazael in occurſum eius, habens ſe-
cum munera, & omnia bona Damaſci, onera qua-
draginta camelorum. Cumque ſtetiſſet coram eo,
ait: Filius tuus Benadad rex Syriæ miſit me ad te,
dicens: Si ſanari potero de infirmitate mea hac?
10 Dixitque ei Eliſæus: Vade, dic ei: Sanaberis: porro
oſtendit mihi Dominus quia morte morietur.
11 Stetitque cum eo, & conturbatus eſt vſque ad
ſuffuſionem vultus: fleuitque vir Dei.
12 Cui Hazael ait: Quare dominus meus flet? At ille
dixit: Quia ſcio quæ facturus ſis filijs Iſrael mala.
Ciuitates eorum munitas igne ſuccendes, & iuue-
nes eorum interficies gladio, & paruulos eorum
elides, & prægnantes diuides.
13 Dixitque Hazael: Quid enim ſum ſeruus tuus
canis, vt faciam rem iſtam magnam? Et ait Eliſeus:
Oſtendit mihi Dominus te regem Syriæ fore.
14 Qui cum receſſiſſet ab Eliſeo, venit ad dominum
ſuum. Qui ait ei: Quid dixit tibi Eliſeus: At ille
reſpondit: Dixit mihi: Recipies ſanitatem.
15 Cumque veniſſet dies altera, tulit ſtragulum, &
infudit aquam, & expandit ſuper faciem eius: quo
mortuo, regnauit Hazael pro eo.
16 Anno quinto Ioram filij Achab regis Iſrael, & Io-
ſaphat regis Iuda, regnauit Ioram filius Ioſaphat
rex Iuda.

* 2. Para 21. 5.

17 ⁎ Triginta duorum annorum erat cum regnare
cœpiſſet, & octo annis regnauit in Ieruſalem.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. VIII.

*ELiſaah autem locutus eſt ad mulierem, cuius viuere
fecerat filium, dicendo: Surge, & vade, tu & familia
tua, & peregrinare vbi potueris peregrinari: vocauit enim
Dominus famem, & etiam venit ſuper terram ſeptem an-
nis.*
*Surrexitq; mulier, & fecit iuxta verbum viri Dei: &
abijt ipſa, & familia eius, & peregrinata eſt in terra Peli-
ſtim ſeptem annis.*
*Et fuit, in fine ſeptem annorum, reuerſa eſt mulier è ter-
ra Peliſtim: & egreſſa eſt, vt clamaret ad regem pro domo
ſua, & pro agro ſuo.*
*Rex autem loquebatur ad Ghechazi puerum viri Dei,
dicendo: Narra obſecro mihi omnia magnalia quæ fecit
Eliſaah.*
*Et fuit, eo narrante regi quod viuere fecerat mortuum,
ecce mulier cuius viuificauerat filium, clamabat ad regem
pro domo ſua, & pro agris ſuis. Dixitq; Ghechazi: Domine
mi rex. Hæc eſt mulier, & hic eſt filius eius, quem viuifi-
cauit Eliſaah.*
*Et interrogauit rex mulierem, & narrauit ei. Deditq;
ei rex eunuchum vnum dicendo: Reſtitue omnia quæ erant
ei, & omnes fructus agri à die, qua reliquit terram vſq;
ad hoc tempus.*
*Et venit Eliſaah in Dammeſech, Benhadad autem rex
Aram ægrotabat: nunciatumq; eſt ei dicendo: Venit vir Dei
vſq; huc.*
*Et ait rex ad Chazael: Tolle in manu tua munus, & va-
de in occurſum viri Dei, & requires Dominum ab eo di-
cendo: Numquid viuam de infirmitate hac?*
*Et abijt Chazael in occurſum eius, & tulit munus in
manu ſua, & omne bonum Dammeſech, onus quadraginta
camelorum, & venit, ſtetitq; coram eo, & ait: Filius tuus
Benhadad rex Aram miſit me ad te, dicendo: Numquid vi-
uam de infirmitate hac?*
*Dixitque ei Eliſaah: Vade dic ei: Viuendo viues: & oſten-
dit mihi Dominus, quod moriendo morietur.*
*Et ſtare fecit faciem ſuam, & poſuit donec tardauit: fle-
uitque vir Dei.*
*Dixitque Chazael: Quare Dominus meus flet? Et ait:
Quia noui quod facturus es filijs Iſrael malum. Munitio-
nes eorum mittes in ignem, & iuuenes eorũ gladio occides,
& paruulos eorum allides, & prægnantes eorum diuides.*
*Dixitque Chazael: Quid eſt enim ſeruus tuus canis vt
faciat rem magnam hanc? Dixitque Eliſaah: Oſtendit mihi
Dominus te fore regem ſuper Aram.*
*Et receſſit ab Eliſaah, & venit ad dominum ſuum. Di-
xitque ei: Quid dixit tibi Eliſaah? Et ait: Dixit mihi: Vi-
uendo viues.*
*Et fuit, in craſtino tulit pannum è pilis caprarum, & in-
tinxit in aquam, & expandit ſuper faciem eius, & mor-
tuus eſt, & regnauit Chazael pro eo.*
*Anno autem quinto Ioram filij Achab regis Iſrael, &
Iehoſaphath regis Iehudah regnauit Iehoram filius Ieho-
ſaphath rex Iehudah.*
*Filius triginta, & duorum annorum erat quando regna-
uit, & octo annis regnauit in Ieruſalaim.*

Tranſl. ex Septuag.

CAP. VIII.

1 ET Eliſæ locutus eſt ad mulierem, cuius viuificauerat filium, dicens: Surge, & vade tu, & domus tua, & incole, vbicumque incolueris, quoniã vocauit Dominus famem ad terram, & etiam venit ad terram ſeptem annis.

2 Et ſurrexit mulier, & fecit iuxta verbum Eliſæ, & ipſa, & domus eius, & incoluit in terra alienigenarum ſeptem annos.

3 Et factum eſt poſt finem ſeptem annorum, & reuertit mulier de terra alienigenarum in ciuitatem: & venit clamare ad regem de domo ſua, & de agris ſuis.

4 Et rex loquebatur ad Giezi puerum Eliſæ hominis Dei, dicens: Narra nunc mihi omnia magna, quæ fecit Eliſæ.

5 Et factum eſt eo narrante regi, quomodo ſuſcitauit filium mortuum; & ecce mulier, cuius ſuſcitauerat filium eius Eliſæ, clamans ad regem de domo ſua, & de agris ſuis. Et dixit Giezi: Domine rex, hæc eſt mulier, & hic filius eius, quem ſuſcitauit Eliſæ.

6 Et interrogauit rex mulierem. Et narrauit ei. Et dedit ei rex eunuchum vnum, dicens: Fac redire omnia, quæ ipſius, & omnia genimina agri à die, qua reliquit terram, vſque nunc.

7 Et venit Eliſæe in Damaſcum. Et filius Ader rex Syriæ ægrotauit. Et annunciauerunt ei, dicentes: Venit homo Dei vſque huc.

8 Et dixit rex ad Aſael. Sume in manu tua Manaa, & vade in occurſum hominis Dei, & inquire Dominum ab eo, dicens, ſi viuam ex infirmitate mea hac.

9 Et iuit Azael in occurſum eius, & ſumpſit Manaa in manu ſua, & omnia bona Damaſci, onus quadraginta camelorum: & venit, & ſtetit coram eo, & dixit ad Eliſæ: Filius tuus filius Ader rex Syriæ miſit me ad te interrogare, dicens, ſi viuam ex infirmitate mea hac.

10 Et dixit Eliſæ: Vade, dic. Vita viues: Et oſtendit mihi Dominus, quia morte morietur.

11 Et ſtetit facie ſua, & poſuit vſque ad confuſionem. Et plorauit homo Dei.

12 Et dixit Azael: Quid, quod dominus meus plorat? Et dixit: Quoniam noui, quæcumque facies filiis Iſrael mala: munitiones eorum mittes in ignẽ, & electos eorum in gladio occides, & infantes eorum concuties, & prægnantes eorum diſcerpes.

13 Et dixit Azael: Quis eſt ſeruus tuus, canis mortuus; quia faciet verbum hoc. Et dixit Eliſæ: Oſtẽdit mihi Dominus te regnantem ſuper Syriam.

14 Et abiit ab Eliſæ, & intrauit ad dominum ſuũ. Et dixit ei: Quid dixit tibi Eliſæ? Et dixit: Dixit mihi: Vita viuet.

15 Et factum eſt craſtina, & ſumpſit Machbar, & tinxit in aqua, & circumiecit ſuper faciem eius: & mortuus eſt. Et regnauit Azael pro eo.

16 In anno quinto Ioram filio Achaab regi Iſrael, & Ioſaphat regi Iuda, regnauit Ioram filius Ioſaphat rex Iuda.

17 Filius triginta & duorum annorũ erat in regnando ipſum: & octo annos regnauit in Hieruſalem.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. VIII.

ELiſa autem loquutus eſt ad mulierem illam cuius viuere fecerat filium, his verbis, Surge, & vade tu & familia tua, atque peregrinare vbi potueris peregrinari: vocauit enim Iehouah famem, & etiam venit ſuper terram ſeptem annis.

Surrexit itaque mulier, & fecit iuxta verbum Viri Dei. abiit nanque ipſa & familia eius, & peregrinata eſt in terra Peliſthim ſeptem annis.

Fuit autem, in fine ſeptem annorum reuerſa eſt mulier è terra Peliſthim: & egreſſa eſt vt clamaret ad Regem pro domo ſua & pro agro ſuo.

Rex autem loquutus eſt ad Gehazi puerum viri Dei, dicendo, Narra obſecro mihi omnia magnalia quæ fecit Eliſa.

Quumq; ille narraret Regi quomodo viuere feciſſet mortuum, en mulier cuius viuere fecerat filium, clamabat ad Regem pro domo ſua & pro agro ſuo, dixitq; Gehazi, Domine mi Rex, hæc eſt mulier, & hic eſt filius eius quem viuere fecit Eliſa.

Tunc interrogauit Rex mulierem: quæ narrauit ei: deditq; ei Rex eunuchum vnum, dicendo, Reſtitue omnia quæ erant ei, & omnes fructus agri, à die qua reliquit terram vſque ad hoc tempus.

Poſt hæc venit Eliſa in Dammeſec: Ben-hadad autem Rex Aram ægrotabat, renuntiatumq; eſt ei his verbis, Venit vir Dei huc vſque.

Et ait Rex ipſi Hazael, Tolle in manu tua munus, & vade in occurſum Viri Dei, & requires Iehouam ab eo, dicendo, Nunquid viuam de infirmitate hac?

Abiit igitur Hazael in occurſum eius, & tulit munus in manu ſua, atque omne bonum Dammeſec, onus quadraginta camelorum: & venit, ſtetitq; coram eo, & ait, Filius tuus Benhadad Rex Aram miſit me ad te, dicendo, Nunquid viuam de infirmitate iſta?

Reſpondit ei Eliſa, Vade, dic ei, Viuendo viues: oſtendit tamen mihi Iehouah quòd moriendo morietur.

Et ſtare fecit faciem ſuam, & poſuit donec moraretur: fleuitq; Vir Dei.

Dixitq; Hazael, Quare dominus meus flet? Reſpondit, Quia noui malum quod facturus ſis filiis Iſraelis: munitiones eorum mittes in ignem, & adoleſcentes eorum gladio occides, & paruulos eorum allides, & prægnantes eorum diuides.

Dixitq; Hazael, Quid eſt enim ſeruus tuus canis, vt faciat rem magnam hanc? Reſpondit Eliſa, Oſtendit mihi Iehouah te fore Regem ſuper Aram.

Et receſſit ab Eliſa, & venit ad dominum ſuum, dixitq; ei, Quid dixit tibi Eliſa? Et ait, Dixit mihi, Viuendo viues.

Fuit autem, poſtera die tulit pannum craſſum, & intinxit in aquam, & expandit ſuper faciem eius? mortuusq; eſt, ac regnauit Hazael pro eo.

Anno autem quinto Ioram filij Ahab Regis Iſraelis, & Iehoſaphat Regis Iehudah, regnauit Iehoram filius Iehoſaphat Rex Iehudah.

Triginta duorum annorum erat quando regnare cœpit, & octo annis regnauit in Ieruſalaim.

Vulgat. Editio.	Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 Ambulauitque in viis regum Iſrael, ſicut ambulauerat domus Achab: filia enim Achab erat vxor eius: & fecit quod malum eſt in conſpectu Domini.

Et ambulauit per viam regum Iſrael, quemadmodum fecerunt domus Achab: Filia enim Achab erat ei vxor: fecitq́; malum in oculis Domini.

3. Reg. 16. 19 * Noluit autem Dominus diſperdere Iudam, propter Dauid ſeruum ſuum, ſicut promiſerat ei, vt daret illi lucernam, & filiis eius cunctis diebus.

Sed noluit Dominus diſperdere Iehudah propter Dauid ſeruum ſuum, quemadmodum dixerat ei, vt daret ei lucernam, & filiis eius cunctis diebus.

2. Para. 8. 20 * In diebus eius receſſit Edom, ne eſſet ſub Iuda, & conſtituit ſibi regem.

In diebus eius defecit Edom à poteſtate Iehudah, & regnare fecerunt ſuper ſe regem.

21 Venitque Ioram Seira, & omnes currus cum eo: & ſurrexit nocte, percuſſitque Idumæos, qui eum circundederant, & principes curruum, populus autem fugit in tabernacula ſua.

Et tranſiuit Ioram in Sehir, & omnes currus cum eo. & fuit, ipſe ſurrexit nocte, & percuſſit Edom, qui circumdederat eum, & principes curruum, fugitq́; populus in tabernacula ſua.

22 Receſſit ergo Edom ne eſſet ſub Iuda, vſque ad diem hanc. Tunc receſſit & Lobna in tempore illo.

Et defecit Edom à poteſtate Iehudah vſque ad diem hanc. Tunc defecit Libnah in tempore illo.

23 Reliqua autem ſermonum Ioram, & vniuerſa, quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iuda?

Reſidua autem Ioram, & omnia quæ fecit, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iehudah?

24 Et dormiuit Ioram cum patribus ſuis, ſepultuſque eſt cum eis in Ciuitate Dauid, & regnauit Ochozias filius eius pro eo,

Dormiuitq́; Ioram cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid, & regnauit Achaziahu filius eius pro eo.

2. Para. 1. 25 * Anno duodecimo Ioram filij Achab regis Iſrael regnauit Ochozias filius Ioram regis Iudæ.

Anno duodecimo Ioram filij Achab regis Iſrael regnauit Achaziahu filius Iehoram regis Iehudah.

26 Viginti duorum annorum erat Ochozias cum regnare cœpiſſet, & vno anno regnauit in Ieruſalem: nomen matris eius Athalia filia Amri regis Iſrael.

Viginti, & duorum annorum erat Achaziahu, cum regnauit, & anno vno regnauit in Ieruſalaim. Nomen autem matris eius erat Ataliahu filia Homri regis Iſrael.

27 Et ambulauit in viis domus Achab: & fecit quod malum eſt coram Domino, ſicut domus Achab: gener enim domus Achab fuit:

Et ambulauit per viam domus Achab: Fecitq́; malum in oculis Domini, ſicut domus Achab: Gener enim domus Achab erat.

28 Abiit quoque cum Ioram filio Achab, ad præliādum contra Hazael regem Syriæ in Ramoth Galaad, & vulnerauerunt Syri Ioram:

Et abiit cum Ioram filio Achab in prælium cōtra Chazael regem Aram in Ramoth Ghilhad, & percuſſerunt Aramæi Ioram.

29 Qui reuerſus eſt vt curaretur, in Iezrahel: quia vulnerauerant eum Syri in Ramoth præliantem contra Hazael regem Syriæ. Porro Ochozias filius Ioram rex Iuda, deſcendit inuiſere Ioram filium Achab in Iezrahel, quia ægrotabat ibi.

Et reuerſus eſt Ioram rex, vt curaret ſe in Izrehel à plagis quibus percuſſerant eum Aramæi in Ramah, dum pugnaret contra Chazael regem Aram. Achaziahu autē filius Iehoram rex Iehudah deſcendit, vt videret Ioram filium Achab in Izrehel, quia ægrotabat.

CAP. IX.

1 Eliſeus autem propheta vocauit vnum de filiis prophetarum, & ait illi: Accinge lumbos tuos, & tolle lenticulam olei hanc in manu tua, & vade in Ramoth Galaad.

Eliſaah autem propheta vocauit vnum è filiis prophetarum, dixitq́; ei: Accinge lumbos tuos & tolle lenticulam olei huius in manu tua, & vade in Ramoth Ghilhad.

3. Reg. 16. 2 * Cumque veneris illuc, videbis Iehu filium Ioſaphat filij Namſi: & ingreſſus ſuſcitabis eum de medio fratrum ſuorum, & introduces in interius cubiculum;

Et venies illuc, & videbis Iehu filium Iehoſaphath filij Nimſi, & venies, & ſtatues eum de medio fratrum ſuorū, & introduces eum in cubiculum ante cubiculum.

3 Tenenſque lenticulam olei, fundes ſuper caput eius, & dices: Hæc dicit Dominus: Vnxi te regem ſuper Iſrael. Aperieſque oſtium & fugies, & non ibi ſubſiſtes.

Et tolles lenticulam olei, & fundes ſuper caput eius & dices: Sic dixit Dominus: Vnxi te regem ſuper Iſrael, & aperies oſtium, & fugies, & non expectabis.

4 Abiit ergo adoleſcens puer prophetæ in Ramoth Galaad,

Et abiit puer, puer propheta in Ramoth Ghilhad.

5 Et ingreſſus eſt illuc: ecce autem principes exercitus ſedebant, & ait: Verbum mihi ad te ô princeps. Dixitque Iehu: Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit: Ad te ô princeps.

Et venit, & ecce Principes exercitus ſedebant, & dixit: Verbum eſt mihi ad te ô princeps. Dixitq́; Iehu: Ad quem ex omnibus nobis? Et dixit: Ad te ô princeps.

6 Et ſurrexit & ingreſſus eſt cubiculum: at ille fudit oleum ſuper caput eius, & ait: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: vnxi te regem ſuper populum Domini Iſrael,

Surrexitq́;, & ingreſſus eſt domum, & fudit oleum ſuper caput eius, dixitq́; ei: Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Vnxi te regem ſuper populum Domini, ſuper Iſrael.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

18 Et ambulauit in via regum Iſrael, ſicut fecerat
domus Achaab: quoniam filia Achaab erat ei in v-
xorem. Et fecit malum in conſpectu Domini.

19 Et noluit Dominus corrumpere Iudam propter
Dauid ſeruum ſuum; ſicut dixit dare ei lucernam,
& filiis eius, omnibus diebus.

20 In diebus eius rebellauit Edom de ſub manu Iu-
da. Et regnare fecerunt ſuper ſe regem.

21 Et aſcendit Ioram in Sior, & omnes currus, qui
cũ eo. Et factum eſt, cum ipſe ſurrexiſſet; & percuſſit
Edom, qui circumierat ſuper eum, & principes
curruum. Et fugit populus ad tabernacula ſua.

22 Et rebellauit Edom ſub manu Iuda vſque in diẽ
hanc. Tunc rebellauit Lebna in tempore illo.

23 Et reliqua verborum Ioram, & omnia, quæcum-
que fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborũ
dierum regibus Iuda?

24 Et dormiuit Ioram cum patribus ſuis: & ſepul-
tus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid patris
ſui. Et regnauit Ochozias filius eius pro eo.

25 In anno duodecimo Ioram filio Achaab regi Iſ-
rael, regnauit Ochozias filius Ioram.

26 Filius viginti & duorum annorum Ochozias in
regnando ipſum: & annum vnum regnauit in Hie-
ruſalem: & nomen matris eius Gotholia filia Am-
bri regis Iſrael.

27 Et ambulauit in via domus Achaab: & fecit ma-
lum in conſpectu Domini, ſicut domus Achaab.

28 Et iuit cum Ioram filio Achaab ad bellum cum
Azael rege alienigenarum in Rhemmoth Galaad.
Et percuſſerunt Syri ipſum Ioram.

29 Et reuertit rex Ioram, vt curaretur in Iezrael à
plagis, quibus percuſſerant eum in Rhemmath, in
bellando ipſum cum Aſael rege Syriæ: Et Ochozias
filius Ioram deſcendit ad videndum Ioram filium
Achaab in Iezrael, quia ægrotabat ille.

C A P. IX.

1 ET Eliſæe propheta vocauit vnum ex filiis pro-
phetarum, & dixit ei: Accinge lumbum tuum,
& ſume lentem olei huius in manu tua, & vade in
Rhemmoth Galaad.

2 Et ingredieris illuc, & videbis ibi Ihu filium Io-
ſaphat filij Nameſſi. Et ingredieris, & ſuſcitabis eũ
de medio fratrum eius, & introduces eum in cu-
biculum in cubiculo:

3 Et ſumes lentem olei, & effundes ſuper caput e-
ius, & dic: Hæc dicit Dominus: Vnxi te in regem
ſuper Iſrael. Et aperies oſtium, & fugies, & non ma-
nebis.

4 Et iuit puer prophetæ in Rhemmoth Galaad,

5 Et intrauit, & ecce principes virtutis ſedebant.
Et dixit: Verbum mihi ad te ô princeps. Et dixit
Ihu: Ad quem ex omnibus nobis? Et dixit: Ad te
ô princeps.

6 Et ſurrexit, & intrauit in domum. Et effudit o-
leum ſuper caput eius, & dixit ei: Hæc dicit Do-
minus Deus Iſrael: Vnxi te in regem ſuper populũ
Domini, ſuper Iſrael:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

18 *Et ambulauit per viam regum Iſraelis, quemadmodum
fecerat domus Ahab: filia enim Ahab erat ei vxor: fe-
citq́; malum in oculis Iehouæ.*

19 *Noluit tamen Iehouah diſperdere Iehudah propter Da-
uidem ſeruum ſuum, quemadmodum dixerat ei quod da-
ret ei lucernam, & filiis eius cunctis diebus.*

20 *In diebus eius defecit Edom ab imperio Iehudah, &
conſtituerunt ſuper ſe regem.*

21 *Tranſiuit igitur Ioram in Seir, & omnes currus cum
eo: quumq́; ſurrexiſſet nocte, & percuſſiſſet Edom qui
circundederat eum, & principes curruum, fugit populus
in tabernacula ſua.*

22 *Rurſum defecit Edom ab imperio Iehudah vſque ad
diem hanc: tunc defecit Libnah eo tempore.*

23 *Reliquum autem verborum Ioram, & omnia quæ fecit,
nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Ie-
hudah?*

24 *Dormiuitq́; Ioram cum patribus ſuis, fuitq́; ſepultus
cum patribus ſuis in Ciuitate Dauidis: & regnauit Aha-
ziahu filius eius pro eo.*

25 *Anno duodecimo Ioram filij Ahab regis Iſrael regna-
uit Ahaziahu filius Iehoram regis Iehudah.*

26 *Vigintiduorum annorum erat Ahaziahu quum regna-
re cœpit, & anno vno regnauit in Ieruſalaim: nomen
autem matris eius erat Athaliahu filia Omri regis Iſ-
raelis.*

27 *Ambulauit autem per viam domus Ahab: fecitq́; ma-
lum in oculis Iehouæ, ſicut domus Ahab: gener enim do-
mus Ahab erat.*

28 *Et iuit cum Ioram filio Ahab ad bellum contra Hazael
regem Aram, in Ramoth Gilad, & percuſſerunt Ara-
mæi Ioram.*

29 *Propterea reuerſus eſt ipſe Iorã rex vt curaret ſe in Iz-
reel à plagis quibus percuſſerant eum Aramæi in Ramah,
dum pugnaret contra Hazael regem Aram: Ahaziahu
autem filius Iehoram rex Iehudah deſcendit, vt videret
Ioram filium Ahab in Izreel, quod ægrotaret.*

C A P. IX.

1 *POrrò Eliſa propheta vocauit vnum è filiis propheta-
rum, dixitq́; ei, Accinge lumbos tuos; & tolle lenti-
culam olei huius in manu tua, ac vade in Ramoth Gilad.*

2 *Et ingrediaris illuc, & aſpicias ibi vbi ſit Iehu filius Ie-
hoſaphat filij Nimſi: quum autem eo perueneris, ſurgere
facias illum de medio fratrum ſuorum, & introducas eum
in cubiculum quod eſt in alio cubiculo.*

3 *Tum tolles lenticulam olei, & effundes ſuper caput eius,
ac dices, Sic dixit Iehouah, Vnxi te in regem ſuper Iſraelẽ.
& tum aperto oſtio fugies, nec expectabis.*

4 *Abiit itaque puer ille, puer prophetæ in Ramoth Gilad.*

5 *Qui quum eſſet ingreſſus, ecce Principes exercitus ſe-
debant: tum dixit, Verbum eſt mihi ad te ò princeps. Di-
xitq́; Iehu, Ad quem ex omnibus nobis? Reſpondit, Ad te
ò princeps.*

6 *Surrexit itaque, & ingreſſus eſt domum, & fudit oleũ
ſuper caput eius, ac dixit ei, Sic dixit Iehouah Deus Iſrae-
lis, Vnxi te in regem ſuper populũ Iehouæ, ſuper Iſraelem.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et percuties domum Achab domini tui, & vl-
ciſcar ſanguinem ſeruorum meorum prophetarũ,
& ſanguinem omnium ſeruorum Domini de ma-
nu Iezabel.

*3. Reg 21 20. * Perdamque omnem domum Achab: & inter-
ficiam de Achab mingentem ad parietem, & clau-
ſum, & nouiſſimum in Iſrael.
*3. Reg 15 29. Et dabo domum Achab, ſicut * domum Ie-
roboam filij Nabat, & ſicut domum * Baaſa filij
*3. Reg 16 9. Ahia.
Iezabel quoque comedẽt canes in agro Iezrahel,
nec erit qui ſepeliat eam. Aperuitque oſtium, &
fugit.
Iehu autem egreſſus eſt ad ſeruos domini ſui: qui
dixerunt ei: Rectene ſunt omnia? quid venit inſa-
nus iſte ad te? Qui ait eis: Noſtis hominem, & quid
locutus ſit.
At illi reſponderunt: Falſum eſt, ſed magis narra
nobis. Qui ait eis: Hæc & hæc locutus eſt mihi, &
ait: Hæc dicit Dominus: Vnxi te regem ſuper Iſ-
rael.
Feſtinauerunt itaque, & vnuſquiſque tollẽs pal-
lium ſuum poſuerunt ſub pedibus eius, in ſimili-
tudinem tribunalis, & cecinerunt tuba, atque di-
xerunt: Regnauit Iehu.
Coniurauit ergo Iehu filius Ioſaphat filij Namſi
*Sup. 8 28. contra Ioram: * porro Ioram obſederat Ramoth
Galaad, ipſe, & omnis Iſrael contra Hazael regem
Syriæ:
Et reuerſus fuerat vt curaretur in Iezrahel pro-
pter vulnera, quia percuſſerant eum Syri, prælian-
tem contra Hazael regem Syriæ: Dixitque Iehu: Si
placet vobis, nemo egrediatur profugus de ciuita-
te, ne vadat, & nunciet in Iezrahel.

Et aſcendit, & profectus eſt in Iezrahel: Ioram
enim ægrotabat ibi, & Ochozias rex Iuda deſcen-
derat ad viſitandum Ioram.

Igitur ſpeculator, qui ſtabat ſuper turrim Iezra-
hel, vidit globum Iehu venientis, & ait: Video ego
globum. Dixitque Ioram: Tolle currum, & mitte
in occurſum eorum, & dicat vadens: Rectene ſunt
omnia?
Abiit ergo, qui aſcenderat currum, in occurſum
eius & ait: Hæc dicit rex: Pacatane ſunt omnia?
Dixitque Iehu. Quid tibi & paci? tranſi, & ſequere
me: Nunciauit quoque ſpeculator, dicens: Venit
nuncius ad eos, & non reuertitur.
Miſit etiam currum equorum ſecundum: venit-
que ad eos, & ait: Hæc dicit rex. Numquid pax eſt?
Et ait Iehu: Quid tibi & paci? tranſi, & ſequere
me.
Nunciauit autem ſpeculator, dicens: Venit vſ-
que ad eos, & non reuertitur: eſt autem inceſſus
quaſi inceſſus Iehu filij Namſi, præceps enim gra-
ditur.
Et ait Ioram: Iunge currum. Iunxeruntque cur-
rum eius, & egreſſus eſt Ioram rex Iſrael, & Ocho-
zias rex Iuda, ſinguli in curribus ſuis, egreſſique
ſunt in occurſum Iehu, & inuenerunt eum in agro
Naboth Iezrahelitæ.
Cumque vidiſſet Ioram Iehu, dixit: Pax eſt Iehu?
At ille reſpondit: Quæ pax? adhuc fornicationes
Iezabel matris tuæ, & veneficia eius multa vigent.

Con-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

7 *Et percuties domum Achab domini tui, & vlciſcar*
ſanguinem ſeruorum meorum prophetarum, & ſanguinẽ
omnium ſeruorum Domini de manu Izebel.

8 *Et peribit omnis domus Achab, & ſuccidam de Achab*
mingentem ad parietem, & clauſum, & derelictum in
Iſrael.
9 *Et dabo domum Achab, ſicut domum Iarobham filij*
Nebath, & ſicut domum Bahaſa filij Achiiah.
10 *Izebel autem comedent canes in agro Izrehel, & non*
erit ſepeliens. Et aperuit oſtium, & fugit.
11 *Iehu autem egreſſus eſt ad ſeruos domini ſui. Dixitque*
ei: Eſtne pax? Cur venit inſanus iſte ad te? Dixitq́; ad
eos: Vos noſtis virum, & eloquium eius?
12 *Et dixerunt: Falſum eſt indica nunc nobis, & dixit:*
Sic, & ſic, dixit mihi dicendo: Sic dixit Dominus: Vnxi
te regem ſuper Iſrael.
13 *Et feſtinauerunt, & tulerunt vnuſquiſque veſtimen-*
tum ſuum & poſuerunt ſubter eum ſuper faſtigium gra-
duum, & clanxerunt tuba, atque dixerunt: Regnauit
Iehu.
14 *Et coniurauit Iehu filius Iehoſaphath filij Nimſi con-*
tra Ioram: Ioram autem obſeruauerat Ramoth Ghilhad
ipſe, & omnis Iſrael à facie Chazael regis Aram.
15 *Et reuerſus fuerat Ieboram rex, vt curaret ſe in Izre-*
hel à vulneribus, quibus vulnerauerant eum Aramæi,
dum pugnaret contra Chazael regem Aram. Dixitq́; Ie-
hu: Si eſt voluntas veſtra ne egrediatur euaſor è ciuitate,
vt vadat ad annunciandum in Izrehel.
16 *Et equitauit Iehu & abiit in Izrehel: Ioram enim cu-*
babat ibi, & Achaziah rex Iehudah deſcenderat ad vi-
dendum Ioram.

17 *Speculator autem ſtabat ſuper turrem in Izrehel, &*
vidit globum Iehu, eo veniente, & dixit: Globum video.
Dixitq́; Ieboram: Tolle equitantem, & mitte in occur-
ſum eorum, & dicat: Num eſt pax?
18 *Et abiit equitans equum in occurſum eius, & dixit:*
Sic dixit rex: Eſtne pax? Dixitq; Iehu: Quid tibi, & pa-
ci? Gyra poſt me: Et nunciauit ſpeculator dicendo: Venit
nuncius vſque ad eos, & non reuertitur.
19 *Miſitque equitantem equum ſecundum: & venit ad*
eos, & ait: Sic dixit rex: Num eſt pax? Et dixit Iehu:
Quid tibi, & paci? Gyra poſt me.
20 *Nunciauitq́; ſpeculator dicendo: Venit vſque ad eos, &*
non reuertitur? Inceſſus autem eſt ſicut inceſſus Iehu filij
Nimſi, quia furioſè incedit.
21 *Dixitq́; Ieboram: Liga. Et ligauit currum eius. Et e-*
greſſus eſt Ieboram rex Iſrael, & Achaziahu rex Iehudah
vnuſquiſque in curru ſuo, & egreſſi ſunt in occurſum
Iehu, & inuenerunt eum in agro Naboth Izrehelitæ.
22 *Et fuit, cum vidiſſet Ieboram Iehu, dixit: Num eſt*
pax Iehu? Et dixit: Quæ pax? Adhuc fornicationes Ize-
bel matris tuæ, & veneficia eius multa ſunt.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

7 Et exterminabis domum Achaab domini tui à
facie mea, & vindicabis ſanguines ſeruorum meo-
rum prophetarum, & ſanguines omnium ſeruorũ
Domini de manu Iezabel, & de manu totius do-
mus Achaab:
8 Et exterminabis domui Achaab mingentem ad
parietem, & clauſum, & derelictum in Iſrael.
9 Et dabo domum Achaab, ſicut domum Hiero-
boam filij Nabat, & ſicut domum Baaſa filij Achia.
10 Et Iezabel comedent canes in portione Iezrael,
& non eſt ſepeliens: Et aperuit oſtium, & fugit.
11 Et Ihu egreſſus eſt ad pueros domini ſui, & dixe-
runt ei: Pax? Quid, quod intrauit arreptitius iſte
ad te? Et dixit eis: Vos noſtis virum, & garrulita-
tem eius.
12 Et dixerunt: Iniuſtum, annuncia nunc nobis. Et
dixit Ihu ad eos: Sic, & ſic locutus eſt ad me dicẽs:
& dixit: Hæc dicit Dominus: Vnxi te in regẽ ſuper
Iſrael.
13 Et audientes feſtinauerunt, & ſumpſit vnuſquiſ-
que veſtimentum ſuum, & poſuerunt ſub eo ſuper
Garem graduum & clanxerunt in cornea, & dixe-
runt: Regnauit Ihu.
14 Et conuertit ſe Ihu filius Ioſaphat filij Nameſſi
ad Ioram. Et Ioram ipſe cuſtodiebatur in Rhem-
moth Galaad, & omnis Iſrael à facie Aſael regis Sy-
riæ.
15 Et reuerterat Ioram rex ad curandum ſe in Iez-
rael à plagis, quibus percuſſerant eum Syri in bel-
lando ipſum cum Azael rege Syriæ. Et dixit Ihu:
Si eſt anima veſtra mecum, non exeat de ciuitate
profugus ad eundum, & annunciandum in Iezrael.
16 Et equitauit, & iuit Ihu, & deſcendit in Iezrael,
quoniam Ioram rex Iſrael curabatur in Iezrael à
vulneribus ſagittarum, quibus ſagittauerunt eum
ipſi Aramin in Rhammath in prælio cum Azael re-
ge Syriæ, quoniam ipſe potens, & vir virtutis. Et
Ochozias rex Iuda deſcenderat videre Ioram.
17 Et ſpeculator aſcendit ſuper turrim Iezrael, &
vidit puluerem Ihu in adueniendo illum, & dixit:
Puluerem ego video. Et dixit Ioram: Sume aſcen-
ſorem, & mitte ante eos, & dicat: Si pax?
18 Et iuit aſcenſor equi in occurſum eorum, & di-
xit: Hæc dicit rex: Pax? Et dixit Ihu: Quid tibi, &
paci? Conuertere ad poſteriora mea. Et annuncia-
uit ſpeculator, dicens: Venit nuncius vſque ad eos,
& non reuertit.
19 Et miſit aſcenſorem equi ſecundum. Et venit
ad eum, & dixit: Hæc dicit rex: Pax? Et dixit Ihu:
Quid tibi, & paci? Conuertere ad poſteriora mea.
20 Et annunciauit ſpeculator, dicens: Venit vſque
ad eos, & non reuertit, & agens agit Ihu filium Na-
meſſi, quia inæqualitate factus eſt.
21 Et dixit Ioram: Iunge. Et iunxit currum. Et e-
greſſus eſt Ioram rex Iſrael, & Ochozias rex Iuda,
vir in curru ſuo, & exierunt in obuiam Ihu, & in-
uenerunt eum in portione Nabuthæ Iezraelitæ.
22 Et factum eſt, vt vidit Ioram Ihu, & dixit: Pax
Ihu: Et dixit Ihu: Quid pax? Adhuc fornicationes
Iezabel matris tuæ, & veneficia eius multa.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

7 *Et percuties domum Ahab domini tui: nam vlciſcar
ſanguinem ſeruorum meorum prophetarum, & ſanguinẽ
omnium ſeruorum Iehouæ de manu Izebel.*
8 *Et peribit vniuerſa domus Ahab, ſuccidamq́ de Ahab
mingentem ad parietem, & clauſum, & derelictum in
Iſraele.*
9 *Et dabo domum Ahab ſicut domum Iarobam filij Ne-
bat, & ſicut domum Baaſa filij Ahiiah.*
10 *Izebel autem comedent canes in agro Izreel, & non
erit ſepeliens. Mox aperuit oſtium, & fugit.*
11 *Iehu autem egreſſus eſt ad ſeruos domini ſui: dixitque
ei: Eſtne pax? cur venit inſanus ille ad te? Reſpondit
illis, Vos noſtis virum, & ſermonem eius.*
12 *Et dixerunt, Falſum eſt: indica nunc nobis. Ille dixit,
Sic & ſic dixit mihi, dicendo, Sic dixit Iehouah, Vnxi te
in regem ſuper Iſraelem.*
13 *Feſtinauerunt itaque, & tulerunt quiſque veſtimen-
tum ſuum, ac poſuerunt ſubter eum in faſtigio graduum,
clanxeruntq́ tuba, atque dixerunt, Regnat Iehu.*
14 *Coniurauit itaque Iehu filius Iehoſaphat filij Nimſi
contra Ioram (Ioram autem cuſtodierat Ramoth Gilad
vnà cum vniuerſo Iſraele à facie Hazael regis Aram:*
15 *Et reuerſus fuerat Ieboram rex vt curaret ſe in Izre-
el à vulneribus quibus vulnerauerant eum Aramæi dum
pugnaret contra Hazael regem Aram) dixitq́ Iehu, Si eſt
voluntas veſtra, ne egrediatur euaſor è ciuitate qui eat
vt renuntiet in Izreel.*
16 *Et conſcendit Iehu, & abiit in Izreel: Ioram enim de-
cumbebat ibi, Ahaziah quoque rex Iehudah deſcenderat
vt inuiſeret Ioram.*
17 *Porrò ſpeculator qui ſtabat ſuper turrim in Izreel,
quum videret globum Iehu venientem, dixit, Globum vi-
deo. Dixitq́ Ieboram, Accipe equitem, & mitte in occur-
ſum eorum, ac dicat, Eſtne pax?*
18 *Abiit itaque eques in occurſum eius, ac dixit, Sic dixit
rex, Eſtne pax? Reſpondit Iehu, Quid tibi & paci? gyra
poſt me. Renuntiauit autem ſpeculator, dicendo, Venit
nuntius vſque ad eos, ſed non reuertitur.*
19 *Miſit igitur equitem ſecundum: qui veniens ad eos,
ait, Sic dixit rex: Eſtne pax? Reſpondit Iehu, Quid ti-
bi & paci? gyra poſt me.*
20 *Renuntiauit itaque ſpeculator, dicendo, Venit vſque
ad eos, ſed non reuertitur: inceſſus autem eſt ſicut inceſ-
ſus Iehu filij Nimſi, quia furioſè incedit.*
21 *Tum dixit Ieboram, Liga currum. Ligauit igitur cur-
rum eius, & egreſſus eſt Ieboram rex Iſraelis, & Ahazia-
hu rex Iehudah, quiſque in curru ſuo, egreſſi ſunt in-
quam in occurſum Iehu, & inuenerunt eum in agro Na-
both Izreelitæ.*
22 *Quum autem vidiſſet Ieboram Iehu, dixit, Eſtne
pax Iehu? Reſpondit: Quæ pax? adhuc fornicationes Ize-
bel matris tuæ, & veneficia eius quamplurima.*

Mox

Vulgat. Editio.

Conuertit autem Ioram manum ſuam, & fugiẽs ait ad Ochoziam: Inſidiæ Ochozia.

Porro Iehu tetendit arcum manu, & percuſſit Ioram inter ſcapulas: & egreſſa eſt ſagitta per cor eius, ſtatimque corruit in curru ſuo.

Dixitque Iehu ad Bidacer ducem: Tolle, projice eum in agro Naboth Iezrahelitæ: memini enim quando ego & tu ſedentes in curru ſequebamur Achab patrem huius, quod Dominus onus hoc leuauerit ſuper eum, dicens:

.Reg 21. * Si non pro ſanguine Naboth, & pro ſanguine filiorum eius, quem vidi heri, ait Dominus, reddã tibi in agro iſto, dicit Dominus: Nunc ergo tolle, & projice eum in agrum iuxta verbum Domini.

Ochozias autem rex Iuda videns hoc, fugit per viam domus horti: perſecutuſque eſt eum Iehu, & ait: Etiam hunc percutite in curru ſuo. Et percuſſerũt eum in aſcenſu Gauer, qui eſt iuxta Ieblaam: qui fugit in Mageddo, & mortuus eſt ibi.

Et impoſuerunt eum ſerui eius ſuper currum ſuum & tulerunt in Ieruſalem: ſepelieruntque eum in ſepulchro cum patribus ſuis in ciuitate Dauid.

Anno vndecimo Ioram filij Achab, regnauit Ochozias ſuper Iudam,

Venitque Iehu in Iezrahel. Porro Iezabel introitu eius audito, depinxit oculos ſuos ſtibio, & ornauit caput ſuum, & reſpexit per feneſtram

Reg 10. Ingredientem Iehu per portam, & ait. * Numquid pax poteſt eſſe Zambri, qui interfecit dominum ſuum?

Leuauitque Iehu faciem ſuam ad feneſtram, & ait: Quæ eſt iſta? & inclinauerunt ſe ad eum duo, vel tres eunuchi.

At ille dixit eis: Præcipitate eam deorſum, & præcipitauerunt eam, aſperſuſque eſt ſanguine paries, & equorum vngulæ conculcauerunt eam.

Cumque introgreſſus eſſet, vt comederet, biberetque ait: Ite. & videte maledictam illam, & ſepelite eam: quia filia regis eſt.

Cumque iſſent vt ſepelirent eam, non inuenerũt niſi caluariam, & pedes, & ſummas manus.

.Reg 21. Reuerſique nunciauerunt ei. Et ait Iehu: *Sermo Domini eſt, quem locutus eſt per ſeruum ſuum Eliam Theſbiten, dicens: In agro Iezrahel comedent canes carnes Iezabel,

Et erũt carnes Iezabel ſicut ſtercus ſuper faciem terræ in agro Iezrahel, ita vt prætereuntes dicant: Hæccine eſt illa Iezabel?

CAP. X.

ERant autem Achab ſeptuaginta filij in Samaria: ſcripſit ergo Iehu litteras, & miſit in Samariam, ad optimates ciuitatis, & ad maiores natu, & ad nutritios Achab, dicens:

Statim vt acceperitis litteras has, qui habetis filios domini veſtri, & currus, & equos, & ciuitates firmas, & arma,

Eligite meliorem, & eum qui vobis placuerit de filiis domini veſtri, & eum ponite ſuper ſolium patris ſui, & pugnate pro domo domini veſtri.

Timuerunt illi vehementer, & dixerunt: Ecce duo reges non potuerunt ſtare coram eo, & quo modo nos valebimus reſiſtere?

Mi-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Et conuertit Iehoram manum ſuam, & fugit. Dixitq́;*
ad Achaziahu: Dolus Achaziah.
24 *Iehu autem impleuit manum ſuam arcu, & percuſſit*
Iehoram inter brachia eius, & egreſſa eſt ſagitta è corde
eius, & incuruauit ſe in curru ſuo.
25 *Dixit autem ad Bidcar ducem ſuum: Tolle, proiice eum*
in partem agri Naboth Izrahelitæ: memini enim ego &
tu cum equitaremus copulati poſt Achab patrẽ eius quod
Dominus leuauit aduerſus eum prophetiam hanc.
26 *Si non ſanguinem Naboth, & ſanguinem filiorum eius*
vidi heri nocte dicit Dominus: Reddam tibi in agro hoc
dicit Dominus: Et nunc tolle, & proiice eum in agrum
iuxta verbum Domini.
27 *Achaziah autem rex Iehudah vidit, & fugit per viam*
domus horti: Perſecutusq́; eſt eum Iehu, & ait: Etiam
hunc percutite ſuper currum: In aſcenſu Ghur quæ eſt
iuxta Iblehַam, & fugit in Meghiddo, & mortuus eſt ibi.
28 *Et equitare fecerunt eum ſerui eius in Ieruſalaim, ſe-*
pelieruntq́; eum in ſepulchro ſuo cum patribus ſuis in ci-
uitate Dauid.
29 *Anno autem vndecimo Ioram filij Achab regnauit A-*
chaziah ſuper Iehudah,
30 *Venitq́; Iehu in Izrehel: Izebel autem audiuit, & po-*
ſuit fucum in oculis ſuis, & decorauit caput ſuum, &
reſpexit de feneſtra.
31 *Et Iehu ingrediebatur per portam, & dixit: Num pax*
eſt ô Zimri occiſor domini ſui?
32 *Et leuauit faciem ſuam ad feneſtram, & dixit: Quis*
eſt mecum, quis? Et reſpexerunt ad eum duo, vel tres eu-
nuchi.
33 *Et dixit: Dimittite eam, & dimiſerunt eam: & aſper-*
ſus eſt de ſanguine eius in parietem, & in equos, & con-
culcauit eam.
34 *Et venit, & comedit, & bibit, & dixit: Viſitate nunc*
maledictam illam, & ſepelite eam, quia filia regis eſt.
35 *Et abierunt, vt ſepelirent eam, & non inuenerunt ex*
ea, niſi caluariam, & pedes, & palmas manuum.
36 *Et reuerſi ſunt & nunciauerunt ei, & dixit: verbum*
Domini quod locutus eſt per manum ſerui ſui Eliiahu
Tiſbitæ, dicendo: In agro Izrehel comedent canes carnem
Izebel.
37 *Et erit cadauer Izebel, ſicut ſtercus ſuper faciem agri*
in agro Izrehel, vt non dicat, hæc eſt Izebel.

CAP. X.

1 A*Chab autem* fuerant *ſeptuaginta filij in Somron:*
Scripſitq́; Iehu litteras, & miſit in Somron ad prin-
cipes Izrehel ſeniores, & ad nutritios: Achab, dicendo:
2 *Et nunc cum venerit epiſtola hæc ad vos, (& vobiſcum*
ſunt filij domini veſtri, & vobiſcum ſunt currus, & equi,
& ciuitas munita, & arma.)
3 *Videte meliorem, & qui placet de filiis domini veſtri &*
ponite ſuper ſolium patris ſui, & pugnate pro domo domi-
ni veſtri.
4 *Timueruntq́; vehementiſſime, atque dixerunt: Ecce*
duo reges non ſteterunt coram eo, & quomodo ſtabimus
nos?

Et

Tranſl. ex Septuag.

23 Et conuertit Ioram manus ſuas,& fugit,& dixit
ad Ochoziam : Dolus Ochozia.
24 Et impleuit Ihu manum ſuam in arcu , & per-
cuſſit Ioram inter brachia eius , & exiuit iaculum
ſuum per cor eius. Et procubuit ſuper genua ſua.
25 Et dixit ad Badecar triſtatam ſuum: Proiice eum
in partem agri Nabuthæ Iezraëlitæ , quoniam me-
mini ego & tu,qui aſcenderamus ſuper currus poſt
Achaab patrem eius, & Dominus aſſumpſit ſuper
eum aſſumptionem hanc:
26 Si non ſanguines Nabuthæ, & ſanguines filiorũ
eius vidi heri , dicit Dominus , & retribuam ei in
parte hac dicit Dominus : Et nunc tollens, quæſo,
projice eum in portionem iuxta verbum Domini.

27 Et Ochozias rex Iuda vidit, & fugit viam Bæth
gan. Et perſequutus eſt poſt eum Ihu, & dixit : Et-
iam ipſum : Et percuſſit eum ad currum in aſcen-
dendo Gai , quæ eſt Ieblaam , & fugit in Mageddo,
& mortuus eſt ibi.
28 Et aſcendere fecerunt eum pueri eius ſuper cur-
rum,& adduxerunt eum in Hieruſalem, & ſepelie-
runt eum in ſepulchro eius in ciuitate Dauid.

29 Et in anno vndecimo Ioram regis Iſrael regna-
uit Ochozias ſuper Iudam.
30 Et venit Ihu in Iezrael, & Iezabel audiuit, & ſti-
bio depinxit oculos ſuos, & bonum fecit caput
ſuum, & proſpexit per feneſtram.
31 Et Ihu ingrediebatur in ciuitatem, & dixit: Pax
Zambri homicida domini ſui?

32 Et eleuauit faciem ſuam ad feneſtram , & vidit
eam, & dixit: Quæ es tu? Deſcende mecum, & re-
ſpexerunt ad eum duo eunuchi.
33 Et dixit : Præcipitate eam : & præcipitauerunt
eam. Et aſperſum eſt de ſanguine eius ad parietem,
& ad equos, & conculcauerunt eam.

34 Et intrauit, & comedit, & bibit, & dixit: Viſita-
te, quæſo, maledictam iſtam, & ſepelite eam : quo-
niam filia regis eſt.
35 Et iuerunt ſepelire eam , & non inuenerunt in
ea aliud quid, quam cranium, & pedes, & veſtigia
manuum.
36 Et reuerterunt, & annunciauerunt ei , & dixit:
Verbum Domini , quod locutus eſt in manu Eliu
Theſbite, dicens : In parte Iezrael canes comedent
carnes Iezabel.
37 Et erit morticinum Iezabel tamquam ſtercus
ſuper faciem agri in parte Iezrael , vt non dicant
ipſi Iezabel.

C A P. X.

1 ET ipſi Achaab ſeptuaginta filij in Samaria : &
ſcripſit Ihu librum , & miſit in Samariam ad
principes Samariæ,& ad nutricios Achaab, dicens:

2 Et nunc, cum venerit liber hic ad vos, & vobiſ-
cum filij domini veſtri, & vobiſcum currus , & e-
qui, & ciuitates munitæ, & arma:
3 Et videbitis eum , qui bonus , & rectus in filiis
domini veſtri , & conſtituetis eum ſuper thronum
patris eius, & bellabitis pro domo domini veſtri.
4 Et timuerunt valde,& dixerunt: Ecce duo reges
non ſteterunt ad faciem eius,& quomodo ſtabimus
nos?

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

23 *Mox conuertit Iehoram manum ſuam,& fugit,dixitq́;
ad Ahaziahu, Dolus Ahaziah.*
24 *Iehu autem impleuit manum ſuam arcu , & percuſſit
Iehoram inter brachia eius , & egreſſa eſt ſagitta è corde
eius, & corruit in curru ſuo.*
25 *Dixit autem ad Bidcar ducem ſuum, Tolle.proiice eum
in partem agri Naboth Izreelitæ : memento enim quod
ego & tu eramus aliquando cum quibuſdam qui equita-
bant primi poſt Ahab patrem eius , & Iehouah leuauit
aduerſus eum prophetiam hanc:*
26 *Niſi ſanguinem Naboth & ſanguinem filiorum eius vi-
derim heri , dicit Iehouah : itaque reddam tibi in agro
hoc, dicit Iehouah. Nunc ergo tolle , ac proiice eum in a-
grum, iuxta verbum Iehouæ.*

27 *Ahaziah aut[illegible] rex Iehudah quum vidiſſet , fugit per
viam domus ho[illegible] perſequutusq́; eſt eum Iehu , & ait ,
Etiam hunc percutite ſuper currum : in aſcenſu Gur
qui eſt iuxta Ibleam. Et fugit in Megiddo,atque mortuus
eſt ibi.*
28 *Et impoſuerunt illum in currum vt illum deferrent
ſerui eius in Ieruſalaim, ſepelieruntq́; eum in ſepulchro
ſuo cum patribus ſuis in Ciuitate Dauidis.*

29 *Anno autem vndecimo, anno Ioram filij Ahab regna-
uit Ahaziah ſuper Iehudah.*
30 *Venit ergo Iehu in Iezreel : Izebel autem quum audiſ-
ſet,ornauit fuco oculos ſuos,ornauit quoque caput ſuum,
ac reſpexit de feneſtra.*
31 *Et quum Iehu ingrederetur per portam, illa dixit,Eſt-
ne pax ô Zimri, occiſor domini ſui?*

32 *Ille vero ſublata facie ſua ad feneſtram, dixit : Quis
eſt mecum,quis? Et proſpexerunt ad eum duo aut tres eu-
nuchi.*
33 *Qui dixit, Demittite eam. Et demiſerunt eam, & a-
ſperſum eſt de ſanguine eius in parietem , & in equos, &
conculcauit eam.*

34 *Ingreſſus verò comedit & bibit, ac dixit, Viſitate nunc
maledictam illam, & ſepelite eam, quia filia regis eſt.*

35 *Abeuntes itaque vt ſepelirent eam, non inuenerunt ex
ea niſi caluariam, & pedes, & palmas manuum.*

36 *Et reuerſi renuntiauerunt ei : qui dixit , Verbum Ie-
houæ eſt quod loquutus eſt per manum ſerui ſui Eliiahu
Thiſbitæ , dicendo , In agro Izreel comedent canes carnes
Izebel.*
37 *Eritq́; cadauer Izebel ſicut ſtercus ſuper faciem agri in
agro Izreel, ita vt non ſint dicturi, Hæc eſt Izebel.*

C A P. X.

1 *AHab autem fuerant ſeptuaginta filij in Someron:
ſcripſitq́; Iehu literas , & miſit in Someron ad prin-
cipes Izreel ſeniores , & ad nutritios Ahab , huiuſmodi
mandatis,*
2 *Nunc ergo quum venerit epiſtola hæc ad vos,(vobiſcum
enim ſunt filij domini veſtri,ſunt & currus vobiſcum, &
equi, ciuitas quoque munita, & arma.)*
3 *Conſiderate præſtantiorem,& qui magis placet de filiis
domini veſtri , & ponite eum in ſolio patris ſui , atque
pugnate pro domo domini veſtri.*
4 *Timuerunt autem vehementiſſime , atque dixerunt ,
Ecce duo reges non ſteterunt coram eo , & quomodo ſta-
bimus nos?*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Miſerunt ergo præpoſiti domus, & præfecti ciui-
tatis & maiores natu, & nutritij, ad Iehu, dicentes:
Serui tui ſumus, quęcumque iuſſeris faciemus, nec
conſtituemus nobis regem: quæcumque tibi pla-
cent, fac.
Reſcripſit autem eis litteras ſecundo, dicens: Si
mei eſtis, & obeditis mihi, tollite capita filiorum
domini veſtri, & venite ad me hac eadem hora cras
in Iezrahel. Porro filij regis, ſeptuaginta viri apud
optimates ciuitatis nutriebantur.
Cumque veniſſent litteræ ad eos, tulerunt filios
regis, & occiderunt ſeptuaginta viros, & poſuerũt
capita eorũ in cophinis, & miſerunt ad eum in Iez-
rahel.
Venit autem nuncius, & indicauit ei, dicens: At-
tulerunt capita filiorum regis. Qui reſpondit: Po-
nite ea ad duos aceruos iuxta introitum portæ vſ-
que mane.
Cumque diluxiſſet, egreſſus eſt, & ſtans dixit ad
omnem populum: Iuſti eſtis: ſi ego coniuraui con-
tra dominum meum, & interfeci eum, quis per-
cuſſit omnes hos?
.Reg. 29. * Videte ergo nunc quoniam non cecidit de ſer-
monibus Domini in terram, quos locutus eſt Do-
minus ſuper domum Achab, & Dominus fecit
quod locutus eſt in manu ſerui ſui Eliæ.
Percuſſit igitur Iehu omnes, qui reliqui erant de
domo Achab in Iezrahel, & vniuerſos optimates
eius, & notos, & ſacerdotes, donec non remanerent
ex eo reliquiæ.
Et ſurrexit, & venit in Samariam: cumque ve-
niſſet ad Cameram paſtorum in via,
Inuenit fratres Ochoziæ regis Iuda, dixitque ad
eos. Quinam eſtis vos? Qui reſponderunt: Fratres
Ochoziæ ſumus, & deſcendimus ad ſalutandos fi-
lios regis, & filios reginæ.
Qui ait: Comprehendite eos viuos. Quos cum
comprehendiſſent viuos, iugulauerunt eos in ci-
ſterna iuxta Cameram, quadraginta duos viros, &
non reliquit ex eis quemquam.
Cumque abiiſſet inde, inuenit Ionadab filium
Rechab in occurſum ſibi, & benedixit ei. Et ait ad
eum: Numquid eſt cor tuum rectum, ſicut cor
meum cum corde tuo? Et ait Ionadab: Eſt. Si eſt,
inquit, da manum tuam. Qui dedit ei manum
ſuam. At ille leuauit eum ad ſe in currum:
Dixitque ad eum: Veni mecum, & vide ze-
lum meum pro Domino. Et impoſitum in cur-
ru ſuo,
Duxit in Samariam. Et percuſſit omnes qui re-
liqui fuerãt de Achab in Samaria vſque ad vnum,
iuxta verbum Domini, quod locutus eſt per Eliam.
Reg. 21. Congregauit ergo Iehu omnem populum, & di-
xit ad eos: * Achab coluit Baal parum, ego autem
colam eum amplius.
Nunc igitur omnes prophetas Baal, & vniuerſos
ſeruos eius, & cunctos ſacerdotes ipſius vocate ad
me: nullus ſit qui non veniat, ſacrificium enim
grande eſt mihi Baal: quicumque defuerit, non vi-
uet: Porro Iehu faciebat hoc inſidioſe, vt diſper-
deret cultores Baal.
Et dixit: Sanctificate diem ſollemnem Baal. Vo-
cauitque,

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 *Et miſerunt qui erant ſuper domum, & qui erant ſu-
per ciuitatem, & ſeniores, & nutritij ad Iehu, dicendo:
Serui tui ſumus, & omnia quæ dixeris nobis, faciemus:
Non conſtituemus regem quemquam. Quod bonum eſt in
oculis tuis fac.*
6 *Scripſit autem ad eos epiſtolam ſecundam, dicendo: Si
mei eſtis, & voci meæ obeditis, tollite capita virorum fi-
liorum domini veſtri, & venite ad me tempore hoc cras in
Izrehel. Filij autem regis ſeptuaginta viri, cum maiori-
bus ciuitatis nutrientibus eos erant.*
7 *Et fuit, cum veniſſet epiſtola ad eos, tulerunt filios re-
gis & iugulauerunt ſeptuaginta viros, & poſuerunt ca-
pita eorum in cophinis, & miſerunt ad eum in Izrehel.*
8 *Venit autem nuncius, & indicauit ei, dicendo: Attu-
lerunt capita filiorum regis, & dixit: Ponite ea in duo-
bus aceruis ad oſtium portæ vſque mane.*
9 *Et fuit mane, & egreſſus eſt, & ſtetit, & ait ad omnẽ
populum: Iuſti vos eſtis: ecce ego coniuraui contra domi-
num meum, & interfeci eum, ſed quis percuſſit omnes hos?*
10 *Et ſcitote nunc quod non cecidit de ſermone Domini in
terram quem locutus eſt Dominus contra domum Achab.
& Dominus fecit quod locutus eſt per manus ſerui ſui E-
liiahu.*
11 *Percuſſitq́ Iehu omnes qui remanſerãt de domo Achab
in Izrehel, & omnes optimates eius, propinquoſque eius,
ac ſacerdotes eius donec non remanſit ei ſuperſtes.*
12 *Et ſurrexit, & venit, & abiit in Somron ad domum
Tonſtrinæ paſtorum in via.*
13 *Et Iehu inuenit fratres Achaziahu regis Iehudah, &
dixit: Qui eſtis? Et dixerunt fratres Achaziahu ſumus,
& deſcendimus ad ſalutandum filios regis, & filios regi-
næ.*
14 *Dixitq́: Comprehendite eos viuos. Et comprehenderũt
eos viuos, & iugulauerunt eos in ciſterna domus Tonſtri-
næ, quadraginta & duos viros, & non reliquit ex eis
quemquam.*
15 *Et abiit inde, & inuenit Ionadab filium Rechab in oc-
curſum ſibi, & ſalutauit eum, & ait ei: Numquid eſt
cor tuum rectum, quemadmodum eſt cor meum cum cor-
de tuo? Dixitq́ Ionadab: Eſt, & eſt. Da, inquit, manum
tuam, & dedit ei manum ſuam, & aſcendere fecit eum
ad ſe in currum.*
16 *Et dixit: Veni mecum, & vide zelum meum pro Do-
mino. Et equitare fecit eum in curru ſuo.*
17 *Et venit in Somron, & percuſſit omnes qui remanſerãt
de Achab in Somron, donec diſperdidit ipſum, iuxta
verbum Domini, quod locutus fuerat ad Eliiahu.*
18 *Congregauit autem Iehu omnem populum, dixitq́ ad
eos: Achab coluit Bahal parum, Iehu colet eum multum.*
19 *Et nunc omnes prophetas Bahal, omnes ſeruos eius, &
omnes ſacerdotes eius vocate ad me: quiſquam ne deficiat;
ſacrificium enim grande eſt mihi: omnis qui defecerit, non
viuet. Iehu autem faciebat callide vt perderet cultores
Bahal.*
20 *Dixitq́ Iehu: Sanctificate cœtum pro Bahal, & vo-
cauerunt.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

5 Et miſerunt ij, qui ſuper domum, & qui ſuper
ciuitatem, & ſeniores, & nutricij ad Ihu, dicentes:
Pueri tui nos, & quæcumque dixeris ad nos, facie-
mus, non faciemus regnare virum, quod bonum
in oculis tuis, faciemus.
6 Et ſcripſit ad eos Ihu librum ſecundum, dicens:
Si mei vos, & vocem meam vos exauditis tollite
caput virorum filiorum domini veſtri, & afferte
ad me, ſicut hora, cras in Iezrael: & filij regis erant
ſeptuaginta viri, hi magnates ciuitatis enutriebant
eos.
7 Et factum eſt, vt venit liber ad eos, & ceperunt
filios regis, & iugulauerunt eos ſeptuaginta viros,
& poſuerunt capita eorum in cartallis, & miſerunt
ea ad illum in Iezrael.
8 Et venit nuncius, & annunciauit, dicens: Attu-
lerunt capita filiorum regis. Et dixit: Ponite ea a-
ceruos duos apud oſtium portæ in mane.
9 Et factum eſt mane, & egreſſus eſt, & ſtetit, & di-
xit ad omnem populum: Iuſti vos: ecce ego quidem
conuerti me ſuper dominum meum, & occidi illũ,
& quis percuſſit omnes iſtos?
10 Videte Appho, quia non cadet de verbo Domini
in terram, quod locutus eſt Dominus ſuper domũ
Achaab. Et Dominus fecit, quæcumque locutus eſt
in manu ſerui ſui Eliu.
11 Et percuſſit Ihu omnes, qui remanſerant in do-
mo Achaab, & omnes magnates eius, & notos eius,
& ſacerdotes eius, ita vt non relinqueret de eo re-
liquias.
12 Et ſurrexit, & iuit in Samariam, ipſe in Bætha-
cath paſtorum via.
13 Et Ihu inuenit fratres Ochoziæ regis Iuda, &
dixit: Quinam vos? Et dixerunt: Fratres Ocho-
ziæ nos, & deſcendimus ad pacem filiorum regis,
& filiorum dominatricis.
14 Et dixit: Comprehendite eos viuos, & iugulaue-
runt eos in Bæthacath quadraginta & duos viros,
non reliquit virum ex eis.
15 Et iuit inde, & inuenit Ionadab filium Rhe-
cab in obuiam ſibi, & benedixit eum, & dixit
ad eum Ihu: Si eſt cor tuum cum corde meo re-
ctum, ſicut cor meum cum corde tuo? Et dixit
Ionadab: Eſt. Et dixit Ihu: Et ſi eſt, da manum
tuam: & dedit manum ſuam, & aſcendere fecit eũ
ad ſe in currum,
16 Et dixit ad eum: Veni mecum, & vide in zelan-
do me Domino. Et ſedere fecit eum in curru ſuo:
17 Et intrauit in Samariam, & percuſſit omnes re-
ſiduos ipſius Achaab in Samaria vſque ad delen-
dum eum iuxta verbum Domini, quod locutus eſt
ad Eliu.
18 Et congregauit Ihu omnem populum, & dixit
ad eos: Achaab ſeruiuit Baal pauca: Ihu ſeruiet ei
multa.
19 Et nunc omnes prophetæ Baal, omnes ſeruos e-
ius, & ſacerdotes eius vocate ad me, vir non viſi-
tetur, quoniam ſacrificium mihi magnum ipſi
Baal. Omnis, quicumque viſitatus fuerit, non vi-
uet: & Ihu fecit in ſupplantatione, vt diſperderet
omnes ſeruos Baal.
20 Et dixit Ihu: Sanctificate ſollemnitatem ipſi
Baal. Et præcones pronunciauerunt.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Miſit itaque is qui præerat domui, & qui præerat ciui
tati, & ſeniores illi, & nutritij, ad Iehu, dicendo, Seru
tui ſumus, & omnia quæ dixeris nobis, faciemus: no
creabimus Regem quenquam: quod bonum eſt in ocul
tuis, fac.
Scripſit ergo ad eos epiſtolam ſecunda vice, dicendo, S
mei eſtis, & voci meæ obeditis, tollite capita virorum fi
liorum domini veſtri, & venite ad me tempore hoc cra
in Izreel. (filij autem Regis ſeptuaginta viri erant apu
maiores ciuitatis qui educabant illos.)
Quumq́ue perueniſſet epiſtola ad eos, tulerunt filios Re
gis, & iugulauerunt ſeptuaginta viros, ac poſuerunt ca-
pita eorum in cophinis, atque miſerunt ad eum in Izreel
Venit autem nuntius qui indicauit ei, dicendo, Attu-
lerunt capita filiorum Regis. ille dixit, Ponite ea in duo
bus aceruis ad oſtium portæ vſque manè.
Quumq́ue mane egreſſus eſſet, ſtetit, & ait ad vniuer
ſum populum, Iuſti vos eſtis: ecce ego coniuraui contr
dominum meum, & interfeci eum: ſed quis percuſſit om
nes iſtos?
Scitote nunc quòd non cadet quicquam de ſermone Ie
houæ in terram, quem loquutus eſt ipſe Iehouah contr
domum Ahab, fecitq́ue Iehouah quod loquutus fuerat pe
manum ſerui ſui Eliiahu.
Percuſſitq́ue Iehu omnes qui reliqui erant de domo Aha
in Izreel, & omnes optimates eius, notoſq́ue eius, ac ſacer
dotes eius, donec non reliquit ei ſuperſtitem.
Surgens autem poſt hæc, profectus eſt & abiit in Some
ron: ipſe autem erat iuxta domum tonſtrinæ paſtoru
in via.
Et Iehu inuenit fratres Ahaziahu Regis Iehudah, &
dixit, Quinam eſtis? Reſponderunt, Fratres Ahaziah
ſumus: & deſcendimus ad ſalutandum filios Regis & fili
Reginæ.
Mox dixit, Comprehendite eos viuos. Et comprehende
runt eos viuos, iugulaueruntq́ue eos ad ciſternam domu
tonſtrinæ, quadraginta & duos viros, nec reliquit ex e
quenquam.
Poſthæc abiit inde, & inuenit Iehonadab filium Recha
in occurſum ſuum, quem ſalutauit, aitq́ue ei, Nunquid e
cor tuum rectum, quemadmodum eſt cor meum cum cor
tuo? Reſpondit Iehonadab, Eſt & eſt. Da igitur inqui
manum tuam. Et dedit ei manum ſuam, & aſcender
fecit eum ad ſe in currum:
Ac dixit, Veni mecum, & vide zelum meum pro Iehe
uæ. Impoſuerunt inquam eum in curru eius,
Et venit in Someron, & percuſſit omnes qui reliqui e
rant de Ahab in Someron, donec diſperdidit ipſum, iuxt
verbum Iehouæ quod loquutus fuerat ad Eliiahu.
Congregauit autem Iehu vniuerſum populum: quibu
dixit, Ahab coluit Baal parum, Iehu colet eum multum
Nunc ergo omnes prophetas Baal, omnes ſeruos eius &
omnes ſacerdotes eius conuocate ad me, nemo deſit: ſacri
ficium enim grande eſt mihi ipſi Baal: quicunque deſue
rit, non viuet. Iehu autem id faciebat callidè, vt perde
ret cultores Baal.
Dixitq́ue Iehu, Sanctificate cœtum ipſi Baal. Et conuo
cauerunt.

Vulgat. Editio.

Et miſit in vniuerſos terminos Iſrael, & venerunt cuncti ſerui Baal: non fuit reſiduus ne vnus quidem qui non veniret. Et ingreſſi ſunt templũ Baal: & repleta eſt domus Baal, à ſummo vſque ad ſummum.

Dixitque his, qui erant ſuper veſtes: Proferte veſtimenta vniuerſis ſeruis Baal. Et protulerunt eis veſtes.

Ingreſſuſque Iehu, & Ionadab filius Rechab templum Baal, ait cultoribus Baal: Perquirite, & videte, ne quis forte vobiſcum ſit de ſeruis Domini, ſed vt ſint ſerui Baal ſoli.

Ingreſſi ſunt igitur vt facerent victimas & holocauſta: Iehu autem præparauerat ſibi foris octoginta viros, & dixerat eis. Quicumque fugerit de hominibus his, quos ego adduxero in manus veſtras, anima eius erit pro anima illius.

Factum eſt autem, cum completum eſſet holocauſtum, præcepit Iehu militibus & ducibus ſuis: Ingredimini, & percutite eos, nullus euadat. Percuſſeruntque eos in ore gladij, & proiecerunt milites & duces: & ierunt in ciuitatem templi Baal.

Et protulerunt ſtatuam de fano Baal, & combuſſerunt.

Et comminuerunt eam. Deſtruxerunt quoque ædem Baal, & fecerunt pro ea latrinas vſque in diem hanc.

Deleuit itaque Iehu Baal de Iſrael:

Verumtamen à peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael, non receſſit, nec dereliquit vitulos aureos, qui erant in Bethel, & in Dan.

Dixit autem Dominus ad Iehu: Qui ſtudioſe egiſti quod rectum erat, & placebat in oculis meis, & omnia quæ erant in corde meo feciſti contra domum Achab. ⋆ filij tui vſque ad quartam generationem ſedebunt ſuper thronum Iſrael. ...f.15

Porro Iehu non cuſtodiuit vt ambularet in lege Domini Dei Iſrael in toto corde ſuo: non enim receſſit à peccatis Ieroboam, qui peccare fecerat Iſrael.

In diebus illis cœpit Dominus tædere ſuper Iſrael: percuſſitque eos Hazael in vniuerſis finibus Iſrael,

A Iordane contra Orientalem plagam, omnem terram Galaad, & Gad, & Ruben, & Manaſſe, ab Aroer, quæ eſt ſuper torrentem Arnon, & Galaad, & Baſan.

Reliqua autem verborum Iehu, & vniuerſa quæ fecit, & fortitudo eius, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſrael?

Et dormiuit Iehu cum patribus ſuis, ſepelieruntque eum in Samaria: & regnauit Ioachaz filius eius pro eo.

Dies autem, quos regnauit Iehu ſuper Iſrael, viginti & octo anni ſunt, in Samaria.

CAP. XI.

...ara, 10. Athalia vero mater Ochoziæ, vidẽs mortuum filium ſuum, ſurrexit, & interfecit omne ſemen regium.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

21 *Miſitq; Iehu in omnem Iſrael, & venerũt omnes cultores Bahal, & non remanſit quiſquam qui non venerit. Et ingreſſi ſunt domum Bahal, & repleta eſt domus Bahal ab extremo, vſque ad extremum.*

22 *Dixitq; ei, qui erat ſuper theſauro veſtium: Profer veſtimentum omnibus cultoribus Bahal. Et protulit eis veſtes.*

23 *Ingreſſus eſt autem Iehu, & Ionadab filius Rechab domum Bahal, dixitq; cultoribus Bahal: Scrutámini, & videte, ne forte ſit hic vobiſcum de ſeruis Domini, niſi cultores Bahal ſoli.*

24 *Et ingreſſi ſunt, vt facerent ſacrificia & holocauſta: Iehu autem poſuit ſibi foris octoginta viros, & ait. Vir qui euaſerit de hominibus quos ego adduco ad manus veſtras, anima eius erit pro anima illius.*

25 *Et fuit, cum compleuiſſet facere holocauſtum, dixit Iehu curſoribus, & ducibus: Ingredimini, percutite eos, quiſquam ne egrediatur, & percuſſerunt eos acie gladij, & proiecerunt occiſos ipſi curſores, & duces, & ierunt vſque ad ciuitatem domus Bahal.*

26 *Et eduxerunt ſtatuas domus Bahal, & combuſſerunt eam, & diruerunt ſtatuam Bahal.*

27 *Et diruerunt domum Bahal, & poſuerunt eam pro latrinis vſque hodie.*

28 *Et deleuit Iehu Bahal de Iſrael.*

29 *Verumtamen à peccatis Iarobham filij Nebath, qui peccare fecit Iſrael, non declinauit Iehu, vitulis aureis qui erant in Bethel, & qui erant in Dan.*

30 *Dixit autem Dominus ad Iehu: Pro eo quod benefeciſti, vt faceres quod rectum erat in oculis meis, iuxta quæ erant in corde meo, feciſti domui Achab, filij quartæ generationis ſedebunt tibi ſuper ſolium Iſrael.*

31 *Iehu autem non cuſtodiuit vt ambularet in Lege Domini Dei Iſrael toto corde ſuo: Non declinauit à peccatis Iarobham, qui peccare fecit Iſrael.*

32 *In diebus illis cœpit Dominus excidere in Iſrael: & percuſſit eos Chazael in omni termino Iſrael.*

33 *A Iarden ad ortum ſolis omnem terram Ghilhad, Gaditem, & Reubenitem, & Menaſſitem, ab Harober, quæ eſt iuxta torrentem Arnon, & Ghilhad, & Baſan.*

34 *Reſidua autem Iehu, & omnia quæ fecit, & fortitudo eius, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

35 *Dormiuitq; Iehu cum patribus ſuis, & ſepelierunt eũ in Somron, & regnauit Iehoachaz filius eius pro eo.*

36 *Dies autem quibus regnauit Iehu ſuper Iſrael fuerunt viginti, & octo anni in Somron.*

CAP. XI.

1 *Hathaliah autem mater Achaziahu vidit quod mortuus eſſet filius ſuus, & ſurrexit, & perdidit omne ſemen regium.*

Tranſl. ex Septuag.

21 Et miſit Ihu in omnem Iſrael, dicens: Et nunc omnes ſerui, & omnes ſacerdotes eius, & omnes prophetæ eius, nemo relinquatur, quoniam ſacrificium magnum facio. Quicumque defuerit, non viuet. Et venerunt omnes ſerui Baal, & omnes ſacerdotes eius, & omnes prophetæ eius non remanſit vir, qui non aduenerit. Et intrauerunt in domum Baal, & impleta eſt domus Baal, os ad os.

22 Et dixit ei, qui ſuper domum Meſthaal: Profer indumentum omnibus ſeruis Baal, & protulit eis præpoſitus ſtolarum.

23 Et intrauit Ihu, & Ionadab filius Rhecab in domum Baal, & dixit ſeruis Baal: Scrutamini, & videte ſi eſt vobiſcum de ſeruis Domini, quoniam tantum ſerui Baal ſoli.

24 Et intrauit ad faciendum ſacrificia & holocauſta, & Ihu poſuit ſibi foris octoginta viros, & dixit: Vir, quicumque ſaluus euaſerit de viris, quos ego adduco in manum veſtram, anima ipſius pro anima eius.

25 Et factum eſt, vt conſummauit faciens holocauſtoſim, & dixit Ihu curſoribus, & triſtatis: Intrantes percutite eos, non exeat ex eis vir, & percuſſerunt eos in ore gladij, & proiecerunt curſores, & triſtatæ, & iuerunt vſque ad ciuitatem domus Baal:

26 Et extulerunt ſtatuam Baal, & incenderunt eam.

27 Et diruerunt titulos Baal, & poſuerunt eum in latrinam vſque in diem hanc.

28 Et deleuit Ihu Baal de Iſrael.

29 Verumtamen de peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael, non receſſit Ihu à poſt ea. Vitulæ aureæ in Bæthel, & in Dan.

30 Et dixit Dominus ad Ihu: Pro iis, quæcumque bene feciſti, faciendo rectum in oculis meis iuxta omnia, quæcumque in corde meo, feciſti domui Achaab, filij quarti ſedebunt tibi ſuper thronum Iſrael.

31 Et Ihu non obſeruauit ire in lege Domini Dei Iſrael in toto corde ſuo, non receſſit deſuper peccatis Hieroboam, qui peccare fecit Iſrael.

32 In diebus illis cepit Deus excidere in Iſrael, & percuſſit eos Azael in omni termino Iſrael,

33 A Iordane ad ortum Solis omnem terram Galaad ipſius Gadde, & Ruben, & Manaſſe, ab Aroer, quæ eſt ſuper labium torrentis Arnon, & Galaad, & Baſan.

34 Et reliqua verborum Ihu, & omnia, quæcumque fecit, & omnis potentatus eius, & coniurationes eius, quas coniurauit, nonne hæc ſcripta ſuper Libro verborum dierum regibus Iſrael.

35 Et dormiuit Ihu cum patribus ſuis, & ſepelierũt eum in Sammaria: & regnauit Ioachaz filius eius pro eo:

36 Et dies, quibus regnauit Ihu ſuper Iſrael, viginti octo anni in Samaria.

C A P. XI.

1 ET Gotholia mater Ochoziæ vidit, quia mortuus eſt filius ſuus, & diſperdidit omnem ſemen regni.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Miſit deinde Iehu in vniuerſum Iſraelem: & venerũt omnes cultores Baal, nec defuit quiſquam qui non venerit: ingreſſiq́; ſunt domum Baal, & repleta eſt domus Baal ab extremo vſque ad extremum.

Tum dixit ei qui præerat theſauro veſtium, Profer veſtes omnibus cultoribus Baal. Et protulit eis veſtes.

Poſthac ingreſſus eſt Iehu, & Iehonadab filius Rehab domum Baal, dixitq́; cultoribus Baal, Scrutamini & videte ne forte ſit hic vobiſcum de ſeruis Iehouæ, niſi cultores Baal ſoli.

Ingreſſi ſunt inquam vt facerent ſacrificia & holocauſta. Iehu autem collocauerat ſibi foris octoginta viros, quibus dixerat, Vir qui euaſerit ex hominibus illis quos ego adducturus ſum in manus veſtras, anima eius erit pro anima illius.

Quum autem compleuiſſet facere holocauſtum, dixit Iehu curſoribus & ducibus, Ingredimini, percutite eos, ne vnus quidem egrediatur. Et percuſſerunt eos acie gladij, abieceruntq́; cadauera eorum ipſi curſores & duces: poſtea abierunt vſque ad vrbem domus Baal.

Et educentes ſtatuas domus Baal, combuſſerunt eas.

Diruerunt quoque ſtatuam Baal atque domum eius, poſueruntq́; eam pro latrinis vſque hodie.

Deleuit itaque Iehu Baal de Iſraele.

Veruntamen à peccatis Iarobam filij Nebat, qui peccare fecit Iſraelem, non declinauit Iehu, ab illis id eſt à vitulis aureis qui erant in Beth-el & qui in Dan.

Dixit ergo Iehouah ad Iehu, Quandoquidem ſtudioſè feciſti quod rectum erat in oculis meis, & iuxta omnia quæ erant in corde meo, feciſti domui Ahab: filij quartæ generationis ſedebunt tibi ſuper ſolium Iſraelis.

Iehu autem non obſeruauit vt ambularet in Lege Iehouæ Dei Iſraelis toto corde ſuo, nec declinauit à peccatis Iarobam qui peccare fecit Iſraelem.

Tempore illo cœpit Iehouah excidere in Iſraele, percuſſitq́; eos Hazael in omni termino Iſraelis.

A Iarden ad Ortum ſolis, omnem terram Gilàd, Gaditen, & Reubeniten, & Menaſſiten, ab Aroer (quæ eſt iuxta torrentem Arnon) & Gilad, & Baſan.

Reliquum autem verborum Iehu, & omnia quæ fecit, totaq́; fortitudo eius, nonne ſcripta ſunt in libro verborũ dierum Regum Iſraelis?

Dormiuitq́; Iehu cum patribus ſuis, & ſepelierunt eũ in Someron, regnauitq́; Iehoahaz filius eius pro eo.

Dies autem quibus regnauit Iehu ſuper Iſraelem, fuerunt viginti octo anni in Someron.

C A P. XI.

ATHaliah autem mater Ahaziahu videns quod mortuus eſſet filius ſuus, ſurrexit, & perdidit omne ſemen regium.

Vulgat. Editio.

Tollens autem Ioſaba filia regis Ioram, ſoror O- 2
choziæ, Ioas filium Ochoziæ, furata eſt eum de
medio filiorum regis, qui interficiebantur, & nu-
tricem eius de triclinio: & abſcondit eum à facie
Athaliæ vt non interficeretur.

Eratque cum ea ſex annis clam in domo Domi- 3
ni: porro Athalia regnauit ſuper terram.

*2 Para 23. 1.

Anno autem ſeptimo miſit Ioiada, & aſſumens 4
centuriones, & milites introduxit ad ſe in tẽplum
Domini, pepigitque cum eis fœdus: & adiurans
eos in domo Domini, oſtendit eis filium regis.

Et præcepit illis: dicens: Iſte eſt ſermo, quem fa- 5
cere debetis:

Tertia pars veſtrum introeat ſabbato, & obſer- 6
uet excubias domus regis. Tertia autem pars ſit ad
portam Sur: & tertia pars ſit ad portã, quæ eſt poſt
habitaculum ſcutariorum: & cuſtodietis excubias
domus Meſſa.

Duæ vero partes è vobis, omnes egredientes ſab- 7
bato, cuſtodiant excubias domus Domini circa re-
gem.

Et vallabitis eum, habentes arma in manibus 8
veſtris: ſi quis autem ingreſſus fuerit ſeptum tem-
pli, interficiatur: eritiſque cum rege ingrediente,
& egrediente.

Et fecerunt centuriones iuxta omnia, quæ præ- 9
ceperat eis Ioiada ſacerdos: & aſſumentes ſinguli
viros ſuos qui egrediebantur ſabbato, venerunt ad
Ioiadam ſacerdotem.

Qui dedit eis haſtas, & arma regis Dauid, quæ e- 10
rant in domo Domini.

Et ſteterunt ſinguli habentes arma in manu ſua 11
à parte templi dextra, vſque ad partem ſiniſtram
altaris, & ædis, circum regem.

Produxitque filium regis, & poſuit ſuper eum 12
diadema, & teſtimonium: feceruntque eum regem
& vnxerunt, & plaudentes manu, dixerunt: Viuat
rex.

Audiuit autem Athalia vocem populi currentis: 13
& ingreſſa ad turbas in templum Domini.

Vidit regem ſtantem ſuper tribunal iuxta morẽ, 14
& cantores, & tubas prope eum, omnemque po-
pulum terræ lætantem, & canentem tubis: & ſci-
dit veſtimenta ſua, clamauitque: Coniuratio, con-
iuratio.

Præcepit autem Ioiada centurionibus, qui erant 15
ſuper exercitum, & ait eis: Educite eam extra ſe-
pta templi, & quicumque eam ſecutus fuerit, fe-
riatur gladio. Dixerat enim ſacerdos: Non occida-
tur in templo Domini.

Impoſueruntque ei manus, & impegerunt eam 16
per viam introitus equorum, iuxta palatium, & in-
terfecta eſt ibi.

Pepigit ergo Ioiada fœdus inter Dominum, & 17
inter regem, & inter populum, vt eſſet populus Do-
mini, & inter regem, & populum.

Ingreſſuſque eſt omnis populus terræ templum 18
Baal, & deſtruxerunt aras eius, & imagines contri-
uerunt valide: Mathan quoque ſacerdotem Baal
occiderunt coram altari. Et poſuit ſacerdos cuſto-
dias in domo Domini.

Tu-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et tulit Iehoſebah filia Regis Ioram ſoror Achaziahu Ioas filium Achaziahu, & furata eſt eum è medio filiorum Regis qui interficiebantur, ipſum & nutricem eius in cubiculo lectorum, & occultauerunt eum à facie Hathaliahu, & non eſt interfectus.

Fuitq́; ſecum in domo Domini abſconditus ſex annis: Hathaliah autem regnabat ſuper terram.

Anno autem ſeptimo miſit Iehoiadah, & tulit cẽturiones, duces & curſores, & introduxit eos ad ſe in domum Domini, & percuſſit cum eis fœdus, & iurare fecit eos in domo Domini, & oſtendit eis filium Regis.

Præcepitq́; eis dicendo: Hoc eſt quod facietis: Tertia pars ex vobis ingrediantur ſabbatho, & cuſtodiam domus regiæ.

Et tertia pars erit in porta Sur, & tertia pars in porta quæ eſt poſt curſores, & cuſtodietis cuſtodiam domus à demolitione.

Et duæ partes ex vobis omnes egredientes ſabbatho cuſtodiant cuſtodiam domus Domini circa regem.

Et circumdabitis regem per circuitum vnuſquiſque & arma eius in manu eius: qui venerit ad ſeptum moriatur: & eſtote cum rege, quando egreditur, & quando ingreditur.

Et fecerunt centuriones iuxta omnia quæ præceperat Iehoiadah ſacerdos, & tulerunt vnuſquiſque viros ſuos ingredientes ſabbato, cum egredientibus ſabbato, & venerunt ad Iehoiadah ſacerdotem.

Deditq́; ſacerdos centurionibus lanceas, & clypeos quæ fuerant Regis Dauid, quæ erant in domo Domini.

Et ſteterunt curſores vnuſquiſque, & arma eius in manu eius, à latere domus dextero, vſque ad latus domus ſiniſtrum altaris, & domus iuxta regem per circuitum.

Et eduxit filium regis, & poſuit ſuper eum diadema & ornamentum, & regem conſtituerunt eum: Vnxeruntq́; eum, plauſeruntq́; manu, atque dixerunt: Viuat Rex.

Audiuit autem Hathaliah ſonitum currentium populorum, & ingreſſa eſt ad populum in domum Domini.

Et vidit, & ecce rex ſtabat iuxta columnam ſecundum morem, & principes, & tubæ ante Regem, & omnis populus terræ lætus, & clangebant tubis, & ſcidit Hathaliah veſtimenta ſua, & dixit: Coniuratio, coniuratio.

Et præcepit Iehoiadah ſacerdos centurionibus præpoſitis exercitus, dixitq́; ad eos: Educite eam è ſepto, & qui venerit poſt eam, interficiatur gladio. Dixerat enim ſacerdos, ne moriatur in domo Domini.

Dederuntq́; ei locum, & venit per viam introitus equorum domus regiæ, & interfecta eſt ibi.

Percuſſit Iehoiadah fœdus inter Dominum, & regem, & populum, vt eſſet populus Domini, & inter regem, & populum.

Et ingreſſi ſunt omnis populus terræ domum Bahal, & diruerunt illam, & aras eius, & imagines eius confregerunt bene: & Mattan ſacerdotem Bahal occiderunt ante aras. Et poſuit ſacerdos præfectos ſuper domum Domini.

Tu-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

2 Et tulit Ioſabee filia regis Ioram, ſoror Ocho-
ziæ ipſum Ioas filium fratris ſui, & furatus eſt
eum de medio filiorum regis, qui interficiebâtur,
ipſum, & nutricem eius in cubiculo lectorum: &
abſcondit eum à facie Gotholiæ: & non eſt oc-
ciſus.
3 Et fuit cum ea abſconditus in domo Domini ſex
annos. Et Gotholia regnans ſuper terram.
4 Et in anno ſeptimo miſit Iodae, & ſumpſit cen-
turiones ipſorum Chorri, & ipſorum Raſim, & ad-
duxit eos ad ſe in domum Domini, & diſpoſuit eis
teſtamentum Domini, & fecit iurare, & oſtendit
eis ipſum Iodae filium regis.
5 Et mandauit eis, dicens: Hoc eſt verbum quod
facietis: Tertia pars ex vobis introeat ſabbato: &
cuſtodite cuſtodiam domus regis in porta.
6 Et tertia pars in porta viarum. Et tertia, portæ
poſt curſores. Et cuſtodite cuſtodiam domus.
7 Et duæ manus in vobis, omnis egrediens ſabba-
tum; & cuſtodient cuſtodiam domus Domini apud
regem.
8 Et circuite ſuper regem in circuitu vir: & vas
ſuum in manu ſua. Et ingrediens in ipſas Saderoth
morietur. Et erunt cum rege in egrediendo eum,
& in ingrediendo eum.
9 Et fecerunt centuriones omnia, quæcumque
mandauit Iodae intelligens. Et aſſumpſit vir viros
ſuos, & ingredientes ſabbato, cum egredientibus
ſabbato: & intrauerunt ad Iodae ſacerdotem.
10 Et dedit ſacerdos centurionibus ſyromaſtas, &
triſſos regis Dauid, qui in domo Domini.
11 Et ſteterunt curſores, vir, & vas ſuum in ma-
nu ſua ab humero domus dextro vſque ad hume-
rum domus ſiniſtrum altaris, & domus ſuper re-
gem in circuitu.
12 Et emiſit filium legitimis, & dedit ſuper eum
Nezer, & teſtimonium, & regem fecit eum, & vn-
xit eum. Et plauſerunt manu, & dixerunt: Viuat
rex.
13 Et audiuit Gotholia vocem, currentium de po-
pulo: & intrauit ad populum in domum Do-
mini,
14 Et vidit: & ecce rex ſtabat ſuper columnam ſe-
cundum iudicium: & cantores, & tubæ apud regẽ:
& omnis populus terræ lætans, & clangens in tu-
bis. Et conſcidit Gotholia veſtimenta ſua, & cla-
mauit. Colligatio, colligatio.
15 Et mandauit Iodae ſacerdos centurionibus viſi-
tatoribus virtutis, & dixit ad eos: Educite eam ab
intra Saderoth, omnis ingrediens poſt eam morte
mortificabitur in gladio. Quoniam dixit ſacerdos:
Et non moriatur in domo Domini.
16 Et iniecerunt ei manus, & intrauerunt viam in-
troitus equorum domus regis, & mortua eſt ibi.
17 Et diſpoſuit Iodae teſtamentum inter Domi-
num, & inter regem, & inter populum, vt eſſet
in populum Domino, & inter regem, & inter
populum.
18 Et intrauit omnis populus terræ in domũ Baal,
& diruerunt eam, & altaria eius, & imagines eius
contriuerunt bene: & Mathan ſacerdotem Baal oc-
ciderunt ad faciem altarium. Et poſuit ſacerdos
viſitatores in domum Domini.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

2 *Tulit verò Iehoſeba filia Regis Ioram ſoror Ahaziahu,
Ioas filium Ahaziahu, furataq́; eſt eum è medio filiorum
Regis qui interficiebantur, ipſum & nutricem eius in cu
biculo lectorum: & occultauerunt eum à facie Athalia-
hu, nec eſt interfectus.*
3 *Fuitq́; cum illa in domo Iehoua abſconditus ſex annis:
Athaliah autem regnabat ſuper terram.*
4 *Anno autem ſeptimo miſit Iehoiada, & tulit centurio-
nes, duces & curſores, quos introduxit ad ſe in domum
Iehoua, percuſſitq́; cum illis fœdus, ac iurare fecit eos in
domo Iehoua, & oſtendit eis filium Regis:*
5 *Præcepitq́; eis, dicendo, Hoc eſt quod facietis. Tertia
par s veſtrum erit eorum qui intrant ſabbathum, & ob-
ſeruaturi ſunt cuſtodiam domus Regiæ:*
6 *Et tertia pars erit in porta Sur: & tertia pars in porta
quæ eſt poſt curſores, & cuſtodietis cuſtodiam domus à de-
ſertione.*
7 *Duæ quoque partes veſtrum erunt, omnes exeuntes à
ſabbatho: & hi cuſtodient cuſtodiam domus Iehouæ circa
Regem.*
8 *Et cingetis Regem per circuitum, ſinguli tenentes arma
ſua in manu ſua. qui autem venerit ad ſepta, interficia-
tur: & eſtote cum Rege quando egredietur & quando in-
gredietur.*
9 *Fecerunt ergo centuriones illi iuxta omnia quæ præce-
perat Iehoiada ſacerdos: & tulerunt ſinguli viros ſuos,
eos qui ingrediebantur in ſabbathum, cum exeuntibus à
ſabbatho: & venerunt ad Iehoiadah ſacerdotem.*
10 *Deditq́; ſacerdos centurionibus lanceas & clypeos, quæ
fuerant Regi Dauidi, quæ erant in domo Iehouæ.*
11 *Et ſteterunt curſores ſinguli tenentes arma ſua in ma-
nu ſua, à latere domus dextero, vſque ad latus domus ſi-
niſtrum, ad altare & ad domum, iuxta Regem per cir-
cuitum.*
12 *Et eduxit filium Regis, poſuitq́; ſuper eum diadema, &
ornamentum, & regem creauerunt eum, vnxeruntq́; eũ,
& plauſerunt manu, atque dixerunt, Viuat Rex.*
13 *Quum autem audiſſet Athaliah ſonitum curſorum
& populi, tum ingreſſa eſt ad populum in domum Iehouæ.*
14 *Quæ quũ circumſpexiſſet, ecce rex ſtabat iuxta columnã
ſecundum morem, & principes & tubæ erant ante Regẽ,
totusq́; populus terræ erat lætus, & clangebant tubis: tum
ſcidit Athaliah veſtimenta ſua, clamauitq́;, Coniuratio,
coniuratio.*
15 *Præcepit ergo Iehoiadah ſacerdos centurionibus illis
præpoſitis exercitus, dixitq́; eis, Educite eam per media
ſepta, & qui iuerit poſt eam, interficiatur gladio. Dixerat
enim ſacerdos. Ne moriatur in domo Iehouæ.*
16 *Dederuntq́; ei locum: & venit per viam introitus e-
quorum domus regiæ, & interfecta eſt ibi.*
17 *Percuſſit autem Iehoiadah fœdus inter Iehouam &
Regem & populum, vt eſſet populus Iehouæ, item inter Re-
gem & populum.*
18 *Et iuit vniuerſus populus terræ in domum Baal, & di-
ruerunt illam, altaria quoque eius, & imagines eius con-
fregerunt bene: Matthan præterea ſacerdotem Baal occi-
derunt ante aras: poſuitq́; ſacerdos præfectos ſuper domũ
Iehouæ.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Tulitque centuriones, & Cerethi, & Phelethi
legiones, & omnem populum terræ, deduxerunt-
que regem de domo Domini: & venerũt per viam
portę ſcutariorum in palatium, & ſedit ſuper thro-
num regum.
Lætatuſque eſt omnis populus terræ, & ciuitas
conquieuit: Athalia autem occiſa eſt gladio in do-
mo regis.
Septemque annorum erat Ioas, cum regnare cœ-
piſſet.

CAP. XII.

ANno ſeptimo Iehu regnauit Ioas: & quadra-
ginta annis regnauit in Ieruſalem, nomen ma-
tris eius Sebia de Berſabee.
Fecitque Ioas rectum coram Domino cunctis
diebus, quibus docuit eum Ioiada ſacerdos.
Verumtamen excelſa non abſtulit: adhuc enim
populus immolabat, & adolebat in excelſis incen-
ſum.
Dixitque Ioas ad ſacerdotes: Omnem pecuniam
ſanctorum, quæ illata fuerit in templum Domini
à prætereuntibus, quæ offertur pro pretio animæ,
& quam ſponte, & arbitrio cordis ſui inferunt in
templum Domini:
Accipiant illam ſacerdotes iuxta ordinem ſuum,
& inſtaurent ſartatecta domus, ſi quid neceſſarium
viderint inſtauratione.
Igitur vſque ad vigeſimum tertium annum re-
gis Ioas, non inſtaurauerunt ſacerdotes ſartatecta
templi.
Vocauitque rex Ioas Ioiadam pontificem, & ſa-
cerdotes, dicens eis: Quare ſartatecta non inſtau-
ratis templi? nolite ergo amplius accipere pecuniã
iuxta ordinem veſtrum, ſed ad inſtaurationem tẽ-
pli reddite eam.
Prohibitique ſunt ſacerdotes vltra accipere pe-
cuniam à populo, & inſtaurare ſartatecta domus.
Et tulit Ioiada pontifex gazophylacium vnum,
aperuitque foramen deſuper, & poſuit illud iuxta
altare ad dexteram ingredientium domum Domi-
ni, mittebantque in eo ſacerdotes, qui cuſtodiebãt
oſtia, omnem pecuniam, quæ deferebatur ad tem-
plum Domini.
Cumque viderent nimiam pecuniam eſſe in ga-
zophylacio, aſcendebat ſcriba regis, & pontifex,
effundebantque & numerabant pecuniam, quæ in-
ueniebatur in domo Domini:
Et dabant eam iuxta numerum, atque menſurã
in manu eorum, qui præerant cæmentariis domus
Domini: qui impendebãt eam in fabris lignorum,
& in cæmentariis iis, qui operabantur in domo
Domini:
Et ſartatecta faciebant: & in iis, qui cædebant
ſaxa, & vt emerent ligna, & lapides, qui excide-
bantur, ita vt impleretur inſtauratio domus Do-
mini in vniuerſis, quæ indigebant expenſa ad mu-
niendam domum.
Verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hy-
driæ templi Domini, & fuſcinulæ, & thuribula, &
tubæ, & omne vas aureum, & argenteum de pecu-
nia, quæ inferebatur in templum Domini.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

19 *Tulitq́; centuriones, & duces, & curſores, & omnem
populum terræ, & deſcendere fecerunt regem è domo Do-
mini, & venerunt per viam portæ curſorum in domum
regiam, & ſedit ſuper thronum regum.*
20 *Et lætatus eſt omnis populus terræ, & ciuitas requieuit:
Hathaliahu autem occiderunt gladio in domo regia.*
21 ** Septem annorum erat Iehoas, quum regnauit.*

*Hic incipit c. 12. in Biblia Sanct. Pagnini

CAP. XII.

1 *ANno ſeptimo Iehu regnauit Iehoas: & quadragin-
ta annis regnauit in Ieruſalaim, nomen autem ma-
tris eius Sibiah de Beerſebah.*
2 *Fecitq́; Iehoas quod rectum eſt in oculis Domini om-
nibus diebus ſuis quibus docuit eum Iehoiadah ſacerdos.*
3 *Verumtamen excelſa non remouerunt: adhuc populus
immolabat, & ſuffiebat in excelſis.*
4 *Dixitq́; Iehoas ad ſacerdotes: Omnem pecuniam ſan-
ctitatum, quæ introducetur in domum Domini, pecuniam
tranſeuntis viri, pecuniam animarum æſtimationis eius,
omnem pecuniam, quæ aſcenderit ſuper cor viri, vt ad-
ducant in domum Domini:*
5 *Tollent ſibi ſacerdotes vnuſquiſque à noto ſuo, & for-
tificabunt rimas domus ſecundum omnes, quæ inuentæ fue-
rint ibi rimas.*
6 *Et fuit, anno vigeſimo, & tertio anno Regis Iehoas,
non fortificauerant ſacerdotes rimas templi.*
7 *Et vocauit Rex Iehoas Iehoiadah ſacerdotem & ſacer-
dotes, dixitq́; ad eos: Cur non fortificaſtis rimas templi?
& nunc ne accipiatis pecuniam à notis veſtris, ſed ad ri-
mas domus tradite eam.*
8 *Et morem geſſerunt ſacerdotes, vt non acciperent pe-
cuniam à populo, neque fortificarent rimas domus.*
9 *Et tulit Iehoiadah ſacerdos arcam vnius, & perfora-
uit foramen in oſtio eius, & poſuit eam apud altare in
dextera, cum ingreditur vnuſquiſque in domum Domi-
ni, & poſuerũt ibi ſacerdotes cuſtodes liminis omnem
pecuniam, quæ adducebatur in domum Domini.*
10 *Et erat, quando videbant, quòd multa pecunia eſſet in
arca, aſcendebat ſcriba Regis, & ſacerdos magnus, & li-
gabant, & numerabant pecuniam, quæ inueniebatur in
domo Domini:*
11 *Et tradebant pecuniam paratam per manus faciẽtium
opus, qui præerant in domo Domini: & educebant eam
ad fabros lignarios, & ad ædificatores, qui faciebant in
domo Domini:*
12 *Ad cæmentarios & cæſores lapidum, & vt emerent li-
gna, & lapides dolatos, vt fortificarent rimas domus Do-
mini, & ad omne quod egrediebatur ſuper domum ad
muniendum.*
13 *Verumtamen non fiebant in domum Domini crateræ ar-
genteæ, pſalteria, pelues, tubæ, omnia vaſa aurea &
& omnia vaſa argentea, ex pecunia, quæ inferebatur
in domum Domini.*

Tranſl. ex Septuag.

19 Et ſumpſit centuriones, & Chorri, & Rhaſim,&
omnem populum terræ, & deduxerunt regem è
domo Domini: & intrauerunt viam portæ curſo-
rum domus regis, & ſedere fecerunt eum ſuper
thronum regum.
20 Et gauiſus eſt omnis populus terræ, & ciuitas
quieuit: & Gotholiam interfecerunt in gladio in
domo regis.
21 Filius ſeptem annorum Ioas in regnando ipſum.

CAP. XII.

1 IN anno ſeptimo Ihu regnauit Ioas: & quadra-
ginta annos regnauit in Hieruſalem, & nomen
matris eius Sabia de Berſabee.
2 Et fecit Ioas rectum in conſpectu Domini om-
nibus diebus, quibus illuminauit eum Iodae ſacer-
dos.
3 Verumtamen ab excelſis non ſe remouerunt: &
ibi adhuc populus ſacrificabat, & adolebant in ex-
celſis.
4 Et dixit Ioas ad ſacerdotes: Omne argentum ſa-
cerdotum quod illatum fuerit in domo Domini
argentum æſtimationis,vir argentum accipiens æ-
ſtimationis, omne argentum, quodcumque aſcen-
derit in cor viri offerre in domo Domini:
5 Accipiant ſibi ſacerdotes, vir à venditione ſua,&
ipſi ſtabilient Bedec domus in omnibus, vbicumq;
inuentum fuerit ibi Bedec.
6 Et factum eſt in vigeſimo, & tertio anno regis
Ioas non firmauerant ſacerdotes Bedec domus.
7 Et vocauit Ioas rex Iodae ſacerdotem, & ſacer-
dotes, & dixit ad eos: Quid, quod non firmaſtis
Bedec domus? & nunc non accipiatis argentum de
venditionibus veſtris, quoniam in Bedec domus
dabitis illud.
8 Et conſenſerunt ſacerdotes non accipere argen
tum à populo, & non ſtabilire Bedec domus.
9 Et ſumpſit Iodae ſacerdos arcam vnam, & per-
forauit foramen in oſtio eius, & dedit eam apud
Ammazibi in domo viri domus Domini: & dede-
runt ſacerdotes cuſtodientes limen, omne argen-
tum inuentum in domo Domini.
10 Et factum eſt, vt viderunt, quia multum argen-
tum in arca, & aſcendit ſcriba regis, & ſacerdos
magnus, & ligauerunt, & numerauerunt argētum
inuentum in domo Domini:
11 Et dederunt argentum paratum in manus fa-
cientium opera viſitatorum domus Domini: &
prompſerunt fabris lignorum, & ædificatoribus
facientibus in domo Domini, & in cæmenta-
riis, & cæſoribus lapidum, ad emenda ligna,
& lapides exciſos, ad continendum Bedec do-
mus Domini.
12 In omnia quæcumque expendebantur in do-
mum ad fulciendum.
13 Verumtamen non fient domui Domini portæ
argenteæ, claui, phialæ, & tubæ, & omne vas au-
reum, & vas argenteum, ex argento illato in do-
mum Domini.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Tulit præterea centuriones illos, & duces, & curſores,
atque vniuerſum populum terræ, & deduxerunt Regem
è domo Iehouæ, ac venerunt per viam portæ curſorum ad
domum Regiam, ſeditq; ſuper thronum Regum.*

*Et lætatus eſt vniuerſus populus terræ, vrbſq; conquie-
uit: Athaliahu autem occiderant gladio iuxta domum
Regis.*

Septem annorum erat Iehoas quum regnare cœpit.

CAP. XII.

*ANno ſeptimo Iehu creatus eſt Rex Iehoas, & qua-
draginta annis regnauit in Ieruſalaim, nomen au-
tem matris eius Sibiah de Beer ſeba.*

*Fecitq; Iehoas quod rectum erat in oculis Iehouæ, om-
nibus diebus ſuis quibus docuit eum Iehoiadah ſacerdos.*

*Veruntamen excelſa non receſſerant, adhuc populus
immolabat & ſuffiebat in excelſis illis.*

*Dixit autem Iehoas ad ſacerdotes, Omnem pecuniam
ſanctitatum quæ introducitur in domum Iehouæ, id eſt
pecuniam tranſeuntis, & pecuniam perſonalem æſtima-
tionis cuiuſque, omnem denique pecuniam quam ſinguli
ſponte conferunt in domum Iehouæ:*

*Tollent ſibi ſacerdotes [illegible] & ipſi in-
ſtaurabunt ruinas domus in omni loco in quo inuēta fue-
rit ibi ruptura.*

*Fuit autem, anno viceſimo tertio, anno Regis Iehoas
nondum inſtaurauerant ſacerdotes ruinas templi.*

*Idcirco vocauit Rex Iehoas Iehoiadah ſacerdotem atq;
alios ſacerdotes, dixitq; eis, Cur non inſtauratis ruinas
templi? nunc ergo ne accipiatis pecuniam à notis veſtris,
ſed ad ruinas domus tradite illam.*

*Morem itaque geſſerunt ſacerdotes, non recipiendo pe-
cuniam à populo, neque inſtaurare ruinas domus.*

*Sed tulit Iehoiadah ſacerdos arcam vnius, & perfora-
uit foramen in oſtio eius, poſuitq; eam iuxta altare in
dextera, quum quis ingredietur in domum Iehouæ, & po-
ſuerunt ibi ſacerdotes cuſtodes liminis omnem pecuniam
quæ inferebatur in domum Iehouæ.*

*Fuit autem, quando videbant multam pecuniam eſſe
in arca, aſcendebat ſcriba Regis, & Sacerdos magnus, qui
colligabant, poſtquam numerauerant pecuniam quæ inue-
niebatur in domo Iehouæ.*

*Et tradebant pecuniam paratam in manus facientium
opus qui præfecti erant in domo Iehouæ, & inſumebant
eam in fabros lignarios, & in alios fabros qui reficiebant
domum Iehouæ,*

*In cæmentarios & cæſores lapidum, & ad emenda li-
gna, & lapides dolatos, vt inſtaurarent ruinas domus Ie-
houæ, atque in omnia quæ inſumebantur in domum ad
eam inſtaurandam.*

*Veruntamen non fiebant in domum Iehouæ crateres ar-
gentei, pſalteria, pelues, tubæ, nec vllum vas aureum,
neque vllum vas argenteum ex pecunia quæ inferebatur
in domum Iehouæ.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

14 Iis enim, qui faciebant opus, dabatur, vt inſtauraretur templum Domini:

15 Et non fiebat ratio iis hominibus, qui accipiebāt pecuniam, vt diſtribuerent eam artificibus, ſed in fide tractabant eam.

16 Pecuniam vero pro delicto, & pecuniam pro peccatis non inferebant in templum Domini, quia ſacerdotum erat.

17 Tunc aſcendit Hazael rex Syriæ, & pugnabat contra Geth, cepitque eam: & direxit faciem ſuam, vt aſcenderet in Ieruſalem.

18 Quam ob rem tulit Ioas rex Iuda omnia ſanctificata, quæ conſecrauerant Ioſaphat, & Ioram, & Ochozias patres eius reges Iuda, & quæ ipſe obtulerat: & vniuerſum argentum, quod inueniri potuit in theſauris templi Domini, & in palatio regis: miſitque Hazaeli regi Syriæ, & receſſit ab Ieruſalem.

19 Reliqua autem ſermonum Ioas, & vniuerſa, quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iuda?

20 Surrexerunt autem ſerui eius, & coniurauerunt inter ſe, percuſſeruntque Ioas in domo Mello in deſcenſu Sella.

21 Ioſachar namque filius Semaath, & Iozabad filius Somer ſerui eius, percuſſerunt eum, & mortuus eſt: & ſepelierunt eum cum patribus ſuis in ciuitate Dauid, regnauitque Amaſias filius

CAP. XIII.

1 ANno vigeſimo tertio Ioas filij Ochoziæ regis Iuda, regnauit Ioachaz filius Iehu ſuper Iſrael in Samaria decem & ſeptem annis.

2 Et fecit malum coram Domino, ſecutuſque eſt peccata Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael, & non declinauit ab eis.

3 Iratuſque eſt furor Domini contra Iſrael, & tradidit eos in manu Hazael regis Syriæ, & in manu Benadad filij Hazael cunctis diebus.

4 Deprecatus eſt autem Ioachaz faciem Domini, & audiuit eum Dominus: vidit enim anguſtiam Iſrael, quia attriuerat eos rex Syriæ:

5 Et dedit Dominus ſaluatorem Iſraeli, & liberatus eſt de manu regis Syriæ: habitaueruntque filij Iſrael in tabernaculis ſuis ſicut heri, & nudiuſtertius.

6 Verumtamen non receſſerunt à peccatis domus Ieroboam qui peccare fecit Iſrael, ſed in ipſis ambulauerunt: ſiquidem & lucus permanſit in Samaria.

7 Et non ſunt derelicti Ioachaz de populo, niſi quinquaginta equites, & decem currus, & decem millia peditum: interfecerat enim eos rex Syriæ, & redegerat quaſi puluerem in tritura areæ.

8 Reliqua autem ſermonum Ioachaz, & vniuerſa, quæ fecit, & fortitudo eius, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

9 Dormiuitque Ioachaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in Samaria: regnauitque Ioas filius eius pro eo.

10 Anno trigeſimo ſeptimo Ioas regis Iuda regnauit Ioas filius Ioachaz ſuper Iſrael in Samaria ſedecim annis:

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 *Facientibus enim opus dabant eam, & fortificabant ex ea domum Domini:*

15 *Et non rationem faciebant reddere homines per quorū manus dabant pecunias, vt darent facientibus opus, ſed in fide faciebant.*

16 *Pecunia pro delicto, & pecunia pro peccatis non inferebatur in domum Domini, ſacerdotum erat.*

17 *Tunc aſcendit Chazael rex Aram, & pugnauit contra Ghath, cepitq́; eam: & poſuit Chazael faciem ſuam, vt aſcenderet contra Ieruſalaim.*

18 *Tulit autem Iehoas rex Iehudah omnes ſanctificationes, quas ſanctificauerant Iehoſaphath, & Iehoram, & Achaziahu patres eius reges Iehudah, & ſanctificationes ſuas: & omne aurum, quod inuentum eſt in theſauris domus Domini, & domus regis: & miſit ad Chazael regem Aram, & aſcendit à Ieruſalaim.*

19 *Reſidua autem Ioas, & omnia, quæ fecit, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iehudah?*

20 *Et ſurrexerunt ſerui eius, & coniurauerunt coniurationem, & percuſſerunt Ioas in domo Millo, quæ deſcendit in Silla.*

21 *Iozachar autem filius Simhath, & Iehozabad filius Somer ſerui eius percuſſerunt eum, & mortuus eſt: & ſepelierunt eum cum patribus ſuis in ciuitate Dauid, & regnauit Amaſiah filius eius pro eo.*

CAP. XIII.

1 *ANno vigeſimo, & tertio anno Ioas filij Achaziahu regis Iehudah regnauit Iehoachaz filius Iehu ſuper Iſrael in Somron, ſeptem & decem annis.*

2 *Et fecit quod malum eſt in oculis Domini, & ambulauit poſt peccata Iarobham filij Nebath, qui peccare fecit Iſrael, non declinauit ab eis.*

3 *Iratuſq́; eſt furor Domini contra Iſrael, & tradidit eos in manu Chazael regis Aram, & in manu Benhadad filij Chazael omnibus diebus.*

4 *Et deprecatus eſt Iehoachaz faciem Domini, & exaudiuit eum Dominus: vidit enim oppreſſionem Iſrael, qua oppreſſit eos rex Aram.*

5 *Et dedit Dominus Iſraeli ſeruatorem, & egreſſi ſunt de poteſtate Aram: habitaueruntq́; filij Iſrael in tabernaculis ſuis ſicut heri, & nudiuſtertius.*

6 *Verumtamen non receſſerunt à peccatis domus Iarobham, qui peccare fecit Iſrael, per ea ambulauit: & etiam lucus ſtetit in Somron.*

7 *Non enim dimiſit ipſi Iehoachaz de populo niſi quinquaginta equites, & decem currus, & decem millia peditum: diſperdiderat enim eos rex Aram, & poſuerat eos veluti puluerem ad triturandum.*

8 *Reſidua autem Iehoachaz, & omnia, quæ fecit, & fortitudo eius, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

9 *Dormiuitq́; Iehoachaz cum patribus ſuis, & ſepelierūt eum in Somron: regnauitq́; Ioas filius eius pro eo.*

10 *Anno trigeſimo, & ſeptimo anno Ioas regis Iehudah regnauit Iehoas filius Iehoachaz ſuper Iſrael in Somron ſexdecim annis:*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

14 Quoniam facientibus opera dabunt illud,& fulciuerunt in eo domum Domini.

15 Et non exigebant rationem à viris,quibus dabãt argẽtum in manus eorum ad dandum facientibus opera, quoniam in fide ipſorum faciunt.

16 Argentum pro peccato, & argentum pro delicto quicquid illatum fuit in domo Domini,ſacerdotibus fuit.

17 Tunc aſcendit Azael rex Syriæ, & bellauit ſuper Geth, & cepit eam:& poſuit Azael faciem ſuam ad aſcendendum ſuper Hieruſalem.

18 Et ſumpſit Ioas rex Iuda omnia ſancta,quæcumque ſanctificauerat Ioſaphat,& Ioram,& Ochozias patres eius,& reges Iuda,& ſancta ſua, & omne aurum inuentum in theſauris domus Domini,& domus regis: & miſit Azael regi Syriæ,& aſcendit de Hieruſalem.

19 Et reliqua verborum Ioas, & omnia, quæcunq; fecit, nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierũ regibus Iuda?

20 Et ſurrexerunt ſerui eius, & ligauerunt omnem colligationem, & percuſſerunt Ioas in domo Mallo, quæ in Sella.

21 Et Iezirchar filius Iemuath,& Iezebuth filius ipſius Somer ſerui eius percuſſerunt eum, & mortuus eſt: & ſepelierunt eum cum patribus eius in ciuitate Dauid, & regnauit Amelias filius eius pro eo.

CAP. XIII.

1 IN anno vigeſimo, & tertio anno Ioas filij Ochoziæ regis Iuda regnauit Ioachaz filius Ihu in Samaria ſeptem & decem annos.

2 Et fecit malum in oculis Domini, & ambulauit poſt peccata Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael, non receſſit ab eo.

3 Et iratus eſt indignatione Dominus in Iſrael, & dedit eos in manu Azael regis Syriæ,& in manu filij Ader filij Azael omnibus diebus.

4 Et orauit Ioachaz faciem Domini, & exaudiuit eum Dominus: quoniam vidit tribulationem Iſrael, quoniam tribulauit eos rex Syriæ.

5 Et dedit Dominus ſalutem Iſrael, & exiuit de ſub manu Syriæ: & ſederunt filij Iſrael in tabernaculis ſuis, ſicut heri, & nudiuſtertius.

6 Verumtamen non receſſerunt à peccatis domus Hieroboam, qui peccare fecit Iſrael, in ipſo ambulauit: etiam lucus ſtetit in Samaria.

7 Quoniam non remanſit ipſi Ioachaz populus,niſi quinquaginta equites, & decem currus, & decem millia peditum: quia diſperdidit eos rex Syriæ, & poſuerunt eos tanquam puluerem in conculcationem.

8 Et reliqua verborum Ioachaz, & omnia,quæcũque fecit, & potentatus eius, nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iſrael?

9 Et dormiuit Ioachaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in Samaria: & regnauit Ioas filius eius pro eo.

10 In anno trigeſimo,& ſeptimo anno Ioas regis Iuda regnauit Ioas filius Ioachaz ſuper Iſrael in Samaria ſex & decem annos.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

14 *Facientibus enim opus dabant eam, & inſtaurabant ex ea domum Iehouæ.*

15 *Nec repoſcebant rationem ab hominibus per quorum manus dabant pecunias vt darent facientibus opus: nam in fide faciebant.*

16 *Pecunia pro delicto & pecunia pro peccatis non inferebatur in domum Iehouæ, ſacerdotum erat.*

17 *Tunc aſcendit Hazael Rex Aram, & pugnauit contra Gath cepitq́; eam: poſtea conuertit Hazael faciem ſuam vt aſcenderet contra Ieruſalaim.*

18 *Tulit autem Iehoas Rex Iehudah omnes ſanctificationes quas ſanctificauerant Iehoſaphat & Iehoram & Ahaziahu patres eius, Reges Iehudah, & ſanctificationes ſuas, & omne aurum quod inuentum eſt in theſauris domus Iehouæ & domus Regis, miſitq́; ad Hazael Regem Aram, & aſcendit, à Ieruſalaim.*

19 *Reliquum autem verborum Iehoas, & omnia quæ fecit, annon ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iehudah?*

20 *Inſurgentes autem ſerui eius, coniurauerunt coniurationem, percuſſeruntq́; ipſum Iehoas in Beth-Millo, quæ deſcendit in Silla:*

21 *Iozachar inquam filius Simath, & Iehozabad filius Somer ſerui eius percuſſerunt eum, & mortuus eſt: ſepelieruntq́; eum cum patribus ſuis in Ciuitate Dauidis: & regnauit Amaſiah filius eius pro eo.*

CAP. XIII.

1 *ANno viceſimotertio, anno Ioas filij Ahaziahu regis Iehudah regnauit Iehoahaz filius Iehu ſuper Iſraelem in Someron, ſeptendecim annis.*

2 *Et fecit quod malum eſt in oculis Iehouæ: ambulauitq́; poſt peccata Iarobam filij Nebat qui peccare fecit Iſraelẽ, nec declinauit ab eis.*

3 *Iratuſq́; eſt furor Iehouæ contra Iſraelem, & tradidit eos in manum Hazael regis Aram, & in manum Benhadad filij Hazael cunctis diebus.*

4 *Deprecatus eſt ergo Ioahaz faciem Iehouæ, & exaudiuit eum Iehouah: videbat enim afflictionem Iſraelis: nam affligebat eos Rex Aram.*

5 *(Et dedit Iehouah Iſraeli ſeruatorem, & egreſſi ſunt de poteſtate Aram, habitaueruntq́; filij Iſraelis in tabernaculis ſuis ſicut heri, & nudiuſtertius.*

6 *Veruntamen non receſſerunt à peccatis domus Iarobam qui peccare fecit Iſraelem: per ea ambulauit; quinetiam lucus ſtetit in Someron.)*

7 *Non enim reliquerat ipſi Iehoahaz de populo niſi quinquaginta equites, & decem currus, & decem millia peditum: diſperdiderat enim eos Rex Aram, & poſuerat eos veluti puluerem ad triturandum.*

8 *Reliquum autem verborum Iehoahaz, & omnia quæ fecit, & fortitudo eius, annon ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſraelis?*

9 *Dormiuitq́; Iehoahaz cum patribus ſuis, & ſepelierũt eum in Someron, regnauitq́; Ioas filius eius pro eo.*

10 *Anno triceſimo ſeptimo, anno Ioas Regis Iehudah, regnare cœpit Iehoas filius Iehoahaz ſuper Iſraelem in Someron ſedecim annis.*

Vulgat. Editio.

Et fecit quod malum eſt in conſpectu Domini: non declinauit ab omnibus peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael, ſed in ipſis ambulauit.

Reliqua autem ſermonum Ioas, & vniuerſa, quę fecit, & fortitudo eius, quo modo pugnauerit contra Amaſiam regem Iuda, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

Et dormiuit Ioas cum patribus ſuis: Ieroboam autem ſedit ſuper ſolium eius. Porro Ioas ſepultus eſt in Samaria cum regibus Iſrael.

Eliſeus autem ægrotabat infirmitate, qua & mortuus eſt: deſcenditque ad eum Ioas rex Iſrael & flebat coram eo, dicebatque: Pater mi, pater mi, currus Iſrael, & auriga eius.

Et ait illi Eliſeus: Affer arcum, & ſagittas. Cumque attuliſſet ad eum arcum, & ſagittas:

Et dixit ad regem Iſrael: Pone manum tuam ſuper arcum. Et cum poſuiſſet ille manum ſuam, ſuperpoſuit Eliſeus manus ſuas manibus regis:

Et ait: Aperi feneſtram orientalem. Cumque aperuiſſet, dixit Eliſeus: Iace ſagittam. Et iecit. Et ait Eliſeus: Sagitta ſalutis Domini, & ſagitta ſalutis contra Syriam: percutieſque Syriam in Aphec, donec conſumas eam.

Et ait: Tolle ſagittas. Qui cum tuliſſet, rurſum dixit ei: Percute iaculo terram. Et cum percuſſiſſet tribus vicibus, & ſtetiſſet:

Iratus eſt vir Dei contra eum, & ait: Si percuſſiſſes quinquies, aut ſexies, ſiue ſepties, percuſſiſſes Syriam vſque ad conſumptionem: nunc autem tribus vicibus percuties eam.

Mortuus eſt ergo Eliſeus, & ſepelierunt eum. Latrunculi autem de Moab venerunt in terram in ipſo anno.

* Eccl. 48. 14. * Quidam autem ſepelientes hominem, viderũt latrunculos, & proiecerunt cadauer in ſepulchro Eliſei. Quod cum tetigiſſet oſſa Eliſei, reuixit homo, & ſtetit ſuper pedes ſuos.

Igitur Hazael rex Syriæ afflixit Iſrael cunctis diebus Ioachaz:

Et miſertus eſt Dominus eorum, & reuerſus eſt ad eos propter pactum ſuum, quod habebat cum Abraham, & Iſaac, & Iacob: & noluit diſperdere eos, neque proiicere penitus vſque in præſens tempus.

Mortuus eſt autem Hazael rex Syriæ, & regnauit Benadad filius eius pro eo.

Porro Ioas filius Ioachaz tulit vrbes de manu Benadad filij Hazael, quas tulerat de manu Ioachaz patris ſui iure prælij, tribus vicibus percuſſit eum Ioas, & reddidit ciuitates Iſrael.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

11 *Et fecit malum in oculis Domini: non declinauit ab omni peccato Iarobham filij Nebath, qui peccare fecit Iſrael, in eo ambulauit.*

12 *Reſidua autem Ioas, & omnia, quæ fecit, & fortitudo eius qua pugnauit cum Amaſiah rege Iehudah, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

13 *Dormiuitq; Ioas cum patribus ſuis: Iarobham autem ſedit ſuper ſolium eius. Sepultuſq; eſt Ioas in Somron cum regibus Iſrael.*

14 *Eliſaah autem ægrotauit ægrotatione ſua de qua mortuus eſt: & deſcendit ad eum Ioas rex Iſrael, & fleuit ſuper faciem eius, & dixit: Pater mi, pater mi, currus Iſrael, & equites eius.*

15 *Dixitq; ei Eliſaah: Tolle arcum, & ſagittas. Et accepit arcum, & ſagittas:*

16 *Dixitq; ad regem Iſrael: Apprehende manu tua arcũ. Et apprehendit manum ſuam, & poſuit Eliſaah manus ſuas ſuper manus regis.*

17 *Et dixit: Aperi feneſtram ad orientem. Et aperuit, dixitq; Eliſaah: Iace. Et iecit. Et ait: Sagitta ſalutis Domini, & ſagitta ſalutis contra Aram: percutieſq; Aram in Aphech, donec conſumas.*

18 *Et ait: Tolle ſagittas. Et tulit, dixitq; ad regem Iſrael: Percute terram. Et percuſſit tribus vicibus, & ſtetit.*

19 *Et iratus eſt contra eum vir Dei, & ait: Percutiendũ erat quinque vel ſex vicibus, tunc percuſſiſſes Aram, donec conſumpſiſſes: nunc autem tribus vicibus percuties Aram.*

20 *Et mortuus eſt Eliſaah, & ſepelierunt eum. Caſtra autem Moab venerunt in terram ſequenti anno.*

21 *Et fuit, ipſis ſepelientibus virum ecce viderunt caſtra, & proiecerunt virum in ſepulchro Eliſaah. Et abiit, & tetigit vir oſſa Eliſaah, & vixit, & ſurrexit ſuper pedes ſuos.*

22 *Chazael autem rex Aram oppreſſit Iſrael omnibus diebus Iehoachaz:*

23 *Et miſeratus eſt Dominus eis, & miſertus eſt eorum, & conuerſus eſt ad eos propter pactum ſuum cum Abraham, Iſchac, & Iahacob: & noluit diſperdere eos, nec proiecit eos à facie ſua, vſque ad hoc tempus.*

24 *Mortuus eſt autem Chazael rex Aram, & regnauit Benhadad filius eius pro eo.*

25 *Et reuerſus eſt Iehoas filius Iehoachaz, & tulit ciuitates de manu Benhadad filij Chazael, quas tulerat de manu Iehoachaz patris ſui in prælio, tribus vicibus percuſſit eum Ioas, & reddidit ciuitates Iſrael.*

CAP. XIIII.

IN anno ſecundo Ioas filij Ioachaz regis Iſrael regnauit Amaſias filius Ioas regis Iuda.

* 2. Par. 25. 1. * Viginti quinque annorum erat cum regnare cœpiſſet: viginti autem & nouem annis regnauit in Ieruſalem, nomen matris eius Ioadan de Ieruſalem.

Et fecit rectum coram Domino, verumtamen non vt Dauid pater eius. Iuxta omnia, quæ fecit Ioas pater ſuus, fecit:

Niſi hoc tantum, quod excelſa non abſtulit: adhuc enim populus immolabat, & adolebat incenſum in excelſis.

CAP. XIIII.

1 *ANno ſecundo Ioas filij Iehoachaz regis Iſrael regnauit Amaſiahu filius Ioas regis Iehudah.*

2 *Viginti & quinque annorum erat quando regnauit: viginti autem & nouem annis regnauit in Ieruſalaim, nomen vero matris eius Iehohaddan de Ieruſalaim.*

3 *Et fecit quod rectum erat in oculis Domini, verumtamen non ſicut Dauid pater eius, iuxta omnia, quæ fecit Ioas pater eius, fecit:*

4 *Verumtamen excelſa non abſtulerunt: adhuc populus immolabat, & ſuffiebat in excelſis.*

Cum- Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et fecit malum in oculis Domini: non receſſit
ab omni peccato Hieroboam filij Nabat, qui pecca-
re fecit Iſrael, in eo ambulauit.

Et reliqua verborum Ioas, & omnia, quæcumq;
fecit, & potentatus eius, quos fecit cum Ameſſia
rege Iuda, nonne hæc ſcripta in Libro verborum
dierum regibus Iſrael?

Et dormiuit Ioas cum patribus ſuis: & Hiero-
boam ſedit ſuper thronum eius, & ſepultus eſt in
Samaria cum regibus Iſrael.

Et Eliſæe infirmatus eſt infirmitatem ſuam, per
quam mortuus eſt: & deſcendit ad eum Ioas rex
Iſrael, & plorauit ſuper faciem eius, & dixit: Pater,
pater, currus Iſrael, & eques eius.

Et dixit ei Eliſæe: Cape arcum, & ſagittas. Et ce-
pit ad ſe arcum, & ſagittas.

Et dixit regi: Impone manum tuam ſuper arcũ.
Et impoſuit Ioas manum ſuam, & impoſuit Eliſæe
manus ſuas ſuper manus regis.

Et dixit: Aperi feneſtram ad orientem. Et ape-
ruit, & dixit Eliſæe: Iaculare. Et iaculatus eſt. Et
dixit: Sagitta ſalutis Domino, & ſagitta ſalutis in
Syria: & percuties Syriam in Aphec vſque ad con-
ſummationem.

Et dixit ei Eliſæe: Cape ſagittas. Et cepit, & dixit
regi Iſrael: Percute in terram. Et percuſſit rex ter,
& ſtetit:

Et contriſtatus eſt ſuper eo homo Dei, & dixit: Si
percuſſiſſes quinquies, vel ſexies, tunc percuſſiſſes
Syriam vſque ad conſummationem: & nunc ter
percuties Syriam.

Et mortuus eſt Eliſæe, & ſepelierunt eum. Et ac-
cincti Moab venerunt in terram, veniente anno.

Et factum eſt ipſis ſepelientibus virum, & ecce
viderunt accinctum, & proiecerunt virum in ſe-
pulchrum Eliſæe. Et iuit, & tetigit oſſa Eliſæe, &
vixit, & ſurrexit ſuper pedes ſuos.

Et Azael afflixit Iſrael omnibus diebus Ioachaz.

Et miſertus eſt Dominus eorum, & miſeratus eſt
eos, & reſpexit ſuper eos propter teſtamentum ſuũ,
quod cum Abraam, & Iſaac, & Iacob: & noluit Do-
minus corrumpere eos, & non eiecit eos à facie ſua.

Et mortuus eſt Azael rex Syriæ, & regnauit filius
Ader filius eius pro eo.

Et reuertit Ioas filius Ioachaz, & cepit ciuitates
de manu filij Ader filij Azael, quas ceperat de manu
Ioachaz patris eius in bello, ter percuſſit eum Ioas,
& reddidit ciuitates Iſrael.

C A P. XIIII.

IN anno ſecundo Ioas filij Ioachaz regis Iſrael, &
regnauit Ameſſias filius Ioas rex Iuda.

Filius viginti, & quinque annorum erat in re-
gnando ipſum: & viginti & nouem annos regna-
uit in Hieruſalem, & nomen matris eius Ioadim
de Hieruſalem.

Et fecit rectum in oculis Domini, verumtamen
non ſicut Dauid pater eius, iuxta omnia, quæcum-
que fecerat Ioas pater eius, fecit.

Verumtamen excelſa non ſuſtulit: adhuc popu-
lus ſacrificabat, & adolebat in excelſis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

11 *Et fecit malum in oculis Iehoua: non declinauit ab*
vllis peccatis Iarobam filij Nebat qui peccare fecit Iſrae-
lem: in illis ambulauit.

12 *Reliquum autem verborum Ioas, & omnia quæ fecit,*
& fortitudo eius qua pugnauit cum Amaſiah rege Iehu-
dah, nonne ſcripta ſunt in Libro verborum dierum Re-
gum Iſraelis?

13 *Dormiuitq; Ioas cum patribus ſuis: Iarobam autem*
ſedit ſuper ſolium eius: ſepultuſq; fuit Ioas in Someron
cum regibus Iſraelis.

14 *Eliſa autem ægrotauit ægritudine ſua qua mortuus eſt.*
& deſcendit ad eum Ioas rex Iſraelis, ac flens ſuper facie
eius, dixit, Pater mi, pater mi, currus Iſraelis & equi-
tes eius.

15 *Tum dixit ei Eliſa, Tolle arcum aliquem & ſagittas. Et*
accepit ſibi arcum & ſagittas.

16 *Dixitq; ad regem Iſraelis, Apprehende manu tua arcũ*
Et apprehendit manu ſua. poſuit præterea Eliſa manu
ſuas ſuper manus regis.

17 *Ac dixit, Aperi feneſtram ad Orientem. Quumq; ape-*
ruiſſet, dixit Eliſa, Iaculare. Et iaculatus eſt. tum ait
Sagitta ſalutis Iehouæ, ſagitta inquam ſalutis contra A-
ram: percuties nanque Aram in Aphec, donec conſumas.

18 *Rurſus ait, Tolle ſagittas: Et tulit, dixitq; regi Iſrae-*
lis, Percute terram. Et percuſſit tribus vicibus, poſtea
deſiitit.

19 *Tunc iratus eſt in eum Vir Dei, & ait, Debueras per-*
cutere quinque vel ſex vicibus: tunc percuſſiſſes Aram
donec conſumpſiſſes: nunc autem tribus vicibus percuties
Aram.

20 *Poſthac mortuus eſt Eliſa, & ſepelierunt eum: caſtra*
autem Moab venerunt in terram ſequenti anno.

21 *Fuit autem quum vellent ſepelire quendam, ecce, vide-*
runt caſtra illa, & proiecerunt virum in ſepulchrum E-
liſæ: qui deſcendens tetigit oſſa Eliſæ, & reuixit, ſurre-
xitq; ſuper pedes ſuos.

22 *Hazael autem rex Aram oppreſſit Iſraelem omnibus*
diebus Iehoahaz.

23 *Et miſertus eſt Iehouah illorum, miſertus eſt inquam*
illorum, & conuerſus eſt ad eos, propter pactum ſuum cum
Abraham, Iſhac & Iaacob, & noluit perdere eos, nec e-
iecit eos à facie ſua, vſque ad hoc tempus.

24 *Mortuus eſt autem Hazael Rex Aram, & regnauit*
Ben-hadad filius eius pro eo.

25 *Itaque reuerſus eſt Iehoas filius Iehoahaz, & tulit*
vrbes de manu Ben-hadad filij Hazael, quas tulerat de
manu Iehoahaz patris ſui in bello: tribus vicibus per-
cuſſit eum Ioas, & reſtituit vrbes Iſraeli.

C A P. XIIII.

1 *ANno ſecundo Ioas filij Iehoahaz regis Iſraelis regna-*
re cepit Amaſiahu filius Ioas regis Iehudah.

2 *Vigintiquinque annorum erat quando regnare cœpit,*
& viginti nouem annis regnauit in Ieruſalaim. nomen
vero matris eius Iehoaddan de Ieruſalaim.

3 *Is fecit quod rectum erat in oculis Iehouæ, verumta-*
men non ſicut Dauid pater eius: iuxta omnia quæ fece-
rat Ioas pater eius, fecit.

4 *Dumtaxat excelſa non abſtulerant: adhuc populus*
immolabat & ſuffiebat in excelſis.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

5 Cumque obtinuiſſet regnum, percuſſit ſeruos ſuos, qui interfecerant regem patrem ſuum:

6 Filios autem eorum, qui occiderant, non occidit, iuxta quod ſcriptum eſt in libro legis Moyſi, ſicut præcepit Dominus, dicens: * Non morientur patres pro filiis, neque filij morientur pro patribus: ſed vnuſquiſque in peccato ſuo morietur.

* Deut. 24. 16. Eze. 18. 20.

7 Ipſe percuſſit Edom in Valle Salinarum decem millia, & apprehendit petram in prælio, vocauitque nomen eius Iectehel vſque in præſentem diem.

8 Tunc miſit Amaſias nuncios ad Ioas filium Ioachaz, filij Iehu regis Iſrael, dicens: Veni, & videamus nos.

9 Remiſitque Ioas rex Iſrael ad Amaſiam regem Iuda dicens: Carduus Libani miſit ad cedrum, quę eſt in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo vxorem. Tranſieruntque beſtiæ ſaltus, quæ ſunt in Libano, & conculcauerunt carduum.

10 Percutiens inualuiſti ſuper Edom, & ſubleuauit te cor tuum: contentus eſto gloria, & ſede in domo tua: quare prouocas malum, vt cadas tu & Iudas tecum?

11 Et non acquieuit Amaſias: Aſcenditque Ioas rex Iſrael, & viderunt ſe, ipſe & Amaſias rex Iuda in Bethſames oppido Iudæ.

12 Percuſſuſque eſt Iuda coram Iſrael, & fugerunt vnuſquiſque in tabernacula ſua.

13 Amaſiam vero regem Iuda filium Ioas filij Ochoziæ cepit Ioas rex Iſrael in Bethſames, & adduxit eum in Ieruſalem: & interrupit murum Ieruſalem, à porta Ephraim vſque ad portam anguli, quadringentis cubitis.

14 Tulitque omne aurum, & argentum, & vniuerſa vaſa, quæ inuenta ſunt in domo Domini, & in theſauris regis, & obſides, & reuerſus eſt in Samariam.

15 Reliqua autem verborum Ioas, quæ fecit, & fortitudo eius qua pugnauit contra Amaſiam regem Iuda, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

16 Dormiuitque Ioas cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Samaria cum regibus Iſrael: & regnauit Ieroboam filius eius pro eo.

17 Vixit autem Amaſias, filius Ioas, rex Iuda, poſtquam mortuus eſt Ioas filius Ioachaz regis Iſrael quindecim annis.

18 Reliqua autem ſermonum Amaſiæ, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iuda?

19 Factaque eſt contra eum coniuratio in Ieruſalem: at ille fugit in Lachis. Miſeruntque poſt eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.

20 Et aſportauerunt in equis, ſepultuſque eſt in Ieruſalem cum patribus ſuis in ciuitate Dauid.

21 * Tulit autem vniuerſus populus Iudæ Azariam annos natum ſexdecim, & conſtituerunt eum regem pro patre eius Amaſia.

* 2 Paral 26. 1.

22 Ipſe ædificauit Aelath, & reſtituit eam Iudæ, poſtquam dormiuit rex cum patribus ſuis.

23 Anno quintodecimo Amaſiæ filij Ioas regis Iuda, regnauit Ieroboam filius Ioas regis Iſrael in Samaria, quadraginta & vno anno:

24 Et fecit quod malum eſt coram Domino. Non receſſit ab omnibus peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

Ipſe

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 *Et fuit, quum roboratum eſſet regnum in manu eius, percuſſit ſeruos ſuos, qui percuſſerāt regem patrem ſuum:*

6 *Filios autem percuſſorum non occidit, ſicut ſcriptum eſt in libro legis Moſeh, in quo præcepit Dominus, dicendo: Non morientur patres pro filiis, & filij non morientur pro patribus: ſed vnuſquiſque pro peccato ſuo morietur.*

7 *Ipſe percuſſit Edom in Valle ſalis decem millia, & cepit Selah in bello, & vocauit nomen eius Iocteel vſque ad diem hanc.*

8 *Tunc miſit Amaſiah nuncios ad Ioas filium Iehoachaz, filij Iehu regis Iſrael, dicendo: Veni, videamus nos facie.*

9 *Miſitq́ Iehoas rex Iſrael ad Amaſiahu regem Iehudah, dicendo: Carduus, qui eſt in Lebanon miſit ad cedrum, quæ eſt in Lebanon, dicendo: Da filiam tuam filio meo vxorem. Et tranſiuit beſtia agri, quæ eſt in Lebanon, & conculcauit carduum.*

10 *Percutiendo percuſſiſti Edom, & eleuauit te cor tuum: gloriare, & ſede in domo tua: & vt quid prouocas te in malum, vt cadas tu, & Iehudah tecum?*

11 *Et non audiuit Amaſiahu: Et aſcendit Iehoas rex Iſrael, & viderunt ſe facie, ipſe & Amaſiahu rex Iehudah in Bethſemes, quæ eſt ipſi Iehudah.*

12 *Et cæſus eſt Iehudah coram Iſrael, & fugerunt vnuſquiſque in tabernacula ſua.*

13 *Amaſiahu vero regem Iehudah filium Iehoas filij Achaziahu, cepit Ioas rex Iſrael in Bethſemes, & venit in Ieruſalaim: & diruit murū Ieruſalaim à porta Ephraim, vſque ad portam anguli quadringentis cubitis.*

14 *Tulitq́ omne aurum, & argentum, & vaſa, quæ inuenta ſunt in domo Domini, & in theſauris domus regiæ, & filios obſides, & reuerſus eſt in Somron.*

15 *Reſidua autem Iehoas, quæ fecit, & fortitudo eius, & qua pugnauit cum Amaſiahu rege Iehudah, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

16 *Dormiuitq́ Iehoas cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Somron cum regibus Iſrael: & regnauit Iarobham filius eius pro eo.*

17 *Vixit autem Amaſiahu filius Ioas rex Iehudah, poſtquam mortuus eſt Iehoas filius Iehoachaz regis Iſrael quindecim annis.*

18 *Reſidua autem Amaſiahu, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iehudah?*

19 *Et coniurauerunt aduerſus eum coniurationem in Ieruſalaim: & fugit in Lachis. Et miſerunt poſt eum in Lachis, & occiderunt eum ibi.*

20 *Et tulerunt eum in equis, & ſepultus eſt in Ieruſalaim cum patribus ſuis in ciuitate Dauid.*

21 *Tulerunt autem vniuerſus populus Iehudah Hazariah, (& erat ſexdecim annorum.) & regem cōſtituerunt eum pro patre ſuo Amaſiahu.*

22 *Ipſe ædificauit Elath, & reſtituit eam ipſi Iehudah, poſtquam dormiuit rex cum patribus ſuis.*

23 *Anno quintodecimo Amaſiah filij Ioas regis Iehudah, regnauit Iarobham filius Ioas ſuper Iſrael in Somron quadraginta, & vno annis:*

24 *Et fecit malum in oculis Domini. Non declinauit ab omnibus peccatis Iarobham filij Nebath, qui peccare fecit Iſrael.*

Ipſe

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

5 Et factum eſt, quando confortatum fuit regnũ in manu ipſius & percuſſit ſeruos ſuos, qui percuſſerant patrem ipſius:

6 Et filios eorum, qui percuſſerant, non interfecit, ſicut ſcriptum eſt in libro legum Moyſi, quomodo mandauit Dominus, dicens: Non morientur patres pro filiis, & filij non morientur pro patribus: quia tantum vnuſquiſque in peccatis ſuis morietur.

7 Ipſe percuſſit Edom in Gemeled decem millia, & cepit petram in bello, & vocauit nomen eius Iethoel vſque in diem hanc.

8 Tunc miſit Ameſſias nuncios ad Ioas filium Ioachaz filij Ihu regis Iſrael, dicens: Veni, conſpiciamus nos faciebus.

9 Et miſit Ioas rex Iſrael ad Ameſſiam regem Iuda, dicens: Carduus, qui in Libano, miſit ad cedrum, quæ in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo in vxorem. Et tranſierunt beſtiæ agri, quæ in Libano, & conculcauerunt carduum.

10 Percutiens percuſſiſti Idumæam, & eleuauit te cor tuum: gloriare ſedens in domo tua: & vt quid contendis in malum tuum, & cades tu, & Iudas tecum?

11 Et non audiuit Ameſſias: Et aſcendit Ioas rex Iſrael, & conſpexerunt ſe faciebus, ipſe & Ameſſias rex Iuda in Bæthſamys, quæ ipſius Iuda.

12 Et cecidit Iudas à facie Iſrael, & fugit vir in tabernaculum ſuum.

13 Et Ameſſiam filium Ioas filij Ochoziæ cepit Ioas rex Iſrael in Bæthſamys, & venit in Hieruſalem & diruit in muro Hieruſalem in porta Ephræm vſq; ad portam anguli quadringentos cubitos.

14 Et cepit aurum, & argentum, & omnia vaſa inuenta in domo Domini, & in theſauris domus regis, & filios cõmiſſionum, & reuertit in Samariam.

15 Et reliqua verborum Ioas, quæcumque fecit in potentatu ſuo, quæ bellauit cum Ameſſia rege Iuda, nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iſrael?

16 Et dormiuit Ioas cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Samaria cum regibus Iſrael: & regnauit Hieroboam filius eius pro eo.

17 Et vixit Ameſſias filius Ioas rex Iuda, poſtquam mortuus eſt Ioas filius Ioachaz rex Iſrael, quinque & decem annos.

18 Et reliqua verborum Ameſſiu, & omnia, quæcumque fecit, nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iuda?

19 Et coniurauerunt ſuper eum coniurationem in Hieruſalem: & fugit in Lachis. Et miſerunt poſt eum in Lachis, & occiderunt eum ibi.

20 Et tulerunt eum ſuper equos, & ſepultus eſt in Hieruſalem cum patribus ſuis in ciuitate Dauid.

21 Et aſſumpſit omnis populus Iuda Azariam (& ipſe filius ſex & decem annorum) & regnare fecerunt eum pro patre eius Ameſſia.

22 Hic ædificauit Aeloth, & reſtituit eam ipſi Iuda, poſtquam dormiuit rex cum patribus ſuis.

23 In anno quinto & decimo Ameſſiæ filij Ioas regis Iuda regnauit Hieroboam filius Ioas ſuper Iſrael in Samaria quadraginta & vnum annos.

24 Et fecit malum in conſpectu Domini. Non receſſit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

5 *Fuit autem, quum roboratum eſſet regnum in manu eius, percuſſit ſeruos ſuos qui percuſſerant Regem patrem eius.*

6 *Filios autem percuſſorum non occidit, quemadmodum ſcriptum eſt in libro legis Moſeh, in quo præcepit Iehouah, his verbis, Non interficientur patres pro filiis, neque filij interficientur pro patribus, ſed quiſque pro peccato ſuo interficietur.*

7 *Is etiam percuſſit Edom in Valle ſalis, decem millia, & cepit Sela in bello, & vocauit nomen eius Iocthel vſque ad diem hanc.*

8 *Tunc miſit Amaſiah legatos ad Iehoas filium Iehoahaz, filij Iehu regis Iſraelis, hiſce mandatis, Veni, videamus nos facie.*

9 *Tum miſit Iehoas rex Iſraelis ad Amaſiahu regem Iehudah huiuſmodi reſponſum, Carduus qui eſt in Lebanon miſit ad cedrum quæ eſt in Lebanon, his verbis, Da filiam tuam filio meo vxorem. tranſiuit autem beſtia agri quæ eſt in Lebanon, & conculcauit carduum illum.*

10 *Percutiendo percuſſiſti Edom, propterea ſubleuauit te cor tuum: gloriare, & ſede in domo tua: & vtquid immiſcebis te in malum, vt corruas tu, & Iehudah tecum?*

11 *Et non acquieuit Amaſiahu: aſcendit ergo Iehoas rex Iſraelis, & viderunt ſeſe facie, ipſe & Amaſiahu rex Iehudah in Bethſemes quæ eſt ipſi Iehudah.*

12 *Et cæſus fuit Iehudah coram Iſraele, fugeruntq́ ſinguli in tabernacula ſua.*

13 *Amaſiahu vero regem Iehudah filium Iehoas filij Ahaziahu cepit Iehoas rex Iſraelis in Beth-ſemes: & venit in Ieruſalaim, diruitq́ murũ Ieruſalaim à porta Ephraim, vſque ad portam anguli quadringentis cubitis.*

14 *Tulitq́ totum aurum & argentum, atque omnia vaſa quæ inuenta ſunt in domo Iehouæ, & in theſauris domus regiæ, filios quoque obſides, reuerſusq́ eſt in Someron.*

15 *Reliquum autem verborum Iehoas quæ egit, & fortitudo eius, & quomodo pugnauit cum Amaſiahu rege Iehudah, nonne ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſraelis?*

16 *Dormiuitq́ Iehoas cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Someron cum regibus Iſraelis, regnauitq́ Iarobam filius eius pro eo.*

17 *Vixit autem Amaſiahu filius Ioas rex Iehudah, poſtquam mortuus eſt Iehoas filius Iehoahaz regis Iſraelis, quindecim annis.*

18 *Reliquum autem verborum Amaſiahu, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iehudah?*

19 *Coniurauerunt autem aduerſus eum coniurationem in Ieruſalaim, & fugit in Lachis: miſerunt autem poſt eum in Lachis, & occiderunt eum ibi.*

20 *Tuleruntq́ eum in equis, & ſepultus fuit in Ieruſalaim cum patribus ſuis in ciuitate Dauidis.*

21 *Tulit igitur vniuerſus populus Iehudah Azariah, (erat autem ſedecim annorum) & regem conſtituerunt eum pro patre ſuo Amaſiahu.*

22 *Ipſe ædificauit Elath, & reſtituit eam ipſi Iehudah, poſtquam dormiſſet rex cum patribus ſuis.*

23 *Anno decimoquinto, anno Amaſiahu filij Ioas regis Iehudah, regnauit Iarobam filius Ioas Regis Iſraelis in Someron quadraginta & vno anno:*

24 *Et fecit malum in oculis Iehouæ, non declinauit ab vllis peccatis Iarobam filij Nebat, qui peccare fecerat Iſraelem.*

Vulgat. Editio.

25 Ipſe reſtituit terminos Iſrael ab introitu Emath, vſque ad Mare ſolitudinis, iuxta ſermonem Domini Dei Iſrael, quem locutus eſt per ſeruum ſuũ * Ionam filium Amathi prophetam, qui erat de Geth, quæ eſt in Opher.

*Ioan. 1. 1.

26 Vidit enim Dominus afflictionem Iſrael amarã nimis, & quod conſumpti eſſent vſque ad clauſos carcere, & extremos, & non eſſet, qui auxiliaretur Iſraeli.

27 Nec locutus eſt Dominus, vt deleret nomen Iſrael de ſub cœlo, ſed ſaluauit eos in manu Ieroboã filij Ioas.

28 Reliqua autem ſermonum Ieroboam, & vniuerſa, quæ fecit, & fortitudo eius, qua præliatus eſt, & quomodo reſtituit Damaſcum, & Emath Iudæ in Iſrael, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

29 Dormiuitque Ieroboam cum patribus ſuis regibus Iſrael, & regnauit Zacharias filius eius pro eo.

CAP. XV.

1 ANno vigeſimo ſeptimo Ieroboam regis Iſrael regnauit Azarias filius Amaſiæ regis Iuda.

2 Sexdecim annorum erat cum regnare cœpiſſet, & quinquaginta duobus annis regnauit in Ieruſalem: nomen matris eius Iechelia de Ieruſalem.

3 Fecitque quod erat placitum coram Domino, iuxta omnia, quæ fecit Amaſias pater eius.

4 Verumtamen excelſa non eſt demolitus: adhuc populus ſacrificabat, & adolebat incenſum in excelſis.

5 * Percuſſit autem Dominus regem, & fuit leproſus vſque in diem mortis ſuæ, & habitabat in domo libera ſeorſum: Ioathan vero filius regis gubernabat palatium, & iudicabat populum terræ.

*2. Par. 26.21.

6 Reliqua autem ſermonum Azariæ, & vniuerſa, quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iuda?

7 Et dormiuit Azarias cum patribus ſuis: ſepelieruntque eum cum maioribus ſuis in ciuitate Dauid, & regnauit Ioathan filius eius pro eo.

8 Anno trigeſimo octauo regis Iuda, regnauit Zacharias filius Ieroboam ſuper Iſrael in Samaria ſex menſibus:

9 Et fecit quod malum eſt coram Domino, ſicut fecerant patres eius: non receſſit à peccatis Ieroboã filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

10 Coniurauit autem contra eum Sellum filius Iabes: percuſſitque eum palam, & interfecit, regnauitque pro eo.

11 Reliqua autem verborum Zachariæ, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

12 * Iſte eſt ſermo Domini, quem locutus eſt ad Iehu, dicens: Filij tui vſque ad quartam generationem ſedebunt ſuper thronum Iſrael. Factumque eſt ita.

*Sup. 10. 30.

13 Sellum filius Iabes regnauit trigeſimo nono anno Azariæ regis Iuda: regnauit autem vno menſe in Samaria.

14 Et aſcendit Manahem filius Gadi de Therſa: venitque in Samariam, & percuſſit Sellum filium Iabes in Samaria, & interfecit eum, regnauitque pro eo.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

25 *Ipſe reſtituit terminum Iſrael ab introitu Chamath vſque ad Mare ſolitudinis, iuxta verbum Domini Dei Iſrael, quod locutus fuerat per manum ſerui ſui Ionah filij Amithai prophetæ, qui erat de Gathhachepher.*

26 *Vidit enim Dominus afflictionem Iſrael mutabilem valdè, & non erat clauſus, nec derelictus, neque auxilians Iſraeli.*

27 *Et non eſt locutus Dominus, vt deleret nomen Iſrael, vt non eſſet ſub cœlo, & ſeruauit eos per manum Iarobham filij Ioas.*

28 *Reſidua autem Iarobham, & omnia, quæ fecit, & fortitudo eius qua pugnauit, & qua reſtituit Dammeſech, & Chamath ipſi Iehudah in Iſrael, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

29 *Et dormiuit Iarobham cum patribus ſuis cum regibus Iſrael, & regnauit Zechariah filius eius pro eo.*

CAP. XV.

1 *ANno vigeſimo, & ſeptimo anno, Iarobham regis Iſrael, regnauit Hazariah filius Amaſiah regis Iehudah.*

2 *Sexdecim annorum erat, quando regnauit, & quinquaginta, & duobus annis regnauit in Ieruſalaim: & nomen matris eius Iecholiahu, de Ieruſalaim.*

3 *Et fecit quod rectum erat in oculis Domini, iuxta omnia, quæ fecerat Amaſiahu pater eius.*

4 *Verumtamen excelſa non abſtulerunt: adhuc populus immolabat, & ſuffiebat in excelſis.*

5 *Percuſſit autem Dominus regem & fuit leproſus vſque ad diem quo mortuus eſt, & habitauit in domo libera: Iotham vero filius regis erat ſuper domum iudicans populũ terræ.*

6 *Reſidua autem Hazariahu, & omnia, quæ fecit, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iehudah?*

7 *Et dormiuit Hazariah cum patribus ſuis: & ſepelierunt eum cum patribus ſuis in ciuitate Dauid, & regnauit Iothan filius eius pro eo.*

8 *Anno trigeſimo & octauo anno Hazariahu regis Iehudah regnauit Zechariahu filius Iarobham ſuper Iſrael in Somron ſex menſibus:*

9 *Et fecit malum in oculis Domini, quemadmodum fecerunt patres eius: non declinauit à peccatis Iarobham filij Nebath, qui peccare fecit Iſrael.*

10 *Et coniurauit aduerſus eum Sallum filius Iabes: & percuſſit eum coram populo, & occidit eum, & regnauit pro eo.*

11 *Reſiduum autem Zechariahu, ecce ipſa ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

12 *Hoc eſt verbum Domini, quod locutus fuerat ad Iehu, dicendo: Filij quartæ generationis ſedebunt ſuper thronũ Iſrael. Fuitq́; ita.*

13 *Sallum autem filius Iabes regnauit anno trigeſimo, & nono Hazariahu regis Iehudah: & regnauit per menſem dierum in Somron.*

14 *Et aſcendit Manachem filius Ghadi de Tirſah: venitq́; in Somron, & percuſſit Sallum filium Iabes in Somron, & interemit eum, regnauitq́; pro eo.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Ipſe amouit terminum Iſrael ab introitu Aemath vſque ad Mare ipſius Araba, iuxta verbum Domini Dei Iſrael, quod locutus eſt in manu ſerui ſui Ionæ filij Amatlu prophetæ, qui de Gethchopher.	25	*Is reſtituit terminum Iſraelij ab introitu Hamath vſque ad Mare ſolitudinis, iuxta verbum Iehouæ Dei Iſraelis quod loquutus fuerat per manum ſerui ſui Ionah filij Amithai prophetæ qui erat de Gath habepher.*
Quoniam vidit Dominus humiliationem Iſrael amaram valdè, & paucos, clauſos, & rarefactos, & derelictos, & non erat, qui auxiliaretur Iſrael.	26	*Vidit enim Iehouah afflictionem Iſraelis mutabilem valdè: & non erat clauſus, neque derelictus, neque qui auxiliaretur Iſraeli.*
Et non locutus eſt Dominus delere ſemen Iſrael de ſub cœlo, & ſaluauit eos per manum Hieroboam filij Ioas.	27	*Neque loquutus fuerat Iehouah quod deleret nomen Iſraelis ne eſſet ſub cœlo: ideo ſeruauit eos per manum Iarobam filij Ioas.*
Et reliqua verborum Hieroboam, & omnia, quęcumque fecit, & potentatus eius, quæcumque bellauit, & quæcumque reſtituit, Damaſcum, & Aemath ipſi Iuda in Iſrael, nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iſrael.	28	*Reliquum autem verborum Iarobam, & omnia quæ fecit, atque fortitudo eius, & quomodo pugnauerit, quomodo item reſtituerit Dammeſec & Hamath ipſi Iehudah in Iſraele, nonne ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſraelis?*
Et dormiuit Hieroboam cum patribus ſuis cũ regibus Iſrael, & regnauit Zacharias filius eius pro eo.	29	*Et dormiuit Iarobam cum patribus ſuis, cum regibus Iſraelis, regnauitq; Zachariah filius eius pro eo.*

CAP. XV.

IN anno vigeſimo, & ſeptimo Hieroboam regis Iſrael regnauit Azarias filius Ameſſiæ regis Iuda.	1	*ANno viceſimoſeptimo, anno Iarobam regis Iſraelis regnare cœpit Azariah filius Amaſiah regis Iehudah.*
Filius ſex & decem annorum erat in regnando ipſum, & quinquaginta duos annos regnauit in Hieruſalem: & nomen matris eius Hiechelia de Hieruſalem.	2	*Sedecim annorum erat quando regnare cœpit, & quinquaginta duobus annis regnauit in Ieruſalaim: & nomen matris eius Iecholiahu, de Ieruſalaim.*
Et fecit rectum in oculis Domini, iuxta omnia, quæ fecerat Ameſſias pater eius.	3	*Et fecit quod rectum erat in oculis Iehouæ, iuxta omnia quæ fecerat Amaſiahu pater ſuus.*
Verumtamen excelſa non ſuſtulit: adhuc populus ſacrificabat, & adolebant in excelſis.	4	*Veruntamen excelſa non fuerant ſublata: adhuc populus immolabat & ſuffiebat in excelſis.*
Et tetigit Dominus regem, & fuit leproſus vſq; ad diem mortis ſuæ, & regnauit in domo Apphuſoth: & Ioatham filius regis ſuper domum iudicans populum terræ.	5	*Percuſſit autem Iehouah regem, fuitq; leproſus vſque ad diem quo mortuus eſt, & habitauit in domo libera: Iotham vero filius regis erat ſuper domum, iudicans populũ terræ.*
Et reliqua verborum Azariæ, & omnia, quæcumque fecit nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iuda?	6	*Reliquum autem verborum Azariahu, & omnia, quæ fecit, annon ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iehudah?*
Et dormiuit Azaria cum patribus ſuis: & ſepelierunt eum cum patribus eius in ciuitate Dauid, & regnauit Ioatham filius eius pro eo.	7	*Et dormiuit Azariah cum patribus ſuis, ſepelieruntq; eum cum patribus ſuis in ciuitate Dauidis, & regnauit Iotham filius eius pro eo.*
In anno trigeſimo & octauo Azariu regis Iuda regnauit Zacharias filius Hieroboam ſuper Iſrael in Samaria ſex menſes:	8	*Anno triceſimo octauo, anno Azariahu regis Iehudah, regnare cœpit Zachariahu filius Iarobam ſuper Iſraelem in Someron, ſex menſibus.*
Et fecit malum in oculis Domini, ſicut fecerant patres eius: non receſſit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.	9	*Et fecit malum in oculis Iehouæ, quemadmodum fecerant patres eius: non declinauit à peccatis Ierobam filij Nebat qui peccare fecit Iſraelem.*
Et coniurauerunt ſuper eum Sellum filius Iabis: & percuſſerunt eum Ceblaam, & occiderunt eum, & regnauit pro eo.	10	*Coniurauit autem aduerſus eum Sallum filius Iabes, & percuſſit eum coram populo, occiditq; eum, & regnauit pro eo.*
Et reliqua verborum Zachariæ, ecce ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iſrael?	11	*Reliquum verò verborum Zachariah, ecce ipſa ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iſraelis?*
Verbum Domini, quod locutus eſt ad Ihu, dicẽs: Filij quarti ſedebunt tibi ſuper thronum Iſrael. Et factum eſt ſic.	12	*Hoc eſt verbum Iehouæ quod loquutus fuerat ad Iehu, dicendo, Filij quartæ generationis ſedebunt tibi ſuper thronum Iſraelis. Fuitq; ita.*
Et Sellum filius Iabis regnauit, & in anno trigeſimo, & nono Azariæ regis Iuda regnauit Sellum menſem dierum in Samaria.	13	*Sallum filius Iabes regnauit anno triceſimonono, anno Vzziah regis Iehudah, & regnauit per menſem dierum in Someron.*
Et aſcendit Manaem filius Gaddi de Tarſila: & venit in Samariam, & percuſſit Sellum filium Iabis in Samaria, & occidit eum.	14	*Aſcendit nanque Menahem filius Gadi de Tirſah, venitq; in Someron, & percuſſit Sallum filium Iabes in Someron, interemitq; illum, ac regnauit pro eo.*

Vulgat. Editio.

15 Reliqua autem verborum Sellum, & coniuratio eius, per quam tetendit inſidias, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

16 Tunc percuſſit Manahem Thapſam, & omnes, qui erant in ea, & terminos eius de Therſa, noluerant enim aperire ei: & interfecit omnes prægnantes eius, & ſcidit eas.

17 Anno trigeſimonono Azariæ regis Iuda regnauit Manahem filius Gadi ſuper Iſrael decem annis in Samaria.

18 Fecitque quod erat malum coram Domino: non receſſit à peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael cunctis diebus eius.

19 Veniebat Phul Rex Aſſyriorum in terram, & dabat Manahem Phul mille talenta argenti, vt eſſet ei in auxilium, & firmaret regnum eius.

20 Indixitque Manahem argentum ſuper Iſrael cunctis potentibus, & diuitibus, vt daret regi Aſſyriorum quinquaginta ſiclos argenti per ſingulos: reuerſuſque eſt rex Aſſyriorum, & non eſt moratus in terra.

21 Reliqua autem ſermonum Manahem, & vniuerſa, quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

22 Et dormiuit manahem cum patribus ſuis: regnauitque Phaceia filius eius pro eo.

23 Anno quinquageſimo Azariæ regis Iuda regnauit Phaceia filius Manahem ſuper Iſrael in Samaria biennio:

24 Et fecit quod erat malum coram Domino: non receſſit à peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

25 Coniurauit autem aduerſus eum Phacee filius Romeliæ, dux eius, & percuſſit eum in Samaria in turre domus regiæ iuxta Argob, & iuxta Arie, & cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum, & interfecit eum, regnauitque pro eo.

26 Reliqua autem ſermonum Phaceia, & vniuerſa, quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

27 Anno quinquageſimo ſecundo Azariæ regis Iuda regnauit Phacee filius Romeliæ ſuper Iſrael in Samaria viginti annis.

28 Et fecit quod erat malum coram Domino: non receſſit à peccatis Ieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

29 In diebus Phacee regis Iſrael venit Theglathphalaſar rex Aſſur, & cepit Aion, & Abel domum, Maacha, & Iadoe, & Cedes, & Aſor, & Galaad, & Galilæam, & vniuerſam terram Nephthali: & tranſtulit eos in Aſſyrios.

30 Coniurauit autem, & tetendit inſidias Oſee filius Ela contra Phacee filium Romeliæ, & percuſſit, eum, & interfecit: regnauitque pro eo vigeſimo anno Ioatham filij Oziæ.

31 Reliqua autem ſermonum Phacee, & vniuerſa, quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iſrael?

32 * Anno ſecũdo Phacee, filij Romeliæ regis Iſrael, regnauit Ioatham filius Oziæ regis Iuda.

*2.Par. 27.1.

33 Viginti quinque annorum erat cum regnare cœpiſſet, & ſexdecim annis regnauit in Ieruſalem: nomen matris eius Ieruſa, filia Sadoc.

34 Fecitque quod erat placitum coram Domino: iuxta omnia, quæ fecerat Ozias pater ſuus, operatus eſt.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

15 *Reſidua autem Sallum, & coniuratio eius, qua coniurauit, ecce ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

16 *Tunc percuſſit Menachem Tiphſach, & omnes, qui erant in ea, & terminos eius à Tirſah, quia non aperuerat percuſſit, omnes prægnantes eius ſcidit.*

17 *Anno trigeſimo, & nono anno Hazariahu regis Iehudah regnauit Menachem filius Ghadi ſuper Iſrael decem annis in Somron.*

18 *Et fecit malum in oculis Domini: non receſſit à peccatis Iarobham filij Nebath, qui peccare fecit Iſrael omnibus diebus ſuis.*

19 *Venit Pul rex Aſſur contra terram, & dedit Menachem ipſi Pul mille talenta argenti, vt eſſent manus eius ſecum ad roborandum regnum in manu eius.*

20 *Et indixit Menachem argentum ſuper Iſrael ſuper omnes potentes ſubſtantia, vt darent regi Aſſur quinquaginta ſiclos argenteos ſingulis: & reuerſus eſt rex Aſſur, & non ſtetit ibi in terra.*

21 *Reſidua autem Menachem, & omnia, quæ fecit, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

22 *Et dormiuit Menachem cum patribus ſuis: & regnauit Pechachiah filius eius pro eo.*

23 *Anno quinquageſimo anno Hazariah regis Iehudah regnauit Pechachiah filius Menachem ſuper Iſrael in Somron duobus annis.*

24 *Fecitq; quod erat malum in oculis Domini: non receſſit à peccatis Iarobham filij Nebath, qui peccare fecit Iſrael.*

25 *Et coniurauit aduerſus eum Pecach filius Remaliahu dux eius, & percuſſit eum in Somron in palatio domus regiæ cum Arghob, & cum Arieh, & cum eo quinquaginta viri de filiis Ghilhaditarum, & interfecit eum, regnauitq; pro eo.*

26 *Reſidua autem Pechachiah, & omnia, quæ fecit, ecce ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

27 *Anno quinquageſimo, & ſecundo Hazariah regis Iehudah regnauit Pechach filius Remaliahu ſuper Iſrael in Somron viginti annis.*

28 *Fecitq; quod malum erat in oculis Domini: non receſſit à peccatis Iarobham filij Nebath, qui peccare fecit Iſrael.*

29 *In diebus Pechach regis Iſrael venit Tiglathpileſer rex Aſſur, & tulit Hiion, & Abelbethmahachah, & Ianoach, & Chedes, & Chaſor, & Ghilhad, & Galilah omnem terram Naphthali, & tranſtulit eos in Aſſur.*

30 *Et coniurauit coniuratione Hoſeah filius Elah contra Pechach filium Remaliahu, & percuſſit eum, & occidit eum: regnauitq; pro eo anno vigeſimo Iotham filij Huzziahu.*

31 *Reſidua autem Pechach, & omnia, quæ fecit, ecce ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iſrael?*

32 *Anno ſecundo Pechach filij Remaliahu regis Iſrael, regnauit Iotham filius Huzziahu regis Iehudah.*

33 *Filius viginti, & quinque annorum erat quando regnauit, & ſexdecim annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius Ieruſa filia Sadoc.*

34 *Et fecit quod rectum erat in oculis Domini; iuxta omnia, quæ fecit Huzziahu pater eius fecit.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et reliqua verborum Sellum, & coniuratio eius, 15
quam coniurauit, ecce ſunt ſcripta in Libro ver-
borum dierum regibus Iſrael?

Tunc percuſſit Manaem, & ipſam Terſa, & om- 16
nia, quæ in ea, & terminos eius de Therſa, quoniã
non aperuerant ei: & percuſſit eam, & prægnantes
diſcidit.

In anno trigeſimo & nono Azariæ regis Iuda re- 17
gnauit Manaem filius Gaddi ſuper Iſrael in Sama-
ria decem annos.

Et fecit malum in oculis Domini: non receſſit ab 18
omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui pec-
care fecit Iſrael.

In diebus eius aſcendit Phua rex Aſſyriorum ſu- 19
per terram, & Manaem dedit ipſi Phua mille talen-
ta argenti, vt eſſet manus eius ſecum.

Et extraxit Manaem argentum ſuper Iſrael, ſu- 20
per omnem potentem facultate, ad dandum regi
Aſſyriorum, quinquaginta ſiclos viro vni: & reuer-
tit rex Aſſyriorum, & non ſtetit ibi in terra.

Et reliqua verborum Manaem, & omnia, quæ- 21
cumque fecit, nonne ecce hæc ſcripta in Libro ver-
borum dierum regibus Iſrael?

Et dormiuit Manaem cum patribus ſuis: & re- 22
gnauit Phaceſias filius eius pro eo.

In anno quinquageſimo Azariæ regis Iuda re- 23
gnauit Phaceſias filius Manaem ſuper Iſrael in Sa-
maria duos annos.

Et fecit malum in oculis Domini: non receſſit à 24
peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit
Iſrael.

Et coniurauit ſuper eum Phacee filius Rhome- 25
liæ triſtata eius, & percuſſit eum in Samaria ante
domum regis cum Argob, & cum Aria, & ſecum
quinquaginta viri de quadringentis, & interfecit
eum: & regnauit pro eo.

Et reliqua verborum Phaceſiæ, & omnia, quæ- 26
cumque fecit, ecce ſunt ſcripta in Libro verborum
dierum regibus Iſrael.

In anno quinquageſimo & ſecundo Azariæ regis 27
Iuda regnauit Phacee filius Rhomeliæ ſuper Iſrael
in Samaria viginti annos.

Et fecit malum in oculis Domini: non receſſit 28
ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui
peccare fecit Iſrael.

In diebus Phacee regis Iſrael venit Thalgath Phel- 29
laſar rex Aſſyriorum, & cepit Ain, & Abel, & Tha-
maacha, & Anoch, & Cenez, & Aſor, & Galaan, &
Galilæam, omnem terram Nephthali, & emigrauit
eos in Aſſyrios.

Et coniurauit coniurationem Oſee filius Ela ſu- 30
per Phacee filium Romeliæ, & percuſſit eum, & in-
terfecit: & regnauit pro eo in anno vigeſimo Ioa-
tham filij Azariæ.

Et reliqua verborum Phacee, & omnia, quæcũ- 31
que fecit, ecce hæc ſcripta in Libro verborum die-
rum regibus Iſrael?

In anno ſecũdo Phacee filij Romeliæ regis Iſrael, 32
regnauit Ioatham filius Azariæ regis Iuda.

Filius viginti, & quinque annorum erat in re- 33
gnando ipſum, & ſex & decem annos regnauit in
Hieruſalem: & nomen matris eius Hieruſa filia
Sadoc.

Et fecit rectum in oculis Domini, ſecundum om- 34
nia, quæcumque fecerat Azarias pater eius.

Ve-

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Reliquum autem verborum Sallum, & coniuratio eius
qua coniurauit, ecce ipſa ſcripta ſunt in libro verborum
dierum regum Iſraelis.*

*Tunc percuſſit Menahem vrbem Thiphſah, & omnes
qui erant in ea, & terminos eius à Thirſah: quia non a-
peruerat: ideo percuſſit, & omnes prægnantes eius ſcidit.*

*Anno triceſimonono, anno Azariah Regis Iehudah, re-
gnauit Menahem filius Gadi ſuper Iſraelem decem annis
in Someron.*

*Et fecit malum in oculis Iehouæ: non receſſit à peccatis
Iarobam filij Nebat, qui peccare fecit Iſraelem omnibus
diebus ſuis.*

*Venit autem Pul rex Aſſur contra terram, & dedit Me-
nahem ipſi Pul mille talenta argenti, vt eſſent manus eius
ſecum ad roborandum regnum in manu ſua.*

*Indixit autem Menahem argentum illud Iſraeli, omni-
bus potentibus ſubſtantia, vt darent regi Aſſur quinqua-
ginta ſeclos argenteos ſinguli. reuerſuſq; eſt rex Aſſur, nec
ſubſiſtit illic, in ea terra.*

*Reliquum autem verborum Menahem, & quæcunque
fecit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum
Iſraelis?*

*Dormiuitq; Menahem cum patribus ſuis, & regnauit
Pecahiah filius eius pro eo.*

*Anno quinquageſimo, anno Azariah regis Iehudah,
regnare cœpit Pecahiah filius Menahem ſuper Iſraelem
in Someron, duobus annis.*

*Fecitq; quod erat malum in oculis Iehouæ, non receſſit
à peccatis Iarobam filij Nebat qui peccare fecit Iſraelem.*

*Coniurauit autem aduerſus eum Pecah filius Remalia-
hu dux eius, & percuſſit eum in Someron in palatio domus
regiæ cum Argob, & cum Arieh, & cum eo quinquaginta
viri de filiis Giladitarum: quem quum interfeciſſet, re-
gnauit pro eo.*

*Reliquum autem verborum Pecahiah, & omnia quæ
fecit, ecce ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum
Iſraelis.*

*Anno quinquageſimo ſecundo, anno Azariah regis Ie-
hudah regnare cœpit Pecah filius Remaliahu ſuper Iſrae-
lem in Someron viginti annis.*

*Fecitq; quod malum erat in oculis Iehouæ: non receſſit
à peccatis Iarobam filij Nebat, qui peccare fecit Iſraelem.*

*In diebus Pecah regis Iſraelis venit Thiglath-pileſer
rex Aſſur, & tulit Iion, & Abelbeth-maachah, & Ia-
noah, & Cedes, & Haſor, & Gilad, & Galilah, omnem
terram Naphthali, & tranſtulit eos in Aſſur.*

*Coniurauit autem coniurationem Hoſea filius Elah
contra Pecah filium Remaliahu, & percutiens eum, occi-
dit eum, regnauitq; pro eo, anno viceſimo Iotham filij
Vzziah.*

*Reliquum autem verborum Pecah, & omnia quæ fecit,
ecce ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrae-
lis.*

*Anno ſecundo Pecah filij Remaliahu Regis Iſraelis, re-
gnare cœpit Iotham filius Vzziahu regis Iehudah.*

*Viginti quinque annorum erat quando regnare cœpit,
& ſedecim annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem
matris eius Ieruſa filia Sadoc.*

*Et fecit quod rectum erat in oculis Iehouæ: iuxta om-
nia quæ fecerat Vzziahu pater eius, fecit.*

Ve-

Vulgat. Editio.

Verumtamen excelſa non abſtulit: adhuc populus immolabat, & adolebat incenſum in excelſis: ipſe ædificauit portam domus Domini ſublimiſſimam.

Reliqua autem ſermonum Ioatham, & vniuerſa, quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum dierum regum Iuda?

In diebus illis cœpit Dominus mittere in Iudam Raſin regem Syriæ, & Phacee filium Romeliæ.

Et dormiuit Ioatham cum patribus ſuis, ſepultuſque eſt cum eis in ciuitate Dauid patris ſui, & regnauit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XVI.

ANno decimo ſeptimo Phacee filij Romeliæ regnauit Achaz filius Ioatham regis Iuda.

*2. Par. 28. 1.

* Viginti annorum erat Achaz cum regnare cœpiſſet, & ſexdecim annis regnauit in Ieruſalem: non fecit quod erat placitum in conſpectu Domini Dei ſui, ſicut Dauid pater eius.

Sed ambulauit in via regum Iſrael: inſuper & filium ſuum conſecrauit, transferens per ignem ſecundum idola Gentium: quæ diſſipauit Dominus coram filiis Iſrael.

Immolabat quoque victimas, & adolebat incenſum in excelſis, & in collibus, & ſub omni ligno frondoſo.

*Iſa. 7. 1.

* Tunc aſcendit Raſin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Iſrael in Ieruſalem ad prælian dum: cumque obſiderent Achaz, non valuerunt ſuperare eum.

In tempore illo reſtituit Raſin rex Syriæ, Ailam Syriæ, & eiecit Iudæos de Aila: & Idumæi venerunt in Ailam, & habitauerunt ibi vſque in diem hanc.

Miſit autem Achaz nuncios ad Theglathphalaſar regem Aſſyriorum, dicẽs: Seruus tuus, & filius tuus ego ſum: aſcende, & ſaluum me fac de manu regis Syriæ, & de manu regis Iſrael, qui conſurrexerunt aduerſum me.

Et cum collegiſſet argentum, & aurum, quod inueniri potuit in domo Domini, & in theſauris regis, miſit regi Aſſyriorum munera.

Qui & acquieuit voluntati eius: aſcendit enim rex Aſſyriorum in Damaſcum, & vaſtauit eam: & tranſtulit habitatores eius Cyrenem, Raſin autem interfecit.

Perrexitque rex Achaz in occurſum Theglathphalaſar regi Aſſyriorum in Damaſcum, cumque vidiſſet altare Damaſci, miſit rex Achaz ad Vriam ſacerdotem exemplar eius, & ſimilitudinem iuxta omne opus eius.

Extruxitque Vrias ſacerdos altare iuxta omnia, quæ præceperat rex Achaz, de Damaſco, ita fecit ſacerdos Vrias, donec veniret rex Achaz de Damaſco.

Cumque veniſſet rex de Damaſco, vidit altare, & veneratus eſt illud: aſcenditque & immolauit holocauſta, & ſacrificium ſuum:

Et libauit libamina, & fudit ſanguinem pacificorum, quæ obtulerat ſuper altare.

Porro altare æreum, quod erat coram Domino, tranſtulit de facie templi, & de loco altaris, & de loco templi Domini: poſuitque illud ex latere altaris ad Aquilonem.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

35 *Veruntamen excelſa non abſtulerunt: adhuc populus immolabat, & ſuffiebat in excelſis: ipſe ædificauit portam domus Domini ſuperiorem.*

36 *Reſidua autem Iotham, & omnia, quæ fecit, nonne ſunt ſcripta in libro verborum dierum Regum Iehudah?*

37 *In diebus ipſis cœpit Dominus mittere in Iehudah Reſin Regem Aram, & Pechach filium Remaliahu.*

38 *Dormiuitq; Iotham cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in Ciuitate Dauid patris ſui, regnauitq; Achaz filius eius pro eo.*

CAP. XVI.

1 *ANno ſeptimo decimo Pechach filij Remaliahu regnauit Achaz filius Iotham Regis Iehudah.*

2 *Viginti annorum erat Achaz quando regnauit, & ſexdecim annis regnauit in Ieruſalaim: & non fecit quod rectum eſt in oculis Domini Dei ſui, ſicut Dauid pater eius.*

3 *Et abiit in via regum Iſrael, & etiam filium ſuum tranſire fecit per ignem, ſecundum abominationes Gentium: quas expulit Dominus à facie filiorum Iſrael.*

4 *Et immolauit, & ſuffiuit in excelſis, & collibus, & ſubter omne lignum viride.*

5 *Tunc aſcendit Reſin rex Aram, & Pechach filius Remaliahu rex Iſrael in Ieruſalaim in prælium: & obſederunt Achaz, & non potuerunt expugnare.*

6 *In tempore illo reſtituit Reſin rex Aram Elath ipſi Aram, & extirpauit Iehudæos de Eloth: & Edomæi venerunt in Elath, & habitauerunt ibi vſque ad diem hanc.*

7 * *Miſit autem Achaz nuncios ad Tiglathpeleſer Regem Aſſur, dicendo: Seruus tuus, & filius tuus ſum: aſcende, & ſerua me de manu regis Aram, & de manu regis Iſrael, qui ſurrexerunt aduerſum me.*

8 *Et tulit Achaz argentum, & aurum, quod inuentum eſt in domo Domini, & in theſauris domus regiæ, & miſit regi Aſſur munus.*

9 *Et exaudiuit eum rex Aſſur: aſcendit autem rex Aſſur in Dammeſech, & cepit eam: & tranſmigrare fecit in Chir, & Reſin interemit.*

10 *Perrexitq; rex Achaz in occurſum Tiglathpileſer regis Aſſur in Dammeſech. Viditq; altare, quod erat in Dammeſech, & miſit Rex Achaz ad Vriiah ſacerdotem ſimilitudinem altaris, & figuram eius, ſecundum omne opus eius.*

11 *Extruxitq; Vriiah ſacerdos altare, iuxta omnia, quæ miſit rex Achaz è Dammeſech, ſic fecit Vriiah ſacerdos, donec venit rex Achaz è Dammeſech.*

12 *Venit autem rex è Dammeſech, & vidit altare, & acceſſit ad altare, & obtulit ſuper illud: & ſuffiuit holocauſtum ſuum, & ſacrificium ſuum:*

13 *Et libauit libamen ſuum, & ſparſit ſanguinem pacificorum, qui erat ei ſuper altare.*

14 *Altare autem æreum, quod erat coram Domino, appropinquare fecit à facie domus inter altare, & domum Domini: & poſuit illud iuxta latus altaris ad Aquilonem.*

Tranſl. ex Septuag.

35 Verumtamen excelſa non abſtulit: adhuc populus ſacrificabat, & adolebat in excelſis: hic ædificauit portam domus Domini, quæ ſupra.

36 Et reliqua verborum Ioatham, & omnia, quæcumque fecit, nonne hæc ſcripta in Libro verborũ dierum regibus Iuda?

37 In diebus illis cœpit Dominus emittere in Iudã Raaſſon regem Syriæ, & Phacee filium Romeliæ.

38 Et dormiuit Ioatham cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid patris ſui, & regnauit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XVI.

1 IN anno ſeptimo & decimo Phacee filij Romeliæ regnauit Achaz filius Ioatham regis Iuda.

2 Filius viginti annorum erat Achaz in regnando ipſum, & ſex & decem annos regnauit in Hieruſalem: & non fecit rectum in oculis Domini Dei ſui fideliter, ſicut Dauid pater eius.

3 Et ambulauit in via regum Iſrael: etiam filium ſuum traduxit in igne ſecundum abominationem Gentium: quas ſuſtulerat Dominus à facie filiorũ Iſrael.

4 Et ſacrificabat, & adolebat in excelſis, & ſuper colles, & ſub omni ligno frondoſo.

5 Tunc aſcendit Rhaaſſon rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Iſrael in Hieruſalem ad bellum: & obſidebant ſuper Achaz, & non potuerunt expugnare.

6 In tempore illo reſtituit Raaſſon rex Syriæ ipſam Aelath ipſi Syriæ, & eiecit Iudæos de Aelath: & Idumæi venerunt in Aelath, & habitauerunt ibi vſque in diem hanc.

7 Et miſit Achaz nuncios ad Thalgath Phellaſar regem Aſſyriorum, dicens: Seruus tuus, & filius tuus ego: aſcende, ſalua me de manu regis Syriæ, & de manu regis Iſrael inſurgentium ſuper me.

8 Et ſumpſit Achaz argentum, & aurum inuẽtum in theſauris domus Domini, & domus regis, & miſit regi dona.

9 Et audiuit eum rex Aſſyriorum: & aſcendit rex Aſſyriorum in Damaſcum, & cepit eam: & tranſtulit eam, & Rhaaſſon regem interfecit.

10 Et iuit rex Achaz in Damaſcum in obuiam Talgath Phellaſar regi Aſſyriorum in Damaſcum. Et vidit altare in Damaſco, & miſit rex Achaz ad Vriam ſacerdotem ſimilitudinem altaris, & rythmũ eius, & omnem facturam eius.

11 Et ædificauit Vrias ſacerdos altare iuxta omnia, quæcumque miſerat rex Achaz è Damaſco.

12 Et vidit rex altare, & aſcendit ſuper illud: & adoleuit holocauſtoſim ſuam, & ſacrificium ſuum.

13 Et libationem ſuam, & effudit ſanguinem pacificorum ſuorum ſuper altare æneum, quod ante Dominum.

14 Et adduxit faciem domus Domini ab eo, quod inter altare, & ab eo quod inter domum Domini: & oſtendit illud ſuper fęmur altaris ad Aquilonem.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

35 *Verumtamen excelſa non receſſerunt, adhuc populus immolabat & ſuffiebat in ipſis excelſis: ipſe ædificauit portam domus Iehoua ſuperiorem.*

36 *Reliquum autem verborum Iotham, & omnia quæ fecit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iehudah?*

37 *(In diebus ipſis cœpit Iehouah mittere in Iehudah Reſin Regem Aram, atque Pecah filium Remaliahu.)*

38 *Dormiuitq́; Iotham cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in Ciuitate Dauidis patris ſui, regnauitq́; Ahaz filius eius pro eo.*

CAP. XVI.

1 *ANno ſeptimo decimo, anno Pecah filij Remaliahu, regnare cœpit Ahaz filius Iotham Regis Iehudah.*

2 *Viginti annorum erat Ahaz quando regnare cœpit, & ſedecim annis regnauit in Ieruſalaim: & non fecit quod rectum erat in oculis Iehoua Dei ſui, ſicut Dauid pater eius,*

3 *Sed ambulauit in via regum Iſraelis, & etiam filium ſuum tranſire fecit per ignem ſecundum abominationes Gẽtium quas expulerat Iehouah à facie filiorum Iſraelis.*

4 *Immolauit inſuper & ſuffiuit in excelſis, & collibus, & ſubter omne lignum viride.*

5 *Tunc aſcendit Reſin rex Aram, & Pecah filius Remaliahu rex Iſraelis in Ieruſalaim in prælium, & obſederunt Ahaz, non tamen potuerunt expugnare.*

6 *In tempore illo reſtituit Reſin rex Aram Elath ipſi Aram, & extirpauit Iehudæos de Eloth: tunc Edomæi venerunt in Elath, & habitauerunt ibi vſque ad diem hãc.*

7 *Miſit autem Ahaz nuntios ad Thiglath-peleſer Regem Aſſur, dicendo, Seruus tuus & filius tuus ſum: aſcende, & ſerua me de manu regis Aram, & de manu regis Iſraelis, qui inſurrexerunt in me.*

8 *Et tulit Ahaz argentum & aurum quod inuentum eſt in domo Iehoua, & in theſauris domus regiæ, miſitque regi Aſſur munus.*

9 *Acquieuit autem illi rex Aſſur: aſcendit nanque in Dammeſec, & cepit eam, & tranſtulit eam in Cir, & Reſin interemit.*

10 *Perrexitq́; rex Ahaz in occurſum Thiglath-pileſer regis Aſſur in Dammeſec: videns verò altare Rex Ahaz quod erat in Dammeſec, miſit ad Vriiah ſacerdotem ſimilitudinem altaris, & figuram eius ſecundum omne opus eius.*

11 *Extruxitq́; Vriiah ſacerdos altare: iuxta omnia quæ miſerat rex Ahaz è Dammeſec, ſic fecit Vriiah ſacerdos, donec venit rex Ahaz è Dammeſec.*

12 *Quum veniſſet autem rex è Dammeſec, & vidiſſet altare, acceſſit ad altare, & obtulit ſuper illud:*

13 *Incenditq́; holocauſtum ſuum, & ſacrificium ſuum, atque libanit libamen ſuum, ſparſitque ſanguinem pacificorum ſuum, iuxta altare.*

14 *Et poſuit illud iuxta altare æreum quod erat coram Iehoua, & accedere fecit amplius à conſpectu domus inter altare & domum Iehoua, poſuitq́; illud ad latus altaris ad Aquilonem.*

Vulgat. Editio.

Præcepit quoque rex Achaz Vriæ ſacerdoti, dicens: Super altare maius offer holocauſtum matutinum, & ſacrificium veſpertinum, & holocauſtũ regis, & ſacrificium eius, & holocauſtum vniuerſi populi terræ, & ſacrificia eorum, & libamina eorũ: & omnem ſanguinem holocauſti, & vniuerſum ſanguinem victimæ ſuper illud effundes: altare vero æreum erit paratum ad voluntatem meam.

Fecit igitur Vrias ſacerdos iuxta omnia, quæ præceperat rex Achaz.

Tulit autem rex Achaz cælatas baſes, & luterem, qui erat deſuper: & mare depoſuit de bobus æreis, qui ſuſtentabant illud, & poſuit ſuper pauimentũ ſtratum lapide.

Muſach quoque ſabbati, quod ædificauerat in templo: & ingreſſum regis exterius conuertit in templum Domini propter regem Aſſyriorum.

Reliqua autem verborum Achaz, quę fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iuda?

Dormiuitque Achaz cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in ciuitate Dauid, & regnauit Ezechias filius eius pro eo.

CAP. XVII.

ANno duodecimo Achaz regis Iuda, regnauit Oſee filius Ela in Samaria ſuper Iſrael nouem annis.

Fecitque malum coram Domino: ſed non ſicut reges Iſrael, qui ante eum fuerant.

* Inf. 18. 9. Tob. 1. 2.

* Contra hunc aſcendit Salmanaſar rex Aſſyriorum, & factus eſt ei Oſee ſeruus, reddebatque illi tributa.

Cumque deprehendiſſet rex Aſſyriorum Oſee, quod rebellare nitens miſiſſet nuncios ad Sua regem Aegypti, ne præſtaret tributa regi Aſſyriorum ſicut ſingulis annis ſolitus erat, obſedit eum, & vinctum miſit in carcerem.

Peruagatuſque eſt omnem terram: & aſcendens Samariam, obſedit eam tribus annis.

* Inf. 18. 10.

* Anno autem nono Oſee, cepit rex Aſſyriorum Samariam, & tranſtulit Iſrael in Aſſyrios: poſuitq; eos in Hala, & in Habor iuxta fluuium Gozan, in ciuitatibus Medorum.

Factum eſt enim, cum peccaſſet filij Iſrael Domino Deo ſuo, qui eduxerat eos de terra Aegypti, de manu Pharaonis regis Aegypti, coluerunt deos alienos.

Et ambulauerunt iuxta ritum Gentium, quas conſumpſerat Dominus in conſpectu filiorum Iſrael, & regum Iſrael: quia ſimiliter fecerant.

Et offenderunt filij Iſrael verbis non rectis Dominum Deum ſuum: & ædificauerunt ſibi excelſa in cunctis vrbibus ſuis à Turre cuſtodum vſque ad ciuitatem munitam.

Feceruntque ſibi ſtatuas, & lucos in omni colle ſublimi, & ſubter omne lignum nemoroſum:

Et adolebant ibi incenſum ſuper aras in morem Gentium, quas tranſtulerat Dominus à facie eorum: feceruntque verba peſſima irritantes Dominum.

Et coluerunt immunditias, de quibus præcepit eis Dominus ne facerent verbum hoc.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

15 *Et præcepit Rex Achaz Vriiah ſacerdoti, dicendo: Super*
altare maius ſuffi holocauſtum matutinum, & ſacrificium veſpertinum, & holocauſtum regium, & ſacrificium eius, & holocauſtum vniuerſi populi terræ, & ſacrificium eorum, & libamina eorum: & omnem ſanguinem holocauſti, & vniuerſum ſanguinem victimæ ſuper illud ſparges: altare verò æreum erit mihi ad quærendum.

16 *Et fecit Vriiah ſacerdos iuxta omnia, quæ præcepit rex*
Achaz.

17 *Et abſcidit Rex Achaz clauſuras baſium, & remouit*
ab eis concham: & mare deponi fecit de bobus æreis, qui erant ſub eo, & poſuit eos ſuper pauimentum lapideum.

18 *Et tectum ſabbathi, quod ædificauerant in domo: &*
ingreſſum Regis exterius circuire fecit domum Domini propter Regem Aſſur.

19 *Reſidua autem Achaz, quæ fecit, nonne ſunt ſcripta*
in libro verborum dierum Regum Iehudah?

20 *Dormiuitq́ rex Achaz cum patribus ſuis, & ſepultus*
eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid, & regnauit Chizkiiahu filius eius pro eo.

CAP. XVII.

1 *ANno duodecimo Achaz Regis Iehudah regnauit Ho-*
ſeah filius Elah in Somron ſuper Iſrael nouem annis.

2 *Fecitq́ malum in oculis Domini: veruntamen non ſic-*
ut Reges Iſrael, qui fuerant ante eum.

3 *Aduerſus eum aſcendit Salmaneſer Rex Aſſur, & fuit*
ei Hoſeah ſeruus, reddebatq́ ei munus.

4 *Et inuenit Rex Aſſur in Hoſeah coniurationem, quòd*
miſit nuncios ad Som regem Ægypti, & non obtulit munus regi Aſſur annuatim, & clauſit eum Rex Aſſur, & vinxit eum in domo carceris.

5 *Et aſcendit Rex Aſſur in omnem terram: & aſcendit*
in Somron, & obſedit eam tribus annis.

6 *Anno autem nono Hoſeah cepit Rex Aſſur Somron, &*
tranſtulit Iſrael in Aſſur, & habitare fecit eos in Chelach, & in Chabor flumine Gozan, & ciuitatibus Medorum.

7 *Et fuit cum peccaſſent filij Iſrael Domino Deo ſuo, qui*
aſcendere fecerat eos è terra Ægypti, ne eſſent ſub poteſtate Parhoh Regis Ægypti, timuerunt deos alienos.

8 *Et ambulauerunt in decretis Gentium, quas eiecerat*
Dominus à facie filiorum Iſrael: & Regum Iſrael, quæ fecerunt.

9 *Et occultè fecerunt filij Iſrael, quæ non erant recta*
coram Domino Deo ſuo: & ædificauerunt ſibi excelſa in cunctis vrbibus ſuis à turre cuſtodum, vſque ad ciuitatẽ munitam.

10 *Et ſtatuerunt ſibi ſtatuas, & lucos ſuper omnem collem*
eleuatum, & ſubter omne lignum viride:

11 *Et ſuffiuerunt ibi in omnibus excelſis, ſicut Gentes,*
quas tranſtulerat Dominus à facie eorum: & fecerunt peſſima ad irritandum Dominum.

12 *Et ſeruierunt idolis, de quibus dixit Dominus: Non*
facietis hoc.

Tranſl. ex Septuag.

15 Et mandauit rex Achaz Vriæ ſacerdoti, dicens: Super altare magnum offer holocauſtoſim matutinam, & ſacrificium veſpertinum, & holocauſtoſim regis, & ſacrificium eius, & holocauſtoſim vniuerſi populi, & ſacrificium eorum, & libationem eorum: & omnem ſanguinem holocauſti, & omnem ſanguinem ſacrificij ſuper illud effundes: & altare æneum erit mihi in manè.

16 Et fecit Vrias ſacerdos iuxta omnia, quæcumque mandauit ei rex Achaz.

17 Et concidit rex Achaz clauſuras ipſarum Mechonoth, & tranſtulit ab eis luterem: & mare deiecit à bobus æneis, qui ſub eo, & dedit illud ſuper baſim lapideam.

18 Et fundamentum cathedræ ædificauit in domo Domini, & introitum regis exteriorem conuertit in domum Domini à facie regis Aſſyriorum.

19 Et reliqua verborum Achaz, quæcumque fecit, nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iuda?

20 Et dormiuit Achaz cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in ciuitate Dauid, & regnauit Ezecias filius eius pro eo.

CAP. XVII.

1 IN anno duodecimo Achaz regis Iuda, regnauit Oſee filius Ela in Samaria ſuper Iſrael nouem annos.

2 Et fecit malum in oculis Domini: verumtamen non ſicut reges Iſrael, qui fuerant ante eum.

3 Super ipſum aſcendit Salamanaſſar rex Aſſyriorũ, & factus eſt ei Oſee ſeruus, & reddidit ei Manaa.

4 Et inuenit rex Aſſyriorum in Oſee iniuſtitiam, quoniam miſerat nuncios ad Segor regem Aegypti, & non attulerat Manaa regi Aſſyriorum in anno illo, & oppugnauit eum rex Aſſyriorum, & ligauit eum in domo cuſtodiæ.

5 Et aſcendit rex Aſſyriorum in omnem terram: & aſcendit in Samariam, & oppugnauit ſuper eam tribus annis.

6 In anno nono Oſee cepit rex Aſſyriorum in Samariam, & tranſtulit Iſrael in Aſſyrios: & collocauit eos in Alae, & in Abor fluuiis Gozan, & ore Medorum.

7 Et factum eſt, quia peccauerunt filij Iſrael Domino Deo ſuo, qui eduxerat eos de terra Aegypti de ſub manu Pharaonis regis Aegypti, & tenuerunt deos alios.

8 Et ambulauerunt iuſtificationibus Gentium, quas ſuſtulerat Dominus à facie filiorum Iſrael, & reges Iſrael: quicumque fecerunt.

9 Et quicumque induti ſunt filij Iſrael verba non ſic contra Dominum Deum ſuum: & ædificauerũt ſibi excelſa in omnibus ciuitatibus ſuis à turre cuſtodum, vſque ad ciuitatem munitam.

10 Et ſtatuerunt ſibi titulos, & lucos in omni colle excelſo, & ſub omni ligno frondoſo.

11 Et adolebant ibi in omnibus excelſis, ſicut Gẽtes, quas trãſtulit Dominus à facie eorum: & fecerunt participes, & ſculpſerunt ad irritandum Dominum.

12 Et ſeruierunt idolis, de quibus dixit Dominus eis: Non facietis verbum hoc Domino.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

15 *Et præcepit Rex Ahaz Vriiah ſacerdoti, dicendo. Super altare maius incende holocauſtum matutinum, & minham veſpertinam, holocauſtum quoque regium, & minham eius, holocauſtum inſuper vniuerſi populi terræ, & minham eorum, & libamina eorum: & omnem ſanguinem holocauſti, atque vniuerſum ſanguinem victimæ iuxta illud ſparges: altare verò æreum erit meum ad requirendum.*

16 *Fecit autem Vriah ſacerdos iuxta omnia quæ præceperat Rex Ahaz.*

17 *Præcidit etiam Rex Ahaz clauſuras baſium, & amouit ab eis conchas: mare quoque depoſuit de bobus æreis qui erant ſub eo, & poſuit illud ſuper pauimentum lapideum.*

18 *Et tentorium ſabbathi quod ædificauerant in domo, & introitum Regis externum reuerti fecit in domum Iehouæ, propter Regem Aſſur.*

19 *Reliquum autem verborum Ahaz quæ fecit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iehudah?*

20 *Dormiuitq́; Ahaz cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum illis in Ciuitate Dauidis: regnauitq́; Hizkiah filius eius pro eo.*

CAP. XVII.

1 *ANno duodecimo Ahaz Regis Iehudah, regnare cœpit Hoſea filius Elah in Someron ſuper Iſraelem nouem annis.*

2 *Fecitq́; malum in oculis Iehouæ, veruntamen non ſicut Reges Iſraelis qui fuerant ante eum.*

3 *Aduerſus eum aſcenderat Salmaneſer Rex Aſſur, & factus fuerat ei Hoſea ſeruus, reddebatq́; ei munus.*

4 *Deprehendit autem Rex Aſſur in Hoſea cõiurationem, quòd miſiſſet legatos ad So regem Ægypti, neque mitteret munus illi annuatim: propterea clauſit eum Rex Aſſur, & vinxit eum in domo carceris.*

5 *Aſcenditq́; Rex Aſſur in vniuerſam terram, aſcendit & in Someron, atque obſedit eam tribus annis.*

6 *Anno autem nono Hoſea, cepit Rex Aſſur Someron, & tranſtulit Iſraelem in Aſſur, collocauitq́; eos in Helah, & in Habor iuxta fluuium Gozan, & in ciuitatibus Medorum.*

7 *Quum enim peccauerunt filij Iſraelis Iehouæ Deo ſuo qui eduxerat eos è terra Ægypti ne eſſent ſub poteſtate Paroh Regis ipſius Ægypti: & timuerunt deos alienos,*

8 *Ambulaueruntq́; in decretis Gentium quas eiecerat Iehouah à facie filiorum Iſraelis, & decretis Regum Iſraelis quæ faciebant:*

9 *Et occultè fecerunt filij Iſraelis quæ non erant recta, coram Iehoua Deo ſuo, & ædificauerunt ſibi excelſa in cunctis vrbibus ſuis à turre cuſtodum vſque ad ciuitatem munitam:*

10 *Statueruntq́; ſibi ſtatuas & lucos ſuper omnem collem eleuatum, & ſubter omnem arborem viridem:*

11 *Adolentes illic ſuffitum in omnibus excelſis, ſicut Gentes quas tranſtulerat Iehouah à facie eorum, atque fecerunt res peſſimas ad irritandum Iehouam,*

12 *Seruientes idolis de quibus Iehouah dixerat eis, Ne feceritis hoc:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

13 Et teſtificatus eſt Dominus in Iſrael, & in Iuda per manum omnium Prophetarum, & Videntium, dicens: * Reuertimini à viis veſtris peſſimis, & cuſtodite præcepta mea & ceremonias iuxta omnem legem, quam præcepi patribus veſtris: & ſicut miſi ad vos in manu ſeruorum meorum Prophetarum.

*Ier. 25. 5.

14 Qui non audierunt, ſed indurauerunt ceruicem ſuam iuxta ceruicem patrum ſuorum, qui noluerunt obedire Domino Deo ſuo.

15 Et abiecerunt legitima eius, & pactum, quod pepigit cum patribus eorum, & teſtificationes, quibus conteſtatus eſt eos: ſecutique ſunt vanitates, & vane egerunt: & ſecuti ſunt Gentes, quæ erant per circuitum eorum, ſuper quibus præceperat Dominus eis, vt non facerent ſicut & illæ faciebant.

16 Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei ſui: feceruntque ſibi conflatiles duos vitulos, & lucos, & adorauerunt vniuerſam militiam cœli: ſeruieruntque Baal:

17 Et conſecrauerunt filios ſuos, & filias ſuas per ignem: & diuinationibus inſeruiebant, & auguriis: & tradiderunt ſe, vt facerent malum coram Domino, vt irritarent eum.

18 Iratuſque eſt Dominus vehementer Iſraeli, & abſtulit eos à conſpectu ſuo, & non remanſit niſi tribus Iuda tantummodo.

19 Sed nec ipſe Iuda cuſtodiuit mandata Domini Dei ſui: verum ambulauit in erroribus Iſrael, quos operatus fuerat.

20 Proiecitque Dominus omne ſemen Iſrael, & afflixit eos, & tradidit eos in manu diripientium, donec projiceret eos à facie ſua:

21 * Ex eo iam tempore, quo ſciſſus eſt Iſrael à domo Dauid, & conſtituerunt ſibi regem Ieroboam filium Nabat: ſeparauit enim Ieroboam Iſrael à Domino, & peccare eos fecit peccatum magnum.

*3. Reg 12. 19.

22 Et ambulauerunt filij Iſrael in vniuerſis peccatis Ieroboam, quæ fecerat: & non receſſerunt ab eis.

23 * Vſquequo Dominus auferret Iſrael à facie ſua, ſicut locutus fuerat in manu omnium ſeruorum ſuorum Prophetarum: tranſlatuſque eſt Iſrael de terra ſua in Aſſyrios, vſque in diem hanc.

*Ier. 25. 9.

24 Adduxit autem rex Aſſyriorum de Babylone, & de Cutha, & de Auah, & de Emath, & de Sepharuaim: & collocauit eos in ciuitatibus Samariæ pro filiis Iſrael: qui poſſederunt Samariam, & habitauerunt in vrbibus eius.

25 Cumque ibi habitare cœpiſſent, non timebant Dominum: & immiſit in eos Dominus leones, qui interficiebant eos.

26 Nunciatumque eſt regi Aſſyriorum, & dictum: Gentes, quas tranſtuliſti, & habitare feciſti in ciuitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei terræ: & immiſit in eos Dominus leones, & ecce interficiunt eos, eo quod ignorent ritum Dei terræ.

27 Præcepit autem rex Aſſyriorum, dicens: Ducite illuc vnum de ſacerdotibus, quos inde captiuos adduxiſtis & vadat, & habitet cum eis: & doceat eos legitima Dei terræ.

28 Igitur cum veniſſet vnus de ſacerdotibus his, qui captiui ducti fuerant de Samaria, habitauit in Bethel, & docebat eos quomodo colerent Dominum.

29 Et vnaquæque Gens fabricata eſt Deum ſuum: poſueruntque eos in fanis excelſis, quæ fecerant Samaritæ, Gens, & Gens in vrbibus ſuis, in quibus habitabat.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et teſtificari fecit Dominus in Iſrael, & in Iehudah per manum omnium Prophetarum omnem viſionem, dicendo: Reuertimini à viis veſtris malis, & cuſtodite præcepta mea, & decreta mea, iuxta omnem legem, quam præcepi patribus veſtris: & quam miſi ad vos per manum ſeruorum meorum Prophetarum.*

14 *Et non audierunt, & indurauerunt ceruicem ſuam, iuxta ceruicem patrum ſuorum, qui non crediderunt Domino Deo ſuo.*

15 *Et contempſerunt decreta eius, & pactum eius, quod pepigit cum patribus eorum, & teſtificationes eius, quibus teſtificatus eſt eis: & ambulauerunt poſt vanitatem & vani facti ſunt: & poſt Gentes quæ erant in circuitu eorum, de quibus præcepit Dominus, vt non facerent ſicut illæ.*

16 *Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei ſui: & fecerunt ſibi conflatile, duos vitulos, & fecerunt lucum, & incuruauerunt ſe vniuerſæ militiæ cœli: & ſeruierunt Bahal.*

17 *Et tranſire fecerunt filios ſuos, & filias per ignem: & diuinauerunt diuinationes, & augurabantur: & tradiderunt ſe, vt facerent malum in oculis Domini, vt irritarent eum.*

18 *Et iratus eſt Dominus valde contra Iſrael, & remouit eos à facie ſua, non remanſit niſi tribus Iehudah ſola.*

19 *Etiam Iehudah non cuſtodiuit præcepta Domini Dei ſui: & ambulauerunt in decretis Iſrael, quæ fecerunt.*

20 *Et reprobauit Dominus omne ſemen Iſrael, & afflixit eos, & tradidit eos in manu diripientium, donec proiiceret eos à facie ſua:*

21 *Quoniam ſcidit Iſrael à domo Dauid, & regem conſtituerunt Iarobham filium Nebath: expulit Iarobham Iſrael ne iret poſt Dominum, & peccare fecit eos peccatum grande.*

22 *Et ambulauerunt filij Iſrael in vniuerſis peccatis Iarobham, quæ fecit: non receſſerunt ab eis:*

23 *Donec remouit Dominus à facie ſua, ſicut locutus fuerat per manum omnium ſeruorum ſuorum Prophetarum: & tranſmigrare fecit Iſrael è terra ſua in Aſſur vſque ad diem hanc.*

24 *Adduxitque rex Aſſur è Babel, & è Chutah, & Hauuah, & Chamath, & Sepharuaim: & habitare fecit in ciuitatibus Somron pro filiis Iſrael: & poſſederunt Somron, & habitauerunt in vrbibus eius.*

25 *Et fuit, in principio quo habitauerunt ibi, non timuerunt Dominum: & miſit Dominus in eis leones, & occidebant eos.*

26 *Dixeruntque Regi Aſſur, dicendo: Gentes quas tranſmigrare feciſti, & habitare feciſti in vrbibus Somron neſciunt iudicium Dei terræ: & miſit in eos leones & ecce interimunt eos, eo quod neſciunt iudicium Dei terræ.*

27 *Et præcepit Rex Aſſur dicendo: Pergere facite illuc vnum è ſacerdotibus quos tranſmigrare feciſtis inde, & pergat & vadat illuc, & doceat eos iudicium Dei terræ.*

28 *Et venit vnus è ſacerdotibus quos tranſmigrare fecerant de Somron, & habitauit in Bethel, & docebat eos quomodo timerent Dominum.*

29 *Et fecerunt ſingulæ Gentes deos ſuos, & poſuerunt in domo excelſorum, quæ fecerant Somronitæ, ſingulæ Gentes in vrbibus ſuis, in quibus habitabant.*

Tranſl. ex Septuag.

13 Et teſtificatus eſt Dominus in Iſrael, & in Iuda, & in manu omnium prophetarum ſuorum, omnis Videntis, dicens: Reuertimini à viis veſtris malis, & cuſtodite mandata mea, & iuſtificationes meas, & omnem legem, quam mandaui patribus veſtris, quæcumque miſi eis in manu ſeruorum meorum prophetarum.

14 Et non audierunt, & indurauerunt dorſum ſuum ſuper dorſum patrum ſuorum.

15 Et teſtimonia eius, quæcumque conteſtatus eſt eis, non cuſtodierunt, & ambulauerunt poſt vana, & euanuerunt, & poſt Gentes, quæ in circuitu ipſorum, de quibus mandauerat Dominus eis non facere ſecundum iſtas.

16 Dereliquerunt mandata Domini Dei ſui: & fecerunt ſibi fuſile, duas vitulas, & fecerunt lucos, & adorauerunt omnem virtutem cœli: & ſeruierunt Baal.

17 Et traduxerunt filios ſuos, & filias ſuas in igne: & vaticinati ſunt vaticinia, & augurati ſunt: & venditi ſunt ad faciendum malum in oculis Domini ad irritandum eum.

18 Et indignatus eſt Dominus valde in Iſrael, & amouit eos à facie ſua, & non remanſit niſi tribus Iuda ſolitaria.

19 Etiam Iudas non cuſtodiuit mandata Domini Dei ſui: & ambulauerũt in iuſtificationibus Iſrael, quas fecerant, & abiecerunt Dominum.

20 Et indignatus eſt Dominus omni ſemini Iſrael, & commouit eos, & dedit eos in manu diripientiſi eos, quoadusque eiecit eos à facie ſua.

21 Quia maximè Iſrael deſuper domo Dauid, & regem fecerunt Hieroboam filium Nabat: & expulit Hieroboam ipſum Iſrael à poſt Dominum, & peccare fecit eos peccatum magnum.

22 Et ambulauerunt filij Iſrael in omni peccato Hieroboam, quod fecit: non receſſerunt ab eo.

23 Donec remouit Dominus ipſum Iſrael à facie ſua, ſicut locutus eſt Dominus in manu omnium ſeruorum ſuorum prophetarum: & tranſlatus eſt Iſrael deſuper terra ſua in Aſſyrios, vſque in diem hanc.

24 Et adduxit rex Aſſyriorum è Babylone, qui de Chutha, ab Aia, & ab Aemath, & Seppharuaim: & habitauerunt in ciuitatibus Samariæ pro filiis Iſrael: & hæreditarunt Samariam, & habitauerunt in ciuitatibus eius.

25 Et factum eſt in principio ſeſſionis eorum, non timuerunt Dominum: & miſit Dominus in eis leones, & erant interficientes in eis.

26 Et dixerunt regi Aſſyriorum, dicentes: Gentes, quas tranſtuliſti, & pro aliis ſedere feciſti in ciuitatibus Samariæ, non cognouerunt iudicium Dei terræ: & miſit in eos leones, & ecce ſunt occidentes eos, ſicut non nouerunt iudicium Dei terræ.

27 Et mandauit rex Aſſyriorum, dicens: Abducite hinc, & eant, & habitent ibi, & illuminabunt eos iudicium Dei terræ.

28 Et adduxerũt vnum ſacerdotum, quos tranſtulerant de Samaria, & ſedit in Bæthel, & fuit illuminans eos, quomodo timeant Dominum.

29 Et fuerunt facientes Gentes gentes deos ſuos: & poſuerunt in domo excelſorum, quæ fecerant Samaritæ, gentes gentes in ciuitatibus ſuis, in quibus habitabant.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

13 *Tunc teſtificatus eſt Iehouah contra Iſraelem & contra Iehudah per manum omnium Prophetarum & omnis Videntis, huiuſmodi verbis, Reuertimini à viis veſtris malis & cuſtodite præcepta mea & decreta mea, iuxta vniuerſam Legem quam præcepi patribus veſtris, & quam miſi ad vos per manum ſeruorum meorum Prophetarum.*

14 *Et non ſunt obſequuti, ſed indurauerunt ceruicem ſuã iuxta ceruicem patrum ſuorum, qui non crediderunt in Iehouam Deum ſuum.*

15 *Contempſeruntq́ decreta eius, & pactum eius quod pepigit cum patribus eorum, & teſtificationes eius quibus teſtatus fuerat contra eos: & abierunt poſt vanitatem vaniq́ facti ſunt, & poſt Gentes quæ erant in circuitu eorum, de quibus præceperat Iehouah ne facerent ſicut illæ.*

16 *Ac tandem dereliquerunt omnia præcepta Iehouæ Dei ſui, ac fecerunt ſibi conflatile, duos vitulos atque lucum incuruaueruntq́ ſe vniuerſæ militiæ cæli, & ſeruierunt Baal.*

17 *Et tranſire fecerunt filios ſuos & filias ſuas per ignem & diuinauerunt diuinationes, auguratiq́ ſunt, atque tradiderunt ſeſe ad faciendum malum in oculis Iehouæ, vt irritarent eum.*

18 *Propterea iratus eſt Iehouah vehementer contra Iſraelem, & remouit eos à facie ſua: nihil remanſit præter tribum Iehudah ſolam.*

19 *Etiam Iehudah non cuſtodiuit præcepta Iehouæ Dei ſui ſed ambulauerunt in ſtatutis Iſraelis quæ fecerant.*

20 *Abhorruit itaque Iehouah ab vniuerſo ſemine Iſraelis & afflixit eos, tradiditq́ eos in manum diripientium, donec proiiceret eos à facie ſua.*

21 *Quoniam ſcidit Iſraelem à domo Dauidis, & Regem conſtituerunt Iarobam filium Nebat: expulit autem Iarobam Iſraelem ne iret poſt Iehouam, & peccare fecit eos peccato grandi.*

22 *Ambulaueruntq́ filij Iſraelis in vniuerſis peccatis Iarobam quæ ille fecerat, nec receſſerunt ab eis,*

23 *Donec remouit Iehouah Iſraelem à facie ſua, ſicut loquutus fuerat per manum omnium ſeruorum ſuorum Prophetarum, exulauitq́ Iſrael è terra ſua in Aſſur vſque ad diem hanc.*

24 *Adduxit præterea Rex Aſſur homines è Babel, & è Chutah, & Auuah, & Hamath, & Sepharuaim, & collocauit eos in vrbibus Someron pro filiis Iſraelis, qui poſſederunt Someron, & habitauerunt in vrbibus eius.*

25 *Fuit autem, principio quum habitare cœperunt illic non timuerunt Iehouam, & miſit Iehouah in eos leones qui eos occidebant.*

26 *Dixerunt ergo Regi Aſſur, dicendo, Gentes quas tranſtuliſti & collocaſti in vrbibus Someron non norunt morem Dei terræ: & immiſit in eos leones qui interimunt eos, eo quòd neſciunt morem Dei terræ:*

27 *Præcepit itaque Rex Aſſur hiſce mandatis, Deducite illuc vnum è ſacerdotibus quos tranſtuliſtis inde, qui pergant & habitent illic, & doceant eos morem Dei terræ.*

28 *Venit ergo vnus è ſacerdotibus quos tranſtulerant de Someron, & habitauit in Bethel, docebatq́ eos quomodo timerent Iehouam.*

29 *Fecerunt verò ſingulæ Gentes deos ſuos, & repoſuerunt in domo excelſorum quæ fecerant Someronitæ, ſingulæ Gentes in vrbibus ſuis in quibus habitabant.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

30 Viri enim Babylonij fecerunt Sochothbenoth:
viri autem Chutæi fecerunt Nergel: & viri de E-
math fecerunt Aſima.
31 Porro Heuæi fecerunt Nebahaz, & Tharthac. Hi
autem, qui erant de Sepharuaim, comburebant fi-
lios ſuos igni, Adramelech, & Anamelech diis Se-
pharuaim:
32 Et nihilominus colebant Dominum. Fecerunt
autem ſibi de nouiſſimis ſacerdotes excelſorum, &
ponebant eos in fanis ſublimibus.
33 Et cum Dominum colerent, diis quoque ſuis
ſeruiebant iuxta conſuetudinem Gentium, de qui-
bus tranſlati fuerant Samariam:
34 Vſque in præſentem diem morem ſequuntur an-
tiquum: non timent Dominum, neque cuſtodiunt
ceremonias eius, iudicia, & legem, & mandatum,
* Gen. 32.28. quod præceperat Dominus filiis Iacob, *quem cog-
nominauit Iſrael:
35 Et percuſſerat cum eis pactum, & mandauerat
eis, dicens: Nolite timere deos alienos, & non
adoretis eos, neque colatis eos, & non immole-
tis eis.
36 Sed Dominum Deum veſtrum, qui eduxit vos
de terra Aegypti in fortitudine magna, & in bra-
chio extento, ipſum timete, & illum adorate, &
ipſi immolate.
37 Ceremonias quoque, & iudicia, & legem, & mã-
datum, quod ſcripſit vobis, cuſtodite, vt faciatis
cunctis diebus: & non timeatis deos alienos.
38 Et pactum, quod percuſſit vobiſcum, nolite obli-
uiſci: nec colatis deos alienos:
39 Sed Dominum Deum veſtrum timete, & ipſe e-
ruet vos de manu omnium inimicorum veſtrorũ.
40 Illi vero non audierunt, ſed iuxta conſuetudi-
nem ſuam priſtinam perpetrabant.
41 Fuerunt igitur Gentes iſtæ timentes quidem
Dominum, ſed nihilominus, & idolis ſuis ſeruien-
tes: nam & filij eorum, & nepotes, ſicut fecerunt
patres ſui, ita faciunt vſque in præſentem diem.

CAP. XVIII.

*2. Par. 28.27 & 29.1.
1 ANno * tertio Oſee filij Ela regis Iſrael, regnauit
Ezechias filius Achaz regis Iuda.
2 Viginti quinque annorum erat, cum regnare
cœpiſſet: & viginti nouem annis regnauit in Ieru-
ſalem: nomen matris eius Abi filia Zachariæ.
3 Fecitque quod erat bonum coram Domino, iux-
ta omnia, quæ fecerat Dauid pater eius.
4 Ipſe diſſipauit excelſa, & contriuit ſtatuas, &
ſuccidit lucos, confregitque ſerpentem æneum,
* Nu. 21.9. * quem fecerat Moyſes: ſiquidem vſque ad illud
tempus filij Iſrael adolebant ei incenſum: vocauit-
que nomen eius Nohestan.
5 In Domino Deo Iſrael ſperauit: itaque poſt eum
non fuit ſimilis ei de cunctis regibus Iuda, ſed ne-
que in his, qui ante eum fuerunt:
6 Et adhæſit Domino, & non receſſit à veſtigiis
eius, fecitque mandata eius, quæ præceperat Do-
minus Moyſi.

Vnde

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

30 *Et viri Babel fecerunt Succoth Benoth: viri autem
Chuth fecerunt Nerghal: & viri Chamath Aſimah.*
31 *Heuuai autem fecerunt Nibchaz, & Tartach. Sephar-
uai autem comburebant filios ſuos igni Adramelech, &
Hanamelech diis Sepharuæorum:*
32 *Et timebant Dominum. Et fecerunt ſibi aliqui eorum
ſacerdotes excelſorum, & ſacrificabant eis in domo ex-
celſorum.*
33 *Dominum timebant, & diis ſuis ſeruiebant iuxta iu-
dicium Gentium, quas tranſmigrare fecerant inde.*
34 *Vſque ad diem hanc faciunt iuxta prima: non timent
Dominum, neque faciunt iuxta decreta eorum, & iuxta
iudicium eorum, & iuxta legem, & iuxta præceptum
quod præcepit Dominus filiis Iahacob cui impoſuit nomen
Iſrael:*
35 *Et pepigerat Dominus cum eis pactum, & præceperat
eis, dicendo: Non timebitis deos alienos, nec incuruabitis
vos eis, nec ſeruietis eis, nec immolabitis eis.*
36 *Sed Dominum, qui aſcendere fecit vos è terra Ægypti
in fortitudine magna, & in brachio extento timebitis, &
ei genuflectetis, & ei ſacrificabitis.*
37 *Et ſtatuta, & iudicia, & legem, & præceptum, quæ
ſcripſit vobis cuſtodietis, vt faciatis cunctis diebus: & non
timebitis deos alienos.*
38 *Et pacti, quod pepigi vobiſcum ne obliuiſcamini: & non
timebitis deos alienos.*
39 *Sed Dominum Deum veſtrum timebitis, & ipſe libe-
rabit vos è manu omnium inimicorum veſtrorum.*
40 *Et non audierunt, ſed iuxta conſuetudinem ſuam pri-
mam faciunt.*
41 *Fueruntq; Gentes iſtæ timentes Dominum, & ſculpti-
libus ſuis ſeruiebant: etiam filij eorum, & filij filiorum
eorum, ſecundum quòd fecerunt patres eorum, ipſi faciũt
vſque ad diem hanc.*

CAP. XVIII.

1 *ET fuit anno tertio Hoſeah filij Elah regis Iſrael,
regnauit Chizchiiah filius Achaz regis Iehudah.*
2 *Viginti & quinque annorum erat, quando regnauit:
& vigintinouem annis regnauit in Ieruſalaim: nomen
autem matris eius Abi filia Zechariah.*
3 *Fecitq; quod rectum erat in oculis Domini iuxta omnia,
quæ fecit Dauid pater eius.*
4 *Ipſe remouit excelſa, & contriuit ſtatuas, & ſuccidit
lucum, confregitq; ſerpentem æreum, quem fecerat Mo-
ſeh: quia vſque ad dies illos filij Iſrael ſuffiebant ei: &
vocauit eum Nechuſan.*
5 *In Domino Deo Iſrael ſperauit: & poſt eum non fuit
ſimilis illi inter cunctos reges Iehudah, & qui fuerunt
ante eum:*
6 *Adhæſitq; Domino, & non declinauit ab eo, cuſtodiuitq;
præcepta eius, quæ præcepit Dominus Moſeh.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

30 Et viri Babylonis fecerunt ipſam Soccoth Benith
& viri Chuth fecerunt Ergel: & viri Aemath fece-
runt Aſimath.
31 Et Euæi fecerunt Eblazer, & Tharthac. Et Sep-
phauraim tunc comburebant filios ſuos in igne, ipſi
Adramelech, & Anemelech diis Sepphauraim.

32 Et erant timentes Dominum. Et collocarunt ab-
ominationes ſuas in domibus excelſorum, quæ fe-
cerant in Samaria, gens gens in ciuitate, in qua
habitabant in ea, & erant timentes Dominum. Et
fecerunt ſibi ſacerdotes excelſorum, & fecerunt eis
in domo excelſorum.
33 Et Dominum timebant, & diis ſuis ſeruiebant
iuxta iudicium Gentium, vnde tranſtulerant eos
inde.

34 Vſque in diem hanc ipſi faciebant iuxta iudiciū
earum: ipſi timent, & ipſi faciunt ſecundum iuſti-
ficationes earum, & ſecundum iudicium earum, &
ſecundum legem, & ſecundum mandatum, quod
mandauit Dominus filiis Iacob, cuius poſuit no-
men eius Iſrael.
35 Et diſpoſuit Dominus cum eis teſtamentum, &
mandauit eis, dicens: Non timebitis deos alios, &
non adorabitis eos, & non ſeruietis eis, & non ſa-
crificabitis eis.
36 Quia tantum Domino, qui eduxit vos de terra
Aegypti in fortitudine magna, & in brachio excel-
ſo, ipſum timebitis, & ipſum adorabitis, ei ſacri-
ficabitis.
37 Iuſtificationes, & iudicia, & legem, & mandata,
quæ ſcripſit vobis facere, ſeruabitis omnibus die-
bus: & non timebitis deos alios.
38 Et teſtamenti, quod diſpoſuit vobiſcum, non
obliuiſcemini: & non timebitis deos alios.
39 Sed Dominum Deum veſtrum timebitis, & ipſe
eruet vos de omnibus inimicis veſtris.
40 Et non audietis in iudicio eorum, quod ipſi fa-
ciunt.
41 Et fuerunt gentes hæ timentes Dominum, &
ſculptilibus ſuis erant ſeruientes: etiam filij, & filij
filiorum eorum, ſicut fecerant patres eorum, fa-
ciunt vſque in diem hanc.

C A P. XVIII.

1 ET factum eſt in anno tertio Oſeæ filij Ela regis
Iſrael regnauit Ezecias filius Achaz regis Iuda.

2 Filius viginti & quinque annorum in regnando
ipſum, & viginti & nouem annos regnauit in Hie-
ruſalem: & nomen matri eius Abu filia Zachariæ.

3 Et fecit rectum in oculis Domini, ſecundum om-
nia, quæcumque fecerat Dauid pater eius.
4 Ipſe ſuſtulit excelſa, & contriuit ſtatuas, & ex-
terminauit lucos, & ſerpentem æneum, quem fe-
cerat Moyſes: quoniam vſque ad dies illos erant fi-
lij Iſrael adolentes ei: & vocabat eum Neeſthan.

5 In Domino Deo Iſrael ſperauit: & poſt eum non
fuit ſimilis ei in regibus Iuda, & in iis, qui fuerunt
ante eum.
6 Et adhæſit Domino, non receſſit à poſt eum, &
cuſtodiuit mandata eius, quæcumque mandauit
Moyſi.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Viri enim Babel fecerunt Succoth Benoth: viri autem
Chuth fecerunt Nergal: & viri Hamath fecerunt Aſima*

*Hauuæi autem fecerunt Nibhaz Tharthac: Sepharuæi
autem comburebant filios ſuos igni ipſi Adramelech & A-
melech diis Sepharuæorum.*

*Et timebant Iehouam: feceruntq́ſibi aliquot ſuorum
ſacerdotes excelſorum, qui faciebant eis in domo excelſo-
rum.*

*Iehouam quidem timebant, & nihilominus diis ſuis
ſeruiebant iuxta morem Gentium vnde tranſtulerant eos*

*Vſque in diem hanc faciunt iuxta ritus priſtinos: non
timent Iehouam, neque faciunt iuxta decreta & morem
ipſius, neque iuxta legem, & præceptum quod præcepit Ie-
houah filiis Iaacob, cui impoſuit nomen Iſrael.*

*Pepigerat autem Iehouah cum eis pactum, præceperatq́
eis, dicendo, Non timebitis deos alienos, nec adorabitis eos
nec ſeruietis eis, nec immolabitis eis:*

*Sed Iehouam qui eduxit vos è terra Ægypti in fortitu-
dine magna & brachio extento, hunc timebitis, & hunc
adorabitis, huicque ſacrificabitis.*

*Statuta præterea, & iudicia, & legem, & præceptum
quæ ſcripſi vobis, cuſtodietis, faciendo ea cunctis diebus
neque timebitis deos alienos.*
*Pacti inſuper quod pepigi vobiſcum ne obliuiſcamini
neque timeatis deos alienos:*
*Sed Iehouam Deum veſtrum timete, & ipſe liberabi
vos è manu omnium inimicorum veſtrorum.*
*Et non obtemperarunt, ſed iuxta conſuetudinem ſuam
priſtinam fecerunt.*
*Itaque Gentes iſtæ timuerunt Iehouam, & nihilomi-
nus ſculptilibus ſuis ſeruierunt: etiam filij eorum, & fi-
lij filiorum eorum, ſecundum quod fecerunt patres eorum
ita ipſi faciunt vſque ad diem hanc.*

C A P. XVIII.

*FVit autem anno tertio Hoſeæ filij Elah regis Iſraelis
regnare cœpit Hizciiahu filius Ahaz regis Iehudah.*

*Vigintiquinque annorum erat quando regnare cœpit
& viginti nouem annis regnauit in Ieruſalaim: nomen
autem matris eius Abi filia Zechariah.*

*Fecitq́ quod rectum erat in oculis Iehouæ, iuxta omnia
quæ fecerat Dauid pater eius.*
*Ipſe ſuſtulit excelſa, & contriuit ſtatuas, & ſuccidit
lucum, confregitq́ ſerpentem æreum quem fecerat Moſeh
quia vſque ad dies illos filij Iſraelis ſuffiebant ei: & voca-
uit eum Nehuſthan.*

*In Iehoua Deo Iſraelis ſperauit, & poſt eum non fuit
ſimilis illi inter cunctos Reges Iehudah, & ex iis qui fue-
runt ante eum.*
*Adhæſitq́ Iehouæ, nec declinauit ab eo: cuſtodiuitq́ præ-
cepta eius quæ præceperat Iehouah Moſeh.*

Vulgat. Editio.

7 Vnde & erat Dominus cum eo, & in cunctis, ad quæ procedebat, ſapienter ſe agebat. Rebellauit quoque contra regem Aſſyriorum, & non ſeruiuit ei.

8 Ipſe percuſſit Philiſthæos vſque ad Gazam, & omnes terminos eorum, à Turre cuſtodum vſque ad ciuitatem munitam.

Nu.21 9 * Anno quarto regis Ezechiæ, qui erat annus ſeptimus Oſee filij Ela regis Iſrael, aſcendit Salmanaſar rex Aſſyriorum in Samariam, & oppugnauit eam.

10 Et cepit. Nam poſt annos tres, anno ſexto Ezechiæ, id eſt nono anno Oſee regis Iſrael, capta eſt Samaria:

11 Et tranſtulit rex Aſſyriorum Iſrael in Aſſyrios, collocauitque eos in Hala, & in Habor fluuiis Gozan in ciuitatibus Medorum:

12 Quia non audierunt vocem Domini Dei ſui, ſed prætergreſſi ſunt pactum eius: omnia quæ præceperat Moyſes ſeruus Domini, non audierunt, neque fecerunt.

13 * Anno quartodecimo regis Ezechiæ, aſcendit Sennacherib rex Aſſyriorum ad vniuerſas ciuitates Iuda munitas: & cepit eas.

2.Par. 2. 1. ſa. 36.1 ccl.48 0.

14 Tunc miſit Ezechias rex Iuda nuncios ad regem Aſſyriorum in Lachis, dicens. Peccaui, recede à me: & omne, quod impoſueris mihi, feram. Indixit itaque rex Aſſyriorum Ezechiæ regi Iudę trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri.

15 Deditque Ezechias omne argentum, quod repertum fuerat in domo Domini, & in theſauris regis.

16 In tempore illo confregit Ezechias valuas templi Domini, & laminas auri, quas ipſe affixerat, & dedit eas regi Aſſyriorum.

17 Miſit autem rex Aſſyriorum Tharthan, & Rabſaris, & Rabſacen de Lachis ad regem Ezechiam cum manu valida Ieruſalem, qui cum aſcendiſſent, venerunt Ieruſalem, & ſteterunt iuxta aquæductum piſcinæ ſuperioris, quæ eſt in via Agri fullonis.

18 Vocaueruntque regem: egreſſus eſt autem ad eos Eliacim filius Helciæ præpoſitus domus, & Sobna ſcriba, & Ioahe filius Aſaph à commentariis.

19 Dixitque ad eos Rabſaces: Loquimini Ezechiæ: Hæc dicit rex magnus, rex Aſſyriorum: Quæ eſt iſta fiducia, qua niteris?

20 Forſitan iniſti conſilium, vt præpares te ad prælium. In quo confidis, vt audeas rebellare.

21 An ſperas in baculo arundineo, atque confracto Ægypto, ſuper quem, ſi incubuerit homo, comminutus ingredietur manum eius, & perforabit eam? ſic eſt Pharao rex Ægypti omnibus, qui confidunt in ſe.

22 Quod ſi dixeritis mihi: In Domino Deo noſtro habemus fiduciam: nonne iſte eſt, cuius abſtulit Ezechias excelſa, & altaria: & præcepit Iudæ, & Ieruſalem. Ante altare hoc adorabitis in Ieruſalem?

23 Nunc igitur tranſite ad Dominum meum regem Aſſyriorum, & dabo vobis duo millia equorum, & videte an habere valeatis aſcenſores eorum.

24 Et quo modo poteſtis reſiſtere ante vnum ſatrapam de ſeruis domini mei minimis? An fiduciam habes in Aegypto propter currus, & equites?

25 Numquid ſine Domini voluntate aſcendi ad locum iſtum, vt demolirer eum? Dominus dixit mihi: Aſcende ad terram hanc, & demolire eam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

7 *Et fuit Dominus cum eo, in omni loco ad quem egrediebatur, proſpere agebat. Rebellauitq; contra regem Aſſur, & non ſeruiuit ei.*

8 *Ipſe percuſſit Peliſtaos vſque ad Hazzah, & terminos eius, à turri cuſtodum vſque ad ciuitatem munitam.*

9 *Et fuit anno quarto regis Chizchiiahu (ipſe erat annus ſeptimus Hoſeah filij Elah regis Iſrael) aſcendit Salmaneſer rex Aſſur contra Somron, & obſedit eam.*

10 *Et ceperunt eam in fine trium annorum anno ſexto Chizchiiah (ipſe eſt annus nonus Hoſeah regis Iſrael) capta eſt Somron.*

11 *Et tranſmigrare fecit rex Aſſur Iſrael in Aſſur, & ducere fecit eos in Chalach, & in Chabor flumen Ghozan, & ciuitates Madai.*

12 *Eo quòd non audierunt voci Domini Dei ſui, & tranſgreſſi ſunt pactum eius, omnia, quæ præcepit Dominus Moſeh ſeruus Domini, & non audierunt, nec fecerunt.*

13 *Quartodecimo autem anno regis Chizchiiahu aſcendit Sancherib rex Aſſur contra omnes ciuitates Iehudah munitas: & cepit eas.*

14 *Miſitq; Chizchiiah rex Iehudah ad regem Aſſur in Lachis, dicendo: Peccaui, recede à me: quod impoſueris mihi, feram. Et impoſuit rex Aſſur Chizchiiah regi Iehudah ad trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri.*

15 *Deditq; Chizchiiah omne argentum, quod repertum eſt in domo Domini, & in theſauris domus regis.*

16 *In tempore illo abſcidit Chizchiiah valuas templi Domini, & columnas quas obtexerat Chizchiiahu rex Iehudah, & dedit eas regi Aſſur.*

17 *Miſit autem rex Aſſur Tarthan, & Rabſaris, & Rabſacheh de Lachis ad regem Chizchiiahu cum exercitu graui in Ieruſalaim: & aſcenderunt, & venerunt, ſteteruntq; in aquaductu piſcinæ, quæ eſt in via Agrifullonis.*

18 *Et vocauerunt regem: & egreſſus eſt ad eos Eliachim filius Chilchiiahu, qui erat ſuper domum, & Sebna ſcriba, & Ioach filius Aſaph à commentariis.*

19 *Dixitq; ad eos Rabſacheh: Dicite obſecro ad Chichiiahu: Sic dicit rex magnus, rex Aſſur: Quæ eſt fiducia hæc cui fiſus es?*

20 *Dixiſti tantum verbum labiorum conſilium, & fortitudo ad prælium. Nunc cui fiſus es, quia defeciſti contra me?*

21 *Nunc ecce ſperaſti in baculo arundineo abſciſo iſto in Ægypto, cui ſi innitatur quiſpiam ingredietur in manum eius, & perforabit eam? ſic eſt Parhoh rex Ægypti omnibus confidentibus in eo.*

22 *Si autem dixeritis mihi: In Domino Deo noſtro confidimus: nonne hic eſt cuius remouit Chizchiiah excelſa, & altaria: dixitq; ad Iehudah, & Ieruſalaim, coram altari hoc incuruabitis vos in Ieruſalaim?*

23 *Et nunc fideiube obſecro Domino meo regi Aſſur, & dabo tibi duo millia equos, ſi potueris dare equitantes ſuper eos.*

24 *Et quomodo vertere facies faciem ducis vnius ſeruorũ domini mei minimorum? Vt confidas in Ægypto propter currus, & equites?*

25 *Et nunc num abſque Domino aſcendi ad locum iſtum, vt diſperdam illum? Dominus dixit mihi: Aſcende contra terram hanc, vt diſperdas eam.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

7 Et fuit Dominus cum eo, & in omnibus, quæ fa-
ciebat, intellexit. Et rebellauit in rege Aſſyriorum,
& non ſeruiuit ei.

8 Ipſe percuſſit alienigenas vſque Gazam, & vſque
ad terminum eius à turre cuſtodum, & vſque ad
ciuitatem munitam.

9 Et factum eſt in anno quarto regis Ezeciæ (ipſe
annus ſeptimus Oſeæ filio Ela regi Iſrael) aſcendit
Salmanaſſar rex Aſſyriorum ſuper Samariam, &
obſidebat ſuper eam.

10 Et cepit eam à fine trium annorum in anno ſex-
to Ezeciæ, ipſe annus nonus Oſeæ regi Iſrael, &
capta eſt Samaria.

11 Et tranſtulit rex Aſſyriorum Samariam in Aſſy-
rios, & poſuit eos in Alae, & in Abor fluuio Gozan,
& Ore Medorum.

12 Pro eo quod nõ audierunt vocẽ Domini Dei ſui,
& tranſgreſſi ſunt teſtamentum eius omnia, quæ-
cumque mandauit Moyſes ſeruus Domini, & non
audierunt, & non fecerunt.

13 Et quarto & decimo anno regis Ezeciæ aſcendit
Sennacherim rex Aſſyriorum ſuper ciuitates Iudas
munitas, & cepit eas.

14 Et miſit Ezecias rex Iuda nuncios ad regem Aſſy-
riorum in Lachis, dicens: Peccaui, recede à me:
quodcumq; impoſueris ſuper me, portabo. Et im-
poſuit rex Aſſyriorum ſuper Ezeciam regem Iuda
trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri.

15 Et dedit Ezecias omne argentum inuentum in
domo Domini, & in theſauris domus regis.

16 In tempore illo concidit Ezecias ianuas templi,
& firmata, quæ deaurauerat Ezecias rex Iuda, &
dedit ea regi Aſſyriorum.

17 Et miſit rex Aſſyriorum ipſum Tharthan, & Ra-
phis, & Rhapſacem è Lachis ad regem Ezeciam in
virtute graui ſuper Hieruſalem: & aſcenderunt,
& venerunt in Hieruſalem, & ſteterunt in aquæ
ductu piſcinæ ſuperioris, quæ eſt in via agrifullo-
nis.

18 Et clamauerunt ad Ezeciam: & venerũt ad eum
Eliacim filius Chelchiæ œconomus, & Somnas
ſcriba, & Ioas filius Sophath commonefaciens.

19 Et dixit ad eos Rhapſaces: Dicite nunc ad Eze-
ciam: Hæc dicit rex magnus, rex Aſſyriorum: Quid
fiducia hæc qua fidiſti?

20 Dixiſti tantum verba labiorum, conſilium, &
virtus ad prælium. Nunc igitur quo fretus rebel-
laſti in me?

21 Nunc igitur fidiſti tibi ſuper virgam arundineã
fractam iſtam, ſuper Aegyptum, quicumque inni-
xus fuerit vir ſuper eam, & intrabit in manum e-
ius, & perforabit eam? ſic Pharao rex Aegypti om-
nibus confidentibus ſuper eum.

22 Et quoniam dixiſti ad me: Super Dominum Deũ
confidimus: nonne hic ipſe amouit Ezecias excelſa
eius, & altaria eius: & dixit ad Iudam, & Hieruſa-
lem, coram altare hoc adorabitis in Hieruſalem?

23 Et nunc miſcete vos, quæſo, Domino meo regi
Aſſyriorum, & dabo tibi bis mille equos, ſi poteris
dare tibi aſcenſores ſuper eos.

24 Et quomodo auertes faciem Toparchæ vnius ex
ſeruis domini mei minimis? Et ſperaſti tibi ſuper
Aegyptum in curribus & equitibus.

25 Et nunc numquid ſine Domino aſcendimus ſu-
per locum hunc ad corrumpendum eum? Domi-
nus dixit ad me: Aſcende ſuper terram iſtam &
corrumpe eam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

7 *Fuitq; Iehouah cum eo: in omni loco ad quem egre-
diebatur, proſpere agebat: rebellauit autem contra regem
Aſſur, & non ſeruiuit ei.*

8 *Ipſe percuſſit Peliſthæos vſque ad Azzah, & terminos
eius, à turre cuſtodum vſque ad ciuitatem munitam.*

9 *Fuit autem anno quarto regis Hizciiahu (is erat an-
nus ſeptimus ipſi Hoſea filio Elah regis Iſraelis) aſcendit
Salmaneſer rex Aſſur contra Someron, & obſedit eam:*

10 *Ac ceperunt eam ſub finem trium annorum: anno
ſexto Hizciiahu (is eſt annus nonus Hoſea regis Iſraelis)
capta eſt Someron.*

11 *Tranſtulitq; rex Aſſur Iſraelem in Aſſur, & deducere
fecit eos in Halah, & in Habor, ad flumen Gozan, & in
vrbes Madai:*

12 *Eo quòd non obedierunt voci Iehoua Dei ſui, ſed tranſ-
greſſi ſunt pactum eius, id eſt omnia quæ præceperat Mo-
ſeh ſeruus Iehoua: neque audierunt, neque fecerunt.*

13 *Porrò quartodecimo anno regis Hizciiahu aſcendit
Sanherib rex Aſſur contra omnes vrbes Iehudah munitas,
cepitq; eas.*

14 *Miſit itaque Hizciiahu rex Iehudah ad regem Aſſur in
Lachis, huiuſmodi mandatis, Peccaui, recede à me: quod
impoſueris mihi, feram. Et impoſuit rex Aſſur Hizciiah
regi Iehudah trecenta talenta argenti, & triginta talen-
ta auri.*

15 *Deditq; Hizciiah omne argentum quod repertum eſt
in domo Iehoua, & in theſauris domus regiæ.*

16 *Eodem tempore abſcidit Hizciiah valuas templi Ieho-
uæ, & columnas quas texerat Hizciiah rex Iehudah, &
dedit eas regi Aſſur.*

17 *Miſit autem rex Aſſur Tharthan, & Rab-ſaris, & Rab-
ſaceh, de Lachis ad regem Hizciiahu cum exercitu gra-
ui in Ieruſalaim: qui aſcenderunt, & venerunt in Ieru-
ſalaim, aſcenderunt inquam, & venerunt, & conſtite-
runt ad aquæductum piſcinæ ſuperioris quæ eſt in via a-
gri fullonis.*

18 *Vocauerunt autem regem, & egreſſus eſt ad eos Eliia-
cim filius Hilciiahu qui erat ſuper domum, & Sebna ſcri-
ba, & Ioah filius Aſaph à commentariis.*

19 *Dixitq; ad eos Rabſaceh, Dicite obſecro ad Hizciiahu,
Sic dicit rex magnus, rex Aſſur, Quænam eſt hæc fiducia
qua tu fidis?*

20 *Dixiſti, Certè ſermo labiorum, conſilium, & fortitu-
do ad prælium. nunc cui fiſus es, quod defeciſti à me?*

21 *Nunc ecce confiſus es in baculo arundineo confracto
iſto, nempe Ægypto, cui ſi innitatur quiſpiam, ingredietur
in manum eius, ac perforabit eam: ſic eſt Paroh rex Ægy-
pti omnibus confidentibus in eo.*

22 *Quòd ſi dixeritis mihi, in Iehoua Deo noſtro confidi-
mus: nonne is eſt cuius abſtulit Hizciiah excelſa, & alta-
ria? dixitq; ad Iehudah & Ieruſalaim, Coram altari hoc
incuruabitis vos in Ieruſalaim.*

23 *Nunc igitur fideiube obſecro domino meo regi Aſſur, &
dabo tibi duo millia equorum, ſi modo poſſis dare equitan-
tes ſuper eos.*

24 *Et quomodo vertere facies faciem ducis vnius ſeruorũ
domini mei minimorum, vt confidas in Ægypto propter
currus & equites?*

25 *Et nunc, nunquid abſque Iehoua aſcendi contra locum
iſtum, vt diſperdam illum? Iehouah dixit mihi, Aſcende
contra terram iſtam, & diſperde eam.*

Vulgat. Editio.

Dixerunt autem Eliacim filius Helciæ, & Sobna, 26
& Ioahe Rabſaci: Precamur vt loquaris nobis ſeruis
tuis Syriace: ſiquidem intelligimus hanc linguam:
& non loquaris nobis Iudaice, audiente populo, qui
eſt ſuper murum.
Reſponditque eis Rabſaces, dicens: Numquid ad 27
dominum tuum, & ad te miſit me Dominus meus,
vt loquerer ſermones hos, & non potius ad viros,
qui ſedent ſuper murum, vt comedãt ſtercora ſua,
& bibant vrinam ſuam vobiſcum?
Stetit itaque Rabſaces, & exclamauit voce ma- 28
gna Iudaice, & ait: Audite verba regis magni, regis
Aſſyriorum.
Hæc dicit rex: Non vos ſeducat Ezechias: non 29
enim poterit eruere vos de manu mea.
Neque fiduciam vobis tribuat ſuper Dominum, 30
dicens: Eruens liberabit nos Dominus, & non
tradetur ciuitas hæc in manu regis Aſſyriorum.
Nolite audire Ezechiam. Hæc enim dicit rex 31
Aſſyriorum: Facite mecum, quod vobis eſt vtile,
& egredimini ad me: & comedet vnuſquiſque de
vinea ſua, & de ficu ſua: & bibetis aquas de ciſter-
nis veſtris:
Donec veniam, & transferam vos in terram, quæ 32
ſimilis eſt terræ veſtræ, in terram fructiferam, &
fertilem vini, terram panis, & vinearum, terram
oliuarum, & olei, ac mellis, & viuetis, & non mo-
riemini. Nolite audire Ezechiam, qui vos decipit,
dicens: Dominus liberabit nos.
Numquid liberauerunt dij Gentium terram ſuã 33
de manu regis Aſſyriorum?
Vbi eſt Deus Emath, & Arphad? vbi eſt Deus Se- 34
pharuaim, Ana, & Aua? numquid liberauerunt Sa-
mariam de manu mea?
Quinam illi ſunt in vniuerſis diis terrarum, qui 35
eruerunt regionem ſuam de manu mea, vt poſſit
eruere Dominus Ieruſalem de manu mea?
Tacuit itaque populus, & non reſpondit ei quid- 36
quam: ſiquidem præceptum regis acceperant vt
non reſponderent ei.
Venitque Eliacim filius Helciæ, præpoſitus do- 37
mus, & Sobna ſcriba, & Ioahe filius Aſaph à com-
mentariis ad Ezechiam ſciſſis veſtibus, & nuncia-
uerunt ei verba Rabſacis.

CAP. XIX.

Iſa. 37. a.

QVæ cum audiſſet Ezechias rex, ſcidit veſti- 1
menta ſua, & opertus eſt ſacco, ingreſſuſque
eſt domum Domini.
Et miſit Eliacim præpoſitum domus, & Sobnam 2
ſcribam, & ſenes de ſacerdotibus opertos ſaccis, ad
Iſaiam prophetam filium Amos.
Qui dixerunt: Hæc dicit Ezechias: Dies tribu- 3
lationis, & increpationis, & blaſphemiæ dies iſte:
venerunt filij vſque ad partum, & vires non habet
parturiens.
Si forte audiat Dominus Deus tuus vniuerſa 4
verba Rabſacis, quem miſit rex Aſſyriorum domi-
nus ſuus, vt exprobraret Deum viuentem, & ar-
gueret verbis, quæ audiuit Dominus Deus tuus: &
fac orationem pro reliquiis, quæ repertæ ſunt.
Venerunt ergo ſerui regis Ezechiæ ad Iſa- 5
iam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Dixitq́; Eliachim filius Chilchiahu, & Sebna, & Io-
ach ad Rabſacheh: Loquere obſecro ſeruis tuis Arameice,
(ſiquidem intelligimus) & ne loquaris nobiſcum Iehu-
daice in auribus populi, qui eſt ſuper murum.*

*Dixitq́; ad eos Rabſacheh: Num ad dominum tuum, &
ad te miſit me Dominus meus, vt loquerer verba iſta,
nonne ad viros, qui ſedent ſuper murum, vt comedant
ſtercus ſuum, & bibant aquam vrinæ ſuæ vobiſcum?*

*Stetitq́; Rabſacheh, & exclamauit voce magna Iehu-
daice, & locutus eſt, ac dixit: Audite verbum regis ma-
gni Aſſur.
Sic dixit rex: Ne ſeducat vos Chizchiiahu: quia non
poterit eruere vos è manu eius.
Et ne ſperare faciat vos Chizchiiahu in Domino, dicen-
do: Eruendo eruet nos Dominus, & non tradetur ciuitas
hæc in manu regis Aſſur.*

*Ne audiatis Chizchiiahu. Sic enim dixit rex Aſſur:
Facite mecum benedictionem, & egredimini ad me: &
comedite vnuſquiſque de vite ſua, & vnuſquiſque de ficu
ſua: & bibite vnuſquiſque aquam ciſternæ ſuæ.*

*Donec veniam, & tollam vos ad terram, ſicut terram
veſtram, terram frumenti, & vini, terram panis, & vi-
nearum terram, oliuæ, olei, & mellis, & viuite, & non
moriemini, & ne audiatis Chizchiiahu cum perſuaſerit
vobis, dicendo: Dominus eruet nos.*

*Num eruendo eruerunt dij Gentium, vnuſquiſque ter-
ram ſuam è manu regis Aſſur?*

*Vbi eſt Deus Chamath, & Arphad? vbi eſt Deus Se-
pharuaim Henah, & Hiuuah? num eruerunt Somron è
manu mea?
Quis inter omnes deos terrarum, qui eruerint terram
ſuam è manu mea, num eruet Dominus Ieruſalaim è
manu mea?
Et tacuerunt populus & non reſponderunt ei verbum:
quia præceptum regis erat dicendo, non reſpondeatis ei.*

*Veneruntq́; Eliachim filius Chilchiiahu, qui erat ſuper
domum, & Sebna ſcriba, & Ioach filius Aſaph à com-
mentariis ad Chizchiiahu ſciſſis veſtibus, & nunciaue-
runt ei verba Rabſacheh.*

CAP. XIX.

*ET fuit, cum audiſſet rex Chizchiiahu, ſcidit veſti-
menta ſua, & operuit ſe ſacco, ingreſſuſq́; eſt domum
Domini.
Et miſit Eliiachim, qui erat ſuper domum, & Sebnam
ſcribam, & ſeniores ſacerdotum opertos ſaccis ad Ieſaia-
hu prophetam filium Amos.
Dixerunt autem ad eum: Sic dixit Chizchiiahu: Dies
anguſtiæ, & increpationis, & conuitij in Deum, eſt dies
hæc: venerunt enim filij vſque ad matricem & virtus non
eſt parienti.
Si forte audiat Dominus Deus tuus omnia verba Rab-
ſacheh, quem miſit rex Aſſur dominus ſuus vt probris af-
ficeret Deum viuentem, & argueret verbis quæ audiuit
Dominus Deus tuus: & leua orationem pro reſiduo quod
inuenitur.*

Veneruntq́; ſerui regis Chizchiiahu ad Ieſaiahu.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dixit Eliacim filius Chelchiæ, & Somnas, & 26
Ioas ad Rhapſacem: Loquere, quæſo, ad ſeruos tuos
Syriace, quoniam audimus nos: & non loqueris
nobiſcum Iudaice, & vt quid loqueris in auribus
populi, qui ſuper murum.
Et dixit ad eos Rhapſaces: Numquid ad domi- 27
num tuum, & ad te miſit me Dominus meus loqui
verba hæc, nonne ad viros ſedentes ſuper murum,
ad comedendum ſtercus ſuum, & bibendum vri-
nam ſuam vobiſcum ſimul?
Et ſtetit Rhapſaces, & clamauit voce magna Iu- 28
daice, & locutus eſt, & dixit: Audite verba magni
regis Aſſyriorum.
Hæc dicit rex: Ne eleuet vos Ezecias verbis: quo- 29
niam non poterit vos eruere de manu eius.
Et non faciat vos ſperare Ezecias in Dominum, 30
dicens: Eruens, eruet Dominus, non tradetur ci-
uitas hæc in manu regis Aſſyriorum.

Nolite audire Ezeciam. Quoniam hæc dicit rex 31
Aſſyriorum: Facite mecum benedictionem, & exite
ad me, & bibet vir vitem ſuam, & vir ficum ſuam
comedet, & bibet aquam ciſternæ ſuæ.

Quoadusque veniam, & accipiam vos in terram, 32
ſicut terra veſtra, terra frumenti, & vini, & panis,
& vinearum, terra oliuæ olei, & mellis, & viuetis,
& non moriemini. Et nolite audire Ezeciam, quo-
niam decipiet vos, dicens: Dominus eruet nos.

Numquid eruentes eruerunt dij Gentium, vnuſ- 33
quiſque ſuam regionem de manu regis Aſſyrio-
rum?
Vbi eſt Deus Aemath, & Arphad? vbi eſt Deus 34
Seppharuaim, Ana, & Aba? quia eruerunt Sama-
riam de manu mea?
Quis in omnibus diis terrarum, qui eruerint ter- 35
ras ſuas de manu mea, quoniam eruet Dominus
Hieruſalem de manu mea?
Et mutiuerunt, & non reſponderunt ei verbum, 36
quoniam mandatum erat regis, dicens: Non reſpō-
debitis ei.
Et intrauit Eliacim filius Chelchiæ œconomus, 37
& Somnas ſcriba, & Ioas filius Saphat commone-
faciens, ad Ezeciam, diſciſſi veſtimenta, & annun-
ciauerunt ei verba Rhapſacis.

C A P. XIX.

ET factum eſt, vt audiuit rex Ezecias, & diſcidit 1
veſtimenta ſua, & indutus eſt ſaccum, & in-
trauit in domum Domini.
Et miſit Eliacim œconomum, & Somnam ſcri- 2
bam, & ſeniores ſacerdotum indutos ſaccis ad E-
ſaiam prophetam filium Amos.
Et dixerunt ad eum: Hæc dicit Ezecias: Dies tri- 3
bulationis, & argutionis, & irritationis, dies hæc,
quoniam venerunt filij vſque ad dolores partus, &
fortitudo non eſt parienti.
Si quo modo exaudiet Dominus Deus tuus om- 4
nia verba Rhapſacis, quem miſit eum rex Aſſyrio-
rum dominus eius ad exprobrandum Deum viuũ,
& blaſphemandum in verbis, quæ audiuit Domi-
nus Deus tuus, & aſſumes deprecationem pro reſi-
duo, quod inuenitur.
Et venerunt pueri regis Ezeciæ ad Eſaiam. 5

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et dixit Eliacim filius Hilciiahu & Sebna & Ioah ad Rabſaceh, Loquere obſecro ſeruis tuis Aramice, (ſiquidem intelligimus) & ne loquaris nobiſcum Iehudaice in auribus populi qui eſt ſuper murum.

Reſpondit verò illis Rabſaceh, Numquid ad dominum tuum & ad te miſit me dominus meus, vt loquerer verba iſta? nonne ad viros qui ſedent ſuper murum, vt comedant ſtercus ſuum, & bibant aquam pedum ſuorum vobiſcum?

Stetitq́; Rabſaceh, & exclamauit voce magna Iehudaice, loquutusq́; eſt, ac dixit, Audite verbum regis magni, regis Aſſur:

Sic dixit rex, Ne ſeducat vos Hizciiahu: quia non poterit eruere vos è manu eius:

Neque ſperare faciat vos Hizciiahu in Iehoua, dicendo, Eruendo eruet nos Iehouah, nec tradetur ciuitas hæc in manum regis Aſſur.

Ne acquieſcatis Hizciiahu: ſic enim dixit rex Aſſur, Facite mecum benedictionem, & egredimini ad me, & comedite vnuſquiſque de vite ſua, & vnuſquiſque de ficu ſua: & bibite vnuſquiſque aquam ciſternæ ſuæ:

Donec veniam, & tollam vos ad terram ſimilem terræ veſtræ, terram frumenti, & vini, terram panis & vinearum, terram oliuæ olei, & mellis: & viuatis, & non moriamini: neque audiatis Hizciiahu, quum ſuadebit vobis, dicendo, Iehouah eruet nos.

Nunquid eruendo eruerunt dij Gentium vnuſquiſque terram ſuam è manu regis Aſſur?

Vbi eſt deus Hamath & Arphad? vbi eſt deus Sepharuaim, Hena & Iuah? nunquid eruerunt Someron è manu mea?

Quis eſt inter omnes deos terrarum qui eruerit terrā ſuam è manu mea, quod eruere poſſit Iehouah Ieruſalaim è manu mea?

Tacuit autem populus, nec reſponderunt ei verbum: quia præceptum regis erat, dicentis, Ne reſpondeatis ei.

Venerunt ergo Eliacim filius Hilciiahu, qui erat ſuper domum, & Sebna ſcriba, & Ioah filius Aſaph à commentariis, ad Hizciiahu ſciſſis veſtibus, & nuntiauerunt ei verba Rabſaceh.

C A P. XIX.

QVum autem audiſſet rex Hizkiiahu, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit ſe ſacco, ingreſſusq́; eſt domum Iehouæ.

Et miſit Eliacim qui erat ſuper domum, & Sebna ſcribam, atque ſeniores ſacerdotum opertos ſaccis ad Ieſaiahu prophetam filium Amos.

Qui dixerunt ei, Sic dixit Hizciiahu, Dies anguſtiæ & increpationis, & blaſphemiæ eſt dies hæc. venerunt enim filij vſque ad matricem, & virtus non eſt pariendi.

Si forte audiat Iehouah Deus tuus omnia verba Rabſaceh quem miſit rex Aſſur dominus eius vt probris afficiat Deum viuentem, & arguat verbis quæ audiuit Iehouah Deus tuus: & leua orationem pro reſiduo quod inuenitur.

Venerunt itaque ſerui regis Hizciiahu ad Ieſaiahu.

Vulgat. Editio.

6 Dixitque eis Iſaias: Hæc dicetis Domino veſtro:
Hæc dicit Dominus: Noli timere à facie ſermonũ,
quos audiſti, quibus blaſphemauerunt pueri regis
Aſſyriorum me.
7 Ecce, ego immittam ei ſpiritum, & audiet nun-
cium, & reuertetur in terram ſuam, & dejiciam
eum gladio in terra ſua.
8 Reuerſus eſt ergo Rabſaces, & inuenit regem
Aſſyriorum expugnâtem Lobnam: Audierat enim
quod receſſiſſet de Lachis.
9 Cumque audiſſet de Tharaca rege Aethiopiæ, di-
centes: Ecce, egreſſus eſt vt pugnet aduerſum te: &
iret contra eum, miſit nuncios ad Ezechiam, di-
cens:
10 Hæc dicite Ezechiæ regi Iuda: Non te ſeducat
Deus tuus, in quo habes fiduciam: neque dicas.
Non tradetur Ieruſalem in manus regis Aſſyrio-
rum.
11 Tu enim ipſe audiſti quę fecerunt reges Aſſyrio-
rum vniuerſis terris, quo modo vaſtauerunt eas:
num ergo ſolus poteris liberari?
12 Numquid liberauerunt dij Gentium ſingulos,
quos vaſtauerunt patres mei, Gozan videlicet, &
Haran, & Reſeph, & filios Eden, qui erant in The-
laſſar?
13 Vbi eſt rex Emath, & rex Arphad, & rex ciuitatis
Sepharuaim, Ana, & Aua?
14 Itaque cum accepiſſet Ezechias litteras de manu
nunciorum, & legiſſet eas, aſcendit in domum
Domini, & expandit eas coram Domino.
15 Et orauit in conſpectu eius, dicẽs: Domine Deus
Iſrael, qui ſedes ſuper cherubim, tu es Deus ſolus
regum omnium terræ: tu feciſti cœlum & ter-
ram.
16 Inclina aurem tuam, & audi: aperi Domine ocu-
los tuos, & vide: audi omnia verba Sennacherib,
qui miſit vt exprobraret nobis Deum viuentem.
17 Vere Domine diſſipauerunt Reges Aſſyriorum
Gentes, & terras omnium.
18 Et miſerunt deos eorum in ignem: non enim e-
rant dij, ſed opera manuum hominum ex ligno &
lapide, & perdiderunt eos.
19 Nunc igitur Domine Deus noſter, ſaluos nos fac
de manu eius, vt ſciant omnia regna terræ, quia
tu es Dominus Deus ſolus.
20 Miſit autem Iſaias filius Amos ad Ezechiam, di-
cens: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Quæ depre-
catus es me ſuper Sennacherib rege Aſſyriorum,
audiui.
21 Iſte eſt ſermo, quem locutus eſt Dominus de eo.
Spreuit te, & ſubſannauit te virgo filia Sion: poſt
tergum tuum caput mouit, filia Ieruſalem.
22 Cui exprobraſti, & quem blaſphemaſti? contra
quem exaltaſti vocem tuam, & eleuaſti in excel
ſum oculos tuos? contra ſanctum Iſrael.
23 Per manum ſeruorum tuorum exprobraſti Do-
mino, & dixiſti: In multitudine curruum meorum
aſcendi excelſa montium in ſummitate Libani, &
ſuccidi ſublimes cedros eius, & electas abietes il
lius. Et ingreſſus ſum vſque ad terminos eius, &
ſaltum carmeli eius
24 Ego ſuccidi. Et bibi aquas alienas, & ſiccaui ve-
ſtigiis pedum meorum omnes aquas clauſas.
25 Numquid non audiſti quid ab initio fecerim?
Ex diebus antiquis plaſmaui illud, & nunc adduxi:
eruntque in ruinam collium pugnantium ciuitates
munitæ.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Dixitq; Ieſahiahu: Sic dicetis domino veſtro: Sic dixit*
Dominus: Ne timeatis à facie verborum quæ audiſtis, qui-
bus probris affecerunt pueri regis Aſſur me.
7 *Ecce pono in eo ſpiritum, & audiet auditum, & reuer-*
tetur in terram ſuam, & cadere faciam eum gladio in
terra ſua.
8 *Et reuerſus eſt Rabſacheh, & inuenit regem Aſſur pu-*
gnantem contra Libnah: Audierat enim quod profectus e-
rat de Lachis.
9 *Audiuitq; de Tirhacah rege Chus, dicendo: Ecce egreſ-*
ſus eſt, vt pugnet tecum, reuerſus eſt, & miſit nuncios ad
Chizchiiahu, dicendo:
10 *Sic dicetis Chizchiiahu regi Iehudah, dicendo: Ne de-*
cipiat te Deus tuus in quo tu confidis, dicendo: Non trade-
tur Ieruſalaim in manu regis Aſſur.
11 *Ecce audiſti, quæ fecerunt reges Aſſur vniuerſis terris,*
perdendo eas, & tu liberaberis?
12 *Num liberauerunt eas dij Gentium, quos deleuerunt*
patres mei Gozan, & Haran, & Reſeph, & filij Heden,
qui erant in Telaſar?
13 *Vbi eſt rex Chamath, & rex Arphad & rex ciuitatis*
Sepharuaim Henah, & Chiuuah.
14 *Et tulit Chizchiiahu litteras de manu nunciorum, &*
legit eas, & aſcendit in domum Domini, & expandit eas
Chizchiiahu coram Domino.
15 *Orauit autem Chizchiiahu coram Domino, & dixit:*
Domine Deus Iſrael ſedens ſuper Cherubim, tu es Deus
ſolus omnium regnorum terræ: tu feciſti cœlum, & ter-
ram.
16 *Inclina Domine aurem tuam, & audi: aperi Domine*
oculos tuos, & vide, & audi omnia verba Sancherib, qua
miſit, vt probris afficeret Deum viuentem.
17 *Vere Domine vaſtauerunt reges Aſſur gentes, & ter-*
ram eorum,
18 *Et poſuerunt deos eorum in ignem: non enim dij erant,*
ſed opus manuum hominum, lignum & lapis, & perdide-
runt eos.
19 *Et nunc Domine Deus noſter ſaluos fac nos obſecro de*
manu eius, vt ſciant omnia regna terræ quod tu es Domi-
nus Deus ſolus.
20 *Miſit autem Ieſahiahu filius Amos ad Chizchiiahu, di-*
cendo: Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Pro quibus oraſti
me ſuper Sancherib regem Aſſur audiui.
21 *Hoc eſt verbum, quod locutus eſt Dominus ſuper eum:*
Contempſit te, ſubſannauit te virgo filia Sion, poſt te ca-
put mouit filia Ieruſalaim.
22 *Quem probris affeciſti, & in quem conuiciatus es, &*
ſuper quem exaltaſti vocem, & leuaſti in excelſum oculos
tuos? ad ſanctum Iſrael.
23 *Per manum nunciorum tuorum probris affeciſti Domi-*
num, & dixiſti: In multitudine curruum meorum aſcen-
di excelſa montium, latera Lebanon, & ſuccidam altitu-
dinem cedrorum eius, electas abietes illius, & ingrediar
habitaculum finis eius, ſaltum Charmeli eius.
24 *Ego fodi venam, & bibi aquas alienas, & ſiccaui plan-*
ta pedum meorum omnes riuos munitos.
25 *Numquid non audiſti à longe quod feci in diebus anti-*
quis, & plaſmaui illud, nunc adduxi illud, & erit ad de-
ſolandum in aceruos deſtructionum ciuitates munitas?

Digitized by Google

	Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
	Et dixit eis Eſaias: Hæc dicetis ad dominum veſtrum: Hæc dicit Dominus: Ne timeas à verbis, quæ audiſti, quæ blaſphemauerunt pueri regis Aſſyriorum.	6	*Quibus reſpondit Ieſaiahu, Sic dicetis domino veſtr. Sic dixit Iehouah, Ne timeas à facie verborum quæ audiſti, quibus probris affecerunt pueri regis Aſſur me.*
	Ecce ego do in eo ſpiritum, & audiet nuncium, & reuertetur in terram ſuam, & proſternam eum in gladio in terra eius.	7	*Ecce ego pono in eo ſpiritum, & audiet rumorem, reuerteturq́; in terram ſuam, & cadere faciam eum gladio in terra ſua.*
	Et reuertit Rhapſaces, & inuenit regem Aſſyriorum bellantium ſuper Lobna, quoniam audiuit, quia promouerat è Lachis.	8	*Reuerſus eſt itaque Rabſaceh, & inuenit regem Aſſu. pugnantem contra Libna: audierat enim quod profect. eſſet de Lachis.*
	Et audiuit de Tharaca rege Aethiopum, dicens: Ecce exiuit bellare tecum, & reuertit, & miſit nuncios ad Ezeciam, dicens:	9	*Audiuit autem de Thirhacah rege Chus, dicendo, Ecc. egreſſus eſt vt pugnet tecum. & reuerſus eſt, miſitq́; ali. legatos ad Hizciiahu cum hiſce mandatis.*
	Ne extollat te Deus tuus, in quo tu confidiſti in eo, dicens: Non tradetur Hieruſalem in manus regis Aſſyriorum.	10	*Sic dicetis Hizciiahu regi Iehudah, dicendo, Ne dec. piat te Deus tuus cui tu confidis, dicendo, Non tradet. Ieruſalaim in manum regis Aſſur.*
	Ecce tu audiſti omnia, quæcumque fecerunt reges Aſſyriorum omnibus terris anathemando eas: & tu eripieris?	11	*Ecce audiſti quæ fecerint reges Aſſur vniuerſis terr. perdendo eas: & tu liberaberis?*
	Numquid eruentes eruerunt eos dij Gentium, quos corruperunt patres mei, Gozam, & Charram, & Raphis, & filios Edom, qui Thaeſthen?	12	*Num liberauerunt eas dij Gentium quos deleuerun. patres mei Gozan & Aran, & Reſeph, & filios Eden q. erant in Thelaſar?*
	Vbi eſt rex Aemath, & rex Arphad? Et vbi eſt rex ciuitatis Seppharuaim, Ana, & Aba?	13	*Vbi eſt rex Harmath, & rex Arpad, & rex vrbis S. pharuaim, Hena & Iuah?*
	Et ſumpſit Ezecias libros de manu nunciorum, & legit eos. Et aſcendit in domum Domini, & expandit eos Ezecias ante Dominum,	14	*Et tulit Hizciiahu literas de manu legatorum, legit eas: & quum aſcendiſſet domum Iehouæ, expandit e. Hizciiahu coram Iehoua.*
	Et dixit: Domine Deus Iſrael, qui ſedes ſuper Cherubim, tu es Deus ſolus in omnibus regnis terræ, tu feciſti cœlum, & terram.	15	*Orauitq́; Hizciiahu coram Iehoua, & dixit, Iehou. Deus Iſraelis, ſedens ſuper Cherubim, tu es Deus ſol. omnium regnorum terræ, tu feciſti cœlum, & terram.*
	Inclina Domine aurem tuam, & audi: aperi Domine oculos tuos, & vide, & audi verba Sennacherim, quæ miſit ad exprobrandum Deum viuum.	16	*Inclina Iehoua aurem tuam, & audi: aperi Ieho. oculos tuos, & vide: & audi verba Sanherib, qui mi. vt probris afficeret Deum viuentem.*
	Quoniam in veritate, Domine, deſolauerunt reges Aſſyriorum gentes:	17	*Vere Iehoua, vaſtauerunt reges Aſſur Gentes & te. ram earum.*
	Et dederunt Deos earum in ignem (quoniam nō dij ſunt, ſed opera manuum hominum, ligna, & lapis,) & diſperdiderunt eos.	18	*Et poſuerunt deos eorum in ignem: non enim dij eran. ſed opus manuum hominum, lignum & lapis, ideo perdid. runt eos.*
	Et nunc Domine Deus noſter ſalua nos de manu eius, & cognoſcent omnia regna terræ, quia tu Dominus Deus ſolus.	19	*Et nunc Iehoua Deus noſter ſaluos fac nos obſecro. manu eius, vt cognoſcant omnia regna terræ quod tu Iehouah Deus ſolus.*
	Et miſit Eſaias filius Amos de Ezeciam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus virtutum Deus Iſrael: Quæ deprecatus es ad me de Sennacherim rege Aſſyriorum, audiui.	20	*Tunc miſit Ieſaiahu filius Amos ad Hizciiahu, dicend. Sic dixit Iehouah Deus Iſraelis: Pro quibus oraſti. ſuper Sanherib rege Aſſur, audiui.*
	Hoc eſt verbum, quod locutus eſt Dominus ſuper eum, ſpreuit te, & ſubſannauit te virgo filia Sion: ſuper te caput ſuum mouit filia Hieruſalem.	21	*Hoc eſt verbum quod loquutus eſt Iehouah ſuper eum. Contempſit te, ſubſannauit te, virgo filia Sion: poſt te c. put mouit, filia Ieruſalaim.*
	Quem exprobraſti, & quem blaſphemaſti? Et ſuper quem exaltaſti vocem, & eleuaſti in ſublime oculos tuos? in ſanctum Iſrael?	22	*Quem probris affeciſti, & cui conuitiatus es, & ſ. per quem exaltaſti vocem, & eleuaſti in excelſum ocul. tuos? contra ſanctum Iſraelis.*
	In manu nunciorum tuorum exprobraſti Dominum, & dixiſti: In multitudine curruum meorum ego aſcendam in altitudinem montium, fœnora Libani, & concidi magnitudinem cedri eius, & electa cupreſſorum eius, & veni in medium ſyluæ, & Carmeli:	23	*Per manum legatorum tuorum probris affeciſti Iehou. & dixiſti, In multitudine curruum meorum aſcendi e. celſa montium, latera Lebanon, & ſuccidam altitudine. cedrorum eius, electas abietes illius, & ingrediar hab. taculum finis eius, ſaltum Charmeli eius.*
	Ego ſiccaui, & bibi aquas alienas, & deſolaui veſtigio pedis mei omnes fluuios clauſuræ,	24	*Ego fodi venam, & bibi aquas alienas, & ſiccaui pla. ta pedum meorum omnes riuos munitos.*
	Finxi eam, duxi eam. Et fuit in tumulos demigrationum oppugnantium ciuitates munitas.	25	*Nonne audiſti à longo tempore? id feci, à diebus ant. quis etiam formaui illud, nunc euenire feci illud: e. erit ad deſtruendum in aceruos ruinarum ciuitates m. nitas.*

Vulgat. Editio.

26 Et qui ſedent in eis, humiles manu, contremue-
runt & confuſi ſunt, facti ſunt velut fœnum agri,
& virens herba tectorum, quæ areſacta eſt antequã
veniret ad maturitatem.
27 Habitaculum tuum, & egreſſum tuum, & introi-
tum tuum, & viam tuam ego præſciui, & furorem
tuum contra me.
28 Inſaniſti in me, & ſuperbia tua aſcendit in aures
meas: ponam itaque circulum in naribus tuis, &
camum in labiis tuis, & reducam te in viam, per
quam veniſti.
29 Tibi autem Ezechia hoc erit ſignum: Comede
hoc anno quæ repereris: in ſecundo autem anno,
quæ ſponte naſcuntur: porro in tertio anno ſemi-
nate & metite: plantate vineas, & comedite fructũ
earum.
30 Et quodcumque reliquum fuerit de domo Iu-
da, mittet radicem deorſum, & faciet fructum
ſurſum.
31 De Ieruſalem quippe egredientur reliquiæ, &
quod ſaluetur de monte Sion: zelus Domini exer-
cituum faciet hoc.
32 Quam ob rem hæc dicit Dominus de rege Aſſy-
riorum: Non ingredietur vrbem hanc, nec mittet
in eam ſagittam, nec occupabit eam clypeus, nec
circumdabit eam munitio.
33 Per viam, qua venit, reuertetur: & ciuitatem
hanc non ingredietur, dicit Dominus.
34 Protegamque vrbem hanc, & ſaluabo eam pro-
pter me, & propter Dauid ſeruum meum.
35 * Factum eſt igitur in nocte illa, venit Angelus
Domini, & percuſſit in caſtris Aſſyriorum centum
octogintaquinque millia. Cumque diluculo ſur-
rexiſſet, vidit omnia corpora mortuorum: & rece-
dens abiit,
36 Et reuerſus eſt Sennacherib rex Aſſyriorum, &
manſit in Niniue.
37 * Cumque adoraret in templo Neſroch deum
ſuum, Adramelech & Sarasar filij eius percuſſerunt
eum gladio, fugeruntque in terram Armeniorum,
& regnauit Aſarhaddon filius eius pro eo.

*Tob 1. 21 Eccle. 48. 18. Iſa. 37. 36. 1 Mach 7.41. 2 Mach 8.19. * Tob. 1.24.

CAP. XX.

2. Par. 32. 24. Iſa. 38.1

1 IN diebus illis ægrotauit Ezechias vſq; ad mor-
tem: & venit ad eum Iſaias filius Amos prophe-
ta, dixitque ei: Hæc dicit Dominus Deus: Præcipe
domui tuæ: morieris enim tu, & non viues,
2 Qui conuertit faciem ſuam ad parietem, & ora-
uit Dominum, dicens:
3 Obſecro Domine, memento quæſo quomodo
ambulauerim coram te in veritate, & in corde per-
fecto & quod placitum eſt coram te, fecerim. Fle-
uit itaque Ezechias fletu magno.
4 Et antequam egrederetur Iſaias mediam par-
tem atrij, factus eſt ſermo Domini ad eum, di-
cens:
5 Reuertere, & dic Ezechiæ duci populi mei: Hæc
dicit Dominus Deus Dauid patris tui: Audiui ora-
tionem tuam, & vidi lachrymas tuas: & ecce ſana-
ui te, die tertio aſcendes templum Domini.
6 Et addam diebus tuis quindecim annos: ſed &
de manu regis Aſſyriorum liberabo te, & ciuitatem
hanc, & protegam vrbem iſtam propter me, & pro-
pter Dauid ſeruum meum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et habitatores earum abbreuiati manu, contriti & pudore affecti ſunt, fuerunt vt herba agri, & olus germinis herba tectorum, & percuſſa vento ante ſegetem.

Habitare autem tuum, & egredi tuum, & ingredi tui noui, & iraſci tuum contra me.

Pro eo quod iratus es aduerſum me tumultus tuus aſcendit in aures meas, & ponam hamum meum in naribus tuis & camum meum in labiis tuis, & redire faciam te per viam per quam veniſti.

Et hoc tibi ſignum: Comede anno iſto cadiuaz anno autem ſecundo ſponte germinata: anno vero tertio ſeminate & metite, & plantate vineas, & comedite fructum earũ

Et addet quæ euaſit familiæ Iehudah quæ remanſit radicem deorſum, & faciet fructum ſurſum.

De Ieruſalaim enim egredietur reſiduum, & euaſor de monte Siion: zelus Domini exercituum faciet hoc.

Quamobrem ſic dixit Dominus ſuper regem Aſſur: Nõ ingredietur vrbem hanc, & non iaciet illuc ſagittam, & non præoccupabit eam clypeo, & non effundet iuxta eam aggerem.

Per viam qua venit, reuertetur, & ciuitatem hanc non ingredietur dicit Dominus.

Et protegam ciuitatem hanc, vt ſeruem eam propter me, & propter Dauid ſeruum meum.

Et fuit, nocte illa egreſſus eſt Angelus Domini, & percuſſit in caſtris Aſſur centum octoginta, & quinque millia. Et ſurrexerunt mane, & ecce omnes ipſi cadauera mortuorum.

Et profectus eſt, & abiit, & reuerſus eſt Sancherib rex Aſſur, & habitauit in Niniueh.

Et fuit, eo adorante in domo Niſroch deum ſuum Adramelech, & Sareſer filij eius percuſſerunt eum gladio ipſi autem euaſerunt in terram Ararath, & regnauit Eſarchadon filius eius pro eo.

CAP. XX.

IN diebus illis ægrotauit Chizchiiahu ad moriendum: & venit ad eũ Ieſahiahu filius Amos propheta, dixitque ad eum: Sic dixit Dominus: Præcipe domui tuæ, quia morieris, & non viues.

Et vertit Chizchiiahu faciem ſuam ad parietem, & orauit ad Dominum, dicendo:

Obſecro Domine, memento quæſo quod ambulauerim coram te in veritate, & corde perfecto, & quod bonum eſt in oculis tuis fecerim. Et fleuit Chizchiiahu fletu magno.

Et fuit, Ieſahiahu non egreſſus fuerat ad atrium medium, & verbum Domini fuit ad eum, dicendo:

Reuertere, & dic Chizchiiahu duci populi mei: Sic dixit Dominus Deus Dauid patris tui: Audiui orationem tuam, vidi lachrymam tuam: ecce ſano te, die tertia aſcendes in domum Domini.

Et addam diebus tuis quindecim annos, & de manu regis Aſſur eruam te, & ciuitatem iſtam & protegam ciuitatem iſtam propter me, & propter Dauid ſeruum meum.

Tranſl. ex Septuag.

26 Et inhabitantes in eis infirmati ſunt manu, contremuerunt, & confuſi ſunt. Fuerunt fœnum agris, vel virens herba, herba tectorum, & conculcatio coram ſtante,

27 Et ſeſſionem tuam, & exitum tuum noui, & furorem tuum ſuper me,

28 Eo quod iratus ſis ſuper me. Et ſtrepitus tuus aſcendit in aures meas, & ponam hamos meos in naribus tuis, & frenum in labiis tuis, & redire faciam te via, qua veniſti in ea.

29 Et hoc tibi ſignum. Comede hoc anno ſponte nata, & anno ſecundo germinantia, & anno tertio ſatio, & meſſis, & plantatio vinearum, & comedetis fructum earum.

30 Et adjiciet quod ſaluatum eſt de domo Iuda, ipſum reſiduum radicem deorſum, & faciet fructum ſurſum.

31 Quoniam de Hieruſalem egredietur reſiduum, & is qui ſaluus euaſit, de monte Sion: zelus Domini virtutum faciet hoc.

32 Nonne ſic? Hæc dicit Dominus ad regem Aſſyriorum: Non ingredietur in ciuitatem hanc, & non iaculabitur illuc iaculum, & non præueniet ſuper eam clypeus, & non effundet ad eam aggerem.

33 Via, qua venit in ea, reuertetur, & in ciuitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus.

34 Et protegam ſuper ciuitatem hanc propter me, & propter Dauid ſeruum meum.

35 Et factum eſt nocte, & exiuit Angelus Domini, & percuſſit in caſtris Aſſyriorum centum octuaginta quinque millia. Et ſurrexerunt mane, & ecce omnes corpora mortua.

36 Et promouit, & iuit, & reuertit Sennacherim rex Aſſyriorum, & habitauit in Nineue.

37 Et factum eſt ipſo adorante in domo Meſerach dei ſui, & Adramelec, & Saraſar filij eius percuſſerunt eum in gladio. Et ipſi euaſerunt in terram Ararath, & regnauit Aſordan filius eius pro eo.

CAP. XX.

1 IN diebus illis ægrotauit Ezecias ad mortem: & intrauit ad eum Eſaias filius Amos propheta, & dixit ad eum: Hæc dicit Dominus: Præcipe domui tuæ: moreris tu, & non viues.

2 Et conuertit Ezecias ad murum, & precatus eſt ad Dominum, dicens:

3 Domine memento nunc, quæcumque ambulaui coram te in veritate, & corde pleno, & bonum in oculis tuis feci. Et plorauit Ezecias ploratu magno.

4 Et erat Eſaias in atrio medio. Et verbum Domini factum eſt ad eum, dicens:

5 Reuertere, & dices ad Ezeciam ducem populi mei: Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui: Audiui deprecationem tuam, vidi lachrymas tuas. Ecce ego ſanabo te: die tertia aſcendes in domum Domini.

6 Et adjiciam ad dies tuos quinque & decem annos, & de manu regis Aſſyriorum ſaluabo te, & ciuitatem hanc, & protegam ſuper ciuitatem hanc propter me, & propter Dauid ſeruum meum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

26 *Et habitatores earum abbreuiati manu, contriti ſunt & pudore affecti, fuerunt vt herba agri, & olus germinis, vt herba tectorum, & percuſſa ariditate antequam ſit ſeges.*

27 *Habitationem autem tuam, & egreſſum tuum & ingreſſum tuum noui, & furorem tuum contra me.*

28 *Quoniam iratus es aduerſum me, & tumultus tuus aſcendit in aures meas: ideo ponam hamum meum in naribus tuis, & camum meum in labiis tuis, & redire faciam te per viam qua veniſti.*

29 *Et hoc tibi ſignum, Comede anno iſto per ſe germinantia: anno autem ſecundo ſponte etiam germinantia: anno verò tertio ſeminate & metite, & plantate vineas, & comedite fructum earum.*

30 *Et addet quæ euaſit familia Iehudah, quæ remanſit, mittere radicem deorſum, & facere fructum ſurſum.*

31 *De Ieruſalaim enim egredientur reliquia, & euaſor de monte Siion: zelus Iehouæ exercituum faciet hoc.*

32 *Propterea ſic dicit Iehouah de rege Aſſur, Non ingredietur vrbem hanc, nec iaciet illuc ſagittam, neque præoccupabit eam clypeo munitus, nec effundet iuxta eam aggerem.*

33 *Per viam qua venit, reuertetur, & ciuitatem hanc non ingredietur, dicit Iehouah.*

34 *Et protegam ciuitatem hanc, vt ſeruem eam propter me, & propter Dauidem ſeruum meum.*

35 *Fuit igitur, nocte illa egreſſus eſt Angelus Iehouæ, & percuſſit in caſtris Aſſur centum octoginta quinque millia. ſurrexerunt autem ſummo mane, & en omnes ipſi cadauera mortua.*

36 *Propterea profectus abiit, reuerſuſq; eſt Sanherib rex Aſſur, & habitauit in Nineueh.*

37 *Et fuit, eo adorante in domo Niſroch deum ſuum, & Adramelech & Sareſer filij eius percuſſerunt eum gladio: ipſi autem euaſerunt in terrã Ararat: & regnauit Eſarhaddon filius eius pro eo.*

CAP. XX.

1 IN *diebus illis ægrotauit Hizciiahu vſque ad mortem: & venit ad eum Ieſaiahu filius Amos propheta, dixitque ad eum, Sic dixit Iehouah, Præcipe domui tuæ, quia morieris, & non viues.*

2 *Et conuertit Hizciiahu faciem ſuam ad parietem, & orauit ad Iehouam, dicendo,*

3 *Obſecro ô Iehoua, Memento quæſo quòd ambulauerim coram te in veritate & corde integro, & quod bonum eſt in oculis tuis, fecerim. Et fleuit Hizciiahu fletu magno.*

4 *Nondum autem Ieſaiahu egreſſus fuerat ad atrium medium, quum verbum Iehouæ fuit ad eum, dicendo,*

5 *Reuertere, & dic ad Hizciiahu ducem populi mei, Sic dixit Iehouah Deus Dauidis patris tui, Audiui orationem tuam, vidi lachrymas tuas, ecce ego ſano te, die tertia aſcendes in domum Iehouæ.*

6 *Et addam diebus tuis quindecim annos: déque manu regis Aſſur eruam te, & ciuitatem iſtam, atque protegam ciuitatem iſtam, propter me & propter Dauidem ſeruum meum.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Dixitque Iſaias: Afferte maſſam ficorum. Quam cum attuliſſent, & poſuiſſent ſuper hulcus eius, curatus eſt.

Dixerat autem Ezechias ad Iſaiam: Quod erit ſignum, quia Dominus me ſanabit, & quia aſcenſurus ſum die tertia templum Domini?

Cui ait Iſaias: Hoc erit ſignum à Domino, quod facturus ſit Dominus ſermonem, quem locutus eſt: Vis vt aſcendat vmbra decem lineis, an vt reuertatur totidem gradibus?

Et ait Ezechias: Facile eſt, vmbram creſcere decem lineis: nec hoc volo vt fiat, ſed vt reuertatur retrorſum decem gradibus.

Inuocauit itaque Iſaias propheta Dominum, & reduxit vmbram per lineas, quibus iam deſcenderat in horologio Achaz, retrorſum decem gradibus.

*Iſa. 39.

* In tempore illo miſit Berodach Baladan, filius Baladan, rex Babyloniorum litteras & munera ad Ezechiam: audierat enim quod ægrotaſſet Ezechias.

Lætatus eſt autem in aduentu eorum Ezechias, & oſtendit eis domum aromatum, & aurum & argentum, & pigmenta varia, vnguenta quoque, & domum vaſorum ſuorum, & omnia quæ habere poterat in theſauris ſuis. Non fuit quod non monſtraret eis Ezechias in domo ſua, & in omni poteſtate ſua.

Venit autem Iſaias propheta ad regem Ezechiam, dixitque ei: Quid dixerunt viri iſti? aut vnde venerunt ad te? Cui ait Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me de Babylone.

At ille reſpondit: Quid viderunt in domo tua? Ait Ezechias: Omnia quæcumque ſunt in domo mea, viderunt: nihil eſt quod non monſtrauerim eis in theſauris meis.

Dixit itaque Iſaias Ezechiæ: Audi ſermonem Domini:

Ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ ſunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui vſque in diem hanc, in Babylonem: non remanebit quidquam, ait Dominus.

Sed & de filiis tuis qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, & erunt eunuchi in palatio regis Babylonis.

Dixit Ezechias ad Iſaiam: Bonus ſermo Domini quem locutus es: ſit pax & veritas in diebus meis.

Reliqua autem ſermonum Ezechiæ, & omnis fortitudo eius, & quomodo fecerit piſcinam, & aquæ ductum, & introduxerit aquas in ciuitatem, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regum Iuda?

Dormiuitque Ezechias cum patribus ſuis, & regnauit Manaſſes filius eius pro eo.

CAP. XXI.

2. Par. 33. 1.

DVodecim annorum erat Manaſſes cum regnare cœpiſſet, & quinquaginta quinque annis regnauit in Ieruſalem: nomen matris eius Haphſiba.

Fecitque malum in conſpectu Domini, iuxta idola Gentium, quas deleuit Dominus à facie filiorum Iſrael.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

7 *Dixitq́ Ieſahiahu: Tollite maſſam ficuum. Et tulerunt, & poſuerunt ſuper vlcus, & ſanatum eſt.*

8 *Dixitq́ Chizchiiahu ad Ieſahiahu: Quod ſignum quòd ſanaturus ſit Dominus me, & aſcenſurus ſim die tertio in domum Domini?*

9 *Dixitq́ Ieſahiahu: Hoc tibi ſignum à Domino quòd facturus ſit Dominus verbum quod locutus eſt: Num vis vadat vmbra decem gradibus, an reuertatur decem gradibus?*

10 *Dixitq́ Chizchiiahu: Leue eſt vmbra declinare decem gradibus: nolo hoc: ſed vt reuertatur vmbra retrorſum decem gradibus.*

11 *Et clamauit Ieſahiahu Propheta ad Dominum, & reduxit vmbram per gradus quos deſcenderat, per gradus Achaz, retrorſum decem gradibus.*

12 *In tempore illo miſit Berodach Baladan filius Baladan rex Babel litteras, & munera ad Chizchiiahu: audierat enim quòd ægrotaſſet Chizchiiahu.*

13 *Et audiuit eis Chizchiiahu, & oſtendit eis omnem domum deſiderabilem ſuam, argentum, & aurum, & aromata, & vnguentum optimum, & domum vaſorum ſuorum, & omne quod inuentum eſt in theſauris ſuis. Non fuit quicquam quod non oſtenderit eis Chizchiiahu in domo ſua, & in omni poteſtate ſua.*

14 *Venit autem Ieſahiahu Propheta ad regem Chizchiiahu, dixitq́ ad eum: Quid dixerunt viri iſti, & vnde venerũt ad te? Dixitq́ Chizchiiahu: De terra longinqua venerunt ad me, de Babel.*

15 *Et ait: Quid viderunt in domo tua? Dixitq́ Chizchiiahu: Omnia quæ ſunt in domo mea viderunt: non fuit quicquam quod non oſtenderim eis in theſauris meis.*

16 *Dixit autem Ieſahiahu ad Chizchiiahu: Audi verbum Domini.*

17 *Ecce dies veniunt, & deferetur omne quod eſt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui vſque ad diem hanc in Babel: non remanebit quicquam, dixit Dominus.*

18 *Et de filiis tuis qui egredientur de te, quos generabis tollent, & erunt eunuchi in palatio regis Babel.*

19 *Dixitq́ Chizchiiahu ad Ieſahiahu: Bonum eſt verbum Domini, quod loquutus es: & dixit: Nonne bonum eſt cum pax & veritas futura ſit in diebus meis?*

20 *Reſidua autem Chizchiiahu, & omnis fortitudo eius, & quod fecit piſcinam, & aquæductum, & introduxit aquas in Ciuitatem, nonne ſunt ſcripta in libro verborũ dierum regum Iehudah?*

21 *Dormiuitq́ Chizchiiahu cum patribus ſuis, & regnauit Menaſſeh filius eius pro eo.*

CAP. XXI.

1 *DVodecim annorum erat Menaſſeh cum regnauit, & quinquaginta & quinque annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius erat Chephtzibah.*

2 *Fecitq́ malum in oculis Domini iuxta abominationes Gentium quas expulit Dominus à facie filiorum Iſrael.*

Tranſl. ex Septuag.

7 Et dixit: Capiant palatham ficorum, & ponant ſuper vlcus, & ſanabitur.

8 Et dixit Ezecias ad Eſaiam: Quodnam ſignum, quia ſanabit me Dominus, & aſcendam in domum Domini die tertia?

9 Et dixit Eſaias: Hoc ſignum à Domino, quia faciet Dominus verbum, quod locutus eſt: Ibit vmbra decem gradus, ſi reuertet decem gradus?

10 Et dixit Ezecias: Leue vmbram declinare decem gradus. Nequaquam, ſed reuertatur vmbra in aſcēſionibus decem gradus retrorſum.

11 Et clamauit Eſaias propheta ad Dominum, & reuertit vmbra in aſcenſionibus in poſteriora decem gradus.

12 In tempore illo miſit Merodach Baladan filius Baladan rex Babylonis libros, & Manaa ad Ezeciā, quoniam audiuerat, quia ægrotauit Ezecias.

13 Et gauiſus eſt ſuper iis Ezecias, & oſtendit eis totam domum ipſius Nechotha, argētum, & aurum, aromata, & oleum bonum, & domum vaſorum, & quæcumque inuenta ſunt in theſauris ſuis. Non fuit verbum, quod non oſtenderit eis Ezecias in domo ſua, & in omni poteſtate ſua.

14 Et intrauit Eſaias propheta ad regem Ezeciam, & dixit ad eum: Quid locuti ſunt viri iſti? & vnde venerunt ad te? Et dixit Ezecias: De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone.

15 Et dixit: Quid viderunt in domo tua? Et dixit: Omnia, quæcumque in domo mea, viderunt, non fuit in domo mea, quod non oſtenderim eis, ſed & quæ in theſauris meis.

16 Et dixit Eſaias ad Ezeciam: Audi verbum Domini:

17 Ecce dies veniunt, & tollentur omnia, quæ in domo tua, & quæcumque theſaurizauerunt patres tui vſque in diem hanc, in Babylonem, & non remanebit verbum, quod dixit Dominus:

18 Et filij tui, qui egredientur ex te, quos generabis, capientur, & erunt eunuchi in domo regis Babylonis.

19 Et dixit Ezecias ad Eſaiam: Bonum eſt verbum Domini, quod locutus eſt, ſit pax in diebus meis.

20 Et reliqua verborum Ezeciæ, & omnis potentatus eius, & quæcumque fecit, fontem, & aquæductum, & introduxit aquam in ciuitatem, nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iuda?

21 Et dormiuit Ezecias cum patribus ſuis. Et regnauit Manaſſes filius eius pro eo.

CAP. XXI.

1 Filius duodecim annorum erat Manaſſes in regnando ipſum, & quinquaginta & quinque annos regnauit in Hieruſalem, & nomen matri eius Apſiba.

2 Et fecit malum in oculis Domini, iuxta abominationes gentium, quas ſuſtulit Dominus à facie filiorum Iſrael.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Dixitq́; Ieſaiahu, Tollite maſſam ficuum ſiccarum. I
tulerunt, ac poſuerunt ſuper vlcus, & ſanatum eſt.

Dixerat autem Hizciiahu ad Ieſaiahu, Quod ſignu
erit quòd ſanaturus ſit Iehouah me, & aſcenſurus ſim d
tertio in domum Iehouæ?

Reſpondit Ieſaiahu, Hoc erit tibi ſignum à Iehoua. qui
ipſe facturus ſit rem iſtam quam loquutus eſt, viſne z
progrediatur vmbra decem gradibus, an reuertatur de
cem gradibus?

Reſpondit Hizciiahu, Leue eſt vmbra declinare dece
gradibus: nolo hoc, ſed vt reuertatur vmbra retrorſu
decem gradibus.

Clamauit itaque Ieſaiahu Propheta ad Iehouam, &
reduxit vmbram per gradus quibus deſcēderat in cochle
quam fecerat Ahaz, retrorſum decem gradibus.

Tempore illo miſit Berodach Baladan filius Baladan re
Babel literas & munera ad Hizciiahu: audierat eni
quòd ægrotaſſet Hizciiahu.

Et audiuit eos Hizciiahu, oſtenditq́; eis vniuerſam do
mum deſiderabilem ſuam, argentum & aurum, & aro
mata, & vnguentum optimum, & domum vaſorum ſuo
rum, & quicquid inuentum eſt in theſauris ſuis: non fui
quicquam quod non oſtenderit eis Hizciiahu in domo ſua
& in omni dominatu ſuo.

Introiuit autem Ieſaiahu Propheta ad regem Hizciia
hu, dixitq́; ei, Quid dixerunt viri iſti? & vnde veneri
ad te? Reſpondit Hizciiahu, De terra longinqua venerũ
de Babel.

Et ait, Quid viderunt in domo tua? Reſpondit Hiz
ciiahu, Cuncta quæ erant in domo mea, viderunt: no
fuit quicquam quod non oſtenderim eis in theſauris mei

Tunc dixit Ieſaiahu ad Hizciiahu, Audi verbum Ie
houæ,

Ecce dies veniunt, & deferetur quicquid eſt in dom
tua, & quæ condiderunt patres tui ad hũc vſque diem, i
Babel: non remanebit quicquam, dixit Iehouah.

De filiis quoque tuis qui egredientur de te, quos genue
ris, tollent, & erunt eunuchi in palatio regis Babel.

Dixit autem Hizciiahu ad Ieſaiahu, Bonum eſt ver
bum Iehouæ quod loquutus es. Et adiecit, Nonne bonun
eſt ſi pax & veritas futura ſit in diebus meis?

Reliquum autem verborum Hizciiahu, & omnis for
titudo eius, & quomodo fecerit piſcinam & aquæductum
deduxeritq́; aquas in Ciuitatem, nonne ſcripta ſunt in li
bro verborum dierum regum Iehudah?

Dormiuitq́; Hizciiahu cum patribus ſuis, & regnaui
Menaſſeh filius eius pro eo.

CAP. XXI.

Duodecim annorum erat Menaſſeh quum regnare cœ
pit, & quinquaginta quinque annis regnauit in Ie
ruſalaim: nomen autem matris eius erat Hephſibah.

Fecitq́; malum in oculis Iehouæ iuxta abominatione
Gentium quas expulerat Iehouah à facie filiorum Iſrae
lis.

Con

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

*2.Para. 33. 3.

3 * Conuerſuſque eſt, & ædificauit excelſa, quæ diſſipauerat Ezechias pater eius: & erexit aras Baal, & fecit lucos ſicut fecerat Achab rex Iſrael, & adorauit omnem militiam cœli, & coluit eam.

*2. Reg 7. 10.

4 Extruxitque aras in domo Domini, de qua dixit Dominus: * In Ieruſalem ponam nomen meum.

5 Et extruxit altaria vniuerſæ militiæ cęli in duobus atriis templi Domini.

6 Et traduxit filium ſuum per ignem: & ariolatus eſt, & obſeruauit auguria, & fecit pythones, & aruſpices multiplicauit, vt faceret malum coram Domino & irritaret eum.

*2. Reg 7. 10 *3. Reg 9. 15. & 9. 3.

7 Poſuit quoque idolum luci, quem fecerat in templo Domini, * ſuper quod locutus eſt Dominus ad Dauid, * & ad Salomonem filium eius: In templo hoc, & in Ieruſalem quam elegi de cunctis tribubus Iſrael, ponam nomen meum in ſempiternum.

8 Et vltra non faciam commoueri pedem Iſrael de terra, quam dedi patribus eorum: ſi tamen cuſtodierint opere omnia quæ præcepi eis, & vniuerſam legem, quam mandauit eis ſeruus meus Moyſes.

9 Illi vero non audierunt: ſed ſeducti ſunt à Manaſſe, vt facerent malum ſuper Gentes, quas contriuit Dominus à facie filiorum Iſrael.

10 Locutuſque eſt Dominus in manu ſeruorum ſuorum Prophetarum, dicens:

*Iere. 15 4.

11 * Quia fecit Manaſſes rex Iuda abominationes iſtas peſſimas, ſuper omnia quæ fecerũt Amorrhæi ante eum, & peccare fecit etiam Iuda in immunditiis ſuis:

12 Propterea hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ecce ego inducam mala ſuper Ieruſalem & Iudam: vt quicumque audierit, tinniant ambæ aures eius.

13 Et extendam ſuper Ieruſalem funiculum Samariæ, & pondus domus Achab: & delebo Ieruſalem, ſicut deleri ſolent tabulæ: & delens vertam, & ducam crebrius ſtylum ſuper faciem eius.

14 Dimittam vero reliquias hæreditatis meæ, & tradam eas in manus inimicorum eius: eruntque in vaſtitatem, & in rapinam cunctis aduerſariis ſuis.

15 Eo quod fecerint malum coram me, & perſeuerauerint irritantes me, ex die qua egreſſi ſunt patres eorum ex Aegypto, vſque ad hanc diem.

16 Inſuper & ſanguinem innoxium fudit Manaſſes multum nimis, donec impleret Ieruſalem vſque ad os: abſque peccatis ſuis, quibus peccare fecit Iudam, vt faceret malum coram Domino.

17 Reliqua autem ſermonum Manaſſe, & vniuerſa quæ fecit, & peccatum eius, quod peccauit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum regũ Iuda?

18 Dormiuitque Manaſſes cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in horto domus ſuæ, in horto Oza: & regnauit Amon filius eius pro eo.

19 Viginti duorum annorum erat Amon cum regnare cœpiſſet: duobus quoque annis regnauit in Ieruſalem; nomen matris eius Meſſalemeth filia Harus de Ieteba.

20 Fecitque malum in conſpectu Domini, ſicut fecerat Manaſſes pater eius.

21 Et ambulauit in omni via, per quam ambulauerat pater eius: ſeruiuitque immunditiis, quibus ſeruierat pater eius, & adorauit eas,

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

3 *Conuerſuſq́ eſt, & ædificauit excelſa quæ perdiderat Chizchiiahu pater eius, & erexit altaria ipſi Bahal, & fecit lucum ſicut fecerat Achab rex Iſrael, & incuruauit ſe omni militiæ cæli, & ſeruiuit eis.*

4 *Et extruxit altaria in domo Domini, de qua dixit Dominus: In Ieruſalaim ponam nomen meum.*

5 *Extruxitq́ aras vniuerſæ militiæ cæli in duobus atriis domus Domini.*

6 *Et tranſire fecit filium ſuum per ignem, & obſeruauit tempora, & auguratus eſt, & fecit pytonem, & magos multiplicauit, vt faceret malum in oculis Domini ad irritandum eum.*

7 *Et poſuit ſculptile luci quod fecerat in domo, de qua dixerat Dominus ad Dauid, & ad Selomoh filium eius, in domo hac, & in Ieruſalaim quam elegi de cunctis tribubus Iſrael, ponam nomen meum in ſempiternum.*

8 *Et non addam vt moueri faciam pedem Iſrael è terra, quam dedi patribus eorum, ſi cuſtodierint, vt faciant iuxta omnia quæ præcepi eis, & iuxta omnem legem quam præcepit eis ſeruus meus Moſeh.*

9 *Et non audierunt, & errare fecit eos Menaſſeh, vt facerent peius, quàm gentes quas deleuit Deus à facie filiorum Iſrael.*

10 *Locutuſque eſt Dominus per manum ſeruorum ſuorum Prophetarum, dicendo:*

11 *Pro eo quòd fecit Menaſſeh Rex Iehudah abominationes iſtas faciendo peius omnibus quæ fecerunt Emorei qui fuerunt ante eum, & peccare fecit etiam Iehudah in idolis ſuis.*

12 *Idcirco dixit Dominus Deus Iſrael: Ecce ego inducam malum ſuper Ieruſalaim, & Iehudah quod omnis audientis illud tinnient ambæ aures.*

13 *Et extendam ſuper Ieruſalaim lineam Somron, & pondus domus Achab, & abſtergam Ieruſalaim ſicut abſtergit quiſpiam ſcutellam, & terſit, & vertit ſuper faciem ſuam.*

14 *Et derelinquam reſiduos hæreditatis meæ, & tradam eos in manu inimicorum eorum, eruntq́ in rapinam & in direptionem omnibus inimicis ſuis.*

15 *Eo quod fecerunt malum in oculis meis, & irritauerũt me à die qua egreſſi ſunt patres eorum ex Ægypto, vſque ad diem hanc.*

16 *Et etiam ſanguinem innoxium effudit Menaſſeh multum valde, donec impleret Ieruſalaim de latere ad latus, præter peccatum ſuum quo peccare fecit Iehudah, vt faceret malum in oculis Domini.*

17 *Reſidua autem Menaſſeh, & vniuerſa quæ fecit, & peccatum quod peccauit, nonne ſunt ſcripta in libro verborum dierum Regum Iehudah?*

18 *Dormiuitq́ Menaſſeh cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in horto domus ſuæ, in horto Huzza, regnauitq́ Amon filius eius pro eo.*

19 *Viginti & duorum annorum erat Amon quando regnauit, & duobus annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius erat Meſulemeth filia Charus de Iotbah.*

20 *Fecitq́ malum in oculis Domini ſicut fecerat Menaſſeh pater ſuus.*

21 *Et ambulauit in omni via per quam ambulauit pater ſuus: ſeruiuitq́ idolis quibus ſeruierat pater ſuus, & incuruauit ſe eis:*

Et

Tranſl. ex Septuag.

3 Et reuertit, & ædificauit excelſa, quæ diruerat Ezecias pater eius, & erexit altare Baal, & fecit lucos: ſicut fecerat Achaab rex Iſrael, & adorauit omnem virtutem cœli, & ſeruiuit eis.

4 Et ædificauit altare in domo Domini, quomodo dixit: In Hieruſalem ponam nomen meum.

5 Et ædificauit altare omni virtuti cœli in duobus atriis domus Domini:

6 Et traduxit filios ſuos in igni, & ariolabatur, & augurabatur, & fecit delubra, & Gnoſtas multiplicauit, faciendo malum in oculis Domini ad irritandum eum.

7 Et poſuit ſculptile luci in domo, qua dixit Dominus ad Dauid, & ad Salomon filius eius: In domo hac, & in Hieruſalem, quam elegi de omnibus tribubus Iſrael, & ponam nomen meum in ſæculum:

8 Et non adjiciam commouere pedem Iſrael de terra, quam dedi patribus eorum, qui modo cuſtodient omnia, quæcumque mandaui iuxta omne mandatum, quod mandauit eis ſeruus meus Moyſes.

9 Et non audierunt, & decepit eos Manaſſes ad faciendum malum in oculis Domini ſuper gentes, quas deleuerat Dominus à facie filiorum Iſrael.

10 Et locutus eſt Dominus in manu ſeruorum ſuorum prophetarum, dicens:

11 Pro iis, quæ fecit Manaſſes rex Iuda abominationes iſtas malas, ex omnibus, quæ fecerat Amorræus, qui ante, & peccare fecit etiam Iudam in idolis ſuis;

12 Non ſic: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ecce ego porto mala ſuper Hieruſalem, & Iudam, ita vt omnis audientis perſonaturæ ſint ambæ aures eius.

13 Et extendam ſuper Hieruſalem menſuram Samariæ, & pondus domus Achaab. Et extergam Hieruſalem, ſicut extergitur Alabaſtrum, quod abſtergitur, & conuertitur ſuper faciem ſuam.

14 Et expellam reſiduum hæreditatis meæ, & tradam eos in manus inimicorum ſuorum, & erunt in direptionem & in prædam omnibus inimicis ſuis:

15 Pro eo, quod fecerunt malum in oculis meis, & fuerunt irritantes me à die, qua eduxi patres eorũ ex Aegypto, & vſque in diem hanc.

16 Etiam ſanguinem innocentem effudit Manaſſes multum valde: quoaduſque impleuit Hieruſalem, os ad os, præter peccata ſua, quibus peccare fecit Iudam ad faciendum malum in oculis Domini.

17 Et reliqua verborum Manaſſe, & omnia quæcumque fecit, & peccatum eius, quod peccauit, nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iuda?

18 Et dormiuit Manaſſes cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in horto domus ſuæ, in horto Oza. Et regnauit Amos filius eius pro eo.

19 Filius viginti & duorum annorum Amos in regnando ipſum, & duos annos regnauit in Hieruſalem, & nomen matri eius Meſollam filia Arus de Ieteba.

20 Et fecit malum in oculis Domini, ſicut fecerat Manaſſes pater eius.

21 Et ambulauit in omni via, qua ambulauerat pater eius, & ſeruiuit idolis, quibus ſeruierat pater eius, & adorauit ea.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Conuerſus nanque inſtaurauit excelſa quæ euerterat Hizciiahu pater eius, & erexit altaria ipſi Baal, fecitq́; lucum ſicut fecerat Ahab rex Iſraelis: & incuruauit ſe vniuerſæ militiæ cæli, & ſeruiuit eis.

Extruxit quoque altaria in domo Iehouæ, de qua dixerat Iehouah, in Ieruſalaim ponam nomen meum.

Extruxit inquam aras vniuerſæ militiæ cæli in duobus atriis domus Iehouæ.

Traduxit etiam filium ſuum per ignem, obſeruauitq́; tempora, & auguratus eſt, & conſtituit pythonem, & magos: multiplicauit vt faceret malum in oculis Iehouæ ad irritandum eum.

Poſuit item ſculptile luci quod fecerat, in domo de qua dixerat Iehouah ad Dauidem & ad Selomoh filium eius, In domo iſta & in Ieruſalaim quam elegi præ cunctis tribubus Iſraelis, ponam nomen meum in ſempiternum.

Nec addam vt commoueri faciam pedem Iſraelis è terra quam dedi patribus eorum: ita duntaxat ſi cuſtodierint facere iuxta omnia quæ præcepi eis, & iuxta vniuerſam Legem quam præcepit eis ſeruus meus Moſeh.

At illi non audierunt, ſed errare fecit eos Menaſſeh, ita vt facerent peiora quàm Gentes quas deleuit Iehouah à facie filiorum Iſraelis.

Itaque loquutus eſt Iehouah per manum ſeruorum ſuorum Prophetarum, dicendo,

Propterea quòd fecit Menaſſeh Rex Iehudah abominationes iſtas, faciendo peiora quàm fuerint omnia quæ fecerunt Emoræi qui præceſſerunt eum, & peccare fecit etiam Iehudah in idolis ſuis:

Idcirco ſic dixit Iehouah Deus Iſraelis, Ecce ego inducam tantum malum ſuper Ieruſalaim & Iehudah, vt omnis audientis illud tinniant ambæ aures.

Et extendam ſuper Ieruſalaim lineam Someron, & perpendiculum domus Ahab: & abſtergam Ieruſalaim ſicut abſtergit quiſpiam ſcutellam, terſit, & vertit ſuper faciẽ ſuam.

Deferamq́; reliquias hæreditatis meæ, & tradam eos in manum inimicorum eorum. eruntq́; in rapinam & in direptionem omnibus inimicis ſuis:

Eo quod fecerunt malum in oculis meis, & irritauerũt me die qua egreſſi ſunt patres eorum ex Ægypto, vſque ad diem hanc.

Sed & ſanguinem innoxium fudit Menaſſeh multum valde, ita vt impleret Ieruſalaim de latere ad latus, præter peccatum ſuum quo peccare fecit Iehudah, faciendo malum in oculis Iehouæ.

Reliquum autem verborum Menaſſeh, & vniuerſa quæ fecit, & peccatum eius quod peccauit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iehudah?

Dormiuitq́; Menaſſeh cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in horto domus ſuæ, in horto Vzza, regnauitq́; Amon filius eius pro eo.

Vigintiduorum annorum erat Amon quando regnare cœpit, & duobus annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius erat Meſullemeth filia Harus de Iotbah.

Fecitq́; malum in oculis Iehouæ ſicut fecerat Menaſſeh pater ſuus.

Et ambulauit per vniuerſam viam per quam ambulauerat pater ſuus: ſeruiuitq́; idolis quibus ſeruierat pater ſuus, & incuruauit ſe eis:

Vulgat. Editio.

22 Et dereliquit Dominum Deum patrum ſuorum,
& non ambulauit in via Domini.
23 Tetenderuntque ei inſidias ſerui ſui, & interfe-
cerunt regem in domo ſua.
24 Percuſſit autem populus terræ omnes, qui con-
iurauerant contra regem Amon: & conſtituerunt
ſibi regem Ioſiam filium eius pro eo.
25 Reliqua autem ſermonum Amon quæ fecit, nõ-
ne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermonum dierum
regum Iuda?
26 Sepelieruntque eum in ſepulchro ſuo in horto
Oza: & regnauit Ioſias filius eius pro eo.

CAP. XXII.

ar. 1.

1 Octo annorum erat Ioſias cum regnare cœpiſ-
ſet, triginta & vno anno regnauit in Ieruſa-
lem: nomen matris eius Idida, filia Hadaia de Be-
ſecath.
2 Fecitque quod placitum erat coram Domino, &
ambulauit per omnes vias Dauid patris ſui: non
declinauit ad dexteram, ſiue ad ſiniſtram.
3 Anno autem octauo decimo regis Ioſiæ, miſit rex
Saphan filium Aſliæ, filij Meſſulam ſcribam templi
Domini, dicens ei:
4 Vade ad Helciam ſacerdotem magnum, vt con-
fletur pecunia, quæ illata eſt in templum Domini,
quam collegerunt ianitores templi à populo,
5 Deturque fabris per præpoſitos domus Domini:
qui & diſtribuant eam his qui operantur in tem-
plo Domini ad inſtauranda ſartatecta templi:
6 Tignariis videlicet & cœmentariis, & iis, qui
interrupta componunt: & vt emantur ligna, &
lapides de lapidicinis ad inſtaurandum templum
Domini.
7 Verumtamen non ſupputetur eis argẽtum quod
accipiunt, ſed in poteſtate habeant, & in fide.
8 Dixit autem Helcias pontifex ad Saphan ſcri-
bam: Librum Legis reperi in domo Domini:
deditque Helcias volumen Saphan, qui & legit
illud.
9 Venit quoque Saphan ſcriba ad regem, & renun-
ciauit ei quod præceperat, & ait: Conflauerunt ſer-
ui tui pecuniam, quæ reperta eſt in domo Domini:
& dederunt vt diſtribueretur fabris à præfectis o-
perum templi Domini.
10 Narrauit quoque Saphan ſcriba regi, dicens: Li-
brum dedit mihi Helcias ſacerdos. Quem cum le-
giſſet Saphan coram rege,
11 Et audiſſet rex verba Libri Legis Domini, ſcidit
veſtimenta ſua.
12 Et præcepit Helciæ ſacerdoti, & Ahicam filio Sa-
phan, & Achobor filio Micha, & Saphan ſcribæ, &
Aſaiæ ſeruo regis, dicens:
13 Ite & conſulite Dominum ſuper me, & ſuper po-
pulo, & ſuper omni Iuda, de verbis voluminis iſtius,
quod inuentum eſt: magna enim ira Domini ſuc-
cenſa eſt contra nos: quia non audierunt patres
noſtri verba Libri huius, vt facerent omne quod
ſcriptum eſt nobis.
14 Ierunt itaque Helcias ſacerdos, & Ahicam, & A-
chobor, & Saphan, & Aſaia ad Holdam propheti-
dem vxorem Sellum filij Thecuæ, filij Araas cuſto-
dis veſtium, quæ habitabat in Ieruſalem in Secun-
da: locutique ſunt ad eam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et dereliquit Dominum Deum patrum ſuorum, & non ambulauit in via Domini.

Et coniurauerunt ſerui Amon contra eum, & interfecerunt regem in domo ſua.

Et percuſſit populus terræ omnes qui coniurauerant aduerſum regem Amon, & regem conſtituit populus terræ Ioſiiahu filium eius pro eo.

Reſidua autem Amon quæ fecit, nonne ſunt ſcripta in libro verborum dierum regum Iehudah?

Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo in horto Huzza, regnauitq; Ioſiiahu filius eius pro eo.

CAP. XXII.

Octo annorum erat Ioſiiahu cum regnauit, & triginta, & vno anno regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius erat Iedidah filia Hadaiah de Boſcath.

Fecitq; quod rectum erat in oculis Domini, & ambulauit in omni via Dauid patris ſui, & non declinauit ad dexteram & ſiniſtram.

Et fuit octauo decimo anno regis Ioſiiahu, miſit rex Saphan filium Aſaliahu filij Meſulam ſcribam ad domum Domini, dicendo:

Aſcende ad Chilchiiahu ſacerdotem magnum, & perficiat conflare pecuniam quæ illata eſt in domum Domini, quam collegerunt cuſtodes liminis à populo. & tradat eam manus facientium opus præfecti in domo Domini.

Et tradant eam facientibus opus quod eſt in domo Domini ad roborandum rimas domus.

Fabris, & ædificatoribus, cœmentariis, & ad emendum ligna & lapides exciſos, ad roborandum domum.

Tantum non ſupputetur eis argentum quod datur ad manum eorum, ſed in fide faciant.

Dixit autem Chilchiiahu ſacerdos magnus ad Saphan ſcribam: Librum Legis inueni in domo Domini: & dedit Chilchiiahu librum ipſi Saphan, legitq; illum.

Venit autem Saphan ſcriba ad regem, & retulit regi rem, & dixit: Conflauerunt ſerui tui argentum quod inuentum eſt in domo, & dederunt illud manui facientium opus præfecti in domo Domini.

Nunciauitq; Saphan ſcriba regi dicendo: Librum dedit mihi Chilchiiahu ſacerdos. legitq; illum Saphan coram rege.

Et fuit cum audiſſet rex verba libri Legis, ſcidit veſtimenta ſua.

Præcepit autem rex Chilchiiahu ſacerdoti, & Achicam filio Saphan, & Hachbor filio Michaiah, & Saphan ſcribæ, & Haſaiah ſeruo regis dicendo:

Ite inquirite Dominum pro me, & pro populo, & pro omni Iehudah ſuper verba libri qui inuentus eſt huius, quia magna eſt ira Domini, quæ ſuccenſa eſt contra nos, eo quòd non audierunt patres noſtri verbis libri huius, vt facerent iuxta omne quod ſcriptum eſt nobis.

Abiit autem Chilchiiahu ſacerdos, & Achicham, & Hachbor, & Saphan, & Haſaiah ad Chuldan propheteſſam vxorem Sallum filij Tickuah filij Charcham cuſtodis veſtium, ipſa autem habitabat in Ieruſalaim in domo doctrinæ, & locuti ſunt ad eam.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

22 Et dereliquit DominumDeum patrum ſuorum, & non ambulauit in via Domini.

23 Et coniurarunt pueri Amos aduerſus eum,& interfecerunt regem in domo eius.

24 Et percuſſit populus terræ omnes, qui coniurauerant ſuper regem Amos, & regem fecit populus terræ Ioſiam filium eius pro eo.

25 Et reliqua verborum Amos, quæcumque fecit, nonne ecce hæc ſcripta in Libro verborum dierum regibus Iuda?

25 Et ſepelierunt eum in ſepulchro eius in horto Oza, & regnauit Ioſias filius eius pro eo.

CAP. XXII.

1 Filius octo annorum Ioſias in regnando ipſum, & triginta & vnum annum regnauit in Hieruſalem, & nomen matri eius Iedia filia Edeia de Baſuroth.

2 Et fecit rectum in oculis Domini, & ambulauit in omni via patris ſui, non receſſit ad dexteram,& ſiniſtram.

3 Et factum eſt in octauo & decimo anno regis Ioſiæ in menſe octauo miſit rex Sapphan filiũ Ezeliæ filij Meſollam ſcribam domus Domini, dicens:

4 Aſcende ad Chelciam ſacerdotem magnum, & ſigna argentum illatum in domo Domini, quod collegerunt cuſtodes liminis à populo:

5 Et dent illud ſuper manum facientium opera, qui præpoſiti ſunt in domo Domini. Et dedit illud facientibus opera,qui in domo Domini ad fulciendum Bedec domus,

6 Fabris, & ædificatoribus, & cœmentariis, & ad emendum ligna, & lapides exciſos ad confirmandũ Bedec domus.

7 Verumtamen non ſupputabant eis argentum, quod dabatur eis, quoniam in fide ipſi faciunt.

8 Et dixit Chelcias ſacerdos magnus ad Sapphan ſcribam: Librum legis inueni in domo Domini. Et dedit Chelcias librum ad Sapphan: & legit illum.

9 Et intrauit in domo Domini ad regem, & retulit regi verbum, & dixit: Conflauerunt ſerui tui argentum inuentum in domo Domini,& dederunt illud ad manum facientium opera præfectorum in domo Domini.

10 Et dixit Sapphan ſcriba ad regem, dicẽs:Librum dedit mihi Chelcias ſacerdos. Et legit illum Sapphan coram rege.

11 Et factum eſt, vt audiuit rex verba libri legis, & diſcidit veſtimenta ſua.

12 Et mandauit rex Chelciæ ſacerdoti, & Achicam filio Sapphan, & Achobor filio Michææ,& Sapphan ſcribæ, & Aſaiæ ſeruo regis, dicens:

13 Ite, exquirite Dominum pro me, & pro omni populo, & pro vniuerſo Iuda, & de verbis libri inuenti huius,quoniam magna eſt ira Domini accenſa in nobis, pro eo, quod non audiuerunt patres noſtri verba libri huius ad faciendum iuxta omnia, quæ ſcripta ſunt ſuper nos.

14 Et iuit Chelcias ſacerdos & Achicam & Achobor, & Sapphan, & Aſaias ad Oldam propheti∫ſam matrem Sellem filij Thecuan filij Aras cuſtodis veſtium. Et ipſa habitabat in Hieruſalem in Maſena. Et locuti ſunt ad eam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Ac dereliquit Iehouam Deum patrum ſuorum, nec ambulauit in via Iehouæ.*

23 *Coniurauerunt autem ſerui Amon in eum, & interfecerunt ipſum in domo ſua.*

24 *Et percuſſit populus terræ omnes qui coniurauerant aduerſum regem Amon, regemq́; conſtituit ipſe populus terræ Ioſiiahu filium eius pro eo.*

25 *Reliquum autem verborum Amon quæ fecit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iehudah?*

25 *Et ſepeliuit eum in ſepulchro ſuo in Horto Vzza, regnauitq́; Ioſiiahu filius eius pro eo.*

CAP. XXII.

1 *OCto annorum erat Ioſiiahu quum regnare cœpit, trigintaq́; & vno anno regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius erat Iedidah filia Adaiah de Boſcath.*

2 *Fecitq́; quod rectum erat in oculis Iehouæ, & ambulauit in omni via Dauidis patris ſui, nec declinauit ad dexteram aut ad ſiniſtram.*

3 *Fuit autem decimo octauo anno regis Ioſiiahu, miſit rex Saphan filium Aſaliahu filij Meſulam, ſcribam, ad domum Iehouæ, dicendo,*

4 *Aſcende ad Hilcijahu ſacerdotem magnum, vt perficiat conflare pecuniam quæ illata eſt in domum Iehouæ, quam collegerunt cuſtodes liminis à populo.*

5 *Et tradant eam in manu facientium opus, præfecti in domo Iehouæ: tradant inquam eam facientibus opus quod eſt in domo Iehouæ, ad inſtaurandum ruinas domus,*

6 *Fabris nempe, & ædificatoribus, & cæmentariis, & ad emendum ligna & lapides exciſos, ad inſtaurandam domum.*

7 *Verum non numeretur eis argentum illud quod datur in manu eorum, ſed in fide faciant.*

8 *Dixit autem Hilcijahu ſacerdos magnus ad Saphan ſcribam, Librum Legis inueni in domo Iehouæ. Et dedit Hilciiah librum ipſi Saphan, legitq́; illum.*

9 *Venit autem Saphan ſcriba ad regem, retulitq́; regi reſponſum, & dixit, Conflauerunt ſerui tui argentum quod inuentum eſt in domo, & dederunt illud in manu facientium opus præfecti in domo Iehouæ.*

10 *Nuntiauitq́; Saphan ſcriba regi, dicendo, Librum dedit mihi Hilciiah ſacerdos, legitq́; illum Saphan coram rege.*

11 *Quum autem vidiſſet rex verba libri Legis, ſcidit veſtimenta ſua.*

12 *Præcepitq́; rex Hilciiah ſacerdoti, & Abicam filio Saphan, & Acbor filio Michaiah; & Saphan ſcribæ, & Azaiah ſeruo regis dicendo,*

13 *Ite, requirite Iehouam pro me & pro populo, & pro vniuerſo Iehudah ſuper verbis libri huius qui inuentus eſt, quia magna eſt ira Iehouæ, quæ ſuccenſa eſt contra nos, eo quòd non obedierunt patres noſtri verbis libri huius, faciendo omnino vt ſcriptum eſt nobis.*

14 *Abiit ergo Hilciiahu ſacerdos, & Abicam, & Acbor, & Saphan, & Aſaiah ad Huldah propheti∫ſam vxorem Sallum filij Thicuah filij Harhas cuſtodis veſtium (ipſa autem habitabat in Ieruſalaim in domo doctrinæ) & loquuti ſunt ad eam.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et illa reſpondit eis: Hæc dicit Dominus Deus
Iſrael: Dicite viro, qui miſit vos ad me:
Hæc dicit Dominus: Ecce, ego adducam mala
ſuper locum iſtum, & ſuper habitatores eius, om-
nia verba Legis quæ legit rex Iuda:
Quia dereliquerunt me, & ſacrificauerunt diis
alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum
ſuarum: & ſuccendetur indignatio mea in loco
hoc, & non extinguetur.
Regi autem Iuda, qui miſit vos vt conſuleretis
Dominum, ſic dicetis: Hæc dicit Dominus Deus
Iſrael: Pro eo quod audiſti verba voluminis,
Et perterritum eſt cor tuum, & humiliatus es
coram Domino, auditis ſermonibus contra locum
iſtum, & habitatores eius, quod videlicet fierent in
ſtuporem & in maledictum: & ſcidiſti veſtimenta
tua, & fleuiſti coram me, & ego audiui, ait Domi-
nus:
Idcirco colligam te ad patres tuos, & colligeris
ad ſepulchrum tuum in pace, vt non videant oculi
tui omnia mala quæ inducturus ſum ſuper locum
iſtum.

CAP. XXIII.

2.Par. 34.29. ET renunciauerunt regi quod dixerat. Qui mi-
ſit: & congregati ſunt ad eum omnes ſenes Iu-
da & Ieruſalem.
Aſcenditque rex templum Domini, & omnes
viri Iuda, vniuerſique qui habitabant in Ieruſalem
cum eo; ſacerdotes & prophetæ, & omnis populus
à paruo vſque ad magnum: legitque cunctis au-
dientibus omnia verba libri fœderis, qui inuentus
eſt in domo Domini.
Stetitque rex ſuper gradum: & fœdus percuſſit
coram Domino, vt ambularent poſt Dominum, &
cuſtodirent præcepta eius, & teſtimonia, & ceremo-
nias in omni corde, & in tota anima, & ſuſcitarent
verba fœderis huius, quæ ſcripta erant in libro il-
lo: acquieuitque populus pacto.
Et præcepit rex Helciæ pontifici, & ſacerdo-
tibus ſecundi ordinis, & ianitoribus, vt proji-
cerent de templo Domini omnia vaſa, quæ fa-
cta fuerant Baal, & in luco, & vniuerſæ mi-
litiæ cœli: & combuſſit ea foris Ieruſalem in
conualle Cedron, & tulit puluerem eorum in
Bethel.
Et deleuit aruſpices, quos poſuerant reges Iuda
ad ſacrificandum in excelſis per ciuitates Iuda, &
in circuitu Ieruſalem: & eos, qui adolebant incen-
ſum Baal, & Soli, & Lunæ, & duodecim ſignis, &
omni militiæ cœli.
Et efferri fecit lucum de domo Domini foras
Ieruſalem in conualle Cedron, & combuſſit eum
ibi, & redegit in puluerem, & proiecit ſuper ſepul-
chra vulgi.
Deſtruxit quoque ædiculas effœminatorum, quę
erant in domo Domini, pro quibus mulieres texe-
bant quaſi domunculas luci.
Congregauitque omnes ſacerdotes de ciuita-
tibus Iuda: & contaminauit excelſa, vbi ſacri-
ficabant ſacerdotes de Gabaa vſque Berſabee: &
deſtruxit aras portarum in introitu oſtij Ioſue
principis ciuitatis, quod erat ad ſiniſtram portæ
ciuitatis.

Ve-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

15 *Dixitq; ad eos: Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Dicite*
viro qui miſit vos ad me.
16 *Sic dixit Dominus: Ecce adduco malum ſuper locum*
iſtum, & ſuper habitatores eius omnia verba Libri quem
legit rex Iehudah.
17 *Pro eo quod dereliquerunt me, & ſuffierunt diis alie-*
nis, vt irritarent me in omni opere manuum ſuarum, ſuc-
cenſus eſt furor meus in loco iſto, & non extinguetur.
18 *Ad regem autem Iehudah qui miſit vos ad requirendũ*
Dominum, ſic dicetis: Sic dixit Dominus Deus Iſrael:
Verba quæ audiſti.
19 *Pro eo quod mollitum eſt cor tuum, & humiliatus es à*
facie Domini, quando audiſti, quæ locutus ſum ſuper lo-
cum iſtum, & ſuper habitatores eius, vt ſint in deſolatio-
nem, & in maledictionem, & ſcidiſti veſtimenta tua, &
fleuiſti coram me, ego etiam audiui dixit Dominus:
20 *Idcirco ecce colligã te ad patres tuos, & colligeris ad ſe-*
pulchra tua in pace, & non videbunt oculi tui omne ma-
lum quod induco ſuper locum hunc. Et retulerunt regi
verbum.

CAP. XXIII.

1 *MIſit autem rex, & congregauerunt ſe ad eum om-*
nes ſeniores Iehudah, & Ieruſalaim.
2 *Aſcenditq; rex in domum Domini, & omnis vir Iehu-*
dah, & omnes habitatores Ieruſalaim erant cum eo, &
ſacerdotes, & prophetæ, & omnis populus à paruo vſque
ad magnum: legitq; in auribus eorum omnia verba libri
fœderis, qui inuentus eſt in domo Domini.
3 *Stetit autem rex ſuper columnam, & pepigit fœdus*
coram Domino, vt ambularent poſt Dominum, & cuſto-
dirent præcepta eius, & teſtimonia eius, decretaq; eius to-
to corde, & tota anima, vt ſuſcitarent verba fœderis hu-
ius, quæ ſcripta ſunt in libro hoc: & ſtetit omnis populus
in fœdere.
4 *Præcepit autem rex Chilchiahu ſacerdoti magno, &*
ſacerdotibus ſecundis, & cuſtodibus liminis, vt educerent
è templo Domini omnia vaſa quæ facta fuerant ipſi Ba-
bal, & luco, & vniuerſæ militiæ cœli: & combuſſit ea fo-
ris Ieruſalaim in valle Chidron, & tulit puluerem eorum
in Bethel.
5 *Et ceſſare fecit ſacerdotes quos poſuerant reges Iehu-*
dah, vt ſuffirent in excelſis, in vrbibus Iehudah, & in
circuitibus Ieruſalaim, & ceſſare fecit ſuffientes Babal,
Soli, & Lunæ, & ſignis, & omni militiæ cœli.
6 *Et educere fecit lucum è domo Domini extra Ieruſa-*
laim in valle Chidron, & combuſſit eum in valle Chidron,
& comminuit in puluerem, & proiecit ſuper ſepulchrum
filiorum populi.
7 *Et deſtruxit domos ſcortorum maſculorum, qui erant*
in domo Domini, in quibus mulieres texebant cortinas
luco.
8 *Et adduxit omnes ſacerdotes de vrbibus Iehudah, &*
immunda eſſe declarauit excelſa in quibus ſuffiebant ſa-
cerdotes à Ghebah vſque ad Beerſebah, & deſtruxit ex-
celſa portarum, quæ erant ad oſtium portæ Iehoſuah prin-
cipis ciuitatis, quæ erant ad ſiniſtram viri in porta ciui-
tatis.

Ve-

Tranſl. ex Septuag.

15 Et dixit eis: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Di-
cite viro, qui miſit vos ad me:
16 Hæc dicit Dominus: Ecce ego adduco mala ſuper
locum hunc, & ſuper inhabitantes eum, omnia
verba libri, quæ legit rex Iuda,
17 Pro eo quod dereliquerunt me, & adolebant diis
aliis: vt irritarent me in operibus manuum ſuarũ,
& ſuccendetur indignatio mea in loco iſto, & non
extinguetur.
18 Et ad regem Iuda, qui miſit vos inquirere Domi-
num, hæc dicetis ad eum: Hæc dicit Dominus
Deus Iſrael. Verba, quæ audiſti,
19 Propterea quod perterritum eſt cor tuum, & cõ-
fuſus es à facie, vt audiſti, quæcumque locutus
ſum ſuper locũm iſtum, & ſuper inhabitãtes eum,
vt ſint in perditionem, & in maledictionem, & di-
ſcidiſti veſtimenta tua, & plorasti coram me, etiam
ego audiui, dicit Dominus.
20 Non ſic: Ecce ego adiicio te ad patres tuos, & col-
ligeris in ſepulchrum tuum in pace, & non aſpicie-
tur in oculis tuis, in omnibus malis, quæ ego ipſe
adduco ſuper locum hunc.

CAP. XXIII.

1 ET retulerunt regi verbum. Et miſit rex, & cõ-
gregauit ad ſe omnes ſeniores Iuda, & Hieru-
ſalem.
2 Et aſcendit rex in domum Domini, & omnis vir
Iuda, & omnes habitantes in Hieruſalem cum eo,
& ſacerdotes, & prophetæ, & omnis populus à par-
uo, & vſque ad magnum. Et legit in auribus eorum
omnia verba libri teſtamenti inuenti in domo Do-
mini.
3 Et ſtetit rex ad columnam, & diſpoſuit te-
ſtamentum coram Domino, eundi poſt Domi-
num, & cuſtodiendi mandata eius, & teſtimonia
eius, & iuſtificationes eius in omni corde, & in om-
ni anima, erigendi verba teſtamenti huius ſcripta
ſuper librum hunc: & ſtetit omnis populus in te-
ſtamento.
4 Et mandauit rex Chelciæ ſacerdoti magno, & ſa-
cerdotibus ſecundi ordinis, & cuſtodibus liminis,
educere è templo Domini omnia vaſa facta Baal, &
luci, & omni virtuti cæli, & combuſſit ea extra
Hieruſalem in Sademoth Cedron, & eiecit pulue-
rem eorum in Bæthel.
5 Et combuſſit Chomarim, (quos dederant reges
Iuda, & adolebant in excelſis, & in ciuitatibus Iu-
da, & quæ circa Hieruſalem) & eos qui adolebant
Baal & Soli, & Lunæ, & ipſis Mazuroth, & vniuer-
ſæ virtuti cœli.
6 Et extraxit lucum è domo Domini extra Hie-
ruſalem in torrentem Cedron, & combuſſit eum
in torrente Cedron, & comminuit in puluerem,
& proiecit puluerem eius in ſepulchrum filiorum
populi.
7 Et diruit domum ipſorum Cadeſim, qui in do-
mo Domini, vbi mulieres texebant illic Chettiim
luci.
8 Et eduxit omnes ſacerdotes è ciuitatibus Iu-
da, & contaminauit excelſa, vbi adolebant ibi ſa-
cerdotes, à Gæbal, & vſque Berſabee. Et diruit do-
mum portarum, quæ iuxta oſtium portę Ieſu prin-
cipis ciuitatis, ex iis quæ à ſiniſtris viri in porta
ciuitatis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Illa dixit eis, Sic dixit Iehouah Deus Iſraelis, Dicite viro qui miſit vos ad me.

Sic dixit Iehouah, En ego adduco malum ſuper locum iſtum, & ſuper habitatores eius, id eſt omnia verba libri quem legit rex Iehudah.

Eò quòd dereliquerunt me, & ſuffierunt diis alienis, vt irritarent me in omni opere manuum ſuarum, ſuccenſus eſt furor meus in locum iſtum, nec extinguetur.

Ad regem autem Iehudah qui mittit vos ad requirendum Iehouam, ſic dicetis, Sic dixit Iehouah Deus Iſraelis, Verba quæ audiſti:

Verum emollitum eſt cor tuum, & humiliatus es à facie Iehouæ, quando audiſti quæ loquutus ſum ſuper locum iſtum, & ſuper habitatores eius, quòd eſſet in deſolationem, & in maledictionem: & ſcidiſti veſtimenta tua, & fleuiſti coram me, & etiam ego audiui, dixit Iehouah:

Propterea ecce, ego recolligam te ad patres tuos, & recolligeris in ſepulchra tua in pace, & non videbunt oculi tui vniuerſum malum quod ego induco contra locum iſtũ. Et retulerunt regi verbum.

CAP. XXIII.

MIſit ergo rex, & congregauerunt ſe ad eum omnes Seniores Iehudah, & Ieruſalaim.

Aſcenditq́ue rex in domum Iehouæ, & omnes viri Iehudah omneſq́ue habitatores Ieruſalaim erant cum eo, & Sacerdotes, & Prophetæ, & vniuerſus populus, à paruo vſque ad magnum: legitq́ue in auribus eorum omnia verba Libri fœderis, qui inuentus fuerat in domo Iehouæ.

Stetit autem rex iuxta columnam, & pepigit fœdus coram Iehouæ, ſe ambulaturos poſt Iehouam, & cuſtodituros præcepta eius, & teſtimonia eius, decretaq́ue eius toto corde, & tota anima, vt ſuſcitarent verba fœderis huius, quæ ſcripta ſunt in libro illo & ſtetit vniuerſus populus in fœdere.

Præcepit inſuper rex Hilciiahu ſacerdoti magno, & ſacerdotibus ſecundis, & cuſtodibus liminis, vt educerent è templo Iehouæ omnia vaſa quæ facta fuerant ipſi Baal, & luco, & vniuerſæ militiæ cæli: & combuſſit ea extra Ieruſalaim in campeſtribus Cidron, tulitq́ue puluerem eorum in Beth-el.

Ceſſare quoque fecit ſacerdotes idolorum quos poſuerũt Reges Iehudah, vt ſuffirent in excelſis in vrbibus Iehudah, & in circuitibus Ieruſalaim, ſimulq́ue eos qui ſuffiebant ipſi Baal, ſoli, & lunæ, & ſignis, & vniuerſæ militiæ cæli.

Eduxit quoque lucum è domo Iehouæ exta Ieruſalaim in torrentem Cidron, & combuſſit eum ad torrentem Cidron: comminuitq́ue in puluerem, ac proiecit puluerem eius ſuper ſepulchrum filiorum populi.

Et deſtruxit domos ſcortorum maſculorum quæ erant in domo Iehouæ, in quibus mulieres texebant cortinas luco.

Et venire fecit omnes ſacerdotes de vrbibus Iehudah, & contaminauit excelſa in quibus ſuffiebant ſacerdotes, à Geba vſque ad Beer-ſeba, & deſtruxit excelſa portarũ, & quæ erant in introitu portæ Iehoſua principis vrbis, quæ erant ad ſiniſtram viri ingredientis portam vrbis.

Vulgat. Editio.

9 Verumtamen non aſcendebant ſacerdotes excelſorum ad altare Domini in Ieruſalem: ſed tantum comedebant azima in medio fratrum ſuorum.

10 Contaminauit quoque Topheth, quod eſt in cõualle filij Ennon: vt nemo conſecraret filium ſuum aut filiam per ignem, Moloch.

11 Abſtulit quoque equos, quos dederant reges Iuda, Soli, in introitu templi Domini iuxta exedram Nathanmelech eunuchi, qui erat in Pharurim: currus autem Solis combuſſit igni.

12 Altaria quoque, quæ erant ſuper tecta cœnaculi Achaz, quæ fecerant reges Iuda, & altaria quæ fecerat Manaſſes: in duobus atriis templi Domini, deſtruxit rex: & cucurrit inde, & diſperſit cinerem eorum in torrentem Cedron.

13 Excelſa quoque, quæ erant in Ieruſalem ad dexteram partem montis offenſionis,* quæ ædificauerat Salomon rex Iſrael Aſtaroth idolo Sidoniorum, & Chamòs offenſionis Moab, & Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex.

*3. Reg 11. 7.

14 Et contriuit rex ſtatuas, & ſuccidit lucos: repleuitque loca eorum oſſibus mortuorum.

15 * Inſuper & altare, quod erat in Bethel, & excelſum quod fecerat Ieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Iſrael: & altare illud, & excelſum deſtruxit, atque combuſſit, & comminuit in puluerem, ſuccenditque etiam lucum.

*3. Reg 13. 36.

16 Et conuerſus Ioſias, vidit ibi ſepulchra, quæ erãt in monte: miſitque & tulit oſſa de ſepulchris, & cõbuſſit ea ſuper altare, & polluit illud iuxta verbum Domini, quod locutus eſt vir Dei, qui prædixerat verba hæc.

17 * Et ait; Quis eſt titulus ille, quem video? Responderuntque ei ciues vrbis illius: Sepulchrum eſt hominis Dei, qui venit de Iuda, & prædixit verba hæc, quæ feciſti ſuper altare Bethel.

*2Para 35. 1.

18 Et ait: Dimitte eum, nemo commoueat oſſa eius. Et intacta manſerunt oſſa illius cum oſſibus prophetæ, qui venerat de Samaria.

19 Inſuper & omnia fana excelſorum, quæ erant in ciuitatibus Samariæ, quæ fecerant reges Iſrael ad irritandum Dominum, abſtulit Ioſias: & fecit eis ſecundum omnia opera, quæ fecerat in Bethel.

20 Et occidit vniuerſos ſacerdotes excelſorum, qui erant ibi ſuper altaria: & combuſſit oſſa humana ſuper ea: reuerſuſque eſt Ieruſalem.

21 * Et præcepit omni populo, dicens: Facite Phaſe Domino Deo veſtro, ſecundum quod ſcriptum eſt in libro fœderis huius.

*3. Reg 13. 1.

22 Nec enim factum eſt Phaſe tale à diebus iudicũ qui iudicauerunt Iſrael, & omnium dierum regum Iſrael, & regum Iuda,

23 Sicut in octauo decimo anno regis Ioſiæ factum eſt Phaſe iſtud Domino in Ieruſalem.

24 Sed & pythones, & ariolos, & figuras idolorum, & immunditias, & abominationes, quæ fuerant in terra Iuda & Ieruſalem, abſtulit Ioſias: vt ſtatueret verba legis, quæ ſcripta ſunt in Libro, quem inuenit Helcias ſacerdos in templo Domini.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Verumtamen non aſcendebant ſacerdotes ad altare Domini in Ieruſalaim, ſed comedebant infermentata in medio fratrum ſuorum.*

10 *Immundum locum eſſe declarauit Topheth, quod erat in valle filij Himnon, vt non tranſire faceret quiſquam filium ſuum, & filiam ſuam per ignem ipſi Moloch.*

11 *Et ceſſare fecit equos quos poſuerant reges Iehudah, Soli, ab introitu domus Domini ad cœnaculum Nethanmelech eunuchi, quod erat in ſuburbanis, & currus ſolis combuſſit igni.*

12 *Et aras quæ erant ſuper tectum cœnaculi Achas quas fecerant reges Iehudah, & altaria quæ fecerat Menaſſeh in duobus atriis domus Domini deſtruxit rex, & currere fecit inde, & proiicere fecit puluerem eorum in torrente Chidron.*

13 *Excelſa autem quæ erant coram Ieruſalaim quæ erant à dextris montis Oliueti, quæ ædificauerat Selomoh rex Iſrael Haſtoreth abominationi Sidoniorum, & Chemos abominationi Moab, & Milchom abominationi filiorum Hammon immunda eſſe cenſuit rex.*

14 *Et contriuit ſtatuas, & ſuccidit lucos, repleuitque loca eorum oſſibus hominum.*

15 *Et etiam altare quod erat in Bethel, excelſum quod fecerat Iarobham filius Nebath, qui peccare fecit Iſrael etiam altare ipſum, & excelſum deſtruxit, combuſſitque excelſum, contriuit in puluerem, & combuſſit lucum.*

16 *Et conuerſus eſt Ioſiiahu, & vidit ſepulchra quæ erant ibi in monte: & miſit, & tulit oſſa è ſepulchris, & combuſſit ſuper altare, & immundum eſſe cenſuit illud: iuxta verbum Domini quod prædicauerat vir Dei qui prædicauit hæc.*

17 *Et ait: Quid titulus iſte quem video? Dixerunt autem ad eum viri ciuitatis: Sepulchrum viri Dei qui venit de Iehudah, & prædicauit hæc quæ feciſti ſuper altare Bethel.*

18 *Et dixit: Dimittite illum: quiſquam ne moueat oſſa eius. Et liberauerunt oſſa eius, oſſa prophetæ qui venerat de Somron.*

19 *Et etiam omnes domos excelſorum, quæ erant in ciuitatibus Somron, quas fecerant reges Iſrael ad irritandum, remouere fecit Ioſiiahu: fecitque eis iuxta omnia opera, quæ fecerat in Bethel.*

20 *Et iugulauit omnes ſacerdotes excelſorum, qui erant ibi ſuper altaria, & combuſſit oſſa hominum ſuper ea, & reuerſus eſt in Ieruſalaim.*

21 *Præcepit autem rex omni populo dicendo: Facite Peſach Domino Deo veſtro ſicut ſcriptum eſt in libro fœderis huius.*

22 *Non enim factum eſt ſicut Peſach hoc à diebus iudicum qui iudicauerunt Iſrael, & omnibus diebus regum Iſrael, & regum Iehudah.*

23 *Sed octauo decimo anno regis Ioſiiahu factum eſt Peſach hoc Domino in Ieruſalaim.*

24 *Et etiam pytones, & magos, & ſimulachra, & idola, & omnes abominationes quæ conſpiciebantur in terra Iehudah, & in Ieruſalaim remouit Ioſiiahu, vt ſtatueret verba legis ſcripta in libro quem inuenit Chilchiiahu ſacerdos in domo Domini.*

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Verumtamen non aſcendebant ſacerdotes excelſorum ad altare Domini in Hieruſalem, quoniã tantum comedebãt azyma in medio fratrum ſuorum.	9	*Veruntamen non aſcendebant ſacerdotes excelſorum ad altare Iehoua in Ieruſalaim, ſed comedebant infermẽtata in medio fratrum ſuorum.*
Et contaminauit ipſum Taphet, qui in valle filij Ennon, ad traducendum virum filium ſuum, & virum filiam ſuam ipſi Moloch in igni.	10	*Contaminauit etiam Thopheth, quod erat in valle filij Hinnom, ne tranſire faceret quiſquam filium ſuum, aut filiam ſuam per ignem ipſi Molech.*
Et combuſſit equos, quos dederant reges Iuda Soli in introitu domus Domini, in Gazophylaciũ Nathan regis Eunuchi in Pharurin. Et currum Solis combuſſit igni.	11	*Ceſſare denique fecit equos quos poſuerant reges Iehudah ſoli, ab introitu domus Iehoua ad cubiculum Nethanmelech eunuchi, quod erat in ſuburbanis, & currus ſolis combuſſit igni.*
Et altaria, quæ ſuper ſolarium cœnaculi Achaz, quæ fecerant reges Iuda. Et altaria, quæ fecerat Manaſſes in duobus atriis domus Domini, & diruit rex, & demolitus eſt inde, & proiecit puluerem eorum in torrentem Cedron.	12	*Sed & aras quæ erant ſuper tectum cœnaculi Ahas, quas fecerant reges Iehudah, & altaria quæ fecerat Menaſſeh in duobus atriis domus Iehoua, deſtruxit rex, & cucurrit inde, & proiicere fecit puluerẽ eorum in torrentem Cidron.*
Et domum, quæ ad faciem Hieruſalem, quæ à dextris montis Moſtath, quam ædificauerat Salomon rex Iſrael Aſtartæ offendiculo Sidoniorum, & Chamos offendiculo Moab, & Moloch abominationi filiorum Ammon, contaminauit rex.	13	*Excelſa quoque quæ erant coram Ieruſalaim, quæ erãt ad dexteram montis Oliueti, quæ ædificauerat Selomoh rex Iſraelis ipſi Aſthoreth abominationi Sidoniorum, & Chemos abominationi Moab, & Milchom abominationi filiorum Ammon, contaminauit rex.*
Et contriuit ſtatuas, & exterminauit lucos, & impleuit loca eorum oſſibus hominum.	14	*Contriuit inſuper ſtatuas, & ſuccidit lucos, repleuitq́ locum eorum oſſibus hominum.*
Etiam altare, quod in Bæthel, excelſum, quod fecerat Hieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Iſrael, etiam altare illud excelſum demolitus eſt, & contriuit lapides eius, & comminuit in puluerem, & combuſſit lucum.	15	*Quinetiam altare quod erat in Beth-el, & excelſum quod fecerat Iarobam filius Nebat, qui peccare fecit Iſraelem, altare inquam illud, & excelſum deſtruxit, combuſſitque excelſum, & comminuit in puluerem: combuſſit & lucum.*
Et vertit ſe Ioſias, & vidit ſepulchra, quæ ibi in ciuitate, & miſit, & tulit oſſa è ſepulchris, & combuſſit ſuper altare, & contaminauit illud iuxta verbum Domini, quod locutus eſt homo Dei in ſtando Hieroboam in feſtiuitate ad altare. Et conuerſus leuauit oculos ſuos ad ſepulchrum hominis Dei, qui locutus fuerat verba hæc.	16	*Conuerſus autem Ioſiiahu, vidit ſepulchra quæ erant ibi in monte: & mittens tulit oſſa è ſepulchris, & combuſſit ea ſuper altare illud, atque ita contaminauit illud, iuxta verbum Iehoua quod prædicauerat vir Dei qui prædicauerat hanc rem.*
Et dixit: Quid ſcopulus ille, quem ego video? Et dixerunt ei viri ciuitatis: Homo Dei, qui venit è Iuda, & indicauit verba hæc, quæ inuocauit ſuper altare Bæthel.	17	*Et ait, Quid titulus iſte quem video? Reſponderunt ei viri ciuitatis: Sepulchrum viri Dei eſt qui venerat de Iehudah, & prædicauerat hæc quæ feciſti contra altare Beth-el.*
Et dixit: Sinite eum. Vir non moueat oſſa eius. Et ſaluata ſunt oſſa eius, cum oſſibus prophetæ, qui venerat è Samaria.	18	*Et dixit, Dimittite illum, nec moueat quiſquam oſſa eius. Et liberauerunt oſſa eius, oſſa inquam prophetæ qui venerat de Someron.*
Etiam omnes domos excelſorum, quæ in ciuitatibus Samariæ, quas fecerant reges Iſrael, ad irritandum Dominum, amouit Ioſias: & fecit in eis omnia opera, quæ fecerat in Bæthel.	19	*Omnes etiam domos excelſorum quæ erant in ciuitatibus Someron, quas fecerant reges Iſraelis ad irritandum Iehouam, abſtulit Ioſiiahu: fecitq́ eis iuxta omnia opera quæ fecerat in Beth-el.*
Et immolauit omnes ſacerdotes excelſorum, qui erant ibi, ſuper altaria: & combuſſit oſſa hominum ſuper ea. Et reuerſus eſt in Hieruſalem:	20	*Mactauit inſuper cunctos ſacerdotes excelſorum qui erant ibi ſuper altaria, combuſſitq́ oſſa hominum ſuper ea, & reuerſus eſt in Ieruſalaim.*
Et mandauit rex omni populo, dicens: Facite Paſcha Domino Deo noſtro: ſicut ſcriptum eſt ſuper librum teſtamenti huius.	21	*Præcepit autem rex vniuerſo populo, dicendo, Facite Peſah Iehoua Deo veſtro, ſicut ſcriptum eſt in hoc libro fœderis.*
Quoniam non fuit factum Paſcha hoc à diebus Iudicum, qui iudicabant Iſrael, & omnibus diebus regum Iſrael, & regum Iuda.	22	*Non enim celebratum fuit tale Peſah à diebus Iudicum qui iudicauerunt Iſraelem, & cunctis diebus regum Iſraelis & regum Iehudah.*
Sed tantum octauo & decimo anno regis Ioſiæ factum eſt Paſcha Domino in Hieruſalem.	23	*Decimooctauo autem anno regis Ioſiiahu factum eſt Peſah iſtud Iehoua in Ieruſalaim.*
Etiam Theletas, & cognitores, & Theraphin, & idola, & omnia offendicula, quæ fuerunt in terra Iuda, & in Hieruſalem, ſuſtulit Ioſias, vt firmaret verba legis ſcripta ſuper librum, quem inuenit Chelcias ſacerdos in domo Domini.	24	*Sed & pythones, & magos, & ſimulachra, & idola, atque cunctas abominationes quæ cõſpiciebantur in terra Iehudah & in Ieruſalaim, remouit Ioſiiahu, vt ſtatueret verba Legis ſcripta in libro quem inuenit Hilciiahu ſacerdos in domo Iehoua.*

Vulgat. Editio.

Similis illi non fuit ante eum rex,qui reuertere- 25
tur ad Dominum in omni corde ſuo, & in tota a-
nima ſua, & in vniuerſa virtute ſua iuxta omnem
legem Moyſi: neque poſt eum ſurrexit ſimilis illi.

Verumtamen non eſt auerſus Dominus ab ira 26
furoris ſui magni, quo iratus eſt furor eius contra
Iudam: propter irritationes, quibus prouocauerat
eum Manaſſes.

*Inf. 24. 2.

* Dixit itaque Dominus: Etiam Iudam auferam 27
à facie mea, ſicut abſtuli Iſrael: & proijciam ciuita-
tem hanc, quam elegi Ieruſalem, & domum, de qua
dixi: Erit nomen meum ibi.

Reliqua autem ſermonum Ioſiæ, & vniuerſa quę 28
fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro verborum
dierum regum Iuda?

*2.Par. 35.

* In diebus eius aſcendit Pharao Nechao rex 29
Aegypti, contra regem Aſſyriorum ad flumen Eu-
phratem: & abiit Ioſias rex in occurſum eius: & oc-
ciſus eſt in Mageddo: cum vidiſſet eum.

Et portauerunt eum ſerui ſui mortuum de Ma- 30
geddo: & pertulerunt in Ieruſalem, & ſepelierunt
eum in ſepulchro ſuo. Tulitque populus terræ Ioa-
chaz filium Ioſiæ: & vnxerunt eum, & conſtitue-
runt eum regem pro patre ſuo.

*2Paral 36.1.

* Viginti trium annorum erat Ioachaz cum re- 31
gnare cœpiſſet, & tribus menſibus regnauit in Ie-
ruſalem: nomen matris eius Amital, filia Ieremiæ,
de Lobna.
Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia 32
quæ fecerant patres eius.

Vinxitque eum Pharao Nechao in Rebla, quæ 33
eſt in terra Emath, ne regnaret in Ieruſalem: & im-
poſuit mulctam terræ, centum talentis argenti, &
talento auri.
Regemque conſtituit Pharao Nechao Eliacim fi- 34
lium Ioſiæ pro Ioſia patre eius: vertitque nomen
eius Ioakim: porro Ioachaz tulit, & duxit in Ae-
gyptum, & mortuus eſt ibi.
Argentum autem, & aurum dedit Ioakim 35
Pharaoni cum indixiſſet terræ per ſingulos, vt
conferretur iuxta præceptum Pharaonis: & vnum-
quemque iuxta vires ſuas exegit, tam argentum
quam aurum de populo terræ, vt daret Pharaoni
Nechao.
Vigintiquinque annorum erat Ioakim cum re- 36
gnare cœpiſſet: & vndecim annis regnauit in Ieru-
ſalem: nomen matris eius Zebida filia Phadaia de
Ruma.
Et fecit malum coram Domino iuxta omnia 37
quæ fecerant patres eius.

CAP. XXIV.

IN diebus eius aſcendit Nabuchodonoſor rex 1
Babylonis, & factus eſt ei Ioakim ſeruus tribus
annis: & rurſum rebellauit contra eum.
Immiſitque ei Dominus latrunculos Chaldæo- 2
rum, & latrunculos Syriæ, & latrunculos Mo-
ab, & latrunculos filiorum Ammon: & immiſit
eos in Iudam, vt diſperderent eum, * iuxta ver-
bum Domini, quod locutus fuerat per ſeruos ſuos
prophetas.

*Sup. 23.27.

Fa-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et ſicut ipſe non fuit ante eum rex qui reuerſus ſit ad Dominum toto corde ſuo, & tota anima ſua, & tota validitate ſua iuxta omnem legem Moſeh, & poſt eum non ſurrexit ſicut ipſe.

Verumtamen non eſt reuerſus Dominus ab ira furoris ſui magni, quo iratus eſt furor eius contra Iehudah propter irritationes, quibus irritauit eum Menaſſeh.

Dixit autem Dominus: Etiam Iehudah remouebo à facie mea ſicut remoui Iſrael, & reprobabo ciuitatem hanc, quam elegi Ieruſalaim, & domum de qua dixi: Erit nomen meum ibi.

Reſidua autem verborum Ioſiiahu, & omnia quæ fecit, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iehudah.

In diebus eius aſcendit Parhoh Nechoh rex Ægypti cōtra regem Aſſur, iuxta flumen Perath, & abiit rex Ioſiiahu in occurſum eius, & occidit eum in Meghiddo cum vidiſſet eum.

Et equitare fecerunt eum ſerui ſui mortuum, è Meghiddo, & adduxerunt eum in Ieruſalaim, & ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo. Tulitq́; populus terræ Iehoachaz filium Ioſiiahu, & vnxerunt eum, & regem conſtituerunt eum pro patre ſuo.

Viginti, & trium annorum erat Iehoachaz quando regnauit, & tribus menſibus regnauit in Ieruſalaim: nomē autem matris eius erat Ghamuthal filia Irmeiahu de Libnah.

Fecitq́; malum in oculis Domini, iuxta omnia quæ fecerunt patres ſui.

Et ligauit eum Parhoh, Nechoh in Riblah in terra Chamath, dum regnaret in Ieruſalaim, & impoſuit mulctam ſuper terram centum talenta argenti, & talentum auri.

Et regem conſtituit Parhoh Nechoh Eliachim filium Ioſiiahu pro Ioſiiahu patre ſuo, & vertit nomen eius Iehoiachim: Iehoachaz autem tulit, & venit in Ægyptum, & mortuus eſt ibi.

Argentum autem, & aurum dedit Iehoiachim ipſi Parhoh; verumtamen æſtimare fecit terram, vt daret argentum ad imperium Parhoh: ab vnoquoque ſecundum æſtimationem ſuam exigebat argentum, & aurum à populo, vt daret Parhoh Nechoh.

Viginti & quinque annorum erat Iehoiachim, quando regnauit, & vndecim annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius erat Zebudah filia Pedaiah de Rumah.

Fecitq́; malum in oculis Domini, iuxta omnia quæ fecerunt patres eius.

CAP. XXIV.

IN diebus eius aſcendit Nebuchadneſar rex Babel, & fuit ei Iehoiachim ſeruus tribus annis, & reuerſus eſt, & rebellauit contra eum.

Miſit autem Dominus contra eum exercitus Chaſdim, & exercitum Aram, & exercitum Moab, & exercitum filiorum Hammon, & miſit eos in Iehudah, vt diſperderet eum iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per manum ſeruorum ſuorum prophetarum.

Ve-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Similis ei non fuit ante eum rex, qui reuertit ad 25
Dominum in toto corde ſuo, & in tota anima ſua,
& in tota fortitudine ſua ſecundum omnem legem
Moyſi. Et poſt eum non ſurrexit ſimilis ei.

Verumtamen non eſt auerſus Dominus à furore 26
iræ ſuæ magnæ, quo indignatus eſt ira ſua in Iuda
ſuper irritationes, quibus irritauit eum Manaſſes.

Et dixit Dominus: Etiam Iudam remouebo 27
à facie mea, ſicut remoui Iſrael: & abjiciam
ciuitatem hanc, quam elegeram, ipſam Hieru-
ſalem, & domum, qua dixi: Erit nomen meum
ibi.

Et reliqua verborum Ioſiæ, & omnia, quæ fecit, 28
nonne hæc ſcripta in Libro verborum dierum re-
gibus Iuda?

In diebus autem eius aſcendit Pharao Nechao 29
rex Aegypti ſuper regem Aſſyriorum ſuper flu-
men Euphratem. Et iuit Ioſias in occurſum eius.
Et interfecit eum Nechao in Mageddo, in videndo
eum.

Et reportarunt eum pueri eius mortuum in Ma- 30
geddo, & adduxerunt eum in Hieruſalem, & ſepe-
lierunt eum in ſepulchro eius. Et ſumpſit populus
terræ Ioachaz filium Ioſiæ, & vnxerunt eum, & re-
gem fecerunt eum pro patre eius.

Filius viginti & trium annorum erat Ioachaz 31
in regnando ipſum, & tres menſes regnauit in Hie-
ruſalem: & nomen matri eius Amital filia Hiere-
miæ de Lobna.

Et fecit malum in oculis Domini ſecũdum om- 32
nia, quæcumque fecerant patres eius.

Et tranſtulit eum Pharao Nechao in Rablaam in 33
terra Aemath, vt non regnaret in Hieruſalem: &
dedit mulctam ſuper terram centum talenta argẽ-
ti, & centum talenta auri.

Et regem fecit Pharao Nechao ſuper eos Eliacim 34
filium Ioſiæ regis Iuda, pro Ioſia patre eius: & con-
uertit nomen eius Ioacim. Et ipſum Ioachaz cepit,
& adduxit in Aegyptum: & mortuus eſt ibi.

Et argentum, & aurum dedit Ioacim Pharaoni. 35
Verumtamen æſtimari fecit terram ad dandum
argentum ſuper os Pharaonis. Vir ſecundum æſti-
mationem ſuam dabant argentum, & aurum cum
populo terræ ad dandum Pharaoni Nechao.

Filius viginti & quinque annorum Ioacim in 36
regnando ipſum, & vndecim annos regnauit in
Hieruſalem, & nomen matri eius Iedaph filia Pha-
dail de Rhuma.

Et fecit malum in oculis Domini iuxta omnia, 37
quæcumque fecerant patres eius.

CAP. XXIV.

IN diebus eius aſcendit Nabuchodonoſor rex 1
Babylonis. Et factum eſt ei Ioacim ſeruus tribus
annis. Et reuertit, & rebellauit in eo.

Et miſit Dominus ei accinctos Chaldæorum, & 2
accinctos Syriæ, & accinctos Moab, & accinctos
filiorum Ammon, & emiſit eos in terram Iuda.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et ſimilis illi non fuit ante ipſum rex qui reuerſus ſi
ad Iehouam toto corde ſuo, & tota anima ſua, & totis vi
ribus ſuis, iuxta vniuerſam legem Moſeh, nec poſt eum
exurrexit ſimilis illi.

Verumtamen non eſt reuerſus Iehouah à furore iræ ſu
magnæ, quo concitata fuerat ira eius contra Iehudah
propter omnes irritationes quibus irritauerat eum Menaſ
ſeh.

Dixit nanque Iehouah, Etiam Iehudah eiiciam à faci
mea, ſicut eieci Iſraelem, & auerſabor ciuitatem iſtam
quam elegeram, Ieruſalaim, & domum de qua dixeram,
Erit nomen meum ibi.

Reliquum autem verborum Ioſiiahu, & omnia quæ fe-
cit, nonne ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum
Iehudah?

In diebus eius aſcendit Paroh Nechoh rex Ægypti cõtra
regem Aſſur, ad flumen Perath: abiit autem rex Ioſiiahu
in occurſum eius, & occidit eum in Megiddo quum vi-
diſſet eum.

Et impoſuerunt eum in currum ſerui ſui mortuum, è
Megiddo & adduxerunt eum in Ieruſalaim, ſepelierũtq́
eum in ſepulchro ſuo: tulit autem populus terræ Iehoahaz
filium Ioſiiahu, & vnxerunt eum, regemq́ conſtituerunt
pro patre ſuo.

Vigintitrium annorum erat Iehoahaz quando regnare
cœpit, & tribus menſibus regnauit in Ieruſalaim: nomen
autem matris eius erat Hamutal, filia Irmeiahu de
Libnah.

Fecitq́ malum in oculis Iehouæ, iuxta omnia quæ fe-
cerant patres ſui.

Et ligauit eum Paroh Nechoh in Riblah, in terra Ha-
math, dum regnaret in Ieruſalaim, & impoſuit mulctam
ſuper terram, centum talenta argenti, & talentum auri.

Et regem conſtituit Paroh Nechoh Eliachim filium
Ioſiiahu pro Ioſiiahu patre ſuo: & vertit nomen eius Ie-
hoiacim: Ipſum autem Iehoahaz tulit, & venit in Ægy-
ptum, mortuusq́ eſt ibi.

Argentum autem illud & aurum tradidit Iehoiacim
ipſi Paroh: præterea æſtimare fecit terram, vt daret ar-
gentum ad imperium Paroh: ab vnoquoque ſecundum
æſtimationem ſuam exigebat argentum & aurum à popu-
lo terræ, vt daret ipſi Paroh Nechoh.

Vigintiquinque annorum erat Iehoiacim quando regna-
re cœpit, & vndecim annis regnauit in Ieruſalaim: no-
men autem matris eius erat Zebudah filia Pedaia de Ru-
mah.

Fecitq́ malum in oculis Iehouæ, iuxta omnia quæ fe-
cerant patres eius.

CAP. XXIV.

IN diebus eius aſcendit Nebuchadneſar rex Babel, &
fuit ei Iehoiacim ſeruus tribus annis: ſed conuerſus
rebellauit contra eum.

Miſit autem Iehouah contra eum exercitus Chaſdim,
& exercitus Aram, & exercitus Moab, & exercitus fi-
liorum Ammon, miſit inquam eos in Iehudah vt perderẽt
eum, iuxta verbum Iehouæ quod loquutus fuerat per ma-
num ſeruorum ſuorum prophetarum.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

3 Factum eſt autem hoc per verbum Domini con-
tra Iudam, vt auferret eum coram ſe propter pec-
cata Manaſſe vniuerſa quæ fecit,

4 Et propter ſanguinem innoxium, quem effudit,
& impleuit Ieruſalem cruore innocentium: & ob
hanc rem noluit Dominus propitiari.

5 Reliqua autem ſermonum Ioakim, & vniuerſa
quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in Libro ſermo-
num dierum regum Iuda? Et dormiuit Ioakim cũ
patribus ſuis:
6 Et regnauit Ioachin filius eius pro eo.
7 Et vltra non addidit rex Aegypti, vt egrederetur
de terra ſua: tulerat enim rex Babylonis à riuo Ae-
gypti vſque ad fluuium Euphraten, omnia quæ
fuerant regis Aegypti.
8 Decem & octo annorum erat Ioakin cum regna-
re cœpiſſet, & tribus menſibus regnauit in Ieruſa-
lem: nomen matris eius Noheſta filia Elnathan de
Ieruſalem.
9 Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia
quæ fecerat pater eius.
*Dan. 1.1.
10 * In tempore illo aſcenderunt ſerui Nabuchodo-
noſor regis Babylonis in Ieruſalem, & circumdata
eſt vrbs munitionibus.
11 Venitque Nabuchodonoſor rex Babylonis ad ci-
uitatem cum ſeruis ſuis vt oppugnarent eam.
12 Egreſſuſque eſt Ioachin rex Iuda ad regem Baby-
lonis, ipſe & mater eius, & ſerui eius, & principes
eius, & eunuchi eius: & ſuſcepit eum rex Babylo-
nis anno octauo regni ſui.
13 Et protulit inde omnes theſauros domus Domi-
ni, & theſauros domus regiæ: & concidit vniuerſa
vaſa aurea, quæ fecerat Salomon rex Iſrael in tem-
plo Domini iuxta verbum Domini.
14 Et tranſtulit omnem Ieruſalem, & vniuerſos
principes, & omnes fortes exercitus, decem millia,
in captiuitatem: & omnem artificem & cluſorem:
nihilque relictum eſt, exceptis pauperibus populi
terræ.
*2. Par. 36. 10. Ezech. 2. 6. & 11. 4.
15 * Tranſtulit quoque Ioachin in Babylonem, &
matrem regis, & vxores regis, & eunuchos eius: &
iudices terræ duxit in captiuitatem de Ieruſalem
in Babylonem.
16 Et omnes viros robuſtos, ſeptem millia, & arti-
fices, & cluſores mille, omnes viros fortes & bella-
tores: duxitque eos rex Babylonis captiuos in Ba-
bylonem.
*Ier. 37. 1. & 52. 1.
17 * Et conſtituit Matthaniam patruum eius pro
eo: impoſuitque nomen ei Sedeciam.
18 Vigeſimum & primum annum ætatis habebat
Sedecias cum regnarẽ cœpiſſet, & vndecim annis
regnauit in Ieruſalem: nomen matris eius erat A-
mital, filia Ieremiæ de Lobna.
19 Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia
quæ fecerat Ioakim.
20 Iraſcebatur enim Dominus contra Ieruſalem &
contra Iudam, donec proiiceret eos à facie ſua: re-
ceſſitque Sedecias à rege Babylonis.

CAP. XXV.

Iere. 39. 4. & 52. 4.
1 FActum eſt autem anno nono regni eius, menſe
decimo, decima die menſis, venit Nabuchodo-
noſor rex Babylonis, ipſe & omnis exercitus eius
in Ieruſalem, & circumdederunt eam: & extruxe-
runt in circuitu eius munitiones.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Verumtamen iuxta os Domini fuit contra Iehudah, vt remoueret eum à facie ſua propter peccata Menaſſeh, propter omnia quæ fecit.

Et etiam ſanguinem innocentem quem effudit, & repleuit Ieruſalaim cruore innocentis, & noluit Dominus parcere.

Reſidua autem Iehoiachim, & omnia quæ fecit, nonne ſunt ſcripta in Libro verborum dierum regum Iehudah? dormiuitq́; Iehoiachim cum patribus ſuis.

Et regnauit Iehoiachin filius eius pro eo.

Et non addidit vltra rex Ægypti, vt egrederetur è terra ſua: tulerat enim rex Babel à flumine Ægypti vſque ad flumen Perath, quicquid erat regis Ægypti.

Octo & decem annorum erat Iehoiachin, quando regnauit, & tribus menſibus regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius Nechuſta filia Elnathan de Ieruſalaim.

Fecitq́; malum in oculis Domini iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

In tempore illo aſcenderunt ſerui Nebuchadneſar rex Babel in Ieruſalaim, & venit ciuitas in obſidionem.

Venitq́; Nebuchadneſar rex Babel contra ciuitatem, & ſerui eius obſidebant eam.

Et egreſſus eſt Iehoiachin rex Iehudah ad regem Babel ipſe, & mater eius, & ſerui eius, & principes eius, & eunuchi eius: & ſuſcepit eum rex Babel anno octauo quo regnauit.

Et eduxit inde omnes theſauros domus Domini, & theſauros domus regiæ, & concidit vniuerſa vaſa aurea quæ fecerat Selomoh rex Iſrael in templo Domini, ſicut locutus eſt Dominus,

Et tranſtulit omnem Ieruſalaim & vniuerſos principes, & omnes fortes viribus, decem millia in tranſmigrationem: & omnis artifex, & incluſor non remanſit præter pauperes populi terræ.

Et tranſtulit Iehoiachin in Babel, & matrem regis, & vxores regis, & eunuchos eius, & fortes terræ ire fecit in captiuitatem, de Ieruſalaim in Babel.

Et omnes viros exercitus ſeptem millia, & artifices, & incluſores mille, omnes fortes facientes bellum, adduxitq́; eos rex Babel in captiuitatem in Babel.

Et regem conſtituit rex Babel Mataniah patruum eius pro eo, & vertit nomen eius in Sidchiiahu.

Viginti & vnius anni erat Sidchiiahu quando regnauit, & vndecim annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius erat Chamuthal filia Irmeiah de Libnah.

Et fecit malum in oculis Domini, iuxta omnia quæ fecerat Iehoiachim.

Quia propter furorem Domini, qui erat contra Ieruſalaim, & Iehudah, donec proiicere faceret eos à facie ſua, defecit Sidchiiahu contra regem Babel.

CAP. XXV.

FVit autem anno nono regni eius, menſe decimo, decima menſis venit Nebuchadneſar rex Babel, ipſe, & omnis exercitus eius contra Ieruſalaim, & caſtrametatus eſt aduerſus eam, & extruxerunt contra eam turrim ligneam per circuitum.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

3 Ad præuertendum iuxta verbum Domini, quod
locutus eſt in manu ſeruorum ſuorum propheta-
rum. Verum ſuper indignationem Domini fuit in
Iuda, ad remouendum eum à facie ſua, in peccatis
Manaſſes iuxta omnia, quæcumque fecerat:
4 Etiam ſanguinem innocentem effuderat, & im-
pleuerat Hieruſalem ſanguine innoxio. Et noluit
Dominus propitiari.
5 Et reliqua verborum Ioacim, & omnia, quæ-
cumque fecit, nonne ecce hæc ſcripta in Libro ver-
borum dierum regibus Iuda? Et dormiuit Ioacim
cum patribus ſuis.
6 Et regnauit Ioachim filius eius pro eo.
7 Et non adiecit vltra rex Aegypti exire de terra
ſua, quoniam cepit rex Babylonis à torrente Ae-
gypti vſque ad flumen Euphraten, omnia quæ-
cumque erant regis Aegypti.
8 Filius octo & decem annorum Ioachim in regnā-
do ipſum, & tres menſes regnauit in Hieruſalem,
& nomen matri eius Neſtha filia Elanaſtham de
Hieruſalem.
9 Et fecit malum in oculis Domini, iuxta omnia
quæcumque fecerat pater eius.
10 In tempore illo aſcendit Nabuchodonoſor rex
Babylonis in Hieruſalem, & venit ciuitas in clau-
ſuram.
11 Et intrauit Nabuchodonoſor rex Babylonis ad
ciuitatem, & pueri eius obſidebant ſuper eam.
12 Et egreſſus eſt Ioachim rex Iuda ſuper regem Ba-
bylonis, ipſe & pueri eius, & mater eius, & prin-
cipes eius, & eunuchi eius. Et cepit eum rex Baby-
lonis in octauo anno regni ſui:
13 Et exportauit inde omnes theſauros domus Do-
mini & theſauros domus regis, & concidit omnia
vaſa aurea, quæ fecerat Salomon rex Iſrael in tem-
plo Domini, iuxta verbum Domini.
14 Et tranſtulit ipſam Hieruſalem, & omnes prin-
cipes, & potentes fortitudine, captiuitatis decem
millia captiuans, & omnem fabrum & incluſorem,
& non remanſit, niſi mendici terræ.
15 Et tranſtulit ipſum Ioachim in Babylonem, &
matrem regis, & vxores regis, & eunuchos eius, &
fortes terræ abduxit in demigrationem è Hieruſa-
lem in Babylonem:
16 Et omnes viros virtutis, ſeptem mille, & fabrū,
& incluſorem mille: omnes potentes facientes bel-
lum. Et duxit eos rex Babylonis trāſmigrationem
in Babylonem.
17 Et regem fecit rex Babylonis ipſum Batthaniam
filium eius pro eo, & impoſuit nomen eius Sedecia.
18 Filius viginti & vnius annorum Sedecias in re-
gnando ipſum, & vndecim annos regnauit in Hie-
ruſalem: & nomen matri eius Amital, filia Hie-
remiæ.
19 Et fecit malum in conſpectu Domini, iuxta
omnia quæ fecerat Ioachim.
20 Quoniam ſuper indignationem Domini erat in
Hieruſalem, & in Iuda, quoadusq; abiecit eos à fa-
cie ſua. Et rebellauit Sedecias in rege Babylonis.

C A P. XXV.

1 ET factum eſt in anno nono regni eius in menſe
decimo, venit Nabuchodonoſor rex Babylo-
nis, & omnis virtus eius ſuper Hieruſalem. Et ca-
ſtrametatus eſt ſuper eam, & ædificauit ſuper eam
circummurale in circuitu.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Certè iuxta os Iehouæ fuit contra Iehudah, vt auferri
eum à facie ſua propter peccata Menaſſeh, iuxta omni
quæ fecerat.*

*Et etiam propter ſanguinem innocentem quem effude
rat, & repleuerat Ieruſalaim cruore innocenti: & no
luit Iehouah parcere.*

*Reliquum autem verborum Iehoiacim, & omnia qu
fecit, nonne ſcripta ſunt in Libro verborum dierum re
gum Iehudah?*

*Dormiuit itaque Iehoiacim cum patribus ſuis, & re
gnauit Iehoiachin filius eius pro eo.*
*Porrò non addidit vltra rex Ægypti egredi è terra ſua
tulerat enim rex Babel à torrente Ægypti vſque ad flu
men Perath, quicquid erat regis Ægypti.*

*Octodecim annorum erat Iehoiachin quando regnauit
& tribus menſibus regnauit in Ieruſalaim: nomen autem
matris eius Nehuſtha filia Elnathan de Ieruſalaim.*

*Fecitq́; malum in oculis Iehouæ, iuxta omnia quæ fe
cerat pater eius.*
*In tempore illo aſcenderunt ſerui Nebuchadneſar regi
Babel contra Ieruſalaim, & venit ciuitas in obſidionem*

*Sed & Nebuchadneſar rex Babel venit contra vrbem
& ſerui eius obſidebant eam.*
*Egreſſus eſt autem Iehoiachin rex Iehudah ad regem
Babel, ipſe & mater eius, & ſerui eius, & principes eius,
& eunuchi eius: & ſuſcepit eum rex Babel anno octauo
ſuo regnauit.*
*Et extulit illinc omnes theſauros domus Iehouæ, & the-
ſauros domus regis, & concidit vniuerſa vaſa aurea quæ
fecerat Selomoh rex Iſraelis in templo Iehouæ, ſicut lo-
quutus fuerat Iehouah.*
*Et tranſtulit totam Ieruſalaim & vniuerſos princi-
pes, & omnes fortes viribus, decem millia captiuorum, &
omnes artifices & incluſores: nemo relictus eſt præter pau-
peres populi terræ.*
*Tranſtulit & Iehoiachin in Babel, & matrem regis, &
vxores regis, & eunuchos eius, atque fortes terræ ab-
duxit in captiuitatem, de Ieruſalaim in Babel.*

*Omnes præterea viros roboris, ſeptem millia, & artifi-
ces, & incluſores mille, omnes fortes facientes bellum: ab-
duxit inquam eos rex Babel in captiuitatem in Babel.*

*Regem autem conſtituit rex Babel Mathaniah patruum
eius pro eo, & vertit nomen eius in Sidciiahu.*
*Viginti vnius anni erat Sidciiahu quando regnare cœ-
pit, & vndecim annis regnauit in Ieruſalaim: nomen
autem matris eius erat Hamutal, filia Irmeiahu de Lib-
nah.*
*Et fecit malum in oculis Iehouæ, iuxta omnia quæ fe-
cerat Iehoiacim.*
*Nam propter furorem Iehouæ qui erat contra Ieruſa-
laim & Iehudah, donec eiecit eos à facie ſua, defecit
Sidciiahu à rege Babel.*

C A P. XXV.

*FVit autem, anno nono regni eius, menſe decimo, decima
menſis venit Nebuchadneſar rex Babel ipſe & vni-
uerſus exercitus eius contra Ieruſalaim, caſtrametatusq́;
eſt aduerſus eam, atque extruxerunt contra eam turrim
ligneam per circuitum.*

Vulgat. Editio.

2 Et clauſa eſt ciuitas atque vallata vſque advnde-
cimum annum regis Sedeciæ,
3 Nona die menſis: præualuitque fames in ciuita-
te, nec erat panis populo terræ.
4 Et interrupta eſt ciuitas: & omnes viri bellatores
nocte fugerũt per viam portæ, quæ eſt inter dupli-
cem murum ad hortum regis (porro Chaldæi obſi-
debant in circuitu ciuitatem) fugit itaque Sedecias
per viam, quæ ducit ad campeſtria ſolitudinis.
5 Et perſecutus eſt exercitus Chaldæorum regem,
comprehenditque eum in planitie Iericho: & om-
nes bellatores, qui erãt cum eo, diſperſi ſunt, & re-
liquerunt eum.
6 Apprehenſum ergo regem duxerunt ad regem
Babylonis in Reblatha: qui locutus eſt cum eo iu-
dicium.
7 Filios autem Sedeciæ occidit coram eo, & oculos
eius effodit, vinxitque eum catenis, & adduxit in
Babylonem.
8 Menſe quinto, ſeptima die menſis, ipſe eſt annus
nonus decimus regis Babylonis: venit Nabuzardan
princeps exercitus, ſeruus regis Babylonis, in Ieru-
ſalem.
*Pſ.73.7.
9 * Et ſuccendit domum Domini, & domum re-
gis: & domos Ieruſalem, omnemque domum com-
buſſit igni.
10 Et muros Ieruſalem in circuitu deſtruxit omnis
exercitus Chaldæorum, qui erat cum principe mi-
litum.
11 Reliquam autem populi partem, quæ remanſe-
rat in ciuitate, & perfugas, qui transfugerant ad
regem Babylonis, & reliquum vulgus tranſtulit
Nabuzardan princeps militiæ.
12 Et de pauperibus terræ reliquit vinitores & agri-
colas.
*Iere.27.19.
13 * Columnas autem æreas, quæ erant in templo
Domini, & baſes, & mare æreum, quod erat in do-
mo Domini, confregerunt Chaldæi, & tranſtule-
runt æs omne in Babylonem.
14 Ollas quoque æreas, & trullas, & tridentes, &
ſcyphos, & mortariola, & omnia vaſa ærea, in qui-
bus miniſtrabant, tulerunt.
15 Necnon & thuribula, & phialas: quæ aurea, aurea:
& quæ argentea, argentea, tulit princeps militiæ,
16 Id eſt, columnas duas mare vnum, & baſes quas
fecerat Salomon in templo Domini: non erat pon-
dus æris omnium vaſorum.
*3.Reg.7.15. Ier.52.17. 2.Par.3.15.
17 * Decem & octo cubitos altitudinis habebat co-
lumna vna: & capitellum æreum ſuper ſe altitudi-
nis trium cubitorum: & retiaculum, & malogra-
nata ſuper capitellum columnæ, omnia ærea. ſimi-
lem & columna ſecunda habebat ornatum.
18 Tulit quoque princeps militiæ Saraiam ſacerdo-
tem primum, & Sophoniam ſacerdotem ſecũdum,
& tres ianitores.
19 Et de ciuitate eunuchum vnum, qui erat præfe-
ctus ſuper bellatores viros: & quinque viros de
his, qui ſteterant coram rege, quos reperit in ciui-
tate: & Sopher principem exercitus, qui probabat
tyrones de populo terræ: & ſexaginta viros è vul-
go, qui inuenti fuerant in ciuitate.
20 Quos tollens Nabuzardan princeps militum,
duxit ad regem Babylonis in Reblatha.
21 Percuſſitque eos rex Babylonis, & interfecit eos
in Reblatha in terra Emath: & tranſlatus eſt Iuda
de terra ſua.
22 Populo autem, qui relictus erat in terra Iuda,
quem dimiſerat Nabuchodonoſor rex Babylonis,
præfecit Godoliam filium Ahicam filij Saphan.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

2 *Et venit ciuitas in obſidionem vſque ad vndecimum
annum regis Sidchiiahu.*
3 *Nona menſis præualuit fames in ciuitate, & non erat
panis populo terræ.*
4 *Et rupta eſt ciuitas, & omnes viri bellatores fugerunt
nocte per viam portæ inter duos muros qui ſunt iuxta
hortum regium, & Chaſdim iuxta ciuitatem per circui-
tum erant, & abierunt per viam vallis.*
5 *Et perſecuti ſunt exercitus Caſdim regem, & compre-
henderunt eum in campeſtribus Iericho: & omnis exerci-
tus eius diſperſus eſt ab eo.*
6 *Et comprehenderunt regem, & aſcendere fecerunt eum
ad regem Babel in Riblah, & locuti ſunt cum eo iudiciũ.*
7 *Filios autem Sidchiiahu iugulauerunt in oculis eius &
oculos Sidchiiahu cæcauit, & vinxit eum compedibus, &
adduxit eum in Babel.*
8 *Menſe autem quinto ſeptima menſis (ipſe eſt annus no-
nus decimus regis Nebuchadneſar regis Babel) venit Ne-
buzaradan magiſter laniorum ſeruus regis Babel in Ieru-
ſalaim.*
9 *Et combuſſit domum Domini, & domum regiam, &
omnes domos Ieruſalaim, & omnem domum magnam cõ-
buſſit igni.*
10 *Et muros Ieruſalaim per circuitum deſtruxit omnis
exercitus Caſdim, qui erat cum magiſtro laniorum.*
11 *Reſiduum autem populi, qui remanſerat in ciuitate, &
transfugarum qui transfugerant ad regem Babel, & re-
ſiduum multitudinis tranſtulit Nebuzaradan magiſter
laniorum.*
12 *Et de pauperibus terræ reliquit magiſter laniorum vi-
nitores & agricolas.*
13 *Columnas autem æreas, quæ erant in domo Domini, &
baſes, & mare æreum, quod erat in domo Domini, con-
fregerunt Chaſdim, & tulerunt æs eorum in Babel.*
14 *Et ollas, & ſcopas, & pſalteria, & cochlearia, & om-
nia vaſa ærea, in quibus miniſtrabant tulerunt.*
15 *Et acerras, & pelues: quæ aurea aurea: & quæ argen-
tea, argentea, tulit magiſter laniorum.*
16 *Columnas duas, mare vnum, & baſes quas fecerat Se-
lomoh in domo Domini: non erat pondus æris omnium
vaſorum horum.*
17 *Octo & decem cubitorum erat altitudo columnæ vnius,
& capitellum ſuper eam æreum, & altitudo capitelli erat
trium cubitorum, & retiaculum, & malogranata ſuper
capitellum per circuitum, omnia ærea: & ſicut iſta erant
columnæ ſecundæ ſuper retiaculum.*
18 *Et tulit magiſter laniorum, Seraiah ſacerdotem pri-
mum, & Sephaniahu ſacerdotem ſecundum, & tres cu-
ſtodes vaſorum.*
19 *Et de ciuitate tulit eunuchum vnum qui erat præfectus
ſuper viros bellatores, & quinque viros ex iis qui vide-
bant faciem regis, qui inuenti fuerunt in ciuitate: &
ſcribam principem militiæ, qui colligere faciebat populum
terræ: & ſexaginta viros de populo terræ qui inuenti ſunt
in ciuitate.*
20 *Et tulit eos Nebuzaradan magiſter laniorum, & ire
fecit eos ad regem Babel in Riblah.*
21 *Et percuſſit eos rex Babel, & interfecit eos in Riblah
in terra Chamath, & tranſlatus eſt Iehudah è terra ſua.*
22 *Populo autem qui remanſerat in terra Iehudah, quem
remanere fecerat Nebuchadneſar rex Babel, præfecit eis
Ghedaliahu filium Achicham filij Saphan.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et venit ciuitas in clauſuram vſque ad vndeci-
mum annum regis Sedeciæ,
Nona menſis. Et inualuit fames in ciuitate, &
non erant panes populo terræ.
Et ſciſſa eſt ciuitas, & omnes viri belli exierunt
nocte viam portæ, quæ inter muros (hæc eſt horti
regis) & Chaldæi ſuper ciuitatem in circuitu. Et
iuit viam Araba:
Et perſequuta eſt virtus Chaldæorum poſt regẽ,
& cepit eum in Araboth Hiericho: & omnis virtus
eius diſperſa eſt deſuper eo.
Et ceperunt regem, & duxerunt eum ad regem
Babylonis in Rheblatha. Et locutus eſt cum eo iu-
dicium:
Et filios Sedeciæ iugulauit ante oculos eius: &
oculos Sedeciæ excæcauit, & ligauit eum in com-
pedibus, & duxit in Babylonem.
Et in menſe quinto ſeptima menſis (ipſe annus
nonus & decimus Nabuchodonoſor regi Babylo-
nis) venit Nabuzardam princeps coquorum ſtans
coram rege Babylonis, in Hieruſalem:
Et incendit domum Domini, & domum regis, &
omnes domos Hieruſalem, & omnem domum in-
cendit princeps coquorum.
Et murum Hieruſalem in circuitu diruit virtus
Chaldæorum.
Et reſiduum populi, quod remanſerat in ciuita-
te, & eos, qui procubuerant, qui delapſi erant ad
regem Babylonis, & reliquum firmamenti tranſtu-
lit Nabuzardam princeps coquorum.
Et de mendicis terræ reliquit princeps coquorũ
in vinitores, & in Gabin.
Et columnas æneas, quæ in domo Domini, & ip-
ſas Mechonoth, & mare æneum, quod in domo
Domini, contriuerunt Chaldæi, & tulerunt æs eo-
rum in Babylonem.
Et lebetes, & Iamin, & phialas, & mortariola &
omnia vaſa ænea, in quibus miniſtrant in eis, & ce-
pit:
Et thuribula, & phialas aureas, & argenteas ce-
pit princeps coquorum,
Columnas duas, & mare vnum, & Mechonoth,
quas fecerat Salomon domui Domini. Non erat
pondus æris omnium vaſorum:
Octo & decem cubitorum altitudo columnæ v-
nius, & Chothar ſuper eam æneum & altitudo ip-
ſius Chothar trium cubitorum: Sabachà, & mala
punica ſuper Chothar in circuitu, omnia ænea, &
iuxta hæc columnæ ſecundæ ſuper Sabacha.
Et tulit princeps coquorum Saræam ſacerdotem
primum, & Sophoniam filium ſecundi ordinis, &
tres, qui cuſtodiebant limen.
Et de ciuitate tulerunt eunuchum vnum, qui e-
rat perfectus virorum bellatorum, & quinque vi-
ros ex iis, qui videbant faciem regis, inuentos in
ciuitate, & ſcribam principis virtutis, qui ordina-
bat populum terræ, & ſexaginta viros de populo
terræ inuentos in ciuitate.
Et cepit eos Nabuzardam princeps coquorum, &
duxit eos ad regem Babylonis in Rheblatha.
Et percuſſit eos rex Babylonis, & interfecit eos
in Rheblatha in terra Aemath. Et tranſlatus eſt Iu-
das deſuper terra ſua.
Et populus relictus in terra Iuda, quos reliquit
Nabuchodonoſor rex Babylonis, & conſtituit ſuper
eos Godoliam filium Achicam filium Saphan.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

2 *Et venit ciuitas in obſidionem vſque ad vndecimum*
annum regis Sidciiahu.
3 *Nona menſis præualuit fames in ciuitate, nec erat pa-*
nis populo terræ.
4 *Et rupta eſt vrbs, omneſq; viri bellatores fugerunt no-*
cte per viam portæ quæ erat inter duos muros qui erant
iuxta hortum regium: (Chaſdim autem erat iuxta ciui-
tatem per circuitum) & abiit rex per viam ſolitudinis.
5 *Perſequuti verò ſunt exercitus Chaſdim regem, & cõ-*
prehenderunt eum in campeſtribus Ieribo: & vniuerſus
exercitus eius diſperſus eſt ab eo.
6 *Comprehenderunt inquam regem, & abduxerunt eum*
ad regem Babel in Riblah, loquutiq; ſunt cum eo iudiciũ.
7 *Filios autem Sidciiahu iugulauerunt in oculis eius,*
atque oculos Sidciiahu excæcauit, & vinxit eum compe-
dibus æneis, & abduxit eum in Babel.
8 *Menſe autem quinto, ſeptima menſis (ipſe eſt annus*
nonuſdecimus regis Nebuchadneſar regis Babel) venit Ne-
buzaradan magiſter laniorum, ſeruus regis Babel, in Ie-
ruſalaim.
9 *Et incendit domum Iehouæ, & domum regiam, & om-*
nes domos Ieruſalaim, omnem denique domum magnam
combuſſit igni.
10 *Muros præterea Ieruſalaim per circuitum deſtruxit v-*
niuerſus exercitus Chaſdim qui erat cum magiſtro la-
niorum.
11 *Reliquum autem populum qui relictus fuerat in ea vr-*
be, & transfugas qui transfugerant ad regem Babel, &
reliquum vulgus multitudinis tranſtulit Nebuzaradan
magiſter laniorum.
12 *De pauperibus vero terræ reliquit magiſter laniorum*
vinitores & agricolas.
13 *Columnas autem æreas quæ erant in domo Iehouæ, &*
baſes, & mare æreum quod erat in domo Iehouæ, confre-
gerunt Chaſdim, & detulerunt æs eorum in Babel.
14 *Ollas quoque, & ſcopas, & pſalteria, & cochlearia, &*
omnia vaſa ærea in quibus miniſtrabant, tulerunt,
15 *Et acerras, & pelues: quæ aurea, aurea: & quæ argen-*
tea, argentea, tulit magiſter laniorum:
16 *Columnas duas, mare vnum, & baſes quas fecerat Se-*
lomoh in domo Iehouæ: non erat pondus æris omnium va-
ſorum illorum.
17 *Octodecim cubitorum erat altitudo columnæ vnius, &*
capitellum ſuper eam æreum, & altitudo capitelli erat
trium cubitorum, & reticulum, & malogranata ſuper
capitellum per circuitum: & omnia ærea: & ſimilia iſtis
erant ipſi columnæ ſecundæ cum reticulo.
18 *Tulit quoque magiſter laniorum Seraiah ſacerdotem*
primum, & Sephaniahu ſacerdotem ſecundum, & tres
cuſtodes vaſorum.
19 *Et de vrbe tulit eunuchum quendam qui erat præfectus*
ſuper viros bellatores, & quinque viros ex iis qui videbãt
faciem regis, qui inuenti fuerunt in vrbe: & ſcribam
principem militiæ, qui colligebat populum terræ, & ſexa-
ginta viros de populo terræ qui inuenti ſunt in ea vrbe:
20 *Tulit inquam eos Nebuzaradan magiſter laniorum, &*
deduxit eos ad regem Babel in Riblah.
21 *Et percuſſit eos rex Babel, interfecitq; eos in Riblah in*
terra Hamath. itaque tranſlatus eſt Iehudah è terra ſua.
22 *Populo autem qui remanſerat in terra Iehudah, quem*
reliquerat Nebuchadneſar rex Babel, illis inquam præfe-
cit Gedaliahu filium Abicam filij Saphan.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Quod cum audiſſent omnes duces militum, ipſi, & viri qui erant cum eis, videlicet quod conſtituiſſet rex Babylonis Godoliam: venerunt ad Godoliam in Maſpha, Iſmael filius Nathaniæ, & Iohanan filius Caree, & Saraia filius Thanehumeth Netophathites, & Iezonias filius Maachathi, ipſi & ſocij eorum.

Iurauitque Godolias ipſis, & ſociis eorum, dicens: Nolite timere ſeruire Chaldæis: manete in terra, & ſeruite regi Babylonis, & bene erit vobis.

Factum eſt autem in menſe ſeptimo, venit Iſmahel filius Nathaniæ, filij Eliſama de ſemine regio, & decem viri cum eo: percuſſeruntque Godoliam, qui & mortuus eſt: ſed & Iudæos & Chaldæos, qui erant cum eo in Maſpha.

Conſurgenſque omnis populus à paruo vſque ad magnum, & principes militum venerunt in Ægyptum timentes Chaldæos.

Factum eſt vero in anno trigeſimo ſeptimo trāſmigrationis Ioachin regis Iuda, menſe duodecimo, vigeſima ſeptima die menſis: ſubleuauit Euilmerodach rex Babylonis, anno quo regnare cœperat, caput Ioachin regis Iuda de carcere.

Et locutus eſt ei benigne: & poſuit thronum eius ſuper thronum regum, qui erant cum eo in Babylone.

Et mutauit veſtes eius, quas habuerat in carcere, & comedebat panem ſemper in conſpectu eius cunctis diebus vitæ ſuæ.

Annonam quoque conſtituit ei ſine intermiſſione, quæ & dabatur ei à rege per ſingulos dies omnibus diebus vitæ ſuæ.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Audierunt autem omnes principes exercituum ipſi, & viri, quod præfeciſſet rex Babel Ghedaliahu, & venerunt ad Ghedaliahu in Miſpah & Iſmael filius Nethaniah, & Iochanan filius Careah, & Seraiah filius Tanchumeth Nethophathites, & Iaazaniahu filius Mahachati, ipſi & viri eorum.*

24 *Et iurauit eis Ghedaliahu, & viris eorum, dixitq́; eis: Ne timeatis ſeruire Chaſdim: manete in terra, & ſeruite Regi Babel, & benè erit vobis.*

25 *Et fuit menſe ſeptimo venit Iſmahel filius Nethaniah filij Eliſamah de ſemine regni, & decem viri cum eo, percuſſeruntq́; Ghedaliahu, & mortuus eſt & Iehudæos, & Chaſdim qui erant cum eo in Miſpah.*

26 *Et ſurrexit omnis populus à paruo vſque ad magnum, & principes exercituum, & iuerunt in Ægyptum: timuerunt enim à facie Chaſdim.*

27 *Et fuit, anno trigeſimo, & ſeptimo tranſmigrationis Iehoiachin regis Iehudah, duodecimo menſe, viceſima, & ſeptima menſis, leuauit Euilmerodach rex Babel anno quo regnauit caput Iehoiachin regis Iehudah de domo carceris.*

28 *Et locutus eſt cum eo bona: & poſuit thronum eius ſuper thronum regum, qui erant ſecum in Babel.*

29 *Et mutauit veſtes carcerarias eius, & comedebat panem ſemper in conſpectu eius omnibus diebus vitæ ſuæ.*

30 *Portio autem eius portio quotidiana dabatur ei à rege per ſingulos dies, omnibus diebus vitæ eius.*

FINIS LIBRI QVARTI REGVM.

Tranſl. ex Septuag.

Et audierunt omnes principes virtutis, ipſi, & viri eorum, quia conſtituit rex Babylonis Godoliam, & venerunt ad Godoliam in Maſſephat, & Iſmael filius Nathaniæ, & Iona filius Careth, & Saræas filius Thanamuth Netophathites, & Iezonias filius Machuthi, ipſi, & viri eorum.

Et iurauit Godolias eis, & viris eorum, & dixit eis: Ne timeatis tranſitum Chaldæorum: Sedete in terra, & ſeruite regi Babylonis, & bene erit vobis.

Et factum eſt, in ſeptimo menſe venit Iſmael filius Nathaniæ filij Eliſama de ſemine regum, & decem viri cum eo, & percuſſit Godoliam (& mortuus eſt) & Iudæos, & Chaldæos, qui erant cum eo in Maſſepha.

Et ſurrexit omnis populus à paruo vſque ad magnum, & principes virtutum, & intrarunt in Ægyptum, quoniam timuerunt à facie Chaldæorum.

Et factum eſt in trigeſimo & ſeptimo anno trãſmigrationis Ioachim regis Iuda in duodecimo mẽſe, ſeptima & vigeſima menſis, exaltauit Euialmarodec rex Babylonis in anno regni ſui caput Ioachim regis Iuda, & eduxit eum è domo cuſtodiæ eius:

Et locutus eſt cum eo bona, & dedit thronum eius ſuper thronos regum, qui cum ipſo in Babylõne:

Et mutauit veſtimenta cuſtodiæ eius. Et comedebat panem ſemper in conſpectu eius omnibus diebus vitæ ſuæ.

Et demenſum eius, demenſum perpetuo dabatur ei è domo regis verbum diei in die ſuo, omnibus diebus vitæ eius.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

23 *Audierunt autem omnes principes exercituum, ipſi & viri, quod præfeciſſet rex Babel Gedaliahu, & venerunt ad Gedaliahu in Miſpah, nempe Iſmael filius Nethaniah, & Iohanan filius Careah, & Seraiah filius Thanhumeth Nethophathites, & Iaazaniahu filius Maachati, ipſi & viri eorum.*

24 *Et iurauit eis Gedaliahu, & viris eorum, dixitq́ eis, Ne timeatis vobis à ſeruis Chaſdim: manete in terra, & ſeruite Regi Babel, & benè erit vobis.*

25 *Fuit autem, menſe ſeptimo venit Iſmael filius Nethaniah, filij Eliſama de ſemine regni, & decem viri cum eo: percuſſeruntq́ Gedaliahu, ac mortuus eſt: Iehudæos quoque, & Chaſdim qui erant cum eo in Miſpah.*

26 *Et ſurrexit vniuerſus populus à paruo vſque ad magnum, & principes exercituum, ieruntq́ in Ægyptum: timuerunt enim à facie Chaſdim.*

27 *Fuit præterea, anno triceſimo ſeptimo tranſmigrationis Iehoiachin regis Iehudah, duodecimo menſe, viceſima ſeptima menſis, eleuauit Euil-merodach rex Babel anno quo regnauit, caput Iehoiachin regis Iehudah de domo carceris.*

28 *Loquutuſq́ eſt cum eo bona, & poſuit thronum eius ſuper thronum regum qui erant cum eo in Babel.*

29 *Et mutauit veſtes carceris eius, & comedebat panem ſemper in conſpectu eius cunctis diebus vitæ ſuæ.*

30 *Portio autem eius erat portio perpetua quæ dabatur ei à rege per ſingulos dies omnibus diebus vitæ ſuæ.*

FINIS LIBRI QVARTI REGVM.

LIBRI PRIMI PARALIPOMENON.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

Gen. 2. 15.4.25. 5.10.

1 ADAM, Seth, Enos,
2 Cainan, Malaleel, Iared,
3 Henoch, Mathuſale, Lamech,
4 Noe, Sem, Cham, & Iapheth.
5 Filij Iapheth: Gomer, & Magog, & Madai, & Iauan, Thubal, Moſoch, Thiras.
6 Porro filij Gomer: Aſcenez, & Riphath, & Thogorma.
7 Filij autem Iauan: Eliſa & Tharſis, Cethim & Dodanim.
8 Filij Cham: Chus, & Meſraim, & Phut, & Chanaan.
9 Filij autem Chus: Saba. & Heuila, Sabatha, & Regma, & Sabathacha. Porro filij Regma: Saba, & Dadan.
10 Chus autem genuit * Nemrod: iſte cœpit eſſe potens in terra.

* Gen. 10. 8.

11 Meſraim vero genuit Ludim, & Anamim, & Laabim, & Nephtuim,
12 Phetruſim quoque & Caſluim: de quibus egreſſi ſunt Philiſthiim, & Caphtorim.
13 Chanaan vero genuit Sidonem primogenitum ſuum, Hethæum quoque,
14 Et Iebuſæum, & Amorrhæum, & Gergeſæum,
15 Heuæumque & Aracæum, & Sinæum.
16 Aradium quoque, & Samaræum, & Hamathæũ.
17 Filij * Sem: Ælam, & Aſſur, & Arphaxad, & Lud, & Aram, & Hus, & Hul, & Gether, & Moſoch.

* Gen. 10. 22. 11. 10.

18 Arphaxad autem genuit Sale, qui & ipſe genuit Heber.
19 Porro Heber nati ſunt duo filij, nomen vni Phaleg, quia in diebus eius diuiſa eſt terra: & nomen fratris eius Iectan.
20 Iectan autem genuit Elmodad, & Saleph, & Aſarmoth, & Iare,
21 Adoram quoque, & Huzal, & Decla,
22 Hebal etiam, & Abimael, & Saba, necnon
23 Et Ophir, & Heuila, & Iobab: omnes iſti filij Iectan:
24 Sem, Arphaxad, Sale:
25 Heber, Phaleg, Ragau:
26 Serug, Nachor, Thare:
27 Abram, iſte eſt Abraham.
28 Filij * autem Abraham, Iſaac, & Iſmahel.
29 Et hæ generationes eorum. Primogenitus * Iſmahelis, Nabaioth, & Cedar, & Abdeel, & Mabſam:

* Gen. 21. 26.
* Gen. 25. 13.

30 Et Maſma, & Duma, Maſſa, Hadad, & Thema:
31 Iethur, Naphis, Cedma. Hi ſunt filij Iſmahelis.
32 Filij autem Ceturæ concubinæ Abraham, quos genuit: Zamran, Ieſan, Madan, Madian, Ieſboc, & Sue. Porro filij Ieſan: Saba, & Dadan. Filij autem Dadan: Aſſurim, & Latuſſim, & Laomim.

Fi-

LIBRI PRIMI DIBRE HAIAMIM.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

1 *ADAM, Seth, Enos*
2 *Chenan, Mahalalel, Iered,*
3 *Chanoch, Methuſelach, Lemech,*
4 *Noach, Sem, Cham, & Iepheth.*
5 *Filij Iepheth: Ghomer, & Maghog, & Madai, & Iauan, & Tubal, & Meſech, & Tiras.*
6 *Filij autem Ghomer: Aſchenaz, & Riphath, & Togharmah.*
7 *Filij vero Iauan, Eliſah, & Tarſis, Chitthim, & Dodanim.*
8 *Filij Cham: Chus, & Miſraim, Puth, & Chenahan.*
9 *Filij verò Chus. Seba, & Chauilah. & Sabtha, & Rahamah, & Sabthecha. Filij autem Rahamah: Seba, & Dedan.*
10 *Chus autem genuit Nimrod: ipſe cœpit eſſe potens in terra.*
11 *Miſraim vero genuit Ludim, & Hananim, & Lehabim, & Naphtuchim,*
12 *Et Patruſim, & Chaſluchim, è quibus egreſſi ſunt Peliſtim, & Caphtorim.*
13 *Chenahan autem genuit Sidon primogenitum ſuum, & Cheth,*
14 *Et Iebuſæum, & Emorræum, & Ghirghaſæum,*
15 *Et Chiuuæum, & Harchæum, & Sinæum,*
16 *Et Aruadæum, & Semaræum, & Chamathæum.*
17 *Filij Sem, Helam, & Aſſur, & Arpachſad, & Lud, & Aram, & Hus, & Chul, & Ghether & Meſech.*
18 *Arpachſad autem genuit Selach, & Selach genuit Heber.*
19 *Ipſi autem Heber nati ſunt duo filij: nomen vnius Pelegh: quia in diebus eius diuiſa eſt terra, & nomen fratris eius Ioctan.*
20 *Ioctan autem genuit Almodad, & Seleph, & Chaſarmaueth, & Iarach,*
21 *Et Adoram, & Vzal, & Diclah,*
22 *Et Hebal, & Abimael, & Seba,*
23 *Et Ophir, & Chauilah, & Iobad: omnes iſti filij Ioctan.*
24 *Sem, Arpachſad, Selach:*
25 *Heber, Pelegh, Rehu:*
26 *Serugh, Nachor, Terach:*
27 *Abram, ipſe eſt Abraham.*
28 *Filij Abraham, Iſchac, & Iſmahel.*
29 *Et hæ generationes eorum. Primogenitus Iſmahel Nebaioth, & Chedar, & Adbeel, & Mibſeam:*
30 *Miſmah, & Dumah, Meſſa, Chadad. & Tema.*
31 *Iethur, Naphis, & Chedmah. Iſti ſunt filij Iſmahel.*
32 *Filij autem Cheturah cõcubinæ Abraham, peperit Zimran, & Iokſan, & Medan, & Midian, & Ieſbach, & Suah. Et filij Iochſan, Seba, & Dedan.*

Et

LIBRI PRIMI PARALIPOMENON.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

ADAM, Seth, Enos,
Et Cainan, Maleleel, Iared,
Enoch, Mathuſala, Lamech,
Noe. Filij Noe, Sem Cham, Iapheth.
Filij Iapheth, Gamer, Magog, Madaim, Ioyam,
Eliſa, Thobel, Moſoc, & Thiras.
Et filij Gamer, Aſchanaz, & Riphath, & Thor-
gama.
Et filij Ioyan, Eliſà, & Tharſis, Citij, & Rhodij.
Et filij Cham, Chus, & Meſraim, Phud, & Cha-
naan.
Et filij Chus, Saba, & Euilà, & Sabatha, & Reg-
ma, & Sebethacha. Et filij Regma, Saba, & Dadan.
Et Chus genuit Nebrod. Hic cepit eſſe gigas, ve-
nator ſuper terram.

Tot ſũt in huiuſmodi nominibus varietates vt difficile ſit ſuis illa adaptare locis.

Quæ hic deſunt; deſunt etiam in trãſl. Rom. except. licet interpres illius teſtetur haberi in nonnullis libris ea quæ deberent reſpondere noſtræ vulgatę

Filij Sem: Ælam, & Aſſur, & Arphaxad,

Sala,
Eber, Phaleg, Ragan:
Seruch, Nachor, Tharræ
Abraham.
Filij autem Abraham, Iſaac, & Iſmael.
Hæ autem generationes eorum. Primogenitus
Iſmael, Nabæoth, & Cedar, Nabdeel, Maſſam.
Maſma, Iduma, Maſſe, Chondam, Thæman.
Iettur, Naphes, Cedma. Hi filij Iſmael.
Et filij Chetturæ concubinæ Abraham, & genuit
ei Zembram, Iexan, Madiam, Madam, Sobac, Soe.
Et filij Iexan, Dædan, & Sabai.

LIBRI PRIMI DIBRE HAIAMIM.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAPVT PRIMVM.

1 *ADAM, Seth, Enos-*
2 *Cenan, Mahalalel, Iered,*
3 *Hanoch, Methuſelah, Lemech,*
4 *Noah, Sem Ham, & Iepheth.*
5 *Filij Iepheth: Gomer, & Magog, & Madai, & Iauan,*
& Thubal, & Meſech, & Thiras.
6 *Filij autem Gomer: Aſchenaz, & Riphath, & Tho-*
garmah.
7 *Filij vero Iauan: Eliſah, & Tharſis, Chittim, & Do-*
danim.
8 *Filij Ham: Chus, & Miſraim, Put, & Chenaan.*
9 *Filij verò Chus: Seba, & Hauilah, & Sabtha, & Raa-*
mah, & Sabthecha. Filij autem Raamah: Seba, & De-
dan.
10 *Chus autem genuit Nimrod: ipſe cœpit eſſe potens in*
terra.
11 *Miſraim vero genuit Ludim, & Anamin, & Lehabim,*
& Aphtuhim,
12 *Et Pathruſim, & Chaſluhim, è quibus egreſſi ſunt Pe-*
liſthim & Caphthorim.
13 *Chenaan autem genuit Sidon primogenitum ſuum, &*
Heth,
14 *Et Iebuſæum, & Emoræum, & Ghirgaſæum,*
15 *Et Hinæum, & Arcæum, & Sinæum,*
16 *Et Aruadæum, & Semaræum, & Hamathæum.*
17 *Filij Sem: Elam, & Aſſur, & Arpachſad, & Lud, &*
Aram, & Vs, & Hul, & Gether & Meſech.
18 *Arpachſad autem genuit Selah, & Selah genuit Eber.*
19 *Ipſi autem Eber nati ſunt duo filij: nomen vnius Peleg,*
quia in diebus eius diuiſa eſt terra: & nomen fratris eius
Ioctan.
20 *Iactan autem genuit Almodad, & Seleph, & Haſar-*
maueth, & Ierah,
21 *Et Hadoram, & Vzal, & Diclah,*
22 *Et Ebal, & Abimael, & Seba,*
23 *Et Ophir, & Hauilah, & Iobab. omnes iſti filij Iactan.*
24 *Sem, Arpachſad, Selah,*
25 *Eber, Peleg, Reu,*
26 *Serug, Nahor, Therah,*
27 *Abram: ipſe eſt Abraham.*
28 *Filij Abraham: Iſaac & Iſmael.*
29 *Hæ generationes eorum: Primogenitus Iſmaelis, Neba-*
ioth, & Cedar, & Adbeel, & Mibſam.
30 *Miſma, & Dumah, Maſſa, Hadad, & Thema,*
31 *Ietur, Naphis, & Cedmah. iſti ſunt filij Iſmael:*
32 *Filij autem Ceturah concubinæ Abraham, peperit Zim-*
ram, & Iocſan & Medan, & Midian, & Iſbak, & Suah.
Et filij Iocſan: Seba, & Dedan.

Vulgat. Editio.

*Gen. 25.1. 33 Filij * autem Madian: Epha, & Epher, & Henoch,
& Abida, & Eldaa. Omnes hi, filij Ceturæ.
* Gen. 25. 18. 34 Genuit * autem Abraham Iſaac: cuius fuerunt
filij Eſau, & Iſrael.
*Gen. 36.11. 35 Filij * Eſau: Eliphaz, Rahuel, Iehus, Ihelom, &
Core.
36 Filij Eliphaz: Theman, Omar, Sephi, Gathan,
Cenez, Thamna, Amalec.
37 Filij Rahuel: Nahath, Zara, Samma, Meza.
38 Filij Seir: Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, Diſon, E-
ſer. Diſan.
39 Filij Lotan: Hori, Homam. Soror autem Lotan
fuit Thamna.
40 Filij Sobal: Alian, & Manahath, & Ebal, Sephi, &
Onam. Filij Sebeon: Aia, & Ana. Filij Ana: Diſon.
41 Filij Diſon: Hamram, & Eſeban, & Iethran, &
Charan.
42 Filij Eſer: Balaan, & Zauan, & Iacan. Filij Diſan:
Hus, & Aran.
43 Iſti ſunt reges, qui imperauerunt in terra Edom
antequam eſſet rex ſuper filios Iſrael: Bale filius
Beor: & nomen ciuitatis eius, Denaba.
44 Mortuus eſt autem Bale, & regnauit pro eo Iobab
filius Zare de Boſra.
45 Cumque & Iobab fuiſſet mortuus, regnauit pro
eo Huſam de terra Themanorum.
46 Obiit quoq; & Huſam, & regnauit pro eo Adad
filius Badad, qui percuſſit Madian in terra Moab
& nomen ciuitatis eius Auith.
47 Cumque & Adad fuiſſet mortuus, regnauit pro
eo Semla de Maſreca.
48 Sed & Semla mortuus eſt, & regnauit pro eo Saul
de Rohoboth, quæ iuxta amnem ſita eſt.
49 Mortuo quoque Saul, regnauit pro eo Balanan
filius Achobor.
50 Sed & hic mortuus eſt, & regnauit pro eo Adad:
cuius vrbis nomen fuit Phau, & appellata eſt vxor
eius Meetabel filia Matred filiæ Mezaab.
51 Adad autem mortuo, duces pro regibus in Edom
eſſe cœperunt: dux Thamna, dux Alua, dux Ie-
theth:
52 Dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon:
53 Dux Cenez, dux Theman, dux Mabſar:
54 Dux Magdiel, dux Hiram. Hi duces Edom.

CAP. II.

Ge. 29. 32. 30. 5. 35. 1 Filij autem Iſrael: Ruben, Simeon, Leui, Iuda,
Iſſachar, & Zabulon:
2 Dan, Ioſeph, Beniamin, Nephthali, Gad, & Aſer.
* Gen. 38. 3. 46 12. Ioſ. 4. 1 Matt. 1. 3. 3 Filij * Iuda: Her, Onan, & Sela. Hi tres nati ſunt
ei de filia Sue Chananitide. Fuit autem Her pri-
mogenitus Iuda, malus coram Domino, & occi-
dit eum.
4 Thamar autem nurus eius peperit ei Phares, &
Zara. Omnes ergo filij Iuda, quinque.
5 Filij autem Phares: Heſron, & Hamul.
6 Filij quoque Zaræ: Zamri. & Ethan. & Eman,
Chalchal quoque, & Dara, ſimul quinque.
*Ioſ. 7. 1. 7 Filij * Charmi: Achar, qui turbauit Iſrael, & pec-
cauit in furto anathematis.
8 Filij Ethan: Azarias.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

33 *Et filij Midian, Ephah, & Hepher, & Chanoch, &
Habidah, & Eldahah. Omnes iſti filij Cheturah.*
34 *Genuit autem Abraham Iſchac: filij Iſchac, Heſan, &
Iſrael.*
35 *Filij Heſan: Eliphaz, Rehuel, & Iehus, & Iahalam,
& Corach.*
36 *Filij Eliphaz: Teman, & Omar, Sephi, & Ghahatham,
Chenaz, & Timnah, & Hamalech.*
37 *Filij Reuhel: Nachath, Zerach, Sammah, & Miz-
zah.*
38 *Filij autem Sehir, Lothan, & Sobal, & Sibhon, & Ha-
nah, & Diſon, & Eſer, & Diſean.*
39 *Filij autem Lothan: Chori, & Homan, & ſoror Lothã,
Timnah.*
40 *Filij Sobal: Haliam, & Manachath, & Hebal, Sephi,
& Onam. Filij autem Sibhom: Aia, & Hanah. Filij Ha-
nah: Diſon.*
41 *Filij autem Diſon: Hamran, & Eſban, & Ithran,
& Beran.*
42 *Filij Eſer: Bilham, Zahauan, Iahachan. Filij Diſon:
Hus, & Aram.*
43 *Iſti ſunt autem reges, qui regnauerunt in terra Edom,
antequam regnaret rex ſuper filios Iſrael: Belah filius
Behor, & nomen ciuitatis eius Dinhabah.*
44 *Et mortuus eſt Belah, & regnauit pro eo Iobab filius
Zerach de Boſrah.*
45 *Et mortuus eſt Iobab, & regnauit pro eo Chuſam de
terra Temani.*
46 *Et mortuus eſt Chuſam, & regnauit pro eo Hadad fi-
lius Bedad, qui percuſſit Midian in agro Moab: & nomen
ciuitatis Hanith.*
47 *Et mortuus eſt Hadad, & regnauit pro eo Samlah, de
Maſrechah.*
48 *Et mortuus eſt Samlah, & regnauit pro eo Saul de Re-
choboth fluuij.*
49 *Et mortuus eſt & Saul, & regnauit pro eo Bahalcha-
nan filius Hachbor.*
50 *Et mortuus eſt Bahalchanan, & regnauit pro eo Ha-
dad: & nomen vrbis eius fuit Pahi, & nomen vxoris eius
Mehethabel filia Matred filia Mezahab.*
51 *Et mortuus eſt Hadad, & fuerunt duces Edom dux
Timnah, dux Haliah, dux Iethbeth:*
52 *Dux Aholibamah, dux Elah, dux Pinon:*
53 *Dux Chenaz, dux Teman, dux Mibſar:*
54 *Dux Magdiel, dux Hiram. Iſti duces Edom.*

CAP. II.

1 *Iſti filij Iſrael: Reuben, Simhon, Leui, & Iehudah,
Iſaſchar, & Zebulun:*
2 *Dan, Ioſeph, & Biniamin, Naphthali, Ghad, & A-
ſer.*
3 *Filij Iehudah: Her, & Onan, & Selah, tres nati ſunt
ei de Bathſuah Chenahanitide. Et fuit Her primogenitus
Iehudah malus in oculis Domini, & occidit eum.*
4 *Tamar autem nurus eius peperit ei Peres, & Zerach.
Omnes filij Iehudah, quinque.*
5 *Filij Peres: Cheſron, & Chamul.*
6 *Filij autem Zerach: Zimri, & Ethan, & Heman, &
Chachol, & Darah. Omnes hi quinque.*
7 *Filij vero Charmi: Hachar turbator Iſrael, qui pre-
uaricatus eſt in anathemate.*
8 *Filij autem Ethan: Hazariah.*

Fi- *Filij*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et filij Madiam, Gephar, & Opher, & Enoch, & Abida, & Eldada. Omnes hi filij Chetturæ.	33	*Et filij Midian: Ephah, & Epher, & Hanoch, & Abida, & Eldaah. omnes iſti, filij Ceturah.*
Et genuit Abraham, Iſaac. Filij Iſaac, Iacob, & Eſau.	34	*Genuit autem Abraham Iſhac. filij Iſhac: Eſau & Iſrael.*
Et filij Eſau: Eliphaz, & Raguel, & Ieul, & Ieglom, & Core.	35	*Filij Eſau: Eliphaz, Reuel, & Ieus, & Iaalam, & Corah.*
Filij Eliphaz: Thæman, & Omar, Sophar, & Gootham, & Cenez, & Thamna, & Amalec.	36	*Filij Eliphaz: Theman, & Omar, Sephi, & Gaatham, Cenaz, & Thimna, & Amalec.*
Et filij Raguel: Naches, Zare, Some, & Mozè.	37	*Filij Reuhel: Nahath, Zerah Sammah, & Mizzah.*
Filij Seir, Lotan, Sobal, Sebegon, Ana, Deſon, Oſar, & Diſan.	38	*Filij autem Seir: Lotan, & Sobal, & Sibon, & Anah, & Diſon, & Eſer, & Diſan.*
Et filij Lotan: Chorri, & Aeman. Soror autem Lotan, Thamna.	39	*Filij autem Lotan: Hori, & Homam: ſoror verò Lotan, Thimna.*
Filij Sobal, Alon, Machanath, Tæbel, Sophi, & Onan. Filij autem Sebegon, Aeth, & Sonan.	40	*Filij Sobal: Alian, & Manahath, & Ebal, Sephi, & Onam. Filij autem Sibon: Aiah, & Anah.*
Filij autem Dæſon: Emeron & Aſebon, & Iethrã, & Charran.	41	*Filij Anah: Diſon. Filij autem Diſon: Hamran, & Eſban, & Ithran, & Charan.*
Et filij Oſar: Balaam, & Zucam, & Acan. Filij Diſan Os, & Aran.	42	*Filij Eſer: Bilhan, & Zaauan, Iaacan. Filij Diſon: Vs & Aran.*
Et hi reges eorum: Balac filius Beor, & nomen ciuitati eius Dennaba.	43	*Illi autem ſunt reges qui regnauerunt in terra Edom, antequam regnaret rex aliquis ſuper filios Iſraelis: Bela filius Beor: & nomen ciuitatis eius Dinhabah.*
Et mortuus eſt Balac, & regnauit pro eo Iobab filius Zara de Boſorra.	44	*Et mortuus eſt Bela, regnauitq; pro eo Iobab filius Zerah de Borah.*
Et mortuus eſt Iobab, & regnauit pro eo Aſom de terra Thæmanon.	45	*Mortuo autem Iobab, regnauit pro eo Huſan de terra Themanorum.*
Et mortuus eſt Aſom, & regnauit pro eo Adad filius Barad, qui percuſſit Madiam in campo Moab. & nomen ciuitati eius Gethæm.	46	*Mortuus eſt praterea Huſam, & regnauit pro eo Hadad filius Bedad, qui percuſſit Midian in agro Moab: & nomen ciuitatis eius Auith.*
	47	*Mortuo item Adad, regnauit pro eo Samlah de Maſrecah.*
Et mortuus eſt Sebla, & regnauit pro eo Saul de Rooboth, quæ trans flumen.	48	*Mortuus eſt autem Samlah, & regnauit pro eo Saul de Rehoboth flumine.*
Et mortuus eſt Saul, & regnauit pro eo Balænor filius Achobor.	49	*Mortuus eſt & Saul, & regnauit pro eo Baal-hanan filius Acbor.*
Et mortuus eſt Balaennor, & regnauit pro eo Adad filius Barad: & nomen ciuitati eius Phogor.	50	*Mortuus eſt denique Baal-hanan, & regnauit pro eo Hadad: & nomen vrbis eius fuit Pai: nomen item vxoris eius, Mehetabel filia Matred filia Mezahab.*
Duces Edom, dux Thamna, dux Goladà, dux Iether:	51	*Mortuus eſt poſtremò Hadad: Fuerunt autem duces Edom, dux Thimna, dux Aliah, dux Ietheth,*
Dux Elibamah, dux Elas, dux Phinon:	52	*Dux Aholibamah, dux Elah, dux Pinon,*
Dux Cenez, dux Thæman, dux Babſar.	53	*Dux Cenaz, dux Theman, dux Mibſar.*
Dux Magediel, dux Zaphoin. Hi duces Edom.	54	*Dux Magdiel, dux Iram. Iſti duces Edom.*
CAP. II.		**CAP. II.**
HÆc nomina filiorum Iſrael: Ruben, Symeon, Leui, Iuda, Iſſachar, Zabulon:	1	*Iſti filij Iſraelis: Reben, Simon, Leui, & Iehudah, Iſſachar, & Zebulun,*
Dan, Ioſeph, Beniamin, Nephthali, Gad, Aſer.	2	*Dan, Ioſeph, & Biniamin, Naphthali, Gad, & Aſer.*
Filij Iuda: Er, Aynan, Selom, tres nati ſunt ei ex filia Sauæ Chananitide. Et fuit Er primogenitus Iuda malus ante Dominum, & occidit eum.	3	*Filij Iehudah: Er, & Onan, & Sela, tres nati ſunt ei de filia Sua Chenaanitide. Fuit autem Er primogenitus Iehudah, malus in oculis Iehoua, & occidit eum.*
Et Thamar nurus eius peperit ei Phares, & Zara. Omnes filij Iuda, quinque.	4	*Thamar autem nurus eius peperit ei Peres & Zerah. omnes filij Iehudah, quinque.*
Filij Phares, Eſrom, & Iemuel.	5	*Filij Peres: Heſron, & Hamul.*
Et filij Zara Zambri, & Aetham, & Aemuam, & Calchal, & Darad, omnes quinque.	6	*Filij autem Zerah: Zimri, & Ethan, & Heman, & Chalchol, & Dara. omnes hi, quinque.*
Filij Charmi: Achar impeditor Iſrael, qui præuaricatus eſt in anathema.	7	*Filij vero Charmi: Achar turbator Iſraelis, qui praeuaricatus eſt in anathemate.*
Et filij Aetham, Azarias.	8	*Filij autem Ethan: Azariah.*

Et Filij

Vulgat. Editio.

*Ruth. 4. 19.

9 Filij * autem Heſron, qui nati ſunt ei: Ierameel,
& Ram, & Calubi.
10 Porro Ram genuit Aminadab. Aminadab autem
genuit Nahaſſon, principem filiorum Iuda.
11 Nahaſſon quoque genuit Salma, de quo ortus
eſt Booz.
12 Booz vero genuit Obed, qui & ipſe genuit Iſai.

*1. Reg 16.10. 17.12.

13 * Iſai autem genuit primogenitum Eliab, ſecun-
dum Abinadab, tertium Simmaa:
14 Quartum Nathanael, quintum Raddai:
15 Sextum Aſom, ſeptimum Dauid.
16 Quorum ſorores fuerunt Saruia, & Abigail. Filij
Saruiæ: Abiſai, Ioab, & Aſael, tres.
17 Abigail autem genuit Amaſa, cuius pater fuit Ie-
ther Iſmahelites.
18 Caleb vero filius Heſron accepit vxorem nomi-
ne Azuba, de qua genuit Ierioth: fueruntque filij
eius Iaſer, & Sobab, & Ardon.
19 Cumque mortua fuiſſet Azuba, accepit vxorem
Caleb, Ephrata: quæ peperit ei Hur.
20 Porro Hur genuit Vri: & Vri genuit Bezeleel.
21 Poſt hæc ingreſſus eſt Heſron ad filiam Machir
patris Galaad, & accepit eam cum eſſet annorum
ſexaginta: quæ peperit ei Segub.
22 Sed & Segub genuit Iair, & poſſedit viginti tres
ciuitates in terra Galaad.
23 Cepitque Geſſur, & Aram oppida Iair, & Canath,
& viculos eius ſexaginta ciuitatum. Omnes iſti, fi-
lij Machir patris Galaad.
24 Cum autem mortuus eſſet Heſron, ingreſſus eſt
Caleb ad Ephrata. Habuit quoque Heſron vxorem
Abia, quæ peperit ei Aſhur patrem Thecuæ.
25 Nati ſunt autem filij Ierameel primogeniti Heſ-
ron, Ram primogenitus eius, & Buna, & Aram, &
Aſom, & Achia.
26 Duxit quoque vxorem alteram Ierameel, nomi-
ne Atara, quæ fuit mater Onam.
27 Sed & filij Ram primogeniti Ierameel, fuerunt
Moos, Iamin, & Achar.
28 Onam autem habuit filios Semei: & Iada. Filij
autem Semei: Nadab, & Abiſur.
29 Nomen vero vxoris Abiſur, Abihail, quæ pepe-
rit ei Ahobban, & Molid.
30 Filij autem Nadab fuerunt Saled, & Apphaim.
Mortuus eſt autem Saled abſque liberis.
31 Filius vero Apphaim, Ieſi: qui Ieſi genuit Seſan.
Porro Seſan genuit Oholai.
32 Filij autem Iada fratris Semei: Iether, & Iona-
than. Sed & Iether mortuus eſt abſque liberis.
33 Porro Ionathan genuit Phaleth, & Ziza. Iſti fue-
runt filij Ierameel.
34 Seſan autem non habuit filios, ſed filias: & ſeruũ
Aegyptium nomine Ieraa.
35 Deditque ei filiam ſuam vxorem: quæ peperit ei
Ethei.
36 Ethei autem genuit Nathan, & Nathan genuit
Zabad.
37 Zabad quoque genuit Olphlal, & Olphlal genuit
Obed:
38 Obed genuit Iehu, Iehu genuit Azariam.
39 Azarias genuit Helles, & Helles genuit Elaſa:
40 Elaſa genuit Siſamoi, Siſamoi genuit Sellum:
41 Sellum genuit Icamiam, Icamia autem genuit
Eliſama.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Filij vero Cheſron, qui nati ſunt ei: Ierachmeel, &
Ram, & Chelubai.*
10 *Ram autem genuit Hamminadab. Hamminadab au-
tem genuit Nachſon principem filiorum Iehudah.*
11 *Nachſon autem genuit Salma, Salma autem genuit
Bohaz.*
12 *Bohaz autem genuit Hobed, Hobed autem genuit Iſai.*
13 *Iſai autem genuit primogenitum ſuum Eliab, & Abi-
nadab ſecundum, & Simha tertium.*
14 *Nethanel quartum, Raddai quintum:*
15 *Oſem ſextum, Dauid ſeptimum.*
16 *Sorores autem eorum Seruiah, & Abighail: Filij au-
tem Seruiah, Abſai, & Ioab, & Haſahel tres.*
17 *Abighail autem genuit Hamaſa, pater vero Hamaſa
fuit Iether Iſmahelita.*
18 *Chaleb autem filius Cheſron genuit Hazubah mulie
rem, & Ierioth: & iſti filij eius Ieſer, & Sobab, & Ar
don.*
19 *Et mortua eſt Hazubah, & accepit ſibi Chaleb, Ephrath.
& peperit ſibi Chur.*
20 *Chur autem genuit Vri: Vri autem genuit Beſalel.*
21 *Et poſtea ingreſſus eſt Cheſron ad filiam Machir patris
Ghilhad, & ipſe accepit eam, & erat filius ſexaginta an-
norum: & peperit ſibi Sechub.*
22 *Sechub autem genuit Iair, & fuerunt ſibi viginti, &
tres ciuitates in terra Ghilhad.*
23 *Et accepit Gheſur, & Aram & Chauuoth Iair ab eis
Ghenath, & viculos eius ſexaginta ciuitates. Omnes iſta
filiis Machir patris Ghilhad.*
24 *Et poſtquam mortuus eſt Cheſron in Chaleb Ephrata.
Et vxor Cheſron Abiiah peperit ſibi Aſchur patrem Te-
coah.*
25 *Fuerunt autem filij Ierachmeel primogeniti Cheſron,
primogenitus Ram, & Bunah, & Orem, & Oſem Achi
iah.*
26 *Et fuit vxor altera ipſi Ierachmeel, & nomen eius Ha-
tharah, ipſa eſt mater Onam.*
27 *Et fuerunt filij Ram primogeniti Ierachmeel, Mahas
& Iamin, & Hecher.*
28 *Fuerunt autem filij Onam, Sammai, & Iadah. Filij
vero Sammai: Nadab, & Abiſur.*
29 *Et nomen vxoris Abiſur, Abighail, & peperit ſibi Ach
ban, & Molid.*
30 *Filij autem Nadab, Seled, & Appaim. Et mortuus eſt
Seled abſque filiis.*
31 *Filij autem Appaim Iſchi: filij autem Iſchi Seſan. Et
filij Seſan, Achalai.*
32 *Filij autem Iadah fratris Sammai, Iether: & Ionathan.
Et mortuus eſt Iether abſque liberis.*
33 *Filij autem Ionathan, Peleth, & Zaza. Iſti fuerunt fi-
lij Ierachmeel.*
34 *Et non fuerunt ipſi Seſan filij, ſed filiæ: & ipſi Seſan
fuit ſeruus Miſritha, & nomen eius Iarchah.*
35 *Et dedit Seſan filiam ſuam Iarchah ſeruo ſuo in vxo-
rem: & peperit ſibi Hathai.*
36 *Hathai autem genuit Nathan, Nathan autem genuit
Zabad.*
37 *Zabad autem genuit Ephal, Ephal autem genuit Hobed:*
38 *Hobed autem genuit Iehu, Iehu autem genuit Haza-
riah.*
39 *Hazariah autem genuit Cheles, Cheles autem genuit
Elhaſah:*
40 *Elhaſah autem genuit Siſmai, Siſmai autem genuit
Sallum:*
41 *Sallum autem genuit Iechamiah, Iechamiah autem
genuit Eliſamah.*

Filij   Filij

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Et filij Eſrom, qui nati ſunt ei: Ieramael, & Aram,
& Caleb.
10 Et Aram genuit Aminadab. Et Aminadab genuit
Naaſſon, principem domus Iuda.
11 Et Naaſſon genuit Salmon, & Salmon genuit
Booz.
12 Et Booz genuit Obed, & Obed genuit Ieſſæ.
13 Et Ieſſæ genuit primogenitum ſuum Eliab, Ami-
nadab ſecundus: Samaa, tertius.
14 Nathanael, quartus, Zabdai, quintus.
15 Aſam ſextus, Dauid, ſeptimus.
16 Et ſoror eorum Saruia, & Abigæa. Et filij Saruiæ
Abiſa, & Ioab & Aſael tres.
17 Et Abigæa genuit Ameſſalo, & pater Ameſſalo Io-
thor Iſmaelita.
18 Et Chaleb filius Eſron accepit Gazubà vxorem,
& Ierioth. Et hi filij eius, Iaſar, & Subab, & Ardon.
19 Et mortua eſt Gazubà, & accepit ſibi Chaleb ip-
ſam Ephrath: & peperit ei Or.
20 Et Or genuit Vri: & Vri genuit Beſeleel.
21 Et poſt hæc intrauit Eſrom ad filiam Machir pa-
tris Galaad, & ipſe accepit eam, & ipſe ſexaginta
quinque annorum: & peperit ei Seruch.
22 Et Seruch genuit Iair, & fuerunt ei viginti, &
tres ciuitates in Galaad.
23 Et accepit Gedſur, & Aram pagos Iair ab eis, ip-
ſum Chanath, & pagos eius, ſexaginta ciuitates.
Omnes hæ filiorum Machir patris Galaad.
24 Et poſtquam mortuus eſt Eſrom venit Chaleb
in Ephrata. Et vxor Eſrom Abia, & peperit ei Aſcho
patrem Thecoe.
25 Et fuerunt filij Hierameel primogeniti Eſrom,
primogenitus Rham, & Banaa, & Aram, & Aſan
frater eius.
26 Et fuit vxor alia ipſi Hierameel, & nomen ei A-
tara, hæc eſt mater Ozom.
27 Et fuerunt filij Rham primogeniti Hierameel,
Maas, & Iamin, & Achor.
28 Et fuerunt filij Ozam, Samai, & Iadae. Et filij Sa-
mai: Nadab, & Abiſur.
29 Et nomen vxoris Abiſur, Abichæa, & peperit ei
Achabar, & Moel.
30 Et filij Nadab, Salad, & Apphain. Et mortuus eſt
Salad non habens filios.
31 Et filij Apphain, Iſemiel: & filij Iſemiel, Soſan. Et
filij Soſan, Dadæ.
32 Et filij Dadæ, Achiſamas, Iether, Ionathan. Et
mortuus eſt Iether non habens filios.
33 Et filij Ionathan, Phaleth, & Ozam. Hi fuerunt
filij Hierameel.
34 Et non fuerunt Soſan filij, ſed filiæ: & ipſi Soſan
erat puer Aegyptius, & nomen ei Iochel.
35 Et Soſan dedit filiam ſuam Iochel puero ſuo in
vxorem: & peperit ei Ethi.
36 Et Ethi genuit Nathan, & Nathan genuit Zabed.
37 Et Zabed genuit Aphamel, & Aphamel genuit
Obed.
38 Et Obed genuit Ieù, & Ieù genuit Azariam.
39 Et Azarias genuit Chelles, & Chelles genuit E-
leaſa.
40 Et Eleaſa genuit Sodomai, & Sodomai genuit
Salum.
41 Et Salum genuit Iechemiam, & Iechemias ge-
nuit Eliſamà, & Eliſamà genuit Iſmael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Filij verò Heſron qui nati ſunt ei: Ierameel, & Ram, & Chelubai.

Ram autem genuit Amminadab: Amminadab autem genuit Nahaſon principem filiorum Iehudah.

Naaſon autem genuit Salma, Salma autem genuit Boaz.

Boaz autem genuit Obed, Obed autem genuit Iſai.

Iſai autem genuit primogenitum ſuum Eliab, & Abinadab ſecundum, & Simaa tertium,

Nethanel quartum, Raddai quintum,

Oſem ſextum, Dauidem ſeptimum.

Sorores autem eorum Seruiah & Abigail. filij autem Seruiah: Abſai, & Ioab, & Aſael, tres.

Abigail autem genuit Amaſa: pater verò Amaſa fuit Iether Iſmaelita.

Chaleb autem filius Heſron genuit Azubah mulierem & Ierioth. & iſti filij eius: Ieſer, & Sobab, & Ardon.

Mortua autem eſt Azubah, & accepit ſibi Chaleb Ephrath, & peperit ei Hur.

Hur autem genuit Vri, Vri autem genuit Beſalel.

Poſtea autem ingreſſus eſt Heſron ad filiam Machir patris Gilad, ipſe nanque acceperat eam quum eſſet ſexaginta annorum, & peperit ei Segub.

Segub autem genuit Iair, cui fuerunt viginti tres vrbes in terra Gilad.

Cepit vero Geſur & Aram oppida Iair ab eis, Cenath, & viculos eius, ſexaginta ciuitates. omnes iſta ſunt vrbes filiorum Machir patris Gilad.

Poſteaquam autem mortuus eſt Heſron in Chaleb Ephratha, tum vxor Heſrō Abiiah peperit ei Ashur patrem Thecoa.

Fuerunt autem filij Ierahmeel primogeniti Heſron, primogenitus Ram, & Bunah, & Oren, & Oſem, & Abiiah.

Fuit & vxor altera ipſi Ierahmeel cuius nomen erat Atarah, ipſa eſt mater Onam.

Fuerunt autem filij Ram primogeniti Ierahmeel: Maas & Iamin & Ecer.

Fuerunt verò filij Onam: Sammai, & Iada. & filij Sammai Nadab, & Abiſur,

Et nomen vxoris Abiſur, Abihail, quæ peperit ei Ahban & Molid.

Filij autem Nabad: Seled, & Appaim. mortuuſq́ eſt Seled abſque liberis.

Filij autem Appaim: Iſi: Filij verò Iſi: Seſan. & filij Seſan: Ahalai.

Filij autem Iada fratris Sammai: Iether, & Ionathan. & mortuus eſt Iether abſque liberis.

Filij autem Ionathan: Peleth, & Zara. iſti fuerunt filij Ierahmeel.

Non fuerunt autem ipſi Seſan filij, ſed filiæ. ipſi præterea Seſan fuit ſeruus Ægyptius, cuius nomen erat Iarha.

Et dedit Seſan filiam ſuam ipſi Iarha ſeruo ſuo in vxorem, quæ peperit ei Athai.

Athai autem genuit Nathan: Nathan autem genuit Zabad.

Zabad autem genuit Ephlal. Ephlal autem genuit Obed.

Obed autem genuit Iehu: Iehu autem genuit Azariah.

Azariah autem genuit Heles: Heles autem genuit Elaſah.

Elaſah autem genuit Siſemai: Siſemai autem genuit Sallum.

Sallum autem genuit Iecamiah: Iecamiah autem genuit Eliſamah.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Filij autem Caleb fratris Ierameel: Meſa primogenitus eius, ipſe eſt pater Ziph: & filij Mareſa patris Hebron.	42	*Filij autem Chaleb fratris Ierachmeel: Meſah primogenitus eius, ipſe fuit pater Ziph: & filij Maraſchah patris Chebron.*
Porro filij Hebron, Core, & Taphua, & Recem, & Samma.	43	*Et filij Chebron, Corach, & Tappuach, & Rechem, & Semah.*
Samma autem genuit Raham, patrem Iercaam, & Recem genuit Sammai.	44	*Semah autem genuit Racham patrem Iarchoham, & Rechem genuit Samai.*
Filius Sammai Maon: & Maon pater Bethſur.	45	*Filius autem Samai Mahon: Mahon autem fuit pater Bethſur.*
Epha autem concubina Caleb peperit Haran, & Moſa, & Gezez. Porro Haran genuit Gezez.	46	*Hepha autem concubina Chaleb peperit Charam, & Moſa & Ghazez. Et Charan genuit Ghazez.*
Filij autem Iahaddai, Regom, & Ioathan, & Geſan, & Phalet, & Epha, & Saaph.	47	*Filij autem Iachdai. Reghem, & Iothan, & Gheſan, & Peleth, & Hephah & Sahaph.*
Concubina Caleb Maacha, peperit Saber, & Tharana.	48	*Concubina Chaleb Mahachah peperit Seber, & Tirchanah.*
Genuit autem Saaph pater Madmena, Sue patrē Machbena, & patrem Gabaa. Filia vero Caleb, fuit Achſa.	49	*Et peperit Sahaph patrem Madmannah, & Seuah patrem Macchenah, & patrem Ghibha. Filia autem Chaleb, Hachſah.*
Hi erant filij Caleb, filij Hur primogeniti Ephratha. Sobal pater Cariathiarim.	50	*Iſti fuerunt filij Chaleb filij Chur primogeniti Ephratha. Sobal pater Chiriathieharim.*
Salma pater Bethlehem, Hariph pater Bethgader.	51	*Salma pater Bethlechem, Chareph pater Bethghader.*
Fuerunt autem filij Sobal patris Cariathiarim. Qui videbat dimidium requietionum:	52	*Et fuerunt filij Sobal patri Chiriathieharim. Qui videbat dimidium requietionum.*
Et de cognatione Cariathiarim, Iethrei, & Aphuthei, & Semathei, & Maſerei. Ex his egreſſi ſunt Saraitæ, & Eſthaolitæ.	53	*Et familiæ Chiriathieharim, Ithræus, & Puthæus, & Sumathæus, & Miſraathæus. Ab iſtis egreſſi ſunt Soraathæus, & Iſthaulithæus.*
Filij Salma, Bethlehem, & Netophathi, Coronæ domus Ioab, & dimidium requietionis Sarai.	54	*Filij Salma, Bethlechem, & Nethophathi, Coronæ domus Ioab, & dimidium requietionis Sorhi.*
Cognationes quoque ſcribarum habitantium in Iabes, Canentes, atque Reſonantes, & In tabernaculis commorantes. Hi ſunt Cinæi, qui venerunt de calore patris domus Rechab.	55	*Et familiæ ſcribarum habitantium in Iahabes, Tirhati, Simhatim, Suchatim. Iſti ſunt Chimin, qui venerunt de Chamath patris domus Rechab.*

CAP. III.

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
2. Reg. 3. 2. DAuid vero hos habuit filios, qui ei nati ſunt in Hebron: primogenitum Amnon ex Achinoam Iezrahelitide, ſecundum Daniel de Abigail Carmelitide:	1	*ISti autem fuerunt filij Dauid qui nati ſunt ei in Chebron: primogenitus Ammon de Achinoham, Izrehelitide, ſecundus Daniel de Abighail Carmelitide:*
Tertium Abſalom filium Maacha filiæ Tholmai regis Geſſur, quartum Adoniam filium Aggith:	2	*Abſalom filius Mahachah filiæ Talmai regis Gheſur, quartus Adoniah filius Haghith:*
Quintum Saphatiam ex Abital, ſextum Iethraham de Egla vxore ſua.	3	*Quintus Sephathiah de Habithal, ſextus Ithreham de Heglah vxore ſua*
Sex ergo nati ſunt ei in Hebron, vbi regnauit ſeptem annis, & ſex menſibus. Triginta autem & tribus annis regnauit in Ieruſalem.	4	*Sex nati ſunt ei in Chebron & regnauit ibi ſeptem annis, & ſex menſibus. Et triginta, & tribus annis regnauit in Ieruſalaim.*
*2. Reg. 5. 14. * Porro in Ieruſalem nati ſunt ei filij Simmaa, & Sobab, & Nathan, & Salomon, quattuor de Bethſabee filia Ammiel:	5	*Et iſti nati ſunt ei in Ieruſalaim Simha, & Sobab, & Nathan, & Selomoh quattuor de Bathſuah filia Hammiel:*
Iebaar quoque & Eliſama:	6	*Et Ibehar, & Eliſamah:*
Et Eliphaleth, & Noge, & Nepheg, & Iaphia:	7	*Elipheleth, & Noghah & Nephegh & Iapiah:*
Necnon Eliſama, & Eliada, & Elipheleth, nouem:	8	*Et Eliſamah, & Eliadah, & Elipheleth nouem:*
Omnes hi filij Dauid abſque filiis cōcubinarum: habueruntque ſororem Thamar.	9	*Et omnes filij Dauid præter filios concubinarum: & Thamar ſororem eorum.*
Filius autem Salomonis, Roboam: cuius Abia filius genuit Aſa. De hoc quoque natus eſt Ioſaphat:	10	*Et filius Selomoh, Rechabham: Abiiah filius eius. Aſa filius eius, Iehoſaphath filius eius.*
Pater Ioram: qui Ioram genuit Ochoziam, ex quo ortus eſt Ioas:	11	*Ioram filius eius, Achaziahu filius eius, Ioas filius eius:*
Et huius Amaſias filius genuit Azariam. Porro Azariæ filius Ioathan.	12	*Amaziahu filius eius, Hazariahu filius eius, Iothan filius eius.*
Procreauit Achaz patrem Ezechiæ, de quo natus eſt Manaſſes.	13	*Achaz filius eius. Chizchiiahu filius eius, Menaſſeh filius eius.*
Sed & Manaſſes genuit Amon patrem Ioſiæ.	14	*Amon filius eius. Ioſiiahu filius eius.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

42 Et filij Chaleb fratris Hierameel, Meriſa primogenitus eius, hic pater Ziph: & filij Meriſa patris Chebron.

43 Et filij Chebron, Core, & Tapphus, & Recom, & Samaa.

44 Et Samaa genuit Raem patrem Ieclan, & Ieclan genuit Samai.

45 Et filius eius Maon: & Maon pater Bæthſur.

46 Et Gæpha concubina Chaleg genuit Aram, & Moſa, & Gezue.

47 Et filij Addai, Rhagem, & Ioatham, & Sagar, & Phalech, & Gæpha, & Sagae.

48 Et concubina Chaleb Mocha, genuit Saber, & Tharam.

49 Et genuit Sagae patrem Madmena, & Sau patrem Machabena, & patrem Gæbal. Et filia Chaleb, Aſcha.

50 Hi fuerunt filij Chaleb, filij Or primogeniti Ephratha. Sobal pater Chariathiarim.

51 Salomon pater Betha, Lammon pater Bæthalaem, & Arim pater Bethgedor.

52 Et fuerunt filij Sobal patri Cariathiarim:

53 Araa, & Aeſi, & Ammanith, & Vmaſphae, ciuitates Iair, Aethalim, & Mephithim, & Samathim, & Maſaraim.

54 Ex his exierunt Sarathæi, & filij Eſthaam. Filij Salomon, Bæthalaem, Netophathi, Ataroth domus Ioab, & dimidium Malathi, Eſari.

55 Cognationes ſcribarum habitãtes in Iabis, Thargathiim, & Samathiim, & Sochatim. Hi ſunt Cinæi, qui venerunt ex Hæmath patre domus Rhecab.

C A P. III.

1 ET hi fuerunt filij Dauid qui nati ſunt ei in Chebron: primogenitus Amnon Achinaam Iezraelitidi, ſecundus Damniel, Abigææ Carmelitæ:

2 Tertius Abeſſalom, filius Mocha filiæ Tholmai regis Gedſur, quartus Adonia filius Angith:

3 Quintus Saphatia ipſius Abital, ſextus Ietiraam ex Agla vxore eius

4 Sex nati ſunt ei in Chebron, & regnauit ibi ſeptem annos, & ſex menſes. Et triginta & tres annos regnauit in Hieruſalem.

5 Et hi nati ſunt ei in Hieruſalem, Samaa, Sobab, Nathan, & Salomon, quattuor ipſi Berſabee filia Amiel.

6 Et Ebaar, & Eliſa:

7 Et Eliphaleth, & Nagai, & Naphec, & Iaphie.

8 Et Eliſama, & Eliada, & Eliphala, nouem:

9 Omnes filij Dauid, præter filios cõcubinarum: & Themar ſoror eorum.

10 Filij Salomon, Roboam: Abia filius eius, Aſa filius eius, Ioſaphat filius eius.

11 Ioram filius eius, Ochozias filius eius, Ioas filius eius.

12 Amaſias filius eius, Azarias filius eius, Ioathan filius eius.

13 Achaz filius eius, Ezecias filius eius.

14 Manaſſes filius eius, Amon filius eius, Ioſia filius eius.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Filij autem Ghaleb fratris Ierachmeel: Meſa prim. genitus eius: ipſe fuit pater Ziph, & filiorum Mareſa, & pater Hebron.

Et filij Hebron: Corah & Tappuah, & Recem, & S. ma.

Sema autem genuit Raham patrem Iorceam, & R cem genuit Samai.

Filius autem Samai Maon. Maon autem fuit pate Beth-ſur.

Ephah autem concubina Chaleb peperit Haran, Moſa, & Gazez: & Haran genuit Gazez.

Filij autem Iahdai: Reghem, & Iotham, & Geſan, Phelet, & Ephah, & Saaph.

Concubina Chaleb Maachah, peperit Seber & Thi hanah:

Peperit & Saaph patrem Madmannah, Seuah patre Machbenah, & patrem Giba. Filia autem Chaleb, A ſah.

Iſti fuerunt filij Chaleb filij Hur primogeniti Ephra tha, Sobal pater Ciriath-iearim.

Salma pater Bethlehem, Hareph pater Beth-gader.

Fuerunt autem filij ipſi Sobal patri Ciriath-iearim qui contemplabatur dimidium Hamenuhoth.

Et familiæ Ciriath-iearim: Ithræus, & Puthæus, Sumathæus, & Miſraithæus. Ab iſtis egreſſi ſunt Soraa thæus & Eſthaulitæus.

Filij Salma: Bethle-hem & Netophati, diademata domus Ioab, & dimidium Manahethorum Sori.

Et familia ſcribarum habitantium in Iabes, Tirathæi Simathæi, Suchatæi. hi ſunt Cinæi qui venerunt de Hamath patris domus Rechab.

C A P. III.

ISti autem fuerunt filij Dauidis, qui nati ſunt ei in Hebron: primogenitus Ammon ex Ahinoam Izraelitide. ſecundus Daniel ex Abigail Charmelithide:

Tertius Abſalom filius Maachah filiæ Thalmai regis Geſur: quartus Adoniah filius Haggith

Quintus Sephatiah de Abital: ſextus Ithream ex Eglah vxore ſua.

Sex nati ſunt ei in Hebron: & regnauit ibi ſeptem annis & ſex menſibus: & triginta tribus annis regnauit in Ieruſalaim.

Iſti autem nati ſunt ei in Ieruſalaim: Sima, & Sobab, & Nathan, & Selomoh, quatuor de Bath-ſua filia Ammiel:

Et Ibhar, & Eliſama, & Elipheleth,

Et Nogah, & Nepheg, & Iapia,

Et Eliſama, & Eliada, & Elipheleth nouem.

Omnes hi ſunt filij Dauidis, præter filios concubinarum: & Thamar ſoror eorum.

Filius autem Selomoh fuit Rehabam, Abiiah filius eius, Aſa filius eius, Iehoſaphat filius eius.

Ioram filius eius, Ahaziahu filius eius, Ioas filius eius,

Amaziahu filius eius, Azariah filius eius, Iotham filius eius.

Ahaz filius eius, Hizciiahu filius eius, Menaſſeh filius eius.

Amon filius eius, Ioſiiahu filius eius.

Vulgat. Editio.

15 Filij autem Ioſiæ fuerunt, primogenitus Ioha-
nan, ſecundus Ioakim, tertius Sedecias, quartus
Sellum.
16 * De Ioakim natus eſt Iechonias, & Sedecias.
17 Filij Iechoniæ fuerunt, Aſir, Salathiel:
18 Melchiram, Phadaia, Senneſer, & Iecemia, Sa-
ma, & Nadabia.
19 De Phadaia orti ſunt Zorobabel, & Semei. Zoro-
babel genuit Moſollam, Hananiam, & Salomith ſo-
rorem eorum:
20 Haſaban quoque, & Ohol, & Barachian, & Ha-
ſadian, Ioſabheſed, quinque.
21 Filius autem Hananiæ, Phalthias, pater Ie-
ſeiæ, cuius filius Raphaia, huius quoque filius,
Arnan, de quo natus eſt Obdia, cuius filius fuit Se-
chenias.
22 Filius Secheniæ, Semeia: cuius filij Hattus, & Ie-
gaal, & Baria, & Naaria, & Saphat, ſex numero.
23 Filius Naariæ, Elioenai, & Ezechias, & Ezricam,
tres.
24 Filij Elioenai, Oduia, & Eliaſub, & Pheleia,
& Accub, & Iohanan, & Dalaia, & Anani, ſe-
ptem.

* Matt. 1. 12.

CAP. IV.

1 Filij Iuda: Phares, Heſron, & Charmi, & Hur,
& Sobal.
2 Raia vero filius Sobal genuit Iahath, de quo nati
ſunt Ahumai, & Laad. Hæ cognationes Sarathi.
3 Iſta quoque ſtirps Etam: Iezrahel, & Ieſema, &
Iedebos. Nomen quoque ſororis eorum, Aſalel-
phuni.
4 Phanuel autem pater Gedor, & Ezer pater Hoſa.
Iſti ſunt filij Hur primogeniti Ephratha patris Be-
thlehem.
5 Aſſur vero patri Thecuæ erant duæ vxores, Ha-
laa, & Naara.
6 Peperit autem ei Naara, Oozam, & Hepher, &
Themani, & Ahaſthari. Iſti ſunt filij Naara.
7 Porro filij Halaa, Sereth, Iſaar, & Ethnan.
8 Cos autem genuit Anob, & Soboba, & cognatio
nem Aharehel filij Arum.
9 Fuit autem Iabes inclytus præ fratribus ſuis, &
mater eius vocauit nomen illius Iabes, dicens: Quia
peperi eum in dolore.
10 Inuocauit vero Iabes Deum Iſrael, dicens: Si be-
nedicens benedixeris mihi, & dilataueris terminos
meos, & fuerit manus tua mecum, & feceris me à
malitia non opprimi. Et præſtitit Deus, quæ pre-
catus eſt.
11 Caleb autem frater Sua genuit Mahir, qui fuit
pater Eſthon.
12 Porro Eſthon genuit Bethrapha, & Pheſſe, & Te-
hinna patrem vrbis Naas. hi ſunt viri Recha.
13 Filij autem Cenez, Othoniel, & Saraia. Porro filij
Othoniel, Hathath, & Maonathi.
14 Maonathi genuit Ophra, Saraia autem genuit
Ioab patrem Vallis artificum: ibi quippe artifices
erant.
15 Filij vero Caleb filij Iephone, Hir, & Ela, & Na-
ham. Filij quoque Ela: Cenez.
16 Filij quoque Ialeleel: Ziph, & Zipha, Thiria, &
Aſrael.

Sup. 2. 4 Gen. 38. & 46. 12

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Filij autem Ioſiiahu primogenitus Iochanan, ſecundus Iehoiachim, tertius Sidchiiahu, quartus Sallum.

Filij autem Iehoiachim, Iechoniah filius eius Sidchiiah filius eius.

Filij autem Iechoniah, Aſſir, Sealthiel filius eius.

Et Malchiram, & Pedaiah, & Senaſar, Iechamiah Hoſamah, & Nedabiah.

Filij autem Pedaiah, Zerubabel, & Simhi, & filius Zerubabel, Meſullam, & Chananiah, & Selomith ſoror eorum.

Et Ghaſubah, & Obel, & Berechiah, & Chaſadiah & Iuſabcheſed, quinque.

Filius autem Chananiah, Pelathiah, & Sabbaiah fil Rephaiah filij Arnam filij Obadiah filij Sechaniah.

Et filij Secheniah, Semahaiah: filij autem Semahaiah Chattus, & Igual, & Bariah, & Neharinh, & Saphath ſex.

Filius autem Nehariah, Eliohenai, & Chizchiiah, & Hazricam, tres.

Filij autem Eliohenai, Hodaeiuahu, Eliaſib, & Pelaiah, & Haccabub, & Iochnan, & Delaiah, & Hanam ſeptem.

CAP. IV.

Filij Iehudah: Peres, Cheſron, & Charmi, & Chur, & Sobal.

Reaiah autem filius Sobal genuit Iachath Iachath autem genuit Achumai, & Lahad. Iſtæ familiæ Sorhithi.

Eriſti pater Hetham: Iſrehel, & Iſma, & Idbas. Et nomen ſororis eorum Selelphoni.

Penuel autem pater Ghedur, & Hezer pater Chuſah. Iſti filij Chur primogeniti Ephratha patris Bethlechem.

Aſchur autem patri Tecoah fuerunt duæ vxores Chelah, & Naharah.

Et peperit ei Naharah, Achuzam, & Chepher, & Temni, & Hahachaſtari. Iſti filij Nacharah.

Filij autem Chelah, Sereth, & Sohar, & Etnan.

Chos autem genuit Ahub, & Haſobebah, & familias Acharchel filij Charum.

Fuit autem Iahabes honorabilior fratribus ſuis & mater eius vocauit nomen eius Iahabes, dicendo: Quia peperi cum dolore.

Et inuocauit Iahabes Deum Iſrael, dicendo: Si benedicendo benedixeris mihi, & multiplicaueris terminum meum, & fuerit manus tua mecum, & feceris me eruere à malo, vt non dolore afficiar. Et attulit Deus, quod petiit.

Chelub autem frater Suchah genuit Mechir, ipſe eſt pater Eſthon.

Eſthon autem genuit Bethrapha, & Paſeach, & Techinnah patrem vrbis Nachas. Iſti viri Rechah.

Filij autem Chenaz, Hothniel, & Seraiah. Filij autem Hothniel, Chethath.

Mehonathai autem genuit Hophrah, Seraiah autem genuit Ioab patrem Vallis artificum: quia artifices fuerunt.

Filij autem Chaleb filij Iephuneh, Hiru, Elah, & Naham. Filij autem Elah: Vchnaz.

Filij autem Iehalelel: Ziph, & Ziphah, Tiriah, & Aſarel.

Et

Tranſl. ex Septuag.

Et filij Ioſia, primogenitus Ioanan, ſecundus Io- 15
acim, tertius Sedecias, quartus Salum.

Et filij Ioachim, Iechonias filius eius, Sedecias fi- 16
lius eius.

Et filij Iechoniæ, Aſir, Salathiel filius eius. 17

Melchiram, & Phadaias, & Saneſar, & Iecemia, 18
& Oſamath, & Nabadias.

Et filij Phadaias, Zorobabel, & Semei. Et filij Zo- 19
robabel Moſollam, & Anania, & Salomethi ſoror
eorum.

Et Aſube, & Ool, & Barachia, & Aſadia, & Aſo- 20
bed, quinque.

Et filij Anania, Phaletthia, & Ieſias filius eius, 21
Raphal filius eius, Orna filius eius, Abdia filius eius,
Sechenias filius eius.

Et filius Sechenia, Samaia: & filij Samaia, Chat- 22
tus, & Ioel, & Berri, & Noadia, & Saphath, ſex.

Et filij Noadia, Elithenan, & Ezecia, & Ezricam, 23
tres.

Et filij Elithenan, Odolia, & Eliaſebon, & 24
Phadaia, & Acub, & Iohanan, & Dalaia, & Anan
ſeptem.

C A P. IV.

ET filij Iuda: Phares, Eſrom, & Charmi, & Or, 1
Subal.

Et Rada filius eius, & Subal genuit Ieth, & Ieth 2
genuit Achimai & Laad. Hæ generationes ipſius
Arathi.

Et hi filij Aetham, Iezrael, & Ieman, & Iebdas. 3
Et nomen ſororis eorum Eſelebbon.

Et Phanuel pater Gedor, & Iaſer pater Oſan. Hi 4
filij Or primogeniti Ephratha patris Bæthalaen.

Et ipſi Aſſur patri Thecoe fuerunt duæ vxores, 5
Aoda, & Thoada.

Et Aoda peperit ei Ochæa, & Ephal, & Thæman, 6
& Aaſther. Omnes hi filij Aodæ.

Et filij Thoadæ, Sereth, & Saar, & Eſthanam. 7

Et Coe genuit Enob, & Sabatha, & generationes 8
fratris Rechab filij Iarin.

Et fuit Igabes glorioſus ſuper fratres ſuos, & ma- 9
ter vocabat nomen eius Igabes, dicens: Peperi, ſicut
Gabes.

Et inuocauit Igabes Deum Iſrael, dicens: Si be- 10
nedicens benedixeris me, & multiplicaueris fines
meos, & fuerit manus tua mecum, & feceris cogni-
tionem ad non humiliandum me, & adduxit Deus
omnia, quæcumque petiit.

Et Chaleb pater Aſcha genuit Machir. 11

Hic pater Aſſathon, genuit Bathræam, & Beſſee, 12
& Thæman patrem ciuitatis Naas fratris Eſelom
Cenezi. Hi viri Rhecab.

Et filij Cenez, Gothoniel, & Saraia. Et filij Gotho- 13
niel, Athath.

Et Manathi genuit Gophera, & Saraia genuit 14
Iobab patrem Ageaddair: quoniam fabri erant.

Et filij Chaleb filij Iephonne, Er, Ada, & Noom. 15
Et filij Ada, Cenez.

Et filij Aleel: Zib, & Zepha, & Thiria, & Eſerel. 16

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Filij autem Ioſiahu: primogenitus Iohanan, ſecundus
Iehoiacim, tertius Sidciiahu, quartus Sallum.

Filij autem Iehoiacim: Iechoniah filius eius, Sidciiah
filius eius.

Filij autem Iechoniah: Aſſir, Sealthiel filius eius.

Et Malchiram, & Pedaiah, & Senaſar, Iecamiah,
Hoſama, & Nedabiah.

Filij autem Pedaiah: Zerubbabel & Simi, & filius Ze-
rubbabel, Meſullam, & Hananiah: & Selomith ſoror eo-
rum:

Et Haſubah, & Ohel, & Berechiah, & Haſadiah,
Iuſabheſed, quinque.

Filius autem Hananiah: Pelatiah, & Ieſaiah: filij
Rephaiah filij Arnan, filij Obadiah, filij Sechaniah.

Et filij Sechaniah: Semaaiah, filij autem Semaaiah,
Hattus, & Igal, & Bariah, & Neariah, & Saphat,
ſex.

Filius autem Naariah: Elioenai, & Hizciiah, & Az-
ricam, tres.

Filij autem Elioenai: Hodaieduahu, & Eliaſib, &
Pelaiah, & Accub, & Iohanan, & Delaiah, & Anani,
ſeptem.

C A P. IV.

FIlij Iehudah; Peres, Heſron, & Charmi, & Hur, &
Sobal.

Reaiah autem filius Sobal genuit Iahath, Iahath au-
tem genuit Ahumai, & Lahad: iſtæ familiæ Sorathi.

Et iſtæ familiæ patris Etam: Izreel, & Iſma, & Idbas:
& nomen ſororis eorum Selelphoni.

Penuel autem pater Gedor, & Ezer pater Huſah. Iſti
filij Hur primogeniti Ephrathah patris Beth-lehem.

Ashur autem patri Thecoa fuerunt duæ vxores Helah
& Naarah.

Et peperit ei Naarah, Ahuzam, & Hepher, & The-
meni, & Ahaſthari. Iſti filij Naarah.

Filij autem Helah: Sereth, & Iahſobar, & Ethnan.

Cos autem genuit Anub, & Haſobebah, & familias
Aharhel filij Harum.

Fuit autem Iaabes honorabilior fratribus ſuis: & ma-
ter eius vocauit nomen eius Iaabes, dicendo: Quia pe-
peri eum cum dolore.

Et inuocauit Iaabes Deum Iſraelis, dicendo, Si benedi-
cendo benedixeris mihi, & auxeris terminum meum,
fueritq́ manus tua mecum, & feceris liberationem à ma-
lo, ne dolore afficiar. Et euenire fecit Deus quod petiit.

Chelub autem frater Suhah genuit Mehir: ipſe eſt
pater Eſthon.

Eſthon autem genuit Bethrapha, & Paſeah, & The
hinnah patrem vrbis Nahas. Isti viri Rechah.

Filij autem Cenaz: Othniel, & Seraiah. Filij autem
Othniel, Hathath.

Meonothai autem genuit Ophrah: Seraiah autem
genuit Ioab patrem Vallis artificum: quia illic artifices
fuerunt.

Filij autem Caleb filij Iephunneh, Iru, Elah, & Na
am. Filij autem Elah: Cenaz.

Filij autem Iehaleleel: Ziph, & Ziphah, Thiriah, &
Aſarel.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Et filij Ezra, Iether & Mered, & Epher, & Ialon, genuitque Mariam, & Sammai, & Ieſba patrem Eſthamo.

18 Vxor quoque eius Iudaia, peperit Iared patrem Gedor, & Heber patrem Socho, & Icuthiel patrem Zanoe. Hi autem filij Bethiæ filiæ Pharaonis, quam accepit Mered.

19 Et filij vxoris Odaiæ ſororis Naham patris Ceila, Garmi, & Eſthamo, qui fuit de Machathi.

20 Filij quoque Simon, Amnon, & Rinna filius Hanam, & Thilon. Et filij Ieſi, Zoheth, & Benzoheth.

21 Filij * Sela, filij Iuda: Her pater Lecha, & Laada pater Mareſa, & cognationes domus operantium byſſum in Domo iuramenti.

* Gen. 31. 5.

22 Et qui ſtare fecit Solem, virique Mendacij, & Securus, & Incendens, qui principes fuerunt in Moab, & qui reuerſi ſunt in Lahem. Hæc autem verba vetera.

23 Hi ſunt figuli habitantes in Plantationibus, & in Sepibus apud regem in operibus eius, commoratiq; ſunt ibi.

24 Filij * Simeon: Namuel, & Iamin, Iarib, Zara, Saul.

* Gen. 46. 12.

25 Sellum filius eius, Mapſam filius eius, Maſma filius eius.

26 Filij Maſma: Hamuel filius eius, Zachur filius eius, Semei filius eius.

27 Filij Semei ſexdecim, & filiæ ſex: fratres autem eius non habuerunt filios multos, & vniuerſa cognatio non potuit adæquare ſummam filiorum Iuda.

28 Habitauerunt autem in Berſabee, & Molada, & Haſarſuhal:

29 Et in Bala, & in Aſom, & in Tholad:

30 Et in Bathuel, & in Horma, & in Siceleg:

31 Et in Bethmarchaboth, & in Haſarſuſim, & in Bethberai, & in Saarim. Hæ ciuitates eorum vſque ad regem Dauid.

32 Villæ quoque eorum: Etan, & Æn, Remmon, & Thochen, & Aſan, ciuitates quinque.

33 Et vniuerſi viculi eorum per circuitū ciuitatum iſtarum vſque ad Baal. Hæc eſt habitatio eorum, & ſedium diſtributio.

34 Moſobab quoque & Iemlech, & Ioſa filius Amaſiæ:

35 Et Ioeb, & Iehu filius Ioſabiæ filij Saraiæ filij Aſiel:

36 Et Elioenai & Iacoba, & Iſuhaia, & Aſaia, & Adiel, & Iſmiel, & Banaia:

37 Ziza quoque filius Sephei filij Allon filij Idaia filij Semri filij Samaia.

38 Iſti ſunt nominati principes in cognationibus ſuis, & in domo affinitatum ſuarum multiplicati ſunt vehementer.

39 Et profecti ſunt, vt ingrederentur in Gador vſq; ad Orientem vallis, & vt quærerent paſcua gregibus ſuis.

40 Inueneruntque paſcuas vberes, & valde bonas, & terram latiſſimam, & quietam & fertilem, & in qua ante habitauerant de ſtirpe Cham.

41 Hi ergo venerunt, quos ſupra deſcripſimus nominatim, in diebus Ezechiæ regis Iuda: & percuſſerunt tabernacula eorum, & habitatores, qui inuenti fuerant ibi, & deleuerunt eos vſque in præſentem diem: habitaueruntque pro eis, quoniam vberrimas paſcuas ibidem repererunt.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Et filius Hezrah, Iether, & Mered, & Hepher, & Ialon, & genuit Miriam, & Sammai, & Iſbah patrem Eſthemoah.*

18 *Et vxor eius Iehudiiah peperit Iered patrem Ghedor & Cheber patrem Socho, & Iechutiel patrem Zanoach. Et iſti filij Bithiah filiæ Parhoh, quam accepit Mered.*

19 *Filij autem vxoris Hodiiah ſororis Nacham patris Chehilah, Hacharmi, & Eſthemoah, Hamahachati.*

20 *Filij autem Simon, Ammon, & Rinah filius Chanam, & Tilon. Filij autem Iſhi, Zocheth, & Benzocheth.*

21 *Filij Selah, filij Iehudah: Her pater Lechah, & Lahadah pater Mareſah, & familia domus operis byſſini in domo Aſbeah.*

22 *Et Iochni, & viri Chozebah, & Ioas, & Saraph, qui dominati ſunt in Moab, & habitatores Lechem. Et verba antiqua enarramus.*

23 *Iſti ſunt figuli, & habitatores Nethathim, & Ghederah cum rege in opere ſuo habitauerunt ibi.*

24 *Filij Simhon: Nemuel, & Iamin, Iarib, Zerah, Saul.*

25 *Sallum filius eius, Mibſam filius eius, Miſmah filius eius.*

26 *Filij autem Miſmah, Chamuel filius eius Zacchur filius eius Simhi filius eius.*

27 *Ipſi Simhi fuerunt filij ſexdecim, & filiæ ſex: fratribus autem eius non fuerunt filij multi, & omnem familiam ſuam non multiplicauerunt vſque ad filios Iehudah.*

28 *Habitauerunt autem in Beerſebah, & Moladah, & Chaſarſuhal:*

29 *Et in Bilhah, & in Heſem, & in Tholad:*

30 *Et in Bethuel, & in Chormah, & in Sichlagh:*

31 *Et in Bethmarchaboth, & Chaſarſuſim, & in Bethbiri, & in Saharaim. Hæ ciuitates eorum, donec regnauit Dauid.*

32 *Et villæ eorum Hetham, & Ham, Rimmon, & Tochen, & Haſan ciuitates quinque.*

33 *Et omnes viculi earum, qui erant in circuitu iſtarum vſque ad Bahal. Hæc habitatio eorum, & genealogia eorū ipſis.*

34 *Et Meſobab, & Iamlech, & Ioſah filius Amaſiah:*

35 *Ioel, & Iehu filius Ioſbeah filij Seraiah filij Haſiel:*

36 *Et Eliohenai, & Iahacobah, & Ieſochaiah, & Haſaiah, & Hadiel, & Ieſimel, & Benaiah.*

37 *Et Ziza filius Siphhi filij Alon filij Iedaiah filij Simri filij Semahaiah.*

38 *Iſti ſunt, qui veniunt per nomina principes in familiis ſuis, & domo patrum ſuorum multiplicati ſunt in multitudinem.*

39 *Et abierunt ad introitum Ghedor vſque ad Orientem vallis, vt quærerent paſcua pecoribus ſuis.*

40 *Et inuenerunt paſcuum pingue, & bonum, & terram latam locis, & quietam, & fertilem, quia de Cham fuerunt habitantes ibi ante.*

41 *Et venerunt iſti ſcripti per nomina in diebus Iechizchiiahu regis Iehudah: & percuſſerunt tabernacula eorum, & habitacula, quæ inuenta ſunt ibi, & interfecerunt eos vſque ad diem hanc: & habitauerunt pro eis, quoniam paſcuum pro pecoribus ſuis erat ibi.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

17 Et filij Ezri, Iether, Morad, & Apher, & Iamon, & Iether genuit Maron, & Semei, & Ieſba patrem Eſthæmon.

18 Et vxor eius hæc Adia peperit Iared patrem Gedor, & Aber patrem Sochon, & Chetiel patrem Zanon. Et hi filij Betthia filiæ Pharao, quam accepit Mored.

19 Et filij vxoris Iduiæ ſororis Nachaim patris Ceila, Garmi, & Eſthæmon Nochathi.

20 Et filij Senon, Amnon, & Ana filius Phana, & Inon. Et filij Sei, Zoan. Et filij Zoab.

21 Filij Selom filij Iuda: Er pater Lechab, & Laada pater Meriſa, & generationes domeſticorum Ephrathabac domui Eſoba.

22 Et Ioacim & viri Chozeba, & Ioas, & Saraph, qui habitabant in Moab: & reduxit eos Abederim, Athuciim.

23 Hi figuli habitantes in Atarim, & Gadira cum rege in regno eius inualuerunt, & habitarunt ibi.

24 Filij Symeon: Namuel, & Iamin, Iarib Zares, Saul:

25 Salem filius eius, Mabaſam filius eius, Maſma filius eius:

26 Amuel filius eius, Sabud filius eius, Zacchur filius eius, Semei filius eius.

27 Ipſi Semei filij ſex & decem, & filiæ ſex: & fratribus earum non fuerunt filij multi. Et omnes patriæ eorum non abundarunt, vt filij Iuda.

28 Et habitauerunt in Berſabee, & Molada, & in Eſerſual:

29 Et in Balaa, & in Aeſem, & in Tholad:

30 Et in Bathuel, & in Herma, & in Secelag:

31 Et in Bæthmarimoth, & Hemiſuſeoſim, & domus Baruſeorim. Hæ ciuitates eorum vſque ad regem Dauid.

32 Et villæ eorum, Ætan & En, Remmon, & Thocca, & Aeſar, ciuitates quinque.

33 Et omnes villæ earum in circuitu ciuitatum harum vſque Baal. Hæc poſſeſſio eorum, & diſtributio eorum.

34 Et Meſobab & Iemoloch, & Ioſia filius Amaſia:

35 Et Ioel, Ieu filius Aſabia, filius Saray, filius Aſiel:

36 Et Elionai, & Iocaba, & Iaſuia, & Aſaia, & Iediel, & Iſmael, & Banæas:

37 Et Zura filius Saphai, filij Alom filij Iedia filij Semri filij Samææ.

38 Hi ſunt qui tranſierunt in nominibus principũ in generationibus ſuis, & in domibus patriarum ſuarum multiplicati ſunt in multitudine.

39 Et ierunt vſque ad veniendum Gerara vſque ad Orientem Gai, ad quærendum paſcua pecoribus ſuis.

40 Et inuenerunt paſcua plura, & bona, & terra lata coram eis, & pax, & quies, quoniam ex filiis Cham habitantium ibi antea.

41 Et venerunt hi ſcripti ſuper nomen in diebus Ezeciæ regis Iuda: & percuſſerunt domos eorum, & Minæos, quos inuenerunt ibi, & anathemarunt eos vſque in diem hanc: & habitauerunt pro eis, quoniam paſcua pecoribus ſuis ibi.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli

Et filius Ezrah, Iether, & Mered, & Epher: & Ial… & peperit Meriam, & Sammai, & Iſbah patrem Eſt… moa.

Vxor autem eius Iehudiiah peperit Iered patrem G… dor, & Heber patrem Socho, & Iecutiel patrem Zano… & iſti filij Bitiah filia Paroh, quam accepit Mered.

Filij autem vxoris Hodiiah ſororis Naham patris C… lah: Hagarmi, & Eſthemoa Maachathites.

Filij autem Simon: Amnon, & Rinnah filius Hana… & Tilon. Filij autem Iſi: Zoheth, & Benzoheth.

Filij Selah, filij Iehudah: Er pater Lecah, & Laad… pater Mareſah, & familiæ domus operis byſſini in do… Aſbea.

Et Iocim, & viri Chozeba, & Ioas, & Saraph, q… dominati ſunt in Moab, & Iaſubi Lehem, & verba an… qua.

Iſti ſunt figuli, & habitatores Netaim, & Gedera cum rege in opere eius, habitauerunt ibi.

Filij Simon: Nemuel, & Iamin, Iarib, Zerah, Saul

Sallum filius eius, Mibſam filius eius, Miſma filius eius.

Filij autem Miſma, Hamuel filius eius, Zacchur fili… eius, Simi filius eius.

Ipſi Simi fuerunt filij ſedecim, & filiæ ſex: fratrib… autem eius non fuerunt filij multi, & totam famili… ſuam non multiplicauerunt vſque ad filios Iehudah.

Habitauerunt autem in Beerſeba, & Moladah, … Haſarſual,

Et in Bilhah, & in Eſem, & in Tholad,

Et in Bethuel, & in Hormah, & in Siclag.

Et in Beth marchaboth, & in Haſarſuſim, & in Bet… biri, & in Saaraim. hæ ciuitates eorum, donec regnau… Dauid.

Et villæ eorum: Etam, & Ain, Rimmon & Thochen & Aſan, ciuitates quinque.

Et omnes viculi eorum qui erant in circuitu vrbium iſtarum, vſque ad Baal. hæc fuit habitatio eorum, & genealogia eorum ipſis.

Et Meſobab, & Iamlech, & Ioſah filius Amaſiah,

Et Ioel, & Iehu filius Ioſibiah filij Seraiah filij Aſiel,

Et Elioenai, & Iaacobah, & Ieſohaiah, & Aſaiah, & Adiel, & Ieſimeel, & Benaiah,

Et Ziza filius Siphi filij Alon filij Iedaiah filij Simr… filij Semaiah.

Iſti fuerunt qui venerunt per nomina principes in fa… miliis ſuis, & in domo patrum ſuorum multiplicati ſun… in multitudinem.

Profecti ſunt itaque ad introitum Gedor vſque ad Orientem vallis illius, vt quærerent paſcua pecoribus ſuis:

Et inuenerunt paſcuum pingue & bonum: (terra autem lata ſpatiis, & quieta, ac tranquilla) quia de Ham fuerunt habitantes ibi anteà.

Venerunt autem iſti ſcripti per nomina, in diebus Iehizkiiahu regis Iehudah, & percuſſerunt tabernacula eorum, & habitacula quæ inuenta ſunt illic, interfeceruntq́ eos vſque ad diem hanc, & habitauerunt loco illorum. quoniam paſcuum pro pecoribus ſuis erat ibi.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

42 De filiis quoque Simeon abierunt in montem Seir viri quingenti, habentes principes Phalthiam, & Naariam, & Raphaiam, & Oziel filios Ieſi:

43 Et percuſſerunt reliquias, quæ euadere potuerāt, Amalecitarum, & habitauerunt ibi pro eis vſque ad diem hanc.

CAP. V.

5. 35. 49. 4 1 Filij quoque Ruben primogeniti Iſrael. (Ipſe quippe fuit primogenitus eius: ſed cum violaſſet thorum patris ſui, data ſunt primogenita eius filiis Ioſeph filij Iſrael, & non eſt ille reputatus in primogenitum.

2 Porro Iudas, qui erat fortiſſimus inter fratres ſuos, de ſtirpe eius principes germinati ſunt: primogenita autem reputata ſunt Ioſeph.)

Gen. 5.9. xo. 6. lum. 6. 5. 3 * Filij ergo Ruben primogeniti Iſrael: Enoch, & Phallu, Eſron, & Carmi.

4 Filij Ioel: Samia filius eius, Gog filius eius, Semei filius eius:

5 Micha filius eius, Reia filius eius, Baal filius eius:

6 Beera filius eius, quem captiuum duxit Thelgathphalnaſar rex Aſſyriorum, & fuit princeps in tribu Ruben.

7 Fratres autem eius, & vniuerſa cognatio eius, quando numerabantur per familias ſuas, habuerunt principes Iehiel, & Zachariam.

8 Porro Bala filius Azaz, filij Samma, filij Ioel, ipſe habitauit in Aroer vſque ad Nebo, & Beelmeon.

9 Contra orientalem quoque plagam habitauit vſque ad introitum eremi, & flumen Euphratem. Multum quippe iumentorum numerum poſſidebant in terra Galaad.

10 In diebus autem Saul præliati ſunt contra Agareos, & interfecerunt illos, habitaueruntq; pro eis in tabernaculis eorum, in omni plaga, quæ reſpicit ad Orientem Galaad.

11 Filij vero Gad è regione eorum habitauerunt in terra Baſan vſque Selcha:

12 Ioel in capite, & Saphan ſecundus: Ianai autem, & Saphat in Baſan.

13 Fratres vero eorum ſecundum domos cognationum ſuarum, Michael, & Moſollam, & Sebe, & Iorai, & Iachan, & Zie, & Heber, ſeptem.

14 Hi filij Abihail, filij Huri, filij Iara, filij Galaad, filij Michael, filij Ieſeſi, filij Ieddo, filij Buz.

15 Fratres quoque filij Abdiel, filij Guni, princeps domus in familiis ſuis.

16 Et habitauerunt in Galaad, & in Baſan, & in viculis eius, & in cunctis ſuburbanis Saron, vſque ad terminos.

17 Omnes hi, numerati ſunt in diebus Ioathan regis Iuda, & in diebus Ieroboam regis Iſrael.

18 Filij Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe viri bellatores, ſcuta portantes, & gladios, & tendentes arcum, eruditique ad prælia quadragintaquattuor millia, & ſeptingenti ſexaginta procedētes ad pugnam.

19 Dimicauerunt contra Agareos: Ituræi vero, & Naphis, & Nodab.

20 Præbuerunt eis auxilium. Traditique ſunt in manus eorum Agarei, & vniuerſi, qui fuerant cum eis, quia Deum inuocauerunt cum præliarentur: & exaudiuit eos, eo quod credidiſſent in eum.

Ce-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

42 *Et ex eis de filiis Simhon abierunt in montem Sebir viri quingenti, & Pelathiah, & Nebariah, & Rephaiah, & Huzziel filij Iſhi in capite eorum.*

43 *Et percuſſerunt reſiduum eorum, qui euaſerunt de Hamalech, & habitauerunt ibi vſque ad diem hanc.*

CAP. V.

1 *Filij autem Reuben primogeniti Iſrael. Ipſe enim fuit primogenitus: & cum violaſſet ipſe thorum patris ſui, data eſt primogenitura eius filiis Ioſeph filij Iſrael, & non eſt dum recenſetur generationis ſeries in primogenitura.*

2 *Quia Iehudah fortis fuit inter fratres ſuos, & dux eo: & primogenitura ipſi Ioſeph data eſt.*

3 *Filij Reuben primogeniti Iſrael: Chanoch, Pallu, Cheſron, & Charmi.*

4 *Filij Ioel Semahaiah filius eius, Gogh filius eius, Simhi filius eius.*

5 *Michah filius eius, Reaiah filius eius, Bahal filius eius.*

6 *Beerah filius eius, quem tranſmigrare fecit Tilgathphilneeſer rex Aſſur, ipſe princeps ipſi Reubenitæ.*

7 *Et fratres eius per familias ſuas, dum recenſetur generationis ſeries per generationes ſuas, caput Iehiel, & Zechariahu.*

8 *Et Belah filius Hazaz filij Semah filij Ioel, ipſe habitabat in Haroher vſque ad Nebo, & Bahalmeon.*

9 *Et ad Orientem habitauit vſque ad ingreſſum deſerti à flumine Perath, quia greges eorum multiplicati fuerāt in terra Ghilhad.*

10 *In diebus autem Saul fecerunt bellum cum Hagheriim, & mortui ſunt per manum eorum, & habitauerunt in tabernaculis eorum in omni facie Orientis ad Ghilhad.*

11 *Filii vero Ghad è regione eorum habitauerunt in terra Baſan vſque ad Salchah.*

12 *Ioel dux, & Sapham ſecundus: Iahanai autem, & Saphath in Baſan.*

13 *Fratres vero eorum ſecundum domum patrum ſuorum Michael, & Meſullam, & Sebah, & Iodai, & Iahachan, & Ziah, & Heber, ſeptem.*

14 *Iſti filij Abighail, filij Churi, filij Iaroach, filij Ghilhad, filij Michael, filij Ieſiſai, filij Iahaddo, filij Buz.*

15 *Achi filius Habdiel filij Gunni dux per domum patrum ſuorum.*

16 *Et habitauerunt in Ghilhad, in Baſan, & in viculis eius, & in vniuerſis ſuburbanis Saron, vſque ad exitus eorum.*

17 *Omnes hi recenſiti ſunt per ſeriem generationis in diebus Iotham regis Iehudah, & in diebus Iarobham regis Iſrael.*

18 *Filij Reuben, & Ghadita, & dimidia tribus Menaſſeh de filiis robuſtis, viris portantibus ſcutum, & gladium, & tendētibus arcum, & doctis bellum quadraginta, & quattuor millia, & ſeptingenti, & ſexaginta egredientes ad pugnam.*

19 *Et fecerunt bellum cum Hagheriim: & Iethur, & Nophis, & Nodab.*

20 *Et auxiliati ſunt eis. Traditiq; ſunt in manu eorum Hagheriim, & vniuerſi, qui fuerant cum eis, quia ad Deum clamauerunt in bello: & exorabilis fuit eis, quia ſperauerunt in eo.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

42 Et ex eis de filiis Symeon iuerunt in montem
Seir viri quingenti,& Phalaettia,& Noadia,& Rha-
phaia, & Oziel filij Ieſi principes eorum.
43 Et percuſſerunt reſiduos, qui remanſerant de A-
malec vſque in diem hanc.

C A P. V.

1 ET filij Ruben primogeniti Iſrael. Quoniam hic
primogenitus: & in aſcendendo ſuper cubile
patris ſui,dedit benedictionem eius filio ſuo Ioſeph
filio Iſrael, & non eſt in genealogia computatus in
primogenituram.
2 Quoniam Iudas potens fortitudine, & in fratri-
bus ſuis, & in ducem ex ipſo, & benedictio ipſius
Ioſeph.
3 Filij Ruben primogeniti Iſrael, Enoch, & Phal-
lus, Aſrom, & Charmi.
4 Filij Ioel, Semei, & Banæa filius eius, & filij Gug
filij Semei filius eius:
5 Micha filius eius,Recha filius eius,Ioel filius eius
Beel.
6 Quem tranſtulit Thaglaphallaſar rex Aſſur. Hic
princeps eorum, qui ipſius Ruben.
7 Et fratres eius patria ſua in genealogiis ſuis ſe
cundum generationes ſuas,princeps Ioel,& Zacha-
ria.
8 Et Balec filius Azuz, filius Sama, filius Ioel, hic
habitauit in Aroer, & ſuper Nabay, & Beelmaſſon.
9 Et ad Orientem habitauit vſque ad contigua de-
ſerti à flumine Euphrate, quoniam pecora eorum
multa in terra Galaad.
10 Et in diebus Saul fecerunt bellum aduerſus in-
colas, & ceciderunt in manus eorum ij, qui habi-
tabant in tabernaculis ſuis, omnes ad Orientem
ipſius Galaad.
11 Filij Gad è regione eorum habitarunt in terra Ba-
ſan vſque Sela.
12 Ioel primogenitus, & Saphan ſecundus: & Ianin
ſcriba in Baſan.
13 Et fratres eorum ſecundum domos patriarum
ſuarum, Michael, Moſollam, & Sebee, & Iorei, &
Ioacham, & Zue, & Obed, ſeptem.
14 Hi filij Abichæa, filij Vri,filij Idai, filij Galaad,fi-
lij Michael, filij Ieſai, filij Ieddai, filij Buz.
15 Fratris filij Abdiel, filij Guni, princeps domus
patriarum.
16 Habitabant in Galaad, in Baſan,& in pagis earũ,
& omnia adiacentia Saron, vſque ad exitum.
17 Omnium computatio in diebus Ioatham regis
Iuda, & in diebus Hieroboam regis Iſrael.
18 Filij Ruben, & Gad,& dimidium tribus Manaſſe
ex filiis virtutis, viri leuantes clypeos,& gladium,
& tendentes arcum, & docti bellum, quadraginta
& quattuor mille,& ſeptingenti,& ſexaginta egre-
dientes in aciem.
19 Et faciebant bellum cum Agarenis, & Ithuræis,
& Naphiſæis, & Nadabæis,
20 Et inualuerunt ſuper eos. Et dati ſunt in manus
eorum Agaræi, & omnia tabernacula eorum: quo-
niam ad Deum clamauerunt in prælio:& exaudiuit
eos: quoniam ſperauerunt in eum:

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Præterea quidam ex illis filiis Simon profecti ſunt i
montem Seir, viri quingenti: quibus Pelatiah, & Ne
riah, & Rephaiah, & Vzziel filij Iſi præerat.
Et percuſſerunt reſiduum eorum qui euaſerunt ex A
malec, & habitauerunt ibi vſque ad diem hanc.

C A P. V.

FIlij autem Reuben primogeniti Iſraelis (ipſe eni
fuit primogenitus: quum autem violaſſet ipſe toru
patris ſui,data eſt primogenitura eius filiis Ioſeph filij I
raelis: non tamen vt ipſi attribueretur primogenitura.

Iehudah enim fortiſſimus fuit inter fratres ſuos, &
princeps ille ex eo, & primogenitura ipſi Ioſeph data eſt.

Filij inquam Reuben primogeniti Iſraelis, Hanoch, &
Pallu Heſron, & Charmi.
Filij Ioel: Semaaiah filius eius, Gog filius eius, Sim
filius eius,
Michah filius eius, Reaiah filius eius, Baal filius eius

Beerah filius eius, quem captiuum deduxit Thilgath
pilneeſer rex Aſſur, ipſe princeps erat ipſis Reubenitis.

Fratres autem eius per familias ſuas, quum recenſit
fuerunt per generationes ſuas, princeps fuit Ieiel & Ze
chariahu.
Et Bela filius Azaz filij Sema, filij Ioel: ipſe habitaba
in Aroer, vſque ad Nebo & Baal-meon.

Ab Oriente quoque habitauit vſque ad introitum de
ſerti, à flumine Perath: quia greges eorum multiplicat
fuerant in terra Gilad.

In diebus autem Saul fecerunt bellum cum Hagarenis
& ceciderunt per manum eorum, habitaueruntq́; in ta
bernaculis eorum ſuper omnem faciem Orientis terræ Gi
lad.
Filij verò Gad e regione ipſorum habitauerunt in ter
ra Baſan vſque Salchah,
Ioel dux, & Sapham ſecundus: Iaanai autem & Sa
phat in Baſan.
Fratres verò eorum per domos patrum ſuorum Micha
el, & Meſullam, & Seba, & Iorai, & Iaachan, & Zia
& Eber, ſeptem.
Iſti fuerunt filij Abihail, filij Huri, filij Iaroah, fili
Gilad,filij Michael,filij Ieſiſai, filij Iahado filij Buz:
Et Ani filius Abdiel, filij Guni principes per domos pa
trum ſuorum.
Habitauerunt autem in Gilad in Baſan, & in viculi
eius, & in vniuerſis ſuburbanis Saron vſque ad exitu
eorum.
Omnes hi recenſiti fuerant in diebus Iotham regis Ie
hudah, & in diebus Iarobam regis Iſraelis,

Fuerunt autem filij Reuben, & Gaditæ, & dimidia tri-
bus Manaſſeh, de filiis robuſtis, viris portantibus ſcutum
& gladium, & tendentibus arcum, & edoctis bello, qua
draginta quatuor millia, ſeptingenti & ſexaginta, egre
dientes ad pugnam.
Fecerunt quoque bellum cum Hagarenis, & Iethur, &
Naphis, & Nodab.
Et adiuti ſunt contra eos, traditiq́; ſunt in manum ip
ſorum Hagareni, & vniuerſi qui erant cum eis: quia a
Deum clamauerunt in bello, & exorabilem ſeſe præbu
eis, quia ſperauerunt in eo.

Et

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

21 Ceperuntq; omnia, quæ poſſederant, camelorum
quinquaginta millia, & ouium ducenta quinqua-
ginta millia, & aſinos duo millia, & animas homi-
num centum millia.
22 Vulnerati autem multi corruerunt: fuit enim
bellum Domini. Habitaueruntque pro eis vſque
ad tranſmigrationem.
23 Filij quoque dimidiæ tribus Manaſſe poſſederunt
terram à finibus Baſan vſque ad Baal, Hermon, &
Sanir, & montem Hermon, ingens quippe nume-
rus erat.
24 Et hi fuerunt principes domus cognationis eo-
rum, Epher, & Ieſi, & Eliel, & Ezriel, & Ieremia, &
Odoia, & Iediel viri fortiſſimi, & potentes, & no-
minati duces in familiis ſuis.
25 Reliquerunt autem Deum patrum ſuorum, &
fornicati ſunt poſt deos populorum terræ, quos
abſtulit Deus coram eis.
26 Et ſuſcitauit Deus Iſrael ſpiritum Phul regis
Aſſyriorum, & ſpiritum Thelgathphalnaſar re-
gis Aſſur: & tranſtulit Ruben, & Gad, & di-
midiam tribum Manaſſe, & adduxit eos in Lahe-
la, & in Habor, & Ara, & fluuium Gozan, vſque
ad diem hanc.

CAP. VI.

*Gen. 46. 11. Iaſ. 23.6.

1 FIlij Leui: Gerſon, Caath, & Merari.
2 Filij Caath: Amram, Iſaar, Hebron, & Oziel.
3 Filij Amram: Aaron, Moyſes, & Maria: Filij Aa-
ron: Nadab, & Abiu, Eleazar, & Ithamar.
4 Eleazar genuit Phinees, & Phinees genuit Abi-
ſue.
5 Abiſue vero genuit Bocci, & Bocci genuit Ozi.
6 Ozi genuit Zaraiam, & Zaraias genuit Mera-
ioth.
7 Porro Meraioth genuit Amariam, & Amarias
genuit Achitob.
8 Achitob genuit Sadoc, & Sadoc genuit Achi-
maas:
9 Achimaas genuit Azariam, Azarias genuit Ioha-
nan:
10 Iohanan genuit Azariam: ipſe eſt qui ſacerdotio
functus eſt in domo, quam ædificauit Salomon in
Ieruſalem.
11 Genuit autem Azarias Amariam, & Amarias
genuit Achitob:
12 Achitob genuit Sadoc, & Sadoc genuit Sellum:
13 Sellum genuit Helciam, & Helcias genuit Aza-
riam:
14 Azarias genuit Saraiam, & Saraias genuit Ioſe-
dec.
15 Porro Ioſedec egreſſus eſt, quando tranſtulit Do-
minus Iudam, & Ieruſalem per manus Nabucho-
donoſor.
16 Filij * ergo Leui, Gerſon, Caath, & Merari.
17 Et hæc nomina filiorum Gerſon: Lobni, & Se-
mei.
18 Filij Caath: Amram, & Iſaar, & Hebron, & O-
ziel.
19 Filij Merari: Moholi, & Muſi. Hæ autem cog-
nationes Leui ſecundum familias eorum.
20 Gerſon, Lobni filius eius, Iahath filius eius, Zam-
ma filius eius:

*Exo. 6. 17.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Et prædati ſunt greges eorum, camelos eorum quin-
que millia, & pecudes ducentas & quinquaginta millia,
& aſinos duo millia, & animas hominum centum millia.*
*Quia vulnerati multi corruerunt: quia à Deo fuit
bellum. Et habitauerunt pro eis vſque ad tranſmigratio-
nem.*
*Filij autem dimidiæ tribus Menaſſeh habitauerunt in
ea terra à Baſan vſque ad Bahal Chermon, & Senir, &
montem Chermon, ipſi multiplicati fuerant.*
*Et iſti capita domus patrum eorum, & Hepher, & Iſ-
hi, & Eliel, & Hazriel, & Irmeiah, & Hodauiah, &
Iachdiel viri fortes robore, viri nominati, capita domus
patrum ſuorum.*
*Et præuaricati ſunt in Deum patrum ſuorum, & for-
nicati ſunt poſt deos populorum terræ, quos diſperdere fe-
cit Deus à facie eorum.*
*Et ſuſcitauit Deus Iſrael ſpiritum Pul regis Aſſur, &
ſpiritum Tilghathphilneſer Regis Aſſur, & tranſtulit eos
Reubenitem, & Ghaditem, & dimidiam tribum Me-
naſſeh, & adduxit eos in Lahlach, & Chabor, & Ha-
rah, & fluuium Ghozan vſque ad diem hanc.*

CAP. VI.

*FIlij Leui: Gherſon, Chehath, & Merari.
Filij autem Chehath: Hamram, & Ishar, & Che-
bron, & Huzziel.
Filij autem Hamram: Aharon, & Moſeh, & Miriam. Fi-
lij autē Aharon: Nadab, & Abihu, Elhazar, & Ithamar.
Elhazar genuit Pinchas, Pinchas genuit Abiſuah:
Abiſuah autem genuit Bucchi, Bucchi autem genuit
Huzzi.
Huzzi autem genuit Zerachiah, Zerachiah autem ge-
nuit Meraioth.
Meraioth genuit Amariah, Amariah autem genuit A-
chithub.
Achithub autem genuit Sadoc, Sadoc autem genuit A-
chimahas:
Achimahas autem genuit Hazariah, Hazariah autem
genuit Iochanan.
Iochanan autem genuit Hazariah: ipſe eſt qui ſacerdo-
tio functus eſt in domo quam ædificauit Selomoh in Ie-
ruſalaim.
Genuit autem Hazariah Amariah, Amariah autem
genuit Achithub:
Achithub autem genuit Sadoc, Sadoc autem genuit Sal-
lum:
Sallum autem genuit Chilchiiah, Chilchiiah autem
genuit Hazariah:
Hazariah autem genuit Seraiah, Seraiah autem genuit
Iehoſadac.
Iehoſadac autem abiit dum tranſmigrare fecit Domi-
nus Iehudah & Ieruſalaim per manum Nebuchadneſar.
Filij Leui: Gherſom, Chehath: & Merari.
Et hæc nomina filiorum Gherſom: Libni, & Simhi.
Filij autem Chehath: Hamram, & Ishar, & Chebron,
& Huzziel.
Filij Merari: Machali, & Muſi. Et iſtæ familiæ Leui
per familias ſuas.
Ipſi Gherſom, Libni filius eius, Iachath filius eius, Zim-
mah filius eius.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

21 Et capeiuarunt apparatum eorum, camelosquin-
quies mille, & ouium ducenta quinquaginta
millia, aſinos bis mille, & animas virorum cētum
millia:
22 Et habitarunt pro eis vſque ad tranſmigratio-
n in.

23 Et dimidij tribus Manaſſe, habitarunt à Baſan
vſque Baal, Ermon & Sanir, & montem Aermon.
Et in Libano ipſi abundarunt.

24 Et hi principesdomus patriarum eorum, Opher,
& Sei, & Eliel, & Hieremia, & Oduia, & Iediel, vi-
ri fortes virtute, viri nominati, principes domorū
patriarum ſuarum.
25 Et præuaricati ſunt in Deum patrum ſuorum,
& fornicati ſunt poſt Deos populorum terræ, quos
ſuſtulerat Deus à facie eorum.
26 Et ſuſcitauit Deus Iſrael ſpiritum Phaloch re-
gis Aſſur, & ſpiritum Thaglaphallaſar regis Aſ-
ſur: & tranſtulit Ruben, & Gaddi, & dimi
dium tribus Manaſſe: & duxit eos in Chaach,
& Chabor, & ſuper flumen Gozan vſque in diem
hanc.

C A P. VI.

1 FIlij Leui, Gedſon, Caath, & Merari.
2 Et filij Caath, Ambram, & Iſſaar, Chebron, &
Oziel.
3 Et filij Ambram, Aaron, & Moyſes, & Maria. Et
filij Aaron, Nadab, & Abiud, Eleazar, & Ithamar.
4 Eleazar genuit Phinees: Phinees genuit Abiſu:

5 Abiſu genuit Bocci: & Bocci genuit Ozi.

6 Ozi genuit Zaræa. Zaræa genuit Mariel:

7 Et Mariel genuit Amaria: & Amaria genuit A-
chitob:
8 Et Achitob genuit Sadoc: & Sadoc genuit Achi-
maas:
9 Et Achimaas genuit Azariam: & Azarias genuit
Ioanan:
10 Et Ioanan genuit Azariam. Hic ſacerdotio fun-
ctus eſt in domo, quam ædificauit Salomon in Hie-
ruſalem.
11 Et Azarias genuit Amaria: & Amaria genuit A-
chitob:
12 Et Achitob genuit Sadoc: & Sadoc genuit Salom:

13 Et Salom genuit Chelciam: & Chelcias genuit
Azariam:
14 Et Azarias genuit Sarea: & Sareas genuit Ioſadac.

15 Et Ioſadac iuit in tranſmigratione cum Iuda, &
Hieruſalem in manum Nabuchodonoſor.

16 Filij Leui, Gedſon, Caath, & Merari.
17 Et hæc nomina filiorum Gedſon, Lobeni, & Se-
mei.
18 Filij Caath, Ambram, & Iſſaar, Chebron, & O
ziel.
19 Filij Merari, Mooli, & Muſi. Et hæ patriæ Leui
ſecundum patrias eorum.
20 Ipſi Gedſon, ipſi Lobeni filio eius, Ieth filius eius,
Tammath filius eius,

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

21 *Et prædati ſunt armenta eorum, ex camelis eorum
quinquaginta millia: & ex pecudibus ducenta & quin-
quaginta millia, & aſinorum duo millia, & animarum
hominum centum millia.*
22 *Quia vulnerati multi corruerunt, quòd à Deo fuiſſet
conflictus ille: & habitauerunt pro eis vſque ad tranſmi-
grationem.*
23 *Filij autem dimidiæ tribus Menaſſeh habitauerunt in
ea terra à Baſan vſque ad Baal Hermon, & Senir, &
montem Hermon, quod multiplicati eſſent.*

24 *Iſti autem capita domus patrum eorum, Epher, & Iſi,
& Eliel, & Azriel, & Irmeiah, & Hodaniah, & Iah-
diel, viri fortes robore, viri nominum, capita domus pa-
trum ſuorum.*
25 *Præuaricati ſunt autem in Deum patrum ſuorum, for-
nicatiq́ ſunt poſt deos populorum terræ quos diſperdiderat
Deus à facie eorum.*
26 *Suſcitauit ergo Deus Iſraelis ſpiritum Pul regis Aſſur,
& ſpiritum Thilgath-pilneſer Regis Aſſur, & tranſtulit
eos, Reubenitas, & Gaditas, & dimidiam tribum Me-
naſſeh, deduxitq́ eos in Helah, & Habor, & Hara, &
fluuium Gozan, vſque ad diem hanc.*

C A P. VI.

1 *FIlij Leui: Gerſon, Cehath, & Merari.*
2 *Filij autem Cehath: Amram, Iſhar, & Hebron, &
Vzziel.*
3 *Filij autem Amram: Aharon, & Moſeh, & Miriam.
Filij autē Aharon: Nadab, & Abihu, Elazar, & Ithamar.*
4 *Elazar genuit Pinehas: Pinehas genuit Abiſua.*

5 *Abiſua autem genuit Bucci, Bucci autem genuit Vzzi.*

6 *Vzzi autem genuit Zerahiah, Zerahiah autem genuit
Meraioth.*
7 *Meraioth autem genuit Amariah, Amariah autem ge-
nuit Ahitub.*
8 *Ahitub autem genuit Sadoc, Sadoc autem genuit Ahi-
maas.*
9 *Ahimaas autem genuit Azariah, Azariah autem ge-
nuit Iohanan.*
10 *Iohanan autem genuit Azariah: ipſe eſt qui ſacerdotio
functus eſt in domo quam ædificauit Selomoh in Ieruſa-
laim.*
11 *Genuit autem Azariah Amariah, Amariah autem ge-
nuit Ahitub.*
12 *Ahitub autem genuit Sadoc, Sadoc autem genuit Sal-
lum.*
13 *Sallum autem genuit Hilciiah, Hilciiah autem genuit
Azariah.*
14 *Azariah autem genuit Seraiah, Seraiah autem genuit
Iehoſadac.*
15 *Iehoſadac autem abiit quando tranſtulit Iehouah Ie-
hudah & Ieruſalaim per manum Nebuchadneſar.*

16 *Filij inquam Leui: Gerſom, Cehath: & Merari.*
17 *Hæc verò ſunt nomina filiorum Gerſom: Libni & Simi.*

18 *Filij autem Cehath: Amram, & Iſhar, & Hebron, &
Vzziel.*
19 *Filij Merari: Mahali, & Muſi. iſtæ ergo ſunt familiæ
Leui per familias ſuas.*
20 *Ipſi Gerſom, Libni filius eius, Iahath filius eius, Zim-
mah filius eius,*

	Vulgat. Editio.	Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
21	Ioah filius eius, Addo filius eius, Zara filius eius, Iethrai filius eius.	*Ioach filius eius, Hiddo filius eius, Zerach filius eius, Ieathrai filius eius.*
22	Filij Caath, Aminadab filius eius, Core filius eius, Aſir filius eius:	*Filij Chehath Hamminadab filius eius, Corach filius eius, Aſſir filius eius.*
23	Elcana filius eius, Abiaſaph filius eius, Aſir filius eius.	*Elchanah filius eius, & Ebiaſaph filius eius, & Aſſir filius eius.*
24	Thahath filius eius, Vriel filius eius, Ozias filius eius, Saul filius eius.	*Et Tachath filius eius, & Vriel filius eius, Huzziah filius eius, & Saul filius eius.*
25	Filij Elcana, Amaſai, & Achimoth:	*Filij autem Elchanah, Hamaſai, & Achimoth:*
26	Et Elcana: Filij Elcana: Sophai filius eius, Nahath filius eius:	*Elchanah: filij Elchanah: Sophai filius eius, & Nachath filius eius:*
27	Eliab filius eius, Ieroham filius eius, Elcana filius eius.	*Eliab filius eius, Ierocham filius eius, Elchanah filius eius.*
28	Filij Samuel primogenitus Vaſſeni, & Abia.	*Filij Semuel primogenitus Vaſni, & Abiiah.*
29	Filij autem Merari, Moholi: Lobni filius eius, Semei filius eius, Oza filius eius:	*Filij Merari Machali: Libni filius eius, Simhi filius eius, Huzzah filius eius:*
30	Sammaa filius eius, Haggia filius eius, Aſaia filius eius.	*Simha filius eius, Chachiiah filius eius, Haſaiah filius eius.*
31	Iſti ſunt, quos conſtituit Dauid ſuper cantores domus Domini, ex quo collocata eſt arca:	*Iſti ſunt autem quos ſtatuit Dauid in locis cantici domus Domini à requie arca:*
32	Et miniſtrabant coram tabernaculo teſtimonij, canentes donec ædificaret Salomon domum Domini in Ieruſalem: ſtabant autem iuxta ordinem ſuum in miniſterio.	*Et miniſtrauerunt coram habitaculo tabernaculi eccleſiæ in cantico, donec ædificauit Selomoh domum Domini in Hieruſalaim: & ſteterunt iuxta morem ſuum in miniſterio ſuo.*
33	Hi vero ſunt, qui aſſiſtebant cum filiis ſuis, de filiis Caath. Hemam cantor filius Iohel, filij Samuel:	*Iſti ſunt qui ſtabant, & filij eorum de filiis Chehathi, Heman cantor filius Ioel filij Semuel:*
34	Filij Elcana, filij Ieroham, filij Eliel, filij Thohu:	*Filij Elchanah, filij Ierocham, filij Eliel, filij Tuach:*
35	Filij Suph, filij Elcana, filij Mahath, filij Amaſai:	*Filij Suph, filij Elchanah, filij Machath, filij Hamaſai:*
36	Filij Elcana, filij Iohel, filij Azariæ, filij Sophoniæ:	*Filij Elchanah, filij Ioel, filij Hazariah, filij Sephaniah:*
37	Filij Thahath, filij Aſir, filij Abiaſaph, filij Core:	*Tachath, filij Aſſir, filij Ebiaſaph, filij Corach:*
38	Filij Iſaar, filij Caath, filij Leui, filij Iſrael.	*Filij Ishar, filij Chehath, filij Leui, filij Iſrael.*
39	Et frater eius Aſaph, qui ſtabat à dextris eius, Aſaph filius Barachiæ, filij Samaa:	*Et frater eius Aſaph, qui ſtabat ad dexteram eius Aſaph filius Berechiahu, filij Simha:*
40	Filij Michael, filij Baſaiæ, filij Melchiæ:	*Filij Michael, filij Bahaſeiah, filij Malchiiah:*
41	Filij Athanai, filij Zara, filij Adaia:	*Filij Ethni, filij Zerach, filij Hadaiah:*
42	Filij Ethan, filij Zamma, filij Semei:	*Filij Ethan, filij Zimmah, filij Simhi:*
43	Filij Ieth, filij Gerſom, filij Leui.	*Filij Iachath, filij Gherſom, filij Leui.*
44	Filij autem Merari fratres eorum ad ſiniſtram, Ethan filius Cuſi, filij Abdi, filij Maloch:	*Filij autem Merari fratres eorum ad ſiniſtram, Ethan filius Chiſi, filius Abdi, filij Malluch:*
45	Filij Haſabiæ, filij Amaſiæ, filij Helciæ:	*Filij Chaſabiah, filij Amaſiah, filij Chilchiiah:*
46	Filij Amaſai, filij Boni, filij Somer:	*Amſi filij Bani, filij Semer.*
47	Filij Moholi, filij Muſi, filij Merari, filij Leui.	*Filij Machali, filij Muſi, filij Merari, filij Leui.*
48	Fratres quoque eorum Leuitæ, qui ordinati ſunt in cunctum miniſterium tabernaculi domus Domini.	*Fratres autem eorum, & Leuitæ dati ſunt ad omne miniſterium habitaculi domus Dei.*
49	Aaron vero, & filij eius adolebant incenſum ſuper altare holocauſti, & ſuper altare thymiamatis, in omne opus Sancti ſanctorum: & vt precarentur pro Iſrael iuxta omnia quæ præceperat Moyſes ſeruus Dei.	*Aharon autem, & filij eius ſuffiebant ſuper altare holocauſti, & ſuper altare ſuffimenti ad omne opus Sancti ſanctorum: & ad expiandum Iſrael ſecundum omnia, quæ præceperat Moſeh ſeruus Dei.*
50	Hi ſunt autem filij Aaron Eleazar filius eius, Phinees filius eius, Abiſue filius eius:	*Iſti ſunt autem filij Aharon: Elhazar filius eius, Pinchas filius eius, Abiſuah filius eius.*
51	Bocci filius eius, Ozi filius eius, Zarahia filius eius,	*Bucchi filius eius, Huzzi filius eius, Zerachiah filius eius.*
52	Meraioth filius eius, Amarias filius eius, Achitob filius eius:	*Meraioth filius eius, Amariah filius eius, Achitub filius eius:*
53	Sadoc filius eius, Achimaas filius eius.	*Sadoc filius eius, Achimahas filius eius.*
54	Et hæc habitacula eorum per vicos, atque confinia, filiorum ſcilicet Aaron, iuxta cognationes Caathitarum: ipſis enim ſorte contigerant.	*Iſta ſunt autem habitacula eorum per palatia eorum, iuxta terminum eorum filiis Aharon per familiam Chehathi ipſis erat ſors.*
55	Dederunt igitur eis Hebron in terra Iuda, & ſuburbana eius per circuitum.	*Dederunt autem eis Chebron in terra Iehudah, & ſuburbana eius in circuitu eius:*
56	* Agros autem ciuitatis, & villas, Caleb filio Iephone.	*Agros autem vrbis, & villas eorum dederunt Chaleb filio Iephunneh.*

* Ioſ. 21. 10.

Por- Fi-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Ioab filius eius, Addi filius eius, Zara filius eius, Iethri filius eius.	21	*Ioab filius eius, Iddo filius eius, Zerah filius eius, Ieatherai filius eius.*
Filij Caath, Aminadab filius eius, Core filius eius, Aſer filius eius,	22	*Filij Cehath: Amminadab filius eius, Corah filius eius, Aſſir filius eius,*
	23	*Elcanah filius eius, & Ebiaſaph filius eius, & Aſſir filius eius,*
Thaath filius eius, Vriel filius eius, Ozia filius eius, Saul filius eius.	24	*Thahath filius eius, Vriel filius eius, Vzziah filius eius, & Saul filius eius.*
Et filij Elcana, Ameſſi, & Achimoth,	25	*Filij autem Elcanah: Amaſai & Ahimoth.*
Helcana filius eius, Suphi filius eius, Cænaath filius eius,	26	*Elcanah: filij Elcanah, Sophai filius eius, & Nahath filius eius,*
Eliab filius eius, Hieroboam filius eius, Elcana filius eius.	27	*Eliab filius eius, Ieroham filius eius, Elcanah filius eius.*
Filij Samuel, primogenitus Sani, & Abia.	28	*Filij autem Semuel primogenitus Vaſni, & Abiiah.*
Filij Merari, Mooli, Lobeni filius eius, Semei filius eius, Oza filius eius,	29	*Filij Merari: Mahali, Libni filius eius, Simi filius eius, Vzzah filius eius,*
Samaa filius eius, Angia filius eius, Aſaias filius eius.	30	*Sima filius eius, Haggiiah filius eius, Aſaiah filius eius.*
Et iſti, quos conſtituit Dauid ſuper manus canētium in domo Domini in requietione arcæ.	31	*Iſti ſunt autem quos præfecit Dauid in locis cantici domus Iehouæ à requiete arcæ.*
Et fuerunt miniſtrantes coram tabernaculo teſtimonij in organis; quoadusque ædificauit Salomon domum Domini in Hieruſalem. Et ſteterunt iuxta iudicium ſuum ſuper miniſteria ſua.	32	*Miniſtrauerunt autem coram tabernaculo tentorij ecclesiæ in cantico, donec ædificauit Selomoh domum Iehouæ in Ieruſalaim: ſteterunt que iuxta morem ſuum in miniſterio ſuo.*
Et hi aſſiſtentes, & filij eorum de filiis Caath, Æman cantor pſalmorum filius Ioel filij Samuel.	33	*Iſti ſunt autem qui ſteterunt, & filij eorum de filiis Cehathitarum, Heman cantor filius Ioel filij Semuel,*
Filij Elcana filij Hieroboam filij Eliel filij Thoù:	34	*Filij Elcanah, filij Ieroham filij Eliel, filij Thoah,*
Filij Suph filij Elcana filij Maath filij Amathi.	35	*Filij Zuph, filij Elcanah, filij Mahath, filij Amaſai,*
Filij Elcana filij Ioel filij Azaria filij Saphania	36	*Filij Elcanah, filij Ioel, filij Azariah, filij Zephaniah,*
Filij Thaath filij Aſer filij Abiaſaph filij Core	37	*Filij Thahath, filij Aſſir, filij Ebiaſaph, filij Corah,*
Filij Iſaar filij Leui filij Iſrael.	38	*Filij Ishar, filij Cehath, filij Leui, filij Iſraelis:*
Et frater eius Aſaph ſtans in dextera eius, Aſaph filius Barachia filij Samaa	39	*Et frater eius Aſaph, qui ſtabat ad dexteram eius: Aſaph inquam filius Berechiah filij Sima.*
Filij Michael filij Baaſia filij Melchia	40	*Filij Michael, filij Baaſeiah, filij Malchiiah,*
Filij Athani filij Zaarai filij Adai	41	*Filij Ethni, filij Zerach, filij Adaiah,*
Filij Aetham filij Zamman filij Semei	42	*Filij Ethan, filij Zimmah, filij Simi,*
Filij Ieeth filij Gerſon filij Leui.	43	*Filij Iahath, filij Gerſom, filij Leui.*
Et filij Merari fratres eorum à ſiniſtris. Aetham filius Ciſà filij Abai filij Malochi	44	*Porro filij Merari fratres eorum erant ad ſiniſtram: Ethan filius Ciſi, filij Abdi, filij Malluc,*
Filij Aſebi filij Ameſſia filij Bani filij Semer	45	*Filij Haſabiah, filij Amaſiah, filij Hilciiah,*
	46	*Filij Amſi, filij Bani, filij Semer,*
Filij Mooli filij Muſi filij Merari filij Leui.	47	*Filij Maali, filij Muſi, filij Merari, filij Leui.*
Et fratres eorum ſecundum domos patriarum ſuarum Leuitę dati in omnem operationem miniſterij tabernaculi domus Domini.	48	*Fratres autem eorum Leuitæ, alij dati ſunt ad omne miniſterium habitaculi domus Dei.*
Et Aaron, & filij eius adolentes ſuper altare holocauſtomatum, & ſuper altare thymiamatum in omnem operationem, ſancta ſanctorum, & ad propitiandum pro Iſrael iuxta omnia, quæcumque mandauit Moyſes puer Dei.	49	*Aharon autem & filij eius adoleuerunt ſuper altare holocauſti, & ſuper altare ſuffimenti ad omne opus Sancti ſanctorum, & ad expiandum Iſraelem, iuxta omnia quæ præceperat Moſeh ſeruus Dei.*
Et hi filij Aaron Eleazar filius eius, Phinees filius eius, Abiſù filius eius,	50	*Iſti autem ſunt filij Aharon, Elazar filius eius, Pinehas filius eius Abiſua filius eius,*
Bocci filius eius, Ozi filius eius, Saraia filius eius,	51	*Bucci filius eius, Vzzi filius eius, Zerahiah filius eius.*
Mariel filius eius, Amaria filius eius, Achitob filius eius,	52	*Meraioth filius eius, Amariah filius eius, Ahitub filius eius,*
Sadoc filius eius, Achimaas filius eius.	53	*Sadoc filius eius, Ahimaas filius eius.*
Et hæ habitationes eorum in pagis eorum, in terminis eorum, filiis Aaron, patriæ eorum, ipſis Caathi: quoniam ipſis facta eſt ſors.	54	*Et iſtæ ſunt habitationes eorum per palatia eorum in termino eorum, filiorum ſcilicet Aharon per familiam Cahathitarum: nam illorum fuit hæc ſors.*
Et dederunt eis Chebron in terra Iuda, & adiacentia eius in circuitu eius.	55	*Dederunt ergo eis Hebron in terra Iehudah, & ſuburbana eius, quæ erant in circuitu eius.*
Et campos ciuitatis, & pagos eius dederunt Chaleb filio Iephonne.	56	*Agros autem vrbis, & villas eorum dederunt Chaleb filio Iephunneh.*

Vulgat. Editio.

Porro filiis Aaron dederunt ciuitates ad con- 57
fugiendum Hebron, & Lobna, & ſuburbana
eius.
Iether quoque,& Eſthemo cum ſuburbanis ſuis, 58
ſed & Helon, & Dabir cum ſuburbanis ſuis:
Aſan quoque,& Bethſemes,& ſuburbana earum. 59
De tribu autem Beniamin, Gabee, & ſuburbana 60
eius, & Almath cum ſuburbanibus ſuis, Anathoth
quoque cum ſuburbanis ſuis. Omnes ciuitates, tre-
decim per cognationes ſuas.
Filiis autem Caath reſiduis de cognatione ſua 61
dederunt ex dimidia tribu Manaſſe in poſſeſſionem
vrbes decem.
Porro filiis Gerſom per cognationes ſuas de tri- 62
bu Iſſachar, & de tribu Aſer,& de tribu Nephthali,
& de tribu Manaſſe in Baſan, vrbes tredecim.
Filiis autem Merari per cognationes ſuas de tri- 63
bu Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabulon,
dederunt ſorte ciuitates duodecim.
Dederunt quoque filij Iſrael Leuitis ciuitates, & 64
ſuburbana earum:
Dederuntque per ſortem, ex tribu filiorum Iu- 65
da, & ex tribu filiorum Simeon, & ex tribu filiorũ
Beniamin vrbes has, quas vocauerunt nominibus
ſuis:
Et his, qui erant de cognatione filiorum Caath, 66
* fueruntque ciuitates in terminis eorum de tribu
Ephraim.

* Ioſ. 21. 20.

Dederunt ergo eis vrbes ad confugiendum, Si- 67
chem cum ſuburbanis ſuis in monte Ephraim, &
Gazer cum ſuburbanis ſuis:
Iecmaam quoque cum ſuburbanis ſuis,& Betho- 68
ron ſimiliter:
Necnon & Helon cum ſuburbanis ſuis, & Ge- 69
thremmon in eundem modum.
Porro ex dimidia tribu Manaſſe, Aner, & ſub 70
urbana eius, Balaam, & ſuburbana eius: his vi-
delicet, qui de cognatione filiorum Caath reliqui
erant.
Filiis autem Gerſom de cognatione dimidiæ tri- 71
bus Manaſſe Gaulon in Baſan, & ſuburbana eius,&
Aſtaroth cum ſuburbanis ſuis:
De tribu Iſſachar, Cedes, & ſuburbana eius, & 72
Dabereth cum ſuburbanis ſuis:
Ramoth quoque & ſuburbana eius, & Anem cũ 73
ſuburbanis ſuis.
De tribu vero Aſer Maſal cum ſuburbanis ſuis, 74
& Abdon ſimiliter:
Hucac quoque & ſuburbana eius,& Rohob cum 75
ſuburbanis ſuis.
Porro de tribu Nephthali, Cedes in Galilæa, & 76
ſuburbana eius, Hamon cum ſuburbanis ſuis, &
Cariathaim, & ſuburbanis eius.
Filiis autem Merari reſiduis: de tribu Zabulon, 77
Remmono, & ſuburbana eius,& Thabor cum ſub-
urbanis ſuis:
Trans Iordanem quoque ex aduerſo Iericho con- 78
tra Orientem Iordanis, de tribu Ruben, Boſor in
ſolitudine cum ſuburbanis ſuis, & Iaſſa cum ſub-
urbanis ſuis.
Cademoth quoque & ſuburbana eius,& Mephaat 79
cum ſuburbanis ſuis.
Necnon & de tribu Gad, Ramoth in Galaad, & 80
ſuburbana eius, & Manaim cum ſuburbanis ſuis:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Filiis autem Aharon dederunt vrbes euaſionis Che-
bron, & Libnah,& ſuburbana eius:
Iatthir, & Eſthemoah, & ſuburbana eius, & Chilen,
& ſuburbana eius, Debir, & ſuburbana eius:
Haſan, & ſuburbana eius, & Bethſemes, & ſubur-
bana eius.
De tribu autem Biniamin, Gheba, & ſuburbana eius,
& Halleweth, & ſuburbana eius, & Hanathoth, & ſub-
urbana eius. Omnes vrbes eorum, tredecim vrbes per fa-
milias eorum.
Filiis autem Chehath reſiduis de familia tribus, de di-
midia tribu, dimidij Menaſſeh in ſortes vrbes decem.
Filiis autem Gherſom per familias ſuas, de tribu I-
ſaſchar, & de tribu Aſer, & de tribu Naphthali, & de
tribu Menaſſeh in Baſan, ciuitates tredecim.
Filiis Merari per familias ſuas, de tribu Reuben,& de
tribu Ghad,& de tribu Zebulun in ſortem ciuitates duo-
decim.
Dederunt autem filij Iſrael Leuitis ciuitates, & ſub-
urbana eorum:
Dederuntq; per ſortem ex tribu filiorum Iehudah, &
ex tribu filiorum Simhon, & ex tribu filiorum Binia-
min vrbes has, quas vacabant per nomina.
Et de familiis filiorum Chehath fuerunt vrbes in ter-
mino ſuo de tribu Ephraim.
Et dederunt eis vrbes euaſionis, Sechem, & ſuburbana
eius in monte Ephraim, & Ghazer, & ſuburbana eius:
Et Iochmeham, & ſuburbana eius, & Bethchoron, &
ſuburbana eius:
Et Aialon, & ſuburbana eius, & Ghathrimmon, &
ſuburbana eius.
Et ex dimidia tribu Menaſſeh, Haner, & ſuburbana
eius, & Bilham, & ſuburbana eius, familiæ filiorum Che-
hath, qui reſidui erant.
Filiis Gherſom de familia dimidiæ tribus Menaſſeh
Gholan in Baſan, & ſuburbana eius, Haſtharoth, & ſub-
urbana eius.
Et de tribu Iſaſchar, Chedes, & ſuburbana eius,
Dabrath, & ſuburbana eius:
Et Ramoth, & ſuburbana eius, & Hanem, & ſubur-
bana eius.
Et de tribu Aſer Maſal, & ſuburbana eius, & Ab-
don, & ſuburbana eius.
Et Chucboch, & ſuburbana eius, & Rechob, & ſubur-
bana eius.
Et de tribu Naphthali Chedes, & Ghalil, & ſuburba-
na eius, & Chammon, & ſuburbana eius, & Chiriathaim,
& ſuburbana eius.
Filiis Merari reſiduis: de tribu Zebulun, Rimmono, &
ſuburbana eius, & Thabor, & ſuburbana eius.
Et de iis, quæ erant trans Iarden Iericho ad Orientem
Iarden, de tribu Reuben, Beſer in deſerto, & ſuburbana
eius: & Iahaſah, & ſuburbana eius.
Et Chedemoth & ſuburbana eius, & Mephahath, &
ſuburbana eius.
Et de tribu Ghad, Ramoth in Ghilhad, & ſuburbana
eius, & Machanaim, & ſuburbana eius.

Sed

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et filiis Aaron dederunt ciuitates refugiorum, Chebron, & Lobna, & adiacentia eius,	57	*Filiis autem Aharon dederunt ex vrbibus Iehudah, vrbes euaſionis, Hebron, & Libnah, & ſuburbana eius, & Iatthir, & Eſthemoa, & ſuburbana eius,*
Et Selna, & adiacentia eius, & Eſthamo, & adiacentia eius, & Iethar, & adiacentia eius, & Dabir, & adiacentia eius,	58	*Et Hilen, & ſuburbana eius, & Debir, & ſuburbana eius.*
Et Aſan, & adiacentia eius, & Bæthſamys, & adiacentia eius, & de tribu Beniamin Gabai, & adiacentia eius, & Galemath, & adiacentia eius, & Anathoth, & adiacentia eius. Omnes ciuitates eorum, tres & decem ciuitates ſecundum patrias eorum.	59	*Et Aſan, & ſuburbana eius, & Beth-ſemes, & ſuburbana eius.*
	60	*De tribu autem Biniamin, Geba, & ſuburbana eius: & Alemeth, & ſuburbana eius: & Anathoth, & ſuburbana eius. omnes vrbes eorum, tredecim vrbes per familias eorum.*
Et filiis Chaath reliquis, ex patriis, ex tribu, ex dimidio tribus Manaſſe ſorte ciuitates decem.	61	*Filiis autem Cehath reliquis de familia tribus, de dimidia tribu dimidiæ partis Menaſſeh per ſortem, vrbes decem.*
Et filiis Gedſon ſecundum patrias eorum de tribu Iſſachar, de tribu Aſer, de tribu Nephthali, de tribu Manaſſe in Baſan ciuitates tres & decem.	62	*Filiis autem Gerſom per familias ſuas, de tribu Iſſachar, & de tribu Aſer, & de tribu Naphthali, & de tribu Menaſſeh in Baſan, ciuitates tredecim.*
Et filiis Merari ſecundum patrias eorum de tribu Ruben, de tribu Gad, de tribu Zabulon, ſorte ciuitates duodecim.	63	*Filiis Merari per familias ſuas, de tribu Reuben, & de tribu Gad, & de tribu Zebulun per ſortem, ciuitates duodecim.*
Et dederunt filij Iſrael Leuitis ciuitates, & adiacentia earum.	64	*Dederunt inquam filij Iſrael Leuitis ciuitates & ſuburbana earum.*
Et dederunt in ſorte de tribu filiorum Iuda, & de tribu filiorum Symeon, & de tribu filiorum Beniamin ciuitates has: quas vocauerunt eas in nomine.	65	*Dederunt inquam per ſortem ex tribu filiorum Iehudah, & ex tribu filiorum Simon, & ex tribu filiorum Biniamin vrbes iſtas quas vocauerunt nominibus.*
Et de familiis filiorum Caath. & fuerunt ciuitates finium eorum de tribu Ephræm.	66	*Et iis qui erant de familiis filiorum Cehath (fuerunt autem vrbes & termini eorum de tribu Ephraim.)*
Et dederunt eis ciuitates refugiorum, Sychem, & adiacentia eius in monte Ephræm, & Gazer, & adiacentia eius,	67	*Illis inquam dederunt vrbes euaſionis, Sechem, & ſuburbana eius, in monte Ephraim: & Gezer, & ſuburbana eius:*
Et Iecmaan, & adiacentia eius, & Bethoron, & adiacentia eius,	68	*Et Iocmeam, & ſuburbana eius: & Beth-horon, & ſuburbana eius:*
Et Aelon, & adiacentia eius, & Gethremmon, & adiacentia eius:	69	*Aialon preterea, atque ſuburbana eius: & Gath-rimmon, atque ſuburbana eius.*
Et de dimidio tribus Manaſſe Anar, & adiacentia eius, & Iemblaan, & adiacentia eius, ſecundum patriam filiis Caath reliquis.	70	*Ex dimidia autem tribu Menaſſeh, Aner, & ſuburbana eius: & Bilam, & ſuburbana eius, ipſi familiæ filiorum Cehath qui reſidui erant.*
Filiis Gedſon de familiis dimidię tribus Manaſſe Golan è Baſan, & ſuburbana eius, & Aſeroth, & ſuburbana eius:	71	*Filiis autem Gerſom ex familia dimidiæ tribus Menaſſeh, Golan in Baſan, & ſuburbana eius: & Aſtharoth, ac ſuburbana eius.*
Et de tribu Iſſachar Cedes, & adiacentia eius, & Deberi, & adiacentia eius,	72	*Ex tribu autem Iſſachar, Cedes, & ſuburbana eius: Dobrath, & ſuburbana eius:*
Et Dabor, & adiacentia eius, & Ramoth, & Aenan, & adiacentia eius	73	*Ramoth quoque, & ſuburbana eius: & Anem, ac ſuburbana eius.*
Et de tribu Aſer Maſaal, & adiacentia eius: & Abdon, & adiacentia eius.	74	*De tribu verò Aſer, Maſal, & ſuburbana eius: & Abdon, ac ſuburbana eius:*
Et Arac, & adiacentia eius, & Roob, & adiacentia eius:	75	*Et Hucoc, & ſuburbana eius: Rehob quoque, & ſuburbana eius.*
Et de tribu Nephthali Cedes in Galilæa, & adiacentia eius, & Chamoth, & adiacentia eius, & Cariathiarin, & adiacentia eius.	76	*De tribu item Naphthali, Cedes, in Galil, & ſuburbana eius: & Hammon, ac ſuburbana eius: & Ciriathaim, ac ſuburbana eius.*
Filiis Merari reliquis de tribu Zabulon, Remmō, & adiacentia eius, & Thabor, & adiacentia eius,	77	*Filiis Merari reſiduis, de tribu Zebulun, Rimmono, & ſuburbana eius: Thabor, & ſuburbana eius.*
De trans Iordanem Hiericho ad Occidentem Iordanis: de tribu Ruben Boſor in deſerto, & adiacentia eius, & Iasà, & adiacentia eius,	78	*Et vltra Iarden Iereho ad Orientem Iarden, de tribu Reuben, Beſer in deſerto, & ſuburbana eius: & Iahaſah, ac ſuburbana eius:*
Et Cadmoth, & adiacentia eius, & Maephla, & adiacentia eius:	79	*Cedemoth quoque, & ſuburbana eius: & Mephaath, ac ſuburbana eius.*
De tribu Gad Rhammoth Galaad, & adiacentia eius, & Manaim, & adiacentia eius,	80	*De tribu autem Gad Ramoth in Gilad, & ſuburbana eius: & Mahanaim, ac ſuburbana eius:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

81 Sed & Heſebon cum ſuburbanis ſuis, & Iezer cũ ſuburbanis ſuis.

CAP. VII.

Gen. 46. 13.

1 Porro filij Iſſachar: Thola, & Phua, Iaſub, & Simeron, quattuor.

2 Filij Thola: Ozi, & Raphaia, & Ieriel, & Iemai, & Iebſem, & Samuel, principes per domos cognationum ſuarum. De ſtirpe Thola viri fortiſſimi numerati ſunt in diebus Dauid, viginti duo millia ſexcenti.

3 Filij Ozi: Izrahia, de quo nati ſunt Michael, & Obadia, & Ioel, & Ieſia, quinque omnes principes.

4 Cumque eis per familias, & populos ſuos, accincti ad prælium, viri fortiſſimi, triginta ſex millia: multas enim habuerunt vxores, & filios.

5 Fratres quoque eorum per omnem cognationem Iſſachar robuſtiſſimi ad pugnandum, octoginta ſeptem millia numerati ſunt.

* Gen. 46. 21.

6 Filij * Beniamin: Bela, & Bechor, & Iadiel, tres.

7 Filij Bela: Eſbon, & Ozi, & Oziel, & Ierimoth, & Vrai, quinque principes familiarum, & ad pugnandum robuſtiſſimi: numerus autem eorum, viginti duo millia, & triginta quattuor.

8 Porro filij Bechor: Zamira, & Ioas, & Eliezer, & Elioenai, & Amri, & Ierimoth, & Abia, & Anathoth, & Almath: omnes hi, filij Bechor.

9 Numerati ſunt autem per familias ſuas principes cognationum ſuarum ad bella fortiſſimi, viginti millia, & ducenti.

10 Porro filij Iadihel: Balan. Filij autem Balan: Iehus, & Beniamin, & Aod, & Chanana, & Zetham, & Tharſis, & Ahiſahar:

11 Omnes hi filij Iadihel, principes cognationum ſuarum viri fortiſſimi, decem & ſeptem millia, & ducenti ad prælium procedentes.

12 Sepham quoque, & Hapham filij Hir: & Haſim filij Aher.

13 Filij autem Nephthali: Iaſiel, & Guni, & Ieſer, & Sellum, filij Bala.

14 Porro filius Manaſſe, Eſriel: concubinaque eius Syra peperit Machir patrem Galaad.

15 Machir autem accepit vxores filiis ſuis Happhim, & Saphan, & habuit ſororem nomine Maacha: nomen autem ſecundi Salphaad: natæque ſunt Salphaad filiæ.

16 Et peperit Maacha vxor Machir filium, vocauitque nomen eius Phares: porro nomen fratris eius, Sares: & filij eius, Vlam, & Recen.

17 Filius autem Vlam, Badan. Hi ſunt filij Galaad, filij Machir, filij Manaſſe.

18 Soror autem eius regina peperit Virum decorũ, & Abiezer, & Mohola.

19 Erant autem filij Semida, Ahin, & Sechem, & Leci, & Aniam.

20 Filij autem Ephraim: Suthala, Bared filius eius Thahath filius eius, Elada filius eius, Thahath filius eius, huius filius Zabad:

21 Et huius filius Suthala, & huius filius Ezer, & Elad: occiderunt autem eos viri Geth indigenæ, quia deſcenderant, vt inuaderent poſſeſſiones eorum.

22 Luxit igitur Ephraim pater eorum multis diebus, & venerunt fratres eius, vt conſolarentur eũ.

In-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

81 *Et Cheſbon, & ſuburbana eius, & Iahazer, & ſuburbana eius.*

CAP. VII.

1 *Filij autem Iſaſchar: Tolah, & Puah, Iaſub, & Simron, quattuor.*

2 *Filij autem Tolah: Huzzi, & Rephaiah, & Ieriel, & Iachamai, & Ibſam, & Semuel principes per domum patrum ſuorum. De Tolah fortes robore per generationes ſuas, numerus eorum in diebus Dauid viginti duo millia, & ſexcenti.*

3 *Filij Huzzi: Izrachiah, filij autem, Izrachiah Michael, & Hobadiah, & Ioel, Ieſijah quinque principes omnes ipſi.*

4 *Et cum eis per generationes ſuas per domum patrum ſuorum milites exercitus belli triginta, & ſex millia: quia multiplicauerunt vxores, & filios.*

5 *Et fratres eorum per omnes familias Iſaſchar fortes viribus octoginta, & ſeptem millia recenſiti ſunt per ſeriem generationis eorum per omnes.*

6 *Biniamin: Belah, & Becher, & Iedihael, tres.*

7 *Filij autem Belah: Eſbon, & Huzzi, & Huzziel, & Ieremoth, & Hiri, quinque principes domus familiarum potentes viribus, & recenſiti ſunt per ſeriem generationis eorum viginti, & duo millia, & triginta, & quattuor.*

8 *Filij autem Becher: Zemirah, & Iohas, & Elihezer, & Eliohenai, & Homri, & Ieremoh, & Abiiah, & Hanathoth, & Hallameth: omnes iſti filij Becher.*

9 *Recenſiti ſunt per ſeriem generationis eorum per generationes ſuas principes domus familiarum ſuarum fortes robore viginti millia, & ducenti.*

10 *Filij autem Iedihael: Bilhan. Filij vero Bilhan, Iehus, & Biniamin, & Ehud, & Chenahanah, & Tithan, & Tharſis, & Achiſachar.*

11 *Omnes iſti filij Iedihael principes familiarum fortes viribus ſeptem, & decem millia, & ducenti egredientes ad militiam ad bellum.*

12 *Et Suphim, & Chuppim filij Hir: Chuſim filij Acher.*

13 *Filij Naphthali: Iachaſiel, & Gunni, & Ieſer, & Sallum filij Bilhah.*

14 *Filij Menaſſeh, Haſriel: quem peperit concubina eius Aramiiah peperit Machir patrem Ghilhad.*

15 *Machir autem accepit vxorem ipſi Chuppim, & Suphim, & nomen ſororis eius Mahachah: nomen autem ſecundi Selophchad, fueruntq; ipſi Selophchad filiæ.*

16 *Et peperit Mahachah vxor Machir filium, & vocauit nomen eius Peres: & nomen fratris eius Seres: filij autem eius Vlam, & Rachem.*

17 *Filij autem Vlam, Bedan. Iſti filij Ghilhad, filij Machir, filij Menaſſeh.*

18 *Soror autem eius Molecheth peperit virum Hod, & Abihezer, & Machalah.*

19 *Erant autem filij Semidah, Achian, & Sechem, & Licchi, & Aniham.*

20 *Filij autem Ephraim, Suthelach, & Bered filius eius, & Tachath, & Elhadah filius eius, & Tachath filius eius, & Zabad filius eius.*

21 *Et Suthelach filius, & Hezer, & Elhad: & occiderunt eos viri Ghath, qui nati erant in terra, deſcenderant enim vt acciperent greges eorum.*

22 *Et luxit Ephraim pater eorum diebus multis, & venerunt fratres eius ad conſolandum eum.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

81 Et Eſebon,& adiacentia eius,& Iazer,& adiacentia eius.

C A P. VII.

1 ET filiis Iſſachar, Thola, & Phua, & Iaſub, &
Semeron, quattuor.
2 Et hi filij Thola, Ozi, Raphaia, & Ieriel,& Iamai,
& Iemaſan,& Samueli principes domorum patriarum
ſuarum. Ipſi Thola, fortes virtute ſecundum
generationes ſuas, numerus eorum in diebus Dauid
viginti & duo millia, & ſexcenti.
3 Et filij Ozi, Iezraia. Et filij Iezraia. Michael, Abdiu,
& Ioel,& Ieſia,quinque principes omnes.
4 Et ſuper eos, ſecundum generationes ſuas,ſecũdum
domos patriarum ſuarum, fortes ad pugnandum
in prælio, triginta & ſex millia: quoniã multiplicauerunt
vxores, & filios.
5 Et fratres eorum in omnes patrias Iſſachar, &
fortes virtute, octuaginta & ſeptem millia, numerus
eorum omnium.
6 Filij Beniamin, Bale, & Bachir, & Iediel, tres.
7 Et filij Bale, Eſebon,& Ozi,& Oziel,& Ieremuth,
& Vri, quinque: principes domorum patriarum,
fortes virtute: & numerus eorum, viginti & duo
millia, & triginta quattuor.
8 Et filij Bachir, Zemira, & Ioas, & Eliezer, & Elithenan,
& Amaria, & Ierimuth, & Abiud, & Anathot,
& Eleemeth: omnes hi filij Bachir:
9 Et numerus eorum ſecundum generationes eorum,
principes domorum patriarum eorum, fortes
virtute viginti millia, & ducenti.
10 Et filij Iediel, Balaan. Et filij Balaan, Iaus, & Beniamin,
& Aoth, & Chanana, & Zæthan, & Tharſi,
& Achiſaar:
11 Omnes hi filij Iediel, principes patriarum, fortes
virtute, ſeptem & decem millia, & ducenti, egredientes
virtute ad bellandum.
12 Et Sapphin, & Apphin, & filij Or, Aſom filius
ipſius Aor.
13 Filij Nephthali, Iaſiel, Goni, & Aſer, & Sellum,
filij eius, Balaam filius eius.
14 Filij Manaſſe, Eſriel, quem peperit concubina eius
Syra: peperit autem ei & Machir patrẽ Galaad.
15 Et Machir accepit vxorem ipſi Apphin, & Sapphin,
& nomen ſororis eius Moocha: & nomen ſecundo
Sapphaad, natæ ſunt autem ipſi Sapphaad,
filiæ.
16 Et peperit Moocha vxor Machir filium, & vocauit
nomen eius Phares: & nomen fratris eius Suros:
filij eius, Vlam, & Rocom.
17 Et filij Vlam, Badam. Hi filij Galaad, filij Machir,
filij Manaſſe.
18 Et ſoror eius Malechet peperit Iſud, & Abieſier,
& Maela.
19 Et fuerunt filij Semira, Aim, & Sychem, & Lacim,
& Anian.
20 Et filij Ephraim, Sothalath, & Barad filius eius,
& Thaat filius eius, Elada filius eius, Saath filius
eius, & Zabad filius eius:
21 Sotheli filius eius, & Azer, & Elead: & occiderunt
eos viri Geth, qui nati erant in terra, quoniam
deſcenderant ad capiendum pecora eorum.
22 Et luxit Ephræm pater eorum dies multos:& venerunt
fratres eius ad conſolandum eum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et Heſbon, ac ſuburbana eius: Iaazer item, ac ſuburbana eius.

C A P. VII.

Filij autem Iſſachar: Thola, & Puah, Iaſub, & Simron, quatuor.
Filij autem Thola: Vzzi, & Rephaiah, & Ieriel, & Iahamai, & Ibſam, & Semuel, principes per domum patrum
ſuorum, ipſius inquam Thola fortes robore per generationes ſuas: numerus autem eorum in diebus Dauidis, viginti duo millia & ſexcenti.
Filij Vzzi, Izrahiah. filij autem Izrahiah: Michael & Obadiah, & Ioel, Iſſiiah, quinque principes omnes.
Erantq́; cum illis per generationes ſuas per domum patrum ſuorum, exercitus militiæ prælij triginta ſex millia
multiplicauerunt enim vxores & filios.
Fratres quoque eorum per omnes familias Iſſachar fortes viribus, erant octoginta ſeptem millia, recenſiti per ſeriem generationis eorum per omnes.
Filij Biniamin: Bela, & Becher, & Iediael, tres.
Filij autem Bela: Eſbon, & Vzzi, & Vzziel, & Ierimoth, & Iri, quinque, principes domus familiarum, potentes viribus: & quum recenſiti fuerunt per ſeriem generationis eorum, vigintiduo millia & trigintaquatuor
Filij autem Becher: Zemirah, & Ioas, & Eliezer, & Elioenai, & Omri, & Ieremoth, & Abiiah, & Anathoth & Alameth: omnes iſti, filij Becher.
Recenſiti autem per ſeriem generationis eorum & per generationes ſuas, principes domus familiarum ſuarum fortes robore, fuerunt viginti millia & ducenti.
Porro filij Iediael: Bilhan. filij vero Bilhan: Ieus, & Biniamin, & Ehud, & Chenaanah, & Zethan, & Tharſis, & Abiſahar.
Omnes iſti, filij Iediael, principes familiarum, fortes viribus, ſeptendecim millia & ducenti, egredientes ad militiam in prælium.
Et Suppim, & Huppim filij Ir: Huſim, filij Aher.
Filij autem Naphthali: Iahaſiel, & Guni, & Ieſer, & Sallum, filij Bilhah:
Filij Menaſſeh: Aſriel, quem peperit: concubina eius Aramæah peperit Machir patrem Gilad.
Machir autem accepit ſibi vxorem Huppim & Suppim & nomen ſororis eius Maachah. nomen autem ſecundi Selophhad: fueruntq́; ipſi Selophhad filiæ.
Peperit autem Maachah vxor Machir filium, quem vocauit Peres: & nomen fratris eius Seres. filij autem eius: Vlam, & Recem.
Filij autem Vlam: Bedan. iſti filij Gilad filij Machir filij Menaſſeh.
Soror autem eius, Molecheth, peperit Iſhod, & Abiezer, & Mahalah.
Fuerunt autem filij Semidah, Ahiani & Sechem, & Lichi, & Aniam.
Filij autem Ephraim: Suthelah, & Bered filius eius, & Thahat filius eius, & Eladah filius eius, & Thahath filius eius,
Et Zabad filius eius, & Suthelah filius eius, & Ezer, & Elad. & occiderunt eos viri Gath qui nati erant in terra: deſcenderant enim vt abigerent greges eorum.
Luxit itaque Ephraim pater eorum diebus multis, veneruntq́; fratres eius ad conſolandum eum.

Vulgat. Editio.

23 Ingreſſuſque eſt ad vxorem ſuam: quæ concepit,
& peperit filium, & vocauit nomen eius Beria, eo
quod in malis domus eius ortus eſſet:
24 Filia autem eius fuit Sara, quæ ædificauit Betho-
ron inferiorem, & ſuperiorem, & Ozenſara.
25 Porro filius eius Rapha, & Reſeph, & Thale, de
quo natus eſt Thaan:
26 Qui genuit Laadan: huius quoque filius Am-
miud, qui genuit Eliſama:
27 De quo ortus eſt Nun, qui habuit filium Ioſue.
28 Poſſeſſio autem eorum, & habitatio, Bethel cum
filiabus ſuis, & contra Orientem Noram, ac Occi-
dentalem plagam Gazer, & filiæ eius, Sichem quo-
que cum filiabus ſuis, vſque ad Aza cum filiabus
eius.
29 Iuxta filios quoque Manaſſe, Bethſan, & filias e-
ius, Thanach, & filias eius, Mageddo, & filias eius:
Dor, & filias eius: in his habitauerunt filij Ioſeph,
filij Iſrael.
*Gen. 46. 17.
30 Filij * Aſer: Iemna, & Ieſua, & Ieſſui, & Baria, &
Sara ſoror eorum.
31 Filij autem Baria: Heber, Melchiel: ipſe eſt pater
Barſaith.
32 Heber autem genuit Iephlat, & Somer, & Hothã,
& Suaa ſororem eorum.
33 Filij Iephlat: Proſech, & Chamaal, & Aſoth: hi
filij Iephlat.
34 Porro filij Somer: Ahi, & Roaga, & Haba, & A-
ram.
35 Filij autem Helem fratris eius: Supha, & Iemna,
& Selles, & Amal.
36 Filij Supha: Sue, Harnapher, & Sual, & Beri, &
Iamra:
37 Boſor, & Hod, & Samma, & Saluſa, & Iethran,
& Bera.
38 Filij Iether: Iephone & Phaſpha, & Ara.
39 Filij autem Olla: Aree, & Haniel, & Reſia.
40 Omnes hi filij Aſer, principes cognationum, ele-
cti, atque fortiſſimi duces ducum: numerus autem
eorum ætatis, quæ apta eſſet ad bellum, viginti ſex
millia.

CAP. VIII.

Gen. 46. 21. Sup. 7. 6.
1 Beniamin autem genuit Bale primogenitum
ſuum, Asbel ſecundum, Ahara tertium:
2 Nohaa quartum, & Rapha quintum.
3 Fueruntque filij Bale: Addar, & Gera, & Abiud:
4 Abiſue quoque & Naaman, & Ahoe:
5 Sed & Gera, & Sephuphan, & Huram.
6 Hi ſunt filij Ahod, principes cognationum ha-
bitantium in Gabaa, qui tranſlati ſunt in Mana-
hath.
7 Naaman autem, & Achia, & Gera ipſe tranſtulit
eos, & genuit Oza, & Ahiud.
8 Porro Saharaim genuit in regione Moab, poſt-
quam dimiſit Huſim, & Bara vxores ſuas.
9 Genuit autem de Hodes vxore ſua Iobab, & Se-
bia, & Moſa, & Molchom.
10 Iehus quoque, & Sechia, & Marma. Hi ſunt filij
eius principes in familiis ſuis.
11 Mehuſim vero genuit Abitob, & Elphaal.
12 Porro filij Elphaal: Heber, & Miſaam, & Samad:
hic ædificauit Ono & Lod, & filias eius.
13 Baria autem, & Sama principes cognationum
habitantium in Aialon: hi fugauerunt habitatores
Geth.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Et ingreſſus eſt ad vxorem ſuam: & concepit, & peperit
filium, & vocauit nomen eius Berihah, propter malum,
quod fuit in domo eius.*
24 *Et filia eius Seerah, & ædificauit Bethchoron inferio-
rem, & ſuperiorem, & Ozen, Seerah.*
25 *Et Rephach filius eius, & Reſeph, & Telach filius eius,
& Tachan filius eius.*
26 *Labadan filius eius, Hammiud filius eius, Eliſamah fi-
lius eius.*
27 *Nòn filius eius, Iehoſuah filius eius.*
28 *Poſſeſſio autem eorum, & habitatio eorum Bethel, &
viculi eius ad Orientem Naharan, & ad Occidentem Ghe-
zer, & viculi eius, & Sechem, & viculi eius, vſque ad
Hazah, & viculos eius.*
29 *Et iuxta loca filiorum Menaſſeh, Bethſean, & viculos
eius Tahanach, & viculos eius Meghiddo, & viculos eius:
Dor, & viculos eius: in his habitauerunt filij Ioſeph, filij
Iſrael.*
30 *Filij Aſer: Imnah, & Iſuah, & Iſui, & Berihah, &
Serach, ſoror eorum.*
31 *Filij autem Beriah: Cheber, & Machiel: ipſe eſt pater
Birzauith.*
32 *Cheber autem genuit Iaphleth, & Somer, & Chotham
& Suha ſororem eorum.*
33 *Filij autem Iaphleth: Paſach, & Chimhal, & Haſuath:
iſti filij Iaphleth.*
34 *Filij autem Semer: Achi, & Rohaghah, Iechubbah, &
Aram.*
35 *Filius autem Helem fratris eius: Sophaach, & Imnah,
& Seles, & Hamal.*
36 *Filij Sophach: Suach, & Chanepher, & Suah, & Be-
ri, & Imrah.*
37 *Beſer, & Hod, & Samma, & Silſah, & Ithran, &
Beera.*
38 *Filij autem Iether, Iephunneh, & Piſpha, & Ara.*
39 *Filij autem Hulla, Arach, & Chaniel, & Riſiah.*
40 *Omnes iſti filij Aſer principes domus familiarum electi
fortes viribus capita principum, & recenſiti ſunt per ſe-
riem generationis eorum ad militiam in bello, numerus
eorum viri viginti, & ſex millia.*

CAP. VIII.

1 *Biniamin autem genuit Belah primogenitum ſuum,
Asbel ſecundum, & Acharach tertium:*
2 *Nochah quartum, & Raphah quintum.*
3 *Et fuerunt filij ipſi Belah, Adar, & Ghera, & Abiud:*
4 *Et Abſuah, & Nahaman, & Achoach:*
5 *Et Ghera, & Sephuphan, & Churam.*
6 *Iſti ſunt autem filij Ehud. Iſti ſunt principes familia-
rum habitantium in Ghebah, & tranſtulit eos in Mana-
chath.*
7 *Nahaman autem, & Achiiah, Gherah ipſe tranſtulit
eos, & genuit Huzzah, & Achichud.*
8 *Sacharaim autem genuit in agro Moab, poſtquam di-
miſerat Chuſim, & Baharah vxores ſuas.*
9 *Et genuit de Chodes vxore ſua Iobab, & Sibiah, &
Meſa, & Malcham.*
10 *Et Iehus, & Sachiah, & Mirmah. Iſti filij eius princi-
pes familiarum.*
11 *Mechuſim vero genuit Abithub, & Elphahal.*
12 *Filij autem Elphahal: Heber, & Miſham, & Samed:
ipſe ædificauit Ono, & Lod, & villas eius.*
13 *Et Berihah, & Semah, ipſi principes familiarum ha-
bitantium in Aialon: ipſi fugauerunt habitatores Gath.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et intrauit ad vxorem ſuam: & concepit in vte-
ro, & peperit filium, & vocauit nomen eius Beria,
quoniam in malis factus eſt in domo mea.
Et filia eius Saraa, & in illis reſiduis, & ædifica-
uit Bæthoron inferiorem, & ſuperiorem.
Et filij Ozan, Seera, & Raphe filius eius, Saraph,
& Thalees filij eius, Thaen filius eius.
Ipſi Laadan filio eius, filius Amiud, filius Eliſa-
mai:
Filius Moun, filius Ioſue, filij eius.
Et poſſeſſio eorum, & habitatio eorum Bæthel, &
pagi eius ad Orientem Noaran, ad Occidentem
Gazer, & pagi eius, & Sychem, & pagi eius vſque
Gazan, & pagi eius:

Et vſque ad fines filiorum Manaſſe, Bæthſaan, &
pagi eius, Tanach, & pagi eius, Mageddo, & pagi
eius: Dor, & pagi eius: in hac habitarunt filij Io-
ſeph filij Iſrael.
Filij Aſer: Iemna, & Suia, & Iſui, & Beria, & So-
re ſoror eorum.
Et filij Beria: Chaber, & Melchiel: hic pater Ber-
thaith.
Et Chaber genuit Iaphleth, & Samer, & Chothã,
& Sola ſororem eorum.
Et filij Iaphlet: Phaſec, & Bamael, & Aſith: hi
filij Iaphleth.
Et filij Semmer: Achi, & Rooga, & Iaba, & A-
ram.
Et Bane Elam fratris eius: Sopha, & Imana, &
Selles, & Amal.
Filij Sophas, Sue, & Arnaphat, & Suda, & Ba-
rin, & Imran:
Et Baſan, & Oa, & Sama, & Saliſa, & Iethra, &
Beera.
Et filij Iether: Iephina, & Phaſpha, & Ara.
Et filij Ola, Orech, Amiel, & Raſia.
Omnes hi filij Aſer, omnes principes patriarum,
electi, fortes virtute, principes duces: numerus eo-
rum in aciem ad pugnandum, numerus eorum vi-
ri viginti ſex millia.

CAP. VIII.

ET Beniamin genuit Bale primogenitum ſuum,
& Aſbel ſecundum, Aara tertium:
Noa quartum, & Rapha quintum.
Et fuerunt filij Bale: Adir, & Gera, & Abiud.

Et Abeſſue, & Noama, & Achia:
Et Gera, & Sephuphan, & Vram.
Hi filij Aod: hi ſunt principes patriarum habi-
tantibus Gabee, & tranſtulerunt eos in Machana-
thi.
Et Nooma, & Achia, & Gera: hic Ieglaam, & ge-
nuit Aza, & Iachicho.
Et Saarin genuit in campo Moab, poſtquam
ipſe dimiſit Oſin, & Baada vxorem ſuam.
Et genuit ex Ada vxore ſua Iobab, & Sebia, &
Miſa, & Melchas:
Et Iebus, & Zabia, & Maima. Hi principes pa-
triarum.
Et de Oſin genuit Abitol, & Alphaal.
Et filij Alphaal, Obed, Miſaal, Semmer: hic ædi-
ficauit Onan & Lod, & pagos eius.
Et Beria, & Sama, hi principes patriarum, ha-
bitantibus Aelam: & hi perſequuti ſunt eos, qui
habitabant Geth.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

23 *Ingreſſus eſt autem ad vxorem ſuam, quæ concepit, &
peperit filium: vocauitq́; nomen eius Beriah, quòd in af-
flictione fuiſſet in domo eius.*
24 *Filia autem eius Seerah, quæ ædificauit Bethhoron in-
feriorem, & ſuperiorem, & Vzan Seerah,*
25 *Et Rephah filius eius, & Reſeph, & Thelah filius eius,
& Thahan filius eius,*
26 *Labadan filius eius, Ammiud filius eius, Eliſama filius
eius,*
27 *Nun filius eius, Iehoſua filius eius.*
28 *Poſſeſſio autem eorum, & habitationes eorum Beth-el,
& viculi eius: & ad Orientem Naaran: & ad Occiden-
tem, Gezer, & viculi eius, Sechem, & viculi eius, vſ-
que ad Azah, & viculos eius.*

29 *Et iuxta loca filiorum Menaſſeh, Beth-ſean, & viculi
eius: Thaanach, & viculi eius: Megiddo, & viculi eius:
Dor, & viculi eius, in iſtis habitauerunt filij Ioſeph filij
Iſrael.*
30 *Filij Aſer: Imnah, & Iſuah, & Iſui, & Beriah, &
Serah, ſoror eorum.*
31 *Filij autem Beriah: Heber, & Malchiel, ipſe eſt pater
Birzaith.*
32 *Heber autem genuit Iaphlet, & Semer, & Hotam, &
Sua ſororem eorum.*
33 *Filij autem Iaphlet: Paſach, & Bimhal, & Aſuath. iſti
filij Iaphlet.*
34 *Filij autem Semer: Ahi & Rohaghah, Iehubbah, &
Aram.*
35 *Filius autem Helem fratris eius, Sophah, & Imna, &
Seles, & Amal.*
36 *Filij Sophah: Suah, Harnepher, & Sual, & Beri,
& Imrah,*
37 *Beſer, & Hod, & Samma, & Silſah, & Ithran, &
Beera.*
38 *Filij autem Iether: Iephunneh, & Piſpah, & Ara.*
39 *Filij autem Vlla, Arah, & Hanniel, & Riſiah.*
40 *Omnes iſti, filij Aſer, principes domus familiarum ele-
cti, fortes viribus, capita principum: & recenſiti ſunt per
ſeriem generationis eorum ad militiam in prælio: nume-
rus autem eorum, viri viginti ſex millia.*

CAP. VIII.

1 *BIniamin autem genuit Bela primogenitum ſuum,
Aſbel ſecundum, & Abrah tertium,*
2 *Nobah quartum, & Rapha quintum.*
3 *Fuerunt autem filij ipſi Bela: Adar, & Gera, & Abi-
hud.*
4 *Et Abiſua, & Naaman, & Ahoah,*
5 *Et Gera, & Sephuphan, & Huram.*
6 *Iſti vero ſunt filij Ehud. (iſti, principes ſunt familia-
rum habitantium in Geba, & tranſtulerunt eos in Ma-
nahath.)*
7 *Naaman, & Ahiia: & Gera ipſe tranſtulit eos. genuit
autem Vzza, & Ahihud.*
8 *Saharaim autem genuit in agro Moab, poſteaquam
eiecit illas, Huſim, & Baarah vxores ſuas.*
9 *Genuit inquam de Hodes vxore ſua Iobab, & Siliah,
& Meſa, & Malcham.*
10 *Et Ieus, & Sachiah, & Mirmah: iſti filij eius princi-
pes familiarum.*
11 *De Huſim vero genuerat Abitub, & Elpaal.*
12 *Filij autem Elpaal: Eber, & Miſam, & Samed, ipſe
ædificauit Ono, & Lod, & villas eius.*
13 *Et Beriah, & Sema (ipſi principes familiarum habi-
tantium in Aialon: ipſi fugauerunt habitatores Gath.)*

Vulgat. Editio.

14 Et Ahio, & Seſac, & Ierimoth:
15 Et Zabadia, & Arod, & Heder:
16 Michael quoque, & Ieſpha, & Ioha filij Baria.
17 Et Zabadia, & Moſollam, & Hezeci, & Heber:
18 Et Ieſamari, & Iezlia, & Iobab filij Elphaal:
19 Et Iacim, & Zechri, & Zabdi:
20 Et Elioenai, & Selethai, & Eliel:
21 Et Adaia, & Baraia, & Samarath filij Semei.
22 Et Ieſpham & Heber, & Eliel:
23 Et Abdon, & Zechri, & Hanan:
24 Et Hanania, & Aëlam, & Anathothia:
25 Et Iephdaia, & Phanuel filij Seſac.
26 Et Samſari, & Sohoria, & Otholia:
27 Et Ierſia, & Elia, & Zechri, filij Ieroham.
28 Hi patriarchæ, & cognationum principes, qui habitauerunt in Ieruſalem.
29 In * Gabaon autem habitauerunt Abigabaon, & nomen vxoris eius Maacha: (* Inf. 9. 35)
30 Filiuſque eius primogenitus Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Nadab.
31 Gedor quoque, & Ahio, & Zacher, & Macelloth:
32 Et Macelloth genuit Samaa: habitaueruntque ex aduerſo fratrum ſuorum in Ieruſalem cum fratribus ſuis.
33 * Ner autem genuit Cis, & Cis genuit Saul. Porro Saul genuit Ionathan, & Melchiſua, & Abinadab, & Eſbaal. (* 1. Reg. 14. 51 Infra 9. 39)
34 Filius autem Ionathan, Meribbaal: & Meribbaal genuit Micha.
35 Filij Micha, Phithon, & Melech, & Tharaa, & Ahaz.
36 Et Ahaz genuit Ioada: & Ioada genuit Alamath, & Azmoth, & Samri: porro Zamri genuit Moſa:
37 Et Moſa genuit Banaa, cuius filius fuit Rapha, de quo ortus eſt Elaſa, qui genuit Aſel.
38 Porro Aſel ſex filij fuerunt his nominibus, Ezricam, Bocru, Iſmahel, Saria, Obdia, & Hanan. Omnes hi filij Aſel.
39 Filij autem Eſec fratris eius, Vlam primogenitus, & Iehus ſecundus, & Eliphalet tertius.
40 Fueruntque filij Vlam viri robuſtiſſimi, & magno robore tendentes arcum: & multos habentes filios, ac nepotes, vſque ad centum quinquaginta. Omnes hi filij Beniamin.

CAP. IX.

1 VNiuerſus ergo Iſrael dinumeratus eſt: & ſumma eorum ſcripta eſt in Libro regum Iſrael, & Iuda: tranſlatique ſunt in Babylonem propter delictum ſuum.
2 Qui autem habitauerunt primi in poſſeſſionibus, & in vrbibus ſuis: Iſrael, & Sacerdotes, & Leuitæ, & Nathinæi.
3 Commorati ſunt in Ieruſalem de filiis Iuda, & de filiis Beniamin, de filiis quoque Ephraim, & Manaſſe.
4 Othei filius Ammiud, filij Amri, filij Omrai, filij Bonni, de filiis Phares filij Iuda.
5 Et de Siloni: Aſaia primogenitus, & filij eius.
6 De filiis autem Zara: Iehuel, & fratres eorum, ſexcenti nonaginta.
7 Porro de filiis Beniamin: Salo filius Moſollam, filij Oduia, filij Aſana:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 *Et Achio, Saſah, & Ieremoth:*
15 *Et Zebadiah, & Harad, & Hader:*
16 *Et Michael, & Iſphad, & Iocha filij Berihah.*
17 *Et Zebadiah, & Meſullam, & Chizchi, & Chaber.*
18 *Et Imerai, & Izliah, & Iobab filij Elphahal:*
19 *Et Iachin, & Zichri, & Zabdi:*
20 *Et Elioenai, & Silletai, & Eliel:*
21 *Et Hadaiah, & Beraiah, & Simrath filij Simhi.*
22 *Iſphan autem, & Heber, & Eliel:*
23 *Et Habdon, & Zichri, & Chanan:*
24 *Et Chananiah, & Helam, & Hanthothiiah.*
25 *Et Iphdiiah, & Penuel filij Saſach.*
26 *Samſerai autem, & Sechariah, & Hathaliah.*
27 *Iahareſiah, & Eliiah, & Zichri filij Ierocham.*
28 *Iſti principes familiarum per generationes ſuas principes iſti habitauerunt in Ieruſalaim.*
29 *Et in Ghibhon habitauerunt Abighibhon, & nomen vxoris eius Mahachah:*
30 *Et filius eius primogenitus Habdon, & Sur, & Chis, & Bahal, & Nadab.*
31 *Et Ghedor, & Achio, & Zacher.*
32 *Et Michloth genuit Simah: & etiam iſti è regione fratrum ſuorum habitauerunt in Ieruſalaim cum fratribus ſuis.*
33 *Ner autem genuit Chis, Chis autem genuit Saul, Saul autem genuit Ionathan, & Malchiſuah, & Abinadab, & Eſbahal.*
34 *Filius autem Ionathan, Meribbahal, Meribbahal autem genuit Michah.*
35 *Filij vero Michah, Pithon, & Melech, & Taareah, & Achaz.*
36 *Achaz autem genuit Iehohadah. Iehohadah autem genuit Hallemeth & Hazmaueth, & Zimri: Zimri autem genuit Moſa.*
37 *Moſa autem genuit Binha, Raphah filius eius, Elhaſah filius eius Aſel filius eius.*
38 *Ipſi autem Aſel fuerunt ſex filij, & iſta nomina eorum, Hazricham primogenitus eius, & Iſmahel, & Sehariah, & Hobadiah, & Chanan. Omnes iſti filij Aſel.*
39 *Filij autem Heſech fratris eius, Vlam primogenitus eius, Iehus ſecundus, & Elipheleth tertius.*
40 *Fuerunt autem filij Vlam viri fortes robore tendentes arcum, & multiplicantes filios, & filios filiorum centum, & quinquaginta. Omnes iſti de filiis Biniamin.*

CAP. IX.

1 *OMnis autem Iſrael recenſiti ſunt per ſeriem generationis: & ecce ipſi ſcripti ſunt in Libro regum Iſrael, & Iehudah: tranſlati ſunt in Babel propter præuaricationem eorum.*
2 *Et qui habitabant primi, qui erant in poſſeſſione ſua in vrbibus ſuis: Iſrael, Sacerdotes, Leuitæ, & Nethinim.*
3 *Et in Ieruſalaim habitauerunt de filiis Iehudah, & de filiis Biniamin, & de filiis Ephraim, & Menaſſeh.*
4 *Huthai filius Hammiud, filij Homri, filij Imri, filij Bani de filiis Peres filij Iehudah.*
5 *Et de Siloni: Haſaiah primogenitus, & filij eius.*
6 *Et de filiis Zerach: Iehiel, & fratres eius ſexcenti, & nonaginta.*
7 *Et de filiis Biniamin: Sallu filius Meſullam, filij Hodauiah, filij Haſennah.*

Et

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

14 Et frater eius Soſec, & Arimoth:

15 Et Zabadia, & Ored, & Eder:

16 Et Michael, & Ieſpha, & Ioda filij Beria.

17 Et Zabadia, & Moſollam, & Azaci, & Abar:

18 Et Iſamari, & Iezlias, & Iobab filij Eliphaal.

19 Et Iacim, & Zachri, & Zabdi:

20 Et elionai, & Salathi, & Elieli:

21 Et Adaia, & Baraia, & Samarath filij Samaith.

22 Et Ieſphan, & Obed, & Eleel:

23 Et Abdon, & Zechri, & Anan:

24 Et Anania, & Ambri, & Aelam, & Anathoth, & Iathia:

25 Et Iephadias, & Phanuel, filij Soſec.

26 Et Samſari, & Saarias, & Gotholia:

27 Et Iaraſia, & Eria, & Zechri, filius Ioram.

28 Hi principes patriarum ſecundum generationes ſuas: principes hi habitarunt in Hieruſalem.

29 Et in Gabaon habitauit pater Gabaon: & nomen vxori eius Moacha.

30 Et filius eius primogenitus Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Nadab.

31 Et Ner, & Gedur, & frater eius, & Zachur, & Maceloth.

32 Et Maceloth genuit Samaa: & quidem hi è regione fratrum ſuorum habitarũt in Hieruſalem cum fratribus ſuis.

33 Et Ner genuit Cis, & Cis genuit Saul. Et Saul genuit Ionathan, & Melchiſue, & Aminadab, & Aſabal.

34 Et filius Ionathan Meribaal, & Meribaal genuit Micha.

35 Et filij Micha, Phithon, & Melach, & Tharach, & Achaz.

36 Et Achaz genuit Iada: & Iada genuit Salaimath, & Aſmoth, & Zambri: & Zambri genuit Maſa.

37 Et Maſa genuit Baana, Raphæa filius eius, Elaſa filius eius, Eſel filius eius.

38 Et Eſel ſex filij, & hæc nomina eorum, Ezricam primogenitus eius, & Iſmael, & Saraia, & Abdia, & Anan, & Aſa. Omnes hi filij Eſel.

39 Et filij Aſel fratris eius, Aelam primogenitus eius, & Ias ſecundus, & Eliphalet tertius.

40 Et fuerunt filij Aelam viri fortes potentia, tendentes arcum, & multiplicantes filios, & filios filiorum, centum quinquaginta. Omnes hi ex filiis Beniamin.

CAP. IX.

1 ET omnis Iſrael computatio eorum: & hi deſcripti in Libro regum Iſrael, & Iuda: cum iis qui tranſlati ſunt in Babylonem in ſuis iniquitatibus.

2 Et qui habitabant antea in poſſeſſionibus eorum, in ciuitatibus Iſrael: Sacerdotes, Leuitæ, & dediti.

3 Et in Hieruſalem habitauerunt de filiis Iuda, & de filiis Beniamin, & de filiis Ephraim, & Manaſſe.

4 Et Gnothi, & filius Samiud filij Amri filij Ambraim filij Buni filij filiorum Phares filij Iuda.

5 Et de iis, qui Seloni, Aſaia primogenitus eius, & filij eius.

6 De filiis Zara, Ieel, & fratres eorum ſexcenti & nonaginta.

7 Et de filiis Beniamin, Salom filius Moſollam filij Oduia filij Aſinu.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

14 *Et Ahio, Saſac, & Ieremoth,*

15 *Et Zebadiah, & Arad, & Ader*

16 *Et Michael, & Iſpah, & Ioha, filij Beriah.*

17 *(Et Zebadiah, & Meſullam, & Hizci, & Haber,*

18 *Et Iſmerai, & Izliah, & Iobab, filij Elpaal.)*

19 *Et Iacim, & Zichri, & Zabdi,*

20 *Et Elienai, & Silletai, & Eliel,*

21 *Et Adaiah, & Beraiah, & Simrath, filij Simi.*

22 *Iſpan autem, & Eber, & Eliel,*

23 *Et Abdon, & Zichri, & Hanan,*

24 *Et Hananiah, & Elam, & Anthothiiah.*

25 *Et Iphdeiah, & Penuel, filij Saſac,*

26 *Samſerai autem, & Sehariah, & Athaliah.*

27 *Et Iaareſiah, & Eliiah, & Zichri, filij Ierobam.*

28 *Iſti principes familiarum per generationes ſuas, principes inquam iſti habitauerunt in Ieruſalaim.*

29 *In Gibon autem habitauerunt princeps Gibon: & nomen vxoris eius Maachah.*

30 *Et filius eius primogenitus Abdon, & Sur: & Cis, & Baal, & Nadab,*

31 *Et Gedor, & Ahio, & Zecher.*

32 *Et Mikloth genuit Simah: & etiam iſti e regione fratrum ſuorum habitauerunt in Ieruſalaim cum fratribus ſuis.*

33 *Ner autem genuit Cis: Cis autem genuit Saul, Saul autem genuit Iehonathan, & Malchiſua, & Abinadab, & Eſbaal.*

34 *Filius autem Iehonathan: Merib-baal, Merib-baal autem genuit Michah.*

35 *Filij vero Michah: Pithon, & Melech, & Thaarea, & Ahaz.*

36 *Ahaz autem genuit Iehoadah. Iehoadah autem genuit Alemeth, & Azmaueth, & Zimri: Zimri autem genuit Moſa.*

37 *Moſa autem genuit Binah, Raphah filius eius, Elaſah filius eius, Aſel filius eius.*

38 *Porro ipſi Aſel fuerunt ſex filij, quorum hæc ſunt nomina, Azricam, Bochru, & Iſmael, & Seariah, & Obadiah, & Hanan, omnes iſti, filij Aſel.*

39 *Filij autem Eſec fratris eius, Vlam primogenitus eius, Ieus ſecundus, & Eliphelet tertius.*

40 *Fueruntq́; filij Vlam viri fortes robore, tendentes arcum, & multiplicantes filios, & filios filiorum, vſque ad centum & quinquaginta. omnes iſti fuere de filiis Biniamin.*

CAP. IX.

1 *OMnes itaque Iſraelitæ recenſiti fuerunt per ſeriem generationis, & ecce ipſi ſcripti ſunt in Libro regum Iſraelis & Iehudah, qui tranſlati ſunt in Babel propter præuaricationem ſuam.*

2 *Habitatores autem priores qui habitauerunt in poſſeſſione ſua in vrbibus ſuis, Iſrael, Sacerdotes, Leuitæ, & Nathinæi.*

3 *In Ieruſalaim nanque habitauerunt de filiis Iehudah, id eſt de filiis Biniamin, & de filiis Ephraim, & Menaſſeh:*

4 *Vthai filius Ammihud, filij Omri, filij Imri filij Bani, de filiis Peres filij Iehudah.*

5 *Et de Siloni, Aſaiah primogenitus, & filij eius.*

6 *Et de filiis Zerah, Ieuel, & fratres eorum ſexcenti & nonaginta.*

7 *De filiis vero Biniamin, Sallu filius Meſullam, filij Hodaniah, filij Haſenuah.*

Vulgat. Editio.

8 Et Iobania filius Ieroham: & Ela filius Ozi, filij Mochori: & Moſollam filius Saphatiæ, filij Rahuel, filij Iebaniæ,

9 Et fratres eorũ per familias ſuas, nongenti quinquaginta ſex. Omnes hi, principes cognationum per domos patrum ſuorum.

10 De ſacerdotibus autem: Iedaia, Ioiarib, & Iachin:

11 Azarias quoque filius Helciæ, filij Moſollam, filij Sadoc, filij Maraioth, filij Achitob, pontifex domus Dei.

12 Porro Adaias filius Ieroham, filij Phaſſur, filij Melchiæ: & Maaſai filius Adiel, filij Iezra, filij Moſollam, filij Moſollamith, filij Emmer.

13 Fratres quoque eorum principes per familias ſuas, mille ſeptingenti ſexaginta, fortiſſimi robore ad faciendum opus miniſterij in domo Dei.

14 De Leuitis autem: Semeia filius Haſſub filij Ezricam, filij Haſebia de filiis Merari.

15 Bacbacar quoque carpentarius, & Galal, & Mathania filius Micha, filij Zechri, filij Aſaph:

16 Et Obdia filius Semeiæ, filij Galal, filij Idithun: & Barachia filius Aſa, filij Elcana, qui habitauit in atriis Netophati.

17 Ianitores autem: Sellum, & Accub, & Telmon, & Ahiman: & frater eorum Sellum princeps,

18 Vſque ad illud tempus, in porta regis ad Orientem, obſeruabant per vices ſuas de filiis Leui.

19 Sellum vero filius Core filij Abiaſaph, filij Core, cum fratribus ſuis, & domo patris ſui, hi ſunt Coritæ ſuper opera miniſterij, cuſtodes veſtibulorum tabernaculi: & familiæ eorum per vices caſtrorum Domini cuſtodientes introitum.

20 Phinees autem filius Eleazari, erat dux eorum coram Domino.

21 Porro Zacharias filius Moſollamia, ianitor portæ tabernaculi teſtimonij.

22 Omnes hi electi in oſtiarios per portas, ducenti duodecim: & deſcripti in villis propriis; quos conſtituerunt Dauid, & Samuel Videns, in fide ſua.

23 Tam ipſos, quam filios eorum in oſtiis domus Domini, & in tabernaculo vicibus ſuis.

24 Per quattuor ventos erant oſtiarij: id eſt ad Orientem, & ad Occidentem, & ad Aquilonem, & ad Auſtrum.

25 Fratres autem eorum in viculis morabantur, & veniebant in ſabbatis ſuis de tempore vſque ad tempus.

26 His quattuor Leuitis creditus erat omnibus numerus ianitorum, & erant ſuper exedras, & theſauros domus Domini.

27 Per gyrum quoque templi Domini morabatur in cuſtodiis ſuis: vt cum tempus fuiſſet, ipſi mane aperirent fores.

28 De horum genere erant & ſuper vaſa miniſterij: ad numerum enim & inferebantur vaſa, & efferebantur.

29 De ipſis & qui credita habebant vtenſilia ſanctuarij, præerant ſimilæ, & vino, & oleo, & thuri, & aromatibus.

30 Filij autem ſacerdotum vnguenta ex aromatibus conficiebant.

31 Et Mathathias Leuites primogenitus Sellum Coritæ, præfectus erat eorum, quæ in ſartagine frigebantur.

32 Porro de filiis Caath fratribus eorum, ſuper panes erant propoſitionis, vt ſemper nouos per ſingula ſabbata præpararent.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et Ibniiah filij Ierocham: & Elleh filius Huzzi, filij Michri, & Meſullam, filius Sephathiah, filij Rechuel, filij Ibniiah.

Et fratres eorum per generationes ſuas nongenti, & quinquaginta & ſex. Omnes iſti viri principes familiarũ per domum patrum ſuorum.

Et de ſacerdotibus Iedahiah, & Iehoiarib, & Iachin:

Et Hazariah filius Chilchiiah, filij Meſullam, filij Sadoc, filij Meraioth, filij Achitub ducis domus Dei.

Et Adaiah filius Ierocham, filij Paſchur, filij Malchiiah, & Mahaſai filius Hadiel, filij Iachazerah, filij Meſullam, filij Meſillemoth, filij Immer.

Et fratres eorum principes per domum familiarum ſuarum mille, & ſeptingenti, & ſexaginta fortes robore in opere miniſterij domus Dei.

Et de Leuitis: Semahaiah filius Chaſub filij Hazrichã, filij Ghaſabiah de filiis Merari.

Et Bachbachar faber, & Ghalbal, & Matthaniah filius Michah, filij Zichri, filij Aſaph.

Et Hobadiah filius Semahaiah, filij Ghelal, filij Ieduthun, & Berchiah filius Aſa, filij Elchanah, qui habitabat in villis Netophathi.

Ianitores autem Sallum, & Hachub, & Talmon, & Achiman, & frater eorum Sallum princeps.

Et hucuſque in porta regis ad Orientem ipſi ianitores per turbas filiorum Leui.

Sallum filius Chore, filij Ebiaſaph, filij Corach, & fratres eius per domum patris ſui, Hachorchim ſuper opus miniſterij, cuſtodes liminum tabernaculi, & familiæ eorum per turmas Domini cuſtodes introitus.

Et Pinchas filius Elhazar dux erat ſuper eos coram Domino cum eo.

Et Zechariah filius Meſſelemiah ianitor oſtij tabernaculi eccleſiæ.

Omnes ij electi ianitores in liminibus ducenti, & duodecim: ipſi cum villis ſuis recenſiti ſunt per ſeriem generationis: ipſos fundauit Dauid, & Semuel videns in fide ſua.

Et ipſi, & filij eorum in portis domus Domini, in domo tabernaculi in vigiliis.

Ad quattuor partes erant ianitores ad Orientem, Occidentem, Aquilonem, Meridiem.

Et fratres eorum in villis ſuis veniendo in ſeptimo die de tempore ad tempus cum eis.

In fide enim iſtorum quattuor potentium ianitorum erant Leuitæ: & erant ſuper cubicula, & ſuper theſauros domus Dei.

Et in circuitu domus Dei manebant, quia ſuper eos erat cuſtodia: & ipſi erant ſuper apertione ſingulo mane.

Et ex eis erãt ſuper vaſa miniſterialia: in numero enim inferebant ea, & in numero educebant ea.

Et ex ipſis conſtituti erant ſuper vaſa, & ſuper omnia vaſa ſancta, & ſuper ſimilam, & vinum, & oleum, & thus, & aromata.

Et de filiis ſacerdotum erant vnguentarij vnguenti aromatici.

Et Mathithiah de Leuitis ipſe primogenitus Sallum Corchitæ in fide ſuper opus ſartaginum.

Et de filiis Chehathide patribus eorum erant ſuper panem facierum ad parandum ſingulis ſabbatis.

Tranſl. ex Septuag.

8 Et Iemnaa filius Hieroboam, & Elo: Hi filij Ozi filij Machir. & Moſollam filius Saphatia filij Raguel filij Iemnai,

9 Et fratres eorum ſecundum generationes ſuas nongenti quinquaginta ſex, omnes viri principes patriarum ſecundum domos patriarum ſuarum.

10 Et de ſacerdotibus, Iodae, & Ioarim, & Iachin,

11 Et Azaria filius Chelciæ filij Moſollam filij Sadoc filij Maraioth filij Achitob ducis domus Dei.

12 Et Adaia filius Iraam filij Phaſchor filij Melchiæ, & Maaſæa filius Adiel filij Ezirà filij Moſollam filij Maſelmoth filij Emmer:

13 Et fratres eorum principes domorum patriarum ſuarum, mille & ſeptingenti & ſexaginta, fortes virtute ad operationem miniſterij domus Dei.

14 Et de Leuitis Samæa filius Aſob filij Ezricam filij Aſabia de filiis Merari.

15 Et Bacbacar, & Ares, & Galaal, & Matthanias filius Micha filij Zechri filij Aſaph.

16 Et Abdia filius Samia filij Galaal filij Idithun. Et Barachia filius Oſſa filij Elcana habitans in pagis Netophati.

17 Ianitores, Salom, Acum, Telmon, & Diman, & fratres eorum, Salom princeps,

18 Et vſque huc in porta regis ad Orientem. Hæ portæ caſtrorum filiorum Leui.

19 Et Sellum filius Core filij Abiſaph filij Core: & fratres eius ad domum patris eius, Coritæ ſuper opera miniſterij, cuſtodientes cuſtodias tabernaculi. Et patres eorum ſuper caſtra Domini, cuſtodientes introitum.

20 Et Phinees filius Eleazari dux fuit ſuper eos ante Dominum.

21 Et hi cum eo: Zacharias filius Moſollami ianitor portæ tabernaculi teſtimonij.

22 Omnes electi ſuper portam in portis, ducenti & duodecim: hi in villis ſuis computatio eorum. Hos ſtatuit Dauid, & Samuel videns, fide ipſorum.

23 Et hi, & filij eorum ſuper portas in domo Domini, & in domo tabernaculi ad cuſtodiendum.

24 Ad quattuor ventos erant portæ, ad Orientem, Mare, Aquilonem, Auſtrum.

25 Et fratres eorum in villis ſuis ad ingrediendum ſecundum ſeptem dies à tempore in tempus cum his:

26 Quoniam in fide ſunt quattuor potentes portarum. Et Leuitæ erant ſuper paſtophoria, & ſuper theſauros domus Dei

27 Caſtrametantur, quoniam ſuper eos cuſtodia: & hi ſuper claues, mane mane ad aperiendum portas templi.

28 Et ex eis ſuper vaſa miniſterij, quoniam in numero inferent, & in numero efferent.

29 Et ex eis præfecti ſuper vaſa, & ſuper omnia vaſa ſancta, & ſuper ſimilam, vinum, oleum, thus, & aromata.

30 Et de filiis ſacerdotum erant vnguentarij vnguenti, & in aromata:

31 Et Mathathias ex Leuitis (hic primogenitus Salom Coritæ) in fide ſuper opera ſacrificij ſartaginis magni ſacerdotis.

32 Et Banaias Caathita ex fratribus eorum ſuper panes propoſitionis, ad præparandum ſabbatum per ſabbatum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et Ibneiah filius Ieroham: & Elah filius Vzzi filij Michri: & Meſullam filius Sephatiah filij Reuel filij Ibniiah.

Fratres autem eorum per generationes ſuas, nongenti & quinquaginta ſex: omnes iſti, viri principes familiarũ per domum patrum ſuorum.

Ex ſacerdotibus quoque Iedaiah, & Iehoiarib, & Iachin,

Et Azariah filius Hilciiah, filij Meſullam, filij Sadoc, filij Meraioth, filij Ahitub principis domus Dei.

Et Adaiah filius Ieroham, filij Paſchur, filij Malchiiah: & Maaſai filius Adiel, filij Iahzerah, filij Meſullam, filij Meſillemith, filij Immer.

Et fratres eorum principes per domos patrum ſuorum, mille & ſeptingenti, atque ſexaginta, fortes robore in opere miniſterij domus Dei.

Et de Leuitis, Semaiah filius Haſub filij Azricam, filij Haſabiah, de filiis Merari.

Et Bacbacar Heres, & Galal, & Mathaniah filius Michah, filij Zichri, filij Aſaph.

Et Obadiah filius Semaiah, filij Galal, filij Ieduthun, & Berechiah filius Aſa, filij Elcanah, qui habitabat in villis Netophathi.

Porrò ianitores, & Sallum, & Accub, & Talmon, & Ahiman, & fratres eorum: Sallum princeps.

Et hucuſque in porta regis, fuerunt ad Orientem, ipſi ianitores fuerunt per turmas filiorum Leui.

Sallum filius Core filij Ebiaſaph, filij Corah, & fratres eius de domo patris ſui, Corhitæ, ſuper opus miniſterij, cuſtodes liminum tabernaculi, & patres eorum ſuper turmam Iehouæ, cuſtodes introitus.

Et Pinehas filius Elazar dux erat ſuper eos olim: Iehouah cum eo.

Porro Zechariah filius Meſelemiah ianitor fuit oſtij tabernaculi eccleſiæ.

Omnes iſti electi in ianitores in ipſis liminibus, ducenti & duodecim: ipſi in villis ſuis recenſiti ſunt per ſeriem generationum: ipſos fundauit Dauid & Semuel Videns, in officio ſuo.

Ipſi igitur & filij eorum erant ſuper portas domus Iehouæ in domo tabernaculi per cuſtodias:

Ad quatuor ventos erant ianitores, ad Orientem, Occidentem, Aquilonem, & Meridiem.

Et fratres eorum erant in villis ſuis vt venirent ſeptimo quoque die ſingulis temporibus cum iſtis.

In officio enim erant iſti quatuor potentes ianitores, erantq́; Leuitæ: & erant ſuper cubicula, & ſuper theſauros domus Dei.

In circuitu autem domus Dei manebant, quòd ſuper eos eſſet cuſtodia, ipſiq́; eſſent ſuper apertione quotidie mane.

Ex illis autem erant ſuper vaſa miniſterij: in numero enim inferebant ea & in numero educebant ea.

Et ex ipſis conſtituti erant ſuper vaſa alia, & ſuper omnia vaſa ſancta, & ſuper ſimilam, & vinum, & oleum, & thus, & aromata.

De filiis autem ſacerdotum conficiebant vnguentum aromaticum.

Cæterum Matthithiah de Leuitis (ipſe eſt primogenitus Sallum Corhitæ) in officio ſuper opus ſartaginum.

Et de filiis Cehathitarum ex fratribus eorum erant ſuper panem propoſitionis, vt pararent illum ſingulis ſabbathis.

Vulgat. Editio.

33 Hi ſunt principes cantorum per familias Leuita-
rum, qui in exedris morabantur, vt die ac nocte
iugiter ſuo miniſterio deſeruirent.
34 Capita Leuitarum, per familias ſuas principes,
manſerunt in Ieruſalem.
*Sup. 8. 29. 35 In * Gabaon autem commorati ſunt pater Ga-
baon Iehiel, & nomen vxoris eius Maacha.
36 Filius primogenitus eius Abdon, & Sur, & Cis,
& Baal, & Ner, & Nadab,
37 Gedor quoque & Ahio, & Zacharias, & Macel-
loth.
38 Porro Macelloth genuit Saaman: iſti habitauerũt
è regione fratrum ſuorum in Ieruſalem, cum fra-
tribus ſuis.
*Sup. 8. 33. 39 * Ner autem genuit Cis: & Cis genuit Saul: &
Saul genuit Ionathan, & Melchiſua, & Abinadab,
& Esbaal.
40 Filius autem Ionathan, Meribbaal: & Meribbaal
genuit Micha.
41 Porro filij Micha, Phithon, & Melech, & Tharaa,
& Ahaz.
42 Ahaz autem genuit Iara, & Iara genuit Alamath,
& Azmoth, & Zamri: Zamri autem genuit Moſa.
43 Moſa vero genuit Banaa: cuius filius Raphaia,
genuit Elaſa: de quo ortus eſt Aſel.
44 Porro Aſel ſex filios habuit his nominibus, Ezri-
cam, Brocu, Iſmael, Saria, Obdia, Hanan: hi ſunt
filij Aſel.

CAP. X.

1. Reg. 31. 1 1 PHiliſthiim autem pugnabant contra Iſrael, fu-
geruntque viri Iſrael Palæſthinos, & ceciderũt
vulnerati in monte Gelboe.
2 Cumque appropinquaſſent Philiſthæi perſequẽ-
tes Saul, & filios eius, percuſſerunt Ionathan, & A-
binadab, & Melchiſua filios Saul.
3 Et aggrauatum eſt prælium contra Saul, inuene-
runtque eum ſagittarij, & vulnerauerunt iaculis.
4 Et dixit Saul ad armigerum ſuum: Euagina gla-
dium tuum, & interfice me: ne forte veniant incir-
cumciſi iſti, & illudant mihi. Noluit autem armi-
ger eius hoc facere, timore perterritus: arripuit er-
go Saul enſem, & irruit in eum.
5 Quod cum vidiſſet armiger eius, videlicet mor-
tuum eſſe Saul, irruit etiam ipſe in gladium ſuum,
& mortuus eſt.
6 Interiit ergo Saul, & tres filij eius, & omnis do-
mus illius pariter concidit.
7 Quod cum vidiſſent viri Iſrael, qui habitabant
in campeſtribus, fugerunt: & Saul ac filiis eius mor-
tuis, dereliquerunt vrbes ſuas, & huc illucque di-
ſperſi ſunt: veneruntque Philiſthiim, & habitaue-
runt in eis.
8 Die igitur altero detrahentes Philiſthiim ſpolia
cæſorum, inuenerunt Saul, & filios eius iacentes
in monte Gelboe.
9 Cumque ſpoliaſſent eum, & amputaſſent caput,
armiſque nudaſſent, miſerunt in terram ſuam, vt
circumferretur, & oſtenderetur idolorum templis,
& populis:
10 Arma autem eius conſecrauerunt in fano dei
ſui, & caput affixerunt in templo Dagon.
11 Hoc cum audiſſent viri in Iabes Galaad, omnia
ſcilicet quæ Philiſthiim fecerant ſuper Saul,

Con-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

33 *Et iſti cantores principes familiarum Leuitarum in
cubiculis dimiſſi die ac nocte ſuper eos in opere.*
34 *Iſti capita familiarum Leuitis per generationes ſua
capita: iſti habitauerunt in Ieruſalaim.*
35 *Et in Ghibhon habitauerunt Abighibhon, Iehiel, &
nomen vxoris eius Mahachah.*
36 *Filius autem eius primogenitus Habdon, & Sur, &
Chis, & Bahal, & Ner, & Nadab.*
37 *Et Chedor, & Achiiah, & Zechariah, & Michloth.*
38 *Michloth autem genuit Simam: & etiam ipſi contra
fratres ſuos habitauerunt in Ieruſalaim cum fratribus
ſuis.*
39 *Neer autem genuit Chis: Chis autem genuit Saul: Saul
autem genuit Ionathan.*
40 *Filius autem Ionathan Meribbahal: Meribbahal autẽ
genuit Michah.*
41 *Filij autem Michah Pithon, & Melech, & Tachreah.*
42 *Achaz autem genuit Iaharah: Iaharah autem genuit
Hallemeth, & Hazmaueth, & Zimbri: Zimbri autem ge-
nuit Moſah.*
43 *Moſah autem genuit Bina, & Rephaiah filius eius, El-
haſah filius eius, Aſel filius eius.*
44 *Ipſi autem Aſel fuerunt ſex filij, & iſta nomina eo-
rum Hazricham primogenitus eius, & Iſmahel & Saha-
riah, & Hobadiah, & Chanam: iſti filij Aſel.*

CAP. X.

1 *PEliſtim autem pugnauerunt cum Iſrael, fugitq́ue vir
Iſrael à facie Peliſtim, & ceciderunt vulnerati in
monte Ghilboah.*
2 *Et perſecuti ſunt Peliſtim Saul, & filios eius, & per-
cuſſerunt Peliſtim Ionathan, & Abinadab, & Melchi-
ſuah filios Saul.*
3 *Et aggrauatum eſt bellum contra Saul, & inuenerunt
eum iacientes arcu, & vulneratus eſt à iaculatoribus.*
4 *Dixitq́ue Saul ad armigerum ſuum: Euagina gladium
tuum, & perfode me eo, ne forte veniant incircumciſi
iſti, & illudant mihi. Et noluit armiger eius: timebat e-
nim valde, & accepit Saul gladium & iactauit ſe ſuper
eum.*
5 *Et vidit armiger eius quod mortuus eſſet Saul, & iacta-
uit ſe etiam ipſe ſuper gladium, & mortuus eſt.*
6 *Et mortuus eſt Saul, & tres filij eius, & omnis domus
eius pariter mortui ſunt.*
7 *Et viderunt omnes viri Iſrael qui erant in valle, quod
fugiſſent, & quod mortui eſſent Saul, & filij eius, & de-
reliquerunt vrbes ſuas, atque fugerunt: & venerunt Pe-
liſtim, & habitauerunt in eis.*
8 *Et fuit, in craſtino venerunt Peliſtim ad expoliandum
cæſos, & inuenerunt Saul, & filios eius iacentes in monte
Ghilboah.*
9 *Et ſpoliauerunt eum, & tulerunt caput eius, & arma
eius, & miſerunt in terram Peliſtim per circuitum, vt
nunciarent ſculptilibus ſuis, atque populo.*
10 *Et poſuerunt arma eius in domo dei ſui, & caput eius
ſuſpenderunt in domo Daghon.*
11 *Et audierunt omnes viri Iabes Ghilhad omnia quæ fe-
cerunt Peliſtim ipſi Saul.*

Et

Tranſl. ex Septuag.

33 Et hi cantores principes patriarum Leuitarum
ordinatæ vices, quoniam dies, ac nox ſuper eos in
operibus.
34 Hi principes patriarum Leuitarum ſecundũ ge-
nerationes ſuas, principes hi habitarunt in Hieru-
ſalem.
35 Et in Gabaon habitauit pater Gabaon Ieel: & no-
men vxoris eius Moochà.
36 Et filius eius primogenitus Abdon, & Sur, & Cis,
& Baal, & Ner, & Nadab;
37 Et Gedur, & frater, & Zachur, & Maceloth.
38 Et Maceloth genuit Samaa. Et in medio fratrum
ſuorum habitarunt in Hieruſalem in medio fratrũ
ſuorum.
39 Et Ner genuit Cis: & Cis genuit Saul: & Saul ge-
nuit Ionathan, & Melchiſue, & Aminadab, & Aia-
bal.
40 Et filius Ionathan Meribaal. Et Meribaal genuit
Micha:
41 Et filij Micha Phithon, & Nalach, & Tharach.
42 Et Achaz genuit Iada: & Iada genuit Galemeth,
& Gaſmoth, & Zambri. & Zambri genuit Maſſa:
43 Et Maſſa genuit Biana, & Raphæa filius eius, E-
laſa filius eius, Eſel filius eius.
44 Et Eſel ſex filij: & hæc nomina eorum, Ezricam
primogenitus eius, & Iſmael, & Saraia, & Abdias,
& Aman, & Aſa: hi filij Eſiel.

CAP. X.

1 ET alienigenæ pugnauerunt aduerſus Iſrael. Et
fugerunt à facie alienigenarum. & ceciderunt
vulnerati in monte Gelbue.
2 Et perſequuti ſunt alienigenæ poſt Saul, & poſt
filios eius: & percuſſerunt alienigenæ Ionathan, &
Aminadab, & Melchiſue filios Saul.
3 Et ingrauatum eſt prælium ſuper Saul: & inue-
nerunt eum ſagittarij in arcubus: & laborauerunt
ab arcubus.
4 Et dixit Saul ei, qui portabat vaſa eius: Educ
gladium tuum, & interfice me in eo: ne veniant in-
circumciſi iſti, & illudant mihi. Et non voluit por-
tans vaſa eius, quoniam timebat valde. Et cepit
Saul gladium, & incubuit ſuper eum.
5 Et vidit portans vaſa eius, quia mortuus eſt Saul,
& cecidit etiam ipſe ſuper gladium ſuum.
6 Et mortuus eſt Saul, & tres filij eius in die illa, &
vniuerſa domus eius in idipſum mortua eſt.
7 Et vidit omnis vir Iſrael, qui in valle, quia fu-
git Iſrael, & quia mortuus eſt Saul, & filij eius, &
dereliquerunt ciuitates ſuas, & fugerunt. Et vene-
runt alienigenæ, & habitauerunt in eis.
8 Et factum eſt ſequenti die, & venerunt alienige-
næ ad ſpoliandum cœſos: & inuenerunt Saul, &
omnes filios eius iacentes in montes Gelbue:
9 Et exuerunt eum: & tulerunt caput eius, & vaſa
eius: & miſerunt in terram alienigenarum in cir-
cuitu ad euangelizandum idolis ſuis, & populo.
10 Et poſuerunt vaſa eorum in domo dei ſui: & ca-
put eius poſuerunt in domo Dagon.
11 Et audierunt omnes habitantes Galaad omnia,
quæ fecerant alienigenæ ipſi Saul, & Iſrael.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

33 *Iſti autem cantores principes familiarum per Leuitas
in cubiculis immunes: quia die ac nocte ſuper eos erat eſſe
in opere.*
34 *Iſti capita familiarum Leuitis per generationes ſuas,
capita inquam iſti habitauerunt in Ieruſalaim.*
35 *In Gibon autem habitauerunt pater Gibon, Ieiel: &
nomen vxoris eius, Maachah.*
36 *Filius autem eius primogenitus Abdon, & Sur, & Cis,
& Baal, & Ner, & Nadab,*
37 *Et Gedor, & Ahio, & Zechariah, & Micloth.*
38 *Micloth autem genuit Simam: & etiam ipſi eregione
fratrum ſuorum habitauerunt in Ieruſalaim cum fratri-
bus ſuis.*
39 *Ner autem genuit Cis, Cis autem genuit Saulem, Saul
autem genuit Iehonathan, & Malchiſua, & Abinadab,
& Eſbaal.*
40 *Filius autem Iehonathan, Meribbaal: Meribbaal au
tem genuit Michah.*
41 *Filij autem Michah: Pithon, & Melech, & Thahrea.*
42 *Ahaz autem genuit Iaarah, Iaarah autem genuit Ale-
meth, & Azmaueth, & Zimri: Zimri autem genuit Mo-
ſah.*
43 *Moſah autem genuit Bina, & Rephaiah filius eius, E-
laſah filius eius. Aſel filius eius.*
44 *Ipſi autem Aſel fuerunt ſex filij, quorum iſta ſunt no-
mina, Azricam, Bochru, Iſmael, & Seariah, & Oba-
diah, & Hanan: iſti filij Aſel.*

CAP. X.

1 *PEliſthim autem pugnauerunt cum Iſraele, fugitq́;
vir Iſrael à facie Peliſthim, cecideruntq́; vulnerati
aliquot in monte Gilboa.*
2 *Perſequuti ſunt autem Peliſthim Saulem ac filios eius,
percuſſeruntq́; illi Ionathan, & Abinadab, & Malchiſua
filios Saulis.*
3 *Et aggrauatum eſt prælium contra Saulem, inuene-
runtq́; eum iacientes arcu, ac vulneratus eſt à iaculato-
ribus.*
4 *Dixitq́; Saul ad armigerum ſuum, Euagina gladium
tuum, & perfode me illo: ne fortè veniant incircunciſi
iſti, & illudant mihi. Noluit autem armiger eius: time-
bat enim valde. arripuit ergo Saul gladium, & irruit in
eum.*
5 *Videns autem armiger eius quod mortuus eſſet Saul, ir-
ruit & ipſe in gladium, ac mortuus eſt.*
6 *Mortuus eſt itaque Saul, & tres filij eius, vniuerſaq́;
domus eius pariter mortui ſunt.*
7 *Quod cum vidiſſent omnes viri Iſraelis qui erant in
valle, quod fugiſſent, & quod mortui eſſent Saul & filij
eius. deſeruerunt vrbes ſuas, atque fugerunt: tum ve-
nerunt Peliſthim, & habitauerunt in eis.*
8 *Fuit autem, in craſtino venerunt Peliſthim ad ſpolian-
dum interfectos, & inuenerunt Saulem & filios eius ia-
centes in monte Gilboa.*
9 *Et ſpoliato eo, abſtulerunt caput eius, & arma eius, ac
miſerunt in vniuerſam terram Peliſthim, per circuitum
vt nuntiarent ſculptilibus ſuis, atque populo.*
10 *Poſueruntq́; arma eius in fano dei ſui, ac caput eius
ſuſpenderunt in fano Dagon.*
11 *Audientes autem omnes viri Iabes Gilad omnia quæ
fecerant Peliſthim Sauli.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

12 Conſurrexerunt ſinguli virorum fortium, & tu-
lerunt cadauera Saul & filiorum eius: attuleruntque ea in Iabes, & ſepelierunt oſſa eorum ſubter
quercum, quæ erat in Iabes, & ieiunauerunt ſeptẽ
diebus.

13 Mortuus eſt ergo Saul propter iniquitates ſuas,
eo quod præuaricatus ſit * mandatum Domini
quod præceperat, & non cuſtodierit illud: ſed * in-
ſuper etiam pythoniſſam conſuluerit,

* 1. Reg. 15. 3. Ex. 17. 14. * 1. Reg. 28. 3.

14 Nec ſperauerit in Domino: propter quod in-
terfecit eum, & tranſtulit regnum eius ad Dauid
filium Iſai.

CAP. XI.

2. Reg. 5. 1.

1 Congregatus eſt igitur omnis Iſrael ad Dauid
in Hebron, dicens: Os tuum ſumus, & caro
tua.

2 Heri quoque, & nudiuſtertius cum adhuc re-
gnaret Saul, tu eras qui educebas, & introducebas
Iſrael: tibi enim dixit Dominus Deus tuus: Tu pa-
ſces populum meum Iſrael, & tu eris princeps ſu-
per eum.

3 Venerunt ergo omnes maiores natu Iſrael ad re-
gem in Hebron, & iniit Dauid cum eis fœdus co-
ram Domino: vnxeruntque eum regem ſuper Iſ-
rael, iuxta ſermonem Domini, quem locutus eſt
in manu Samuel.

4 Abiit quoque Dauid, & omnis Iſrael in Ieruſa-
lem: hæc eſt Iebus, vbi erant Iebuſæi habitatores
terræ.

5 Dixeruntque qui habitabant in Iebus ad Dauid:
Non ingredieris huc. Porro Dauid cepit arcem
Sion, quæ eſt ciuitas Dauid, dixitque:

6 Omnis qui percuſſerit Iebuſæum in primis, erit
princeps & dux. Aſcendit igitur primus Ioab filius
Saruiæ, & factus eſt princeps.

7 Habitauit autem Dauid in arce, & idcirco appel-
lata eſt ciuitas Dauid.

8 Aedificauitque vrbem in circuitu à Mello vſque
ad gyrum, Ioab autem reliqua vrbis extruxit.

9 Proficiebatque Dauid vadens & creſcens, &
Dominus exercituum erat cum eo.

10 * Hi principes virorum fortium Dauid, qui ad-
iuuerunt eum vt rex fieret ſuper omnem Iſrael
iuxta verbum Domini, quod locutus eſt ad Iſrael.

* 2. Reg. 23. 8.

11 Et iſte numerus robuſtorum Dauid: Ieſbaam fi-
lius Hachamoni princeps inter triginta: iſte leuauit
haſtam ſuam ſuper trecentos vulneratos vna vice.

12 Et poſt eum Eleazar filius patrui eius Ahohites,
qui erat inter tres potentes.

13 Iſte fuit cum Dauid in Pheſdomim, quando Phi-
liſthiim congregati ſunt ad locum illum in prœliũ:
& erat ager regionis illius plenus hordeo, fugerat-
que populus à facie Philiſthinorum.

14 Hi ſteterunt in medio agri, & defenderunt eum:
cumque percuſſiſſent Philiſthæos, dedit Dominus
ſalutem magnam populo ſuo.

15 Deſcenderunt autem tres de triginta principibus
ad petram, in qua erat Dauid, ad ſpeluncam Odol-
lam, quando Philiſthiim fuerant caſtrametati in
valle Raphaim.

16 * Porro Dauid erat in præſidio, & ſtatio Phili-
ſthinorum in Bethlehem.

* 2. Reg. 23. 14.

De-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Et ſurrexerunt omnes viri robuſti, & tulerunt corpus
Saul, & corpora filiorum eius: attuleruntq́ ea in Iabes,
& ſepelierunt corpora eorum ſubter quercum in Iabes,
& ieiunauerunt ſeptem diebus.*

13 *Et mortuus eſt Saul propter præuaricationem ſuam
qua præuaricatus eſt contra Dominum, contra verbum
Domini quod non cuſtodiuit: & etiam quia interrogauit
per pytonem ad quærendum.*

14 *Et non quæſiuit Dominum, & interfecit eum, &
conuertit regnum ad Dauid filium Iſai.*

CAP. XI.

1 *Et congregati ſunt omnis Iſrael ad Dauid in Che-
bron, dicendo: Ecce os tuum, & caro tua ſumus.*

2 *Etiam heri, etiam nudiuſtertius etiam cum eſſet Saul
Rex tu educebas, & introducebas Iſrael: dixitq́ Dominus
Deus tuus tibi: Tu paſces populum meum Iſrael, & tu
eris dux ſuper populum meum Iſrael.*

3 *Veneruntq́ omnes ſeniores Iſrael ad Regem in Chebron,
& percuſſit cum eis Dauid fœdus coram Domino: vnxe-
runtq́ Dauid in Regem ſuper Iſrael iuxta verbum Do-
mini per manum Semuel.*

4 *Et abiit Dauid, & omnis Iſrael in Ieruſalaim: ipſa
eſt Iebus, & ibi Iebuſæi habitatores terræ.*

5 *Dixeruntq́ habitatores Iebus ad Dauid: Non ingre-
dieris huc. Et cepit Dauid arcem Sijon: ipſa eſt Ciuitas
Dauid.*

6 *Dixitq́ Dauid: Omnis quipercuſſerit Iebuſæum in pri-
mis erit dux & princeps: & aſcendit imprimis Ioab filius
Seruiiah: & fuit dux.*

7 *Habitauit autem Dauid in arce: idcirco vocauerunt
eam Ciuitatem Dauid.*

8 *Ædificauitq́ vrbem per circuitum à Millo vſque ad gy-
rum, Ioab autem reparauit reſiduum vrbis.*

9 *Et abiit Dauid eundo, & creſcendo, & Dominus exer-
cituum erat cum eo.*

10 *Iſti ſunt autem duces fortium qui erant ipſi Dauid qui
robuſti erant cum eo in regno eius cum omni Iſrael, vt re-
gem conſtituerent eum, iuxta verbum Domini ſuper Iſ-
rael.*

11 *Iſte eſt autem numerus fortium qui erant ipſi Dauid:
Iaſobham filius Chachmoni princeps inter triginta: iſte
ſuſcitauit haſtam ſuam contra trecentos quos vulnerauit
vice vna.*

12 *Et poſt eum Elhazar filius patrui ſui Achochites: Ip-
ſe inter tres potentes.*

13 *Iſte fuit cum Dauid in Paſdammim, & Peliſtim cõgre-
gati erant ibi ad prælium: & erat hæreditas agri plena
hordeo, & populus fugerat à facie Peliſtim.*

14 *Et ſteterunt in medio hæreditatis, & eruerunt eam &
percuſſerunt Peliſtim, & ſeruauit Dominus ſalute ma-
gna.*

15 *Et deſcenderunt tres è triginta principibus ad petram
ad Dauid, ad ſpeluncam Hadullam, & caſtra Peliſtim
caſtrametabantur in valle Rephaim.*

16 *Dauid autem tunc erat in arce, & ſtatio Peliſtim tunc
erat in Bethlechem.*

Tranſl. ex Septuag.

12 Et ſuſcitati ſunt in Galaad omnis vir potens, &
tulerunt corpus Saul,& corpus filiorum eius:& at-
tulerunt ea in Iabis: & ſepelierunt oſſa eorum ſub
quercu in Iabis: & ieiunarunt ſeptem dies.

13 Et mortuus eſt Saul in ſuis iniquitatibus,quibus
inique egit Deo, ſuper verbum Domini, quoniam
non obſeruauit: quia interrogauit Saul in ventri-
loquo ad quærendum, & reſpondit ei Samuel pro-
pheta.
14 Et non quæſiuit Dominum: & interfecit eum,&
conuertit regnum ad Dauid filium Ieſſæ.

CAP. XI.

1 ET venit omnis Iſrael ad Dauid in Chebron,di-
centes: Ecce oſſa tua, & carnes tuæ nos:

2 Et heri, & nudiuſtertius, cum eſſet Saul rex, tu
fuiſti educens,& introducens Iſrael. Et dixit Iſrael
Dominus tibi: tu paſces populum meum Iſrael: &
tu eris in ducem ſuper Iſrael.

3 Et venerunt omnes ſeniores Iſrael ad regem in
Chebron. Et diſpoſuit eis rex Dauid teſtamentum
in Chebron ante Dominum. Et vnxerunt Dauid
in regem ſuper Iſrael iuxta verbum Domini per
manum Samuel.
4 Et iuit rex,& viri eius in Hieruſalem(hæc Iebus:)
& ibi Iebuſæi habitantes terram

5 Dixerunt Dauid: Non ingredieris huc. Et cepit
arcem Sion: hæc eſt ciuitas Dauid.

6 Et dixit Dauid: Omnis percutiens Iebuſæum in
primis,& erit in principem,& in ducem. Et aſcen-
dit ſuper eam in primis Ioab filius Saruiæ:& factus
eſt in principem.

8 Et ædificauit ciuitatem in circuitu.

9 Et procedebat procedens, & creſcens: & Domi-
nus omnipotens cum eo.
10 Et hi principes potentium, qui fuerunt ipſi Da-
uid, qui inualeſcebant cum eo in regno eius cum
omni Iſrael ad faciendum regnare eum iuxta ver-
bum Domini ſuper Iſrael.
11 Et hic numerus potentium Dauid: Ieſebada fi-
lius Achaman primus ipſorum triginta.Hic eduxit
gladium ſuum ſemel ſuper trecentos vulneratos
in tempore vno.
12 Et poſt eum Eleazar filius Dodai, Achochi. Hic
fuit in tribus potentibus.
13 Hic fuit cum Dauid in Phaſodamin: & alienige-
næ congregati ſunt ibi ad prælium & erat pars agri
plena hordeorum:& populus fugit à facie alienige
narum:
14 Et ſtetit in medio patriæ, & ſaluauit eam,& per-
cuſſit alienigenas: & fecit Dominus ſalutem ma-
gnam.
15 Et deſcenderunt tres de triginta principibus in
petram ad Dauid in ſpeluncam Odollam: & caſtra
alienigenarum in valle gigantum:

16 Et Dauid tunc in munitione: & ſtatio alienige-
narum tunc in Bethleem.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Surrexerunt omnes viri robuſti, ac tulerunt corpus Saulis, & corpora filiorum eius: attuleruntq́ ea in Iabes, & ſepelierunt oſſa eorum ſubter quercum illam in Iabes, & ieiunauerunt ſeptem diebus.

Mortuus eſt itaq; Saul propter præuaricationem ſuam qua præuaricatus fuerat contra Iehouam, hoc eſt contra verbum Iehouæ quod non cuſtodiuit, & etiam quod conſuluit Pythonem, conſulendo eum:

Neq; conſuluit Iehouam, propterea interfecit eum, tranſtuliτq́ regnum ad Dauidem filium Iſai.

CAP. XI.

Congregati ſunt autem omnes Iſraelitæ ad Dauidem in Hebron, dicendo, Ecce, os tuum & caro tua ſumus:

Etiam heri, etiam nudiuſtertius, etiam quum eſſet Saul Rex, tu educebas & introducebas Iſraelem: dixitq́ Iehouah Deus tuus tibi, Tu paſces populum meum Iſraelem, & tu eris dux ſuper populum meum Iſraelem.

Veneruntq́ omnes ſeniores Iſraelis ad Regem in Hebron, & percuſſit cum eis Dauid fœdus in Hebron coram Iehoua: vnxeruntq́ Dauidem in Regem ſuper Iſraelem, iuxta verbum Iehouæ per manum Samuelis.

Profectus eſt autem Dauid & vniuerſus Iſrael in Ieruſalaim (ipſa eſt Iebus, & ibi Iebuſæi habitatores terræ.)

Dixeruntq́ habitatores Iebus Dauidi, Non ingredieris huc. Et cepit Dauid arcem Syon: ipſa eſt Ciuitas Dauidis.

Dixitq́ Dauid, Quicunq; percuſſerit Iebuſæum primus, erit princeps & dux. Aſcendit ergo primus Ioab filius Seruiah: & fuit dux.

7 *Habitauit autem Dauid in arce: idcirco vocauerunt eam, Ciuitatem Dauidis.*
Ædificauitq́ vrbem per circuitum à Millo vſque ad gyrum: Ioab vero inſtaurauit reliquum vrbis.
Et ibat Dauid eundo & creſcendo: nam Iehouah exercituum erat cum eo.
Iſti autem ſunt duces fortium qui erant Dauidi, qui roborauerunt ſeſe cum eo in regno eius cum toto Iſraele, vt regem conſtituerent eum, iuxta verbum Iehouæ ſuper Iſraelem.
Iſte autem eſt numerus fortium qui erant ipſi Dauidi: Iaſobam filius Hachmoni princeps inter triginta: iſte excitauit haſtam ſuam contra trecentos, quos vulnerauit vice vna.
Et poſt eum Elazar filius Dodo Ahohites: Ipſe inter tres potentes:
Is fuit cum Dauide in Paſ-dammim, vbi Peliſthim cõgregati erant ad pugnam: eratq́ poſſeſſio agri plena hordeo, & populus fugerat à facie Peliſthim.

Et conſtiterunt in medio poſſeſſionis, erueruntq́ eam, ac percuſſerunt Peliſthim, & ſeruauit Iehouah ſalute magna.
Porro deſcenderunt tres è triginta principibus ad rupẽ ad Dauidem, in ſpeluncam Adullam: Peliſthim autem collocauerant caſtra in valle Rephaim,

Dauid verò tunc erat in ipſa arce: & ſtatio Peliſthim tum etiam erat in Beth-lehem.

Vulgat. Editio.

17 Deſiderauit igitur Dauid, & dixit: O ſi quis daret mihi aquam de ciſterna Bethlehem, quæ eſt in porta?

18 Tres ergo iſti per media caſtra Philiſthinorum, perrexerunt, & hauſerunt aquam de ciſterna Bethlehem, quæ erat in porta, & attulerunt ad Dauid vt biberet: qui noluit, ſed magis libauit illam Domino,

19 Dicens: Abſit vt in conſpectu Dei mei hoc faciam, & ſanguinem iſtorum virorum bibam quia in periculo animarum ſuarum attulerunt mihi aquam. Et ob hanc cauſam noluit bibere hæc fecerunt tres robuſtiſſimi.

20 Abiſai quoque frater Ioab ipſe erat princeps triũ, & ipſe leuauit haſtam ſuam contra trecentos vulneratos, & ipſe erat inter tres nominatiſſimus,

21 Et inter tres ſecundos inclytus, & princeps eorum: verumtamen vſque ad tres primos non peruenerat.

22 Banaias filius Ioiadæ viri robuſtiſſimi, qui multa opera perpetrarat, de Cabſeel: ipſe percuſſit duos ariel Moab: & ipſe deſcendit, & interfecit leonem in media ciſterna tempore niuis.

23 Et ipſe percuſſit virum Aegyptium, cuius ſtatura erat quinque cubitorum, & habebat lanceam vt liciatorium texentium: deſcendit igitur ad eum cum virga, & rapuit haſtam, quam tenebat manu: & interfecit eum haſta ſua.

24 Hæc fecit Banaias filius Ioiadæ, qui erat inter tres robuſtos nominatiſſimus,

25 Inter triginta primus, verumtamen ad tres vſq; non peruenerat: poſuit autem eum Dauid ad auriculam ſuam:

26 Porro fortiſſimi viri in exercitu, Aſahel frater Ioab, & Elchanan filius patrui eius de Bethlehem,

27 Sammoth Arorites, Helles Phalonites,

28 Irà filius Acces Thecuites, Abiezer Anathothites,

29 Sobbochai Huſathites, Ilai Ahohites,

30 Maharai Netophathites, Heled filius Baana Netophathites,

31 Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Beniamin, Banaia Pharatonites,

32 Hurai de torrente Gaas, Abiel Arbathites, Azmoth Bauramites, Eliaba Salabonites.

33 Filij Aſſem Gezonites, Ionathan filius Sage Ararites,

34 Ahiam filius Sachar Ararites,

35 Eliphal filius Vr,

36 Hepher Mecherathites, Ahia Phelonites,

37 Heſro Carmelites, Naarai filius Aſbai,

38 Ioel frater Nathan, Mibahar filius Agarai.

39 Selec Ammonites, Naarai Berothites armiger Ioab filij Saruiæ.

40 Ira Iethræus, Gareb Iethræus.

41 Vrias Hethæus, Zabad filius Oholi,

42 Adina filius Siza Rubenites princeps Rubenitarum & cum eo triginta:

43 Hanan filius Maacha, & Ioſaphat Mathanites,

44 Ozia Aſtarothites, Samma, & Iehiel filij Hotham Arorites,

45 Iedihel filius Samri, & Ioha frater eius Thoſaites,

46 Eliel Mahumites, & Ieribai, & Ioſaia filij Elnaem, & Iethmà Moabites, Eliel, & Obed, & Iaſiel de Maſobia.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Et deſiderauit Dauid, & dixit: Vtinam quiſpiam propinaret mihi aquam de ciſterna Bethlechem, quæ eſt in porta.*

18 *Et irruperunt tres per caſtra Peliſtim, & hauſerunt aquam de ciſterna Bethlechem, quæ erat in porta, & acceperunt, & attulerunt ad Dauid: & noluit Dauid bibere eam, ſed libauit eam Domino,*

19 *Dicendo: Abſit mihi à Deo meo, non faciam hoc: numquid ſanguinem virorum illorum bibam cum diſcrimine eorum: quia cum diſcrimine vitæ ſuæ attulerunt eam, & noluit bibere eam: hæc fecerunt tres potentes.*

20 *Et Abſai frater Ioab ipſe erat princeps trium, & ipſe ſuſcitauit lanceam ſuam contra trecentos quos vulnerauit, & ei nomen inter tres.*

21 *Ex tribus inter duos glorioſus, & fuit eis princeps, ſed vſque ad tres non peruenit.*

22 *Benaiah filius Iehoiadah filij viri robuſti magni operibus de Cabſeel: ipſe percuſſit duos fortes vt leones Moab: & ipſe deſcendit, & percuſſit leonem in medio ciſternæ in die niuis.*

23 *Et ipſe percuſſit virum Ægyptium, virum menſuræ magnæ quinque cubitorum: & in manu Ægyptij erat ſicut liciatorium texentium: & deſcendit ad eum cum virga, & rapuit lanceam è manu Ægyptij, & occidit eum lancea eius.*

24 *Hæc fecit Benaiahu filius Iehoiadah, & nomen inter tres potentes.*

25 *Ex triginta ecce ipſe inclytus eſt: ſed ad tres non peruenit: poſuit autem eum Dauid ad auditum ſuum.*

26 *Potentes autem exercituum, Haſahel frater Ioab, Elchanan filius patrui eius de Bethlechem,*

27 *Sammoth Harodites, Cheles Pelonites,*

28 *Hira filius Hicces Tekohites, Abihezer Hanthothites.*

29 *Sibbechai Chuſatites. Hilai. Achochites,*

30 *Naharai Nethophathites, Cheled filius Bahanah Nethophathites,*

31 *Itthai filius Ribai de Ghibhath filiorum Biniamin, Benaiah Pirhatonites.*

32 *Churai de torrente Ghahas. Abiel Harbathites, Hazmaueth Bacharumites. Aliahba Sahalebonites.*

33 *Filij Sem Ghizonites, Ionathan filius Saghe Hararites,*

34 *Achiam filius Sachar Hararites,*

35 *Eliphal filius Vr.*

36 *Chepher Mecharathites, Achiiah Pelonites,*

37 *Cheſron Charmelites, Naharai filius Ezbai,*

38 *Iohel frater Nathan, Mibchar filius Haghri.*

39 *Selech Hammonites, Nacharai Berothites armiger Ioab filij Seruiah.*

40 *Hira Itthræus, Ghareb Ithræus.*

41 *Vriiah Ghitthæus Zabad filius Achalai.*

42 *Hadina filius Siza Reubenites, dux ipſi Reubenitæ, & cum eo triginta.*

43 *Chanan filius Mahachah. & Ioſaphat Mitthenites.*

44 *Huzziiah Haſſterothites, Samah, & filij Iehuel filij Chotham Haroherites.*

45 *Iedihahel filius Simri, & Iocha frater eius Tiſites,*

46 *Elial Machanites, Ieribai. & Ioſauiah filij Elnaham, & Ithmah Moabites, Eliel & Hobed, & Iahaſiel Meſobaiah.*

Tranſl. ex Septuag.

Et concupiuit Dauid, & dixit: Quis potabit me 17
aqua de ciſterna Bethleem, quæ in porta?

Et preruperunt illi tres caſtra alienigenarum, & 18
aquati ſunt aquam de ciſterna, quæ in Bethleem,
quæ erat in porta. Et tulerunt, & venerunt ad Da-
uid. Et noluit Dauid bibere illam, & libauit illam
Domino,

Et dixit Propitius mihi Deus à faciendo verbum 19
hoc. Si ſanguinem virorum horum bibam in ani-
mabus eorum? quoniam in animabus ſuis attule-
runt. Et noluit bibere illam. Hæc fecerunt tres po-
tentes.

Et Abiſa frater Ioab hic fuit princeps trium: hic 20
eduxit gladium ſuum ſuper trecentos vulneratos
in tempore vno: & hic fuit nominatus in tribus:

De tribus ſuper duos glorioſus, & fuit eis prin- 21
cipem: & vſque ad tres non peruenit.

Et Banæa filius Iodae filius viri potentis: multa 22
opera eius de Cabaſael. Hic percuſſit duos Ariel
Moab: & hic deſcendit, & percuſſit leonem in ci-
ſterna in die niuis:

Et hic percuſſit virum Aegyptium hominem 23
conſpicuum quinque cubitorum: & in manu
Aegyptij lancea tanquam liciatorium texentium:
& deſcendit ſuper eum Banæa in virga: & abstu-
lit de manu eius lanceam, & interfecit eum in lan-
cea eius.

Hæc fecit Banæa filius Iodae, & huic nomen in 24
tribus potentibus:

Super triginta fuit honoratus hic: & ad tres non 25
peruenit. Et conſtituit eum Dauid ſuper patriam
ſuam.

Et potentes virtutum, Aſael frater Ioab, Elcanan 26
filius Dodoe de Bethleem,

Samaoth Arori, Chelles Pheloni, 27

Orá filius Eccis Thecoi, Abiezer Anathothi, 28

Soborhæ Vſathi, Eli Achoni, 29

Marai Netophathi, Celaod filius Nooza Neto- 30
phathi,

Aeri filius Rebce de colle Beniamin, Banças Pha- 31
rathoni,

Vri de Nachali, Haas Abiel Garabethi, Aſbon 32
Baroni, Eliaba Salaboni,

Filius Aſam Gizonitæ, Ionathan filius Sola Ara- 33
ri,

Achiu ſilius Achar Arari, 34

Eliphath filius 35

Thophar Mechorathri, Achia Phelloni, 36

Eſere Charmadai, Naaræ filius Azobæ, 37

Ioel filius Nathan, Mebaal filius Agari, 38

Sele Ammoni, Nachor Berothi, portans vaſa filio 39
Saruiæ,

Ira Iethri, Gaber Iethre. 40

Vria Chetti, Zabet filius Achaia, 41

Adina filius Saza ipſius Ruben princeps, & ſuper 42
eum triginta,

Anan filius Moocha, & Ioſaphat Matthani, 43

Ozia Aſtarothi, Samathà, & Ieiel filij Chotham 44
Arari,

Iediel filius Semeri, & Ioſae frater eius Tho- 45
ſai,

Eliel Maoi, & Iaribi, & Ioſia filius eius, Ellaam, 46
& Iethamà Moabites, Dahel, & Obeth, & Ieſihel
Meſobia.

47

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

17 *Deſiderauit autem Dauid, ac dixit, Quis potabit me*
aqua de ciſterna Beth-lehem, quæ eſt in porta?

18 *Irruperunt itaque tres illi per caſtra Peliſthim, & hau-*
ſerunt aquam de ciſterna Beth-lehem, quæ erat in por-
ta illa, acceperuntque, atque attulerunt ad Dauidem: & no-
luit Dauid bibere eam, ſed libauit eam Iehouæ.

19 *Dixitque, Abſit mihi à Deo meo vt faciam hoc: num-*
quid ſanguinem virorum iſtorum bibam cum periculo vi-
tæ ſuæ? nam cum periculo vitæ ſuæ attulerunt eam. Et
noluit bibere eam. hæc fecerunt tres illi robuſti.

20 *Et Abiſai frater Ioab ipſe erat princeps illorum trium:*
& ipſe excitauit lanceam ſuam contra trecentos, quos
vulnerauit, & illi nomen fuit inter illos tres.

21 *Ex tribus inter duos illos fuit glorioſus, fuitque eis prin-*
ceps, ſed vſque ad tres illos non peruenit.

22 *Benaiah filius Iehoiada filij viri robuſti & magni ope-*
ribus, de Cabſeel: ipſe percuſſit duos fortiſſimos Moab: idē
quoque deſcendit, & percuſſit leonem in medio ciſternæ in
die niuis.

23 *Is idem percuſſit virum Ægyptium, viri menſuræ quin-*
que cubitorum: & in manu Ægyptij erat lancea vt licia-
torium texentium: deſcendit autem ad eum cum virga,
& rapuit lanceam è manu Ægyptij, atque occidit eum
lancea ipſius.

24 *Hæc fecit Benaiahu filius Iehoiada, & ei erat nomen*
inter tres illos fortes.

25 *Ex triginta ecce ipſe inclytus eſt, ſed tamen ad tres illos*
non peruenit: poſuit autem eum Dauid ad auditum ſuū.

26 *Potentes autem exercituum, Aſah el, frater Ioab, El-*
hanan filius patrui eius, de Beth-lehem:

27 *Sammoth Harodites, Heles Pelonites,*

28 *Ira filius Ickes Thecoites, Abiezer Anthothites.*

29 *Sibbechai Huſathites, Ilai, Ahohites,*

30 *Maharai Netophathites, Heled filius Baanah Netho-*
phathites,

31 *Ithai filius Ribai de Gibath filiorum Biniamin, Bena-*
iah Pirathonites:

32 *Hurai de torrente Gaas, Abiel Arbathites,*

33 *Azmaueth Baharumites, Eliahba Saalbonites.*

34 *Filij Haſem Gizonitæ, Ionathan filius Sage Hararites,*

35 *Ahiam filius Sachar Hararites, Eliphal filius Vr,*

36 *Hepher Mecheratites, Ahiiah Pelonites,*

37 *Heſro Charmelites, Naarai filius Ezbai,*

38 *Ioel frater Nathan, Mibhar filius Geri,*

39 *Selec Ammonites, Naharai Berothites armiger Ioab fi-*
lij Seruiah.

40 *Ira Ithræus, Gareb Ithræus.*

41 *Vriiah Hitthæus, Zabad filius Ahlai.*

42 *Adina filius Siza Reubenites, dux ipſis Reubenitis, &*
cum eo triginta.

43 *Hanan filius Maachah, & Ioſaphat Mithnites.*

44 *Vzziah Aſtherathites, Sama & Iehiel filij Hotham*
Aroerites.

45 *Iedaiel filius Simri, & Ioha frater eius Thiſites,*

46 *Eliel Mahauites, Ieribai & Ioſauiah filij Elnaam, &*
Ithmah Moabites.

47 *Eliel & Obed, & Iaaſiel de Meſobaiah.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XII.

1 HI quoque venerunt ad Dauid in Siceleg, cum
adhuc fugeret Saul filium Cis, qui erant for-
tiſſimi & egregij pugnatores,
2 Tendentes arcum, & vtraque manu fundis ſaxa
iacientes, & dirigentes ſagittas: de fratribus Saul
ex Beniamin.
3 Princeps Ahiezer, & Ioas filij Samaa Gabaathites,
& Iaziel, & Phallet filij Azmoth, & Baracha, & Ie-
hu, Anathotites.
4 Samaias quoque Gabaonites fortiſſimus inter
triginta & ſuper triginta. Ieremias, & Ieheziel, &
Iohanan, & Iezabel Gaderohites.
5 Et Eluzai & Ierimuth, & Baalia, & Samaria, &
Saphatia Haruphites.
6 Elcana, & Ieeſia, & Azareel, & Ioezer, & Ieſbaam
de Carehim:
7 Ioela quoque & Zabadia filij Ieroham de Gedor.

8 Sed & de Gaddi transfugerunt ad Dauid, cum
lateret in deſerto, viri robuſtiſſimi, & pugnatores
optimi, tenentes clypeum & haſtam: facies eorum
quaſi facies leonis, & veloces quaſi capreæ in mon-
tibus:
9 Ezer princeps, Obdias ſecundus, Eliab tertius,
10 Maſmana quartus, Ieremias quintus,
11 Ethi ſextus, Eliel ſeptimus,
12 Iohanan octauus, Elzebad nonus,
13 Ieremias decimus, Machbanai vndecimus.
14 Hi de filiis Gad principes exercitus: nouiſſimus
centum militibus præerat, & maximus, mille.
15 Iſti ſunt qui tranſierunt Iordanem menſe primo,
quando inundare conſueuit ſuper ripas ſuas: &
omnes fugauerunt qui morabantur in vallibus ad
Orientalem plagam & Occidentalem.
16 Venerunt autem & de Beniamin, & de Iuda ad
præſidium, in quo morabatur Dauid.
17 Egreſſuſque eſt Dauid obuiam eis, & ait: Si paci-
fice veniſtis ad me vt auxiliemini mihi, cor meum
iungatur vobis: ſi autem inſidiamini mihi pro ad-
uerſariis meis, cum ego iniquitatem in manibus
non habeam, videat Deus patrum noſtrorum, &
iudicet.
18 Spiritus vero induit Amaſai principem inter
triginta, & ait: Tui ſumus ô Dauid, & tecum fili
Iſai: pax, pax tibi, & pax adiutoribus tuis: te enim
adiuuat Deus tuus. Suſcepit ergo eos Dauid, & con-
ſtituit principes turmæ.

19 Porro de Manaſſe transfugerunt ad Dauid, quan-
do veniebat cum Philiſthiim aduerſus Saul, vt pu-
gnaret: & non dimicauit cum eis * quia inito con-
ſilio remiſerunt eum principes Philiſthinorum, di-
centes: Periculo capitis noſtri reuertetur ad Domi-
num ſuum Saul.

* 1. Reg. 29. 4

20 Quando igitur reuerſus eſt in Siceleg, transfu-
gerunt ad eum de Manaſſe, Ednas, & Iozabad, &
Iedihel, & Michael, & Ednas, & Iozabad, & Eliu,
& Salathi, principes millium in Manaſſe.
21 Hi præbuerunt auxilium Dauid aduerſus latrũ-
culos: omnes enim erãt viri fortiſſimi, & facti ſunt
principes in exercitu.
22 Sed & per ſingulos dies veniebant ad Dauid ad
auxiliandum ei, vſque dum fieret grãdis numerus,
quaſi exercitus Dei.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XII.

1 *HI ſunt autẽ qui venerunt ad Dauid in Siclog adhuc
clauſum à facie Saul filij Chis: & ipſi erant inter
potentes auxiliatores belli.*
2 *Armati arcu dextra, & ſiniſtra iacientes lapides, &
ſagittas arcu de fratribus Saul de Biniamin:*

3 *Dux Achiezer, & Ioas filij Semahah Ghibhathites, &
Ieziel, & Peleth, filij Hazmaueth, & Berachah, & Iehu
Hanthothites.*
4 *Et Iſmahiah Ghibhonites fortis inter triginta, & ſu-
per triginta. Et Irmeiah & Iachaziel, & Iochanan, &
Iozabad Ghedarathites.*
5 *Elhuzai, & Ierimoth, & Behaliah, & Semariahu, &
Sephathiahu Caruphites.*
6 *Elchanah & Iſſiahu, & Hazarel & Iohezer, & Ia-
ſobham Chorchites.*
7 *Iohelah, & Zebadiah filij Ierocham de Ghedor.*

8 *Et de Ghadi diuiſi ſunt ad Dauid ad munitionem in
deſerto, fortes viribus viri militiæ ad bellum, diſpoſiti
ad clypeum, & lanceam, facies autem leonis facies eo-
rum: & ſicut capræ ſuper montes ad feſtinandum.*

9 *Hezer dux, Hobadiah ſecundus, Eliab tertius,*
10 *Maſmanah quartus, Irmeiah quintus,*
11 *Hatthai ſextus, Eliel ſeptimus,*
12 *Iochanan octauus, Elzabad nonus,*
13 *Irmeiahu decimus, Mabbechanai vndecimus.*
14 *Iſti de filiis Ghad duces exercitus vnus perſequebatur
centum minor, & maior mille.*
15 *Iſti ſunt qui tranſierunt Iarden menſe primo, & ipſe
plenus erat ſuper omnes ripas ſuas, & fugauerunt omnes
incolentes valles ad Orientem, & Occidentem.*

16 *Et venerunt de filiis Biniamin & Iehudah ad præſi-
dium ad Dauid.*
17 *Egreſſuſq́ eſt Dauid ante eos, & reſpondit & dixit eis:
Si pacifice veniſtis ad me, vt auxiliemini mihi, ſit mihi
ſuper vos cor pariter: ſi autem ad decipiendum me pro ad-
uerſariis meis abſque iniquitate in manibus meis, videat
Deus patrum noſtrorum, & increpet.*

18 *Spiritus verò induit Hamaſai dux triginta: Tui eri-
mus inquit Dauid, & tecum filij Iſai erimus, pax, pax
tibi, & pax vt iuuemus te, quia iuuat te Deus tuus. Et
ſuſcepit eos Dauid, & poſuit eos principes turmæ.*

19 *De Menaſſeh autem declinauerunt ad Dauid, cum ve-
niſſet cum Peliſthim contra Saul in prælium: & non
iuuit eos: quia conſilio dimiſerũt eum principes Peliſthim
dicendo: Cum capitibus noſtris declinabit ad dominum
ſuum Saul.*

20 *Cum pergeret in Sichlagh declinauerunt ad eum de
Menaſſeh, Hadnah, & Iozabad, & Iedihael, & Michael,
& Iozabad, & Elihu, & Silletbai duces millium qui e-
rant in Menaſſeh.*
21 *Et hi auxiliati ſunt Dauidi contra turmam: quia for-
tes viribus erant omnes, & fuerunt principes exercitus.*

22 *Ad tempus enim de die in diem veniebant ad Dauid,
vt auxiliarentur ei vſque ad caſtra magna quaſi caſtra
Dei.*

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XII.

1 ET hi, qui venerunt ad Dauid in Sicelag: cum
adhuc comprimeretur à facie Saul filij Cis. Et
hi in potentibus, adiuuantes in bello,
2 Et arcu à dextris, & à ſiniſtris, & funditores in
lapidibus, & arcubus: De fratribus Saul de Benia-
min
3 Princeps Achiezer, & Ioas filius Aſma Gabathi-
tæ, & Ioel, & Iophaleth filij Aſmoth, & Berechia, &
Ieul Anathothi,
4 Et Samaias Gabaonites potens in triginta, & ſu-
per triginta, Hieremia, & Ieziel, & Ioanan, & Ioa-
zabath Gadarathiim.
5 Azai, & Arimuth, & Baalia, & Samaraia, & Sa-
phatias, Charæphiel,
6 Elcana, & Ieſuni, & Ozriel, & Ioazara, & Sobo-
cam, & Coritæ,
7 Et Ielia, & Zabadia filij Ioram, & qui ipſius Ge-
dor.
8 Et de Gaddi diſceſſerunt ad Dauid à deſerto for-
tes, potentes, viri aciei belli, leuantes clypeos, &
lanceas, & facies leonis facies eorum, & leues, ſic-
ut capreæ ſuper montes, velocitate,

9 Aza princeps, Abdia ſecundus, Eliab tertius,
10 Maſmaria quartus, Hieremias quintus,
11 Iethi ſextus, Eliab ſeptimus,
12 Ioanan octauus, Eliazer nonus,
13 Hieremia decimus, Melchabanai vndecimus.
14 Hi ex filiis Gad principes militiæ, vnus ipſis cen-
tum paruus, & magnus ipſis mille.
15 Hi, qui tranſierunt Iordanem in menſe primo
(& hic repletus ſuper omnem crepidinem ſuam) &
perſequuti ſunt omnes habitantes vallium ab O-
riente vſque ad Occidentem.
16 Et venerunt de filiis Beniamin, & Iuda in auxi-
lium Dauid.
17 Et Dauid exiuit in obuiam eorum, & dixit eis:
Si ad pacem veniſtis ad me, ſit mihi cor per ſe ſuper
vos: & ſi ad tradendum me inimicis meis non in
veritate manus; videat Deus patrum veſtrorum, &
arguat.

18 Et ſpiritus induit ipſum Amaſæ principem tri-
ginta, & dixit: Vade, & populus tuus Dauid filius
Ieſſæ, pax, pax tibi, & pax auxiliatoribus tuis: quo-
niam auxiliatus eſt tibi Deus tuus. Et ſuſcepit
eos Dauid, & conſtituit eos principes virtu-
tum:
19 Et de Manaſſe acceſſerunt ad Dauid in veniendo
alienigenas ſuper Saul ad bellum. Et non audiuit
eos; quoniam in conſilio factum eſt à Ducibus alie-
nigenarum dicentium. In capitibus virorum iſto-
rum reuertet ad Dominum ſuum Saul.

20 In eundo Dauid in Sicelag, acceſſerunt ei de Ma-
naſſe Edna, & Iozabath, & Rodiel, & Michael, &
Ioſabeth, & Elimuth & Semathi, principes milliũ
ſunt ipſius Manaſſe.
21 Et ipſi pugnarunt vna cum Dauid ſuper Ged-
dur: quoniam potentes fortitudinis omnes. Et fue-
runt duces in exercitu, in virtute:
22 Quoniam diem ex die veniebant ad Dauid, ad
virtutem magnam, ſicut virtus Dei.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XII.

*ISti autem ſunt qui venerunt ad Dauidem in Siclag,
adhuc clauſum à facie Saul filij Cis: & ipſi erant in-
ter potentes auxiliatores belli,*
*Armati arcu, dextra vtentes & ſiniſtra in ipſis lapidi-
bus, & in ſagittis arcu, ex fratribus Saul de Biniamin:*

*Dux Abiezer & Ioas filij Semaah Gibathites, & Ieziel
& Pelet filij Azmaueth, & Berachah & Iehu Athotites.*

*Et Iſmaiah Gibonites fortis inter triginta, & erat ſu-
per triginta: & Irmeiah & Iahaziel, & Iohanan, & Io-
zabad Gederathites,*
*Eluzai, & Ierimoth, & Bealiah, & Semariahu, & Se-
phatiahu Haruphites.*
*Elcanah & Iſiiahu, & Azarel & Ioezer, & Iaſo-
bam Corhitæ.*
Et Ioelah, & Zebadiah filij Ierobam de Gedor.

*Et de Gaditis, ſeparauerunt ſeſe ad Dauidem in arcem
in deſerto, fortes viribus, viri militiæ ad bellum, diſpo-
nentes clypeum & ſcutum: facies autem leonis facies eo-
rum, & ſimiles capris ſuper montes ad feſtinandum.*

Ezer dux, Obadiah ſecundus, Eliab tertius,
Miſmannah quartus, Irmeiah quintus,
Atthai ſextus, Eliel ſeptimus,
Iohanan octauus, Elzabad nonus,
Irmeiahu decimus, Machbannai vndecimus.
*Isti de filiis Gad duces exercitus: vnus pro centum, mi-
nor: & major pro mille.*
*Iſti ſunt qui tranſierunt Iarden menſe primo, tametſi
ipſe erat repletus ſuper omnes ripas ſuas, fugaueruntque
omnes incolas vallium ad Orientem & Occidentem.*

*Venerũt præterea aliquot de filiis Biniamin & Iehudah
vſque ad arcem ad Dauidem.*
*Egreſſuſq́; eſt Dauid ante eos, & loquens dixit eis, Si
pacis cauſa venitis ad me vt auxiliemini mihi, erit mihi
ſuper vos cor pariter: ſi autem ad decipiendum me veniſtis
pro aduerſariis meis, abſque iniquitate in manibus meis,
videat Deus Patrum noſtrorum, & increpet.*

*Spiritus verò induit Amaſai principem ſuper triginta,
Tui ſumus, ó Dauid, & tecum fili Iſai, erimus, pax, pax
tibi, & pax adiutoribus tuis, quia adiuuat te Deus tuus.
Suſcepit itaque eos Dauid, & poſuit eos inter principes
turmæ.*

*De Menaſſeh inſuper transfugerũt ad Dauidem, quum
veniſſet cum Pelиſthim contra Saulem in prælium: &
non iuuerunt eos, quia conſilio inito remiſerũt eum prin-
cipes Pelіſthim, dicendo, Cum capitibus noſtris transfu-
giet ad dominum ſuum Saulem.*

*Quum inquam pergeret in Siclag, transfugerunt ad
eum aliquot de Menaſſeh, Adnah, & Iozabad, & Iediael,
& Michael, & Iozabad, & Elihu, & Sillethai, duces
millium qui erant in Menaſſeh.*
*Et hi auxiliati ſunt Dauidi contra turmam illam: quia
fortes viribus erant omnes, fueruntq́; principes in eo exer-
citu.*
*Etenim quotidie veniebant ad Dauidem, vt auxilia-
rentur ei, donec factus eſt in exercitum magnum quaſi
caſtra Dei,*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Iſte quoque eſt numerus principum exercitus,
qui venerunt ad Dauid, cum eſſet in Hebron, vt
transferrent regnum Saul ad eum, iuxta verbum
Domini.
Filij Iuda portantes clypeum & haſtam, ſex mil-
lia octingenti expediti ad prælium.
De filiis Simeon virorum fortiſſimorum ad pu-
gnandum, ſeptem millia centum.
De filiis Leui, quattuor millia ſexcenti.
Ioiada quoque princeps de ſtirpe Aaron, & cum
eo tria millia ſeptingenti.
Sadoc etiam puer egregiæ indolis, & domus pa-
tris eius, principes viginti duo.
De filiis autem Beniamin fratribus Saul, tria mil-
lia: magna enim pars eorum adhuc ſequebatur do-
mum Saul.
Porro de filiis Ephraim viginti millia octingen-
ti, fortiſſimi robore, viri nominati in cognationi-
bus ſuis.
Et ex dimidia tribu Manaſſe, decem & octo mil-
lia, ſinguli per nomina ſua venerunt vt conſtitue-
rent regem Dauid.
De filiis quoque Iſſachar viri eruditi, qui noue-
rant ſingula tempora ad præcipiendum quid face-
re deberet Iſrael, principes ducenti: omnis autem
reliqua tribus eorum conſilium ſequebatur.
Porro de Zabulon qui egrediebatur ad prælium,
& ſtabant in acie inſtructi armis bellicis, quinqua-
ginta millia venerunt in auxilium, non in corde
duplici.
Et de Nephthali, principes mille: & cum eis in-
ſtructi clypeo & haſta, triginta & ſeptem millia.
De Dan etiam præparati ad prælium, viginti o-
cto millia ſexcenti.
Et de Aſer egredientes ad pugnam, & in acie pro-
uocantes, quadraginta millia.
Trans Iordanem autẽ de filiis Ruben, & de Gad,
& dimidia parte tribus Manaſſe inſtructi armis bel-
licis, centum viginti millia.
Omnes iſti viri bellatores expediti ad pugnan-
dum, corde perfecto venerunt in Hebron, vt con-
ſtituerent regem Dauid ſuper vniuerſum Iſrael:
ſed & omnes reliqui ex Iſrael, vno corde erant, vt
rex fieret Dauid.
Fueruntque ibi apud Dauid tribus diebus com-
edentes & bibentes: præparauerant enim eis fratres
ſui.
Sed & qui iuxta eos erant, vſque ad Iſſachar, &
Zabulon, & Nephthali, afferebant panes in aſinis,
& camelis, & mulis, & bobus ad veſcendum: fa-
rinam, palathas, vuam paſſam, vinum, oleum, bo-
ues, arietes ad omnem copiam; gaudium quippe
erat in Iſrael.

CAP. XIII.

INiit autem conſilium Dauid cum tribunis, &
centurionibus, & vniuerſis principibus,
Et ait ad omnem cœtum Iſrael: Si placet vobis:
& à Domino Deo noſtro egreditur ſermo, quem
loquor: mittamus ad fratres noſtros reliquos in v-
niuerſas regiones Iſrael, & ad Sacerdotes, & Leui-
tas, qui habitant in ſuburbanis vrbium, vt con-
gregentur ad nos,
Et reducamus arcam Dei noſtri ad nos: non enim
requiſiuimus eam in diebus Saul.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

23 *Iſti ſunt autem numeri ducum expeditorum ad pugnã*
qui venerunt ad Dauid in Chebron, vt conuerterent re-
gnum Saul ad eum iuxta os Domini.
24 *Filij Iehudah portantes clypeum, & haſtam ſex millia*
octingenti expediti ad pugnam.
25 *De filiis Simhon fortes viribus ad pugnam ſeptem mil-*
lia, & centum.
26 *De filiis Leui quattuor millia, & ſexcenti.*
27 *Et Iehoiadah dux de Aharon, & cum eo tria millia, &*
ſeptingenti.
28 *Et Sadoc adoleſcens fortis viribus, & domus patris eius*
principes viginti, & duo.
29 *Et de filiis Biniamin fratris Saul tria millia: Et vſque*
adhuc multitudo eorum cuſtodiebant cuſtodiam domus
Saul.
30 *De filiis vero Ephraim, viginti millia, & octingenti*
fortes robore viri nominati in domo familiarum ſuarum.
31 *Et ex dimidia tribu Menaſſeh octo, & decem millia, qui*
nominati ſunt per nomina vt venirent ad conſtituendum
regem Dauid.
32 *De filiis vero Iſaſchar, ſcientes intelligentiam in tem-*
poribus vt ſciret quod faceret Iſrael, principes eorum du-
centi: & omnes fratres eorum ad ſermonem eorum erant.
33 *De Zebulun egredientes ad pugnam diſpoſiti ad bellum*
cum omnibus inſtrumentis bellicis quinquaginta millia, &
ad diſponendum in non corde, & corde.
34 *De Naphthali autem principes mille, & cum eis cum*
clypeo, & haſta triginta, & ſeptem millia.
35 *De Danitis preparati ad prelium viginti, & octo mil-*
lia, & ſexcenti.
36 *Et de Aſer egredientes ad pugnam ad diſponendum bel-*
lum quadraginta millia.
37 *Et trans Iarden de Reubenitis, & Ghaditis, & dimidia*
tribu Menaſſeh cum omnibus inſtrumentis pugnæ bellicis
centum, & viginti millia.
38 *Omnes iſti viri bellatores inſtructores aciei corde perfe-*
cto venerunt in Chebron ad conſtituendum regem Dauid
ſuper vniuerſum Iſrael, & etiam omne reſiduum Iſrael
corde vno erant, vt regem conſtituerent Dauid.
39 *Et fuerunt ibi cum Dauid diebus tribus comedentes, &*
bibentes: preparauerant enim eis fratres eorum.
40 *Et etiam propinqui eis vſque ad Iſaſchar, & Zebulun,*
& Naphthali afferebant panem cum aſinis, & camelis, &
mulis, & bobus eſcam farinam palatas, vuas paſſas, &
vinum, & oleum, & boues, & oues in multitudine; læ-
titia enim erat in Iſrael.

CAP. XIII.

1 *ET conſuluit Dauid cum tribunis, & centurionibus*
cum omni duce.
2 *Et ait Dauid ad omnem cœtum Iſrael: Si vobis placet,*
& à Domino Deo noſtro mittamus huc & illuc mittamus
ad fratres noſtros qui remãſerunt in omnes terras Iſrael,
& cum eis ſacerdotes, & Leuitæ in vrbibus ſuburbanorũ
ſuorum, & congregentur ad nos.
3 *Vt reducatur arca Dei noſtri ad nôs: non enim requiſi-*
uimus eam in diebus Saul.

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

23 Et hæc nomina principum militiæ, qui vene-
runt ad Dauid in Chebron ad conuertendum re-
gnum Saul ad eum, iuxta verbum Domini.
24 Filij Iuda ſcutiferi,& haſtiferi,ſex mille,& octin-
genti, potentes aciei.
25 De filijs Symeon potentes fortitudinis in aciem
ſeptem millia, & centum.
26 De filijs Leui quattuor mille,& ſexcenti.
27 Et Ioiadas dux ipſi Aaron, & cum eo tria millia,
& ſeptingenti.
28 Et Sadoc iuuenis potens fortitudine, & de pa-
terna domo eius principes viginti duo.
29 Et de filijs Beniamin fratribus Saul tria millia:&
adhuc plurima pars eorum intendebat in cuſto-
diam domus Saul.
30 Et de filijs Ephræm viginti millia,& octingenti,
potentes fortitudine,viri nominati per domos pa-
triarum ſuarum.
31 Et de dimidio tribu Manaſſe. decem octo millia,
qui nominati fuerunt in nomine ad faciendum
regnare ipſum Dauid.
32 Et de filijs Iſſachar, cognoſcentes intelligentiam
in tempora,cognoſcentes,quid faciat Iſrael,ducen-
ti,& omnes fratres eorum cum eis.
33 Et de Zabulon procedentes in aciem belli in
omnibus vaſis bellicis quinquaginta millia ad
auxiliandum Dauid non manibus vacuis.
34 Et de Nephthali principes mille, & cum eis in
ſcutis,& lanceis triginta ſeptem millia.
35 Et de Danitis inſtructi ad bellum, viginti octo
millia,& octingenti.
36 Et de Aſer ingredientes auxiliari in bello, qua-
draginta millia.
37 Et de trans Iordanem de Ruben,& Gaddi, & de
dimidio tribus Manaſſe in omnibus vaſis bellicis,
centum viginti millia.
38 Omnes hi viri bellatores inſtruentes aciem in
animo pacifico. Et venerunt in Chebron ad faci-
endum regnare Dauid ſuper omnem Iſrael.Et reſi-
duus Iſrael anima vna ad faciendum regnare Da-
uid.
39 Et fuerunt ibi diebus tribus comedentes, & bi-
bentes:quoniam præpararant fratres eorum.
40 Et confines eis vſque ad Iſſachar, & Zabulon, &
Nephthali afferebant eis ſuper camelos,& aſinos,&
mulos, & ſuper vitulos cibaria,farinas, palathas,
vuas paſſas,vinum, & oleum, vitulos, & oues in
multitudine:quoniam lætitia in Iſrael.

CAP. XIII.

1 ET conſuluit Dauid cum Chiliarchis, & centu-
rionibus,omni duce.
2 Et dixit Dauid vniuerſæ Eccleſiæ Iſrael:Si ſuper
vos bonum, & à Domino Deo noſtro proſperabi-
tur: mittamus ad fratres noſtros reliquos in om-
ni terra Iſrael: & cum eis ſacerdotes Leuitæ in ci-
uitatibus poſſeſſionis ſuæ: & congregabuntur ad
nos:
3 Et transferamus arcam Dei noſtri ad nos: quo-
niam non quæſierunt eam à diebus Saul.

Noua ex Heb. Tralat.Fr.Vatabli.

23 *Iſti autem ſunt numeri ducum expeditorum ad pugnam*
qui venerunt ad Dauidem in Hebron,vt conuerterent re-
gnum Saulis ad eum iuxta os Iehoua.
24 *Ex filiis Iehudah portantes clypeum & haſtam, ſex*
millia & octingenti accincti armis ad pugnam.
25 *De filiis Simon fortes viribus ad pugnam, ſeptem mil-*
lia & centum.
26 *De filiis Leui, quatuor millia & ſexcenti.*
27 *Iehoiada quoque dux, de filiis Aharon, & cum eo tria*
millia & ſeptingenti.
28 *Et Sadoc adoleſcens fortis viribus, & de domo patris*
eius principes vigintiduo.
29 *Et de filiis Biniamin, fratribus Saul, tria millia: ad-*
huc enim multitudo eorum cuſtodiebant cuſtodiam domus
Saul.
30 *De filiis vero Ephraim, viginti millia & octingenti,*
fortes robore, viri nominati in domo familiarum ſua-
rum.
31 *Ex dimidia autem tribu Menaſſeh, octodecim millia*
qui deſignati ſunt per nomina vt venirent ad conſtituen-
dum Regem Dauidem.
32 *De filiis vero Iſſachar, periti intelligentia temporum,*
ita vt ſcirent quid agendum eſſet Iſraeli, principes eorum
ducenti: & omnes fratres eorum iuxta ſermonem eo-
rum.
33 *De filiis Zabulun qui egrediebantur ad militiam, diſpo-*
nentes bellum cum omnibus inſtrumentis bellicis, quin-
quaginta millia, & parati ad ordinem ſeruandum, abſque
corde & corde.
34 *De Naphthali autem principes mille: & cum eis cum*
clypeo & haſta triginta & ſeptem millia:
35 *De Danitis item diſponentes prælium, vigintiocto mil-*
lia & ſexcenti.
36 *Et de Aſer qui proficiſcebantur ad militiam, ad diſpo-*
nendum bellum, quadraginta millia.
37 *Et de trans Iarden, id eſt, de Reubenitis & Gaditis, &*
dimidia tribu Menaſſeh venerunt cum omnibus inſtru-
mentis pugnæ & belli, centum & viginti millia.
38 *Omnes iſti, viri bellatores, inſtructores aciei, corde*
integro venerunt in Hebron ad conſtituendum Regem Da-
uidem ſuper vniuerſum Iſraelem: quin & omne reſiduum
Iſraelis corde vno erant vt regem conſtituerent Dauidem.
39 *Fueruntq́; ibi cum Dauide diebus tribus comedentes &*
bibentes: præparauerant enim eis fratres eorum.
40 *Quinetiam qui illis vicini erant vſque ad Iſſachar, &*
Zebulun, & Naphthali, afferebant panem in aſinis, & ca-
melis, & mulis, & bobus, eſcam, farinam, palathas, vuas
paſſas, & vinum, & oleum, & boues, & oues in multitu-
dine. lætitia enim erat in Iſraele.

CAP. XIII.

1 *COnſilium autem iniit Dauid cum tribunis & centu-*
rionibus, cum omnibus ducibus.
2 *Dixitq́; Dauid vniuerſo cœtui Iſraelis, Si vobis placet*
& à Iehoua Deo noſtro eſt diſpergamus & mittamus ad
fratres noſtros qui remanſerunt, in omnes terras Iſrae-
lis: (cum illis autem ſunt Sacerdotes & Leuitæ in vrbibus
ſuburbanorum ſuorum) & congregentur ad nos:
3 *Vt reducamus arcam Dei noſtri ad nos: non enim re-*
quiſiuimus eam in diebus Saulis.

Vulgat. Editio.

Et reſpondit vniuerſa multitudo, vt ita fieret: placuerat enim ſermo omni populo.
Congregauit ergo Dauid cunctum Iſrael à Sihor Ægypti, vſque dum ingrediaris Emath,* vt adduceret arcam Dei de Cariathiarim.

*2 Reg. 6.2.

Et aſcendit Dauid, & omnis vir Iſrael ad collem Cariathiarim, qui eſt in Iuda, vt afferret inde arcam Domini Dei ſedentis ſuper cherubim, vbi inuocatum eſt nomen eius.
Impoſueruntque arcam Dei ſuper plauſtrum nouum, de domo Abinadab: Oza autem, & frater eius minabant plauſtrum.
Porro Dauid, & vniuerſus Iſrael ludebant coram Deo omni virtute in canticis, & in citharis, & pſalterijs, & tympanis, & cymbalis, & tubis.
Cum autem perueniſſent ad Aream Chidon, tetendit Oza manum ſuam, vt ſuſtentaret arcam: bos quippe laſciuiens paululum inclinauerat eam.
Iratus eſt itaque Dominus contra Ozam, & percuſſit eum, quod tetigiſſet arcam: & mortuus eſt ibi coram Domino.
Contriſtatuſque eſt Dauid, eo quod diuiſiſſet Dominus Ozam: vocauitque locum illum: Diuiſio Ozæ vſque in præſentem diem.
Et timuit Deum tunc temporis dicens: Quò modo poſſum ad me introducere arcam Dei?
Et ob hanc cauſam non adduxit eam ad ſe, hoc eſt, in ciuitatem Dauid, ſed auertit in domum Obededom Gethæi.
Manſit ergo arca Dei in domo Obededom tribus menſibus: & benedixit Dominus domui eius, & omnibus quæ habebat.

CAP. XIV.

2. Reg. 5.11.

Miſit quoque Hiram rex Tyri nuncios ad Dauid, & ligna cedrina, & artifices parietum, lignorumque: vt ædificarent ei domum.
Cognouitque Dauid quod confirmaſſet eum Dominus in regem ſuper Iſrael, & ſubleuatum eſſet regnum ſuum ſuper populum eius Iſrael.

*2 Reg 5.13.

* Accepit quoque Dauid alias vxores in Ieruſalem: genuitque filios, & filias.
Et hæc nomina eorum, qui nati ſunt ei in Ieruſalem: Samua, & Sobad, Nathan, & Salomon,
Iebahar, & Eliſua, & Eliphalet,
Noga quoque, & Napheg, & Iaphia,
Eliſama, & Baaliada, & Eliphalet.

2. Reg. 5.

Audientes autem Philiſthijm eo quod vnctus eſſet Dauid in regem ſuper vniuerſum Iſrael, aſcenderunt omnes vt quærerent eum: quod cum audiſſet Dauid, egreſſus eſt obuiam eis.
Porro Philiſthijm venientes, diffuſi ſunt in valle Raphaim.
Conſuluitque Dauid Dominum, dicens: Si aſcendam ad Philiſthæos, & ſi trades eos in manu mea? Et dixit ei Dominus: Aſcende, & tradam eos in manu tua.
Cumque illi aſcendiſſent in Baalpharaſim, percuſſit eos ibi Dauid, & dixit: Diuiſit Deus inimicos meos per manum meam, ſicut diuiduntur aquæ: & idcirco vocatum eſt nomen illius loci Baalpharaſim.

Dereli-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *Et dixerunt omnes cœtus, vt faceret ſic: rectum enim fuit verbum in oculis omnis populi.*
5 *Et congregauit Dauid cunctum Iſrael à Nilo Ægypti vſque ad introire Chamath, vt adducerent arcam Domini è Chiriathiharim.*
6 *Et aſcendit Dauid, & omnis Iſrael Bahalathah in Chiriathiharim quæ eſt in Iehudah, vt aſcendere faceret inde arcam Dei Domini ſedentis ſuper Cherubim, ſuper quam inuocatum eſt nomen.*
7 *Et vehere fecerunt arcam Dei ſuper plauſtrum nouum è domo Abinadab: Huzzah autem & fratres eius ducebant plauſtrum.*
8 *Dauid autem, & omnis Iſrael ludebant coram Deo omni fortitudine, & in canticis, & in cytharis, & pſalteriis, & tympanis, & cymbalis, & tubis.*
9 *Et venerunt vſque ad arcam Chidon, & miſit Huzzah manum ſuam, vt teneret arcam: quoniam declinabant boues.*
10 *Et iratus eſt furor Domini in Huzzah, & percuſſit eum eo quod miſit manum ſuam ad arcam, & mortuus eſt ibi coram Deo.*
11 *Et ira fuit ipſi Dauid, quia diuiſit Dominus diuiſionem in Huzzah, & vocauit nomen ipſum Peres Huzzah vſque ad diem hanc.*
12 *Et timuit Dauid Deum in die illa, dicendo: Quomodo introducam ad me arcam Dei?*
13 *Et non declinare fecit Dauid arcam ad ſe in ciuitatem Dauid, ſed declinare fecit eam ad domum Hobededom Ghitthai.*
14 *Et habitauit arca Dei in domo Hobededom, in domo eius tribus menſibus: & benedixit Dominus domui Hobededom, & omnibus quæ erant ei.*

CAP. XIV.

1 *Miſit autem Chiram Rex Sor nuncios ad Dauid & ligna cedrina, & artifices parietis, & artifices lignorum ad ædificandum ei domum.*
2 *Cognouitq́; Dauid quod confirmaſſet eum Dominus Regem ſuper Iſrael quod eleuatum eſſet deſuper regnum eius propter populum ſuum Iſrael.*
3 *Accepit autem Dauid adhuc vxores in Ieruſalaim: & genuit Dauid adhuc filios, & filias.*
4 *Et iſta nomina natorum, qui fuerunt ei in Ieruſalaim Sammuah, & Sobab, Nathan, & Selomoh.*
5 *Et Ibchar, & Eliſuah, & Elipheleth,*
6 *Et Noghah, & Nephegh, & Iaphiah,*
7 *Et Eliſamah, & Beheliadah, & Elipheleth.*
8 *Et audierunt Peliſtim quod vnctus eſſet Dauid Rex ſuper omnem Iſrael, & aſcenderunt omnes Peliſtim ad quærendum Dauid, & audiuit Dauid, & egreſſus eſt contra eos.*
9 *Peliſthim autem venerunt, & diffuſi ſunt in valle Rephaim.*
10 *Et conſuluit Dauid Deum dicendo: Num aſcendam ad Peliſtim, & trades eos in manu mea? Et dixit ei Dominus: Aſcende, & tradam eos in manu tua.*
11 *Et aſcenderunt Bahalperaſim, & percuſſit eos ibi Dauid, et dixit Dauid: Diuiſit Deus inimicos meos per manum meam ſecundum diuiſionem aquæ: idcirco vocauerunt nomen loci ipſius Bahalperaſim.*

Dereli-

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et dixit vniuerſa Eccleſia facere ſic; quoniam rectum fuit verbum in oculis vniuerſi populi.	4	*Et dixerunt vniuerſus cœtus vt faceret ſic. recta enim viſa eſt res illa in oculis totius populi.*
Et conuocauit Dauid omnem Iſrael à finibus Ægypti, & vſque ad introitum Hemath ad inferendum arcam Dei è ciuitate Iarin.	5	*Congregauit itaque Dauid cunctum Iſraelem à Nilo Ægypti vſque ad introitum Hamath, vt adducerent arcam Iehouæ è Ciriathiearim.*
Et adduxit eam Dauid: & omnis Iſrael aſcendit in ciuitatem Dauid, quæ erat ipſius Iuda, ad educendum inde arcam Dei Domini ſedentis ſuper Cherubim, vbi inuocatum eſt nomen eius.	6	*Aſcendit ergo Dauid, & vniuerſus Iſrael in Baalath in Ciriathiearim, quæ eſt in Iehudah, vt adducerent inde arcam Dei Iehouæ ſedentis inter Cherubim, ſuper quam inuocatum eſt nomen eius.*
Et impoſuerunt arcam Dei ſuper plauſtrum nouum è domo Aminadab. Et Oza, & fratres eius ducebant plauſtrum.	7	*Impoſuerunt autem arcam Dei ſuper plauſtrum nouum è domo Abinadab: Vzzah autem & Ahio ducebant plauſtrum.*
Et Dauid, & omnis Iſrael ludentes ante Deum in omni virtute, & in cantoribus, & in citharis, & in Nablis in tympanis, & in cymbalis, & in tubis.	8	*Dauid autem & vniuerſus Iſrael ludebant coram Deo totis viribus, & in canticis, & in citharis, & pſalteriis, & tympanis, atque cymbalis, & tubis.*
Et venerunt vſque ad aream: & extendit Oza manum ſuam ad ſuſtentandam arcam, quoniam inclinauerat eam vitulus.	9	*Quumq; veniſſent vſque ad aream Chidon, miſit Vzza manum ſuam, vt teneret arcam, quoniam declinauerant boues.*
Et indignatus eſt Dominus ira ſuper Oza, & percuſſit eum ibi, propterea quod extendiſſet manum ſuam ſuper arcam: & mortuus eſt ibi ante Deum.	10	*Et exarſit furor Iehouæ in Vzzah, percuſſitq; eum, quod miſiſſet manum ſuam ad arcam, & mortuus eſt ibi coram Deo.*
Et triſtatus eſt Dauid, quia diſcidit Dominus ſciſſuram in Oza, & vocauit locum illum ſciſſura Oza, vſque in diem hanc.	11	*Vnde ira fuit Dauidi, quod diuiſiſſet Iehouah diuiſionem in Vzzah: propterea vocauit locum ipſum Peres Vzza, vſque ad diem hanc.*
Et timuit Dauid Deum in die illa, dicens: Quomodo introducam arcam Dei ad me?	12	*Et timuit Dauid Deum in die illa, dicendo, Quomodo introducam ad me arcam Dei?*
Et non fecit diuertere Dauid arcam ad ſe in ciuitatem Dauid, & fecit eam declinare in domum Abeddara Gethæi.	13	*Et non deduxit Dauid arcam ad ſe in Ciuitatem Dauidis, ſed deduxit eam in domum Obed-edom Gitthei.*
Et ſedit arca Dei in domo Abeddara tres menſes. Et benedixit Deus Abeddara, & omnia eius.	14	*Et manſit arca Dei in domo Obed-edom, in domo eius tribus menſibus: benedixitq; Iehouah domui Obed-edom, & omnibus quæ erant illius.*
CAP. XIV.		**CAP. XIV.**
ET miſit Chiram rex Tyri nuncios ad Dauid, & ligna cedrina, & ædificatores, & fabros lignorum ad ædificandam ei domum.	1	*MIſit autem Hiram Rex Sor legatos ad Dauidem, & ligna cedrina, & artifices parietis, & artifices lignorum ad ædificandum ei domum.*
Et nouit Dauid, quia parauit eum Dominus in regem ſuper Iſrael: quoniam auctum eſt in altitudinem regnum ſuum propter populum eius Iſrael.	2	*Cognouit itaque Dauid quod confirmaſſet eum Iehouah Regem ſuper Iſraelem, & quod eleuatum eſſet ſurſum verſus regnum ſuum, propter populum eius Iſraelem.*
Et accepit Dauid adhuc vxores in Hieruſalem, & nati ſunt Dauid adhuc filij, & filiæ.	3	*Accepit autem Dauid adhuc vxores in Ieruſalaim: & genuit Dauid adhuc filios & filias.*
Et hæc nomina eorum, qui nati ſunt, qui fuerunt ei in Hieruſalem: Samaa, Sobab, Nathan, & Salomon,	4	*Et iſta ſunt nomina eorum qui nati ſunt ei in Ieruſalaim: Sammua & Sobab, Nathan, & Selomoh,*
Et Baat, & Eliſa, & Eliphaleth,	5	*Et Ibhar, & Eliſua, & Elpelet,*
Et Nageth, & Naphath, & Iaphie,	6	*Et Nogah, & Nepheg, & Iaphia.*
Et Eliſamae, & Eliade, & Eliphala.	7	*Et Eliſama, & Beeliada, & Eliphelet.*
Et audierunt alienigenæ, quia vnctus eſt Dauid rex ſuper omnem Iſrael. Et aſcenderunt omnes alienigenæ ad quærendum Dauid. Et audiuit Dauid, & egreſſus eſt in occurſum eis.	8	*Audientes autem Peliſthim quod vnctus eſſet Dauid Rex ſuper vniuerſum Iſraelem, aſcenderunt vniuerſi ad quærendum Dauidem: quod quum audiſſet Dauid, egreſſus eſt contra eos.*
Et alienigenæ venerunt, & conſederunt in valle gigantum.	9	*Peliſthim autem venerunt, ac diffuſi ſunt in valle Rephaim.*
Et interrogauit Dauid per Deum, dicens: Si adſcendero ſuper alienigenas; & dabis eos in manus meas? Et dixit ei Dominus: Aſcende; & dabo eos in manus tuas.	10	*Conſuluit itaque Dauid Deum, dicendo, Aſcendamne contra Peliſthim, & trades eos in manum meam? Et dixit ei Iehouah, Aſcende, & tradam eos in manum tuam.*
Et aſcendit in Baal Pharaſin: & percuſſit eos ibi Dauid. Et dixit Dauid: Conſcidit Deus inimicos meos in manu mea, tamquam ſciſſuram aquę. Propterea vocauit nomen loci illius, ſciſſura Pharaſin.	11	** Aſcenderunt itaque in Baal-peraſim, & percuſſit eos ibi Dauid, ac dixit, Diuiſit Deus inimicos meos per manum meam, tanquam diuiſionem aquæ. idcirco vocauerunt nomen loci ipſius, Baal-peraſim.*

Vulgat. Editio.

12 Dereliquerunt ibi deos ſuos, quos Dauid iuſſit exuri.
13 Alia etiam vice Philiſthijm irruerunt, & diffuſi ſunt in valle.
14 Conſuluitque rurſum Dauid Deum, & dixit ei Deus. Non aſcendas poſt eos: recede ab eis, & venies contra illos ex aduerſo pyrorum.
15 Cumque audieris ſonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc egredieris ad bellum. Egreſſus eſt enim Deus ante te, vt percutiat caſtra Philiſthijm.
16 Fecit ergo Dauid ſicut præceperat ei Deus: & percuſſit caſtra Philiſthinorum, de Gabaon vſque Gazera.
17 Diuulgatumque eſt nomen Dauid in vniuerſis regionibus, & Dominus dedit pauorem eius ſuper omnes gentes.

CAP. XV.

1 Fecit quoque ſibi domos in ciuitate Dauid: & ædificauit locum arcę Dei, tetenditque ei tabernaculum.
2 Tunc dixit Dauid: illicitum eſt vt à quocumque portetur arca Dei niſi à Leuitis, quos elegit Dominus ad portandum eam, & ad miniſtrandum ſibi vſque in æternum.
3 Congregauitque vniuerſum Iſrael in Ieruſalem, vt afferretur arca Dei in locum ſuum, quem præparauerat ei.
4 Necnon & filios Aaron, & Leuitas.
5 De filijs Caath Vriel princeps fuit, & fratres eius centum viginti.
6 De filijs Merari Aſaia princeps, & fratres eius ducenti viginti.
7 De filijs Gedſom, Ioel princeps, & fratres eius centum triginta.
8 De filijs Eliſaphan, Semeias princeps, & fratres eius ducenti.
9 De filijs Hebron, Eliel princeps; & fratres eius, octoginta.
10 De filijs Oziel, Aminadab princeps; & fratres eius centum duodecim.
11 Vocauitque Dauid Sadoc, & Abiathar Sacerdotes, & Leuitas, Vriel, Aſaiam, Ioel, Someiam, Eliel, & Aminadab:
12 Et dixit ad eos: Vos qui eſtis principes familiarum Leuiticarum, ſanctificamini cum fratribus veſtris, & afferte arcam Domini Dei Iſrael ad locum, qui ei præparatus eſt:
13 * Ne vt à principio, quia non eratis præſentes, percuſſit nos Dominus, ſic & nunc fiat, illicitum quid nobis agentibus.
* Sup. 13.10.
14 Sanctificati ſunt ergo Sacerdotes, & Leuitæ, vt portarent arcam Domini Dei Iſrael.
15 * Et tulerunt filij Leui arcam Dei, ſicut præceperat Moyſes iuxta verbum Domini humeris ſuis in vectibus.
*Nu.4. 15.
16 Dixitque Dauid principibus Leuitarum: vt conſtituerent de fratribus ſuis cantores in organis muſicorum, nablis videlicet, & lyris, & cymbalis, vt reſonaret in excelſis ſonitus lætitiæ.
17 Conſtitueruntque Leuitas: Hemam filium Ioel, & de fratribus eius Aſaph filium Barachiæ: de filijs vero Merari, fratribus eorum: Ethan filium Caſaię.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Dereliqueruntq́ ibi deos ſuos, & dixit Dauid, & combuſſerunt eos igne.
Et addiderunt adhuc Peliſthim, et diffuſi ſunt in valle.
Conſuluitq́ adhuc Dauid Deum, & dixit ei Deus: Non aſcendes poſt eos, circumda eos, & venies ad eos ex aduerſo pyrorum.
Et erit, cum audieris ſonitum greſſus in capite pyrorum, tunc egredieris in prælium. Egreſſus eſt enim Deus ante te vt percutiat caſtra Peliſthim.
Et fecit Dauid quemadmodum præcepit ei Deus, et percuſſerunt caſtra Peliſthim à Ghibhon vſque ad Ghazerah.
Et egreſſum eſt nomen Dauid in vniuerſas terras, et Dominus dedit pauorem eius ſuper omnes gentes.

CAP. XV.

Et fecit ſibi domos in ciuitate Dauid, & ædificauit ſibi locum pro arca Dei, et tetendit ei tabernaculum.
Tunc dixit Dauid: Non eſt fas vt portent arcam Dei niſi Leuitæ: hos enim elegit Dominus ad portandum arcam Domini, & ad miniſtrandum ei vſque in ſeculum.
Congregauitq́ Dauid vniuerſum Iſrael in Ieruſalaim, vt aſcendere faceret arcam Domini in locum ſuum, quem parauerat ei.
Et congregauit Dauid filios Aharon, & Leuitas.
De filiis Chehath, Vriel princeps, & fratres eius centum, & viginti.
De filiis Merari, Haſaiah princeps, & fratres eius ducenti, & viginti.
De filiis Gherſom, Ioel princeps, & fratres eius ducenti, & triginta.
De filiis Eliſaphan, Semahaiah princeps, & fratres eius ducenti.
De filiis Chebron, Eliel princeps, & fratres eius octoginta.
De filiis Huzziel, Hamminadab princeps, & fratres eius centum, & duodecim.
Vocauitq́ Dauid Sadoc, & Ebiathar ſacerdotes, et Leuitas, Vriel, Haſaiah, & Ioel Semahaiah, & Eliel, et Hamminadab.
Et dixit eis: Vos eſtis capita familiarum Leuiticarum, ſanctificamini vos, & fratres veſtri, & aſcendere facietis arcam Domini Dei Iſrael ad locum meum ei paratum.
Quia à principio non fuiſtis, diuiſit Dominus Deus noſter nos, quia non quæſiuimus eum ſecundum ritum.
Sanctificati ſunt autem ſacerdotes, & Leuitæ, vt aſcendere facerent arcam Domini Dei Iſrael.
Et tulerunt filij Leui arcam Dei, quemadmodum præcepit Moſeh iuxta verbum Domini humero ſuo in vectibus ſuper ſe.
Dixitq́ Dauid principibus Leuitarum, vt ſtatuerent fratres ſuos cantores cum inſtrumentis canticis pſalteriis, & cytharis, & cymbalis audire facientes, exaltando vocem in lætitia.
Et ſtatuerunt Leuitæ Heman filium Ioel, & de fratribus eius Aſaph filium Berechiahu, & de filiis Merari fratribus eorum Ethan, filium Chuſaiahu.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

12 Et dereliquerunt ibi Deos ſuos alienigenæ. Et dixit Dauid comburere in igne.

13 Et adiecerunt adhuc alienigenæ, & conſederunt adhuc in valle gigantum.

14 Et interrogauit Dauid adhuc in Deo. Et dixit ei Deus. Non ibis poſt eos: auertere ab eis: & aderis eis prope pyros.

15 Et erit in audiendo te vocem concuſſionis ipſarum ſummitatum pyrorum; tunc ingredieris in prælium: quoniam egreſſus eſt Deus ante te ad percutiendum caſtra alienigenarum.

16 Et fecit, ſicut mandauit ei Deus: & percuſſit caſtra alienigenarum à Gabaon vſque Gazera.

17 Et factum eſt nomen Dauid in vniuerſa terra: & Dominus dedit timorem eius ſuper omnes gentes.

CAP. XV.

1 ET fecit ſibi domos in ciuitate Dauid: & parauit locum arcæ Dei: & fecit ei tabernaculum.

2 Tunc dixit Dauid: Non eſt tollere arcam Dei, niſi Leuitas: quoniam eos elegit Dominus tollere arcam Domini, & miniſtrare ſibi vſque in ſæculum.

3 Et conuocauit Dauid omnem Iſrael in Hieruſalem ad adducendum arcam Domini in locum, quem parauerat ei.

4 Et congregauit Dauid filios Aaron Leuitas:

5 De filijs Caath Vriel princeps, & fratres eius, centum viginti:

6 De filijs Merari Aſaias princeps, & fratres eius ducenti viginti:

7 De filijs Gedſon, Ioel princeps, & fratres eius, centum viginti:

8 De filijs Eliſaphath, Semei princeps, & fratres eius, ducenti:

9 De filijs Chebron, Eliel princeps, & fratres eius, octuaginta.

10 De filijs Oziel, Aminadab princeps, & fratres eius, centum duodecim.

11 Et vocauit Dauid Sadoc, & Abiathar ſacerdotes, & Leuitas, Vriel, Aſaiam, & Ioel, & Semæam, & Eliel, & Aminadab:

12 Et dixit eis: Vos principes patriarum Leuitarum. Purificamini vos, & fratres veſtri, & efferetis arcam Dei Iſrael, vbi paraui ei:

13 Quoniam eo quod antea vos non fuiſtis, diſcidit Deus noſter in nobis: quoniam non exquiſiuimus in iudicio.

14 Et purificati ſunt ſacerdotes, & Leuitæ ad efferendam arcam Dei Iſrael.

15 Et tulerunt filij Leuitarum, arcam Dei ſicut mandauerat Moyſes in verbo Dei ſecundum ſcripturam in ſupputatorijs ſuper ſe.

16 Et dixit Dauid principibus Leuitarum: Conſtituite fratres veſtros cantores in organis, nablis, citharis, & cymbalis ad reſonandum in ſublime voce lætitiæ.

17 Et conſtituerunt Leuitæ Æman filium Ioel, de fratribus eius Aſaph filius Barachia: & de filijs Merari fratribus eius Æthan filius Ciſæi,

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

12 *Dereliqueruntq́; ibi deos ſuos: & præcepit Dauid, & combuſti ſunt igni.*

13 *Addiderunt autem rurſum Pelisthim, ac diffuſi ſunt in valle.*

14 *Conſuluit itaque adhuc Dauid Deum: & dixit ei Deus, Ne aſcendas poſt eos: ſed circunda eos, & venies ad eos ex aduerſo pyrorum.*

15 *Quumq́; audieris ſtrepitum ipſius inceſſus in apicibus pyrorum, tunc egredieris in prælium: tum enim egreſſurus eſt Deus ante te vt percutiat caſtra Peliſthim.*

16 *Fecit ergo Dauid quemadmodum præceperat ei Deus, & percuſſerunt caſtra Pelisthim à Gibon vſque ad Gazerah.*

17 *Et exiit nomen Dauidis in vniuerſas terras: deditque Iehouah pauorem eius ſuper omnes Gentes.*

CAP. XV.

1 *FEcit autem ſibi domos in Ciuitate Dauidis, ædificauitq́; locum pro arca Dei, ac tetendit ei tabernaculum.*

2 *Tunc dixit Dauid, Non eſt fas vt quiquam portent arcam Dei niſi Leuitæ: illos enim elegit Iehouah vt portent arcam Dei, & vt miniſtrent ei vſque in ſeculum.*

3 *Congregauit itaque Dauid vniuerſum Iſraelem in Ieruſalaim, vt induceret arcam Iehouæ in locum ſuum quem præparauerat ei.*

4 *Congregauit quoque Dauid filios Aharon, & Leuitas.*

5 *De filiis Cehath, Vriel princeps, & fratres eius, centum & viginti.*

6 *De filiis Merari, Aſaiah princeps, & fratres eius, ducenti & viginti.*

7 *De filiis Gerſom, Ioel princeps, & fratres eius, centum & triginta.*

8 *De filiis Eliſaphan, Semaaiah princeps, & fratres eius, ducenti.*

9 *De filiis Hebron, Eliel princeps, & fratres eius, octoginta.*

10 *De filiis Vzziel, Amminadab princeps, & fratres eius centum & duodecim.*

11 *Vocauit itaque Dauid Sadoc & Ebiathar ſacerdotes: Leuitas autem, Vriel, Aſaiah, & Ioel, Semaaiah, & Eliel, & Amminadab:*

12 *Dixitq́; eis, Vos eſtis capita patrum Leuitarum: ſanctificate vos, & fratres veſtros, & inferte arcam Iehouæ Dei Iſraelis in locum quem præparaui illi.*

13 *Quia à principio non fuiſtis, diuiſit Iehouah Deus noſter nos, quia non requiſiuimus eum ſecundum ritum.*

14 *Sanctificauerunt ſe igitur ſacerdotes & Leuitæ vt inferrent arcam Iehouæ Dei Iſraelis.*

15 *Tuleruntq́; filij Leuitarum arcam Dei, quemadmodum præceperat Moſeh iuxta verbum Iehouæ, humero ſuo cum vectibus qui erant ſuper eos.*

16 *Dixit inſuper Dauid principibus Leuitarum vt conſtituerent de fratribus ſuis cantores cum inſtrumentis cantici, pſalteriis, & citharis, & cymbalis, vt reſonarent, exaltando vocem in lætitia*

17 *Conſtituerunt itaque Leuitæ Heman filium Ioel: & de fratribus eius Aſaph filium Berechiahu, & de filiis Merari fratribus eorum, Ethan filium Cuſaiahu.*

Vulgat. Editio.

18 Et cum eis fratres eorum: in ſecundo ordine, Zachariam, & Ben, & Iaziel, & Semiramoth, & Iahiel, & Ani, Eliab & Banaiam, & Maaſiam, & Mathathiam, & Eliphalu, & Maceniam, & Obededom, & Iehiel, ianitores.

19 Porro cantores, Heman, Aſaph, & Ethan; in cymbalis æneis concrepantes.

20 Zacharias autem, & Oziel, & Semiramoth, & Iahiel, & Ani, & Eliab, & Maaſias, & Banaias in nablis arcana cantabant.

21 Porro Mathathias, & Eliphalu, & Macenias, & Obededom, & Iehiel, & Ozaziu, in citharis pro octaua canebant epinicion.

22 Chonenias autem princeps Leuitarum, prophetiæ præerat, ad præcinendam melodiam: erat quippe valde ſapiens.

23 Et Barachias, & Elcana: ianitores arcę.

24 Porro Sebenias, & Ioſaphat, & Nathanael, & Amaſai, & Zacharias, & Banaias, & Eliezer ſacerdotes, clangebant tubis coram arca Dei: & Obededom, & Iehias erant ianitores arcæ.

*2 Reg. 6.12.

25 * Igitur Dauid & omnes maiores natu Iſrael, & tribuni ierunt ad deportandam arcam fœderis Domini de domo Obededom cum lætitia.

26 Cumque adiuuiſſet Deus Leuitas, qui portabant arcam fœderis Domini, immolabantur ſeptem tauri, & ſeptem arietes.

27 Porro Dauid erat indutus ſtola byſſina, & vniuerſi Leuitæ qui portabant arcam, cantoreſque & Chonenias princeps prophetiæ inter cantores: Dauid autem etiam indutus erat ephod lineo.

28 Vniuerſuſque Iſrael deducebant arcam fœderis Domini in iubilo, & ſonitu buccinæ, & tubis, & cymbalis, & nablis, & citharis concrepantes.

29 Cumque perueniſſet arca fœderis Domini vſque ad ciuitatem Dauid, Michol filia Saul proſpiciens per feneſtram, vidit regem Dauid ſaltantem atque ludentem, & deſpexit eum in corde ſuo.

CAP. XVI.

2. Reg. 6.17.

1 ATtulerunt igitur arcam Dei, & conſtituerunt eam in medio tabernaculi, quod tetenderat ei Dauid: & obtulerunt holocauſta, & pacifica coram Deo.

2 Cumque compleſſet Dauid offerens holocauſta, & pacifica, benedixit populo in nomine Domini.

3 Et diuiſit vniuerſis per ſingulos à viro vſque ad mulierem tortam panis, & partem aſſæ carnis bubalæ, & frixam oleo ſimilam.

4 Conſtituitque coram arca Domini de Leuitis, qui miniſtrarent, & recordarentur operum eius, & glorificarent, atque laudarent Dominum Deum Iſrael:

5 Aſaph principem: & ſecundum eius Zachariam: Porro Iahiel, & Semiramoth, & Iehiel, & Mathathiam, & Eliab, & Banaiam, & Obededom Iehiel ſuper organa pſalterij, & lyras: Aſaph autem vt cymbalis perſonaret,

6 Banaiam vero, & Iaziel ſacerdotes, canere tuba iugiter coram arca fœderis Domini.

7 In illo die fecit Dauid principem ad confitendum Domino Aſaph, & fratres eius.

* Pſal. 104.1. Eſa. 12.

8 * Confitemini Domino, & inuocate nomen eius: notas facite in populis adinuentiones eius.

Cantate

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et cum eis fratres Zechariahu, Ben, & Iahaziel, et Semiramoth, & Iechiel, & Hunni, Eliab, & Benaiahu, & Mahaſeiahu, & Mathithiahu, & Eliiephalehu, & Michneiahu, & Hobededom, & Iehiel Ianitores.*

19 *Cantores autem Heman, Aſaph, & Ethan in cymbalis æneis, vt audire facerent.*

20 *Et Zechariah, & Haziel, & Semiramoth, & Iechiel, & Hunni, & Eliab, & Mahaſeiahu, & Benaiahu in pſalteriis ſuper Halamoth.*

21 *Et Mathithiahu, & Eliiephalehu, & Michneiahu, & Hobededom, & Iehiel, & Hazaziahu in citharis ſuper Haſeminith Lenaſeach.*

22 *Chenaniahu autem princeps Leuitarum in prophetia principatum tenebat: in prophetia quia intelligens erat.*

23 *Et Berechiah, & Elchanah ianitores arcæ.*

24 *Sebaniahu autem & Iehoſaphath, & Nethanel, & Hamaſai, & Zechariahu, & Benaiahu, & Elihezer ſacerdotes clangebant tubis coram arca Dei, & Hobededom, & Iechiiah.*

25 *Et fuit Dauid, & Seniores Iſrael, & tribuni ibant, vt aſcendere facerent arcam fœderis Domini de domo Hobededom in lætitia.*

26 *Et fuit, cum adiuuiſſet Deus Leuitas portantes arcam fœderis Domini immolabant ſeptem boues, & ſeptem arietes.*

27 *Dauid autem amictus erat pallio byſſino. & omnes Leuitæ portantes arcam, et cantores, & Chenaniah princeps prophetiæ, et cantores et ſuper Dauid erat Ephod lineum.*

28 *Et omnis Iſrael aſcendere faciebant arcam fœderis Domini in iubilo, & ſonitu buccinæ, & tubis, & cymbalis audire facientibus in pſalteriis, & citharis.*

29 *Et fuit, arca fœderis Domini veniente vſque ad ciuitatem Dauid, Michal filia Saul aſpiciebat per feneſtram, & vidit Regem Dauid ſaltantem, & ludentem, & deſpexit eum in corde ſuo.*

CAP. XVI.

1 *ET attulerunt arcam Dei, & pertingere fecerunt eam in medium tabernaculi, quod tetenderat ei Dauid, et obtulerunt holocauſta, & pacifica coram Deo.*

2 *Et complacuit Dauid offerre holocauſtum, & pacifica, et benedixit populo in nomine Domini.*

3 *Et diuiſit omni viro Iſrael à viro vſque ad mulierem, vnicuique placentam panis, & fruſtum carnis, & pultem.*

4 *Et poſuit coram arca Domini de Leuitis miniſtros et ad recordandum, & ad confitendum, & ad laudandum Dominum Deum Iſrael.*

5 *Aſaph dux: & ſecundus eius Zechariah, Iehiel, & Semiramoth, & Iechiel, et Matthithiah, & Eliab et Benaiahu, & Hobededom, & Iehiel inſtrumentis pſalteriorum & in citharis, et Aſaph in cymbalis audire faciens.*

6 *Et Benaiahu, et Iachaziel ſacerdotes in tubis iugiter coram arca fœderis Dei.*

7 *In die ipſa tunc poſuit Dauid ducem ad confitendum Domino per manum Aſaph, et fratris eius.*

8 *Confitemini Domino, inuocate nomen eius: notificate in populis opera eius.*

Cantate

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et cum eis fratres eorum, ſecundi, Zacharias, & Oziel, & Semiramoth, & Ieiel, & Elioel, & Eliab, & Banæa, & Naaſia, & Matthathia, & Eliphena, & Macellia, & Abdedom, & Ieiel, & Ozias, ianitores.	18	*Et cum eis fratres eorum ſecundi, Zechariahu, Ben, & Iaaziel, & Semiramoth, & Iehiel, & Vnni, Eliab, & Benaiahu, & Maaſeiahu, & Matthithiahu, & Eliphelehu, & Micneiahu, & Obed-edom, & Ieiel, ianitores.*
Et pſalmorum cantores, Aeman, Aſaph, & Aethan in cymbalis æneis ad faciendum audiri:	19	*Cantores autem, Heman, Aſaph, & Ethan, in cymbalis aneis, ad reſonandum.*
Zacharias, & Oziel, Semiramoth, Ieiel, Oni, Eliab, Maaſæas, Banæas in nalibus ſuper Alæmoth.	20	*Et Zechariah, & Aziel, & Semiramoth, & Iehiel, & Vnni, & Eliab, & Maaſeiahu, & Benaiahu, in pſalteriis ſuper Alamoth.*
Et Matthathias, & Eliphalu, & Macenia, & Abdedom, & Ieiel, & Ozias in citharis Amaſenith ad vincendum.	21	*Et Matthithiahu, & Eliphelehu, & Micneiahu, & Obed-edom, & Iehiel, & Azaziahu in citharis ſuper haſeminith lenaſeah.*
Et Chonenia princeps Leuitarum princeps cantorum; quoniam intelligens erat.	22	*Chenaniahu autem princeps Leuitarum in prophetia, principatum tenebat in prophetia, quod intelligens eſſet.*
Et Barachia, & Elcana ianitores arcæ.	23	*Et Berechiah & Eldanah, ianitores arca.*
Et Somnia, & Ioſaphat, & Nathanael, & Amaſai, & Zacharia, & Banaia, & Eliezer ſacerdotes clangentes tubis ante arcam Dei. Et Abdedom, & Ihia ianitores arcæ Dei.	24	*Sebaniahu autem & Ioſaphat, & Nethanel, & Amaſai, & Zechariahu, & Benaiahu, & Eliezer ſacerdotes clangebant tubis coram arca Dei: Obed-edom & Iehiiah, ianitores arca.*
Et erat Dauid, & ſeniores Iſrael, & Chiliarchi procedentes ad educendam arcam teſtamenti è domo Abdedom in lætitia.	25	*Erant autem Dauid & Seniores Iſraelis, & tribuni qui deducebant & transferebant arcam fœderis Iehoua de domo Obed-Edom in lætitia.*
Et factum eſt in confortando Deum Leuitas leuantes arcam teſtamenti Domini, & immolauerunt ſeptem vitulos, & ſeptem arietes.	26	*Fuit autem, quum adiuuiſſet Deus Leuitas portantes arcam fœderis Iehoua, propterea immolabant ſeptem boues & ſeptem arietes.*
Et Dauid indutus in ſtola byſſina, & omnes Leuitæ leuantes arcam teſtamenti Domini, & pſalmorum cantores, & Chonenias princeps cantorum canentium. Et ſuper Dauid ſtola byſſina.	27	*Dauid autem indutus erat pallio byſſino, & omnes Leuitæ portantes arcam, cantores quoq; & Chenaniah princeps, princeps prophetiæ cantorum: ſuper Dauidem autem erat ephod lineum.*
Et omnis Iſrael educentes arcam teſtamenti Domini in ſignificationes, & in voce Sopher, & in tubis & in cymbalis, reſonantes in nablis, & in citharis.	28	*Vniuerſus vero Iſrael deducebant arcam fœderis Iehoua in iubilo & ſonitu buccinæ, & tubis, & cymbalis, & reſonabant in pſalteriis & citharis.*
Et factum eſt, arca teſtamenti Domini, & venit vſque ad ciuitatem Dauid. Et Melchol filia Saul proſpexit per feneſtram, & vidit regem Dauid ſaltantem, & ludentem: & ſpreuit eum in anima ſua.	29	*Quum autem arca fœderis Iehoua veniſſet vſque ad Ciuitatem Dauidis, Michal filia Saul proſpexit per feneſtram, & vidit Regem Dauidem ſaltantem atque ludentem, deſpexitq; illum in corde ſuo.*
C A P. XVI.		***C A P. X V I.***
ET attulerunt arcam Dei, & conſtituerunt eam in medio tabernaculi, quod fixerat ei Dauid: & obtulerunt holocauſtomata, & ſalutaris ante Deum.	1	*ADduxerunt autem arcam Dei, & collocauerunt eam in medio tabernaculi quod tetenderat ei Dauid: tum obtulerunt holocauſta & pacifica coram Deo.*
Et conſummauit Dauid offerens holocauſtomata, & ſalutaria: & benedixit populum in nomine Domini.	2	*Quumq; finem feciſſet Dauid offerendi holocauſtum & pacifica, tum benedixit populo in nomine Iehoua.*
Et diſtribuit omni viro Iſrael à viro, & vſque ad mulierem, viro panem vnum piſtum, & amoritem.	3	*Diuiſitq; omnibus viris Iſraelis, à viro vſque ad mulierem, vnicuique placentam panis, & fruſtum carnis, & pultem.*
Et conſtituit ad faciem arcæ teſtamenti Domini de Leuitis miniſtrantes, reſonantes, & ad confitendum, & laudandum Dominum Deum Iſrael:	4	*Poſuit præterea coram arca Iehoua ex Leuitis miniſtros, & ad narrandum, & ad celebrandum, & ad laudandum Iehouam Deum Iſraelis:*
Aſaph dux, & ſecundus ei Zacharias, Ieiel, Semiramoth, & Ieiel, Matthathias, Eliab, & Banæas, & Abdedom, & Liel in organis, nalibus, citharis: & Aſaph in cymbalis reſonans.	5	*Aſaph dux, & ſecundus ab eo Zechariah, Ieiel & Semiramoth, & Iehiel, Matthithiah, & Eliab, & Benaiahu, & Obed-edom: Ieiel autem cum inſtrumentis nablorum & citharis, et Aſaph in cymbalis reſonabat.*
Et Banæas, & Oziel ſacerdotes in tubis perpetuo ante arcam teſtamenti Dei.	6	*Porro Benaiahu, et Iahaziel ſacerdotes cum tubis erant iugiter coram arca fœderis Dei.*
In die illa tunc conſtituit Dauid in principio ad laudandum Dñm in manu Aſaph, & fratrum eius.	7	*In die illa, tunc poſuit Dauid in ipſo initio ad celebrandum Iehouam per manum Aſaph et fratrum eius.*
CANTICVM.		
Confitemini Domino: inuocate eum in nomine eius: notas facite in populis adinuentiones eius.	8	*Celebrate Iehouam, inuocate nomen eius, nota facite in populis opera eius.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.
Cantate ei, & pſallite ei:& narrate omnia mirabilia eius.	9	*Cantate ei, pſallite ei: loquimini de omnibus mirabilibus eius.*
Laudate nomen ſanctum eius:lætetur cor quærentium Dominum.	10	*Laudamini in nomine ſancto eius: lætetur cor quærentium Domino.*
Quærite Dominum, & virtutem eius: quærite faciem eius ſemper.	11	*Quærite Dominum, & fortitudinem eius: quærite faciem eius ſemper.*
Recordamini mirabilium eius quæ fecit: ſignorum illius, & iudiciorum oris eius.	12	*Recordamini mirabilium eius quæ fecit: prodigiorum eius, iudiciorum oris eius.*
Semen Iſrael ſerui eius:filij Iacob electi eius.	13	*Semen Iſrael ſerui eius: filij Iahacob electi eius.*
Ipſe Dominus Deus noſter: in vniuerſa terra iudicia eius.	14	*Ipſe Dominus Deus noſter, in vniuerſa terra iudicia eius.*
Recordamini in ſempiternum pacti eius: ſermonis,quem præcepit in mille generationes.	15	*Recordamini in ſeculum pacti eius: verbi quod præcepit mille generationibus.*
Quem pepigit cum Abraham:& iuramenti illius cum Iſaac.	16	*Quod pepigit cum Abraham: & iuramenti ſui ad Iſchac.*
Et conſtituit illud Iacob in præceptum:& Iſrael in pactum ſempiternum,	17	*Et ſtatuit illud ipſi Iahacob in præceptum: Iſraeli in pactum ſempiternum.*
Dicens:Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hæreditatis veſtræ.	18	*Dicendo: Tibi dabo terram Chenaham, portionem hæreditatis veſtræ.*
Cum eſſent pauci numero, parui & coloni eius.	19	*Cum eſſetis viri numero pauci,quaſi res exigua & peregrini in ea.*
Et tranſierunt de gente in gentem,& de regno ad populum alterum.	20	*Et ambulauerunt de gente ad gentem, & de regno ad populum alterum.*
Non dimiſit quemquam calumniari eos, ſed increpauit pro eis reges.	21	*Non permiſit homini,vt vim inferrent eis, & corripuit pro eis reges.*
Nolite tangere chriſtos meos: & in prophetis meis nolite malignari.	22	*Ne tangatis chriſtos meos, & in prophetis meis ne malignemini.*
Pſalm. 95. Cantate Domino omnis terra,annunciate ex die in diem ſalutare eius.	23	*Cantate Domino omnis terra, annunciate de die in diem ſalutare eius.*
Narrate in gentibus gloriam eius:in cunctis populis mirabilia eius.	24	*Narrate in gentibus gloriam eius: in omnibus populis mirabilia eius.*
Quia magnus Dominus, & laudabilis nimis: & horribilis ſuper omnes deos.	25	*Quia magnus Dominus, & laudabilis valde: & terribilis ſuper omnes Deos.*
Omnes enim dij populorum,idola:Dominus autem cœlos fecit.	26	*Omnes enim dij populorum idola: Dominus autem cœlos fecit.*
Confeſſio & magnificentia coram eo: fortitudo & gaudium in loco eius.	27	*Confeſſio, & decor coram eo: fortitudo, & lætitia in loco eius.*
Afferte Domino familiæ populorum:afferte Domino gloriam & imperium.	28	*Afferte Domino familiæ populorum: afferte Domino gloriam, & honorem.*
Date Domino gloriam,nomini eius,leuate ſacrificium,& venite in conſpectu eius: & adorate Dominum in decore ſancto.	29	*Afferte gloriam nomini eius, leuate ſacrificium, & venite in conſpectu eius: incuruate vos in decore ſanctitatis.*
Commoueatur à facie eius omnis terra: ipſe enim fundauit orbem immobilem.	30	*Pauete à facie eius vniuerſi habitatores terræ: etiam firmabit orbem ne commoueatur.*
Lætentur cœli, & exultet terra: & dicant in nationibus, Dominus regnauit.	31	*Lætentur cœli & exultet terra: & dicant in gentibus, Dominus regnauit.*
Tonet mare, & plenitudo eius: exultent agri, & omnia quæ in eis ſunt.	32	*Tonet mare, & plenitudo eius: exultet ager, & omne quod eſt in eo.*
Tunc laudabunt ligna ſaltus coram Domino: quia venit iudicare terram.	33	*Tunc exultabunt ligna ſylua coram Domino: quia venit iudicare terram.*
Confitemini Domino:quoniam bonus quoniam in æternum miſericordia eius.	34	*Confitemini Domino: quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius.*
Et dicite:Salua nos Deus ſaluator noſter;& congrega nos,& erue de gentibus, vt confiteamur nomini ſancto tuo, & exultemus in carminibus tuis.	35	*Et dicite: Serua nos Deus ſalus noſtra; & congrega nos, & erue nos de gentibus, vt confiteamur nomini ſancto tuo, vt laudemur in laude tua.*
Benedictus Dominus Deus Iſrael ab æterno vſque in æternum:& dicat omnis populus:Amen, & hymnum Domino.	36	*Benedictus Dominus Deus Iſrael à ſeculo & vſque in ſeculum: & dicant omnis populus: Amen, & laudate Dominum.*
Reliquit itaque ibi coram arca fœderis Domini Aſaph, & fratres eius vt miniſtrarent in conſpectu arcæ iugiter per ſingulos dies,& vices ſuas.	37	*Dereliquit autem ibi coram arca fœderis Domini Aſaph, & fratres eius, vt miniſtrarent coram arca iugiter per ſingulos dies.*
Porro Obededom & fratres eius ſexaginta octo; & Obededom filium Idithun,& Hoſa conſtituit ianitores.	38	*Et Hobededom, & fratres eorum ſexaginta, & octo, & Hobededom filius Iedithun, & Choſah, & Ianitores.*
Sadoc autem ſacerdotem,& fratres eius ſacerdotes, coram tabernaculo Domini in excelſo, quod erat in Gabaon.	39	*Et Sadoc ſacerdotem, & fratres eius ſacerdotes coram tabernaculo Domini in excelſo quod erat in Ghibhon.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Cantate ei, & hymnum dicite ei: narrate omnibus mirabilia eius, quæ fecit Dominus.	9	*Cantate ei, pſallite ei, loquimini de vniuerſis mirabilibus eius.*
Laudate in nomine ſancto eius: lætabitur cor quærens beneplacitum eius.	10	*Gloriamini in nomine ſancto eius: lætetur cor quærentium Iehouam.*
Quærite Dominum, & confortamini: quærite faciem eius ſemper.	11	*Quærite Iehouam, & fortitudinem eius, quærite faciem eius ſemper.*
Mementote mirabilium eius, quæ fecit, prodigiorum & iudiciorum oris eius.	12	*Recordamini mirabilium eius quæ fecit, prodigiorum eius, iudiciorum oris eius:*
Semen Iſrael, pueri eius, filij Iacob, electi eius.	13	*Semen Iſraelis ſerui eius, filij Iaacob electi eius.*
Ipſe Dominus Deus noſter: in vniuerſa terra iudicia eius.	14	*Ipſe eſt Iehouah Deus noſter, in vniuerſa terra iudicia eius.*
Memores ſimus in ſæculum teſtamenti eius, verbi eius, quod mandauit in mille generationes:	15	*Recordamini in ſeculum pacti ſui, verbi quod præceperat in mille generationes.*
Quod diſpoſuit ad Abraham, & iuramentum ſuum Iſaac.	16	*Quod pepigit cum Abraham, & iuramenti ſui ad Ishac.*
Statuit illud Iacob in præceptum, Iſrael teſtamentum æternum,	17	*Et ſtatuit illud ipſi Iaacob in præceptum, Iſraeli in pactum ſempiternum,*
Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hæreditatis veſtræ.	18	*Dicendo, Tibi dabo terram Chenaan, portionem hæreditatis veſtræ.*
Cùm eſſent ipſi pauci numero, quaſi parui facti ſunt, & incoluerunt in ea:	19	*Quum eſſetis viri pauci numero & pauco tempore peregrini fuiſſent in ea,*
Et iuerunt de gente in gentem, & de regno ad populum alterum.	20	*Et ambularent de gente ad gentem, & de regno ad populum alterum,*
Non permiſit virum opprimere eos: & corripuit pro eis reges.	21	*Non permiſit homini vt vim inferrent eis, & corripuit pro eis Reges,*
Nolite tangere Chriſtos meos; & in prophetis meis nolite malignari.	22	*Ne tangatis chriſtos meos, & Prophetis meis ne malefaciatis.*
Cantate Domino omnis terra: anunciate de die in diem ſalutem eius.	23	*Cantate Iehouæ vniuerſa terra, annuntiate de die in diem ſalutare eius:*
Narrate in gentibus gloriam eius in omnibus populis mirabilia eius.	24	*Narrate in Gentibus gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius:*
Quoniam magnus Dominus, & laudabilis valde, terribilis eſt ſuper omnes Deos.	25	*Quia magnus Iehouah, & laudabilis valde, & terribilis ſuper omnes deos.*
Quoniam omnes dij gentium Idola: & Deus noſter cœlos fecit.	26	*Omnes enim dij populorum, idola: Iehouah autem cælos fecit.*
Gloria, & laus ad faciem eius, fortitudo, & gloriatio in loco eius.	27	*Confeſſio & decor coram eo, fortitudo & lætitia in loco eius.*
Date Domino patriæ gentium: date Domino gloriam, & fortitudinem:	28	*Afferte Iehouæ familiæ populorum, afferte Iehouæ gloriam & fortitudinem.*
Date Domino gloriam nomini eius. Sumite dona, & afferte ad faciem eius: & adorate Dominum in atriis ſanctis eius.	29	*Afferte Iehouæ gloriam nominis eius, afferte munera, & venite in conſpectum eius, incuruate vos Iehouæ in decore ſanctitatis,*
Timeat à facie eius omnis terra: dirigatur terra, & non commoueatur.	30	*Pauete à facie eius vniuerſa terra, etiam firmabitur orbis ne commoueatur.*
Lætetur cœlum, & exultet terra: & dicant in gentibus, Dominus regnans.	31	*Lætentur cæli, & exultet terra, & dicant in Gentibus, Iehouah regnauit.*
Tonabit mare cum plenitudine, & lignum agri, & omnia, quæ in eo.	32	*Tonet mare, & plenitudo eius: exultet ager, & quicquid eſt in eo.*
Tunc lætabuntur ligna ſyluæ à facie Domini: quoniam venit iudicare terram.	33	*Tunc exultabunt arbores ſyluæ coram Iehouæ, quia venit iudicare terram.*
Confitemini Domino: quoniam bonum quoniam in ſæculum miſericordia eius.	34	*Celebrate Iehouam, quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius,*
Et dicite: Salua nos Deus ſalutis noſtræ & collige nos, & erue nos de gentibus, ad laudandum nomen ſanctum tuum, & gloriandum in laudationibus tuis.	35	*Et dicite, Serua nos Deus ſalus noſtra, & congrega nos, & erue nos de Gentibus, vt celebremus nomen ſanctum tuum, vt gloriemur in laude tua.*
Benedictus Dominus Deus Iſrael à ſæculo, & vſque in ſæculum: & dicet omnis populus, Amen. Et laudem dederunt Domino:	36	*Benedictus ſit Iehouah Deus Iſraelis à ſeculo & vſque in ſeculum. Et dicant vniuerſus populus, Amen: & laus ipſi Iehouæ.*
Et reliquerunt ibi ante arcam teſtamenti Domini Aſaph, & fratres eius ad miniſtrandum ante arcam ſemper, quod diei in diem.	37	*Reliquit autem ibi coram arca fœderis Iehouæ Aſaph, & fratres eius, vt miniſtrarent coram arca iugiter per ſingulos dies.*
(Et Abdedom & fratres eius, ſexaginta & octo. Et Abdedom filius Idithun, & Oſa in ianitores.	38	*Obed-edom item, & fratres eorum, ſexaginta octo: Obed-edom quoque filium Iedithun, & Hoſah, ianitores.*
Et Sadoc ſacerdotem, & fratres eius ſacerdotes ante tabernaculum Domini in Bama, quæ in Gabaon,	39	*Sadoc autem ſacerdotem, & fratres eius ſacerdotes coram tabernaculo Iehouæ in excelſo quod erat in Gibon:*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

40 Vt offerrent holocauſta Domino ſuper altare holocauſtomatis iugiter, mane & veſpere, iuxta omnia quę ſcripta ſunt in lege Domini, quam pręcepit Iſraeli.

41 Et poſt eum Heman, & Idithun, & reliquos electos, vnumquemque vocabulo ſuo ad confitendum Domino: Quoniam in ęternum miſericordia eius.

42 Heman quoque, & Idithun canentes tuba, & quatientes cymbala, & omnia muſicorum organa ad canendum Deo: filios autem Idithun fecit eſſe portarios.

43 Reuerſuſque eſt omnis populus in domum ſuam, & Dauid, vt benediceret etiam domui ſuæ.

CAP. XVII.

2.Reg. 7.1.

1 CVm autem habitaret Dauid in domo ſua, dixit ad Nathan prophetam: Ecce ego habito in domo cedrina: arca autem fœderis Domini ſub pellibus eſt.

2 Et ait Nathan ad Dauid: Omnia, quæ in corde tuo ſunt, fac: Deus enim tecum eſt.

3 Igitur nocte illa factus eſt ſermo Dei ad Nathan, dicens:

4 Vade, & loquere Dauid ſeruo meo: Hæc dicit Dominus: Non ędificabis tu mihi domum ad habitandum.

5 Neque enim manſi in domo ex eo tempore quo eduxi Iſrael, vſque ad diem hanc: ſed fui ſemper mutans loca tabernaculi, & in tentorio.

6 Manens cum omni Iſrael. Numquid locutus ſum ſaltem vni Iudicum Iſrael quibus præceperam, vt paſcerent populum meum, & dixi: Quare non ædificaſtis mihi domum cedrinam?

7 Nunc itaque ſic loqueris ad ſeruum meum Dauid: Hæc dicit Dominus exercituum: Ego tuli te, cum in paſcuis ſequereris gregem, vt eſſes dux populi mei Iſrael.

8 Et fui tecum quocumque perrexiſti: & interfeci omnes inimicos tuos coram te, fecique tibi nomen quaſi vnius magnorum, qui celebrantur in terra.

9 Et dedi locum populo meo Iſrael: plantabitur, & habitabit in eo, & vltra non commouebitur: nec filij inquitatis atterent eos, ſicut à principio,

10 Ex diebus quibus dedi iudices populo meo Iſrael, & humiliaui vniuerſos inimicos tuos. Annuncio ergo tibi, quod ædificaturus ſit tibi Dominus domum.

11 Cumque impleueris dies tuos, vt vadas ad patres tuos, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, quod erit de filijs tuis: & ſtabiliam regnum eius.

12 Ipſe ædificabit mihi domum, & firmabo ſolium eius vſque in æternum.

13 Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in filium: & miſericordiam meam non auferam ab eo, ſicut abſtuli ab eo, qui ante te fuit.

14 Et ſtatuam eum in domo mea, & in regno meo vſque in ſempiternum: & thronus eius erit firmiſſimus in perpetuum.

15 Iuxta omnia verba hæc, & iuxta vniuerſam viſionem iſtam, ſic locutus eſt Nathan ad Dauid.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Vt offerrent holocauſta Domino ſuper altare holocauſti iugiter mane, et veſperi: et iuxta omne quod ſcriptum eſt in lege Domini, quam præcepit Iſraeli.

Et cum eis Heman, et Ieduthun, et reſiduum electorum qui nominati ſunt per nomina ad confitendum Domino: Quoniam in ſæculum miſericordia eius.

Et cum eis Heman, et Ieduthun cum tubis, et cymbalis, vt audire facerent, et inſtrumentis canticis Dei: filios autem Ieduthun ad portam.

Et abierunt omnis populus, vnuſquiſque in domum ſuam, et reuerſus eſt Dauid ad benedicendum domui ſuæ.

CAP. XVII.

ET fuit, cum habitaret Dauid in domo ſua, dixit Dauid ad Nathan prophetam: Ecce habito in domo cedrina, & arca fœderis Domini ſub cortinis.

Et dixit Nathan ad Dauid: Omne quod eſt in corde tuo fac, quia Deus tecum eſt.

Et fuit nocte ipſa, fuit verbum Dei ad Nathan dicendo:

Vade, & dic ad Dauid ſeruum meum: Sic dixit Dominus: Non ædificabis mihi domum ad habitandum.

Non enim habitaui in domo à die qua aſcendere feci filios Iſrael, vſque ad diem hanc, ſed fui de tabernaculo in tabernaculum, et de habitaculo ad habitaculum,

In omnibus in quibus ambulaui cum omni Iſrael. Numquid verbum locutus ſum vni ex iudicibus Iſrael quibus præcepi vt paſcerent populum meum dicendo: Vt quid non ædificaſtis mihi domum cedrinam?

Et nunc ſic dices ſeruo meo Dauid: Sic dixit Dominus exercituum: Ego tuli te è tugurio è pecudibus, vt eſſes dux ſuper populum meum Iſrael.

Et fui tecum in omnibus ad quæ perrexiſti: et ſuccidi omnes inimicos tuos à facie tua, et feci tibi nomen iuxta nomen magnorum qui ſunt in terra.

Et poſui locum populo meo Iſrael et plantaui eum, et habitabit in loco ſuo, et non commouebitur vltra, et non addent filij iniquitatis, vt atterant eum, quemadmodum in principio.

Et à diebus in quibus præcepi iudicibus ſuper populum meum Iſrael, et humiliaui omnes inimicos tuos, et annunciaui tibi: et domum ædificabit tibi Dominus.

Et erit, cum completi fuerint dies tui, vt eas cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, quod erit de filiis tuis, et ſtabiliam regnum eius.

Ipſe ædificabit mihi domum, et firmabo ſolium eius vſque in ſæculum.

Ego ero ei in patrem, et ipſe erit mihi in filium: et miſericordiam meam non remouebo ab eo, ſicut remoui ab eo qui fuit ante te.

Et ſtatuam eum in domo mea, et in regno meo vſque in ſæculum, et thronus eius erat firmus in ſæculum.

Iuxta omnia verba hæc, et iuxta vniuerſam viſionem hanc locutus eſt Nathan ad Dauid.

Tranſl. ex Septuag.

40 Ad offerrendum holocauſtomata Domino ſuper altare holocauſtomatum ſemper mane & veſperi, & ſecundum omnia ſcripta in lege Domini, quæcumque mandauit ſuper filios Iſrael in manu Moyſi ſerui Dei.

41 Et cum eo Æman, & Idithun, & reliqui electi in nomine ad laudandum Dominum: quoniam in ſęculum miſericordia eius.

42 Et cum eis tubæ, & cymbala ad reſonandum, & organa cantorum Dei. Filij autem Idithun ad portam,

43 Et iuit omnis populus, vnuſquiſque ad domum ſuam. Et reuertit Dauid ab benedicendum domum ſuam.

CAP. XVII.

1 ET factum eſt, vt habitauit Dauid in domo ſua; & dixit Dauid ad Nathan prophetam: Ecce ego habito in domo cedrina: & arca teſtamenti Domini ſub pellibus.

2 Et dixit Nathan ad Dauid: Omne, quod in anima tuâ, fac: quoniam Deus tecum.

3 Et factum eſt in nocte illa, & factum eſt verbum Domini ad Nathan:

4 Vade, & dic ad Dauid ſeruum meum: Sic dixit Dominus: Non tu ędificabis mihi domum ad habitandum me in ea:

5 Quoniam non habitaui in domo, à die, qua eduxi Iſrael, vſque in diem hanc, & fui in tabernaculo, & in tegmine

6 In omnibus quæ tranſiui in omni Iſrael. Si loquens locutus ſum ad vnam tribum Iſrael, quibus mandaueram paſcere populum meum, dicens: Quia non ædificaſtis mihi domum cedrinam?

7 Et nunc ita dices ſeruo meo Dauid: Hæc dicit Dominus omnipotens: Ego aſſumpſi te de mandra, de poſt greges, vt eſſes in ducem ſuper populum meum Iſrael.

8 Et fui tecum in omnibus, quibus iuiſti: & exterminaui omnes inimicos tuos à facie tua: & feci tibi nomen iuxta nomen magnorum, qui ſuper terram.

9 Et ponam locum populo meo Iſrael: & plantabo eum, & habitabit apud ſe: & non ſollicitabitur vltra: & non adijciet filius inquitatis humiliare eum, ſicut principio,

10 Et à diebus, quibus conſtitui iudices ſuper populum meum Iſrael. Et humiliaui omnes inimicos tuos: & augebo te: & domum ædificabit tibi Dominus.

11 Et erit, quando impleti fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis; & ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, qui erit de ventre tuo: & parabo regnum eius.

12 Ipſe ædificabit mihi domum: & erigam thronum eius vſque in ſæculum.

13 Ego ero ei in patrem: & ipſe erit mihi in filium. Et miſericordiam meâm non remouebo ab eo, ſicut remoui ab ijs, qui erant ante eum.

14 Et fideliter ſtatuam eum in domo mea, & in regno ſuo vſque in ſæculum: & thronus eius erit erectus vſque in ſæculum.

15 Secundum omnia verba hæc, & ſecundum omnem viſionem hanc, ſic locutus eſt Nathan ad Dauid.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

40 *Vt offerrent holocauſta Iehouæ ſuper altare holocauſti iugiter, mane et vespéri, et vt facerent prorſus vt ſcriptum eſt in Lege Iehouæ quam præcepit Iſraeli.*

41 *Et cum eis Heman et Iedutbun, et reſiduum electorum qui expoſiti erant per nomina vt darent laudem Iehouæ, Quoniam in ſeculum miſericordia eius.*

42 *Cum eis inquam reliquit Heman et Iedutbun cum tubis, et cymbalis, vt reſonarent, et cum inſtrumentis cantici Dei: filios autem Iedutbun ad portam.*

43 *Abierunt itaque vniuerſus populus, quiſque in domum ſuam: Dauid autem reuerſus eſt ad benedicendum domui ſuæ.*

CAP. XVII.

1 *FVit autem, quum habitaret Dauid in domo ſua, dixit ad Nathan prophetam, Ecce ego habito in domo cedrina, arca autem fœderis Iehouæ eſt ſub cortinis.*

2 *Tum dixit Nathan Dauidi, Quicquid eſt in corde tuo fac, quia Deus tecum eſt.*

3 *In ipſa autem nocte fuit verbum Dei ad Nathan, dicendo,*

4 *Vade, & dic Dauidi ſeruo meo, Sic dixit Iehouah, Non ædificabis mihi domum ad habitandum.*

5 *Non enim habitaui in vlla domo à die qua eduxi filios Iſraelis, vſque ad diem hanc: ſed fui de tentorio in tentorium, et de tabernaculo.*

6 *In omni loco in quo ambulaui cum vniuerſo Iſraele, num verbum vllum loquutus ſum vni ex Iudicibus Iſraelis (quibus præcepi vt paſcerent populum meum) dicendo, Vt quid non ædificaſtis mihi domum cedrinam?*

7 *Nunc ergo ſic dices ſeruo meo Dauidi, Sic dixit Iehouah exercituum, Ego tuli te è tugurio de poſt pecudes, vt eſſes dux ſuper populum meum Iſraelem.*

8 *Fuiq́ tecum in omni loco ad quem perrexiſti, et ſuccidi omnes inimicos tuos à facie tua, feciq́ tibi nomen iuxta nomen magnorum qui ſunt in terra.*

9 *Et poſui locum populo meo Iſraeli, & plantaui eum, et habitabit in loco ſuo, nec commouebitur vltra, neque addent filij iniquitatis atterere eum, quemadmodum fecerunt in principio.*

10 *Et à tempore quo præcepi vt eſſent Iudices ſuper populum meum Iſrael, et humiliaui omnes inimicos tuos: atque annuntiaui tibi quod domum ædificabit tibi Iehouah.*

11 *Et erit, quum adimpleti fuerint dies tui vt eas cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, quod erit è filiis tuis, et confirmabo regnum eius.*

12 *Ipſe ædificabit mihi domum, et confirmabo ſolium eius vſque in ſeculum.*

13 *Ego ero ei in patrem, et ipſe erit mihi in filium: et miſericordiam meam non auferam ab eo, ſicut abſtuli ab eo qui fuit ante te.*

14 *Sed ſtabiliam eum in domo mea et in regno meo vſque in ſeculum, atque thronus eius erit firmus in perpetuum.*

15 *Iuxta omnia verba hæc, et iuxta vniuerſam viſionem hanc ſic loquutus eſt Nathan Dauidi.*

Vulgat. Editio.

16 Cumque veniſſet rex Dauid, & ſediſſet coram Domino, dixit: Quis ego ſum Domine Deus, & quę domus mea, vt præſtares mihi talia?

17 Sed & hoc parum viſum eſt in conſpectu tuo, ideoque locutus es ſuper domum ſerui tui etiam in futurum: & feciſti me ſpectabilem ſuper omnes homines Domine Deus.

18 Quid vltra addere poteſt Dauid, cum ita glorificaueris ſeruum tuum, & cognoueris eum?

19 Domine propter famulum tuum iuxta cor tuum feciſti omnem magnificentiam hanc, & nota eſſe voluiſti vniuerſa magnalia.

20 Domine, non eſt ſimilis tui: & non eſt alius Deus abſque te, ex omnibus, quos audiuimus auribus noſtris.

21 Quis enim eſt alius, vt populus tuus Iſrael, gens vna in terra, ad quam perrexit Deus, vt liberaret, & faceret populum ſibi, & magnitudine ſua atque terroribus eijceret nationes à facie eius, quem de Ægypto liberaret?

22 Et poſuiſti populum tuum Iſrael tibi in populum vſque in æternum, & tu Domine factus es Deus eius.

23 Nunc igitur Domine, ſermo, quem locutus es famulo tuo, & ſuper domum eius, confirmetur in perpetuum, & fac ſicut locutus es.

24 Permaneatque & magnificetur nomen tuum vſque in ſempiternum: & dicatur: Dominus exercituum Deus Iſrael, & domus Dauid ſerui eius permanens coram eo.

25 Tu enim Domine Deus meus reuelaſti auriculam ſerui tui, vt ædificares ei domum: & idcirco inuenit ſeruus tuus fiduciam, vt oret coram te.

26 Nunc ergo Domine tu es Deus: & locutus es ad ſeruum tuum tanta beneficia.

27 Et cœpiſti benedicere domui ſerui tui, vt ſit ſemper coram te: te enim Domine benedicente, benedicta erit in perpetuum.

CAP. XVIII.

2. Reg. 8.7.

1 FActum eſt autem poſt hæc, vt percuteret Dauid Philiſthijm, & humiliaret eos, & tolleret Geth, & filias eius de manu Philiſthijm:

2 Percuteretque Moab, & fierent Moabitæ ſerui Dauid, offerentes ei munera.

3 Eo tempore percuſſit Dauid etiam Adarezer regem Soba regionis Hemath, quando perrexit, vt dilataret imperium ſuum vſque ad flumen Euphraten.

4 Cepit ergo Dauid mille quadrigas eius, & ſeptem millia equitum, ac viginti millia virorum peditum, ſubneruauitque omnes equos curruum, exceptis centum quadrigis, quas reſeruauit ſibi.

5 Superuenit autem & Syrus Damaſcenus, vt auxilium præberet Adarezer regi Soba: ſed & huius percuſſit Dauid viginti duo millia virorum.

6 Et poſuit milites in Damaſco, vt Syria quoque ſeruiret ſibi, & offerret munera. Audiuitque eum Dominus in cunctis, ad quæ perrexerat.

7 Tulit quoque Dauid pharetras aureas, quas habuerant ſerui Adarezer, & attulit eas in Ieruſalem.

8 Necnon de Thebath, & Chun vrbibus Adarezer æris plurimum, de quo fecit Salomon mare æneum, & columnas, & vaſa ænea.

Quod

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Venit autem rex Dauid, & ſedit coram Domino, et dixit: Quis ego ſum Domine Deus, et quæ eſt domus mea, quia feciſti me venire huc uſque?

Et parum fuit hoc in oculis tuis, et locutus es ſuper domum ſerui tui ad longinquum, et vidiſti me ſecundum diſpoſitionem hominis excellentis Domine Deus.

Quid addet vltra Dauid tibi ad glorificandum ſeruum tuum, et tu ſeruum tuum noſti.

Domine propter ſeruum tuum, et ſecundum cor tuum feciſti magnitudinem hanc, vt notificares omnia magnalia.

Domine non eſt ſimilis tibi, nec eſt Deus præter te, ſecundum omnes quos audiuimus auribus noſtris.

Et quis eſt ſicut populus tuus Iſrael, gens vna ad quam perrexit Deus, vt redimeret ſibi populum, vt poneres tibi magnitudines, & terribilia, vt expelleres à facie populi tui quem redemiſti ex Ægypto gentes.

Et poſuiſti populum tuum Iſrael tibi in populum vſque in ſeculum, et tu Domine fuiſti eis in Deum.

Et nunc Domine, verbum quod locutus es ſuper ſeruo tuo, et ſuper domo eius, confirmetur vſque in ſeculum: et fac ſicut locutus es.

Et permaneat, et magnificetur nomen tuum vſque in ſeculum, vt dicant: Dominus exercituum Deus Iſrael, Deus eſt Iſraeli, et domus Dauid ſerui ſui firma ſit coram te.

Tu enim Deus meus aperuiſti aurem ſerui tui, vt ædificares ei domum: ideo inuenit ſeruus tuus, vt oret coram te.

Et nunc Domine tu ipſe locutus es ſuper ſeruo tuo bonum hoc.

Et nunc cœpiſti benedicere domui ſerui tui, vt ſit in ſeculum coram te: tu enim Domine benedixiſti, et benedicta erit in ſeculum.

CAP. XVIII.

ET fuit, poſt hæc percuſſit Dauid Peliſtim, et humiliauit eos, et tulit Gath, et villas eius de manu Peliſtim.

Et percuſſit Moab, et fuerunt Moabitæ ſerui Dauid deferentes munus.

Et percuſſit Dauid Hadadhezer regem Sobah in Chamath, dum pergeret, vt ſtare faceret potentiam ſuam in flumine Perath.

Et accepit Dauid ab eo mille currus, et ſeptem millia equites, et viginti millia virorum peditum, ſubneruauitque Dauid omnem currum, et reſeruauit ex eis centum currus.

Et venit Aram Darmeſec, vt auxiliaretur Hadadhezer regi Sobah: et percuſſit Dauid de Aram viginti, et duo millia virorum.

Et poſuit Dauid in Aram Darmeſec, & fuerunt Aramæi Dauidi ſerui, deferentes munus. Et ſeruauit Dominus Dauid in omnibus ad quæ perrexit.

Et tulit Dauid clypeos aureos, qui erant ſuper ſeruis Hadadhezer, & adduxit eos in Ieruſalaim.

Et de Tibehath, & Chun vrbibus Hadadhezer tulit Dauid æs multum valde, de quo fecit Selomoh mare æneum, & columnas, & vaſa ænea.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

16 Et venit rex Dauid, & ſedit è regione Domini,
& dixit: Quis ſum ego Domine Deus? & quæ domus mea; quia dilexiſti me vſque in ſæculum
17 Et facta ſunt parua hęc coram te Deus: & locutus
es ſuper domum pueri tui à longinquis, & inſpexiſti me, tamquam viſio hominis & exaltaſti me Domine Deus.
18 Quid adijciet vltra Dauid, ad te, ad glorifican-
dum?
19 Et tu ſeruum tuum noſti: & iuxta cor tuum fe-
ciſti omnem magnificentiam.
20 Domine, non eſt ſimilis tibi: & non eſt Deus præ-
ter te, iuxta omnia, quæcumque audiuimus in auribus noſtris:
21 Et non eſt, ſicut populus tuus Iſrael, gens vltra
ſuper terram, quomodo deduxit ſe Deus, ad redimendum populum ſibi, ad ponendum ſibi nomen magnum, & illuſtre, ad eijciendum à facie populi tui quos redemiſti ex Ægypto, gentes.
22 Et dediſti populum tuum Iſrael tibi ipſi popu-
lum vſque in ſæculum: & tu Dominus factus es eis in Deum.
23 Et nunc Domine verbum tuum, quod locutus
es ad puerum tuum, & ſuper domum eius, fidele ſit vſque in ſæculum. Et fac ſicut locutus es:
24 Et fidele ſit, & magnificetur nomen tuum vſque
in ſæculum, dicentibus: Domine, Domine omnipotens Deus Iſrael, & domus Dauid pueri tui erecta coram te.
25 Quoniam tu Dominus Deus meus aperuiſti au-
rem pueri tui ad ædificandum ei domum; propter hoc inuenit puer tuus deprecari ad faciem tuam.
26 Et nunc Domine tu es ipſe Deus: & locutus es
ſuper ſeruum tuum bona hæc.
27 Et nunc incipe benedicere domum pueri tui, vt
ſit in ſæculum coram te. Quoniam tu Domine benedixiſti, & benedic in ſæculum.

CAP. XVIII.

1 ET factum eſt poſt hæc, & percuſſit Dauid alieni-
genas, & fugauit eos, & cepit Geth, & pagos eius de manu alienigenarum.
2 Et percuſſit Moab, & fuerunt Moab pueri Dauid,
ferentes munera.
3 Et percuſſit Dauid Adraazar regem Suba Emath,
eunte illo ſtatuere manum ſuam ſuper flumen Euphratem.
4 Et cepit Dauid de eis mille currus, & ſeptem
millia equorum, & viginti millia virorum peditum. Et diſſoluit Dauid omnes currus: & reliquit ex eis centum currus.
5 Et venit Syrus è Damaſco ad auxiliandum A-
draazar regi Suba. Et percuſſit Dauid in Syro viginti & duo millia virorum.
6 Et poſuit Dauid præſidium in Syria, quæ ad Da-
maſcum: & fuerunt Dauid in pueros ferentes munera. Et ſaluauit Dominus Dauid in omnibus, ad quæ iuit.
7 Et cepit Dauid torques aureos, qui fuerant ſu-
per pueros Adraazar, & attulit eos in Hieruſalem.
8 Et de Mathabeth, & de electis ciuitatibus, quæ
Adraazar, cepit Dauid æs multũ valde. Ex eo fecit Salomon mare ęneum, & columnas, & vaſa ænea.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Ingreſſus eſt ergo rex Dauid, & ſedit coram Iehoua, ac dixit, Quis ego ſum, ô Iehoua Deus, et quæ eſt domus mea, quod feciſti me venire huc uſque?

Et parum fuit hoc in oculis, ô Deus, inſuper loquutus es ſuper domum ſerui tui in longinquum, et vidiſti me iuxta diſpoſitionem hominis excellentis, ô Iehoua Deus.

Quid addet vltra Dauid petere à te ad glorificandum ſeruum tuum? tu autem ſeruum tuum noſti.

O Iehoua, propter ſeruum tuum, et ſecundum cor tuum feciſti omnem magnitudinem hanc, vt nota faceres omnia magnalia iſta.

O Iehoua, non eſt ſimilis tibi, nec eſt Deus præter te, iuxta omnia quæ audiuimus auribus noſtris.

Et quis eſt ſicut populus tuus Iſrael, gens vna in terra ad quam perrexerit Deus, vt redimeret ſibi populum, vt poneres tibi nomen, magnitudines & terribilia, vt expelleres à facie populi tui quem redemiſti ex Ægypto, Gentes?

Et poſuiſti populum tuum Iſraelem tibi in populum vſque in ſeculum, et tu Iehoua fuiſti eis in Deum.

Nunc igitur Iehoua, verbum quod loquutus es de ſeruo tuo, et de domo eius, confirmetur vſque in ſeculum, et fac ſicut loquutus es:

Permaneat quoque et magnificetur nomen tuum vſque in ſeculum: vt dicant, Iehouah exercituum, Deus Iſraelis, Deus eſt ſuper Iſraelem: et domus Dauidis ſerui tui firma ſit coram te.

Tu enim Deus meus reuelaſti aurem ſerui tui quod ædificares ei domum: ideo inuenit ſeruus tuus vt oret coram te.

Nunc itaque, ô Iehoua (tu ipſe Deus, et loquutus es ſuper ſeruo tuo bonum hoc.)

Nunc inquam voluiſti benedicere domui ſerui tui, vt ſit in ſeculum coram te: tu enim Iehoua benedixiſti, et benedicta erit in ſeculum.

CAP. XVIII.

POſt hæc autem percuſſit Dauid Peliſthim, et humiliauit eos: tulitq́ Gath, et villas eius de manu Peliſthim.

Percuſſit et ipſum Moab, fueruntq́ Moabitæ ſerui Dauidi, deferentes munus.

Præterea percuſſit Dauid Hadarezer regem Sobah in Hamath, dum pergeret vt conſtitueret potentiam ſuam in flumine Perath.

Accepit autem Dauid ex eis mille currus, et ſeptem millia equitum, et viginti millia virorum peditum: ſubneruauitq́ Dauid omnem currum, et reſeruauit ex eis centum currus.

Venit ergo Aram Darmeſec vt opem ferret Hadarezer regi Sobah: et percuſſit Dauid de Aram viginti duo millia virorum.

Conſtituitq́ Dauid præfectos in Aram Darmeſec fueruntq́ Aramæi Dauidi ſerui, deferentes munus: & ſeruauit Iehouah Dauidem in omni loco ad quem perrexit.

Et tulit Dauid clypeos aureos qui erant ſuper ſeruos Hadarezer, & detulit eos in Ieruſalaim.

Et de Tibhath & Chun vrbibus Hadarezer tulit Dauid æs multum valde, de quo fecit Selomoh mare æneum, & columnas, & vaſa ænea.

Vulgat. Editio.

9 Quod cum audiſſet Thou rex Hemath, percuſſiſſe videlicet Dauid omnem exercitum Adarezer regis Soba:

10 Miſit Adoram filium ſuum ad regem Dauid, vt poſtularet ab eo pacem,& congratularetur ei,quod percuſſiſſet, & expugnaſſet Adarezer: aduerſarius quippe erat Thou Adarezer.

11 Sed & omnia vaſa aurea,& argentea,& ænea conſecrauit Dauid rex Domino,cum argento,& auro, quod tulerat ex vniuerſis gentibus, tam de Idumæa, & Moab, & filijs Ammon, quam de Philiſthijm, & Amalec.

12 Abiſai vero filius Saruię percuſſit Edom in Valle Salinarum,decem & octo millia:

13 Et conſtituit in Edom præſidium, vt ſeruiret Idumæa Dauid: ſaluauitque Dominus Dauid in cunctis,ad quæ perrexerat.

14 Regnauit ergo Dauid ſuper vniuerſum Iſrael,& faciebat iudicium, atque iuſtitiam cuncto populo ſuo.

15 Porro Ioab filius Saruiæ erat ſuper exercitum, & Ioſaphat filius Ahilud à commentarijs.

16 Sadoc autem filius Achitob, & Ahimelec, filius Abiathar,ſacerdotes:& Suſa, ſcriba.

17 Banaias quoque filius Ioiadę ſuper legiones Cerethi,& Phelethi:porro filij Dauid, primi ad manum regis.

CAP. XIX.

1 Accidit autem,vt moreretur Naas rex filiorum Ammon, & regnaret filius eius pro eo.

2 Dixitque Dauid:Faciam miſericordiam cum Hanon filio Naas: præſtitit enim mihi pater eius gratiam. Miſitque Dauid nuncios ad conſolandum eum ſuper morte patris ſui. Qui cum perueniſſent in terram filiorum Ammon,vt conſolarentur Hanon:

3 Dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon: Tu forſitan putas, quod Dauid honoris cauſa in patrem tuum miſerit, qui conſolentur te:nec animaduertis, quod vt explorent, & inueſtigent, & ſcrutentur terram tuam, venerint ad te ſerui eius.

4 Igitur Hanon pueros Dauid decaluauit, & raſit, & præcidit tunicas eorum à natibus vſque ad pedes,& dimiſit eos.

5 Qui cum abijſſent, & hoc mandaſſent Dauid, miſit in occurſum eorum (grandem enim contumeliam ſuſtinuerant)& præcepit, vt manerent in Iericho, donec creſceret barba eorum, & tunc reuerterentur.

6 Videntes autem filij Ammon,quod iniuriam feciſſent Dauid,tam Hanon,quam reliquus populus, miſerunt mille talenta argenti,vt conducerent ſibi de Meſopotamia, & de Syria Maacha, & de Soba currus,& equites.

7 Conduxeruntque triginta duo millia curruum, & regem Maacha cum populo eius. Qui cum veniſſent, caſtrametati ſunt è regione Medaba. Filij quoque Ammon congregati de vrbibus ſuis,venerunt ad bellum.

8 Quod cum audiſſet Dauid,miſit Ioab,& omnem exercitum virorum fortium:

Egreſ-

Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.

Et audiuit Tohu rex Chamath,quod percuſſiſſet Dauid omnem exercitum Hadadhezer regis Sobah:

Et miſit Hadoram filium ſuum ad regem Dauid, vt poſtularet ab eo pacem, & ad benedicendum ei, eo quod pugnauit cum Hadadhezer: & percuſſit eum, quia vir bellorum Thohu erat cum Hadadhezer.

Et omnia vaſa aurea, & argentea, & ænea,etiam ipſa ſanctificare fecit rex Dauid, non cum argento, & auro, quod tulerat ex vniuerſis gentibus de Edom,& Moab, & de filiis Hammon,& de Peliſtim,& de Hamalec.

Abiſai autem filius Seruiah percuſſit Edom in Valle Salis decem,& octo millia:

Et poſuit in Edom præſidia, & fuerunt omnis Edomæi ſerui Dauid: & ſeruauit Dominus Dauid in omnibus ad quæ perrexit.

Regnauitq́; Dauid ſuper vniuerſum Iſrael, & faciebat iudicium, & iuſtitiam omni populo.

Ioab autem filius Seruiah erat ſuper exercitum, & Iehoſaphath filius Achilud à commentariis.

Sadoc autem filius Achithub,& Abimelech filius Ebiathar, ſacerdotes: Sauſah autem ſcriba.

Et Benaiahu filius Iehoiadah ſuper Cerethi, & Pelethi: filij autem Dauid primi ad manum regis.

CAP. XIX.

Et fuit, poſt hoc mortuus eſt Nachaz rex filiorum Hammon, & regnauit filius eius pro eo.

Dixitq́; Dauid: Faciam miſericordiam cum Chanun filio Nachas: fecit enim pater eius mecum miſericordiam. Miſitq́; Dauid nuncios ad conſolandum eum ſuper patre ſuo. Et venerunt ſerui Dauid in terram filiorum Hammon ad Chanun, vt conſolarentur eum:

Et dixerunt principes filiorum Hammon ad Chanun: Numquid honorat Dauid patrem tuum in oculis tuis, quia miſit ad te conſolantes: nonne propterea vt inquirant,& ſubuertant, & explorent terram venerunt ſerui eius ad te.

Et tulit Chanun ſeruos Dauid, & raſit eos,& præſcidit tunicas eorum per medium vſque ad nates, & dimiſit eos.

Et abierunt, & nunciauerunt ipſi Dauid per viros, & miſit in occurſum eorum, (erant enim viri ignominia affecti valde,) & dixit rex: Manete in Iericho donec germinet barba veſtra,& reuertemini.

Et viderunt filij Hammon, quod fatuiſſent cum Dauid,& miſit Chanun, & filij Hammon mille talenta argenti, vt conducerent mercede de Aram Naharaim, & de Arammahachah,& de Sobah currus,& equites.

Et conduxerunt ſibi duo, & triginta millia curruum, & regem Mahachah, & populum eius. Et venerunt, et caſtrametati ſunt ante Medba. Et filij Hammon congregati ſunt de vrbibus ſuis,& venerunt ad bellum.

Et audiuit Dauid, & miſit Ioab, & omnem exercitum fortium:

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Et audiuit Thoa rex Emath, quia percuſſit Dauid omnem virtutem Adraazar regis Suba:

10 Et miſit Adduram filium ſuum ad regem Dauid ad interrogandum eum, quæ ad pacem, & ad benedicendum eum pro eo, quod impugnauit Adraazar, & percuſſit eum: quoniam vir hoſtilis Thoa erat ipſi Adraazar.

11 Et omnia vaſa aurea, & argentea,& ænea,& hæc ſanctificauit rex Dauid Domino cum argento, & auro, quod ceperat ex omnibus gentibus ex Idumæa,& Moab,& ex filijs Ammon,& ex alienigenis, & ex Amalec.

12 Et Abeſa filius Saruiæ percuſſit Idumæam in valle ſalinarum octo & decem millia.

13 Et poſuit in valle præſidia: & fuerunt omnes Idumæi pueri Dauid. Et ſaluauit Dominus Dauid in omnibus ad quæ ibat.

14 Et regnauit Dauid ſuper omnem Iſrael: & erat faciens iudicium, & iuſtitiam omni populo ſuo.

15 Et Ioab filius Saruiæ ſuper militiam:& Ioſaphat filius Achilud à commentarijs.

16 Et Sadoc filius Achitob, & Achimelech filius Abiathar ſacerdotes; & Suſa ſcriba:

17 Et Banæas filius Iodae ſuper Cherethi, & ſuper Phelethi. Et filij Dauid primi vicarij regis.

CAP. XIX.

1 ET factum eſt poſt hæc,mortuus eſt Naas rex filiorum Ammon: & regnauit Aran filius eius pro eo.

2 Et dixit Dauid: Faciam miſericordiam cum Aran filio Naas,ſicut fecit pater eius mecum miſericordiam. Et miſit nuncios Dauid ad conſolandum eum de patre eius.Et venerunt pueri Dauid in terram filiorum Ammon ad Anan ad conſolandum eum.

3 Et dixerunt principes filiorum Ammon ad Anan: Nunquid glorificans Dauid patrem tuum miſit tibi,qui conſolentur? Nonne, vt explorent ciuitatem, & ad ſpeculandam terram venerunt pueri eius ad te?

4 Et cepit Anan pueros Dauid,& raſit eos,& abſtulit de mantellis eorum dimidium vſque ad tunicam:& dimiſit eos.

5 Et venerunt annunciare Dauid de viris:& miſit in obuiam eis; quia erant inhonorati valde & dixit rex:Sedete in Hiericho, donec exoriantur barbæ veſtræ:& reuertite.

6 Et viderunt filij Ammon, quia confuſus eſt populus Dauid:& miſit Anan, & filij Ammon mille talenta argenti, ad conducendum mercede ſibi è Syria Meſopotamiæ,& è Syria Maacha, & à Sobal currus, & equites:

7 Et mercede conduxerunt ſibi duó & triginta millia curruum, & regem Maacha, & populum eius.Et venerunt, & caſtrametati ſunt è regione Medaba,Et filij Ammon congregati ſunt ex ciuitatibus ſuis: & venerunt ad bellandum.

8 Et audiuit Dauid,& miſit Ioab, & omnem militiam potentium.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

9 *Audiens autem Thou rex Hamath quod percuſſiſſet Dauid omnem exercitum Hadarezer regis Sobah,*

10 *Miſit Hadoram filium ſuum ad regem Dauidem, vt ſalutaret eum pacificè, ac benediceret ei, eo quod pugnaſſet cum Hadarezer,& percuſſiſſet eum: gerebat enim bellum Thou cum Hadarezer: & miſit ad eum omnia vaſa aurea & argentea & ænea.*

11 *Quæ etiam ſanctificauit rex Dauid Iehouæ cum argento & auro quod acceperat ex vniuerſis Gentibus de Edom,& Moab, & de filiis Ammon, & de Peliſthim, & de Amalec.*

12 *Abſai autem filius Seruiah percuſſit Edom in Valle ſalis, decem & octo millia.*

13 *Et poſuit in Edom præſides, fueruntq́; omnes Edomæi ſerui Dauidis, & ſeruauit Iehouah Dauidem in omni loco ad quem perrexit.*

14 *Regnauit igitur Dauid ſuper vniuerſum Iſraelem, & faciebat iudicium & iuſtitiam vniuerſo populo ſuo.*

15 *Ioab autem filius Seruiah erat ſuper exercitum: Iehoſaphath vero filius Ahilud, à commentariis.*

16 *Sadoc præterea filius Ahitub,& Abimelech filius Ebiathar, erant ſacerdotes: Sauſa autem ſcriba:*

17 *Et Benaiahu filius Iehoiada ſuper Cherethi & Pelethi: filij autem Dauidis erant primi ad manum regis.*

CAP. XIX.

1 *FVit præterea, poſt hæc mortuus eſt Nahas rex filiorum Ammon, & regnauit filius eius pro eo.*

2 *Dixitq́; Dauid, Faciam miſericordiam cum Hanun filio Nahas: fecit enim pater eius mecum miſericordiam. Miſit itaque Dauid legatos ad conſolandum eum ſuper patre ſuo: & venerunt ſerui Dauidis in terram filiorum Ammon ad Hanun vt conſolarentur eum.*

3 *Tum dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanun, Num honorat Dauid patrem tuum in oculis tuis, quod miſit ad te conſolatores? nonne ideo vt ſcrutentur & rimentur, explorentq́; terram, venerunt ſerui eius ad te?*

4 *Tulit itaque Hanun ſeruos Dauidis,& raſit eos,& præcidit tunicas eorum per medium vſque ad verenda,& dimiſit eos.*

5 *Abierunt autem & renuntiauerunt Dauidi de viris illis: & miſit in occurſum eorum. (erant enim viri ignominia affecti valde) dixitq́; rex, Manete in Iereho, donec germinauerit barba veſtra, tunc reuertimini.*

6 *Videntes autem filij Ammon quod rem fœdam feciſſent Dauidi, miſit Hanun & filij Ammon mille talenta argenti, vt conducerent mercede ſibi de Aram Naharaim, & de Aram Maachah, & de Sobah currus & equites.*

7 *Et mercede conduxerunt ſibi duo & triginta millia curruum,& regem Maachah,& populum eius: poſtea venerunt, et caſtrametati ſunt eregione Medba: filij vero Ammon congregati de vrbibus ſuis, venerunt ad hoc prælium.*

8 *Quod audiens Dauid, miſit Ioab & omnem exercitum fortium.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

9 Egreſſique filij Amnon, direxerunt aciem iuxta portam ciuitatis: reges autem, qui ad auxilium eius venerant, ſeparatim in agro ſteterunt.

10 Igitur Ioab intelligens bellum ex aduerſo, & poſt tergum contra ſe fieri, elegit viros fortiſſimos de vniuerſo Iſrael, & perrexit contra Syrum.

11 Reliquam autem partem populi dedit ſub manu Abiſai fratris ſui, & perrexerunt contra filios Ammon.

12 Dixitque: Si vicerit me Syrus, auxilio eris mihi: ſi autem ſuperauerint te filii Ammon, ero tibi in præſidium.

13 Confortare, & agamus viriliter pro populo noſtro, & pro vrbibus Dei noſtri: Dominus autem quod in conſpectu ſuo bonum eſt, faciet.

14 Perrexit ergo Ioab, & populus, qui cum eo erat, contra Syrum ad prælium: & fugauit eos.

15 Porro filij Amnon videntes, quod fugiſſet Syrus, ipſi quoque fugerunt Abiſai fratrem eius, & ingreſſi ſunt ciuitatem: reuerſuſque eſt etiam Ioab in Ieruſalem.

16 Videns autem Syrus, quod cecidiſſet coram Iſrael, miſit nuncios, & adduxit Syrum, qui erat trans fluuium: Sophach autem princeps militiæ Adarezer, erat dux eorum.

17 Quod cum nunciatum eſſet Dauid, congregauit vniuerſum Iſrael, & tranſiuit Iordanem, irruitque in eos, & direxit ex aduerſo aciem, illis contra pugnantibus.

18 Fugit autem Syrus Iſrael: & interfecit Dauid de Syris ſeptem millia curruum, & quadraginta millia peditum, & Sophach exercitus principem.

19 Videntes autem ſerui Adarezer ſe ab Iſrael eſſe ſuperatos, transfugerunt ad Dauid, & ſeruierunt ei: noluitque vltra Syria auxilium præbere filijs Ammon.

CAP. XX.

2. Reg. 10.7. & 11.1.

1 FActum eſt autem poſt anni circulum, eo tempore, quo ſolent reges ad bella procedere, congregauit Ioab exercitum, & robur militiæ, & vaſtauit terram filiorum Ammon: perrexitque & obſedit Rabba: porro Dauid manebat in Ieruſalem, quando Ioab percuſſit Rabba, & deſtruxit eam.

2 Tulit autem Dauid coronam Melchom de capite eius, & inuenit in ea auri pondo talentum, & pretioſiſſimas gemmas, fecitque ſibi inde diadema: manubias quoque vrbis plurimas tulit:

3 Populum autem, qui erat in ea, eduxit: & fecit ſuper eos tribulas, & trahas, & ferrata carpenta tranſire, ita vt diſſecarentur, & contererétur: ſic fecit Dauid cunctis vrbibus filiorum Ammon: & reuerſus eſt cum omni populo ſuo in Ieruſalem.

*2 Reg 21.18.

4 * Poſt hęc initum eſt bellum in Gazer aduerſum Philiſthæos: in quo percuſſit Sobochai Huſathites, Saphai de genere Raphaim, & humiliauit eos.

5 Aliud quoque bellum geſtum eſt aduerſus Philiſthæos, in quo percuſſit Adeodatus filius Saltus Bethlehemites fratrem Goliath Gethęi, cuius haſtę lignum erat quaſi liciatorium texentium.

Sed

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et egreſſi ſunt filij Hammon, & diſpoſuerunt prælium ad portam vrbis: & reges, qui venerunt ſeorſum erant in agro.

Et vidit Ioab, quod eſſet facies prælij contra ſe, ante & retro, & elegit ex omnibus electis Iſrael, & direxit aciem in occurſum Aram.

Reſiduum vero populi dedit Abſai fratris ſui, & direxerunt aciem in occurſum filiorum Hammon.

Dixitq́; Si fortior fuerit me Aram, eris mihi in ſalutem: ſi vero filij Hammon fuerint fortiores te, ſeruabo.

Confortare, & confortemur pro populo noſtro, & pro vrbibus Dei noſtri: Dominus autem quod bonum eſt in oculis ſuis faciat.

Et appropinquauit Ioab, & populus, qui erant cum eo contra Aram in prælium: & fugerunt à facie eius.

Filij autem Hammon viderunt, quod fugiſſet Aram, & fugerunt etiam ipſi à facie Abiſai fratris eius, & ingreſſi ſunt ciuitatem: & ingreſſus eſt Ioab Ieruſalaim.

Et viderunt Aramæi, quod caſi eſſent coram Iſrael, & miſerunt nuncios, & eduxerunt Aramæos, qui erant trans flumen: & Sophach princeps exercitus Hadadhezer erat ante eos.

Et nunciatum eſt Dauidi, & congregauit omnem Iſrael, & tranſiuit Iarden, & venit ad eos, & direxit aciem contra eos, & direxit aciem Dauid in occurſum Aram in prælium, & pugnauerunt cum eo.

Et fugit Aram à facie Iſrael: & occidit Dauid de Aram ſeptem millia curruum, & quadraginta millium virorum peditum, & Sophach principem exercitus interemit.

Et viderunt ſerui Hadadhezer, quod caſi eſſent coram Iſrael, & pacem fecerunt cum Dauid, & ſeruierunt ei: & noluit Aram ſeruare filios Hammon vltra.

CAP. XX.

ET fuit tempore reuerſionis anni, tempore quo egrediuntur reges, duxit Ioab robur militiæ, & vaſtauit terram filiorum Hammon; & venit, & obſedit Rabbah: Dauid autem manebat in Ieruſalaim, & percuſſit Ioab Rabbah, & deſtruxit eam.

Tulit autem Dauid coronam regis eorum à capite eius, & inuenit in ea pondus talenti auri, & in ea lapidem precioſum, & fuit ſupra caput Dauid, & ſpolia vrbis eduxit multa valdè.

Et populum, qui erat in ea, eduxit: & ſerrauit ſerra, & carpentis ferreis, & ferris: & ſic fecit Dauid vniuerſis vrbibus filiorum Hammon: & reuerſus eſt Dauid, & omnis populus Ieruſalaim.

Et fuit, poſtea ſtetit bellum in Ghezer cum Peliſtim: tunc percuſſit Sibbechai Chuſathites, Sippai de natis Rephaim, & humiliati ſunt.

Et fuit adhuc bellum cum Peliſtim, et percuſſit Elchanan filius Iahur Ethlachmites fratrem Gholiath Ghitthæum, et lignum haſtæ eius erat veluti liciatorium texentium.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Et exierunt filij Amon: & aciem inſtruunt in
prælium apud portam ciuitatis. Et reges qui vene-
rant, caſtrametati ſunt per ſe in campo.
10 Et vidit Ioab, quia facti ſunt aduerſis faciebus
ad præliandum aduerſus ſe ad faciem, & à tergo: &
elegit ex omni iuuene Iſrael: & aciem ſtruxerunt
aduerſus Syrum:
11 Et reſiduum populi dedit in manu Abiſai fra-
tris ſui: & ſtruxerunt aciem ex aduerſo filiorum
Ammon.
12 Et dixit: Si inualuerit ſuper me Syrus; & eris mi-
hi in ſalutem: &, ſi filij Ammon inualuerint ſuper
te; & ſaluabo te.
13 Viriliter age: & confortemur pro populo noſtro,
& pro ciuitatibus Dei noſtri: & Dominus, quod
bonum in oculis ſuis, faciet.
14 Et aciem ſtruxit Ioab, & populus, qui cum eo,
contra Syros in prælium: & fugerunt ab eis.
15 Et filij Ammon viderunt, quia fugerunt Syri: &
fugerunt etiam ipſi à facie Abeſai, & à facie Ioab
fratris eius: & venerunt in ciuitatem. Et venit Io-
ab in Hieruſalem.
16 Et vidit Syrus, quia fugauit eum Iſrael: & miſit
nuncios, & eduxerunt Syrum de trans flumine: &
Sophath princeps militiæ virtutis Adraazar ante
eos.
17 Et annunciatum eſt Dauid; & congregauit om-
nem Iſrael: & tranſiuit Iordanom, & venit ſuper
eos: & inſtruxit aciem ſuper eos. Et ſtruit aciem
Dauid ex aduerſo Syri in prælium. Et impugnaue-
runt eum.
18 Et fugit Syrus à facie Iſrael: & occidit Dauid de
Syro ſeptem millia curruum, & quadraginta mil-
lia peditum: & Sophath principem militiæ virtutis
interfecit.
19 Et viderunt pueri Adraazar, quia ceciderunt à fa-
cie Iſrael: & diſpoſuerunt cum Dauid, & ſeruie-
runt ei. Et noluit Syrus auxiliari filijs Ammon vl-
tra.

CAP. XX

1 ET factum eſt in ſequenti anno in exitu regum,
& duxit Ioab omnem virtutem militiæ: & cor-
ruperunt regionem filiorum Ammon. Et venit, &
obſedit Rabba. Et Dauid ſedit in Hieruſalem. Et
percuſſit Ioab Rabba, & diruit eam.
2 Et cepit Dauid coronam Molchom regis eorum
de capite eius: & inuentum eſt pondus eius talen-
tum auri: & in ea lapis precioſus: & fuit ſuper ca-
put Dauid. Et ſpolia ciuitatis extulit multa valde:
3 Et populum, qui in ea eduxit, & diſſecuit ſerris,
& in aſcijs ferreis, & in tribulis. Et ſic fecit Dauid
omnibus filijs Ammon. Et reuertit Dauid, & om-
nis populus eius in Hieruſalem.
4 Et factum eſt poſt hæc, & factum eſt adhuc bel-
lum in Gazer cum alienigenis. Tunc percuſſit So-
bochai Soſathi ipſum Saphut de filijs gigantibus:
& humiliauit eum.
5 Et factum eſt adhuc prælium cum alienigenis: &
percuſſit Elcanam filius Iair ipſum Lachmi fra-
trem Goliath Getthæi, & lignum lanceæ eius, tan-
quam liciatorium texentium.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Et egreſſi filij Ammon inſtruxerunt aciem ad portam
vrbis: Reges vero qui venerant ſeorſum, erant in agro.*

*Videns autem Ioab quod eſſet facies belli contra ſe ante
& retro, elegit aliquot ex omnibus electis Iſraelis, &
inſtruxit aciem in occurſum Aram.*

*Reſiduum vero populi tradidit in manum Abſai fratris
ſui, & inſtruxerunt aciem in occurſum filiorum Am-
mon.*

*Dixitq́ue, Si fortior fuerit me Aram, eris mihi in ſalu-
tem: ſi vero filij Ammon fuerint fortiores te, ſeruabo te.*

*Robora te, & roboremus nos pro populo noſtro, & pro
vrbibus Dei noſtri: Iehouah autem quod bonum eſt in o-
culis ſuis, faciat.*

*Appropinquauit igitur Ioab, & populus qui erant cum
eo, contra Aram in prælium: & fugerunt à facie eius.*

*Filij autem Ammon videntes quod fugeret Aram, fu-
gerunt etiam ipſi à facie Abſai fratris eius, ingreſſiq́ue ſunt
ciuitatem: poſthac ingreſſus eſt Ioab Ieruſalaim.*

*Videntes vero Aramæi quod cæſi eſſent coram Iſraele,
miſerunt legatos, atque eduxerunt Aramæos qui erant
trans flumen: & Sophach princeps exercitus Hadarezer
erat ante eos.*

*Nuntiatum eſt autem Dauidi: qui congregauit vni-
uerſum Iſraelem, & tranſiuit Iarden, venitq́ue ad eos, &
direxit aciem contra eos, direxit inquam aciem Dauid
in occurſum Aram in prælium, & pugnauerunt cum eo.*

*Fugit autem Aram à facie Iſraelis, & occidit Da-
uid de Aram ſeptem millia curruum, & quadraginta
millia virorum peditum, præterea Sophach principem ex-
ercitus interemit.*

*Quum autem vidiſſent ſerui Hadarezer quod cæſi eſ-
ſent coram Iſraele, pacem fecerunt cum Dauide, ac ſer-
uierunt ei: neque voluit Aram opem præbere filiis Am-
mon vltra.*

CAP. XX.

*FVit inſuper, tempore reuerſionis anni, tempore quo
egrediuntur reges, duxit Ioab robur militiæ, & va-
ſtauit terram filiorum Ammon: & quum veniſſet, obſe-
dit Rabbah: (Dauid autem manebat in Ieruſalaim) &
& percuſſit Ioab Rabbah, & deſtruxit eam.*

*Tulit autem Dauid coronam regis eorum à capite eius,
& inuenit eam ponderis talenti auri, in eaq́ue erat lapis
pretioſus, & fuit ſuper caput Dauidis: ſpolia quoque vr-
bis eduxit multa valdè.*

*Populum vero qui erat in ea, eduxit, & ferrauit fer-
ra, & carpentis ferreis, & ſerris: ſic autem fecit Dauid
vniuerſis vrbibus filiorum Ammon, poſtea reuerſus eſt
Dauid, & vniuerſus populus in Ieruſalaim.*

*Hoc autem geſtum eſt bellum in Gezer cum Peliſthim:
tunc percuſſit Sibbechai Huſathites ipſum Sippai de natis
gigantium, et humiliati ſunt.*

*Fuit item adhuc bellum cum Peliſthim, vbi percuſſit
Elhanan filius Iair ipſum Lahmi fratrem Goliath Git-
thæum: cuius haſta lignum erat veluti liciatorium
texentium.*

Vulgat. Editio.

Sed & aliud bellum accidit in Geth, in quo fuit
homo longiſſimus, ſenos habens digitos, id eſt, ſi-
mul viginti quattuor: qui & ipſe de Tapha fuerat
ſtirpe generatus.
Hic blaſphemauit Iſrael: & percuſſit eum Iona-
than filius Samaa fratris Dauid. Hi ſunt filii Rapha
in Geth, qui ceciderunt in manu Dauid, & ſeruo-
rum eius.

CAP. XXI.

2. Reg. 24. 1. Inf. 27. 24.

CONſurrexit autem Satan contra Iſrael: & con-
citauit Dauid, vt numeraret Iſrael.
Dixitque Dauid ad Ioab, & ad principes populi:
Ite, & numerate Iſrael à Berſabee vſque Dan: & af-
ferte mihi numerum, vt ſciam.
Reſponditque Ioab: Augeat Dominus populum
ſuum centuplum, quam ſunt: nonne domine mi
rex, omnes ſerui tui ſunt? quare hoc quærit domi-
nus meus, quod in peccatum reputetur Iſrael?

Sed ſermo regis magis præualuit: egreſſuſque eſt
Ioab, & circuiuit vniuerſum Iſrael; & reuerſus eſt
Ieruſalem:
Deditque Dauidi numerum eorum, quos cir-
cumierat: & inuentus eſt omnis numerus Iſrael,
mille millia, & centum millia virorum educen-
tium gladium: de Iuda autem quadringenta
ſeptuaginta millia bellatorum.
Nam Leui, & Beniamin non numerauit: eo quod
Ioab inuitus exequeretur regis imperium.

Diſplicuit autem Deo, quod iuſſum erat; & per-
cuſſit Iſrael.
Dixitque Dauid ad Deum: Peccaui nimis, vt hoc
facerem: obſecro aufer iniquitatem ſerui tui, quia
inſipienter egi.
Et locutus eſt Dominus ad Gad Videntem Da-
uidis, dicens:
Vade, & loquere ad Dauid, & dic ei: Hęc dicit Do-
minus: Trium tibi optionem do: vnum, quod vo-
lueris, elige, & faciam tibi.
Cumque veniſſet Gad ad Dauid, dixit ei: Hęc di-
cit Dominus: Elige quod volueris:
Aut tribus annis famem: aut tribus menſibus te
fugere hoſtes tuos, & gladium eorum non poſſe
euadere: aut tribus diebus gladium Domini, & pe-
ſtilentiam verſari in terra, & Angelum Domini
interficere in vniuerſis finibus Iſrael: nunc igitur
vide quid reſpondeam ei, qui miſit me.

Et dixit Dauid ad Gad: Ex omni parte me angu-
ſtiæ premunt: ſed melius mihi eſt, vt incidam in
manus Domini, quia multæ ſunt miſerationes
eius, quam in manus hominum.
Miſit ergo Dominus peſtilentiam in Iſrael: & ce-
ciderunt de Iſrael ſeptuaginta millia virorum.

Miſit quoque Angelum in Ieruſalem, vt percu-
teret eam: cumque percuteretur, vidit Dominus, &
miſertus eſt ſuper magnitudine mali: & imperauit
Angelo, qui percutiebat: Sufficit, iam ceſſet manus
tua. Porro Angelus Domini ſtabat iuxta aream Or-
nan Iebuſæi.
Leuanſque Dauid oculos ſuos, vidit Angelum
Domini ſtantem inter cœlum, & terram, & euagi-
natum gladium in manu eius, & verſum contra
Ieruſalem: & ceciderunt tam ipſe, quam maiores
natu veſtiti ciliciis, proni in terram.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

6 *Et fuit adhuc bellum in Ghath, & erat vir menſuræ
magnæ, & digiti eius ſex, & ſex, viginti & quattuor: &
etiam ipſe natus erat è Raphah.*

7 *Et probris afficiebat Iſrael: & percuſſit eum Ionathan
filius Simha fratris Dauid. Iſti nati ſunt è Raphah in
Ghath, & ceciderunt per manum Dauid, & per manum
ſeruorum eius.*

CAP. XXI.

1 *ET ſtetit aduerſarius contra Iſrael: & incitauit Da-
uid, vt numeraret Iſrael.*
2 *Dixitq́; Dauid ad Ioab, & ad principes populi: Ite,
numerate Iſrael à Beerſebah vſque ad Dan: & afferte
ad me, vt ſciam numerum eorum.*
3 *Dixitq́; Ioab: Addat Dominus populo ſuo, ſicut ſunt
centum vicibus: numquid non domine mi Rex omnes ipſi
domino meo ſunt ſerui? vt quid quærit hoc dominus meus,
vt quid erit ad delictum Iſraeli?*

4 *Verbum autem Regis præualuit ipſi Ioab: & egreſſus
eſt Ioab, & ambulauit per vniuerſum Iſrael, & venit
Ieruſalaim:*
5 *Deditq́; Ioab numerum numeri populi ipſi Dauid, &
fuit omnis Iſrael mille millia, & centum millia virorum
educentium gladium: Iehudah autem quadringenta, &
ſeptuaginta millia virorum educentium gladium.*

6 *Leui vero, & Biniamin non numerauit in medio eorum,
quia abominabile fuit verbum Regis ipſi Ioab.*

7 *Diſplicuit autem in oculis Dei propter verbum hoc,
& percuſſit Iſrael.*
8 *Dixitq́; Dauid ad Deum: Peccaui valde, quia feci rem
hanc. & nunc tranſire fac obſecro iniquitatem ſerui tui,
quia inſipienter egi valde.*
9 *Et locutus eſt Dominus ad Ghad Videntem Dauid, di-
cendo:*
10 *Vade, & loquere ad Dauid, dicendo: Sic dixit Domi-
nus: Tria ego extendo ſuper te, elige tibi vnum ex his,
& faciam tibi.*
11 *Et venit Ghad ad Dauid, dixitq́; ei: Sic dixit Dominus:
Recipe tibi:*
12 *Aut tribus annis famem: aut tribus menſibus deficiens
eſſe à facie hoſtium tuorum, & gladium inimicorum at-
tingens: aut tribus diebus gladium Domini, & peſtem in
terra, & Angelum Domini vaſtantem in omni termino
Iſrael: et nunc vide quid reſpondeam mittenti me.*

13 *Et dixit Dauid ad Ghad: Anguſtia eſt mihi vehemens:
incidam quæſo in manu Domini, quia multæ miſeratio-
nes eius valde, & in manum hominum ne incidam.*

14 *Et dedit Dominus peſtilentiam in Iſrael: & cecide-
runt de Iſrael ſeptuaginta millia virorum.*

15 *Et miſit Deus Angelum in Ieruſalaim, vt perderet eam:
et cum vaſtaret, vidit Dominus, & miſertus eſt ſuper
malo: et dixit Angelo vaſtanti: Sufficit, nunc ceſſet
manus tua. Angelus autem ſtabat iuxta aream Ornan
Iebuſæi.*

16 *Et leuauit Dauid oculos ſuos, & vidit Angelum Do-
mini ſtantem inter terram, & cœlum, & gladium eius
euaginatum in manu eius extentum contra Ieruſalaim:
et cecidit Dauid, & ſeniores operti ſaccis, ſuper faciem
ſuam.*

Tranſl. ex Septuag.

6 Et factum eſt adhuc prælium in Geth:& fuit vir
ſupra modum magnus,& digiti eius ſex,& ſex,vi-
ginti quattuor: & hic erat prognatus ex giganti-
bus.
7 Et exprobrauit Iſrael.Et percuſſit eum Ionathan
filius Samaa fratris Dauid. Hi fuerunt ipſi Rapha
8 in Geth:omnes erant quattuor gigantes:& ceciderunt
runt in manu Dauid,& in manu puerorum eius.

CAP. XXI.

1 ET ſtetit diabolus in Iſrael: & incitauit Dauid
ad numerandum Iſrael.
2 Et dixit rex Dauid ad Ioab, & ad principes vir-
tutis:Ite,numerate Iſrael à Berſabee, & vſque Dan:
& afferte ad me:& cognoſcam numerum eorum.
3 Et dixit Ioab: Adijciat Dominus ad populum
ſuum ſicut ipſi, centupliciter:& oculi domini mei
regis videntes:omnes domino meo pueri. Vt quid
quærit dominus meus hoc,vt non fiat in peccatum
ipſi Iſrael?
4 Verbum autem regis valuit ſuper Ioab.Et exiuit
Ioab,& tranſijt in omni Iſrael,& venit in Hieruſa-
lem.
5 Et dedit Ioab numerum viſitationis populi ipſi
Dauid.Et fuit omnis Iſrael mille millia,& centum
millia virorum educentium gladium.Et filij Iuda,
quadringenta & ſeptuaginta millia virorum edu-
centium gladium.
6 Et ipſum Leui, & Beniamin non numerauit in
medio eorum: quia oppreſſerat verbum regis ip-
ſum Ioab.
7 Et malum coram Deo de re hac: & percuſſit Iſ-
rael.
8 Et dixit Dauid ad Deum:Peccaui valde,quia fe-
ci rem hanc: & nunc aufer, quæſo, malum pueri
tui;quoniam deſipui valde.
9 Et locutus eſt Dominus ad Gad videntem, di-
cens:
10 Vade,& loquere ad Dauid, dicens:Sic dicit Do-
minus:Tria feram ego ſuper te: elige tibi vnum ex
eis, & faciam tibi.
11 Et venit Gad ad Dauid, & dixit ei:Sic dicit Do-
minus: Elige tibi:
12 Vel tres annos famis, vel tres menſes fugere te à
facie inimicorum tuorum(& gladius inimicorum
tuorum ad exterminandum)vel tres dies gladium
Domini, & mortem in terra: & angelus Domini
exterminans in omni hæreditate Iſrael. Et nunc
vide,quod reſpondeam ei,qui me miſit verbum.
13 Et dixit Dauid ad Gad:Anguſta mihi etiam tria
iſta valde.Incidam nunc in manus Domini, quo-
niam multæ miſerationes eius valde: & in manus
hominum non incidam.
14 Et dedit Dominus mortem in Iſrael: & ceciderunt
runt ex Iſrael ſeptuaginta millia virorum.
15 Et miſit Deus angelum in Hieruſalem ad exter-
minandam eam: & vt exterminabat;vidit Domi-
nus,& pœnituit ſuper malo: & dixit angelo exter-
minanti:Sufficiat tibi: remitte manum tuam. Et
angelus Domini ſtans in area Orna Iebuſæi.
16 Et eleuauit Dauid oculos ſuos, & vidit angelum
Domini ſtantem inter terram,& cœlum:& gladius
eius eductus in manu eius, extentus ſuper Hieru-
ſalem. Et cecidit Dauid,& ſeniores induti in faccis
ſuper faciem ſuam.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Fuit inſuper adhuc bellum in Gath: erat autem ibi vir menſura magna, cuius digiti erant ſeni, vigintiquatuor: qui etiam natus erat ipſi giganti.

Hic probris afficiebat Iſraelem, & percuſſit eum Iehonathan filius Sima fratris Dauidis.

Iſti nati ſunt ipſi giganti in Gath, & ceciderunt manu Dauidis manuq́; ſeruorum eius.

CAP. XXI.

STetit autem Satan contra Iſraelem, incitauitq́; Dauidem vt numeraret Iſraelem.

Dixit ergo Dauid ad Ioab & ad principes populi, Ite, numerate Iſraelem à Beerſeba vſque ad Dan: & afferte ad me, vt ſciam numerum eorum.

Tum dixit Ioab, Addat Iehouah populo ſuo ſicut ſunt, centum vicibus: nunquid non domine mi Rex, omnes ipſi domino meo ſunt ſerui? vt quid quærit hoc dominus meus? vt quid erit ad delictum Iſraeli?

Verbum autem Regis præualuit aduerſus Ioab: egreſſus eſt itaque Ioab, & ambulauit per vniuerſum Iſraelem: poſtea reuerſus eſt in Ieruſalaim.

Deditq́; Ioab numerum numeri populi ipſi Dauidi: & fuit vniuerſus Iſrael mille millia & centum millia virorum euaginantium gladium: Iehudah autem, quadringenta & ſeptuaginta millia virorum euaginantium gladium.

Leui vero & Biniamin non numerauit inter illos: quia abominabile fuit verbum Regis ipſi Ioab.

Diſplicuit autem in oculis Dei verbum hoc, & percuſſit Iſraelem.

Dixit autem Dauid ad Deum, Peccaui valde, quod fecerim rem hanc: nunc vero transfer obſecro iniquitatem ſerui tui, quia inſipienter egi valde.

Loquutus eſt itaque Iehouah ad Gad Videntem Dauidis, dicendo,

Vade, & loquere Dauidi dicendo, Sic dixit Iehouah, Tria ego extendo ſuper te, elige tibi vnum ex eis vt faciam tibi.

Venit itaque Gad ad Dauidem, dixitq́; ei, Sic dixit Iehouah, Recipe tibi.

Aut tribus annis famem: aut tribus menſibus ſis conſumptus à facie hoſtium tuorum, & gladius inimicorum tuorum attingat: aut tribus diebus gladius Iehouæ, & peſtis in terra graſſetur, & Angelus Iehouæ vaſtabit in toto termino Iſraelis: nunc itaque vide quod verbum reſpondeam mittenti me.

Et dixit Dauid ad Gad, Anguſtia eſt mihi vehemens, incidam quæſo in manum Iehouæ (quia multæ miſerationes eius valde) & in manum hominum ne incidam.

Dedit itaque Iehouah peſtilentiam in Iſraele: & ceciderunt de Iſraele ſeptuaginta millia virorum.

Miſit præterea Deus Angelum quendam in Ieruſalaim vt perderet eam: quumq́; vaſtaret, vidit Iehouah, & miſertus eſt ſuper malo: dixitq́; Angelo vaſtanti, Sufficit nunc, ceſſet manus tua. Angelus autem Iehouæ ſtabat iuxta aream Ornan Iebuſæi.

Eleuauit autem Dauid oculos ſuos, & vidit Angelum Iehouæ ſtantem inter terram & cælum, & gladium eius euaginatum vidit in manu eius, extentum contra Ieruſalaim: cecidit itaque Dauid, & ſeniores ipſi operti ſaccis ſuper facies ſuas.

Vulgat. Editio.

Dixitque Dauid ad Deum:Nonne ego ſum, qui
iuſſi, vt numeraretur populus? Ego, qui peccaui:
ego,qui malum feci:iſte grex quid commeruit?Do-
mine Deus meus vertatur obſecro manus tua in
me,& in domum patris mei : populus autem tuus
non percutiatur.
Angelus autem Domini præcepit Gad,vt diceret
Dauidi,vt aſcenderet,extrueretque altare Domino
Deo in area Ornan Iebuſæi.
Aſcendit ergo Dauid iuxta ſermonem Gad,quem
locutus ei fuerat ex nomine Domini.
Porro Ornan cum ſuſpexiſſet, & vidiſſet Ange-
lum, quattuorque filij eius cum eo abſconderunt
ſe:nam eo tempore terebat in area triticum.
Igitur cum veniret Dauid ad Ornan, conſpexit
eum Ornan,& proceſſit ei obuiam de area, & ado-
rauit eum pronus in terram.
Dixitque ei Dauid:Da mihi locum areæ tuæ, vt
ædificem in ea altare Domino:ita vt quantum va-
let argenti accipias,& ceſſet plaga à populo.
Dixit autem Ornan ad Dauid:Tolle,& faciat do-
minus meus rex quodcumque ei placet : ſed & bo-
ues do in holocauſtum,& tribulas in ligna,& triti-
cum in ſacrificium:Omnia libens præbebo.
Dixitque ei rex Dauid : Nequaquam ita fiet, ſed
argentum dabo quantum valet : neque enim tibi
auferre debeo, & ſic offerre Domino holocauſta
gratuita.
Dedit ergo Dauid Ornan pro loco ſiclos auri iu-
ſtiſſimi ponderis ſexcentos.
*2.Par. 3.1. * Et ædificauit ibi altare Domino:obtulitque ho-
locauſta, & pacifica, & inuocauit Dominum, &
exaudiuit eum in igne de cœlo ſuper altare holo-
cauſti.
Præcepitque Dominus Angelo:& conuertit gla-
dium ſuum in vaginam.
Protinus ergo Dauid, videns quod exaudiſſet
eum Dominus in area Ornan Iebuſæi, immolauit
ibi victimas.
* Exo. 36.2. Tabernaculum autem Domini, * quod fecerat
Moyſes in deſerto,&altare holocauſtorum,ea tem-
peſtate erat in excelſo Gabaon.
Et non præualuit Dauid ire ad altare, vt ibi ob-
ſecraret Deum : nimio enim fuerat in timore per-
territus, videns gladium Angeli Domini.

CAP. XXII.

Dixitque Dauid:Hæc eſt domus Dei,& hoc alta-
re in holocauſtum Iſrael.
Et præcepit, vt congregarentur omnes proſeliti
de terra Iſrael, & conſtituit ex eis latomos ad cæ-
dendos lapides,& poliendos,vt ędificaretur domus
Dei.
Ferrum quoque plurimum ad clauos ianuarum,
& ad commiſſuras atque iuncturas preparauit Da-
uid:& æris pondus innumerabile.
Ligna quoque cedrina non poterant æſtimari,
quæ Sidonii,& Tyrii deportauerant ad Dauid.
Et dixit Dauid:Salomon filius meus puer paruu-
lus eſt,& delicatus:domus autem, quam ædificari
volo Domino, talis eſſe debet, vt in cunctis regio-
nibus nominetur:præparabo ergo ei neceſſaria. Et
ob hanc cauſam ante mortem ſuam omnes præpa-
rauit impenſas.

Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.

17 *Et dixit Dauid ad Deum: Nonne ego dixi,vt numera-
ret populum? Et ego ipſe ſum, qui peccaui: & maleſa-
ciendo maleſeci: & iſtæ oues quid fecerunt? Domine Deus
meus ſit quaſo manus tua in me, & in domum patris
mei, & in populum tuum non ſit plaga.*
18 *Angelus autem Domini dixit ad Ghad, vt diceret ad
Dauid, quod aſcenderet Dauid ad erigendum altare Do-
mino in area Ornan Iebuſæi.*
19 *Et aſcendit Dauid iuxta verbum Ghad, quod locutus
fuerat in nomine Domini.*
20 *Et conuerſus eſt Ornan, & vidit Angelum, & quat-
tuor filij eius cum eo abſconderunt ſe: & Ornan tritura-
bat triticum.*
21 *Et venit Dauid ad Ornan, & aſpexit Ornan, & vi-
dit Dauid, & egreſſus eſt de area, & incuruauit ſe Dauid
pronus in terram.*
22 *Dixitq; Dauid ad Ornan: Da mihi locum areæ, &
ædificabo in eo altare Domino: argento pleno da eum mi-
hi, & prohibebitur plaga à populo.*
23 *Et dixit Ornan ad Dauid: Tolle tibi, & faciat domi-
nus meus Rex,quod bonum eſt in oculis ſuis:vide,dedi bo-
ues pro holocauſtis, & tribulas pro lignis, & triticum pro
ſacrificio: Omnia dedi.*
24 *Dixitq; Rex Dauid ad Ornan: Nequaquam, ſed poſſi-
dendo poſſidebo argento pleno: non enim accipiam, quod eſt
tibi Domino, & offerram holocauſtum gratis.*
25 *Et dedit Dauid ipſi Ornan pro loco ſeclos aureos ponde-
ratos ſexcentos.*
26 *Et ædificauit ibi Dauid altare Domino: & obtulit ho-
locauſta,& pacifica,& clamauit ad Dominum, & exau-
diuit eum in igne è cœlo ſuper altare holocauſti.*
27 *Dixitq; Dominus Angelo: & conuertit gladium ſuum
in vaginam ſuam.*
28 *In tempore illo, quando vidit Dauid, quod exaudiuit
eum Dominus in area Ornan Iebuſæi, immolauit ibi.*
29 *Tabernaculum autem Domini, quod fecit Moſeh in
deſerto, & altare holocauſti in tempore illo erat in Ba-
mah in Ghibhon.*
30 *Et non potuit Dauid ire ante illud, vt requireret
Deum: quia territus erat propter gladium Angeli Do-
mini.*

CAP. XXII.

1 *Dixitq; Dauid: Hæc eſt domus Domini Dei, & hoc
altare in holocauſtum pro Iſrael.*
2 *Et dixit Dauid, vt congregarent peregrinos, qui erant
in terra Iſrael, et ſtatuit latomos ad cædendum lapides
dolatos, vt ædificarent domum Dei.*
3 *Et ferrum in multitudine ad clauos,ad oſtia portarum,
& ad commiſſuras præparauit Dauid: et æs in multitu-
dine abſque pondere.*
4 *Et ligna cedrina abſque numero, quia attulerunt Si-
donim, & Sorim ligna cedrina in multitudine ad Da-
uid.*
5 *Et dixit Dauid: Selomoh filius meus puer eſt, & te-
nellus; domus autem ædificanda eſt Domino ad magnifi-
candum, ad excellentiam, ad nomen, & gloriam, in om-
nibus terris, parabo nunc. Et parauit Dauid in multi-
tudine ante mortem ſuam.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

17 Et dixit Dauid ad Deum: Nonne ego dixi ad numerandum in populo? Et ego ſum qui peccaui malefaciens malefeci: & hæ oues quid fecerunt? Domine Deus fiat manus tua in me, & in domo patris mei, & non in populo tuo ad perditionem Domine.

18 Et angelus Domini dixit ipſi Gad, vt diceret ad Dauid, vt aſcenderet ad ſtatuendum altare Domino in area Orna Iebuſæi.

19 Et aſcendit Dauid iuxta verbum Gad, quod locutus eſt in nomine Domini.

20 Et conuertit ſe Orna, & vidit regem, & quattuor filios eius cum eo cum Hachabin: & Orna erat triturans frumenta.

21 Et venit Dauid ad Orna: & Orna exijt ex area, & adorauit Dauid facie ſuper terram.

22 Et dixit Dauid ad Orna: Da mihi locum tuum areæ: & ædificabo ſuper illum altare Domino: in argento digno da mihi illum: & ceſſabit plaga de populo.

23 Et dixit Orna ad Dauid: Accipe tibi: & faciat dominus meus rex, quod bonum coram ſe. Vide, dedi iuuencos in holocauſtoſim, & aratrum in ligna, & frumentum in ſacrificium: omnia dedi.

24 Et dixit rex Dauid ad Orna: Nequaquam: quoniam emens emam in argento digno: quoniam non ſumam, quę ſunt tibi, Domino, ad offerendum holocauſtoſim gratis Domino.

25 Et dedit Dauid Orna in loco eius ſiclos auri ponderis ſexcentos:

26 Et ædificauit ibi Dauid altare Domino: & obtulit holocauſtomata, & ſalutaris. Et clamauit ad Dominum: & exaudiuit eum in igne de cœlo ſuper altare holocauſtoſis: & conſumpſit holocauſtoſim.

27 Et dixit Dominus ad Angelum: & depoſuit gladium in vaginam eius.

28 In tempore illo in videndo Dauid, quia exaudiuit eum Dominus in area Orna Iebuſæi, & immolauit ibi.

29 Et tabernaculum Domini, quod fecerat Moyſes in deſerto, & altarè holocauſtomatum in tempore illo in Bama in Gabaon.

30 Et non potuit Dauid ire ante illud ad exquirendum Deum; quoniam non feſtinaſſet à facie gladij Angeli Domini.

CAP. XXII.

1 ET dixit Dauid: Hæc eſt domus Domini Dei: & hoc altare in holocauſtoſim ipſi Iſrael.

2 Et dixit Dauid congregare omnes proſelytos, qui in terra Iſrael. & conſtituit lapicidas ad cædendum lapides politos ad ædificandam domum Deo.

3 Et ferrum multum ad clauos oſtiorum, & portarum, & iuncturas parauit Dauid: & æs in multitudine: non erat pondus:

4 Et ligna cedrina: non erat numerus: quoniam afferebant Sidonij, & Tyrij ligna cedrina in multitudine ipſi Dauid.

5 Et dixit Dauid: Salomon filius meus, puerulus tener eſt: & domus ædificanda Domino ad magnificentiam ſurſum, ad nomen, & ad gloriam in omnem terram: parabo ei. Et parauit Dauid in multitudine ante finem ſuum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

17 *Dixitq́; Dauid ad Deum, Annon ego iuſſi numerari populum? & ego ipſe ſum qui peccaui, & malè agendo malè egi: iſta autem oues quid fecerunt? O Iehoua Deus mi, ſit quæſo manus tua in me & in domum patris mei, & in populum tuum ne ſit plaga.*

18 *Angelus autem Iehouæ dixit ad Gad, vt diceret Dauidi vt aſcenderet ad extruendum altare ipſi Iehouæ, in area Ornan Iebuſæi.*

19 *Aſcendit igitur Dauid iuxta verbum Gad quod loquutus fuerat in nomine Iehouæ.*

20 *Quum autem conuertiſſet ſeſe Ornan, vidit Angelum illum & quatuor filij eius qui erant cum eo, abſconderunt ſe: Ornan vero triturabat triticum.*

21 *Et peruenit Dauid ad Ornan: & quum aſpexiſſet Ornan, vidit Dauidem: & egreſſus de area illa incuruauit ſe Dauidi pronus in terram.*

22 *Dixit autem Dauid ad Ornan, Da mihi locum illum areæ, vt ædificem in eo altare Iehouæ: argento pleno da eum mihi, & prohibebitur plaga à populo.*

23 *Et dixit Ornan Dauidi, Tolle tibi, & faciat dominus meus Rex quod bonum eſt in oculis ſuis: vide, do boues pro holocauſtis, & tribulas pro lignis, & triticum pro ſacrificio, omnia ipſa do.*

24 *Dixitq́; Rex Dauid ad Ornan, Nequaquam, ſed emendo emam argento pleno: non enim tollam quod eſt tibi, Iehouæ, & offeram holocauſtum gratis.*

25 *Dedit itaque Dauid ipſi Ornan pro eo loco ſiclos aureos pondere ſexcentos.*

26 *Et ædificauit ibi Dauid altare Iehouæ, obtulitq́; holocauſta & pacifica: atque inuocauit Iehouam, qui exaudiuit eum in igne è cælo ſuper altare holocauſti.*

27 *Dixitq́; Iehouah Angelo vt conuerteret gladium ſuum in vaginam ſuam.*

28 *Tempore illo quum videret Dauid quod exaudiſſet eum Iehouah in area Ornan Iebuſæi, immolauit ibi:*

29 *(Tabernaculum autem Iehouæ quod fecerat Moſeh in deſerto, & altare holocauſti, tempore illo erat in ipſo excelſo quod erat in Gibon:*

30 *Non potuerat autem Dauid ire in conſpectum eius vt requireret Deum: quia territus erat propter gladium Angeli Iehouæ.)*

CAP. XXII.

1 *DIxitq́; Dauid, Hæc eſt domus Iehouæ Dei, & hic eſt altare in holocauſtum pro Iſraele.*

2 *Præcepit autem Dauid vt congregarent peregrinos qui erant in terra Iſraelis, quos conſtituit lapicidas ad cædendum lapides dolatos, vt ædificarent domum Dei.*

3 *Deinde ferrum in copia ad clauos, ad oſtia portarum, & ad commiſſuras præparauit Dauid, atque æs in multitudine abſque pondere:*

4 *Ligna quoque cedrina abſque numero: quia attulerant Sidonij & Tyrij ligna cedrina in multitudine ad Dauidem.*

5 *Tum dixit Dauid, Selomoh filius meus puer eſt & tenellus: domus autem ædificanda eſt Iehouæ ad magnificandum, ad excellentiam, ad nomen & gloriam in omnibus terris: parabo igitur nunc illi. Parauit itaque Dauid in multitudine ante mortem ſuam.*

Vulgat. Editio.

6 Vocauitque Salomonem filium ſuum:& præcepit ei,vt ædificaret domum Domino Deo Iſrael.

7 Dixitque Dauid ad Salomonem:Fili mi, voluntatis meæ fuit,vt ædificarem domum nomini Domini Dei mei:

8 Sed factus eſt ſermo Domini ad me,dicens:Multum ſanguinem effudiſti, & plurima bella bellaſti: non poteris ædificare domum nomini meo, tanto effuſo ſanguine coram me:

9 Filius,qui naſcetur tibi,erit vir quietiſſimus:faciam enim eum requieſcere ab omnibus inimicis ſuis per circuitum: & ob hanc cauſam Pacificus vocabitur:& pacem, & otium dabo in Iſrael cunctis diebus eius.

*2.Reg. 7.14. Heb. 1. 5. 3.Reg 5.5.

10 * Ipſe ædificabit domum nomini meo, & ipſe erit mihi in filium,& ego ero illi in patrem: firmaboque ſolium regni eius ſuper Iſrael in æternum.

11 Nunc ergo fili mi,ſit Dominus tecum,& proſperare,& ædifica domum Domino Deo tuo, ſicut locutus eſt de te.

12 Det quoque tibi Dominus prudentiam, & ſenſum,vt regere poſſis Iſrael,& cuſtodire legem Domini Dei tui.

13 Tunc enim proficere poteris,ſi cuſtodieris mandata,& iudicia,quæ præcepit Dominus Moyſi, vt doceret Iſrael: confortare, & viriliter age, ne timeas, neque paueas.

14 Ecce ego in paupertate mea præparaui impenſas domus Domini, auri talenta centum millia, & argenti mille millia talentorum: æris vero & ferri non eſt pondus,vincitur enim numerus magnitudine:ligna & lapides præparaui ad vniuerſa impendia.

15 Habes quoque plurimos artifices:latomos,& cæmentarios, artificeſque lignorum, & omnium artium ad faciendum opus prudentiſſimos:

16 In auro,& argento,& ære,& ferro, cuius non eſt numerus. Surge igitur & fac, & erit Dominus tecum.

17 Præcepit quoque Dauid cunctis principibus Iſrael. vt adiuuarent Salomonem filium ſuum.

18 Cernitis, inquiens, quod Dominus Deus veſter vobiſcum ſit, & dederit vobis requiem per circuitum. & tradiderit omnes inimicos veſtros in manus veſtras, & ſubiecta ſit terra coram Domino, & coram populo eius.

19 Præbete igitur corda veſtra,& animas veſtras,vt quæratis Dominum Deum veſtrum:& conſurgite, & ædificate ſanctuarium Domino Deo, vt introducatur arca fœderis Domini, & vaſa Domino conſecrata in domum,quæ ædificatur nomini Domini.

CAP. XXIII.

1 IGitur Dauid ſenex, & plenus dierum, regem conſtituit Salomonem filium ſuum ſuper Iſrael.

2 Et congregauit omnes principes Iſrael, & Sacerdotes,atque Leuitas.

3 Numeratique ſunt Leuitæ à triginta annis,& ſupra:& inuenta ſunt triginta octo millia virorum.

4 Ex his electi ſunt, & diſtributi in miniſterium domus Domini viginti quattuor millia:præpoſitorum autem & iudicum ſex millia.

Porro

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

Et vocauit Selomoh filium ſuum: & præcepit ei, vt ædificaret domum Domino Deo Iſrael.

Dixitq; Dauid ad Selomoh filium ſuum: Fuit in corde meo, vt ædificarem domum nomini Domini Dei mei.

Et fuit ad me verbum Domini, dicendo: Sanguinem in multitudine effudiſti, & bella magna feciſti: non ædificabis domum nomini meo, quia ſanguinem multum effudiſti in terram coram me.

Ecce filius natus tibi,ipſe erit vir quietus:& requieſcere faciam eum ab omnibus inimicis ſuis in circuitu: quia Selomoh erit nomen eius: & pacem, & quietem dabo ſuper Iſrael in diebus eius.

Ipſe ædificabit domum nomini meo, & ipſe erit mihi in filium, & ego ero illi in patrem: firmaboq; ſolium regni eius ſuper Iſrael vſque in ſæculum.

Nunc fili mi erit Dominus tecum, & proſperabis, et ædificabis domum Domini Dei tui, quemadmodum locutus eſt ſuper te.

Verumtamen det tibi Dominus intellectum & intelligentiam, & præcipiat tibi ſuper Iſrael, & ad cuſtodiendum legem Domini Dei tui.

Tunc proſperabis, ſi cuſtodieris vt facias præcepta, et iudicia, quæ præcepit Dominus Moſeh ſuper Iſrael: confortare, & roborare,ne timeas, & ne paueas.

Et ecce ſecundum paupertatem meam præparaui pro domo Domini auri talenta centum millia, & argenti mille millia talenta: æs vero, & ferrum abſque pondere, quia in multitudine fuit: et ligna, et lapides præparaui, et his addes.

Tecum autem ſunt in multitudine facientes opus, latomi, & artifices lapidis, & ligni, & omnis ſapiens in omni opere.

Auri, argenti, æris, & ferri non eſt numerus. Surge, & fac, & erit Dominus tecum.

Præcepitq; Dauid cunctis principibus, vt auxiliarentur Selomoh filio ſuo.

Nonne Dominus Deus veſter vobiſcum eſt, & requieſcere faciet vos in circuitu, quia dedit in manu mea habitatores terræ, & ſubiecta eſt terra coram Domino, & coram populo eius.

Nunc præbete cor veſtrum, & animam veſtram ad quærendum Dominum Deum veſtrum: & ſurgite, & ædificate ſanctuarium Domini Dei ad introducendum arcam fœderis Domini, & vaſa ſanctuarij Dei pro domo, quæ ædificatur nomini Domini.

CAP. XXIII.

DAuid autem erat ſenex, & ſaturus dierum, & Regem conſtituit Selomoh filium ſuum ſuper Iſrael.

Et congregauit omnes principes Iſrael, & Sacerdotes, & Leuitas.

Numeratiq; ſunt Leuitæ à filio triginta annorum, & ſupra: & fuit numerus eorum per capita ſua, per viros, triginta, & octo millia.

Ex ipſis ad ſollicitandum ſuper opus domus Domini fuerunt viginti, & quattuor millia: & præfecti, & iudices ſex millia.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag. | Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

6 Et vocauit Salomon filium ſuum:& mandauit ei ædificare domum Domino Deo Iſrael.

Vocauit autem Selomoh filium ſuum, & præcepit ei vt ædificaret domum Iehouæ Deo Iſraelis.

7 Et dixit Dauid ad Salomon: Fili, mihi fuit in animo ædificare domum nomini Domini Dei.

Dixit præterea Dauid ad Selomoh filium ſuum, Fuit in corde meo ædificare domum nomini Iehouæ Dei mei.

8 Et factum eſt mihi verbum Domini,dicens:Sanguinem in multitudine effudiſti, & bella magna feciſti: non ædificabis domum nomini meo: quoniam ſanguines multos effudiſti ſuper terram coram me.

At fuit ad me verbum Iehouæ, dicendo, Sanguinem multum effudiſti, & bella magna geſſiſti: non ædificabis domum nomini meo, quia ſanguinem multum effudiſti in terram coram me.

9 Ecce filius naſcitur tibi: hic erit vir quietis: & quieſcere eum faciam ab omnibus inimicis ſuis in circuitu: quoniam Salomon nomen ei,& pacem,& quietem dabo ſuper Iſrael in diebus eius.

Ecce filius naſcetur tibi,ipſe erit vir quietus,requieſcere nanque faciam eum ab omnibus inimicis ſuis in circuitu: ideo Selomoh erit nomen eius: pacem enim & quietem dabo Iſraeli in diebus eius.

10 Hic ædificabit domum nomini meo: & hic erit mihi in filium:& ego ei in patrem; & erigam thronum regni eius in Iſrael vſque in ſæculum.

Ipſe ædificabit domum nomini meo, ipſeq́; erit mihi in filium, & ego ero illi in patrem, firmaboq́; ſolium regni eius ſuper Iſraelem vſque in ſeculum.

11 Et nunc fili mi erit tecum Dominus, & proſperabit;& ædificabis domum Domino Deo tuo;quomodo locutus eſt de te.

Nunc fili mi, erit Iehouah tecum, & proſperè ages, ædificabiſq́; domum Iehouæ Dei tui, quemadmodum loquutus eſt ſuper te.

12 Sed det tibi ſapientiam, & intellectum Dominus & confortet te ſuper Iſrael,& ad cuſtodiendum,& faciendum legem Domini Dei tui.

Veruntamen det tibi Iehouah intellectum & intelligentiam, præcipiatq́; tibi ſuper Iſraelem, vt cuſtodias Legem Iehouæ Dei tui.

13 Tunc proſperabit ſi obſeruaueris facere præcepta,& iudicia,quæ mandauit Dominus Moyſi ſuper Iſrael. Viriliter age,& confortare:ne timeas, neque paueas.

Tunc proſperè ages quum cuſtodieris & feceris præcepta & iudicia quæ præcepit Iehouah ipſi Moſeh ad Iſraelem: confortare, & roborare,ne timeas,neque paueas.

14 Et ecce ego ſecundum inopiam meam paraui in domum Domini, auri talentorum centum millia, & argenti talentorum mille millia,& æs,& ferrum, cuius non eſt pondus,quoniam in multitudine eſt: & ligna,& lapides paraui,& ad hæc adde:

Et ecce ſecundum paupertatem meam præparaui pro domo Iehouæ auri talenta centum millia, & argenti mille millia talenta: æs vero & ferrum, abſque pondere (quia in multitudine erat:) ligna quoque,& lapides præparaui, & his addes.

15 Et tecum adde, in multitudine de facientibus opera,artifices,& ædificatores lapidum, & fabri lignorum, & omnis ſapiens in omni opere.

Tecum autem habes multos operarios, lapicidas, & artifices lapidis & ligni, & omnes peritos in quocunque opere.

16 In auro,& argento, ære,& in ferro, non eſt numerus:Surge,& fac:& Dominus tecum.

Auri, argenti,æris,& ferri non eſt numerus: ſurge, & fac, & ſit Iehouah tecum.

17 Et mandauit Dauid omnibus principibus Iſrael adiuuare Salomon filium ſuum:

Præcepit autem Dauid cunctis principibus Iſraelis vt opem ferrent Selomoh filio ſuo.

18 Nonne Dominus vobiſcum? & requieſcere fecit vos in circuitu: quia dedit in manus veſtras habitantes terram:& ſubiecta eſt terra ante Dominum, & ante populum eius.

Annon Iehouah Deus veſter vobiſcum eſt, & requieſcere vos fecit per circuitum? nam dedit in manum meam habitatores huius terræ, ſubiectaq́; eſt terra hæc coram Iehouæ, coramq́; populo eius.

19 Nunc date corda veſtra, & animas veſtras ad quærendum Domino Deo veſtro: & ſuſcitamini, & ædificate ſanctificationem Deo veſtro, ad inferendum arcam teſtamenti Domini, & vaſa ſancta Dei in domum ædificatam nomini Domini.

Nunc præbete cor veſtrum & animam veſtram ad requirendum Iehouam Deum veſtrum: atque ſurgite, & ædificate, Sanctuarium Iehouæ Dei: vt introducatis illuc arcam fœderis Iehouæ & vaſa ſancta Dei pro domo ædificata nomini Iehouæ.

CAP. XXIII. | *CAP. XXIII.*

1 ET Dauid ſenex, & plenus dierum:& regnare fecit Salomon filium ſuum pro ſe ſuper Iſrael.

SEnuit autem Dauid, & ſatur dierum factus, Regem conſtituit Selomoh filium ſuum ſuper Iſraelem.

2 Et congregauit omnes principes Iſrael,& Sacerdotes, & Leuitas.

Congregauitq́; omnes principes Iſraelis, & ſacerdotes atque Leuitas.

3 Et numerauerunt Leuitæ à trigeſimo anno, & ſupra: & factus eſt numerus eorum per caput eorum in viros triginta,& octo mille.

Numeratiq́; ſunt Leuitæ à filio triginta annorum & ſupra: & fuit numerus eorum per capita ſua, per viros triginta & octo millia.

4 De ijs, qui vrgerent opera, ſuper opera domus Domini,viginti quattuor mille:& ſcribæ, & iudices ſex mille:

Ex iſtis fuerunt ad vrgendum opus domus Iehouæ viginti & quatuor millia: præfectorum autem & iudicum, ſex millia.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

5 Porro quattuor millia ianitores:& totidem pſaltæ canentes Domino in organis,quæ fecerat ad canendum.

* Sup. 6.1.

6 * Et diſtribuit eos Dauid per vices filiorum Leui,Gerſon videlicet, & Caath, & Merari.

7 Filij Gerſon:Leedan,& Semei.

8 Filij Leedan:princeps Iahiel, & Zetham, & Ioel, tres.

9 Filij Semei:Salomith,& Hoſiel, & Aran,tres: iſti principes familiarum Leedan.

10 Porro filij Semei,Leheth,& Ziza,& Iaus,& Baria: iſti filij Semei,quattuor.

11 Erat autem Leheth prior, Ziza ſecundus: porro Iaus & Baria non habuerunt plurimos filios,& idcirco in vna familia, vnaque domo computati ſunt.

12 Filij Caath: Amram, & Iſaar, Hebron,& Oziel, quattuor.

* Sup. 6.1. * Heb. 5.6.

13 *Filij Amram, Aaron,& Moyſes.* Separatuſque eſt Aaron,vt miniſtraret in Sancto ſanctorum, ipſe & filij eius in ſempiternum, & adoleret incenſum Domino ſecundum ritum ſuum, ac benediceret nomine eius in perpetuum.

14 Moyſi quoque hominis Dei filij annumerati ſunt in tribu Leui.

* Exod. 2.22. & 18.3.

15 Filij * Moyſi Gerſom,& Eliezer.

16 Filij Gerſom:Subuel primus.

17 Fuerunt autem filij Eliezer:Rohobia primus: & non erant Eliezer filij alij.Porro filij Rohobia multiplicati ſunt nimis.

18 Filij Iſaar:Salomith primus.

19 Filij Hebron:Ieriau primus, Amarias ſecundus, Iahaziel tertius,Iecmaam quartus.

20 Filij Oziel:Micha primus,Ieſia ſecundus.

21 Filij Merari:Moholi, & Muſi. Filij Moholi: Eleazar, & Cis.

22 Mortuus eſt autem Eleazar,& non habuit filios, ſed filias:acceperuntque eas filij Cis fratres earum.

23 Filij Muſi:Moholi,& Eder,& Ierimoth, tres.

24 Hi filij Leui in cognationibus, & familijs ſuis, principes per vices,& numerum capitum ſingulorum,qui faciebant opera miniſterij domus Domini à viginti annis,& ſupra.

25 Dixit enim Dauid: Requiem dedit Dominus Deus Iſrael populo ſuo,& habitationem Ieruſalem vſque in æternum.

26 Nec erit officij Leuitarum, vt vltra portent tabernaculum,& omnia vaſa eius ad miniſtrandum,

27 Iuxta præcepta quoque Dauid nouiſſima, ſupputabitur numerus filiorum Leui à viginti annis, & ſupra.

28 Et erunt ſub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini,in veſtibulis,& in exedris,& in loco purificationis, & in ſanctuario, & in vniuerſis operibus miniſterii templi Domini.

29 Sacerdotes autem, ſuper panes propoſitionis, & ad ſimilæ ſacrificium,& ad lagana azyma,& fartaginem,& ad torrendum,& ſuper omne pondus,atque menſuram.

30 Leuitæ vero vt ſtent mane ad confitendum, & canendum Domino: ſimiliterque ad veſperam.

31 Tam in oblatione holocauſtorum Domini,quam in ſabbatis, & Calendis, & ſollemnitatibus reliquis iuxta numerum, & ceremonias vniuſcuiuſque rei,iugiter coram Domino.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et quattuor millia ianitores: & quattuor millia laudantes Dominum cum inſtrumentis, quæ feci ad laudandum.

Et diſtribuit ex eis diſtributiones filiis Leui ipſi Gherſon, Chehath, & Merari.

Ipſi Gherſuni: Lahadan, & Simhi.

Filij Lahadan: dux Iechiel, & Zetham, & Ioel tres.

Filij Simhi: Selomith, & Chaziel, & Charan tres: iſti principes familiarum ipſi Lahadan.

Filij autem Simhi, Iachath, Zinah, & Iehus, & Berihah quattuor: iſti filij Simhi, quattuor.

Et fuit Iachath dux, & Zizah ſecundus: & Iehus, et Beriah non multiplicauerunt filios, & fuerunt domui patris in numeratione vna.

Filii Chehath: Hamram, & Ishar, Chebron, & Huzziel, quattuor.

Filii Hamram, Aharon, & Moſeh. Et ſeparatus eſt Aharon, vt ſanctificaret ipſe Sanctitatem ſanctitatum ipſe, & filii eius in ſeculum, vt ſuffirent coram Domino, vt miniſtraret ipſe, & benediceret in nomine eius vſque in ſeculum.

Moſeh autem viri Dei filii vocabuntur in tribu Leui.

Filii Moſeh Gherſon, & Elihezer.

Filii Gherſon: Sebuel primus.

Et fuerunt filii Elihezer: Rechabiah dux: & non fuerunt ipſi Elihezer filii alii. Filii autem Rechabiah multiplicati ſunt ſupra.

Filii Ishar: Selomith dux.

Filii Chebron: Ieriiahu dux, Amariah ſecundus, Iechaziel tertius, & Iechamam quartus.

Filii Huzziel: Michah primus, Iſiah ſecundus.

Filii Merari: Machali, et Muſi. Filii Machali: Elhazar, et Achis.

Et mortuus eſt Elhazar, et non fuerunt ei filii, ſed filiæ: et acceperunt eas filii Chis fratres eorum.

Filii Muſi: Machali, et Heder, et Ieremoth tres.

Iſti filii Leui per domum familiarum ſuarum principes familiarum cum numerationibus ſuis ſecundum numerum nominum per capita ſua facientes opus ad miniſterium domus Domini à filio viginti annorum, et ſupra.

Dixit enim Dauid: Requieſcere fecit Dominus Deus Iſrael populum ſuum, & habitauit in Ieruſalaim vſque in ſeculum.

Et etiam Leuitis non erit portare tabernaculum, & omnia vaſa eius ad miniſterium eius.

Quia iuxta verba Dauid nouiſſima fuit numerus filiorum Leui à filio viginti annorum, & ſupra.

Quia ſtatus eorum ad manum filiorum Aharon in miniſterio domus Domini in atriis, & in cubiculis in munditia, in omni ſanctitate, & opere miniſterij domus Dei.

Et in pane ordinato, & in ſimila, & in ſacrificio, & in laganis infermentatorum, & in ſartagine, & in toſto, & in omni menſura, & menſura.

Et ad ſtandum ſingulo manè ad confitendum, & laudandum Dominum, & ſic veſperi.

Et ad omne offerre holocauſtorum Domino, ad ſabbata, ad Kalendas, & ad ſollemnitates, iuxta numerum, iuxta ordinem ſuper eis iugiter coram Domino.

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et quattuor mille ianitores: & quttuor mille laudantes Dominum in organis, quæ fecerat ad laudem dicendam Domino.	5	*Quatuor autem millia ianitorum, & quatuor millia laudantium Iehouam cum inſtrumentis quæ feci ad laudandum.*
Et diſtribuit eos Dauid, diurnas vices filiis Leui, Gedſon, Caath, & Merari.	6	*Et diſtribuit eos Dauid in partes, filios Leui, in Gerſon, Cehath & Merari.*
Ipſi Gedſon Edan, & Semei.	7	*Gerſunitas diſtribuit in Laadan, & Simi.*
Filii Edam princeps Iiel, & Zethan, & Ioel, tres.	8	*Filij Laadan: dux Iehiel, & Zetham, & Ioel, tres.*
Filii Semei, Salomith, Iiel, & Dan, tres. Hi principes patriarum Edan.	9	*Filij Simi: Selomith, & Haziel, & Haran, tres: iſti principes familiarum Laadan.*
Et filiis Semei, Ieth, & Ziza, & Ioas, & Beria; hi filii Semei quattuor.	10	*Filij autem Simi: Iahath, Zina, & Ieus, & Beriah: iſti filij Simi, quatuor.*
Et fuit Ieth princeps, & Ziza ſecundus. Et Ioas & Beria non multiplicauerunt filios: & facti ſunt in domum patriæ in computationem vnam.	11	*Fuit autem Iahath dux, & Zizah ſecundus: at Ieus & Beriah non multiplicauerunt filios: & fuerunt in familia patris in ſupputationem vnam.*
Filii Caath, Ambram, Iſaar, Chebron, Oziel quattuor.	12	*Filij Cehath: Amram, Iſhar, Hebron, & Vzziel, quatuor.*
Filii Ambram Aaron, & Moyſes. Et ſeparatus eſt Aaron ad ſanctificandum ſancta ſanctorum, ipſe, & filii eius vſque in ſæculum ad adolendum ante Dominum, miniſtrandum, & deprecandum in nomine eius vſque in ſæculum.	13	*Filij Amram: Aharon & Moſeh. ſeparatus eſt autem Aharon, vt ſanctificaret ipſe ſanctitatem ſanctitatum, ipſe et filij eius in ſeculum, vt ſuffirent coram Iehoua, vt miniſtrarent illi, et benedicerent in nomine eius vſque in ſeculum.*
Et Moyſes homo Dei: filii eius vocati ſunt in tribum Leui.	14	*Moſeh autem viri Dei filij vocabuntur in tribu Leui.*
Filii Moyſi, Gerſam, & Eliezer.	15	*Filij Moſeh: Gerſom, et Eliezer.*
Filii Gerſam, Subael princeps.	16	*Filii Gerſom: Sebuel dux.*
Et fuerunt filii Eliezer, Rabia princeps. Et non fuerunt Eliezer filii alii. Et filii Rabia aucti ſunt in ſublime.	17	*Fuerunt autem filii Eliezer, Rehabiah dux: nec fuerunt ipſi Eliezer filii alii, filii autem Rehabiah multiplicati ſunt valde.*
Filii Iſaar, Salomoth princeps.	18	*Filii Iſhar: Selomith dux,*
Filii Chebron Hieria princeps, Amaria ſecundus, Ieziel tertius, Iecemias quartus.	19	*Filii Hebron: Ieriiahu dux, Amariah ſecundus, Iehaziel tertius, et Iocmeam quartus.*
Filii Oziel Micha princeps, & Iſia ſecundus.	20	*Filii Vzziel: Michah dux, et Iſiiah ſecundus.*
Filii Merari Mooli, & Muſi. Filii Mooli, Eleazar, & Cis.	21	*Filii Merari: Mahli, & Muſi. filii Mahli, Elazar, et Cis.*
Et mortuus eſt Eleazar, & non fuerunt ei filii, ſed filiæ. Et acceperunt eas filii Cis fratres earum.	22	*Mortuus eſt autem Elazar, nec fuerunt ei filii, ſed filiæ: quas acceperunt filii Cis fratres earum.*
Filii Muſi, Mooli, & Eder, & Ierimoth tres.	23	*Filii Muſi: Mahli, et Eder, et Ieremoth, tres.*
Hi filii Leui ſecundum domos patriarum ſuarum, principes patriarum ſuarum ſecundum recognitionem ſuam, iuxta numerum nominum ſuorum, iuxta caput ipſorum facientes opera miniſterii domus Domini, à vigeſimo anno, & ſupra.	24	*Iſti ſunt filii Leui per familias ſuas, principes familiarum in enumerationibus ſuis, ſecundum numerum nominum per capita ſua; facientes opus in miniſterio domus Iehouæ, à filio viginti annorum et ſupra.*
Quoniam dixit Dauid: Requiem dedit Dominus Deus Iſrael populo ſuo: & habitauit in Hieruſalem vſque in ſæculum.	25	*Dixit enim Dauid, Requieſcere fecit Iehouah Deus Iſraelis populum ſuum, et habitabit in Ieruſalaim vſque in ſeculum.*
Et Leuitæ non erant leuantes tabernaculum, & omnia vaſa eius ad miniſterium eius,	26	*Quinetiam Leuitarum non erit vltra portare tabernaculum, et omnia vaſa eius in miniſterium eius.*
Quoniam in ſermonibus Dauid nouiſſimis eſt numerus filiorum Leui à vigeſimo anno, & ſupra:	27	*Itaque iuxta verba Dauidis nouiſſima fuit numerus filiorum Leui à filio viginti annorum et ſupra.*
Quoniam ſtatuit eos in manu Aaron ad miniſtrandum in domo Domini in atriis, & in paſtophoriis, & in purgatione omnium ſanctorum, & in operibus miniſterii domus Dei,	28	*Statio inſuper eorum fuit ad manum filiorum Aharon in miniſterio domus Iehouæ in atriis, et in cubiculis, et in purificatione omnis ſanctitatis, et in opere miniſterii domus Dei:*
Et in panibus propoſitionis, & in ſimila ſacrificii, & in laganis azymis, & in ſartagine, & in conſperſa, & in omni menſura,	29	*Præterea in pane ordinato, et in ſimila in ſacrificium, et in laganis infermentatorum, et in craticula, et in frixa, et in omni menſura et menſura:*
Et ad ſtandum mane ad laudandum, & confitendum Domino, & ſic veſperi,	30	*Et vt ſtarent ſingulis matutinis ad celebrandum et laudandum Iehouam, et ſic veſperi:*
Et ſuper omnia, quæ offeruntur holocauſta Domino in ſabbathis, & in Neomeniis, & in feſtiuitatibus, iuxta numerum, iuxta iudicium ſuper eis ſemper Domino.	31	*Et in omni oblatione holocauſtorum Iehouæ, in Sabbathis, et Calendis, et in ſolennitatibus, in numero ſecundum ordinem ſuper eos iugiter, coram Iehoua.*

Et | Et

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et cuſtodiant obſeruationes tabernaculi fœderis,& ritum ſanctuarij. & obſeruationem filiorum Aaron fratrum ſuorum, vt miniſtrent in domo Domini.

CAP. XXIV.

Leu. 10 1. 1 PORRO filijs Aaron hæ partitiones erant: Filij Aaron: Nadab,& Abiu,& Eleazar,& Ithamar.

* Nu. 3. 4. 2 * Mortui ſunt autem Nadab, & Abiu ante patrem ſuum abſque liberis: ſacerdotioque functus eſt Eleazar, & Ithamar.

3 Et diuiſit eos Dauid,id eſt Sadoc de filijs Eleazari,& Ahimelech de filijs Ithamar, ſecundum vices ſuas,& miniſterium.

4 Inuentique ſunt multo plures filij Eleazar in principibus viris, quam filij Ithamar. Diuiſit autem eis,hoc eſt filijs Eleazar principes per familias ſexdecim:& filijs Ithamar per familias, & domos ſuas octo.

5 Porro diuiſit vtraſque inter ſe familias ſortibus: erant enim principes ſanctuarij, & principes Dei, tam de filijs Eleazar, quam de filijs Ithamar.

6 Deſcripſitque eos Semeias filius Nathanael ſcriba Leuites,coram rege,& principibus,& Sadoc ſacerdote, & Ahimelech filio Abiathar, principibus quoque familiarum ſacerdotalium, & Leuiticarum: vnam domum,quæ cæteris præerat, Eleazar: & alteram domum, quæ ſub ſe habebat cæteros, Ithamar.

7 Exiuit autem ſors prima Ioiarib, ſecunda Iedei:

8 Tertia Harim, quarta Seorim:

9 Quinta Melchia, ſexta Maiman:

10 Septima Accos, octaua Abia:

11 Nona Ieſua, decima Sechenia:

12 Vndecima Eliaſib,duodecima Iacim:

13 Tertiadecima Hoppha, decimaquarta Isbaab:

14 Decimaquinta Belga, decimaſexta Emmer:

15 Decima ſeptima Hezir,decimaoctaua Aphſes:

16 Decimanona Pheteia,vigeſima Hezechiel:

17 Vigeſimaprima Iachin,vigeſimaſecunda Gamul:

18 Vigeſimatertia Dalaiau, vigeſimaquarta Maaziau.

19 Hæ vices eorum ſecundum miniſteria ſua, vt ingrediantur domum Domini, & iuxta ritum ſuum ſub manu Aaron patris eorum: ſicut præceperat Dominus Deus Iſrael.

20 Porro filiorum Leui,qui reliqui fuerant, de filijs Amram erat Subael,& de filijs Subael,Iehedeia:

21 De filijs quoque Rohobiæ princeps Ieſias.

22 Iſaari vero filius Salemoth, filiuſque Salemoth Iahath:

23 Filiuſque eius Ieriau primus, Amarias ſecundus, Iahaziel tertius, Iecmaan quartus.

24 Filius Oziel,Micha:filius Micha,Samir.

25 Frater Micha,Ieſia:filiuſque Ieſię,Zacharias.

26 Filii Merari,Moholi,& Muſi:Filius Oziau:Benno.

27 Filius quoque Merari:Oziau,& Soam,& Zachur,& Hebri.

28 Porro Moholi filius:Eleazar,qui non habebat liberos.

29 Filius vero Cis,Ierameel:

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

32 *Et cuſtodient cuſtodiam tabernaculi fœderis, & cuſtodiam ſanctuarij, & cuſtodiam filiorum Aharon fratrum in miniſterio domus Domini.*

CAP. XXIV.

1 *DE filiis autem Aharon partitiones eorum erant: Filij Aharon: Nadab, & Abihu, Elhazar, & Ithamar.*

2 *Et mortuus eſt Nadab, & Abihu ante patrem ſuum, & filij non fuerunt eis: & ſacerdotio functi ſunt Elhazar, & Ithamar.*

3 *Et diuiſit eos Dauid, & Sadoc de filiis Elhazar, & Achimelech de filiis Ithamar ſecundum numerationem eorum in miniſterio eorum.*

4 *Et inuenti ſunt filij Elhazar plures in capitibus virorum, quam filij Ithamar. Et diuiſerunt eos de filiis Elhazar duces per domum familiarum ſexdecim: & de filiis Ithamar per domum familiarum ſuarum octo.*

5 *Et diuiſerunt eos ſortibus iſtos cum iſtis, quia fuerunt principes ſanctuarij, & principes Dei, de filiis Elhazar, & de filiis Ithamar.*

6 *Et deſcripſit eos Semahaiah filius Nethanel ſcriba, de Leui coram rege, & principibus, & Sadoc ſacerdote, et Achimelech filio Abiathar, & principibus familiarum ſacerdotum, & Leuitarum, domum familiæ, vnam iunctam ipſi Elhazar: & iunctam iunctam ipſi Ithamar.*

7 *Exiuit autem ſors prima ipſi Iehoiarib, ipſi Iedahaiah ſecunda:*

8 *Charim tertia, Sehorim quarta:*

9 *Malchiiah quinta, Miiamin ſexta:*

10 *Hacchos ſeptima, Abiiah octaua:*

11 *Ieſuah nona, Sehaniah decima:*

12 *Eliaſib vndecima, Iachim duodecima:*

13 *Chuppah tertiadecima, Ieſebab quartadecima:*

14 *Bilgah quintadecima, Immer ſextadecima:*

15 *Chezir ſeptimadecima, Piſſes octauadecima:*

16 *Pethachiah nonadecima, Iechezchel vigeſima:*

17 *Iachim vna & vigeſima, Ghamul ſecunda, & vigeſima:*

18 *Delaiahu tertia, & vigeſima, Mahaziahu quarta, & vigeſima.*

19 *Iſta numerationes eorum in miniſterio eorum,vt ingrediantur domum Domini ſecundum ordinem ſuum per manum Aharon patris eorum, quemadmodum præcepit ei Dominus Deus Iſrael.*

20 *De filiis Leui reſiduis, de filiis Hamram, Subael, de filiis Subael, Iechdeiahu:*

21 *De Rechabiahu de filiis Rechabiahu dux Ieſiiahu.*

22 *De Ishari, Selomith, Iachath:*

23 *Filij autem Ieriiahu, Amariahu ſecundus, Iechaziel tertius, Iechaman quartus.*

24 *Filij Huzziel, Michah: de filiis Michah, Samir.*

25 *Frater Michah, Ieſiiah: de filiis Ieſiiah, Zechariahu.*

26 *Filii Merari, Machali, & Muſi. Filii Iehaziiahu: Beno.*

27 *Filii Merari: de Iehaziiahu, Beno, & Soham, & Zacchur, & Hibri.*

28 *De Machali: Elhazar, & non fuerunt ei filii.*

29 *Chis, filii Chis Ierachmeel:*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et cuſtodient cuſtodias tabernaculi teſtimonii,
& cuſtodiam ſancti, & cuſtodias filiorum Aaron
fratrum ſuorum, ad miniſtrandum in domo Do-
mini.

CAP. XXIV.

ET filijs Aaron diſtributione, Nadab, & Abiud, &
Eleazar, & Ithamar.

Et mortuus eſt Nadab, & Abiud, ante patrem
ſuum & filij non fuerunt eis. Et ſacerdotio functus
eſt Eleazar, & Ithamar filij Aaron.
Et diſtribuit eos Dauid, & Sadoc de filijs Eleaza-
ri & Achimelech de filijs Ithamar, ſecundum re-
cognitionem eorum, ſecundum miniſterium eo-
rum ſecundum domos patriarum ſuarum.
Et inuenti ſunt filij Eleazar plures in principes
potentum præ filijs Ithamar. Et diſtribuit eos, filijs
Eleazar principes in domibus patriarum ſex & de-
cem, filijs Ithamar ſecundum domos patriarum,
octo.
Et diſtribuit eos per ſortes hos ad hos: quoniam
fuerunt principes ſanctorum, & principes Domini
in filijs Eleazar, & in filijs Ithamar.
Et ſcripſit eos Samaias filius Nathanael ſcriba de
Leui coram rege & principibus: & Sadoc ſacerdos,
& Achimelech filius Abiathar. & principes patria-
rum ſacerdotum, & Leuitarum: de domo patriæ,
vna vna. Eleazaro, & vna vna Ithamar.

Et exijt ſors prima Ioiarim, Iedia ſecunda,

Charib tertia. Seorin quarta.
Melchiæ quinta, Meciamin ſexta,
Cos ſeptima, Abiæ octaua,
Ieſu nona, Secheniæ decima:
Eliabi vndecima, Iacim duodecima.
Oſpha tertia decima. Ieſbaal quartadecima,
Belga quintadecima, Emmer ſextadecima.
Chezin ſeptimadecima, Apheſe octaua decima,
Phetthaæ decima nona, Ezecel vigeſima,
Achim vna & vigeſima, Gamul ſecunda & vige-
ſima,
Adallai tertia & vigeſima, Maaſæ quarta & vige-
ſima.
Hæc recognitio eorum iuxta miniſterium eo-
rum ad ingrediendum in domum Domini, iuxta
iudicium eorum per manum Aaron patris eorum,
ſicut mandauit Dominus Deus Iſrael.

Ipſi Raabia princeps.
Et ipſi Iſaari, Salamoth: filiis Salomoth, Iath.

Filij Ecdiu, Amadia ſecundus, Iaziel tertius,

Iecmoam quartus. Filiis Oziel, Micha: filii Micha,
Samer:
Frater Micha Iſia: filius Iſia Zacharia.
Filii Merari Mooli, & Muſi.

Filii Ozia ipſius Merari ipſi Ozia. Filii eius Iſoam,
& Sacchur, & Abai.
Ipſi Mooli Eleazar, & Ithamar. Et mortuus eſt
Eleazar: & non fuerunt ei filii.
Ip[illegible] Cis, Filii Cis, Hierameel.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

32 *Et cuſtodirent cuſtodiam tabernaculi eccleſiæ, & cuſto-
diam ſanctitatis, & cuſtodiam filiorum Aharon fratrum
ſuorum in miniſterio domus Iehouæ.*

CAP. XXIV.

1 *FIliorum autem Aharon hæ ſunt partitiones. Filij
Aharon: Nadab, & Abihu, Elazar & Ithamar.*

2 *Mortuus vero eſt Nadab & Abihu coram patre ſuo,
nec filij fuerunt eis: ſacerdotio ergo functi ſunt Elazar
& Ithamar.*
3 *Et partitus eſt eos Dauid, & Sadoc de filiis Elazar, &
Ahimelech de filiis Ithamar, in numeratione ſua & in
miniſterio ſuo.*

4 *Inuenti ſunt autem filij Elazar plures in capitibus vi-
rorum, quam filij Ithamar: & diuiſerunt eos. de filiis Ela-
zar, fuerunt duces per domum familiarum ſedecim. &
de filiis Ithamar per domum familiarum ſuarum, octo.*

5 *Diuiſerunt autem eos ſortibus, iſtos cum iſtis: quia
fuerunt principes Sanctitatis, & principes Dei, de filiis
Elazar & de filiis Ithamar.*
6 *Et deſcripſit eos Semaiah filius Nethanel ſcriba, de
tribu Leui, coram rege & principibus, & Sadoc ſacerdote,
atque Abimelech filio Abiathar, & principibus fami-
liarum Sacerdotum & Leuitarum, in domum patris vnam
attributam ipſi Elazar, attributam inquam ipſi Ithamar.*

7 *Exiuit autem ſors prima ipſi Iehoiarib: ipſi Iedaaiah,
ſecunda: Harim, tertia: Seorim, quarta:*
8 *Harim, tertia: Seorim quarta:*
9 *Malchiiah, quinta: Miiamin, ſexta:*
10 *Hacces, ſeptima: Abiiah, octaua:*
11 *Ieſua, nona: Sechaniahu, decima:*
12 *Eliaſib, vndecima: Iacim, duodecima:*
13 *Huppah, decimatertia: Ieſebab decimaquarta:*
14 *Bilgah, decimaquinta: Immer, decimaſexta:*
15 *Hezir, decimaſeptima: Hapiſſes, decimaoctaua:*
16 *Pethahiah, decimanona: Iehezcel, viceſima:*
17 *Iachin, viceſimaprima: Gamul, viceſimaſecunda:*

18 *Delaiahu, vigeſimatertia: Maaziahu, vigeſimaquarta,*

19 *Iſti ſunt quorum enumeratio erat in miniſterio ſuo, vt
ingrederentur domum Iehouæ ſecundum ordinem eorum
ſub manu Aharon patris eorum, quemadmodum præcepe-
rat ei Iehouah Deus Iſraelis.*
20 *De filiis Leui reſiduis, de filiis Amram, Subael: de
filiis Subael, Iehdeiahu.*
21 *De Rehabiahu: de filiis Rehabiahu dux Iſſiiah.*
22 *De Ishari, Selomoth: de filiis Selomoth, Iahath.*

23 *Filij autem Ieriiahu, Amariahu ſecundus, Iahaziel
tertius, Iecamam quartus.*
24 *Filij Vzziel, Michah: de filiis Michah, Samir.*

25 *Frater Michah, Iſſiiah: de filiis Iſſiiah Zechariahu.*
26 *Filii Merari: Mahli, & Muſi. filii Iaaziiahu, Beno.*

27 *Filii Merari, de Iaaziiahu, Beno, & Soham, & Zac-
chur, & Ibri.*
28 *De Mahli, Elazar: & non fuerunt ei filii:*

29 *De Cis: filii Cis fuit Ierahmeel.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

30 Filij Muſi: Moholi, Eder, & Ierimoth. Iſti filij Leui ſecundum domos familiarum ſuarum.

31 Miſeruntque & ipſi ſortes contra fratres ſuos filios Aaron coram Dauid rege, & Sadoc, & Ahimelech, & principibus familiarum Sacerdotalium, & Leuiticarum, tam maiores, quam minores. Omnes ſors æqualiter diuidebat.

CAP. XXV.

1 IGitur Dauid, & magiſtratus exercitus ſegregauerunt in miniſterium filios Aſaph, & Heman, & Idithun: qui prophetarent in citharis, & pſalterijs, & cymbalis ſecundum numerum ſuum dedicato ſibi officio ſeruientes.

2 De filijs Aſaph: Zacchur, & Ioſeph, & Nathania, & Aſarela, filij Aſaph ſub manu Aſaph prophetantis iuxta regem.

3 Porro Idithun: filij Idithun, Godolias, Sori, Ieſeias, & Haſabias, & Mathathias, ſex, ſub manu patris ſui Idithun, qui in cithara prophetabat ſuper confitentes & laudantes Dominum.

4 Heman quoque: filij Heman, Bocciau, Mathaniau, Oziel, Subuel, & Ierimoth, Hananias, Hanani, Eliatha, Geddelthi, & Romemthiezer, & Iasbacaſſa, Mellothi, Othir, Mahazioth:

5 Omnes iſti filij Heman Videntis regis in ſermonibus Dei, vt exaltaret cornu: deditque Deus Heman filios quattuordecim, & filias tres.

6 Vniuerſi ſub manu patris ſui ad cantandum in templo Domini diſtributi erant, in cymbalis, & pſalterijs, & citharis, in miniſteria domus Domini iuxta regem: Aſaph videlicet, & Idithun, & Heman.

7 Fuit autem numerus eorum cum fratribus ſuis, qui erudiebant canticum Domini, cuncti doctores, ducenti octogintaocto.

8 Miſeruntque ſortes per vices ſuas, ex æquo tam maior, quam minor, doctus pariter, & indoctus.

9 Egreſſaque eſt ſors prima Ioſeph, qui erat de Aſaph. Secunda Godoliæ, ipſi & filiis eius, & fratribus eius duodecim.

10 Tertia Zacchur, filiis & fratribus eius duodecim.

11 Quarta Iſari, filiis & fratribus eius duodecim.

12 Quinta Nathaniæ, filiis & fratribus eius duodecim.

13 Sexta Bocciau, filiis & fratribus eius duodecim.

14 Septima Iſreela, filiis & fratribus eius duodecim.

15 Octaua Ieſaiæ, filiis & fratribus eius duodecim.

16 Nona Mathaniæ, filiis & fratribus eius duodecim.

17 Decima Semeiæ, filiis & fratribus eius duodecim.

18 Vndecima Azareel, filiis & fratribus eius duodecim.

19 Duodecima Haſabiæ, filiis & fratribus eius duodecim.

20 Tertiadecima Subael, filiis & fratribus eius duodecim.

21 Quartadecima Mathathiæ, filiis & fratribus eius duodecim.

Quin-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

30 *Filij autem Muſi: Machali, & Heder, & Ieremoth. Iſti filij Leuitarum per domum familiarum ſuarum.*

31 *Et proiecerunt etiam ipſi ſortes contra fratres ſuos filios Aharon ante Dauid regem & Sadoc, & Achimelech, & principes familiarum Sacerdotalium, & Leuiticarum familiarum primus contra fratrem ſuum minorem.*

CAP. XXV.

1 *ET diuiſit Dauid, & principes exercitus in miniſterium filios Aſaph, & Heman, & Ieduthun: qui prophetabant in citharis, in pſalteriis, & in cymbalis, & fuit numerus eorum virorum operis ad miniſterium ſuum.*

2 *De filiis Aſaph: Zacchur, & Ioſeph, & Nethaniah, & Aſarelah, filij Aſaph ad iuſſionem Aſaph, qui prophetabat ad iuſſionem regis.*

3 *De Ieduthun: filij Ieduthun, Ghedaliahu, & Seri, & Ieſahiahu, Chaſabiahu, Matthithiahu ſex ad iuſſionem patris eorum Ieduthun in cithara, qui prophetabat ad confitendum, & laudandum Dominum.*

4 *De Heman: filij Heman, Bucchijahu, Matthaniahu, Huzziel, Sebuel, & Ieremoth, Chananiah, Chanani, Eliathah, Ghiddalthi, & Romamthihezer, Ioſbechaſah, Mollothi, Hothir, Machazioth:*

5 *Omnes iſti filij Heman Videntis regis in verbis Dei ad exaltandum cornu: deditque Deus Heman filios quattuordecim, & filias tres.*

6 *Omnes iſti ad iuſſionem patris ſui, in cantico domus Domini, in cymbalis, pſalteriis, & citharis ad miniſterium domus Dei, ad iuſſionem Regis: Aſaph, & Ieduthun, & Heman.*

7 *Et fuit numerus eorum cum fratribus ſuis doctis in cantico Domini, omnis intelligens ducenti octoginta, & octo.*

8 *Et proiecerunt ſortes cuſtodiam contra cuſtodiam, ſicut paruus ſic magnus, intelligere faciens cum diſcente.*

9 *Et egreſſa eſt ſors prima ipſi Aſaph de Ioſeph: Ghedaliahu ſecunda: ipſe & fratres eius, & filij eius duodecim.*

10 *Tertia Zacchur, filij eius, & fratres eius duodecim.*

11 *Quarta ipſi Ishar, filij eius, & fratres eius duodecim.*

12 *Quinta Natthaniahu, filijs eius, & fratribus eius duodecim.*

13 *Sexta Bucchijahu filiis eius, & fratribus eius duodecim.*

14 *Septima Ieſarelah filiis eius, & fratribus eius duodecim.*

15 *Octaua Ieſahiahu filiis eius, et fratribus eius duodecim.*

16 *Nona Matthaniahu filiis eius, et fratribus eius duodecim.*

17 *Decima Simhi filiis eius, et fratribus eius duodecim.*

18 *Vndecima Hazarel, filiis eius, et fratribus eius duodecim.*

19 *Duodecima Chaſabiah filiis eius, et fratribus eius duodecim.*

20 *Tertiadecima Subael filiis eius, et fratribus eius duodecim.*

21 *Quartadecima Matthithijahu filiis eius, et fratribus eius duodecim.*

Quin-

Digitized by Google

Tranſſl. ex Septuag.

30 Et filij Muſi, & Mooli, & Eder,& Ierimoth.Hi filij Leuitarum ſecundum domos patriarum ſuarum.

31 Et acceperunt etiam ipſi ſortes, ſicut fratres eorum filij Aaron coram rege, & Sadoc, & Achimelech,& principes patriarum ſacerdotum,& Leuitarum,patriarchæ Araab, ſicut fratres eius iuniores.

CAP. XXV.

1 ET ſtatuit Dauid rex, & principes virtutis ad opera filios Aſaph, & Æman, & Idithum prophetantes in citharis, & in nablis, & in cymbalis. Et fuit numerus eorum iuxta caput eorum, qui operabantur in operibus ſuis:

2 Filij Aſaph,Saccur,Ioſeph,& Nathanias, & Eſrael filij Aſaph adhærentes regi.

3 Ipſi Idithum, filij Idithum, Godolias, & Suri, & Iſæas, & Aſabias, & Matthathias, ſex poſt patrem ſuum Idithum,in cithara pulſantes confeſſionem, & laudem Domino.

4 Ipſi Æman,filij Æman,Bucias,& Matthanias, & Oziel, & Subael, & Ierimoth,& Ananias, & Anan, & Heliatha,& Godollathi,& Romethiezer, & Ieſbaſaca,& Mallithi,& Otheri,& Meazoth.

5 Omnes hi filij Æman pulſanti ad regem in verbis Dei ad exaltandum cornu. Et dedit Deus ipſi Æman filios quattuordecim,& filias tres.

6 Omnes hi cum patre ſuo cantantes hymnos in domo Dei,in cymbalis,& in nablis, & in citharis, ad ſeruitutem domus Dei, iuxta regem, & Aſaph, & Idithum, & Æman.

7 Et fuit numerus eorum poſt fratres ſuos, docti cantare Domino,omnis intelligens,ducenti octuaginta & octo.

8 Et iecerunt, & ipſi ſortes vicium diurnarum iuxta paruum,& iuxta magnum,perfectorum, & diſcentium.

9 Et exijt ſors prima filiorum eius,& fratrum eius ipſi Aſaph ipſius Ioſeph, Godolias: ſecundus Henia;filii eius, & fratres eius duodecim:

10 Tertius Zacchur, filii eius, & fratres eius duodecim:

11 Quartus Ieſri,filii eius,& fratres eius duodecim:

12 Quintus Nathan,filii eius,& fratres eius duodecim:

13 Sextus Bucias,filii eius,& fratres eius duodecim:

14 Septimus Ieſriel,filii eius,& fratres eius duodecim:

15 Octauus Ioſia,filii eius,& fratres eius duodecim:

16 Nonus Matthanias filii eius, & fratres eius duodecim:

17 Decimus Semeia,filii eius, & fratres eius duodecim:

18 Vndecimus Aſriel, filii eius,& fratres eius duodecim:

19 Duodecimus Aſabia,filii eius,& fratres eius duodecim:

20 Tertiusdecimus Subael, filii eius,& fratres eius, duodecim:

21 Quartusdecimus Matthathias,filii eius,& fratres eius duodecim:

Quin-

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

30 *Filij autem Muſi: Mahli, & Eder, & Ierimoth. iſti filij Leuitarum per domum familiarum ſuarum.*

31 *Et proiecerunt etiam iſti ſortes contra fratres ſuos filios Aharon coram Dauide Rege, & Sadoc, & Ahimelech, & principibus familiarum Sacerdotalium & Leuiticarum familiarum, princeps contra fratrem ſuum minorem.*

CAP. XXV.

1 *SEparauit autem Dauid, & principes exercitus in miniſterium filios Aſaph, & Heman, & Ieduthun, qui prophetabant in citharis, in pſalteriis, & in cymbalis: fuit autem numerus eorum numerus virorum operis in miniſterio ſuo:*

2 *De filiis Aſaph: Zacchur, & Ioſeph, & Nethaniah, & Aſarelah, filij Aſaph: fuerunt ſub poteſtate Aſaph qui prophetabat ad imperium regis.*

3 *De Ieduthun: filij Ieduthun, Gedaliahu, & Seri, & Ieſaiahu, Haſabiahu, & Mathithiahu, ſex, ſub poteſtate patris eorum Ieduthun in cithara, qui prophetabat ad celebrandum & laudandum Iehouam.*

4 *De Heman: filij Heman, Bucciahu, Matthaniahu, Vzziel, Sebuel, & Ierimoth, Hananiah, Hanani, Eliathah, Giddalthi, & Romamthi-ezer Ioſbecaſah, Mallothi, Hothir, Mahazioth.*

5 *Omnes iſti filij Heman Videntis regis in verbis Dei ad exaltandum cornu: deditq; Deus ipſi Heman filios quatuordecim, & filias tres.*

6 *Omnes iſti ſub poteſtate patris ſui, in cantico in domo Iehouæ, in cymbalis, pſalteriis, & citharis, in miniſterium domus Dei: ſub poteſtate Regis, Aſaph, & Ieduthun, & Heman.*

7 *Fuit autem numerus eorum cum fratribus ſuis doctis cantici Iehouæ, omnes periti, ducenti octoginta octo.*

8 *Et proiecerunt ſortes cuſtodia contra cuſtodiam: ſicut paruus ſic magnus: doctus cum diſcipulo.*

9 *Et egreſſa eſt ſors prima ipſi Aſaph, nempe Ioſeph: ipſi Gedaliahu, ſecunda: ipſe & fratres eius & filij eius, duodecim.*

10 *Tertia, Zacchur: filij eius & fratres eius, duodecim.*

11 *Quarta ipſi Iſri: filij eius & fratres eius, duodecim.*

12 *Quinta, Nethaniahu: filij eius & fratres eius, duodecim.*

13 *Sexta, Bucciahu: filii eius & fratres eius, duodecim.*

14 *Septima, Ieſarelah: filii eius & fratres eius, duodecim.*

15 *Octaua, Ieſaiahu: filii eius & fratres eius, duodecim.*

16 *Nona, Matthaniahu: filij eius & fratres eius, duodecim.*

17 *Decima, Simi: filij eius & fratres eius, duodecim.*

18 *Vndecima, Azarel: filij eius & fratres eius, duodecim.*

19 *Duodecima, Haſabiah: filii eius & fratres eius, duodecim.*

20 *Decimatertia, Subael: filii eius & fratres eius, duodecim.*

21 *Decimaquarta, Matthithiahu: filij eius & fratres eius, duodecim.*

Decima-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

22 Quintadecima Ierimoth, filijs & fratribus eius duodecim.

23 Sextadecima Hananiæ, filijs & fratribus eius duodecim.

24 Septimadecima Ieſbacaſſæ, filijs & fratribus eius duodecim.

25 Octauadecima Hanani, filijs & fratribus eius duodecim.

26 Nonadecima Mellothi, filijs & fratribus eius duodecim.

27 Vigeſima Eliatha, filijs & fratribus eius duodecim.

28 Vigeſimaprima Othir, filijs & fratribus eius duodecim.

29 Vigeſimaſecunda Geddelthi, filijs & fratribus eius duodecim.

30 Vigeſimatertia Mahazioth: filijs & fratribus eius duodecim.

31 Vigeſimaquarta Romemthiezer, filijs & fratribus eius duodecim.

CAP. XXVI.

1 DIuiſiones autem ianitorum: De Coritis Meſelemia, filius Core, de filijs Aſaph.

2 Filij Meſelemiæ: Zacharias primogenitus, Iadihel ſecundus, Zabadias tertius, Iathanael quartus.

3 Ælam quintus, Iohanan ſextus, Elioenai ſeptimus.

4 Filij autem Obededom: Semeias primogenitus, Iozabad ſecundus, Ioaha tertius, Sachar quartus, Nathanael quintus:

5 Ammiel ſextus, Iſſachar ſeptimus, Phollathi octauus: quia benedixit illi Dominus.

6 Semei autem filio eius nati ſunt filij, præfecti familiarum ſuarum: erant enim viri fortiſſimi.

7 Filij ergo Semeiæ: Othni, & Raphael, & Obed, Elzabad, fratres eius viri fortiſſimi: Eliu quoque, & Samachias.

8 Omnes hi, de filijs Obededom: ipſi, & filij, & fratres eorum fortiſſimi ad miniſtrandum ſexaginta duo de Obededom:

9 Porro Meſelemiæ filij, & fratres eorum robuſtiſſimi, decem & octo.

10 De Hoſa autem, id eſt de filijs Merari: Semri princeps (non enim habuerat primogenitum, & idcirco poſuerat eum pater eius in principem.)

11 Helcias ſecundus, Tabelias tertius, Zacharias quartus. Omnes hi filij, & fratres Hoſa, tredecim.

12 Hi diuiſi ſunt in ianitores, vt ſemper principes cuſtodiarum, ſicut & fratres eorum miniſtrarent in domo Domini.

13 Miſſæ ſunt ergo ſortes ex æquo, & paruis, & magnis, per familias ſuas in vnamquamque portarum.

14 Cecidit ergo ſors Orientalis Selemiæ. Porro Zachariæ filio eius, viro prudentiſſimo, & erudito, ſortito obtigit plaga Septentrionalis.

15 Obededom vero & filijs eius ad Auſtrum: in qua parte domus erat ſeniorum concilium.

16 Sephim, & Hoſa ad Occidentem, iuxta portam, quæ ducit ad viam aſcenſionis: cuſtodia contra cuſtodiam.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Quintadecima Ieremoth filiis eius, & fratribus eius duodecim.

Sextadecima Chananiahu filiis eius, & fratribus eius duodecim.

Septimadecima Ioſbechaſah, filiis eius, & fratribus eius duodecim.

Octauadecima Chanani filiis eius, & fratribus eius duodecim,

Nonadecima Mallothi filiis eius, et fratribus eius duodecim.

Vigeſima Eliathah filiis eius, & fratribus eius duodecim,

Vna & vigeſima Hothir filiis eius, & fratribus eius duodecim.

Secunda, & vigeſima Ghiddalthi filiis eius, & fratribus eius duodecim.

Tertia, & vigeſima Machazioth: filiis eius, & fratribus eius duodecim.

Quarta, & vigeſima Romamthihezer filiis eius, & fratribus eius duodecim.

CAP. XXVI.

DE diuiſionibus ianitorum: De Chorchim Meſelemiahu filius Core, de filiis Aſaph.

Et de Meſelemiahu: filij Zechariahu primogenitus, Iedihael ſecundus, Zebadiahu tertius, Iathaniel quartus.

Helam quintus, Iehochanam ſextus, Eliehohenai ſeptimus.

Et de Hobededom: filij Semahaiah primogenitus Iehozabad ſecundus, Iaach tertius, & Sachar quartus, & Nethanel quintus.

Hammiel ſextus, Iſſachar ſeptimus, Pehullethai octauus: quia benedixit illi Deus.

Semahiah autem filio eius nati ſunt filij Dominantes domui familiarum ſuarum: fortes enim viribus erant.

Filij Semahaiah: Hothni, & Rephael, & Hobed Elzabad, fratres eius filij fortitudinis: Elijahu, & Semachiahu.

Omnes iſti de filiis Hobededom: ipſi, & filij eorum, & fratres eorum viri fortes in fortitudine ad miniſterium ſexaginta, & duo de Hobededom.

Et de Meſelemiahu filij, & fratres filij fortes octo, & decem.

Et de Choſah de filiis Merari: filij Simri princeps, non enim fuerat primogenitus, & poſuit eum pater ſuus principem.

Chilchijahu ſecundus, Thebaliahu tertius, Zechariahu quartus. Omnes filij, & fratres Choſah tredecim.

De iſtis diuiſionibus ianitorum, & de principibus virorum cuſtodiarum contra fratres ſuos ad miniſtrandum in domo Domini.

Et proiecerunt ſortes, ſicut paruus ſic magnus per domum familiarum ſuarum ad ſingulas portas.

Et cecidit ſors ad Orientem ipſi Selemiahu. Et Zebadiahu filio eius conſiliario cum intellectu proiecerunt ſortes, & egreſſa eſt ſors eius ad Aquilonem.

Ipſi Hobededom ad Auſtrum: & filiis eius domus conciliorum.

Ipſi Suppim, & Choſah ad Occidentem cum porta qua itur per viam aſcenſionis: cuſtodia contra cuſtodiam.

Tranſl.ex Septuag.

22 Quintusdecimus Ierimoth, filij eius, & fratres eius duodecim:

23 Decimus ſextus Anania, filij eius, & fratres eius duodecim:

24 Decimus ſeptimus Iesbaſaca, filij eius, & fratres eius duodecim:

25 Decimus Octauus Ananias, filius eius, & fratres eius duodecim:

26 Decimus nonus Mallithi, filij eius, & fratres eius duodecim:

27 Vigeſimus Heliatha; filij eius, & fratres eius duodecim.

28 Vigeſimus primus Otheri, filij eius, & fratres eius duodecim:

29 Vigeſimus ſecundus Godollathi, filij eius, & fratres eius duodecim:

30 Vigeſimus tertius Meazoth: filij eius, & fratres eius duodecim:

31 Vigeſimus quartus Romethiezer, filij eius, & fratres eius duodecim.

C A P. XXVI.

1 ET ad diſtributiones portarum, filij Coreim Moſellamia de filijs Aſaph.

2 Et Moſellamiæ filius Zacharias primogenitus, Iadiel ſecundus, Zabadia tertius, Iemuel quartus.

3 Iolam quintus, Ionathan ſextus, Elionai ſeptimus, Abdedom octauus.

4 Et ipſi Abdedom filij, Samæas primogenitus, Ioſabath ſecundus, Ioath tertius, Sachar quartus, Nathanael quintus,

5 Amiel ſextus, Iſſachar ſeptimus, Phelathi octauus: quoniam benedixit eum Deus.

6 Et Samææ filio eius nati ſunt filij ipſius primogeniti Rhoſæ in domum paternam eius: quoniam potentes fuerunt.

7 Filij Samai, Othni & Raphael, & Obed, & Elzabath, & Achiud, filij potentes, Eliu, & Sabachia, & Isbacom.

8 Omnes de filijs Abdedom, ipſi, & filij eorum, & fratres eorum facientes potenter in operatione, omnes ſexaginta duo ipſi Abdedom.

9 Et Moſellemitæ filij, & fratres decem & octo potentes.

10 Et ipſi Oſa de filijs Merari filij cuſtodientes principatum, quoniam non fuit primogenitus. Et fecit eum pater eius principem diſtributionis ſecundæ:

11 Chelchias ſecundus, Tablai tertius, Zacharias quartus. Omnes hi filii, & fratres Oſa tredecim:

12 His diſtributiones portarum principibus potentum diurnæ vices ſicut fratres eorum ad miniſtrandum in domo Domini.

13 Et miſerunt ſortes iuxta paruum, & iuxta magnum ſecundum domos patriarum eorum ad portam, & portam.

14 Et cecidit ſors earum, quæ ad Orientem, Selemiæ: & Zachariæ, filii Ioas ipſi Melchiæ iecerunt ſortes, & exiit ſors ad Aquilonem:

15 Ipſi Abdedom Auſtrum è regione domus.

16 Eſephim, in ſecundo, ipſi Oſa ad Occidentem poſt portam paſtophorii aſcenſionis, cuſtodia è regione cuſtodiæ:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Decimaquinta, Ieremoth: filii eius, & fratres eius, duodecim.*

23 *Decimaſexta, Hananiahu: filii eius & fratres eius, duodecim.*

24 *Decimaſeptima, Iosbecaſah: filii eius, & fratre eius, duodecim.*

25 *Decimaoctaua, Hanani: filii eius & fratres eius, duodecim,*

26 *Decimanona, Mallothi: filii eius et fratres eius, duodecim.*

27 *Viceſima, Eliiathah: filii eius & fratres eius, duodecim,*

28 *Viceſimaprima, Hothir: filii eius & fratres eius, duodecim.*

29 *Viceſimaſecunda, Giddalthi: filii eius & fratres eius, duodecim.*

30 *Viceſimatertia, Mahaziоth: filii eius & fratres eius, duodecim.*

31 *Viceſimaquarta, Romamthi-ezer: filii eius & fratres eius, duodecim.*

C A P. XXVI.

1 *DE diuiſionibus ianitorum, de Corbim, Meſelemiahu filius Core de filiis Aſaph.*

2 *Et de Meſelemiahu filij Zechariahu primogenitus, Iediael ſecundus, Zebadiahu tertius, Iathniel quartus,*

3 *Elam quintus, Iehohanan ſextus, Elioenai ſeptimus.*

4 *Et de Obed-edom filij, Semaaiah primogenitus, Iehozabad ſecundus, Ioah tertius, & Sachar quartus, & Nethanel quintus,*

5 *Ammiel ſextus, Iſſachar ſeptimus, Peullethai octauus: quia benedixit illi Deus.*

6 *Semaaiah autem filio eius nati ſunt filij ſimiles domui patris eorum: fortes enim viribus erant.*

7 *Filij Semaaiah: Othni, & Rephael, & Obed, Elzabab & fratres eius fuerunt filij fortitudinis: Elihu, & Samachiahu.*

8 *Omnes iſti de filiis Obed-edom: ipſi & filij eorum, & fratres eorum viri fortiſſimi in miniſterium, ſexaginta duo, de Obed-edom.*

9 *Et ipſi Meſelemiahu filij & fratres, filij fortes, octodecim.*

10 *Ipſi autem Hoſah qui erat de filiis Merari, filij fuerunt Simri princeps: non quod eſſet primogenitus, ſed poſuit eum pater ſuus principem.*

11 *Hilciiahu ſecundus, Tebeliahu tertius, Zechariahu quartus: omnes filij, & fratres Hoſah, tredecim.*

12 *Ex iſtis diuiſiones ianitorum per principes virorum, cuſtodia contra fratres ſuos, ad miniſtrandum in domo Iehoua.*

13 *Et proiecerunt ſortes, ſicut paruus ſic magnus, per domum familiarum ſuarum in ſingulas portas.*

14 *Ceciditq́; ſors ad Orientem ipſi Selemiahu: Zechariahu quoque filio eius conſiliario cum intellectu proiecerunt ſortes, & egreſſa eſt ſors eius ad Aquilonem.*

15 *Ipſi vero Obed-edom ad Auſtrum: filiis vero eius ſuper domum conſiliorum.*

16 *Ipſi Suppim & Hoſah ad Occidentem cum porta allecheth, in via ſtrata aſcendente: cuſtodia erat eregione cuſtodiæ.*

Vulgat. Editio.

17 Ad Orientem vero Leuitæ ſex:& ad Aquilonem quatuor per diem:atque ad Meridiem ſimiliter in die quattuor:& vbi erat concilium bini,& bini.

18 In cellulis quoque ianitorum ad Occidentem quattuor in via,biniqueper cellulas.

19 Hæ ſunt diuiſiones ianitorum filiorum Core, & Merari.

20 Porro Achias erat ſuper theſauros domus Dei,& vaſa ſanctorum.

21 Filij Ledan,filij Gerſonni:de Ledan principes familiarum,Ledan,& Gerſonni,Iehieli.

22 Filij Iehieli:Zathan,& Ioel fratres eius ſuper theſauros domus Domini:

23 Amramitis,& Iſaaritis,& Hebronitis,& Ozihelitis.

24 Subael autem filius Gerſom,filij Moyſi, præpoſitus theſauris.

25 Fratres quoque eius Eliezer, cuius filius Rahabia,& huius filius Iſaias, & huius filius Ioram, huius quoque filius Zechri,& huius filius Selemith.

26 Ipſe Selemith, & fratres eius ſuper theſauros ſanctorum,quæ ſanctificauit Dauid rex, & principes familiarum,& tribuni,& centuriones,& duces exercitus.

27 De bellis,& manubijs præliorum,quæ conſecrauerant ad inſtaurationem, & ſupellectilem templi Domini.

28 Hæc autem vniuerſa ſanctificauit Samuel Videns,& Saul filius Cis,& Abner filius Ner, & Ioab filius Saruiæ :omnes, qui ſanctificauerunt ea per manum Selemith,& fratrum eius.

29 Iſaaritis vero præerat Chonenias, & filij eius ad opera forinſecus ſuper Iſrael ad docendum, & iudicandum eos.

30 Porro de Hebronitis Haſabias,& fratres eius viri fortiſſimi, mille ſeptingenti præerant Iſraeli trans Iordanem contra Occidentem, in cunctis operibus Domini, & in miniſterium regis.

31 Hebronitarum autem princeps fuit Ieria ſecundum familias,& cognationes eorum. Quadrageſimo anno regni Dauid recenſiti ſunt, & inuenti ſunt viri fortiſſimi in Iazer Galaad:

32 Fratreſque eius robuſtioris ætatis, duo millia ſeptingenti principes familiarum.Prepoſuit autem eos Dauid rex Rubenitis, & Gadditis, & dimidiæ tribui Manaſſe,in omne miniſterium Dei,& regis.

CAP. XXVII.

1 Filij autem Iſrael ſecundum numerum ſuum, principes familiarum,tribuni, & centuriones, & præfecti, qui miniſtrabant regi iuxta turmas ſuas,ingredientes & egredientes per ſingulos menſes in anno,viginti quattuor millibus ſinguli præerant.

2 Primæ turmæ in primo menſe Ieſboam præerat filius Zabdiel,& ſub eo viginti quattuor millia.

3 De filijs Phares, princeps cunctorum principum in exercitu menſe primo.

Tranſl.ex Heb.Sanct.Pagn.

17 *Ad Orientem Leuita ſex: ad Aquilonem per diem quattuor: ad Meridiem per diem quattuor: & ad conciliorum per ſingula loca duo.*

18 *Ad domum inſtrumentorum ad Occidentem quattuor, pro via duo per ſingulas domos.*

19 *Iſta ſunt diuiſiones ianitorum filiorum Chorchitarum, & filiorum Merari.*

20 *Et Leuita Achijah ſuper theſauros domus Dei, & theſauros ſanctitatum.*

21 *Filij Lahadan, filij Hagherſuni : de Lahadan principes familiarum, de Lahadan,Hagherſuni, Iechieli.*

22 *Filij Iechieli: Zetham, & Ioel fratres eius ſuper theſauros domus Domini:*

23 *De Hamrami,de Ishari, de Chebroni,& Hazzieli.*

24 *Et Sabuel filij Gherſom , filij Moſeh dux ſuper theſauros.*

25 *Et fratres eius de Elhazar , Rachabiahu filius eius, & Ieſahiahu filius eius, & Ioram filius eius, & Zichri filius eius,& Selomith filius eius.*

26 *Ipſe Selomith , & fratres eius ſuper omnes theſauros ſanctificationum , que ſanctificare fecit Dauid rex , & principes familiarum,& tribuni, & centuriones,& principes exercitus.*

27 *De bellis, & de ſpoliis ſanctificare fecerunt ad roborandum domum Domini.*

28 *Et omne quod ſanctificauit Semuel videns, & Saul filius Chis , & Abner filius Ner , & Ioab filius Seruiah: omne quod ſanctificauit ad iuſſionem Selomith , & fratrum eius.*

29 *De Ishari Chenaniahu, & filij eius ad opus forinſecus ſuper Iſrael præfecti, & iudices.*

30 *De Chebroni Chaſabiahu, & fratres eius viri robuſti, mille & ſeptingenti ſuper officium Iſrael trans Iarden ad Occidentem, ad omne opus Domini,& ad miniſterium regium.*

31 *De Chebroni Iedijah dux ipſi Chebroni ſecundum generationes eius per familias. Anno quadrageſimo regni Dauid quæſiti ſunt, & inuenti ſunt in eis fortes viribus in Iahazer Ghilhad:*

32 *Et fratres eius viri robuſti mille, & ſeptingenti principes familiarum. Et conſtituit eos Dauid rex ſuper Reubenitas,& Ghaditas,& dimidiam tribum Menaſſitarum ad omnem rem Dei,& rem regis.*

CAP. XXVII.

1 *Filij autem Iſrael ſecundum numerum ſuum principes familiarum, & tribuni,& centuriones, & præfecti miniſtrantes regi ſecundum omnem rem diuiſionum, quæ ingrediebantur, & egrediebantur per menſes ſingulos per omnes menſes anni, diuiſio vna viginti, & quattuor millium.*

2 *Super diuiſione prima in menſe primo Iaſopham filius Zabdiel, & in diuiſione eius viginti,& quattuor millia.*

3 *De filiis Peres princeps cunctorum principum exercituum in menſe primo.*

Tranſl. ex Septuag.

17 Ad Orientem ſex die, Aquiloni die quattuor, Auſtrum die quattuor:& ad Eſephim duo in excipientibus:& ipſi Oſa ad Occidentem poſt portam paſtophorij tres: cuſtodia è regione cuſtodiæ aſcenſionis, ad Orientem die ſex, & Aquiloni quattuor, & Auſtro quattuor, & Eſephim duo.

18 In excipientibus,& ad Occidentem quattuor,& ad ſemitam duo excipientes.

19 Hæ diſtributiones ianitorum filijs Core, & filijs Merari.

20 Et Leuitæ fratres eorum ſuper theſauros domus Domini,& ſuper theſauros ſanctificatorum.

21 Filij Ladan hi filij ipſi Gerſoni, ipſi Ladan principes patriarum Ladan ipſi Gerſoni Iiel.

22 Filij Iiel Iethom,& Ioel, fratres ſuper theſauros domus Domini:

23 Ipſi Ambram,& Iſaar,Chebron,& Oziel.

24 Et Sabael,qui Gerſan,qui Moyſi ſuper theſauros.

25 Et fratri eius Eliezer Rabias filius, & Ioſias, & Ioram,& Zechri,& Salamoth:

26 Ipſe Salamoth, & fratres eius ſuper omnes theſauros ſanctorum,quæ ſanctificauit Dauid rex, & principes patriarum,Chiliarchi, & centuriones, & Duces virtutis:

27 Quæ cepit ex ciuitatibus,& de ſpolijs,& ſanctificauit de ipſis, vt non deficeret ædificatio domus Dei:

28 Et ſuper omnia ſancta Dei Samuel prophetæ, & Saul filij Cis,& Abenner filii Ner, & Ioab filii Saruiæ,omne quod ſanctificauerant per manum Salomoth, & fratrum eius.

29 Ipſi Iſaari Chonenia,& filii operationis, quæ extra,ſuper Iſrael,ad ſcribendum,& diiudicandum.

30 Ipſi Chebroni Aſabias,& fratres eius, filii potentes, mille & ſeptingenti ſuper recognitionem Iſrael trans Iordanem ad Occidentem, in omne miniſterium Domini,& operationem regis.

31 Ipſius Chebroni Vrias princeps eorum,qui Chebroni ſecundum generationes eorum, ſecundum patrias, in quadrageſimo anno regni eius recogniti ſunt, & inuentus eſt vir potens in eis in Iazer Galaaditidis:

32 Et fratres eius filii potentes bis mille ſeptingenti,principes patriarum & conſtituit eos Dauid rex ſuper Rubeni, & Gaddi, & dimidium tribus Manaſſe ad omne præceptum Domini, & verbum regis.

CAP. XXVII.

1 ET filii Iſrael iuxta numerum ſuum principes patriarum,Chiliarchi,& centuriones, & ſcribæ miniſtrantes regi,& ad omne verbum regis ſecundum diſtributiones,omne verbum ingredientis & egredientis, menſem ex menſe, in omnes menſes anni, diſtributio vna viginti & quattuor millia.

2 Et ſuper diſtributionem primam menſis primi, Isboas filius Zabdiel,ſuper diſtributionem eius,viginti & quattuor millia:

3 De filiis Phares, princeps omnium principum virtutis, menſis primi.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

17 *Ad Orientem Leuitæ ſex, ad Aquilonem per diem quatuor, ad Meridiem per diem quatuor, & ad domum conſiliorum bini et bini.*

18 *Ad cellulam inſtrumentorum ad Occidentem erant quatuor in via ſtrata: bini erant ad cellulam.*

19 *Iſtæ ſunt diuiſiones ianitorum filiorum Corhitarum & filiorum Merari.*

20 *Et de Leuitis: Abiiah fuit ſuper theſauros domus Dei, & theſauros ſanctitatum.*

21 *De filiis ipſi Laadan, filij Gerſunitarum à Laadan, principes familiarum ipſi Laadan, Gerſunni, Iehieli:*

22 *Filij Iehieli, Zetam, & Ioel frater eius fuerunt ſuper theſauros domus Iehouæ.*

23 *De Amrami, de Iſhari, de Hebroni, & de Azzieli.*

24 *Sebuel autem filius Gerſom filij Moſeh, dux ſuper theſauros.*

25 *Fratres vero eius de Eliezer, Rehabiahu filius eius, & Ieſaiahu filius eius, & Ioram filius eius, & Zichri filius eius, & Selomith filius eius.*

26 *Ipſe Selomith & fratres eius fuerunt ſuper omnes theſauros ſanctificationum quas ſanctificauerat Dauid Rex, & principes familiarum, & tribuni, & centuriones, & principes militiæ.*

27 *De prælis enim & de ſpoliis ſanctificauerant ad inſtaurandam domum Iehouæ.*

28 *Et quicquid ſanctificauerat Semuel Videns, & Saul filius Cis & Abner filius Ner, & Ioab filius Seruiah: et omnes alii qui ſanctificauerant aliquid, erant ſub manu Selomith & fratrum eius.*

29 *De Iſharitis, Chenaniahu, & filij eius, erant in opere externo ſuper Iſraelem præfecti & iudices.*

30 *De Hebronitis, Haſabiahu & fratres eius, viri robuſti, mille & ſeptingenti. fuerunt in præfectura Iſraelis trans Iarden ad Occidentem, in omni opere Iehouæ, & in miniſterio regis.*

31 *De Hebronitis, Ieriiah dux fuit Hebronitis in generationibus ſuis per familias. anno quadrageſimo regni Dauidis quæſiti ſunt, & inuenti ſunt in eis fortes viribus in Iaazir Gilad.*

32 *Et fratres eius, viri robuſti, duo millia & ſeptingenti, principes familiarum: quos conſtituit Dauid Rex ſuper Reubenitas & Gaditas, & dimidiam tribum Menaſſitarum in omni re Dei & Regis.*

CAP. XXVII.

1 *FIlij autem Iſraelis ſecundum numerum ſuum principes familiarum, & tribuni, & centuriones, & præfecti eorum qui miniſtrabant Regi in omni negotio turmarum, quæ ingrediebantur & egrediebantur per menſes ſingulos, omnibus menſibus anni: turma vna erat viginti quatuor millium.*

2 *Super turmam primam pro menſe primo, Iaſobam filius Zabdiel, & in turma eius erant viginti quatuor millia.*

3 *De filiis Peres erat princeps cunctorum principum exercituum menſis primi.*

Vulgat. Editio.

4 Secundi menſis habebat turmam Dudia Ahohites,& poſt ſe alter nomine Macelloth, qui regebat partem exercitus viginti quattuor millium.

5 Dux quoque turmæ tertiæ in menſe tertio, erat Banaias filius Ioiadæ ſacerdos: & in diuiſione ſua viginti quattuor millia.

6 Ipſe eſt Banaias fortiſſimus inter triginta, & ſuper triginta, præerat autem turmæ ipſius Amizabad filius eius.

7 Quartus, menſe quarto, Aſahel frater Ioab,& Zabadias filius eius poſt eum:& in turma eius vigintiquattuor millia.

8 Quintus, menſe quinto, princeps Samaoth Iezerites:& in turma eius viginti quattuor millia.

9 Sextus, menſe ſexto, Hira filius Acces Thecuites: & in turma eius viginti quattuor millia.

10 Septimus, menſe ſeptimo, Helles Phallonites de filijs Ephraim: & in turma eius viginti quattuor millia.

11 Octauus, menſe octauo, Sobochai Huſathites de ſtirpe Zarahi: & in turma eius viginti quattuor millia.

12 Nonus, menſe nono. Abiezer Anathothites de filijs Iemini:& in turma eius viginti quattuor millia.

13 Decimus, menſe decimo, Marai,& ipſe Netophathites de ſtirpe Zarai:& in turma eius viginti quattuor millia.

14 Vndecimus, menſe vndecimo, Banaias Pharathonites de filijs Ephraim:& in turma eius viginti quattuor millia.

15 Duodecimus, menſe duodecimo, Holdai Netophathites, de ſtirpe Gothoniel:& in turma eius vigintiquattuor millia.

16 Porro tribubus præerant Iſrael, Rubenitis, dux Eliezer filius Zechri: Simeonitis dux Saphathias filius Maacha:

17 Leuitis, Haſabias filius Camuel: Aaronitis, Sadoc:

18 Iuda, Eliu, frater Dauid: Iſſachar, Amri filius Michael.

19 Zabulonitis, Ieſmaias filius Abdiæ: Nephthalitibus, Ierimoth filius Ozriel:

20 Filijs Ephraim, Oſee filius Ozaziu: dimidiæ tribui Manaſſe, Ioel filius Phadaiæ:

21 Et dimidię tribui Manaſſe in Galaad, Iaddo filius Zachariæ: Beniamin autem Iaſiel filius Abner.

22 Dan vero, Ezrihel filius Ierohan: hi principes filiorum Iſrael.

23 Noluit autem Dauid numerare eos à viginti annis inferius: quia dixerat Dominus, vt multiplicaret Iſrael quaſi ſtellas cœli.

24 * Ioab filius Saruiæ cœperat numerare, nec compleuit: quia ſuper hoc ira irruerat in Iſrael: & idcirco numerus eorum, qui fuerant recenſiti, non eſt relatus in faſtos regis Dauid.

* Sup. 21.a.

25 Super theſauros autem regis fuit Azmoth filius Adiel. His autem theſauris, qui erant in vrbibus,& in vicis, & in turribus, præſidebat Ionathan filius Oziæ.

26 Operi autem ruſtico,& agricolis, qui exercebant terram, præerat Ezri filius Chelub:

27 Vinearumque cultoribus, Semeias Romathites: cellis autem vinarijs, Zabdias Aphonites.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et ſuper diuiſiones menſis ſecundi Dodai Achochites, & diuiſio eius, & Micloth dux, & in diuiſione eius viginti & quattuor millia.

Princeps exercitus tertij menſe tertio Benaiahu filius Iehoiadah ſacerdotis princeps: & in diuiſione eius viginti, & quatuor millia.

Ipſe eſt Benaiahu fortis inter triginta, & ſuper triginta, & in diuiſione eius Hammizadab filius eius.

Quarti in menſe quarto Haſael frater Ioab, & Zebadiah filius eius poſt eum, & in diuiſione eius viginti, & quattuor millia.

Quinti in menſe quinto Sambuth Izrach, & in diuiſione eius viginti, & quattuor millia.

Sexti menſe ſexto Hiram filius Hicces, Techoites, & in diuiſione eius viginti, & quattuor millia.

Septimi menſe ſeptimo Cheles Pelonites de filiis Ephraim: & in diuiſione eius viginti, & quatuor millia.

Octaui menſe octauo Sibbechai Chuſathites de Zarchi: & in diuiſione eius viginti, et quattuor millia.

Noni menſe nono Abihezer Hanthothites de filiis Iemini: & in diuiſione eius viginti, et quatuor millia.

Decimi menſe decimo Macharai Nethophathites de Zarchi: & in diuiſione eius viginti, et quatuor millia.

Vndecimi vndecimo menſe Benaiah Pirhathonites de filiis Ephraim: & in diuiſione eius viginti, et quattuor millia.

Duodecimi duodecimo menſe Cheldai, Nethophathites, de Hathniel, & in diuiſione eius viginti, et quattuor millia.

Et ſuper tribus Iſrael ſuper Reubenitas dux Elihezer filius Zichri: ſuper Simhonitas, Sephathiahu filius Mahachah.

Super Leui, Ghaſabiah filius Chemuel: ſuper Aharon, Sadoc:

Super Iehudah, Eliu de fratribus Dauid: ſuper Iſaſchar, Hamri filius Michael,

Super Zebulun, Iſmahaiahu filius Hobadiahu: ſuper Naphthali, Ieremoth filius Hazriel:

Super filios Ephraim, Hoſeah filius Hazaziahu: ſuper dimidiam tribum Menaſſeh filius Pedaiahu:

Super dimidium Menaſſeh in Ghilhad Iddo filius Zechariahu: ſuper Biniamin, Iahaziel filius Abner.

Super Dan, Hazrael filius Ierocham: iſti principes tribuum Iſrael.

Et non leuauit Dauid numerum eorum à filio viginti annorum, & infra: quia dixit Dominus, vt multiplicaret Iſrael veluti ſtellas cœli.

Ioab filius Seruiiah cœpit numerare, et non compleuit: & fuit propter hoc ira ſuper Iſrael: & non aſcendit numerus in numerum verborum dierum regis Iſrael.

Super theſauros autem Regis fuit Hazmaueth filius Hadiel. Et ſuper theſauros in regione, in vrbibus, & in villis, & in turribus fuit Ionathan filius Huzziahu.

Et ſuper facientes opus agri in cultura terræ Hezri filius Chelub:

Et ſuper vineas Simhi Ramathites: & ſuper ea, quæ ſunt in vineis ſuper cellaria vini Zabdi Siphmites.

Nam

Et

Tranſl. ex Septuag.

4 Et ſuper diſtributionem menſis ſecundi Dodia, qui de Choc:& ſuper diſtributionem eius,& Maceloth præfectus.& ſuper diſtributionem eius viginti & quattuor millia, principes virtutis.

5 Tertius menſe tertio Banaias filius Iodae ſacerdos princeps:& ſuper diſtributionem eius viginti & quattuor millia.

6 Ipſe Banaias potentior triginta. & ſuper triginta:& ſuper diſtributionem eius Zabad filius eius.

7 Quartus in menſem quartum Azael frater Ioab, & Zibadias filius eius. & fratres:& ſuper diſtributionem eius viginti. & quattuor millia.

8 Quintus menſi quinto præfectus Samaoth filius Ieſrae:& ſuper diſtributionem eius viginti & quattuor millia.

9 Sextus menſi ſexto Oduias filius Ecces Thecoita: & ſuper diſtributionem eius viginti & quattuor millia.

10 Septimus menſi ſeptimo Chelles.qui de Phallus, de filijs Ephræm:& ſuper diſtributionem eius viginti & quattuor millia.

11 Octauus menſi octauo Sobochai Vſathi ipſi Zarai:& ſuper diſtributionem eius viginti & quattuor millia.

12 Nonus menſi nono Abiezer, qui ex Anathoth, qui de terra Beniamin:& ſuper diſtributionem eius quattuor, & viginti millia.

13 Decimus menſi decimo Meera, qui ex Netophati,ipſi Zarai,& ſuper diſtributionem eius viginti & quattuor millia:

14 Vndecimus menſi vndecimo Banaias.qui ex Pharathon. de filijs Ephræm:& ſuper diſtributionem eius,viginti & quattuor millia:

15 Duodecimus in menſem duodecimum,Choldia, qui ex Netophathi, ipſi Gothoniel:& ſuper diſtributionem eius viginti & quattuor millia.

16 Et ſuper tribus Iſrael,ipſi Ruben præfectus Eliezer, qui ipſius Zechri:Ipſi Symeon, Saphatias,qui ipſius Maacha:

17 Ipſi Leui,Aſabias,qui ipſius Chamuel:Ipſi Aaron, Sadoc.

18 Ipſi Iuda Eliab de fratribus Dauid: Ipſi Iſſachar, Ambri,qui ipſius Michael.

19 Ipſi Zabulon Samaias. qui Abdiæ:Ipſi Nephthali,Ierimoth.qui ipſius Oziel:

20 Ipſi Ephræm,Oſe.qui Oziæ:Dimidio tribus Manaſſe, Ioel filius Phadaia:

21 Dimidio tribus Manaſſe, quod in terra Galaad. Iadai.qui Zadæi:Filijs Beniamin, Iaſiel, qui ipſius Abenner:

22 Ipſi Dan. Azariel,qui ipſius Iroab. Hi patriarchæ tribuum Iſrael.

23 Et non cepit Dauid numerum eorum à viginti annis,& infra:quoniam dixerat Dominus multiplicare Iſrael,ſicut aſtra cœli.

24 Et Ioab Saruiæ cepit numerare in populo,& non conſummauit:& facta eſt in his ira ſuper Iſrael:& non eſt relatus numerus in librum verborum dierum regis Dauid.

25 Et ſuper theſauros regis, Aſmoth, qui ipſius Odiel:

26 Et ſuper theſauros,qui in agro, & in pagis, & in villis,& in turribus,Ionathan. qui Oziæ:& ſuper agricolas terrã operantes,Eſdri,qui ipſius Chelub:

27 Et ſuper cellas.Semei.qui de Rael:& ſuper theſauros,qui in cellis vini,Zabdi,qui ipſius Sephui.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

4 *Et ſuper turmam menſis ſecundi, Dodai Ahohites,hac autem eſt turma eius: & Micloth dux: & in turma eius erant vigintiquatuor millia.*

5 *Princeps exercitus tertij pro menſe tertio. Benaiahu filius Iehoiada ſacerdotis ſummi: & in turma eius vigintiquatuor millia.*

6 *Ipſe Benaiahu fuit fortis inter triginta & ſuper triginta: & in turma eius, Ammizabad filius eius.*

7 *Quarti, pro menſe quarto, Aſael frater Ioab, & Zebadiah filius eius poſt eum: & in turma eius, vigintiquatuor millia.*

8 *Quinti. pro menſe quinto, princeps Samhuth Izrahites: & in turma eius, vigintiquatuor millia.*

9 *Sexti, pro menſe ſexto. Ira filius Icces, Thecoites: & in turma eius, vigintiquatuor millia.*

10 *Septimi, pro menſe ſeptimo, Heles Pelonites de filiis Ephraim: & in turma eius, vigintiquatuor millia.*

11 *Octaui pro menſe octauo, Sibbechai Huſathites de ſtirpe Zarhitarum: & in turma eius,vigintiquatuor millia.*

12 *Noni, pro menſe nono, Abi-ezer Athothites,de filiis Iemini: & in turma eius, vigintiquatuor millia.*

13 *Decimi, pro menſe decimo. Maharai Nethophathites de ſtirpe Zarhitarum: & in turma eius, vigintiquatuor millia.*

14 *Vndecimi, pro vndecimo menſe, Benaiah Pirathonites, de filiis Ephraim: & in turma eius, vigintiquatuor millia.*

15 *Duodecimi, pro duodecimo menſe,Heldai Nethophathites, de ſtirpe Othniel: & in turma eius, vigintiquatuor millia.*

16 *Fuerunt præterea ſuper tribus Iſraelis: ſuper Reubenitas dux Eliezer filius Zichri: ſuper Simonitas, Sephatiahu filius Maachah.*

17 *Super tribum Leui,Haſabiah filius Cemuel: ſuper Aharon, Sadoc.*

18 *Super Iehudah Elihu de fratribus Dauidis: ſuper Iſſachar, Omri filius Michael,*

19 *Super Zebulun, Iſmaiahu filius Obadiahu: ſuper Naphthali, Ierimoth filius Azriel.*

20 *Super filios Ephraim, Hoſea filius Azaziahu: ſuper dimidiam tribum Menaſſeh, Ioel filius Pedaiahu.*

21 *Super dimidium Menaſſeh in Gilad, Iddo filius Zechariahu: ſuper Biniamin,Iaaſiel filius Abner.*

22 *Super Dan, Azarel filius Ieroham. iſti principes tribuum Iſraelis.*

23 *Non accepit autem Dauid numerum eorum à filio viginti annorum & infra: quia dixerat Iehouah quod multiplicaret Iſraelem veluti ſtellas cæli.*

24 *Ioab filius Seruiah cœpit numerare, ſed non compleuit: & fuit propter hoc ira ſuper Iſraelem, & non aſcendit numerus in numerum verborum dierum regis Dauidis.*

25 *Super theſauros autem Regis fuit Azmaueth filius Adiel: & ſuper theſauros qui erant in agro, in vrbibus, & in villis, & in arcibus, fuit Iehonathan filius Vzziahu.*

26 *Et ſuper facientes opus agri in cultura terræ, Ezri filius Chelub.*

27 *Et ſuper vineas Simi Ramathites: & ſuper ea quæ erant in vineis, nempe ſuper cellaria vini, Zabdi Siphmites.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Nam ſuper olivueta,& ficeta,quę erant in campe-
ſtribus, Balanam Gederites: ſuper apothecas au-
tem olei,Ioas.

Porro armentis,quæ paſcebantur in Saron. præ-
poſitus fuit Setrai Saronites:& ſuper boues, in val-
libus, Saphat filius Adli.

Super camelos vero Vbil Iſmahelites:&ſuper aſi-
nos, Iadias Meronathites.

Super oues quoque Iaziz Agareus. Omnes hi
principes ſubſtantiæ regis Dauid.

Ionathan autem patruus Dauid, conſiliarius,vir
prudens, & litteratus: Ipſe & Iahiel filius Hacha-
moni erant cum filijs regis.

Achitophel etiam conſiliarius regis, & Chuſai
Arachites amicus regis.

Poſt Achitophel fuit Ioiada filius Banaię,& Abia-
thar.Princeps autem exercitus regis erat Ioab.

CAP. XXVIII.

CONuocauit igitur Dauid omnes principes Iſ-
rael, duces tribuum, & præpoſitos turmarum,
qui miniſtrabant regi: tribunos quoque & centu-
riones & qui præerant ſubſtantiæ,& poſſeſſionibus
regis,filioſque ſuos cum eunuchis, & potentes, &
robuſtiſſimos quoſque in exercitu Ieruſalem.

Cumque ſurrexiſſet rex,& ſtetiſſet,ait:Audite me
fratres mei,& populus meus:Cogitaui, vt ædifica-
rem domum,in qua requieſceret arca fœderis Do-
mini, & ſcabellum pedum Dei noſtri: & ad ędi-
ficandum,omnia præparaui,

*2.Reg. 7.13. Deus autem dixit mihi: *Non ędificabis domum
nomini meo,eo quod ſis vir bellator,& ſanguinem
fuderis.

Sed elegit Dominus Deus Iſrael me,de vniuerſa
domo patris mei, vt eſſem rex ſuper Iſrael in ſem-
piternum:de Iuda enim elegit principes: porro de
domo Iuda, domum patris mei: & de filijs patris
mei,placuit ei vt me eligeret regem ſuper cunctum
Iſrael.

*Sup.9.7. * Sed & de filijs meis (filios enim mihi multos
dedit Dominus) elegit Salomonem filium meum,
vt ſederet in throno regni Domini ſuper Iſrael.

Dixitque mihi: Salomon filius tuus ædificabit
domum meam,& atria mea:ipſum enim elegi mihi
in filium, & ego ero ei in patrem.

Et firmabo regnum eius vſque in æternum, ſi
perſeuerauerit facere præcepta mea,& iudicia,ſicut
& hodie.

Nunc ergo coram vniuerſo cœtu Iſrael audiente
Deo noſtro,cuſtodite,& perquirite cuncta manda-
ta Domini Dei noſtri: vt poſſideatis terram bonam,
& relinquatis eam filijs veſtris poſt vos vſque in
ſempiternum.

*Pſ.71.10. Tu autem Salomon fili mi, ſcito Deum patris
tui,& ſeruito ei corde perfecto, & animo volunta-
rio:* omnia enim corda ſcrutatur Dominus, &
vniuerſas mentium cogitationes intelligit.Si quæ-
ſieris eum,inuenies:ſi autem dereliqueris eum:pro-
ijciet te in æternum.

Nunc ergo quia elegit te Dominus vt ædificares
domum Sanctuarij,confortare,& perfice.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

28 *Et ſuper olineta, & ſicomoros, que ſunt in campeſtri-
bus Bahalcanan Ghederites: & ſuper cellaria olei Iohas.*

29 *Et ſuper boues, qui paſcebantur in Saron Sithri Saro-
nites: & ſuper boues in vallibus Saphath filius Hadlai:*

30 *Et ſuper camelos Obil Iſmehelites: & ſuper aſinas
Iecdiahu Meronothites.*

31 *Et ſuper pecudes Iaziz Hagherites. Omnes iſti princi-
pes ſubſtantia,qua erant regi Dauid.*

32 *Ionathan autem patruus Dauid conſiliarius vir intel-
ligens, & ſcriba: Ipſe,& Iechiel filius Chachmoni cum
filiis Regis.*

33 *Achithophel autem conſiliarius Regis, & Chuſai Ar-
chites amicus Regis.*

34 *Et poſt Achithophel Iehoiadah filius Benaiahu,& Ebia-
thar, & princeps exercitus Regis Ioab.*

CAP. XXVIII.

1 *ET congregauit Dauid omnes principes Iſrael, princi-
pes tribuum, & principes diuiſionum miniſtrantium
Regi, & tribunos, & centuriones. & principes ſubſtantia,
& poſſeſſionis Regis, & filiorum eius cum eunuchis,& po-
tentibus,& omnem fortem viribus in Ieruſalaim.*

2 *Et ſurrexit Dauid Rex ſuper pedes ſuos & ait: Audi-
te me fratres mei, & populus meus: In corde meo fuit, vt
adificarem domum quietis arca fœderis Domini,& ſcabel-
lo pedum Dei noſtri: & praparaui ad adificandum.*

3 *Deus autem dixit mihi: Non adificabis domum no-
mini meo, quia vir bellorum es, & ſanguinem effudiſti.*

4 *Et elegit Dominus Deus Iſrael me ex omni domo patris
mei, vt eſſem Rex ſuper Iſrael in ſaculum: de Iehudah
enim elegit ducem, & è domo Iehudah domum patris
mei, & è filiis patris mei me voluit, vt regnarem ſuper
vniuerſum Iſrael.*

5 *Et è filiis meis (multos enim filios dedit mihi Dominus)
elegit Selomoh filium meum, vt ſederet ſuper thronum
regni Domini ſuper Iſrael.*

6 *Dixitq́; mihi Selomoh filius tuus ipſe adificabit domum
meam, & atria mea: elegi enim eum in filium, & ego
ero illi in patrem.*

7 *Et firmabo regnum eius vſque in ſaculum, ſi robuſtus
fuerit ad faciendum pracepta mea, & iudicia mea ſecun-
dum diem hanc.*

8 *Et nunc in oculis omnis Iſrael cœtus Domini,& in au-
ribus Dei noſtri cuſtodite, & quarite cuncta mandata
Domini Dei noſtri, vt poſſideatis terram bonam, & he-
reditare faciatis filios veſtros poſt vos vſque in ſaculum.*

9 *Et tu Selomoh fili mi ſcito Deum patris tui, & ſerui
eo corde perfecto, & animo voluntario: omnia enim corda
ſcrutatur Dominus, & omnem imaginationem intelligit.
Si quaſieris eum, inuenietur tibi, & ſi dereliqueris eum,
proiiciet te in aternum.*

10 *Vide nunc quod Dominus elegit te, vt adifices domum
ſanctuarij, confortare, & fac.*

Dedit

Dedit

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

Et ſuper oliueta,& ſuper ſycomoros,quę in campeſtri, Ballanan Gedorita:ſuper theſauros autem olei,Ioas.

Et ſuper boues paſcuales,qui in Saron,Satrai Saronita:& ſuper boues,qui in vallibus, Sophat, qui ipſius Adli.

Super camelos autem,Abias Iſmaelita.Super aſinos autem Iadlias,qui de Merathon.

Et ſuper oues,Iaziz Agarita. Omnes hi præfecti ſubſtantiæ Dauid regis.

Et Ionathan patruus Dauid conſiliarius, homo intelligens. Et Iecl,qui ipſius Achami,cum filijs regis.

Achitophel conſiliarius regis: & Chuſi primus amicus regis:

Et poſt hunc Achitophel,ſequens Iodae, qui Banaæ,& Abiathar, & Ioab princeps militiæ regis.

CAP. XXVIII.

Et euocauit Dauid omnes principes Iſrael, principes iudicum, & omnes principes diurnarum vicium,quæ circa corpus regis, & principes millium & centuriarum, & cuſtodes theſauri, & eos, qui ſuper ſubſtantiam ipſius, & omnem poſſeſſionem regis, & filiorum eius,cum eunuchis, & potentes,& bellatores militiæ in Hieruſalem.

Et ſtetit Dauid in medio Eccleſiæ,& dixit: Audite me fratres mei,& populus meus. Mihi factum eſt ſuper cor ędificare domum requietis arcæ teſtamenti Domini, & ſtationem pedum Domini noſtri:& paraui, quæ ad habitationem apta.

Et Deus dixit: Non ædificabis mihi domum, ad cognominandum nomen meum in ea: quoniam homo bellator es tu,& ſanguinem effudiſti.

Et elegit Dominus Deus Iſrael in me, de omni domo patris mei,& eſſe regem ſuper Iſrael in ſæculum:& in Iuda elegit regnum,& de domo Iuda domum patris mei. Et in filijs patris mei,in me voluit: vt eſſem ego in regem ſuper omnem Iſrael.

Et de omnibus filijs meis (quia multos filios dedit mihi Dominus)elegit in Salomon filio meo, ſedere ipſum ſuper thronum regni Domini ſuper Iſrael.

Et dixit mihi Deus:Salomon filius tuus ædificabit domum meam,& atrium meum:quoniam elegi in eo,eſſe meum filium, & ego ero ei in patrem:

Et dirigam regnum eius vſque in ſæculum:ſi inualuerit ad cuſtodiendum mandata mea,& iudicia mea,ſicut dies hęc.

Et nunc ad faciem vniuerſæ Eccleſiæ Domini,& in auribus Dei noſtri,obſeruate, & quærite omnia mandata Domini Dei noſtri,vt hæreditetis terram bonam,& in hæreditatem tradatis filijs veſtris poſt vos vſque in ſeculum.

Et nunc Salomon fili noſce Deum patrum tuorum,& ſerui ei in corde perfecto,& anima volente: quoniam omnia corda ſcrutatur Dominus,& omnem cogitationem cognoſcit. Si quęſiueris eum: inuenietur tibi:& ſi dereliqueris eum, derelinquet te in finem.

Vide nunc,quia Dominus elegit te ædificare ſibi domum ſanctificationum. Confortare,& fac.

Noua ex Heb. Tralat.Fr.Vatabli.

28 *Et ſuper oliueta & ſycomoros quæ ſunt in campeſtribus, Baalhanan Gederites: & ſuper cellaria olei, Ioas.*

29 *Et ſuper boues qui paſcebantur in Saron, Sitrai Saronites: & ſuper boues in vallibus, Saphat filius Adlai.*

30 *Et ſuper camelos, Obil Iſmaelites: & ſuper aſinos, Iehdeiahu Meronothites.*

31 *Et ſuper pecudes, Iaziz Agerites. omnes iſti, principes fuerunt ſubſtantiæ quæ erat regi Dauidi.*

32 *Iehonathan autem patruus Dauid conſiliarius, vir intelligens, & ſcriba, ipſe & Iehiel filius Hachmoni cum filiis Regis.*

33 *Ahitophel autem conſiliarius Regis, & Huſai Archites amicus Regis.*

34 *Poſt Ahithophel autem fuit Iehoiada filius Benaiahu, & Ebiathar: & princeps exercitus Regis, Ioab.*

CAP. XXVIII.

1 *Congregauit autem Dauid omnes principes Iſraelis, principes tribuum, & principes turmarum miniſtrantium Regi, & tribunos, & centuriones, & principes totius ſubſtantiæ & peculij Regis & filiorum eius, cum eunuchis & potentibus, & robuſtiſſimos quoſque viribus, in Ieruſalaim.*

2 *Surrexit itaque Dauid Rex ſuper pedes ſuos, & ait, Audite me fratres mei & popule mi, Ego cum corde meo ædificare domum quietis arcæ fœderis Iehouæ, & ſcabello pedum Dei noſtri: & præparaui ad ædificandum.*

3 *At Deus dixit mihi, Non ædificabis domum vllam nomini meo: quia vir bellorum es, & ſanguinem effudiſti.*

4 *Elegit autem Iehouah Deus Iſraelis me ex omni domo patris mei, vt eſſem Rex ſuper Iſraelem in ſeculum, de Iehudah enim elegit ducem, & è domo Iehudah domum patris mei, & è filiis patris mei me voluit vt Regem conſtitueret me ſuper vniuerſum Iſraelem.*

5 *Et ex omnibus filiis meis (multos enim filios dedit mihi Iehouah) elegit Selomoh filium meum, vt ſederet ſuper thronum regni Iehouæ, ſuper Iſraelem.*

6 *Dixitq; mihi, Selomoh filius tuus ipſe ædificabit domum meam & atria mea. elegi enim eum mihi in filium, & ego ero illi in patrem.*

7 *Et firmabo regnum eius vſque in ſeculum, ſi fortiter agat faciendo præcepta mea & iudicia mea, ſicut & hodie.*

8 *Nunc ergo in oculis totius Iſraelis congregationis Iehouæ, & in auribus Dei noſtri, cuſtodite & ſcrutamini cuncta mandata Iehouæ Dei veſtri, vt poſſideatis terram bonam, & hæreditare faciatis filios veſtros poſt vos vſque in ſeculum.*

9 *Tu itaque Selomoh fili mi, ſcito Deum patris tui, & ſerui ei corde perfecto & animo voluntario, omnia enim corda ſcrutatur Iehouah, & omne figmentum cogitationum intelligit. ſi quæſieris eum, inuenietur à te: & ſi dereliqueris eum, abiiciet te in æternum.*

10 *Vide nunc quod Iehouah elegit te vt ædifices domum Sanctuario: confortare & fac.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Dedit autem Dauid Salomoni filio ſuo deſcriptionem porticus,& templi,& cellariorum, & cœnaculi,& cubiculorum in adytis, & domus propitiationis.	11	*Dedit autem Dauid Selomoh filio ſuo ſimilitudinem porticus, & domorum eius, & cellariorum eius, et cœnaculorum eius, & cubiculorum eius intrinſecorum, et domus propitiationis.*
Necnon & omnium quæ cogitauerat atriorum, & exedrarum per circuitum in theſauros domus Domini,& in theſauros ſanctorum,	12	*Et ſimilitudinem omnis quod fuerat in ſpiritu cum eo in atriis domus Domini, & in omnibus cubiculis per circuitum in theſauros Dei, & in theſauros ſanctitatum.*
Diuiſionumque ſacerdotalium & Leuiticarum, in omnia opera domus Domini,& in vniuerſa vaſa miniſterij templi Domini.	13	*Et in diuiſionibus ſacerdotum, & Leuitarum, & in omni opere miniſterij domus Domini, & in omnibus vaſis miniſterij domus Domini.*
Aurum in pondere per ſingula vaſa miniſterij, Argenti quoque pondus pro vaſorum & operum diuerſitate.	14	*In auro, in pondere auri, in omnibus vaſis ſingulorum miniſteriorum: in omnibus vaſis argenteis, in pondere, & in omnibus vaſis ſingulorum miniſteriorum.*
Sed & in candelabra aurea,& ad lucernas eorum aurum pro menſura vniuſcuiuſque candelabri & lucernarum. Similiter & in candelabra argentea,& lucernas eorum, pro diuerſitate menſuræ, pondus argenti tradidit.	15	*Et pondus in candelabris aureis,& lucernis eorum aureis in pondere candelabri, & candelabri & lucernarum eius: et candelabris argenteis in pondere pro candelabro, & lucernis eius ſecundum miniſterium cuiuſlibet candelabri.*
Aurum quoque dedit in menſas propoſitionis, pro diuerſitate menſarum: ſimiliter & argentum in alias menſas argenteas.	16	*Et auri pondus pro menſis propoſitionis, pro ſingula menſa, & argentum pro menſis argenteis.*
Ad fuſcinulas quoque, & phialas, & thuribula ex auro puriſſimo, & leunculos aureos, pro qualitate menſuræ pondus diſtribuit in leunculum, & leunculum. Similiter & in leones argenteos diuerſum argenti pondus ſeparauit.	17	*Et pro fuſcinulis, & crateribus, & acerris aurum mundum, & pro crateribus aureis in pondere, pro ſingulo cratere, & pro crateribus argenteis in pondere pro ſingulo cratere.*
Altari autem,in quo adoletur incenſum,aurum puriſſimum dedit: vt ex ipſo fieret ſimilitudo quadrigæ cherubim extendentium alas, & velantium arcam fœderis Domini.	18	*Et pro altari ſuffimenti aurum purificatum in pondere, & pro figura quadrigæ Cherubim aurum pro expandentibus & tegentibus arcam fœderis Domini.*
Omnia,inquit, venerunt ſcripta manu Domini ad me, vt intelligerem vniuerſa opera exemplaris.	19	*Omnia in ſcriptura de manu Domini ſuper me,intelligere fecit omnia opera ſimilitudinis,*
Dixit quoque Dauid Salomoni filio ſuo: Viriliter age,& confortare, & fac: ne timeas, & ne paueas: Dominus enim Deus meus tecum erit, & non dimittet te, nec derelinquet donec perficias omne opus miniſterij domus Domini.	20	*Dixitq́ Dauid Selomoh filio ſuo: Confortare, & roborare & fac, ne timeas, et ne paueas, quia Dominus Deus, Deus meus tecum erit, et non dimittet te, et non derelinquet te, donec perficias omne opus miniſterij domus Domini.*
Ecce diuiſiones Sacerdotum & Leuitarum, in omne miniſterium domus Domini aſſiſtunt tibi, & parati ſunt, & nouerunt tam principes quam populus facere omnia præcepta tua.	21	*Et ecce diuiſiones Sacerdotum, & Leuitarum in omne miniſterium domus Dei, et tecum ſunt in omni opere omni ſpontaneo in ſapientia omni miniſterio, et principes, & omnis populus omnibus verbis tuis.*
CAP. XXIX.		**CAP. XXIX.**
LOcutuſque eſt Dauid rex ad omnem eccleſiam: Salomonem filium meum vnum elegit Deus, adhuc puerum & tenellum: opus namque grande eſt, neque enim homini præparatur habitatio, ſed Deo.	1	*DIxit autem Dauid Rex ad omnem cœtum. Selomoh filium meum vnum elegit Deus puerum & tenellum: et opus grande eſt: non enim hominis eſt ædes, ſed Domini Dei.*
Ego autem totis viribus meis præparaui impenſas domus Dei mei. Aurum ad vaſa aurea, & argentum in argentea, æs in ænea, ferrum in ferrea, ligna ad lignea: & lapides onychinos,& quaſi ſtibinos, & diuerſorum colorum, omnemque pretioſum lapidem, & marmor Parium abundantiſſime:	2	*Totis autem viribus meis præparaui domui Dei mei, aurum ad aurum, & argentum ad argentum, & æs ad æs, et ferrum, & ligna ad ligna, lapides onychinos & gemmas, lapides ſtibinos, & diuerſorum colorum, & omnem lapidem pretioſum,& lapides marmoreos in multitudine.*
Et ſuper hæc, quæ obtuli in domum Dei mei de peculio meo aurum & argentum, do in templum Dei mei, exceptis his, quæ præparaui in ædem ſanctam.	3	*Et adhuc propter voluntatem meam in domo Dei mei eſt mihi peculiare aurum,& argentum, quod dedi domui Dei mei propter gradum, ex omnibus præparaui domui ſanctuarij.*

Tria

Tria

Tranſl. ex Septuag.

11 Et dedit Dauid Salomon filio ſuo exemplar templi,& domorum eius & Zacchon eius, & cœnaculorum & apothecarum interiorum,& domus propitiationis:

12 Et exemplar, quod habuit in ſpiritu ſuo, atriorum domus Domini & omnium paſtophoriorum, quæ in circuitu,quę ad apothecas domus Domini,

13 Et apothecarum ſanctorum, & diuerſoriorum, & vicium ſacerdotum, & Leuitarum, ad omnem operationem miniſterij domus Domini,& apothecarum miniſterialium vaſorum cultus domus Domini:

14 Et menſuram ponderis eorum, & aureorum, & argenteorum:

15 Candelabrum pondus dedit ei: & lucernarum dedit ei.

16 Similiter pondus menſarum propoſitionis, cuiuſque menſæ aureæ,& ſimiliter argentearum.

17 Et fuſcinularum,& libatoriorum, & phialarum aurearum:& pondus aureorum,& argenteorum,& thuribulorum Cephure,cuiuſque ponderis,

18 Et altaris thymiamatum ex auro probato, pondus oſtendit ei;& exemplar currus ipſorum Cherubim expanſorum alis, & obumbrantium ſuper arcam teſtamenti Domini.

19 Omnia in ſcriptura manus Domini dedit Dauid Salomon,ſecundum aſſiſtentem ſibi intelligentiam confectionis exemplaris.

20 Et dixit Dauid Salomon filio ſuo:Confortare,& viriliter age, & fac:ne timeas, neque paueas: quoniam Dominus Deus meus tecum: non dimittet te,& non derelinquet, quoadvſque tu conſummes omnem operationem miniſterij domus Domini.Et ecce exemplar templi, & domus eius, & Zaccho eius, & cœnacula, & apothecas interiores, & domum propitiationis, & exemplar domus Domini.

21 Et ecce vices ſacerdotum,& Leuitarum ad omne miniſterium domus Domini; & tecum in omni tractatione & omnis promptus in ſapientia ſecundum omnem artem, & principes, & populus ad omnia verba tua.

CAP. XXIX.

1 ET dixit Dauid omni Eccleſiæ: Salomon filius meus, in quem elegit in eo Dominus,iuuenis, & tener:& opus magnum: quoniam non homini, ſed Domino Deo.

2 Iuxta omnem potentiam paraui in domum Dei mei aurum, argentum, æs, ferrum, ligna, lapides Soam,& plenitudinis,lapides precioſos, & varios. & omnem lapidem precioſum,& Parium multum.

3 Et vltra in bene ſentiendo me in domo Dei mei, eſt mihi quod reſeruaui aurum,& argentum & ecce dedi in domum Dei mei in altitudinem, præter ea,quæ paraui in domum ſanctorum,

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

11 *Dedit autem Dauid Selomoh filio ſuo ſimilitudinem porticus, & domuncularum eius, & cellariorum eius, et cœnaculorum eius, & cubiculorum eius interiorum, et domus propitiatorij:*

12 *Et ſimilitudinem omnium quæ fuerant in ſpiritu cum eo pro atriis domus Iehouæ, & pro omnibus cubiculis per circuitum in theſauros domus Dei, & in theſauros ſanctitatum:*

13 *Et pro turmis Sacerdotum & Leuitarum, id eſt, pro cuncto opere miniſterij domus Iehouæ,nempe pro vniuerſis vaſis ipſius miniſterij domus Iehouæ.*

14 *Dedit aurum in pondere in aurum, id eſt, pro omnibus vaſis ſingulorum miniſteriorum: dedit præterea in omnia vaſa argentea argentum in pondere pro omnibus vaſis ſingulorum miniſteriorum.*

15 *Pondus inſuper auri in candelabra aurea & lucernas eorum aureas,dedit inquam aurum in pondere pro ſingulis candelabris & lucernis eorum: pro cand. labris autem argenteis dedit argentum in pondere, pro candelabro & lucernis eius, ſecundum miniſterium cuiuſlibet cãdelabri.*

16 *Aurum item in pondere pro menſis propoſitionis, pro ſingulis menſis: & argentum pro menſis argenteis.*

17 *Et pro fuſcinulis, & crateribus, & acerris aurum purum: & pro crateribus aureis dedit aurum in pondere pro ſingulis crateribus. & pro crateribus argenteis dedit argentum in pondere pro ſingulis crateribus:*

18 *Præterea pro altari ſuffimenti dedit aurum repurgatum in pondere & pro figura quadrigæ Cherubim aurum, qui expandebant, & tegebant arcam fœderis Iehouæ.*

19 *Omnia in ſcriptura de manu Iehouæ ſuper me, intelligere fecit me: omnia inquam opera figuræ.*

20 *Dixit poſt hæc Dauid Selomoh filio ſuo, Confortare, & roborare, & fac: ne timeas, neque paueas, quia Iehouah Deus,Deus meus tecum erit: non dimittet te,nec derelinquet te, donec expletum fuerit omne opus miniſterij domus Iehouæ.*

21 *Et quidem turmæ Sacerdotum & Leuitarum aderunt tibi in omni miniſterio domus Dei, tecum inquam erunt in omni opere, omnes ſpontanei in ſapientia, in omni miniſterio, principes quoque, & omnis populus in omnibus verbis tuis.*

CAP. XXIX.

1 *DIxit autem Dauid Rex ad vniuerſum cœtum, Selomoh filius meus vnicus quem elegit Deus, puellus eſt & tenellus, at opus ingens eſt: non enim hominis eſt palatium iſtud, ſed Iehouæ Dei.*

2 *Totis autem viribus meis præparaui domui Dei mei,aurum ad aurum, & argentum ad argentum, & æs ad æs, ferrum ad ferrum, & ligna ad ligna, lapides onychinos, & gemmas, lapides ſtibinos, & diuerſorum colorum, & omnem lapidem pretioſum,& lapides marmoreos in copia.*

3 *Et inſuper, quod mihi beneplacitum ſit erga domum Dei mei, eſt mihi in peculiari theſauro aurum,& argentum quod dedi domui Dei mei vltra omnia quæ præparaui pro domo Sanctuarij:*

Vulgat. Editio.

4 Tria millia talenta auri de auro Ophir:& ſeptem millia talentorum argenti probatiſſimi ad deaurandos parietes templi.

5 Et, vbicumque opus eſt aurum de auro, & vbicumque opus eſt argentum de argento opera fiant per manus artificum:& ſi quis ſponte offert, impleat manum ſuam hodie, & offerat quod voluerit Domino.

6 Polliciti ſunt itaque principes familiarum, & proceres tribuum Iſrael, tribuni quoque, & centuriones & principes poſſeſſionum regis.

7 Dederuntque in opera domus Dei auri talenta quinque millia, & ſolidos decem millia: argenti talenta decem millia, & æris talenta decem & octo millia: ferri quoque centum millia talentorum.

8 Et apud quemcumque inuenti ſunt lapides, dederunt in theſauros domus Domini, per manum Iahiel Getſonitis.

9 Lætatuſque eſt populus, cum vota ſponte promitterent: quia corde toto offerebant ea Domino: ſed & Dauid rex lætatus eſt gaudio magno.

10 Et benedixit Domino coram vniuerſa multitudine, & ait: Benedictus es Domine Deus Iſrael patris noſtri ab æterno in æternum.

11 Tua eſt Domine magnificentia, & potentia, & gloria, atque victoria:& tibi laus: cuncta enim quæ in cœlo ſunt, & in terra, tua ſunt: tuum Domine regnum, & tu es ſuper omnes principes.

12 Tuæ diuitiæ, & tua eſt gloria: tu dominaris omnium, in manu tua virtus & potentia: in manu tua magnitudo, & imperium omnium.

13 Nunc igitur Deus noſter confitemur tibi, & laudamus nomen tuum inclytum.

14 Quis ego, & quis populus meus, vt poſſimus hæc tibi vniuerſa promittere? tua ſunt omnia: & quæ de manu tua accepimus dedimus tibi.

15 Peregrini enim ſumus coram te, & aduenæ, ſicut omnes patres noſtri. * Dies noſtri quaſi vmbra ſuper terram, & nulla eſt mora.

* Sap. 2.5.

16 Domine Deus noſter, omnis hæc copia, quam parauimus vt ædificaretur domus nomini ſancto tuo, de manu tua eſt, & tua ſunt omnia.

17 Scio Deus meus quod probes corda, & ſimplicitatem diligas, vnde & ego in ſimplicitate cordis mei lætus obtuli vniuerſa hæc:& populum tuum, qui hic repertus eſt, vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria.

18 Domine Deus Abraham, & Iſaac, & Iſrael patrum noſtrorum, cuſtodi in æternum hanc voluntatem cordis eorum, & ſemper in venerationem tui mens iſta permaneat.

19 Salomoni quoque filio meo da cor perfectum, vt cuſtodiat mandata tua, teſtimonia tua, & ceremonias tuas, & faciat vniuerſa:& ædificet ædem, cuius impenſas paraui.

20 Præcepit autem Dauid vniuerſæ eccleſiæ: Benedicite Domino Deo noſtro. Et benedixit omnis eccleſia Domino Deo patrum ſuorum: & inclinauerunt ſe, & adorauerunt Deum, & deinde regem.

21 Immolaueruntque victimas Domino: & obtulerunt holocauſta die ſequenti, tauros mille, arietes mille, agnos mille cum libaminibus ſuis, & vniuerſo ritu abundantiſſime in omnem Iſrael.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *Tria millia talenta auri de auro Ophir, & ſeptem millia talenta argenti purgati ad complanandum parietes domorum.*

5 *Ad aurum ad aurum, ad argentum ad argentum, & ad omne opus per manum artificum, & quiſquis ſponte offert, vt conſecret manum ſuam hodie Domino.*

6 *Et ſponte obtulerunt principes familiarum, & principes tribuum Iſrael & tribuni, & centuriones, & principes operis regis.*

7 *Et dederunt ad miniſterium domus Dei auri, talenta quinque millia, & ſolidos decem millia, & argenti talenta decem millia, & æris decem millia & octo millia talenta, & ferri centum millia talenta,*

8 *Et cum quo inuenti ſunt lapides dederunt in theſaurum domus Domini per manum Iechiel Gherſunita.*

9 *Et lætati ſunt populus cum ſponte offerrent ipſi, quia corde perfecto ſponte obtulerunt Domino: & etiam Dauid rex lætatus eſt lætitia magna.*

10 *Et benedixit Dauid Domino in oculis omnis congregationis, & ait Dauid: Benedictus es tu Domine Deus Iſrael patris mei à ſæculo vſque in ſæculum.*

11 *Tibi Domine magnificentia, & potentia, & gloria, et victoria, & gloria: cuncta enim quæ in cœlo ſunt, & in terra ſunt: tuum eſt Domine regnum, & exaltatio ſuper omnem principem.*

12 *Et diuitiæ, & gloria à facie tua, & tu dominaris omnibus, & in poteſtate tua, & virtus, & fortitudo: & in poteſtate tua eſt magnificare, & confortare omnia.*

13 *Et nunc Deus noſter confitemur, et laudamus nomen gloriæ tuæ.*

14 *Quis enim ego ſum, et quis eſt populus meus quod obtineamus potentiam ad ſponte offerendum ſecundum hoc: à te enim ſunt omnia, et de manu tua dedimus tibi.*

15 *Peregrini enim ſumus coram te, et aduenæ ſicut omnes patres noſtri: Dies noſtri ſicut vmbra ſuper terram, et non eſt expectatio.*

16 *Domine Deus noſter omnis copia hæc quam parauimus ad ædificandum tibi domum nomini ſancto tuo, de manu tua eſt, & tua ſunt omnia.*

17 *Noui autem Deus mi quod tu probas cor, & rectitudines voles: ego in rectitudine cordis mei ſponte obtuli vniuerſa hæc, & nunc populum tuum, qui reperti ſunt hic, vidi cum gaudio ad ſponte offerendum tibi.*

18 *Domine Deus Abraham, Iſchac, & Iſrael, patrum noſtrorum, cuſtodi hoc in ſæculum, imaginationem cogitationum cordis populi tui, & para cor eorum tibi.*

19 *Et Selomoh filio meo da cor perfectum, vt cuſtodiat præcepta tua, teſtimonia tua, & ſtatuta tua, vt faciat omnia, & ædificet ædem quam preparaui.*

20 *Et dixit Dauid vniuerſæ eccleſiæ: Benedicite quæſo Domino Deo veſtro, & benedixerunt omnis eccleſia Domino Deo patrum ſuorum, & inclinauerunt ſe, & genuflexerunt ſe Domino, & regi.*

21 *Immolaueruntque victimas Domino, & obtulerunt holocauſta Domino in craſtino diei illius tauros mille, arietes mille, agnos mille, & libamina eorum, & victimas in multitudine pro omni Iſrael.*

Et

Et

Tranſl. ex Septuag.

4 Ter mille talenta auri è Suphir, & ſeptem mille talenta argenti probati, ad liniendum in eis parietes templi.

5 In aurum auro, & in argentum argento: & in omne opus per manum artificum. Et quis promptus implere manus ſuas hodie Domino?

6 Et prompti fuerunt principes patriarum, & principes filiorum Iſrael, & Chiliarchi, & centuriones, & præſides operum, & ædificatores regis.

7 Et dederunt in opera domus Domini talenta auri quinque mille, & aureos decem mille, & argenti talentorum decem millia, & æris talenta decem & octo mille, & ferri talentorum millia centum.

8 Et quibus inuentus eſt apud eos lapis, dederunt in apothecas domus Domini per manum Iiel Gedſoni.

9 Et lætatus eſt populus pro promptitudinem: quoniam in corde pleno prompti fuerunt Domino. Et Dauid rex lætatus eſt magnopere:

10 Et Benedixit rex Dauid Dominum in conſpectu Eccleſiæ, dicens: Benedictus es Domine Deus Iſrael pater noſter à ſæculo, & vſque in ſæculum,

11 Tibi Domine magnificentia, & virtus, & gloriatio, & victoria, & fortitudo: quoniam tu omnium, quæ in cælo, & quæ ſuper terram, dominaris. A facie tua turbatur omnis rex, & gens:

12 A te diuitię, & gloria: tu omnium principaris Domine, princeps omnis principatus: & in manu tua, fortitudo, & potentatus: & in manu tua omnipotens, magnificare, & confortare omnia.

13 Et nunc Domine confitemur tibi, & laudamus nomen gloriationis tuæ.

14 Et quis ſum ego, & quis populus meus, quia valuimus prompti eſſe tibi iuxta hæc? Quoniam tua ſunt omnia: & de tuis dedimus tibi:

15 Quoniam incolæ ſumus ante te, & peregrinantes, ſicut omnes patres noſtri. Tamquam vmbra dies noſtri ſuper terram: & non eſt dilatio.

16 Domine Deus noſter ad omnem multitudinem hanc quam paraui ad ædificandum nomini ſancto tuo, de manu tua eſt, & tibi omnia.

17 Et noui Domine, quia tu es ſcrutans corda, & iuſtitiam diligis. In ſimplicitate cordis mei prompte obtuli omnia hæc: & nunc populum tuum inuentum hic vidi in lætitia prompte offerentem tibi.

18 Domine Deus Abraam, & Iſaac, & Iſrael patrum noſtrorum cuſtodi hæc in cogitatione cordis populi huius in ſęculum: & dirige corda eorum ad te.

19 Et Salomon filio meo da cor bonum ad faciendum mandata tua, & teſtimonia tua, & præcepta tua, & ad perducendum ad finem apparatum domus tuæ.

20 Et dixit Dauid omni eccleſiæ Benedicite Dominum Deum noſtrum. Et benedixit vniuerſa Eccleſia Dominum Deum patrum ſuorum. Et flectentes genua adorauerunt Dominum, & regem.

21 Et ſacrificauit Dauid Domino ſacrificia, & obtulit holocauſtomata Deo craſtina primæ diei vitulos mille, arietes mille, agnos mille, & libamina eorum, & ſacrificia in multitudine vniuerſo Iſrael.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

4 *Tria millia talentorum auri ex auro Ophir, & ſeptem millia talentorum argenti repurgati ad incruſtandos parietes domorum.*

5 *Aurum ad aurum, & argentum ad argentum, & ad omne opus quod eſt in manu artificum: & quis eſt ſpontaneus vt impleat manum ſuam hodie Iehouæ?*

6 *Spontè igitur obtulerunt principes familiarum, & principes tribuum Iſraelis, & tribuni, & centuriones, & principes operis Regis.*

7 *Dederuntq́; in miniſterium domus Dei, auri talenta quinque millia, & drachmarum decem millia, & argenti talenta decem millia, & æris decem & octo millia talenta, & ferri centum millia talenta.*

8 *Et cum quo inuenti ſunt lapilli, dederunt in theſaurum domus Iehouæ per manum Iehiel Gerſunitæ.*

9 *Et lætati ſunt populus quum ſpontè offerrent ipſi: corde enim perfecto ſpontè obtulerunt Iehouæ: quin & Dauid Rex lætatus eſt lætitia magna.*

10 *Benedixit itaque Dauid Iehouæ in oculis totius congregationis: dixitq́; Dauid, Benedictus es tu, ô Iehoua Deus Iſraelis patris noſtri à ſeculo vſque in ſeculum.*

11 *Tibi, ô Iehoua eſt magnificentia, & potentia, & gloria, & victoria, & decor. cuncta enim quæ in cælo ſunt & in terra, tua ſunt: tuum eſt, ô Iehoua, regnum & exaltatio ſuper omnes qui ſunt in caput.*

12 *Et diuitiæ & gloria à facie tua ſunt, & tu dominaris omnibus: atque in manu tua ſunt virtus atque fortitudo, in manu quoque tua eſt magnificare & corroborare omnes.*

13 *Nunc ergo Deus noſter confitemur nos tibi, & laudamus nomen gloriæ tuæ.*

14 *Etenim quis ego ſum, & quis eſt populus meus, vt obtineamus vires ad ſpontè offerendum ſicut hoc? à te enim ſunt omnia, et de manu tua dedimus tibi.*

15 *Peregrini enim ſumus coram te, & aduenæ ſicut omnes Patres noſtri: dies noſtri ſicut vmbra ſuper terram, nec eſt expectatio.*

16 *Iehoua Deus noſter, omnis copia iſta quam præparauimus ad ædificandum tibi domum nomini ſancto tuo, de manu tua eſt, & tua ſunt omnia.*

17 *Noui autem Deus mi quod tu ſcrutaris cor, & rectitudines ames: ego in rectitudine cordis mei ſponte obtuli vniuerſa hæc: & nunc populum tuum qui repertus eſt hic, vidi cum gaudio dum liberalitatem exerceret erga te.*

18 *O Iehoua Deus Abraham, Ishac, & Iſrael Patrum noſtrorum, cuſtodi hoc in ſeculum, imaginationem cogitationum cordis populi tui, & præpara cor eorum tibi.*

19 *Selomoh autem filio meo da cor perfectum, vt cuſtodiat præcepta tua, teſtimonia tua, & ſtatuta tua, & vt faciat omnia, & ædificet ædem illam quam præparaui.*

20 *Poſt hæc dixit Dauid vniuerſæ eccleſiæ, Benedicite quæſo Iehouæ Deo veſtro. Benedixit itaque vniuerſa eccleſia Iehouæ Deo Patrum ſuorum, & incuruauerunt ſe, & adorauerunt Iehouam & Regem.*

21 *Immolaueruntq́; Iehouæ victimas, & obtulerunt holocauſta Iehouæ poſtridie eius diei, tauros mille, arietes mille, agnos mille, & libamina eorum, & victimas alias in multitudine pro vniuerſo Iſraele.*

Et

Vulgat. Editio.

Et comederunt, & biberunt coram Domino in 22
*3. Reg 1.34. die illo cum grandi lætitia. * Et vnxerunt ſecundo
Salomonem filium Dauid. Vnxerunt autem eum
Domino in principem, & Sadoc in pontificem.

Seditque Salomon ſuper ſolium Domini in re- 23
gem pro Dauid patre ſuo, & cunctis placuit: & pa-
ruit illi omnis Iſrael.
Sed & vniuerſi principes, & potentes, & cuncti 24
filij regis Dauid dederunt manum, & ſubiecti fue-
runt Salomoni regi.
Magnificauit ergo Dominus Salomonem ſuper 25
omnem Iſrael & dedit illi gloriam regni, qualem
nullus habuit ante eum rex Iſrael.
Igitur Dauid filius Iſai regnauit ſuper vniuer- 26
ſum Iſrael.
Et dies, quibus regnauit ſuper Iſrael, fuerunt 27
quadraginta anni: in Hebron regnauit ſeptem an-
nis, & in Ieruſalem annis trigintatribus.
Et mortuus eſt in ſenectute bona, plenus dierum, 28
& diuitijs, & gloria: & regnauit Salomon filius eius
pro eo.
*3 Reg 2.11. * Geſta autem Dauid regis priora, & nouiſſima 29
ſcripta ſunt in Libro Samuelis Videntis, & in Li-
bro Nathan prophetæ, atque in volumine Gad Vi-
dentis:
Vniuerſique regni eius, & fortitudinis, & tem- 30
porum, quę tranſierunt ſub eo, ſiue in Iſrael, ſiue in
cunctis regnis terrarum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et comederunt, & biberunt coram Domino in die illa
in letitia, & regem conſtituerunt ſecundo Selomoh filium
Dauid, & vnxerunt Domino ducem, & Sadoc ſacerdo-
tem.

Seditq; Selomoh ſuper ſolium Domini rex pro Dauid
patre ſuo, & proſperatus eſt: & paruerunt ei omnis Iſ-
rael.
Et vniuerſi principes, & potentes, & omnes filij regis
Dauid dederunt manum ſub Selomoh rege.

Et magnificauit Dominus Selomoh excellenter in oculis
omnis Iſrael: & dedit illi gloriam regni qualis non fuit
omni regi ante eum ſuper Iſrael.
Dauid autem filius Iſai regnauit ſuper vniuerſum
Iſrael.
Et dies quibus regnauit ſuper Iſrael quadraginta an-
ni: in Chebron regnauit ſeptem annis, in Ieruſalaim re-
gnauit triginta, & tribus annis.
Et mortuus eſt in ſenectute bona, ſaturus diebus, diui-
tiis, & gloria, regnauitq; Selomoh filius eius pro eo.

Res autem Dauid regis prima ecce ipſa ſcripta ſunt in
verbis Semuel Videntis, & in Libro Nathan prophetæ, &
in verbis Ghad Videntis.

Cum omni regno eius, & fortitudine eius, & temporum
quæ tranſierunt ſuper eum, & ſuper Iſrael, & ſuper vni-
uerſa regna terrarum.

FINIS LIBRI PRIMI PARALIPOMENON.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

22 Et comederunt, & biberunt ante Dominum in
illa die cum gaudio: & regem fecerunt ſecundo
Salomon filium Dauid: & vnxerunt eum Domino
in regem, & Sadoc in ſacerdotium.

23 Et ſedit Salomon ſuper thronum Dauid patris
ſui, & beneplacuit: & obedierunt ei omnis Iſrael.

24 Principes, & potentes, & omnes filij Dauid regis
patris ſui ſubiecti fuerunt ei.

25 Et magnificauit Dominus Salomon deſuper om-
ni Iſrael: & dedit ei gloriam regis, quod non fuit
ſuper omnem regem ante eum.

26 Et Dauid filius Ieſſæ regnauit ſuper Iſrael

27 Annos quadraginta, in Chebron annos ſeptem,
& in Hieruſalem annos triginta tres.

28 Et obijt in ſenectute bona, plenus diebus, diuitijs,
& gloria. Et regnauit Salomon filius eius pro eo.

29 Reliqua autem verba regis Dauid priora, & po-
ſteriora ſcripta ſunt in verbis Samuel videntis, &
ſuper verba Nathan prophetæ, & ſuper verba Gad
videntis:

30 De omni regno eius, & potentatu eius, & tem-
pora, quę fuerunt ſuper eum, & ſuper Iſrael, & ſu-
per omnia regna terræ.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Et comederunt ac biberunt coram Iehoua in die ill.
in lætitia magna: dein regem conſtituerunt ſecundo Selo
moh filium Dauidis, atque vnxerunt Iehoua in princi-
pem, & Sadoc in ſacerdotem.*

*Seditq́; Selomoh ſuper ſolium Iehouæ rex pro Dauide
patre ſuo, & proſperè egit, parueruntq́; ei vniuerſus Iſ-
rael.*

*Vniuerſi quoque principes, & potentes, atque etiam
omnes filij regis Dauidis dederunt manum ſub Selomoh
rege.*

*Et magnificauit Iehouah Selomoh excellenter in oculis
totius Iſraelis: dedítq́; illi gloriam regni, qualis non fuit
vlli regi ante eum, ſuper Iſraelem.*

*Porro Dauid filius Iſai regnauit ſuper vniuerſum
Iſraelem.*

*Dies autem quibus regnauit ſuper Iſraelem, quadra-
ginta anni: in Hebron regnauit ſeptem annis, in Ieruſa-
laim vero regnauit triginta tribus annis.*

*Atque mortuus eſt in ſenectute bona, ſatur diebus, di-
uitiis, & gloria: regnauitq́; Selomoh filius eius pro eo.*

*Geſta autem Dauidis regis priora & poſteriora, ecce ip-
ſa ſcripta ſunt in verbis Semuel Videntis, & in verbis
Nathan prophetæ, & in verbis Gad Videntis,*

*Cum omni regno eius, & temporibus quæ tranſierunt
ſuper eum, & ſuper Iſraelem, & ſuper vniuerſa regna
terrarum.*

FINIS LIBRI PRIMI PARALIPOMENON.

Digitized by Google

LIBRI SECVNDI PARALIPOMENON.

Vulgat. Editio.

CAPVT PRIMVM.

3. Reg. 3. 1.

COnfortatus eſt ergo Salomon filius Da- 1
uid in regno ſuo, & Dominus Deus eius
erat cum eo & magnificauit eum in excel-
ſum.
Præcepitque Salomon vniuerſo Iſraeli, tribunis, 2
& centurionibus, & ducibus, & iudicibus, omnis
Iſrael & principibus familiarum:
Et abijt cum vniuerſa multitudine in Excelſum 3
Gabaon, vbi erat tabernaculum fœderis Dei, quod
fecit Moyſes famulus Dei in ſolitudine.
Arcam autem Dei adduxerat Dauid ad Cariat- 4
hiarim in locum, quem præparauerat ei, & vbi fixe-
rat illi tabernaculum, hoc eſt, in Ieruſalem.

* Exod. 38. 1.

Altare quoque æneum, * quod fabricatus fuerat 5
Beſeleel filius Vri, filij Hur, ibi erat coram taberna-
culo Domini: quod & requiſiuit Salomon, & om-
nis eccleſia.
Aſcenditque Salomon ad altare æneum, coram 6
tabernaculo fœderis Domini, & obtulit in eo mille
hoſtias.
Ecce autem in ipſa nocte apparuit ei Deus, dicens: 7
Poſtula quod vis, vt dem tibi.
Dixitque Salomon Deo: Tu feciſti cum Dauid 8
patre meo miſericordiam magnam: & conſtituiſti
me regem pro eo.
Nunc ergo Domine Deus impleatur ſermo tuus, 9
quem pollicitus es Dauid patri meo: tu enim me
feciſti regem ſuper populum tuum multum, qui
tam innumerabilis eſt, quam puluis terræ.

* Sap. 9. 10.

* Da mihi ſapientiam & intelligentiam, vt ingre- 10
diar & egrediar coram populo tuo: quis enim po-
teſt hunc populum tuum digne, qui tam grandis
eſt, iudicare?
Dixit autem Deus ad Salomonem. Quia hoc ma- 11
gis placuit cordi tuo, & non poſtulaſti diuitias, &
ſubſtantiam, & gloriam, neque animas eorum qui
te oderant, ſed nec dies vitæ plurimos: petiſti autem
ſapientiam & ſcientiam, vt iudicare poſſis popu-
lum meum, ſuper quem conſtitui te regem.
Sapientia & ſcientia data ſunt tibi: diuitias au- 12
tem & ſubſtantiam & gloriam dabo tibi, ita vt
nullus in regibus nec ante te nec poſt te fuerit ſimi-
lis tui.

* 3. Re. 10. 26.

* venit ergo Salomon ab Excelſo Gabaon in Ie- 13
ruſalem coram tabernaculo fœderis, & regnauit
ſuper Iſrael.
Congregauitque ſibi currus & equites, & facti 14
ſunt ei mille quadringenti currus, & duodecim
millia equitum: & fecit eos eſſe in vrbibus quadri-
garum, & cum rege in Ieruſalem.

LIBRI SECVNDI DIBRE HAIAMIM.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAPVT PRIMVM.

*ROborauit autem ſe Selomoh filius Dauid in re-
gno ſuo, & Dominus Deus eius erat cum eo, &
magnificauit eum in excelſum.*
*Dixitq́; Selomoh vniuerſo Iſrael, tribunis, & centu-
rionibus, & iudicibus, & omni duci ſuper Iſrael princi-
pibus familiarum.*
*Et ierunt Selomoh, & omnis cœtus in excelſum, quod
erat in Ghibhon: ibi enim erat tabernaculum fœderis
Dei, quod fecit Moſeh famulus Domini in deſerto.*
*Sed arcam Dei aſcendere fecerat Dauid de Chiriathie-
harim, quando præparauit ei locum Dauid: extendit enim
ei tabernaculum in Ieruſalaim.*
*Et altare æneum quod fecit Beſalel filius Vri, filij
Chur, ibi coram tabernaculo Domini: & requiſiuit illud
Selomoh, & cœtus.*
*Aſcenditq́; Selomoh illuc ad altare æneum coram Do-
mino, quod erat in tabernaculo fœderis, & obtulit ſuper
illud holocauſta mille.*
*In nocte ipſa apparuit Deus Selomoni, dixitq́; ei: Po-
ſtula quod dem tibi.*
*Dixitq́; Selomoh Deo: Tu feciſti cum Dauid patre meo
miſericordiam magnam, & regnare feciſti me pro eo.*
*Nunc Domine Deus ſtabiliatur verbum tuum cum Da-
uid patre meo: tu enim regnare feciſti me ſuper populum
multum ſicut puluerem terræ.*
*Nunc ſapientiam, & ſcientiam da mihi, vt egrediar
coram populo iſto, & ingrediar: quis enim iudicabit po-
pulum tuum hunc magnum?*
*Dixit autem Deus ad Selomoh: Pro eo quod fuit hoc
in corde tuo, & non poſtulaſti diuitias, ſubſtantias, &
gloriam, & animas odio habentium te, & etiam dies mul-
tos non poſtulaſti, petiſti autem ſapientiam, & ſcientiam,
vt indices populum meum ſuper quem regnare feci te.*
*Sapientia, & ſcientia data eſt tibi: diuitias autem, &
ſubſtantias, & gloriam dabo tibi, vt non fuerit ſic inter
reges qui fuerunt ante te, & poſt te non erit ſic.*
*Et venit Selomoh ab excelſo quod erat in Ghibhon in
Ieruſalaim coram tabernaculo fœderis, & regnauit ſu-
per Iſrael.*
*Et congregauit Selomoh currus, & equites, & fuerunt
ei mille quadringenti currus, & duodecim millia equites
et collocauit eos in vrbibus curruum, et cum rege in
Ieruſalaim.*

Digitized by Google

LIBRI SECVNDI PARALIPOMENON.

Tranſl. ex Septuag.

CAPVT PRIMVM.

ET confortatus eſt Salomon filius Dauid ſu- 1
per regnum ſuum: & Dominus Deus eius
cum eo:& magnificauit eum in altitudinem.

Et dixit Salomon ad omnem Iſrael, Chiliarchis, 2
& centurionibus,& iudicibus, & omnibus princi-
pibus coram Iſrael,principibus patriarum.
Et iuit Salomon,& vniuerſa Eccleſia, ad excel- 3
ſam,quæ in Gabaon,vbi erat ibi tabernaculum te-
ſtamenti Dei, quod fecit Moyſes puer Domino in
deſerto.
Sed arcam Dei eduxerat Dauid de ciuitate Ca- 4
riathiarim, quoniam paraui ei Dauid: quoniam
fixit ei tabernaculum in Hieruſalem.

Et altare æneum,quod fecit Beſeleel filius Vriæ 5
filij Or,ibi erat ante tabernaculum Domini. Et ex-
quiſiuit illud Salomon,& Eccleſia:

Et obtulit Salomon ibi ſuper altare æneum co- 6
ram Domino, quod in tabernaculo: & obtulit ſu-
per illud holocauſtoſim millenariam.
In nocte illa apparuit Deus Salomoni,& dixit ei: 7
Poſtula,quid tibi dem.
Et dixit Salomon ad Deum: Tu feciſti cum Da- 8
uid patre meo miſericordiam magnam:& regnare
feciſti me pro eo.
Et nunc Domine Deus, fidele ſit, quæſo, nomen 9
tuum ſuper Dauid patre meo:quoniam tu regnare
feciſti me ſuper populum multum,tam quam pul-
uis terræ.
Nunc ſapientiam, & intellectum da mihi: & 10
egrediar coram populo hoc,& ingrediar:quoniam,
quis iudicabit populum tuum magnum hunc?

Et dixit Deus ad Salomon:Pro eo, quod factum 11
eſt hoc in corde tuo, & non poſtulaſti diuitias pe-
cuniarum, neque gloriam, neque animam aduer-
ſariorum,& dies multos non poſtulaſti,& poſtula-
ſti tibi ſapientiam,& intellectum,vt iudices popu-
lum meum,ſuper quem regnare feci te ſuper eum;

Sapientiam,& intellectum do tibi:& diuitias, & 12
pecunias,& gloriam dabo tibi, quomodo non fuit
ſimilis tibi in regibus, qui ante te, & poſt te non
erit ita.
Et venit Salomon de Bama, quæ in Gabaon, in 13
Hieruſalem ante faciem tabernaculi teſtimonij: &
regnauit ſuper Iſrael.
Et congregauit Salomon currus, & equites: & 14
fuerunt ei mille,& quadringenti currus,& duode-
cim millia equitum. Et reliquit ea in ciuitatibus
curruum,& populus cum rege in Hieruſalem.

LIBRI SECVNDI DIBRE HAIAMIM.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAPVT PRIMVM.

*ROboratus eſt autem Selomoh filius Dauidis in
regno ſuo, & Iehouah Deus eius fuit cum eo,
magnificauitq́; eum in excelſum.*

*Dixitq́; Selomoh vniuerſo Iſraeli,& tribunis, & cen-
turionibus,& iudicibus,& omnibus ducibus qui erant ſu
per Iſraelem,& principibus familiarum.
Profecti ſunt itaque Selomoh & vniuerſus ille cœtus
cum eo in excelſum quod erat in Gibon: ibi enim erat
tabernaculum eccleſiæ Dei quod fecerat Moſeh famulus
Iehouæ in deſerto.
Sed arcam Dei aſcendere fecerat Dauid de Ciriath-
iearim, quum præparaſſet ei locum Dauid: extenderat
enim ei tabernaculum in Ieruſalaim.*

*Et altare æneum quod fecerat Beſalel filius Vri filij
Hur, erat ibi coram tabernaculo Iehouæ: & requiſiuit il-
lud Selomoh, & cœtus ille.*

*Obtulit autem Selomoh illic ſuper altare æneum coram
Iehoua, quod erat in tabernaculo eccleſiæ, obtulit inquam
ſuper illud holocauſta mille.
In nocte ipſa apparuit Deus ipſi Selomoh,dixitq́; ei,Po-
ſtula quod dem tibi.
Et dixit Selomoh Deo, Tu feciſti cum Dauide patre meo
miſericordiam magnam, & conſtituiſti me Regem pro eo.*

*Nunc ergo,ô Iehoua Deus,ſtabile ſit verbum tuum quod
loquutus es cum Dauide patre meo: tu enim conſtituiſti
me Regem ſuper populum multum,ſicut puluerem terræ.*

*Nunc itaque ſapientiam & ſcientiam da mihi,vt egre-
diar coram populo iſto & ingrediar: quis enim iudicabit
populum tuum iſtum magnum?*

*Tum reſpondit Deus ipſi Selomoh, Propterea quod fuit
iſtud in corde tuo,& non poſtulaſti diuitias, opes, & glo-
riam,& animas odio habentium te, nec etiam dies multos
poſtulaſti, ſed poſtulaſti tibi ſapientiam, & ſcientiam vt
iudices populum meum ſuper quem conſtitui te.*

*Sapientia & ſcientia data eſt tibi: diuitias autem, &
opes,& gloriam dabo tibi, vt non fuerit ſic regibus qui
fuerunt ante te, & poſt te non erit ſic.*

*Venit autem Selomoh ab excelſo quod erat in Gibon
in Ieruſalaim à conſpectu tabernaculi eccleſiæ,& regna-
uit ſuper Iſraelem.
Congregauitq́; Selomoh currus & equites: fueruntq́; ei
mille quadringenti currus, & duodecim millia equitum,
quos collocauit in vrbibus curruum, et cum Rege in
Ieruſalaim.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Præbuitque rex argentum & aurum in Ieruſa-
lem quaſi lapides,& cedros quaſi ſycomoros, quæ
naſcuntur in campeſtribus multitudine magna.

Adducebantur autem ei equi de Ægypto, & de
Coa à negotiatoribus regis, qui ibant, & emebant
pretio,
Quadrigam equorum ſexcentis argenteis, &
equum centum quinquaginta: ſimiliter de vniuer-
ſis regnis Hethæorum, & à regibus Syriæ emptio
celebrabatur.

CAP. II.

DEcreuit autem Salomon ædificare domum no-
mini Domini,& palatium ſibi.
Et numerauit ſeptuaginta millia virorum por-
tantium humeris,& octoginta millia qui cæderent
lapides in montibus, præpoſitoſque eorum tria
millia ſexcentos.
* 3Reg. 5.2. * Miſit quoque ad Hiram regem Tyri, dicens:
Sicut egiſti cum Dauid patre meo,& miſiſti ei ligna
cedrina vt ædificaret ſibi domum, in qua & habi-
tauit:
Sic fac mecum vt ędificem domum nomini Do-
mini Dei mei, vt conſecrem eam ad adolendum
incenſum coram illo,& fumiganda aromata, & ad
propoſitionem panũ ſempiternam, & ad holocau-
ſtomata mane,& veſpere, ſabbatis quoque,& neo-
menijs, & ſolemnitatibus Domini Dei noſtri in
ſempiternum quæ mandata ſunt Iſraeli.

Domus enim,quam ædificare cupio, magna eſt:
magnus eſt enim Deus noſter ſuper omnes deos.

Quis ergo poterit præualere, vt ædificet ei di-
gnam domum? ſi cœlum, & cœli cœlorum capere
eum nequeunt: quantus ego ſum, vt poſſim ædifi-
care ei domum? ſed ad hoc tantum, vt adoleatur
incenſum coram illo.
Mitte ergo mihi virum eruditum, qui nouerit
operari in auro,& argento, ære, & ferro, purpura,
coccino,& hyacintho,& qui ſciat ſculpere cælatu-
ras cum his artificibus, quos mecum habeo in Iu-
dæa, & Ieruſalem, quos præparauit Dauid pater
meus.
Sed & ligna cedrina mitte mihi & arceuthina,&
pinea de Libano: ſcio enim quod ſerui tui noue-
rint cædere ligna de Libano, & erunt ſerui mei
cum ſeruis tuis,
Vt parentur mihi ligna plurima. Domus enim,
quam cupio ædificare, magna eſt nimis,& inclyta.

Præterea operarijs,qui cæſuri ſunt ligna, ſeruis
tuis dabo in cibaria tritici coros viginti millia, &
hordei coros totidem,& vini viginti millia metre-
tas,olei quoque ſata viginti millia.

Dixit autem Hiram rex Tyri per litteras, quas
miſerat Salomoni: Quia dilexit Dominus populum
ſuum,idcirco te regnare fecit ſuper eum.
Et addidit dicens: Benedictus Dominus Deus Iſ-
rael,qui fecit cœlum & terram,qui dedit Dauid re-
gi filium ſapientem, & eruditum & ſenſatum at-
que prudentem, vt ædificaret domum Domino:&
palatium ſibi.
Miſi ergo tibi virum prudentem & ſcientiſſi
mum Hiram,patrem meum,

Filium

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

15 *Præbuitq́ rex argentum & aurum ſicut lapides, & ce-
dros dedit ſicut ſycomoros, quæ ſunt in campeſtribus in
multitudine.*

16 *Et exitum equorum qui erant Selomoni ex Ægypto, &
è Cheuè negotiatores regis de Cheuè accipiebant pretio.*

17 *Et aſcendebant, & educebant ex Ægypto quadrigam
ſexcentis argenteis, & equum quinquaginta, & centum,
& ſic vniuerſis regibus Chittim, & regibus Aram, per
manum eorum educebant.*

CAP. II.

1 *Dixit autem Selomoh vt ædificaret domum nomini
Domini, & domum regno ſuo.*
2 *Et numerauit Selomoh ſeptuaginta millia virorum por-
tantium, & octoginta millia virorum cædentium in mon-
te, & præpoſitos ſuper eos tria millia,& ſexcentos.*

3 *Et miſit Selomoh ad Chiram regem Sor, dicendo: Sicut
feciſti cum Dauid patre meo, & miſiſti ei cedros, vt ædifi-
caret ſibi domum ad habitandum in ea.*

4 *Ecce ego ædifico domum nomini Domini Dei mei, ad
ſanctificandum eam, & ad ſuffiendum coram illo ſuffi-
mentum aromaticum,& diſpoſitionem iugem, & holocau-
ſta mane,& veſpere, ſabbatis, & kalendis, & ſollemni-
tatibus Domini Dei noſtri in ſeculum hoc ſuper Iſrael.*

5 *Domus autem quam ædifico magna eſt: magnus eſt
enim Deus noſter præ omnibus diis.*

6 *Et quis obtinebit vires ad ædificandum ei domum? ſi
cœlum, & cœli cœlorum non capiunt eum, quis ego ſum,
vt ædificem ei domum? ſed ad ſuffiendum coram eo do-
mum ædifico.*

7 *Et nunc mitte mihi virum ſapientem ad faciendum in
auro,& argento,& ære,& ferro, & purpura,& coccino,
& hyacintho, & ſciente cœlare cœlaturas cum ſapienti-
bus qui ſunt in Iehudah, & in Ieruſalaim, quos præpa-
rauit Dauid pater meus.*

*Et mitte mihi ligna cedrina, & abiegna, & almughim
de Lebanon: noui enim quod ſerui tui ſciunt cædere ligna
Lebanon: & ecce ſerui mei erunt cum ſeruis tuis.*

9 *Ad parandum mihi ligna in multitudinem, quia do-
mus quam ædifico magna eſt, & mirabilis.*

10 *Et ecce cæſoribus, & exciſoribus lignorum dedi triti-
corum percuſſorum ſeruis tuis coros viginti millia,& hor-
deorum coros viginti millia,& vini batos viginti millia.*

11 *Dixit autem Churam rex Sor per ſcripturam, & mi-
ſit ad Selomoh: Pro eo quod dilexit Dominus populum
ſuum poſuit te ſuper eos regem.*
12 *Dixitq́; Churam: Benedixit Dominus Deus Iſrael,qui
fecit cœlum, & terram: qui dedit Dauid regi filium ſa-
pientem, ſcientem intellectum, & intelligentiam, vt ædi-
ficaret domum Domino, & domum regno ſuo.*
13 *Et nunc miſi virum ſapientem, ſcientem intelligentiam
ipſius Churam patris mei*

Filium

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

15 Et poſuit rex argentum, & aurum in Hieruſalem, tamquam lapides, & cedros in Iudæa, tamquam ſycomoros, quæ in campeſtri, in multitudine.

16 Et exitus equorum Salomon ex Ægypto: & precium mercatorum regis ad eundum, & emebant. Et aſcendebant, & educebant ex Ægypto,

17 Currum vnum ſexcentis argenti, & equum quinquaginta & centum. Et ſic omnibus regibus Chettæorum & regibus Syriæ in manibus ſuis afferebant.

CAP. II.

1 ET dixit Salomon ædificare domum nomini Domini, & domum regno ſuo.

2 Et congregauit Salomon ſeptuaginta millia virorum portantium humeris, & octuaginta millia lapicidarum in monte: & præſides ſuper eos ter mille ſexcenti.

3 Et miſit Salomon ad Chyram regem Tyri, dicens: Sicut feciſti cum Dauid patre meo, & miſiſti ei cedros ad ædificandum ſibi domum ad habitandum in ea;

4 Et ecce ego filius eius ædifico domum nomini Domini Dei mei, ad ſanctificandum illam ei, ad adolendum coram eo thymiama, & propoſitionem perpetuo, & ad offerendum holocauſtomata ſemper mane, & veſperi, & in ſabbatis, & in Neomenijs, & in feſtiuitatibus Domini Dei noſtri: in ſæculum hoc ſuper Iſrael:

5 Et domus, quam ego ædifico, magna: quoniam magnus Dominus Deus noſter ſupra omnes Deos.

6 Et quis valebit ædificare ei domum? quoniam cœlum, & cœlum cœli non ferunt gloriam eius. Et quis ego ædificans ei domum? ſed tantum ad adolendum coram eo.

7 Et nunc mitte mihi virum ſapientem, & ſcientem facere in auro, & in argento, & in ære, & in ferro, & in purpura, & in coccino, & in hyacintho, & ſcientem ſculpere ſculpturam cum ſapientibus, qui mecum in Iuda, & in Hieruſalem, quæ parauit Dauid pater meus.

8 Et mitte mihi ligna cedrina, & arceuthina, & pinea de Libano: quoniam ego noui, quia ſerui tui norunt cœdere ligna de Libano. Et ecce pueri tui cum pueris meis

9 Ibunt parare mihi ligna in multitudine: quoniam domus, quam ego ędifico, magna, & glorioſa.

10 Et ecce operantibus, cœdentibus ligna, in cibaria dedi frumentum, in data pueris tuis, cororum tritici viginti millia, & hordeorum, cororum viginti millia, & vini menſurarum viginti millia, & olei menſurarum viginti millia.

11 Et dixit Chiram rex Tyri in ſcriptura, & miſit ad Salomon, dicens: In diligendo Dominum populum ſuum, dedit te ſuper eos regem.

12 Et dixit Chiram: Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui fecit cœlum, & terram, qui dedit Dauid regi filium ſapientem, & ſcientem, ſcientiam, & intellectum, qui ædificabit domum Domino, & domum regno ſuo.

13 Et nunc miſi tibi virum ſapientem, & ſcientem intellectum, Chiram patrem meum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

15 *Præbuitq́; rex argentum & aurum in Ieruſalaim tanquam lapides: & cedros dedit tanquam ſycomoros quæ creſcunt in campeſtribus in multitudine.*

16 *Et egreſſus equorum qui erat ipſi Selomoh, erat ex Ægypto: nam congregatio mercatorum regis accipiebant congregationem equorum pretio.*

17 *Cæterum aſcendebant & educebant ex Ægypto quadrigas pro ſexcentis argenteis, equum vero pro centum & quinquaginta: & ſic omnes reges Hitthæorum & reges Aram per manum eorum educebant.*

CAP. II.

1 *DIxit autem Selomoh quod ædificaret domum nomini Iehouæ & domum regno ſuo.*

2 *Numerauitq́; Selomoh ſeptuaginta millia virorum baiulorum, & octoginta millia virorum cædentium in monte, & præpoſitorum ſuper eos tria millia & ſexcentos.*

3 *Et miſit Selomoh ad Huram regem Sor, dicendo, Sicut feciſti cum Dauide patre meo, cui miſiſti cedros vt ædificaret ſibi domum in qua habitaret:*

4 *Ecce ego ædifico domum nomini Iehouæ Dei mei, ad ſanctificandum eam illi, & ad adolendum coram illo incenſum aromaticum, & vt diſponam diſpoſitionem iugem, & holocauſta mane & veſperi in ſabbathis, & Calendis, & ſolennitatibus Iehouæ Dei noſtri: in ſeculum hoc eſt ſuper Iſraelem.*

5 *Domus autem quam ædifico, magna eſt: magnus eſt enim Deus noſter præ omnibus diis.*

6 *Et quis obtinebit vires ad ædificandum ei domum? ſi cælum, & cæli cælorum non comprehendunt eum, & quis ego ſum vt ædificem ei domum? ſed ad ſuffiendum coram eo:*

7 *Nunc igitur mitte mihi virum ſapientem qui ſciat operari in auro & argento, & ære, & ferro, & purpura, & coccino, & hyacintho, quique ſciat ſculpere ſculpturas cum ſapientibus qui ſunt mecum in Iehudah & in Ieruſalaim, quos præparauit Dauid pater meus.*

8 *Mitte præterea mihi ligna cedrina, & abiegna, & coralia de Lebanon: noui enim quod ſerui tui ſciunt cædere ligna Lebanon, & ecce ſerui mei erunt cum ſeruis tuis.*

9 *Vt præparent mihi ligna quamplurima: quia domus quam ego ædifico, magna eſt & mirabilis.*

10 *Et ecce cæſoribus, cæſoribus inquam lignorum, dedi tritici contuſi ſeruis tuis cororum viginti millia, & hordei cororum viginti millia, & vini batorum viginti millia, & olei batorum viginti millia.*

11 *Dixit autem Huram rex Sor per ſcripturam quam miſit ad Selomoh, Eo quod dilexit Iehouah populum ſuum, poſuit te ſuper eos regem.*

12 *Rurſus dixit Huram, Benedictus Iehouah Deus Iſraelis, qui fecit cælum & terram: qui dedit Dauidi regi filium ſapientem, cognoſcentem, præditum intellectu & prudentia, vt ædificet domum Iehouæ & domum regno ſuo.*

13 *Idcirco nunc miſi virum ſapientem, prudentem, qui erat Huram patris mei*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

14 Filium mulieris de filiabus Dan, cuius pater fuit
Tyrius, qui nouit operari in auro, & argento, ære,
& ferro, & marmore, & lignis, in purpura quoque,
& hyacintho, & byſſo, & coccino: & qui ſcit cœlare
omnem ſculpturam, & adinuenire prudenter
quodcumque in opere neceſſarium eſt cum artifi-
cibus tuis, & cum artificibus Domini mei Dauid
patris tui.
15 Triticum ergo, & hordeum, & oleum, & vinum,
quæ pollicitus es Domine mi, mitte ſeruis tuis.
16 Nos autem cœdemus ligna de Libano, quot ne-
ceſſaria habueris, & applicabimus ea ratibus per
mare in Ioppe: tuum autem erit transferre ea in
Ieruſalem:
17 Numerauit igitur Salomon omnes viros proſe-
lytos, qui erant in terra Iſrael, poſt dinumeratio-
nem, quam dinumerauit Dauid pater eius, & in-
uenti ſunt centum quinquaginta millia, & tria
millia ſexcenti.
18 Fecitque ex eis ſeptuaginta millia, qui humeris
onera portarent, & octoginta millia, qui lapides in
montibus cœderent: tria autem millia & ſexcentos
præpoſitos operum populi.

CAP. III.

3. Reg. 6.1.

* 2 Reg 24.25.

1. Para. 11.26.

1 ET cœpit Salomon ædificare domum Domini in
Ieruſalem in monte Moria, qui demonſtratus
fuerat Dauid patri eius, in loco, quem parauerat
Dauid in * area Ornan Iebuſæi.
2 Cœpit autem ædificare menſe ſecundo, anno
quarto regni ſui.
3 Et hæc ſunt fundamenta, quæ iecit Salomon, vt
ædificaret domum Dei, longitudinis cubitos in
menſura prima ſexaginta, latitudinis cubitos vi-
ginti.
4 Porticum vero ante frontem, quæ tendebatur in
longum iuxta menſuram latitudinis domus, cubi-
torum viginti: porro altitudo centum viginti cu-
bitorum erat: & deaurauit eam intrinſecus auro
mundiſſimo.
5 Domum quoque maiorem texit tabulis ligneis
abiegnis, & laminas auri obrizi affixit per totum:
ſculpſitque in ea palmas, & quaſi catenulas ſe inui-
cem complectentes.
6 Strauit quoque pauimentum templi pretioſiſſi-
mo marmore, decore multo.
7 Porro aurum erat probatiſſimum, de cuius lami-
nis texit domum, & trabes eius, & poſtes, & parie-
tes, & oſtia: & cœlauit cherubim in parietibus.
8 Fecit quoque domum Sancti ſanctorum: longi-
tudinem iuxta latitudinem domus cubitorum vi-
ginti: & latitudinem ſimiliter viginti cubitorum:
& laminis aureis texit eam, quaſi talentis ſexcentis.
9 Sed & clauos fecit aureos, ita vt ſinguli claui ſi-
clos quinquagenos appenderent: cœnacula quoque
texit auro.
10 Fecit etiam in domo Sancti ſanctorum cheru-
bim duos, opere ſtatuario: & texit eos auro.
11 Alæ cherubim viginti cubitis extendebantur, ita
vt vna ala haberet cubitos quinque & tangeret pa-
rietem domus: & altera quinque cubitos habens,
alam tangeret alterius cherub.
12 Similiter cherub alterius ala, quinque habebat
cubitos, & tangebat parietem: & ala eius altera
quinque cubitorum, alam cherub alterius contin-
gebat.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 *Filium mulieris de filiabus Dan, & pater eius erat*
Soraus ſcientem facere in auro, & argento, in ære, ferro,
lapidibus, & lignis, in purpura, hyacintho, & byſſo, & coc-
cino, & ad cœlandum omnem cœlaturam, & ad cogitan-
dum omnem cogitationem, quæ dabitur ei cum ſapienti-
bus tuis & ſapientibus Domini Dauid patris tui.
15 *Et nunc tritica, & hordea, oleum, & vinum quæ dixit*
Dominus Deus meus, mittat ſeruis ſuis,
16 *Et nos cædemus ligna de Lebanon prout opus fuerit ti-*
bi, & afferemus ea tibi per rates ad mare Iapho, & tu
aſcendere facies eam in Ieruſalaim.
17 *Et numerauit Selomoh omnes viros peregrinos qui erant*
in terra Iſrael poſt dinumerationem, quam dinumerauit
eos Dauid pater ſuus, & inuenti ſunt centum, & quin-
quaginta millia, & tria millia, & ſexcenti.
18 *Fecitq; ex eis ſeptuaginta millia baiulos, & octoginta*
millia cæſores in monte: & tria millia & ſexcenti erant
ſollicitatores ad faciendum operari populum.

CAP. III.

1 *ET cœpit Selomoh ædificare domum Domini in Ieru-*
ſalaim in monte Moriiah, qui monſtratus fuerat Da-
uid patri ſuo, quando parauit in loco Dauid in area Or-
nan Iebuſæi.
2 *Et cœpit ædificare in menſe ſecundo, in ſecundo* die,
anno quarto regni ſui.
3 *Et iſtæ diſpoſitiones ſecundum quas conſultum fuit Se-*
lomoh, vt ædificaret domum Dei, longitudo cubitorum in
menſura prima erat cubitorum ſexaginta, & latitudo cu-
bitorum viginti.
4 *Et porticus, quæ erat ante longitudinem, ante latitu-*
dinem domus erat cubitorum viginti: altitudo autem
centum, & viginti, & texit eam intrinſecus auro mundo.
5 *Domum autem magnam texit lignis abiegnis, & texit*
eam auro bono: & aſcendere fecit ſuper eam palmas, et
catenas.
6 *Et texit domum lapide precioſo ad gloriam: aurum au-*
tem erat aurum ex loco *paruaim.*
7 *Texitq; domum, trabes, poſtes, & parietes eius, & oſtia*
eius auro, & cœlauit Cherubim in parietibus.
8 *Fecitq; domum Sanctitatis ſanctitatum, longitudo eius*
ſecundum latitudinem domus, cubitorum viginti, & lati-
tudo eius cubitorum viginti, & texit eam auro bono ta-
lentis ſexcentis.
9 *Pondus autem clauorum ſiclorum quinquaginta auri*
erat, & cœnacula texit auro.
10 *Fecitq; in domo Sanctitatis ſanctitatum Cherubim duos*
opere inſtar *puerorum, & texerunt eos auro.*
11 *Alarum autem Cherubim longitudo erat cubitorum vi-*
ginti: ala vna cubitorum quinque tangebat parietem do-
mus, & ala altera cubitorum quinque tangebat alam
Cherub alterius.
12 *Et ala Cherub vnius cubitorum quinque tangebat pa-*
rietem domus, & ala altera cubitorum quinque iuncta
erat alæ Cherub alterius.

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

14 (Mater eius de filiabus Dan;& pater eius vir Tyrius)ſcientem facere in auro, & in argento, & in ære,& in ferro, & in lapidibus, & lignis, & texere in purpura & in hyacintho,& in byſſo, & in coccino,& ſculpere ſculpturas,& excogitare omnem excogitationem, quæcumque dederis ei cum ſapientibus tuis,& ſapientibus Dauid domini mei patris tui.

15 Et nunc frumentum, & hordeum,& oleum, & vinum, quæ dixit Dominus meus, mittat pueris ſuis.

16 Et nos cædemus ligna de Libano iuxta omnem vſum tuum,& adducemus ea ratibus ad mare Ioppes:& tu adduces ea in Hieruſalem.

17 Et congregauit Salomon omnes viros proſelytos,qui in terra Iſrael poſt numerum,quo numerauit eos Dauid pater eius: & inuenti ſunt centum quinquaginta millia, & ter mille ſexcenti.

18 Et fecit ex eis ſeptuaginta millia portantium humeris, & octuaginta millia lapicidarum, & ter mille ſexcentos exactores operum ſuper populum.

CAP. III.

1 ET cepit Salomon ædificare domum Domini in Hieruſalem in monte ipſius Amoriæ vbi apparuerat Dominus Dauid patris eius, in loco,quem parauit Dauid,in area Orna Iebuſæi.

2 Et cepit ædificare in menſe ſecundo, in anno quarto regni ſui.

3 Et hęc incepit Salomon ad ędificandam domum Dei:longitudo cubitorum,menſura prima cubitorum ſexaginta:& latitudo cubitorum viginti.

4 Et Aelam ad faciem domus: longitudo ſuper faciem latitudinis domus cubitorum viginti:& altitudo cubitorum centum viginti:& deaurauit eam ab intus auro mundo.

5 Et domum magnam texit lignis cedrinis, & deaurauit auro mundo:& ſculpſit ſuper eam palmas, & catenas dependentes.

6 Et ornauit domum lapidibus precioſis ad gloriam,
7 Et deaurauit auro, de auro, quod de Pharuim.
Et deaurauit domum, & parietes eius, & poſtes, & tecta, & oſtia auro: & ſculpſit cherubim ſuper parietes.

8 Et fecit domum Sancti ſanctorum: longitudo eius ad faciem latitudinem domus, cubitorum viginti: & longitudo cubitorum viginti: & deaurauit eam auro mundo in cherubim ad talenta ſexcenta.

9 Et pondus clauorum pondus vnius, quinquaginta ſicli auri.Et cœnaculum deaurauit auro.

10 Et fecit in domo, Sancto ſanctorum cherubim duo,opus ex lignis:& deaurauit ea auro:

11 Et alæ ipſorum cherubim longitudo cubitorum viginti:& ala vna cubitorum quinque,tangens parietem domus: & ala altera cubitorum quinque tangens alam cherubim alterius:

Noua ex Heb. Tralat.Fr.Vatabli.

14 *Filium mulieris de filiabus Dan, pater autem eius erat Soraus, ſcientem operari in auro & argento, in ære, ferro,lapidibus,& lignis, in purpura, hyacintho,& byſſo, & coccino, & ſculpere omnem cælaturam, & excogitare omnem cogitationem quæ dabitur ei cum ſapientibus tuis, & ſapientibus domini mei Dauidis patris tui.*

15 *Nunc ego triticum & hordeum, oleum & vinum, quæ dixit dominus meus, mittat ſeruis ſuis:*

16 *Nos vero cædemus ligna de Lebanon prout opus fuerit tibi: adducemusq́ ea tibi ratibus ad mare Iapho, tu autem deportanda curabis ea in Ieruſalaim.*

17 *Numerauit igitur Selomoh omnes viros peregrinos qui erant in terra Iſraelis poſt dinumerationem illam qua dinumerauit eos Dauid pater eius, inuentiq́ ſunt centum & quinquaginta millia, atque tria millia & ſexcenti.*

18 *Fecitq́ ex eis ſeptuaginta millia baiulorum,& octoginta millia cæſorum in monte: tria item millia & ſexcentos qui præfecti erant ad faciendum operari populum.*

CAP. III.

1 *COEpit itaque Selomoh ædificare domum Iehouæ in Ieruſalaim in monte Moriah,qui monſtratus fuerat Dauidi patri eius, in loco quem præparauerat Dauid in area Ornan Iebuſæi.*

2 *Cœpit inquam ædificare menſe ſecundo, die ſecundo, anno quarto regni ſui.*

3 *Et iſtæ ſunt diuiſiones quibus fundatus eſt Selomoh ad ædificandum domum Dei. longitudo, cubitorum in menſura prima, erat cubitorum ſexaginta, & latitudo cubitorum viginti.*

4 *Et porticus quæ erat ante longitudinem ipſam,ante latitudinem domus, erat cubitorum viginti: altitudo vero centum & viginti,obduxitq́ eam intrinſecus auro puro.*

5 *Domum autem magnam texit ligno abietum,quod texit auro optimo, & aſcendere fecit ſuper illud palmas et catenas.*

6 *Texit item domum lapide pretioſo ad gloriam: aurum autem erat aurum ex Paruaim.*

7 *Obduxit inquam domum,trabes,poſtes,& parietes eius, & oſtia eius, auro: ſculpſitq́ Cherubim in parietibus.*

8 *Fecit & domum Sanctitatis ſanctitatum: cuius longitudo erat ſecundum latitudinem domus,cubitorum viginti:& latitudo eius erat cubitorum viginti:obduxitq́ eam auro optimo talentis ſexcentis.*

9 *Pondus autem clauorum, ſiclorum quinquaginta auri erat,& cœnacula obtexit auro.*

10 *Fecit autem in domo Sanctitatis ſanctitatum Cherubim duos, opere inſtar duorum puerorum quos obduxit auro.*

11 *Alarum vero Cherubim longitudo erat cubitorum viginti: ala vna cubitorum quinque, attingebat parietem domus: & ala altera cubitorum quinque, attingebat alam Cherub alterius.*

12 *Atque ita ala Cherub vnius, cubitorum quinque, tangebat parietem domus: & ala altera cubitorum quinque, coniuncta erat ala Cherub alterius.*

Vulgat. Editio.

13 Igitur alæ vtriuſque cherubim expanſę erant,& extendebantur per cubitos viginti : ipſi autem ſtabant erectis pedibus,& facies eorum erant verſę ad exteriorem domum.

*Matt. 27.51.

14 ⁎ Fecit quoque velum ex hyacintho, purpura cocco,& byſſo:& intexuit ei cherubim.

* Iere. 52.20.

15 ⁎ Ante fores etiam templi duas columnas, quæ triginta & quinque cubitos habebant altitudinis: porro capita earum,quinque cubitorum.

16 Nec non & quaſi catenulas in oraculo, & ſuperpoſuit eas capitibus columnarum:malogranata etiam centum, quæ catenulis interpoſuit.

17 Ipſas quoque columnas poſuit in veſtibulo templi,vnam à dexteris,& alteram à ſiniſtris : eam,quæ à dextris erat, vocauit Iachin : & quæ ad læuam, Booz.

CAP. IV.

1 FEcit quoque altare æneum viginti cubitorum longitudinis,& viginti cubitorum latitudinis, & decem cubitorum altitudinis.

*3. Reg 7.23.

2 * Mare etiam fuſile decem cubitis à labio vſque ad labium, rotundum per circuitum:quinque cubitos habebat altitudinis,& funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum eius.

3 Similitudo quoque boum erat ſubter illud, & decem cubitis quędam extrinſecus cœlaturę quaſi duobus verſibus aluum maris circuibant. Boues autem erant fuſiles:

4 Et ipſum mare ſuper duodecim boues impoſitum erat,quorum tres reſpiciebant ad Aquilonem, & alij tres ad Occidentem : porro tres alij Meridiem,& tres qui reliqui erant,Orientem, habentes mare ſuperpoſitum : poſteriora autem boum erant intrinſecus ſub mari.

5 Porro vaſtitas eius habebat menſuram palmi, & labium illius erat quaſi labium calicis, vel repandi lilij: capiebatque tria millia metretas.

6 Fecit quoque conchas decem: & poſuit quinque à dextris, & quinque à ſiniſtris, vt lauarent in eis omnia, quæ in holocauſtum oblaturi erant : porro in mari ſacerdotes lauabantur.

7 Fecit autem & candelabra aurea decem ſecundum ſpeciem, qua iuſſa erant fieri : & poſuit ea in templo, quinque à dextris, & quinque à ſiniſtris.

8 Necnon & menſas decem : & poſuit eas in templo, quinque à dextris,& quinque à ſiniſtris: phialas quoque aureas centum.

9 Fecit etiam atrium ſacerdotum, & baſilicam grandem : & oſtia in baſilica, quæ texit ære.

10 Porro mare poſuit in latere dextro contra Orientem ad Meridiem.

11 Fecit autem Hiram lebetes, & creagras, & phialas : & compleuit omne opus regis in domo Dei:

12 Hoc eſt, columnas duas, & epiſtylia, & capita,& quaſi quædam retiacula,quæ capita tegerent ſuper epiſtylia.

13 Malogranata quoque quadringenta, & retiacula duo,ita vt bini ordines malogranatorum ſingulis retiaculis iungerentur, quæ protegerent epiſtylia, & capita columnarum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

13 *Et alæ Cherubim illorum expanſæ erant per cubitos viginti, & ſtabant ſuper pedes ſuos, & facies eorum verſus domum.*

14 *Fecitq; velum ex hyacintho, & purpura, & cocco, & byſſo, & aptauit ei Cherubim.*

15 *Et fecit ante domum columnas duas cubitorum triginta & quinque in longitudine : & corona quæ erat ſuper caput eius cubitorum quinque.*

16 *Et fecit catenas in oraculo, & poſuit ſuper caput columnarum: fecitq; malogranata centum, & poſuit in catenis.*

17 *Et ſtatuit columnas ante templum vnam à dextera, & alteram à ſiniſtra: Vocauitq; nomen dexteræ Iachin, & nomen ſiniſtræ Bohaz.*

CAP. IV.

1 *FEcit autem altare æneum, viginti cubitorum longitudo eius, & viginti cubitorum latitudo eius, et decem cubitorum altitudo eius.*

2 *Fecitq; mare fuſile decem cubitorum à labio eius vſque ad labium eius rotundum in circuitu : & quinque cubitorum altitudo eius et linea triginta cubitorum circumdabat illud per circuitum.*

3 *Et ſimilitudo boum ſubter illud per circuitum circumdantium illud decem cubitis ambiebant mare per circuitum. Duo ordines erant boum fuſorum ſecundum fuſuram illius.*

4 *Stabat ſuper duodecim boues: tres reſpiciebant ad Aquilonem, & tres reſpiciebant ad Occidentem : tres autem reſpiciebant ad Meridiem, & tres reſpiciebant ad Orientem, et mare ſuper eos deſuper : omnia autem poſteriora eorum erant intrinſecus.*

5 *Porro denſitas eius erat palmi vnius, & labium eius ſicut opus labij calicis floris lilij : comprehendebat batos tria millia capiebat.*

6 *Et fecit conchas decem, & poſuit quinque à dextera, & quinque à ſiniſtra ad lauandum in eis opus holocauſti impellebant in eas: & mare vt lauarent ſe ſacerdotes in eo.*

7 *Et fecit candelabra aurea decem ſecundum normam eorum, & poſuit in templo quinque à dextera, et quinque à ſiniſtra.*

8 *Et fecit menſas decem, & poſuit in templo, quinque à dextra, & quinque à ſiniſtra, & fecit crateras aureas centum.*

9 *Et fecit atrium ſacerdotum, & atrium magnum, & oſtia ipſi atrio, et oſtia eorum texit ære.*

10 *Mare autem poſuit à latere dextro ad Orientem contra Meridiem.*

11 *Fecit autem Churam, lebetes, & ſcopas, & pelues, et compleuit Churam facere opus quod fecit Regi Selomoh in domo Dei.*

12 *Columnas duas, & funiculos, & coronas ſuper caput columnarum duarum, & retiacula duo ad operiendum duos funiculos coronarum, qui erant ſuper caput columnarum.*

13 *Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis: duo ordines malogranatorum erant retiaculo vno ad operiendum duos funiculos coronarum, quæ erant ante columnas.*

Tranſl. ex Septuag.

13 Et alæ Cherubim horum expanſæ, cubitorum
viginti: & ipſa ſtantia ſuper pedes ſuos: & facies
eorum ad domum.
14 Et fecit velum de hyacintho,& purpura, & coc-
cino,& byſſo:& texuit in eo cherubim.
15 Et fecit ante domum columnas duas:cubitorum
triginta quinque altitudo,& capita earum,cubito-
rum quinque.
16 Et fecit Serſeroth in Dabir:& dedit ſuper capita
columnarum. Et fecit malogranata centum:& po-
ſuit ſuper catenas dependentes.
17 Et ſtatuit columnas ad faciem templi, vnam à
dextris, & vnam à ſiniſtris:& vocauit nomen eius,
quæ à dextris, Directio,& nomen eius, quæ à ſini-
ſtris, Fortitudo.

CAP. IV.

1 ET fecit altare æneum: viginti cubitorum lon-
gitudo, & viginti cubitorum latitudo, & de-
cem cubitorum altitudo.
2 Et fecit mare fuſile, decem cubitorum diame-
trum,rotundum in circuitu, & quinque cubito-
rum altitudinem: & ambitus triginta cubitorum.
3 Et ſimilitudo vitulorum ſubter illud in circui-
tu circundant illud, decem cubiti ambiunt lute-
rem in circuitu: duo genera fuderunt vitulos in
fuſura ipſorum,
4 Qua fecerunt eos duodecim vitulos: tres ſpe-
ctantes Aquilonem,& tres Occidentem,& tres Au-
ſtrum, & tres ad Orientem: & mare ſuper eos ſur-
ſum:erant poſteriora eorum intus.
5 Et craſſities eius palmaris, & labium eius, tam-
quam labium calicis, ſculpta geminibus lilij, ca-
piens metretas ter mille. Et conſummauit.
6 Et fecit luteres decem: & poſuit quinque à dex-
tris,& quinque à ſiniſtris, ad lauandum in eis ope-
ra holocauſtomata, & abſtergendum in eis: & ma-
re ad lauandum ſe ſacerdotes in eo.
7 Et fecit candelabra aurea decem iuxta iudicium
ſuum, & poſuit in templo, quinque à dextris, &
quinque à ſiniſtris.
8 Et fecit menſas decem,& poſuit in templo, de-
cem à dextris, & decem à ſiniſtris. Et fecit phialas
aureas centum.
9 Et fecit atrium ſacerdotum,& atrium magnum,
& portas atrio,& poſtes earum inæratas ære.
10 Et mare poſuit ab angulo domus à dextris tam-
quam ad Orientem è regione.
11 Et fecit Chiram fuſcinulas, & thuribula, & fo-
cum altaris,& omnia vaſa eius. Et conſummauit
Chiram facere omne opificium, quod fecit Salo-
moni regi in domo Dei,
12 Columnas duas,& ſuper eas Golath ipſi Chotha-
reth ſuper capita columnarum duo, & retiacula
duo ad cooperiendum capita ipſarum Chothareth,
quæ ſunt ſuper capita columnarum, & tintinna-
bula aurea quadringenta ad duo retiacula:
13 Et duo genera malogranatorum in retiaculo
vno ad cooperiendum ambas Golath ipſarum
Chothareth, quæ ſunt deſuper columnas.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

*Alæ itaque Cherubim iſtorum expanſa erant cubito-
rum viginti: & ipſi ſtabant ſuper pedes ſuos, & facies eo-
rum erat verſa in domum.*
*Fecit præterea velum ex hyacintho, & purpura,& coc-
co,& byſſo: & aptauit ei Cherubim.*
*Fecit item ante domum columnas duas cubitorum tri-
gintaquinque in longitudine: & capitellum quod erat ſu-
per caput eius, cubitorum quinque.*
*Fecit & catenas ſicut in Oraculo, & poſuit ſuper caput
illarum columnarum: fecitq́; malogranata centum, quæ
poſuit in illis catenis.*
*Statuit autem columnas illas ante templum, vnam à
dextera, & alteram à ſiniſtra: vocauitq́; nomen dextera,
Iachin: & nomen ſiniſtra, Boaz.*

CAP. IV.

*FEcit autem altare æneum: viginti cubitorum longi-
tudo eius, & viginti cubitorum latitudo eius, decem
vero cubitorum altitudo eius.*
*Fecit quoque mare fuſile: decem cubitorum à labro
eius vſque ad labrum eius, rotundum in circuitu: &
quinque cubitorum altitudo eius, lineaq́; triginta cubito-
rum ambiebat illud per circuitum.*
*Similitudo quoque boum erat ſubter illud per circui-
tum, qui circundabant illud decem cubitis, ambientes
mare per circuitum. duo ordines erant boum fuſorum in
fuſione illius.*
*Stabat ſuper duodecim boues: tres reſpiciebant ad Aqui-
lonem, & tres reſpiciebant ad Occidentem, tres autem
reſpiciebant ad Meridiem, & tres reſpiciebant ad Orien-
tem: eratq́; mare ſuper eos deſuper. omnia autem poſte-
riora eorum erant intrinſecus.*
*Porro craſſities eius erat palmi vnius: & labium eius
ſicut opus labij calicis & floris lilij: comprehendebat ba-
tos aliquot, tria millia batorum capiebat.*
*Fecit inſuper conchas decem, & poſuit quinque à dex-
tera, & quinque à ſiniſtra, ad lauandum in eis opus ho-
locauſti: lauare ſolebant in ipſis: & mare, vt lauarent
ſacerdotes in eo.*
*Fecit præterea candelabra aurea decem, ſecundum nor-
mam eorum: & poſuit in templo, quinque à dextra, et
quinque à ſiniſtra.*
*Fecit deinde menſas decem, quas poſuit in templo, quin-
que à dextra, & quinque à ſiniſtra: & fecit crateras au-
reos centum.*
*Fecit quoque atrium ſacerdotum, & atrium ma-
gnum, & oſtia ipſi atrio, oſtiaq́; eorum obduxit ære.*
*Porro mare poſuit à latere dextro ad Orientem contra
Meridiem.*
*Fecit inſuper Huram lebetes, & ſcopas, & pelues: com-
pleuitq́; Huram facere opus quod fecerat Regi Selomoh
pro domo Dei:*
*Columnas duas, & funiculos, & capitella ſuper caput
columnarum duarum, & retiacula duo ad operiendum
duos funiculos capitellorum quæ erant ſuper caput co-
lumnarum.*
*Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis:
duo ordines malogranatorum erant vnicuique retiaculo
ad operiendum duos funiculos capitellorum quæ erant in
faſtigio columnarum.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

14 Baſes etiam fecit, & conchas, quas ſuperpoſuit baſibus:

15 Mare vnum, boues quoque duodecim ſub mari.

16 Et lebetes, & creagras, & phialas. Omnia vaſa fecit Salomoni Hiram pater eius in domo Domini ex ære mundiſſimo.

17 In regione Iordanis fudit ea rex in argilloſa terra inter Sochot & Saredatha.

18 Erat autem multitudo vaſorum innumerabilis, ita vt ignoraretur pondus æris.

19 Fecitque Salomon omnia vaſa domus Dei, & altare aureum, & menſas, & ſuper eas panes propoſitionis:

20 Candelabra quoque cum lucernis ſuis, vt lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro puriſſimo:

21 Et florentia quædam, & lucernas, & forcipes aureos: omnia de auro mundiſſimo facta ſunt.

22 Thymiateria quoque, & thuribula, & phialas, & mortariola ex auro puriſſimo. Et oſtia cœlauit templi interioris, id eſt, in Sancta ſanctorum: & oſtia templi, forinſecus aurea. Sicque completum eſt omne opus, quod fecit Salomon in domo Domini.

CAP. V.

3. Reg 7.51. & 8.1.

1 INtulit igitur Salomon omnia, quæ vouerat Dauid pater ſuus, argentum, & aurum, & vniuerſa vaſa poſuit in theſauris domus Dei.

2 Poſt quæ congregauit maiores natu Iſrael, & cunctos principes tribuum, & capita familiarum de filijs Iſrael in Ieruſalem, vt adducerent arcam fœderis Domini de ciuitate Dauid, quæ eſt Sion.

3 Venerunt itaque ad regem omnes viri Iſrael in die ſolemni menſis ſeptimi.

4 Cumque veniſſent cuncti ſeniorum Iſrael, portauerunt Leuitæ arcam,

5 Et intulerunt eam, & omnem paraturam tabernaculi. Porro vaſa ſanctuarij, quę erant in tabernaculo, portauerunt Sacerdotes cum Leuitis.

6 Rex autem Salomon, & vniuerſus cœtus Iſrael, & omnes qui fuerunt congregati ante arcam, immolabant arietes, & boues abſque vllo numero: tanta enim erat multitudo victimarum.

7 Et intulerunt Sacerdotes arcam fœderis Domini in locum ſuum, id eſt, ad oraculum templi, in Sancta ſanctorum ſubter alas cherubim:

8 Ita vt cherubim expanderent alas ſuas ſuper locum, in quo poſita erat arca, & ipſam arcam tegerent cum vectibus ſuis.

9 Vectium autem, quibus portabatur arca, quia paululum longiores erant, capita parebant ante oraculum: ſi vero quis paululum fuiſſet extrinſecus, eos videre non poterat. Fuit itaque arca ibi vſque in præſentem diem.

10 Nihilque erat aliud in arca, niſi duæ tabulæ, quas poſuerat Moyſes in Horeb, quando legem dedit Dominus filijs Iſrael egredientibus ex Ægypto.

11 Egreſſis autem Sacerdotibus de ſanctuario (omnes enim Sacerdotes, qui ibi potuerant inueniri, ſanctificati ſunt: nec adhuc in illo tempore vices, & miniſteriorum ordo inter eos diuiſus erat)

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

14 *Baſes fecit, & conchas fecit ſuper baſes.*

15 *Mare vnum, & boues duodecim ſubter illud.*

16 *Et lebetes, & ſcopus tridentes, & omnia vaſa eorum fecit Churam pater eius Regi Selomoh in domo Domini ex ære mundo.*

17 *In regione Iarden fudit Rex in argylla terra inter Succhot, & inter Saredathah.*

18 *Et fecit Selomoh omnia vaſa hæc in multitudine grandi: non enim inueſtigabatur pondus æris.*

19 *Et fecit Selomoh omnia vaſa quæ erant domus Dei, & altare aureum, & menſas, & ſuper eas panes facierum.*

20 *Et candelabra, & lucernas eorum, vt arderent iuxta ordinem in oraculo ex auro purgato.*

21 *Et flores, & lucernas, & forcipes ex auro quod erat perfectum.*

22 *Et pſalteria, & pelues, & cochlearia, & acerras ex auro mundo. Et oſtium domus, oſtia eius interiora ipſi Sanctitati ſanctitatum, & oſtia domus ipſi templo ex auro: * & perfectum eſt omne opus quod fecit Selomoh in domo Domini.*

* Hic incipit cap. 5. apud Sanct. Pagn.

CAP. V.

1 *ET intulit Selomoh ſanctificationes Dauid patris ſui, & argentum, & aurum, & omnia vaſa poſuit in theſauris domus Dei.*

2 *Tunc congregauit Selomoh ſeniores Iſrael, & omnes principes tribuum, principes familiarum de filiis Iſrael in Ieruſalaim, vt aſcendere facerent arcam fœderis Domini è Ciuitate Dauid: ipſa eſt Sion.*

3 *Et congregati ſunt ad Regem omnes viri Iſrael in ſolemnitate ipſius menſis ſeptimi.*

4 *Et venerunt omnes ſeniores Iſrael, & portauerunt Leuitæ arcam.*

5 *Et aſcendere fecerunt arcam, & tabernaculum eccleſiæ, & omnia vaſa ſanctitatis, quæ erant in tabernaculo aſcendere fecerunt ſacerdotes, & Leuitæ.*

6 *Rex autem Selomoh, & omnis cœtus Iſrael, qui conuenerant ad eum ante arcam immolabant pecudes, & boues, qui non numerabantur, & non numerabantur propter multitudinem.*

7 *Et adduxerunt ſacerdotes arcam fœderis Domini ad locum ſuum, ad oraculum interius, ad Sanctitatem ſanctitatum ſubter alas Cherubim.*

8 *Et Cherubim expandebant alas ſuper locum arcæ, & tegebant Cherubim arcam, & vectes eius deſuper.*

9 *Et elongauerunt vectes, & videbantur capita vectium arcæ coram oraculo, & non apparebant forinſecus. Et fuit ibi vſque ad diem hanc.*

10 *Non erant in arca niſi duæ tabulæ quas poſuit Moſeh in Choreb, quas excidit Dominus, cum filij Iſrael egrederentur ex Ægypto.*

11 *Et fuit, cum egreſſi eſſent ſacerdotes de ſanctitate: (omnes enim ſacerdotes qui inuenti ſunt ſanctificauerunt ſe) non erat obſeruare diſtinctiones.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

14 Et fecit Mechonoth decem: & luteres fecit ſuper Mechonoth:

15 Et mare vnum, & vitulos duodecim ſubter illud:

16 Et podiſteras, & analempteras, & lebetes, & fuſcinulas, & omnia vaſa eorum, quæ fecit Chiram, & obtulit regi Salomon in domo Domini de ære puro.

17 In adiacente Iordanis fudit ea rex in craſſitie terræ in domo Sacchoth, & inter Saredatha.

18 Et fecit Salomon omnia vaſa hæc in multitudine valde: quoniam non defecit pondus æris.

19 Et fecit Salomon omnia vaſa domus Domini, & altare aureum, & menſas (& ſuper eas panes propoſitionis)

20 Et candelabra, & lucernas luminis iuxta iudicium, & ad faciem Dabir de auro mundo;

21 Et anſulæ earum, & lucernæ eorum: & phialas,

22 Et mortariola, & thuribula de auro mundo: & oſtium domus interius in Sancta ſanctorum, & ianuas domus templi aureas. Et conſummatum eſt omne opificium, quod fecit Salomon in domo Domini.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

14 *Baſes fecit, conchas quoque fecit ſuper baſes.*

15 *Mare vnum, & boues duodecim ſubter illud.*

16 *Lebetes item, & ſcopas, & tridentes, & omnia inſtrumenta eorum fecit Huram pater eius Regi Selomoh pro domo Iehouæ ex ære mundo.*

17 *In regione Iarden fudit ea Rex in denſitate terræ inter Suchoth & Saredathah:*

18 *Fecit autem Selomoh omnia hæc vaſa in magna copia valde: non enim inueſtigabatur pondus æris.*

19 *Fecit ergo Selomoh omnia vaſa quæ erant domus Dei: & altare aureum & menſas, ſuper quas ponebantur panes facierum:*

20 *Et candelabra, & lucernas eorum, vt ardere facerent ea iuxta ordinem ante ipſum Oraculum ex auro repurgato.*

21 *Flores quoque, & lucernas, & forcipes ex auro, ipſum erat perfectum aurum.*

22 *Et pſalteria, & pelues, & cochlearia, & acerras ex auro puro: oſtium inſuper domus, fores eius interiores Sancti ſanctorum, & oſtia domus quæ erant in templo, ex auro.*

C A P. V.

1 ET intulit Salomon ſancta Dauid patris ſui, argentum, & aurum, & vaſa, quæ dederat in theſaurum domus Domini.

2 Tunc conuocauit Salomon omnes ſeniores Iſrael, & omnes principes tribuum, duces patriarum filiorum Iſrael in Hieruſalem ad educendam arcam teſtamenti Domini è ciuitate Dauid: hæc eſt Sion.

3 Et conuenerunt ad regem vniuerſus Iſrael in feſtiuitate: hic eſt menſis ſeptimus.

4 Et venerunt omnes ſeniores Iſrael: & tulerunt omnes Leuitæ arcam.

5 Et tabernaculum teſtimonij, & omnia vaſa ſancta, quæ in tabernaculo: & eduxerunt eam ſacerdotes, & Leuitæ.

6 Et rex Salomon, & omnis ſynagoga Iſrael, & qui timebant & qui adhæſerant eis, ante arcam immolantes vitulos, & oues, qui non numerabuntur, & qui non computabuntur præ multitudine.

7 Et introduxerunt ſacerdotes arcam teſtamenti Domini in locum ſuum, in Dabir domus, in ſancta ſanctorum, ſubter alas cherubim.

8 Et erant cherubim expandentia alas ſuas ſuper locum arcæ: & cooperiebant cherubim ſuper arcam, & ſuper geſtatoria eius deſuper;

9 Et eminebant geſtatoria: & aſpiciebantur capita geſtatoriorum è ſanctis in faciem Dabir: non aſpiciebantur extra: & fuerunt ibi vſque in diem hanc.

10 Non erat arca, niſi duæ tabulæ, quas poſuit Moyſes in Choreb, quæ diſpoſuit Dominus cum filijs Iſrael, in exeundo eos de terra Ægypti.

11 Et factum eſt in exeundo ſacerdotes è ſanctis (quoniam omnes ſacerdotes, qui inuenti ſunt, erant ſanctificati, non erant diſpoſiti per vicem)

C A P. V.

1 *PErfectum eſt autem opus quod fecit Selomoh pro domo Iehouæ: & intulit Selomoh ſanctificationes Dauidis patris ſui: argentum item, & aurum, atque omnia vaſa poſuit in theſauris domus Dei.*

2 *Tunc congregauit Selomoh ſeniores Iſraelis, & omnes principes tribuum, principes familiarum de filiis Iſraelis, i[illegible]ſalaim, vt aſcendere facerent arcam fœderis Iehou[illegible]ciuitate Dauidis, ipſa eſt Siion.*

3 *Congregati ſunt itaque ad Regem omnes viri Iſraelis in ſolennitate quæ eſt menſe ſeptimo.*

4 *Veneruntq́; omnes ſeniores Iſraelis, portaueruntq́; Leuitæ arcam.*

5 *Et aſcendere fecerunt arcam, & tabernaculum eccleſiæ, atque omnia vaſa ſanctitatis quæ fuerant in tabernaculo, aſcendere inquam fecerunt ea ſacerdotes & Leuitæ.*

6 *Rex autem Selomoh, & vniuerſus cœtus Iſraelis, qui conuenerant ad eum, ante arcam immolabant pecudes, & boues, qui non numerabantur neque recenſebantur præ multitudine.*

7 *Et introduxerunt ſacerdotes arcam fœderis Iehouæ in locum ſuum in Oraculum domus in Sanctitatem ſanctitatum ſubter alas Cherubim.*

8 *Cherubim autem expandebant alas ſuper locum arcæ: tegebantq́; Cherubim arcam, & vectes eius deſuper.*

9 *Et extraxerunt vectes, apparebantq́; capita vectium ab arca coram Oraculo, & non apparebant foris. fuitq́; ibi vſque ad diem hanc.*

10 *Non erant in arca niſi duæ tabulæ quas poſuit Moſeh in Horeb, quando pepigit Iehouah fœdus cum filiis Iſraelis, quando egreſſi ſunt ex Ægypto.*

11 *Fuit autem, quum egreſſi eſſent Sacerdotes de Sanctitate, (omnes enim Sacerdotes qui inuenti ſunt, ſanctificauerant ſe, nec licebat obſeruare claſſes:)*

Vulgat. Editio.

Tam Leuitæ quam cantores,id eſt, & qui ſub
Aſaph erant,& qui ſub Eman,& qui ſub Idithum
filij,& fratres eorum veſtiti byſſinis, cymbalis, &
pſalterijs,& citharis concrepabant, ſtantes ad Ori-
entalem plagam altaris,& cum eis Sacerdotes cen-
tum viginti canentes tubis.
Igitur cunctis pariter & tubis,& voce,& cymba
lis & organis & diuerſi generis muſicorum conci-
nentibus, & vocem in ſublime tollentibus, longe
ſonitus audiebatur,ita vt cum Dominum laudare
cœpiſſent & dicere:Confitemini Domino quoniam
bonus,quoniam in ęternum miſericordia eius;im-
pleretur domus Dei nube,
Nec poſſent Sacerdotes ſtare & miniſtrare pro-
pter caliginem. Compleuerat enim gloria Domini
domum Dei.

CAP. VI.

Tunc Salomon ait: Dominus pollicitus eſt vt
habitaret in caligine:
Ego autem ædificaui domum nomini eius, vt
habitaret ibi in perpetuum,
Et conuertit rex faciem ſuam,& benedixit vni-
uerſæ multitudini Iſrael (nam omnis turba ſtabat
intenta)& ait:
Benedictus Dominus Deus Iſrael,qui quod locu-
tus eſt Dauid patri meo,opere compleuit,dicens:
A die, qua eduxi populum meum de terra Ægy-
pti, non elegi ciuitatem de cunctis tribubus Iſrael,
vt ædificaretur in ea domus nomini meo: neque
elegi quemquam alium virum,vt eſſet dux in po-
pulo meo Iſrael,
Sed elegi Ieruſalem,vt ſit nomen meum in ea,&
elegi Dauid, vt conſtituerem eum ſuper populum
meum Iſrael.
Cumque fuiſſet voluntatis Dauid patris mei, vt
ædificaret domum nomini Domini Dei Iſrael,
Dixit Dominus ad eum:Quia hęc fuit voluntas
tua,vt ædificares domum nomini meo, bene qui-
dem feciſti huiuſcemodi habere voluntatem:
Sed non tu ædificabis domum, verum filius tuus,
qui egredietur de lumbis tuis, ipſe ædificabit do-
mum nomini meo.
Compleuit ergo Dominus ſermonem ſuum,
quem locutus fuerat: & ego ſurrexi pro Dauid pa-
tre meo,& ſedi ſuper thronum Iſrael, ſicut locutus
eſt Dominus:& ædificaui domum nomini Domini
Dei Iſrael.
Et poſui in ea arcam,in qua eſt pactum Domini,
quod pepigit cum filijs Iſrael.
Stetit ergo coram altari Domini ex aduerſo vni-
uerſæ multitudinis Iſrael, & extendit manus ſuas.
Siquidem fecerat Salomon baſim æneam, & po-
ſuerat eam in medio baſilicæ, habentem quinque
cubitos longitudinis, & quinque cubitos latitudi-
nis & tres cubitos altitudinis:ſtetitque ſuper eam:
& deinceps flexis genibus contra vniuerſam mul-
titudinem Iſrael,& palmis in cœlum leuatis,
* 2. Mach. 2. 8. Ait:* Domine Deus Iſrael, non eſt ſimilis tui
Deus in cœlo & in terra: qui cuſtodis pactum &
miſericordiam cum ſeruis tuis, qui ambulant co-
ram te in toto corde ſuo:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Leuitæ, cantores de omnibus ipſis,de Aſaph, de Heman,*
de Ieduthun, & de filiis eorum, & de fratribus eorum,in-
duti erant byſſo, in cymbalis, & in pſalteriis, & citharis
ſtantes ad Orientem altaris, & cum eis ſacerdotes cen-
tum,& viginti clangentes tubis.
13 *Et erant veluti vnus clangentibus, & cantantibus, vt*
audire facerent ſonitum vnum, laudando & confitendo
Domino,cum eleuarent vocem cum tubis, & cymbalis,
& inſtrumentis muſicis, & cum laudarent Dominum,
quoniam bonus, quoniam in ſæculum miſericordia eius,
domus impleta eſt nube domus Domini.
14 *Et non poterant Sacerdotes ſtare ad miniſtrandum pro-*
pter nubem. Impleuerat enim gloria Domini domum Dei.

CAP. VI.

1 *Tunc ait Selomoh: Dominus dixit, quod habitaret in*
caligine.
2 *Ego autem ædificaui domum, habitaculum tibi, & lo-*
cum habitationi tuæ in ſæcula.
3 *Et conuertit Rex faciem ſuam, & benedixit vniuerſo*
cœtui Iſrael: omnis autem cœtus Iſrael ſtabat,& ait:
4 *Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui locutus eſt ore*
ſuo Dauid patri meo, & per manus eius compleuit, di-
cendo:
5 *A die qua eduxi populum meum è terra Ægypti, non*
elegi ciuitatem è cunctis tribubus Iſrael ad ædificandum
domum, vt eſſet nomen meum ibi, & non elegi virum, vt
eſſet dux ſuper Iſrael.
6 *Sed elegi Ieruſalaim, vt eſſet nomen meum ibi, &*
elegi Dauid vt eſſet ſuper populum meum Iſrael.
7 *Et fuit, in corde Dauid patris mei vt ædificaret do-*
mum nomini Domini Dei Iſrael.
8 *Et dixit Dominus ad Dauid patrem meum: Pro eo*
quod fuit in corde tuo vt ædificares domum nomini meo,
benefeciſti,quia fuit in corde tuo.
9 *Sed tu non ædificabis domum, ſed filius tuus qui egre-*
dietur de lumbis tuis,ipſe ædificabit domum nomini meo,
10 *Et ſtatuit Dominus verbum ſuum quod locutus fue-*
rat, & ſurrexi pro Dauid patre meo, & ſedi ſuper thro-
num Iſrael, ſicut locutus eſt Dominus, & ædificaui do-
mum nomini Domini Dei Iſrael.
11 *Et poſui ibi arcam in qua eſt pactum Domini quod pe-*
pigerat cum filiis Iſrael.
12 *Stetit autem coram altari Domini contra omnem cœ-*
tum Iſrael, & extendit manus ſuas.
13 *Quoniã fecit Selomoh ſuggeſtum inſtar conchæ æneum,*
& poſuit illud in medio atrij, quinque cubitorum longi-
tudo eius, & quinque cubitorum latitudo eius, & cubito-
rum trium altitudo eius: ſtetitq; ſuper illud,& genuflexit
ſe ſuper genua ſua contra omnem cœtum Iſrael, & ex-
tendit palmas ſuas ad cœlum,
14 *Et ait: Domine Deus Iſrael non eſt ſicut tu Deus in*
cœlo, & in terra, cuſtodiens pactum, & miſericordiam
ſeruis tuis ambulantibus coram te toto corde ſuo.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

12 Et Leuitæ, pſalmorum cantores omnes filijs
Aſaph, ipſi Æman, ipſi Idithum, & filijs eius. & fra-
tribus eius, qui induti erant ſtolas byſſinas, in
cymbalis, & in nablis, & in citharis, ſtantes è regio
ne altaris, & cum eis ſacerdotes centum viginti
clangentes tubis.
13 Et facta eſt vna vox in clangendo, & canendo, &
in reſonando, voce vna ad confitendum, & laudan-
dum Dominum. Et dum eleuarent vocem in tu-
bis, & cymbalis, & in organis canticorum; & dice-
bant: Confitemini Domino, quoniam bonum: quo-
niam in ſæculum miſericordia eius. Et domus im-
pleta eſt nube gloriæ Domini.
14 Et non poterant ſacerdotes ſtare ad miniſtran-
dum à facie nubis: quoniam impleuerat gloria Do-
mini domum Dei.

CAP. VI.

1 TVnc dixit Salomon: Dominus dixit habitare
in caligine:
2 Et ego ædificaui domum nomini tuo ſanctam ti-
bi, & paratam ad habitandum in ſecula.
3 Et conuertit rex faciem ſuam, & benedixit om-
nem Eccleſiam Iſrael, (& omnis Eccleſia Iſrael ad-
ſtabat) & dixit:
4 Benedictus Dominus Deus Iſrael, quomodo lo-
cutus eſt in ore ſuo ad Dauid patrem meum, & in
manibus ſuis impleuit, dicens:
5 A die, qua eduxi populum meum è terra Ægyp-
ti; non elegi in ciuitate de omnibus tribubus Iſra-
el, ad ædificandam domum, vt eſſet nomen meum
ibi: & non elegi in viro, vt eſſet in ducem ſuper po-
pulum meum Iſrael.
6 Et elegi Hieruſalem vt fieret nomen meum ibi:
& elegi in Dauid, vt eſſet ſuper populum meum Iſ-
rael.
7 Et factum eſt ſuper cor Dauid patris mei, ædifi-
care domum nomini Domini Dei Iſrael.
8 Et dixit Dominus ad Dauid patrem meum: Quo-
niam factum eſt ſuper cor tuum ædificare domum
nomini meo; recte feciſti, quoniam factum eſt ſuper
cor tuum.
9 Verumtamen tu non ædificabis domum: quo-
niam filius tuus, qui egredietur de lumbo tuo, hic
ædificabit domum nomini meo.
10 Et ſuſcitauit Dominus verbum hoc, quod locu-
tus eſt. Et factus ſum pro Dauid patre meo: & ſedi
ſuper thronum Iſrael, ſicut locutus eſt Dominus: &
ædificaui domum nomini Domini Dei Iſrael:
11 Et poſui ibi arcam; in qua ibi teſtamentum Do-
mini, quod diſpoſuit ipſi Iſrael.
12 Et ſtetit è regione altaris Domini ante omnem
Eccleſiam Iſrael, & expandit manus ſuas:
13 Quoniam fecerat Salomon baſim æneam: & po-
ſuerat eam in medio atrij ipſius templi, quinque
cubitorum longitudo eius, & quinque cubitorum
latitudo eius, & trium cubitorum altitudo eius: &
ſtetit ſuper eam: & cecidit ſuper genua coram om-
ni Eccleſia Iſrael. Et expandit manus ſuas ad cœ-
lum,
14 Et dixit: Domine Deus Iſrael non eſt ſimilis tibi
Deus in cœlo, & ſuper terram, cuſtodiens teſtamen-
tum, & miſericordiam pueris tuis ambulantibus
ante te in toto corde:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

12 *Neque Leuitæ cantores ex omnibus, de Aſaph; de He-
man, de Iedutbun, & de filiis eorum, & de fratribus eo-
rum, induti erant byſſo, cum cymbalis, & pſalteriis, &
citharis ſtantes ad Orientem altaris: & cum illis Sacerdo-
tes centum & viginti, clangentes tubis:*
13 *Erantque tanquam vnus, clangentes, & cantantes ore,
vt ederent vocem vnam, laudando & celebrando Iebo-
uam: & quum attollebant vocem cum tubis & cymbalis
& inſtrumentis muſicis, & quum laudarent Iebouam.
(Quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius)
tunc domus implebatur nube, domus inquam Iehouæ.*
14 *Neque poterant Sacerdotes ſtare ad miniſtrandum pro-
pter nubem: impleuerat enim gloria Iehouæ domum Dei.*

CAP. VI.

1 *TVnc dixit Selomoh, Iehouah dixit quod habitaret in
caligine.*
2 *Ego autem ædificaui domum habitaculi tibi, & locum
habitationi tuæ in ſæcula.*
3 *Conuertit itaque Rex faciem ſuam, ac benedixit vni-
uerſo cœtui Iſraelis: (omnis autem cœtus Iſraelis ſta-
bat.)*
4 *Et ait, Benedictus Iehouah Deus Iſraelis qui loquutus
eſt ore ſuo Dauidi patri meo, & manibus ſuis compleuit,
dicendo,*
5 *A die qua eduxi populum meum è terra Ægypti, non
elegi ciuitatem è cunctis tribubus Iſraelis ad ædificandum
domum, vt eſſet nomen meum ibi, nec elegi virum vllum
vt eſſet dux ſuper populum meum Iſraelem:*
6 *Sed elegi Ieruſalaim, vt eſſet nomen meum ibi: elegi
Dauidem vt eſſet ſuper populum meum Iſraelem.*
7 *Fuit autem in corde Dauidis patris mei vt ædificaret
domum nomini Iehouæ Dei Iſraelis.*
8 *At Iehouah dixit Dauidi patri meo, Quod fuit in cor-
de tuo ædificare domum nomini meo, benefeciſti, quod fue-
rit in corde tuo.*
9 *Veruntamen tu non ædificabis domum, ſed filius tuus
qui egredietur de lumbis tuis, ipſe ædificabit domum nomi-
ni meo.*
10 *Confirmauitque Iehouah verbum ſuum quod loquutus
fuerat: & ſurrexi pro Dauide patre meo, & ſedi ſuper
thronum Iſraelis, ſicut loquutus eſt Iehouah, & ædificaui
domum nomini Iehouæ Dei Iſraelis:*
11 *Poſuique ibi arcam illam in qua eſt fœdus Iehouæ quod
pepigit cum filiis Iſraelis.*
12 *Conſtitit autem coram altari Iehouæ ex aduerſo totius
cœtus Iſraelis, & expandit manus ſuas:*
13 *(Fecerat enim Selomoh ſuggeſtum inſtar conchæ æneum,
poſueratque illud in medio atrij: quinque cubitorum longi-
tudo eius, & quinque cubitorum latitudo eius, & cubito-
rum trium altitudo eius: & ſtetit ſuper illud, ac flexit ge-
nua ſua ex aduerſo totius cœtus Iſraelis, & expandit pal-
mas ſuas ad cælum.)*
14 *Ac dixit, Iehoua Deus Iſraelis, non eſt ſimilis tibi Deus
in cælo & in terra, cuſtodiens pactum & miſericordiam
ſeruis tuis ambulantibus coram te toto corde ſuo.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Qui præſtitiſti ſeruo tuo Dauid patri meo quę cumque locutus fueras ei: & quæ ore promiſeras, opere compleſti, ſicut & præſens tempus probat.	15	*Qui cuſtodiſti ſeruo tuo Dauid patri meo quod locutus es ei, & locutus es ore tuo, & potentia tua impleſti ſecundum diem hanc.*
Nunc ergo Domine Deus Iſrael, imple ſeruo tuo patri meo Dauid quæcumque locutus es, dicens. Non deficiet ex te vir coram me, qui ſedeat ſuper thronum Iſrael: ita tamen ſi cuſtodierint filij tui vias ſuas, & ambulauerint in lege mea, ſicut & tu ambulaſti coram me.	16	*Et nunc Domine Deus Iſrael cuſtodi ſeruo tuo Dauid patri meo, quod locutus es ei, dicendo: Non excidetur tibi vir à facie mea ſedens ſuper thronum Iſrael, tantum ſi cuſtodierint filij tui viam ſuam, vt ambulent in lege mea, quemadmodum ambulaſti coram me.*
Et nunc Domine Deus Iſrael, firmetur ſermo tuus, quem locutus es ſeruo tuo Dauid.	17	*Et nunc Domine Deus Iſrael firmetur verbum tuum quod locutus es ſeruo tuo Dauid.*
Ergone credibile eſt vt habitet Deus cum hominibus ſuper terram? Si cœlum & cœli cœlorum non te capiunt, quanto magis domus iſta, quam ædificaui?	18	*Sed num vere habitabit Deus cum homine ſuper terram? Ecce cælum & cæli cælorum non capiunt te, quanto magis domus hæc quam ædificaui.*
Sed ad hoc tantum facta eſt, vt reſpicias orationem ſerui tui, & obſecrationem eius Domine Deus meus: & audias preces, quas fundit famulus tuus coram te:	19	*Et reſpicias ad orationem ſerui tui, & ad deprecationem eius Domine Deus meus, vt audias clamorem, & orationem quam ſeruus tuus orat coram te.*
Vt aperias oculos tuos ſuper domum iſtam diebus ac noctibus, ſuper locum, in quo pollicitus es vt inuocaretur nomen tuum,	20	*Vt ſint oculi tui aperti ſuper domum iſtam die, ac nocte, ſuper locum in quo dixiſti quod poneres nomen tuum, vt audias orationem quam orat ſeruus tuus in loco iſto.*
Et exaudires orationem, quam ſeruus tuus orat in eo: & exaudias preces famuli tui, & populi tui Iſrael. Quicumque orauerit in loco iſto, exaudi de habitaculo tuo, id eſt, de cœlis, & propitiare.	21	*Et exaudias deprecationem ſerui tui, & populi tui Iſrael quam orauerint in loco iſto, & tu exaudies è loco habitationis tuæ è cælo, & exaudies, & parces.*
Si peccauerit quiſpiam in proximum ſuum, & iurare contra eum paratus venerit, ſeque maledicto conſtrinxerit coram altari in domo iſta:	22	*Si peccauerit quiſpiam in proximum ſuum, & leuauerit contra eum iuramentum, vt faciat iurare eum, & venerit iuramentum coram altari tuo in domo iſta.*
Tu audies de cœlo, & facies iudicium ſeruorum tuorum, ita vt reddas iniquo viam ſuam in caput proprium, & vlciſcaris iuſtum, retribuens ei ſecundum iuſtitiam ſuam.	23	*Tu audies de cælo, & iudicabis ſeruos tuos, & reddendo impio, dando viam eius in caput eius, & iuſtificando iuſtum, dando ei ſecundum iuſtitiam eius.*
Si ſuperatus fuerit populus tuus Iſrael ab inimicis (peccabunt enim tibi) & conuerſi egerint pœnitentiam, & obſecrauerint nomen tuum, & fuerint deprecati in loco iſto,	24	*Et ſi cæſi fuerint ſerui tui coram inimico, cum peccauerint tibi, & conuerſi fuerint, & confeſſi fuerint nomen tuum, & orauerint, & deprecati fuerint coram te in domo hac.*
Tu exaudies de cœlo, & propitiare peccato populi tui Iſrael, & reduc eos in terram, quam dediſti eis, & patribus eorum.	25	*Tu audies de cælo, & parces peccato populi tui Iſrael, & reduces eos ad terram, quam dediſti eis, & patribus eorum.*
Si clauſo cœlo pluuia non fluxerit propter peccata populi, & deprecati te fuerint in loco iſto, & confeſſi nomini tuo, & conuerſi à peccatis ſuis, cum eos afflixeris,	26	*Cum clauſum fuerit cælum, & non fuerit pluuia, cum peccauerint tibi, & orauerint in loco iſto, & confeſſi fuerint nomen tuum, & à peccato ſuo conuerſi fuerint, cum afflixeris eos.*
Exaudi de cœlo Domine, & dimitte peccata ſeruis tuis & populi tui Iſrael, & doce eos viam bonam, per quam ingrediantur: & da pluuiam terræ, quam dediſti populo tuo ad poſſidendum.	27	*Tu exaudies de cælo, & parces peccato ſeruorum tuorum, & populi tui Iſrael: docebis enim eos viam bonam per quam ambulent, & dabis pluuiam terræ, quam dediſti populo tuo in hæreditatem.*
*Inf. 2. — * Fames ſi orta fuerit in terra & peſtilentia, ærugo, & aurugo & locuſta, & bruchus, & hoſtes, vaſtatis regionibus, portas obſederint ciuitatis, omniſque plaga & infirmitas preſſerit:	28	*Fames ſi fuerit in terra, peſtis ſi fuerit, ariditas, aurugo, locuſta, rubigo cum fuerit, ſi obſederit eum inimicus eius in terra intra portas ſuas, omnis plaga, omnis infirmitas.*
Si quis de populo tuo Iſrael fuerit deprecatus, cognoſcens plagam & infirmitatem ſuam, & expanderit manus ſuas in domo hac,	29	*Omnis oratio, omnis deprecatio, quæ fuerit omni homini, & omni populo tuo Iſrael, ſi cognouerint vnuſquiſque plagam ſuam, & dolorem ſuum, & expanderit manus ſuas ad domum iſtam.*
Tu exaudies de cœlo, de ſublimi ſcilicet habitaculo tuo, & propitiare, & redde vnicuique ſecundum vias ſuas, quas noſti eum habere in corde ſuo: (tu enim ſolus noſti corda filiorum hominum)	30	*Tu exaudies de cælo, habitaculo ſeſſionis tuæ, & parces, & dabis vnicuique iuxta vias ſuas, quia noſti cor eius: tu enim ſolus noſti cor filiorum hominum.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Quæ cuſtodiſti puero tuo Dauid patri meo, quæ locutus es ei, dicens: Et locutus es in ore tuo: & in manu tua impleuiſti, ſicut dies hæc.

Et nunc Domine Deus Iſrael cuſtodi puero tuo Dauid patri meo, quæ locutus es ei, dicens: Non deficiet tibi vir à facie mea ſedens ſuper thronum Iſrael, tantum ſi cuſtodierint filij tui viam ſuam, ambulando in lege mea, ſicut ambulaſti coram me.

Et nunc Domine Deus Iſrael, fidele ſit, quæſo, verbum tuum, quod locutus es puero tuo Dauid.

Quoniam ſi vere habitabit Deus cum hominibus ſuper terram? Si cælum, & cęlum cæli non ſufficient tibi; & quę domus hæc, quam ædificaui?

Et inſpicies ſuper deprecationem pueri tui, & ſuper orationem meam Domine Deus, ad exaudiendum orationem & deprecationem, quam puer tuus deprecatur ante te hodie;

Vt ſint oculi tui aperti ſuper domum hanc die, ac nocte ad locum hunc, quem dixiſti inuocari nomen tuum ibi,

Ad audiendum deprecationem, quam deprecatur puer tuus in loco hoc. Et audies orationem pueri tui, & populi tui Iſrael, quæcumque deprecati fuerint in loco hoc. Et tu exaudies in loco habitationis tuæ è cælo: & audies, & propitius eris,

Si peccauerit vir proximo ſuo, & ſumpſerit ſuper eum maledictionem ad maledicendum ei, & venerit, & maledixerit coram altari in loco hoc;

Et tu exaudies de cælo & facies, & iudicabis ſeruos tuos ad retribuendum iniquo, & retribuendum vias eius in caput eius, & ad iuſtificandum iuſtum, ad retribuendum ei ſecundum iuſtitiam eius.

Et, ſi percuſſus fuerit populus tuus Iſrael coram inimico (ſi peccauerint tibi,) & reuerterint & confeſſi fuerint nomini tuo, & deprecati fuerint, & orauerint ante te in domo hac;

Et tu exaudies de cælo & propitius eris peccatis populi tui Iſrael: & reduces eos in terram, quam dediſti eis, & patribus eorum.

Cum cohibitum fuerit cælum, & non fuerit pluuia (quoniam peccabunt tibi) & deprecabuntur in loco hoc & laudabunt nomen tuum, & à peccatis ſuis reuertent, quoniam humiliabis eos;

Et tu exaudies de cælo, & propitius eris peccatis puerorum, & populi tui Iſrael: quia manifeſtabis eis viam bonam, in qua ibunt in ea, & dabis pluuiam ſuper terram tuam, quam dediſti populo tuo in hæreditatem.

Fames ſi facta fuerit ſuper terram, mors ſi facta fuerit, aeris corruptio, icteritia, locuſta, & bruchus fuerit, & ſi tribulauerit eum inimicus coram ciuitatibus ipſorum, ſecundum omnem plagam, & omnem laborem.

Et omnis deprecatio, & omnis oratio, quæcumque facta fuerit omni homini, & omni populo tuo Iſrael, ſi nouerit homo factum ſuum, & languorem ſuum, & expanderit manus ſuas ad locum hunc;

Et tu exaudies de cælo, de parato habitaculo tuo, & propitiaberis, & dabis viro iuxta vias eius, ſicut cognoueris cor eius (quoniam ſolus cognoſcis cor filiorum hominum)

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

15 *Qui cuſtodiſti ſeruo tuo Dauidi patri meo quod loquutus es ei: loquutus es ore tuo, & manu tua impleſti ſecundum diem hanc.*

16 *Nunc ergo, ô Iehoua Deus Iſraelis, præſta ſeruo tuo Dauidi patri meo quod loquutus es ei, dicendo, Non excidetur tibi vir à facie mea qui ſedeat ſuper thronum Iſraelis, ſi modo cuſtodierint filij tui viam ſuam, quæ eſt vt ambulent in Lege mea, quemadmodum ambulaſti coram me.*

17 *Nunc inquam, ô Iehoua Deus Iſraelis, confirmetur verbum tuum quod loquutus es ſeruo tuo Dauidi.*

18 *(Sed num verè habitabit Deus cum homine ſuper terram? ecce, cælum & cæli cælorum non capiunt te, quanto minus domus hæc quam ædificaui?)*

19 *Et reſpicias ad orationem ſerui tui, & ad deprecationem eius, ô Iehoua Deus mi, exaudiendo clamorem & orationem quam ſeruus tuus orat coram te.*

20 *Vt ſint oculi tui aperti ſuper domum iſtam die ac nocte, ſuper locum de quo dixiſti quod poneres nomen tuum ibi, vt audias orationem quam orabit ſeruus tuus in loco iſto:*

21 *Atque exaudias deprecationem ſerui tui & populi tui Iſraelis, quam orauerint in loco iſto, tu inquam, exaudias è loco habitationis tuæ, id eſt, è cælo, exaudias inquam, & parcas.*

22 *Quum peccauerit quiſpiam in proximum ſuum, & detulerit illi iuramentum, ita vt faciat iurare eum, veneritq́ iuramentum coram altari tuo in domo iſta:*

23 *Tu audias de cælo, & facias & iudices ſeruos tuos, reddendo impio, dando viam eius in caput eius: & iuſtificando iuſtum, dando ei ſecundum iuſtitiam ſuam.*

24 *Et quum caſus fuerit populus tuus Iſrael coram inimico, quod peccauerint tibi, & conuerſi fuerint, & confeſſi fuerint nomen tuum, orauerintq́, ac deprecati fuerint coram te in domo hac:*

25 *Tu audias de cælo, & parcas peccato populi tui Iſraelis, & reducas eos ad terram quam dediſti eis & Patribus eorum.*

26 *Quando clauſum fuerit cælum, & non fuerit pluuia, quod peccauerint tibi, & orauerint in loco iſto, confeſſiq́ fuerint nomini tuo, & à peccato ſuo reuerſi fuerint quando affiixeris eos:*

27 *Tu exaudias de cælo, & parcas peccato ſeruorum tuorum, & populi tui Iſraelis, quum docueris eos viam bonam per quam ambulent, & dabis pluuiam ſuper terram tuam quam dediſti populo tuo in hæreditatem.*

28 *Fames ſi fuerit in terra, aut peſtis quum fuerit, aut ariditas: & robigo, locuſta & bruchus quum fuerit, aut quum obſederit eum inimicus eius in terra portarum ſuarum, quæcunque plaga, & quæcunque infirmitas:*

29 *Quæcunque oratio, aut quæcunque deprecatio quæ ſuſcepta fuerit à quocunque homine, aut ab vniuerſo populo tuo Iſraele, quum agnouerit quiſque plagam ſuam, et dolorem ſuum, & expanderit manus ſuas in domo iſta:*

30 *Tu exaudias de cælo, habitaculo ſeſſionis tuæ, & parcas, ac des vnicuique iuxta vias ſuas: quia noſti cor eius (tu enim ſolus noſti cor filiorum hominum.)*

Vulgat. Editio.

31 Vt timeant te, & ambulent in vijs tuis cunctis
diebus, quibus viuunt ſuper faciem terræ, quam
dediſti patribus noſtris.
32 Externum quoque, qui non eſt de populo tuo
Iſrael, ſi venerit de terra longinqua propter nomen
tuum magnum, & propter manum tuam robu-
ſtam, & brachium tuum extentum, & adorauerit
in loco iſto,
33 Tu exaudies de cœlo firmiſſimo habitaculo tuo,
& facies cuncta, pro quibus inuocauerit te ille pe-
regrinus: vt ſciant omnes populi terræ nomen
tuum, & timeāt te ſicut populus tuus Iſrael, & cog-
noſcant, quia nomen tuum inuocatum eſt ſuper
domum hanc, quam ædificaui.
34 Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum contra
aduerſarios ſuos per viam in qua miſeris eos, ado-
rabunt te contra viam, in qua ciuitas hęc eſt, quam
elegiſti, & domus, quam ædificaui nomini tuo:
35 Tu exaudies de cœlo preces eorum, & obſecra-
tionem, & vlciſcaris.
36 Si autem peccauerint tibi (* neque enim eſt ho-
mo qui non peccet) & iratus fueris eis, & tradide-
ris hoſtibus, & captiuos duxerint eos in terram
longinquam, vel certe quę iuxta eſt,

*3. Reg. 8.46. Eccl. 7. 21. 1. Ioan. 1.8.

37 Et conuerſi in corde ſuo in terra, ad quam cap-
tiui ducti fuerant, egerint pœnitentiam, & depre-
cati te fuerint in terra captiuitatis ſuæ, dicentes:
Peccauimus, inique fecimus, iniuſte egimus:
38 Et reuerſi fuerint ad te in toto corde ſuo, & in to-
ta anima ſua, in terra captiuitatis ſuæ, ad quam
ducti ſunt, adorabunt te contra viam terræ ſuæ,
quam dediſti patribus eorum, & vrbis, quam ele-
giſti, & domus, quam ædificaui nomini tuo:
39 Tu exaudies de cœlo hoc eſt, de firmo habitacu-
lo tuo preces eorum, & facias iudicium, & dimittas
populo tuo, quamuis peccatori:
40 Tu es enim Deus meus: * aperiantur, quęſo, ocu-
li tui, & aures tuæ intentæ ſint ad orationem, quæ
fit in loco iſto.

*Pſ.131 2.

41 Nunc igitur conſurge Domine Deus in requiem
tuam, tu & arca fortitudinis tuæ: Sacerdotes tui
Domine Deus induantur ſalutem, & ſancti tui læ-
tentur in bonis.
42 Domine Deus ne auerteris faciem Chriſti tui:
memento miſericordiarum Dauid ſerui tui.

CAP. VII.

1 CVmque compleſſet Salomon fundens preces,
ignis deſcendit de cœlo, & deuorauit holocau-
ſta & victimas: & maieſtas Domini impleuit do-
mum.
2 * Nec poterant ſacerdotes ingredi templum Do-
mini, eo quod impleſſet maieſtas Domini templum
Domini.

*2Mac. 2.10.

3 Sed & omnes filij Iſrael videbant deſcendentem
ignem, & gloriam Domini ſuper domum: & corru-
entes proni in terram ſuper pauimentum ſtratum
lapide, adorauerunt, & laudauerunt Dominum:
Quoniam bonus, quoniam in ſæculum miſericor-
dia eius.
4 Rex autem & omnis populus immolabant victi-
mas coram Domino.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Vt timeant te, vt ambulent in viis tuis omnibus die-
bus, quibus viuunt ſuper faciem terra, quam dediſti pa-
tribus noſtris.*

*Et etiam alienigenam, qui non eſt de populo tuo Iſrael
ipſe, & veniens è terra longinqua propter nomen tuum
magnum, & manum tuam robuſtam, & brachium tuum
extentum, & venerint & orauerint in domo iſta.*

*Tu exaudies de cœlo, habitaculo ſeſſionis tuę: & facies
ſecundum omnia pro quibus inuocauerit te alienigena, vt
ſciant omnes populi terra nomen tuum, & timeant te ſic-
ut populus tuus Iſrael, & cognoſcant, quod nomen tuum
inuocatum eſt ſuper domum hanc, quam ædificaui.*

*Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum contra inimi-
cos ſuos per viam qua miſeris eos, & orauerit ad te in via
ciuitatis huius, quam elegiſti, & domus quam ædificaui
nomini tuo.*

*Exaudies de cœlo orationem eorum, & deprecationem
eorum, & facies iudicium eorum.*

*Si peccauerint tibi: (non enim eſt homo qui non peccet)
& iratus fueris contra eos, & tradideris eos coram inimi-
co, & captiuos duxerint eos, captiuos ducentes eos ad ter-
ram longinquam, vel propinquam.*

*Et redierint ad cor ſuum in terra ad quam captiui du-
cti ſunt & conuerſi fuerint, & orauerint ad te in terra
captiuitatis ſua, dicendo: Peccauimus, inique egimus, im-
pie egimus.*

*Et conuerſi fuerint ad te toto corde ſuo, & tota anima
ſua in terra captiuitatis ſua ad quam captiuos duxerunt
eos, & orauerint in via terra eorum, quam dediſti patri-
bus eorum, & ciuitatis quam elegiſti, & domus quam
ædificaui nomini tuo.*

*Exaudies de cœlo, de habitaculo ſeſſionis tuę orationem
eorum, & deprecationem eorum, & facies iudicium eo-
rum, & parces populo tuo, qui peccauerunt tibi.*

*Nunc Deus meus ſint quaſo oculi tui aperti, & aures tua
intenta ad orationem loci huius.*

*Et nunc ſurge Domine Deus in requiem tuam, tu &
arca fortitudinis tua: Sacerdotes tui Dominus Deus, in-
duantur ſalute, & ſancti tui lętentur in bono.*

*Domine Deus ne auertas faciem Chriſti tui: memento
miſericordiam Dauid ſerui tui.*

CAP. VII.

*CVmque compleſſet Selomoh orare, ignis deſcendit è
cælo, & conſumpſit holocauſtum, et victimas, et
gloria Domini repleuit domum.*

*Et non potuerunt ſacerdotes ingredi domum Domini,
quia repleuit gloria Domini domum Domini.*

*Et omnes filij Iſrael videbant, quando deſcendebat ignis,
et gloria Domini ſuper domum, et incuruauerunt ſe in
facie in terra ſuper pauimentum, et confitebantur Do-
mino, quoniam bonus: Quoniam in ſæculum miſericordia
eius.*

*Rex autem, et omnis populus immolabant victimam
coram Domino.*

Tranſl. ex Septuag.

31 Vt timeant omnes vias tuas omnibus diebus, quibus ipſi vixerint ſuper faciem terræ, quam dediſti patribus noſtris.

32 Et omnis alienus, qui non de populo tuo Iſrael eſt ipſe, & venerit de terra longe propter nomen tuum magnum, & manum tuam validam, & brachium tuum excelſum, & venerint, & deprecati fuerint in loco hoc;

33 Et tu exaudies de cælo, de parato habitaculo tuo: & facies iuxta omnia quæcumque inuocauerit te alienus: vt cognoſcant omnes populi terræ nomen tuum, & ad timendum te, ſicut populus tuus Iſrael,& ad cognoſcẽdum,quia nomen tuum inuocatum eſt ſuper domum hãc, quam ædificaui.

34 Si autem exiuerit populus in bellum ſuper inimicos ſuos in via, qua miſeris eos, & deprecati fuerint ad te ad viam ciuitatis huius quam elegiſti in ea, & domus, quam ædificaui nomini tuo;

35 Et audies de cælo deprecationem eorum,& orationem eorum: & facies iuſtificationem eorum.

36 Quoniam peccabunt tibi (quia non erit homo, qui non peccabit) & percuties eos,& trades eos ad faciem inimicorum, & captiuabunt eos, captiuos abducentes eos in terram inimicorum, in terram longinquam, vel prope.

37 Et conuerterint cor ſuum in terra eorum, quo tranſlati fuerint illuc,& conuerterint ſe, & orauerint te in captiuitate ſua, dicentes: Peccauimus, inique egimus, iniuſte fecimus,

38 Et reuerterint ad te in toto corde, & in tota anima ſua in terra captiuantium eos, quo captiuos abduxerunt eos, & deprecati fuerint viam terræ ſuæ, quam dediſti patribus ipſorum, & ciuitatis, quam elegiſti, & domus, quam ædificaui nomini tuo:

39 Et audies de cælo, de parato habitaculo tuo deprecationem eorum,& orationem eorum & facies iudicia: & propitius eris populo tuo peccanti tibi.

40 Et nunc Domine ſint,quæſo,oculi tui aperti, & aures tuæ exaudientes ad orationem loci huius.

41 Et nunc exurge Domine Deus in requiem tuam, tu, & arca fortitudinis tuæ. Sacerdotes tui Domine Deus induantur ſalutem: & filij tui lætentur in bonis.

42 Domine Deus, ne auertas faciem Chriſti tui: recordare miſericordias Dauid ſerui tui.

CAP. VII

1 ET conſummauit Salomon deprecans; & ignis deſcendit de cælo: & deuorauit holocauſtomata,& ſacrificia:& gloria Domini impleuit domum:

2 Et non poterant ſacerdotes intrare in domum Domini in tempore illo: quoniam impleuerat gloria Domini domum.

3 Et omnes filij Iſrael videbant deſcendentem ignem: (& gloria Domini ſuper domum) & ceciderunt in faciem ſuper terram, ſuper pauimentum ſtratum lapide, & adorauerunt, & laudauerunt Dominum, quoniam bonum, quoniam in ſæculum miſericordia eius.

4 Et rex, & omnis populus immolantes victimas ante Dominum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Vt timeant te, vt ambulent in viis tuis, omnibus diebus quibus vixerint ſuper faciem terræ quam dediſti Patribus noſtris.

Quinetiam alienigenam qui non eſt de populo tuo Iſraele, qui venerit è terra longinqua propter nomen tuum magnum, & manum tuam robuſtam, & brachium tuum extentum: venerint inquam, & orauerint in domo iſta:

Tu exaudias de cælo, habitaculo ſeſſionis tuæ: faciasq́; iuxta omnia pro quibus inuocauerit te alienigena: vt ſciant omnes populi terræ nomen tuum, & timeant te ſicut populus tuus Iſrael, & cognoſcant quod nomen tuum inuocatum ſit ſuper domum hanc quam ædificaui.

Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos ſuos per viam qua miſeris eos: & orauerint ad te verſus viam ciuitatis huius quam elegiſti, & verſus domum quam ædificaui nomini tuo:

Exaudias de cælo orationem eorum, & deprecationem eorum, & facias iudicium eorum.

Si peccauerint tibi (non eſt enim homo qui non peccet) & iratus fueris contra eos, tradiderisq́; eos coram inimico, & captiuos duxerint eos, qui ceperint eos, in terram longinquam vel propinquam:

Et reuerti fecerint ad cor ſuum in terra in quam captiui ducti ſunt, atque conuerſi, deprecati fuerint te in terra captiuitatis ſuæ, dicendo, Peccauimus, iniquè egimus, & impie egimus:

Conuerſi inquam fuerint ad te toto corde ſuo, & tota anima ſua in terra captiuitatis ſuæ ad quam captiuos duxerint eos, & orauerint verſus viam terræ ſuæ quam dediſti patribus eorum, & verſus ciuitatem quam elegiſti, & domum quam ædificaui nomini tuo:

Exaudias de cælo, de habitaculo ſeſſionis tuæ orationem eorum, & deprecationes eorum, & facias iudicium eorum, parcasq́; populo tuo qui peccauerint tibi.

Nunc ergo Deus mi, ſint quæſo oculi tui aperti & aures tuæ intentæ ad orationem in loco iſto factam.

Nunc inquam ſurge, ô Iehoua Deus in requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ: Sacerdotes tui, ô Iehoua Deus, induantur ſalute, & ſancti tui lætentur in bono.

O Iehoua Deus, ne auertas faciem chriſti tui, memento miſericordiarum Dauidis ſerui tui.

C A P. V I I.

QVumque finem feciſſet Selomoh orandi, ignis deſcendit è cælo, & abſumpſit holocauſtum atque victimas, et gloria Iehouæ repleuit domum:

Et non poterant ſacerdotes ingredi domum Iehouæ, quia repleuiſſet gloria Iehouæ domum ſuam.

Omnes autem filij Iſraelis videbant quum deſcenderet ignis et gloria Iehouæ ſuper domum: et incuruauerunt ſe in faciem in terram ſuper pauimentum, et adorauerunt, ac laudauerunt Iehouam, Quoniam bonus, quoniam in ſeculum miſericordia eius.

Rex vero et vniuerſus populus immolabant victimam coram Iehoua.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
[* 3 Reg. 8.63.] ✶ Mactauit igitur rex Salomon hoſtias, boum viginti duo millia, arietum centum viginti millia: & dedicauit domum Dei rex, & vniuerſus populus.	5	*Et immolauit rex Selomoh victimam, boues viginti, & duo millia, & oues centum, & viginti millia, & dedicauerunt domum Dei rex, & vniuerſus populus.*
Sacerdotes autem ſtabant in officijs ſuis: & Leuitæ in organis carminum Domini, quæ fecit Dauid rex ad laudandum Dominum: Quoniam in æternum miſericordia eius, hymnos Dauid canentes per manus ſuas: porro Sacerdotes canebant tubis ante eos, cunctuſque Iſrael ſtabat.	6	*Sacerdotes autem in cuſtodiis ſuis ſtabant, & Leuitæ cum inſtrumentis muſicis Domini, quæ fecit Dauid rex ad confitendum Domino, quoniam in ſæculum miſericordia eius, dum laudaret Dauid per manum eorum: Sacerdotes autem clangebant contra eos, & omnis Iſrael ſtabant.*
Sanctificauit quoque Salomon medium atrij ante templum Domini: obtulerat enim ibi holocauſta & adipes pacificorum: quia altare æneum, quod fecerat, non poterat ſuſtinere holocauſta & ſacrificia & adipes.	7	*Fecit autem ſanctificare rex Selomoh medium atrium quod erat ante domum Domini: fecit enim ibi holocauſta, & adipes pacificorum, quia altare æneum, quod fecit Selomoh non poterat ſuſtinere holocauſtum, & victimam, & adipes.*
Fecit ergo Salomon ſollemnitatem in tempore illo ſeptem diebus, & omnis Iſrael cum eo, eccleſia magna valde, ab introitu Emath vſque ad torrentem Ægypti.	8	*Et fecit Selomoh ſollemnitatem in tempore illo ſeptem diebus, & omnis Iſrael cum eo, cætus magnus valde, ab ingreſſu Chamath vſque ad torrentem Ægypti.*
Fecitque die octauo collectam, eo quod dedicaſſet altare ſeptem diebus, & ſollemnitatem celebraſſet diebus ſeptem.	9	*Et fecerunt in die octauo collectam: dedicationem enim altaris fecerunt ſeptem diebus, & ſollemnitatem ſeptem diebus.*
Igitur in die vigeſimotertio menſis ſeptimi dimiſit populos ad tabernacula ſua, lætantes atque gaudentes ſuper bono, quod fecerat Dominus Dauidi, & Salomoni, & Iſraeli populo ſuo.	10	*Die autem vigeſima, & tertia menſis ſeptimi dimiſit populum ad tabernacula ſua lætos & iucundos corde ſuper bono, quod fecit Dominus Dauid, & Selomoh, & Iſrael populo ſuo.*
[* 3 Reg. 9.1.] * Compleuitque Salomon domum Domini, & domum regis, & omnia quæ diſpoſuerat in corde ſuo, vt faceret in domo Domini, & in domo ſua, & proſperatus eſt.	11	*Compleuitq; Selomoh domum Domini, & domum regiam, & omne quod venit in cor Selomoh, vt faceret in domo Domini, & in domo ſua proſpere fecit.*
Apparuit autem ei Dominus nocte, & ait: Audiui orationem tuam, & elegi locum iſtum mihi in domum ſacrificij.	12	*Apparuit autem Dominus Selomoh nocte, & ait ei: Audiui orationem tuam, & elegi locum iſtum mihi in domum ſacrificij.*
Si clauſero cœlum & pluuia non fluxerit & mandauero & præcepero locuſtæ, vt deuoret terram, & miſero peſtilentiam in populum meum:	13	*Si clauſero cœlum, & non fuerit pluuia, & ſi præcepero locuſtæ, vt deuoret terram, & ſi miſero peſtilentiam in populum meum.*
Conuerſus autem populus meus, ſuper quos inuocatum eſt nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquiſierit faciem meam, & egerit pœnitentiam à vijs ſuis peſſimis, & ego exaudiam de cœlo, & propitius ero peccatis eorum, & ſanabo terram eorum.	14	*Et humiliauerint ſe populus meus ſuper quos inuocatum eſt nomen meum, & orauerint, & exquiſierint faciem meam, & conuerſi fuerint à viis ſuis malis, ego exaudiam de cœlo, & parcam peccato eorum, & ſanabo terram eorum.*
Oculi quoque mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem eius, qui in loco iſto orauerit.	15	*Nunc oculi mei erunt aperti, & aures meæ intentæ ad orationem loci huius.*
Elegi enim & ſanctificaui locum iſtum, vt ſit nomen meum ibi in ſempiternum, & permaneant oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.	16	*Et nunc elegi, & ſanctificaui domum hanc, vt ſit nomen meum ibi vſque in ſæculum: & erunt oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus.*
Tu quoque ſi ambulaueris coram me, ſicut ambulauit Dauid pater tuus, & feceris iuxta omnia, quæ præcepi tibi, & iuſtitias meas iudiciaque ſeruaueris:	17	*Tu autem ſi ambulaueris coram me, ſicut ambulauit Dauid pater tuus, vt facias iuxta omnia, quæ præcepi tibi, & ſtatuta mea, & iudicia mea cuſtodieris.*
Suſcitabo thronum regni tui, ſicut pollicitus ſum Dauid patri tuo, dicens: Non auferetur de ſtirpe tua vir, qui ſit princeps in Iſrael.	18	*Suſcitabo ſolium regni tui, quemadmodum pollicitus ſum Dauid patri tuo dicendo: Non ſuccidetur tibi vir dominans in Iſrael.*
Si autem auerſi fueritis, & dereliqueritis iuſtitias meas & præcepta mea, quæ propoſui vobis, & abeuntes ſeruieritis dijs alienis, & adoraueritis eos,	19	*Si autem auerſi fueritis, & dereliqueritis ſtatuta mea, & præcepta mea quæ dedi coram vobis, & ambulaueritis & ſeruieritis diis alienis, & incuruaueritis vos eis.*
Euellam vos de terra mea, quam dedi vobis: & domum hanc, quam ſanctificaui nomini meo, proijciam à facie mea, & tradam eam in parabolam, & in exemplum cunctis populis.	20	*Euellam eos è terra mea, quam dedi eis, & domum iſtam quam ſanctificaui nomini meo, proiiciam à facie mea, & dabo eam in parabolam, & in exemplum cunctis populis.*
Et domus iſta erit in prouerbium vniuerſis trãſeuntibus, & dicent ſtupentes: Quare fecit Dominus ſic terræ huic, & domui huic?	21	*Et domus iſta quæ fuit excelſa omni tranſeunti per eam, erit ſtupori, & dicet: Propter quod fecit Dominus ſic terræ huic, & domui huic.*

Reſpon- *Et*

Tranſl. ex Septuag.

5 Et ſacrificauit rex Salomon ſacrificium vitulorum viginti & duo millia, pecorum centum & viginti millia. Et dedicauit domum Dei rex, & omnis populus.

6 Et ſacerdotes ſtantes ſuper cuſtodias ſuas, & Leuitæ in organis canticorum Domini, ipſius Dauid regis, ad confitendum ante Dominum, quoniam in ſæculum miſericordia eius, in hymnis Dauid per manum ipſorum. Et ſacerdotes clangentes tubis ante eos, & omnis Iſrael ſtans:

7 Et ſanctificauit Salomon medium atrij, quod in domo Domini: quoniam fecit ibi holocauſtomata, & adipes ſalutarium, quoniam altare æneum, quod fecerat Salomon, non ſufficiebat capere holocauſtomata & Manaa, & adipes.

8 Et fecit Salomon feſtiuitatem in tempore illo ſeptem dies: & omnis Iſrael cum eo, Eccleſia magna valde ab introitu Æmath, & vſque ad torrentem Ægypti.

9 Et fecit in die octaua Exodion: quoniam dedicationem altaris fecit ſeptem diebus feſtiuitatem:

10 Et in tertia & vigeſima menſis ſeptimi miſit populum ad tabernacula eorum lætantes, & bono corde ſuper bonis, quæ fecerat Dominus ipſi Dauid, & Salomoni, & Iſrael populo ſuo.

11 Et conſummauit Salomon domum Domini, & domum regis, & omnia, quęcumque voluit in animo Salomon facere in domo Domini, & in domo ſua, proſperatus eſt.

12 Et apparuit Dominus ipſi Salomon nocte, & dixit ei: Audiui deprecationem tuam, & elegi in loco hoc mihi in domum ſacrificij.

13 Si cohibuero cœlum, & non fuerit facta pluuia, & ſi mandauero locuſtæ deuorare lignum, & ſi miſero mortem in populo meo.

14 Et ſi confuſus fuerit populus meus, ſuper quos inuocatum eſt nomen meum ſuper eos, & deprecati fuerint, & quęſierint faciem meam, & auerterint ſe à vijs ſuis malis; & ego exaudiam de cœlo, & propitius ero peccatis eorum, & ſanabo terram eorum.

15 Et nunc oculi mei erunt aperti, & aures meæ exaudientes ad deprecationem loci huius.

16 Et nunc elegi, & ſanctificaui domum hanc, vt ſit ibi nomen meum vſque in ſæculum: & erunt oculi mei, & cor meum ibi omnibus diebus.

17 Et tu, ſi ambulaueris coram me, ſicut Dauid pater tuus, & feceris ſecundum omnia, quæ mandaui tibi, & præcepta mea, & iudicia mea cuſtodieris;

18 Et ſuſcitabo thronum regni tui, ſicut diſpoſui Dauid patri tuo, dicens: Non auferetur tibi dux vir in Iſrael.

19 Et ſi auerteritis vos, & dereliqueritis præcepta mea, & mandata mea, quę dedi ante vos, & ieritis, & ſeruieritis dijs alijs, & adoraueritis eos;

20 Et auferam vos, de terra, quam dedi eis: & domum hanc, quam ſanctificaui nomini meo, auertam à facie mea, & dabo eam in parabolam, & in narrationem in omnibus gentibus.

21 Et domus hæc excelſa, omnis tranſiens eam ſtupebit, & dicet: Cuius gratia fecit Dominus terræ huic, & domui huic?

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

5 *Immolauit itaque rex Selomoh victimam; boum vigintiduo millia, & ouium centum & viginti millia, dedicaueruntq́; domum Dei rex atque vniuerſus populus.*

6 *Sacerdotes autem in cuſtodiis ſuis ſtabant: Leuitæ quoque cum inſtrumentis muſicis Iehouæ, quæ fecerat Dauid rex ad celebrandum Iehouam, Quoniam in ſeculum miſericordia eius, dum laudaret Dauid per manum eorum: Sacerdotes vero canebant tubis eregione ipſorum, & vniuerſus Iſrael ſtabant.*

7 *Sanctificauit præterea Selomoh medium atrij illius quod erat ante domum Iehouæ: fecit enim ibi holocauſta & adipes pacificorum: quia altare æneum quod fecerat Selomoh, non poterat capere holocauſtum, & minham, & adipes.*

8 *Fecitq́; Selomoh ſolennitatem tempore illo ſeptem diebus, & vniuerſus Iſrael cum eo, cœtus magnus valde, ab ingreſſu Hamath vſque ad torrentem Ægypti.*

9 *Fecerunt autem in die octauo collectam. dedicationem enim altaris fecerunt ſeptem diebus, & ſolennitatem ſeptem diebus.*

10 *Die autem viceſimatertia menſis ſeptimi dimiſit populum ad tabernacula ſua lætos & hilares corde, ſuper bono quod fecerat Iehouah Dauidi, & Selomoh, & Iſraeli populo ſuo.*

11 *Compleuit autem Selomoh domum Iehouæ & domum regiam: vniuerſumq́; quod venerat in cor eius vt faceret in domo Iehouæ, & in domo ſua, proſpere fecit.*

12 *Apparuit autem Iehouah ipſi Selomoh nocte, & ait ei, Audiui orationem tuam, & elegi locum iſtum mihi in domum ſacrificij.*

13 *Si clauſero cælum, vt non ſit vlla pluuia, & ſi præcepero locuſtæ vt deuoret terram, ſi item miſero peſtilentiam in populum meum:*

14 *Humiliauerintq́; ſeſe populus meus ſuper quos inuocatum eſt nomen meum, & orauerint, & exquiſierint faciem meam, conuerſiq́; fuerint à viis ſuis malis: ego quoque exaudiam de cælo, & parcam peccato eorum, & ſanabo terram eorum.*

15 *Nunc oculi mei erunt aperti, & aures meæ intentæ ad orationem loci huius.*

16 *Nunc vero elegi & ſanctificaui domum hanc, vt ſit nomen meum ibi vſque in ſeculum: eruntq́; oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.*

17 *Et tu ſi ambulaueris coram me ſicut ambulauit Dauid pater tuus, ita vt facias iuxta omnia quæ præcepi tibi, & ſtatuta mea iudiciaq́; mea cuſtodieris:*

18 *Tunc ſtabiliam ſolium regni tui, quemadmodum pepigi fœdus cum Dauide patre tuo, dicendo, Non ſuccidetur tibi vir dominans in Iſraele.*

19 *Quod ſi auerſi fueritis vos, & dereliqueritis ſtatuta mea, & præcepta mea quæ dedi coram vobis, & abeuntes ſeruieritis diis alienis, incuruaueritisq́; vos illis:*

20 *Euellam eos è terra mea quam dedi eis: domum autem iſtam quam ſanctificaui nomini meo, proiiciam à facie mea, & dabo eam in parabolam & in prouerbium cunctis populis.*

21 *Atque domus iſta quæ fuit excelſa omni tranſeunti per eam, erit ſtupori, & dicet, Propter quid fecit Iehouah ſic terræ huic & domui huic?*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Reſpondebuntque: Quia dereliquerunt Dominum Deum patrum ſuorum, qui eduxit eos de terra Ægypti,& apprehenderunt deos alienos,& adorauerunt eos, & coluerunt: idcirco venerunt ſuper eos vniuerſa hæc mala.

CAP. VIII.

3. Reg. 9.10. EXpletis autem viginti annis poſtquam ædificauit Salomon domum Domini & domum ſuam:

Ciuitates, quas dederat Hiram Salomoni, ædificauit & habitare ibi fecit filios Iſrael.

Abijt quoque in Emath Suba,& obtinuit eam.

Et ædificauit Palmiram in deſerto, & alias ciuitates munitiſſimas ædificauit in Emath.

Extruxitque Bethoron ſuperiorem,& Bethoron inferiorem, ciuitates muratas habentes portas & vectes,& ſeras:

Balaath etiam & omnes vrbes firmiſſimas, quæ fuerunt Salomonis, cunctaſque vrbes quadrigarum,& vrbes equitum, omnia quæcumque voluit Salomon atque diſpoſuit, ædificauit in Ieruſalem, & in Libano,& in vniuerſa terra poteſtatis ſuæ.

Omnem populum, qui derelictus fuerat de Hethæis,& Amorrhæis,& Pherezæis,& Heuæis, & Iebuſæis,qui non erant de ſtirpe Iſrael:

De filijs eorum:& de poſteris, quos non interfecerant filij Iſrael, ſubiugauit Salomon in tributarios, vſque in diem hanc.

Porro de filijs Iſrael non poſuit,vt ſeruirent operibus regis: ipſi enim erant viri bellatores, & duces primi,& principes quadrigarum, & equitum eius.

Omnes autem principes exercitus regis Salomonis fuerunt ducenti quinquaginta, qui erudiebant populum,

Filiam vero Pharaonis tranſtulit de ciuitate Dauid in domum, quam ædificauerat ei. Dixit enim rex: Non habitabit vxor mea in domo Dauid regis Iſrael, eo quod ſanctificata ſit: quia ingreſſa eſt in eam arca Domini.

Tunc obtulit Salomon holocauſta Domino ſuper altare Domini,quod extruxerat ante porticum:

Vt per ſingulos dies offerretur in eo iuxta præceptum Moyſi in ſabbatis & in Calendis,& in feſtis diebus, ter per annum, id eſt, in ſollemnitate azymorum, & in ſollemnitate hebdomadarum, & in ſollemnitate tabernaculorum.

Et conſtituit iuxta diſpoſitionem Dauid patris ſui officia Sacerdotum in miniſterijs ſuis & Leuitas in ordine ſuo,vt laudarent,& miniſtrarent coram Sacerdotibus iuxta ritum vniuſcuiuſque diei: & ianitores in diuiſionibus ſuis per portam, & portam: ſic enim præceperat Dauid homo Dei.

Nec prætergreſſi ſunt de mandatis regis,tam Sacerdotes, quam Leuitæ, ex omnibus quæ præceperat,& in cuſtodijs theſaurorum.

Omnes impenſas præparatas habuit Salomon ex eo die, quo fundauit domum Domini vſque in diem, quo perfecit eam.

Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.

22 *Et dicent: Eo quod dereliquerint Deum patrum ſuo-*
rum qui eduxit eos è terra Ægypti,& apprehenderint deos
alienos, & adorauerint eos, & ſeruierint eis: idcirco ad-
duxit ſuper eos omne malum hoc.

CAP. VIII.

1 *ET fuit, in fine viginti annorum, quibus ædificauit*
Selomoh domum Domini, & domum ſuam.

2 *Ciuitates quas dedit Chiram Selomoni ædificauit Selo-*
moh,& habitare fecit ibi filios Iſrael.

3 *Et abiit Selomoh in Chamath Sobah,& obtinuit eam.*

4 *Et ædificauit Tadmor in deſerto,& vniuerſas vrbes the-*
ſaurorum quas ædificauit in Ghamath.

5 *Et ædificauit Bethchoron ſuperiorem,& Bethchoron in-*
feriorem ciuitates munitas muris, portis,& vectibus.

6 *Et Behalath, & omnes vrbes theſaurorum, quæ fue-*
runt Selomoni, & omnes vrbes quadrigarum, & vrbes
equitum, & omne volitum Selomoh, quod voluit ædifica-
re in Ieruſalaim, & in Lebanon, & in vniuerſa terra po-
teſtatis ſuæ.

7 *Omnem populum, qui remanſit de Chitthim,& Emor-*
reis,& Perizæis, & Chiuuæis,& Iebuſæis, qui non de Iſ-
rael erant:

8 *De filiis eorum: qui remanſerant poſt eos in terra quos*
non conſumpſerunt filij Iſrael, fecit tributarios vſque ad
diem hanc.

9 *Et de filiis Iſrael quos non poſuit ſeruos in opere regio:*
ipſi enim erant viri bellatores, & principes principum
eius,& principes curruum eius,& equitum eius.

10 *Iſti ſunt autem principes, qui ſtabant, qui erant regi*
Selomoh, quinquaginta, & ducenti, qui dominabantur
populo.

11 *Et filiam Parhoh aſcendere fecit Selomoh de ciuitate*
Dauid in domum, quam ædificauit ei. Dixit enim: Non
habitabit vxor mea in domo Dauid regis Iſrael,quia ſan-
ctitas eſt: quia ingreſſa eſt eam arca Domini.

12 *Tunc obtulit Selomoh holocauſta Domino ſuper altare*
Domini,quod ædificauit ante porticum:

13 *Et per ſingulos dies,vt offerrent iuxta præceptum Mo-*
ſeh in ſabbatis,& Kalendis, & ſollemnitatibus tribus vi-
cibus per annum, in ſollemnitate infermentatorum, & in
ſollemnitate hebdomadarum, & in ſollemnitate taberna-
culorum.

14 *Et ſtatuit iuxta ordinem Dauid patris ſui diuiſiones*
Sacerdotum in miniſterio ſuo: & Leuitas in cuſtodiis ſuis,
vt laudarent,& miniſtrarent coram Sacerdotibus per ſin-
gulos dies: & ianitores in diuiſionibus ad ſingulas portas:
ſic enim erat præceptum Dauid viri Dei.

15 *Et non declinauerunt à præcepto regis ſuper Sacerdoti-*
bus, & Leuitis in omni re, & in theſauris.

16 *Et præparauit omne opus Selomoh vſque ad diem quæ*
fundata eſt domus Domini, & donec compleuit perficere
domum Domini.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et dicent: Quoniam dereliquerunt Dominum Deum patrum ſuorum, qui eduxit eos è terra AEgypti: & ſuſceperunt deos alios, & adorauerunt eos, & ſeruierunt eis: & propter hoc induxit ſuper eos omne malum hoc.

CAP. VIII.

ET factum eſt poſt viginti annos, in quibus ædificauit Salomon domum Domini, & domum ſuam;

Et ciuitates, quas dedit Chiram Salomoni, ædificauit eas Salomon, & habitare fecit ibi filios Iſrael.

Et venit Salomon in Bæſoba, & obtinuit eam.

Et ædificauit Thoedmor in deſerto, & omnes ciuitates munitas, quas ædificauit in Hemath.

Et ædificauit Bæthoron ſuperiorem, & Bæthoron inferiorem, ciuitates munitas, mœnia, portæ, & vectes.

Et ipſam Balaath, & omnes ciuitates munitas, quæ erant Salomoni: & omnes ciuitates curruum, & ciuitates equitum: & quæcumque concupiuit Salomon ſecundum deſiderium ædificare in Hieruſalem, & in Libano, & in omni regno ſuo.

Omnis populus reſiduus de Chettæo, & Amorrhæo, & Pherezæo, & Euæo, & Iebuſæo, qui non ſunt de Iſrael,

Sed erant de filijs eorum, qui remanſerant poſt eos in terra, quos non exterminauerant filij Iſrael; & adduxit eos Salomon in tributum vſque in diem hanc.

Et de filijs Iſrael non dedit Salomon in pueros regno ſuo: quoniam ecce viri bellatores, & principes, & potentes, & principes curruum, & equitum.

Et hi principes ex ijs, qui adſtabant regi Salomon, quinquaginta & ducenti exactores operum in populo.

Et filiam Pharaonis adduxit Salomon de ciuitate Dauid in domum, quam ædificauerat ei: quoniam dixit: Non habitabit vxor mea in ciuitate Dauid regis Iſrael, quoniam ſancta eſt, ex quo intrauit illuc arca Domini.

Tunc obtulit Salomon holocauſtomata Domino ſuper altare, quod ædificauit Domino è regione templi.

Iuxta verbum diei in die ad offerendum iuxta mandata Moyſi in ſabbatis, & in menſibus, & in feſtiuitatibus, tribus temporibus anni, in feſtiuitate azymorum, & in feſtiuitate hebdomadarum, & in feſtiuitate tabernaculorum.

Et ſtatuit iuxta iudicium Dauid patris ſui diſtributiones ſacerdotum, & ſecundum miniſteria eorum. Et Leuitæ ſuper cuſtodias ſuas, ad laudandum, & miniſtrandum coram ſacerdotibus iuxta verbum diei in die. Et ianitores ſecundum diſtributionem ad portam, & portam: quoniam ita mandata Dauid hominis Dei.

Non tranſgreſſi ſunt mandata regis de ſacerdotibus, & Leuitis in omni verbo, & in theſauris.

Et paratum fuerat omne opificium, à qua die fundata eſt, quoadusque perfecit Salomon domum Domini.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

22 *Tunc reſpondebunt, Eo quod dereliquerunt Iehouam Deum patrum ſuorum, qui eduxit eos è terra Ægypti, & apprehenderunt deos alienos, adorauerunt́q; eos, & ſeruierunt eis: idcirco inquam adduxit ſuper eos omne malum hoc.*

CAP. VIII.

1 *FVit autem, in fine viginti annorum quibus ædificauit Selomoh domum Iehouæ, & domum ſuam:*

2 *Ciuitates quas dederat Huram ipſi Selomoh ædificauit Selomoh, & habitare fecit illic filios Iſraelis.*

3 *Profectus eſt deinde Selomoh in Hamath Sobah, & præualuit ei.*

4 *Et ædificauit Thadmor in deſerto, & vniuerſas vrbes theſaurorum quas ædificauit in Hamath.*

5 *Ædificauit præterea Beth-horon ſuperiorem, & Beth-horon inferiorem, ciuitates munitas muris, portis, & vectibus:*

6 *Baalath item, & omnes vrbes theſaurorum quæ erant ipſi Selomoh, & omnes vrbes quadrigarum, & vrbes equitum, & omne beneplacitum Selomoh quod complacuit ædificare in Ieruſalaim, & in Lebanon, & in vniuerſa terra dominij ſui.*

7 *Omnem populum qui remanſerat de Hitthæis, & Emoræis, & Perizæis, & Hiuæis, & Iebuſæis, qui non erant de Iſraele,*

8 *De filiis eorum qui remanſerant poſt eos in terra, quos non conſumpſerant filij Iſraelis, fecit tributarios Selomoh vſque ad diem hanc.*

9 *De filiis vero Iſraelis non poſuit Selomoh ſeruos in opere ſuo: ipſi enim erant viri bellatores, & principes principum eius, & principes curruum eius, & equitum eius.*

10 *Iſti autem ſunt principes præfectorum qui erant regi Selomoh, ducenti & quinquaginta, qui dominabantur populo.*

11 *Cæterum filiam Paroh aſcendere fecit Selomoh de Ciuitate Dauidis in domum quam ædificauerat ei: dixit enim, Non habitabit vxor mea in domo Dauidis regis Iſraelis, nam ſanctitas ſunt, quia ingreſſa eſt in eam arca Iehouæ.*

12 *Tunc obtulit Selomoh holocauſta Iehouæ ſuper altare Iehouæ, quod ædificauerat ante porticum:*

13 *Et per ſingulos dies vt offerrent iuxta præceptum Moſeh in ſabbathis, & Calendis, & ſolennitatibus, tribus vicibus per annum, nempe in ſolennitate infermentatorum, & in ſolennitate hebdomadum, & in ſolennitate tabernaculorum.*

14 *Et conſtituit iuxta ordinem Dauidis patris ſui diuiſiones Sacerdotum in miniſterio ſuo, & Leuitas in cuſtodiis ſuis, vt laudarent & miniſtrarent coram Sacerdotibus per ſingulos dies, & ianitores in diuiſionibus ſuis ad ſingulas portas: ſic enim erat præceptum Dauidis viri Dei.*

15 *Nec declinauerunt à præcepto regis quod erat de Sacerdotibus & Leuitis ad omnem rem, & ad theſauros.*

16 *Præparatum autem erat omne opus Selomoh vſque ad diem, fundamenti domus Iehouæ, & vſque ad perfectionem eius: perfecta fuit igitur domus Iehouæ.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Tunc abijt Salomon in Aſiongaber, & in Ailath ad oram Maris rubri, quæ eſt in terra Edom.

18 Miſit autem ei Hiram per manus ſeruorum ſuorum naues, & nautas gnaros maris, & abierunt cum ſeruis Salomonis in Ophir, tuleruntque inde quadringenta quinquaginta talenta auri, & attulerunt ad regem Salomonem.

CAP. IX.

3. Reg. 10. 1. Mat. 12. 42. Luc. 1. 31.

1 REgina quoque Saba, cum audiſſet famam Salomonis, venit vt tentaret eum in ænigmatibus in Ieruſalem, cum magnis opibus, & camelis, qui portabant aromata, & auri plurimum, gemmaſque pretioſas. Cumque veniſſet ad Salomonem, locuta eſt ei quæcumque erant in corde ſuo.

2 Et expoſuit ei Salomon omnia, quæ propoſuerat: nec quidquam fuit, quod non perſpicuum ei fecerit.

3 Quæ poſtquam vidit, ſapientiam ſcilicet Salomonis, & domum quam ædificauerat:

4 Necnon & cibaria menſæ eius, & habitacula ſeruorum, & officia miniſtrorum eius, & veſtimenta eorum, pincernas quoque & veſtes eorum & victimas quas immolabat in domo Domini: non erat præ ſtupore vltra in ea ſpiritus.

5 Dixitque ad regem: Verus eſt ſermo, quem audieram in terra mea de virtutibus, & ſapientia tua.

6 Non credebam narrantibus donec ipſa veniſſem, & vidiſſent oculi mei, & probaſſem vix medietatem ſapientiæ tuæ mihi fuiſſe narratam: viciſti famam virtutibus tuis.

7 Beati viri tui, & beati ſerui tui qui aſſiſtunt coram te omni tempore, & audiunt ſapientiam tuam.

8 Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui voluit te ordinare ſuper thronum ſuum, regem Domini Dei tui. Quia diligit Deus Iſrael, & vult ſeruare eum in æternum, idcirco poſuit te ſuper eum regem, vt facias iudicia, atque iuſtitiam.

9 Dedit autem regi centum viginti talenta auri, & aromata multa nimis, & gemmas pretioſiſſimas: non fuerunt aromata talia, vt hæc, quæ dedit regina Saba regi Salomoni.

10 Sed & ſerui Hiram cum ſeruis Salomonis attulerunt aurum de Ophir, & ligna thyina, & gemmas pretioſiſſimas:

11 De quibus fecit rex, de lignis ſcilicet thyinis, gradus in domo Domini, & in domo regia, citharas quoque, & pſalteria cantoribus: numquam viſa ſunt in terra Iuda ligna talia.

12 Rex autem Salomon dedit reginæ Saba cuncta, quę voluit, & quę poſtulauit, & multo plura quam attulerat ad eum: quę reuerſa abijt in terram ſuam cum ſeruis ſuis.

13 Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per ſingulos annos, ſexcenta ſexaginta ſex talenta auri:

14 Excepta ea ſumma, quam legati diuerſarum gentium, & negociatores afferre conſueuerant, omneſque reges Arabiæ, & ſatrapæ terrarum, qui comportabant aurum, & argentum Salomoni.

15 Fecit igitur rex Salomon ducentas haſtas aureas de ſumma ſexcentorum aureorum, qui in ſingulis haſtis expendebantur:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

17 *Tunc iuit Selomoh in Heſiongheber, & in Eloth ad littus Maris in terram Edom.*

18 *Et miſit ad eum Churam per manum ſeruorum ſuorum naues, & ſeruos gnaros maris, & iuerunt cum ſeruis Selomoh in Ophir, & tulerunt inde quadringenta, et quinquaginta talenta auri, & attulerunt ad regem Selomoh.*

CAP. IX.

1 *REgina autem Sebah audiuit famam Selomoh, & venit ad tentandum Selomoh in ænigmatibus in Ieruſalaim cum exercitu graui valdè, & camelis portantibus aromata, & aurum in multitudine, & lapides precioſos, & venit ad regem Selomoh, & locuta eſt cum eo quicquid erat in corde ſuo.*

2 *Et indicauit ei Selomoh omnia verba eius, & non latuit quicquam à Selomoh, quod non indicauerit ei.*

3 *Et vidit regina Sebah ſapientiam Selomoh & domum, quam ædificauerat:*

4 *Et cibos menſæ eius, & habitacula ſeruorum eius, et functionem miniſtrorum eius, & veſtimenta eorum, et pincernas eius, et veſtimenta eorum, et cœnaculum eius quo aſcendebat in domum Domini: et non erat vltra in ea ſpiritus.*

5 *Dixitq́; ad regem: Verum eſt verbum, quod audiui in terra mea de rebus tuis, et de ſapientia tua.*

6 *Et non credebam verbis eorum, donec venirem, et viderent oculi mei, et ecce non fuit indicatum mihi dimidium multitudinis ſapientiæ tuæ: addidiſti famæ, quam audiui.*

7 *Beati viri tui, et beati ſerui tui iſti, qui ſtant coram te ſemper, et audiunt ſapientiam tuam.*

8 *Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui voluit te, vt poneret te ſuper thronum ſuum in regem Domino Deo tuo. Propterea quod diligit Deus tuus Iſrael, vt ſtare faciat eum in ſæculum, poſuit te ſuper eos regem ad faciendum iudicium, et iuſtitiam.*

9 *Dedit autem regi centum, et viginti talenta auri, et aromata in multitudinem valde, et lapides precioſos: non fuit ſicut aroma iſtud, quod dedit regina Sebah regi Selomoh.*

10 *Et etiam ſerui Churam, et ſerui Selomoh, qui attulerunt aurum de Ophir, attulerunt ligna algumim et lapides precioſos:*

11 *Et fecit rex de lignis algumim tigna in domo Domini, et domo regia, et cytharas, et pſalteria cantoribus: et non ſunt viſa, ſicut ipſa ante in terra Iehudah.*

12 *Rex autem Selomoh dedit reginæ Sebah omnem voluntatem eius, quam poſtulauit præter id quod attulerat ad regem: et reuerſa eſt, et abiit in terram ſuam ipſa, et ſerui eius.*

13 *Erat autem pondus auri, quod veniebat ad Selomoh annuatim ſexcenta & ſexaginta, & ſex talenta auri:*

14 *Præter viros mercatores, & negociatores adducentes, & omnes reges Harab, & duces terræ adducentes aurum, & argentum Selomoni.*

15 *Et fecit rex Selomoh ducenta ſcuta ex auro ductili, ſexcenti aurei ductiles aſcendebant ſuper ſcuto ſingulo.*

Tranſl. ex Septuag.

17 Tunc abijt Salomon in Gaſion Gaber,& in Ælath maritimam in terra Idumæa.

18 Et miſit Chiram in manu puerorum ſuorum nauigia, & pueros ſcientes mare : & abierunt cum pueris Salomon in Sophira : & tulerunt inde quadringenta, & quinquaginta talenta auri : & venerunt ad regem Salomon.

C A P. IX.

1 ET regina Saba audiuit nomen Salomon, & venit ad tentandum Salomon in ænigmatibus in Hieruſalem in virtute graui : & cameli portantes aromata in multitudine,& aurum,& lapidem precioſum. Et venit ad Salomon, & locuta eſt ad eum omnia,quæcumque erant in anima ſua.

2 Et annunciauit ei Salomon omnia verba eius:& non præterijt verbum à Salomon , quod non annunciarit ei.

3 Et vidit regina Saba ſapientiam Salomon,& domum quam ædificauit,

4 Et cibaria menſarum , & ſeſſionem puerorum eius,& ſtationem miniſtrorum eius, & veſtem eorum,& pincernas eius,& ornatum eorum,& holocauſtomata,quæ offerebat in domo Domini, & extra ſe facta eſt.

5 Et dixit ad regem:Verus eſt ſermo,quem audiui in terra mea de verbis tuis,& de ſapientia tua.

6 Et non credidi ſermonibus,quoadusque veni,& viderunt oculi mei : & ecce non eſt annunciatum mihi dimidium multitudinis ſapientiæ tuæ: adieciſti ſuper auditionem, quam audiueram.

7 Beati viri tui, beati pueri tui , qui aſſiſtunt tibi ſemper, & audiunt ſapientiam tuam.

8 Sit Dominus Deus tuus benedictus;qui voluit in te, ad dandum te ſuper thronum ſuum in regem Domino Deo tuo . In diligendo Dominum Deum tuum, ipſum Iſrael, ad ſtatuendum eum in ſæculum,& dedit te ſuper eos in regem , ad faciendum iudicium,& iuſtitiam.

9 Et dedit regi centum viginti talenta auri ,& aromata in multitudine plurima , & lapidem precioſum.Et non fuit iuxta aromata illa, quæ dedit regina Saba regi Salomon.

10 Et pueri Salomon , & pueri Chiram afferebant aurum Salomoni de Suphir, & ligna pinea,& lapidem precioſum.

11 Et fecit rex ligna pinea, aſcenſiones domui Domini,& domui regis,& citharas, & nablas cantoribus.Et non apparuerant talia antea in terra Iuda.

12 Et rex Salomon dedit reginæ Saba omnia deſideria eius,quæ poſtulauit,præter omnia, quæ attulerat regi Salomon. Et reuertit in terram ſuam.

13 Et fuit pondus auri allati ad Salomon in anno vno,ſexcenta ſexaginta talenta auri.

14 Præter ſubiectos & mercatorum,quę afferebant. Et de omnibus regibus Arabiæ, & ſatraparum terræ,omnes afferebant aurum, & argentum regi Salomon.

15 Et fecit rex Salomon ducenta ſcuta aurea ductilia:ſexcenti aurei puri inerant in vno ſcuto:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Tunc profectus eſt Selomoh in Eſion-gaber, & in Eloth quæ erat ad litus maris in terra Edom.

Miſitq́ ad eum Huram per manum ſeruorum ſuorum naues, & ſeruos gnaros maris: & iuerunt cum ſeruis Selomoh in Ophir , tuleruntq́ inde quadringenta et quinquaginta talenta auri , quæ attulerunt ad regem Selomoh.

C A P. I X.

REgina autem Seba audiens famam Selomoh, venit vt tentaret Selomoh in ænigmatibus, in Ieruſalaim cum exercitu graui valdè , & camelis portantibus aromata, & aurum in multitudine, & lapides pretioſos: venit inquam ad Selomoh , & loquuta eſt cum eo quicquid habebat in corde ſuo.

Indicauit autem ei Selomoh omnia verba eius : nec latuit quicquam ipſum Selomoh quod non indicauerit ei.

Et vidit Regina Seba ſapientiam Selomoh, & domum quam ædificauerat:

Atque cibos menſæ eius, & ſeſſionem ſeruorum eius, & ſtatum miniſtrorum eius , & veſtimenta eorum : pincernas quoque eius, et veſtimenta eorum, et holocauſtum eius quod offerebat in domo Iehouæ: et non erat vltra in ea ſpiritus.

Dixitq́ ad Regem, Verum erat verbum quod audiui in terra mea ſuper rebus tuis, et ſapientia tua.

Et non credidi verbis eorum, donec ipſa veni, et viderunt oculi mei : ecce autem,non fuit indicatum mihi dimidium multitudinis ſapientiæ tuæ:addidiſti famæ quam audiui.

Beati viri tui, et beati ſerui tui iſti qui ſtant coram te ſemper, et audiunt ſapientiam tuam.

Sit Iehouah Deus tuus benedictus qui complacuit ſibi in te, ita vt poſuerit te ſuper thronum ſuum in Regem Iehouæ Deo tuo:propterea quod dilexerit Deus tuus Iſraelem, vt ſtabiliat eum in ſeculum, & conſtituerit te ſuper eos regem,vt faceres iudicium, et iuſtitiam.

Dedit autem Regi centum et viginti talenta auri, et aromata in copia valde,et lapides pretioſos: & non fuerunt talia aromata poſtea qualia dedit Regina Seba Regi Selomoh.

Quinetiam ſerui Huram, et ſerui Selomoh qui attulerant aurum de Ophir, attulerunt ligna algummim et lapides pretioſos.

Et fecit Rex de lignis algummim tigna in domo Iehouæ et domo regia, et citharas et pſalteria cantoribus : et non ſunt viſa antea ſicut ipſa in terra Iehudah.

Rex autem Selomoh dedit Reginæ Seba quicquid ipſa expetiuit , præter id quod attulerat ad Regem: poſthac reuerſa eſt , et abiit in terram ſuam ipſa et ſerui eius.

Erat autem pondus auri quod veniebat ipſi Selomoh annuatim, ſexcenta & ſexaginta ſex talenta auri:

Præter id quod viri mercatores & negotiatores afferebant: & omnes Reges Arab , & duces terræ adducebant aurum & argentum ipſi Selomoh.

Fecit autem Rex Selomoh ducenta ſcuta ex auro ductili: ſexcenti numi auri ductilis inſumebantur in ſcutum vnum.

Vulgat. Editio.

16 Trecenta quoque ſcuta aurea trecentorum aureorum, quibus tegebantur ſingula ſcuta: poſuitque ea rex in armamentario, quod erat conſitum nemore.

17 Fecit quoque rex ſolium eburneum grande, & veſtiuit illud auro mundiſſimo.

18 Sex quoque gradus, quibus aſcendebatur ad ſolium, & ſcabellum aureum, & brachiola duo altrinſecus, & duos leones ſtantes iuxta brachiola:

19 Sed & alios duodecim leunculos ſtantes ſuper ſex gradus ex vtraque parte: non fuit tale ſolium in vniuerſis regnis.

20 Omnia quoque vaſa conuiuij regis erant aurea, & vaſa domus ſaltus Libani ex auro puriſſimo. Argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur.

21 Siquidem naues regis ibant in Tharſis cum ſeruis Hiram, ſemel in annis tribus: & deferebant inde aurum, & argentum, & ebur, & ſimias, & pauos.

22 Magnificatus eſt igitur Salomon ſuper omnes reges terræ præ diuitijs & gloria.

23 Omneſque reges terrarum deſiderabant videre faciem Salomonis, vt audirent ſapientiam, quam dederat Deus in corde eius:

24 Et deferebant ei munera, vaſa argentea, & aurea, & veſtes, & aromata, equos, & mulos, per ſingulos annos.

25 Habuit quoque Salomon quadraginta millia equorum in ſtabulis, & curruum, equitumque duodecim millia, conſtituitque eos in vrbibus quadrigarum, & vbi erat rex in Ieruſalem.

26 Exercuit etiam poteſtatem ſuper cunctos reges à flumine Euphrate vſque ad terram Philiſthinorum, & vſque ad terminos Ægypti.

27 Tantamque copiam præbuit argenti in Ieruſalem quaſi lapidum: & cedrorum tantam multitudinem velut ſycomororum, quæ gignuntur in campeſtribus.

28 Adducebantur autem ei equi de Ægypto, cunctiſque regionibus.

29 Reliqua autem operum Salomonis priorum, & nouiſſimorum ſcripta ſunt in verbis Nathan Prophetæ, & in libris Ahiæ Silonitis, in viſione quoque Addo Videntis, contra Ieroboam filium Nabat.

30 Regnauit autem Salomon in Ieruſalem ſuper omnem Iſrael quadraginta annis.

31 Dormiuitque cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid: regnauitque Roboam filius eius pro eo.

CAP. X.

3. Reg. 12.1.

1 PRofectus eſt autem Roboam in Sichem: illuc enim cunctus Iſrael conuenerat, vt conſtituerent eum regem.

2 Quod cum audiſſet Ieroboam filius Nabat, qui erat in AEgypto (fugerat quippe illuc ante Salomonem) ſtatim reuerſus eſt.

3 Vocaueruntque eum, & venit cum vniuerſo Iſrael, & locuti ſunt ad Roboam, dicentes:

4 Pater tuus duriſſimo iugo nos preſſit, tu leniora impera patre tuo, qui nobis impoſuit grauem ſeruitutem, & paululum de onere ſubleua, vt ſeruiamus tibi.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Et trecentos clypeos ex auro ductili, trecenti aurei aſcendebant ſuper clypeo ſingulo: & poſuit eos in domo ſaltus Lebanon.*

17 *Fecit autem rex ſolium eburneum grande, & texit illud auro mundo.*

18 *Et ſex gradus erant ſolio, & gradus ex auro erant ipſi ſolio tenentes, & manus hinc & inde in loco ſeſſionis, & duo leones ſtantes iuxta manus.*

19 *Et duodecim leones ſtabant iuxta ſex gradus hinc, & inde: non eſt factum ſic in vniuerſis regnis.*

20 *Et omnia vaſa potus regis Selomoh aurea, & omnia vaſa domus ſaltus Libani ex auro mundo. Non argentum reputabatur in diebus Selomoh quicquam.*

21 *Naues enim regis ibant in Tharſis cum ſeruis Churam ſemel in tribus annis, et deferebant naues Tharſis portantes aurum, & argentum, dentes elephantum, & ſimias, & pauos.*

22 *Magnificatuſq; eſt rex Selomoh præ omnibus Regibus terræ in diuitiis, & ſapientia.*

23 *Et omnes reges terræ quærebant faciem Selomoh, vt audirent ſapientiam eius, quam dedit Deus in corde eius:*

24 *Et ipſi deferebant vnuſquiſque munus ſuum, vaſa argentea, & vaſa aurea, & veſtes, arma, & aromata, et equos, & mulos annuatim.*

25 *Et fuerunt Selomoni quattuor millia præſepia equorum, & curruum, & duodecim millia equitum, et dimiſit eos in vrbibus curruum, & cum rege in Ieruſalaim.*

26 *Et Dominatus eſt omnibus regibus à flumine vſque ad terram Peliſtim, & vſque ad terminum Ægypti.*

27 *Et præbuit rex argentum in Ieruſalaim, ſicut lapides: & cedros præbuit quaſi ſycomoros, quæ ſunt in campeſtribus in multitudine.*

28 *Et educebant equos ex Ægypto ad Selomoh, & de cunctis terris.*

29 *Reſidua autem Selomoh primorum, & nouiſſimorum, nonne ſunt ſcripta in libro Nathan Prophetæ, & in prophetia Achiiah Silonitæ, & in viſionibus Iahaddi Videntis, contra Iarobham filium Nebath.*

30 *Et regnauit Selomoh in Ieruſalaim ſuper omnem Iſrael quadraginta annis.*

31 *Et dormiuit Selomoh cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in Ciuitate Dauid patris ſui: regnauitq; Rechabham filius eius pro eo.*

CAP. X.

1 *ABiit autem Rechabham in Sechem: quia in Sechem venerant omnis Iſrael, vt regem conſtituerent eum.*

2 *Et fuit, cum audiſſet Iarobham filius Nebath, qui erat in Ægypto, qui fugerat à facie Selomoh regis, reuerſus eſt de Ægypto.*

3 *Et miſerunt, & vocauerunt eum, et venit Iarobham, & omnis Iſrael, et locuti ſunt ad Rechabham, dicendo:*

4 *Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum, et nunc alleuia de ſeruitute patris tui dura, & de iugo eius graui, quod poſuit ſuper nos, & ſeruiemus tibi.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

15 Et trecentos clypeos ductiles aureos, trecentorum aureorum aſcendebat ſuper clypeum vnumquemque. Et dedit eos rex in domo ſyluæ Libani.

17 Et fecit rex thronum de elephantinis dentibus magnum: & deaurauit eum auro probato:

18 Et ſex gradus throno illigati auro, & brachiola hinc, & hinc ſuper thronum ſeſſionis: & duo leones ſtantes apud brachiola:

19 Et duodecim leones ſtantes ibi ſuper ſex gradus hinc, & hinc. Non factum eſt ſic in omni regno.

20 Et omnia vaſa regis Salomon ex auro, & omnia vaſa domus ſyluæ Libani auro incluſa. Non fuit argentum reputatum in diebus Salomon ad quicquam.

21 Quoniam nauis regis ibat in Tharſis cum pueris Chiram; ſemel per tres annos veniebant nauigia è Tharſis referta auro, & argento, & dentibus elephantinis, & ſimijs.

22 Et magnificatus eſt Salomon ſuper omnes reges, & diuitijs, & ſapientia.

23 Et omnes reges terræ quærebant faciem Salomon ad audiendum ſapientiam eius, quam dederat Dominus in corde eius.

24 Et ipſi afferebant, vnuſquiſque dona ſua, vaſa argentea, & vaſa aurea, & veſtem, ſtacten, & ſuauitates, equos, & mulos, quod per annum annum.

25 Et fuerunt Salomoni quattuor mille fœminæ equę ad currus, & duodecim millia equitum: & poſuit eos in ciuitatibus curruum, & cum rege in Hieruſalem.

26 Et fuit Dux omnium regum à flumine, & vſque ad terram alienigenarum, & vſque ad fines Ægypti.

27 Et dedit rex aurum, & argentum in Hieruſalem, tanquam lapides, & cedros, tanquam ſycomoros, quæ in campeſtri, in multitudine.

28 Et exitus equorum ex Ægypto ipſi Salomon, & ex omni terra.

29 Et reliqua verba Salomon prima, & nouiſſima, ecce hæc ſcripta in ſermonibus Nathan prophetæ, & in ſermonibus Achia Selonitæ, & in viſionibus Ioel videntis contra Hieroboam filium Nabath.

30 Et regnauit Salomon ſuper omnem Iſrael quadraginta annos.

31 Et dormiuit Salomon: & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid patris eius. Et regnauit Roboam filius eius pro eo.

C A P. X.

1 ET venit Roboam in Sychem: quoniam in Sychem veniebat vniuerſus Iſrael ad regem faciendum eum.

2 Et factum eſt, vt audiuit Hieroboam filius Nabat (& ipſe in AEgypto, ſicut fugerat à facie Salomon regis, & habitauerat Hieroboam in AEgypto,) & reuertit Hieroboam ex AEgypto.

3 Et miſerunt, & vocauerunt eum. Et venit Hieroboam, & omnis Eccleſia ad Roboam, dicentes:

4 Pater tuus indurauit iugum noſtrum: & nunc remitte de ſeruitute patris tui dura, & de iugo eius graui, quod dedit ſuper nos: & ſeruiemus tibi.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

15 *Trecentos item clypeos ex auro ductili: trecenti numi aurei inſumebantur in clypeum vnum: quæ poſuit Rex in domo ſaltus Lebanon.*

17 *Fecit deinde Rex ſolium eburneum grande, quod texit auro puro.*

18 *Sex autem gradus erant ſolio, baſis quoque ex auro erat ipſi ſolio, tenentia: fulcra item hinc & inde in loco ſeſſionis, ac duo leones ſtantes ad fulcra.*

19 *Duodecim vero leones ſtabant illic ſuper ſex gradus, hinc & inde: non fuit factum tale in vllo regno.*

20 *Omnia inſuper vaſa potoria Regis Selomoh aurea: omnia item vaſa domus ſaltus Lebanon ex auro puro: non reputabatur quicquam argentum in diebus Selomoh.*

21 *Naues enim Regi erant, quæ ibant in Tharſis cum ſeruis Huram ſemel in tribus annis: venire ſolebant naues Tharſis portantes aurum & argentum, dentes elephantum, & ſimias, & pauones.*

22 *Magnificatusq́; eſt rex Selomoh præ omnibus Regibus terræ in diuitiis & ſapientia.*

23 *Omnesq́; Reges terræ quærebant faciem Selomoh, vt audirent ſapientiam eius quam dederat Deus in corde eius.*

24 *Ipſi autem deferebant ſinguli munus ſuum, vaſa argentea, & vaſa aurea, & veſtes, arma, & aromata, equos & mulos annuatim.*

25 *Fuerunt itaque Selomoh quatuor millia ſtabulorum equorum, & curruum, & duodecim millia equitum: quos collocauit in vrbibus curruum, & apud ſe in Ieruſalaim.*

26 *Et dominabatur omnibus Regibus à flumine ipſo vſque ad terram Peliſthim, & vſque ad terminum Ægypti.*

27 *Præbuitq́; Rex argentum in Ieruſalaim tanquam lapides, & cedros præbuit quaſi ſycomoros quæ creſcunt in campeſtribus in multitudine.*

28 *Educebant autem equos ex Ægypto ad Selomoh, & de cunctis terris.*

29 *Reliqua autem verborum Selomoh priorum & poſteriorum, nonne ſcripta ſunt in verbis Nathan Prophetæ, & in prophetia Ahiiah Silonitæ, & in viſionibus Iaddo Videntis contra Iarobam filium Nebat.*

30 *Et regnauit Selomoh in Ieruſalaim ſuper vniuerſum Iſraelem quadraginta annis.*

31 *Dormiuitq́; Selomoh cum patribus ſuis: & ſepelierunt eum in Ciuitate Dauidis patris ſui, regnauitq́; Rehabam filius eius pro eo.*

C A P. X.

1 *ABiit autem Rehabam in Sechem: quia in Sechem conuenerant vniuerſus Iſrael vt Regem conſtituerent eum.*

2 *Fuit vero, quum audiſſet Iarobam filius Nebat, qui erat in Ægypto (quò fugerat à facie Selomoh Regis) tum reuerſus eſt de Ægypto.*

3 *Miſeruntq́; & vocauerunt eum. venit itaque Iarobam, & vniuerſus Iſrael, loquutiq́; ſunt ad Rehabum, dicendo,*

4 *Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum: nunc ergo alleuia de ſeruitute patris tui dura, & de iugo eius graui quod poſuit ſuper nos, & ſeruiemus tibi.*

Vulgat. Editio.

5 Qui ait:Poſt tres dies reuertimini ad me. Cum-
que abijſſet populus:
6 Iniјt conſilium cum ſenibus,qui ſteterant coram
patre eius Salomone dum adhuc viueret, dicens:
Quid datis conſilij,vt reſpondeam populo?
7 Qui dixerunt ei:Si placueris populo huic, & le-
niueris eos verbis clementibus, ſeruient tibi omni
tempore.
8 At ille reliquit conſilium ſenum, & cum iuue-
nibus tractare cœpit,qui cum eo nutriti fuerant,&
erant in comitatu illius.
9 Dixitque ad eos:Quid vobis videtur? vel reſpon-
dere quid debeo populo huic, qui dixit mihi: Sub-
leua iugum quod impoſuit nobis pater tuus?
10 At illi reſponderunt vt iuuenes, & nutriti cum
eo in delicijs,atque dixerunt: Sic loqueris populo,
qui dixit tibi: Pater tuus aggrauauit iugum no-
ſtrum, tu ſubleua:& ſic reſpondebis ei: Minimus
digitus meus groſſior eſt lumbis patris mei.
11 Pater meus impoſuit vobis graue iugum, & ego
maius pondus apponam: pater meus cecidit vos
flagellis,ego vero cædam vos ſcorpionibus.
12 Venit ergo Ieroboam, & vniuerſus populus ad
Roboam die tertio,ſicut præceperat eis.
13 Reſponditque rex dura,derelicto conſilio ſenio-
rum:
14 Locutuſque eſt iuxta iuuenum voluntatem: Pa-
ter meus graue vobis impoſuit iugum, quod ego
grauius faciam: pater meus cæcidit vos flagellis,
ego vero cædam vos ſcorpionibus.
15 Et non acquieuit populi precibus:erat enim vo-
* 3Reg. 11.29. luntatis Dei, vt compleretur ſermo eius, * quem
locutus fuerat per manum Ahiæ Silonitis ad Iero-
boam filium Nabat.
16 Populus autem vniuerſus rege duriora dicente,
ſic locutus eſt ad eum: Non eſt nobis pars in Dauid,
neque hæreditas in filio Iſai. Reuertere in taberna-
cula tua Iſrael, tu autem paſce domum tuam Da-
uid. Et abijt Iſrael in tabernacula ſua.
17 Super filios autem Iſrael,qui habitabant in ciui-
tatibus Iuda,regnauit Roboam.
18 Miſitque rex Roboam Aduram, qui præerat tri-
butis,& lapidauerunt eum filij Iſrael, & mortuus
eſt:porro rex Roboam currum feſtinauit aſcende-
re, & fugit in Ieruſalem.
19 Receſſitque Iſrael à domo Dauid, vſque ad diem
hanc.

CAP. XI.

1 3. Reg. 12.21. VEnit autem Roboam in Ieruſalem, & conuo-
cauit vniuerſam domum Iuda, & Beniamin,
centum octoginta millia electorum, atque bellan-
tium,vt dimicaret contra Iſrael, & conuerteret ad
ſe regnum ſuum.
2 Factuſque eſt ſermo Domini ad Semeiam homi-
nem Dei,dicens:
3 Loquere ad Roboam filium Salomonis regem
Iuda, & ad vniuerſum Iſrael, qui eſt in Iuda, &
Beniamin:

Hæc

Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.

5 *Et dixit ad eos: Adhuc tres dies, & reuertimini ad me.
Et abiit populus:*
6 *Et conſuluit Rex Rechabbam ſenes, qui ſteterant coram
Selomoh patre eius, ipſo viuente, dicendo: Quomodo con-
ſulitis, vt reſpondeam populo huic verbum?*
7 *Et locuti ſunt ad eum, dicendo: Si fueris in bono po-
pulo huic, & placueris eis, & locutus fueris ad eos verba
bona, erunt tibi ſerui omnibus diebus.*
8 *Et reliquit conſilium ſenum, quod conſuluerant ei. &
conſuluit adoleſcentes, qui nutriti erant ſecum, qui ſta-
bant coram eo.*
9 *Et dixit ad eos: Quid vos conſulitis, & reſpondebimus
verbum populo huic, qui locuti ſunt, dicendo: Alleuia
de iugo, quod poſuit pater tuus ſuper nos?*
10 *Et locuti ſunt cum eo adoleſcentes, qui nutriti erant
cum eo, dicendo: Sic dices populo, qui locuti ſunt ad te,
dicendo: Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum, & tu
alleuia à nobis: ſic dices ad eos: Minor digitus meus groſ-
ſior eſt lumbis patris mei.*
11 *Et nunc pater meus onerare fecit ſuper vos iugum gra-
ue, & ego addam iugo veſtro: pater meus caſtigauit vos
virgis, & ego ſcorpionibus.*
12 *Et venit Iarobbam, & omnis populus ad Rechabbam
die tertio, quemadmodum locutus fuerat Rex, dicendo:
Reuertimini ad me die tertio.*
13 *Reſponditq́; eis rex dura, et dereliquit rex Rechabbam
conſilium ſenum:*
14 *Et locutus eſt ad eos iuxta conſilium adoleſcentum, di-
cendo: Pater meus aggrauauit iugum veſtrum, et ego
addam ſuper illud: pater meus caſtigauit vos flagellis, et
ego ſcorpionibus.*
15 *Et non audiuit Rex populum: nam erat cauſatum à
Deo, vt firmaret Dominus verbum ſuum, quod locutus
fuerat per manum Achiiahu Silonitæ ad Iarobbam fi-
lium Nebath.*
16 *Et omnis Iſrael viderunt, quod non audiſſet Rex eos, et
reſponderunt populus ad Regem, dicendo: Quæ nobis pars
in Dauid, et non eſt hæreditas in filio Iſai. Vnuſquiſque
in tabernacula tua Iſrael, nunc prouide domui tuæ Da-
uid. Et abiit omnis vir Iſrael in tabernacula ſua.*
17 *Super filios autem Iſrael habitantes in vrbibus Ie-
hudah, regnauit Rechabbam.*
18 *Et miſit Rex Rechabbam Hadoram, qui erat ſuper tri-
butum, & lapidauerunt eum filij Iſrael lapide, & mor-
tuus eſt: et Rex Rechabbam roborauit ſe, vt aſcenderet
currum ad fugiendum in Ieruſalaim.*
19 *Et præuaricati ſunt contra domum Dauid, vſque ad
diem hanc.*

CAP. XI.

1 *VEnit autem Rechabbam in Ieruſalaim, & congre-
gauit domum Iehudah, & Biniamin centum, &
octoginta millia electorum facientium bellum, vt dimica-
ret cum Iſrael, vt reduceret regnum ad Rechabbam.*
2 *Et fuit verbum Domini ad Semahaiahu virum Dei,
dicendo:*
3 *Dic ad Rechabbam filium Selomoh Regem Iehudah,
& ad vniuerſum Iſrael in Iehudah, & in Biniamin, di-
cendo:*

Sic

Tranſl. ex Septuag.

5 Et dixit eis : Ite vſque ad tres dies , & venite ad me. Et abijt populus.

6 Et congregauit rex Roboam ſeniores, qui ſtabant coram Salomon patre eius, in viuendo eum, dicens: Quomodo vos conſulitis reſpondere populo huic verbum?

7 Et locuti ſunt ei dicentes : Si hodie fueris ad bonum populo huic, & bene placueris, & locutus fueris eis verba bona; & erunt tibi pueri omnibus diebus.

8 Et reliquit conſilium ſeniorum, qui conſuluerant ei: & conſuluit cum pueris, qui nutriti fuerant cum eo, qui ſtabant coram [illegible]

9 Et dixit eis: Quid vos conſulitis, & reſpondebo verbum populo huic, qui locuti ſunt ad me, dicentes: Remitte de iugo , quod dedit pater tuus ſuper nos?

10 Et locuti ſunt ei pueri enutriti cum eo, dicentes: Sic loqueris populo, qui locutus eſt ad te, dicens: Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum , & tu remitte à nobis: Sic dices: Paruus digitus meus craſſior lumbo patris mei.

11 Et nunc pater meus caſtigauit vos iugo graui: & ego adijciam ſuper iugum veſtrum. Pater meus caſtigauit vos flagellis : & ego caſtigabo vos in ſcorpionibus.

12 Et venit Hieroboam , & omnis populus ad Roboam die tertia , ſicut locutus fuerat rex , dicens: Reuertite ad me in die tertia.

13 Et reſpondit rex dura: & dereliquit rex Roboam conſilium ſeniorum:

14 Et locutus eſt ad eos iuxta conſilium iuniorum, dicens: Pater meus aggrauauit iugum veſtrum : & ego adijciam ſuper illud. Pater meus caſtigauit vos in flagellis: & ego caſtigabo vos in ſcorpionibus.

15 Et non audiuit rex populum: quoniam erat euerſio à Deo , dicens : Suſcitauit Dominus verbum ſuum , quod locutus eſt in manu Achiæ Selonitæ de Hieroboam filio Nabat, & omni Iſrael: quoniam non audiuit rex eos.

16 Et reſpondit populus ad regem, dicens: Quæ noſtra pars in Dauid, & hæreditas in filio Ieſſæ? Ad tabernacula tua Iſrael. Nunc vide domum tuam Dauid. Et iuit omnis populus ad tabernacula ſua.

17 Et viri Iſrael, & habitantes in ciuitatibus Iuda, & regem fecerunt ſuper ſe Roboam.

18 Et miſit ſuper eos Roboam rex Adoniram , qui ſuper tributum: & lapidauerunt eum filij Iſrael lapidibus: & mortuus eſt . Et rex Roboam feſtinauit aſcendere in currum, ad fugiendum in Hieruſalem.

19 Et præuaricatus eſt Iſrael in domo Dauid vſque in diem hanc.

C A P. XI.

1 ET venit Roboam in Hieruſalem, & conuocauit Iudam, & Beniamin centum octuaginta millia iuuenum facientium bellum: Et bellabat aduerſus Iſrael ad reſtituendum regnum ipſi Roboam.

2 Et factum eſt verbum Domini ad Samæam hominem Dei, dicens:

3 Dic ad Roboam filium Salomon, & omnem Iudam, & Beniamin, dicens:

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Dixitq́; ad eos, Adhuc tres dies, & reuertimini ad me. Abiit itaque populus.

Et conſilium iniit Rex Rehabam cum ſenioribus qui ſteterant coram Selomoh patre ſuo, ipſo viuente, dicendo, Quomodo conſulitis vos vt reſpondeam populo huic verbum?

Et loquuti ſunt illi, dicendo, Si fueris in bonum populo huic, & complacueris eis, loquutuſq́; fueris ad eos verba bona, erunt tibi ſerui omnibus diebus.

Dereliquit autem conſilium ſeniorum quod conſuluerant ei: & conſilium iniit cum adoleſcentibus qui adoleuerant cum ipſo, qui ſtabant coram illo.

Dixitque ad eos , Quid vos conſulitis , vt reddamus reſponſum populo huic , qui loquuti ſunt mihi dicendo, Alleuia de iugo quod poſuit pater tuus ſuper nos?

Tunc reſponderunt ei adoleſcentes qui adoleuerant cum eo, dicendo, Sic dices populo qui loquuti ſunt tibi, his verbis, Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum, tu autem alleuia à nobis : ſic inquam dices ad eos , Minimus digitus meus craſſior eſt lumbis patris mei.

Nunc ergo pater meus onus impoſuit vobis iugum graue, ego autem addam iugo veſtro : pater meus corripuit vos flagellis, ego autem ſcorpionibus.

Venit itaque Iarobam, & vniuerſus populus ad Rehabam die tertio , quemadmodum loquutus fuerat Rex, dicendo, Reuertimini ad me die tertio.

Reſponditq́; eis Rex dura, relicto conſilio ſeniorum:

Loquutus nanque eſt ad eos iuxta conſilium adoleſcentum, dicendo , Pater meus aggrauauit iugum veſtrum, ego vero addam ſuper illud : pater meus corripuit vos flagellis, ego vero ſcorpionibus.

Et non exaudiuit Rex populum: fuit enim cauſa à Deo vt confirmaret Iehouah verbum ſuum quod loquutus fuerat per manum Ahiahu Silonitæ ad Iarobam filium Nebat.

Vniuerſus autem Iſrael videns quod non exaudiſſet Rex eos, reſponderunt Regi , dicendo , Quæ nobis eſt portio in Daude? neque hæreditas eſt nobis in filio Iſai. quiſque in tabernacula tua, ô Iſrael: nunc vide domum tuam, ô Dauid. Abiit itaque vniuerſus Iſrael in tabernacula ſua.

Super filios autem Iſrael qui habitabant in vrbibus Iehudah, regnauit Rehabam.

Miſit vero Rex Rehabam Hadoram qui erat ſuper tributum, & lapidauerunt eum filij Iſrael lapidibus, & mortuus eſt: Rex autem Rehabam roborauit ſeipſum vt aſcenderet currum, vt fugeret in Ieruſalaim.

Et præuaricati ſunt Iſraelitæ contra domum Dauidis vſque ad diem hanc.

C A P. X I.

VEnit ergo Rehabam in Ieruſalaim , & congregauit domum Iehudah & Biniamin, centum & octoginta millia electorum facientium bellum, vt dimicaret cum Iſraele, vt reduceret regnum ad ſe.

Fuit autem verbum Iehouæ ad Semaaiahu virum Dei, dicendo,

Dic ad Rehabam filium Selomoh Regem Iehudah , & ad vniuerſum Iſraelem in Iehudah & Biniamin, his verbis,

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

4 Hæc dicit Dominus Non aſcendetis, neque pugnabitis contra fratres veſtros: reuertatur vnuſquiſque in domum ſuam,quia mea hoc geſtum eſt voluntate. Qui cum audiſſent ſermonem Domini, reuerſi ſunt,nec perrexerunt contra Ieroboam.

5 Habitauit autem Roboam in Ieruſalem,& ædificauit ciuitates muratas in Iuda.
6 Extruxitque Bethlehem,& Etam,& Thecue:
7 Bethſur,quoque & Socho,& Odollam:
8 Necnon & Geth, & Mareſa, & Ziph:
9 Sed & Aduram. & Lachis, & Azeca:
10 Saraa quoque,& Aialon,& Hebron,quæ erant in Iuda, & Beniamin,ciuitates munitiſſimas.
11 Cumque clauſiſſet eas muris, poſuit in eis principes,ciborumque horrea,hoc eſt,olei, & vini.
12 Sed & in ſingulis vrbibus fecit armamentarium ſcutorum,& haſtarum,firmauitque eas ſumma diligentia,& imperauit ſuper Iudam & Beniamin.
13 Sacerdotes autem & Leuitæ, qui erant in vniuerſo Iſrael, venerunt ad eum de cunctis ſedibus ſuis:
14 Relinquentes ſuburbana,& poſſeſſiones ſuas, & tranſeuntes ad Iudam,& Ieruſalem: eo quod abieciſſet eos Ieroboam, & poſteri eius, ne ſacerdotio Domini fungerentur.
15 Qui conſtituit ſibi ſacerdotes excelſorum,& dæmoniorum,vitulorumque quos fecerat.
16 Sed & de cunctis tribubus Iſrael,quicumque dederant cor ſuum, vt quærerent Dominum Deum Iſrael,venerunt in Ieruſalem ad immolandum victimas ſuas coram Domino Deo patrum ſuorum.

17 Et roborauerunt regnum Iuda, & confirmauerunt Roboam filium Salomonis per tres annos: ambulauerunt enim in vijs Dauid, & Salomonis, annis tantum tribus.
18 Duxit autem Roboam vxorem Mahalath,filiam Ierimoth,filij Dauid: Abihail quoque filiam Eliab filij Iſai:
19 Quæ peperit ei filios Iehus, & Somoriam, & Zoom.
20 Poſt hanc quoque accepit Maacha filiam Abſalom, quæ peperit ei Abia, & Ethai, & Ziza, & Salomith.
21 Amauit autem Roboam Maacha filiam Abſalom ſuper omnes vxores ſuas,& concubinas: nam vxores decem & octo duxerat, concubinas autem ſexaginta: & genuit viginti octo filios, & ſexaginta filias.
22 Conſtituit vero in capite, Abiam filium Maacha ducem ſuper omnes fratres ſuos: ipſum enim regem facere cogitabat:
23 Quia ſapientior fuit,& potentior ſuper omnes filios eius,& in cunctis finibus Iuda,& Beniamin, & in vniuerſis ciuitatibus muratis: præbuitque eis eſcas plurimas,& multas petiuit vxores.

CAP. XII.

1 Cumque roboratum fuiſſet regnum Roboam, & confortatum,dereliquit legem Domini, & omnis Iſrael cum eo.
2 Anno autem quinto regni Roboam, aſcendit Seſac rex Ægypti in Ieruſalem(quia peccauerant Domino)
3 Cum mille ducentis curribus, & ſexaginta millibus equitum: nec erat numerus vulgi, quod venerat cum eo ex Ægypto, Libyes ſcilicet, & Troglodytæ,& Æthiopes.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *Sic dixit Dominus: Non aſcendetis, et non pugnabitis cum fratribus veſtris: reuertimini vnuſquiſque in domum ſuam, quia à me factum eſt verbum hoc. Et audierunt verba Domini, et reuerſi ſunt ne irent contra Iarobham.*

5 *Et habitauit Rechabham in Ieruſalaim, & ædificauit vrbes ad munitionem in Iehudah.*
6 *Et ædificauit Bethlechem, & Hetham, & Techoah,*
7 *Et Bethſur, & Socho, & Hadulam:*
8 *Et Ghath, & Mareſah, & Ziph:*
9 *Et Adoraim, & Lachis, & Hazechah:*
10 *Et Sorhah, & Aia[illegible] & Chebron, quæ erant in Iehudah, & Biniamin vr[illegible]munitas.*
11 *Et roborauit munita, & poſuit in eis duces, & cellaria cibi, & olei, & vini.*
12 *Et in ſingulis vrbibus ſcuta, & haſtas, et roborauit eas multum valde, & fuit ſibi Iehudah & Biniamin.*
13 *Sacerdotes autem, & Leuitæ, qui erant in vniuerſo Iſrael, ſteterunt iuxta eum de cunctis finibus ſuis:*
14 *Dereliquerunt enim Leuitæ ſuburbana ſua, & poſſeſſionem ſuam, & ierunt in Iehudah, & in Ieruſalaim, quia eiecit eos Iarobham, & filij eius ne miniſtrarent Domino.*
15 *Et conſtituit ſibi Sacerdotes in excelſis, & dæmoniis, & vitulis quos fecit.*
16 *Et poſt eos de cunctis tribubus Iſrael, qui ponebant cor ſuum, vt quærerent Dominum Deum Iſrael, veniebant in Ieruſalaim ad immolandum Deo Patrum ſuorum.*

17 *Et roborauerunt regnum Iehudah, & confirmauerunt Rechabham annis tribus: ambulauerunt enim in via Dauid, & Selomoh, annis tribus.*
18 *Accepit autem ſibi Rechabham vxorem Machalath filiam Ierimoth filij Dauid: Abichail filiam Eliab, filij Iſai.*
19 *Et peperit ei filios Iehus, & Semariah, & Zaham.*
20 *Et poſt eam accepit Mahachah filiam Abſalom, et peperit ei Abiiah, & Hatthai, & Ziza, & Selomith.*
21 *Et amauit Rechabham, Mahachah filiam Abſalom præ omnibus vxoribus ſuis, & concubinis ſuis: vxores enim octo, et decem accepit, concubinas ſexaginta: & genuit viginti, & octo filios, & ſexaginta filias.*
22 *Conſtituit autem in capite Rechabham filium Abiiah filium Mahachah ducem inter fratres ſuos, vt regnare faceret eum:*
23 *Et erudire faciebat, & diſpergebat de omnibus filiis ſuis in cunctis terris Iehudah, & Biniamin, in cunctis vrbibus munitis poſuit eſcam copioſè, & petiuit multitudinem vxorum.*

CAP. XII.

1 *Et fuit, cum confirmaſſet regnum Rechabham, et cum roboraſſet illud, dereliquit Legem Domini, & omnis Iſrael cum eo.*
2 *Et fuit, anno quinto regis Rechabham, aſcendit Siſac rex Ægypti contra Ieruſalaim (præuaricati enim fuerant in Dominum.)*
3 *Cum mille, & ducentis curribus, & ſexaginta millibus equitum: et non erat numerus populi, qui venerunt cum eo ex Ægypto Lubim, Succhiim, & Chuſiim.*

Tranſl. ex Septuag.

4 Hæc dicit Dominus Non aſcendetis, & non bel
labitis aduerſus fratres veſtros. Reuertite vnuſ-
quiſque in domum ſuam: quoniam à me factum
eſt verbum hoc. Et obedierunt verbo Domini, &
conuerſi ſunt à non eundo ſuper Hieroboam.

5 Et habitauit Roboam in Hieruſalem: & ædifica-
uit ciuitates munitas in Iudæa:
6 Et ædificauit Bethleem, & Ætan, & Thecoe:
7 Et Bæthſura, & Socchoth & Odollam,
8 Et Geth, & Meriſan, & Ziph,
9 Et Adoræ, & Lachis, & Azeca,
10 Et Saraa, & Ælom, & Chebron, quæ eſt Iuda, &
Beniamin, ciuitates muratas.
11 Et muniuit ipſas muratas, & dedit in eis duces,
& cellaria cibariorũ, oleum, & vinum, ad ciuitatẽ.
12 Et ad ciuitatem ſcuta, & lanceas. Et confortauit
eas in multitudine valde. Et fuerũt ei Iuda, & Ben-
iamin.
13 Et ſacerdotes, & Leuitæ, qui erant in omni Iſra-
el, conuenerunt ad eum ex omnibus finibus:

14 Quoniam dereliquerunt Leuitę tabernacula poſ-
ſeſſionis ſuę, & iuerunt ad Iuda in Hieruſalem: quo-
niam eiecit eos Hieroboam, & filij eius, ad non mi-
niſtrandum Domino.
15 Et conſtituit ſibi ſacerdotes excelſorum, & ido-
lis, & vanis, & vitulis quæ fecit Hieroboam.
16 Et eiecit eos, de tribubus Iſrael, qui dederant cor
ſuum ad quærendum Dominum Deum Iſrael. Et
venerunt in Hieruſalem ſacrificare Domino Deo
patrum ſuorum:

17 Et confortauerunt regnum Iuda. Et confortauit
Roboam filium Salomon ad annos tres: quoniam
iuit in vijs Dauid, & Salomon annos tres.

18 Et accepit ſibi Roboam vxorem Moolath filiam
Hierimuth filij Dauid, & Abigæam filiam Heliab,
qui ipſius Ieſſæ.
19 Et peperit ei filios, Ieus, & Samoria, & Zaam.

20 Et poſt hæc accepit ſibi Maacha filiam Abeſſa-
lom: & peperit ei Abia, & Ietthi, & Zeza, & Sale-
moth.
21 Et dilexit Roboam Maacha filiam Abeſſalom ſu-
per omnes vxores ſuas, & concubinas ſuas: quo-
niam vxores decem octo habuit, & concubinas
ſexaginta. Et genuit filios viginti & octo, & filias
ſexaginta.
22 Et conſtituit in principem Abia filium Maacha,
in ducem in fratribus eius: quoniam regem facere
cogitabat eum.
23 Et creuit ſupra omnes filios eius in omnibus fi-
nibus Iuda, & Beniamin, & in ciuitatibus munitis:
& dedit eis alimenta, multitudinem plurimam: &
petiuit multitudinem vxorum.

C A P. XII.

1 ET factum eſt, vt paratum fuit regnum Roboam,
& vt inualuit, dereliquit mandata Domini, &
omnis Iſrael cum eo.
2 Et factum eſt in anno quinto regni Roboam, ad-
ſcendit Suſacim rex Ægypti ſuper Hieruſalem
(quoniam peccauerunt coram Domino)
3 In mille, & ſexcentis currubus, & ſexaginta mil-
libus equorum. Et non erat numerus multitudinis,
quæ venit cum eo de AEgypto, Libes, Trogoditę, &
AEthiopes.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Sic dixit Iehouah, Ne aſcendatis, neque pugnetis contra fratres veſtros: reuertimini quiſque in domum ſuam: quia à me facta eſt res iſta. Et paruerunt verbo Iehouæ, reuerſiq́; ſunt ne irent contra Iarobam.

Habitauit ergo Rehabam in Ieruſalaim, & ædificauit vrbes in munitionem in Iehudah.

Ædificauit inquam Beth-lehem, & Etam, & Thecoa,

Et Beth-ſur, & Socho, & Adullam,

Et Gath, & Mareſah, & Ziph,

Et Adoraim, & Lachis, & Azecah,

Et Sorah, & Aialon, & Hebron, quæ erant in Iehudah & Biniamin, vrbes munitas.

Roborauit quoque munita, & collocauit in illis duces, & cellaria cibi, & oleum, & vinum:

Et in ſingulis vrbibus ſcuta & haſtas, roborauitq́; eas multum valde: & fuit ei Iehudah & Biniamin.

Porro ſacerdotes & Leuitæ qui erant in vniuerſo Iſraele, aſtiterunt iuxta eum de cunctis finibus ſuis.

Dereliquerant enim Leuitæ ſuburbana ſua, & poſſeſſionem ſuam, & abierant in Iehudah & Ieruſalaim: quia eiecerat eos Iarobam & filij eius, ne miniſtrarent Iehouæ.

Et conſtituerat ſibi Sacerdotes pro excelſis, & dæmoniis, & vitulis quos fecerat.

Et poſt eos, de cunctis tribubus Iſraelis qui dederant cor ſuum ad quærendum Iehouam Deum Iſraelis, venerunt in Ieruſalaim ad immolandum Iehouæ Deo Patrum ſuorum.

Roborauerunt itaque regnum Iehudah, & confirmauerunt Rehabam filium Selomoh annis tribus: ambulauerunt enim in via Dauidis & Selomoh annis tribus.

Accepit autem ſibi Rehabam vxorem Mahalath filiam Ierimoth filij Dauidis, & Abihail filiam Eliab filij Iſai.

Quæ peperit ei filios: Ieus, & Semariah, & Zaham.

Et poſt illam accepit Maachah filiam Abſalom: quæ peperit ei Abiiah, & Atthai, & Ziza, & Selomith.

Amauit autem Rehabam Maachah filiam Abſalom præ omnibus vxoribus ſuis & concubinis ſuis, vxores enim octodecim acceperat, & concubinas ſexaginta: & genuit vigintiocto filios, & ſexaginta filias.

Conſtituit autem in ducem, Rehabam Abiiah filium Maachah, in ducem inquam inter fratres ſuos: quia optabat conſtituere eum Regem.

Et docuit eum: diſperſit autem de omnibus reliquis filiis ſuis in cunctas terras Iehudah & Biniamin: in cunctis vrbibus munitis: & dedit eis eſcas copioſè: & petiuit multitudinem vxorum.

C A P. X I I.

FVit autem quum confirmaſſet regnum Rehabam, ac roboraſſet illud, dereliquit Legem Iehouæ, omneſq́; Iſrael cum eo.

Fuit itaque, anno quinto ipſius regis Rehabam, aſcendit Siſac rex Ægypti contra Ieruſalaim (præuaricati enim fuerant in Iehoua.)

Cum mille & ducentis curribus, & ſexaginta millibus equitum: nec erat numerus populi qui venerant cum eo ex Ægypto, Lubim, Succhiim, & Chuſim.

Vulgat. Editio.

4 Cepitque ciuitates munitiſſimas in Iuda, & ve-
nit vſque in Ieruſalem.
5 Semeias autem propheta ingreſſus eſt ad Ro-
boam & principes Iuda, qui congregati fuerant in
Ieruſalem fugientes Seſac. dixitque ad eos: Hæc di-
cit Dominus: Vos reliquiſtis me, & ego reliqui vos
in manu Seſac.
6 Conſternatique principes Iſrael, & rex dixerunt:
Iuſtus eſt Dominus.
7 Cumque vidiſſet Dominus, quod humiliati eſ-
ſent, factus eſt ſermo Domini ad Semeiam dicens:
Quia humiliati ſunt, non diſperdam eos, daboque
eis pauxillum auxilij, & non ſtillabit furor meus
ſuper Ieruſalem per manum Seſac.
8 Verumtamen ſeruient ei, vt ſciant diſtantiam
ſeruitutis meæ, & ſeruitutis regni terrarum.
9 Receſſit itaque Seſac rex Ægypti ab Ieruſalem,
ſublatis theſauris domus Domini & domus regis,
omniaque ſecum tulit, & clypeos aureos, quos fe-
cerat Salomon:
10 Pro quibus fecit rex æneos, & tradidit illos prin-
cipibus ſcutariorum, qui cuſtodiebant veſtibulum
palatij.
11 Cumque introiret rex domum Domini, venie-
bant ſcutarij & tollebant eos, iterumque referebant
eos ad armamentarium ſuum.
12 Veruntamen, quia humiliati ſunt, auerſa eſt ab
eis ira Domini, nec deleti ſunt penitus: ſiquidem &
in Iuda inuenta ſunt opera bona.
13 *3. Re. 14. 21. * Confortatus eſt ergo rex Roboam in Ieruſa-
lem, atque regnauit: quadraginta autem & vnius
anni erat cum regnare cœpiſſet, & decem, & ſeptem
annis regnauit in Ieruſalem, vrbe, quam elegit Do-
minus, vt confirmaret nomen ſuum ibi, de cunctis
tribubus Iſrael: nomen autem matris eius Naama
Ammanitis.
14 Fecit autem malum, & non præparauit cor ſuum,
vt quæreret Dominum.
15 Opera vero Roboam prima & nouiſſima ſcripta
ſunt in Libris Semeiæ prophetæ, & Addo Videntis,
& diligenter expoſita: pugnaueruntque aduerſum
ſe Roboam, & Ieroboam cunctis diebus.
16 Et dormiuit Roboam cum patribus ſuis, ſepul-
tuſque eſt in ciuitate Dauid. Et regnauit Abia filius
eius pro eo.

CAP. XIII.

1 3. Reg. 15. 2. ANno octauodecimo regis Ieroboam, regnauit
Abia ſuper Iudam.
2 Tribus annis regnauit in Ieruſalem, nomenque
matris eius Michaia, filia Vriel de Gabaa: & erat
bellum inter Abiam, & Ieroboam.
3 *3. Re. 15. 7. * Cumque iniſſet Abia certamen, & haberet bel-
licoſiſſimos viros, & electorum quadringenta mil-
lia: Ieroboam inſtruxit è contra aciem octingenta
millia virorum, qui & ipſi electi erant, & ad bella
fortiſſimi.
4 Stetit ergo Abia ſuper montem Semeron, qui
erat in Ephraim, & ait: Audi Ieroboam, & omnis Iſ-
rael.
5 Num ignoratis, quod Dominus Deus Iſrael de-
derit regnum Dauid ſuper Iſrael in ſempiternum,
ipſi & filijs eius in pactum ſalis?
6 Et ſurrexit Ieroboam filius Nabat, ſeruus Salo-
monis filij Dauid: * & rebellauit contra dominum
*3. Re. 11. 26. ſuum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

4 *Et cepit vrbes munitas, quæ erant in Iehudah, & venit
vſque ad Ieruſalaim.*
5 *Semahaiah autem propheta venit ad Rechabham, et
ad principes Iehudah, qui congregati erant in Ieruſalaim
à facie Siſac, & dixit ad eos: Sic dixit Dominus: Vos de-
reliquiſtis me, & ego etiam dereliqui vos in manu Siſac.*
6 *Et humiliauerunt ſe principes Iſrael, & rex, & dixe-
runt: Iuſtus eſt Dominus.*
7 *Et cum vidiſſet Dominus, quod humiliaſſent ſe, fuit
verbum Domini ad Semahaiah, dicendo: Humiliati ſunt,
non diſperdam eos, daboq; eis paululum euaſionis, & non
ſtillabit furor meus contra Ieruſalaim per manum Siſac.*
8 *Sed erunt ei ſerui, & ſcient ſeruitutem meam, & ſer-
uitutem regnorum terrarum.*
9 *Et aſcendit Siſac contra Ieruſalaim, & tulit theſau-
ros domus Domini, & theſauros domus regiæ, omnia tulit,
& tulit clypeos aureos quos fecit rex Selomoh.*
10 *Et fecit rex Rechabham pro eis clypeos æneos, & conſti-
tuit ad manum principum curſorum, qui cuſtodiebant
oſtium domus regiæ.*
11 *Et erat, ingreſſo rege domum Domini, veniebant cur-
ſores, & tollebant eos, & referebant eos ad thalamum
curſorum.*
12 *Et quia humiliauit ſe auerſa eſt ab eo ira Domini, &
non fuit ad diſperdendum ad conſumptionem: & etiam in
Iehudah fuerunt bona.*
13 *Et roborauit ſe rex Rechabham in Ieruſalaim, & re-
gnauit: quia quadraginta, & vnius annorum erat Re-
chabham, dum regnauit, & ſeptem, & decem annis re-
gnauit in Ieruſalaim vrbe, quam elegit Dominus, vt po-
neret nomen ſuum ibi ex omnibus tribubus Iſrael: nomen
autem matris eius erat Nahamah Hammonitis.*
14 *Et fecit malum, quia non præparauit cor ſuum, vt
quæreret Dominum.*
15 *Verba autem Rechabham prima & nouiſſima, nonne
ſcripta ſunt in verbis Semahaiah prophetæ, & Iddo Viden-
tis, dum recenſent ſeriem generationum, & bella Re-
chabham, & Iarobham omnibus diebus.*
16 *Et dormiuit Rechabham cum patribus ſuis, & ſepultus
eſt in ciuitate Dauid. Et regnauit Abiiah filius eius pro
eo.*

CAP. XIII.

1 *ANno octauo decimo regis Iarobham, regnauit Abiiah
ſuper Iehudah.*
2 *Tribus annis regnauit in Ieruſalaim, nomen autem
matris eius Michaiahu filia Vriel de Ghibhah: & bellum
fuit inter Abiiah, & Iarobham.*
3 *Et ligauit Abiiah bellum cum exercitu virorum belli-
coſorum quadraginta millia virorum electorum: & Ia-
robham diſpoſuit cum eo bellum cum octingentis millibus
viris electis, potentibus viribus.*
4 *Et ſurrexit Abiiah è monte Semaraim, qui erat in
monte Ephraim, & dixit: Audite me Iarobham, et om-
nis Iſrael.*
5 *Nonne veſtra intereſt ſcire, quod Dominus Deus Iſrael
dedit regnum Dauid ſuper Iſrael in ſæculum, ipſi, et fi-
lijs eius pacto ſalis?*
6 *Et ſurrexit Iarobham filius Nebath ſeruus Selomoh
filij Dauid: et defecit contra Dominum ſuum.*

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

4 Et obtinuerunt ciuitates munitas, quæ erant in Iuda,& venerunt in Hieruſalem.

5 Et Samæas propheta venit ad Roboam, & ad principes Iuda, qui congregati fuer[illegible] in Hieruſalem à facie Suſacim:& dixit eis: ſic dixit Dominus: Vos dereliquiſtis me: & ego derelinquam vos in manu Suſacim.

6 Et confuſi ſunt principes Iſrael, & rex, & dixerunt: Iuſtus eſt Dominus.

7 Et cum videret Dominus, quia confuſi ſunt; & factum eſt verbum Domini ad Samæam, dicens: Confuſi ſunt;non diſperdam eos:& dabo eos, quaſi paululum ad ſalutem: & non ſtillabit furor meus in Hieruſalem:

8 Quoniam erunt in pueros: & cognoſcent ſeruitutem meam,& ſeruitutem regni terræ.

9 Et aſcendit Suſacim rex Ægypti ſuper Hieruſalem:& cepit theſauros, qui in domo Domini, & theſauros,qui in domo regis,omnia cepit. Et cepit ſcuta aurea,quæ fecerat Salomon.

10 Et fecit rex Roboam ſcuta ænea pro eis:& conſtituit ſuper eum Suſacim principes curſorum,cuſtodientes portam regis.

11 Et fiebat,in ingrediendo regem in domum Domini ingrediebantur cuſtodes, & curſores, & qui reuertebant in obuiam curſorum.

12 Et cum ipſe confuſus eſſet; auerſus eſt ab eo furor Domini,& non ad perditionem in finem.Nam & in Iuda fuerunt verba bona.

13 Et inualuit rex Roboam in Hieruſalem, & regnauit. Et quadraginta & vnus annorum Roboam, cum ipſe regnauit: & ſeptem & decem annos regnauit in Hieruſalem,in ciuitate,quam elegit Dominus ad cognominandum nomen ſuum ibi de omnibus tribubus filiorum Iſrael. Et nomen matris eius Noomma Ammanites.

14 Et fecit malum; quoniam non direxit cor ſuum ad exquirendum Dominum.

15 Et verba Roboam prima & nouiſſima, nonne ecce ſcripta in verbis Samęę prophetę,& Addo videntis, & actiones eius? Et Roboam impugnauit Hieroboam omnibus diebus.

16 Et mortuus eſt Roboam cum patribus ſuis:& ſepultus eſt in ciuitate Dauid.Et regnauit Abia filius eius pro eo.

CAP. XIII.

1 IN octauo & decimo anno regni Hieroboam regnauit Abia ſuper Iudam:

2 Tres annos regnauit in Hieruſalem: & nomen matri eius Maacha filia Vriel de Gabaon.Et bellum fuit inter Abia, & inter Hieroboam.

3 Et inſtruxit Abia in virtute, bellatoribus virtutis, quadringentis millibus virorum potentium. Et Hieroboam inſtruxit aduerſus eum prælium in octingentis millibus:potentes bellatores virtutis.

4 Et ſurrexit Abia à monte Somoron, qui eſt in monte Ephræm, & dixit:Audite Hieroboam, & omnis Iſrael:

5 Nonne vobis noſſe, quia Dominus Deus Iſrael dedit regem ſuper Iſrael in ſæculum ipſi Dauid, & filijs eius,teſtamento ſalis?

6 Et ſurrexit Hieroboam filius Nabat, puer Salomonis ipſius Dauid:& receſſit à domino ſuo.

Noua ex Heb. Tralat.Fr.Vatabli.

Cepit autem vrbes munitas quæ erant in Iehudah, & venit vſque ad Ieruſalaim.

Tunc Semaaiah Propheta venit ad Rehabam, & ad principes Iehudah qui congregati erant in Ieruſalaim propter Siſac, & dixit ad eos, Sic dixit Iehouah, Vos dereliquiſtis me, & ego etiam dereliqui vos in manu Siſac.

Humiliauerunt autem ſe principes Iſraelis & Rex, ac dixerunt, Iuſtus eſt Iehouah.

Quumq́ vidiſſet Iehouah quod humiliaſſent ſeſe, fuit verbum eius ad Semaaiah his verbis, Humiliati ſunt,non diſperdam eos, ſed dabo illis breui euaſionem,neque ſtillabit furor meus contra Ieruſalaim per manum Siſac.

Erunt tamen ei ſerui: vt ſciant ſeruitutem meam, & ſeruitutem regnorum terrarum.

Aſcendit ergo Siſac Rex Ægypti contra Ieruſalaim,tulitq́ theſauros domus Iehouæ, & theſauros domus regiæ, omnia tulit: tulit & clypeos aureos quos fecerat Rex Selomoh.

Et fecit Rex Rehabam loco eorum, clypeos æneos, & commiſit eos manui principum curſorum,qui cuſtodiebant veſtibulum domus regiæ.

Erat autem ex quo ibat Rex in domum Iehouæ, veniebant curſores illi, & geſtabant eos, poſtea referebant eoſdem in thalamum curſorum.

Quum autem humiliaſſet ſe, auerſa eſt ab eo ira Iehouæ, vt non diſperderet eum prorſus: & etiam in Iehudah fuerunt res bonæ.

Corroboratus eſt itaque Rex Rehabam in Ieruſalaim, & regnauit: quia quadraginta & vnius anni erat Rehabam quum regnare cœpit,& ſeptendecim annis regnauit in Ieruſalaim vrbe quam elegit Iehouah vt poneret nomen ſuum ibi ex omnibus vrbibus tribuum Iſraelis: nomen autem matris eius erat Naamah Ammonitis.

Fecit autem malum illud, quod non præparauit cor ſuum ad quærendum Iehouam.

Verba autem Rehabam priora & poſteriora, annon ſcripta ſunt in ſermonibus Semaaiah Prophetæ, & Iddo Videntis, dum recenſent ſeriem generationum? & fuerunt bella Rehabam & Iarobam omnibus diebus.

Dormiuit itaque Rehabam cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Ciuitate Dauidis: regnauitq́ Abiiah filius eius pro eo.

CAP. XIII.

ANno decimooctauo Regis Iarobam, regnauit Abiiah ſuper Iehudah.

Tribus annis regnauit in Ieruſalaim: (nomen autem matris eius Michaiahu filia Vriel de Gibah) & bellum fuit inter Abiiah & Iarobam.

Inſtruxit itaque Abiiah aciem illam cum exercitu potentium in bello, nempe quadringentis millibus virorum electorum: Iarobam vero inſtruxit cum eo aciem cum octingentis millibus virorum electorum potentium viribus.

Surrexit autem Abiiah è monte Semaraim, qui erat in monte Ephraim,& dixit, Audite me Iarobam, & omnis Iſrael,

Nonne veſtra intererat ſcire quod Iehouah Deus Iſraelis dedit regnum Dauid ſuper Iſraelem in ſeculum, illi & filiis eius, pacto ſalis?

Surrexit autem Iarobam filius Nebat ſeruus Selomoh filij Dauidis, & rebellauit contra dominum ſuum:

Vulgat. Editio.

7 Congregatique ſunt ad eum viri vaniſſimi,& fi-
lij Belial: & præualuerunt contra Roboam filium
Salomonis:porro Roboam erat rudis, & corde pa-
uido, nec potuit reſiſtere eis.
8 Nunc ergo vos dicitis, quod reſiſtere poſſitis re-
gno Domini,quod poſſidet per filios Dauid, habe-
tiſque grandem populi multitudinem, atque vi-
tulos aureos,quos fecit vobis Ieroboam in deos.

*1 Reg. 12. 31.

9 *Et eiecistis Sacerdotes Domini,filios Aaron,at-
que Leuitas: & feciſtis vobis Sacerdotes,ſicut om-
nes populi terrarum:quicumque venerit,& initia-
uerit manum ſuam in tauro de bobus,& in arieti-
bus ſeptem,ſit ſacerdos eorum,qui non ſunt dij.
10 Noſter autem Dominus, Deus eſt, quem non re-
linquimus, Sacerdoteſque miniſtrant Domino de
filijs Aaron & Leuitæ ſunt in ordine ſuo:
11 Holocauſta quoque offerunt Domino per ſingu-
los dies mane, & veſpere. & thymiama iuxta legis
præcepta confectum, & proponuntur panes in
menſa mundiſſima, eſtque apud nos candelabrum
aureum. & lucernæ eius, vt accendantur ſemper
ad veſperam:nos quippe cuſtodimus præcepta Do-
mini Dei noſtri, quem [illegible]s reliquiſtis.
12 Ergo in exercitu noſtro dux Deus eſt, & Sacer-
dotes eius, qui clangunt tubis, & reſonant contra
vos: filij Iſrael nolite pugnare contra Dominum
Deum patrum veſtrorum, quia non vobis expe-
dit.
13 Hæc illo loquente, Ieroboam retro moliebatur
inſidias.Cumque ex aduerſo hoſtium ſtaret, igno-
rantem Iudam ſuo ambiebat exercitu:
14 Reſpicienſque Iudas vidit inſtare bellum ex ad-
uerſo,& poſt tergum, & clamauit ad Dominum:ac
Sacerdotes tubis canere cœperunt.
15 Omneſque viri Iuda vociferati ſunt:& ecce illis
clamantibus,perterruit Deus Ieroboam,& omnem
Iſrael,qui ſtabat ex aduerſo Abia, & Iuda.
16 Fugeruntque filij Iſrael Iudam, & tradidit eos
Deus in manu eorum.
17 Percuſſit ergo eos Abia, & populus eius plaga
magna:& corruerunt vulnerati ex Iſrael quingen-
ta millia virorum fortium.
18 Humiliatique ſunt filij Iſrael in tempore illo. &
vehementiſſime confortati filij Iuda, eo quod ſpe-
raſſent in Domino Deo patrum ſuorum.
19 Perſecutus eſt autem Abia fugientem Ieroboam,
& cepit ciuitates eius,Bethel & filias eius,& Ieſana
cum filiabus ſuis,Ephron quoque & filias eius:
20 Nec valuit vltra reſiſtere Ieroboam in diebus
Abia:quem percuſſit Dominus, & mortuus eſt.
21 Igitur Abia confortato imperio ſuo,accepit vxo-
res quattuordecim:procreauitque viginti duos fi-
lios,& ſexdecim filias.
22 Reliqua autem ſermonum Abia, viarumque &
operum eius, ſcripta ſunt diligentiſſime in Libro
Addo Prophetæ.

CAP. XIV.

3. Reg. 15. 8.

1 DOrmiuit autem Abia cum patribus ſuis,& ſe-
pelierunt eum in ciuitate Dauid:regnauitque
Aſa filius eius pro eo,in cuius diebus quieuit terra
annis decem.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

7 *Et congregauerunt ſe ad eum viri vacui, filij impij, &*
roborauerunt ſe contra Rechabham filium Selomoh: Re-
chabham autem erat puer, & tener corde, & non robora-
uit ſe ante [illegible]
8 *Et nunc [illegible]dicitis roborari vos coram regno Domini*
per manum filiorum Dauid, eſtis autem multitudo ma-
gna, et vobiſcum ſunt vituli aurei, quos fecit vobis Ia-
robham pro diis.
9 *Nonne expuliſtis Sacerdotes Domini filios Aharon, et*
Leuitas: et feciſtis vobis Sacerdotes, ſicut populi terra-
rum: omnis qui venit ad conſecrandum manum ſuam,
cum tauro filio bouis, et arietibus ſeptem, erit ſacerdos
ijs qui non ſunt dij.
10 *Nos autem ſumus Domini Dei noſtri, et non dereli-*
quimus eum, Sacerdoteſque miniſtrant Domino filij Aha-
ron, et Leuitæ ſunt in opere:
11 *Et ſuffiunt Domino holocauſta ſingulo manè, et ſingu-*
lo veſperi, et ſuffimentum aromaticum et propoſitio pa-
nis ſuper menſam mundam, et candelabrum aureum, et
lucernæ eius ad accendendum ſingulo veſperi, cuſtodimus
enim nos cuſtodiam Domini Dei noſtri, et vos dereliqui-
ſtis eum.
12 *Et ecce nobiſcum pro duce Deus, et Sacerdotes eius,*
et tubæ vociferationis ad taratantizandum contra vos:
filij Iſrael, ne pugnetis cum Domino Deo patrum veſtro-
rum, quia non proſperabimini.
13 *Iarobham autem circuire fecit inſidias, Vt veniret à ter-*
go, et eſſent ante Iehudah, et inſidiæ à tergo eorum:
14 *Et reſpexerunt Iehudah, et ecce eis bellum ante, et*
retro, et clamauerunt ad Dominum: et Sacerdotes clan-
gebant tubis.
15 *Et vociferati ſunt vir Iehudah: et fuit in clamando*
vir Iehudah, et Dominus percuſſit Iarobham, et om-
nem Iſrael ante faciem Abiiah, et Iehudah.
16 *Fugeruntque filij Iſrael à facie Iehudah, et tradidit eos*
Deus in manu eorum.
17 *Et percuſſerunt eos Abiiah, et populus eius plaga ma-*
gna: et ceciderunt vulnerati ex Iſrael quinquaginta
millia virorum electorum.
18 *Et humiliauerunt ſe filij Iſrael in tempore illo, et ro-*
borati ſunt filij Iehudah, quia innixi ſunt Domino Deo
patrum ſuorum.
19 *Et perſecutus eſt Abiiah Iarobham, et cepit ab eo ci-*
uitates Bethel, et villas eius, et Ieſanah, et villas eius,
et Ephron, et villas eius:
20 *Et non valuit fortitudo Iarobham vltra in diebus*
Abiiah, et percuſſit eum Dominus, et mortuus eſt.
21 *Et roborauit ſe Abiiah, et accepit ſibi vxores quat-*
tuordecim, et genuit viginti, et duos filios, et ſexdecim
filias.
22 *Reſidua autem Abiiah, et viarum eius, et verborum*
eius ſcripta ſunt in Midras prophetæ Hiddo.

CAP. XIV.

1 *ET dormiuit Abiiah cum patribus ſuis, et ſepelierunt*
eum in ciuitate Dauid: et regnauit Aſa filius eius
pro eo, in diebus eius requieuit terra decem annis.

Quæ hic nu. 1. notantur in translat. S. Pagn. continentur ſuperiori capitulo.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

7 Et congregati ſunt ad eum viri peſtilentes, filij iniqui, & ſurrexit aduerſus Roboam qui Salomonis: & Roboam erat iunior, & timidus corde: & non reſtitit ad faciem eius.

8 Et nunc vos dicitis, reſiſtere ad faciem regni Domini per manum filiorum Dauid. Et vos multitudo plurima: & vobiſcum vituli aurei, quos fecit vobis Hieroboam in deos.

9 An non eieciſtis ſacerdotes Domini filios Aaron, & Leuitas, & feciſtis vobis ſacerdotes de populo terræ vniuerſæ? Qui accedit implere manus in vitulo de bobus & arietibus ſeptem; & factus eſt in ſacerdotem ei, qui non eſt Deus.

10 Et nos Dominum Deum noſtrum non dereliquimus: & ſacerdotes eius miniſtrant Domino, filij Aaron, & Leuitæ: & in vicibus ſuis.

11 Adolent Domino holocauſtoma mane & veſperi, & thymiama compoſitionis, & propoſitiones panum ſuper menſam mundam: & candelabrum aureum, & lucernæ accenſionis ad accendendum veſperi: quoniam cuſtodimus nos cuſtodias Domini Dei patrum noſtrorum. Et vos dereliquiſtis eum.

12 Et ecce nobiſcum in principio Dominus, & ſacerdotes eius, & tubæ ſignificationis ad ſignificandum ſuper nos. Filij Iſrael nolite bellare aduerſus Dominum Deum patrum noſtrorum, quia non proſpere ſuccedet vobis.

13 Et Hieroboam conuertit inſidias ad veniendum ei à poſterioribus: & factus eſt ante Iuda & inſidiæ à poſterioribus.

14 Et conuertit ſe Iudas, & ecce eis prælium ab anterioribus, & à poſterioribus, & clamauerunt ad Dominum: & ſacerdotes clarexerunt tubis.

15 Et clamauerunt viri Iuda. Et factum eſt in clamando viros Iuda, & Dominus percuſſit Hieroboam, & Iſrael coram Abia & Iuda.

16 Et fugerunt filij Iſrael à facie Iuda: & tradidit eos Dominus in manus eorum:

17 Et percuſſit in eis Abia, & populus eius plagam magnam, & ceciderunt vulnerati de Iſrael quingenta millia viri potentes.

18 Et humiliati ſunt filij Iſrael in die illa: & inualuerunt filij Iuda, quoniam ſperauerunt ſuper Dominum Deum patrum ſuorum.

19 Et perſecutus eſt Abia poſt Hieroboam: & cepit ab eo ciuitates, Bæthel, & pagos eius, & Ieſyna, & pagos eius, & Ephron, & pagos eius.

20 Et non habuit fortitudinem Hieroboam vltra omnibus diebus Abia, & percuſſit eum Dominus, & mortuus eſt.

21 Et inualuit Abia, & accepit ſibi vxores quattuordecim: & genuit filios viginti duos, & ſexdecim filias.

22 Et reliqua verba Abia, & actiones eius, & verba eius ſcripta in libro prophetæ Addo.

CAP. XIV.

1 ET mortuus eſt Abia cum patribus ſuis: & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid. Et regnauit Aſa filius eius pro eo. In diebus Aſa quieuit terra Iuda decem annos:

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

7 *Congregatiq́; ſunt ad eum viri vacui, filij impij, & corroborauerunt ſe contra Rehabam filium Selomoh: Rehabam autem erat puer & tener corde, & non roborauit ſe ante eos.*

8 *Nunc vero vos ſtatuitis roborare vos coram regno Iehouæ, quod eſt in manu filiorum Dauidis: eſtis autem multitudo magna, ac vobiſcum ſunt vituli aurei quos fecit vobis Iarobam pro diis.*

9 *Nonne eieciſtis Sacerdotes Iehouæ filios Aharon, et Leuitas, et feciſtis vobis Sacerdotes ſicut populi terrarum? quicunque venerit vt impleat manum ſuam iuuenco filio bouis, et arietibus ſeptem, erit ſacerdos iis qui non ſunt dij.*

10 *Nos vero ſumus Iehouæ Dei noſtri, neque dereliquimus eum, Sacerdoteſq́; miniſtrant Iehouæ, filij Aharon, et Leuitæ ſunt in opere:*

11 *Adolentq́; Iehouæ holocauſta ſingulis matutinis, et in ſingulis veſperis: et ſuffimentum aromaticum, et diſpoſitio panis eſt ſuper menſam mundam, et candelabrum aureum et lucernæ eius, vt ardeant ſingulis veſperis: cuſtodimus enim nos cuſtodiam Iehouæ Dei noſtri, et vos dereliquiſtis eum.*

12 *Et certè nobiſcum pro duce Deus ille, et Sacerdotes eius, et tubæ clangoris, vt inſonent contra vos. Filij Iſraelis, ne pugnetis cum Iehoua Deo patrum veſtrorum: quia id non proſperè cedet vobis.*

13 *Iarobam autem circuire fecit inſidias, vt veniret à tergo ipſorum: et fuerunt ante ipſum Iehudah, et inſidiæ illæ à tergo eorum.*

14 *Aſpexerunt autem filij Iehudah, et ecce, illis imminebat bellum ante et retro, tunc clamauerunt ad Iehouam, et Sacerdotes clangebant tubis.*

15 *Vociferati ſunt autem viri Iehudah: et factum eſt quum vociferarentur viri Iehudah, Deus percuſſit Iarobam, et vniuerſum Iſraelem ante Abiiah et Iehudah.*

16 *Fugerunt itaque filij Iſraelis à facie Iehudah, ac tradidit eos Deus in manum eorum.*

17 *Et percuſſerunt eos Abiiah et populus eius, plaga magna: cecideruntq́; vulnerati ex Iſraele, quingenta millia virorum electorum.*

18 *Humiliati ſunt igitur filij Iſraelis tempore illo, et corroborati ſunt filij Iehudah, quia innixi ſunt Iehouæ Deo patrum ſuorum.*

19 *Et perſequutus eſt Abiiah Iarobam, et cepit ab eo ciuitates aliquot, Beth-el, et villas eius, et Ieſanah et villas eius, et Ephron et villas eius.*

20 *Neque retinuit robur vllum Iarobam vltra in diebus Abiiah: percuſſitq́; eum Iehouah, et mortuus eſt.*

21 *Corroboratus autem Abiiahu, accepit ſibi vxores quatuordecim, genuitq́; vigintiduos filios, et ſedecim filias.*

22 *Reliquum vero geſtorum Abiiah, et viarum eius, et verborum eius, ſcripta ſunt in libro prophetæ Iddo.*

CAP. XIV.

1 *DOrmiuit autem Abiiah cum patribus ſuis, ac ſepelierunt eum in ciuitate Dauidis: regnauit autem Aſa filius eius pro eo: in diebus eius requieuit terra decem annis.*

Et

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Fecit autem Aſa, quod bonum, & placitum erat in conſpectu Dei ſui, & ſubuertit altaria peregrini cultus & excelſa:

Et confregit ſtatuas, lucoſque ſuccidit:

Et præcepit Iudæ, vt quæreret Dominum Deum patrum ſuorum, & faceret legem, & vniuerſa mandata:

Et abſtulit de cunctis vrbibus Iuda aras, & fana, & regnauit in pace.

AEdificauit quoque vrbes munitas in Iuda, quia quietus erat, & nulla temporibus eius bella ſurrexerant, pacem Domino largiente.

Dixit autem Iudæ: AEdificemus ciuitates iſtas, & vallemus muris, & roboremus turribus, & portis, & ſeris, donec à bellis quieta ſunt omnia, eo quod quæſierimus Dominum Deum patrum noſtrorum, & dederit nobis pacem per gyrum. AEdificauerunt igitur, & nullum in extruendo impedimentum fuit.

Habuit autem Aſa in exercitu ſuo portantium ſcuta, & haſtas de Iuda trecenta millia, de Beniamin vero ſcutariorum, & ſagittariorum ducenta octoginta millia, omnes iſti viri fortiſſimi.

Egreſſus eſt autem contra eos Zara AEthiops cum exercitu ſuo, decies centena millia, & curribus trecentis: & venit vſque Mareſa.

Porro Aſa perrexit obuiam ei, & inſtruxit aciem ad bellum in Valle Sephata, quæ eſt iuxta Mareſa:

*1 Reg. 14.6. Et inuocauit Dominum Deum, & ait: * Domine non eſt apud te vlla diſtantia vtrum in paucis auxilieris, an in pluribus: adiuua nos Domine Deus noſter: in te enim, & in tuo nomine habentes fiduciam venimus contra hanc multitudinem. Domine, Deus noſter tu es, non præualeat contra te homo.

Exterruit itaque Dominus AEthiopes coram Aſa, & Iuda: fugeruntque AEthiopes.

Et perſecutus eſt eos Aſa, & populus, qui cum eo erat, vſque Gerara: & ruerunt AEthiopes vſque ad internecionem, quia Domino cædente contriti ſunt, & exercitu illius præliante. Tulerunt ergo ſpolia multa:

Et percuſſerunt ciuitates omnes per circuitum Geraræ: grandis quippe cunctos terror inuaſerat: & diripuerunt vrbes, & multam prædam aſportauerunt.

Sed & caulas ouium deſtruentes, tulerunt pecorum infinitam multitudinem, & camelorum: reuerſique ſunt in Ieruſalem.

CAP. XV.

AZarias autem filius Obed, facto in ſe ſpiritu Dei:

Egreſſus eſt in occurſum Aſa, & dixit ei: Audite me Aſa, & omnis Iuda, & Beniamin: Dominus vobiſcum, quia fuiſtis cum eo. Si quæſieritis eum, inuenietis: ſi autem dereliqueritis eum, derelinquet vos.

Tranſibunt autem multi dies in Iſrael abſque Deo vero, & abſque ſacerdote doctore, & abſque lege.

Cumque reuerſi fuerint in anguſtia ſua ad Dominum Deum Iſrael, & quæſierint eum, reperient eum.

In tempore illo non erit pax egredienti, & ingredienti, ſed terrores vndique in cunctis habitatoribus terrarum:

Pugna-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

2 *Et fecit Aſa, quod bonum, & rectum eſt in oculis Domini Dei ſui, & remouit altaria aliena, & excelſa:*

3 *Et confregit ſtatuas, & ſuccidit lucos:*

4 *Et dixit Iehudah, vt quæreret Dominum Deum patrum ſuorum, & faceret legem, & mandatum:*

5 *Et remouit de cunctis vrbibus Iehudah excelſa, & ſimulachra, & requieuit regnum ante eum.*

6 *Et ædificauit vrbes munitas in Iehudah, quia requieuit terra, & non fuit cum eo bellum annis iſtis, quia requieſcere fecit Dominus eum.*

7 *Dixit autem ad Iehudah: Ædificemus ciuitates has, & vallemus muro, & turribus, portis, & vectibus, adhuc exiſtente terra coram nobis, quia quæſiuimus Dominum Deum noſtrum, quæſiuimus, & requieſcere fecit nos per circuitum. Et ædificauerunt, et proſperati ſunt.*

8 *Fuit autem Aſa exercitus portans ſcutum, et haſtam de Iehudah trecenta millia, et de Biniamin portantium clypeum, et tendentium arcum, ducenta, et octoginta millia, omnes iſti viri robuſti.*

9 *Egreſſus eſt autem contra eos Zerach Æthiops cum exercitu mille millium, & curribus trecentis: & venit vſque ad Mareſah.*

10 *Et egreſſus eſt Aſa contra eum, & diſpoſuerunt bellum in Valle Sephathah iuxta Mareſah:*

11 *Et clamauit Aſa ad Dominum Deum ſuum, & ait: Domine non eſt opus apud te, vt auxilieris cum multis ei cui non eſt fortitudo: adiuua nos Domine Deus noſter: tibi enim innitimur, & in nomine tuo venimus contra multitudinem hanc. Dominus Deus noſter tu es, non præualeat contra te homo.*

12 *Et percuſſit Dominus Æthiopes coram Aſa, & coram Iehudah: & fugerunt Æthiopes.*

13 *Et perſecutus eſt eos Aſa, & populus qui erat cum eo vſque ad Gherar: & ceciderunt Æthiopes donec non eſſet eis vita, quia contriti ſunt coram Domino, & coram caſtris eius. Et tulerunt ſpolia multa valdè.*

14 *Et percuſſerunt omnes ciuitates per circuitum Gherar, quia pauor Domini fuit ſuper eos: & diripuerunt omnes vrbes, quia præda multa erat in eis.*

15 *Et etiam tabernacula gregum percuſſerunt, & ceperunt pecora in multitudine, & camelos: & reuerſi ſunt in Ieruſalaim.*

CAP. XV.

1 *SVper Hazariahu autem filium Hobed fuit ſpiritus Dei:*

2 *Et egreſſus eſt ante Aſa, & dixit ei: Audite me Aſa, et omnis Iehudah, et Biniamin: Dominus vobiſcum, eo quod fuiſtis cum eo. Et ſi quæſieritis eum inuenietur vobis: et ſi dereliqueritis eum, derelinquet vos.*

3 *Dies autem multi erunt Iſraeli abſque Deo vero, et abſque ſacerdote, doctore, & abſque lege.*

4 *Et reuertetur in anguſtia ſua ad Dominum Deum Iſrael, & quærent eum, & inuenietur eis.*

5 *Et in temporibus illis non erit pax egredienti, & ingredienti, ſed occiſiones multæ in cunctis habitatoribus terrarum.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

2 Et fecit bonum, & rectum coram Domino Deo ſuo. Et remouit altaria alienorum, & excelſa,

3 Et contriuit ſtatuas, & excidit lucos,

4 Et dixit ipſi Iuda exquirere Dominum Deum patrum ſuorum, & facere legem, & mandata.

5 Et remouit de omnibus ciuitatibus Iuda altaria, & idola. Et pacem habuit.

6 * Ciuitates munitas in terra Iuda, quoniam pacem habuit terra: & non fuit ipſi prælium in annis his: quoniam quietem dedit Dominus ei.

* Locus mutilus eſt.

7 Et dixit ad Iudam: AEdificemus ciuitates has, & faciamus mœnia, & turres, & portas, & ſeras coram terra dominabimur: quoniam ſicut exquiſiuimus Dominum Deum noſtrum, exquiſiuit nos: & quieſcere fecit nos in circuitu, & proſpere fecit nobis.

8 Et fuit virtus ipſi Aſa armigerorum leuantium clypeos, & lanceas in terra Iuda trecenta millia, & in terra Beniamin peltati, & ſagittarij, ducenta, & octuaginta millia: omnes hi bellatores virtutis.

9 Et egreſſus eſt ſuper eos Zare AEthiops in virtute in mille millibus, & curribus trecentis: & venit vſque Mareſa.

10 Et exiuit Aſa in occurſum ei: & inſtruxit prælium in valle ad Aquilonem Mareſa.

11 Et clamauit Aſa ad Dominum Deum ſuum, & dixit: Domine non eſt impoſſibile apud te ſaluare in multis, & in paucis. Conforta nos Domine Deus noſter, quoniam in te confidimus: & in nomine tuo venimus ſuper multitudinem plurimam hanc. Domine Deus noſter non præualeat aduerſus te homo.

12 Et percuſſit Dominus AEthiopes coram Iuda: & fugerunt AEthiopes:

13 Et perſequutus eſt eos Aſa, & populus eius vſque Gedor. Et ceciderunt AEthiopes, ita vt non eſſet in eis reſiduum: quoniam contriti ſunt coram Domino. & coram virtute eius. Et deprædati ſunt ſpolia multa:

14 Et exciderunt pagos eorum in circuitu Gedor: quoniam factus eſt pauor Domini ſuper eos. Et deprædati ſunt omnes ciuitates eorum, quoniam multa ſpolia fuerunt eis.

15 Etiam tabernacula poſſeſſionum, & ipſos Alimazones exciderunt & ceperunt oues multas, & camelos: & reuerterunt in Hieruſalem.

CAP. XV.

1 ET Azarias filius Oded: factus eſt ſuper eum ſpiritus Domini:

2 Et egreſſus eſt in obuiam Aſa, & omni Iuda, & Beniamin, & dixit: Audite me Aſa, & omnis Iuda, & Beniamin: Dominus vobiſcum, dum vos eſtis cum eo. Et ſi exquiſieritis eum; inuenietur vobis: at, ſi dereliqueritis eum; derelinquet vos.

3 Et dies multi ipſi Iſrael in non Deo vero, & non ſacerdote monſtrante, & non lege.

4 Et conuertet eos ad Dominum Deum Iſrael: & & inuenietur eis.

5 Et in illo tempore non eſt pax egredienti, & ingredienti: quoniam pauor Domini ſuper omnes, qui habitant regiones.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et fecit Aſa quod bonum & rectum eſt in oculis Iehouæ Dei ſui.

Abſtulit nanque altaria alieni, & excelſa, confregitq́; ſtatuas, ac ſuccidit lucos:

Iuſſitq́; ipſi Iehudah vt requirerent Iehouam Deum patrum ſuorum, & facerent legem & præceptum.

Abſtulit inquam de cunctis vrbibus Iehudah excelſa, & ſimulachra: & quieuit regnum coram eo.

Ædificauit præterea vrbes munitas in Iehudah: quod quieſceret terra, nec eſſet contra eum bellum annis iſtis: dederat nanque requiem Iehouah illi.

Dixerat autem ad Iehudah, Ædificemus ciuitates iſtas, & circumducamus muros & turres. portas, & vectes, adhuc exiſtente terra noſtra coram nobis: quia requiſiuimus Iehouam Deum noſtrum, requiſiuimus inquam, & requieſcere fecit nos per circuitum. Ædificauerunt ergo, & proſperè ceſſit eis.

Fuit autem ipſi Aſa exercitus portans ſcutum et haſtam de Iehudah, trecentorum millium: et de Beniamin portantium clypeum, et tendentium arcum ducenta et octoginta millia. omnes iſti, viri robuſti.

Egreſſus eſt autem contra eos Zerah ille Æthiops cum exercitu mille millium, & curribus trecentis, & venit vſque ad Mareſah.

Egreſſus eſt autem Aſa contra eum, & inſtruxerunt bellum in Valle Sephathah iuxta Mareſah.

Tum clamauit Aſa ad Iehouam Deum ſuum, aitq́;. O Iehoua, non eſt apud te differentia vt auxilieris, inter magnum & eum cui non eſt fortitudo: adiuua nos, ô Iehoua Deus noſter: tibi enim innitimur, & in nomine tuo venimus contra multitudinem iſtam: ô Iehoua, Deus noſter tu es: ne præualeat aduerſum te homo.

Percuſſit ergo Iehouah. Æthiopes coram Aſa, & coram Iehudah, & fugerunt Æthiopes.

Quos perſequutus eſt Aſa, & populus qui erat cum eo, vſque in Gerar: & ceciderunt ex Æthiopibus vt non eſſet eis vita: quia contriti ſunt coram Iehoua, & coram exercitu eius: tuleruntq́; ſpolia multa valdè.

Percuſſerunt præterea omnes ciuitates quæ erant in circuitu Gerar: quia pauor Iehouæ erat ſuper eos: deprædatiq́; omnes vrbes, quia præda multa erat in eis.

Quinetiam tabernacula gregum percuſſerunt, & abegerunt oues quamplurimas, & camelos, reuerſiq́; ſunt in Ieruſalaim.

CAP. XV.

SVper Azariahu autem filium Obed fuit ſpiritus Dei:

Qui egreſſus ante Aſa, dixit ei, Audite me Aſa, et omnis Iehudah et Beniamin, Iehouah vobiſcum, quum fueritis cum eo: & ſi quæſieritis eum, inuenietur à vobis: ſi vero dereliqueritis eum, derelinquet vos.

Dies autem multi fuerunt Iſraeli abſque Deo vero, et abſque Sacerdote doctore, & abſque lege.

Reuerſus eſt autem in anguſtia ſua ad Iehouam Deum Iſraelis, & requiſierunt eum, inuentusq́; eſt ab eis.

Et in temporibus illis non erat pax egredienti & ingredienti, ſed contritiones multæ ſuper cunctos habitatores terrarum.

Vulgat. Editio.

6 Pugnabit enim gens contra gentem, & ciuitas contra ciuitatem, quia Dominus conturbabit eos in omni anguſtia.

7 Vos ergo confortamini,& non diſſoluantur manus veſtræ,erit enim merces operi veſtro.

8 Quod cum audiſſet Aſa verba ſcilicet,& prophetiam Azariæ filij Obed prophetæ, confortatus eſt, & abſtulit idola de omni terra Iuda, & de Beniamin,& ex vrbibus,quas ceperat, montis Ephraim, & dedicauit altare Domini, quod erat ante porticum Domini.

9 Congregauitque vniuerſum Iudam, & Beniamin,& aduenas cum eis de Ephraim, & de Manaſſe,& de Simeon: plures enim ad eum confugerant ex Iſrael, videntes quod Dominus Deus illius eſſet cum eo.

10 Cumque veniſſent in Ieruſalem menſe tertio, anno decimoquinto regni Aſa:

11 Immolauerunt Domino in die illa de manubijs, & præda,quam adduxerant,boues ſeptingentos, & arietes ſeptem millia.

12 Et intrauit ex more ad corroborandum fœdus, vt quærerent Dominum Deum patrum ſuorum in toto corde,& in tota anima ſua.

13 Si quis autem inquit, non quæſierit Dominum Deum Iſrael,moriatur, à minimo vſque ad maximum,à viro vſque ad mulierem.

14 Iurauerúntque Domino voce magna in iubilo, & in clangore tubæ,& in ſonitu buccinarum,

15 Omnes qui erant in Iuda cum execratione: in omni enim corde ſuo iurauerunt, & in tota voluntate quæſierunt eum,& inuenerunt: præſtititque eis Dominus requiem per circuitum.

16 Sed & Maacham matrem Aſa regis ex auguſto depoſuit imperio, eo quod feciſſet in luco ſimulachrum Priapi: quod omne contriuit, & in fruſta comminuens combuſſit in Torrente Cedron:

17 Excelſa autem derelicta ſunt in Iſrael: attamen cor Aſa erat perfectum cunctis diebus eius.

18 Eaque quæ vouerat pater ſuus, & ipſe, intulit in domum Domini, argentum, & aurum, vaſorumque diuerſam ſupellectilem.

19 Bellum vero non fuit vſque ad trigeſimum quintum annum regni Aſa.

CAP. XVI.

1 Anno autem trigeſimo ſexto regni eius, aſcendit Baaſa rex Iſrael in Iudam, & muro circũdabat Rama,vt nullus tute poſſet egredi,& ingredi de regno Aſa.

2 Protulit ergo Aſa argentum,& aurum de theſauris domus Domini,& de theſauris regis, miſitque ad Benadad regem Syriæ,qui habitabat in Damaſco,dicens:

3 Fœdus inter me,& te eſt,pater quoque meus, & pater tuus habuere concordiam:quam ob rem miſi tibi argentum,& aurum, vt rupto fœdere, quod habes cum Baaſa rege Iſrael, facias eum à me recedere.

4 Quo comperto,Benadad miſit principes exercituum ſuorum ad vrbes Iſrael:qui percuſſerunt Ahion, & Dan, & Abelmaim, & vniuerſas vrbes Nephthali muratas.

5 Quod cum audiſſet Baaſa deſijt ædificare Rama, & intermiſit opus ſuum.

Porro

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et concident gens gentem, & ciuitas ciuitatem, quia Deus conturbauit eos in omni anguſtia.

Vos autem confortamini, & ne debilitentur manus veſtræ: quia eſt merces operi veſtro.

Et cum audiſſet Aſa verba hæc, & prophetiam Hobed prophetæ, confortatus eſt, & tranſire fecit abominationes de omni terra Iehudah, & Biniamin, & de vrbibus quas cepit de monte Ephraim, & ſanctificare fecit altare Domini, quod erat ante porticum Domini.

Et congregauit vniuerſum Iehudah, & Biniamin, & aduenas cum eis de Ephraim, & Menaſſeh, & Simhon: quia transfugerunt ad eum de Iſrael in multitudinem, cum viderent quod Dominus Deus eius eſſet cum eo.

Et congregati ſunt in Ieruſalaim, menſe tertio, anno quintodecimo regni Aſa:

Et immolauerunt Domino in die illo de ſpoliis, quæ adduxerant, boues ſeptingentos, & oues ſeptem millia.

Et venerunt in pactum, vt quærerent Dominum Deum patrum ſuorum toto corde ſuo,& tota anima ſua.

Et omnis, qui non quæſierit Dominum Deum Iſrael moriatur à paruo vſque ad magnum, à viro vſque ad mulierem.

Iurauerunt que Domino voce magna, & in iubilo, & in tubis, & in buccinis.

Et lætati ſunt omnis Iehudah ſuper iuramento, toto enim corde iurauerunt, & tota voluntate ſua quæſierunt eum, & inuentus eſt eis: & requiem præſtitit Dominus eis per circuitum.

Et etiam Mahachah matrem Aſa remouere fecit ab imperio, quia fecit in luco ſimulachrum, & comminuit ſimulachrum eius,& combuſſit in torrente Chidron:

Excelſa autem non remouerunt de Iſrael: attamen cor Aſa fuit perfectum omnibus diebus ſuis.

Et intulit ſanctificationes patris ſui, & ſanctificationes ſuas,in domum Dei, argentum,& aurum,& vaſa.

Et bellum non fuit vſque ad annum trigeſimum, & quintum regni eius.

CAP. XVI.

Anno trigeſimo, & ſexto regni Aſa aſcendit Bahaſa rex Iſrael contra Iehudah, & ædificauit Ramah, vt non permitteret egredientem, & ingredientem de Aſa rege Iehudah.

Et protulit Aſa argentum, & aurum de theſauris domus Domini,& domus regiæ, & miſit ad Benadah regem Aram,qui habitabat in Dammeſech, dicendo:

Fœdus inter me,& te eſt, & inter patrem meum, & patrem tuum: ecce miſi ad te argentum,& aurum, vade, irrita fœdus tuum cum Bahaſa rege Iſrael, & aſcendere fac à me.

Et audiuit Benadah regem Aſa, & miſit principes exercituum, qui erant ſibi ad vrbes Iſrael, & percuſſerunt Hijon, & Dan,& Abelmaim,& omnes theſauros vrbium Nephthali.

Et fuit, cum audiſſet Bahaſa, deſiit ædificare Ramah, & ceſſare fecit opus ſuum.

Aſa

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

6 Et bellabit gens aduerſus gentem, & ciuitas aduerſus ciuitatem: quoniam Deus conturbauit eos in omni tribulatione.

7 Et vos confortamini, & non diſſoluantur manus veſtræ: quoniam eſt merces operationi veſtræ.

8 Et in audiendo verba hæc, & prophetiam Adad prophetæ, & confortatus eſt, & eiecit abominationes ab omni terra Iuda, & Beniamin, & à ciuitatibus, quas tenuerat Hieroboam in monte Ephræm: & dedicauit altare Domini, quod erat ante templum Domini.

9 Et conuocauit Iudam, & Beniamin, & proſelytos habitantes cum eo de Ephræm, & de Manaſſe, & de Symeon: quoniam appoſiti fuerant ad eum multi de Iſrael, in videndo ipſos, quia Dominus Deus eius cum eo.

10 Et congregati ſunt in Hieruſalem in menſe tertio in anno quinto, & decimo regni Aſa.

11 Et ſacrificauit Domino in die illa de ſpolijs, quę tulerant, vitulos ſeptingentos, & oues ſeptem millia.

12 Et tranſiuit in teſtamentum quærere Dominum Deum patrum ſuorum, ex toto corde, & ex tota anima ſua:

13 Et omnis, quicumque non exquiſierit Dominum Deum Iſrael, morietur, à iuniore vſque ad ſeniorem, à viro vſque ad mulierem.

14 Et iurauerunt in Domino in voce magna, & in tubis, & in corneis,

15 Et lætati ſunt omnis Iuda de iuramento: quoniam ex tota anima iurarunt: & in omni voluntate quęſierunt eum, & inuentus eſt eis: & dedit quietem Dominus eis in circuitu.

16 Et Maacha matrem ſuam remouit, vt non eſſet miniſtrans ipſi Aſtartę, & concidit idolum, & combuſſit in torrente Cedron.

17 Tantummodo excelſa non remouerunt: adhuc ſubſiſtebant in Iſrael, sed cor Aſa fuit plenum omnibus diebus eius.

18 Et intulit ſancta Dauid patris ſui, & ſancta domus Dei, argentum, & aurum, & vaſa.

19 Et bellum non fuit cum eo vſque ad quintum, & trigeſimum annum regni Aſa.

C A P. XVI.

1 ET in octauo & trigeſimo anno regni Aſa adſcendit rex Iſrael ſuper Iudam: & ædificauit Rama ad non dandum exitum, & introitum Aſa regi Iuda.

2 Et cepit Aſa argentum, & aurum de theſauris domus Domini, & domus regis, & miſit ad filium Ader regis Syriæ habitantem in Damaſco, dicens:

3 Diſpone teſtamentum inter me, & te, & inter patrem meum, & inter patrem tuum. Ecce miſi tibi aurum, & argentum: Veni, & diſſipa Baaſa regem Iſrael, & abeat à me.

4 Et audiuit filius Ader regem Aſa: & miſit principes virtutis ſuæ ſuper ciuitates Iſrael: & percuſſit Aion, & Dan, & Abelmain, & omnia adiacentia Nephthali:

5 Et factum eſt in audiendo Baaſa, deſtitit ab ædificando amplius Rhama, & omiſit opus ſuum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Et conciderunt gens gentem, & ciuitas ciuitatem: quia Deus conturbauit eos omni anguſtia.

Vos igitur confortamini, & ne debilitentur manus veſtra: quia eſt merces operi veſtro.

Quum autem audiſſet Aſa verba hæc, & prophetiam Obed propheta, confortatus eſt, & tulit de medio abominationes de vniuerſa terra Iehudah & Biniamin, atque ex vrbibus quas ceperat de monte Ephraim, & inſtaurauit altare Iehouæ quod erat ante porticum Iehouæ.

Congregauitq́; vniuerſum Iehudah & Biniamin, & peregrinos cum eis ex Ephraim & Menaſſeh & Simon: quia transfugerant ad eum de Iſraele quam plurimi, videntes quod Iehouah Deus eius eſſet cum eo.

Congregati ſunt itaque in Ieruſalaim menſe tertio, anno decimoquinto regni Aſa.

Immolaueruntq́; Iehouæ die illo de ſpoliis quæ adduxerant, boues ſeptingentos, & ouium ſeptem millia.

Inieruntq́; fœdus illud, quod quærerent Iehouam Deum patrum ſuorum toto corde ſuo, & tota anima ſua:

Et quicunque non quæſierit Iehouam Deum Iſraelis, interficiatur à paruo vſque ad magnum, à viro vſque ad mulierem.

Iurauerun tq́; Iehouæ voce magna, & cum iubilo, & tubis, & buccinis.

Lætati ſunt autem vniuerſus Iehudah ſuper iuramento: toto enim corde ſuo iurauerant, & tota voluntate ſua quæſierant eum: & inuentus eſt eis, & requiem præſtitit Iehouah eis per circuitum.

Quinetiam Maachah matrem ſuam amouit Aſa Rex ab imperio, quia fecerat in luco ſimulachrum: & comminuit Aſa ſimulachrum eius, & combuſſit in torrente Cedron.

Excelſa autem non remouerunt de Iſraele: attamen cor Aſa erat perfectum omnibus diebus ipſius.

Intulit præterea ſanctificationes patris ſui, & ſanctificationes ſuas in domum Dei, argentum & aurum & vaſa.

Nec fuit bellum vſque ad annum triceſimum quintum regni Aſa.

C A P. X V I.

ANno triceſimo ſexto regni Aſa aſcendit Baaſa rex Iſraelis contra Iehudah, & ædificauit Ramah, ita vt non permitteret egredientem & ingredientem ad Aſa regem Iehudah.

Et protulit Aſa argentum & aurum de theſauris domus Iehouæ, & domus regiæ, miſitq́; ad Benadad regem Aram qui habitabat in Darmeſec, dicendo,

Fœdus inter me & te eſt, & inter patrem meum et patrem tuum: ecce mitto ad te argentum & aurum: vade, irritum fac fœdus tuum cum Baaſa rege Iſraelis, vt recedat à me.

Morem itaque geſſit Ben-adad regi Aſa, miſitq́; principes exercituum quos habebat, ad vrbes Iſraelis, & percuſſerunt Iion, & Dan, & Abel-maim, & omnes theſauros vrbium Naphthali.

Fuit autem, quum audiſſet Baaſa, deſiit ædificare Ramah, & ceſſare fecit opus ſuum.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

6 Porro Aſa rex aſſumpſit vniuerſum Iudam, &
tulerunt lapides de Rama,& ligna quæ ædificatio-
ni præparauerat Baaſa, ædificauitque ex eis Gabaa,
& Maſpha.

7 In tempore illo venit Hanani propheta ad Aſa
regem Iuda, & dixit ei: Quia habuiſti fiduciam in
rege Syriæ,& non in Domino Deo tuo, idcirco eua-
ſit Syriæ regis exercitus de manu tua:

* Sup. 14. 9.

8 * Nonne Æthiopes & Libyes multo plures erant
quadrigis, & equitibus, & multitudine nimia:
quos, cum Domino credidiſſes, tradidit in manu
tua?

9 Oculi enim Domini contemplantur vniuerſam
terram,& præbent fortitudinem his,qui corde per-
fecto credunt in eum. Stulte igitur egiſti: & propter
hoc ex præſenti tempore aduerſum te bella con-
ſurgent.

10 Iratuſque Aſa aduerſus Videntem, iuſſit eum
mitti in neruum: valde quippe ſuper hoc fuerat in-
dignatus: & interfecit de populo in tempore illo
plurimos.

11 Opera autem Aſa prima, & nouiſſima ſcripta
ſunt in Libro regum Iuda,& Iſrael.

12 Ægrotauit etiam Aſa anno trigeſimo nono regni
ſui,dolore pedum vehementiſſimo,& nec in infir-
mitate ſua quæſiuit Dominum,ſed magis in medi-
corum arte confiſus eſt.

13 Dormiuitque cum patribus ſuis:& mortuus eſt
anno quadrageſimo primo regni ſui.

14 Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo,quod fode-
rat ſibi in ciuitate Dauid: poſueruntque eum ſuper
lectum ſuum plenum aromatibus, & vnguentis
meretriciis, quæ erant pigmentariorum arte con-
fecta, & combuſſerunt ſuper eum ambitione ni-
mia.

CAP. XVII.

1 Regnauit autem Ioſaphat filius eius pro eo, &
inualuit contra Iſrael.

2 Conſtituitque militum numeros in cunctis vr-
bibus Iuda,quæ erant vallatæ muris. Præſidiaque
diſpoſuit in terra Iuda,& in ciuitatibus Ephraim,
quas ceperat Aſa pater eius.

3 Et fuit Dominus cum Ioſaphath, quia ambula-
uit in viis Dauid patris ſui primis; & non ſperauit
in Baalim:

4 Sed in Deo patris ſui, & perrexit in præceptis il-
lius, & non iuxta peccata Iſrael.

5 Confirmauitque Dominus regnum in manu
eius, & dedit omnis Iuda munera Ioſaphat: factæ-
que ſunt ei infinitæ diuitiæ & multa gloria.

6 Dumque ſumpſiſſet cor eius audaciam propter
vias Domini, etiam excelſa,& lucos de Iuda abſtu-
lit.

7 Tertio autem anno regni ſui miſit de principi-
bus ſuis Benhail, & Obdiam, & Zachariam, & Na-
thanael, & Michæam, vt docerent in ciuitatibus
Iuda:

8 Et cum eis Leuitas Semeiam, & Nathaniam, &
Zabadiam, Aſael quoque, & Semiramoth, & Iona-
than, Adoniamque & Thobiam, & Thobadoniam
Leuitas,& cum eis Eliſama,& Ioran Sacerdotes:

9 Docebantque populum in Iuda habentes librum
legis Domini,& circuibant cunctas vrbes Iuda, at-
que erudiebant populum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

*Aſa autem aſſumpſit vniuerſum Iehudah, & tulerunt
lapides Ramah, & ligna eius, quibus ædificabat Bahaſa,
& ædificauit ex eis Ghebah, & Miſpah.*

*In tempore autem illo venit Chanani videns ad Aſa
regem Iehudah, & dixit ei: Quia innixus es regi Aram,
& non innixus es Domino Deo tuo, idcirco euaſit exerci-
tus regis Aram de manu tua:*

*Nonne Æthiopes, & Lubin fuerunt in exercitu in mul-
titudine, cum curribus, & equitibus, ad multiplicandum
valde, & cum innixus fuiſti Domino, tradidit eos in ma-
nu tua?*

*Quia Domini oculi luſtrant totam terram, vt robo-
ret ſe cum corde eorum perfecto ad ſe. Stultè egiſti in hoc,
quia ex hoc tempore erunt tecum bella.*

*Iratuſq. Aſa aduerſus Videntem, & poſuit eum in do-
mo carceris: quia fuit in ira cum eo propter hoc, & op-
preſſit Aſa de populo in tempore illo.*

*Et ecce verba Aſa prima, & nouiſſima, ecce ipſa ſcri-
pta ſunt in libro Regum Iehudah, & Iſrael.*

*Et ægrotauit Aſa anno trigeſimo, & nono regni ſui pe-
dibus ſuis, vſque ad verticem ſuit ægrotatio eius, & et-
iam in infirmitate ſua non quæſiuit Dominum, ſed fidit
medicis.*

*Et dormiuit Aſa cum patribus ſuis: & mortuus eſt an-
no quadrageſimo & vno, quo regnauit.*

*Et ſepelierunt eum in ſepulchro ſuo, quod foderat ſibi
in ciuitate Dauid: & accumbere fecerunt eum in lecto
quem impleuerat aromatibus, & aromatibus confectis è
diuerſis ſpeciebus aromatario opere, & combuſſerunt eum
combuſtione magna vſque valdè.*

CAP. XVII.

*Regnauit autem Iehoſaphath filius eius pro eo, & in-
ualuit contra Iſrael.*

*Et poſuit exercitum in cunctis vrbibus Iehudah muni-
tis. Et poſuit præſidia in terra Iehudah, & in vrbibus
Ephraim quas ceperat Aſa pater eius.*

*Et fuit Dominus cum Iehoſaphath, quia ambulauit in
viis Dauid patris ſui primis, & non quæſiuit Behalim:*

*Sed Deum patris ſui quæſiuit, & in præceptis eius am-
bulauit, & non ſecundum opus Iſrael.*

*Confirmauitq; Dominus regnum in manu eius, & dede-
runt omnis Iehudah munera ipſi Iehoſaphath: & fuerunt
ei diuitiæ, & gloria copioſè.*

*Et eleuauit cor ſuum in viis Domini, & adhuc remo-
uere fecit excelſa, & lucos de Iehudah.*

*Anno autem tertio quo regnauit miſit principes ſuos
Benchail, & Hobadiah, & Zachariah, & Nethanel, &
Micheiahu, vt docerent in ciuitatibus Iehudah.*

*Et cum eis Leuitas Semahaiahu, & Nethaniahu, &
Zebadiahu, & Haſael, & Semiramoth, & Ionathan, &
Adoniahu, & Thobiiahu, & Thobadoniiahu, & Leuitas,
& cum eis Eliſamah, & Iehoram Sacerdotes:*

*Et docuerunt Iehudah, & cum eis erat liber legis Do-
mini, & circuierunt per vniuerſas vrbes Iehudah, & do-
cebant populum.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

6 Et Aſa rex accepit omnem Iudam, & cepit lapides Rhama,& ligna eius, quæ ædificarat Baaſa, & ædificauit in eis Gabae, & Maſpha.

7 Et in tempore illo venit Anani propheta ad Aſa regem Iuda,& dixit ei: In eo, quod confidiſti tu ſuper regem Syriæ, & non confidiſti tu ſuper Dominum Deum tuum; propterea ſaluata eſt virtus Syriæ à manu tua.

8 Nonne Æthiopes,& Lybes erant in virtute multa, in confidentia, in equitibus in multitudine plurima? Et in confidendo te ſuper dominum tradidit eos in manus tuas.

9 Quoniam oculi Domini reſpiciunt in omnem terram ad confortandum in omni corde pleno erga eum: Ignoraſti in hoc: à modo erit tecum bellum.

10 Et Aſa indignatus eſt prophetæ: & depoſuit eum in cuſtodiam: quoniam iratus eſt in hoc. Et vaſtauit Aſa in populo in tempore illo.

11 Et ecce verba Aſa prima,& nouiſſima, ſcripta in libro regum Iuda, & Iſrael.

12 Et languit Aſa in anno nono, & trigeſimo regni ſui pedibus vſque valde languit; & in languore ſuo non quæſiuit Dominum, ſed medicos.

13 Et dormiuit Aſa cum patribus ſuis: & obijt in quadrageſimo anno regni ſui:

14 Et ſepelierunt eum in monumento quod foderat ſibi in ciuitate Dauid: & accumbere fecerunt eum ſuper lectum, & impleuerunt aromatibus, & genera vnguentorum vnguentariorum: & fecerunt ei funus magnum vſque valde.

CAP. XVII.

1 Et regnauit Ioſaphat filius eius pro eo: & inualuit Ioſaphat ſuper Iſrael:

2 Et dedit virtutem in omnibus ciuitatibus Iuda munitis: & conſtituit duces in omnibus ciuitatibus Iuda, & in ciuitatibus Ephræm, quas ceperat Aſa pater eius.

3 Et fuit Dominus cum Ioſaphat: & ambulauit in vijs patris ſui primis: & non exquiſiuit idola:

4 Sed Dominum Deum patris ſui quæſiuit: & in mandatis patris ſui ambulauit, & non ſicut opera Iſrael.

5 Et direxit Dominus regnum in manu eius: & dedit omnis Iuda munera ipſi Ioſaphat: & factæ ſunt ei diuitiæ, & gloria multa.

6 Et exaltatum eſt cor eius in via Domini: & ſuſtulit excelſa, & lucos de terra Iuda.

7 Et in anno tertio anno regni ſui, miſit duces ſuos,& filios potentum, Abdiam, & Zachariam, & Nathanael, & Michæam ad docendum in ciuitatibus Iuda.

8 Et cum eis Leuitæ, Samæas,& Nathanias,& Zabdias,& Aſiel,& Semiramoth, & Ionathan, & Adonias & Tobias,& Tobadonias Leuitæ, & qui cum eis, Eliſama,& Ioram ſacerdotes.

9 Et docuerunt in Iuda: & cum eis liber legis Domini: & tranſierunt in ciuitates Iuda: & docebant populum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Tunc Aſa rex aſſumpſit vniuerſum Iehudah, & aſportauerunt lapides Ramah, & ligna eius quibus ædificabat Baaſa, & ædificauit ex eis Geba & Miſpah.

In tempore autem illo venit Hanani Videns ad Aſa regem Iehudah, & dixit ei, Quoniam innixus es regi Aram, & non innixus es Iehoua Deo tuo, idcirco euaſit exercitus regis Aram de manu tua.

Nonne Æthiopibus & Lubim erant exercitus ingentes, cum curribus & equitibus ſupra modum multis, & quum innixus eſſes Iehouæ, tradidit eos in manum tuam?

Quia Iehouæ oculi luſtrant vniuerſam terram, vt robuſtum ſe oſtendat apud eos qui ſunt corde perfecto cum ipſo: ſtultè egiſti in hoc: propterea poſthac erunt tecum bella.

Tum indignatus Aſa aduerſus Videntem, poſuit eum in domo carceris, quia indignatus fuerat contra illum propter hoc, & oppreſſit Aſa aliquot de populo in tempore illo.

Ecce autem verba Aſa priora & poſteriora, ecce inquam ipſa ſcripta ſunt in libro Regum Iehudah & Iſrael.

Ægrotauit poſthæc Aſa anno triceſimonono regni ſui pedibus ſuis, vſque ad ſummum fuit infirmitas eius: & tamen in infirmitate ſua non quæſiuit Iehouam, ſed medicos.

Dormiuit itaque Aſa cum patribus ſuis, mortuuſq́ eſt anno quadrageſimo primo regni ſui.

Et ſepelierunt eum in vno è ſepulchris ſuis quod foderat ſibi in ciuitate Dauidis: & accubare fecerunt eum in lectica quam repleuerant aromatibus, & diuerſis ſpeciebus aromatum confectis pigmentario opere, & combuſſerunt eum combuſtione magna admodùm.

CAP. XVII.

Regnauit autem Iehoſaphat filius eius pro eo, & inualuit contra Iſraelem.

Poſuit autem exercitum in cunctis vrbibus Iehudah munitis, poſuit quoque præſidia in terra Iehudah, & in vrbibus Ephraim quas ceperat Aſa pater eius.

Et fuit Iehouah cum Iehoſaphat, quod ambularet in viis Dauidis patris ſui primis, nec quæſiuit idola:

Sed Deum patris ſui requiſiuit, & in præceptis eius ambulauit, neque egit ſecundum opus Iſraelis.

Confirmauitq́ Iehouah regnum in manu eius: dederuntq́ vniuerſus Iehudah munera ipſi Iehoſaphat, ita vt fuerint ei diuitiæ & gloria copiosè.

Eleuatum eſt præterea cor eius in viis Iehouæ, ac præter hæc ſuſtulit excelſa & lucos de Iehudah.

Anno autem tertio regni ſui miſit principes ſuos Benhail, & Obadiah, & Zechariah, & Nethanel, & Michaiahu, vt docerent in ciuitatibus Iehudah.

Et cum eis Leuitas, Semeiahu, & Nethaniahu, & Zebadiahu, & Aſael, & Semiramoth, & Iehonathan, & Adoniiahu, & Tobiiahu, & Tob-adoniiah, Leuitas: & cum eis Eliſama, & Iehoram Sacerdotes.

Docuerunt itaque in Iehudah: & cum eis erat liber legis Iehouæ, circuibant autem per vniuerſas vrbes Iehudah, & docebant populum.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

10 Itaque factus eſt pauor Domini ſuper omnia re-
gna terrarum, quæ erant per gyrum Iuda, nec au-
debant bellare contra Ioſaphat.
11 Sed & Philiſthæi Ioſaphat munera deferebant,&
vectigal argenti, Arabes quoque adducebant peco-
ra,arietum ſeptem millia ſeptingenta,& hircorum
totidem.
12 Creuit ergo Ioſaphat, & magnificatus eſt vſque
in ſublime : atque ædificauit in Iuda domos ad in-
ſtar turrium,vrbeſque muratas.
13 Et multa opera parauit in vrbibus Iuda:viri quo-
que bellatores,& robuſti erant in Ieruſalem:
14 Quorum iſte numerus per domos,atque familias
ſingulorum ; In Iuda principes exercitus , Ednas
dux,& cum eo robuſtiſſimi viri trecenta millia.
15 Poſt hunc Iohanan princeps, & cum eo ducenta
octoginta millia.
16 Poſt iſtum quoque Amaſias filius Zechri, conſe-
cratus Domino,& cum eo ducenta millia virorum
fortium.
17 Hunc ſequebatur robuſtus ad prælia Eliada , &
cum eo tenentium arcum, & clypeum ducenta
millia.
18 Poſt iſtum etiam Iozabad , & cum eo centum
octoginta millia expeditorum militum.
19 Hi omnes erant ad manũ regis,exceptis alijs,quos
poſuerat in vrbibus muratis,in vniuerſo Iuda.

CAP. XVIII.

1 FVit ergo Ioſaphat diues,& inclytus multum,&
affinitate coniunctus eſt Achab.
2 Deſcenditque poſt annos ad eum in Samariam:
ad cuius aduentum mactauit Achab arietes, & bo-
ues plurimos ipſi & populo qui venerat cum eo:
perſuaſitque illi,vt aſcenderet in Ramoth Galaad.
3 Dixitque Achab rex Iſrael ad Ioſaphat regem Iu-
da : Veni mecum in Ramoth Galaad. Cui ille re-
ſpondit:Vt ego,& tu:ſicut populus tuus , ſic & po-
pulus meus,tecumque erimus in bello.
4 Dixitque Ioſaphat ad regem Iſrael:Conſule ob-
ſecro impræſentiarum ſermonem Domini.
5 Congregauit igitur rex Iſrael prophetarum qua-
dringentos viros,& dixit ad eos:In Ramoth Galaad
ad bellandum ire debemus an quiſcere? At illi:
Aſcende inquiunt,& tradet Deus in manu regis.
6 Dixitque Ioſaphat : Numquid non eſt hic pro-
phetes Domini,vt ab illo etiam requiramus?
7 Et ait rex Iſrael ad Ioſaphat:Eſt vir vnus, à quo
poſſumus quærere Domini voluntatem : ſed ego
odi eum,quia non prophetat mihi bonum,ſed ma-
lum omni tempore:eſt autem Micheas filius Iemla.
Dixitque Ioſaphat:Ne loquaris rex hoc modo.
8 Vocauit ergo rex Iſrael vnum de eunuchis,& di-
xit ei:Voca cito Michæam filium Iemla.
9 Porro rex Iſrael,& Ioſaphat rex Iuda vterque ſe-
debant in ſolio ſuo , veſtiti cultu regio : ſedebant
autem in area iuxta portam Samariæ, omneſque
prophetæ vaticinabantur coram eis.
10 Sedecias vero filius Chanaana fecit ſibi cornua
ferrea,& ait:Hęc dicit Dominus:His ventilabis Sy-
riam,donec conteras eam.

Omneſ-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

10 *Et fuit pauor Domini ſuper omnia regna terrarum,
quæ erant in circuitu Iehudah,et non pugnauerunt cum
Iehoſaphath.*
11 *Et de Peliſtim adducebant ad Iehoſaphath munus, &
argenti vectigal, etiam Harabes adducebant ei pecorum
arietes ſeptem millia , & ſeptingentos , & hircos ſeptem
millia,& ſeptingentos.*
12 *Et fuit , Iehoſaphath vadens, & creſcens vſque ad
ſublime: & ædificauit in Iehudah ædes, & vrbes theſau-
rorum.*
13 *Et opus multum fuit in vrbibus Iehudah , & viri
bellatores, potentes viribus erant in Ieruſalaim.*
14 *Et iſti numeri eorum per domum patrum ſuorum : In
Iehudah principes millium, Hadnah princeps, & cum eo
potentes viribus trecenta millia.*
15 *Et ad manum eius Iehochanan princeps, & cum eo du-
centi, & octoginta millia.*
16 *Et ad manum eius Hamaſaiah filius Zichri ſponte
oblatus Domino , & [illegible] eo ducenta millia potentium
viribus.*
17 *Et de filiis Biniamin, potens viribus Eliadah , & cum
eo armati arcu, & clypeo ducenta millia:*
18 *Et ad manum eius Iehozabad , & cum eo centum,&
octoginta accincti ad militiam.*
19 *Hi erant parati ad obſequium regis præter eos,quos po-
nebat Rex in vrbibus munitis in omni Iehudah.*

CAP. XVIII.

1 *ET fuerunt Iehoſaphath diuitiæ, & gloria copioſè,
& affinitate iunctus eſt Achab.*
2 *Deſcenditq́; in fine annorum ad Achab in Somron : &
mactauit ei Achab oues , & boues copioſè , et populo, qui
erat cum eo: perſuaſitq́; ei , vt aſcenderet in Ramoth
Ghilhad.*
3 *Dixitq́; Achab Rex Iſrael ad Iehoſaphath Regem Ie-
hudah: Numquid perges mecum in Ramoth Ghilhad. Et
dixit ei: Sicut ego ſic tu: & ſicut populus tuus, ſic populus
meus: & tecum ero in bello.*
4 *Dixitq́; Iehoſaphath ad Regem Iſrael : Conſule obſecro
hodie verbum Domini.*
5 *Et congregauit Rex Iſrael prophetas quadringentos
viros, et dixit ad eos : Num pergere debemus in Ramoth
Ghilhad ad bellum, an quieſcere? Et dixerunt : Aſcende,
& tradet Deus in manu Regis.*
6 *Dixitq́; Iehoſaphath: Num eſt hic Propheta Domini
adhuc , vt requiramus ab eo?*
7 *Et ait Rex Iſrael ad Iehoſaphath : Adhuc vir vnus eſt
ad requirendum Dominum ab eo : ſed ego odi eum , quia
non vaticinatur mihi bonum,ſed omnibus diebus ſuis ma-
lum: ipſe eſt Michaiehu filius Imla. Dixitq́; Iehoſaphath:
Ne dicat Rex ſic.*
8 *Vocauitq́; Rex Iſrael eunuchum vnum,& dixit: Feſti-
na Michaiehu filium Imlai.*
9 *Rex autem Iſrael, & Iehoſaphath Rex Iehudah ſede-
bant vnuſquiſque ſuper ſolium ſuum , induti veſtibus:
et ſedebant in area ad oſtium portæ Somron , et omnes
prophetæ vaticinabantur coram eis.*
10 *Et fecit ſibi Sidkiiahu filius Chenahanah cornua fer-
rea ; et dixit : Sic dixit Dominus : His ventilabis Ara-
meos, donec conſumas eos.*

Et

Tranſl. ex Septuag.

10 Et factus eſt pauor Domini ſuper omnia regna terræ in circuitu Iuda: & non bellabant aduerſus Ioſaphat.

11 Et ab alienigenis afferebantur ad Ioſaphat munera & argentum, & dona. Et Arabes afferebant ei arietes ouium ſeptem millia ſeptingentos.

12 Et fuit Ioſaphat procedens maior vſque in ſublime:& ædificauit in Iudæa habitationes & ciuitates munitas.

13 Et opera multa facta ſunt ei in Iudæa. Et viri bellatores, potentes, fortes in Hieruſalem:

14 Et hic numerus eorum ſecundum domos patriarum ſuarum. Et ipſi Iuda Chiliarchi, Ednas princeps,& cum eo filij potentes virtutis, trecenta millia.

15 Et poſt eum Ioanan dux: & cum eo ducenta octuaginta millia.

16 Et poſt eum Amaſias, qui ipſius Zari, prompte ſe offerens Domino:& cum eo ducenta millia, potentes virtutis.

17 Et de Beniamin potens virtutis, & Eliada, & cum eo ſagittarij & peltati, ducenta millia.

18 Et poſt eum Iozabad, & cum eo centum octuaginta millia potentes belli.

19 Hi miniſtrantes regi, abſque ijs, quos dedit rex in ciuitatibus munitis in omni Iudæa.

CAP. XVIII.

1 ET factæ ſunt ipſi Ioſaphat adhuc diuitię & gloria multa: & contraxit affinitatem in domo Achaab.

2 Et deſcendit in fine annorum ad Achaab in Samariam. Et immolauit ei Achaab oues, & vitulos multos,& populo qui cum eo:& diligebat eum, vt ſimul aſcenderet ſecum in Rhamoth Galaaditidis.

3 Et dixit Achaab rex Iſrael ad Ioſaphat regem Iuda: Si ibis mecum in Rhamoth Galaaditidis? Et dixit ei: Sicut ego, ita & tu: ſicut populus tuus; & populus meus tecum ad bellum.

4 Et dixit Ioſaphat ad regem Iſrael: Quære nunc hodie Dominum.

5 Et congregauit rex Iſrael prophetas quadringentos viros,& dixit eis: Si ibo in Rhamoth Galaad ad bellum, an ceſſabo? Et dixerunt: Aſcende: & dabit Deus in manus regis.

6 Et dixit Ioſaphat: Non eſt hic propheta Domini adhuc,& inquiremus ab eo?

7 Et dixit rex Iſrael ad Ioſaphat: Adhuc vir vnus ad quærendum Dominum per eum, & ego odi illum: quoniam non eſt prophetans de me in bona: quoniam omnes dies eius in mala. Hic Michæas filius Iembla. Et dixit Ioſaphat: Ne loquatur rex ita.

8 Et vocauit rex eunuchum vnum, & dixit: Cito Michæam filium Iembla.

9 Et rex Iſrael,& Ioſaphat rex Iuda ſedentes vnuſquiſque ſuper thronum ſuum,& induti ſtolas, ſedentes in platea oſtij portæ Samariæ. Et omnes prophetæ prophetabant coram eis.

10 Et fecit ſibi Sedecias filius Chanaan cornua ferrea & dixit: Hæc dicit Dominus: In his cornupetes Syriam, quoadufque conſummata fuerit.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

10 *Propterea fuit pauor Iehoua ſuper omnia regna terrarum quæ erant in circuitu Iehudah, ita vt non pugnauerint aduerſum Iehoſaphat.*

11 *Et de Peliſtthim adducebant ad Iehoſaphat munus, & argenti vectigal: Arabes quoque adducebant ei pecorum arietum ſeptem millia & ſeptingentos, & hircorum ſeptem millia & ſeptingentos.*

12 *Fuit itaque Iehoſaphat vadens & creſcens vſque in ſublime: & ædificauit in Iehudah ædes, & vrbes theſaurorum.*

13 *Et opus multum fuit ei in vrbibus Iehudah: & viri bellicoſi, potentes viribus erant in Ieruſalaim.*

14 *Iſte autem eſt numerus eorum per domum patrum ſuorum: in Iehudah, principes millium, Adnah princeps: & cum eo robuſtorum viribus trecenta millia.*

15 *Et ad manum eius Iehohanan princeps: & cum eo ducenta & octoginta millia.*

16 *Ad manum eius Amaſiah filius Zichri qui ſeſe vltro obtulerat Iehouæ: & cum eo ducenta millia robuſtorum viribus.*

17 *De tribu vero Biniamin, potens viribus Eliada: & cum eo armatorum arcu & clypeo ducenta millia:*

18 *Et ad manum eius Iehozabad: & cum eo centum & octoginta millia accinctorum ad militiam.*

19 *Iſti miniſtrabant Regi, præter eos quos poſuerat Rex in vrbibus munitis in vniuerſo Iehuda.*

CAP. XVIII.

1 *FVerunt inquam ipſi Iehoſaphat diuitiæ, & gloria quam maxima, & affinitate iunctus eſt ipſi Ahab.*

2 *Deſcenditq́ poſt aliquot annos ad Ahab in Someron, & mactauit ei Ahab oues & boues copioſè, ac populo qui erat cum eo, perſuaſitq́ ei vt aſcenderet in Ramoth Gilad.*

3 *Dixitq́ Ahab Rex Iſraelis ad Iehoſaphat Regem Iehudah, Nunquid perges mecum in Ramoth Gilad? Reſpondit ei, Sicut ego, ſic tu, & ſicut populus tuus, ſic populus meus, & tecum ero in bello.*

4 *Dixitq́ Iehoſaphat Regi Iſraelis, Conſule obſecro hodie verbum Iehouæ.*

5 *Congregauit itaque Rex Iſraelis prophetas quadringentos viros, dixitq́ ad eos, Ibimuſne in Ramoth Gilad ad bellum, an quieſcam? Reſponderunt, Aſcende, & tradet Deus in manum Regis.*

6 *Dixitq́ Iehoſaphat, Eſtne hic Propheta Iehouæ vltra, vt requiramus ab eo?*

7 *Et ait Rex Iſraelis ad Iehoſaphat, Adhuc vir vnus eſt, vt requiramus Iehouam ab eo: ſed ego odi eum, quia non vaticinatur mihi bonum, ſed omnibus diebus ſuis malum: is eſt Michaiehu filius Imla. Dixitq́ Iehoſaphat, Ne dicat Rex ſic.*

8 *Vocauit itaque Rex Iſraelis eunuchum vnum, & dixit, Feſtinare fac Michaiehu filium Imla.*

9 *Cæterum Rex Iſraelis & Iehoſaphat Rex Iehudah ſedebant vterque ſuper ſolium ſuum, induti veſtibus: ſedebant inquam in area ad oſtium portæ Someron, vniuerſiq́ prophetæ vaticinabantur coram eis.*

10 *Fecerat autem ſibi Sidcijahu filius Chenaanah cornua ferrea, ac dixit, Sic dixit Iehouah, His feries Aramæos, donec conſumas eos.*

Vulgat. Editio.

Omneſque prophetæ ſimiliter prophetabant, atque dicebant: Aſcende in Ramoth Galaad, & proſperaberis, & tradet eos Dominus in manu regis.

Nuncius autem, qui ierat ad vocandum Michæam, ait illi: En verba omnium prophetarum vno ore bona regi annunciant: quæſo ergo te, vt & ſermo tuus ab eis non diſſentiat, loquariſque proſpera.

Cui reſpondit Michæas: Viuit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi Deus meus, hoc loquar.

Venit ergo ad regem. Cui rex ait: Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum, an quieſcere? Cui ille reſpondit: Aſcendite: cuncta enim proſpera euenient, & tradentur hoſtes in manus veſtras.

Dixitque rex: Iterum, atque iterum te adiuro, vt mihi non loquaris, niſi quod verum eſt in nomine Domini.

At ille ait: Vidi vniuerſum Iſrael diſperſum in montibus ſicut oues abſque paſtore: & dixit Dominus: Non habent iſti dominos: reuertatur vnuſquiſque in domum ſuam in pace.

Et ait rex Iſrael ad Ioſaphat: Nonne dixi tibi, quod non prophetaret iſte mihi quidquam boni, ſed ea quæ mala ſunt?

At ille, Idcirco, ait, audite verbum Domini: Vidi Dominum ſedentem in ſolio ſuo, & omnem exercitum cœli aſſiſtentem ei à dextris, & à ſiniſtris.

Et dixit Dominus: Quis decipiet Achab regem Iſrael, vt aſcendat, & corruat in Ramoth Galaad? Cumque diceret vnus hoc modo, & alter alio:

Proceſſit ſpiritus, & ſtetit coram Domino, & ait: Ego decipiam eum. Cui Dominus, In quo, inquit, decipies.

At ille reſpondit: Egrediar. & ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum eius: Dixitque Dominus: Decipies, & præualebis: egredere, & fac ita.

Nunc igitur, ecce Dominus dedit ſpiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum, & Dominus locutus eſt de te mala.

Acceſſit autem Sedecias filius Chanaana, & percuſſit Michææ maxillam, & ait: Per quam viam tranſiuit Spiritus Domini à me, vt loqueretur tibi?

Dixitque Michæas: Tu ipſe videbis in die illo, quando ingreſſus fueris cubiculum de cubiculo, vt abſcondaris.

Præcepit autem rex Iſrael, dicens: Tollite Michæam, & ducite eum ad Amon principem ciuitatis, & ad Ioas filium Amelech.

Et dicetis: Hæc dicit rex: Mittite hunc in carcerem, & date ei panis modicum, & aquę pauxillum, donec reuertar in pace.

Dixitque Michæas: Si reuerſus fueris in pace, non eſt locutus Dominus in me. Et ait: Audite omnes populi.

Igitur aſcenderunt rex Iſrael, & Ioſaphat rex Iuda in Ramoth Galaad.

Dixitque rex Iſrael ad Ioſaphat: Mutabo habitum, & ſic ad pugnam vadam, tu autem induere veſtibus tuis. Mutatoque rex Iſrael habitu, venit ad bellum.

Rex autem Syriæ præceperat ducibus equitatus ſui, dicens: Ne pugnetis contra minimum, aut contra maximum, niſi contra ſolum regem Iſrael.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

11 *Et omnes propheta vaticinabantur, ſic dicendo: Aſcende in Ramoth Ghilhad, & proſperaberis, & dabit Dominus in manu Regis.*

12 *Nuncius autem, qui perrexerat ad vocandum Michaiehu, locutus eſt ad eum, dicendo: Ecce verba prophetarum ore vno bonum annunciant Regi: ſitq́; obſecro verbum tuum ſicut vnum ex eis, & loquaris bonum.*

13 *Dixitq́; Michaiehu: Viuit Dominus, quia quod dixerit Deus meus illud loquar.*

14 *Et venit ad Regem. Dixitq́; Rex ad eum: Michah num pergere debemus in Ramoth Ghilhad ad bellum, an quieſcere? Et dixit: Aſcendite, & proſperabimini, & tradentur in manu veſtra.*

15 *Et dixit ad eum Rex: Vſque ad tot vices, ego adiuro te vt non loquaris mihi niſi veritatem in nomine Domini.*

16 *Et ait: Vidi vniuerſum Iſrael diſperſos ſuper montes ſicut oues, quibus non eſt paſtor: & dixit Dominus: Non domini ſunt iſtis: reuertatur vnuſquiſque in domum ſuam in pace.*

17 *Et ait Rex Iſrael ad Iehoſaphath: Nonne dixi tibi, non vaticinabitur mihi bonum, ſed malum?*

18 *Et dixit: Ideo audite verbum Domini: Vidi Dominum ſedentem ſuper ſolium ſuum, & omnem exercitum cæli ſtantem iuxta dexteram eius, & ſiniſtram eius.*

19 *Et dixit Dominus: Quis decipiet Achab Regem Iſrael, vt aſcendat, & corruat in Ramoth Ghilhad? Et iſto dicente ſic, & illo dicente ſic:*

20 *Egreſſus eſt ſpiritus, & ſtetit coram Domino, & ait: Ego decipiam eum. Et dixit Dominus ad eum: In quo?*

21 *Et dixit: Egrediar, & ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit: Decipies, & etiam præualebis: egredere, & fac ita.*

22 *Et nunc ecce dedit Dominus ſpiritum mendacem in ore omnium prophetarum tuorum iſtorum, & Dominus locutus eſt contra te malum.*

23 *Et acceſſit Sidcijahu filius Chenahanah, & percuſſit Michaiehu in maxillam, & ait: Per quam viam tranſiuit ſpiritus Domini à me, vt loqueretur tecum?*

24 *Dixitq́; Michaiehu: Ecce tu videbis in die illo, quo ingredieris cubiculum per cubiculum, vt abſcondas te.*

25 *Dixitq́; Rex Iſrael: Tollite Michaiehu, & reducite eum ad Amon principem ciuitatis, & ad Ioas filium Hamelech.*

26 *Et dicetis: Sic dixit Rex: Ponite hunc in domo carceris, & comedere facite eum panem arctum, & aquam afflictionis, donec reuertar in pace.*

27 *Et dixit Michaiehu: Si reuertendo reuerſus fueris in pace, non eſt locutus Dominus per me. Et ait: Audite populi vniuerſi.*

28 *Et aſcendit Rex Iſrael, & Iehoſaphath Rex Iehudah in Ramoth Ghilhad.*

29 *Dixitq́; Rex Iſrael ad Iehoſaphath: Mutabo me, & ingrediar prælium, tu autem induere veſtibus tuis. Et mutauit ſe Rex Iſrael, & ingreſſi ſunt prælium.*

30 *Rex autem Aram præceperat principibus curruum, qui erant ſibi, dicendo: Non pugnabitis cum magno, vel paruo, ſed cum Rege Iſrael tantum.*

Itaque

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

11 Et omnes prophetæ prophetabant ſic dicentes: Aſcende in Rhamoth Galaad, & proſperaberis, & dabit Dominus in manus regis.

12 Et nuncius, qui iuerat ad vocandum Michæam, locutus eſt ei, dicens: Ecce locuti ſunt prophetæ in ore vno bona de rege. Et ſint nunc verba tua, ſicut vnius eorum, & loqueris bona.

13 Et dixit Michæas: Viuit Dominus, quoniam quicquid dixerit Dominus ad me, id loquar,

14 Et venit ad regem: & dixit ei rex: Michæa, ſi vadam in Rhamoth Galaad ad bellum, an ceſſem? Et dixit: Aſcende, & proſperabis, & dabuntur in manus veſtras.

15 Et dixit ei rex: Quoties adiuro te, vt non loquaris ad me, niſi veritatem in nomine Domini?

16 Et dixit: Vidi Iſrael diſperſos in montibus, tanquam oues, quibus non eſt paſtor. Et dixit Dominus: Non habent ducem iſti: reuertant vnuſquiſque in domum ſuam in pace.

17 Et dixit rex Iſrael ad Ioſaphat: Non dixi tibi, quia non prophetat de me bona, ſed mala?

18 Et dixit: non ſic: Audite verbum Domini; Vidi Dominum ſedentem ſuper thronum ſuum: & omnis virtus cœli aſſiſtebat à dextris eius, & à ſiniſtris eius.

19 Et dixit Dominus: Quis decipiet Achaab regem Iſrael, & aſcendet, & cadet in Rhamoth Galaad? Et hic dixit ſic, & iſte dixit ſic.

20 Et egreſſus eſt ſpiritus & ſtetit in conſpectu Domini, & dixit: Ego decipiam eum. Et dixit Dominus: In quo?

21 Et dixit: Exibo, & ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit: Decipies, & poteris: egredere, & fac ita.

22 Et nunc ecce dedit Dominus ſpiritum mendacem in ore prophetarum tuorum horum: & Dominus locutus eſt ſuper te mala.

23 Et appropinquauit Sedecias filius Chanaan, & percuſſit Michæam ſuper maxillam, & dixit ei: Quali via tranſiuit ſpiritus Domini à me ad loquendum ad te?

24 Et dixit Michæas: Ecce videbis in die illa, in qua ingredieris cubiculum è cubiculo ad latendum.

25 Et dixit rex Iſrael: Capite Michæam: & reducite ad Emer principem ciuitatis, & ad Ioas principem filium regis:

26 Et dicetis, Sic dixit rex: Deponite hunc in domum cuſtodiæ: & comedat panem tribulationis; quoaduſque reuertar ego in pace.

27 Et dixit Michæas: Si reuertens reuerteris in pace: non eſt locutus Dominus in me. Et dixit: Audite populi omnes.

28 Et aſcendit rex Iſrael, & Ioſaphat rex Iuda in Rhamoth Galaad.

29 Et dixit rex Iſrael ad Ioſaphat: Cooperi me, & ingrediar in prælium: & tu induere veſtimentum meum. Et cooperuit ſe rex Iſrael, & intrauit in prælium.

30 Et rex Syriæ mandauit principibus curruum, qui ſecum, dicens: Ne impugnetis paruum, & magnum, ſed regem Iſrael ſolum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

11 *Omnes quoque prophetæ prophetabant ſimiliter, dicendo, Aſcende in Ramoth Gilad, & proſperè ages: nam tradet eam Iehouah in manum Regis.*

12 *Nuntius autem qui perrexerat ad vocandum Michaiehu, loquutus eſt ei, dicendo, En verba prophetarum ore vno bonum annuntiant Regi: ſit igitur obſecro verbum tuum ſicut verbum vnius ex eis, & loquere bonum.*

13 *Tum dixit Michaiehu, Viuit Iehouah quod quicquid dixerit Deus meus, illud loquar.*

14 *Quum ergo veniſſet ad Regem, tum dixit Rex ad eum, Michah, irene debemus in Ramoth Gilad ad bellum, an quieſcam? Et dixit, Aſcendite, & proſperè agite, & tradentur in manum veſtram.*

15 *Dixitq́; ad eum Rex, Vſque ad quot vices ego adiuro te ne loquaris mihi niſi veritatem in nomine Iehouæ?*

16 *Tunc ait, Vidi vniuerſum Iſraelem diſperſos ſuper montes, velut oues quibus non eſt paſtor. dixitq́; Iehouah, Non ſunt domini iſtis: reuertatur quiſque domum ſuam in pace.*

17 *Et ait Rex Iſraelis ad Iehoſaphat, Annon dixeram tibi, Non vaticinabitur mihi bonum, ſed malum?*

18 *Rurſum ait, Ideo audite verbum Iehouæ: vidi Iehouam ſedentem ſuper ſolium ſuum, atque vniuerſum exercitum cæli ſtantem iuxta dexteram eius & ſiniſtram eius.*

19 *Dixitq́; Iehouah, Quis decipiet Ahab Regem Iſraelis, vt aſcendat & corruat in Ramoth Gilad? Et dixit iſte ſic, alter dicebat ſic.*

20 *Tunc egreſſus eſt ſpiritus, qui ſtetit coram Iehoua, & ait, Ego decipiam eum. Iehouah vero ait ad eum, In quo?*

21 *Reſpondit, Egrediar, eroq́; ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Dixit ergo, Decipies, & etiam præualebis: egredere, & fac ita.*

22 *Nunc ergo en dedit Iehouah ſpiritum mendacem in ore prophetarum tuorum iſtorum, & Iehouah loquutus eſt contra te malum.*

23 *Tunc acceſſit Sidciiahu filius Chenaanah, & percuſſit Michaiehu in maxillam, ac dixit, Per quam viam tranſiuit ſpiritus Iehouæ à me, vt loqueretur tecum?*

24 *Reſpondit Michaiehu, Ecce, tu videbis die illo quo ingredieris de cubiculo in cubiculum vt abſcondas te.*

25 *Ait itaque Rex Iſraelis, Tollite Michaiehu, & reducite eum ad Amon principem vrbis, & ad Ioas filium regis.*

26 *Dicetisq́;, Sic dixit Rex, Ponite hunc in domo carceris, & cibate eum pane arcto, & aqua arcta, donec reuertar in pace.*

27 *Et dixit Michaiehu, Si reuertendo reuerſus fueris in pace, non eſt loquutus Iehouah per me. Præterea dixit, Audite populi omnes.*

28 *Aſcendit itaque Rex Iſraelis, & Iehoſaphat rex Iehudah in Ramoth Gilad.*

29 *Dixitq́; Rex Iſraelis ad Iehoſaphat, Mutabo meipſum, & ingrediar prælium: tu vero indue te veſtibus tuis. Et mutauit ſeſe Rex Iſraelis, ingreſſiq́; ſunt prælium.*

30 *Rex autem Aram præceperat principibus curruum qui erant ſibi, dicendo, Ne pugnetis neque cum paruo, neque cum magno, ſed cum Rege Iſraelis tantum.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Itaque cum vidiſſent principes equitatus, Ioſaphat, dixerunt: Rex Iſrael eſt iſte. Et circumdederunt eum dimicantes: at ille clamauit ad Dominum, & auxiliatus eſt ei, atque auertit eos ab illo.

Cum enim vidiſſent duces equitatus, quod non eſſet rex Iſrael, reliquerunt eum.

Accidit autem vt vnus è populo ſagittam in incertum iaceret, & percuteret regem Iſrael inter ceruicem, & ſcapulas, at ille aurigæ ſuo ait: Conuerte manum tuam, & educ me de acie, quia vulneratus ſum.

Et finita eſt pugna in die illo: porro rex Iſrael ſtabat in curru ſuo contra Syros vſque ad veſperam, & mortuus eſt Occidente ſole.

CAP. XIX.

Reuerſus eſt autem Ioſaphat rex Iuda in domum ſuam pacifice in Ieruſalem.

Cui occurrit Iehu filius Hanani Videns, & ait ad eum: Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia iungeris, & idcirco iram quidem Domini merebaris:

Sed bona opera inuenta ſunt in te, eo quod abſtuleris lucos de terra Iuda, & præparaueris cor tuum vt requireres Dominum Deum patrum tuorum.

Habitauit ergo Ioſaphat in Ieruſalem: rurſumque egreſſus eſt ad populum de Berſabee vſque ad montem Ephraim, & reuocauit eos ad Dominum Deum patrum ſuorum.

Conſtituitque iudices terræ in cunctis ciuitatibus Iuda munitis per ſingula loca,

Et præcipiens iudicibus. Videte, ait, quid faciatis: non enim hominis exercetis iudicium, ſed Domini: & quodcumque iudicaueritis, in vos redundabit.

Sit timor Domini vobiſcum, & cum diligentia cuncta facite: non eſt enim apud Dominum Deum noſtrum iniquitas, * nec perſonarum acceptio, nec cupido munerum.

In Ieruſalem quoque conſtituit Ioſaphat Leuitas, & Sacerdotes, & Principes familiarum ex Iſrael, vt iudicium & cauſam Domini iudicarent habitatoribus eius.

Præcepitque eis, dicens: Sic agetis in timore Domini fideliter & corde perfecto.

Omnem cauſam, quæ venerit ad vos fratrum veſtrorum, qui habitant in vrbibus ſuis inter cognationem & cognationem, vbicumque quæſtio eſt de lege, de mandato, de ceremonijs, de iuſtificationibus: oſtendite eis, vt non peccent in Dominum, & ne veniat ira ſuper vos, & ſuper fratres veſtros: ſic ergo agentes non peccabitis.

Amarias autem ſacerdos & pontifex veſter, in his, quæ ad Deum pertinent, præſidebit: porro Zabadias filius Iſmahel, qui eſt dux in domo Iuda, ſuper ea opera erit, quæ ad regis officium pertinent: habetiſque magiſtros Leuitas coram vobis, confortamini, & agite diligenter, & erit Dominus vobiſcum in bonis.

* Deu. 10. 17. Ro. 2. 11. Gala. 2. 6. Ephe. 6. 9. Col. 3. 25. Act. 10. 34. 1. Pet. 1. 17. Sap. 6. 8. Eccl. 35. 16.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

31 *Et fuit, cum vidiſſent principes curruum, Iehoſaphath, dixerunt: Rex Iſrael eſt. Et verſi ſunt contra eum ad pugnandum: & clamauit Iehoſaphath, & Dominus auxiliatus eſt ei, & recedere fecit eos ab eo.*

32 *Et fuit, cum vidiſſent principes curruum, quod non eſſet Rex Iſrael auerſi ſunt ab eo.*

33 *Et vir traxit arcum in ſimplicitate ſua, & percuſſit Regem Iſrael inter iuncturas, & inter loricam, & ait aurigæ: Verte manum tuam, & educ me de caſtris, quia ægroto.*

34 *Et aſcendit bellum in die illo: & Rex Iſrael ſtabat in curru contra Aram vſque ad veſperam, & mortuus eſt tempore quo occumbit ſol.*

CAP. XIX.

1 *Reuerſus eſt autem Iehoſaphath Rex Iehudah in domum ſuam in pacem in Ieruſalaim.*

2 *Et egreſſus eſt ante eum Iehu filius Chanani videns, & dixit ad Regem Iehoſaphath: Numquid impio auxiliandum eſt, & odio habentes Dominum diliges? & propter hoc ſuper te eſt ira à facie Domini.*

3 *Sed res bona inuenta ſunt tecum, quia ſuccendiſti lucos de terra, & præparaſti cor tuum, vt requireres Dominum.*

4 *Et habitauit Iehoſaphath in Ieruſalaim, & reuerſus eſt, & egreſſus eſt cum populo à Beerſebah vſque ad montem Ephraim, & reduxit eos ad Dominum Deum patrum ſuorum.*

5 *Conſtituitq; Iudices in terra, in cunctis ciuitatibus Iehudah munitis, ciuitate, & ciuitate.*

6 *Et dixit ad iudices: Videte quid facitis: non enim homini iudicabitis, ſed Domino, vt vobiſcum ſit ſecundum rem iudicij.*

7 *Et nunc ſit pauor Domini ſuper vos, cuſtodite & facite, quia non eſt cum Domino Deo noſtro iniquitas, & acceptio perſonarum, & acceptio muneris.*

8 *Et etiam in Ieruſalaim conſtituit Iehoſaphath de Leuitis, & Sacerdotibus, & de principibus familiarum Iſrael ad iudicium Domini, & ad cauſam, & reuerſi ſunt Ieruſalaim.*

9 *Et præcepit eis dicendo: Sic agetis in timore Domini, in fide, & corde perfecto.*

10 *Et omnem cauſam quæ venerit ad vos de fratribus veſtris qui habitant in vrbibus ſuis inter ſanguinem & ſanguinem, inter legem & præceptum, & ſtatuta, & iudicia, præmonebitis eos, & non peccabunt Domino, & non erit ira ſuper vos, & ſuper fratres veſtros, ſic facietis, & non peccabitis.*

11 *Ecce Amariahu ſacerdos ſummus ſuper vos in omni re Domini, & Zebadiahu filius Iſmahel dux domus Iehudah in omni re regia, & magiſtri Leuitæ coram vobis: confortamini, & facite, & erit Dominus cum bono.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

31 Et factum eſt, vt viderunt principes curruum
Ioſaphat;& ipſi dixerunt:Rex Iſrael eſt.Et circum-
dederuut eum ad impugnandum. Et clamauit
Ioſaphat:& Dominus ſaluauit eum: & auertit eos
Deus ab eo.
32 Et factum eſt, vt viderunt principes curruum,
quia non erat rex Iſrael;& auerterunt ſe ab eo.

33 Et vir tetendit arcum bene collimans,& percuſ-
ſit regem Iſrael inter pulmonem, & inter thora-
cem.Et dixit aurigæ:Conuerte manum tuam:educ
me de prælio,quoniam laboraui.

34 Et profligatum eſt prælium in die illa: & rex Iſ-
rael erat ſtans ſuper currum ex aduerſo Syriæ vſ-
que ad veſperam:& mortuus eſt Occidente Sole.

CAP. XIX.

1 ET reuertit Ioſaphat rex Iuda ad domum ſuam
in Hieruſalem.
2 Et exiuit in occurſum eius Iehu,qui ipſius Ana-
ni,propheta.Et dixit ei:Rex Ioſaphat, ſi peccatori
tu auxiliaris, vel ei. qui odio habetur à Domino
amicitiam iungis?Propter hoc facta eſt ſuper te ira
Domini.
3 Verumtamen verba bona inuenta ſunt in te,
quoniam ſuſtuliſti lucos à facie Iuda, & direxiſti
cor tuum ad exquirendum Dominum.

4 Et habuit Ioſaphat in Hieruſalem:& rurſus exijt
ad populum à Berſabee vſque ad montem Ephrẽm:
& redire fecit eos ad Dominum Deum patrum eo-
rũm.

5 Et conſtituit iudices in omnibus ciuitatibus Iu-
da munitis,in ciuitate.
6 Et dixit iudicibus:Videte, quid vos facitis:quo-
niam non homini vos iudicatis, ſed Domino: &
vobiſcum verba iudicij.

7 Et nunc fiat timor Domini ſuper vos, & obſer-
uate,& facite: quia non eſt cum Domino Deo no-
ſtro iniuſtitia,neque admirari perſonam,neque ac-
cipere dona.
8 Et etiam in Hieruſalem conſtituit Ioſaphat de
ſacerdotibus, & de Leuitis,& de patriarchis Iſrael
ad iudicium Domini, & ad iudicandum habitan-
tes in Hieruſalem.
9 Et mandauit ad eos,dicens:Sic facietis in timore
Domini, in veritate, & in pleno corde,
10 Omnis vir. iudicium quod venit ſuper vos fra-
trum veſtrorum habitantium in ciuitatibus ſuis,
inter ſanguinem ſanguinis,& inter præceptum, &
mandatum,& iuſtificationes, & iudicia: & diſtin-
guetis eos:& non peccabunt Domino:& non erit ira
ſuper vos & ſuper fratres veſtros. Sic facietis, &
non peccabitis.
11 Et ecce Amarias ſacerdos dux ſuper vos in omne
verbum Domini: & Zabdias filius Iſmael dux in
domum Iuda ad omne verbum regis:& ſcribæ, &
Leuitæ ante faciem veſtram. Confortamini, & fa-
cite:& erit Dominus cum bono.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

31 *Fuit autem, quum vidiſſent principes curruum ipſum
Iehoſaphat, dixerunt, Rex Iſraelis eſt. Et conuerſi ſunt
contra eum ad pugnandum: tum exclamauit Iehoſaphat,
& Iehouah auxiliatus eſt ei,& perſuaſit illis Deus ab eo.*

32 *Fuit autem, quum vidiſſent principes curruum quod
non eſſet Rex Iſraelis, auerſi ſunt ab eo.*

33 *Vir autem quidam traxit arcum in ſimplicitate ſua, &
percuſſit Regem Iſraelis inter iuncturas & inter loricam.
& ait aurigæ, Verte manum tuam, & educ me de caſtris,
quia vulneratus ſum.*

34 *Inualuit autem prælium die illo, Rex vero Iſraelis te-
nebat ſe vectum in curru eregione Aram vſque ad veſpe-
ram: & mortuus eſt tempore quo occumbit ſol.*

CAP. XIX.

1 *REuerſus eſt autem Iehoſaphat Rex Iehudah in do-
mum ſuam in pace in Ieruſalaim.*
2 *Egreſſusq́; obuiam ei Iehu filius Hanani, Videns, dixit
Regi Iehoſaphat, An impio decuit te ferre opem, & oſores
Iehouæ diligere? & propter hoc ſuper te ira à facie Iehouæ:*

3 *Sed res bona inuenta ſunt tecum, quod ſucciderís lucos
de terra,& præparaueris cor tuum vt requireres Deum.*

4 *Habitauit itaque Iehoſaphat in Ieruſalaim: & reuer-
ſus eſt vt iter faceret per populum à Beerſeba vſque ad
montem Ephraim, & reuocauit eos ad Iehouam Deum
patrum ſuorum.*

5 *Conſtituitq́; Iudices in terra in cunctis ciuitatibus Ie-
hudah munitis, per ſingulas vrbes.*
6 *Dixit autem iudicibus, Videte quid vos facitis: non
enim homini iudicabitis, ſed Iehouæ: & erit vobiſcum in
negotio iudicij.*

7 *Nunc igitur ſit pauor Iehouæ ſuper vos, cuſtodite &
facite: quoniam non eſt cum Iehoua Deo noſtro iniquitas,
& acceptio perſonarum, & acceptio muneris.*

8 *Sed & in Ieruſalaim conſtituit Iehoſaphat de Leuitis
& Sacerdotibus, & de principibus familiarum Iſraelis ad
iudicium Iehouæ, & ad cauſam: & reuerſi ſunt in Ie-
ruſalaim.*
9 *Præcepit autem eis, dicendo, Sic agetis cum timore Ie-
houæ, in fide & corde perfecto.*
10 *Et omnem cauſam quæ venerit ad vos de fratribus ve-
ſtris qui habitant in vrbibus ſuis, inter ſanguinem &
ſanguinem, inter Legem & præceptum, ſtatuta & iudicia,
admonebitisq́; eos: & non delinquent contra Iehouam, ne-
que erit ira ſuper vos, & ſuper fratres veſtros: ſic facie-
tis, & non delinquetis.*

11 *Et ecce, Amariahu ſacerdos ſummus ſuper vos in omni
re Iehouæ: & Zebadiahu filius Iſmael dux domus Iehu-
dah, in omni negotio regio: & præfecti erunt Leuitæ co-
ram vobis. confortamini, & facite, & erit Iehouah cum
bono.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XX.

1 POſt hæc congregati ſunt filij Moab, & filij Am-
mon,& cum eis de Ammonitis ad Ioſaphat vt
pugnarent contra eum.
2 Veneruntque nuncij, & indicauerunt Ioſaphat,
dicentes : Venit contra te multitudo magna de his
locis,quæ trans mare ſunt,& de Syria, & ecce con-
ſiſtunt in Aſaſonthamar,quæ eſt Engaddi.
3 Ioſaphat autem timore perterritus,totum ſe con-
tulit ad rogandum Dominum,& prædicauit ieiu-
nium vniuerſo Iuda.
4 Congregatuſque eſt Iudas ad deprecandum Do-
minum:ſed & omnes de vrbibus ſuis venerunt ad
obſecrandum eum.
5 Cumque ſtetiſſet Ioſaphat in medio cœtu Iuda,
& Ieruſalem , in domo Domini ante atrium no-
uum,
6 Ait:Domine Deus patrum noſtrorum,tu es Deus
in cœlo , & dominaris cunctis regnis Gentium, in
manu tua eſt fortitudo & potentia, nec quiſquam
tibi poteſt reſiſtere.
7 Nonne tu Deus noſter interfeciſti omnes habi-
tatores terræ huius coram populo tuo Iſrael,& de-
diſti eam ſemini Abraham amici tui in ſempiter-
num?
8 Habitaueruntque in ea, & extruxerunt in illa
ſanctuarium nomini tuo dicentes:
9 Si irruerint ſuper nos mala,gladius iudicij, peſti-
lentia,& fames, ſtabimus coram domo hac in con-
ſpectu tuo,in qua inuocatum eſt nomen tuum : &
clamabimus ad te in tribulationibus noſtris,& ex-
audies,ſaluoſque facies.
10 Nunc igitur ecce filij Ammon, & Moab,& mons
Deu. Seir, * per quos non conceſſiſti Iſrael vt tranſirent
quando egrediebantur de Ægypto , ſed declinaue-
runt ab eis,& non interfecerunt illos:
11 Econtrario agunt,& nituntur eijcere nos de poſ-
ſeſſione,quam tradidiſti nobis.
12 Deus noſter,ergo non iudicabis eos? In nobis qui-
dem non eſt tanta fortitudo, vt poſſimus huic
multitudini reſiſtere, quæ irruit ſuper nos. Sed
cum ignoremus quid agere debeamus, hoc ſolum
habemus reſidui, vt oculos noſtros dirigamus ad
te.
13 Omnis vero Iuda ſtabat coram Domino cum par-
uulis,& vxoribus,& liberis ſuis.
14 Erat autem Iahaziel filius Zachariæ,filij Banaiæ,
filij Iehiel, filij Mathaniæ, Leuites de filijs Aſaph,
ſuper quem factus eſt Spiritus Domini in medio
turbæ,
15 Et ait: Attendite omnis Iuda, & qui habitatis Ie-
ruſalem,& tu rex Ioſaphat: Hæc dicit Dominus vo-
bis: Nolite timere, nec paueatis hanc multitudi-
nem:non eſt enim veſtra pugna,ſed Dei.
16 Cras deſcendetis contra eos:aſcenſuri enim ſunt
per cliuum nomine Sis, & inuenietis illos in ſum-
mitate torrentis qui eſt contra ſolitudinem Ieruel.
17 Non eritis vos qui dimicabitis,ſed tantummodo
confidenter ſtate & videbitis auxilium Domini ſu-
per vos,ô Iuda,& Ieruſalem:nolite timere, nec pa-
ueatis : cras egrediemini contra eos , & Dominus
erit vobiſcum.

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

CAP. XX.

ET fuit, poſt hoc venerunt filij Moab, & filij Hammon, & cum eis de Hammonim contra Iehoſaphath ad prælium.

Et venerunt, & nunciauerunt Iehoſaphath, dicendo: Venit contra te multitudo magna de tranſmare, de Aram, & ecce ſunt in Chaſeſontamar, ipſa eſt Henghedi.

Et timuit, & poſuit Iehoſaphath faciem ſuam ad quærendum Dominum, & prædicauit ieiunium vniuerſo Iehudah.

Et congregati ſunt Iehudah ad quærendum Dominum, etiam de vniuerſis vrbibus Iehudah venerunt ad quærendum Dominum.

Et ſtetit Iehoſaphath in cætu Iehudah, & Ieruſalaim in domo Domini ante atrium nouum.

Et ait: Domine Deus patrum noſtrorum, nonne tu ipſe es Deus in cœlo, & dominaris cunctis regnis Gentium, & in manu tua eſt fortitudo, & potentia, & non eſt qui tibi poſſit reſiſtere?

Nonne tu Deus noſter expuliſti habitatores terræ huius à facie populi tui Iſrael, & dediſti eam ſemini Abraham amici tui in ſæculum?

Et habitauerunt in ea, & ædificauerunt tibi in ea ſanctuarium nomini tuo dicendo:

Si venerit ſuper nos malum, gladius iudicij, & peſtilentia, & fames, ſtabimus coram domo hac, & coram te, quia nomen tuum eſt in domo hac: & clamabimus ad te in anguſtiis noſtris, & exaudies, & ſaluos facies.

Et nunc ecce filij Hammon, & Moab, & mons Sehir per quos non permiſiſti Iſraeli, vt venirent, dum venirent è terra Ægypti, ſed declinauerunt ab eis, & non diſperdiderunt eos.

Et ecce ipſi retribuunt nobis, veniendo ad eiiciendum nos de hæreditate tua, quam hæreditate accipere feciſti nos.

Deus noſter, nonne iudicabis eos? Non enim eſt fortitudo in nobis coram multitudine magna hac, quæ venit contra nos. Nos autem neſcimus quid faciamus, ſed in te ſunt oculi noſtri.

Et omnis Iehudah ſtabant coram Domino, etiam paruuli eorum, vxores eorum, & filij eorum.

Iachaziel autem filius Zachariahu filij Benaiah filij Hiehiel, filij Matthaniah Leuites de filiis Aſaph fuit ſuper eum Spiritus Domini in medio cœtus.

Et ait: Attendite omnis Iehudah, & habitatores Ieruſalaim, & rex Iehoſaphat: Sic dixit Dominus vobis: Ne timeatis, & ne paueatis à facie multitudinis magnæ huius, quia non vobis eſt bellum, ſed Deo.

Cras deſcendite contra eos: ecce ipſi aſcendunt per gradum Sis, & inuenietis eos in fine torrentis contra ſolitudinem Ieruel.

Non vobis pugnandum eſt in hoc, ſtate, ſtate, & videte ſalutem Domini vobiſcum Iehudah & Ieruſalaim, ne timeatis, & ne paueatis: cras egredimini contra eos, & Dominus erit vobiſcum.

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XX.

ET poſt hæc venerunt filij Moab, & filij Ammon, & cum eis de Minæis aduerſus Ioſaphath ad bellum.

Et venerunt, & indicarunt ipſi Ioſaphat, dicentes: Venit ſuper te multitudo plurima de trans mare à Syria: & ecce ſunt in Aſaſan Thamar, hæc eſt Engadi.

Et timuit, & dedit Ioſaphat faciem ſuam ad exquirendum Dominum: & prædicauit ieiunium in omni Iuda.

Et congregatus eſt Iuda ad exquirendum Dominum: & de omnibus ciuitatibus Iuda venerunt quærere Dominum.

Et ſurrexit Ioſaphat in Eccleſia Iuda in Hieruſalem in domo Domini ad faciem atrij noui,

Et dixit: Domine Deus patrum meorum nonne tu es Deus in cœlo ſurſum, & tu dominaris omnium regnorum gentium, & in manu tua fortitudo potentatus, & non eſt aduerſus te reſiſtere?

Nonne tu Dominus qui exterminaſti habitantes terram hanc à facie populi tui Iſrael, & dediſti eam ſemini Abraham dilecto tuo in ſæculum?

Et habitarunt in ea, & ædificarunt in ea ſanctificium nomini tuo, dicentes:

Si ſuperuenerint ſuper nos mala, gladius, iudicium, mors, fames; ſtabimus coram domo hac, & coram te, quia nomen tuum in domo hac, & clamabimus ad te de tribulatione, & audies & ſaluabis.

Et nunc ecce filij Ammon, & Moab, & mons Seir (in quos non dediſti ipſi Iſrael tranſire per eos, exeuntibus ipſis de terra Ægypti, quoniam declinauerunt ab eis, & non exterminauerunt eos)

Et nunc ecce ipſi aggrediuntur ſuper nos exire ad eijciendum nos ab hæreditate noſtra, quam dediſti nobis.

Domine Deus noſter non iudicabis in eis? Quoniam non eſt nobis fortitudo reſiſtendi aduerſus multitudinem plurimam hanc venientem ſuper nos: & non nouimus, quid faciamus eis, ſed ſuper te oculi noſtri.

Et omnis Iuda ſtans ante Dominum, & pueri eorum, & vxores eorum.

Et ipſi Oziel filio Zachariæ, de filijs Banææ de filijs Eliel Mathaniæ Leuitæ de filijs Aſaph factus eſt ſuper eum Spiritus Domini in Eccleſia,

Et dixit: Audite omnis Iuda, & habitantes in Hieruſalem, & rex Ioſaphat: Hæc dicit Dominus vobis ipſis: Ne timeatis, neque paueatis à facie turbæ multæ huius: quoniam non vobis eſt prælium, ſed Deo.

Cras deſcendite ſuper eos. Ecce aſcendunt ſecundum aſcenſionem Aſis: & inuenietis eos ſuper extremum fluuij deſerti Ieriel.

Non vobis eſt bellare. Hæc intelligite, & videte ſalutem Domini vobiſcum, Iuda, & Hieruſalem. Ne timeatis, neque paueatis cras exire in occurſum eis: & Dominus vobiſcum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XX.

1 *ET fuit poſt hæc, venerunt filij Moab & filij Ammon,*
& cum eis de Ammonitis, contra Iehoſaphat ad prælium.
2 *Venerunt autem, & nuntiauerunt Iehoſaphat, dicendo,*
Venit contra te multitudo magna de trans Mare, de Aram,
& ecce ſunt in Haſeſon-thamar, ipſa eſt En-gadi.
3 *Timuit itaque, & poſuit Iehoſaphat faciem ſuam ad*
quærendum Iehouam, & prædicauit ieiunium vniuerſo
Iehudah.
4 *Et congregati ſunt viri Iehudah vt quærerent Iehouam:*
etiam de vniuerſis vrbibus Iehudah venerunt ad quærendum Iehouam.
5 *Et ſtetit Iehoſaphat in cœtu Iehudah & Ieruſalaim in*
domo Iehouæ ante atrium nouum.
6 *Et ait, O Iehoua Deus patrum noſtrorum, nonne tu ipſe*
es Deus in cælo, & dominaris cunctis regnis Gentium, &
in manu tua eſt fortitudo, & potentia, nec eſt qui tibi poſſit reſiſtere?
7 *Nonne tu Deus noſter expuliſti habitatores terræ huius*
à facie populi tui Iſraelis, & dediſti eam ſemini Abraham amici tui in ſeculum?
8 *Propterea habitauerunt in ea, & ædificauerunt tibi in*
ea Sanctuarium nomini tuo dicendo,
9 *Si venerit ſuper nos malum, gladius iudicij, vel peſtilentia, vel fames, ſtabimus coram domo hac & coram te*
(nomen ſiquidem tuum eſt in domo hac) & clamabimus
ad te in anguſtiis noſtris, & exaudies, ac ſaluos facies.
10 *Et nunc ecce filij Ammon & Moab, & mons Seir, per*
quos non permiſiſti Iſraeli vt tranſirent dum venirent è
terra Ægypti, ſed declinauerunt ab eis, nec diſperdiderunt
eos.
11 *Ecce inquam ipſi retribuunt nobis, dum veniunt vt eiiciant nos de hæreditate tua quam iure hæreditario tradidiſti nobis.*
12 *Deus noſter, nonne iudicabis eos? nulla enim eſt fortitudo in nobis coram multitudine multa hac quæ venit contra nos: nec nos ſcimus quid faciamus, ſed in te ſunt oculi*
noſtri.
13 *Et omnes filij Iehudah ſtabant coram Iehoua, etiam paruuli eorum, vxores eorum, & filij eorum.*
14 *Iahaziel autem filius Zechariahu filij Benaiah filij Ieiel,*
filij Matthaniah, Leuites de filiis Aſaph, fuit ſuper eum
Spiritus Iehouæ in medio cœtus:
15 *Et ait, Attendite omnis Iehuda, & habitatores Ieruſalaim, atque Rex Iehoſaphat, ſic dixit Iehouah vobis, Vos*
ne timeatis, neque paueatis à facie multitudinis multæ
huius: quia non veſtra erit pugna, ſed Dei.
16 *Cras deſcendite contra eos, ecce ipſi aſcenſuri ſunt per*
clliuum Sis, inuenietiſque eos in fine torrentis è regione ſolitudinis Ieruel.
17 *Non veſtrum erit pugnare in hoc: conſiſtite, ſtate, & videte ſalutem Iehouæ vobiſcum, ô Iehuda & Ieruſalaim,*
ne timeatis, neque paueatis: cras egredimini contra eos,
& Iehouah erit vobiſcum.

Vulgat. Editio.

Ioſaphat ergo, & Iuda, & omnes habitatores Ieruſalem ceciderunt proni in terram coram Domino, & adorauerunt eum.

Porro Leuitæ de filijs Caath, & de filijs Core laudabant Dominum Deum Iſrael voce magna, in excelſum.

Cumque mane ſurrexiſſent, egreſſi ſunt ſuper deſertum Thecue: profectiſque eis, ſtans Ioſaphat in medio eorum, dixit. Audite me viri Iuda, & omnes habitatores Ieruſalem: credite in Domino Deo veſtro, & ſecuri eritis: credite prophetis eius, & cuncta euenient proſpera.

Deditque conſilium populo, & ſtatuit cantores Domini, vt laudarent eum in turmis ſuis, & antecederent exercitum, ac voce conſona dicerent: * Confitemini Domino quoniam in æternum miſericordia eius.

* Pſal. 135.1.

Cumque cœpiſſent laudes canere, vertit Dominus inſidias eorum in ſemetipſos, filiorum ſcilicet Ammon, & Moab, & montis Seir, qui egreſſi fuerant vt pugnarent contra Iudam, & percuſſi ſunt.

Namque filij Ammon, & Moab conſurrexerunt aduerſum habitatores montis Seir, vt interficerent & delerent eos: cumque hoc perpetraſſent, etiam in ſemetipſos verſi, mutuis conciderere vulneribus.

Porro Iuda cum veniſſet ad ſpeculam, quę reſpicit ſolitudinem, vidit procul omnem late regionem plenam cadaueribus nec ſupereſſe quemquam, qui necem potuiſſet euadere.

Venit ergo Ioſaphat, & omnis populus cum eo ad detrahenda ſpolia mortuorum: inueneruntque inter cadauera variam ſupellectilem, veſtes quoque, & vaſa pretioſiſſima, & diripuerunt ita vt omnia portare non poſſent, nec per tres dies ſpolia auferre præ prædæ magnitudine.

Die autem quarto congregati ſunt in valle benedictionis: etenim quoniam ibi benedixerant Domino, vocauerunt locum illum vallis benedictionis vſque in præſentem diem.

Reuerſuſque eſt omnis vir Iuda, & habitatores Ieruſalem, & Ioſaphat ante eos in Ieruſalem cum lætitia magna, eo quod dediſſet eis Dominus gaudium de inimicis ſuis.

Ingreſſique ſunt in Ieruſalem cum pſalterijs, & citharis, & tubis in domum Domini.

Irruit autem pauor Domini ſuper vniuerſa regna terrarum cum audiſſent quod pugnaſſet Dominus contra inimicos Iſrael.

Quieuitque regnum Ioſaphat, & prębuit ei Deus pacem per circuitum.

Regnauit igitur Ioſaphat ſuper Iudam, & erat triginta quinque annorum cum regnare cœpiſſet: viginti autem & quinque annis regnauit in Ieruſalem & nomen matris eius Azuba filia Selahi.

Et ambulauit in via patris ſui Aſa, nec declinauit ab ea, faciens quæ placita erant coram Domino.

Verumtamen excelſa non abſtulit, & adhuc populus non direxerat cor ſuum ad Dominum Deum patrum ſuorum.

Reliqua autem geſtorum Ioſaphat priorum & nouiſſimorum ſcripta ſunt in verbis Iehu filij Hanani, quæ digeſſit in Libros regum Iſrael.

Poſt hæc inijt amicitias Ioſaphat rex Iuda cum Ochozia rege Iſrael, cuius opera fuerunt impiiſſima.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et incuruauit ſe Iehoſaphath in faciem in terram: & omnis Iehudah, & Ieruſalaim proſtrauerunt ſe coram Domino, incuruando ſe Domino.*

19 *Et ſurrexerunt Leuitæ de filiis Chehathim, & de filiis Chorchim, ad laudandum Dominum Deum Iſrael voce magna in excelſum.*

20 *Et ſurrexerunt mane, & egreſſi ſunt per deſertum Tecoah: & cum egrederentur, ſtetit Iehoſaphat, & dixit: Audite me Iehudah, & habitatores Ieruſalaim: credite in Dominum Deum noſtrum, & roborabimini, credite prophetis eius, & proſperabimini.*

21 *Et conſiliatus eſt cum populo, & conſtituit cantores Domini, & laudantes in decore ſanctuarij, dum egrederentur ante accinctos ad prælium, & dicerent: Confitemini Domino, quoniam in ſeculum miſericordia eius.*

22 *Et in tempore quo cœperunt cum clamore, & laude, poſuit Dominus inſidias contra filios Hammon, Moab, & montem Sehir qui venerant contra Iehudah, & percuſſerunt ſe.*

23 *Et ſteterunt filij Hammon, & Moab contra habitatores montis Sehir, vt interficerent, & diſperderent: & cum conſumpſiſſent eos cum habitatoribus Sehir, auxiliati ſunt vnuſquiſque proximo ſuo ad interfectionem.*

24 *Iehudah autem venit ad ſpeculam ſolitudinis, & reſpexerunt ad multitudinem, & ecce ipſa cadauera ceciderant in terram, & non erat euaſio.*

25 *Et venit Iehoſaphath, & populus eius ad diripiendum ſpolia eorum: inueneruntq; inter ea abundanter, et ſubſtantiam, et cadauera, et ſuppellectilia concupiſcibilia, et diripuerunt ſibi abſque pondere, et diebus tribus prædati ſunt ſpolia, quia multa erant.*

26 *Die autem quarta congregati ſunt in valle Berachah, quia ibi benedixerunt Domino, idcirco vocauerunt nomen loci illius vallem Berachah vſque hodie.*

27 *Et reuerſi ſunt omnis vir Iehudah in Ieruſalaim, et Iohoſaphat in capite eorum, vt reuerterentur in Ieruſalaim cum lætitia: lætificauit enim eos Dominus de inimicis ſuis.*

28 *Et ingreſſi ſunt Ieruſalaim cum pſalteriis, et cytharis, et tubis in domum Domini.*

29 *Et fuit pauor Dei ſuper omnia regna terrarum, cum audiſſent quod pugnaſſet Dominus cum inimicis Iſrael.*

30 *Quieuitq; regnum Iehoſaphath, et requieſcere fecit eum Deus ſuus per circuitum.*

31 *Et regnauit Iehoſaphath ſuper Iehudah: quinque, et triginta annorum erat cum regnauit, et viginti, et quinque annis regnauit in Ieruſalaim, et nomen matris eius Hazubah filia Silchi.*

32 *Et ambulauit in via Aſa patris ſui, et non declinauit ab ea faciendo rectum in oculis Domini.*

33 *Verumtamen excelſa non abſtulerunt, et adhuc populus non præparauerunt cor ſuum Deo patrum ſuorum.*

34 *Reſidua autem Iehoſaphath primorum, et nouiſſimorum, ecce ſunt ſcripta in verbis Iehu filij Chanani, vt depoſitum eſt in Libro Regum Iſrael.*

35 *Et poſt hoc iunxit ſe Iehoſaphath rex Iehudah cum Achaziah rege Iſrael: ipſe impie fecit faciendo,*

Et

Et

Tranſl. ex Septuag.

18 Et procumbens Ioſaphat in faciem ſuam,& omnis Iuda,& habitantes Hieruſalem,ceciderunt ante Dominum adorare Dominum:

19 Et ſurrexerunt Leuitæ de filijs Caath, & de filijs Core, laudem dicere Domino Deo Iſrael in voce magna in ſublime:

20 Et euigilarunt mane, & exierunt in deſertum Thecoe. Et in exeũndo ipſos,ſtetit Ioſaphat, & clamauit, & dixit; Audite me Iuda, & habitantes in Hieruſalem:Confidite in Domino Deo noſtro,& fideles eritis:confidite in propheta eius,& proſperabimini.

21 Et conſuluit cum populo;& ſtatuit pſalmorum cantores,& laudantes ad confitendum, & laudandum ſancta in exeundo ante virtutem,& dicebant: Confitemini Domino quoniam in ſæculum miſericordia eius.

22 Et in incipiendo eos laudationem & confeſſionem dedit Dominus pugnare filios Ammon ſuper Moab,& montem Seir,qui egreſſi fuerant ſuper Iudam:& in fugam verſi ſunt.

23 Et ſurrexerunt filij Ammon, & Moab ſuper habitantes montem Seir,ad exterminandum,& atterendum eos. Et, vt conſummauerunt habitantes Seir:ſurrexerunt in ſe mutuo ad exterminandum.

24 Et Iudas venit ſuper ſpeculam deſerti, & inſpexit,& vidit multitudinem : & ecce omnes mortui iacentes ſuper terram:non erat ſaluus.

25 Et exijt Ioſaphat, & populus eius prædari ſpolia eorum:& inuenerunt pecora multa,& apparatum, & ſpolia & vaſa deſiderabilia:& prędati ſunt in eis. Et facti ſunt dies tres,prędantibus ipſis ſpolia;quoniam multa fuerunt.

26 Et factum eſt die quarta, coadunati ſunt in vallem benedictionis : ibi enim benedixerunt Dominum. Propter hoc vocauerunt nomen loci illius, vallis benedictionis vſque in diem hanc.

27 Et reuertit omnis vir Iuda in Hieruſalem,& Ioſaphat dux eorum in lætitia magna:quoniam lætificauit eos Dominus de inimicis eorum.

28 Et ingreſſi ſunt in Hieruſalem in nablis,& citharis, & in tubis in domum Domini.

29 Et factus eſt pauor Domini ſuper omnia regna terræ in audiendo eos, quia Dominus pugnauit in aduerſarios Iſrael.

30 Et pacem habuit regnum Ioſaphat : & quietem dedit ei Deus in circuitu.

31 Et regnauit Ioſaphat ſuper Iudam,cum eſſet annorum triginta quinque in regnando ipſum:& viginti & quinque annos regnauit in Hieruſalem:& nomen matri eius Azuba filia Sali.

32 Et ambulauit in vijs patris ſui Aſa:& non declinauit à faciendo rectum coram Domino.

33 Sed & excelſa adhuc ſubſiſtebant : & adhuc populus non direxit cor ſuum ad Dominum Deum patrum ſuorum.

34 Et reliqua verba Ioſaphat prima & vltima ecce ſcripta in ſermonibus Iehu filij Anani, qui conſcripſit Librum regum Iſrael.

35 Et poſt hęc communicauit Ioſaphat rex Iuda erga Ochoziam regem Iſrael : & hic inique fecit in faciendo,& eundo ad eum, ad faciendum nauigia ad eundum in Tharſis.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

18 *Et inclinauit ſe Iehoſaphat in faciem in terram. & omnis Iehudah, & habitatores Ieruſalaim proſtrauerunt ſe coram Iehoua, adorantes Iehouam.*

19 *Surrexerunt autem Leuitæ de filiis Gehathitarum, & de filiis Corhitarum, ad laudandum Iehouam Deum Iſraelis voce magna in excelſum.*

20 *Quumq́ſurrexiſſent mane, egreſſi ſunt in deſertum Thecoa: & quum egrederentur, ſtetit Iehoſaphat, ac dixit, Audite me Iehuda, & habitatores Ieruſalaim: credite in Iehouam Deum veſtrum, & roboramini: credite Prophetis eius, & proſperè cedet vobis.*

21 *Conſilio autem inito cum populo, conſtituit cantores Iehouæ, & laudantes in decore Sanctuarij, dum egrederentur, ante accinctos ad prælium, ac dicerent, Celebrate Iehouam, quoniam in ſæculum miſericordia eius.*

22 *Tempore autem quo cœperunt cum clamore, & laude, poſuit Iehouah inſidiantes contra filios Ammon, Moab & montem Seir qui venerant contra Iehudah, & percuſſerunt ſeſe.*

23 *Inſurrexerunt præterea filij Ammon & Moab contra habitatores montis Seir, vt perderent ac delerent eos. quumq́ finem feciſſent contra habitatores Seir, adiuuerunt quiſque proximum ſuum ad internecionem.*

24 *Iehudah autem venit ad Milſpe quæ eſt in deſerto, & reſpexerunt ad multitudinem, & ecce, illi mortui iacebant in terra, nec vllus euaſerat.*

25 *Venit igitur Iehoſaphat & populus eius vt diriperent ſpolia eorum, inueneruntq́ in eis multum diuitiarum, et cadauera onuſta ſupellectile concupiſcibili: prædatiq́ ſunt ſibi abſque pondere, tribus diebus diripientes ſpolia, quod multa eſſent.*

26 *Die autem quarta congregati ſunt in valle Berachah: quia autem ibi benedixerunt Iehouæ, idcirco vocauerunt nomen loci illius Vallem Berachah vſque ad diem hanc.*

27 *Conuerſi ſunt itaque omnis vir Iehudah & Ieruſalaim, et Iohoſaphat in capite eorum, vt reuerterentur in Ieruſalaim cum lætitia: lætificauerat enim eos Iehouah ab inimicis ſuis.*

28 *Ingreſſi ſunt autem Ieruſalaim cum pſalteriis, et citharis, et tubis in domum Iehouæ.*

29 *Fuitq́ terror Dei ſuper omnia regna terrarum, quum audiſſent quod pugnaſſet Iehouah cum inimicis Iſraelis.*

30 *Quieuit itaque regnum Iehoſaphat, et requiem dedit ei Deus ſuus vndiquaque.*

31 *Regnauit itaque Iehoſaphat ſuper Iehudah: triginta quinque annorum erat quum regnare cœpit, et viginti quinque annis regnauit in Ieruſalaim, et nomen matris eius Azubah filia Silhi.*

32 *Ambulauitq́ in via patris ſui Aſa, nec declinauit ab ea, faciendo rectum in oculis Iehouæ.*

33 *Veruntamen excelſa non receſſerant, et adhuc populus non præparauerant cor ſuum Deo patrum ſuorum.*

34 *Reliquum autem verborum Iehoſaphat priorum, et poſteriorum, ecce ſunt ſcripta in verbis Iehu filij Hanani, de quo fit mentio in Libro Regum Iſraelis.*

35 *Poſt hæc ſocietatem iniit Iehoſaphat rex Iehudah cum Ahaziah rege Iſraelis: qui impie egit faciendo:*

Et

Socie-

Vulgat. Editio.

36 Et particeps fuit vt facerent naues, quæ irent in Tharſis: feceruntque claſſem in Aſiongaber.

37 Prophetauit autem Eliezer filius Dodan de Mareſa ad Ioſaphat, dicens: Quia habuiſti fœdus cum Ochozia, percuſſit Dominus opera tua, contritæque ſunt naues, nec potuerunt ire in Tharſis.

CAP. XXI.

3. Reg. 22.51.

1 DOrmiuit autem Ioſaphat cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in ciuitate Dauid: regnauitque Ioram filius eius pro eo.

2 Qui habuit fratres filios Ioſaphat, Azariam, & Iahiel, & Zachariam, & Azariam, & Michael & Saphatiam; omnes hi, filij Ioſaphat regis Iuda.

3 Deditque eis pater ſuus multa munera argenti, & auri, & penſitationes, cum ciuitatibus munitiſſimis in Iuda: regnum autem tradidit Ioram, eo quod eſſet primogenitus.

4 Surrexit ergo Ioram ſuper regnum patris ſui: cumque ſe confirmaſſet, occidit omnes fratres ſuos gladio, & quoſdam de principibus Iſrael.

5 Trigintaduorum annorum erat Ioram cum regnare cœpiſſet: & octo annis regnauit in Ieruſalem.

6 Ambulauitque in vijs regum Iſrael, ſicut egerat domus Achab: filia quippe Achab erat vxor eius, & fecit malum in conſpectu Domini.

7 Noluit autem Dominus diſperdere domum Dauid propter pactum, quod inierat cum eo: & quia promiſerat vt daret ei lucernam, & filijs eius omni tempore.

8 In diebus illis rebellauit Edom, ne eſſet ſubditus Iudæ, & conſtituit ſibi regem.

9 Cumque tranſiſſet Ioram cum principibus ſuis, & cuncto equitatu, qui erat ſecum, ſurrexit nocte, & percuſſit Edom qui ſe circumdederat, & omnes duces equitatus eius.

10 Attamen rebellauit Edom, ne eſſet ſub ditione Iuda vſque ad hanc diem: eo tempore & Lobna receſſit ne eſſet ſub manu illius. Dereliquerat enim Dominum Deum patrum ſuorum:

11 Inſuper & excelſa fabricatus eſt in vrbibus Iuda, & fornicari fecit habitatores Ieruſalem, & præuaricari Iudam.

12 Allatæ ſunt autem ei litteræ ab Elia propheta, in quibus ſcriptum erat: Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui: Quoniam non ambulaſti in vijs Ioſaphat patris tui, & in vijs Aſa regis Iuda,

13 Sed inceſſiſti per iter regum Iſrael, & fornicari feciſti Iudam & habitatores Ieruſalem, imitatus fornicationem domus Achab, inſuper & fratres tuos domum patris tui, meliores te occidiſti:

14 Ecce Dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo, & filijs, & vxoribus tuis, vniuerſaque ſubſtantia tua.

15 Tu autem ægrotabis peſſimo languore vteri tui, donec egrediantur vitalia tua paulatim per ſingulos dies.

16 Suſcitauit ergo Dominus contra Ioram ſpiritum Philiſthinorum, & Arabum, qui confines ſunt Æthiopibus.

17 Et aſcenderunt in terram Iuda, & vaſtauerunt eam, diripueruntque cunctam ſubſtantiam, quæ inuenta eſt in domo regis, inſuper & filios eius, & vxores: nec remanſit ei filius, niſi Ioachaz, qui minimus natu erat.

Et

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

Et iunxit ſeipſum cum eo, vt faceret naues ad eundum in Tarſis: & fecerunt naues in Heſionghaber.

Vaticinatus eſt autem Eliezer filius Dodaniahu de Mareſah Iehoſaphath, dicendo: Quia iunctus es cum Achaziahu dimiſit Dominus opera tua: & contrita ſunt naues, & non valuerunt ire in Tarſis.

CAP. XXI.

DOrmiuit autem Iehoſaphath cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid: & regnauit Iehoram filius eius pro eo.

Et ei erant fratres filij Iehoſaphath Hazariah, & Iechiel, & Zechariahu, & Hazariahu, & Michael, & Sephathiahu. Omnes iſti filij Iehoſaphat regis Iehudah.

Et dedit eis pater eorum dona multa argenti, & auri, & precioſorum cum vrbibus munitis in Iehudah: regnum autem dedit Iehoram, quia ipſe erat primogenitus.

Et ſurrexit Iehoram ſuper regnum patris ſui, & roborauit ſe, & occidit omnes fratres ſuos gladio, & etiam de principibus Iſrael.

Triginta, & duorum annorum erat Iehoram cum regnauit, & octo annis regnauit in Ieruſalaim.

Ambulauitq; per viam regum Iſrael quemadmodum fecerunt domus Achab: filia enim Achab fuit ei vxor, & fecit malum in oculis Domini.

Et noluit Dominus diſperdere domum Dauid propter fœdus, quod pepigerat cum Dauid, & quemadmodum dixerat: quod daret ei lucernam, & filiis eius omnibus diebus.

In diebus eius præuaricatus eſt Edom ne eſſet ſub poteſtate Iehudah & regnare fecerunt ſuper ſe regem.

Et tranſiuit Iehoram cum principibus ſuis, & omni curru cum eo: & ſurrexit nocte, & percuſſit Edom, qui circumdederat eum, & principes curruum.

Et præuaricatus eſt Edom, ne eſſet ſub poteſtate Iehudah vſque ad diem hanc: tunc præuaricata eſt Libnah in tempore ipſo ne eſſet ſub poteſtate eius, quia dereliquit Dominum Deum patrum ſuorum.

Etiam ipſe fecit excelſa in montibus Iehudah, & fornicari fecit habitatores Ieruſalaim, & compulit Iehudah.

Et venit ad eum ſcriptura ab Eliiahu propheta, dicendo: Sic dixit Dominus Deus Dauid patris tui: Pro eo quod non ambulaſti in viis Iehoſaphath patris tui, & in viis Aſa regis Iehudah.

Sed ambulaſti in via regum Iſrael, & fornicari feciſti Iehudah, & habitatores Ieruſalaim, ſicut fornicata eſt domus Achab, & etiam fratres tuos familiam patris tui meliores te occidiſti.

Ecce Dominus percutit plaga magna populum tuum & filios tuos, & vxores tuas, & omnes ſubſtantias tuas,

Tu autem eris in infirmitatibus multis, in infirmitate viſcerum tuorum, donec egrediantur inteſtina tua præ infirmitate per ſingulos dies.

Et ſuſcitauit Dominus contra Iehoram ſpiritum Peliſtim, & Harabum qui erant iuxta terminum Æthiopum.

Et aſcenderunt in Iehudah, & ſciderunt eam, & diripuerunt omnem ſubſtantiam, quæ inuenta eſt in domo regia, & etiam filios eius, & vxores eius, & non remanſit ei filius niſi Iehoachaz minor inter filios eius.

Et

Tranſl. ex Septuag.

36 Et fecit nauigia in Gaſion Gaber.

37 Et prophetauit Eliezer filius Dodia de Mariſa
ſuper Ioſaphat, dicens: Sicut amicitiam iunxiſti
Ochoziæ; quaſſauit Dominus opus tuum, & con-
trita ſunt nauigia tua: & non potuerunt ire in
Tharſis.

CAP. XXI.

1 ET dormiuit Ioſaphat cum patribus ſuis, & ſe-
pultus eſt in ciuitate Dauid. Et regnauit Ioram
filius eius pro eo.
2 Et ei fratres, filij Ioſaphat ſex: Azarias, & Ieiel, &
Zacharias, & Azarias, & Michael, & Zaphatias. Om-
nes hi filij Ioſaphat regis Iuda.
3 Et dedit eis pater eorum dona multa, argentum,
& aurum, & arma cum ciuitatibus muratis in Iu-
da: & regnum dedit ipſi Ioram, quoniam hic pri-
mogenitus.
4 Et ſurrexit Ioram ſuper regnum ſuum: & inua-
luit, & occidit omnes fratres ſuos in gladio, & de
principibus Iſrael.
5 Cum eſſet ipſe triginta & duorum annorum, con-
ſtitutus eſt Ioram ſuper regnum ſuum: & octo an-
nos regnauit in Hieruſalem.
6 Et ambulauit in via regum Iſrael, ſicut fecerat
domus Achaab: quoniam filia Achaab erat eius
vxor. Et fecit malum coram Domino:
7 Et noluit Dominus exterminare domum Dauid,
propter teſtamentum, quod diſpoſuerat ipſi Da-
uid, & ſicut dixerat ei, dare ei lucernam, & filijs
eius omnes dies.
8 In diebus illis receſſit Edom à Iuda: & regnare
fecerunt ſuper ſe regem.

9 Et abijt Ioram cum principibus, & omnis equi-
tatus cum eo. Et factum eſt, & ſurrexit nocte, &
percuſſit Edom, qui circumdederat eum, & princi-
pes curruum: & fugit populus ad tabernacula ſua.
10 Et receſſit à Iuda Edom vſque in diem hanc.
Tunc receſſit Lomna in tempore illo de manu
eius: quoniam dereliquit Dominum Deum pa-
trum ſuorum.
11 Nam & ipſe fecit excelſa in ciuitatibus Iuda: &
fornicari fecit habitantes in Hieruſalem: & errare
fecit Iudam.
12 Et venit ei in ſcriptura ab Eliu propheta, dicens:
Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui. Pro eo,
quod non ambulaſti in via Ioſaphat patris tui, &
in vijs Aſa regis Iuda,

13 Et ambulaſti in vijs regum Iſrael, & fornicari fe-
ciſti Iudam, & habitantes in Hieruſalem, ſicut ex-
fornicata eſt domus Achaab, & fratres [illegible] filios
patris tui bonos ſuper te occidiſti;
14 Ecce Dominus percutiet te plaga magna in po-
pulo tuo, & in filijs tuis, & in vxoribus tuis, & in
omni apparatu tuo:
15 Et tu in languore malo, in morbo ventris: quo-
adusque egrediatur venter tuus cum languore ex
diebus in dies.
16 Et ſuſcitauit Dominus ſuper Ioram alienigenas,
& Arabas, & confines Æthiopum.

17 Et aſcenderunt ſuper Iudam, & oppreſſerunt: &
auerterunt omnem apparatum, quem inuenerunt
in domo regis, & filios eius, & filias eius, & non re-
manſit ei filius niſi Ochozias minimus filiorum
eius.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

36 *Societatem inquam iniit cum eo, vt faceret naues quæ
irent in Tharſis: feceruntq́; naues in Eſion-gaber.*
37 *Vaticinatus eſt itaque Eliezer filius Dodauahu de Ma-
reſah contra Iehoſaphat, dicendo, Quia ſocietatem iniſti
cum Ahaziahu, diſſipauit Iehouah opera tua. Et confra-
ctæ ſunt naues, neque valuerunt ire in Tharſis.*

CAP. XXI.

1 *DOrmiuit autem Iehoſaphat cum patribus ſuis, &
ſepultus eſt cum illis in ciuitate Dauidis: regnauitq́;
Iehoram filius eius pro eo.*
2 *Fuerunt autem ei fratres filij Iehoſaphat, Azariah, &
Iehiel, & Zechariahu, & Azariahu, & Michael, & Se-
phatiahu: omnes iſti, filij Iehoſaphat regis Iſraelis.*
3 *Dederat autem eis pater eorum dona multa argenti, &
auri, & rerum pretioſarum, cum vrbibus munitis in Iehu-
dah: regnum autem dederat Iehoram, quod ille eſſet pri-
mogenitus.*
4 *Surrexit itaque Iehoram ſuper regnum patris ſui: &
quum corroboraſſet ſeſe, occidit omnes fratres ſuos gladio,
& etiam quoſdam de principibus Iſraelis.*
5 *Triginta duorum annorum erat Iehoram quum regna-
re cœpit, & octo annis regnauit in Ieruſalaim.*

6 *Ambulauitq́; per viam Regum Iſraelis, quemadmo-
dum fecerat domus Ahab: filia enim Ahab fuit ei vxor:
fecitq́; malum in oculis Iehouæ.*
7 *Noluit autem Iehouah diſperdere domum Dauidis pro-
pter fœdus quod pepigerat cum Dauide, & vt faceret
quemadmodum dixerat, quod daret ei lucernam, & filiis
eius omnibus diebus.*
8 *In diebus eius defecit Edom, ne eſſet ſub manu Iehu-
dah, & regnare fecerunt ſuper ſe regem.*

9 *Tranſiuit itaque Iehoram cum principibus ſuis, & om-
ni curru cum eo: ſurrexitq́; nocte, & percuſſit Edom qui
circundederat eum, & principes curruum.*

10 *Defecit igitur Edom, ne eſſet ſub manu Iehudah, vſque
ad diem hanc: tunc defecit & Libnah tempore ipſo, ne
eſſet ſub manu eius, quod Iehoram dereliquiſſet Iehouam
Deum patrum ſuorum.*
11 *Etiam ipſe fecit excelſa in montibus Iehudah: & for-
nicari fecit habitatores Ieruſalaim, & impulit Iehudah.*

12 *Peruenit autem ad eum ſcriptura ab Eliiahu propheta,
in hanc ſententiam, Sic dixit Iehouah Deus Dauidis pa-
tris tui, Propterea quod non ambulaſti in viis Iehoſaphat
patris tui, & in viis Aſa regis Iehudah:*

13 *Sed ambulaſti in via Regum Iſraelis, & fornicari fe-
ciſti Iehudah & habitatores Ieruſalaim ſicut fornicata
eſt domus Ahab, & inſuper fratres tuos familiam patris
tui, meliores te, occidiſti:*
14 *Ecce Iehouah percutit plaga magna populum tuum, &
filios tuos, & vxores tuas, atque cunctam ſubſtantiam
tuam.*
15 *Tu autem eris in infirmitatibus multis, id eſt, in infir-
mitate inteſtinorum tuorum, donec egrediantur inteſtina
tua præ infirmitate per ſingulos dies.*
16 *Suſcitauit itaque Iehouah contra Iehoram ſpiritum Pe-
liſthim & Arabum qui erant ad fines Æthiopum.*

17 *Qui aſcendentes in Iehudah, irruerunt in eam, &
diripuerunt omnem ſubſtantiam quæ inuenta eſt in domo
regia, atque etiam filios eius, & vxores eius, nec reman-
ſit ei filius niſi Iehoahaz minimus filiorum eius.*

Et

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

18 Et ſuper hæc omnia percuſſit eum Dominus al-
ui languore inſanabili.
19 Cumque diei ſuccederet dies,& temporum ſpa-
tia voluerentur, duorum annorum expletus eſt
circulus:& ſic longa conſumptus tabe,ita vt egere-
ret etiam viſcera ſua, languore pariter, & vita
caruit. Mortuuſque eſt in infirmitate peſſima, &
non fecit ei populus ſecundum morem combu-
ſtionis,exequias,ſicut fecerat maioribus eius.
20 Triginta duorum annorum fuit, cum regnare
cœpiſſet,& octo annis regnauit in Ieruſalem. Am-
bulauitque non recte, & ſepelierunt eum in ciui-
tate Dauid: verumtamen non in ſepulchro re-
gum.

CAP. XXII.

Reg. 24. 1 CONſtituerunt autem habitatores Ieruſalem
Ochoziam filium eius minimum, regem pro
eo omnes enim maiores natu, qui ante eum fue-
rant, interfecerant latrones Arabum,qui irruerant
in caſtra: regnauitque Ochozias filius Ioram regis
Iuda.
2 Quadraginta duorum annorum erat Ochozias
cum regnare cœpiſſet, & vno anno regnauit in Ie-
ruſalem, & nomen matris eius Athalia filia Amri.
3 Sed & ipſe ingreſſus eſt per vias domus Achab:
mater enim eius impulit eum vt impie ageret.
4 Fecit igitur malum in conſpectu Domini, ſicut
domus Achab: ipſi enim fuerunt ei conſiliarij poſt
mortem patris ſui, in interitum eius.
5 Ambulauitque in conſilijs eorum. Et perrexit
cum Ioram filio Achab rege Iſrael, in bellum con-
tra Hazael regem Syriæ in Ramoth Galaad: vulne-
rauerunteque Syri Ioram.
6 Qui reuerſus eſt vt curaretur in Iezrahel: multas
enim plagas acceperat in ſupradicto certamine.
Igitur Ochozias filius Ioram rex Iuda,deſcendit vt
inuiſeret Ioram filium Achab in Iezrahel ægrotan-
tem.
7 Voluntatis quippe fuit Dei aduerſus Ochoziam,
vt veniret ad Ioram:& cum veniſſet, & egredere-
tur cum eo aduerſum Iehu filium Namſi, quem
vnxit Dominus vt deleret domum Achab.
8 Cum ergo euerteret Iehu domum Achab, inue-
nit principes Iuda,& filios fratrum Ochoziæ, qui
miniſtrabant ei,& interfecit illos.
9 Ipſum quoque perquirens Ochoziam, compre-
hendit latitantem in Samaria: adductumque ad ſe,
occidit,& ſepelierunt eum: eo quod eſſet filius Io-
ſaphat,qui quæſierat Dominum in toto corde ſuo:
nec erat vltra ſpes aliqua vt de ſtirpe quis regnaret
Ochoziæ.
Reg. 11. 10 ⋆ Siquidem Athalia mater eius videns quod
mortuus eſſet filius ſuus,ſurrexit,& interfecit om-
nem ſtirpem regiam domus Ioram.
11 Porro Ioſabeth filia regis tulit Ioas filium Ocho-
ziæ,& furata eſt eum de medio filiorum regis,cum
interficerentur: abſconditque eum cum nutrice
ſua in cubiculo lectulorum: Ioſabeth autem, quæ
abſconderat eum,erat filia regis Ioram,vxor Ioiadæ
pontificis, ſoror Ochoziæ, & idcirco Athalia non
interfecit eum.
12 Fuit ergo cum eis in domo Dei abſconditus ſex
annis,quibus regnauit Athalia ſuper terram.

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

18 *Et poſt totum hoc percuſſit eum Dominus in inteſtinis*
eius in infirmitate, cui non erat medela.
19 *Et fuit ad dies ex diebus, & in tempore quo egreſſus eſt*
finis dierum annorum duorum egreſſa ſunt inteſtina eius
cum infirmitate eius, & mortuus eſt infirmitatibus ma-
lis: & non fecerunt ei populus eius combuſtionem ſecun-
dum combuſtionem patrum ſuorum.
20 *Triginta, & duorum annorum erat cum regnauit &*
octo annis regnauit in Ieruſalaim: ambulauitq́ abſque
deſiderio. Et ſepelierunt eum in ciuitate Dauid, ſed non
in ſepulchris regum.

CAP. XXII.

1 *ET conſtituerunt regem habitatores Ieruſalaim Acha-*
ziahu filium eius minimum pro eo: omnes enim pri-
mos occiderat exercitus qui venit cum Harabis ad caſtra:
& regnauit Achaziahu filius Ieboram regis Iehudah.
2 *Quadraginta, & duorum annorum erat Achaziahu*
cum regnauit, & anno vno regnauit in Ieruſalaim: no-
men autem matris eius Hathaliahu filia Homri.
3 *Etiam ipſe ambulauit in viis domus Achab: mater enim*
eius conſuluerat ei vt impie ageret.
4 *Et fecit malum in oculis Domini, ſicut domus Achab:*
ipſi enim fuerunt ei conſiliarij, poſtquam mortuus eſt pa-
ter eius ad perditionem ei.
5 *Etiam in conſilio eorum ambulauit. Et perrexit cum*
Ieboram filio Achab rege Iſrael, ad bellum contra Cha-
zael regem Aram in Ramoth Ghilhad: & percuſſerunt
Aramæi Ieboram.
6 *Et reuerſus eſt, vt curaret ſe in Iezrehel, quia plagæ*
erant ei quibus percuſſerunt eum in Ramah dum pugna-
ret cum Chazael rege Aram. Et Hazariahu filius regis
Iehudah deſcendit, vt videret Ieboram filium Achab in
Izrehel quia ægrotabat.
7 *Et à Deo erat conculcatio Achaziahu, vt veniret ad*
Ieboram: & cum veniſſet egreſſus eſt cum Ieboram contra
Iehu filium Nemſi, quem vnxit Dominus vt ſuccideret
domum Achab.
8 *Et fuit, cum iudicium faceret cum domo Achab, inue-*
nit principes Iehudah, & filios fratrum Achaziah mini-
ſtrantes ipſi Achaziahu, & interfecit illos.
9 *Et quæſiuit Achaziahu, & comprehendit eum (& ipſe*
latebat in Somron) & adduxerunt eum ad Iehu, & inter-
emit eum, & ſepelierunt eum: dixerunt enim filius Ieho-
ſaphati[illegible] qui quæſiuit Dominum toto corde ſuo. & non
erat pote[illegible]a domui Achaziahu, ad obtinendum regnum.
10 *Hathaliahu autem mater Achaziahu vidit quod mor-*
tuus eſſet filius ſuus, & interfecit omne ſemen regium do-
mus Iehudah.
11 *Et accepit Iehoſabath filia regis Ioas filium Achaziahu,*
& furata eſt eum è medio filiorum regis qui interficieban-
tur, & poſuit eum & nutricem eius in cubiculo lectorum:
& abſcondit eum Iehoſabath filia regis Ieboram vxor Ie-
hoiadah ſacerdotis: (ipſa enim erat ſoror Achaziahu) à
facie Hathaliahu, & non interemit eum.
12 *Et fuit cum eis in domo Dei abſconditus ſex annis: Ha-*
thaliah autem regnabat ſuper terram.

Tranſl. ex Septuag.

18 Et poſt hæc omnia percuſſit eum Dominus in
ventrem languore,cui non eſt curatio.
19 Et factum eſt ex diebus in dies, & quando venit
tempus dierum,duos dies, exiuit venter eius cum
morbo;& mortuus eſt in languore malo. Et non fe-
cit populus eius funus,ſicut funus patrum eius.

20 Fuit triginta & duorum annorum, quando re-
gnauit; & octo annos regnauit in Hieruſalem. Et
ambulauit non in laude: & ſepultus eſt in ciuitate
Dauid, & non in ſepulchris regum.

C A P. XXII.

1 ET regem fecerunt habitantes in Hieruſalem
Ochoziam filium eius paruum pro eo: quo-
niam omnes ſeniores occiderat ſuperueniens ſu-
per eos agmen latronum,Arabes & Alimazones. Et
regnauit Ochozias filius Ioram regis Iuda.

2 Cum eſſet annorum viginti Ochozias,regnauit:
& annum vnum regnauit in Hieruſalem:& nomen
matris eius Gotholia filia Ambri.

3 Et hic ambulauit in via domus Achaab:quoniam
mater eius erat conſiliaria peccandi.
4 Et fecit malum coram Domino,ſicut domus A-
chaab: quoniam ipſi erant ei conſiliarij, poſtquam
pater eius mortuus fuerat, ad exterminandum
eum.
5 Et in conſilijs eorum ambulauit. Et iuit cum Io-
ram filio Achaab rege Iſrael ad bellum ſuper Azael
regem Syriæ in Rhamoth Galaad. Et percuſſerunt
ſagittarij Ioram:
6 Et reuertit Ioram, vt curaretur in Iezrael à pla-
gis,quibus percuſſerunt eum Syri in Rhamoth, in
pugnando ipſum aduerſus Azael regem Syriæ. Et
Ochozias filius Ioram rex Iuda deſcendit ad viſen-
dum Ioram filium Achaab in Iezrael, quoniam
ægrotabat.
7 Et à Deo facta eſt ſubuerſio Ochoziæ, vt veniret
ad Ioram. Et in veniendo ipſum, exijt cum eo Io-
ram ad Iehu filium Nameſſi vnctum Domini in
domum Achaab.
8 Et factum eſt, quando vltus eſt Iehu domum
Achaab;& inuenit principes Iuda,& fratres Ocho-
ziæ miniſtrantes Ochoziæ & interfecit eos.

9 Et dixit quęrere Ochoziam:& ceperunt eum cu-
rantem ſe in Samaria:& duxerunt eum ad Iehu:&
interfecit eum:& ſepelierunt eum,quoniam dixe-
runt:filius Ioſaphat eſt, qui exquiſiuit Dominum
in toto corde ſuo. Et non erat in domo Ochozię ad
obtinendam virtutem pro regno.
10 Et Gotholia mater Ochozię vidit,quia mortuus
eſt filius ſuus, & ſurrexit, & perdidit omne ſemen
regni in domo Iuda.
11 Et tulit Ioſabeeth filia regis ipſum Ioas filium
Ochoziæ, & furata eſt eum de medio filiorum re-
gis,qui interficiebantur,& dedit eum,& nutricem
eius in cubiculum lectorum: & occultauit eum Io-
ſabeeth filia regis Ioram,ſoror Ochozię,vxor Iodae
ſacerdotis: & occultauit eum à facie Gotholiæ: &
non interfecit eum.
12 Et fuit cum eo in domo Dei abſconditus ſex an-
nos:& Gotholia regnauit ſuper terram.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

18 *Et poſt hæc omnia percuſſit eum Iehouah in inteſtinis*
eius infirmitate cui non erat medela.
19 *Fuit autem, poſt multos dies, maximè poſtquam venit*
finis illorum duorum annorum, egreſſa ſunt inteſtina
eius cum infirmitate eius, mortuusq́; eſt infirmitatibus
malis: nec fecerunt ei populus eius combuſtionem ſecun-
dum combuſtionem patrum eius.

20 *Triginta duorum annorum erat quum regnare cœpit,*
& octo annis regnauit in Ieruſalaim: ambulauitq́; abſque
vllo deſiderio. & ſepelierunt eum in ciuitate Dauidis, ſed
non in ſepulchris Regum.

C A P. XXII.

1 *COnſtituerunt autem regem habitatores Ieruſalaim*
Ahaziahu filium eius minimum pro eo: omnes enim
priores occiderat exercitus qui venerat cum Arabibus ad
caſtra illa. regnauit itaque Ahaziahu filius Iehoram Re-
gis Iehudah.

2 *Quadraginta duorum annorum erat Ahaziahu quum*
regnare cœpit, & anno vno regnauit in Ieruſalaim. no-
men autem matris eius Athaliahu filia Omri.

3 *Etiam ipſe ambulauit in viis domus Ahab: mater enim*
eius conſuluerat ei vt impie ageret.
4 *Fecit igitur malum illud in oculis Iehouæ, ſicut domus*
Ahab: ipſi enim fuerunt ei conſultores poſt mortem pa-
tris ſui, ad perditionem eius.

5 *Quin ipſe iuxta conſilium eorum ambulauit: & pro-*
fectus eſt cum Iehoram filio Ahab rege Iſraelis, ad bellum
contra Hazael regem Aram in Ramoth Gilad: vbi per-
cuſſerunt Aramæi Ioram.
6 *Reuerſus eſt itaque vt curaret ſe in Izreel, quia plagæ*
erant ei, quibus percuſſerant eum in Ramah dum pugna-
ret cum Hazael rege Aram: Azariahu autem filius Ie-
horam regis Iehudah, deſcendit vt viſeret Iehoram filium
Ahab in Izreel, quia ægrotabat.

7 *A Deo autem erat conculcatio Ahaziahu, vt veniret*
ad Ioram. nam quum veniſſet, egreſſus eſt cum Ioram ad
Iehu filium Nimſi, quem vnxerat Iehouah vt ſuccideret
domum Ahab.
8 *Fuit itaque, quum iudicium faceret Iehu cum domo*
Ahab, inuenit principes Iehudah, & filios fratrum Aha-
ziahu miniſtrantes ipſi Ahaziahu, & interfecit illos.

9 *Quæſiuit & ipſum Ahaziahu: quem comprehendit,*
(ipſe autem deliteſcebat in Someron) adduxerunt itaque
eum ad Iehu, qui interemerunt eum, ſepelieruntq́; eum:
dixerunt enim, Filius eſt Iehoſaphat qui quæſiuit Iehouam
toto corde ſuo. non erat autem domus Ahaziahu vt reti-
nere poſſet potentiam ad occupandum regnum.
10 *Porro Athaliahu mater Ahaziahu videns quod mor-*
tuus eſſet filius ſuus, ſurrexit, & interfecit omne ſemen
regium familiæ Iehudah.
11 *Tulit autem Iehoſabath filia Regis ipſum Ioas filium*
Ahaziahu, & furata eſt eum è medio filiorum Regis qui
interficiebantur, poſuitq́; eum & nutricem eius in cubi-
culo lectorum: & abſcondit eum Iehoſabath filia Regis
Iehoram, vxor Iehoiada ſacerdotis, (ipſa enim erat ſo-
ror Ahaziahu) à facie Athaliahu, ne interimeret eum.

12 *Et fuit cum eis in domo Dei abſconditus ſex annis:*
Athaliah autem regnabat ſuper terram.

Vulgat. Editio.

CAP. XXIII.

ANno autem ſeptimo confortatus Ioiada, aſſumpſit centuriones, Azariam videlicet filium Ieroham, & Iſmahel filium Iohanan, Azariam quoque filium Obed, & Maaſiam filium Adaiæ, & Eliſaphat filium Zechri: & inijt cum eis fœdus.

Qui circumeuntes Iudam congregauerunt Leuitas de cunctis vrbibus Iuda, & principes familiarum Iſrael, veneruntque in Ieruſalem.

Iniit ergo omnis multitudo pactum in domo Dei cum rege dixitque ad eos Ioiada: Ecce filius regis regnabit, ſicut locutus eſt Dominus ſuper filios Dauid.

Iſte eſt ergo ſermo quem facietis:

Tertia pars veſtrum qui veniunt ad Sabbatum. Sacerdotum, & Leuitarum, & ianitorum erit in portis: tertia vero pars ad domum regis: & tertia ad portam, quæ appellatur Fundamenti: omne vero reliquum vulgus ſit in atrijs domus Domini.

Nec quiſpiam alius ingrediatur domum Domini, niſi Sacerdotes, & qui miniſtrant de Leuitis: ipſi tantummodo ingrediantur, quia ſanctificati ſunt: & omne reliquum vulgus obſeruet cuſtodias Domini.

Leuitæ autem circumdent regem, habentes ſinguli arma ſua: (& ſi quis alius ingreſſus fuerit templum, interficiatur) ſintque cum rege & intrante & egrediente.

Fecerunt ergo Leuitæ, & vniuerſus Iuda iuxta omnia, quæ præceperat Ioiada pontifex: & aſſumpſerunt ſinguli viros qui ſub ſe erant, & veniebant per ordinem ſabbati, cum his qui impleuerant ſabbatum & egreſſuri erant; ſiquidem Ioiada pontifex non dimiſerat abire turmas, quæ ſibi per ſingulas hebdomadas ſuccedere conſueuerant:

Deditque Ioiada ſacerdos centurionibus lanceas, clypeoſque & peltas regis Dauid, quas conſecrauerat in domo Domini.

Conſtituitque omnem populum tenentium pugiones à parte templi dextra, vſque ad partem templi ſiniſtram, coram altari & templo per circuitum regis.

Et eduxerunt filium regis, & impoſuerunt ei diadema & teſtimonium, dederuntque in manu eius tenendam legem, & conſtituerunt eum regem: vnxit quoque illum Ioiada pontifex, & filij eius: imprecatique ſunt ei, atque dixerunt: Viuat rex.

Quod cum audiſſet Athalia, vocem ſcilicet currentium atque laudantium regem, ingreſſa eſt ad populum in templum Domini.

Cumque vidiſſet regem ſtantem ſuper gradum in introitu, & principes, turmaſque circa eum, omnemque populum terræ gaudentem atque clangentem tubis, & diuerſi generis organis concinentem, vocemque laudantium, ſcidit veſtimenta ſua, & ait: Inſidiæ, inſidiæ.

Egreſſus autem Ioiada pontifex ad centuriones, & principes exercitus, dixit eis: Educite illam extra ſepta templi, & interficiatur foris gladio. Præcepitque ſacerdos ne occideretur in domo Domini,

Et impoſuerunt ceruicibus eius manus: cumque intraſſet portam equorum domus regis, interfecerunt eam ibi.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXIII.

1 *ANno autem ſeptimo confortatus eſt Iehoiadah, & aſ-*
ſumpſit centuriones Hazariahu filium Ierocham, &
Iſmahel filium Iehochanan, & Hazariahu filium Hobed,
& Mahaſaiahu filium Hadaiahu, & Eliſaphath filium
Zichri ſecum in fœdere.
2 *Et circuierunt per Iehudah, & congregauerunt Leui-*
tas de cunctis vrbibus Iehudah, & principes familiarum
Iſrael, & venerunt in Ieruſalaim.
3 *Et percuſſit omnis cœtus fœdus in domo Dei cum rege,*
dixitque ad eos: Ecce filius regis regnabit ſicut locutus eſt
Dominus ſuper filios Dauid.
4 *Hoc eſt quod facietis:*
5 *Tertia pars ex vobis qui venitis ad Sabbatum eritis*
cum Sacerdotibus, & Leuitis, & ianitoribus liminum:
& tertia pars in domo regis, & tertia pars in porta fun-
damenti, & omnis populus in atriis domus Domini.
6 *Et ne ingrediantur domum Domini niſi ſacerdotes, et*
miniſtri de Leuitis: ipſi ingrediantur, quia ſanctitas ſunt:
& omnis populus obſeruent cuſtodiam Domini.
7 *Et circumdent Leuitæ regem vndique vnuſquiſque, &*
inſtrumenta ſua in manu ſua: & qui ingreſſus fuerit do-
mum, moriatur: & eſtote cum rege, eo ingrediente, &
egrediente.
8 *Et fecerunt Leuitæ, & vniuerſus Iehudah, iuxta om-*
nia quæ præcepit Iehoiadah ſacerdos: & aſſumpſerunt ſin-
guli viros ſuos venientes ad ſabbatum cum egredientibus
à ſabbato; non enim dimiſerat Iehoiadah ſacerdos diui-
ſiones.
9 *Et dedit Iehoiadah ſacerdos centurionibus lanceas, &*
clypeos, & peltas quæ fuerant regis Dauid, quæ erant in
domo Dei.
10 *Et conſtituit omnem populum, & ſinguli gladios habe-*
bant in manu ſua à latere domus dextero vſque ad la-
tus domus ſiniſtrum altari, & domui, iuxta regem per
circuitum.
11 *Et eduxerunt filium regis, & poſuerunt ſuper eum dia-*
dema & teſtimonium: & regem conſtituerunt eum Ie-
hoiadah, & filij eius, atque dixerunt: Viuat rex.
12 *Et audiuit Hathaliahu vocem populorum currentium,*
& laudantium regem, & venit ad populum in domum
Dei.
13 *Et vidit, & ecce rex ſtabat ſuper gradum ſuum in in-*
troitu, & principes, & tubæ iuxta regem; & omnem po-
pulum terræ lætantem, & clangentem tubis, & cantores
cum inſtrumentis muſicis, & ſcientes laudare, ſcidit Ha-
thaliahu veſtimenta ſua, & dixit: Coniuratio, coniu-
ratio.
14 *Egreſſus eſt autem Iehoiadah ſacerdos ad centuriones,*
& præfectos exercitus, & dixit ad eos: Educite illam extra
ſepta, & qui iuerit poſt eam, moriatur gladio: dixit enim
ſacerdos: Non interficiatis eam in domo Domini.
15 *Et impoſuerunt ei manus, & venit ad introitum por-*
tæ equorum domus regiæ, & interfecerunt eam ibi.

Pepi- *Et*

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXIII.

1 ET in anno octauo confortatus eſt Iodae, & aſ-
ſumpſit centuriones, Azariam filium Ioram, &
Iſmael filium Ioanan, & Azariam filium Obed, &
Maaſæam filium Adia, & Eliſaphan filium Zacha-
riæ ſecum in domum Domini.

2 Et circumierunt Iudam, & congregauerunt Le-
uitas de omnibus ciuitatibus Iuda, & principes
patriarum Iſrael, & venerunt in Hieruſalem.
3 Et diſpoſuerunt omnis eccleſia Iuda teſtamen-
tum in domo Dei cum rege. Et oſtendit eis filium
regis, & dixit eis: Ecce filius regis regnet, ſicut locu-
tus eſt Dominus, ſuper domum Dauid.
4 Nunc verbum hoc eſt, quod facietis.

5 Tertia pars ex vobis ingrediantur ſabbatum ſa-
cerdotum, & Leuitarum, & ad portas introituum:
& tertia pars in domo regis: & tertia in porta me-
dia: & omnis populus in atrijs domus Domini.
6 Et non ingrediatur in domum Domini, niſi ſa-
cerdotes, & Leuitæ, & miniſtrantes Leuitarum. Hi
ingredientur, quoniam ſancti ſunt: & omnis popu-
lus cuſtodiat cuſtodias Domini.

7 Et circundabunt Leuitæ regem, viri vias, vas in
manu eius: Et ingrediens in domum morietur: &
erunt cum rege, egrediente, & ingrediente eo.

8 Et fecerunt Leuitæ, & omnis Iuda iuxta omnia,
quæcumque mandauit eis Iodae ſacerdos. Et aſ-
ſumpſerunt vnuſquiſque viros ſuos, à principio
ſabbati vſque ad exitum ſabbati: quoniam non di-
miſerat Iodae vices.

9 Et dedit Iodae gladios, & clypeos, & arma, quæ
erant regis Dauid in domo Domini:
10 Et ſtatuit populum omnem, vnumquemque in
armis ſuis ab humero domus dextro vſque ad hu-
merum ſiniſtrum altaris, & domus ſuper regem in
circuitu.
11 Et eduxit filium regis, & dedit ſuper eum inſi-
gne regale, & teſtimonia: & regem fecerunt, & vn-
xerunt eum Iodae ſacerdos, & filij eius. Et dixe-
runt: Viuat rex.

12 Et audiuit Gotholia vocem populi, currentium,
& confitentium, & laudantium regem. Et intrauit
ad regem in domum Domini:
Et vidit: & ecce rex ſuper ſtationem ſuam & ſu-
13 per introitum principes & tubæ, & principes circa
regem: & omnis populus terræ lætatus eſt, & clan-
xerunt tubis: & canentes in organis cantores, & ce-
lebrantes laudem. Et diſcidit Gotholia ſtolam
ſuam, & clamauit: coniurantes coniuratis.
14 Et exiuit Iodae ſacerdos: & mandauit Iodae ſa-
cerdos centurionibus, & ducibus virtutis, & dixit
eis: Eijcite eam extra domum, & intrate poſt eam,
& moriatur gladio: quoniam dixit ſacerdos, non
moriatur in domo Domini.
15 Et dederunt ei ſpatium: & tranſiuit per portam
equitum domus regis: & interfecerunt eam ibi.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XXIII.

1 *ANno autem ſeptimo confirmatus eſt Iehoiada, & aſ-
ſumpſit centuriones Azariah filium Ierobam, &
Iſmael filium Iehohanan, & Azariahu filium Obel, &
Maaſeiahu filium Adaiahu, & Eliſaphat filium Zichri,
ſecum in fœdere.*

2 *Circumeuntes vero Iehudah, congregauerunt Leuitas
de cunctis vrbibus Iehudah, & principes familiarum Iſ-
raelis, & venerunt in Ieruſalaim:*
3 *Percuſſit autem vniuerſus cœtus fœdus in domo Dei
cum rege: dixerat vero illis, Ecce filius regis regnabit ſicut
loquutus eſt Iehouah ſuper filios Dauidis.*

4 *Hoc ergo eſt quod facietis, Tertia pars veſtrum qui ve-
nitis ad ſabbathum, ex Sacerdotibus & Leuitis, erit in
ianitores liminum.*
5 *Tertia vero pars erit in domo regis, & tertia pars ad
portam Fundamenti: omnis autem populus erit in atriis
domus Iehouæ.*

6 *Neque quiſquam ingrediatur domum Iehouæ, niſi Sa-
cerdotes, et qui miniſtrant de Leuitis: hi ingrediantur,
quia ſanctitas ſunt: & omnis populus obſeruent cuſto-
diam Iehouæ.*

7 *Et circundabunt Leuitæ regem vndique, quiſque habe-
bit inſtrumenta ſua in manu ſua: & qui ingreſſus fuerit
domum, interficiatur: & eſtote cum rege quum ingre-
dietur, & quum egredietur.*
8 *Fecerunt ergo Leuitæ & vniuerſus Iehudah iuxta om-
nia quæ præceperat Iehoiada ſacerdos, aſſumpſeruntq́ ſin-
guli viros ſuos venientes ad ſabbathum cum egredienti-
bus è ſabbatho: non enim dimiſerat Iehoiada ſacerdos
claſſes.*

9 *Et dedit Iehoiada ſacerdos centurionibus lanceas, &
clypeos, & peltas quæ fuerant regis Dauidis, quæ erant in
domo Dei.*
10 *Conſtituitq́ vniuerſum populum, (& ſinguli gladios
habebant in manu ſua) à latere domus dextero vſque ad
latus domus ſiniſtrum, iuxta altare & domum, iuxta re-
gem per circuitum.*
11 *Tunc eduxerunt filium regis, poſueruntq́ ſuper eum
diadema, & ornamentum: & regem conſtituerunt eum,
vnxeruntq́ eum Iehoiada & filij eius, atque dixerunt,
Viuat rex.*

12 *Quum autem audiſſet Athaliahu ſonitum populorum
currentium & laudantium regem, tum venit ad populum
in domum Iehouæ.*
Quæ quum circunſpexiſſet, ecce, rex ſtabat iuxta co-
13 *lumnam ſuam in introitu, & principes & tubæ iuxta
regem, & vniuerſum populum terræ lætantem, & clan-
gentem tubis, & cantores cum inſtrumentis muſicis, &
ſcientes laudare: ſcidit Athaliahu veſtimenta ſua, ac
dixit, Coniuratio, coniuratio.*
14 *Eduxit autem Iehoiada ſacerdos centuriones, præfectos
exercitus, dicens illis, Educite illam extra ſepta: & qui
iuerit poſt eam, interficiatur gladio. Dixerat enim ſacer-
dos, Ne interficiatis eam in domo Iehouæ.*

15 *Impoſuerunt itaque ei manus, & ingreſſa eſt ad in-
troitum portæ equorum domus regiæ, & interfecerunt
eam ibi.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Pepigit autem Ioiada fœdus inter ſe, vniuerſumque populum, & regem, vt eſſet populus Domini.

Itaq; ingreſſus eſt omnis populus domum Baal, & deſtruxerunt eam, & altaria ac ſimulachra illius confregerunt: Mathan quoque ſacerdotem Baal interfecerunt ante aras.

Conſtituit autem Ioiada præpoſitos in domo Domini, ſub manibus Sacerdotum, & Leuitarum, quos diſtribuit Dauid in domo Domini: vt offerrent holocauſta Domino, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi, in gaudio, & canticis, iuxta diſpoſitionem Dauid.

Conſtituit quoque ianitores in portis domus Domini, vt non ingrederetur eam immundus in omni re.

Aſſumpſitque centuriones, & fortiſſimos viros ac principes populi, & omne vulgus terræ, & fecerunt deſcendere regem de domo Domini, & introire per medium portæ ſuperioris in domum regis, & collocauerunt eum in ſolio regali.

Lætatuſque eſt omnis populus terræ, & vrbs quieuit: porro Athalia interfecta eſt gladio.

CAP. XXIV.

4. Reg. 11. 21. & 12. SEptem annorum erat Ioas cum regnare cœpiſſet: & quadraginta annis regnauit in Ieruſalem, nomen matris eius Sebia de Berſabee.

Fecitque quod bonum eſt coram Domino cunctis diebus Ioiadæ ſacerdotis.

Accepit autem Ioiada vxores duas, è quibus genuit filios & filias.

Poſt quę placuit Ioas vt inſtauraret domum Domini.

Congregauitque Sacerdotes, & Leuitas, & dixit eis: Egredimini ad ciuitates Iuda, & colligite de vniuerſo Iſrael pecuniam ad ſartatecta templi Dei veſtri per ſingulos annos, feſtinatoque hoc facite: porro Leuitæ egere negligentius.

Vocauitque rex Ioiadam principem, & dixit ei: Quare tibi non fuit curę, vt cogeres Leuitas inferre de Iuda & de Ieruſalem pecuniam, quæ conſtituta eſt à Moyſe ſeruo Domini, vt inferret eam omnis multitudo Iſrael in tabernaculum teſtimonij?

Athalia enim impiiſſima & filij eius deſtruxerunt domum Dei, & de vniuerſis, quæ ſanctificata fuerant in templo Domini, ornauerunt fanum Baalim.

Præcepit ergo rex, & fecerunt arcam: poſueruntque eam iuxta portam domus Domini forinſecus.

Et prędicatum eſt in Iuda & Ieruſalem vt deferrent ſinguli pretium Domino, * quod conſtituit Moyſes ſeruus Dei ſuper omnem Iſrael in deſerto. (* Exod. 30. 12.)

Lætatique ſunt cuncti principes, & omnis populus: & ingreſſi contulerunt in arcam Domini, atque miſerunt ita vt impleretur.

Cumque tempus eſſet vt deferrent arcam coram rege per manus Leuitarum (videbant enim multam pecuniam) ingrediebatur ſcriba regis & quem primus ſacerdos conſtituerat: effundebantque pecuniam quæ erat in arca: porro arcam reportabant ad locum ſuum: ſicque faciebant per ſingulos dies, & congregata eſt infinita pecunia.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

16 *Et pepigit Iehoiadah fœdus inter ſe, & vniuerſum po-*
pulum & Regem, vt eſſet populus Domini.

17 *Et ingreſſi ſunt omnis populus domum Bahal, & de-*
ſtruxerunt eam, & altaria eius, & ſimulachra eius con-
fregerunt, & Matthan ſacerdotem Bahal.

18 *Et poſuit Iehoiadah præpoſitos domus Domini per ma-*
num Sacerdotum Leuitarum quos diſtribuit Dauid in
domo Domini ad offerendum holocauſta Domino, ſicut
ſcriptum eſt in Lege Moſeh in lætitia, & cantico iuxta
manus Dauid.

19 *Et conſtituit ianitores ad portas domus Domini, & non*
ingrediebatur immundus in qualibet re.

20 *Aſſumpſitq́ centuriones, & magnates, et dominantes*
populo, et omnem populum terræ, et deſcendere fecerunt
Regem de domo Domini, et introierunt per medium por-
tæ ſuperioris in domum Regiam, et ſedere fecerunt Regem
ſuper ſolium regni.

21 *Et lætati ſunt omnis populus terræ, et vrbs quieuit:*
Hathaliahu autem interfecerunt gladio.

CAP. XXIV.

1 *SEptem annorum erat Ioas cum regnauit, et quadra-*
ginta annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem
matris eius Sibiah de Beerſebah.

2 *Et fecit Ioas rectum in oculis Domini, omnibus diebus*
Iehoiadah ſacerdotis.

3 *Accepit autem Iehoiadah ei vxores duas, & genuit fi-*
lios, et filias.

4 *Et fuit, poſt hoc fuit in corde Ioas, vt innouaret domum*
Domini.

5 *Et congregauit Sacerdotes et Leuitas, & dixit eis: Egre-*
dimini ad ciuitates Iehudah, et congregate de vniuerſo
Iſrael argentum ad roborandum domum Dei veſtri per
ſingulos annos, & feſtinabitis rem, & non feſtinauerunt
Leuitæ.

6 *Et vocauit Rex Iehoiadah principem, et dixit ei: Cur*
non quæſiſti à Leuitis, vt afferrent de Iehudah et de Ie-
ruſalaim munus Moſeh ſerui Dei, et à congregatione Iſ-
rael in tabernaculum teſtimonij?

7 *Quia Hathaliahu impia, et filij eius deſtruxerunt*
domum Dei, & etiam omnes ſanctificationes domus Dei
fecerunt ipſi Behalim.

8 *Et dixit Rex, et fecerunt arcam vnam, & poſuerunt*
eam in porta domus Domini forinſecus.

9 *Et dederunt vocem in Iehudah, et Ieruſalaim, vt af-*
ferrent Dominum donum Moſeh ſerui Dei ſuper omnem
Iſrael in deſerto.

10 *Lætati ſunt omnes principes, & omnis populus, et at-*
tulerunt, & proiecerunt in arcam donec implerent.

11 *Et erat, tempore quo afferebat arcam ad præpoſitum*
Regis per manum Leuitarum, cum videbant quod mul-
tum eſſet argentum, ingrediebatur Scriba Regis, & præ-
poſitus Sacerdotis primi: et effundebant arcam, & porta-
bant eam, et reſtituebant eam in loco ſuo: ſic fecerunt
per ſingulos dies, & congregauerunt argentum in multi-
tudine.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et diſpoſuit Iodae teſtamentum inter ſe, & populum,& regem,vt ſit populus Domino.

Et intrauit omnis populus terræ in domum Baal, & diruerunt eam, & altaria eius, & idola eius comminuerunt, & Matthan ſacerdotem Baal interfecerunt ante altaria eius.

Et aggreſſus eſt Iodae ſacerdos opera domus Domini per manum ſacerdotum, & Leuitarum: & ſuſcitauit vices ſacerdotum, & Leuitarum, quas diſtinxit Dauid ſuper domum Domini, & ad offerendum holocauſtomata Domino, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi in lætitia, & in canticis per manum Dauid.

Et ſteterunt ianitores ſuper portas domus Domini: & non ingredietur immundus ad omnem rem.

Et aſſumpſit patriarchas,& potentes,& principes populi, & omnem populum terræ:& aſcendere fecerunt regem in domum Domini: & intrauit per portam interiorem in domum regis:& ſedere fecerunt regem ſuper thronum regni.

Et lætatus eſt omnis populus terræ: & ciuitas quieuit:& Gotholiam interfecerunt.

CAP. XXIV.

Erat ſeptem annorum Ioas in regnando ipſum: & quadraginta annos regnauit in Hieruſalem: & nomen matri eius Sabia de Berſabee.

Et fecit Ioas rectum coram Domino omnibus diebus Iodae ſacerdotis.

Et accepit Iodae duas vxores ſibi: & genuerunt filios,& filias.

Et factum eſt poſt hæc, & factum eſt ſuper cor Ioas inſtaurare domum Domini:

Et congregauit Sacerdotes & Leuitas,& dixit eis: Exite in ciuitates Iuda,& congregate ab omni Iſrael argentum ad confirmandam domum Domini annum per annum:& feſtinate loqui. Et non feſtinauerunt Leuitæ.

Et vocauit rex Ioas ipſum Iodae principem, & dixit ei: Cur non viſitaſti de Leuitis, ad inferendum à Iuda & Hieruſalem, quod decretum fuit à Moyſe homine Dei, quia conuocauit ipſum Iſrael in tabernaculum teſtimonij?

Quoniam Gotholia erat iniqua, & filij eius diruerant domum Dei. Nam & ſancta domus Domini fecerunt ipſis Baalim.

Et dixit rex: Fiat capſula,& ponatur in porta domus Domini forinſecus:

Et prædicent in Iuda, & in Hieruſalem, inferre Domino, ſicut dixit Moyſes puer Dei ſuper Iſrael in deſerto.

Et dederunt omnes principes, & omnis populus, & intulerunt, & immiſerunt in capſulam, quouſque impleta eſt.

Et factum eſt, vt inferebant capſulam ad præſides regis per manum Leuitarum, & vt viderunt, quia abundauit argentum; & venit ſcriba regis, & præſes ſacerdotis magni, & euacuauerunt capſulam,& reſtituerunt in loco eius. Sic faciebant diem ex die:& congregauerunt argentum multum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

16 *Pepigit autem Iehoiada fœdus inter ſe & vniuerſum populum & Regem,vt eſſet populus Iehouæ.*

17 *Ingreſſi ſunt itaque vniuerſus populus domum Baal, & deſtruxerunt eam, altaria quoque eius, & ſimulachra eius confregerunt: Matthan præterea ſacerdotem Baal occiderunt ante altaria.*

18 *Poſuitq́ Iehoiada præpoſitos domus Iehouæ in manu Sacerdotum & Leuitarum, quos diſtribuerat Dauid in domo Iehouæ vt offerrent holocauſta Iehouæ, ſicut ſcriptum eſt in Lege Moſeh, in lætitia & cantico, per manus Dauidis.*

19 *(Conſtituit autem ianitores ipſos ad portas domus Iehouæ, & non ingrediebatur immundus in qualibet re.)*

20 *Poſtea aſſumpſit centuriones, & magnates, et eos qui dominabantur populo, et omnem populum terræ, et deduxit Regem de domo Iehouæ, et venerunt per medium portæ ſuperioris quæ erat in domo Regis,et ſedere fecerunt Regem ſuper ſolium regni.*

21 *Lætati ſunt ergo vniuerſus populus terræ, et vrbs ipſa quieuit: Athaliahu autem interfecerunt gladio.*

CAP. XXIV.

1 *Septem annorum erat Ioas quum regnare cœpit, et quadraginta annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius Sibiah de Beer-ſeba.*

2 *Fecitq́ Ioas rectum in oculis Iehouæ, omnibus diebus Iehoiadæ, Sacerdotis.*

3 *Accepit autem illi Iehoiada vxores duas, genuitq́ filios et filias.*

4 *Poſt hæc vero fuit in animo ipſi Ioas vt inſtauraret domum Iehouæ.*

5 *Congregauitq́ Sacerdotes et Leuitas, ac dixit eis, Egredimini ad vrbes Iehudah,et colligite ab vniuerſo Iſraele argentum vt inſtauretur domus Dei veſtri per ſingulos annos, vos autem accelerate negotium. Et non accelerauerunt Leuitæ.*

6 *Propterea vocauit Rex Iehoiada principem, et dixit ei, Cur non perquiſiſti à Leuitis vt afferrent de Iehudah et de Ieruſalaim munus Moſeh ſerui Iehouæ, et à congregatione Iſraelis, in tabernaculum teſtimonij?*

7 *Athaliahu enim impia et filij eius deſtruxerunt domum Dei, quin etiam omnes ſanctificationes domus Iehouæ impenderunt in idolis.*

8 *Dixit igitur Rex, et fecerunt arcam vnam, quam poſuerunt ad portam domus Iehouæ fori.*

9 *Et promulgarunt in Iehudah et Ieruſalaim vt afferrent Iehouæ donum Moſeh ſerui Dei ſuper Iſraelem in deſerto.*

10 *Et lætati ſunt omnes principes, atque vniuerſus populus, et attulerunt,conieceruntq́ in arcam donec conſummaſſent.*

11 *Fuit autem, tempore quo afferebat arcam ad præfectum Regis per manum Leuitarum, quum viderent quod multum eſſet argentum, tunc veniebat Scriba Regis, & præfectus Sacerdotis primi, et effundebant arcam: poſtea reportabant eam, et reponebant eam in locum ſuum. ſic faciebant per ſingulos dies: congregaueruntq́ argentum in multitudine.*

Vulgat. Editio.

Quam dederunt rex & Ioiada his, qui præerant
operibus domus Domini: at illi conducebant ex ea
cæſores lapidum. & artifices operum ſingulorum
vt inſtaurarent domum Domini: fabros quoque
ferri & æris, vt quod cadere cœperat, fulciretur.

Egeruntque hi qui operabantur induſtrie, & ob-
ducebatur parietum cicatrix per manus eorum, ac
ſuſcitauerunt domum Domini in ſtatum priſti-
num, & firmiter eam ſtare fecerunt.

Cumque compleſſent omnia opera, detulerunt
coram rege & Ioiada reliquam partem pecuniæ: de
qua facta ſunt vaſa templi in miniſterium, & ad
holocauſta, phialæ quoque, & cetera vaſa aurea &
argentea: & offerebantur holocauſta in domo Do-
mini iugiter cunctis diebus Ioiadæ.

Senuit autem Ioiada plenus dierum, & mortuus
eſt cum eſſet centum triginta annorum.

Sepelieruntque eum in ciuitate Dauid cum re-
gibus, eo quod feciſſet bonum cum Iſrael, & cum
domo eius.

Poſtquam autem obiiт Ioiada, ingreſſi ſunt prin-
cipes Iuda, & adorauerunt regem, qui delinitus
obſequiis eorum, acquieuit eis.

Et dereliquerunt templum Domini Dei patrum
ſuorum, ſeruieruntque lucis, & ſculptilibus, & fa-
cta eſt ira contra Iudam, & Ieruſalem propter hoc
peccatum.

Mittebatque eis prophetas vt reuerterentur ad
Dominum, quos proteſtantes, illi audire nolebant.

Spiritus itaque Dei induit Zachariam filium Io-
iadę ſacerdotem, & ſtetit in conſpectu populi, & di-
xit eis: Hæc dicit Dominus Deus: quare tranſgredi-
mini præceptum Domini, quod vobis non prode-
rit, & dereliquiſtis Dominum vt derelinqueret
vos?

Qui congregati aduerſus eum, miſerunt lapides
iuxta regis imperium in atrio domus Domini.

Et non eſt recordatus Ioas rex miſericordiæ,
quam fecerat Ioiada pater illius ſecum, * ſed inter-
fecit filium eius. Qui cum moreretur, ait: Videat
Dominus, & requirat.

* Mat. 23. 35.

Cumque euolutus eſſet annus, aſcendit contra
eum exercitus Syriæ: venitque in Iudam & Ieruſa-
lem, & interfecit cunctos principes populi atque
vniuerſam prædam miſerunt regi in Damaſcum.

Et certe cum permodicus veniſſet numerus Sy-
rorum, tradidit Dominus in manibus eorum infi-
nitam multitudinem, eo quod dereliquiſſent Do-
minum Deum patrum ſuorum: in Ioas quoque ig-
nominioſa exercuere iudicia,

Et abeuntes dimiſerunt eum in languoribus ma-
gnis: ſurrexerunt autem contra eum ſerui ſui in
vltionem ſanguinis filii Ioiadæ ſacerdotis, & occi-
derunt eum in lectulo ſuo, & mortuus eſt: ſepe-
lieruntque eum in ciuitate Dauid, ſed non in ſe-
pulchris regum.

Inſidiati vero ſunt ei Zabad filius Semmaath
Ammanitidis, & Iozabad filius Semarith Moabiti-
dis.

Porro filii eius ac ſumma pecuniæ, quæ adunata
fuerat ſub eo, & inſtauratio domus Dei ſcripta
ſunt diligentius in Libro regum: regnauit autem
Amaſias filius eius pro eo.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Et dedit illud rex, & Iehoiadah facienti opus miniſte-
rii domus Domini. Et conduxerunt cæſores, & artifices ad
innouandum domum Domini, & etiam fabros ferri, &
æris ad fortificandum domum Domini.*

13 *Et fecerunt facientes opus, & obducta eſt cicatrix ope-
ris per manum eorum, & ſtare fecerunt domum Dei, in
diſpoſitione ſua, & roborauerunt eam.*

14 *Et cum conſummaſſent, attulerunt coram rege, & Ie-
hoiadah reſiduum argenti; & fecerunt ex eo vaſa domus
Domini, vaſa miniſterii & mortaria, & cochlearia, &
vaſa aurea, & argentea: & offerebant holocauſta in do-
mo Domini iugiter cunctis diebus Iehoiadah.*

15 *Et ſenuit Iehoiadah & ſaturatus eſt diebus, & mortuus
eſt. Filius centum & triginta annorum erat quando mor-
tuus eſt.*

16 *Et ſepelierunt eum in ciuitate Dauid cum regibus, quia
fecit bonum in Iſrael cum Deo, & domo eius.*

17 *Poſtquam autem mortuus eſt Iehoiadah venerunt prin-
cipes Iehudah, & incuruauerunt ſe regi: tunc audiuit
rex eis.*

18 *Et dereliquerunt domum Domini Dei patrum ſuorum,
& ſeruierunt lucis, & ſculptilibus: & fuit ira contra
Iehudah, & Ieruſalaim, propter delictum eorum hoc.*

19 *Et miſit ad eos prophetas, vt conuerterent eos ad Domi-
num, et teſtificati ſunt eis, et non auſcultauerunt.*

20 *Et ſpiritus Dei induit Zachariah filium Iehoiadah ſa-
cerdotis, et ſtetit ſuper populum, et dixit eis: Sic dixit
Deus: Vt quid tranſgredimini mandata Domini? et non
proſperabimini: quia dereliquiſtis Dominum, et dereliн-
quet vos.*

21 *Et coniurauerunt aduerſum eum, et obruerunt eum
lapidibus, iuxta præceptum regis in atrio domus Domini.*

22 *Et non eſt recordatus Ioas rex miſericordiæ quam fecit
Iehoiadah pater eius cum eo, et interfecit filium eius. Et
cum moreretur, dixit: Videat Dominus, et requirat.*

23 *Et fuit, in reuolutione anni aſcendit contra eum exer-
citus Aram: et venerunt in Iehudah, et Ieruſalaim, et
perdiderunt omnes principes populi è populo, et omnia ſpo-
lia eorum miſerunt ad regem Darmeſech.*

24 *Quia cum paucis viris venit exercitus Aram, et Do-
minus tradidit in manu eorum exercitum in multitudine
vehementi, quia dereliquerunt Dominum Deum patrum
ſuorum, et cum Ioas fecerunt iudicia.*

25 *Et cum abirent ab eo, dereliquerunt eum in languori-
bus multis: & coniurauerunt contra eum ſerui ſui pro-
pter ſanguinem filiorum Iehoiadah ſacerdotis, et occide-
runt eum in lecto ſuo, et mortuus eſt, ſepelieruntque eum
in ciuitate Dauid: et non ſepelierunt eum in ſepulchris
Regum.*

26 *Iſti ſunt autem qui coniurauerunt contra eum: Zabad
filius Simhath Hammonites, et Iehozabad filius Simrith
Moabites.*

27 *Et filii eius, et multitudo onerum ſuper eum, et fun-
damentum domus Dei: ecce ſcripta ſunt in Midras Libri
Regum: et regnauit Amaſiahu filius eius pro eo.*

CAP.

Tranſl. ex Septuag.

Et dedit illud rex & Iodae ſacerdos facientibus opera ad operationem domus Domini. Et mercede conducebat lapicidas, & fabros ad inſtaurandam domum Domini, & fabros ferri, & æris ad inſtaurandam domum Domini.

Et faciebant facientes opera: & aſcendebat longitudo operum in manibus eorum: & ſuſcitauerunt domum Domini ſuper ſtationem eius, & confirmarunt.

Et, vt conſummauerunt; attulerunt ad regem, & ad Iodae reſiduum argenti: & fecerunt vaſa ad domum Domini, vaſa miniſtratoria holocauſtomatum & mortariola aurea, & argentea: & obtulerunt holocauſtoſes in domo Domini perpetuo omnibus diebus Iodae.

Et ſenuit Iodae plenus dierum: & obijt, cum eſſet centum & triginta annorum in obeundo ipſum.

Et ſepelierunt eum in ciuitate Dauid cum regibus: quoniam fecerat bonitatem cum Iſrael, & cum Deo, & domo eius.

Et factum eſt poſt obitum Iodae, intrarunt principes Iuda, & adorauerunt regem. Tunc exaudiuit eos rex:

Et dereliquerunt domum Domini Dei patrum ſuorum: & ſeruiebant Aſtartibus, & Idolis. Et facta eſt ira ſuper Iudam, & ſuper Hieruſalem in die iſta.

Et miſit ad eos prophetas ad reducendum ad Dominum: & non audierunt. Et conteſtatus eſt eis: & non obedierunt.

Et ſpiritus Dei induit Azariam filium Iodae ſacerdotem: & ſurrexit ſupra populum, & dixit: Hæc dicit Dominus: Quid tranſgredimini mandata Domini? & non proſperabimini; quoniam dereliquiſtis Dominum, & derelinquet vos.

Et irruerunt in eum, & lapidauerunt eum per mandatum Ioas regis in atrio domus Domini.

Et Ioas non eſt recordatus miſericordiæ, quam fecerat Iodae pater eius ſecum: & interfecit filium eius. Et, dum moriebatur, dixit: Videat Dominus, & iudicet.

Et factum eſt poſt conſummationem anni, adſcendit ſuper eum virtus Syriæ, & venit ſuper Iudam, & ſuper Hieruſalem: & corruperunt omnes principes populi in populo & omnia ſpolia eorum miſerunt regi Damaſci.

Quoniam in paucis viris aduenit virtus Syriæ: & Deus tradidit in manus eorum virtutem multam valde: quoniam dereliquerunt Dominum Deum patrum ſuorum: Et cum Ioas fecit iudicium.

Et poſtquam ipſi abierunt ab eo, in relinquendo eum in languoribus magnis; & coniurauerunt in eum pueri eius in ſanguinibus filij Iodae ſacerdotis: & interfecerunt eum ſuper lectum eius: & mortuus eſt: & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid: & non ſepelierunt eum in ſepulchro regum.

Et coniurantes ſuper eum. Zabed ipſius Samaath Ammanites, & Iozabed ipſius Samareth Moabites.

Et filij eius omnes & acceſſerunt ei quinque. Et reliqua ecce ſcripta ſuper ſcripturam regum. Et regnauit Amaſias filius eius pro eo.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

12 *Et dedit illud rex & Iehoiada facienti opus miniſterij domus Iehouæ: conduxeruntq́ cæſores & artifices ad inſtaurandam domum Iehouæ, & etiam fabros ferri & æris ad fortificandam domum Iehouæ.*

13 *Fecerunt itaque operarij, & ſanatum eſt opus manibus illorum, & reſtituerũt domum Dei in diſpoſitionem ſuam, ac roborauerunt eam.*

14 *Quum autem conſummaſſent, attulerunt coram rege & Iehoiada reſiduum argenti, feceruntq́ ex eo vaſa domui Iehouæ, vaſa inquam miniſterij, & mortaria, & cochlearia, vaſa quoque aurea, & argentea: offerebantq́ holocauſta in domo Iehouæ iugiter cunctis diebus Iehoiadæ.*

15 *Senuit autem Iehoiada ſaturatus diebus, ac mortuus eſt: centum & triginta annorum erat quando mortuus eſt.*

16 *Sepelieruntq́ eum in ciuitate Dauidis cum regibus, quod feciſſet bonum in Iſraele & cum Deo ac domo eius.*

17 *Poſtquam autem mortuus eſt Iehoiada, venerunt principes Iehudah, & incuruauerunt ſe regi: tunc obtemperauit eis rex.*

18 *Et derelinquentes domum Iehouæ Dei patrum ſuorum, ſeruierunt lucis, & ſculptilibus: fuit itaque ira contra Iehudah & Ieruſalaim propter delictum ſuum iſtud.*

19 *Et miſit Iehouah ad eos prophetas, vt reuocarent illos ad ſe, & teſtificati ſunt eis, & non auſcultauerunt.*

20 *Spiritus autem Dei induit Zechariam filium Iehoiadæ ſacerdotis, & ſtetit deſuper populum, ac dixit eis, Sic dixit Deus, Cur tranſgredimini præcepta Iehouæ? non proſperè cedet: quia dereliquiſtis Iehouam, ipſe quoque derelinquet vos.*

21 *Illi autem coniuratione facta aduerſum eum, obruerunt eum lapidibus, de mandato regis, in atrio domus Iehouæ.*

22 *Nec recordatus eſt Ioas rex, miſericordiæ quam fecerat Iehoiada pater eius cum eo, ſed interfecit filium eius: quum autem moreretur, dixit, Videat Iehouah et requirat.*

23 *Fuit autem in reuolutione anni, aſcendit contra eum exercitus Aram, veneruntq́ contra Iehudah et Ieruſalaim, et perdiderunt omnes principes populi de populo, et omnia ſpolia eorum miſerunt ad regem Darmeſec.*

24 *Quia cum paucis viris venerat exercitus Aram, ideo Iehouah tradidit in manum eorum exercitum in multitudine valde, quod reliquiſſent Iehouam Deum patrum ſuorum. cum Ioas quoque fecerunt iudicia.*

25 *Et quum receſſiſſent ab eo, dereliquerunt certè eum in languoribus multis coniurauerunt autem contra eum ſerui ſui propter ſanguinem filiorum Iehoiadæ ſacerdotis, et occiderunt eum in lecto ſuo, et mortuus eſt: ſepelieruntq́ eum in ciuitate Dauidis, nec ſepelierunt eum in ſepulchris Regum.*

26 *Illi vero ſunt qui coniurauerunt contra eum: Zabad filius Simath Ammonithidis, et Iehozabad filius Simrith Moabithidis.*

27 *Filij autem eius, et quomodo multiplicatum fuerit munus apud eum, et fundamentum domus Dei: ecce ſcripta ſunt in commentario Libri Regum. regnauit autem Amaſiahu filius eius pro eo.*

Vulgat. Editio.

CAP. XXV.

1 Vigintiquinque annorum erat Amaſias cum regnare cœpiſſet . & vigintinouem annis regnauit in Ieruſalem , nomen matris eius Ioaden de Ieruſalem.

2 Fecitque bonum in conſpectu Domini : verumtamen non in corde perfecto.

3 Cumque roboratum ſibi videret imperium, iugulauit ſeruos , qui occiderant regem patrē ſuum,

4 Sed filios eorum non interfecit ſicut ſcriptum eſt in Libro Legis Moyſi , vbi præcepit Dominus, dicens : * Non occidentur patres pro filijs , neque filij pro patribus ſuis, ſed vnuſquiſque in ſuo peccato morietur.

* Deu. 24. 16. 4. Reg. 14. 6. Ezech. 18. 20.

5 Congregauit igitur Amaſias Iudam , & conſtituit eos per familias , tribunoſque & centuriones in vniuerſo Iuda , & Beniamin: & recenſuit à viginti annis ſupra , inuenitque trecenta millia iuuenum, qui egrederentur ad pugnam , & tenerent haſtam & clypeum:

6 Mercede quoque conduxit de Iſrael cētum millia robuſtorum, centum talentis argenti.

7 Venit autem homo Dei ad illum , & ait : O rex, ne egrediatur tecum exercitus Iſrael: non eſt enim Dominus cum Iſrael, & cunctis filijs Ephraim:

8 Quod ſi putas in robore exercitus bella conſiſtere, ſeparari te faciet Deus ab hoſtibus: Dei quippe eſt & adiuuare, & in fugam conuertere.

9 Dixitque Amaſias ad hominem Dei: Quid ergo fiet de centum talentis, quæ dedi militibus Iſrael? Et reſpondit ei homo Dei : Habet Dominus vnde tibi dare poſſit multo his plura.

10 Separauit itaque Amaſias exercitum , qui venerat ad eum ex Ephraim , vt reuerteretur in locum ſuum : at illi contra Iudam vehementer irati , reuerſi ſunt in regionem ſuam.

11 Porro Amaſias confidenter eduxit populum ſuum , & abiit in vallem Salinarum , percuſſitque filios Seir decem millia.

12 Et alia decem millia virorum ceperunt filij Iuda. & adduxerunt ad præruptum cuiuſdam petræ, præcipitaueruntque eos de ſummo in præceps,qui vniuerſi crepuerunt.

13 At ille exercitus , quem remiſerat Amaſias , ne ſecum iret ad prælium , diffuſus eſt in ciuitatibus Iuda à Samaria vſque ad Bethoron , & interfectis tribus millibus, diripuit prædam magnam.

14 Amaſias vero poſt cœdem Idumæorum, & allatos deos filiorum Seir, ſtatuit illos in deos ſibi , & adorabat eos, & illis adolebat incenſum.

15 Quam ob rem iratus Dominus contra Amaſiam miſit ad illum prophetam , qui diceret ei: Cur adoraſti deos , qui non liberauerunt populum ſuum de manu tua?

16 Cumque hæc ille loqueretur, reſpondit ei:Num conſiliarius regis es? quieſce ne interficiam te.Diſcedenſque propheta, ſcio, inquit, quod cogitauerit Deus occidere te quia feciſti hoc malum,& inſuper non acquieuiſti conſilio meo.

17 Igitur Amaſias rex Iuda inito peſſimo conſilio, miſit ad Ioas filium Ioachaz filij Iehu , regem Iſrael, dicens: Veni , videamus nos mutuo.

At

Tranſl. ex Heb.Sanct.Pagn.

CAP. XXV.

1 *Viginti & quinque annorum erat quando regnauit Amaſiahu : & viginti, & nouem annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius Iehoaddan de Ieruſalaim.*

2 *Fecitq; rectum in oculis Domini , verumtamen non corde perfecto.*

3 *Et fuit, quum robor[illegible] eſſet regnum ſibi, occidit ſeruos ſuos, qui percuſſerunt reg[illegible] patrem ſuum.*

4 *Filios autem eorum non interimere fecit, ſicut ſcriptum eſt in Lege in Libro Moſch : qu[illegible] præcepit Dominus dicendo: Non mo[illegible]ntur patres pro filiis, & filii non morientur pro patribus : ſed vnuſquiſque propter peccatum ſuum morietur.*

5 *Et congregauit Amaſiahu Iehudah, & conſtituit eos per domum familiarum tribunos, & centuriones in omni Iehudah, & Biniamin: & recenſuit eos à filio viginti annorum & ſupra inuenitq; eos trecenta millia electorum egredientium ad pugnam tenentium haſtam, & clypeum.*

6 *Et conduxit mercede de Iſrael centum millia fortium robore, centum talentis argenti.*

7 *Vir autem Dei venit ad eum dicendo : R[illegible]x ne veniat tecum exercitus Iſrael: quia non eſt Dominus cum Iſrael cum omnibus filiis Ephraim.*

8 *Alioquin ingredere, tu fac roborare ad bellum: cadere faciet te Deus coram inimico: Eſt enim fortitudo Deo ad adiuuandum, & cadere faciendum.*

9 *Dixitq; Amaſiah ad hominem Dei: Et quid faciendum eſt de centum talentis quæ dedi exercitui Iſrael? Et dixit vir Dei: Eſt Domino ad dandum tibi multum valde.*

10 *Separauit autem Amaſiahu exercitum qui venerat ad ſe de Ephraim, vt iret ad locum ſuum: & iratus eſt furor eorum valde contra Iehudah, & reuerſi ſunt ad locum ſuum in ira furoris.*

11 *Amaſiahu autem roboratus eſt , & eduxit populum ſuum, & abiit in vallem Salis, & percuſſit de filiis Seir decem millia.*

12 *Et decem millia viuos ceperunt filij Iehudah & adduxerunt eos ad verticem petræ, & proiecerunt eos à vertice petræ, & omnes hi crepuerunt.*

13 *Filij autem exercitus quem remiſit Amaſiahu , ne iret ſecum ad bellū [illegible] ſunt in [illegible] Iehudah à Semron vſque ad beth[illegible], & percuſſerunt ex eis tria millia, & diripuerunt prædam multam.*

14 *Et fuit , poſtquam venit Amaſiahu à cædendo Idumæos adduxit deos filiorum Seir , & ſtatuit eos ſibi in deos & coram eis incuruauit ſe, & [illegible].*

15 *Et iratus eſt furor Domini in Amaſiahu , & miſit ad eum prophetam , & dixit ei : Vt quid quæſiſti deos populi qui non eruerunt populum ſuum è manu tua?*

16 *Et fuit, cum loqueretur , dixit ei : Numquid conſiliarium regis poſuerunt te? ceſſa, vt quid percutient te? [illegible] ceſſauit propheta, & dixit : Noui, quia cogitauerit Deus perdere te, quia feciſti hoc, & non audiſti conſilium meum.*

17 *Et conſiliatus eſt Amaſiahu rex Iehudah , & miſit ad Ioas filium Iehoachaz filij Iehu regem Iſrael, dicendo: Veni, videamus nos facie.*

Et

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXV.

1 CVm eſſet viginti & quinque annorum, regnauit Amaſias: & viginti nouem annos regnauit in Hieruſalem: & nomen matri eius Iodaen de Hieruſalem.

2 Et fecit rectum in conſpectu Domini, ſed non in corde pleno.

3 Et factum eſt, vt conſtitutum eſt regnum in manu ipſius: & interfecit pueros ſuos, qui occiderant regem patrem ipſius:

4 Et filios eorum non interfecit iuxta teſtamentum legis Domini; ſicut ſcriptum eſt, quomodo mandauit Dominus, dicens: Non morientur patres pro filijs: & filij non morientur pro patribus: ſed vnuſquiſque ſuo ipſius peccato morietur.

5 Et congregauit Amaſias domum Iuda, & erexit eos ſecundum domos patriarum eorum in Chiliarchos & centuriones in omni Iuda, & Hieruſalem. Et numerauit eos à vigeſimo anno, & ſupra: & inuenit eos trecenta millia ad exeundum in prælium potentes, tenentes haſtam, & clypeum.

6 Et mercede conduxit de Iſrael centum millia, potentes fortitudine, centum talentis argenti.

7 Et homo Dei venit ad eum, dicens: Rex non ibit tecum virtus Iſrael: quoniam non eſt Dominus cum Iſrael, omnibus filijs Ephræm:

8 Quoniam ſi exiſtimaris præualere in his: & in fugam vertet te Dominus coram inimicis: quoniam eſt à Domino præualere, & in fugam verti.

9 Et dixit Amaſias homini Dei: Et quid faciam centum talenta, quæ dedi virtuti Iſrael? Et dixit homo Dei: Eſt Domino dare tibi plura his.

10 Et diſtinxit Amaſias virtuti, quæ venerat ad ſe de Ephræm, abire in locum ipſorum. Et indignati ſunt valde ſuper Iudam: & reuerterunt ad locum ſuum in ira indignationis.

11 Et Amaſias confortatus eſt, & aſſumpſit populum ſuum, & iuit in vallem Salinarum: & percuſſit ibi filios Seir, decem millia.

12 Et decem millia ceperunt viuos filij Iuda, & ducebant ſuper ſummitatem præcipitij, & præcipitabant eos à ſummitate præcipitij: & omnes diſrupti ſunt.

13 Et filij virtutis, quos redire fecit Amaſias, ne irent ſecum ad bellum, & impetum fecerunt ſuper ciuitates Iuda à Samaria vſque Bæthoron: & percuſſerunt in eis tria millia: & prædati ſunt ſpolia multa.

14 Et factum eſt, poſtquam venit Amaſias percuſſa Idumæa; & attulit ad ſe deos filiorum Seir: & ſtatuit eos ſibi in Deos: & coram eis adorabat, & ipſe eis adolebat.

15 Et facta eſt ira Domini ſuper Amaſiam; & miſit ei prophetam: & dixit ei: Quid quæſiuiſti Deos populi, qui non exemerunt populum ſuum de manu tua?

16 Et factum eſt, cum is loqueretur ad ipſum; & dixit ei: Numquid conſiliarium regis dedi te? Attende ne flagelleris. Et tacuit propheta, & dixit: Quoniam cognoſco, quia voluit ſuper te ad diſperdendum te, quia feciſti hoc, & non exaudiſti conſilium meum.

17 Et conſultauit Amaſias rex Iuda, & miſit ad Ioas filium Ioachaz filij Iehu regem Iſrael, dicens: Veni, & conſpiciamur faciebus.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XXV.

VIgintiquinque annorum erat quando regnare cœpit Amaſiahu: & vigintinouem annis regnauit in Ieruſalaim. nomen autem matris eius, Iehoadan de Ieruſalaim.

Fecitq́ rectum in oculis Iehouæ, veruntamen non corde perfecto.

Fuit autem, quum roboratum eſſet regnum ſuper eum, occidit ſeruos ſuos qui percuſſerant regem patrem ſuum.

Filios autem eorum non fecit interimere, ſed fecit vt ſcriptum eſt in Lege in Libro Moſeh, in qua præcepit Iehouah, dicendo, Non morientur patres pro filiis, neque filij morientur pro patribus, ſed ſinguli pro peccato ſuo morientur.

Congregauit autem Amaſiahu Iehudah, & conſtituit eos per domum familiarum tribunos, & centuriones in vniuerſo Iehudah & Biniamin: recenſuitq́ eos à filio viginti annorum & ſupra, inuenitq́ ex eis trecenta millia electorum egredientium ad pugnam, tenentium haſtam & clypeum.

Conduxit quoque mercede de Iſraele centum millia fortium robore centum talentis argenti.

Vir autem Dei venit ad eum, dicendo, O Rex, ne veniat tecum exercitus Iſraelis: quia Iehouah non eſt cum Iſraele, nempe cum omnibus filiis Ephraim.

Quod ſi mihi non credis, veni, fac, roborare ad pugnam: cadere tamen faciet te Deus coram inimicos: eſt enim fortitudo Deo ad adiuuandum & cadere faciendum.

Tunc dixit Amaſiahu viro Dei, Sed quidnam agendum eſt de centum talentis quæ dedi exercitui Iſraelis? Reſpondit vir Dei, Eſt Iehouæ vt det tibi multo plura his.

Separauit itaque eos Amaſiahu, exercitum ſcilicet qui venerat ad ſe de Ephraim, vt abirent ad locum ſuum: & iratus eſt furor eorum valde contra Iehudah, reuerſiq́ ſunt ad locum ſuum in ira furoris.

Amaſiahu autem corroboratus, eduxit populum ſuum, & profectus eſt in vallem Salis, percuſſitq́ de filiis Seir decem millia.

Decem item millia viuorum ceperunt filij Iehudah, quos adduxerunt in verticem ipſius rupis, & præcipitauerunt eos è vertice rupis, & omnes hi crepuerunt.

Filij autem exercitus quem remiſerat Amaſiahu ne iret ſecum ad bellum, diffuſi ſunt in vrbibus Iehudah à Someron vſque ad Beth-horon: percuſſerunt autem ex eis tria millia, & diripuerunt prædam multam.

Fuit vero, poſtquam veniſſet Amaſiahu à cædendo Edomæos, tunc adduxit deos filiorum Seir, ſtatuitq́ eos ſibi in deos, & coram eis incuruauit ſe, atque eis ſuffiuit,

Propterea iratus eſt furor Iehouæ in Amaſiahu, miſitq́ ad eum prophetam, ac dixit ei, Vt quid quæſiſti deos populi qui non eruerunt populum ſuum è manu tua?

Fuit autem, quum loqueretur ipſe ad eum, dixit illi, Nunquid conſiliarium regi poſuerunt te? ceſſa, quare percutient te? Ceſſauit itaque propheta, ac dixit, Noui quod cogitauerit Deus perdere te, quia feciſti hoc, & non paruiſti conſilio meo.

Conſilium autem iniit Amaſiahu rex Iehudah, & miſit ad Ioas filium Iehoahaz filij Iehu, regem Iſraelis, dicendo, Veni, videamus nos faciem.

Vulgat. Editio.

At ille remiſit nuncios dicens: Carduus, qui eſt
in Libano, miſit ad cedrum Libani, dicens: Da fi-
liam tuam filio meo vxorem: & ecce beſtiæ quæ
erant in ſilua Libani, tranſierunt, & conculcaue-
runt carduum.

Dixiſti: Percuſſi Edom, & idcirco erigitur cor
tuum in ſuperbiam: ſede in domo tua, cur malum
aduerſum te prouocas, vt cadas, & tu, & Iuda te-
cum?
Noluit audire Amaſias, eo quod Domini eſſet
voluntas, vt traderetur in manus hoſtium propter
deos Edom.
Aſcendit igitur Ioas rex Iſrael, & mutuos ſibi
præbuere conſpectus: Amaſias autem rex Iuda erat
in Bethſames Iuda:
Corruitque Iuda coram Iſrael, & fugit in taber-
nacula ſua.
Porro Amaſiam regem Iuda filium Ioas filij Ioa-
chaz, cepit Ioas rex Iſrael in Bethſames, & adduxit
in Ieruſalem: deſtruxitque murum eius à porta E-
phraim vſque ad portam anguli quadringentis
cubitis.
Omne quoque aurum, & argentum, & vniuerſa
vaſa, quæ repererat in domo Dei, & apud Obede-
dom in theſauris etiam domus regiæ, necnon & fi-
lios obſidum reduxit in Samariam.

Vixit autem Amaſias filius Ioas rex Iuda, poſt-
quam mortuus eſt Ioas filius Ioachaz rex Iſrael,
quindecim annis.
Reliqua autem ſermonum Amaſiæ priorum &
nouiſſimorum ſcripta ſunt in Libro regum Iuda &
Iſrael.
Qui poſtquam receſſit à Domino, tetenderunt
ei inſidias in Ieruſalem. Cumque fugiſſet in Lachis,
miſerunt, & interfecerunt eum ibi.

Reportanteſque ſuper equos, ſepelierunt eum
cum patribus ſuis in ciuitate Dauid.

CAP. XXVI.

4. Reg. 14.12. Omnis autem populus Iuda filium eius Oziam
annorum ſedecim, conſtituit regem pro Ama-
ſia patre ſuo.
Ipſe ædificauit Ailath, & reſtituit eam ditioni
Iuda, poſtquam dormiuit rex cum patribus ſuis.

Sedecim annorum erat Ozias cum regnare cœ-
piſſet, & quinquaginta duobus annis regnauit in
Ieruſalem, nomen matris eius Iechelia de Ieruſa-
lem.
Fecitque quod erat rectum in oculis Domini
iuxta omnia, quæ fecerat Amaſias pater eius.

Et exquiſiuit Dominum in diebus Zachariæ in-
telligentis & videntis Deum: cumque requireret
Dominum, direxit eum in omnibus.

Denique egreſſus eſt, & pugnauit contra Phili-
ſthijm & deſtruxit murum Geth, & murum Iabniæ,
murumque Azoti: ædificauit quoque oppida in
Azoto, & in Philiſthijm.
Et adiuuit eum Deus contra Philiſthijm, & con-
tra Arabes, qui habitabant in Gurbaal, & contra
Ammonitas.
Appendebantque Ammonitæ munera Oziæ: &
diuulgatum eſt nomen eius vſque ad introitum
Ægypti propter crebras victorias.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Et miſit Ioas rex Iſrael ad Amaſiahu regem Iehudah,*
dicendo: Carduus, qui eſt in Lebanon, miſit ad cedrum
quæ eſt in Lebanon, dicendo: Da filiam tuam filio meo vxo-
rem: & tranſiuit beſtia agri, quæ erat in Lebanon, & con-
culcauit carduum.

19 *Dixiſti: Ecce percuſſi Edom, & leuauit te cor tuum*
ad honorificandum, nunc ſede in domo tua: vt quid prouo-
cas in malum & cadas tu, & Iehudah tecum?

20 *Et non audiuit Amaſiahu, quia à Deo erat, vt trade-*
ret eos in manu: quia quæſierunt deos Edom.

21 *Et aſcendit Ioas rex Iſrael, & viderunt ſe facie, ipſe*
& Amaſiahu rex Iehudah in Bethſemes, quæ erat in Ie-
hudah.
22 *Et cæſus eſt Iehudah coram Iſrael, & fugerunt vnuſ-*
quiſque ad tabernacula ſua.
23 *Et Amaſiahu regem Iehudah filium Ioas filij Iehochaz,*
cœpit Ioas rex Iſrael in Bethſemes, & adduxit eum in
Ieruſalaim, & rupit murum Ieruſalaim à porta Ephraim
vſque ad portam anguli quadringentis cubitis.

24 *Et omne aurum, & argentum, & omnia vaſa quæ in-*
uenta ſunt in domo Dei apud Hobededom, & in theſauris
regis, & filios nobiles reduxit in Somron.

25 *Vixit autem Amaſiahu filius Ioas rex Iehudah poſtquam*
mortuus eſt Ioas filius Iehoachaz rex Iſrael quindecim
annis.
26 *Reſidua autem Amaſiahu primorum, & nouiſſimorum,*
nonne ecce ſcripta ſunt in Libro Regum Iehudah, & Iſ-
rael?
27 *A tempore autem quo receſſit Amaſiahu à Domino con-*
iurauerunt contra eum coniurationem in Ieruſalaim, &
fugit in Lachis, & interfecerunt eum ibi.

28 *Et portauerunt eum ſuper equos, & ſepelierunt eum*
cum patribus ſuis in ciuitate Iehudah.

CAP. XXVI.

1 *Tulerunt autem omnis populus Iehudah Huzziiahu*
(& ipſe erat ſexdecim annorum) & regem conſtitue-
runt eum pro patre ſuo Amaſiahu.
2 *Ipſe ædificauit Eloth, & reſtituit eam ipſi Iehudah,*
poſtquam dormiuit rex cum patribus ſuis.

3 *Sexdecim annorum erat Huzziiahu cum regnauit, &*
quinquaginta, & duobus annis regnauit in Ieruſalaim:
nomen autem matris eius Iecholiah de Ieruſalaim.

4 *Et fecit rectum in oculis Domini, iuxta omnia quæ fe-*
cit Amaſiahu pater eius.

5 *Et quæſiuit Deum in diebus Zachariahu intelligentis*
viſiones Dei, & in diebus quibus quæſiuit Dominum pro-
ſperari fecit eum Deus.

6 *Et egreſſus eſt & pugnauit cum Peliſthim, & rupit mu-*
rum Gath, & murum Iabnel, & murum Aſdod, & ædifi-
cauit vrbes in Aſdod & in Peliſthim.

7 *Et adiuuit eum Deus contra Peliſthim, & contra Hara-*
bas qui habitabant in Gurbahal & Mehunim.

8 *Et dabant Hammonitæ munus ipſi Hazariahu, & iuit*
nomen eius vſque ad introitum Ægypti, quia robuſtus fuit
vſque in excelſum.

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

18 Et miſit Ioas rex Iſrael ad Amaſiam regem Iuda, dicens: Anchuch, qui in Libano, miſit ad cedrum, quæ in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo in vxorem: & ecce venient beſtiæ agri, quæ in Libano. Et venerunt beſtiæ, & conculcarunt Anchuch.

19 Dixiſti: Ecce percuſſi Idumæam, & extollit te cor tuum graue. Nunc ſede in domo tua: & vt quid conijcis in malum, & cades tu, & Iudas tecum?

20 Et non audiuit Amaſias: quoniam à Domino factum eſt ad tradendum eum in manus: quoniam exquiſiuit deos Idumæorum.

21 Et aſcendit Ioas rex Iſrael: & conſpecti ſunt ſibi inuicem, ipſe, & Amaſias rex Iuda in Bæthſamys, quæ eſt ipſius Iuda.

22 Et corruit Iudas ad faciem Iſrael, & fugit vnuſquiſque in tabernaculum ſuum.

23 Et Amaſiam regem Iuda filium Ioas filij Ioachaz cepit Ioas rex Iſrael in Bæthſamys: & induxit eum in Hieruſalem, & deſtruxit de muro Hieruſalem à porta Ephræm vſque ad portam anguli, quadringentos cubitos:

24 Et omne aurum, & argentum, & omnia vaſa inuenta in domo Domini, & apud Abdedom, & theſauros domus regis, & filios commiſtionum: & reuertit in Samariam.

25 Et vixit Amaſias filius Ioas rex Iuda, poſtquam mortuus eſt Ioas filius Ioachaz rex Iſrael, annos decem & quinque.

26 Et reliqua verba Amaſię prima, & vltima, nonne ecce ſcripta ſuper Librum regum Iuda, & Iſrael?

27 Et in tempore, quo receſſit Amaſias à Domino: coniurarunt ſuper eum coniurationem, & fugit è Hieruſalem in Lachis: & miſerunt poſt eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.

28 Et aſſumpſerunt eum ſuper equos & ſepelierunt eum cum patribus eius in ciuitate Dauid.

CAP. XXVI.

1 ET ſumpſit omnis populus terræ Oziam (& ipſe filius ſexdecim annorum) & regnare fecerunt eum pro patre ſuo Amaſia.

2 Ipſe ædificauit Ælath: ipſe reſtituit eam Iudæ, poſtquam dormiuit rex cum patribus ſuis.

3 Filius ſexdecim annorum regnauit Ozias: & quinquaginta & duos annos regnauit in Hieruſalem: & nomen matri eius Iechelia de Hieruſalem.

4 Et fecit rectum in conſpectu Domini iuxta omnia, quæcumque fecerat Amaſias pater eius.

5 Et fuit exquirens Dominum in diebus Zacharię intelligentis in timore Domini: & in diebus eius quæſiuit Dominum: & proſperauit eum Dominus.

6 Et exijt, & bellauit aduerſus alienigenas: & demolitus eſt mœnia Geth, & mœnia Iabner, & mœnia Azoti: & ædificauit ciuitates Azoti, & in alienigenis.

7 Et confortauit eum Dominus ſuper alienigenas, & ſuper Arabas habitantes ſuper petram, & ſuper Minæos.

8 Et dederunt Minæi dona Oziæ: & fuit nomen eius vſque ad introitum Ægypti: quoniam præualuit vſque ſurſum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Tum miſit Ioas Rex Iſraelis ad Amaſiahu Regem Iehudah, huiuſmodi reſponſum, Carduus qui eſt in Lebanon, miſit ad cedrum quæ eſt in Lebanon, his verbis, Da filiam tuam filio meo vxorem. tranſiuit autem beſtia agri quæ erat in Lebanon, & conculcauit carduum illum.

Dixiſti, Ecce percuſſiſti Edom: tunc eleuauit te cor tuum ad honorificandum te, nunc mane domi tuæ, vt quid miſcebis te mecum in malum, vt corruas tu & Iehudah tecum?

Et non acquieuit Amaſiahu, quia à Deo erat vt traderet eos in manum hoſtis, quia quæſierant deos Edom.

Aſcendit ergo Ioas Rex Iſraelis, & viderunt ſeſe facie, ipſe & Amaſiahu Rex Iehudah in Beth-ſemes, quæ eſt in Iehuda.

Et cæſus fuit Iehudah coram Iſraele, fugeruntq́; ſinguli ad tabernacula ſua.

Amaſiahu vero Regem Iehudah filium Ioas filij Iehoahaz, cepit Ioas Rex Iſraelis in Beth-ſemes, & adduxit eum in Ieruſalaim, diruitq́; murum Ieruſalaim à porta Ephraim vſque ad portam anguli quadringentis cubitis.

Totumq́; aurum, & argentum, atque omnia vaſa quæ inuenta ſunt in domo Dei apud Obed-edom, & in theſauris Regis, filios quoque nobiles reduxit in Someron.

Vixit autem Amaſiahu filius Ioas Rex Iehudah poſtquam mortuus eſt Ioas filius Iehoahaz Rex Iſraelis, quindecim annis.

Reliquum autem verborum Amaſiahu priorum & poſteriorum, nonne ecce ſcripta ſunt in libro Regum Iehudah & Iſraelis?

A tempore autem quo defecit Amaſiahu à Iehoua, coniurauerunt contra eum coniurationem in Ieruſalaim: & fugit in Lachis: miſerunt autem poſt eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.

Tuleruntq́; eum ſuper equos, & ſepelierunt eum cum patribus ſuis in Ciuitate Iehudah.

CAP. XXVI.

TVlerunt autem vniuerſus populus Iehudah Vzziiahu (is autem erat ſedecim annorum) & Regem conſtituerunt eum pro patre ſuo Amaſiahu.

Ipſe ædificauit Eloth, & reſtituit eam ipſi Iehudah, poſtquam dormiſſet Rex cum patribus ſuis.

Sedecim annorum erat Vzziiahu quum regnare cœpit, & quinquaginta duobus annis regnauit in Ieruſalaim. nomen autem matris eius Iecholiah de Ieruſalaim.

Is fecit quod rectum erat in oculis Iehoua, iuxta omnia quæ fecerat Amaſiahu pater eius:

Et quæſiuit Deum in diebus Zachariahu intelligentis viſiones Dei: in diebus autem quibus quæſiuit Iehouam, proſperum ei ſucceſſum dedit Deus.

Nam egreſſus, pugnauit contra Peliſthim, & rupit murum Gath, atque murum Iabneh, & murum Aſdod: & ædificauit vrbes in Aſdod & in Peliſthim.

Adiuuit quoque eum Deus contra Peliſthim, & contra Arabes qui habitabant in Gur-baal & Hameunim.

Dederuntq́; Ammonitæ munus ipſi Vzziiahu, abiitq́; nomen eius vſque ad introitum Ægypti: quia robuſtus fuit vſque in excelſum.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Ædificauitque Ozias turres in Ieruſalem ſuper portam anguli, & ſuper portam vallis, & reliquas in eodem muri latere, firmauitque eas.

Extruxit etiam turres in ſolitudine, & effodit ciſternas plurimas, eo quod haberet multa pecora tam in campeſtribus, quam in eremi vaſtitate: vineas quoque habuit & vinitores in montibus, & in Carmelo: erat quippe homo agriculturæ deditus.

Fuit autem exercitus bellatorum eius, qui procedebant ad prælia ſub manu Iehiel ſcribę, Maaſięque doctoris, & ſub manu Hananię, qui erat de ducibus regis.

Omniſque numerus principum per familias virorum fortium, duorum millium ſexcentorum.

Et ſub eis vniuerſus exercitus trecentorum & ſeptem millium quingentorum: qui erant apti ad bella, & pro rege contra aduerſarios dimicabant.

Pręparauit quoque eis Ozias, id eſt, cuncto exercitui, clypeos, & haſtas, & galeas, & loricas, arcuſque & fundas ad iaciendos lapides.

Et fecit in Ieruſalem diuerſi generis machinas quas in turribus collocauit, & in angulis murorum vt mitterent ſagittas, & ſaxa grandia: egreſſumque eſt nomen eius procul: eo quod auxiliaretur ei Dominus, & corroboraſſet illum.

Sed cum roboratus eſſet, eleuatum eſt cor eius in interitum ſuum, & neglexit Dominum Deum ſuum: ingreſſuſque templum Domini, adolere voluit incenſum ſuper altare thymiamatis.

Statimque ingreſſus poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo ſacerdotes Domini, octoginta viri fortiſſimi,

Reſtiterunt regi, atque dixerunt: Non eſt tui officij Ozia vt adoleas incenſum Domino, ſed Sacerdotum, hoc eſt, filiorum Aaron, qui conſecrati ſunt ad huiuſcemodi miniſterium: egredere de ſanctuario, ne contempſeris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo.

Iratuſque Ozias, tenens in manu thuribulum vt adoleret incenſum, minabatur Sacerdotibus. Statimque orta eſt lepra in fronte eius coram Sacerdotibus, in domo Domini ſuper altare thymiamatis.

Cumque reſpexiſſet eum Azarias pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, & feſtinato expulerunt eum. Sed & ipſe perterritus, accelerauit egredi, eo quod ſenſiſſet illico plagam Domini.

.Re. 5. ⋆ Fuit igitur Ozias rex leproſus vſque ad diem mortis ſuæ, & habitauit in domo ſeparata plenus lepra, ob quam eiectus fuerat de domo Domini. Porro Ioatham filius eius rexit domum regis, & iudicabat populum terræ.

Reliqua autem ſermonum Oziæ priorum & nouiſſimorum ſcripſit Iſaias filius Amos, propheta.

Dormiuitque Ozias cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in agro regalium ſepulchrorum, eo quod eſſet leproſus: regnauitque Ioatham filius eius pro eo.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

9 *Et ædificauit Huzziiahu turres in Ieruſalaim ſuper portam anguli, & ſuper portam vallis, & ſuper angulum, & roborauit eas.*

10 *Extruxitque turres in deſerto, & fodit ciſternas multas, quia grex multus erat ei, & in campeſtribus & in planicie agricolæ, & vinitores in montibus, & in Charmel, quia diligebat terram.*

11 *Fuit autem ipſi Huzziiahu exercitus facientium bellum ingredientium ad pugnam in exercitu ſecundum numerum numeri eorum per manum Iehihel ſcribæ, & Maaſeiahu præfecti ad manum Chananiahu de principibus Regis.*

12 *Omnis numerus principum familiarum fortium viribus duum millium, & ſexcentorum.*

13 *Et ad manum eorum exercitus militiæ trecentorum millium & ſeptem millium, & quingentorum facientium bellum cum fortitudine roboris, ad auxiliandum Regi contra inimicum.*

14 *Et præparauit Huzziiahu cuncto exercitui clypeos, & haſtas, & galeas, & loricas, & arcus, & lapides fundarum.*

15 *Et fecit in Ieruſalaim machinas arte artificis, vt eſſent in turribus, & in angulis ad iaciendum ſagittas, & lapides grandes, egreſſumque eſt nomen eius procul, quia mirificauit eum Deus auxiliando, donec roboratus eſt.*

16 *Et cum roboratus eſſet, eleuatum eſt cor eius, ad corrumpendum, & præuaricatus eſt contra Dominum Deum ſuum, & ingreſſus eſt templum Domini, vt ſuffiret ſuper altare ſuffimenti.*

17 *Et ingreſſus eſt poſt eum Hazariahu ſacerdos: & cum eo Sacerdotes Domini octoginta filij robuſti.*

18 *Et ſteterunt contra Huzziiahu Regem, & dixerunt ei: Non eſt tuum Huzziiahu ſuffire Domino, ſed Sacerdotum filiorum Aharon (qui ſanctificati ſunt) eſt ſuffire: egredere de Sanctuario, quia præuaricatus es, & non erit tibi ad gloriam à Domino Deo.*

19 *Iratuſque eſt Huzziiahu, & in manu ſua erat ſuffimentum, vt ſuffiret. Et cum iraſceretur cum Sacerdotibus lepra orta eſt in fronte eius coram Sacerdotibus in domo Domini ſuper altare ſuffimenti.*

20 *Et reſpexit eum Hazariiahu Sacerdos ſummus, & omnes Sacerdotes, & ecce erat leproſus in fronte ſua, & feſtinare fecerunt eum inde. Et etiam ipſe feſtinauit egredi, quia percuſſit eum Dominus.*

21 *Et fuit Huzziiahu Rex leproſus vſque ad diem quo mortuus eſt, & habitauit in domo libera leproſus, quia exciſus fuerat è domo Domini. Iotham autem filius eius erat ſuper domum Regis, & iudicabat populum terræ.*

22 *Reſidua autem primorum, & nouiſſimorum ſcripſit Ieſahiahu filius Amos propheta.*

23 *Et dormiuit Huzziiahu cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum cum patribus ſuis in agro ſepulchri qui erat Regibus: nam dixerunt leproſus eſt: & regnauit Iothan filius eius pro eo.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

9 Et ædificauit Ozias turres in Hieruſalem, & ſuper portam anguli, & ſuper portam vallis, & ſuper angulos, & confirmauit.

10 Et ędificauit turres in deſerto:& effodit ciſternas multas: quoniam pecora multa erant ei in Sephela, & in campeſtri & vinitores in montana, & in Carmelo: quoniam agricultor erat.

11 Et fuit Oziæ virtus faciens bellum, & egrediens in aciem ad prælium, & ingrediens in aciem ad numerum: & fuit numerus eorum per manum Iiel ſcribæ, & Maaſia iudicis, per manum Ananiæ vicarij regis.

12 Omnis numerus patriarcharum potentium ad bellum, bis mille ſexcenti,

13 Et cum eis virtus bellatrix trecenta millia, & ſeptem mille & quingenti. Hi facientes bellum in virtute fortitudinis ad auxiliandum regi ſuper aduerſarios.

14 Et parauit eis Ozias, omni virtuti clypeos, & haſtas, & galeas, & thoraces, & arcus, & ad lapides fundas.

15 Et fecit in Hieruſalem machinas fabrefactas excogitantis, vt eſſent ſuper turres, & ſuper angulos, ad iaciendum iaculis, & ſaxis magnis. Et auditus eſt apparatus eorum vſque longe: quoniam mirificatus eſt habendo auxilium, quoadusque confortatus eſt.

16 Et poſtquam confortatus eſt; exaltatum eſt cor eius ad corrumpendum. Et iniuſte fecit in Dominum Deum ſuum: & intrauit in templum Domini ad adolendum ſuper altare thymiamatum.

17 Et intrauit poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo ſacerdotes Domini octuaginta filij potentes:

18 Et ſteterunt ſuper Oziam regem, & dixerunt ei: Non tibi Ozia adolere Domino, ſed ſacerdotibus filijs Aaron ſanctificatis adolere: Egredere è ſanctuario, quoniam receſſiſti à Domino: & non erit tibi hoc ad gloriam à Domino Deo.

19 Et indignatus eſt Ozias: & in manu eius thuribulum ad adolendum thymiama in templo. Et in iraſcendo eum aduerſus ſacerdotes, & lepra exorta eſt in fronte eius coram ſacerdotibus in domo Domini ſuper altare thymiamatum.

20 Et conuertit ſe ad eum Azarias ſacerdos primus, & ſacerdotes, & ecce ipſe leproſus in fronte. Et feſtinare fecerunt eum indemam & ipſe feſtinauit exire, quia arguerat eum Dominus.

21 Et Ozias rex fuit leproſus vſque ad diem obitus ſui: & in domo Apphuſoth ſedit leproſus: quoniam abſciſſus fuerat à domo Domini. Et Ioathan filius eius ſuper regnum eius, iudicans populum terræ.

22 Et reliqua verba Oziæ prima, & nouiſſima ſcripta a Ieſaia propheta.

23 Et dormiuit Ozias cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum cum patribus eius in campo ſepulturæ regum: quoniam dixerunt, quia leproſus eſt. Et regnauit Ioathan filius eius pro eo.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

9 *[illegible] in Ieruſalem, [illegible] per portam anguli, & ſuper portam vallis, [illegible] confirmauit eas.*

10 *[illegible] etiam turres in deſerto, [illegible] multas, [illegible] multum [illegible] agricolas & vinitores in montibus [illegible] quod diligeret terram.*

11 *[illegible] fuerant per manum Ieiel ſcribæ, & Maaſeiahu [illegible], de mandato Hananiahu, qui erat de principibus [illegible].*

12 *Omnis numerus principum familiarum [illegible] duorum millium & ſexcentorum.*

13 *[illegible] imperio eorum exercitus militia trecentorum & [illegible] millium, atque quingentorum pugnantium cum [illegible] roboris, ut opem ferrent regi contra inimicum.*

14 *[illegible] autem ipſis [illegible] nimirum cuncto exercitui, [illegible] & galeas, & loricas, & arcus, & lapides fundarum.*

15 *Fecit item in Ieruſalem machinas arte artificis ut eſſent ſuper turres [illegible] ad iaciendas ſagittas & lapides grandes: [illegible] eſt nomen eius procul, eo quod mirabiliter [illegible] præſtitit, adiuuando ſeipſum, donec roboratus eſt.*

16 *Quum autem roboratus eſſet, eleuatum eſt cor eius, donec corrumperet ſeſe: & præuaricatus eſt contra Iehouam Deum ſuum: ingreſſus namque eſt templum Iehouæ, ut ſuffiret ſuper altare ſuffimenti.*

17 *Ingreſſus eſt autem poſt eum Azariahu ſacerdos, & cum eo Sacerdotes Iehouæ [illegible]*

18 *[illegible] contra [illegible] Regem, & dixerunt ei, [illegible] prævaricatus es, [illegible] ad gloriam [illegible] Deo.*

19 *[illegible] ſua habebat [illegible] contra Sacerdotes [illegible] in fronte eius coram [illegible] apud altare ſuffimenti.*

20 *[illegible] eum Azariahu [illegible] ſummus, & omnes [illegible] erat leproſus in fronte ſua, [illegible] egredi, quia percuſſerat eum Iehouah.*

21 *[illegible] Rex leproſus vſque ad diem quo mortuus eſt [illegible] fuerat a domo Iehouæ. [illegible] ſuper domum Regis, [illegible] populo terræ.*

22 *Reliquum autem verborum [illegible] ſcripſit [illegible] Amos, propheta.*

23 *[illegible] dixerunt enim, Leproſus eſt. [illegible] pro eo.*

Vulgat. Editio.

CAP. XXVII.

4. Reg. 15.32. VIgintiquinque annorum erat Ioatham cum regnare cœpiſſet, & ſedecim annis regnauit in Ieruſalem: nomen matris eius Ieruſa filia Sadoc.

Fecitque quod rectum erat coram Domino. Iuxta omnia quæ fecerat Ozias pater ſuus, excepto quod non eſt ingreſſus templum Domini & adhuc populus delinquebat.

Ipſe ędificauit portam domus Domini excelſam, & in muro Ophel multa conſtruxit.

Vrbes quoque ædificauit in montibus Iuda, & in ſaltibus caſtella, & turres.

Ipſe pugnauit contra regem filiorum Ammon, & vicit eos, dederuntque ei filij Ammon in tempore illo centum talenta argenti, & decem millia coros tritici, ac totidem coros hordei: hæc ei præbuerunt filij Ammon in anno ſecundo & tertio.

Corroboratuſque eſt Ioatham eo quod direxiſſet vias ſuas coram Domino Deo ſuo.

Reliqua autem ſermonum Ioatham, & omnes pugnæ eius & opera, ſcripta ſunt in Libro regum Iſrael & Iuda.

Vigintiquinque annorum erat cum regnare cœpiſſet, & ſedecim annis regnauit in Ieruſalem.

Dormiuitque Ioatham cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid: & regnauit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XXVIII.

4. Reg. 16.2. VIginti annorum erat Achaz cum regnare cœpiſſet: & ſedecim annis regnauit in Ieruſalem: non fecit rectum in conſpectu Domini ſicut Dauid pater eius:

Sed ambulauit in vijs regum Iſrael, inſuper & ſtatuas fudit Baalim.

Ipſe eſt, qui adoleuit incenſum in valle Benennom, & luſtrauit filios ſuos in igne iuxta ritum gentium, quas interfecit Dominus in aduentu filiorum Iſrael.

Sacrificabat quoque, & thymiama ſuccendebat in excelſis & in collibus, & ſub omni ligno frondoſo.

Tradiditque eum Dominus Deus eius in manu regis Syrię, qui percuſſit eum magnamque prędam cepit de eius imperio, & adduxit in Damaſcum: manibus quoque regis Iſrael traditus eſt, & percuſſus plaga grandi.

Occiditque Phacee filius Romeliæ, de Iuda centum viginti millia in die vno, omnes viros bellatores: eo quod reliquiſſent Dominum Deum patrum ſuorum.

Eodem tempore occidit Zechri, vir potens ex Ephraim Maaſiam filium regis, & Ezricam ducem domus eius, Elcanam quoque ſecundum à rege.

Ceperuntque filij Iſrael de fratribus ſuis ducenta millia mulierum, puerorum, & puellarum, & infinitam prædam: pertuleruntque eam in Samariam.

Ea tempeſtate erat ibi propheta Domini, nomine Obed: qui egreſſus obuiam exercitui venienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus Dominus Deus patrum veſtrorum contra Iuda, tradidit eos in manibus veſtris, & occidiſtis eos atrociter, ita vt ad cœlum pertingeret veſtra crudelitas.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXVII.

1 *VIginti, & quinque annorum erat Iotham cum regnauit, & ſexdecim annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris Ieruſah filia Sadoc.*

2 *Fecitq́; rectum in oculis Domini iuxta omnia quæ fecit Huzziiahu pater eius: verumtamen non eſt ingreſſus in templum Domini: & adhuc populus erat corruptor.*

3 *Et ipſe ædificauit portam domus Domini excelſam, & in muro arcis ædificauit multum.*

4 *Vrbesq́; ædificauit in monte Iehudah, & in ſaltibus ædificauit palatia, & turres.*

5 *Et ipſe pugnauit cum Rege filiorum Hammon, & roboratus eſt ſuper eos, & dederunt ei filij Hammon anno ipſo centum talenta argenti, & decem millia choros tritici, & hordei decem millia: hoc reddiderunt ei filij Hammon, & anno ſecundo, & tertio.*

6 *Roboratusq́; eſt Iotham, quia præparauit vias ſuas coram Domino Deo ſuo.*

7 *Reſidua autem Iotham, & omnia bella eius, & viæ eius, ecce ſunt ſcripta in libro Regum Iſrael, & Iehudah.*

8 *Viginti & quinque annorum erat cum regnauit, & ſexdecim annis regnauit in Ieruſalaim.*

9 *Dormiuitq́; Iotham cum Patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid, & regnauit Achaz filius eius pro eo.*

CAP. XXVIII.

1 *VIginti annorum erat Achaz cum regnauit, & ſexdecim annis regnauit in Ieruſalaim, & non fecit rectum in oculis Domini ſicut Dauid pater eius.*

2 *Abiit per vias Regum Iſrael, & etiam ſtatuas fecit ipſi Behalim.*

3 *Et ipſe ſuffiuit in valle Benhinnom, & combuſſit filios ſuos igni iuxta abominationes Gentium, quas expulit Dominus à facie filiorum Iſrael.*

4 *Et immolabat, & ſuffiebat in excelſis, & ſuper colles, & ſub omni ligno viridi.*

5 *Tradiditq́; eum Dominus Deus eius in manu Regis Aram, & percuſſerunt eum, & ceperunt ex eo prædam magnam, & adduxerunt Darmeſech, et etiam in manu Regis Iſrael traditus eſt, & percuſſit eum plaga magna.*

6 *Occidit autem Pecach filius Remaliahu in Iehudah centum & viginti millia die vno, omnes filios robuſtos, eo quod reliquiſſent Dominum Deum Patrum ſuorum.*

7 *Et occidit Zichri potens Ephraim Mahaſeiahu filium Regis, & Hazrickam ducem domus, & Elchanah ſecundum a Rege.*

8 *Ceperuntq́; filij Iſrael de fratribus ſuis ducenta millia mulierum, [illegible] filiarum, & ſpolia [illegible], & adduxerunt ſpolia in Somron.*

9 *[illegible] erat Propheta Domini [illegible] exercitui, qui veniebat in Somron, [illegible] iram Dei patrum veſtrorum [illegible] in manu veſtra, [illegible] in cœlum peruenit.*

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXVII.

1 Filius viginti & quinque annorum Ioatham in
regnando ipſum:& ſex & decem annos regna-
uit in Hieruſalem : & nomen matris eius Hieruſa
filia Sadoc.
2 Et fecit rectum in conſpectu Domini iuxta om-
nia,quæ fecerat Ozias pater eius : ſed non intrauit
in templum Domini:& adhuc populus corrumpe-
batur.
3 Hic ędificauit portam domus Domini excelſam:
& in muro Opel.
4 Ædificauit multa in monte Iuda,& in ſaltibus,&
habitationes,& turres.
5 Hic pugnauit aduerſus regem filiorum Ammon:
& præualuit ſuper eum. Et dabant ei filij Ammon
& per annum centum talenta argenti , & decem
millia cororum tritici, & hordeorum decem mil-
lia. Hæc afferebat ei rex filiorum Ammon per an-
num in primo anno,& in ſecundo,& tertio.
6 Confortatus eſt Ioatham;quoniam parauit vias
ſuas coram Domino Deo ſuo.
7 Et reliqua verba Ioatham & bellum, & actiones
eius,ecce ſcripta in Libro regum Iuda,& Iſrael.

Deſunt quæ reſpondere deberent nu. 8. repetita enim videntur ex iis quæ initio cap. habentur.

8

9 Et dormiuit Ioatham cum patribus ſuis:& ſepul
tus eſt in ciuitate Dauid . Et regnauit Achaz filius
eius pro eo.

CAP. XXVIII.

1 Filius viginti & quinque annorum erat Achaz
in regnando ipſum : & ſexdecim annos regna-
uit in Hieruſalem& non fecit rectum in conſpectu
Domini. ſicut Dauid pater eius:
2 Et ambulauit ſecundum vias regum Iſrael . Et-
enim ſculptilia fecit.
3 Et idolis eorum in Ge Benennon:& traduxit fi-
lios ſuos per ignem ſecundum abominationes gen-
tium,quas exterminarat Dominus à facie filiorum
Iſrael.
4 Et adolebat ſuper excelſa,& ſuper ſolaria, & ſub
omni ligno frondoſo.
5 Et tradidit eum Dominus Deus eius per manum
regis Syriæ : & percuſſit in eo , & captiuauit de eis
captiuitatem multam,& adduxit in Damaſcum.Et
in manus regis Iſrael tradidit eum : & percuſſit in
eo plagam magnam.
6 Et interfecit Phacee filius Romeliæ rex Iſrael in
Iuda in vna die centum viginti millia virorum
potentium fortitudine , in relinquendo eos Domi-
num Deum patrum ſuorum.
7 Et interfecit Zechri potens ex Ephręm Maaſiam
filium regis,& Ezrican præfectum domus eius , &
Elcana vicarium regis.
8 Et captiuauerunt filij Iſrael de fratribus ſuis
trecenta millia mulieres,& filios,& filias. Et ſpolia
multa prædati ſunt ex eis : & attulerunt ſpolia in
Samariam.
9 Et ibi propheta Domini:Obed nomen ei.Et exijt
in occurſum virtutis venientium in Samariam.&
dixit eis : ecce ira Domini Dei patrum veſtrorum
ſuper Iudam:& tradidit eos in manus veſtras:& in-
terfeciſtis in eis in ira:& vſque ad cœlos peruenit.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XXVII.

1 *Vigintiquinque annorum erat Iotham quum regnare
cœpit, & ſedecim annis regnauit in Ieruſalaim : no-
men autem matris eius Ieruſah filia Sadoc.*
2 *Fecitq́; rectum in oculis Iehoua, iuxta omnia quæ fece-
rat Vzziahu pater eius : veruntamen non eſt ingreſſus
templum Iehoua: & adhuc populus erat corrumpens vias
ſuas.*
3 *Is ædificauit portam domus Iehoua excelſam, & in mu-
ro arcis ædificauit multum.*
4 *Vrbes præterea ædificauit in monte Iehudah, & in ſalti-
bus ædificauit palatia & turres.*
5 *Is etiam bellum geſſit cum Rege filiorum Ammon & ro-
boratus eſt ſuper eos: dederuntq́; ei filij Ammon ipſo anno
centum talenta argenti. & decem millia cororum tritici,
atque hordei decem millia. hoc reddiderunt ei filij Am-
mon etiam anno ſecundo & tertio.*
6 *Roboratus eſt ergo Iotham, quod præparaſſet vias ſuas
coram Iehoua Deo ſuo.*
7 *Reliquum autem verborum Iotham, & omnia bella
eius, & viæ eius, ecce ea ſunt ſcripta in libro Regum Iſ-
raelis & Iehudah.*
8 *Vigintiquinque annorum erat quum regnare cœpit, &
ſedecim annis regnauit in Ieruſalaim.*
9 *Dormiuitq́; Iotham cum Patribus ſuis. & ſepelierunt
eum in Ciuitate Dauidis: regnauitq́; Ahaz filius eius pro
eo.*

CAP. XXVIII.

1 *Viginti annorum erat Ahaz quum regnare cœpit.
& ſedecim annis regnauit in Ieruſalaim, & non fe-
cit rectum in oculis Iehouæ ſicut Dauid pater eius:*
2 *Sed ambulauit per vias Regum Iſraelis, & etiam ſta-
tuas fecit idolis.*
3 *Ipſe præterea ſuffiuit in valle Ben-hinnom, & combuſſit
filios ſuos igni iuxta abominationes Gentium quas expu-
lerat Iehouah à facie filiorum Iſraelis.*
4 *Immolauit & ſuffiuit in excelſis, & ſuper colles, & ſub
omni ligno viridi.*
5 *Tradidit itaque eum Iehouah Deus eius in manum Re-
gis Aram, & percuſſerunt eum , ceperuntq́; ex eo prædam
magnam, quam adduxerunt Darmeſec : atque etiam in
manum Regis Iſraelis traditus eſt, qui percuſſit eum pla-
ga magna.*
6 *Occidit enim Pecah filius Remaliahu in Iehudah cen-
tum & viginti millia die vno omnes filios roboris: eo quod
dereliquiſſent Iehouam Deum Patrum ſuorum.*
7 *Occidit præterea Zichri potens ex Ephraim. Maaſiahu
filium Regis. & Azricam ducem domus , & Elcanah ſe-
cundum à Rege.*
8 *Ceperunt quoque filij Iſraelis de fratribus ſuis ducenta
millia mulierum , filiorum & filiarum , & etiam ſpolia
multa diripuerunt ab eis , & adduxerunt ſpolia in So-
meron.*
9 *Ibi autem erat Propheta Iehouæ cui nomen erat Oded:
qui egreſſus in conſpectum exercitus qui veniebat in So-
meron, dixit ei , En propter iram Iehouæ Dei patrum ve-
ſtrorum contra Iehudah, tradidit eos in manum veſtram,
& occidiſtis eos in furore qui vſque ad cælum peruenit.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Inſuper filios Iuda, & Ieruſalem vultis vobis ſubijcere in ſeruos, & ancillas, quod nequaquam facto opus eſt: peccaſtis enim ſuper hoc Domino Deo veſtro.	10	*Et nunc filios Iehudah, & Ieruſalaim dicitis ſubiicere in ſeruos & ancillas vobis: nonne vere vobiſcum ſunt delicta Domino Deo veſtro?*
Sed audite conſilium meum, & reducite captiuos, quos adduxiſtis de fratribus veſtris, quia magnus furor Domini imminet vobis.	11	*Et nunc audite me, & reducite captiuitatem quam captiuam duxiſtis de fratribus veſtris, quia ira furoris Domini eſt ſuper vos.*
Steterunt itaque viri de principibus filiorum Ephraim, Azarius filius Iohanan, Barachias filius Moſollamoth, Ezechias filius Sellum, & Amaſa filius Adali, contra eos, qui veniebant de prælio,	12	*Et ſurrexerunt viri de principibus Ephraim Hazariahu filius Iehochanan, Berechiahu filius Mſillemoth & Iechizchiahu filius Sallum, & Hamaſa filius Chadlai contra venientes è pugna,*
Et dixerunt eis: Non introducetis huc captiuos, ne peccemus Domino. Quare vultis adijcere ſuper peccata noſtra, & vetera cumulare delicta? grande quippe peccatum eſt, & ira furoris Domini imminet ſuper Iſrael.	13	*Et dixerunt eis: Non adducetis captiuitatem huc, quia delictum contra Dominum eſt ſuper nos: Vos dicitis addere ſuper peccata noſtra, & ſuper delicta noſtra: nam magnum eſt delictum nobis, & ira furoris ſuper Iſrael.*
Dimiſeruntque viri bellatores prædam, & vniuerſa quæ ceperant coram principibus, & omni multitudine.	14	*Et reliquit exercitus captiuitatem, & prædam coram principibus & omni cœtu.*
Steteruntque viri, quos ſupra memorauimus, & apprehendentes captiuos, omneſque qui nudi erant, veſtierunt de ſpolijs: cumque veſtiſſent eos, & calceaſſent, & refeciſſent cibo, ac potu, vnxiſſentque propter laborem, & adhibuiſſent eis curam: quicumque ambulare non poterant, & erant imbecillo corpore, impoſuerunt eos iumentis, & adduxerunt Iericho Ciuitatem palmarum ad fratres eorum, ipſique reuerſi ſunt in Samariam.	15	*Et ſurrexerunt viri qui nominati ſunt per nomina, & apprehenderunt captiuitatem, & omnes nudos eorum veſtierunt de ſpoliis, & veſtire fecerunt eos, calciare fecerunt eos, & comedere fecerunt eos, ac bibere fecerunt eos, vnxeruntq́ eos, & duxerunt eos in aſinis omnem infirmum, & adduxerunt eos Iericho ciuitatem palmarum apud fratres eorum, & reuerſi ſunt in Somron.*
Tempore illo miſit rex Achaz ad regem Aſſyriorum, poſtulans auxilium.	16	*In tempore illo miſit rex Achaz ad reges Aſſur, vt auxiliarentur ſibi.*
Veneruntque Idumæi, & percuſſerunt multos ex Iuda, & ceperunt prædam magnam.	17	*Et adhuc Edomæi venerunt, & percuſſerunt de Iehudah, & ceperunt captiuitatem.*
Philiſthijm quoque diffuſi ſunt per vrbes campeſtres, & ad Meridiem Iuda: ceperuntque Bethſames, & Aialon, & Gaderoth, Socho quoque, & Thamnan, & Gamzo, cum viculis ſuis, & habitauerunt in eis.	18	*Peliſtim autem diffuderunt ſe per vrbes planiciei, & ad Meridiem Iehudah: & ceperunt Bethſemes, & Aialon, & Ghederoth, & Socho, & villas eius, & Timnah, & villas eius, & Ghimzo, & villas eius, & habitauerunt ibi.*
Humiliauerat enim Dominus Iudam propter Achaz regem Iuda, eo quod nudaſſet eum auxilio, & contemptui habuiſſet Dominum.	19	*Humiliauit enim Dominus Iehudah propter Achaz regem Iehudah, quia vlciſci fecit de Iehudah, & præuaricatus eſt præuaricationem in Dominum.*
Adduxitque contra eum Thelgathphalnaſar regem Aſſyriorum, qui & afflixit eum, & nullo reſiſtente vaſtauit.	20	*Et venit contra eum Tiglathphilneeſer rex Aſſur, & obſedit eum, & non roborauit eum.*
Igitur Achaz ſpoliata domo Domini, & domo regum ac principum, dedit regi Aſſyriorum munera, & tamen nihil ei profuit.	21	*Quamuis diuiſerit Achaz domum Domini, & domum regis, & principum, & dederit regi Aſſur, & non fuit ad auxilium ſibi.*
Inſuper & tempore anguſtiæ ſuæ auxit contemptum in Dominum, ipſe per ſe rex Achaz.	22	*Et tempore quo erat anguſtiis affectus addidit, vt præuaricaretur in Dominum ipſe rex Achaz:*
Immolauit dijs Damaſci victimas percuſſoribus ſuis, & dixit: Dij regum Syriæ auxiliantur eis, quos ego placabo hoſtijs, & aderunt mihi, cum è contrario ipſi fuerint ruinæ ei, & vniuerſo Iſrael.	23	*Et immolauit diis Darmeſech percutientibus eum, et dixit: Quod dij regum Aram adiuuant eos, eis immolabo, & adiuuabunt me, & ipſi fuerunt ei ad faciendum ruere eum, & omni Iſrael.*
Direptis itaque Achaz omnibus vaſis domus Dei, atque confractis, clauſit ianuas templi Dei, & fecit ſibi altaria in vniuerſis angulis Ieruſalem.	24	*Et congregauit Achaz omnia vaſa domus Dei, & confregit omnia vaſa domus Dei, & clauſit oſtia domus Domini, & fecit ſibi altaria in omni angulo in Ieruſalaim.*
In omnibus quoque vrbibus Iuda extruxit aras ad cremandum thus, atque ad iracundiam prouocauit Dominum Deum patrum ſuorum.	25	*Et in ſingulis vrbibus Iehudah fecit excelſa ad ſuffiendum diis alienis, & iraſci fecit Dominum Deum patrum ſuorum.*
Reliqua autem ſermonum eius, & omnium operum ſuorum priorum, & nouiſſimorum ſcripta ſunt in Libro regum Iuda, & Iſrael.	26	*Reſidua autem eius & omnium viarum eius, primorum, & nouiſſimorum, ecce ſcripta ſunt in Libro Regum Iehudad & Iſrael.*
Dormiuitque Achaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate Ieruſalem: neque enim receperunt eum in ſepulchra regum Iſrael. Regnauitque Ezechias filius eius pro eo.	27	*Et dormiuit Achaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate, in Ieruſalaim: quia non adduxerunt eum ad ſepulchra regum Iſrael. Et regnauit Iechizchiahu filius eius pro eo*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.		Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.
Et nunc filios Iuda, & Hieruſalem vos dicitis poſſidere in ſeruos, & ſeruas. Nonne ecce ego ſum vobiſcum ad conteſtandum, Domino Deo veſtro?	10	*Et nunc ſilios Iehudah & Ieruſalaim ſtatuitis ſubiicere in ſeruos & ancillas vobis: nonne vere vos eſtis tales, vt vobiſcum ſint delicta contra Iehouam Deum veſtrum?*
Et nunc audite me: & reſtituite captiuitatem quam captiuaſtis de fratribus veſtris: quoniam ira furoris Domini ſuper vos.	11	*Nunc itaque audite me, & reducite captiuitatem quam captiuam duxiſtis de fratribus veſtris: alioqui ira furoris Iehouæ erit ſuper vos.*
Et ſurrexerunt principes de filijs Ephræm, Vdias filius Ianu, & Barachias filius Moſolamoth, & Ezecias filius Sellem, & Amaſias filius Eldai ſuper aduenientes è bello,	12	*Surrexerũt autem viri de primoribus ſiliorum Ephraim, Azariahu ſilius Iehohanan, Berechiahu ſilius Meſillemoth, & Iehizciiahu ſilius Sallum, & Amaſa ſilius Hadlai aduerſus eos qui veniebant è pugna:*
Et dixerunt eis: Non introducite captiuitatem huc ad nos: quoniam ad peccandum Domino ſuper nos, vt dicitis adijcere ſuper peccata noſtra, & ſuper ignorantiam noſtram: quoniam multum eſt peccatum noſtrum, & ira furoris Dñj ſuper Iſrael.	13	*Et dixerunt eis, Ne adducatis captiuitatem huc, quia in delictum contra Iehouam erit ſuper nos. vos ſtatuitis addere ſuper peccata noſtra, & ſuper delicta noſtra: magnum enim delictum eſt nobis, & ira furoris erit ſuper Iſraelem.*
Et dimiſerunt bellatores captiuitatem, & ſpolia ante principes, & omnem Eccleſiam.	14	*Dereliquit igitur exercitus captiuitatem & prædam illam coram principibus & toto cœtu.*
Et ſurrexerunt viri inuocati in nomine, & ſuſceperunt captiuitatem, & omnes nudos veſtierunt de ſpolijs: & induerunt eos, & calceauerunt eos, & dederunt comedere, & vngi: & ſuſceperunt etiam in ſubiugalibus omnem infirmum: & collocauerunt eos in Hiericho ciuitate palmarum apud fratres eorum: & reuerterunt in Samariam.	15	*Et ſurrexerunt viri qui nominati ſunt per nomina, & ceperunt captiuitatem illam, & omnes nudos eorum veſtierunt de ſpoliis, veſtierunt inquam illos, & calceauerunt eos, cibaueruntq́ eos, ac potauerunt eos, vnxerunt quoque eos, atque deduxerunt eos in aſinis omnem infirmum, adduxeruntq́ eos in Ieriho ciuitatem palmarum ad fratres eorum: poſtea reuerſi ſunt in Someron.*
In tempore illo miſit rex Achaz ad regem Aſſur ad auxiliandum ſibi & in hoc:	16	*Tempore illo miſit rex Ahaz ad reges Aſſur, vt ſibi opem ferrent.*
Quoniam Idumæi inuaſerunt, & percuſſerunt in Iuda & captiuarunt captiuitatem.	17	*Adhuc autem Edomæi venerunt, & percuſſerunt de Iehudah, ceperuntq́ captiuos.*
Et alienigenę inuaſerunt ſuper ciuitates campeſtres, & ab Africo Iuda & ceperunt Bæthſamys, & (quæ in domo Domini, & quæ in domo regis, & principum: & dederunt regi) Ailon, & Galero, & Socho, & pagos eius, & Thamna, & pagos eius, & Gamzo, & pagos eius: Et habitauerunt illic.	18	*Peliſthim præterea diffuderunt ſe per vrbes planitiei, & ad Meridiem Iehudah: ceperuntq́ Beth-ſemes, & Aialon, & Gederoth, & Socho & villas eius, & Thimnah & villas eius, & Gimzo & villas eius, habitaueruntq́ ibi.*
Quoniam humiliauit Dominus Iudam propter Achaz regem Iuda: quoniam diſceſſit diſceſſione à Domino.	19	*Humiliauerat enim Iehouah ipſum Iehudah propter Ahaz regem Iſraelis, quia ceſſare fecerat cultum de Iehudah, & præuaricando præuaricatus fuerat in Iehouam.*
Et venit ſuper eum Thalga Phallaſar rex Aſſur, & tribulauit eum.	20	*Venit itaque ad eum Tiglath Pilneeſer rex Aſſur, qui fuit illi oneri, nec roborauit eum.*
Et cepit Achaz quæ in domo Domini & quæ in domo regis, & principum & dedit regi Aſſur: & non ad auxilium ei fuit:	21	*Diuiſit enim Ahaz domum Iehouæ, & domum regis, & principum, & dedit regi Aſſur, nec tamen fuit illi auxilio.*
Sed vt ipſe tribularetur. Et adiecit recedere à Domino, & dixit rex Achaz:	22	*Tempore autem quo erat anguſtiis affectus, addidit vt præuaricaretur in Iehouam: ipſe eſt rex Ahaz.*
Exquiram Deos Damaſci, qui verberant me. Et dixit: quoniam dij regis Syriæ ipſi confortant eos. Ipſis igitur ſacrificabo, & ſuſcipient me. Et ipſi fuerunt ei in ſcandalium, & omni Iſrael.	23	*Immolauit namque diis Darmeſec qui percuſſerant eum: dixitq́, Quandoquidem dij regum Aram adiuuant eos, illis immolabo, vt adiuuent me: quum tamen ipſi fuerint illi ruina & vniuerſo Iſraeli.*
Et remouit Achaz vaſa domus Domini: & concidit ea: & clauſit ianuas domus Domini: & fecit ſibi altaria in omni angulo in Hieruſalem:	24	*Congregauit quoque Ahaz vaſa domus Dei, & confregit vaſa domus Dei, clauſitq́ oſtia domus Iehouæ, & fecit ſibi altaria in omni angulo in Ieruſalaim.*
Et in omni ciuitate, & ciuitate in Iuda fecit excelſa ad adolendum dijs alienis. Et irritauerunt Dominum Deum patrum ſuorum.	25	*Sed & in ſingulis vrbibus Iehudah fecit excelſa vt incenſum offerret diis alienis, & ad iram prouocauit Iehouam Deum patrum ſuorum.*
Et reliqua verba eius, & actiones eius primæ, & nouiſſimæ, ecce ſcripta in libro regum Iuda, & Iſrael.	26	*Reliquum autem verborum eius, & omnium viarum eius, priorum, & poſteriorum, ecce ipſa ſcripta ſunt in Libro Regum Iehudad & Iſraelis.*
Et dormiuit Achaz cum patribus ſuis: & ſepultus eſt in ciuitate Dauid: quoniam non intulerunt eum in ſepulchra regum Iſrael. Et regnauit Ezecias filius eius pro eo.	27	*Dormiuit autem Ahaz cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate in Ieruſalaim: non enim adduxerunt eum ad ſepulchra regum Iſraelis. regnauitq́ Iehizciiahu ſilius eius pro eo*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XXIX.

4. Reg. 18. 1.

IGitur Ezechias regnare cœpit, cum vigintiquinque eſſet annorum, & vigintinouem annis regnauit in Ieruſalem: nomen matris eius Abia, filia Zachariæ.

Fecitque quod erat placitum in conſpectu Domini iuxta omnia, quæ fecerat Dauid pater eius.

Ipſe anno, & menſe primo regni ſui aperuit valuas domus Domini, & inſtaurauit eas.

Adduxitque Sacerdotes, atque Leuitas, & congregauit eos in plateam Orientalem.

Dixitque ad eos: Audite me Leuitæ, & ſanctificamini, mundate domum Domini Dei patrum veſtrorum, & auferte omnem immunditiam de ſanctuario.

Peccauerunt patres noſtri, & fecerunt malum in conſpectu Domini Dei noſtri, derelinquentes eum: auerterunt facies ſuas à tabernaculo Domini, & præbuerunt dorſum.

Clauſerunt oſtia, quæ erant in porticu, & extinxerunt lucernas, incenſumque non adoleuerunt, & holocauſta non obtulerunt in ſanctuario Deo Iſrael.

Concitatus eſt itaque furor Domini ſuper Iudam, & Ieruſalem, tradiditque eos in commotionem, & in interitum, & in ſibilum, ſicut ipſi cernitis oculis veſtris.

En corruerunt patres noſtri gladijs, filij noſtri, & filiæ noſtræ, & coniuges captiuæ ductæ ſunt propter hoc ſcelus.

Nunc ergo placet mihi, vt ineamus fœdus cum Domino Deo Iſrael, & auertet à nobis furorem iræ ſuæ.

Filij mei nolite negligere: vos elegit Dominus, vt ſtetis coram eo, & miniſtretis illi, colatiſque eum, & cremetis ei incenſum.

Surrexerunt ergo Leuitæ Mahath filius Amaſai, & Ioel filius Azariæ de filijs Caath: Porro de filijs Merari, Cis filius Abdi, & Azarias filius Ialaleel. De filijs autem Gerſom, Ioah filius Zemma, & Eden filius Ioah.

At vero de filijs Eliſaphan, Samri, & Iahiel. De filijs quoque Aſaph, Zacharias, & Mathanias:

Necnon de filijs Heman, Iahiel, & Semei: ſed & de filijs Idithun, Semeias, & Oziel.

Congregaueruntque fratres ſuos, & ſanctificati ſunt, & ingreſſi ſunt iuxta mandatum regis, & imperium Domini, vt expiarent domum Dei.

Sacerdotes quoque ingreſſi templum Domini, vt ſanctificarent illud, extulerunt omnem immunditiam, quam intro repererant in veſtibulo domus Domini, quam tulerunt Leuitæ, & aſportauerunt ad torrentem Cedron foras.

Cœperunt autem prima die menſis primi mundare, & in die octauo eiuſdem menſis ingreſſi ſunt porticum templi Domini, expiaueruntque templum diebus octo, & in die ſextadecima menſis eiuſdem, quod cœperant impleuerunt.

Ingreſſi quoque ſunt ad Ezechiam regem, & dixerunt ei: Sanctificauimus omnem domum Domini, & altare holocauſti, vaſaque eius, necnon & menſam propoſitionis cum omnibus vaſis ſuis:

Cunctamque templi ſupellectilem, quam polluerat rex Achaz in regno ſuo, poſtquam præuaricatus eſt: & ecce expoſita ſunt omnia coram altare Domini.

Con-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXIX.

1 *IEhizchiiahu regnauit cum eſſet viginti, & quinque annorum, & viginti, & nouem annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius Abiiah filia Zechariahu.*

2 *Fecitq́ rectum in oculis Domini iuxta omnia, quæ fecerat Dauid pater eius.*

3 *Ipſe anno primo quo regnauit menſe primo, aperuit valuas domus Domini, & roborauit eas.*

4 *Adduxitq́ Sacerdotes, atque Leuitas, & congregauit eos ad plateam Orientalem.*

5 *Dixitq́ ad eos: Audite me Leuitæ, nunc ſanctificate vos, & ſanctificate domum Domini patrum veſtrorum, & educite immunditiam de ſanctitate.*

6 *Quia præuaricati ſunt patres noſtri, & fecerunt malum in oculis Domini Dei noſtri, & dereliquerunt eum: & verterunt facies ſuas à tabernaculo Domini, & dederunt ceruicem.*

7 *Et clauſerunt oſtia porticus, & extinxerunt lucernas, ſuffimentumq́ non ſuffierunt, & holocauſtum non obtulerunt in ſanctitate Deo Iſrael.*

8 *Et fuit ira Domini ſuper Iehudah, & Ieruſalaim, tradiditq́ eos in commotionem, in deſolationem, & in ſibilum, quemadmodum cernitis oculis veſtris.*

9 *Et en corruerunt patres noſtri gladio, & filij noſtri, & filiæ noſtræ, & vxores noſtræ in captiuitatem propter hoc.*

10 *Nunc in corde meo eſt percutere fœdus cum Domino Deo Iſrael, & auertet à nobis iram furoris ſui.*

11 *Filij mei nunc ne erretis: vos enim elegit Dominus, vt ſtetis coram eo ad miniſtrandum ei, & miniſtretis & ſuffiatis.*

12 *Et ſurrexerunt Leuitæ: Machath filius Hamaſai, & Ioel filius Hazariahu de filiis Chahati: Et de filiis Merari, Chis filius Habdi, & Hazariahu filius Iehalellel. Et de Gherſunitis Ioah filius Zimmah, & Heden filius Ioah.*

13 *Et de filiis Seliſaphan, Simri, & Iehiel. Et de filiis Aſaph, Zechariahu, & Matthaniahu:*

14 *Et de filiis Heman, Iechiel, & Simhi: Et de filiis Ieduthun, Semahiah, & Huzziel.*

15 *Congregaueruntq́ fratres ſuos, & ſanctificati ſunt, & ingreſſi ſunt iuxta mandatum regis, iuxta verba Domini ad mundandum domum Domini.*

16 *Et ingreſſi ſunt ſacerdotes intra domum Domini ad mundandum, & eduxerunt omnem immunditiam, quam inuenerunt in templo Domini, in atrio domus Domini, & tulerunt Leuitæ, vt educerent ad torrentem Chidron foras.*

17 *Cœperunt autem in vna menſis primi ſanctificare, & die octaua menſis ingreſſi ſunt porticum Domini, & ſanctificauerunt domum Domini diebus octo, & die ſextadecima menſis primi perfecerunt.*

18 *Et ingreſſi ſunt interius ad Chizchiiahu regem, & dixerunt: Mundauimus omnem domum Domini, altare holocauſti, & omnia vaſa eius, & menſam diſpoſitionis, & omnia vaſa eius.*

19 *Et omnia vaſa, quæ elongare fecerat rex Achaz in regno ſuo, dum præuaricaretur, præparata ſunt, & ſanctificata ſunt, & ecce ſunt coram altari Domini.*

Et

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

CAP. XXIX.

ET Ezecias regnauit, cum eſſet viginti & quinque annorum: & viginti nouem annos regnauit in Hieruſalem: & nomen matri eius Abia filia Zachariæ.

Et fecit rectum in conſpectu Domini ſecundum omnia, quæ fecit Dauid pater eius,

Et factum eſt, vt ſtetit ſuper regnum ſuum, in menſe primo aperuit ianuas domus Domini, & inſtaurauit eas.

Et introduxit ſacerdotes, & Leuitas: & conſtituit eos in latere, quod ad Orientem:

Et dixit eis: Audite Leuitę: Nunc purificamini, & purificate domum Domini Dei patrum veſtrorum: & eijcite immunditiam è ſanctis:

Quoniam rebellarunt patres noſtri, & fecerunt malum ante Dominum Deum noſtrum, & dereliquerunt eum, & auerterunt faciem ſuam à tabernaculo Domini, & dederunt ceruicem,

Et clauſerunt ianuas templi, & extinxerunt lucernas: & thymiama non adoleuerunt, & holocauſtomata non obtulerunt in ſancto, Deo Iſrael.

Et iratus eſt ira Dominus ſuper Iudam, & Hieruſalem, & dedit eos in ecſtaſim, & in perditionem, & in ſibilum, ſicut vos videtis oculis veſtris.

Et ecce percuſſi ſunt patres noſtri in gladio. Et filij veſtri, & filiæ veſtræ, & vxores veſtræ in captiuitate in terra non ſua: quod & nunc eſt.

Pro his nunc eſt ſuper cor diſponere teſtamentum meum, teſtamentum Domini Dei Iſrael: & auertet iram furoris ſui à nobis.

Et nunc non omittatis, quoniam in vobis elegit Dominus ad ſtandum ante ſe ad miniſtrandum, & vt ſint ſibi miniſtrantes & adolentes.

Et ſurrexerunt Leuitæ Maath filius Amaſi, & Ioel filius Azariæ de filijs Caath: Et de filijs Merari, Cis filius Abdi, & Azarias filius Ilaelel: Et de filijs Gedſoni, Iodaad filius Iemmath, & Ioadam: hi filij Ioacha:

Et de filijs Eliſapham Zambri & Ieiel. Et de filijs Aſaph Zacharias, & Matthanias:

Et de filijs Hæman, Ieiel, & Semei: Et de filijs Idithun Samæas, & Oziel.

Et congregauerunt fratres ſuos: & purificati ſunt iuxta mandatum regis per præceptum Domini, ad mundandam domum Domini.

Et ingreſſi ſunt ſacerdotes intus in domum Domini ad purificandam: & eiecerunt omnem immunditiam inuentam in domo Domini, & in atrium domus Domini. Et ſuſceperunt Leuitæ eijcere in torrentem Cedron foras.

Et cœperunt die prima, neomenia primi menſis purificare: & die octaua menſis intrauerunt in templum Domini: & purificauerunt domum Domini in diebus octo: & die tertiadecima menſis primi conſummauerunt.

Et ingreſſi ſunt intus ad Ezeciam regem, & dixerunt: Purificauimus omnia, quæ in domo Domini, altare holocauſtoſis, & vaſa eius, & menſam propoſitionis, & vaſa eius:

Et omnia vaſa, quæ polluerat rex Achaz in regno ſuo in rebellione ſua, parauimus, & purificauimus: ecce ſunt ante altare Domini.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

CAP. XXIX.

1 *IEhizciiahu regnare cœpit quum eſſet vigintiquinque annorum, & vigintinouem annis regnauit in Ieruſalaim: nomen autem matris eius Abiiah filia Zechariahu.*

2 *Fecitq́ rectum in oculis Iehoua iuxta omnia quæ fecerat Dauid pater eius.*

3 *Ipſe anno primo regni ſui, menſe primo aperuit oſtia domus Iehoua, & inſtaurauit illa.*

4 *Fecitq́ venire Sacerdotes atque Leuitas, colligens eos in platea Orientali:*

5 *Dixitq́ eis, Audite me Leuitæ: nunc ſanctificate vos, ſanctificate quoque domum Iehoua Dei patrum veſtrorum, & educite immunditiam de Sanctitate.*

6 *Nam præuaricati ſunt patres noſtri, & fecerunt malum in oculis Iehoua Dei noſtri, derelinquentes eum, & auertentes facies ſuas à tabernaculo Iehoua, tradentes ceruicem.*

7 *Et iam clauſerunt oſtia porticus, & extinxerunt lucernas, ſuffimentumq́ non ſuffierunt, nec holocauſtum obtulerunt in Sanctitate Deo Iſraelis.*

8 *Propterea fuit ira Iehoua ſuper Iehudah & Ieruſalaim, tradiditq́ eos in commotionem, in deſolationem, & in ſibilum, quemadmodum vos cernitis oculis veſtris.*

9 *Et en corruerunt patres noſtri gladio, & filij noſtri, & filiæ noſtræ, atque vxores noſtræ in captiuitatem illam propter hoc.*

10 *Nunc igitur cum corde meo eſt percutere fœdus cum Iehoua Deo Iſraelis, vt auertat à nobis iram furoris ſui.*

11 *Filij mei nunc ne erretis: vos enim elegit Iehouah, vt ſtetis coram eo ad miniſtrandum ei, vt ſitis ei miniſtri, & thus offeratis.*

12 *Surrexerunt itaque Leuitæ, Mahath filius Amaſai, & Ioel filius Azariahu, de filiis Cahathitarum: de filiis vero Merari, Cis filius Abdi, & Azariahu filius Iehalelel: & de Gerſunitis Ioah filius Zimmah, & Eden filius Ioah.*

13 *De filiis quoque Eliſaphan, Simri, & Ieiel: de filiis autem Aſaph, Zechariahu, & Matthaniahu.*

14 *Et de filiis Heman, Iehiel, & Simi: de filiis vero Ieduthun, Semaaiah, & Vzziel.*

15 *Congregaueruntq́ fratres ſuos: qui ſanctificati, ingreſſi ſunt iuxta mandatum regis cum verbis Iehoua ad mundandum domum Iehoua.*

16 *Ingreſſi ſunt inquam ſacerdotes in domum Iehoua ad mundandum, & eduxerunt omnem immunditiam, quam inuenerunt in templo Iehoua, in atrio domus Iehouæ: ſuſceperunt autem Leuitæ, vt educerent ad torrentem Cidron foras.*

17 *Cœperunt autem in prima menſis primi ſanctificare, & die octaua menſis ingreſſi ſunt porticum Iehoua, ſanctificaueruntq́ domum Iehoua diebus octo, & die decima ſexta menſis primi perfecerunt.*

18 *Ingreſſi ſunt itaq; intro ad Hizciiahu regem, ac dixerunt, Mundauimus totam domum Iehoua, & altare holocauſti, & omnia vaſa eius, & menſam diſpoſitionis, ac omnia vaſa eius.*

19 *Omnia quoq; vaſa quæ neglexerat rex Ahaz in regno ſuo, dum præuaricaretur, præparauimus & ſanctificauimus, & ecce illa ſunt coram altari Iehoua.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Conſurgenſque diluculo Ezechias rex, adunauit omnes principes ciuitatis, & aſcendit in domum Domini:	20	*Et mane ſurrexit Iechizchiiahu rex, & congregauit principes ciuitatis, & aſcendit in domum Domini.*
Obtuleruntque ſimul tauros ſeptem, & arietes ſeptem, agnos ſeptem, & hircos ſeptem pro peccato, pro regno, pro ſanctuario, pro Iuda, dixitque ſacerdotibus filijs Aaron, vt offerrent ſuper altare Domini.	21	*Et adduxerunt tauros ſeptem, & arietes ſeptem, & agnos ſeptem, & hircos caprarum ſeptem pro peccato, pro regno, & pro ſanctitate, & pro Iehudah, dixitq; filiis Aharon ſacerdotibus, vt efferrent ſuper altare Domini.*
Mactauerunt igitur tauros, & ſuſceperunt ſanguinem Sacerdotes, & fuderunt illum ſuper altare, mactauerunt etiam arietes, & illorum ſanguinem ſuper altare fuderunt, immolaueruntque agnos, & fuderunt ſuper altare ſanguinem.	22	*Et mactauerunt boues, & ſuſceperunt ſacerdotes ſanguinem, & aſperſerunt ſuper altare, & mactauerunt arietes, & aſperſerunt ſanguinem ſuper altare.*
Applicuerunt hircos pro peccato coram rege, & vniuerſa multitudine, impoſueruntque manus ſuas ſuper eos:	23	*Et applicuerunt hircos pro peccato coram rege, & cœtu, impoſueruntq; manus ſuas ſuper eos:*
Et immolauerunt illos Sacerdotes, & aſperſerunt ſanguinem eorum coram altare pro piaculo vniuerſi Iſraelis: pro omni quippe Iſrael præceperat rex, vt holocauſtum fieret, & pro peccato.	24	*Et mactauerunt eos Sacerdotes, & expiauerunt ſanguinem eorum ſuper altare ad expiandum vniuerſum Iſrael: quia pro omni Iſrael dixit rex holocauſtum, & ſacrificium pro peccato.*
Conſtituit quoque Leuitas in domo Domini cum cymbalis, & pſalterijs, & citharis ſecundum diſpoſitionem Dauid regis, & Gad Videntis & Nathan prophetæ: ſiquidem Domini præceptum fuit per manum prophetarum eius.	25	*Et ſtatuit Leuitas in domo Domini cum cymbalis, pſalteriis, & citharis, iuxta præceptum Dauid regis, & Ghad Videntis regis, & Nathan prophetæ: quia per manum Domini præceptum, per manum prophetarum eius.*
Steteruntque Leuitæ tenentes organa Dauid, & Sacerdotes tubas.	26	*Steteruntq; Leuitæ cum inſtrumentis muſicis Dauid, & Sacerdotes cum tubis.*
Et iuſſit Ezechias, vt offerrent holocauſta ſuper altare: cumque offerrentur holocauſta, cœperunt laudes canere Domino, & clangere tubis, atque in diuerſis organis, quæ Dauid rex Iſrael præparauerat, concrepare.	27	*Et dixit Chizchiiahu, vt offerrent holocauſtum ſuper altare: & in tempore quo cœpit canticum Domini, & tubæ, & per manus inſtrumentorum Dauid regis Iſrael.*
Omni autem turba adorante, cantores, & ij, qui tenebant tubas, erant in officio ſuo donec compleretur holocauſtum.	28	*Et omnis cœtus adorabant, & canticum cantoris, et tubæ clangebant omnes donec perficeret holocauſtum.*
Cumque finita eſſet oblatio, incuruatus eſt rex, & omnes qui erant cum eo, & adorauerunt.	29	*Et cum perfeciſſent offerre, incuruauerunt ſe rex, & omnes qui inuenti ſunt cum eo, & adorauerunt.*
Præcepitque Ezechias, & principes Leuitis, vt laudarent Dominum ſermonibus Dauid, & Aſaph Videntis: qui laudauerunt eum magna lætitia, & incuruato genu adorauerunt.	30	*Et dixit Iechizchiiahu rex, & principes Leuitis, vt laudarent Dominum verbis Dauid, & Aſaph Videntis: & laudauerunt vſque ad lætitiam, & incuruati ſunt, & adorauerunt.*
Ezechias autem etiam hęc addidit: Impleſtis manus veſtras Domino, accedite, & offerte victimas, & laudes in domo Domini. Obtulit ergo vniuerſa multitudo hoſtias, & laudes, & holocauſta mente deuota.	31	*Et reſpondit Iechizchiiahu, & dixit: Nunc impleſtis manum veſtram Domino, accedite, & adducite victimas, & laudes in domo Domini. Et attulerunt cœtus victimas, & laudes, & omnis voluntarius corde holocauſta.*
Porro numerus holocauſtorum, quæ obtulit multitudo, hic fuit, Tauros ſeptuaginta, arietes centum, agnos ducentos.	32	*Et fuit numerus holocauſti, quod attulerunt cœtus, boues ſeptuaginta, arietes centum, agnos ducentos in holocauſtum Domino, omnia hæc.*
Sanctificaueruntque Domino boues ſexcentos, & oues tria millia.	33	*Et ſanctificationes, boues ſexcentos, & pecudes tria millia.*
Sacerdotes vero pauci erant, nec poterant ſufficere, vt pelles holocauſtorum detraherent: vnde & Leuitæ fratres eorum adiuuerunt eos, donec impleretur opus, & ſanctificarentur antiſtites: Leuitæ quippe faciliori ritu ſanctificantur, quam Sacerdotes.	34	*Verumtamen ſacerdotes erant pauci, & non poterant excoriare holocauſta, & iuuarunt eos fratres eorum Leuitæ donec conſumaretur opus, donecq; ſanctificarent ſe ſacerdotes: Leuitæ enim erant recti corde, vt ſanctificarent ſe præ Sacerdotibus.*
Fuerunt ergo holocauſta plurima, adipes pacificorum, & libamina holocauſtorum: & completus eſt cultus domus Domini.	35	*Et etiam holocauſtum in multitudine cum adipibus pacificorum, & libaminibus ad holocauſtum: & præparatum eſt miniſterium domus Domini.*
Lætatuſque eſt Ezechias, & omnis populus eo quod miniſterium Domini eſſet expletum. De repente quippe hoc fieri placuerat.	36	*Et lætatus eſt Iechizchiiahu, & omnis populus, eo quod præparaſſet Deus populo. Quia repentè fuit res.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et ſurrexit mane Ezecias rex & congregauit principes ciuitatis,& aſcendit in domum Domini,

Et obtulit vitulos ſeptem, ar ietes ſeptem, agnos ſeptem, hircos caprarum ſeptem pro peccato, pro regno,& pro ſanctis,& pro Iſrael. Et dixit filijs Aaron ſacerdotibus aſcendere ſuper altare Domini.

Et ſacrificauerunt vitulos:& ſuſceperunt ſacerdotes ſanguinem,& effuderunt ſuper altare.Et immolauerunt vitulos,& effundebant ſanguinem ſuper altare.Et immolauerunt agnos,& circumfuderunt ſanguinem altari,

Et adduxerunt hircos,qui pro peccato, ante regem & Eccleſiam: & impoſuerunt manus ſuas ſuper eos.

Et ſacerdotes immolauerunt eos, & expiauerunt ſanguinem eorum ad altare, & expiauerunt pro omni Iſrael: quoniam dixit rex, pro omni Iſrael holocauſtoſis, & quæ pro peccato.

Et ſtatuit Leuitas in domo Domini in cymbalis, & in nablis,& in citharis iuxta mandatum Dauid regis, & Gad, qui erat videns regi,& Nathan prophetæ: quoniam per mandatum Domini præceptum in manu prophetarum.

Et ſteterunt Leuitæ in organis Dauid, & ſacerdotes tubis.

Et dixit Ezecias, offerre holocauſtoſim ſuper altare.Et in incipiendo offerre holocauſtoſim, ceperunt cantare Domino,& tubæ ad organa Dauid regis Iſrael.

Et vniuerſa eccleſia adorabat, & cantores cantantes, & tubæ clangentes; quoadusque conſummata eſt holocauſtoſis.

Et vt conſummauerunt offerentes; flexit ſe rex, & omnes inuenti,& adorauerunt.

Et dixit Ezecias rex & principes Leuitis laudare Dominum in ſermonibus Dauid,& Aſaph prophetæ.Et laudabant in lętitia,& procubuerunt,& adorauerunt,

Et reſpondit Ezecias, & dixit: Nunc impleſtis manus veſtras Domino:adducite, & afferte ſacrificia laudationis in domum Domini. Et obtulit Eccleſia ſacrificia, & laudationes in domum Domini, & omnis promptus corde holocauſtoſes.

Et fuit numerus holocauſtoſis, quam obtulit Eccleſia, vituli ſeptuaginta, arietes centum, agni ducenti:in holocauſtoſim Domino omnia hæc.

Et ſanctificati vituli ſexcenti,oues ter mille:

Sed ſacerdotes fuerunt pauci, & non potuerunt excoriare holocauſtoſim:& adiuuerunt eos fratres eorum Leuitæ: quoadusque conſummatum eſt opus, & quoadusque purificati ſunt ſacerdotes: quoniam Leuitæ prompte purificabant præ ſacerdotibus.

Et holocauſtoſis multa in adipibus conſummationis ipſius ſalutaris,& libaminum holocauſtoſis. Et directum eſt opus in domo Domini.

Et lætatus eſt Ezecias & omnis populus,quia parauerat Deus populo. Nam ſubito factum eſt verbum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

20 *Mane itaque ſurrexit Iehizciiahu rex, congregauitq́ principes ciuitatis, & aſcendit in domum Iehouæ.*

21 *Adduxerunt autem tauros ſeptem, & arietes ſeptem, & agnos ſeptem, & hircos caprarum ſeptem in ſacrificium pro peccato. pro regno, & pro Sanctuario, & pro Iehudah, dixitq́ filiis Aharon ſacerdotibus vt offerrent ſuper altare Iehouæ.*

22 *Mactauerunt itaque boues, & exceperunt Sacerdotes ſanguinem, ac ſparſerunt ſuper altare: mactauerunt et arietes, ac ſparſerunt ſanguinem ſuper altare: mactauerunt & agnos, ac ſparſerunt ſanguinem ſuper altare.*

23 *Applicuerunt præterea hircos ſacrificij pro peccato coram rege & cœtu,impoſueruntq́ manus ſuas ſuper eos.*

24 *Mactauerunt autem eos Sacerdotes, & expiauerunt ſanguinem eorum ſuper altare, ad expiandum vniuerſum Iſraelem: nam pro vniuerſo Iſraele iuſſit rex fieri holocauſtum & ſacrificium pro peccato.*

25 *Statuitq́ Leuitas in domo Iehouæ cum cymbalis, pſalteriis, & citharis, iuxta præceptum Dauidis, & Gad Videntis regis, & Nathan prophetæ: quia per manum Iehouæ illud fuit præceptum,per manum Prophetarum eius.*

26 *Steterunt itaque Leuitæ illi cum inſtrumentis muſicis Dauidis, & Sacerdotes cum tubis.*

27 *Iuſſit inquam Hizciiahu vt offerrent holocauſtum ipſum ſuper altare. quo tempore autem cœpit holocauſtum, cœpit canticum Iehouæ, & cum tubis, & per manus inſtrumentorum Dauidis regis Iſraelis.*

28 *Vniuerſus vero cœtus adorabant, Dominus autem cantici canebat, ac Dominus tubarum clangebat, totumq́ illud perſeuerabat donec perficeretur holocauſtum.*

29 *Quumq́ perfeciſſent offerre,incuruauerunt ſe rex atque omnes qui inuenti ſunt cum eo,& adorauerunt.*

30 *Tum præcepit Iehizciiahu rex & principes Leuitis vt laudarent Iehouam verbis Dauidis & Aſaph Videntis: laudauerunt itaque vſque ad lætitiam, incuruaueruntq́ ſe atque adorauerunt.*

31 *Poſt hæc loquutus Iehizciiahu dixit, Nunc impleſtis manum veſtram Iehouæ: accedite & adducite victimas, & laudes in domum Iehouæ. Attulerunt itaque congregatio victimas, & laudes, omnis quoque voluntarius corde attulit holocauſta.*

32 *Fuit autem numerus holocauſtorum quæ attulerunt congregatio, boues ſeptuaginta. arietes centum, agni ducenti: in holocauſtum Iehouæ fuerunt omnia hæc.*

33 *Sanctificationes vero fuerunt boues ſexcenti, & pecudum tria millia.*

34 *Veruntamen ſacerdotes pauciores erant quam qui poſſent excoriare omnia holocauſta:propterea iuuarunt eos fratres eorum Leuitæ, donec conſummaretur opus, ac donec ſanctificarent ſeſe alij ſacerdotes. Leuitæ enim erant recti corde ad ſanctificandum ſe præ Sacerdotibus.*

35 *Præterea fuit holocauſtorum ingens copia cum adipibus pacificorum, & libaminibus ad holocauſtum: & præparatum eſt miniſterium domus Iehouæ.*

36 *Lætatus eſt itaque Iehizciiahu, atque vniuerſus populus, quod præparaſſet Deus populum, quia derepentè fuit res illa.*

Vulgat. Editio.

CAP. XXX.

1 MIſit quoque Ezechias ad omnem Iſrael,& Iudam: ſcripſitque epiſtolas ad Ephraim,& Manaſſen, vt venirent ad domum Domini in Ieruſalem,& facerent Phaſe Domino Deo Iſrael.

2 Inito ergo conſilio regis, & principum, & vniuerſi cœtus Ieruſalem, decreuerunt, vt facerent Phaſe menſe ſecundo.

3 Non enim potuerant facere in tempore ſuo,quia ſacerdotes,qui poſſent ſufficere, ſanctificati non fuerant.& populus nondum congregatus fuerat in Ieruſalem.

4 Placuitque ſermo regi, & omni multitudini.

5 Et decreuerunt,vt mitterent nuncios in vniuerſum Iſrael de Berſabee vſque Dan, vt venirent, & facerent Phaſe Domino Deo Iſrael in Ieruſalem: multi enim non fecerant ſicut lege præſcriptum eſt.

6 Perrexeruntque curſores cum epiſtolis ex regis imperio,& principum eius,in vniuerſum Iſrael & Iudam iuxta id,quod rex iuſſerat,prædicantes:Filij Iſrael reuertimini ad Dominum Deum Abraham, & Iſaac,& Iſrael:& reuertetur ad reliquias,quæ effugerunt manum regis Aſſyriorum.

7 Nolite fieri ſicut patres veſtri, & fratres qui receſſerunt à Domino Deo patrum ſuorum, qui tradidit eos in interitum,vt ipſi cernitis.

8 Nolite indurare ceruices veſtras,ſicut patres veſtri:tradite manus Domino, & venite ad ſanctuarium eius, quod ſanctificauit in æternum: ſeruite Domino Deo patrum veſtrorum, & auertetur à vobis ira furoris eius.

9 Si enim vos reuerſi fueritis ad Dominum:fratres veſtri, & filij habebunt miſericordiam coram Dominis ſuis, qui illos duxerunt captiuos, & reuertentur in terram hanc: pius enim & clemens eſt Dominus Deus veſter,& non auertet faciem ſuam à vobis, ſi reuerſi fueritis ad eum.

10 Igitur curſores pergebant velociter de ciuitate in ciuitatem per terram Ephraim, & Manaſſe vſque ad Zabulon,illis irridentibus, & ſubſannantibus eos.

11 Attamen quidam viri ex Aſer,& Manaſſe, & Zabulon acquieſcentes conſilio,venerunt Ieruſalem.

12 In Iuda vero facta eſt manus Domini, vt daret eis cor vnum, vt facerent iuxta præceptum regis, & principum verbum Domini.

13 Congregatique ſunt in Ieruſalem populi multi, vt facerent ſolemnitatem azymorum in menſe ſecundo:

14 Et ſurgentes deſtruxerunt altaria, quæ erant in Ieruſalem,atque vniuerſa, in quibus idolis adolebatur incenſum,ſubuertentes,proiecerunt in Torrentem Cedron.

15 Immolauerunt autem Phaſe quartadecima die menſis ſecundi. Sacerdotes quoque, atque Leuitæ tandem ſanctificati obtulerunt holocauſta in domo Domini:

16 Steteruntque in ordine ſuo iuxta diſpoſitionem, & legem Moyſi hominis Dei:Sacerdotes vero ſuſcipiebant effundendum ſanguinem de manibus Leuitarum:

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXX.

MIſit autem Iechizchiiahu ad omnem Iſrael, & Iehudah: & etiam epiſtolas ſcripſit ad Ephraim, & Menaſſeh,vt venirent ad domum Domini in Ieruſalaim, vt facerent Peſach Domino Deo Iſrael.

Et conſiliatus eſt rex, & principes eius, & omnis cœtus in Ieruſalaim, vt facerent Peſach menſe ſecundo.

Non enim poterant facere illud tempore ipſo, quia ſacerdotes non erant ſanctificati ad ſufficientiam,& populus non erat congregatus in Ieruſalaim.

Et placuit verbum in oculis regis, & in oculis omnis cœtus.

Et ſtatuerunt verbum, vt tranſire facerent vocem in vniuerſum Iſrael à Beerſebah vſque Dan, vt venirent ad faciendum Peſach Domino Deo Iſrael in Ieruſalaim: quia non propter multitudinem fecerunt ſicut ſcriptum eſt.

Perrexeruntq́; curſores cum epiſtolis de manu eius, & principum eius in vniuerſum Iſrael,& Iehudah,& iuxta præceptum regis, dicendo: Filij Iſrael reuertimini ad Dominum Deum Abraham, Iſchac, & Iſrael: & reuertetur ad eos, qui euaſerunt vobis è manu regis Aſſur.

Et ne ſitis, ſicut patres veſtri, & fratres veſtri,qui præuaricati ſunt in Dominum Deum patrum ſuorum, et tradidit eos in deſolationem, quemadmodum cernitis.

Nunc ne induretis ceruicem veſtram, ſicut patres veſtri: date manum Domino, et venite ad ſanctuarium, quod ſanctificauit in ſæculum: et ſeruite Domino Deo veſtro, et auertetur à vobis ira furoris eius.

Quia cum reuerſi fueritis ad Dominum fratres veſtri, et filij veſtri miſericordiam conſequentur coram eis, qui captiuos duxerunt eos, vt reuertantur ad terram hanc: quia clemens, et miſericors eſt Dominus Deus noſter, et non remouebit faciem à vobis ſi reuerſi fueritis ad Dominum.

Et curſores tranſierunt de ciuitate in ciuitatem per terram Ephraim, et Menaſſeh, vſque ad Zebulun, et irridebant eos, et ſubſannabant.

Attamen viri de Aſer,et Menaſſeh, et Zebulun humiliauerunt ſe, et venerunt in Ieruſalaim.

Etiam in Iehudah fuit manus Dei; vt daret eis cor vnum ad faciendum præceptum regis,et principum iuxta verbum Domini.

Congregatiq́; ſunt in Ieruſalaim populus multus, vt facerent ſolemnitatem infermentatorum menſe ſecundo cœtus multus valdè.

Et ſurrexerunt, et remouerunt altaria, quæ erant in Ieruſalaim, et altaria ſuffimenti remouerunt, et proiecerunt in torrentem Chidron.

Et immolauerunt Peſach quartadecima menſis ſecundi. Sacerdotes, et Leuitæ, pudore erant affecti,et ſanctificauerunt ſe, et adduxerunt holocauſta in domum Domini.

Et ſteterunt in loco ſuo ſecundum morem ſuum, ſecundum legem Moſeh viri Dei: Sacerdotes ſpargebant ſanguinem de manu Leuitarum:

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

C A P. XXX.

1 ET miſit Ezecias ad omnem Iſrael, & Iuda: & epiſtolas ſcripſit ad Ephræm, & Manaſſe, vt venirent in domum Domini in Hieruſalem, ad faciendum Phaſec Domino Deo Iſrael.

2 Et conſilium inijt rex, & principes, & omnis Eccleſia in Hieruſalem facere Phaſec menſe ſecundo.

3 Non enim potuerant facere illud in tempore illo; quoniam ſacerdotes non erant ſanctificati ſufficientes: & populus non conuenerat in Hieruſalem.

4 Et placuit verbum coram rege, & coram Eccleſia.

5 Et ſtatuerunt verbum ad transmittendum preconium in omnem Iſrael, à Berſabee vſque Dan, vt venientes facerent Phaſec Domino Deo Iſrael in Hieruſalem: quoniam multitudo non fecerat ſecundum ſcripturam.

6 Et iuerunt curſores cum epiſtolis à rege, & principibus in omnem Iſrael, & Iudam iuxta præceptum regis, dicentes: Filij Iſrael reuertite ad Dominum Deum Abraham, & Iſaac, & Iſrael: & redire facite eos, qui euaſerunt, qui relicti ſunt à manu regis Aſſur.

7 Et nolite fieri ſicut patres veſtri, & fratres veſtri, qui receſſerunt à Domino Deo patrum ſuorum: & tradidit eos in deſolationem, ſicut vos videtis.

8 Et nunc nolite obdurare corda veſtra, ſicut patres veſtri: date gloriam Domino Deo: & introite in ſanctuarium eius, quod ſanctificauit in ſæculum: & ſeruite Domino Deo veſtro: & auertet à vobis furorem iræ.

9 Quoniam in reuertendo vos ad Dominum, fratres veſtri, & filij veſtri erunt in miſerationibus coram omnibus, qui captiuarunt eos, & redire faciet in terram hanc: quoniam miſericors, & miſerator Dominus Deus noſter: & non auertet faciem ſuam à vobis, ſi reuerterimus ad eum.

10 Et fuerunt curſores tranſeuntes ciuitatem è ciuitate in monte Ephræm, & Manaſſe, & vſque Zabulon. Et fuerunt ſicut irridentes eos, & ſubſannantes.

11 Sed viri Aſer, & de Manaſſe, & de Zabulon confuſi ſunt: & venerunt in Hieruſalem, & in Iuda.

12 Et facta eſt manus Domini ad dandum eis cor vnum veniendi, ad faciendum ſecundum præcepta regis, & principum in verbo Domini.

13 Et congregati ſunt in Hieruſalem populus multus ad faciendum feſtiuitatem azymorum in menſe ſecundo, eccleſia multa valde.

14 Et ſurrexerunt, & diruerunt altaria, quæ in Hieruſalem: & omnia, in quibus adolebant falſis, demoliti ſunt, & proiecerunt in torrentem Cedron.

15 Et immolauerunt Phaſec quartadecima menſis ſecundi. Et ſacerdotes, & Leuitæ confuſi ſunt, & purificauerunt, & intulerunt holocauſtomata in domum Domini.

16 Et ſteterunt ſuper ſtationem ſuam, iuxta iudicium ſuum, iuxta mandatum Moyſi hominis Dei. Et ſacerdotes accipiebant ſanguines de manu Leuitarum.

Noua ex Heb. Tralat. Pr. Vatabli.

C A P. XXX.

MIſit autem Iehizciiahu ad vniuerſum Iſraelem & Iehudah, & etiam epiſtolas ſcripſit ad Ephraim, & Menaſſeh, vt venirent in domum Iehouæ in Ieruſalaim, vt facerent Peſah Iehouæ Deo Iſraelis.

Conſilium autem ceperat rex & principes eius, vniuerſusq́; cœtus in Ieruſalaim, vt facerent Peſach menſe ſecundo.

Non enim poterant facere illud tempore ipſo, quia ſacerdotes non erant ſanctificati ad ſufficientiam, neque populus erat congregatus in Ieruſalaim.

Et placuit hæc res in oculis regis, & in oculis totius cœtus.

Et conſtituerunt vt præconis voce diuulgarent per vniuerſum Iſraelem à Beerſeba vſque Dan, vt venirent ad faciendum Peſach Iehouæ Deo Iſraelis in Ieruſalaim: quia non multo iam tempore fecerant Paſcha, ſicut ſcriptum eſt.

Profecti ſunt itaque curſores cum epiſtolis de manu Regis, & principum eius in vniuerſum Iſraelem & Iehudah, cum mandato regis huiuſmodi, Filij Iſraelis reuertimini ad Iehouam Deum Abraham, Iſhac, & Iſraelis: & conuertetur ad eos qui euaſerunt vobis è manu Regum Aſſur.

Et ne ſitis ſicut patres veſtri & fratres veſtri qui præuaricati ſunt in Iehouam Deum patrum ſuorum: propterea tradidit eos in deſolationem, quemadmodum vos cernitis.

Nunc ergo ne induretis ceruicem veſtram, ſicut patres veſtri, date manum Iehouæ, et venite ad Sanctuarium eius quod ſanctificauit in ſeculum, et ſeruite Iehouæ Deo veſtro, et auertetur à vobis ira furoris eius.

Si enim reuerſi fueritis ad Iehouam, fratres veſtri, et filij veſtri miſericordiam conſequentur coram illis qui captiuos duxerunt eos, vt reuertantur ad terram iſtam: quoniam clemens et miſericors eſt Iehouah Deus veſter, nec auertet faciem à vobis ſi reuerſi fueritis ad ipſum.

Curſores autem illi tranſibunt de ciuitate in ciuitatem per terram Ephraim et Menaſſeh, vſque ad Zebulun, at iſti irridebant eos, et ſubſannabant.

Veruntamen viri quidam de Aſer et Menaſſeh, et Zebulun humiliauerunt ſe, et venerunt in Ieruſalaim.

In Iehudah quoque fuit manus Dei, vt daret eis cor vnum ad faciendum præceptum regis, et principum iuxta verbum Iehouæ.

Congregati ſunt itaque in Ieruſalaim populus multus, vt facerent ſolennitatem infermentatorum menſe ſecundo, cœtus inquam multus valdè.

Surrexerunt autem, et remouerunt altaria quæ erant in Ieruſalaim: omnia quoque altaria ſuffimentis remouerunt, ac proiecerunt in torrentem Cidron.

Poſt hæc immolauerunt Peſah quartadecima menſis ſecundi: Sacerdotes autem illi et Leuitæ, pudore ſuffuſi ſanctificauerunt ſe, et adduxerunt holocauſta in domum Iehouæ.

Steteruntq́; in ſtatione ſua ſecundum morem ſuum, ſecundum legem Moſeh viri Dei: & Sacerdotes ſpargebant ſanguinem de manu Leuitarum.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

17 Eo quod multa turba ſanctificata non eſſet:& idcirco immolarent Leuitæ Phaſe his, qui non occurrerant ſanctificari Domino.

18 Magna etiam pars populi de Ephraim, & Manaſſe,& Iſſachar,& Zabulon,quæ ſanctificata non fuerat,comedit Phaſe,non iuxta quod ſcriptum eſt:& orauit pro eis Ezechias, dicens: Dominus bonus propitiabitur

19 Cunctis,qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum ſuorum:& non imputabit eis,quod minus ſanctificati ſunt.

20 Quem exaudiuit Dominus,& placatus eſt populo.

21 Feceruntque filij Iſrael, qui inuenti ſunt in Ieruſalem, ſolemnitatem azymorum ſeptem diebus in lætitia magna,laudantes Dominum per ſingulos dies:Leuitæ quoque, & Sacerdotes per organa, quæ ſuo officio congruebant.

22 Et locutus eſt Ezechias ad cor omnium Leuitarum, qui habebant intelligentiam bonam ſuper Domino:& comederunt ſeptem diebus ſolemnitatis,immolantes victimas pacificorum, & laudantes Dominum Deum patrum ſuorum.

23 Placuitque vniuerſæ multitudini, vt celebrarent etiam alios dies ſeptem:quod & fecerunt cum ingenti gaudio.

24 Ezechias enim rex Iuda præbuerat multitudini mille tauros,& ſeptem millia ouium:principes vero dederant populo tauros mille, & oues decem millia: ſanctificata eſt ergo ſacerdotum plurima multitudo.

25 Et hilaritate perfuſa omnis turba Iuda, tam Sacerdotum,& Leuitarum, quam vniuerſæ frequentiæ, quæ venerat ex Iſrael; proſelytorum quoque de terra Iſrael,& habitantium in Iuda.

26 Factaque eſt grandis celebritas in Ieruſalem, qualis à diebus Salomonis filij Dauid regis Iſrael in ea vrbe non fuerat.

27 Surrexerunt autem Sacerdotes atque Leuitæ benedicentes populo: & exaudita eſt vox eorum peruenitque oratio in habitaculum ſanctum cœli.

CAP. XXXI.

1 CVmque hæc fuiſſent rite celebrata, egreſſus eſt omnis Iſrael, qui inuentus fuerat in vrbibus Iuda,& fregerunt ſimulachra, ſucciderùntque lucos,demoliti ſunt excelſa, & altaria deſtruxerunt, non ſolum de vniuerſo Iuda, & Beniamin, ſed & de Ephraim quoque & Manaſſe, donec penitus euerterent: reuerſique ſunt omnes filij Iſrael in poſſeſſiones, & ciuitates ſuas.

2 Ezechias autem conſtituit turmas Sacerdotales, & Leuiticas per diuiſiones ſuas,vnumquemque in officio proprio, tam Sacerdotum videlicet, quam Leuitarum ad holocauſta, & pacifica, vt miniſtrarent, & confiterentur, canerentque in portis caſtrorum Domini.

3 Pars autem regis erat,vt de propria eius ſubſtantia offerretur holocauſtum, mane ſemper & veſpere,Sabbatis quoque & Calendis, & ſolemnitatibus cæteris,ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi.

4 Præcepit etiam populo habitantium Ieruſalem, vt darent partes Sacerdotibus,& Leuitis,vt poſſent vacare legi Domini.

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

17 *Quia multi erant in cœtu,qui non ſanctificauerant ſe: & Leuitæ erant ſuper immolatione Peſachim pro omni non mundo ad ſanctificandum Domino.*

18 *Quia multitudo populi, multitudo de Ephraim, et Menaſſeh, Iſaſchar, & Zebulun non mundauerant ſe, ſed comederunt Peſach non ſecundum quod ſcriptum eſt: ſed orauit Iechizchiiahu pro eis, dicendo: Dominus bonus expiabit eum,*

19 *Qui omne cor ſuum parauit ad quærendum Deum, Dominum Deum Patrum ſuorum: quamquam non eſt purificatus ſecundum purificationem ſanctitatis.*

20 *Et exaudiuit Dominus Iechizchiiahu, & ſanauit populum.*

21 *Feceruntq́ filij Iſrael,qui inuenti ſunt in Ieruſalaim ſolemnitatem infermentatorum ſeptem diebus cum lætitia magna, & laudabant Dominum per ſingulos dies Leuitæ, & Sacerdotes cum inſtrumentis ſonoris Domino.*

22 *Locutusq́ eſt Iechizchiiahu ad cor omnium Leuitarum intelligentium intellectum bonum Domino, et comederunt ſolemnitatem ſeptem diebus, immolantes victimas pacificorum,& confitentes Domino Deo patrum ſuorum.*

23 *Et decreuerunt omnis cœtus facere ſeptem diebus aliis: & fecerunt ſeptem diebus cum lætitia.*

24 *Quia Chizchiiahu ſeparare fecit cœtui mille tauros, & ſeptem millia ouium: principes vero ſeparauerunt cœtui tauros mille, & oues decem millia: et ſanctificauerunt ſe Sacerdotes in multitudine.*

25 *Et lætati ſunt omnis cœtus Iehudah, & Sacerdotes et Leuitæ, et omnis cœtus, qui venerant de Iſrael, & peregrini, qui venerunt de terra Iſrael, et habitantes in Iehudah.*

26 *Et fuit lætitia magna in Ieruſalaim, quia à diebus Selomoh filij Dauid, Regis Iſrael, non fuit ſimilis in Ieruſalaim.*

27 *Surrexerunt autem Sacerdotes, et Leuitæ, & benedixerunt populo: et exaudita eſt vox eorum: & venit oratio eorum ad habitaculum ſanctitatis eius ad cælum.*

CAP. XXXI.

1 *ET cum perfeciſſent totum hoc egreſſi ſunt omnis Iſrael, qui inuenti ſunt in vrbibus Iehudah, & fregerunt ſtatuas, & ſucciderunt lucos,& demoliti ſunt excelſa, et altaria de vniuerſo Iehudah, et Biniamin, et in Ephraim, & Menaſſeh, donec conſumerent: reuerſiq́ ſunt omnes filij Iſrael vnuſquiſque ad poſſeſſionem ſuam ad vrbes ſuas.*

2 *Et ſtatuit Iechizchiiahu diuiſiones Sacerdotum, & Leuitarum in diuiſionibus ſuis vnumquemque ſecundum miniſterium ſuum,Sacerdotes,& Leuitas ad holocauſtum, & pacifica ad miniſtrandum, & confitendum, & laudandum in portis caſtrorum Domini.*

3 *Pars autem Regis, de ſubſtantia eius ad offerendum holocauſta mane, et veſpere, et holocauſta ſabbatis, et Kalendis,& ſolemnitatibus,ſicut ſcriptum eſt in Lege Domini.*

4 *Et dixit populo habitatoribus Ieruſalaim, vt darent partem Sacerdotum, & Leuitarum,vt confortarentur in Lege Domini.*

Tranſl. ex Septuag.

17 Quoniam multitudo Eccleſię non erat purificata;& Leuitæ fuerunt ad immolandum Phaſec omni, qui non potuerat purificari Domino.

18 Quoniam plurima pars populi ab Ephræm, & Manaſſe,& Iſſachar,& Zabulon non purificauerunt, ſed manducauerunt Phaſec præter ſcripturam. Hoc & deprecatus eſt Ezecias pro eis, dicens:Dominus bonus propitietur.

19 Pro omni,corde dirigente ad exquirendum Dominum Deum patrum ſuorum, & non ſecundum purificationem ſanctorum.

20 Et exaudiuit Dominus Ezeciam, & ſanauit populum.

21 Et fecerunt filij Iſrael, qui inuenti ſunt in Hieruſalem,feſtiuitatem azymorum ſeptem diebus in lætitia magna,& hymnos dicentes Domino, diem per diem: & ſacerdotes, & Leuitæ in organis Domino.

22 Et locutus eſt Ezecias ad omne cor Leuitarum, & intelligentium intellectum bonum Domino. Et conſummauerunt feſtiuitatem azymorum ſeptem diebus,ſacrificantes ſacrificium ſalutaris, & confitentes Domino Deo patrum ſuorum.

23 Et deliberauit Eccleſia ſimul facere ſeptem dies alios:Et fecerunt ſeptem dies in lætitia:

24 Quoniam Ezecias primitias obtulit ipſi Iuda, ipſi Eccleſiæ mille vitulos, & ſeptem mille oues:& principes obtulerunt primitias populo vitulos mille,& oues decem mille,& ſancta ſacerdotum in multitudine.

25 Et læta eſt omnis Eccleſia, ſacerdotes, & Leuitæ, & omnis Eccleſia Iuda, & qui inuenti ſunt de Hieruſalem,& proſelyti, qui venerant de terra Iſrael,& habitantes Iuda.

26 Et facta eſt lætitia magna in Hieruſalem. A diebus Salomon filij Dauid regis Iſrael non facta eſt talis feſtiuitas in Hieruſalem.

27 Et ſurrexerunt ſacerdotes Leuitæ; & benedixerunt populum:& exaudita eſt vox eorum:& venit deprecatio eorum ad habitaculum ſanctum eius in cœlum.

C A P. XXXI.

1 ET poſtquam conſummata ſunt omnia hæc; egreſſus eſt omnis Iſrael,qui inuenti ſunt in ciuitatibus Iuda:& contriuerunt ſtatuas, & exciderunt lucos, & diruerunt excelſa: & aras de omni Iudæa & Beniamin, & de Ephræm, & de Manaſſe vſque in finem.Et reuerterunt omnis Iſrael, vnuſquiſque ad hæreditatem ſuam,& ad ciuitates ſuas.

2 Et ordinauit Ezecias vices ſacerdotum,& Leuitarum,& vices cuiuſque iuxta ſuum miniſterium, ſacerdotibus,& Leuitis ad holocauſtoſim, & ad ſacrificiũ ſalutaris, & ad laudandum, & confitendum, & miniſtrandum in portis in atrijs domus Domini.

3 Et portio regis de ſubſtantia eius ad holocauſtoſes,matutinam, & veſpertinam, & holocauſtoſes in ſabbata, & in Neomenias, & in feſtiuitates ſcriptas in lege Domini.

4 Et dixerunt populo, habitantibus in Hieruſalem,dare portionem ſacerdotum,& Leuitarum,vt confortentur in miniſteria domus Domini.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

17 *Quia multi erant in cœtu qui non ſanctificauerant ſe, ideirco Leuitæ erant ſuper immolatione victimarum Peſah pro omnibus immundis ad ſanctificandum Iehouæ.*

18 *Multitudo nanque populi, multitudo ex Ephraim et Menaſſeh, Iſſachar & Zebulun non mundauerant ſe, attamen comederunt Peſah, non iuxta id quod ſcriptum eſt: ſed orauit Iehizciiahu pro eis, dicendo, Iehouah bonus expiet eum.*

19 *Qui totum cor ſuum parauit vt requirat Deum, Iehouam Deum Patrum ſuorum, quamuis non ſit purificatus iuxta purificationem ſanctam.*

20 *Exaudiuit autem Iehouah Iehizciiahu, & ſanauit populum.*

21 *Fecerunt itaque filij Iſraelis qui inuenti ſunt in Ieruſalaim, ſolennitatem infermentatorum ſeptem diebus cum lætitia magna, & laudabant Iehouam ſingulis diebus Leuitæ, Sacerdotes quoque cum inſtrumentis fortitudinis Iehouam.*

22 *Loquutus eſt autem Iehizciiahu ad cor omnium Leuitarum intelligentium intellectum bonum ipſi Iehouæ, et comederunt ſacrificia ſolemnitatis ſeptem diebus, immolantes victimas pacificorum,& confitentes Iehouæ Deo patrum ſuorum.*

23 *Inierunt autem vniuerſus cœtus conſilium vt facerent ſeptem diebus aliis: feceruntq; ſeptem diebus cum lætitia.*

24 *Nam Hizciiahu Rex Iehudah obtulit cœtui mille tauros, & ſeptem millia ouium: principes vero obtulerunt cœtui tauros mille, & ouium decem millia. ſanctificauerant autem ſe Sacerdotes quam plurimi.*

25 *Lætati ſunt itaque vniuerſus cœtus Iehudah, & Sacerdotes, ac Leuitæ, vniuerſaq; congregatio quæ venerat de Iſraele, & peregrini qui venerant de terra Iſraelis,atque habitantes in Iehudah.*

26 *Fuitq; lætitia magna in Ieruſalaim: quia à diebus Selomoh filij Dauidis Regis Iſraelis non fuit tale aliquid in Ieruſalaim.*

27 *Poſt hæc ſurrexerunt Sacerdotes Leuitæ, & benedixerunt populo: exauditaq; eſt vox eorum, & venit oratio eorum ad habitaculum ſanctitatis eius ad cælum.*

C A P. XXXI.

1 *QVum autem perfeciſſent totum hoc, egreſſi ſunt vniuerſus Iſrael qui inuenti fuerant in vrbibus Iehudah, & fregerunt ſtatuas, & ſucciderunt lucos, & demoliti ſunt excelſa, atque altaria de vniuerſo Iehudah, et Beniamin, in Ephraim quoque & Menaſſeh, donec abſoluiſſent: poſtea reuerſi ſunt omnes filij Iſraelis, quiſque ad poſſeſſionem ſuam in vrbes ſuas.*

2 *Porro Iehizciiahu conſtituit diuiſiones Sacerdotum & Leuitarum iuxta diuiſiones eorum: quemque ſecundum miniſterium ſuum, Sacerdotes & Leuitas, ad holocauſtum & pacifica, vt miniſtrarent, & gratias agerent, & laudarent in portis caſtrorum Iehouæ.*

3 *(Portio autem Regis, de ſubſtantia eius erat ad offerendum holocauſta, holocauſta inquam mane ac veſpere, item holocauſta ſabbathis,ac Calendis & ſolemnitatibus, ſicut ſcriptum eſt in Lege Iehouæ.)*

4 *Et præcepit populo, habitatoribus Ieruſalaim, vt darent portionem Sacerdotibus & Leuitis,vt confortarentur in Lege Iehouæ.*

Vulgat. Editio.

Quod cum percrebuiſſet in auribus multitudinis, plurimas obtulere primitias filij Iſrael frumenti, vini, & olei, mellis quoque: & omnium, quę gignit humus, decimas obtulerunt.

Sed & filij Iſrael & Iuda, qui habitabant in vrbibus Iuda, obtulerunt decimas boum, & ouium, decimaſque ſanctorum, quæ vouerant Domino Deo ſuo: atque vniuerſa portantes, fecerunt aceruos plurimos.

Menſe tertio cæperunt aceruorum iacere fundamenta, & menſe ſeptimo compleuerunt eos.

Cumque ingreſſi fuiſſent Ezechias, & principes eius, viderunt aceruos, & benedixerunt Domino, ac populo Iſrael.

Interrogauitque Ezechias Sacerdotes, & Leuitas cur ita iacerent aceruì.

Reſpondit illi Azarias Sacerdos primus de ſtirpe Sadoc, dicens: Ex quo cœperunt offerri primitię in domo Domini, comedimus, & ſaturati ſumus, & remanſerunt plurima, eo quod benedixerit Dominus populo ſuo: reliquiarum autem copia eſt iſta, quam cernis.

Præcepit igitur Ezechias, vt præpararent horrea in domo Domini. Quod cum feciſſent:

Intulerunt tam primitias, quàm decimas, & quæcunque vouerant, fideliter. Fuit autem præfectus eorum Chonenias Leuita, & Semei frater eius, ſecundus:

Poſt quem Iahiel, & Azarias, & Nahath, & Aſael, & Ierimoth, Iozabad quoque, & Eliel, & Ieſmachias, & Mahath, & Banaias, præpoſiti ſub manibus Choneniæ & Semei fratris eius, ex imperio Ezechiæ regis, & Azariæ pontificis domus Dei, ad quos omnia pertinebant.

Core vero filius Iemna Leuites, & ianitor Orientalis portæ, præpoſitus erat iis, quæ ſpontè offerebantur Domino, primitiiſque & conſecratis in Sancta ſanctorum.

Et ſub cura eius Eden, & Beniamin, Ioſue, & Semeias, Amarias quoque & Sechenias in ciuitatibus Sacerdotum, vt fideliter diſtribuerent fratribus ſuis partes, minoribus, atque maioribus.

Exceptis maribus ab annis tribus, & ſupra, cunctis, qui ingrediebantur templum Domini, & quidquid per ſingulos dies conducebat in miniſterio, atque obſeruationibus iuxta diuiſiones ſuas:

Sacerdotibus per familias, & Leuitis à vigeſimo anno & ſupra, per ordines, & turmas ſuas:

Vniuerſæque multitudini, tam vxoribus, quam liberis eorum vtriuſque ſexus, fideliter cibi de his, quæ ſanctificata fuerant, præbebantur.

Sed & filiorum Aaron per agros, & ſuburbana vrbium ſingularum diſpoſiti erant viri, qui partes diſtribuerent vniuerſo ſexui maſculino de Sacerdotibus, & Leuitis.

Fecit ergo Ezechias vniuerſa, quæ diximus in omni Iuda: operatuſque eſt bonum, & rectum, & verum coram Domino Deo ſuo.

In vniuerſa cultura miniſterij domus Domini, iuxta legem, & ceremonias, volens requirere Deum ſuum in toto corde ſuo: fecitque & proſperatus eſt.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

5 *Et cum multiplicata eſſet res, multiplicauerunt filij Iſrael primitias frumenti, vini, & olei, & mellis, & omnis fructus agri, & decimam omnium in multitudinem adduxerunt.*

6 *Et filij Iſrael, & Iehudah, etiam ipſi decimam boum, & pecudum, & decimam ſanctitatum, quæ ſanctificata erant Domino Deo ſuo adduxerunt, & poſuerunt aceruatim.*

7 *In menſe tertio cæperunt aceruos fundare, & in menſe ſeptimo conſummauerunt.*

8 *Et venerunt Iechizchiiahu, & principes, & viderunt aceruos, & benedixerunt Domino, & populo eius Iſrael.*

9 *Et inquiſiuit Iechizchiiahu à Sacerdotibus, & Leuitis de aceruis.*

10 *Et dixit ad eum Hazariahu Sacerdos primus de domo Sadoc, & dixit: A tempore quo incœperunt oblationes adducere ad domum Domini comedimus, & ſaturati ſumus, & ſuperfuerunt vſque ad multitudinem, quia Dominus benedixit populo ſuo: & ſupereſſe fecit multitudinem hanc.*

11 *Et dixit Iechizchiiahu, vt pararent gazophilacia in domo Domini. Et parauerunt:*

12 *Et adduxerunt primitias, & decimas, & ſancta fideliter. Et ſuper ea erat dux Chananiahu Leuita, & Simhi frater eius ſecundus:*

13 *Et Iechiel, & Hazariahu, & Nathath, & Hazahel, & Ierimoth, & Ioſabad, & Eliel, Iſmachiahu, & Machath, & Benaiahu præpoſiti de manu Chananiahu, & Simhi fratris eius, ſecundum imperium Iechizchiiahu regis, & Hazariahu ducis domus Dei.*

14 *Chore vero filius Imnah Leuites ianitor ad Orientem erat ſuper ſpontè oblata, ad dandum primitias Domini, & ſancta ſanctorum.*

15 *Et ad manum eius Heden, & Biniamin, & Ieſuah, & Semahaiahu, Amariahu, & Secheniahu in ciuitatibus Sacerdotum fideliter, vt darent fratribus ſuis ſecundum diuiſiones, ſicut magno ſic paruo.*

16 *Præter progeniem eorum maſculis à filio trium annorum, & ſupra omni ingredienti domum Domini, per ſingulos dies ſecundum miniſterium eorum, ſecundum obſeruationes eorum in diuiſionibus ſuis:*

17 *Et progeniem Sacerdotum per domum patrum ſuorum, & Leuitarum à filio viginti annorum, & ſupra ſecundum obſeruationes ſuas in diuiſionibus ſuis:*

18 *Et progeniem in cunctis paruulis eorum vxoribus eorum, & filiis eorum, & filiabus eorum omni cætui, quia in fide eorum ſe ſanctificabant in ſanctitate.*

19 *Et filiis Aharon Sacerdotibus in agro ſuburbano vrbium eorum, in ſingulis ciuitatibus viri, qui cognominati ſunt per nomina, vt darent partes omni maſculo, tam de Sacerdotibus, & omni progeniei, quam de Leuitis.*

20 *Et fecit ſimile Iechizchiiahu in omni Iehudah: & fecit bonum, & rectum, & verum coram Domino Deo ſuo.*

21 *Et in omni opere, quod cœpit in miniſterio domus Dei, & in lege, & præcepto, vt quæreret Deum ſuum toto corde ſuo: fecit, & proſperatus eſt.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

5 Et poſtquam conſtituit verbum,abundanter de-
dit Iſrael primitias frumenti, & vini, & olei, &
mellis:& omne genimen agri,& decimas omnes in
multitudine attulerunt.
6 Filij Iſrael, & Iuda. Et habitantes in ciuitatibus
Iuda etiam ipſi attulerunt decimas vitulorum, &
ouium, & decimas caprarum: & ſanctificauerunt
Domino Deo ſuo.Et intulerunt,& poſuerunt acer-
uos aceruos.
7 In menſe tertio cœperunt acerui fundari: & in
menſe ſeptimo conſummati ſunt.
8 Et venit Ezecias,& principes, & viderunt acer-
uos,& benedixerunt Dominum, & populum eius
Iſrael.
9 Et percunctatus eſt Ezecias ſacerdotes,& Leuitas
ſuper aceruis.
10 Et dixit ad eum Azarias ſacerdos princeps in
domo Sadoc, & dixit:Ex quo cœperunt primitiæ
afferri in domo Domini:manducauimus, & bibi-
mus,& reliquimus vſque ad multitudinem: quo-
niam Dominus benedixit populum ſuum: & reli-
quimus ad multitudinem hanc.
11 Et dixit Ezecias adhuc parare paſtophoria in
domo Domini.Et parauerunt:
12 Et attulerunt illuc primitias, & decimas in fide:
& ſuper eos præſes Chonenias Leuita,& Semei fra-
ter eius ſuccedens:
13 Et Ieiel,& Ozias,& Naeth,& Aſael, & Ierimoth,
& Iozabad,& Eliel,& Samachia,& Maath,& Bana-
ias,& filij eius conſtituti per Choneniam, & Semei
fratrem eius:ſicut ordinauit Ezecias rex,& Azarias
Dux domus Domini.
14 Et Core filius Iemna Leuita ianitor ad Orientem
ſuper dona ad dandum primitias Domini, & ſan-
cta ſanctorum.
15 Per manum Odom,& Beniamin, & Ieſus, & Se-
mei,& Amarias,& Sechonias per manum ſacerdo-
tum in fide ad dandum fratribus ſuis ſecundum
vices,iuxta magnum,& paruum,
16 (Præter fœturam maſculinorum à triennio, &
ſupra) omni ingredienti in domum Domini, in
verbo dierum in die ad miniſterium vicibus ordi-
nationis ſuæ.
17 Hæc diſtributio ſacerdotum ſecundum domos
patriarum: & Leuitæ in vicibus ſuis à vigeſimo
anno, & ſupra in ordinatione,
18 Ad diſtribuendum in omni fœtura filiorum ſuo-
rum, & filiarum ſuarum, in omnem multitudi-
nem:quoniam in fide purificauerant ſanctum.
19 Filijs Aaron fungentibus ſacerdotio, & qui de
ciuitatibus eorum in omni ciuitate, & ciuitate,vi-
ri,qui nominati ſunt in nomine, ad dandum par-
tem omni maſculino in ſacerdotibus, & omni ad-
numerato in Leuitis.
20 Et fecit ſic Ezecias in omni Iuda,& fecit bonum,
& rectum coram Domino Deo ſuo,
21 Et in omni opere, quod cœpit in opificio in do-
mo Domini, & in lege, & in præceptis exquiſiuit
Deum ſuum ex tota anima ſua:& fecit, & proſpe-
ratus eſt.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Quumq́ multiplicata eſſet res iſta, multiplicauerunt filij Iſrael primitias frumenti, vini, & olei, & mellis, & omnis prouentus agri, atque decimam omnium in copia adduxerunt.

Filij quoque Iſraelis & Iehudah qui habitabant in vrbibus Iehudah, etiam ipſi decimas boum & ouium, atque decimas ſanctitatum quæ ſanctificata erant Iehouæ Deo ſuo, adduxerunt, & poſuerunt aceruatim.

Menſe tertio cœperunt aceruos illos fundare, & menſe ſeptimo abſoluerunt.

Venientes autem Iehizciiahu, & principes, viderunt aceruos, & benedixerunt Iehouæ, & populo eius Iſraeli.

Interrogauit vero Iehizciiahu Sacerdotes & Leuitas de aceruis.

Cui reſpondens Azariah Sacerdos primus de domo Sadoc, dixit, Ex quo cœperunt oblationes inferre ad domum Iehouæ, comedimus, & ſaturati ſumus, & reliquimus in magna copia: quia Iehouah benedixit populo ſuo, & multitudini huic quæ reſidua erat.

Iuſſit autem Iehizciiahu vt pararent gazophylacia in domo Iehouæ, & parauerunt.

Intulerunt igitur primitias, & decimas, & ſanctificata fideliter, & ſuper ea erat dux Chonaniahu Leuita, et Simi frater eius ſecundus:

Iehiel autem, & Azariahu, & Nahath, & Aſael, & Ierimoth, et Iozabad, et Eliel, et Iſmachiahu, et Mahath, et Benaiahu præpoſiti erant de manu Chonaniahu, et Simi fratris eius ſecundum imperium Iehizciiahu Regis, et Azariahu ducis domus Dei.

Core vero filius Imnah Leuites ianitor ad Orientem erat ſuper ſponte oblata Deo, vt daret primitias Iehouæ, et ſanctificationes ſanctificationum.

Ad manum autem eius, Eden, et Miniamin, et Ieſua, et Semaaiahu, Amariahu, et Sechaniahu in ciuitatibus Sacerdotum, cum fide, vt darent fratribus ſuis iuxta diuiſiones, vt magno ſic paruo:

Præterquam progeniei eorum in maſculis, à filio trium annorum et ſupra, omni ingredienti domum Iehouæ, rem diei in die ſuo, ſecundum miniſterium eorum, ſecundum obſeruationes eorum, in diuiſionibus ſuis.

Vt darent inquam progeniei Sacerdotum per domum patrum ſuorum, et Leuitarum, à filio viginti annorum et ſupra, ſecundum obſeruationes ſuas, in diuiſionibus ſuis:

Et progeniei in cunctis paruulis eorum, vxoribus eorum, et filiis eorum, et filiabus eorum, omni cœtui: quia fide illorum ſanctificabant ſeſe in ſanctitate.

Filiis quoque Aharon Sacerdotibus qui erant in agris ſuburbanis vrbium ſuarum, in ſingulis ciuitatibus: viri qui expreſſi ſunt per nomina, vt darēt partes omni maſculo, in Sacerdotibus, et omni progeniei in Leuitis.

Ad hunc modum autem fecit Iehizciiahu in vniuerſo Iehudah: fecitq́ quod bonum erat et rectum ac verum coram Iehoua Deo ſuo.

Et in omni opere quod cœpit in miniſterio domus Dei, et in Lege, et præcepto, vt requireret Deum ſuum: toto corde ſuo fecit, et proſperè illi ceſſit.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XXXII.

4. Reg. 18.13. Iſa. 36. 1. Eccl.48 20.

POſt quæ & huiuſcemodi veritatem, venit Sen- 1
nacherib rex Aſſyriorum. & ingreſſus Iudam,
obſedit ciuitates munitas, volens eas capere.

Quod cum vidiſſet Ezechias, veniſſe ſcilicet Sen- 2
nacherib, & totum belli impetum verti contra Ie-
ruſalem:

Inito cum principibus conſilio, viriſque fortiſſi- 3
mis, vt obturarent capita fontium, qui erant extra
vrbem: & hoc omnium decernente ſententia:

Congregauit plurimam multitudinem, & obtu- 4
rauerunt cunctos fontes, & riuum, qui fluebat in
medio terræ, dicentes: Ne veniant reges Aſſyrio-
rum, & inueniant aquarum abundantiam.

Ædificauit quoque agens induſtrie omnem mu- 5
rum, qui fuerat diſſipatus, & extruxit turres deſu-
per, & forinſecus alterum murum: inſtaurauitque
Mello in ciuitate Dauid, & fecit vniuerſi generis
armaturam, & clypeos:

Conſtituitque principes bellatorum in exercitu: 6
& conuocauit vniuerſos in platea portæ ciuitatis,
ac locutus eſt ad cor eorum, dicens:

Viriliter agite, & confortamini: nolite timere, 7
nec paueatis regem Aſſyriorum, & vniuerſam mul-
titudinem, quæ eſt cum eo: multo enim plures no-
biſcum ſunt, quam cum illo.

Cum illo enim eſt brachium carneum: nobiſcum 8
Dominus Deus noſter, qui auxiliator eſt noſter, pu-
gnatque pro nobis. Confortatuſque eſt populus
huiuſcemodi verbis Ezechiæ regis Iuda.

Quæ poſtquam geſta ſunt, miſit Sennacherib rex 9
Aſſyriorum ſeruos ſuos in Ieruſalem (ipſe enim
cum vniuerſo exercitu obſidebat Lachis) ad Eze-
chiam regem Iuda, & ad omnem populum, qui erat
in vrbe, dicens:

Hæc dicit Sennacherib rex Aſſyriorum: In quo 10
habentes fiduciam ſedetis obſeſſi in Ieruſalem?

Num Ezechias decipit vos, vt tradat morti in 11
fame & ſiti, aſſirmans, quod Dominus Deus veſter,
liberet vos de manu regis Aſſyriorum?

Numquid non iſte eſt Ezechias, qui deſtruxit 12
excelſa illius, & altaria, & præcepit Iuda, & Ieruſa-
lem, dicens: Coram altari vno adorabitis, & in ipſo
comburetis incenſum?

An ignoratis, quæ ego fecerim, & patres mei 13
cunctis terrarum populis? numquid præualuerunt
dij gentium, omniumque terrarum liberare regio
nem ſuam de manu mea?

Quis eſt de vniuerſis dijs gentium, quas vaſtaue- 14
runt patres mei, qui potuerit eruere populum
ſuum de manu mea, vt poſſit etiam Deus veſter
eruere vos de hac manu?

Non vos ergo decipiat Ezechias, nec vana per- 15
ſuaſione deludat, neque credatis ei. Si enim nullus
potuit Deus cunctarum gentium, atque regnorum
liberare populum ſuum de manu mea, & de manu
patrum meorum, conſequenter nec Deus veſter
poterit eruere vos de manu mea.

Sed & alia multa locuti ſunt ſerui eius contra 16
Dominum Deum, & contra Ezechiam ſeruum
eius.

Epi-

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXXII.

POſt hæc, & veritatem horum venit Sancherib Rex Aſſur, & ingreſſus eſt Iehudah, & caſtrametatus eſt contra ciuitates munitas, & dixit, vt diuideret eas ad ſe.

Et vidit Iechizchiiahu, quod venit Sancherib, & quod facies eius eſſet ad bellum contra Ieruſalaim:

Et conſuluit cum principibus ſuis, & potentibus ſuis, vt obturarent aquas fontium, qui erant extra ciuitatem: & adiuuerunt eum.

Et congregati ſunt populus multus, & clauſerunt omnes fontes, & torrentem inundantem in medio terræ, dicendo: Vt quid venient reges Aſſur, & inuenient aquas multas.

Et confortatus eſt, & ædificauit omnem murum dirutum, & reparauit turres, & forinſecus murum altum: & roborauit Millo vrbem Dauid, & fecit gladios in multitudinem, & clypeos:

Et poſuit principes bellorum ſuper populum: et congregauit eos ad ſe, ad plateam portæ ciuitatis, & locutus eſt ad cor eorum, dicendo:

Confortamini, & roboremini: ne timeatis, & ne paueatis à facie regis Aſſur, & à facie vniuerſæ multitudinis, quæ eſt cum eo: quia nobiſcum plures ſunt, quam cum illo.

Cum ipſo eſt brachium carnis: nobiſcum vero eſt Dominus Deus noſter, vt adiuuet nos, & pugnet bella noſtra. Et confirmauit ſe populus propter verba Iechizchiiahu regis Iehudah.

Poſt hæc miſit Sancherib rex Aſſur ſeruos in Ieruſalaim, (& ipſe erat contra Lachis, & omnis poteſtas eius erat cum illo) ad Iechizchiiahu regem Iehudah, & ad omnem Iehudah, qui erat in Ieruſalaim, dicendo:

Sic dixit Sancherib rex Aſſur: Cui fiditis, & manetis in obſidione in Ieruſalaim?

Nonne Iechizchiiahu ſeducit vos, vt tradat vos ad moriendum fame, & ſiti, dicendo: Dominus Deus noſter eruet nos è manu Regis Aſſur?

Nonne ipſe Iechizchiiahu remouit excelſa eius, & altaria eius, & dixit ipſi Iehudah, & Ieruſalaim, dicendo: Coram altari vno adorabitis, & ſuper illud ſuffietis?

Nonne cognoſcitis quid feci ego, & patres mei omnibus populis terrarum? numquid potentes potuerunt dij Gentium terrarum eruere terram ſuam è manu mea?

Quis fuit inter vniuerſos deos Gentium iſtarum, quas occiderunt patres mei, qui potuerit eruere populum ſuum è manu mea, vt poſſit Deus veſter eruere vos è manu mea?

Et nunc ne ſeducat vos Chizchiiahu, & ne perſuadeat vobis ſimile, & ne credatis ei. Si non potuit omnis Deus, omnis gens, & regnum eruere populum ſuum è manu mea, & è manu patrum meorum, quanto magis Deus veſter non eruet vos è manu mea.

Et adhuc locuti ſunt ſerui eius contra Dominum Deum, & contra Iechizchiiahu ſeruum eius.

Et

Tranſl. ex Septuag.

C A P. X X X I I.

1 ET poſt verba hæc.& veritatem hanc venit Sen-
nacherim rex Aſſyriorum : & venit ſuper Iu-
dam : & caſtrametatus eſt ſuper ciuitates muratas:
& dixit capi eas.
2 Et vidit Ezecias, quia venit Sennacherim, & fa-
cies eius ad bellandum ſuper Hieruſalem.

3 Et iniji conſilium cum ſenioribus ſuis,& poten-
tibus,obſtruere aquas fontium.quæ erant extra ci-
uitatem:& ſimul confortauerunt eum.

4 Et congregauit populum multum , & obſtruxit
aquas fontium.& fluuium diſtinguentem per ciui-
tatem , dicens : Ne veniat rex Aſſur , & inueniat
aquam multam, & confortetur.

5 Et confortatus eſt Ezecias,& ædificauit omnem
murum dirutum , & turres , & foris antemurale
aliud:& firmauit plenitudinem ciuitatis Dauid, &
apparauit arma multa.

6 Et poſuit principes belli ſuper populum, & con-
gregati ſunt ad eum ſuper plateam portæ vallis, &
locutus eſt ad cor eorum dicens:
7 Confortamini , & viriliter agite, & ne timeatis,
neque paueatis à facie regis Aſſur,& à facie vniuer-
ſæ gentis, quæ cum eo:quoniam nobiſcum plures,
quam cum eo.
8 Cum eo brachia carnea:nobiſcum autem Domi-
nus Deus noſter ad ſaluandum,& prę̨liandum pręlium noſtrum. Et fiduciam cepit populus ſuper
verba Ezeciæ regis Iuda.

9 Et poſt hæc miſit Sennacherim rex Aſſyriorum
pueros ſuos ſuper Hieruſalem:& ipſe ſuper Lachis,
& omnis exercitus cum eo. Et miſit ad Ezeciam
regem Iuda & ad omnem Iuda,qui in Hieruſalem,
dicens:
10 Sic dicit Sennacherim rex Aſſyriorum : Super
quo vos confiſi eſtis , & ſedebitis in obſidione in
Hieruſalem?
11 Nonne Ezecias decipit vos ad tradendum vos
in mortem & in famem,& in ſitim,dicens : Domi-
nus Deus noſter ſaluabit nos de manu regis Aſſur?

12 Nonne hic eſt Ezecias, qui circumabſtulit alta-
ria eius,& excelſa eius. & dixit ipſi Iuda , & habi-
tantibus in Hieruſalem , dicens : ante altare hoc
adorabitis ,& in eo adolebitis?
13 Nonne cognoſcetis, quicquid feci ego. & patres
mei omnibus populis regionum? Numquid valen-
tes valuerunt dij gentium omnis terræ ſaluare po-
pulum ſuum de manu mea?

14 Quis in omnibus dijs gentium harum, quas ex-
terminarunt patres mei ? Nunquid potuerunt ſal-
uare populum ſuum de manu mea , quia poterit
Deus veſter ſaluare vos de manu mea?
15 Nunc igitur ne decipiat vos Ezecias,& ne confi-
dere vos faciat ſecundum hæc , & ne credatis ei:
quia non poterit Deus omnis gentis , & regni ſal-
uare populum ſuum de manu mea & de manu pa-
trum meorum:quia Deus veſter non ſaluabit vos
de manu mea.
16 Et adhuc locuti ſunt pueri eius ſuper Dominum
Deum,& ſuper Ezeciam puerum eius.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

C A P. X X X I I.

*POſt hæc & veritatem eorum, venit Sanherib Rex
Aſſur, & ingreſſus eſt Iehudah , caſtrametatuſq; eſt
contra ciuitates munitas : & dixit ſe perrupturum eas
ſibi.*
*Quum autem vidiſſet Iehizciiahu quod veniſſet San-
herib, & quod facies eius eſſet ad bellum contra Ieruſa-
laim:*
*Conſilium cepit cum principibus ſuis ac potentibus
ſuis, vt obturarent aquas fontium, qui erant extra ciui-
tatem: & adiuuerunt eum.*

*Congregati itaque populus multus obturauerunt om-
nes fontes, & torrentem inundantem in medio terræ , di-
cendo, Quæ de cauſa venient reges Aſſur , & inuenient
aquas multas?*

*Confortatuſq; eſt, & ædificauit omnem murum diru-
tum, & reparauit turres , & foris murum alterum: ro-
borauit & Millo in Ciuitate Dauidis : fecit præterea gla-
dios valde multos , & clypeos.*

*Poſuit item principes bellorum ſuper populum : et
congregauit eos ad ſe ad plateam portæ vrbis , loquutuſq;
eſt ad cor eorum, dicendo,*
*Confortamini, & roboremini : ne timeatis , & ne pa-
ueatis à facie regis Aſſur, & à facie vniuerſæ multitudi-
nis quæ eſt cum eo: quia nobiſcum plures ſunt quam cum
illo.*
*Cum ipſo eſt brachium carneum , nobiſcum vero eſt,
& Iehouah Deus noſter vt adiuuet nos, & gerat bella no-
ſtra: Et innixus eſt populus verbis Iehizciiahu regis Ie-
hudah.*

*Poſt hæc miſit Sanherib rex Aſſur ſeruos in Ieruſa
laim, (ipſe autem erat contra Lachis , & omne regnum
eius erat cum illo) ad Iehizciiahu regem Iehudah , & ad
vniuerſum Iehudah, qui erat in Ieruſalaim,dicendo,*

*Sic dixit Sanherib rex Aſſur, In quo vos confiditis , &
manetis in obſidione in Ieruſalaim?*

*Nonne Iehizciiahu ſeducit vos , vt tradat vos ad
moriendum fame & ſiti , dicendo , Iehouah Deus noſter
eruet nos è manu Regis Aſſur?*

*Annon ipſe Iehizciiahu abſtulit excelſa eius, & al-
taria eius. dixitq; ipſi Iehudah & Ieruſalaim, hoc modo,
coram altari vno adorabitis,& ſuper illud ſuffietis?*

*An neſcitis quid fecerim ego & patres mei omnibus po-
pulis terrarum ? nunquid potuerunt dij Gentium terra-
rum eruere terram ſuam è manu mea?*

*Quis fuit inter vniuerſos deos Gentium illarum , quas
occiderunt patres mei, qui potuerit eruere populum ſuum
è manu mea , vt poſſit Deus veſter eruere vos è manu
mea?*
*Nunc ergo ne ſeducat vos Hizciiahu,nec perſuadeat vo-
bis ſimile, neque credatis ei, ſi non potuit vllus Deus vni-
uerſæ gentis & regni eruere populum ſuum è manu mea,
& è manu patrum meorum, quanto minus dij veſtri non
eruent vos è manu mea?*

*Adhuc item loquuti ſunt ſerui eius contra Iehouam
Deum, & contra Iehizciiahu ſeruum eius.*

Vulgat. Editio.		Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.
Epiſtolas quoque ſcripſit plenas blaſphemiæ in Dominum Deum Iſrael, & locutus eſt aduerſus eum: Sicut dij gentium cæterarum non potuerunt liberare populum ſuum de manu mea, & ſic Deus Ezechiæ eruere non poterit populum ſuum de manu iſta.	17	*Et epiſtolas ſcripſit probris afficiendo Dominum Deum Iſrael, & dicendo contra eum, dicendo: Sicut dij Gentium terrarum, qui non eruerunt populum ſuum è manu mea ſic non eruet Deus Iechizchiiahu populum ſuum è manu mea.*
Inſuper & clamore magno, lingua Iudaica contra populum, qui ſedebat in muris Ieruſalem, perſonabat, vt terreret eos, & caperet ciuitatem.	18	*Et clamauerunt voce magna Iehudaicè contra populum, qui erat ſuper murum, vt timerent, & terrerent eos, vt caperent ciuitatem.*
Locutuſque eſt contra Deum Ieruſalem, ſicut aduerſum Deos populorum terræ, opera manuum hominum.	19	*Et locuti ſunt contra Deum Iſrael, ſicut contra Deos populorum terra opus manuum hominis.*
Orauerunt igitur Ezechias rex, & Iſaias filius Amos prophetes, aduerſum hanc blaſphemiam, ac vociferati ſunt vſque in cœlum.	20	*Et orauit Iechizchiiahu Rex, et Ieſahaiahu filius Amos Propheta contra hoc, & vociferati ſunt ad cœlum.*
* Tob. 1.21. * Et miſit Dominus Angelum, qui percuſſit omnem virum robuſtum & bellatorem, & principem exercitus regis Aſſyriorum: Reuerſuſque eſt cum ignominia in terram ſuam. Cumque ingreſſus eſſet domum Dei ſui filij qui egreſſi fuerant de vtero eius, interfecerunt eum gladio.	21	*Et miſit Dominus Angelum, & excidit omnem potentem exercitus, et ducem, et principem in caſtris Regis Aſſur: Reuerſuſq; eſt cum rubore vultus in terram ſuam. Et ingreſſus eſt domum Dei ſui, & egreſſi è viſceribus eius ibi interemerunt eum gladio.*
Saluauitque Dominus Ezechiam, & habitatores Ieruſalem de manu Sennacherib regis Aſſyriorum, & de manu omnium, & præſtitit eis quietem per circuitum.	22	*Seruauitq; Dominus Iechizchiiahu, et habitatores Ieruſalaim è manu Sancherib Regis Aſſur, et è manu omnium, et portauit eos, vt non timerent ab iis qui erant in circuitu.*
Multi etiam deferebant hoſtias, & ſacrificia Domino in Ieruſalem, & munera Ezechiæ regi Iuda: qui exaltatus eſt poſt hæc coram cunctis gentibus.	23	*Et multi afferebant munera Domino in Ieruſalaim, & pretioſa Chizchiiahu Regi Iehudah: et exaltatus eſt in oculis omnium Gentium poſt hac.*
* 4. Re. 20.1. Iſa. 38. 1. * In diebus illis ægrotauit Ezechias vſque ad mortem, & orauit Dominum: exaudiuitque eum, & dedit ei ſignum.	24	*In diebus illis ægrotauit Chizchiiahu vſque ad mortem, & orauit ad Dominum: & dixit ei, et portentum dedit ei.*
Sed non iuxta beneficia, quæ acceperat, retribuit, quia eleuatum eſt cor eius: & facta eſt contra eum ira, & contra Iudam, & Ieruſalem.	25	*Et non ſecundum retributionem ſibi factam, reddidit Iechizchiiahu, quia eleuatum eſt cor eius: et fuit contra eum ira, et contra Iehudah, et Ieruſalaim.*
Humiliatuſque eſt poſtea eo quod exaltatum fuiſſet cor eius, tam ipſe, quam habitatores Ieruſalem: & idcirco non venit ſuper eos ira Domini in diebus Ezechiæ.	26	*Et humiliauit ſe Iechizchiiahu ab elatione cordis ſui, ipſe, et habitatores Ieruſalaim: et non venit ſuper eos ira Domini in diebus Iechizchiiahu.*
Fuit autem Ezechias diues, & inclytus valde, & theſauros ſibi plurimos congregauit argenti & auri, & lapidis pretioſi, aromatum, & armorum vniuerſi generis, & vaſorum magni pretij.	27	*Et fuerunt ipſi Iechizchiiahu diuitiæ, et gloria multa valde, & theſauros fecit ſibi argenti, et auri, et lapidum precioſorum, et aromatum, et clypeorum, & omnium vaſorum concupiſcibilium.*
Apothecas quoque frumenti, vini, & olei, & præſepia omnium iumentorum, caulaſque pecorum:	28	*Et apothecas fructus frumenti, et vini, et olei, et præſepia ſingulis iumentis, et gregibus præſepia.*
Et vrbes ædificauit ſibi: habebat quippe greges ouium, & armentorum innumerabiles, eo quod dediſſet ei Dominus ſubſtantiam multam nimis.	29	*Et vrbes fecit ſibi: et greges pecudum, et boues in multitudinem, dedit enim ei Deus ſubſtantiam multam valdè.*
Ipſe eſt Ezechias, qui obturauit ſuperiorem fontem aquarum Gihon, & auertit eas ſubter ad Occidentem Vrbis Dauid: in omnibus operibus ſuis fecit proſpere, quæ voluit.	30	*Et ipſe Iechizchiiahu obturauit exitum aquarum Ghichon ſuperiorem, & direxit eas ſubter ad Occidentem vrbis Dauid: & proſperatus eſt Chizchiiahu in omni opere ſuo.*
Attamen in legatione principum Babylonis, qui miſſi fuerant ad eum, vt interrogarent de portento quod acciderat ſuper terram, dereliquit eum Deus, vt tentaretur, & nota fierent omnia, quæ erant in corde eius.	31	*Et ſic propter legatos principum Babel miſſos ad eum, ad quærendum de portento, quod fuerat in terra dereliquit eum Deus, vt tentaret eum, vt ſcirent omnia, quæ erant in corde eius.*
Reliqua autem ſermonum Ezechiæ, & miſericordiarum eius ſcripta ſunt in viſione Iſaiæ filij Amos prophetæ, & in libro regum Iuda, & Iſrael.	32	*Reſidua autem Iechizchiiahu, & miſericordia eius, ecce ſcripta ſunt in viſione Ieſahaiahu filij Amos prophetæ, in libro Regum Iehudah, & Iſrael.*
Dormiuitque Ezechias cum patribus ſuis & ſepelierunt eum ſuper ſepulchra filiorum Dauid: & celebrauit eius exequias vniuerſus Iuda, & omnes habitatores Ieruſalem: regnauitque Manaſſes filius eius pro eo.	33	*Et dormiuit Iechizchiiahu cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in excelſo ſepulchro filiorum Dauid: & gloriam fecerunt ei mortuo ipſo omnis Iehudah, & habitatores Ieruſalaim: & regnauit Menaſſeh filius eius pro eo.*

CAP. CAP.

Digitized by Google

Tranſl.ex Septuag.

Et librum ſcripſit ad exprobrandum Dominum Deum Iſrael . & dixit de eo , dicens:Sicut dij gentium terræ non eruerunt populos ſuos de manu mea; ſic non eruet Deus Ezeciæ populum ſuum de manu mea.

Et clamauit voce magna Iudaice ad populum Hieruſalem,qui ſuper murum ad auxiliandum ipſis,& deijciendum,vt capiant ciuitatem.

Et locutus eſt ſuper Deum Hieruſalem, ſicut & ſuper Deos populorum terræ opera manuũ hominum.

Et deprecatus eſt Ezecias rex , & Eſaias filius Amos propheta pro his:& clamauerunt in cœlum.

Et miſit Dominus Angelum,& attriuit omnem potentem,& bellatorem,& principem,& ducem in caſtris regis Aſſur.Et reuertit cum confuſione faciei in terràm ſuam:& venit in domum Dei ſui . Et de ijs.qui exierant de ventre eius, deiecerunt eum in gladio.

Et ſaluauit Dominus Ezeciam ,.& habitantes in Hieruſalem de manu Sennacherim regis Aſſur , & de manu omnium : & requiem dedit eis in circuitu.

Et multi afferebant dona Domino in Hieruſalem.& munera Ezeciæ regi Iuda . Et exaltatus eſt ad oculos omnium gentium poſt hæc.

In diebus illis ægrotauit Ezecias vſque ad mortem, & deprecatus eſt ad Dominum : & exaudiuit: & ſignum dedit ei.

Et non ſecundum retributionem quam dederat ei, retribuit Ezecias:ſed exaltatum eſt cor eius : & facta eſt ſuper eum ira,& ſuper Iudam, & Hieruſalem.

Et humiliatus eſt Ezecias ab altitudine cordis ſui,ipſe, & habitantes Hieruſalem : Et non ſuperuenit ſuper eos ira Domini in diebus Ezeciæ.

Et factæ ſunt Ezeciæ diuitiæ , & gloria multa valde.Et theſauros fecit ſibi argenti,& auri & lapides precioſi,& ad aromata.& armamentaria, & ad vaſa deſiderabilia.

Et ciuitates ad genimina frumenti , & vini & olei,& pagos, & præſepia omnis pecoris , & mandras ad greges,

Et ciuitates,quas ædificauit ſibi , & apparatum ouium,& boum in multitudine:quoniam dedit ei Dominus apparatum multum valde.

Ipſe Ezecias obſtruxit exitum aquæ Gion ſupra:& direxit eas deorſum ad Africum ciuitatis Dauid. Et proſperatus eſt Ezecias in omnibus operibus ſuis.

Et ſic legatis principum de Babylone . qui miſſi fuerant ad eum ad percunctandum ab eo prodigium,quod factum fuerat ſuper terram.dereliquit eum Dominus ad tentandum eum , ad ſciendum, quæ in corde eius.

Et reliqua verborum Ezeciæ , & miſericordia eius,ecce ſcripta ſunt in prophetia Eſaiæ filij Amos prophetæ,& in libro regum Iuda,& Iſrael.

Et dormiuit Ezecias cum patribus ſuis : & ſepelierunt eum in aſcenſione ſepulchrorum filiorum Dauid . Et gloriam , & honorem dederunt ei in morte eius omnis Iuda , & habitantes in Hieruſalem.Et regnauit Manaſſes filius eius pro eo.

Noua ex Heb. Tralat.Fr.Vatabli.

17 *Epiſtolas inſuper ſcripſit , probris afficiendo Iehouam Deum Iſraelis,& loquendo contra eum, ad hunc modum. Sicut dij Gentium terrarum qui non eruerunt populum ſuum è manu mea, ſic non eruet Deus Iehizciiahu populum ſuum è manu mea.*

18 *Clamabant autem voce magna Iehudaicè contra populum Ieruſalaim. qui erat ſuper murum , ad terrendum eos, & ad perturbandum eos , vt caperent vrbem.*

19 *Et loquuti ſunt contra Deum Ieruſalaim, ſicut contra deos populorum terræ, opus manuum hominis.*

20 *Tunc orauit Iehizciiahu Rex.et Ieſaaiahu filius Amos Propheta ob hoc, vociferatiq; ſunt in cælum.*

21 *Et miſit Iehouah Angelum qui excidit omnem potentem exercitus. et ducem.et principem in caſtris Regis Aſſur, reuerſuſq; eſt cum rubore vultus in terram ſuam: ingreſſus autem ædem dei ſui , qui egreſſi erant è viſceribus eius, ibi interemerunt eum gladio:*

22 *Seruauit itaque Iehouah Iehizciiahu et habitatores Ieruſalaim è manu Sanherib Regis Aſſur , et è manu omnium aliorum, et deduxit eos à circuitu.*

23 *Et multi afferebant munera Iehouæ in Ieruſalaim, dona quoque pretioſa Iehizciiahu Regi Iehudah: et exaltatus eſt in oculis omnium Gentium poſt hæc.*

24 *In diebus illis ægrotauit Iehizciiahu vſque ad mortem. tunc orauit ad Iehouam, ac dixit illi: et portentum dedit ei.*

25 *At non iuxta retributionem ſibi factam rependit Iehizciiahu: eleuatum eſt enim cor eius , et fuit contra eum ira, et contra Iehudah et Ieruſalaim.*

26 *Humiliauit autem ſe Iehizciiahu ab elatione cordis ſui. ipſe et habitatores Ieruſalaim , et non venit ſuper eos ira Iehouæ in diebus Iehizciiahu.*

27 *Fuerunt præterea ipſi Iehizciiahu diuitiæ , et gloria multa valde: theſauros nanque fecit ſibi argenti et auri. et lapidum pretioſorum, et aromatum, et clypeorum. omniumq; vaſorum concupiſcibilium:*

28 *Et apothecas fructus. frumenti, et vini, et olei, et ſtabula ſingulis animantibus, et ordines ſtabulis.*

29 *Vrbes quoque fecit ſibi , et poſſeſſionem pecudum , et boum in multitudine: dedit enim ei Deus opes quam maximas.*

30 *Ipſe inſuper Iehizciiahu obturauit ſcaturiginem aquarum Gihon ſuperiorem,& recta deduxit eas ſubter ad Occidentem Ciuitatis Dauidis , & proſperatus eſt Iehizciiahu in omnibus operibus ſuis.*

31 *Attamen propter legatos principum Babel miſſos ad eum. vt quærerent de portento quod factum erat in terra. dereliquit eum Deus. vt tentaret eum, vt ſcirent omnia quæ erant in corde eius.*

32 *Reliquum autem verborum Iehizciiahu,& miſericordiarum eius , ecce ſcripta ſunt in viſione Ieſaaiahu filij Amos prophetæ, & in libro Regum Iehudah & Iſraelis.*

33 *Dormiuit autem Iehizciiahu cum patribus ſuis , & ſepelierunt eum in excelſo ſepulchrorum filiorum Dauidis, & honorem fecerunt ei in morte eius vniuerſus Iehudah, & habitatores Ieruſalaim:regnauitq; Menaſſeh filius eius pro eo.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

CAP. XXXIII.

4. Reg. 21. 2. DVodecim annorum erat Manaſſes cum regnare cœpiſſet, & quinquagintaquinque annis regnauit in Ieruſalem.

Fecit autem malum coram Domino iuxta abominationes gentium, quas ſubuertit Dominus coram filijs Iſrael:

Et conuerſus inſtaurauit excelſa, quæ demolitus fuerat Ezechias pater eius: conſtruxitque aras Baalim, & fecit lucos, & adorauit omnem militiam cœli, & coluit eam.

Ædificauit quoque altaria in domo Domini, de qua dixerat Dominus:

*2. Re. 7. 10. * In Ieruſalem erit nomen meum in æternum. Ædificauit autem ea cuncto exercitui cœli in duobus atrijs domus Domini.

Tranſireque fecit filios ſuos per ignem in Vallebenennon: obſeruabat ſomnia, ſectabatur auguria, maleficis artibus inſeruiebat, habebat ſecum magos, & incantatores: multaque mala operatus eſt coram Domino, vt irritaret eum.

Sculptile quoque, & conflatile ſignum poſuit in domo Dei, * de qua locutus eſt Deus ad Dauid, & ad Salomonem filium eius, dicens: In domo hac & in Ieruſalem, quam elegi de cunctis tribubus Iſrael, ponam nomen meum in ſempiternum. *3. Re. 8. 17.

Et moueri non faciam pedem Iſrael de terra, quam tradidi patribus eorum: ita dumtaxat ſi cuſtodierint facere, quæ præcepi eis, cunctamque legem, & ceremonias, atque iudicia per manum Moyſi.

Igitur Manaſſes ſeduxit Iudam, & habitatores Ieruſalem, vt facerent malum ſuper omnes gentes, quas ſubuerterat Dominus à facie filiorum Iſrael.

Locutuſque eſt Dominus ad eum, & ad populum illius, & attendere noluerunt.

Idcirco ſuperinduxit eis principes exercitus regis Aſſyriorum: ceperuntque Manaſſen, & vinctum catenis, atque compedibus duxerunt in Babylonem.

Qui poſtquam coanguſtatus eſt, orauit Dominum Deum ſuum: & egit pœnitentiam valde coram Deo patrum ſuorum.

Deprecatuſque eſt eum, & obſecrauit intente: & exaudiuit orationem eius, reduxitque eum Ieruſalem in regnum ſuum, & cognouit Manaſſes, quod Dominus ipſe eſſet Deus.

Poſt hæc ædificauit murum extra ciuitatem Dauid ad Occidentem Gihon in conualle, ab introitu portæ piſcium per circuitum vſque ad Ophel, & exaltauit illum vehementer: conſtituitque principes exercitus in cunctis ciuitatibus Iuda munitis:

Et abſtulit deos alienos, & ſimulachrum de domo Domini: aras quoque, quas fecerat in monte domus Domini, & in Ieruſalem, & proiecit omnia extra vrbem.

Porro inſtaurauit altare Domini, & immolauit ſuper illud victimas, & pacifica, & laudem: præcepitque Iudæ, vt ſeruiret Domino Deo Iſrael.

Attamen adhuc populus immolabat in excelſis Domino Deo ſuo.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

CAP. XXXIII.

1 *DVodecim annorum erat Menaſſeh quum regnauit, & quinquaginta, & quinque annis regnauit in Ieruſalaim.*

2 *Et fecit malum in oculis Domini iuxta abominationes Gentium, quas expulit Dominus à facie filiorum Iſrael:*

3 *Et conuerſus eſt, & ædificauit excelſa, quæ diruerat Iechizchiiahu pater eius, & erexit aras ipſi Behalim, & fecit lucos, & incuruauit ſe omni militiæ cœli, & ſeruiuit eis.*

4 *Et ædificauit altaria in domo Domini, de qua dixerat Dominus:*

5 *In Ieruſalaim erit nomen meum in ſæculum. Et ædificauit altaria cuncto exercitui cœli in duobus atriis domus Domini.*

6 *Et tranſire fecit filios ſuos per ignem in valle filij Hinnom: & obſeruabat tempora, & augurabatur, & diuinationibus operam dabat, & fecit Pythones, & magos multiplicauit: vt faceret malum in oculis Domini, ad irritandum eum.*

7 *Et poſuit ſculptile, idolum quod fecerat in domo Dei, de qua dixit Deus ad Dauid, & ad Selomoh filium eius, in domo hac, & in Ieruſalaim, quam elegi de cunctis tribubus Iſrael, ponam nomen meum in ſæculum.*

8 *Et non addam remouere pedem Iſrael à terra, quam ſtatui Patribus eorum, dumtaxat ſi cuſtodierint, vt faciant omnia, quæ præcepi eis, omnem Legem, & ſtatuta, & iudicia per manum Moſeh.*

9 *Et errare fecit Menaſſeh, Iehudah, & habitatores Ieruſalaim, vt facerent malum præ Gentibus, quas perdere fecit Dominus à facie filiorum Iſrael.*

10 *Locutus eſt autem Dominus ad Menaſſeh, & ad populum eius, & non attenderunt.*

11 *Et adduxit Dominus ſuper eos principes exercitus, qui erant Regi Aſſur: & ceperunt Menaſſeh in abditis, & vinxerunt eum compedibus, & abire fecerunt eum in Babel.*

12 *Et cum anguſtiis eſſet affectus, orauit faciem Domini Dei ſui: & humiliauit ſe valde à facie Dei Patrum ſuorum.*

13 *Et orauit ad eum, & exorabilis fuit ei: & exaudiuit deprecationem eius, & reduxit eum in Ieruſalaim in regnum ſuum, & cognouit Menaſſeh, quod Dominus ipſe eſſet Deus.*

14 *Et poſt hoc ædificauit murum extra Ciuitatem Dauid ad Occidentem Ghichon in torrente, & ad introitum in porta piſcium, & circumdedit muro arcem, & exaltauit eam valde, & poſuit principes exercitus in cunctis ciuitatibus munitis in Iehudah.*

15 *Et remouit deos alienos, & ſimulachrum è domo Domini: & omnes aras, quæ ædificauerat in monte domus Domini, & in Ieruſalaim, & proiecit extra vrbem.*

16 *Et ædificauit altare Domini, & immolauit ſuper illud victimas pacificorum, & confeſſionem: dixitque Iehudah, vt ſeruiret Domino Deo Iſrael.*

17 *Attamen adhuc populus immolabat in excelſis, dumtaxat Domino Deo ſuo.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

C A P. XXXIII.

1 ERat duodecim annorum Manaſſes in regnando ipſum: & quinquaginta quinque annos regnauit in Hieruſalem.

2 Et fecit malum in conſpectu Domini de omnibus abominationibus gentium, quas exterminauit Dominus à facie filiorum Iſrael.

3 Et reuertit, & ædificauit excelſa, quæ diruerat Ezecias pater eius, & erexit ſtatuas ipſis Baalim, & fecit lucos, & adorauit omnem militiam cœli, & ſeruiuit eis.

4 Et ædificauit altaria in domo Domini, vbi dixit Dominus, in Hieruſalem erit nomen meum in ſæculum.

5 Et ædificauit altaria omni militiæ cœli in ambobus atrijs domus Domini.

6 Et ipſe traduxit filios ſuos in Ge Benennom. Et obſeruabat vaticinationes, & augurabatur, & inſeruiebat veneficijs: & fecit ventriloquos, & incantatores: & multiplicauit ad faciendum malum ante Dominum, ad irritandum eum.

7 Et poſuit ſculptile, fuſile, imaginem, quam fecit in domo Dei, vbi dixit Deus ad Dauid, & ad Salomon filium eius, in domo hac, & Hieruſalem, quam elegi ex omnibus tribubus Iſrael, ponam nomen meum in ſæculum:

8 Et non adijciam commouere pedem Iſrael de terra, quam dedi patribus eorum: tantummodo ſi cuſtodierint facere omnia, quę mandaui eis ſecundum legem, & præcepta, & iudicia in manu Moyſi.

9 Et ſeduxit Manaſſes Iudam, & habitantes in Hieruſalem, ad faciendum malum ſuper omnes gentes, quas abſtulit Dominus à facie filiorum Iſrael.

10 Et locutus eſt Dominus ad Manaſſe, & ad populum ſuum: & non exaudierunt.

11 Et adduxit Dominus ſuper eos principes virtutis regis Aſſur: & ceperunt Manaſſe in vinculis, & ligauerunt eum in compedibus, & adduxerunt in Babylonem.

12 Et vt tribulatus eſt, exquiſiuit faciem Dei Domini ſui: & humiliatus eſt valde à facie Dei patrum ſuorum.

13 Et deprecatus eſt ad eum: & exaudiuit eum, & exaudiuit clamorem eius, & reduxit eum in Hieruſalem in regnum ipſius. Et cognouit Manaſſes, quia Dominus ipſe eſt Deus.

14 Et poſt hæc ædificauit murum extra ciuitatem Dauid ab Africo ad Auſtrum in torrente, & ad introitum, qui per portam piſcium egredientibus portam in circuitu, & in Opel, & exaltauit valde: & conſtituit principes virtutis in omnibus ciuitatibus muratis in Iuda.

15 Et circumabſtulit deos alienos, & ſculptile è domo Domini, & omnia altaria, quæ ædificauerat in monte domus Domini, & in Hieruſalem, & extra ciuitatem.

16 Et inſtaurauit altare Domini, & ſuper illud ſacrificauit ſacrificium ſalutaris, & laudationis. Et dixit ad Iudam, ſeruire Domino Deo Iſrael.

17 Verumtamen adhuc populus ſuper excelſa ſacrificabat, dumtaxat Domino Deo ſuo.

Et

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

C A P. XXXIII.

1 *DVodecim annorum erat Menaſſeh quum regnare cœpit, & quinquaginta quinque annis regnauit in Ieruſalaim.*

2 *Fecit autem malum in oculis Iehouæ iuxta abominationes Gentium quas expulerat Iehouah à facie filiorum Iſraelis.*

3 *Reædificauit nanque excelſa quę diruerat Iehizkiiahu pater eius: & erexit aras ipſis idolis, fecitq́; lucos, & adorauit vniuerſam militiam cæli, & ſeruiuit eis.*

4 *Extruxit deinde altaria in domo Iehouæ, de qua dixerat Iehouah, In Ieruſalaim erit nomen meum in ſeculum.*

5 *Ædificauit quoque altaria vniuerſæ militiæ cæli in duobus atriis domus Iehouæ.*

6 *Et traduxit filios ſuos per ignem in valle filij Hinnom: & obſeruabat tempora, atque augurabatur, & diuinationibus operam dabat, fecit & pythonem & magos: multa mala deſignauit in oculis Iehouæ vt irritaret eum.*

7 *Poſuit inſuper ſculptile ſimulachri quod fecerat, in domo Dei, de qua dixerat Deus Dauidi & Selomoh filio eius, In domo hac & in Ieruſalaim quam elegi præ cunctis tribubus Iſrael, ponam nomen meum in ſeculum.*

8 *Nec addam auferre pedem Iſraelis à terra quam conſtitui Patribus veſtris: ita duntaxat ſi obſeruauerint facere omnia quæ præcepi eis, omnem nempe Legem, & ſtatuta, & iudicia per manum Moſeh.*

9 *Errare itaque fecit Menaſſeh ipſum Iehudah & habitatores Ieruſalaim, vt facerent malum præ Gentibus quas perdiderat Iehouah à facie filiorum Iſraelis.*

10 *Loquutus eſt autem Iehouah ad Menaſſeh & ad populum eius: at non attenderunt.*

11 *Adduxit igitur Iehouah contra eos principes exercitus qui erant Regi Aſſur, qui ceperunt Menaſſeh compedibus, & vinxerunt eum catenis duabus, & deduxerunt eum in Babel.*

12 *Quum vero anguſtiis eſſet affectus, orauit faciem Iehouæ Dei ſui, & humiliauit ſe valde à facie Dei Patrum ſuorum.*

13 *Orauitq́; ad eum, & exorabilis fuit ei, exaudiuitq́; deprecationem eius, & reduxit eum in Ieruſalaim in regnum ſuum: tum cognouit Menaſſeh quod Iehouah ipſe eſſet Deus.*

14 *Et poſt hæc ædificauit murum exteriorem Ciuitati Dauidis ad Occidentem Gihon in valle, & ad introitum portæ Piſcium, & circundedit muro Ophel, & exaltauit eum valde, poſuit quoque principes exercitus in cunctis ciuitatibus munitis in Iehudah.*

15 *Abſtulit poſt hæc deos alienigenæ, & ſimulachrum è domo Iehouæ, & omnes aras quas ædificauerat in monte domus Iehouæ & in Ieruſalaim, & proiecit extra vrbem.*

16 *Reparauit & altare Iehouæ, immolauitq́; ſuper illud victimas pacificorum & gratiarum actionis, præcepitq́; ipſi Iehudah vt ſeruiret Iehouæ Deo Iſraelis.*

17 *Attamen adhuc populus immolabat in excelſis, duntaxat Iehouæ Deo ſuo.*

Relo-

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Reliqua autem geſtorum Manaſſe: & obſecratio eius ad Deum ſuum: verba quoque Videntium, qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Iſrael, continentur in ſermonibus regum Iſrael.

Oratio quoque eius & exauditio, & cuncta peccata, atque contemptus, loca etiam, in quibus ædificauit excelſa, & fecit lucos, & ſtatuas antequam ageret pœnitentiam, ſcripta ſunt in ſermonibus Hozai.

Dormiuit ergo Manaſſes cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in domo ſua: regnauitque pro eo filius eius Amon.

Vigintiduorum annorum erat Amon cum regnare cœpiſſet, & duobus annis regnauit in Ieruſalem.

Fecitque malum in conſpectu Domini, ſicut fecerat Manaſſes pater eius: & cunctis idolis, quę Manaſſes fuerat fabricatus, immolauit atque ſeruiuit.

Et non eſt reueritus faciem Domini, ſicut reueritus eſt Manaſſes pater eius: & multo maiora deliquit.

Cumque coniuraſſent aduerſus eum ſerui ſui, interfecerunt eum in domo ſua.

Porro reliqua populi multitudo cæſis ijs, qui Amon percuſſerant, conſtituit regem Ioſiam filium eius pro eo.

CAP. XXXIV.

4. Reg. 22.1.

OCto annorum erat Ioſias cum regnare cœpiſſet, & triginta & vno anno regnauit in Ieruſalem.

Fecitque quod erat rectum in conſpectu Domini, & ambulauit in vijs Dauid patris ſui: non declinauit neque ad dextram, neque ad ſiniſtram.

Octauo autem anno regni ſui, cum adhuc eſſet puer, cœpit quærere Deum patris ſui Dauid, & duodecimo anno poſtquam regnare cœperat, mundauit Iudam, & Ieruſalem ab excelſis, & lucis ſimulachriſque & ſculptilibus.

Deſtruxeruntque coram eo aras Baalim: & ſimulachra, quæ ſuperpoſita fuerant, demoliti ſunt: lucos etiam, & ſculptilia ſuccidit, atque comminuit: & ſuper tumulos eorum, qui eis immolare conſueuerant, fragmenta diſperſit.

Oſſa præterea ſacerdotum combuſſit in altaribus idolorum, mundauitque Iudam & Ieruſalem.

Sed & in vrbibus Manaſſe, & Ephraim, & Simeon, vſque Nephthali cuncta ſubuertit.

Cumque altaria diſſipaſſet, & lucos, & ſculptilia contriuiſſet in fruſta, cunctaque delubra demolitus eſſet de vniuerſa terra Iſrael, reuerſus eſt in Ieruſalem.

Igitur anno octauodecimo regni ſui, mundata iam terra, & templo Domini, miſit Saphan filium Eſeliæ, & Maaſiam principem ciuitatis, & Ioha filium Ioachaz à commentarijs, vt inſtaurarent domum Domini Dei ſui.

Qui venerunt ad Helciam Sacerdotem magnum: acceptamque ab eo pecuniam, quæ illata fuerat in domum Domini, & quam congregauerant Leuitę & ianitores de Manaſſe, & Ephraim, & vniuerſis reliquijs Iſrael, ab omni quoque Iuda, & Beniamin, & habitatoribus Ieruſalem:

Tradiderunt in manibus eorum, qui præerant operarijs in domo Domini, vt inſtaurarent templum, & infirma quæque ſarcirent.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

18 *Reſidua autem Menaſſeh: & oratio eius ad Deum ſuum: & verba vatum, qui loquebantur ad eum nomine Domini Dei Iſrael, ecce ſunt in verbis regum Iſrael.*

19 *Et oratio eius, & quomodo exorabilis fuit ei Deus, & omne peccatum eius, & preuaricatio eius, & loca in quibus ædificauit excelſa, & ſtatuit lucos, & ſculptilia antequam humiliaret ſe, ecce ſcripta ſunt in verbis Chuzai.*

20 *Dormiuitq; Menaſſeh cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in domo ſua: & regnauit Amon filius eius pro eo.*

21 *Viginti, & duorum annorum erat Amon quum regnauit, & duobus annis regnauit in Ieruſalaim.*

22 *Et fecit malum in oculis Domini, quemadmodum fecerat Menaſſeh pater eius, & cunctis ſculptilibus, quæ fecerat Menaſſeh pater eius immolauit Amon, & ſeruiuit eis.*

23 *Et non humiliauit ſe à facie Domini, quemadmodum humiliauerat ſe Menaſſeh pater eius: ſed ipſe Amon multiplicauit delictum.*

24 *Et coniurauerunt contra eum ſerui eius, & interfecerunt eum in domo ſua.*

25 *Et percuſſerunt populus terræ omnes, qui coniurauerant contra regem Amon, & regnare fecerunt populus terræ Ioſiiahu filium eius pro eo.*

CAP. XXXIV.

1 *OCto annorum erat Ioſiiahu quum regnauit, & triginta, & vno anno regnauit in Ieruſalaim.*

2 *Et fecit rectum in oculis Domini, & ambulauit in vijs Dauid patris ſui, & non declinauit ad dexteram, & ſiniſtram.*

3 *Octauo autem anno quo regnauit, & ipſo adhuc exiſtente puero, cœpit quærere Deum Dauid patris ſui, & duodecimo anno cœpit mundare Iehudah, & Ieruſalaim ab excelſis, & lucis, & ſimulachris, & ſculptilibus.*

4 *Deſtruxeruntq; coram eo aras Behalim: & ſimulachra, quæ erant ſuper eis demoliri fecit: & lucos, & ſimulachra, & ſculptilia contriuit, & comminuit: & ſparſit in ſuperficie ſepulchrorum immolantium eis.*

5 *Et oſſa ſacerdotum combuſſit ſuper altaria, mundauitq; Iehudah, & Ieruſalaim.*

6 *Et in vrbibus Menaſſeh, & Ephraim, & Simhon, vſque ad Naphthali, malleis ſuis per circuitum.*

7 *Demolitus eſt altaria, & lucos, & ſimulachra contriuit comminuendo, & omnia ſimulachra excidit in omni terra Iſrael, & reuerſus eſt Ieruſalaim.*

8 *Anno autem octauodecimo quo regnauit, quo mundauit terram, & domum, miſit Saphan filium Aſaliahu, & Mahaſeiahu principem ciuitatis, & Ioach filium Ioachaz in commentariis ad roborandum domum Domini Dei ſui.*

9 *Et venerunt ad Chilchiiahu Sacerdotem magnum: & dederunt argentum illatum in domum Dei, quod congregauerunt Leuitæ cuſtodes liminis de manu Menaſſeh, & Ephraim, & de vniuerſo reſiduo Iſrael, & ab omni Iehudah, & Biniamin, & habitatoribus Ieruſalaim:*

10 *Et tradiderunt manui facientium opus, qui præfecti erant in domo Domini, & tradiderunt illud factoribus operis, qui faciebant in domo Domini, vt ſarcirent, & ad roborandum domum.*

At

Et

Tranſl. ex Septuag.

Et reliqua verborum Manaſſe,& deprecatio eius 18
ad Deum,& verba videntium,qui loquebantur ad
eum in nomine Dei Iſrael ecce ſuper verba

Deprecationis eius.& exaudiuit eum, & omnia 19
peccata eius,& rebelliones eius. & loca, in quibus
ædificauit in eis excelſa, & ſtatuit ibi lucos, &
ſculptilia, antequam reuerteret, ecce ſcripta ſunt
ſuper ſermones videntium.
Et dormiuit Manaſſes cum patribus ſuis: & ſe 20
pelierunt eum in horto domus eius. Et regnauit
pro eo Amon filius eius.
Erat annorum viginti & duorum in regnando 21
ipſum:& duos annos regnauit in Hieruſalem.

Et fecit malum in conſpectu Domini:ſicut fece- 22
rat Manaſſes pater eius,& omnibus idolis, quæ fe-
cerat Manaſſes pater eius,immolabat,& ſeruiuit eis.

Et non eſt humiliatus ante Dominum,ſicut hu- 23
miliatus eſt pater eius: quoniam filius eius multi-
plicauit delictum.
Et coniurarunt in eum pueri eius,& percuſſerunt 24
eum in domo eius.
Et percuſſit populus terræ eos, qui coniurarant 25
ſuper regem Amon: & regnare fecit populus terræ
Ioſiam filium eius pro eo.

C A P. XXXIV.

ERat octo annorum Ioſias in regnando ipſum:& 1
triginta & vnum annum regnauit in Hieruſa-
lem.
Et fecit rectum coram Domino, & ambulauit in 2
vijs Dauid patris ſui, & non declinauit dextror-
ſum,& ſiniſtrorſum.
Et in octauo anno regni ſui(& ipſe adhuc pue- 3
rulus) cœpit exquirere Dominum Deum Dauid
patris ſui. Et in duodecimo anno regni ſui cœpit
mundare Iudam,& Hieruſalem ab excelſis,& lucis,
& ab aris, & à ſculptilibus.
Et diruit, quæ ad faciem eius, altaria ipſorum 4
Baalim & excelſa,quæ ſuper ea:& excidit lucos, &
ſculptilia, & fuſilia contriuit, & comminuit, &
proiecit ſuper faciem monumentorum ſacrifican-
tium eis.
Et oſſa ſacerdotum combuſſit ſuper altaria:& 5
mundauit Iudam,& Hieruſalem,

Et in ciuitatibus Manaſſe,& Ephræm, & Syme- 6
on,& Nephthali,& locis eorum in circuitu:
Et diruit altaria,& lucos,& idola concidit com- 7
minuta,& omnia excelſa excidit ab omni terra Iſ-
rael:& reuertit in Hieruſalem.

Et in anno decimo octauo regni ſui mundando 8
terram,& domum, miſit Saphan filium Eſelia, &
Maaſa principem ciuitatis, & Iouach filium Ioa-
chaz à commentarijs ipſius ad fulciendam domum
Domini Dei ſui.
Et venerunt ad Chelciam ſacerdotem magnum: 9
& dederunt argentum illatum in domum Dei,
quod congregarunt Leuitæ cuſtodientes portam
de manu Manaſſe,& Ephræm & principum, & de
omni reſiduo in Iſrael, & de filijs Iuda, & Benia-
min,& habitantibus in Hieruſalem.
Et dederunt illud in manum facientium opera: 10
qui præfecti in domo Domini:& dederunt illud fa-
cientibus opera, qui faciebant in domo Domini ad
parandam, & firmandam domum.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

Reliquum autem verborum Menaſſeh, & oratio eius
ad Deum ſuum, & verba Videntium qui loquebantur ad
eum in nomine Iehoua Dei Iſraelis, ecce ea ſcripta ſunt in
verbis regum Iſraelis.
Oratio autem eius.& quomodo exorabilis fuit ei Deus,
& omne peccatum eius, & præuaricatio eius, & loca in
quibus ædificauerat excelſa,& ſtatuerat lucos, & ſculpti-
lia antequam humiliaret ſe, ecce ea ſcripta ſunt in verbis
Hozai.
Dormiuitque Menaſſeh cum patribus ſuis & ſepelierunt
eum in domo ſua, regnauitque Amon filius eius pro eo.

Vigintiduorum annorum erat Amon quum regnare cœ-
pit, & duobus annis regnauit in Ieruſalaim.

Et fecit malum in oculis Iehoua, quemadmodum fe-
cerat Menaſſeh pater eius: cunctis nanque ſculptilibus quæ
fecerat Menaſſeh pater eius, immolauit Amon, & ſerui-
uit eis.
Nec humiliauit ſe coram Iehoua, quemadmodum hu-
miliauerat ſe Menaſſeh pater eius, ſed ipſe Amon mul-
tiplicauit delictum.
Coniurauerunt autem contra eum ſerui eius, & inter-
fecerunt eum in domo ſua.
Percuſſerunt vero populus terræ omnes qui coniuraue-
rant contra regem Amon, & regem conſtituerunt Io-
ſiahu filium eius pro eo.

C A P. XXXIV.

OCto annorum erat Ioſiiahu quum regnare cœpit, ac
triginta,& vno anno regnauit in Ieruſalaim.

Is fecit rectum in oculis Iehoua, & ambulauit in viis
Dauidis patris ſui, nec declinauit ad dexteram aut ad
ſiniſtram.
Octauo autem anno regni ſui, quum ipſe adhuc puer eſ-
ſet, cœpit requirere Deum Dauidis patris ſui: duodecimo
vero anno cœpit mundare Iehudah & Ieruſalaim ab ex-
celſis, & lucis, & ſimulachris, & ſculptilibus.

Deſtruxeruntque coram eo aras idolorum ipſorum: &
ſimulachra quæ erant ſuper eis, demoliri fecit: lucos quo-
que & ſimulachra, & ſculptilia contriuit ac comminuit,
ſparſitque illa ſuper ſuperficiem ſepulchrorum illorum qui
immolauerant eis.
Et oſſa ſacerdotum combuſſit ſuper altaria ipſorum,
mundauitque Iehudah & Ieruſalaim:

In vrbibus quoque Menaſſeh, & Ephraim, & Simhon,
vſque ad Naphthali, malleis ſuis per circuitum.
Demolitus eſt itaque altaria, & lucos, & ſimulachra
contriuit comminuendo, & omnia ſimulachra excidit in
vniuerſa terra Iſraelis: poſtea reuerſus eſt Ieruſalaim.

Anno autem decimooctauo regni ſui, poſtquam mun-
dauit terram & domum, miſit Saphan filium Aſaliahu,
& Maaſeiahu principem ciuitatis, & Ioah filium Ioahaz
à commentariis, ad inſtaurandum domum Iehoua Dei ſui.

Venerunt itaque ad Hilciiahu Sacerdotem magnum, &
dederunt argentum illatum in domum Dei, quod congre-
gauerant Leuitæ cuſtodes liminis de manu filiorum Me-
naſſeh & Ephraim, & de vniuerſo reſiduo Iſraelis, & ab
vniuerſo Iehudah ac Biniamin, & reuerſi erant Ieruſa-
laim.
Tradiderunt inquam manui facientium opus, qui præ-
fecti erant in domo Iehoua. qui tradiderunt illud facto-
ribus operis, qui operabantur in domo Iehoua ad ſarcien-
das ruinas, & ad inſtaurandam domum.

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

11 At illi dederunt eam artificibus, & cæmentarijs, vt emerent lapides de lapidicinis, & ligna ad commiſſuras ædificij,& ad contignationem domorum, quas deſtruxerant reges Iuda.

12 Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem præpoſiti operantium Iahath,& Abdias de filijs Merari Zacharias,& Moſollam de filijs Caath,qui vrgebant opus:omnes Leuitæ ſcientes organis canere.

13 Super eos vero,qui ad diuerſos vſus onera portabant, erant ſcribæ,& magiſtri de Leuitis ianitores.

14 Cumque efferrent pecuniam, quæ illata fuerat in templum Domini, reperit Helcias Sacerdos Librum legis Domini per manum Moyſi.

15 Et ait ad Saphan ſcribam: Librum legis inueni in domo Domini: Et tradidit ei.

16 At ille intulit volumen ad regem, & nunciauit ei,dicens: Omnia, quæ dediſti in manu ſeruorum tuorum,ecce complentur.

17 Argentum, quod repertum eſt in domo Domini, conflauerunt:datumque eſt præfectis artificum, & diuerſa opera fabricantium.

18 Præterea tradidit mihi Helcias ſacerdos hunc librum. Quem cum rege præſente recitaſſet:

19 Audiſſetque ille verba legis, ſcidit veſtimenta ſua:

20 Et præcepit Helciæ, & Ahicam filio Saphan, & Abdon filio Micha, Saphan quoque ſcribæ, & Aſaæ ſeruo regis,dicens:

21 Ite, & orate Dominum pro me, & pro reliquijs Iſrael, & Iuda, ſuper vniuerſis ſermonibus Libri iſtius:qui repertus eſt:magnus enim furor Domini ſtillauit ſuper nos,eo quod non cuſtodierint patres noſtri verba Domini,vt facerent omnia, quæ ſcripta ſunt in iſto volumine.

22 Abijt ergo Helcias, & hi qui ſimul à rege miſſi fuerant,ad Oldam prophetidem, vxorem Sellum filij Thecuath,filij Haſra cuſtodis veſtium:quę habitabat in Ieruſalem in Secunda: & locuti ſunt ei verba,quæ ſupra narrauimus.

23 At ille reſpondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael:Dicite viro, qui miſit vos ad me:

24 Hæc dicit Dominus:Ecce ego inducam mala ſuper locum iſtum,& ſuper habitatores eius, cunctaque maledicta,quę ſcripta ſunt in Libro hoc,quem legerunt coram rege Iuda.

25 Quia dereliquerunt me, & ſacrificauerunt dijs alienis, vt me ad iracundiam prouocarent in cunctis operibus manuum ſuarum,idcirco ſtillabit furor meus ſuper locum iſtum, & non extinguetur.

26 Ad regem autem Iuda, qui miſit vos pro Domino deprecando, ſic loquimini:Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Quoniam audiſti verba voluminis:

27 Atque emollitum eſt cor tuum, & humiliatus es in conſpectu Dei ſuper his, quæ dicta ſunt contra locum hunc, & habitatores Ieruſalem, reueritusque faciem meam,ſcidiſti veſtimenta tua, & fleuiſti coram me:ego quoque exaudiui te, dicit Dominus.

28 Iam enim colligam te ad patres tuos, & infereris in ſepulchrum tuum in pace: nec videbunt oculi tui omne malum, quod ego inducturus ſum ſuper locum iſtum,& ſuper habitatores eius. * Retulerunt itaque regi cuncta,quæ dixerat.

*4. Re. 23.1.

Tranſl.ex Heb. Sanct.Pagn.

11 *Et dederunt artificibus, & cæmentariis, vt emerent lapides exciſos, & ligna ad commiſſuras, & ad contignandum domos, quas deſtruxerant reges Iehudah.*

12 *Et viri faciebant fideliter in opere: & ſuper eos conſtituti erant Iachath, & Hobadiahu Leuitæ de filiis Merari, & Zachariah, & Meſſullam de filiis Chehathim ad vrgendum, & Leuitæ omnis intelligens in inſtrumento muſico.*

13 *Et ſuper baiulos, & ſollicitatores, omnem facientem opus in quolibet opere erant de Leuitis ſcribæ, & præfecti, & ianitores.*

14 *Et cum educerent argentum,quod illatum fuerat in domo Domini, reperit Chilchiiahu Sacerdos Librum legis Domini per manum Moſeh.*

15 *Et reſpondit Chilchiiahu, & dixit ad Saphan ſcribam: Librum legis reperi in domo Domini: Et tradidit Chilchiiahu librum ipſi Saphan.*

16 *Et adduxit Saphan librum ad regem, & retulit adhuc regi verbum,dicendo: Omne quod datum eſt in manu ſeruorum tuorum faciunt.*

17 *Et conflauerunt argentum, quod inuentum eſt in domo Domini: & tradiderunt illud manui præpoſitorum, & manui facientium opus.*

18 *Et nunciauit Saphan ſcriba regi, dicendo: Librum dedit mihi Chilchiiahu ſacerdos. Et legit in eo Saphan coram rege.*

19 *Et fuit,quum audiſſet rex verba legis, ſcidit veſtimenta ſua:*

20 *Et præcepit rex Chilchiiahu, & Achicham filio Saphan, & Habdon filio Michah, & Saphan ſcribæ, & Haſaiah ſeruo regis, dicendo:*

21 *Ite, quærite Dominum pro me, & pro reſiduo in Iſrael, & in Iehudah ſuper verbis libri, qui repertus eſt: quia magnus furor Domini, qui ſtillauit in nos, eo quod non cuſtodierunt patres noſtri verbum Domini, vt facerent iuxta omne, quod ſcriptum eſt in libro hoc.*

22 *Et abiit Chilchiiahu, & qui erant regis ad Chuldah prophetem vxorem Sallum filij Iochath, filij Chaſrah, cuſtodis veſtium: & ipſa habitabat in Ieruſalaim in Secunda: & locuti ſunt ad eam iuxta hoc.*

23 *Et dixit eis: Sic dixit Dominus Deus Iſrael: Dicite viro, qui miſit vos ad me.*

24 *Sic dixit Dominus: Ecce ego adduco malum ſuper locum iſtum, & ſuper habitatores eius, omnia maledicta, quæ ſcripta ſunt in Libro quem legerunt coram Rege Iehudah.*

25 *Pro eo quod dereliquerunt me, & ſuffiuerunt diis alienis,vt irritarent me in cunctis operibus manuum ſuarum, & ſtillabit furor meus in loco iſto, & non extinguetur.*

26 *Et ad regem Iehudah, qui mittit vos ad inquirendum Dominum: Sic dicetis: Sic dixit Dominus Deus Iſrael, ea verba quæ audiſtis*

27 *Pro eo quod emollitum eſt cor tuum, & humiliaſti te à facie Dei, quum audires verba eius contra locum iſtum, & contra habitatores eius, & humiliaſti te coram me, & ſcidiſti veſtimenta tua, & fleuiſti coram me: & etiam ego audiui, dixit Dominus.*

28 *Ecce ego colligam te ad patres tuos, & congregabis te ad ſepulchrum tuum in pace: & non videbunt oculi tui omne malum, quod ego adduco contra locum iſtum, & contra habitatores eius. Et retulerunt regi verbum.*

Digitized by Google

[illegible]

[illegible] pro hoc.

[illegible] & quibus [illegible] uxorem Sellum [illegible] mandata & [illegible] in [illegible] & loquuti [illegible]

Et dixit eis: Sic dixit Dominus [illegible] viro, qui misit vos ad me: [illegible]

Sic dicit Dominus: Ecce [illegible]

[illegible] meus in [illegible] non extinguetur.

Et ad regem [illegible] Dominus Deus Israel [illegible]

27 [illegible]

28 [illegible]

[illegible]

CAPUT XXXV.

1 F[illegible] Domino, [illegible]

2 Et [illegible]

3 Leuitis quoque, ad quorum eruditionem omnis Israel [illegible] arcam [illegible], quod ædificauit Salomon filius Dauid rex Israel, [illegible] ministrate Domino Deo vestro, & populo eius Israel.

4 Et præparate vos [illegible] Dauid rex Israel, & [illegible]

5 Et [illegible] que Leuitarum.

6 Et [illegible] nus in manu Moysi [illegible]

7 Dedit [illegible]

8 Duces [illegible] dum Phase [illegible] duo millia sexcenta & [illegible]

9 Chonenias autem & [illegible], etiam Nathanael [illegible] ad [illegible], &

10 [illegible]

11 [illegible]

[illegible]

Tranſl.ex Septuag.

29 Et miſit rex, & congregauit ſeniores Iuda, & Hieruſalem.

30 Et aſcendit rex in domum Domini,& omnis Iuda,& habitantes Hieruſalem,& ſacerdotes,& Leuitæ, & omnis populus à paruo vſque ad magnum: & legit in auribus eorum omnia verba libri teſtamenti inuenta in domo Domini.

31 Et ſtetit rex ſuper columnam,& diſpoſuit teſtamentum coram Domino ambulandi in conſpectu Domini,cuſtodiendi mandata eius, & teſtimonia, & præcepta eius in toto corde, & in tota anima, ad faciendum verba teſtamenti ſcripta in libro iſto.

32 Et fecit ſtare omnes inuentos in Hieruſalem, & Beniamin.& fecerunt inhabitantes Hieruſalem,teſtamentum in domo Domini Dei patrum ſuorum.

33 Et circumabſtulit Ioſias omnes abominationes de omni terra,quæ erat filiorum Iſrael:& fecit omnes inuentos in Hieruſalem, & in Iſrael ſeruire Domino Deo ipſorum.omnibus diebus ipſius.non declinauit à poſt Dominum Deum patrum ipſius.

CAP. XXXV.

1 ET fecit Ioſias Phaſec Domino Deo ſuo: & immolauit Phaſec quartadecima die menſis primi.

2 Et ſtatuit ſacerdotes ſuper cuſtodias ipſorum: & confortauit eos ad opera domus Domini.

3 Et dixit Leuitis potentibus in omni Iſrael, vt ipſi ſanctificarentur Domino. Et poſuerunt arcam ſanctam in domum, quam ædificauerat Salomon filius Dauid regis Iſrael. Et dixit rex:Non eſt vobis ſuper humeros tollere quicquam. Nunc igitur miniſtrate Domino Deo veſtro, & populo eius Iſrael:

4 Et paramini ſecundum domos patriarum veſtrarum,& ſecundum vices veſtras, iuxta ſcripturam Dauid regis Iſrael, & per manum Salomon filij eius.

5 Et ſtate in domo ſecundum diuiſiones domorum patriarum veſtrarum fratribus veſtris filijs populi, & pars domus patriæ ipſis Leuitis.

6 Et immolate Phaſec, & præparate fratribus veſtris ad faciendum iuxta verbum Domini per manum Moyſi.

7 Et primitias dedit Ioſias filijs populi oues, & agnos, & hædos de filijs caprarum, omnia ad Phaſec, & omnes inuentos ad numerum, triginta millia,& vitulorum tria millia. Hæc de ſubſtantia regis.

8 Et principes eius dederunt primitias populo, & ſacerdotibus, & Leuitis. Dedit autem Chelcias, & Zacharias, & Ieiel principes ſacerdotibus domus Dei,& dederunt in Phaſec oues,& agnos.& hœdos duo millia ſexcenta,& vitulos trecentos.

9 Et Chonenias,& Banæas,& Samęas,& Nathanael frater eius,& Aſabias,& Iieiel,& Iozabad principes Leuitarum dederunt primitias Leuitis in Phaſec oues quinque millia, & vitulos quingentos.

10 Et directum eſt miniſterium:& ſteterunt ſacerdotes ſuper ſtationem ſuam, & Leuitæ ſuper diuiſiones iuxta mandatum regis.

11 Et immolauerunt Phaſec, & effundebant ſacerdotes ſanguinem de manu eorum, & Leuitæ excoriabant.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

29 *Tum miſit rex, congregauitq́, omnes Seniores Iehudah, & Ieruſalaim.*

30 *Atque aſcendit in domum Iehoua, & omnes viri Iehudah, habitatoreſq́, Ieruſalaim, nempe Sacerdotes, & Leuitæ, & vniuerſus populus à magno vſque ad paruum: & legit in auribus eorum omnia verba Libri fœderis,qui repertus fuerat in domo Iehoua.*

31 *Conſtitit autem rex in ſtatione ſua, percuſſitq́, fœdus coram Iehoua, quod ambularet poſt Iehouam, & cuſtodiret præcepta eius, ac teſtimonia eius, ſtatutaq́, eius toto corde ſuo, & tota anima ſua, faceretq́, verba fœderis quæ ſcripta erant in libro illo.*

32 *Et ſtare fecit pacto omnes qui reperti ſunt in Ieruſalaim, & Beniamin: feceruntq́, habitatores Ieruſalaim iuxta pactum Dei, Dei inquam patrum ſuorum.*

33 *Remouit autem Ioſiiahu omnes abominationes de vniuerſis terris quæ erant filiorum Iſraelis, & coegit omnes qui reperti ſunt in Iſraele, ſeruire Iehoua Deo ſuo: cunctis diebus eius non receſſerunt à tergo Iehoua Dei patrum ſuorum.*

CAP. XXXV.

1 *FEcit præterea Ioſiiahu in Ieruſalaim Peſah Iehoua, quod immolauerunt decimaquarta menſis primi.*

2 *Et conſtituit Sacerdotes in cuſtodiis ſuis, quos confirmauit in miniſterio domus Iehoua.*

3 *Dixitq́, Leuitis qui erudiebant vniuerſum Iſraelem, & qui conſecrati erant Iehoua, Ponite arcam ſanctitatis in domo quam ædificauit Selomoh filius Dauidis rex Iſraelis: non erit vobis onus in humero: nunc ergo ſeruite Iehoua Deo veſtro, & populo eius Iſraeli:*

4 *Et præparate vos per familias veſtras, per claſſes veſtras, ſecundum quod ſcripſit Dauid rex Iſraelis, & ſecundum ſcripturam Selomoh filij eius:*

5 *Ac ſtate in Sanctuario ſecundum claſſes familiarum fratrum veſtrorum filiorum populi, & ſecundum diuiſionem domus patris Leuitarum:*

6 *Et immolate Peſah, ac ſanctificate vos, & præparate fratres veſtros,vt faciatis iuxta verbum Iehoua traditum per manum Moſeh.*

7 *Largitus eſt autem Ioſiiahu filiis populi,oues, agnos,& filios caprarum, omnia pro victimis Peſah, omni qui repertus eſt, ad numerum triginta millium, & boum tria millia. iſta de ſubſtantia ipſius regis.*

8 *Principes quoque eius ſpontè, populo, ſacerdotibus, & Leuitis largiti ſunt: Hilciiahu, & Zechariahu, & Iehiel principes domus Dei ſacerdotibus dederunt in victimas Peſah duo millia pecudum & ſexcenta,ac boues trecentos.*

9 *Chenaniahu autem & Semaiahu, & Nethanel fratres eius, & Haſabiahu,& Iehiel, & Iozabad, principes Leuitarum, largiti ſunt Leuitis pro victimis Peſah quinque millia pecudum, & boues quingentos.*

10 *Præparato itaque miniſterio, ſteterunt Sacerdotes in ſtatione ſua, et Leuitæ in claſſibus ſuis, iuxta præceptum regis:*

11 *Immolaueruntq́, Peſah: aſperſerunt autem Sacerdotes ſanguinem de manu eorum: Leuitæ vero excoriabant ea.*

Digitized by Google

Vulgat. Editio.

Et ſeparauerunt ea, vt darent per domos, & familias ſingulorum, & offerrentur Domino, ſicut ſcriptum eſt in libro Moyſi: de bobus quoque fecerunt ſimiliter.

Et aſſauerunt Phaſe ſuper ignem, iuxta quod in lege ſcriptum eſt: pacificas vero hoſtias coxerunt in lebetibus, & cacabis, & ollis, & feſtinato diſtribuerunt vniuerſæ plebi:

Sibi autem, & Sacerdotibus poſtea parauerunt: nam in oblatione holocauſtorum, & adipum vſque ad noctem Sacerdotes fuerunt occupati: vnde Leuitæ ſibi, & Sacerdotibus filijs Aaron parauerunt nouiſſimis.

Porro cantores filij Aſaph ſtabant in ordine ſuo, iuxta præceptum Dauid, & Aſaph, & Heman, & Idithun prophetarum regis: Ianitores vero per portas ſingulas obſeruabant, ita vt nec puncto quidem diſcederent à miniſterio: quam ob rem & fratres eorum Leuitæ parauerunt eis cibos.

Omnis igitur cultura Domini rite completa eſt in die illa vt facerent Phaſe, & offerrent holocauſta ſuper altare Domini, iuxta præceptum regis Ioſiæ.

Feceruntque filij Iſrael, qui reperti fuerant ibi, Phaſe in tempore illo, & ſolemnitatem azymorum ſeptem diebus.

Non fuit Phaſe ſimile huic in Iſrael à diebus Samuelis Prophetæ: ſed nec quiſquam de cunctis regibus Iſrael fecit Phaſe ſicut Ioſias, Sacerdotibus, & Leuitis, & omni Iudæ & Iſrael qui repertus fuerat, & habitantibus in Ieruſalem.

Octauodecimo anno regni Ioſiæ hoc Phaſe celebratum eſt.

* 4. Re. 23. 29. * Poſtquam inſtaurauerat Ioſias templum, adſcendit Nechau rex Ægypti ad pugnandum in Charcamis iuxta Euphraten: & proceſſit in occurſum eius Ioſias:

At ille miſſis ad eum nuncijs, ait: Quid mihi, & tibi eſt rex Iuda? non aduerſum te hodie venio, ſed contra aliam pugno domum, ad quam me Deus feſtinato ire præcepit: deſine aduerſum Deum facere, qui mecum eſt, ne interficiat te.

Noluit Ioſias reuerti, ſed præparauit contra eum bellum, nec acquieuit ſermonibus Nechao ex ore Dei: * verum perrexit vt dimicaret in campo Mageddo. * Zac. 12. 11.

Ibique vulneratus à ſagittarijs dixit pueris ſuis: Educite me de prælio, quia oppido vulneratus ſum.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

12 *Et remouerunt holocauſtum, vt darent ea ſecundum diuiſiones domus familiarum filiorum populi, vt offerrent Domino, ſicut ſcriptum eſt in Libro Moſeh: et ſic de bobus.*

13 *Et coxerunt Peſach igne iuxta normam, & ſancta coxerunt in ollis & ahenis, & lebetibus, & currere fecerunt ad vniuerſos filios populi:*

14 *Et poſtea parauerunt ſibi, & Sacerdotibus: nam Sacerdotes filij Aharon in offerendo holocauſtum, & adipes fuerunt vſque ad noctem: & Leuitæ parauerunt eis, & Sacerdotibus filiis Aharon.*

15 *Et cantores filij Aſaph erant in gradu ſuo, iuxta præceptum Dauid, & Aſaph, & Heman, & Ieduthun vatis regis, & ianitores in ſingulis portis: non erat eis recedendum à miniſterio ſuo, quia fratres eorum Leuitæ parauerunt eis.*

16 *Et paratum eſt omne miniſterium Domini in die illa, vt facerent Peſach, & offerrent holocauſta ſuper altare Domini iuxta præceptum regis Ioſiiahu.*

17 *Feceruntq́; filij Iſrael qui reperti ſunt Peſach in tempore illo, & ſollemnitatem infermentatorum ſeptem diebus.*

18 *Et non eſt factum Peſach ſimile in Iſrael à diebus Semuel vatis: & omnes reges Iſrael non fecerunt ſicut Peſach quod fecit Ioſiiahu, & ſacerdotes & Leuitæ, & omnis Iehudah, & Iſrael, qui repertus fuerat, & habitatores Ieruſalaim.*

19 *Octauo decimo anno regni Ioſiiahu factum eſt Peſach hoc.*

20 *Poſt totum hoc quod præparauit Ioſiiahu domum, aſcendit Necho rex Ægypti, vt pugnaret in Charchemis, iuxta Perath, & egreſſus eſt in occurſum eius Ioſiiahu.*

21 *Et miſit ad eum nuncios, dicendo: Quid mihi, & tibi rex Iehudah? Non contra te hodie, ſed contra* aliam *domum eſt bellum meum, & Deus dixit, vt feſtinarem: deſine à Deo qui mecum eſt, vt non perdat te.*

22 *Et non auertit Ioſiiahu faciem ſuam ab eo, ſed vt pugnaret cum eo, mutauit ſe: & non audiuit verbis Necho ex ore Dei: & venit, vt pugnaret in campo Meghiddo.*

23 *Et iaculis affecerunt ſagittarij regem Ioſiiahu: dixitq́; rex ſeruis ſuis: Tranſire facite me, quia ægrotaui valde.*

Digitized by Google

Tranſl. ex Septuag.

Et parauerunt holocauſtoſim ad tradendum eis ſecundum diuiſionem per domos familiarum filijs populi, ad offerendum Domino, ſicut ſcriptum eſt in libro Moyſi. Et ſic in mane.

Et aſſauerunt Phaſec in igni iuxta iudicium: & ſancta coxerunt in æneis,& in lebetibus:& proſperatum eſt: & currere fecerunt ad omnes filios populi.

Et poſtquam parauerunt ſibi, & ſacerdotibus: quoniam ſacerdotes in offerendo holocauſtomata, & adipes vſque ad noctem: & Leuitæ parauerunt eis,& fratribus ipſorum filijs Aaron.

Et pſalmorum cantores filij Aſaph ſuper ſtationem ſuam ſecundum mandata Dauid, & Aſaph,& Æman,& Idithon prophetæ regis. Et principes, & ianitores portæ,& portæ:non erat eis moueri à miniſterio ſanctorum:quoniam fratres eorum Leuitæ parauerant eis.

Et directum eſt, & paratum eſt omne miniſterium Domini in die illa ad faciendum Phaſec, & offerendum holocauſtomata ſuper altare Domini iuxta mandatum regis Ioſię. Et fecerunt filij Iſrael, qui inuenti ſunt, Phaſec in tempore illo, & feſtiuitatem azymorum ſeptem diebus.

Et non eſt factum Phaſec ſimile ei in Iſrael: à diebus Samuel prophetæ, & omnis regis Iſrael, non fecerunt Phaſec, quod fecit Ioſias, & ſacerdotes,& Leuitæ,& omnis Iuda,& Iſrael, qui inuentus eſt,& habitantes in Hieruſalem Domino.

Decimo octauo anno regni Ioſię factum eſt Phaſec hoc.

Poſt hæc omnia quę fecit Ioſias in domo,& ventriloquos,& gnoſtas & Theraphim,& idola,& Careſim, quæ erant in terra Iuda, & in Hieruſalem, combuſſit rex Ioſias, vt ſtatueret verba legis ſcripta ſuper librum, quem inuenit Chelcias ſacerdos in domo Domini. Similis ei non fuit ante eum, qui reuertit ad Dominum in toto corde ſuo,& in tota anima ſua, & in tota fortitudine ſua ſecundum omnem legem Moyſi: & poſt eum non ſurrexit ſimilis. Verumtamen non eſt auerſus Dominus ab ira furoris ſui magni, quo iratus erat furore Dominus in Iuda ſuper omnes irritationes eius, quibus irritauit Manaſſes. Et dixit Dominus: Etiam Iudam amouebo à facie mea, ſicut amoui Iſrael: & repuli ciuitatem quam elegeram Hieruſalem, & domum, quam dixeram erit nomen meum illic. Et aſcendit Pharao Nechao rex Ægypti ſuper regem Aſſyriorum ad flumen Euphratem. Et iuit rex Ioſias in occurſum ei.

Et miſit ad eum nuncios, dicens: Quid mihi, & tibi rex Iuda? Non ſuper te venio hodie ad bellandum bellum: & Deus dixit feſtinare me. Attende Deo, qui mecum, ne corrumpat te.

Et non auertit Ioſias faciem ſuam ab eo: ſed ad inpugnandum eum confortatus eſt:& non audiuit verba Nechao per os Dei: & venit ad pugnandum in campo Mageddo.

Et ſagittauerunt ſagitarij ſuper regem Ioſiam. Et dixit rex pueris ſuis: Educite me, quoniam laboraui valde.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

12 *Remouerunt autem de holocauſto, vt darent ea ſecundum diuiſiones domus familiarum filiorum populi, vt offerrent Iehouæ, ſicut ſcriptum eſt in libro Moſeh: & ſic de bobus.*

13 *Et aſſauerunt Peſah igni de more ſolito: ſanctificata autem elixauerunt in ollis, & ahenis, & lebetibus, & porrexerunt cum celeritate vniuerſis filiis populi.*

14 *Poſt hæc vero parauerunt ſibi & Sacerdotibus. nam Sacerdotes, filij nempe Aharon, in offerendis holocauſtis & adipibus fuerunt occupati vſque ad noctem: Leuitæ igitur parauerunt ſibi & Sacerdotibus filiis Aharon.*

15 *Cantores præterea filij Aſaph erant in ſtatione ſua, iuxta præceptum Dauidis, & Aſaph, & Heman, & Iedu-thun Videntis Regis. ianitores autem in ſingulis portis. non licebat eis recedere à miniſterio ſuo: quia fratres eorum Leuitæ parabant eis.*

16 *Paratum eſt itaque omne miniſterium Iehouæ in die illa, vt celebrarent Peſah, & offerrent holocauſta ſuper altare Iehouæ, iuxta præceptum Regis Ioſiiahu.*

17 *Celebrarunt ergo filij Iſraelis qui reperti ſunt, Peſah in tempore illo, & ſollennitatem infermentatorum ſeptem diebus.*

18 *Non eſt autem celebratum Peſah ſimile in Iſraele à diebus Semuelis Prophetæ: ſed nec omnes Reges Iſraelis celebrarunt ſimile Peſah illi quod fecit Ioſiiahu, & Sacerdotes & Leuitæ, vniuerſusq; Iehudah ac Iſrael qui repertus fuerat, & habitatores Ieruſalaim.*

19 *Decimooctauo autem anno regni Ioſiiahu factum eſt Peſah hoc.*

20 *Poſt omnia hæc quum præparaſſet Ioſiiahu domum, adſcendit Necho Rex Ægypti, vt pugnaret in Charchemis, iuxta Perath: proceſſit autem in occurſum eius Ioſiiahu.*

21 *Qui mittens ad eum legatos, dixit, Quid mihi & tibi Rex Iehudah? non contra te hodie, ſed contra domum belli mei: & Deus dixit vt feſtinarem: deſine à Deo qui mecum eſt, ne perdat te.*

22 *Non auertit autem Ioſiiahu faciem ſuam ab eo, ſed vt pugnaret cum eo, mutauit ſe, nec acquieuit verbis Necho ex ore Dei: venit itaque vt pugnaret in campo Megiddo.*

23 *Et iacula emiſerunt ſagittarij in Regem Ioſiiahu: dixitq; Rex ſeruis ſuis, Transferte me, quia æger factus ſum valde.*

Vulgat. Editio.

Qui tranſtulerunt eum de curru in alterum curꝛum, qui ſequebatur eum more regio, & aſportauerunt eum in Ieruſalem, mortuuſque eſt, & ſepultus in mauſoleo patrum ſuorum: & vniuerſus Iuda & Ieruſalem luxerunt eum.

Ieremias maxime;cuius omnes cantores atque cantatrices,vſque in præſentem diem lamentationes ſuper Ioſiam replicant, & quaſi lex obtinuit in Iſrael:Ecce ſcriptum fertur in lamentationibus.

Reliqua autem ſermonum Ioſiæ & miſericordiarum eius:quæ lege præcepta ſunt Domini:

Opera quoque illius prima & nouiſſima, ſcripta ſunt in Libro regum Iuda & Iſrael.

CAP. XXXVI.

4. Reg. 23.30.

TVlit ergo populus terræ Ioachaz filium Ioſiæ, & conſtituit regem pro patre ſuo in Ieruſalem.

Viginti trium annorum erat Ioachaz, cum regnare cœpiſſet, & tribus menſibus regnauit in Ieruſalem.

Amouit autem eum rex Ægypti cum veniſſet in Ieruſalem,& condemnauit terram centum talentis argenti,& talento auri.

* Mat. 1.14.

Conſtituitque pro eo regem, * Eliakim fratrem eius, ſuper Iudam & Ieruſalem: & vertit nomen eius Ioakim: ipſum vero Ioachaz tulit ſecum, & abduxit in Ægyptum.

Vigintiquinque annorum erat Ioakim cum regnare cœpiſſet,& vndecim annis regnauit in Ieruſalem:fecitque malum coram Domino Deo ſuo.

(∴)

Contra hunc aſcendit Nabuchodonoſor rex Chaldæorum, & vinctum catenis duxit in Babylonem.

Ad quam & vaſa Domini tranſtulit,& poſuit ea in templo ſuo:

Reliqua autem verborum Ioakim, & abominationum eius,quas operatus eſt,& quę inuenta ſunt in eo, continentur in Libro regum Iuda & Iſrael. Regnauit autem Ioachin filius eius pro eo.

Octo annorum erat Ioachin cum regnare cœpiſſet,& tribus menſibus, ac decem diebus regnauit in Ieruſalem,fecitque malum in conſpectu Domini.

Tranſl. ex Heb. Sanct. Pagn.

24 *Et tranſire fecerunt eum ſerui eius de curru, & equitare fecerunt eum ſuper currum ſecundum, qui erat ei, & pergere fecerunt eum in Ieruſalaim, & mortuus eſt, & ſepultus eſt in ſepulchris patrum ſuorum,& omnis Iehudah, & Ieruſalaim lugebant ſuper Ioſiiahu.*

25 *Et lamentatus eſt Irmeiahu ſuper Ioſiiahu: & dixerunt omnes cantores & cantatrices in lamentationibus ſuis ſuper Ioſiiahu vſque hodie, & dederunt ea in ſtatutum ſuper Iſrael: Et ecce ipſa ſcripta ſunt in lamentationibus.*

26 *Reſidua autem Ioſiiahu, & miſericordiæ eius, ſicut ſcriptum eſt in Lege Domini,*

27 *Et res eius primæ & nouiſſimæ, ecce ſcripta ſunt in libro Regum Iſrael, & Iehudah.*

CAP. XXXVI.

1 *ET tulerunt populus terræ Iehoachaz filium Ioſiiahu, & Regem conſtituerunt eum pro patre ſuo in Ieruſalaim.*

2 *Trium, & viginti annorum erat Iehoachaz quum regnauit, & tribus menſibus regnauit in Ieruſalaim.*

3 *Et amouit eum Rex Ægypti in Ieruſalaim, & condemnauit terram centum talentis argenti,& talento auri.*

4 *Et regem conſtituit Rex Ægypti Eliachim fratrem eius ſuper Iehudah, & Ieruſalaim: & vertit nomen eius Iehoiachim, & Iehoachaz fratrem eius tulit Necho, & adduxit eum in Ægyptum.*

5 *Viginti, & quinque annorum erat Iehoiachim quum regnauit, & vndecim annis regnauit in Ieruſalaim, & fecit malum in oculis Domini Dei ſui.*

(∴)

6 *Contra eum aſcendit Nebuchadneſar Rex Babel, & vinxit eum compedibus, vt pergere faceret in Babel.*

7 *Et ex vaſis domus Domini adduxit Nebuchadneſar in Babel, & poſuit ea in templo ſuo in Babel.*

8 *Reſidua autem Iehoiachim,& abominationũ eius quas fecit, & quod inuentum eſt in eo,ecce ſcripta ſunt in libro Regum Iſrael, & Iehudah, & regnauit Iehoiachin filius eius pro eo.*

9 *Octo annorum erat Iehoiachin cum regnauit, & tribus menſibus, & decem diebus regnauit in Ieruſalaim: & fecit malum in oculis Domini.*

Vulgat. Editio.

10 Cumque anni circulus voluerètur, misit Nabuchodonosor rex, qui adduxerunt eum in Babylonem, asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini: Regem vero constituit Sedeciam patruum eius super Iudam & Ierusalem.

11 Viginti & vnius anni erat Sedecias cum regnare cępiſſet, & vndecim annis regnauit in Ieruſalem.

12 Fecitque malum in oculis Domini Dei ſui, nec erubuit faciem Ieremiæ prophetæ, loquentis ad se ex ore Domini.

13 A rege quoque [illegible] recessit, qui adiurauerat eum per Deum: & induravit ceruicem ſuam & cor, vt non reuerteretur ad Dominum Deum Iſrael.

14 Sed & vniuersi principes ſacerdotum, & populus præuaricati sunt inique iuxta vniuersas abominationes Gentium: & polluerunt domum Domini, quam ſanctificauerat ſibi in Ieruſalem.

15 Mittebat autem Dominus Deus patrum ſuorum ad illos per manum nunciorum ſuorum, de nocte conſurgens & quotidie commonens: eo quod parceret populo & habitaculo ſuo.

16 At illi ſubſannabant nuncios Dei, & paruipendebant ſermones eius, illudebantque prophetis, donec aſcenderet furor Domini in populum eius, & eſſet nulla curatio.

17 Adduxit enim ſuper eos regem Chaldæorum, & interfecit iuuenes eorum gladio in domo ſanctuarij ſui, non eſt miſertus adoleſcentis, & virginis, & ſenis, nec decrepiti quidem, ſed omnes tradidit in manibus eius.

18 Vniuerſaque vaſa domus Domini tam maiora, quam minora, & theſauros templi, & regis, & principum tranſtulit in Babylonem.

19 Incenderunt hoſtes domum Dei, deſtruxeruntque murum Ieruſalem, vniuerſas turres combuſſerunt, & quidquid precioſum fuerat, demoliti ſunt.

20 Si quis euaſerat gladium, ductus in Babylonem ſeruiuit regi & filijs eius, donec imperaret rex Perſarum,

21 Et compleretur ſermo Domini ex ore Ieremiæ, & celebraret terra ſabbata ſua: cunctis enim diebus deſolationis egit ſabbatum vſque dum complerentur ſeptuaginta anni.

22 * Anno autem primo Cyri regis Perſarum ad explendum ſermonem Domini, quem locutus fuerat per os Ieremiæ, ſuſcitauit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum: qui iuſſit prędicari in vniuerſo regno ſuo, etiam per ſcripturam, dicens:

23 Hæc dicit Cyrus rex Perſarum: Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cæli, & ipſe præcepit mihi vt ędificarem ei domum in Ieruſalem, quę eſt in Iudæa: quis ex vobis eſt in omni populo eius? ſit Dominus Deus ſuus cum eo & aſcendat.

* Iere. [illegible]

Tran[illegible] Pagn.

10 [illegible]

11 [illegible]

12 [illegible]

13 [illegible]

14 [illegible]

15 [illegible] *populo ſuo* [illegible]

16 *Et ſubſann*[illegible] *Dei* [illegible] *ba eius* [illegible] *ror Domini in populum eius* [illegible]

17 *Et aſcendere fecit contra eos* [illegible] *cidit iuuenes eorum gladio in domo* [illegible] *non pepercit iuueni, et virgini,* [illegible]

18 *Et vniuerſa vaſa domus Dei,* [illegible] *theſauros domus Domini, et* [illegible] *pum eius, omnia* [illegible] *in Babel.*

19 *Et incenderunt* [illegible] *Dei,* [illegible] *Ieruſalaim, et* [illegible] *palatia* [illegible] *omnia vaſa* [illegible]

20 *Et tranſmigrare* [illegible] *Babel: et fuerunt* [illegible] *uit regnum Paras.*

21 *Ad explendum verbum D*[illegible] *perficeret terra ſabbata* [illegible] *ſolata fuit, quieuit,* [illegible]

22 *Anno autem pri*[illegible] *verbum Domini* [illegible]

23 [illegible]

FINIS LIBRI SECVNDI PARALIPOMENON.

Tranſl. ex Septuag.

Et vertente anno miſit rex Nabuchodonoſor, & intulit eum in Babylonem cum vaſis deſiderabilibus domus Domini & regnare fecit Sedeciam fratrem patris eius ſuper Iudam, & Hieruſalem.

Annorum viginti filius, & vnius anni Sedecias in regnando ipſum. & vndecim annos regnauit in Hieruſalem.

Et fecit malum in conſpectu Domini Dei ſui: non eſt confuſus à facie Hieremiæ prophetæ, & ex ore Domini.

In faciendo irrita erga regem Nabuchodonoſor ea, quæ adiurauerat eum per Deum: & indurauit ceruicem ſuam, & cor ſuum confortauit ad non reuertendum ad Dominum Deum Iſrael.

Et omnes glorioſi Iuda, & ſacerdotes. & populus terræ multiplicarunt præuaricari præuaricationes abominationum gentium: & polluerunt domum Domini, quæ in Hieruſalem.

Et miſit Dominus Deus patrum eorum in manu prophetarum ſuorum, ſurgens diluculo & mittens nuncios ſuos, quoniam erat parcens populo ſuo, & ſanctuario ſuo.

Et erant ſubſannantes nuncios eius, & ſpernentes verba eius & illudentes in prophetis eius; donec aſcendit furor Domini in populum ſuum; quoadusque non fuit curatio.

Et adduxit ſuper eos regem Chaldæorum: & occidit iuuenes eorum in gladio in domo ſanctuarij eius: & non pepercit Sedeciæ; & virginum eorum non eſt miſertus: & ſeniores eorum abduxit: omnia tradidit in manibus eorum.

Et omnia vaſa domus Dei magna, & parua, & theſauros domus Domini, & omnes theſauros regis, & magnatum, omnia intulit in Babylonem.

Et incendit domum Domini, & demolitus eſt murum Hieruſalem, & palatia eius incendit in igni, & omne vas ſpecioſum in perditionem.

Et tranſtulit reſiduos in Babylonem. & fuerunt ei, & filijs eius in ſeruos vſque ad regnum Medorum,

Ad implendum verbum Domini per os Hieremiæ; donec ſuſciperet terra ſabbata ſua ad ſabbatizandum, omnibus diebus deſolationis ſuæ ſabbatizare in completionem annorum ſeptuaginta.

Anno primo Cyri regis Perſarum, poſtquam impletum eſt verbum Domini per os Hieremiæ, ſuſcitauit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum: & iuſſit prædicari in omni regno ſuo in ſcripto, dicens:

Hæc dicit Cyrus rex Perſarum omnibus regnis terræ: Dedit mihi Dominus Deus cęli, & ipſe mandauit mihi ædificare domum ei in Hieruſalem in Iudæa. Quis ex vobis ex omni populo eius; erit Deus eius cum eo, & aſcendat.

Noua ex Heb. Tralat. Fr. Vatabli.

10 *In reuerſione autem anni miſit Rex Nebuchadneſar, & adducere fecit eum in Babel cum vaſis concupiſcibilibus domus Iehouæ. & Regem conſtituit Sidciiahu fratrem eius ſuper Iehudah & Ieruſalaim.*

11 *Viginti & vnius anni erat Sidciiahu quum regnare cœpit, & vndecim annis regnauit in Ieruſalaim.*

12 *Et fecit malum in oculis Iehouæ Dei ſui, nec humiliauit ſe à facie Irmeiahu Prophetæ loquentis ex ore Iehouæ.*

13 *Quin & contra Regem Nebuchadneſar rebellauit, qui iurare fecerat eum per Deum, ſed indurauit ceruicem ſuam, roborauitq́ue cor ſuum non reuerti ad Iehouam Deum Iſraelis.*

14 *Omnes etiam principes Sacerdotum & populus auxerunt præuaricationem iuxta omnes abominationes Gentium, & polluerunt domum Iehouæ quam ſanctificauerat in Ieruſalaim.*

15 *Idcirco miſit Iehouah Deus Patrum ſuorum ad eos per manum nunciorum ſuorum, mane ſurgendo & mittendo: quia pepercit populo ſuo, & habitaculo ſuo.*

16 *At illi ſubſannabant nuntios Dei, & contemnebant verba eius, & errabant in Prophetis eius, donec aſcenderet furor Iehouæ in populum eius, ita vt nulla eſſet curatio.*

17 *Aſcendere enim fecit contra eos Regem Chaſdim, qui occidit iuuenes eorum gladio in domo Sanctuarij eorum, nec pepercit iuueni, nec virgini, ſeni, & decrepito: omnes dedit in manum eius.*

18 *Omnia denique vaſa domus Dei, magna & parua, & theſauros domus Iehouæ, theſauroſq́ue Regis, & principum eius, omnia adduxit in Babel.*

19 *Et combuſſerunt domum Dei, deſtruxeruntq́ue murum Ieruſalaim, omnia quoque palatia eius combuſſerunt igni, omnia item vaſa concupiſcibilia eius, ad delendum.*

20 *Et quod reliquum fuit à gladio, tranſtulit in Babel: fueruntq́ue ei, & filiis eius in ſeruos, quandiu regnauit regnum Paras:*

21 *Vt impleretur verbum Iehouæ prædictum per os Irmeiahu, donec perficeret terra ſabbatha ſua: omnibus diebus quibus deſolata fuit, quieuit, vt complerentur ſeptuaginta anni.*

22 *Anno autem primo Chores Regis Paras, vt perficeretur verbum Iehouæ prolatum per os Irmeiahu, excitauit Iehouah ſpiritum Chores Regis Paras, qui edictum promulgauit per vniuerſum regnum ſuum, & etiam ſcripto, dicendo,*

23 *Sic dixit Chores Rex Paras, Omnia regna terræ dedit mihi Iehouah Deus cæli, & ipſe præcepit mihi vt ædificarem ei domum in Ieruſalaim, quæ eſt in Iehudah. quis inter vos de vniuerſo populo eius? Iehouah Deus ſuus ſit cum eo, & aſcendat.*

FINIS LIBRI SECVNDI PARALIPOMENON.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google